DICTIONARIES OF TALMUD, MIDRASH AND TARGUM III

and

PUBLICATIONS OF *THE COMPREHENSIVE ARAMAIC LEXICON* PROJECT

A DICTIONARY OF JEWISH BABYLONIAN ARAMAIC OF THE TALMUDIC AND GEONIC PERIODS

by

MICHAEL SOKOLOFF

BAR ILAN UNIVERSITY PRESS, RAMAT-GAN, ISRAEL

THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY PRESS, BALTIMORE AND LONDON

Published with the assistance of:
The Milan Roven Chair of Talmudic Studies, Bar Ilan University
The Herman P. and Sophia Taubman Chair of Talmudic Culture, University of California, Berkeley
The "Amos" Fund for the Encouragement of Scholars and Writers, Founded by the President of Israel

The preparation of this volume was made possible in part by a grant from the Program for Research Tools and Reference Works of the United States National Endowment for the Humanities, an independent Federal agency.

ISBN 965–226–260–9

Printed in Israel on acid free paper — 2002
by Graphit Press Ltd., Jerusalem

Bar Ilan University Press
Ramat-Gan 52900, Israel
www.biu.ac.il/Press

The Johns Hopkins University Press
2715 North Charles Street
Baltimore, Maryland 21218-4363
www.press.jhu.edu
ISBN 0-8018-7233-2

Library of Congress Control Number: 2002106817

To Simone,
רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל־כֻּלָּנָה
Proverbs 31:29

CONTENTS

שאני לשון כשדים דקליל
חולין כד ע"א

PREFACE

The author's aim in preparing the present dictionary was twofold:

1. To provide both students and scholars with an up-to-date tool for an accurate understanding of the Jewish Babylonian Aramaic dialect of the Talmudic and the Geonic Periods.
2. To provide a comparative tool for the Aramaist and Semitic linguist by which to see the relationship between this Aramaic dialect and the other contemporary Eastern Aramaic dialects, viz. Syriac and Mandaic.

Students of Rabbinic literature are mainly interested in reading and understanding texts containing Jewish Babylonian Aramaic, particularly the Babylonian Talmud, which, however, also contains much material written in several varieties of Rabbinic Hebrew. Though the Rabbinic dictionaries since the Middle Ages have traditionally combined both the Aramaic and Hebrew vocabularies of this literature in one volume, such a procedure also has its drawbacks. Indeed, I can only repeat here the words of Th. Nöldeke, written over a century ago:

> One could tend to doubt the propriety of a dictionary of the entire old Rabbinic literature. Namely, it is anathema for linguists to find Hebrew and Aramaic together in one lexicon. But on the other hand, this entire literature, as diverse as it is, stands together. And furthermore, Hebrew and Aramaic passages in both Talmuds and in the later Midrashim stand so close that any doubt may be suppressed before practical needs.
>
> *Literarisches Centralblatt für Deutschland* 1875, p. 875

However, before such a practical two-language dictionary can be written each of the Hebrew and Aramaic linguistic strands which make up the vocabulary of this literature must first be untangled and treated individually. Moreover, in many places throughout this dictionary the author has noted similar usages between Jewish Babylonian Aramaic and Rabbinic Hebrew where each may serve as the source language for calques in the other.

With the completion of his work on the Rabbinic Aramaic dialects of Eretz Israel and Babylonia, it is the author's hope that in the coming years parallel lexicons of the Hebrew language of these two centers will appear. Only then will it be possible to combine the results into one volume which will accurately reflect the two languages of Rabbinic literature.

ACKNOWLEDGMENTS

Financial assistance for the research on this work was provided to the author by the following institutions and funding bodies: The Memorial Foundation for Jewish Culture; the Israel Academy of Sciences and Humanities; the Bar Ilan Research Council; the Littauer Foundation. Major funding came through a grant from the United States National Endowment for the Humanities.

The computer programming for the project was carried out at Johns Hopkins University, Baltimore, during 1987-89, in the framework of the Comprehensive Aramaic Lexicon Project, funded by the National Endowment for the Humanities, under the direction of Prof. S.A. Kaufman, Hebrew Union College, Cincinnati. Additional programming was done at Bar Ilan University by I. Yedidya, of the Department of Mathematics and Computer Sciences, and all the programs were run on the Department's Vax computers.

I should like to thank Prof. Z. Ben Ḥayyim, the former director of the Historical Dictionary of the Hebrew Language of the Academy of the Hebrew Language for providing me with an electronic version of the Aramaic portions of the Babylonian Talmud prepared for the Historical Dictionary, and Z. Bushariya, head of the Historical Dictionary's computing section, for having written the necessary programs to extract them from the complete text.

Conversion of the electronic version into a form suitable for computer analysis was done by Dr. Moshe Hoshen and Dr. Dalia Hoshen. Mr. S. Yahalom checked all of the text references and saved the author from many errors. Ms. S. Butbul checked all of the references in Arabic. Mr. A. Leidner checked all of the cross references in the dictionary. Prof. Sh. Shaked, Hebrew University, Jerusalem, who for many years has devoted much of his research to Iranian loanwords in Aramaic, gave generously of his time to check all of the Iranian loanwords and to discuss problems concerning them. Prof. S.A. Kaufman and Prof. S. Friedman, Jewish Theological Seminary, Jerusalem, read through the entire text of the dictionary and provided many corrections. Prof. Y. Sabar, UCLA, placed a pre-publication copy of his dictionary of Jewish Neo-Aramaic at my disposal. Dr. Y. Kara permitted me to use his card file of vocalized words in *Halakhot Gedolot,* Ms. Paris, and the page proofs of *BAYTN.* As in my previous dictionary, D. Louvish read through the entire text with his keen eye in order to correct style and insure consistency.

A fellowship from the Center for Judaic Studies of the University of Pennsylvania enabled the author to devote the academic year 1993-94 to work on the dictionary. Similarly, a grant through the Comprehensive Aramaic Lexicon Project enabled him to work full time on the dictionary at Hebrew Union College, Cincinnati, during the academic year 1997-98. Dr. J.A. Lund of the Project staff was helpful to him in many ways during his stay there.

A few words are in order concerning the production of the book itself. Advances in computer programs over the last decade have considerably diminished both the time and cost of mutilingual printing and improved its quality. The entire text of the dictionary was input by the author using the Israeli English-Hebrew version of the DOS wordprocessing program Nota Bene ('Shapirit'), converted by the author into a multilingual version. The resulting dictionary files were then imported into an especially adapted version of the Windows desktop publishing program TAG. I should like to thank Mr. D. Weissman, the author of the TAG program, for all his assistance, as well as Mr. S. Guttman, who designed all of the fonts used in this book. Ms. M. Avisar, director of Bar Ilan University Press, and Ms. A. Lamdan, also of the Press, contributed considerably to the book's production.

The dictionary is dedicated to my wife, Simone, without whose support it could not have been written.

M.S.

INTRODUCTION

0.0 Introduction

0.1 Jewish Babylonian Aramaic[1] was the spoken and written language of the Jewish communities in parts of what are today Iraq and Iran during the Sasanian and post-Sasanian Periods (3rd–11th cents. CE), corresponding to the Amoraic, Savoraic, and Geonic Periods of Jewish chronology. Together with Syriac and Mandaic, Jewish Babylonian Aramaic forms the eastern branch of Middle Aramaic,[2] which has survived to the present day in the modern Aramaic dialects spoken by Jews, Christians, and Mandeans in an area ranging from Eastern Turkey to Iran.[3]

1.0 Sources

1.1 The following are the sources of Jewish Babylonian Aramaic:

1.1.1 **The Babylonian Talmud**[4] – Edited during the Sasanian Period in the 5th–6th cents. CE in the various academies of Jewish Babylonia, this compendium of Jewish law and lore, which is organized as a commentary on thirty-seven of the tractates of the Mishna, is our main source for knowledge of Jewish Babylonian Aramaic.[5]

1.1.2 **Geonic Literature**[6] – During the post-Talmudic Period (6th–11th cents. CE) the heads of the academies in Jewish Babylonia, called the Geonim, wrote commentaries on the Babylonian Talmud, responsa, monographs on aspects of Jewish law, and lexicographical works, much of them in Jewish Babylonian Aramaic.[7]

1.1.3 **Writings of Anan** – Anan b. David (8th cent. CE), the founder of a sect which was a forerunner of Karaism, compiled an exegetical work on the Pentateuch on the basis of

1 For a survey of this dialect, see: E.Y. Kutscher, *EJ* 2:278ff., w. prev. lit. For an earlier and still valuable survey, see: Rosenthal, *AF* 212-223.

2 For a study of the division of these dialects, see: D. Boyarin, *Kearns Vol* 613-649.

3 On the division of the modern dialects, see: Hoberman, *Syntax* 3-9, w. prev. lit.

4 For a general introduction to this text, see: *EJ* 15:755; Strack-Stemberger 190-224.

5 While there is still no up-to-date grammar based on manuscript materials, the following grammatical works may be consulted: Eps, *Gr* [see the programmatic review article of Kut, *Studies* 227–255 (Hebrew)]; *Kara* [the Yemenite manuscript tradition]; *Morag* [the Yemenite oral tradition of the verb]; Schlesinger, *Satzlehre* [syntax based mainly on the printed edition].

6 For a general introduction to the Geonic Period and its literature, see: Brody, *Geonim*. A convenient description of the collections of Geonic *Responsa* may be found in Groner, *Hai Gaon* 173-187.

7 The period between the Talmudic and the Geonic Periods is referred to as the Savoraic Period which, swhile being extremely important for the crystallization of the text of the Babylonian Talmud and for the foundation of the Geonic institutions, is more or less a dark age from which little concrete data has survived. For a survey, see: Ephrati, *Sevoraic Period*; Brody *Geonim* 4–10.

his principles and beliefs. Parts of this work have survived in manuscripts from the Geniza and in substantial quotations in the works of later Karaite authors.[8]

1.1.4 **Magical texts** – By the end of the twentieth century, about two hundred and fifty Jewish magic bowls from Iraq and Iran, dating between the 5th–8th cents. CE, had been published by a number of scholars in varying degrees of accuracy, though a far greater number of bowls still remains to be published in both public and private collections.[9] Though the dialect of these texts is not identical with the standard Jewish Babylonian Aramaic[10] of the literary texts and includes many archaic and dialectal features, the importance of these texts cannot be overstated, since they are the only epigraphic remains of this dialect which have survived from antiquity.[11] Additionally, *Ḥarba de-Moše* "The Sword of Moses", a book of magical practice, dates from this period.

1.1.5 **Babylonian Masora** – Many of the notes in the various Babylonian Masoretic treatises are written in the dialect of the Geonic Period.[12]

2.0 Lexicography of Jewish Babylonian Aramaic[13]

2.1 General Dictionaries of the Modern Period[14]

2.1.1 Modern lexicography of Jewish Babylonian Aramaic begins with J. Buxtorf's *Lexicon*[15] and concludes with M. Jastrow's *Dictionary*, completed in 1903.[16] All of the dictionaries published in this period attempted to include in one volume the entire Hebrew and Aramaic

8 On Anan and his work, see: L. Nemoy, *Karaite Anthology*, New Haven 1952 3-20.

9 For a survey of the major publications of these texts, see: *AMB* 13–21, supplemented now by additional texts which have been published by the same authors in *MSF*. The bowls in the collection of the British Museum have recently been published (see: Segal, *CAMIB*). Several large collections of bowls are currently in the process of being published: 1. The Iraq Museum collection, Baghdad (E. Hunter); 2. the Moussaieff collection, London (Sh. Shaked); 3. the Schøyen collection, Oslo (Sh. Shaked and D. Levene). The combined number of bowls in these collections is now over one thousand, and hence they will add much to our previous knowledge of this genre of texts.

10 Recently, the first and so-far only known bowl in standard Jewish Babylonian Aramaic was published. See: Ch. Müller-Kessler–Th. Kwasman, Bowl. For a discussion of the various forms of Aramaic in the bowl texts, see: Ch. Müller-Kessler, *Handbook of Magic Bowls in Koiné Babylonian Aramaic*, Groningen 2001 [forthcoming].

11 Rossell, *Handbook*, includes a grammar and glossary of the texts published until that time (1958), but in light of the fact that many of these texts were incorrectly copied and many new texts have now been published, this work is sorely out-of-date. For grammatical details, one may now consult Juusola, *Peculiarities*. It has been clear for a long time now that most of the Jewish incantation bowl texts [i.e. those written in Hebrew characters] were composed in a *koiné* which contains lexical items properly belonging to Syriac or Mandaic. See, especially: Harviainen; Müller-Kessler–Kwasman, Bowl 159.

12 This material was dealt with in pioneering studies by P. Kahle, Y. Yeivin, and G. Weil. The field has recently been summarized by Ofer, *BMs*.

13 For a general survey, see: E.Y. Kutscher, The Present State of Research into Mishnaic Hebrew (especially Lexicography) and its Tasks, *Archive* 1 (1972) 3–28 [Hebrew]; English summary, pp. III–X.

14 The history of Talmudic lexicography from the Geonic Period to present times has yet to be written. The most important work on the earlier period is still the study in Eps, *GC* קמו-ט. On the transmission of the lexical traditions of the Geonim to the West, see: Eps, *StI* 33–34.

15 This dictionary was first published in 1639 and went through a number of editions during a period of over two centuries. The last edition, edited by B. Fischer, appeared in 1868.

16 For a bibliography of lexical works on Jewish Babylonian Aramaic, see: Strack-Stemberger 160-162.

vocabulary of Rabbinic literature in its widest sense (viz. the various Rabbinic Hebrew dialects, the Aramaic of the various Targums, the two Talmuds, and the Midrashim). During the twentieth century, Jastrow's English work achieved a wide circulation and pre-eminence among both scholars and laymen, though in some respects (e.g. etymology) it represents a regression from the achievements of nineteenth century Talmudic lexicography. Thus, Levy in his *Wörterbuch* extensively employed the Syriac lexicon as far as it was available to him with good results,[17] and in many cases he was able to establish the correct etymology of a word or to decide between variant readings on the basis of that language.[18] Though Jastrow is clearly dependent upon his predecessors, his dictionary is certainly much more than a reworking of Levy's *Wörterbuch* into English. In many cases only the trained eye of the scholar can decide which of the two lexica is to be preferred regarding a specific lexeme.

2.1.2 The third complete dictionary from modern times, Kohut's edition of the *Aruch*,[19] written in Rabbinic Hebrew, is both underestimated and underemployed today, for reasons which will readily be apparent. Kohut's aim was twofold: 1. To edit a critical edition of the *Aruch* of Nathan b. Yeḥiel of Rome (10th cent.); 2. to use this as a basis for writing a complete modern Rabbinic lexicon. As it stands, however, the work suffers from severe structural defects. Kohut retained the original medieval biliteral ordering of the *Aruch*, which also included verbs and nouns in the same entry, and thus, for the modern reader finding a particular entry is a both time-consuming and daunting task. While his own erudite notes are often very valuable, their being interspersed among the text of the *Aruch* and its commentators often requires careful reading to know where one ends and the other begins. Kohut's well-known propensity to see Persian loanwords everywhere[20] has added to the general perception that many of his etymologies are farfetched. On the other hand, he employed many textual sources not exploited by other lexicographers (e.g. *Midrash Haggadol*), quoted extensively from the *variae lectionis* of Rabbinowicz' *Diqduqei Soferim* (1865–1897) and cited many medieval scholars. Moreover, he was the only lexicographer to exploit the new Geonic sources which began to appear towards the end of the nineteenth century, especially in the later volumes of the work and in the *Additamenta et Corrigenda*. Nevertheless, in spite of the corrections to be found in *Additamenta ad librum Aruch Completum*, this work remains basically unwieldy for the modern scholar and student, though much important information may be garnered from a systematic reading of the work.

2.2 Specialized Works

2.2.1 In addition to the general Rabbinic lexica just described, a number of specialized works have been produced dealing with various aspects of Jewish Babylonian Aramaic, e.g.

17 Though not stated anywhere in his introduction, he most likely used Castellus, *Lexicon*, the only available dictionary at the time.

18 In this he was preceded by A. Geiger, who published a series of important articles in which he utilized the Syriac lexicon. See, e.g. Jüdische Begriffe und Worte innerhalb der syrischen Literatur, *ZDMG* (1866) 487–492.

19 See: Kohut, *AC*.

20 See the extensive review of W. Bacher, *ZDMG* 47 (1893) 487–514, especially 501–510. Kohut's excesses were subsequently corrected by B. Geiger in *AAC*.

loanwords,[21] *Realia*,[22] flora and fauna,[23] and terminology.[24] While the quality of these works varies, much valuable lexical material which has never been incorporated in any Rabbinic dictionary is available in them, in the main since most of these works appeared after the publication of the existing dictionaries.

3.0 The Purpose of the Present Work

3.1 Since the beginning of the twentieth century no complete dictionary of Jewish Babylonian Aramaic has appeared,[25] even though the results of much important textual and lexical work by various scholars have made a new comprehensive work imperative. While much material was collected in *Additamenta ad librum Aruch Completum*, published in 1936, even the contributions of this work remain inaccessible to a large degree to the general reader because of the enforced structure of the book, which followed the order of *Aruch Completum*. Moreover, since the appearance of this work, many new lexical studies have appeared in both books and in articles.[26]

3.2 More basically, access to the primary sources of Jewish Babylonian Aramaic, especially the actual manuscripts of the Babylonian Talmud, is now greater than it was when all the previous dictionaries were written.[27] Until quite recently, scholars almost exclusively employed the printed text of the Babylonian Talmud as the basis for their work and culled variants from the volumes of *Diqduqei Soferim*, as far as they were available at the time. Today, with the availability of facsimile editions of many Talmudic manuscripts[28] and electronic editions of nearly all of them,[29] there is convenient direct access to the original texts, and the textual basis of a modern dictionary can rest on much firmer ground.

21 Akkadian: Kaufman, *AIOA*; Greek: Krauss, *Lehnw*; Sperber, *GLLT*; Persian: Geiger, *AAC* (passim); S. Telegdi, *JAs*, 1935 178-256; Shaked, EIr.

22 E.g. Krauss, *TalArch*; id., *Qadmoniot*; Brand, *Ceramics*.

23 Löw, *Pfl*; idem, *Flora*; idem, *Fauna*.

24 Bacher, *Term*.

25 The only value of Dalman, *Handwörterbuch*, published in 1922, is for the vocalization of the Onkelos-type Targums taken from Yemenite manuscripts. It has no independent value for Jewish Babylonian Aramaic. E.Z. Melammed's מלון ארמי-עברי לתלמוד בבלי (*Dictionnaire araméen-hébreu*), Jerusalem 1992, is a didactic work geared to laymen and not a scientific dictionary.

26 The many contributions of J.N. Epstein towards the elucidation of the vocabulary of Jewish Babylonian Aramaic which are now conveniently available in Eps, *CG*, *St1*, and *St2*, overshadow the work of all other scholars.

27 For a list of the manuscripts, see: M. Krupp, Manuscripts of the Babylonian Talmud, in: S. Safrai (ed.), *The Literature of the Sages*, Assen/Maastricht 1987 346–365.

28 H. Strack published in facsimile the Munich Ms. of the entire Talmud in 1912 (v. Strack, Munich). L. Goldschmidt published the Hamburg Ms. of Tractate *Neziqin* in 1914 (v. Goldschmidt, Nez). S. Abramson published in facsimile a Spanish manuscript of *'Avoda Zara* in 1957 in New York (v. Abramson, AZ). Facsimiles of the most of Talmudic manuscripts in the Vatican Library – the largest collection in the world – with the exception of those to *Pesaḥim* – were published by Makor Press in the 1960's.

29 The Academy of the Hebrew Language has prepared electronic texts of what is considered to be the most reliable manuscript of each tractate (see: E. Weissberg, מצע לעיבוד 12 מסכתות נוספות של התלמוד הבבלי, *PAHL* 28-30 [1981-83] 332–345) and has recently made them available on CD-ROM (See: *The Hebrew Language Historical Dictionary Project, Ancient Literature Section, Ma'agarim*, Jerusalem 2001). The Lieberman Institute of the Jewish Theological Seminary of America has prepared to date electronic editions of ca. two hundred manuscript units [one unit equals the text of one manuscript of one tractate] which currently complement the work done by the Academy but will eventually include all of the manuscripts. While the entire database of the Lieberman Institute can be accessed by means of a search engine which allows simple, Boolean, and wildcard searches, the CD-ROM of the Academy can only be searched for the lexico-morphologically analyzed Hebrew words, and not Aramaic.

4.0 Methodology[30]

4.1 General Considerations

4.1.1 Over and above all of the technical problems lies the methodological problem of a dialect dictionary *vis-à-vis* a text dictionary.[31] The tradition of Rabbinic lexicography, starting from the *Aruch*, was to combine all of the various Hebrew and Aramaic lexical items found in Rabbinic literature in the widest sense, stemming from both Babylonia and Palestine, in one work.[32] While this procedure is convenient for studying the bilingual Rabbinic literature, a gradual appreciation of the need to treat each language and dialect separately[33] has highlighted the deficiencies in the state of Rabbinic lexicography. The following are the most salient ones:

4.1.1.1 The existing dictionaries combine in one entry Babylonian, Palestinian, and Targumic Aramaic words from various periods. Since morphologically similar words even in closely related dialects can frequently differ in both meaning and nuance, their consolidation in one dictionary when unmarked is often misleading.[34]

4.1.1.2 The compilers of the earlier Rabbinic dictionaries sought to achieve lexical – not dialectal – completeness. It was felt that as long as a word was quoted from one dialect, there was no need to give references to it for each dialect in which it occurred. Consequently, the absence of a reference to a word in Jewish Babylonian Aramaic in the existing dictionaries does not necessarily mean that this word is not attested in that dialect.[35]

4.1.1.3 Since the time of the *Aruch*, the compilers of the dictionaries viewed themselves as text commentators as well as lexicographers. As a result, the dictionaries tend to give extended explanations of the text, beyond the necessity of its simple meaning, when it contains a difficult or rare word.[36] On the other hand, most words of high frequency, even if they have a variegated semantic range, tend to be almost entirely disregarded.[37]

4.1.1.4 All of the previous dictionaries are based on the late (nineteenth cent.) and textually corrupt printed editions of the Babylonian Talmud.[38] The availability today of nearly

30 See: Sok, Progress.

31 See, e.g. Eps, *St1* 34.

32 Cf. Kutscher's criticism [op. cit., n. 13].

33 The author's *DJPA* was the first dictionary of a Rabbinic dialect to be written along these lines.

34 This is especially the case with Dalman, *Handwörterbuch*.

35 Many Jewish Babylonian Aramaic words, even some occurring in the printed editions are absent from the lexica. See: Sok, Progress 195[33].

36 The fact that many of the explanations of the *Aruch* derive either from Geonic sources or from the commentaries of R. Ḥananel or R. Gershom may explain this phenomenon. In modern times, this tendency was continued in Levy, *TMW*, which explains the large size of that work.

37 The reader may compare, for example, the length of the entries of הדר vb., נחת vb., and סלק vb. in the present dictionary with that of its predecessors.

38 For a history of the printing of the Talmud from the sixteenth until the twentieth century, see: Rabbinowicz,

all of the existing Talmudic manuscripts as well as many Geniza fragments[39] provides an entirely new textual basis for the lexicon. The republication over the last century of critical editions of a large amount of Geonic material[40] and the editing of numerous original responsa and other Geonic works, especially those discovered in the Cairo Geniza,[41] has provided the lexicographer of Jewish Babylonian Aramaic with new sources, both primary and secondary, for his work.

4.1.2 Until recently it was either impossible or impractical to excerpt every instance of a lexeme in a given corpus unless it was of limited size. The compilers of the previous Rabbinic dictionaries produced their works by preparing slips with selected text references. A historical study of these dictionaries would probably show that each author built upon the work of his predecessors and added additional, newly collected, material. Notwithstanding the monumental efforts expended by the Kasowski family in producing manual concordances of all of the major texts of the Rabbinic literature, including the Babylonian Talmud,[42] this procedure has been a limiting factor for every lexicographer of these texts. However, with the introduction of the electronic computer into the field of text processing, the goal of producing a Key Word in Context (KWIC) concordance of even a very large corpus to serve as a database for its semantic analysis has become a reality.[43] The basis of the present dictionary was a database in the form of a KWIC of the entire corpus.

4.2 The textual components utilized for preparing this database were the following:

4.2.1 **The Aramaic texts**

4.2.1.1 **The Babylonian Talmud** – The Academy of the Hebrew Language's Historical Dictionary of the Hebrew Language provided the author with the Aramaic portions of the entire Babylonian Talmud in electronic form, from the text editions prepared by the dictionary staff, for each tractate according to the manuscript considered to be its best overall representative.[44] This raw material was reworked in the following fashion: The running text

Ma'amar; M.J. Heller, *Printing the Talmud*, New York 1992. On the Spanish and Portuguese incunabulae, see: Dimitrovsky, *SB*.

39 All of these manuscripts are now accessible on microfilm in the Institute of Microfilm Manuscripts of the National and Hebrew University Library, Jerusalem, in facsimile editions, or in electronic form (see supra, n. 29), but the lack of a complete catalog of all the Talmudic Geniza fragments makes their utilization difficult. (The catalog prepared under the auspices of the Mishna Project of the Israel Academy of Sciences has not been published to date; see: Y. Sussmann, Talmud Fragments in the Cairo Geniza, *Te'uda* 1 [1980] 7–20 [Heb].) Several volumes of photographs of Talmudic Geniza fragments have been published (See: Katsch, *GTB* I, II; Golinkin, *GRH*). On vocalized Geniza fragments, see: Morag, *VTM*. The author would like to thank the Lieberman Institute, Jerusalem, for letting him utilize its extensive collection of photographs of Geniza manuscripts from various libraries.

40 E.g. *Šeel*; *HG*; *HP*; *IŠGF.*

41 E.g. *TGHark*; *Geon*; *TGAs27/28/33/44*.

42 See: C.J. & B. Kasowski, *TTCV.* The textual basis for this work was the Vilna edition; hence, it could not be used as the basis for the work on the present dictionary.

43 For a description of the author's similar project for producing *DJPA*, see: Sok, JPA Final Report; idem, The New Dictionary of Jewish Palestinian Aramaic: A Description of the Dictionary and its Compilation, *HL*, 33-35 (1992) 65–78 (Hebrew).

44 See above, n. 29. On the authority of the late E.S. Rosenthal, the Academy chose Yemenite manuscripts as its basic text for those tractates for which these have survived (for details on these manuscripts, see *Kara* 1-11). Evidence of the Yemenite tradition for other tractates was culled by the author from the extensive Aramaic quotations from the Babylonian Talmud found in *Midrash Haggadol* and *Sefer Ha-Ma'asim*.

was divided into lines corresponding to those in the standard Vilna edition, and the Hebrew words necessary for its comprehension were added to give a coherent text.

4.2.1.2 **Geonic texts** – The following Geonic texts were incorporated into the database: *Halakhot Pesuqot*,[45] *Še'eltot*,[46] *Iggeret Rav Šarrira Gaon*,[47] the Formularies of Se'adya Gaon and Hayya Gaon,[48] and a selection of the responsa, mostly from the Geniza.[49]

4.2.1.3 **Incantation bowls and magical texts** – The texts published until the 1990's were provided in electronic form by D. Sperling, who incorporated into them the important corrections and revised readings of J. N. Epstein.[50] The last decade has seen a marked increase in the publication of these texts,[51] not all of which could be included in the electronic database.[52] In addition to the bowls, the magical text *Ḥarba de-Moše*[53] was also incorporated into the database.

4.2.1.4 **Anan's *Book of Commandments*** – All of the survivng portions of this text both from the Geniza and from medieval Karaite books,[54] were incorporated into the database.

4.3 **Preparation of the Database**[55]

4.3.1 The database was prepared by using an analytical concordancing program, designed for the use of the Comprehensive Aramaic Lexicon (CAL) Project.[56] The basic components of this program are the following:

4.3.1.1 **Outline Lexicon** – A list containing each lemma of the dictionary, its part of speech, and a gloss.

4.3.1.2 **Analytical Table** – A list of the prefixes and suffixes occurring with verbs and nouns in Jewish Babylonian Aramaic.

4.3.1.3 **Morphological Parser** – A program which utilizes the two previous files to give a morpho-lexical analysis of each string in the text.

45 See: Brody, Geonim 217ff.

46 See: ib. 202ff.

47 See: ib. 20ff.

48 See: ib. 264

49 See above, n. 7.

50 See: Eps, *StI* 329-374.

51 See above, n. 9.

52 The author has tried to include all new lexical items appearing in these texts in the dictionary.

53 This text was originally published in Gaster, *ḤM*. A new critical edition of the text (see: Harari, *ḤM*) has now been prepared with the use of additional manuscripts.

54 This text was also the subject of a lexical study by Eps, *StI* 71–84.

55 A more detailed discussion of this phase of the work is given in Sok, JBA Final Report.

56 The CAL Project, directed by S. A. Kaufman, Hebrew Union College, Cincinnati, has been supported by grants from the National Endowment for the Humanities since 1987. Since 1992, the present dictionary project has been included under the funding of the CAL Project. The analytical programs which were written for the CAL Project between 1987-90 were modified for the use of the present project by I. Yedidya, Bar Ilan University.

4.3.2 With the aid of these programs, a lemfile[57] was sequentially prepared from each of the sources of the dictionary, e.g. one tractate or a group of tractates. Since a large percentage of the vocabulary is extremely rare, and common words may occur in a wide variety of spellings and morphological forms, intensive manual input was also necessary to produce the final accurate version of each lemfile. After the first corrected lemfiles were produced, pair files[58] were generated from them, which could be employed to speed up analysis of the new material by correctly analyzing recurring strings in new texts. The most useful derivative of the lemfiles was a KWIC concordance of the entire textbase which served as the database for the writing of the dictionary.

4.4 Comparative and Etymological Data

4.4.1 The existing dictionaries of the related Aramaic dialects were checked to provide comparative and etymological data, which were helpful both in determining the correct morphological form of the entries and in delimiting their range of meanings. All cognates in the other Eastern Aramaic dialects (Syriac, Mandaic) are cited, while data from other Aramaic dialects are only quoted either when comparative data is lacking in these two dialects or for special illustrative purposes.[59] Since the Aramaic vocalization tradition of Targumic Aramaic originated in Babylonia, cognates from this dialect are quoted whenever available.[60] The origin of all loanwords deriving from Akkadian, Hebrew, Persian, and Greek is given.

4.5 Secondary Literature

4.5.1 Both traditional and scientific literature dealing with Jewish Babylonian Aramaic is quite extensive, and any attempt on the part of an individual lexicographer to encompass it all is a major undertaking. In order to reduce this task to a reasonable size, no attempt was made to determine priority in the establishment of a particular meaning or form, but rather, when references are given, the author's intention is to point out to the reader an up-to-date discussion which takes into account the results of the relevant previous literature. The literature cited is limited to philological discussions only, since references to the exegetical literature properly belong to a text commentary.[61]

5.0 The Entries

5.1 All Aramaic common words appearing in the texts of the corpus have been included, with the following exceptions:

57 A lemfile consists of a line for each word in a source text and has four fields: Lemma – part of speech – string from text – coordinate.

58 A line in a pair file includes two consecutive words in a text, together with the lexico-morphological analysis of the first word. Such pairs comprise minimal syntactic units.

59 As a rule, cognates from the modern Eastern Aramaic dialects are not quoted, unless they can make a significant contribution to the semantic elucidation of a word.

60 Similarly, comparative material from Rabbinic Hebrew is quoted as far as possible with Babylonian vocalization from Yeivin, *BV.*

61 No attempt was made to include literature dealing with commentaries on the text, and as a rule, secondary

5.1.1 **Words quoted from pre-Amoraic sources not properly belonging to Jewish Babylonian Aramaic** – e.g. *Megillat Ta'anit*, Aramaic citations from the Tannaitic literature, the Targumim to the Pentateuch and the Prophets.[62]

5.1.2 **Archaic words occurring in writs**[63] – While scholars have previously noted the occurrence of various dialects in the Jewish Babylonian Aramaic literature, research on this subject has not reached the point which would permit labeling all such words with certainty as archaic. However, some words in the dictionary have been labeled 'archaic' or 'dialectal', since they clearly do not belong to the mainstream of Jewish Babylonian Aramaic.

5.1.3 **Personal**[64] **and geographic**[65] **names** – Since these categories require special treatment, they have not been included in the dictionary, though gentilics derived from them have been listed.

5.1.4 **Non-Aramaic words** – Original non-Aramaic words have been included only when it is clear from a modification of their morphological form or from a clear semantic usage that they may be classified as loanwords and not as transcriptions.

5.2 Orthography

5.2.1 Though the orthography of the European and eastern (non-Yemenite) manuscripts is somewhat more explicit than that of the printed editions,[66] more radical orthographical differences are found both in the original Geonic texts and in the Yemenite manuscripts, which derive directly from the Geonic tradition of Babylonia.[67] The importance of this explicit orthography for the information it contains on the phonology of Jewish Babylonian Aramaic in the Geonic Period cannot be overstated, and these spellings have been quoted in the entries. Nevertheless, an eclectic approach, conforming more or less to the traditional orthography was felt to be more appropriate for the headwords of the entries, in order to make the use of the dictionary easier for the reader.

5.3 Vocalization

5.3.1 Previous modern dictionaries have vocalized the lexemes either on the basis of the traditional Ashkenazic pronunciation or as reconstructions based on the word's supposed etymology.[68] A 'correct' reading of a Jewish Babylonian Aramaic word[69] may be ascertained through a variety of methods:

literature was restricted to modern authors, though much important material may be culled from traditional commentators.

62 These are generally cited in the Babylonian Talmud as כדמתרגם רב יוסף or כדמתרגמינן.

63 See: Kutscher, Studies 417-430 [Hebrew].

64 There is as yet no comprehensive study of the personal names in the Jewish Babylonian Aramaic literature in light of the contemporary onomasticon.

65 On the GN's, see: Eshel, *JS*; Oppenheimer, *BJ.*

66 I.e. they employ more vowel letters.

67 This includes many explicit spellings without laryngeals or pharyngeals, corresponding more closely to the actual spoken language. Many examples may be found in *Kara (passim).*

68 It may be pointed out also here that the same applies to the vocalization of Rabbinic Hebrew in the dictionaries, which can be greatly improved on the basis of reliable manuscripts from European libraries and the Cairo Geniza (see, e.g.: Kutscher, *Studies* 73-168).

69 This is clearly a theoretical concept, since a reasonable goal is the determination of the probable pronunciation

5.3.1.1 **Explicit vocalizations in manuscripts** – Sporadic vocalizations are found in both Geniza and non-Geniza Talmudic manuscripts.[70] The only extensively vocalized texts of the Geonic Period are Ms. Sasoon 263 of *Halakhot Pesuqot*[71] and the Paris Ms. (Bibliothèque Nationale 1402) of *Halakhot Gedolot*.[72]

5.3.1.2 **Explicit plene orthography** – This is often helpful in determining the vocalization, especially of the internal [*ā*] vowels.[73]

5.3.1.3 **The Yemenite reading tradition**[74] – This derives directly from Babylonia of the Geonic Period and is the only tradition with any claim to authenticity.[75] However, it also should be used with caution, since the Yemenites today are entirely dependent on the printed text,[76] and they have also been influenced by Targumic Aramaic of the Onkelos type.[77]

5.3.1.4 **The vocalization of Syriac**[78] **and the plene orthography of Mandaic** – These may be helpful in deciding the preferred vocalization of a word, especially when the Jewish Babylonian Aramaic texts offer equivocal evidence.

5.3.1.5 **The original form of loanwords borrowed from Akkadian, Persian, Greek, and Hebrew** – All of these languages explicitly indicate vowels in their orthographic systems, and they are often helpful in establishing a preferred form of a loanword in Jewish Babylonian Aramaic.

5.3.2 In sum, the normalized Tiberian vocalization given for the headwords in most entries in this dictionary should thus be regarded as a guideline towards the preferred pronunciation but not as an absolute determination.

5.4 Structure of the Entries

5.4.1 An individual lexical entry is divided into the following parts:

5.4.1.1 **Lemma** – This is the most basic form of the lexeme, e.g. a triradical root of a

of the word in the Geonic Period. As is explained here, the vocalizations proposed in this dictionary have a rational basis, since they are derived from both internal and external evidence, as opposed to the mainly theoretical considerations employed in previous dictionaries. Since the Geonic Period lasted until the eleventh cent. CE, well after the end of the Talmudic Period, and Jewish Babylonian Aramaic continued to be spoken long after the Muslim conquest, it is quite possible that the evidence in our possession does not reflect the pronunciation of even late Talmudic Babylonia.

70 For the former, see: Morag *VTM*.

71 The lower five lines of each page are vocalized. See: S. Morag, *Lešonenu* 32 (1968) 67-88.

72 One hundred and twenty pages of this fully vocalized manuscript have survived. See: S. Morag, *PWCJS* 2 (1969) 89-94.

73 When spellings of this type occur, they are noted both in the entry and in the lemma.

74 For a description of this tradition and previous works on the subject, see: *Morag* 35-62.

75 A full-fledged study of the verb is *Morag*. A comprehensive study of the noun prepared by S. Morag and Y. Kara is forthcoming. Both of these studies are based on the vocalized edition of the Vilna edition according to the Yemenite tradition, prepared by R. Y. ʻAmr, and from recordings of informants.

76 On deviation from the printed text in the Yemenite reading tradition, see: Morag, *Kĕtiv* and *Qĕre* 34-45.

77 On this issue, see: D. Boyarin, *JNES* 37 (1978) 141-160.

78 See: Brock, *LS*. The Syriac vocalization tradition is based on the medieval indigenous lexica, e.g. *BBah* and *BAli*.

verb, an emphatic form of a noun, etc. Homographs[79] of each part of speech are distinguished by numbers. Since the exact vocalization of most of the nouns is not known from the Jewish Babylonian Aramaic tradition itself,[80] it was not possible to follow any consistent ordering on the basis of nominal patterns. Indeed, a comparison with the dictionaries of the related dialects of Syriac and Mandaic has shown that the same groups of homographs are numbered differently by different lexicographers.

5.4.1.2 **Part of Speech** – The following parts of speech are distinguished: adjective, adverb, conjunction, interjection, noun, preposition, pronoun, verbal noun. Homographs belonging to different parts of speech are numbered separately.

5.4.1.3 **Gloss** – The English gloss given at the beginning of the entry is intended to give a general idea of the meaning of the lexeme, while more exact nuances are given in detail in the semantic section.

5.4.1.4 **Comparative and Etymological Data** – The purpose of this section is to indicate the relationship of the lexeme to the cognates in other Aramaic dialects, starting with the closely related eastern dialects of Syriac and Mandaic, then the other Aramaic dialects, and finally other Semitic languages. The source of all loanwords is indicated.

5.4.1.5 **Semantic section** – This section documents the various meanings and usages of each lexeme. For the more common lexemes, a morphological survey has also been given. Citation length has been kept to a minimum and additional examples are often quoted by reference only. Wherever possible, care has been taken to quote examples from a variety of sources from both the Talmudic as well as the post-Talmudic Periods.
In spite of the efforts of many commentators and lexicographers over the centuries, the meanings of many lexemes are still either uncertain or unclear. Since repeating the speculations of one's predecessors, when they are based on mere conjectures or on incorrect etymological assumptions, does nothing to further the understanding of a particular lexeme, in such cases the author has simply registered his ignorance of the word's meaning.

5.4.1.6 **Lexical section** – Unlike other Jewish Aramaic dialects, Jewish Babylonian Aramaic has been intensively scrutinized since Geonic times by the scholars who studied the Babylonian Talmud. When doubts arose, these scholars often turned to the Geonic academies in Babylonia, where Jewish Babylonian Aramaic was still a living language, to inquire into the meanings of particular words. The replies to these queries, as far as they have survived and have been published, are an invaluable repository of native lexical information, which in many cases is our only source of knowledge for a word's meaning. This material has been quoted at the end of each relevant entry in its original language. Additionally, the traditional Yemenite pronunciation is given here.

5.4.1.7 **Bibliography** – Because of the immense literature on the Jewish Babylonian Aramaic texts, it would be foolhardy to claim that anything close to bibliographic completeness has been achieved. No attempt has been made to discuss the history of a derivation or an etymology, but rather the latest discussion known to the author is quoted

79 I.e. words whose consonantal skeletons are identical but which the author considers to be distinct from a morphological point of view.

80 I.e. from ancient vocalized texts.

where he felt it to be necessary, and the reader may follow backward from there the thread of the discussion back from there. Comments referring essentially to the text and not to the lexicon have not been included, since they properly belong in a commentary.

5.5 References

5.5.1 The following principles have been employed in providing references to the texts:

5.5.1.1 References to the Babylonian Talmud are given according to the folio, side, and line of the standard Vilna edition, even though the text quoted from manuscript sources may often differ significantly from that of the printed edition. The reader may see the entire context of the default manuscript sources of the Babylonian Talmud from the CD-ROM of the Academy of the Hebrew Language and that of the other manuscripts from the Lieberman Institute database. In cases where the text is significantly different or totally lacking in the Vilna edition, e.g. passages found only in the manuscripts or censored passages, the reference reflects the place where the citation would have been had it been printed.

5.5.1.2 Each text is cited according to a principal manuscript witness indicated in the Sources of Jewish Babylonian Aramaic.[81] No specific indication is given when the default manuscript is the source.

5.5.1.3 When a citation is quoted from a non-default source, this is indicated in the reference in the following manner, e.g.: *Ber* 5b(25; M), i.e. *Berakhot*, according to Munich Ms. 95 (and not Oxford, Ms. Opp. Add. Fol. 23, the default manuscript); *Meg* 11b(23; MGG 345:7), i.e. *Megilla*, according to the quotation in *Midrash Haggadol*, Genesis, p. 345, l. 7 (and not New York, Columbia X893-T141).

5.5.1.4 When an additional reading is cited from a non-default source, this is indicated by placing the siglum of the source in square brackets following the word, e.g.: דעשוייה *Ara* 21b(23) [Var: דעסיוה TGHark 166:2] means that the variant reading to the text cited from *Arakhin* is cited from the collection of Geonic responsa in TGHark, p. 166, l. 2.

5.5.1.5 Only published material has been employed for the Geonic sources, and this has been cited according to the pagination and line numbering of the printed Talmudic text. If a citation was republished in *Otzar Hagaonim*, this source is generally quoted since it is most easily accessible to the reader. However, since the material in *Otzar Hagaonim* covers only the tractates *Berakhot-Sanhedrin*, material from other tractates is cited from the original publications. When material has been published several times, a later editor may present a more accurate text, and this has been preferred.[82]

81 The first manuscript listed for each tractate is the default.

82 E.g., the responsa of R. Natronai Gaon have now been reedited in Brody, *TRN*, and hence they are cited according to this edition.

ABBREVIATIONS

AAC	S. Krauss et al., תוספות ערוך השלם (*Additamenta ad librum Aruch Completum*), Vienna 1937
AASOR	*Annual of the American Schools of Oriental Research*
AASQ	W. Arnold & P. Behnstedt, *Arabisch-Aramäische Sprachbeziehungen im Qalamūn* (*Syrien*), Wiesbaden 1993
Abramson, AZ	S. Abramson (ed.), מסכת עבודה זרה, כתב יד בית המדרש לרבנים בניו יורק (*Tractate 'Abodah Zarah of the Babylonian Talmud*), New York 1957
Abramson, BB	Idem, תלמוד בבלי, מסכת בבא בתרא, תרגם ופרש ש' אברמסון (Tractate *Bava Batra*, translated with a commentary), Jerusalem 1958
Abramson, RaḤ	Idem, ספר פירושי רבנו חננאל לתלמוד (Commentary of R. Ḥananel to the Talmud), Jerusalem 1995
abs.	absolute
AC	A. Kohut (ed.), ספר ערוך השלם ... מאת רבינו נתן בן יחיאל (Nathan b. Yeḥiel, *Aruch Completum sive lexicon vocabula et res, quae in libris targumicus, talmudicus et midraschicis*[2]), Vienna 1928
AcIr	*Acta Iranica*
ACSup	A. Kohut, חין הערוך (*Supplement to "Aruch Completum"*), Vienna 1928
AD	v. Driver, AD
Addai	G. Phillips, *The Doctrine of Addai, the Apostle*, London 1876
adj.	adjective
adv.	adverb
AltFor	*Altorientalische Forschungen*
af.	*af'el*
Agnon Vol	B. Kurzweil (ed.), יובל שי, מאמרים לכבוד ש"י עגנון (*Yuval Shai, A Jubilee Volume dedicated to S.Y. Agnon on occasion of his Seventieth Birthday*), Ramat Gan 1958
Agur	S. Buber (ed.), אגור כולל הקדמה וקצת הוספות על ספר הערוך מאת ה"ר שמואל ב"ר יעקב גמע ז"ל (*Einleitung und Ergänzungen zum Aruch von Rabbi Samuel ben Jacob G'ama*), Breslau 1868
AHw	W. von Soden, *Akkadisches Handwörterbuch*, 3 vols., Wiesbaden 1965–1981
Aḥ	Aḥiqar [OfA framework story and proverbs; cited according to TADC 1.1]

AḥSy	Syriac version of Aḥiqar [cited according to F.C. Conybeare et al., *The Story of Aḥiqar*, Cambridge 1913]
AI	C. Bartholomae, *Altiranisches Wörterbuch*, Strassburg 1904 [cited by column]
AIOA	S. Kaufman, *The Akkadian Influences on Aramaic*, Chicago 1974
AIRJL	שנתון המשפט העברי (*Annual of the Institute for Research in Jewish Law*)
AIT	J.A. Montgomery, *Aramaic Incantation Texts from Nippur*, Philadelphia 1913
AJSLL	*American Journal of Semitic Languages and Literatures*
Akk	Akkadian
Albeck	Ch. Albeck, מבוא לתלמודים (*Introduction to the Talmud, Babli and Yerushalmi*), Tel Aviv 1969
ALBH	P.V. Mankowski, *Akkadian Loanwords in Biblical Hebrew*, Winona Lake 2000
Alf	R. Isaac Alfasi
Alon, Jews	G. Alon, *Jews, Judaism and the Classical World*, Jerusalem 1977
AM	E.S. Drower (ed.), *Aspar Malwâšia*, London 1949
AMB	J. Naveh & Sh. Shaked, *Amulets and Magic Bowls*, Jerusalem 1985
AMD1	T. Abusch & K. van der Toorn (eds.), *Mesopotamamian Magic, Textual, Historical, and Interpretative Perspectives* (Ancient Magic and Divination, I), Groningen 1999
Anan	השריד והפליט מספרי המצות הראשונים לבני מקרא (Anan's *Books of Commandments*), in A. Harkavy, *Aus der ältesten Karäischen Gesetzbüchern* (Studien und Mitteilungen aus der Kaiserlichen Öffentlichen Bibliothek, VIII.1), St. Petersburg 1903 (Sources III)
AnanEps	Fragments of *Anan* published in J.N. Epstein, *Tarbiz* 7 (1936) 289–290 (= ST1 644–651; Sources III)
AnanMann	Fragments of *Anan* published in J. Mann, *Journal of Jewish Lore and Philosophy*, 1 (1919) 329–353 (Sources III)
AnanSch	Fragments of *Anan* published in S. Schechter, *Documents of Jewish Sectaries*, 2, Cambridge 1910 (Sources III)
AnanSok	Fragments of *Anan* published in M.N. Sokolova, *Izvestia akademii Nauk SSSR*, 1928, 243–254 (Sources III)
ANES	*Ancient Near Eastern Studies* (formerly *'Abr Nahrain*)
AOFCI	I. Eph'al & J. Naveh, *Aramaic Ostraca of the Fourth Century B.C. from Idumaea*, Jerusalem 1996
app.	apparently
appos.	apposition
Ar	*Aruch* (הערוך; v. AC)
Ara	*'Arakhin* (ערכין; Sources I)

Arab	Arabic
Archive	ערכי המילון החדש לספרות חז"ל (*Archive of the New Dictionary of Rabbinical Literature*), Ramat Gan 1972+ →
Armen	Armenian
ARN	S. Schechter (ed.), מסכת אבות דרבי נתן (*Aboth de Rabbi Nathan*), Vienna 1887 [A = נוסחא א; B = נוסחא ב]
ArOr	*Archiv Orientálni*
As	Ms. from Aras
AS	*Alei Sepher* (עלי ספר)
Asaf	ספר אסף הרופא (The Book of Asaf, the Physician), ed. S. Muntner, *Qorot*, 3 (1965) – 6(1972) [cited by paragraph number]
Assaf, Tequfat	S. Assaf, תקופת הגאונים וספרותה (The Geonic Period and its Literature), Jerusalem 1955
astron.	astronomical
ATŠ	E.S. Drower (ed.), *The Thousand and Twelve Questions (Alf Trisar Šuialia)* Berlin 1960
ATTM	K. Beyer, *Die aramäischen Texte vom Toten Meer*, Göttingen 1984
ATTME	Idem, *Ergänzungsband*, Göttingen 1994
Audo	T. Audo, ܣܝܡܬܐ ܕܠܫܢܐ ܣܘܪܝܝܐ (*Treasure of the Syriac Language*), 2 vols., Losser–Holland 1985 [Reprint]
Av	Avestan
Avishur, Elements	Y. Avishur, העברית שבערבית היהודית (*Hebrew Elements in Judaeo-Arabic*), Tel Aviv–Jaffa 2001
AZ	*'Avoda Zara* (עבודה זרה; Sources I)
Azar, Syntax	M. Azar, תחביר לשון המשנה (*The Syntax of Mishnaic Hebrew*), Jerusalem 1995
b.	son/daughter of
BA	Biblical Aramaic
Bacher, SH	W. Bacher (ed.), ספר השרשים (*Sepher Haschoraschim, Würzelwörterbuch der hebräischen Sprache von Abulwalîd Ibn G'anâh (R. Jona), aus dem Arabischen in's Hebräische übersetzt von Jehuda ibn Tibbon*, Berlin 1896
Bacher, Term	W. Bacher, *Die exegetische Terminologie der jüdischen Traditionsliteratur*, 2 vols., Leipzig 1899–1905
BAli	Isho bar Ali, *Syrisch-Arabische Glossen* (ܐ-ܡ), ed. G. Hoffmann, Kiel 1874; *The Syriac-Arabic Glosses* (ܢ-ܬ), ed. R.J.H. Gottheil, Rome 1908–1928
Barth, Pron	J. Barth, *Die Pronominalbildung in den semitischen Sprachen*, Leipzig 1913
BAs	*Beiträge zur Assyriologie*
BASOR	*Bulletin of the American Schools of Oriental Research*

BAYTN	S. Morag & Y. Kara, ארמית בבלית במסורת תימן: שם העצם (*Babylonian Aramaic in the Yemenite Tradition: The Noun*), Jerusalem 2002
BB	*Bava Batra* (בבא בתרא; Sources I)
BBah	Ḥassan bar Bahlul, ܠܟܣܝܩܘܢ ܣܘܪܝܝܐ ܕܒܪ ܒܗܠܘܠ (*Lexicon Syriacum auctore Hassano bar Bahlule*), ed. R. Duval, 3 vols., Paris 1898 – 1901
BDB	F. Brown, S.R. Driver, and C.A. Briggs, *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*, Oxford 1907
Beer, BA	M. Beer, אמוראי בבל, פרקים בחיי הכלכלה (*The Babylonian Amoraim, Aspects of Economic Life*), Ramat Gan 1974
Beer, BE	Idem, ראשות הגולה בבבל בימי המשנה והתלמוד (*The Babylonian Exilarchate*), Tel Aviv 1976
bef.	before
Beh	OfA version of the Behistun (Bisitun) inscription [cited according to TADC 2.1]
Bek	*Bekhorot* (בכורות; Sources I)
Ben Ḥayyim Vol	M. Bar-Asher et al. (eds.), מחקרי לשון מוגשים לזאב בן־חיים בהגיעו לשיבה (*Hebrew Language Studies Presented to Prof. Z. Ben-Ḥayyim*), Jerusalem 1983
Ber	*Berakhot* (ברכות; Sources I)
Berliner Vol	A. Freiman & M. Hildesheimer (eds.), *Festschrift zum siebzigsten Geburtstage A. Berliner's*, Frankfurt 1903
Beṣ	*Beṣa* (ביצה; Sources I)
BH	Biblical Hebrew
BIA	*Bar-Ilan, Annual of Bar-Ilan University* (בר־אילן, ספר השנה למדעי היהדות והרוח של אוניברסיטת בר־אילן)
BiOr	*Bibiliotheca Orientalis*
BJTP	A. Oppenheimer, *Babylonia Judaica in the Talmudic Period*, Wiesbaden 1983
BL	British Library
BM	British Museum
Blau, GMJA	J. Blau, דקדוק הערבית־היהודית של ימי הבינים (*A Grammar of Mediaeval Judaeo-Arabic*[2]), Jerusalem 1980
Blau, Pseudo-Corrections	Idem, *On Pseudo-Corrections in Some Semitic Languages*, Jerusalem 1970
Blau, Studies	Idem, עיונים בבלשנות עברית (*Studies in Hebrew Linguistics*), Jerusalem 1996
Blau Vol	J. Blau Jubilee Volume [= JSAI 15], Jerusalem 1992
BM	*Bava Meṣi'a* (בבא מציעא; Sources I)
BMs	v. Ofer, BMs
BMsD	Babylonian Masora on Deuteronomy, in Ofer, BMs II (Sources V)

BMsE	Babylonian Masora on Exodus, in Ofer, BMs II (Sources V)
BMsG	Babylonian Masora on Genesis, in Ofer, BMs II (Sources V)
BMsJer	Babylonian Masora on Jeremiah, in I. Yeivin, EI 16 (1982) 118+ (Sources V)
BMsL	Babylonian Masora on Leviticus, in Ofer, BMs II (Sources V)
BMsN	Babylonian Masora on Numbers, in Ofer, BMs II (Sources V)
BMsY	Babylonian Masora quoted in Yeivin, BV (Sources V)
BMsYFr	Babylonian Masora quoted in Yeivin, Fragment (Sources V)
Bo	Incantation bowl (cited by number; Sources IV)
Boyce	M. Boyce, *A Word-list of Manichaean Middle Persian and Parthian* (Acta Iranica, 9a), Leiden 1977
Boyce Vol	*Papers in Honour of Professor Mary Boyce* (Hommages et Opera Minora, 11), Leiden 1985
BQ	*Bava Qamma* (בבא קמא; Sources I)
Brand	Y. Brand, כלי החרס בספרות התלמוד (*Ceramics in Talmudic Literature*), Jerusalem 1953
Brinner Vol	B. Harry et al. (eds.), *Judaism and Islam: Boundaries, Communication and Interaction, Essays in Honor of W.M. Brinner*, Leiden 2000
Brock, Catalogue	S.P. Brock, *Catalogue of Syriac Fragments (New Finds) in the Library of the Monastery of Saint Catherine, Mount Sinai*, Athens 1995
Brockelmann	C. Brockelmann
Brockelmann, LS	v. LS
Brockelmann, SG	Idem, *Syrische Grammatik*[9], Leipzig 1962
Brody, Geonim	R. Brody, *The Geonim of Babylonia and the Shaping of Medieval Jewish Culture*, New Haven and London 1998
BS	Ben Sira
BSOAS	*Bulletin of the School of Oriental and African Studies*
BT	Babylonian Talmud
Bukân	OA inscription from Bukân (Iran) [cited acc. to edition in M. Sokoloff, *IEJ* 49 (1999) 107+]
Buxtorf, Lexicon	J. Buxtorf, *Lexicon Chaldaicum, Talmudicum et Rabbinicum*, Basel 1640; J. Buxtorfii P., *Lexicon chaldaicum, Talmudicaum et Rabbinicum*, ed. B. Fischer, 2 vols., Leipzig 1875
BY	E. Ben Yehuda, מלון הלשון העברית הישנה והחדשה (*A Complete Dictionary of Modern Hebrew*), 16 vols., Tel Aviv 1948
CAD	*The Chicago Assyrian Dictionary*, Chicago 1956 →
CAIB	C.D. Isbell, *Corpus of the Aramaic Incantation Bowls*, Missoula 1975
CAMIB	J.B. Segal, *Catalogue of the Aramaic and Mandaic Incantation Bowls in the British Museum*, London 2000

Cardahi	G. Cardahi, *Al-Lobab, seu Dictionarium Syro-Arabicum*, Beirut 1887-91
CarmNis	E. Beck (ed.), *Des heiligen Ephraem des Syrers Carmina Nisibena*, I, Louvain 1961
Castellus, Lexicon	E. Castellus, *Lexicon Syriacum*, ed. J.D. Michaelis, Göttingen 1788
CBS	Catalogue of the Babylonian Section of the University of Pennsylvania Museum [number of inscribed bowl]
CIS	*Corpus Inscriptionum Semiticarum*
Cohen, Hapax	H.R. Cohen, *Biblical Hapax Legomena in the light of Akkadian and Ugaritic*, Ann Arbor 1978
coll.	collective
ConAr	Concise *Aruch* (ערוך הקצר) [cited from AC]
conj.	conjugation
corr.	corrected
CP	E.S. Drower (ed.), *The Canonical Prayerbook of the Mandaeans*, Leiden 1959
CPA	Christian Palestinian Aramaic
CPD	D.N. MacKenzie, *A Concise Pahlavi Dictionary*, Oxford 1971
cs.	construct
CTY	M. Kosovsky, אוצר לשון תלמוד ירושלמי (*Concordance to the Talmud Yerushalmi*), Jerusalem 1979 →
D	Double [= *pa"el*]
DAB	R. Campbell Thompson, *A Dictionary of Assyrian Botany*, London 1949
Dalman, Handwörterbuch	G. Dalman, *Aramäisch-Neuhebräisches Handwörterbuch zu Targum, Talmud und Midrasch*, Frankfurt/Main 1922
Danzig, IHP	N. Danzig, מבוא לספר הלכות פסוקות עם תשלום הלכות פסוקות (*Introduction to Halakhot Pesuqot with a Supplement to Halakhot Pesuqot*), New York & Jerusalem 1993
Date Palm	B. Landsberger, *The Date Palm and its By-Products according to the Cuneiform Sources*, Graz 1967
Dec	V. Aptowitzer, Formularies of Decrees and Documents from a Gaonic Court, *JQR*, 4 (1913/4) 23–49
denom.	denominative
det.	determinate
Dimitrovsky, SB	H.Z. Dimitrovsky, שרידי בבלי (*S'ridei Bavli*), 2 vols., New York 1979
Dim Vol	D. Boyarin et al. (eds.), עטרה לחיים, מחקרים בספרות התלמודית והרבנית לכבוד פרופ' ח"ז דימיטרובסקי (*Atara L'Haim, Studies in the Talmud and Medieval Rabbinic Literature in honor of Prof. H.Z. Dimitrowsky*), Jerusalem 2000

Disease	I.F. Finkel & M.J. Geller (eds.), *The Concept of Disease in Ancient Babylonia* [forthcoming]
dissim.	dissimilation
DJD	*Discoveries in the Judaean Desert*, Oxford 1955 →
DJPA	M. Sokoloff, *A Dictionary of Jewish Palestinian Aramaic of the Byzantine Period*, Ramat Gan 1990
DLM	M.Z. Segal, דקדוק לשון המשנה (A Grammar of Mishnaic Hebrew), Tel Aviv 1936
DN	divine name
DNWSI	J. Hoftijzer & K. Jongeling, *Dictionary of the North-West Semitic Inscriptions*, 2 vols., Leiden 1995
Dozy	R.P.A. Dozy, *Supplément aux dictionnaires arabes*^{2}, Leiden-Paris 1927
Dozy, Vêtements	Idem, *Dictionaire détaillé des noms des vêtements chez les Arabes*, Amsterdam 1845
Driver, AD	G.R. Driver, *Aramaic Documents of the Fifth Century B.C.*^{2}, Oxford 1957
Driver–Miles	G.R. Driver & J.C. Miles, *The Babylonian Laws*, 2 vols., Oxford 1952
DS	N.N. Rabbinowicz, דקדוקי סופרים (*Variae Lectiones in Mischnam et in Talmud Babylonicum*), 16 vols., Munich 1865–1897
DSA	A. Tal, *A Dictionary of Samaritan Aramaic*, 2 vols., Leiden 2000
DSD	*Dead Sea Discoveries*
DSH	Dead Sea Hebrew
DSSFYD	L.H. Schiffman et al. (eds.), *The Dead Sea Scrolls Fifty Years after their Discovery*, Jerusalem 2000
du.	dual
Ebeling, Glossar	E. Ebeling, *Das aramäische Glossar Frahang-i-Pahlavik im Lichte der assyriologischen Forschung*, Leipzig 1941
Ed	printed edition of the Babylonian Talmud
ed. pr.	editio princeps
EgA	Egyptian Aramaic
Egron	N. Allony (ed.), האגרון, כתאב אצול אלשער אלעבראני (*Ha'Egron, Kitāb 'uṣūl al-shi'r al-'ibrāni of Rav Sĕ'adya Gaon*), Jerusalem 1969
EI	*Eretz Israel* (ארץ ישראל), *Archaeological, Historical and Geographical Studies*
EIr	E. Yarshater (ed.), *Encyclopaedia Iranica*, London, Boston & Henly, 1985 →
EIs^{1}	*E.J. Brill's First Encyclopedia of Islam, 1913–1936*, Leiden 1987 (Reprint)
EIs^{2}	*Encyclopaedia of Islam*^{2}, Leiden 1960 →

EJ	*Encyclopaedia Judaica*, 16 vols., Jerusalem 1972
Ellis	Incantation bowls published by T. Ellis in A.S. Layard, *Discoveries in the Ruins of Nineveh and Babylon*, London 1853 [by number]
emph.	emphatic
EN	Commentary of Elias of Nineveh in P. de Lagarde, *Praetermissorum libri duo*, Göttingen 1879
Ephrati, Sevoraic Period	J.E. Ephrati, תקופת הסבוראים וספרותה בבבל ובארץ ישראל (*The Sevoraic* [sic!] *Period and its Literature in Babylonia and in Eretz Israel*), Petach Tikva 1973
Eps	J.N. Epstein
Eps, Gr	Idem, דקדוק ארמית בבלית (*A Grammar of Babylonian Aramaic*), Jerusalem – Tel-Aviv 1960
Eps, MNM	Idem, מבוא לנוסח המשנה (Prolegomenon to the Text of the Mishna), Jerusalem 1948
Eps, PLA	Idem, מבואות לספרות האמוראים (*Prolegomena ad litteras amoraicas*), Jerusalem – Tel Aviv 1962
Eps, PLT	Idem, מבואות לספרות התנאים (*Prolegomena ad litteras tannaiticas*), Jerusalem – Tel Aviv 1957
Eps, St	Idem, מחקרים בספרות התלמוד ובלשונות שמיות (*Studies in Talmudic Literature and Semitic Languages*), 2 vols., Jerusalem 1983 – 1988
Eshel, JSB	B.Z. Eshel, ישובי היהודים בבבל בתקופת התלמוד (*Jewish Settlements in Babylonia during Talmudic Times*), Jerusalem 1979
etym.	etymology
ex.	example
ExR	Exodus Rabba
EY	*'Ein Ya'aqov* (עין יעקב)
Fales, AECT	F.M. Fales, *Aramaic Epigraphs on Clay Tablets from the Neo-Assyrian Period*, Rome 1986
Feghali	M. Feghali, *Études sur les emprunts syriaques dans les parlers arabes du Liban*, Paris 1918
Fekh	Akkadian-Aramaic bilingual inscription from Tell Fekherye [v. AKY 217+]
Feldman, Mathematics	W.M. Feldman, *Rabbinic Mathematics and Astronomy*, London 1931
Feliks, Agriculture	Y. Feliks, החקלאות בארץ־ישראל בתקופת המשנה והתלמוד (*Agriculture in Palestine in the Period of the Mishna and the Talmud*), Jerusalem–Tel Aviv 1963
Finkelstein Vol	*Essays on the Ancient Near East, Studies in Memory of J.J. Finkelstein* (Connecticut Academy of Arts and Sciences, Memoir

	19), Hamden 1977
Finkel Vol	S.B. Hoenig & L.D. Stitzkin (ed.), *J. Finkel Festschrift*, New York 1974
FiP	H. Nyberg & B. Utas, *Frahang-i-Pahlavīk*, Wiesbaden 1988
Fischerei	A. Salonen, *Die Fischerei im alten Mesopotamien nach sumerisch-akkadischen Quellen*, Helsinki 1970
Fitzmyer, GAp	J.A. Fitzmyer, *The Genesis Apocryphon of Qumran Cave I*², Rome 1971
Fl	H.L. Fleischer
FLT	M. Goshen-Gottstein & R. Kasher, שקיעים מתרגומי המקרא הארמיים (*Fragments of Lost Targumim*), 2 vols., Ramat Gan 1979-1983
Fr	S. Fraenkel
Fr, AF	Idem, *Die aramäischen Fremdwörter im Arabischen*, Leiden 1886
Friedman, BM VI	S. Friedman, תלמוד ערוך, פרק השוכר את האומנין, בבלי בבא מציעא פרק ששי (*Talmud Arukh, BT Bava Meẓi'a VI, Commentary*), Jerusalem 1990
Friedman, BM VI Text	Idem, תלמוד ערוך, פרק השוכר את האומנין, בבלי בבא מציעא פרק ששי (*Talmud Arukh, BT Bava Meẓi'a VI, Text*), Jerusalem 1996
Friedman, JMP	M.A. Friedman, *Jewish Marriage in Palestine*, 2 vols., Tel Aviv 1981
G	Ground [= *pe'al*] stem
GAG	W. von Soden, *Grundriss der akkadischen Grammatik*, Rome 1952
GAp	Genesis Apocryphon (v. Fitzmyer, GAp)
GC	J.N. Epstein (ed.), פירוש הגאונים לסדר טהרות (*The Gaonic Commentary on the Order Toharot attributed to Rav Hai Gaon*²), Jerusalem – Tel Aviv 1982 (Sources II)
Geig	B. Geiger
Geller, Medicine	M. Geller, 'Akkadian Medicine in the Babylonian Talmud,' *A Traditional Quest, Essays in Honour of L. Jacobs*, ed. D. Cohn-Sherbok, Sheffield 1991
Geller, Vademecum	Idem, An Akkadian Vademecum in the Babylonian Talmud, in S. Kottek et al. (eds.), *From Athens to Jerusalem, Medicine in Hellenized Jewish Lore and in Early Christian Literature*, Rotterdam 2000 13 – 32
GELNT	W.F. Arndt & E.W. Gingrich, *A Greek – English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, Chicago 1957
gen.	genetive
gent.	gentilic

Geon	L. Ginzberg (ed.), *Geonica*, II, New York 1909 (Sources II)
GeonH	Hebrew of the Geonic writings
Geop	P. Lagarde, *Geoponicon in sermonem syriacum versorum*, Leipzig 1860
Gift	Y. Yadin, J.C. Greenfield, and A. Yardeni, A Deed of Gift in Aramaic found in Naḥal Ḥever: *Papyrus Yadin 7*, *EI* 25 (1996) 383+ [Hebrew]
Gignoux	P. Gignoux, *Glossaire des inscriptions pehlevies et parthes*, London 1972
Gignoux, IMS	Idem, *Incantations magiques syriaques*, Louvain – Paris 1987
Gignoux Vol	R. Gyselen (ed.), *Au carrefour des religions, mélanges offerts à Philippe Gignoux* (Res Orientales, 7), Bures-sur-Yvette 1995
Ginza	H. Petermann, *Thesaurus sive Liber magnus vulgo "Liber Adami" appelatus opus Mandaeorum summi ponderis*, 2 vols., Leipzig 1867
Giṭ	*Giṭṭin* (גטין; Sources I)
GLLT	D. Sperber, *Greek and Latin Legal Terms in Rabbinic Literature*, Ramat Gan 1984
GM	E.N. Adler (ed.), גנזי מצרים, הלכות ספר תורה לענ"ד לר' יהודה הנשיא אלברגילוני (*An Eleventh Century Introduction to the Hebrew Bible*), Oxford 1897
GN	geographical name
GNBB	E. Ebeling, *Glossar zu den neubabylonischen Briefen*, Munich 1953
GnK	B.M. Lewin (ed.), גנזי קדם (*Ginze Kedem*), 6 vols., Haifa & Jerusalem 1922–1944 (Sources II)
Goldenberg, Studies	G. Goldenberg, *Studies in Semitic Linguistics*, Jerusalem 1998
Goldschmidt, BT	L. Goldschmidt, *Der babylonische Talmud*[2], 12 vols., Berlin 1929 – 1936
Goldschmidt, Nez	Idem (ed.), *Cod. Hebr. XIX Bibl. Hamb., Der Traktat Neziqin*, Berlin 1913
Goldziher Vol	*I. Goldziher Memorial Volume*, II, Jerusalem 1958
Goltz, SAGH	D. Goltz, *Studien zur altorientalischen und griechischen Heilkunde*, Wiesbaden 1974
Goltz, SGMPCM	Idem, *Studien zur Geschichte der Mineralnamen in Pharmazie, Chemie und Medizin von den Anfängen bis Paracelsus*, Wiesbaden 1972
Gordon Vol	G. Rendsberg et al. (eds.), *The Bible World. Essays in honor of C.H. Gordon*, New York 1980
Gr	Greek
Greenfield	J.C. Greenfield
Greenfield, AKY	S.M. Paul et al. (eds.), *'Al Kanfei Yonah, Collected Studies of Jonas C. Greenfield on Semitic Philology*, 2 vols., Jerusalem 2001

GRH	D. Golinkin, גנזי ראש השנה (*Ginzei Rosh Hashanah, Manuscript Fragments of Bavli Rosh Hashanah from the Cairo Genizah*), New York & Jerusalem 2000
Groner, Hai Gaon	T. Groner, *The Legal Methodology of Hai Gaon*, Chico 1985
Gross, Patterns	B.Z. Gross, המשקלים פעלון ופעלן במקרא ובלשון חכמים (*The Nominal Patterns* פעלון *and* פעלן *in Biblical and Mishnaic Hebrew*), Jerusalem 1993
Gs	*Ginzā smālā* (גינזא סמאלא) (v. Ginza)
GŠ	L. Ginsberg (ed.), גנזי שעכטער, ספר ב (*Geniza Studies in Memory of S. Schechter*, II), New York 1929
GTB	A.I. Katsch (ed.), גנזי תלמוד בבלי (*Ginze Talmud Babli*), 2 vols., Jerusalem 1976 – 1979
GTO	A. Dodi, דקדוק תרגום אונקלוס על־פי כתבי־יד מן הגניזה (*The Grammar of Targum Onqelos according to Geniza Fragments*), Ph.D. thesis, Bar Ilan University, Ramat Gan 1981
Gulak, LDT	A. Gulak, השטרות בתלמוד לאור הפפירוסים היווניים ממצרים ולאור המשפט היוני והרומי (*Legal Documents in the Talmud in light of Greek Papyri and Greek and Roman Law*, edited and supplemented by R. Katzoff), Jerusalem 1994
Gulak, OŠ	A. Gulak, אוצר השטרות הנהוגים בישראל (A Thesaurus of Jewish Deeds), Jerusalem 1926 (Sources II)
GVG	C. Brockelmann, *Grundriss der vergleichenden Grammatik der semitischen Sprachen*, 2 vols., Berlin 1908 – 1913
Gy	*Ginzā yāmīnā* (גינזא יאמינא) (v. Ginza)
GY	S.A. Wertheimer (ed.), גנזי ירושלים (*The Geniza Fragments "Ginzei Jerusalem"*), Jerusalem 1981

H	Hebrew
HAL	L. Koehler & W. Baumgartner, *Hebräisches und aramäisches Lexikon zum alten Testament*, 2 vols., Leiden 1995
HALOT	Idem, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, V: Aramaic, Leiden 2000
HAp	W. Brandenstein, *Handbuch des Altpersischen*, Wiesbaden 1964
Harari, *ḤM*	Y. Harari, חרבא דמשה, מהדורה חדשה ומחקר (*The Sword of Moses, A New Edition and Study*), Jerusalem 1997 (Sources IV)
Hark	A.A. Harkavy
Harviainen	T. Harviainen, An Aramaic Incantation Bowl from Borsippa, *StOr*, 51:14 (1980-1)
Hava	J.G. Hava, *Al-Faraid, Arabic-English Dictionary*, Beirut 1970
HDJNA	Y. Sabar, *An Historical Dictionary of Jewish Neo-Aramaic*, Wiesbaden 2002
HG	E. Hildesheimer (ed.), ספר הלכות גדולות (*Sefer Halakhot*

	Gedolot), 3 vols., Jerusalem 1971 – 1987 (Sources II)
HGP	ספר הלכות גדולות, כתב יד פריז 1402 (*Sefer Halachot Gedolot, Codex Paris 1402*), Jerusalem 1971 [facsimile edition]
HGV	ספר הלכות גדולות על פי מהדורת ויניציה ש"ח ושאר דפוסים וכתבי־יד (*Sefer Halakhot Gedolot*, acc. to Ed. Venice 1528, other printed editions, and Manuscripts), Jerusalem 1992 (Sources II)
Hilprecht Vol	*Hilprecht Anniversary Volume*, Leipzig etc. 1909
Hinz, IMG	W. Hinz, *Islamische Masse und Gewichte umgerechnet ins metrische System*, Leiden 1970
HK	M. Margulies, ספר הלכות קצובות מיוחס לרב יהודאי גאון (*Halachoth Kezuboth, attributed to R. Yehudai Gaon*), Jerusalem 1942
HL	*Hebrew Linguistics* (בלשנות עברית), *A Journal for Hebrew, Computational and Applied Linguistics*
Hoberman, Syntax	R.D. Hoberman, *The Syntax and Semantics of Verb Morphology in Modern Aramaic*, New Haven 1989
Hoffmann, Auszüge	G. Hoffmann, *Auszüge aus syrischen Akten persischer Martyrer*, Leipzig 1880
Hoffmann Vol	S. Eppenstein et al. (eds.), *Festschrift zum siebzigsten Geburtstage D. Hoffmanns*, Berlin 1924
HP	S. Sasoon (ed.), ספר הלכות פסוקות לרב יהודאי גאון זצ"ל (R. Yehudai Gaon, *Sefer Halachot Pesuqot* [*Codex Sasoon 263*]), Jerusalem 1948 (Sources II)
HPP	Reading of photograph of facsimile edition of *HP*, Maqor Publishers, Jerusalem 1971 (Hebrew; cited by page and line)
HPQ	Geniza Fragments of *HP* published in Qafiḥ Vol 200+
HTR	*Harvard Theological Review*
Hübsch, AG	H. Hübschmann, *Armenische Grammatik*, I, Leipzig 1895 – 7
HUCA	*Hebrew Union College Annual*
Hurvitz, TPBH	A. Hurvitz, בין לשון ללשון (*The Transition Period in Biblical Hebrew*), Jerusalem 1972
Ḥan	v. Abramson, RaḤ
Ḥaṭ	Ḥaṭra
ḤM	M. Gaster (ed.), חרבא דמשה (*Sword of Moses*), in: *Studies and Texts in Folklore ... and Samaritan Archaeology*, III, New York 1971 (reprint) 69 – 104 (Sources IV)
Ḥul	*Ḥullin* (חולין; Sources I)
Ibn Janaḥ	A. Neubauer (ed.), *The Book of Hebrew Roots, by Abu 'l-Walîd Marwân ibn Janâḥ*, Oxford 1875
Ibn JanaḥHeb	W. Bacher (ed.) ספר השרשים הוא החלק השני ממחברת הדקדוק חברו בלשון ערב ר' יונה בן ג'נאח (*Sepher Haschoraschim, Wurzelwörterbuch der hebräischen Sprache von Abulwalîd Merwân Ibn*

	G'anâḥ), Berlin 1896
IEJ	*Israel Exploration Journal*
IHP	Geniza fragments in Danzig, *IHP*, 551 – 622 (Sources II)
IJ	S. Shaked (ed.), איראנו־יודאיקה, לחקר פרס והיהדות (*Irano-Judaica, Studies Relating to Jewish Contacts with Persian Culture throughout the Ages*), Jerusalem 1982 →
IKI	M. Gil, במלכות ישמעאל בתקופת הגאונים (*In the Kingdom of Ishmael*), 4 vols., Tel Aviv 1997 [texts cited by number]
IM	Museum number of Iraq Museum / Israel Museum
imp.	imperfect
imper.	imperative
inf.	infinitive
interj.	interjection
intr.	intransitive
Inyanot	S. Abramson, עניינות בספרות הגאונים (Essays on Geonic Literature), Jerusalem 1974
IrAn	*Iranica Antiqua*
IrArab	Iraqi Arabic
ISK	G. Widengren, *Iranisch-semitische Kulturbegegnung in parthischer Zeit*, Köln & Upladen 1960
IŠG	B.M. Lewin (ed.), אגרת רב שרירא גאון (The Epistle of Rav Šarrira Gaon), Haifa 1921 [*IŠGF* = 'French' recension; *IŠGŠ* = 'Spanish' recension; IŠGSup = Supplements] (Sources II)
itpa.	*itpa"al*
itpal.	*itpalpal*
itpe.	*itpe'el*
itpol.	*itpolel*
ittaf.	*ittaf'al*
Iyyunim	M. Bar Asher (ed.), עיונים בלשון חכמים (Studies in Rabbinic Hebrew), Jerusalem 1996
J	M. Jastrow, *A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi and the Midrashic Literature*, New York 1903
JANES	*Journal of the Ancient Near Eastern Society of Columbia University*
JAOS	*Journal of the American Oriental Society*
JAs	*Journal asiatique*
Jawāl	E. Sachau (ed.), كتاب المعرب من الكلام الاعجمى على حروف المعجم تاليف ... ابو منصور موهوب بن احمد بن محمد بن الخضر الجواليقى (*Gawâlîkî's AlMu'arrab, nach der Leidener Handschrift*), Leipzig 1867
JBA	Jewish Babylonian Aramaic
JBL	*Journal of Biblical Literature*

JDS	*Judean Desert Studies*
JDS2	N. Lewis, Y. Yadin, & J.C. Greenfield, *The Documents from the Bar Kokhba Period in the Cave of Letters*, II (Greek Papyri), Jerusalem 1989 [cited by number]
JDS3	Y. Yadin, J.C. Greenfield, A. Yardeni, & B.A. Levine, ibid. III (Hebrew, Aramaic, and Nabatean-Aramaic Papyri), Jerusalem 2002 [cited by number]
Jeruzalmi	I. Jeruzalmi, *Les coupes magiques araméennes de Mesopotamie*, Ph.D. thesis, Université de Paris 1963
JESHO	*Journal of the Economic and Social History of the Orient*
JJLG	*Jahrbuch der jüdisch-literarischen Gesellschaft*
JMIB	W.S. McCullough, *Jewish and Mandaean Incantation Bowls in the Royal Ontario Museum*, Toronto 1967
JNA	Jewish Neo-Aramaic
JNES	*Journal of Near Eastern Studies*
JP	Judeo-Persian
JPA	Jewish Palestinian Aramaic of the Byzantine Period
JPMA	M.A. Friedman, ריבוי נשים בישראל (*Jewish Polygyny in the Middle Ages*), Tel Aviv 1986
JQR	*Jewish Quarterly Review*
JSAI	*Jerusalem Studies in Arabic and Islam*
JSQ	*Jewish Studies Quarterly*
JSS	*Journal of Semitic Studies*
JSSig	S. Shaked, Jewish Sasanian Sigillography, *Gignoux Vol* 239-256 [cited by number]
JTS	*Journal of Theological Studies*
JudA	Judean Aramaic
JudP	Judeo Persian
Juusola, Peculiarities	H. Juusola, *Linguistic Peculiarities in the Aramaic Magic Bowl Texts*, Helsinki 1999
K	C.J. & B. Kasowski, אוצר לשון התלמוד (*Thesaurus Talmudis Concordantiae Verborum*), 42 vols., Jerusalem 1954 – 1982
Kar	*Karetot* (כריתות; Sources I)
KaR	M. Higger (ed.), מסכת כלה רבתי (*Tractate Kalla Rabbati*) in idem, מסכתות כלה, New York 1936 (Sources II)
Kara	Y. Kara, כתבי־יד התימניים של התלמוד הבבלי, מחקרים בלשונם הארמית (*Babylonian Aramaic in the Yemenite Manuscripts of the Talmud*), Jerusalem 1983
Katz	I.L. Katzenelsohn, התלמוד וחכמת הרפואה (*Talmud und Medizin*), Berlin 1928
Kearns Vol	Y.L. Arbeitman & A.R. Bomhard (eds.), *Bono Homini Donum: Essays in Historical Linguistics in Memory of J. Alexander*

	Kearns, Amsterdam 1981
Ket	*Ketubbot* (כתובות; Sources I)
Klengel	J. Klengel, *Das Hausgerät in der Mišnah*, Breslau 1898
Koh	A. Kohut
Körperteile	H. Holma, *Die Namen der Körperteile im Assyrisch-Babylonischen*, Helsinki 1911
Krauss, Qadmoniot	S. Krauss, קדמוניות התלמוד (Talmudic Archeology), 2 vols., Berlin, Vienna & Tel Aviv 1924 – 1945
Krauss, SAl	Idem, *Synagogale Altertümer*, Berlin & Vienna 1922
Krauss, TAr	Idem, *Talmudische Archäologie*, 3 vols., Leipzig 1910 – 1912
KS	*Kiryat Sefer* (קרית ספר)
Kut	E.Y. Kutscher
Kut, Studies	Idem, מחקרים בעברית ובארמית (*Hebrew and Aramaic Studies*), Jerusalem 1977
Kut, Words	Idem, מלים ותולדותיהן (*Words and their History*), Jerusalem 1961
Lambert, BWL	W.G. Lambert, *Babylonian Wisdom Literature*, Oxford 1960
Land, Anecdota Syriaca 4	J.P.N. Land, *Anecdota Syriaca*, IV, Leiden 1875
Lane	E.A. Lane, *Arabic-English Lexicon*, London 1863-1893
LangSt	*Language Studies* (מחקרי לשון), ed. M. Bar-Asher, vols. 1 – 7 (1985 – 1995)
LaSor Vol	A. Tuttle (ed.), *Biblical and Near Eastern Studies. Essays in honor of W.S. Lasor*, Grand Rapids 1978
Lat	Latin
LebArab	Lebanese Arabic, dialect of *Kfar 'Abida* (v. Feghali)
Lehnw	S. Krauss, *Griechische und lateinische Lehnwörter im Talmud, Midrasch und Targum*, II, Berlin 1899
Leslau Vol	A. Kaye (ed.), *Semitic Studies in Honor of W. Leslau*, Wiesbaden 1991
Levine, Bowls	B. Levine, The Language of the Magical Bowls, in: J. Neusner, *A History of the Jews of Babylonia*, V, Leiden 1970, 343 – 375
Levy, TMW	J. Levy, *Wörterbuch über die Talmudim und Midraschim*[3], 4 vols., Berlin and Vienna 1924
Levy, TW	Idem, *Chaldäisches Wörterbuch über die Targumim und einer grossen Theil des rabbinischen Schriftthums*, 2 vols., Leipzig 1867
Lewy, Intr	I. Lewy, מבוא ופרוש לתלמוד ירושלמי, בבא קמא פרקים א–ו (Introduction and Commentary to PT, BQ 1 – 6), Jerusalem 1960 [Reprint; German and Hebrew]
Lex	lexical item
Lidz, JB	M. Lidzbarski, *Das Johannesbuch der Mandäer* (דראשא דיחיא), 2 vols., Giessen 1905 – 15
Lidz, ML	Idem, *Mandäische Liturgien*, Berlin 1920

Lieb	S. Lieberman
Lieb, Shkiin	Idem, שקיעין (*Shkiin, A Few Words on some Jewish Legends, Customs and Literary Sources found in Karaite and Christian Works*), Jerusalem 1939
Lieb, SLOB	S.J. Lieberman, *Sumerian Loanwords in Old Babylonian*, I, Cambridge 1977
Lieberman Vol	מחקרים בספרות התלמוד, יום עיון לרגל מלאת שמונים שנה לשאול ליברמן (*Researches in Talmudic Literature, A Study Cönference in Honour of the Eightieth Birthday of Shaul Lieberman*), Jerusalem 1983
Lit	literature
lit.	literal(ly)
Liver Vol	B. Uffenheimer (ed.), המקרא ותולדות ישראל (*Bible and Jewish History, Studies in Bible and Jewish History Dedicated to the Memory of J. Liver*), Tel Aviv 1971
LJLA	Late Jewish Literary Aramaic
LMA	Late Mesopotamian Aramaic [dialect of UrukInc]
LNVTH	M. Moreshet, לקסיקון הפועל שנתחדש בלשון התנאים (*A Lexicon of the New Verbs in Tannaitic Hebrew*), Ramat Gan 1980
Löw	I. Löw
Löw, Fauna	Idem, *Fauna und Mineralien der Juden*, Hildesheim 1969
Löw, Flora	Idem, *Die Flora der Juden*, 4 vols., Vienna and Leipzig 1924–1934
Löw, Pfl	Idem, *Aramäische Pflanzennamen*, Leipzig 1881
LPT	S. Abramson (ed.), פרקים מן 'מבוא התלמוד' לר' שמואל בן חופני גאון (*Rabbi Shmuel b. Chofni, Liber Prooemium Talmudis*), Jerusalem 1990 (Sources II)
LS	C. Brockelmann, *Lexicon Syriacum*^{2}, Halle 1928
L-S	H.G. Liddell & R. Scott, *A Greek–English Lexicon ... with a Revised Supplement*, Oxford 1996
L-SSup	Supplement to L-S
Lucena	J. Rivlin, שטרי קהילת אליסאנה מן המאה האחת־עשרה (*Bills and Contracts from Lucena [1020–1025 C.E.]*), Ramat Gan 1994 (Sources II)
lw.	loanword
M	Mishna
m.	masculine
Ma	Mandaic
Maclean	A.J. Maclean, *Dictionary of the Dialects of Vernacular Syriac*, Oxford 1901
Maḥzor Sukkot	D. Goldschmidt & Y. Frankel (eds.), מחזור סוכות שמיני עצרת ושמחת תורה, Jerusalem 1981

Mainzer, Jagd	M. Mainzer, *Über Jagd, Fischfang und Bienenzucht bei der Juden in der tannäischen Zeit*, Frankfurt/Main 1910
Mak	*Makkot* (מכות; Sources I)
Mal	H. Malter, מסכת תענית מן תלמוד בבלי (*The Treatise Ta'anit of the Babylonian Talmud*), New York 1930
Mal, TanEng	Idem, *The Treatise Ta'anit of the Babylonian Talmud*, Philadelphia 1928 [w. English translation]
Mann	*The Collected Articles of J. Mann*, 3 vols., Gedera 1971
marg	margin
MD	E.S. Drower & R. Macuch, *A Mandaic Dictionary*, Oxford 1963
MEA	Middle Eastern Aramaic
Meg	*Megilla* (מגילה; Sources I)
Mei	*Me'ila* (מעילה; Sources I)
Melammed, BQ	E.Z. Melammed, תלמוד בבלי, מסכת בבא קמא, תרגם ופרש ע"צ מלמד (Tractate *Bava Qamma*, translated with a commentary), Jerusalem 1958
Melammed, Intr	Idem, פרקי מבוא לספרות התלמוד (*An Introduction to Talmudic Literature*), Jerusalem 1973
Melammed Vol	Y.D. Gilat et al. (eds.), עיונים בספרות חז"ל במקרא ובתולדות ישראל (*Studies in Rabbinic Literature, Bible and Jewish History*), Ramat Gan 1982
Men	*Menaḥot* (מנחות; Sources I)
Merkazim	S. Abramson, במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים (Center and Periphery in the Geonic Period), Jerusalem 1965
Merx	A. Merx, *Documents de paléographie hébraïque et arabe*, Leiden 1894
Met	B.M. Lewin (ed.), מתיבות, תלמוד קטן לסדר מועד, נשים ונזיקין (*Metiboth to Mo'ed, Nashim and Neziqin*), Jerusalem 1933
metath.	metathesis
MGD	S. Fish (ed.), מדרש הגדול על חמשה חומשי תורה, ספר דברים (*Midrash Haggadol on the Pentateuch, Deuteronomy*), Jerusalem 1972
MGE	M. Margulies (ed.), מדרש הגדול על חמשה חומשי תורה, ספר שמות (*Midrash Haggadol on the Pentateuch, Exodus*), Jerusalem 1956
MGG	M. Margulies (ed.), מדרש הגדול על חמשה חומשי תורה, ספר שמות (*Midrash Haggadol on the Pentateuch, Genesis*), Jerusalem 1957
MGL	A. Steinsaltz (ed.), מדרש הגדול על חמשה חומשי תורה, ספר ויקרא (*Midrash Haggadol on the Pentateuch, Leviticus*), Jerusalem 1972
MGN	Z.M. Rabbinowitz (ed.), מדרש הגדול על חמשה חומשי תורה, ספר במדבר (*Midrash Haggadol on the Pentateuch, Numbers*), Jerusalem 1972
MGWJ	*Monatsschrift für die Geschichte und Wissenschaft des*

	Judentums
MH	Mishnaic Hebrew
MH2	Mishnaic Hebrew of the Amoraic Period
MH2b	Mishnaic Hebrew of Babylonia of the Amoraic Period
MHDA	T.D. Anklesaria (ed.), *The Social Code of the Parsis in Sasanian Times or Mādigān i Hazār Dādistan*, Part 2, Bombay 1912
MIr	Middle Iranian
MIT	E. Yamauchi, *Mandaic Incantation Texts*, New Haven 1967
Mitteliranisch	W.B. Henning, *Mitteliranisch*, in *Handbuch der Orientalistik*, Leiden 1958, I.4,1, Iranistik 20–130
MM	H.G. Enelow (ed.), מנורת המאור (R. I. Ibn Al-Nakawa, *Menorat Ha-Maor*), 4 vols., New York 1929–1932
mng.	meaning
MO	*Le Monde Oriental*
ModArab	Modern Arabic
ModMa	Modern Mandaic
ModSy	Modern Syriac
Mo(rag)	Sh. Morag, ארמית במסורת תימן: לשון התלמוד הבבלי, מבוא, תורת ההגה ותצורת־הפועל (*Babylonian Aramaic: The Yemenite Tradition, Historical Aspects and Transmission, Phonology, the Verbal System*), Jerusalem 1988
Morag, *Kĕtiv* and *Qĕre*	Idem, כתיב וקרי בספרות שלאחר המקרא במסורותיהן של עדות (*Kĕtiv* and *Qĕre* in the Post-Biblical Traditions of Jewish Communities), in בואי תימן (ed. Y. Ratzabi), Tel Aviv 1967, 26–45
Morag Vol	M. Bar-Asher (ed.), מחקרים בלשון העברית ובלשונות היהודים מוגשים לשלמה מורג (*Studies in Hebrew and Jewish Languages Presented to Sh. Morag*), Jerusalem 1996
Moreshet Vol	M.Z. Kaddari & S. Sharvit (eds.), מחקרים בלשון העברית ובספרות התלמודית מוקדשים לזכרו של ד"ר מ' מורשת (*Studies in the Hebrew Language and the Talmudic Literature, Dedicated to the Memory of M. Moreshet*), Ramat Gan 1989
Morgan, Textes	J. de Morgan, *Études Linguistiques, IIe Partie: Textes Mandaïtes* (Mission scientifique en Perse, V), Paris 1904
Mouss	Unpublished Aramaic incantation bowls in the collection of S. Moussaieff, London (Courtesy of Sh. Shaked)
MP	Middle Persian
MQ	*Mo'ed Qaṭan* (מועד קטן; Sources I)
MRŠJ	J.N. Epstein & E.Z. Melammed (eds.), מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי (*Mekhilta d'Rabbi Šim'on b. Jochai*), Jerusalem 1955
ms.	manuscript
MSF	J. Naveh & Sh. Shaked, *Magic Spells and Formulae*, Jerusalem 1993
MSL	B. Landsberger et al. (eds.), *Materials for a Sumerian Lexicon*, Rome 1937 →

MsLm	M. Breuer (ed.), המסורה הגדולה לתורה מידי שמואל בן יעקב בכתב יד לם (*The Masorah Magna to the Pentateuch by Shemuel ben Ya'aqov* [*Ms.* לם]), 2 vols., New York 1992 [cited by book and verse]
Müller-Kessler –Kwasman, Bowl	C. Müller-Kessler &. T. Kwasman, A Unique Aramaic Incantation Bowl, *JAOS* 120 (2000) 159-165
Mur	Texts from Wadi Murabba'at [cited acc. to *TDTJD*]
MV	S. Horovitz (ed.), מחזור ויטרי ... לרבינו שמחה אחד מתלמידי רש"י ז"ל [*Maḥzor Vitry*], 2 vols., Nuremberg 1923
MWA	Middle Western Aramaic
N	*nif'al*
n.	noun
NA	Neo-Assyrian
Nab	Nabatean
NABU	*Nouvelles assyriologiques brèves et utilitaires*
Naz	*Nazir* (נזיר; Sources I)
NB	Neo-Babylonian
NDGR	S. Emanuel (ed.), תשובות הגאונים החדשות ועמן תשובות, פסקים ופירושים מאת חכמי פרובאנס הראשונים (*Newly Discovered Geonic Responsa and Writings of Provençal Sages*), Jerusalem–Cleveland 1995
Ned	*Nedarim* (נדרים; Sources I)
NḤ	Texts from Naḥal Ḥever (cited acc. to JDS3)
Nid	*Nidda* (נידה; Sources I)
NJ	The New Jerusalem (v. *ATTM* 214+; *ATTMS* 95+)
NN	no name [i.e. so-and-so]
Nöld	Th. Nöldeke
Nöld, Beiträge	Idem, *Beiträge zur semitischen Sprachwissenschaft*, Strassburg 1904
Nöld, Geschichte	Idem, *Geschichte der Perser und Araber zur Zeit der Sasaniden*2, Graz 1973
Nöld, MG	Idem, *Mandäische Grammatik*, Halle 1875
Nöld, NB	Idem, *Neue Beiträge zur semitischen Sprachwissenschaft*, Strassburg 1910
Nöld, NSGr	Idem, *Grammatik des neusyrischen Sprache*, Leipzig 1868
Nöld, Pers. St.	Idem, *Persische Studien*, Vienna 1892
Nöld, SG	Idem, *Compendious Syriac Grammar*, London 1904
Nöld Vol	*Orientalische Studien Theodor Nöldeke zum siebzigsten Geburtstag*, 2 vols., Giessen 1906
NP	New Persian
NsChr	R. Macuch & E. Panoussi, *Neusyrische Chrestomathie*,

	Wiesbaden 1974, 1–137 [Glossary]
NṢ	Texts from Naḥal Ṣe'elim (Wadi Seiyāl; cited by number, acc. to *DJD* XXVII)
NT	*Novum Testamentum*
Nyberg	H.S. Nyberg, *A Manual of Pehlevi*, II: Glossary, Wiesbaden 1974
OA	Old Aramaic
Obermeyer	J. Obermeyer, *Die Landschaft Babyloniens im Zeitalter des Talmuds und des Gaonats*, Frankfurt/Main 1929
Oelsner Vol	J. Marzahn & H. Neuman (eds.), *Assyriologica et Semitica, Festschrift für J. Oelsner* (AOAT 252), Münster 2000
OfA	Official Aramaic
Ofer, BMs	Y. Ofer, המסורה הבבלית לתורה, עקרונותיה ודרכיה (*The Babylonian Masora of the Pentateuch, its Principles and Methods*), Jerusalem 2001
OH	B.M. Lewin (ed.), אוצר הגאונים, תשובות גאוני בבל ופירושיהם על פי סדר התלמוד (*Otzar ha-Gaonim, Thesaurus of the Gaonic Responsa and Commentaries, following the order of the Talmudic Tractates*), 13 vols. [*Ber–BM*], Haifa–Jerusalem 1928–1944; Ḥ.Ṣ. Taubisch (ed.) [*San*], Jerusalem 1966 (Sources II)
OHP	Idem (ed.), אוצר הגאונים, הפירושים (*Otzar ha-Gaonim*, Commentaries; Sources II)
OHR	Idem (ed.), אוצר הגאונים, פירוש רבינו חננאל (*Otzar ha-Gaonim*, commentary of R. Ḥananel; Sources II)
OHT	Idem (ed.), אוצר הגאונים, התשובות (*Otzar ha-Gaonim*, Responsa; Sources II)
OIC	*Oriental Institute Communications*
OLD	*The Oxford Latin Dictionary*, Oxford 1982
OLP	*Orientali Lovaniensia Periodica*
OLZ	*Orientalische Literaturzeitung*
OP	Old Persian
Oraham	A.J. Oraham, *Dictionary of the Stabilized and Enriched Assyrian Language and English*, Chicago 1943
OrNS	*Orientalia* (New Series)
OrSu	*Orientalia Suecana*
o.s.	oneself
OSI	H.J.W. Drijvers, *Old-Syriac (Edessean) Inscriptions*, Leiden 1972
OSIEO	Idem & J.F. Healey, *The Old Syriac Inscriptions of Edessa and Osrhoene*, Leiden 1999
P	Persian

pa.	*pa"el*
PAHL	*Proceedings of the Academy of the Hebrew Language* (זכרונות האקדמיה ללשון העברית)
pal.	*palpel*
PalArab	Palestinian Arabic
Par	Parthian
pass.part.	passive participle
Patai, Seafaring	R. Patai, הספנות העברית (Jewish Seafaring), Jerusalem 1938
PDFMP	M. Gil, ארץ־ישראל בתקופה המוסלמית הראשונה (*Palestine during the First Muslim Period [634–1099]*), 3 vols., Tel Aviv 1983 (Sources II; texts cited by number and line)
PDura	Syriac deed written in Edessa in 243 C.E. [v. OSI 55+]
pe.	*pe'al*
PED	F. Steingass, *A Comprehensive Persian–English Dictionary*, London 1892
Peh	Pehlevi
Perles, EtSt	J. Perles, *Etymologisches Studien der rabbinischen Sprache und Alterthümer*, Breslau 1871
Pes	*Pesaḥim* (פסחים; Sources I)
pf.	perfect
pl.	plural
PLAr	A. Asbaghi, *Persische Lehnwörter im Arabischen*, Wiesbaden 1988
PMur	Papyri from Murabba'at [cited from *TDTJD*]
PN	personal name
pol.	*polel*
Porten, Archives	B. Porten, *Archives from Elephantine*, Berkeley & Los Angeles 1968
pred.	predicate
Preisigke	F. Preisigke, *Wörterbuch der grieschichen Papyruskunden*, Berlin 1925-31
prep.	preposition
Preuss	J. Preuss, *Biblisch-talmudische Medizin*, Berlin 1911
pres.	present
pret.	preterite
prev.	previous
Price, MQ	J.J. Price, *The Yemenite Ms. of Mo'ed Katon*, Leipzig 1920
pron.	pronoun
PSBA	*Proceedings of the Society of Biblical Archaeology*
PSD	A. Sjöberg (ed.), *The Sumerian Dictionary of the University Museum of the University of Pennsylvania*, Philadelphia 1984 →
PsJ	Pseudo-Jonathan Targum
PSm	R. Payne Smith, *Thesaurus Syriacus*, 2 vols., Oxford 1879–1898

PSmCom	Idem, *A Compendious Syriac Dictionary*, Oxford 1903
PSmSup	J.P. Margoliouth, *Supplement to the Thesaurus Syriacus of R. Payne Smith*, Oxford 1927
PT	Palestinian Talmud
PWCJS	*Proceedings of the World Congress of Jewish Studies*
Qafiḥ Vol	Y. Tobi (ed.), לראש יוסף, מחקרים בחכמת ישראל (*Le-Rosh Yosef, Texts and Studies in Judaism Dedicated to R. Y. Qāfiḥ*), Jerusalem 1995
QH	Qumran Hebrew
Qid	*Qiddušin* (קידושין; Sources I)
QŠ	S. Wertheimer (ed.), קהלת שלמה (*Kohelet Šelomo*, Geonic Responsa), Jerusalem 1899
quad.	quadriliteral
quadref.	quadriliteral reflexive
Rabbinowicz, Ma'amar	R.N. Rabbinowicz, מאמר על הדפסת התלמוד (Essay on the Printing of the Talmud), ed. A.H. Haberman, Jerusalem 1952
Rackman Vol	M. Beer (ed.), מחקרים בהלכה ובמחשבת ישראל (*Studies in Halakha and Jewish Thought Presented to M.E. Rackman*), Ramat Gan 1994
RaḤ	Rabbenu Ḥananel's commentary to the Talmud
RaN	Rabbenu Nissim's commentary to the Talmud
RB	*Revue Biblique*
rdg.	reading
RDQ	J.H.R. Biesenthal & F. Liebrecht (eds.), D. Qimḥi, ספר השרשים (*Radicum Liber*), Berlin 1847
ref.	reference
Renger Vol	B. Böck et al. (eds.), *Munuscula Mesopotamia, Festschrift für J. Renger* (Alter Orient und Altes Testament, 267), Münster 1999
R.G.	Rabbenu Gershom
RH	*Roš Haššana* (ראש השנה; Sources I)
Rieger, Technologie	P. Rieger, *Versuch einer Technologie der Handwerke in der Mishnah*, Breslau 1894
Rimalt	E.S. Rimalt, Wechselbeziehungen zwischen dem Aramäischen und dem Neubabylonischen, *WZKM* 39 (1932) 99–122.
RISB	D.M. Goodblatt, *Rabbinic Instruction in Sasanian Babylonia*, Leiden 1975
RLOW	J. Müller (ed.), תשובות גאוני מזרח ומערב (*Responsen der Lehrer des Ostens und Westens*), Berlin 1888
Ros	E.S. Rosenthal
Ros, Intr	Idem, תלמוד בבלי, מסכת פסחים, כתב יד ששון־לונצר ומקומו במסורת הנוסח (*The Pesahim Codex, Babylonian Talmud, the Facsimile ...*), London 1985
Ros, TI	Idem, למילון התלמודי (*For the Talmudic Dictionary – Talmudica Iranica*), *IJ* 1 (1982) 38–134
Ros Vol	M. Bar-Asher & D. Rosenthal (eds.), מחקרי תלמוד, קובץ מחקרים בתלמוד ובתחומים גובלים, מוקדש לזכרו של פרופ' א"ש רוזנטל (*Talmudic Studies Dedicated to the Memory of Professor E.S. Rosenthal*), Jerusalem 1993
Rosenthal, AF	F. Rosenthal, *Die aramäistische Forschung seit Th. Nöldeke's Veröffentlichungen*, Leiden 1939
Rossel, Handbook	W.H. Rossell, *A Handbook of Aramaic Magical Texts*, Ringwood Borough 1958
RQ	*Revue de Qumran*
Ružička	R. Ružička, *Konsonantische Dissimilation in den semitischen Sprachen*, Leipzig 1909
SA	Samaritan Aramaic
Sabato, YM	M. Sabato, כתב־יד תימני למסכת סנהדרין (בבלי) ומקומו במסורת הנוסח (*A Yemenite Manuscript of Tractate Sanhedrin and its Place in the Text Tradition*), Jerusalem 1998
Salemann	C. Salemann, Mittelpersisch, in W. Geiger (ed.), *Grundriss der iranischen Philologie*, Strassbourg 1895-1904 249–323.
Salonen, Fischerei	A. Salonen, *Die Fischerei im alten Mesopotamien*, Helsinki 1970
San	*Sanhedrin* (סנהדרין; Sources I)
Satzlehre	M. Schlesinger, *Satzlehre der aramäischen Sprache des Babylonischen Talmuds*, Leipzig 1928
SBM	E.A.W. Budge, *Syrian Anatomy, Pathology and Therapeutics, or "The Book of Medicines,"* 2 vols., Oxford 1913
SCC	G. Goldenberg & Sh. Raz (eds.), *Semitic and Cushitic Studies*, Wiesbaden 1994
Schaeder, IB	H.H. Schaeder, *Iranische Beiträge*, I, Halle 1930
Schemel, Kleidung	S. Schemel, *Die Kleidung der Juden im Zeitalter der Mischnah*, Berlin 1912
Schocken Vol	S.Y. Agnon et al. (eds.), עלי עין (*Alei Ayin, The Zalman Schocken Jubilee Volume*), Tel Aviv 1952
Schulthess, HW	Fr. Schulthess, *Homonyme Wurzeln im Syrischen*, Berlin 1900
Schulthess, LSp	Idem, *Lexicon Syropalaestinum*, Berlin 1903
sg.	singular
Shaked	Sh. Shaked
Shaked, Dress	Idem, Items of Dress and other Objects in Commom Use: Iranian Loanwords in Jewish Babylonian Aramaic, *IJ* 3 (1994) 106–117
Shaked, EIr	Idem, Iranian Loanwords in Middle Aramaic, *EIr* 2 259–261
Shaked, Elements	Idem, Iranian Elements in Middle Aramaic: Some Particles and Verbs, *Medioiranica* (Orientalia Lovaniensia Analecta, 48),

	Louvain 1993 147 – 156
Shaked, Food	Idem, Food and Drink: Iranian Terms in Jewish Babylonian Aramaic, *Proceedings of a Conference on Bilingualism in Iranian Culture held in Bamberg 1991* [forthcoming]
Shaked, Irano-Aramaica	Idem, Irano-Aramaica: On Some Legal, Administrative and Economic Terms, *Corolla Iranica, Papers in honour of D.N. MacKenzie*, Frankfurt/Main 1991 167 – 175
Shaked, Notes	Idem, Notes on the Pahlavi Amulet and Sasanian Courts of Law, *Bulletin of the Asia Institute*, NS, 7 (1993) 165 – 172
Shaked, Study	Idem, A Persian House of Study, A King's Secretary: Indo-Aramaic Notes, *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung.* 48 (1995) 171 – 186
Shivtiel Vol	I. Gluska & T. Kessar (eds.), ספר שבטיאל, מחקרים בלשון העברית ובמסורות העדות (*Y. Shivtiel Book, Studies in the Hebrew Language and in the Linguistic Traditions of the Jewish Communities*), Tel Aviv 1992
SIB	V. Hamilton, *Syriac Incantation Bowls*, Ph.D. thesis, Brandeis University 1971
Siggel	A. Siggel, *Arabisch-Deutsches Wörterbuch der Stoffe* (Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Institut für Orientforschung, Publication, No. 1), Berlin 1950
SJLA	Standard Jewish Literary Aramaic
SM	M. Gaster (ed.), ספר מעשיות (*The Exempla of the Rabbis*), London 1924
SMel	W. Bacher, *Ein hebräisch-persisches Wörterbuch aus dem vierzehnten Jahrhundert* (לקוטים מן ספר המליצה), Strassburg 1900 (Hebrew section cited by page and line; SMelG – German section cited by page; Sources II)
SMiq	S. Assaf (ed.), ספר המקצועות (*Sefer ha-miqṣo'ot*), Jerusalem 1947
s.o.	someone
Sok	M. Sokoloff
Sok, JBA Final Report	Idem, *A Dictionary of Jewish Babylonian Aramaic (RT-21038-89), Final Report Submitted to the National Endowment for the Humanities*, December 1992
Sok, JPA Final Report	Idem, *A Dictionary of Jewish Palestinian Aramaic, Final Report Submitted to the National Endowment for the Humanities, Grant No. RT-1774-81*, September 1986
Sok, Mutual Elucidation	Idem, Jewish Babylonian Aramaic and Syriac: Mutual Elucidation, *VI Symposium Syriacum 1992* (Orientalia Christiana Analecta, 247), Rome 1994 401 – 408
Sok, Progress	Idem, The Dictionary of Jewish Babylonian Aramaic, Progress and Prospects, in *Studia Aramaica* 189 – 195
Sophocles	E.A. Sophocles, *Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Period*, Cambridge & Leipzig 1914

Sophos	J. Landsberger (ed.), מְתַלְיא דסופוס, *Die Fabeln des Sophos*, Posen 1859
Soṭ	*Soṭa* (סוטה; Sources I)
SOZ	סדר עולם זוטא (*The Smaller Order of the World*), ed. A. Neubauer, *Mediaeval Jewish Chronicles and Chronological Notes*, Oxford 1895, II, 68 – 73 (Sources II)
Sperber	D. Sperber
Sperber, Culture	Idem, תרבות חומרית בארץ־ישראל בימי התלמוד (*Material Culture in Eretz-Israel during the Talmudic Period*), Jerusalem 1993
Sperber, Magic	Idem, *Magic and Folklore in Rabbinic Literature*, Ramat Gan 1994
Sperber, Money	Idem, *Roman Palestine 200 – 400, Money and Prices*, Ramat Gan 1974
Sperber, Nautica	Idem, *Nautica Talmudica*, Ramat Gan 1986
SRAG	D. Goldschmidt (ed.), סדר רב עמרם גאון (The Order of Prayers of Rav 'Amram Gaon), Jerusalem 1971 (Sources II)
SRR	K.J. Bruns & E. Sachau, *Syrisch-römische Rechtsbücher*, Leipzig 1880
SRSG	I. Davidson et al. (eds.), סדור רב סעדיה גאון (*Siddur R. Saadja Gaon, Kitāb G'āmi' aṣ-Ṣalawāt wat-Tasābīḥ*), Jerusalem 1978 (reprint; Sources II)
SŠHai	S. Assaf (ed.), ספר השטרות לרב האי בר שרירא גאון (*The Book of Shetaroth [Formulary] of R. Hai Gaon*), Jerusalem 1930 (Sources II)
SŠHaiGr	T. Groner, מספרי הלכה שלגאונים, *AS* 15 (1989) 31 – 33 (Fragment of *SŠHai*)
SŠSad	M. Ben Sasson, שרידים מספר העדות והשטרות לרס"ג (*Fragments from Saadya's Sefer Ha-edut Ve Ha-Shetarot, AIRJL* 11 – 12 (1984/6) 135 – 278 (Sources II)
s.t.	something
St	v. Eps, St
STA	K. Kahan (ed.), סדר תנאים ואמוראים (*Seder Tannaim weAmoraim*), Frankfurt/Main 1935
STage	Y. Ratzabi (ed.), ספר תאגי, in Y. Kasher (ed.), תורה שלמה, 29 87 – 90 (Sources V)
Steinberg	A. Steinberg, פרקים בפתולוגיה בתלמוד ובנושאי כליו (*Chapters in the Pathology of the Talmud*), Jerusalem 1975
Steiner, Fricative Laterals	R. Steiner, *The Case for Fricative-Laterals in Proto-Semitic*, New Haven 1977
StG	S. Morag & I. Ben-Ami (eds.), מחקרי עדות וגניזה (*Studies in Geniza and Sephardi Heritage presented to S.D. Goitein*), Jerusalem 1981

Stol, Beer — M. Stol, Beer in Neo-Babylonian Times, in L. Milano (ed.), *Drinking in Ancient Societies* (*History of the Ancient Near East*, Studies VI), Padua 1994 155–183

StOr — *Studia Orientalia* (Helsinki)

Strack, Munich — H.L. Strack, *Der Babylonische Talmud nach der einzigen vollständigen Handschrift München Codex Hebraicus 95* ..., Leiden 1912.

Strack-Stemberger — H.L. Strack & G. Stemberger, *Introduction to the Talmud and Midrash*², Minneapolis 1992

Studia Aramaica — M. J. Geller et al. (eds.), *Studia Aramaica, New Sources and New Approaches*, Oxford 1995

subst. — substantive

Suk — *Sukka* (סוכה; Sources I)

Sum — Sumerian

Sy — Syriac

SYeṣ — Commentary of R. Sa'adiah Gaon to *Sefer Yeṣira*, in M. Lambert, תפסיר כתאב אלמבאדי, Paris 1891

Syh — Syrohexaplaric version

SyrArab — Syrian Arabic

Š — *šaf'el*

Šab — *Šabbat* (שבת; Sources I)

šaf. — *šaf'el*

Šeel — S.K. Mirsky (ed.), שאלתות דרב אחאי גאון (*Sheeltoth de Rav Aḥai Gaon*), 5 vols., Jerusalem 1960–1977; ed. R.N. Berlin, Jerusalem 1948 (Sources II)

ŠM — R. Bezalel Ashkenazi, שיטה מקובצת (printed in Vilna ed. of BT)

ŠT — Y. Fischel (ed.), ספר שערי תשובה² (*Ša'arei Tešuva*, Geonic Responsa), Leipzig 1848

ŠT — *Šimmuša de-Tefillin* (שימושא דתפילין; Sources II)

Švu — *Ševu'ot* (שבועות; Sources I)

T — S. Lieberman (ed.), תוספתא (*The Tosefta*), New York 1956–1988 (*Zera'im–Bava Batra*); S. Zuckermandel, תוספתא, Jerusalem 1970 (reprint) (*Sanhedrin–'Uqṣin*)

TA — Targumic Aramaic of Onkelos-Jonathan type

TAD — B. Porten & A. Yardeni, *Textbook of Aramaic Documents from Ancient Egypt*, 4 vols. [A–D], Jerusalem 1986–1999

Tal — A. Tal, לשון התרגום לנביאים ראשונים ומעמדה בכלל ניבי הארמית (*The Language of the Targum of the Former Prophets and its Position within the Aramaic Dialects*), Tel Aviv 1975

Tallqvist — K.L. Tallqvist, *Assyrian Personal Names*, Helsinki 1914

Talshir, Fauna — D. Talshir, שמות בעלי החיים בתרגום הארמי של השומרוני (*The Nomenclature of the Fauna in the Samaritan Targum*), Jerusalem 1981

Tam — *Tamid* (תמיד; Sources I)

Tanḥ — Midrash *Tanḥuma* (תנחומא)

TaS — J. Mann, *Texts and Studies in Jewish History and Literature*, I, Cincinnati 1931

TDTJD — A. Yardeni, *A Textbook of Aramaic, Hebrew and Nabataean Documentary Texts from the Judaean Desert and Related Material*, 2 vols. [A, B], Jerusalem 2000

Tel — S. Telegdi, Essai sur la phonétique des emprunts iraniens en araméen talmudique, *JAs* 1935 177–256

Tem — *Temura* (תמורה; Sources I)

Tg — Targum

TGAs27 — S. Assaf (ed.), תשובות הגאונים (Geonic Responsa), Jerusalem 1927 (acc. to pagination of separate edition; Sources II)

TGAs28 — Idem (ed.), תשובות הגאונים מתוך ה"גניזה" (*Gaonic Responsa from Geniza Mss.*), Jerusalem 1928 (Sources II)

TGAs33 — Idem (ed.), מספרות הגאונים (*Gaonica*), Jerusalem 1933 (Sources II)

TGAs42 — Idem (ed.), תשובות הגאונים (*Responsa Geonica*), Jerusalem 1942 (Sources II)

TGCas — D. Cassel (ed.), תשובות גאונים קדמונים (Ancient Geonic Responsa), Berlin 1848 (Sources II)

TGCor — N. Coronel (ed.), תשובות הגאונים (Geonic Responsa), Vienna 1871 (Sources II)

TGDr46 — E. Hurwitz (ed.), שרידים מפירושי הגאונים למסכת שבת (Fragments from Geonic Commentaries to Tractate *Šabbat*), Part I, *Hadarom* 46 (1978) 123–227 (Sources II)

TGDr49 — Idem, שרידים מפירושי הגאונים למסכת שבת (Fragments from Geonic Commentaries to Tractate *Šabbat*), Part II, *Hadarom* 49 (1980) 67–117 (Sources II)

TgEstFr — R. Kasher & M. Klein, New Fragments of Targum to Esther from the Cairo Genizah, *HUCA* 61 (1990) 89–124

TGHark — A. Harkavy (ed.), זכרון כמה גאונים וביחוד רב שרירא ורב האי בנו והרב ר' יצחק אלפאסי (*Responsen der Geonim, zumeist aus dem X.-XI. Jahrhhundert*), Berlin 1887 (Sources II)

TGKis — C.H. Kis (ed.), תשובות הגאונים (*Gáoni Responsumok*), Budapest 1912 (Sources II)

TGMus — Y. Mussafia (ed.), תשובות הגאונים (Geonic Responsa), Lyck 1824 (Sources II)

TGQed — A. Harkavy, חדשים גם ישנים, *HaQedem* 2 (1908) 82–90 (Sources II)

TGWeisz — M. Weisz (ed.), שרידים מהגניזה תשובות הגאונים (Geonic

	Responsa) in *Festschrift zum 50 jahrigen Bestehen der Franz-Josef-Landesrabbiner Schule in Budapest*, Budapest 1927 (Sources II)
TJ	A. Sperber (ed.), תרגום יונתן לנביאים (*The Former/Latter Prophets according to Targum Jonathan*), 2 vols., Leiden 1959–1962
TKet	Targum to the *Ketuvim*
TMHP	I. Davidson, אוצר השירה והפיוט מזמן כתבי הקודש עד ראשית ההשכלה (*Thesaurus of Mediaeval Hebrew Poetry*2), 4 vols., New York 1970
TO	A. Sperber (ed.), תרגום אונקלוס לתורה (*Targum Onkelos*), Leiden 1959
Tobi, TY	Y. Tobi, על התלמוד בתימן (*The Talmud in Yemen*), Tel Aviv 1963
tr.	transitive
trad.	tradition, traditional
translit.	transliteration
TRN	R. Brody (ed.), תשובות רב נטרונאי בר הילאי גאון (*Teshuvot Rav Natronai bar Hilai Gaon*), Jerusalem – Cleveland 1994
Tur Sinai Vol	M. Haran & B.Z. Luria (eds.), פרסומי החברה לחקר המקרא בישראל, ספר ח', מוגש לכבוד נ"ה טור־סיני למלאת לו שבעים שנה (N.H. Tur Sinai Jubilee Volume), Jerusalem 1960
UrukInc	Aramaic Cuneiform Incantation from Uruk (v. M.J. Geller, JEOL 35-36 [1997-2000] 127-143)
Var	variant
vb.	verb
v.n.	verbal noun
VTM	Sh. Morag, *Vocalised Talmudic Manuscripts in the Cambridge Geniza Collections*, I, Taylor-Schechter Old Series, Cambridge 1988 [cited by number]
w.	with
WA	Western Aramaic
Wald	M. Wald, *Die arabischen Glossen in den Schriften der Geonim*, Oxford 1935
Wehizhir	J.M. Freimann (ed.), ספר והזהיר (*Wehishir, opus continens Midraschim et Halachoth ... auctore Rabi Chefez Aluf*), 2 vols., Tel Aviv 1964 (reprint)
Wehr	H. Wehr, *A Dictionary of Modern Written Arabic*, Wiesbaden 1961
Weiss	R. Weiss, התרגום הארמי לספר איוב (*The Aramaic Targum of Job*), Tel Aviv 1979
Wieder, FJL	N. Wieder, התגבשות נוסח התפילה במזרח ובמערב (*The Formation of Jewish Liturgy in the East and in the West*), 2 vols., Jerusalem 1998

WKAS	M. Ullmann (ed.), *Wörterbuch der klassischen arabischen Sprache*, Wiesbaden 1970 →
w/o	without
w. ref.	with reference
WZKM	*Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*
XḤev/Se	Aramaic documents from Naḥal Ḥever and Naḥal Ṣe'elim (Wadi Seiyâl), published by A. Yardeni in *DJD* XXVII and *TDTJD*
Y	Y. 'Amr (ed.), תלמוד בבלי, מנוקד על פי מסורת תימן ... ניקד הגיה והעיר יוסף ב"ר אהרן עמר הלוי (Babylonian Talmud vocalized according to the Yemenite Oral Tradition), 20 vols., Jerusalem 1980
Yalon, Intr	H. Yalon, מבוא לניקוד המשנה (*Introduction to the Vocalization of the Mishna*), Jerusalem 1964
Yalon, Studies	Idem, פרקי לשון (*Studies in the Hebrew Language*), Jerusalem 1971
Yalon Mem Vol	E.Y. Kutscher et al. (eds.), ספר זכרון לח' ילון (*H. Yalon Memorial Volume*), Ramat Gan 1974
Yalon Vol	S. Lieberman et al. (eds.), ספר חנוך ילון (*H. Yalon Jubilee Volume*), Jerusalem 1963
Yardeni, Script	A. Yardeni, *The Book of Hebrew Script*, Jerusalem 1997
YBC	Yale Babylonian Collection
Yeivin, BV	I. Yeivin, מסורת הלשון העברית המשתקפת בניקוד הבבלי (*The Hebrew Language Tradition as Reflected in the Babylonian Vocalization*), 2 vols., Jerusalem 1985
Yeivin, Fragment	Idem, קטע מחיבור מסורתי בבלי למקרא ולתרגום אונקלוס (*A Fragment of a Masoretic Treatise to the Pentateuch and Targum Onkelos*), *Yalon Mem Vol* 99–1631
Yeivin, Masorah	Idem, *Introduction to the Tiberian Masorah*, Missoula 1990
Yeivin Vol	M. Bar Asher (ed.), ספר היובל לישראל ייבין (*I. Yeivin Festschrift* [= *LangSt* 5–6]), Jerusalem 1992
Yequm Purqan	Prayer for the heads of the Babylonian community (Sources II)
Yev	*Yevamot* (יבמות; Sources I)
YK	S. Lieberman, הירושלמי כפשוטו (*Hayerushalmi Kiphshuto*), Jerusalem 1934
Yom	*Yoma* (יומא; Sources I)
Yona	M. Yona, מילון ארמי־כורדי־עברי (*Aramaic-Kurdish – Hebrew Dictionary*), Jerusalem 1999
ZA	*Zeitschrift für Assyriologie*

	Babylonian Texts (Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes, VIII), Wiesbaden 1985
ZDMG	*Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft*
Zev	*Zevaḥim* (זבחים; Sources I)
Zimmern	H. Zimmern, *Akkadische Fremdwörter als Beweis für babylonischen Kultureinfluss*, Leipzig 1917
Zlotnick, TM	D. Zlotnick (ed.), *The Tractate "Mourning"*, New Haven & London 1966
ZSLM	R. Macuch, *Zur Sprache und Literatur der Mandäer*, Berlin & New York 1976
Zuckermann	B. Zuckermann, *Ueber talmudische Münzen und Gewichte*, Breslau 1862

SIGNS

( )	Optional additional vowel letter
[ ]	Defective portion in manuscript source (e.g. hole)
⟨ ⟩	Editorial addition
{ }	Editorial deletion
{{ }}	Deletion in manuscript source
⌜ ⌝	Partially restored letters
↓	See entry
√	Verbal root
<	Loanword from
>	Loanword into
+	Divides manuscript string into two words
@	Combines two strings in manuscript into one word
//	Parallel
≠	As opposed to
#	Number
–	Sub-entry

THE SOURCES OF JEWISH BABYLONIAN ARAMAIC

I. The Babylonian Talmud

Tractate	Abbr.	Manuscript	Abbr.
Berakhot	*Ber*	Oxford, Opp. Add. Fol. 23 (366)	**O**
		Florence II I 7-9	**F**
		Munich 95	**M**
		Paris 671,4	**P**
Šabbat	*Šab*	Oxford, Opp. Add. Fol. 23 (366)	**O**
		Munich 95	**M**
		Vatican 108	**V**
		Vatican 127	**V15**
		Vatican 487	**V21**
'Eruvin	*Er*	Vatican 109 [2b-91a; 95a-101b]	**V1**
		Oxford, Opp. Add. Fol. 23 (366) [2a; 91a-95a; 101b-105a]	**O**
		Munich 95	**M**
		Vatican 127	**V15**
Pesaḥim	*Pes*	New York, JTS Rab 1623 (EMC 271)	**E1**
		New York, JTS Rab 1608 (ENA 850)	**E2**
		New York, Columbia X893-T141	**C**
		Munich 95	**M**
		Munich 6	**M1**
		Oxford, Opp. Add. Fol. 23 (366)	**O**
		Vatican 109	**V1**
		Vatican 125	**V14**
		Vatican 134	**V17**
Roš Haššana	*RH*	New York, JTS Rab 218 (EMC 270) [2a-18a]	**E1**
		Munich 140 [18a-28a]	**M2**
		New York, JTS Rab 1608 (ENA 850) [28a-35a]	**E2**
		London, BL Harley 5508 (400)	**L**
		Oxford, Opp. Add. Fol. 23 (366)	**O**
		Munich 95	**M**
Yoma	*Yom*	Munich 6	**M1**

		New York, JTS Rab 218 (EMC 270)	E^{1}
		New York, JTS Rab 1608 (ENA 850)	E^{2}
		London, BL Harley 5508 (400)	L
		Munich 95	M
		Vatican 134	V^{17}
Sukka	*Suk*	Oxford, heb. e.51 (2677)	O^{9}
		New York, JTS Rab 218 (EMC 270)	E^{1}
		New York, JTS Rab 1608 (ENA 850)	E^{2}
		Munich 95	M
		Munich 140	M^{2}
Beṣa	*Beṣ*	Göttingen 3	G
		London, BL Harley 5508 (400)	L
		Munich 95	M
		Oxford, Opp. Add. Fol. 23 (366)	O
		Vatican 109	V^{1}
		Vatican 134	V^{17}
Ta'anit	*Tan*	Jerusalem, Yad Harav Herzog [2a-25b]	He
		Göttingen 3 [25b-30a]	G
		London, BL Harley 5508 (400)	L
		Munich 95	M
		Munich 140	M^{2}
		Vatican 134 [30a-31a]	V^{17}
		Vatican 487	V^{21}
		Oxford, Opp. Add. Fol. 23 (366)	O
Megilla	*Meg*	New York, Columbia X893-T141	C
		Göttingen 3	G
		London, BL Harley 5508 (400)	L
		Munich 95	M
		Munich 140	M^{2}
Mo'ed Qaṭan	*MQ*	New York, Columbia X893-T141 [2a-28a]	C
		Göttingen 3 [28a-29a]	G
		London, BL Harley 5508 (400)	L
		Munich 95	M
		Munich 140	M^{2}
		Vatican 108	V
		Vatican 134	V^{17}
Ḥagiga	*Ḥag*	Munich 6 [2a-26a]	M^{1}

		Göttingen 3 [26a-27a]	G
		London, BL Harley 5508 (400)	L
		Munich 95	M
		Vatican 171	V^{20}
Yevamot	*Yev*	Vatican 111 [2a-48b]	V^{3}
		Munich 141 [48b-122b]	M^{3}
		Cambridge, Add. 3207	Ca
		Munich 95	M
		Moscow, Lenin 594	Mo^{1}
		Oxford, Opp. 248 (367)	O^{2}
Ketubbot	*Ket*	St. Petersburg, Firkowich 187 [31b-32a; 32b; 34b; 36a-38a; 39a; 40a-42a; 44a-46b; 48b-50b; 51a-52a; 53b-55b; 56a-58b; 60a-61b; 63b-65b; 67a-69a; 69b; 70b-97a; 97b; 98a; 98b; 99a; 99b-102a; 102b; 103a-109b; 109b-110a; 110a-112a	Fr
		Vatican 130 [2a-31b; 32a; 32b-34b; 34b-36a; 38a-39a; 39a-39b; 40a; 42a-44a; 46b-48b; 50b; 52a-53b; 55b-56a; 58b-60a; 61b-63b; 65b-67a; 69a; 69b; 70a-70b; 97a-97b; 98a; 98b; 99a; 99b; 102a-102b; 103a; 106a; 110a; 112a-112b	V^{16}
		Vatican 113 [109b]	V^{5}
		Vatican 112	V^{12}
		Munich 95	M
Nedarim	*Ned*	Vatican 487 [2a-20b]	V^{21}
		Munich 95 [21b-91b]	M
		Moscow, Guenzburg 1134	Mo
		Vatican 110	V^{2}
Nazir	*Naz*	Munich 95	M
		Moscow, Guenzburg 1134	Mo
		Vatican 110	V^{2}
Soṭa	*Soṭ*	Oxford, heb. d.20 (2675,2) [3b-13a; 13b-16b; 18a-26b; 28a-30b; 35b-39a; 45b-49b]	O^{8}
		Vatican 110 [2a-3b; 13a-13b; 16b-18a; 27a-27b; 30b-35b; 39a-45b]	V^{2}
		Munich 95	M
Giṭṭin	*Giṭ*	Vatican 130	V^{16}
		Aras 969	As

		St. Petersburg, Firkowich I 187	**Fr**
		Munich 95	**M**
		Oxford, Opp. 038 (368)	**O^{3}**
		Vatican 127	**V^{15}**
		Vatican 140	**V^{18}**
Qiddušin	*Qid*	Vatican 111	**V^{3}**
		Munich 95	**M**
		Oxford, Opp. 248 (367)	**O^{2}**
Bava Qamma	*BQ*	Hamburg 165	**H**
		Madrid, Escorial G-I-3	**Es**
		Florence 8	**F^{1}**
		Munich 95	**M**
Bava Meṣia	*BM*	Hamburg 165	**H**
		Florence 8	**F^{1}**
		Madrid, Escorial G-I-3	**Es**
		Munich 95	**M**
		Vatican 114	**V^{22}**
		Vatican 115	**V^{23}**
Bava Batra	*BB*	Hamburg 165	**H**
		Madrid, Escorial G-I-3	**Es**
		Florence 9	**F^{2}**
		Munich 95	**M**
		Paris 1337	**P^{1}**
		Vatican 115	**V^{22}**
Sanhedrin	*San*	Jerusalem, Yad Harav Herzog	**He**
		Florence 9	**F^{2}**
		Karlsruhe 9 (Reuchlin 2)	**K**
		Munich 95	**M**
Makkot	*Mak*	Jerusalem, Yad Harav Herzog	**He**
		Munich 95	**M**
Šěvu'ot	*Švu*	Vatican 140	**V^{18}**
		Vatican 156	**V^{19}**
		Florence 9	**F^{2}**
		Munich 95	**M**
'Avoda Zara	*AZ*	Paris 1337	**P^{1}**
		New York, JTS Rab 0015	**J**
		Munich 95	**M**
Horayot	*Hor*	Paris 1337	**P^{1}**
		Munich 95	**M**
Zevaḥim	*Zev*	New York, Columbia X893-T141	**C**
		Munich 95	**M**
		Vatican 118	**V^{8}**
		Vatican 119	**V^{9}**

		Vatican 121	**V^{11}**
Menaḥot	*Men*	Paris, AIU H147A [2a-11a; 29b-30a; 38b-109a]	**P^{2}**
		Vatican 120 [11a-29b; 30b-38a; 109a-110a]	**V^{10}**
		Munich 95	**M**
		Vatican 118	**V^{8}**
Ḥullin	*Ḥul*	Vatican 122 [three scribes]	**V^{12}**
		Vatican 121	**V^{11}**
		Vatican 123	**V^{13}**
		Hamburg 169	**H^{2}**
		Munich 95	**M**
Bekhorot	*Bek*	Florence 7 [12a-61a]	**F**
		Vatican 120 [2a-12a]	**V^{10}**
		Vatican 119	**V^{9}**
		London, BL Add. 25717 (402)	**L^{1}**
		Munich 95	**M**
'Arakhin	*Ara*	Vatican 120	**V^{10}**
		London, BL Add. 25717 (402)	**L^{1}**
		Munich 95	**M**
		Oxford, Opp. 726 (370)	**O^{4}**
Temura	*Tem*	Florence 7	**F**
		Munich 95	**M**
		Paris, AIU H147A	**P^{2}**
		Vatican 119	**V^{9}**
		Vatican 120	**V^{10}**
Karetot	*Kar*	Oxford, heb. b.1 (2673) [4a-6a; 18a-28b]	**O^{6}**
		Florence 7 [2a-4a; 6a-18a]	**F**
		Vatican 119	**V^{9}**
		Vatican 120	**V^{10}**
		London, BL Add. 25717 (402)	**L^{1}**
		Munich 95	**M**
Me'ila	*Mei*	Florence 7	**F**
		Vatican 119	**V^{9}**
		Vatican 120	**V^{10}**
		Oxford, 370 (Opp. 726)	**O^{4}**
		Munich 95	**M**
		Ed. Venice	Ed
Tamid	*Tam*	Florence 7	**F**
		Vatican 120	**V^{10}**
		Munich 95	**M**
		Ed. Venice	Ed

Nidda	*Nid*	Vatican 113 [2a-50a]	V^5
		Munich 95 [50a-73a]	M
		Vatican 111	V^3
		Vatican 127	V^{15}

II. The Geonic Literature

1. Responsa

Geon — L. Ginzberg (ed.), *Geonica*, II, New York 1909

GnK — B.M. Lewin (ed.), גנזי קדם (*Ginze Kedem*), 6 vols., Haifa & Jerusalem 1922–1944

IŠG — B.M. Lewin (ed.), אגרת רב שרירא גאון (The Epistle of Rav Šarrira Gaon), Haifa 1921 [*IŠGF* = 'French' recension; *IŠGŠ* = 'Spanish' recension; IŠGSup = Supplements]

NDGR — S. Emanuel (ed.), תשובות הגאונים החדשות ועמן תשובות, פסקים ופירושים מאת חכמי פרובאנס הראשונים (*Newly Discovered Geonic Responsa and Writings of Provençal Sages*), Jerusalem-Cleveland 1995

OH — B.M. Lewin (ed.), אוצר הגאונים, תשובות גאוני בבל ופירושיהם על פי סדר התלמוד (*Otzar ha-Gaonim, Thesaurus of the Gaonic Responsa and Commentaries, following the order of the Talmudic Tractates*), 13 vols. [*Ber-BM*], Haifa-Jerusalem 1928-1944; Ḥ.Ṣ. Taubisch (ed.) [*San*], Jerusalem 1966 (Hebrew)

TGAs27 — S. Assaf (ed.), תשובות הגאונים (Geonic Responsa), Jerusalem 1927 [acc. to pagination of separate edition]

TGAs28 — Idem (ed.), תשובות הגאונים מתוך ה"גניזה" (*Gaonic Responsa from Geniza Mss.*), Jerusalem 1928

TGAs33 — S. Idem (ed.), מספרות הגאונים (*Gaonica*), Jerusalem 1933

TGAs42 — S. Idem (ed.), תשובות הגאונים (*Responsa Geonica*), Jerusalem 1942

TGCas — D. Cassel (ed.), תשובות גאונים קדמונים (Ancient Geonic Responsa), Berlin 1848

TGCor — N. Coronel (ed.), תשובות הגאונים (Geonic Responsa), Vienna 1871

TGDr46 — E. Hurwitz (ed.), שרידים מפירושי הגאונים למסכת שבת (Fragments from Geonic Commentaries to Tractate *Šabbat*), Part I, *Hadarom* 46 (1978) 123-227

TGDr49 — Idem, שרידים מפירושי הגאונים למסכת שבת (Fragments from Geonic Commentaries to Tractate *Šabbat*), Part II, *Hadarom* 49 (1980) 67-117

TGHark — A. Harkavy (ed.), זכרון כמה גאונים וביחוד רב שרירא ורב האי בנו והרב ר' יצחק אלפאסי (*Responsen der Geonim, zumeist aus dem X.-XI Jahrhundert*), Berlin 1887

TGKis — C.H. Kis (ed.), תשובות הגאונים (*Gáoni Responsumok*), Budapest 1912

TGMus — Y. Mussafia (ed.), תשובות הגאונים (Geonic Responsa), Lyck 1824

TGQed — A.E. Harkavy (ed.), חדשים גם ישנים, *HaQedem* 2 (1908) 82–90

TGWeisz — M. Weisz (ed.), שרידים מהגניזה - תשובות הגאונים (Geonic Responsa in *Festschrift zum 50 jahrigen Bestehen der Franz-Josef-Landesrabbiner Schule in Budapest*), Budapest 1927

TRN — R. Brody (ed.), תשובות רב נטרונאי בר הילאי גאון (*Teshuvot Rav Natronai bar Hilai Gaon*), Jerusalem-Cleveland 1994

2. Legal Compendia

HG — E. Hildesheimer (ed.), ספר הלכות גדולות (*Sefer Halakhot Gedolot*), 3 vols., Jerusalem 1971-1987

HP — S. Sasoon (ed.), ספר הלכות פסוקות לרב יהודאי גאון זצ"ל (R. Yehudai Gaon, *Sefer Halachot Pesuqot* [Codex Sasoon 263]), Jerusalem 1948

KaR — M. Higger (ed.), מסכת כלה רבתי (*Tractate Kalla Rabbati*) in idem, מסכתות כלה, New York 1936

Šeel — S.K. Mirsky (ed.), שאלתות דרב אחאי גאון (*Sheeltoth de Rav Aḥai Gaon*), 5 vols., Jerusalem 1960-1977

ŠT — *Šimmuša de-Tefillin* (= *HG1* 488–496)

3. Formularies and documents

Gulak, OŠ — A. Gulak, אוצר השטרות הנהוגים בישראל (A Thesaurus of Jewish Deeds), Jerusalem 1926

Lucena — J. Rivlin, שטרי קהילת אליסאנה מן המאה האחת־עשרה (*Bills and Contracts from Lucena* [*1020–1025 C.E.*]), Ramat Gan 1994

PDFMP — M. Gil, ארץ־ישראל בתקופה המוסלמית הראשונה (*Palestine During the First Muslim Period* [*634–1099*]), 3 vols., Tel Aviv 1983

SŠHai — S. Assaf (ed.), ספר השטרות לרב האי בר שרירא גאון (*The Book of Shetaroth* [*Formulary*] *of R. Hai Gaon*), Jerusalem 1930

SŠSad — M. Ben Sasson, Fragments from Saadya's *Sefer Ha-'Edut weha-Shetarot*, *AIRJL* 11-12 (1984/6) 135-278

4. Historical texts

SOZ — סדר עולם זוטא (*The Smaller Order of the World*), ed. A. Neubauer, *Mediaeval Jewish Chronicles and Chronological Notes*, Oxford 1895, II, 68-73

5. Lexical Works

GC — J.N. Epstein (ed.), פירוש הגאונים לסדר טהרות (*The Gaonic Commentary on the Order Toharot attributed to Rav Hai Gaon*[2]), Jerusalem – Tel Aviv 1982

LPT — S. Abramson (ed.), פרקים מן 'מבוא התלמוד' לר' שמואל בן חופני גאון (*Rabbi Shmuel b. Chofni, Liber Prooemium Talmudis*), Jerusalem 1990

SMel — W. Bacher, *Ein hebräisch-persisches Wörterbuch aus dem vierzehnten Jahrhundert* (לקוטים מן ספר המליצה), Strassburg 1900

6. Liturgy

SRAG — D. Goldschmidt (ed.), סדר רב עמרם גאון (The Order of Prayers of Rav 'Amram Gaon), Jerusalem 1971

SRSG — I. Davidson et al. (eds.), סדור רב סעדיה גאון (*Siddur R. Saadja Gaon, Kitāb G'āmi' aṣ-Ṣalawāt wat-Tasābīḥ*), Jerusalem 1978

Yequm Purqan Prayer for the heads of the Babylonian community (quoted acc. to MV 172)

III. Writings of Anan

Anan A. Harkavy (ed.), השריד והפליט מספרי המצות הראשונים לבני מקרא (Anan's *Books of Commandments*), in *Aus der ältesten Karäischen Gesetzbüchern* (Studien und Mitteilungen aus der Kaiserlichen Öffentlichen Bibliothek, VIII.1), St. Petersburg 1903

AnanEps Fragments of *Anan* published by J.N. Epstein, *Tarbiz* 7 (1936) 289-290 [= *St3* 644-651]

AnanMann Fragments of *Anan* published by J. Mann, *Journal of Jewish Lore and Philosophy*, 1 (1919) 329-353

AnanSch Fragments of *Anan* published by S. Schechter, *Documents of Jewish Sectaries*, 2, Cambridge 1910

AnanSok Fragments of *Anan* published by M.N. Sokolova, *Izvestii akademii Nauk SSSR*, 1928, 243-254

IV. Magical Texts

1. Bowls

Number	Source	Publication
1	CBS 8693	AIT 1 (CAIB 1); Eps, St1 330
2	CBS 2945	AIT 2 (CAIB 2); Eps, St1 331
3	CBS 2963	AIT 3 (CAIB 8; Eps, St1 333
4	CBS 2923	AIT 4; Eps, St1 333
5	CBS 2952	AIT 5 (CAIB 10); Eps, St1 334
6	CBS 2916	AIT 6 (CAIB 11); Eps, St1 334
7	CBS 16007	AIT 7a (CAIB 3); Eps, St1 334
8	D. Myhrman, Hilprecht Vol 342+	AIT 7b (CAIB 4); Eps, St1 334
9	CBS 9013	AIT 8 (CAIB 12); Eps, St1 336; Levine, Bowls 347
10	CBS 9010	AIT 9 (CAIB 15); Eps, St1 337
11	CBS 16014	AIT 10 (CAIB 16); Eps, St1 339
12	CBS 16022	AIT 11a (CAIB 17); Eps, St1 339
13	Ellis 1	AIT 11b; Eps, St1 339; Jeruzalmi 65; CAMIB 13A
14	CBS 9009	AIT 12 (CAIB 23); Eps, St1 341
15	CBS 8694	AIT 13 (CAIB 25); Eps, St1 342; Levine, Bowls 351
16	CBS 16917	AIT 14 (CAIB 9); Eps, St1 344
17	CBS 16807	AIT 15 (CAIB 26); Eps, St1 344
18	CBS 2920	AIT 16 (CAIB 24); Eps, St1 345; Levine, Bowls 353
19	CBS 2922	AIT 17 (CAIB 13); Eps, St1 345
20	CBS 8695	AIT 18 (CAIB 20); Eps, St1 346
21	CBS 16018	AIT 19 (CAIB 21); Eps, St1 347
22	CBS 16023	AIT 20 (CAIB 27); Eps, St1 348
23	CBS 16054	AIT 21 (CAIB 28); Eps, St1 348
24	CBS 16006	AIT 22 (CAIB 29); Eps, St1 349
25	CBS 16090	AIT 23 (CAIB 30); Eps, St1 349
26	CBS 2926	AIT 24 (CAIB 32); Eps, St1 349
27	CBS 16009	AIT 25 (CAIB 34); Eps, St1 349
28	CBS 3997	AIT 26 (CAIB 35); Eps, St1 350
29	CBS 16041	AIT 27 (CAIB 6); Eps, St1 350
30	CBS 2972	AIT 28 (CAIB 36); Eps, St1 351
31	CBS 16055	AIT 29 (CAIB 37); Eps, St1 352
32	CBS 16096	AIT 30 (CAIB 38); Eps, St1 353
33	Geller A	M. Geller, Gordon Vol 49
34	Geller B	Geller, ib. 51
35	Geller C; BM 139524	Geller, ib. 54; CAMIB 23A
36	Geller D	Geller, ib. 58
37	K 3449	Geller, ib. 60 (AICB 63); M. Schwab, *PSBA* 13 (1891) 594; Jeruzalmi 6
38	Pearson Bowl	M. Geller, *OLP* 17 (1986) 101
39	Aaron Bowl A	Geller, ib. 107
40	Aaron Bowl B	Geller, ib. 108
41	Aaron Bowl E	Geller, ib. 114
42	Jewish Museum Bowl	Geller, ib. 117
43	Gordon 1	C.H. Gordon, *OrNS* 10 (1941) 117 (CAIB 33)
44	Gordon 2	Gordon, ib. 119
45	Gordon 3	Gordon, ib. 120 (CAIB 31)
46	Gordon 4	Gordon, ib. 121 (CAIB 40)
47	Gordon 5	Gordon, ib. 123 (CAIB 41)
48	Gordon 7	Gordon, ib. 27 (CAIB 42)
49	Gordon 6	Gordon, ib. 124 (CAIB 43)
50	Gordon 8	Gordon, ib. 129 (CAIB 44)
51	Gordon 10	Gordon, ib. 272 (CAIB 45)
52	Gordon 11	C.H. Gordon *OrNS* 20 (1951) 273 (CAIB 7)
53	Gordon A	C.H. Gordon, *ArOr* 6 (1934) 321 (CAIB 47)
54	Gordon B	Gordon, ib. (CAIB 48)
55	Gordon C	Gordon, ib. 326 (CAIB 52)
56	Gordon D	Gordon, ib. 328 (CAIB 52)

57	Gordon E	Gordon, ib. 331 (CAIB 50)
58	Gordon G	Gordon, ib. 457 (CAIB 19)
59	Gordon H	C.H. Gordon, *ArOr* 9 (1937) 86 (CAIB 53)
60	Gordon K	Gordon, ib. 92 (CAIB 14)
61	Gordon L	Gordon, ib. 93 (CAIB 56)
62	IM 9737	C.H. Gordon, *AASOR* 14 (1934) 141
63	BM 136204	C.H. Gordon, *OrNS* 20 (1951) 306; CAMIB 68A
64	Moriah I	C.H. Gordon, *OrNS* 53 (1984) 220
65	A (ROM 907.1.1)	JMIB 3; Levine, Bowls 345; v. Harviainen 10[6]
66	B (ROM 907.1.2)	JMIB 6
67	HU 1401	AMB 2
68	HU 1399	AMB 3
69	HU 1402	AMB 4
70	IM 80.1.1	AMB 5
71	IM 80.1.2	AMB 6
72	IM 80.1.3	AMB 7
73	IM 69.20.265	AMB 8; M. Narkiss, *Tarbiz* 6 (1934) 107
74	Barakat Bowl	AMB 9
75	Jew. Hist. Museum, Belgrade, No. 242/1	AMB 11
76	JNUL, Heb. 4^0 6079	AMB 12a
77	Metropolitan Museum, No. 86.11.259	AMB 12b
78	Klagsbald Bowl	AMB 13
79	Fiorella Cottier-Angeli Collection, Geneva	AMB 14
80	Herschler Collection, Bene Beraq	AMB 15
81	Leonard A. Wolfe Collection, Jerusalem	AMB 18
82	Einhorn Collection, Tel Aviv	AMB 19
83	Einhorn Collection, Tel Aviv	AMB 20
84	Einhorn Collection, Tel Aviv	AMB 21
85	Einhorn Collection, Tel Aviv	AMB 22
86	Alexander L. Wolfe	AMB 23

	Collection, Jerusalem	
87	Geoffrey Cope Collection, Herzlia	AMB 24
88	Smithsonian Institution	AMB 25
89	Leonard A. Wolfe Collection, Jerusalem	AMB 26
90	BN, K 3450	Jeruzalmi 25 (CAIB 64)
91	BM 91723	Jeruzalmi 40; CAMIB 34A (CAIB 65)
92	BM 91766	Jeruzalmi 77; Ellis 5; CAMIB 14A
93	BM 91765	Jeruzalmi 92; CAMIB 26A
94	BM 91751	Jeruzalmi 101; Gordon, OrNS 10 (1941) 341; CAMIB 38A
95	Istanbul 5361	Jeruzalmi 115 (CAIB 67); v. AMB 132[10]
96	Istanbul 5363	Jeruzalmi 128 (CAIB 69)
97	Istanbul 5366	Jeruzalmi 141 (CAIB 70)
98	Istanbul 5370	Jeruzalmi 153 (CAIB 71)
99	Louvre (w/o cat. no.)	Jeruzalmi 160 (CAIB 72)
100	Nehavand Bowl	E.M. Yamauchi, *JAOS* 85 (1965) 514; v. Geller, *OLP* 17 (1986) 104+
101	YBC 2359	J. Obermann, *AJSLL* 47 (1940) 6 (CAIB 61)
102	YBC 2393	Obermann, ib. 17
103	De Menil Bowl	C. Isbell, *BASOR* 223 (1974) 18+
104	Orient. Inst. N-IV	Isbell, ib. 23
105	Nippur (11 N 78)	S.A. Kaufman, *OIC* 22 (1975) 151
106	Borsippa Bowl	T. Harviainen, *StOr* 51 (1981) 4
107	Hermitage	A. A. Borisov, *Epigrafika Vostoka* 19 (1969) 7
108	Hermitage	A. Borisov, ib. 10
109	Hermitage	A. Borisov, ib. 11
110	Hermitage	A. Borisov, ib. 12
111	BM 91710	M. Schwab, *PSBA* 12 (1890) 300 [v. AIT 168]; CAMIB 13A
112	ZRL 48	C.H. Gordon, LaSor Vol 233
113	Istanbul 9731	Gordon, ib. 233
114	IM 9726	E. Hunter, *Iraq* 62 (2000) 140
115	BM 91727	Ellis 3; CAMIB 9A
116	Wiseman Bowl	M. Geller, *BSOAS* 39 (1976) 426
117	Allard Pierson Museum	K. Smelik, *BiOr* 35 (1978) 175
118	IM C_{11}-3	F. Franco, *Mesopotamia*, 13/14 (1978/9) 246
119	Berlin Museum 2422	J. Wohlstein, *ZA* 8 (1893) 328 [corrected

		from parallels]
120	Ib., 2416	Wohlstein, *ZA* 9 (1894) 11 [corrected from parallels]
121	Ib., 2426	Wohlstein, ib. 27; 121 [corrected from parallels]
122	IM 1149880 (18 N 18)	[unpublished; courtesy of E. Hunter; v. Studia Aramaica 61+]
123	Mousaieff, Bowl 1	Sh. Shaked, *JSQ* 2 (1995) 207-211
124	Moussaieff, Bowl 6	Shaked, ib. 211-216
125	BM 135563	Ch. Müller-Kessler & Th. Kwasman, *JAOS* 120 (2000) 159-165; CAMIB 49A
126	Moussaieff, Bowl 6	Sh. Shaked, AMD1 188
127	Moussaieff, Bowl 163	D. Levene, *JSQ* 6 (1999) 283-308
128	VA 2492	Unpublished [v. Ch. Müller-Kessler, loc. cit.]
129	BM 91713	CAMIB 1A
130	BM 91758	CAMIB 2A
131	BM 91764	CAMIB 4A
132	BM 91745	CAMIB 5A; C.H. Gordon, *OrNS* 10 (1941) 339-340 [v. AMB 136]
133	BM 91742	CAMIB 19A
134	BM 127396	CAMIB 21A
135	BM 01760	CAMIB 24A
136	BM 91707	CAMIB 28A
137	BM 103359	CAMIB 33A
138	BM 91735	CAMIB 35A
139	BM 91776	CAMIB 36A
140	BM 91729	CAMIB 37A
141	BM 91771	CAMIB 39A [v. Ch. Müller-Kessler *BSOAS* 61 (1999) 113]
142	BM 91767	CAMIB 40A
143	BM 91763	CAMIB 41A
144	BM 103357	CAMIB 42A
145	BM 91770	CAMIB 43A
146	BM 108820	CAMIB 45A
147	BM 103360	CAMIB 46A
148	BM 103355	CAMIB 48A
149	BM 108819	CAMIB 66A
150	Moussaieff, Bowl 2	Sh. Shaked, AMD1 192
151	Schøyen Coll., Ms. 1928/47	Shaked, ib. 193
152	Moussaief, Bowl 2	v. Shaked, Study 180

2. Texts

ḤM — Y. Harari, חרבא דמשה, מהדורה חדשה ומחקר (*The Sword of Moses, A New Edition and Study*), Jerusalem 1997 23-47

ḤMGas — M. Gaster (ed.), חרבא דמשה (*Sword of Moses*), in *Studies and Texts in Folklore ... and Samaritan Archaeology*, III, New York 1971 (reprint) 69-104

V. Masoretic Texts

BMs — Y. Ofer, המסורה הבבלית לתורה, עקרונותיה ודרכיה (*The Babylonian Masora of the Pentateuch, its Principles and Methods*), Jerusalem 2001

BMsJer — Babylonian Masora on Jeremiah, in I. Yeivin, EI 16 (1982) 118+

BMSYFr — I. Yeivin, קטע מחיבור מסורתי בבלי למקרא ולתרגום אונקלוס (*A Fragment of a Masoretic Treatise to the Pentateuch and Targum Onkelos*), *Yalon Mem Vol* 99 – 163

STage — Y. Ratzabi (ed.), ספר תאגי, in Y. Kasher (ed.), תורה שלמה, 29 87 – 90

DICTIONARY

א

אַ־ prep. **on, before, concerning, by means of** (< אל* > ↓ על, w. doubling of fol. consonant; for suf. forms עליי־, v. ↓ על; ↓ אבהדי, אבראי, אהדדי, אדרבא, אדעתא ד־, אגואי, אגב, אבתר־, מ־אמאי, אלמא conj., אליבא, איידי, אהייא [↓ הדדי], אמטול, אפום [↓ פומא], אפרקיד, (מידי דהוה א־) **I.** alone: **1. on, upon:** וקלי להו אמרה חדתא roast them [i.e. the olive stones] upon a new spade *AZ* 28a(30); דהוה יתיב אבי גזא דמלכא וליקסום מאי דאיכא תותיה he was sitting on the royal treasury. Let him divine what is under him *Giṭ* 68b(36); אתנחיה אארע' place it on the ground *ib.* 24a(16); אנח ידיה אגושתא he placed his hand on the siphon *AZ* 72b(27); אותיב ידא אעיניה he placed a hand on his eye *Men* 64b(32); קם אזרנוקא וחתם he stood on the irrigation device (to imitate trembling) and signed *BB* 167a(31); כמאן דדארי ליה אכתפיה דאמי it is considered as if he is carrying it on his shoulder *Meg* 8a(19); ארכבה אתרי ריכשי he mounted it upon two horses *Ket* 55b(7); *Qid* 75a(35); *Ḥul* 57a(35); נפל אאפיה (the ox) fell face downward [lit. on its face] *BQ* 53a(13); **2. by, at:** בחושא הוה קאימנא אקילעא דבי ר' אושעיא I was standing in pain at the chamber of PN's house *Ber* 22a(59); *BM* 84b(24); *BB* 58a(7); ויתיב בבראי אבבא he sat outside by the door *Ned* 91b(13); הוו קימי אבבא they used to stand at the door *BM* 84b(24); כי קארי איניש אבבא when someone cries out at the door (to be admitted) *Šab* 140b(30); ליתיב אבבא ולידין דינא let him sit at the gate and judge the case *BB* 58a(35); **3. concerning, with respect to, because of:** איכא דמתני לה אהא דתניא there is (someone) who transmits it concerning what is learnt (in a *barraita*) *Beṣ* 24a(46); אי איתמר אסופא איתמר it was only said with respect to the final clause *ib.* 13b(26); אשקא דרייספק חרוב ביתר GN was destroyed because of a shaft of a carriage *Giṭ* 55b(52); **4. by means of:** דכולה חמרא אגושתא ובת גושתא גריר all the wine is drawn out by means of the siphon and the small siphon *AZ* 72b(32); **5. according to:** ביניתא אכרסה תקלא a *b.*-fish weighs according to (the size of) its stomach *BM* 79b(31); מיכדי דרב לא סבירא לך משכוני נפשך אדרב למה לך since you are not of PN's opinion, why do you want to pledge yourself according to PN's opinion? *BQ* 106a(27); **II.** as a verbal complement: a. ↓ √אבל itpe.: to mourn over s.o./s.t.; b. ↓ √1#אזל pe., mng. II.1: to have sexual intercourse; c. ↓ √ברך pa., mng. 2b: to recite a blessing over s.t.; d. ↓ √הדר pa., mng. 1; itpa., mng. 2: to search for s.t.; e. ↓ √חוב itpa., mng. 1d: to be liable for s.t.; f. ↓ √חול pe., usage b: to take effect on s.t.; g. ↓ √חזק af., mng. 3: to take possession from s.o.; h. ↓ √חשד pe., pass.part., usage b: to be suspect concerning s.t.; i. ↓ √חשש pe., mng. 4: to take s.t. into consideration; j. ↓ √טפי pa., mng. 1: to increase s.t.; k. ↓ √1#טרף pe., mng. 1: to bang on s.t.; l. ↓ √כרז af., usage b: to proclaim concerning s.o.; m. ↓ √לוט pe., usage b: to curse s.o.; n. ↓ √סהד af., mng. 1b: to testify about s.t.; o. ↓ √סמך pe., mng. 3: to rely upon s.o.; p. ↓ √עבר pe., mng. 3: to transgress s.t.; q. ↓ √פלג pe., mng. 6: to differ over s.t.; r. ↓ √פקד pa., mng. 3: to give a last testament to s.o.; s. ↓ √קום pe., mng. II.15: to understand; t. ↓ √קום af., mng. II.1: to reduce in size or quantity; u. ↓ √קפד pe., usage 1b: to be particular about s.t.; v. ↓ √1#קרי pe., mng. 7: to apply a biblical verse to s.o.; w. ↓ √רמי pe., mng. 9: to impose upon s.o.; mng. 11: to attribute to s.o.; x. ↓ √2#תני af., mng. b.1: to stipulate concerning s.o.; **III.** in idiomatic expressions: a. ↓ √1#הדר itpa., mng. 3 + אפיתחא: to beg; b.

↓ √יהב pe., mng. 9a + זוזי to invest in s.t.; c. ↓ √מסר pe., mng. 4 + נפשׁ־: to risk one's life for s.t.; d. ↓ √עלל pe., mng. 1.d.2 [עייל ונפיק אזוזי]: to repeatedly seek out money; **3.** in var. phrases: a. דעת־ א־ aware, conscious: ↓ דעתא mng. 1b; b. מידי דהוה א־ analogous to: ↓ מידא II. conj.; c. אנפשׁ־ upon oneself: ↓ נפשׁא mng. 6.c.1; d. קשׁי א־ difficult for s.o.: ↓ קשׁי adj., mng. 4b

Lit: Eps, Gr 132+, rejects the etym. from Akk *ana* proposed by E. Perles [v. OLZ 21 (1918) 65+]. The form [-בבית] אבית which appears in DSS [v. אבית משׁכו Mur 42:4] and in MH [v. Eps, MNM 1258+] is unrelated to the present entry [v. Kut, Studies 67; 238, w. prev. lit.]; Voc: אַרֵישָׁא VTM 68.

אַב n.m. *Av*, **the eleventh month** (Sy ܐܒ LS 1, Ma 2#אב MD 1) sg. האי בר ישׂראל דאית ליה דינא בהדי גוי באב a Jew who has a lawsuit with a pagan in *Av* *Tan* 29b(2); זימנין דמחסרין ליה לאב sometimes they diminish *Av* (to twenty-nine days) *Bek* 58a(20); *RH* 2b(35); *ib.* 3a(18); *BM* 83b(50)

Y: אָב *Tan* ib.

1#אַבָּא, w. suf. **אֲבוּ־**, pl. **אֲבָהָתָא** n.m. **father, common factor**, pl. **parents, forefathers** (↓ איתת אבא, בית אבא, בר אבהן, בת אבא, דבי אבא רבתי; TA אַבָּא TO Gen 44:19 [GTO 83], Sy ܐܒܐ, ܐܒܘ-, pl. ܐܒܗ̈ܬܐ, ܐܒܗ̈ܐ, ܐܒ̈ܗܬܐ LS 1, Ma אבא, 3#אב, אבו־, pl. אבאהאתא MD 1) sg.det. אבא *San* 104a(28); w. suf., 1sg. אב *Yev* 97b(11) [cf. Sy ܐܒܝ, Ma אב Nöld, MG 175]; *BB* 159a(5); 2m. אבוך *Ber* 13b(46); 3m. אבוה *Ket* 61a(6); אבוהי *BQ* 110b(18); *HP* 58:14; אבוי *Pes* 13b(37); *AnanSch* 20:6; f. אבוהא *Tan* 7a(54); אבוה *Ber* 18b(45); 1pl. אבון *Ber* 18b(14; **P**); *Ket* 92a(15; **V**[5]); אבונא *BM* 34b(10); *SŠSad* 265b:18; אבונן *Pes* 31a(14); 2m. אבוכו *Pes* 31a(22); אבוכון *Yev* 37b(39); f. אבוכין *Bo* 9:4; 3m. אבוהו *Zev* 6a(8); אבוהון *Tan* 21a(45); pl.det. אבהתא *BB* 31a(27); w. suf., 1sg. אבהתי *Tan* 23a(45); אבהתאי *HP* 89:14; 2m. אבהתך *San* 46b(58); f. אבהתיכי *SŠHai* 3a(11); 3m. אבהתיה *BB* 169a(19); 1pl. אבהתן *Pes* 50b(51); אבהתין *BB* 7a(47); אבהתנא *Bo* 82:8; 2m. אבהתיכו *Pes* 50b(52); 3m. אבהתיהו *Meg* 15a(1); אבהתהון *Ned* 37b(5);- **1. father, sire:** a. general: 1) people: sg. ברא מזכי אבא אבא לא מזכי ברא a son confers merit to a father. A father does not confer merit to a son *San* 104a(28); *BQ* 88b(45); *Hul* 44b(29); דאבא או דאחי (is she the creditor) of the father or of the brothers? *Ket* 69a(36); מי ידעינן אבוה מאן הוא do we know who his father is? *Yev* 100b(17); *Qid* 31b(43); אתא אבוה איתחזי ליה בחלמא his father came (and) appeared to him in a dream *Tan* 24b(42); ההוא גברא דלא מוקיר אבוה ואמיה a certain man who was not honoring his father and mother *Hul* 110b(3); אחוה מן אבוה his paternal brother *BB* 159b(21); אבוך במאי זהיר טפי with what (commandment) was your father exceedingly careful? *Šab* 118b(54); המן אבוהא Haman, her father *Meg* 16a(28); אברהם אבוהון Abraham, their father *Tan* 21a(45); pl. אילו הוו אבהתין קיימין if our fathers were still alive *TGHark* 171:21; 2) animals: אבוה דהאי חמרא ואבוה דהאי סוסיא the sire of this one is a donkey. The sire of that one is a horse *Hul* 79a(24); b. in form אבא my/our father: 1) my father [Sy ܐܒܐ LS 1, JPA אבא DJPA 31, mng. 1.b.2]: לדידי מיפרשׁ לי מיניה דאבא my father explained it to me *Er* 80b(34); אבא מגמע ליה גמועי my father used to actually swallow it *Pes* 74b(44); אבא רמאה הוא my father is a deceiver *Meg* 13b(8) // *BB* 123a(39); אבא מארי my father, my lord *San* 5a(28); *Ber* 29b(9); *Giṭ* 35a(38); *Qid* 31b(45); 2) our father: ידע אבא בהא⟨י⟩ צערין does our father know of this suffering of ours? *Ber* 18b(14) [**P**: אבון]; אבא אבא הב לן מיטרא our Father! Our Father! Give us rain *Tan* 23b(37); **2. pl. parents:** בחזק' אבהתא in the parents' possession *BB* 31a(26); אבהתהון דינוקי the parents of the children *Ned* 37b(5); *SŠHai* 3a(12); **3. pl. forefathers:** כי היכי דשׁתלו לי אבהתי just as my forefathers planted (a carob tree) for me *Tan* 23a(45); כבר קבילו עליהו אבהתיכו your forefathers already accepted (this) upon themselves *Pes* 50b(52; **C**); *Ket* 20a(14); *BB* 31a(8); *IŠGF* 92:16; **4. common factor** [Sy, PSm 5, mng. 2b]: sg. אבוהון דכולהי דם the common factor of all of them [i.e. the laws] is (that of) blood *Šab* 22a(30); **5. as a PN** [Sy ܐܒܐ PSm 5; v. Albeck, Index 669+]: אבא בר אבא אבוה דשׁמואל *Ber* 18b(45); אבא אבוה דאבוה דשׁמואל PN, PN₂'s grandfather *Pes* 103a(4); אבא אבוה דרב ירמיה בר אבא *Šab* 56b(44)

On the doubling of the *bet* in אַבָּא on analogy to אִמָּא, v. Kut,

Words 2; Y: אַבָּא *Er* 94a(6; BAYTN 98).

– אַבָּא דְאַבָּא n.m. **paternal grandfather** (Ma אבא דאב MD 1) sg. אבא דאבוך your paternal grandfather *Er* 21a(29); אבא דאבוי *BB* 47a(18); אבוה דאבא *Hul* 49a(25); אבא דאבוהון *Yev* 62a(50); *HP* 58:15; אבא אבא *Anan* 120:3; *Meg* 12b(22; **G**)

– אַבָּא דְאִימָּא n.m. **maternal grandfather** (↓ אימא) sg. ואי אימא דאימיה מיוסף אבוה דאימ' מיתרו if his [i.e. Phineas'] maternal grandmother is from Joseph, (then) his maternal grandfather is from Jethro *Soṭ* 43a(16); *BB* 110a(1); אמ' אבוה דאימך משׁמא דרב your maternal grandfather said in the name of PN *San* 8a(48) // *Hul* 93a(43); *AnanSch* 18:15

2#אַבָּא, עַבָּא n.m. **thicket, forest** (< עבא; ↓ √עבי#1; Sy ܥܒܐ LS 514; cf. Ma 1#אבא darkness MD 1) sg. רב אשׁי הוה ליה עבא 'אבא' בשׁילניא PN had a thicket in GN *MQ* 12b(34) [double rdg.]; *Ned* 62b(9); רב הונא הוה ליה עו⟨ר⟩בא אגודא דנהרא PN had a thicket along the bank of the canal *BM* 107b(49) [**F**¹**Es**: אבא]; אבא זרדתא a thicket (of) *z.*-reeds *Ket* 79a(36); מניה וביה אבא ליזיל בגויה נרגא out of the forest itself it [i.e. the handle] will go into the ax (to cut down the forest) *San* 39b(40)

Expl. RaH: ערבי נחל זקנים וגזעם מחליף הן OHR Ket 60:2; Lit: Nöld, MG 58[2]; Y: אַבָּא *BM* 107b(49; BAYTN 133).

3#אִבָּא n.m. **growing fruit** (TA אִבָּא TO Gen 4:3, Sy ܐܒܐ LS 1, Ma עביביא pl. MD 340) sg. הא דאתלע באביה הא דלא אתלע באביה this (refers) to where it became wormy in its fruit growing phase (and) that to where it did not become wormy in its fruit growing phase *Hul* 67b(8) [≠ ↓ פירא mng. 1.b.12: fruit picked from the tree]

Y: אִבֵּיה *Hul* ib.

אבאם n.m. **loan** (< MP *abām* CPD 1 [cf. NP *wām* PED 1453]) sg. ויהבנא [ליה] רשׁותא למ⟨ת⟩פר⟨ע⟩ כל חובות ואבאם [text: ואנאם] we have given him permission to claim all debts and loan(s) *GŠ* 296:2; *ib.* 37:11[!]; *TGAs28* 29:18; מקצת אבא⟨ס⟩⟨ם⟩ דילנא part of our loan *Agur* 17:10; *ib.* 13

Expl. H: הלואה *Agur* 17:14; Lit: Ginzberg, GŠ2 632.

1#אבד, אוד vb. **to be lost, perish** (↓ אבדתא, √סבד; Sy ܐܒܕ LS 1, Ma 3#אבד, אוד MD 3) **Pe.** (a/) **1. to be lost:** אבד קתא דמגלא אבד אלפא זוזי (if) the handle of the sickle was lost, the thousand *zuzim* were (also) lost *BM* 82a(16) [Var: אדלא אואד קתא דמגלא אואד אלפא דוזי HP 76:13]; אבדן בחישׁנא before they are lost, I search (for them) *Šab* 152a(10; Ar [AC 2:37]) [v. Af]; חסרון כמאן דאווד דאמי a deficiency (in the incense) is as if it was lost *Zev* 110a(15); ואווד ממונא דראובן PN's money was lost *TGHark* 111:35; pass.part. מאן דאויד ליה חוטא דכתנא בגלימא דעמרא one who lost a linen thread in a wool garment *Nid* 61b(21; HGP 53b:18); *ib.* 271:24; 277:36; 278:6; ואי מיגניב או אויד if it is stolen or lost *HP* 83:7; **2. to perish, die:** חבל על דאבדין ולא משׁתכחין woe for the ones who perish and are not found [i.e. who have died and cannot be replaced] *San* 111a(37); הוה בעי ר' מאיר רחמי עליהו דליבדו PN was praying concerning them that they should die *Ber* 10a(7) [**F**: דלימותו]; אבדו מן עלמא (the demons) perished from the world *Bo* 10:7; *ib.* 94:12; **3. w. ־ל to lose s.t.:** זמנין דאבדא ליה בהמה וסליק לעיוני בתרה sometimes he loses an animal, and he ascends (the date palm) to look for it *AZ* 61a(20); מאן דאבד ליה מן ביתיה מידי someone who lost something from his house *TGHark* 161:23; ואווד ליה ההוא שׁטרא he lost that document *SŠSad* 235:9; **4. w. עלמא עילוי־ to become faint:** כיון דאוו⟨ר⟩⟨ד⟩ עלמא עילויה מיטרד [ו]לא מצלי since he became faint (from the heat of the bath) he is incapacitated and cannot pray *TGDr49* 94:3

Pa. 1. to lose s.t.: גברא דטרקיה לגליה ואבדיה למפתחיה a man who locked his door and lost his key *San* 113a(58); **2. to destroy:** ניח' לך דאבדינהו לכולהו do you want me to destroy all of them? *Giṭ* 57b(17)

Af. to lose s.t.: עו⟨ל⟩@דלא אובדו⟨ן⟩ בחישׁנא before I lose (something), I search (for it) *Šab* 152a(10) [v. Pe., mng. 1]; מוכר דאובודי קא מוביד דאמרי אינשׁי זבין אוביד (it is) a seller who indeed loses. As people say: "(If) he has sold, he has lost" *BM* 51a(31)

Itpe., w. ־ל, מן to lose s.t.: איתבד ליה כרכשׁא בי דני (PN) lost a large intestine in the storehouse of jars *Hul* 95b(39); *ib.* 41; 43; איתוד ליה מפתחות דבי מדרשׁא (PN) lost the keys of the school *Yev*

113b(40; Geon 337:8) [↓ √רכס itpa., mng. 2]; *HG3* 65:20; איתווד מיניה *HP* 43:29

The phrase בי אוורו(ר)ד' Ar [AC 1:47] in an unclear popular saying is explained by RaḤ as בין האובדים [v. Ar, op.cit.]; Lit: Eps, StI 60[74]; S. Friedman, AS 9 (1981) 16[32].

2#אבד ↓ √עבד vb.

אַבְדַּלְתָּא n.f. ***havdala*, a prayer recited to mark the end of the Sabbath or a festival** (< MH² אבדלה J 2; ↓ √בדל af.) sg. קידושא ואבדלתא *qidduš* and *havdala* *Šab* 69b(35); *Tan* 24a(46); *Ned* 49b(33); *Naz* 3b(31); *Pes* 113a(30); דיל' מיבעי ליה זוזא לאבדלתא perhaps he needs a *zuz* (to buy wine) for *havdala* *BM* 42a(31)

Y: אַבְדַּלְתָּא *Tan* ib.(BAYTN 280)

אֲבֵדְתָּא n.f. **lost object** (↓ √1#אבד; TA אֲבֵידְתָא TO Ex 22:8, Sy ܐܒܕܬܐ, Nest ܐܒܝܕܬܐ LS 2) sg. כללא דאבדתא the rule concerning a lost object *BM* 23a(49); לאהדורי ליה אבדתא בטביעות עינא to return a lost object to him on general impression *ib.* 24a(2); לאו פרסאי אנן דאמרי אבדתא למלכא we are not Persians who say: "A lost object (belongs) to the king" *ib.* 28b(13); 20; *Ḥul* 95b(46)

Y: אֲבֵידְתָא *BM* 24a(2; BAYTN 178)

אבהדי ↓ בהדי prep.

אַבּוּבָא*, abs. **אבוב** n.m. **flute** (TA אַבּוּבָא TO Gen 4:21 [GTO 482], Sy ܐܒܘܒܐ LS 1, Ma אמבובא MD 21) sg.abs. אבוב לחרי זמר (the sound of) a flute is music for nobles *Yom* 20b(17)

Y: אַבּוּב *Yom* ib.(BAYTN 65)

[**אבוורנקא** ↓ אכוורנקא n.]

1#אֲבוּלָא n.m. **city gate** (< Akk *abullu* CAD A/1 82, AIOA 32; ↓ אבולאה, בבא דאבולא; TA אֲבוּלֵיהָא pl. TJ Jer 50:26, Ḥaṭ אבול DNWSI 5, Pal אבל PAT 334, Sy ܐܒܘܠܐ LS 2, Ma אבולא MD 3) sg. כגון דחייצי גברי מאבולא עד סיכרא if, for instance, the men form a partition from the city gate to the ... *Ket* 17a(48) // *Meg* 29a(9); pl. תרי@סר אבולי twelve city gates *San* 96b(16); הני אבולי דמחוזא the city gates of GN *Er* 6b(9); *ib.* 22; *Yom* 11a(11)

Geon. expl.: תקרה של מבואות לתיווק מפני כובד הכוי ... ובלשון ישמעאל אלדרוב Ar [OHP Er 85:19], i.e. دُرُوب alleys; Y: אֲבוּלָא *BB* 58a(35; BAYTN 66).

2#אֲבוּלָא, pl. **אבולי** n.m. **member of the city council** (*nisbe*-form deriv. < βουλή city council Lehnw 140; cf. Pal בולא PAT 346, DNWSI 147, ܒܘܠܐ LS 62) sg. ההוא דמי כלילא דשדו דבי מלכא אאבולי ואאיסטרטיגי a certain payment of the coronation tax which the royal officials imposed upon the members of the city council and the *strategoi* *BB* 143a(39; **P**¹); אבולי פלגא ואיסטרטיגי פלגא half upon the members of the city council and half upon the *strategoi* *ib.*; 41; 43

אֲבוּלָאָה n.m. perh. **gate watchman** (*nisbe*-form < ↓ 1#אבולא) pl. אבולאיי *Nid* 67b(20; MHP 136:19)

First opinion of Rashi; Y: אֲבוּלָאֵי ib.(BAYTN 322).

[**אבורגנא** ↓ ואבריגן adj.]

אבזיינא, אפזינא, אפזיינא n.m. **buckle** (< MIr *abzēn* [cf. NP *awzīn* PED 120, > Arab إِبْزِيم Wehr 57; JNA אבזונא *'avzūna* HDJNA s.v.; ↓ בזיינא, כליא פרוחי) pl. אבזייני *Šab* 57b(22; Ar [AC 1:1]) [expl. MH טוֹטֶפֶת Mib. 6:1; Var: אפזייני **O**,Ar (AC 1:209); אפזיני TRN 594:4]

Lit: Geig, AAC 1, s.v. אבזן; Y: אַבְזַיְינָא BAYTN 305.

אַבְזַנְגְּרָא n.m. **bath attendant** (< MP **ābzangar* [< MP *ābzan* bath + *-gar* actor suffix CPD 4]; ↓ אוונא) pl. אב(אז)(זא)נגרי דבי ראש גלותא the bath attendants of the exilarch's house *MQ* 12b(17; HP 179:12)

Lit: Eps, GC 89[12].

[**אבזקת** ↓ √בזק af.]

אֲבְזָרָא, אביזרא n.m. **appurtenance** (< MP *abzār*#1 instrument, spice CPD 4, > Arab أَبْزَار spices Fr, AF 37, PLAr 3) pl. אינהו וכל אבזריהו they [i.e. the seven Noahide commandments] and all their appurtenances *San* 74b(25); עולה וכל אבזרהא a burnt offering and all its appurtenances *Men* 73b(34; **P**²Ar [AC 1:5])

Geon. expl.: הן ותבלין שלהן ופתרונן ודקדוקן TGWeisz 80:7; Lit: Geig, AAC 2; Tel 1. The mng. spice is not found in JBA and the Geon. expl. is based on its use also in Judeo-P [v. AAC ib.]; Y: אַבְזָרַיְיהוּ *San* ib.

[**אבטא** ↓ אכטא n.]

אבי ↓ √עבד

אבידן ↓ בי אבידן n.

אֲבֵיזָר, אביזאר adj. **free, released** (< MP *abēzār*

CPD 3; ↓ אביזריה) sg.m. w. √שוי **pa. to release from an obligation:** ובציתיה ובריתיה ונקיתיה ושויתיה אביזאר לפלני דנן לירתיה בתריה I have cleared it, quit its claim, cleansed it, and released it concerning this NN and his heirs (who will come) after him *SŠHai* 5a(7); *ib.* 5b(7); *SŠSad* 202b:13; דבצבי נפשי שויתי ית פ' ב"פ דהוה בעלי אביזאר מכל מוהר ונדוניא ומתנתא קמיתא of my own free will I have released NN, who was my husband, from all *mohar*, dowry, and former gift *TGAs33* 210:18; *ib.* 20

אֲבֵיזָרִיה, אביזאריה n.f. **quittance, release** (< MP **abēzārēh* [< *abēzār* + abstract suf. *-ēh* CPD 3; MPar **abēčār* without obligation]; ↓ אביזר; Sy ܐܒܝܙܪܐ, ܒܝܙܪܐ LS 65) sg. ואביזאריה דכתיבית ליה the quittance that I drew up for him *SŠHai* 17a(5); *ib.* 9a(17); וכתבית ליה שטר אביזריה דנן *ib.* 5b(2); 11; 6b(2); 16b(14); *SŠSad* 263:16; *Geon* 182:13; *ib.* 251:7; *TGHark* 166:27; *ib.* 167:4; *PDFMP* 391:12; *ib.* 604:2

For the text of this document, v.: SŠHai 22+; Merx 16+; for a H version [שטר פיצוי], v. PDFMP 275; Lit: S.M. Stern, JJS 15 [1964] 141+; Shaked, BiOr 45 (1988) 159; Greenfield [& I. Gershevitch], Greenfield, AKY 500+.

אֲבִילָא n.m. **mourner** (↓ √אבל; Sy ܐܒܝܠܐ LS 2, Ma 1#עבילא MD 340, Arab أَبِيل Fr, AF 270) sg. בי אבילא the house of the mourner *MQ* 27b(38) // *BB* 116a(17; **F**²**H**¹); *Soṭ* 35a(31)! [↓ √4#ברי af.]

Y: אֲבִילָא *MQ* ib.(BAYTN 164)

אֲבִילוּתָא n.f. **mourning** (↓ √אבל; LJLA אֲבִילוּתָא TLam 2:5, Sy ܐܒܝܠܘܬܐ LS 2) sg. באנפא נהוג אבילותא בלא אנפא לא תינהוג אבילות' in her presence [i.e. when she is a mourner] practice mourning. Not in her presence do not practice mourning *Ket* 4b(25) // *MQ* 20b(38); *HP* 16:14

Y: אֲבִילוּתָא *Ket* ib.(BAYTN 175)

[**אביסנא** ↓ אכסנא n.]

אבל vb. **to mourn** (↓ אבילא, אבילותא, אבלא; Sy ܐܒܠ LS 2, Ma אבל MD 4) **Pe.:** משום דלא אבול על ירושלם because they did not mourn for GN *Giṭ* 57a(43); pass.part. אבילין בליביהון mourning in their hearts *Bo* 71:7

Itpe/a. id. [w. על, -א **over s.o./s.t.**]: ליאבלו let them mourn *San* 47b(10); ויתיב וקא מתאביל עלויה he was sitting and mourning over him [i.e. the infant] *Šab* 136a(47); דקא מאבילנא אירושלם I am mourning over GN *BQ* 59b(3) [Var: מיאַבַּלְנָא HGP 16a:18]; *ib.* 4; *Tan* 22a(20)

אֲבָל conj. **but, however** (< LBH, MH אֲבָל HAL 7) ולא אמרן אלא דלא דרי מידי אבל דרי מידי לית לן בה we only said this in a case where he does not carry anything. But (if) he carries something there is no objection to it *Ber* 8b(29); *ib.* 25a(26); *Er* 29b(1); *Pes* 105a(14); *Meg* 19a(56); *Giṭ* 74a(37); *BM* 29b(45); *AZ* 28a(43); *Men* 31b(6); *Ḥul* 53a(44); משום דקמשהי ליה גביה אבל אמר ולא אפריש אימא דיבורא בעלמא הוא because he retains it with him. But (if) he made a statement and did not put it aside, say: It is merely speech *RH* 6a(23); אבל היכא דקא דרסי לה רבים but where the public treads on it *Er* 8a(32); *Yom* 2b(10); *Beṣ* 4a(40); *Yev* 9b(8); *Soṭ* 26b(18); *BB* 6a(36); *Švu* 41a(2); *Zev* 49a(35); *Kar* 19a(23); *HP* 47:7; *ib.* 81:14; 88:3; 112:4; *TGHark* 34:13; *ib.* 38:26; 84:16; 103:31; 162:2; 188:37; *TGAs42* 30:3; *ib.* 103:3; *Geon* 28:11; *IŠGF* 32:8; *ib.* 44:20; 73:18; אבל חלבא דחלבוה גוים אסיר לן but milk which pagans milked is forbidden to us *Anan* 3:10; *ib.* 16:19; 23:12; 41:13; 57:13; 79:12; 108:9; 117:16

The common occurrence of this word in *Anan* shows conclusively that this is a lw. where it frequently occurs in JBA in entirely A contexts. For a discussion of the similar syntax of this word in MH, v. Azar, Syntax 272+.

אִבְלָא n.m. **mourning** (↓ √אבל; TA אֶבְלָא TO Gen 50:10, Sy ܐܒܠܐ LS 2, Ma עבליא pl. lamentations MD 340) sg. דתקיף אבליה the mourning for him [i.e. Moses] was grievous *MQ* 21a(36)

Y: אֶבְלֵיהּ *MQ* ib.(BAYTN 73)

[**אבלושי** ↓ אכלושא n.]

אַבְנָא n.f. **stone, rock** (TA אַבְנָא TO Gen 28:18, Sy ܐܒܢܐ LS 3, Ma אבנא MD 4) **1. stone:** sg. *BQ* 53a(47); *Ḥul* 18a(4) [of the altar]; pl. אבני זוטרתא ואבני רברבתא small stones and large stones *Tam* 26b(24); אבני דלא משפיין unsmoothed stones *BB* 3a(42) [expl. MH גְּוִיל Mib. 1:1]; אבני דמשפיין smoothed stones *ib.* [expl. MH גָּזִית Mib.]; אבני דאכפי stones of ... *BB* 69a(2) [expl. MH הָאֲבָנִים שֶׁהֵן לְצָרְכָּהּ Mib. 4:8]; אבנה its [i.e. the

property's] stones *ŠŠHai* 6a(5); **2. rock:** sg. אבנא דכוחלא stibnite rock *Qid* 12a(37); pl.cs. אבני כוחלא שישא ומרמרא rocks of stibnite, *š*.-marble, and *m*.-marble *Suk* 51b(24); *BB* 4a(24)

Y: אַבְנָא *BQ* 53a(47; BAYTN 74).

[אבנתא ↓ אובנא n.]

אבע vb. **to hurry** (< *עבע w. dissim. -ע-ע > -א-ע; QA עבע ATTM 651, TA אבע af., itpe. J 182 [s.v. [עבע¹]) **Af. to bring quickly:** וייבע וייתי למשיחא בר דוד may He quickly bring the Messiah, the son of David *IŠGF* 122:1

Lit: Fitzmyer, GAp 127 [etym.].

אבק, אוק, עוק vb. **to attach, cling, embrace** (↓ אבקתא, √חפק; QA עפק ATTM 662, Sy ܥܦܩ, ܚܒܩ to embrace, cling LS 212, 539, Ma אפק MD 32) **Pe.** (e/): a. in a physical sense: ומעייל להו ואביק להו מיבק he inserts them [i.e. the fringes into the hole of the garment] and firmly attaches them *Men* 42a(28); *ib.* 31; [וא]בקא פי זכרות בגויה the opening of his penis clings to it [i.e. the discharged fluid] *Anan* 44:19; pass.part. דאויק אחרציה ושקלתיה (the *geṭ*) was attached to his loin, and she took it *Giṭ* 78a(31; HG2 157:50) [Var: דאוק OHT ib. 195:27; דעויק ליה בחרציה OHR ib. 50:5; דאו(ד)(ו)יק ליה (ב)חרציה ib. 8 (v. Geon. comm., infra)]; b. esp. of idolatry: בתר דאביקו בה after they embraced it *San* 63b(53; **K**) [**He:** דאדביקו]; *ib.* 64a(6); ומיבק הוא דאביק בה בע"ז he is firmly attached to idolatry *AZ* 14b(8); *ib.* 9; 10; 17a(55); 33a(1; **J**)

RaḤ [usage a]: כגון שהיה הגט דבוק במתניו בחוזק OHR ib. 8; Lit: Eps, StI 76.

אַבְקָא n.m. **dust** (TA אַבְקָא TO Dt 28:24[GTO 503], Sy ܐܒܩܐ LS 3) sg. הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא the dust used to rise up and conceal the sun *Ket* 106a(24); *Qid* 70b(32); חזאי אפדנא דאביי דנפל ואתא אבקא (מ)(ו)כסין I saw (in a dream) that PN's residence collapsed, and dust (from it) came and covered me *Ber* 56a(47); *Yom* 87a(44); *BB* 24b(40)

Y: אַבְקָא *Ket* ib.(BAYTN 74)

אבקתא, pl. **אבקאתא** n.f. **socket, loop** (↓ √אבק) **1. socket:** sg. *Er* 11b(19) // *Men* 33a(7) [of a lintel; expl. MH היכר ציר ib.]; **2. loop:** pl. אבקאתא אית לה (the whip) had loops (to adjust its length) *Mak* 23a(19); דרגש עיולי ואפוקי באבקתא (regarding) the *d*.-bed, there is inserting in and out (of the ropes) in the loops *San* 20b(7) // באבקאת' *Ned* 56b(17)

Geon. expl.: אבקתא בתלמוד כלי ברזל כמין כוס קטן שבו הציר ומסיבת הדלת GC 20:6 [expl. MH פּוֹתָה MKel 11:2]; חלל המשקוף וכן לענין רצועה שמכניסין בו ציר הדלת OHP Er 87:12 [mng. 1]; של מלקות אבקאתא אית בה מקום שמכניסין את הרצועה כי בעי מרפי לה מפקי לה לגבא אריכא וכי בעי מלקטי(ו) לה לפום גבא קצירא Ar [AC 1:16] [mng. 2]; Lit: Klengel, Hausgeräte 29[4]; Krauss, TAr 1:338[494]; ib. 395[141]; AAC 5, w. lit.; Y: אַבְקְתָא *Er* 11b(19; BAYTN 47).

אבר prep. **on top of** (< MP *abar*#1 on, over CPD 1; ↓ מאבר), אבריזין, אברנים, אברוורא) טינא אבר טינא clay on top of clay *Yom* 29a(5; OHT ib. 15:7); באבר גוולקי with the sacks on top (of the ass) *Šab* 154b(25; RaḤ) [= Ar (AC 3:337, s.v. ↓ חבר)]; בצו(ו)(י)ארי אבר(ש) דחברתה in the cracks (of the wheat) one on top of the other *Pes* 40a(2; OHT ib. 41:6)

Geon. expl.: אבר בלשון פרסי הוא ופירושו על גב OHT Yom 15:8; אבר גולקי חבלים שאוגדין את השקים מלמעלה GnK5 170:21; RaḤ: מלשון אבר כן מוסיף כמו אבר בגוואלקא והוא למעלה; Lit: Eps, OHT Pes ib.[7].

– מֵאַבַּר prep. **outside of** w. suf. מאנא דפחרא דנגע ביה זב מא@בריה a clay vessel which a gonorrheal man touched on its outer side *Anan* 48:18 [≠ לגויה]; *ib.* 21

אֲבָרָא, אבארא, עברא n.m. **lead** (↓ מיא דאברא; TA אֲבָרָא TO Ex 15:10, Sy ܐܒܪܐ LS 3, Ma אבארא#1 MD 1, Akk *abāru* A CAD A/1 36) sg. שדיה בדודא וכסיה באברא place it in a kettle and cover it with lead *Yom* 69b(26) // באבארא *San* 64a(17); וליסטמי(י)ה באברא let him close it up with lead *Šab* 66b(40); *Giṭ* 19a(40) [used as ink; v. infra]; חומרתא דפרזלא ודאברא a bead of iron and lead *ḤM* 43:24; טסא דאיברא a plate of lead *ib.* 44:15; *Bo* 21:10; ותיבי כי עברא [- אברא] על ליביה be situated like lead on his heart *ib.* 142:4 [cf. Ma אבארא על ליבאיהון MD 1]

Geon. expl.: אבארא עופרת כי דמתרגמ' [ית אבָּ[א]רא וית אבארא] OHT Giṭ 32:8 [v. TO Num 31:22]; אבארא דשקיל פיסקא דאבארא וכתיב במגלתא ib.; Y: אֲבָרָא *Yom ib.*

– אַבְרַאי ↓ בראי adv.

אַבְרְוָרָא n.m. **tower** (↓ אבר; cf. NP *barwāra*, *warwāra*, etc. upper chamber, gallery PED 180, 1465) pl. קושקי ואברוארי palaces and towers *Šab* 11a(8; **OAr** [AC 1:17]); באברוורי הוו מנחי they [i.e. the different sized wine flasks] were placed one on top of the other [lit. as towers, in order to balance the load] *BB* 24b(3) [v. RaḤ (AC 1:18)]

Geon. expl.: אברואריס אסם פרסי והוא יגעל שיא פוק שיא TGDr 144:15, i.e. Arab بُجْعَل شَيء فَوقَ شَيء; expl. Ar: אברורי חומת העיר ולשון פרסי הוא OHP Šab 4:33; Lit: Geig, AAC 334, s.v. פרבר; Tel 2; Y: אַבְרְוָרֵי *BB* ib.(BAYTN 245).

אברומא n.f. **Nile fish** (< ἀβραμίς Lehnw 7; Sy ܐܒܪܡܝܣ BAli 1:93) sg. אברומא שריא the Nile fish is permitted *Suk* 18a(36; **E**[2])

Geon. expl.: בלש' יוני תן והיא טרית OH Suk 110:23; Lit: Löw, Fauna 13; Y: אַבְרוּמָא *Suk* ib.

אברושג, אברושך n.m. **a dish made of flour, honey, and oil** (etym. unkn.; ↓ חביצא) sg. קימחא ודובשא ומשחא דעבידי אברושך flour, honey, and oil which are prepared as an ʾ.-dish *Ber* 37a(26)

Geon. expl.: מביאין שמן שומשמין וסולת ודבש מערבין אותן ומבטלין אותן וזהו חביץ קידרא וקורין אותו אברישך TGWeisz 89b:15 [Var.: אברושג HG1 93:14]; Lit: AAC 6, s.v. אברוצי; Tel 4; Shaked [orally] accepts Henning's opinion that this is not MP *ʾplwšk*.

אֲבַרְזִין n.m. **saddle covering** (< MP **abarzēn* on top of the saddle [< *abar*#1 on top of [↓ אבר] + *zēn*#2 saddle CPD 99]; cf. MP *maškabarzēn* royal pavilion CPD 55; ↓ ברזא#2) sg. מעיקרא משכא השתא אברזין originally a hide, now a saddle covering *BQ* 66b(32)

Geon. expl.: העוצבה [כלים פכ"ו מ"ו] פ' משכא דשדו עילוי אסרגא ושמו בטית גוו(ש)(א)א גמרא אברזין והוא נפיל בבבא קמא GC 69:8, i.e. غَشْوَة wrap, covering; RaḤ: אברזין והוא מכסה טפיטן ובלשון פרסי נקראת אברזין OHR BQ 68:6; Lit: Geig, AAC 314, s.v. עצב[2]; Y: אַבְרְזִין *BQ* ib.(305).

אַבְרֵישׁוּם n.m. **silk** (< MP *abrēšom* CPD 4; Sy ܐܒܪܝܫܘܡ LS 3, Ma אברישאם, אברישום MD 5) sg. תגרותא דאברישום silk trade *TGHark* 277:12; *TRN* 573:2!

Geon. expl.: ↓ גושקרא#1.

אַבְרָנִים adv. **partially (roasted)** (< MP *abar nēm* half way Geig, AAC 6; ↓ אבר prep.) sg.m. *Pes* 41a(33; **V**[14]) [quoted as a P word to expl. BH נָא Ex 12:9]

Lit: Shaked, Food [forthcoming]; Y: אַבְרָנִים *ib.*(BAYTN 305).

אברתא#1, אבראתא n.f. **thyme, wild marjoram** (< NP *abār* Nöld, apud Flora 2:95; ↓ שומשוק) sg. *Šab* 128a(46) [expl. MH אֵיזוֹב ib.]; *AZ* 29a(14) [in a medication]; *ib.* 16

Geon. expl.: בלי ישמ' שיח, i.e. شيح *Artemisia herba alba* Siggel 47. Lit: Löw, Flora ib.; Pfl 135: not to be equated w. Sy ܐܒܪܬܐ LS 3; Y: אֲבַרְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 169).

– אברתא בר המג n.f. **a plant** (etym. unkn.) sg. *Šab* 109b(11) [expl. MH אֵיזוֹב Lev 14:4]

The mng. of בר המג is unkn.; Lit: Löw, Flora 2:95.

– אברתא בר הנג n.f. **a plant** (etym. unkn.; ↓ שומשוק), מרוא חיורא) sg. *Šab* 109b(11) [expl. MH אֵיזוֹבְיוֹן MŠab 14:3]

The mng. of בר הנג is unkn.; Lit: Löw, Flora 2:95.

אברתא#2 ↓ ברתא#2 n.

אבישינא, אבישונא, אבשינא, אבשונא n.m. **roasted ears of grain** (wheat or barley; etym. unkn.) sg. האי חצבא דאבשונא a pitcher of roasted ears of grain *Pes* 40a(11) [**V**[14]: אבישונא]; קמחא דאבישינא flour of roasted ears of grain *ib.* 39b(40); *TGAs42* 161:6; *Meg* 7b(4)

Geon. expl.: וקלי של שעורים בלשון ארמי אבשינא GnK5 175:9; פי' אבישנא שתיתא דשיבלי רטיבאתא בין דחיטי בין דשערי HG1 280:76; Y: אֲבִישׁוּנָא *Meg* ib.(BAYTN 272).

אבשטא n.m. **sprouting of caper bush** (etym. unkn.; ↓ שותא#3) pl. אבשטי *OHT Ber* 85:24

Lit: Flora 1:324.

-אבתר ↓ בתר prep.

אַגַּב prep. **because of, by means of, on account of, on top of,** conj. **because, since** (< גב + -א; Ma אגאמביא, אגאנביא MD 5, Sy ܥܠ ܓܒ LS 123; ↓ גרגא, גבא, אורחא, אגרא#1) **I. prep.: 1. upon:** איבעי לך למיקרעיה ומיכתב אגביה you should have torn it [i.e. the document] and written upon it *BM* 18a(16); *Ket* 89b(39); לאורתא הוו שדו אגרה אגבה in the evening they used to place the payment upon it [i.e. the she-ass] *Tan* 24a(21); **2. because of, on account of:** אגב אימייהי because of their (edible) pits *Šab* 29a(30); שמואל מטלטל להו אגב ריפתא PN used to carry them (on the Sabbath) on account of the bread *ib.* 143a(28); *Beṣ* 21b(22); אגב יוקריה because of his heavy weight *Yev* 105b(19); תחתאה אגב רוכביה מפקע פקע the lower (membrane) will actually split because of its softness *Ḥul* 56a(17); אגב חשיבותיהו ממשמש בהו he handles them because of their importance *BM*

21b(28); אגב שמדא נח נפשיה (PN) died on account of religious persecution *ib.* 86a(6); כולהו אגב הדדי all of them together *ib.* 99b(6); **3. by means of, by virtue of:** אגב שיטפך by means of your swiftness *Šab* 130b(34); מטלטלי אגב מקרקעי אקני ליה he transferred (potential) possession to him of movable goods by virtue of real estate *BB* 44b(11); *ib.* 77b(9); *SŠHai* 2b(4); וליפרקו אגב ארעיהו let (the trees) be redeemed by virtue of their field *Ara* 14a(44) // *BB* 72b(13); **II.** conj. **because, since:** אגב דמיטנפי מיקרי נחית because (people) become filthy (from traveling, a person) may sometimes go down (into the pool) *Šab* 8b(24); אגב דמנגחי אהדדי שכיח בהו מומא since they gore each other they commonly have a blemish *Bek* 25b(47); *San* 43a(37); *Zev* 35a(3); *Nid* 17a(44)

Y: אַגַּב *Ber* 2a(30; BAYTN 336).

אגד vb. **to tie, bind** (Ma אגד MD 5) **Pe.** a. lit.: אע"ג דהדר אגיד להו even though he ties them [i.e. the attached branches] again *Suk* 13a(11); pass.part. אע"ג דאגידא קופה מגואי even though the basket is 'tied from within' [i.e. is in the direction of the private domain] *Šab* 91b(33); שנצין אגידי מגואי the straps are tied from within *ib.* 92a(3); *Suk* 13a(6); *ib.* 13b(3); b. fig.: pass.part. כיון דאגידא ביה כארוסתו דמיא since she is bound to him (by a levirate bond) she is like his betrothed *Yev* 52b(3); *ib.* 58b(36); *Ket* 64a(24); *Giṭ* 83b(16)

אגדא n.m. perh. **carrying pole** (etym. unkn.) sg. דדרו בדיגלא לידרו באגדא דדרו באגדא לידרו {ב}אכפא let the ones who carry on a stick carry on a pole. Let the ones who carry on a pole carry on (their) shoulder *Beṣ* 30a(5); הני דדרו באגדא (porters) who were carrying on a pole *BM* 83a(25)

Geon. expl.: 1. מוט; 2. כתפים שנושאין את החבית בחבלים OHP Šab 91:9. The mng. is taken from the context. Lit: Friedman, BM VI:403+; Voc: אַגְדָא VTM 110; Y: אַגְדָא *Beṣ* ib.(BAYTN 74).

אַגְדָנָא, אגדאנא n.m. *Asa foetida* (< NP *angudān* PED 114; Sy ܐܢܓܕܢܐ LS 3, Arab أنجذان Siggel 17) sg. *AZ* 29a(14) [in a list of spices]; עיקרא דאגדאנא a root of *Asa foetida* *HP* 204:10 [cf. Sy ܥܩܪܐ ܕܐܢܓܕܢܐ PSmSup 2]

Geon. expl.: אגדאנא בטיית אנגדאן TGHark 23:7; Lit: Fl, TMW 1:278; Flora 3:454; Pfl 36; Tel 6; Y: אַגְדָנָא *AZ* ib.(BAYTN 213).

אַגְדְפְתָא n.f. **derision** (↓ √גדף) pl. אגדפאתהון *IŠGF* 58:4

אַגָדְתָא, pl. אַגָדָאתָא n.f. ***Aggada, Haggada*** (< MH² אגדה J 11; JPA אגדה DJPA 34) **1. *Aggada*, homiletic story:** sg. לימא לן מר מילתא באגדתא speak to us on an Aggadic subject *Tan* 7a(25); *BQ* 60b(31); ר' אבהו דריש אגדתא PN used to expound the *Aggada* *Soṭ* 40a(33) [≠ ↓ שמעתא mng. 1b]; *Ḥul* 92a(41); *Soṭ* 49a(37); *San* 100a(47); *Šab* 89a(45); זיל כת' באגדתך go (and) write in your *Aggada* ... *Ḥul* 60b(29); *ib.* 26; pl. *San* 38b(52); ההוא מדרבנן דהוה מסדר אגדאתא קמ' a certain one of the scholars who used to recite the *Aggadot* before him *Suk* 53a(39) // אגדתא *Er* 21b(15) // *Yom* 38b(23); *Ber* 10a(31); *Meg* 27a(40); אנא בהדי האנא דאגדאתיה למלי [= למה לי] why (should I compete) with PN in his *Aggadot*? *Suk* 52b(38); ספר אגדאתא a book of *Aggadot* *Ber* 23a(54; OHP ib. 110:8); ספרא דאגדתא *Giṭ* 60a(22) // *Tem* 14b(16); *BM* 116a(30) // *BB* 52a(28) // *Švu* 46b(16); ספר אגדתא דבירב the book of *Aggadot* of the *be rav* *San* 57b(2); **2. *Haggada* of Passover:** sg. אגדתא והלילא the *Haggada* and *Hallel* *Pes* 115b(18); *ib.* 116b(29); *HP* 15:3

Lit: Bacher 44; Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 46 [mng. 2]; Y: אַגָּדְתָא *Tan* 7a(25; BAYTN 284).

אגה n. **(uncertain)** sg. לא תפשע מן פרושי אגה דשלמא(נ)י ואגה דרבנן do not neglect to state the ... of the pious and the ... of the scholars *TGAs28* 76:2

Lit: Assaf, TGAs28, ib.[2], suggests: grief.

אגהרא n.m. **(uncertain;** ↓ אחמרא) sg. מאי אגהרך how are you? *OHT Qid* 38:8(Ar) [lit. what is your ...?]

Expl. OHT ib.: ומה טיבך ומה מעשיך.

אגואי ↓ גואי adv.

[**אגוזא** ↓ אוזא n.]

אֲגוּרָא n.f. **kiln-fired brick** (< Akk *agurru* CAD A/1 160, AIOA 33; Sy ܐܓܘܪܐ f. LS 5; ↓ גצא) pl. בגצא ואגורה with (its) lime and its bricks *Er*?(Ar [AC 1:27, s.v. אגורה; 2:341]) [not found in mss.]; וגצה ואגורה *SŠHai* 6a(5; **O**) [of a property]; אגורי אף על גב דעבדינהי באו{י}(ו)רא

ושרגינהי שריין even though he arranged the kiln-fired bricks into a pile and he interspaced them, they are permitted (to be carried) *HG1* 195:55 = *TGDr49* 108:1; ספאה דאגורי{י} a layer of bricks *Inyanot* 227:14 [expl. MH² הימלטא BB 6a(29)]

RaḤ: לבנים שרופות דקריין אגורי Šab 81a(30).

אֲגִיָא, אֲגִיָא, עוּגְיָא, pl. **אֲגְיָאתָא** n.m. **furrow** (< עוגיא; TA עוּגִית TJ Ezek 17:7, Ma אגיא, אוגיא MD 5 [s.v. אגא 2#], 10, MH עוּגִיּוֹת Yeivin, BV 1054) sg. כי כסלא לאגיא like a mound to a furrow *Ber* 6a(7; FOHT ib. 12:8); הדין אונ{ג}(ג)יא להוי פאה let this furrow be *pe'a* *Ned* 6b(16); קא משוי ליה לרחם כי אגיא (Scripture) compares the womb to a furrow *Anan* 114:13 [cf. שני תלמים דרחם ib. 12]; *ib.* 15; 17; עוגיא דפרדיסא furrow of the vineyard *Šeel* 117:79(Var); pl. אגיאתה *SŠHai* 6b(7)

Geon. expl.: ... ופירוש אגיא מקום הניר הקרוי בלשון ארמי כראבא אותם משרים דכארבין בארעא הנקרא אגיא OHT Ber 12:9; Lit: AAC 7; Y: אוּגְיָא *Ned* ib.(BAYTN 143).

אֲגִירָא n.m. **hired laborer** (↓ √אגר, אגירותא; TA אֲגִירָא TO Lev 19:13, Sy ܐܓܝܪܐ LS 5, Ma עגירא MD 6 [s.v. אגר 1#], 341) sg. אגרא דאגירא the wage of the hired laborer *Šab* 150b(8); pl. האי מאן דאגר אגירי לדולא one who hires laborers for drawing water *BM* 77a(6); *ib.* 76b(35); 92a(30); *San* 73a(32)

Y: אֲגִירָא *Šab* ib.(52).

אֲגִירוּתָא n.f. **rental** (↓ אגירא; Sy ܐܓܝܪܘܬܐ LS 5) sg. ואיתה ביד פל' בר פל' בגזלנותה או באגירותא it [i.e. the field] is in the possession of NN b. NN_2 through robbery or rental *SŠHai* 19a(17)

אַגְמָא n.m. **marsh, swamp** (< Akk *agammu* marsh CAD A/1 142, AIOA 33 < Sum **agam** SLOB 140; ↓ תרנגולא דאגמא; TA אַגְמִין pl. TJ Is 35:7, Sy ܐܓܡܐ LS 4, Ma אגמא, אגאמא MD 5) a. general: sg. פוקו כבשו כיבשי באגמא דלמחר ליזיל וליתיב עליהו go out (and) make trodden down areas in the marsh so that we can go and sit upon them tomorrow *Er* 34b(20); *Ber* 57a(50); *Šab* 156b(5); ערק לאגמא ומאגמא לפום@בדיתא he fled to the marsh and from the marsh to GN *BM* 86a(11); *ib.* 26; שדא שגושיא באגמא (the Angel of Death) caused a commotion in the marsh *ib.* 86a(32; SM 145:5); הני מרורייתא דאגמא bitter herbs of the marsh *Suk* 13a(16; **M**); *ib.* 25; *AZ* 38a(24; **J**) [containing locusts]; רבך קטיל קני באגמי הוה your teacher was one who used to cut down reeds in the marshes [i.e. was not versed in the Oral Law] *Šab* 95a(19); *Bek* 8b(28); b. a grazing place for cattle: sg. הוה מעריקנא ליה לאגמא I would have chased it away [i.e. the ox] to the marsh *BQ* 40b(3); *ib.* 45a(15); 41a(25); pl. משום דדייר ביני אגמי{ה} because (the ox) spends time among the marshes *Šab* 77b(27); c. containing fish and birds: sg. דאקפי אגמא {ב}(ד)כוורי the swamp overflowed with fish *BM* 12b(18); כוכי {דציראי} ⟨דציאדי⟩ דקימי באגמא fishermen's huts situated in a marsh *Tan* 22a(47); רבא מיתי ליה ציידא מאגמא a hunter used to bring PN (quail) from the marsh *Yom* 75b(24); d. as part of a GN: sg. אגמא דסמקי *Yev* 121a(20); אגמא דאקרא *San* 38b(2)

Voc: אַגְמָא VTM 82; Y: אַגְמָא *BM* 12b(18; BAYTN 74).

אגאנא, אַגָנָא n.m. **basin, bowl** (perh. < Akk *agannu* a large bowl CAD A/1 142; LMA *aggan-nu* UrukInc 5, TA אַגָּנֵי pl. TJ 1K 7:41, Pal אגן PAT 334, DNWSI 10 [inscribed on the object], Sy ܐܓܢܐ LS 4, Ma אגאניא pl. MD 5) a. general: sg. אגאנא דתחלה a basin of cress *Šab* 110a(31); אגנא אפומא דחביתא a basin on the opening of a jug *AZ* 31a(30); לול דמי כי אגנא a chicken coop is similar to a basin [i.e. it is round] *TGAs42* 158:13; pl. אגני דקירא basins of bitumen *BM* 69b(17); *HP* 14:6; אגאני *SMel* 42:1; שדונהו לאגנהו they threw away their bowls *Bo* 78:16; b. used for kneading: sg. גבה דאגאנא ... סיפתה דאגאנא the side/rim of the basin *Pes* 45b(14; **C**); אַגָּנָא *HP* 39:12(HPP 54:18); *Tan* 25a(5); pl. אגאני *Pes* 30b(40); אגאני דלישא basins for kneading *HP* 25:2; c. w. var. liquids: pl. אגני דדמא bowls of blood *Bo* 84:12 [cf. Ma: אגאניא דומא מלעיאן MD ib.]; אגני מזגיתון you pour wine into bowls *ib.* 78:18 [cf. Ma: מאזיא אגאניא MD ib.]

Lit: Kaufman, AIOA 33, does not consider this a loan from Akk; Y: אַגָּנָא *Šab* 110a(31; 230).

אגר vb. **to hire, rent** (↓ אגירא, אגרא 1#, אגרא 2#; Sy ܐܓܪ LS 4, Ma אגר 1# MD 6) **Pe.** (a/u) **1. to hire:** a. workmen: כי היכי דליגריי' בעל הבית בעל כרחיה so that the owner should hire him against

his will *Švu* 45a(53); *BM* 77a(27); *ib.* 76b(35) [↓ אגירא]; *BQ* 99a(21) // *BM* 112a(40; **V**[22]) [↓ ביטשא]; *ib.* 83a(26; MGE 515:22) [porters]; *Giṭ* 73a(35) [↓ ארבא]; b. animals: אגרה מאה יומי he hired it [i.e. the cow] for one hundred days *BM* 35b(24); *AZ* 15a(10); אגור חמרי hire donkeys *Giṭ* 73a(37); *Tan* 24a(20; **M**²); **2. to rent:** כי אגר איניש ביתא when someone rents a house *RH* 7b(11); *BM* 101b(11); אנן אגרנו(י)ה מיניה we rented it from him *BB* 29a(34); השתא דלא משתרשי לי כדאגרי כולי עלמ׳ הוא דאגרנא now that I do not profit, I rent it [i.e. the property] at (the rate) that everyone rents *BM* 65a(27); למיגר מדביתהו to rent (the pagan's share of the property) from his wife *Er* 80a(39)

Af. 1. to hire for s.o. else: זיל אוגר לי פועלים go (and) hire workmen for me *BM* 76a(6); *ib.* 92a(30); **2. to hire out:** a. workmen: הוה טרחינן ומוגרין נפשין בארבעה we would have made an effort and hired ourselves out for four (*zuzim*) *ib.* 76a(20); *ib.* 12b(2); b. animals: ההוא גברא דאוגר ליה חמארא לחבריה a certain man who hired out a donkey to another *Ket* 27b(2) // *Bek* 36a(19); *BM* 97a(28); לאוגורי *ib.* 116a(25); **3. to rent out:** a. property: אוגרנא [= אוגר אנא] לך I shall rent you (a place to live) *BB* 7a(2); *BM* 103a(5); *ib.* 116b(42); *Meg* 26b(15; **M**²) [synagogue; ↓ √משכן quad., mng. 1]; ואוגר ליה חצר he rented out a courtyard to him *BM* 65a(21); אוגר לן רשותך rent us your share in the property *Er* 63b(23); *AZ* 21a(42); אוגירית יתיה לדיליה לפל׳ למידר ביה I rented it out to NN to dwell in it *SŠHai* 8a(13); *Geon* 162:4; לאוגורא *SŠHai* 6b(15); *Dec* 5:10; ההוא גברא דאוגר ל׳ ריחייא לחבריה לטחינה a certain man who rented out a mill to another for grinding *Ket* 103a(3); *Pes* 50b(37); ההוא גברא דאוגר ארביה a certain man who rented out his boat *AZ* 62b(11; **J**); b. other: רב חמא הוה מוגר זוזי בפשיטא ביומא PN used to rent out money for (a fee of) a small coin per day *BM* 69b(6); אוגרתה ליה I rented it [i.e. a garment] to him *ib.* 6a(32; RaḤ)

Itpe. 1. to profit, benefit [cf. MH נִשְׂכָּר J 1576]: איתגורי איתגור they surely profited (by being released from the ritual obligation) *BQ* 38a(22) // *AZ* 2b(56); *Yev* 92b(10); *Naz* 15a(12); *San* 81a(10); **2. to hire o.s. out:** דאיכא דמיתגר בארבעה ואיכא דמיתגר בתלתא one hires oneself out for four (*zuzim*) and another does so for three *BM* 76a(18); *ib.* 112b(16); *BB* 91b(15); *Švu* 45a(54); *Yom* 20b(22); **3. w. ־ל to hire s.o.:** איתגרו לי כפועל⟨י⟩ דאוריתא I shall hire you as laborers (according to the conditions) of biblical law [lit. be hired by me as laborers of the Torah] *BM* 83b(6) [v. Ps 104:23]

Ittaf. to be rented out: חצר דמיתוגרא בעשרה a courtyard which is rented out for ten (*zuzim*) *ib.* 65a(21)

1# אַגְרָא, cs. **אֲגַר** n.m. **rent, hire, wage, fee, compensation, profit, reward** (↓ √אגר; TA אַגְרָא TJ Zec 8:10, Sy ܐܓܪܐ LS 4, Ma אגרא MD 6) **1. rent:** sg.cs. אגר ביתא rent of the house *BM* 73b(3); *BB* 29a(37); det. אגרא דביתא *Anan* 10:29; חצר דקימא לאגרא a courtyard that is available for rent *BM* 64b(12); *BQ* 20a(43); ולית לי לאוספי עליה באגרא I may not raise its [i.e. the property's] rent *SŠHai* 8a(16); **2. hire:** sg. אגרא ופגרא hire and (compensation for) destruction *BM* 69b(39) [concerning a boat]; **3. wage:** sg.cs. אגר נטורא wage of a watchman *BB* 4b(33); אגר בטילאי the wage of my loss of time *ib.*; *HP* 49:26; det. אדעתא דטפית לן אאגרא on the assumption that you had increased our wage *BM* 77a(24); משום דאית ליה אגרא גביה because he owes him his wage *ib.* 118a(32); 93b(32); *Anan* 10:28; זיל הב להו אגריהו go (and) give them their wage *BM* 83a(30); *Tan* 24a(21); *Giṭ* 62a(16); *AZ* 62b(12); **4. fee:** sg.cs. אגר דינא fee for rendering judgment *Ket* 105a(34); det. ושקיל אגריה ושקיל פחתיה he takes its fee [i.e. for the use of the vessel], and he takes its depreciation (charge) *BM* 70a(11) [↓ 1# פחתא]; זיל הב ליה אגריה go (and) pay him his fee *San* 109b(27); *Ber* 56a(11; MGG 703:7); *ib.* 54(MGG 706:12); שוט נבילתא בשוקא ואכול אגרה flay a carcass in the market and earn [lit. eat] its fee *Pes* 113a(7); **5. payment:** sg.cs. אגר נטר לי payment of 'wait for me' [i.e. an advance payment received for goods to be delivered in the future which is prohibited as interest] *BM* 63b(30); *ib.* 73a(20); *BB* 87a(9); *San* 25b(35); אגר טר לי *HP* 50:17; **6. profit:** sg.abs. אי פלגו

באגר תרי תולתי בהפסידא if (regarding) profit (the partner gets) half, regarding loss (he bears) two thirds *BM* 68b(47); *TGHark* 271:9; **7. reward:** sg. ... אגרה דכלה דחקא ... אגרא דפירקא ריהטא ... אגר׳ דשמעתא סברא ... אגרא דבי טמייא שתיקותא ... אגרא דתעניתא צדקתא the reward of (attending) the *kalla* is (for the pressure of) overcrowding. The reward of (attending) the public lecture is (for) running (to it). The reward of a legal tradition is (from deriving it by) logical argument. The reward of (visiting) the house of mourning is (for observing) silence. The reward for a fast day is (for dispensing) charity *Ber* 6b(26); *Qid* 61b(24); וניכפייה ליצרין ונקבל אגרא let us overcome our desire and receive a reward *AZ* 17b(2); *San* 64a(11); אגרא נפישא a great reward *TGHark* 207:28; *ib.* 165:14

Voc: אֲגַר HGP 26b:7; אַגְרָא ib. 26b:17; Y: אַגְרָא *Ber* 9b(39; BAYTN 74).

2# אָגְרָא n.m. **employer, hirer** (↓ √אגר pe. part.; Ma אגרא MD 6, s.v. 1# אגר) pl. סהדי שקארי דעל א(י)גריהו זילי lying witnesses who are of low esteem in their employers' (view) *San* 29a(33)

[3# אגרא ↓ אגדא n.]

אגרתא n.f. **name of a demon** (↓ בר איגרא s.v. 1# ברא mng. 12) sg. *Bo* 61:4; *ib.* 6; 7

אד־ (< עד ד־) ↓ עד conj.

[אדאנא, אדנא ↓ הרנא n.]

אדהכי ↓ הכי adv.

אדוגא n. **oven** (↓ בי דוגי) pl. סירפי פומיה אדוגי דנורא the ... of his mouth are ovens of fire *Bo* 78:5

Lit: AMB 206.

אֲדוֹמָאָה adj., n. **Roman** (lit. Edomite; Sy ܐܕܘܡܝܐ PSm 35) n., sg.m. אתא ההוא אדומאה דחקיה a certain Roman came (and) pushed him *Ber* 62a(24)

On the use of MH אדומי as a designation of a Roman in Rabbinic literature, v. e.g. EJ 6 379+.

אדורתא ↓ אדירותא n.

אדי vb. **to pass over** (< ↓ √עדי; Ma 1# אדא af. to bring over, make pass MD 6) **Pa. to bring over:** מתני׳ דאדייה אדויי the Mishna (speaks of a case) where (the rooster) actually brought it over *BQ* 19b(25); *ib.* 22a(16); 98a(9); *Beṣ* 39a(28)

אדיא*, pl. **אדוותא** n.m. **high water** (Ma עדיא Gy 9:7; cf. Akk *edû* high water, *edû tâmati* high water of the sea CAD E 35) pl. אדואת׳ דימא high waters of the sea *BB* 4a(27) [Var: אידוותא TGAs42 156:21] // אודואתא דמיא *Suk* 51b(26) [cf. Ma: ניחיא יאמאמאיהון ולאיית עדיא בגאואיהון their seas are peaceful and there is no high water in them Gy ib.]

Lit: Eps, PLA 199 [contra 2# עדיא MD 341]; AIOA 47; Y: אִידְוָותָא *BB* ib.(BAYTN 193).

אדילא, עדילא n.m. perh. **monster** (etym. unkn.) pl. אדילי דימא sea monsters *BB* 74b(23; Ar [AC 1:34]) [expl. BH תַּנִּינִם Gen 1:21; Var: עדילי ימא **H**]

Y: אֲדֵילָא *ib.*(BAYTN 64).

אֲדִירוּתָא n.f. **glory** (< הדירותא*; Sy ܗܕܝܪܘܬܐ LS 172) sg. באדירותא דאוריתא מיתת you will die in the glory of the Torah *Ber* 56b(12; MGG 708:9) [**P**: בהדר]

Y: אַדְרוּתָא *Ber* ib.

אַדְכָּרְתָּא n.f. **reminder** (↓ √דכר; TA אַדְכָּרְתַּהּ TO Lev 2:2, JPA אדכרה DJPA 35, MH² אזכרה J 37) sg. בין טורין תיליא דאדכרתא או דפירושא a scribal addition between the lines containing a reminder or an explanation *TGHark* 138:6

In *RH* 18b(44), this word is quoted from *Megillat Ta'anit*.

אדלא n. **(uncertain)** sg. תחות אדלהון under their ... *Bo* 84:9

אדלא ↓ עד דלא conj.

אדליתא n.f. **woman who gives birth** (√אדל (metath. < ↓ √ילד); ↓ ילדתא; Ma 2# יאדאלתא MD 184) sg. כי אדליתי דימחבלא ולא ילדא like a woman giving birth who is in travail but does not give birth *Bo* 15:11

Lit: Eps, St1 344; B. Levine, Bowls 352, suggests 'the locked one' (< Akk *edēlu*).

אדם vb. **to cut into pieces** (< ↓ √הדם) **Pe.,** pass.part. כוורי דאדימי fishes cut into pieces *Beṣ* 24b(30)

Lit: Levy, TMW 1:28.

אדמסא n.m. **steel** (< ἀδάμας L-S 20; Sy

ܐܕܡܣܛܘܣ LS 6, Ma 2# מאסא MD 248 [metanalysis < דְּמאסא]) sg. לבושא דאדמסא דכיא a garment of pure steel *Bo* 2:2; *ib.* 29:5; 52:3

Lit: AMB 131.

אדעתא ד־ conj. ↓ דעתא n.

[**אדר** vb. ↓ √4# דור vb.]

אָדָר n.m. ***Adar*, the sixth month** (< Akk *Addaru* AIOA 114; Sy ܐܕܪ LS 6) sg. *RH* 8a(25); *San* 18b(36); *IŠGF* 87:5; *ib.* 98:13; ריש ירחא דאדר the first day of the month of *Adar Meg* 29b(7); *Giṭ* 34a(41); *HP* 185:7; *TGAs42* 42:5; וליעבריה לאדר let him add a day to *Adar San* 13b(8); סתמ' דאדר דקא' ראשון הו' *Adar* which one says without qualification is the first (one) *Ned* 63a(18); אדר בתרא the latter [i.e. intercalated] *Adar RH* 6b(24) [cf. OfA אדר אחרי AOFCI 11:1]

Y: אֲדָר *Meg* ib.

1# אדארא, אֲדָרָא n.m. **a type of tree** (< Akk *adāru* an indigenous tree CAD A/1 102; Sy ܐܕܪܐ a large tree LS 6, MH² אדר Beṣ 15b[40]) sg. אֲדָרָא *RH* 23a(13; GRH 13:16) [expl. MH קדרוס κέδρος ib., given as one of the four types of ארז-tree]; אדארא *San* 108b(30) [expl. BH עֲצֵי־גֹפֶר Gen 6:14]; אדארא דקאיי לדר(י)@דרי (the tree is called) '. because it lasts forever *Beṣ* 15b(40; MGG 159:6); אטרף אדרא leaf of an '.-tree *Giṭ* 69b(52; OHT ib. 154:9) [in a potion; for similar use in Mesopotamian medicine, v. CAD ib., mng. c]; מיא דאדארא infusion of the '.-tree *ib.* 54(OHT ib. 10)

Lit: Flora 3:21. The etym. < κέδρος ib. should be rejected since the phonetic change *k* > ' is unknown in JBA; Y: אֲדָרָא *Giṭ* 69b(52; BAYTN 74).

2# אדרא n.m. **curved thin fish bone**(?) sg. לאדרא לימא הכי for a fish bone (stuck in the throat) let him say thus *Šab* 67a(49; **O**Ar [AC 1:32])

Geon. comm.: שני עצמות שיש בצוארו שלדג ועקומין הן ושני צידי ראשיהם דקין ואם חס ושלום ניכנס לתוך פי אדם אין נימשך עם האוכלין מפני עקמומיות שבו אילא ניגעץ בגרונו TRN 607:1.

Y: אִדְרָא *ib.*(BAYTN 164).

אדראבא, אַדְּרַבָּה/א adv. **on the contrary** (< א־ + ד־ + רבא [מינה] lit. upon what is greater [than it]; cf. JPA דרבא/דרובה מנה DJPA 517) a. alone: מסתברא ערלות הוה ליה לרבויי ... אדרבה אנינות הוה ליה לרבויי it is logical that he should have included cases of the uncircumcised. On the contrary! He should have included cases of *'onen Yev* 71a(18); *Qid* 79a(28); *Švu* 34a(16); *AZ* 51b(25); *Ḥul* 135b(26); *Nid* 40a(41); b. w. preced. כלפי לייא: כלפי לייא אדרבה מן הצד מידדי נפיק how can this be so? On the contrary! (If it is) from the side, he exits moving about *Soṭ* 44a(6); כלפי ליא אדראבא *BB* 175a(13; HP 52:21); *Zev* 102a(43); c. fol. by איפכא/[אִיפְּכָה =] איפכה אדרבה איפכה מסתברא חמץ דמאיס לא בעי׳ מסתברא פירוד ע"ז דלא מאיסה בעיא שחיקה on the contrary! Reverse it! It is reasonable that leaven which becomes repulsive (by decay) does not require fracturing. Idolatry which does not become repulsive requires crushing *Pes* 28a(21); *Šab* 20a(41); *Er* 28b(9); *BQ* 84b(38); *Zev* 32b(35); *Ara* 6a(33)

Geon. expl.: אחרי ואגדר ויקאל או ליס LPT 146:9; Lit: Bacher 1. While this word is always spelled with *'alef* in the edd., the orthography in the mss. is overwhelmingly with *he*; Y: אַדְּרַבָּא *Ber* 27a(41).

[**אדריבא** ↓ ארדבא n.]

[**אדריתא** ↓ אררא n.]

אַדְרַכְתָּא n.f. ***'adraxta*, a document issued by the court after having issued a *ṭirfa*-document which permits a creditor to seize a debtor's property from a purchaser to whom the debtor sold it after the receipt of a loan** (↓ √2# דרך af., טירפא) sg. תלתין יומין קמאי לא כתבינן אדרכתא אניכסיה during the first thirty day period we do not write an '.-document against his property *BQ* 112b(38); *ib.* 40; 42; אדרכתא אמטלטלי לא כתבינן we do not write an '.-document against movable property *ib.* 46; אחוי לי אדרכתיך היכי כתיבה ... אדרכתיך לאו שפיר כתיבה ותיזי אדרכתא ותיגבי באכרזתא show me how your '.-document is written. Your '.-document is not written properly. Let the '.-document be void and let (the *ketubba*) be collected from (the day of) the proclamation *Ket* 104b(36); עד דמטיא אדרכתא לידיה until the '.-document comes into his possession *BM* 16a(26); *ib.* 35b(8); וכל אדרכתא דלא כת' בה וקרענוה לטירפא לאו אדרכתא היא any '.-document in which it is not written: "We have torn the *ṭirfa*-document," is not a (valid) '.-document *BB* 169a(16); פקידנא וכתבו עליה אדרכתא דא we ordered them to write an '.-document concerning him *Dec* 5:7; *ib.* 12; *SŠSad* 254:13; pl. שטרי חלטאתא ואדרכאתא דלאו בני פירעון נינהו writs of final adjudication and '.-documents which are not collectable *TGHark* 216:5; *BM* 16b(52; OHT ib. 37:15)

Geon. expl.: כתאב אלחאק והוא יסמי אדרכתא SŠSad 253b:5, i.e. كِتَاب الْحَاق document of attaching/overtaking; אדרכאתא גברא דפקר מן דינא ולא יהיב מאי דאית עליה כתבינן לאידך אדרכ(תא) אניכסיה OHT BM 37:17; TRN 663:13; for the text of the document, v. Gulak, OŠ 331; TRN ib.; Lit: G. Khan, Aram 6[1994] 214+; Shaked, Irano-Aramaica 167+, suggests a deriv. < OP **ādraxta* meaning poss. a legal document relating to a debtor; Voc: אַדְרַכְתָא HGP 17a:3; Y: אַדְרַכְתָּא *Ket* 104b(39; BAYTN 280).

אדש ↓ √1# דשש, √2# דשש vb.

אהדדי ↓ הדדי pron.

אהוונא ↓ אחוונא n.

אָהֳוֹרְיָירָא n.m. **stable master** (< MIr **āxwaryār* [cf. MP *āxwarr* stable + *-yār* (< *-dār*) keeper CPD 14, 24]; cf. Sy ܐܘܪܝܪܐ stable master LS 27 [Lex]) sg. אהוריריה דר' PN's stable master *Šab* 113b(47) // *BM* 85a(9); בר אהוריאריה דאבא את you are the son of my father's stable master *Meg* 12b(22)

Lit: Geig, AAC 12; Tel 8; Y: אָהֳוֹרְיָרֵיהּ *Šab* ib.(BAYTN 305).

אָהֶידִי, אָהֶידָא, אָהֶיָא pron. f. **to which one?** (< א־ + הייא; ↓ הידא s.v. הידין) a. in phrase אהייא קאי to which one (of the clauses in the Mishna) does (the *Tanna*) refer? *Ket* 28b(38); *ib.* 67a(18); *Šab* 150b(42; **V**); *Er* 51b(5; **O**); *Yev* 19b(38; **O**²); b. generally shortened to אהייא, etc.: *Šab* 146b(22); *Er* 33a(13); *Giṭ* 76a(36); הא דרבא אהייא to which one does this (statement) of PN (refer)? *Qid* 73b(15); *BM* 34b(32); *Švu* 43b(1); *Bek* 23b(34); הא דרבי שמעון אהידא to which one does this (statement) of PN (refer)? *Ket* 88a(34; HP 116:12, Geon 390:9); *HG1* 81:45; אהידי *Men* 30b(19; GM 24:26) [glossed: פי' על הידי]; *LPT* 147:5

Lit: Bacher 1; Voc: אַהַיָּא HP 174:3(HPP 271:18); Y: אָהֶיָא *Ket* 28b(38; BAYTN 339).

אהילא n.m. **(uncertain)** sg. כי היכי דלעייל אהילא רומ"א' נהורא לגווה in order that the ... ... should admit light within it *San* 108b(31)

אָהִינָא n.m. **unripe date** (< *אחינא < Akk *uḫinnu* fresh, green dates AHw 1404; ↓ היגוניתא; JudA אהיני TŠvi 7:14[198:41], Sy ܚܢܝܢܐ, ܚܢܝܢܐ LS 12, 208, Ma אינא MD 328, s.v. 2# סינא) sg. אהינא סומקא a red unripe date *Suk* 35b(45; **M**²); *Ḥul* 46b(1); אהינא מרירא a bitter unripe date *BM* 113b(28); pl. קיבורא דאהיני a cluster of unripe dates *BB* 5a(5); *San* 26b(46); אהיני שליקי boiled unripe dates *AZ* 38b(46); *HG1* 90:74

Geon. expl. [AZ ib.]: מביאין פגי תמרה טובים ומסיקין תנור וגורפין אותו ונותנים עמהם הדס וטחין את פיה של תנור והן נעשין שחורין ונקראי' בוסר מו(ו)טבוך TGCas 42a(24), i.e. بُسْر مَطْبُوخ cooked unripe date berries; פרי שלתמר ועודם בוסר וכל בוסר בלשון תלמוד אהיני OHP Er 92:14 [cf. بُسْر ... ܚܢܝܢܐ BBah 105:9]; SMelG 57²; Lit: Flora 2:341+.

אהל vb. **to constitute a covering** (Ma אהל etpa. to overshadow MD 9) **Af.:** (ו)הא קא מאהיל does (the board), in fact, not constitute a covering (with regard to defilement)? *Er* 31a(5)

1# אהלא ↓ 1# אוהלא n.

2# אהלא ↓ 2# אוהלא n.

אהלואה n.m.pl. **dealer in alkaline plants** (*nisbe*-form < ↓ 1# אוהלא) pl. אהלויי *Ned* 91b(1); *BM* 81a(35)

Voc: אַהְלוּיֵי HGP 29a:27.

אַהֲנָיְתָא n.f. **benefit, assistance** (↓ √1# הני; cf. Sy ܡܗܢܝܢܘܬܐ LS 178, MH הֲנָאָה Yeivin, BV 905) sg. מיקרבא אהניתיהו the benefit from them is immediate *Qid* 8a(17); מקרבא אהניתאי *Ket* 67b(40; **V**⁵); *Qid* 46a(36; **O**²); *Tan* 23b(34; **L**); נפישא אהניתא [= אהניתה] the benefit from it is great *Yev* 4b(13); *ib.* 22

אהר ↓ √1# אחר

או conj. **or, whether, if** (↓ אי; Sy ܐܘ or LS 7, Ma עו or, if MD 342) **1. or, whether:** a. alone: שרי או אסיר is it permitted or forbidden? *BM* 72b(38); מגין או לא מגין does it protect or not? *Ḥul* 46b(2); דחיינא (מ)(ט)פי או דחיי is what I shall live more or what I have lived? *Tan* 25a(40); בפירוש שמיע לך או מכללא did you hear it [i.e. the tradition] explicitly or by inference? *Er* 46a(9); יהבית לפלוניא ברי או לברתי או לאינתתי I have

given to NN, my son, or to my daughter, or to my wife *HP* 53:17; *ib.* 110:18; 200:10; b. in seq. או ... או whether/either ... or [Sy ܐܘ ... ܐܘ LS ib., mng. 2, Ma עו ... עו MD ib.]: או הא או הא either this one or that one *BQ* 3a(26); או אנא שקרי או איהו שקר either I lied or he lied *Yev* 55b(33); *BQ* 59b(8); או גלי או נסיב בת מינך either go into exile or marry a woman of your own kind *Yev* 45a(48); או כולהו רחמו לי או כולהו סנו לי either all of them love me, or all of them hate me *Ket* 105b(24); או כוליה לטיבו או כוליה לבישו he will be either entirely positive or entirely negative *Šab* 156a(27); *ib.* 44; או לציפונא או לדרומא whether to the north or to the south *Beṣ* 4a(12); מספקא ליה גט או דאחי או לא דאחי he is in doubt as to whether a *geṭ* puts aside (a levirate bond) or not *Yev* 51a(1); *ḤM* 43:14; c. in seq. או ... מי: מי חישינן לזבוב או לא are we apprehensive about a fly or not? *BB* 166b(14); מי תלינן או לא תלינן do we assume (that he caused the perforation) or not? *Ḥul* 49a(19); d. in phrase או דילמא or perhaps [cf. Nöld, SG §373]: בתר אגוז אזלינן והא נייח או דילמא בתר כלי אזלי' והא ניד do we follow (the status) of the nut and it is, in fact, at rest? Or do we perhaps follow the vessel, and, it, in fact, moves? *Šab* 100a(3); *Yom* 31a(13); *Ḥag* 4a(6); *Yev* 102a(58); *San* 112a(2); *Zev* 75b(11); **2. if** [cf. BH אִם if, whether, either–or HAL 58+, Akk *šumma* id. CAD Š/3 275+]: a. general: או בעי אכי או בעי לא אכי if he wants, he eats. If he does not want, he does not eat *Suk* 27a(18); או שבקת ליה מאית if you leave it [i.e. the animal] alone it will die *Pes* 11b(11); ואו צהי מאי או איכא איניש גביה if he is thirsty, what (should he do)? If there is someone with him ... *ib.* 112a(24); מגו דאו בעי מפקר נכסיה since if he wants he can declare his property ownerless *Suk* 35b(19); דאו כתב רחמנא הני תרי if the Merciful One had written these two (verses) *Zev* 9b(6); דאו אכיל ליה כי לא ידע ביה if he eats it [i.e. a שרץ] unwittingly [lit. when he does not know about it] *Anan* 55:7; או הוו תרין שותאפי if there were two partners *TGAs42* 29:21; או איבריר דהוה ליה זוזי ולא שלים if it became clear that he had money and he did not pay *TGHark* 106:7; *ib.* 6:12; 37:6; 206:22; 228:11; b. in var. expressions: 1) או נמי alternatively: *Pes* 14a(31); *RH* 30a(49); *Suk* 41a(41); *Tan* 11a(1); *Yev* 64b(45); *Zev* 104b(34); *Anan* 10:29; 2) או הכי if so: *Ber* 23a(20); *Pes* 8a(35); *Tan* 13a(20); *Meg* 5b(47); או הכין *TGHark* 40:33; 3) או בעית אימא if you want, say ...: *Pes* 23b(16); *RH* 4a(35); *Zev* 2a(24); 4) או לימא/נימא if we say: *Pes* 8a(41); *RH* 5b(12); *Yev* 93a(25); *Zev* 13b(37); 5) או סלקא דעתא if it occurs (to you): *Pes* 12a(26); *ib.* 85a(36); *Zev* 15a(3); *TGHark* 205:36; 6) או אמרת בשלמא if you say: "It is all right ...": *Pes* 33b(18); *ib.* 90b(30)

On mng. 1d, cf. Sy: ܡܫܪܝܢܢ ܬܘܒ ܠܢ ܠܡܚܘܝܘ ܡܢ ܗܘܐ ܕܢܦܫܢ ܡܟܝܠ ܢܣܒ ܐܘ ܕܠܡܐ ܤܢܝܩܝܢ ܬܘܒ ܐܝܟ ܐܚܪܢܐ ܕܐܓܪܬܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܢܬܟܬܒܢ ܠܟܘܢ ܥܠܝܢ are we beginning to commend ourselves again? Or perhaps do we need like others that letters of recommendation should be written to you for us? 2Cor 3:1; mng. 2 is found esp. in Geon. texts and in the Y mss. of BT and but has completely disappeared from the other traditions. Lit: Nöld, MG 208; Kara 44+ [mng. 2]; Y: אוֹ *Ber* 12b(30).

1# אוּבָא n.m. **underworld spirit** (< BH 2# אוֹב HAL 19; TA אוֹבּ TJ Is 29:4) sg. only in phrase **אובא טמיא necromancer** (↓ טמא): אובא טמיא היכי אסקיה דשמואל בנגידא how did the necromancer bring up Samuel with necromancy? *Šab* 152b(47); אובא טמיא כדיב ומיליה כדיבן the necromancer is false, and his words are false *Ber* 59a(15; MGE 148:5); בי אובא טמיא the house of a necromancer *Ber* 59a(11)

Y: אוּבָא *Šab* ib.(BAYTN 22).

2# אוּבָא n.m. **bosom** (< עובא*; Sy ܥܘܒܐ LS 503, JPA 2# חוב DJPA 189) sg. והני מילי באוביה this refers (to where the phylacteries) are in his bosom *HP* 38:12; *ŠT* 494:64

[**אובלא** ↓ 2# אכלא n., אכלא n.]

אובנא*, pl. **אובנתא** n.f. perh. **projection** (perh. < Akk *ubānu* finger, lobe of an organ AHw 1399, mng. 7, 8) pl. באובנתא דליבא תליא מילתא the matter is dependent on the 'projections' of the heart *Meg* 24b(9; **L**); שורייני דעינאה באובנתא דליבא תלו the sinews of the eyes are suspended from the 'projections' of the heart *AZ* 28b(38; Ed)

Lit: M. Geller, BiOr 43[1986] 740; id., Medicine 105; Y: אוּבְּנָתָא *AZ* ib.(BAYTN 198).

[**אובצנא** ↓ אוכצנא]

אובשא, חופשא, חפושא n.m. **mold** (< עוב/פשא*; ↓ √עפש; cf. Sy ܟܒܘܫܬܐ spotted (of sheep) LS 509) sg. נהמא דאובשא moldy bread *Pes* 40a(21; TGAs42 161:8) [Var: חופשה **E²**; חפושה **C**]

Lit: Löw, Flora 1:40.

אוגיא ↓ אגיא n.

אוּדָא n.m. **firebrand** (Sy ܐܘܕܐ LS 8, Ma 2# אודא, עודא MD 10) pl. תרי אודי יבישי two dry firebrands *San* 93a(49; **F²**) [↓ קינסא mng. 2]

Y: אוּדֵי *San* ib.(BAYTN 17).

אוּדְּדָא n.m. **flock or wad (of wool, etc.;** < עודדא*; Sy ܥܘܕܕܐ LS 511, MH² אידא, עידא' OHP Šab 5:4, ṬGDr49 100:14) a. general: sg. לא ליהדיק איניש אודדא בפומא דשישא a person should not plug a flock (of wool) into the mouth of a bottle (on the Sabbath) *Šab* 141a(38); אודו(ר)⟨ד⟩א דעמרא a flock of wool *ḤM* 39:18; *ib.* 5; ושקלינן פורתא בביעתא ורמינן ליה באודדא ... וקלינן ליה לאודדא we take a small amount (of the *tekhelet* dye) in an eggshell, place it on a wad (of wool), and burn the wad *Men* 42b(35; MGN 255:10); אודו(ר)⟨ד⟩א דנרא דלא משקף a flock of unbeaten wool (dyed) by pomegranate (juice) *AZ* 28b(23); וצבעא באוו(ה)⟨ד⟩דא דמחת על אודניה a dyer with a flock of wool placed on his ear *TGDr49* 94:17 [cf. MH: הצבע יוצא והאיו(ר)⟨ד⟩א על אזנו ARNB 23a(15)]; b. esp. as filling for a pillow or bolster: sg. אודדא מבי סדיא נפל the flock (of wool) fell out of the pillow *Ber* 56a(48); *Šab* 48a(21); pl. *BB* 58a(22; **P¹**); *BM* 26a(7)'; (ו)⟨ז⟩ארא דאו(ר)⟨ד⟩די a handful of flocks of wool *Qid* 12a(34; HG2 206:12[Var]); וקא מיבדרי אודדיה its flocks (of wool) will be scattered *Ber* 56a(46; MGG 705:9)

Geon. expl.: אודדא דבי סדיא חשו אלמסורה OHP Ber 105:20, i.e. حَشْوُ المِسْوَرَة stuffing of a leather pillow; אידא בד"ל ונקראת עי(ר)⟨ד⟩א ונקרא בלשון ארמי אודדא והוא כמין מו[ך] חתיכה קטנה מן הצמר או מן הפשתן או מצמר גפנים שאורגין אותן בתוך מטפחות ספוג Ar כמו מילת [נקראת בל' ישמעאל כמל (خَمْل) והרבה צובעין אותו] [OHP Šab 5:4] + RaḤ Šab 90b; Voc: אִדְּא Egron 182; Y: אוּדְּדָא *Šab* 141a(38; BAYTN 143).

אוּדְיָא n.m. **a container** (< Akk *udû* pl. metal containers and utensils AHw 1402, mng. 2) sg. אודיא דדינרי an '.-container of *denars* *BM* 28b(11; **Es**) [H: ארנקא]

Y: אוּדְיָא *BM* ib.(BAYTN 143).

אוֹדִיתָא n.f. **document of debtor's declaration** (i.e. ὁμολογία; ↓ √ידי af.; MH² הודיה BB 40a[2]) sg. ההיא אודיתא דהוה כתי' בה בכל לישאנא דבי דינא a certain '.-document which was written with every term of the court *San* 29b(57); האי אודיתא זמנין כתבינן זמנין לא כתבינן sometimes we write the '.-document and sometimes we do not *ib.* 35; וליקנינהו באודיתא let him give him possession of it [i.e. the money of his debt] by means of an '.-document *BB* 149a(22); 23; *TGHark* 276:29

Lit: Gulak, LDT 12; Y: אוֹדִיתָא *BB* 149a(22; BAYTN 38).

1# אוּדְנָא n.m./f. **ear** (↓ אונא; TA אוּדְנָא TO Ex 29:20, Ma עודנא MD 342, Sy ܐܕܢܐ f. LS 6) a. general: sg. אודנא דשמע זימרא תעקר may the ear that heard music be torn off *Soṭ* 48a(42); אידך צלי אודניה לגמרא the other listens attentively [lit. inclines his ear] to the oral tradition *Ḥag* 11b(30) [↓ √1# צלי pe.]; כולהו שקיאני קשו לאודנא בר ממיא דכוליתא all fluids can harm the ear except for the fluid of a kidney *AZ* 28b(15); *ib.* 23; לכיב אודנא אמור על אודניה for an earache say over his ear ... *ḤM* 37:19; *ib.* 43:16; *BQ* 86a(7); אודניה דחמרא דרב יוסף the ear of PN's donkey *Qid* 33a(33); pl. עמא פזיזא דקדמיה פומיה לאודניה an impetuous nation which placed its mouth before its ears *Ket* 112a(45) [w. ref. to נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע Ex 24:7] // *Šab* 88a(54; **M**); אודנין לכון ולא שמעיתון you have ears and do not hear *Bo* 71:4 [cf. Ps 115:6 and Ma ועתלון עודניא ולאשאמין MD ib.]; *ib.* 48:1 [↓ √טרש pa., mng. 2]; 71:7; והוו יקירין אודניה he was deaf [lit. his ears were heavy] *Soṭ* 13a(28); *Bek* 3b(37); *Pes* 113a(14) [↓ מלכותא mng. 1]; *Bek* 53a(36) [of an animal]; b. parts: sg. ריש אודניה the top of his ear *BQ* 86a(24); גווא דאודניה the inner part of his ear *AZ* 28b(17)

The classical form of this word w. *dalet* only refers to the physical ear, while the specific JBA form ↓ אונא also has extended mngs; Y: אוּדְנָא *Soṭ* 48a(42; BAYTN 143).

[**2# אודנא** ↓ אוזנא n.]

[**אודרא** ↓ אודרא n.]

1# אוּהֲלָא, אהלא, אחלא n.m. **an alkaline plant, alkali** (< Akk *uḫūlu* alkaline plant AHw 1404; ↓ אהלואה, √3# חלל; LJLA אהלא Tg2Job 9:30, Sy ܐܗܘܠܐ, ܗܠܐ LS 12) **1. an alkaline plant:**

sg. אוהלא *Šab* 50b(12) [component of ↓ 2# ברדא]; אוהלא תולאנא worm-colored '.-plant *ib.* 110b(35) // אהלא תולאנא *AZ* 28b(2); אחלא תולאנא *Giṭ* 69b(9); **2. alkali:** sg. אהלא *Šab* 90a(18) [expl. MH בּוֹרִית Mib. 9:5]; תרי גוני אהלא two types of alkali *ib.*; *BQ* 85a(50) [in a medication]

Geon. expl.: saltwort [↓ תולאן]; Lit: Flora 1:644+; Y: אַהֲלָא *Šab* 90a(18; BAYTN 74).

2# אוֹהָלָא, אהלא n.m. **tent** (BH 1# אֹהֶל HAL 18; cf. JPA אהיל DJPA 37) sg. בציר מהכי נמי האוי אוהלא less than such [i.e. ten handbreadths] it is also a tent *Suk* 10b(33); *ib.* 11a(2); קא סתר אוהלא he destroys the structure [lit. tent] *Beṣ* 30b(3); *ib.* 32b(40); ר' אלעזר לא עייל לאוהלא דיתבי בגויה PN would not enter a tent in which (those sick with ראתן) were sitting *Ket* 77b(24; MGG 226:8) [Fr: אהלא]; *BQ* 82b(26)

Y: אוֹהָלָא *Beṣ* 30b(3; BAYTN 143).

אוֹהֲרָא, אוחרא, הוהארא n.m. **a net trap for birds or fish** (< Akk *ḫuḫāru* bird trap CAD Ḫ 224; JPA הודר DJPA 160) pl. אוהרי *Giṭ* 60b(49) [Var: אוחרי OHR ib. 39:25); למיגדל אוהרי to weave net traps *MQ* 11a(4) [Var: הוהארי HP 177:17]

Expl. Ar: אוהרי פי' כמו אוחרי הן עשויין מן חריות של דקל ... והם רחבים מלמטה וצרים מלמעלה ועשויין כמין מסגרת בפיה וכשמתנדנדים הדגים או העופות בתוכן נסגרים AC 1:43; RaḤ: אוהורי אלפכוך, i.e. الفُخُوخ traps. The mng. of the word is also clear from the // in PT MQ 81b(5); Lit: N. Waldman, JANES 6 [1974] 25; Y: אוֹהֲרֵי *MQ* ib.(BAYTN 143).

אווד ↓ √1# אבד vb.

אֲוַוזָא n.f. **goose** (< Akk *ūsu*#2 < Sum uz AHw 1438; Ma אואזא f. MD 9, Sy ܘܙܐ LS 184, Arab وَزّ, إِوَزّ Wehr 34; ↓ בר אווזא) sg. איבעאי אווזא בזוזא ולא אשתכח a goose was sought for one *zuz* and was not found *Soṭ* 48a(48); *Ket* 27a(45); אווזא בזוזא ריאה דידה בארבע a goose (is sold) for a *zuz*, (and) its lung (used medicinally) for four *Ḥul* 49a(15); משחא דאווזא בגדפא דאווזא fat of the goose in the wing of the goose *Yom* 84a(24) // *AZ* 28a(28) [used as a medicine]; ושייף ל' בגדפא דאווזא he rubs it on [i.e. the ointment] with a goose feather *Giṭ* 86a(11); pl. הני אווזי דידן הואיל ומשתכחן במיא כעוף של מים דמיין since our geese are found in the water, they are like water fowl *Ḥul* 56b(1); וחזינא להנך אווזי דינתור גדפיהו משומניהו we saw those geese whose wings dropped off from (the weight of) their fat *BB* 73b(33)

Lit: Fl, TMW 1:279; Y: אֲוַוזָּא *Soṭ* 48a(48; BAYTN 74).

אֲוָנָא n.m. **station** (for travelers; cf. MP *āwahan* fortified place CPD 13, Armen *avan* small town, village Hübsch, AG 112; ↓ אוונכרא; Sy ܐܘܢܐ house, inn to spend the night LS 7, Ma אואנא quarter MD 9, Armen *avan* Hübsch, AG 112) sg. כל אוונא ואוונ' each and every station *Naz* 7a(16); מאוונא לאוונא from one station to another *AZ* 65a(46); *Tan* 11a(1)

Lit: Tel 9; F. Rundgren, OrSu 14/15 [1965-6] 75+; Greenfield, IJ 1 [1982] 10+; Friedman, BM VI:192; on the GN אוונא, v. Eshel, JSB 12; Y: אֲוָנָא *Tan* ib.(BAYTN 75).

אֲוָנְכָּרָא n.m. **trader** (< MP *āwahan* [↓ אוונא] + *-kara* traveler, i.e. one who travels from one station to another Shaked, Irano-Aramaica 172) pl. הנהו אוונכרי those traders *Suk* 30a(29; E²M²); סוף סוף כי גזזו לה אוונכרי at last when the traders cut it off [i.e. the myrtle] *ib.* 30b(3); 5(E²M²)

Geon. expl.: שלוחין של בית נשיא ובלש(ון) ע(רבי) וכלא ראס אלגלות OHP Suk 112:9, i.e. وَكَلاءُ رَأْس الجالوت; Lit: Shaked, ib., rejects deriv. of Geig, AAC 13; Y: אֲוַנְכְּרֵי *Suk* 30b(3; BAYTN 296).

אווק ↓ √אבק vb.

אֲוָרָא, אוארא n.m. **pile of loose bricks** (< Akk *amaru* brick pile CAD A/2 4) sg. אוורא דליבני *Er* 34b(42); אוארא *Beṣ* 31b(25; Rashi ms.) [v. DS, ad loc.]; *ib.* 36a(18; Rashi ms.); ואי עבדינהו באוארא if he arranged them [i.e. the kiln-dried bricks] in a pile *TGDr49* 107:16 = בא(י)(ו)רא *HG1* 195:56[!]

Geon. expl.: א(ו)ארא דליבני פ' לבנים סדורים אחד על גבי אחד ואינן בנויין וכל דבר שסדור זה על גבי זה או זה אצל זה בלשון פרסי קורין אוארג Ar [OHP Er 93:25], i.e. MP *abarag* superior CPD 1; Lit: S. Kaufman, Lešonenu 36 [1972] 29. Shaked, Study 175+, has recently suggested an etym. from MP **awwār*, NP *bāra* 'wall' from an earlier **abi-vāra, ā-vāra* [cf. Hübsch, AG 22]. Even in the mss. this word is reg. spelled אוירא under the influence of the common word ↓ אוירא.

[**אוורי** ↓ √1# אבד vb.]

אושׁ vb. **to make a noise or a sound, be noticeable** (denom. < MIr **āwāč* [cf. MP *āwāz* voice CPD 13]; ↓ אוישא) **Pe.** (a/) **1. to make a noise:** a. alone: כיון דאווש כ"ע לא משתמע להו since everyone was making noise, they could not hear *Ber* 50a(37); אוש ביני קני (the Angel of Death) made a noise among the reeds *BM* 86a(32; Ar [AC 1:48]); "אזל אוש ביני אילני (the Angel of Death) went and made a noise among the trees *Šab* 30b(5); גונדא דאושא a troop (of soldiers) which was making noise *Ber* 58a(29; OHP ib. 106:7) [v. Geon. expl. infra]; מחמ' ביעותיה הוא דקא אושן they make a noise out of fear of it *Ḥul* 53b(3); אושי דיורין the residents (of the courtyard) make noise *Er* 48a(45; O) [v. RaḤ]; ריאה דכד נפחת לה אוֹשָׁא מִיוֹשׁ a lung which when you inflate it makes a noticeable sound *HP* 200:13(HPQ 201:20); האי ריאה דאוושא אי ידעינן מהיכא אושא (as to) an (inflated) lung which makes a sound, if we know from where it makes the sound *Ḥul* 46b(5); *ib.* 8; 47b(40); b. w. על at s.o.: אוש עליה כ"ע המבורך everyone shouted at him: המבורך! *Ber* 50a(41); *Ket* 50b(4); **2. to be noticeable:** דאוושא מילתא the matter will be noticeable *Er* 97b(3); *MQ* 12b(49) [= GeonH HR 131:6]; אושי קראי נעשה בפרהסיא the verses are noticeable (by their large number) *RH* 35a(14; Ar [AC 1:48]); pass.part. הלין משום דאוישא ליה מפריש ההיא דפתח ⟨בה בריש⟩א since these cases are noticeable to him (by their number; v. MBB 8:1), he explains that with which he begins first *Ned* 2b(28); והא דלא אוישא ליה *ib.* 30

Geon. expl.: גנד יצ'גון OHP Ber 106:7, i.e. جُنْد يَضِجُّون a troop which clangs [ضجّ IV] (its weapons); Lit: Geig, AAC 14; Shaked, Elements 154.

אוזיא, אוסיא n.m. **a certain measure in the dialect of Pumbeditha** (etym. unkn.) sg. אוזיא ופלגו אוזיא an '.-measure and a half '.-measure *Beṣ* 29a(3) [V¹⁷: אוסיא]

Geon. expl.: 1. שתית; 2. חומשא i.e. one sixth or one fifth Ar [AC 1:49]; Y: אוּזְיָא *ib.*(BAYTN 143).

אוזילא ↓ 1# אורזילא n.

אוּזֵינְקָא n.m. **expenses, support money, capital** (< MIr **uzēnaq* [cf. MP *uzēnag* expense, cost CPD 85]) **1. expenses:** sg. שקו(י)(ו)ל אוזינקא ועבדיה את כוליה take the expenses and do all of it *BB* 6b(28); **2. support money:** sg. הנפוקי אוזינקא ליתמי ירחא בירחא מה דספיק להון to dispense support to the orphans month by month (in an amount) sufficient for them *Dec* 9:14; *ib.* 7; ומהנפק(עת)⟨נא⟩ עלה אוזינקא I shall make him pay support *Geon* 213:19; *ib.* 23; pl. אוזינקיהון *SŠHai* 17b(10); *ib.* 17a(18); **3. capital:** sg. מאן דלית ליה אוזינקא למינסב איתתא one who does not have the capital to marry a woman *Šeel* 5:6; זבוני ספר תורה ומיעבד אוזינקא בדמיה to sell a Torah scroll to create capital with its money *ib.* 9; 13; מיעבד אוזינקא להספידא to create the funds for the eulogy *ib.* 14:39; *HG1* 451:32(Var); *ib.* 433:57(Var)

Lit: Geig, WZKM 44 [1937] 199; id., AAC 16; Tel 10; Eps, StI 103+; Y: אוּזֵינְקָא *BB* 6b(28; BAYTN 210).

[**אוזלא** ↓ איזלא n.]

אֲוַזְנָא n.m. **bathtub** (< MIr **āwzan* [cf. MP, NP *ābzan* bath CPD 4, PED 8]; ↓ אבזנגרא; Sy ܐܒܙܢܐ etc. LS 8, ܐܘܙܢܐ ib. 184, mng. 2) sg. אוזנא דמיא בי מסותא a tub of water in the bathhouse *Ber* 22a(55); או(י)זנא דמיא *Šab* 157b(6; HG1 243:91[Var]); אוזנא דמיא דנחתא ליה נדה a tub of water into which the menstruous woman descends *GnK2* 21:14

Geon. expl.: פ' אבטי בנין כמין אבטי של מרחץ שהוא אוזנא דמיא בארמית ח(ו)ד בטיית וא' ד' וזן GC 89:4, i.e. Arab حَوْض [cf. ModSy *xōḍā* large vessel for water Maclean 84], وزن [cf. Sy ܐܘܙܢܐ ... ܗܒܓܕܐ BBah 664:16]; on the rdg. w. *zayin*, cf.: ושכתב רבינו הרב ז"ל אוזנא דמיא בכל ספרינו אינו כן אלא אוונא בזי"ן וכן גרסי הישיבות וכן שמעתי רב מפי רב Agur 19:10 [contra Ar (AC 1:45, s.v. אוונא)]; Lit: Löw, WZKM 25 [1911] 187; Eps, GC 89¹²; GCIntr 61.

אוזפיזא ↓ 1# אושפיזא n.

אוזרא n.m. **(uncertain)** sg. יאמר על ד' קרנות אוזאריה he should recite over the four corners of his ... *ḤM* 41:16

אוחרינא, f. **אוחריתי** ↓ אחרינא pron.

אֲוִירָא n.m. **air, climate, space** (< ἀήρ L-S 30, Lehnw 17; JPA אויר DJPA 38, MH אֲוִיר Yeivin, BV 896; cf. Sy ܐܐܪ LS 1) **1. air:** sg. מאוירא קא רבי it grows [i.e. gets its nourishment] from the air *Er* 28b(10); *Tem* 31a(11); מירב' רבו מארע' מינק מאויר' ינקי ולא מארע' (mushrooms) do indeed grow out of the ground, (but) they actually draw their nourishment from the air and not from the ground *Ned* 55b(13) // *Ber* 40b(41); *Šab* 15b(2) [≠ ↓ גושא ground]; *Giṭ* 8b(9); אוירא מבלבל the air

mixes up (the saps of the tree) *Giṭ* 22a(29) // *BB* 27b(11); *Ḥul* 75a(25); *Er* 102a(40); כיון דמידליא שליט בה אוירא דביני ביני since (the pot) is raised (above the stove) the air in between dominates *Šab* 37a(44); *Pes* 30b(42); *Suk* 36a(10); *Yev* 75b(38); *Ḥul* 93b(4); *Nid* 55a(23); **2. climate:** sg. אוירא דארץ ישראל מחכים the climate of Eretz Israel makes one wise *BB* 158b(14); **3. space, cavity:** sg. אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא space of this side and of that side *Er* 10b(9); *Šab* 100b(35); אוירא דמנא the (internal) space of the vessel *AZ* 71b(5); *Zev* 92b(35); **4. blank space:** sg. אוירא דמגילתא the blank space of the (leather) sheet *Giṭ* 20b(12); הך דבעיא למיחזי אוירא דימין קא חזיא אוירא דשמאל that (scriptural section) which should face the blank space on the right side (of the leather) faces the blank space on the left *Men* 35a(7)

On the form of this word w. *waw* which reflects its original digamma, v. H.B. Rosén, JSS 8[1963] 67; Voc: אֲוִירָא *Suk* 3a(1; O[9]); Y: אֲוֵירָא *ib.*(BAYTN 241).

אוישא n.m. **(uncertain)** pl. וציצי וציללחתא ואוישי וריפסי *Bo* 37:1

1# אוּכְלָא n.m. **food** (↓ √1# אכל; TA אוּכלֵיה TO Lev 1:16, Sy ܐܘܟܠܐ LS 17) sg. מעיקרא אוכלא והשתא אוכלא originally it was food and now it is food *Šab* 19b(5) // *ib.* 145b(10); 118a(26); אוכלא דאיפרת הוא (an egg) is food which has been broken off *Beṣ* 2a(13); *Ḥul* 14b(24); למיטרח באוכלא טרחינן לשווי אוכלא לא משוינן we may indeed take pains (to prepare) the food. We indeed may not make (it) into food *Šab* 155a(25); *Ḥul* 36b(42); *Men* 102a(38); *Ber* 36a(32); *Yom* 80b(31); *BM* 42b(15)

Y: אוּכְלָא *Šab* 145b(10; BAYTN 144).

2# אוכלא n.m. **a fullers' vessel** (etym. uncertain; cf. Sy ܩܘܩܠܐ ܕܩܨܪܐ BBah 875:9) sg. האי אוּ(ב)⟨כ⟩לא דקצרי כיתד של מחרישה דמיא the fullers' vessel is like the coulter of the plow *Šab* 123b(14); *San* 92a(7) [expl. MH מנקבין ib. 5]; איתי אוּ(ב)⟨כ⟩לא דקצארי וסחף אותו ככברה ארישיה he brought the fullers' vessel and overturned (it) on his head *ib.* 104a(25); מחייה באוּ(ב)⟨כ⟩ל' דקצרי he struck him with the fullers' vessel *Ned* 23a(12)

Geon. expl.: מהו אובלא דקצרי דלעת ובראשו קנה ארוך וזולף בה אובלא כובס מים על הבגדים OHT Šab 117:17; OHP ib. 79:28; אובלא דקצרי כלי של ברזל ודומה ברייתו לעציץ שלקנקן ושעורו כחצי קנקן של יין [ומנו]קב נק[בים] קטנים וכשכובסין מבקשין לגפר את הכלים כופין אותו ומניחין תחתיו גפרית על הגחלים ופורסין אל אותו אובלא בגדים ומתגפרין ומתלבנ(נ)ין TRN 632:1; Lit: Eps, Stl 43+, emended the text to אוכלא, and this is followed here, since it seems likely in light of the Sy parallel; however, the tradition of the mss. and the Geon. responsa overwhelmingly have the rdg. אובלא, and אוכלא is essentially found only in the edd.; Y: אוּכְלָא *Šab* 123b(14).

3# אוּכְלָא n.m. **dimness of the eye** (< Akk *uklu* #1 darkness AHw 1406 [rt. *ekēlu* to be dark]; Ma אינא עכילתיא a dimmed eye MD 349, s.v. עכילא) sg. תחלת אוכלא ... סוף אוכלא the beginning/the end [i.e. an advanced stage] of dimness of the eye *Beṣ* 22a(46) // *AZ* 28b(39) [in a list of eye afflictions]

Geon. expl.: סוף אוכלא עין שמרדה והלך הכאב שלה ונשתייר מעט OHP Beṣ 55:10. This word occurs among a list of eye diseases and may poss. refer to a cataract or a type of blindness [contra M. Geller, BiOr 43 (1986) 741]; Y: אוּכְלָא *Beṣ* ib.

אוּכְלָסָא n.m. **multitude, crowd of people, troops** (< ὄχλος Lehnw 18; Sy ܐܘܟܠܘܣ LS 18; mng. 2: JPA אוכלוסין DJPA 38, mng. 2) **1. multitude, crowd of people:** sg. כיון דנפיש' חכמתיכו כאוכליסא חש(י)ביתו since your wisdom is great, you are considered as a multitude *Ber* 58b(38); רב יצחק בר יוסף אשכחיה לר' אבהו דקאי באכלוסא דאינשי PN found PN$_2$ situated among a multitude of people *Pes* 72a(10) // *Ket* 50a(41); **2. pl. troops:** ומשדרי אכלוסי בלושי ומיתיין ליה they sent troops : investigators and brought him *Ber* 44a(19; MGD 711:18) [double rdg.]

Lit: S. Friedman, Ros Vol 413, points out that there is no authority for the spelling of this word with *zayin* [contra J 25]; Y: אַכְלוּסָא BAYTN 242.

אוּכָם, אוכאם, f. **אוּכַּמְתָּא, אוּכָּמְתִּי** adj. **black,** n. **pupil, algae** (√אכם; ↓ איכום, עכמא; TA אוּכָם TO[v] Lev 13:31, Sy ܐܘܟܡܐ LS 18, Ma עוכמא MD 343) **I. adj. black:** a. objects: sg.m. פתיא אוכאמא black bucket! *Meg* 14b(49) [+ //'s; ↓ 1# פתיא]; לבושא אוכמא a black garment *Nid* 20a(15); *Ket* 107b(41) // *Pes* 30b(24) // *AZ* 33b(36) [↓ קוניא]; *ḤM* 44:2 [↓ מורא]; f. אוכמתא לאוכמתי a black (grape) for a black (pustule) *AZ* 28a(41); pl.m. מסאני אוכאמי black shoes *Tan* 22a(13); *BQ* 59b(1); *Nid* 20a(17); *Šab* 147a(3); f. שב תמרי

אוכמתא seven black dates *ib.* 109b(16); b. animals: sg.m. והא דרב אוכמא הוה אוכמא בר חיורא הוה did not this (case) of PN, in fact, concern a black (cat)? It was a black one born of a white one *BQ* 80b(18); *Šab* 77b(18); חיורא באוכמ' ואוכמא בחיורא לקותא a white (spot) on black (skin) and a black one on white is a defect (in an animal) *Giṭ* 68a(7); *Men* 3a(51); *Naz* 31b(15); f. שונרתא אוכמתא בת אוכמתא a black cat(f.) born of a black one(f.) *Ber* 6a(15); תרנגולתא אוכמתי a black hen *Giṭ* 67b(24); *BM* 86b(29); עיזא אוכמתי a black goat *Bek* 8b(40); *ib.* 39 [↓ 1# זגא]; c. skin complexion: sg.m. *Bek* 45b(27) [expl. MH כּוּשִׁי Mib. 7:8]; גוצא ורב כרסיה אוכם ורבא שיני' a short person, his belly is large, dark-skinned, and his teeth are large *Ned* 50b(18); f. ברתא אוכמתי a dark-skinned daughter *MQ* 9b(46; **V**); pl.m. בני אוכמי dark-skinned children *Ket* 60b(55); **II. n. 1. pupil of the eye** [Sy ܐܘܟܡܬܐ ܕܥܝܢܐ PSmSup 17]: sg.m. הא באוכמא הא בציריא this refers (to a defect) in the pupil, that to the red area of the eye *Nid* 23a(33) // *Bek* 40a(44; Ar [AC 7:44]F[corr.]); **2. a type of algae or moss:** sg.f. אוכמתא דחריצי algae of ditches *Šab* 20b(37; **M**) [Var: אכמותא Ar (AC 1:78); ↓ שונותא]; אוכמתא דארבי algae of boats *ib.*(38; **M**) [Var: אכמוותא Ar (AC ib.)]; **3.** pl.det.m. **black spots:** אוכמי אוכמי various black spots (on the lung) *Ḥul* 46b(32)

On the neg. connotation of a dark skin complexion, cf. תחוור ופי' אוכמא שחור של :RaḤ ;[≠ תתיפה] Tan 23b(49) חנה לשחרוריתה עין Ar [AC 7:44] [mng. II.1]; Geon. expl. [mng. II.2]: אכמתי דחריצי ואכמתא דארבי פרישנן להון שנונתאי דחריצי ודמכואתא והיא ירוקא שעל פני המים ושמה בלשון ערבי נמא TRN 574:3 [mng. of Arab gloss uncertain; v. Brody ib.]. Lit: Löw, Flora 1:15; note also the spelling עכמי HP 199:5; Y: אוּכָּמָא *Šab* 77b(18; BAYTN 267).

אוּכָּפָא, אוכאפא n.m. **saddle** (↓ √2# אכף; Sy ܐܘܟܦܐ LS 19, > Arab أكاف Fr, AF 105) sg. לא מושלי אינשי אוכפא people do not lend a saddle *Yev* 120b(7) // *BM* 27b(20); חברך קריך חמרא אוכפא מוש לגביך (if) your friend called you a donkey, prepare a saddle for your back *BQ* 92b(16); *BB* 45a(13); תפוס דאוכפא holding of a saddle *Er* 27a(22); אוכאפא *TGAs42* 24:2; *SMel* 42:4

Geon. expl. [Er ib.]: מרכב גברא דאכפא דבהדי דרכיב מנח ידיה עליה (what is) riding of a man on the saddle? While riding a man places his hand upon it Ar [AC 1:82]; Y: אוּכָּפָא *BQ* ib.(BAYTN 267).

אוכצנא n.m. **fatigue, pressure** (√אכץ < ↓ עקץ(?); cf. Ma אכצאליא it chagrins me MD 17) sg. חולה מחמת אוכצנא one who is sick because of fatigue *Šab* 106b(37; OAr [AC 1:83]); אוכצנא קטלה fatigue killed it [i.e. the cow] *BM* 36b(42; Ar [AC ib.]); *ib.* 78a(26; Ar [AC ib.])

Lit: Friedman, BM VI:135[41]. In the mass., the *kaf* is generally corrupted to *bet*, e.g. אובצאנא *BM* 78a(26; **H**).

אוללא, אללא n.m. **(uncertain;** perh. < עוללא*; ↓ √עלל; cf. Sy ܥܠܠܬܐ entrance, beginning LS 524) sg. הא דמעילי תלתא כורי באוללא והא דמעילין חד כורא באוללא this (case) is where they bring three *kors* (of olives) in ... [to the press]; that one is where they bring one *kor* in ... *BM* 105a(36) [Var: אללא Ar (AC 1:96)]

Y: אוּלְלָא *BM* ib.(BAYTN 144).

אוּלְמָא n.m. **thick part, strength** (< עולמא*; ↓ √אלם; cf. Sy ܥܘܠܡܐ renewed youth LS 528) **1. thick part:** sg. מקוטנא לאולמא from the thin part (of the umbilical cord) to the thick part *Šab* 134a(32; Ar [AC 1:97]); **2. strength:** sg. מאי אולמיה דהאי מהך why is this (opinion) preferable to that one? [lit. what is the strength of this one over that one?] *Er* 29a(31); *Šab* 157a(12); *Yev* 14b(7); *AZ* 36b(10); *Ḥul* 73b(22); *Kar* 4a(29); *Nid* 8a(7)

Lit: Bacher, Term 6; Y: אוּלְמָא *Šab* ib.(BAYTN 144).

אוּלְפָּנָא n.m. **traditional teaching** (√אלף; TA אוּלְפָּנָא TO Dt 11:2[GTO 559], JPA אולפן DJPA 39) sg. דאמ' רב מנין בר אמי משמיה דאולפנא PN said in the name of the traditional teaching *Er* 67a(38) [Var: אילפ' **M**, PN of an Amora]

Lit: Bacher 8; Y: אוּלְפָּנָא *Er* ib.(BAYTN 273).

1# אומא n.m. **barley flour** (etym. unkn.) sg. קומניתא דאומא mold of barley flour *Pes* 42a(35) [an ingredient of MH כּוּתָּח הַבָּבְלִי Mib. 3:1]; *HGI* 274:65

Geon. expl.: הוא קמח שעורים שמגבלין אותו ומיבשין אותו ברמץ עד שמתעפץ ועושין ממנו כותח TGHark 179:10. Lit: Geig, AAC 200, s.v. $_2$טהר, is skeptical about connecting this word with NP *ūmāj* barley porridge PED 122. The connection proposed w. Sy ܐܘܡܓܐ [v. Löw, Pfl 374] is unlikely; Y: אוּמָא *Pes* ib.(BAYTN 17).

2# אומא n.f. **lobe of the lung** (↓ אונא mng. 3) sg. אונא ואומא דסריכין אומא דריאה *Geon* 27:1; מעיקביהו ועד סופיהו a (large) lobe and a (small) lobe which adhere to each other from their root to their end [i.e. their entire length] *Geon* 27:17; *ib.* 19; pl. תרתי אומי דימינא וחדא דשמאלא the two lobes of the right side and the one of the left *TGHark* 159:31; *ib.* 20

Lit: BY 102, s.v. אום#2.

אוּמְדָנָא, אומדאנא n.m. **estimate, assumption** (↓ √1#אמד; MH² אומד J 26) **1. estimate, assessment:** sg. גדול בעי אומדנא an adult requires an estimate (concerning the amount of time until the next feeding) *Yev* 114a(31); אומדאנא למא לי why do I need an estimate (of how many lashes he can bear)? *San* 10a(42); אומדנא דבי דינא an estimate by the court (concerning the injury) *BQ* 91a(1); שאני אומדנא דבי עשרה מאומדנא דבי תלתא an estimate by ten (men) is different from an estimate by three (men) *Ara* 19b(43); *Švu* 42a(34; F²); אומדאנא *HP* 57:12 [≠ מישחתא measurement]; נחית לאומדנא he is in the category of estimation (with regard to valuation) *Ara* 20a(13); אומדנא דממונא an estimate in regard to monetary matters *Yom* 83a(17); pl. תרי אומדאני two assessments [i.e. two biblical phrases regarding an assessment of a fatal injury] *San* 78b(22); *TGHark* 98:24; **2. assumption:** sg. אזיל בתר אומדנא he follows an assumption (concerning his intention) *Ket* 55a(24); *ib.* 68a(44); *BB* 27b(34); *ib.* 132a(18)

Voc: אוּמְדָנָא HGP 12b:14; Y: אומדָנָא *Yev* 114a(31; BAYTN 266).

אוּמָּנָא, אומאנא n.m. **artisan, bloodletter, circumciser, barber** (< Akk *ummânu* AHw 1415, s.v. *ummiānu*, AIOA 109; ↓ אומנותא; TA אוּמָּנָא TO Dt 27:16[GTO 478], Sy [Syriac] LS 25, Ma עומאנא MD 344) **1. artisan:** sg. באבא דאומאנא the door of an artisan *San* 29a(29); **2. expert:** sg. טבחא אומנא an expert slaughterer *NDGR* 240:8; **3. bloodletter:** sg. *BM* 97a(20) // *ib.* 109a(47) // *BB* 21b(10) [in a list of professions]; *Šab* 156a(44) [in a list of professions characterized as אשיד דם spiller of blood ib.]; *Ber* 64a(9) // *Hor* 14a(14); *Tan* 21b(32); פלניא אומאנא so-and-so the bloodletter *San* 26a(3); שאפי ליה אומנא the bloodletter will let (the blood) flow from him *Šab* 129a(50); אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי קמיה אומנא שקלי ליה קרנא קמיתא לאמימר PN, PN$_2$, and PN$_3$ were seated before the bloodletter. They took the first vessel (of blood) from PN *Nid* 20a(4); קרנא דאומנא the bloodletter's vessel *Mak* 16b(26); חספא דאומנא the bloodletter's sherd *Giṭ* 69a(13); חזי לאומנא (a pottery vessel) is suitable for a bloodletter (to collect blood) *BB* 20b(3); אומנא דמהיל a bloodletter who circumcises *HG1* 216:68 [v. mng. 4]; pl. *BB* 23a(1); קרני דאומני *Šab* 154b(8); **4. circumciser:** sg. האי אומנא דלא מייץ סכנה הוא a circumciser who does not suck (the blood) is a danger *Šab* 133b(33; V); **5. barber:** pl. כולהו אומאני all the barbers *Meg* 16a(18)

The mng. of this word is uncertain in the phrase כיסא דאומנא *San* 48a(6) [in a mnemonic; expl. as כיס שעשאו להניח בו תפילין TGWeisz 80b:2]. The major usage of this word in JBA as 'bloodletter' does not seem to be found in the other A dialects. Note, however, that in the fol. Sy text, the mng. of this word is 'surgeon': [Syriac text] Lagarde, Did. Ap. 47:14. Y: אוּמָּנָא *Ber* 64a(9; BAYTN 269).

אוּמָּנוּתָא n.f. **skill, profession** (< Akk *ummânūtu* AHw 1414; ↓ בעל אומנותא, אומנא; TA אוּמָּנוּת cs. TO Ex 35:33, Sy [Syriac] LS 25) sg. חזא אומנותא בשבתא וגמרה (if) one saw a skill (being performed) on the Sabbath, and he learnt it *Šab* 103a(10); *Mak* 8b(27); זילא אומנותייהו their profession is debased *Qid* 82a(38)

Y: אוּמָּנוּתָא *Šab* ib.(BAYTN 291).

1# אוּמְצָא n.f. **piece, morsel** (< *עומצא; Sy [Syriac] f. morsel LS 531, [Syriac] PSm 2915, Ma עומצא m. morsel, fragment MD 344) a. bread: sg. דיל' בהדי דאכיל נהמא חנקתיה אומצא ומית perhaps while he was eating bread, a piece choked him and he died *Kar* 7a(49); *Ber* 45a(1; F); *Švu* 13b(2); אורח ארעא למישדא אומצא לכלבא it is usual to throw a morsel to a dog *Šab* 155b(37); *ib.* 140a(34); *BM* 71a(45) // *AZ* 22b(26); *San* 109b(39; MGG 312:7) [He: ריפתא]; *ḤM* 43:7; *Qid* 30a(35); דזימנין דבהדי דקא עייל לקרובי חמרא מנח ליה לאומציה ומשתלי sometimes when he is going (into the wine cellar) to bring wine, he puts down his piece (of bread) and forgets (to take it) *Šeel* 93:15; *ib.* 106:38; *HG1* 116:90; *ib.* 77:62(Var); *SRAG* 116:127 [unleavened bread]; b. meat: sg. אומצא דבסרא *San* 39a(13); *Šab* 140b(22) [↓ אונקא]; *Ber* 44b(38); *Pes* 74b(23; M¹); *BB* 22a(44; P¹); אומצא מעליתא a fine piece *Ḥul* 44b(32; V¹¹); *ib.* 48a(48); 93b(12; V¹¹); 107b(12); אומצא אליבא ריקנא a piece (of meat) on an empty stomach *Šab* 109b(18); אכל אומצא ומילחא (if) one ate a piece (of meat) and salt *Yom* 80b(27); צבת ליה אומצא he prepared a piece (of meat) for him *Tem* 8b(27; Šeel 46:92) [F: איתו לקמיה ביסרא]; *HG3* 218:56; *ib.* 61; pl. שב אומצי seven pieces (of meat) *Giṭ* 69a(9)

Lit: Nöld, MG 7; Eps, Stl 116+. Usage b may have been influenced by MP *xāmīz* [*h'myc*] pickled meat CPD 93. Some of the refs. in this usage may poss. belong to 2#אומצא; Y: אוּמְצָא *Šab* 155b(37; BAYTN 144).

2# אוּמְצָא, אֲמִצָא n.m. **a certain dish containing meat** (< MP *āmiz* side dish, vegetables CPD 8; Sy [Syriac] a dish made from raw meat LS 26, BBah 192:1) sg. שאני בר אווזא דרכיך (ד)(ו)חזי לאומצא a duck is different because it is tender and suitable for a meat dish *Šab* 128a(53); *ib.* 142b(43); למיכל מיניה באומצא to eat from it [i.e. the deer] in an '.-dish *Ḥul* 59a(13); *ib.* 113a(39); אמִצָא *HP* 206:11(HPP 307:21); *Šeel* 81:13

Lit: Geig, AAC 32; Eps, Stl 116+; Shaked, Food [forthcoming].

אוּמְתָא, pl. **אוּמֵי** n.f. **nation, people** (Sy [Syriac] LS 24) sg.abs. חדא אומה one nation *Ara* 14a(5); det. מדברנא דאומתיה the leader of his nation *Ket* 17a(20) // *San* 14a(47); *IŠGF* 110:11; pl.cs. אומי עלמא the nations of the world *TGAs33* 211:3; det. תרתי אומי two nations *Ara* 14a(5); *Šab* 32a(15; MGG 439:3)

Y: אוּמְתֵיהּ *Ket* ib.(BAYTN 200).

אוּנָא n.f. **ear, handle, lobe, gill** (< ↓ 1# אודנא w. assim. of *-d-*; ↓ 2#אומא, עינוניתא; Peh ideog. אוניא pl. FiP 10:10) **1. ear:** a. of humans: 1) general: sg. חזאי ריחשא דקא נפיק מאוניה I saw a maggot going out of his ear *BM* 84b(22); *AZ* 28b(23); pl. ר' יונתן שתי עד דנפיק "תיהא" מאוניה PN used to drink until vapor came out of his ears *Šab* 129a(40; **OM**); ליתי קלא וליפול באונאי let the report come and reach my ears *Giṭ* 35a(45); *RH* 30a(9) [↓ תקיעתא]; 2) pl. w. √נפק af. [mng. uncertain; v. note]: מפיקנא לך רב מאוניך I shall ... you [lit. I shall take PN out of your ears] *San* 8a(3); *Yev* 60b(53); *Ket* 54b(9; V⁵); *BB* 111a(27); *Ḥul* 132b(14); b. of animals: sg. מגמלא אונא from a camel (even) an ear (is valuable) *Švu* 11b(26); *San* 109b(16); *Ḥul* 59b(24); ריש אוניה the top of its [i.e. a grasshopper's] ear *AZ* 38a(23); pl. רברבן אוניה its ears are large *Ḥul* 79a(38); *ib.* 38a(3); *San* 106a(55); **2. handle (of a vessel)** [cf. Sy [Syriac] pl. handles LS 6, mng. 3, Akk *uznu* AHw 1448, mng. C.1]: sg. אונא דזיקא the handle of a skin-bottle *Giṭ* 69b(48); אונ' דחצבא the handle of a pitcher *Šab* 108a(1); **3. lobe (of the lung)** [cf. אודנא דריאה HG3 145:21; ib. 152:14]: pl. חמשה אוני אית לה לרא' the lung has five lobes *Ḥul* 47a(5); הני תרתי אוני דריאה דסריכין להדדי two lobes (of the lung) which adhere to each other *ib.* 46b(34); 47b(6) [↓ חיתוכא mng. 2]; *TGHark* 159:24; *Geon* 27:2; **4. gill (of a fish):** pl. לא תינ(טוש)(שוט) גלדאנא אלא מאוניה דלא ליזיל משכיה skin a *g.*-fish only from its gills, lest its skin be ruined *San* 100b(16)

Expl. Ar [mng. 1.a.2]: 1. אנא משמתנא לך I shall excommunicate you; 2. אני מיסרך I shall cause you suffering AC 1:133; Geon. expl. [mng. 2]: (ב)(כ)משמעו אוזן זק OHT Giṭ 158:7, i.e. أذن زق; Voc: אוּנֵיךְ HPP 60:21; Y: אוּנָא *Ḥul* 59b(24; BAYTN 159).

אוניתא n.f. (etym. unkn.) sg., only in phrase שהי אוניתא **to delay exacting retribution** מאן דלא שהייה לאוניתא דמלכא דאדום לא לישהייה לאוניתך the one [i.e. God] who did not delay exacting retribution for the King of Edom will not delay exacting retribution for you *BB* 22a(34)

A connection w. JPA אונייה, MH הונאה 'fraudulent dealings' DJPA 40 seems unlikely in view of the large disparity in mng. between them; Y: אוֹנִיתָא *ib.*(BAYTN 38).

אוּנְסָא n.m. **unavoidable accident, unforeseen circumstance, compulsion** (↓ √אנס; TA אֻנְסָא TJ 2K 4:1, JPA אונס DJPA 40, MH אוֹנָסִין pl. Yeivin, BV 859) **1. unavoidable accident, unforeseen circumstance:** sg. אונסא דשכיח an unavoidable

accident which is common *Ket* 2b(38); *Ned* 27b(6); *BQ* 114a(15); *BM* 70b(9) // *Bek* 16b(11) [↓ זולא]; *HP* 77:29; *Yev* 100a(13); משעת שאלה איחייב באונסיה from the time of the borrowing he was responsible for an unavoidable accident concerning it *Ket* 34b(26); *Qid* 47b(26); *BM* 96a(13); אונסא דאורחא an unforeseen circumstance of the journey *ib.* 73a(12); *Qid* 53b(17); והיכא דאיכא אונסא דלא מציא למיטבל בליליא דשמיני if there is an unforeseen circumstance so that she cannot immerse herself on the night preceding [lit. of] the eighth (day) *HP* 136:15; **2. compulsion:** sg.abs. מחמת דבצבו נפשי כדלא באונס of my own free will without compulsion *SŠHai* 4a(5); *SŠSad* 185:30; det. כיון דקא קטיל אגב אונסיה גמר ומקני since he will be killed, he decides to transfer (his property) under compulsion *Giṭ* 55b(49); אנן ידעינן ביה באונסיה דפל' we know that NN was under compulsion *BB* 40a(1); שאני אונסא דנפשיה מאונסא דאחריני his own personal compulsion [i.e. need of money] is different from compulsion by others [i.e. use of force] *ib.* 47b(21); *TGHark* 165:18; אונסא דליבא שמיה אונסא compulsion of the heart is considered compulsion *ib.* 74:31; 164:26; 166:16

Voc: אוֹנְסָא HPP 214:20; Y: אונְסָא *BM* 70b(15; BAYTN 144).

אונקא n.m. **(uncertain;** ↓ עונקא) sg. דו(ז)בין אומצא ליזב(י)ן(ו) אונקא let the one who bought a piece (of meat) buy a ... *Šab* 140b(22) [Var: עונקא Ar (AC 6:226)]

Geon. expl.: בל' ערבי קורין לצואר עונק והוא מקום שחיטה AC ib., i.e. عُنُق. The expl. of אוי(ו)נקא *Ber* 44b(37) as ענאק מאעז OHP ib. 113:11, i.e. عَنَاق young she-goat, مَاعِز goat, must refer to the above pass. in Šab; Lit: Nöld, MG 58[2]; Y: אוּנְקָא *ib.*(BAYTN 144).

אוס vb. **to soil, make dirty** (perh. sec. rt. < √תוס; ↓ √1# מסמס, √1# טפש; ↓ טשטשתא) **Pa.:** וסלקין(י) ויתבי ומוסי להו לתמרי (the ravens) used to go up, sit (on the date palms), and soil the dates (with blood) *BB* 23a(2; HG2 445:45); pass.part. דמאו(י)ס(ו) בלישה (the rope) was soiled with batter *BQ* 18a(5) [Var: דמתווס F[1]Ar (AC 3:256)]; וכי טבלא צריכא לעיוני בנפשה דילמא מווסא מידי when she immerses herself, she should inspect herself, lest she be somewhat dirty *HP* 136:19 // *HG3* 343:43(Var); *ib.* 355:90; *Šeel* 113:13(Var); מ(ו)וא(וס) מידי *BQ* 82a(37) [corr. to: מטווס]

Itpa. to be soiled, dirty: והא קא מתווסי מאניהו their clothes, in fact, become soiled (from the blood) *Zev* 35a(17; V[11]) // *Pes* 65b(9; V[1]); *Šab* 75b(5); הוו קא מיתווסאן כרעיה טינא his feet became dirty from the mud *ib.* 46a(33); 113b(11) [clothes]; 124b(39) [shoes]; *Yom* 53a(49) [threshold]; *ib.* 59a(30); והיכא דאיתווס מידי *Šeel* 104:79(Var)

Lit: Eps, St1 120, connects this rt. w. Sy ܐܘܣ to besmear LS 272. Mo 174[48] suggests that this is a sec. rt. < מאס.

1# אוסיא, pl. **אוסי** n.m. perh. **nostril** (etym. unkn.) sg. ידא אאוסיא דרגא דפחדא (placing) the hand on the nostril is a step to fear *Pes* 112a(4; M[1]) [↓ פגא]; וחזינא ליה לההוא כוורא דעילא ליה אכלה טינא באוסיה ומית we saw a certain fish into whose nostril an *'.ṭ.*-worm entered, and it died *BB* 73b(16); מינם נאים ועיילין ליה באוסייא (the fish) is sound asleep, and (the parasitic worms) enter into (its) nostril *Ḥul* 67b(22) [v. HG3 195:15]; pl. אוסי דגוריאתא nostrils of (lion) cubs *Šab* 67a(31)

Lit: Bacher, ZDMG 47 [1893] 509, rejects all prev. etyms; Y: אוּסֵי *BB* ib.(BAYTN 144).

2# אוסיא ↓ אוזיא n.

אוספלידא ↓ אספלידא n.

אוסקניתא, חוסקניתא n.f. **a type of wood** (etym. unkn.) sg. גמלא דאוסקניתא a plank bridge of *'.*-wood *San* 67b(33; **He**Ar [AC 1:197]); pl. קשתא דחוסקניאתא a bow of *ḥ*-wood *ḤM* 42:6

Lit: Eps, St1 45; Flora 4:142; Sperber, Nautica 11.

אופי ↓ אופתא n.

אופיא ↓ 1# חופיא n.

אוּפְּתָא, pl. **אוּפֵּי** n.f. **stump of the palm branch** (< Akk *uppu* #2 AHw 1424, mng. 4, Landsberger, Date Palm 35; Sy ܐܘܦܬܐ كُرْنَافَة BBah 85:1 [v. Löw infra]) sg. *Suk* 32a(20); ויו אאופתא כתבי לך I have written a *waw* on a stump for you *Zev* 19b(14; V[11]) // ואו"ו אאופתא קא' *Ḥul* 16a(15; M) [mng. uncertain]; ריאה דדמיא כי אופתא a lung similar to a stump *Ḥul* 47b(2) [= GeonH חרות של דקל Wehizhirl 84:1]; *ib.* 4 [↓ נפיח]; *ib.* 5 [↓ 2# פחיז, שיע]; pl. חזייה לההוא גברא דהוה קא שדי אופי לדיקלא ואתרן תמרי he saw a certain man who

was throwing stumps (at a date palm) and they caused the dates to fall off *Giṭ* 61a(8; O[3]); פתכא דאופי a chain of palm stumps *BM* 30b(16; **Es**) [v. Geon. expl.]; *Ḥul* 105a(37); נפיש(ן)"א' בישתא דההיא איתתא כדמשפלנא מיניהו כי אופי בנהרא (may) the misfortune that befalls me be great if I (have not) caused (children) of theirs to be carried downstream like stumps in the river *AZ* 26a(29) [v. RaḤ]; אופי פרסייתא Persian stumps *Ber* 44b(47; **P**)

Geon. expl.: שיתין אופי קליפין שלדקל שנקראין בלשון ישמעאלי אלכרב וקוראין בלשון ארמי אופי האחת אופתא OHT Ber 104:23, i.e. كَرَب stump of palm branch Hava 649 [↓ 2# כרבא]; OHP ib. 113:12; פתכא דאופי בלשון ישמעאלי אופי כרב והן עיקרי חריות שלדקל עושין מהן מחרוזות לתינוקות וחוגרין אותן במתניהן כדי שיהו צפין ושטין על פני המים OHT BM 54:13; Lit: Flora 2:326+; Voc: אוּפְּתָא VTM 162; Y: אוּפְּתָא BAYTN 36.

אוצבתא ↓ אצבעתא n.

אוֹקוֹמֵי, אוקמי v.n. **a cantillation sign corresponding to *zaqef*** (lit. erecting; ↓ √קום af. inf.) sg. *BMsG* 6:8

Lit: Yeivin, Fragment 104.

אוּקְיָא, pl. **אוּקְיֵי** n.m. **a small weight** (< οὐγκία = Lat *uncia* Lehnw 22; Sy ܐܘܩܝܐ LS 30, > Arab أُوقِيَّة Fr, AF 201) pl. שיתא אוקיי סולתא six *'.*-weights of fine flour *Ber* 44b(18; Ar [AC 2:284]) [↓ קייסא]

אוֹקְיָינוֹס n.m. **the great sea** (< ὠκεανός Lehnw 25; Sy ܐܘܩܝܢܘܣ LS 9) sg. מיא באוקיינוס מינד נײדי the water in the great sea is constantly moving *Er* 46a(3); *ib.* 22b(3)

Y: אוקיינוס *Er* 46a(3).

אוּקְמְתָא n.f. **answer, solution** (↓ √קום af.) pl. הני פירוקי ואוקמאתא these solutions and answers *TGHark* 50:21; ואוקימנה כמה אוקמאתא we solved it in several ways *GŠ* 80:18; לשנוייה ארבעי אוקמאתא to give four answers to it *TGHark* 48:32; *TGAs42* 63:11; *OHT Er* 72:21; אוקמאתהון *IŠGF* 58:4

אוקסא, עוקסא n.m. **corner area** (√עקס, s.v. ↓ √עקץ pe., mng. 2: to twist; cf. Sy ܥܘܩܣܐ contorted LS 543, Ma עכיסא confounded MD 349) pl. כל היכא דאית לה אוקסי ביבר גדול wherever it has corner areas, it is a large *vivarium Šab* 106b(26) [Var: אוקסי עוקסי Ar (AC 6:249)] // *Beṣ* 24a(23; Ar [AC ib.])

Expl. Ar: זויות AC ib.

אוּרְבָּנָא, אורבאנא, עורבנא n.m. **papyrus reed** (↓ 4# שיפא; Sy ܐܪܒܢܐ LS 45, > Akk *urbānu* AHw 1428 [NA, LB]; ↓ גמי) pl. בארמית אורבאני *GC* 19:6 [expl. MH גְּמִי MKel 10:4]; קני ואורבני reeds and papyrus reeds *Šab* 101a(11); *San* 82b(28); צריפא דאורבני a hut of papyrus reeds *BM* 42a(40) [Var: צריפא דְעוֹרְבָנֵי HG2 377:62(HGP 23a:11)]; *BB* 6a(38); הני צריפי דאורבאני *Suk* 13b(4; HP 26:29); *GC* 94:5

Geon. expl.: ארבאני גומא ובלשון ישמע' ברדי GnK5 168:1, i.e. بَرْدِي; TGAs42 165:22; גמי אורבנא Eps, St2 354:2; Lit: Löw, Flora 1:566+; Voc: אוּרְבָּאנֵי VTM 41; Y: אוּרְבָּנֵי *Šab* ib.(BAYTN 266).

אורבתא*, pl. **אורבי** n.m. **layer of bricks** (perh. < Akk *urubātu* #1, *urbātu* keystone AHw 1436) pl. ליטחייה ביני אורבי let him smear it between the layers of bricks *Giṭ* 69b(35) [v. Geon. expl.]; האי סכינא דביני אורבי the knife which is between the layers of bricks *Šab* 50b(42); *BM* 42a(32; F[1]); ביני ארבי טפח between the layers one handbreadth *BB* 3a(50; TGAs42 156:18) [v. Geon. expl.]

Geon. expl.: ילצקהא בין סאפאת אל בנא he pastes it between the rows [صُفَّات] of the building OHT Giṭ 157:18; בין ליבנא לליבנא בינײן פרסאי TGAs42 ib. 19; Lit: Eps, St1 46+; AIOA 109. The exact form of this word, however, is uncertain since there are many varr. in the mss., e.g.: אדכי ,אורכי [v. AC 1:34].

אורדיא n.pl. **(uncertain)** שקי דאורדיא *Ket* 67a(37; Ar [AC 1:315, s.v. ₂אשל]) [V[5]: סקי דטמרורי]

אוּרְדִּינָא, וַרְדִינָא n.m. **bramble** (< **awurdinnu* < Akk *amurdinnu*, *murdinnu* CAD A/2 90) sg. סילוי דאורדינא היכא דאיכא ורדינא) *Šab* 67a(10); thorns of the bramble *ḤM* 40:12 [glossed by Arab عَوْسَج boxthorn Siggel 54]; רעיא ביני ורדיני it grazes among the brambles *BQ* 80a(38)

1# אוּרְזִילָא, אוּזִילָא n.m. **gazelle** (< עוּזֵילָא* [dimin. of עוּזָא*] w. dissim. of *-zz-* > *-rz-*]; JPA עוזל DJPA 398, Sy ܥܘܙܠܐ LS 519, LJLA אוּרְזִילָא דאיילא TgCant 2:9, Akk *uzālu* gazelle kid AHw 362, s.v. *ḫuzālu*, Arab غَزَال Wehr 672) sg. אורזילא דרימא בר יומיה a newborn aurochs *BB*

73b(6; P¹Ar [AC 1:277]) [Var: אוזילא H (corr.)] // *Zev* 113b(21); *San* 108b(35; **He** [corr.])

Lit: Nöld, MG 118; AAC 66. The form אורזילא appears also as a corruption in JPA texts [v. J 33]; Y: אוּרְזִילָא BAYTN 270.

2# אורזילא ↓ ארזלא n.

1# אוֹרְחָא, ארחא, cs. **אוֹרַח,** pl. **אוֹרְחָתָא** n.f. **road, journey, manner** (↓ √ארח; TA אוֹרְחָא TO Ex 4:24, Sy ܐܘܪܚܐ LS 47) **1. road, path:** a. general: sg. אורחא אחריתי another road *Qid* 66a(19); *AZ* 48b(24); מאי טעמ' באורחא לא סים מר מסאניה why did you not wear your shoes on the road? *Tan* 23b(26); הוה קאזלי באורחא בהדי הדדי they were walking on the road together *Ket* 62a(20); *Šab* 51b(44); *Yom* 83b(27); *Qid* 81a(7); *BQ* 81b(22); ומאי טע' כי חזיתיה לההוא רויא דהוה קא טעי באורחא אסקיתיה לאורחיה why when you saw a certain drunkard who was straying off the road did you set him straight upon the road? *Giṭ* 68b(32); למאן דאזיל באורחא וטאעי for someone who is walking on the road and strays off *ḤM* 41:15; pl. *SŠHai* 6b(10); b. w. a GN: sg. אורחא דנהר פקוד *Ket* 27b(5) // *BM* 81b(15) // *Bek* 36a(20); **2. journey:** sg. לאורחא קא בעינא להי' I need them for the journey *Ḥag* 5a(17); *Šab* 75b(13); האידנא תמהיתו מאורחיכו you are now tired from your journey *San* 95a(22); לוונהו אריא כל אורחא a lion accompanied them the entire journey *BQ* 116a(27); כי הוה אתי באורחא when he used to come from a journey *Er* 65a(44); *Ḥag* 5b(45); אורחא דפלגיה דיומא a half day journey *TGAs28* 26:8; והאי מאן דבעי דניפק באורחא one who wants to set out on a journey *Kar* 5b(54); *Ber* 30a(45); טירחא דאורחא the effort of the journey *Qid* 53b(16); *ib.* 17 [↓ אונסא mng. 1]; *Šab* 87a(4) [↓ חולשא mng. 1]; אורחן רחיקא our journey is far *Suk* 52a(54); *Ket* 67b(46); pl. נפקי אורחתא *Bo* 71:10; **3. manner, way:** a. general: sg.cs. ואתרו ביה כאורח דינה warn him in the manner of the law *Dec* 1:6; *ib.* 2:8; det. על הדה אורחא תרצה רבי למשנה PN ordered the Mishna in this manner *IŠGF* 31:1; *ib.* 26:19; 39:3; כי אורחא דשאילאתא in the usual manner of the responsa [i.e. w/o using the real names of the parties] *TGHark* 275:24; pl. אילא משגש אורחתא דאימיה a foal (which) upsets the ways of its mother *BB* 9b(9); ולא חמיתי אניש דתקנין ארחתיה כדין I did not see anyone whose ways were trusty like this one *Suk* 44b(26); הנך אורחאתא דנשיאות those (improper) ways of the office of the *Nasi* *IŠGF* 92:17; *ib.* 52:10; b. w. pron. suf.: sg. לאו מר אורחיה it is not your manner (to do such a thing) *Er* 68a(8); קרן לאו אורחה הא אורחה הוא (damage by means of a) horn is not its usual manner. This [i.e. with its tail] is its usual manner *BQ* 19b(11); *Ket* 31b(8); *San* 55a(7); *AZ* 49b(42); *Bek* 2a(20); c. w. fol. inf. [cf. DJPA 42, mng. b.3]: sg. עד פלגא אורחיה למיזל טפי לאו אורחיה למיזל it is usual for (a field) to go down in value up to half. It is not usual for it to go down in value by more *BQ* 7b(5); *ib.* 19b(44); 56b(15); *Ned* 72b(14); *BB* 168a(2); *AZ* 63b(8); *Ḥul* 4b(41); *Ara* 20a(54); d. in var. phrases: 1) אורחא דמילתא the usual case [lit. the manner of the thing]: *San* 20b(49); *Hor* 5a(46); *Nid* 22a(31); אורחא דמילתא היא דקתני it is the usual case which (the *Tanna*) learns *Er* 82a(27); *Suk* 10a(31); *BQ* 56b(19); *Ḥul* 52b(32); 2) אורחא דקרא the usual manner of Scripture [i.e. the biblical idiom]: האי אורחא דקרא הוא *BM* 96a(20) [w. ref. to Ex 22:13]; *BQ* 109b(8); *BB* 147a(21); *Zev* 92b(6); *Tem* 7a(9); 3) ־כי אורח in the usual manner: דמסגי כי אורחיה he was walking in his usual manner *BQ* 32a(28); כי אורחיה קא מאיית when he dies a natural death [lit. in his usual manner] *San* 47a(49); *ib.* 70b(34); *Zev* 31b(32); סימי כי אורחיהו they used to put on their shoes (on a fast day) in their usual manner *Tan* 12b(13); *MQ* 13b(38); *Soṭ* 9b(11)

Lit: Bacher 16; Voc: אוֹרְחֵיהּ HPP 280:14; Y: אוֹרְחָה *Pes* 3a(3; BAYTN 164).

– אורחא דארעא, אורח ארא, אוֹרַח אַרְעָא n.m. **proper behavior, usual behavior** (calque < MH דֶּרֶךְ אֶרֶץ J 323; ↓ ארעא) **1. proper behavior:** sg. a. alone: דלאו אורח ארעא it was not proper behavior *San* 17a(42); *ib.* 97a(39); *Švu* 30a(37); קמ"ל אורח ארע' he instructs us in proper behavior *Nid* 64b(36); *Ber* 7a(31); *ib.* 49a(51); *MQ* 25a(47); *AZ* 4b(32); *BM* 71a(35); *ib.* 84b(27); בציר מעשרה לאו אורח ארעא less than ten (men for the *ma'amad*) is unbefitting *Meg* 23b(27); b. w. fol. inf.: לאו אורח ארא למיתב מלכא אבראי ואינהו גואי it is not proper for the king to sit outside and

for them (to sit) inside *RH* 8b(13); לאו אורח ארעא לאיתויי פחות מפרוטה it is not befitting to bring less than a *peruṭa* *Kar* 10b(33); **2. usual or customary behavior:** sg. אורח ארעא למישדא אומצא לכלבא it is usual to throw a morsel to a dog *Šab* 155b(37); אורחא דארעא למשבק איניש גולפא ומשכא באושפיזא a person customarily leaves an (empty) pitcher and a hide in an inn *Yom* 12a(25) // *Meg* 26a(42); *RH* 31b(46); *Ḥag* 13b(48); *AZ* 10b(29)

Lit: Bacher 41; אוֹרַח אַרְעָא *Ber* 7a(31).

– אוֹרַח כָּל אַרְעָא n.m. **sexual intercourse** (Sy ܐܘܪܚܐ ܕܟܠܗ ܐܪܥܐ LS 48, s.v. ܐܘܪܚܐ, mng. 10, MH דרך ארץ BY 1001]: sg. מיעל עלינ[כי] כאורח כל ארעא to have sexual intercourse with you *SŠHai* 2a(11) [lit. to enter upon you as the way of the world]

Lit: Friedman, JMP 178.

– אַגַּב אוֹרַח־ prep. **in an incidental manner** (↓ אגב; cf. MH לְפִי דַרְכֵּינוּ MSuk 2:1) מילתא אגב אורחיה קא משמע לן he informs us of (this) matter in an incidental manner *Zev* 19a(30); *Ber* 2a(30); *Er* 104a(5); *RH* 15a(8); *Suk* 21b(31); *Beṣ* 40a(38); *Qid* 69a(29); *BM* 52a(31); *Ḥul* 83a(25); *Ara* 14a(1)

Y: אַגַּב אוֹרַח־ *Ber* ib.

2# אוֹרְחָא n.m. **guest** (< MH אורח J 33; euph. for a one day fever; ↓ 2# ארחא; JPA 2# אורח DJPA 42) sg. אוזפן כוזא דמיא לאורחא דאיקלע לי lend me a pitcher of water for a 'guest' who has chanced to come, to me *Šab* 66b(44); דאורחאי דאיקלע לי ביומיה אתא וביומיה אזל my 'guest' who happened to come to me, came and went on the same day *ib.* 45

Y: אוֹרְחָא *Šab* ib.(BAYTN 165).

1# אוֹרְיָא n.m. **stall for cattle** (perh. < Akk *urû*#1 AHw 1435, AIOA 109; TA אוּרְיָא TJ Is 1:3, Sy ܐܘܪܝܐ, pl. ܐܘܪܝܐ̈ LS 48) sg. רהיט תורא ונפיל ושאדי ליה לסוסיא באורייה the ox runs and falls, and (its owner) places a horse in its stall *San* 98b(42) [prov.]; למבנא אוריא to build a stall *MQ* 10b(4)

Lit: AAC 67, s.v. אריא; Y: אוּרְיָא *MQ* ib.(BAYTN 145).

2# אֲוֹרְיָא n.m. **west** (< Akk *amurru* west, west wind CAD A/2 92, AIOA 34, 143; Sy [ܐܘܪܐ] SIB 1:7) sg. *BB* 25a(48; **P**¹) [expl. as אֲוִיר יָהּ the space of God ib.]; שהדי באוריא witnesses in the west *Qid* 12b(6; Ar [AC 1:46])

Expl. Ar: פי' בל"פ [-] בלשון פרסין שם המערב אוריא AC ib. 47; expl. RaH: באורית! ... במערב OHR Qid 16:27 [v. Tos. ib.]. As pointed out by S.A. Kaufman, Lešonenu 36 [1072] 32[34], the ending ־יא here is unusual since the Akk word does not end in -*û* [v. also ↓ חבוליא]. The P word intended here is uncertain [v. Geig, AAC 14]; Y: אוּרְיָא *Qid* ib.(BAYTN 145).

אוריין n.m. **teaching** (↓ √ירי, בר אוריין) sg. abs. אורייאן תליתאי a threefold teaching [i.e. the Pentateuch, Prophets, and Writings] *Šab* 88a(14)

The sg.m.abs. form of the adj. here shows that this word cannot be identical with the fol. entry as assumed by the commentators.

אוֹרַיְיתָא n.f. **Torah scroll, the Torah, Jewish law** (↓ √ירי; TA אוֹרָיְתָא TO Dt 17:18[GTO 133], JPA אורייה DJPA 42, > Sy ܐܘܪܝܬܐ LS 49, > Ma עוראיתא MD 346) **1. Torah scroll:** מחתא אוריתא על ארעא the Torah scroll is placed on the ground *Ned* 14b(5); שבעין ספרי דאוריתא seventy Torah scrolls *BB* 14a(14); קא קרי לה לאוריתא שם יי' he calls the Torah scroll 'the name of God' [2S 6:2] *Anan* 14:6; **2. the Torah, the written law:** sg. a. alone: מסקי אוריתא לתלת שנין they complete (the reading of) the Torah in three years *Meg* 29b(34); *Ket* 10b(40); *Qid* 56b(42); כיון דכת' סיף באוריתא since 'sword' (as a means of execution) is written in the Torah *San* 52b(34) [cf. לְפִי חָרֶב Dt 13:16]; *Men* 41a(17); מילי דאוריתא words of the Torah *Anan* 25:10; כי היכי דפקידתך באור' just as I commanded you in the Torah *ib.* 28:3; b. w. a designation: ספר אוריתא דמשה the book of the Torah of Moses *Yev* 39b(39); *Šab* 116b(6); *SŠHai* 13a(20); *HP* 163:31; אוריתא דעון גיליון the 'Torah of the Gospel' *Šab* 116b(7); c. w. other parts of the Bible: אורית' נביאי וכתיבי the Pentateuch, Prophets, and Ketuvim *Qid* 49a(38); *Er* 17a(5); d. in masoretic notes: ספר אוריתא *BMsYFr* 140:2; *ib.* 142:3; סיפרא דאורייתא *ib.* 147:8; דאור(ייתא) *BMsG* 20:5; *BMsYFr* 151:1; כול אוריתא *BMsG* 19:29; *BMsE* 22:8; **3. the Torah as Jewish law:** sg. a. study: צורבא מרבנן דרתח אוריתיה מרתחא it is his (study of) Torah which causes a *ṣ.m.* his excitement *Tan* 4a(5); האי חילך לאוריתא this

strength of yours is for (the study of) the Torah *BM* 84a(40); **באדירותא דאוריתא מיתת** you will die in the glory of the (study of) the Torah *Ber* 56b(12; MGG 708:9); **שבקו אורייתא וקא אזול לעיסקא** they abandoned (the study of) the Torah and went into business *Ket* 69b(35); **שמאדא דאוריתא** religious persecution of (the study of) the Torah *IŠGF* 87:1; pl. **אורייתין כשרן בנתין לא כשרן** are our teachings of the Torah worthy (but) our daughters are unworthy (for you)? *Qid* 71b(7); b. w. var. vbs.: 1) √גמר pe.: **כי היכי דניזיל ניגמר אוריתא בבבל** so that he should go to learn Torah in GN *Yom* 87b(14); *Anan* 13:12; 2) √גרס pe.: **גריס באוריתא** he studies the Torah *San* 88b(34); *Anan* 24:6; 3) √חרף pa.: **חריפינון ליבנך באוריתא כספסירא** sharpen your sons [i.e. make them clever] in the Torah like a sword *ib.* 24:13 [w. ref. to וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ Dt 6:7]; 4) √עבד pe.: **וכל דלא עביד אוריתא ישׂ' גוי איקרי** any Jew who does not observe Jewish law was called a pagan *ib.* 7:8; 5) √עסק pe., itpe. [JPA עסק/מתעסק באורייתה DJPA 414]: **ולא עסקי בבלאי באוריתא** and (yet) the Babylonians do not study the Torah *Pes* 88a(5) // *Tan* 9b(26); *Soṭ* 21a(29); **קא מיעסקי באוריתא** *Yom* 9b(38)

Lit: Nöld, MG 134; ib., n. 4; Voc: אוֹרָיְתָא HGP 29b:28; אוֹרֵיתָא HPP 246:17 [v. also I. Ben-David, Lešonenu 46(1982) 147]; Y: אוֹרָיְיתָא BAYTN 202.

– **דְּאוֹרָיְיתָא** adj. **Pentateuchal, having Pentateuchal authority** (≠ ↓ דרבנן) **1. Pentateuchal:** **הני מילי דאוריתא אבל דנביאי טובא איכא** this refers to Pentateuchal (verses) [i.e. that there are only five ambiguous verses], but there are many (ambiguous) Prophetic (verses) *Yom* 52b(5); **עבר מר אדאוריתא אדנביאי ואדכתיבי** you have transgressed (the laws) of the Torah, Prophets, and Ketuvim *BB* 8a(5); **ועבר על כל אורייתא** *Dec* 5:5; **דריש ירחא גופיה דאוריתא הוא** (the prohibition of fasting) on the first day of the month itself is Pentateuchal *Tan* 17b(41); **תנא דרבנן ותני דאוריתא וליתנ{ו}⟨י⟩ דאוריתא ברישא** (the *Tanna*) learnt the Rabbinic law (first) and (then) he learns the Pentateuchal one. Let him learn the Pentateuchal law first *RH* 12a(16); **איסורא דאוריתא** a Pentateuchal prohibition *Pes* 92b(5); **ספיקה דאורייתא** a doubtful matter in a Pentateuchal law *Yev* 31a(29); **סילעא דאורייתא** a Pentateuchal *sela* *Bek* 50a(9); **שיעבודא דאורייתא** the (hypothecary) obligation is a Pentateuchal one *Qid* 13b(8); **לישנא דאוריתא ... לישנא דרבנן** biblical/Rabbinic Hebrew *Qid* 2b(3); **2. having Pentateuchal authority:** a. alone: **ורמי דאוריתא אדאוריתא לר' מאיר** he raises an objection from one law having Pentateuchal authority to another one according to PN *Er* 35b(29); **כל דתקינו רבנן כעין דאוריתא תקינו** whatever the scholars ordained, they ordained (with a force) similar to Pentateuchal authority *Yom* 31a(2) // *Pes* 30b(33) // *Yev* 11a(23) // *Giṭ* 65a(1) // *Bek* 54a(13); b. ≠ דרבנן having Rabbinical authority: **הא דאוריתא והא דרבנן** this has Pentateuchal authority and that Rabbinical authority *Pes* 30b(32); *Yev* 113b(26); **וכי מקילינן בדרבנן אבל בדאוריית' לא מקילינן** we only rule leniently in a case of Rabbinical authority. We do not rule leniently in a case of Pentateuchal authority *Ḥul* 4b(6); **הני מלי דאוריתא ודאוריתא דרבנן ודרבנן אבל דאוריתא ודרבנן אתיא דרבנן מבטלא דאוריתא** these matters [i.e. that one commandment does not invalidate another] are (in the case of) one having Pentateuchal authority and another having Pentateuchal authority (or) one having Rabbinical authority and another having Rabbinical authority. But (in the case of) one having Pentateuchal authority and one having Rabbinic authority, the one having Rabbinical authority comes (and) annuls the one having Pentateuchal authority *Pes* 115a(15); *Beṣ* 5b(13); *Hor* 11a(54); *Bek* 30a(21); c. in phrase מדאורייתא: **בן שלוש עשרה מדאוריתא** a thirteen year old boy (must fast) by Pentateuchal authority *Yom* 82a(11); **קבורא מדאוריתא מנא לכו** how do you know that burial is required by Pentateuchal authority? *San* 46b(35); *Yev* 82a(15); *Švu* 31a(36); *Nid* 61b(22)

Lit: Bacher 2.

אוּרְכָּא n.m. **length** (↓ √1#ארך; TA אוֹרְכָּא TO Gen 6:15, Sy ܐܘܪܟܐ LS 49, Ma עורכא MD 346) sg. **עסרין ותרי פרסי אורכה** its length is twenty-two parasangs *Meg* 6a(34); *Ket* 112a(2); **ציץ אורכיה טפח הוא** the length of the (high priest's) frontlet is a handbreadth *Anan* 10:6; *ib.* 12; 9:7; **אורכא דעגלא כמה הואי** how much was the

length of the wagon? *Šab* 98a(9); *ib.* 22; **ההיא חביתא דפקעה לאורכה** a certain jug (of wine) which split along its length *AZ* 60b(1); **רובא דאוּרכיה** most of its [i.e. the bone's] length *HP* 206:8(HPP 307:17); **כישא כבישא ואורכא ממילא** one bunch is like (another) bunch (in circumference) and the length is of itself [i.e. some are longer than others] *Šab* 140b(9); **אי תשדייה לארכיך** if you plant it across its length *Yev* 63a(29)

Y: אוּרְכָּא *Šab* ib.(BAYTN 145).

[**אורכאה** ↓ אורבתא n.]

אוּרְכְּתָא, pl. **אוּרְכָּאתָא** n.f. **power of attorney** (cf. ↓ √2#ארך af., mng. 2) sg. **כל אורכתא דלא כתיבא ביה זיל דון וזכי ואפיק לנפשך לית בה מששא** any power of attorney in which is not written: "Go (and) take legal action, acquire possession, and remove for yourself" has no substance *BQ* 70a(10) [but cf. TGHark 93:32]; **לא אמר' כתבינן אורכתא אמטלטלי** we do not say: "We may write a power of attorney for movable goods" *Švu* 33b(18); **אורכתא כגון אקניתא דאמיא** power of attorney is like a transfer of ownership *TGAs42* 8:9; **דמאן דמוריך חבריה ובתר דיהיב ליה אורכתא מימליך ובאעי לבטולה ומוריך איניש אחרינא אית ליה רשותא** one who legally empowers another, reconsiders after giving him power of attorney, desires to annul it, and empowers another person, has the right (to do so) *HP* 66:29; *GŠ* 188:11; *SŠHai* 9a(1); *SŠSad* 160:7; pl. **אורכאתא** *TGAs42* 8:26; **אורכאתא שניאן מן אקניאתא** powers of attorney are different from transfers of ownership *TGHark* 93:30; *ib.* 33; 94:5

For the Geonic text of the שטר אורכתא, v. SŠHai 32+; OHT Qid 64+; Lit: Harkavy, TGHark 90ᵓ; 359; Y: אוּרְכְּתָא BAYTN 202.

אורנסא, אורנאסא n.m. **distaff** (> Arab عِرْنَاس Fr, AF 94) pl. **אורנסי** *Šab* 91b(41); **אורנ⟨א⟩ס{א}י בל' רבנן** *GC* 57:6 [expl. MH אישיא MKel 21:1]

Geon. comm.: ובלשון ארמי שנודע עכשיו בינותינו אין אנו יודעין אורנסי אלא עצים או קנים שעושין אותן לכרוך עליהן צמר או פשתן והאשה נושאה אותן בידה ומושכה מהן וצריא מיניה חוטי לפילכא ונמצאו אלו הוי בה בקופת הרוכלים ויש להן ארך כקישואין ודילועין OHP Šab 49:26; ופי' ארנסי שהן דוֹמין לקישואין ולדלועין והן עצים או קנים שכורכין עליהן צמר או פשתן וקוראין האחת מהן בלשון ישמעאל ערנאסה והרבות עראניס והאשה נושאה אותן בידי' ומושכת מהן חוטין לפלכה ib. 22(Ar), i.e. عِرْنَاسَة, pl. عَرَانِيس; Lit: GC 57[18]; Rieger, Technologie 15[10]; Y: אוּרְנְסֵי *Šab* ib.(BAYTN 266).

וַרְשָׁאנָא, אוּרְשָׁנָא n.m. **a dove or pigeon** (< Akk *amurs/šānu* dove, pigeon CAD A/2 95, *uršānu* #2 AHw 1434; Sy ܘܪܫܢܐ LS 186, > Arab وَرْشَان Fr, AF 118) sg. **אורשאנא אשכחיה אבא דגאני בסנפא דתיבותא** my father [i.e. Noah] found the '.-bird lying in the side room of the ark *San* 108b(47) [Var: **וראשנא** OH San 541:12]

Geon. expl.: הוא תסיל שאמרו חכמים [חולין ק"מ ע"ב] ומין יונה הוא OH San 541:8; ורשאנא טיר אסמה אלורשאן ib. 9, i.e. طَيْر إِسْمُهُ الوَرْشَان; Lit: AAC 14; AIOA 34; Y: אוּרְשִׁינָא *San* ib.(BAYTN 270).

אוּרְתָא n.f. **night** (etym. uncertain; cf. MH אוֹר [־לְ] night of ... MPesK 1:1) a. alone: sg. *Ber* 3b(28) [expl. BH נֶשֶׁף Prov 7:9, w. ref. to 1S 30:17]; *Pes* 2a(26) [expl. MH אוֹר MPes 1:1]; **כל אורתא הוו שדו ליה חמארא** each night they would cast out to it [i.e. the lion] a donkey *BQ* 116a(27); **לבר מדאורתא ... בהדי דאורתא** aside from that [i.e. the meal] of the night, together with that of the night *Šab* 117b(56); pl. **תרתין אורתא** two nights *HG1* 283:7; b. as opp. to the day: sg. 1) ≠ **יממא** daytime: *Meg* 4a(24); *Šab* 138a(39); 2) ≠ **צפרא** morning: *Yev* 109a(17); *Tan* 6b(23); c. in phrase **אורתא ד־x נגהי־y** the night between x and y: ↓ 2#נגהי mng. 2b; d. w. prep. used adverbally: sg. 1) **באורתא**: a) alone: (1) at night: **מצלו בהי באורתא** they used to pray in them [i.e. the phylacteries] at night *Men* 36a(27); (2) last night: **לא הוית גבן באורתא בתחומא** you were not with us last night in the study hall *BQ* 20a(41) [= H אמש AZ 37a(8)]; *BB* 51a(12); *Zev* 2b(4; Ed); *AZ* 76b(20); *Nid* 63a(4); b) ≠ **לצפרא** the next morning: **באורתא אמ' ר' יוחנן הכי לצפרא הדר ביה** at night PN said so. The next morning he retracted *Šab* 76a(14); *ib.* 136b(4); *MQ* 9a(43); *BM* 84b(6); *BB* 30b(15); *ib.* 151a(25); c) ≠ **בקדמותא** at dawn: *Bek* 31b(18); 2) **לאורתא**: a) tonight: **פוק עיין בה דלאורתא קא בעי לה מינך** go (and) study it [i.e. the tradition on the matter], for tonight he will ask you it *Giṭ* 27a(17); *Yev* 61b(9) // *BM* 20b(2) // *BB* 172b(3); **ההיא איתתא דאזמנוה לדינא מיצפרא לאורתא** a certain woman whom they had subpoenaed to court in the morning for that night [lit. from the morning to the night] *BQ* 113a(15; HP 82:12); b) at night [≠ **כולי יומא**,

לאורתא שרא להו רבינא לאורוחי [מצפרא, בצפרא] אלתר PN permitted them to smell (it) immediately at night *Er* 40a(13); *Beṣ* 27a(4); *Pes* 93b(27); *Yom* 19a(31); *Ḥul* 60b(22); *Nid* 29b(20); עבד עיבידתא כולי יומא ולאורתא זיל טרח ואכו(י)(ו)ל do (your) work all day, and at night go, make an effort, and eat *BQ* 87b(21; **F**¹); *RH* 21a(16); *Tan* 24a(20); לאורתא שרא להו רבינא לאורוחי אלתר PN permitted them to smell (it) immediately at night *Er* 40a(13); *Beṣ* 27a(4); *Pes* 93b(27); *Yom* 19a(31); *Ḥul* 60b(22); *Nid* 29b(20); עבד עיבידתא כולי יומא ולאורתא זיל טרח ואכו(י)(ו)ל do (your) work all day, and at night go, make an effort, and eat *BQ* 87b(21; **F**¹); *RH* 21a(16); *Tan* 24a(20); אימיה דראמי בר חמא בצפרא כתבתינהו לניכסה לרמי בר חמא ולאורתא כתבתינהו לרב עוקבא בר חמא PN's mother assigned her property to PN in the morning, and at night she assigned it to PN_2 *Ket* 94b(18); 3) מאורתא from nightfall: כל יומא מאורתא every day from nightfall *BM* 84b(2); בשר איפסיל ליה מאורתא the meat became unfit from nightfall *Pes* 71a(42); *Meg* 7b(30); *Zev* 12a(23); *Kar* 18b(31); *Ber* 3b(27) [≠ H חצות לילה middle of the night]; מאורתא ועד צפרא overnight [lit. from night until morning] *Giṭ* 69b(26); *Men* 43a(1); *ib.* 89a(38); 4) עד (ל)אורתא until nightfall: נינטר ליה עד אורתא let him wait until nightfall *Yom* 84b(33); עד מצפרא דהאידנא עד אורתא דלמחר from this morning until tomorrow night *Ber* 3b(34); לא מצלו עד לאורתא they do not pray until nightfall *ib.* 27a(41); *Šab* 136a(43)

Lit: Nöld, NB 83, expl. this usage as ضُحَى from H אוֹרָה 'light'; S. Friedman [forthcoming]; Voc: אֹרְתָא HPP 308:19; אוֹרְתָא 28b:3; Y: אוּרְתָא *Ber* 3a(18; BAYTN 145).

אושכי n. (word in charm formula) גדגדי וסנוק לא אושכי וכושכי *Šab* 67b(1; **O**Ar [AC 2:234, s.v. גד])

Lit: Geig, AAC 69, rejects P derivs.; Y: אֻשְׁכֵי *Šab* ib.

אושכפא, אושכאפא, אשכפא n.m. shoemaker (< Akk *aškāpu* leatherworker CAD A/2 442, AIOA 39; ↓ אשכפא, אשכפתא, 1# חרתא; Ḥaṭ אשכף DNWSI 123, Sy ܐܫܟܦܐ LS 777, > Arab إسْكاف Fr, AF 256) a. general: sg. שמעיה לההוא גברא דהוה קאמ׳ לאושכפא עביד לי מסאני דקא פלחי לי שב שני he heard a certain man say to a shoemaker: "Make me shoes which will last for seven years" *Giṭ* 68b(16; **AsSM** 76:25); pl. בדטייעי דקטרי אושכפי in the case of (straps of shoes of) Arabs which the shoemakers knot (in a permanent fashion) *Šab* 112a(16); אושכאפי *SMel* 42:8; אשכפי *Pes* 42b(28); b. tools: ↓ חרבא mng. 2, 1# חרתא, 1# מחטא, פרורא

Voc: אוּשְׁכָפֵי VTM 116; Y: אוּשְׁכָפָא *Giṭ* ib.

[אושלא ↓ 2# אשלא n.]

1# אֻשְׁפִּיזָא, אַשְׁפִּיזָא, אוזפיזא n.m. inn, lodging, hospitality (< MP *aspinj* hospitality, inn CPD 12; Sy ܐܣܦܝܙܐ LS 53, Ma שפינזא, אשפינזא MD 471 [var. of שפינזא]) **1. inn:** a. general: sg. איקלע פריסתקא לההוא אושפיזא דהוה ביה the messenger happened to come to a certain inn where he was staying *BM* 86a(15); *Soṭ* 47a(35); *San* 67b(35); *ib.* 101a(37); 107b(26); *AZ* 70a(14); *Ḥul* 7a(46); *Ara* 16a(6); מטו ההוא דוכתא בעו אושפיזא they arrived at a certain place (and) sought an inn *Yom* 83b(31); b. in proverbs: sg. פומבדיתא לויך שני אושפיזך (if) one of GN accompanied you, change your inn (for fear of being robbed) *Ḥul* 127a(31); **2. lodging, residence:** sg. a. general: כל יומא הוה מלוי ליה מר עוקבא לשמואל עד אשפיזיה PN used to accompany PN_2 every day to his lodging *MQ* 16b(23); *Soṭ* 40a(40); *Yom* 12a(26) // *Meg* 26a(42) [↓ 1# גולפא]; *BM* 24a(1); *ib.* 71a(44) // *AZ* 22b(23); *Giṭ* 44b(22) [≠ ↓ 1# ביתא]; גוברא דהוה נקיט אושפיזא התם אית להו תרי פוריי they had two beds for a man who took up lodging there *San* 109b(31; MGG 311:11); אשפיזא *ib.* 107b(26; SM 181:5); אחוי לי אושפיזיה show me his residence *Er* 74a(22) // *ib.* 85b(3); b. in a fig. or metaph. sense: אושפיזא הוה נקטא זמנין הכא זמנין הכא (the fire of the altar) took up its abode sometimes here (and) sometimes there *Zev* 61b(20); ליחרוב ביתך וליתיב אשפיזך דהאי עלמא אשפיזא וההוא עלמא ביתא may your house be destroyed, and may your place of lodging be inhabited, for this world is the place of lodging, and that world [i.e. the grave] is the home *MQ* 9b(11); **3.** w. √נתן/√יהב **pe. to extend hospitality:** sg. בעא למי(תב)⟨בת⟩ בליליא ולא יהבו ליה אושפיזא he wanted to spend the night, but they did not extend him hospitality *Ber* 60b(56) [**P**: אוזפיזא]; דלא יהבי אושפיזא *Giṭ*

57a(28; **V**¹⁸) [expl. GN כפר ביש ib.; lit. evil village]); *Qid* 29b(37; **O**²); *SOZ* 72:19

Lit: Geig, WZKM 44[1937] 195¹; id., AAC 71; Tel 26; Y: אוּשְׁפִּיזָא *Ber* 60b(55; BAYTN 270).

2# אושפיזא n.m. landlord (< *אושפיזאה *nisbe*-form; ↓ אושפיזנא) sg. הוה משתתיפנא בפריטי בהדי אושפיזאי I used to be a partner (in the Ḥanukka lights) with my landlord by means of coins *Šab* 23a(15); *Er* 53b(21); *Qid* 76b(26); לא לישדר מאני לאושפיזיה לחוורי ליה one should not send (one's) clothes to one's landlord to wash for him *Šab* 140b(26)

אֻשְׁפִּיזְכָנָא, אושפיזכאנא, אישפיזכנא n.m. landlord, host (< MP **aspanjakan* [> Arm; v. Hübsch, AG 109, < MIr **aspanjān*; ↓ אושפיזכנתא; Ḥaṭ אשפזכן DNWSI 125, Sy ܐܣܦܝܙܩܢܐ, ܐܫܦܝܙܩܢܐ? LS 53, MH² אושפיזכן J 36) **1. landlord:** sg. אושפיזכניה דרב פפא PN's landlord *Beṣ* 4a(42); *ib.* 37; 12b(40); *Yom* 78a(25); *Qid* 69a(10); *BM* 51a(5); אשפיזכנא *Ḥul* 132b(8; HPP 60:18); אִישְׁפִּיזְכָנֵיהּ *San* 7b(49); דזעירי אשלים כיסא לבת אושפיזכניה PN handed over a money bag to his landlord's daughter *Ber* 18b(39); **2. host:** sg. אורחא דארעא למישבק איניש גו(י)(ו)לפא ומשכא לאושפיזכני(ה) a person customarily leaves an (empty) pitcher and a hide for his host *Yom* 12a(25; **L**); בר אישפיזכאניה his host's son *Zev* 18b(7); *Er* 63a(11)

Lit: Geig, WZKM 44[1937] 196¹; Tel 27; Y: אוּשְׁפִּיזְכָנָא BAYTN 314.

אוּשְׁפִּיזְכָנְתָּא n.f. landlady (↓ אושפיזכנא) sg. דזעירי אפקיד זוזי גבי אושפיזכנתיה PN deposited money with his landlady *Ber* 18b(39; MGG 805:12)

אוּשְׁפִּיזָנָא n.m. landlord (↓ 2# אושפיזא) sg. אושפיזנא *Er* 53b(21; RaḤ [AC 2:229, s.v. גבר])

אוּתָּבְתָּא n.f. question (↓ √תוב af.) sg. ואותבתא דרב המנונא *TGHark* 42:2; pl. ואותבאתהון ופירוקיהון their questions and solutions *IŠGF* 58:3

אזגא n. (uncertain; ↓ זוגיתא) sg. גירדא דאזגא piece of ... *Ket* 77b(18)

Expl. Ar: אגוז AC 2:356, s.v. גרד; חתיכות זכוכית AC 5:18, s.v. דגא; Lit: Geig, AAC 14, 131, s.v. גרדן.

[אזד ↓ √אזדי vb.]

אזדא ↓ √אזדי vb., note

אזדי vb. to come forward, follow (etym. uncertain) **Quad. 1. to come forward:** כיון דקרו ליה נפק אזדא as soon as they called him he went out *Mei* 17b(20; T-S F1,1 45, Ar [AC 2:125, s.v. בן תמליון]) [but v. ↓ יארא]; "אזדא" {{ואזד}} *BM* 103a(32); **2.** esp. w. ˜טעמ **to follow his/their (previous) approach ...:** ואזדא רבא לטעמיה דאמ׳ רבא PN followed his previous approach. As PN says ... *Ber* 36b(43); *Šab* 5b(10); ואזדו רבנן לטעמיהו ורבן שמעון בן גמליאל לטעמיה the scholars followed their opinion and PN followed his opinion *Er* 87b(23); *Šab* 116b(26) [שמואל]; *Pes* 82b(33) [ר׳ יוחנן]; *Suk* 20a(33) [ר׳ שמעון בן לקיש]; *Beṣ* 36a(19) [ר׳ יצחק]; *Qid* 63b(43) [רב חסדא]; *BB* 87b(23) [ר׳ יהודה] ואזדו לטעמייהו *Ber* 9a(40); *Šab* 34b(32); *Pes* 29a(25); *Yev* 72b(41); *Qid* 80a(19); *BQ* 51b(47); *Ḥul* 69b(37)

Geon. expl.: ורגע פלאן אלי קולה אלאול LPT 146:10; Lit: M. Weiss, BIA 20-21 [1983] 102+; S. Friedman, Yeivin Vol 327+, w. prev. lit., has thoroughly dealt w. the etym. of this form, but his conclusion that אזדי is a phonetic var. of the common rt. √אזל 1# is very unlikely in light of the fact that the *l-d* interchange is not found otherwise in JBA. Note also that the rt. proposed here acts synchronically like the III-*y* rts. in JBA, i.e. אתא:אתו :: אזדא:אזדו. In several places in TB, however, we find this rt. where we would expect √אזל, e.g. כיון דזרעינהו אזדא איסורייהו when he sowed them [i.e. the wheat seeds in the cow dung], their repulsiveness disappeared *Men* 69a(39); *Ḥul* 76b(4) [and v. also Friedman, op.cit., 338+]. However, in light of the preponderance of √אזל in parallel expressions, these instances should be viewed as contaminations. The mng. of this rt. in אי דאמ׳ ליה קום עלייה וו נפל אזדא *BM* 116b(42) is unclear. Shaked suggests [orally] that this word is eq. to BA אֻזְדָּא HALOT 1808 and translates נפק אזדא he came out openly; Voc: אֹזְדָא HGP 2b:10; אֹזְדוּ ib. 3b:37.

אַזְהַרְתָּא n.f. legal injunction (lit. warning; < MH אַזְהָרָה Yeivin, BV 992; ↓ √זהר) sg. ואזהרתיה מהכא its injunction is from here *Pes* 48a(13) [fol. by Pentateuchal verse]; *San* 56a(12); *Mak* 22a(7); *Švu* 20b(18); *Tem* 4a(3)

Y: אַזְהַרְתֵּיהּ *Mak* ib.(BAYTN 285).

אזז vb. to make erect (of ears; perh. < עזז*; cf. Sy ܥܙ LS 518, Ma אזז to strengthen MD 12) **Pa.:** לאזוזי אוני to make the ears erect *Ḥul* 38a(2; **V**¹²)

אזי ↓ √אזל 1#

אזינא n.m. seed (< *חזינא; MH² חזין lichen AC

3:357) sg. [ובלשונינו קו' או[ת' אזינא דפרחא in our language [i.e. spoken Aramaic] it [i.e. MH קפריסין] is called 'the seed of the caper' *TGAs28* 181:14

Geon. expl.: חזין מהוא זרע שלחיטים או שלשעורים כשהוא קטן ועדאן לא הוקש לעשות שבולים הוא נקרא חזין Geon 246:31; Lit: Löw, Flora 1:25

אזיתא n.f. **sweating**(?) sg. מן אשיתא ומן אזיתא מן אונא *Bo* 26:2

Mng. of entire passage is doubtful.

1# אזל, אזי vb. **to go, travel, disappear, happen** (↓ אזלא, √אזיד; Sy ܐܙܠ LS 10, Ma 1# אזל MD 12) **Pe.** (a/e), pf. 1sg. אזלי *Ber* 24a(10); אזלית *Bo* 2:2; 2m. אזלת *Zev* 96b(5); 3m. אזל *Er* 60a(19); f. אזלא *San* 93a(40); אזלת *BQ* 83a(32); 1pl. אזלן *Beṣ* 30a(26); 3m. אזלו *Šab* 33b(31); אזול *BM* 6a(31); imp. 1sg. איזיל *Ber* 16a(7); 2m. תיזיל *RH* 13a(2); *ḤM* 45:18; f. תיזלי *Ket* 54a(46; V5); 3m. ניזיל *Yom* 87b(4); f. תיזיל *Ket* 47a(27); 1pl. ניזיל *Tan* 25a(8); ליזיל *Meg* 3a(43); 2m. תיזלו *Ket* 48b(14); תיזלון *Bo* 88:11; תזלון *ḤMGas* 94:6; 3m. ניזלו *BM* 70a(7); *Anan* 15:23; imper. 2sg.m. זיל *MQ* 9b(8); איזיל *Qid* 25a(4); f. זילי *Ned* 66b(34); איזילי *BM* 84b(10; F1); 2pl.m. זילו *Er* 63b(24); *BM* 86a(18); איזילו *Bek* 30b(35); *Bo* 13:8; inf. מיזל *Nid* 45a(6); part. 1sg. אזילנא *Giṭ* 56b(21); 2m. אזלת *Pes* 73a(10); 3m. אזיל *Tan* 23a(51); f. אזלא *BB* 73b(23); 1pl. אזלינן *Men* 64a(35); 2m. אזליתו *Ket* 91a(40); 3m. אזלי *Ket* 69b(35); f. אזלן *BM* 73a(10); forms w/o *lamed*: pf. 1sg. אזאי *BB* 73b(42) [= אזאי*; v. Eps, Gr 59]; 3m. אזא *Pes* 111b(17); *BQ* 117a(38; GTB2 201:14); אֲזָא *HGP* 39b:19; imp. 1sg. איזי *Giṭ* 56a(37; SM 43:20); *BQ* 103a(20; HP 51:2); אִיזֵי *HGP* 1b:32; 3m. ליזי *BQ* 38a(35; MGG 380:4); f. תיזי *Ket* 104b(39); *HP* 163:16; 1pl. ניזי *Pes* 7a(23); imper. 2sg.m. זי *Pes* 104b(3); *San* 109b(30; MGG 312:3); *Ket* 60a(12; TGHark 99:15 [v. n.1]); זִי *HGP* 42a:33; part. 1sg. אזינא *Bo* 6:6; 3m. אזי *Ber* 59a(11; MGE 148:1); *BM* 75b(47; MGE 526:6); w. assim. of *zayin*: part. 3sg.f. אלא *Suk* 49b(5); 1pl. אלינן *Suk* 39b(15); *Men* 23b(12; F1,1 75); 2m. אליתו *Suk* 30a(29);- **I. alone: 1. to go, walk:** איזי' או לא איזיל should I go or not go? *Qid* 70a(32); *BQ* 23b(32); אנא לא אזלי I did not go *Pes* 104b(7); לא מצית אזלת you cannot go *Tam* 32a(44); עד דאזל נח נפשיה דלוי by the time he went, PN had died *Šab* 139a(48); שקול תורא וזיל take the ox and go *BQ* 46b(1); וכל בי שימשי הוה אזיל he used to go every Friday (to his house) *Ket* 62b(24); הני אזלו לעלמא these (birds) went elsewhere *Beṣ* 11a(7); *Yev* 115b(8); סאבי דאזלי אתיגדא old men walking with the aid of [lit. on] a staff *BM* 21b(36) [expl. MH נְמוֹשׁוֹת MPea 8:1] // *Tan* 6b(7); b. w. fol. prep.: 1) (א)בתר: 1) general: אזל אבתרה לחצר מות he followed her to the cemetery *Ber* 18b(40); ר' אבהו הוה שקיל ואזיל בתריה דר' יוחנ' PN was moving along and following PN$_2$ *ib.* 24b(46); *Er* 30a(27); *BQ* 17a(10); b. in a fig. sense: בתר עניא אזלא עניותא poverty follows a poor man *ib.* 92a(52) [+ //'s; ↓ עניותא usage b]; אזלין בתר מאי דהני ליה לליבהון they follow what pleases their heart *AnanSch* 26:5; 2) -ב: הוה קא אזיל באורחא he was walking on the road *Ber* 53b(28); *Er* 53b(43); *Tan* 23a(43); *Ḥag* 5b(46); *Ket* 62a(20); *ḤM* 41:15; 3) -ל: דכאיב ליה כיבא הוא אזיל לבי אסיא one who is in pain goes to the doctor's house *BQ* 46b(19); *AZ* 25b(32); ההיא איתתא דעלת ואזלת לההוא ביתא a certain woman who entered and went into a certain house *BQ* 83a(32); 3) (ל)גבי: אזול לגביה they went to him *Tan* 23a(55); אזול לגבי ברתיה דנבוכדנצר they went to PN's daughter *San* 93a(39); *Yom* 87b(4); *Ket* 63a(12); *BB* 163a(8); 4) (ל)קמי: אזל לקמיה דר' נתן he went before PN *Pes* 62b(18); *ib.* 73a(10); *Yev* 122a(2); *BQ* 117b(18); c. w. a fol. vb.: 1) asyndetically [cf. OfA אזל קרב he approached Aḥ 94, Sy ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܡܨܕ ܢܘܢܐ I am going fishing John 21:3; v. PSm 106]: אזל אמרה קמיה דר' אבהו he went (and) said it before PN *Er* 54b(51); *Ket* 40b(46); אזל אשכחיה דנח נפשיה he went (and) found that he had died *Pes* 3b(47); אזל יתיב תריסרי שנין בבי רב he went (and) sat (learning) twelve years in the *be rav Ket* 62b(34); *Ara* 16a(7); אזלו יתיבו תותי ההיא אשיתא they went (and) sat under a certain wall *Tan* 21a(4); זיל אשתבע ליה go (and) swear to him *Ned* 25a(13); זיל קטליה לפלניא go (and) kill so-and-so *Pes* 25b(12); *Qid* 59a(16); *BQ* 115a(25); *San* 95a(52); אזלית פגעית בהון בסנאי בישי I went (and) attacked the evil enemies *Bo* 29:5; *ib.* 52:10; 2)

syndetically: (a) general: ההוא גברא דהוה קא אזיל ואמר a certain person who used to go and say *San* 7a(21); איזיל ואיכול בהו קורצא בי מלכא I shall go and inform on them to the authorities *Giṭ* 56a(5); *Qid* 32a(21); *Ḥul* 57b(41); *BB* 33b(14); 3) inf.: אזל ר' נהראי לאצטרופי בהדיה PN went to join him *RH* 22b(13); אזל למיבדקה he went to inspect her *Yev* 105b(29); *Qid* 59a(11); *BB* 40b(19); *San* 106a(55); (b) esp. w. √אתי pe.: (1) pos.: אזיל ואתי ביומיה he can go and return on the same day *Suk* 27b(38); עד דאזלן שירתא ואתיין until the caravans go and return *BQ* 112b(49); בהדי דאזיל ואתי as he was moving around *Ket* 105b(35); חזייה לההוא גברא דהוה קאזיל וקאתי קמיה he saw a certain man who was moving around in front of him *Bek* 51b(17); *MQ* 24a(42); (2) neg.: האי גברא אזיל ולא אתי this man will go and not return *Šab* 156b(6); ווי לה לחדא דאזלא ולא אתיא woe for one (thing) which goes and does not come back *Šab* 152a(11); זיל האידנא ותא למחר go today and return tomorrow *BB* 140b(3); הני בתולין מיזל אזלי ואתו does virginity actually go away and return? *Nid* 45a(6); **2. to travel:** a. on land: לא שכיחי אינאשי דאזלי מדוכתא לדוכתא people do not usually travel from one place to another (on Sabbaths and holidays) *MQ* 12a(7); זימנא חדא הוה אזילנא בהדי ההוא טייעא I was once traveling with a certain Arab *RH* 26b(24); דאזיל במדברא וטעי בדירכא he was traveling in the desert and lost (his) way *Anan* 37:3; דילמא בגמלא פרחא אזל perhaps he traveled on a fast-running camel *Yev* 116a(15); b. by sea: ווי לה לאילפא דאזלא בלא מכסא woe to the boat which travels without (paying) the impost *AZ* 10b(45); כאילפא דאזלת בים like a ship which traveled on the sea *Er* 53b(20) [cf. TA אִלְפָא דַאֲזָלָא בְיַמָא TJ Jon 1:3]; *BB* 73b(24); הוו קאזלי בספינתא they were traveling by boat *Hor* 10a(46) [cf. Akk *ina elippi lillikunu* let them travel by boat CAD E 94]; *BB* 74a(44); *Šab* 81b(41) // *Ḥul* 105b(37); *Bek* 27a(28); *HP* 9:22; *Anan* 37:8; *ḤM* 45:18; **3. to disappear, vanish** [w. -ל]: אזל ליה כתב אזלא ליה קדושתיה (if its) writing disappeared, its holiness (also) disappeared *Šab* 116a(24); אזלו מיניה (the pains) vanished from him *BM* 85a(18); אף על גב דאזיל סומקא קליא even though the red color disappears (from the metallic ember) it (still) can burn *TGAs42* 159:8; **4. to die** [w. -ל; Sy, LS ib., mng. 3, DJPA 45, mng. 4]: אזל ליה גברא דהוה מסתפינא מניה the man whom I feared has died *MQ* 24a(31); אזלו לעלמ' they have died *Yev* 76b(2) [Rashi: מתו]; ואזל ליה לעלמא *HG3* 119:83; **5. to be dropped (of a subject, matter):** ליזיל אבנר let (the matter of) Abner be dropped *San* 49a(9); **6. to move on:** עלמא כל דאזיל מתפרע(ו)⟨ץ⟩ the more the world moves on the more licentious it becomes *KaR* 204:59; **7. to flow (of water**; cf. TA נָזְלַיָּא pl. TO Ex 15:8 [H נֹזְלִים]): דכל גב מיזליהו לא מחמצי as long as (the water) is flowing it does not cause leavening *Pes* 40a(11); *BM* 117a(38) [↓ √תמס pe.]; **8. to happen, occur:** זיל חזי מאי אזא go (and) see what happened *Ket* 104a(12; MGG 872:7); **9. to be current (of prices**; cf. Akk *maḫīrat illaku* the current price CAD A/1 310): בסורא אזלן ארבעה בכופרי אזלן שיתא in GN, four *seahs* go for (a *zuz*). In GN$_2$, six *seahs* go for (a *zuz*) *BM* 73a(10); **II.** w. preps. **1.** w. א-/על **to have sexual intercourse, copulate** [cf. Akk *ana sinništi alāku* CAD A/1 321]: a. humans [cf. DJPA 44, mng. 1.6.b]: הני עשרין נשי אי אזיל על חדא מינייהי if he has sexual intercourse with one of these twenty women *HG2* 35:81; *ib.* 36:97; b. animals: אזל על בהמה מעלייתא (the animal) copulated with a normal cow *Ḥul* 69a(21; H2); **2.** w. על **to beset or attack s.o.** [Sy ܐܙܠ ܥܠ to attack PSm 107]: מהו למיזל האידנא עליהו is it permitted to beset them today (to collect the debt)? *MQ* 10b(38); ויחדרון ויאזלון על עבדיהון ועל משדרניהון they will attack again their practitioners and their scatterers *Bo* 55:8; *ib.* 142:3; 7; **3.** w. -ב **to go for, be of value:** וקא אזלא ארבעה גריוי דשערי בזוזא four *grivs* of barley go for a *zuz BM* 65a(9); **4.** w. בתר **to follow:** אזול רבנן בתר דשכיחא the scholars followed what was common *Šab* 78a(9); אזול רבנן בתר השרשה the scholars followed taking root (of the plant) *RH* 13b(11); *Ket* 45b(2); מאן אזיל בתר רובה who follows the majority? *BM* 24a(36); *BB* 93b(3); ר' יהוד' בתר חזותא אזיל PN follows the criterion of appearance *Men* 23b(1); **III.** fol. another vb. **to continue to do s.t.** [cf. DJPA 44, mng. 1.g.2]: כל היכי תחיי ותיזיל will (the animal) continue to live

so long? *Ḥul* 38a(25); *Yev* 50b(33); *Giṭ* 78b(18); עד אימת נצטער וניזיל כולי האיי until when shall we continue to suffer so much? *Tan* 25a(8); הוה קא סליק ואזיל בדרגא he was continuing to ascend the ladder *Ḥag* 5b(20); מיסתמיך ואזיל רב אחא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה PN was continuously leaning upon the shoulder of PN_2, his nephew *Šab* 140a(45); ומיכסי ליה ואזיל עד דבאלי he continues to wear it until it wears out *Ket* 79b(20); *Ber* 26a(47); *BM* 103a(20); *San* 7a(27); *ib.* 96b(17); *Ḥul* 27a(18); אטו תנא כי רוכלא ליחשוב וליזיל should the *Tanna* continue to enumerate like a peddler? *Giṭ* 33a(2) [+ //'s; ↓ רוכלא]; *Naz* 21a(13); **IV.** in terminological usage: ... כמאן אזלא הא with whom does this (opinion/statement of PN) agree [lit. go]?: כמאן אזלא הא דאמ' רבא with whom does what PN says agree? *Šab* 40a(28); *Meg* 4b(47); כמאן אזלא הא דתניא with whom does what is learnt (in a *barraita*) agree? *Er* 26b(10); *Pes* 45b(26); *Qid* 62b(33); כמאן אזלא הא שמעתי' דרב with whom does this legal tradition of PN agree? *Ned* 88b(1); *BB* 153b(5)

Itpe. to depart: לא מתזיל ליה אד איכא שמשא he cannot depart until there is sunlight *Pes* 93b(27)

On the loss of final *lamed*, v. Eps, Gr 58+; on the assim. of *-zl- > -ll-* in this root in the imp. and part., cf. Sy ܐܙܠ, ܡܐܙܠ Eps ib.; Kara 78; on the imper. form זי, cf. ModSy *zē* Nöld, NSG 253; Lit: S. Abramson, Archive 2 [1974] 10+ [Pe., mng. I.2.b]; Lieb, Studies 338[42] [I.7]; Bacher 3 [Pe., mng. III].

2# אזל vb. **to spin, twist** (< ↓ √עזל; ↓ אזוליא, איזלתא, אזלא; Sy ܥܙܠ LS 519, ܥܙܠܬܐ net ib. 10, Ma 3# אזל MD 12) **Pe.:** קיבורי דאו(י)זלי בי אזלויי balls of thread which are spun [lit. they spin] at the spinners *BM* 24b(48)

Lit: Nöld, MG 58[2].

אָזְלָא n.m. **deceased person** (↓ √1# אזל pe., part.det., mng. I.4) sg. וי לה לאזלא woe to the deceased person! *MQ* 28b(11)

אזוליא n.m. **spinner of thread or string** (↓ √2# אזל) pl. אזלויי *BM* 24b(48)

Y: אֲזָלַיֵּי *BM* ib.

[אזמתא ↓ היזמתא n.]

אזרא n.m. **(uncertain)** sg. אזרא ואילנא ... and tree *Bo* 78:12

Perh. an error for אדרא or ארזא.

אֲחָא, w. suf. ־אֲחוּ n.m. **brother, sibling, another of the same type** (↓ בת אחא, בר אחא, איתת אחא, אחותא, בת אחא דאבא; TA אֲחָא TO Gen 24:29, Sy ܐܚܐ, ܐܚܘܗܝ LS 10, Ma אהא, ־אהו MD 8) sg. w. suf.: 1sg. אחי *Ket* 60a(9); אח *Yev* 97b(3); 2m. אחוך *Anan* 12:4; 3m. אחוה *AZ* 11b(20); 1pl. אחונא *Yev* 37b(35); 2m. אחוכון *ib.* 38;- **1. brother, sibling:** a. general: sg. ההוא דשכיב ושבק אחא a certain person who died and left a brother *Švu* 48b(14); זיל איתי סהדי דאחוה את go (and) bring witnesses that you are his brother *Ket* 27b(33) // *BM* 39b(32); אחוה דמרנא זיפנא the brother of our master [i.e. Jacob] is a falsifier *AZ* 11b(20); קטלתיה לאח you have killed my brother *BM* 59b(43); pl. הלל ושבנאי אחי הוו PN and PN_2 were brothers *Soṭ* 21a(43); *Anan* 107:9; אנא ואת אחי אנ' ואבוך אחי ואנא ואמך אחי I and you are siblings. I and your father are siblings. I and your mother are siblings *Yev* 97b(17; O[2]) [a riddle]; אבב חנותא אחי ורחמי at the doorway of a tavern, there are brothers and friends *Šab* 32a(11; Ar [AC 2:4]); דלמא אברהם זוטא דאחיה הוה perhaps Abraham was the youngest of his brothers *San* 69b(37); ואסיר לנקבה לאינסובי לאחהא a female is forbidden to marry her brothers *AnanSch* 35:13; כל אחיהון דמן אבוהון all their paternal brothers *Anan* 94:14; b. in PN's: sg. רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא *Ber* 5b(38); רבא אחוה דרב מארי בר רחל *Šab* 154a(11); *Beṣ* 15b(42); *MQ* 28a(34); *Ket* 50b(16); *ib.* 85b(16); *AZ* 39a(44); **2. another of the same type:** sg. דיקלא דסביל אחוה a date palm which supports another one *Er* 51a(7); *MQ* 11a(38)

Voc: אֲחָא HPP 242:19; אֲחוּה ib. 202:17; Y: אֲחָא BAYTN 3.

– אחבא, אֲחָא דְאַבָּא n.m. **paternal uncle** (< אח אבא; ↓ אחבא, דבי אחבא, חביבא; TA אֲחבּוּך TJ Jer 32:7; cf. also PN אהבה J 19) sg. חד אחא דאבא הוה ליה he had one uncle *BB* 118b(31); pl. תרי אחי דאבא הוה להי they had two uncles *ib.* 35; *HP* 72:25; אחי אביה דמן אביה paternal uncles *AnanSch* 21:10

Expl. Ar: אחבוי(א) הוא דוד כמו שקורין לאשת אחי האב מן האם דבי אחבא רבה כך קורין לאשת אחי האם מן האב Ar [AC 2:45, s.v. בי אבא רבתי]. Note also the PN אחדבוי [< אֲחָא דְאַבוּי] J 39.

– אֲחָא דְאִימָּא n.m. **maternal uncle** (↓ אימא) sg. אחוה דאימיה *BM* 85a(25) pl. אחי דאימא *ib.* 39b(2)

אחבא ↓ אחא דאבא

אחד vb. **to hold, seize, close, lock up** (Sy ܐܚܕ LS 11, Ma אהד MD 8) **Pe.** (a/u) **1. to hold:** אחד ליה בידיה he held him by his hand *San* 107b(26); ואחדין מאני קרבא ועבדין קרבא they hold instruments of war and make war *ḤM* 44:13; **2. to seize (of a disease**; cf. Akk *aḫāzu* to seize, said of diseases and demons CAD A/1 175, mng. 1c; cf. ↓ √נקט pe., mng. 4, MH אחז pe. J 39): אחדא ליה רוח פלגא apoplexy will seize him *Pes* 111b(2); *ib.* 111a(32); *Yom* 83b(27); *Ḥag* 3b(48); *Yev* 64b(20) [↓ ססגוניתא]; וליחדוה לכלבא בבוביתא דעיניה let (the blindness [↓ 1# שברירא pl.]) seize the dog in the pupil of its eye *Giṭ* 69a(12) **[As:** וזיעא יחוד יתיה [וליחדו לפלניא לכלבא may trembling seize him *Bo* 74:5; **3. to close, shut:** ותיזיל איהי ותיחוד ותפתח let her go, close (the door), and open (it) *Giṭ* 77b(17); אחדיה לבבא בתריה he shut the door behind him *San* 26a(57); *AZ* 69b(10); *TGHark* 272:27; אחדה לדשא באפי' he shut the door in front of him [lit. in his face] *AZ* 70a(5); תיחוד לה דשא באפה (the inner court) may shut the door before it [i.e. the outer court] *Er* 75b(10); *ib.* 9; 59b(22); בבט אחדית I shut the gates *Bo* 139:14; **4. to lock up:** מאן דאחיד להון לשידי 'ולדיוי' ולִיליתא one who locks up the demons, *dews*, and liliths *Bo* 12:4; אם ... בעא למיחד ולמיסר לגבר〈א〉 ולאתתא דיהון חד לות חבריה if he wanted to lock up and to tie up a man and a woman so that they should be together *ḤM* 36:20; *Bo* 95:4; pass.part. אסירת ואחידת אנתי רוחא בישתה you, evil spirit, are bound and shut up *ib.* 28:3; **5. w. עינין to produce an optical illusion** [cf. MH[2] אחז את העינים J 39, Ma איניא לאגיט MD 230]: למיחד עינין *ḤM* 37:3; *ib.* 44:26

Itpe. (e) **1. intr. to shut, close:** רהט ועייל לאידרונא וא'י'תחיד בבא באנפיה (the hen) was running into the interior room and the door shut in front of it [i.e. the pursuing cat] *Ḥul* 52b(41); *Bo* 11:2; **2. to be shut, shut up:** מיתחדא בסוכרא זוטא (the door) is shut by a small bolt *Bo* 113:6; כל מאי דמיתחיד עליה דשא דההוא ביתא whatever (goods) are shut up by the door of that house [i.e. are physically present in the house] *TGHark* 105:25; *ib.* 11; 23; **3. to shut o.s. up:** ואיתחד רב יוסף במחסיה PN shut himself up in GN *IŠGF* 118:14(Var)

אחונא, אהואנא, אחוונא n.m. **willow twig** (JPA אחוון DJPA 46) sg. *Šab* 20a(36) [expl. BH אָח Jer 36:23]; *ib.* 20b(34) [expl. MH פְּתִילַת הָאִידָן Mib. 2:1; v. l. 35]; ההוא דאמ' להו מאן בעי אחונא אישתכח ערבתא a certain person who called out to them: "Who wants אחונא?" It turned out to be a willow *ib.* 37 [Var: מאן באעי אהואנא ואשתכח ארבתא TRN 573:5]

Lit: Löw, Flora 1:571; 3:330+; Y: אַחְווֹנָא *Šab* ib.(BAYTN 229).

אֲחוֹרֵי prep. **behind** (↓ √1# אחר; Ma אהוריא MD 9) ההוא גבר' דהוה בני אשיתא אחורי כוי דחבריה a certain man who was building a wall behind the windows of another (blocking his view) *BB* 7a(18); יתיב רב פפא אחורי רב ביבי קמיה דרב המנונא PN was sitting behind PN_2 (and) in front of PN_3 *Nid* 27a(35); *Er* 43b(39); *Pes* 37b(34); *BQ* 102a(24); *ib.* 116b(53); *BB* 152a(22); *AZ* 6b(50); *Ḥul* 16a(11); *ib.* 137b(33); *Hor* 13b(47); והוה קאי ר' ירמיה בר אבא אחוריה וקא מצלי PN was standing behind him and was praying *Ber* 27a(44); בישמיה דעניאל דקאים אחורי גלגלי שמשא in the name of DN who stands behind the spheres(?) of the sun *Bo* 120:49; *Šab* 108b(26)

Lit: Nöld, MG 194; Y: אַחוֹרֵיהּ *Pes* 37b(34; BAYTN 336).

– לְאַחוֹרֵי־ prep. **behind** (↓ ־ל; TA לַאֲחוֹרָך TO Gen 19:17, Ma לעוהור־ MD 343) **1. behind:** ושדי להו לאחוריה he used to place them [i.e. the tied up coins] over his shoulder [lit. behind him] *Ket* 67b(48); *Ber* 24b(22); *Šab* 66b(44); הוה קאי לאחוריה לאחוריה he used to stand far behind him *Yom* 53a(46); **2. backwards:** a. general: קרע והאדריה לקרעיה לאחוריה he rent his garment and turned its torn piece backwards *Ket* 104a(13); *Ber* 43a(1); *Pes* 3b(48); דנפל אאפיה ואיתהפיך ונפל לאחוריה it fell on its face, turned over, and fell backwards *BQ* 53a(14); ויתהפכון לאחוריהון ויחדרון ויאזלון על עבדיהון let them turn back and attack again their practitioners *Bo* 55:8; כל דאתא לשיולי ביה חאזי לה והדר לאחוריה everyone who came to ask about him would see her and turn backwards *San* 110a(1) [cf. Ma: הדארת לעהוראך he turned backwards MD ib.]; *Ned* 50a(22); וסר לאחורי' (the snake) turned backwards *AZ* 30a(34); הדר

פרצופיה לאחוריה he had a seizure [lit. his face turned backwards] *BM* 86a(17) [↓ פרצופא]; *SOZ* 72:25; b. w. √טעי to underestimate: ↓ √טעי pe., mng. 1b

Lit: Nöld, MG 197; Y: לְאַחוֹרֵי *Ber* 24b(22).

– מִן אֲחוֹרֵי, מֵאֲחוֹרֵי prep. **behind** (↓ מן prep.; MH² מאחורי J 39) שמע מן אחורי ביתי' he heard from behind his house *Ned* 50a(16); זימנין דאתי מאחורי ולאו אדעתאי sometimes he comes from behind me without my knowing it *Qid* 33b(22); *Er* 13b(17); *Šab* 110b(4; **M**); *BB* 93a(10); *Ḥul* 91a(37); מאחורה מאימר קדישל behind her is the word of PN *Bo* 85:3

Y: מִן אַחוֹרֵי *Ned* ib.

– עַל אֲחוֹרֵי prep. (↓ על prep.) סתיר שעריכון ורמי על אחורי גביכון your hair is disheveled and thrown behind your back *Bo* 116:4

אחושא n.m. **(uncertain)** sg. *Bo* 16:4

אחותא n.m.coll. **brothers** (↓ אחא; Sy ܐܚܘܬܐ LS 10) sg. לימרו ליה אחו(ו)תא let the brothers say to him *BB* 12b(41; **V**[22])

Lit: Eps, PLA 229.

[אחזיתא ↓ חזותא n.]

אחי vb. **to stitch together, attach** (< MH 2# אחי LNVTH 101; ↓ מיאחא) **Pa.:** דמאחי מיאחא because (the bell) is stitched (into the garment) [lit. he stitches the stitching] *Šab* 58a(44)

אחך vb. **to laugh** (< *עחך < metath. חעך, w. dissim. -ʿ-ḥ- > -ʾ-ḥ-; ↓ √1# חוך; QA חעך ATTM 584, Ma אחך, עחך pe., af. MD 9) **Pe.** [w. -על־/ל־/ב at s.o./s.t.]: חזייה דקא בכי ואחיך he saw that (his father) was crying and laughing *Ber* 18b(48); ולא למחך דמשמע חוכא (the words) ולא למחך (written in a *geṭ* for ולא למהך) imply 'laughing' [instead of 'going'] *Giṭ* 85b(39); מילתא אמרי ואימא בה מילתא כי היכי דלא ליתו דארי בתראי וליחכו עלה I made a statement, and I shall make a statement concerning it so that later generations will not come and laugh at it *Šab* 75b(4)

Af. id. [w. -על־/ב at s.o./s.t.]: a. general: עביד לי(ן) מסאני דשב שני אחיך make me shoes that will last [lit. of] seven years. He laughed *Giṭ* 68b(8); פתח יעקב עיניה ואחיך Jacob opened his eyes and laughed *Soṭ* 13a(31); אחיכי ליה למר ולא ידע I laughed at you and you did not know *San* 103a(37) [≠ בכאי I cried]; ומאי טעמא אחיכת why did you laugh? *Ber* 18b(49); אחיכו עליה מאי טעמא אחיכו (עליה) ... גברא רבה אמ' מילתא לא תחיכו עליה they laughed at him. Why did they laugh at him? (If) a great man makes a statement do not laugh at him *ib.* 19b(30) // *Giṭ* 55b(19) // *Nid* 50b(13); *Beṣ* 38b(2); *Men* 74a(27); *Nid* 27a(40); כי חזייה רב יהודה אחיך אמ' ליה לא מיסתיה דשמ(מ)תיה להההוא גברא אלא אחוכי נמי קא מחיכת ביה אמ' ליה לאו בדידך קא מחיכנא when PN saw him he laughed. He said to him: "Is it not enough that you excommunicated me, but do you also have to laugh heartily at me?" He said to him: "I am not laughing at you" *MQ* 17a(19); מחיך עלה ר' יוסי בר' חנינא מאי טעמ' מחיך עלה PN was ridiculing it [i.e. PN_2's statement]. Why was he ridiculing it? *Er* 48a(1); אחוכי קא מחי(י)כי בי יהודאי the Jews are indeed ridiculing me *Tan* 21a(44); *Giṭ* 47a(17)'; *BQ* 117a(49); b. in phrase מחכו עלה במערבא they used to laugh at it [i.e. the statement] in Eretz Israel: *Yev* 88a(28); *Naz* 42a(8); *BQ* 102b(11); *BB* 16b(30); *San* 17b(28); *Švu* 26a(40); *Zev* 15a(18); *ib.* 62a(35); *Kar* 4a(60)

Lit: Nöld, MG 73²; Sok, TgJob 114. As in Ma, the af. in JBA is a metanalytical secondary form.

אחלטתא ↓ חלטתא n.

אחמרא, אהמרא n.m. **number, account** (< MIr *ahmār [> Armen hamar Hübsch, AG 178; cf. MP āmār reckoning CPD 7], NP hamār PED 1507; cf. the first element in Sy ܗܡܪܟܪܐ one who collects tribute LS 7; ↓ אגהרא, הימר) **1. number:** sg. ומשכח ליה לאחמריה he attains the (correct) number (of the year) *AZ* 9a(14; Ar [AC 1:57]) [**P**¹**J**: לחומריה]; **2. account:** sg. מאי אהמרך how are you? [lit. what is your account?] *OHT Qid* 38:8 [responsum of Saadia, said to be a phrase in spoken JBA]

Geon. expl.: אנו גורסין הומר בה"א [קידושין כב ע"ב] מעשה שכן קורין מעשה בל' ארמית איהמרא OHT ib. 6; Lit: Tel 11; Geig, AAC 17; GCIntr 33.

אַחְסַנְתָּא, abs. **אַחְסָנָא**, pl. **אַחְסָנָאתָא** n.f. **inheritance** (√חסן; TA אַחְסָנָא TO Lev 14:34) sg.abs. ולית להון חולק ואחסנא בגוה they will have no share and inheritance in it *SŠSad* 266:11; *ib.* 202b:18; pl. בעבורי אחסנאתא removing of inheritances *BB* 133b(30; Inyanot 190:22) // בי עבורי אחסנתא *ib.*(**H**) // *Ket* 53a(3)

On באחסנתיה *Zev* 54a(10), quoted from a Targum of Gen 49:27, v. ↓ מדבחא; Y: אַחְסַנְתָּא *Ket* ib.(BAYTN 285).

1# אחר, אחר vb. **to tarry, postpone** (↓ אחורי, מאוחר, איחורא, אחרינא, אחריותא, אחראה, אחרא; Sy ܐܘܚܪ to tarry, w. ܚܕܐ to stay LS 13, PSm 126) **Pe. to tarry:** דאסיר ליה למאהר בהדי בת אחות אשתו he is forbidden to tarry with the daughter of his wife's sister *Anan* 105:22

Pa. 1. to tarry, be late: מאי טעמא מאחרי ולא אתו רבנן האידנא why do the scholars tarry and not come now? *Meg* 7b(28); **2. to postpone, delay, do something later:** a. alone: אי רגילתו לאקדומי אחירו ואי רגילתו לאחורי אקדימו if you generally make (the meal) early, make (it) late. If you generally make (it) late, make (it) early *Šab* 119a(45; MGE 414:13); *Kar* 20a(27); *Yom* 20b(2) // *Zev* 86b(9); *TGHark* 43:10; pass.part. דמאחר לדימאחר the latter part (of the first verse forms an analogy) with the latter part (of the second verse) *Bek* 26b(28); b. w. dir. obj.: משום דקא מאחר לה לנזירות דטהרה because he is delaying the ritually clean Naziriteship *Ned* 4a(7); ולא מאחרנא ליה I shall not postpone it [i.e. the payment] *SŠHai* 14b(9); ואנחנא הוא דאחרנהי it is we who delayed it [i.e. the writing of the document] *HP* 67:8; *TGAs42* 180:5; c. used adverbially w. fol. vb.: מר קדים וספאי ומר מאחר וספאי one feeds (the servant) first, and the other feeds (him) afterwards *Ket* 61a(51); ומאחרינן מפקינן לה we delay its exit [i.e. of the Sabbath or the holiday] *HP* 23:8 [cf. אפוקי יומא מאחרינן ליה *Ber* 52a(25)]; דביתהו דרב יוסף מאחרא ומדלקה PN's wife used to light (the lamp for the Sabbath) late [i.e. just before dark] *Šab* 23b(31); **3. to place at a later time or position:** אי דקא מאחרי אחורי if (the witnesses) indeed place (the injury) later *BQ* 74a(9); ומאן דניחא ליה לאחורה מאחר לה one who wants to order it [i.e. the tractate] in a later position may do so *IŠGF* 32:7; *ib.* 19:3; 33:21; 34:2; אקדים רחיצה לצואה ואחר הדיחה לדמי (Scripture) placed 'washing' before 'excrement' and placed 'rinsing' after 'blood' *Anan* 27:8 [v. Is 4:4]

Itpa. 1. to tarry: דלית לי לאיתאחורי אלא שיעור זמן דאזילנא ומייתינא I only need to tarry for the amount of time to go and bring (the money) *TGHark* 151:16; **2. to be delayed:** אע"ג דאיתאחר ולא כתבו שטרא even though (its writing) was delayed, and they did not write the document (when the act took place) *ib.* 102:13; 40:21; 43:9

Lit: Eps, StI 78 [Pe.]; on *Nid* 30b(25), v. ↓ √תרה itpa., mng. 2.

2# אחר vb. **to be sexually aroused** (TA אחר pe. TJ Jer 5:8, Sy ܐܬܚܪ, ܐܚܪ LS 514, 7, MH 2# אחר LNVTH 101) **Itpe.:** מיתחרנא לך I am sexually aroused by you *AZ* 18a(52) [spoken to a woman assumed to be a prostitute; but cf. ↓ √תרה itpa., mng. 1a]

Lit: Yalon, Studies 293.

אַחֲרָא*, f. **אחריתא** adj. **last** (↓ √1# אחר, יומחרא; Sy ܐܚܪܝܐ LS 13), only sg.f. **דאחריתא** adv. **last:** הי מינהו דאחריתא which one of them [i.e. the Tannaitic traditions] (was stated) last? *Men* 52a(9; **V**[10]); *Ḥul* 86b(12; **MV**[11]); קמיתא דאחריתא the former (version was stated) last *ib.* 10; בתריתא דאחריתא the latter (version was stated) last *ib.* 12

אַחֲרָאָה adj. **responsible** (calque < Akk *arkû* guarantor [lit. the one who stands behind the debtor] CAD A/2 290, mng. 2; ↓ √1# אחר, אחריותא; MH אַחְרַיין Yeivin, BV 1047, JPA אחריי 2# DJPA 47) pl.m.abs. כולהון יהון [אחר]אין all of them will be responsible *SŠHai* 2b(5)

Lit: Greenfield, AKY 212.

אַחֲרָיוּתָא n.f. **responsibility for indemnity** (↓ אחראה; cf. MH אַחְרָיוֹת Yeivin, BV 1060) sg. ארמלתא אחריותא איתמי the responsibility for indemnity for a widow (who sold property) is upon the orphans *Ket* 97a(17); *ib.* 19; *Dec* 10:22; לישתמש בה כי היכי דלחייב באחריות' he may use it [i.e. the *sela*] in order that he should be responsible for it *Ara* 6a(35); ואחראיות שטר זביני אילין עלאי I am responsible for indemnity of the writ of this sale *SŠHai* 6a(17); *ib.* 2b(2); 12a(1); 14a(2); 18b(1); *HP* 101:27; *TGAs42* 78:25

אוֹחְרֵי, אוֹחֲרִיתִי, אָחֲרֵיתִי, אֲחֲרָנָא, אֲחֲרֵינָא, f.

pl.m. אוּחֲרָנְיָיתָא, אַחֲרָנְיָיתָא, f. אוּחֲרֵינֵי, אָחֳרֵינֵי adj. **another** (↓ √1# אחר, יומאחרא; TA אוּחֳרָן TO Dt 28:32[GTO 558], אוּחֳרִי TO Lev 18:9[GTO 564], Sy ܐܚܪܢܐ, f. ܐܚܪܢܝܬܐ, pl.m. ܐܚܪ̈ܢܝܢ, ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ LS 13, Nöld, SG §146, Ma הורינא, f. הורינתיא, pl.m. הוריניא, הוריניאתא MD 137, Nöld, MG 185+) a. alone: sg.m. האי אחרינא הוא this is another one *Ber* 53a(12); f. הא אוחריתי היא *Suk* 27b(10); pl.m. איכא אחריני בהדיהו there are others with them *Er* 73a(33); *Beṣ* 10b(20); f. איהו באחרניאתא he (did not look) at other (men's wives) *BB* 16a(40); אחרנייתא מוסיפין do they add others [i.e. new prohibitions]? *RH* 18b(50); b. w. preced. n.: sg.m. איניש אחרינא another person *San* 59b(18); לחד בשבא אחרינא on the following Sunday *Nid* 11a(25); מידי אחרינא another thing *Šab* 27a(30); מידי אוחרינא *Pes* 26a(44); קרא אוחרינא another biblical verse *RH* 13b(2); f. מסכתא אחריתי another tractate *Šab* 3b(3); זימנא אחריתי another time *ib.* 140a(29); מאתא אוחריתי another town *BM* 75b(47; MGE 526:6); pl.m. בי תלתה אוחריני three other people *MQ* 16a(33); f. תרתי@סרי שנין אחרניית' another twelve years *Ned* 50a(20); מילי אוחרניאתא *MQ* 15b(33)

Lit: Eps, Gr 130; Voc: אֹחרִינָא HPP 43:19; אֹחרִיתִי HPP 54:19; אֹחרְנִיאתָא ib. 309:30; Y: אָחְרִינָא *Ber* 53a(11; BAYTN 269).

אַחְרָמְתָא n.f. **anathema** (↓ √חרם af.) sg. *Dec* 4:1 [title of document]; וכתבו עליה אחרמתא דא לאחרמא יתיה they have written this anathema concerning him to put a ban upon him *ib.* 8; 15; שמותא ואחרמתא excommunication and anathema *TGHark* 234:14; *ib.* 161:20; מחיתנא עליכון שמתא וגזירתא ואחרמתא I impose upon you an excommunication, court oath, and anathema *Bo* 2:6; *ib.* 29:9; 52:9

The אחרמתא was placed on the individual after he disregarded the ↓ שמתא [for the text of the proclamation, v. Dec 4:5+; OHT MQ 17:21+].

אַחָתָא, אחאתא, pl. **אַחְוָותָא** n.f. **sister** (↓ בר אחתא, בת אחתא; TA אֲחָתָךְ TO Lev 18:11, Sy ܚܳܬܳܐ, pl. ܐܰܚ̈ܘܳܬܳܐ LS 10, Ma אהאתא, pl. אה(א)ואתא MD 8) a. general: sg. *BM* 39b(13); אית לי אחתא דקשישא מנאי I have a sister who is older than I *Meg* 13b(12) // *BB* 123a(40); אחתי דשפירא מנאי my sister who is more beautiful than I *BM* 84a(41); אחתיה אנא דהאי דדארי@אנא I am the sister of the one whom I am carrying *Yev* 97b(3); *AZ* 17a(23); חלש ריש לקיש אתיא אחתיה וקא בכיא קמיה PN became ill (and) his sister came crying before him *BM* 84a(45); *ib.* 59b(41) // *Šab* 116a(49); אסיר לה לאשה לאינסובי לגברא דאחאתה a woman is forbidden to be married to her sister's husband *Anan* 105:18; ברתה ואחאתה דאשת אביו the daughter and sister of his father's wife *AnanSok* 1:24; pl. תרתין נשין אחואתא דנסיבן לתרין אחי two sisters who are married to two brothers *HP* 157:19; אחותאי *Šab* 57a(22); אחואתך *Anan* 99:14; כולהי אחוותי⟨ה⟩ all of her sisters *Yev* 32b(6); אחואתיה דאימיה his mother's sisters *AnanSch* 21:9; כל אחוותיהי all of their sisters *Anan* 104:5; b. w. PN: sg. אחתיה דר' אמי בר פפא *Ket* 56b(38); שמעון בן שטח אטמרתיה אחתיה PN's sister concealed him *Soṭ* 47a(35) // *San* 107b(26); *Ket* 67b(27); *BB* 100b(18); *ib.* 151a(34); pl. פוזי ופזי אחואתא PN and PN_2 are (twin) sisters *Yev* 66a(1; TGHark 234:23)

Voc: אֹחָתָא HPP 242:19; Y: אָחָתָא *BB* 123a(40; BAYTN 3).

אטבא, חטבא n.m. **pole, scriber** (↓ בהמנק; etym. unkn.) **1. pole:** pl. *Šab* 98a(21) [w. ref. to poles mounted on the wagons used in the tabernacle]; **2.** in phrase **אטבא דספרי scriber** (used for incising lines)**:** sg. מלא אטבא דספרי the width of the scriber *Men* 32a(7; **M**) [Var: חטבה ŠT 496:17, OHP Suk 97:11]

Geon. expl.: פי' אטבי עמודין של ברזל שמסמכין בהן את הקרשי' שהם מונחים כמו סואר של קורות על העגלה למען לא יפלו OHT Šab 93:16 [mng. 1]; איטבי דבר של ברזל ויש לו שני ראשים שמ[סמכין] GnK5 167:9; אטבא דספרא של ברזל הוא בשני ראשין בשני ידות של ברזל וסופרין מנקבין בו את היריעות Iṭṭur 2:24b [mng. 2]; Y: אַטְבָּעֵי *Šab* ib.(BAYTN 305).

אַטּוּ, אַמְּטוּ prep. **on account of,** part. **interrogative particle** (< ↓ אמטול) **I.** prep. **on account of, necessitated by:** a. fol. √גזר pe.: גזרינן שאר ימות השנה אטו שבעה do we make a decree for the rest of the days of the year on account of seven (days)? *Yom* 10b(5); *Pes* 58b(15); *Beṣ* 18a(7); *Ḥag* 19a(11); *AZ* 38b(50); *Ḥul* 85b(37); ליגזור גט דבתר בעילה אטו גט דקמי בעילה let us decree (the necessity of) a *geṭ* following cohabitation on account of a *geṭ* preceding cohabitation *Yev* 53b(7); *Ket* 99a(12); *Ḥul* 31b(5); גזרה עיליתא דשישא אטו עיליתא דעלמא it is a decree (concerning) an upper room of marble necessitated by (the need to deal with) an upper room of any kind *Šab* 29b(29); *RH* 21a(7); *BQ* 11b(2); b. fol. √קנס pe.: קנסינן התירא אטו איסורא we penalize what is permissible on account of what is forbidden *BM* 72a(23); *Šab* 3b(33); *Yev* 90a(24); *BQ* 30b(4); c. fol. √תני pe.: תנן הת' אטו ה⟨כ⟩א we learnt that case on account of this one *Švu* 32a(12); תנא סיפא אמטו ריש' he learnt the latter clause on account of the former one *Ḥul* 68a(30); *Ket* 72b(38); **II.** part. **interrogative particle before nouns or pronouns introducing a rhetorical question:** אמטו כל צוואת לאו חקת דרחמנא אינין are not all of the commandments the decrees of the Merciful One? *Anan* 6:19; אטו יראה מילתא זוטרתי היא is fear (of God) an insignificant matter? *Ber* 33b(46); אטו לא רמז משה באוריתא כי האי גונא did Moses not indicate in the Torah in such a manner? *Tan* 9a(20); *Meg* 12a(11); *Yev* 76a(16); *Qid* 33a(29); *San* 33a(17); *AZ* 28b(35); *Ara* 23a(36); אטו אנן ידעינן האחשתרנים בני הרמכים do we understand (the words) הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים [Est 8:10]? *Meg* 18a(40); אטו אנא לא ידענא דשפיר קאמינא do I not know that I am saying (the interpretation) properly? *BM* 84a(51)

Lit: Bacher 4; Geiger, AAC 18; Satzlehre 155+ [mng. II]; Y: אַטּוּ *Ber* 9a(41; BAYTN 336).

אַטּוּנָא, טונא n.m. **strap, rope** (TA אֲטוּנוֹהִי pl. TO Ex 39:40, Ma אטוניא MD 13, Sy ܐܰܛܘܳܢܶܐ thongs LS 269) sg. חזאי דכרכון בי טונא דאסי I saw (in a dream) that they had bound me with a rope of myrtles *Ber* 56b(17; MGG 707:13[Var]) [**F**: דמכרכנא בטונא דאסא]; pl. אטוני דכיתנא linen ropes *RH* 23a(30)

Lit: S. Fraenkel, ZA 22 [1909] 253. The Sy form is prob. a mistake for ܐܛܘܢܐ*; Y: אַטּוּנֵי *RH* ib.(BAYTN 66).

אטם (sec. rt. < ↓ √טמם) ↓ איטמא n.

אַטְמָא, עַטְמָא, pl. **אַטְמֵי, אַטְמָהָתָא** n.f. **thigh, foundation wall** (< עטמא lit. bone; Sy ܥܰܛܡܳܐ, pl. ܥܰܛܡ̈ܳܬܳܐ thigh, side LS 520, Ma אטמא, pl. אטמיא thigh, side MD 13) **1. thigh:** a. animal: sg. מכפה דמוחא ועד אטמא from the skull of the brain to the thigh *Ḥul* 54a(10); עֹטמֹא *HP* 208:13(HPP 305:21); אטמא דבשרא a thigh of meat *BB* 88a(11); *Er* 29b(44); אי דדפנא אי דאטמא (meat) either of the rib or of the thigh *BM* 23b(12; Ar [AC 1:62]); תרבא דאטמא fat of the thigh *Bek* 30a(1); אטמא דעגלא תילתא the thigh of a three-year old calf *Meg* 7a(53); וקא מנקיו(ר)⟨ד⟩ אטמא he was removing the veins from the thigh *Ḥul* 96a(21); *BB* 74b(19); חדא דליא לי אטמא one (goose) lifted up (its) thigh to me *ib.* 73b(35); האי בוקא דאטמא the joint of the thigh bone *Ḥul* 42b(18); pl. מרטא דביני אטמי goat's wool from between the thighs (of the animal) *Šab* 49a(10); אטמי דקיימן לקרבנא thighs (of an animal) which are designated as a gift *Ḥul* 8a(35; **M**); נקדתא דעטמי removal of the veins of the thighs *HG3* 155:35; *ib.* 36; הנהו אטמהתא דבישרא certain thighs of meat *Ḥul* 97b(5); תרתי אטמהתא two thighs *San* 59b(40; **F**[2]) [**H**: אטמאתא]; b. human: sg. עטמיה *Giṭ* 69b(47; OHT Giṭ 154:1) [↓ מטהתא]; ואסרו ליה חד בהא אטמיה וחד בהא אטמיה they tied one (tree) to one thigh of his, and one (tree) to his other thigh *Ber* 56b(2; MGG 707:6); ויתלי בעטמיה ויחות let him hang (the silver plate) on his thigh and descend (into the fire) *ḤM* 40:14; *ib.* 39:4!; **2. foundation wall(?):** pl. הנהו אטמהתא דמיבלען בדיגלת certain foundation walls which are incorporated into the Tigris *Er* 57b(37; **O**RaḤAr [AC 1:62]) [Var: עטמהתא **V**[1]Ar (AC 6:186)]

Geon. expl.: עטמיה פכדה OHT Giṭ 158:4, i.e. فَخِذٌ [mng. 1]; expl. RaḤ: יריכות בינין כמו מערות [mng. 2]; Lit: Nöld, MG 58[2]; Y: אַטְמָא *Meg* 7a(53; BAYTN 75).

אטנא n. **a bird** (etym. unkn.) pl. שטני ואטני מקום שנהגו לאכול אוכלי' the *š.*-birds and '.-birds are eaten where it is customary *Ḥul* 63a(12) [Var: אתנאי MGL 255:3]

אטף vb. **to turn back** (< עטף*; Sy ܥܛܦ LS 520, Ma 1# אטף MD 13) **Pe.:** זמנין דאטיף לישא ומאטי התם sometimes the dough turns back and reaches there [i.e. the rim] *Pes* 45b(15; **E**[2]**C**)

אטר vb. ↓ √2# עטר vb.

אטרוגא ↓ אתרוגא n.

אטרוגסא, אטרוגאנא n.m. **a plant** (etym. unkn.) sg. בלשוננו קו' או' אטרוגסא וישמ' קו' או' ירבוז in our language [i.e. spoken Aramaic] it is called אטרוגסא, and the Arabs call it يَرْبُوز [i.e.

strawberry blight Siggel 74] *TGAs28* 181:12 [expl. MH יַרְבּוּז MŠvi 9:1] = אטרוגאנא *Sura* 2 [1955-6] 302:3

אַטְרָפָא, אטירפא, טְרָפָא n.m./f. **leaf, lower part, season** (TA טַרְפָּא TO Lev 26:36, Ma אטירפא MD 13, Sy ܛܰܪܦܳܐ LS 290) **1. leaf:** a. general: sg. ואי באטרפא הדר פארי if (the damage is) on the leaf, it regenerates *BB* 18b(10); pl. תרין אטרפי הוא דנפקין באילנא חד לאפי חבריה two leaves which emerge from the tree, one opposite the other *Anan* 9:16; *ib.* 13; 20; b. of particular trees: sg. אטרפא דאדרא leaf of an '.-tree *Giṭ* 69b(52); דארא מציעא אטרפא מציעא the middle row (of the crocus and) the middle leaf (of it) *Nid* 20a(38); טרפא דאסא myrtle leaf *Ket* 77b(22; MGG 226:6); *Šab* 146b(33); אטרפא דעארא bay leaf *Giṭ* 69b(24; V[16][corr.]) [Var: טרפא דערא Ar (AC 6:256)]; *ḤM* 46:1; pl.abs. אטרפין דזיתא olive leaves *ib.* 41:1; det. אטרפי *Suk* 37b(4) [myrtle]; דררבן אֹטירפֵיה ופתיין its [i.e. the wild myrtle's] leaves which are large and wide *HP* 32:31(HPP 43:20); *ib.* 33:3; חסא גילאה דפשיטין אטרפוהי ... lettuce whose leaves are flat *ḤM* 41:20; אם כמ(י)שין אטרפוהי ומכפפן if its leaves are withered and bent over *ib.* 4; תלתה טרפי דקארי דמיבשי בטולא three leaves of gourds which are dried in the shade *AZ* 28b(10); **2.** perh. **season:** pl. חמרא בר תלתא טרפי wine of three seasons [i.e. three year old wine] *Šab* 129a(41) [cf. Rashi]

Y: טְרָפָא BAYTN 84.

– אַטְרָפָא דְנְחִירֵי n.m. **flap of nostril** (↓ נחירא; Sy ܛܰܪܦܳܐ ܕܢܚܺܝܪܳܐ LS ib., mng. 2) sg. אטרפא דשמאלה דנחיריה the left flap of his nostril *Ber* 55b(40)

– אַטְרָפָא דְזִכְרוּת n.m. **flap of the phallus** (↓ דכרותא) pl. תרין אטרפי דזכרות the two flaps of the penis *Anan* 85:15

אִי conj. **if, whether** (< אִין; ↓ או, איכו; Sy ܐܶܢ LS 27, Ma הין #1 MD 146) **1. if:** a. fol. by a non-verbal phrase: אי ספרא לאו סייפא אי סייפא לא ספרא if one is a scholar, then one is not a highwayman. If one is a highwayman, then one is not a scholar *AZ* 17b(33); אי אגרא לא פחתא ואי פחתא לא אגרא if there is a fee, there (should) not (be) a depreciation (charge). If there is a depreciation (charge), there (should) not (be) a fee *BM* 70a(11); אי איכא דשמיע ליה מילתא לימא לי if there is someone who has heard the matter, let him tell me *Ber* 5b(40); *Šab* 110a(15); *BM* 42b(17); *AZ* 12b(18); אי לאו את הוה יתבינן פורתא וקיימינן were it not for you, we would have sat a bit longer and (then) have gotten up *BQ* 10b(12); דאי לאו חרב הוה קרי לה for if not [i.e. if Scripture did not intend to teach us the place of slaughtering], it would have called it 'sword' [and not מַאֲכֶלֶת Gen 22:10] *AnanSch* 24:25; דאי לאו הכי לא הוה קיימא were it not so, it would not have endured *San* 108b(32); *Anan* 76:24; אי אחוכון אנא הבו לי מנתא if I am your brother, give me a portion *Yev* 37b(38); אי מיניכו הפרכי מינן מלכי אי מיניכו מלכי מינן הפרכי if the governors (come) from you, the kings (come) from us. If the kings (come) from you, the governors (come) from us *Meg* 12a(15; **G**) // *AZ* 8b(22); אי נמי alternatively *Ket* 80b(16) [↓ נמי usage e.1.a]; אי הכי קשיא רישא if so, the first part of the Mishna is difficult *Ber* 27a(13) [↓ הכי mng. 1.a.2]; b. fol. by a verbal phrase: 1) pf.: אי איתמר הכי איתמר if it was said, it was said in this manner *Šab* 39b(16); דאי אשמעינן בימות החמה for if he informed us about the summer ... *ib.* 8b(21); *Meg* 29b(39); *BM* 31a(51); 2) part.: אי הדרת בך יהיבנא לך אחתי דשפירא מנאי if you repent [i.e. stop being a highwayman], I shall give you (in marriage) my sister who is more beautiful than I *BM* 84a(41); אי ידעיתו זמנא דשטרא כתובו if you know the date of the document, write (it) *BB* 171b(31); אי ידענא ידענא ואילא שאילנא if I know – fine. And if not – I shall ask *San* 8a(17); אי מאת ולא אית ליה ברא if he dies and he does not have a son *Anan* 107:5; אי בעי עביד אי בעי לא עביד if he wishes he does (it). If he wishes he does not do (it) *BM* 10b(46); אי בטלי יהירי בטלי אמגושי if the haughty cease to exist (among the Jews), the magian priests will cease to exist (among the Persians) *San* 98a(37) // *Šab* 139a(24); אי זכיתו לי כל דבעיתו עיבידו בי if you best me, do whatever you want to me *Bek* 8b(24); אי קטיל ליה בר קטלא הוא if he kills him he is liable for execution *Mak* 10b(28); אי בעית לאחרובי ביתא דחברך if you want to destroy the

house of your friend *ḤM* 43:9; 3) imp.: אי תקדמיה יונך ליון if your dove will overtake my dove *San* 25a(31); אי אינקטיה ביד מאן מרמי ליה מין if I shall hold him in my hand, who can snatch him away from me? *Ḥag* 15b(18); דאי לא תימא הכי for if you do not say so ... *Er* 2a(31); *Yom* 56b(15); *Yev* 102b(46); *BM* 5b(4); *Yev* 45a(43); **2. אי ... אי either/whether ... or:** אי חברא אי מיתותא either a friend or death *Tan* 23a(53) // *BB* 16b(24); אי בר תלתין ותלת אי בר תלתין וארבע either thirty-three or thirty-four years old *San* 106b(6); מספקא ליה אי כרבנן אי כר' יהודה he was in doubt whether it is according to the scholars or according to PN *BB* 127b(3); *BM* 18b(46); ולא ידענא אי דידיה אי דרביה I do not know whether it is his or his master's *Nid* 10b(7); *Šab* 139b(1); *Giṭ* 6a(47); *Švu* 46b(21)

Lit: Satzlehre 271+. This word is occasionally joined enclitically to a fol. word, esp. in Y mss., e.g. יאמרת ,יהכי [v. Kara 45]; יהכי *Geon* 340:15; *LPT* 154:6 [expl. as מקאם או הכי]; Y: אִ *Ber* 18b(11; BAYTN 338).

– אִי דְ־ conj. **if (the case is) that ...** (↓ ד־ mng. I.5) אי דליכא אחרינא בהדיה if (the case is) that there is no one else with him *Er* 70a(17); אי דאיכא סכנה ודאי שרי if (the case is) that there is a danger, it is certainly permitted *Yom* 49a(23); *Beṣ* 26b(27); *Yev* 61b(32); *Ket* 101a(25); *BQ* 32b(35); *BB* 97b(16)

Lit: Satzlehre 273+.

– אִי לָאו דְ־ conj. **were it not that ...** (↓ לאו, אילאו; Ma עלאו ד־ MD 350, Nöld, MG 478+) אי לאו דאמרינהו משה באוריתא ... לא אמרינן להו were it not that Moses had said them in the Torah, we could not have said them *Ber* 33b(43); אי לאו דאימעוט מנא הוה ידע were it not that (the number of the wings) had been reduced how would he have known? *Ḥag* 13b(46); אי לאו דדלאי לך חספא מי משכחת מרגניתא תותה were it not that I had lifted up the oyster shell for you, would you have found the pearl under it? *Yev* 92b(27) [+ //'s; ↓ חספא #1 mng. 2]; אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה ולחמאריה לשחוור were it not that he had confessed to him, he would have brought him and his donkey to the *š.*-official *BB* 47a(15); אי לאו דחזאי מבי נשא לא הוה עבדא were it not that she had seen (this) in her family home, she would not have done (it) *Ḥul* 110a(18; **V**[11]); *Šab* 60b(50); *Meg* 11a(48); *Yev* 17a(22); *Giṭ* 45a(28); *BM* 85a(21); *AZ* 20b(23); *Bek* 37a(32)

Lit: Nöld, MG 479[1].

אִי, הִי interj. **woe!** (MH[2] הִי J 343; cf. Sy ܐܳܘ LS 7) אי צנא דמלי ספרי woe! A basket which is full of books! [metaph. for one who knows the entire Tannaitic tradition by heart] *Meg* 28b(39; **M**) [Var: הא **G**]; אי מולדא דיהודיאתא בת מולדא דיהודיאתא woe! A midwife of Jewesses, the daughter of a midwife of Jewesses *AZ*! 26a(26) [Var: הי Eps, St2 562:2, 9]

Lit: Eps, Gr 143.

אִי־ ↓ אית particle

אִיבִיתָא ↓ עיבידתא n.

אִיבְרָא, abs. **אֵבַר** n.m. **limb, arm, male sexual organ** (Sy ܐܶܒܪܳܐ arm BBah 19:21, Ma עברא #2 arm MD 341; mng. 2: OfA אבלה = MP *kēr* penis FiP 10:36, DNWSI 7, MH[2] אבר J 9) **1. limb:** sg.abs. טפלה אבר אבר he applied a (depilatory) paste on her one limb at a time *Šab* 80b(14) // *MQ* 9b(46); det. איברא דבישרא the limb of the flesh [i.e. the amount on it] *Yom* 25b(27; **L**); **2. arm:** sg. שיזיב מאה וחד גברא בחד איבריה ומאה וחד גברא בחד איבריה he saved one hundred and one men with his one arm and one hundred and one men with his other arm *Ber* 60a(53); על איבריה לשפא his [i.e. Reuben's severed] arm entered the sarcophagus *Soṭ* 7b(38; **V**[2]) // *BQ* 92a(49; **Es**) // *Mak* 11b(10; Ed); איברא דשמאליה his left arm *Šab* 90b(24) [cf. Ma עברא דסמאלא MD ib.]; איברא דימינא his right arm *Bo* 59:10; pl. דמשו אבריהו בהדי כרעיהו they wash their arms together with their feet *Anan* 33:11; *ib.* 35:3; 36:15; איבריה תרתי ארזפתא his arms are two hammers *Bo* 78:5; **3. male sexual organ:** sg. אבריה דר' ישמע' בר' יוסי כחמת בת תשעת קבין PN's penis was the size of a jug of nine *qabs* *BM* 84a(13; **F**[1]); *ib.* 16

Lit: Eps, St1 74; id., St2 813 [mng. 1]; D. Boyarin, Carnal Israel, Berkeley 1993 197+ [Mng. 2]; Y: אֵיבְרָא BAYTN 139.

אִיבְרָא adv. **certainly** (< MIr **ēbar* [cf. MP *ēwar* certain(ly), assured(ly) CPD 31, JudP *'yβr* ib.]) איברא מלכא את you are certainly a king *Giṭ* 56b(1); לא הוה בר לקיש התם אמ' ליה איברא was PN

not there? He said to him: "Certainly" *BQ* 117a(39); *BM* 8b(17); אמרה ליה לאו אנא הואי אמ' להּ איברה את הוית she said to him: "Was it not I?" He said to her: "Certainly, it was you" *BB* 168a(4); *ib.* 46a(23; F[2]); *Ḥul* 59b(33); *ib.* 42; *MQ* 7b(17); *Švu* 10a(29)

Geon. expl.: לשון הין בתשובת דברים כאדם שאומר לחבירו אעשה כן או לא והוא משיבו איברה ובלשון ישמעאל בלי TGKis 1.1:12, i.e. بَلَى Wald 16; Lit: AAC 5; Y: אִיבְרָא *Giṭ* ib.(BAYTN 332).

איגורא n.m. **(uncertain)** sg. האי רידיא כי איגורא דאמי *r.* is like a ... *Tan* 25b(38; Geon 345:8)

איגלא n.m. perh. **city gate** (Ma אגלא 1# MD 5; ↓ גלא#2) pl. לאיגלי כפי (uncertain) *BB* 8a(24; TGAs42 157:11) [+ mss.; v. DS ib. 29צ]

But H: לגלי גפא *ib.*; *BM* 108a(10).

אִיגָּרָא, abs. **אִיגַּר** n.m. **roof, ledge, upper portion** (< Akk *igāru* wall CAD I 34, AIOA 57; ↓ בני איגרא, דבי איגרי, s.v. ברא 1# mng. 12; LMA *ig-ga-ri* UrukInc 1, TA אַגָּרָא TJ Jos 2:6, Sy ܐܶܓܳܪܳܐ LS 5, Ma ענגאריא pl. MD 353, > Arab إِجَّار, إِنْجَار Fr, AF 25) **1. roof:** sg.abs. מאיגר רם לבירא עמיקתא from a high roof to a deep pit *Ḥag* 5b(37) [metaph. of a great downfall]; det. *Pes* 113a(17) [↓ קבא usage e]; *Šab* 98b(20); *BB* 59a(10); *Men* 64b(27); *ḤM* 46:9; ועיליתה ואיגרה its upper story and its roof *SŠHai* 6a(7); והלילא פקע באגרא (the din of) the *Hallel* split the roof *Pes* 85b(34); *Qid* 63b(38) [↓ √רפת pa./af.]; סק לאגרא ושדי דרגא מתחותך go up to the roof and throw the ladder down from under you *Ber* 33a(15) // *Pes* 112b(17); *San* 26a(35); סליק לאיגרא ונפל ומית he went up to the roof, jumped off, and died *Tan* 29a(43); *Ket* 103b(14); *Pes* 112b(16); *Yom* 75b(25); *Meg* 16a(27); *Qid* 40a(14); *BB* 3b(41); *Ḥul* 56b(56); *Bo* 112:6; *ib.* 139:6; איגנדורי איגנדרא מן איגָּרָא (the animal) rolled down completely from the roof *HP* 202:9(HPP 304:17); *ib.* 12; הוו קיימי אאיגרא דבי כנישתא they were standing on the roof of the synagogue *Nid* 13a(47); *Yom* 28b(38); *AZ* 26a(52); *Ḥul* 51a(13); הוה יתיב באיגרא איפחית מתותיה ונח נפשיה he was sitting on the roof, it collapsed under him, and he died *Ket* 62b(17); פום דאיגרא the edge of the roof *Ber* 63a(33); *Er* 100a(14) [↓ איפומא]; **2. perh. ledge:** sg. הות יתבא קומי שורא על איגרא she was sitting in front of the wall on the ledge *San* 95a(45; SM 112:23); איגרא דשורא the ledge [rampart?] of the (city) wall *ib.* 109b(40); **3. horizontal portion (of a letter)** [↓ ככא 1# mng. 3, גגא]: pl. אזל שקלינהו לאיגריה דבי שוייה וא ושוייה ופרדיסא he proceeded to remove the horizontal portions of the *bet* (in the word בפרדיסא), made it into a *waw*, and made it into ופרדיסא 'and the vineyard' *BB* 167a(17; HP 67:23)

Y: אִיגָּרָא *Pes* 85b(34; BAYTN 253).

אִיגַּרְתָּא n.f. **letter, legal document** (< Akk *egirtu* letter, legal document [NA] CAD E 45, AIOA 48; TA אִגַּרְתָּא TJ 2K 5:5, Sy ܐܶܓܰܪܬܳܐ LS 5, Ma ענגירתא MD 353; mng. 2: OA אגרתא כספא contract concerning silver DNWSI 12) **1. letter:** sg. אתאי אגרתא ממערבא משמיה דר' יוחנן a letter came from Eretz Israel in the name of PN *Šab* 115a(7); *BB* 41b(12); *San* 29a(3); הוה כתיבא איגרתא לרומי there was a letter written to Rome *AZ* 17b(50); חלמא דלא מיפשר כאיגרתא דלא מיקריא a dream which is not interpreted is like a letter which is not read *Ber* 55b(19); *San* 82a(55) [+ //'s; ↓ קריינא]; *BM* 114a(4); *Tem* 14a(44); **2. legal document, writ:** sg.cs. אגרת שבוקין writ of divorce *SŠHai* 3a(17); *Bo* 10:10; det. כי מטא למיחתמה לאיגרתא when he was about to sign the document *Yom* 77a(36); *ib.* 43; ליכא דקני ארעא אלא באיגרתא one can only acquire possession of a field by means of a legal document *BB* 54b(10)

On the defective spelling in SŠHai ib., v. OHT Giṭ 197:16; Y: אִיגַּרְתָּא *Šab* 115a(7; BAYTN 289).

אידא n. perh. **fate** (< BH אֵיד HAL 38) pl.cs. אידי שמיה the fates of heaven *Bo* 78:14; *ib.* 20

אִידִי pron. m. **this** (< ↓ אידך, אידין) only in אידי ואידי **this one and that one:** אידי ואידי חד שיעורא הוא this one and that one are the same measure *Soṭ* 4a(29); *Pes* 53a(23); אידי ואידי דאוריתא this one and that one are Pentateuchal injunctions *San* 41b(24); *Šab* 80b(25); *Yom* 30b(19); *Meg* 7b(50); *BQ* 106a(25); *BB* 57b(7); *AZ* 66a(28); *Bek* 26a(32)

Geon. expl.: אידי ואידי בכסר אלאלף ירידו בה הדא והדה LPT 146:14; Lit: Eps, Gr 23; Nöld, MG 92[1]; Voc: אִידִי *San* 38b(27; He); אִידִי HGP 19b:10; Y: אִידִי *Pes* ib.(BAYTN 342).

אִידִין pron. **which one** (< היידין; dial. form; JPA היידן DJPA 162; ↓ הי) אידין מיתקרי חכם which one is called a wise man? *Tam* 32a(23); *ib.* 24; 26

Y: אִידִין *Tam* ib.

אִידָךְ pron. m./f. **that, the other, remainder** (< אי + דיך/דך; ↓ אידי) **1. that, the other:** a. alone: m. ואידך and the other one? *Er* 41b(28); *Ḥag* 26b(11); *San* 57a(7); פתח אידך ואמ' the other one began speaking and said *Pes* 3b(23) [≠ חד]; *Meg* 23b(37); ודיל' אדמייבם חד מיית אידך perhaps by the time one (brother) performs the levirate marriage the other will die *Yev* 26a(32); *Pes* 62a(31) [≠ ההוא]; f. חדא הא ואידך הא one is this, and the other ... *BB* 144a(33); *ib.* 150b(32); תניא אידך another (Tannaitic source) is learnt *Yom* 11b(31); ואידך דסיפא that (case) of the final section (of the Mishna) *Mak* 14a(31); ואידך תשתרי לך בהנאה you will be permitted to derive benefit from that one [i.e. wine jug] *AZ* 49b(25); אידך דר' יהודה that (statement) of PN *Šab* 6b(7); b. m., w. fol. n.: אידך גיסא the other side *Er* 8b(11) [≠ חד גיסא]; *BM* 84a(40); *Meg* 12b(51) [↓ גיסא 2# mng. 2]; אידך פלגא the other half *Ḥul* 79b(40); *Giṭ* 73a(2); *BQ* 53a(36); *BM* 39b(23); אידך לישאנא the other version *Suk* 7a(24); *Yev* 46a(41); אידך עלמא the other world [i.e. the world to come] *Ḥag* 15a(25); באידך פירקין in another chapter of our (Mishna) *Tan* 14a(10); **2. remainder, rest:** ואידך פירושא and the rest (of the Torah) is the explanation (of this rule) *Šab* 31a(30); ואידך תזבנה ניהליה בחבליה let her sell the rest of it [i.e. her *ketubba*] to him (in compensation) for his injury *BQ* 89b(17)

Lit: Barth, Pron 77; Voc: אִידָּךְ HPP 245:17; אִידָךְ HGP 36a:18; Y: אִידָּךְ *Giṭ* 77b(36; BAYTN 342).

אידן ↓ עידנא n.

אִינְדְּרוֹנָא, אִידְרוֹנָא n.m./f. **an inner closed room** (< MP *andarōn* inside, within CPD 9 [cf. NP *andarūn* PED 109]; Pal אדרון PAT 335, DNWSI 19, TA אִדְּרוֹן TJ Jud 3:24 [H חֶדֶר], Sy ܐܶܕܪܳܘܢܳܐ LS 6, Ma ענדירונא MD 353, > Arab أَدْرُون PLAr 7) sg. האי אנדרונא דאית ליה ארבע בבי an inner room which has four doors *Men* 34a(7; M); דהוה פתיח ליה פתחא לההוא אידרונא (a certain synagogue) whose entrance faced a certain inner room *Meg* 26b(40); עיליה לאינדרונא וסגא לבבא באפיה he brought him into the inner room and closed the door before him *BM* 86a(25); *Ḥul* 52b(41); *BQ* 85b(19); *ib.* 91b(12); *Meg* 26b(39); אכסדרא דבי רב אינדרונא מעליתא היא (is not) the *exedra* of the *be rav* a proper inner room? *Men* 33b(36); דאידרונא דאוספלידא (an incantation) of the inner room, of the vaulted chamber *Bo* 14:13 [indicates where the bowl should be placed]

Lit: Fl, TW 1:12; Tel 7; Y: אִידְּרוֹנָא *Meg* 26b(39; BAYTN 305).

אִיהוּ pron. **he, it** (< reduplicated הוּהוּ* [GVG 1:304], w. dissim. *-u-u-* > *-i-u-*; cf. Sy ܗܳܘܝܘ LS 172; ↓ ניהו, הוא) a. as subj.: 1) general: דעבד ליה איהו לנפשיה what he made for himself *Šab* 58a(5); איהו גופיה he himself *ib.* 109b(38); איהו הוא it is he *Er* 54a(51); לא סגיא דלאו איהו מהיל must he circumcise? *Pes* 7b(4); *San* 42a(46); איהו כמה מלך how long did he reign? *Meg* 11b(54); או אנא שקרי או איהו שקר either I lied or he lied *Yev* 55b(33); *Šab* 156a(26); *Giṭ* 83a(32); *BM* 42b(6); *BB* 41a(23); *ib.* 73b(24); דאנא ואיהו הוה יתבינן קמיה דר' יוחנ' I and he were sitting in front of PN *Nid* 25b(44); קרינא דאיגרתא איהו ליהוי פרונקא let the reader of the letter be the messenger (who delivers it) *BM* 83b(32) [prov.]; 2) in cleft sentences: איהו הוא דאפסיד אנפשיה it is he who caused damage to himself *Ket* 3a(29); איהו הוא דקא מכסיף נפשיה it is he who puts himself to shame *Soṭ* 32b(38); *Giṭ* 32a(21); *Zev* 49a(35); *Ḥul* 94b(37); איהו הוא דאשתריא ליה שבת לגבי עבודה it is for him [i.e. the priest] that the Sabbath was permitted with regard to Temple worship *San* 51a(9); b. as obj.: לא איהו בעינן ולא אגריה בעינן we do not want either it or its reward *Yom* 69b(19); *San* 94b(38); דכי מזבין איניש מידי איהו וכל תשמישיה מזבין a person only sells something (together) with all of its implements *BB* 78b(12; P[1]); c. in prep. phrase: בלא איהו without him *BQ* 10a(46)

This pron. only occurs in JBA of BT, and except for the examples quoted, it is only employed as the subj. of a nominal or verbal phrase. Lit: Barth, Pron 14, understood אי- as a demonstrative prefix, but this was rejected by Kut, Studies 213 [Heb]; Voc: אִיהוּ HGP 23a:18; Y: אִיהוּ *Šab* 58a(5; BAYTN 341).

אִיהִי pron. **she, it** (< reduplicated הִיהִי* [GVG 1:304], w. dissim. *-u-u-* > *-i-u-*; ↓ היא, ניהי) a. in nominal phrases: 1) as subject: חטאת מאי איהי

what is (the reference to) a sin offering? *Pes* 45a(3); *Suk* 16a(7); *Yom* 19b(43); 2) w. copula היא: איהי היא is it identical? [lit. is it it?] *Suk* 35b(6); לאו איהי היא is it not identical? *BB* 167b(38); כל חדא וחדא איהי היא (do we say): "Each one is, in fact, she?" *Ket* 27a(47); b. in verbal phrases: אשתבאי איהי וחדא ברתא she and one daughter were captured *BM* 39b(10); היכי מתנביא איהי how can she prophecy? *Meg* 14b(17); איהי מהימנא she is believed *Yev* 65a(20); איהי נפשה לא אצילא it [i.e. the idolatry] did not save itself *AZ* 41b(6); איהי דידה עבדא it [i.e. the ban] will do its (job) *MQ* 17a(54); *Yev* 91a(9); *Giṭ* 49b(28); *Qid* 73a(29); *Mak* 16a(38); *Nid* 69a(39)

This form of the pron. is employed only as the subject of verbal or nominal phrases; Voc: אִיהִי *San* 41a(22; BAYTN 341).

איהמרא ↓ אחמרא n.

אִיוְשָׁא n.m. **noise** (↓ √אושׁ) sg. איושא בעלמא הוא דאיכא ביני סינפוני דמסבכין it is merely the noise (of the air) between the bronchia which are entangled *HP* 200:16

אִיזְגַּדָּא n.m. **messenger** (< OP *asgándēs* H. Happ, Glotta 40[1962] 198+, Turfan עְזְגנד Geig, AAC 14; TA אִזְגַּדִּין pl. TJ 1S 6:21, Sy ܐܝܙܓܕܐ LS 9, Ma אשגאנדא MD 40, ZSLM 38) sg. איזגדא קלילא דפסע עלמא בארבעי a swift messenger [i.e. Elijah] who traverses the world in four (steps) *TGHark* 189:26

There is no connection bet. this word and Akk *Ašgandu*, a PN [v. CAD A/2 427, AIOA 38].

איזי, איזו adv. **then, at all events** (< NP *zihe* bravo, well done PED 631; ↓ זי) a. alone: אימ' לי איזי גופא דעובדא היכי הוה tell me then, what was the essence of the case [lit. how the essence of the case was] *Giṭ* 39b(39); *Ket* 63a(13); *BQ* 27b(25); *BM* 70a(8); *BB* 32b(32); *Ḥul* 51a(15); אימא לן איזי את you tell us then *AZ* 4a(41); *BB* 74a(24); b. in phrase איזי מיהת: אשתבע לי איזי מיהת מיחת דכדרכה מתה swear to me at all events that (the animal) died naturally *BM* 98b(8); *Šab* 138b(16); *ib.* 125a(31)[1]; *Ned* 81a(39)

Lit: Eps, StI 201; Y: אִיזִי BAYTN 338.

אִיזְלָא, עיזלא, pl. **איזלי** n.m. **net trap, net** (< עיזלא; ↓ 2# אזל; Sy ܥܝܙܠܐ LS 519, ܐܝܙܠܐ ib. 10, Ma עזלא net for trapping birds or animals MD 347) sg. איזלא ומקרבי קיטרי a net whose knots are close together *Ḥul* 51b(34) [i.e. of high density; v. Geon 270:21]; איזלא ומחדקין קטריה a net whose knots are tight *Geon* 270:18; pl. *ib.* 3; *Giṭ* 60b(49) [↓ אוהרא]; עיזלי *MQ* 11a(6); מרימר פסיק לה לסורא באיזלי PN used to divide up GN with nets *Er* 8a(23; **O**); *TGAs42* 164:4

Geon. expl.: שבכה GnK5 171:15, i.e. شبكة net, snare [v. Koh, ACSup 68[4]]; expl. Ar: אולי שהן מצודות העשויין מן החוטין שלטוייה OHP Er 85:27. Lit: Nöld, MG 58[2]; Y: אִיזְלָא *Ḥul* ib.(BAYTN 108).

איזלתא n.f. **bunch** (↓ √2# אזל) pl. איזלתא דאיכרי farmers' bunches *Er* 28b(53)

איזמתא ↓ היזמתא n.

אִיזָרָא n.m. **coarse inexpensive garment** (cf. Sy ܐܝܙܪܐ belt LS 10, BBah 122:24 [= Arab إِزَار]; ↓ 1# צדרא) sg. האידנא נהוג עלמא איזרי מאי איזרי בצדרא' בר זוזא now people use coarse garments. What are איזרי? A coarse garment costing a *zuz* *Šeel* 15:15(Var)

אֵיחוּרָא n.m. **delay** (↓ √1# אחר; LJLA איחור TgPs 89:52) sg. בלא או{ו}⟨י⟩ח{י}⟨ו⟩ריא without delay *SŠHai* 4a(16)

איטמא n.m. **stoppage** (↓ √אטם, sec. rt. < √טמם; cf. Sy ܐܛܡܬܐ LS 14) sg. וקם איטמא בנהר מלכא a stoppage [i.e. dam] formed on the royal canal *Qid* 70b(33)

Y: אִטְמָא *Qid* ib.(BAYTN 75).

אִיטְפָא, איטאפא n.m. **fold, depression, curved part** (< *עיטפא; cf. TA עִטְפָךְ your bosom TO Ex 4:6; cf. Sy ܥܛܦ to turn back LS 520, Ma 1# אטף MD 13) **1. fold, depression:** pl. ביני איטאפי between the depressions [i.e. the holes in the cheese] *AZ* 35b(39; TGHark 23:20) [Var: אטיפי **P**[1]; איטיאפי GnK5 136:21]; ביני איטפי דבי כסי' ודהמסיסא between the folds of the reticulum and the omasum *HG3* 161:4; **2. curved part:** pl. אמגוזא דקאים תרין אטפי ביה כי שאקיל טופרי דאעביד תרין אטפי the nut which is composed of two curved parts [i.e. the shells] is like the nail cutter which was made of two curved parts *Anan* 87:11

Geon. expl.: בין אלעבקאת בטיית TGHark ib., i.e. بَيْنَ الْعَبَقَات small depressions Wald 48; Lit: Eps, StI 78; Y: אִיטְפֵי *AZ* ib.(BAYTN 108).

איטרא n.m. **a type of sale document** (↓ √2# עטר) a. alone: pl. איטרי *HP* 72:27; b. w. √כתב pe.: sg. כת' איטרא קלא אית לה (if) they drew up an '.-document it is publicized *BB* 29b(12); c. w. √עבד pe.: עביד איטרא קלא אית לה (if) an '.-document is made, it is publicly known *BM* 39b(5; **V**[22]); *ib.* 8

אידי, אַיְדֵי דְ־ conj. **because, since** (< א־ + ידי; ↓ על ידי, ידא prep.) a. w. fol. non-verbal phrase: אידי דזוטר אתמוחי אתמח since (the limb) is small, it was completely dissolved *Bek* 45a(46); איידי דרכיכא בלעא since (the meal offering) is soft it absorbs *Zev* 98a(15); איידי דאיכא חדא דלא סגיא בלא שלש since one (animal) must (bear) three *Bek* 20b(27); *ib.* 13a(29); *Soṭ* 34b(49); *Ara* 13b(35); b. w. fol. verbal phrase: 1) pf.: איידי דתנן רישא כזית תנא סיפא נמי פחות מכזית since we learnt in the first part of the Mishna concerning the size of an olive, (the *Tanna*) learnt also in the last part concerning less than an olive *Ber* 47b(41); *Pes* 7b(16); *RH* 33b(9); *Qid* 65a(22); *BQ* 10a(30); 2) part.: איידי דקא נפיק ממונא מיניה since the money leaves his possession *Qid* 50b(3); איידי דבעי למיתנ' since he wants to learn ... *Naz* 21a(26); *BM* 62a(13); *Ḥul* 109b(4)

Lit: Bacher 4; Y: אַיְדֵי *Šab* 109b(24; BAYTN 336).

1# אַיְלָא n.m. **ship's 'ram'** (BH 1# אַיִל HAL 38) sg. אייל' דספינת' *Ned* 50a(32)

Lit: Sperber, Nautica 51; Y: אֵילָא *Ned* ib.(75).

2# אַיְלָא n.m. **deer** (↓ איילתא; TA אַיָּלָא TO Dt 14:5, Sy ܐܝܠܐ LS 15, Ma אילא MD 15) sg. זרעא דאיילא semen of a deer *Bek* 7b(25); אילא *AnanSch* 24:1[1]

אַיַּלְתָּא n.f. **hind** (↓ 2# איילא; TA אַיַּלְתָּא pl. TJ Jer 14:5, Sy ܐܝܠܬܐ LS 15, Ma אילאתא pl. MD 15) sg. נפתלי דקליל כאיילתא Naphtali who is swift like a hind *Soṭ* 13a(26) [w. ref. to Gen 49:21]; האי זרעא דאיילא הוא דאזיל בתר איילתא semen of a deer which copulates with a hind *Bek* 7b(25)

Y: אַיַּלְתָּא *Soṭ* ib.(BAYTN 231).

איים vb. **to threaten** (< MH[2] איים J 50) **Pa.** ומאי מילתא אמרינן לאיומי עליהון what statement do we say to threaten them [i.e. the witnesses]? *Šeel* 62:10 [cf. מאיימין על העדים RH 20a(35)]

אִיָּר n.m. **Iyyar, the eighth month** (< Akk *Ijjaru* AIOA 114; Sy ܐܝܪ LS 16, Ma 2# איאר MD 14) sg. אייר דההוא שתא עבורי עבורה (the scholars) indeed added a day to *Iyyar* of that year *Šab* 87b(12); אנא מנטרנא להו עד אייר I shall wait for them until *Iyyar* *BM* 73a(37); ריש ירחא דאייר the first day of the month of *Iyyar* *Šab* 87b(11); *RH* 3a(19); *Ket* 95a(1); *IŠGF* 117:14

Y: אִיָּר *Šab* 87b(12).

אֵיךְ conj. **that** (introducing direct speech, in writs only; calque < MP *kū* = Peh Ideog *'yk* FiP 25:4 [v. Nyberg 120, mng. 4.d]; Sy ܐܝܟ LS 14, Ma איאך MD 14) איך פלניתא בת פלניתא קבילית גיטא מן ידא דאחא בר הדי' that NN received a *geṭ* from the hand of PN *Giṭ* 35a(48); *SŠHai* 3a(8); *ib.* 4b(16); 12a(16); 13b(13); *SŠSad* 175:12; *Dec* 10:3

Lit: Kut, Studies 140; Y: אֵיךְ *Giṭ* ib.

אִיכָּא particle of existence **there is, is possible** (< אית כא; ↓ אית, ליכא; Ma 1# עכא MD 348) **1. there is:** a. alone: והא איכא there is, in fact, (such a case) *BQ* 10a(44); *ib.* 56a(12); b. w. fol. n.: 1) alone: איכא רובא there is a majority *Ḥul* 28b(43); כל היכא דאיכא ממון ומלקות wherever there is a monetary (penalty) and lashes *Ket* 32a(7); היכא דאיכא מידי דדמי ליה where there is something similar to it *Ḥul* 85a(33); אם איתה דאיכא מילתא לית לה קלא if it is (the case) that there is something [i.e. a blemished pedigree], it is not publicized *Qid* 76a(36); השתא דאיכא בית המקדש now that there is a Temple *Suk* 41a(35); כמה נחמן כי אנא איכא בשוקא how many PN's like me are there in the marketplace? *Qid* 33a(45); כך וכך גברי איכא בהדן such and such (a number of) men are with us *BM* 94a(1); דיל' חס ושלום גנבי איכא הכא are there perhaps – heaven forbid – robbers here? *BB* 74a(31); תרתי קושייתא איכא there are two difficulties *Ḥul* 32b(9); איכא מותנא בארץ ישראל there is pestilence in Eretz Israel *Tan* 21b(29); איכא מאתא חדא מיניהו is there one town (completely populated) by them [i.e. the Jews]? *Meg* 13b(43); והא איכא שלמה is there not, in fact, Solomon? *Meg* 11b(1); איכא גברא ביהודאי there is a man among the Jews *BM* 86a(7); מאן איכא בי חיי who is there in PN's household (who will hear

me)? *Yev* 121b(39); 2) w. הוה [cf. ↓ אית usage a.2]: הוה איכא טלא עילויה there was dew on it *Šab* 147a(9); הוה איכא חד גבן there was one with us *ib.* 156b(12); הוה איכא הנהו כלבי דהוו אכלי אינשי there were certain dogs that used to eat people *AZ* 18b(2); *Ket* 103b(13); *BB* 32b(31); *Ḥul* 7a(39); ולא הוה איכא מאן דמפלג בסורא there was no one who was outstanding (in knowledge) in GN *IŠGF* 107:9; c. w. fol. pron.: לא תיתנייה דאיכא אנא do not recite it [i.e. עֲנָוָה MSoṭ 9:15] because I exist [lit. there is I] *Soṭ* 49b(55); הא איכא נמי הא there is, in fact, also this [i.e. another difference] *Yom* 8b(4); הא איכא אחריתי there is, in fact, another (difference) *San* 36b(11); והא איכא הני there are, in fact, these *ib.* 89a(49); d. w. fol. adv.: איכא הכי ואיכא הכי there is this way and there is that way [i.e. two interpretations] *Meg* 10b(23); ומי איכא הכי is there such a thing? *BQ* 11a(12); e. w. fol. prep. phrase: מאי איכא בין רבא לאביי איכא בנייהו what (difference) is there between PN and PN_2? (The difference) between them is ... *Ket* 30b(15); ומי איכא כי האי גונא is there such a case? *BQ* 35a(8); דאיכא בארעא לא ידעת דאיכא ברקיעא ידעת you do not know what there is on the earth. Can you know what there is in heaven? *San* 39a(18); f. w. fol. ־ד-phrase: 1) alone: אי איכא דמייתי להו ריפתא התם if there is someone who will bring them bread there *Er* 73a(43); איכא דאמרי some say [lit. there are those who say] *Pes* 112b(7) [and *passim*; cf. JPA אית דאמרין DJPA 56]; איכא דיהיב אכרגא ואיכא דלא יהיב כרגא there are some who pay the poll tax and there are others who do not pay the poll tax *Yom* 77a(46); *Suk* 53a(44); *Yev* 64b(42); איכא דמתני לה אסופא there is someone who transmits it [i.e. the statement of PN ib.] on the concluding part (of the Mishna) *Beṣ* 28a(23) [and *passim*]; *Meg* 30b(10); *Qid* 73a(18); *BQ* 16a(28); איכא דשמע בהא ולא שמע בהא there may be someone who hears about this and does not hear about that *Qid* 81a(18); *BB* 145a(40); איכא דגאני שבעין שנין is there someone who can sleep for seventy years? *Tan* 23a(43); 2) w. a fol. n.: איכא סהדי דידעי מה הוה כת' ביה בשטרא there are witnesses who know what was written in the deed *BQ* 98b(1); איכא אינשי דמשדרי חמרא במנא דכיילא there are people who send wine in a measuring vessel *Beṣ* 29a(39); איכא מאתא דמקרבא להתם (if) there is a town which is close to there *MQ* 12a(4); **2.** w. fol. inf. **is possible, may:** מאי איכא למימר what can one say? [lit. what is there to say?] *Šab* 6a(16) [and *passim*]; איכא למיפרך it is possible to refute *Pes* 23b(19); תרגום איכא למטעא ברכה לא איכא למטעא one may make a mistake in the Targum. One does not make a mistake in the blessing *Meg* 32a(8); *ib.* 27b(8); *Suk* 38b(1); *Yev* 53b(17); *Ned* 14a(6); *Zev* 17a(1); *Ara* 30b(2); *Anan* 10:18

Lit: Satzlehre 141+. Since this word acts as a pseudo-vb. it has formed the quasi-inf. מיכא; cf. איכא מיחת מיכא איסורא there is indeed a prohibition *HP* 11:8 [v. Eps, St1 97]; Voc: אִיכָּא HPP 40:20; Y: אִיכָּא *BQ* 2a(9; BAYTN 332).

איכדא (uncertain) *HGI* 94:38

אִיכּוּ part. **if, indeed ...** (< אי + כו; ↓ כי, כו, אי interj.) introducing irrealis conditional sentence in pf.: איכו השתא לא אתאי סכינתון לבראי if, indeed, I had not come now, you would have endangered my son *Ber* 25b(52); איכו שכיבי לא אמרי לך if, indeed, I had died, I could not have told you *Yev* 46a(27) // *Šab* 152b(33) // *BM* 73b(26); *Beṣ* 4b(1); *Ḥag* 5b(41); *Yev* 65b(48); *BB* 87a(32); *ib.* 111a(32); *San* 107a(26)

Lit: Ros, Yalon Vol 310[60] w. prev. lit. [who analyzes the form as < איך כו]; Satzlehre 278+; Eps, Gr 141; Voc: אִיכּוּ *BM* 73b(26; Oxf., heb. d.45) [Ros, op. cit.]; Y: אִיכּוּ BAYTN 338.

אִיכּוּם adj. **black** (↓ √אכם, אוכם; Ma עכומא MD 349) sg.m. פתיא איכומא black water bucket! *Pes* 88a(44) [+ //'s; ↓ 1# פתיא; pejorative appellation]

אִיכּוּרָא n.m. **shrine spirit** (< Akk *ekurru* temple CAD E 70; Ma עכורא MD 349, mng. b, AIT 349) pl. מיטול דמיכבש איכורי אזילנא because I am going to subdue shrine spirits *Bo* 52:11

א(י)כפת ↓ √1# אכף

אִיכָּרָא n.m. **farm laborer** (< Akk *ikkaru* CAD I/J 49, AIOA 58; ↓ איכראה; TA אִיכָּרָא TJ Is 21:10, Sy ܐܟܪܐ LS 20, Ma עכארא MD 349) pl. אִיכָּרַיָא דר' זביד PN's farm laborers *San* 26b(45; HGP 39a:24) [Var: אִיכָּארֵי VTM 108; איכריה **K**; איכרוהי RaḤ; אריסי **HeRashi** (v. comm.)]; איזלתא דאיכרי farmers' bunches *Er* 28b(53)

Y: אִיכָּרֵי *Er* ib.(BAYTN 253).

אִיכָּרָאָה adj. **of a farmer** (↓ איכרא) pl.f. תרתי ריפאתא איכרייתא two farmer's loaves *Er* 82b(39; O)

1# אִילָא, עילא n.m. **foal** (< עילא; Sy ܥܝܠܐ LS 516) sg. אילא משגש אורחתא דאימיה a foal (which) upsets the ways of its mother *BB* 9a(53); *ib.* 9b(9); עילא בר חמרא donkey foal *Šab* 110b(37); pl. עילי זוטרי small foals *ib.* 155a(36)

Lit: Eps, PLA 220; Y: אִילָא BAYTN 8.

2# אילא n.m. **a parasitic worm** (etym. unkn.) sg. אילא דעינבי an '.-worm of grapes *Šab* 90a(47; MTRN 622:7) [**O:** איילא]

Geon expl.: תולעת שמתליעות ענבים כ(ש)ישנן בגפן TRN 623:1; Y: אִילָא *Šab* ib.

1# אִילָּא conj. **if not** (< אין לא; ↓ אלא; Sy ܐܠܐ LS 20, mng. 1) a. alone or w. ־ו: אילא תימא הכי if you do not say so *San* 105b(44); זיל קטליה לפלניא ואילא קטילנא לך go (and) kill so-and-so, and if not, I shall kill you *Pes* 25b(12); *Ket* 50b(24); *ib.* 76b(11); *Mak* 3a(6); *TGHark* 165:18; *ib.* 166:16; 271:27; ואילא כל אימת דנפיק שטרא כד לא קריע ... מהימן פל' דנן למימר לא פריענא and if not, whenever the document is presented untorn, NN is believed in saying: "I have not been paid" *SŠHai* 4b(5); *TGHark* 35:8; b. in seq. או/אי ... אילא: או איכא איניש גביה נימא ליה ואילא נימא איהו לנפשיה if there is someone with him let him recite (it) to him. And if not, let him recite (it) to himself *Pes* 112a(25); אי אפשר ליה למרה באני לה ואילא באני לה איהו מדנפשיה if its owner could afford it he would (re)build it. And if not, (PN) would (re)build it at his own expense *Tan* 20b(44); אי ידענא ידענא ואילא שאילנא if I know – fine. And if not, I shall ask *San* 8a(17); *ib.* 96b(28); *Meg* 3a(43); דאו אית לי טעמא אמינא לכו ואילא הדרנא בי if I have an explanation I shall state it to you. And if not, I shall retract *BB* 130b(27; TGHark 175:26); *TGHark* 159:12; *HP* 100:22

Lit: Eps, St1 165; Voc: אִילָּא HPP 257:21.

2# אִילָּא ↓ אלא conj.

אִילָּאו adv. **only,** conj. **if not** (↓ אלא, אי לאו ד־; Ma עלאו ד־ MD 350, Sy ܐܠܘ PSm 250) **I.** adv. after a negation **only** [= אלא]: דספרא לא מחתינן ליה אילאו במקום קודש we only place a Torah scroll in a holy place *Anan* 23:28; ואורכא דאפותא לא האוי אילאו טפח the length of the forehead is only a handbreadth *ib.* 10:12; 5:10; 14:4; 33:7; *AnanSch* 23:23; *ib.* 24:6; 27:11; **II.** conj. **if not:** ↓ 1# אילא

אילהא ↓ אלהא

אִילּוּ conj. **if, whereas** (< אי לו; Sy ܐܠܘ LS 21, SG § 375) **1. if** (w. fol. irrealis clause in pf.): כיון דאילו אשתיק ולא חשיב עליה מיחייב אמחשבה דזריעה since if he were silent and did not think about it he would be culpable for his (original) thought of sowing *Šab* 91a(26); **2. whereas:** ואנן קא מתנינן בעוקצין תליסר מתיבתא ואילו רב יהודה כי הוה שליף מסאניה הוה אתי מיטרא we study thirteen literary units in the (Tractate) *'Uqṣin*, whereas when PN would (merely) remove his shoe it would rain *Ber* 20a(8); דאילו ר' שמעון סבר מסי ורב סבר לא מסי for whereas PN is of the opinion (that) it heals, and PN_2 is of the opinion (that) it does not heal *Šab* 111b(12); ואילו מאן דאוזיף ליה לחבירה ע"י ערבא whereas one who lent to another by means of a guarantor *Šeel* 33:2; *ib.* 38:1; 51:44; 71:30 [and *passim* in this text]

Passim in *Šeel*; Lit: Eps, St1 90.

אילווא n.m. **aloe** (< עלוא*; Sy ܐܠܘܐ, ܐܠܘܝ LS 21, 526, Ma עלואיא MD 351) sg. *Giṭ* 69b(45) [in a medicinal recipe]

RaḤ: אילווא נמי בלעז אלוויי בושם, i.e. أَلُوَة OHR Giṭ 45:24 [v. Nöld, NB 43[4]]; Lit: AAC 25, w. lit.; Nöld, MG 58[2]; Löw, Flora 2:149+; Y: אִילְוָא *ib.*(BAYTN 108).

אִילְיָא n.m. **dirge** (√אלי; Sy ܐܠܝܐ LS 20) sg. איליא בעלמא הוא דנפל להו בפומייהו it was merely a dirge that came out of their mouth *Ara* 11b(53); *ib.* 12a(14)

Y: אִילְיָא *Ara* ib.(BAYTN 108).

אִילְיְינָא n.m. **thumb** (Ma עליאנא MD 351, TA אִלְיוֹן TO Ex 29:20) sg. טופריה דאיליינא his thumbnail *Giṭ* 69a(35); טפח דאורייתא ארבע באיליינא a Pentateuchal handbreadth is four times the width of a thumb *Men* 41b(28; Šeel 154:13); אילי(נ)אנא *GC* 30:7

אִילֵין, אילי pron. **these** (archaic and dialectal; BA אִלֵּין HALOT 1814; ↓ הני; Ma עלין MD 351,

JPA אילין, איליין DJPA 153, Sy ܗܠܝܢ LS 177) a. in BT: 1) in an incantation: אילין מלאכיא these angels *Šab* 67a(25); 2) in legal documents: נכסיא אילין this property *Ket* 104b(38); במשלם שניא אילין at the end of these years *BB* 35b(15); זביני אילין this sale *ib.* 61b(12); אילין מצרנהא these are its borders *ib.* 63a(4; **P**[1]); b. in post-Talmudic lit.: 1) general: אלין דארי these generations *IŠGF* 62:1; אילין בריאתא these *barraitot ib.* 43:4; כולהי אילין שני all these years *ib.* 89:7; *HP* 185:30; חדא מן אילין מילי one of these things *Anan* 16:9; *ib.* 23:16; 51:8; אילי מילי *TGHark* 165:16; אילין שאילאתא these questions *TGAs42* 93b:1; *ib.* 67:26; 2) incantations: מלאכי אלין these angels *Bo* 67:8; נידרי איליין these vows *Bo* 94a:10; *ḤM* 46:16; 3) legal documents: שאילאתא אילין these questions *TGHark* 32:6; *ib.* 156:23; אילין כל אילין שמעתאתא these legal traditions *ib.* 190:1; טעמי all these reasons *ib.* 276:9; 190:6; 268:8; *SŠHai* 11a(21); זביני אילין *ib.* 6a(13); כלהון אילין ירחי all these months *ib.* 8a(17); 18a(12); *Dec* 10:11; אילין דבעו למיסב חולקהון בהדי הדדי these (people) who want to take their portion together *TGHark* 171:19

Y: אֵלֵין *Šab* 67a(25; BAYTN 342).

אֵילָךְ adv. **further on** (< MH אֵילָךְ Yeivin, BV 1127) a. in phrase מיכ(א)ן ואילך [↓ כאן#1]; b. other: מחטאיה ואילך from his sins and further on *Yev* 55a(48)

אִילְמָנִי, אִילְמֵי, אִילֵּם adj., n. **mute** (TA אֲלִימָא TOᵛ Ex 4:11, BH אִלֵּם HAL 56) **I.** adj. **mute:** pl.m. יהוון אילמין בפומיהון they will be mute in their mouths *Bo* 71:7; **II.** n. **mute person:** pl.m. הנהו תרי אילמי דהוו בשיבבותיה דרבי two certain mutes who were in PN's neighborhood *Ḥag* 3a(12); אלימני *Bo* 78:19

Y: אִילְמֵי *Ḥag* ib.(BAYTN 249).

אִילָנָא n.m. **tree** (TA אִילָנָא TO Dt 20:19, Sy ܐܝܠܢܐ LS 15, Ma עלאנא MD 351) sg. היכא דבעידנא דכי שקלת ליה לפירא איתיה לאילנא דהדר מפיק if when you take its fruit, the tree remains (viable) and produces fruit again *Ber* 40a(57); אורומי אילנא ... אברויי אילנא to repair the tree, to strengthen the tree *AZ* 50b(19) [+ //'s; ↓ √ברי#2 af., mng. 1]; הא דאתלע אילנא גופיה this refers to where the tree itself became wormy *Ḥul* 67b(9); עקור אילנך uproot your tree *BB* 37a(10); *Meg* 16a(44); חיליה דאילנא the strength of the tree *BB* 73b(14); *Giṭ* 68a(45); משום דאטרפי דאילנא מנפשיהון נפקין because the leaves of the tree sprout of themselves *Anan* 9:20; *ib.* 17; בידמות ארזא ואילנא in the form of a cedar and a tree *Bo* 78:12; pl. דיקלי ואילני דיקלי אילני וגופני אילני date palms and (other) trees – date palms (are preferable); trees and vines – trees (are preferable) *Ket* 79a(35); *BB* 69b(15); *SŠHai* 6b(8); אילני דמלבלבי trees which blossom *Ber* 43b(10; **F**) // *RH* 11a(41); ונקיט ומייתי ביזרוני מאילני he takes and brings seeds from trees *Giṭ* 68b(27); *Šab* 30b(5) [↓ √אושׁ pe., mng. 1]; *Šab* 67a(21) [↓ גביה]; *Soṭ* 35a(33); *ḤM* 41:7

Y: אִילָנֵי *Ber* 43b(10; BAYTN 137).

אִילְפָא n.f. **boat, ship** (< Akk *elippu* f. CAD E 90, AIOA 48; TA אִלְפָא f. TJ Jo 1:3, Sy ܐܠܦܐ f. LS 22, Ma הילפא Gs 80:10) sg. ווי לה לאילפא דאזלא בלא מכסא woe to the boat which travels without (having paid) the toll *AZ* 10b(45); כאילפא דאזלת בים like a ship which sailed on the sea *Er* 53b(20); למיכלא אילפא בימא to detain a ship at sea *ḤM* 42:15

Lit: Eps, StI 330 [Ma form]; Y: אִילְפָא *Er* ib.(BAYTN 109).

אִילְתָא, אִילוּותָא, pl. **אִלוּותָא** n.m. **branch** (↓ פישחא; Sy ܦܣܚܐ ... ܐܝܠܘܬܐ large branch of a tree BBah 130:18, Ma אלואתא offshoots, branches MD 19, pl. of אלוא, MH אֲלִיתוֹת MPar 3:9) pl. הוה מפשח ויהיב לן אלוותא אילואתא he used to break off and give us branches *Beṣ* 33b(22); ואית להו אילואתא דחקיק עליהו אהיה אשר אהיה ייי צבאות ומחינן ליה בגויה ונייח they have groups of branches on which is engraved אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה ייי צְבָאוֹת [cf. Ex 3:18], and we would strike it [i.e. the wave] within it, and it would subside *BB* 73a(19) [**F**²: באלוותא]

Lit: Eps, GC 104[29]; D. Boyarin, Moreshet Vol 39+; Y: אִלוּתָא BAYTN 181.

אִימָא, pl. **אִימֵי, אִימָהָתָא** n.f. **mother, stone of a fruit** (↓ בת אימא, אחא דאימא, אבא דאימא; TA אִימָּא TOᵛ Gen 3:20, Sy ܐܡܐ, pl. ܐܡܗܬܐ, ܐܡܗܝܬܐ LS 23, Ma עמא#1 MD 352) w. suf.: 1sg. אים *AZ* 28b(13); 2m. אימך *Yev* 106a(35); אימיך *ib.* 63b(3); 3m. אימיה *Ber* 31b(47); f. אימה *BB* 80a(9); 2pl.m. אימיכון *Bo* 9:6; f. אימיכין *ib.* 19:10; 3m. אימיהון *ib.* 3:3; אמיהי *HP* 40:8;- **1. mother:** a. humans: 1) general: sg. אמרה לי אים my mother used to say to me *Ber* 39b(3); *Šab* 133b(37); *Yom* 78b(34); *MQ* 18b(51); *Ket* 39b(11); *Men* 68b(22); אתיא אימיה ו(ה)ק(א) בכיא קמיה his mother came and was crying before him *Ber* 31b(47); *Šab* 134a(31) [↓ שלייתא]; לוטתא דאימא the curse of a mother *Bo* 59:1; pl. אימהת' דינוקי the mothers of the children *Qid* 82a(9; **M**); 2) w. PN's: sg. איפרהורמיז אימיה דשבור מלכא PN, the mother of King, PN₂ *BB* 8a(55); *ib.* 91a(29); אימיה דרב זוטרא *Ket* 94b(17); אימיה דראמי בר חמא בר טוביה *BB* 151a(18); *Ber* 40a(41); *Šab* 134a(22); *BQ* 88a(53); ערפה אימך רשיעתא Orpah, your mother, the evil one *San* 95a(52); *RH* 33b(25); פלחדר אימיכון *Bo* 9:7; 3) in provs.: sg. כעובדי אימה כך עובדי ברתא as the acts of her mother, so are the acts of the daughter *Ket* 63a(18); תיקבריה אימיה may his mother bury him [i.e. he will die prematurely] *Tan* 31a(13) // *BB* 121b(13); b. animals: sg. דילידתיה אימיה והדר מתה its mother gave birth to it and then died *Ḥul* 38b(4); מעיקרא חזי ליה אגב אימיה the firstborn was originally fit because of its mother *Beṣ* 26b(37); *Ḥag* 15b(49) [↓ נקי]; *BB* 9b(1) [↓ √שגש pa.]; *ib.* 80a(6) [↓ √צבת#2 itpa.]; זיל בתר אימיה follow its mother *Bek* 6a(51); *HP* 207:1; *Anan* 63:21; **2. pit or stone of fruit:** pl. בארמיאתא הואיל וחזיין אגב אימייהי since the Aramean (dates) are usable because of their (edible) pits *Šab* 29a(30) [cf. Ar (AC 1:291, s.v. ארם₂)] // *ib.* 143a(27)

Voc: אִימָּא HPP 308:17; Y: אִימָא *MQ* 9b(33; BAYTN 133).

– אִימָא דְאִימָא n.f. **maternal grandmother** sg. אי אבוה דאימיה מיוסף אימ' דאימיה מיתרו if his maternal grandfather is from Joseph, his maternal grandmother is from Jethro *Soṭ* 43a(15; **V**²); *Bek* 17a(22)

– אִימָא רַבְּתִי n.f. **paternal grandmother** (lit. great mother) sg. אמה רבתי *Yev* 21b(24)

Expl. Ar: לאם אביו אמא רבתי קרו לה כמו לאם אמו AC 2:45.

אִימְצָא n.m. **the vowel *qameṣ*** (lit. closing [of the mouth]); ↓ √אמץ) sg. *BMsY* 54:15

Lit: Morag, Lešonenu 38 [1974] 60+.

1# אִימְּרָא n.m. **lamb** (↓ אימרתא; TA אִמְּרָא TOᵛ Ex 12:3, Sy ܐܡܪܐ LS 26, Ma עמברא MD 352) sg.abs. אימר לאיתכסא(ה) a lamb to be slaughtered *Er* 53b(14) [in the 'Galilean' dialect]; det. אימרא אמרא יאי יאיי lamb('s meat) is better *Kar* 28b(8) // *Pes* 57a(43); אימרא דצומא a lamb of a fast [i.e. an emaciated one] *Tem* 29a(6); *Ber* 62a(28); *Bek* 35a(35); *HP* 43:30; pl. עיזי מסגאן ברישא והדר אימרי the goats walk first and then the lambs *Šab* 77b(23); *Ket* 41b(22) // *BQ* 15b(22); *San* 110a(9); *Zev* 77a(12); אימרי רברבי large lambs *Ḥul* 53a(8); ואימריהו ג(ו)זי מילאתא their lambs (had) fleece of fine wool *San* 97a(36)

Y: אִימְּרָא *Pes* 57a(43; BAYTN 249).

2# אִימְרָא n.m. **bandage** (etym. unkn.; cf. ↓ עמרא) sg. כולהו שרי(ו) ואסרי אימרא בחד זימנא איהו שרי חד וקטר חד all of them untie and tie the bandage(s) at the same time. (The Messiah) unties one and ties one *San* 98a(49; Ar [AC 1:127])

Expl. Ar: הקשרים שעל מכותיהן AC ib.

3# אִימְרָא n.m. **saying** (↓ √אמר; Ma עמרא MD 353) sg. באימרא ושימעה by saying and hearing *Bo* 124:13 [cf. Ma עמרא ושימאא MD ib.]

Lit.: Ch. Müller-Kessler, Aram 11/12 (1999-2000) 306.

בני אימרנא ↓ **אִימְרְנָא**

אִימַּרְתָּא n.f. **ewe** (↓ אימרא#1; TA אִמַּרְתָּא TOᵛ Lev 5:6) sg. *Ḥul* 51a(34)

As a PN, v. *San* 52b(5); Y: אִימַּרְתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 249).

אֵימַת adv. **when, anytime** (< Akk *immati* CAD M/1 410, AIOA 58; ↓ כל אימת(י) ד־; TA אֵימָתַי TOᵛ Ex 8:5, Sy ܐܡܬܝ LS 27, Ma עמאת MD 352) **1. when:** a. alone: *Pes* 100b(10); *Yom* 12b(9); *Suk* 33b(9); *BQ* 67b(3); *San* 57a(28); b. in an interrogative clause: אימת קא מיחייב האי גברא למעבד פסח when does this man (who is outside Jerusalem) become obligated to perform the Paschal sacrifice? *Pes* 93b(27); *Ket* 45b(16); דקאים אימת דקא נדר when did it take place that he vowed? *Er* 43b(20); אימת אתי משיחא when will the Messiah come? *San* 98a(48); *RH* 21a(27); אימת לא יהבי להון תיבנא when did they not give them straw? *Anan* 80:17; *ib.* 23:17; ודוד

מי הוה ידע חצות לילה אימת did David know (exactly) when it was midnight? *Ber* 3b(36); *Pes* 70b(2); *ib.* 98a(11); c. w. preced. prep.: עד אימת נצטער וניזיל כולי האיי until when should we continue to afflict ourselves so much? *Tan* 25a(8); *BQ* 52a(24); *BM* 106b(9); לאימת קא מעיל when is he improperly using sacred property? *RH* 28a(27); *Yom* 6a(23); *Ned* 48b(11); מאימת אכיל פירי from when does he consume the usufruct? *BM* 35b(7); *Ket* 43b(30); *San* 58b(27); *AZ* 8b(6); **2. anytime:** לשום שמחה דאימת או שמחה דליליא (does he refer) to rejoicing anytime or rejoicing at night? *Pes* 71a(17); הא תבואה דאימת is this wheat of anytime? [i.e. at any stage of its growth] *RH* 16a(5)

Voc: אִימֹּת HPP 236:17; Y: אֵימַת *San* 47b(15; He); אֵימַת *Ber* 57a(17).

אֵימְתָא n.f. **fear, awe** (TA אֵימְתָא TO Ex 15:16, JPA אימה DJPA 50) sg. a. general: פקדינן רחמ' למעבד מצוותיה באימתא the Merciful One commanded us to perform His commandments in fear *Anan* 12:14; *ib.* 17; 23:12; יתיב באימתא he sat in an awe *Šab* 30b(37); ונפלא אימתך אכולי עלמא fear of you will fall upon everyone *Ber* 56a(31; MGG 704:5); למירמא אימתא אאינשי ביתיה to inculcate fear in his wife *Šab* 105b(42); b. w. nom. modifier: אימתא דשמיא fear of God *Šab* 156b(34); אימתא דמלכותא fear of the government *AZ* 65a(14); אימתא דרביה fear of his master *BQ* 28a(20); *Ket* 28a(41); *TGDr49* 95:15

Y: אֵימְתָא *Šab* ib.(BAYTN 34).

אִין interj. **yes** (Sy ܐܝܢ LS 15, Ma 2#עין MD 348) א"ל אין he said to him: "Yes" *Ber* 49b(19); *Šab* 54a(11); *Qid* 13a(33); *Švu* 47a(28); והוא דאמרי אין אין it is when they say: "Yes, yes" *Meg* 32a(28); *Qid* 31b(5); אין הכן הוה yes. So it was *RH* 17a(51); אין הכי נמי yes. It is indeed so [lit. yes, so also] *Šab* 82b(16); *Yev* 86a(43); *Qid* 32b(54); *Mak* 18b(6); אין הם הכין *Geon* 239:2 [↓ הם usage b]; הני אין הנך לא are these (which are stated in the Pentateuch) yes [i.e. essential] and those no? *Ḥag* 11b(4); *Šab* 127a(52); *Er* 28a(15); חד אין תרי לא one yes, two no *Yom* 26b(27); אין ולא ורפיא בידיה yes and no, and he was undecided concerning it *Šab* 113a(25); *ib.* 116a(44); *BM* 14b(12); *Qid* 65a(30)

Lit: Satzlehre 153; Y: אִין *Ber* 61(48).

— **אִינִי** interj. **is it not (so)?** (< אין היא) אִיני והאמ' רב יהודה is it not (so)? Did not PN, in fact, say ... *Šab* 139a(56); *Pes* 49a(37); *Beṣ* 25b(39); *Giṭ* 59b(34); *BB* 116a(17)

אנבא, אִינְבָא n.m. **louse's egg, nit** (sec. form < ↓ נבא; ↓ יניכא) sg. מהאי אינבא' הי' [= חיא] דקאים בעיקב' דבינת' from the live louse's egg that is located at the root of the hair *Naz* 39a(15); *ib.* 18; 19; ומיחזי כאינבא he looks like [i.e. as small as] a nit *Tan* 22a(50; LAr [AC 1:136])

Geon. expl.: קירוד כמין תולעים והוא רמש כגון אנבא שנושכין בבשר בהמה והם קטנים ואינן נפרדין ממנה אלא בעשיית חבורה כגון האנבא שאין שולפין אותה מן השיער אלא בקושי ... ובלשון ערבי קורין לתולעת, i.e. قردان OHP Pes 141:7; Lit: Geig, AAC 35; Y: אִינְבָא *Naz* ib.(BAYTN 109).

[אינגד ↓ אינדג n.]

[*אינדג] n.m. **a small amount** (< MIr *andaγ [cf. MP *andak* little, few CPD 9]) sg. *Giṭ* 58a(20) [text: אינגד]

Lit: TMW 1:104, 567; Geig, AAC 35, s.v. אינגד, cautiously deals w. this suggestion].

אִינְהוּ pron.m. **they** (< ↓ אינון; ↓ נינהו) a. in nom. phrases: 1) as subj.: אינהו לדידן they can be (agents) for us *BM* 71b(37); אינהו בי תלתה they are three *San* 93a(44); אינהו נפישי מינן they [i.e. the demons] are more numerous than we *Ber* 6a(6); *ib.* 8a(51); הא אינהו קשישי מיניה they are, in fact, older than he *Beṣ* 27a(22); *Meg* 3a(40); *San* 94a(1); *RH* 17a(27); אינהו קלא אית להו they are publicly known *Giṭ* 18a(6); *San* 75b(13); דיל' מאינשי דבי ריש גלות' אינהו perhaps they are from the members of the exilarch's household *Giṭ* 31b(46); 2) as pred.: ודילמ' פרים ואילים לאו אינהו כבשים אינהו perhaps the oxen and the rams (mentioned in Lev 28:18 and Num 28:27) are not the same, (but) the lambs are the same *Men* 45b(28); 3) as copula: הני אינהו נינהו these are the very same ones *Beṣ* 10b(13); הוו אינהו תלתא עתירי there were three rich men *Giṭ* 56a(21); גוים בני עשויי אינהו pagans are authorized to compel (a divorce) *ib.* 88b(10); *Pes* 27b(14); b. in verbal phrases: 1) conjugated vbs.: אתו אינהו וגזור they came and decreed *Šab* 14b(27); *Er* 68a(9); *Pes* 94a(26); *Suk* 43a(8); *AZ* 2b(41); אינהו נינהו דאיגניבו they were the very ones [i.e. coins] which were stolen *HP* 83:20; נישקלו אינהו ונחתו ברישיהו let them take (the ashes) and put (them) on their heads *Tan* 15b(45); 2) fol. inf.: לאחיובי אינהו so that they should be liable for punishment *Yev* 34a(24); לשלומי אינהו מנאתא דידיה that they should (also) pay his share *San* 30a(27)

Lit: Eps, Gr 21; Voc: אִינְהוּ HGP 38b:11; Y: אִינְהוּ *Meg* 3a(40; BAYTN 341).

אִינְהִי pron.f. **they** (< ↓ אינין; ↓ נינהי) אי דקא מעכבן אינהי if they hinder *Ket* 2b(8); *Yev* 110b(39)

Y: אִינְהִי *Yev* 34a(25; BAYTN 341).

אִינּוּן pron.m. **they** (archaic and dialectal; ↓ אינהו; BA אִנּוּן HALOT 1817, Sy ܐܢܘܢ Nöld, SG § 63 [enclitic], Ma הינון Nöld, MG § 75) a. in BT: 1) in non-verbal phrases: a) as subj.: אנן קשישי ואינון דרדקי we are old people, and they are young ones *Bek* 8b(22); ארבע מאה זוזי דאינון תמני מאה four hundred *zuzim* which are eight hundred [i.e. eight hundred is written in the *ketubba*] *BM* 104b(13); *Bek* 50a(7); נכסוהי דבר איניש אינון ערבין ביה a man's property is a surety for him *BB* 174a(23) // *Bek* 48b(26); b) as pred.: ומאן אינון שמעיה ואבטליון who are they? PN and PN_2 *Giṭ* 57b(20); *BB* 75a(24); *Meg* 18a(40); c) as copula: מידי טפשין ורשעים בני מיעבד דינא אינון are fools and the wicked capable of rendering judgment? *Ket* 105a(44); *Naz* 47b(23); *Pes* 75b(13); *Ḥul* 63a(52); 2) in verbal phrases: דאנון יתבין כחמרא אדורדייה they sit like wine on its lees *Meg* 12b(29); אינ(ו)ן אמרי דאוזיף ואינון אמרי דפרע they say that he lent, and the others say that he repaid *Švu* 41b(41); *Ḥul* 47a(4); *Mei* 17b(40); b. in post-Talmudic texts: 1) in non-verbal phrases: a) as subj.: בטילין אינון they are annulled *SŠHai* 16a(3); ולאו בני סאגויי על ארבע אינון they are incapable of walking on all fours *Anan* 66:19; לאו חד מינא אינון they are not of one type *ib.* 57:1; b) as copula: מצות לאו מידי אינון the commandments are nothing *Anan* 13:16; *AnanSch* 21:7; ואלין אינון רבואתא דתרבי(י)צאי these are the teachers of the students *TGHark* 107:20; *ib.* 48:7; 84:30; 166:19; 2) in verbal phrases: וכמה סבארי קבעו בגמרא אינון ורבנן דבתריהון נמי they and also the scholars after them established many logical deductions in the Talmud *IŠGF* 71:7; אינון ייתון וינטרון דירתיה ואיסקופתיה let them come and guard his residence and doorstep *Bo* 56:11; אינון מהלין הדאדי they can circumcise each other *Anan* 79:2; ואינון קטלין הדאדי they kill each other *ḤM* 44:22; *ib.* 46:18

Lit: Eps, Gr 21; Y: אִינּוּן BAYTN 341.

אִינִּין pron. f. they (archaic and dialectal; ↓ אינהי; BA אִנִּין HALOT 1817, Sy ܐܢܝܢ Nöld, SG § 63 [enclitic], Ma הינין Nöld, MG § 75) a. as subj.: רגלוהי דבר אנש אנין ערבן ביה a person's feet are his surety *Suk* 53a(17) // *Bek* 48a(19); *Ḥul* 47a(4; HP 199:9); אינין פטירן they are exempt *HP* 13:15; *ib.* 8:6; b. as copula: ומצוות ותורה חדא מילתא אינין commandments and the Torah are one [i.e. the same] thing *Anan* 14:8; *ib.* 6:20; 15:6; 99:14; *TGHark* 36:14; *ib.* 38:24

אִינִישׁ, אֱנִישׁ n.m.abs. **someone, person** (↓ אינשא; Ma עניש MD 353, Sy ܐܢܫ LS 31, mng. 2, TA אֱנָשׁ TO Dt 11:6[GTO 51]; cf. OfA איש [v. AIOA 78[243]]) a. alone: כי הוה מיקצר איניש חדא זמנא הוא שכיב when a person became sick for the first time [lit. once] he would die *San* 107b(36); כי מסליק איניש נפשיה ממילתא דלא שכיחא when a person removes himself from something which is not common *Ket* 83b(11); לא מחית איניש נפשיה לספיקא a person does not put himself in a doubtful position *Qid* 64b(31); *Šab* 8b(22); *Suk* 46b(33); *Ned* 21a(16); *BQ* 27b(31); *BB* 31a(19); *Hor* 12a(41); *Ḥul* 8b(36); איניש לא מטי לך no one can reach you *Bo* 125:9; *ib.* 3; 5; איניש דגמיר אוריתא a man who has learnt the Torah *Anan* 13:12; שום איניש anyone *HP* 54:1; *TGHark* 99:36; b. w. det. adj. [cf. Sy ܐܢܫ ܒܝܫܐ, Ma עניש בישא Nöld, MG 317] or demonstrative pron.: איניש מעליא an exemplary person *Ber* 10a(51); רב הונא איניש גוצא הוה PN was a short person *Meg* 27b(45); איניש מהימנא a reliable person *Giṭ* 52b(31); איניש תקיפא a powerful person *BM* 64a(2); איניש סבא an old man *San* 95b(55); איניש אלמא a violent person

BM 39b(33); האי איניש גזלנא הוא this man is a robber *BQ* 96b(28); האיי איניש ... ההוא איניש this/that man *TGHark* 203:22; *HP* 79:18; c. fol. by an adjectival clause: איניש דעלמא a common person *Pes* 52a(10); *RH* 22b(18); *Yev* 121a(34) [≠ צורבא מרבנן]; *BM* 19a(7); איניש דאמיד a person who is wealthy *BQ* 62a(35); איניש דצניע ... איניש דלא צניע a modest/immodest person *Švu* 46b(8); pl. אינשי דעלמ' *Qid* 80b(45) [≠ תלמידי חכמים]

Lit: Nöld, MG 151[1]; Satzlehre 49; Voc: אִינִ֫שׁ HPP 201:19; Y: אִינִישׁ BAYTN 252.

– **אִינִישׁ אִינִישׁ** n.m. **each person** (Ma עניש עניש MD 354, Sy ܐܢܫ ܐܢܫ LS 31, Nöld, SG §146) sg. איניש איניש לדעתיה each person according to his opinion *Ber* 45b(46); *BM* 74a(4); איניש איניש בתר חמריה אזיל each person follows his donkey [i.e. if the donkey belongs to a pagan, the donkey driver is also assumed to be a pagan] *ib.* 32b(44); איניש איניש כחשיבותיה each person according to his importance *BB* 145b(14); כל דמצות רוביהי איניש איניש להודיה עביד ליה each person performs most commandments by himself *Anan* 21:1; מידע ידיע ריפתא דאיניש איניש it is clearly known that the bread belongs to each (particular) person *BM* 23a(11); *ib.* 21b(52; **V**[23])

אִינָךְ ↓ הנך pron.

Y: אִינָךְ *Giṭ* 18b(10; BAYTN 342).

אינאשא, אִינָשָׁא n.m. **man, pl. people, parents** (↓ איניש, בר אינש־; TA אֱנָשׁ TO Lev 13:2, Sy ܐܢܫܐ LS 31, Ma אנאשא MD 24) **1. man:** sg. אתא אליהו אידמי ליה כאינש' Elijah came to him in the guise of a man *Ned* 50a(9); pl. עד דיהויין לאינשי until they become engaged/married [lit. will be to men; v. Eps, MNM 183] *Ket* 53b(12); pl. הוה עבידא ליה דוכתא דגברי לחודיהו ודנשי לחודיהו he made a place (of incarceration) separately for men and separately for women *Tan* 21b(36); לוטתא דגברי ונשי the curses of men and women *Bo* 67:4; *ib.* 71:6[i]; **2. pl. people:** הנך אינאשי those people *MQ* 27b(27); אינאשי אחריני other people *San* 5b(9); אינשי דלא מעלו disreputable people *BM* 73b(30); איכא אינשי דקימי בהך שעתא there are people who wake up at that hour *Ber* 8b(45); *ib.* 36a(29); עבידי אינשי דמיגרשי בצינעא people are likely to get divorced discretely *Ket* 23a(23); דלא ניחזינהו אינשי וניערקו מיניהו so that people should not see them and flee from them *BQ* 79b(16); עאל בעידנא דלא עיילי אינשי he entered at a time that people do not enter *BM* 93b(18); *Giṭ* 66a(46); *BM* 17a(41); *San* 97a(40); *AZ* 26a(5); *Ḥul* 60a(19); מימנעין אינאשי מלאוזופי חד חבריה people will abstain from lending money to each other *TGHark* 109:16; *ib.* 196:21; היינו דאמרי אינשי this is what people say *Ber* 43b(18) [followed by proverbial saying; v. the alphabetical list in AC 1:160+]; יקרא דאינאשי the honor of people *San* 16b(11) // *Ber* 4a(7; **P**); רובא דאינשי most people *Bek* 45a(38); **3. someone:** sg. טלית לכל אנש קים ליה בגויה everyone is certain concerning a garment (w. ref. to its value) *BM* 52b(18); אם בעית למקטל אינש if you want to kill someone *ḤM* 42:5; אם בעית לאמרועי אנשא if you want to make someone sick *ib.* 43:13; 38:14; **4. pl. parents** [↓ בי נשא; cf. Sy ܐܢܫܘܗܝ γονέων Lk 21:18 [Cur]; v. PSm 283]: מי קרו אינשי לברא בני do parents call a (single) son 'sons'? *BB* 143b(16); אינשיהו עבדי להו their parents do it for them [i.e. put on their children's shoes] *Yom* 78b(26); **5. residents, citizens:** אינשי דמתא כולהו all of the residents of the town *San* 97a(42)

Y: אִינָשֵׁי *Ber* 2b(3; BAYTN 252).

– **אִינָשֵׁי בֵּיתָא** n.m.pl. **members of the household, wife** (mng. 1: JPA אנשי בייתה DJPA 67; mng. 2: ↓ איתתא, דביתא, בני בתאי) **1. members of the household:** כל אינשי ביתיה *SŠHai* 8a(18); כל אינשי ביתהון *Bo* 7:15; *ib.* 4:2; 33:15; 39:4; 81:5; **2. wife:** איזיל ואימלך באינשי ביתאי I shall go and consult with my wife *Ber* 27b(50; **F**); ולא איפשר לי למשבק אינשי ביתאי it is impossible for me divorce my wife *Yev* 115a(42); לא קא מקבלי עלאי אינשי ביתאי my wife is unacceptable to me *Tan* 23b(49); למירמא אימתא אאינשי ביתיה to inculcate fear in his wife *Šab* 105b(42); רמא תכילתא לפריזמא דאנשי ביתיה he attached *tekhelet*-dyed fringes to his wife's apron *Suk* 11a(38) // *Men* 43a(29); *Soṭ* 2b(41); *ib.* 47b(43); *Ket* 63a(22); *Ned* 50b(28); *BB* 98a(18); *AZ* 39a(41); *Nid* 12b(2); *ib.* 67b(48)

אִינְתּוּתָא, abs. **אִינְתּוּ** n.f. **matrimony** [lit.

wifehood; ↓ איתתא; EA אנתו DNWSI 86, TA אִיתּוּ TO Gen 12:19, JPA איתו, אינתו DJPA 56) sg. a. general: אטבליה להדיא גויה משום אינתותא (PN's slave) ritually immersed a certain pagan woman to marry her [lit. for matrimony] *Yev* 45b(33); פרקיה ההוא תדמורא לשום אינתותא a certain Palmyrene redeemed (a maidservant) to marry her [lit. for the sake of matrimony] *Giṭ* 38a(37); b. sg.abs. in archaic usage in writs: הואי לי לאינתו be my wife [lit. be to me in wifehood] *SŠHai* 2a(6); *ib.* 13a(21); *SŠSad* 232:19

Lit: Friedman, JMP 1:155+; Y: אִינְתּוּ BAYTN 202.

אינתתא ↓ איתתא n.

אִיסָדָא n.m. **pillow** (↓ בי סדיא; TA אִסָדוֹהִי TO[v] Gen 28:11, Sy ܐܣܕܐ LS 32, Ma עסאדא MD 354) sg. חמרא זוטרא דקאי על איסדן a small donkey which was standing on our pillow *Ber* 56a(39; SM 141:23, Ed)

Y: אִיסָדַן *Ber* ib.(BAYTN 137).

אִיסּוּרָא n.m. **prohibition, prohibited object, spell** (< MH אִיסּוּר Yeivin, BV 956; ↓ √אסר; JPA איסור DJPA 51; TA אֱסָר TJ Ezek 3:25, Ma עסורא MD 354) **1. prohibition, prohibited act:** a. general: sg. איסורא דרבנן הוא דאיכא איסורא דאוריתא ליכא there is a Rabbinic prohibition. There is no Pentateuchal prohibition *Šab* 46b(29); איסורא קלילא ... איסורא רבא a minor/major prohibition *Er* 32b(9); חמיר איסורי' its prohibition is stringent *Naz* 37b(29); חזי דקא שרית איסורא וסכנתא see that you are permitting a prohibited and (mortally) dangerous act *Yev* 64b(35); *Ḥul* 9b(2); ספק איסורא לחומרא a doubtful case of a prohibition (is judged) in a restrictive fashion *Ḥul* 9b(3); חמרא דאיסורא prohibited wine *AZ* 73a(9); pl. תרי איסורי two prohibitions *Yev* 8a(24); *Hor* 7b(7); *Zev* 74a(35); הילכ' כרב באיסורי the law is according to PN in matters of prohibition *Nid* 24b(18); b. esp. in matters of prohibited sexual behavior: sg. אמאי לא צניעא הך איתתא באיסורא why are you not modest in the prohibition (against promiscuous sexual behavior)? *BB* 58a(25); גדול דטעים טעמא דאיסורא an adult (pagan) who has experienced sexual promiscuity [lit. tasted the forbidden taste] *Ket* 11a(12); אי לא איתעבד בה איסורא if a prohibited act was not done to her *AZ* 18a(50); *ib.* 10b(4); *Giṭ* 38a(49); *Tan* 22a(16); *Ned* 91b(12); *BB* 58a(25); c. w. var. vbs.: 1) √נהג pe.: והיכא דנהוג איסורא נהוג where they followed the practice of prohibition it was followed *AZ* 14b(42); 2) √עבד pe.: לא עבד איסורא he did not perform a prohibited act *Ḥul* 82a(25); איהי דלא עבדא איסורא she who did not perform a prohibited act *Ket* 54a(3); 3) √תקף pe.: כי היכי דתקיף איסורא דאיש למנסב קרובותיו just as the prohibition for a man to marry his female relatives is serious *Anan* 97:19; **2. prohibited object:** sg. לא שביק היתירא ואכיל איסורא (a person) does not abandon a permitted thing and eat a prohibited one *Giṭ* 37b(25) // *Ḥul* 4b(4); היכא דאיתא לאיסורא בעיניה where the prohibited object was in its natural state *Beṣ* 4b(20); ספת לי איסורא you have prepared a prohibited (food) for me *Ḥul* 96a(23); **3. spell, binding:** sg. אסרנא לכון באיסורא בישא ומרירא I bind you with an evil and cruel spell *Bo* 4:4; *ib.* 50:5; 52:17; 63:1; 81:2; איניש מין איסוריה לא נפיק no one goes out of its spell *ib.* 21:14; אלאיסור [= על איסור] בגדנא for the binding of DN *ib.* 13:4; 20:4; 62:2; 111:4; pl. איסורי *ib.* 37:6

Lit.: Ch. Müller-Kessler, AltOr 28 [2001] 350[56]; Voc: אִיסּוּרָא HPP 209:19; Y: אִיסּוּרָא *Giṭ* 2b(10; BAYTN 255).

אִיסּוּרִיתָא, pl. **אִיסּוּרְיָיתָא** n.f. **bundle** (↓ √אסר; Ma עסורא bond MD 354) sg. איסוריתא דמחוזא a bundle of (reeds of) GN *BB* 7a(17) [Var: איסוריתא דיקני TGAs42 157:8]; pl. איסוריתא דחרדלא bundles of mustard (stalks) *Beṣ* 12b(41); *ib.* 13a(9); 30b(7); הני אסוריאתא דסורא *Suk* 13b(2)

Voc: אִיסּוּרְיָאתָא VTM 41; Y: אִיסּוּרְיָיתָא *Suk* ib.(BAYTN 290).

איצטומכא, אִיסְטוֹמְכָא n.m. **a tight opening between internal organs** (< στόμαχος Lehnw 78; Sy ܐܣܛܘܡܟܐ LS 33) in fol. phrases:

– **אִיצְטוֹמְכָא דְכַרְסָא** n.m. **opening of the rumen** (↓ כרסא; cf. Sy ܦܘܡ ܟܪܣܐ PSmSup 259) sg. אצטומכא דכרסא *Ḥul* 50b(8; **H**[2]) [expl. MH הַכָּרֵס הַפְּנִימִית Mib. 3:1; Var: איסתומכא דכרסא **V**[11]]

Lit: TuM 188. Cf. Sy: ܗܢܐ ܩܒܝܠ ܗܕܡܐ ܗܘ ܡܕܡܟܢܐ ܠ-3 ܟܪ̈ܘܣܬܐ ܐܬܦܠܓ ܒܗ 3 ܡܘܢܐ ܠܟܪܣܬܐ ܗܝ ܡܕܡܟܢܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܗܘ ܚܠܦܐ ܘܡܫܬܐ ܠܘܬܗ ܡܪܐܘܗܝ ܐܣܛܘܡܟܐ. ܠܗܝ ܕܝܢ ܟܪܣܬܐ ܕܕܒܝܩ ܒܗ ܗܢܐ ܦܘܡ ܟܪܣܐ ܐܘ ܠܒܐ. ܠܟܠܗ ܕܝܢ ܡܪܐܘܗܝ ܟܪܣܐ ܒܕܡܟܐ

ܠܬܠܬܗ ܦܘܠܓܘܗܝ ܗܘ ܗܕܡܐ this member [i.e. the 'stomach'] was divided by the ancients into three parts with three natures. The first part which begins from the palate and descends to it they called the 'stomach' (ܐܣܛܘܡܟܐ), (and) that portion which is attached to it they called the 'belly' (ܦܘܡ ܟܪܣܐ) or 'stomach' (ܠܒܐ). They called the entire portion until the end of its lower mouth [i.e. anus] the 'belly' (ܟܪܣܐ) Budge, SBM 267:2+.

– **אִצְטוֹמְכָא דְלִיבָא** n.m. **opening of the stomach** (↓ ליבא mng. 2) sg. *AZ* 29a(12) [expl. MH אונקלי 'hook' ib.]

Expl. RaḤ: אסטומכא בלשון ערבי אלמעדה, i.e. ﺍﻟﻤَﻌِﺪَﺓ. Perh. the expl. refers to the resemblance of this part of the body to a hook.

אִיסְטְרָטֵיגָא n.m. **high community official** (< στρατηγός Lehnw 83; Pal אסטרטג לקלניא high official of the colony PAT 341, DNWSI 87, Sy ܐܣܛܪܛܝܠܛܐ ܕܡܕܝܢܬܐ SRR 6:15) pl. ההוא דמי כלילא דשדו דבי מלכא אאבולי ואאיסטרטיגי a certain payment of the coronation tax which the royal officials imposed upon the members of the city council and the *strategoi* *BB* 143a(39; **P**[1]) [Var: אצטורטיגי TGAs42 148:25]; אבולי פלגא ואיסטרטיגי פלגא half upon the members of the city council and half upon the *strategoi* *ib.*; 40; 43

Geon. expl.: אילו הממונין על דרך המלך TGAs42 ib.; Lit: Alon, Jews 458+. On the semantic shift in Gr from commander > high official, v. GELNT 947.

איסכופתא ↓ איסקופתא n.

אִיסְפְּלָנִיתָא n.f. **salve** (< σπληνίον, Lat *splenium* Lehnw 90; Sy ܐܣܦܠܢܝܬܐ LS 36) sg. איספלנית⟨א⟩ דכולהו כיבי a salve for all wounds *Šab* 133b(37)

Lit: Eps, PLA 211; Y: אִסְפְּלָנִיתָא *Šab* ib.(BAYTN 312).

אִיסְפְּקָא n.m. **goblet** (metath. < σκύφος Lehnw 92; Sy ܐܣܩܦܐ LS 37) sg. איספקא דכספא a silver goblet *Giṭ* 14a(51; **V**[18])

Y: אִיסְפְּקָא *Giṭ* ib.(BAYTN 246).

אִיסְפַּרְמְקָא n.m. **aromatic herb** (< MIr **isprahmaq* [cf. MP *sprahmag* CPD 76]; ↓ שאה איספרם; Sy ܐܣܦܪܡܟܐ, ܐܣܦܪܡܘܟܐ LS 37, Ma תאפראמאקא MD 480) pl. ההיא עכברא דאשתכח באספרמקי דרב אשי a certain mouse that was found in the aromatic herbs of PN *Beṣ* 36b(19) // *Šab* 121b(11); *Men* 43b(49)

Lit: Geig, WZKM 44 [1937] 201; id., AAC 48; Tel 23; Nyberg 178, s.v. *spram*; Pfl 152; ISK 102; Löw, Flora 2:81; Eps, Stl 48; Y: אַסְפַּרְמְקֵי *Šab* ib.(BAYTN 315).

איסקונדרי n.m.pl. **a game played with tokens** (etym. unkn.) a. the game: כי הויתון בי מר שמו' באיסקונדרי איטללית' when you were in the school of PN you played the '.-game *Qid* 21b(38); b. the tokens thereof: אי יהב ליה אסקונדרי if he gave them (tokens of) the '.-game *Ned* 25a(7); אסקונדרי יהב ליה ואסיק להו שמיה זוזי he gave him (tokens of) the '.-game and called them *zuzim* *Švu* 29a(35; **F**[2])

RaḤ: פ"א שחוק שמשחקים בו התינוקות מביאין שברי חרש ועושין אותן כמין סלע עגול ועושין ממנו עשרים או שלשים כאלו הדינרין ומשחקין בהן OHR Qid 20:1; Lit: Geig, AAC 50, rejects all prev. expls. and etyms.; cf. also Löw, Lehnw 96; Y: אַסְקוּנְדְּרֵי BAYTN 315.

אִיסְקוֹפְּתָא, איסכופתא n.f. **threshold** (< Akk *askuppatu* slab, threshold CAD A/2 333, AIOA 37; Ma עסקופתא, סקופתא MD 335, Sy ܐܣܩܘܦܬܐ LS 35, > Arab أُسْكُفَّة Fr, AF 19) sg. מיתוסא איסקפותא דבי רב יוסף דמא the threshold of PN's house became soiled with blood *Yom* 53a(49); אסקופתא דביתיה the threshold of his house *ḤM* 42:11; *Bo* 58:3; הדא איסקופתה *ib.* 10:11; 23:1; 24:2; 33:7; 56:7; 64:5; 75:1; 93:1; ודרכין על איסכופתהון (the demons) tread on their thresholds *ib.* 6:4; 112:9; 125:5

Y: אַסְקוּפְּתָא *Yom* ib.

איסקריא n.f. **sailyard** (< ἰσ<το>κεραία Sperber, Nautica 132; ↓ קראסא; Sy ܐܣܩܪܝܐ mast LS 37, Ma סקירייא mast MD 336) sg. *BB* 73a(7; **P**[1]) [expl. MH תּוֹרֶן Mib. 5:1]; קם אילפא תלא נפשיה באיסקריא דספינתא ... נפילנא מאיסקריא וטבענא PN got up (and) suspended himself from the sailyard of the boat (and said:) ... "I shall jump off from the sailyard and drown" *Ket* 69b(36) // *Tan* 21a(23; **V**[17]); כיון דשפירא איסקריא שקלא אגרא טפי since (its) sailyard is better, (the boat) gets a greater hiring fee *BM* 69b(38; **Es**)

Y: אַסְקְרְיָא *Ket* ib.(BAYTN 301).

1# איסרא n.m. **genius, angel** (etym. uncertain) sg. איסרא דמזוני נקיד שמיה איסרא דעניותא נביל שמיה the name of the angel of sustenance is נקיד; the name of the angel of poverty is נביל *Pes* 111b(41); איסרא דימא the genius of the sea *Ḥul* 41b(3); שבקיה איסריה לדגון ואתא ואיתיב ליה אמפתן the genius left Dagon and it went and sat down on the threshold *AZ* 41b(12); מיטטרון איסרא רבא דכורסיה Metatron, the great angel of His throne *Bo* 56:11; *ib.* 61:13; 99:2; דוביאל איסרא דפרסאי DN, the genius of the Persians *Yom* 77a(25; **M**) [**L**: שרא דפרסאי]; איסרא דכסדאי ... איסרא דאוריתא the angel of the Chaldeans/the Torah *ib.* 57:3; איסרה טבא a good angel *ib.* 47:10

Lit: Geig, AAC 51, rejects all prev. expl.; on this word in the Y tradition, v. MGG 31:1, note; Y: אִיסְרָא *Pes* ib.(BAYTN 137).

2# אִיסָּרָא n.m. **punishment, charm** (lit. binding; ↓ √אסר; TA אֵיסָּר TO Num 30:3, Sy ܐܣܘܪܐ punishment LS 37, mng. 5, Ma 1# אסארא MD 28; mng. 2: PSmSup 29, SIB 17:1, Ma 1# אסארא MD 28) **1. punishment:** sg. הוה להו איסרא דהוה צלבין ליה they had a punishment that they would crucify him *San* 109b(35); **2. charm:** sg. איסרא דקברא the charm of the grave *Bo* 69:2; *ib.* 3:1; 38:7; 83:2; איסרא בישא an evil charm *ib.* 4:3; אסרא דמיסכינותא a charm of poverty *ib.* 18:10; 35:9; pl.abs. שבעין איסרין seventy charms *ib.* 57:6; cs. איסרי עלמא eternal charms *ib.* 37:3; det. איסרי קשיי strong charms *ib.* 119:17

3# אִיסָּרָא n.m. ***issar*, a Roman copper coin** (< ἀσσάριον [= Lat *as*] Lehnw 37; Pal אסר PAT 341, DNWSI 92, Sy ܐܣܪܐ LS 38) sg.abs. והוו נפישין נפיחי כפן בטבריה מדלית איסר there were many bloated from hunger in GN for the want of an *issar* *Tan* 19b(7) // *BB* 91b(14); pl. הא דאייקור איסרי הא דזול איסרי this (case dealt) where the *issars* went up in value, that one where the *issars* went down in value *Qid* 12a(29)

Y: אִיסָּרָא BAYTN 140.

איסתדירא n.m. **parral** (i.e. collar of the mast; < *ἱστοδειρη Sperber, Nautica 131, 41) sg. קטרא דקטרי באיסתדירא the knot which one ties through the parral *Šab* 112a(2; **O**,Ar [AC 1:204]) [Var: איסתרידא TRN 630:12]; *ib.* 26; 28

אִיסְתְּווֹרָא n.m. **a portion of the lower leg** (LJLA אסתוורא Weiss 94 [Tg2Jb], Ma עסתוארא, סתוארא leg, foot MD 355, 338) sg. האי איסתוורא עד ארעא נחית the '.-portion (of the leg) reaches the ground *Ara* 19b(27) // איסתורא *Yev* 103a(29); הא דעביד' כאיסתוורא (the *mezuza*) is placed like the '.-portion of the leg [i.e. bent] *Men* 33a(17) [≠ ↓ סיכתא #1 mng. 1a]

Geon. expl.: כי איסתוארא כי שקא וכרעא דאדם דדאמי לנון מינה כיף ומינה זקיף דכיון דפלגה דמווזה בעולם וזקוף אף על גב דהציה מוטל כשרה TGAs28 68:16 = GC 36:9 [↓ נון]; Lit: Geig, AAC 52, discusses the P etym. offered by Fl, TMW 1:134: NP *ustuvār*, MP *ōstowār* firm, stable, but rejects it. Shaked, Study 176, suggests a deriv. < MP **ast-bara-* 'the bones' carrier' and compares MP and NP *astuxwān* 'bone.' The translation given here follows both the Geon. expl. and the Ma mng., but acc. to Katz 264, the term refers to the ankle bone; Sperber, Culture 70+: os calcis [opinion of Rav Papa]; talus [opinion of Rav Ashi]; Y: אִיסְתְּוְירָא *Ara* 19b(27; BAYTN 306).

אִיסְתֵּירָא n.f. ***stater*** (a coin; < MP *stēr* CPD 77 < στατήρ Lehnw 98; Sy ܐܣܛܝܪܐ f. four *zuzim*, *šeqel* LS 38) sg. אסתירא מאה מעי a *stater* (equals) one hundred *mē'as* *BM* 102b(13) // *BB* 105b(3); דעבידי אינשי דקרו לפלגא דזווא איסתירא people are apt to call half a *zuz* a *stater* *Qid* 11b(26); וכמה איסתרא פלגא דזווא how much is a *stater*? Half a *zuz* *Ket* 64a(30); *ib.* [expl. MH טַרְפְּקִיעַן Mib. 5:7]; איסתירא בלגינא כיש כיש קריא a *stater* in an (empty) bottle makes the sound *'kiš kiš'* *BM* 85b(9) [i.e. a scholar among fools is noticeable]; *Suk* 22b(28); *Ket* 105a(26); *Ḥul* 105a(35); pl. איסתרי פשיטי 'simple' *staters* *Šab* 119a(11) // *Ḥul* 44b(7) [Rashi: provincial]; אסתירי סורסיאתא Syrian *staters* *Bek* 49b(32; MGN 28:1); *Suk* 22b(28); מתקל תרתי איסתירי פיוז fine gold of the weight of two *staters* *Giṭ* 58a(13); אסתירי רצינאתא דאינון עתיקאתא worn-out *staters* [expl.:] which are old *Ket* 93b(26; TGHark 51:11); *BB* 167a(2); *Ḥul* 105a(43); והני חמש איסתירי הויאן עשרין מתקאלי these five *staters* [= סלעים] are equivalent to twenty *miṯqāls* *TGHark* 37:28

Lit: Geig, AAC 53; on its value, v. Zuckermandel 27; Voc: אִיסְתֵּירָא VTM 41; Y: אִסְתֵּירָא *Giṭ* 14a(21; BAYTN 238).

אִיסְתְּנָא, איסתאנא n.f. **north wind** (< Akk *ištānu* f. north, north wind CAD I/J 268, AIOA 60; Sy ܐܣܛܢܐ LS 38, Ma עסתאנא, סתאנא m./f. MD 338, MH[2] צד איסתן Ket 23a[47]) sg. יומא דאיסתנא a day of the north wind *Šab* 116b(42); *Er* 65a(29) // אסתאנא *Meg* 28b(27); איסתנא חריפתא a fierce north wind *Ber* 59a(51)

On the f. gender in Akk, v. CAD ib. 269b; Y: אִסְתְּנָא *Ber* ib.(BAYTN 214).

אִיסְתְּרָא, pl. **אִיסְתְּרָתָא**, **אִיסְתְּרֵי** n.f. **female spirit** (< Akk *ištar(t)u* goddess CAD I/J 271, AIOA 60; Sy ܐܶܣܬܰܪܳܐ, pl. ܐܶܣܬܰܪ̈ܳܬܳܐ LS 38, Ma 1# עסתירא, pl. עסתיראתא MD 355) sg. **איסתרא דליות** the spirit PN *Bo* 78:15; pl. **איסתראתא** *ib.* 21:6; 46:5; 78:14; **תמני איסתראתא ניקבאתא** eight female spirits *ib.* 21:9; 2:7; 29:11; 36:10; 115:3; 85:8; **כל אסתרי ניקבתא** *ib.* 103a:11

איפומא n.m. **window** (Sy ܐܰܦܘܡܳܐ window LS 26) sg. **ההוא דיקלא דהוה סליק לאביי באיפומא דאיגרא** a certain date palm belonging to PN which was growing through the skylight [lit. window of the roof] *Er* 100a(14); **נפל זיהרא באיפומא** light came in through the window *Qid* 81a(35; Ar [AC 1:217],V³[corr.])

RaḤ: ארובה בתוך הבית והוא לול בל' קודש OHR Qid 51:2. The etym. < ἔμφωμα Fr, AF 14[1], is accepted by Brockelmann, LS, ib., but rejected by Geig, AAC 55; Y: אִיפּוּמָא *Er* ib.(BAYTN 304).

אִיפְּכָא n.m. **opposite, reverse** (↓ √אפך; Sy ܦܶܟܳܐ LS 180) **1. opposite, reverse:** sg. **איפכא מאי** (if it is) the opposite, what (is the law)? *Er* 11a(1); *Ket* 4a(7); *BB* 145b(31); **לא תיזלו בתר איפכא** do not follow a reversible (statement) [i.e. one that can be interpreted in opposite manners] *Ket* 48b(15) // *Qid* 46a(10) // *Kar* 17b(24); **2.** used adverbially, w. var. vbs. **in an opposite or a reverse manner:** 1) √אמר pe., itpe.: **איפכא אמרת לן** you stated (it) to us in an opposite manner *Yom* 78a(34); *Meg* 30b(15); *Qid* 53b(14); *Ḥul* 19a(23); *BM* 76b(1); 2) √אתי af.: **אינהו נמי לייתו איפכ'** they should bring (the sacrifices) in a reverse manner *Hor* 8a(50) // *Yev* 9a(47); 3) √בעי itpe.: **איפכא מיבעי ליה** he should (phrase the statement) in the reverse order *San* 42a(40); *Hor* 2a(48); 4) √נסב pe.: **והא תנא איפכא קא נסיב לה** the *Tanna*, in fact, holds an opposite opinion *Yom* 76b(31); 5) √סבר itpe.: ↓ **אדרבא** usage c; 6) √עבד pe.: **איפכא עבדינן נקיטינן** we can do : hold (the stated conditions) in an opposite manner *Er* 21a(19) [double rdg.]; 7) √שמע pe.: **איפכא שמעינן ליה** we have heard him (concerning this tradition) in an opposite manner *Er* 79a(2); *Ber* 17b(25); *Yom* 14b(8); *Pes* 55a(3); *Ket* 24a(17); *BM* 100b(17); *San* 21a(13); 8) √תני pe., pa.: **והאנן איפכא תנן** did we not learn (it) in an opposite manner? *Giṭ* 69a(28); *BM* 93a(42); *Ara* 29a(21); **בריתא איפכא תניא** the *barraita* learns the opposite [i.e. transposes the names] *BQ* 96b(41); *Ket* 51b(39); **רב דימי מנהרדעא מַתְנֵי אִיפְּכָה** PN from GN transmits it in an opposite manner [i.e. he reverses the tradents] *RH* 20a(40; GRH 10:17); **אנן דייני גולה איפכא מתנינן** we transmit the tradition of the judges of the Diaspora in an opposite manner *BB* 71a(1); *Er* 36b(16); *Bek* 5a(9)

Lit: Bacher 15; Voc: אִיפְּכָה HPP 35:19; Voc: אִיפְּכָה VTM 98; Y: אִיפְּכָא *Er* 3a(45; BAYTN 304).

איפרכא ↓ **הפרכא**

אִיפְשַׁר adv. **possible** (JPA איפשר DJPA 53, MH אִיפְשָׁר Yeivin, BV 982) **1. possible:** a. w/o negation: 1) alone: **היכא דאפשר איפשר** where it is possible, it is possible *BQ* 84a(12); **כולי האיי ואפשר** so much and (is it only) possible (that I would be born in a better era?) *Tan* 25a(40); 2) w. fol. verbal phrase: a) part.: **איפשר דמיפר לי נדראי** perhaps he can annul my vows for me *Ket* 63a(12); **איפשר וקא מינסבא לאחר היום** perhaps she will be married to another today *Giṭ* 84a(13); **איפשר דמיתרחיש להו ניסא** perhaps a miracle will take place for them *Qid* 29b(37); *Pes* 89b(50); *Tan* 17b(3); b) imp.: **אפשר מני ומנך תסתייע מלתא** perhaps from me and you there will be success [i.e. with the progeny] *Ber* 10a(50; MGL 588:12); c) inf.: **מאי איפשר למעבד הא איפשר להו למעבד עבדי** what can one do? (If) they, in fact, could have done (something) they would have done (it) *BQ* 38a(37); **איפשר לתקוניה** it is possible to remove the tithe from it *Yom* 83a(39); *Naz* 14a(7); b. w. negation: 1) alone: **לא איפשר** it is impossible *Švu* 15b(14); *Ḥul* 130b(2); **כיון דלא איפשר** since it is impossible *Giṭ* 60a(23); **התם לא איפשר הכא איפשר** in that case it is impossible. In this case it is possible *Šab* 134a(17); 2) w. fol. inf.: **היכא דלא איפשר ליה למיהוי כוותיה** where it is impossible for one (kind) to become like the other *Men* 23b(10); **דלא אפשר למטרח ואתוייה** it is impossible to go to the trouble to bring it *BM* 95a(6); **2. w. ־ל to afford s.t: מאן דעביד מילתא ולא איפשר ליה** one who has to let blood and cannot afford it [i.e. to buy wine] *Šab* 129a(44);

מר אפשר ליה אוחריני דלא אפשר להו היכי עבדי you can afford (to buy) other (knives). How should others who cannot afford (to buy) act? *Pes* 30b(15); **אבהתין הוא דאיפשר להו אנן לא איפשר לן** our forefathers could afford (to miss the fair). We cannot afford (it) *ib.* 50b(52; **E²**); **אי אפשר ליה למרה באני לה ואילא באני לה איהו מדנפשיה** if its owner could afford it he would (re)build it. And if not, (PN) would (re)build it at his own expense *Tan* 20b(44)

Y: אֶפְשָׁר *Pes* 89b(50).

1# איצא, אצא n.m. **algae** (< *עיצא; ↓ √אצץ; MH² עצה שבים PT Šab 6a[29]) sg. **איצא רטיבא דסכר נהרא** wet algae which dams up the canal *Giṭ* 69b(29)

RaḤ: פי' אצא עשב שגדל בנהר סוכר נהרא בעלים שלו OHR ib. 45:20; Lit: Löw, Flora 4:145; Y: אִיצָא *Giṭ* ib.(BAYTN 133).

2# איצא n.m. **(uncertain)** sg. **אע"ג דהוי ביה איצא** even though it [i.e. the beer] has ... *Ket* 100b(38; **FrAr** [AC 1:248]) [Var: **אצא** HP 121:31]

For var. explanations, v. AC ib.

אִיצְטְבָא n.m. **bench** (↓ מצטבתא) sg. **מי סאני ספסל דאמור רבנן או איצטבא דאמרי אינשי** is (the Hebrew term) **ספסל** which the scholars said or (the Aramaic term) **איצטבא** which people say distasteful? *Qid* 70a(38) [↓ **אקרפיטא**]; **למבנא אצטבה** to build a bench *MQ* 10b(5) [Var: **אסטוה** Ar (AC 1:167)]; pl. **דאזול אאצטבי** they walked on the benches *Pes* 65b(18) [Var: **דמסגו אאצטבי** Ar (AC ib.)] // *Zev* 35a(25; **V⁸**)

This word is app. not the same as the common איצטבא Lehnw 118 occurring in MH texts; Y: אִיצְטְבָא *Qid* ib.(BAYTN 247).

[איצטבתא ↓ **מצטבתא** n.]

אִיצְטְלָא, אוצטלא, אוסטלא, pl. **אוסטלוון** n.m. **garment** (< στολή Lehnw 120; Sy ܐܶܣܛܠܳܐ LS 33, Ma עצטלא MD 356) sg. **איצטלא דמילתא** a garment of fine wool *Yev* 66b(31) [Var: **אוצטלא** HP 102:20; **אוסטלא** TGAs28 54:29]; *MQ* 28b(14); *BM* 17a(20); *San* 44a(32); pl. **אוסטלוון** *BM* 17a(20; HP 78:17)

Geon. expl.: כסות של מילת של צמר נקי רך וזה חליפות שמלות TGWeisz 80:15; Y: אִצְטְלָא *MQ* 28b(14; BAYTN 214).

אִיצְטְרוּבְלָא n.m. **part of the millstone** (< στρόβιλος Lehnw 121; ↓ 4# אמתא; MH אִסְטְרֹבָּל MBBK 4:3, אִסטְרֹבּוֹל Yeivin, BV 1071, Pal אסטרביל pine nut PAT 341, DNWSI 87, Sy ܐܶܣܛܪܘܒܺܝܠܳܐ LS 34) sg. **איצטרובלי⟨ה⟩ דרחיא** *Ket* 69a(42)

Geon. expl.: אמת הריחים [מקום שנופל בו הקמח] TRN 644:11; GC 134:6; OHR Ket 53:26; Y: אִיצְטְרוּבְּלָא *Ket* ib.(BAYTN 314).

איצפא n.m. **(uncertain**; cf. Akk *ḫuṣābu* a part or product of the date palm CAD Ḫ 258, mng. 2) sg. **איצפא דתוחלא** ... of a date *Giṭ* 89a(50) [Var: **אצפא** Ar (AC 1:253) = OHR ib. 55:8]

אִיצָּצָא, איצאצא, אצצא, אצאצא n.m. **pressure, squeezing** (< *עיצצא; ↓ √אצץ) sg. **אגב איצאצא מזקי ליה** (the snakes) harm him because of the pressure (he exerts by standing on them) *Yev* 121b(1) // **איצצא** *Ber* 33a(12); **דאתי בתר איצצא** (the juice of the grapes) flows due to the pressure (of the pile) *Šab* 144b(33); *BM* 40a(45); **הני נמי מתאכלן אגב אצאצא** these also can be eaten through squeezing out (of the brine) *MQ* 11a(34); **עבדו ליה שתין אצאצי ואכיל** they squeezed it out [i.e. the fish] for him sixty times and he ate (it) *ib.* 35 [Var: **איצאצי** SMel 42:11]

Lit: Nöld, MG 58[2]; Y: אִיצָּצָא *Ber* 33a(12; BAYTN 109).

איצרא ↓ **עיצרא**

איקא n.m. **goat** (etym. unkn.) sg. **איקא שליפא בתמניא** (the skin of) a castrated goat for eight (coins) *Šab* 152a(22; RaḤ) [Var: **עיקר OM**; **עיקא** Ar (AC 1:254)]

Expl. RaḤ: עור תיש נתוק ביצים בשמונה כספים. The Ar's interpretation of this word as 'goat' has no basis, and it is poss. a phonetic var. of עיקר [v. also Koh, op.cit., note].

איריא, אריא n.m. perh. **designation, conclusive argument** (↓ √1# ארי) sg. **מאי איריא דתני ערבי פסחים אפילו ערבי שבתות וערבי ימים טובים נמי** why does the *Tanna* (only) designate [lit. what is the designation which he learns] the eve of Passover? (He should include) also even the eve of the Sabbath and the eve of holidays *Pes* 50b(5); *Ber* 16a(39); *Šab* 66b(16); *Beṣ* 8a(20); *Yev* 86a(42); *Ned* 19b(15); *BQ* 45b(42); *San* 25b(45); *Men* 108b(12); *Ḥul* 120a(21); **מידי איריא הא כדאיתה הא כדאיתה** is this the (same) designation (in both cases)? Each deals with a different matter [lit. this is as it is, that is as it is] *Er* 70a(25); *Yev* 84b(38); *Giṭ* 33a(6); *Švu* 20b(23); *Zev* 113b(4);

Ḥul 127b(30); אי משום הא לא איריא if because of this, it is not a conclusive argument *Yom* 74a(34); *Yev* 111a(30); *BQ* 98b(49); *Ḥul* 98a(15); *Bek* 60b(33)

Geon. expl.: אַרְיָה הל אעתרץ הדא אלקול שיא did one come in contact with the other? LPT 147:3.

אִישָּׁא n.f. **fire, inflammation** (↓ אישתא; OA אש 2# DNWSI 121) **1. fire:** sg. אישא תיכליה may fire consume him *Men* 53a(32); **2. inflammation:** sg. אישא דגרמי inflammation of the bones *Ber* 32a(38) // *Giṭ* 70a(16)[!] [expl. MH אש של עצמות ib.]

אִישְׁכְּרָא n. **field** (< Akk *iškaru* tax, field on which *i.*-work is done CAD I/J 244, mngs. 4, 5; AIOA 59; Sy ܐܶܫܟܳܪܳܐ LS 52, TA אִשְׁכָּרָאִין pl. TJ Is 5:10) pl. אלימני באישכריהו the ... in their fields *Bo* 78:19

Y: אִישְׁכָּא BAYTN 8.

אישכרתי n.pl. **a creeping animal** (etym. unkn.) *Ḥul* 63a(29; Ar [AC 7:210, s.v. קרפדאי])

Lit: Geig, AAC 70.

אִישְׁפָּא, עישפא n.m. **spell, incantation** (↓ √אשף; Sy ܐܶܫܦܳܐ LS 53) sg. אישפא דיומא ואישפא דליוי[תן] תנינא the incantation of the sea and the incantation of Leviathan, the sea monster *Bo* 2:3 // *ib.* 29:8 // *ib.* 52:6; עישפא *ib.* 86:4; pl. אשפי *ib.* 36:6

אישפיזכנא ↓ אושפיזכנא n.

אישתא, אישאתא, אִישָׁתָא n.f. **fire, fever** (↓ אישא; TA אִישָׁא TO[v] Gen 15:17, Sy ܐܶܫܬܳܐ fever LS 52, Ma עשאתא fire, fever MD 357, Akk *išātu* fire, abscess, inflammation CAD I/J 227) **1. fire:** sg.abs. בעורין דאישא torches of fire *BM* 85b(30; **EsF**[1]); det. *Šab* 67a(23) [v. infra, mng. 2]; אישתא יקידתא burning fire *Bo* 3:6; *ib.* 16:7; 72:4; 109:5; **2. fever:** sg. אישתא וסיבורי סכנתא fever and bloodletting are a danger *AZ* 29a(3); *ib.* 28b(41); *Ned* 41a(40) [↓ פרוונקא]; אישתא דסיתוא קשי מדקיטא a fever of winter is more severe than that of summer *Yom* 29a(3); אריא אישאתא זנתיה the fever sustained the lion (in the ark) [i.e. it did not eat food] *San* 108b(46); *Yev* 71b(15); *ib.* 17; וכי היכי דחמיתיה אישתא לחנניה מישאל ועזריה וערקת מן קדמיהון כן תחמיניה אישתא לפלוניא בר פלוניתא ותיערוק מן קדמוהי just as you saw the fire of PN, PN_2, and PN_3, and it fled from before them, so may you see the fever of NN b. NN_2, and it will flee from before them *Šab* 67a(24); [ומן] אישתא ומן עריתא from fever and shivering *Bo* 89:7; *ib.* 132:10; *ḤM* 41:14; *Pes* 25b(19) [↓ צמיר]; *AZ* 28a(8); אישתא בת יומא a one-day fever *Šab* 66b(37) [cf. Sy ܐܶܫܬܳܐ ܒܰܪ ܝܰܘܡܳܐ PSm 411]; *San* 47b(19); אישתא תליתאה three-day fever *Šab* 67a(1) [cf. Sy ܐܶܫܬܳܐ ܕܐܰܝܟ ܠܬܠܬܳܐ ܝܰܘ̈ܡܺܝܢ PSm ib.]

Geon. expl. [mng. 2]: אישתא דסיתוא וכ' אש שלעצמות הנקרא בלשון ישמעלי[!] חומא בחרף קשה מן הקיץ OHT Yom 15:3, i.e. حُمَّى; OH [הא]רי כשהיה בתיבה היה חולה באישאתא ולא היה [א]וכל כלום San 541:5; Y: אִישַּׁתָא *AZ* 28a(8; BAYTN 32).

אישתיאמא n.m. **(uncertain)** sg. אשתיאמא בעלמא הוא it is merely a ... *AZ* 41a(16; **P**[1]**J**[corr.] TGHark 23:33) [expl. MH טבעת ib.]

Geon. expl.: אפוטרופוס שבידו מפתחות וחותמות ושומר פירות וכלים ואוצרות שלבעל הבית נקרא איש@תיאמא TGHark ib.; but note also: אישתיימא עץ גדול שבו מנהיגין את הספינה מאחריה ושנים הן ושמו בלש' לעז תימוני TGAs28 142:9, i.e. It. timone pole, shaft [v. Koh, AC 6:70[4]; Sy ܐܶܫܬܺܝܡܳܐ ship's captain LS 812]. While phonetically difficult [cf. LS ib.], this word may poss. be < Akk *šatammu* administrative official CAD Š/2 185, AIOA 101, > Ma שאתאמא MD 446; Lit: Sok, KS 51 [1976] 472; H.S. Nyberg, MO 26/27 [1932/3] 256 [Ir etym.]; Y: אִישְׁתִּימָא *AZ* ib.(BAYTN 273).

אישתקופתא n.f. **a type of demon** (lit. blow; ↓ √שקף; Ma שיקופתא MD 463) sg. *Bo* 18:10; *ib.* 35:8; 54:6

אית, אית־, אי־ part. **there is** (↓ איכא, ליכא, לית; Sy ܐܺܝܬ LS 16, Ma עית MD 348) a. w. pers. poss.suff. expressing existence: 1) alone: sg.m. היכא איתיה where is he [i.e. his abode]? *Giṭ* 68a(33); *Meg* 19a(27); *BQ* 69b(38); פשיטא דאיתיה מדסיפא איתיה רישא נמי איתיה it is clear that he was (still alive). Since from the latter part (of the Mishna) he is (alive), so also in the former part he is (still alive) *Er* 70a(24); *Yom* 85a(16); *San* 54b(47); *Ara* 4a(44); f. ואם איתה נקדימינהי ליום הכניסה if it is (the case), let us advance them [i.e. the towns] to the day of the assembly *Meg* 4b(3); *Yev* 115b(22); *BQ* 12b(28); *BM* 43a(37); איתה לדשמואל PN's opinion is valid [lit. it is for that of PN] *BM* 20a(1); *AZ* 68a(17); כי איתה גביה לא אכלא when she is with him [i.e. while he is still alive] she may not eat (*teruma*) *San* 51a(23); *AnanSch* 18:24; כד איתה בידי דישראל when (Eretz Israel) is in the possession of the Jews *ib.* 23:29; וכל מילתא דאיתה בצבור איתה ביחיד any matter which is (an obligation) for a community is (an obligation) for an individual *Pes* 69b(2); מידי איריא הא כדאיתה והא כדאיתה is this the (same) designation (in both cases)? Each deals with a different matter [lit. this is as it is, that is as it is] *Er* 70a(25); 1pl. כי היכי דאיתנן הכא איתנן התם just as we are here [i.e. in this world], so we are there [i.e. in the world to come] *Pes* 50a(13); 2m. כי איתנכו בשילו when you are in GN *Yev* 116a(17); 3m. כי איתנהו מעכבי when they are there they are indispensable *Pes* 77b(19); *Giṭ* 29b(29); דאיתנון לזרעים במאנא there are seeds in the vessel *Anan* 50:13; *IŠGF* 59:15; f. הני ציניתא איתנהי מאדם הראשון עד השתא the *ṣ.*-palms (of GN) exist from (the time of) Adam until now *Ber* 31a(40; **F**); והני ברקיעא איתנהי הני בארעא איתנהי these are in the sky (and) those are on earth *Ḥag* 12b(47); 2) w. fol. rel. clause: אם איתה דאיכא מילתא לית לה קלא if it is (the case) that there is something [i.e. a blemished pedigree], it is not publicized *Qid* 76a(36); אי איתה דסליק קלא אית ליה למילתא if it is (the case) that he came up (from the water) the incident is publicized *Yev* 121b(47); *Giṭ* 18b(2); *Qid* 76b(26); אם איתה דלא סבר לה למה ליה למיתנייה if it is (the case) that he does not have that opinion, why does he have to learn it? *Er* 9b(22); *ib.* 75b(36); b. w. הוה [Geonic; cf. JPA הוה אית DJPA 55, mng. c.1]: הוה אית מלכא מן מלכי יונאי there was a king among the Greek kings *TGHark* 190:14; לא הוה איתנהי בהדי הדדי כולהי all of them were not together *HG2* 73:8; כיון דהוה אית רבנן שמאעי דהנך רבואתא דפליגין since there were scholar disciples of those Rabbis who differ *IŠGF* 29:20; *ib.* 15:5; והוה אית בדעתאי למיהב ליה I had intended to give (it) to him *TGHark* 35:13; c. w. complement: 1) ־ב: (a) to contain, have: אית בהו רבנן are there scholars among them? *Meg* 13b(42); וכי אית ביה בישרא when it [i.e. the cooked dish] contains meat *Šab* 37b(50); *Pes* 4b(6); *Meg* 6b(36); *BQ* 51b(27); *San* 96b(48); *Men* 29b(52); *Bek* 8b(13); (b) to concern, apply: שכרא נמי אית ביה פסידה a loss

applies also to the *š.*-beverage *MQ* 12a(48); כולהו איתנון בי all of these (things) apply to me *Ber* 56b(21); *BM* 108b(3); *Bek* 9b(22); אית ביה שביתה ממלאכה it concerns abstention from work *Anan* 82:13; 2) ־ל: (a) to have, possess: (1) expressing possession: דאי אית ליה ולא זבין ליך if I have [lit. he has] (money) and do not buy (it) for you *Er* 100b(49); *Beṣ* 8b(2); קריתא אילי [= אית לי] כרמיא אילי I have villages. I have vineyards *Suk* 44b(21) [v. Geon. expl.]; אית לך נכסי בקפוטקיא do you have property in GN? *Ber* 56b(22); ההיא איתתא דהוה אית לה דקלא בארעא דרב ביבי בר אביי a certain woman who had a date palm in PN's field *BB* 137b(12); אית לן מניכי לעלמא דאתי do we have a share in you in the world to come? *ib.* 73b(34; MGG 52:12); *Yom* 75b(3); *Suk* 33b(29); *Giṭ* 44b(21); *BQ* 40b(11); כל קינינהון דאית להון ודהוי להון all the property that they have or will have *Bo* 6:10; *ib.* 76:8; אית ליה לאושולי he has (something) to lend *Ket* 105b(10); והוה אית ליה תרי קרני (the fish) had two horns *BB* 74a(40); והוה אית להון ראשי גלואתא מבית דוד they had exilarchs from the House of David *IŠGF* 73:17; *ib.* 105:13; (2) expressing a connection, situation, or intrinsic property: אית לי אחתא דקשישא מנאי I have a sister who is older than I *Meg* 13b(12); אית ליה בנים מינה he has children from her *Er* 41b(29); אית לי שהדי I have witnesses *Ket* 27b(34); דינא אית לי I have a lawsuit *Ket* 105b(27); לכולהו אית להו פירכא all of them have a refutation *Yom* 85b(15); *Er* 29b(43); והאידנא דאית לן תרין יומי now that we have two days [i.e. celebrate the holiday for two days] *Meg* 31a(8); *Naz* 14a(3); (3) expressing holding an opinion: למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה each one according to his opinion *Ber* 21b(20; **F**); *Suk* 28b(19); *Soṭ* 15a(7); *San* 90a(31); *Yom* 6a(10); (b) w. inf. must, be required to: אית לך למימר you must say *Šab* 144b(25); *Yom* 36a(15); *Giṭ* 24b(35); *BM* 7a(1); וכל חד מנאנא אית ליה לזבונא ולמיזבן לפום מאי דחאזי each one of us is required to sell and buy according what is proper *SŠHai* 9b(13); (c) in idiomatic expressions: (1) אית ־ל קלא to be publicly known: *Er* 3a(37); *Yev* 109a(16); *Soṭ* 6b(29); *BQ* 33b(9); *Ḥul* 42a(1); (2) אית ־ל־גבי/על to owe: ↓ גבי־ prep., mng. 6; על mng. 7; (3) אית

ד- לי- to agree w. s.o.'s opinion: מר אית ליה דרב ששת ומר לית ליה דרב ששת you agree with PN's opinion. He does not agree with PN's opinion *Er* 65a(21); *Šab* 28b(38); *Naz* 62b(29); *BM* 57a(30)

Geon. expl.: קריתא אילי ויתא אילי עיר יש לי ויתים יש לי OH Suk 112:17; Lit: Satzlehre 140+; Goldenberg, Studies 545+; Y: אית *Er* 100b(49; BAYTN 332).

איתימא ↓ √אמר itpe.

אִיתְמָל, אתמל adv. **yesterday, day before** (TA אִתְמָלִי TO^v Ex 4:10, Sy (ـܐܬܡܠ(ܝ LS 827, Ma עתמאל MD 358) והא לאו איתמל אמרת לי הכי did you not, in fact, tell me so yesterday? *Šab* 31a(25); בין ערב דאיתמל לערב דהאידנא between yesterday evening and this evening *Pes* 108a(13; M[1]) [expl. BH בֵּין הָעַרְבָּיִם Ex 12:6]; *AZ* 76a(28); *Beṣ* 2b(21); *Meg* 31a(45); ואי אפי לה מאיתמל איפסלה לה בלינה if he baked it the day before it became invalid by remaining overnight *Men* 51a(3); ר' אמי מאתמל הוה חזי ולמחר שיולי הוה משייל להו PN used to check (for a blemish on a firstborn animal) on the day before (the holiday), and on the next day he would merely inquire about them *Beṣ* 27a(34); *Er* 15a(5); *RH* 23a(8); *AZ* 28b(30)

אִיתְקָא n.m. **fringe, thread** (Sy ܐܝܬܩܐ, ܐܬܩܐ, pl. ܐܝܬܩܐ, ܐܬܩܐ LS 55, 512, 554; cf. Akk *itqu* fleece AHw 404) sg. ושם אילו החוטין בל' ארמי איתקה the name of these threads in Aramaic is איתקא *GC* 74:1 [expl. MH נומי הסדין MKel 29:1 and expl. as Arab خمل]

Lit: Eps, StI 74[1]; for its use also in H contexts, v. GC ib. 74:5; 75:1; 3; 6; 90:9; 91:1

אִיתְּתָא, אִינְתְּתָא, אִתְּתָא, cs. **אִיתַּת**, pl. **נְשֵׁי** n.f. **woman, wife, mate** (↓ בי נשי, אינשי ביתא, אינתותא; LMA *né-še-e* UrukInc 37, TA אִיתְּתָא TO^v Gen 25:1, Sy ܐܢܬܬܐ, pl. ܢܫܐ LS 31, 450, Ma ענתא, pl. ענשיא MD 354) **1. woman:** a. general: sg. חזייה ריש לקיש סבר איתתא הוא PN saw him (and) thought that he was a woman *BM* 84a(40); האי איתתא דחזיא חיויא a woman who sees a snake *Šab* 110a(22); ההיא איתתא דאתאי לקמי דיינא a certain woman who came before a judge *Er* 53b(16); טבעה איתתא בנהרא a woman is drowning in the river *Soṭ* 21b(18); *Yev* 100a(22); *BM* 67a(11); *San* 67b(38); איתתא חדא *SŠHai* 12a(17); איתתא זידניתא a wicked woman *Bo* 54:7; ההיא אינתתא *Qid* 9a(6); pl. האי שופרך לנשי your beauty belongs to women *BM* 84a(40); גברא דנשי קטלוה a man whom women killed *ib.* 97a(10); מדינת אפריק(י) דנשייא the country of Africa of women *Tam* 32b(6); הוה עבידא ליה דוכתא דגברי לחודיהו ודנשי לחודיהו he made a place (of incarceration) separately for men and separately for women *Tan* 21b(36); לוטתא דגברי ונשי the curses of men and women *Bo* 67:4; *ib.* 71:6; **2. wife:** sg. לא תמות אתתך ותנסוב אתתא אחריתי your wife will not die and you will (not) marry another woman *MQ* 9b(23); *Ber* 56a(25); איתתך גוצא your wife is short *BM* 59a(30); *Bo* 7:15; *ib.* 14:11; 27:1; אנא ברתה דאיתתיה I am his stepdaughter *Yev* 97b(12); ותלתא לאיתת בפירי a third for my wife regarding the fruits *BB* 132b(17) [in a testament]; פלנית אינתתי NN, my wife *SŠHai* 13b(13); *ib.* 14a(8); *Yev* 116a(6); *Ned* 91b(12); *Bo* 10:4; *ib.* 82:1; pl.cs. נשי גברי married women *Anan* 98:16; det. כמא דכתבין תרתין נשי two wives *Ber* 56b(20); שידין גיטין ויהבין לינשיהון just as demons write *geṭs* and give (them) to their wives *Bo* 13:7; **3.** in euph. phrase **ההיא/הך איתתא I, you** [cf. ההוא גברא; ↓ גברא 1# mng. 4]: ווי דקא מיתה הך איתתא woe, for I am dying *BB* 151b(10; P[1]); מאי תהוי עלה דההיא איתתא what will become of me (in my old age)? *Yev* 65b(42); אמאי לא צניעא הך איתתא באיסורא why are you not modest in the prohibition (against promiscuous sexual behavior)? *BB* 58a(25); תהוון נפישן בישתא דהך איתתא may my misfortunes be many *AZ* 26a(28; J); **4. mate:** sg. גמל רא(כ)ב אנתאתה a camel (which) copulates with its mate OHP Ber 105:12

Voc: אִיתְּתָא HPP 54:18; Y: אִיתְּתָא *Tan* 21a(36; BAYTN 199).

— אִיתַּת אַבָּא n.f. **stepmother** (↓ אבא 1#; Sy ܐܢܬܬ ܐܒܐ PSm 287, JPA איתתיה דאבוי PT Ber 5c[41]) sg. קריביה דר' יוחנן הוה ליה איתת אבא דהוה צריכא רופא כל יומא PN's relative had a stepmother who needed a doctor every day *Ket* 52b(16); *ib.* 54b(3); *Tan* 20a(38; Mal 79:20[Var]) [↓ קולפא mng. 3a]; [אי]תת אבוי his stepmother *AnanSch* 18:27; איתתא דאבוי *ib.* 20:3

— אִיתַּת אֲחָא n.f. **sister-in-law** (↓ אחא; Sy ܐܢܬܬ ܐܚܘܗܝ PSm 287) sg. חמתיה דרב חייא אריכא מדיפתי איתת אחוי הואי PN's mother-in-law was (also) his sister-in-law *Ket* 104b(20); אתתא דאחוה his sister-in-law *Anan* 102:21

אַכְוָאנָא n.m. **table** (< MP *xwān* CPD 95; ↓ אכוונגרא) sg. כרעא דאו(ב)(כ)אנא דדהבא a leg of a table of gold *Tan* 25a(10; Yal) [v. DS, ad loc., other mss.: פתורא]; או(ב)(כ)אנא דתלתא כרעי a three-legged table *ib.*

GnK5 171:6: שולחן בלשון פרסי שמו אכואן; Lit: Mal 111a, note to l. 2.

אכוהישן ↓ כואהישן n.

כְּוָאנְגָאר, אַכְוָנְגְּרָא n.m. **table steward** (< MP *xwān* table CPD 95 + actor suf. *-gār* [cf. NP *xwāngar* cook, table decker PED 481]; ↓ אכואנא) sg.abs. הוה חליף ואזיל אכונגר דמלכא the royal steward was passing back and forth *Ket* 61a(52) [Var: כואנגר דמלכא Ar (AC 4:205)]; pl. אכונגרי דבי ריש גלותא the stewards of the exilarch's household *MQ* 12a(17; Rashi, ed. Venice) [Var: אכוונג(ד)(ר)י C [ר"א]; או(בז)(כו)אנגרי HG1 419:65; או(בז)(כו)נגרי HR 131:28; א(באו)(כוא)נגרי HP 179:12]

Geon. expl.: ... שולחן בלשון פרסי שמו אכואן ומלאכה(ו) שמה ששלחן כאר לפיכך נקרא ממונה על השלחן כואנגאר GnK5 171:6; בלשון פרסי אכוואן והמל(א)ך גאר OHT MQ 13:23; Lit: Geig, AAC 19, s.v. אטורנגא; Tel 14.

אַכְוּוְרְנְקָא n.m. **pavilion in a garden** (< MP *xwarnaq sumptuous building [cf. NP *xwarangāh* name of a famous palace, magnificent edifice PED 484], > Arab *xawarnaq* Nöld, Geschichte 79[3]; MH[2] אכורנקי שלמלכים Tan 14b[31]; Meg 5b[53]) sg. ההוא אכוורנקא דהוה לריש גלותא בבוסתנא a certain pavilion which the exilarch had in a garden *Er* 25b(18)

Geon. expl.: או(ב)(כ)ורנקא כעין אכסדרא או קובא כעין שבונין מלכים בתוך פרדס שלהן ועומדת באמצע הפרדס OHT ib. 17:1; OHP Tan 59:26; Lit: Geig, AAC 21.

אכוותא n. **a surgical instrument** (etym. unkn.) sg. הוה מיתי אכוותא he brought an '.-instrument *BM* 83b(49; SM 64:1)

Mng. derived from context.

אכוזא ↓ כוזא n.

אכזראה adj. **cruel** (JPA אכזריי DJPA 56) sg.m. שדא אכזראה a cruel demon *ḤMGas* 94:1

אכטא n.m. **a dish made of flour and herbs, steeped in milk and sprinkled with wine** (etym. uncertain) sg. האי אכטא דטייעי that '.-dish of the Arabs *AZ* 34b(2; Ar [AC 1:75]) [Var: אבטא EdJ; v. Abramson, AZ 180, but corr. to אכטא]

Geon. expl.: אכטא טיאעא בכף הוא ובטיית אלמצל אלערבי TGHark 23:18 = GnK5 135:1, i.e. مَصْل العَرَبِي Arabian whey; מביאין קמח ועשבים ושורין אותן בחלב ומולף יין נסך עליהם Ar [AC ib.]; Lit: AAC 21; Löw, Flora 1:113.

אכי vb. ↓ √אכל 1# vb.

אֲכִילְתָא n.f. **eating, use of property** (< MH אֲכִילָה Yeivin, BV 886; ↓ √אכל 1#) **1. eating:** sg. כיון דמשיכה אכילתיה since his eating is extended (over time) *Kar* 12b(48); **2. use of property:** sg. זיל ברור אכילתך go (and) clarify your use of the property [i.e. that you had possession of the property for three years] *BB* 29b(24) // *ib.* 159b(36); pl. אוקי אכילאתא לבהדי אכילאתא place the (witnesses confirming) uses against the (witnesses denying) uses *ib.* 31a(26); 28(HP 89:25)

Y: אֲכִילְתָךְ *BB* ib.(BAYTN 172).

אכל 1#, אכי vb. **to eat, devour, consume, enjoy usufruct** (↓ אוכלא 1#, אכילתא, מיכלא, מכולתא, מתוכילתא, תכלא 3#, סגיד ואכיל, אכלא 2#, √עכל; Sy ܐܟܠ LS 17, Ma אכל 1# MD 16) **Pe.** (a/u), pf. 1sg. אכלי *Yev* 66a(40); אכלית *Šab* 140b(12); 2m. אכלת *Šab* 109a(18); 3m. אכל *Mak* 16b(18); אכליה *BM* 72a(29); f. אכלתה *San* 108b(46); 1pl. אכלנא *BB* 146b(2); 3m. אכול *Giṭ* 67b(44); אכלוה *Yev* 121b(43); imp. 1sg. איכול *San* 95a(39); 2m. תיכול *Er* 36a(38); 3m. ליכול *Giṭ* 61b(27); ניכול *Er* 29b(45); f. תיכול *Yev* 70a(5); 1pl. ניכול *RH* 30a(44); 2m. תיכלון *Šab* 140b(28); 3m. ניכלו *MQ* 9a(22); ניכלונהו *Tan* 25a(20); imper. 2sg.m. איכול *Ber* 62b(6); כול *Ḥag* 15b(33); אכוליה *Šab* 118a(17; M); f. איכולי *Bo* 72:8; 2pl.m. אכולו *San* 39a(14); inf. למיכל *Šab* 140b(18); מכלינהו *Beṣ* 4a(39); part. 1sg. אכילנא *Ned* 16a(26); 2m. אכלת *BM* 101a(5); 3m. אכיל *Men* 59a(31); f. אכלא *HP* 105:9; 1pl. אכלינן *Šab* 136a(44); 2m. אכל(י)תון *Anan* 71:7; 3m. אכלי *Beṣ* 7a(28); f. אכלן *Ket* 111b(50); forms w/o final *lamed*: imp. 1sg. איכו *BB* 33a(11; HG2 454:92); 3m. ניכו *Giṭ* 69b(17; OHT ib. 153:5); 1pl. ניכו *Suk* 41a(33); *Bo* 125:8; part. sg.m. אכי *Suk* 27a(19); *Bo* 125:9;- **1. to eat:**

a. humans: 1) alone: אנא מיכל אכילנא וטעימנא טעמא דחיוורא I am indeed eating, and I taste a taste of leprosy *Giṭ* 68a(4); איבו מנכית ואכיל PN used to bite and eat (bread of pagans) *AZ* 35b(50); אטו מדידהו קא אכילנא מדרחמנא קאכילנא am I eating from their (property)? I am eating from that of the Merciful One *Ket* 67b(25); *Qid* 47a(24); *Tan* 23a(45); *Anan* 18:9; 2) w. dir. obj.: הוה קא אכיל תאיני he was eating figs *Šab* 90a(49); אנא לא בעניותאי אכלי ירקא ולא בעתירותאי I ate eat vegetables neither when I was poor nor when I was rich *Šab* 140b(12; **V**); למיכל פירא to eat fruit *BB* 33b(17); כול תוחלא ושדי שילחה לבר eat a *t.*-date and throw out its skin *Ḥag* 15b(33); למיכל לחמא דחיטי to eat wheat bread *AnanSch* 10:28; האי דלא אכלי ירקא מכישא דאו(ת)(ס)ר גינאה the reason that they do not eat vegetables from the bunch which a gardener binds *Ḥul* 105b(35); *Šab* 82a(3); 3) w. √שׁתי pe.: ↓ √שׁתי pe., mng. 1c; b. animals: אכל עכברי ואיחבל ומית (the cat) ate the mice, became sick, and died *BM* 97a(11); *BQ* 48a(16); ההוא כלבא דהוה קא אכיל מסאני דרבנן a certain dog that used to eat the scholars' shoes *MQ* 17a(55); תורא מדיישיה קאכיל the ox eats from its threshing *Giṭ* 62a(3) // *Ḥul* 6b(12; **V**[11]) [prov.]; *Er* 81a(33); *BB* 23a(1); **2. to devour:** ניכלונהו דיבי let the wolves devour them *Tan* 25a(20); ניכליה אריא לסבא ולבריה let the lion devour the old man and his son *Ket* 72b(25); *Mak* 11a(41); *Ber* 60b(57); *Šab* 110a(4); *BQ* 15b(22); אכלוה כוורי לחסא the fish devoured PN *Yev* 121b(43); *AZ* 18b(2); **3. to destroy, consume:** a. person: נפק נורא מחשמל ואכלתיה a fire came out of the *ḥašmal* and consumed him *Ḥag* 13a(49); אישא תיכליה may fire consume him *Men* 53a(32); b. money: ואי אכלה ארעא תיכול מדידן if the ground will destroy (the money), let it destroy (that) belonging to us *Ber* 18b(52); **4. to squander:** קא אכלה לה לגירסנא דבית נשאי she is squandering the fruits of the labor of my family estate *Yev* 117a(29); *ib.* 39; ניכלו זוזיהו ד)יתמי) should they squander the orphans' money? *BM* 70a(33); **5. to enjoy the usufruct** [of a field, etc.; calque < Akk *akālu* G CAD A/1 252, mng. 2c; JudA אכל JDS3 7:14]: אי דאכלה שני חזקה if he enjoyed its usufruct [i.e. of the field] of the years of the *ḥazaqa* *Ket* 17b(20); *BB* 30b(5); *ib.* 33a(11; HG2 454:92); 33b(9); 50b(20); *BM* 110a(23)[l]; מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא let the one who pays the land tax enjoy the usufruct of the field *BB* 54b(17); *ib.* 54a(20); הוה איכא עליה קלא דקא אכיל ארעא דיתמי there was a rumor concerning him that he was enjoying the usufruct of the orphans' field *ib.* 32b(31); האי משכנתא באתרא דמסלקי לא ניכול אלא בנכיתא concerning mortgaged property, in a place where they remove (the creditor immediately from its possession on payment of the debt), he should enjoy the usufruct (of the field) only against a deduction (from the annual debt) *BM* 67b(3); **6.** in idiomatic expressions: **a. to irritate** [Sy, LS ib., mng. 2, Akk *akālu* G to irritate CAD A/1 255, mng. 6]: בחורשיה [= בי חורשיה] קא אכיל ליה the place of the sore of his eye is irritating him *Švu* 6b(34; Ar [AC 3:506]); **b. w. אגרא to earn a fee:** ↓ אגרא #1 mng. 4; **c. w. קורצא to inform on s.o.:** ↓ קורצא #1; **d. w. ריביתא to enjoy usury:** ↓ ריביתא mng. c

Af. to give to eat, feed: a. alone: לדידי חזי ⟨לי⟩ ההוא טייעא דאוכלא כורא I saw a certain Arab who fed it [i.e. the camel] a *kor* (of fodder) *Šab* 155b(16); *ib.* 108a(40); 145b(16); 109b(35) [↓ כשותא usage d]; דילמא אתי לאוכוליה בתרומה דאוריתא he may perhaps be apt to feed her Pentateuchal *teruma* *Yev* 113a(10); b. w. √שׁקי af.: אוכלינהו ואשקינהו he gave them food and drink *Tan* 21b(42); *MQ* 27a(22); בשרא בח(י)רה אוכליו(כ)ך וחמרה בח(י)רה אשקיך I fed you select meat and gave you select wine to drink *Bo* 58:10

Itpe. (e) 1. to be eaten: יהא רעוא דליתכ(ו)(י)ל האי תורא לשלמ' may it be (His) will that this ox should be eaten in peace *Nid* 33b(24); *Zev* 56b(5); תרומה דמיתאכלא בצינעא *teruma* which is eaten in private *Ket* 24b(27); *Men* 84b(27); וההיא תתיתא דכולהי לא מיתכלא אלא על ידי תערובת that lowest one of all of the them [i.e. the loaves] can only be eaten in combination (with other food) *Yom* 75b(23); *Pes* 84a(8); *AZ* 76a(23); *Bek* 16a(26); *AnanSch* 3:18; **2. to be consumed, used up:** פיקדון ברשותיה דמריה מיתאכיל והני ברשו' דומ׳י״דו׳ה מיתאכלי a deposit is consumed in its owner's possession [i.e. he bears the loss], while

this (money) is consumed in her [i.e. the betrothed woman's] possession *Qid* 59a(41) [cf. MH[2]: נתאכלו המעות ib. 39]; ואי איתכלו להו כולהו ולא פיש מינהון מידי בההיא שעתא if all (the money) was used up and nothing remained of it at that time *HP* 115:18; *ib.* 15; **3. w. -ל to eat:** קבילתון לי כל היכי דמיתכיל לי you accepted me just as I eat [i.e. a large amount] *Pes* 89b(21; **C**); אדאז(י)ל(י)תו לביתכו מיתוק(ד)(ר)א שרגא ולא מיקדשא לכו ומית(ב)(כ)י לכו ובהאי קדושא לא נפקיתו by the time that you go to your house, the lamp will be extinguished, you will not recite the *qidduš*, you will eat, and with this *qidduš* [i.e. previously recited elsewhere] you will not fulfill your obligation *ib.* 101a(20; **C**); לא מתאכיל ליה he cannot eat *Šeel* 139:27; בעי דמתאכיל ליה מינה he wants to eat from it *ib.* 145:18

Expl. of Hai Gaon [Pe., mng. 6a]: והכי גרסי רבנן בי חראשיו(ת)(ה) [קא] אכיל ליה ברי"ש מכוית עין בלשון ארמי נקראת חירשא וכשהיה מקום בפיגרו של אדם שתוחבו ותובע הפיפא אומר בלשון ארמי קא אכיל ליה ... אמר ליה בי חראשיך קא אכיל לך QŠ 11[16:2 = Ar (AC ib.)]; Lit: Pfl 9[2].

– **אָכְלָה טִינָא** n.m. **a type of worm** (lit. mud eater; ↓ טינא; Sy ܐܟܠܐ gnawing worm PSmSup 17, ܐܟܠܐ ܕܥܦܪܐ earth worms BBah 1959:17) sg. וחזינא ליה לההוא כוורא דעילא ליה אכלה טינא באוסיה ומית we saw a certain fish into whose nostril an *'.ṭ.*-worm entered, and it died *BB* 73b(16)

Lit: Löw, Lehnw 264; Y: אָכְלָה טִינָא *BB* ib.

[אכל #2 ↓ √כול vb.]

אכלא, אוכלא, עוכלא n.m. **mallet, blow of a mallet** (Akk *akkullu* a hammer-like tool CAD A/1 276, Sy ܐܟܘܠܐ LS 17, Ma אכלא #2 mace, club MD 17) **1. mallet:** sg. דדמי רישיה לאכלה because its head is similar to a mallet *Bek* 43b(7) [expl. MH כִּילוֹן Mib. 7:1]; כי אוו(ב)(כ)לא לדנא like a mallet to a branch(?) *San* 28b(15) [comparison of the father of the groom to the father of the bride; ↓ דנא #2]; אכלא רבה דזי״ו״א the great mallet of splendor *Bo* 124:13; **2. blow of a mallet:** pl. כמאן דמחו לה מאה עוכלי בעוכלא it is as if they hit it with a hundred blows of a mallet [i.e. your argument has been previously refuted] *BB* 85b(5) // *Ket* 53a(23)

Geon. expl.: דעו כי עוכלא בלשון ארמי הוא פטיש וכמו הלמות שמ[כ]ין בו את היתדות ותוקעין אותן בארץ וכמו שיש בכל לשון שאומרין אלפין במקום עינין ועינין במקום אלפין כן יש באנשי לשון ארמי כשם שאומ' עכלא כך אומ' אכלא ... והמלחים עכשיו בבבל שמות [...] כליהן בלשון ארמי וקוראין למדוך שמכין בו את היתד אכלא ועכלא וכו' OH San 236:27; Lit: Eps, StI 45; S. Friedman, Ros Vol 430[122]; Y: אַכְּלָא, אוּכְּלָא, BAYTN 144.

[אכלבא ↓ כלכא n.]

אכלושא n.m. **a workman whose job requires physical strength** (etym. unkn.) pl. אכלושי *BM* 77a(16)

Lit: S. Friedman, Ros Vol 421+.

אכליא n.m. **(uncertain)** sg. ואכליא קרי ליה *Bo* 72:3

Lit: AMB 170.

אכלכא ↓ כלכא n.

אכם ↓ אוכם adj., איכום adj.

אכמותא n.pl. ↓ אוכם n., mng. II.2

[אכמר ↓ √כמר #2 vb.]

אכמרתא n.f. **a type of demon** pl. *Bo* 120:3; *ib.* 20

אכסא n.m. **word used in charm formula** (etym. unkn.) sg. אכסו(')א' תרנגולתא ... a hen *Giṭ* 69a(8)

Lit: Geig, AAC 22; Y: אַכְסָא *Giṭ ib.*

אַכְסַדְרָא n.f. ***exedra*, a room open like a portico and furnished with seats** (< ἐξέδρα Löw, Lehnw 44; ↓ אספלידא; TA אַכְּסַדְרָא TJ Jud 3:23, Pal אכסדרא PAT 337, DNWSI 52, Sy ܐܟܣܕܪܐ LS 18) sg. *Er* 25b(1); אכסדרא דבי רב an exedra of the *be rav* *Men* 33b(36) // *BB* 11b(7); אכסדרה רומיתא a Roman exedra *Men* ib. // *BB* 11b(8); *ib.* 135b(19)

Geon. expl.: איספלידא ואכסדרא חד הוא אוספלידי ארמית אכסדרא לשון חכמ' TGAs28 67:20; Y: אַכְסַדְרָה *Pes* 8a(9).

אַכְסְנָא n.m. **axle** (< ἄξων Löw, Lehnw 48; Sy ܐܟܣܢܐ, ܐܟܣܘܢܐ LS 19) only in phrase **אכסנא דגרדאי weavers' pin** [TA אַכְּסַן דְּגַרְדִּיאִין TJ 1S 17:7] sg. *Šab* 151b(48; **O**Ar [AC 1:80])

Lit: Geig, AAC 23; Y: אַכְסָנָא *Šab* ib.(BAYTN 213).

אַכְסְנָיָא n.m. **stranger** (< ξένος Lehnw 48; Sy ܐܟܣܢܝܐ LS 338) sg. דכי הוה אתי אכסניא whenever a stranger used to come *San* 109b(35)

אכסתא n. **(uncertain)** sg. אכסתא דבני אינשא the ... of people *ḤMGas* 94:2

1# אכף vb. **to have regard** (↓ √2# כפל, √2# כפת; Sy ܟܦܐ ܠܗ ܠܘ ܢܟܦܐ LS 19) **Pe.**, only in pf. 3sg.f. impersonal form **א(י)כפת ל־ to be concerned, care about:** ורב נחמן מאי איכפת ליה מיניה what is PN concerned about it? *Ber* 62a(39); *Tan* 25a(17); *Ket* 14b(24); אנא אמינא ולא איכפת לי I say (the words רָחָב רָחָב), and I am unconcerned [i.e. it does not affect me] *Tan* 5b(43); *Meg* 15a(23); *Ket* 57b(49); מיכפת לא איכפת ליה is he not actually concerned (about it)? *Giṭ* 62a(24); *Qid* 50a(37); האי הוא דלא איכפת ליה אממונא דחבריה this is the person who is unconcerned about someone else's money *BM* 24a(8); לא עכפת להו *TGHark* 82:4; *ib.* 151:15; *TGAs42* 43:25; *Geon* 266:23

Lit: Geig, AAC 23; Fl, TMW 2:454 [Pe. inf. form מיכפת].

2# אכף vb. **to ride sidesaddle** (denom. < ↓ אוכפא) **Pe.:** הא דמיכף הא דלא מיכף this refers to riding sidesaddle and that to not riding sidesaddle *Nid* 14a(4; V⁵Ar [AC 4:78, s.v. 2# טרטן])

אכפא n.m. **(uncertain)** pl. אבני דאכפי stones of ... *BB* 69a(2) [expl. MH הָאֲבָנִים שֶׁהֵן לְצָרְכָהּ Mib. 4:8]; *ib.* 4; 17

V. the var. expl. in Ar, s.v. ₄כף AC 3:285 [= RaḤ San 26b]; s.v. אבן כתף AC 1:14.

אכפיא n.m. **paralysis(?)** (↓ √כפי) sg. ואכפיא יפול ליה may paralysis attack him *Bo* 74:10

Lit: AMB 179.

אכר vb. ↓ √2# עכר vb.

אכרגא ↓ כרגא n.

אַכְרָזְתָא n.f. **proclamation** (MH² אכרזה J 65; ↓ √כרז) a. general: sg. אכרזתא לדרד(ק)(ר)י is this a proclamation (concerning the *'eruv*) forever? *Er* 64a(3); *SŠHaiGr* 31:1 [not אבדזותא!; concerning a woman's right to marry]; b. esp. preceding a sale of property [cf. Nab כרוז TDTJDB 73]: sg. לכרגא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא for the poll tax, alimony, and burial we may sell (property) without a proclamation *Ket* 87a(21) // *ib.* 100b(27) // *Giṭ* 52b(11) // *BM* 108b(19); יומי אכרזתא days of the proclamation *ib.* 16a(28); 35b(10); *Ara* 22a(30); *Ket* 104b(40); נכסי דאכרזתא property of (the sale of) the proclamation *ib.* 100b(33); pl. עד דמתחלאן אכרזאתא until the proclamations begin *BM* 16a(28; TGHark 161:4)

Y: אַכְרָזְתָּא *Er* 64a(3; BAYTN 280).

איכתי, אַכְּתִי adv. **still, yet** (< ? + עד כען Nöld, MG 202; Ma אכאנדיא etc. while as yet MD 16, SA אכד־ still DSA 26) a. alone: ואכתי מאי למימרא and still, what (reason is there) to state it? *BM* 103a(38); אכתי בדוכתה קימא (the animal) still stands in its place *BB* 75b(48); איכתי הוה ינוקא he was still a young man *San* 14a(21); אכתי למר שית ולמר תשע according to one there are still six (*qabs*) and according to the other there are nine *Er* 82b(44); ואכתי מיבעי לי לכי דתניא but I still need (this verse) according to what is learnt ... *Yev* 68b(5); *BM* 11a(35); *Yev* 4b(21); *Soṭ* 46a(21); *BQ* 29b(51); *Ḥul* 63b(4); *Ara* 9a(5); b. w. negation: איכתי לא חילא אבילות עילויה the period of mourning has not yet taken effect for him *MQ* 23b(23); יומי זוטי אכתי לא חזא he had not yet seen short days *AZ* 8a(26); *Šab* 107b(11); דאכתי לא נפ(י)(ו)ק מרשות(ו)(יה) they have not yet left his possession *BQ* 76a(24); *Pes* 7b(31); *Ket* 41a(41); *Soṭ* 19b(40); *Tem* 27a(27); *Anan* 21:14; *ib.* 56:23; *HP* 114:21

Y: אַכְּתִי *Šab* 88a(55).

אילא, אֶלָּא conj. **but, only** (< אן לא; ↓ 1# אילא, אילאו, לא; Sy ܐܠܐ LS 20, Ma 1# עלא MD 350) **1. but, rather:** a. alone: אלא הא דתאני ר' חייה but that which PN learns *San* 28a(30); *Zev* 36a(26); *Nid* 13a(35); אלא מאי אית לך למימר but what do you have to say? *Šab* 144b(6); *Pes* 84b(23); אלא היכי איעביד but how should I act? *Qid* 71b(29); לאו אנא כתבתיה אלא יהודה חייטא כתביה it was not I who wrote it, but PN, the tailor, wrote it *BB* 164b(31); לא בשגו ולא בטעו אילא בליבא שלמא ובדעתא שלמתא not in negligence, nor in error, but with a sound and sober mind *SŠSad* 175:13; b. w. fol. subordinate clause: אי איתמר הכי איתמר if it was said, it was said in this manner *Šab* 39b(16); *Yom* 28a(5); אלא אי קשיא הא קשיא but if it is difficult, this is difficult *Er* 45a(13); אלא אי סבר לה כריש לקיש but if he agrees with PN *Ket* 35b(16); אלא דילמ' מיית ואכיל ליה but perhaps (the locust) will die and he will eat it *Šab* 90b(34); *Er* 104a(45); *Giṭ* 35a(33); אלא כי אתא רבין אמ' but when PN came he said *Šab* 76a(17); אלא כי פליגי but they only differ ... *Pes* 31a(2); *Yev* 104b(20); אלא כי היכי דלא תיהדר ותגבה זימנא אחריתי but so that she should not collect again at another time *BM* 18a(18); אילא כד מיתרמי יום שמיני דמילה but when the eighth day of circumcision falls ... *Anan* 77:2; **2.** in seq. **לא/לית ... אלא only**: לא הוו מצלו אלא ביני עמודי they used to pray only between the pillars (of the synagogue) *Ber* 30b(13); לא איברי ליליא אלא לשינתא the night was created only for sleep *Er* 65a(33); לא שדא בה אלא חמשא he sowed only five (measures of seed) in it *BM* 56b(42); לא אמרן אלא לאפוקי מינה we said (this) only when it is to her disadvantage [lit. (in a case of) taking (something) away from her] *San* 28b(17); לית ליה אלא תשעה והוא he has only nine (sheep) and it *BM* 6b(21); דלא למהוה ציץ אילא על מצח דאהרן so that the headplate should only be on Aaron's forehead *Anan* 10:21; לא עבדין ביה שום מידי אילא מימשא מיניה they do not do anything in it except to wash from it *ib.* 34:21; 49:23; 68:3; 103:29; לא גביא אילא מימקרקעי she only collects (her *ketubba*) from landed property *HP* 103:31; *ib.* 166:3; **3.** in var. phrases: **a. ... אלא לאו hence** [lit. but is it not ...]: אלא לאו חתול איכא ביניהו hence they differ with respect to a cat [lit. but is it not a cat which is between them?] *Šab* 51b(38); **b. ... אלא מאי but what ...?**: אלא מאי תרגום תרגום דידן but what is Targum? Our Targum [i.e. the authorized one of Babylonia] *Qid* 49a(37); אלא מאי עודפיהו but what is their extra measure? *BB* 88b(25); אלא מאי אית לך למימר but what do you have to say? *BQ* 66b(12)

Lit: Satzlehre 276+; Y: אֶלָּא *Yom* 13b(5).

אלבא n.m. **(uncertain)** sg. *Bo* 53:3

אלג vb. **to stammer** (metath. < √לאג [↓ √לוג]; Ma אלג MD 19) **Pe.:** אליג בלישניה (the child) used to stammer in his speech *Ḥag* 15b(8; Oxf., Ms. 2826.31)

Lit: M. Kister, Ros Vol 434.

אילהא, אֱלָהָא n.m. **God** (↓ בית אילהי; TA אֱלָהָא TO Dt 33:26, Sy ܐܠܗܐ LS 21, Ma אלאהא MD 18) a. sg. God of Israel: 1) in statements by non-Jews: דלא לשכחיה אלהא דיהודאי דלוקמיה בדינא (let them scatter my ashes) so that the God of the Jews should not find me [lit. him] and bring me [lit. him] to court (in judgment) *Giṭ* 56b(46); *Meg* 13b(41); היינו אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא this is the great God who saved Noah from the flood *San* 96a(15); שלם לאלהא רבא well-being to the great God *ib.* 47 [v. Da 2:45]; 49; אלהיכו גנאבא הוא your God is a thief *ib.* 39a(4); 16; 39; בעינא דנצבות לחמא לאלהיכו I want to offer food to your God *Ḥul* 60a(6); *ib.* 59b(42); אלהא דמאיר ענני God of PN, answer me *AZ* 18a(54); *ib.* 18b(3); 2) in magic texts: sg. אלהא קדישא the holy God *Bo* 18:5; בישמיה דאלהא רבא in the name of the great God *ib.* 7:4; 8:4; אלהא רבא גיברא ודחילא הוא He is the great, strong, and fearsome God *ib.* 31:12; 96:8; כורסיה דאלהא God's throne *ib.* 18:7; b. pagan god: sg. קלייה לאלהיה בנורא he burnt his god in fire *San* 93a(34); pl. שיתין אלהי דיכרי sixty male gods *Bo* 21:8; *ib.* 46:4; בגדנא אזיזא רבה דאלהי DN, the great one of the gods *ib.* 78:3; c. sg. in phrase מאלהא by God!: מאלהא סנינא לכו by God! I hate you [i.e. the Babylonians] *Yom* 9b(41)

This word is rare in BT and is used esp. by non-Jews. The term generally used by Jews is ↓ רחמנא; Y: אֱלָהָיו *Meg* 13b(41; BAYTN 47).

אלוותא ↓ אילתא n.

אֱלוּל n.m. ***Elul*, the twelfth month** (< Akk *Elūlu* AIOA 115; Sy ܐܝܠܘܠ LS 20, Ma עלול MD 351) sg. דילמא מעברי ליה לאלול perhaps they will add a day to *Elul* *Beṣ* 6a(5) // *ib.* 22b(3); *RH* 19b(12); וכיון דנפקי אאלול since (the messengers) go out concerning *Elul* *ib.* 11; פירי דאלול ותשרי the fruits of *Elul* and *Tišri* *Bek* 38b(56); ירחי דכלא אדר ואלול the months of the *kalla* are *Adar* and *Elul* *IŠGF* 87:5; *ib.* 119:15

Y: אֱלוּל *RH* ib.

אלום ↓ אלים adj.

[אלונכא ↓ לונכא n.]

אלונקי, אַלּוּנְקִי n.m. **sedan chair** (etym. uncertain) sg. מרימר ומר זוטרא הוו מכתפי להו להדדי בשבתא דריגלא באלונקי they used to carry PN and PN₂ together on their shoulders in a sedan chair

on the Sabbath of the *rigla Beṣ* 25b(41); *ib.* 39; 40

Lit: Geig, AAC 27, suggests: < MP *abrang* splendor CPD 4. Shaked, Irano-Aramaica 172, rejects this deriv. on phonetic and semantic grounds and suggests either **ulēnaq/*alvanaq* < OIr **ēr̥dva-na-ka* that which is held or lifted up or **ēr̥dva-nai-ka* that which carries while being raised; Y: אֲלוּנְקִי *Beṣ* ib.(BAYTN 211).

אֲלִיב־, אֲלִיבָא דְ־ ↓ ליבא

אַלִּים, אלום adj. **strong, thick, compelling, authorized** (↓ √אלם, אלימותא, אלם adj.; Ma עלימא MD 351; cf. Sy ܥܠܝܡܐ youth LS 528) **1. strong, powerful:** sg.m. כל דאלים גבר whoever is stronger prevails (in a case which cannot be judicially decided) *Giṭ* 60b(38) // *BB* 34b(7); pl.m. ירקות אלימי מזרעים are vegetables more powerful than seeds (in extracting nourishment from the ground)? *Pes* 39b(5); **2. thick:** a. alone: sg.m. דכמה דאלים מכחלא טפי מעלי the thicker the paint-stick, the better it is *Šab* 151b(49); b. ≠ קטין, קליש: sg.m. *Šab* 134a(32) [an infant]; *BQ* 55a(25) [a camel's neck]; *Bek* 40b(16) [tail of a kid]; f. והני מילי בקטינת׳ אבל באלימת׳ לא this refers to a thin (needle), but with a thick one it is not so *Ḥul* 48b(36; V[11]) [V[12]: קלישת׳]; pl.m. דקא משליף קטיני מביני אלימי he pulls out the thin (onions) from among the thick ones *BM* 89a(21); שקיל קטיל קטיני מביני אלומי לאברויי אילני he prunes the thin (branches) from among the thick ones to improve the condition of the trees *MQ* 10b(25; Sidra 9 158:8); *Šab* 105a(34) [threads; ↓ √2#סתר pe., mng. 2]; *BQ* 119b(5); *Men* 38b(28); *BB* 69a(21) [reeds]; *Ḥul* 76a(32) [bunch of sinews]; f. הא בקטינתא הא באלימתא this (refers) to the thin (teeth of the comb and) that to the thick ones *Yev* 43a(23); **3. compelling, valid, effective:** sg.m. מי אלים קל וחומר למידחי צרה is an *a fortiori* argument compelling to reject a rival wife? *ib.* 11b(52); *Ket* 14a(26); ואשכחנן דכח שטר אלים בכמה אנפי מן כח כסף we have found that the effect of (purchase by means of) a writ is more compelling in many ways than the effect of (purchase by means of) money *TGHark* 276:34; *Geon* 163:8; f. מי אלימא הא ממתניתין is this (*barraita*) more valid than our Mishna? *Er* 89b(8); *Yom* 80a(43); *BM* 34a(43); *Ara* 20b(14); מתני׳ אלימא ליה לאקשויי it is more compelling for him to raise a contradiction to our Mishna (from another one) *BM* 18b(25); אלימא מילתא דשטרא the matter of the document is valid *Ket* 101b(43); pl.m. למימרא דטהרות אלימי מיין נסך is that to say that (the law of) ritual purity is more effective than that of libated wine? *AZ* 70b(20); *Zev* 97a(49); עדים דאלימי מרעי שטרא valid witnesses can impair the validity of a document *BB* 154b(33); **4. authorized:** sg.f. מי אלימא ידה כיד אביה לשויה איהי שליח אי לא is she authorized like her father [lit. is her hand authorized like the hand of her father] to designate an agent or not? *Qid* 44b(13); pl.m. בי דינא אלימי לאפקועי ממונא a court is authorized to confiscate money *BB* 171a(1); *Giṭ* 36b(26)

Lit: S. Abramson, Lešonenu 19[1954] 66+; Voc: אֲלִים HGP 1b:6; Y: אַלִּים *BQ* 55a(25; BAYTN 53).

אֲלִימוּתָא n.f. **violent manner** (↓ אלם, אלים; cf. Sy ܥܠܝܡܘܬܐ youthful vigor LS 528) sg. מאן דאית ליה דינא בהדי חבריה אסיר ליה למיעבד בהדיה באלימותא it is forbidden for one who has a legal case with another to deal with him in a violent manner *Šeel* 2:2

אִלֵּין ↓ אילין pron.

אֲלִיץ adj. **narrow** (√אלץ pe., pass.part.; Sy ܐܠܝܨܐ LS 23, Ma אליץ MD 21, s.v. אלץ) sg.f. דוכתא אליצ(ת)א a narrow place *TGHark* 159:24

אֲלִיתָא, pl. **אֲלְיָיתָא** n.f. **animal's fat tail, ear flap** (TA אֲלִיתָא TO Ex 29:22, Sy ܐܠܝܬܐ LS 21, Ma 1#אליתא, 2#אליתא tail fat, ear flap MD 20) **1. animal's fat tail:** sg. משכיה תרביה ואליתיה its skin, fat, and fat tail *Ḥul* 127a(29) [metaph. usage indicating totality of the populace]; *BM* 69a(22); pl. כי היכי דלא ליחמטן אליתייהו so that their [i.e. the rams'] tails should not become infected *Šab* 54b(22); דאכיל באליאתא one who eats animals' tails *Pes* 114a(8); גרמא דאליתא the bone of the animal's fat tail [i.e. the pelvis] *HG3* 156:39; **2. ear flap:** sg. כולה אודנא גרמא ותחתאי דילה אליתא דכד שמע גברא מילתא דצערא נישיק@לה להך איליתא וליעילה באודניה כיהיכין דלא לישמע ונפיל תיגרא the whole ear is bone and its bottom part is the flap, so that when a man hears a word of grievance, he should take that flap and put it

into his ear so that he should not hear and a quarrel will occur *Geon* 240:9 [cf. Ket 5b(8)+]

In light of the Geonic passage, the separation of the entries in MD 21 into 1#אליתא [incorrectly glossed 'upper part'] and 2#אליתא should be corrected; Voc: אֲלִיתָא HGP 27b:16; Y: אַלְיָתָא *Pes* 114a(8; BAYTN 181).

אֲלַכְסוֹנָא n.m. **diagonal** (< λοξόν Lehnw 54; MH אלכסון ib.) sg. כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא the diagonal in every square of (a side of) one cubit, is one and two-fifths cubits *Er* 57a(22) // *ib.* 76b(7) // *Suk* 8a(8) // *BB* 101b(9); *ib.* 102a(20); *TGAs28* 206b:21

Y: אֲלַכְסוֹנָא *Er* ib.(BAYTN 306).

אֲלֶכְסַנְדְּרָאָה adj. **of Alexandria** (*nisbe*-form < GN Ἀλεξανδρία Lehnw 56; Sy ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ PSm 209) sg.f. קומה אלכסנדריתא Alexandrian gum Arabic *Šab* 110a(46; Oxf., c.27, 13)

אלל ↓ √עלל vb.

אללא ↓ אוללא n.

אללתא ↓ עללתא n.

אלם vb. **to grow thick** (↓ אלימותא, אלים, אולמא, אלם adj.; cf. Sy ܥܠܡ pa. to be youthful LS 528) **Pe.** (u/): דיקלא ואלום a (thin) date palm and it grew thick *BB* 124a(20; Geon 61:20); *ib.* 135b(7; V[22])

Pa. 1. to support, strengthen: אלומי אלמיה לקלא he greatly strengthened the (previous) report *Yev* 25a(26); אלומי אלמא למילתיה he greatly strengthened his matter *Qid* 43a(44); אלמוה רבנן לשיעבודא דבעל the scholars strengthened the husband's control (over his wife) *Ket* 59b(12) // *Ned* 86b(4) // *BQ* 90a(3); *Yev* 56a(10); **2. to overpower:** ואפלו הכי אלים ליה לקליהו even so (his cry of pain) overpowered their sound *BM* 85a(11; SM 66:24); אלמיה יצר הרע the evil inclination overpowered him *Šab* 156b(36)

Itpa. to be robust: חלם ואיאלם (the thigh) came together and became robust *BB* 74b(20; M)

Lit: Abramson, BB 146:675, note [thematic vowel of pe.].

אַלָּם, אלאם adj. **violent, powerful,** n.m. **violent or powerful person** (↓ אלים) **I. adj. violent:** sg.m. איניש אלמא הוא he is a violent person *BM* 39b(34); *Ḥul* 39b(43); אלאמא *TGAs28* 24b:7; לא יכילנא ליה דאלאמא הוא I cannot cope with him because he is violent *SŠSad* 260b:6; **II. n. violent or powerful person:** sg.m. ההוא אלאמא *MQ* 17a(56); *ib.* 17b(3); pl.m. הכי דיינא לך ולכולהו אלמי חברך so do I judge you and all violent people like you *BM* 39b(37) // *Ket* 27b(38); אלאמי דתלו במלכותא powerful people who are connected with the government *TGAs42* 23:21

Voc: אַלָּמָא VTM 92; Y: אַלָּמָא *Ket* 3b(39; BAYTN 231).

אַלְמָא conj. **why** (< למה + אֵ־; Ma 3#אלמא MD 21) אלמא אמ׳ רב נחמן why does PN say ...? *BB* 29a(8); *Pes* 30b(5); *BQ* 116a(10)

אַלְמָא adv. **therefore** (etym. uncertain) אלמא ידעי therefore, (the dead) know (what goes on here) *Ber* 18b(38); אלמא לא גזרינן therefore, we do not make a decree *Suk* 9b(21); אלמא קסבר רבא therefore, PN is of the opinion ... *Ket* 2b(16); אלמא פרעי אינשי ביומיה therefore, people do pay (a loan) on the same day (that the loan was made) *BM* 17a(40); *Tan* 5b(33); *MQ* 16b(19); *BB* 71a(22); *San* 45a(13); *AZ* 9a(6); *Nid* 13a(52); *IŠGF* 24:7; *ib.* 35:8; *Anan* 29:7; *ib.* 51:23; *AnanEps* 286:20

Geon. expl.: אי קד יכון כדי וכדי ואי קד כאן כדי וכדי LPT 146:17; Lit: Bacher 6[4]; Y: אַלְמָא *Tan* 5b(33; BAYTN 388).

אִלְמָלֵי, אִלְמָלֵא conj. **if ... indeed, if ... not** (MH[2] אלמלא/אילו׳ J 72; cf. JPA אילולי/א DJPA 49) **1. w. fol. vb. if ... indeed:** אילמל׳ דרשיה אחר להאי קרא כר׳ יעקב בר@ברתיה לא חטא if PN had indeed expounded this verse according to PN₂, his sororal grandson, he would not have sinned *Qid* 39b(47); אילמלא נגדוה לחנניה מיש׳ ועזר׳ פלחו לצילמא if they had indeed lashed PN, PN₂, and PN₃ they would have worshiped the idol *Ket* 33b(22); *Er* 13b(17); *Meg* 7a(43); *AZ* 13b(37); **2. w. fol. n. if ... not:** ואלמלא עוקצא דעקרבא דטריק ליה לכסיל לא הוה מתקיים עלמא if it were not for the stinger of Scorpio which 'stings' Orion, the world could not exist *Ber* 58b(53); *Meg* 3a(32) // *MQ* 28b(33); *Meg* 13a(1); *Soṭ* 21a(38); *Ḥul* 92a(44)

Lit: Satzlehre 276; AAC 26; on the pos. and neg. usages of this word in both H and A texts, v. the many exx. quoted in BY 250[1], where the etym. is also discussed; Y: אִלְמָלֵי *Ber* 6a(5).

אלם, עלם vb. **to bite, bite off** (metath. < √לעס;

Ma 2# אלס pa. to bite MD 21, Sy ܠܥܣ pe., pa. to bite, eat LS 369) **Pe.** (a/): ההוא תורא דאלס ידא דינוקא a certain ox which bit off a child's hand *BQ* 84a(44); רב פפי אלים⟨ס⟩ ⟨ס⟩ ל' ובלע ל' PN used to bite it off and swallow it *Giṭ* 70a(38); מכי אליום⟨ס⟩ ⟨ס⟩ ליה קנייה from the time that he bites it, he acquired possession of it *Ket* 30b(26); ניעלסיה ונשדייה let him bite it [i.e. the gall bladder] and throw it away *Ber* 44b(26) [Var: מֵילַס ומישדָא T-S F1,1 111; v. VTM 26]; אפילו אלס הוצא even if he bit a palm branch (it is considered as if he ate) *Šeel* 185:49

Expl. Ar: דאלס כמו דלעס שכססה OHP BQ 145:29.

אלף vb. **to teach, elucidate** (↓ ילף√, מלפנא; Sy ܐܠܦ LS 22, Ma אלף MD 21)**Pa. 1. to teach:** דנפק מינך טעמ' נלפך the one who comes out of you [i.e. your son] will teach you understanding *Yev* 63a(45); אלפוה שיקרא did they teach her a lie? *Yev* 116b(12; **O**²); יליף לן מרן let our master teach us *Geon* 45:8 [= MH ילמדנו רבנו Tanḥ^ *passim*]; *ib.* 231:18; *TGAs42* 79b:23; לאלופנון ליש' כל מצוות to teach the Jews all the commandments *Anan* 22:13; *ib.* 20; 23; 26; 23:5; היא מלפא חרשי לחרשתא she teaches witchcraft to the sorceresses *Bo* 90:4; *ib.* 91:3; ואם בעית כל שר דבשמיא יליף יתך מה דבידיה if you want any angel in heaven to teach you what is in his control *ḤM* 45:16; **2. to elucidate a biblical passage** [calque < MH למד pi. J 712]: לאלופי שכר שכר למקדש to elucidate (from) שֵׁכָר (of the Nazirite [Num 6:3] to) שֵׁכָר of the Temple [Lev 10:9] *Naz* 4a(7); לאלופיה למברך את השם to elucidate (the law) of one who curses God *Pes* 93b(8); *Nid* 19b(22); **3.** pass.part. **accustomed, used to** [Sy ܡܠܦ PSm 213]: דמלפא תכלי לא בהתא (a woman) who is accustomed to bereavements is not ashamed (of additional ones) *Ket* 62a(27)

Lit: Eps, Stl 91 [mng. 2]; on אלפנא *Anan* 72:7, v. Harkavy, ib.¹.

אָלֵף n.m. ***alef*, the first letter of the alphabet** (Sy ܐܠܦ LS 22) sg. אלף אלף דאאורך the two successive *alefs* [lit. *alef alef*] of אֶאֱזָרְךָ [Is 45:5] *Šab* 103b(24); *Soṭ* 31a(5) [↓ למד]; *BMsN* 32:24

Y: אָלֵף *Šab* ib.

– **אַלְפָא בֵּיתָא** n.m. **alphabet, alphabetic acrostic** (Sy ܐܠܦ ܒܝܬܐ LS 22) **1. alphabet:** sg. לכתוב אלפא ביתא בעלמא קאמינא I said: "Let him merely write the letters of the alphabet" *BB* 168b(26); *Ber* 4b(36); **2. alphabetic acrostic:** sg. אלף ביתא ומילי דחזונתא an alphabetic acrostic or words of a liturgical expansion (of a fixed prayer) *OHT Ber* 33:19

Y: אָלֶף בֵּית *Ber* ib.

אַלְפָא num. **thousand** (TA אַלְפִין pl. TO Ex 38:29, Sy ܐܠܦܐ LS 22, Ma אלפא MD 21) sg. מתא דהויא אלפא אאלפא a town which is 1,000 x 1,000 (cubits) *Er* 56b(31); אלפא דפרסי 1,000 parasangs *Pes* 94a(13); אלפא זוזי 1,000 *zuzim Ket* 91b(4); *BM* 82a(14); אלפא קמאה the first thousand (years) *AZ* 10a(10); שנת אלפא the year 1,000 (of the Seleucid Era) *IŠGF* 105:11; pl. תרי אלפי אתרי אלפי 2,000 x 2,000 (cubits) *Er* 56b(14); שיתא אלפי שני 6,000 years *San* 97a(53); חמיש@סר אלפי גרמידי 15,000 cubits *Suk* 53b(9); עשרין וארב' אלפין זוגי תלמידי 24,000 pairs of students *Ned* 50a(23); מאה אלפי שליפי סייפי 100,000 (soldiers) with drawn swords *Giṭ* 57a(23); *Bek* 8b(31); חד מאלף אלפי אלפין one of countless thousands *San* 39a(37)

Y: אַלְפָא *Ber* 6a(8; BAYTN 330).

ארקפטא, אַלְקַפְטָא n.m. **high Persian dignitary** (< Peh *hlgwpt* chief of taxes Gignoux 23, MPar *hrkpty* ib. 52; Ma ארקאבאתא MD 39, JPA ארקובט DJPA 77, Pal ארגבט PAT 343, DNWSI 103, Sy ܐܪܩܒܛܐ LS 921, PSmSup 34, Gr ἀρκαπάτης L-SSup 50, ἀργαπέτης, L-S 235) sg. מלכא ורופילא ואלקפטא וריש גלותא the king, the *r*.-official, the '.-official, and the exilarch *Švu* 6b(31); *ib.* 29; אלקפטא נקטן ביד ריחא אתי לה ליד the '.-official took me by my hand, (and) the smell (of power) came to my hand *Zev* 96b(4; **V**¹¹) [**C**: ארקפטא]

Lit: O. Szemerényi, AcIr 5 [1975] 367+; Geig, AAC 27; Tel 15; Beer, BE 26³⁹; אַלְקַפְטָא *Švu* 6b(31).

אַלְתַּר, עלתר adv. **immediately** (< על אתר [cf. Ma על אתאר on the spot MD 42]; ↓ אתרא) לאורתא שרא להו רבינא לאורוחי אלתר PN permitted them to smell (it) immediately at night *Er* 40a(14); אלתר פלג עליה he was immediately at variance with him *San* 110a(13); *Giṭ* 76b(3; **V**¹⁸); *Tam* 32b(19); אלתר כתבינן we write (the subpoena)

immediately *HP* 81:28; *Šeel* 130:37(Var); *OHT Ber* 76:9; *TGHark* 108:21; *ib.* 170:18; *TGAs28* 76:5; *TGAs42* 57:26; *IŠGF* 111:13; ואזיל ונסיב גיורת אלתאר דאיגירא he may go and marry a proselyte immediately after she has converted *OHP Yev* 270:17; *ḤM* 45:22; עלתר *Bo* 72:9

Voc: אַלְתַּר HGP 24a:25; Lit: Eps, Stl 126; S. Friedman, Lešonenu 58 [1994] 50+.

– **לְאַלְתַּר** adv. **immediately** (< ל- + אלתר; ↓ תרא; JudA עַל אֲתַר MGitK 3:3; cf. Sy ܠܗܦܟܐ immediately PSm 836, Ma לדוכתה, בדוכתה MD 104) וליפסקיה לאלתר וליקום let him stop it immediately and get up *Ber* 25a(5); וגלו לאלתר they will immediately go into exile *San* 7a(13); אי מטינא למדינת הים לאלתר להוי גיטא ואי מישתהינא הכא תלתין יומין ולא אתינא לאלתר להוי גיטא if I reach overseas let it immediately be a (valid) *geṭ*. If I remain here thirty days and do not come, let it immediately be a (valid) *geṭ Giṭ* 76b(12); *ib.* 39; *BQ* 112b(42); דאי שקילנא בישרא מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר if I take meat from a butcher and do not pay him immediately *Yom* 86a(32); דאי הוה ידע דמיית לאלתר גמר ויהיב גיט' if he knew that he would die, he would have immediately decided to give the *geṭ Ned* 27b(1); לשרפינהו לאלתר let him burn them immediately *Men* 46b(26); *Šab* 117b(48); *Pes* 56a(11); *Ned* 7b(17); *Qid* 38a(2); *BQ* 112b(43); *BM* 50a(4); *BB* 29a(13); *AZ* 37a(19); *Tem* 29b(2); וכל כנישתא דחזיא ליה פתיחה דנן תשמית ביה לאלתר every congregation which sees this decree of excommunication should immediately excommunicate (him) by means of it *Dec* 3:13

Y: לְאַלְתַּר *Ber* 25a(5; BAYTN 332).

– **מֵאַלְתַּר** adv. **immediately** (cf. Sy ܡܢ ܗܦܟܐ immediately LS 152, mng. 5) חלה נזירות עילויה מאלתר the Naziriteship took effect upon him immediately *Ned* 4a(5); *ib.* 3b(24); שריאן לאינסובי לישראל מיאַלתר they are permitted to be married to Jews immediately *HP* 143:6(HPP 224:19); *ib.* 82:10

Lit: S. Friedman, Lešonenu 58 [1994] 49+; Voc: מֵאַלְתַּר HGP 17a:4; Y: מֵאַלְתַּר *Ned* ib.(BAYTN 332).

אִם conj. **if, whether** (JudA אם JDS3 10:10, MKetK 4:8, TA אִם TO Lev 1:10 [and *passim*], BH אם HAL 58) a. in BT: אם איתה דתבלין הוו if it is (so) that they are spices ... *Beṣ* 14a(27); אם איתה דפליג ליתני if it is (so) that he differs, let (the *Tanna*) learn (it) *Qid* 49a(31); *Er* 9b(21); *Pes* 10b(35); *BM* 80b(4); *AZ* 33a(13); אם תור בצפר בתלג ימות if an ox can die in the morning in snow *San* 18b(37); *Ara* 22b(31; HP 121:18); b. in Geon. texts: ואם איכא איתתא כהנתא אכלא מתנות if there is a priest's daughter she may consume the priestly gifts *HP* 43:27; ואם ראוח שקיל פלגא מן רואחא if (the business deal) is profitable he takes half of the profit *ib.* 49:24; 66:4; 201:11; c. in magic texts: אם בעית לפנאה גברא מן בית זינא if you want to release a man from prison *ḤM* 42:1; *ib.* 43:4; 9; 45:18; אם דכר אם נוקבה whether male or female *Bo* 13:5; *ib.* 52:5; 109:4

Since this word is also extremely common in TA but is essentially not attested in the non-Jewish A dialects, the assumption that it is a loanword from H is likely. The reason for its use alongside the more typical אי is unclear. Lit: Kutscher, Studies 52 [Heb]; Y: אִם *Er* 9b(21).

אַמַּאי conj. **why** (< ↓ מאי 1# + א-; ↓ למה ל-; Ma אמו MD 22) a. alone: *Šab* 48a(9); *Suk* 52a(14); *Yev* 119a(10); *BQ* 35b(43); *BB* 71b(6); *Tam* 26b(26); *Anan* 41:17; *ib.* 63:2; 97:10; ואמאי *BQ* 91a(39); *BB* 172b(18); *Ara* 27b(15); אמאי לא why not? *Naz* 8a(27); *Giṭ* 29a(14); *AZ* 6b(37); b. w. fol. non-verbal phrase: אמאי כולי האי why all this? *Ber* 49a(40); *BM* 85a(38); *San* 75a(13); c. w. fol. verbal phrase: אמאי יתבת אבראי why are you sitting outside? *Ber* 18b(47); אמאי שתיק why was he silent? *RH* 15b(22); *Beṣ* 6a(16); *Yev* 39b(21); *BM* 22a(40); *Švu* 30a(52); *AZ* 4a(38); *Ḥul* 107b(33)

Lit: Eps, Stl 76, 106 [usage a]; Voc: אַמַּאי HPP 39:19; Y: אַמַּאי *RH* 15b(22; BAYTN 336).

אמבוהא, אַמְבּוּהָא n.m. **crowd, multitude** (< MP **ambuh* [cf. NP *anbūh* multitude PED 104]) sg. כי הוה חזי אמבוהא דהוה אתי בתריה whenever he saw a crowd that was following him *Yom* 87a(3) // *San* 7b(32); *Tan* 24b(17); אמבוהא דספרי a multitude of teachers *Suk* 55a(22)

Lit: Tel 16; אַמְבּוּהָא *Yom* 87a(3; BAYTN 245).

אַמְבְּטֵיתָא n.f. **bathtub** (< ἐμβατή Lehnw 59; MH אַמְבַּטִי Yeivin, BV 1070) sg. *Šab* 40b(43)

אַמְבָּרָא, אנברא n.m. **storehouse, granary** (< MIr **ambār* [cf. MP *hambār* CPD 40]; Sy ܒܝܬ ܐܡܒܪܐ LS 24, > Arab أنبار Fr, AF 136, PLAr 27) sg. אמברא דחמרא wine storehouse *Ket* 105a(37; MGE 539:6) [V⁵: אנ{כ}⟨ב⟩רא דחמרא]; pl. קמו קלונהו לכולהו אנברי they went (and) burnt all of the granaries *Giṭ* 56a(31; MGD 626:25)

Lit: Geig, AAC 30; Tel 17; Y: אַמְבְּרֵי *Ket* ib.(BAYTN 213).

אַמְגּוֹזָא n.m. **nut** (perh. < MIr **amgōz* [> Armen *engoiz* Hübsch, AG 133]; Ma אנגוזא MD 25; cf. BH אֱגוֹז HAL 10, Peh *gōz* walnut CPD 37, Sy ܓܘܙܐ, ܓܘܙܬܐ LS 108) sg. *Šab* 109b(20); *Anan* 87:8; *ib.* 11; *HG1* 95:49; כשיעור אמגוזא about the size of a nut *Giṭ* 69a(39); *ib.* 41; {ב}⟨כ⟩אמגוז' ופלגו אמגוזא about (the size of) one and a half nuts [lit. a nut and half a nut] *ib.* 59a(29); דעבידא כי אמגוזא (the phylactery) is made (round) like a nut *Meg* 24b(42) // *Men* 35a(39); קלפתא דרומאנא ודאמגוזא the peel/shell of a pomegranate or a nut *HP* 36:16; מישחא דאמגוזא nut oil *Anan* 85:20; *ḤM* 40:1; pl. *Ḥul* 59a(8); הוה מקרקשא ליה [בת רב] חסדא אמגוזי בליקנא PN's daughter used to rattle nuts in a bowl (against demons) *Ber* 62b(29; GŠ 96:17); אנא פליגנא אמגוזי I shall distribute nuts (to the children) *BM* 60a(40) // *BB* 21b(25); *Yom* 84b(34; Ar [AC 8:21]) [↓ √3# שבש pa.]; *Bek* 30a(5); מדמיא קרחתא דאבא למתבר עלה אמגוזי my father's bald head seems suitable for breaking nuts upon it *Ber* 10b(10; MGL 588:23); תבורי אמגוזי *Anan* 72:2

Lit: Geig, AAC 30; LS 108, w. lit.; Löw, Flora 2:29+; ISK 89; Y: אַמְגּוּזָא *Ber* 10b(10; BAYTN 245).

אַמְגּוּשָׁא n.m. **magian priest** (< OP *maguš* HAp 130; ↓ אמגושתא, 2# חברא; Sy ܡܓܘܫܐ LS 374, Ma מאגושאייא pl. MD 238; MH² אמגושי J 75) sg. ראטין אמגושא ולא ידע 'מאי' דראטין the magian priest mumbles (a charm) and does not know what he is mumbling *Soṭ* 22a(7); ההוא אמגושא דהוה קא מחייט מערתא a certain magian priest who was exhuming (bodies) from a (burial) cave *BB* 58a(18); *San* 39a(29); *Yom* 35a(2) // *Ḥul* 62b(34); pl. אי בטלי יהירי בטלי אמגושי if the haughty cease to exist (among the Jews), the magian priests will cease to exist (among the Persians) *San* 98a(37) // *Šab* 139a(24); ואתנקיטו ב⟨נ⟩י יהודאי לאמגושי the Jewish children were taken by the magian priests *IŠGS* 97:9

Geon. expl.: אלו פרסיים שרוחן גסה והן אניני הדעת OHT Šab 141:12; Lit: Geig, AAC 30; Tel 18; Y: אַמְגּוּשָׁא *Yom* 35a(2; BAYTN 242).

אַמְגּוּשְׁתָא n.f. **magianism** (↓ אמגושא; Sy ܡܓܘܫܘܬܐ LS 374) sg. *Šab* 75a(6) [explained ib. as blasphemy (↓ גידופא) or sorcery (↓ חרשי)]

Geon. expl.: היא הנודעת בלשון ישמעאל אל זמזמה שהמגושין בזמן סעודתן שותקין ואין מוציאין דבר בפיהם [אלא] מוציאין קול שאין מחותך בנעימות והנעימות בלבן OHP Šab 34:4, i.e. زَمْزَمَة recitation of prayer of Zoroastrians [v. Greenfield, Finkel Vol 65⁸].

אמגן ↓ מגן adv.

1# אמד vb. **to estimate, appraise** (< Akk (*imitta*) *emēdu* to assess the amount of a tax CAD E 142 [< PS **'md*], AIOA 49; ↓ אומדנא, אמודא, אמיד) **Pe.** (e/) **1. to estimate, guess:** כגון דאמדוה לתמניא יומי if, for instance, they estimated his (period of recovery) at eight days *Yom* 84b(17); *Giṭ* 12b(22); *Mak* 22b(21); דיל' אנן מימד אמדינן אי מצי מקביל ... ואי לא מצי מקביל perhaps we indeed gauge whether he can accept (the corporal punishment) or not *BQ* 84a(25); *ib.* 85b(36); 91a(32); להכי אמדתיך I estimated you(r willingness to give) for such (an amount) *Bek* 61a(35) // *Ket* 100a(14); אי לאו דלא אמיד ליה לנפשיה if he had not gauged himself ... *Ned* 8b(16); אמידניה we did not estimate him *Ket* 68a(51); כגון דאמדינהו ועשרינהו ושתלינהו if, for instance, they estimated (the yield of the grain), tithed it, and replanted it [i.e. the remainder] *Men* 70a(1); ודאי מימד אמדא נפשה דמציא למיטלא ולא מירכסין גרמה (the animal) certainly gauged well for itself that it could jump down and its bones would not break *HP* 202:12; **2. to appraise:** הא אמדוה בי עשרה a group of ten (men), in fact, appraised him *Ara* 19b(46); *ib.* 20a(1); 20b(1); pass.part. הא אמיד וקאי he, in fact, remains appraised *ib.* 20a(8)

Lit: Kut, Studies 407+ [Heb].

2# אמד vb. **to submerge oneself** (< *עמד [PS **ġmd*]; ↓ בר אמודאי, אמודאה; Sy ܥܡܕ LS 529, Ma עמד af. to baptize MD 352) **Pe** (/u): ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש דחליש עלמא עילויה ולימוד וליסק וליתי(ו)(י)ב let him go down (to the river) and stand in the water until he is faint, and let him submerge himself, ascend, and sit down *Giṭ* 67b(26; **As**); וצריך למימו(ר)(ד) במיא חי(י) עד דעבו(ד)(ר)' מיא על כוליה he should submerge himself in running water until the water runs over all of him *Anan* 52:9

Lit: AAC 31; Eps, St1 76.

אמדושא ↓ מדושא n.

[**אמדלא** (uncertain) האי דרגא דאמדלא *Šab* 155a(11; Ar [AC 1:115]) [M: אמידלא]

Geon. expl.: זו מלונה במקשה GnK5 170:23. From the context a form deriving from √דלי is expected; cf. דרגא דמידליא *ib.*(O).]

אַמְהוּתָא n.f. **service of a maidservant** (↓ 1# אמתא; Sy ܐܡܗܘܬܐ LS 24) sg. פרקוה לשם אמהותא they redeemed her for service as a maidservant *Giṭ* 38a(23; V¹⁶HP[Eps, St1 66:25]); *ib.*(26); כשהיא באמהותיה *OHT Yev* 39:12

אומדא n.m. **estimate** (↓ √1# אמד) sg. ולא יכלו לקבולי האי אומדא they could not accept this estimate *TGAs27* 69:3

אֲמוֹדָאָה n.m. **diver** (↓ √2# אמד *qāṭōl*-form + gent. ending; Sy ܡܥܡܕܐ diver LS 529) ↓ בר אמודאי n.

אמוזא ↓ 2# מוזא n.

אָמוֹרָא, אמורא, pl. **אָמוֹרָאֵי, אמורי** n.m. **speaker,** ***Amora*** (↓ √אמר *qāṭōl*-form; ↓ מתורגמנא; Sy ܐܡܘܪܐ speaker, orator LS 26, JPA אמור DJPA 62) **1. speaker (for a scholar giving an exposition or discourse):** a. general: sg. דמר בר רב אשי הוה יתיב בפירקא איהו אמ' אבא מרי ואמוריה הכי אמ' רב אשי PN b. PN₂ was giving a public lecture. He said: "My father, my master (said ...)," and his speaker said: "Thus PN₂ (said ...)" *Qid* 31b(46) [Ed.: הוה דריש; cf.: כשם שהדורש יושב ודורש והאמורא אומר ExR 8:3]; אטו כולי עלמא לתנא צייתי לאמורא לפניו צייתי does everyone listen to the *Tanna* [i.e. the transmitter of the Oral Law]? They listen to the speaker *Ḥul* 15a(35); לישמטוה לאמוריה מיניה let them remove his speaker from him *ib.* 84b(26; Ar [AC 1:128]); pl. רב הונא הוה דריש בתליסר אמוראי PN was expounding with (the aid of) thirteen speakers *Ket* 106a(22); b. w. √קום: 1) pe.: sg. מלכת וקאי אמורא עלך ודריש you will become the head of the academic session, and a speaker will stand beside you and expound *Ber* 56a(39; SM 141:24); אוקים עלך ר' יהודה בר נחמני מתרגמניה דריש לקיש קם עליה באמורא appoint PN, PN₂'s expositor as your (speaker). He served as his speaker *San* 7b(21); *Yom* 20b(15); 2) af.: sg. הדר אוקים רב נחמן אמורא עליה ודריש PN then placed a speaker alongside him and expounded *Er* 16b(47); *ib.* 104a(27); *Tan* 8a(40); *Giṭ* 43a(36); *BB* 127a(17); *San* 44a(51); *Zev* 94b(18); רב לא מוקים אמורא עילויה מיומא טבא לחבריה משום שכרות PN did not appoint a speaker alongside him from (the time of) the banquet until the next day because of drunkenness *Beṣ* 4a(45) [+ //'s; ↓ יומא טבא mng. 2]; *MQ* 21a(24); c. w. the name of a particular scholar: sg. אמוריה דרב חסדא *Yom* 49a(4); אמוריה דר' אבהו *Soṭ* 40a(23); **2.** ***Amora*****, a scholar of the post-Tannaitic period who developed the discussion in the Talmud:** pl. כולהו אמורי קימי כותיה בסוכה all the *Amoraim* agree with him concerning the *sukka* *Suk* 45b(53); תרי תנאי ותרי אימורי דפליגי אהדדי two *Tannaim* and two *Amoraim* who differ with each other *San* 33a(19); *Ber* 49a(44); פליגי בה תרי אמוראי במערב' two *Amoraim* in Eretz Israel differ regarding it *Šab* 21b(23); *Ber* 22a(46); *ib.* 22b(4); *Meg* 15b(44); מדמתניאתא לא פליגן אמוראי נמי לא פליגו(ן)(י) since the *barraitot* do not differ, the *Amoraim* also do not differ *BQ* 14a(28); *Ḥag* 8b(23); *Ket* 57a(24); שמעתא אמורי נינהו ואליבא דר' יוחנן the legal tradition (is a difference of opinion of) *Amoraim* and (both) according to PN *Men* 52b(23); *Šab* 112b(18); *Yev* 16b(5); *BB* 129a(23); *Švu* 40b(12); *Ḥul* 34b(9); רבנן אמורי דפומבדיתא the Amoraim of GN *San* 17b(23); רבנן אמורי Rabbis – Amoraim *IŠGF* 43:3; *ib.* 55:19; 60:9; *TGHark* 126:27; *OHT Suk* 17:9; ריגלי דאמוראי (memorial) festivals of the *Amoraim* *OHT Yev* 241:12 [↓ ריגלא note]; **3. an official at the Geonic court:** pl. רבנן ספרי ואמוראי the scholars, scribes, and 'speakers' *Dec* 2:3

Lit: V. Aptowitzer, JQR 4 [1913/4] 38 [mng. 3]; Y: אָמוֹרָא *Yom* 20b(15; BAYTN 244).

אֲמוֹרָאָה adj., n. **Amorite** (↓ בר אמוראה; BH אֱמֹרִי HAL 65) n., pl.m. פירקא דאמוראי' Chapter of the

(Practice of the) Amorites [= TŠab, ch. 6–7] *Šab* 67a(45; M); אתו אמוריי עבדו להו נקירתא ויתיבו בהון the Amorites came, made hollowed out areas (in the side of the mountain) for themselves, and settled down in them *Ber* 54a(51)

Geon. expl.: לא שפרק אמוריים הוא אילא שמשניות שלו שנויות על דרכי אמוריים TRN 606:8; Lit: Lieb, TK 3:79; Y: אֱמוֹרָאָה *Ber* ib.(318)

אמטו ↓ אטו part., אמטול conj.

אֲמַטוּל, w. suf. אֲמַטוּלְת־ prep. **on account of,** conj. **because** (< א־ + מטול; ↓ אטו, מיטול, √טלל, משום לת־; LJLA אמטול Weiss 307[Tg2Jb], Sy ܡܛܠ, ܡܛܘܠ LS 382, Ma אמינטול MD 22) **I.** prep. **on account of:** a. general: אמטו(ל) זוזא דלא אהבו לך on account of the *zuz* which they did not give you *Ber* 56a(57; MGG 707:5); b. in phrase אמטול הכי on account of this: *Pes* 31a(25); *Naz* 25a(5); *BQ* 71a(40); *ib.* 106b(2); *AZ* 9a(9); *Kar* 15a(34); *TGHark* 45:18; אמטו@ל+ הכי *Ned* 29b(3); *Švu* 12a(5) [and commonly in Ed]; c. w. suf.: מידע ידעינן דמיטרא אמטולתה דמר הוא דאתא we really know that it rained because of you *Tan* 23b(20); וכל יומא הוו מפסדי חיותא אמטולתיה they were wasting (the meat of) an animal every day because of him *Ket* 67b(19); דמדליקין אמטו@לו(י)תיה they light (the lamp) because of him *HG1* 68:19; **II.** w. ־ד conj. **because:** אמטול דיתבי באתרא (ד)חשוכא because they dwell in a place of darkness *Zev* 60b(26; V[11])

Lit: Geig, AAC 31; Eps, StI 106; Y: אֲמַטוּל *Zev* ib.(BAYTN 336).

אֲמִיד adj. **wealthy** (↓ √1#אמד pe., pass.part.) sg.m. דידענא ביה בר' מיישא דלא אמיד I know that PN is not wealthy *Ket* 85b(6); *ib.* 12; *Giṭ* 52b(15); *BB* 8b(36); חזינן אי איניש דאמיד הוא למיהוי ליה כסא דכספא we see if he is a person who is wealthy enough to have a silver cup *BQ* 62a(35); *ib.* 117b(26); *BM* 108b(30); *Švu* 46b(21); אע"ג דהשתא אמיד לא מימסכן (who can say that) even though he is rich now, he will not become poor *TGHark* 151:21; *ib.* 14; אימיד *ib.* 99:34; f. אי אמידא ברתיך if your daughter is rich *BB* 52a(8); pl.m. אינאשי מהימני ואמידי ומכיכי trustworthy, rich, and humble men *TGHark* 99:31

Y: אֲמִיד *Ket* 49b(23).

אָמֵין n. **Amen** (< H אָמֵן HAL 62, J 77; Sy ܐܡܝܢ LS 25, Ma אמין MD 22) sg.m. *Bo* 30:2; *ib.* 58:8; אמין א[מין] סלה *ib.* 1:6

אֲמִיתָא n.f. **darkness** (< *אמיטתא < *עמיטתא; cf. Sy ܥܡܛܢܘܬܐ LS 530) sg. *Bo* 72:4

Lit: AMB 170.

אמלתא ↓ הימלתא n.

אמץ, עמץ vb. **to close the eyes** (< עמץ; ↓ אימצא; Ma אמץ MD 22, Sy ܥܡܨ LS 530, MH עמץ LNVTH 266; ↓ √מעץ) **Pe.:** מהוא למימץ ומיפתח is it permitted to close and open the eyes? *Šab* 108b(28; M) [O: למיעמץ]; אמיץ ופתח *ib.* 38 [O: עמיץ]; דקא עמיץ ופתח *Beṣ* 22a(54); למימץ *Šeel* 111:10(ed.) [Var: למיעמץ ib.]

Lit: Eps, StI 121; id., MNM 281; AAC 32. The citation in Ar [AC 6:217]: כל דחמי לה דהיא שלי(י)חא ערטיל עמיץ עינוי ואזיל everyone who saw her [i.e. the wife of On b. Peleth] stripped naked would close his eyes and go away, is in JPA and hence cannot derive from *San* 110a(1) as indicated by Koh ib. Note, however, that עמץ is otherwise unattested in JPA. For another quote from this interpolation, v. ↓ √2#צמת.

אמצא ↓ 2#אומצא n.

אמצע* n.m. **middle,** cs. only in:

– בְּאֶמְצַע prep. **in the middle of ...** (↓ √מצע, במיצעי; MH בְּאֶמְצַע Yeivin, BV 990) a. spatial: באמצע פיסקא in the middle of the section *Pes* 117a(50); גריוא דארעא באמצע נכסיה a *g.*-measure field in the middle of his property *BM* 108a(41); b. temporal: באמצע צלותיה in the middle of his prayer *Ber* 29a(47)

Y: בְּאֶמְצַע *Pes* ib.

אמר vb. **to say, recite, tell** (↓ 3#אימרא, אמורא, מימרא, מימר ומישמע; Sy ܐܡܪ LS 26, Ma 1#אמר MD 23) **Pe.** (a/a,u), pf. 1sg. אמרי *Yom* 81b(41); אמרית *Kar* 25b(38); אמריתה *Šab* 22a(14); 2m. אמרת *San* 95b(56); אמרתה *Er* 41a(43); 3m. אמר *Ber* 56a(55); אמרה *San* 112a(42); f. אמרה *Er* 29b(42); 1pl. אמרן *Nid* 17a(16); אמרנא *Yev* 39b(34); אמרנן *Anan* 16:12; *AnanSch* 5:16; *TGHark* 40:32; 2m. אמרתון *ib.* 158:30; 3m. אמור *Yev* 103b(19); אמרוה *Yom* 65b(16); imp. 1sg. אומר *Ned* 51a(13); *Šeel* 37:109(Var); *GC* 68:8; *TRN* 565:10; 2m. תימר *Pes* 104b(10); תימרה *Ḥag* 19a(12); 3m. יימר *BB* 5b(11); לימר *HP* 130:10; 1pl. נימר *BM* 42a(48; HP 83:15); נימריה *Pes*

56a(24); נימרינהו *Meg* 21b(24); 2m. תימרו *AZ* 11a(3); תימרון *BB* 39a(4); 3m. לימרו *Ket* 92a(14); נימרו *Ḥag* 3b(26); imper. 2sg.m. אימור *Pes* 7a(35); אימר *Beṣ* 8b(10); f. אמרי *BM* 84b(11; Es); 2pl.m. אימרו *Bek* 30b(35); inf. מימר *AZ* 58b(1); למימר *Beṣ* 21b(13); למימרא *Švu* 41b(32); part. 1sg.m. אמרנא *BB* 33a(2; HP 121:23); f. אמרנא *Bo* 125:6; 2m. קאמרת *Ket* 104b(18); 3m. קאמר *Anan* 73:6; f. קאמרה *Ḥul* 110a(8); 1pl. קאמרין *BQ* 55a(16); 2m. אמריתו *Giṭ* 57b(9); 3m. קאמרי *Ḥag* 17b(12); f. אמרן *MQ* 28b(11); pass.part. sg.m. אמיר *Geon* 271:3; *Anan* 20:9; אימיר *TGHark* 33:3; f. אמירא *ib.* 268:30; אימירא *ib.* 50:12; pl.f. אמירן *Geon* 266:13; *Anan* 47:2; אימירן *TGHark* 45:21; w/o final *r*: pf. 3sg.m. אמא *Anan* 21:19; *ŠeelG* [v. Eps, StI 100]; אמליה [= אמא ליה] *Anan* 34:8; *TGAs42* 13:23; *ib.* 25; אמלך [= אמא לך] *ib.* 22:19; ואמרב [= אמא רב] *ib.* 31:4; imp. 1sg. אנא אימא *Pes* 117b(31); *BM* 45a(7); 2m. תימא *ib.* 109a(27); 3m. לימא *Tan* 5b(35); נימא *Giṭ* 45a(33); יימא *Tan* 9a(5); 1pl. נימא *Ber* 31a(7); אינימא *Yom* 7b(14); לימא *Ḥul* 140b(42); imper. 2sg.m. אימא *Beṣ* 27b(6); part. 1sg. אמינא *Mak* 21b(22); קאמינא *Šab* 86b(5); אנא אמנא *Nid* 48a(8); אֲמִנָא *HGP* 1a:12; 3m. קא אמא *Suk* 44b(24); *Anan* 28:1; קא אמא *ib.* 13:15;- **1. to say, tell:** a. general: תא אימא לך מילתא מעליתא דהוה אמ' אבוך come (and) I shall tell you a superior statement that your father used to say *AZ* 31b(32); *Ḥul* 47a(11); ואנא רישא דחיותא אמרי לך did I say to you 'the head of the animal'? I said to you 'your head' אנא רישך אמרי לך *Bek* 8b(16); היכי ... ועקרי מילתא דאמרה משה how do they annul the matter which Moses said? *Yom* 69b(42); לא הוה ידענא מאי קאמר I did not know what he was saying *MQ* 28b(33); *Šab* 129b(32); אי הואי התם הוה אמינא ליה if I had been there I would have said to him ... *RH* 26b(5); *Meg* 15a(23); *Soṭ* 40a(16); *AZ* 11a(3); תלת אמרת לי you said three (things) to me. I shall say three (things) to you תלת אמינא לך *Šab* 152a(27); והא את הוא דאמרת are you not, in fact, the one who said ...? *Er* 57b(18); אמרת ... והדרת אמרת you said ... and you said again *Pes* 55b(31); ההוא גברא דשמע' לדביתהו דהוה אמרה לברתה a certain man who heard his wife saying to her daughter *BB* 58a(24); כי קא נפלה אמרה as she was jumping (off the roof) she said *ib.* 3b(41); זיל צית ושמע מאי קא אמרי go, listen, and hear what (the spirits) are saying *Pes* 111b(23; V[1]); כדאמרינן מעיקרא as we used to say originally *AZ* 33a(28); אמריתו דחכימיתו טובא you say that you are very wise *Ber* 56a(7); *San* 90b(56); ואתו שהדי אמור the witnesses came (and) said *Yev* 116a(9); בית דינא רבה אמרי the 'great court' states *Qid* 65b(9); ההיא דהות אמרה a certain (woman) who used to say *AZ* 26a(26); b. in legal contexts and terminology: 1) pf.: מאי טע' אמור רבנן why did the scholars say ... *BM* 27b(37); הא דאמרן that which we said *Šab* 26b(2); כי ניים ושכיב רב אמרה להא שמעתא when he was drowsy and falling asleep, PN said this legal tradition *Yev* 24b(25); 2) imp.: וכי תימא אתו אינהו גזור even if you say: "They came (and) decreed ..." *Šab* 14b(25) [↓ 1#כי mng. 3]; אילימא לר' יהודה ספיקא הוא if we should say that it is according to PN, it is a doubtful case *ib.* 35a(28); ומנא תימרה דחיישינן לחשדא whence do you say that we take suspicion into consideration? *Pes* 13a(37); ומנא תֵּימְרָה *RH* 28b(30; GRH 21:21); 3) imper. [v. Eps, Gr 63+]: אימ' לי איזי גופא דעובדא היכי הוה tell me, in fact, what was the essence of the case *Giṭ* 39b(39); איבעית אימא if you desire, say (so) *Šab* 50b(7); *Beṣ* 14b(5); *Yev* 71b(42); אימא סופא ואיבעיתימא *San* 30a(46) [and *passim*]; אימא סופא recite the latter part (of the Mishna) *BQ* 48b(35); אימור דאמרי אנא בתנויי בקראי מי אמרי say that I said (to you that he was knowledgeable) concerning oral traditions. Did I say (this) concerning biblical verses? *AZ* 4a(39); אימר דשמעת ליה לר' מאיר say that you heard PN *BB* 141b(14); 4) inf.: מימר קאמרינן we truly say *Šeel* 26:89; *ib.* 15:71; 51:81; *Geon* 381:3; *HG2* 74:19; מימר אמור רבנן the scholars actually said *Šeel* 117:90; מאי איכא למימר what can one say? [lit. what is there to say?] *Šab* 6a(16) [and *passim*]; יהכי [= אי הכי] מאי למימרה if so, why state it? [lit. what is it to say?] *RH* 22b(14); 5) part.: קא אמא (Scripture) says *Anan* 17:9; *ib.* 24:8 [and *passim*]; סלקא דעתא אמינא it might have occurred to me to say [< *סלקא אדעתא; lit. it enters the mind. I say] *Zev* 40a(13); *Yom* 46a(12); *Meg* 17b(16); אי מההיא הוה אמינא if from that (case), I would have

said ... *BQ* 33a(43); מאן דאמר the one who says *Pes* 84b(6); *Meg* 26b(18); *San* 3a(24) [and *passim*]; היינו דאמרי אינשי this is what people say *Ber* 43b(18) [fol. by a proverbial saying; v. the alphabetical list in AC 1:160+]; דבי ר' שילא אמרי those of PN's school say *Yom* 38b(48); ור' יהודה ... ורבנן לטעמיהו דאמרי PN, according to his reason says ..., and the scholars, according to their reason, say ... *Yom* 10b(14); אמרי במערבא they say in Eretz Israel *Ber* 14b(8); ואמרי לה כדי (some) say it anonymously [lit. they say it only] *Yom* 44a(26) [↓ 1# כדי]; **2. to recite:** a. general: אמרי שירה ובטלי (the angels) recite a song and cease to exist *Ḥag* 14a(11); ונחית שליחא דציבורא ואמר the prayer leader positioned himself to lead the prayer and recited *Pes* 117b(40); כי אמריתה קמיה דשמואל when I recited it [i.e. the legal tradition] in the presence of PN *Šab* 22a(14); b. esp. an incantation [cf. JPA אמר pe., mng. 4, DJPA 63]: אמרה מילתא she recited an incantation *Šab* 81b(43); אמור על קליפתא דביעתא דנעמתא recite over the shell of an ostrich egg *ḤM* 38:16; *ib.* 39:1; אמר מה דאמר ואתא לביתיה לבבל he recited an incantation [lit. he said what he said] and traveled to his home in GN *OHT Ber* 46:6; *ib.* 8

Itpe. to be said, stated, recited: הא דר' יהושע בן לוי לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר this (tradition) of PN was not stated explicitly but was stated by inference *Ber* 9a(7); איתמר משמא דרב נחמן it was stated in PN's name *Pes* 108a(18); ואי איתמר בהא if it was stated in this (case) *Šab* 73a(25); היכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר where it was stated it was in effect [lit. stated]. Where it was not stated it was not in effect *Er* 47a(4); *Beṣ* 13b(26); *Yev* 69b(43); אי איתמר הכי איתמר if it was stated, it was stated so *BQ* 48b(12); תרויהו איתמור both of them were stated *Tan* 4b(24); הני שמעתתא דאיתמרן בצפרא בשבתא קמיה דרב חסדא בסורא the legal traditions which were recited on the Sabbath in the morning before PN in GN *Er* 43a(37); *Anan* 47:2; אמ' אביי ואיתימא רב נחמן PN said, and it was said [i.e. transmitted alternatively]: PN$_2$ *Yom* 19b(49); *Beṣ* 6a(32); *Ḥag* 2b(23); *BM* 47b(6); ועדאן מיתמרי ⟨ודאמרין⟩ במתיבתא בלשון קדש they are still recited in the academy in the Holy Tongue [i.e. Hebrew] *TGHark* 189:22

Geon. expl.: לימא ... הל נקול LPT 155:15, i.e. imp. 1pl.; אימא בנקטתין תחת אלאלף אקול אִימא בנקטה ואחדה תחת אלאלף קול ib. 146:19, i.e. אֵימָא imp. 1sg., אִימָא imper. sg.2m.; דבר זה שגורסין אנו איתמר אין תולין בו דבר בגופה שלהל⟨כה⟩ ובי מדרשא הוא בסיומא שהיו מתנים את המקום הזה ולא היו מתנים בו את אותה השמועה TGHark 138:11; Lit: Eps, Gr 61+ [morph.]; Eps, St1 92 [אימור imper.], 93 [למימרא], 100 [אמא, מימא, איתמא, איתימא]; Bacher 12; A. Marmorstein, Tarbiz, 17 [1946] 68+ [איתמר נמי]; Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 52 [אימור and יימר are both H].

1# אֲמְתָא, pl. **אַמְהָתָא** n.f. **maidservant** (↓ אמהותא; Sy ܐܡܬܐ, pl. ܐܡܗܬܐ LS 24, Ma אמתא, pl. אמהאתא MD 23) sg. ההיא אמתא דהות בת תשעין ותרתין a certain maidservant who was ninety-two years old *Šab* 152a(38); הוה קימה אמתיה קא כנשא ביתא his maidservant was in the process of sweeping out the house *BM* 85a(17); *Šab* 32a(6) [↓ √רומס pe., mng. 2]; *RH* 26b(8) // *Meg* 18a(41); *Ket* 103a(47); *Giṭ* 38a(48); *AZ* 30a(24); גברא דיהב לאיתתיה אמתא במתנה ולא כתיבא בכתובתה a man who gave a maidservant to his wife as a present, but it was not written in her *ketubba* *HP* 105:6; *ib.* 46:1; *SŠHai* 7a(8); *AnanSch* 13:14; pl. שבק להון אבוהון תרתי אמהאתא their father bequeathed them two maidservants *BB* 13b(26); *Ket* 80b(7); אמהתא דבי קיסר the maidservants of the imperial household *Ket* 17a(18); *HP* 114:28; *Bo* 56:7

Y: אַמְתָא *Qid* 8b(7; BAYTN 29).

2# אַמְתָא, pl. **אַמִּין, אַמְהָתָא, אַמָּאתָא** n.f. **cubit** (Sy ܐܡܬܐ, pl. ܐܡܝܢ LS 24, Ma אמיא pl. MD 21, s.v. 2# אמא) a. measure of length: sg. כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא the diagonal in every square of (a side of) one cubit, is one and two-fifths cubits *Er* 57a(21) [+ //'s; ↓ אלכסונא]; כיון דלא הויא אמתא לא חשיב לה since (its thickness) is not a cubit, he disregards it *Yom* 31b(4); פותיא דקרש כמה הויא אמת' ופלגא how much is the width of the board? 1 1/2 cubits *Šab* 98a(11); פלגא דאמתא 1/2 cubit *ib.* 12; *Yom* 16a(31); *BB* 27a(9) [v. comm.]; pl.abs. עשר אמין ten cubits (in height) *Ber* 54b(26); *BB* 3a(52); det. חמשין אמהאתא fifty cubits *BQ* 83a(37) // *BB* 23a(20); *BM* 107b(46); אמאתא *Ḥul* 59b(26; V[11]); *Šeel* 51:1(Teuda 15 187:20); b. measure of area:

sg. אמתא באמתא היכי הוה מטביל ליה how can one immerse (a table which is) a (square) cubit in (a *miqwe* which is also a (square) cubit? *Pes* 109b(5); גברא באמתא יתיב a man can sit in (the space of a square) cubit *Suk* 7b(43); *Men* 98b(5); pl. שיתא עשר אלפין אמין 16,000 (square) cubits *Er* 56b(23); תלתה גברי בתרתי אמהאתא יתבי three men can sit in two (square) cubits *Suk* 8a(13)

Y: אַמְתָא *BM* 107b(46; BAYTN 186).

3# אמתא n.f. **penis** (< MH[2] אמה J 75) sg. אתא זיבורא טרקיה אאמתיה ושכיב a wasp came, stung him on his penis, and he died *MQ* 17a(32)

4# אמתא n.f. **lower millstone** (< Akk *ummatu* [*ša erî*] lower millstone CAD E 323 [Lex], AHw 1415, mng. 8; ↓ איצטרובלא) sg. אמתא דרחיא the lower millstone *Ber* 18b(50; MGG 806:9) [cf. MH[2] אמת הריחים Er 89a(26)]

אָן adv. **where** (dialectal; JPA הן, אן DJPA 166) אן היא חכמתך ואן היא סכלתנותך where is your wisdom, and where is your intelligence? *Šab* 30a(11)

אֲנָא, אנה pron. **I** (Sy ܐܢܐ LS 27, Ma אנא MD 24) a. in non-verbal phrases: 1) subj.: אנא הוא it is I [lit. I am he] *Tan* 23a(51); *Ket* 63a(15); הא אנא here am I *BQ* 90b(19); אנא מלכא I am the king *MQ* 26a(34); *Ḥag* 4b(39); *San* 93a(48); אנא לא אבין בר חייא רב הונא I am PN *Pes* 86b(18); אנא לא אבין בר חייא I am not PN *Qid* 44a(44); ואי ... אי גברא רבה אנא מקרי דרדקי אנא if I (shall become) a great man/an elementary school teacher *Yev* 21b(8); עד השתא לאו מר אנא until now I was not 'sir'? *Ber* 47a(6); *Šab* 79a(7); *Pes* 113a(8); בריש כל מרעין אנא דם I, blood, am the main cause [lit. at the top] of all illnesses *BB* 58b(10); 2) copula: אנא משוט@משוש אנא I am from GN *Qid* 72a(13); *BM* 16b(28); אנא לא הוזאה אנא ולא חכימא אנא אלא גמירא אנא וסדרנא אנא I am neither one who demonstrates nor a wise man. But I am one who has learnt (the legal traditions) and who arranges (them) *Pes* 105b(10); אנא לא נגר אנא ולא בר נגר אנא I am neither a 'carpenter' nor the 'son of a carpenter' *AZ* 50b(4); *Ḥul* 93a(9); אנא אנא נמי מלכא אנא I am also a king *Giṭ* 57a(19; MGD 622:7); *Yev* 101b(42); *Tam* 32b(13); 3) in appos. to a pron. suf.: ולית לי אנא פלני ולא לירתאי בתראי למהדר neither I nor my heirs after me may retract *SŠHai* 5a(17); *ib.* 5b(6); 11a(8); b. in verbal phrases: 1) w. pf.: אנא הואי it was I [lit. I was] *Qid* 81b(15); *ib.* 44a(41); *BM* 76b(32); *BB* 168a(4); אנא בחד בשבא הואי I was born on Sunday *Šab* 156a(25); אנא עבדתינהי לכולהי ולא איתאסאי I did all these things and was not cured *Yom* 84a(24) // *AZ* 28a(28); 2) w. imp.: איזיל אנא לגביה I shall go to him *Yom* 87a(48); איעול אנא I shall enter *Ḥag* 5b(40); אסייך אנא I can heal you *BQ* 85a(51); *BB* 7a(1); אנא איחות לארעא I shall go down to the field *BM* 15b(37); 3) w. part.: אנא קאימנ' I am ready to do so [lit. standing] *Ket* 2a(32); אנא פליגנא אמגוזי I shall distribute nuts (to the children) *BM* 60a(40); אנא מסינא נפשאי I shall heal myself *BQ* 85a(53); אנא קאמינא I say *Pes* 2b(41); יתבנא אנה I am sitting *Bo* 125:1; לית אנא פתחא לכון I shall not open for you *ib.* 76:4; 4) w. pass.part.: אנא שכיחנא בגו ביתא I am usually [lit. found] at home *Ket* 67b(40); c. extraposited element in *casus pendens*: אנא קביעא תשמשאי ואת לא קביעא תשמישתך my usage (of the courtyard) is fixed [i.e. at a set time]. Your usage is not fixed *BB* 2b(36); אנא הכי שמיע לי I have heard it so [i.e. I have a tradition] *Ber* 10a(37); אנא כתלמידי דרב סבירא לי I am of the same opinion as PN's students *Pes* 103a(34); אנא חד סהדא אית לי I have one witness *Švu* 31a(17); *Men* 29b(37); אנא פרה דידך אזיקתן your cow caused me damage *BQ* 46b(31); d. in cleft sentences: אנא הוא דקיימא לי שעתא it is I who has a propitious moment *Tan* 21a(14); לאו אנא דיהבתיה לך was it not I who gave it to you? *Bek* 36b(15); e. after preps.: ↓ כגון prep., mng. I.a, כי' prep. mng. 1b

Lit: Satzlehre 11+ [as copula]. In the phrase דל אנא *Er* 3a(14) this pron. seems to be exceptionally used as an acc. form; however, this is prob. a corruption of דלאן* lift me up [i.e. דל (imper. of ↓ √דלי pa., mng. 4) w. 1sg. acc. pron.; cf. Ma דאליאן Nöld, MG 285:5] which was misinterpreted as 'דל אנ* > דל אנא; Voc: אֲנֹא HPP 235:21; Y: אֲנָא *Ber* 2b(51; BAYTN 341).

אנבא ↓ אינבא n.

אנבג n.m.abs. **liquid measure** (later P form < ↓ 1# אנפקא; ↓ נבגא) sg. אנפק אנבג *BB* 58b(15)

Y: אַנְבַּג *BB ib.*

אנבגא n.m. **wine** (later P form < ↓ 2# אנפק) sg.

(א)נ(ג)(נ)בגא לישתי מר will you drink wine? *Qid* 70a(41) [**O**²: אנבג]

Lit: Geig, AAC 35; Shaked, Food [forthcoming].

אנדיסקא n.m. **(an official)** pl. *BB* 55a(19)

Lit: 1. < MP **handēsak* official in carge of tax collectors Geig, AAC 36; 2. < OIr **ham-daisa-ka-* relating to a document [cf. MP *dēsag* document CPD 26] Y.A. Solodukho, Sovetskoe Vostokovedenie 5 [1948] 65; Shaked, Irano-Aramaica 171; Y: אַנְדִּיסְקֵי *BB ib.*

אנדיפא n.m. **temple** (etym. unkn.; ↓ אפותא) sg. ומחיתיה באנדיפי' ומית (the hornet) stung him on his temple and he died *Šab* 80b(31)

Geon. expl.: ואנדיפי בלשון ישמעאל אצדג והוא מקום מקצוע הפנים מן הצד מן סוף שיער של [בנות] עד סוף [הפנים] OHP Šab 39:24, i.e. أصْداغ temples; Lehnw 64 suggests a Gr etym.

אנדרטא, אַנְדַּרְטָא n.m. **statue, bust** (< ἀνδριάς, -άντος Lehnw 65; Sy ܐܢܕܪܝܛܐ LS 28, Pal אדרט PAT 335, DNWSI 20) sg. חזא אנדראטא וסגיד ליה he saw a statue and bowed down to it *San* 61b(38) // אינדרטא *Šab* 72b(30) // אנדרטא *Kar* 3a(56); ההוא בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא דאוקימו בה אנדרטא a certain synagogue of ... in GN in which they set up a statue *RH* 24b(37) // *AZ* 43b(27); pl. אתעקרו כל אנטרדיא all the statues were pulled down *MQ* 25b(39)

Note that as in Pal, the assimilation *-nt-* > *-tt-* occurs; Y: אַנְדַּרְטָא *RH* 24b(37; BAYTN 301).

אַנּוֹסָא n.m. **violent person** (↓ √אנס *qāṭōl*-form; TA אַנּוֹסִין pl. TJ Jer 6:6) sg. סתם גוי אַנּוֹסָא הוא any pagan is (considered) a violent person *BB* 45a(16; HGP 2b:25) [Var: אנסא **HEs**]; *TGAs28* 35:19; *TGAs42* 24:4; ואתא אַנּוֹסָא ואנסיה a violent person came and attacked him *HP* 208:13(HPP 310:18); pl. ושמעי אנוסי ואזלי אנסי ליה violent people will hear (about him and) will go (and) attack him *Ara* 16a(9; MGL 383:16); *TGAs42* 23:10; *ib.* 18; 20; *TGHark* 118:18; *Geon* 267:4

אנתא, אנותא n.f. **type of jar** (perh. < Akk *unūtu* utensil AHw 1422) sg. אנותא דמישחא an '.-jar of oil *Bo* 125:11 [// מנא דמשחא ib. 112:10]; אנתא דמשחא *Men* 78a(20; **V**¹⁰)

Lit: Ch. Müller-Kessler, ANES 36 [1999] 169+. The traditional expl. as a loaf of congealed oil [cf. Ar: שמן קרוש עגול כמין לחם היינו לחם שמן AC 1:162; v. Eps, StI 37] should now be rejected.

אנח vb. **to sigh** (↓ תינחתא; Sy ܐܢܚ pe., etpe. LS 28, Ma אנה etpa. MD 26) **Itpe.:** a. alone: כי מטא האי פסוק' איתנח when he reached this verse he sighed *Šab* 152a(44); *Ber* 58b(9); *ib.* 13; b. preceded by ↓ √נגד pe. [v. ib., mng. 7]: נגיד איתנח רב חסדא PN wailed (and) sighed *ib.* 8 [cf. Ma נאגאד ומיתאנא Gs 49:18]; בהדי דקא שקיל ליה נגיד ואיתנח אמ' ליה אמאי קא מיתנחת while he was cutting his hair, he wailed and sighed. He said to him: "Why are you sighing?" *Meg* 16a(20); *BM* 66a(12); *San* 39a(17)

Geon. expl.: תנה(ו)ר(ד) OHP Ber 106:8, i.e. تَنَهَّدَ [نهد V].

אֲנַחְנָא pron. **we** (archaic and dialectal; ↓ אנן; BA אֲנַחְנָא HALOT 1818, TA אֲנַחְנָא TO Gen 43:8) a. in writs: אנחנא שהדי חתימנא על מחקא we, the witnesses, signed on the erasure *BB* 164a(10); וכתבנא לה אנחנא שהדי גט מיאון דנן we, the witnesses, wrote this *mi'un*-document for her *SŠHai* 13a(13); *ib.* 15a(15); 17a(15); ועיינגא אנחנא ורבנן דהוו יתבי קדמנא בבי דינא we and the scholars who were sitting before us in the court investigated the matter *Dec* 9:7; *TGHark* 117:15; *SŠSad* 230:23; *ib.* 204:8; b. in Geonic texts: לא שמיע לנא אנחנא we have not heard it *TGHark* 38:27; *ib.* 101:27; 277:6; 159:11; 195:33; *TGAs28* 99:10; *TGAs42* 52:18; *Geon* 230:27; ולאו מן בני דבוסתנאי אנחנא we are not from the sons of PN *IŠGF* 93:1; *ib.* 51:23; 60:15; אנחנא כתבנא we have written *Bo* 1:14

Y: אֲנַחְנָא *BB* 164a(10; BAYTN 341).

אנטל n.m.abs. **a bucket** (< ἀντλίον Lehnw 71; > Arab أنطال Fr, AF 65) sg. *BB* 58b(15) [contains 1/4 log]

Not to be connected w. ↓ נטלא [v. Nöld apud Fr, AF 66].

אניגרא n.m. **a type of coin** (etym. unkn.) sg. דינרא ניאקא ואניגרא an *n.-denar* and a ... *BM* 46b(25)

Lit: Lehnw 63, s.v. אנגרא.

אניגרון interj. **(word in a charm formula)** *Šab* 109b(34)

אָנִין adj. **delicate** (√אנן pe., pass.part.; cf. Sy ܐܢ pe. to sigh LS 27) sg.f., only in phrase **אנינא דעת־ fastidious** [cf. MH² אניני הדעת J 85]: אנא אנינא דעתאי I am fastidious *Ber* 24b(24); *Yom*

30a(20); *ib.* 22; *Suk* 29a(13; **M**²); *BB* 23a(9; **Es**); *Ḥul* 112a(25)

Y: אֲנִינָא *Ḥul* ib.(Mo 239).

אניסכא n.m. **woven material** (↓ √נסך, ניסכא #1) sg. *Šab* 59b(11) [of a wreath; ≠ ↓ ארוקתא]; *ib.* 15; 38

RaḤ: חוטין מלשון מסכת; Y: אֲנִיסְכָא *Šab* ib.

אניש ↓ איניש n.

אנך ↓ הנך pron.

אֲנָכָא n.m. **tin** (Akk *annaku* CAD A/2 127, Sy ܐܢܟܐ LS 29, Ma אנכא MD 27, > Arab آنُك Fr, AF 153) sg. *Bo* 78:11; טסא דאנכא a plate of tin *ḤM* 41:9

אנן vb. ↓ אנין adj.

אֲנַן pron. **we** (↓ אנחנא; JPA אנן DJPA 66, Ma אנין, אנען MD 27, Sy ܚܢܢ LS 28) a. in non-verbal phrases: 1) subj.: איהו בדלא ואנן בשפלא it [i.e. the fish] was (swimming) against the current and we were (sailing) with the current *BB* 73b(25; **HP**¹); אינהו בי תלתה ואנן בי תרי they are three and we are two *San* 93a(44); אנן סהדי we are witnesses *Ber* 17b(39); אנן פועלי דיממא we are day laborers *Er* 65a(39); *Ara* 10b(25); אנן מעלינן מניכו we are better than you *Pes* 87b(42); *Bek* 8b(11); *BM* 83a(29); *San* 28b(35); 2) as copula: אנן יד העניים אנן we are agents of the poor *BQ* 36b(39); כי אנן הדדי we are all alike *Ber* 45b(46); *Suk* 10b(16); *San* 33a(17); 3) after כגון: כגון אנן דשכיחא לן בישרא וחמרא like us who frequently have meat and wine (to eat) *Šab* 119a(42); *Tan* 14b(16); b. in verbal phrases: 1) w. pf.: אנן תנן we learnt *Šab* 65a(35); *ib.* 93a(25); אנן נמי מחריפתא דנהרא תפיסנא we also seized (it) from the swift current of the river *Ket* 85a(7); אנן אגרנ(ו)(י)ה מיניה we rented it from him *BB* 29a(34); 2) w. imp.: אף אנן נמי ניתני we also should learn ... *Šab* 66a(12); ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה should we take it upon ourselves to make a secondary decree? *Šab* 11b(3); ניחזי אנן let us see *BM* 8b(16); *BB* 28b(6); *Ḥul* 85b(39); 3) w. part.: אי איהי שתקא אנן שתקינן if she is silent, are we (to remain) silent? *Yev* 65a(17); אנן דייני גולה איפכא מתנינן we transmit the tradition of the judges of the Diaspora in an opposite manner *BB* 70b(21); *ib.* 136a(29); *Er* 54b(52); *Pes* 30b(14); *BQ* 108b(28); c. as an extrapolated element in a *casus pendens*: אנן תקינו לן רב ושמואל מרגליתא בבבל PN and PN₂ instituted a 'valuable object' [i.e. the ותודיענו-prayer] for us in Babylonia *Ber* 33b(28; **P**); אנן היכי חזיתינן how did you see us? *Pes* 50a(13); *San* 93a(41); אנן כרבנן סבירא לן we are of the same opinion as the scholars *Er* 67a(8); *Pes* 50b(52); *Giṭ* 40a(52); *Qid* 13a(13); אנן ישראל בהדן וספ' תור' בהדן the Jews are with us and the Book of the Law is with us *AZ* 8b(24)

Y: אֲנַן *Meg* 18a(40; BAYTN 341).

אנס vb. **to force, constrain, prevent** (↓ אונסא, אנוסא; Sy ܐܢܣ to compel LS 30, TA אנס to seize TJ 2S 23:21) **Pe.** (a/) **1. to force, compel:** a. alone: פל' בר פל' אנס יתי לזובוני ליה ארעא NN b. NN₂ forced me to sell him (my) field *SŠHai* 16b(20); *TGHark* 166:8; pass.part. מינס אניס he is certainly compelled [i.e. acts involuntarily] *Er* 99a(37); *Yev* 91a(45); כל דזבין איניש אי לאו דאניס לא הוה מזבין anything that a person sold, were he not compelled (to do so for need of money) he would not have sold *BB* 47b(20); ברעות נפשי כד לא אניסנא of my own free will not being compelled *SŠSad* 223:25; והוא דלא איניס this is (a case) where he was not under compulsion *TGHark* 178:16; *BM* 86b(26) [of animals]; b. w. fol. vb.: אנסה חברתה ואטבלה her friend compelled her to immerse herself *Ḥul* 31b(43); pass.part. אניס הוא לצלויי he is compelled to recite the *tĕfilla HGl* 40:41; *TGHark* 166:31; **2. to attack:** ואתא אנוסא ואנסיה a violent person came and attacked him *HP* 208:13; ושמעי אנוסי ואזלי אנסי ליה violent people will hear (about him and) will go (and) attack him *Ara* 16a(9; MGL 383:16); **3. to induce, motivate, urge:** ודלמ' האי זוזי אנסוה perhaps the (extra) money motivated this one (to sell to another) *AZ* 72a(24); *Ket* 53a(26); *BQ* 89b(29); את לבך אנסך your mind induced you (to swear falsely) *Švu* 26a(38); דאנס נפשיה ועביד עבודה בקצרה he urges himself on and does the act quickly *Švu* 17a(28); **4. to constrain, overpower:** איבעי ליה למינס נפשיה he should have constrained himself (from looking) *BB* 57b(21; **F**²); אנסי ליה עידניה his appointments used to constrain him (from performing the priestly benediction) *Ḥul*

133a(23; MGD 412:14); אנסיה מישתיא (his) drinking has overpowered him *Giṭ* 68b(12); **5. to seize by force:** אנוס הנהו כובי they seized certain drinking bowls by force *AZ* 33b(25); והוו קא אנסי ארעאתא דאינשי they were seizing fields of people by force *BB* 168b(14); *ib.* 45a(14); *BQ* 116b(49); *AZ* 33a(33); **6.** pass.part. **to be unavoidably prevented** [denom. < ↓ אונסא]: הני אניסי הני לא אניסי these are prevented (from coming), those are not prevented *RH* 35a(24); *BB* 40b(5); *Giṭ* 29b(43); *Ket* 2a(30) [by being sick]; *Ned* 27b(6) [by the stoppage of the ferry]; *Naz* 23a(50) // *Hor* 10b(38) [by being drunk]

Itpe. (e) **1. to meet with an unforeseen accident:** איתניס בגו תלתי' יומין he met with an unforeseen accident within thirty days *Giṭ* 29b(42); **2. to be prevented:** איתנוסי הוא דאיתנוס they were actually prevented (from passing the wine jugs in front of me) *Ket* 16b(44; V5); *RH* 23a(8); **3. to be seized, taken away by force:** בהדי דהדר אתניס חמר' on returning, his donkey was seized *Ned* 31b(9); דאי מתניס חד נקיטינן חד בידן if one (document) is seized, we (still) hold another in our possession *BB* 168b(17); כיון דכי מתנס בעיתו שלומי כדידכו דאמו since if it is seized you are required to pay, it is considered as yours *Pes* 5b(46); כי מיתנסי ברשותיה קמיתנסי (the money) is taken away only in his [i.e. the borrower's] possession *Qid* 47b(21); *Švu* 41b(34); ואיתניסו זוזי ביד שליח the money was seized from the messenger *HP* 84:1; *ib.* 49:23

Lit: Löw, OLZ 12 [1904] 115. The rdg. למינסה *Tan* 22a(18; Ed) is most likely a corruption for למינסבה [v. Mal 91:2], and hence the mng. 'to rape' is not attested for this rt. in JBA.

[אנסא ↓ אנוסא n.]

1# אנפקא n.m. **large cup, liquid measure** (< MP ? [cf. Armen *empak* drinking cup Hübsch, AG 153[241]]; archaic form of ↓ אנבג; Ma אנאפקא cup MD 24, Sy ܐܢܒܩܐ, ܐܢܦܩܐ distilling apparatus LS 27, 24) **1. large cup:** sg.abs. אנפק *BB* 58b(15) [quoted from a purported inscription on a gate in Cappadocia]; det. אנפקא דחמרא a large cup of wine *ḤM* 39:16; **2. liquid measure:** sg. אנפקא ⟨ד⟩חמרא חייא an '.-measure of unmixed wine *Giṭ* 69b(8); *ib.* 9

Geon. expl.: אנפקא אנפאק יערף והו(א) מקדאר מא שביה באל רטל OHT Giṭ 157:8, i.e. JBA אנפקא in IrArab or P is انفاق and is equal to the Arab رَطْل [v. Hinz, IHG 27+]. Lit: Geig, AAC 35, s.v. אנבג; ISK 89; Tel 20; Shaked, Food [forthcoming]; Y: אַנְפָּק *BB* ib.(BAYTN 213).

2# אנפקא n.m. **wine unmixed with water** (< MP *anāpak [> Armen *anapak* Hübsch, AG 97], Avestan *anāpa-* adj. unmixed [of wine] AI 123; archaic form of ↓ אנבגא) sg. מישתא אנפקא to drink unmixed wine *BM* 86a(48); *Qid* 70a(41; O2); *Ḥul* 94a(16) [≠ חמרא מזיגא wine mixed with water ib.]; אנפקא חייה משמע '. means 'raw' [i.e. unmixed] (wine) *ib.* 19

Lit: Geig, AAC 35, s.v. אנבג; ISK 89; Tel 20; Shaked, Food [forthcoming]; אַנְפָּקָא BAYTN 213.

אנקורא n.m. **a bird** (etym. unkn.) pl. צנא דאנקורי a basket of '.-birds *Ḥul* 57a(3) [Var: דנקורי Ar (AC 5:384)]

Geon. expl.: עוף שחור הוא ושל מים הוא ובמצחו חברבורות לבנות ועל שם כך נקרא אינקורי שהוא מנומר Rashi, ad loc.; expl. Ar: עופות שנתחכו רגליהם AC ib.; Lit: Geig, AAC 40.

אנקתא ↓ ענקתא n.

אֲנָשְׁדוּר n.m. ***Sal ammoniac*** (< NP *naušādur* PED 1434; Sy ܢܘܫܕܪ, ܐܢܫܕܪ LS 31) sg. וכי' בשיל אנשדור בשיל ל' כולי' when the *Sal ammoniac* boils, the entire (mixture) is cooked *Giṭ* 69a(43); כי פיס⟨ק⟩ת⟨תק⟩א דאו⟨שנ⟩⟨נש⟩דור *sal ammoniac* about the size of a pistachio *ib.*(41)

Lit: Geig, AAC 285; Tel 100; Y: נִישְׁדּוּר *Giṭ* ib.

אַנְתְּ pron. **you** (sg.m.; archaic and dialectal; ↓ את; BA אַנְתְּ *qĕrē* HALOT 1819, Sy ܐܢܬ LS 31) אנת שלמה אן היא חכמתך you, Solomon, where is your wisdom? *Šab* 30a(11); *Ket* 77b(31); *Ned* 91b(9); אנת מהימנת לי בשבועה I believe you with an oath *BM* 36b(10); *Tan* 29a(1); *BM* 67a(14); *ib.* 109b(20); *BB* 50b(20); *Mak* 2b(39); *Kar* 18b(17); דאנת אסיר לך למיעבדיה you are forbidden to do it *Anan* 6:1; *ib.* 24:14; 69:17; ואנת פל' בר פל' *SŠHai* 3b(9); *ib.* 14a(18); מלוך אנת you, be the head of the academy! *IŠGF* 85:14

Lit: Eps, Gr 20; Y אַנְתְּ BAYTN 341.

אנתא ↓ אנותא n.

אַנְתִּי pron. **you** (sg.f.; archaic; Sy ܐܢܬܝ, LS 31) אנתי ליליתא you, lilith *Bo* 9:8; *ib.* 19:3; 58:6; אנתי רוחא בישתה ולילתא תקיפתה you, evil spirit and

strong lilith *ib.* 28:3; 77:1; 88:9; 101:3; אנתי פלונית בת פל' you, NN, daughter of NN *SŠHai* 3a(10); *SŠSad* 223:25

אַנְתִּין pron. **you** (pl.f.; archaic and dialectal; Sy ܐܢܬܝܢ LS 31) *Bo* 107:3

אָסָא n.m. **myrtle shrub, myrtle branches** (Akk *asu* A CAD A/2 342, Sy ܐܣܐ LS 31) **1. myrtle shrub:** sg. a. general: *BB* 80b(39) [expl. BH הֲדַס Is 41:19]; אסא קאי בי חילפי אסא שמיה ואסא קארו ליה a myrtle standing among the willows – its name is a myrtle and it is called a myrtle *San* 44a(5); דמות אסא the shape of a myrtle *Bo* 78:12; b. species: אסא מצרא the Egyptian myrtle *Suk* 33a(3); אסא רדא *r.*-myrtle *Pes* 56a(9) [↓ רדא]; c. parts: טרפא דאסא a myrtle leaf *Ḥul* 47b(1); *Šab* 146b(33); *Ket* 77b(22; MGG 226:6); שוטיתא דאסא a branch of a myrtle shrub *Qid* 12b(15); d. in medicinal use: תולתא אסא a third part myrtle *Šab* 50b(12); **2.** coll. **myrtle branches:** דאמטית אסא בי מלכא you brought myrtle branches to the palace *Ber* 9b(39); *Beṣ* 6a(12); תרי מדאני דאסא two pieces of myrtle branches *Šab* 33b(41); אסא וג׳יו⟨ר⟩ד"מי myrtle branches and palm fronds *ib.* 110a(9); 150b(27); אסא דהושענא the myrtle branches of the *h.*-bundle *Suk* 31a(1); טונא דאסא a load of myrtle branches *Ber* 56b(18); ציפתא דאסא a mat of myrtle branches *Qid* 12b(29; O2); *Nid* 37a(4)

Lit: Löw, Flora, 2:258+; Voc: אֹסֹא HPP 41:20; Y: אָסָא *Šab* 50b(12; BAYTN 3).

אַסְהֲדוּתָא n.f. **testimony** (↓ √סהד) sg. מאי אסהדותיה what is his testimony? *Tem* 18b(16); *Yev* 64b(29)

Y: אַסְהֲדוּתֵיהּ *Yev* ib.(BAYTN 286).

אסוב/כי v.n. **(uncertain)** אסוב/כי ינוקא *Šab* 123a(43; Ar [AC 1:164]) [O: אסוכי]

Geon. expl.: פיר' צואה תלוייה בטבעתו שלקטן מהו בכלי או בזולתו. TGDr46 מקצת פי' אסובי ינוקא פי' ינוקא בלשון ישמעאל בנת אלבדן 208:15; expl. RaḤ: כשנופל ערלת הגרון של תינוק משימה החיה את אצבעותיה בפיו ומסלקת אותה הערלה ופעמים שמקיא התינוק ... ורבותינו הגאונים אמרו פי' אחר OHP ib. 79:18. The form is clearly an af. inf. [of what √?]; for trad. expls., v. Rashi ad loc.

אַסּוּפָּא, אַסּוּפְתָּא n.m. **vestibule** (< Akk *asuppu*, *asuptu* portico CAD A/2 349, AIOA 38; QA אספא, אסופא ATTM 519, Sy ܐܣܘܦܐ LS 35) sg. אסופא דביתיה the vestibule of his house *BQ* 104b(16; TGHark 93:28) [Var: אסופתא דביתיה HP 66:17; **H:** אסיפא; v. also //'s: *BM* 46a(14); *BB* 150b(28)]; אסופא ארמית an Aramean vestibule *TGAs42* 157:9 [expl. MH בֵּית שַׁעַר MBB 1:5, and expl. as Arab دِهْلِيز]; באסופי יתבנא I am sitting in my portico *Bo* 125:2

Geon. expl.: והוא בית שער של חצר ונקרא בטית אלדהליזן(?) וגם קורין לו סגיף Agur 28:17 [= OHP BQ 159:12], i.e. دِهْلِيز سقيف[?]; Lit: Kut, Studies 342+ [Heb]; Greenfield, JAOS 89 [1969] 133; Y: אַסִּיפָא *BQ* 104b(16).

אָסְוָותָא, abs. **אָסוּ**, pl. **אָסְוָואתָא** n.f. **remedy, cure, healing** (↓ √1# אסי; TA אָסוּ TO Gen 3:6, Sy ܐܣܝܘܬܐ, pl. ܐܣܘܬܐ LS 32, Ma 1# אסותא, pl. אסואאתא MD 28) a. general: sg. מאי אסותיה what is its remedy? *Ket* 50a(28); *ib.* 77b(18); *Giṭ* 67b(21); *AZ* 28a(42); *ib.* 29a(12); חויא דרבנן קאמ' ליה דלית ליה אסותא he refers to the snake of the scholars (which bit him) for which there is no cure *ib.* 27b(25); מילתא דאסותא הוה גמיר he had learnt a remedy *Tan* 20b(48); כל מילי ידענא אסותיהו לבר מהני תלת I know the remedy for all things except for these three *BM* 113b(26); ואסותיה דר' על ידיה תהא PN's cure will be through him *ib.* 86a(1); הב ליה אגרא דשקל לך דמא ועבד לך אסותא give him (his) fee because he let blood for you and cured you *San* 109b(18); pl. בריש כל אסואן אנא חמר I, wine, am the main cause of all cures *BB* 58b(11); מאי אסותיה what are its remedies? *Giṭ* 86a(9); b. in incantation texts: sg.abs. הדין קמיעא דיהי לה לאסו this amulet which will be for healing *Bo* 70:1; *ib.* 96:2; *Bo* 142:12 [↓ שוטא]; det. אסותא מן שמיא healing from Heaven *ib.* 12:1; 14:1; 18:1; 19:12; 26:3; 35:1; 39:4; 68:1; 99:1

Y: אָסוּתָא *Šab* 110a(6; BAYTN 31).

[אסטומכא ↓ איסטומכא n.]

אַסְטְמָא, אסטאמא n.m. **steel** (↓ סטומא; Sy ܐܣܛܘܡܐ LS 33, Ma עוצטמומא steel, spear MD 345 [var. s.v. צטמומא], > Arab إِسْطَام Dozy 653) sg. אסטאמא לפרזלא steel (attached) to iron *Ber* 62b(3; OHP ib. 106:22) [Var: אסטמא, אצטמא Ar (AC 1:170)]

Geon. expl.: תסנין ללחדיד OHP ib., i.e. تَسْنِين لِلْحَدِيد sharpening of iron; Lit: Geig, AAC 42; Löw, Fauna 198+.

[אסטנדרא ↓ אסתנדרא n.]

1# אסי vb. **to heal, cure** (↓ אסותא, אסיא; Sy ܐܣܐ LS 32, Ma 1# אסא pa. MD 27) **Pa.:** a. w/o obj.: ומסי רוקיה his spittle heals (the eye) *BB* 126b(34); כל שקייני מסו ומיטללי לבר ממיא דמסו ולא מיטללי all potions cure and are unabsorbed, except for water which cures and is absorbed *Šab* 78a(21); *ib.* 66b(12); 109a(27); 111a(25); מסייה מחלינן שבתא it can cure and we desecrate the Sabbath *Yom* 49a(25; E[1]); כל היכא דהוה מחי ר' אלעזר הוה מסי ר' שמעון wherever PN would strike, PN_2 would heal *Šab* 33b(40); אי חיויי מחיי אסויי מיבעיא if (God) actually resurrects (the dead), is it necessary (to write) healing? *San* 91b(41) // *Pes* 68a(51); *BQ* 86a(11); מסיא does it cure? *Yom* 49a(25); b. w. obj.: 1) people: אנא מסינא נפשאי I shall heal myself *BQ* 85a(53); אי מסינא ליך מינסבת לי if I cure you, will you be married to me? *Ket* 61b(13); לאסויה *OHT Šab* 98:6; 2) diseases: לאסאה שיחנין וכיבין to heal boils and sores *Šab* 67a(26); *Ned* 49a(26); *ḤM* 40:5
Itpa. to be cured: אנא עבדתינהי לכולהי ולא איתסאי I did all these things and was not cured *Yom* 84a(24) // *AZ* 28a(29); ועבדו לה סמא חריפא ואיתסי בשלשה יומי they made a potent medicine for him, and he was cured in three days *Giṭ* 12b(23); *BM* 86a(20); *Ḥul* 57a(2); עבדא ליה מילת' ואיתסי she recited a charm for him, and he was cured *San* 101a(39; **K**); ובעא רבי רחמי עליהו ואיתסו PN prayed for them, and they were cured *Ḥag* 3a(18); *Ber* 6a(21); *Ket* 62b(37); *BB* 9b(27); *San* 107b(21); אכל ולא איתסי (if the animal) ate (them) and was not cured *Bek* 39a(15); אם בעית לתחתוניות דיתסי ותוב לא ימרע if you want him to be cured of hemorrhoids and not to be sick again *ḤM* 43:20; אסותא מן שמיא להדא ניונדוך בת כפני דתיתיסי ברחמי שמיה מן ליליתא ומבכלתא healing from heaven for PN that she should be cured by the grace of Heaven from the lilith and the *m.*-demon *Bo* 12:1; *ib.* 26:2; 59:1

2# אסי ↓ √אסר vb.

אָסְיָא, pl. **אָסְוָתָא** n.m. **doctor, physician** (< Akk *asû* A CAD A/2 344, AIOA 37; ↓ √1# אסי; TA אָסְיָא TO Ex 21:19, pl. אָסְוָתָא TO Gen 50:2, Sy ܐܣܝܐ, pl. ܐܣܘܬܐ LS 31, Ma אסיא, pl. אסאואתא MD 28) a. general: sg. על לגבי' ההו' אסיא לאסויי' he went in to a certain doctor to cure him *Ned* 49a(24); אסיא דמגן a doctor (who heals) gratis *BQ* 85a(51) [cf. Sy ܐܣܝܐ ܡܓܢ CarmNis VI:1:1]; אסיא רחיקא a distant doctor [lit. a far-off doctor] *ib.* 52; בר נתן אסיא PN, the physician *Pes* 52a(3); *Šab* 133b(38); *BM* 85b(48); *San* 99b(53); *AZ* 28b(14); pl. אסו(יי)ו(ו)תא מומחייא expert doctors *OHT Ket* 224:11; אסוותא דמסיין ליה לר' צדוק physicians who can heal PN *Giṭ* 56b(22); b. w. ref. to God or an angel: sg. בשמך מרי אסואתא אסיא רבא דרחמי in Your name, the Master of remedies, the great physician of mercy *Bo* 3:1; *ib.* 7:2; 8:2; 21:1; 29:2; רפאל ˹אסיא רבה˺ *ib.* 89:5; מיטטרון סרא רבא דמיתקרי אסיה רבא DN, the great angel, who is called the great healer *ib.* 63:5

Lit: Sok, Mutual Elucidation 405 [on אסיא דמגן]; Voc: אָסְיָא HGP 15a:26; Y: אָסְיָא *Ned* 49a(24; BAYTN 75); pl. אָסְוָתָא *Giṭ* 56b(22; BAYTN ib.).

אָסִיתָא, אֲסִינְתָא n.f. **mortar, rib joint** (< Akk *esittu* A mortar [sic!] CAD E 337, w. dissim. of *-tt-* > *-nt-* AIOA 50; Sy ܐܣܝܬܐ LS 38, expl. by ܡܗܪܘܢ, هاون BBah 1394[16]) **1. mortar:** sg. חילקא *Er* 102a(33); *Šab* 77b(33) [↓ חסיר mng. 1]; חיטי דמיתברי באסינתא *ḥ.* is wheat kernels which are crushed in a mortar *Ber* 37a(26; **P**) [↓ 2# חילקא]; מכי רמו שערי באסינתא from the time that they put the barley in the mortar *Ket* 8a(37) // *AZ* 8b(7; **J**) [Var: באסיתא OHT Ket 28:24, באסינתי HP 110:6]; בוכנא ואסיתא דתבלי a pestle and a mortar for (grinding) spices *Ḥul* 105b(24); אסיתא דנחשא דלא שליט בה רקבא a bronze mortar which does not corrode *Nid* 36b(49) [play on PN אסי]; בוכנא דפרזלא ד⟨מת⟩בר אסיתא דנחשא an iron pestle which breaks a bronze mortar *Nid* 36b(50); כפי אסיתא וקום עילוה ואחוי קרעא overturn the mortar, stand on it, and show the tear (of mourning) *MQ* 22b(48); *Ket* 49b(18); *Er* 87a(12); **2.** fig. **rib joint:** sg. בוכנא ואסיתא rib and rib joint [lit. 'pestle' and 'mortar'] *Ḥul* 52a(32); *ib.* 30; pl. אסיאתא *HG3* 156:40

Geon. expl.: אוו(סיאתא מכתשת GnK5 173:12. Lit: S.A. Kaufman, Lešonenu 36 [1972] 30+, points out that the corr. Akk mng. is mortar and not pestle [so CAD ib.; Geig, AAC 45, also incorrectly translates the Sy as 'עלי'!]; Y: אֲסִינְתָא *Ket* 49b(18; BAYTN 172); אָסִיתָא *Er* 102a(33).

[אסיסנא ↓ 2# סיסנא n.]

[אסיפא ↓ אסופא n.]

אסיתא ↓ אסינתא n.

אָסִיר adj. **forbidden,** n.m. **captive** (↓ √אסר pass.part.; TA אָסִיר TO Gen 40:3; cf. Sy ܐܣܝܪܐ LS 37) ↓ √אסר pe., pass.part., בית אסירי

אסכרא n.m. **diphtheria** (?; ↓ אסכרתא; MH[2] אסכרא J 94) sg. אסכרא יפול ליה על חינכוהי may diphtheria attack him on his pharynx *Bo* 74:9; לייט עליה ר' ישמע' בר' יוסי באסכרא PN used to curse him with diphtheria *Nid* 20a(51)

Lit: Preuss 179+.

אסכרתא n.f. **diphtheria** (?; ↓ אסכרא) sg. *ḤM* 37:8

אַסְמַכְתָּא n.f. **reliance, scriptural 'support' of a Rabbinic law, a type of surety for payment of indebtedness** (↓ √סמך af.) **1. reliance:** sg. אסמכתייהו עליהו they rely upon it [i.e. money] *Ket* 67a(39) [lit. their reliance is upon them]; *ib.* 40; **2. scriptural 'support' of a Rabbinic law:** sg. והא קרא קנסיב לה אסמכתא does he not, in fact, cite the biblical verse? (It is merely) a 'support' *Mei* 11b(33); מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמ' it is (an ordinance) of the scholars, and the biblical verse is merely a 'support' *Ber* 41b(7); *Er* 4b(8); גמרא גמירי לה וקרא אסמכתא בעלמא they learnt it as a tradition, and the biblical verse is merely a 'support' *Pes* 81b(18); *Yom* 74a(31); *Suk* 28b(19); *Tan* 27a(3); *Yev* 24a(7); *San* 83a(9); *AZ* 38a(1); *Zev* 32a(25); *Ḥul* 64b(2); *Men* 92b(37); **3. 'asmaxta, a type of surety for payment of indebtedness, promise** [↓ √סמך af., mng. 4]: sg. אנא אמרי אסמכתא קניא ומניומי אמ' אסמכתא לא קניא I said: "An '.-stipulation is legally binding." PN said: "An '.-stipulation is not legally binding" *BM* 66a(32); *ib.* 73b(44); 104b(27); *BB* 173b(32); *San* 24b(45); *Ned* 27b(16); pl. דלא כאסמכתא ודלא כטפסי דשטרי neither like '.-stipulations, nor like templates of documents [i.e. it is legally binding] *BB* 44b(14); דלא כאסמכאתא *TGHark* 34:30; *ib.* 93:19; 216:7; *SŠHai* 2b(7); *ib.* 5b(8); 14a(4); והני אסמכאתא בעלמא ולא סמכינן עליהון these are merely '.-stipulations, and we do not rely upon them *TGHark* 128:6; כל מילי דאסמכאתא all kinds of promises *ib.* 106:6

Lit: S. Albeck, Law of Property 317+ [mng. 1]; Bacher 13 [mng. 2]; Voc: אַסְמַכְתָּא HGP 40a:4; Y: אַסְמַכְתָּא *Pes* 81b(18; BAYTN 2800).

1# אַסְנָא n.m. **thornbush** (TA אַסְנָא TO[v] Ex 3:2) sg. אסנא אסנא לאו משום דגביהת מכל אילני thornbush, thornbush! It is not because you are the tallest of all the trees ... *Šab* 67a(21); דאיתגלי למשה באסנה who revealed himself to Moses in the thornbush *Bo* 59:17

Y: אַסְנָא *Šab* ib.(BAYTN 210).

2# אַסְנָא, pl. **אַסְנֵי, אַסְנָוָתָא** n.m. **Dilmun date** (< Akk *asnû* CAD A/2 338; OfA אסנין pl. DNWSI 89) sg. קשיאתא דאסנא the stones of a Dilmun date *AZ* 28b(6) [in a medical recipe; cf. CAD ib., usage c]; גירדא דאסנא scrapings of a Dilmun date *AZ* 28a(38; Ar [AC 2:356]); pl. תמרי ואסני dates and Dilmun dates *Pes* 107a(23) [used for making beer]; ⟨גירדא⟩ דאסנותא scrapings of Dilmun dates *Šab* 109b(23; GnK5 169:1) [**M:** אסניתא]

Geon. expl.: תמרים שחורים TGAs42 164:2 [on Pes ib.]; אילן של רמון שניגמרין פירותיו בחדש סיון GnK5 ib.; Lit: Stol, Beer 160.

3# אַסְנָא n.m. **storehouse** (?; √אסן; Sy ܐܣܢܐ LS 35) pl. ניקטול סבי באסניהו let us kill the old men in their storehouses *Bo* 78:19

The Tg form given in J 95 is not corroborated by Sperber's ed.

אסף vb. **to gather** (< H אסף HAL 71, J 95) **Pe.:** ואזלי עניי ויזפי מניהו ואספי ומייתין להו the poor go, borrow money from them, gather (the Sabbatical produce), and bring (it) to them *San* 26a(9) [expl. MH אוֹסְפֵי שְׁבִיעִית Mib. 3:3]

אִסְפִּידָקָא n.m. **white lead** (< MIr **ispēdāk* < MIr **spēdak* [cf. MP *spēdag* white (of egg) CPD 76, NP *sapedā* white lead PED 653]; Sy ܐܣܦܝܕܩܐ LS 35, > Arab إسْفِيدَاج white lead Goltz, SGMPCM 246) sg. *Giṭ* 69b(45) [in a medicinal recipe]

Geon. expl.: אספידאג והוא ממיני סיד OHT Giṭ 157:21 [v. also TRN 620:15]; GC 15:7; but cf. RaḤ: כסף חי והוא (אז)א(ק בלשון ערבי OHR ib. 46:1, i.e. زاووق mercury; Lit: Geig, AAC 45, 289; Tel 21.

אִסְפְּלִידָא, אוספלידא n.m. **vaulted chamber** (< ψαλίδιον Lehnw 90; ↓ אכסדרא; Sy

ܐܣܦܠܝܕܐ LS 36, LJLA אוספלידא TgPs 57:1) sg. חד מטייה אספלידא the vaulted chamber accrued to one (as his part of the inheritance) *BB* 7a(33); פומא דאספלידא the entrance of the vaulted chamber *ib.* 34; 41; דאוספלידא *Bo* 14:13 [↓ אידרונא]; pl. חזינא להו לכולהו איספלידי דבי מר I have seen all the vaulted chambers of your house *Men* 33b(33)

Geon. expl.: ופירוש אכסדרה שהוא אוספלידא בלשון תלמוד GC 196:6; איספלידא ואכסדרא חד הוא אוספלידי ארמית אכסדרא לשון חכמ' TGAs28 67:21; Lit: Krauss, TAr 1:363[649]; Y: אַסְפְּלִידָא *BB* 7a(33; BAYTN 312).

אַסְפַּסְתָּא n.f. **alfalfa** (< MP *aspast* clover, alfalfa CPD 12 [< OP *aspa* horse + *asti* fodder]; Sy ܐܣܦܣܬܐ, ܐܦܣܦܣܬܐ LS 36, 582; cf. Akk *aspasta* an edible garden plant CAD A/2 338) sg. a. general: רב פפא קביל ארעא לאספסתא PN leased a field (to raise) alfalfa *BM* 109a(23); *ib.* 106b(30); משרא דאספסתא a garden bed of alfalfa *BB* 37b(15); *BM* 109a(28); האי מאן דקטל אספסתא one who cuts down alfalfa *Šab* 73b(15); *San* 74b(18) [food for animals]; *Šab* 155b(10; **M**); *Er* 44b(12); *Yev* 121b(49); *BB* 20b(41); *Šeel* 44:96; אֹסְפַּסְתָּא *HP* 202:12(HPP 304:20); אכלה תלת פירי בתלתין יומין כגון אספסתא (if) he consumed three crops from it [i.e. the field] in thirty days, such as alfalfa *BB* 28b(22); b. w. designations: ביזרא דאספסתא alfalfa seed *San* 93a(30); פתילתא דאספסתא long stalks of alfalfa *BQ* 20a(24); עיקרא דאספסתא עתיקתא a root of old alfalfa *Giṭ* 69a(19)

Geon. expl.: עיקארא דאספסתא עתיקתא אצל חשישה רטבה עתיקה OHT Giṭ 155:12, i.e. أَصْلُ حَشِيشَةٍ رَطْبَةٍ عَتِيقَةٍ root of an old green trefoil plant; מהו ביזרא דאספס' זרע מספוא OH San 489:2; Lit: Geig, AAC 46; Tel 22; Löw, Flora 2:464. If the proposed OP etym. is correct, then a connection w. NB *aspastu* edible garden plant is doubtful [v. CAD ib. 338]; Y: אַסְפַּסְתָּא *Šab* 155b(10; BAYTN 280).

אַסְפַּרְגְּלָא n.m. **quince** (Sy ܐܣܦܪܓܠܐ LS 36, Peh ideog. ספלגלא FiP 4:18, > Arab سَفَرْجَل PLAr 161) pl. אספרגלי *GC* 140:4(**O**) = *ib.* 204:24 [expl. MH פרישין MUqṣ 1:6]

Lit: Löw, Flora 3:242+.

אספרווא n.coll. **(unclear)** sg. איספר(י)ו(א) דידיה his ... comes on Tuesday *Ket* 3b(28) [Var: אספרווה! OHT ib. 5:2]

Geon. expl.: מקורב ללוטלטן OHT ib.; Lit: Geig, AAC 47, rejects Gr and P derivations.

אַסְקוּטְלָא, סקוטלא n.m. **finger bone, blow from snapping finger** (< σκυτάλη finger bone L-S 1617, mng. 5, Lehnw 95; Sy ܐܣܩܘܛܠܐ staff LS 37) **1. finger bone:** sg. שקא אסקוטלא ומחיאן אפותאי he took his finger bone and hit me on my forehead *Tan* 25a(44; MGG 828:9) [Var: טרק לי בסקוטלא **M**[2]; ↓ √טרק pe., mng. 1]; **2. blow from snapping finger:** pl. נמחייה שתין אסקוטלי let him hit him sixty blows from his finger *AZ* 28a(42)

Note, however, Geon. expl.: טרק לו(י) בסקוטלא אאפותאי ... כך פירוש סקוטלא שכופף אדם אצבעו על בהונו ופושט אותה בכח ומכה את חבירו אי' נקרה באצבעה [نَقَرَهُ بِإِصْبَعِهِ] ... וברור הוא בלשון ארמי וזה הכהו בסקוטלי על מצחו OHT Tan 33:3; Y: אַסְקוּטְלָא *AZ* ib.(BAYTN 303).

אַסְקָרָא n.m. **a type of locust** (< ἀσκαρίς Schulthess, ZA 19[1905] 126; Sy ܐܣܩܪܐ [sic!] LS 37[Lex]) sg. *Ḥul* 65a(36; MGL 259:16,Ar [AC 1:198]) [expl. MH חזל Tib. 3:25; Var: אצקרא HG3 192:6; אסכרא **V**[12]]

The expl. of Eps, St1 37+, should now be rejected; Y: אַסְקָרָא BAYTN 214.

אסר, אסי vb. **to bind, imprison, bind with a spell, forbid** (↓ אסיר, איסרא #2, איסוריתא, איסורא, אסרתא, בית אסירי, מאסרא; Sy ܐܣܪ LS 37, Ma אסר MD 29) **Pe.** (a/a) **1. to tie, bind:** a. general: כיון דחזויה דקא מצטער דאסר ושרי when they saw that he was in pain and was tying and loosening (the bandage on his circumcision) *BM* 86b(50); איתי תורנגלא אסריה בכרעא דפורייה he brought a cock (and) tied it to the foot of his bed *San* 105b(32); *Šab* 110a(19); *MQ* 16a(21); *Giṭ* 69a(6); ירקא מכישא דאסר גינאה vegetables from a bunch which a gardener tied (together) *Ḥul* 105b(35); b. belt on loins: מאן דאסר מתנא דכיתנא בחרציה one who ties a linen cord on his loins *BM* 113b(27); טריחותא למיסר המיינא is it an effort to tie (his) belt? *Šab* 10a(5); *Ber* 60b(36); *Meg* 27b(44; **G**) [↓ ריתא]; *Anan* 85:20; **2. to imprison, incarcerate:** ואסרנא גבריא לחודיהו ונשיא לחודיהו I imprison the men and the women separately *Tan* 22a(15); **3. to bind with a spell:** אסרתה להדיא ארבא she bound that boat with a spell *Šab* 81b(43) // *Ḥul* 105b(38); אסרנא לכון באיסורא בישא ומרירא I bind you with an evil and cruel spell *Bo* 4:4; *ib.* 50:5; 63:1; ואסרית יתכון באיסור נחשא ופרולא I have bound you with a bond of bronze and iron *Bo* 17:7; pass.part. כבישיתון אסיריתון אסירין וחתימיתון you are subdued (and) bound. Bound, you are bound and sealed *Bo* 4:1; *ib.* 18:8; 35:6; 52:17; 76:9; **4. to forbid, prohibit** [calque < MH אסר J 98; JPA אסר DJPA 68, mng. 2; w. -ל, -על upon s.o.]: פריצותא אסר רחמנא קא the Merciful One forbids licentiousness *Yev* 55b(18); ואתו בי תרי ואסרנה (if) two (witnesses) had come (afterwards) we would have forbidden her *Yev* 92a(14); *Qid* 13b(25) [↓ √שרי #1 pe., mng. 4]; אסרה רבא מפרזקיה למיכלה בכותחא PN of GN forbade eating it with the *k.*-dish *Pes* 76b(32); *Zev* 95b(26); דאחתא דאשתו אסר קרא מקמי הכי Scripture forbade his wife's sister before this *Anan* 105:14; *ib.* 101:3; ואנא לא מיסר אסרנא ולא מישרא שרינא I neither explicitly forbid (it) nor explicitly permit (it) *AZ* 40a(33); רב אסר ושמואל שרי PN forbids (it) and PN$_2$ permits (it) *Šab* 19b(19); רב אסא [= אסר] ושמואל שרי *ib.* 146b(36); *Meg* 26b(22); *AZ* 32a(12); *Ḥul* 52a(10); אסרתנהו עלך איסורא דלעלם I have forbidden them to you forever *AZ* 33b(20); מי לא אסר עליהו did he not forbid (it) to them? *Er* 68b(51); אסרי אהדדי (the people) forbid (access to the areas) upon each other *Er* 84b(15); אסרו ליה למיקטינהו בידיה they forbade him to hold them [i.e. the phylacteries] in his hand *Ber* 23b(20); ואסרינן לה אגברא do we prohibit her to her husband? *Giṭ* 88b(36); ליסר להו מר forbid (it) to them *Er* 40a(15; **O**); pass.part. a. alone: sg.m. שרי או אסיר is it permitted or forbidden? *BM* 72b(38); *AZ* 39a(22); בין מר ובין מר מיסר אסיר according to you and him it is absolutely forbidden *Pes* 23b(27); f. אֲסִירָא *HP* 202:10(HPP 304:18); וחכמת יונית מי אסירא is Greek wisdom forbidden? *BQ* 82b(41); דמיגו דאיהי אסירא צרתה נמי אסירא since she is forbidden, her rival wife is also forbidden *Yev* 10a(28); pl.m. ירוקי אסירי the yellow ones are forbidden *AZ* 33b(35); f. כל נשי גברי אסירן all married women [lit. wives of men] are forbidden *AnanSch* 18:25; b. w. fol. -ל: אסירת לי you are forbidden to me *San* 22a(32); אסירא לבי תרי she is forbidden to two [i.e. to marry two men] *Er* 100b(41); c. w. fol. inf.: פעפועי ביעי אסיר breaking eggs is forbidden *Šab* 109a(15); *Er* 104a(40); אסירא לאזדקוקי לבעלה she is forbidden to have sexual relations with her husband *Anan* 60:23; *ib.* 71:24; 100:16; **5. to stop diarrhea:** למיסר *Giṭ* 69b(27) [v. Geon. expl. infra]

Itpe.(a) **1. to be bound, tied:** איתסר ההוא דיכרא דאיתקם האתם that ram that was placed there was bound *Anan* 75:21; **2. to be imprisoned:** איתסרו רבנא מארי בר מר ינוקא והונא מארי בן ראש גלותא ומשרשיא בר קפוד PN, PN$_2$, the son of the exilarch, and PN$_3$ were imprisoned *IŠGF* 96:15; **3. to be closed:** איתסרן כל כנישתא דבבלאי all the synagogues of the Babylonians were closed *IŠGF* 97:8; **4. to be bound with a spell:** בההוא שמה רבה דמיתסריתון ביה with that great name with which you are bound *Bo* 33:17; *ib.* 21:14; **5. to be forbidden:** a. of a person: כי מיתסר בהאי (א)(מ)יתסר בכולהו when he is forbidden for this one, he is forbidden for all of them *Naz* 62b(12); *Yev* 33a(6); איתסריתו למשתא you were forbidden to drink *Pes* 103b(4; **C**); b. of an act: איתסורי לא מיתסרא it is not explicitly forbidden *AZ* 52a(13); ומנא לן דאיתסר להו how do we know that (sexual intercourse) was forbidden to them? *San* 108b(36); *Ket* 75a(11); *Nid* 23a(48); תיתסר הנאתי עלך may benefit from me be forbidden to you *Ned* 23a(19)

Geon. expl.: שדהא OHT Giṭ 157:13, i.e. سُدَّها stopping it up [i.e. the bowels; cf. Akk *esēlu* to be constipated CAD E 329].

אסרגא ↓ סרגא

אסרתא n.f. **band(?), bundle** (↓ √אסר) sg. חתמתא ד(א)סרתא דארעא the sealing of the band of the earth *Bo* 106:11

Lit: Harviainen 17.

[**אסתגר** ↓ √סגר]

אסתינר ↓ √סנר

אַסְתַּנְדְּרָא, אסטנדרא n.m. **provincial chief** (< MIr **ōstāndār* [< *ōstān* province + *-dār* holder; cf. NP *ōstān* PED 120]; > Sy ܐܣܛܢܕܪܐ LS 38, > Arab أُسْتَنْدَار) sg. אסתנדרא דמישן the chief of GN *Qid* 72b(11; Ar [AC 1:206],Ed) [**O**[2]: אסטנדרא]; אסתנדרא דכשכר *Giṭ* 80b(3; Ar [AC ib.])

Cf. GN אסתוניא *Ket* 111a(29) [lit. government seat]; Lit: Geig, AAC 52; Hoffmann, Auszüge, 93[832]; Christensen 139; Tel 12;

Y: אַסְתַּנְדְּרָא BAYTN 315.

[אסתקר ↓ √1# סקר vb.]

אָעָא n.m. **wood** (TA אָעָא TO Lev 14:4, JPA אע DJPA 68) sg. אעא טבא תרין אצבעי אתרין אצבעי a good piece of wood, two finger-widths by two finger-widths *ŠT* 488:1; *ib.* 489:10

אַף conj. **even, also, moreover** (↓ אפלו; TA אַף TO Num 16:13, Sy ܐܦ LS 38, Ma אף MD 30) a. in non-verbal phrases: אף אנא שודא דדייני I, too (dealt with it according to) the discretion of the judges *Ket* 94b(26); אנא לא הואי אף אנן לא I was not (there). We also (were) not (there) *Qid* 44a(41); b. in verbal phrases: 1) bef. a pron.: אף אנן נמי תנינא even we also learnt (in a Tannaitic source) *Šab* 93a(25); *Pes* 35a(5); *Yom* 25b(21); *Ḥul* 125a(39); אף לדידי קא קשיא לי even I had difficulty with it *Ber* 49b(13); *AZ* 51a(17); *Šab* 109a(12); אף הוא נפל מכורסיה לארעא even he fell from his throne to the ground *Ḥul* 59b(36); *Šab* 124b(4); *Meg* 12a(2); *Nid* 67b(13); אף אתון אחרימו יתיה you, also, excommunicate him stringently *Dec* 4:9; אף מאן דמפריש או דמליף even one who separates (the priests) or teaches *Anan* 22:19; 2) bef. a n.: ואף דינא דמומי נמי לא דיינין האכא we also do not judge a case of a vow *ib.* 14:19; אף בשולא נמי גמריה לבשולי even concerning also a cooked item, finish cooking (it) *ib.* 71:21; c. bef. an adv.: כין אף השתא בשום הדין שמא רבא ידחול ויערוק ויפוק דיוא בישא so moreover now by means of the great name may the evil *dew* fear, flee, and go out *Bo* 3:11; *ib.* 9:15; ואף לא אשתייר לי מן דמי+ זב(י)ני אילין על פל' [בר פל'] דנן שום מדעם בעלמא moreover I have not retained anything at all anywhere from the price of this sale regarding NN [i.e. he owes me nothing] *SŠHai* 6a(12)

Y: אַף *Šab* 93a(25).

– אַף עַל גַּב, אפעלגב conj. **even though** (JPA אפעלגב DJPA 68) a. fol. by non-verbal phrase: אע"ג דהשתא לאו ממונא הוא even though now it has no monetary value [lit. it is not money] *BQ* 105a(20); אע"ג דאלימי even though they are thick *BB* 69a(14); *Ber* 44a(32); *Ḥul* 76b(1); *Zev* 91a(10); b. fol. by verbal phrase: אף על גב דלא שמעי even though I did not hear *Ḥag* 3a(28); אע"ג דאמור רבנן even though the scholars said *BB* 71a(23); *San* 48a(15); *Ḥul* 56a(14); אף על גב דאתחיל בה מיחולא מקמי דחילה שבתא even though he began it from the weekday before the Sabbath takes effect *Anan* 69:12; *ib.* 6:6; 25:13; *HP* 201:15; *TGHark* 86:23; *ib.* 165:6; אפעלגב *Geon* 182:28

Generally abbreviated אע"ג; Y: אַף עַל גַּב *Ber* ib.

– אַף עַל פִּי prep., conj. **even though** (< MH J 99; JPA אף על פי DJPA 69) **I.** prep.: ואע"פ כן even so *IŠGF* 44:14; *ib.* 39:12; 73:16; **II.** conj.: אע"פ דלית לי' ניכסי ללוה even though the borrower does not have property *Giṭ* 50a(3); אע"פ דלא אסמיק even though (the meat) did not become red *Pes* 74b(41); *Suk* 36b(3); *Er* 99a(23); *Yev* 102a(38)

1# אַפָּא, אַנְפָּא, pl. אַפֵּי, אַנְפֵּי n.m./f. **face, ways, front side, surface** (↓ רומני דאפי; Sy ܐܦܐ, ܐܦܐ LS 39, Ma אנפיא MD 27) **1.** pl. **face, countenance:** a. general: אפי רברבי ואפי זוטרי a large face (of a man) and a small face (of a cherub) *Suk* 5b(15) // *Ḥag* 13b(39); *ib.* 48; *Yev* 106b(34); *Ket* 61b(1) [↓ √1# חוור pe.]; *San* 96a(52); *Soṭ* 45b(41); כי משי אפיה when he washes his face *Ber* 60b(42); *Šab* 133b(39); *Tam* 32b(11) [↓ √1# טרי pe., mng. 3]; *San* 104a(24) [↓ √כבש pe., mng. 5]; *Anan* 19:17 [↓ √סגד pe.]; *BQ* 85b(20) [↓ √רקק pe.]; הא דאפה לדברא הא דאפה למתא this refers to when (the animal)'s face is to the field, that to when its face is to the town *BM* 31a(28); b. in idiomatic expressions w. var. vbs.: 1) √1# ארך af. to be forebearing: מאריך אפיה וגבי דיונ(ד)יה He is forebearing in collecting what is His [i.e. punishment] *BQ* 50a(48); 2) √הדר af. to turn one's face, to face: ולא מהדר אפי לבי כנישת' he does not face the synagogue *Ber* 6b(29); *Šab* 62b(24); *ib.* 104a(22); *BM* 25a(19) [of a basket]; אם מהדר אפי לותך חאיי if he turns (his) face towards you he will live *ḤM* 43:15; עמא דאהדר מריה אפיה מיניה a people whose master has turned His countenance from it *Ḥag* 5b(13); *Soṭ* 39a(21); *Er* 94a(6); *Pes* 86b(30); *Yom* 73a(28); *BB* 59b(15); *MQ* 22a(10); *SOZ* 72:25; 3) √חוור af. to shame publicly: אחוורי אנפי *BM* 58b(49); 4) √חזי pe. to greet s.o. [lit. see the face]: למיחזי אפי מלכא to greet the king *Ber*

9b(40); 5) נפל על/א־ pe. to fall downward, prostrate o.s.: (a) general: נפל אאפיה ואיתהפיך ונפל לאחוריה (the ox) fell face downward, overturned, and fell on its back *BQ* 53a(13); *Ket* 63a(9); (b) prostrating o.s. in prayer: אשכחיה דנפל על אנפיה he found him lying prostrated *Tan* 9b(5); *Meg* 22b(25); *Soṭ* 22a(32); *Qid* 81b(9); *BM* 59b(42); *AnanMann* 4r:16; 6) √סבר af. to be friendly [MH² הסביר פנים J 951]: לא אסבר להו אפי he was not friendly to them *Tan* 23b(1); 7) √קבל af. to greet s.o. [Sy ܐܩܒܠ ܐܦܐ LS 642, mng. 2]: תלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה כל יומא thirty-six righteous men who greet the Divine Presence every day *San* 97b(41) // *Suk* 45b(31); *Ḥag* 5b(40); **2. front side:** sg. אפה כלפי גברא its [i.e. the lung's] front side facing the man (examining it) *Ḥul* 47a(6; V¹¹); *HP* 201:1; **3. surface:** sg. אפא דמגילתא the surface of the leather sheet *OHT Šab* 73:28; *ib.* 74:3; 8; pl. אפי אוחרניאתא the other surfaces *ib.* 14; **4. way, manner, means** [archaic and dialectal]: sg. והאי כתיב חדא אפא והאי כתיב (הדא) אפא אחרת! כי דחאזי this (interpretation) is written in one way and that is written in another way as is fitting *IŠGF* 52:3; *ib.* 49:19; אית מדי דאנחנא חזינא חד אנפא ואינון חאזו חד אנפא there is something which we regard in one manner, and which they regard in another manner *OHT Ket* 134:4; ואי אתי נותן למיהדר ביה מאנפא אחרינא if the giver comes to retract in another way *TGHark* 35:11; *ib.* 47:17; דלית לה אנפא למיגבא אילא בעידי מיתה she has no means of collecting (her *ketubba*) except through witnesses of the death (of her husband) *TGAs42* 27:23; *ib.* 63:18; 91:11; 14; pl.cs. תליסר אפי הילכתא thirteen ways (of interpreting) the *mišnayot* *Ned* 41a(19); *ib.* 21; det. כל אנפי דתגרותא all kinds of business *TGAs33* 209b:5; *SŠHai* 5a(6); *IŠGF* 36:10; דרש אבימי מזמור לאסף בתמניא אפי ליש' אח' אשרי תמימי דרך בתמנייא אפי PN expounded Ps 79 in eight ways. Another version: Ps 119 in eight ways *Qid* 31b(8); תמניא אפי *Ber* 4b(36) [w. ref. to the eightfold acrostic Ps 119]; תלתה אפי three ways *AnanSch* 25:9; כמה אנפי *TGHark* 98:5; *ib.* 276:34; 164:16

Y: אַפֵּי *Qid* 29b(46; BAYTN 98).

– בְּאַנְפֵּי(־), בְּאַפֵּי(־) prep. **before, in the presence of** (Sy ܒܐܦܝ LS 39, s.v. ܐܦܐ mng. 6, Ma באנפיא MD 27) a. w/o suf.: באפי שהדי before witnesses *Ket* 77b(6); *Ned* 45a(1); אזל פרעיה באפי תלתא he went (and) paid him in front of three (people) *Švu* 42a(32); b. w. suf.: 1sg. באפאי *Ber* 20a(26; MGG 826:12); 2m. באפך *ib.* 56a(21); 3m. באפיה *MQ* 20b(50); באנפיה *AZ* 41a(21); באנפוהי *SŠHai* 12b(5); f. באפה *Er* 75b(9); באנפה *Ned* 7b(18); 1pl. באנפאנא *SŠHai* 4b(16); 3m. באפיהו *Yev* 67a(35); באפיהון *SŠHai* 9a(15);- לא תבזי ארמיא באנפיה do not shame a pagan in his [i.e. a proselyte's] presence *San* 94a(39); וסגא לבבא באפיה he closed the door before him *BM* 86a(25); *AZ* 70a(12); *Er* 75b(9); *BQ* 112a(38); דקמו לה באפה (the thieves) stood in front of it [i.e. the animal] *ib.* 56b(2); תהוין צניען באפי גבריכו you should be modest (even) in the presence of your husbands *Šab* 140b(28; **O**); שהדותא דהות באנפנא testimony which was in our presence *SŠHai* 14b(4); *Dec* 9:19; כמאן דאיתברירא באנפיהו דאמי it is as if it were clarified in their presence *TGHark* 111:26; ומדמיין באפך כדקא אזלן בשבויא (your daughters) will seem to you as if they are going into captivity *Ber* 56a(21); c. in phrase באו(נ)פי נפש־ by ... self: איכא דמתני לה להא שמעתא באפי נפשה there is someone who transmits this legal tradition by itself [i.e. w/o the name of a tradent] *Šab* 54a(21); *Ket* 11b(8); *Nid* 29a(13); *ib.* 68a(36); כל חדא וחדא באפי נפשה כתיבא each one (of these statements) is written separately (in Scripture) *San* 56b(54); *Ber* 49a(31); ליקדשו באפי נפשיהו let them be consecrated separately (from the field) *BB* 103a(2); *ib.* 90b(7); כל יומא ויומא מצווה באפי נפשיה הוא every single day is a separate commandment *Suk* 45b(48); *Pes* 110a(1); חדא חדא תניא באפי נפשה each (tractate) was learnt independently *IŠGF* 32:5

Y: בְּאַפֵּיהּ *Giṭ* 38a(45; Mo 220).

– בְּלָא אַפֵּי־ prep. **not in the presence of ...** (↓ בלא mng. 2) בלא אפה לא תנהוג when not in her presence do not practice (mourning) *MQ* 20b(38) // *Ket* 4b(25); ואתו סהדי ואזמנוהו דלא באפיהו גנב witnesses came and proved them [i.e. the

previous set of witnesses] false that he had not stolen in their [i.e. the previous set's] presence *BQ* 75b(37)

– **(־)לְפֵי, לְאַפֵּי** prep. **towards, opposite** (Sy ܠܐܦܝ LS 39, mng. 7) **1. towards, at:** חד לאפי חבריה one towards the other *Anan* 9:13; לאפי הדאדי towards each other *ib.* 83:20; 88:1; *Šeel* 128:7(Var); נפקא דביתהו לאפיה his wife went out towards him *Tan* 23b(6); *Ket* 17a(18); *ib.* 63a(6); *Ned* 50a(25); *BQ* 104b(17); *BM* 46a(14); *San* 14a(46); *Ḥul* 7b(14); *Bo* 125:6; חזא מברא דהוה קאתי(!) לאפיה he saw a ferry coming towards him *Ḥul* 95b(12); *BB* 111a(37); שדי לאפיהון throw towards them *ḤM* 43:4; והוו קא נהמי לאפיה (the lions) were roaring at him *San* 59b(40); אקשו לאפי מלכא they acted brazenly towards the king *Bek* 9a(4); **2. opposite:** ↓ √קום pe., mng. II.12

– **כְּלַפֵּי** prep. **towards** (< *כלאפי; ↓ לייא; MH כְּלַפֵּי Yeivin, BV 946) חוצפא אפלו כלפי שמיא מהניא boldness is effective even towards Heaven *San* 105a(53); *Tan* 22b(19); *Ber* 34a(1) [+ //'s; ↓ חברותא]; כלפי בר towards the outside *Tam* 27a(19) [expl. MH לפרבר ib.]; *BM* 25a(19); *Ḥul* 43b(45); *Nid* 26a(13)

Y: כְּלַפֵּי *Ber* ib.

– **עַל אַפֵּי** prep. **in front of, upon** (↓ על; Sy ܥܠ ܐܦܝ LS 39) **1. in front of:** *Ned* 31a(31) [↓ זבינא mng. 1]; **2. upon:** על אפה *Bo* 38:3 *ib.* 100:6; 115:7

2# אַפָּא n.m. **hyena** (< *אפעא < *עפעא [cf. BH צָבוּעַ HAL 936, Arab ضبع Wehr 535]; ↓ 2# דפא; Ma 2# אפא MD 30, Sy ܐܦܥܐ LS 42, TA אַפְעָיָא pl. TJ 1S 13:18) sg. *BQ* 16a(46) [expl. by ↓ נפרזא ib.]; *ib.* 47 [expl. MH צבוע ib.]; משכא דאפא דיכרא the hide of a male hyena *Yom* 84a(9; E[1])

Geon. expl.: אפא שכתבתם קורין אותו בלשונינו נברוא ובלשון קודש ברדלס ובלשון ישמעאלין דאבה ערגה והיא מחטטת את המתים OHT Yom 34:9, i.e. ذئبة عرجاء jackal; Lit: Nöld, MG 58[2]; Geig, AAC 53; Y: אַפָּא *Yom* ib.(3).

אַפַּדְנָא n.f. **mansion, large house** (< OP *apadāna* palace, audience hall HAp 104; Akk *appadān(u)* colonnaded audience hall CAD A/2 178, TA אפדניה TJ Jer 43:10[Var], Sy ܐܦܕܢܐ f. LS 40, > Arab فدن, pl. أفدان Fr, AF 27) a. general: sg. ההוא גברא דבנא אפדנא אקיקלתא דיתמי a certain man who built a mansion on a garbage dump of orphans *BQ* 21a(25); *MQ* 12a(9); *BB* 25b(48); *BM* 35a(33); *Šab* 77b(35) [expl. ib. as אפיתחא דין on this entrance]; נפל אשיתא דאפדנא ברייתא the outer wall of the mansion collapsed *Er* 25b(14); *Ber* 56a(47); הוהניידא אפדניה his house used to shake (from the pounding) *BB* 25b(49); טולא דאפדניה the shade of his mansion *Ket* 62a(36); pl. תרבץ אפדני a courtyard of large houses *BB* 98b(19) [expl. MH קנתינר ib.]; *ib.* 6b(3); אפדניהו *Ket* 97a(34); *ib.* 50b(24); על קיקלי דמתא מחסיה תיבו ולא על אפדני דפום@בדיתא dwell in the garbage dumps of GN and not in the mansions of GN$_2$ *Kar* 6a(12) // *Hor* 12a(45); תרתי אפדני *TGAs28* 58:27; b. in GN's: sg. אפדנא דשוחה *BM* 86a(12)

Geon. expl.: אפדנא דשאלתון בירה היא בצורו(ה)(ת) חומה OHT BQ 10:28; Lit: Geig, AAC 53; Kut, Studies 174 [Heb]; Tel 24; on the semantic shift here, cf. Ma היכלא homestead MD 143, originally palace; Eshel, JSB 23+ [usage b]; Voc: אַפְדְנָא HPP 280:19; Y: אַפַּדְנָא *Ber* 56a(47; BAYTN 302).

אפוחא n. **(uncertain)** צירי אפוח *Bo* 36:9; *ib.* 8

אפוכא n.m. **a type of demon** (lit. one who overturns; ↓ √אפך *qāṭōl*-form) pl. אפוכי *Bo* 36:6; *ib.* 8; 9

־אפומ prep. ↓ פומא n.

אַפּוֹקֵי v.n. **end, exit** (lit. dismissal, taking out; ↓ √נפק af. inf., mng. II.14) only in fol. phrases:

– **אַפּוֹקֵי יוֹמָא** n.m. **dismissal of a (holy) day** (↓ יומא) שאני עיולי יומא מאפוקי יומא the ushering in of a (holy) day is different from the dismissal of a (holy) day *Pes* 105b(13) // *Ber* 52a(23)

Y: אַפּוֹקֵי יוֹמָא *Ber* ib.

– **אַפּוֹקֵי שַׁבְּתָא** n.m. **Saturday night** (calque < MH מוֹצָאֵי שַׁבָּת MBerK 2:5; ↓ שבתא; cf. Sy ܡܦܩܢܐ ܕܫܒܬܐ LS 440, JPA פו(ו)קי שובתה DJPA 443) sg. *Šab* 118a(13); *ib.* 119b(24); כד מתקלע יום טוב באפוקי שבתא when a holiday falls on Saturday night *TGAs28* 186b:1; *Anan* 71:16

Y: אַפּוֹקֵי שַׁבְּתָא *Šab* 118a(13).

אַפּוּתָא n.f. **forehead** (< Akk *pūtu* AHw 884, AIOA 85; ↓ אנדיפא; Sy ܐܦܘܬܐ LS 39, Ma 1# אפותא MD 30) sg. *Šab* 80b(28) [expl. MH אנדיפי MŠab 8:4]; דלמא מנחא ליה ידא אפותיה וקטלא ליה lest she place her hand on his forehead and kill him *AZ* 26a(25); איתי קירא בבליתא ודבק באפותיה he brought bitumen in a rag and stuck (it) on his forehead *Yev* 120a(39); ונפק צוציתא דנורא מאפותיה a 'branch' of fire went out from his forehead *Tan* 25a(37); *ib.* 44; ואורכא דאפותא לא האוי אילאו טפח the length of the forehead is only a handbreadth *Anan* 10:12; *Ber* 44a(16); *Šab* 110b(38); *Pes* 112a(5)

Geon. expl.: פדחת צידעא TGAs28 165:29; Voc: אַפּוּתֵיה VTM 26; Y: אַפּוּתָא *Pes* ib.(66).

אפזיינא, אפזינא ↓ אבזיינא n.

אַפְחָזָא n.m. **haughtiness** (↓ 2# √פחז; cf. Sy ܦܚܙܐ LS 562) sg. כיון דנפיש אפחזיהו since their haughtiness is great *Pes* 50b(39; E[2]V[17]Ar [AC 1:210]); אפחזיהו דקא מגלי (the biblical text) which discloses their haughtiness *San* 57a(4; Ar [AC 6:307])

Geon. expl.: פחיזוה בלש' ע' נפג GnK5 176:4, i.e. نفج boasting; Lit: Geig, AAC 54; Y: אַפְחָזַיְיהוּ *Pes* ib.(BAYTN 208).

אַפְטָרְתָּא n.f. ***haftara*, the prophetic portion read after the Pentateuchal reading** (calque < MH[2] הפטרה J 360; ↓ √פטר af.) sg. דאפטרתא מגן דוד (the benediction) of the *haftara* is מגן דוד *Pes* 117b(23); *OHT Meg* 66:18; pl. האי בספר אפטרתא אסיר למיקרי ביה it is forbidden to read in the scroll of the *haftarot* (on the Sabbath) *Giṭ* 60a(17) [Var: ספר אפט(א)ר(א)תא MGE 715:19]

Y: אַפְטָרְתָּא BAYTN 280.

אפי vb. **to bake** (↓ אפייתא; Sy ܐܦܐ LS 39, Ma 1# אפא MD 30) **Pe.:** ההיא איתתא דעל למיפא בההוא ביתא a certain woman who went in to bake (bread) in a certain house *BQ* 48a(15) // *Šab* 63b(4); חדא הוה ידעא מיפא ובשולי one (maidservant) knew how to bake and to cook *BB* 13b(26); *Anan* 70:8; *ib.* 71:23; דכל יומא הוה אפי להון חד מיניהו each day one of them used to bake for (all of) them *BM* 81a(35); למטחניה ולמיפייה to grind it and to bake it *AZ* 65b(30); *Beṣ* 21a(39); לישינן ואפינן we were kneading and baking *BB* 73b(22); דרך חול קאפיתו לה are you baking it in the weekday manner? *Men* 95b(31); נשי דידן נהגן דאפין קפיזא קפיזא our women are accustomed to bake (for Passover) one *q.*-measure at a time *Pes* 48b(4); *Ber* 58b(14); ואי

אפייה על טפקא if he baked it [i.e. the unleavened bread] on the *ṭ.*-surface *HP* 15:14; *ib.* 39:4; ובתרין כוכי אפונן לה we bake it in two loaves *AnanSch* 11:13; pass.part. ואי אפי לה מאיתמל if it had been baked from the day before *Men* 50b(46)

אפי n.pl. ↓ 1# אפא n.

[אפידרא ↓ פידרא n.]

אפיח adj. **(uncertain)** sg. דאפיחא כאופתא (a lung) which is ... like a palm stump *Ḥul* 47b(4; HP 200:2)

אַפִּיטְרוֹפָא, אפוטרופא, אפיטרופא n.m. **trustee, guardian, agent** (< ἐπίτροπος Lehnw 104, GLLT 56; Sy ܐܦܛܪܘܦܐ, ܐܦܝܛܪܘܦܐ procurator, guardian LS 40) **1. trustee, administrator:** sg. ושכיב ואוקים איפיטרופא (the witness) died (and the court) appointed a trustee (over his estate) *Ket* 109b(9); אפוטרופא ... יכיל למנויי הוא אפטור' אחרינא או לא (after the owner's death) can an administrator appoint another administrator (in his stead) or not? *Geon* 101b:16; **2. guardian:** sg. ואידך פלגא מוקמינן ליה אפוטרופא לינוקא we appoint a guardian for the (orphaned) child over the other half (of the property) *BM* 39b(18); ההוא אפוטרופא דיתמי a certain guardian of orphans *ib.* 42b(9); עמרם צבע' אפיטרופא דיתמי הוה PN, the dyer, was the guardian of orphans *Giṭ* 52b(12); *ib.* 52a(28); *SŠHai* 17a(11); *ib.* 18a(1); *Dec* 9:6; **3. agent:** sg. קבילית לפל' בר פל' אפיטרופא I have accepted NN as (my) agent *SŠHai* 9a(2); *ib.* 21

Lit: S. Assaf, TGAs27:43[3] [mng. 3]; Voc: אַפּוֹטְרוֹפָא HGP 23a:20; Y: אַפּוֹטְרוֹפָא *Ket* 109b(9; BAYTN 303).

אַפִּיטְרוֹפוּתָא n.f. **guardianship** (Sy ܐܦܛܪܘܦܘܬܐ LS 40) sg. שטר אפיטרופותא a document of guardianship *SŠHai* 17a(15); וקרינא יתיה ואשתעינא ליה ופייסניה למיקם באפיטרופותא דילהון we called him, spoke with him, and persuaded him to assume their guardianship [i.e. of the orphans] *SŠHai* 17b(4)

אַפָּיְיתָא n.f. **baker** (↓ √אפי; Sy ܐܦܝܬܐ LS 39, Ma אפאייא pl. MD 30) pl. שתין אפייתא sixty bakers *Ber* 58b(13)

Y: אַפָּיְיתָא *Ber* ib.(BAYTN 75).

אַפִּיךְ adj. **overturned** (↓ √אפך pe., pass.part.; Sy

ܗܦܝܟܬܐ LS 179, Ma עפיך MD 31) pl.m. ראזי אפו(י)כ(י) overturned secrets *Bo* 112:6

אפיפיורא n.m. **a high official** (etym. unkn.) sg. נפרא נקיט נורא קמי אפיפיורא אפיפיורא נקיט נורא קמי דוכסא the *n*.-official holds a fire before the '.-official. The '.-official holds a fire before the commander *AZ* 11a(7)

Y: פִּיפְיוּרָא *AZ* ib.

אפיקורא n.m. **blasphemous person** (A form < Ἐπίκουρος Epicurean Lehnw 107; Sy ܐܦܝܩܘܪܘܣ, pl. ܐܦܝܩܘܪ̈ܐ PSm 344) pl. שכיחי אפיקורי דמצערי רבנן blasphemous people who vex the scholars are common *Ned* 23a(17)

אפך vb. **to turn over, reverse, destroy** (↓ איפכא, אפוכא, אפיך, √הפך, √תפך; Ma אפך MD 31, Sy ܗܦܟ LS 179) **Pe.** (a/u) **1. to turn around, overturn, turn inside out:** אפכיה לסנדליה קטלינהו לכולהו he turned around his sandal, (and) he killed all of them [i.e. the doorkeepers] *Bek* 8b(19); על אביי אפכינהו PN came (and) turned them [i.e. the bricks] around (to a north-south orientation) *Ber* 61b(58); אפכיה ובדקיה he turned it [i.e. the oesophagus] over and inspected it *Ḥul* 43b(4); אפכיה למנא he overturned the vessel *Yom* 48a(4); pass.part. אפיכן לוטתא the curse demons are overturned *Bo* 62:1; **2. to reverse:** a. general: כי גדל חייא בריה אפך לה ... אנא הוא דקא אפיכנא לה when PN, his son, grew up, he used to reverse (his father's instructions) to her [i.e. his wife]. (He said to him:) "It is I who reverses (them) to her" *Yev* 63a(43); *Giṭ* 67b(31); *Ket* 23b(24); אפכיתו לדינא עילויה do you reverse the legal decision against him? *ib.* 64a(1); *BQ* 74a(1); pass.part. דאפיך מיפך (the case) is completely reversed [i.e. the dog by leaping and the kid by adhesion] *BQ* 22a(3); b. w. regard to an explanation of a biblical or Tannaitic text: איפוך אנא let me reverse (it) [i.e. three witnesses for a simple document and two for a double document] *BB* 160b(3); *Pes* 95a(36); *Tan* 13a(1); *Yev* 97a(38); *Švu* 26a(29); *Yom* 33a(22); *Yev* 75a(21); *Men* 74a(35); איפכה [= אֵיפְכָהּ] reverse it *BM* 58b(1); *Men* 93a(6); איפכה/איפכא מסתברא reverse it! It is reasonable ... *Pes* 28a(21) [add. exx., s.v. אדרבא usage c]; ניפוך מיפך let us completely reverse (it) *Švu* 8b(14); *Zev* 51b(3); c. the names of tradents, esp. in contradictory Tannaitic sources: אמאי ניפוך מתניתין מקמי ברית׳א אדרבה א(י)פכ׳ה׳ לברית׳א מקמי מתני׳ why should we reverse (the tradents of) our Mishna because of the *barraita*? Just the opposite. Reverse the *barraita* because of the Mishna *BQ* 96b(42); מתנית(ן)(א) קשיין אהדדי איפוך בתרייתא ומאי חזית דאפכת בתריתא איפוך קמיתא the *barraitot* contradict each other. Reverse (the tradents in) the latter one. Why do you reverse the latter? Reverse the former *Ber* 25b(42); *Šab* 59a(14); *Er* 37b(9); *Pes* 5b(35); *Ket* 10a(18); *Men* 25b(15); *Ḥul* 49b(9); איפוך דר' יהודה לר' דוסא ור' דוסא לר' יהודה ומאי חזית דאפכת מתניתא א(י)פכה לדר' יוחנן reverse (the opinion) of PN to that of PN_2 and that of PN_2 to that of PN. Why do you reverse the *barraita*? Reverse (the opinion) of PN_3 *BQ* 69a(28); ... לעולם לא תיפוך ... איפוך reverse (the tradents). Do not reverse at all. It remains as we originally reversed *AZ* 26b(33); *ib.* 27a(8); *Ber* 17b(32); *Pes* 49b(41); *Ket* 36b(55); *San* 42a(42); ריש לקי' מיפך אפיך PN actually reverses (the tradents) *Tem* 33a(34); *BM* 102b(26); ומדאפיך שמואל ותני from the fact that PN reverses (the tradents) and learns *ib.* 8b(12); אפכוה ושדרוה לקמיה דרב מרדכי they reversed [i.e. the tradition of the tradents] and sent it to PN *Giṭ* 59a(32); *Qid* 44b(30); **3. to destroy, overthrow:** דאזל למיפך לסדום (Gabriel) went to destroy Sodom *BM* 86b(53); ניחא לך דאפכיה לעלמא do you want me to destroy the world? *Tan* 25a(39; Ed); pass.part. אפיכה ארעה the land is destroyed *Bo* 43:1; **4. to shift (an oath to a legal opponent):** ידענא בה דחשידא אשבועתא אפכה רבא אשכנגדה I know that she is suspect regarding an oath. PN shifted it over to her legal opponent *Ket* 85a(30); מיפך שבועה בדאורייתא לא אפכינן שבוע' (concerning) the shifting of an oath, we do not shift an oath in a Pentateuchal matter *Švu* 41a(5); *TGHark* 161:15; **5. intr. to move around:** דכיון דכולי עלמא אפכי מירתת since everyone is moving around (the wine barrels) he is apprehensive *AZ* 31b(7) [RaḤ: אזלי ואתו]

[Pa. ↓ √הפך pe.]

Itpe. (e) **1. to be overturned:** איתפיכא ליה רצועה דתפילי the strap of his phylacteries was overturned [i.e. the black side faced downward] *MQ* 25a(45); *Men* 35b(21); איתפוך כרעיהו *MQ* 25b(20) [↓ כרעא 1#, note]; **2. to be reversed, change places:** לא סגיא דלא מי״ת׳פכא למתניתא the *barraita* [i.e. its tradents] must be reversed *BQ* 69a(30); איידי דמיתפכא ליה נקיט סידורא דיומי since (the dates of the month) would be reversed [i.e. from the fourteenth backwards], he employs the order of days (of the week) *Meg* 4b(19); ואיתפוכי איתפוך (the birds) indeed changed places *Beṣ* 10b(13); **3. to be destroyed:** מיתפיך עלמא the world is destroyed *TGHark* 208:4

Lit: Eps, MNM 589+ [Pe., mng. 1b,c].

אפל vb. **to be dark** (↓ אפל adj., אפלא; MH אפל hif. LNVTH 104) **Af. to obscure light:** קא מאפלת עלאי you are obscuring my light (by your construction) *BB* 7a(19); *ib.* 34

אפלאה, אַפְּל adj. **late**, n. **late crop** (↓ √אפל; TA אַפְלָתָא TO Ex 9:32, BH אָפִיל HAL 76, Ma אפלאייא MD 31) **I. adj. late:** sg.m. זרעא אפלא late sowing [i.e. at the end of winter] *RH* 16a(14; E[2]); pl.m. אפלי *Ḥag* 25a(19) [of olives]; *AZ* 75a(16) // *Nid* 65b(4); *Tan* 3b(27) [of clouds fol. rain; ≠ חרף]; *Bek* 57b(37) [of animals which give birth between Passover and Shavuot]; f. אפליאתא *RH* 8a(16) [of conceiving sheep; cf. אפילות PT RH 56d(17)]; **II. n. late blooming crop:** sg.m. שמואל משהי להו עד אפלא PN used to hold them back until (the time of) the late crop *BB* 90b(21); אפלא לשויי חרפא to make a late blooming crop an early blooming one *MQ* 6b(23); *BM* 106b(21)

Geon. expl.: דבר שנזרע באמצע החורף או בסוף החורף קורין אותו אפלא TGWeisz 87b:1; Y: אַפְלָא BAYTN 75.

אֲפִילּוּ, אֲפִלּוּ adv. **even**, conj. **even if** (< אף (א׳)לו; JPA (ד׳) אפילו DJPA 70, MH[2] אפילו J 103) **I. adv. even:** a. fol. by a n.: אפילו רבנן מודו התם even the scholars concede in that case *Šab* 94a(21); דאפילו מילי דמיטמרן מיגליין להו even things which are buried [i.e. treasures] will be revealed to them *Giṭ* 56b(35); b. fol. by an inf.: דאפילו אקשויי נמי לא איקשו moreover they [i.e. the men of Jericho] were not also even able to have an erection *Zev* 116b(1); *Pes* 55a(42); c. fol. by an adv.: 1) אפו(י)לו הכי even so: *Pes* 55a(48); *RH* 27a(28); *Meg* 5a(36); *Qid* 64b(30); *BM* 91b(10); *Švu* 31a(19); 2) אפו(י)לו דיעבד even after the fact: *Meg* 19b(43); *Yev* 102a(19); 3) אפו(י)לו טובא even many: *Er* 45a(10); *Pes* 110b(14); *Yev* 44a(11); *BM* 21a(26); *Kar* 13a(38); **II.** conj. **even if:** אפילו פומה לתחת even if its mouth is downward *Pes* 74b(16); אפלו מחתי אארעא even if (the phylacteries) are placed on the ground *Beṣ* 15a(39); *BQ* 16b(21); *Yev* 72b(51); אפלו תימא ר' יהודה even if you say: It is PN('s opinion) *Yom* 11a(5); *Beṣ* 12b(36); *BQ* 12b(13); *BB* 68a(22); אפלו תימרו ר' עקיבה *BQ* 91a(4); *Šab* 50a(43); אפילו יהב לן סופר רשותא even if a scribe gave us permission (to make a correction) *TGHark* 230:2; *HP* 30:2; *Anan* 60:3

The form אפלו occurs exclusively in Ms. **H** of Neziqin, as well as in other mss. [e.g. the Y mss.].

אַפַּנְתָּא, פַּנְתָּא n.f. **upper part** (of a shoe, etc.; ↓ אפתא 1#; Akk *pānātu* front side AHw 818, Sy ܦܢܬܐ back of the hand, upper leather of a shoe LS 578) a. general: sg. וניקלי אפנתא דמרא חדתא let him burn (the tube) on the upper side of a new spade *AZ* 28b(26); b. esp. of a shoe: sg. משום דהוה ליה אפנתא מעל because the upper part (of his shoe) is (in the category of) מְעַל *Yev* 102a(31; Ar [AC 1:221]) [w. ref. to מְעַל רַגְלוֹ Dt 25:9; Var: פנתא M[3]Ar (ס״א)]; pl. אביי ורבא סימי אפנתא PN and PN_2 used to put on the upper parts (of their shoes on a fast day) *Tan* 12b(11; **M**[2]); ולא אמרן אלא באפנתא אבל בארקתא לית לן בה we only stated (concerning patches) regarding the upper parts (of the shoes), but we do not consider it regarding the laces *Ber* 43b(48)

Voc: פַּנְתָּא VTM 26; Y: פַּנְתָּא BAYTN 187, פַּנְתָּא ib. 30.

אַפְסוּקֵי n.m. **name of a Babylonian accentual sign** (↓ √פסק af. inf.) *BMsE* 32:18; *BMsN* 4:23; *BMsJer* 23:39

Lit: Yeivin, EI 16 [1982] 121, note.

אפסנתין n.m. **vermouth** (< ἀψίνθιον absinthe Lehnw 111; JPA אפסינתינון DJPA 71) sg. *AZ* 30a(49) [expl. MH מר ib.]

Lit: Löw, Flora 1:99, 388.

אַפְסָרָא, אפסירא n.m. **halter, cord** (< MIr **afsār* [cf. NP *afsār* PED 82]; Sy ܐܦܣܪܐ LS 41,

> Arab سِفَار camel halter Fr, AF 115) a. general: sg. אפסרה *Yev* 46a(22; OHT ib. 107:18) [↓ אפקותא mng. 1]; b. w. √יתב af. to give lashes: מר זוטרא מותיב ל׳ אפסרא אכתפיה PN used to give him lashes [lit. place a halter on his shoulders] (to one who spread rumors) *Qid* 81a(21); b. fig. in phrase אפסירא דארעא possession of the field: sg. שני שטר דאפסיר׳ דארעא הוא a deed is different because it is possession of the field *Qid* 27a(15); *BB* 53b(8; P¹)

Lit: Geig, AAC 57; Shaked, Elements 148; Tel 25; Y: אַפְסְרָא BAYTN 214.

אפף ↓ √עפף vb.

אפץ, עפץ vb. **to treat hides with gall nuts** (denom. < ↓ אפצא) **Pe.:** pass.part. דלא מליח ולא עפיץ ולא קמיח (מצה is a hide) which is neither salted, nor treated with gall nuts, nor floured *Šab* 79a(34) // *Meg* 19a(2) // *Giṭ* 22a(33); בדאפיצן *ib.* 19b(33) [to prevent forgery]; *Men* 31b(9)
Pa. id.: וכי אתו לעפוציה טרחין הרבה when they are engaged in treating it with gall nuts, they work hard *TGHark* 226:14

אַפְצָא, עפצא n.m. **gall nut** (↓ √אפץ; Sy ܥܦܨܐ, ܥܦܨܐ LS 42, 539) pl. [תר]׳ להו לאפצ(א)(י) וכתיב במיא he soaks the gall nuts and writes with (their) solution *TGAs28* 17:22 [expl. MH מי מילין Giṭ 19a(43)]; עפצי *AnanSch* 3:16; מאה קבי עפצי one hundred *qabs* of gall nuts *Švu* 42a(1) [Var: אפצי HP 126:15; v. ib. 125:34]

Geon. expl.: עפצי בל׳ (ורב׳)ן קו׳ מו(ו)(י)לין GC 140:6; but RaḤ: פי׳ כלי מלא שחלים פ״א גרעינה של תמרה OHR Giṭ 55:8; Lit: Löw, Flora 1:631+; Nöld, MG 58²; Voc: עַפְצֵי HGP 12a:23; Y: אַפְצָא *Šab* 104b(21; BAYTN 76).

אַפְקוּתָא n.f. **neck, upper part of the date palm** (↓ אפקא; TA פְּקוּתָה TJ 1S 4:18, Ma פקותא MD 377) **1. neck:** sg. שו(ר)(ד)א ליה אפסרה באפקותיה they placed a rope on his neck *Yev* 46a(22; OHT ib. 107:18); בין ראשה לאפקותה between its head and its neck *AnanSch* 24:7; *ib.* 15; 17; *SMel* 48:141; אפקותא דחיותא the animal's neck *IHP* 611:6; *ib.* 10; 14; 613b:16; מזירקי דאפקותא the arteries of the neck *HG3* 156:44; **2. upper part of the date palm:** sg. הא אפקותא דדקלה *Suk* 13a(5)

Lit: Eps apud Löw, Flora 3:23* [contra Flora 2:327]; Voc: אַפְּקוּתָא HPQ 219:16; VTM 41; Y: אַפְּקוּתָא *Suk* ib.(BAYTN 286).

אַפְקַעְתָּא n.f. **suspension** (calque < MH² הפקעה J 362; ↓ √פקע#1) sg. שביעית אפקעתה דמלכא היא the sabbatical year is a 'royal suspension' [i.e. by scriptural decree] *BM* 106a(43); *ib.* 109a(22)

Y: אַפְקַעְתָּא *BM* 106a(43; BAYTN 280).

1# אַפְקְרוּתָא n.f. **ownerlessness** (↓ √פקר#1) sg. ירקא וסילקא ביובל אפקרותא היא vegetables and mangel-wurzels are in a state of ownerlessness in the Jubilee year *BM* 109a(18)

2# אַפְקְרוּתָא, אפקירותא n.f. **irreverence** (↓ √פקר#2) sg. לאפקרותא לאלתר (he is excommunicated) for irreverence immediately *MQ* 16a(27); *ib.* 32; כי האי גוונא מי מיתחזי אפיקרותא does such a case seem to be irreverence? *Er* 63a(30); *Ket* 60b(28); כי האי גונא נמי אפקרותא היא *San* 100a(12); *Tam* 27b(47); מנגדינן ליה דקם באפי@קרותא we give him lashes because he remained irreverent *Geon* 201:18; *TGAs42* 165:11!

Lit: Lehnw 113; Y: אַפְקִירוּתָא *Ket* ib.(287).

אַפָּרָא n.m. **marsh** (< Akk *appāru* reed marsh CAD A/2 179, AIOA 35; JPA אפר DJPA 71) sg. *HP* 68:25

אפרזתא ↓ ארזפתא#1 n.

אפריזא n.m. perh. **row of bricks** (< MP ?; > Arab إِفْرِيز Fr, AF 22, PLAr 24) sg. *BB* 6a(27)

Geon. expl.: נדבך אחד שתחת הקורה שע[...]ין תחת התקרה Inyanot 227:13; אגו(ד)(ר)׳ bricks TGAs42 157:4; Lit: Geig, AAC 59, points out that no exact MP eq. occurs and compares MP *frasp* entrance beam, MP *farasb*, *ifrasb* ceiling beam; Y: אַפְרִיזָא *BB* ib.(238).

אַפְרִין n.m. **praise** (< MP *āfrīn* CPD 5, Par *'pryn* Gignoux 46 [cf. NP *āfirīn*, *āfrīn* PED 82]) sg. אפרין נמטייה לריש לקיש let us bring praise to PN *BM* 119a(17; V²²)

Lit: Geig, AAC 59; Y: אַפְרִין BAYTN 306.

אַפַּרְסְמָא n.m. **balsam tree, balsam** (< A בשם/בסם w. dissim. of -ss- > -rs- Löw, Lehnw 116 [not < Gr]; Sy ܐܦܪܣܡܐ LS 43, Ma פורסמא MD 369) **1. balsam tree:** sg. *RH* 23a(20) // *BB* 80b(39; Es) [expl. BH עֵץ שֶׁמֶן Is 41:19]; ושתלי בהו אפרסמא (דכיא) they will plant along

them [i.e. the Tigris and Euphrates] balsam tree(s) *Tan* 25a(43); **2. balsam:** sg. אפרסמא דכיא pure balsam *Hor* 11b(43); *Kar* 5b(28); משחא דאפרסמא balsam oil *Šab* 26a(4) [cf. Ma מישא דפורסמא MD ib.]; *AZ* 28b(19; **M**); *San* 109a(46; MGG 310:13); *Ber* 43a(53; OHP ib. 113:2); *HG1* 138:42

Geon. expl.: בלסאן OHP ib., i.e. بَلَسَان; Lit: Flora 1:302+; Steiner, Fricative Laterals 123+; Y: אַפַּרְסְמָא *RH* ib.(BAYTN 296).

אַפַּרְסְקָא n.m. **peach** (< περσικόν Lehnw 493; Sy ܦܪܣܩܐ LS 603) sg. *Ket* 112a(4)

Lit: Flora 3:161; Y: אַפַּרְסְקָא *Ket* ib.(BAYTN 296).

אַפַּרְקִיד adv. **on the back** (< ↓ -א + Akk *purqidam* AHw 881, AIOA 84; ↓ פרקדן, √פרקד) ר׳ יהושע בן לוי לייט אמאן דגני אפרקיד PN used to denounce anyone who used to lie on his back (while sleeping) *Ber* 13b(48; **F**) // *Nid* 14a(6); *BB* 74a(1)

Geon. expl.: השוכב על שדרו ופניו כלפי מעלה וכן פי׳ רב האי ז״ל Ar [AC 6:447]; Y: אַפַּרְקִיד *BB* ib.(BAYTN 306).

אַפְרָשׁוּתָא n.f. **setting aside** (↓ √פרש; TA אַפְרָשׁוּתָא TO Ex 25:2) sg. *AnanSch* 4:17

אפשמקא n.m. **a dish made of meat, beets, and beans** (etym. unkn.; < P ?) sg. והיכא דעביד מיני קטניות באפשמקא where he included [lit. made] in the '.-dish different types of beans *HG1* 103:66; *SMel* 48:145

P expl.: כורדני גושת וצגונדר ולוביא SMel ib.; Lit: Löw, Flora 2:413.

אפשתא דגיבלי n.f.pl. **wild grapes** (Sy ܐܦܫܬܐ ܕܓܒܠܐ *Vitis vinifera silvestris* LS 43, mng. 2) *SMel* 48:146

P expl.: מויז כוהי mountainous grapes; Lit: Löw, Pfl 91.

1# אפתא n.f. **upper room** (perh. < Akk *aptu* window, or (*bīt*) *appāti* portico CAD A/2 183, 197, AIOA 35; ↓ אפנתא) sg. *BB* 60a(8) [expl. MH עֲלִיָּיה Mib. 3:7]; *ib.* 61a(7) [expl. MH יָצִיעַ Mib. 4:1]; 8; בבי כנישתא דתותי׳ אפתא in the synagogue which is under the upper room *Ḥul* 92a(52)

Geon. expl.: אדם שיש לו בית ארוך ומקרה בו תקרא תחת תקרא עד חצי הבית ונקראת אפתא TGAs42 137c:15; Y: אַפְתָּא *BB* 60a(8).

2# אפתא n.f. **bread** (< ↓ פיתא) sg. בריך מריה דהאי אפתא blessed is the Master of this bread *Ber* 40b(5; Ar [AC 1:246])

אֶצְבְּעָא, pl. **אַצְבְּעָתָא** n.f. **finger** (↓ √צבע, בית אצבעתא, אצבעתא; TA אֶצְבְּעָא TO Ex 31:18, Ma עצבא, pl. עצבאתא MD 355, Sy 2# ܨܒܥܐ, pl. ܨܒܥܬܐ, ܐܨܒܥܬܐ LS 620) sg. שקל באצבעיה אנח ליה בפומיה he took (a bit of food) on his finger and placed it in his mouth *Ket* 61b(1); pl. כאצבעתא לקירא like fingers (sticking) into bitumen *Er* 53a(38; **O**); תרתין אצבעתיה his two fingers *Ber* 56a(55); מלא חמש אצבעתיה his full five fingers' worth *AZ* 29a(19); וקא מבען אצבעתיה דמא his fingers were bleeding profusely [lit. making blood flow forth] *Šab* 88a(54; **M**); *Ket* 61b(6); *Ned* 49b(11); *ib.* 21

Y: אֶצְבַּעְתָּא *Šab* ib.

אֶצְבַּעְתָּא, אוצבעתא, אוצבתא n.f. **finger** (↓ אצבעא; JPA אצבעתה det. DJPA 72) sg. זקפה לאצבעתיה he raised up his finger *Bek* 8b(35); גושפנקא באוצבעתה a signet ring on her finger *HP* 138:18; אצבעתי׳ רבתי ... אצבעתיה זוטרתי his large/small finger *AZ* 29a(20); כוף אצבעתא זעירתא דשמאלך bend the small finger of your left hand *ḤM* 45:6; *ib.* 46:7; אוצבתא *Er* 53a(38; Ar [AC 1:249, s.v. אצבע, ס״א]) [Var: אצבתא IŠGF 64:3]

אצבתא ↓ אצבעתא

אצווא, pl. **אצוותא** n.f. **a plant** (lit. sprout [< Akk *āṣītu*; v. infra]) pl. אצוותא חרייתא prickly '.-plants *Er* 26b(36) [expl. MH עַרְקַבְלִין Mib. 2:6]

Geon. expl.: צמח עב מאד ויש בו כמו ראשי המחטים ומחריו והוא אטון בל׳ ישמעאל OHP Er 90:27, i.e. a cactus-like euphorbia plant [Arabic word unkn.]; Lit: Löw, Pfl 109; Flora 1:606; Y: אֲצוּוְתָא *Er* ib.(BAYTN 181).

– אצווא דדיקלא, pl. **אצוותא** n.f. **young sprout of the date palm** (< Akk *āṣītum* [*gišimmarum*] AHw 1475, s.v. *wāṣītu*) sg. *Ket* 50a(31) [given in solution as an antidote for a bee sting]; *Pes* 39a(10; **E²**) [expl. MH חַרְחָבִינָה Mib. 2:6]; pl. אצואתא דדיקלא *ib.*(**E¹**)

אֲצִיצָא, עציצא n.m. **a type of pot** (< עציצא; ↓ √אצץ; MH עָצִיץ Yeivin, BV 892; cf. Sy ܐܨܝܨܐ kneading trough LS 44, > Arab أصيص Fr, AF 69) sg. אציצא דהרסנא a pot of *h.*-fish *BB*

שקלא עציצ{י}⟨א⟩ דבי כסא שדיא ליה 144a(29); ארישיה she took the chamber pot (and) poured it out on his head *Meg* 16a(28)

Lit: Brand 403; Y: אֲצִיצָא BAYTN 53.

אציתא, pl. **אציאתא**, **אצייתא** n.f. **row** (etym. unkn.) pl. תלת אציאתא בני תריסר גופני three rows containing twelve vines (each) *BB* 12a(34) [Var: אוצייתא Ar (AC 1:253)]; *ib.* 41b(2)

Expl. Ar: שורות AC 1:253.

אֲצְלָחְתָּא n.f. **success** (↓ √2# צלח; cf. TA אֲצְלָחוּתָה TJ Is 33:20) sg. באצלחתא תליא מילתא the matter is dependent on success *San* 25b(5)

אצמומא n.m. **arrow** (< στόμωμα L-S 1649; Ma צטמומא, עוצטמומא, etc. MD 345, Sy ܨܛܘܡܘܡܐ LS 468) pl. אצמומי דפרזלא iron arrows *Bo* 78:14

אצץ, **עצץ** vb. **to press, squeeze** (< עצץ; ↓ אציצא, 1# איצא, איצצא; Sy ܥܨܐ to compress LS 539) **Pe.:** [למעצנין אסי[ר it is forbidden to squeeze them [i.e. dates] *MQ* 10b(30; Sidra 9 158:12) [C: מיצינהי אסיר]; וקא אייץ להו he was squeezing them [i.e. his fingers] *Šab* 88a(54)

Itpa. to be pressed together: ואתייצו (the mountains) were pressed together *Ber* 54b(4; OHP ib. 105:13)

Geon. expl.: ואנצ'גטו OHP ib., i.e. ضغط VII.

אצצא ↓ איצצא n.

1# אצר vb. **to store up** (< BH אצר HAL 79; ↓ אצרא) **Pe.** (/u)**:** אצור לי פירי תלת שנין store the fruit for me for three years *BB* 90b(34)

2# אצר vb. ↓ √עצר

אֲצָרָא, **עצרא**, cs. **אָצַר**, **עצר** n.m. **one who stores up** (↓ √1# אצר pe., part.) sg.cs. שבתי אצר פירי PN, the storer of fruit *Yom* 83a(1; **M**) [**M**^{2}: עצר]

אֲצָרֵי, **אצארי** n.m.pl. **spices** (Sy ܐܨܪ̈ܐ LS 44) לחמא דאצרי bread (made) with spices *HG1* 117:12(Var); אצארי *ib.* 327:11; *HG3* 219:80; מאני דתבלי ואצרי dishes for condiments and spices *HP* 25:3 [cf. כלים שלתבלין HR 23:25]; *TGAs42* 160:8; דדיק{ר}⟨י⟩ן אצ{ו}ארי they pound spices *OHT Ket* 29:8; איצרי *SMel* 46:61; *ib.* 48:152

Lit: Löw, Flora 1:717; id., Hoffmann Vol 120; Eps, StI 252; Geig, AAC 2, s.v. אבזר; Abramson, Inyanot 238.

אֲצְרַכְתָּא n.f. ***'aṣraxta*, a conclusion based on a צריכא-argument** (↓ √צרך pe., mng. 1) sg. דהא אצרכתא דקאמרינן צריכה ברובה דאצרכאתא דתלמוד דאתיאן לסלוקי ספיקי קלישי concerning the *'aṣraxta*, we use the term [lit. say] צריכה in most cases of *'aṣraxta* of the Talmud which come to settle minor doubts *TGHark* 34:16; אצריכו הא *ib.* 18; 26; בגמ' פרשו אצרכתא לכל מילתא אצרכתא דאימירא במתניתין in the *gemara* they explained an *'aṣraxta* for each matter stated in our Mishna *ib.* 41:21; *IŠGF* 53:11; *HP* 191:11; pl. אצרכאתא *TGHark* 34:16

אקונבאה*, **אקופיא** n.m. **cupola, dome** (< MP *gumbad* dome CPD 38 [cf. NP *gunbad* arch, dome PED 1098]; Ma קומבא MD 408, Sy ܩܘܒܬܐ LS 640, > Arab قُبَّة Fr, AF 288) sg. לדידי חזי לי הורמיז בר לילואתא דהוה קא משואר אקו{בנ}⟨נב⟩אה דמחוזא I, myself, saw Hormiz, the son of liliths, who was jumping on the cupola of GN *BB* 73a(28) [Var: דהוה נקיטא אקובנאה דשורא דמחוזא Ar (AC 7:59); אקופיא Ar (AC 1:259)]

The form of the word here is based on אקונביאות שבמגדלים TKel BM 8:2 [580[14]]; Lit: Geig, AAC 62.

[**אקוותא** ↓ קהיתא n.]

אקוסא n. **(unclear)** sg. משח אקוסא ...-oil *ḤM* 41:17

Gloss ib.: כירי i.e. خِيرِى gillyflower Wehr 267.

אקופא n.m. **splinter** (↓ √נקף) pl. האי מאן דשקיל אקופי מגלימי one who removes splinters from garments *Šab* 75b(24)

Geon. expl.: אקופי דברים שאינן [....]א כמין פיסקי ושיברי עצים שנארגין עם הבגד TRN 613:3; OHP Šab 35:24; on rt., v. Fr, AF 237[1]; Y: אְקוּפֵּי *Šab* ib.

אֲקוּשׁ, **עקוש** adj. **hard, stale** (< עקוש; ↓ √אקש; JNA עקוש *'aqūša* thick [of a liquid] HDJNA s.v.; cf. Sy ܥܩܘܫܐ erection of penis LS 544) **1. hard:** sg.m. אקושא *Soṭ* 4b(1) [≠ ↓ רכיך]; *Ḥul* 105a(15); pl.m. שרץ ונבלה דאקושי a creeping animal and carrion which are hard *Nid* 22b(21) [≠ דם דרכיך ib.]; f. בועי עקושאתא hard pustules *HG3* 151:88(Var) [quoted from Hai Gaon in S. Ibn Jama', הלכות שחיטה] = עקישתא Ar [AC 4:49, s.v. טנר]); **2. stale:** sg.m. נהמא אקושא stale bread *Ket* 39b(15); נהמא דשערי אקושא stale barley bread *Qid* 62a(2) [Var: לחמא דסערי עקושא MGN 556:6]

Y: אְקוּשָׁא *Ket* ib.(BAYTN 66).

אַקְטַרְתָּא n.f. **smoke-producing fuel** (↓ √2# קטר) sg. הוה רגילא דביתהו דשדיא אקטרתא בתנורא his wife usually put smoke-producing fuel in the oven (to give the appearance of baking) *Tan* 24b(55; **M**^{2})

Y: אַקְטַרְתָּא *Tan* ib.(BAYTN 281).

אֲקִים adj. **crooked** (< עקים*; ↓ √עקם pe., pass. part.) sg.m. אקים כרעיהון לקדמיהון their 'foot' [i.e. the letters *waw*, etc.] is crooked on their front side *STage* 88

אַקְלִידָא n.m. **key** (< κλεῖδα [acc. of κλείς] Lehnw 123; ↓ בבא דאקלידא, 1# מפתחא; Sy ܐܩܠܝܕܐ LS 667, Ma אקלידא MD 34, > Arab إِقْلِيد Fr, AF 15) a. general: sg. אקלידא דבי ציבי the key of the storehouse of firewood *Giṭ* 56a(28; MGD 626:21); ככא דאקלידא (wooden) handle of a key *Šab* 89b(53); *Men* 57a(20); pl. כולהו אקלידי all the keys *Giṭ* 56a(27); *Pes* 119a(31) // *San* 110a(42); b. fig. usage: sg. אקלידא דמטרא the 'key' of rain *San* 113a(44); אקלידא דתחית המתים the 'key' of resurrection *ib.* 52

Y: אַקְלִידָא *San* ib.(BAYTN 235).

אַקְלְתָא n.f. **remission** (↓ √קלל) sg. *Dec* 6:1 (title); וכתבו ליה אקלתא דא על פתיחא they wrote him this remission on the decree of excommunication *ib.* 5; 6; 9

אקמא n.m. **top part** (< ἀκμή L-S 51; Sy ܐܩܡܐ stature LS 45, PSm 3529) sg. אקמא דפר[חא] top part of the caper *TGWeisz* 89b:14 [expl. MH קפריסין]

Geon. expl.: ודכת' קפריסין בלשון ערבי מהו קורין אותו בלשון ישמעאלים בסר אל{בכ}⟨כב⟩ר ובלשון ארמי אקמא דפר[חא] TGWeisz ib., i.e. بُسْر الكَبَر unripe portion of the caper; Lit: Eps, TGAs28 181[18].

אקן vb. **(uncertain;** ↓ אקנתא; cf. Sy ܩܢܐ to become dark in color LS 674b) **Pe.** perh. **to become green**(?)**:** דהדור ואקון they became dark/green in color again *Tan* 19a(46); לא צריכ' דאקון *Giṭ* 30a(38)

Expl. RaḤ: פי' אקון חזרו לירקותן כלו' חזרו להיות OHR Giṭ 19:8; Lit: Löw, Lehnw 124. The deriv. and mng. are uncertain.

אַקְנִיתָא, pl. **אַקְנְיָיתָא** n.f. **transfer of ownership, deed of transfer** (↓ √1# קני af.; MH^{2} שטרי הקנאה BM 13a[1]) **1. transfer of ownership:** sg. אורכתא כגון אקניתא דאמיא power of attorney is like a transfer of ownership *TGAs42* 8:9; אקניתא גמירתא complete transfer of ownership *TGHark* 94:1; לאו אקניתא פסיק{א}תא הואי it was not a contracted transfer of ownership *TGAs42* 61:11; pl. אקניאתא פסיקאתא *OHT Qid* 71:15; אורכאתא שניאן מן אקניאתא powers of attorney are different from transfers of ownership *TGHark* 93:30; **2. deeds of transfer:** pl. אקניאתא *BB* 136a(23); הני אקנייתא דמשתכחן בשוקא deeds of transfer which are found in the street *BM* 16b(21); שטרי אקניאתא *BB* 172a(5)

In a list of Babylonian holidays in *AZ* 11b(27; **J**), a certain אקניתא is listed [v. the discussion of B. Bokser, JAOS 95 (1975) 262]. Note, however, the Geon. tradition which associates it w. the word here: וימי אקניאתא יום שאדם קונה שדהו אותו יום עשאוהו יום טוב ובאין ושותין אצלו ומזמרין לע"ז ... TGHark 22:18 [v. ACSup 42. The explanation of Krauss, AAC 63, is untenable]; Y: אַקְנִיתָא *BB* 136a(23; BAYTN 188).

אקנתא n.f. **(uncertain;** ↓ √אקן**)** sg. אקנתא מילתא היא ... is something *Tan* 19a(46) // *Giṭ* 30a(38)

Cf. expl. RaḤ: פי' אחר אקנתא לשון חוקה OHR Giṭ 19:8 [= Ar (AC 1:257)]; Lit: Löw, Lehnw 124.

אֲקַקְיָא n.m. **acacia** (extract used as a medicine; < ἀκακία Lehnw 125; Sy ܐܩܩܝܐ LS 45) sg. *Giṭ* 69b(45; OHT ib. 157:20, Ar [AC 1:259]) [V^{18}: אקוקיא]

Geon. expl.: כדי יסמא באל עראק לוא מגאת OHT ib.; Lit: Löw, Flora 2:388; Y: אֲקַקְיָא *Giṭ* ib.(BAYTN 208).

1# אַקְרָא, **עקרא** n.m. **fort** (< ἄκρα Lehnw 125; TA חַקְרָא 2S 23:14, Sy ܐܩܪܐ LS 45, Ma 1# אקרא MD 34, > Arab عَقْر Fr, AF 233) a. general: pl. בני אינשה ... יתבי אקרי people (who) dwell in forts *Bo* 71:9; b. as first component of GN's [cf. ↓ 1# בירתא]: sg. אקרא דאגמא *Qid* 72a(39); *BB* 127a(19); *AZ* 39a(33); *San* 38b(2; **F**^{2}); אקרא דהגרוניא *BB* 73b(12); אקרא דכוכי *Yom* 11a(12); אקרא דשנואתא *MQ* 10b(37) // *BM* 73b(18); אקרא דסליקוס *Mak* 10a(22); אקרא דתולבנקי *Qid* 71b(47; **O**^{2}); עקרא דתולבנקי *Meg* 6a(33) // *Ket* 112a(1)

Lit: BJTP, index, s.v. *aqra*; Eshel, JSB 29+; Hoffmann, Auszüge, n. 763; Y: אַקְרָא *BM* 86a(11; BAYTN 223).

2# אקרא n.m. **metal instrument** (etym. unkn.)

pl. הנך אקרי דפרזלא certain iron '.-instruments *Pes* 118b(17; **E¹C**) [Ed: דקרי]

אקראי adv. **incidentally** (↓ √2# קרי; cf. Ma 1# קיריא mishap, strife MD 412) a. general: ההוא אקראי בעלמא הוא that was merely incidental *Meg* 26a(11); *Yom* 23a(48); *Yev* 64b(32); *San* 25b(37); *AZ* 33b(17); *Tem* 18a(42); *Tam* 32a(19); b. in phrase דאקראי temporary: בית דין דאקראי a temporary court *RH* 29b(44); אכסניא דאקראי a temporary dwelling *Ara* 16b(46)

Y: אַקְרָאִי *Yom* ib.

אַקְרוּקָא n.m. **frog** (< *עקרוקא; ↓ אקרוקתא; Sy ܥܘܪܩܥܐ LS 544 [Lex], Arab عُقْرُق Hava 488) sg. *Ar* [AC 1:261]

Expl. Ar: צפרדע זכר AC ib.

אַקְרוּקְתָא n.f. **frog** (< *עקרוקתא; ↓ אקרוקא, ברקרקתא) sg. לדידי חזי לי האי אקרוקתא דהוה ‹ב›'כ"י אקרא דהגרוניא I saw a frog that was in [corr.: like] the Fort of GN *BB* 73b(11); שמואל חזייה לההוא עקרבא דיתיבא על אקרוקתא ועברא נהרא PN saw a certain scorpion which was sitting on a frog and was crossing a river *Ned* 41a(34; Ar [AC 1:261])

Expl. Ar: צפרדע נקבה AC ib.; Lit: Löw, Fauna 53+; id., Lehnw 125; Y: אַקְרוּקְתָּא *BB* ib.(BAYTN 287).

אקריתא n.f. **creature** (↓ 1# קריתא; Ma 1# קריתא MD 416, mng. b) pl. אקריתהון *Bo* 63:7

אקרפיטא, אגרפיטא, אקרפיטא n.f. **couch** (< κράβατος, Lat *grabatus* Lehnw 570; ↓ איצטבא) sg. למבנא אקרפיטא to build a couch *MQ* 10b(5) [Var: אגרפיטא HP 176:27]; נאיח מר אקרפיטא are you resting on the couch? *Qid* 70a(37; MGD 24:14)

For the doublets w. *q-g*, cf. ארגבט–אלקפטא, גומא–קומא; Y: קְרָפִיטָא *MQ* ib.(BAYTN 236).

אקש vb. **to become hard** (< *עקש; ↓ אקוש adj.) **Pe.:** כיון דהדר ואקיש since it will become hard again *Šab* 74b(15; **OM**) [Var: דאהדר אקוש TGDr46 169:10]

1# אַרָא n.m. **decoy bird** (< Akk *arru* CAD A/2 305, AIOA 36; ↓ שבשא; Sy ܐܪܐ LS 45) sg. *San* 25a(32) [expl. MH מַפְרִיחֵי יוֹנִים Mib. 3:3]; *ib.* 25b(26)

Geon. expl.: אשר כתבתם אדא בדלת אינו כן אלא ארא בריש ופירושו שבאשא OH ib. San 203:32; Lit: D. Weisberg, HUCA 39 [1968] 76+.

2# ארא ↓ ארעא n.

[**3# ארא** ↓ פרא n.]

ארב vb. ↓ √3# ערב

1# אַרְבָּא, ערבא n.m. **lamb** (< ערבא; Sy 5# ܐܪܒܐ LS 546, JNA 2# ארבא *'irba* HDNJA 13) sg.m. דמית עלאי כאריא וארבא I consider you to be like 'the lion and the lamb' *BQ* 85a(51; Oxf., heb. c.23) [i.e. there is complete incompatibility between the two of us]; כאריא ‹ה›וערבא *BB* 168a(29; HP 68:31) [cf. the first expl. in Ar (AC 1:267): כזאב שהוא בעל ערבות ‹מריבות›]; כאריא ארבא *BM* 101b(36)

Lit: S. Friedman, Tarbiz 67 [1998] 245+. Though this word is traditionally connected w. √ארב pe. to lie in wait [v. Ar: א"פ כארי ארב ib.], this is unlikely, since this rt. is known from H [v. HAL 80] but is unknown from any other A dialect. The phrase derives from a proverb entitled ܪܥܝܐ ܐܪܒܐ ܘܐܪܝܐ 'the shepherd, the lamb, and the lion' which is found in the Syriac Aesop collection [v. Sophos 25].

2# אַרְבָּא, ערבא n.f. **boat, ship, bowl** (< ערבא; ↓ ארבא(ה); Ma 1# ארבא f. boat MD 35, Sy 7# ܐܪܒܐ f. bowl LS 546; MH עֲרֵיבָה Yeivin, BV 898) **1. boat, ship:** a. general: sg. ההיא ארבא דמורייסא דאתאי לנמילא דעכו a certain boat (with a cargo of) *muries* which arrived at the port of GN *AZ* 34b(13); *ib.* 14; אמרה מילת' אסרתא ‹ד›ל›ארבא she recited an incantation (and) bound the boat (with a spell) *Ḥul* 105b(38) // *Šab* 81b(43); טבאי ארביה may your [lit. his] ship sink! *BB* 153a(26) [a curse; ↓ √טבע note]; *Pes* 40b(1); ארבא תנייתא דגישרא the second boat of the (floating) bridge *Qid* 72a(7; Ar [AC 1:267]) // *Giṭ* 6a(34; **V¹⁸**) [cf. Sy ܐܪܒܐ ܕܓܫܪܐ PSm 796]; *Tan* 21a(23) [↓ קראסא]; *Er* 102a(36) [↓ 5# כיפא]; *Pes* 111b(9); *BM* 101b(29; **Es**); *BB* 34b(1); *Ket* 84b(37); *AZ* 62b(11); pl. ושבעא כופרי משבעא ארבי seven (pieces of) pitch from seven boats *Šab* 67a(5); אוכמתא דארבי algae of boats *ib.* 20b(38; **M**); *Tan* 24b(29); *Ket* 97a(37); *BM* 72b(28); b. w. var. vbs. pertaining to travel: sg. הוו קא אזלי בארבא they were traveling in a boat *Šab* 81b(41); *BQ* 113b(32); *AZ* 30a(32); *Bek* 27a(28); הוו קא אתו תרויהו בערבא the two of them were coming by boat *Ber* 56a(49; MGG 706:1); *BM* 108a(2); יאתיב בארבא one who is traveling in a boat *Tan* 11a(1) [cf. Sy ܪܟܒ ܒܐܠܦܐ PSm 1642]; *AZ* 70a(29); **2. bowl:** sg. ערבא דמיא a bowl of water *Šeel* 111:5(Var); pl. מנקטא לו‹יה›‹הי› אימיה בארבי his mother used to collect them [i.e. the wheat] in bowls *Pes* 40b(1; **E²**) [Var: באורבי **M¹**; באורביי **E¹C**]

Lit: Nöld, MG 58²; Fr, AF 218; Eps, GC 37²⁴; Voc: אַרְבָּא HGP 1b:3; Y: אַרְבָא *Ket* 84b(37; BAYTN 76).

אַרְבָּא(ה), pl. **אַרְבָּיֵי** n.m. **boatman** (*nisbe*-form < ↓ 2# ארבא) sg. ניוהא דארבא הילני הייא the shout of the boatman is הילני הייא *Pes* 112b(19); pl. אגור ארבי they hired boatmen *Giṭ* 73a(35; OHT ib. 165:15) [Var: ארבויי HG3 85:88; Ed: מלחי]

Lit: R. Patai, Jewish Seafaring in Ancient Times, Jerusalem 1938 51 [Heb; on Pes ib.].

ערבונא, ארבונא, אַרְבּוֹנָא n.m. **darkness** (< ערבונא; cf. Sy 10# ܥܪܒ to set [of the sun] LS 546) sg., only in phrase **ארבונא דנהורא darkness of eyesight** [i.e. blindness]: *Pes* 111b(35; **E²V¹⁷**) [Var: ערבונא **E¹Rah**]

Lit: Geig, AAC 64, s.v. ארבא₄; Nöld, MG 58².

ארבל vb. **to sift** (< *ערבל; ↓ ארבלא; Sy ܥܪܒܠ LS 547; cf. Arab غَرْبَلَ Wehr 669) **Quad.:** ואע"ג דאיתי ארבלאי וקא מרביל even though he brought sieves and was sifting (the sand) *BM* 26b(31); וקמרבלינהו *San* 39a(21; **M**)

Lit: Nöld, MG 58². The Lat etym. in Lehnw 125 should be rejected.

ארבאלא, ארבלא, אַרְבָּלָא n.m. **sieve** (< *ערבלא; ↓ √ארבל; Sy ܥܪܒܠܐ LS 547, TA עַרְבְּלָא TJ Am 9:9 [Var: ארבלא], JNA ארבאלא *'irbāla* HDJNA s.v., > Akk *arballu* CAD A/2 239, Arab غِرْبَال Wehr 669) sg. איתי ארבאלא ומלייה חבושי he brought a sieve and filled it with apples *San* 39a(21); מאן דאכיל תמרי בארבאלא לאקי one who eats dates from a sieve receives lashes *ib.* 89b(10) // *Mak* 20b(29); ושרי למימלח עילוי בוו‹ד›‹ר›יא ועילוי ארבאלא it is permitted to salt (meat) upon a mat and upon a sieve *HG3* 212:75; pl. ארבאלי *BM* 26b(31) [↓ √ארבל]

Voc: אַרְבָּלָא HGP 22a:24; Y: אַרְבֵּילָא *San* ib.(BAYTN 238).

אַרְבְּעָא, f. **אַרְבַּע, אַרְבְּעֵי**, w. suf. **־אַרְבַּעְתֵּי**, pl. **אַרְבְּעִין** num. **four, forty** (↓ בי ארבעה s.v. 1# בי, √3# רבע; Sy ܐܪܒܥܐ LS 708, Ma 4# ארבא, ארביא MD 36, ModSy *arbī* Maclean 19) sg.m. ליקרו ארבעה let them read four (verses) at a time *Meg* 21b(47); משכוה בארבעה ארבעה they 'pulled' it [i.e. acquired possession of the wine] at four (*zuzim* a jug) *Giṭ* 52a(43); *Švu* 42a(3); הני ארבעה בתראי these four latter (*zuzim*) *BQ* 115a(37); ארבעה גריוי דשערי four *grivs* of barley *BM* 65a(9); f. בני סאגויי על ארבע (animals) which walk on all fours *Anan* 66:19; ועאייף אארבע he folded (the mattress) in four *MQ* 25a(26); ארבע מאה דני חמרא four hundred vats of wine *Ber* 5b(37); תלת ארבעי three (and) four *AZ* 75a(5); אכל רב פפא ארבעי PN ate four *Šab* 73a(20); ארבעי לצלא וארבעי (loaves of bread) *Pes* 89b(40); ארבעי לצלא וארבעי לצלאלא four (loaves) for a large piece of leather and four (loaves) for a small piece *BB* 5a(15; HG2 438:19); *Šab* 97b(46); בר ארבעי four year old (child) *BB* 60a(14); עסרין וארבעי שעי twenty-four hours *RH* 20b(14); w. suff. ארבעתייהו *HG2* 429:47; ארבעתיכין *Bo* 9:3; pl. ארבעין שנין forty years *Šab* 151b(47); ארבעין תעניאתא forty fasts *MQ* 25a(46); ארבעין וארבעי forty-four *Šab* 98b(29); ארבעין ותמניא פרוטי forty-eight *peruṭot* *Kar* 10b(25); מאתן ארבעין ותמני two hundred and forty-eight *Bo* 59:14

Lit: Eps, Gr 125; Voc: אַרְבָּעִין HPP 56:18; אַרְבְּעֵי ib. 20; Y: אַרְבְּעָא *Meg* 21b(47; BAYTN 328).

– אַרְבֵּיסַר, אַרְבֵּיסְרֵי, אַרְבְּסְרֵי, אַרְבַּסַר, f. num. **fourteen, fourteenth** (Sy ܐܪܒܥܣܪ, f. ܐܪܒܥܣܪܐ Nöld, SG 93, Ma ארבאסאר Nöld, MG 188) **1. fourteen:** m. ארבסר יומי fourteen days *HP* 135:3; *Anan* 51:15; *ib.* 64:4; *BQ* 25a(15); *San* 13b(8); מאה וארבי@סר one hundred and fourteen (people) *San* 17b(39); f. ארבסרי שני fourteen years *IŠGF* 89:5; ארבסרי תרי שבועי fourteen (years) are two sabbatical cycles *Ara* 12b(4); *Meg* 17a(11); דל ארביסרי subtract fourteen (years) *San* 69b(52); **2. fourteenth:** m. אורתא דתליסר נגהי ארביסר the night between the thirteenth and the fourteenth *Ber* 4a(15); יום ארביסר בניסן the fourteenth of *Nisan* *Anan* 82:4; בני ארבסר people required (to read the *Megilla*) on the fourteenth (of *Adar*) *Tan* 18b(7); *Meg* 2b(30); *ib.* 11b(54); *RH* 21a(28); *Pes* 55a(33); ארבי@סר *Meg* 5b(44)

Lit: Eps, Gr 127; Voc: ארבֿסר HPP 212:19; Y: אַרבֵּיסַר BAYTN 329.

– ארבעא בשבא, אַרְבְּעָא בְשַׁבָּא n.m. **Wednesday** (↓ שבא; Sy ܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ LS 708, Ma ארבא האבשאבא MD 36) sg. *Šab* 87a(1); *ib.* 87b(36); 129b(9); *Ara* 11b(52); *HP* 185:27; *IŠGF* 95:10; ארבעא *Giṭ* 77a(21); *Šab* 87b(36; **M**); *Pes* 106a(30)

ארבתא ↓ ערבתא 1# n.

ארג vb. **to weave** (BH ארג HAL 81) **Pe.:** איכא דוכתא דראמו מת וארגי ליה בגד is there a place where they place a dead body while they weave a garment [i.e. a shroud] for it? *San* 48b(17)

ארג n.m.abs. **best part** (√רגג; LJLA ארג PsJ Gen 45:18, TgPs 45:14) sg.cs. only, in phrase כל שפר ארג נכסין all the best property *SŠHai* 4a(17); *ib.* 8a(7); 14a(3); *SŠSad* 188:10

ארגוונא, abs. **אַרְגְּוָון** n.m. **purple wool** (< Akk *argamannu* red purple wool CAD A/2 253, AIOA 35; TA אֲרְגְּוָנָא TO Ex 25:4, Sy ܐܪܓܘܢܐ LS 46) sg.abs. לבושין דארגוון garments of purple wool *Tam* 32a(42)

Y: אַרְגְוָון *Tam* ib.(BAYTN 306).

1# ערדא, אַרְדָּא n.m. **mushroom** (< ערדא; Sy 1# ܐܪܕܐ LS 547) sg. ער(ו)דא *Anan* 3:8; pl. ארדי *AZ* 38a(8); תבשילא דארדי a cooked dish of mushrooms *Ket* 61a(46); דכל ער(״א״)די מחיבן במעשר all mushrooms are subject to tithes *AnanSch* 3:14; ארדי רטיבי moist mushrooms *HG3* 219:76; *HG1* 141:94

Lit: Löw, Flora 1:34; Eps, St1 79; Voc: אַרְדֵּי HGP 58a:28; Y: אַרְדֵי *AZ* ib.(BAYTN 76).

2# ארדא, אַרְדָּא n.m. **ship's mast** (< ערדא*; Sy 4# ܐܪܕܐ LS 547, Ma 2# ארדא punt pole MD 35) sg. *BB* 73a(8) [expl. MH נֵס Mib. 5:1; Var: ארדא HP 97:30, TGHark 108:8[1]]

Lit: Nöld, MG 58[2]; Lidz, Jb 2:15[7] [contra Sperber, Nautica 23[2]]; Sok, Mutual Elucidation 406; Voc: אַרְדָא *ib.*(HGP 4b:28).

אַרְדְּבָא n.m. **a measure** (EA ארדב DNWSI 103, Sy ܐܪܕܒܐ LS 46, Ma ארדבא MD 36, NB *ardabu* CAD A/2 241, > ἀρτάβη Lehnw 127, > Arab إِرْدَبّ Wehr 13) sg. דהוה מחזקא ארדבא which had a capacity of an '.-measure *Er* 102a(33; **V**[1]Ar [AC 1:274])

Geon. expl.: ארדוקן(ב)א כלי שמחזיק סאה GnK5 173:12. Lit: Geig, AAC 64; Driver, AD 69, contends that it is of OP origin, but the original word is not documented from this period; Y: אַרְדְבָא BAYTN 215.

אַרְדִּיאָלָא n.m. **lamb** (< ערדילא*; Sy ܐܪܕܝܠܐ Audo 2:263, ܐܪܕܝܠܐ ib., LS 738, JPA ערדיל PT Pes 37d[(38]) pl. ארדיאלי וגוזליא lambs and pigeons *Pes* 119b(32) [expl. MH אפיקמון Mib. 10:8]; ארדיא@לי וגוזליא *Ber* 47a(36; **O**Ar [AC 1:273])

Lit: Eps, St2 831+, gives add. textual evidence and shows that this word has no connection w. ↓ ארדא 1#.

אַרְדִּיכְלָא n.m. **builder, stone mason** (< Akk *arad ekalli* designation of a profession associated with building [lit. slave of the palace] CAD A/2 211, mng. 2b [NB], AIOA 35; Ḥat ארדכלא mason IIH 1:2, Sy ܐܪܕܝܟܠܐ, ܐܪܕܝܟܠܐ builder LS 46, Ma ארדיכלא master-builder MD 36) pl. האי מחיצה דארדיכלי a partition of the builders *Er* 26a(8) [v. also DS, ib. 95']; ארדיכלי דביתה רבה דעלמה the builders of the great house of the world *Bo* 127:6

Lit: Geig, AAC 64+, discusses this word extensively and argues for a OP etym.; Aggoula, IIH 1; Y: אַרְדִיכְלָא BAYTN 215.

אַרְדִּלַג n.m. **a dish made of flour and other ingredients** (< MP **ārdūlag* [> NP *ardūla* milk pottage, gruel PED 36; cf. MP *ārd* flour CPD 11]; Sy ܐܪܕܠܓ LS 47) sg. וארדלג וכל מיא דקימחא the '.-dish and all flour (mixed with) water *HG1* 103:64; *SMel* 49:159 [expl. as MH חרירה]

Lit: Geig, AAC 65.

ארודא ↓ ערודא

אַרְוּזָא n.m. **rice** (Sy ܐܪܘܙܐ, ܪܘܙܐ LS 722, Gr ὄρυζα Lehnw 26) sg. *Pes* 114b(25); בני בי חוזאי נהוג לאפרושי חלתא מארוזא the people of GN used to remove *ḥalla* from rice *ib.* 50b(53); ארוזא חייא דכאיס מיכס raw rice which one usually chews *Ber* 37a(27); ארוּזא כייס מיניה בחיותיה (if) he chews some of the rice in its raw state *HP* 191:4(HPP 293:20); *ib.* 13

Lit: Flora 1:730+; Y: אַרוּזָא *Pes* 114b(25; BAYTN 66).

אַרְוִיסָא n.m. **rope, cord** (< MP *arwēs* rope CPD 11) sg. רמו ליה ארויסא בצואריה they placed a rope on his neck *Yev* 46a(22) [Var: סודרא HG1 218:42(Var)]; ועבת ארויסא הוא (the term) עֲבֹת [Ex 28:14] is a cord *Anan* 8:19; ארוסה *ib.* 20; 9:5

Lit: Geig, WZKM 44 [1937] 52; id., AAC 66; Y: אַרוּסְיָה *Yev* 46a(22).

[ארומאה ↓ רומאה adj.]

אֲרוֹנָא n.m. **ark of the Covenant, coffin** (TA אֲרוֹנָא TO Ex 25:10, Sy ܐܪܘܢܐ, ܐܪܘܢܐ LS 50, Ma ארואנא MD 37) **1. ark of the Covenant:** sg. ארונא מסגי קמי ישראל the ark was traveling before the Israelites *Ber* 54b(2); **2. coffin:** sg. כי מסקו ארוניה להתם ספדו ליה הכי when they brought his coffin there [i.e. to Eretz Israel from Babylonia], they eulogized him so *Meg* 6a(9); *Qid* 31b(36); *MQ* 25a(48; Ed)

Y: אֲרוֹנָא BAYTN 71.

[ארוני ↓ הרנא n.]

ארוקתא n.f. **piece of cloth** (< רוקתא < ↓ רוקעתא; ↓ √רקע; Sy ܐܪܘܩܬܐ, ܪܘܩܥܬܐ LS 744, Ma רוקיתא MD 431) sg. *Šab* 59b(12) [ref. to a coronet]; *ib.* 13; 37

Y: אַרוּקְתָא *Šab* ib.

אֲרוּרֵי n.pl. **curses** (in Lev 26 and Dt 28; < BH אָרוּר pl.; JPA ארורין DJPA 74) הוה קא מגמגם וקרא קמיה דרב הונא בארורי (PN) was reading with a stammer [lit. was stammering and reading] in the (biblical passages of) the 'curses' before PN$_2$ *Meg* 31b(30; **G**)

Y: אֲרוּרֵי *Meg* ib.

אַרְזָא n.m. **cedar, pine** (TA אַרְזָא TO Lev 14:4, Sy ܐܪܙܐ LS 47, Ma 1# ארזא MD 37) **1. cedar:** sg. *RH* 23a(19) [expl. BH אֶרֶז Is 41:19] // *BB* 80b(39); *BM* 108a(2); *Giṭ* 57a(45); איבלע בארזא he was swallowed up into a cedar tree [i.e. was miraculously hidden in it] *San* 101a(32); *Yev* 49b(22); סליק יתיב אארזא דבי רב פקע ארזא מתחותיה (the Angel of Death) went up (and) sat on the cedar of the *be rav,* (and) the cedar split from under him *MQ* 28a(48) // *Mak* 10a(33); *BM* 20b(6); *San* 101a(33); *Yev* 64b(21); *Bo* 6:11; פיסקי דארזא pieces of cedar *Er* 3a(35; **O**) [Palestinian expl. of אמלתרא ib.]; pl. הלין ארזי *Ber* 56b(2); כל ארזיא אתעקרו all the cedars were uprooted *MQ* 25b(37); *SOZ* 72:22; *Šab* 157a(5) [↓ אשותא]; **2. pine:** sg. שוכא דארזא pine wool [↓ סוכא]; פירי דארזא pine cones [lit. fruits] *AZ* 14a(7) [expl. MH אִצְטְרוֹבִּילִין Mib. 1:5; cf. Sy ܦܐܪܐ ܕܐܪܙܐ PSm 373]; *HG1* 95:60 [expl. H צינובר ib. < Arab صَنَوْبَر stone pine]

Lit: Löw, Pfl 56+; Flora 3:20+; 40+; Y: אַרְזָא *Ber* 56b(2; BAYTN 76).

ארזג, ארזך n.m. **(uncertain)** sg. *San* 46b(37; OH ib. 361:7) [Var: ארזך OH ib. 13]

Gloss ib.(He): כלומ׳ דעבד ארון; perh. a box or covering over the dead body [v. Ar (AC 1:271, s.v. ארזג)].

אַרְזָלָא, ארזאלא, ערסלא n.m. **hammock** (< ערזלא*; Sy 2# ܥܪܙܠܐ LS 548 [dimin. < ܥܪܣܐ], TA עַרְסָל TJ Is 1:8, > Arab عِرْزَال Fr, AF 138; ↓ ערסלא) sg. דעביד כי ארזאלא (the roof) is made like a hammock *Er* 25b(2) [Var: ארזלא Ar (AC 1:277),**O**; ערסלא Tos]

Y: אַרְזָלָא BAYTN 215.

ארזנאה adj. **a species of wheat** (Akk *arsānu* a kind of groats CAD A/2 306) pl.f. שב חיטי ארזנייתא seven (stalks) of '.-wheat *Giṭ* 70a(2; **V**[18])

Geon. expl.: מן אלטעאם מן צלב of a hard type of nourishment OHT ib. 158:22. The problematic ארבי דארזנאי *Tan* 24b(29) [v. the many varr. in Mal] may be related. For another explanation, v. Löw, Flora 1:730; 4:159: id., ZA 21 [1907] 206+.

אַרְזָנִיג adj. **important** (< MP *arzānīg* worthy CPD 11; ↓ חשיב) sg.m. שוין ארזניג they made me important *Tam* 32b(14; Oxf., heb. d.24) [**F:** מיחשב חשיבנא]

Lit: D. Rosenthal, Tarbiz 61 [1992] 224.

1# ארזפתא, אפרזתא n.f. **an herb toxic to cattle** (↓ הרזיפא; cf. Sy ܙܘܦܐ LS 723, mng. 3) sg. מאי סם המות ארזפתא דהיני פירי what is poison (for cattle)? '. [gloss: which is fruit] *BQ* 47b(27) [v. varr. in AC 1:278]; *BB* 20a(12) [Var: אפרזתא **H**[Marg],Ar (AC 1:237)]; אזרפתא *SMelG* 130[8]]

Lit: Löw, Pfl 205; Flora 2:366+; Geig, AAC 59, 66.

2# אַרְזַפְתָּא n.f. **hammer** (↓ מרזפתא; TA אַרְזַפְתָּא TJ Jud 4:21, Sy ܐܪܙܦܬܐ LS 723, Ma ארזאפאנא MD 37) sg. ארזפתא דנפחא the smith's hammer *Meg* 25a(37); *Ber* 34a(2; **P**); *Giṭ* 56b(41); *TGDr49* 105:14; pl. איבריה תרתי ארזפתא his arms are two hammers *Bo* 78:5

Y: אַרְזַפְתָּא *Meg* ib.(BAYTN 281).

Lit: Eps, Gr 127; Voc: אַרְבֵּסַר HPP 212:19; Y: אַרְבֵּיסַר BAYTN 329.

– **ארבעא, אַרְבְּעָא בְּשַׁבָּא** n.m. **Wednesday** (↓ שבא; Sy ܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ LS 708, Ma ארבא האבשאבא MD 36) sg. *Šab* 87a(1); *ib.* 87b(36); 129b(9); *Ara* 11b(52); *HP* 185:27; *IŠGF* 95:10; ארבעא *Giṭ* 77a(21); *Šab* 87b(36; **M**); *Pes* 106a(30)

ארבתא ↓ ערבתא 1# n.

ארג vb. **to weave** (BH ארג HAL 81) **Pe.:** איכא דוכתא דראמו מת וארגי ליה בגד is there a place where they place a dead body while they weave a garment [i.e. a shroud] for it? *San* 48b(17)

ארג n.m.abs. **best part** (√רגג; LJLA ארג PsJ Gen 45:18, TgPs 45:14) sg.cs. only, in phrase כל שפר ארג נכסין all the best property *SŠHai* 4a(17); *ib.* 8a(7); 14a(3); *SŠSad* 188:10

אַרְגְּוָונָא, abs. **אַרְגְּוָון** n.m. **purple wool** (< Akk *argamannu* red purple wool CAD A/2 253, AIOA 35; TA אַרְגְּוָנָא TO Ex 25:4, Sy ܐܪܓܘܢܐ LS 46) sg.abs. לבושין דארגוון garments of purple wool *Tam* 32a(42)

Y: אַרְגְּוָון *Tam* ib.(BAYTN 306).

1#אַרְדָּא, ערדא n.m. **mushroom** (< ערדא; Sy 1# ܐܪܕܐ LS 547) sg. ער(ו)דא *Anan* 3:8; pl. ארדי *AZ* 38a(8); תבשילא דארדי a cooked dish of mushrooms *Ket* 61a(46); דכל ער(״א״)די מחיבין במעשר all mushrooms are subject to tithes *AnanSch* 3:14; ארדי רטיבי moist mushrooms *HG3* 219:76; *HG1* 141:94

Lit: Löw, Flora 1:34; Eps, St1 79; Voc: אַרְדֵי HGP 58a:28; Y: אַרְדֵּי *AZ* ib.(BAYTN 76).

2#אַרְדָּא, אראדא n.m. **ship's mast** (< ערדא*; Sy 4# ܥܪܕܐ LS 547, Ma 2#אראדא punt pole MD 35) sg. *BB* 73a(8) [expl. MH נֵס Mib. 5:1; Var: אראדא HP 97:30, TGHark 108:8[1]]

Lit: Nöld, MG 58[2]; Lidz, Jb 2:15[7] [contra Sperber, Nautica 23[2]]; Sok, Mutual Elucidation 406; Voc: אַרָאדָא *ib.*(HGP 4b:28).

אַרְדְּבָא n.m. **a measure** (EA ארדב DNWSI 103, Sy ܐܪܕܒܐ LS 46, Ma ארדבא MD 36, NB *ardabu* CAD A/2 241, > ἀρτάβη Lehnw 127, > Arab إِرْدَبّ Wehr 13) sg. דהוה מחזקא ארדבא which had a capacity of an '.-measure *Er* 102a(33; **V**[1]**Ar** [AC 1:274])

Geon. expl.: ארדוקן(ב)א כלי שמחזיק סאה GnK5 173:12. Lit: Geig, AAC 64; Driver, AD 69, contends that it is of OP origin, but the original word is not documented from this period; Y: אַרְדְּבָא BAYTN 215.

אַרְדִּיאָלָא n.m. **lamb** (< ערדילא*; Sy ܥܪܕܝܠܐ Audo 2:263, ܥܪܕܠܐ ib., LS 738, JPA ערדיל PT Pes 37d[(38]) pl. ארדיאלי וגוזליא lambs and pigeons *Pes* 119b(32) [expl. MH אפיקמן Mib. 10:8]; ארדיא@לי וגוזליא *Ber* 47a(36; **O**Ar [AC 1:273])

Lit: Eps, St2 831+, gives add. textual evidence and shows that this word has no connection w. ↓ ארדא#1.

אַרְדִּיכְלָא n.m. **builder, stone mason** (< Akk *arad ekalli* designation of a profession associated with building [lit. slave of the palace] CAD A/2 211, mng. 2b [NB], AIOA 35; Ḥaṭ ארדכלא mason IIH 1:2, Sy ܐܪܕܝܟܠܐ, ܐܪܕܟܠܐ builder LS 46, Ma ארדיכלא master-builder MD 36) pl. האי מחיצה דארדיכלי a partition of the builders *Er* 26a(8) [v. also DS, ib. 95']; ארדיכלי דביתה רבה דעלמה the builders of the great house of the world *Bo* 127:6

Lit: Geig, AAC 64+, discusses this word extensively and argues for a OP etym.; Aggoula, IIH 1; Y: אַרְדִּיכְלָא BAYTN 215.

אַרְדְּלַג n.m. **a dish made of flour and other ingredients** (< MP **ārdūlag* [> NP *ardūla* milk pottage, gruel PED 36; cf. MP *ārd* flour CPD 11]; Sy ܐܪܕܠܓ LS 47) sg. וארדלג וכל מיא דקימחא the '.-dish and all flour (mixed with) water *HG1* 103:64; *SMel* 49:159 [expl. as MH חרירה]

Lit: Geig, AAC 65.

ארודא ↓ ערודא

אֲרוּזָא n.m. **rice** (Sy ܐܪܘܙܐ, ܪܘܙܐ LS 722, Gr ὄρυζα Lehnw 26) sg. *Pes* 114b(25); בני בי חוזאי נהוג לאפרושי חלתא מארוזא the people of GN used to remove *ḥalla* from rice *ib.* 50b(53); ארוזא חייא דכאיס מיכס raw rice which one usually chews *Ber* 37a(27); ארוזא כייס מיניה בחיותיה (if) he chews some of the rice in its raw state *HP* 191:4(HPP 293:20); *ib.* 13

Lit: Flora 1:730+; Y: אֲרוּזָא *Pes* 114b(25; BAYTN 66).

אַרְוִיסָא n.m. **rope, cord** (< MP *arwēs* rope CPD 11) sg. רמו ליה ארויסא בצואריה they placed a rope on his neck *Yev* 46a(22) [Var: סודרא HG1

218:42(Var)]; ועבת ארויסא הוא (the term) עֲבֹת [Ex 28:14] is a cord *Anan* 8:19; ארוסה *ib.* 20; 9:5

Lit: Geig, WZKM 44 [1937] 52; id., AAC 66; Y: אַרְוִיסָה *Yev* 46a(22).

[ארומאה ↓ רומאה adj.]

אֲרוֹנָא n.m. **ark of the Covenant, coffin** (TA אֲרוֹנָא TO Ex 25:10, Sy ܐܪܘܢܐ, ܐܪܢܐ LS 50, Ma ארואנא MD 37) **1. ark of the Covenant:** sg. ארונא מסגי קמי ישראל the ark was traveling before the Israelites *Ber* 54b(2); **2. coffin:** sg. כי מסקו ארוניה להתם ספדו ליה הכי when they brought his coffin there [i.e. to Eretz Israel from Babylonia], they eulogized him so *Meg* 6a(9); *Qid* 31b(36); *MQ* 25a(48; Ed)

Y: אֲרוֹנָא BAYTN 71.

[ארוני ↓ הרנא n.]

ארוקתא n.f. **piece of cloth** (< רוקתא < ↓ רוקעתא; ↓ √רקע; Sy ܐܪܘܩܥܬܐ, ܪܘܩܥܬܐ LS 744, Ma רוקיתא MD 431) sg. *Šab* 59b(12) [ref. to a coronet]; *ib.* 13; 37

Y: אֲרוּקְתָא *Šab* ib.

ארורי n.pl. **curses** (in Lev 26 and Dt 28; < BH אָרוּר pl.; JPA ארורין DJPA 74) הוה קא מגמגם וקרא קמיה דרב הונא בארורי (PN) was reading with a stammer [lit. was stammering and reading] in the (biblical passages of) the 'curses' before PN$_2$ *Meg* 31b(30; **G**)

Y: אֲרוּרֵי *Meg* ib.

אַרְזָא n.m. **cedar, pine** (TA אַרְזָא TO Lev 14:4, Sy ܐܪܙܐ LS 47, Ma 1#ארזא MD 37) **1. cedar:** sg. *RH* 23a(19) [expl. BH אֶרֶז Is 41:19] // *BB* 80b(39); *BM* 108a(2); *Giṭ* 57a(45); איבלע בארזא he was swallowed up into a cedar tree [i.e. was miraculously hidden in it] *San* 101a(32); *Yev* 49b(22); סליק יתיב אארזא דבי רב פקע ארזא מתחותיה (the Angel of Death) went up (and) sat on the cedar of the *be rav,* (and) the cedar split from under him *MQ* 28a(48) // *Mak* 10a(33); *BM* 20b(6); *San* 101a(33); *Yev* 64b(21); *Bo* 6:11; פיסקי דארזא pieces of cedar *Er* 3a(35; **O**) [Palestinian expl. of אמלתרא ib.]; pl. הלין ארזי *Ber* 56b(2); אתעקרו כל ארזיא all the cedars were uprooted *MQ* 25b(37); *SOZ* 72:22; *Šab* 157a(5) [↓ אשותא]; **2. pine:** sg. שוכא דארזא pine wool

[↓ סוכא]; פירי דארזא pine cones [lit. fruits] *AZ* 14a(7) [expl. MH אִצְטְרוֹבִילִין Mib. 1:5; cf. Sy ܦܐܪܐ ܕܐܪܙܐ PSm 373]; *HG1* 95:60 [expl. H צינובר ib. < Arab صَنَوْبَر stone pine]

Lit: Löw, Pfl 56+; Flora 3:20+; 40+; Y: אַרְזָא *Ber* 56b(2; BAYTN 76).

ארוז, ארזך n.m. **(uncertain)** sg. *San* 46b(37; OH ib. 361:7) [Var: ארזך OH ib. 13]

Gloss ib.(He): כלומ' דעבד ארון; perh. a box or covering over the dead body [v. Ar (AC 1:271, s.v. ארגז)].

אַרְזָלָא, ארזאלא, ערסלא n.m. **hammock** (< ערזלא*; Sy 2# ܥܪܙܠܐ LS 548 [dimin. < ܥܪܣܐ], TA עַרְסָל TJ Is 1:8, > Arab عِرْزَال Fr, AF 138; ↓ ערסלא) sg. דעביד כי ארזאלא (the roof) is made like a hammock *Er* 25b(2) [Var: ארזלא Ar (AC 1:277),**O;** ערסלא Tos]

Y: אַרְזָלָא BAYTN 215.

ארזנאה adj. **a species of wheat** (Akk *arsānu* a kind of groats CAD A/2 306) pl.f. שב חיטי ארזנייתא seven (stalks) of '.-wheat *Giṭ* 70a(2; **V**[18])

Geon. expl.: מן אלטעאם מן צלב of a hard type of nourishment OHT ib. 158:22. The problematic ארבי דארזנאי *Tan* 24b(29) [v. the many varr. in Mal] may be related. For another explanation, v. Löw, Flora 1:730; 4:159: id., ZA 21 [1907] 206+.

אַרְזָנִיג adj. **important** (< MP *arzānīg* worthy CPD 11; ↓ חשיב) sg.m. שוין ארזניג they made me important *Tam* 32b(14; Oxf., heb. d.24) [**F:** מיחשב חשיבנא]

Lit: D. Rosenthal, Tarbiz 61 [1992] 224.

1#אַרְזַפְתָּא, אפרזתא n.f. **an herb toxic to cattle** (↓ הרזיפא; cf. Sy ܙܦܬܐ LS 723, mng. 3) sg. מאי סם המות ארזפתא דהיני פירי what is poison (for cattle)? '. [gloss: which is fruit] *BQ* 47b(27) [v. varr. in AC 1:278]; *BB* 20a(12) [Var: אפרזתא **H**[Marg],**Ar** (AC 1:237)]; אזרפתא *SMelG* 130[8]]

Lit: Löw, Pfl 205; Flora 2:366+; Geig, AAC 59, 66.

2#אַרְזַפְתָּא n.f. **hammer** (↓ מרזפתא; TA אַרְזַפְתָּא TJ Jud 4:21, Sy ܐܪܙܦܬܐ LS 723, Ma ארזאפאנא MD 37) sg. ארזפתא דנפחא the smith's hammer *Meg* 25a(37); *Ber* 34a(2; **P**); *Giṭ* 56b(41); *TGDr49* 105:14; pl. איבריה תרתי ארזפתא his arms are two hammers *Bo* 78:5

Y: אַרְזַפְתָּא *Meg* ib.(BAYTN 281).

ארח* vb. **to travel, depart** (↓ 1#אורחא; Sy ܐܪܚ pa. to depart LS 48) ↓ 2#ארחא

1#אַרְחָא n.m. **half brick** (< Akk *arḫu* C CAD A/2 264, AIOA 36; Sy ܐܪܚܐ LS 48) sg. בביתא דשב ליבני וארחא a house of seven bricks and a half brick [i.e. having a wall 7 1/2 bricks thick] *Šab* 129a(51); *ib.* 52; נפל לה ארחא בתנורא a half brick of hers fell (from its wall) into the oven *Beṣ* 32b(33; Ar [AC 1:279]); pl. ארחי *BB* 3a(43) [expl. MH כפסין ib.]; *ib.* 45; 47; דנפלי ארחי the half bricks will fall *BQ* 21b(36)

Lit: AAC 66; Y: אַרְחָא BAYTN 76.

2#אַרְחָא n.m. **traveller, guest** (↓ √ארח; Sy ܐܪܚܐ guest LS 48) only in phrase **אַרְחָא וּפָרְחָא** n.m. **transient guest** (lit. guest and flier; ↓ פרח adj.) sg. *OHT Ket* 198:26; *ib.* 34; pl. עילית לך אתתא אחריתי לארחי ופרחי I brought in to you another woman [i.e. a maidservant] (to take care) of transient guests *Ket* 61a(28; V[5]); נפיש ביתא נפיש⟨י⟩ ארחי ופרחי the larger the house, the more transient guests there are *ib.*(29); 64b(34); 35

Y: אוֹרְחֵי וּפָרְחֵי *Ket* 61a(28).

ארטכלס n. **(a plant)** sg. *ḤM* 40:16

1#ארי vb. **to stipulate, designate, discuss** (perh. < ערי*; ↓ אירא; cf. Sy ܐܪܐ pe. to comprehend LS 545, mng. 8; etpe. to be understood ib., mng. 2) **Pe. to stipulate:** ודקא ארי לה מאי קא ארי לה (since the answer is clear,) what is the one who stipulates it (in fact) stipulating? *BB* 17b(48); *ib.* 147a(8); *Yom* 30b(13); ודקארי לה מאי קארי לה *Yev* 14a(31); *Ket* 16a(8); *Giṭ* 61b(16); *Nid* 64a(17)

Af. to designate, stipulate [w. ־ב]: בממונא קא מיירי בקנסא לא קא מיירי he designates (cases) involving money, (but) he does not designate (cases) involving a fine *BQ* 4b(33); *Yom* 61a(1); *BM* 55a(51); *Nid* 30a(16); *Kar* 14a(39); אי לאו דשמעיה לתנא קמא דאיירי בחוטי שיער איהו נמי לא הוה מיירי בה if he had not heard that the first *Tanna* had stipulated bands of hair, he too would not have stipulated it *Šab* 57b(7); *Tan* 13b(45); *Meg* 6b(55); או⟨י⟩רווי הוא דקא מיירי he stipulates (the priests duties) *Yom* 15a(26); מדאיירינן גלל from the fact that we stipulated dung *BQ* 30b(20)

Geon. expl.: ובלשון ארמי שאין עי"ן הרבה מה אירא ודקא ארי לה מאי קא ארי לה OHP Ket 26:4; אירה איש אערץ הדא פגייר חכמה LPT 147:1, i.e. to come to mind; או משום הא לא אריא אן כאן דקא ארי ליה בסבב הדא פלא ותוגד) פיה [מא] יתערץ בה ib. 148:17; מא הודא יעתרצ׳ה ib. 151:4, i.e. to raise an objection; Lit: Bacher 17; M. Weiss, Tarbiz 51 [1982] 547+; M. Assis, Lešonenu 56 [1992] 31+, w. lit. The Y tradition interprets the af. forms as itpa. [v. Mo 85]. In spite of the var. suggestions from Geonic times to the present, the terms in this entry cannot be definitely defined or translated, and the above glosses are intended only to convey the general mng. of the phrases. Voc: מִירֵי HPP 252:17; Y: אִיְרְיָא *San* 25a(45); מֵירֵי *ib.* 49b(14); מְיָרֵי *Kar* 4a(20; Mo 85).

2#ארי vb. **to raise** (cf. Sy ܐܪܐ LS 545, mng. 1) **Pe.:** אריה לגזיזיה he raised his fist *San* 7a(31; TGHark 108:7, TGCas 42a[33, ms.])

Geon. expl.: ובלשון ארמי שאין עי"ן הרבה ... אריה לגזיזיה וקם OHP Ket 26:4; הרים את ידו TGCas ib.; Lit: Eps, StI 160.

3#ארי vb. ↓ √ארע vb.

אַרְיָא, pl. **אַרְיָוָתָא, ארי** n.m. **lion** (↓ בר ארייא; TA אַרְיָא TO Num 24:9, pl. אַרְיָון TJ Is 30:6, Sy ܐܪܝܐ, pl. ܐܪܝܘܬܐ LS 48, Ma 1#אריא, pl. אריאואתא MD 37) a. general: sg. ההוא אריא דנהים במעצרתא a certain lion which was roaring in the wine press (shed) *AZ* 70a(38); שמע אריא ועאל he heard a lion and entered (the town) *BM* 93b(19); *Ket* 30a(21); *San* 108b(46) [↓ אישתא]; אלהיכו לאריא מתיל your God is compared to a lion *Ḥul* 59b(28; V[11]); נפל עליה אריה a lion attacked him *Ber* 54a(34); *Šab* 151b(32); אריא רבי על בבין the lion is couched by the gates *Bo* 112:5; ואכליה אריא a lion devoured him *AZ* 26a(9); *Mak* 11a(41); *Ber* 60b(57); *Ket* 72b(25); *BQ* 85a(51) [↓ 1#ארבא]; אריא רכיבא mounted on a lion *Bo* 78:15; אריא דבי עילאי the lion of GN *Ḥul* 59b(23) [expl. ↓ טיגריס ib.]; משך אריה a lion's hide *ḤM* 44:26; pl. פגעו ביה הנך אריותא והוו קא נהמי לאפיה certain lions attacked him and were roaring at him *San* 59b(39); אונסא דאַרְיוָוֹתָא an unavoidable accident involving lions *Nid* 67b(17; HPP 214:21) [but v. ↓ 2#אריתא]; אקרקפי דארי on the heads of lions *Šab* 67a(31) [from an incantation]; אריוי *Bo* 78:12; b. metaphorically: sg. ארבעת לי אריא אמצראי you have made a 'lion' [i.e. an undesirable person] lie down on the border of my (field) *BQ* 114a(14); אריא אברחי לך ממצרך I removed the imminent danger [lit. chased the lion away] from the border of your field (by purchasing from a pagan) *BM* 108b(8); לאברוחי אריא מיני' קאמ' he says it to remove an imminent danger from himself *Ned* 62b(8) [avoiding a tax collector]; אריא קטילא קטלת you killed a dead lion [i.e. the act was worthless] *San* 96b(21); *Er* 78b(10) // *Švu* 22b(40) [↓ 1#רבע √ pe.]

Voc: אַרְיָא HGP 17b:12; Y: אַרְיָא *BQ* 116a(27; BAYTN 76).

1#אֲרִיךְ adj. **tall, long** (↓ 1#ארך√, פילפלתא אריכתא; TA אֲרִיךְ TJ Ezek 17:3, Sy ܐܪܝܟ LS 49, Ma אריכא MD 37) **1. tall:** a. general: sg.m. הנהו בתרי חד אריכא וחד גוצא אריכא רכיב חמארא two certain (men), one tall and the other short. The tall one was riding a donkey *BM* 81b(5); *ib.* 27b(17); גברא רבא אריכא a great (and) tall man *Šab* 59b(21) // *Ket* 103b(25); b. w. PN's: sg.m. ר' אבא אחא אריכא *Šab* 111a(19); *Ket* 104b(20); אבא אריכא *Ḥul* 137b(31); **2. long:** a. spatial: sg.m. האי אריך קקיה this one's [i.e. the goose's] neck is long *BQ* 55a(24) [↓ זוט mng. I.3]; מדעם דאריך something long *ḤM* 44:1; *Bek* 43b(13) [↓ שמיט]; אריכא *Šab* 140b(8); *BQ* 50b(37); *Zev* 28b(15); f. מ"ט תורא אריכתא גנובתא why is the ox's tail long? *Šab* 77b(26); pl.m. ... שקיטנאי אריכי שקי סומקי *š.*-birds whose legs are long (and) red *Ḥul* 63a(2); b. temporal: m. כולהו שבעה כחד יומא אריכא דאמו all seven (days of Sukkot) are considered as one long day *Suk* 45b(49) // *Beṣ* 30b(46; L); f. אריכא מילתיה his case [i.e. retrieving his money] is (now) drawn-out *TGAs42* 164:19; כולה טומא' אריכתא היא it is all one long (period of) impurity *Kar* 9b(10); *Ber* 4b(30); *Beṣ* 30b(46); *Ket* 37b(4); *Naz* 14a(17); תפלה אריכתא ... גאולה אריכתא a long גְּאוּלָּה/תְּפִילָּה *Ber* 4b(30; P); 3. in phrase **ברכתא אריכתא 'long' blessing, i.e. one which begins and concludes with the word בָּרוּךְ** [calque < MH בְּרָכָה) אֲרוּכָּה) MBerK 1:4]: sg. כולהי חדא ברכתא אריכתא נינהי all of them are (considered as) one 'long' blessing *Pes* 103b(15) [v. RaḤ]; pl. שיתא אריכתא six 'long' blessings *Ket* 8a(41)

Y: אֲרִיכְתָּא BAYTN 53.

– אֲרִיךְ וְקָטִין adj. **rectangular** (lit. long and thin; ↓ קטין adj.; SJLA אריכן וקטינן GAp 20:5 [of fingers], Ma עריכא וגאטינא MD 75; cf. Akk *ša kišāssu qatan*(SIG)*-ma u arik*(GID_2)*-ma* he has a thin but long neck CAD Q 173): sg.m. דאי כת' רחמנא סביב הוה אמינא אפלו עגיל מעגל ואי כת' רחמ' רבוע הוה אמינא אריך וקטין if the Merciful One had written (only) סָבִיב [cf. Ex 28:16], I would have said: "Even (if the altar) was merely rounded." And if the Merciful One had (only) written רָבוּעַ [ib. 27:1], I would have said: "(Even) rectangular" *Zev* 62b(34); דאריך וקטין דכי מצרף ליה כסלע a rectangular (piece of hide) which has the area of a *sela Ḥul* 55b(37); *Er* 22a(39) [pit]; *ib.* 88b(4) [courtyard]; pl.m. הנך יומי דאריכי וקטיני those days of the 'graves' [lit. rectangles, ref. to the shape of the grave] *Er* 65a(38)

While the phrase אריך וקטין is attested in other A dialects the special mng. 'rectangular' in JBA is not attested in any other A dialect. The mng. of the text אימ' דמארי' וקטי' *Ned* 38a(24; V[2]) is unclear; Y: אֲרִיךְ *Er* 88b(4).

2#אֲרִיךְ adj. **proper, fit** (BA אֲרִיךְ HALOT 1825) sg.m. אריך אמ' ליה לא אריך is it proper? He said to him: "It is improper" *Suk* 44b(23); *BM* 75a(30); ושטר מתנה דנן אריך ושריר דליזכי בה בכל באתי דינין לעלם this deed of a gift is proper and valid to gain entitlement by it in all courts forever *SŠHai* 7b(4); *ib.* 15b(19); 16a(4); *Geon* 171:3

Y: אֲרִיךְ *Suk* ib.

[אריסא ↓ **אָרִישָׁא** n.]

אריסותא n.f. **(uncertain)** sg. *Bo* 75:4

אָרִישָׁא, [אריסא] n.m. **tenant farmer** (< Akk *errēšu* CAD E 305, AIOA 49; ↓ אָרִישׁוּתָא; cf. JPA, MH² אריס DJPA 74, > Arab أريس Fr, AF 128) sg. אָרִישָׁא למארי ארעא משתעבד a tenant farmer is subjugated to the owner of the field *BM* 69a(28); ארעא לארישא משתעבדא the field is pledged to the tenant farmer (until the crops are ripe) *ib.* 73a(34); הא באתרא דשקיל ארישא פלגא והא באתרא דשקיל תולתא this refers to a place where the tenant farmer takes half (of the crop) and that to a place where he takes a third *ib.* 110a(37); 109b(9); איתי ארישא לקמיהו תמרי ורימוני the tenant farmer brought dates and pomegranates before them *ib.* 22a(38); ארישא הוא וארישא אדעתא דנפשיה קא עביד he is a tenant farmer, and a tenant farmer acts for his own sake *AZ* 21b(15); *ib.* 61b(26); *BQ* 92a(6); *ib.* 119a(3); *BM* 69a(19); *ib.* 74b(35); 103b(35); *Ket* 105b(32;

MGE 537:5); pl. וכי הוה אתו ארישיה מידברא הדר מקדיש להו when his tenant farmers used to come from the field he would recite the *qidduš* (over the wine) again for them *RH* 29b(5); *BM* 106b(10); לא עביד איניש דנחתי ארישי לארעיה ושתיק a person is not likely to remain silent while tenant farmers seize his field *BB* 46b(11); ולאחותי ארישי ולסלוקי ארישי to assign tenant farmers to work (on the field) and to remove tenant farmers *SŠHai* 6b(15); בעינא לאפושי ארישי I want (him) to increase (the number of) tenant farmers *BB* 12b(47)

Lit: Sok, KS 51 [1976] 468. The form w. *šin* [borrowed from the Babylonian dialect of Akk] is consistently found in all of the better mss. of BT and in the Geon. tradition and is the correct form in JBA [contra AIOA, op. cit.]. The form אריסא was borrowed from the Assyrian dialect of Akk into Western Aramaic [cf. SA אריס DSA 64, CPA ܐܪܝܣܐ Schulthess, LSp 18] is a corruption introduced into JBA from the common MH form אריס J 120; Y: אָרִיסָא *Ḥag* 25b(40; BAYTN 105).

אֲרִישׁוּתָא, [אריסותא] n.f. **tenancy** (< Akk *ārišūtu* CAD E 306; ↓ ארישא) sg. ארישותיה קא עביד (the pagan) is working his (own) tenancy *AZ* 21b(11); *ib.* 12; 22a(1); *BQ* 113b(42; **F**[1])

The term survived in late H in the phrase ארישות כרם Lucena 104:2; Y: אֲרִישׁוּתָא *AZ* ib.(BAYTN 175).

1# אֲרִיתָא n.f. **branch canal** (< Akk *ārittu* canal branching off at a right angle CAD A/2 268, AIOA 36; TA אֲרִיתָא pl. TO Ex 8:1) sg. ארית׳ דדלאי the canal of the water drawers *BQ* 50b(51); *ib.* 51a(21); 61a(34); *Ḥul* 107a(6); או נפל בְּאָרִיתָא ... או עמיקא אריתא עשרה פושכין if (an animal) fell into a canal, (and) if the canal is ten handbreadths deep *HP* 202:10(HPP 304:17)

RaḤ: אמת המים שמושכת מים מן הנהר והיא עמוקה ו׳ טפחים דהיינו אמה OHR BQ 59:30; Y: אֲרִיתָא *BQ* 50b(51; BAYTN 172).

2# אֲרִיתָא, עריתא, אֲרְיָיתָא, pl. **אֲרְיָיתָא** n.f. **chill, cold** (< עריתא [√2# ערי]; ↓ ערויתא; JPA עריתה det. DJPA 419, s.v. 2# עריה, Sy ܥܪܝܐ adj. cold LS 545; ↓ ערויתא) sg. משום למטבל בימני׳ תמינא׳ אריתא to bathe on the eighth day (in daytime) because of the cold *Nid* 67b(17; **V**[5]**M**); אישתא ועריתא fever and shivering *Bo* 132:10

Cf. however the Geon. rdg.: משום אונסא דארויתא *Nid ib.*(HP 136:18) [↓ אריא].

3# אריתא ↓ ארעיתא n.

1# ארך vb. **to be long, lengthen** (↓ אורכא, 1# אריך; JPA ארך af. #1, #2 DJPA 75, Sy ܐܘܪܟ pa. to lengthen, drag on in time, af. to lengthen LS 49, Ma ארך pe. MD 37) **Af. #1 1. to lengthen:** a. general: מאריך בדיומדין he lengthens the *d.*-walls *Er* 19b(16); כי הכי דתאריכו חיי so that you should live longer [lit. lengthen (your) life] *Ber* 8a(19); b. w. ↓ 1# אפא mng. 1, רוחא mng. 5b to be forbearing: מאריך אפיה וגבי דיניה He is patient and will collect His judgment *BQ* 50a(48); מאריך רוחיה *ib.*(**H**) [v. PT Šeq 48d(32) + //'s]; **2. to extend in time:** חזייה דהוה קא מאריך טובא he saw that he was taking a long time (in pronouncing אֶחָד) *Ber* 13b(33); חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה he saw that PN was taking a long time in his *tĕfilla* *Šab* 10a(15) [cf. Sy [illegible] PSmCom 29]

Af. #2 1. to lengthen: כי היכי דתוריך חיי so that you should live longer [lit. lengthen (your) life] *Er* 54a(10); *Ber* 8a(19; **P**); *IŠGF* 71:6; ולורכיה לוי"ו דתירוכין ולוי"ו דשיבוקין (in the *get*) he should lengthen the *waw* of תירוכין and the *waw* of שיבוקין *Giṭ* 85b(37); **2. to legally empower, give power of attorney** [denom. < ↓ אורכתא]: דמאן דמוריך חבריה one who legally empowers another *HP* 66:28; *ib.* 30; *OHT Qid* 72:2 [cf. GeonH: אורכתיה ib. 90:21]; *TGAs42* 8:1; *ib.* 14

2# ארך vb. **to soften, dress skins** (sec. rt. < ↓ √רכך af.; cf. Sy ܪܟܟ pa. to soften LS 730) **Pe. 1. to soften:** הוה קא אריך ליה לבסריה he was softening up his flesh *Šab* 33b(45; MGG 584:6,M) [↓ √חכך pe.]; דאריך להו מירך במייא he softens them well [i.e. the hard leather goods] in water *Šeel* 104:139; *ib.* 143; **2. to dress, prepare (of skins):** וציידנא טבי ... ואריכנא גוילי I shall catch deer and prepare the parchments *BM* 85b(22; **F**[1]**Ed**) // ואריכנא מגילתא *Ket* 103b(43) [leather sheets]

Lit: Eps, StI 120.

3# ארך vb. **to knead** (< ערך*; Sy ܥܪܟ LS 548) **Pe.:** הא דארך הוא ואפה הוא הא דארך ליה חבריה ויהב ליה ואפה this (refers to a case) where he kneaded and baked, that to where another kneaded for him, gave (it) to him, and he baked (it) *Men* 56a(41)

ארכבתא n.f. **uppermost layer of clay around a field** (↓ √רכב, 2# בוכרא, טפתא) sg. *BM* 103b(34)

Mng. based on expl. Ar [AC 1:288].

[ארכי ↓ אורבתא n.]

ארכן ↓ ערכן n.

ארכנותא ↓ ערכנותא n.

[ארכסא ↓ ארסנא n.]

1# אַרְמָאָה, אַרְמָא, abs. **אַרְמָאִי**, f. **אֲרַמִּיתָא**, pl.m. **אַרְמָאֵי** adj., n. **pagan** (↓ ארמיותא; TA אֲרַמִּי TO Lev 25:47, Sy ܐܪܡܝܐ LS 50) **I.** adj.: sg.m. קפילא ארמאה a pagan tavern keeper *Šab* 51a(25); *MQ* 12b(28); *Ḥul* 111b(28); **II.** n.: sg.m.abs. *SŠHai* 5b(4); det. האי מאן דבעי דלימות ליכחול מארמא let one who wishes to die smear a salve on his eyes by means of a pagan *Nid* 55b(39); *Pes* 113a(13); *San* 96a(12); חד ארמא *HG1* 264:30; *ib.* 265:31; *HP* 49:28; גיורא עד עשרא דרי לא תבזי ארמיא קמיה do not shame a pagan in the presence of a proselyte until the tenth generation *San* 94a(39; **F**[2]); בי ארמאה a pagan's house *AZ* 30a(45); *OHT Giṭ* 44:24; בר ארמאה the son of a pagan *Yev* 45b(37); f. בר ארמיתא *ib.*; pl.m. *Šab* 139a(55); *AZ* 31b(34); *Men* 42a(9); *SŠSad* 268:11; ארמאיי דבאלא pagans of the rural area *AZ* 11a(26; TGHark 22:16,RaḤ) [↓ 2# בלא]; כינופיא דארמאי an assembly of pagans *Giṭ* 11a(24) [sitting as a legal body]; סבי דארמאי the elders of the pagans *Qid* 33a(42); האי שיכרא דארמאי *š.*-beverage of the pagans *AZ* 31b(24); *ib.* 33b(29); 34b(3); 35b(52); 39a(37); 75a(10); *TGAs28* 192:13; יהודאי וארמאי Jews and pagans *Bo* 136:7

Y: אַרְמָאָה *Šab* 51a(25; BAYTN 318).

2# אַרְמָאָה, f. **אֲרַמִּיתָא** adj. **Syrian, Aramean** (*nisbe*-form < GN אֲרָם; TA אֲרַמָּאָה TO Gen 25:20, Sy ܐܪܡܝܐ LS 50) sg.m. דיקלא ארמאה a Syrian date palm *BQ* 59a(46); pl.f. תמרי ארמייתא Syrian dates *Šab* 143a(26); *ib.* 29a(29) [having edible stones]

The distinction bet. this entry and the prev. one is based on the vocalization tradition found in TA and Sy; however, since there is no explicit spelling אראמאה*, it remains uncertain; Y: אַרְמָאָה *BQ* ib.

אַרְמָיוּתָא n.f. **pagan state** (↓ 1# ארמאה; cf. Sy ܐܪܡܝܘܬܐ pagan LS 50) sg. כי הוינן בארמיותין when we were (still) in our pagan state *AZ* 70a(33) [**M**: כי הואי בגיות׳]; אף על גב דמהיל בארמיותיה even though he was circumcised when he was in his pagan state *IHP* 584:11

ארמל vb. **to widow** (denom. < ↓ ארמלתא; ↓ ארמלא, ארמלותא; Sy ܐܪܡܠ quad., quadref. LS 735, Ma ארמל quad. MD 38) **QuadRef. to become widowed:** תפיק בנאתך כלאתא לעלמא ולא ליתארמלן וליתיין לגבך you will marry off your daughters [lit. you will produce from your daughters daughters-in-law to the world], and they will not become widowed and come (to live again) with you *MQ* 9b(17; Sidra 9 148:6)

אַרְמְלָא n.m. **widower** (↓ √ארמל; Sy ܐܪܡܠܐ LS 735, Ma ארמלא MD 38) sg. וארמלא דנסיב בתולתא a widower who is married to a woman who has not given birth *HG2* 501:26

אַרְמְלוּתָא, abs. **אַרְמְלוּ** n.f. **widowhood, unmarried state** (↓ √ארמל; TA אַרְמְלוּ TJ Is 47:8, Sy ܐܪܡܠܘܬܐ LS 735) **1. widowhood:** sg. ונגדא ארמלותא דגברה the widowhood for her husband is prolonged *HP* 117:16 = *HG2* 249:26; **2. unmarried state:** sg.abs. טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו it is preferable (for a woman) to dwell in matrimony than to dwell in an unmarried state *Yev* 118b(38) // *Ket* 75a(17) // *Qid* 7a(35) // *ib.* 41a(23) // *BQ* 111a(2) [cf. לא איתיב ארמלו TJ Is ib.]

Geon. expl.: ארמלו יחידות OHT Yev 233:19 [mng. 2]; cf. also Akk *almānūtu* lack of support by a male householder CAD A/1 362, mng. 2; Y: אַרְמְלוּ *Yev* ib.(BAYTN 279).

אַרְמַלְתָּא n.f. **widow** (↓ √ארמל; TA אַרְמְלָא TO Gen 38:11, Sy ܐܪܡܠܬܐ LS 735, Ma ארמאלתא MD 38) a. general: sg. ארמלתא לא תרבי כלבא a widow should not raise a dog *BM* 71a(43) // *AZ* 22b(22); ארמלתא אחריותא איתמי the responsibility for indemnity for a widow (who sold property) is upon the orphans *Ket* 97a(17); *ib.* 54a(37); יתמא בר ארמלתא an orphan, the son of a widow *San* 109a(51) // *Nid* 69a(34); *Giṭ* 35a(24); בי ארמלתא the house of a widow *AZ* 30a(45); b. in a fig. sense: טובה דשתא דטבת ארמלתא happy is the year that *Ṭevet* is a widow [i.e. w/o rain] *Tan* 6b(28)

Y: אַרְמַלְתָּא *Tan* ib.(BAYTN 281).

1# ארנא ↓ הרנא n.

[2#ארנא ↓ ארונא n.]

אַרְנְבָא n.m. **hare** (TA אַרְנְבָא TO Lev 11:6, Sy ܐܪܢܒܐ LS 50, Ma ארנאב MD 38) sg. ארנבא חייא an uncooked hare *Ned* 65a(9)

אוּרְנְקָא, אַרְנְקָא n.m. **money bag, membrane** (< ἀρνακίς Lehnw 133; Sy ܐܪܢܩܐ f. LS 50) **1. money bag:** sg. ההוא ארנקא דצדקה דאתאי לפום@בדיתא a certain money bag of alms which was brought to GN *BQ* 93a(43); *ib.* 117b(28); ארנקא דדינרי a money bag of *denars Ber* 53b(27; **P**); *BM* 28b(11); *BB* 8a(56); pl. דיל' שניא נטירו' דארנקי מנטירותא דדינרי perhaps the (way of) guarding money bags is different from the (way of) guarding (loose) *denars BM* 44a(22); *Ket* 67a(38); ארנקי דדינרי *BB* 10b(50) [Var: אורנקי MGE 643:1]; **2.** in **ארנקא דמוחא membrane of the brain** [cf. Sy ... LS 809, mng. 4]: sg. ונפל קניא מטללא ובעא למיב(ז)עיה לארנקא דמוחיה a pipe fell from the ceiling and almost pierced the membrane of his brain *Ber* 19a(8)

Y: אַרְנְקָא *Ber* 53b(28; BAYTN 215).

ארס vb. **to betroth** (Ma ארס MD 38) **Pe.:** דארסה ומת he betrothed her and died *Yev* 64b(45); *Anan* 110:21; *Ket* 53b(17; **V**[5]); pass.part. אי אריסא ליה בת אחתא דיבמתיה if the daughter of the sister of his sister-in-law is betrothed to him *Anan* 109:9 **Itpe. to be betrothed:** איתארוסי *Yev* 43b(16); *HP* 110:19; בת איתרוסי a betrothable woman *Giṭ* 43a(43)

ארסא n.m. **poison** (JPA ארס DJPA 76) sg. *ḤM* 43:23

ארסנא* n.m. **barley groats** (< ערסנא* [cf. MH² ערסן Ber 37a(22)]; ↓ 1#חושלא; Sy ... LS 51) sg. מייתי חמירא ⟨ד⟩א⟨כ⟩⟨ר⟩סנא דשערי ואפי לה בגויה he brings leaven of barley groats [gloss: barley] and bakes it [i.e. the *tekhelet*] in it *Men* 43a(5)

Lit: Eps, Stl 38; AAC 67, s.v. ארכסנא; Löw, Flora 1:716 [ערסן]; for the identification, v. חושלא דשערי ... מאי ערסן *Ned* 41b(4) and ... BBah 780:19; Y: אַרְסְנָא *Men* ib.

ארע, ארי vb. **to occur, take place** (< √ערע*; Sy ܐܪܥ LS 51) **Itpe.**, w. **מילתא a matter occurred** [euph. for the death of a close relative]: רבה איתרעא ביה מילתא a close relative of PN died *MQ* 26b(45) [Var: איתירעא HP 170:27]; *ib.* 18a(3); *Ber* 46b(10); *RH* 34a(52; **M**); *Šeel*(Eps, St2 20:10)

Lit: Eps, Stl 177.

אַרְעָא, אַרָא, pl. **אַרְעָתָא** n.f. **earth, land, ground, field** (↓ אורח ארעא, ארעיתא, בת ארעא, סדנא דארעא, מרי שמיא וארעא, מרי ארעא, מילרע; TA אַרְעָא TO Gen 1:22, Sy ܐܪܥܐ LS 51, Ma 1#ארקא, pl. ארקאהאתא MD 39) **1. earth (in a cosmic sense):** a. general: sg. כל דירי ארעא all the inhabitants of the earth *San* 100b(39); מלכות ארעא the earthly kingdom [i.e. of the Davidic dynasty] *Ber* 49a(51); מארעא לעיבא תלת פרסי הוי it is three parasangs from the earth to the dark cloud *BB* 75b(26); אתעביד ליה ניסא וקפצא ליה ארעא a miracle took place for him and the earth contracted *San* 95a(45); אם בעית דתקפוץ ארעא קדמך if you want the earth to contract before you *ḤM* 43:19; b. // ↓ שמייא, רקיעא mng. 1: sg. כמא דאתפרשו שמיא מן ארעא as much as the sky was separated from the earth *ḤMGas* 94:10; מן תהום ארעא ועד רום רקיעא from the lowest part of the earth [lit. the abyss of the earth] and up to the highest part of the sky *SŠHai* 6b(11); בריך רחמנא דברא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא blessed is the Merciful One who created the earthly kingdom similar to the heavenly kingdom *Ber* 58a(43); ואותבה לחד גפא בארעא וחד ברקיעא he placed one wing on the earth and one in the sky *Giṭ* 68b(40); אוקמיה לדוד בין שמיא לארעא he placed David between the sky and the earth *San* 95a(48); *Bek* 8b(34); דאיכא בארעא לא ידעת דאיכא ברקיעא ידעת you do not know what there is on earth. Can you know what there is in heaven? *San* 39a(18); ני(ת)סרון בארעה וניחתמון בשמיא let them be bound on earth and sealed in heaven *Bo* 21:15; **2. land, country:** a. general: sg. מן יומא דגליתון מן ארעכון from the day that you went into exile from your land *Šab* 116b(6); *Meg* 26b(2); *BQ* 93a(9); ארעא מכבלתא דלא עבדא פירי a 'bound' land that does not produce fruit *Šab* 54a(15) [expl. GN כָּבוּל 1K 9:13]; ארעא דחשוכא a land of darkness [i.e. Babylonia] *Men* 52a(27) [+ //'s; ↓ חשוכא mng. 1]; קשישי ד(א)רא the elders of the land [i.e. Eretz Israel] *Pes* 113b(8); b. w. GN's:

sg. ארעא דישראל the Land of Israel *Meg* 22a(49); *Ket* 111a(21); ארעא דמצרים Land of Egypt *Soṭ* 13a(25); ארעא דסדום Land of Sodom *Šab* 67a(27); **3. earth (in a concrete sense), ground, soil:** sg. רווח ליה ארעא תותיה the ground under him became wide for him [i.e. it opened up to let him hide] *San* 95a(39); האי שופרא באלי בארעא this beauty will waste away in the ground [i.e. the grave] *AZ* 20a(33) // *Ber* 5b(33); דעציה לניסכא בארעא he stuck the lance into the ground *San* 95a(46); *AZ* 76b(16); חוק בארעא hollow out (a space) in the ground *BB* 7a(3); מירב' רבו מארע' מינק מאויר' ינקי ולא מארע' (mushrooms) do indeed grow out of the ground, (but) they actually draw their nourishment from the air and not from the ground *Ned* 55b(13) // *Ber* 40b(41); לרפויי ארעא to loosen the soil (of the field by plowing) *MQ* 2b(13); *Ned* 41b(38); *BB* 17b(27); ארעא סמיכתא היא it is compact earth *Šab* 100b(38); היא ועפרה וארעה it [i.e. the property], its earth, and its soil *SŠHai* 6a(5); **4. ground, lowest level, bottom:** sg. שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא the emperor took his crown and placed it on the ground *Giṭ* 57a(18); *ib.* 68b(17); *AZ* 71b(8); האי איסתוורא עד ארעא נחית the '.-portion (of the leg) reaches the ground *Ara* 19b(28) // *Yev* 103a(29); שדוה מאיגרא לארעא they threw it from the roof to the ground *Ket* 104a(11); *Tan* 3b(42); *Pes* 101a(10); *Qid* 40a(14); *Ḥul* 51a(42); וסגדין עד דדבקין אפיהן על ארעא they bow down until their faces touch the ground *Anan* 19:18; דנפל ליה חצינא דבי נגרי שבע שנין ולא מטא ארעא the ax of the carpenters' shop descended (in the sea) for seven years and did not reach the bottom *BB* 73b(31); *Ber* 37b(44) [↓ 1#כוכא]; **5. field, arable land** [LS ib., mng. 4, Ma ארקאהאתא ודישתאתא fields and deserts MD ib.]: a. general: sg. חדא ארעא one field *Ket* 69a(31); ארעא אחריתי another field *BM* 16a(17); ארעא דמקרבא למתא a field which is close to the town *Ket* 80b(15); *Giṭ* 73a(20); האי מאן דמתקין ארעא אדעתא דבידרי one who prepares a field for the sake of a threshing floor *MQ* 10b(13); מאן דשביק ארעא one who bequeaths a field *Ket* 50b(5); ארעא לארישא משתעבדא the field is pledged to the tenant farmer (until the crops are ripe) *BM* 73a(34); *ib.* 104b(23); 108b(33); *SŠHai* 7a(15); כי הוה זבין ארא when he was buying a field *Qid* 26a(15; TGAs28 37:27); מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא let the one who pays the land tax receive the usufruct of the field *BB* 54b(17); בעינא דתיזדבל ארעאי I want my field to be manured *BM* 103b(5); דכריב ליה לארעיה someone who is plowing his field *BB* 36b(10); ארעא לזרעא וארעא לבתי a field for sowing and a field for (building) houses *BM* 108b(34); חיטי דארעאי בעינא I want the wheat of my field *ib.* 105a(20); pl. תרתי ארעאתא two fields *BB* 61b(38); *ib.* 168b(14); *BQ* 116b(49); *BM* 106a(25); זל ארעתא דכולי עלמא everyone's fields decreased in value *BQ* 7a(31); b. w. measures: גריוא דארעא a *g.*-measure of land *ib.* 96a(8); קטינא דארעא a plot of land *BM* 75b(41)

Y: אַרְעָא *Ber* 18b(52; BAYTN 76).

– ארעא סמיות ↓ סמיות n.

אַרְעִיתָא, אריתא n.f. **lowest part, bottom** (↓ ארעא mng. 4) sg.cs. ארעית תהומא the lowest part of the abyss *BB* 63b(8); det. ארעיתיה *SŠHai* 11b(15); ארעיתא דמנא the bottom of the vessel *AZ* 71b(6); *Yom* 48a(5) // אריתא דמנא *Men* 11a(29); ארעיתא דמוחיה the bottom part of his skull *Ket* 77b(21)

Y: אַרְעִיתָא *Ket* ib.

ארק ↓ √ערק vb.

1#אַרְקְתָא, ערקתא n.f. **shoe thong** (< ערקתא; ↓ 2#רקתא; TA עַרְקַת מְסָנָא TO Gen 14:23, Sy ... 4# LS 550, Ma 2#ארקא*, pl. ארקיא MD 39) sg. ערקתא דמסאנא *San* 74b(1); *BB* 21a(21); *Švu* 30b(20); ארקתא *Yev* 102a(31) pl. ארקתא *Ber* 43b(49)

Geon. expl.: ארקתא דמסאנא תרגום [שרוך] נעל TGAs42 169:1; TGWeisz 80:3; Nöld, MG 58[2]; Y: אַרְקְתָא *Yev* 102a(31; BAYTN 182).

2#אַרְקְתָא n.f. **fluke worm** (cf. ↓ ערקא) sg. *Šab* 109b(18; TRN 628:5) [Var: ערקתא Ar (AC 6:275); **O:** אירקתא; **M:** ארקאתא pl.]

Geon. expl.: שרץ שיוצא בצואתו שלאדם ודומה לזרע דלועים [וקורין] אותו ישמעאלים חב אלקרע TRN 628:5, i.e. حَبُّ القَرْع pumpkin seed; שמה בלש' ישמע' עלקה שאוחזת בעיקר לשון ואין יכול לא לבלוע ולא לדבר GnK5 168:27. Löw, Lehnw 134, rejects a Gr derivation; Y: אַרְקְתָא BAYTN 182.

אררא, ערדא, pl. ארדואתא, ערדואתא n.m. **sack** (< ערדא; Sy ܥܪܕܐ [text: ܥܪܕܐ], expl. as ܥܪܕܐ ܕܟܬܢܐ الغرارة BAli 1:5282, BBah 981:21, > Arab غرارة Fr, AF 203) sg. עראו(ר)ה *OHT BQ* 8:22; pl. תליסר ארו(ר)אתא דתיבנא thirteen sacks of straw *Švu* 29b(4) // *Ned* 25a(49)[1]; [1]אדריאתא *OHP Ned* 84:23

Geon. expl.: וכל עין בלשון טיית ‹גימל› גוד(ר)רה שהוא בלשוננו עוד(ו)ר(א)רה OHT BQ ib., i.e. غرارة [v. Eps, ib.[b]]. The // in PT Švu 34b(28) has פחלוין(?) basket DJPA 428; Lit: Sok, Mutual Elucidation 406.

1# אַרְשִׁיתָא, pl. ארשיאתא n.f. **power of attorney** (↓ √2# רשׁי; MH² הרשאה J 369) pl. בארשיאתא ואורכאתא מקלין רבנן the Rabbis are lenient in various types of powers of attorney *TGHark* 93:22

2# ארשיתא, ארשיותא n.f. **an advance meal** (which must be repaid later; lit. a benefit; ↓ √1# רשׁי, פורענא; Ma ארשיתה his loan Jbl 55:3; cf. Sy ܐܪܫܝ to give a gift LS 745) pl. הא בארשיאתא הא בפורענא this refers to advance meals, that to the repayment meal *MQ* 22b(22; HP 168:19) [Var: ארשיתא HGl 434:66]

Lit: Löw, Hoffmann Vol 121; Eps, Stl 49, compares Ma: כד שושבאניא מארשין בשיול ופורענא האויא בית קובריא when the groomsmen prepare the advance meal in Sheol, and the repayment meal is in the cemetery Jbl 114:6.

אשא n. **word in charm formula** אשא כלבא אכס(')א' 'ר תרנגולתא *Giṭ* 69a(8)

אשד vb. **to spill out, shed** (Sy ܐܫܕ LS 52, Ma אשד MD 40) **Pe. 1. to spill out:** מיבעי למישדנון ‹יא›בדוכתא דמדל he must spill out (the water) in a raised place *HP* 14:6; **2. to shed (of blood):** גבר אשיד דם a man (who) sheds blood *Šab* 156a(43)

Itpe. to be spilled out: ריאה דמישתכחא דקא מיתאשדא כולה ככוזא דמיא a lung all of which is in a state that is spilled out like a pitcher of water *HP* 200:17 [cf. Ḥul 47b(41)]; דאיתשוד חמימיא the hot water was spilled out *Šeel* 10:131(Eps, Stl 104:24); *ib.* 39:41

Lit: Eps, Stl 104.

אֲשׁוּחָא n.f. **fir tree** (*Abies*; < Akk *ašūḫu* CAD A/2 478; Ma 1# אשוהא MD 40, Arab شوح Wehr 492) pl. ארזי ואשוחי cedars and fir trees *Šab* 157a(5) // *Beṣ* 30a(40; V[17]) [cf. Ma: ארזא מן גינתאי עריק ואשוהא קפיל מן בונכה a cedar was torn from my garden and a fir was felled from its garden bed MD ib.]

Geon. expl.: אשוחי עץ הוא והוא נקרא בל"ע [- בלשון ערבי] שוח ומהן עושין תרני הספינות הטובות והוא כמין ארז אלא שיאריך עצו מן הארז והוא יותר סובל מן הארז Ar [OHP Beṣ 58:27]; Lit: Löw, Flora 3:39; Pfl 60. This is most likely a loanword since the Akk word is borrowed from Sum where it may also not be native [v. CAD supra]; Y: אֲשׁוּחֵי *Šab* ib.(BAYTN 66).

אַשִׁין, אַשׁוּן adj. **hard** (< עשׁין/עשׁוּן*; Sy ܥܫܝܢ LS 552, Ma אשניא MD 41) sg.m. אשון *Ḥul* 122a(37; V[11]) [≠ ↓ רכיך]; *ib.* 136b(15); pl.m. *ib.* 76a(31); הא ברכיכי הא באו(י)שוני this refers to soft (gourds) and that to hard ones *Ned* 49a(26) [cf. Ma יארקוניא רגיגיא מיתכליא מן קודאם אשניא Gs 3:13]; מה חירובין דאשוני אף שחת דאשונא just as carobs which are hard, so fodder which is hard *Šab* 155a(36); *ib.* 155b(6)

Lit: Nöld, MG 40; 58[2]. Ar [AC 1:319] reads always עשין; Y: אֲשׁוּנָא BAYTN 66.

אשור ↓ √1# אשׁר vb.

אשחתא n.m. **an ailment** (↓ שחתא) sg. *ḤM* 39:1

אשישא ↓ 2# שׁישׁא n.

1# אֲשִׁיתָא, pl. אשיאתא n.f. **wall** (< Akk *ašītu* B metal part or decoration of a door CAD A/2 441, AIOA 37; Ḥaṭ אשית DNWSI 123, Ma אשיתא wall MD 40, Sy ܐܫܝܬܐ column LS 52, > Arab آسية column Fr, AF 11) sg. ההוא גבר' דהוה בני אשיתא אחורי כוי דחבריה a certain man who was building a wall behind the windows of another (blocking his view) *BB* 7a(18); *ib.* 34; *TGAs28* 25:15; אשיתא דאפדנא ברייתא the outer wall of the mansion *Er* 25b(13); *Ber* 56a(45; MSM 142:17); ואיתפרק ליה אשיתא the wall split for him *ib.* 54a(39); חדא אשיתא פלגא חדתא ופלגא עתיקא a partly new (and) partly old wall *BB* 7a(23); ההיא אשיתא רעיעתא a certain unsound wall *Tan* 20b(25); *ib.* 21a(5); דסברת לא תיתרע אשיתאי אנא נמי לא תיתרע אשיתאי you are of the opinion: "My wall should not become unsound." I also (am of the opinion): "My wall should not become unsound" *BB* 6b(29); *ib.* 6a(30); 7a(21); 59a(5); pl. אשיאתא *SŠHai* 6a(5) [of a property]; *ib.* 11b(14); חזינהו לאשייתא דביתיה דמשחרן he saw that the walls of his house had become black *Ber* 28a(32); שחרתא דאשיאתא the blackness of the walls *BQ* 20b(28); *BM* 117b(14)

Lit: Nöld, MG 113; Y: אֲשִׁיתָא *Ber* 54a(39; BAYTN 27).

2# אֲשִׁיתָא, pl. אשיאתא n.f. **metal plaque** (perh. < Akk *ašītu* B metal part or decoration of a door CAD A/2 441) pl. ואית לן אשיאתא חקיק עלוהי we have metal plaques on which is engraved ... *BB* 73a(19; MGG 32:1)

Arab expl.: צפאיח חדיד i.e. صفائح حديد metal plates [v. ספר המרגליות MGG ib.[1]].

1# אַשְׁכָּבְתָּא n.f. **eulogy delivered up to a year following the death of the deceased** (↓ √1# שׁכב) sg. אשכבתיה דר' PN's eulogy *Ket* 103b(12; V[5]); *ib.* 13

Geon. expl.: נשיא שנפטר וכן שונאי' חכמים בין גדולים בין קטנים אם נפטר בניסן או באייר או בסיון או בתמוז או באב או באלול מספידין אותו בישיבה שבאלול ולישיבה של אדר ושם הספד השני אשכבתא TRN 424:2. The Talmudic text Ket ib. refers to a eulogy delivered a year after the death of the deceased [cf. rdg. ib. 14(MGG 873:6): ההוא כובס דכולה שתא הוה ההוא יומא לא הוה].

Lit: G. Alon, Lešonenu 16[1949] 144+; Y: אַשְׁכַּבְתֵּיה *Ket* ib.(BAYTN 281).

2# אשכבתא ↓ אשכפתא n.

אשכבתא, אַשְׁכַּפְתָּא n.f. **shoemaking** (↓ אושכפא; cf. Sy ܐܫܟܦܘܬܐ LS 777) sg. סכינא דאשכפתא shoemaking knife *BM* 116a(16; Ar [AC 6:53, s.v. סכין], א"ס) [H: סכינא דאשכבתא]; *Šab* 123b(15)

Geon. expl.: סכין אל דביחה GnK5 169:14, i.e. سكين الذبيحة knife for a sacrificial animal; Y: אַשְׁכַּבְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 281).

אַשְׁכְּתָא, pl. אַשְׁכֵי n.f. **testicle** (Sy ܐܫܟܬܐ, pl. ܐܫܟܐ LS 52) pl. *ḤM* 38:9

1# אַשְׁלָא, חשלא n.m. **rope, a measure** (< Akk *ašlu* A rope CAD A/2 447, AIOA 39; OfA אשל surface measure DNWSI 124, אשלן AOFCI 191, Sy ܐܫܠܐ LS 53, Ma אשלא MD 41, > Arab أشل Fr, AF 93) **1. rope:** a. general: pl. דמתיחא באשלי מלעיל (the animal) is pulled by ropes from above *Suk* 23a(43); מישדי אשלי to twist ropes *Suk* 16a(6; M²); b. for towing a boat [cf. CAD ib., mng. 1.a]: pl. מתח לה באשלי (PN) towed it [i.e. the boat] with ropes *Ket* 85a(3); אמתוחי אשלא *BM* 107b(48) [along a canal]; *ib.* 53; אשלא יתירא an extra tow rope *ib.* 79b(14; F[1]); c. for measuring [cf. CAD ib., mng. 1.b]: pl. אייתו אשלי ומשחו bring ropes and measure *Bek* 8b(36); d. used fig. for authoritative traditions: pl. דתליא באשלי רברבי (the matter) originates from great men [lit. is hung on large ropes] *Beṣ* 27a(19) // *BB* 31b(25) // *AZ* 7b(36); *Ket* 67a(37); **2. a measure of length** [cf. CAD, ib., mng. 2]: sg. בניסן מרחקי מההוא דוכתא חד אשלא ובתשרי מרחקי תרי אשלי in *Nisan* (the boats) are at a distance of one '.-measure from that place, and in *Tišri* they are at a distance of two '.-measures *BQ* 116b(24)

Expl. Ar: חבל שעושין מפשתן או קנבוס ויש שעושין חבלים מן חריות של דקל ומושכין בהן את הספינה AC 1:316. Note that since the A word for 'tamarisk' is אתל* [cf. Arab أثل, Sy ܐܬܠܐ Pfl 65], the derivation of אשלי רברבי from BH אשל should be rejected [v. Eps, PLA 259, contra Löw, Flora 3:400], and the form אשלא TJ 1S 22:6 should thus be considered a Hebraism. This is poss. the mng. in והא רב הונא אפקר חשוולי did PN not, in fact, declare the ... ownerless? *BQ* 30b(41) [M: אושלי; v. Geon. expl., OHP ib. 128:22]; Y: אַשְׁלָא *BQ* ib.(BAYTN 76).

2# אַשְׁלָא n.m. **a rush** (< Akk *ašlu* B CAD A/2 449) pl. אשלי דפוריא עתיקתא rushes of (the mattress of) an old bed *Giṭ* 69a(19) [in a medical recipe; cf. Akk *eršu ašli* mattress filled with rushes CAD E 316]

Geon. expl.: אשלא דפוריא כ?רט פראש OHT Giṭ 155:13, i.e. ... فراش

אשלאגא, אַשְׁלָגָא n.m. **an alkaline substance** (↓ שולגא; MH אַשְׁלָג MŠabK 9:5; cf. Akk *ašlāku* fuller, washerman CAD A/2 445) sg. אשלגא שמיה it is called '. *Nid* 62a(21) [expl. MH אַשְׁלָג Mib. 9:5; ↓ √נפק af., mng. I.a.4; Var: אשלאגא GC 115:3]

Lit: Löw, Pfl 305; Flora 1:648+; Y: אַשְׁלָגָא *Nid* ib.(BAYTN 215).

אַשְׁלָמְתָא n.f. **a type of demon** (↓ √שׁלם; Sy ܐܫܠܡܬܐ SIB 200, Ma שאלאמתא, אשלאמאתא MD 41, 442) sg. *Bo* 35:8; *ib.* 49:9; 75:4; 94a:6; pl. 38:9; 43:1; 80:6; 120:2

אשף, עשף vb. **to cast a spell** (denom. < Akk *āšipu* exorcist CAD A/2 431, AIOA 38; ↓ אישפא, אשפיתא; Sy ܐܫܦ LS 53, Ma אשף MD 41) **Pe.:** אשיפנא לכון באישפא דיומא ואישפא דליו[יתן] תנינא I shall cast upon you a spell of the sea and a spell of Leviathan, the sea monster *Bo* 2:3; *ib.* 29:8; 52:6; pass.part. עש'יפין' *ib.* 86:1

[**אשפא** n.m. **(uncertain;** ↓ אושכפא) sg. גירדא

דאשפא scraping of ... *Ket* 77b(18; RaḤ,Ar [AC 2:356], MGG 226:2) [but גירדא דאשכפא Ar (OHR ib. 59:3)]

Geon. expl.: גירדא דאיזגא וגירדא דאישפא סמנים (הם) ועשבים הם [מה שאושכפין גורדין מן TRN 646:3; expl. Ar: ואי אפשר לבו[רד] העורות AC ib.; Lit: AAC 71.]

אשפורא ↓ אשפרא n.

אשפיזא ↓ 1# אושפיזא n.

אַשְׁפָּרָא n.m. **mender of garments** (< Akk *išparu* weaver CAD I/J 255, AIOA 59; Sy ܐܫܦܪܐ tailor BBah 310:24) pl. מאני לאשפרי היכי יהבינן להו how do we give (womens') garments to the menders? *AZ* 20b(17; Ar [AC 1:322]) [J: אשפורי]; אושפרא *TGDr49* 94:16

Expl. Ar: אומנין שמתקני הבגדים AC ib.; Y: אַשְׁפּוּרֵי *AZ* ib.

אשפשנדי n.m. **(uncertain)** sg. זבינונון לאשפשנדי וכתבו ליה שטר זביני גמירי מן בי דינא דמגנה they sold them to the ..., and wrote him a deed of a complete sale from the court of GN *TGAs28* 23b:18; *ib.* 24:19; 26; מחיבין לשלומי ליה לאשפש׳ מאי דאפסידו עליה they are required to pay the ... the loss they caused him *TGAs28* 24b:8

Lit: H.Z. Hirschberg, A History of the Jews in North Africa, 1, Leiden 1974 219, deals with the above responsa and translates here 'cook' from P. But this is incorrect, since this should be *āšpaz* [courtesy Sh. Shaked].

אשקוקא n.m. **fictitious word for שבועה 'oath'** sg. אשקוקא לא אמ׳ כלום (if he said) '., he said nothing *Ned* 10b(28)

Y: אַשְׁקוּקָא BAYTN 242.

אַשְׁקַלְתָּא n.f. **deed of sale** (↓ √2# שקל; cf. Akk *mašqaltu* payment CAD M/1 382) sg. חתם רבה בר בר חנה אמודעא ואאשקלתא PN signed on a *m.*-document and on a deed of sale *BB* 48b(15); *ib.* 17; 18; 19

Expl. Rashi: שטר המכירה; Y: אַשְׁקַלְתָּא *BB* ib.(BAYTN 281).

1# אשר vb. **run, make haste** (?; etym. unknown) **Pe.:** אשור הייה run quickly *Ber* 57b(56) [P: רהוטו]; *Giṭ* 34a(29); אשור הייא אשור הייא *Šab* 119a(12)

Lit: Nöld, MG 229[1] [2pl.m. imper.].

2# אשר vb. **to strengthen, believe** (sec. rt. < ↓ √שרר af.; ↓ אשראי, 1# אשרתא) **Pa. 1. to strengthen:** תמרי ... מאשרן dates strengthen *Ket* 10b(48) // *Giṭ* 70a(14); **2. to believe** [Sy ܫܪܪ af. LS 803, mng. 4]: מית חברך אשר איעתר לא תאשר (if you were told that) your friend has died, believe; that he became rich, do not believe *Giṭ* 30b(7)

Af. to strengthen: אי איישר חיל יותר מהילל איבטליניה if I can make my strength exceed that of PN, I shall abolish it *Giṭ* 36b(31)

RaḤ: מאשרן שנותנין לו כח OHR Giṭ 46:23 [mng. 1].

אַשְׁרָאִי n.m. **credit, outstanding credit** (↓ √2# אשר, 2# אשרתא) sg. אית לן אשראי we have outstanding credit *BB* 22a(21); עד דעקריתו אשראי דידכו until you abrogate your outstanding credit *ib.* 22; *BM* 63b(34); יהב באשראי לעניים he gave (merchandise) on credit to poor people *TGHark* 99:32; *ib.* 23; *SŠHai* 9b(17); *ib.* 17a(18); לזבוני באשראי to sell on credit *TGHark* 100:9; כל אשראיי ספק אתי ספק לא אתי it is doubtful whether all outstanding credit will be repaid [lit. come] or not *Pes* 113a(21) [expl. as לא תיתיב מידעם באשראי do not give anything on credit TGHark 100:1]; ואבד ההוא אשראי he lost that outstanding credit *TGHark* 99:32; חובות ואשראי debts and outstanding credit *SŠHai* 17b(8)

Since the voc. tradition of this word and its usage is as a sg. n., its gram. form is uncertain. Voc: אַשְׁרַאי HPP 71:18; Y: אַשְׁרָאִי *BM* 63b(34).

1# אַשַּׁרְתָּא n.f. **strength, certification of a document** (↓ √2# אשר, אשראי, √שרר af.; mng. 1: Ma 1# אשאר well, thoroughly MD 39; mng. 2: MH² אשרת הדיינין J 130) **1. strength:** sg. *Giṭ* 62a(39) [spoken as encouragement to workers]; **2. certification of a document:** sg. בין עדים לאשרתא between the witnesses and the certification (on the document) *BB* 163a(16); *ib.* 19; 23; האי אשרתא דדייני the certification of the judges *Ket* 21b(13) [= MH² אשרת הדיינים PT Giṭ 50c(29)]; *ib.* 85a(48); *Giṭ* 26b(33); *Lucena* 240:3

Expl. RaḤ: יישר כחכם היינו החזוקו אלא שבלשון זה היה אומר OHR Giṭ 41:9 [mng. 1]; Geon. expl.: קיום השטרות TGAs42 150:22 [mng. 2]; Voc: אַשַּׁרְתָּא HGP 44a:29; Y: אֲשַׁרְתָּא BAYTN 284.

2# אשרתא n.f. **(uncertain;** ↓ אשראי**)** sg. אשרתא דסרבלי ... for *s.*-garments *Giṭ* 14a(43)

Expl. Ar: credit, bundle AC 1:323, s.v. 2אשר; v. also Agur 35:5.

אשתא n.m. perh. **bottom, lowest part, hold** (√שתת; Sy ܐܫܬܐ LS 810, ܐܫܬܐ ܕܐܠܦܐ PSm 411) sg. ההיא ארבא דטבעא באשתא a certain boat which sank (in the canal) up to its hold *Pes* 40b(2) [Ed: חישתא]

Mng. uncertain.

[אשתומא ↓ שתומא n.]

[אשתימא ↓ אישתיאמא n.]

אִשְׁתְּקַד adv. **last year, previous year** (cf. Akk *šaddagda*, etc. last year CAD Š/1 38; Sy ܐܫܬܩܕ(ܡ) LS 53) אתא ראש השנה אשתקד וצעריה he came on New Year's day last year and vexed him *Ber* 27b(45); לייתי מדאישתקד let him bring (barley) from that of the previous year *Men* 84a(18); *Šab* 87b(36); *Beṣ* 5b(24); *RH* 30a(44); *Pes* 78b(57); *Suk* 41a(33)

Lit: AIOA 96, w. prev. lit. [loan from Amorite]; Y: אֶשְׁתָּקַד *Pes* 3b(52).

אַתְּ pron. **you** (sg.m.; Sy ܐܢܬ LS 31, Ma 1# אנאת MD 24; ↓ אנת) a. in non-verbal phrases: 1) subj.: את מלוד you are from GN *Pes* 62b(22); את בבלאי you are a Babylonian *Ḥul* 50a(10); לאו רמאה את you are not a deceiver *BM* 28b(34); אבא את you are PN *Yom* 87a(50); *Ber* 62a(16); *Giṭ* 56a(53); אנא ואת אחי I and you are brothers *Yev* 97b(15); את תלמידא you are the apprentice *San* 109b(53); 2) pred.: מאן את who are you? *Qid* 81b(11); 3) as a copula: את בראי דידי את you are my own son *Yev* 37b(27); *ib.* 30; 36; את בר חד בניסן את you hold a deed written on the first of *Nisan* [lit. you are the son of the first of *Nisan*] *Ket* 95a(2); b. in verbal phrases: 1) w. pf.: את הוא דאמרת you are the one who said *BB* 125a(3); את גרמת לנפשך you brought it upon yourself *San* 107a(42); 2) w. imp.: את גופך לא תתשיל לי you, yourself, will not be lent to me *BM* 94b(8); וניבעי רחמי אנא ואת let the two of us [lit. I and you] pray *Ber* 31b(48); 3) w. imper.: את עול תא you, come in (to the school) *Švu* 34b(5); את אימא you, say! *AZ* 11a(15); *San* 19a(50); 4) w. part.: את עבדת לי יקרא are you honoring me? *Ber* 48a(25); את מפרשת שמעתתא דרב you make a distinction in PN's legal traditions *Ḥul* 57a(36); אנא מפטימנא ואת שקלת shall I fatten (the animal), and will you take (the increase in value)? *BQ* 65a(12); c. as an extraposited unit: את דסבירא לך you who are of this opinion *RH* 34b(14); *Bek* 44b(12); את לבך אנסך your heart induced you (to swear falsely) *Švu* 26a(38); d. after כגון: לאו כגון את not like you *Pes* 113b(2)

Y: אַתְּ BAYTN 341.

1# אָתָא, pl. **אָתְוָותָא** n.m. **letter** (Sy ܐܬܐ, pl. ܐܬܘܬܐ LS 53, Ma 2# אתא, pl. אתואתא MD 42) pl. כל אלפא ביתא דאתואתא the whole alphabet of letters *HG1* 491:34; אתותוהי דרזא דנן the letters of this spell *Bo* 133:7; אילי(ה)ון אתו(י)(ו)תא *Bo* 80:8

[2# אתא ↓ יותא n.]

אַתּוּ, אַתּוּן, אַנְתּוּן pron. **you** (pl.m.; TA אַתּוּן TO Gen 29:4, Sy ܐܢܬܘܢ LS 31, ModMa אתון MD 25, s.v. אנאתון) a. in non-verbal phrases: אע״ג דרבנן אתון דקשישי אתון even though you are scholars : you are experienced *Ber* 46b(20) [double rdg.]; *Soṭ* 31a(29); דרדקי אתון you are young *BB* 142b(36); אנא ואתו הא תלתה I and you are, in fact, three *Pes* 110a(32); אתון חכימין you are wise *Qid* 33b(36); b. in verbal phrases: 1) w. pf.: ואנתון ידעתון באונסאי you knew about my difficult straits *SŠHai* 16b(14); 2) w. imp.: ואתון לא תסברוה מיהא could you not elucidate it from this? *Ket* 60b(38); 3) w. imper.: אתון בעו מינאי you, ask me *BQ* 59b(7); אנא שתאי מדידכו אתון נמי שתו מדידי I drank from yours. You, also, drink from mine *San* 67b(36); ואף אנתון שמיתו יתיה you, also, excommunicate him *Dec* 3:9; *ib.* 4:9; 6:6; *TGHark* 84:14; 4) w. part.: אתו הכי מתניתו לה אנן איפכא מתנינן לה you transmit it in this manner, (and) we transmit it in an opposite manner *Bek* 5a(8); *Er* 54b(52); *Tan* 7b(13); *BM* 47a(28); *Ḥul* 48a(15; H²); אי ציתיתו לי אתון if you listen to me *San* 30a(26); *RH* 21a(26); *Tan* 7a(54); *Ket* 27b(38); *BQ* 99b(26); אתון חשיביתו למבעי עלוהי רחמי you are (sufficiently) important to pray for him *Tan* 15b(42); אתון שליטין ומעורין וקטלין ומפקין כל שידי you rule, blind, kill, and remove all the demons *Bo* 33:9; *ib.* 17; 43:4; 48:5; 52:17; 60:4; 70:7; 112:7; c. as an extraposited unit: אתון כל מה דבעיתו עבידו ביה you, do whatever you want with him *Ber* 58a(41); *Šab* 37b(34); אתו גופיכו לא קפדיתו אהדדי you, yourselves, are not particular about each other *BM* 37a(41); אתון דיתביתון אציפונא דארץ ישראל you who live along

the north of Eretz Israel *BB* 25b(33); אתון במאי תבריתו להו with what do you moderate them [i.e. vegetables]? *Ber* 44b(45); *San* 108b(44); אתון אית עליכו אימתא דמלכותא you have the fear of the government upon you *AZ* 65a(14); *Ḥul* 107a(1); אתון שאיליתו לי I have borrowed you [lit. you are loaned to me] *BM* 97a(24; V[22]); d. after כגון: כגון אתון דלא מתחמי לכו שיעורא like you who have never seen the size (of an Italian *as*) *Ḥul* 54b(13)

Lit: Eps, Gr 21; Y: אַתּוּן *Ber* 46b(20; BAYTN 341).

אַתּוּנָא n.m. **oven, furnace** (< Akk *atūnu, utūnu* kiln, furnace AHw 1445, AIOA 110; ↓ בי אתונא; TA אַתּוּנָא TO Ex 19:18(Var), Sy ܐܰܬܽܘܢܳܐ LS 55, Ma אתונא MD 43, > Arab أَتُون Fr, AF 26) sg. ההוא אתונא דהוה גריפא נורא הוא a certain oven in which the fire [i.e. the coals] had been raked *Ket* 67b(38); גוי דשדא סיכת' לאתונא a pagan who threw a coulter into an oven *AZ* 38a(29); *Šab* 74b(11); פומה דאתונא the mouth of a furnace *Bo* 135:3

Y: אַתּוּנָא *Ket* ib.(BAYTN 161).

אַתְחַלְתָּא n.f. **beginning** (↓ √תחל; MH² התחלה J 371) sg. גניבה אתחלתה דמכירה היא kidnapping is the beginning of selling (the victim) *San* 86b(17); אתחלתא דפורענותא the beginning of retribution *Tan* 29a(35; M²); אתחלתא דמועד the beginning of the holiday *Soṭ* 41b(1); *RH* 10b(22); *Meg* 17b(43); *Soṭ* 2b(29)

Y: אַתְחַלְתָּא *Tan* ib.(BAYTN 281).

אתי vb. **to come, be deduced, be apt** (↓ מתייא, עלמא דאתי; Sy ܐܶܬܳܐ LS 54, Ma 1#אתא, af. איתיא, אתיאן etc. MD 41+) **Pe.**, pf. 1sg. אתאי *BB* 74a(8); אתיתי *Šab* 116b(11); 2m. אתית *Šab* 152a(7); 3m. אתא *MQ* 17a(31); f. אתאי *Ket* 67b(37); אתת *Yev* 105b(28); *SŠHai* 13a(8); 1pl. אתאן *Zev* 73a(15); 2m. אתיתו *Giṭ* 56b(20); 3m. אתו *Tan* 7a(55); f. אתאן *Qid* 81a(34); imp. 1sg. איתי *Ber* 16a(8); 2m. תיתי את *BM* 105a(26); 3m. ניתי *San* 113a(49); ליתי *Meg* 7b(23); ייתי *San* 98b(8); *SŠHai* 5b(4); f. תיתי *Meg* 28a(45); 1pl. ניתי *Tan* 25a(52); 2m. תיתו *Ber* 35b(25); 3m. ליתו *Ḥul* 118a(20); ייתון *Yom* 71b(8); imper. 2sg.m. תא *Ket* 85b(31); f. תי *Er* 53b(15); תאי *ib.*(M); 2pl.m. תו *BB* 22a(43); *San* 100a(4); איתו *Tan* 23b(1); inf. למיתא *Yom* 77b(22); למיתי *San* 96b(52); part. 1sg. אתינא *BB* 118b(1); 2m. אתית *Švu* 32b(7); 3m. אתי *Tan* 21b(33); f. אתיא *San* 7b(16); 1pl. אתינן *BB* 73b(19); 2m. קא אתיתו *Er* 21a(27); 3m. אתו *Yev* 100a(19); f. אתיאן *San* 75a(37); אתיין *Meg* 27b(46);- **1. to come:** a. alone: אי לא אתינא מיכן ועד תלתין יומין if I do not come within thirty days from now *Ket* 3a(24); אדאתא איעקרא דביתהו by the time that he came his wife had become infertile *ib.* 62b(35); *Giṭ* 56a(36); אימת אתי משיחא when will the Messiah come? *San* 98a(48); הנהו ערבאי דאתו לפום@בדיתא certain Arabs who came to GN *BB* 168b(14); ההיא ארבא דמורייסא דאתאי לנמילא דעכו a certain boat (with a cargo of) fish brine which came to the port of GN *AZ* 34b(13); הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף two certain writs which came before PN *Ket* 94b(29); הנך שבייתא דאתאן לנהרדעא certain women captives who came to GN *Qid* 81a(34); ייתי ולא אחמיניה let (the Messiah) come, and let me not see him *San* 98b(8); b. fol. asyndetically by another vb.: אתא שונרא אכליה לתרנגולא a cat came (and) ate the rooster *Ber* 60b(57); אתא גרביה he went (and) seized it *Šab* 148a(4); אתא אבקא כסייה dust (from it) came (and) covered him *Yom* 87a(44); אתו שיילוה למרימר they came (and) asked PN *Ber* 45b(47); *Er* 40a(18); אתו גנבי גנבוה the robbers came (and) stole it *BQ* 93a(44); אמאי לא תיתי תשקול מזונך why do you not come (and) take your food? *San* 108b(48); לבתר שעתא לא תיתי תיצערן לי she will not come (and) trouble me later on *Yev* 117b(6); תא חזי come (and) see *Ber* 30b(10) [↓ √חזי pe., mng. 5b]; תא שמע come (and) hear *Yev* 80a(21) [↓ √שמע pe., mng. 6.b.1]; אתו בני מתא מעכבי עליהו the local (merchants) came (and) prevented them (from selling) *BB* 22a(12); c. w. ref. to texts: קרא למאי אתא for what purpose did the biblical verse come? *Pes* 96b(33); *Suk* 28b(19); *BM* 30a(44); *Ḥul* 27a(21); האיי קרא להכי הוא דאתא this verse came for this purpose *Zev* 36a(12); רב חסדא מתניתא אתא לאשמועינן did PN come to inform us about the Mishna? *RH* 8a(42); השתא דאתית להכי now that you have come to such a point *Ber* 15a(50) [↓ השתא mng. II]; שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן PN('s statement) came to inform us of the law in practice *Šab* 54a(48); *Ket* 71a(3); *Qid*

74a(28); *AZ* 29b(45); d. w. var. preps.: 1) בתר: ↓ בתר mng. 3b; 2) ל־: *passim*; 3) לגבי: ↓ לגבי mng. 2b; 4) לקמי: ↓ לקמי usage a.2; 5) על: אדהכי אתא פריסתקא עליה in the meantime a messenger came to him *Giṭ* 56b(14); 6) קמי: ↓ קמי usage I.b.2; e. w. מעלמא from elsewhere: ↓ מעלמא usage c; **2. to run or flow (of blood, etc.):** לדמא דאתי מנחירא for blood which runs from a nostril *Giṭ* 69a(16) [cf. Akk *šumma ina appišu damu illaku* if blood runs from his nose CAD D 77; v. Geller, Vademecum 19]; *ib.* 26 [from the mouth]; רמי מידי בככיה ואתי דמא מדרדיה he places something between his molars, and blood flows from his gums *AZ* 28a(26) // *Yom* 84a(27; Ar [AC 3:136]); חבורה מחתא דגופא דאתי דמא מיניה (the term) *ḥ.* (designates) a wound of the body from which blood flows *Anan* 15:3; *ib.* 7; *AnanSch* 27:8; דאתי בתר איצצא (the juice of the grapes) flows due to the pressure (of the pile) *Šab* 144b(33); **3.** fol.another vb. **to occur gradually:** חסר ואתא חסר it gradually diminished *Nid* 2b(13); חזת ואתא ואתאי חזת ואתאי she gradually saw (it) *ib.*(14); **4.** w. מ־ **to be a descendant of s.o.:** מזרעא דיוסף קא אתינא I am a descendant of Joseph *Soṭ* 36b(18); *BB* 118b(1); ר' הוה אתי משפטיה בן אביטל ור' חייא אתי מיונתן בן שמעא אחי דוד *Ket* 62b(29); *Meg* 16a(41); *Qid* 70b(19); *BB* 3b(42); **5. to ultimately be:** a. in phrase דילמא אתי לידי lest it ultimately be [↓ דילמא mng. 2; לידי usage c]: לא ליהדיק איניש אודרא בפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה a person should not plug a flock of wool into the mouth of a bottle (on the Sabbath) lest he ultimately squeeze it *Šab* 141a(38); b. in phrase מכח ... אתי the ultimate source is [↓ כוחא]: חזקה מכח שטרא קאתיא the ultimate source of the presumed status (concerning the field) is the writ *San* 23b(31); **6. to be deduced, derived, based:** a. general: מחדא לא אתיא תיתי מתרתי מהי תיתי מאשת אח חדא (if) it cannot be deduced from one case, let one be deduced from two. What is (the case from which) it should be deduced? (If) it were deduced from a brother's wife ... *Yev* 54a(45; O²); *Zev* 50a(10); ואם חמותו מדראשא אתיא (the punishment of incest with) his mother-in-law's mother is derived by biblical interpretation *San* 76b(21); *Zev* 13b(22); מילתא דאתיא בקל וחומר a matter which is derived *a fortiori* *Yom* 43a(16); *MQ* 3b(4); מהיכא תיתי הא on what is this based? [lit. from where will this come?] *BQ* 73a(35) [↓ היכא mng. I.b.2]; b. acc. to rule of גזירה שוה: אתיא ברית ברית a 'covenant' [v. אוֹת בְּרִית Gen 17:11] is derived from a 'covenant' [v. בְּרִית עוֹלָם Ex 31:16] *Šab* 132a(20); *Ḥag* 11b(2); *BQ* 84a(35); *Kar* 5a(37); **7.** w. fol. inf. **to be apt, likely:** אבן דאי נפלה לא אתי לאיתויי דינר {והוא} אי נפיל אתי אבוה לאיתויי if a stone falls (from the child's hand, the father) is not apt to fetch (it). If a *denar* falls, the father is apt to fetch (it) *Šab* 142a(3); *ib.* 57a(16); ואי לא שרית ליה אתי לכבויי if you do not permit him, he is apt to extinguish (it) *Yom* 85a(26); *Beṣ* 7b(44); אתיא לאורויי she is likely to make a legal decision (for herself) *Yev* 66a(40); לא אתו לאינצויי they are not likely to quarrel *Ket* 50a(54); כיון דלא מיתחלא לא אתי למיטעא ביה since (its sanctity) is not degraded he is not likely to err regarding it *Bek* 27a(7); **8.** w. על **to attack** [v. Af., mng. 5; JPA אתי ל־ DJPA 80; cf. Ma אתא ל־ MD 42]: כל דאתי עלאי במחתרתא קטילנא ליה I would kill anyone who attacks me during a break-in *San* 72b(2); כי אתו עליכו when they attacked you *ib.* 108b(49); 109a(49); אתו עלי חרשי בישי evil sorcerers attacked me *Bo* 125:5; *ib.* 78:16; **9.** w. ל־ **to befall** [in oath formula; JPA ייתי עלי DJPA 80, mng. 2; v. Lieb, Greek 92[52]]: a. as a curse: תיתי לי דעברי אדמר may it befall me since I have transgressed what you (have instructed) *Beṣ* 36b(12); *Šab* 135a(27); *AZ* 29a(46); b. as a blessing: תיתי לי דלא עבידי שותפותא בהדי גוי may it befall me since I have never made a partnership with a pagan *Meg* 28a(45); תיתי לי דלא קטלי ליהודאה מעול' may it befall me since I have never killed a Jew *MQ* 26a(26; **L**); תיתי לי דלא שמיתתיה לצורבא מרבנן may it befall me since I have never excommunicated a *ṣ.m.* *MQ* 17a(48); *Šab* 118b(50); *Bek* 30a(33); *Ara* 16a(14); **10.** in phrase אתאן ל־ **refers to** [lit. we have come to]: סופא אתאן לדברי תורה the latter clause refers to (the study of) the words of the Torah *Šab* 11a(38); *BQ* 89b(24); *BB* 4b(19); אתאן לרבן שמעון בן גמליאל this refers to PN('s view) *Er* 16b(1); *Ḥag* 19b(7); *Ket* 75b(10); אתאן לרבנן

דאמרי this refers to (the view of) the Rabbis who say ... *BQ* 14a(37); *AZ* 74b(33); **11. w. לידי to come to s.o.'s attention:** ↓ לידי usage d; **12. w. var. nouns.:** a. w. **מיטרא to rain:** ↓ מיטרא usage b; b. w. **לדינא to engage in a lawsuit:** ↓ דינא mng. 2.b.1; c. w. **שינתא to fall asleep:** ↓ שִׁינתא
Af., #1: pf. 1sg. איתאי *Tan* 22a(18); איתיי *Pes* 88b(48); איתיתי *Bo* 10:7; 2m. אייתית *Mei* 21b(11); איתיתנהו *San* 95b(55); 3m. אייתי *Ket* 61b(11); איתי *San* 19b(24); אייתינהו *Giṭ* 68a(31); f. איתאי *Mak* 5b(7); אִיתַּאי *HP* 151:5(HPP 236:19); איתיא *TGHark* 39:1; איתיאת *HP* 114:17; 1pl. איתינן *Pes* 107a(15); 3m. איתו *Pes* 88a(2); אייתיו *Šab* 50b(20); איתיו *AZ* 31b(20); אייתיוה *Giṭ* 14b(7); imp. 1sg. אייתינא [= איתי אנא] *Ket* 105b(39); 3m. לייתי *Šab* 110b(38); נאיתי *BM* 84a(19; MGG 827:6); ניתי *AZ* 28a(39); 1pl. לייתי *Giṭ* 67b(31); 3m. לייתו *Hor* 8a(49); f. ניתיין *Tan* 25a(20); imper. 2sg.m. איתי *Er* 15a(40); אייתינהו *Švu* 41b(38); inf. לאיתויי *Ḥag* 7a(16); איתויי *Pes* 70a(1); *Anan* 8:6; part. 1sg.m. מייתינא *Beṣ* 11a(31); מיתינא *BM* 79a(48); 2m. מייתית *Qid* 4b(34); מיתית *Pes* 18a(41); 3m. מייתי *Yev* 74b(5); מאיתי *Ket* 100b(38); מיתי *AZ* 10b(13); 1pl. מייתינן *Men* 42b(32); 3m. מייתו *Yev* 9a(41); f. מיתיאן *Šab* 148b(8); **#2** [cf. Nöld, MG 243; Kutscher, Studies 57[21]; S. Morag, Ben Ḥayyim Vol 353]: pf. 3sg.m. אתייה *Bek* 36b(24) [cf. Pal אתי PAT 278:4, Ma אתיאך MG 286:18]; f. אֲתַאי *HP* 151:24(HPP 237:20); אתייא *Giṭ* 64b(35); 3pl.m. אתיו *Ber* 31b(42); אתיוה *BM* 85b(46) [cf. Ma אתיון MG 286:5]; f. אתיין *ib.* 106a(52); imp. 3sg.m. נתייה *Ḥag* 25a(5); 3pl.m. נתיוה *BM* 84a(48); inf. אתויי *Naz* 12b(31); לְאַתּוֹיֵי *HP* 26:10(HPP 32:18); לאתויינהו *Šab* 61b(27); part. 3sg.m. קמתי [= קא מתי] *Švu* 37a(3); f. מתיא *Kar* 10b(28) [cf. Ma מאתיא MG 262:18]; *Anan* 61:22; 1pl. מתיינן *HP* 200:10; 3m. מתיי *Pes* 50a(23); f. מתיין *Švu* 14b(27) [cf. Ma מאתין MG 243:26];- **1. to bring:** איתו מאנא וסחפוהא עילויה bring a vessel and place it upside-down on top of it [i.e. the spittle] *Šab* 121b(39); *Soṭ* 13a(25); *Ḥul* 104b(35); וניתי ספר ונימנינהו let us bring a Torah scroll and count them [i.e. the letters] *Qid* 30a(45); לייתי ביעתא דנעמיתא let him bring an ostrich egg *Šab* 110b(19); *Giṭ* 69b(5); *AZ* 28b(25); אתא ואיתי מתניתא בידיה he came and brought a Tannaitic tradition with him *ib.* 50a(37); איתי ראייה דאחונא את bring proof that you are our brother *Yev* 37b(35); *BQ* 36a(17); *BB* 24b(31); אתיוה מחיוה שתין פולסי they brought him (and) struck him with sixty fire-strikes *BM* 85b(46); **2. to make s.o. come:** חשיבי דמזרח ומערב דאיתיתנהו לבניהו וקטלתינהו the important people of east and west whose sons you made come (to fight) and caused their death *San* 95b(55); **3. to carry:** ואתי לאיתויי ארבע אמות ברשות הרבים he is apt to carry (it) four cubits in a public domain *Šab* 52a(8); *ib.* 57a(16); 141a(22); **4. to deduce:** מהיכא מייתית לה from where do you deduce it? *BQ* 18b(14); *BM* 35a(4); *BB* 109a(15); *San* 34a(45); *Zev* 62b(18); מיתי לה בקל וחומר he deduces it by means of an *a fortiori* argument *Pes* 23b(16); **5. w. על to inflict upon s.o.:** מייתינא עלייהו מלכא דקליל כטביא I shall inflict upon them a king who is swift like a deer *Ket* 111a(38); וכי ייסורין בעית לאיתויי עלך do you want to inflict suffering upon yourself? *Ber* 60a(39); ואיתי קודשא בריך הוא בליליה עליה תנינא the Holy One, Blessed be He, inflicted a serpent upon him at night *IŠGF* 95:2; **6. to include** [calque < MH הביא Bacher 1:8]: הכל לאיתויי מאי לאיתויי מי שחציו עבד וחציו בן חורין (the word) הַכֹּל (in MḤag 1:1 comes) to include what? To include one who is partially a slave and partially a freeman *Ḥag* 2a(14); *Šab* 27a(24); *Meg* 22b(7); *Ket* 110b(29); *Giṭ* 78a(25); *Ḥul* 54a(26); *Nid* 51b(54); **7. w. לידי to make s.o. liable** [calque < MH הביא לידי J 144]: ↓ לידי mng. 2

Lit: Bacher 18.

איתכלא, אִתְכְּלָא n.m. **bunch of grapes** (dial.; TA אִתְכַּלָּא TO Num 13:24) pl. יבעיון רחמי אתכליא על עליא דאילמלי עליא לא מתקיימין אתכליא let the bunches of grapes pray for the leaves. For were it not for the leaves the bunches of grapes could not exist *Ḥul* 92a(44) [Var: איתכליא HP 33:20; quoted in a prov. from Eretz Israel]

Y: אִתְכְּלַיָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 229).

אִתְמְהָנוּתָא n.f. **astonishment** (↓ √1#תמה; cf. Sy ܬܗܡܢܘܬܐ BBah 2071:15) sg. אתמה(מ)(נו)תא *TGHark* 215:6 [expl. ↓ כלפי לייא]

אִתְמְהָתָא n.f. **query** (↓ √1#תמה; JPA אתמהא DJPA 81) sg. אבל דקושיא אמרין והא תניא חט(י)ף באתמהתא but in an interrogative statement, (we) say והא תניא ['is it not learned?'] quickly as a query *OHT Yom* 10:7; pl. אתמהאתהון their queries *IŠGF* 58:4

אתנא ↓ אטנא n.

אִתְקְפָתָא n.f. **objection** (< ↓ √תקף af., v.n.) sg. אתקפתא דרב שישא בריה דרב אידי objection of PN *Ḥag* 9b(12); *BB* 129a(4); *TGHark* 105:30; *ib.* 123:11

Y: אִתְקַפְתָּא *Ḥag* ib.

אַתְרָא, תרא, אֲתַר, abs./cs. **אֲתַר**, pl. **אַתְרָוָותָא** n.m. **place** (↓ בר אתרא, (ל)אלתר, מיאלתר; TA אַתְרָא TO Gen 22:3, Sy ܐܬܪܐ, pl. ܐܬܪ̈ܘܬܐ LS 55, Ma אתרא, pl. אתראואתא MD 44) **I. n.m. place:** a. w. ref. to a site or position: sg.cs. אתר בית מישכביהון the place of their sleeping area *Bo* 10:8; b. w. ref. to part of the body: אימא על אתר מחתיה recite over the place of his wound *ḤM* 38:14; det. אתריך ביך אתריך ביך your place is in you [i.e. do not spread] *Šab* 67a(27); c. w. ref. to a city, locality: sg. לדידי חזי לי ההוא אתרא I, myself, saw that place *Giṭ* 57a(29); *Er* 55b(34); *Pes* 93b(31); דרב איקלע לההוא אתרא PN chanced to come to a certain place *Šab* 146b(42); *RH* 21a(8); *Ket* 112a(4); *AZ* 39a(31); והא נהרדעא אתרי' דשמואל הוה GN was, in fact, PN's place *Šab* 116b(19); *Ḥul* 53b(11); *Pes* 30a(19); *Ḥul* 110a(26); איקלע אמימר לאתרין PN chanced to come to our place *Pes* 107a(11); *Nid* 36a(32); מר כי אתריה ומר כי אתריה each one (ruled) according to his locality *Yom* 55a(41); *Ned* 49a(14); *BM* 40a(50); *Ḥul* 66a(26); אתרא באתרא לא מיחלף one place (name) is not interchanged with another (in a writ) *Giṭ* 11a(23); אתרא פל' such-and-such a place *SŠHai* 14b(16); דיני דאתרהון their local judges *Anan* 16:5; מנהגא דאתרא the local custom *TGHark* 100:11; pl. אתרוותא נינהו they are (the customs of various) places *Giṭ* 89a(46); אתרואתא *TGHark* 206:13; d. w. ref. to a country: sg.cs. אתר מערבא the Maghrib *TGHark* 167:19; *ib.* 32:8; det. אתרא דחשוכא a place of darkness [i.e. Babylonia] *Pes* 34b(14) [+ //'s]; ↓ חשוכא mng. 1]; e. in a fig. sense: דון מינה ואוקי באתרה deduce (to our unelucidated case by גזירה שוה) from it [i.e. from the other elucidated case] and place (it) on its own basis [lit. in its place] *BQ* 25b(41); *San* 75b(20); *Nid* 43b(47); אי במסכתיה באתריה if (he is proficient) in his tractate [i.e. the one which he is studying] – (he may be appointed) in his town *Šab* 114a(39)

Y: אַתְרָא *Yom* 86b(32; BAYTN 77).

– אֲתַר(א) ד־ conj. **place where** (cf. BA אֲתַר דִּי HALOT 1829, Sy ܐܬܪ ܕ-/ܐܬܪܐ ܕ- PSm 425, Ma אתרא ד־ MD 44; v. Nöld, MG 451[1]) abs. (archaic): באתר דמארי זינא תלא ליה זיניה in the place where the armed person hung up his weapon *San* 103a(39) // *BM* 84b(34); לאתר דמתבעי לתמן מובלן יתיה (his feet) bring him there to the place where he is requested *Suk* 53a(18); וקבור באתר דלא דריך סוסיא bury (the sherd) in a place where a horse does not tread *ḤM* 42:10; det. אתרא דנהיגי למכרך ריפתא ומישתא אנפקא ומיזל לדברא a place where they customarily eat a meal, drink unmixed wine, and go to the field *BM* 86a(47); באתרא דלית חמר תמן מתבעין סמנין in a place where there is no wine, there medicines are needed *BB* 58b(14; F[2]); *Ket* 99b(2); *BM* 67a(29); *BB* 89b(33); *Bo* 76:7

אַתְרוֹגָא, אַתְרוּנְגָא, אטרוגא n.m./f. ***etrog*, citron** (< MIr **ātrung* [cf. MP *wādrang* (*w'tlng*) citron CPD 86, NP *turunj* orange PED 297, *utrujj* (< Ar) ib. 12]; TA אֶתְרוֹגִין pl. TO Lev 23:40, MH אֶתְרוֹגִין Yeivin, BV 990, Sy ܐܬܪܘܓܐ, ܐܬܪܘܢܓܐ m./f. LS 287, Ma תרונגא MD 490, ModSy ܬܪܘܢܓܐ orange Maclean 318) sg. אתרוג כדקריוה רבנן או אתרוגא כדאמרי אינשי *etrog* [i.e. in Hebrew] as the scholars called it or *etruga* [i.e. in Aramaic] as people say *Qid* 70a(40) [but אטרוגא ib.(MGD 24:17)]; *ib.* 39; ליכול מר איתרונגא א"ל ... מאן דא' אתרונגא תלתא ברמות רוחא eat an *etrunga*! He said to him: "One who says *etrunga* (has) a third-part of haughtiness" *ib.* 38(O[2]); האי מאן דמורח אתרוגא one who smells an *etrog* *Ber* 43b(9); *Šab* 109b(31); *Suk* 35b(45); *AZ* 59b(3); *ib.* 76b(14); פסוקי אתרוגא to cut an *etrog* *Anan* 72:1; גשך דאטרוגא the *g.*-portion of the *etrog* *HG1* 101:42; גשג דאתרוגא *HP* 190:1; אטרוגא חליתא a sweet *etrog* *Šab* 109b(31; M); pl.

רגמוה כולי עלמ' באיטרוגיהו all of them stoned him with their citrons *Qid* 73a(18)

Lit: Löw, Flora 3:279+. The pronunciation with *n* is stated to be an affected pronunciation. Lit: I. Ben-David, Lešonenu 46(1982) 76+; Voc: אֶתְ'ט'רְגָּא HGP 56b:18; אֶטְרֻוגָא VTM 45; Y: אֶתְרוּנְגָא BAYTN 304.

אַתְרָיְיתָא n.f. **warning** (calque < MH² התראה J 371; ↓ √1# (תרי) sg. דקנסינן להו בלא אתריית' we punish them without warning *Ḥul* 132b(32)

Y: אַתְרָיְיתָא *Ḥul* ib.

ב

־ב prep. **in, during, by means of, with regard to** (↓ ־בד, בהדיא, במר ד־, חד בשבא etc., √נתבל, ־פ; Sy ־ܒ LS 56, Ma ־ב MD 44) w. suff.: 1sg. בי *Ket* 67b(37); 2m. בך *Nid* 36b(46); f. ביך *Qid* 12b(3); 3m. ביה *Šab* 62b(18); *Anan* 47:17; f. בה *Meg* 23a(20); 1pl. בן *Giṭ* 56b(7); 2m. בכו *San* 70b(33); בכון *Bo* 7:10; 3m. בהו *Šab* 119a(22); בהון *Anan* 5:19; f. בהי *Ber* 51a(42); בהין *Bo* 6:7;- **I.** w. fol. n. **1. in, on, at** [spatial]: חזא דהוו אית ליה פילי בגביה he saw that he had cracks in (the skin of) his back *Šab* 33b(45); נקיט כסא דחמרא בידיה he is holding a cup of wine in his hand *Ber* 12a(24); גדיא באודניה a young goat (may be maimed) in its ears *Bek* 35a(34); בספטא דמלכא in the king's archive [lit. chest] *BM* 73b(27); הוה עובדא בנהרדעא there was a case in GN *Ket* 50b(22); אורחא דארעא למשבק איניש גולפא ומשכא באושפיזא a person customarily leaves an (empty) jug and a hide at an inn *Yom* 12a(25); דרב הוה יתיב בההוא מבואה PN was sitting in a certain alley *Er* 15a(39); תרי גברי באמתא ופלגא לא מסתגי להו two men cannot walk past each other in (the space of) 1 1/2 cubits *Men* 98b(5; V[10]); הוה קא אזילנא במדברא I was traveling in the desert *BB* 73b(33); **2. in, during** [temporal]: למחר דרשה בפירקא the next day he expounded it in a public lecture *AZ* 28a(22); תעלא בזמניה סגוד ליה bow down to a fox in its time [i.e. when it is successful] *Meg* 16b(24); כל דאתי עלאי במחתרתא קטילנא ליה I would kill anyone who attacks me during a break-in *San* 72b(2); רב ששת מותיב לרבנן בקייטא היכא דמטיא שמשא בסתוא היכא דמטי(א) טולא PN used to place the students in the summer where the sun reached, (and) in the winter where the shade reached *Šab* 119a(47; **M**); דהוו מסגו בלילואתא וביממי they used to travel during the nighttimes and the daytimes *BM* 28a(38); אורחא דבאעי לסגויה בעסרא יומי he would ordinarily travel it in ten days *San* 95a(11); תניה בתלתה יומי וסברה בתלתה יומי he learnt it [i.e. *Torat Kohanim*] in three days and derived it logically in three days *Yev* 72b(19; IŠGF 42:6); **2. by means of, with** [instrumental]: נקי נפשיך בשבועתא clear yourself with an oath *Ket* 87a(29); דכביש לה בירקא he preserves its freshness [i.e. of the תּוּפִינֵים Lev 6:14] by means of vegetables *Men* 50b(47); קא עבר בהדיו(א)⟨ה⟩ במעברא he was crossing (the river) with him by means of the ferry *Ber* 56a(49); בחברתה ולא בסילתה by means of another and not by means of a piece of wood *Yev* 63b(16); גברותא למיקלא בנורא רביה it is a mighty deed to burn his master('s grave) with fire *Ḥag* 15b(17); אגמרה בסימני he taught it [i.e. the Torah] by means of mnemonic notes *Er* 21b(48); מחינא לכו בסילוא דלא מבע דמא I shall strike you with a thorn which does not cause blood to flow forth [i.e. I shall excommunicate you] *Ket* 91a(40); ונפקא מן גברא קדמאה בגיטא she is divorced from her first husband by means of a *geṭ* *HP* 128:21; מישום דבמיא מתרבו because (seeds) grow by means of water *Anan* 5:18; **3. in, with, with regard to, concerning:** הכא במאי עסיקינן what are we dealing with in this case? *Ber* 20b(37); דיניה דההוא גברא במאי in what (manner) is your punishment (after death)? *Giṭ* 56b(49); ניחא ליה במאי דקאמרי he is satisfied with what they say *BQ* 73b(32); גבר בכולא he excels with regard to everything *Ḥul* 54a(19); משום דלא פקיע במומי because he is not an expert in bodily defects *San* 5b(4); האיי תנא סבר ליה כוותיה בהדא [= בחדא] ופליג עליה בהדא this *Tanna* agrees with him in one case and differs with him in another *Suk* 33b(33); הכה בקראי פליגי והתם בסברא פליגי in this case they differ concerning (the

interpretation of) biblical verses. In that case they differ concerning a logical deduction *Ber* 49b(33); **4.** to form adverbs [s.v. n.]: ↓ באורתא, בהדי הדדי, בכל דוכתא, בדוכתא, בדוחקא, בכל אתר, במיצעתא, במיצעי, בלחוד, בודאי, בלאו הכי, בכדי, בעלמא, בעגלא, בסתמא, לבסוף, בסוף, בניחותא, בשוי, בשהי פהי, ברישא, בצינעא, בפרהסיא, בפירוש, בתדירא, שתא s.v. בכל שנה, בשפלא, בשלמא, בשוקא; **5.** in compound preps.: ↓ באמצע, באפי, בלא אפי s.v. 1#אפא, בגו, בד־, בדוכת־, בלחוד־, בלא, ביד, בקושטא, בצואר, בעיקב־, בעינ־, במטו(תא מינ־), בריש, בקצי, בקטיעא; **II.** as a verbal complement: a. ↓ √1#אזל pe., mng. I.1.b.2: to walk on; b. ↓ √אחך pe. to laugh at s.o.; c. ↓ √1#ארי af. to stipulate; d. ↓ √בטש pe. to kick s.o.; e. ↓ √גדף pe. to denigrate; f. ↓ √גזר pe., mng. 4: to decree; g. ↓ √1#גרי itpa. to fight, incite; h. ↓ √דוק pe. mng. 1: to examine: i. ↓ √דמי itpa., mng. 3: to appear in the guise of s.o.; j. ↓ √דרש pe., mng. 1: to interpret Scripture on s.t.; k. ↓ √1#דשש pe.: to be unmindful of s.t.; l. ↓ √2#הני af., mng. 2: to affect s.o.; m. ↓ √הפך pa., mng. 4: to curl (of hair); n. ↓ √זהר itpe., mng. 2: to take care of s.t.; o. ↓ √זלל pal., mng. 1: to treat s.o. w. disrespect; p. ↓ √חוב itpa., mng. 1c: to be obligated for s.t.; q. ↓ √חוי pe., mng. 1: to raise a point concerning s.t.; r. ↓ √חזק af., mng. 3: to take possession of s.t.; s. ↓ √1#חטי pe., mng. 2: to harm s.o.; t. ↓ √חפף pe., mng. 2: to rub against s.t.; u. ↓ √טלל itpa.: to play w. s.t.; v. ↓ √2#טפל itpe., mng. 1: to take care of s.o.; w. ↓ √ידע pe., mng. 3: to be aware of s.t.; x. ↓ √כתש itpa., mng. 1: to urge; y. ↓ √נגע pe., mng. 1: to touch s.t.; z. ↓ √נוח af., mng. 1: to place upon; aa. ↓ √עיין pa., mng. 1: to look at; bb. ↓ √עיין pa., mng. 2: to investigate; cc. ↓ √עלל pe., mng. 1.b.1: to enter into s.t.; dd. ↓ √עסק pe., mng. 2, itpe., mng. 2: to deal w. s.t.; ee. ↓ √פגע pe., mng. 1: to meet s.o.; ff. ↓ √פלג pe., mng. 2: to have a share of s.t.; gg. ↓ √פלג pe., mng. 6: to differ about s.t.; hh. ↓ √פשע pe., mng. 1: to be negligent w. s.t.; ii. ↓ √פשע pe., mng. 3: to harm s.o.; jj. ↓ √פתק pe., mng. 1: to hurl at s.o.; kk. ↓ √קום pa., mng. 1: to fulfill in s.o.; ll. ↓ √1#שבח itpa., mng. 2: to praise s.o.; mm. ↓ √שגח to take notice of s.o.; nn. ↓ √שמש itpa.: to make use of s.t.; oo. ↓ √שעבד quadref., mng. 1: to enslave s.o.; pp. ↓ √שקר pa., mng. 2: to deceive s.o.; qq. ↓ √1#תהי pe.: to be astonished at s.t.; rr. ↓ √תלי pe., mng. 7: to make dependent on s.o.; ss. ↓ √1#תרי af.: to warn s.o.; **III.** in idiomatic expressions: a. ↓ √1#אזל mng. II.3: to be of value; b. ↓ √1#הדר pe., mng. 8b: to retract; c. ↓ √1#הוי pe., mng. II.6: to be innocent; d. ↓ √הפך pa., mng. 5: to deal w. s.t.; e. ↓ √הפך pa., mng. 6: to argue in s.o.'s favor; f. ↓ √חשש pe., mng. 3: to be ill with s.t.; g. ↓ √טרח pe., mng. 4: to prepare s.t.; h. ↓ √יתב pe., mng. 6: to penetrate into; i. ↓ √מטי pe., mng. 8: to cause to reach; j. ↓ √1#נחת pe., mng. 8: to penetrate; k. ↓ √נפל pe., mng. 5: to fall upon, attack; l. ↓ √נפל pe., mng. 6: to be placed upon s.o.; m. ↓ √נפק pe., mng. I.11: to fulfill one's obligation; n. ↓ √2#סגי pa., mng. 3: to engage in s.t.; o. ↓ √1#סלק pe., mng. 9: to happen, occur; p. ↓ √עלל pe., mng. 6: to deal w. s.t.; q. ↓ √פגע pe., mng. 2: to get to, reach; r. ↓ √פגע pe., mng. 3: to attack s.o.; s. ↓ √קום pe., mng. I.6: to deal w. s.t.; t. ↓ √קום pe., mng. II.1: to be located; u. ↓ √קום pe., mng. II.2: to maintain; v. ↓ √קום pe., mng. II.4: to ascertain; w. ↓ √קום pe., mng. II.5: to be in possession of s.t.; x. ↓ √קום pe., mng. II.7: to have a value; y. √יתב pe./af. + תעניתא +ב־ mng. 1b: to fast; **IV.** in var. phrases: a. אית ב־ to contain, have: ↓ אית usage c.1; b. זילא ב־ מילתא it is debasing for ...: ↓ √זלל pe., mng. 1b; c. לית ב־ to not contain: ↓ לית usage a.3.a; d. סגיא ...ב־ enough, sufficient: ↓ √1#סגי pe., mng. 2; e. רגיל ב־ usual, frequent: ↓ √רגל pe., usage a

באגא ↓ בגא n.

[**באגנא** ↓ כגנא n.]

באדג* n.m. **wine** (< MP *bādag* wine, must CPD 16) ↓ מייבאדג

Lit: Geig, WZKM 44 [1937] 55+; id., AAC 72; Shaked, Food [forthcoming]. The phrase חמר באו(ר)ד⟨ג⟩ [so Ar (AC 2:3, s.v. בארג)] is a quasi-A translation of the original MP ↓ מייבאדג.

בָּאזְיָאר, pl. **בָּאזְיָארָאן** n.m. **falconer** (< MIr **bāzyār* [< MP *bāz* falcon CPD 18 + *-yār* (< *-dār*) + MIr pl. *-ān*; cf. NP *bāzyār* PED 146]; ↓ בזא, בזאה; cf. Sy ܒܐܙܝܪܐ LS 65) pl. סוס⟨י⟩א דבאזיאראן the falconers' horse *Šab* 94a(23; Ar [AC 3:285[3]])

Geon. expl.: וכך פי' הנץ וכיוצא בו שהמלכים צדין בהן עופות קורין אותו באז והאדם העוסק בהן קורין אותו בל' פרסי באזייר ובזמן שהן יותר מאחד קורין אותו באזיאראן ויש להם סוסים מיוחדין לשאת העופות הדורסין הנקראין באז AC ib.; Lit: Fl, TMW 1:284.

באי ↓ √בעי vb.

בָּאִישָׁא n.m. **sick person** (↓ √באש pe., part. det.; JPA באיש, בייש DJPA 96) sg.m. מהו לכבויי בוצינא דנורא מן קדם באישא בשבתא is it permitted to extinguish a burning lamp in the presence of a sick person on the Sabbath? *Šab* 30a(10); באישא הוה בקילעא דר' הושעיא there was a sick person in PN's chamber *Ber* 22a(59; Ar [AC 2:4]); pl.m. באישי *Geon* 119:24 [≠ בריאי ib. 25]

באלא ↓ 2#בלא n.

באמצע prep. ↓ אמצעא n.

באסים n.m. **(uncertain)** sg. *HG1* 138:38

באפי(־) ↓ 1#אפא n.

באקא ↓ 2#בוקא n.

1#בהרג, בָּאַרְג n.m. **horse** (< MP *bārag* mount, horse CPD 17; JPA 2#ברק DJPA 115) sg. נשדר ליה אנא סוסיא בהרג דידי let me send him my horse *San* 98a(45; **He**,MGG 687:16,Ar [AC 2:200, s.v. ברקא$_1$, ס"א]) [Rashi: סוסיא בארג AZ 30a, s.v. מי בארג]

The word סוסיא is an A gloss in the text for the original P word; Lit: Geig, AAC 73.

[**2#בארג** ↓ באדג n., כר n.]

באש, ביש vb. **to be sick, displeased** (↓ באישא, ביש; JPA באש itpe. to be sick DJPA 83) **Pe. 1. to be sick:** רב חלבו באיש PN is sick *Ned* 40a(1) [but חלש ib. 39b(44)]; **2.** w. ל־ impersonal **to be displeased:** דביש ליה בהא מתא he is displeased in this town *BM* 75b(46)
Itpe. to be sick: pass.part. מריעין ומבאשין unwell and sick *Bo* 71:7

Lit: D. Bronznick, Lešonenu 41 (1977) 171[63].

בָּבָא, באבא, cs. **בָּב** n.m./f. **door, gate, court, section** (< Akk *bābu* gate, door, item CAD B 14, AIOA 40; LMA *si-ip-pa-a di a-ba-ba-a'* doorpost UrukInc 2, Ma 1#באבא gate, section MD 45, > Arab بَاب Fr, AF 14; ↓ תרעא) **1. door:** a. alone: pl. פרום באבי ואפקוה they hacked down the doors and removed it [i.e. the bed] *MQ* 25a(32); האי אנדרונא דאית ליה ארבע בבי an inner room which has four doors *Men* 34a(7; **M**); b. w. var. qualifiers: sg. באבא דעיליתיה the door of its upper room *Tan* 24a(30); בבא דביתי' the door of his house *Ned* 31b(13); *AZ* 10b(14); בבא דבי חמוה the door of his father-in-law's house *Yev* 52a(24); בבא דבי דינא the courtroom door *BQ* 113a(3); באבא דאומאנא the door of a bloodletter/artisan *San* 29a(29); c. w. var. vbs.: 1) √אחד pe. to shut, close: אחדיה לבבא בתריה he shut the door behind him *ib.* 26a(57); *AZ* 47a(6); *TGHark* 272:27; 2) √טרף pe. to knock: הוה טרפא אבאבא she was knocking on the door *Tan* 25a(3); *Er* 104a(32); *MQ* 28a(49); 3) √יתב pe. to sit [w. על, א־ at, by]: ויתיב בבראי אבבא he sat outside by the door *Ned* 91b(13); *Yom* 84b(34); *San* 109b(55); *Ḥul* 99b(22); *ib.* 95b(13); *Bo* 125:1; 4) √קום pe. to stand [w. א־ at, by]: מינא קאי אבבא a sectarian is standing [i.e. waiting] at the door *Ḥul* 87a(24); *Er* 11b(25); *BM* 84b(24); *BB* 58a(7); *Men* 53a(29); 5) √קרי pe. to cry out, call [w. א־ at; cf. Akk *bāba šasû* CAD Š/2 156]: sg. כי קארי איניש אבבא when someone cries out at the door (to be admitted) *Šab* 140b(30); *Ḥag* 5a(1); *Ket* 103a(47); *Ned* 50a(10); *Qid* 31b(4); *BQ* 33a(16); pl. הוה קא אזיל וקארי אבבי he used to go around and cry out at the doors *BM* 84a(51); **2. doorway:** sg.cs. בב חנותא the doorway of a tavern *Šab* 32a(10; MGG 438:17) det. בבא דחנותא *AZ* 31b(17)]; לא הוה קא נפיק פורייה בבאבא the bed could not get through the doorway *MQ* 25a(28); **3. gate:** a. alone: sg. פתחו ליה באבא ואפקוה open the (city) gate for him and let him go out *Giṭ* 56a(52; MGD 627:16); *Ket* 62a(37); מטרא במפתח אבבא (if) on opening there is rain on the gate [i.e. if it rains in the morning] *Ber* 59a(37; **F**) // *Tan* 6b(26; **L**); b. parts thereof: sg. שבעא סוכרי דבבא seven bolts of a gate *Šab* 67a(5); ריש' דבבא the top of the gate *Ned* 66b(37); סיפיה דבבא doorpost of the gate *Giṭ* 68b(52); c. w. var. qualifiers: sg.cs. בב חטרא the gate of the sheepfold *Šab* 32a(9; MGG 438:16); det. בבא דבי נפחא the gate of the smithy *Giṭ* 56b(41); בבא דמחוזא the gate of the walled city *Tam* 32b(4); d. w. GN: בבא דקפוטקיא *BB* 58b(14); בבי שאול the gates of Sheol *Bo* 143:7; e. esp. as a place of judgment:

ליתיב אבבא ולידין דינא let him sit at the gate and judge the case *BB* 58a(35); **4. sluice gate:** sg. פתח חד באבא he opened one sluice gate *MQ* 10b(24); pl. תרי באבי *ib.* 23; **5. court, courtroom:** sg. דמקרביתו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני you are closer to the court of the exilarch where judges are ubiquitous *BB* 65a(21); *Dec* 7:3; *ib.* 2:4; דיינא דבבא judge of the court *IŠGF* 98:4; *ib.* 112:11; ספרי בבא the court scribes *Dec* 2:1; **6. f. section of a literary work** [cf. Akk *bābu* item CAD B 26, mng. 6, MP *dar* door, chapter CPD 24]: a. general: sg. הך בבא *Yev* 3a(9); בבא דרישא ... בבא דסיפא first/last section (of the Mishna) *Šab* 3a(1); *Yev* 18b(30); *ib.* 19b(10); *AZ* 68b(9); *TGAs42* 67:18; pl. תרתי באבי קמיית' the two first sections (of the Mishna) *Ned* 31a(10); *Nid* 45b(19); הני תלתה באבי these three sections *AZ* 68b(8); *Šab* 36b(14); *Beṣ* 26b(8); *Yev* 9b(8); b. esp. in Geon. lit. a ten chapter section of the Tractate *Neziqin* or *Kelim*: sg. בבא קמא *GC* 69:8; *ib.* 133:6; הגוזל זוטא דהוא בבא קמא דנזיקין *QŠ* 18:7 [i.e. BQ, ch. 10]; באבא מיצעיתא the middle section *GC* 20:3 [i.e. chaps. 11–20 of Mishna *Kelim*]; בבאבא *GC* 118:10 [w. ref. to BB, ch. 4]; באבא דרחמי a section of a supplication prayer *TGHark* 189:21; pl. באבי דנזיקין the 'sections' of *Neziqin IŠGF* 33:1; כדאמ' בבאבי as we say in the (tractate of the) 'sections' *GC* 186b:2 [w. ref. to BM 84a(44)]; **7. m./f. set (of *shofar* blasts):** sg. חד באבא *RH* 33b(21); בבא קדמיתא ... בבא תנינא' ... באבא תליתיתא first, second, third set *HP* 19:21; pl. כולהו באבי all the sets *RH* 33b(20); *HP* 19:29

Cf. also: בבאלי בבא *Ned* 91b(13; Ar [AC 2:4, s.v. בב]), expl. ib.: כיפת השער; on the confusion of this word w. the PN בבא, v. D. Sperling, JAOS 115(1995) 205+. Lit: Geig, AAC 73; Voc: בָּאבָא HGP 29a:24; Y: בָּבָא BAYTN 4.

– **בָּבָא דַאֲבוּלָא** n.m. **city gate** (< Akk *bāb abullim* CAD A/1 84 [OAkk, Nuzi]; ↓ אבולא#1) sg. *BB* 58a(35)

Lit: Sok, KS 51[1976] 467.

– **בָּבָא דְאַקְלִידָא** n.m. **keyhole** (↓ אקלידא) sg. *Men* 57a(20; P²V¹⁰Ar [AC 7:98, s.v. קלד])

– **בָּבָא דְמַלְכָּא/דְמַלְכוּתָא** n.m. **royal court** (cf. BA תְּרַע מַלְכָּא Da 2:49) sg. בבא דמלכא *Ber* 58a(44; SM 32:28); באבא דמלכותא *OH Soṭ* 271:1

Lit: H. Wehr, Islam 39[1964] 247+.

– **בָּבָא דְמְתִיבְתָא** n.m. **Geonic court** (lit. gate of the academy; ↓ בבא mng. 5, מתיבתא#1, בי דינא; GeonH שער הישיבה BY 7363, Ar באב אלמתיבה Mann, TaS2 67:9) sg. נפקו לקדמנא לבאבא דמתיבתא לבי דינא דמרנא ורבנא האיי (these questions) have been brought out before us to the Geonic court, to the court of our master and teacher, PN *TGHark* 76:14; *ib.* 149:5; 156:23; 276:26; 277:9; *TGAs27* 23:12; *TGAs28* 3:10; *TGAs42* 93b:3

Lit: A. Aptowitzer, JQR 4[1913] 36.

– **בַּב נַהְרָא** n.m.cs. **opening of the canal** (calque < Akk *bāb nāri* CAD B 23, mng. 3; ↓ נהרא#1; cf. Sy ܬܪܥܐ ܕܢܗܪܐ PSm 4506) sg. האי צחנתא דבב נהרא hash (of fish caught at) the opening of the canal *Suk* 18a(40; E²) // *AZ* 39a(13)

Lit: Sperber, IrAn 8[1968] 70+; Eshel, JSB 43.

בַּבְלָאָה, abs. **בַּבְלָאֵי** adj., n. **Babylonian** (TA בַּבְלָאֵי TJ Jos 7:21, Sy ܒܒܠܝܐ PSm 444) **I.** adj.: a. w. ref. to Jews: sg.abs.m. בבלאי את you are Babylonian *Ḥul* 50a(10); *Šab* 60b(51); det. ר' נתן בבלאה *BB* 73a(15); *Ket* 106a(25); pl.m. חברין בבלאי our Babylonian scholar-colleagues *Giṭ* 78b(14); *Pes* 89b(50); *Ned* 49b(4); *Zev* 30b(19); *Ḥul* 45a(23); שינויי דחיקי בבלאי contrived Babylonian solutions *Tem* 21a(3); f. כישי בבליתא Babylonian bunches *Šab* 147a(32) [↓ כישא]; *Šab* 81a(30) [↓ קרשנתא]; b. w. ref. to a demon: sg.f. לבבליתא דמינא I resemble the 'Babylonian' *Bo* 125:3; **II.** n.: a. w. ref. to Jews: pl.m. ולא עסקי בבלאי באוריתא and the Babylonians do not study the Torah! *Pes* 88a(5) // *Tan* 9b(27); *Šab* 60b(51); שיכרא דבבלאי *š.*-beverage of the Babylonians *ib.* 110a(42); 145b(17); *RH* 21a(3); *San* 96b(44); ניחמתא דבבלאי consolations of the Babylonians *BQ* 38a(36); *IŠGF* 97:8; בַבלאי טפשאי stupid Babylonians *Yom* 57a(25) [+ //'s; ↓ טפשאה]; b. w. ref. to pagans: pl.m. לא ידענא פרסאי ולא בבלאי ידענא מתניתא ידענא I know neither Persians nor Babylonians. I know the

Tannaitic tradition *Ber* 46b(33); דבבלאי מאי what are (the holidays) of the Babylonians? *AZ* 11b(26)

Lit: I. Ben-David, Lešonenu 38[1974] 153+ [Voc]; Müller-Kessler–Kwasman 162 [mng. I.b]; Y: בַּבְלָאָה *BB* 73a(15; BAYTN 318).

בָּגָא, באגא n.m. **rural area adjoining a city** (< MP *bāγ* garden, orchard CPD 16; OfA בג domain, fief DNWSI 143, Sy ܒܐܓܐ garden LS 57, Ma באגא garden MD 46) sg. בני בירב דדירי בבאגא students of the *be rav* who live in a rural district *Pes* 8b(14); *Er* 73a(38); לא מחזקינן באגא בארעא דיתמי we do not presume that the (entire) rural district is a field of the orphans *BM* 22b(25); *BB* 29a(29); רובה דבאגא most of the rural area *BM* 105b(38); *ib.* 106a(14); באגא דאל(י)מי a rural area of violent people *Qid* 59a(18); בני בגא residents of a rural district *Giṭ* 58b(27); *Beṣ* 21a(38); *TGAs28* 37:9; pl. זילו וקטלו מכולהו בגי ואי(נ)הו לא קטלו אלא בחד בגא go and cut down trees from all the rural areas. They only cut down trees in one rural area *BQ* 113b(39; F¹); *BB* 68a(31) [≠ ↓ גנוניתא]; *ib.* 34; הנהו מנטרי באגי those guardians of the rural areas *BM* 73a(27); פסקי באגי parcels of land of the rural areas *BB* 68b(15) [↓ ביזלי]; באגי מטמרי 'concealed' rural districts [i.e. which avoided paying taxes] *ib.* 54b(15; **Es**)

Geon. expl.: שורי מתא אינון בגא the outskirts of the town are *b.* TGHark 86:27 [expl. שיריה TBB 3:5; ↓ שוירא]; מנטרי באגי משמרים זרעים וכל דבר Eps, St2 327:24; Lit: Geig, AAC 72, points out that the semantic range of the P word has been enlarged in JBA and this is reflected also in Sy [cf. BBah 355:4]; Tel 28; Shaked, EIr 3; Y: בַּאגֵי *BM* 73a(27; BAYTN 4).

בַּגְדָּנָא n.m. **a demon** (< Ir **bagadāna-* temple, > deity Shaked, Boyce Vol 514+; Sy ܒܓܕܢܐ SIB 1:10, Ma אבוגדאנא MD 3) sg.abs. כל ביגדן *Bo* 116:7; pl.det. מריא רבא דבגדני the great lord of the *b.*-demons *ib.* 21:6

Lit: C. Müller-Kessler, JAOS 116[1996] 193¹⁶. This word is also used as a GN [e.g. Bo 12:2; ib. 13:4; 20:4].

בגדתאה adj. **of GN** sg.m. רב חנן בגדתאה *Ber* 54b(52); *Ket* 7b(26); *BB* 142b(21) // *Zev* 92a(9)

Lit: AAC 74; Eshel, JSB 49.

בגו ↓ גו prep.

[**בגיליא** ↓ גולהא n.]

בגר#1 vb. **to be weak, bruise, harm** (↓ √פגר#1; Sy ܒܓܪ pe. to be weak LS 58, mng. 5) **Pe.** (a/): מיקש הוא דקשא לה ובגר לה קלא she indeed grew old, and her voice became weak *BB* 167b(39)

Af. 1. to bruise: דאי ליכא מפץ מבגר if there is no mat, (the rope fill in the bed) can bruise (her) *Ket* 65a(42; **M**); שפופרת אבגורי מבגר לה will a tube (inserted into her uterus) actually bruise her? *Nid* 66a(20; Ar [AC 2:12]) [Var: אגגורי מגגר AC ib., ס"א; ↓ √פסדע af., mng. 4]; **2. to harm:** חיותא או ציפרא דמימסמס בידמא או דאית בהון דוכתא דמחבלן ולא איכא דידע מאי דאבגרינין an animal or a bird which is soiled in blood, or which has a place where they are injured, and no one knows what harmed them *HP* 203:12 [= GeonH השחיתן HR 145:15]; pass.part. אף על גב דלא מבגרן even though (the hens) are not harmed *ib.* 14 [= GeonH מושחתין HR 145:16]

Ittaf. to be harmed: והיכא דעבר ואכל ולא איתבגר if he transgressed and ate (the possibly poisoned animal) and was not harmed *HP* 204:14 [= GeonH ניזק Wehizhir2 92:15]

בגר#2 vb. **to mature** (MH בגר LNVTH 108) **Pe.** (a/): בגרא ולא אינסיבא אינסיבא ולא בגרא (if) she matured and was not married (or) was married and had not matured *Ket* 53b(5); מיקטנותה ועד דבגרא ברשותיה קימא from her youth and until she matures she stays in his custody *HP* 108:24; *ib.* 117:31; 152:16; וכמה דלא בגרא as long as she has not matured *ib.* 108:21

-בד ↓ -ד conj.

[**בדובר** ↓ פדיבר n.]

-בדוכת ↓ דוכתא n.

בדותא ↓ בריתא n.

בדח vb. **to be cheerful** (↓ בדיחותא; cf. Sy ܒܕܝܚܘܬܐ cheerfulness LS 59) **Pe.**, pass.part.: ↓ בדיח

Af. to cheer s.o. up: כי חזינן איניש דעציבא דעתיה מבדחינן ליה when we see someone whose disposition is sad, we cheer him up *Tan* 22a(26; **M²**); *Ned* 50b(43); *ib.* 51a(4); לאבדוחי נפשיה to cheer himself up *HG1* 392:62

[**בדיאי** ↓ כדי#1 adv.]

בְּדִיחַ adj. **cheerful, joyous** (↓ √בדח pass.part.) a. alone: sg.m. לא הוא(י) בדיחנא ביה בחביבי ⟨ה⟩דאישאלי my uncle was not in a cheerful mood towards me so that I could ask him *Ḥul* 32a(17); f. ההיא איתתא דלא הוה בדיחא דעתא בהדי גברא a certain woman who showed displeasure towards (her) husband *Ned* 91b(4; V^{2}); pl.m. איניש בדיחי אנן we are joyous people *Tan* 22a(26) [Var: גברי בדוחי V^{17}]; b. esp. fol. √חזי pe. [↓ עציב]: חזייה דהוה בדיח he saw that he was cheerful *Suk* 53a(22; M^{2}); חזיתיה דהוה בדיחא דעתיה I saw that he was in a cheerful mood *Šab* 77b(22); *Ber* 31a(3; F); *ib.* 30b(47)!

בְּדִיחוּתָא n.f. **mirth** (↓ √בדח; cf. Sy ܒܕܝܚܘܬܐ LS 59) sg. מילתא דבדיחותא a mirthful statement *Šab* 30b(37) // *Pes* 117a(39); הוה קא מהדר ליה בבדיחותא he was replying to him in a mirthful manner *BB* 9b(22); *BQ* 17b(5); *Ber* 55a(50)

Y: בְּדִיחוּתָא *BB* ib.(BAYTN 175).

בַּדָּיָיא n.m. **liar** (√בדי; *qaṭṭāl*-form; MH² בדאי J 138) sg. ההוא בדייא הוה that (bird) was a liar *Ḥul* 63a(37)

[**בדייני** ↓ 2# בי זיינא n.]

בְּדִיל prep. **because of,** conj. **in order that** (archaic and dialectal; ↓ -דיל; TA בְּדִיל TO Gen 6:3, JPA בדיל DJPA 85) **I. prep.:** בדיל חוביה דאית ליה על אבונא because of the debt which our father owed him *SŠSad* 265b:16; בדיל לאוקמא לאחוהי מיתנא שמא בישראל in order to perpetuate a name for his brother, the deceased, in the Jewish people *HP* 163:32; *TGHark* 272:8; **II. conj.:** בדיל דאמטיין בניהו לבי כנישת' because they brought their sons to the synagogue *Ber* 17a(48; P)

בְּדִיקוּתָא n.f. **examination** (in connection with slaughtering animals; ↓ √1#בדק; cf. Sy ܒܕܩܬܐ LS 60) sg. רב כהנא מצריך בדיקותא בין כל חדא וחדא PN used to require an examination it [i.e. the knife] between each one (of the slaughterings) *Ḥul* 10b(15); אית ליה בדיקותא (the bird) has an examination (to determine its fitness) *ib.* 56a(37); 47a(2) [cf. HP 199:8]; 48a(17); *Geon* 30:15

Y: בְּדִיקוּתָא *Ḥul* 10b(15; BAYTN 175).

[**בדיקנאה** ↓ זנדנקנא n.]

בדל vb. **to abstain, separate, recite** ***havdala*** (↓ אבדלתא; Ma בדל pa., itpa. MD 52) **Pe. 1. to abstain:** מי בדלת א"ל אין בדילנא ולא א"ל מי בדיל מר are you abstaining (from work)? He said: "Yes, I am abstaining." And he did not say to him: "Is the master abstaining?" *Ber* 27b(8) // *Er* 40b(28); מין ההוא עידאנא באדיל מן מלאכה from that time he abstains from work *Geon* 266:18; **2. to separate or distance o.s.:** מאי דקמא(י) קא בדלה what occurred that she separates herself (from other men)? *Soṭ* 2b(45); pass.part. מיבדל בדיל מניה he indeed keeps his distance from it *Pes* 6a(32); *ib.* 11a(11); דע"ז דמאיסה ובדילי אינשי מינה idolatry which is repulsive and people distance themselves from it *Beṣ* 39a(21); *Giṭ* 53b(36); *BM* 102a(24); *Ḥul* 116b(14); *HP* 6:6

Af. to recite ***havdala*** [denom. < ↓ אבדלתא]: אבדולי מבדלינן עליה we can definitely recite *havdala* over it [i.e. beer] *Pes* 107a(26); *ib.* 103b(16); 105a(18); *Ber* 33b(3); *Šab* 150b(37)

בדלא ↓ -ד conj.

בדק 1# vb. **to examine, search, predict** (↓ בדיקותא; Sy 1# ܒܕܩ LS 59) **Pe.** (a/u) **1. to examine, test, check:** a. general: מבדק בדיק לה he thoroughly inspects her (for blemishes by means of his relatives) *Ket* 57b(46); זיל בדקה אזל למיבדקה go (and) inspect her. He went to inspect her *Yev* 105b(29); *Ket* 60a(12); *Qid* 76a(34); בדיקנא ביה במר we tested you *Pes* 111b(24; V^{1}); בנהרדעא בדקי לה במיא in GN they used to examine (the knife) with water *Ḥul* 17b(20; V^{11}); *ib.* 29; 3b(11); *Ket* 61b(5); *Giṭ* 68b(44); בדקינן ליה במיא דנרא we test it [i.e. the document] with an extract of pomegranate (peels) *ib.* 19b(46) [to bring to light faded writing]; *Men* 35a(18); בעינא למבדקינכו כי היכי דבדקתינהו לדידהו I want to test you just as I tested them *San* 93a(43); pass.part. לא בדיקי לי רבנן I have not scrutinized the scholars *Tan* 23b(30) [Var: לא בדיקיתו לי M^{2}]; b. w. -נפש: כל תלתין יומין הוה בדיק נפשיה he used to test himself every thirty days (to see if fire would not burn him) *BM* 85a(50); תבדוק נפשה ותחזי לחברתה let (the blind woman) inspect herself (for menstrual blood) and show (it) to another woman *Nid* 13b(40); *HP* 137:20; c. of a *ṭerefa*: דחד בדיק

בידא וחד בדיק במחטא one examines with the hand and another examines with a needle *Ḥul* 56a(25); *ib.* 43b(2); 76b(10); *TGHark* 159:18; d. of a *soṭa*: וכי בדקי מיא אבטן קא בדקי כי ארחייהו the water only tests the stomach according to its path *Soṭ* 9b(11); *ib.* 20b(24); **2. to search:** בדק ופני he searched and removed (the corpse) *Naz* 65b(1); ניבדוק מצפרא let him search (for the *ḥameṣ*) from the morning *Pes* 4a(18); **3.** euph. w. -נפש **to defecate:** עשרים וארבע בתי כסאות אית לי מגו ביתאי לבי מדרשא וכל היכא דצריכנא בדיקנא נפשאי I have twenty-four privies between my house and the school, and wherever I need to I defecate *Ber* 55a(19) [cf. Ned 49b(37)]; *Hor* 13b(37); שמו' הוה בדיק נפשיה בקלחא PN used to defecate with (the aid of) a stalk *Ned* 50b(28; V^{2}Ar [AC 7:98])

Pa. 1. to investigate [w. על, בתר]: בדקו בתריה ואשכחוה דגוי הוא וקטלוה they investigated him, found that he was a pagan, and killed him *Pes* 3b(42); *ib.* 4a(12); עאבדין כי דהאוי בעיניהון כד מבדקין בתריה they do as they see fit when they are investigating him *TGHark* 84:19; *ib.* 117:20; **2. to predict** [cf. TA בַּדָּקָא מְבַדִּיק TO Gen 44:15 (H נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ) and Sy, PSm 453]: רב בדיק במברא שמואל בדיק בסיפרא ור' יוח' בדיק בינוקא PN predicted by means of a ferry. PN_2 predicted by means of a book. PN_3 predicted by means of a child *Ḥul* 95b(23)

Itpe. to be tested, examined: וגברי היכא מיבדקי where are men tested? *Šab* 32a(12); *MQ* 28b(16); ולא דיינת בשטרא עד דמבדקין (if) you do not adjudicate the writ until the (witnesses) are examined *TGHark* 109:15

בדק 2# vb. **to make a breach, insert** (↓ בידקא; mng. 1: Ma 1#בדק MD 52, Akk *batāqu* to cut through, pierce CAD B 161; mng. 2: Ma 2#בדק MD ib.) **Pe. 1. to make a breach:** חזייה להההוא גוברא דהוה בדיק בחוצא למחזא בברתיה he saw a certain man who was making a breach in a fence of palm leaves to look at his daughter *Tan* 24a(17) [↓ √1# כרי mng. 3]; **2. to insert** [↓ √פתק pe., mng. 3]: בדק לוי במתניתא PN inserted it into his (copy of) the Mishna *Yev* 10a(30; O^{2}) // ובדקה *BM* 48a(45; F^{1})

Lit: Eps, MNM 700 [mng. 2].

בדר vb. **to scatter, spread, take root** (↓ מבדרא; Sy ܒܕܪ LS 60, Ma בדר to scatter, sprinkle MD 52) **Pe.** (a/a) **1. to spread (on a sore or wound):** וקלי לה ובדר עילויה burn it [i.e. the cord] and spread (the ashes) on it [i.e. the sore] *AZ* 28b(5); *ib.* 10; דאי בדרי לא [= לה] סמא חיה if they spread (medicine) on it (the animal) will live *Ḥul* 54a(34) [cf. Sy ܒܕܪ ܥܠܘܗܝ ܣܡܡܐ PSm 454]; **2. to take root:** דבאדר באדר ודלא באדר whichever (tree) takes root will grow [lit. take root], and whichever does not take root, (let it be for firewood) *BB* 102b(14; QŠ 72:17) [↓ √שפר pe., mng. 1]; אלא אם כן אפשר דבד(ו)ר מקמי שביעית (it is forbidden to plant in the sixth year) unless it is possible for (the plant) to take root before the sabbatical year *Šeel* 129:22(Var); לתלתין בדרא it takes root in thirty (days) *ib.* 26(Var); 27(Var); **3. to catch fire:** דילמא לא בדרא נורא וכביא perhaps the fire will not take hold, and it will be extinguished *Šeel* 72:2

Pa. 1. to scatter: מבדרנא לכו בארבע רוחות העולם I shall scatter you to the four corners of the earth *Tan* 3b(9); *AZ* 10b(41); *ib.* 53b(40); קליוה לההוא גברא ובדרוה לקיטמיה אשב ימי burn me and spread my ash upon the seven seas *Giṭ* 56b(46); *Yom* 84a(14); *AZ* 62b(14); *RH* 26b(13) // *Meg* 18a(43); חזאי דסתרין ביתיה ומבדרי בכולי עלמא I saw (in a dream) that they were tearing down my [lit. his] house and were scattering (it) in the entire world *Ber* 56a(46; P); pass.part. מבדרי *Ber* 58b(56) [of stars in a constellation]; *ib.* 47b(53); **2. to sprinkle:** דעבדי לקטן המ[יינא] דמשכא לבור(ד)רי מיא עליה דלא ליטפוי(ו)ש מאני they make the minor a leather belt (for use) in sprinkling water, so that (his) garments should not be soaked *TGAs42* 166:9 [expl. ↓ משכוג; cf. Ma הימיאנא דמיא a belt of water MD 145]

Itpa. 1. to be disbanded: ליבדרו איבדורי let (the two witnesses) merely be disbanded *Giṭ* 33b(44); *San* 8a(54); **2. to be scattered, disseminated:** לישנא דאיבדורי הוא it is a term denoting being scattered (to the wind) *AZ* 44a(26) [expl. BH תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם 2S 5:21, w. ref. to וַיִּשָּׂאֵם Is 41:16]; וקא מיבדרי אודריה its flocks (of wool) will be scattered *Ber* 56a(46; MGG 705:9); שמעתאתך מיבדרן your legal traditions will be (widely)

disseminated *ib.* 47(MGG 705:13); *Bo* 55:2; **3. to be dissipated:** איברדו להו ימי טהרה דראשון the days of purification of the first (child) were dissipated *HP* 135:17; **4. to catch fire:** קנים מבדרן אגדן לא מבדרן גרעינין מבדרן נתנן בחותלות לא מבדרן (loose) reeds catch fire (from one another in an oven). (If) he tied them together, they do not catch fire. Kernels (of fruit) catch fire. (If) he placed them in woven baskets they do not catch fire *Šab* 20a(42)

Lit: Eps, StI 112.

בְּהֲדֵי prep. **with, towards,** conj. **while** (< בּ־ + הֲדֵי [< חֲדֵי*, pl. of ↓ 1# חד num.pl.; cf. בחדי TGAs42 34b:2]; cf. Akk *adi* B together with CAD A/1 121; ↓ הדדי, להדי, עם prep.; Ma אביהדיא MD 4; cf. MH² עם ש־ BY 4541) w. suf.: 1sg. בהדאי *Ḥag* 4b(30); 2m. בהדך *AZ* 10b(15); 3m. בהדיה *Suk* 44b(37); f. בהדה *Anan* 106:6; 1pl. בהדן *Yev* 37b(30); 2m. בהדיכו *MQ* 22a(8); 3m. בהדיהו *BQ* 98b(27); f. בהדיהי *Bek* 20b(28);- **I.** prep. **1. with, together with:** a. general: ואת הוינא בהדיה you are with them *San* 17a(1); בהדיהו I want to be [lit. I am] with him *Ket* 77b(1); דלא אכלי בהדן ולא שאת(י)(ו) בהדן they do not eat with us, and they do not drink with us *Meg* 13b(44); הני תרי אחי ותרי שותפי דאית להו דינא בהדי חד two brothers or two partners who have a court case with someone *Ket* 94a(13); בהדי שהדי שקרי למה לי why do I have to deal with lying witnesses? *BB* 31b(6); בהדי רבן גמליאל הוה פיתא PN had bread with him [lit. with PN (in his baggage) there was bread] *Hor* 10a(46); *Pes* 43a(14); ומילחא ומאי דמתעביד בהדי מילחא salt and what is made with salt *Anan* 86:22; b. w. var. vbs.: כי הוה ליה מילתא בהדי אניש when he had a complaint [lit. word] with someone *Yom* 87a(47); מאי הוה לך בהדייהו דקטלתינהו what did you have against them that you cut them down [i.e. the cedars]? *SOZ* 72:24; בהדאי דידי מינצית are you quarreling with me? *BM* 85b(19); מאי בעיתו בהדאי what do you want with me? *San* 5a(26); אשתעי איהו בהדה he spoke with him *Meg* 16a(41); *Yom* 9b(46); *Anan* 14:15; קם וקם בהדיה עמודא דנורא he arose and a pillar of fire arose together with him *MQ* 25a(47); **2. towards** [↓ לבהדי mng. 2]: בהדי פניא דיומא טבא towards the evening of the holiday *Beṣ* 27b(3); *Er* 43a(38); *Anan* 29:26; **3. next to:** ואותביה בהדי פילי דמתא כולי ליליא he placed him next to the town gate the whole night *SOZ* 72:18; **II.** conj. **while** [w. fol. part.]: בהדי דקא מסגי חזייה לערפה אימיה while he was walking he saw Orpah, his mother *San* 95a(45); *ib.* 96a(9); ושחט ביה עופא בהדי דפרח he slaughtered a bird with it [i.e. the arrow] while it was in flight *Ḥul* 30b(39); *ib.* 53a(35); בהדי דקאתי שקל עפרא מעפריהו while coming (to the boat) he took some of their earth [lit. earth from their earth] *Bek* 8b(45); *ib.* 36a(33); *Beṣ* 8b(14); *Tan* 22a(2); *Ned* 31b(8); *Naz* 50b(11); *Giṭ* 14a(44); *ib.* 56a(9); 68a(1); *Tam* 32b(8)

Lit.: Nöld, MG 59, note; Voc: בֹּהדֵי HPP 43:19; Y: בְּהֲדֵי *Tan* 24b(37; BAYTN 336).

– אַבְּהֲדֵי prep. **at the time of** (↓ א־; Ma אביהדיא MD 4) אבהדי פניא דמעלי שבתא at evening time on Friday *BM* 75b(40); *ib.* 49a(49; HP 84:5)

– לְבַהֲדֵי prep. **corresponding to, against, towards** (↓ להדי) **1. corresponding to, against:** תלתה פטורי לבהדי תלתה חיובי three exemptions corresponding to three liabilities *Zev* 39a(19); *Yev* 31a(41; **O²**); דל ירחא חסירא לבהדי ירחא מליא remove one deficient month [i.e. having twenty-nine days] corresponding to one full month *Ara* 9a(15); *ib.* 19; לבהדי לחם הוו קיימי (the basins) corresponded in height with the bread *Men* 96a(47); משערינן ליה לבהדיה ההוא בישולא we measure it against that cooked dish *Šeel* 24:2; *ib.* 51:49(Var); **2. towards:** לבהדי פניא towards evening *Yom* 19a(34; **L**); *Anan* 27:5

Lit: Eps, StI 106; Y: לְבַהֲדֵי *Pes* 8a(11).

בהדיא adv. **explicitly, directly, openly** (< בחדיא*; ↓ בהדי, 1# חד num., 1# להדיא) **1. explicitly:** a. general: כיון דאיתמר משמיה דשמו' בהדיא ומשמיה דרב באמוראי since it was said explicitly in the name of PN, while in the name of PN₂ there is a (disagreement) of *Amoraim* *Yev* 18b(7); *Ḥag* 3b(26); *AZ* 10b(1); *TGHark* 40:32; *ib.* 44:23; b. w. ref. to a biblical verse: בהדיא כתי' בהו לא תלבש שעטנז צמר ופשתים it is explicitly written concerning them: "You should not wear *š.*, wool and linen" [Dt 22:11] *Šab* 27a(25); *ib.* 133b(30); *Pes* 66a(42); *Yev* 11b(12); *BM*

61a(38); *BB* 9b(20); *Bek* 14b(17); c. w. ref. to a Tannaitic statement: הא בהדיא קא תאני ליה (the *Tanna*), in fact, learns it explicitly *MQ* 5a(34); *Giṭ* 4b(16); *BQ* 50b(33); *Hor* 2b(24); *Zev* 20b(29); *Men* 12b(47); *Ḥul* 31a(24); *Ara* 25a(3); תנא מילתא דכתיבה בהדיא קתני דלא כתי' בהדיא לא קתני the *Tanna* learns a matter which is written explicitly (in Scripture). He does not learn a matter which is not written explicitly *Qid* 5b(19); *BM* 95b(1); *San* 75a(23); וליתנייה בהדיא let (the *Tanna*) learn it explicitly *BQ* 4a(14); *Qid* 67a(14); אתון הכי מתניתו לה אנן בהדיא מתני' לה you transmit it so [i.e. anonymously]. We transmit it explicitly [i.e. in the name of a tradent] *Yev* 18b(12); *Šab* 4a(20); *BQ* 78b(8); *BB* 19a(11); *Ḥul* 126a(26); **2. directly:** כיון דלא מסתגי להו בהדיא since they cannot walk (in it) directly [i.e. in a straight line] *Šab* 7a(15); **3. openly:** לשקלה בהדיא let Him take it openly [i.e. the rib from Adam while he was awake] *San* 39a(13); *ib.* 15

Lit: Bacher 46; AAC 156, s.v. הדיא; Y: בְּהֶדְיָא *Ber* 26a(37; BAYTN 332).

בְּהִילָא n.m. **small amount** (↓ √בהל; cf. Sy ܒܗܝܠܐ quiet LS 61) sg. בהילא דבכורים a small amount of *bikkurim* *AnanSch* 12:5; מרחק מדרך האמת בהילא removed slightly from the path of truth *TGAs27* 68:12

Lit: Eps, apud Assaf, TGAs27 68[7].

בהל vb. **to hurry** (↓ בהילא; BA בהל itpe. HALOT 1832) **Itpe.:** זועו ואיתבהילו move and hurry *Bo* 51:4

בהמנק n. **two-pointed compass, fork** (↓ אטבא; etym. unkn.) **1. two-pointed compass:** sg. דעביד כבהמנק (the top of the *lulav*) is formed like a two-pointed compass *Suk* 32a(3; **M²**); בה(מ)נק *GC* 49:1 [expl. MH תרונתק MKel 16:8]; **2. fork:** sg. בסכיני ובהמנק with knives and a fork *BM* 25b(31)

Geon. expl.: בהמנק בשעה שמתחיל לולב ליפרד קודם שיתפרדו עליו זה מזה ניחלק לשנים ודומה לכלי של ברזל שעושין בו סופרים ניקבי שירטוטי קלף והיו פרסיים עושין בהמנק זה שהיו תחבין בו חתיכות שלבשר ולפיתות(ה) שלא יגיעו ידיהם בקערה והוא מן צורכי סעודה שמביאין אתו כמות סכין קטנה שעלגבי שולחן ... וקורין אתו כן בלשון פרסי פראסצין OHT Suk 38:3, i.e. NP *parčīn* nails driven through anything and then clenched at the points PED 240; כבהמנק פ' חטבא דספרא דהיינו כלי שמנקבים בו שרטוטי הספרים OHP Suk 97:11; ib. 112:11 [drawing]; OHR BM 39:17 [mng. 1]; ושמו בטיית פרשין שהוא צריך בתק אחד ב' תקים GC 49:2, i.e. بَارْشِين double sticker [cf. Sy: ܡܚܒܝܢܬܐ البارشين an instrument for extracting BBah 1057:6] [mng. 2]; Lit: Eps, GC 49[8]; Geig, AAC 415, s.v. תרנתק, rejects the P etyms. suggested by Eps, ib.[4]; Shaked, Dress 110.

בהרג ↓ 1# בארג n.

בחריק־, בְּהֲרִיק־ prep. **instead of** (< Ir *vihrīq [cf. MP *guhrīg* equivalent CPD 36]; ↓ בדוכת־; cf. Sy ܒܗܘܦܟܐ part, portion LS 61) אתא גברא בהריקין a man has come in our stead *Ara* 27b(36); הבו לי גברא דדלי דוולא בהריקאי give me a man who is a water drawer instead of me *Ket* 105a(39; FrAr [AC 3:248]); עילית לך איתתא בהריקאי I brought in for you a woman in my stead (to do the work) *ib.* 61a(20; V⁵Ar [AC 3:248]); אעילוה לדוביאל איסרא דפרסי בהריקי(ה) they brought PN, the genius of the Persians, instead of him [i.e. Gabriel] *Yom* 77a(30; **M**)

Lit: Koh, AC 2:25; Shaked, Elements 150; Geig, AAC 78, rejects the etyms. proposed by Fl, TMW 1:78, and Perles, EtSt 49.

בהרק vb. **to separate** (↓ בהריק־) **Itpa. to separate o.s.:** ושיבביה מיתבהרקין מניה his neighbors separate themselves off from him *Bo* 141:8

בהת vb. **to be ashamed** (↓ בהתתא; Sy ܒܗܬ LS 61, Ma בהת MD 54) **Pe.:** מילתא דאת בהית מינה קדום ואמרה say first something of which you are ashamed *BQ* 92b(20; MGG 404:1); דמלפא תכלי לא בהתא (a woman) who is used to bereavements is not ashamed (of additional ones) *Ket* 62a(27)

Expl. Ar [Ket ib.]: המלומדת להיות שכולה אין לה בשת AC 8:225.

בְּהָתְּתָא n.f. **shame** (↓ √בהת; TA בַּהֲתָּךְ TJ 1S 20:30, Sy ܒܗܬܬܐ LS 62, Ma באהתותא MD 46) sg. איגלאי בהתתייהו their shame was revealed *Ḥul* 56b(26; **H²**); pl. סאבי דבהתאתא shameful elders [lit. elders of shames] *San* 102b(37; TGHark 145:10)

Geon. expl.: זקנים של בושה ושל כלימה TGHark ib.; Y: בַּהְתָּתָא BAYTN 182.

בּוּבְיָא n.m. **oven, cooking place** (< Akk *bubû* part of a kiln CAD B 300 [Lex]; Sy ܒܘܒܝܐ large brick on which to bake bread BBah 362:20) sg. *Pes* 30b(11) // *Zev* 95b(37); רב אכל תמרי ושדא

קשייתא לבוביא PN ate dates and threw the stones into the oven *Šab* 29a(25)

Lit: Geig, AAC 74; Fr, AF 23; AIOA 43; Brand 74; Rashi quotes mss. which read ↓ בי תפי.

1# בוביתא, בְּבִיתָא n.f. **pupil of eye** (TA בָּבַת עינהון TO Dt 32:10, Sy ܒܒܬܐ ܕܥܝܢܐ LS 62, PSm 442) sg. בוביתא דעיניה *Giṭ* 69a(12) [Var: בביתא Ar (AC 2:9)]

Geon. expl.: שחור קטן שבאמצע שחור שבלובן שבעין TRN 615:6; Y: בָּבִיתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 30).

2# בוביתא, בביתא n. **channel** (< NA *bību* drainage opening in a wall CAD B 297, s.v. *bī'u*, AIOA 43; Sy ܒܝܒܐ, pl. ܒܝܒܘܬܐ, ܒܝܒܐ, pl. ܒܝܒܘܬܐ, LS 62) sg. בוביתא דמיא a water channel *Ḥul* 85b(42; **V**[12]) [Var: בביתא דמיא Ar (AC 2:10)]

Y: בּוֹבִיתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 38).

בובתא n.f. (uncertain; ↓ בונכא) sg. בובתא דמישרי ... of garden beds *Šab* 110b(41); pl. בבתואתא דמישארי *ib.*(Oxf., c. 27, 14)

Rdg. and mng. unclear.

בודאי ↓ ודאי adv.

[**בוטאשא** ↓ בוטשא n.]

בוטטא n.m. **spark** (√בטט; cf. Sy ܒܨܝܨܐ spark LS 66) pl. בוטטי דנורא sparks of fire *BM* 85a(37; **F**[1]); *Ber* 58a(36; **O**Ar AC 2:40]) [Var: בוטאטי SMel 42:15]

ביטיתא, בּוּטִיתָא n.f. **caper** (etym. unkn.) sg. ושקלוה לניצא דפרחא וחיי בוטיתא they removed the blossom of a caper shrub, and it recovered to a caper *Ber* 36b(37; Ar [AC 1:44]); pl. שב בוטיתא seven capers *Ḥul* 59a(8; Ar [AC ib.])

Geon. expl.: אבי(ו)נות הן הנקראין בוטיתא בלשון ארמי והן כאגוזים שיש בהן פרי שדומה למעות TGHark 196:27; Lit: Löw, Flora 1:326; Y: בּוּטִיתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 36).

בּוּטְמָא n.m. **terebinth** (TA בּוּטְמָא TJ Is 1:30, Sy ܒܛܡܬܐ LS 67) pl. בוטמי *BB* 80b(41) // בּוּטְמֵי *RH* 23a(23; GRH 13:19) [expl. MH אלונים ib.]

Lit: Löw, Flora 1:194; Y: בּוּטְמֵי *RH* ib.(BAYTN 145).

[**בוטנא** ↓ בוטמא n.]

[**בוכיא** ↓ בוביא n.]

בּוּכְנָא, בוכאנא n.m. **pestle, rib** (< Akk *bukānu* pestle CAD B 308, AIOA 45; Sy ܒܘܟܢܐ LS 73) **1. pestle:** sg. בוכאנא *Šab* 77b(33; Ar [AC 2:90]) [expl. as בּוֹא ואכֶּנּה come and I shall strike it ib.]; *Er* 102a(29); קל בוכנא the sound of a pestle *Beṣ* 14a(25); בוכנא ואסיתא דתבלי a pestle and a mortar for (grinding) spices *Ḥul* 105b(24); בוכנא דפרזלא (מת)בר אסיתא דנחשא an iron pestle which breaks a brazen mortar *Nid* 36b(50) [Var: בוכאנא MGL 447:21]; pl. בוכאני *BQ* 93b(22) [made of wood]; **2. rib:** sg. בוכנא ואסיתא rib and rib joint [lit. 'pestle' and 'mortar'] *Ḥul* 52a(32) [Var: בוכאנא GC 81:6]

Lit: Geig, AAC 91; Y: בּוּכָנָא BAYTN 160.

1# בּוּכְרָא n.m. **firstborn** (↓ √בכר, בוכרתא, בוכרותא; TA בּוּכְרָא TO Ex 12:29, Sy ܒܘܟܪܐ LS 73, Ma בוכרא MD 55) a. human: sg. בוכרא דאימא קרו(י)(ו) ליה בוכרא סכלא דאבא לא קרו ליה בוכרא סיכלא the firstborn of the mother is called 'foolish' firstborn [i.e. lacking privileges of the firstborn]. The firstborn of the father is not called 'foolish' firstborn *BB* 126b(31); בוכרא בר בוכרא firstborn son of a firstborn son *ib.* 34; בוכרא דשפחה the firstborn of a maidservant *AnanSch* 7:19[Marg]; b. animal: sg. *Meg* 31a(41) [in mnemonic phrase, w. ref. to Ex 13:2]; ר' צדוק הוה ליה בוכרא PN had a firstborn (animal) *Bek* 36a(32); *ib.* 36b(11); *Beṣ* 27a(7); *Šab* 145b(6) // *Bek* 36a(8); *Ḥul* 44b(29); *Tem* 8b(28); pl. בוכרי דבי נשיאה the firstborn (animals) of the exilarch's estate *Beṣ* 27a(32); *AnanSch* 9:12

Voc: בּוּכְרָא VTM 57; Y: בּוּכְרָא BAYTN 145.

2# בוכרא n.m. **the lowest layer in a clay dam** (etym. unkn.; ↓ ארכבתא, טפתא) sg. *BM* 103b(34)

Expl. Rashi; Y: בּוּכְרָא *BM* ib.

בּוּכְרוּתָא n.f. **primogeniture** (↓ 1#בוכרא; Sy ܒܘܟܪܘܬܐ LS 73) sg. ב(ו)כ(ו)רותא *HG3* 292:52

בּוּכְרְתָא n.f. **firstborn** (↓ 1#בוכרא) sg. בוכרתא בת בוכרתא firstborn female (cat) of a firstborn one *Ber* 6a(16)

Y: בּוּכְרְתָא *Ber* ib.(BAYTN 145).

בּוּלְמוֹס n.m. **ravenous hunger** (< βούλιμος Lehnw 141; Sy ܒܘܠܝܡܘܣ LS 76) sg. אחדיה בולמוס לר' יוסי a ravenous hunger seized PN *Yom* 83b(27)

Y: בּוּלְמוֹס *Yom* ib.

בּוּלְסָא n.m. **lump of glass** (< βῶλος Lehnw 141; Sy ܒܘܠܣܐ LS 76, JPA בולוס DJPA 87) sg. *Šab* 154b(12; Rashi ms. [DS ad loc.]) [Var: בלוסא Ar (AC 2:101)]

Geon. expl.: עיקרה של סכוכית [=זכוכית] GnK5 170:20. Lit: Brand, Glass 156+, who disagrees on the etym.

בולרא n.m. **a tax** (↓ 2#גזיתא; etym. unkn.) sg. והני מילי בבולרא וכרגא דשתא this refers to the *b.*-tax and the poll tax of the (current) year *BQ* 113b(43; **EsAr** [AC 2:105]) [**H**: בכיל ארעא]

RaḤ: יבול הארץ כלו' מס הארץ OHR ib. 105:3; Lit: Beer, BA 228[23], w. prev. lit. The etym. proposed by L. Ginzberg [v. AAC 93, s.v. 3בלר] is difficult on phonetic grounds, and the Sy cognate ܒܘܠܪܐ LS 63 proposed by Sperber, apud Beer, means simply 'clump.' Y: בּוּלְרָא BAYTN 145.

[**בונא** ↓ 1#כונא n.]

בּוּנְכָא, בנכא n.m. **base, basis, place, garden bed** (< MIr **bunak* [cf. MP *bunag* (*bwnk*) abode CPD 20, NP *būn* foundation PED 208]; ↓ בובתא, 1#כנּא; Sy ܒܘܢܟܐ base LS 79, Ma בונכא base, foundation MD 56, garden bed Gs 111:16 [// גינתא]) **1. base, foundation:** sg. לייתי שפודא ולעיילא בתר בו(נכ)(נכ)ה let him bring a spit and pass it (through the spine) from the base *HG3* 140:66; ואי דהוה בונכא דהו(ד)(ל)ין תרין בתי לחד גברא if the foundation of the two houses belonged to one man *TGAs33* 109:7; **2. basis:** sg. והדין בונכא דשמעתא this is the basis of the law *TGAs27* 92:30; בו(נכ)(נכ)ה דמתניתין ועיקרא לעניין טלטול קאי the basis and the main point of our Mishna refers to the matter of carrying *OHT Suk* 57:26; *TGHark* 278:7 [↓ בוסיא]; **3. proper place:** pl. שבת וע"ז תנא יתהון בבונכיהון he learnt (the laws of) the Sabbath and idolatry in their proper places *Kar* 3b(28; **O**[6]**ŠM**); *ib.* 31; **4. garden bed:** pl. בנכי *MQ* 4b(7; Ar [AC 2:125],GC 77:6) [expl. MH עוּגִיּוֹת Mib. 1:1]

P expl.: בונכא בון בונכיא טר' SMel 50:197. The form בנכיה *HG3* 157:50 indicating a part of the loin of an animal may belong here; Lit: Eps, GC 77[19]; AAC 95.

בּוּסְיָא n.m. **willful negligence** (↓ √בסיא, √1#בזי; JPA בוסייה DJPA 87, > MH² בוסיא BQ 116b[10; **H**]; cf. Ma בוסיאנא MD 56, Sy ܒܘܣܝܢܐ LS 79) sg. בו(נ)(ו)סיא מאי דלית ליה בונכא willful negligence which has no basis *TGHark* 278:7; ומאי דהאוי 'מנ'הון בלא בו(י)(ו)סיא אשלים ליה I shall pay to him what they are responsible for without willful negligence *SŠSad* 274:2

Geon. expl.: תואני SŠSad 275:8, i.e. تَوَان; פשיעא OHT BQ 110:17.

בּוּסְמָא, pl. **בּוּסְמָנֵי** n.m. **spice, fragrance** (↓ √בסם; Ma בוסמא, pl. בוסמאניא MD 56, Sy ܒܣܡܐ, pl. ܒܣܡܢܐ, ܒܣܡܐ LS 80) pl. בוסמאני *OHP Ber* 63:8

בּוּסְתָּנָא n.m. **garden** (< MIr **bōstān* [cf. MP *bōyestān* CPD 19, NP *bostān*, **bustān* PED 207]; Sy ܒܘܣܬܢܐ LS 82, Ma בוסתאנא MD 56; cf. PN בוסתנאי IKI 1a:10) sg. *Šab* 30b(4; **M**); *Meg* 16a(44) [containing trees]; בוסתנא דארזי a garden of cedars *SOZ* 72:22; *BM* 22a(38); ההוא בוסתנא דהוה סמיך לגודא דאפדנא a certain garden that was close to the wall of a house *Er* 25b(12); ההוא אכוורנקא דהוה לריש גלותא בבוסתנא a certain pavilion which the exilarch had in the garden *ib.* 19; pl. פרדיסי ובוסתני vineyards and gardens *BM* 39b(40); *BB* 61b(41)

Lit: Löw, Flora 4:264; Tel 30; Y: בּוּסְתָּנָא *Šab* ib.(BAYTN 263).

בּוּסְתְּקָא, בסתקא n.f. **jug** (< MIr **bastūk* [cf. NP *bastū* small glazed earthenware vessel PED 186], > Arab بَسْتُوقَة PLAr 50; Sy ܒܣܛܘܩܐ LS 82) sg. בוסתקא דדובשא a jug of honey *Ḥul* 49b(25; Ar [AC 2:136]) [Var: ביסתוקא **H**[2]]; pl. ב(מ)(ב)אסתקי *Beṣ* 33b(37) [containing dry figs]

Lit: Geig, AAC 97, w. prev. Lit; Tel 33; Y: בּוּסְתְּקָא BAYTN 263.

בּוּעְתָא, בּוּתָא, בּוּיֵי, בּוּעֵי, pl. **בּוּיֵי, בּוּעֵי** n.f. **abscess** (√בועי; Ma בותא*, pl. בויא ראבאתא large boils MD 55; cf. בותאנא ib. 57) sg. למפתח בועתא to lance an abscess *San* 84b(40; Ar [AC 2:137]) [Var: בותא **He**TGHark 102:24, HGP 48b:5)]; pl. הני תרתי בועי דריאה דסמיכ(י)ן להדדי two abscesses of a lung which are next to each other *Ḥul* 47a(1) [Var: תרתין באיי דסמיכן ליהדדי HP 199:7]; בריאה כי אית בה בויי when there are abscesses in the lung *TGHark* 159:5

Geon. expl.: הא בותא כי בויי דאמרינן TGHark 102:24; ib. 33; צימחי כגון בועי שהן אבעבועות ib. 158:35; Y: בּוּעֵי BAYTN 18.

בּוּצָאָה n.m. **maker of linen cloth** (*nisbe*-form < בוצא*; cf. Sy ܒܘܨܝܐ of fine linen LS 63) pl. בוצאי *Soṭ* 48a(46; Šeel [Eps, StI 438:20])

Lit: Eps, note ib.

בּוּצִינָא n.m. **a plant, lamp** (< Akk *buṣīnu, buṣinnu* a plant, lamp wick, *bīt buṣinni* lamp CAD B 348; mng. 1: Peh ideog. בוצינא = MP *xiyār* cucumber FiP 4:24 [v. ib. 67], TA בּוּצִינַּיָא pl. TO Num 11:5, Sy ܒܘܨܝܢܐ mullein LS 63, Ma בוצינא MD 56; mng. 2: TA בּוּצִין TJ 1S 3:3, JPA בוצין DJPA 88) **1. a plant** (perh. of the cucumber family): sg.abs. בוצין חדת a new *b.*-plant *ḤM* 41:3; det. בוצינא מקטפיה ידיע (the nature of) the *b.*-plant is recognizable from its break *Ber* 48a(9); בוצינא טב מקרא a *b.*-plant is better than a gourd *Ket* 83b(9) // *Suk* 56b(3) // *Tem* 9a(1); pl. בוציני *Meg* 12b(1) // *Soṭ* 10a(24) [≠ קארי; in a proverb; ↓ בי prep.]; זילי אייתי לי תרין בוציני אזל' ואייתיא' לי תרי שרגי (the Babylonian husband said to his Palestinian wife:) "Go (and) bring me two *bošīnē*" [i.e. gourds]. She went and brought him two lamps *Ned* 66b(35) [cf. JPA בוצין supra]; **2. lamp:** sg. בוצינא דנורא a burning lamp [lit. a lamp of fire] *Šab* 30a(10); בוצינא דנהורא 'lamp of light' *Ket* 17a(20) // *San* 14a(47) [honorific designation of a scholar]

Lit: Geig, AAC 99; Löw, Flora 1:534. For a discussion of the phrase בוצינא דרחיא *Pes* 94b(15) and a suggested emendation, v. Ros, Tarbiz 57 [1988] 3+; Voc: בּוּצִינָא VTM 27; Y: בּוּצִינָא *San* 14a(47; BAYTN 163).

בּוּצִיתָא, pl. בּוּצְיָיתָא, ביצייתא n.f. **a small boat** (MH² בוצית BB 73a[15], > Arab بُوصِيّ Fr, AF 217) pl. בוצייתא דמישן the *b.*-boats of GN *BB* 73a(16; **F²**) [expl. MH דוגית TBB 4:1]; ביצייאתא *Šab* 101a(7)

Geon. expl.: עושין שם ביצאתא להלך באגמים ויש להן דפנות ומחיצות וקרקעיתן עשויות נסרים ובניהם חלל והים והנהר נכנסים לתוכה והיושבין בתוכה במים יושבין ואפילו תתהפך במים אינה נטבעת OHP Šab 64:8; ביציתא ספינות קטנות שמהלכות לפני הגדולות במקום מים מועטין שאין הגדולות יכולות ללכת שם ונכנסין בקטנה ויוצאין ליבשה והיא קלה ומהלכת אפי' בביצה ולכן נקראת ביציאתא עריבות קטנות ... בוצית Ar [AC 2:153; v. OHT ib.]; GnK5 168:1. Lit: Sperber, Nautica 27[13]; Flora 1:582; Y: בּוּצַיָּאתָא *BB* ib.

1# בּוּצְלָא, בצלא n.m. **onion** (↓ √בצל; TA בּוּצְלֵי pl. TO Num 11:5, Sy ܒܘܨܠܐ LS 86) pl. בוצלי *Qid* 62a(2); בצלי *HP* 190:9

Lit: Löw, Flora 2:125+; Y: בְּצָלֵי *Qid* ib.

2# בוצלא n.m. **young shoot of reed** (↓ √בצל) sg. מאי משמע דהאי אג(ס)⟨ם⟩ ליש' דבוצלא הוא what proves that אגם is a term (meaning) reed? *Qid* 62b(31; V³Ar [AC 1:23], s.v. אגם) [Var: בוצלנא Ar (AC 7:392, s.v. פצל)]

Lit: Löw, Flora 1:667 [contra 2:126].

1# בּוּקָא n.m. **jar** (OfA 1# בק DNWSI 186, Sy ܒܘܩܐ jar with a cut-off top BBah 373:1, Gr βύκος; cf. BH בַּקְבֻּק HAL 143) pl. בוקי סריקי empty jars *BB* 7a(14) // *ib.* 151b(19) // *AZ* 37b(34) // *Ḥul* 50b(1) [metaph. for a meaningless statement]

Lit: Lehnw 142; Brand 75; Y: בּוּקָא BAYTN 159.

2# בָּקָא, בּוּקָא n.m. **joint** (etym. unkn.) sg. האי בוקא דאטמא the joint of the thigh (bone) *Ḥul* 42b(18); *ib.* 54a(48); 54b(9) [Var: האי בָּאקָא דעטמא HP 204:15(HPP 306:16)]

Y: בּוּקָא *Ḥul* 42b(18; BAYTN 159).

בור vb. **to lie fallow** (↓ 1# בורא, בייר; Sy ܒܪ LS 63) **Af. to leave fallow:** אי מוברנא לה לארעא דפלניא יהיבנא לך אלפא זוזי אובר תלתא if I leave NN's field fallow, I shall give you one thousand *zuzim*. He left a third fallow *BM* 104b(24; **Es**); באתרא דמוברי באגי in a place where they leave fields fallow *BB* 29a(25); דאיכא דמובר ואיכא דזרע some leave the field fallow, and some sow (it) *ib.* 26; לאובירא' *SŠHai* 6b(17)

Itpa. to lie fallow: האי מאן דניחא ליה דתתבייר ארעיה one who wants his field to lie fallow *BM* 107a(2)

1# בּוּרָא n.m. **uncultivated land** (↓ √בור; Sy ܒܘܪܐ LS 63, Ma בורא MD 56) sg. *BB* 168a(19)

Y: בּוּרָא BAYTN 18.

2# בורא n.m. **(unclear)** sg. נקט מרגניתא אחדא ידיה ובורא דחספא אאידך ידיה he held a pearl in one hand, and a ... of a shell in his other hand *Šab* 140b(31) [Var: ביורא Ar (AC 2:34), expl. as a precious stone; כורא Rashi, expl. as pudendum]

[3# בורא ↓ בירא n.]

בורדס n.m. **a disease** (etym. unkn.) sg. *ḤM* 40:8

[בורדקאי ↓ כוורדיקרא n.]

בּוּרְזִינְקָא n.m. perh. **turban** (Ma בורזינקא turban MD 57, Sy ܒܘܪܙܝܢܩܐ head covering, legging LS 96) sg. *Šab* 77b(35) [expl. as בּוֹר זֶה נָקִי this cistern is empty ib.]

The mng. given is based on the poss. etym. connections. Lit: Nöld, MG 20²; on a poss. MP etym., v. Geig, AAC 103; ISK 91. AIOA 81, rejects the suggested Akk connection w. *paršīgu* turban AHw 836 on phonetic grounds; Y: בּוֹר זִינְקָא *Šab* ib.

בורטיא n.m. **spear blade, spear** (< βρύττα, Lat *verutum* Lehnw 145) sg. מהו למ(כרו)⟨ברז⟩ חביתא ב(כ)⟨ב⟩ורטייא is it permissible to make a bung-hole in a (wine) jug with a spear blade (on the Sabbath)? *Šab* 146a(36) [v. RaḤ]; קתא דבורטיא the handle of the spear *San* 27b(1)

Geon. expl.: קתא דבורטיא קת ברזל שלרומח TGAs42 168:8; שלסכין שאנשי המלחמה שמין אותן עם אורן ובלשון ישמעאלי נצאב כנגר TGHark 144:16, i.e. نِصَاب خَنْجَر handle of a dagger; Y: בּוּרְטְיָא *Šab* ib.(BAYTN 263).

בּוּרְיָא, pl. בּוּרְוָאתָא, בּוּרְיָיתָא n.m. **reed mat** (< Akk *burû* reed mat CAD B 339, AIOA 45; Sy ܒܘܪܝܐ, pl. ܒܘܪܝ̈ܬܐ LS 95, Ma בוריא MD 57, MH² בוריא Suk 20b(28), > NP *būriyā* PED 206, PLAr 62 > ModArab id.) sg. כרוך בו(ד)⟨ר⟩י⟨א⟩ ואותיבו בעקמומיתיה they rolled up a reed mat and placed (it) in its [i.e. the alley's] crooked portion *Er* 8a(24); *ib.* 102a(40); *Bek* 8b(42); תמרי דאבוריא dates which are on a reed mat (for drying) *BM* 67b(26) // *Ket* 50b(34; **V⁵**); *HG3* 212:74ᵎ; pl. בורואתא *TGDr49* 105:9 [expl. MH מחצלות Šab 101b(12)]; בלאין דבורואתא curtains of reed mats *GC* 55:9 [expl. MH מפצות Nid 67a(3)]; הני בלאיי דבורואתא *OHT Šab* 64:12; ברואתא דמחוזא mats of GN *Suk* 20b(26)

Expl.: ברואתא בוריאהא *SMel* 51:240 [v. supra]; Lit: Eps, GC 55¹⁹; AAC 77, s.v. בודיא; on the use of reed mats for roofing [v. Suk ib.], cf. Akk *bīta uṣallal u burâ ina muḫḫi parisāti addi* I was roofing the house and have placed the reed mats over the lath (on the roof beams) CAD B 340; Voc: בּוּרְיָא HGP 27a:38.

1# בּוּרְכָא n.m. **knee-shaped pole of a plough** (Sy ܒܘܪܟܐ LS 96, mng. 3 [Lex], > ModArab بُرْك) sg. בורכא בארמית *GC* 60:1 [expl. MH בֹּרֶךְ MKel 21:2]

Lit: Eps, GCIntr 56; GC 60².

2# בורכא n. **tree branch** (etym. unkn.) pl. תלת בורכי מינייהו לא מחזקא להו גמלא a plank bridge cannot support three branches of them *Tam* 30a(3; Ar [AC 8:167, s.v. שרטון]**F**)

Expl. Ar: ענפים AC ib. For בורכי *MQ* 4b(7; C), v. ↓ בונכא.

בורכתא, abs. בורכא n.f. perh. **confusion, doubt** (etym. unkn.) sg. הא בורכא ... מאי בורכתא this is a confusion. What is the confusion? *Švu* 12b(5) // *Ket* 63b(21) // *Ḥul* 88b(16)

Geon. expl.: פנקול אולהא בורכא קד יפסר קד שככתני ויקאל הדא עשים צעב והדא חירה LPT 148:24, i.e. شكّ II to fill with doubt; حَيْرَة confusion; Lit: Eps, GC 60², relates it to the twisted shape of ↓ 1# בורכא; Voc בּוּרְכָא HGP 42b:37; Y: בּוּרְכְתָא BAYTN 198.

בּוּרְמָא n.f. **type of pot** (Sy ܒܘܪܡܐ clay pot LS 97, Arab بُرْمَة Wehr 55) sg. בורמא דגללא stone *b.*-pot *SMel* 50:203; pl. והני בורמ(א)׳ דיגללא כינחשא stone *b.*-pots are considered like bronze *HP* 16:4 = בורמי *HG1* 288:11; הני בורמי עתיקתא old [i.e. used] *b.*-pots *OHT Pes* 31:14

Lit: AAC 107.

בורספאה adj., n. **of Borsippa** (*nisbe*-form < GN בורסיף < Akk *Barsip* Eshel, JSB 50+) n., sg.f. לבורספיתא דמינא I resemble the 'Borsippean' GN *Bo* 125:2

Lit: Müller-Kessler–Kwasman, Bowl 162.

בושכי n. **(word in charm formula)** *Šab* 67b(1; OAr [AC 2:234, s.v. גד])

בּוּשְׁלָא n.m. **ripening, cooked state** (↓ √בשל; Sy ܒܘܫܠܐ LS 99) **1. ripening** [< Akk *bušlu* ripening (of dates) CAD B 351]: pl.cs. בושלי כומרא ripened *k.*-dates *Ber* 40b(42) [expl. MH נובלות Mib. 6:3; < Akk **bušul kimri*; ↓ 1# כומרא]; *ib.* 44; 46; 50; 41a(3); **2. cooked state:** sg. תולתא בושלא תולתא מלחא תולתא טוי a third (of the fish) in a cooked state, a third prepared by salting [i.e. pickled], a third by roasting *MQ* 11a(36); **3. (uncertain):** sg. התם בבושלא *Šab* 79a(39) [of a hide]

Geon. expl.: ↓ 1# כומרא [mng. 1]; העור שנעוב כמו שהוא בלי מלח ובשל ונפסד כשמלבישין אותו על משקל או על וולתו יבש וקשה מאד Ar [AC 2:206] [mng. 3]; Y: בּוּשְׁלֵי *Ber* 40b(42; BAYTN 146).

בות vb. **to spend the night, remain overnight** (↓ בייתא, בית; Sy ܒܬ LS 63, Ma בות MD 57) **Pe. (a/i) 1. to spend the night:** a. general: בית הכא spend the night here *Er* 52a(31); אזל ובת בההוא דיורא he went and spent the night at a certain inn *Tan* 21a(42) // *San* 109a(2); *ib.* 63b(21); *Ber* 60b(56; **P**); *Qid* 29b(38); אתי ובית בכנישתא he used to come to spend the night in the synagogue *Er* 74b(6; **M**); *ib.* 73a(38; Ed); מעיקרא אדעתא למיבת הוא דאתו they originally came with the intention of spending the night *BQ*

114b(54); כי אתא עולא בת בקל@נבו ... היכא ביית מר when PN came he spent the night at GN. Where are you spending the night? *San* 63b(22); ניביתו כולי עלמא בתעניתהו let everyone spend the night fasting [lit. in their fast] *Tan* 24b(31); ולא אבדיל ובת טות he did not recite the *havdala* and spent the night fasting *Pes* 107a(12) [literary borrowing; v. Dan 6:19]; b. in a fig. sense: בת דינא בטל דינא (if) a lawsuit has lain (dormant) overnight, the lawsuit has ceased to exist *San* 95a(27); **2. to remain overnight (of a corpse):** ולית איפשר משום שכבה למיבת תרי יומי דשבת שבתון it is impossible because of a corpse which remains overnight (unburied) the two days of a Sabbath of complete rest [i.e. the Sabbath and the Day of Atonement] *OHT RH* 35:26
Af. to keep s.t. overnight: ומשום כבודו דחי קא מבית ליה למת does one keep a corpse overnight for the honor of a living person? *San* 47a(12)

בותא ↓ בועתא n.

בָּזָא* n.m. **falcon** (< MP *bāz* hawk, falcon CPD 18); Sy ܒܐܙܐ, ܒܐܙ LS 63, Ma 2# באזא MD 46) ↓ בזאה, באזיאר

Lit: Talshir, Fauna 242.

בָּזָאָה n.m. **falconer** (*nisbe*-form < ↓ בזא) ↓ שכר בזאי

בזבז vb. **to squander** (√2# בזז; Sy ܒܙܒܙ LS 64) **Pal.:** קם בזבזיה לפלגו ממונא he went (and) squandered half of the money *Ket* 67b(46; **V**[5])

בִּזְבָּנָא n.m. **customs collector** (< MIr *bāǰbān [< MP *bāǰ* tax CPD 16 + *-bān* guard ib. 17]; NP *bāǰbān* revenue collector PED 136) sg. ההוא בזבנא *BB* 167a(8; **Es**[corr.],Ar [AC 2:32]) [Var: בזיבנא **HHP** 67:31]

Geon. expl.: שומר הדרך TGAs42 151:8; expl. Ar: הממונה על המכס של עוברי דרכים AC ib.; Lit: Geig, AAC 79; Tel 31; Y: בִּזְבִּינָא BAYTN 235.

בָּזוֹזָא n.m. **plunderer** (√1# בזז; Sy ܒܙܘܙܐ LS 64) pl. בזוזי ובזוזי דבזוזי plunderers and plunderers of plunderers *Ket* 112b(6) [expl. perh. וְהָיָה לְבָעֵר Is 6:13; but cf.: וּלְבִזּוּ בִּזוּזִין דְהָא מִתְבִּזִין TJ ib. 24:16] // *San* 94a(29)

Geon. expl.: עד שיבואו שוללים ויקחו שלל בני אדם ויבואו עוד שוללים אחרים ויבוזו את השוללים OH San 489:28; Y: בָּזוֹזֵי *San* ib.

1# בזי vb. **to debase** (↓ בוסיא, ביזיונא; JPA בזי DJPA 89, Sy ܒܣܐ LS 79, Ma בסא MD 67) **Pe.:** pass.part. sg.f. בזיא מילתא the matter is debased *Tem* 7a(44); *ib.* 30b(55) [cf. ↓ זיל]
Pa. 1. to show contempt: ומאן דמבזי שליחא דרבנן one who shows contempt for a messenger of the scholars *Yev* 52a(20); בזויי מצוה showing contempt for a commandment *Šab* 22a(38); *Ned* 65a(13); *Meg* 13b(45); *San* 64a(35); **2. to shame:** גיורא בר עסרא דרי לא תבזי ארמיא באנפיה do not shame a pagan in the presence of a tenth generation descendant of a proselyte *ib.* 94a(39); דסני שומעניה שרי לבזוייה בגימל ושין it is permitted to shame one whose reputation is unsavory with *gimel* and *šin Meg* 25b(42) [cf. OHP ib. 81:12]; וקא מבזי נפשיה בפרהסיא he shames himself in public *San* 26b(39)
Itpa. 1. to be shamed: האי מיבזי והאי לא מיבזי this one [i.e. who needs clothes] is shamed, and that one [i.e. who needs food] is not shamed *BB* 9a(23); **2. to be humiliated:** כי היכי דאיהו לא ניחא ליה {{דתיזבי}} דתיבזי יורשיה נמי לא ניחא ליה דניבזו just as does he not want her [i.e. his wife] to be humiliated (in court), so he does not want her heirs to be humiliated *Ket* 97b(24; **V**[5])

Lit: Eps, PLA 142 [Pe.].

2# בזי vb. **to perforate, divide** (↓ √בזע, ביזעא; Ma בזא MD 57, Sy ܒܙܐ LS 64) **Pe. to perforate:** pass.part. מררתא כי בזייא if the gall-bladder is perforated *IHP* 616:13; *ib.* 14; 15
Pa. to divide: והוא דבזי באזויי this (refers to where) he actually divided [i.e. ate the usufruct from a different field each year] *BB* 37a(5)

1# בזיונא ↓ ביזיונא n.

[**2# בזיונא** ↓ 1# בי זיינא n.]

בזינא n.m. **a hair covering or clasp** (↓ אבזיינא) pl. בזיני *Šab* 57b(38) [expl. MH איצטימא garland (στέμμα) Tib. 4:7 and expl. by ↓ כליא פרוחי]

Lit: AAC 1, s.v. אב; Y: בֵּי זְיוֹנֵי *Šab* ib.

בזימנא ד־ ↓ זימנא n.

בזע vb. **to pierce, split** (↓ ביזעא, √2# בזי; Sy ܒܙܥ LS 64, Ma בזא MD 57) **Pe. 1. to pierce:** חורפא דסכינא הוא דקא בזע it is the point of the knife that pierces (the slips) *San* 56a(19); *ib.* 16; 18; מכתבא גללא בזע a stylus pierces a rock *AZ* 22b(18); מחטא מיבזע בזע a needle indeed pierces (the skin) *Ḥul* 31a(22); *ib.* 17b(8) [↓ 1# מורשא]; 49a(12); ונפל קניא מטללא ובעא למבזעה לאורנקא דמוחיה a pipe fell from the ceiling and nearly pierced the membrane of his brain *Ber* 19a(8; MGG 807:8); *Ket* 77b(22; MGG 226:5); **2. to split:** pass.part. בזיע דוולא the bucket is split *Ḥul* 107a(9); *HP* 200:13; *ib.* 201:10; בי סדיך בזיע your pillow is split *Ber* 56a(46; MGG 705:9)
Itpe. to be split: בהדי דקאכיל איבזע שיפתיה while it was eating its lip was split *Bek* 36a(34); *BM* 97a(4) [a bucket]; לא אפשר למהוה בעילה כדרכה אילא דמתבזעי הנך תרין גיסני דאגיא it is impossible for it to be proper sexual intercourse unless those two sides of the 'furrow' [i.e. the womb] are not split *Anan* 114:17

בזק vb. **to scatter, sow, shine** (Sy ܒܙܩ pe., pa. LS 64, Ma בזק MD 58) **Pe.** (a/u) **1. to scatter:** לישנא דמבזק a term (designating) scattering *Yom* 22b(8; Ar [AC 2:34]) [expl. BH בָּזֶק 1S 11:8]; בזק בהון עפרא והוו חרבי בזק בהון גילי והוו גירי he scattered dust at them, and it turned into swords. He scattered chaff at them, and it turned into arrows *San* 108b(50; Ar [AC 2:33]); ובזוק באפיה או על אסקופתא דביתיה scatter (the earth) in front of him or on the threshold of his house *ḤM* 42:10; **2. to sow** [Sy, PSm 505]: כי מבזק ארבעי גריוי ביזר' דחרדלא like (the area of) the sowing of forty *grivs* of mustard seed *BB* 73a(22; **MEsH**[!]) [Var: מיביזיק Ar (AC 2:33)]
Af. 1. to shine: אבזקת (its eye) shone [i.e. it became blind] *BM* 78b(31) [expl. MH הַבְּרִיקָה Mib. 6:3]; **2.** perh. **to see:** אבזקת במילתא דמלכא I saw regarding the king's fine wool *ib.*
Itpe. to be scattered: מידי דמיבזק something which is scattered *Yom* 22b(8) [expl. BH בָּזֶק 1S 11:8; **L:** מידי דמיבדר]

Lit: Friedman, BM VI:145+, w. prev. lit. [mng. of Af.]; Lieb, TK 9:251[19].

בִּיזְרָא, בְּזָרָא, בִּיזְרֵי, בְּזָרֵי, בִּיזְרָנֵי, בְּזָרְנֵי, abs. בְּזַר, pl. **בזרוני, ביזרוני** n.m. **seed** (< בר זרעא [cf. Sy ܒܪ ܙܪܥܐ seed LS 92]; ↓ 1# זרעא; Ma באזרא, באזירא, pl. באזרוניא, באזראניא seed MD 46, 47, Peh בזרא = MP *tōm* seed FiP 4:5 [v. ib. 65], > Arab بزر seeds Fr, AF 138; cf. Sy ܒܙܪܐ linseed oil LS 65) sg.cs. בְּזַר שבלילתא ... ובזר כיתאנא fenugreek seed, linseed *AZ* 38b(33; TGHark 23:24) [expl. as זרע תלתן ... וזרע פשתן TGHark ib.]; det. בזרא דכרפסא ובזרא דכיתנא ובזרא דשבלילתא *ib.*(**P**[1]); ביזרא דקרא pumpkin seed *Šab* 103a(20; **M**); ביזרא דגרגירא rocket seed *Giṭ* 69b(25) [v. Geon. expl. infra]; ביזרא דאספסתא alfalfa seed *San* 93a(29); דבזרא דעלמא הוא for it is merely seed *Pes* 51b(15); ארישא יהיב בזרא the tenant farmer gives the seed *BM* 74b(35; **Es**); *ib.*(36); בזרא כיון דנפל נפל when a seed has fallen it has fallen (and will sprout) *ib.* 105a(22; **HEs**); *Tam* 30a(2; **V**[10]); *BB* 18b(10; GTB2 216:5); *ib.*(16; GTB2 216:12); pl. ביזרי *Ḥul* 51b(38) [of flax]; רב יוסף מערב בזרני וזר' PN used to mix seeds and sow *Qid* 39a(43; **O**[2]); דשדו ביה בזרני seeds had been put in it [i.e. the utensil] *BQ* 19a(4); ביזרני *Ḥul* 60b(22); ונקיט ומייתי ביזרני מאילני ביזראני *Beṣ* 15a(5; **V**[17]); ושדי התם וקדחי he takes and brings seeds from trees, he sows (them) there, and they sprout *Giṭ* 68b(27) [Var: ביזרוני SM 77:11, בזרוני SMel 66:754]

Geon. expl.: בזר אל גרגיר OHT Giṭ 157:11, i.e. بِزْر الجرجير; מהו ביזרא אספס' זרע מספוא OH San 489:2; Lit: Nöld, MG 55; id., NB 57; Y: בִּיזְרָא *San* 93a(29; BAYTN 139).

[**בזרנא** ↓ בזרא n.]

בְּחוֹשָׁא n.m. **stirrer** (↓ √בחש; Sy ܒܚܘܫܐ coal shovel LS 66) sg. ומיחזי כי כדא והדר ביה בחושא (the demon) looks like a jug in which a stirrer turns around *Pes* 111b(27); pl.cs. בחושי כודא stirrers of a jug *ib.*(TGAs42 164:12)

Y: בְּחוֹשָׁא *Pes* ib.(BAYTN 77).

בְּחִיר adj. **chosen, choice, select** (↓ √בחר pe., pass.part., בחירתא; TA בְּחִירָא TJ 2S 21:6, Sy ܓܒܝܐ LS 65, Ma בהיר MD 53) sg.m. בשרא בח(י)רה אוכליו(כ)ך וחמרה בח(י)רה אשקיך he fed you choice meat and gave you choice wine to drink *Bo* 58:11; pl.m. מלאכין ... בחירין chosen angels *ib.* 48:5; זוזי דכספא טאבי בחירי good, select silver *zuzim SŠHai* 4a(7); *ib.* 9; *TGAs27* 33:14

בְּחִירְתָא n.f.pl. **the Tractate *'Ediyot*** (lit. the 'Choice Ones'; ↓ בחיר; MH[2] בחירה J 155; cf. Ma בית בהירתא temple MD 63) הואיל ותנן בבחירתא

כותיה since we have learnt in *'Ediyot* like him *Ber* 27a(27); *ib.* 39; *Qid* 54b(49); *Bek* 26a(25)

Geon. expl.: בחירתא ירידו בהא מסכת עדיות LPT 149:16; RaḤ: בחירתא מסכת עידיות נקראת בחירתא שכן הלכותיה מובחרות מקובצות מכל המשנה OHR Ber 32:26. Lit: Eps, MNM 992 [pseudo-translation of עידיות as if pronounced עִידְיוֹת*, pl. of עִידִית]; Y: בְּחִירְתָא *Ber* 27a(27; BAYTN 172).

בחר vb. **to choose** (↓ בחיר, בחירתא; Sy ܒܚܰܪ pe. LS 65, Ma 1# בהר MD 53) **Pe.** (/a): סק דרגא בחר שושבינא go up a level (and) choose a best man *Yev* 63a(37); בחר לי הני זוזי choose these *zuzim* for me *HP* 79:25

Pa. to choose, select: יהבי זוזי אחמרא בתשרי ומבחרי ליה בטבת they invest the money for wine in *Tišri* and select it in *Ṭevet BM* 73b(14); ומאן דמקרבין ליה פירי ומבחר ואכיל ומבחר ושביק או אכיל ליה למאי דבהר! ביומיה מוטב one to whom they bring fruit and he chooses and eats or chooses and leaves or eats it, what he chose for that day is all right *TGDr49* 99:7

בחריק־ ↓ בהריק־ prep.

בחש vb. **to stir, shake, search** (↓ בחושא; Akk *buḫḫušu* to stir CAD B 185, s.v. *be'ēšu*, Sy ܒܚܰܫ to stir, agitate LS 66, Ma בהש to search MD 54) **Pe. 1. to stir:** בנתיה דרב נחמן בחשן קידרא בידייהי PN's daughters used to stir the (boiling) pot with their hands *Giṭ* 45a(36); *ib.* 49; ובל' חכמ' בחשא (ד)קדרא in the language of the scholars [i.e. JBA] 'she stirs the bowl' *GC* 143:1 // *ib.* 130:2 [expl. ומגיסה בקדרה MMakh 5:11 and expl. as Arab تُحَرِّكُ القِدْرَ]; ניבחשיה let him stir it *Giṭ* 69b(1; OHT ib. 156:8) [v. Geon. expl. infra]; *Šab* 140a(13); **2. to shake:** אתא מלאך המות קא בחיש באילני the Angel of Death came (and) was shaking the trees *Šab* 30b(5; **M**); **3. to search [w. על for s.o.]:** אדלא אבדן בחישנא before they are lost, I search (for them) *ib.* 152a(10; Ar [AC 2:37]); עד דבחישנא ומשכחנא ליה לגנב until I can search and find the thief *BM* 5b(36; **V**[22]); *ib.* 86a(22; **Es**); לא ידעי רב כהנא היכא הוה כי קא בחשי עליה אשכחוה דנח נפשיה they did not know where PN was. While searching for him, they found out that he had died *BQ* 117a(50); *ib.* 97b(13); ובחשי עליה בירי בירי they will search for it in many wells/pits *Ber* 56a(38; MGG 704:16)

Geon. expl.: נחרכה OHT Giṭ ib., i.e. حَرَّكَ to set in motion; Lit: Geig, AAC 81.

באטא, בטא n.m. **a thorn back fish** (< βάτος, βάτις Lehnw 136) pl. בטי בטי *AZ* 39a(34) [local designation of ↓ צחנתא; Var: באטי **M**]

Lit: Löw, Fauna 13; Y: בָּאטֵי *AZ* ib.

בטונא n.m. **bundle, bunch** (etym. unknown) pl. כיתנא עביד בטוני flax made into bunches *Ḥul* 51b(38; **V**[11])

[בטותא ↓ בטיתא n.]

בטח vb. **to trust, assure** (< BH 1# בטח HAL 116) **Pe.:** הואיל וקא בטח בע"ז יכילנא ליה since he trusts in idolatry, I can overcome him *Tan* 22b(6)

Af. to assure: כיון דאבטחוה ודאי מפקי ליה since they assured him, they will certainly release him (from prison) *Pes* 91a(11; **C**); אבטחך לך ולאבוך לעלמא דאתי he assured for you and your father the world to come *San* 98a(51)

בְּטִיל adj. **void, annulled, eliminated** (↓ √בטל *qattīl*-form; Sy ܒܛܝܠܐ LS 67) sg.m. גיטא בטילא הוא it is a void *geṭ SŠHai* 15a(20); *ib.* 15b(10); pl.m. בטילין אנון *SŠHai* 5b(13); *ib.* 16a(3); *SŠSad* 244:25; *Dec* 10:18; כולהון שביתין ובטילין all of them [i.e. the magical acts] are annulled and void *Bo* 56:10; *ib.* 90b:3; חשיבי ולא בטילי they are important and are not annulled *Zev* 72a(6); f. האי מאן דבשבתאי יהא גבר דמחשבתיה בטילן ואיכ' דאמ' כל דמחשבין עלוהי בטילין one who (is born) under Saturn is a man whose intentions will be eliminated. Some say: Whatever people think about him will be eliminated *Šab* 156a(41)

בְּטִילָא n.m. **loss of time** (↓ √בטל; cf. Sy ܒܛܝܠܘܬܐ idleness LS 66, Ma בוטלאנא MD 54) sg. אגר בטילאי the wage of my loss of time *Ket* 105a(38); *ib.* 34; 35; הני מילי בטילא דלא מוכח קרנא בטילא דמוכח this refers to an unproven loss of time. With regard to PN, it is a proven loss of time *Ket* 105a(37)

Y: בְּטִלָא *Ket* ib.

בְּטִינָא adj.f. **pregnant** (↓ √בטן; Sy ܒܛܝܢܬܐ LS 67, Ma באטין MD 47) sg. תורנגלתא אוכמתא כד בטינתא when a black hen is pregnant *BM* 86b(30; MGG 296:3) [**F**[1]: בטניתא; **H**: בת בטניתא]

בָּטִיתָא n.f. **type of container** (Sy ܒܛܝܬܐ jug

LS 66, > Arab بَاطِيَة PLAr 38; cf. Akk *baṭû* a platter or container CAD B 178, NP *bādiya* large deep jug PED 141) sg. והכלי הזה קורין אות{ן}⟨ו⟩ בארמי בט{ו}⟨י⟩תא ובלשון ישמעאל באטיה this utensil [i.e. טָפִיחַ MŠab 17:6] is called *b.* in Aramaic and *bāṭiya* in Arabic *TGHark* 104:30

Lit: DNWSI 150; Fr, AF 73; GCIntr 29.

בטל vb. **to cease, cease to exist, be invalid** (↓ בטיל adj., בטילא, בטלנא, ביטולא; Sy ܒܛܶܠ LS 66, Ma בטל MD 58) **Pe.** (e/e) **1. to cease, abstain:** בטיל חמדיה דרב PN's sexual desire ceased *Šab* 152a(44); מפריה ורביה בטיל מאשה לא בטיל (if he has children) he may abstain from procreation. He may not abstain from (living with) a wife *Yev* 61b(49); **2. to cease to exist, vanish:** אי בטלי יהירי בטלי אמגושי if the haughty cease to exist (among the Jews), the magian priests will cease to exist (among the Persians) *San* 98a(37) // *Šab* 139a(24); אמרי שירה ובטלי (the angels) recite a song of praise and cease to exist *Ḥag* 14a(11); בת דינא בטל דינא (if) a lawsuit has lain dormant overnight, the lawsuit has ceased to exist *San* 95a(27); דיבטלון מן בהדנדוך בת ניונדוך that (those demons) should vanish from PN *Bo* 13:2; בטילו ופוקו מין ביתיה vanish and go out of his house *ib.* 7:15; נפקין וערקין ובטלין ומיתבלעין they go out, flee, vanish, and are smitten *ib.* 64:19; **3. to be idle:** אדהכי והכי קא בטיל משוקיה in the meantime he is idle from doing business *BM* 32b(9); **4. to be invalid, void, annulled:** ליבטיל גיטא let the *geṭ* be annulled *Giṭ* 34a(19); למימרא דבטל ליבטיל משמע should it be said that בטל (in the *barraita*) means 'it will be annulled'? *ib.* 32a(29); וניבטלו ברובה let them be annulled by the majority *Zev* 72a(5); *Ḥul* 100a(2); וכל דבר שיש לו מתירין אפלו באלף לא בטיל anything for which there are means to permit it is not annulled even by a thousand times (its quantity) *Beṣ* 3b(22); וצורתא עבידא דבטלה the figure (on the coin) is apt to be annulled *BM* 45b(16) [v. Rashi]; *Ket* 3b(20); מאן אודעיה לבר יוחאי דמית קיסר ובטלה גזירתא who has informed PN that the emperor has died and the decree has been annulled? *Šab* 33b(35); *HP* 166:7; *IŠGF* 95:4; ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי fringes relative to a garment are significant and are not annulled *Šab* 139b(12); *Ḥag* 26b(29); *Zev* 73a(16); כד מבטיל ליה בדיבורא באטיל when he annuls it [i.e. the *moda'a*] orally it is void *TGHark* 139:10; *ib.* 113:18; 166:1; 167:2

Pa. 1. to make void, annul: כיון דדעתיה לאיגיורי ודאי בטולי בטיל לה since his intention was to convert, he surely made it [i.e. the idolatry] null and void *AZ* 64a(25); *Šab* 112b(37); *Er* 67a(23); *Ḥul* 121a(19); אע"ג דמבטיל ליה לא בטיל even though he makes (the *ḥameṣ*) void it is not void *Pes* 45b(12); *ib.* 6b(54); זילו בטילו רשותייכו לגבי חד go (and) annul your domain for the sake of one person *Er* 63b(24); ומאן דבטיל גיטא one who annulled a *geṭ Yev* 52a(19); *Giṭ* 32a(16); *Ara* 21b(25); *SŠHai* 9b(2); *TGHark* 139:12; לא מבטלי קלא they do not nullify a rumor *Giṭ* 81a(11); לבטולי זכואתה וחזואתא to annul verifications and proofs *SŠHai* 9a(13); *Dec* 10:18; **2. to abolish, shut down:** בטלוה לטבילותא they abolished ritual immersion *Ber* 22a(42); *Giṭ* 36b(17); לבטולי שבתא to abolish the Sabbath *IŠGF* 95:1; לבטולה למחסיה ולמיתי מאן דמשייר בה לפום@בדיתא to shut down (the academy of) GN and whoever remains in it should come to GN[2] *ib.* 117:4; **3. to remove:** הני כיסאני מעלי לליבא ומבטלי מחשבתא the *k.*-dish is beneficial for the heart and removes (bad) thoughts *Er* 29b(42); הא בטלית יתכון מינה ומן ביתה דבהרנדוך בת ניונדוך I have removed you from her and from the house of PN *Bo* 13:6; *ib.* 8:13

Af. to cause s.o. to be idle: דאכלו בי⟨ה⟩ קורצא דקא מבטיל תליסר אלפי גברי ירחא בקיטא וירחא בסיתוא they slandered him that he caused 12,000 men to be idle, one month in the summer and one month in the winter *IŠGS* 87:3

Itpe. 1. to be idle: מחייבין לאיבטולי ולאלוויי בהדי שכבא they are required to be idle (from the study of Torah) and to accompany the corpse (for burial) *Geon* 121:19; **2. to be removed:** תיזה ותיתבטל ותיתרחק מינה מן ניונדוך בת כפני לילתא ומבכלתא may the *lilith* and the *m.*-demon depart, be removed, and be far away from PN *Bo* 12:2

בַּטְלָנֵי n.pl.m. **idlers** (↓ √בטל; TA בַּטְלָנִין pl. TO Ex 5:8; cf. Sy ܒܛܝܠܐ idle LS 67) pl. פוק חזי כמה בטלני איכא בשוקא go out and see how many idlers there are outside *Ber* 17b(41); *Pes* 51b(25); *ib.* 55a(16)

The sg. form is nowhere attested in the Jewish A or H dialects. Lit: Gross, Patterns 57; Y: בְּטַלְנָא *Ber* ib.(BAYTN 229).

בטן vb. **to be pregnant** (↓ בטינא adj., בטנא, בטנתא; Sy ܒܛܢ LS 67, Ma בטן MD 58) **Pe.:** בטנא *Bo* 84:14

The mng. here is uncertain [v. MSF 130].

1# בטנא n. **womb** (↓ √בטן; TA בִּטְנָא Ju 13:5] sg. כייף הוינא ראשאי בבטנא דאמי I would bend my head over in my mother's womb *OHT Ber* 46:12

2# בטנא n.m. **a permitted bird** (etym. unkn.) pl. בטני *Ḥul* 63a(11)

Y: בִּטְנָא *Ḥul* ib.(BAYTN 77).

בָּטַנְתָּא n.f. **pregnant woman** (↓ √בטן pe., part.f.det.; Sy ܒܛܝܢܐ, ܒܛܝܢܬܐ LS 67, Ma באטינתא MD 47) sg. בבטנתא וילדתא concerning a pregnant woman and one who gives birth *Bo* 78:12

בטרא n.m. **a measure** (etym. unkn.) sg. כמלוא בטרא בתורא a full *b.*-measure in an ox *Ḥul* 50b(3; V[11]V[12]Ar [AC 2:43]); pl. ארבע בטרי בתורא *ib.* 76a(30; V[11])

Expl. Ar: פי' ר"ח בטרא בי טחרא מלש' טחורי זהב [שמ"א ו:ין] ואמר עוד קבלה היא בידינו מרבותי בטרא ד' אצבעות AC ib.

בטש vb. **to kick, stomp** (↓ ביטשא, √כתש; Ma בטש MD 59) **Pe.:** a. w. dir. obj.: והא קא חזינן דנכתה ובטשה do we not, in fact, see that (an animal) bites and kicks? *Ber* 61a(11); אתא חמרה ובטשה לשרגא the ass came and kicked over the lamp *Šab* 116b(15); b. w. ־ב s.o./s.t.: בטש ביה he kicked him (as a rebuke) *Šab* 156a(10); *Švu* 30b(27); בטשה ביה *Er* 54a(1); ההוא גברא דבטש בה בכספתה ⟨דחבריה⟩ a certain man who kicked another's money chest *BQ* 62a(27)

Pa. to stomp: דאגריה לבטושי he hired him to stomp (on the cloth to soften it) *BQ* 99a(21; **Es**); *ib.* 23

1# בֵּי n. **group of ...** (etym. uncertain; perh. ↓ בי prep. or ↓ 1#ביתא cs.) w. fol. num.: a. two [cf. ביתרי perh. with two (hands) TŠab 6:17]: ביתרין *Kar* 24a(18); ההיא גרגותא דביתרי a certain well belonging to two people *BQ* 27b(26); מזלא דבתרי עדיף the fortune of two people (in business) is better (than that of one) *BM* 105a(14); דאתו ביתרי ואכחשוה two (witnesses) came and contradicted him [i.e. the previous witness] *Yev* 93b(26); ההוא שטרא דהוה חתימי עליה בֵּיתְרֵי a certain writ upon which two (witnesses) were signed *BB* 57a(1; HPP 202:17); דהוו קא מינצו עלה בתרי (a certain trap) over which two people were quarreling *BQ* 117a(28); בי תרי מינייכו ליכתבו גיטא לדביתהו let two of you write a *geṭ* for his wife *Giṭ* 66a(44); הנהו בתרי *Pes* 111a(24); *Giṭ* 52a(31); הני בי תרי *BM* 117a(18); בתרי אחריני two others *Yom* 83a(15); b. three: הני בי תלתא *MQ* 16a(32); בי תלתה אחריני *MQ* 16a(43); אינהו בי תלתה ואנן בי תרי they are three and we are two *San* 93a(44); שאני אומדנא דבי עשרה מאומדנא דבי תלתא the estimate of ten (men) is different from the estimate of three (men) *Ara* 19b(43); *Giṭ* 71b(34); *Ned* 45a(2); *BB* 106b(20); *San* 25b(45); *AZ* 72a(25); c. four: בי ארבעה *AZ* 72a(26); d. five: בי חמשא *HG2* 144:7; e. ten: מכניף בי עשרה he assembles together ten (men) *Anan* 112:3; בעשרה *ib.* 113:15; *Ber* 30a(51); פוק איתי לי בי עשרה go out (and) bring me a group of ten (men) *BB* 142b(21); *Šab* 152b(1); *Er* 63b(28); *Soṭ* 47a(35); *BQ* 60b(28); *BB* 12b(17); *San* 39a(35); *Zev* 92a(10); *Men* 40a(6); f. hundred: כי הוינן בי מאה מלקו{י}טינן ליה עשרה עשרה when we were a group of a hundred, we used to gather ten (pieces of fruit) apiece for him *Ber* 44a(11); *Yom* 83a(22); *Yev* 88a(12)

Lit: Nöld, MG 194[4], derives this mng. from ↓ בי prep. [e.g. בי תרי as 'zwei zusammen' etc.]. This, however, is uncertain, and an alternative possibility is that the present word in an expanded semantic development of בי house of, cs. of ↓ 1#ביתא; Voc: בֵּיתְרֵי HGP 25b:1.

– בֵּי שׁוּתָּפֵי n.m. **partnership** (lit. group of partners; ↓ שותפא) sg. קידרא דבי שותפי לא קרירא ולא חמימא a pot of a partnership is lukewarm [lit. neither cold nor hot] *Er* 3a(50) // *BB* 24b(24)

Y: בֵּי שׁוּתָּפֵי *Er* ib.

2# בֵּי, בֵּית n.m. ***bet*, the second letter of the alphabet** (Sy ܒܝܬ LS 56) sg. ומחוי ליה רב בבי Rav pronounces it [i.e. קבוטר MYom 1:6] clearly with *bet Yom* 19b(25); ההוא דהוה כתיב ליה תלתא בפרדיסא אזל שקלינהו לאיגריה דבי שוייה וא ושוייה ופרדיסא a certain person who had (a deed) in which was written תלתא בפרדיסא 'a third part in a vineyard.' He proceeded to remove the upper portions of the *bet* (in the word בפרדיסא), made it into a *waw*, and made it into ופרדיסא 'and the vineyard' *BB* 167a(17; HP 67:23); *BMsG* 19:33; *BMsN* 32:1; טית בית *BQ* 55a(16) [letters seen in a dream]

Lit: Ros, TI 50; 113[40]

3# בֵּי ↓ 1#ביתא n. cs.

בֵּי adj. **good, better** (< MIr **bi* [cf. MP *weh* CPD 89, NP *bih* PED 209]) only as first element in GN's, e.g. בי ארדשיר *Giṭ* 6a(36); בי שבור *Ber* 59b(11)

Lit: Eshel, JSB 36.

בֵּי prep. **between, among** (< ↓ בין prep.; ↓ 1#בי n.) a. general: חזיתיה לראשך בי עמודי I saw your head between the pillars *Yev* 78a(49); אזא צורבא מרבנן קאיי בי פרחי a *ṣ.m.* went (and) was standing among the caper shrubs *Pes* 111b(17); בי הזמי והגי among the prickly shrubs and the thistles *San* 94a(50); איהו בי קרי איתתיה בי בוציני he is among the gourds, and his wife is among the *b.*-plants *Soṭ* 10a(24) // *Meg* 12a(48) [prov.; i.e. both of them are sexually promiscuous]; b. area between: בי פירקי רישא (the area) between the 'joints' of the head *Mak* 21a(9); בי פירקי דקנא (the area) between the 'joints' of the beard *ib.*(10)

Lit: Eps, Gr 137.

– בֵּי קַרְנָתָא adv. **in the meridian** (↓ קרנא; lit. between the corners) שית בי קרנאתא קאיי at the sixth (hour, the sun) is in the meridian *Pes* 12b(18)

Y: בְּקַרְנָתָא *Pes* ib.

– בֵּי שִׁיבָבֵי *Šab* 109b(24)

The mng. of this phrase and its exact rdg. are uncertain; v. Ar, AC 8:8, s.v. שב5; Geig, AAC 389; Y: בֵּי שִׁיבָבֵי *Šab* ib.

– בישמשי, בֵּי שִׁימְשֵׁי n.m. **Friday evening** (lit. twilight; ↓ שימשא; cf. Sy ܒܝܬ ܫܡܫܐ Ex 30:8 [H בֵּין הָעַרְבַּיִם], MH בין השמשות J 1602) sg. כל בי שימשי הוו קא מינצו בהדי הדדי they used to quarrel among themselves every Friday evening *Giṭ* 52a(31); כל בי שימשי הוה אתי רבי לביתיה PN used to come home every Friday evening *Ket* 103a(46); *ib.* 62b(24; V[5]); קל שיפורי דבי שמשי the sound of the *shofars* of Friday evening *AZ* 70a(30) [indicating the onset of the Sabbath]; למיפא ולבשולי ממעלי שבתא מאי דהוא להון למעלי שבתא ולבי שמשי ולשבתא ולאפוקי שבתא (one is required) to bake and to cook from Friday what they will have (to eat) on Friday, Friday evening, the Sabbath, and Saturday night *Anan* 71:15; ובבישמשי ובצפרא דשבתא on Friday evening and on Sabbath morning *ib.* 38:14; *AnanMann* 2v:10; וליטבלו בי שמשי ולקבלו תורה ביו[ן] שימשי they could have immersed themselves on Friday evening and received the Torah on Friday evening *Šab* 86b(6) [≠ צפרא דשבתא ib. 8]; איתרמיא לה טבילה בבי שימשי her immersion (for her menstrual cycle) fell on Friday night *HP* 136:23 [= GeonH ערב שבת HR 103:25] = *HG3* 343:46; *NDGR* 87:1; קידושא דבי שמשי the *qidduš*-prayer of Friday evening *Ber* 43b(54) // *Šab* 113b(15); והיכא דפשיטא ליה מילתא דלבשמשי {דשבתא} לא מתרמי ליה חמרא לקדושי עילויה if the matter is clear to him that no wine will be available to him on Friday evening over which to make the *qidduš* *IHP* 562:11 [fol. by מינחתא דמעלי שבתא Friday afternoon ib. 12; v. ib. 331]; לליליא דבי שימשי Friday night *Yom* 29b(16) // *Men* 100b(1); pl. תלתא בי שימשי three Friday evenings *Giṭ* 52a(32)

This phrase app. derives from an original *בי שימשי דשבתא 'twilight of the Sabbath' [i.e. Friday evening]. From the exx. in the texts, it is clear that a period of time in the evening is meant, though its exact extent cannot be determined. In light of the JBA form, there seems to be no reason to doubt the authenticity of the Sy form [contra LS 68, s.v. ܒܝܬ ܫܡܫܐ; id., GVG 2:58]; Y: בֵּי שִׁמְשֵׁי *Ket* 103a(46).

בִּיא n.m. **bee** (uncertain) sg. דובשא דביא bee honey *HG1* 101:32

The P etym. given by Eps, StI 249, is incorrect.

ביבא n.m. **canal**(?) pl. ימא דלא ביבי a sea without canals *Bo* 78:6

ביבי n.f. **sister** (< MIr **bibi* [cf. NP *bībī* lady, wife PED 215]) sg. משום דכולה{ו}⟨י⟩ {דבי} ביבי קשישא קארו לה{ו}⟨י⟩ because all of them [i.e. the wife of the mother's or father's brother] are called 'older sister' *Yev* 21b(24; OHT ib. 30:25)

Lit: Ros, Yalon Vol 291[23].

בִּיבָר n.m. ***vivarium*** (< βιβάριον, Lat *vivarium* Lehnw 148) sg. כל דזאכי אמלכא לישדיו{י}⟨ו⟩ה לבבר שדיוה לבבר לא אכליה let them put anyone who bests the king (in a dispute) into the *vivarium*!

They put him into the *vivarium*, and (the wild animal) did not devour him *San* 39a(33)

Y: בִּיבָרָא BAYTN 140.

ביד־, בידא ד־ ↓ ידא n.

בידעה n. **(uncertain)** sg. אית ליה לאבוה בידעה בידא דאחרים במדינת הים his father has ... in the possession of others overseas *TGAs28* 28b:17; בבידאעה *ib.* 30b:16

The rdg. בירעה is also possible.

בִּידְקָא n.m. **torrent of water** (< Akk *bitqu* opening [sluice] of a canal, diverting of water CAD B 277; cf. *butuqtu* flood, sluice channel ib. 356; ↓ √2# בדק; cf. Ma בידקא breach MD 59) a. alone: sg. צנורא דבדקא a channel of a torrent *San* 7a(19); pl. שכיחי בידקי torrents are common *Er* 21a(18); b. w. √שקל to carry (away of a torrent): 1) Pe.: רב כהנא שקל בדקא בארעיה a torrent carried away (the crops) in PN's field *BB* 41a(24) [cf. Akk: *butuqtum šurdutum makkūra ušarda* the sweeping flood swept away the property CAD ib. 357]; *ib.* 15; חזא שקא צינורא דבידקא בארעיה he saw that a channel of a torrent carried away (the crops) in his field *Ḥul* 105a(41); אתא בדקא דמיא שקלה לעדי עדית a torrent of water came (and) carried away the best land *BM* 66b(34) [cf. Akk *mê butuqti* CAD ib.]; משקל בידקא *IHP* 597:5 [= GeonH נהר ששוטף HR 6:19]; 2) Af.: האי מאן דכפתיה חבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא one who tied up another and caused a torrent of water to carry him away *Ḥul* 16a(8; V[11]) // *San* 77b(37); 3) Itpe.: היכי דמי כגון דאישתקיל בידקא דמייא בארעא אע"ג דבתר הכי טובה הוא לדידיה דמסקא ליה שרטון הדר הודרניה ומשבחה השתא מיהא רעה היא לו what are the circumstances (concerning מְבָרֵךְ עַל הָרָעָה MBer 9:5)? If, for instance, a torrent swept through a field. Even though it is afterwards good for him [i.e. the owner], since it deposits alluvial soil all around and improves it, nevertheless now it is bad for him *Ber* 60a(20; **P**)

Geon. expl.: האי תיגרא דאמי לצינורא דבידקא ריב דומה לפריצת נהר TGAs42 153:14. Lit: Geig, AAC 78; Y: בִּידְקָא *San* 7a(19; BAYTN 109).

ביובא n.m. **type of head covering** (etym. unkn.; ↓ סבכתא) sg. *BB* 146a(30; **HP**[1]SMel 50:208)

ביוניא n.m. **an unclean bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(33)

1# בִּיזָא n.m. **booty** (√1# בזז; TA בִּיזָא TJ Nah 3:1, Sy ܒܝܙܬܐ LS 64, Ma ביזתא MD 60) sg. *Bo* 5:3

2# ביזא ↓ ביזעא n.

ביזגא n.m. **bundle** (etym. unkn.) sg. תיבנא ועביד ביזגא straw and it is made into a bundle *Ḥul* 52a(2; V[11]Ar [AC 2:32])

Expl. Ar: חבילה AC ib.

[ביזונא ↓ ביזעא n.]

בזיונא, בִּיזְיוֹנָא n.m. **disgrace, type of demon** (↓ √1# בזי; JPA בזיון DJPA 89, MH[2] בִּזָּיוֹן Gross, Patterns 15; cf. Sy ܒܘܣܪܢܐ LS 79) **1. disgrace:** sg. בזיונא דאיניש עדיף ליה טפי מניחא דגופיה a person prefers (avoidance of) disgrace over (preservation of) his bodily comfort *San* 45a(32); *ib.* 34; קבורה משום בזיונא הוא או משום כפרה הוא is burial because of disgrace or because of atonement? *ib.* 46b(41); *Naz* 29a(17); pl. כולהון קישויי וביזיוני all the harsh statements and disgraces *TGAs28* 27b:5; **2. type of demon:** sg. ביזיונא *Bo* 106:5

Y: בִּזְיוֹנָא BAYTN 260.

ביזלי n.m.pl. **suburbs** (JPA בזייל DJPA 89) מאי שיריהא ביזלי מאי ביזלי ... פסקי באגי what is שיריה [TBB 3:5]? Suburbs. What are 'suburbs'? Parcels of land of the rural areas *BB* 68b(15)

Y: בִּיזְלֵי *BB* ib.(BAYTN 109).

בִּיזְעָא, בִּיזָא, בִּיזֵי, בִּיזְעֵי, pl. **בִּיזוֹנֵי, בְּזָנֵי** n.m. **crevice, crack, perforation, hole, tear** (↓ √בזע, √2# בזי, ביזתא; Ma 4# באזא, ביזונא crevice, hole MD 46, 60, Sy ܒܙܥܐ LS 64, ܒܙܐ cracks around the eyes PSmSup 51) **1. crevice:** sg. אחוי לי ביזעא דהוה קא נפיק מניה קוטרא he showed me a crevice out of which smoke was emerging *San* 110a(54) // *BB* 74a(20); pl. תרי בזי two crevices *San* 110a(54; Ar [AC 2:30]); **2. crack:** sg. דצתה בביזעא she stuck it into the crack *Šab* 156b(23; **V**); והוה ביה בזעא בדשא there was a crack in the door *AZ* 70a(5); *ib.* 7; *Ḥul* 95b(14; **V**[11]); **3. perforation:** sg. בִּיזְעָא *HP* 201:12(HPP 303:21); ביזא *HPQ* 222:2; ליבא כי בזיא ואזיל ב(זי)(יז)א לתלאי גואי when the stomach is perforated, and

the perforation reaches the inner *t.*-parts *IHP* 616:14; **4. hole, slit:** pl. מיטה אעולי ואפוקי בב(זי)(יז)וני (regarding) the bed frame there is inserting (of the ropes) in and out of the slits *Ned* 56b(16; Ar [AC 2:31]) // *San* 20b(6; Ar [AC ib.]) [HeF[2]: בבזני]; ועביד ביה ביזוני משום אוירא ומשום חבלא he makes holes in it [i.e. the chicken coop] for air and wind *TGAs42* 158:13; **5. tear:** pl. לבושא דאית (ול)'ב'י'ה' בזוי בזעי a garment which has various tears (for inserting a scalpel) *Tan* 21b(37)

Lit: Geig, AAC 1, s.v. אב; 79; Y: בְּזוּעָא *Ḥul* 95b(14; BAYTN 109).

ביזתא n.f. **crevice** (↓ ביזעא) sg. ההיא ביזתא *San* 110a(54; Ar [AC 2:31])

בִּיחְשָׁא n.m. **armpit** (metath. < בי שיחיא; JPA בית שיחייה DJPA 95; cf. Sy ܥܘܫܝܬܐ armpit LS 768, ܚܘܫܬܐ curve ib. 66 [Lex]) sg. אותבת' תותי בחש' she placed it under (her) armpit *San* 39a(14; **M**); דהאי זב נקיט קנה תותי בחשיה a gonorrheal man is holding a reed under his armpit *HG3* 260:27 = Ar [AC 2:37] [expl. קומטו שלוב Nid 43a(1)]; pl. בגברא תותי ביחשיה ואיתתא תותיה ביחשיה ותותי דד(ח)דה in a man (this means) under his armpits; in a woman, under her armpit or under her breast *GC* 96:5 [expl. MH קְמָטִים MNeg 6:8]

Lit: TMW 1:210; Y: בִּחְשָׁא *San* ib.

בִּיטוּלָא n.m. **abolition, annulment** (< MH ביטול Yeivin, BV 956; ↓ √בטל) sg.cs. ביטול מודעא annulment of a *moda'a TGHark* 139:9; *SŠSad* 161:12; *Geon* 251:5; det. לענין ביטולא concerning the annulment (of idolatry) *AZ* 47b(21); מי מועיל האיי ביטולא למיפסד מודעא קמא או לא is this annulment effective to impair the validity of the first *m.*-document or not? *TGHark* 164:26

Y: בִּיטוּלָא BAYTN 225.

בִּיטְשָׁא n.m. **stomping** (↓ √בטש pa.; Ma ביטושתא kick MD 60, Sy ܒܝܛܫܐ LS 68) sg. דאגריה לביטשי ביטשא ביטשא במעה he hired him for stompings (on the cloth for softening), each stomping for a *mě'ah BQ* 99a(21) // *BM* 112a(40; V[22])

Geon. expl.: ופירוש ביטשא ב[עיטא] Inyanot 203b:11; Y: בִּיטְשָׁא BAYTN 109.

בִּיְּיא interj. **injustice** (< βία GLLT 68; Sy ܒܝܐ LS 68, JPA בייה DJPA 95) בייא בייא injustice, injustice! *Yom* 69b(17) // *San* 64a(8) [expl. BH וַיִּזְעֲקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל Neh 9:4]; *Yev* 97b(10)

Y: בִּיָּיא *Yom* ib.

בַּיִּיר adj. **uncultivated, fallow,** n. **uncultivated field** (↓ √בור *qaṭṭāl*-form; Sy ܒܝܪܐ LS 63; cf. TA נחל בַּיִּר TO Dt 21:4) **I.** adj.: pl.m. דלא ביירי תרביצי the *t.*-fields are not fallow *Tan* 6b(29; **O**); **II.** n.: sg.m. איפסיק ביארא an uncultivated field was interposed *BM* 105b(40; **Es**); בביארא in (the case of) a fallow field *BB* 168a(19; TGAs42 151:11) [P[1]: בב'יא'רא]

Geon. expl.: מלש' השבתת זרע OHT Tan 10:4.

בַּיִּית adj. **having lain overnight** (↓ √בות *qaṭṭāl*-form) pl.m. אנא במיא ביאתי אמרי I said: "With water having lain overnight" *Pes* 42a(19; **C**); *HP* 14:2

בֵּיל n.m. **lord** (< Akk *bēlu* CAD B 191; Ma 2# ביל MD 60) sg. ביל איניש ביל אלהי lord of mankind(?), lord of the gods *Bo* 36:10

– בֵּיל לִישָּׁנֵי n.m.cs. **one who knows foreign languages** (< Akk *bēl lišāni* CAD L 215 [NA]; ↓ לישנא) sg. בי(ו)ל לישני *Men* 65a(9) [expl. BH בַּלְשָׁן Neh 7:7]

Lit: M. Fuchs, Lešonenu 41 [1977] 75.

בילונא ↓ **בילוניא**

בִּילְיוֹנָא n.m. **seal in a ring** (etym. unkn.) sg. ס"א בילוניא דגושפנקא ... בילוניא seal of a signet ring *Giṭ* 58a(16; Ar [AC 2:99])

Expl. Ar: חותם של טבעת AC ib. [cf. חתימא דגושפנקא *Giṭ* ib.(V[18])]; Lit: Krauss, TAr 1:661[953] [no etym.]; Y: בִּלְיוֹנָא *Giṭ* ib.(Mo 109).

בִּימוֹסָא n.m. **pedestal for an idol** (< βωμός Lehnw 150, w. dissim. of *-o-o-* > *-i-o-*; MH[2] בימוס J 162, Sy ܒܝܡܘܣܐ LS 78) sg. איתיב אבימוסא פגימא he sat down on a broken pedestal *AZ* 53b(44)

Y: בִּימָסָא BAYTN 165.

בֵּין prep. **between, whether** (↓ בי prep., ביני prep., ביניא, בינת־, מבינת־; Sy ܒܝܢܬ, ܒܝܬ LS 68, Ma בינאת־, בית MD 61) only in sequences: **a. בין ... ל־ between x and y** [cf. Ma: אביניא דילה לאבאתור between him and Abatur MD 4; Nöld, MG 362]: בין דיליה לכולי עלמ' between him and

everyone else *Ket* 77b(38); בין שמיא לארעא between the sky and the ground *San* 95a(48); *Tan* 25b(39); **b. בין ... בין whether/either ... or:** 1) w. fol. n./pron./adj.: בין גברי ובין נשי whether men or women *Suk* 28a(42); בין שרגא ובין כל נורא דביעורא either a lamp or any burning fire *Anan* 69:19; בין הוא ובין מייה whether with it [i.e. the laver] or with its water *ib.* 35:16; בין אוכמא בין חיורא בין ירוקא whether black or white or yellow *AZ* 33b(36); 2) w. fol. vb./אית: בין אית בה סימן בין לית בה סימן whether it has an identifying sign or does not have an identifying sign *BM* 22b(16); *BB* 174b(44); בין דאתלידא בכשרות ובין דאתלידא בזנות whether she was born legitimately or illegitimately *Anan* 99:3; 3) w. fol. prep.: בין לדידי בין לדידכו whether according to me or according to you *Giṭ* 83b(12); *BQ* 3b(14); *Hor* 13b(42); בין בזביני דבאתי ובין בזביני דארעא whether in the sale of houses or in the sale of a field *SŠHai* 7a(20); בין בליליא ובין ביממא whether by night or by day *BB* 6b(19); בין למר ובין למר whether according to you or him *Ara* 22a(44); בין לקולא בין לחומרא whether (he decided the law) in a lenient fashion or in a strict one *Nid* 24b(18); בין ממקרקעי ובין מן מטלטלי whether from real estate or from movable articles *SŠHai* 4a(19); בין דאיתתא ובין דגברא whether of a woman or of a man *Bo* 56:10

Y: בֵּין *Er* 9a(39; BAYTN 336).

1# בֵּינָא n.m. **tamarisk** (< Akk *bīnu* A CAD B 239; Sy ܒܝܢܐ LS 69, Ma 2# בינא MD 61) sg. *Giṭ* 68b(48) [in a medical prescription]; ניפקא כי ארזא וניצטרי כי בינא may he burst like a cedar and be split open like a tamarisk *Bo* 6:11

Geon. expl.: בינא הוא אשל ובט⟨יית⟩ את'ל OHT Giṭ 154:24, i.e. أَثْل [v. also Ibn Janaḥ 70+]; cf. Sy: ܒܝܢܐ ܕܡܬܡܠܠܐ ܗܠܡ ܫܒܪ ܠܐܢܫܐ الاثل BBah 384:10; Lit: Geig, AAC 86; Löw, Flora 3:329; 402; for the use of parts of the *bīnu* in medical prescriptions, v. CAD ib. 241; Y: בֵּינָא *Giṭ* ib.(BAYTN 13).

2# בינא n.m. **leech** (Ma 4# בינא MD 61) pl. ביני דמיא aquatic leeches *Giṭ* 69b(30; OHT ib. 157:15)

Geon. expl.: עלק אל מא OHT ib., i.e. عَلَق الماءِ; Y: בֵּינֵי דְמַיָא *Giṭ* ib.(BAYTN 133).

[**3# בינא** ↓ 1# כונא n.]

בֵּינֵי, w. suf. ־בֵּינֵי prep. **between, among** (↓ בין prep., ־מביני; Sy ܒܝܢ LS 68, Ma ביניא, אביניא MD 61, 4) **1. between:** הוו יתבי וגרסי ביני עמודי they were sitting and studying between the pillars *Šab* 10a(24); גבה טורא ביניהו a mountain rose up between them *Ḥul* 7b(24); על ושתיק ויתיב ביניהו (the lion) entered, was silent, and settled down among them *ib.* 53a(48); מאי ביניהו איכא ביניהו נהרא דמקרב למתא what is (the legal difference) between them? A river which is close to a town is (the legal difference) between them *Er* 55b(42); *Šab* 116b(42); *Pes* 82a(17); *Yev* 64b(45); *BB* 174b(1); **2. among:** שיצניתא דמשתכחא ביני כולניתא *Glyceria fluitans* found among papyrus reeds *Pes* 35a(29; **CE**[1]); כי נפיק יתיב ביני אינשי בצותא when he goes out (and) sits among people in a group *BQ* 60b(11); וממצי נפשיה ביני ענייי he used to make his presence known among the poor *Ket* 67b(48); *San* 98a(49); *Giṭ* 19b(55); *ib.* 69b(35); קמה ביניהי (the midwife) stood among them [i.e. the other women] *AZ* 26a(39); *ib.* 42; דכל מאי דפסקי ביניהון מקבלי whatever (the three of them) will decide among themselves they will accept *TGHark* 100:34; *ib.* 275:26

Y: בֵּינֵי *Šab* 10a(23; BAYTN 336).

– **ביני וביני, בֵּינֵי בֵּינֵי** adv. **in the meantime, in-between,** n. **in-between object** (cf. MH[2] בינתים J 163) **I.** adv. **1. in the meantime** [temporal]: אע"ג דזל ביני ביני even though its value declined in the meantime *BM* 55a(46); דכאיב ליה עיניה לינוקא ואיתפח ביני ביני the child's eyes hurt him, and he recovered in the meantime *Yev* 71b(7); אי מיבעינא ביני ביני לא איעכב if in the meantime, I am requested (to redeem the Jews) I shall not be held back *San* 98a(49); *Beṣ* 14b(43); *Yev* 8a(6); *BM* 113b(46); *BB* 164b(5); **2. in between** [spatial]: a. alone: והאיכא רווחא ביני ביני is there not, in fact, a space in between? *Suk* 23a(43); דאיכא גובהה ביני ביני there is elevated ground in between *AZ* 50a(19); כי שדי לה מר ביני וביני when you divide it [i.e. the width of a cubit] among the spaces [lit. place it in between] *Šab* 98a(12); ביני ביני הוה קימא it was located in between *RH* 23b(5); *Ara* 19b(47); b. w. ־ד: ויהיב

ליה האיך דביני ביני he gives him the difference (between the value of the two documents) *BM* 7b(46) [lit. that which is in between]; למיתב ליה דביני ביני to give him the difference [i.e. the money in between the two values] *Beṣ* 7a(5; **M**); הא דביני ביני אסור that which is in between [i.e. in the stream of liquid between the two vessels] is forbidden *AZ* 72b(7); שליט בה אוירא דביני ביני the air which is in between dominates *Šab* 37a(44); גודא דביני ביני the wall which is in between *Er* 94a(4); *Yom* 22a(39); *MQ* 6a(17); *BM* 104b(36); *BB* 14b(5); *Ḥul* 46b(14); *Men* 99a(4); **II.** n. **in-between object:** ההוא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי a certain (pair of lungs with) an in-between (lobe) which was brought before PN *Ḥul* 47a(14)

Voc: בֵּינֵי בֵּינֵי HGP 28a:2; Y: בֵּינֵי וּבֵינֵי *Yev* 25a(11).

– **לְבֵינֵי** prep. **among, between** (Sy ܠܒܝܢܬ PSm 470) רב עאל לביני שיבליה PN entered among its ears of grain *Yev* 63a(31); טפח יתירא לביני ירכי an extra handbreadth between the courses (of the wall) *BB* 3a(45) [↓ 1# ירכא]

Y: לְבֵינֵי *BB* ib.

– **מְבֵינֵי** prep. **from among** (< ↓ ביני; TA מִבֵּינָךְ TO Ex 23:25) a. w/o suf.: דקא משליף קטיני מביני אלימי he pulls out the thin (onions) from among the thick ones *BM* 89a(21); *Ber* 54b(7); *Anan* 6:23; b. w. suf.: נפק מילתא מביניהו the matter went out (for discussion?) from among them *Šab* 121b(33); *BQ* 19b(8); *Ḥul* 45a(27); וניזופוהי מביניכון rebuke him [i.e. the banned person] from among you *Dec* 4:13

Y: מְבֵינֵי *Ber* ib.

בֵּינָיָא, pl. **בינוותא** n.m. **intermediate position, intermediate row** (*nisbe*-form < ↓ בין prep.; JPA ביניי intermediate row DJPA 96) **1. intermediate position:** sg. אתיא מביניא it is derived from the intermediate position [i.e. from a combination of the two extreme cases] *Šab* 132b(37); *Beṣ* 20a(24); *Ḥul* 114a(33); ותיתי מביניא *Zev* 107b(1); *ib.* 5; **2. intermediate row:** pl. כרתי מבו⟨ת⟩⟨ינ⟩ותא דמשרא leeks from the intermediate rows of the garden bed *Šab* 110b(41; Ar [AC 2:215])

Expl. Ar: מאמצע ערוגה AC ib. [mng. 2].

1# בִּינִיתָא, pl. **בִּינְיָיתָא** n.f. **a fish** (Sy ܒܝܢܝܬܐ LS 69; cf. Akk *binīt/binût nūnī* fish eggs, roe CAD B 244, MSL 8/2 105) sg. זקוף ביניתא hang up a *b.*-fish *BM* 59b(51); ההיא ביניתא דאיטויא בהדי בסרא a certain *b.*-fish that was roasted with meat *Pes* 76b(31); *Giṭ* 69b(39); וחמארא דאכל ביניתא an ass which ate a *b.*-fish *BQ* 19b(42); ביניתא אכרסה תקלא a *b.*-fish weighs according to (the size of) its stomach *BM* 79b(30) [v. Friedman, BM VI:193]; *Ned* 20b(24; V[2]); *BB* 133b(16); *Mak* 16b(18; GŠ 402:11) [↓ בי כרבא]; pl. שב בינייתא seven *b.*-fish *Beṣ* 28a(17; V[17])

Geon. expl.: ביניתא סמכה תערף באל בניה OHT Giṭ 157:18, i.e. بُنِّى; Lit: Löw, Fauna 5+: poss. a type of carp: *Cyprinus Binny, Barbus Binny*; Fl, TMW 1:285; MSL ib.: The aram *b.* ... has no connection unless the traditional translation is completely wrong; Y: בִּינִיתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 33).

2# ביניתא n.f. **seed** (etym. unkn.) sg. ולידהר מביניתא דל⟨מ⟩א מנקבא ל' למיעיה let him be careful of a seed lest it pierce his intestines *Giṭ* 69b(26); *BB* 18b(16) [Var: בורא GTB2 216:12; ≠ טרפא]

Rashi: גרעין הזרע.

־בֵּינַת prep. **between** (↓ בין; Sy ܒܝܢܬ(-) LS 68, Ma ־בינאת MD 61) לא אוקי רבא שליחא בינתיהו PN did not place a messenger between them *Ket* 28a(26); *ib.* 23; *Mak* 6b(32); בכל מאי דהוה בינאתן מן יומי עלמא ועד כען in all that was between us from time immemorial until now *SŠHai* 5a(14); *ib.* 9b(6); 10b(5)

בִּינְתָא, pl. **בֵּינֵי** n.f. **individual hair** (TA בִּנַּת סערא TJ Jud 20:16, Ma 1# בינא MD 61) a. general: sg. אישתמיט בינתא מיניה a hair slipped out of it *Yom* 69b(24) // *San* 64a(16); *BM* 84b(21); מישחל בינתא מחלבא drawing a hair out of milk *Ber* 8a(32; Ar [AC 2:55]); חדא בינתא *HP* 137:1; ריש' דבינת' top of a hair *Naz* 39a(19); עיקב' דבינת' root of a hair *ib.* 20; מבינתא דרישי ועד טופרא דכרעאי from a hair of my head to a toenail of my foot *Šab* 140a(29; **V**) [merism for the entire body; ↓ טופרא mng. 2]; *AZ* 38b(35); *Bo* 21:19; pl. שב' ביני מדק{א}נא דכלבא סבא seven hairs of an old dog's beard *Šab* 67a(6); b. fig. of plants [↓ מוריקא דביני]: pl. ביני דפום רימני 'hairs' of a pomegranate blossom *Šeel* 117:16 = *HG3* 395:7

Lit: Flora 3:92 [usage b]; Y: בִּנְתָא *Ber* 8a(32; BAYTN 38).

1# בִּיסָא n.m. **a container** (< βῆσσα Lehnw 151; Sy ܒܝܣܐ LS 69) sg. *Men* 57b(31)
From the context, this word is H in the fol. passages: *Men* 7a(8); *ib.* 24a(1); Geon. expl.: והוא ביסאה [= בי סאה] כגון כלכלה או טרסקל או טל שמכילה סאה או מאפה סאה לחם TGAs42 57:23; Y: בִּיסָא BAYTN 13.

[**2# ביסא** ↓ כיסי n.]

ביסומא ↓ בסומא n.

ביסי n.pl. **grasses with hard thorns** (↓ כיסי; etym. unkn.) משום דאכלי ביסי because (the camels) eat grasses with hard thorns *Šab* 77b(26; Ar [AC 2:130])
Geon. expl.: ביסי עשבים שיש בהן קוצים קשים ביותר ואי איפשר לאוחזן ביד והן מאכל גמלים TRN 615:3 [v. AC ib.].

ביסרא ↓ בישרא n.

בִּיסְתַּרְקָא n.f. **bedding, mattress, carpet** (< MIr *bistarak [cf. MP *wistarag* bedding, cover CPD 91, NP *bistar* PED 185; Ma ביסתירקא, באסתירקא couch MD 49, Sy ܒܣܬܪܩܐ something of the clothes of the betrothed LS 82 [Lex]) **1. bedding, mattress:** sg. *Yev* 63a(35) [≠ ↓ גלימא garment]; וחדא הוה ידעא בסתרקא one (maidservant) knew (how to work) with bedding *BB* 13b(27); pl. מאני דביסתר־קי־ ומכאכי items of bedding and cushions *SŠHai* 2a(16) [in a trousseau list]; ומיני בסתרקי כן וכן various types of bedding of such-and-such an amount *ib.* 18b(15); אוכלינהו ואשקינהו ומך לו⟨י⟩ה⟨ו⟩ ביסתרקי he fed them, gave them drink, and spread out bedding for them *Tan* 21b(42); כמה שויאן הני ביסתרקי how much are these mattresses worth? *ib.* 22a(3); אית לכו בסתרקי do you have mattresses? *BB* 58a(24); **2. carpet:** pl. הוה יתיב אשבע בסרתקי (PN) used to sit on seven carpets *BQ* 117a(46; **Es**); וכל ביתא אית ביה שיתין בסתרקי each room (on the boat) has sixty carpets *Bek* 8b(13); שדו ליה ביסתרקי להדי שורא דירושלם they placed carpets for him against the wall of GN *San* 95a(13); דיסתודרי ונדסרוב דכנשי בהון בסתרקי the *d.*-brooms and the *n.*-broom with which they sweep carpets *HG1* 194:35; *TGDr49* 107:7
Geon. expl.: ושלשה בסתרקים הנקראים טנאפס OHT Ket 283:19, i.e. طنافس carpets; Lit: Löw, Hoffmann Vol 121+; Geig, AAC 97+, rejects any connection w. Sy ܒܣܬܪܩܐ bride's ornaments LS 82, and takes our word as borrowed < *wastarag* clothing CPD 88 [In MD, the two mngs. are combined into one entry, but they should be separated]; Sperber, Magic 150; Tel 34; Shaked, JSAI 7[1986] 78[18]; Y: בִּיסְתַּרְקֵי *Tan* 21b(42; BAYTN 307).

1# בִּיעוּרָא n.m. **removal** (< MH בִּיעוּר Yeivin, BV 958; ↓ √1# בער; TA בִּיעוּר TJ Is 17:6) sg. זמן ביעורא time of the removal (of the leavened foods) *Pes* 6b(55; V[14])
Y: בִּיעוּרָא *Pes* ib.

2# בִּיעוּרָא n.m. **burning** (↓ √2# בער) sg. ביעורא דאש burning by fire *Anan* 69:14; *ib.* 15; נורא דביעורא burning fire *ib.* 70:1

בִּיעוּתָא n.m. **fear** (↓ √בעת, ביעתותא) sg. מחמ' ביעותיה הוא דקא אושן they make noise out of fear of it *Ḥul* 53b(3)
Y: בְּעוּתֵיה *Ḥul* ib.

ביעיא ↓ בעיא n.

בֵּיעֲתָא, בֵּיתָא, abs. **בֵּיעָא**, pl. **בֵּיעֵי** n.f. **egg, eggshell, pl. testicles** (↓ מיא דביעי; TA בֵּיעִין pl. TO Dt 22:6, Sy ܒܝܥܬܐ egg, testicle, pl. ܒܝܥܐ LS 69, Ma 1# ביתא, pl. בייא MD 64) **1. egg:** a. general: sg. איבעאי ביעתא לחולה ולא אישתכח an egg was sought for a sick person and was not found *Yom* 69b(30) // *San* 64a(21); ר' ירמיה זבן פיתא' PN bought an egg (from a pagan) *AZ* 13b(29; **J**[Marg]) [v. Abramson, AZ 152]; *Beṣ* 33a(1); ביעתא בכותחא an egg in a *k.*-dish *Er* 62b(22) // *Ket* 60b(27); *Yom* 78b(36); ביעתא בינ⟨ו⟩ן⟨י⟩ניא ביעתא בכמונא ביעתא בשומש' an egg in *Ammi copticum*, an egg in cumin, and an egg in sesame seeds *Giṭ* 69b(18) [in a medical recipe]; *BQ* 55a(27) [↓ 1# שיחלא]; pl. *Er* 101a(19); *Pes* 74b(19); *Suk* 53a(32); *Ket* 61a(1); *Ḥul* 59a(7); pl. פסוד להי ביעי מיצילמא the eggs have lost (their) form *Pes* 55b(25); תלת ביעי three eggs *Giṭ* 69b(18); פעפועי ביעי breaking eggs *Šab* 109a(15); לנחומי בביעי to console (a mourner on his return from the cemetery) with eggs *BB* 16b(44); b. of var. birds: sg. 1) hen [↓ 1# זגא]: (a) general: בעתה בת תרנגולתה egg, daughter of a hen *Bo* 84:3; (b) w. var. designations: sg. *Ber* 44b(17) [↓ מגלגל]; pl. ביעי דדיכרא inseminated eggs [lit. eggs of a male (rooster)] *Beṣ* 7a(6); *Bo* 92:4 [↓ מדור]; *Ber* 56b(21) [↓ שליק, קליף]; 2) ostrich: ↓ נעמיתא; 3) *p.*-bird: ↓ פחיא; 4) dove: ↓ צוצלא; 5) *ṣ*-bird: ↓ ציפרתא; c. of an animal: pl. ביעי *Bek* 7b(24) [said to be secretions of the *y.*-deer;

↓ 3# חלא]; d. as a measure of capacity [calque < MH² ביצה Ber 49b(35)]: sg. חימשא דבעתא one-fifth of an egg *HP* 39:3; pl.abs. מאתן ושיבסרי ביעין two hundred and seventeen eggs *Er* 83a(16) [= one *modius*]; **2. eggshell:** sg.abs. כתב על בעא write on an eggshell *ḤM* 43:24 [cf. קליפתא דביעתא an eggshell ib. 81:33]; det. ושקלינן פורת' בביעתא וטעמינן לה באודר⟨ד⟩א we take a small amount of (the *tekhelet* dye) inside an eggshell and examine it with a wad of wool *Men* 42b(34); ורצו⟨ע⟩⟨צ⟩א דמית בגו ביעתא a chick which died in the eggshell *Bek* 8b(41); **3. pl. testicles:** *Ḥul* 93a(38); ביעי חשילתא crushed testicles *ib.*(54; V[11]); 93b(6); הני ביעי דגדיא testicles of a goat *ib.* 8
Voc: בֵּעְתָא HPP 56:19, pl. בֵּיעֵי ib.; Y: בֵּיעֲתָא *Ber* 44b(17; BAYTN 35).

בִּיעֲתוּתָא n.f. **fear, dread** (↓ √בעת, ביעותא, בעתותא) sg. *MQ* 28a(41); *Soṭ* 25a(25); *Giṭ* 68b(46); פחדא צמית ביעתותא מרפיא fear inhibits (a woman's menstrual flow, and) dread loosens (it) *Soṭ* 20b(39; V²) // *Nid* 71a(14); והכא מאי ביעתותא איכא ... ביעתותא דליליא ... ביעתות' דרביה ... ביעתות' דשכינה what fear is there here? Fear of the night, fear of his teacher, fear of the Divine Presence *Nid* 13a(53); ביעתותא דמיא fear of water *Šab* 41a(12); ביעתות' דמלאך המו' fear of the Angel of Death *Nid* 71a(11); בעתותא דעדים fear of witnesses *BQ* 75a(31)
Y: בִּיעֲתוּתָא *Giṭ* 68b(46).

בִּיצוּרְתָא n.f. **shortage of food** (↓ √בצר; TA בִּצוּרְתָא TJ Jer 17:8) sg. נהרא אנהרא ביצורתא מדינתא אמדינתא כפנא (bringing food from) one canal to another [lit. from a canal to a canal] is a shortage; (from) one province to another is a famine *Tan* 19b(1); *ib.* 2; דההיא בצורתא דהואי בנהרדעא a certain shortage which occurred in GN *Ket* 97a(33); *ib.* 40; 42
Y: בְּצוּרְתָא *Tan* 19b(1; BAYTN 203).

ביצייתא ↓ בוציתא n.

בִּיקָא n.m. **rift, crevice** (< ביקעא*; Sy ܦܩܥܐ LS 590, Ma פיקא MD 371) sg. *Šab* 147b(48; RaḤ) [**O:** ב⟨ו⟩⟨י⟩קה]
Expl. Ar: ביקה בקעה עין מובלעת AC 6:347, s.v. פלם.

בִּיקְתָא n.f. **hut, type** (↓ בי עקתא, בר/ת ביקתא, בקעתא; Ma ביקיתא*, pl. ביקיאתא MD 62 [v. note infra]) **1. hut:** sg. *Šab* 77b(31) [expl. as ↓ בי עקתא house of distress ib.]; בביתי ולא בבקתי in my house, but not in my hut *Ket* 54a(17); **2. metaph. type:** sg. שְׁקַר מחדא ביקתא (the letters of) שקר are of one type *Šab* 104a(35; TGAs42 68:27) [↓ 1# כרעא usage d.2]
Geon. expl.: בית קטן שאין הווה אילא ארבע אמות על ארבע אמות ואין גבוה למעלה אילא כשלש אמות ⟨לפיכך קורא אותה⟩ ביעקתא כלומר מקום צר הוא TRN 615:8; OHT Ket 147:20+ [mng. 1]; כאילו אמר מחדא ביקעתא TGAs42 ib. [mng. 2]; Lit: Eps, St2 835, compares Ma: באתיא ביקיאתא האוין its houses will become huts Gy 387:23; Y: בִּיקְתָא *Šab* 77b(31; BAYTN 335).

ביר ↓ 1# ברא n.

בֵּירָא n.f. **well, cistern, pit, cavity** (< בארא*; TA בֵּירָא TO Gen 16:14, Sy ܒܐܪܐ, ܒܝܪܐ LS 56, Ma 1# בירא MD 62) **1. well:** sg. בירא דשתית מיניה מיא a well from which you drank water *BQ* 92b(48); אית לן בירא בדברא we have a well in the field *Bek* 8b(36); מיא דמעין או דבו⟨ו⟩⟨י⟩רא water of a spring or a well *Anan* 49:4; pl. בירי בירי many wells *Ber* 56a(38; MGG 704:16) [↓ √בחש pe., mng. 3]; כל בירי ומבועי all wells and springs *SŠHai* 6b(9); **2. pit, cistern:** a. general: sg. אנא תורי בבירך אשכחתיה I found my ox in your pit *BQ* 13a(41); *ib.* 53a(48); *Šab* 66b(15) [↓ פותא]; *Beṣ* 39b(22); פומא דבירא the edge of the pit *BB* 175b(43) // *Ara* 7a(17); דופני דבירא the sides of the cistern *Ḥul* 67a(39); בירא עמיקתא a deep pit *Ḥag* 5b(37); כרא ל' בירא ומלייה מיא he dug a pit for himself and filled it with water *Giṭ* 68a(34); *ib.* 42; *BQ* 31b(3); *TGHark* 86:17 [for use by a tanner]; מליא מיא בירא the pit was full of water *BM* 85a(23); בירא זביני לך מיא לא זביני I sold you a cistern. I did not sell you the water *BB* 79b(17; **P**¹) [w. ref. to MH בור ib.]; מיא דבו⟨ו⟩⟨י⟩ריה *ib.* 99a(26); בירא דמיא *TGAs42* 166:15; pl. שבע בירי seven pits *San* 7a(25); בירי ובלועי pits and ditches *SŠHai* 6a(6); b. in a fig. sense: נפל כרסא בבירא the rumen fell into the pit [i.e. the identification of הַכֶּרֶס הַפְּנִימִית MḤul 3:1 is unclear] *Ḥul* 50b(11); **3. cavity:** sg. בירא דקרא the cavity of the gourd *Šab* 103a(20; Ar [AC 2:169])
While H distinguishes lexically bet. mng. 1 [באר] and mng. 2 [בור], in A, because of the phonetic identity of these two words,

it is often difficult to determine which is meant; Y: בֵּירָא *BQ* 92a(48; BAYTN 14).

בִּירָאָה adj. **of GN** sg.m. נתן ביראה *Ket* 75a(36); ירמיה ביראה *Giṭ* 34a(23); *ib.* 35a(45)

בירדוגא n.m. **(uncertain)** pl. בירדוגי *Pes* 74a(18; TGAs42 162:12) [textual rdg. w/o context]

בֵּירוּרָא n.m. **clarification** (< MH בֵּרוּר Yeivin, BV 959) sg. ובעיתון למיקם על בירורה דמילתא you asked (us) to clarify [lit. to deal with its clarification] the matter *TGHark* 35:31; *ib.* 38:2; 39:6

[ביריינא ↓ כירצא]

בִּירִיתָא, pl. **בִּירָיָיתָא** n.f. **alley** (< Akk *birītu* alley CAD B 252, mng. 1, AIOA 44; Sy ܒܝܪܝܬܐ pl. LS 88, Ma 1#ביריא, pl. ביריאתא MD 62) pl. תבו בשוקי ובבריאתא sit in the streets and in the alleys *BB* 40b(16; **Es**) [cf. Akk *sūqāni u birēti* CAD ib. [NA], Ma שוקיא וביריאתא Gy 224:21]; יתבי שוקי קרנתא וביריאתה those who sit in the streets, corners, and alleys *Bo* 71:9

Lit: Eps, St2 835; id., PLA 267; Ch. Müller-Kessler, Aram 11/12 (1999-2000) 304+; Y: בֵּרְיָיתָא BAYTN 284.

בִּירְכָּא n.f. **knee** (TA בִּרְכֵּיהוֹן pl. TJ Jud 7:8; cf. Sy ܒܘܪܟܐ LS 96, Ma 1#בורכא MD 57) pl. הני בירכי דשו⟨י⟩להי knees which were weary *Ber* 6a(10); הוה זגינן אבירכי דהדדי we used to recline on each other's knees *Pes* 108a(37; **V**14); *BB* 74a(1); דעל אפה נפלא ובבירכה רכנא who falls on her face and bends over on her knees *Bo* 115:7; ושפלא ברכיה his knees are low *San* 88b(33) [an expression of humility]

Y: בִּירְכַּי *Pes* ib.(BAYTN 110).

בירנג n. **a type of rice** (< NP *birinj* PED 179 + pl. *-ān*; Sy ܒܪܢܓ LS 97, Arab بِرِنْج Siggel 19) pl. בירנגאן *OHT Ber* 91:16

Lit: Löw, Flora 1:732.

בירצא, ברצא n.m. **hole** (↓ √ברץ) pl. וחתים להו אברציהי he seals them [i.e. the jars] on their holes *AZ* 74b(36; **J**) [**P**1: ברצייהו]

Lit: Eps, StI 116; Y: בִּירְצָא BAYTN 165.

1# בִּירְתָא n.f. **citadel** (Sy ܒܝܪܬܐ LS 69) sg., only as first element of GN's [cf. ↓ 1#אקרא]: בירתא דנואי *Qid* 72a(35); בירתא דסטיא *ib.* 37; בירתא דשחורי *Meg* 21b(30; **G**)

Lit: Eshel, JSB 75+; cf. LBH שׁוּשַׁן הַבִּירָה Est 1:2 and Akk *birtu* w. GN's; v. CAD B 261; Y: בֵּירְתָא *Qid* ib.

2# בִּירְתָא ↓ בת בירתא n.

בִּישׁ adj. **bad, evil, foul,** n. **evil, evil person** (↓ √באשׁ pe., pass.part., בישתא, ביש גדא, s.v. ↓ 1#גדא mng. 2; TA בִּישׁ TO Num 20:19, Sy ܒܝܫ LS 57, Ma ביש MD 63) **I. adj. 1. bad:** sg.abs.m. דין עסק ביש this (was) a bad deal *BQ* 99b(54); יום ביש a bad day *Qid* 39b(24) [≠ יום טב]; det. חלמא בישא a bad dream *Ber* 55a(48); ברא בישא a bad son *Ket* 53a(4); *AZ* 4a(36); pl.m. זני בישי bad sorts of things *Ber* 32a(17); **2. wrong, evil:** a. general: sg.abs.m. מידעם ביש עבדת you did something wrong *Bek* 51b(19) [cf. Akk *mimma lemnu* CAD L 121]; det. דיוא בישא the evil *dew Bo* 3:2; שידא בישא an evil demon *ḤM* 46:2; לישנא בישא slander *MQ* 16a(12) [cf. JPA לישן ביש DJPA 283, mng. 5a]; *Meg* 13b(40); *Ara* 15b(49); *Nid* 61a(45); עינא בישא the evil eye *Ber* 20a(31); *Soṭ* 36b(18); *BM* 84a(33); pl.m.abs. חרשין בישין evil magic *Bo* 5:2; מזיקין בישין evil *m.*-demons *ib.* 8:12; det. מזיקי בישי *ib.* 7:14; f. כל לילתא בישתא evil liliths *ib.* 9:2; רוחי בישאתה evil spirits *ib.* 64:11; b. w. PN: חנן בישא *BQ* 37a(3); *ib.* 115a(25); *Bek* 50b(24); **3. foul:** pl.m. מיא בישי foul water *HP* 204:9 [calque < MH מַיִם הָרָעִים MBerK 3:5]; **4. unproductive:** sg.m. דקלא בישא an unproductive date palm *BQ* 92b(39); *BB* 69b(15); **II. n. 1. evil, bad thing:** sg.m.abs. ו{או}⟨וא⟩י ליה למר דלא ידע בין טב לביש woe to you who do not know (the difference) between good and evil *San* 103a(37); דעבד ביש one who does evil *ib.* 7a(25); det. בישא מי הוי טבא can a bad thing turn into a good thing? *Šab* 129a(46); **2. evil person:** sg.m. טבא לא הוי בישא a good person does not become an evil one *Ber* 29a(7)

Voc: בִּישָׁא HGP 15a:21; Y: בִּישׁ *San* 7a(26; BAYTN 9).

בִּישׁוּלָא n.m. **cooking, cooked dish** (< MH2 בִּישּׁוּל J 198; ↓ √בשל) **1. cooking:** sg. צריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא salt needs cooking like meat of an ox *Šab* 42b(12); *Ned* 41b(6); קרובי בישולא accelerating the cooking *AZ*

38a(36); וחשביה לבשולא כמיפא (Scripture) considered cooking like baking *Anan* 71:19; *Beṣ* 27a(1); **2. cooked dish:** sg. הך בישולא בתרא that last cooked dish *Meg* 7b(12); בתר הכי חוורוה ורמו ליה בישולא בגוה afterwards they rinsed it off [i.e. the plate] and placed a cooked dish in it *Ḥul* 111b(39); *Pes* 27a(27)

Y: בִּישּׁוּלָא *Pes* ib.(BAYTN 255).

בִּישׁוּת adv. **with displeasure** (lit. in an evil manner; ↓ בישותא) הדר חזייה לר' אלעזר בישות he looked again at PN with displeasure *Ket* 25b(24) // *Mak* 5b(13); *Pes* 53b(42; **V**1**V**17); *BB* 164b(30); *Nid* 26b(35)

Y: בִּישׁוּת BAYTN 332.

בִּישׁוּתָא, abs. **בִּישׁוּ** n.m. **evil, wickedness, deleterious statement** (↓ ביש adj., בישות; TA בִּישׁוּ TO Gen 41:19, Sy ܒܝܫܘܬܐ LS 57, Ma בישותא MD 63) **1. evil, wickedness:** sg. abs. לא חדא לבישו not one thing for wickedness *Šab* 156a(25); כוליה לבישו *ib.* 27; det. עינא דחזיא לכו בבישותא ליפקע may the eye which looks at you with wickedness rupture *AZ* 65a(20); הוה מפורסם לבישותא he was well known for (his) wickedness *BQ* 115a(27); ההוא גברא ⟨ד⟩קא מחוי בבישותיה you will (only) show your wickedness *AZ* 17b(48); *Bo* 127:26; **2. coll. deleterious statements:** מבישותן אמרו⟨י⟩ קמיהו they state (many) of our deleterious statements before them *Men* 52a(32; **M**) [≠ ↓ טיבותא mng. 3]

Y: בִּישׁוּתָא *AZ* ib.(BAYTN 332).

בִּישְׁתָּא n.f. **evil, misfortune** (↓ ביש; TA בִּשְׁתָּא TO Gen 19:19, Sy ܒܝܫܬܐ LS 57) **1. evil, wickedness:** sg. מפרסם בבישתא he is well known for (his) wickedness *BQ* 115a(27; HP 86:15) [↓ בישותא]; משדרנא עליה בישתא I shall send him evil *ḤMGas* 94:5; **2. misfortune:** sg. לרבא אמ' ליה בבישתא he told it [i.e. the dream interpretation] to PN as misfortune *Ber* 56a(19); pl. תהוו⟨ן⟩ נפישן בישתא דהך איתתא may my misfortunes be many *AZ* 26a(28; **J**); חלפי מניה מאה בישאתא a hundred misfortunes have passed him by *San* 7a(21)

Y: בִּישְׁתָא BAYTN 32.

ביסרא, בִּשְׂרָא n.m. **flesh, meat** (↓ בישרן; TA בִּסְרָא TO Dt 12:23, Sy ܒܣܪܐ LS 82, Ma ביסרא MD 62) **1. flesh:** sg. איכא איניש דסליק בשריה הייא ואיכא איניש דלא סליק בשריה הייא some people's flesh heals quickly, and other people's flesh does not heal quickly *BQ* 84a(34); כמחטא בבסרא חייא like a needle in living flesh *San* 48b(45) [the feeling of gout]; סריקנא לבישרייכו במסריקי דפרזלא I shall lacerate your flesh with iron combs *BM* 86a(22); *Giṭ* 57b(11) // *San* 96b(29); הוה קא חכיך ליה לבשריה he was rubbing his flesh (to soften it) *Šab* 33b(45); נגע בבישריה it touches his flesh *Anan* 45:24; **2. meat:** a. general: sg. הב לי בישרא give me meat *Qid* 70a(27); *Tem* 8b(27); דאי שקילנא בישרא מטבחא if I take meat from a butcher *Yom* 86a(31); ולייתי בישרא שמינה ולישדי אגומרי let him bring fat meat and place it on the coals *Šab* 110a(31); *ib.* 18b(35); 140b(13); בשרא מליחא salted meat *BB* 74b(35); *Ḥul* 97b(5); דדייב תרבא ובלע בישרא the (forbidden) fat flows (from above), and the meat absorbs (it) *Ḥul* 8b(37); אומצא דבסרא a piece of meat *San* 39a(14); אטמא דבשרא a thigh of meat *BB* 88a(12); דיקולא דבישרא a basket of meat *Ḥul* 98a(20); b. specific animals: sg. בישרא דטביא the flesh of a deer *Er* 39b(22); *San* 105a(51); בישרא דגדיא young goat's meat *Šab* 18b(24); בשרא דתורא meat of an ox *BQ* 72a(1); **3. body** [cf. Sy ܟܕ ܒܣܪܐ ܠܒܝܫ ܗܘܐ Heb 5:7]: sg. בעי מיטבל כי היכין דעייל בישריה כוליה במיא he is required to immerse himself so that his whole body enters the water *Anan* 52:14; *AnanSch* 27:3; *ib.* 8

Voc: בִּיסְרָא HPP 70:21; Y: בִּשְׂרָא *Ber* 56a(33; BAYTN 110).

– **בִּשְׂרָא וּדְמָא** n.m. **human being** (lit. flesh and blood; ↓ דמא; Sy ܒܣܪܐ ܘܕܡܐ Mat 16:17, MH2 בשר ודם J 199) sg. שאני חזירי דדאמי מעיהו לבני אדם מעיניהו לדבשרא ודמא pigs are different, since their intestines are similar to those of a human being : their intestines to those of flesh and blood *Tan* 21b(27) [double rdg.]; כוליה לידי מלאך המות ולא לבשרא ודמא (let) all of me [lit. him] (be given over to) the Angel of Death and not to a human being *BM* 86a(33; SM 145:6); הוה טבח להו לבשריהו ולדמייהו (the wind טבוח) would have killed their human beings [i.e. the Israelites] *Šab* 129b(23); גולגל⟨ת⟩א דבשרא ודמא a human skull *Tam* 32b(18); *HG3* 349:8; דמכסי מן ביסרא

ודמא that which is hidden from a human being('s knowledge) *HP* 50:3; *ib.* 139:3

The phrase ביסרא ודמא occurs also in Ma [v. MD 62], but it is used in a literal and not in an idiomatic sense. Cf. also in the internal parallel: איכולי מן בישריה ואישתאי מן דמיה eat of his flesh and drink of his blood [i.e. consume the entire body] *Bo* 72:8 [v. Ch. Müller-Kessler, Aram 11/12 (1999-2000) 302+ for the Ma phrase and its Meopotamian background].

בִּישְׁרָן adj. **stout** (↓ בישרא; Sy ܒܣܝܪܢܐ LS 82) pl.m. בני בישרני stout sons *Ket* 61a(4)

Y: בִּישְׁרָנֵי *Ket* ib.

1#בֵּיתָא, cs. **בֵּי**, **בֵּית**, pl. **בָּתֵּי**, **באתי** n.m. **house, estate, room, household, 'school', compartment for phylactery, first element in GN's** (↓ 1#דביתּ־, דבי, בתאה, בר ביתא, בי 1#, אינשי ביתא, מרי ביתא; TA בֵּיתָא TO Ex 12:3, בָּתִּין ib. Dt 6:11, Sy ܒܝܬܐ, cs. ܒܝܬ, pl. ܒܬܐ LS 69, Ma באיתא, cs. בית, pl. באתיא MD 47) **1. house, estate:** a. general: sg.cs. בי ינאי מלכא חרוב the house [i.e. palace] of PN, the king, was destroyed *AZ* 50a(23); *MQ* 9b(11); *Ḥag* 5b(4); ואתאי לבי מארה (the she-ass) went to its master's house *Tan* 24a(21); *BM* 36b(25); *Ḥul* 105a(38); det. לא בביתה ולא בדירתה neither in her house nor in her dwelling *Bo* 19:11; *ib.* 2:5; 76:8; כד יתבת בביתך when you are residing in your house *Anan* 24:16 [expl. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ Dt 6:7]; pl. שב בתי seven houses *Giṭ* 69a(9); *BM* 39b(3); *BB* 62a(1); באתי *SŠHai* 7a(20); מארי בתי the owner of the houses *BM* 108b(32); b. parts thereof: ↓ איסקופתא, אסופא, 1#אשיתא, בבא mng. 1b, כשורא mng. 2, 1#שישא, 1#שריתא, לבינתא; c. used as adv.: 1) in cs. [v. Satzlehre 116]: כי הוינן בי רב כהנא when we were in PN's house *Ber* 39a(27); *Beṣ* 21b(23); דלאו דרכיה דחתנא למידר בי חמוה a son-in-law does not usually dwell in his father-in-law's house *BB* 98b(10); דבי פרזק רופילא אותיבו חמרא בי ארישיהו' the people of the household of PN, the *r.*-official, put wine in the house of their tenant farmers *AZ* 61b(26); *Qid* 50a(19); *BB* 22a(43); 2) in phrase בביתא ובברא within and without [lit. in the house and in the field]: *SŠHai* 2b(3); *ib.* 8a(8); *Dec* 5:9; **2. room, chamber, cabin** [cf. Akk *bītu* CAD B 291, mng. 3]: a. in a house: sg. שמואל לא מצלי בביתא דאית ביה שיכרא PN would not pray in a room in which there was an intoxicating beverage *Er* 65a(45); נתלי שרגא בביתא היכא דלא נשיב זיקא let him light a lamp in a room where the wind does not blow *Kar* 5b(52) // *Hor* 12a(36); ההוא ביתא דחיטי a certain (storage) room of wheat *AZ* 65b(22; **J**); *ib.* 70a(3); ביתא די הברא a dark room *Kar* 5b(54); pl. הא בבתי גואי הא בבתי בראי this is in the 'inner chambers' (of heaven, and) that is in the 'outer chambers' *Ḥag* 5b(29) [↓ גואה]; בתי גחיני low rooms *Šab* 43a(2); b. in a boat: pl. ספינתא דאית בה שיתין בתי a boat which has sixty cabins *Bek* 8b(13) [cf. Akk *bīt elippi* CAD B 292]; **3. household:** sg. cs. עתירי דבי חם the rich people of my father-in-law's household *Tan* 23b(48); det. איפשר דחיי פורתא אדמפקיד אביתיה it is possible that he will live a bit until he gives a last testament concerning his household *AZ* 12b(15); וצבו לביתיה ליתיה עביד he does not arrange the affairs of his household *Yom* 87a(1); **4. royal house, House:** sg.cs. מדבית עלי קא אתו they are descendants of the House of Eli *San* 14a(37); הורודוס עבדא דבית חשמונאי Herod was a slave of the House of the Hasmoneans *BB* 3b(38); *Qid* 70b(20); **5. 'school'** [↓ בי רב, בי רבנן]: sg.cs. בי חביבי my uncle's 'school' *Pes* 117a(8); *Mak* 11a(25); אנא הואי במניאנא דבי רבי I was present at the count in the 'school' of PN *San* 36a(15); סנהדרין דבי רבא (the Tractate) Sanhedrin of the 'school' of PN *San* 41b(18); סבי דבי אתונא the elders of the 'school' of GN *Bek* 8b(9); תנא דבי רב ענן (one) of the 'school' of PN learnt *Ket* 111a(18); תנא דבי ר' ישמעאל *Ḥag* 12b(4); **6. cs. place, area** [cf. Akk *bītu* CAD B 292, mng. 5]: **a. בֵּית אֶצְבְּעָתָא** n.m. **area of the fingers** (↓ אצבעא) sg. *Bo* 78:16; **b. בי ברוך** n.m. **place for slaughtering** (on the neck; lit. place of 'blessed ...') sg. היכא דמקרו(י)ב לבי ברוך the place close to the slaughtering *Ber* 44b(38) [cf. OHP ib. 113:12; OHR ib. 56:7 = Ar [AC 5:368, s.v. נפש₁]; **c. בֵּי דוּדֵי** n.m. **place for pots** (↓ דודא) sg. *Šab* 41a(38) [expl. MH אַנְטִיכֵי Mib. 3:4]; *ib.* 39; **d. בֵּי דְיָירָא** n.m. **(uncertain;** ↓ 2#דיורא**)** sg. כדמדייר בי דיירא (uncertain) *RH* 9b(20; **E**[2]) [expl. BH דְּרוֹר Lev 25:10]; **e. בֵּי דִיקְלֵי** n.m. **place where palms grow** (↓ דיקלא; Sy ܒܝܬ ܕܩܠܐ PSm 484) sg. ארעא בי דיקלי a field (for) date palms *BB* 69b(13); **f. בֵּי דְלוּ** n.m. **irrigated area** (↓ √דלי, pe., דלותא) sg. (כ)(ב)י' דאלו יומא the area (of a field) irrigated in a day *BB* 12a(29; **Es**); **g. בֵּי חִילְפֵי** n.m. **area of ferns** (↓ 3#חילפא) sg. הני כראזי דבי חילפי *k.*-animals of the area of the ferns *Ḥul* 62b(13; Ar [AC 4:313, s.v. כרז₁₃]); אסא קאי בי חילפי a myrtle located in the area of the ferns *San* 44a(5); *Šab* 77b(27); **h. בֵּי חַלְתָּא** n.m. **sandy area** (↓ חלא pl., mng. 2) sg. האו(ן)(י) מאן דרהיט בתריה חיויא לירהיט ליה בי חלאתא one who is being pursued by a snake should run in a sandy area *Šab* 110a(22); האי מאן דחזייה לחבריה דנפל מיניה זוזא בחלאתא [= בי חלאתא] one who saw someone else's *zuz* fall in a sandy area *BM* 26b(28); **i. בֵּי מַרְבְּעָא**, **בי מרבעתא** n.m. **place for lying down** (↓ מרבעתא; Sy ܒܝܬ ܡܪܒܥܐ PSm 489; v. Friedman, BM VI:147[21]) sg. בי מרבעיה (דראישיה) דרישיה the place where its head lies *BB* 73b(9); בי מרבעתיה דכוכבא the place where the star lies *ib.* 73a(22); **j. בֵּי מַרְזְחָא** n.m. **place of a wake** (↓ מרזחא; BH בֵּית מַרְזֵחַ Jer 16:5) sg. ומאן יתיב בי מרזחא ברישא who presides [lit. sits at the head (of the table)] at a place of wake? *Ket* 69a(46); *ib.* 48; **k. בֵּי מִשְׁרָא** n.m. **area of a garden bed** (↓ משארא) sg. בי מישרא דכראתי a garden bed of leeks *Šab* 67a(32); **l. בֵּי פִּילֵי** n.m. **place of crevices** (↓ 2#פילא) sg. האי מאן דשדי ליפתא לבי פילי דגר one who sows turnips in the place of crevices of a proselyte('s field) *BB* 54a(1); **m. בֵּי פִיסְקָא** n.m. **place of a cut** (↓ פיסקא) pl. והא איכא בי פיסקי(ה) דמסיק ליה לבי פיסקיה לעיל are there not, in fact, cuts [i.e. on the wooden spit of the Passover sacrifice]? (It refers to a case where) he made the cuts go out (of the animal) in its upper part *Pes* 74a(18); *Ḥul* 112a(2) [in a vegetable]; **n. בֵּית שֵׁידֵי** n.m. **place of demons** (↓ שידא) sg. *Bo* 78:21; **7. compartment of a phylactery:** sg. חד בשאר בתי מאי ביתא *Ber* 6a(52); *ŠT* 491:28; pl. כתי' בהו what is written in the other compartments (of God's) phylactery)? *Ber* 6a(52); *San* 89a(4); *Zev* 37b(33); **8. cs. first element in GN's:** בי כובי, בי חוזאי, בי ארמאי, בי פרסאי [v. Eshel, JSB 51+]

On mng. 2b, v. Sperber, Nautica 76; Voc: בֵּיתָא HGP 2b:2; Y: בֵּיתָא BAYTN 14.

– בי אבידן n. **(uncertain)** sg. רב לא אזיל לבי

אבידן PN does not go to ... *Šab* 116a(45); *ib.* 152a(7) // *AZ* 17b(39)

Geon. expl.: שוק של בית עבודה זרה GnK5 169:8. Lit: Geig, AAC 84, w. lit., rejects all prev. attempts to derive this word from P and suggests that the etym. is prob. A; Shaked, Study 171+, 183, suggests a deriv. < Ir *(*a*)*beydān* < P *baydān* temple. The term refers to a place of religious instruction and discussion.

– בי אוריא n.m. perh. **connecting channel** (↓ בי יאורי) sg. [יאורי :corr.] ארישא עביד בי אוריא the tenant farmer makes the connecting channel *BM* 103b(37)

– בֵּית אֱלָהֵי n.m. **temple** (↓ אלהא; Sy ܒܝܬ ܐܠܗܐ PSm 480, Ma בית אלאהיא MD 63) sg. בית אילהי *Bo* 67:5; *ib.* 129:5; pl. בתי דאילהי *ib.* 78:16

– בית אינקא n.m. **prison** (cf. JPA אניקי DJPA 65) sg. לו(א)פנאה גברא מן בית אינקיה to release a man from prison *ḤM* 40:20

– בֵּית אֲסִירֵי n.m. **prison** (↓ √אסר; Sy ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ LS 37) sg. *Ber* 62a(27); דנאפיל בבית אסירי ומיעני one who is thrown into prison and is tortured *Anan* 37:5

– בֵּי אַתּוּנָא n.m. **oven** (↓ אתונא) sg. *BM* 74a(28)

– בֵּית בָּדָא n.m. **olive press** (calque < MH בֵּית הַבַּד Yeivin, BV 787; Sy ܒܝܬ ܒܕܐ LS 59) pl.cs. בתי בדי *TGHark* 86:9

– בי בליעי, **בֵּי בְלוּעֵי** n.m. **chasm, whirlpool** (↓ בלועא) **1. chasm:** sg. בי בלועי דקרח the chasm of Korah *BB* 74a(20); **2.** perh. **whirlpool:** sg. כי מ"ט"א לבי בליעי מלא כווא דמיא מבי בליעי when he came to the whirlpool he filled a jar of water from the whirlpool *Bek* 9a(1) [but v. Tos, ad loc.]; *ib.* 6

This expression may also occur in בי כוכבי יתיבנא בי בליעי שמני I dwell in the place of the stars. I ... in the chasm *Pes* 112a(19; **E**[1]**C**); Y: בֵּי בְלוּעֵי *Bek* ib.(BAYTN 107).

– ביאבני, **ביבאני**, **בֵּי בְנֵי** n.m. **bathhouse** (< בי + βα(λα)νεῖον Lehnw 159; Sy ܒܢܐ LS 78; ↓ 2#בנאה) sg. עייליה לבי בני ואסחיה he brought him into the bathhouse and washed him *Šab* 33b(44); ואישתו ממיא דבי בני they drank from the water of the bathhouse *ib.* 41a(26); 110b(30); 140a(28); הני דאזלי לבי בני למדלי בהו מיא במחוזא those who go to the bathhouse to draw water in

it in GN *Er* 104a(48); ערק טשא ביבני he fled (and) hid in the bathhouse *Qid* 39b(54); איפחית בי באני מתותיה the bathhouse (floor) collapsed from under him *Ket* 62a(39) // *Ber* 60a(52); pl. כולהו בי בני סכנתא all bathhouses are a danger *AZ* 28b(41); *Meg* 16a(18)

Y: בֵּי בָּנֵי *Ber* ib.(BAYTN 4).

– **בֵּי גַבְרֵי** n.m. **men's section of the house** (↓ גברא 1#) sg. ליפנו לי מנאי מבי גברי לבי נשי let them remove my clothes for me from the men's section to the women's section *Er* 68a(28)

Y: בֵּי גַבְרֵי *Er* ib.

– **בֵּי גוּבֵי** n.m. **logs** (↓ גובא 1#) sg. דקלא ועבדיה בי גובי (if he cut down) a date palm and made it into logs *BQ* 96a(23)

Y: בֵּי גּוּבֵי *BQ* ib.

– **בי גנזא, בֵּי גַזָּא** n.m. **treasury, storehouse** (↓ גזא 1#; Sy ܒܝܬ ܓܙܐ LS 70, Ma בית גינזא MD 63) sg. ועול לבי גזא enter into the treasury *Mei* 17b(22); *Bek* 5a(33); בי גזא דמלכא the royal treasury *Giṭ* 68b(36); *Šab* 63a(6); בי גנזא דמלכא *Tan* 21a(47) // *San* 109a(14); *Šab* 63a(6) [↓ צמצמאה]; בי גזא דאהרן Aaron's treasury *Yom* 51b(9); בי גזה דרחמנ׳ the Merciful One's treasury [i.e. of the Temple] *Ḥul* 139a(42)

Lit: A. Hurvitz, EI 24 [1994] 78+; Y: בֵּי גַּזָּא *RH* 6a(23); בֵּי גְנִזָא *San* 109a(14).

– **בי גזרתא** ↓ גזרתא

– **בֵּי גִילֵי** n.m. perh. **deep water** (lit. place of waves; ↓ גילי) sg. כנתא דגלדני דבי גילי a basket of *g.*-fish from deep(?) water *Ket* 105b(44); *Ber* 44b(36; **F**)

Y: בֵּי גִּילֵי *Ket* ib.

– **בי גנאנא, בֵּי(ת) גְּנָנָא** n.m. **wedding chamber** (↓ גננא; Sy ܒܝܬ ܓܢܘܢܐ LS 122, Ma בית גנאנא MD 63) sg. עיילו ליה מני לבי גנניה דרבא בריה דהואי שרגא they brought the utensils into the wedding chamber of his son, PN, where there was a lamp *Pes* 101a(14) [Var: לבי גנונא V[14]]; בית גנאנא *Ned* 50b(37); *ib.* 38; ההוא יומא דעיילא לבי גנאנה that day on which she will enter the marriage chamber *Šab* 156b(20)

Y: בֵּי גְּנָנֵיה *Pes* ib.

– **בי גרגותא** n.m. **place for a well** (↓ גרגותא) sg. האי בי גרגותא דפלניא the place of NN's well *BB* 56a(9); *BM* 103a(24)

Y: בֵּי גַּרְגּוּתָא *BM* ib.

– **בי דואר, בֵּי דָאוַר** n.m. **court** (↓ דאור) sg. בי דאור *BQ* 114a(3; HP 82:23) [≠ ↓ מגיסתא]; כיון דאיכא בית דוואר ולא אזיל וקביל since there is a court, and he does not go and complain *Giṭ* 58b(20); נקיטא לי זימנא לבי דואר I have been summoned to the court *AZ* 26a(52); בי דואר גוים gentile court *TGHark* 111:28; *ib.* 33; לאו כל מאתא ומאתא אית בה בי דואר not every single town has a court *TGAs42* 23:14; דינא דבי דאור the judgment of the court *ib.* 16; 21; בי דאואר *HGP* 17b:9

Note in a H context: ואין באותו המקום בידואר ולא שלטון מציל גזול מיד גוזלו OHT *Giṭ* 124:24, glossed by Ar חאכים judge. Lit: Shaked, Notes 168, suggests that the phrase **be dāwar* may be a late MP form corresponding to the earlier *pad-dadwār* '(acting) through, or on behalf of, the judge,' i.e. an auxiliary judge; Y: בֵּי דָוואר *Giṭ* 58b(20).

– **בֵּי דוּגֵי** n.m. **oven, stove** (↓ אדוגא; Sy ܐܕܘܓܐ stove LS 5, Ma אדוגא, דוגא fire-oven MD 7) sg. והיכא דנפל בישרא מן שפודא לבי דוגי *Ḥul* 111b(3); אסיר ההוא בישרא דאמרינן בלע ליה מדמא דבי דוגי if the meat fell from the spit into the oven, that meat is forbidden, for we say (that) it absorbed some of the blood of the oven *HG3* 213:88

Lit: Löw, Lehnw 186; Y: בֵּי דוּגֵי *Ḥul* ib.

– **בֵּי דִינָא, בידינא, בֵּית דִּינָא**, pl. **בֵּי דִינֵי** n.m.coll. **court** (↓ דינא, בבא דמתיבתא, שליחא, ; Akk *bīt dīni* CAD D 156 [NB], TA בֵּית דִּינָא TO Dt 25:7, Sy ܒܝܬ ܕܝܢܐ LS 70, Ma בית דינא MD 63) a. general: sg. בית דינא דשרו מישחא the court that permitted oil (of pagans) *Ket* 2b(28); בי דינא הו דלא דקו שפיר it was the court that did not investigate properly *ib.* 104b(50); בי דינא בתר בי דינא לא דיקי one court does not investigate (the decision of another) court *BB* 138b(30); בי דינא אלימי לאפקועי ממונא a court is authorized to confiscate money *ib.* 171a(1); ודאי בית דינא אשהדי לא סמכי the court certainly does not rely on the witnesses *HP* 71:27; קבעינן בית דינא we establish a court *Anan* 116:4; אתו תרויהון לקדמנא לבית דינא the two of them came before us to the court *SŠHai* 9b(5); מיזל לבית דינא to go to court *Anan* 111:26; *ib.* 115:2; בית דינא דמאתיהון the court of their town *ib.* 16:3; *Švu* 30b(39); בבא דבי דינא the courtroom door *BQ* 113a(3); בידינא *BQ* 89b(3; Oxf., c.21, 36); *ib.* 90a(3; Oxf., c.23, 15); *PDFMP* 604:15; pl.abs. באתי דינין *SŠHai* 5b(3); det. תרי בי דיני two courts *BB* 131b(9); b. w. modifiers: sg. בי דינא רבא the great [i.e. heavenly] court *Soṭ* 22b(17); בית דינא עילאה the upper [i.e. heavenly] court *Dec* 7:13; בי דינא קמא the first court *San* 42a(37); בית דינא חדתי a new [i.e. inexperienced] court *Giṭ* 66b(35); בית דינא רבה אמרי the 'great court' states *Qid* 65b(9); c. w. PN: בי דינא דרב *Ket* 85a(42); בבי דינא דרב ביבי בר אביי *BB* 172a(31); בי דינא דרב נחמן *San* 31a(52); בית דינא דמרנו ורבנו סעדיה *TGHark* 277:9

Y: בֵּי דִּינָא *BM* 70a(24).

– **בֵּי דַנֵּי** n.m. **storehouse of jars** (↓ דנא 1#) sg. איתבד ליה כרכשא בי דני (PN) lost the large intestine in the storehouse of jars *Ḥul* 95b(39)

– **בֵּי דַפָּא** n.m. **oil press** (↓ דפא 1#) sg. והא מחוסר מכמר ועיולי לבי דפא does it not, in fact, lack piling up and bringing (of the olives) into the oil press? *BM* 74a(24)

Y: בֵּי דַּפֵּי *BM* ib.

– **בידרי, בֵּי דְרֵי** n.m. **threshing floor, granary** (< *בי אידרי; TA בֵּית אִדְּרֵי TJ 2S 24:16; cf. Sy ܐܕܪܐ LS 6) **1. threshing floor:** sg. האי מאן דמתקין ארעא אדעתא דבידרי one who prepares the field for the sake of a threshing floor *MQ* 10b(13); נטר בידרי the watchman of the threshing floor *BQ* 59b(27); מכנשתא דבידרי sweeping up of the threshing floor *BM* 21b(17); *ib.* 63b(20); אבי דרי חושבנא on the threshing floor there is an accounting *Šab* 32a(10; **M**); *Er* 24a(40); *Tan* 3b(30); *BB* 54a(13); **2. granary:** sg. סליקא להי חיטי לבידרי the wheat has reached the granary *HP* 48:14; **3.** in phrase **בבי דרי at threshing time** [cf. Akk *ina adrāti* at threshing time CAD A/1 130]: sg. הפיכו בבי דרי כי היכי דלא תשתלם שכירות דידכו עד ההיא שעתא busy yourself at threshing time so that your wage will not be paid until that time *BM* 73a(27)

Y: בֵּי דְּרֵי *Er* 24a(41; BAYTN 1).

– **בֵּי הִילּוּלָא** n.m. **wedding house** (↓ הילולא) sg. אגרא דבי הלולא מילי the reward of (coming to) the wedding house is (for) words (of congratulations) *Ber* 6b(27); רב פפא הוה משקי בי הלולא דאבא מרי בריה PN was serving drink at the wedding house of PN₂, his son *Qid* 32b(8); *Šab* 110a(9); *Er* 54a(14); *Ned* 51a(9)

Y: בֵּי הִילּוּלָא *Šab* ib.

– **ביהרזיקי, בֵּי הַרזִיקֵי** n.m. **guardhouse** (↓ √הרזק; 'Nab' هرزوقا confinement, custody Jawāl 52:7) sg. *Men* 33b(37) [Var: ביהרזיקי TGAs28 67:18]

Expl.: בית שער פתוח לחצר ובתים פתוח' לבית שער TGAs28 ib.; Lit: Eps, St1 124; Y: בֵּי הַרְזִיקֵי BAYTN 303.

– **בֵּית וְלַד** n.m. **womb** (↓ ולדא) sg. בית ולד דאתתא the woman's womb *ḤM* 39:17

– **בֵּי וַעְדָא** n.m. **school** (Sy ܒܝܬ ܡܘܥܕܐ LS 71, JPA בית וועד DJPA 93) sg. איזיל ואשמע מילתא מבי רב מבי וועדא I shall go and hear the matter (emanating) from the *be rav* : school *Ber* 24b(30; **F**); *ib.* 16a(8; IKI 24:16)

– **בֵּי וַרְדֵי** n.m. **a small area of a specific size** (lit. house of ...; ↓ קובתא, ורדא) a. anteroom: sg. *BB* 98b(18) [expl. MH טְרִיקְלִין Mib. 6:4; v. R.G. infra]; אשכחיה דיתי׳ עד צואריה בי ורדי וקיימן זונות ערומות קמי׳ he found him sitting up to his neck <in ...> in the anteroom, and naked prostitutes were standing before him *AZ* 65a(11); b. area of a field: sg. והוא דקרי ליה בי וורדי (ד)פלניא that is in a case where it [i.e. the garden bed] is called a *b.w.* of NN *BB* 69a(31)

Expl. R.G.: קובתא בי ורדי כעין שפורסין אהלים ועגול הוא מלמעלה כקובה ומוקף הוא מכל דפניו ופורסין שושנים לשם כדי שיהא ריחם נודף ושוכבים בתוכו שרים AC 4:96. In the AZ passage, roses can hardly be meant, and Rashi's interpretation ['a bath of rose (water)'] is not justified by the text; Y: בֵּי וַרְדֵי *BB* ib.

[– **בי ורדנא** ↓ בי ורדי n.]

– **ביזיינא, בֵּי זֵיינָא #1** n.m. **prison** (Ma בית זאינא MD 63; cf. MP *zēndān* prison CPD 99; ↓ זנדקנא) sg. בבא דבי זיינא the gate of a prison *Er* 11b(25; Ar [AC 3:287]); בב ביזיינא *Šab* 32a(11; Ar [AC ib.]) [Var: בב בי זינא MGG 438:17]; לפנאה גברא מן בית זינא to release a man from prison *ḤM* 42:1; *ib.* 44:7

Expl. Ar: בבית המכס או בבית המושל AC 2:4; Lit: Geig, AAC 79, s.v. בזיוני, rejects the deriv. of this phrase as lit. house of chain [cf. Ma זאינא 1# MD 158, mng. b; v. Lidz, Jb2 29[5]; Eps, St1 50] since *zēn* does not have this mng. in MP [but cf. MP *zanjīr* chain CPD 98]; Y: בֵּי זֵיינָא BAYTN 55.

– **בי זיינא #2** n.m. **storehouse** (↓ זינא ,זיינא #2; cf. Sy ܒܝܬ ܙܝܢܐ armory LS 70) sg. בי זי(ו)(י)נא דמלכא the royal storehouse *Ber* 56a(31); *ib.* 32

Lit: Geig, AAC 79+; Shaked, EIr 261: perh. an A-P combination *be zēna* house of weapons [↓ זיינא #2]

[– **בי זיקא** n.m. perh. **ventilation** (↓ זיקא #1) sg. *BB* 75a(38) [gloss in **HEs**]

Read w. **P**[1]: כוי דעילי בהו זיקא windows through which air enters.]

– **בֵּי חֲדְיָא** n.m. **bosom, chest** (↓ חדיא; Sy ܒܝܬ ܚܕܝܐ LS 71, Ma האדיא #1 MD 116) sg. אפיק דיסקא)א(דזימנותא ˹מבי חו)ז(י)ד(ייה˺ he took the subpoena document out of his bosom *Qid* 70b(8); pl. בי חידיהי their(f.) bosoms *Šab* 13a(43)

Lit: Nöld, MG 194[1], connects the first element of this compound w. ↓ בי prep.; Y: בֵּי חֲדְיָה *Qid* ib.

– **בי חרשא, בי חורשא*** n.m. perh. **place of sore in the eye** (cf. Sy ܚܘܪܫܐ sore throat LS 259) sg. בחורשיה [= בי חורשיה] קא אכיל ליה the place of the sore in his eye is irritating him *Švu* 6b(34; Ar [AC 3:506]) [**V**[18]: בחורשיה]

Expl. of Hai Gaon: והכי גרסי רבנן בי הראשיו(ת)(ה) [קא] אכיל ליה ברי"ש מכוית עין בלשון ארמי נקראת חירשא וכשהיה מקום בפיגרו של אדם שתוחבו ותובע חפיפא אומר בלשון ארמי קא אכיל ליה ... אמר ליה בי חראשיך קא אכיל לך *QŠ* 16:2 [= Ar (AC ib.); Var.: בחרישה Geon 57:14].

– **בֵּי חֲנוּתָא** n.m. **tavern** (↓ חנותא) sg. *Šab* 32a(10) [**M**: בב חנוותא]

– **בֵּי טַבְחָא** n.m. **slaughterhouse** (↓ טבחא; cf. Sy ܒܝܬ ܛܒܚܐ kitchen LS 71) sg. דהא מזדבן רישא דתורא בי טבחא since, in fact, an ox's head is sold in a slaughterhouse *Ara* 4b(49); עיזא דבי טבחא a goat of the slaughterhouse *Meg* 3a(44); *BB* 88a(11); *Bek* 8b(14)

Y: בֵּי טַבָּחֵי *Meg* ib.

– **בי טווי** n.m. **apparatus for roasting** (↓ טוי √1#; cf. Sy ܒܝܬ ܛܘܝܐ LS 269) sg. *HG1* 327:10 = בו)ר(י)(ו טואיי *HP* 25:2

– **בי טעמא, בי טמיא, בי טמא** n.m. **house of mourning** (lit. house of the spirit(s) of the dead; ↓ טמא) sg. אזל אליהו ואחאב למשאל ליה טעמא לשולי בי טאמא Elijah and Ahab went to console : to console in the house of mourning *San* 113a(34) [double rdg.]; אגרא דבי טמייא שתיקותא the reward of the house of mourning is (for) the silence *Ber* 6b(26) [Var: בי טעמא OHT ib. 13:2]

In OHT 13:1+ there is a long responsum which explains the etym. of this phrase from ↓ טעמא; Y: בֵּי טַמְיָא *San* ib.

– **בי יאורי** n.m. perh. **channel** (↓ בי אוריא) sg. אריסא עביד בי יאורי a tenant farmer makes a channel *BM* 103b(37; **V**[22]**H**[corr.!], Ar [AC 4:104][!])

Lit: Koh, AC 1:47, s.v. אורי; Y: בֵּי יְאוֹרֵי BAYTN 72.

– **בֵּית יְדָא, בֵּי יְדֵי**, pl. **בֵּי יְדֵי** n.m. **area of hands, handle, sleeve** (↓ ידא; MH[2] בית יד Šab 65a[12]) **1. area of the hands:** pl. הוה מנשק לאח(ו)תיה אבי ידיהי PN used to kiss his sisters on their hands *AZ* 17a(23) // *Šab* 13a(42); **2. handle:** sg. בית ידא בארמית *GC* 60:6 [expl. MH יָצוּל plow handle MKel 21:2]; **3. sleeve:** sg. זיקפא דבי ידא erect portion of the sleeve *TGHark* 214:15 [expl. JBA זיקפא דידיה Ber 55b(36)]; pl. *Beṣ* 23a(12); *ib.* 15

Geon. expl.: עץ של מחרשה שתופס אותו האיש החורש GC ib. [mng. 2]; והוא בית יד הנקרא בלשון ערבית אלכם TGHark 214:15, i.e. الكمّ [mng. 3; ↓ קיטורא #1]; Y: בֵּי יְדַיְיהוּ *Šab* ib.(BAYTN 2).

– **בי כבשא** n.m. **type of field** (etym. unkn.) sg. *Qid* 62b(40) [≠ ↓ בי שקיא]

Poss. a rain-watered field; Y: בֵּי כִּיבְשָׁא *Qid* ib.

– **בֵּי כּוּבֵּי** n.m. **tavern** (lit. house of drinking bowls (of wine); ↓ כובא #1) sg. דהוה מרקיד בי כובי he used to dance in a tavern *BQ* 86a(12); *ib.* 97a(20); בר מרקיד בי כובי *Pes* 49a(49; **C**)

This word has no connection w. the GN בי כובי BJ 83+.

– **בֵּי כּוּרֵי** n.m. **wooden frame in a wall** (↓ כורא #2 pl.) sg. *BB* 6a(28; TGAs42 157:2) [Var: בי כוארי TGHark 154:23]

Geon. expl.: בתר דיבנא עביד בהו כווי TGAs42 ib.; Lit: Eps, PLA 207.

– **בֵּי כּוֹכְבֵי** n.m. **place of (the visibility of) the stars** (↓ כוכבא) sg. בי כוכבי יתיבנא I dwell in the place of the stars *Pes* 112a(19); ו(דו)(ל)אתביה לפורייה ארבע חביתא בי כוכבי let him place his bed on four jugs in the place of the stars [i.e. outside] *Šab* 110a(18); ותלי ליה בי כוכבי hang it [i.e. the jug] in the place of the stars *AZ* 29a(24; **J**) [**P**[1]: תותי כוכבי]

The phrase is most likely an idiom for an open area; Y: בֵּי כּוֹכְבֵי *Šab* ib.

– **בי כורי** n.m. **(uncertain)** pl. הני כראזי דבי חילפי שרי דבי כורי אסירי *k.*-animals of the area of the ferns are permitted. (Those) of the ... are forbidden *Ḥul* 62b(13; Ar [AC 4:313, s.v. כר[13]])

Expl. Ar: תילי עפר AC ib.

– **בֵּי כּוּרְסְיָא** n.m. **a type of chair** (↓ כורסיא) sg. a. in connection w. marriage: בנרש מיבעל בעלי והדר מותבי אבי כורסיא in GN they first have sexual intercourse and then they seat (the bride) on the *b.k.*-chair *Yev* 110a(22); *ib.* 18; b. in connection w. a surgical procedure: אותביה אבי כורסי ואיקרע ואוליד שבע בנין they placed him [i.e. the *ṭumṭum*] on the *b.k.*-chair, he was cut open [i.e. his testicles descended into his scrotum], and he had seven sons *ib.* 83b(14)

Y: בֵּי כּוּרְסְיָא *Yev* 110a(22; BAYTN 264).

– **בֵּי כִּיסָּא**, pl. **בָּתֵּי כִּיסָּאֵי** n.m. **privy** (calque < MH בית הַכִּסֵּא Yeivin, BV 963) sg. עציצי דבי כסא chamber pots *Meg* 16a(28); pl. *Ber* 26a(23; Ed); *ib.* 55a(19; **P**)

Y: בֵּית הַכִּסָּא *Meg* ib.

– **בֵּי כִּירֵי** n.m. **space of an oven** (↓ כירי) sg. *Šab* 41a(38); *ib.* 39

Y: בֵּי כִּירֵי *Šab* ib.(BAYTN 11).

– **בְּכְנִישְׁתָּא, בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא**, pl. **בָּתֵּי כְּנִישְׁתָּא, בֵּית כְּנִישְׁתָּא** n.f. **synagogue** (↓ כנישתא #1; JPA בית כנישה DJPA 93, Sy ܒܝܬ ܟܢܘܫܬܐ LS 70, > Arab كَنِيسَة Fr, AF 275) a. general: sg. מקדמי ומחשכי לבי כנישתא they go to the synagogue early in the morning and late at night *Ber* 8a(18); *Giṭ* 19b(57); *Tan* 16a(19); *BB* 21a(34); שמע ישראל קל צלויי בבי כנישתא the Jew heard the sound of praying in the synagogue *AZ* 70a(25); ההוא תילא דבי כנשתא a certain ruin-mound of a synagogue [i.e. where it used to be] *Meg* 26b(2); רפרם ספדה לכלתיה בבי כנשתא PN eulogized his daughter-in-law in the synagogue *Meg* 28b(34); *Ber* 17a(48) [≠ ↓ בי רבנן]; *Meg* 26b(50); וכד באעי לצלויי מאשי ידיה בבית כנישתא when he wants to pray he washes his hands in the synagogue *Anan* 36:15; *ib.* 21:24; *AnanSch* 17:4; ההיא בי כנשתא עתיקא a certain old synagogue *Meg* 26b(6); בי כנישתא אחריתי another synagogue *Ḥag* 15a(45); *BB* 3b(19); *Qid* 73b(7); בי כנישתא רבתי the large synagogue *SOZ* 72:20; ואתיוה לבכנישתא they brought him to the synagogue *GŠ* 37:14; pl. בתי בית אילהי ובית כנישתא *TGHark* 84:23; כנישתא temples and synagogues *Bo* 67:5; b. portions: sg. פיתחא דבי כנישתא the entrance of the synagogue *Ber* 47a(5); איגרא דבי כנישתא the roof of the synagogue *Nid* 13a(47); ליבני דבי כנשתא bricks of the synagogue *Meg* 26b(16); ציפי דבי כנשתא mats of the synagogue *BB* 8b(52; **Es**); אינדב שרגא לבי כנשתא he donated a lamp to the synagogue *Ara* 6b(16); c. w. a GN or PN: sg. בי כנשתא דהוצל *Šab* 139a(56); כנישת' דמעון *Meg* 29a(23); בי כנשתא דמתא מחסיא *BB* 3b(33); בי כנשתא דשף ויתיב בנהרדעא *RH* 24b(36); *AZ* 43b(26); בי כנישתא דאבי גובר *Ber* 50a(40); *Er* 61b(28); *Tan* 26a(2); בכנשתא [= בי כנישתא] דמעון *Zev* 118b(11); בי כנישתא דקיסרי *Yev* 65b(39); בי כנישתא דדניאל *Er* 21a(27); pl. תליסר בתי כנישתא בטבריא thirteen synagogues in GN *Ber* 8a(44)

Y: בֵּית כְּנִישְׁתָּא *Giṭ* 19b(57).

– **בֵּי כְּנָשׁוּת מַיָּא** n.m. **reservoir** (↓ כנש √2#) sg. משגרי בי כנשות מיא מלברא דמן ארעהון they used to make the reservoir flow outside their field (onto the roads) *San* 109a(43; MGG 309:19)

– **בי כאסי, בֵּי כָּסֵי** n.m. **one of the stomachs of a ruminant** (calque < MH[2] בית הכוסות J 623; ↓ כסא #1, √כסס) sg. הובלילא בי כסי בי כסי הובלילא the *h.*-stomach is (now) the *b.k.*-stomach, and the *b.k.*-stomach is (now) the *h.*-stomach *Šab* 36a(12) // *Suk* 34a(36); ההוא גובתא דהוה נפקא מבי כסי להו@בלילא a certain duct which goes out from the *b.k.*-stomach to the *h.*-stomach *Ḥul* 58b(18); סומכא דבי כאסי the thick part of the *b.k.*-stomach *HP* 201:9(HPP 303:18); ביכאסי *HPQ* 222:2

Y: בֵּי כָּסֵי *Šab* ib.

– **בי כראבא, בֵּי כְּרָבָא** n.m. **plowed field** (↓ כרבא #1) sg. *Yom* 43b(6; **L**); *Ḥul* 63a(36; **H**[2]); *Yom* 43b(7) // *Nid* 65b(30); ביניתא דבי כראבא a *b.*-fish of the plowed field (which is infested with creeping animals) *Mak* 16b(18; GŠ 402:12) [v. note, supra]; תלת קילחי דבי כרבא three stalks of a plowed field *Giṭ* 69b(1) [v. supra]; pl. בי כרבי *Ḥul* 62b(13)

Geon. expl.: לכשיוסיף הנהר יכנסו מים בשדות ויכנסו עמן דגין ולכשייבשו המים נשתיירו הדגים באותו הטיט ומגדלים בו בלא מים אמרו חכמ' אסורין אותן דגין משום שרץ המשריץ בארץ ונקראת אותן דגין

תנצב אל אנא עלי אתאפי מן ג' ביניתא דבי כרבא GŠ 402:12; אקטאע מן תראב אל כראב the vessel should stand on a tripod of three pieces of soil of a plowed field OHT Giṭ 156:11. Lit: Löw, Fauna 5; Y: בֵּי כַּרְבָא *Mak* 16b(18).

[– **בי לועא** ↓ בר לועא n.]

– **בי לופתא** n.m. **a portion of the loins of an animal** (perh. place of joining; ↓ √לפף, לופתא; Ma לופאתא joints MD 234) sg. בי לו(י)(ו)פתא *HG3* 156:40

Cf. דוכתא דלייפן אטמהאתא the place where the thighs are joined MGWJ 67 [1923] 136.

– **בֵּי מְדְרָא** n.m. **watercourse** (↓ 1#מדרא) pl. הני בֵּי מדרי דבבל the watercourses of GN *Šab* 145b(34; MAr [AC 2:51]) // *Bek* 44b(27; Ar [AC ib.])

– **בי מדראשא, בֵּי מִדְרָשָׁא** n.m. **school** (lit. study hall; calque < MH בֵּית הַמִּדְרָשׁ MŠabK 16:1, מִדְרָשׁ Yeivin, BV 1009; ↓ ריש מדרשא; JPA בית מדרש DJPA 94) a. general: sg. אזל איהו ובריה וטשו בי מדרשא he and his son went and hid in the school *Šab* 33b(28); אירכס ל' גיטא בי מדרשא (PN) lost a *geṭ* in the school *Giṭ* 27b(22); אשה בי מדראשא לא שכיחא a woman is not usually present in the school *MQ* 18a(29); ההיא בתולה דהות מצל(י)א בי מדרשא דר' יוח' a certain virgin who was praying in PN's school *Soṭ* 22a(32); דתנו בבי מדרשא as they learn (in a *barraita*) in the school *Yev* 92a(5); כל יומא שמעתתיה בפומן בי מדרשא we state his legal traditions every day in the school *MQ* 25a(20); אחשיכו ואקדימו לבי מדרשא go to the school late at night and early in the morning *Ber* 8a(19); pl. תליסרי בי מדרשי thirteen schools *Ḥag* 15b(11); b. in var. phrases: 1) וכך מורן בי מדרשא כות they make decisions so in the school according to me *Pes* 105b(12); *ib.* 33a(34); *Suk* 7a(3); 2) מאי אמור בבי מדרשא what did they say in the school? *Er* 47a(24); *Yev* 42b(12); *Qid* 44a(41); *Bek* 3a(51); 3) אתא שאיל בי מדרשא he came (and) asked in the school *Šab* 95a(20); *ib.* 140a(40); *RH* 26b(2); *Giṭ* 60a(10); *San* 64a(38); c. w. var. vbs.: 1) √אזל pe.: אזל לבי מדרשא שמעינהו לרבנן דקא אמרי he went to the school (and) heard the scholars saying *Tan* 23a(50); *ib.* 24a(31); *Ned* 49b(37); 2) √אתי pe., af.: נגה ולא אתו רבנן לבי מדרשא it got late, and the scholars did not come to the school *Meg* 7b(28); *Er* 28b(55); *BB* 74a(8); אייתינהי לבי מדרשא he brought them to the school *Ḥul* 55b(25); 3) √מטי af.: עד דממטי ל' לינוקא בי מדרש' until he would bring the child to the school *Qid* 30a(37); *Ket* 23a(42); 4) √נפק pe., af.: נפק שמואל לבי מדרשא ודרש PN went out to the school and expounded *Šab* 156b(17); *Ber* 58a(48; MGE 144:14); *Ḥag* 5b(47); אפקוה לר' ירמיה מבי מדרשא they removed PN from the school *BB* 23b(21); *Hor* 13b(50); 5) √עלל pe., pa.: ר' אלעזר לא על לבי מדרשא PN did not enter the school *Er* 47a(24); *Ḥag* 3a(15); *Yev* 42b(11); *Qid* 44a(40); *Bek* 3a(50); עילוה לר' ירמיה לבי מדרשא they admitted PN into the school *BB* 165b(35); *Men* 33a(15)

Lit: Goodblatt, RISB 97+, discusses this term in detail and shows that it is the preferred term in pericopae about or attributed to scholars of Eretz Israel, while the term ↓ בי רב was preferred by the Babylonians; Y: בֵּי מִדְרָשָׁא *San* 95a(44; BAYTN 251).

– **בֵּי מְהִילָא** n.m. **place where the circumcision feast is held** (↓ מהילא) sg. רב חביבא איקלע לבי מהילא ובריך PN happened to be at the place of the circumcision feast and made a blessing *Ket* 8a(42)

Y: בֵּי מְהוּלָא *Ket* ib.

– **בֵּית מוֹתְבָא** n.m. **study house** (↓ מותבא, 1#מתיבתא; Pal בת מותב Semitica 47 [1947] 68:8, Sy ܒܝܬ ܡܘܬܒܐ dwelling PSm 488) sg. שאילו(י)ת מר' אליע' בבית מותבא רבא I asked PN in the great study house *Bek* 5b(5)

Lit: RISB 76[22]; Y: בֵּית מוֹתְבָא *Bek* ib.

– **בֵּית מַיָּא** n.m. **watercourse** (↓ מיא) sg. בית מיא דמיטרא watercourse for rain *SŠHai* 6a(8)

– **בֵּי מִילְחֵי** n.m. **salt store** (↓ 1#מילחא) sg. *Pes* 8a(39); *AZ* 33a(31)

Voc: בֵּי מִילְחֵי *Pes* ib.(HPP 7:17); Y: בֵּי מִילְחֵי *AZ* ib.

– **בֵּית מֵיעַל מַיָּא** n.m. **channel where water enters** (↓ √עלל, מיא) sg. *SŠHai* 6b(9)

– **בֵּית מֵיפַק מַיָּא** n.m. **channel where water exits** (↓ √נפק, מיא) sg. *SŠHai* 6b(10)

– **בי מיצעי** adv. **in the middle** (↓ √מצע, במיצעי, s.v. מיצעאה; cf. Ma למיציא to the middle MD 269) a. temporal: אי איתי במיצעי if he brought (proof of maturity) in the middle [i.e. during his Naziriteship] *Naz* 30a(5); b. spatial: ואי מוקים לה במיצעי if he sets it [i.e. the side wall] up in the middle *Er* 16b(29); דקאי דהבה בי מצעי the gold is located in the middle (of the garment) *BM* 7a(36); *ib.* 7b(36; Es); *Ket* 31b(10); *San* 64b(23); *Kar* 6b(41); בימיצי *SMel* 50:211

Y: בְּמִיצְעֵי *Ket* ib.

– **בֵּי מַלְכָּא** n.m. **palace, authorities** (lit. house of the king; ↓ מלכא; Sy ܒܝܬ ܡܠܟܐ PSm 489) **1. palace:** sg. דאמטית אסא בי מלכא you brought myrtle branches to the palace *Ber* 9b(39); *San* 109a(16); *BM* 83b(31); **2. authorities, government:** sg. איזיל ואיכול בהו קורצא בי מלכא I shall go and inform on them to the authorities *Giṭ* 56a(6); *Ber* 58a(38); *BM* 86a(7); לסוף אשתמעא מילתא בי מלכא the authorities finally heard the matter [lit. the matter was heard in the palace] *AZ* 18b(5); *Pes* 57b(3)

Y: בֵּי מַלְכָּא *Ber* 56a(57).

– **בֵּי מְסוּתָא, בֵּי מַסְחוּתָא** n.m. **bathhouse** (↓ 2#מסחותא, 2#מסותא) sg. בי מסחותא *TGHark* 23:23; הוה יתיב אוונא דמיא בי מסותא he was sitting in a tub of water in the bathhouse *Ber* 22a(55); *Giṭ* 67b(33); ר' חייא הו' יתיב בי מסותא PN was sitting in the bathhouse *Qid* 33a(21); *Ḥul* 45b(32); *Šab* 140a(27) // *AZ* 30a(8); מובילנא ליה מאניה בתריה לבי מסותא I shall carry for him his clothes behind him to the bathhouse *Er* 27b(11) // *BM* 41a(15) // *San* 62b(44)

Y: בֵּי מַסְחוּתָא *Qid* ib.(BAYTN 191); בֵּי מְסוּתָא *Ber* ib.

– **בֵּי מַעְצַרְתָּא** n.m. **press-room** (↓ מעצרתא) sg. *BM* 23b(43; Es); *ib.* 74a(20)

Y: בֵּי מַעְצַרְתָּא *BM* ib.

– **בֵּי מַפְקְתָא** n.m. **anus** (↓ מפקתא; lit. place of excrement) sg. האי ינוקא דלא ידיע בי מפקתיה an infant whose anus is not recognizable *Šab* 134a(25)

Geon. expl.: (בי) מפקתיה [text: ספתקיה] מקום שמוציא זבל מגופו GnK5 169:25.

– **בֵּי מִצְרָא** n.m. **boundary, boundary area** (↓ 1#מיצרא; Ma בית מיצריא frontier, borderland MD 64) pl. ניהדר מיהדר בי מצרי he should completely detour around the boundaries *BQ* 81b(33); *ib.* 34; מכי דייש בי מצרי (he acquires possession) from the time that he treads on the boundaries *BM* 14b(3); איבו מנכית ואכיל בי מיצרי דמתא PN used to bite and eat at the border areas of the town *AZ* 35b(50)

Y: בֵּי מְצָרֵי *BQ* ib.

– **בֵּי מַקְדְּשָׁא** n.m. **the Temple** (↓ מקדשא; TA בֵּית מַקְדְּשָׁא TO Dt 33:19, Sy ܒܝܬ ܡܩܕܫܐ LS 649, Ma בית מקאדשיא MD 64) sg. כי הוה בי מקדשא when the Temple was in existence *Meg* 16a(13); מכי חריב בי מקדשא from the time that the Temple was destroyed *AZ* 3b(29); מני דבי מקדשא the utensils of the Temple *Meg* 11b(43); *ib.* 55; *IŠGF* 72:17

Y: בֵּית מַקְדְּשָׁא *San* 95a(20).

– **בֵּית מִישְׁכְּבָא, בֵּית מַשְׁכְּבָא** n.m. **sleeping area, bedroom** (↓ משכבא; Sy ܒܝܬ ܡܫܟܒܐ PSm 490) sg. בית משכביה *Bo* 21:3; *ib.* 33:15; בית משכביהון *ib.* 11:7; בית משכבי(ה) *IŠGF* 96:12; בית מישכביה *Bo* 33:20; *ib.* 44:5; 59:14; 64:5

– **בי מרבע(ת)א** n. ↓ 1#ביתא mng. 6i

– **בֵּי נַגָּרֵי** n.m. **carpenters' shop** (↓ 1#נגרא) sg. חצינא דבי נגרי an ax of a carpenters' shop *BB* 73b(30)

– **בֵּי נוּרָא** n.m. **temple of a (Persian) fire cult** (↓ נורא; Sy ܒܝܬ ܢܘܪܐ LS 70) sg. *Ned* 62b(10; V²)

– **בֵּי נַזְיָאתָא** n.m. **brewery** (↓ נזיתא; lit. house of vats) sg. [סודנא :marg.] תמרי בהילוזך לבי נזיאתא רהוט (if you have) dates in the looped portion of your cloak [i.e. a surplus], run to the brewery (with them before they spoil) *Pes* 113a(18)

– **בֵּי נַפָּחָא** n.m. **smithy** (↓ נפחא) sg. בבא דבי נפחא the gate of the smithy *Giṭ* 56b(41); מיא דבי נפחא water of a smithy *ib.* 69b(40)

Geon. expl.: בית אלחדאד OHT Giṭ 157:19, i.e. بَيْت الحَدّاد; Y: בֵּי נַפָּחָא *Giṭ* 56b(41).

– **בי נצרפו** n.m. **(uncertain)** pl. שמואל לבי ניצרפו לא אזיל PN did not go to ... *Šab* 116a(45) [≠ ↓ בי אבידן]; הני תמרי לשכרא דבי נצרפי these dates are for *š.*-beverage of ... *Er* 80a(2)

Geon. expl.: בית ניצרפי בית עב' זרה GnK5 173:1. Lit: Geig, AAC 84, s.v. בי אבידן, rejects all proposed P etyms. and suggests an A origin; Shaked, Study 173+, suggests a deriv.

from Par *nāṣrāyīft* Nazarene; Y: בֵּי נַצְרָפֵי *Šab* ib.

– **בית נאשא, בינשא, בֵּי נָשָׁא** n.m. **family home, estate** (< בי אינשא lit. house of a parent; ↓ אינשא mng. 4; Sy ܒܝܬ ܐܢܫܐ household LS 72, Ma בית אנאשה home, family dwelling MD 63) **1. family home:** sg. זנתה עשרין וחמש שני בבי נשה I have maintained her for twenty-five years in her family home *Ket* 104b(27); בינשה *ib.* 70b(15); אמריא אזלא לבי נשא she became upset (and) went to her family home *BM* 84b(8; Ar [AC 1:126]); *Ket* 49a(1); *Beṣ* 29b(16) // *Ḥul* 110a(19); *BB* 12b(38); בי נשיה דרב שיזבי PN's family home *Šab* 23b(28); בי נשיהו *Yev* 35a(39); **2. family estate:** sg. קא אכלה לה לגירסנא דבית נשאי she is squandering the fruits of the labor of my family estate *Yev* 117a(29); ניכסי דבית נשאי the property of my family estate *Šab* 116b(4); מעשר הבא מבינשא a tithe which comes from (her) family estate *Qid* 24a(10); *Yev* 66a(41); איתתא דיריתת ממונא מן בית נשה a woman who inherited money from her family estate *HP* 53:20; נדוניא דאיתיאת מן בית נשה the dowry which she brought from her family estate *TGHark* 36:2; בית נאשה *ib.* 35:29; בית נשיי *TGAs28* 53b:4

Lit: Nöld, ZDMG 40 [1886] 740[3]; Eps, PLA 229; Y: בֵּי נָשָׁא *Šab* 116b(4).

– **בֵּי נָשֵׁי** n.m. **women's part of the house** (↓ איתתא; Sy ܒܝܬ ܢܫܐ PSm 491) sg. ליפנו לי מנאי מבי גברי לבי נשי let them remove for me my clothes from the men's part to the women's part of the house *Er* 68a(29)

Y: בֵּי נָשֵׁי *Er* ib.

– **בֵּי נְשִׂיאָה** n.m.coll. **House of the** ***Nasi*** **or exilarch** (↓ נשיאה, דבי נשיאה) **1. House of the** ***Nasi*****:** sg. אימתא דבי נשיאה fear of the House of the *Nasi Šab* 122a(9); פיתחא דבי נשיאה the entrance of the House of the *Nasi Ket* 34a(13); *MQ* 24b(19); ר' אלעזר כי הוה משגרי ליה מתנאתא מבי נשיאה לא הוה שקיל when they used to send PN presents from the House of the *Nasi* PN did not take (them) *Meg* 28a(32) // *Ḥul* 44b(42); ר' חנין חתנא דבי נשיאה הוה PN was a relative by marriage of the House of the *Nasi MQ* 25b(24); *Yom* 78a(11); *Ḥul* 124a(46); **2. House of the exilarch:** sg. יקרא דבי נשיאה the honor of the House of the exilarch *Qid* 70a(33)

Lit: Beer, BE 6+; Y: בֵּי נְשִׂיאָה *Ket* 65b(29).

– **בי סגנא** n.m. **prison** (etym. unkn.) sg. הוה אסיר בסגנא he was confined in a prison *Er* 21b(25; SM 115:20); חייש דלמא מרכס בי סגנא מרוב מיא he was concerned lest the prison be damaged by the excessive water (and he would escape) *ib.* 28(SM 115:21)

– **ביסדוותא, בֵּי סָדְיָתָא**, pl. **בֵּי סָדְיָא, בסדיא** n.m. **pillow** (< בי + איסדי; ↓ סדיא, אסדא; Sy ܒܝܬ ܣܕܝܐ [< ܒܝܬ ܐܣܕܝܐ], pl. ܒܝܬ ܣܕܝܬܐ LS 80, Ma ביסאדא MD 62) sg. לא מזגינא רישי(ה) אבי@סדיא כמה דלא מהפיכנא בזכותיה I do not lay my head down on the pillow until I thoroughly evaluate the claims in his favor *Šab* 119a(3; **M**); פוריא ובי@סדיא the bed and the pillow *ib.* 118a(28) // *BB* 9a(37); אודרא מבי@סדיא נפל the flock (of wool) fell out of the pillow *Ber* 56a(48); *Šab* 48a(22); שקלה לטוטפתיה ואחתה אבי סדיא he took his phylactery and placed it on the pillow *MQ* 26a(40); *Ket* 61a(43); נקטיה קמטיה ואותביה תותי(ה) בי@סדייה he took him, tied him, and placed him under his pillow *San* 95a(39) [Var: בי סדיה **F**[2]; בי סדיא Ar (AC 7:120, s.v. קמט)]; *BM* 85b(50); pl. הנהו בי@סדייתא *Šab* 124b(12; **V**) [Var: ביסדוותא HG1 194:31(Var)]

Geon. expl.: אודרא דבי סדיא חשו אלמסורה OHP Ber 105:20, i.e. حشو المسورة stuffing of a leather pillow. Lit: Geig, AAC 85; Krauss, TAr 1:392[112]; Voc: בסֹדיא HPP 216:21; Y: בֵּי סָדְיָא *Šab* 146b(36).

– **בי סודנא** n.m. **brewery** (↓ סודנא) sg. לבי סודנא רהוט run to the brewery *Pes* 113a(18; **V**[14])

Y: בֵּית סוּדְנָא *Pes* ib.

– **בֵּי סִיתְוָא** n.m. **winter house** (↓ סיתוא; Sy ܒܝܬ ܣܬܘܐ PSm 492) sg. מרימר ומר זוטרא סתרי ובנו בי סיתוא בקייטא ובי קייטא בסיתוא PN and PN₂ used to tear down and build a winter house (used for prayers) in the summer and a summer house in the winter *BB* 3b(24; **Es**)

Y: בֵּי סִיתְוָא *BB* ib.

– **בֵּי סְקוּלָאֵי** n.m. **polishers' shop** (↓ סקולאה) sg. ליתי כסא דכספא מבי סקולאי let him bring a silver cup from the polishers' shop *BM* 84a(20)

– **בֵּית עֲבוֹרֵי מַיָא** n.m. **watercourse** (↓ √עבר pa., עבורי מיא) sg. בית עבורי מיא *SŠHai* 11b(16; **O**)

– **בֵּי עִילִיתָא** n.m. **upper floor** (↓ 1#עיליתא) sg. נפק קלא מבי עליתא a voice came forth from the upper floor *BM* 84b(24)

– **בֵּית עָלְמָא** n.m. **grave**, pl. **cemetery** (lit. eternal abode; ↓ עלמא; Pal בת עלם PAT 397, DNWSI 160, mng. u, Sy ܒܝܬ ܥܠܡܐ sepulcher LS 70, JPA בית עלם DJPA 95) sg. ומגו מרעיה איפטר לבית עלמיה he died as a result of his illness *BB* 153a(34) [in a writ]; *SŠHai* 8b(15); *SŠSad* 215:6; *TGAs42* 156:3; pl.abs. בית עלמין *San* 19a(38)

Geon. expl.: מהוא בבית עלמין אילו הקברות שנקראין בית עלמין ומן גו מרעיה איתפטר לבית עלמיה לקבר OH San 148:4. Lit: J.C. Greenfield – A. Yardeni, IEJ 25 [1996] 397; A. Hurvitz, Maarav 8 [1993] 59+; Y: בֵּית עָלְמֵי *BB* ib.

– **בי עצורי** n.m. **wine/oil press** (↓ √עצר) sg. קרנא דבי עצורי the corner of the press *BQ* 27b(19; **F**[1]); בת בטניתא דמשתכחא בי עצורי a pregnant ... which is found in the press *BM* 86b(30)

– **בֵּי עָקְתָא** n.m. **place of trouble** (↓ עקתא, ביקתא) sg. *Šab* 77b(31) [expl. as ↓ ביקתא ib.]

Geon. expl.: ביעקתא כלומר מקום צר הוא TGAs28 164:11; Y: בֵּי עָקְתָא *Šab* ib.

– **בפגי, בֵּי פַּגָא** n.m. **bit, halter** (↓ פגא) sg. בפגי דפרזלא an iron bit *Šab* 51b(20)

– **בי פוקרא** n.m. perh. **anus** (etym. unkn.) sg. מייתינן חמימא דשערי ומנחינן אבי פוקריה we bring warm barley (bread) and place it on his anus *Yev* 76a(12)

Expl. Rashi; Y: בֵּי פּוּקְרֵי *Yev* ib.

– **בי פרחי** n. **(uncertain)** בי פרחי רוחי *Pes* 111b(15); *ib.* 16

Y: בֵּי פִּרְחָא *Pes* ib.

– **בי פשקי** n. **(uncertain;** ↓ בי שקיא**)** sg. ואבי פשקי רבי it grows in ... *Šab* 21a(12; RDQ, s.v. קיק) [Var: ומדפשקי **M**Rashi; ובדובשקי Ar (AC 3:15); בי שקיא **O**]

This diff. word and its varr. have been discussed by Koh ib., who prefers the above rdg., but his P etym. should be rejected [v. Geig, AAC 137, s.v. דבשק].

– **בי צוארא, בֵּי צַוְרָא** n.m. **neck area, collar** (↓ צוורא; MH² בית הצואר *Šab* 48a[23]) **1. neck area:** sg. וליציריה בחללא דבי צוארא בנירא ברקא let him tie it [i.e. a piece of salt] in the space of the neck area (of the garment) with a yellow cord *Šab* 66b(39) // *AZ* 28b(3) [v. Geon. expl. infra]; **2. collar:** sg. וחייש דיל[מ]א סתר ביצוריה he is apprehensive lest he tear open the collar (on the Sabbath) *OHT Šab* 50:17

Geon. expl.: מקום הכנסת הראש OHT ib. 50:14.

– **בֵּי צִיבֵי** n.m. **storehouse of firewood** (↓ ציבי) sg. *Pes* 8a(39); אקלידא דבי ציבי the key of the storehouse of firewood *Giṭ* 56a(28; MGD 626:21); *Yom* 75b(24)

Y: בֵּי צִיבֵי *Pes* 8a(39).

– **בֵּי קַבְרֵי, בֵּי קַבְרָא** n.m. **cemetery** (↓ 1#קברא; Pal בת קבורא PAT 346, Sy ܩܒܘܪܬܐ OSIEO 267, ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ LS 72, Ma בית קובריא MD 64) sg. יתבא בית קברא (the demon that) dwells in the cemetery *ḤMGas* 94:2; *ḤM* 46:5; ההוא דאכמין ליה לחבריה סהדי בי קברי a certain person who hid witnesses against another in a cemetery *San* 29b(8); זיל קלינהו וקברינהו בי קברי go, burn it [i.e. the wheat], and bury it in a cemetery *AZ* 62b(13); *Yev* 86b(13); *BM* 107b(4); [ור]וחא דשריא בית קברי the spirit residing in the cemetery *Bo* 74:14; *ib.* 119:23; 123:6

– **בֵּי קוֹרֵי** n.m. **place where beams are placed** (↓ 2#קורא) sg. *BB* 98b(25) [Es: בי קורות; P[1]Ed: בי כווי]

– **בֵּי קֵייטָא** n.m. **summer house** (↓ קייטא; Sy ܒܝܬ ܩܝܛܐ PSm 495) sg. *BB* 3b(24; **Es**) [↓ בי סיתווא]

Y: בֵּי קֵייטָא *BB* ib.

– **בֵּי קֵיסַר** n.m. **imperial house(hold), government** (↓ קיסר, דבי קיסר; Sy ܒܝܬ ܩܣܪ PSm 496) **1. imperial house(hold):** sg. כי הוה אתי לבי קיסר נפק אמהתא דבי קיסר לאפיה when he used to come to the imperial house, the maidservants of the imperial household went out to greet him *Ket* 17a(18) // *San* 14a(46); יקרא דבי קיסר the honor of the imperial house *Soṭ* 40a(41); *Yom* 73a(30); *Ḥag* 5b(12); **2. government:** sg. דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא נמי איזל ו(מ)פלח if he has to bribe the government he will

also go and bribe (it) *Ber* 27b(48; **F**); *Yev* 65b(36); *BB* 10a(27); *San* 108b(53); *ib.* 109a(18)

Voc: דְּבֵי קֵיסָר VTM 95a; Y: בֵּי קֵיסָר *Ḥag* 5b(12).

– **בֵּי קִירֵי** n.m. **bitumen storehouse** (↓ קירא #1) sg. *Pes* 8a(39)

Voc: בֵּי קִירֵי *ib.*(HPP 7:17)

– **בית קפצא** n.m. **jumping platform** (↓ קפץ √1#) sg. *Geon* 3:6 [expl. ↓ משוורתא]

– **בירב, בֵּי רַב** n.m. ***be rav*****, place of elementary or advanced instruction** (↓ רב, s.v. בר בי רבא, סיפרא דבי רב) a. elementary school: sg. זיל קרי בבירב go (and) learn to read (Scripture) in the *be rav San* 33b(25) [i.e. get a basic education] // *Hor* 4a(43) // *Kar* 13b(41); מנוח אפי׳ בי רב לא קרא Manoaḥ did not even learn to read (Scripture) in the *be rav Ber* 61a(47) // *Er* 18b(26); ינוקא דבי רב an elementary school pupil [lit. child of the *be rav*] *ib.* 28b(7); *Tan* 23b(36); b. place of academic activity: sg. 1) general: אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי I found the students of the *be rav* sitting and saying *Beṣ* 19a(7); *Ket* 90b(22); *BQ* 85a(29); *Nid* 47a(12); אי מקדיש׳ לך אזלת לבי רב ... אזל יתיב תריסר שני בבי רב ... חזר אזל יתיב תריסר שני אחרנייתא בבי רב if I become betrothed to you will you go (to study) in the *be rav*? He went to study in the *be rav* for twelve years. He went again (and) studied for another twelve years in the *be rav Ket* 62b(50); *ib.* 37; 63a(20); בני בירב דדירי בבאגא מהוא למיתא חשכא וקדמא לבירב should the students of the *be rav* who live in the rural district come to the *be rav* at night and at dawn? *Pes* 8b(15); רב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה מכניף ומיתי עשרה רבנן מבי רב when a court case used to come before PN, he used to gather together and bring ten students from the *be rav San* 7b(15) // *Hor* 3b(33); ואזיל קליה בכוליה בי רב its sound carried in the entire *be rav Yom* 19b(43); ביומי ניסן וביומי תשרי לא תיתו לבי רב כי היכי דלא תיטרדו במזוניכו כולא שתא do not come to the *be rav* during the months [lit. in the days] of *Nisan* and *Tišri* so that you should not be bothered with your sustenance during the whole year *Ber* 35b(25); כי הוה אתי מבי מדרשא מבי רב הוה מנשק לאח⟨ו⟩תיה אבי ידיהי when he used to come from the study house : *be rav* [double rdg.] he used to kiss his sisters on their hands *AZ* 17a(23); 2) as part of an additional designation [↓ בר בי רב, s.v. ↓ ברא #1, ספרא דבי רב, s.v. ↓ סיפרא]: סבי דבי רב the scholars of the *be rav BQ* 75a(39); ספר אגדתא דבירב the book of *Aggadot* of the *be rav San* 57b(2); *Mak* 10a(33) [↓ ארזא]; *Men* 33b(36) // *BB* 11b(7) [↓ אכסדרא]; הני ציפי דבי רב mats of the *be rav Ber* 25a(25); בטלי קצו׳ורי דבי רב the fullers of the *be rav* are idle *Tan* 29b(14); רב זרע להו⟩ לגינת׳ דבי רב משארי משארי PN used to sow the vegetable garden of the *be rav* in various garden beds ⟩*Qid* 39a(50; **O²**)

Gaon. expl.: בתי מדרשות GC 133:3; Lit: Goodblatt, RISB 108+, deals w. the individual passages and shows that the exact physical nature designated by the term cannot be determined; Y: בֵּי רַב *Ber* 11b(25; Mo 263).

– **... בֵּי רַב/רַבִּי** n.m. **the *beta* (home?/school?) of PN** (↓ רבי/רב) sg. a. general: כי הוינן בירב פפי when we were in the *beta* of PN *RH* 29b(4); רבנן דבי רב פפי the scholars of the *beta* of PN *Suk* 46a(25); רבנן דבי רב אשי *ib.* 26; קא מתקני מטפחות ספרים בירב יהודה they were repairing the coverings of the (Torah) scrolls in the *beta* of PN *San* 100a(10); b. esp. the *amora* Rav: אמרי בירב רב הונא והא אמ׳ רב הונא אמרי בירב אלא אמ׳ רב המנונא (the statement:) "They say in the *beta* of Rav" (refers to) PN. Does not PN, in fact, say: "They say in the *beta* of Rav?" Rather say: "(It refers to) PN_2" *ib.* 17b(26); אמרי בי רב משמיה דרב they say in the *beta* of Rav in the name of Rav *Šab* 85a(23); *Pes* 7b(30); *Yev* 83b(11); *Ket* 6a(1); *BM* 102b(13); *BB* 80b(38); *Ḥul* 30b(17); קיטונא דבי רב a small room of the *beta* of Rav *Šab* 66a(14)

Lit: Goodblatt, RISB 126+.

– **בֵּי רַבָּנָן** n.m. **place of advanced instruction** (lit. house of the students; ↓ רבנן mng. 2) sg. מאי בי רבנן ביתא דרבנן what is *be rabbanan*? The 'school' of the scholars *Meg* 28b(20); ובאתנויי בניהו⟨י⟩ בי רבנן ומנטרן לגבריהו עד דאתו מבי רבנן by enabling their(f.) sons to learn the oral tradition in the *be rabbanan* and they wait for their husbands until they come from the *be rabbanan Ber* 17a(48) [// בי מדרשא *Soṭ* 21a(34)]; מבי כנשתא לבי רבנן שרי מבי רבנן לבי כנשתא אסיר it is permitted (to transform) a synagogue into a *be rabbanan*. It is forbidden (to transform) a *be rabbanan* into a synagogue *Meg* 26b(49); הוה ההוא מזיק בי רבנן there was a certain demon in the *be rabbanan Qid* 29b(36); לקטונין רבנן ותנונין בי רבנן the scholars gathered them [i.e. the *barraitot*] and learnt them in the *be rabbanan IŠGF* 39:11; *ib.* 46:18

Lit: Goodblatt, RISB 108+; Y: בֵּי רַבָּנָן *Ber* 17a(48).

– **בֵּי רְדוֹ** n.m. **area for plowing** (↓ רדו) sg. בי רדו יומא (area of a field) that can be plowed in one day *BB* 12a(24; **F²Es**)

Lit: Eps, PLA 227 [other expl.].

– **בֵּי רֵיחְיָא** n.m. **mill house, mill** (↓ ריחיא; Sy ܒܝܬ ܪܚܝܐ mill PSm 496) **1. mill house:** sg. בי רחיא דאבוי דלוף PN's mill house leaked *Beṣ* 36b(9); *ib.* 12; האי מאן דמשמשא בי ריחיא one (f.) who has sexual intercourse in a mill house *Ket* 60b(52); **2. mill:** sg. בי ריחיא דבתי בדי mill of the olive presses *TGHark* 86:9

Y: בֵּי רֵחְיָא *Beṣ* 36b(9).

– **בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא** n.m. **exilarch's house or estate** (↓ דבי ריש גלותא, ריש גלותא) sg. כל מאן דאתי לבי ריש גלותא whoever comes to the exilarch's house *Er* 40a(3); *Ber* 50a(36); *Pes* 103a(30); *Šab* 62b(13); רבא איקלע לבי ריש גלותא PN happened to come to the exilarch's house *MQ* 11a(35); *Ber* 40a(12); *Šab* 24a(10); *AZ* 72b(36); פיתחא דבי ריש גלותא the entrance of the exilarch's house *Šab* 126b(10); *Beṣ* 23a(10); *MQ* 24b(21); *Ḥul* 84b(23); אנן אתכא דבי ריש גלותא סמכינן we rely on the table of the exilarch's house (to continue our meal) *Ber* 42a(26); *Er* 39b(18); *Ḥul* 97b(5); אי לא נקיט רשותא מבי ריש גלותא דיניה לאו דינא if he does not take judicial authorization from the house of the exilarch, his judgment is void *San* 5a(6); רב נחמן עבד עובדא בי ריש גלותא כשמעתיה PN decided the case in the exilarch's house according to his legal tradition *Er* 11b(23); *SOZ* 72:20

Y: בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא *Šab* 62b(13).

– **בי שפודא** n.m. perh. **top part** (↓ שפודא) sg. קני ליה מבי שפודיה עד תהומא (one who buys a date palm) acquires ownership of it from its top up to the abyss *BB* 37b(21; RaḤ [TGAs42 218:33]) [Var: משיפודיה Ar (AC 8:130)]

All mss.: משיפוליה; Lit: TGAs42 ib., n. 6.

– **בֵּי שְׁקְיָא** n.m. **irrigated field** (↓ שקיא #2, בי פשקי; TA בֵּית שְׁקְיָא דְּמַיָּא TO Gen 30:38, Sy ܒܝܬ ܫܩܝܐ PSm 498) sg. ואבי שקיא רבי (Jonas' ricinus) grows on an irrigated field *Šab* 21a(12); בית שקיא דמיא *ḤM* 41:8; *SŠHai* 6b(6); *Qid* 62b(41)

Lit: Eps, SŠHai 26[20].

– **בֵּי תּוֹרֵי** n.m. **place for keeping cattle** (↓ תורא #1; Sy ܒܝܬ ܬܘܪܐ PSm 498) sg. *Er* 26a(15)

Y: בֵּי תּוֹרֵי *Er* ib.

– **בֵּי תִּיבְנָא** n.m. **straw storage shed** (↓ תיבנא) sg. *Er* 60a(26); *BQ* 117a(32); בסיתוו׳ הוו גנ⟨נ⟩ו⟨ו⟩ בי תיבנ׳ they used to sleep in the straw storage shed in the winter *Ned* 50a(6)

– **בֵּי תַמְרֵי** n.m. **storehouse for dates** (↓ תמרתא) sg. *Pes* 8a(39)

Y: בֵּי תַּמְרֵי *Pes* ib.

– **ביתפיי, בֵּי תְּפֵי** n.m. **stove, fireplace** (↓ תפיא; Sy ܒܝܬ ܬܦܝܐ LS 830, Ma ביתפיא pl. cooking vessels MD 64, s.v. ביתפא) sg. בתפיי בל׳ רבנן a stove in JPA *GC* 100:6 [expl. MH תַּפִּין MNeg 12:5 and expl. as Arab كَانُون (↓ כנונא)]; והוא דיתיב אבי תפי in a case where it is placed upon the stove *Ber* 39a(40; **F**) // *Er* 29a(7; **O**); משום דדייר אבי תפיא because (a rooster) sits alongside a stove *Šab* 77b(29; Ar [AC 8:257]); תנורא ובי תפי an oven and a stove *Anan* 49:5; *HP* 25:2

Lit: Eps, GC 100[18]; Geig, AAC 86; HAL 93, s.v. אֶשְׁפֹּת [Sem. etym.]; Voc: בֵּי תְּפֵי VTM 27; Y: בֵּי תְּפֵי *Ber* 39a(40).

ביתא 2# ↓ ביעתא n.

ביתירתא ↓ יתיר adj.

ביתכא ↓ פתכא n.

בכדי ↓ כדי 2# adv.

בכי vb. **to cry, weep** (↓ בכיא, בכיתא; Sy ܒܟܐ LS 73, Ma בכא MD 64) **Pe.:** אמאי קא בכית why are you crying? *Ber* 5b(29); *Ḥag* 15b(43); *Ḥul* 107b(33); הוה קא בכי וקא נתרן דמעי he was crying and shedding [lit. were falling] tears *Šab* 33b(45); *SOZ* 72:20; כי מטי האי קרא בכי whenever he would come to this verse he would cry *Ḥag* 4b(17); *San* 103b(41); חזייה דקא בכי

ואחיך he saw him crying and laughing *Ber* 18b(48); *Tan* 25a(36); *Yev* 122b(8); אתיא אימיה ו(ה)(ק)א בכיא קמיה his mother came and was crying before him *Ber* 31b(47); *Giṭ* 39b(40); *BM* 84a(46); *BB* 151a(36); *San* 95a(41)

בַּכְיָא n.m. **(professional) weeper** (↓ √בכי pe. part.) pl. בכו בכייא did the weepers weep (for naught)? *Tan* 5b(39; **M**)

בכין ↓ כן adv.

בָּכִיר adj. **early flowering** (↓ √בכר; JPA בכיר DJPA 103) sg.m. אם בכיר ולקיש כחדא יינץ if an early flowering and a late flowering (plant) sprout together *San* 18b(35)

Y: בָּכִיר *San* ib.(BAYTN 234).

בְּכִירוּתָא n.f. **birthright** (↓ √בכר; TA בְּכֵירוּתָךְ TO Gen 25:31, Sy ܒܘܟܪܘܬܐ LS 74) sg. מנפשיה זבנה לבכירותיה ליעקב (Esau) sold his birthright to Jacob of his own accord *Ber* 7b(17); *ib.* 21; נהי דזבני לבכ(י)רותאי פשיטותאי מי זבני granted that I have sold my birthright. Did I sell my plain heir's right? *Soṭ* 13a(22); *ib.* 23

Y: בְּכֵירוּתָא *Soṭ* ib.(BAYTN 177).

בְּכִיתָא n.f. **crying** (↓ √בכי; TA בְּכִיתֵיהּ TO Gen 50:4, Ma בכיתא MD 65, Sy ܒܟܝܬܐ LS 73) sg. קל בכיתיה the sound of His crying *Mann2* 348b:9 = *OHP Ber* 92:21; *Bo* 106:3

בכלל ↓ כללא n.

בכר vb. **to give birth to a firstborn** (↓ 1#בוכרא, בכירותא, בכרא, בכיר; MH בכר hif. J 170, Sy ܒܟܪ etpa. to be firstborn LS 74) **Pa.:** ואם איתה דבכיר! ... אם איתה דלא בכיר' if it were the case that (the animal) had/had not given birth to a firstborn *Bek* 21b(20)

בַּכְרָא n.m. **firstborn** (↓ √בכר; cf. Sy ܒܟܘܪܐ first fruits LS 74) pl. מיפרק בכרי דבניהו ואפרושי בכרי דבעירהו to redeem the firstborn of their sons and to set aside the firstborn of their cattle *AnanSch* 13:12; באכרי *ib.* 13

1# בֵּלָא, pl. **בֵּלָאֵי** n.m. **curtain** (< βῆλον Lehnw 235; Sy ܒܝܠ(ܐ)ܐ LS 185) pl.abs. בלאין דבורואתא curtains of reed mats *GC* 55:9 [expl. MH מפצות Nid 67a(3)]; det. סליק נואף ויתיב בבלאי אבבא the adulterer went out and sat among the curtains by the door *Ned* 91b(13; **V**²) [but v. ↓ בראי]; בלאי(ן) דבורואתא ודגילי ודזבילי curtains of reed mats, of straw, and of baskets *TGAs28* 12:19

Lit: Eps, GC 56[19]; AAC 165, s.v. וילון.

2# בָּלָא, באלא n.m. **rural or open area** (< ↓ 2#ברא; ↓ תורבלא; Ma 2# באלא MD 48) sg. עיזי דבאלא wild goats *Ḥul* 80a(31) [lit. goats of an open area]; ארמאיי דבאלא pagans of the rural area *AZ* 11a(26; TGHark 22:16,RaḤ) [expl. as גוים שבשדות ושבמדברות TGHark ib. 17]

Lit: Geig, AAC 72; Abramson, AZ xix; Y: בָּאלָא *Ḥul* ib.

בלא ↓ לא adv.

[בְּלָאָה adj. **of GN** pl. *Qid* 70b(35)

Rashi: שמות מקומות או משפחות. Lit: Eshel, JSB 77; Y: בְּלָאֵי *Qid* ib.]

בלא אפי ↓ 1# אפא

בלאו הכי ↓ הכי adv.

בלבל vb. **to mix up** (√בללל pal.; ↓ √ברבל, מבלבליתא; Sy ܒܠܒܠ LS 74, Ma בלל MD 66) **Pal. 1. to mix up:** אוירא מבלבל the air mixes up (the saps of the tree) *Giṭ* 22a(29) // *BB* 27b(11); pass.part. משום דמבלבלן because (the colors of the eye) are mixed up *Bek* 44a(23); מבלבלי *Ḥul* 26b(8) [of different liquids]; **2. (uncertain):** ועאיל זיקא בושט וקנה ובלבילהה the wind entered into the oesophagus and trachea (of the slaughtered animal) and ... it *OHT Yev* 238:6 **Itpal. 1. to be mixed up:** מיבלבל זרעיה the offspring (of the animal) is mixed up [i.e. it is from both the father and the mother] *Ḥul* 69a(25); *ib.* 27; **2. to be disturbed:** ליבלבל פתורך may your table be disturbed *MQ* 9b(11) [oracular statement]; *ib.* 22

[בלגא ↓ 3# פלגא n.]

בְּלוּטָא n.m. **oak** (Sy 4# ܒܠܘܛܐ LS 75, Ma באלודא MD 48) pl. בְּלוּטֵי *RH* 23a(23; GRH 13:19) [expl. MH אלמוגים ib.] // *BB* 80b(41)

Lit: Löw, Flora 1:624+; Y: בְּלוּטֵי *RH* ib.(BAYTN 244).

בְּלוּעָא n.m. **throat, chasm** (↓ √בלע, בי בלועי; cf. Sy ܒܠܘܥܐ hook LS 77) **1. perh. throat:** sg. בלועיה דיהודה בר נני לא יבלע may PN's throat not swallow *Bo* 74:9; **2. chasm, ditch** [cf. GN בלועה דגדר San 108a(30)]: pl. בלועי דקרח the chasms of Korah *San* 110a(53); בירי ובלועי pits and ditches *SŠHai* 6a(6)

Y: בְּלוּעֵי *San* ib.

בָּלוּשָׁא n.m. **searcher** (↓ √בלש; TA בָּלוֹשִׁין pl. TJ Zep 1:12) sg. בלו(י)(ו)שא *GC* 39:4 [w. ref. to מְקַל הַבַּלָּשִׁים MKel 15:4]; pl. ומשדרי דבי נשיאה בלושי ומיתו ליה (the officials) of the House of the *Nasi* used to send out searchers, and they would bring him *Ber* 44a(20); *Nid* 52a(44)

Y: בָּלוּשָׁא BAYTN 208.

בלחוד(־) ↓ לחוד adv.

בלט vb. **to be prominent, protrude** (Sy 1# ܒܠܛ etpe. to have prominent eyes LS 75) **Pe.**, pass.part. [≠ בליע]: האי בליטא טפי ולא ידיע this protrudes too much and is not recognizable *Ḥul* 45b(38); בליטי *ib.* 76a(31)

Y: בְּלִיטֵי *Ḥul* ib.

1# בלי vb. **to waste away, wear out** (↓ בליתא; Sy ܒܠܐ LS 74, Ma 2# בלא MD 65) **Pe. 1. to waste away:** האי שופרא דבאלי בארעא this beauty will waste away in the ground [i.e. the grave] *AZ* 20a(33) // *Ber* 5b(33); **2. to wear out:** ומיכסי ליה ואזיל עד דבאלי he continues to wear it until it wears out *Ket* 79b(20) // *ib.* 101a(34); והני מני דרבנן דבלו the garments of the scholars which wore out *Ber* 6a(11); *Šab* 33b(33); *Meg* 26b(36); *BB* 146a(29)

Pa. to wear s.o. out: 'בר בי רב לא ליתיב בציבת חדתי דמיבלייא מאניה' a student of the *be rav* should not sit on a new mat because it wears out his clothes *Šab* 140b(25)

Itpe. to be worn out: ואי איבלו להו הנך מאני if those garments were worn out *HP* 115:15

2# בלי vb. **to stun, hurry** (< *בלהי; Sy ܒܠܗ to terrify, hasten LS 75) **Pe. 1. to stun:** אביי באלי דיו(ר)(ד)בי רב פפא באלי פרחי PN used to stun flies. PN₂ used to stun flying insects *Nid* 17a(8); **2. to hurry:** באלי ואזיל רב יוסף מדויל לאפיהו PN was hurriedly coming (and) moving about toward them *ib.* 26b(28; **M**)

Lit: Geig, AAC 72.

3# בלי vb. ↓ √בלע vb.

בְּלִיתָא n.f. **rag** (↓ √1# בלי; Sy ܒܠܝܬܐ LS 74, Ma בליתא MD 66) sg. איתי קירא בבליתא he brought bitumen in a rag *Yev* 120a(39); בליתא דאית ליה שיפתא a rag that has a border *Šab* 134a(23); בליתא דפרסא a rag of a cover *Ḥul* 8b(17); *Qid* 48b(52)!; בליתא דקרבאסא a linen rag *ḤM* 46:4; pl. תרתין בליאתא דכיתאנא two linen rags *Anan* 85:21; *ib.* 26:22; 27:19

Y: בְּלִיתָא *Šab* 134a(23; BAYTN 27).

בלם vb. **to stop up** (Sy ܒܠܡ LS 76, Ma בלם MD 66) **Pe.** (/u): שקיל מאי דבאלים בשלאבא he removes what stops up the spigot *HG1* 127:65; בלמיאל דהוא בלים לבני אינשא בליביהון DN, who stops up people in their hearts *Bo* 127:26; *ib.* 29; ובלמין *ib.* 1:11; בלומו יתיה stop him up *Bo* 145:2

בלם vb. perh. **to cram, stick in** (Ma בלם MD 66) **Pe.** (a/): בלם ליה אומצא he crammed a piece (of bread into his mouth) *Ḥul* 107b(11; **M**) [Var: בלם **V**[11]**V**[12]**H**[2]Rashi]

Rdg. uncertain; cf. Ma: ובאלסינון ... בפומאיכון he crammed them into your mouths MD ib.

בלע, בלי vb. **to swallow, absorb** (↓ בלועא, מבלעתא; Sy ܒܠܥ to swallow, be struck LS 76, Ma 1# בלא MD 64) **Pe.** (a/) **1. to swallow, devour:** כלבא לכפניה גללו(א)(י) בלע a dog devours excrement for its hunger *BQ* 92b(37); קא בלע לספינתא (the fish) was devouring the boat *BB* 74b(13); *ib.* 73b(13); *Bek* 7b(37); *Šab* 119a(23); *ib.* 109b(35); *Ber* 56b(15); *Ket* 61b(12) [saliva]; *Ned* 25a(49); *IŠGF* 95:3; בלעתנון ארעא the earth swallowed them up *San* 110a(1); **2. to absorb:** דדייב תרבא ובלע בישרא the (forbidden) fat flows (from above), and the meat absorbs (it) *Ḥul* 8b(37); חזינ' להו דמדייתי ומדמדייתי ודאי בלעי I see that (the vessels) exude, and since they exude they certainly absorb *AZ* 34a(2) // *Pes* 30b(27); מיבלע בלע מיפלט לא פליט (the meat) will certainly absorb (the milk, but) it will definitely not discharge (it) *Ḥul* 108b(11); *ib.* 111a(12); *AZ* 76a(7); pass.part. מים בעבים מיבלע בליעי water is completely absorbed in the clouds *Er* 45b(46); *Pes* 33b(20); **3. to engulf:** ובלעינהו כולהו {{בלעתנהו}} חדא דשא דירושלם one door of GN engulfed all of them [i.e. the steel axes] *San* 96b(9); רהטו בתריה למבלעיה (the gates) ran after him to engulf him *Šab* 30a(36); **4. w. גולפי/קולפי to receive blows** [calque < MIr *čōb xwardan*;

lit. to devour the rod (NP *čūb xwurdan* to be thrashed PED 401); Sy ܒܠܥ̈ܬܐ ܗܠܝܢ Zec 13:6]: a. general: תרי גולפי בלעת you will receive two blows *Ber* 56a(43); b. in a fig. sense: קולפי טאבי בלעי מאבימי עלה I received 'good blows' from PN [i.e. he censured me] for it *Ara* 22a(13) // *Men* 7a(19) [Var: בלאי HP 120:17]; **5.** pass.part. **sunken in, depressed** [≠ בליט]: sg.m. האי בליעא ולא ידיעא this is depressed and is not recognizable *Ḥul* 45b(37); בליעי *ib.* 76a(31)

Af. 1. to include, lump together [cf. MH² בלע hif. J 174]: a. food: אבלעי לי ואנא איכול put (the maggots) together (with the fish) for me and I shall eat (them) *Ḥul* 67b(24); מבלע להו בהדי הדדי he lumps them [i.e. the ingredients] together *Zev* 95b(1); b. money: כי יזיף איניש פשיטי גבך אבלע ליה when a person borrows coins from you, include (it in the amount) *BM* 64a(8); ואבלע ליה זוזא יתירא he included an extra *zuz* for him [i.e. he paid him five instead of four so that the seller should quickly leave] *BQ* 113b(29); **2. to incorporate:** pass.part. וכי מבלע when (the fourth boundary of the field) is incorporated (within the adjoining two boundaries) *BB* 62b(17); מבלען *Er* 21a(31) [towns]; *ib.* 57b(37) [foundation(?) walls]; **3. to inculcate:** הא מילתא אבלע לי ר' חנניא PN inculcated this matter in me *Men* 17a(24) [// Itpe., mng. 3]

Itpe. 1. to be swallowed up, blend into one another: איבלע בארזא he was swallowed up into a cedar tree [i.e. was miraculously hidden in it] *San* 101a(32); *Yev* 49b(22); כי חזת דהוה קא באעי איבלועי when she saw that he was about to be swallowed up (into the ground) *San* 110a(1); חירקייהו ⟨י⟩ודמיבלע their joints [i.e. of the animals's horn] blend into one another *Ḥul* 59b(14); וניתבלען [= ונתבלען] בגו ליביה ולא ניפקן לבר מן פומיה may (his evil words) be swallowed up in his heart and not go out of his mouth *Bo* 127:13; **2. to be absorbed:** אכתי לא איבלע ביה דמיה its [i.e. the infant's] blood has not yet been absorbed in it *Šab* 134a(33); **3.** w. ־ל **to be inculcated (of knowledge):** הא מילתא איבלעא לי בי מ"י"דרשא דרב המנונא I was inculcated in this matter in PN's school *Ber* 24b(13) [// Af., mng. 3]; **4. to be smitten:** רוחי בישאתה נפקין וערקין ומיתבלעין מינה the evil spirits go out, flee, and are smitten from her *Bo* 64:13; *ib.* 3:7

Lit: Shaked apud D. Boyarin, Tarbiz 50 [1981] 191 [Pe., mng. 4].

בלש vb. (Sy ܒܠܫ LS 78) ↓ בלושא n.

(במטו(תא ↓ מטותא n.

במיצי, במיצעי ↓ מיצעאה adj.

במקצת ↓ קצתא n.

במר ־ד prep. **in the category of, instead of** (< ↓ 2#מרא*; ↓ √מור, בכלל) ליקנא דדהבא במר דפליוז a gold bowl as if it were (gold-plated) bronze *BQ* 113b(28); תרבא דאטמא במ(ו)(י)ר' דכנתא fat of the thigh instead of that of the ileum *Bek* 30a(1); *ib.* 7; תרנגולת טריפה יהב ליה במר דשחוט' he gave him a *ṭerefa* hen instead of a properly slaughtered one *Ḥul* 94a(16; V[11]) [V[12]: במקום]

Y: בְּמַר BAYTN 337.

1#בַּנָּאָה, pl. **בַּנָּאֵי** n.m. **builder** (↓ √בני, בנויא, 1#בנייתא, 1#בנאה; Sy ܒܰܢܳܝܳܐ LS 79, Ma באנאיא MD 48) pl. בנאי ביד סתורי (will) the builders (of the Temple) [i.e. the Persians] (be delivered) into the hand of the destroyers [i.e. the Romans]? *Yom* 10a(36) [Var: בנויי L]

2#בַּנָּאָה, abs. **בַּנָּאֵי** n.m. **bath attendant** (< *βα(λα)νεύς Lehnw 159; ↓ בי בני; LJLA בנויא TgEstFr 6:11 [p. 97]; cf. Sy ܒܰܢܳܝܳܐ *βανιάριος LS 78) sg.abs. השתא לשוויה בנאי וספר let them now make him a bath attendant and a barber *Meg* 16a(18; M²); pl.det. אסתרינהו לכולהו בנאי ולכולהו אומני she concealed all the bath attendants and all the barbers *ib.*(**G**)

בַּנּוֹיָא n.m. **builder** (↓ √בני *qāṭōl*-form) pl. בנויי *Yom* 10a(36; **L**) [↓ 1#בנאה]

בנוני n.m. **a Persian festival** *AZ* 11b(27)

Lit.: B.M. Bokser, JAOS 95 [1975] 262.

בני vb. **to build** (↓ 1#בנאה, בנויא, בניינא, 1#בנייתא, 2#בנייתא; Sy ܒܢܐ LS 78, Ma בנא MD 66) **Pe.**, pf. 3sg.m. בנא *Men* 33a(9); בנייה *Suk* 51b(23); 1pl. בנינן *AZ* 2b(41); 3m. בנו *MQ* 12a(9); imp. 1sg. איבני *Giṭ* 68b(24); איבנייה אנא *BB* 7a(1); 3m. ליבנייה *BB* 6b(42); inf. מיבנא *AZ*

2b(41); part. 1sg. בנינא *BB* 7a(35); 2m. בנית *BB* 4a(19); 3m. באני *Tan* 20b(44);- ההוא גברא דבנא אפדנא אקיקלתא דיתמי a certain man who built a mansion on the garbage dump of orphans *BQ* 21a(25); אינהו סתור בית המקדש ואנן מיבנא בנינן they [i.e. the Romans] destroyed the Temple and we [i.e. the Persians] actually built (it) *AZ* 2b(41); הוה קא מנסרין מגרמיה קורי למבניה להנך מחוזי they were sawing beams from its bones to build those towns *BB* 73b(19); הוה קא באני בי כנשתא he was building a synagogue *Meg* 26b(6); בנו להו ספסלי they built benches for them *BM* 84b(40); *MQ* 10b(3); *Giṭ* 68b(24); *Švu* 15b(11); *Men* 33a(9); *Mei* 14b(11)

Itpe. 1. to be built: בארביסר דידיה איבעי ליה לאיבנויי בי מקדשא the Temple was supposed to have been built in his fourteenth (regnal year) *Meg* 11b(55); *RH* 30a(45); **2. to have progeny:** דילמא לא זכיא ההיא איתתא לאיבנויי מיהאי גברא perhaps I shall not merit to have progeny from this man *HP* 100:10; *TGHark* 37:8

On יתבני *Zev* 54a(10), quoted from a Targum of Gen 49:27, v. ↓ מדבחא.

בְּנְיָינָא n.m. **building, construction** (↓ √בני; TA בִּנְיָנָא TJ Ezek 40:5, Sy ܒܶܢܝܳܢܳܐ LS 78, Ma ביניאנא construction MD 61, MH בִּנְיָין Yeivin, BV 1043, Gross, Patterns 44) **1. building:** sg. ועבידנא לך כוי מלעיל בבנינא I shall make windows for you above in the building *BB* 7a(23); pl. בניאנה its [i.e. the courtyard's] buildings *SŠHai* 6a(5; **O**); **2. construction:** sg. הני ליבני דאשתיור מבנינא bricks that remained from the construction *Šab* 124b(35) // *Beṣ* 31b(27) [Var: הני ליבני דאיתותר מביניאתא IHP 594b:8]; *Šab* 103a(2); *Er* 15a(36); *Pes* 86a(28) // *Men* 98a(18); שלמה שקעיה בבנינא הוא לא שקעיה בבנינא Solomon imbedded it [i.e. the wood] into the construction. He [i.e. Darius] did not imbed it into the construction *RH* 4a(19); ארעיתיה ובניאנא its [i.e. the wall's] lower part and construction *SŠHai* 11b(15); תחות בינינא חבלתא destruction instead of construction *Bo* 18:6; *ib.* 35:5; pl. תלתה בנייני הוו there are three (phases of) construction *Šab* 102b(24)

Y: בִּנְיָנָא *Er* 15a(36; BAYTN 251).

1#בַּנָּיְיתָא n.f. **hairdresser** (lit. builder; ↓ √בני, 1#בנאה; JPA בנייה DJPA 106) pl. בכרכי הים קורין לקלעייתא בנייתא in the 'cities of the sea' they call hairdressers בנייתא *Šab* 95a(5; **M**) // *Ber* 61a(35; **P**) // *Er* 18a(54) // *Nid* 45b(30) [// PT Šab 12c(60)]

Geon. expl.: קלעיתא בניתא מאשטה OHP Ber 106:20, i.e. ماشطة hairdresser; Y: בַּנְיָיתָא *Nid* ib.(BAYTN 203).

2#בנייתא n.f. **building, construction** (< בניינתא*; ↓ √בני; cf. Sy ܒܶܢܝܳܢܳܐ LS 78, MA בניתא MD 67) sg. *Šab* 124b(35; IHP 594b:8) [↓ בניינא mng. 2]

בנכא ↓ בונכא n.

בַּס, הא בס adv. **indeed** (< NP *bas* PED 184; ModSy ܒܣ *bas* Maclean 35, Ma 1#פאס, האפיס MD 361) ואף בו(ס) and also indeed *TGHark* 198:5; הא בו(ס) *Anan* 65:21; הא איבעי לך פש לעבורי חדא חדא אכתפך (ב)(נ)ם *ib.* 23; you should indeed have taken (them across the bridge) one by one on your shoulder *BM* 93b(36; HGH 392:29)

Lit: Eps, StI 77; Shaked, Elements 149.

בַּסְבָּג, פיספג n.m. **polipodium** (a fern; < MIr **basbāyag* [< MP *bas* many + **bāy* foot + *-ag* CPD 88 (*was*), 67 (*pāy*)]; cf. NP *baspāya* PED 185, > Arab بَسْفَايَج BBah 1211:21, PLAr 51) sg. וכן תחלי וכן בסבג מדקינהו וממעלי שבתא ומרמא ביה חלא בשבתא similarly he crushes cress and polipodium on Friday and puts vinegar in it on the Sabbath (to make it edible) *HGI* 225:16; פיספג *ib.* 104:79

Lit: Geig, AAC 96; Pfl 268; Flora 1:12.

בסבס ↓ √בצבץ vb.

בְּסוּמָא, ביסומא n.m. **sweet food, sweetness** (↓ √בסם; Sy ܒܣܝܡܘܬܐ delight LS 81, Ma בוסמא fragrant odor MD 56) **1. sweet food:** sg. רווחא לבסומא שכיח{י} room (in the stomach) for a sweet thing (always) exists *Er* 82b(42) // *Meg* 7b(16)ⁱ; **2. sweetness:** sg. לביסומיה *Bo* 87:1 [of wine; i.e. not becoming sour]

בסומי ↓ √בסם pa.

בסוף ↓ סופא n.

בסי vb. **to be negligent** (↓ בוסיא; Sy ܒܣܐ to

despise, scorn LS 79, Ma בסא to despise, trample MD 67) **Pe.:** שכך אומרין בלשון ארמית בסא+ ליה פלניא למיגרם או נמי בסא+ ליה פלניא בהדא עו(י)בידתא as one says in Aramaic: "So-and-so was negligent in causing ..." or else: "So-and-so was negligent in this case" *OHT BQ* 110:18 [expl. ↓ בוסיא]

The translation of בסיא לקרניהו they trampled upon their horns *Bo* 78:16 which is based upon a Ma mng. is unsure.

בְּסִים adj. **sweet, pleasant** (↓ √בסם; Sy ܒܣܝܡܐ LS 81, Ma באסים MD 48) **1. sweet:** sg.m. בסים חמרך your wine is sweet *Ber* 56a(34); חמרא כולי עלמא ידע דאיכא דבסים ואיכא דלא בסים (as to) wine, everyone knows that there is that which is sweet and that which is not sweet *BM* 69b(3); *ib.* 60a(32; **F**[1]); *Ket* 111b(44); *Bo* 87:5; *Pes* 107a(30) [*š*.-beverage]; **2. pleasing, pleasant:** sg.m. בסים (ונכ)(תב)שילא דבבלאיי ביומא רבא דמערבא how pleasing is the cooked dish of the Babylonians on the Great Day [i.e. the Day of Atonement] of (the calculation) of Eretz Israel *RH* 21a(2); *Ned* 49b(13); דמדליא ובסים אוירה (GN) is high, and its air is pleasant *Ket* 104a(1); בסים ריחיה its smell is pleasant *Men* 74a(36); צותין בסו(י)מא ואורחן רחיקא our company is pleasant and our way is far *Suk* 52a(54)

Y: בְּסִים *RH* ib.

בסכנא n.m. **load** (perh. < ↓ שיחנא; ↓ כיסתא#1) sg. והוה דרינא בסכאנא I was carrying the load *Meg* 18a(47) [**M**[2]: בבסכאנא] // ביסכנא *RH* 26b(25; GRH 18:34) [OEd: טונא]

בסם vb. **to be pleasing, cheerful, intoxicated** (↓ בסומא ,בסומא ,בסים; Sem **bśm* HAL 156, Sy ܒܣܡ LS 80, Ma בסם MD 67) **Pe.** (e/) **to be pleasing,** w. ־ל **to please** [cf. Sy ܒܣܡ ܠ PSm 548]: רמוז לי בעיניך דבסים לי מחמרא ואחווי לי בשיניך דבסים לי מחלבא wink at me with Your eyes which were more pleasing to me than wine. Show me Your teeth which were more pleasing to me than milk *Ket* 111b(45) [expl. of Gen 49:12]

Pa. to make cheerful: בסומי קלא to make a cheerful sound *Suk* 51a(48) [of instrumental music]; *AZ* 47a(38); *Ara* 11a(10); *Meg* 32a(32; **G**)

Itpa. to become intoxicated: מיחייב אנשא לאיבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי a person is required to become intoxicated on Purim until he cannot distinguish between 'Cursed is Haman' and 'Blessed is Mordecai' *Meg* 7b(18); איבסום *ib.* 20; *San* 38a(7); חזיתינהו דדאמן כמאן דמיבסמי I saw that they [i.e. the dead of the Sinai Desert] appeared as if they were intoxicated *BB* 73b(42; **Es**)

Lit: Geig, AAC 97.

בסתקא ↓ בוסתקא n.

בעבע vb. **to bubble** (√בעע; Sy ܐܬܒܥܒܥ LS 82 [Lex], MH בעבע LNVTH 113) **Pal.:** בעבועי דדמא bubbling up of blood *Bek* 21b(11)

בעגלא ↓ עגל adv.

בְּעוֹרָא n.m. **torch** (↓ √2# בער; TA בְּעוֹר TO Gen 15:17) pl.abs. בעורין דאישא torches of fire *BM* 85b(30; **EsF**[1])

Y: בְּעוֹרָא BAYTN 107.

בעט vb. **to kick** (Sy ܒܥܛ LS 83) **Pe.:** כי קא סליק בעט ביה as he was mounting (the horse), he kicked him *Meg* 16a(24); בעיטנא בך I shall kick you *San* 91a(25)

Pa. id.: לבעוטי בי לית לך רשותא you do not have permission to kick me *BQ* 24b(33) [w. ref. to the owner's cow]; *ib.* 32a(22); *AZ* 3b(3)

באי ,בעי vb. **to ask, require, want, be about to do something** (↓ בעיא; Sy ܒܥܐ LS 82, Ma באא MD 44) **Pe.**, forms of √באי: part. 1sg. ביינא *BQ* 117a(48; GTB2 201:22); 2m. באית *RH* 4a(12); 3m. באיי *Pes* 34a(38); f. בייא *Pes* 113a(21); 1pl. קא בנן *Pes* 110b(43);- **1. to ask** [w. מן of s.o.]: בעו לה מיבעא they, indeed, ask it *Ber* 2b(5); ארבע מאה בעיי הוה באעו they asked four hundred questions *San* 106b(38); רבותא למיבעי בעיי is it an exceptional thing to ask questions? *ib.* 39; בעי מנאי מלתא ask me something *BQ* 40a(31); בתר דבעיה הדר פשטה after he asked it, he then explained it *San* 43a(27); *Qid* 25a(7); הא בעא מיניה רבה מרב יהודה PN, in fact, asked (this question) of PN_2 *Er* 41b(1); *Pes* 17a(6); *Giṭ* 11b(12); *Zev* 25b(11); לאורתא בעי לה רב הונא מינך tonight PN will ask you about it *BB* 172b(3); **2. to ask for s.t.:** אזל גמלא למיבעי קרני the camel went to ask for horns *San* 106a(55); בעי מינאי

דידי ואתן לך ask me (for something) and I shall give (it) to you *Giṭ* 56b(21); **3. to require, need, have to:** a. w. dir. obj.: בעי מרא וזבילא it requires a spade and a basket *Er* 35a(46); *ib.* 77b(3); לאורחא קא בעינא להי I need them for the journey *Ḥag* 5a(17); בליליא בעי גברי יתירי ובעי מדבורי דנורא at night it requires extra men and it requires flaming torches *MQ* 12b(48; **V**); כלכא דחיטי בעיא שיתין כלכי דציבי a storehouse of wheat requires sixty storehouses of firewood (for fuel) *Giṭ* 56a(29; Ar [AC 4:235]); *Ḥul* 110a(9); *Tan* 9b(15); b. w. fol. inf.: בעינא לאיפנויי I need to relieve myself *Ber* 62a(45); בעי יומי יתירי לעיוני במאניה he needs additional days to inspect his articles *BM* 28a(43); בעי למיפק לבראי בההיא דוכתא דאתקין he must go out to that place which he prepared *Anan* 30:25; *ib.* 52:14; *AnanSch* 24:19; **4. to want, desire, seek:** a. alone: לא בעינא I do not want (it) *BM* 101a(46); וחכים כל מה דבעי וגמיר כמה דבעי he acquires as much wisdom as he wants. He learns as much as he wants *Šab* 90b(26); עביד מאי דבעי he does whatever he wants *AZ* 69b(7); כל אימת דבעינא לה שקילנא לה whenever I want it I can take it *ib.* 53b(6); *Pes* 103a(33); *Ned* 51a(1); דבעי חיי בלישניה דבעי מית בלישניה he who wants, lives through his tongue. He who wants, dies though his tongue *Ara* 15b(48); איבעית אימא if you desire, say (so) *Šab* 50b(7); *Beṣ* 14b(5); *Yev* 71b(42); ואיבעיתימא *San* 30a(46) [and *passim*]; b. w. dir. obj.: לא בעי מר אומצא do you not want a piece? *Ḥul* 48a(47); לא יקריכו ולא זילותיכו בעינא I seek neither your honor nor your debasement *BQ* 102b(44); ולכל דבעי מלכא מורית מלכותי' can the king bestow his kingship on whomever he desires? *Hor* 11b(37); האי גברא דבעי איתתא a man who wants a woman (as his wife) *Bek* 8b(25); אתון נמי איתו מאן דבעיתו בהדיכו you, also, bring whomever you want with you *San* 93a(44); c. w. fol. inf.: קא באעי מלכא ליקורך the king wants to honor you *Meg* 16a(16); בעינא למיגמר חוכמתא מיניכו I want to learn wisdom from you *Bek* 8b(23); בעינא למיכל לישני בחרדלא I want to eat tongues with mustard *Ḥul* 133a(28); בעו לסכוניה they wanted to endanger him *Ḥul* 91b(30; **V**[1]); לית אנא בעיא להתנסבא ליה I do not want to be married to him *Yev* 107b(49) [in a writ]; d. w. fol. ־ד + imp.: קבולי לא בעאי דאקבל I did not want to accept (anything) at all *Ket* 105b(48); האי מאן דבעי דלימות one who wants to die *Nid* 55b(39); *Ket* 78b(45); ובעי דנידע אי מצלח בעסקיה ואי לא he wants to know if he will be successful in his business or not (in the coming year) *Kar* 5b(53); והאי בכוליה בעי דניכפריה this one wants to deny all of it *BQ* 107a(5); בעינא דאיזכי אנא ודרי לעלמא דאתי I want myself and my generation to merit the world to come *Er* 54b(50); *Ḥul* 59b(41); מאן דבעי דיחות לאתון נורא one who wants to descend into a fiery furnace *ḤM* 40:13; דתיר ובעי לינים one who is awake and wants to sleep *Er* 104a(37); **5. to summon:** אמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה why does the king not summon me to him? *Giṭ* 68b(11) [cf. Ma: כד באיילאך אבוך קודאמה when your father summons you before him Gy 203:6]; קום דבעי לך מלכ' get up, for the king summons you *AZ* 65a(18); **6. to be about to happen** [BA וּבְעוֹ ... לְהִתְקְטָלָה Da 2:13, TA וְאִלְפָא בְּעָיָא לְאִתַּבָּרָא TJ Jon 1:4, ModSy *bit* (< ܒܥܐ ־ה) Nöld, NSGr 295]: כי חזת דהוה קא באעי איבלועי when she saw that he was about to be swallowed up (into the ground) *San* 110a(1); שקל ספסירא ובעא למקטליה he took (his) sword and was about to kill him *BB* 21b(5); כי בעא למימת when he was about to die *Giṭ* 56b(45; MGD 728:17); *BB* 74b(1; **P**[1]) [↓ √שמטט pe., mng. 2]; *ib.* 9(MGG 51:3); *Suk* 53a(41) // *Mak* 11a(43); *Ḥul* 87a(24) ונפל קניא מטללא ובעא למיב(ז)עיה [↓ √4# ברי] a reed (bundle) fell from the ceiling and nearly pierced the membrane of his brain *Ber* 19a(8); **7. w. fol. inf. should, supposed to:** חזא להו חלמא דבעו למחסר שבע מאה דינרי he saw a dream that they were supposed to lose seven hundred *denars* (that year) *BB* 10a(26); ההוא גברא דבעי מיתא ספינתיה בעשרה יומי my boat was supposed to come in ten days *Suk* 51b(38); **8. w. רחמי to pray:** ↓ רחמי mng. 3b; **9.** in phrase **מאי בעי what is it doing ...?** [lit. what does it want ...]: שטרך בידי מאי בעי what is your writ doing in my possession? *BB* 70a(30); כיון דנפקא ליה מנערות בבגרות מאי בעיא גביה since she was freed from his (control) in *na'arut*, what is she doing with him in *bagrut*? *Qid* 4a(44); *San*

82b(28); מאי בעית הכא what are you doing here? *Giṭ* 55b(56); *MQ* 9b(8); מאי בעית בהאי ארעא what are you doing in this field? *BB* 30b(4); מאי בעיא ידך בפומא דכלבאי what is your hand doing in my dog's mouth? *BQ* 23b(13)

Itpe., forms of √באי: pf. 3m. איבי להו *Pes* 70a(14); איבילהו *AZ* 22b(38; Oxf., heb. d.63) [v. Abramson, AZ 167]; *IHP* 591b:5; f. איביי *HP* 84:11; *ib.* 91:19; איביא להו Ar [AC 6:124, s.v. סר₂]; imp. 3sg.f. תיבי לך *Pes* 25b(36); inf. איבויי *BQ* 43b(20; Oxf., heb. c.21, 28); part. 3sg.m. מיבי *Suk* 9a(9);- **1. w. ־ל to ask:** רבא גופיה איבעויי קא מבעיא ליה PN himself was really asking it *BQ* 43b(20); תבעי ליה למר איבעויי actually ask it (instead of making a statement) *Pes* 86b(12); *Giṭ* 29b(19); איבעיא להו they asked it *Ber* 21b(21); *Pes* 17b(39); *Yev* 80a(21) [and *passim*]; כי איבעיא לן הכי הוא דאיבעיא לן we only asked it in this manner *BQ* 52b(17); כי קא מיבעיא לי when I raise a question about it *Šab* 116a(24); מילתא דפשיטא ליה לרבא מיבעיא ליה לרמי בר חמא a matter which is clear to PN is a question for PN_2 *Hor* 2a(37); **2. to be required, needed** [archaic, dialectal]: a. alone: באתרא דלית חמר תמן מתבעין סמנין in a place where there is no wine, there medicines are needed *BB* 58b(14; **F**[2]); *Ned* 50b(27); אי מיבענא ביני ביני לא איעכב if I am needed in the meantime, I shall not be delayed *San* 98a(50); *Ḥag* 4b(30); מיתבעיא לבריית' (the knife of the Angel of Death) is required for (the fate of) human beings *Ket* 77b(30; **V**[5]); b. w. fol. inf.: וכי עביד מיתבעי ליה למיעבד בצינעה he is required to do (a charitable deed) only inconspicuously *Šeel* 3:59; *ib.* 2:2; 8:22; 29; 31; *Geon* 373:11; c. w. fol. ־ל: למריה מאי מיתבעי for what does his master need him? *Giṭ* 12a(15); ההוא מיבעי לי I require that one *Yom* 67b(3); ההוא מיבי לי *Pes* 95a(20); **3. to be sought:** a. alone: לא מיבעי ביה (the pure flour) was not sought in it [i.e. it was readily available] *MQ* 28a(30); איבעאי ביעתא לחולה ולא אישתכח an egg was sought for a sick person and was not found *Yom* 69b(30); *Soṭ* 48a(48); *Ber* 56a(38); *Bo* 94:13; b. w. מן: קא מבעו(י)ו מנאי I am seeking them [lit. they are sought by me] *Suk* 53a(20); היכא דאבעו(י)ו מנאי התם אשכחתינהו I found them where I sought them *ib.* 22 [Var: מהיכא דאיתבעו מנאי התם שקלתנהו M]; **4. w. ־ל + inf. should, ought to:** באתריה דרב הוה ולא איבעי ליה למעבד הכי he was in PN's place and should not have acted in this manner *Šab* 19b(26); איבעי ליה למר למיסם מסניה you should have put on shoes *Yom* 78a(16); איבעי ליה לאהדוריה כי היכי דאהדרה משה he should have recapitulated it as Moses recapitulated it *San* 81a(30); **5.** part. f.sg., impers. **there is a question:** מישחט שחטינן מיפרק מיבעיא we can, in fact, slaughter (it). Is there a question concerning redeeming (it)? *Bek* 41a(8); לא מיבעיא there is no question *Šab* 81b(32); *Ket* 87b(21); *BM* 41a(3); **6.** part. f.sg., impers. **to be necessary,** in phrase **לא מיבעיא ... אלא not only ... but:** לא מיבעיא ברוכי דלא ברכון לי אלא צעורי צערון לי not only did they not even bless me, but they caused me considerable aggravation *MQ* 9b(13); *Ber* 42b(37); *Šab* 82a(38); *Pes* 15b(33); **7.** part. m.sg., impers. **it is proper:** כל מאן דנסיב אשה בציביניה דיליה דמתבעי ליה למנסב ולא מתבעי ליה לאביו לאנסוביה אתתא דלא צבי בה ואשה נמי לא מתבעי לה לאינסובי אילא בציבינה ולא מתבעי ליה לאביה לאנסובה למאן דלא צביא ביה anyone who marries a woman (does so) of his own free will, for it is proper for him to marry (whom he wants) and improper for his father to marry him off to a woman he does not want. And it is also proper for a woman to be married only according to her own free will, and it is improper for her father to marry her off to someone whom she does not want *Anan* 113:7

Lit: Eps, StI 95 [Itpe.].

בְּעָיָא, בְּעָיָא ,ביעיא ,ביעיי, pl. **בְּעָיֵי** n.m. **question, supplication** (↓ √בעי; cf. Sy ܒܥܘܬܐ suppliant LS 83) **1. question:** sg. משום דקא בעי בעיא עלאויה because he asks a question about it *San* 10a(13); בעיא דרמי בר חמא PN's question *AZ* 47a(30); בעיא (ו)(ד)איבעי לן the question which we asked *Ḥul* 70a(45); היינו בעיין this is our question *Ber* 12a(43); *ib.* 25b(42); *BQ* 86a(8); בעייכון דבעיתון the question which you have asked *TGAs27* 16:6; ביעיא הדין *TGHark* 161:26; ההיא בעיא *IŠGS* 57:15; *TGHark* 192:13; *TGAs42* 64:27; *ib.* 66:4; pl. ארבע מאה בעיי four hundred questions *Ḥag*

15b(46) // *San* 106b(38) [↓ רבותא mng. 2]; וביעיי דמיבען מיניה questions which are asked of him *IŠGF* 62:14; *ib.* 66:16; **2. supplication:** pl. כולהו רחמי ובעיי all the prayers and supplications [i.e. personal prayers] *TGHark* 188:31

Y: בְּעָיָא *Pes* 60a(25; BAYTN 77).

בעידנא ד־ ↓ עידנא n.

בעינ־ ↓ עינא #1 n.

בְּעִירָא n.m. **cattle** (↓ בראה #2 adj.; TA בְּעִירָא TO Gen 31:9, Sy ܒܥܝܪܐ LS 85) sg. אם בעית למיקטל תורא או בעירא if you want to kill an ox or cattle *ḤM* 43:6; כל בעירא רברא וזעירא all large or small cattle *Bo* 56:7; בעירא מסאבא unclean cattle *ib.* 119:29; בעירא דארעא the cattle of the earth *Dec* 7:15; pl. ואסיר לן לארבעי בעירין כלאים we are forbidden to mate our cattle as *kil'ayim Anan* 4:14; בעיריהו *AnanSch* 13:13

בעית ↓ √בעת pe., pass.part.

בעל vb. **to have sexual intercourse** (↓ בעלא; Sy ܒܥܠ LS 84) **Pe.** (e/): a. alone: אנא בעלי I had sexual intercourse (with a goose in a dream) *Ber* 57a(39); דאי לא בעל מצי בעיל אפילו בשבת if he had not had sexual intercourse (until then with his bride) he may do so even on the Sabbath *Ket* 6b(1); *Qid* 9b(22); *Nid* 46a(44); אי איפשר דלא עקר {ערק} חד מיניהו ובעיל it is impossible that one of them [i.e. the soldiers] did not go aside and have sexual intercourse *Ket* 27a(38); כיון דבעיל אחולי אחליה לתנאיה as soon as he had sexual intercourse he completely annulled his stipulation *Yev* 110a(12); בנרש מיבעל בעלי והדר מותבי אבי כורסיא in GN they first have sexual intercourse and then seat (the bride) on the *b.k.*-chair *ib.* 21; *HP* 100:17; b. w. dir. obj.: ההוא גוברא רשיעא אמיה בעל that evil man had sexual intercourse with his mother *Ber* 56b(14; MGG 707:9); בעל חמרא he copulated with a she-ass *ib.* 58a(39); אי לא בעלה לא צריך ספר כריתות if he did not have sexual intercourse with her he does not need (to write) a writ of divorce *Anan* 118:25; *AnanSch* 31:11; *Yev* 45a(34)

Itpe. (e) **1. id. (of a woman):** כהנת כיון דאיבעילה הויא לה זרה as soon as the daughter of a priest had sexual intercourse (with a pagan) she became a 'stranger' [i.e. disqualified from consecrated objects; v. Lev 22:12] *Bek* 47a(55); *TGHark* 107:10; **2. to be deflowered:** והידנא ביומא דכפורי איבעילא להי כמה בתולתא בנהרדעא today, on the Day of Atonement, many virgins were deflowered in GN! *Yom* 19b(52)

בְּעָלָא n.m. **husband, fructifier** (↓ √בעל; TA בְּעָלִי TO Gen 30:18, Sy ܒܥܠܐ LS 83, Ma בילא #2 MD 60) **1. husband:** sg. הוא בעלה דאם he is my mother's husband *Yev* 97b(1); {ח}א'ח דהוא אב והוא בעל והוא בר בעל(ה) והוא בעלה דאם ואנא ברתה דאיתתיה my brother who is my father. He is my husband and he is my husband's son. He is my mother's husband, and I am his wife's daughter *ib.* 11 [riddle]; סטת דא מבעלה this one deviated from her husband *San* 67a(28) // *Šab* 104b(25) [expl. PN (בן) סטדא ib., i.e. Jesus]; *Ned* 91a(12); *Ber* 56b(22); והדין פל' בעלי נחת נפשיה NN, my husband, died *SŠHai* 12a(18); *Dec* 9:2; *HP* 131:27; אסירא לאזדקוקי לבעלה she is forbidden to have sexual relations with her husband *Anan* 60:23; *Bo* 3:3; *ib.* 9:13; pl. אסירין בעליהון *Anan* 94:18; *ib.* 105:6; **2. fructifier:** sg. מיטרא בעלה דארעא rain is the fructifer of the field *Tan* 6b(18) [cf. MH שְׂדֵה הַבַּעַל a field sufficiently watered by rain (i.e. not irrigated) MBBK 3:1; v. J 182]

Lit: Kut, Words 13 [mng. 2]; Y: בְּעָלָא BAYTN 77.

– בְּעַל אוּמָּנוּתָא n.m. **artisan** (↓ אומנותא) pl. בעלי אומנותא *TGAs33* 214:8

– בְּעֵיל דְּבָבָא n.m. **enemy, foe** (< Akk *bēl dabābi* legal adversary, enemy CAD D 3, AIOA 42; TA בְּעֵיל דְּבָבָא TO Dt 32:27, Sy ܒܥܠܕܒܒܐ LS 83, Ma בילדבאבא etc. MD 60) sg. ההוא גברא דרחמיה קמצא ובעיל דבבא בר קמצא a certain man whose friend (was named) Qamṣa and whose enemy (was named) Bar Qamṣa *Giṭ* 55b(53); pl. בעילדבבי תקיפי strong enemies *Bo* 36:8; *ib.* 37:6; בעילדבבי מרירי cruel foes *ib.* 29:6; 2:3

Y: בְּעֵל דְּבָבָא *Giṭ* 55b(53).

– בְּעֵיל דִּינָא n.m. **legal adversary** (< Akk *bēl dīni* CAD D 155, AIOA 42; ↓ דינא; Sy ܒܥܠܕܝܢܐ LS 84, Ma בילדינא MD 60) sg. דאזל ופייסיה לבעל דיניה he went and satisfied his legal adversary *MQ* 14b(39); וקביל דיניה ופייסיה לבעל

דיניה פלני he accepted his judgment and satisfied NN, his legal adversary *Dec* 6:4; *ib.* 4:7; 5:4; *Anan* 16:21; **כיון דחזא בעל דיניה הכי איסתתום טענתיה** as soon as his legal adversary saw so, his claims were suppressed *Ket* 106a(3); *ib.* 85a(43); *Qid* 70b(18); **בעיל דינך** *Pes* 112b(33; **C**); *TGAs28* 6:29; *TGHark* 83:25

Y: בְּעַל דִּינֵיהּ *Ket* 106a(3).

– בְּעֵל חוֹבָא n.m. **creditor** (< MH בַּעַל חוֹב MMQK 9:9, חוֹב Yeivin, BV 759; ↓ 1#חובא, מרי חובא) sg. **לשלומי לבעל חוביה** to pay his creditor *TGHark* 83:33

בעלמא ↓ עלמא n.

1# בער vb. **to remove** (↓ 1#ביעורא; Sy ܒܥܪ pa. to remove, destroy LS 85) **Pa.: בערו חמירא דבני חילא** remove the soldiers' leaven *Pes* 5b(45); *ib.* 6a(4); *RH* 21a(27); *HP* 8:3; *ib.* 13:15

2# בער vb. **to burn** (↓ 2#ביעורא, בעורא; Ma 2#באר MD 49) **Af. to kindle a fire: ואי אמרת דלאבעורי בשבתא הוא דאסיר אבל כי אבערניה מיחולא שפיר דמי** if you say that kindling a fire on the Sabbath is forbidden, but when we kindled it from the weekday it is proper *Anan* 69:6

בעת vb. **to be frightened** (↓ ביעותא, ביעתותא, בעתתא; Sy 1# ܒܥܬ LS 85) **Pe.**, pass.part. **1. frightened: כיון דבעית לא אתי להרהורי** since he is frightened he is not apt to contemplate (impure thoughts) *Šab* 41a(11); **כיון דבעיתי לא מנסכי** since (the pagan soldiers) are frightened, they do not make the wine *nesekh ib.* 10 // *Nid* 13a(52); *Pes* 8a(20); **זמנין דבעיתת** sometimes you are frightened *BB* 59b(15); **שני ילתא דבעיתא** PN is different, since she is frightened (of falling) *Beṣ* 25b(40); *Nid* 66b(23); *Soṭ* 47a(4); **2. terrifying: בעיתא תשמישתיה** its use is terrifying *Er* 61a(26) **Pa. to frighten, terrify: הוה מבעית ליה בעותי** he used to really frighten him *Ket* 106a(7); *Meg* 29a(30); *Šab* 110b(4); *Nid* 66a(28); **בעותי קא מבעתי אהדדי** they really frighten each other *Ḥul* 53a(49); *BQ* 91a(26); *Qid* 24b(39); **הב לי סכינך דלא מבעתת לי באורחא** give me your knife so that you will not frighten me on the journey *Ket* 77b(27); **לבעותי עלמא** to terrify the world *Qid* 76b(46) // *San* 21a(43)

Itpe. (e) **to be frightened: וחזי ליה מהך גיסא ומיבעית** he sees it [i.e. the comet] from the other side and is frightened *Ber* 58b(49); *Meg* 3a(42); **מאי טעמ' איבעות** why were they frightened? *San* 94a(5); **מן דאיבעית** *ib.* 6; *Ket* 106a(8; Ar [AC 8:194, s.v. תבר$_7$])

בְּעָתְתָא n.f. **terror, fear** (↓ √בעת, ביעתותא; Sy ܒܥܬܬܐ LS 85) sg. **מקמה אתא ומבעתתיה אפילה** (the goring ox) came in front of it [i.e. the pregnant cow], and out of terror of it she miscarried *BB* 93a(9; **HP**[1]); **בעתתא מרפיא פחדא צאמית** terror loosens (a woman's menstrual flow). Fear inhibits (it) *Soṭ* 20b(39; MGL 420:3, TGAs28 183:10); *Pes* 10b(37); *San* 94b(38); **בעתתה דגמלא** fear of a camel *Pes* 3a(40); **בעתתא דליליא** fear of the night *ib.* 3b(2)

בפירוש ↓ פירושא n.

בפרונג, בְּפָּרֵינְג n.m. **a type of pastry** (< NP **paprinj* [cf. NP *papriš-* he sprinkles, scatters PED 236 [Shaked orally]) sg. **בפרינג דמן נשסתג עבדין ליה ללחמיה** *b.*-pastry from *n.*-flour (which) they make as its bread *OHT Pes* 36:20 = **בפרונג** *GC* 143:10 [expl. **ספגנים** Pes 37a(31)]

Lit: Eps, GC 143[25].

בסבס, בצבץ vb. **to emit bubbles** (MH² בצבץ J 183; cf. Sy ܒܣܒܣ to tear, cut up LS 80) **Pal.: אי מבצבצא טרי'** if (the lung) emits bubbles, it is *ṭĕrefa Ḥul* 46b(7); *ib.* 47b(30) [cf. **ומפקא זיקא** HP 200:11]; *TGHark* 159:30; **מבסבסא** *Ḥul* 46b(9); *ib.* 14

[בצד] prep. **near(?) בצד+ קלוניא מתא** near the town of GN *Yev* 115b(31)

Very uncertain; perh. a corruption of ↓ בצואר]

בצואר ↓ צוורא n.

בצי ↓ √1#פצי vb.

בְּצִיר adj., adv. **less** (↓ √בצר pe. pass.part., בצירותא, בציראה; ↓ פחית; Sy ܒܨܝܪܐ LS 86, Ma בציר MD 68) **I. adj.:** sg.f. **ליכא בתולתא דבצירא משבעה ליכא אלמנה דבצירא מינה יום אחד** there is no virgin who is less than seven [i.e. has less than seven days of a marriage celebration], and no widow who is less than one day *Ket* 7b(7); pl.f. **כמה בצירן מדקתני תנא** how many (years) are

lacking from what the *Tanna* reports? *AZ* 9a(20); *Meg* 11b(50; **LG**); **II.** adv.: **בציר מהאי וטפי מהאי** less than this and more than that *Yom* 35a(7); *Suk* 10b(33); *Qid* 17a(21); *BM* 21a(27); *ib.* 84b(19); *Švu* 23b(11); **לא עביד איניש דאגר ביתא בציר מתלתין יומי** a person is not apt to rent a house for less than thirty days *RH* 7b(10); *Mak* 3b(35); **בציר מפלגא** less than half *Yom* 18a(3); *Men* 97b(16); *Meg* 23b(26); **בציר מבר שית** less than six years old *Ket* 50a(19); **בציר אלפא או בציר מאה או בציר חד גוברא** less one thousand or less one hundred or less one man *San* 95b(31); **חמשין בציר חד** forty-nine *Soṭ* 36b(22) [V²: **נכי**]; **בציר פורתא** a bit less *BQ* 7b(24); *BM* 77a(43)

Y: בְּצִיר *Šab* 19a(40; BAYTN 53).

בְּצִירָאָה*, בצירא adj. **one who writes with defective spelling** (↓ בציר + gent. ending) sg.m. **ספרא בצירא ותנא תוספאה** the (Bible) scribe is the one who writes with defective spelling, and the *Tanna* is the one who writes *plene AZ* 9a(14) // *ib.* 9b(4)

Expl. Ar: מנהג הכותב מקרא לכתוב בחיסור כגון משה בלא ו' לאמר בלא ו' אבל התנא מנהגו לכתוב התיבה מלאה בלא חיסו(ר AC 6:112.

בְּצִירוּתָא n.f. **deficiency** (↓ בציר; Sy ܒܨܝܪܘܬܐ LS 86, Ma בצירותא MD 68) sg. **ומאי בצירותיה מניהו** what was his deficiency to them? *Meg* 16b(25)

Y: בְּצִירוּתֵיהּ *Meg* ib.(BAYTN 175).

בצל vb. **to branch apart** (phon. var. of ↓ √פצל; ↓ 1#בוצלא, 2#בוצלא; cf. JPA 2#בצל division DJPA 109) **Itpe./Itpa.: ובעלין נמי לא אמרן דלא אבצול זרתא אבל אבצול זרתא (וזרתא) לית לן בה** we only said also regarding the leaves (of the onion, that they are poisonous) when they have not branched apart a span. But if they have branched apart a span there is no objection to it *Er* 29b(1; **O**)

But cf. expl. Ar: שממהרים לצמוח ולבצול מעצמן AC 6:393, s.v. פצל.

בצע vb. **to break** (↓ √3#שרי; MH² בצע J 184) **Pe.:** a. of bread at the beginning of the meal: **דנקיט תרתי ובצע חדא** (PN) who takes two (loaves) and breaks one *Ber* 39b(26) // *Šab* 117b(50); **ר' זירא בצע ליה לכוליה שירותיה** PN used to break it for the whole meal *Ber* ib. // *Šab* ib.; *ib.* 140b(14); b. other: **נהירנא כד הוה בצע ינוקא חרובה והוה נגיד חוטא דמשחא 'דדבשא' על תרין דרעוהי** I remember when a child would break a carob pod, and a stream of oil [Var: honey] would flow on his two arms *BB* 91b(17; **EsF**[2])

בצר vb. **to be diminished, diminish** (↓ ביצורתא, בציר, בציראה, בצירותא; Sy ܒܨܪ LS 86, Ma בצר MD 68) **Pe.** (a/u) **1. to be diminished, wanting:** a. alone: **כמה בצרן תמני** how many (years) are wanting? Eight *Meg* 11b(50) [↓ בציר mng. I]; **בסוף שניה דבצר ליבא** in his final years when his mental powers declined [lit. the heart was diminished] *Tem* 16a(3); **שתא בצרא משניה** a year is diminished from his years *AZ* 26a(10; **J**) [Var: **בצירא** **P**[1]Ar (AC 2:360, s.v. גרדון)]; b. w. -ל: **כיון דשקלת ליה לגרעינתיה בצר ליה שיעוריה** when you remove its [i.e. the olive's] stone, its (minimum) size is diminished *Ber* 39a(1); *Pes* 33b(7); **לוי למטה כל שכן דבצרי להו** (if) Levi is below, (the tribes) are diminished even more so *Soṭ* 36b(11); *Hor* 6b(6); *Yom* 21a(30); *ib.* 26a(37); **סוף סוף כי מדלי מר יומי טומאה בצרו להו** in the final analysis, when you deduct the days of (menstrual) impurity (the term of pregnancy) is wanting *RH* 11a(50); *Kar* 3a(29); *ib.* 31; *TGHark* 277:13; **2. to deduct, reduce, remove: וליבצור ממנינא ארבעין ותמני שנין** let him subtract forty-eight years from the reckoning *AZ* 9b(2; **J**); **מיבצר הוא דלא ליבצר 'מהאי מנינא'** he should not actually deduct from the amount (of fifteen *selas*) *Qid* 17a(20); *Nid* 65a(14); **ואתו רבנן בצרי חדא** the Rabbis came (and) reduced one (of the forty Pentateuchal stripes) *Mak* 22b(10) [cf. Sy ܐܪܒܥܝܢ ܒܨܝܪ ܚܕܐ 2Cor 11:24]; **אדעתא דבצריתו לי מן אגרא** (I hired you) on the assumption that you would reduce (your) wage for me *BM* 77a(38); **ולא בצרנא מיניה שום מדעם בעלמא** I shall not deduct anything at all from it [i.e. the dowry] *SŠHai* 18b(17); pass.part. ↓ בציר **Pa. 1. to diminish, reduce: דבצר בצורי** he actually diminished (the size of the altar) *Zev* 58a(31); **האי דבצרי לך** the reason that I reduced (the sum that I take) from you *BM* 103b(22) [≠ ↓ √2#טפי pa., mng. 1]; *Er* 5b(8); *Zev* 37b(30); **כל חד וחד לא תבצר ליה מחמש סלעים** do not give each one (of the priests fleece) worth less than

five *selas* *Ḥul* 137b(16); **2. to shorten:** האי מאן דבצריה לגלימיה one who shortened his garment *Men* 37b(37); *ib.* 42a(23)

בצרוי adj. **of Baṣra** (*nisbe*-form < GN בצרה HG3 398:3) sg.m. רב שמעון בצרויא *TGAs42* 44:26
Lit: Danzig, IHP 178[21], w. prev. lit.

1# בַּקָּא, באקא n.m. **gnat** (↓ 1#בקתא; Akk *baqqu* CAD B 101, Sy ܒܩܐ LS 87) sg. ולית בקא בר יומא there is no one-day-old gnat *Ḥul* 58b(2); *ib.* 5; שיתין מאני דפרולא תלו ליה לבקא בקורנסיה they hung sixty *manes* of iron on the small horn of a gnat *ib.* 9(**H**[2]); pl. באקי *Suk* 26a(34); ובעי לו(ב)(כ)רכושי באקי it wants to drive away the gnats *Šab* 77b(27)
Y: בַּקָּא *Ḥul* 58b(9; BAYTN 98).

2# בקא ↓ 2#בוקא n.

בְּקוּלְסָא n.m. **staff** (< Lat. *baculus* Lehnw 162; Sy ܒܩܘܠܣܐ* LS 87 [not ܒܩܘܠܣܐ]) pl. דנקטי לה ⟨ב⟩בקולסי they hold it [i.e. the carcass] with staffs *Zev* 105a(18; Ar [AC 7:105, s.v. ₃קלס]) [Var: בבקולסי Ed; בקלסי **V**[11]]
Y: בְּקוּלְסֵי *Zev* ib.(BAYTN 156).

בקי vb. **to inquire into, search for, examine** (↓ בקיע; Sy ܒܩܐ LS 87, Ma בקא MD 68) **Pe. 1. to inquire into:** זיל בקי באבוך מאי קא עביד go (and) see [lit. inquire into] how your father is faring *BM* 84b(11; **Es**) [**H:** ת_זי]; זיל בקי מאי דיניה go (and) see how he is faring [lit. what his judgment is] *Pes* 3b(47; **V**[1]); **2. to search for s.t.:** איזי איבקי דלמא משכח אנא פורתא I shall go (and) search for (flour). Perhaps I shall find a small amount *Giṭ* 56a(37; MGD 626:29); ליבקי שו(י)כבא דשכיב בשבת' let him search for the corpse of one who died on the Sabbath *ib.* 69b(36); **3. to examine:** בקינן ביה במר ולא ידע ברוך we examined you and you did not know (how to say) ברוך *Pes* 111b(24)
Pa. to search for s.o.: מבקינן גברא דאית ליה דהבא פריכא we search for a man who has broken (pieces of) gold *BM* 70a(26); *ib.* 34

בַּקִּיעַ, בְּקִי, פַּקִּיעַ, בַּקִּיעַ adj. **expert, well-known** (↓ בקיע, √2#פקע, בקיעותא) **1. expert:** sg.m. ומי בקיע ר' במקושר is PN expert on double documents? *BB* 164b(9); משום דלא פקיע במומי because he is not expert concerning bodily defects *San* 5b(4); *ib.* 8; pl.m. אינהו בקיאי בחסרות ויתרות אנן לא בקיאינן they are expert in defective and *plene* spellings, but we are not expert *Qid* 30a(46; **O**[2]); דפקיענא בחסרות ויתרות *Er* 13a(31; HGP 48a:37); לעניין אומדנא דכמה דנפיש⟨י⟩ פקיעי טפי concerning an estimate, the more (people) there are, the more expert they are *Švu* 42a(34; **F**[2]); בקיעי בשומא they are expert in evaluation *Ket* 100b(30); אינאשי דבקיין בשומה *SŠSad* 255:23 // תרין אינאשי דבקיאין דפקיע⟨י⟩ן *Dec* 10:8; במשחתא two men who are expert at surveying *TGAs33* 211:11; *TGHark* 109:6; **2. well-known:** pl.m. שני רבנן דבקיעי בסי' [= בסימנין] מעיקרא במאי בקיעי בדיסקי the scholars are different because they are well-known by the signs (which they use as their signatures). Initially, in what way did they become well-known? Through documents *Giṭ* 36a(27); שאנו רבנן דפקיעי בשמיהו the scholars are different since they are well known by their names *Yev* 37b(16)
Lit: Yalon, Studies 315; Y: בְּקִיאֵי *Qid* 30a(46; BAYTN 105).

בְּקִיעוּתָא n.f. **expertise** (↓ בקיע) sg. *Ber* 46b(21)

בקילא, בקלא n.m. **type of bean** (*Vicia Zaba*; JNA *bāqille* pl. HDJNA s.v., ModSy ܒܩܠܝܬܐ *buqlītā*, pl. ܒܩܠܐ *buqlī* Maclean 37) sg. למזרע בקלא to sow a *b.*-bean *TGDr49* 105:19; pl. בקילי *HP* 190:11 = *HG1* 99:16 [in a list of types of beans]
Geon. expl.: כליסין HG3 196:40; Lit: Löw, Flora 2:501; Eps, St2 551:20, note.

בקמייתא ↓ קמא adj., mng. II.1

בקע vb. **to cross over** (H בקע HAL 143, J 186, Pe., mng. 2) **Pe.:** דקא בקעי ביה רבים the public crosses over it *Er* 6a(16); *ib.* 20a(30)

בִּקְעֲתָא, pl. **בִּקְעִין** n.f. **valley** (√בקע; ↓ ביקתא; BA בִּקְעָה HALOT 1837, Sy ܦܩܥܬܐ LS 590, Ma פאקאתא pl. MD 362) sg. מחדא ביקעתא *TGAs42* 68:27 [expl. ↓ ביקתא]; pl.abs. ואם אזיל את בבקעין או בטורין if you travel in valleys or mountains *ḤM* 45:10

בְּקְצֵי, w. suf. **בקצות־** prep. **in the presence of, on account of** (Sy ܒܩܨܝ, ܒܩܨܬ on account of LS 686) **1. in the presence of:** דייתי וישמע קדמנא בבבא דמתיבתא בקצי פל' בעיל דיניה he should come and heed us in the Geonic court in the presence of NN, his legal adversary *Dec* 1:5; *ib.* 2:7; 3:5; 9:13[1] [text: בקמי]; *TGAs33* 213:19; *SŠHai* 5b(5)[1] [text: בקני]; ועבדנא שותפותא בקצי הדאדי we made a partnership in each other's presence of *SŠSad* 205:12; דאינש לא יאכול ולא ישתה בקצותיה no one should either eat or drink in his company *Dec* 3:10 = *TGAs33* 214:7; **2. on account of:** ולמידן ולמיזכא בקצותיה to bring a suit and to take possession on his account *SŠHai* 17b(13); וטרחו בקצ⟨ו⟩תהון עד דסלקין לשלמא make an effort on their [i.e. the litigants'] account until they come to an amicable settlement *Dec* 1:3
Lit: V. Aptowitzer, JQR 4[1913] 32.

בקר vb. **to flog** (etym. unkn.) **Pa.:** בקרוה *Kar* 11a(10; Ibn Janaḥ 106:11) [expl. BH בִּקֹּרֶת Lev 19:20]
Ar expl.: أجْلَدُ Ibn Janaḥ ib.

1# בַּקְרָא n.f. **herd** (TA בְּקַרָי TO Dt 7:13, Sy ܒܩܪܐ f. LS 88, Ma באקרא MD 49) sg. תורא נגחנא אית לך בבקרך you have a goring ox in your herd *BQ* 24b(11); כולה בקרך *ib.* 12; הוה עילא בקרא דתורא בין חד לחד a herd of oxen could pass through [lit. enter] between the two of them [lit. one and the other] *BM* 84a(6)
Y: בַּקְרָא *BQ* ib.(BAYTN 77).

2# בַּקָּרָא, בקארא n.m. **herdsman** (Sy ܒܩܪܐ LS 88, Ma באקארא MD 49) sg. ההוא אפוטרופא דיתמי דזבן להו תורא ליתמי מסריה לבקרא a certain guardian of orphans who bought an ox for the orphans (and) entrusted it to a herdsman *BM* 42b(10); *ib.* 13; 16; 24; *Ket* 84b(23) [Var: בקארא OHT ib. 260:14]; pl. זמרא דנגדי ודבקרי the song of the draggers of the boats and the herdsmen *Soṭ* 48a(46) [Var: בקארי Šeel(St2 438:19)]
Geon. expl.: רועי בקר NDGR 62:3; Y: בַּקָּרָא *Ket* 84b(23;BAYTN 226).

בַּקְתָא n.f. **she-gnat** (↓ 1#בקא) sg. אימראי בקתא לבקא שב' שנים the she-gnat quarreled with the he-gnat for seven years *Ḥul* 58b(4)
Y: בַּקְתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 98).

בַּר, באר n.m. **permission, authority** (< MIr **bār* [cf. NP *bār* free access, license PED 141) הא דעילי בבר הא דעילי בלא בר this refers to the ones who enter (before the Divine Presence) with permission (and) that to the ones who enter without permission *Suk* 45b(33) // *San* 97b(47) [cf. כאילין דעילין ברשו PT Er 23b(47); v. DJPA 530, s.v. רשו, mng. 2b]
Geon. expl.: בבאר מי שעולין ברשות OH San 505:5; Ar [AC 2:164, s.v. ברן]; Lit: Geig, AAC 102, s.v. בר; Shaked, Study 179+; Y: בַּר BAYTN 3.

1# בְּרָא, abs./cs. **בַּר**, pl. **בְּנֵי** n.m. **son, offspring, descendant, having ability, being of age, resident of** (TA בַּר TO Gen 4:25, בְּרָא TO Lev 12:6, pl. בנין Ex 20:5, Sy ܒܪܐ, cs. ܒܪ, pl. ܒܢܝܐ LS 88, Ma 1#ברא, pl. בניא MD 68) sg. w. suf.: 1sg. בר *Yev* 97b(3); *AZ* 26a(52; HG3 268:56); ביר *Ber* 5b(17) [cf. Sy ܒܪܝ Nöld, SG §146]; ברי *AZ* 10a(45); בראי *Yev* 37b(27) [cf. Ma בראי MD 175]; 2m. ברך *Soṭ* 49a(52); f. בריך *Šab* 156b(33); 3m. בריה *Ket* 111b(46); f. ברה *Suk* 46a(18); pl., 1sg. בנאי *BM* 84a(46; MGG 829:6); בניי *Tan* 23a(46); 2m. בנך *Ber* 56a(20); f. בנייכי *Šab* 151b(42); 3m. בניה *San* 96a(17); f. בנה *San* 97a(40); *Bo* 12:9; 3pl.m. בניהו *BM* 12b(2); f. בניהי *HP* 143:8;- **1. son:** a. general: sg.abs. ... ובר לא שבק he did not leave a son *SŠHai* 12a(18); det. כלהו נכסי לחד ברא all my possessions are for one son *BB* 58a(27); מאן דמית ולא אית ליה ברא one who dies and does not have a son *Anan* 106:21; אימא לא מנשיא ברה a mother does not forget her son *BB* 36a(28); בריה קשישא his older son *ib.* 40b(20); מברא בישא לברא טבא from a bad son to a good son *ib.* 133b(31); pl. abs. תרין בנין two sons *Ber* 56a(42); *Šab* 23b(37); *SŠSad* 268:8; *Bo* 14:3; cs. בני ענייי ... בני עתירי sons of the poor/rich *Tan* 24a(49); בני ברתי בני נינהו the sons of my daughter are my sons *Yev* 62b(11); *Ket* 60b(53); מי קרו בני ברת *Ḥul* 95b(17; **V**[11]); det. אינשי לברא בני do parents call a (single) son 'sons'? *BB* 143b(16); *Meg* 14b(50); b. in filiation: 1) identified by father's title: sg.cs. בר אהוריאריה דאבא את you are the son of my father's stable master *Meg* 12b(22); בר מיתנא the son of the deceased one *Yev* 37b(27); בר בתרא the son of the latter [i.e. second] one *Yev* 42a(32); 2) w. son's title: sg.cs. חד בר חד an only (son), the son of an only (son) *Giṭ* 48a(50); *ib.* 54a(11) // *Bek*

30a(33) [↓ דיירא #1 mng. 2]; גברא בר גברא an authority the son of an authority *MQ* 25b(4); *AZ* 50b(3) [↓ נגרא #1 usage b]; *San* 52a(7) [↓ רשיע]; *ib.* 96b(13) [↓ שוורא]; יתמא בר ארמלתא an orphan, the son of a widow *ib.* 109a(51) // *Nid* 69a(34); 3) w. father's PN only: sg.cs. בר אדא משוחאה PN, the surveyor *Er* 56b(21); בר אלישיב *Ket* 54a(44); בר חבו *BM* 29b(18); w. suf. בריה דלוי *Yev* 97b(20); בריה דריש לקיש *Ket* 111b(46); pl.cs. בני ר' חייא *Ber* 18b(13); בני מר עוקבא *Ḥul* 43b(35); 4) w. son's name: sg.cs. פלניא בר פלניתא *Yom* 84a(10); *Giṭ* 69a(26); *SŠHai* 3b(8); הורמיז בר לילואתא *BB* 73a(27; P[1]); רב יצחק בר אבדימי *Er* 89a(20); רב פפא בר אבא *BM* 73b(24) [and *passim*]; w. pron. suf. רב הונא בריה דרב יהושע *Šab* 89a(44); רב שישא בריה דרב אידי *BM* 80a(7) [and *passim*]; pl.cs. מר ינוקא ומר קשישא בני רב חסדא *Pes* 107a(10); **2. descendant:** sg.cs. בר אהרן a descendant of Aaron *Yom* 71b(10); pl.cs. רבה ואביי מבני עלי קא אתו PN and PN_2 are descendants of Eli *Yev* 105a(41); *San* 52a(32); **3. offspring, young of an animal:** a. גוזלא dove: sg. שאני בר גוזלא דרכיך a young dove is different because it is soft *Ḥul* 76b(49); *Pes* 76a(44); *TGAs28* 43b:1; b. טביא deer: sg. ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא דאיתציד ביום טוב ראשון a certain young deer which came to the residence of the exilarch, which had been caught on the first day (of the holiday) *Er* 39b(18); *ib.* 37; *Ḥul* 59a(10); c. יונא pigeon: sg. ההוא בר יונה דנפל לכדא דכמכא a certain young pigeon which fell into a *k.*-vessel of *kamkha ib.* 112a(9); רבא מנח סכינא אבריונא ומטלטל PN used to place a knife on a young pigeon and carry (it) *Šab* 142b(39); d. חמרא donkey: sg. בר חמרא (if) [described as עבי קליה having a deep voice] *Ḥul* 79a(37); *ib.* (39) [described as דרברבן אוניה ודזוטרן גנובתיה having large ears and a short tails]; עילא בר חמרא donkey foal *Šab* 110b(37); והאי בר סוסיא וחמרא והאי בר חמרא וסוסתא this one is the offspring of a stallion and a she-ass, and that one is the offspring of an ass and a mare *Ḥul* 79a(12); e. נצא falcon: sg. וציפרא דדריס לה בר נצא a bird which a young falcon clawed *HP* 203:10; *ib.* 205:3; f. סוסתא mare: sg. בר סוסתא young of a mare *Ḥul* 79a(37) [described as צניף קליה having a shrill voice]; *ib.*(40) [described as דזוטרן אוניה ודרברבן גנובתיה having small ears and small tails]; g. cat: sg.cs. אוכמא בר חיורא a black (cat) born of a white one *BQ* 80b(19); **4. cs. small (of an object):** a. sg. בר גוהא a small pond *MQ* 8b(15) [v. Geig, AAC 117]; b. pl. בני אישתא slight fevers *ḤM* 41:14; c. sg. בר שורא small wall *Pes* 86a(30) [expl. BH חוֹמָה Lam 2:8; Sy ܒܪ ܫܘܪܐ PSm 598, > Arab باشورة Tarbiz 23 (1952) 243+]; **5. cs. having ability** [w. fol. inf.]: sg. בר אולודי one capable of having children *Yev* 76a(40); *Tem* 17b(44); שכיב מרע בר דבר אורותי הוא a gravely ill person who is able to make a bequest *BB* 131a(4); ישוע הנצרי בר הפוכי ליה זכות הוה is PN, one for whom a defence can be devised? *San* 43a(42); מידי דבר מיעבד ביה מעשה הוא something with which it is capable of doing a deed *Šab* 50a(44); דבר משו' משמע הוא אבל חרש דלא בר משמע הו' because he is capable of hearing. But a deaf person who is incapable of hearing ... *Ned* 73a(6); pl.cs. בני אולודי *Yev* 76a(40); *HP* 115:10 = *HG2* 245:58; לאו בני מיעבד דינא אינון they are not able to render judgment *BQ* 90b(32); *Ket* 105a(4); בשלמ' בעלים בני טענתא נינהו אלא שור בר טענתא הוא given that owners can make a plea. But can an ox make a plea? *BQ* 45a(23); **6. cs. being liable, subject:** אפי' בן חדש בר ערוכי הוא even a one-month old child can be the subject of evaluation *Naz* 62b(18); תשעה לאו בר עשורי נינהו nine (sheep) are not (an instance) liable for tithes *BM* 6b(23); *ib.* 25; 26; *Pes* 42b(16); מכלל דשלחן בר קבולי טומאה הוא this implies that a table is susceptible to impurity *Men* 96b(10); pl.cs. ויתמי לאו בני מעבד מצוה נינהו the orphans are not subject to performing a commandment *BB* 174a(28); ובליאתא דנדה וזבה הינו דלאו בני חור(י)ין אינון the worn-out clothes of a menstruous and a gonorrheal woman which are not washable *Anan* 27:19; **7. cs. being of age:** sg. לית בקא בר יומא there is no one-day-old gnat *Ḥul* 58b(2); *HP* 57:32; בר שתא one-year old *Pes* 112b(42) [cf. Akk *mār šatti* CAD Š/2 205, Sy ܒܪ ܫܢܬܗ PSm 598, TA בַּר שַׁתֵּיהּ TO Num 6:12]; *ib.* 42; ניבגא בר שתיה a one-year old twig *ib.* 74a(17); ולית דידבא בר שתא there is no one-year old fly *Ḥul* 58b(3); חמרא בר תלתא טרפי wine of three

seasons [i.e. three-year old wine] *Šab* 129a(41) [cf. Rashi]; כבר ארבעי וכבר חמש about four or five years old *Er* 82a(41); והוינא כבר שית וכבר שבע I was about six or seven years old *BM* 16b(20); *Ber* 28a(5); נהירנא כד הוו מטילין טלאי וטליאתא כבר שיבסרי וכבר תמני@סרי בשוקא I remember when young boys and girls of about seventeen or eighteen used to play (together) outside *BB* 91b(23); בר תמנן נכי תרתי seventy-eight years old *Zev* 118b(47) // *Ara* 13a(25); בר כמה הוה ליה ישמעאל how old was PN? *Meg* 17a(5); *Zev* 118b(47); **8. cs. document of:** sg. בר עשרין ותשעה בניסן את you hold a document written on [lit. of] the twenty-ninth of *Nisan Ket* 94b(34); *ib.* 95a(2); שטר בר מאה a document (in the amount) of one hundred *zuzim BB* 172a(13); **9.** cs. **resident of:** a. w. a designated area: 1) אתרא: pl. בני אתרא residents of a place *Bo* 78:9 [Sy ܒܢܝ ܐܬܪܐ LS 89]; 2) בגא: pl. בני בגא residents of a rural district *Giṭ* 58b(27); *Beṣ* 21a(38); *Giṭ* 58b(22); 3) מבואה: בר מבואה אבר בר מבואה דנפשיה לא מצי מעכב a resident of an alley cannot prevent (another) resident of the same alley (from competing with him) *BB* 21b(38); *ib.* 13; 40; pl. בני מבואה *ib.* 60a(28) [cf. MH[2] בני מבוי Er 69a(5)]; 4) מחוזא: pl. בני מחוזא residents of a district *Šab* 12a(29) [≠ בני חקליאתא; but v. K 7:524 where the phrase refers to a resident of the GN מחוזא]; 5) מתא: sg. בר מאתא resident of a town *Yev* 109b(8) [cf. Akk *mār āli*, *mār māti* CAD ib., Ma בניא מאתא MD 256]; בר מתא אבר מתא מיעבט (the property of) one resident of a town can be seized for (payment of taxes of) another resident *BQ* 113b(42); בר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכיב a resident of one town can prevent a resident of another town (from competing with him) *BB* 21b(36); pl. *ib.* 8a(47) // *San* 112a(25) [≠ יתבי מתא; ↓ יתבא]; *Šab* 23a(47); *Ket* 49b(16); *BM* 77a(9); *BB* 22a(12); בני מאתיה his fellow townsmen *Meg* 27a(46); *Tan* 24a(42); *Ket* 105b(20); 6) ניגרא: pl. ארבע אמות דאניגרא דבני ניגרא four cubits along the channel belong to those living along the channel *BM* 107b(45); 7) שוקא: pl. בני שוקיה people of the same street/quarter *TGHark* 84:12; b. w. GN [Akk *mār* GN CAD ib.]: 1) general: sg. בר גלילא a Galilean *Šab* 80b(29); בר ארעא דישראל *Ket* 112a(31); *HP* 98:4; ההו' בר בבל a certain Babylonian *Ned* 66b(30); pl. בני נינוה *Tan* 14b(15); בני מתא מחסיא *Ket* 55a(6); בני קאבס *TGHark* 169:17; 2) esp. מערבא Eretz Israel: sg. ההוא בר מערבא דאיקלע לבבל a certain inhabitant of Eretz Israel who happened to be in Babylonia *Pes* 43a(13) [cf. JPA בר מערבה DJPA 99]; *Ket* 8a(41); רב תחליפא בר מערבא *Giṭ* 52b(38); *Ber* 55a(45); *BM* 7a(21); *San* 20a(54); רב יהודה בר דשלחו ליה בני מערבא *Suk* 52a(15); pl. בני מערבא לאבוה דשמואל the inhabitants of Eretz Israel sent (a letter) to PN's father (in Babylonia) *BM* 90a(52); *Ber* 44b(13); *Meg* 29b(34); *Qid* 71b(30); *BQ* 102b(40); *BM* 90b(3); *Ḥul* 50b(25); *HG3* 17:1; **10. cs. having value, worth, amount:** sg. צדרא בר זוזא a coarse garment worth a *zuz MQ* 27b(15); *ib.* 12a(49); *Ber* 44b(35); בר דנקא worth a *danak Zev* 48a(31); *Bek* 11a(2); pl. בני גרמידא גרמידא (gourds) each a cubit (in length) *BM* 64a(14); **11. cs. being worthy:** sg. בר עלמא דאתי one who is worthy of the world to come *Tan* 22a(13); **12. cs. type of demon:** a. בַּר אִיגָּרֵי **epilepsy demon** (lit. son of roofs; ↓ איגרא, דבי איגרי, אגרתא; Sy ܒܪ ܐܓܪܐ demon of lunacy LS 89, Ma בר ענגאריא MD 353): sg. בר איגרי קלילא the swift *b.*'.-demon *Bo* 47:10; pl. בני איגרי *ib.* 47:9; 53:2; בני איוקוגורי *ib.* 59:2; b. pl. שידי בני טולי [lit. sons of shadows] *ib.* 31:9 [v. Eps, St1 353]; c. pl. בני טוליתא *ib.* 59:5 [↓ טליתא]; d. sg. בר יומין [lit. son of days] *ib.* 47:12; e. pl. בני יממא *ib.* 64:21; f. pl. בני ליליא [cf. Sy ܒܢܝ ܠܠܝܐ PSm 590] *ib.*; g. pl. בני מותין [lit. sons of death] *Bo* 61:2; h. sg. בר ניפלא *ib.* 31:7 [lit. one of a stillbirth; MH[2] בן נפלים Bek 44b(36)]; pl. בני נפלי *ib.* 59:12

Lit: Satzlehre 89+; Y: בְּרָא *Šab* 116b(5; BAYTN 1).

– בַּר אֲבָהָן n.m.cs. **one having (important) ancestors** (↓ אבא #1; JPA בר אביי DJPA 97, MH בן אבות ARNA 14:32) sg. *Men* 53a(30); *ib.* (31)

Lit: Lieb, TK 5:1062[68]; Y: בַּר אֲבָהָן *Men* ib.

– בר אדא ↓ ברדא #2 n.

– בַּר אֲוְזָא n.m.cs. **duck** (↓ אווזא) sg. שפיל ואזיל בר אווזא ועיניה בארעא מיטיפי the duck goes continually downstream, and its eyes squint at the

ground (for food) *BQ* 92b(23); *Šab* 128a(51); *ib.* 53; *Pes* 74b(8); *Beṣ* 32b(34); *Švu* 30b(16); *Ḥul* 28a(49)

– בַּר אוֹרְיָין n.m.cs. **scholar** (↓ אוריין) sg. גבר בר אורייאן הוא he is a scholarly man *Šab* 31b(10); ניקום מקמיה דבר אוריין הוא let us arise before him since he is a scholar *Giṭ* 31b(31); *Ket* 85b(31); *Men* 53a(30) [≠ ↓ בר אבהן]

Voc: I. Ben-David, Lešonenu 46 [1982] 148; בַּר אוֹרְיָא/אוֹרְיָין *Šab* 31b(10).

– בַּר אֲחָא n.m. **fraternal nephew** (↓ בר אחא, אחתא) sg.cs. רב בר אחוה דר' חייה דהוא בר אחתיה דר' חייא PN who was both the fraternal and sororal nephew of PN_2 *Pes* 4a(1) // *MQ* 20a(52) // *San* 5a(40); ורב לאו בר אחוי הוה *ib.* 39

Lit: Ros, Yalon Vol 294; Y: בַּר אֲחוּהּ *Pes* ib.

– בַּר אֲחָתָא, pl. **בְּנֵי אֲחָתָא** n.m.cs. **sororal nephew** (↓ בר אחא, אחתא; JPA בר אחתה DJPA 97) sg. *Pes* 4a(1) [//'s; ↓ בר אחא]; יצחק ראש גלותא בר אחתיה דרב ביבי PN, the exilarch, the sororal nephew of PN_2 *Yev* 115b(24); *Šab* 140a(46); *Giṭ* 56a(44); בר אחתך דיאלא (if) your nephew is a *d.*-official *Yom* 18a(28); *BQ* 92b(46; MGG 265:14); *BM* 93b(37); pl. בני אחתיה דר' יוחנן בן גודגדא *Ḥag* 3a(14); *BB* 10a(25); *Zev* 62b(1)

Lit: A. Schremer, Zion 60 [1995] 5+, has now shown that in a number of the above passages this term refers to a relative who is not specifically a nephew, and it is often used in a negative sense; Y: בַּר אֲחָתֵיהּ *MQ* 20a(53).

– בני אימרנא n.m.pl.cs. **(unclear)** *RH* 18a(44; **O**) [expl. MH בְּנֵי מָרוֹן Mib. 1:2]

RaḤ: בני כבשים. This interpretation is based on a connection w. ↓ 1#אימרא, but there is no other evidence for this mng. from other A dialects. Lit: Geig, AAC 33; S. Friedman, Sidra 12 (1996) 119[18]; Y: בְּנֵי אִמְרְנָא *RH* ib.

– בַּר אֱנָשׁ, בר אנש, בְּנֵי אִינָשָׁא, pl. **בני אינאשא** n.m.cs. **human being, person** (↓ אינשא; TA בַּר אֱנָשׁ TJ Mic 5:6, Sy ܒܪܢܫܐ LS 89, Ma בר (א)נאשא MD 24) sg.abs. לית דין בר אנש this one is not a human being *Šab* 112b(30) // *Er* 24a(33); בר אינש *Bo* 8:13; ואוכליהון לאו בר אינש the one who eats them [i.e. the entrails] is not a human being *Mei* 20b(13) // *Ned* 54b(12)[l]; *Suk* 53a(23) [↓ 1#ערב]; pl. ויעבד טיבו עם בני אינשא let him do kindness for people *Tam* 32a(32); *TGAs28* 78:15; *Bo* 27:5; *ib.* 38:1; 71:2; 86:6; *ḤMGas* 94:3; בני אינאשא *SŠSad* 213:5; בני אינושה *Bo* 59:6

Y: בַּר אִינַשׁ *Suk* 53a(23).

– בַּר אֲמוֹדָאֵי n.m.cs. **diver** (lit. sons of divers; ↓ √2#אמד, אמודאה; Sy ܡܥܡܕܢܐ diver LS 529) sg. נחית בר אמודאי לאיתויי a diver descended to bring (it) *BB* 74b(1); *ib.* 8; ונחית בר אמודאי וקטר אטוני דכיתנא בכסיתא a diver descends and ties linen ropes to the coral *RH* 23a(30; Ar [AC 5:84],GRH 13:22)

Arab gloss in MG [BB ib.(MGG 50:18)]: אלגוואץ, i.e. الغوّاص [acc. to ms.; v. ACSup 34]; Y: בַּר אֲמוֹדָאֵי *RH* ib.(BAYTN 322).

– בַּר אֲמוֹרָאָה n.m.cs. **Amorite** (↓ אמוראה) sg. *Ket* 112a(30)

Y: בַּר אֲמוֹרָאָה *Ket* ib.

– בַּר אַרְיָא n.m.cs. **a powerful person** (lit. son of a lion; ↓ אריא) sg. *Yom* 78a(27); *Suk* 43b(30); *Ḥag* 14a(8)

This expression has no connection w. ↓ בר אוריין.

– בַּר/בַּת בִּיקְתָא n.m./f.cs. **member of a class** (↓ ביקתא mng. 2) sg.f. בת ביקתה *Yev* 84a(38) [ref. to the fol. case in the Mishna]; pl.m. כולהו בני בקתא דהדדי נינהו they are all of the same class *Men* 24b(22); *ib.* (28); בני חדא ביקתא אינון *Mei* 17b(40)

Y: בְּנֵי בִּיקְתָא *Men* ib.

– בַּר בֵּי רַב, pl. **בְּנֵי בֵּי רַב** n.m.cs. **student in the** ***be rav*** (↓ בי רב) sg. זיל הוי בר בי רב go (and) be a student of the *be rav Ned* 50a(13; **V**[2]); האי בר בי רב דלא נפישא ליה ריפתא a student of the *be rav* who does not have much bread *Šab* 140b(14); *ib.* 21; האי בר בי רב דיאתיב בתעניתא a student of the *be rav* who is fasting *Tan* 11b(6); בר בי רב דחד יומא a student of the *be rav* for one day *Ḥag* 5b(46); {בר} ⟨כד⟩ מיחייב בר בי רב שמתא משמית נפשיה והדר משמית בר בי רב when a student of the *be rav* was liable for a ban, (PN) would (first) excommunicate himself and then would excommunicate the student of the *be rav Ned* 7b(23); *Pes* 52a(12); *Ber* 58a(28); *Er* 74b(3); *Ket* 74a(21); *Giṭ* 61b(26); *ib.* 89a(47); *BM* 24a(6); *AZ* 22b(23); *Ḥul* 6b(4); pl. בני בירב דדירי בבאגא students of the *be rav* who live in a rural district

Pes 8b(14); *Ber* 21a(42); *Er* 40b(34); *ib.* 73a(38); *BM* 72b(38)

Lit: RISB 114+; Y: בַּר בֵּי רַב *Šab* 140b(14).

[**– בר בישרא** *Beṣ* 15a(20; Ar [AC 2:346, s.v. גר[12]])

Read acc. to V[17]: בדבישרא]

– בַּר בֵּיתָא n.m.cs. **member of a household** (↓ 1#ביתא; Sy ܒܪ ܒܝܬܐ LS 90) sg. בר ביתיה *San* 31b(39) [ref. to Moses]

Y: בַּר בֵּתְיָה *San* ib. [i.e. PN Bitya; v. RaḤ, Rashi].

– בַּר בְּרָא n.m.cs. **grandson** (Sy ܒܪ ܒܪܐ PSm 584, Ma בר ברא MD 69) a. general: sg. הוה ליה ברא ובר ברא מי קרו אינשי לבר ברא בני או לא he had a son and a grandson. Do people call (their) grandson sons or not? *BB* 143b(24); אמימר שכיב ליה בר ברא PN's grandson died *MQ* 20b(49); בר בריה מיקיים his grandson is alive *Tan* 23a(49); אי הוה בר ברך צורב' מרבנן מאי what if your grandson were a *ṣ.m.*? *Ned* 48b(3); *Yev* 75b(19); *San* 95a(49) [↓ 1#קירא]; *Ḥul* 111b(38); *BB* 143b(24); *IŠGF* 112:5; pl. בני בנה her grandsons *AnanSch* 18:1; b. in PN's: sg. רבה בר בר חנה *Ber* 53b(28); *Pes* 51a(40); ר' עזרה בר בריה דר' אבטולוס *Men* 53a(27)

Y: בַּר בְּרָא *Tan* 23a(49).

– בַּר בַּר בְּרָא n.m.cs. **great grandson** sg. איהו בריה בר בריה בר ברי' ⟨ד⟩בריה חייבין he, his son, his grandson, (and) his great grandson are required (to make the blessing) *Ber* 54a(41)

– בַּר בְּרַתָא, pl. **בְּנֵי בְנָתָא, בְּנֵי בְּרָתָא** n.m.cs. **sororal grandson** (↓ 1#ברתא) sg. אטו ברך אנא בר ברתך אנא am I your son? I am your sororal grandson *Soṭ* 49a(51); חמא בר ברתיה דחסא *BM* 86a(5); *Tan* 23b(36); *Ned* 22a(3); *Qid* 39b(48); pl. בני ברתי בני נינהו my sororal grandchildren are my children *Yev* 62b(11); בני ברת *Ḥul* 95b(17; MGG 395:11); בני ברתיה דרב *Suk* 44b(17); *Ḥag* 3a(13); *BB* 51b(13); *Ḥul* 92a(17); בני בנתה *Anan* 100:17

Y: בַּר בְּרַתֵּיהּ *Soṭ* 49a(51).

– בְּנֵי בָּתָאֵי n.f.pl.cs. **wives** (lit. members of the households; ↓ אינשי ביתא; JPA בני בייתה DJPA 98, s.v. ברביי) pl. *Pes* 48b(3; RaḤ) [expl. JBA הני נשי דידן ib.]

Lit: Lieb, Alon Vol 232[16].

– בַּר גְזִייתָא n.m.cs. **type of jester** (↓ 1#גזיתא) sg. סוסיא דבר גזייתא (wooden) horse of the jester *GC* 40:1 [expl. MH מַרְכּוּב' MKel 15:6]

Lit: Eps, GC 40[4], 167.

– בְּנֵי גְנָנָא n.m.pl.cs. **wedding guests** (↓ גננא; Sy ܒܢܝ ܓܢܢܐ, ܓܢܘܢܐ PSm 584) *Er* 40a(12) [↓ √גזז pe.]; *ib.* 44b(5); נהוג בני גננא עד זוזא wedding guests were in the habit (of eating) up to a *zuz BB* 145b(12; **F**[2]**P**[1])

Y: בְּנֵי גְנָנָא *Er* 40a(12).

– בַּר דִּינָא n.m.cs. **a person who is liable for adjudication, punishment** (↓ דינא) sg. *TGHark* 84:13; *OH Soṭ* 270:26; *TGDr49* 99:8; *ib.* 100:9

– בר הודיא n.m.cs. **species of hawk** (etym. unkn.; Ma 2#האדיא vulture MD 116) sg. *Ḥul* 63a(43; Ar [AC 8:169],MGL 259:15) [expl. ↓ שורניקא]

Lit: Geig, AAC 404, s.v. שׂרנקא.

– בַּר הָכֵי n.m.cs. **one who is able, capable** (↓ בת הכי, הכי) only w. neg. a. general: ואי לאו בר הכי הוא if he is unable *Šab* 23b(39); *Yom* 64a(4; **L**); *Meg* 28b(31); b. w. ref. to sexual relations: פרט לקטן דלאו בר הכי הוא except for a minor who is incapable *Yev* 111b(42); *ib.* 79b(48); *Soṭ* 26a(45; **V**[2]) [of a eunuch]

– בַּר זוּגָא, בַּר זְוָוא n.m.cs. **colleague** (↓ זוגא, 1#זווא; Sy ܒܪ ܙܘܓܐ LS 90, mng. 3) sg. ור' יוסי מדשבקיה לבר זוגיה since PN left his colleague [i.e. the other scholar stated his opinion by himself] *Yev* 60b(7); *ib.* 83a(5); פלוגתא בין חד לבר זוגיה a dispute between one colleague and another *IŠGF* 62:16; בני זווי *ib.* 84:13(Var)

Y: בַּר זוּגֵיהּ *Yev* 60b(7).

– 1# בַּר זְרָעָא n.m.cs. **arable field** (calque < NB *mār zēri* acreage measured by the amount of seed required CAD Z 93, AHw 1521; ↓ 1#זרעא, mng. 4) sg. וכל כרמי וזרעא ובר זרעא דאית ביה all vineyards and various arable fields that are in it *SŠHai* 6b(9)

Contra CAD, op.cit., this mng. is not attested in Sy. The diff. bet. זרעא and בר זרעא here is unclear [↓ 1#זרעא mng. 4]

– 2# בַּר זְרָעָא n.m.cs. **place suitable for sowing**

(↓ זרעא #2) sg. *BB* 29b(15); *ib.* 16; pl. בני זרעא *ib.* 103a(9)

– **בַּר חוּלְיָא** n.m.cs. **membranous portion of the windpipe between the cartilaginous rings** (↓ חוליא #3) sg. *Ḥul* 50a(36)

Expl. Rashi; Y: בַּר חוּלְיָא *Ḥul* ib.

– **בַּר חוּלְקָא** n.m.cs. **recipient of a portion** (↓ חולקא) sg. *BB* 143a(32)

– **בַּר חִיּוּבָא**, pl. **בני חיובא** n.m.cs. **one under an obligation** (↓ חיובא) sg. *Ber* 21a(44); *BQ* 74a(12); *BM* 6b(22); *ib.* 10b(32); *Ḥul* 135b(16); pl. *Suk* 8b(22); *BM* 10b(34)

Y: בַּר חִיּוּבָא *Ber* 21a(44).

– ***בַּר חֵילָא**, pl. **בְּנֵי חֵילָא** n.m.cs. **soldier, type of demon** (Sy ܒܢܝ ܚܝܠܐ PSm 587; ↓ חילא #1) **1. soldier:** pl. בני חילא דמחוזא the soldiers of GN *Tan* 21a(1); מאני דבני חילא the soldiers' garments *Šab* 147b(29); חמירא דבני חילא the soldiers' leaven *Pes* 30a(10); קמחא דבני חילא the soldiers' flour *Beṣ* 21a(39); *Ḥul* 94b(27); **2. type of demon:** pl.cs. בני חילי חשוכה 'soldiers of darkness' *Bo* 78:9

Y: בְּנֵי חֵילָא *Tan* 21a(1).

– **בַּר חִימְצָא** n.m.cs. **fatty tissue on the straight side of the stomach of a ruminant** (≠ ↓ חימצא; Ma הימצא #1 MD 146) sg. בר חימצא סתים *b.ḥ.*-fat can stop up (a hole) *Ḥul* 49b(40); *ib.* 38; 41

Geon. expl.: חלב שעל הקשת קרו ליה רבנן חמצא ושעל היתר קרו לי' רבנן בר חמצא OHT Pes 72:10; Y: בַּר חִימְצָא *Ḥul* ib.

– **בַּר חֲמָא** n.m.cs. **son of a father-in-law** (↓ חמא #1) sg. בר חמוה דרב ירמיה *BQ* 112a(37); pl. בני חמוה דמר עוקבא *San* 28b(43)

Y: בַּר חֲמוּה *BQ* ib.

– **בַּר חַמְרָא #1** n.m.cs. **derived from wine** (↓ חמרא #1) sg. אנא להא מילתא חלא בר חמרא in that matter I am 'wine vinegar' [lit. vinegar the son of wine; i.e. inferior to my father] *Ḥul* 105a(26); *ib.* 31

Y: בַּר חַמְרָא *Ḥul* ib.

– **בַּר חַמָּרָא #2** n.m.cs. **donkey driver** (↓ חמרא #3) sg. *Ber* 59a(37) // *Tan* 6b(27)

– **בַּר חוֹרִין, בַּר חָארִי, בַּר חָרֵי**, pl. **בְּנֵי חָרֵי** n.m.cs. **nobleman, freeman, unmortgaged property** (↓ חירותא, חרא; Sy ܒܪ ܚܐܪ̈ܐ LS 89, Ma בר האריא MD 69, TA בַּר חוֹרִין TO Ex 21:5) **1. nobleman:** sg. שיול איצטלא דמילתא לבר חארי דשלמו זוארי Sheol is a garment of fine wool for a nobleman whose provisions have run out *MQ* 28b(14; OHT *ib.* 55:15); **2. freeman:** sg. *San* 52b(41) [≠ עבדא]; הא את בר חורין behold, you are a freeman *SŠHai* 14a(19); pl. בני הרי' *Giṭ* 12a(37); **3. unmortgaged property** [calque < MH² נכסין בני חורין J 439]: pl. מבני חרי מיגבא גבי he can indeed collect from unmortgaged property *BM* 12b(43) [≠ משעבדי]; *Ket* 91a(7); *Giṭ* 11a(27); *BM* 14b(20); *BB* 169b(12)

Voc: בְּנֵי חָארֵי SRSG 136:23; בני חֹרֵי HGP 31b:6; Y: בְּנֵי חוֹרִין *Ket* 91a(7).

– **בני חשוכא** n.m.pl.cs. **evildoers** (lit. sons of darkness) *Bo* 134:6

– **בר טואיי** n.m.cs. **utensil placed under a roast** (↓ טוויא) sg. *HP* 25:2 [= GeonH כלי שמניח תחת הצלי HR 23:24]

– **בַּר יְהוּדָאֵי** n.m.cs. **Jew** (↓ יהודאה; JPA בר יהודיי DJPA 99) pl. ינוק'י' בני יהודאי Jewish children *IŠGF* 97:9

– **בר יוכני, בריכני** n.m.cs. **a large bird** (↓ ציפרתא mng. 2; etym. unkn.) sg. בר יוכני *Suk* 5b(1; **M²**) [**O:** בריכני]

Lit: AAC 104. This word occurs in both forms also in H context in *Yom* 80a(12) and *Bek* 57b(12); Y: בַּר יוֹכְנֵי BAYTN 166.

– **בַּר יוֹמֵי־** n.m.cs. **on the same day** (↓ יומא, בת יומא; Sy ܒܪ ܝܘܡܗ Dt 24:15, PSm 588, mng. 1) sg. ההוא בר יומיה הוה that (sowing of the flax) was on the same day (as the reading of the *Megilla*) *Meg* 5b(29); איתיביה ההוא מרבנן בר יומיה לרבא בגיזי צמר a certain one of the scholars asked PN on the same day concerning shearings of wool *Šab* 49b(47); אורזילא דרימא בר יומיה a newborn aurochs (born) on the same day *BB* 73b(6; **P¹Ar** [AC 1:277]) // *Zev* 113b(21)

Y: בַּר יוֹמֵי־ *Meg* 5b(29).

– **בְּנֵי יַמָּא** n.m.cs. **dolphins** (↓ ימא) pl. *Bek* 8a(2) [expl. MH דולפינין TBek 1:11 (535:10)]; *Bo* 142:13

Lit: Löw, Fauna 14.

– **בַּר יִשְׂרָאֵל** n.m.cs. **Jew** (↓ בת ישראל; Sy ܒܪ ܐܝܣܪܐܝܠ PSm 581, JPA בר ישראל DJPA 99) sg. האי בר ישראל דאית ליה דינא בהדי גוי באב a Jew who has a court case with a pagan in (the month of) *Av Tan* 29b(1); *Meg* 25b(40); *Ber* 56b(15); *Yev* 121b(49); *BQ* 113b(48); *BB* 45a(8); *San* 74b(17); ובר ישראל דמאהיל בר ישראל it is a Jew who circumcises a Jew *Anan* 78:20; האיי בר ישראל דזבין חמארא לבר ישראל חבריה a Jew who sold a donkey to another Jew *TGAs42* 23:8; *TGAs28* 25:22; *HP* 49:28; *ib.* 143:18; *Dec* 5:12

– **בני כופרא** n.m.pl.cs. **(uncertain;** ↓ כופרא #2) *BM* 70a(1); *ib.*(3)

Expl. Rashi: בעלי ספינה; Y: בְּנֵי כּוּפְרָא *BM* ib.

– **בַּר כַּלָּה** n.m.cs. **one who attends the *kalla*** (↓ כלה mng. 2) pl. בני כלה *BQ* 113a(26)

Also Ber 57a(50) in H; Y: בַּר כַּלָּה *BQ* ib.

– **בַּר כְּנֵישְׁתָּא** n.m.cs. **member of the synagogue** (↓ כנישתא #1) pl. בני כנישתא *TGAs33* 213:14

– **בַּר כַּרְכּוּשְׁתָּא** n.m.cs. **small weasel** (↓ כרכושתא #1) pl. בני כרכושתא *TGHark* 190:28

– **בַּר לוֹעָא** n.m.cs. **board used to keep the jaw of an animal in place** (↓ לועא, √חכך) sg. *Šab* 54b(16)

Y: בַּר לוֹעָא *Šab* ib.

– **בַּר לֵיוָאֵי** n.m.cs. **Levite** (↓ ליואה; Sy ܒܢܝ ܠܘܝܐ Neh 13:13 [H מִן הַלְוִיִּם]) sg. פנו מקום לבר ליואה make way for the Levite *Ket* 77b(30; **V⁵**) [w. ref. to R. Joshua b. Levi]; *ib.* 31; 32

– **בַּר מְהִילָא** n.m.cs. **one fit to be circumcised** (↓ √מהל) sg. *Yev* 71a(49)

Y: בַּר מְהִילָא *Yev* ib.

– **בַּר מַזָּלָא** n.m.cs. **belonging to a zodiacal station** (↓ מזלא) pl. דיל' להא מלתא בר מזליה הוא perhaps concerning this matter he has his [i.e. the other's] zodiacal station *BB* 12b(3); pl. דילמ' תרויהו בני חד מזלא נינהו perhaps the two of them belong to the same zodiacal station *ib.* 12a(45)

Lit: TMW 1:258; Y: בַּר מַזָּלָא *BB* ib.

– **בר מחוניתא, בר מהווניתא** n.m.cs. **a town official** (↓ √חוי; cf. Sy ܡܚܘܢܝܬܐ one who points out LS 220) sg. *BB* 68a(25) [expl. MH סַנְטֵר Mib. 4:7]; *ib.* 26; 28; 68b(3); 5; 7

Geon. expl.: ובר מהווי(ו)ניאתא זה שקוראין אותו בלשון ישמעאלים דליל' ויש אומ' גזיר TGHark 105:6, i.e. (?) جِزِّير, دَلِيل guide Wald 30; Y: בַּר מְחוּוֹנִיתָא *BB* 68a(25; BAYTN 288).

– **בַּר מַחֵים תַּנּוּרֵי** n.m.cs. **rakish man** (lit. son of one who heats ovens; ↓ √חמם #1) sg. *Pes* 49a(49)

– **בַּר מִינָא** n.m.cs. **one belonging to the same group** (↓ מינא, בת מינא) sg. כל דבר מיניה מבטל והאי בר מיניה הוא anyone who is a member of the same group [i.e. an idol worshiper] can annul (idolatry), and this one [i.e. the resident alien] is a member of the same group *AZ* 64b(5); לא שנא דקטל בר מיניה ולא שנא דקטל לאו בר מיניה it makes no difference whether he killed one who was a member of his own group or one who was not a member of his own group *Mak* 9a(15); *Švu* 5b(24)

Y: בַּר מִינֵיה *Švu* ib.

– **בַּר מְצָרָא**, pl. **בני מיצרא, בני מיצרני** n.m.cs. **neighbor on adjoining property** (↓ מיצרא #1; cf. NA *bēl miṣri* neighbor CAD M/2 115, Sy ܒܪ ܬܚܘܡܐ PSm 599) sg. ואתא בר מיצרא ויהב ליה ללוקח זוזי the neighbor came and gave the buyer money *TGAs42* 28:25; *ib.* 78:15; 79:27; *TGHark* 151:9; דינא דבר מצרא the law of pre-emption [i.e. the right of a neighbor to have the first option to buy an adjoining field] *BM* 68a(10); *ib.* 108a(30); 108b(12); *BB* 5a(13); pl. הני ארבע בני מיצרא four neighbors *BM* 108b(37) [Var: בני מיצרני HP 93:3]; *ib.* 107a(16)

Y: בַּר מְצָרָא *Ket* 44a(15).

– **בַּר מְלַחֵךְ פִּינְכֵי** n.m.cs. perh. **flatterer** (lit. son of one who licks the platters; ↓ √לחך, פינכא) sg. *Pes* 49a(50)

Y: בַּר מְלַחֵךְ פִּינְכֵי *Pes* ib.

– **בְּנֵי מְעָיְנֵי** n.m.cs. **intestines** (JPA בני מעין DJPA 99) pl. בני מְעַיְנֵי *HP* 199:1(HPP 301:18)

– **בַּר מַשְׁרִיתָא**, pl. **בְּנֵי מַשְׁרְיָאתָא** n.m.cs. **(uncertain;** ↓ משריתא) pl. אתו עליה בני משריאתא ודפנוה the ... came and struck him *BM* 107b(47)

There are many varr. to this text [e.g. משרינא **F¹**; משריא Es].

– **בַּר מְשָׁשָׁא** n.m. **substantive matter** (↓ משׁשא) sg.cs. מידי דבר ממשא something of substance *Švu* 25a(6); מידי דלאו בר ממשא *ib.* (7)

– **בַּר נַגָּרָא**, abs. **בַּר נַגַּר** n.m.cs. **carpenter** (lit.

son of a carpenter; ↓ נגרא 1#) a. lit.: sg. חצינא דבר נגרא a carpenter's ax *BB* 73b(30; **P**[1]); b. fig. for a scholar: sg.abs. אנא לא נגר אנא ולא בר נגר I am neither a 'carpenter' nor the 'son of a carpenter' *AZ* 50b(4)

Y: בַּר נַגְּרָא *BB ib.*

– **בַּר נַח** n.m.cs. **Noahide, pagan** (calque < MH בן נח J 893) pl. בני נח *San* 59a(26)

– **בַּר נִירָא** n.m.cs. **small yoke, righteous person** (↓ נירא 1#; cf. Sy ܒܪ ܢܝܪܐ sharing the same yoke, fellow student LS 91) **1. small yoke:** sg. *Šab* 54b(41) [expl. MH גִּימוֹן Mib. 5:4]; **2. righteous person** [lit. one who bears the yoke]: pl. לבני נירא סטין they entice the righteous *Bo* 1:9

Lit: Eps, StI 330 [mng. 2]; Y: בַּר נִירָא *Šab ib.*

– **בר נכיסתא** n.m.cs. **animal posthumously born after its mother is slaughtered** (lit. son of the slaughtered one; ↓ √נכס pe., pass.part. f.det.) sg. ההוא ודאי בר נכיסתא ושרי בשחיטת אמו that is certainly a posthumously born animal and is permitted by its mother's slaughtering *HP* 206:15

– **בַּר נַעֲמִיתָא** n.m.cs. **ostrich** (↓ נעמיתא; Sy ܒܪܬ ܢܥܡܝܬܐ LS 435) sg. אתא בר נעמיתא למבלעה an ostrich came to swallow it *MQ* 26a(40)

Y: בַּר נַעֲמִיתָא *MQ* ib.

– **1# בר נפחא** n.m.cs. **name of a bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(18)

– **2# בַּר נַפָּחָא** n.m.cs. ↓ נפחא

Referring to R. Yoḥanan b. Nappaḥa.

– **בר נפאלי, בַּר נַפְלֵי** n.m.cs. **the Messiah** (lit. son of clouds; < νεφέλη Lehnw 365) sg. שמיעא לך לאימת אתי בר נפאלי אמ׳ ליה מאן בר נפאלי אמ׳ ליה משיח אמ׳ ליה ומשיח בר נפאלי קרית ליה אמ׳ ליה אין did you hear when the 'son of clouds' will come? He said to him: "Who is the 'son of clouds'?" He said to him: "The Messiah." He said to him: "Do you call the Messiah the 'son of clouds'?" He said to him: "Yes" *San* 96b(57)

Y: בַּר נַפְלֵי *San* ib.

– **בַּר נְשִׂיאָה** n.m.cs. **member of the family of the** *Nasi* (↓ נשיאה) pl. בני נשיאה *IŠGF* 83:2; *Geon* 83:7

– **בְּנֵי סִיוּמָא** n.m.pl.cs. **students of the back rows in the school or academy** (↓ רבנן דדרא כי סמכוה לר׳ זירא שארו ליה בני סיומיה הכי (דסיומא when they ordained PN, his fellow backbenchers (in the school) sang to him so *San* 14a(43); בני סיומיהו *ib.* 44; בני סיומי *Mann2* 218[9](T-S 20.183); שבת דב(נ)׳ סיומא *Merkazim* 57:9 [letter of Šarrira]

Lit: D. Rosenthal, Tarbiz 49 [1980] 52+.

– **בַּר סָמְכָא** n.m.cs. **authoritative or trustworthy one** (↓ סמכא mng. 2) sg. ר׳ אביתא בר סמכא הוא *Giṭ* 6b(24; **V**[15]); *Qid* 44a(43; **O**[2])

– **בַּר עֲמִיתָא** n.m.cs. **associate, fellow** (BH עָמִית HAL 799) sg. קריתיה לבר עמיתך ולא עניך (if) you called to your fellow, and he did not respond to you *BQ* 92b(46)

– **בַּר עַמְמִין** n.m.cs. **descendant of pagans** (↓ עממי) pl.abs. ייתון לשלם בני עממין let the descendants of the pagans come in peace *Yom* 71b(8); *ib.* (9)

Y: בַּר עַמְמִין *Yom* ib.

– **בר פאתי ,בר פחתי** n.m.cs. **(laudatory appellation;** ↓ פחתא 2#) sg. *Ber* 43a(38) [Var: בר פאתי TRN 564:4]; *Šab* 3b(1); *ib.* 29a(25); *Naz* 59a(26)

Geon. expl.: בר רברבני TRN ib.; בַּר פַּחְתֵי *Šab* 3b(1).

– **בְּנֵי פִּירְקֵי** n.m.pl.cs. **students, scholars** (↓ פירקא mng. 6) *Ket* 62a(28) [expl. MH טַיָּילִים Mib. 5:6]; *ib.*(33)

Expl. Ar: תלמידי חכמים שבכל יום הולכין ללמוד תורה וחוזרין ולנין בביתם AC 4:28, s.v. טייל[2]; Y: בְּנֵי פִּירְקֵי *Ket* ib.

– **בַּר פְּלוּגְתָּא** n.m.cs. **opponent in an argument** (↓ פלוגתא) sg. ר׳ עקיבה בר פלוגתיה PN, his opponent *BM* 37b(23)

Y: בַּר פְּלוּגְתֵּיה *BM* ib.

– **בַּר קְטָלָא** n.m.cs. **liable for execution** (↓ קטלא 1#) sg. גברא דבר קטלא הוא a man who is liable for execution *San* 61a(8); *ib.* 15b(8); 37b(17); 78b(8); 88b(38); דאי קטיל ליה בר קטלא הוא if he kills him he is liable for execution *Mak* 10b(28); *Ber* 58a(39); *BQ* 42b(11; **F**[1]); *Švu* 7b(33); *Ḥul* 139a(1)

Y: בַּר קְטָלָא *BQ* 42b(5).

– **בַּר קָרְחָא** n.m.cs. **bald person** (↓ קרח adj.) sg. *Šab* 152a(29)

Y: בַּר קָרְחָא *Šab* ib.

– **בַּר קַשָּׁא** n.m.cs. **a civil official** (↓ קשא) sg. ההוא בר קשא דמאתא a certain *b.q.*-official of the town *Pes* 111b(20); *BB* 110b(1); ההוא בר קשא דפומבדיתא a certain *b.q.*-official of GN *Šab* 110a(1)

Y: בַּר קַשָּׁא *Šab* ib.(BAYTN 2).

– **בְּנֵי רַבָּנַן** n.m.pl.cs. **scholars** (↓ רבנן) בני רבנן דמתיבתא the scholars of the academy *IŠGF* 117:12; *ib.* 120:16; בניהון דרבנן דמחסיה the scholars of GN *ib.* 117:16

– **בַּר רַבְרְבֵי** n.m.cs. **important person** (lit. son of important people; ↓ רב pl.) sg. *MQ* 28b(14)

– **בַּר רִיגְלָא** n.m.cs. **one who attends a festival** (↓ ריגלא) pl. בני ריגלא *BQ* 113a(26)

– **בר רכה** n.m.cs. **prince** (↓ רכה) sg. את לא רכה ולא בר רכה you are neither a king nor a prince *BB* 4a(22)

Y: בַּר רַכָּה *BB* ib.

– **בַּר רָמֵי** n.m.cs. **son of important people** (↓ רם adj.) sg. *MQ* 28b(13)

Y: בַּר רָמֵי *MQ* ib.

– **בַּר שׁוּנְיָא** n.m.cs. **minor diversionary canal** (↓ שוניא 2#) sg. *Giṭ* 60b(46; Ar [OHP ib. 241:6])

Geon. expl.: פי׳ בר שניא בלשון ישמעאל תחויל ותנקיל מן מוצע אלי מוצע [تَحْوِيل وَتَنْقِيل مِن مَوْضَع إِلَى مَوْضَع] ובלשוננו דבר המועתק ממקום למקום כי משנין את מי הנהר מללכת נגדם ומסיבין אותן או את רובן ממקום שהיו הולכין בו אל מקום אחר אותו המקום המשונה אם לכל מי הנהר נעשה נקרא שוניא ואם למקצת מי הנהר נעשה נקרא בר שוניא OHP ib. 241:2; Lit: AAC 109.

– **בַּר שָׁטְיָא** n.m.cs. **one who is subject to an attack of insanity** (↓ שטיא) sg. מידי דהוה אנכסי דבי בר שטיא דבר שטיא זבין ניכסי it is analogous to the property of the estate of one who is subject to an attack of insanity. One subject to an attack of insanity sold property *Ket* 20a(9) // *Yev* 31a(38)

Y: בַּר שָׁטְיָא *Ket* ib.

– **בַּר שְׁטָרָא** n.m.cs. **matter pertaining to a writ** (↓ שטרא) pl. בני שטרא *BQ* 79b(1)

– **בַּר שֵׁידָא** n.m.cs. **type of demon** (↓ שידא) sg. *Ḥul* 105b(53)

Y: בַּר שֵׁידָא *Ḥul* ib.

– **בַּר תָּוֹרֵי** n.m.cs. **fattened ox** (↓ תוורא) sg. {כד} תוארי ⟨בר⟩ *AZ* 16a(35) [lit. soon of the ones who fatten an ox]

Gloss ib.: שור של פטם.

– **בַּר תְּיהָא** n.m.cs. **vapor** (↓ תיהא) sg. +ברא(ה) תיו(ה)א *GC* 136:11 = בר תו(ו)(י)הא *ib.* 200b:3 [expl. MH רְתִיחַת הַיַּיִן MṬY 1:2]

Lit: Eps, GC ib., note.

2# בָּרָא, בַּבָּרָא n.m.cs. **field, outer part** (√ברר; ↓ בראי, לבראי, 2# בלא, 3# √ברי; Sy ܒܪܐ LS 88) **1. field:** sg. בביתא ובברא within and without [lit. in the house and in the field] *SŠHai* 2b(3); *ib.* 8a(8); *Dec* 5:9; **2. outer part:** sg. ברא לברא *Šab* 78a(28) [mnemonic sign]

Y: בָּרָא BAYTN 7.

– **בַּר מִן, בַּר מִינֵ־** prep. **except for, outside of** (TA בַּר מ־ TO Gen 14:24, Sy ܠܒܪ ܡܢ LS 88, Ma לבאר מן MD 228) **1. except for:** ולא טעימנא חמרא בר מארבע כסי דהלו(י)לא וקידושא והבדלה I do not taste wine except for the four cups of *Hallel* [i.e. on Pesaḥ], *qidduš*, and *havdala* *Ber* 55a(18); כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דע״ז דשריא all irreverence is forbidden except for irreverence towards idolatry which is permitted *San* 63b(29) // *Meg* 25b(36); *AZ* 7b(36); *Men* 66a(27); *Bek* 23b(33); *Tam* 27b(48); בר מינה דההיא except for that one *Yev* 43a(10); *Šab* 50b(23); *Švu* 37a(16); *Nid* 5b(27); *Ḥul* 29b(42); **2. outside of:** מאני מיכלא בר ממטללתא eating vessels (are kept) outside the *sukka* *Suk* 48a(25); בר מן הדרא outside of the convolution *HP* 201:19; בר מין פגריה דהדין משרשיה outside of PN's body *Bo* 21:15

Y: בַּר מִן *Ber* 38a(44).

– **לְבַר, לְבָרָא** adv. **outside, outwards** (Sy ܠܒܪ LS 88, Ma לבאר MD 228) **1. outside:** a. general: רוב תשמשתיהו לבר most of their [i.e. the shops'] use is outside *BB* 67a(16); b. w. √נפק pe: 1) אביי נפק לברא PN went outside *Ber* 48a(7); *Ḥul* 57b(43); *Ber* 24a(5); 2) in statements of censure:

פוק קרי קראיך לברא go out (and) recite your biblical verses outside *Ber* 30b(6) // *Yev* 40a(49) // *Ket* 56a(7); פוק תני לברא go out (and) learn (this Tannaitic tradition) outside [i.e. it is not authentic] *Šab* 106a(6) // *Yom* 43b(11) // *Yev* 77b(22) // *BQ* 34b(46) // *San* 62a(8); **2. outwards:** ואי קתא לבר if the hilt is outwards [i.e. sticking out of the wall] *BM* 26a(6) [≠ ↓ לגאו mng. 2]; *Er* 97a(16); *BB* 19b(39); *Ḥul* 48b(36)

Y: לְבָר *Ber* 24a(6).

– לְבַר מ־ prep. **outside, except for** (↓ בר מן, לבר־; Sy ܠܒܪ ܡܢ LS 88, Ma לבאר מן MD 228) **1. outside:** לא תפיק נפשך לבר מהילכתא do not remove yourself outside of (the limits of) the traditional law *RH* 13a(10) // *Soṭ* 16b(31); הנהו שבשי דגופנא דתלו לבר מפרדיסא certain branches of a vine which were hanging outside a vineyard *BQ* 113b(32); לבר מימטללתא outside the *sukka* *HP* 25:2; פוק לבר מימתא go out of the town *ḤM* 42:9; **2. except for:** a. w. fol. n.: לבר מהני תלת except for these three (cases) *Pes* 101a(23); תרי יומי לבר מהאידנא two days with the exception of today *Yev* 62a(23); *Pes* 68b(36); *Meg* 25b(36); *Giṭ* 83a(28); *BB* 69b(14); *Ḥul* 105a(16); *Anan* 24:7; b. w. pron. suf.: לבר מינאי except for me *IŠGF* 83:14; לבר מינך *Šab* 58a(14); לבר מינה דידה except for it *Ḥul* 98a(37); ולא איכא קרוב לבר מיניה ליבומה there is no relative except for him to perform the levirate marriage *Anan* 115:1

Y: לְבַר מֵהַהוּא *Ber* 30b(1).

– מִלְּבַר adv. **from without, from the outside** a. in a physical sense: דכייף ליה לקרנא מלבר he bends the corner (of the facing) from without *BB* 4a(48); *ib.* 4b(1); *Er* 8b(38) [↓ מלגיו usage a]; *SŠHai* 6a(10); דגברא מילבר אתא עליכון a man has attacked you from without *Bo* 78:16; b. in an amount of money: שליש מלגיו או שליש מלבר is it a third 'from within' [i.e. of the original amount, viz. 33 1/3%] or a third 'from without' [i.e. the combined amount, i.e. 50%]? *BQ* 9b(5); *BM* 53b(36); *ib.* 54a(7); *Men* 77a(36); *TGHark* 38:12

Voc: מִילְבַר HPP 57:18; Y: מִלְּבָר *Er* 8b(38).

3# ברא n., in **ברא דתומא** n.m. **a portion of the garlic** (↓ 1# תומא) sg. *Šab* 139b(24); *Tan* 25a(35)

Geon. expl.: חב אלתום GnK5 170:6, i.e. حَبّ الثُّوم; Expl. RaH [Šab ib.]: ראש שום.

בָּרָא, f. **בָּרַיְיתָא** adj. **external, outer, wild,** n. **outsider** (< *בַּרָּאָה; ↓ √ברר, 2# ברא, 1# ברייתא, תרנוגלא ברא; TA בָּרָאָה TJ 2K 16:18, Sy ܒܪܝܐ LS 88, Ma 1# בראיא MD 50) **I. adj. 1. external:** sg.m. תנא ברא the 'external' *Tanna* [i.e. of a *barraita*] *RH* 33b(21); *MQ* 17b(35); *Qid* 22b(30); *BQ* 119b(44); *BM* 52a(10); pl.f. כיון דנקטו(ו)‹י› להו ניגרי בריתא בעי נטירות' יתירתא since they wander away, it requires extra guarding *BQ* 57a(15) [↓ 1# ניגרא mng. 2b]; **2. outer:** sg.m. תורא ברא the outer row *Bek* 38b(1) [↓ 2# תורא]; *Giṭ* 69b(51) [↓ 1# צימרא]; תיתי(ו)‹ר›א ברא the 'outer bridge' *IŠGF* 103:10 [section of Baghdad]; f. אשיתא דאפדנא ברייתא the outer wall of the mansion *Er* 25b(14); סגיסתאן גויתא וסגיסתאן בריתא Inner GN and Outer GN *Yom* 10a(11) [expl. GN's סַבְתָּה ... וְסַבְתְּכָא Gen 10:7]; pl.m. בתי בראי 'outer chambers' *Ḥag* 5b(29) [↓ גואה]; מצרי בראי the outer borders (of the house) *BB* 61b(1; P[1]); אנא בשוקי בראי הואי I was far away on business [lit. I was on outer business deals] *BB* 30a(17; P[1]) [Var: שוכני בראי outer residences HP 88:25]; *Zev* 52a(1); **3. wild** [cf. BA חֵיוַת בָּרָא HALOT 1838]: ↓ שונרא, תרנגולא; **II. n. outer one, outsider:** sg.f. *Men* 35a(1) [↓ גואה mng. II]; pl.m. ואית מנהגא לבראיי לאגודי בהו the 'outsiders' [≠ רבנן] have a custom to lengthen them [i.e. the blessings] *OHT Pes* 107:21; *ib.* 23

Y: בָּרָא *Giṭ* 68b(26; Mo 86[44]).

בראדא ↓ 2# ברדא n.

1# בראה adj. ↓ ברא

2# בראה adj. **domestic** (< *בעיראה; ↓ בעירא; Ma היוא בירא MD 62, s.v. 2# בירא) pl.f. ... עיזי ברייתא חיוי ברייתא domestic goats/animals *Ḥul* 47a(16; V[11]ŠM); *ib.* 43b(22); 58b(20)

Lit: Y. Kara, Qafiḥ^ Vol 224[320].

בָּרַאי adv. **outside** (↓ 2# ברא; Sy ܒܪܝܐܝܬ LS 88) סליק נואף ויתיב בבראי אבבא the adulterer went up and sat outside at the door *Ned* 91b(13); *Zev* 77a(3); מכה דבראי an external sore *AZ* 28a(12); *Yom* 47b(8); *Kar* 14a(28); *Ḥul* 70a(16)

Y: בָּרַאי *Zev* 51b(3; Mo 114).

– אַבְּרַאי adv. **outside** (< ־א + בראי) a. alone: 1) in nom. phrase: דהוה כריך ריפתא אבראי he used to eat his meal outside *Er* 74b(5); בדאיתנהו אבראי when (the אימורים) are outside (the Temple court) *Zev* 90a(7); *Men* 47b(9); *Tem* 10b(4); *Naz* 17b(3); הוה ליה ה(נ)הו(א) חנואתא אבראי דשטחי בה שומשמי he had certain sheds outside (of the press room) where they used to spread sesame seeds out (to dry) *BB* 68a(5); יד מתקנת לה אבראי you prepare a place for defecation outside *Anan* 31:12; *ib.* 30:3; 2) w. var. vbs.: a) √יתב pe.: לאו אורח ארעא למיתב מלכא אבראי it is not proper behavior for the king to sit outside *AZ* 2b(14) // *RH* 8b(13); *Ber* 18b(47); *Ket* 106a(8); *San* 26b(43); כיורא דיתיב אבראי the laver which is situated outside *Anan* 35:14; b) √קום pe.: האי דקאיי אבראי the one who is already born [lit. the one who is located outside (the womb)] *Yev* 67b(16); *ib.* 44a(30) [in a fig. sense]; c) √שדי pe.: ושדייה אבראי he used to throw it outside *Ber* 57b(57); *MQ* 4b(19); d) √שכח af.: משכח אבראי מעייל לגווה (if) he finds (the animal) outside he brings (it) inside it [i.e. the stable] *BM* 32a(29); b. ≠ גואי, אגואי, מגואי: דלמא אילנות גואי וטומאה אבראי perhaps the trees are inside and the uncleanness is outside *MQ* 5b(42); *Zev* 15a(5); *Men* 81a(12); כולי עלמא אגואי ואנא אבראי everyone is inside and I am outside *Qid* 81a(49); דהוי מאבראי עשרה from the outside it is ten (handbreadths high) *BQ* 51a(18) [≠ מגואי ib. 19]

Y: אַבְּרַאי *Giṭ* 69a(14; Mo 86).

– אַבְּרַאי מ־ prep. **outside** (↓ בר מן) אֲבַרַאי מימטללתא outside the *sukka* *HP* 25:3(HPP 30:18); אבראי מדוכתא דשרית בגווה outside the place in which you are encamped *Anan* 28:11 [expl. BH מִחוּץ לַמַּחֲנֶה Dt 23:13]; אבראי מן תחומא outside the limit *ib.* 29:3; 28:11

– לְאַבְּרַאי, לְבָרַאי adv. **outside** (↓ 2# ברא; Ma לאבאראי MD 50, s.v. בארי) ועייל תלתה פושכי לגואי וחד לבראי (the board) goes in three handbreadths inside and one outside *Suk* 14b(53); *ib.* 19a(27); *Zev* 15a(10); *Yom* 31a(9); ונפק ואזל לבראי he went outside *BB* 31a(14); *Anan* 30:25 [expl. BH חוץ Dt 23:13]; *ib.* 31:14; 32:6; *AZ* 72b(18); חיותא דתביר בה גרמא ונפק ליה לאבראי an animal in which a bone is broken, and it protrudes outside (of the flesh) *HP* 206:6; ונטלי חלא ושדו לבראי they take the sand and remove it outside (of the boat) *RH* 23a(31); *Ber* 58b(17); גדפי דמיפרמי לאבראי the feathers which are cut to the outside *Ḥul* 31a(1)

Y: לְבָרַאי *Zev* 15a(10).

– מֵאַבְּרַאי adv. **outside, from without** (Ma מן בארי MD 50) אוקמינהו לשבויינהו מאבראי he placed their captors outside *Ket* 23a(42); דלמא אתי חבריה ועביד מאבראי perhaps another will come and build from without *BB* 4a(48); דשחט מאבראי he cut (his trachea and oesophagus) outside *Giṭ* 70b(34); דשיפא לה סם בדד מאבראי וקטלא ליה (the wet nurse) rubs poison on the teat from the outside, and she kills it [i.e. the nursing child] *AZ* 26a(40); *Šab* 85a(24); *Yom* 76b(30); *Ket* 64b(28); *Giṭ* 69a(14); *BQ* 22b(3); *BB* 14b(11); *Nid* 43a(9); *Kar* 14a(24)

Y: מֵאַבְּרַאי *Šab* ib.

בר בירי n.m. **(uncertain)** *MQ* 28b(15)

Both the text and mng. of the phrase are uncertain; cf. OHP ib. 72+.

ברבל vb. **to dishevel** (of hair; < ↓ √בלבל w. dissim. of *-l-l-* > *-r-l-*; ↓ מבלבליתא) **QuadRef. to be disheveled:** [ספכתא] דכריך מזיה דלא ניברבל a net with which her hair is tied up so that it should not be disheveled *GC* 184:7

Lit: Eps, GC 184[7].

ברבל n. **(uncertain)** sg. קל ברבל בילילי the voice of a ... at night *Bo* 38:6 // בולבול *Bo* 131:1

Lit: M. Geller, OLP 17 [1986] 105: wolf.

ברבק vb. **to spray water, squirt** (JNA ברבק to splash HDNJA 25, Yona 219; cf. LJLA כרבק Tg2Jb 27:23 [(Ar [AC 4:316; H שרק]) **Quad.:** ונפחינן בה וחזינן אי מ(כ)‹ב›רבקין מיא ודאי נוקבא הוא וטר' ואילא מברבקין איושא בעלמא הוא דאיכא ביני סינפוני דמסבכין וכש' we blow into it [i.e. the lung] and see: If the water squirts it is definitely a hole and (the animal) is *tĕrefa*. If it does not squirt, it is merely the noise (of the air) between the bronchiae which are entangled and it is permitted *HP* 200:15 = *HG3* 148:55 [cf. JNA: מְבוּרְבְּקְלֵה אֱלֵי מַיָּא he splashed water upon me Yona ib.]; אי

מ(כ)(ב)רבקא טריף ליה if it squirts, he declares it *ṭerefa* *ib.* 149:72

בַּרְדָא 1# n.m. **ice** (↓ כיפא דברדא; Sy ܒܪܕܐ 1# LS 95, Ma בארדא hail, ice MD 50, Lidz, ML 90[1]) sg. תבר גזיזי ברדא וטבל he broke up icicles and immersed himself *Ber* 18b(7; OAr [AC 2:262]) [w. ref. to 2S 23:20; cf. Ma גאואזיא דבארדא icicles Gy 317:11]; ברקא תקיפא דבריק בעננא ומתבר גזיזי דברדא the strong lightning which flashes in the cloud and breaks the icicle(s) *ib.* 59a(25; Ar [AC ib.]); מן דאשרי שכינתיה בהיכל נורא וברדא the one who placed His Divine Presence in the temple of fire and ice *Bo* 16:3 [cf. Ma נורא ובארדא Gy 314:17]; ענגין דברדא clouds of ice [i.e. hail] *ib.* 129:10; נחלין דברדא streams of ice *ib.* 136:16

Though the correct rdg. in Ber 59a(25) is uncertain [v. DS, ad loc., n. כ; AC 2:262], the mng. of the word seems assured. Y: בַּרְדָא *Ber* 18b(7).

בר אדא, בראדא, ברדא 2# n.m. **cosmetic lotion made of an alkali plant, myrtle, and violets** (etym. unkn.) sg. *Šab* 50b(12) [Var: בראדא SMel 42:16, בר אדא Ar (AC 2:172)]

The composition of this substance is given in Šab ib. as: תלתא אהלא ותולתא אסא ותלתא סיגלי a third ·'-plant, a third myrtles, and a third violets; Y: בְּרָאדָא *Šab* ib.(BAYTN 41).

ברדא 3# n.m. **an unclean bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(15)

Y: בַּרְדָא *Ḥul* ib.(BAYTN 77).

ברוק 1# adj. **strong** (etym. unkn.; ↓ נירא 2#) sg.m. שדרא ברוקא strong twisted rope *Giṭ* 69a(6) [Var: שי(ו)רד(דר)א ברוקא OHT ib. 155:6]

Geon. expl.: חבל ותיק OHT ib., i.e. حَبْل وَثِيق.

ברוק, ברק 2# adj. **yellow,** n. **cataract** (↓ √ברק 1#) **I.** adj. **yellow:** sg.m. נירא ברוקא a yellow cord *AZ* 28b(4; TGHark 22:30) [P[1]: ברקא]; נירא ברקא *Šab* 67a(8); **II.** n.m. **ברקא,** f. **ברוקתא, ברוקתי cataract** [< (עינא) ברוקתי shiny(?) eye; Ma בורוקתא על אינא ,אינא בורוקתיא MD 57, 70]: sg.m. ברקא *Bek* 38b(9; V[9]); f. משתא מיא בצעא קשי לברוקתי drinking water in a plate causes a cataract *Pes* 111b(42); *Giṭ* 69a(1); רוח ברוקתא the spirit of the cataract *Bo* 123:4; לברוקתא *ḤM* 37:11

Geon. expl.: חוט מן הניואר שלארג שהוא צבוע ברקת ובטיית אלאצפר TGHark ib., i.e. الأصفر yellow [mng. I]; ברוקתי אדא אקרמת אל עין מתל הבריקה if the eye became white, like הבריקה [MBM 6:2] OHT Giṭ 155:3; OHR ib. 44:20 [mng. II]; Lit: Friedman, BM VI 145[3]; Geller, Vademecum 18 [mng. II]. The mng. of שב פתילי ברקא seven wicks of ... *AZ* 28b(22; M) is uncertain; Y: בְּרוּקְתֵי *Pes* 111b(42; BAYTN 317).

ברותא ↓ בריתא n.

ברז vb. **to bore a hole, pierce through** (↓ ברזא 1#, ברזניתא, √ברץ; TA ברז TJ 1S 18:11) **Pe.** (a/) **1. to bore a hole:** דברזי(י)ה ברימצא דפרזלא ושבקוה בגויה he bored it with a pick of iron, and they left it inside of it *Šab* 103a(4); *ib.* 146a(36) [↓ בורטיא]; דלא תתי וברזה להדי ⟨שמרים⟩ דלא ברזה לרוחא דשותא that he did not bore a hole in it [i.e. the wine jug] below opposite the lees, or that he did not bore a hole in it towards the south wind *HP* 87:13 = *HG2* 482:19; *Šeel* 93:14(Var); **2. to pierce through:** דבריז ליה מיברז he pierces him through completely (with a sword) *San* 52b(39); *ib.* 76b(39); *Ḥul* 8a(29) [w. a spit] **Pa. to pierce:** מיתינן סילוא ומברזינן ליה we bring a thorn and pierce it [i.e. the pustule] *Ḥul* 47a(3); מ(כ)(ב)ריז אנפשיה בסילוותא he pierces himself with thorns *Giṭ* 84a(20) [↓ √חרז af.]

Lit: Eps, StI 116.

בְּרָזָא, בראזא 1# n.m. **bung-hole** (↓ √ברז; Sy ܒܪܙܐ perforation BBah 433:4 [= ܒܪܙܬܐ]) sg. ברזא דחביתא the bung-hole of the jug *Yev* 75b(41); ההיא חביתא דאשתקל ברזא מינה a certain jug whose bung-hole (cover) was removed *AZ* 59b(17) [Var: בראזא HGP 56b:27]; *ib.* 19; 60a(2); ברזא דדנא bung-hole of a vat *Šab* 139b(24); *BB* 98a(24); דאנא דחמרא דמנחא קירותא בבראזיה the bung-hole of a vat of wine in which a mass of bitumen is placed *OHT Šab* 151:22

Voc: בְּרָזָא דחביתא Yev ib. [Lešonenu 45(1981) 187 (fragment of Egron)]; Y: בְּרָזָא *AZ* 59b(17; BAYTN 109).

ברזא 2# n.m. **strap, cord, strip** (↓ אברזין) sg. כברזא סומקא לסוסיא חיורא like a red strap for a white horse *Ḥag* 9b(37) [// JPA ערקא סומקא PRK 242:1]; pl. ברזי דמיקטרין עילוי מזייה cords which are tied on her hair *Šeel* 113:41; דשקיל ליה בברזי he removes it [i.e. the leather] in strips *Šab* 117a(18)

Lit: AAC 106; Eps, StI 122; Y: בְּרָזָא *Ḥag* 9b(37; BAYTN 77).

בְּרְזִינָא n.m. **small measure, drinking vessel** (↓ שופרוני; etym. uncertain; > Arab برزين small drinking vessel made of palm leaves Fr, AF 208) **1. small measure:** sg. ברזינא לזיבורא a small measure (of urine is an antidote for the sting of) a wasp *Šab* 109b(33; **M**); **2. drinking vessel:** pl. ברזיני *Ar* [OHP Ket 37:22]

Geon. expl.: בר@זינא דבר קטן קל מרביעית TRN 628:12; Lit: Geig, AAC 106; Y: בַּרְזִינָא *Šab* ib.(BAYTN 235).

ברזל ↓ √פרזל vb.

[ברזלא ↓ פרזלא n.]

ברזניתא n.f. **tapping, boring** (↓ √ברז) pl. דמי ברזנייתא the cost of the borings (of the wine barrels) *BM* 99b(33; **HEsAr** [AC 2:188]); *ib.* 40b(5; **EsH**[1])

Y: בַּרְזָנְיָתָא BAYTN 279.

ברח vb. **to flee, remove, evade** (< BH ברח 1# HAL 149; SA ברח pe. DSA 112; ↓ √ערק) **Pe.** (a/): אבוך ברח לעסיא את ברח ללודקיא your father fled to GN. You, flee to GN_2 *BM* 84a(4) [Ed: ערק ... עריק]; *BQ* 91a(7)
Af. 1. to remove from s.o.'s possession: אברוחי קא מברח ליה מיניה he actually wants to remove it [i.e. the field] from his possession *BM* 72b(15); ההיא איתתא דבעיא דתברחינהו לניכסה מגברה a certain woman who wanted to remove her property from her husband's possession *Ket* 78b(45); *BQ* 88b(46); *ib.* 47; **2.** w. **נפש־ to evade:** מברח נפשיה ואמר he evades (the problem) and says *TGAs28* 16:13 [cf. MH[2] מבריח עצמו J 192]; **3.** w. **אריא to remove an imminent danger** [lit. to chase a lion away]: אריא אברחי לך ממצרך I removed the imminent danger from the border of your field (by purchasing from a pagan) *BM* 108b(8); *Ned* 33a(23) [by paying s.o.'s debt]; *ib.* 62b(8) [avoiding a tax collector]

בראחא, בְּרָחָא n.m. **buck** (Sy ܒܪܘܚܐ LS 96, Ma בראהיא pl. MD 50, פאחרא 2# ib. 360) sg. *BQ* 20a(1); *ib.* 48a(16); דברחא (meat) of a buck *Šab* 18b(25); *ib.* 31; רישא דברחא the head of a buck *ib.* 110b(40); כוליתא דברחא the kidney of a buck *AZ* 28b(15); קרמא דמוקרא דדכרא או דברחא the membrane of the brain of a ram or a buck *ḤM* 41:14; בראחא *SMel* 42:17; בראחא קראחא a hornless buck *San* 63b(45) [expl. BH אֲשִׁמָא 2K 17:30]; ברחא קרחא בארבעה a hornless buck is worth four (coins) *Šab* 152a(22)

Lit: Geig, AAC 106 [not < P]; Tel 35; Shaked, EIr 260; Y: בִּרְחָא *BQ* 20a(1; BAYTN 78).

ברטלא n.m. **a head covering** (etym. unkn.) sg. *HG1* 196:77 [expl. ↓ סיינא]

Lit: Eps, GCIntr 49[179], connects this word w. 'Nab' برطلة lit. son of a shadow Jawāl 29:9, but the mng. of the word is not given there.

ברי 1# vb. **to create** (↓ בריא; Sy ܒܪܐ LS 94, Ma ברא MD 69) **Pe.:** אי באעו צדיקי בארו עלמא if the righteous wish, they can create the world *San* 65b(39); *ib.* 67b(25); ולמחר הדרי בארו ליה וקלו ליה the next day they create him again, and they burn him *Giṭ* 57a(2; MGD 728:27); *Ber* 52b(51); *ib.* 58a(43); *RH* 18a(48); ניחא לך דאפכיה לעלמא ואיברייה מירישא do you want me to destroy the world and create it anew? *Tan* 25a(39); מן דברא שמיא וארעא the One who created the sky and the earth *Bo* 2:2; *ib.* 29:5; 88:6
Itpe. 1. to be created: a. general: כל יומא מיברו תליסר אלפי מלאכי מנהר דינור 13,000 angels are created each day from the river of fire *Ḥag* 14a(10); לא איברי ליליא אלא לשינתא the night was only created for sleep *Er* 65a(32); *ib.* 27b(53); *Ber* 61a(17); *Šab* 156a(29); *Ned* 39b(22); *Qid* 65b(40) [↓ שקרא 1#]; *San* 98b(45); *AZ* 28b(14); *Ḥul* 27b(38); b. in a miraculous fashion: איתרחיש ליהו ניסא ואיברי להו חירובא ועינא דמיא a miracle took place for them and a carob tree and a spring of water were created for them *Šab* 33b(31); *Ber* 54a(37; MGE 146:14); **2.** w. **ל־ to create:** מיברי להו עיגלא תלתא ואכלי ליה they created a three-year old calf and they ate it *San* 65b(43)

ברי 2# vb. **to become strong, healthy, oversize** (↓ ברי adj.; JPA ברי 2# DJPA 112, MH ברי hif. J 192) **Pe. 1. to become strong, fit, healthy:** a. alone: השתא הוא דבריאת it was now that she became healthy *Yev* 65a(19); וכי משהי ליה בארי ועביד מלאכה when he retains it [i.e. the ox] it becomes fit and can do work *AZ* 16a(35); בריאן הנך כנים those lice (in the garments) regain their strength *Pes* 112b(26); b. w. √הדר pe.: דידי' נמי כחיש הדר בארי his (animal) also becomes weak

(and) then regains its strength *AZ* 30b(40); זקן דלא הדר ברי an old (animal) which does not regain its strength again *Bek* 41a(28); דכיון דלא שליט בה אוירא הדרא בריא אבל הכא כיון ד{לא}@שליט בה אוירא לא הדרא בריא since the air does not affect it [i.e. an internal organ] it may regain its fitness. But in this case since the air affects it, it does not regain its fitness *Suk* 36a(10); *Ḥul* 46b(17); *ib.* 31; 55b(26); 58a(21); 93b(4); **2. to be oversize:** אי מחמת בריותא תרויהו בעי מברא if it is because of (the animal's) obesity, both of them [i.e. the eyes] need to be oversize *Bek* 3b(31)

Af. 1. to strengthen: אברויי אילנא to strengthen the tree *MQ* 3a(28) // *Suk* 44b(32) // *AZ* 50b(20); **2. to make healthy:** ניברי בהו מר נפשיה make yourself healthy with it [i.e. the money he returned to him] *Tan* 21b(41); *BQ* 36b(37); *BM* 84b(5; SM 64:22); **3. to fatten:** אי+ כחיש א' להו אבריוה ואי בריא הוא א' להו אכחשוה if he was lean, he said to them: "Fatten him up." If he was fat, he said to them: "Make him lean" *Nid* 47b(34) // *Yev* 97a(23) // *BB* 155b(11)

Itpe. 1. to be wholesome: ליכול מר דמיברי משום דבוכרא הוא eat (of the meat) because it is wholesome, since it comes from a firstborn *Tem* 8b(28); **2.** w. ־ל **to get well:** איבר{א}י ליה עלמא he got well *BM* 84b(5; F[1]); *Šeel* 100:3; *Yev* 80a(6)

Lit: Eps, St1 119 [Itpe., mng. 2].

ברי #3 vb. **to remove, penetrate, separate** (denom. < ↓ ברא #2; Sy ܒܪܝ to separate LS 88, Ma ברי pa., itpa. MD 69 [listed s.v. ברא, but v. LS ib.!]) **Pa. to remove, take away:** זיל השתא ברייה go, now, (and) take it away! *Giṭ* 34a(8; HP 62:27)

Af. 1. to permeate: והני מילי דאברי אבל לא אברי לא this refers to where (the blood) permeated (the loaf). But (if) it did not permeate – no *Ḥul* 112a(20); **2. to penetrate:** אי דץ ביה מידי דמברי ליה if he inserted something into it [i.e. the nostril] which penetrates it *ib.* 93b(24; Ar [AC 3:115]); ריאה דמינקבא אף על גב דלא מברי נוקבה לגואי even though the hole of a lung which is perforated does not penetrate to the inside *HP* 201:13

Itpe. to separate o.s.: דאיבראי ממרה because it became separated from its owner *Nid* 50b(14) [expl. ↓ תרנוגלא ברא ib.]

ברי #4 vb. **to eat a meal** (MH ברי hif. J 192) **Pe.:** כי הוה בעי למיברא when he was about to partake of a meal (after fasting three days) *Ḥul* 87a(24); *RH* 21a(16; GRHIntr 59); *Giṭ* 56a(41); דלא איפשר למינקט תרי יומי ותרי לילואתא כדלא ברן it is impossible to go through two days and two nights without eating *Šeel* 126:36; דברא ואכ{י}ל ושתה even though he ate a meal, ate, and drank *ib.* 75:13

Af. to give a meal: כי הוו מברי א{כ}⟨ב⟩לי תותי ארזי הוו מברי they used to give a meal to the mourners only under the cedar trees *Soṭ* 35a(31)

ברי #5 vb. **to quit a claim** (< Arab أَبْرَأَ, بَرَّأَ Wehr 49; JudA ברי af. JDS3 7:26, 69; cf. SA ברי itpe. to be clear of guilt DSA 114) **Pa.:** ובציתיה ובריתיה ונקיתיה ושויתיה אביזאר לפלני דנן לירתיה בתריה I have cleared it, quit its claim, cleansed it, and released it concerning this NN and his heirs (who will come) after him *SŠHai* 5a(6); לברוייה *ib.* 5b(7); 6a(19); 18b(1); *SŠSad* 187:16; 202b:12

Lit: Kut, Studies 424 [Heb]; Greenfield, AKY 498+.

בָּרִי adj. **strong, fat, certain** (↓ √ברי #2, ברי(א)ותא; MH[2] בריא J 192) **1. strong, healthy:** sg.m. *Ket* 50a(37) [≠ ↓ כחיש mng. 2]; אנן הוא דלא ברי נהורין למחזייה it is our eyesight which is not strong enough to see it *BB* 84a(18); נהורא בריא (his) eyesight (was) strong *Qid* 24b(49) [≠ ↓ כחיש]; ברי מזליה his destiny is sound *Tan* 29b(3) [≠ ריע]; והוא דבארי הוא אבל שכיב מרע this is when he is healthy, but if he is mortally ill *HP* 59:30; *TGAs42* 33:24; f. משום דאיתתא בריא טפי because a woman is stronger *San* 69b(29); pl.m. בני בריאי healthy sons *Ket* 61a(1); ינוקי בריאי healthy children *Geon* 119:25; **2. fat:** sg.m. *Nid* 47b(34) [+ //'s; ↓ √ברי #2 af., mng. 3]; f. משום דבריא ושמינא טפי because (this egg) is fatter *Beṣ* 7a(11) [double rdg.]; pl.f. בריאתא *BQ* 118b(39) [of sheep]; **3. certain:** sg.m. בארי (it is) certain *Švu* 42b(19); בארי לי דשומן הוא I am certain that it is fat *Yev* 88a(7); f. בריא וברירא it is certain and clear *TGAs42* 61:5

Y: בָּרְיֵי *Ket* 61a(1; BAYTN 274).

בְּרָיָא n.m. **creator** (↓ √ברי #1 pe. part.; Sy ܒܪܘܝܐ LS 94, Ma בארויא MD 50) sg. גב{ו}ר⟨ו⟩תיה דברייך the might of your creator *BB* 73a(25; MGG 31:15)

בריוני n.m.pl. **outlaws** (< Akk *bārānû* rebel CAD B 103, AIOA 41) הנהו בריוני דהוו בשיבבותיה דר' מאיר certain outlaws who were in PN's neighborhood *Ber* 10a(4); *San* 37a(27); *Tan* 23b(34; M[2]); *ib.* 24a(42; V[17]); אבא סיקרא ריש בריוני דירושלם PN, the chief of the outlaws of Jerusalem *Giṭ* 56a(44); *ib.* 29; 56b(7)

Geon. expl.: וקאח OHP Ber 107:13, i.e. وَقَاح insolent; פריצים חבורה שכולה סורק OHP Giṭ 239:21; Y: בְּריוֹנֵי *Ber* 10a(4; BAYTN 260).

בְּרִיוּתָא, בריאותא n.f. **strength, obesity** (↓ ברי adj.) **1. strength:** sg.cs. בריות גופיה his bodily strength *TGAs28* 3:7; det. בריותא אתחלא בשמאל the strength developed in (his) left (hand) *Bek* 45b(20); בהמה דשויה בריותה an animal whose strength is fit *AnanSch* 23:25; **2. obesity:** sg. *Yev* 97a(23) [≠ ↓ כחישותא]; *BB* 155b(13) // *Nid* 47b(36); בריותא יתירתא excessive obesity *Bek* 3b(30); **3.** perh. **willpower:** sg. קא הדרא מחמת בריותא she retracts (from drinking the potion) because of (her) willpower *Soṭ* 19b(39; V[2]); בריותא דמצוה the willpower of (properly performing) a commandment *OHT Yev* 71:12

Y: בְּריוּתָא BAYTN 190.

בַּרָיְיתָא #1, בריתא, pl. **בַּרָיָאתָא** n.f. ***barraita*, a Tannaitic tradition which was not included in the Mishna** (< [מתניתא] ברייתא external Mishna; ↓ ברא adj., det.f.; JPA ברייה #2 det. DJPA 113) a. alone: sg. ברייתא לא שמיע ליה he had not heard (this) *barraita Šab* 19b(12); *Er* 19b(12); *Giṭ* 45a(1); *Ara* 30a(1); תלתא בבי בבריתא three sections in the *barraita Beṣ* 26b(8); בריתא איפכה תניא the *barraita* learns the opposite [i.e. transposes the names] *Suk* 19b(11); *BQ* 96b(41); שמואל דייק מברייתא PN makes an inference from a *barraita Švu* 38a(16); *BB* 95b(19); pl. כולהי הני בריאתא all of these *barraitot TGHark* 103:22; והנ{ו}⟨ך⟩ בריאתא דתוספתא וספרא וספרי אינון בריאתא דתנו רבנן ולקטונין those *barraitot* of the *Tosefta*, *Sifra*, and *Sifre* are *barraitot* which the Rabbis learnt and collected *IŠGF* 27:9; *ib.* 30:15; 40:1; 47:11; 57:13; b. ≠ מתניתין: sg. ותנן במתניתין ותנינא בבריתא we learnt (it) in our Mishna and we learnt (it) in a *barraita BQ* 92b(40); רב אשי ראמי מתניתין אבריתא PN points out a contradiction between our Mishna and a *barraita Zev* 115a(27); *BM* 18b(13); *AZ* 16b(7)

Geon. expl.: אבל דברים שאינן במשנתינו לא אמרינן בהו תנן שלא אנו שנינום אלא חיצונות הן ומשום הכי מיקריאן בריאתא TGHark 103:28; Voc: בְּרָיְתָא HPP 35:19; Y: בַּרַיְתָא *Ber* 31a(27; BAYTN 226).

בְּרִייתָא #2, abs. **בְּרִיָּה** n.f. **natural state, person** (↓ מרי בירי׳אתא; TA בְּרִיתָא TJ Ezek 1:14, Sy ܒܪܝܬܐ, pl. ܒܪ̈ܝܬܐ LS 94, Ma ביריאתא #1 MD 62) **1. natural state** [lit. creation]: sg. ואם כברייתיה תיזיל ומצלחת if (the lettuce) is in its natural state you should go, and you will be successful *ḤM* 42:1; **2. person:** sg.abs. לא שביק איסי חיי לכל בריה PN makes life impossible [lit. does not leave life] for any person *BM* 92a(26); pl.det. הבה ניהליה דמתבע⟨י⟩א לברייתא give it to him [i.e. the knife to the Angel of Death], for it is required for (killing) people *Ket* 77b(30); *Tan* 24a(19); *BM* 85a(21); *AZ* 20b(24); חיי דבריתא people's lives [i.e. matters of health] *Šab* 82a(11)

Y: בְּרִיָּתָא BAYTN 193.

בְּרִיךְ adj. **blessed** (↓ √ברך pe., pass.part.; TA בְּרִיךְ TO Gen 9:26, Sy ܒܪܝܟܐ LS 96, Ma בריך MD 70) sg.m. בריך רחמנא מריה דהאי ריפתא blessed is the Merciful One, the Master of this bread *Ber* 40b(24); *ib.* 54b(53); בריך רחמנא די יהב אורייאן תליתאי blessed is the Merciful One who gave a threefold teaching *Šab* 88a(14); *ib.* 46b(5); בריך מתייך לשלם blessed is your coming in peace *Ket* 17a(20) // *San* 14a(47); בריך שמיה דקודשא בריך הוא blessed is the name of the Holy One, Blessed be He *Šeel* 1:56; *ib.* 73:32; 108:8; 138:17; אלשדי בריך הוא *Bo* 54:4

Lit: Eps, St1 91 [Šeel]; Y: בְּרִיךְ *Ber* 40b(24).

בְּרִיר adj. **set apart, clear, truthful** (↓ √ברר; Sy ܒܪܝܪܐ LS 88) **1. set apart:** sg.m. מנחה לא בריר קומץ דידה הכא בריר קומץ דידה the handful of the meal offering is not set apart. In this case [i.e. with the showbread], the handful is set apart *Men* 8a(12); *ib.* 11b(37); **2. clear, certain:** sg.m. ומאי דבריר לנא כבר כתבנא we have already written to

you what is clear to us *IŠGF* 105:15; ולא בריר לן מאן הוא it is unclear to us who it is *TGHark* 82:5; *ib.* 106:33; f. ברירא מילתא the matter is certain *ib.* 40:1; 45:34; 48:11; 193:27; מילתא ברירתא היא *ib.* 203:7; 272:17; pl.m. טעמי ברירי distinct reasons *ib.* 276:23; f. ומילי דתוספתא ברירן the matters of the Tosefta are clear *IŠGS* 34:13; **3. truthful** [calque < Arab مُبَرَّز]: pl.m. ולא מפקי לה מישראל אילא בשהדי דברירי קמיהו (the Muslim courts) do not take away money from a Jew except by means of witnesses who are truthful before them *TGAs42* 23:10; *ib.* 14

Y: בְּרִיר *Men* 8a(12).

ברירי interj. **word used in incantation** (shortened form < ↓ שברירי #1 pl.) *Pes* 112a(26) // *AZ* 12b(22)

Lit: Geig, AAC 108; Y: בְּרִירֵי *Pes* ib.

ברישא ↓ רישא n.

בדיתא/בריתא n.f. perh. **mistake** (etym. uncertain) sg. וה(ו)א דרב אשי בריתא היא this (statement) of PN is, in fact, a mistake *Yev* 82a(23); *Pes* 11a(17); *Zev* 100b(19); ברותא *Yev* 21a(24); *Men* 95b(24); *Kar* 14a(51); בדותא *BM* 9a(32); *ib.* 71b(31); 39; *BB* 101b(8); 145a(39)

Geon. expl.: בריתא ... ואלאכר ירידו בה אלקול אלבאטל אלכארג ען אלצואב LPT 149:19 [v. Abramson, ib. 139]; expl. Ar: מקום שטעו חכמים ולא דיברו בהלכה לא רצו לגנותם ולומ' טעו אלא אמרו ברותה כלומ' דעת חיצונית היא Ar [AC 2:166], i.e. ↓ √ברר pa. The exact form and mng. of this word are uncertain. The form בדותא is found in Tractate *Neziqin*, acc. to **HEsP**[2], as well as in other mss. and in the printed editions, but this may be a later etymologizing correction from √בדי. Lit: Bacher, Term 2:20; S. Friedman [forthcoming]; Y: בְּדוּתָא *Šab* 27a(31).

ברך vb. **to bless, recite a blessing** (↓ בריך, ברכתא; Sy ܒܪܟ pa. LS 96, Ma ברך pa. MD 70)

Pe.: ↓ בריך

Pa. 1. to bless s.o.: a. by God: רחמנא ליברכיה לפלניא may the Merciful One bless NN *Ara* 16a(8); *IŠGF* 110:9; b. by humans: ברוכי דלא ברכון לי they did not even bless me *MQ* 9b(13); דניאל דברכיה דריוש מלכא Daniel whom Darius, the king, blessed *Ber* 7a(16); **2. to recite a blessing:** a. alone: ליבריך מר recite the blessing *Ber* 46a(7); חטוף ובריך recite the blessing (of grace after meals) quickly [i.e. before another does it] *ib.* 53b(42); ברוכי לא מברכינן we do not indeed recite a blessing (on the *sukka*) *Suk* 47a(15); וליבריך הטוב והמטיב let him recite the blessing הטוב והמטיב *San* 42a(3); *RH* 28b(30); *Meg* 21b(44); *Ket* 8a(30); *Ned* 49b(41); *Men* 43b(50); באעי מיהדר ברוכי he is required to recite a blessing again *HP* 188:5; *ib.* 208:9; *Anan* 17:22; b. w. על/א׳- upon s.t.: אורז לא מברכינן עילויה בורא מיני מזונות we do not recite upon rice the blessing for baked items *Ber* 37a(27); *Pes* 107a(36); מברך עליה ושתי ליה he recites a blessing upon it and drinks it *Er* 40b(27); *Anan* 18:9; c. w. -ל for s.o.: בריך לן recite a blessing for us *Ber* 48a(28); **3.** euph. **to blaspheme** [cf. BH ברך pi. 1K 21:10; etc. HAL 153, mng. 6]: לישנא דברוכי an expression of blaspheming *San* 56a(11) [w. ref. to נֹקֵב Lev 24:16]

Itpa. to be blessed: כי היכי דתיתברך דביתהו so that his wife should be blessed *Ber* 51b(5; **P**); נהרא מכיפיה מתבריך a river is blessed from its banks *Šab* 65b(6) [+ //'s; ↓ כיפא #2 mng. 1]

בִּרְכְּתָא, pl. **בִּרְכָּאתָא** n.f. **blessing, grace after the meal** (↓ √ברך; Ma בירכתא, etc. MD 63, Sy ܒܘܪܟܬܐ LS 96) **1. blessing:** sg. איכו השתא מנעתן מהא ברכתא if, indeed, (I had not come) now, you would have deprived me of this blessing *Ḥag* 5b(41); כולהי חדא ברכתא אריכתא נינהי all of them are (considered as) one 'long' blessing *Pes* 103b(15) [v. RaḤ]; ברכך ברכתא דברכינהו קדשא ב'ה לישראל he blessed you with the blessing with which God blessed the Jews *MQ* 9b(26); *Meg* 27b(46); pl. הנך כולהי ברכאתא נינהי all of those (statements) are blessings *MQ* 9b(15); **2.** esp. **grace after the meal** [calque < MH[2] ברכה (לאחריו) Ber 41b(21)]: sg. וניפקו כולהו בברכתא דריש גלותא let them all fulfill their obligation with the exilarch's grace *Ber* 50a(37); לא סגי לן בלא ברכתא we must have a grace *ib.* 48a(21); כסא דברכתא the cup (of wine) of the grace *ib.* 51b(8); *Pes* 103a(28); *Suk* 49b(14; **M**[2]); *Ber* 51b(17) [↓ נבגא]

Y: בִּרְכְתָא *Ber* 34a(24; BAYTN 193).

– בִּרְכַּת מְזוֹנָא n.f.cs. **grace after the meal** (calque < MH בִּרְכַּת הַמָּזוֹן MSoṭK 7:1, J 195) sg. *Ber* 43a(2); *ib.* 39; 46b(48); 49a(39); 51b(6)

Y: בִּרְכַּת מְזוֹנָא *Ber* 43a(2).

ברם vb. perh. **to weave** (cf. Arab برم to twist a rope Wehr 55) **Pe.:** חוטי זהב דשרשרת על ג' (כד)(בר')ימין the gold threads of the chain [v. Ex 28:14] are woven threefold *Anan* 8:22

Itpe. to be woven: וכל ארוסה על ג' מי(כד)(בר')ים each cord (of the fringes) is woven threefold *ib.* 20

Lit: Eps, Stl 74. Because of the fact that the form is emended here and the rt. is attested only in Arab, this entry is doubtful.

בְּרַם conj. **but** (perh. < בר + מא; TA בְּרַם TO Gen 7:23, Sy ܒܪܡ LS 97) a. BT [archaic]: ברם סבא דיהודאי כך אמ' but the elder of the Jews says so ... *BB* 58b(3); b. Geon.: ברם צריך את למילף but you need to learn *Šeel* 1:49; *ib.* 2:25; 74:23 [and *passim* in this text]; *SOZ* 84:12

The phrase in *Šeeltot* is often abbreviated to ברם צריך, e.g. *Šeel* 65:21; *ib.* 103:44; or just ברם *Geon* 372:6; *TGHark* 191:26 [v. Eps, Stl 90]; Y: בְּרַם *Ḥul* 56a(22).

בִּרְסָם n.m. **pleurisy** (< MIr *barsām [cf. NP *bar* breast + *sām* swelling, disease PED 166, 643]; Sy ܒܪܣܡܐ LS 97, Ma בארסאם MD 51, > Arab بِرْسام PLAr 44) sg. לברס(ו)(ם) *Giṭ* 69a(41) [followed by a medication]; משום (ד)קשי לברסם משתיא קשי לברסם (one should not drink froth) because it causes pleurisy. Drinking (it) causes pleurisy *Ḥul* 105b(31); *ib.* 33

Lit: Fl, TMW 1:288; Geig, AAC 107; Tel 36; Y: בִּרְסָם *Giṭ* ib.(BAYTN 223).

ברץ vb. **to bore** (↓ √ברז, בירצא; Sy ܒܪܨ LS 98) **Pa.:** וברצוה עד דשפייא they bored a hole in it [i.e. the barrel] until it poured out (the wine onto his hand) *AZ* 59b(6; **JAr** [AC 2:198])

Lit: Eps, Stl 116.

ברק vb. **to flash** (↓ ברוק #2 adj., ברוקתא, ברקא #1, ברקתא; Sy ܒܪܩ LS 98, Ma ברק MD 70) **Pe.:** ברקא תקיפא דברק בעננא strong lightning which flashes in the cloud *Ber* 59a(27; **F**); *Bo* 14:8 [↓ ברקא]

[ברק ↓ ברוק #1 n.]

1# בַּרְקָא n.m. **lightning flash** (↓ √ברק; Sy ܒܪܩܐ LS 98, Ma בירקא MD 63) sg. ברקא תקיפא דטריק בעננא a powerful lightning flash which strikes in the cloud *Ber* 59a(25); ברקא יחידאה an individual lightning flash *ib.* 32 [expl. MH בְּרָקִים Mib. 9:2]; ברקא חיוורא white lightning *ib.*; ברקין כי ברקא flashing like lightning *Bo* 14:8; pl.abs. ברקין *ib.* 78:5

Y: בַּרְקָא *Ber* 59a(25; BAYTN 78).

2# ברקא n.m. **(uncertain**; perh. balustrade, attic; cf. Ma באדקא #1 pen, stable MD 51) sg. ההוא בארקא דהוה בי רב הובי a certain ... which was in PN's house *Er* 15a(44); ברקא חלילא hollow ... *BB* 61a(7; **HHP** 94:27)

Geon. expl.: מגדל העושין בחומה והו חלול מבפנים ואם רצה פותח לו פתח לחוץ ומשתמשין בו ברוקא בלשון ישמע' TGAs42 138:4; אוי(ו)סטונה GnK5 171:21, i.e. أُسْطُوَانَة column. Lit: Geig, AAC 108: perh. < P; v. Fl, Levy 1:288.

3# ברקא ↓ בארג #1 n.

בַּרְקַרְקְתָא n.f. **frog** (< בר אקרוקתא; ↓ אקרוקתא) sg. *BB* 74b(15; MGG 51:6) [in mnemonic]

ברקתא n.f. **type of demon** (lit. cataract; Ma ברקתא MD 62) pl. בירוק זאכרא וניקובתא the male and female *b.*-demons *Bo* 88:2; *ib.* 5; 7; 9

ברר vb. **to set aside, choose, clarify** (↓ בריר; BH ברר #1 HAL 155) **Pe.** (a/u) **1. to set aside:** ליברור חד מינייהו לבהדי כלב let him set aside one of them [i.e. the lambs] as equivalent to a dog *Bek* 57a(12); ונברור ארבעה זוזי ונישו(ר)(ד)י בנהרא let him set aside four *zuzim* and throw (them) into the river *Yom* 55b(18); **2. to prove:** זיל ברור אכילתך go (and) prove your use of the property [i.e. that you had possession of the property for three years] *BB* 29b(24) // *ib.* 159b(36)

Pa. 1. to choose: אזלי וברורו להו בי דינא אחרינא they went and chose another court for themselves *San* 23a(26); **2. to clarify:** מיתה ליכא לברורי' גירוש' איכ' לברור' it is not possible to clarify (a case of the husband's) death. It is possible to clarify (a case of) divorce *Ket* 22b(35); רבי אמי מאיתמל הוה בדיק ולמחר הוה מבריר לה למילתא PN used to check (for a blemish on a firstborn animal) on the day before (the festival), and on the following day he would clarify the matter *Beṣ* 27a(34; HP 5:15); *IŠGF* 57:4; *TGHark* 106:12; *ib.* 192:2; לברורי חושבאניה to clarify his account *ib.* 275:33; ברריה לנא clarify it for us *NDGR* 97:17; pass.part. וכד מבררא הדא מלתא when this matter is clarified *ib.* 225:2; **3. to quit a claim** [↓ √ברי #5 pa.]: פיציתיה ובירירתיה ושו(י)פ(י)תיה I

indemnified him, quit his claim, and satisfied him *TGHark* 186:31

Itpa. to be clear, clarified: ואתברר לנא it was clear to us *SŠHai* 13a(12); *SŠSad* 268:7; *TGAs42* 72c:5; *ib.* 79b:24; *Geon* 270:7; דאיברר ליה עשירי it was clear to him (that this animal was) the tenth (and was designated for the tithe) *Bek* 59a(14); *ib.* 59b(10); *MQ* 10b(39; Sidra 9 158:18); כיון דאיתבררא מילתא בבי דינא כמאן דאיתבררא באנפיהו דאמי since the matter was clarified in court, it is as if it were clarified in their presence *TGHark* 111:26; *ib.* 112:1; 167:10; *TGAs42* 70:24; *ib.* 78:20

Lit: Kut, Studies 424 [Heb; Pa., mng. 3].

בְּרַתָּא #1, abs. בְּרַת, cs. בַּת, pl. בְּנָתָא n.f. **daughter** (↓ בר ברתא; TA בְּרַתָּא TO Gen 30:21, בַּת־ Lev 18:9, pl. בְּנָתָא ib. 6:1, Sy ܒܪܬܐ, cs. ܒܪܬ, pl. ܒܢܬܐ LS 93, Ma בראתא, cs. בראת, pl. בנאתא MD 70) sg.abs. ברת *SŠHai* 5b(4); cs. בת *Ber* 6a(16); det. ברתא *Meg* 12b(43); pl.abs. בנן *Ket* 23a(44); cs. בנת *HP* 143:8; det. בנאתא *BM* 39b(11);- **1. daughter:** a. general: sg. ר׳ עקיבא הויא ליה ברתא PN had a daughter *Šab* 156b(19); *MQ* 9b(46); אפלו ברתא נמי לא חסריה רחמ׳ the Merciful One did not also make him want even for a daughter *BB* 141a(21); דיקלא לברת a date palm is for my daughter *Ket* 109b(34); *BB* 132b(16); למזבן נדוניא לברתיה to purchase a dowry for his daughter *Tan* 24a(25); תא נסיב ברתאי come (and) marry my daughter *Qid* 71b(5); ברתיה דקיסר the emperor's daughter *Tan* 7a(53); *San* 93a(39); *Ket* 61a(5); ברתא דליה *Anan* 101:4; pl.abs. שבע בנן seven daughters *Yev* 83b(15); בנן דמוריין אינון they are the daughters of a scholar *Ket* 23a(44; V[5]); det. ההיא סבתא דהויא לה תלת בנאתא a certain old woman who had three daughters *BM* 39b(10); קטל ביבי בנת PN killed my daughters *MQ* 9b(48; Sidra 9 152:2); שבע בנתך your seven daughters *Pes* 116a(8); *Ber* 56a(20); בנתיה דרב נחמן *Giṭ* 45a(36); *Šab* 65a(36); *Ket* 23a(45); אורייתין כשרן בנתין לא כשרן are our teachings of the Torah worthy (and) our daughters are unworthy (for you)? *Qid* 71b(7); *Bo* 64:20; *ib.* 78:8; b. in PN's: sg.cs. בת פלניתא *Giṭ* 35a(48); *SŠHai* 13a(17); בת ניונדוך פושבי *Bo* 5:1; *ib.* 13:3; 24:1; 54:2 [and *passim* in these texts]; **2.** cs. in var. phrases: **a. having the ability, capable:** sg. בת איתרוסי היא a betrothable woman *Giṭ* 43a(43); *ib.* 78a(38); חצר דבת נטירותא היא a courtyard which can be guarded *BM* 81b(34); בהמה דבת מקדש היא an animal which can become sanctified *Ara* 5b(13); איתתא אחריתי בת בני another woman capable of having children *HG2* 239:67; **b. being of age:** sg. בת תלתא יומי three days old *Giṭ* 67b(22) [of a fever]; בת תמניא יומי *Anan* 57:24; בת שתא a year old *Soṭ* 43b(47); בת מאה שנין one hundred years old *AZ* 28b(25) [of a tube]; *Šab* 152a(38); **c. of a particular place:** sg. ההיא בת מחוזא a certain woman of GN *Ket* 54a(31); נטלא בת מחוזא the *n.*-measure of GN *Giṭ* 69a(42); **d. having the property, being in the category:** sg. ארוסה בת משתיא היא is a betrothed woman in the category of drinking (the potion of the *soṭa*)? *Yev* 58a(30); *ib.* 110a(44); *Ket* 36b(9); דלאו בת חיובא היא she is not obligated [lit. in the category of obligation] *Suk* 42a(25); *BM* 10b(33); בת פירעון a woman entitled to receive payment *ib.* 7b(26); *Ḥul* 81b(2); *ib.* 123b(14); *Bek* 12b(15); *Ara* 8b(10); *Men* 41a(31); **e. having the length, capacity:** sg. נרגא בת עשר אמין a ten-cubit long ax *Ber* 54b(27); חלתא בת תרי כורי a basket with a capacity of two *kors Šab* 35a(3); *BB* 90b(5); **f. having the value:** בת דנקא having the value of a *danak Švu* 37a(18); *Kar* 22b(27); **3.** cs. as first element of PN's [cf. P names ending in *-duxt* Justi 492]: רב יעקב ברה דבת יעקב *Šab* 103a(45); מרי ברה דבת שמואל *Suk* 46a(18); בת רב חסדא *Ket* 65a(32)

Y: בְּרַתָּא *Šab* 156b(19; BAYTN 1).

– בַּת אַבָּא n.f. **paternal sister** (↓ אבא #1; Sy ܒܪܬ ܐܒܐ PSm 579) sg. בין בת אבוי ואימיה [בין בת] אבוי ולא בת אימיה whether a paternal and maternal sister (or) whether a paternal sister and not a maternal sister *AnanSch* 19:5; *ib.* 6

– בַּת אַחָא n.f. **fraternal niece** (↓ אחא) sg. בת אחוה *Yev* 97b(9; O[2])

Y: בְּרַת אְחוּה *Yev* ib.

– בַּת אַחָא דְאַבָּא n.f. **daughter of a fraternal uncle** (↓ אחא) sg. *HP* 147:9

– בַּת אֲחָתָא n.f. **sororal niece** (↓ אחתא) sg. בת אחתיך אנא I am your sororal niece *Yev* 97b(6); דאי ניחא לה לאשתו דנסיב ליה לבת אחתא בהדה if his wife wants him to marry her sororal niece together with her *Anan* 106:4; *ib.* 105:25; 109:8; 12; 14

– בַּת אִימָּא n.f. **maternal sister** (↓ אימא) sg. בת אימיה *AnanSch* 19:6

– בְּנָת אָסָא n.f.pl. **myrtle berries** (Sy ܒܢܬ ܐܣܐ Pfl 50, LS 94, MH[2] בנות הדס PT Orla 60c[64]) *HG1* 95:47

Lit: Eps, St1 250.

– בַּת אַרְעָא n.f. **gout** (lit. daughter of the earth; ↓ ארעא) sg. *Šab* 65a(30) [expl. MH צִינִית MŠab 6:6]

Y: בַּת אַרְעָא *Šab* ib.

– בַּת בִּירְתָא n.f. **channel** (< Akk *birītu, birtu* balk bet. fields and gardens CAD B 252) sg. דפסקינהו בבת בירתא he divided them [i.e. the water] into the channel *Ḥul* 106a(21); *ib.* 22; 28

Expl. Rashi: חריץ קצר והמים פונים שם; Y: בַּת בִּירְתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 35).

– בַּת בְּרָא n.f. **granddaughter** (Sy ܒܪܬ ܒܪܐ PSm 584) sg. ואי נסיב בת כלתו הוה ליה כי דקא נסיב בת בריה if he marries the daughter of his daughter-in-law, it is as if he married his granddaughter *AnanSok* 1:23

– בַּת בְּרַתָּא n.f. **sororal granddaughter** (↓ ברתא #1) sg. שקליה לבת ברתיה אותבה אכפיה he took his granddaughter and placed her on his shoulders *Qid* 81b(46); חלבס ליליתא בת ברתה דזורני ליליתא *Bo* 12:6; *ib.* 13:5; 20:5; 58:11; 62:3

Y: בַּת בְּרַתָּא *Qid* ib.

– בת גושתא n.f. **small siphon** (↓ גושתא) sg. *AZ* 72b(26); *ib.* 32

– בַּת הָכֵי n.f. **one who is capable** (↓ הכי ,בר הכי) sg. ארא בהמה בת הכי היא a decoy? Are cattle capable (of bringing other animals)? *San* 25b(26); בת לאו בת הכי היא a daughter is not capable of (carrying out) such a thing *BB* 110b(16)

Y: בַּת הָכֵי *San* ib.

– בַּת יוֹמָא n.f. **same day** (↓ בר יומ־; Sy ܒܪܬ ܝܘܡܐ PSm 588) sg. גבינתא בת יומא cheese (made) on the same day *Šab* 134a(19); אישתא בת יומא a fever of the same day *Šab* 66b(37); *San* 47b(19); מידע ידיע דבת יומא אסירא it is certainly known that an egg (laid) on the same day is prohibited *Beṣ* 4b(7); *Yom* 69b(30; MGG 130:3); כתוב על ביצה בת יומא write on an egg (laid) on the same day *ḤM* 45:22; *ḤMGas* 94:9; בת יומיה *AnanSch* 7:3

Lit: TMW 1:275; Y: בַּת יוֹמָא *Šab* ib.

– בְּנַת יִשְׂרָאֵל ,בַּת יִשְׂרָאֵל, pl. n.f. **Jewish woman** (↓ בר ישראל) sg. ולמינסב בת ישראל with regard to marrying a Jewish woman *HP* 45:15; pl. כי אתיאן בנת ישראל למטבל when Jewish women come to immerse themselves *BM* 84a(30; MGG 826:13); *Ber* 20a(23; MGG 826:10)

– בַּת מְזִגָא חַמְרָא n.f. **a bird** (lit. daughter of a wine pourer; ↓ מוזגא חמרא) sg. *Ḥul* 63a(1)

Y: בַּת מְזִגָא חַמְרָא *Ḥul* ib.

– בַּת מַזְּלָא n.f. **destined woman** (↓ מזלא) sg. האי (מאי) ׳נמי׳ מתרמיא ליה בת מזליה this one also has a woman destined for him *Bek* 8b(27)

Y: בַּת מַזְּלָא *Bek* ib.

– בַּת מִינָא n.f. **one who belongs to the same group or type** (↓ מינא ,בר מינא) sg. אי דנסיב בת מינה if (the Egyptian proselyte) married (a woman) of the same group *Yev* 78a(2); *ib.* 45a(48); 110b(49); עינבתא בת מינה a grape of the same type *AZ* 28a(40)

– בַּת מַלְכָּא n.f. **princess** (↓ מלכא) sg. נסיב בת מלכא he married a princess *BB* 3b(46); *Soṭ* 12b(14)

– בַּת נִירָא n.f. **portion of weaving apparatus** (↓ נירא #1, כורא #2) sg. תרתי בבת נירא וחדא ב(בי)(כו)רא two (threads) in the weaving apparatus and one in the pole *Šab* 105a(44)

[– בת נעמיתא ↓ בר נעמיתא n.]

– פת עינא ,בַּת עֵינָא n.f. **pupil of the eye, hole in the millstone** (↓ עינא #1) **1. pupil of the eye:** sg. פת עינא *Bo* 123:4; **2. hole in the millstone:** sg. *MQ* 10a(40) [w. ref. to expl. of MH מְכַבְּשִׁין Mib. 1:9 as widening of the hole through which the wheat flows; ↓ √רווח af., mng. 1]; *ib.* 47

Y: בַּת עֵינָא *MQ* ib.(BAYTN 15).

– בַּת צִידְעָא ,בַּת צִידָּא n.f. **hair along the**

temple (↓ צידעא) sg. *Šab* 80b(22) [expl. MH כילכול Mib. 8:4(Bab.); v. infra]; *ib.* 25; *BB* 60b(42) [Var: בת צידא Ar (AC 2:212), acc. to Geon. resp.]

Geon. expl.: ‹בת› צידעא כשאשה קולע[ת שערה כולו משיירת מ]מנו דבר מועט בין אוזנה לפדח[תה] כנגד צידעא ומביאה סיד טרוף ש[הוא חבוט ... ו]טחה את אותו סער [והוא נקרא] בת צידעא ואינה קולעת אתו וסדים מצידו מקום אחד דק TRN 619:5; אלא [מטילה אותו כנגד פניה] כמו חוט ונקרא בת צידעא OHP Šab 39:26; Y: בַּת צְדָעָא *BB* ib.

– **בַּת קָלָא** n.f. **voice, sound** (↓ 1#קלא; Sy ܒܪܬ ܩܠܐ LS 94, MH^2 בת קול J 200) sg. נפקא בת קלא ואמר' ליה a voice went out and said to him *Ket* 77b(29); *BB* 3b(39); *ib.* 73b(30); *San* 96b(13); *ib.* 20; *Bo* 18:10

Lit: Lieb, Greek 294+; Y: בַּת קָלָא *Ket* 77b(29).

– **בַּת שָׁתְיָא חַמְרָא** n.m. **a forbidden bird** (lit. daughter of one who drinks wine) sg. *Ḥul* 62b(36)

Y: בַּת שָׁתְיָא חַמְרָא *Ḥul* ib.

– **בַּת תְּיהָא** n.f. **hole (in a barrel) for sniffing/smelling** (↓ בר תיחא, תיהא) sg. *AZ* 66b(5)

Y: בַּת תְּיהָא *AZ* ib.(BAYTN 13).

2#בראתא, בְּרָתָא n.m. **juniper** (Sy ܒܪܘܬܐ LS 98, Akk *burāšu* CAD B 326) sg. *RH* 23a(20) // *BB* 80b(40) [expl. MH ברוש ib.; Var: בראתא MGE 575:20]; אכיף ימא סיסני בראתא on the seashore there are branches of the juniper tree *Pes* 4a(12; OHT ib. 3:6); אבראתא *AZ* 29a(14; P^{1}TGHark 23:7)

Geon. expl.: אבראתא הוא בא מן הברוש ובטיית אלאבהל TGHark 23:7, i.e. الأَبْهَل; OHP Pes 137:14; Lit: Löw, Flora 3:33+; Y: בְּרָאתָא *Pes* 4a(12; BAYTN 41).

בשוי ↓ **שוי** adj.

בשל vb. **to cook, roast, suppurate** (↓ בושלא, בישולא, מבשל, תבשילא; Sy ܒܫܠ to boil, melt LS 99, Ma בשל to cook, boil, roast MD 71) **Pe.**, pass.part. **1. cooked:** דאי לא הוה מהפיך ביה הוה בשיל בתרתי שעי והשתא קא בשיל בחדא שעתא if he had not turned it over it would have been cooked in two hours. Now it is cooked in one hour *AZ* 38a(35); *Giṭ* 69a(43) [↓ אנשדור]; בשיל ולא בשיל partially cooked *Šab* 18b(21); *Er* 29a(1); *San* 70a(21); **2. roasted, baked:** דלמא לא בשיל שפיר lest (the flour) not be roasted well *Pes* 39b(41); *AZ* 38a(33) // *Men* 57a(7) [↓ √הפך pa., mng. 1]; בשיל ולא בשיל partially baked *TGAs42* 160:15 [expl. MH מצה נא Pes 37a(38)]; ריפתא דלא בשילא שפיר bread that is not baked well *HP* 15:15

Pa. 1. to cook: בשיל לי קדרה בשבתא cook me a potful (of food) on the Sabbath *Yev* 121b(50); *Beṣ* 14a(13); *Ber* 37a(27); *HP* 15:9; בשילי תרין טלפוחי cook two lentils *Ned* 66b(33); *Giṭ* 69a(33); *AZ* 76a(24); *Ḥul* 98b(4); לישנא דבשולי *San* 69a(10) [expl. BH יָזִד Ex 21:14, w. ref. to וַיָּזֶד Gen 25:29]; מיפא ובשולי to bake and to cook *BB* 13b(26); *Anan* 71:13; ריבעא דבישרא כמה חלבה בעי לבשולי how much milk is required (to cook) a quarter (of a *litra*) of meat? *Ḥul* 110a(9); pass.part. ארוזא ... כי מיבשל וכי אפי rice when cooked and when baked *HP* 191:13; **2. to boil:** אדמבשלי ליה מיחמע while they are boiling it, it becomes leaven *Pes* 39b(35); pass.part. חמרא מבשלא boiled wine *AZ* 30a(22) [cf. MH^2 יין מבושל AZ 29b(53)]; **3. to suppurate:** לבשולי *Giṭ* 69a(37) [of a pustule]

Itpa. 1. to be cooked: כל מילתא דמתבשלא ביה ריפתא תבשיל קרי ליה (the *Tanna*) calls anything in which bread can be cooked 'a cooked dish' *Ned* 49a(19; V^2); **2. to be boiled:** משום דאיבשיל פקע ליה איסוריה because (the wine) was boiled its prohibition was canceled *AZ* 29b(52)

Geon. expl.: אל אנצאג OHT Giṭ 155:22, i.e. إِنْضَاج suppuration [Pa., mng. 3]. The mng. of this rt. in לבשולי מאנא *AZ* 38a(30) is unclear since the mng. of the object heated, the סיכתא [peg, plowshare, etc.] and the material from which it is made [cf. Rashi, RaḤ] cannot be determined.

בשלמא ↓ שלמא

בשקר vb. **to recognize, claim** (Ma בשקר to search, recognize MD 71, LJLA בשקר Weiss 94[Tg2Jb]) **Quad. 1. to recognize:** דבק בבליתא באפותיה חלף קמיהו ולא בשקרוה he stuck a rag on his forehead, passed in front of them, and they did not recognize him *Yev* 120a(40; O^{2}Ar [AC 2:208]) [Var: אישתמודעוה M^{3}Ar (ib., א"ס)]; ארפסינהו לעייניה חזייה בשקריה he opened his eyes wide, saw him, (and) recognized him *Bek* 36b(14; L^1) [cf. Tos ad loc. and Ma חזון ובאשקאר MD ib.]; ולא מבשקר ליה (Abraham) does not recognize him (since he hid his circumcision) *Er* 19a(33); **2. to claim:** מדלא קא מבשקר אלא חמשי' האי ריעא טפי since he only claims fifty (of the one hundred *zuzim*), this (claim) is severely worsened *BM* 116b(30; **F^{1}M**)

Lit: Geig, AAC 109, rejects P etym.; Shaked, Elements 151, suggests poss. P etym.; Ros, TI 95^{34}.

בַּשְׁשׁ n.m.abs. **Syrian rue** (*Peganum harmala*; ↓ שברא, פיגנא; Sy ܒܫܫܐ LS 98, Asaf 155:49) sg. לית דין צריך בשש this (bread) does not need Syrian rue (as a condiment) *Ber* 40a(15)

Lit: Löw, Flora 3:509; Y: בַּשְׁשׁ *Ber* ib.

בשר vb. **to proclaim** (JPA בשר DJPA 116) **Pa.:** מאי קמבשר להו נביא לישראל what is the prophet proclaiming to Israel? *RH* 4a(32)

בַּתָּאָה*, pl. **בַּתָּאֵי, בַּתָּיָא**, n.m. **layman** (*nisbe*-form < *בַּתָּי [↓ 1#ביתא pl.] Nöld, MG 142; Ma גובריא באתאייא married men MD 51) pl. עשרה מן בתייא דאתרא ten of the laymen of the place *Anan* 113:16; *ib.* 20; 116:6; בתאי כולהון all of the laymen *TGAs28* 76:3; *TGAs27* 33:13; ופסקו בתאי ביניהון the laymen decided among themselves *TGHark* 275:26; *ib.* 29; 31; 276:6; *IŠGF* 111:2

Lit: B.M. Lewin, IŠGIntr XXIII; IŠG 111$^{\aleph}$.

[בתוותא ↓ **ביניא** n.]

בְּתוּלְתָּא n.f. **virgin, woman who has not given birth** (TA בְּתוּלְתָּא TO Gen 24:16, Sy ܒܬܘܠܬܐ LS 99) **1. virgin:** sg. ליכא בתולתא דבצירא משבעה there is no virgin who is less than seven [i.e. has less than seven days of a marriage celebration] *Ket* 7b(7); *ib.* 16b(43); פלניתא בת פלוני בתולתא NN, daughter of NN$_2$, the virgin *SŠHai* 2a(4); קלא דאיתתא בתולתא דימחבלא ולא ילדא the voice of a virgin woman who is in travail and does not give birth *Bo* 15:9; pl. כמה בתולאתא *Yom* 19b(52; MGG 116:15); *HP* 41:4; **2. woman who has not given birth** [cf. MH נשים בתולות MRŠJ 44:14; בת ישראל בתולה HG3 293:64]: sg. וארמלא דנסיב בתולתא a widower who is married to a woman who has not given birth *HG2* 501:26; pl. ואי אית ליה עשרה בוכרי מעשר נשי בתולתא if he has ten firstborns from ten women who have not (previously) given birth *HG3* 290:19; בני בתולתא sons of women who have not (previously) given birth *Bo* 78:10

Lit: N.Z. Hildesheimer, HG3 290^1; Y: בְּתוּלְתָּא BAYTN 179.

בָּתַר prep. **after, behind**, conj. **after** (↓ בתרא; TA בָּתַר TO Gen 10:32, Sy ܒܬܪ LS 56, Ma באתאר MD 51) **I.** prep., w. suff.: 1sg. בתראי *BQ* 36b(22); 2m. בתרך *AZ* 10b(10); 3m. בתריה *Er* 27b(40); 1pl. בתרנא *SŠHai* 12a(2); 3m. בתריהון *Dec* 10:20; בתרייהו *Ket* 67b(38);- **1. after:** a. spatial: לקוטי בתר לקוטי gleaners after the gleaners *BM* 21b(37) [expl. MH נְמוֹשׁוֹת MPea 8:1] // *Tan* 6b(8); אחדיה לבבא בתריה he closed the gate after him *San* 26a(57); וכת' בתריה it is written (in Scripture) after it *Pes* 49a(45); *Yom* 38b(26); לא סדרינן למסכאתא חדא בתר חברתא he did not recite the tractates one after the other *IŠGF* 32:4; b. temporal: בתר שבתא after the Sabbath *Pes* 106a(30) // *Giṭ* 77a(20); בתר תריסר ירחי שתא after a full year *AZ* 34a(24); יונה בתר דוד ושלמה הוה Jonah was after David and Solomon *Tan* 17a(10); תגרא בתר תגרא (selling to) one dealer after another *BB* 91a(9); זיקא דבתר מיטרא wind following rain *Tan* 3b(32); זימנא וזימנא דבתר זמנא a fixed time and a fixed time after (another) fixed time *BQ* 113a(13); בתר כל שעתא ושעתא דדייב after each and every time that he has a gonorrheic discharge *Anan* 24:28; *ib.* 39:3; 77:19; *IŠGF* 61:3; *ib.* 77:15; 89:15; ירתאי בתראי my heirs after me *SŠHai* 8b(2); c. in adverbial phrases: מקמי הכי או בתר הכי beforehand or afterwards *Šab* 129b(30); *Ket* 69a(25); *San* 93a(4); *Ḥul* 111b(39); בתר כן afterwards *BB* 40b(21); *SŠSad* 209:10; *ḤM* 42:10; **2. according to:** סכינא בתר קתא וכיסא בתר שנאצי (the ownership of) a knife is according to (where) the handle (lies), a money bag is according to (where) the laces (lie) *BM* 26a(3); **3.** w. var. vbs.: a. √1#אזל pe. to follow, pursue [Sy ܐܙܠ ܒܬܪ PSm 626]: 1) general: איניש איניש בתר חמאריה אזיל each person follows his donkey [i.e. if the donkey belongs to a pagan, the donkey driver is also assumed to be a pagan] *BM* 32b(44); בתר עניא אזלא עניותא poverty follows a poor man *BQ* 92a(52) [+ //'s; ↓ עניותא]; בתר ערבא אזלי they pursue the guarantor (first) *BB* 173b(10); חזאי אנא דבתר רישא גופא אזיל I saw that the body follows the head [i.e. one should follow one's predecessors] *Er* 41a(27); 2) in legal contexts: בדיני נפשות מי אזלינן בתר רובה do we follow the majority in capital cases? *San* 69a(28);

כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא אזול רבנן בתר דשכיחא לקולא (in) any matter which is (both) frequent and infrequent [i.e. it has a frequent and infrequent use], the scholars followed the frequent (one even) for leniency *Šab* 78a(9); *Pes* 26a(2); *Yom* 83a(17); *Yev* 117b(32); זיל בתר מעיקרא/בסוף follow the original/final status *Ket* 52a(34); *BQ* 17b(48); *Pes* 7a(37); b. √אתי pe. to follow [Sy ܐܬܐ ܒܬܪ PSm 626]: שבוק מתני׳ ותא בתראי forsake our Mishna and follow me [i.e. my opinion] *BQ* 36b(22); *Kar* 19b(49); הוה קא סריך ואתי חיויא בתרה (when she removed the garment from the slit) the snake was adhering and following it *Šab* 156b(25); c. √בדק pa. to investigate: ↓ √1# בדק pa., mng. 1; d. √גנב pe. to steal from s.o.: ↓ √גנב pe., mng. 1; e. √גרר pe., pass.part. to be enticed: ↓ √גרר pe., mng. 3; f. √טעי pe. to go astray after s.o. else's beliefs: ↓ √טעי pe., mng. 4; g. √משך itpe. to be attracted to s.o.: ↓ √1# משך itpe., mng. 3; h. √נפק pe. to go out after s.o.: נפק בתריה *Ḥul* 7b(21); *Ket* 67b(38); i. √עיין pa. to search: ↓ √עיין pa., mng. 7; j. √עלל pe. to enter behind: אתו דלא עיליתו בתר ערסא you who do not enter behind the bier *MQ* 22a(10); *Ber* 62a(14); k. √רדף pe. to pursue: וקומו [= וקמו] ורדפו בתריה they set out and pursued him *Bo* 76:6; l. √רהט pe. to run: רהט בתרי׳ גמלא פריצא a licentious camel ran after him *Ber* 54a(38); *Šab* 30a(35); *AZ* 18b(11); *Ḥul* 52b(40); m. √שדי to place in a category: ↓ √1# שדי pe., mng. I.8d; n. √שדר pa. to send for s.o. [↓ אבתר usage b; Sy ܫܕܪ ܒܬܪܗ PSm 626]: שדר שליח׳ בתריה he sent a messenger for him *Qid* 66a(18); **II. conj.:** בתר דבעיא הדר פשטה after he asked it, he then explained it *Šab* 23b(17); *Qid* 9b(3); *San* 10a(16); בתר דשכיבא סבתא אתא בעל קא תבע after the grandmother died, the husband came claiming (the property) *BB* 125b(3); *San* 30b(11); *Ḥul* 91b(16); *Nid* 36b(45); ר׳ יוחנן בתר דמצלי אמ׳ הכי after PN used to pray the *těfilla*, he used to say so ... *Ber* 16b(46); מחיבא למספר בתר דדאכיא שבעה יומי (a menstruous woman) is required to count seven days after she is clean *Anan* 42:7; *ib.* 77:4; *AnanSch* 21:12; *IŠGF* 19:17; *ib.* 121:3

Y: בָּתַר *Ber* 16b(43; BAYTN 336).

– **בָּתַר שַׁבְּתָא** n.m. **Sunday** (calque < MH אַחַר הַשַּׁבָּת MMegK 1:1, GeonH HR 64:15; ↓ שבתא) וממעלי שבתא לבתר שבתא from Friday to Sunday *BQ* 113a(24)

Y: בָּתַר שַׁבְּתָא *BQ* ib.

– **דְּבָתַר־** n.m. **the following, next one** (Sy ܕܒܬܪܗ 1Ch 26:10, JPA דבתר־ DJPA 139) a. alone: ודבתריה ודבתריה and the next one [i.e. verse] and the next one *HP* 182:23; b. w. an antecedent: הללו יה דבתריה ריש פיסקא the following הַלְלוּ־יָהּ is (written at) the beginning of a biblical section *Pes* 117a(52); אהני דלשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה it was beneficial for the previous and following seven year periods *Giṭ* 17b(20); רבנן דבתריהון the scholars after them *IŠGF* 71:8

– **אַבָּתַר־** prep. **behind, after** (< ↓ בתר + א־; Ma אבאתאר MD 2) a. w. vbs. of motion: נח נפשה אזל אבתרה לחצר מות she died, (and) he followed her to the cemetery *Ber* 18b(40); *Giṭ* 45a(9); *Qid* 31b(28); אתא אבתרי׳ למחוזא he followed him to GN *Ned* 78a(29); רהט אבתריה תלתה פרסי he ran after him three parasangs *AZ* 15b(50); *Šab* 106b(23); קפציה לירדנא אבתריה he jumped into the Jordan behind him *BM* 84a(40; SM 146:25); שבוק מתני׳ [= מתניתין] ותא אבתראי forsake our Mishna and follow me [i.e. my opinion] *BQ* 15b(48); *Yom* 87a(46); *Men* 37b(44); *Bek* 12a(33); *Ḥul* 105b(26); b. w. other vbs.: קא מרנני אבתריה they gossip about him *Tan* 5b(22); *Yev* 34b(30); כי היכי דליטרדו ולא לישילו אבתרייכון so that they should be occupied (with the burial) and not inquire about you *Soṭ* 35a(25); שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה the emperor sent a troop of soldiers after him *AZ* 11a(2); *BM* 86a(10); *Giṭ* 69b(13); *Yev* 27b(6)

Y: אַבַּתְרֵיהּ *Giṭ* 45a(9).

– **לְבָתַר** prep., conj. **after** (Sy ܠܒܬܪ LS 56) **I.** prep.: לבתר תריסר ירחי שתא after a full year *Yom* 84a(14); לבתר חולא דמועדא after the intermediate days *MQ* 10b(35); *Ḥul* 58b(1); *Yev* 121a(6); *BM* 66b(7); לבתר הכי afterwards *Pes* 6b(50); *San* 67b(31); *HP* 114:21; *Anan* 26:25; **II.** conj.: 1) w. pf.: לבתר דפתח after he began to speak *Šab* 30b(36) [≠ מקמי ד־]; לבתר דאוזיף after he borrowed (the money) *Pes* 30b(46); לבתר דנפק after he went out *BB* 26b(2); *Er* 28a(33); *Yev* 37b(36); *Giṭ* 19b(54); *Qid* 61b(20); *BM* 83b(41); *AZ* 58a(28); *Men* 93b(48); 2) w. imp.: לבתר דלשמעיה after he heard it *Šab* 51a(15); לבתר דליחתים פורסי@שנמג לא שקלי after the protocol of investigation is signed, they do not take (a bribe) *Giṭ* 28b(27); 3) w. part.: ולבתר דאכיל מאי מבריך what blessing does he make after he eats? *Anan* 18:24; לבתר דמגריש לה after he divorces her *ib.* 106:14; 67:12

Y: לְבָתַר *Šab* 30b(36).

– **מִן בָּתַר, מִבָּתַר** prep. **after, behind** (Sy ܡܢ ܒܬܪ LS 56) **1. after:** ואי אידכר מבתר שמע תפלה שומע תפלה if he remembered after (the prayer) *Ber* 29b(1); מבתר יומא דסליק מר הכא the day after you immigrated here *Ḥul* 57a(42); מן בתר מישלם שתא after the completion of a year *TGHark* 155:2; מן בתר הכין afterwards *IŠGF* 59:5; *TGAs28* 32b:13; **2. behind:** מן בתרוהי זיעין טורין the mountains shake behind him *Bo* 7:12

בַּתְרָא, בַּתְרָאָה, בַּתְרָא, f. **בַּתְרַיְיתָא**, pl. **בַּתְרָאֵי** adj. **last, latter, hind,** n. **last one, latter one, the Tractate *Bava Batra*** (↓ בתר + gent. ending; Ma באתראיא MD 51) **I.** adj. **1. last, latter, later:** a. general: sg.m. אדר בתרא the latter [i.e. intercalated] *Adar RH* 6b(24); יומא בתרא the last day (of one's life) *Giṭ* 47a(11); pl.m. לישני בתראי the last phrases *Qid* 6a(1; O²); דארי בתראי later generations *Šab* 75b(4); מרותייהו בתראי their [i.e. the slaves'] last owners *Giṭ* 40a(43); מיא בתראי the last water (for washing the hands after a meal) *Ḥul* 105b(17) [= MH² מים (ה)אחרונים Ber 46b(30)]; *AZ* 75a(8) [used to rinse a vat]; b. ≠ קמא former: sg.m. לישנא קמא ... לישנא בתרא former/latter version *Pes* 45a(39); *Tan* 30a(19); *Giṭ* 46a(9); *Bek* 36b(8); תנא בתרא latter *Tanna BB* 93b(19) [≠ תנא קמא ib. 14; cf. JPA תנייא אחרייא DJPA 47]; הא לא דמי כללא בתרא לכללא קמא the latter general statement is not, in fact, similar to the former one *BQ* 64a(24) // *Zev* 4b(31) // לא דמי כללא בתראה לכללא קדמאה *Kar* 21a(12); ובי דינא בתרא תקין כבי דינא קמא the latter court made its ordinance according to the former one *BB* 131b(9); *ib.* 157b(24) [↓ 1# מהדורא mng. 1]; *San* 30b(31); *Ḥul* 29b(41); pl.m. רבנן בתראי the latter scholars *Giṭ* 4b(9) [≠ תנא קמא]; *AZ* 7b(13); *Bek* 41b(13); מאי טעמא שבקו רבנן קמאי רובה לבתראי why did the earlier (scholars) leave a large amount for the later ones (to explain)? *IŠGF* 7:8; רבואתא בתראי the later teachers *TGHark* 38:26; f. ארבעי בתרייתא ... ארבעי קמייתא the four latter/former cases (of impurity) *Švu* 14b(29); **2. hind:** pl.f. כרעה בתריאתא its [i.e. the animal's] hind legs *HP* 206:14; **II.** n. **last one, later one:** a. general: sg.m. זי בתר בתרא follow the last (batch of dough) *Pes* 7a(37); *BM* 26a(12); f. בתריתא מיהא תשתרי let the last (stone of the idolatry) then be permitted *AZ* 51a(24); pl.m. בתראי דאתו בתרך the later ones who will come after you *AZ* 10b(10); b. ≠ קמא former one: sg.m. מאן ידע הי קמא והי בתרי׳ who knows which one [i.e. the vow] is the former one and which one is latter one? *Ned* 90a(16); *San* 30b(30); בר שבעה לבתרא הוא it is a son born at seven (months) of the latter [i.e. second] one [≠ בר תשעה לקמא הוא it is a son born at nine (months) of the former [i.e. first] one] *Yev* 42a(26); דקמא קידושי דבתרא לאו קידושי that of the former one is a betrothal. That of the latter one is not a betrothal *ib.* 30b(33); *Giṭ* 50b(18); *BM* 19b(34); f. בתרייאתא עדיפא לי מקמייתא I prefer the latter (legal tradition of PN) to the former *Šab* 10b(36); pl.m. בתראי מודו לקמאי the latter ones concede to the former ones *Yev* 91a(16); קמאי ובתראי (אמרי׳) מציעאי לא אמרי׳ we state (the names of) the first and last (tradents). We do not state the (names of) the middle ones *Naz* 56b(42); f. ארבע קמיית׳ ... ארבעי בתריית׳ the four former/latter legal traditions *Švu* 14b(31); **3.** sg.m. **the Tractate *Bava Batra*** [< בבא בתרא (בבא)]; cf. באבא באתרא (i.e. בא׳ בא׳ =) GC 118:10]: בבא בתרא *GŠ* 425b:1; *ib.* 428b:10; 429b:7

Voc: בַּתְּרָאָה HPP 203:17; Y: בַּתְרָא *Giṭ* 47a(11; BAYTN 78).

[בתש] vb. (**uncertain**; ↓ √כתש) **Pa.:** מבתש *Ḥul* 7b(23; Rashi); מבתשינן* *Švu* 30b(37; Rashi)

Expl. Rashi: מפציר]

ג

גאגאה n.m. **(uncertain)** pl. גאגאי *Qid* 70b(35) [in a list of professions]

גאמו n.f.abs. **vomit** (< געמו*; √געם; Sy ܓܡܘܥܬܐ vomit LS 127) sg. גאמו לשבא PN has vomit (and therefore cannot eat the liver) *Ḥul* 111a(16)

Expl. Ar: מקולקל במעיו הוא דרך הקאה הגיעו AC 2:306; Y: גָּאמֵו *Ḥul* ib.

1# גָּאוֹנָא n.m. **Gaon, head of the Academy in Babylonia** (perh. shortened < GeonH ראש ישיבת גאון יעקב TGHark 88:21) pl. גאוני קמאיי the earlier Geonim *TGHark* 39:5

Lit: BY 662; Brody, Geonim 49.

2# גאונא n.m. **(uncertain)** pl. גאוני *Bo* 78:15

גאוסון n.m. **watchman** (< P ?) sg. *OHT BM* 27:1

גַּבָּא n.m. **back, top, side, body** (√2#גנב*; ↓ אגב, גבי־; TA גַּבִּי TJ Is 50:6, Sy ܓܒܐ, abs. ܓܒ LS 123, Ma 1#גאנבא MD 77) **1. back, dorsum:** sg. חברך קריך חמרא אוכפא מוש לגביך (if) your friend called you a donkey, prepare a saddle for your back *BQ* 92b(16); *BM* 52a(14); גבא דחמרא the back of a donkey *Pes* 52a(30); *Šab* 154b(22); *Ḥag* 17a(2); חם גבה דכוורא ואיתהפיך the fish's dorsum became hot, and it turned itself over *BB* 73b(22); *San* 10a(44); חזא דהוו אית ליה פילי בגביה he saw that he had cracks in (the skin of) his back *Šab* 33b(45); *Mak* 23a(17); פלגיה דגבה the middle of its back *Ḥul* 51a(49); דביתהו דרב יוסף הות נהלא קמחא אגבא דמהולתא PN's wife used to sift flour (on a holiday) on the back of the sieve *Beṣ* 29b(12); *ib.* 14; אחור גביכין behind your back *Bo* 9:3; *ib.* 19:5; **2. top:** sg. גבא דכרעא the top of the foot *Yom* 78a(17); *Anan* 88:2; *Šab* 109a(28); גבה דחביתא the top of the jug *AZ* 70b(3); *Šab* 98a(22); **3. side:** sg. גבה דאגאנא the side of the basin *Pes* 45b(14; **C**); גבה דבישרא a side of meat *Ḥul* 95b(41); **4. body:** sg. אגביה דגברא on the man's body *Yom* 14a(44)

Y: גַּבָּך *BQ* 92b(16; BAYTN 98). The forms גוהא דכרעיה, גוהאתהון *Anan* 88:5 may poss. belong here.

— גַּבֵּי prep. **next to, with, in the place of, towards** (↓ גבא pl.cs.; JPA גב(י) DJPA 118) w. suf.: 1sg. גבאי *Bek* 8b(25); 2m. גבך *Ket* 92a(15); f. גביך *AZ* 63a(9); 3m. גביה *Er* 35a(48); f. גבה *Yev* 63b(10); 1pl. גבן *Anan* 14:15; 2m. גביכו *BB* 33a(3); 3m. גביהו *BM* 73a(9); גבייהו *Ket* 63b(28);- **1. next to:** ולא הוה ליה איניש ללוי למיתיב גביה PN did not have anyone to sit next to him [i.e. to be a co-director of the study session] *Šab* 59b(25); *San* 109b(36); ולא שביק להי דגניין גבי הדדי he did not let them [i.e. his daughters] lie next to each other (in bed) *Šab* 65a(34); כולהו(י)⟨ו⟩ ישראל נמי שכיחי גבי הדדי בצפרא דשבתא all the Jews are also found together on Sabbath morning *Er* 59a(22); *BM* 20b(23); *Anan* 107:3; **2. with, together with:** עכבינהו גביה he detained them with him *BB* 12b(16); *San* 109b(16); לא הוית גבן באורתא בתחומא you were not with us last night in the study hall *BQ* 20a(41); *Pes* 99a(16); ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה a certain man who deposited money with another *BM* 42a(40); *Ber* 18b(42); *Yev* 115b(3); אבונן מטלטלי שבק גבך our (late) father left movable property with you *Pes* 31a(15); השתא ליתיה גבאי (the money) is not with me now *BM* 16b(41); פש גביהו שבסר דינרי seventeen *denars* (out of the seven hundred) remained with them *BB* 10a(26); *Anan* 10:28; **3. in the place of** (Fr. *chez*): דרכא אית ליה גבך I have a path in your place [i.e. through your field] *Yev* 37b(46) // *Ket* 109b(31); ההוא יומא ... ענן בר חייא מחגרא גבן הוה on that day PN from GN was in our place *Yev* 116a(11); הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא certain orphans who were

supported at a certain old woman's place *Giṭ* 52a(37; **As**); הני מילי היכא דמותיב האי גבי האי והאי גבי האי this refers to a case where each one can put (wine) in the other's place [lit. this one with that and that one with this] *AZ* 61b(28); **4. to the place of, towards:** מאי טע' לא אתי מר גבן why do you not come to us (to eat)? *Giṭ* 67b(36); זיל גבי עמון ומואב דידעי למידן go to the place of Ammon and Moab who know how to judge (capital crimes) *Meg* 12b(28); *Ket* 15a(17); *BQ* 81b(27); *AZ* 28a(18); *AnanSch* 24:19; אזל רב ששת גביה PN went to his place *Ket* 69a(46); *Bek* 31a(13); *AZ* 7b(33); **5. in favor of:** ומי איכא איניש דעבד טיבותא גבאי ולא פרעתיה is there anyone who has done a kindness to me [lit. in my favor] and I have not repaid him? *Meg* 15b(52); אחולי אחיל גביה he completely relinquished (the right to the property) in his favor *BB* 47a(26); *ib.* 60a(28); *BM* 26b(17); *ib.* 51a(34); *Giṭ* 58b(21); **6. in conjunction with:** לא ניחא לי זכותך גבי זכותא דידי I do not want your verdict to be in conjunction with my verdict *BB* 168a(28); משום דקתאני לה גבי הלכאתא דדינא because he learns it together in conjunction with the traditional laws of judgment [i.e. in the Tractate *Sanhedrin*] *San* 34b(37); **7.** in phrase **איּת ל־ גבי־ to owe:** ממונא אית ליה גביה he owes him money *BM* 79b(12); *BB* 33a(8); *Qid* 28a(14); *Giṭ* 14a(28); *Anan* 10:29; *San* 19b(25); *HP* 64:6; *ib.* 123:8; *TGAs42* 102:11; *Anan* 12:2; קבא דמוריקא אית לי גבך you owe me a *qab* of safflower *Giṭ* 14a(12); *BQ* 104a(38)

Y: גַּבֵּי BAYTN 336.

— לְגַבֵּי prep. **near, with regard to, to** (JPA לגב DJPA 277, Sy ܠܓܒ adv. LS 123) **1. near, next to, at:** ליקום מר לגבי⟨ה⟩ דביתא stand next to (my) house *Šab* 152b(43); מקרב לגבי חד מינהו it is closer to one of them *BM* 7a(37); מהו לאנוחי כדא דמלחא לגבי כדא דכמכא is it permitted to place a *k.*-vessel of salt next to a *k.*-vessel of *kamkha*? *Ḥul* 112a(5); אמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה why does the king not summon me to him? *Giṭ* 68b(11); ינוקא דמקרבא דעתיה לגבי זוזי a child who is fond of money [lit. whose mind is close to money] *ib.* 40a(52); **2. to the place where s.o./s.t. is located** [w. vbs. of motion; v. DJPA ib., usage a]: a. √אזל pe.: אזול לגבי ברתיה דנבוכדנצר they went to PN's daughter *San* 93a(39); *ib.* 95b(55); *Zev* 96b(3); *Bek* 45b(57); אזלין לגבי דיאני דבית המקדש they go to the judges of the Temple *Anan* 16:5; b. √אתי pe.: וכי אתאן לגבי דרב יהודה when we came to PN *Ber* 39a(30); *MQ* 9b(12); *San* 113b(1); c. √הדר pe.: ולא לימותו גברי(ו)(י)הי וליהדרו(ו)ן לגבך their husbands will not die and (your daughters) will (not) return to you *MQ* 9b(19); d. √מטי pe.: כי מטא לגבי דיאנא when he came to the judge *San* 109b(38); *Ket* 63a(8); *Giṭ* 58a(20); *BB* 111a(38); אמטיוה לגבי יוסף מוקר שבי they brought it [i.e. the fish] to PN who honors the Sabbaths *Šab* 119a(24); *Er* 63a(12); e. √נפק pe.: נפקא אמתיה לגבה his maidservant went out to him *Ket* 103a(47); f. √סלק pe.: סליק אביי לגביה PN went up to him (to the roof) *Ḥul* 51a(14); g. √עלל pe.: על לגביה ר' יוחנן PN went to visit him [lit. went in to him] *Ber* 5b(19); *Yev* 96b(31); *Qid* 22b(48); *AZ* 58a(3); h. √קרב pe.: קרבא יבמתו לגביה קמי דיני his *yevama* approaches him before the judges *Anan* 116:25; *ib.* 34:2; i. √שדר pa.: שדור זוגא דרבנן לגביה they sent a pair of scholars to him *BB* 12b(15); *Meg* 14b(20); *Ḥul* 53b(9); **3. with regard to:** לגבי מילי דאבוה קטן הוא with regard to the words of his father he is a minor *Švu* 42a(48); *Ber* 33b(48); *Er* 63a(8); הדר ביה שמו' לגביה דרב PN retracted his opinion with regard to PN_2 *Ḥul* 76b(41); *Šab* 40a(1); *Men* 79a(34); כספא לגבי דהבא טיבעא הוי silver with regard to gold is (considered) coinage *BM* 44b(7); וכל שכן לגבי דווד even more so with regard to anything else *TGHark* 45:35

Y: לְגַבֵּי *Ber* 8b(24).

— מִן גַּבֵּי, מִגַּבֵּי prep. **from next to, from the property of** (Sy ܡܢ ܠܓܒ LS 123) **1. from next to:** מרחק מגבך far from you *AnanSch* 27:25; דוכתא דמרחקא מן גבי אחו(א)⟨ה⟩ a place which is far away from his brother *Anan* 107:4; **2. from the property of:** למיכל לחמא מן גביה to eat bread from his property *AnanSch* 14:27; *ib.* 15:1

— עַל גַּב/גַּבֵּי prep. **on top of, by means of** (↓ גבי prep.; Sy ܥܠ ܓܒ LS 123) **1. on top of:** איבעי לך מיקרעיה ומיכתב על גביה you should have torn it and written on top of it ... *TGAs42* 28:11; *SŠHai* 4b(4); *SŠSad* 198:18; **2. by means of:**

לאקנוינהו ליה על גב ארעא to acquire possession of them for him by means of land *HP* 66:2; ועל גב מתנתא דא ארשיתיה ושליטתיה I have authorized him and empowered him by means of this present *TGAs33* 211:25

גבא #2 ↓ גבבא n.

גבב vb. **to bend, bend over** (Ma גבב pe., etpe. MD 79, MH גבב LNVTH 115; cf. Sy ܓܒܝܒܐ hunchback LS 100) **Pe.:** pass.part. כי קשתא גאיבנא לכון I am bent over to you like a bow *Bo* 29:6; *ib.* 2:4; 52:8; וחד גיב ולא פשיט one that bends and does not straighten *Bo* 142:12
Lit.: Eps, StI 332.

גַּבְבָא, גבאבא, גבא, pl. **גַּבְבֵי** n.m. **tuft of fiber** (Ma גבאבא MD 79, MH גְּבָבָה Yeivin, BV 904) sg. גבבה דעמרא tuft of wool *Ber* 8a(31) [Var: גבא דעמרא OHP ib. 108:12]; *ib.* 9b(30); *BB* 74a(21) // *San* 110a(54; **HeMGN** 280:1); גבאבא *Giṭ* 68a(42; SM 76:11); pl. גבבי דעמרא *ib.* 68a(43); 69a(20)
Y: גְּבָבָא BAYTN 41.

גבה vb. **to rise up, lift up** (↓ גביה, גובהא, √2#גבי; MH גבה LNVTH 115) **Pe. to rise up, be raised:** חזייה רבא לאביי דגבה רישיה PN saw that PN₂'s head was raised *Hor* 14a(16); גבה טורא בינייהו a mountain rose up between them *Ḥul* 7b(24); pass.part. גביהי מגבה כעליות were they simply raised like upper chambers? *Tam* 26b(2)
Af. 1. to raise, lift up: a. general: ליגבהיה טפי let us raise it up [i.e. the place of stoning] more *San* 45a(47) // *BQ* 51a(10); *Men* 96a(46); תרויהו בהדי הדדי אגבהוה the two of them lifted it up [i.e. the lost object] together *BM* 2b(18); *ib.* 8a(34); הוה קא מגבהי פתורא they were lifting up the table (to remove it) *Pes* 115b(30); האי מאן דחזיוה דאגבה דיכרא מעדרא one whom they saw lifting up a ram from the flock (to steal it) *BQ* 118b(3); b. as an act of acquiring possession: ואי אגבהינהו בסיסני קנה if he raised them [i.e. the dates] in the spadices, he acquired possession *BM* 67b(27); *ib.* 8a(22); *Ket* 30b(21); *BB* 88a(11); *AZ* 42a(24); c. of the *lulav*, etc.: כיון דאגבהיה נפק ליה as soon as he lifted it up he fulfilled his obligation *Pes* 7b(14); *Suk* 37b(21); *ib.* 42a(2); 44a(13); d. in connection w. offerings: מגבה ליה כהן the priest raises it up *Men* 7a(26); **2. to give precedence:** ואגבהתה ממעשר (the sin offering) gave it precedence over the tithe *Zev* 90b(24)
Itpe. to rise up: זיל טרוף אקן דליתגבהו וניקנינהו לוי בר סיסין go (and) beat upon my nest, so that (the birds) should rise up, and PN will acquire possession of them *Ḥul* 142a(4; **M**)

[**גבורתא** ↓ 2#גברותא n.]

גבי #1 vb. **to collect** (↓ גוביינא, גביותא, גביא; Sy ܓܒܐ LS 100, Ma גבא MD 79) **Pe.:** a. money: דשטרא דאית ביה זמן גבי ממשעבדי ודלית ביה זמן גבי מבני חרי with a dated deed he can collect from mortgaged property. With an undated one he can (only) collect from unmortgaged property *BM* 7b(44); כי גביא מאימת גביא when she collects (the *ketubba*), from when [i.e. from which date] can she collect? *Ket* 43b(30); *BM* 12b(43); כי היכי דלא תהדר ותגבה ביה זימנא אחריתי so that she should not collect again with it [i.e. her *ketubba*] at another time *Ket* 89b(39); *ib.* 104b(40); *SŠHai* 9a(14); pass.part. כמאן דגביא דמי it is considered as if it were collected *BM* 110b(5); b. other: מאריך אפיה וגבי דיו(נ)ל(י)ה He is forebearing in collecting what is His [i.e. punishment] *BQ* 50a(48) [**Es:** דיליה; cf. PT Šeq 48d(32) + //'s; v. DJPA 75]
Af. 1. to authorize s.o. to collect: כל דיין דמתקרי לדין ויגבון מיניה ממון בדין לא שמיה דיין any judge against whom a lawsuit is brought and they authorize (the plaintiffs) to collect money from him in the lawsuit is not called a judge *BB* 58b(2); אהדרו ואי לא מגבינא לאפדניכו מיניכו retract (your decision), and if not, I shall authorize (the plaintiffs) to collect from your estates [lit. large houses] *BQ* 12a(6); רב לא מגבי כתובה לארמלתא PN would not authorize collection of the *ketubba* for a widow (from the orphans) *Giṭ* 35a(23); *BM* 104b(5); אגבויי לא מגבינן מיניה we do not actually authorize to collect from it *Švu* 48b(19); קנסי קא מגבית בבבל can you authorize the collection of fines in GN? *BQ* 84b(20); הוה עובדא בנהרדעא ואגבו דייני דנהרדעא there was a case in GN and the judges of GN authorized (the daughters) to collect (maintenance from movable property) *Ket* 50b(22) // *BQ* 12a(4); *BB* 143a(36); *BM* 66b(31); דאשוו תרתין מתיבאתא וראש גלותא בהדיהון לאגבויי בעלי חובות וכתובת אשה ממטלטלי the two (heads of) the academies and the exilarch agreed among themselves to authorize to collect from debtors and for a woman's *ketubba* from movable property *OHT Ket* 213:10; **2. to make s.o. pay:** כיון דאגבי להו הא איתידע ליה since (the treasurer) made them [i.e. each one] pay (the money for the sacrifice), it was, in fact, known to him (that the court had retracted) *Hor* 3b(46)
Itpe. to be collected: דיתמי מיגבא גבו אגבויי לא מגבו orphans may indeed collect (a debt), but (a debt) cannot be collected at all (from them) *Ket* 110a(37); ומאי דמיגבי מן אבוהון מיגבי מינהון what can be collected from their father can be collected from them [i.e. the orphans] *TGAs42* 11:11; *GnKl* 72:4

גבי #2 vb. **to correct a document** (< ↓ √גבה; cf. MH מַגְבִּיהַּ MMegK 2:2) **Af.:** דמגבי בה טפי *Nid* 65b(20; Ed) [V⁵: דמגהי]
The rdg. is doubtful and not supported by the mss.; Lit: M. Bar Asher, Ben Ḥayyim Vol 105+.

גבי #3 vb. **to prevail** (< ↓ √גבר) **Pe.:** גבא המן ממלכא אחשורוש Haman prevailed over King Ahasuerus *Meg* 15a(25); גבא מלכא עילאה מ(ו)ל(י)מ'לכא תחתאה the upper king [i.e. God] has prevailed over the lower king [i.e. Ahasuerus] *ib.* [euphemistic statement]

גבי prep. ↓ גבא n.

גְּבִיָּא n.m. **collection** (↓ √1#גבי; Sy ܓܒܝܬܐ selection LS 100) sg. כל אגב גבייא בעיא every 'upon' [i.e. a loan] requires collection (before it is considered actual property) *Pes* 113a(21; **E²**) [Var: גביי בייא **E¹**; גבי בייא TGHark 99:36]
Y: גְּבִיָּא *Pes* ib.(BAYTN 78).

גְּבִיהַּ adj. **tall, high** (↓ √גבה pe., pass.part.; H גבוה J 204) sg.m. כיון דגביהא לא מידרסא since (the bundle of wheat) is tall it is not trampled down *BM* 23a(3); *BB* 3a(53); לאו משום דגביהת מכל אילני it is not because you [i.e. the thornbush] are taller than all the trees *Šab* 67a(21); f. בדלא גביהה מרפסת עשרה in a case in which the porch is not ten (handbreadths) high *Er* 60a(3); *Yom* 11b(18); *Zev* 55b(28); pl.m. גביהי *Šab* 7a(27); *Suk* 10b(29)

גְּבִיוּתָא n.f. **collection of taxes** (↓ √1#גבי; MH גביית office of tax collector J 206; cf. Sy MH גביי tax collector J 206, ܓܒܝܘܬܐ election LS 100) sg. עבד גביותא תלי@סר שני he collected taxes for thirteen years *San* 25b(47) [F²: גויותא]
Y: גְּבִיוּתָא *San* ib.(BAYTN 190).

גְּבִינָא n.m. **eyelid** (TA גְּבִינַי TO Lev 14:9, Sy ܓܒܝܢܐ pl. LS 102, Ma גבינא MD 79) pl. איתקש וסרחו ליה גביניה he became old, and his eyelids drooped *BQ* 117a(48); וכי הוה בעי מיחזי הוו מדלו ליה גביניה 'במכחלא' דכספא when he wanted to see they used to raise his eyelids with a silver paint-stick *ib.*; דלו לי גביני raise up my eyelids *ib.*
In spite of the fact that the A cognates mean 'eyebrow,' the use of the paint-stick to keep the eye open in the *BQ* passage only fits the meaning 'eyelid.' Note that Akk *kappi īni* means 'the region of the eyebrow, the eyelid and the eyelashes' CAD K 187; Y: גְּבִינֵיהּ *BQ* ib.(BAYTN 211).

גְּבִינְתָּא, pl. **גְּבִינֵי**, **גּוּבְנֵי** n.f. **cheese** (Sy ܓܒܝܢܬܐ, pl. ܓܒܝܢܐ LS 102) sg. גבינתא בת יומא מעליא cheese of the same day is good *Šab* 134a(19; **M**); pl. תרי גביני two cheeses *Bek* 8b(40); דמשוי ליה גובני he makes it [i.e. the milk] into cheeses *TGDr49* 103:19 [expl. MH המגבן Šab 95a(18)]

גבל vb. **to knead dough, prepare fodder, mix, be created** (↓ גרבלא, גובלא, גבלא, √גרבל; Sy ܓܒܠ LS 101, Ma גבל MD 79, MH גבל LNVTH 117) **Pe.** (a/u) **1. to knead dough:** קמחא דגבלין במשחא דזייתא ומילחא flour which one kneads with olive oil and salt *TGAs42* 161:4; pass.part. מרתח גביל (flour and water) boiled (and) kneaded [expl. ↓ 1#טריתא ib.; v. RaḤ]; **2. to prepare fodder:** גביל לתורא גביל לתורי he prepares fodder for an ox (or) he prepares fodder for oxen [i.e. both require the same effort] *BM* 69a(18) // *Ber* 40a(4; **F**); *Šab* 156a(10); הוה גביל לה חורא he used to prepare bran as fodder for it [i.e. the animal] *San* 108b(46); **3. to mix:** טיט דמיקמי דליגבליה clay before he mixes it *Šab* 79a(28) [cf. Sy: ܘܓܒܠ ܛܝܢܐ John 9:6]; *ib.* 31; וליגבלינהו בהדי הדדי let

him mix them [i.e. wine and lentil porridge] together *Giṭ* 70a(19); על דהוו גבלין שתיתא בב⟨ב⟩ל concerning (those people) who used to mix *š.* in Babylonia *Šab* 156a(21; **OM**); וגבול במשח זית⟨א⟩ mix (the burnt date stones) in olive oil *ḤM* 43:21; **4. intr. to be spontaneously generated, created:** מיניה גבלין (those worms) are spontaneously generated from it [i.e. the animal's flesh] *Ḥul* 67b(19) [cf. Ma: תוליתא מינאיהון גאבלא a worm is generated from them MD 80]; והני כיקא גבלין קא these (worms) are only spontaneously generated (in the fish) *ib.* 30; שרצים דגבל⟨י⟩ן creeping things which are spontaneously generated from food or from drink מאוכלא או מן משקיא *Šeel* 99:13(Var); אפרוח אימת גביל מביצה when is the chick created from the egg? *Tem* 31a(22; R.G., ⟨לישנא אחרינא⟩: דכמה דלא מסרח⟨א⟩ {לה} לא גביל ובעידנא דקא גביל עפרא בעלמא הוא as long as (the egg) is not putrid, (the chick) is not created. When it is created, it is merely dust *HGl* 367:6; **5. to create:** וגבולי ביה דמא וכיבא create in him blood and sores *Bo* 142:4

Itpe. to be mixed: נייתי ניפקא דכלבא חיורא וליגביל בנ⟨פט⟩(טפ)⟨א⟩ let him bring the excrement of a white dog, and let it be mixed with a solution of dates *Giṭ* 69b(4); *ib.* 69a(40) [earth and honey]; מיגביל *Šab* 78a(40) [of clay]

Lit: Greenfield, AKY 690+; Eps, StI 1:119 [Pe., mng. 4].

גַּבָּלָא n.m. **one who prepares fodder** (↓ √גבל *qattāl*-form; JNA גְ'בָּלָא Yona 72, MH² גבל J 207; cf. Ma גאביל sculptor, maker MD 73, Sy ܓܒܠܐ LS 101) sg. גבלא דבי נשיאה דקא גביל וספי לתורי the one who prepares fodder of the House of the *Nasi* who was preparing fodder and providing food for the oxen *Šab* 156a(9)

Y: גַּבָּלָא *Šab* ib.(BAYTN 231).

גִּבְעוֹנָאָה adj., n. **Gibeonite** n., pl.m. גבעונאי *Qid* 70b(36)

גבר vb. **to prevail, excel, be strong** (↓ √גבי #3, גברא #1, גברותא #2, גוברא #1, גיבר; Sy ܓܒܪ LS 102, Ma גבר MD 80) **Pe. 1. to prevail:** עילאה גבר ... תתאה גבר the upper/lower (layer) prevails *Pes* 76a(3) [concerning the heating or cooling of two layers in contact]; כל דאלים גבר whoever is more powerful will prevail (in a case which cannot be judicially decided) *Giṭ* 60b(38) // *BB* 34b(7) [v. infra]; **2. to excel:** מאן גבר הוא גבר בכולא in what does he excel? He excels with regard to everything *Ḥul* 54a(19)

Af. to make strong: אגבור חמרא אדרדקי make the wine strong on the young men [i.e. let it affect their senses] *San* 38a(6); דמן שמיא ליגברוה למוליה דמרנא לעילא לעילא may they excessively strengthen from heaven our master's [i.e. the Gaon's] fortune *Dec* 2:4

Itpe. to become powerful: ואיגבר רב הונא טובא PN became very powerful *IŠGF* 84:6; לאיתגבורי עלה *TGHark* 207:18

Cf. the incipit of a Geonic responsum: כל דאלים גבר או גאבר Inyanot 217:15, i.e. pf. or part.

גַּבְרָא #1, גּוּבְרָא, abs. **גְּבַר**, pl. **גַּבְרֵי, גּוּבְרֵי**, abs. **גַּבְרִין, גּוּבְרִין** n.m. **man, husband** (↓ √גבר, בי גברי, גברותא #1; LMA pl. *ga-ba-re-e* UrukInc 37, TA גַּבְרָא TO Gen 4:1, Sy ܓܒܪܐ, abs. ܓܒܪ LS 102, Ma גאברא, pl. גובריא MD 73, 82) sg.abs. גבר *Pes* 50a(28); det. גברא *RH* 21a(17) [and *passim*]; גוברא *Tan* 5b(34); pl.abs. גברין *Bo* 7:17; גוברין *Ber* 56a(20); det. גברי *Qid* 76a(34); גוברי *Giṭ* 45a(45);- **1. man:** a. general: sg.abs. ומה גבר מן גוברין what (difference) is a man from (other) men? *San* 65b(25); גבר פום דין חי man, mouth, this, alive *Er* 53b(22) [cryptic manner of expressing ↓ אושפיזא #2]; det. מה גברא what a man! *Yev* 17a(22); רבא ברא גוברא PN created a man *San* 65b(40); בדמות גברא ואיתתא in the form of a man and a woman *Bo* 7:15; ההוא גברא a certain man *BB* 60a(30) [and *passim*]; ההוא גוברא *Tan* 24b(35); טהר גברא the man became (ritually) clean *Ber* 2b(1); קרא גברא the man called *Yom* 20b(12) [expl. MH קְרִיאַת הַגֶּבֶר Mib. 1:8]; גברא אשלימת לי גברא אשלימי לך you handed over a man [i.e. the debtor] to me (and) I handed over a man to you (to repay his debt) *BB* 173b(9); לאמחויי גברא to prove the efficacy of the man *Šab* 61b(4); קא אתינא מכח גברא דלא מצית משתעית דינא בהדיה my ultimate source (for the grain) is a man against whom you cannot make a claim [i.e. the pagan] *Bek* 11b(7); שמא דגברא a man's name *Yom* 22b(8); טילטולא דגברא קשה מדאיתתא migration of a man is more difficult than that of a woman *Ket* 28a(12) // *San* 26a(55); אם בעית

לפנאה גברא מן בית זינא if you want to release a man from prison *ḤM* 42:1; pl.abs. גוברין *San* 65b(25) [v. supra]; det. מלאכי אידמו ליה בגוברי the angels appeared to him in the guise of men *ib.* 96a(4); גברי לגבי גברי לא שכיחי men do not frequently visit (other) men [lit. are not frequent] *Yev* 26a(19); שבעה גברי seven men (who read a Torah portion) *HP* 185:5; *BMsG* 10:2; b. w. var. modifiers: sg.abs. גבר תגרן a merchant *Pes* 50a(28); גבר רגזן a quarrelsome man *Šab* 156a(28); det. גברא מעליא a fine man *Dec* 9:9; גברא סומקא סבא a ruddy old man *SOZ* 72:23; גברא עזיזא a strong man *San* 7a(20); חזי דגברא פרענא אנא see that I am a man who repays his debt *Šab* 79a(7); גברא קפדנא a hot-tempered man *BQ* 87b(31); גברא רבא a great man *Ber* 47a(38); *Pes* 113a(8); *Yev* 21b(8); *MQ* 11b(34); *AZ* 7b(33); *Zev* 100b(28); pl. תרי גברי רברבי two great men *Er* 65b(10); c. as an indef. pron.: ולא הוה להו גברא דליבריך להו they did not have anyone to make the blessing for them *Ber* 48a(19); אי גברא דזבין לרדיא לרדיא if he is a someone who buys (oxen) for plowing, (this ox is) for plowing *BQ* 46a(23); *BB* 58a(30); d. in archaic and proverbial usages: sg.abs. באתרא דלית גבר תמן הוי גבר in a place where there is no man, be a man *Ber* 63a(32); det. שתין רהוטי רהוט ולא מט'יוה' לגברא דמצפרא כרך sixty runners ran and could not overtake a man who ate a meal in the morning *BM* 107b(29) // *BQ* 92b(4); גברא דנשי קטלוה לא דינא ולא דיינא for a man whom women killed there is neither judgment nor judge *BM* 97a(10); pl. כי הוה זוטרינן לגברי השתא דקשינן לדרדקי when we were young (we wanted) to become men. Now that we have grown old (we want) to become children *BQ* 92b(53); **2. husband:** sg. ההוא גברא דגרשה לדביתהו a certain husband who divorced his wife *Pes* 110b(15); ההוא גברא דזרק גיטא לדביתהו ביני דני a certain husband who threw a *geṭ* to his wife among the vats *Giṭ* 19b(55); בעינא גברא I want a husband *Qid* 31b(25); אזל גברה נסב איתתא אחריתי her husband went (and) married another woman *Ket* 80b(7); נדה שרי לאתיחודי בהדי גוברה it is permitted for a menstruous woman to be together in one room with her husband *San* 37a(22); דשושמנא גברא (a woman) whose husband is an 'ant' *Ket* 75a(18); גברא דאמה her mother's husband *Anan* 103:18; pl.abs. גוברין יהודאין Jewish husbands *SŠHai* 13b(19); det. עדי גוברין these (men) are our husbands *Giṭ* 45a(45; **O**³); הויתו צניען באפי גברייכו you should be modest (even) in the presence of your husbands *Šab* 140b(28); מנטרן לגבריהו they wait for their husbands *Ber* 17a(48); **3. authority:** sg. גברא בר גברא an authority the son of an authority *MQ* 25b(4); גברא אגברא קא רמית you are raising a contradiction between one authority and another *Er* 82a(1); pl. רב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי PN transmits it without (additional) authorities *Ket* 6a(12); **4.** sg. in phrase **ההוא גברא** euph. for 1st or 2nd pers. pron. **I, you** [lit. that man; JPA ההיא איתתא ההוא גברה DJPA 120, mng. 2b; cf. ↓ איתתא mng. 3]: a. 1st pers.: ההוא גברא מה תהא עליה what will become of me? *BB* 142b(25); לא מיסתיה דשמ⟨מ⟩תיה לההוא גברא אלא אחוכי נמי קא מחיכת ביה is it not enough that you excommunicated me, but do you also have to laugh heartily at me? *MQ* 17a(20); מסתפינא דעביד ביה בההוא גוברא כי היכי דעבד בסנחריב I am afraid that He will act against me just as He acted against PN *San* 96b(12); לא תקברוה לגוברא ההוא do not bury me *ib.* 48b(42); 107a(50); b. 2nd pers.: דיניה דההוא גברא במאי by what means is your punishment (after death)? *Giṭ* 56b(49); ההוא גברא {ד}קא מחוי בבישותיה you will (only) show your wickedness *AZ* 17b(48); במשכיה דההוא גברא in (a bottle made) of your skin *Suk* 48b(26); מכדי כי מיית ההוא גברא לית ל' בהאי עלמא אלא ארבעה גרמידי indeed, when you die, you will only have four cubits in this world *Giṭ* 68b(21)

Lit: E.Z. Melamed, de Vries Vol 131+ [mng. 4]; Voc: גַּבְרָה HPP 203:17; גַּבְרֵי *Soṭ* 48a(49; BAYTN 146).

גברא #2 ↓ גוברא #1 n.

גַּבְרוּתָא #1 n.f. **manhood** (↓ גברא #1; Sy ܓܒܪܘܬܐ LS 102) sg. ישראל במצרים לא מהלו לא בזוטרתיהו ולא בגברותיהו the Jews in Egypt were not circumcised either in their youth or in their manhood *Anan* 86:17; *AnanEps* 286:5

גברותא #2 n.m. **mighty deed, superior act** (↓ גיבר, גוברא #1; cf. Sy ܓܢܒܪܘܬܐ LS 102, s.v.

ܓܒܪܘܬܐ mng. 3, Ma גאבארואתא MD 72) **1. mighty deed:** sg. גברותא למיקלא בנורא רביה it is a mighty deed to burn his master('s grave) in fire *Ḥag* 15b(17); גבו(ו)ר(ו)תיה דמריך your master's mighty deed *BB* 73a(25; MGG 31:15); **2. superior act:** sg. גברותא למיבעא בו(י)עיי is it a superior act to ask questions? *San* 106b(39; IŠGF 68:17); ג(ו)ברותא למחתם בתרתי is it a superior act to complete the blessing with two (endings)? *Ber* 49a(22)

Voc: גְּבוּרוּתָא VTM 95a.

גגא n.m. **top part of a letter** (< MH² גַּג upper portion J 209, mng. 2; ↓ איגרא mng. 3) sg. מחקיה לגגיה דבית וכרעיה ושוייה ופרדיסא he erased the top part of the *bet* and its bottom part (in the word בפרדיסא) and made it ופרדיסא *BB* 167a(17; F²); גגיה דחית the top part of the *ḥet Men* 29b(30; V¹⁰) [↓ √2# חסר]

גגמא, גוגמא n.m. **a type of bean** (cf. Sy ܓܘܓܡܐ, ܓܓܡܐ bean LS 120) pl. גגמי גייצי (the mice) gnaw beans *Hor* 13a(50; Ar [AC 2:233]) [Var: גוגמי TGHark 87:24]

Geon. expl.: הפולים הקטנים השחורים הנמצאים בין הפולים TGHark ib.; Lit: Löw, Flora 2:491.

1# גַּדָּא n.m. **genius, luck** (TA גַּד TO Gen 30:11, Sy ܓܕܐ LS 104, Ma 1# גאדא MD 73) **1. genius, god of fortune:** sg. הא דאיכא גדא לביתיה this refers to a case where the house has its genius *San* 92a(46; **M**) [v. BR 833:3; Var: והוא דאמ' לג(ו)דא דביתא **He**]; לגדא דהר to the genius of the mountain *Ḥul* 40a(9); גדיה *Bo* 127:16; **2. luck,** sg. in phrase **ביש גדא unfortunate one** [lit. bad of luck; Sy ܒܝܫ ܓܕܐ PSm 649, JPA ביש גדא DJPA 120]: sg. מתרבא דביש גדא from the fat of the unfortunate (animal) *San* 105a(51; **K**Ar [AC 4:328])

Geon. expl.: מהו ולגדא דבית(א) למזל של בית דנראה כעובד עבודה זרה OH San 483:23 [mng. 1]; ואכלו את בשר מזלה רע ib. 528:29 [mng. 2]. On the syntax of the phrase in mng. 2 [cs. adj. + n.], v. Nöld, SG 162 [contra Satzlehre 86]. The mng. of גד גדי *Šab* 67b(1) is uncertain [cf. Ar: התמזל מזלי כלומר התגבר מזלי AC 2:234]; Y: גַּדָּא *San* 105a(51; BAYTN 98)

2# גַּדָּא n.m. perh. **weaving** (↓ √גדד; Sy ܓܕܐ LS 104, mng. 1) sg. ערסא דגדא a *g*.-bed *Ned* 56a(21) // *San* 20a(44) [lit. bed of weaving; expl. MH דַּרְגֵּשׁ Mib. 7:5]; *MQ* 27a(28)

V. Geon. expl., s.v. ↓ ערסא.

גדד vb. **to cut off** (↓ 2# גדא, 1# גדדא, גדידא, גודדא, 3# גידא; BA גדד pe. HALOT 1842, Sy ܓܕ to cut off, weave LS 103, Ma גדד af. MD 80) **Pe.** (/u): אסא למיגד לה to cut off myrtle branches for her [i.e. the bride('s canopy)] *Šab* 150b(28); למיגד ליה גלימא to cut off a garment for him [i.e. shrouds for a corpse] *ib.* 31(Ar [AC 2:237]) // (ד)למיג(ו)ר *Beṣ* 6a(12); גוד(י) שקיך ועייל ביה לחמא cut open your sack and put bread in it *Šab* 152a(17)

The mng. and the correct rdg. of גדייה *Nid* 36b(45) [Var: גדריה Ar (AC 7:30, s.v. 2צנע)] are uncertain [v. Rashi].

1# גְּדָדָא, גדאדא n.m. **thread** (↓ √גדד; Sy ܓܕܕܐ LS 104, mng. 2, Ma 2# גדאדא strip MD 80, 'Nab' *kuddād* Jawāl 42, MH² גדדין Men 42b[23; Geon 331:5], > Arab جُدّاد Fr, AF 256) sg. האי חלוק דינוקא ליפקוה לקיטריה לאבראי דילמ' מדביק גו(ר)(ד)אדא מיניה let them place the knot of the child's tunic on the outside, lest a thread from it stick (to the child's penis) *Šab* 134a(21); pl. כרוכו לי גו(ר)(ד)די מינה ואיחייטה twist threads for me from it [i.e. from the mill], and I shall sew it *Bek* 8b(37); מישד גדאדי לציצת to weave threads for fringes *Anan* 7:17; *ib.* 8:15

Lit: Eps, StI 73; Y: גְּדָדָא *Šab* ib.

2# גְּדָדָא n.m. **wormwood** (↓ 4# גידא; Sy ܓܕܕܐ LS 104) sg. גדדא ואפר(א)יה wormwood and its ash *HM* 46:3

[**גדודא** ↓ גריד adj.]

גדי ↓ √גדד vb., note

גְּדָיָא, pl. **גְּדָיֵי** n.m. **young goat, kid** (TA גַּדְיָא TO Gen 38:20, Sy ܓܕܝܐ LS 104, Ma גאדיא MD 73) sg. גדיא באודניה a young goat (may be maimed) in its ears *Bek* 35a(34); גדיא בר זוזא a young goat worth a *zuz Ber* 44b(35); *ib.* 62a(28); *BQ* 22a(4); *Ḥul* 51a(25); *HP* 44:1; בישרא דגדיא young goat's meat *Šab* 18b(24); גדיא יאי young goat('s meat) is better *Pes* 57a(42) // *Kar* 28b(8); הני ביעי דגדיא testicles of a young goat *Ḥul* 93b(8); גדיא הוזאה a mangy young goat *Bek* 44a(43); pl. תלתא גדיי three young goats *Ḥul* 113b(16); כי גדיי (he will shear all your hair) like young goats *San* 110a(7; **H**MGN 269:2)

Y: גַּדְיָא *Ber* ib.(BAYTN 78).

גדידא n.m. **incision, wound** (↓ √גדד) sg. דגדידא האבוקיי הוא the rt. גדד [v. תִתְגֹּדְדוּ Dt 14:1] means 'to incise' *AnanSch* 27:12 [↓ √2# חבק]; למעבד גדידא וקרחה בין עינים to make an incision and a bald spot between the eyes *ib.* 17

גְּדִילְתָא n.m. **twisted thread** (↓ √2# גדל; TA גְּדִילָת TJ Is 5:18, Sy ܓܕܝܠܬܐ LS 105, Ma גדולת(ת)א MD 80) sg. חדא גדילתא *Anan* 10:1; אורכא דכל גדילתא וגדיל[תא] the length of each twisted thread *ib.* 9:7; 4; 8; תלתה חוטי דגדילתא the three (individual) threads of the twisted thread *AnanSch* 25:8; pl. הלין גדילאתא these twisted threads *Anan* 9:3; *ib.* 8:15; בישבע שבע נקטית בציצותהון ובתמני תמני בגדילתהון I took seven times seven in their fringes and eight times eight in their twisted threads *Bo* 117:3

גְּדֵירָא n.m. **fence** (↓ √1# גדר, גודריתא; TA גְּדֵירָא TO Num 22:24, MH גָּדֵר Yeivin, BV 922) sg. a. literal: ליגדר מר גדירא לארעיה fence in your field *BQ* 23b(33); b. fig. of a preventive Rabbinical law: דלא פרטינן גידירא we do not make a breach in a 'fence' *TGAs28* 192:11 [calque < MH² פרץ גדר J 215]

Y: גְּדֵירָא *BQ ib.*(BAYTN 165).

1# גדל vb. **to grow up** (Ma 2# גדל MD 81) **Pe.** (a/): לכי גדיל מפייסנא ליה מדילי when (the child) grows up I shall compensate him from my own (property) *BQ* 84a(44); לינטר להו עד דגדלי let him wait for them until they grow up *Ara* 22b(10); כי גדל אכימי בריה when PN, his son, grew up *Šab* 119b(25); *Yev* 63a(43); *Ket* 11a(25); *Soṭ* 49a(50); *BQ* 39b(3); *BM* 85a(28); *HG3* 291:30; דגדל ולא נסיב (PN) who had grown up and had not married *Qid* 71b(15); דעד דגאדיל וראחיש על ארעא until (the שֶׁרֶץ) grows up and creeps upon the ground *Anan* 55:3; *AnanSch* 3:24; דאסיר למיכלנהו עד דגדלי it is forbidden to eat them [i.e. the fowls] until they grow up *Anan* 66:24

Pa. to raise, rear: מרים מגדלא דרדקי PN who raises children *Ḥag* 4b(39)

2# גדל vb. **to twine, weave, plait hair** (↓ גדילתא, 1# גדלא, 2# גדלא; Sy ܓܕܠ to plait, form LS 104, Ma 1# גדל MD 80) **Pe.** (a/u) **to twine, weave:** a. tampon: ונגדול פתילתא let him weave a tampon *Giṭ* 69a(20); *Šab* 119a(16) [↓ פתילתא mng. 1]; b. thread: *Men* 39b(1) [↓ תכילתא mng. 3]; c. rope: *Pes* 82a(22) [↓ שישורא]; d. chain: *Anan* 8:12 [↓ תיכתא mng. 1]; e. wreath: *Giṭ* 7a(42) [↓ כלילא mng. 3]; f. *lulav*-bundle: הנהו דגדלי הושענא those who plait the *h.*-bundle *Suk* 37a(23; E²) [↓ הושענא]; g. net: *MQ* 11a(4) [↓ אוהרא]; *BM* 85b(21) [↓ נשבא]; h. sieve: *MQ* 11a(8) [↓ מהולתא]; i. corselet: *ib.* 7 [↓ 2# תנורא, mng. 2]

Pa. to plait the hair [Sy pa., LS ib., Ma גדל קארני to plait locks MD 80, 403]: a. obj. person: דבתר דמגדלין לה רפיא מלתחת after they plait her (hair), it becomes loose from below *Naz* 39a(23); מרים מגדלא נשיא PN, who plaits women('s hair) *Šab* 104b(25) // *Ḥag* 4b(38) // *San* 67a(28); b. obj. hair: וכד מגדלא מזיה when she plaits her hair *HP* 136:26 [cf. Ma: גדולה גדאלתא למאנזה MD 80]

Lit: Eps, StI 73.

1# גַּדָּלָא, abs. **גַּדִּיל** n.m. **one who twines or plaits** (↓ √2# גדל pe. part.; Ma גאדלא דכלילא MD 80) sg.cs. גדיל כלילי בעלמ' הוא one who merely plaits wreaths *AZ* 41a(15); גדיל כלילי ד׳ינאי׳ מלכא one who plaits the wreaths of King Yannai *BB* 133b(15)

2# גְּדָלָא n.m. **twisting, plaiting** (↓ √2# גדל; Sy ܓܕܠܐ LS 105) sg. גדלא דציצת the twisting of the fringes *AnanSch* 25:5

גדם vb. ↓ גדמא n., √גרדם vb.

גדמא, cs. **גדאם** n.m. **hewn stalk** (√גדם; ↓ דרדרא; cf. Sy ܓܕܡ cut off palm branches LS 105) sg.cs. גדאם דרדרא hewn stalk of a thistle [artichoke plant?] *Giṭ* 70a(37; OHT ib. 159:1)

Y: גַּדְמָא BAYTN 78.

גודאפא, גודפא, גַּדְנְפָא n.m. **rim** (TJ גַּדְנַף 2K 16:17, Sy ܓܕܢܦܐ LS 105) sg. גדנפא דליישא a rim of dough *Giṭ* 69a(35); *AZ* 76b(1; HP 15:20); והוא דלית ליה גודפא this applies when it [i.e. the mat] does not have a rim *Suk* 20b(25); בין דאית ליה גודאפא בין דאישתקיל ליה שפיר דאמי whether

(the utensil) has a rim or whether it was removed, it is fine (for the wall of the *sukka*) *HP* 28:19; גודאפיה *ib.* 17

Y: גְּדַנְפָּא *Suk* ib.(BAYTN 274).

גדף vb. **to denigrate** (↓ גידופא, אגדפתא; Sy ܓܕܦ pa. LS 105, Ma גדף MD 81) **Pa.** **[w. ־ב]:** מגדיף בה ר׳ אבהו PN used to denigrate it [i.e. the opinion] *Šab* 62b(17); *Qid* 71b(25); *San* 3b(46); *ib.* 40b(24); *AZ* 35a(25); מגדף בה ר׳ חנינה *ib.* 43a(26)

Geon. expl.: ופירוש עיקר לשון גדיפה גדף בלשון ישמעאלי כמלת הגודף את המים וכמי שגודף בפתו מה שיש בקערה ... אף כן כשמתמיה אדם על דבר ומראה בידו התמהה אומרין מגדיף OHT Šab 61:6, i.e. جَذَفَ to row a boat.

גַּדְפָּא n.m. **wing, feather, bird** (↓ גפא 1#; TA גַּדְפֵי TO Ex 19:4, Ma גאדפא 1# wing, limb, winged creature MD 74, Sy ܓܶܕܦܳܐ LS 128) **1. wing:** sg. וחדא דליא לי גדפא one lifted up (its) wing *BB* 73b(34); pl. רבי לה גדפי⟨ה⟩ ושלחה let it grow its wings back and send it away *Ḥul* 141b(19); הנך אווזי דינתור גדפיהו משומניהו geese whose wings dropped off from (the weight of) their fat *BB* 73b(33); תרי גדפה its two wings *HP* 205:11; **2. feather:** sg. *Ḥul* 46b(6); גדפא דאווזא a goose feather *Yom* 84a(24); *Giṭ* 86a(11); *AZ* 28a(28); *Ḥul* 22b(24); pl. גדפי דמיפרמי לאבראי the feathers which are cut to the outside *ib.* 31a(1); *TGDr49* 99:12 [↓ √שמטּ pe., mng. 3]; **3. bird** [< ציפר) גאדפא); cf. Ma ציפאר גאדפא winged bird MD ib.]: sg. אמימר הוה יתיב גדפא ארישיה a bird alighted on PN's head *Ket* 105b(28)

Lit: Nöld, MG 77[4]; Voc: גַּדְּפָא HGP 32b:35; Y: גַּדְפָא *Ḥul* 22b(24; BAYTN 78).

גדר 1# vb. **to fence in** (↓ גודריתא, גדירא; BH גדר pe. HAL 173) **Pe.** (a/u) a. lit.: ליגדר מר גדירא לארעיה fence in your field *BQ* 23b(33); וגדר גודא בארעא דלא דיליה he constructed [lit. fenced in] a wall in a field that did not belong to him *BB* 41a(15); *ib.* 25; *BM* 101a(47); *ib.* 109a(31); דגדיר ליה בהיזמי והיגי he fences it in with thorns and thistles *AZ* 47b(11); גדור רובא fence in most (of it) *Er* 15b(37; **O**); ונעל וגדר ופרץ he may lock, fence in, or make a breach *SŠHai* 11a(15) [cf. BB 52b(28)]; b. fig.: מיגדר מילתא to enact a measure to prevent inappropriate practices [lit. to fence in the matter; cf. MH גדר פרצה J 214] *Yev* 90b(8); *ib.* 27; *San* 46a(18); *TGHark* 150:14

[2# גדר vb. **to cut off fruit from the date palm** (↓ √גור pe., mng. 2; MH גדר LNVTH 119) **Pe.:** יומא חד הוה קא גדר רוניא דיקליה one day PN was cutting off (the fruit of) his date palm *BB* 5a(4); *ib.* 2

Lit: Eps, PLA 203]

3# גדר vb. **to distinguish oneself** (↓ √2# גנדר; MH[2] גדר hitpa. J 215) **Itpa.:** מאי דשבקוהי למן דבתריהון לאגדורי ביה what they left for their successors in which to distinguish themselves *IŠGF* 67:4

Lit: Eps, Stl 109[120], offers an Arab cognate.

4# גדר ↓ √1# גנדר vb.

[גדש vb. **to heap up** (MH גדש J 215) **Pe.** וגדוש *BQ* 59b(27; Ed)

This form is not attested in the mss.]

גוהרקא, גְּהֻרְקָא n.m. **chair, litter** (< MIr **gāhwarak* [> Armen *gahaworak* chair, litter Hübsch, AG 125; cf. MP *gāhwārag* cot, cradle CPD 34, Ma גאהוארא MD 74 [< NP *gāhwāra* PED 1074]) **1. chair:** sg. גוהרקא *GC* 14:6 [expl. MH קָתֶדְרָה MKel 4:3]; **2. litter:** sg. גהורקא דר׳ חייא *BM* 85b(35; **F**[1]) [**H:** גוהרקא]; בי(ו)מא דעיבא מפקין ליה בגוהרקא דדהבא on a cloudy day they used to bring him out in a golden litter *Tan* 20b(42); *Giṭ* 31b(43); *BM* 73b(31); pl. כולהו גוהרקי *ib.* 85b(36)

In spite of the fact that the spelling גהורקא occurs only once, it has been employed as the lemma here, since it corresponds to the orig. P form. Lit: Geig, WZKM 44 [1937] 202; id., AAC 117; GC 14[18]; Tel 38; Y: גּוּהַרְקָא *BM* ib.(BAYTN 263).

גהט, גחט vb. **to erase** (↓ גיהטא; Ma גהט MD 81) **Pe.:** pass.part. א״ל פטר חמור גהיט מתפלך א״ל והא איתיה א״ל ו״ו גהיט עיין רבא וחזא דגהיט ו״ו דתפיליה he said to him: "(The words) פֶּטֶר חֲמוֹר [Ex 13:13] are erased from your phylacteries." He said to him: "It is, in fact, (there)!" He said to him: "The *waw* is erased." PN looked and saw that the *waw* of his phylacteries was erased *Ber* 56a(40) [Var: גחיט Ar (AC 2:271)]

גהי, גחי adj. **intense, deep,** n.m. **red fluid** (Ma השוכא גאהיא intense darkness MD 74) **I.** adj. **intense or deep red:** sg.m. סומקא גיהיא deep red *Bek* 45b(30) [expl. MH גיחור ib.]; וורדא גאהיא a deep red rose *BM* 84a(21; SM 146:18); גיהיא סומקא *Bek* 45b(27) [expl. MH לווקן ib.; but v. l. 30!; Var: גהיא Ar (AC 2:272); גיחיא **V**[9]]; **II.** n. **red fluid:** sg.m. אי צילא גהיא if the red fluid (in the kidney) is clear *HG3* 167:88

Expl. Ar: אדום ביותר AC ib. The translation 'horrid' for the Ma word [MD ib.] should be corrected; Y: גֵּיהִיָא *Bek* ib.

גהר vb. **to extinguish** (cf. Sy ܓܗܪ af. to obscure, dim LS 107) **Af.:** אונ(ג)הריה לשרגא (the wind) extinguished the lamp *Ber* 60b(57; SM 110:3) [**O:** כבייה]

גאו, גו prep. **within** (Sy ܓܘ LS 107, mng. 2, JPA גו DJPA 121; ↓ גוי, גווא, גואי, גוואה, √גוי)

Occurs only w. preced. preps.

– בְּגוֹ, בְּגוֹ־ prep. **within, in** (Sy ܒܓܘ LS 107, mng. 3b, Ma בגאו־ MD 51) w. suf.: 2sg.m. בגויך *HP* 50:3; 3m. בגוויה *BM* 10b(3); f. בגווה *San* 112a(43); 3pl.m. בגוייהו *Tem* 6b(19);- a. temporal: עביד איניש דפרע בגו זימניה a person is likely to repay (his debt) within its designated time [i.e. before its due date] *BB* 5a(25); בגו תלתין יומין within thirty days *Šab* 129a(26); b. spatial: דקא מדלקי עלאי בגו ביתאי they light (the Ḥanukka lamp) for me within my house *ib.* 23a(16); ומידעם לנפשאי לא שיירית בגו מתנתא דא I have not retained anything for myself in this gift *SŠHai* 7a(21); סליק ויתיב בגויה he went up and sat within it [i.e. the oven] *Qid* 40a(10); ודילמ׳ סימנ׳ הוה יהיב ליה בגויה perhaps he had made a mark in it [i.e. the slaughtered bird] *Ḥul* 4a(14); c. w. var. vbs.: ויהיב ליה למלוה בגוייהו גלימא דשוי חמשא בארבעה he gave the creditor for them [i.e. the *zuzim*] a cloak which was worth five *zuzim* (as interest) on four *Tem* 6b(19); מר קים לי בגויה I am certain of you(r nature) *AZ* 76b(18); *BM* 52b(20); *San* 72b(5); וניבדוק מעיקרא בגווה דידה let him examine her from the beginning *Ket* 10b(10)

Y: בְּגוֹ *Ber* 8a(41).

– לְגוֹ, לגיו, לְגָאו adv. **inside, inwards, therein** (TA לְגַיו TO Ex 28:26[Var], Sy ܠܓܘ LS 107) **1. inside:** בר בי רב דלגיו לאו אכיל the student of the *be rav* who is inside [i.e. your guest] does not eat (the liver) *Ḥul* 111a(14; **V**[11]); ואי פומיה לגאו if its opening is inside *AZ* 31a(37); *BB* 67a(16); **2. inwards:** אי קתא לגאו if the handle is inwards [i.e. in the wall] *BM* 26a(6; **V**[22]); *Ḥul* 48b(36); *ib.* 49a(3); ולעביד לגאו let him make (the corner) inwards [i.e. on his own side] *BB* 4a(48); **3. therein:** מברא דאתי לאפאי יומא טבא לגו (if) there is a ferry which is coming towards me, there is a good omen therein *Ḥul* 95b(13)

Y: לְגַיו *Ḥul* ib.

– לְגוֹ prep. **into, within** (Sy ܠܓܘ LS 107, Ma לגו MD 230) a. alone: חמימי לגו קרירי וקרירי לגו חמימי hot water into cold and cold into hot *Pes* 111a(2); חלא לגו חמרא vinegar (which fell) into wine *AZ* 66a(32); *ib.* 73a(10); תא לגו ביתא come into the house *MQ* 28a(43); ואדריכו יותיה לגו פלגוס ימא רבה they overtook him within *pelagos*, the great sea *Bo* 76:6; *ib.* 15:10; 109:5; b. w. suf.: עאל לגווה ונ(א)יתצל מיניה he entered into it [i.e. the split in the wall] and was saved from it [i.e. the wild camel] *Ber* 54a(39); *Šab* 7a(12); אפילו עייל ונפיק לגוה עשר זמנין ביומא even if he goes in and out of it [i.e. the *sukka*] ten times a day *HP* 30:2; שלוף למסאני ואמטינהו לגויה דביתא remove my shoes and bring them into the house *Qid* 22b(49); מאנא דפחרא דנאפיל שחוטה דשרצים לגויה a clay vessel into which a slaughtered creeping animal fell *Anan* 48:20; *ib.* 23; 24:4

Y: לְגוֹ *Pes* 110b(3)

– מִיגּוֹ prep. **within, out of, as a result of,** conj. **since,** n. **legal rule** (< מן גו; TA מִגּוֹ TO Gen 19:29, Sy ܡܶܢ ܓܘ prep. LS 107, JPA מן גו prep., conj. DJPA 314) **I.** prep. **1. within:** עוגלא מגו ריבועא ... רבועא מגו עוגלא a circle (inscribed) within a square, a square (inscribed) within a circle *Suk* 8a(4); מגויה דביתאי from within my house *Beṣ* 14a(25); *Men* 90a(24); **2. out of:** ארבע מגו תמני four (cubits) out of eight *Er* 50a(5); תרתי מיגו תלת two out of three (rows) *BB* 41b(3); *BM* 32a(1); *AZ* 72a(25); חביתא דחמרא מגו חביתא דמשחא (the value of) a jug of wine out of (that of) a jug of oil *San* 31a(16); **3. as a result of:** ומגו מרעיה איפטר לבית עלמיה he died as a result of his illness *BB* 153a(34); *SŠSad* 215:6; *SŠHai* 8b(15); מודעי דנפקי מיגו מודעי protests resulting from protests *SŠSad* 244:24; **4. by means of:** חד׳

מיגו חדא קא מיבעיא ליה he asks one (question) by means of another *AZ* 52a(49); *Ned* 7a(22); *Tem* 9b(17); *Mei* 3a(9); **II.** conj. **since:** דמיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי נמי לכולי יומא since it was set aside at twilight, it was set aside also for the entire day (of the Sabbath) *Šab* 43a(20); *Suk* 35b(19); *Beṣ* 31b(14); *Ḥag* 25b(32); *Yev* 10a(28); *Ned* 88b(16); *BM* 5b(21); *Mak* 22a(32); *Hor* 6a(33); *AnanSch* 25:3; **III.** n. **a legal rule according to which a person's statement is accepted as true since (מיגו) if he were lying he could have employed a more effective argument:** חד מיגו ... תרי מיגו one *m.*-argument, two *m.*-arguments *BM* 9b(32); *Tem* 11b(31); ההוא מיגו *Ket* 16a(47); מאי מגו איכא what *m.*-argument is there? *Ket* 12b(39); אמרינן מיגו we invoke the *m.*-argument *Zev* 108a(25); *BQ* 52b(38); *San* 24a(10)

Y: מִיגּוֹ *Šab* 43a(20).

– מְלְגָיו, מלגאו adv. **from within, from the inside** (Sy ܡܢ ܠܓܘ LS 107) a. in a physical sense: היכירא מלגיו the recognizability (of the beam should be) from within *Er* 8b(38); *SŠHai* 6a(9); b. in an amount of money: שליש מלגיו או שליש מלבר is it a third 'from within' [i.e. of the original amount, viz. 33 1/3%] or a third 'from without' [i.e. of the combined amount, viz. 50%]? *BQ* 9b(4); מלגאו *BM* 53b(36); *ib.* 54a(7); *TGHark* 38:12

Y: מְלְגָיו *Er* ib.

גַּוָּאֵי adv. **inside** (↓ גו) a. general: הנך פלגא דאיכא גואי that half (of the members of the Sanhedrin) who are inside *San* 14b(16); *ib.* 109b(55); *Ket* 103a(48); *Soṭ* 45a(21); *Mak* 12b(12); *Zev* 105a(15); *Nid* 42b(4); b. ≠ אבראי: דלמא אילנות גואי וטומאה אבראי perhaps the trees are inside and the uncleanness is outside *MQ* 5b(42); *RH* 8b(13); *Zev* 15a(5); *Men* 81a(12); *Zev* 77a(3); c. w. ־ד internal, on the inside [≠ דבראי]: ואי דגואי if the (defect of the slave) is internal *Ket* 57b(49); *Yom* 47b(7); *Men* 24a(29); *Ḥul* 70a(24)

Y: גַּוָּאֵי *San* 109b(55; BAYTN 225).

– אַגַּוָּאֵי adv. **inside** (↓ ־א) כולי עלמא אגואי ואנא אבראי everyone is inside and I am outside *Qid* 81a(49); אי אגואי קא מעייל חולין לעזרה if (the waving) is inside (the sanctuary), he is bringing unconsecrated food into the Temple court *Ḥul* 130b(1; **M**)

Y: אַגַּוָּאֵי *Ḥul* ib.

– לְגַוָּאֵי adv. **inside, within** איפשר דעייל לגואי ומפריק he can go inside and unload (the animal there) *BB* 11b(4); *ib.* 19; כי עייל לגואי היכי מנח לה when (the high priest) enters, how does he place it [i.e. the censer]? *Yom* 47a(17); ועייל תלתה פושכי לגואי וחד לבראי (the board) goes in three handbreadths inside and one outside *Suk* 14b(53); *ib.* 19a(27); *Zev* 15a(10); *Bek* 8b(19); כד מינקיב ליבא לגואי when the heart is punctured within *HP* 198:20; *ib.* 201:16

Y: לְגַוָּאֵי *Yom* 31a(9).

– מְגַּוָּאֵי adv. **on the inside, from inside** וליתיב איהו מגואי ואיניש אחרינא מאבראי let him sit on the inside, and another person on the outside *Giṭ* 69a(13); אזא אשכח ⟨ד⟩רבאני מגואי ודרבאני מבראי he went (and) found guards on the inside and guards on the outside (of the entrance) *Bek* 8b(18; **V**[9]); *Šab* 92a(3); *Er* 14a(51); *Giṭ* 20b(3); *BQ* 51a(19); *ib.* 60b(10); *BB* 7b(29); *ib.* 160b(33); *San* 52a(34)

Y: מְגַּוָּאֵי *San* ib.

גְּוָּאלְקָא, גוולקא n.m. **sack** (< MIr **jųwālak* [cf. NP *guwāl* PED 1101, Jawāl 49:1]; Sy ܓܘܠܩܐ LS 109, Ma גואלקא MD 81, > Arab جُوَالِق Jawāl 48:14, PLAr 100) sg. הבו לי גואלקא give me the sack *Tan* 23b(42; Ar [AC 2:219]); pl. חבר גוולקי fastening of the sacks (across the ass's back) *Šab* 154b(25) [Var: באבר גוולקי Ar (AC 3:337, s.v. חבר); ↓ אבר]; *Suk* 20b(13); *ib.* 20

Geon. expl.: שקים של שער OH Suk 112:2; Lit: Geig, AAC 111; Tel 37; Y: גְּוָּולְקֵי *Šab* ib.(BAYTN 274).

גּוּבָּא #1 n.f. **log, piece** (↓ בי גובי, גובתא #1; Ma גובא #2 MD 82) **1. log:** pl. פסקיה לדיקלא ועבדיה גובי ... גובי עבדינהו כשורי (if) he cut down a date palm and made it into logs, logs – (and) made them into beams *BQ* 96a(23; **Es**); **2. piece** [perh. < trunk (of body)]: pl. ונפק מיניה בגובי גובי (the snake) went out from him in many pieces *Šab* 109b(40); *ib.* 38; חיויא דפסיק ושא⟨ר⟩ ⟨ד⟩' בתרתי גובי a snake that was cut and thrown in two pieces *ib.* 156b(10)

Geon. expl.: חתיכות OHP BQ 155:12; Y: גּוּבֵּי *Šab* 156b(10; Mo 87).

גובא #2 n.m. (**uncertain;** MH[2] גבות הזקן *Nid* 23b(27); ↓ דיקנא mng. 2) pl., in phrase **גובי דיקנא lower sides of the chin:** *MQ* 24a(26; **M**[2])

Geon. expl.: השיער שעל הלסתות ועטיפה זו למעלה מן החוטם וישמעאלים נראים עדיין שמחזירין קצה המצנפת על פיהם ועל ראש החוטם שלהם וקורין אותם אלתאם, i.e. لِثَام a veil over the lower part of the face OHT MQ 39:7; Y: גּוּבֵּי ib.

גובאה adj., n. **of GN** (unkn. GN) n., pl.m. גובאי טפשאי stupid people of GN *Ber* 17b(18); *Qid* 70b(36) [equated w. Gibeonites]

Geon. expl.: גונאי' מקום הוא אחורי בבל בצד מזרחו שלהדקל מאחורי נהרואני נקראת גונאי' ועדיין קוראין אותן ישמעאלים גוכי' OHT Ber 44:4 [v. TGHark 379]; Y: גּוּבָּאֵי *Qid* ib.

גּוּבְהָא n.m. **height, elevated ground** (↓ √גבה; BH גֹּבַהּ HAL 164) **1. height:** sg. גובהה מאי what is its height? *Zev* 55b(24; **V**[11]); *ib.* 59b(17); דבגזית כל ארב' אמות בגובהה אי הוי חמשה טפחים קאי for every four cubits in height of hewn stone, if (the wall) has five handbreadths (width), it will stand *BB* 3a(51); בגובה' משתמשי אינשי people use its [i.e. the wall's] height *Er* 77a(26); *Tan* 20b(24); **2. elevated ground:** sg. איכא גובהה ביני ביני there is elevated ground in between *AZ* 50a(19)

Y: גּוּבְהָא *Er* ib.(BAYTN 146).

גּוּבְיָינָא, גוביאנא n.m. **collection** (↓ √גבי #1) sg. מחסרי גוביאנא (the debts) are not yet collected [lit. are lacking collection] *BB* 140a(22); *Ket* 43a(35); *Yev* 66b(37); *San* 29b(49); *HP* 53:22; שטרא לגוביאנא קאי a writ exists for collection *BM* 103a(10); ארעא כיון דלגוביאנא קימא כמאן דגביא דמי since a field is collectible, it is considered as if it is collected *ib.* 110b(10); קני לגוביאנא take possession (of the field) for the collection (of your debt) *ib.* 66b(23)

Y: גּוּבְיָינָא *San* ib.(BAYTN 266).

גּוּבַיְירָא n.m. **jujube** (< Arab غُبَيْرَاء Siggel 54) pl. גובייריי *HGI* 97:86

Lit: Löw, Flora 3:253.

גּוּבְלָא n.m. **dough** (↓ √גבל; Ma גובלא form MD 82) sg. מי סברת לחמא הוא גובלא בעלמ' הוא do you think that it is bread? It is merely dough *Ber* 38a(3)

Y: גּוּבְלָא *Ber* ib.(BAYTN 146).

גובני ↓ גבינתא n.

גּוּבְרָא #1, גברא n.m. **potency, strength** (↓ √גבר, גברותא #2; cf. Sy ܓܢܒܪܘܬܐ strength LS 102) sg. שאני משה דרב גובריה Moses is different, since his potency is greater *AZ* 8a(2); *Nid* 25b(30); כמה נפיש גובריה ממשה ושתין רבוון how much greater is his potency than (that of) Moses and the sixty myriads (at the Red Sea)? *Ḥul* 7a(42; MGG 611:18); כמה רב גבריה דעבד כיחידאה how great is his strength that he can act (in this manner) according (to the opinion of) one individual *Yev* 104a(17)

Y: גּוּבְרָה *AZ* ib.

גוברא #2 ↓ גברא #1 n.

גּוּבְתָּא #1, גופתא n.f. **tube, small log, duct** (dimin. < ↓ גובא #1; Sy ܓܘܒܬܐ hollowed out reed used to extinguish candles LS 100 [Lex], Ma גופתא container, cylinder MD 85) **1. tube, cylindrical container:** sg. גובתא ממש *GC* 104:10 [i.e. in its lit. mng.; expl. MH שְׁפוֹפֶרֶת MPar 5:4]; *Šab* 146b(15); גובתא דפרזלא an iron tube *Ber* 6a(18; **F**); גובתא דנחשא a bronze tube *Šab* 66b(40); *ib.* 90b(23); *Yom* 84a(15); גובתא דקניא a reed tube *BM* 102a(1); *AZ* 28b(25); גובתאי דכוחלא my tube of kohl *Ber* 18b(41); *ŠT* 496:11 [for *mezuza*]; סב תולעתא מן טינא ורמי בגופתא take a worm from clay and place (it) in a tube *ḤM* 44:6; **2. small log:** sg. גובתא דחיקין לה ומשוו לה שו⟨ש⟩⟨ח⟩ילא a small log which is hollowed out and made into a pipe *BQ* 67a(7; GC 118:10) [expl. MH צינור ib.]; **3. duct:** sg. גובתא ה⟨ו⟩⟨י⟩הו דהוה נפקא מבי כסי להובלילא a certain duct which goes out from the *b.k.*-stomach to the *h.*-stomach *Ḥul* 58b(18; **H**[2]); גובתא דשכבת זרע semen duct *Yev* 75b(46)

Lit: Eps, GC 118[18]; AAC 113; Löw, Lehnw 168; in MD ib., this word was conflated w. גופתא net [= Sy ܓܦܬܐ LS 110, ܓܘܦܬܐ PSm 687 (Lex)]; Y: גּוּבְתָּא *Šab* 146b(15; BAYTN 200).

גובתא #2 n.f. **hill**(?) sg. *Bo* 72:7

גוגמא ↓ גגמא n.

גּוּדָא #1, גוּנְדָא n.m. **wall, side** (Sy ܓܘܕܐ #2 LS 104, Ma גודא #3 MD 82) **1. wall:** sg. *BB*

2a(18) [expl. MH מְחִיצָה Mib. 1:1; ≠ ↓ פלוגתא mng. 1]; *Er* 25b(17); *Ber* 51a(44); *Šab* 149a(12; **V**) [↓ שטרא]; אם מהדר אפי ... לגודא מאיית if (the sick person) turns (his) face to the wall he will die *ḤM* 43:16; גודא דביני ביני the wall in between *Er* 94a(4); *BQ* 23b(35); *BB* 41a(16) [↓ √1# גדר pe.]; זיל ונידחי עילויהו גודא go and let us push a wall upon them *Ket* 69b(35); דחי גודא רבה שדי עילויה push a large wall (and) pull (it) down upon him *BQ* 92b(46); *Tan* 24a(51) [↓ √חבט pa., mng. 2]; גודא דאפדנא the wall of a house *Er* 25b(13); גודא דערודי the wall (to keep out) the wild asses *BB* 36a(11); כשורה דמותבי אגודא a beam which they place on the wall *TGAs42* 157:3 [expl. ↓ הימלטא BB 6a(29)]; pl. גונדי גואי internal walls *Er* 25b(15); **2. side:** sg. גודא דספינתא the side of the ship *HG3* 121:25 [expl. MH דפני הספינה Ḥul 41b(16)]

The fol. pass. may poss. belong here: בי דינא רבא ליפרע מהני דחייפי גונדי may the great court punish the ones who rub against the walls *Soṭ* 22b(18; O⁸Ar [AC 3:462]) [v. expl. Ar, AC ib.; Rashi, however, connects it w. ↓ גונדא]; Y: גּוּדָא *Šab* 149a(12; BAYTN 159).

2# גּוּדָא n.m. **leather bottle, leather bag** (Sy ܓܘܕܐ leather bottle LS 108, Ma 2# גודא leather bag MD 82, > Akk *gūdu* CAD G 120) **1. leather bottle:** sg. משכיה דההוא גברא דמשוינן ליה גודא ומלינן ביה מיא it is your skin which we shall make into a leather bottle, and we shall draw water with it *Suk* 48b(27; Ar [AC 2:239]); **2. leather bag:** sg. שקל אליעזר גודא מחא ביה בדיינא PN took the leather bag (and) hit the judge with it *San* 109b(28; MGG 312:2) [↓ 1# חייתא usage b]

Y: גּוּדָא *Suk* ib.(BAYTN 22).

3# גודא ↓ 2# גידא n.

גודדא n.m. **cutting** (↓ √גדד) sg. סכין גודדא a cutting knife *Bo* 78:16

גודמא ↓ גידמא n.

גודנא, גודאנא n.m. **a type of garment** (↓ 2# כנדא; cf. Sy ܓܘܕܢܐ garment PSm 674 [Lex], ModSy ܓܘܕܢܐ Maclean 46) sg. רב ענן לביש גודנא PN used to wear a *g.*-garment *Šab* 119a(14; **MO**¹) [Var: גונדא Ar (AC 2:317)]

Geon. expl.: פ' זה פונדא [כלים פכ"ס מ"א] האמור כאן פ' גודאנא בגדים בליש' רבנן ובטיית סודרה GC 75:9, i.e. صُدْرَة; expl. Ar: בגדים שחורים AC ib.; Lit: Eps, GC 75²⁹; Fr, AF 46; Geig, AAC 126 [< P rt. *gund-* to dress]; Y: גּוּנְדָּא *Šab* ib.

גודפא ↓ גדנפא n.

גּוּדְרִיתָא n.f. **small hedge** (↓ גדירא + ־יתא [dimin. ending]) sg. גודריתא דקני a small hedge of reeds *Er* 19b(39); *ib.* 40; 41

Y: גּוּדְרִיתָא *Er ib.*

גּוּדְשָׁא n.m. **heap** (√גדש; cf. Sy ܓܕܫܐ pile LS 106) sg. ההוא לגודשא that refers to the heap *Er* 14b(14); האי גודשא תולתא הוי the heap constitutes one-third (of the entire amount) *ib.* 15

Y: גּוּדְשָׁא *Er ib.*(BAYTN 146).

1# גּוּהָא n.m. **rumbling, earthquake** (< גוחא* < גונחא*; ↓ √1# גנח; Sy ܓܘܢܚܐ [dial. form of ܓܘܢܚܐ] LS 125, mng. 5, BAli 1, 2790, BBah 462:23, Ma גוהא גנא, גוהא גאהנא, גוהא MD 82, 81, 95; cf. Akk *guḫḫu* coughing fit CAD G 125) sg. *Ber* 59a(10) [expl. MH זוְעוֹת Mib. 9:2]; *ib.* 15; גנח גוהא there was a rumbling sound *ib.* 11

Lit: Nöld, MG 52; Geig, AAC 117; Y: גּוּהָא *Ber* ib.

2# גוהא n.m. **pool** (< גוחא*; ↓ √גוח, בר גוהא, s.v. 1# ברא mng. 4a; cf. Sy ܓܘܚܐ streaming LS 108) sg. *MQ* 8b(16; Ar [OHP ib. 64:21]) [expl. MH נברכת ib.; **C:** גיהואה]

Expl. Ar: דוכתא דמתוקנא לחבוט בה הבגדים OHP ib.; Lit: Kut, Studies 431+ [Heb], suggests < Akk *kimāḫu* grave CAD K 370, AIOA 64; but v. ib.¹⁶⁰, on the problematic nature of the deriv. of the JBA forms; Y: גּוּהָא BAYTN 22.

גּוֹהַר n.m. **substance, essence** (< MP *gōhr* CPD 36, > Arab جَوْهَر Hava 102) sg. גוהר דילה ועיקרה its essence and main point *TGHark* 207:10; גבעונים נתינים ⟨וכנענים⟩ חד גוהר נינהו the Gibeonites, Netinim, and Canaanites are, in essence, the same *HG2* 522:42; *ib.* 37

Lit: Geig, AAC 117.

1# גוהרקא ↓ גהורקא n.

[2# גוהרקא ↓ גורקא n.]

גַּוָּוא n.m. **inner part** (↓ גו, גוואה; TA גַּוָּא TO Ex 29:13, Sy ܓܘܐ LS 107, Ma 1# גאוא MD 74) sg. גוא לגוא *Šab* 78a(28) [mnemonic sign]; גויה דמנא the inner part of the vessel *AZ* 72b(9); *ib.* 16; גווא דאודניה the inner part of his ear *ib.* 28b(17); גווא דחיותא the inner part of the animal *Giṭ* 69a(13); pl. אית לן בגויכו חולקא לעלמא דאתי shall we have

a share in your inner parts [i.e. of the geese] in the world to come? *BB* 73b(34)

Y: גַּוָּא BAYTN 98.

גַּוָּאָה adj. **inner,** n. **inner part** (↓ גווא + gent. ending; TA גַּוָּאָה TJ 1K 6:27(Var), Sy ܓܘܝܐ LS 107, Ma גאואיא MD 74) **I.** adj.: sg.m. צימרא גויא inner retention of urine *Giṭ* 69b(55) [↓ 1# צימרא]; f. סגיסתאן גויתא וסגיסתאן בריתא Inner GN and Outer GN *Yom* 10a(11) [expl. BH סַבְתָּה ... וְסַבְתְּכָא Gen 10:7]; pl.m. הא בבתי גואי הא בבתי בראי this is in the 'inner chambers' (of heaven), and that is in the 'outer chambers' *Ḥag* 5b(29); *ib.* 13a(1); *Qid* 33a(27); *Zev* 52a(1); *BB* 29b(23) // *ib.* 159b(35) [↓ שוכנא]; גונדלי גואי internal walls *Er* 25b(15); *Yom* 21a(34); **II. inner part:** sg.f. גוית' לבריתא ובריית' לגויתא (if he switched) the 'inner' (scriptural section of the phylacteries) with the 'outer' one or the 'outer' one with the 'inner' one *Men* 35a(1); pl.f. הא בגוייתא הא בברייתא' *Yev* 43a(17) [w. ref. to teeth of a comb]; גואיאתא דגואיאתא the innermost (rows of barrels) *Pes* 8b(41); גודא לגוייתא עבידא a wall is made for its inner sides *Er* 25b(17)

Voc: גַּוַּאי VTM 121; Y: גַּוַּאי *Qid* 33a(27).

1# גוואזא, גְּוָזָא n.m. **stick, branch, trunk, wood** (< Avest **gawāza-* staff for leading cattle AI 511; ↓ גוזתא; Sy ܓܘܙܐ staff LS 108, Ma גאואזא staff, rod MD 74, GeonH גואז OHT Pes 78:21, MH גואזיות MPes 4:8 [Geonic rdg.]) **1. stick:** sg. *Ket* 27a(41); **2. branch, stem:** sg. דכי שקלת לפירא איתיה לגוואזא דהדר מפיק when you remove the fruit the branch remains (viable) which produces fruit again *Ber* 40a(57; **F**) [**O:** אילנא]; גואזא דמרמחוז a stem of marjoram *Giṭ* 69b(2; OHT ib. 156:9); קיטפא דגואזא resin of the stem *AZ* 35b(10) // *Nid* 8b(15); pl. וכל אילן דנתרין טרפיה בסיתוא ופיישין גואזי any tree whose leaves fall off in the winter and whose branches remain *HG1* 93:26(Var); **3. trunk of a tree:** sg. האי דרגא דמידליא להכא ולהכא לא לו(י)ניחיה איניש אגואזא ⟨ד⟩דיקלא משום דהוו להו צדדין אלא לו(י)ניחיה איניש אגואזא לבר מדיקלא וכי סליק לא ליתנח כרעיה אגוזא אלא ליתנח אקניו(ס)⟨א⟩ לבר מגוואזא one should not place a ladder raised on both sides [i.e. in the form of an inverted V] on the trunk of a date palm, because this forms 'sides' (and is forbidden on the Sabbath), but one may place (it) on a stem extending from a date palm. When he ascends (the ladder) he should not place his feet on the trunk, but he should place (them) on the branch extending from the trunk *Šab* 155a(11); גוואזא ופרסיכנא דאילן גופיה the trunk and the ... of the tree itself *ib.* 154b(31); **4. wood, piece of wood:** sg. *BQ* 22b(23) // *ib.* 59b(34); דפסק בה גוואזא לע"ז he cut wood with it [i.e. the slaughtering knife] for idolatry *Ḥul* 8b(4; **V**¹¹); אבנא רבתי דשיך ביה גואזא (a hole bored into) a large stone into which a piece of wood is inserted *TGHark* 86:13; גואזה *TGDr49* 94:17 [expl. MH קיסם Šab 11b(21)]; מאני דגואזא wooden utensils *Anan* 44:8; *ib.* 58:8; גואזה *SŠHai* 6a(6); pl. תרי תלתא גווזי two (or) three pieces of wood *NDGR* 180:12; *TRN* 366:1(Var); גואזי *SŠHai* 11a(10; **O**)

Geon. expl.: גואזא דמרמחוז כשבה מרמאחוז הכדי אסמה OHT Giṭ 156:9, i.e. خَشَبَة مَرْمَاحُوز [mng. 2]; ולא כן הוא אלא גואזיות בואז והן קישקושי אילנות ועצי הנלקחים מהן אוי(ג) קורין אותן בלשון בלש' ערבי :read] פרסי] קורין OHT Pes 78:17 [mng. 3]; ארמי גואזי לקורות גואזא Ar [AC 2:262], i.e. NP *gawāz* large wooden mortar PED 1100; Lit: Geig, AAC 119; Y: גְּוָזָא *BQ* 22b(23).

2# גווזא n.m. **eunuch** (TA גואזא TJ 1K 22:9(Ar [AC 2:256, H סריס]) sg. ההוא גואזא *Šab* 152a(19; Ar [AC ib.]) [**O:** גוואזא]; רב נחמן משדר גואזי PN used to send eunuchs *Qid* 33a(44; Ar [AC ib.]) [**V**³: גואזי]; אתו גוואזי וקא מחו ליה the eunuchs came and were beating him *Meg* 28a(25; **C**Ar [AC ib.]) [**G:** גוואזי]

Y: גְּוָזָא BAYTN 41.

3# גווזא n.m. perh. **receptacle for valuables** (etym. uncertain) sg. ומן גאוזא (PN became rich also) from the *g.*-receptacle *Ned* 50a(34); ולא אשכחו אל' גואז' על כיף ימ' they only found a *g.*-receptacle on the sea shore (after the shipwreck) *ib.* 35; וכוליה עיסק' הוה מחו(י)ת בההו' גוווא all the merchandise had been placed in that *g.*-receptacle *ib.* 37

Lit: Sperber, Nautica 157¹³, w. prev. lit. This word may perh. be identical w. ↓ 1# גווזא and refer to a wooden chest.

גּוֹנָא, גַּוְונָא n.m. **color, kind** (↓ גונא, גוונא, כי האי גוונא, חזיתא; Sy ܓܘܢܐ LS 109, Ma גאונא MD 75) **1. color:** sg. גונא דבשריה the color of his flesh *BQ* 85b(18); pl. חזו(י)⟨ו⟩אתא חזו(י)⟨ו⟩אתא גוני various

colors : colors *Ḥul* 46b(32; HP 199:6) [double rdg.]; גוני גוני various colors *TGAs28* 143:15 [cf. Sy ܓܘܢܐ ܓܘܢܐ PSm 683, Ma גאוניא גאוניא MD ib.]; **2. kind, sort:** sg. והני חד גונא נינהו these (liabilities) are of one kind *BQ* 108a(30); pl.abs. גונין *San* 98a(46) [↓ כר]; כל גונין *Bo* 8:15; cs. תרי גוני גדר two kinds of a fence *Er* 19b(38); *ib.* 20a(1); *RH* 12a(20); *Yev* 40a(15); *BQ* 114a(46); *BM* 8b(34); *AZ* 39b(9); *Zev* 97a(25); *Ḥul* 58b(47); *Nid* 62a(19); *TGHark* 207:9; *ib.* 45:28; **3. (uncertain):** pl. דבעי אחויי גווני ארישיה ולא מצי מחוי מהנהו קרטופני he wants to show the ... on his head, but he cannot show because of those cracks *BQ* 86a(12)

Y: גַּוְנָא *Giṭ* 69b(54).

1# גון vb. **to cease, pass away** (Sy ܓܘܢ LS 108) **Pe.:** קמת טענתיה על כתפה עד דגזת שעתא ואסתתמא ארעא she carried him on her shoulders until the time passed and the earth (which had opened to swallow Korah's company) closed up *San* 110a(1)

[2# גון ↓ √גזז vb.]

גוזאה ↓ 2# גווזא n.

גוֹזָלָא n.m. **young dove** (↓ בר גוזלא, s.v. 1# ברא mng. 3a; JPA גוזל DJPA 122; cf. Sy ܒܪ ܓܘܙܠܐ LS 188) sg. ראבין סבא טפל ליה גוזלא לרב PN, the elder, put a dough paste on a pigeon for PN_2 *Pes* 74b(5; **C**); ארדיאלי וגוזליא lambs and pigeons *ib.* 119b(32) [expl. MH אפיקומן Mib. 10:8]; *Ber* 47a(36)

Lit: Talshir, Fauna 51; Y: גוֹזָלָא *Pes* ib.(BAYTN 163).

גוּזְמָא n.m. **hyperbole** (↓ √גזם; JPA גוזמה DJPA 125, Sy ܓܘܙܡܐ boldness LS 112) sg. גוזמא קתני (the *Tanna*) employs a hyperbole *Beṣ* 4a(24); גוזמא מתניתא the *barraita* is a hyperbole *Ara* 11a(7; **L**[1]); *Er* 2b(23); *Ḥul* 90b(17); גוזמא בעלמא it is merely a hyperbole *BM* 38a(24); *ib.* 104b(30)

Geon. expl.: לשון הבאי OHP Beṣ 51:2; Lit: Bacher 25; Löw, Lehnw 168 [not Gr]; Y: גּוּזְמָא *BM* 38a(24; BAYTN 146).

גוותא n.f. perh. **branch** (↓ 1# גווזא) sg. *TRN* 572:5 [expl. ↓ זאזא]

גוי vb. **to move something inward** (denom. < ↓ גו; Sy ܓܘܝ to bring in LS 107) **Pa.:** גויוה פורתא כי היכי דלישתרי טפי move it [i.e. the *'eruv*] inward a bit so that more (area) should be permitted *Er* 61b(29)

גְּוִילָא n.m. **a type of parchment** (MH² גויל J 221) pl. וצײדנא טבי ... ואריכנא גוילי I shall catch deer and prepare the *g.*-parchments (for their skins) *BM* 85b(22; **F**[1]**Ed**); דעתיה על גאוו״ילי his intention was in regard to the *g.*-parchments *Ned* 14b(7); *San* 28b(1)

Lit: M. Glatzer, Sefunot 19 [1989] 186+, has shown that גויל was relatively thick and was written on the hair side; Y: גְּוִילֵי *San* ib.(BAYTN 105).

גּוּלְבָא n.m. **emmer** (Sy ܓܘܠܒܐ LS 117) sg. *Pes* 35a(18) [expl. MH כוסמין Mib. 2:5] // *Men* 70b(1)

Lit: M. Kislev, Lešonenu 37 [1973] 87+ [contra Löw, Flora 2:439]; Fl, TMW 1:434; Y: גּוּלְבָא *Pes* ib.(BAYTN 146).

גּוּלְגַּלְתָּא n.f. **skull, capitation tax** (TA גּוֹלְגּוֹלְתָּא TO Ex 16:16, BH גֻּלְגֹּלֶת HAL 183) **1. skull:** sg. גולגלתא חדה *Tam* 32b(15); *ib.* 17; *San* 82a(24) // *ib.* 104a(36); 39; 42; **2. capitation tax:** sg. כסף גולגלתא money of the capitation tax *BB* 8a(19) // *Ned* 62b(5; **V**²) [expl. BA בְּלוֹ Ez 7:24]; *Yev* 17a(23)

Y: גֻּלְגַּלְתָּא *Yev* ib.(BAYTN 291).

גּוּלְהָא n.m. **brightness, glow** (√גלה < √2# גלה; cf. Sy ܓܠܗ pa./af. to show clearly, ܡܓܠܗܢܐ clear LS 118, PSmSup 75) sg. בגולהא הוה קאי וזהרורא הוא דחזא he was standing in the brightness, and it was the ray that he saw *Pes* 13a(1; Ar [AC 3:275, s.v. ₂זהר]) // *San* 42a(28; **F**²Ar [AC ib.]); pl. גולהי דליליא the glows of the night *Tan* 3b(40; **M**²Ar [AC 2:294]!)

The rdgs. גילויא, גיליא, גוליא, etc. in the other mss. are corruptions based on the common √1# גלי; Y: גּוּלְהֵי *Tan* ib.

גּוּלְמָא n.m. **unformed shape** (MH גּוֹלֶם Yeivin, BV 851, Sy ܓܘܠܡܐ rocky place LS 118) pl. גולמי *Šab* 52b(36) // *ib.* 123a(41) [ref. to a solid piece of metal]

The phrase גולמא דוק(י)טינא *San* 95a(23) is a metanalyzed form of the original MP *גולמהרג [↓ גילמהרג], which was not understood by the scribe and was partially translated into A; for another ex. of this phenomenon, v. ↓ בארג; Y: גֻּלְמֵי *Šab* ib.(BAYTN 146).

גולמיש n.m. **a type of tree** (etym. unkn.) sg. *San* 108b(30) // *RH* 23a(14; L) [expl. BH עֲצֵי־גֹפֶר Gen 6:14]

Lit: Löw, Flora 3:22: cedar; J. Perles, MGWJ 15 [1866] 152: *Salix balchia* < NP *gulamūš* species of willow PED 1095 [v. Geig, AAC 124]; note, however, the var. rdgs. in RH ib.: זוג גולמיש M²; זוג גולמיש A. This may indicate that the orig. word was *זוגלמיש [cf. ↓ זמבליגא]; Y: גּוּלְמִישׁ *San* ib.(BAYTN 274).

1# גּוּלְפָּא n.m. **jug** (↓ √1# גלף; > Arab جلف empty barrel Fr, AF 169) sg. אורחא דארעא למשבק איניש גולפא ומשכא באושפיזא a person customarily leaves an (empty) jug and a hide in an inn *Yom* 12a(25) // *Meg* 26a(42); שקל גולפ' על כתפי' he put a jug on his shoulder *Ned* 49b(38); *BM* 40b(4); *AZ* 65b(2); pl. *BB* 71a(19); *AZ* 74b(35); אביי דייר גולפי PN used to make an enclosure of jugs *Qid* 81a(33); למיטרח בגולפי to prepare jugs *Ḥag* 25b(40); גולפי חדתי דשכיחי דפקעי new jugs which frequently burst *Šab* 42b(30); ורמי ליה לחמרא בגולפי חיורי they used to put the wine in unglazed jugs *AZ* 32a(8; **J**) [↓ חיור adj., mng. I.4]; גולפי שחימי ואוכמי dark and black jugs *ib.* 34b(3; Ed); גולפי דארמאי jugs of pagans *TGAs28* 192:10

Expl. Ar: פי' קנקני וגולפי חביות וכדים אחד הן והם של חרס AC 2:302; Lit: Brand 81; Y: גּוּלְפָּא *Yom* 12a(25; BAYTN 146).

2# גולפא ↓ קולפא n.

גּוּלְתָּא, pl. **גּוּלְתֵי** n.m. **cloak** (√גלל; Sy ܓܘܠܬܐ, pl. ܓܘܠܬܐ LS 115) sg. *Šab* 77b(34) [w. popular etym. as גלי ותיב uncover (it) and sit (upon it) Ar (AC 2:278)]; הוא יאי וגולתיה יאי he is suitable, and his cloak is suitable *BB* 111a(38); גולתא דדהבא a golden [i.e. gold trimmed] cloak *BM* 85a(26); pl. גולתייכו שקלי did I take your cloaks? *Beṣ* 38b(3)

It is clear from the m. gender and the pl. form that this word was understood in JBA as a *quṭl*-form of *גלת; Y: גּוּלְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 200).

1# גּוּמָּא n.m. **depression, cavity** (↓ √גמם; Sy ܓܘܡܬܐ LS 120) sg. והא קא עביד גומא is he not, in fact, making a depression? *Beṣ* 8a(1)

Most occurrences of this word occur in H context; Y: גּוּמָא *Ber* ib.

2# גומא n.m. **gum Arabic** (< Lat *gummi* OLD 470, s.v. *cummi*; ↓ 1# קומא; Ma גומיא gum, secretion MD 83) sg. *Meg* 18b(51; **CMV** 45:9) [expl. MH קומוס MŠab 12:4]

גּוּמַרְתָּא, pl. **גּוּמְרֵי** n.f. **live coal** (Sy ܓܘܡܪܬܐ, pl. ܓܘܡܪܐ LS 121, Ma גומריא pl. MD 83, Akk *gumāru* CAD G 133) sg. דילמ' דמנח גומרתא עליה וקלי ליה perhaps he will place a live coal on it [i.e. the skull bone] and char it (so that it splits open) *Ḥul* 11a(18); *Pes* 84b(20); pl. חזינן להנהו גומרי דהוה קא חיאן we saw those coals which were still glowing [lit. alive] *BB* 74b(21; **Es**) [P²: דהוה קא מלחשי]; כסא דגומרי a bowl of coals *Šab* 134a(28); ולייתי בישרא שמינה ולישדי אגומרי let him bring fatty meat and place it on the coals *ib.* 110a(31); אחתיה שדייה אגומרי *Ḥul* 93b(19; **V**[11]) // ביש' סומקא אגומרי red meat on coals *Giṭ* 67b(21); *ib.* 28; 32; 70a(7); *Šab* 18b(36); *ib.* 134a(17); *Beṣ* 23a(9); גומרי דנורא coals of fire *ḤM* 40:16 [cf. Ma: גומריא דְנורא MD ib.]; גומרי דריתמא coals of broom *BB* 74b(22)

Lit: Löw, WZKM 10 [1896] 135; Y: גּוּמַרְתָּא *Pes* 84b(19; BAYTN 198).

גּוּנְבָא n.m. **theft** (↓ √גנב; Sy ܓܘܢܒܐ LS 124, Ma גונבא MD 84) sg. מי איכא גונבא ברקיעא is there theft in heaven? *BB* 74a(31; TGHark 190:22); גונבא וגזילא theft and robbery *Geon* 154:10; *ib.* 13

גּוֹנַג n.m. **color** (< MP *gōnag* CPD 37; ↓ גוונא) sg. כר הזאר גונג a donkey of a thousand colors *San* 98a(45; **M**,GŠ 400:15) [↓ כר]

Geon. expl.: כר חמור הזאר אלף גונג גונים OH San 516:8; Lit: Geig, AAC 73, s.v. בארג.

1# גּוּנְדָּא, גונאדא n.f./m. **troop of soldiers** (cf. MP *gund* #1 CPD 38, Sy 1# ܓܘܕܐ f. LS 104, Ma גונדא MD 84, > Arab جُنْد Fr, AF 238, PLAr 93) sg. חלף גונדא קמייתא the first troop passed by *Ber* 58a(29); גונדא דאושא a troop (of soldiers) which was making noise *ib.*(OHP ib. 106:7); גונדא אחריתי another troop *AZ* 11a(3); גונדא דרומאי a troop of soldiers *Giṭ* 57a(17) [Var: גונאדא MGD 622:4]; גונדא דפרשי a troop of horsemen *BM* 86a(33; **Es**); גונד' דחימא the troop of Ḥema [an angel] *Ned* 32a(14); pl.abs. מסחפין גונדין ורמי על ערסיהון (the demons) are cast down as troops and thrown on their beds *Bo* 7:17; det. משום דנפישין גונדיה because His troops are numerous *Ḥul* 60a(8) [Var: חילותיה **V**[11]]

Expl. RaḤ: פי' חיל וכן בלשון ערבי גונד OHR Giṭ 37:6; Lit: Geig,

AAC 126, states that it is impossible to decide if the word is Sem. or P; Y: גונדָא *Ber* ib.(BAYTN 147).

2# גונדא ↓ גודנא n.

3# גונדא ↓ 1# גודא n.

גוּנְדְּלְיָא n.m. **left-handed person** (↓ קנטריא; cf. Sy ܓܘܕܪܬܢܐ ambidextrous LS 132, ܓܘܕܠܐ left-handed BBah 462:4) sg. *OHT Giṭ* 204:13(Ar)

Geon. expl.: OHT ib. [↓ גונדלית]; GŠ 423:22; Lit: Löw, Pfl 417; Eps, St2 552:23, note.

גוּנְדְּלִית adv. **in a 'left-handed' fashion** (↓ גונדליא) דיל' גונדלית חתמו perhaps they signed in a 'left-handed' fashion *Giṭ* 87b(12; V[18]); *ib.* 17

Geon. expl.: ושאלתם גונדלית במקומנו קורין שמאל גונדלית והמשמאיל בשמאל קורין אותו גונדליא דילמא איטר גונדלית חתם שמא בשמאל חתם OHT ib. 204:12; לשון ארמי קורין לשמאל גונדלית כאמרך בטיית אלעסרא וכן בזמן שאדם כותב ומתחיל מכנגד שמאל ומשלים כנגד ימינו כדרך כתב יוני נקרא גונדלית ib. 18, i.e. العَسْرَاء. While the mng. of this word is clear from the Geonic tradition, its exact connotation here [viz. from left to right, with the left hand] remains uncertain; Y: גוּנְדְּלִית *Giṭ* ib.(BAYTN 274).

[**גונדרא** ↓ גרונדא n.]

גוּנְדְּרִיזָא, גונדריסא n.m. **low fence** (< ↓ גונדרא + -יזא [dimin. ending]) sg. פורתא דגונדריזא קא עבידנא I am making a bit of a small/low fence *Qid* 70a(36; **O**[2]Šeel 43:73) [Var: גונדריסא MGD 24:12]

Lit: Eps, St1 109; AAC 127; Y: גוּנְדְּרִיתָא BAYTN 291.

[**גונדריתא** ↓ גונדריזא n.]

גוניגון n. **all kinds** (< MIr *gūnāgūn* [cf. Manichean P *gwnggwn* Boyce 43) כל מיני רוחין ומזיקין גונ״י״גון all kinds of varied spirits and harmful spirits *Bo* 152:10

Lit: Shaked, Study 180.

1# גוס vb. **to be arrogant, familiar, intimate** (MH גוס J 224) **Pe. 1. to be arrogant:** חזייה דהוה גיס he saw that he was being arrogant *San* 8a(2) [**F**[2]: גייס]; גס דעתיה he has become arrogant *Ber* 47a(4); **2. to be familiar:** ואי איכא איניש דגיס ביה הא גיס ביה if he was a person who was familiar with him, then (in this particular case) he was familiar with him (and left off the title Rabbi) *Ket* 85b(26); *Qid* 33a(40); *ib.* 81a(29); **3. to be intimate:** קא חזינ(א)⟨ן⟩ להו דגייסי בהדדי we see that (the betrothed couple) is intimate with each other *Ket* 28a(25); *Yev* 111b(51)

2# גוס vb. **to meet** (< Akk *gâšu* A to go, come CAD G 58, AIOA 51; Ma 1# גוס to meet MD 84) **Pe.** (a/): כי שקיל ואזי גס ביה as he was coming along the way, he met him *Pes* 110b(23); בהדי דאזיל מיגס גייס ביה while he is walking, he may actually meet him *Giṭ* 65b(6; **As**) [↓ √פגע pe., mng. 1]

This root may perh. be etymologically the same as the prev. one. For למיגס *HG1* 8:69, read למיגם [↓ √גמם pe., mng. 2].

גוסקא, גסקא n.m. **a drinking vessel** (cf. NP *jaušak* earthenware bottle PED 378) pl. גוסקי *HG1* 327:12 // גֿסקֵי *HP* 25:4(HPP 30:19)

גוף vb. **to prostitute oneself** (JPA גוף pe. DJPA 124) **Pe.:** בהדי קלפי דקני שולנאי גפתה לאמה PN prostituted herself before(?) her mother for a paltry sum [lit. for peels of reeds] *San* 82b(29)

Geon. expl.: עם קליפה של קנה נאפה שוולנאי את אמה כלו' שמנאפת בפני אמה ואינה חוששת וכקליפת הקנה חשוב לה Ar [OH ib. 447:2].

גוּפָא n.m. **body, self, the previous subject** (TA גֿוּפֵיה TJ 1S 21:10, JPA גוף DJPA 124) **1. body:** a. general: sg. חד גופא one body *Yev* 87a(46); גופא היכא דנפל נייח where the body falls it comes to rest *Soṭ* 45b(40); עד דאיצטליק רישיה מגופיה until his head will be split lengthwise from his body *Ber* 56b(3); *Ara* 7a(31); חבורה מחתא דגופא דאתי דמא מיניה (the term) *ḥ.* (designates) a wound of the body from which blood flows *Anan* 15:3; צערא דגופא personal affliction [lit. affliction of the body] *Yom* 23a(11); *Šab* 86b(21) // *Nid* 34b(11) [↓ √1# חבל pe., mng. 1]; *Yev* 118a(30); כי היכי דלא לילפן גופא נוכראה so that (his daughters) should not join themselves to another body *Šab* 65b(2); כוליה גופא the entire body *Anan* 117:1; *Pes* 42b(5); *ḤM* 37:5; כוליה גופאי my entire body *Tan* 16a(19); *Šab* 129a(34); אשתו גופיה היא his wife is (equivalent to) his body *Ket* 66a(27); *Men* 93b(15); כי היכין דלא פייש בגופיה שם טינוף so that no defilement remains in his body *Anan* 32:21; גופיה יתלע ברימה ותוליעה may his body become wormy with maggot(s) and worm(s) *Dec* 7:12; אינון שלטין ביה ומשנקין ית גופיה they will overpower him and will torment his body *ḤM* 46:18; b. in proverbs: ליטעון גופא ולא ליטעון פוריא let the body bear (the consumed foods), and do not let the bed bear (them) [i.e. do not lie down until they are digested] *MQ* 11a(40); חזאי אנא דבתר רישא גופא אזיל I saw that the body follows the head [i.e. one should follow one's predecessors] *Er* 41a(27); **2. essence:** sg. חד גופא one essence *BB* 134b(27); גופיה דעובדא the essence of the case *Nid* 42b(15); *Ket* 63a(13); *Giṭ* 39b(39); *BB* 32b(32); גופא דמתניתין the essence of our Mishna *Nid* 45b(42); pl. תרי גופי נינהו they [i.e. תּוֹשָׁב and שָׂכִיר] are two essences *Qid* 4a(39); *BB* 134b(27); *Zev* 82b(30); *Ḥul* 74b(46); *Tem* 20a(19); **3.** w. suf. pron. **self** [in appositional usage for emphasis]: a. people: היא גופה דייקא ומינסבא she, herself, marries after careful investigation [lit. investigates and gets married] *Yev* 93b(20); הוא גופיה אדעתא דידה קא גמר ויהיב he, himself, decides to give (her the *geṭ*) in compliance with her (desire) *BM* 66a(18); *San* 61b(33); מרנא גופיה זיפנא הוא our master, himself, is a falsifier *AZ* 11b(21); *ib.* 51a(42); את גופך לא תתשיל לי you, yourself, will not be lent to me *BM* 94b(9); אתו גופיכו לא קפדיתו אהדדי you, yourselves, are not particular about each other *BM* 37a(41); אינהו גופיהו they, themselves *BB* 54b(15); *Švu* 23b(15); דאחי גופיהו אסיר ליה לחד למנסב אתתא דאחיו! it is forbidden for one of the brothers themselves to marry the wife of his brother *Anan* 107:11; b. objects: הא דאתלע פירא גופיה הא דאתלע אילנא גופיה this refers to where the fruit itself became wormy, that to where the tree itself became wormy *Ḥul* 67b(9); ופירא גופיה זית איקרי the fruit itself was called an olive *Ber* 35b(39); דל חד קרא לגופיה remove one biblical verse for itself [i.e. for the plain meaning] *Zev* 38a(1); *Meg* 23b(37); *San* 4a(28); *RH* 13b(2); c. in legal terminology: 1) in appos.: הא גופא [= גּוּפָהּ] קשיא this, itself, is difficult [i.e. there is an internal contradiction] *Ber* 8b(42); *Pes* 84a(5); *Ḥul* 5a(33); היא גופא למה לי why do I (need) it itself? *Ket* 24a(8); *Šab* 150b(7); *Er* 99a(44); *Suk* 6b(7); *Yev* 21b(20); *BB* 119b(3); *San* 45b(5); 2) w. 3sg.f. suf. pron. גוּפָהּ itself, an editorial term indicating that the following discussion returns to a previously mentioned subject: (a) general: *Šab* 28a(20); *Suk* 25b(13); *Ket* 15a(26); *BQ* 18b(18); גופא *Ḥul* 46b(14); (b) Mishna [v. Eps, MNM 907]: *Yom* 15a(27); *Ket* 63b(5); *AZ* 37a(31)

Lit: Bacher 26; Y: גוּפָא *Šab* 65b(2; BAYTN 18).

גוּפְנָא n.m. **grape vine** (↓ בי גופני, עמר גופנא, שילת גופנא; TA גֿוּפְנָא TJ Ezek 17:7, Ma גופנא MD 84, Sy ܓܘܦܢܐ, pl. ܓܘܦܢܐ̈ LS 128) sg. כחש גופנא the vine deteriorated *BQ* 59a(35); הנהו שבשי דגופנא certain branches of a vine *ib.* 113b(32); שלהי גופנא the last fruits [lit. the end] of the grape vine [expl. MH גּוּפְנַיִן MDem 1:1] *Ber* 40b(49); *HG3* 283:93; pl. גופני *BQ* 92a(3); *ib.* 7 // *BB* 69b(17); תלת אציאתא בני תריסר גופני three rows containing twelve vines (each) *BB* 12a(34); אילני וגופני אילני trees and vines – trees (are preferable) *Ket* 79a(35)

The exact mng. of גופנא זניא דליות *Bo* 78:17 is uncertain; Y: גוּפְנָא *BQ* ib.(BAYTN 147).

גופלא ↓ קופלא n.

גוּפְּרָא n.m. **inflorescence of palms** (↓ 3# כופרא; Sy ܓܘܦܪܐ LS 129, Ma גופארא MD 84) pl. כפניות דניסני דקרו להו גופרי the male inflorescences of the torn out portions of palms which are called *g.* *HG1* 98:4(Ar [AC 5:354, s.v. נסן]) [↓ ניסחני]

Lit: Flora 2:335.

גופריתא n.f. **sulfur** (↓ כיבריתא) sg. גופריתא ואישתא תידלק ביה may sulfur and fire burn in him *Bo* 74:3

גופתא ↓ 1# גובתא n.

גוץ adj. **short,** n. **short person** (< קוץ* w. dissim. of *q-ṣ* > *g-ṣ*; ↓ √קצץ, √גצץ; Ma גיץ little MD 92, s.v. 2# גיצא, קוס short ib. 408, s.v. 1# קוסא) **I. short:** sg.m. רב הונא איניש גוצא הוה PN was a short person *Meg* 27b(45); *Ned* 50b(18); גופו דאריך וגוץ his body – that it is tall or short *BM* 27b(17) [concerning identification of a deceased person]; *ib.* 81b(5); *San* 109b(32); f. איתתך גוצא your wife is short *BM* 59a(30); pl.m. גוצי שקי וסומקי (if the bird's) thighs are short and red *Ḥul* 63a(5); **II. short person:** pl.m. אריכי באפי גוצי tall people in front of short ones *Soṭ* 38b(48)

The dissim. *q-ṣ* > *g-ṣ* is common in Ma [v. Nöld, MG § 41], but is generally not found in JBA; Y: גּוּץ *Ber* 31b(39); גּוּצָא

Meg 27b(45; BAYTN 78).

1#גור vb. **to prostitute oneself, commit adultery** (↓ גורא; Sy ܓܘܪ to be adulterous LS 110, Ma 1#גור MD 85) **Pe. 1. to prostitute oneself:** גֵיְרָא ברומאני ומפלגא לקצירי she prostitutes herself for pomegranates and distributes (them) to the sick *OHT Giṭ* 197:26; **2. to commit adultery:** ולא ניכתוב איגרת דמשמע אָי גָרַת [- גָרַת] אלא נכתוב אגרת he should not write (in the *geṭ*) איגרת [i.e. *plene yod*] since it means 'if she committed adultery', but he should write אגרת (defectively) *Giṭ* 85b(33; OHT Giṭ 197:16) [expl. as JBA אי זנית OHT Giṭ 27]

The proverb quoted by the Gaon from an unknown source in JBA is paralleled by the JPA proverb: גיפא בחזורין ומפלגא לבישיא VR 56:3 and Ar [AC 2:343, א"ס] // גיירא PRK 161:9 and Ar [AC ib.]. Note also: הוה ליה ברתא דשמה גירא וקא עבדא איסורא שדר ליה גרגירא (Antoninus) had a daughter named *Gyr'* who acted promiscuously. (Rabbi Judah, the Prince) sent to him rocket *AZ* 10b(4), i.e. גר גירא *Gyr'* has prostituted herself [v. Ar (AC ib.)].

[2#גור vb. ↓ √3#גרי vb.]

גּוֹרָא n.m. **fornication, adultery** (↓ √1#גור; Sy ܓܘܪܐ LS 110, Ma 1#גאורא MD 75) sg. או כאתיב איגרת לישאנא דגורא בלשון ארמי זנות if he writes איגרת [i.e. *plene yod*] it is a term (derived) from גורא which in Aramaic is fornication *OHT Giṭ* 197:25

גּוּרְבָּא n.m. **sock** (cf. NP *gorab* short socks PED 1102; Sy ܓܘܪܒܐ LS 130) sg. מי שרי ליה למיפק בגורבא is he permitted (on the Day of Atonement) to go out wearing [lit. with] a sock? *Šeel* 189:8; pl. דאי סים גורבי if he puts on socks *Anan* 117:6; למשלוף גורביה בהדי מסניה to remove his socks together with his shoes *ib.* 25; 14; גורבי מסאניה *SMel* 52:261 [expl. as NP גורב]

Lit: Fl, TMW 1:436; Eps, StI 130.

גּוּרְגְיָא n.m. **clamor** (√גרגי; Sy ܓܘܪܓܝܐ LS 131) sg. גורגיא דאיגרא clamor of the roof *Bo* 106:6

גּוּרְגְלִידָא, גרגלידא n.m. **head of a turnip** (< γογγυλίδιον Lehnw 183; Asaf גלונגידין AsVen 151) sg. דדמי רישיה לגורגלידא דליפתא his head resembles the head of a turnip *Bek* 43b(8) [expl. MH לְפֶתָן Mib. 7:1]; pl. גורגלידי דליפתא בחלא heads of turnips in vinegar *Ket* 61a(47); הני גרגלידא)ׄי(דליפתא פרמינהו פירמא רבה (if) he chopped heads of turnips into large piece(s) *Ber* 39a(28; **F**); *ib.* 56a(43; MGG 705:3) [Var: ראשי לפתות Ar (AC 2:350, א"ס)]

Lit: Pfl 241; Y: גַּרְגְּלִידֵי *Ber* ib.(BAYTN 300).

גורגנא n.m. **a musical instrument** (etym. unkn.) sg. טבלא גורגנא a *t.g.*-instrument *Ara* 10b(46; Ar [AC 3:240]) [expl. MH הדרולים' ib.]

Lit: Lehnw 169, 221, s.v. הדראוליס; AAC 130.

גּוּרְגְתָא*, pl. **גּוּרְגֵי** n.f. **a type of basket** (< γυργαθός L-S 364; Sy ܓܘܪܓܬܐ narrow necked basket for catching fish LS 131, MH גרגותני type of basket Lehnw 182) pl. הני גורגי דארמאי *g.*-baskets of the pagans *AZ* 75a(10; **P**[1]Ar [AC 2:349])

Geon. expl.: דלו מן גלד תוי)ו(ר a bucket (made) of the hide of an ox *GŠ* 159b:2; Y: גּוּרְגֵי *AZ* ib.(BAYTN 147).

[גורדיתא ↓ גודריתא n.]

גּוּרְיָא, pl. **גּוּרְיָואן** n.m. **lion cub** (Sy ܓܘܪܝܐ LS 130, Ma גוריא MD 85) sg. גוריא דדהבא a golden lion cub *Yom* 84a(17); גוריא דנורא a lion cub of fire *ib.* 69b(22) // *San* 64a(14); pl.abs. תרין גוריואן *ib.* 95a(52)

Y: גּוּרְיָא BAYTN 147.

גּוּרִיתָא, pl. **גּוּרְיָיתָא** n.f. **female cub** (of a lion, dog, etc.; Ma גוריתא MD 85, Sy ܓܘܪܝܬܐ LS 130) sg. נבח בך כלבא עול נבחא בך גוריתא פוק (if) a dog barks at you – enter; (if) a bitch barks at you – go out *Er* 86a(24); pl. אוסי דגוריאתא nostrils of (lion) cubs *Šab* 67a(31); גורייתא זוטרתי small bitches *ib.* 155b(7); דמיטללא בגוריאתא קיסניתא she plays with wooden cubs *Ket* 61b(30; **V**[5]) [Var: בגוריתא קיסנייתא Ar (AC 5:388, s.v. נרדשיר)]; *Bo* 141:13

Geon. expl.: גוריתא ולד קטן של [בהמות ושל עופות] TGAs42 40:10; Y: גּוּרְיָיאתָא *Šab* ib.(BAYTN 144).

גּוּרְקָא n.m. **unripe fruit** (< MIr **gurak* [cf. NP *γoragī* unripeness of fruit PED 898]; A גורך juice of unripe grapes Asaf 106) pl. גורקי דערלה unripe fruits of *'orla Pes* 25b(16); *Naz* 34b(42; Ar [AC 2:377]) [expl. MH כל פרי ib. 30]

Expl. Ar: פרי שלא בושל כל צרכו AC ib.; Lit: Fl, TMW 1:432; Löw, Flora 2:343; Geig, AAC 133; Y: גּוּרְקָא BAYTN 147.

גּוּשָׁא n.m. **ground** (↓ √גשש; Sy ܓܘܫܐ bottom LS 135, mng. 2; cf. JPA גוש clod DJPA 124) sg. בסוריא אגושא גזרו אאויר' לא גזרו they decreed (uncleanness) with regard to the ground in Syria, (but) not with regard to the air *Giṭ* 8b(9); *Naz* 55a(2; **MoV**[2]); אתו אינהו גזור אגושא לשרוף ואאוירא ולא כלום they came and decreed with regard to (*teruma* touching unclean) ground that he should burn (it); with regard to the air – nothing *Šab* 15b(1); pl. בגושיהו (crocuses) attached to [lit.: in] their clods *Nid* 20a(39)

Geon. expl.: עפרא OHP Šab 6:12; Y: גּוּשָׁא *Šab* ib.(BAYTN 18).

גּוּשְׁמָא n.m. **body** (Sy ܓܘܫܡܐ LS 136, Ma גישמא, גישומא MD 92) sg. בפגרי)ה(ובגושמיה in his self and his body *Bo* 120:18

[גושפני ↓ גושפקא n.]

גּוּשְׁפַּנְקָא n.m. **signet ring, sealing** (< MIr **anguš(t)-pānak* lit. finger protector [cf. MP *angustbān* finger-guard CPD 10]; Ma גושבאנקא ring, seal MD 86; ↓ דסתפנקא) **1. signet ring:** sg. בילויא דגושפנקא seal of a signet ring *Giṭ* 58a(16; Ar [AC 2:99]); *ib.* 57a(22; MGD 622:13); *HG3* 243:8; גוּשְׁפַּנְקָא באוצבעתה a signet ring on her finger *HP* 138:17(HPP 217:17); טיבעא דגושפנקא stamp of the signet ring *San* 95a(23; MGG 406:1) [gloss for original ↓ גילמוהרג; v. ACSup 26]; גושפנקא דפרזלא an iron signet ring *Ber* 6a(18; **F**); pl. גושפנקי דדהבא signet rings of gold *Geon* 213:31; **2. seal, sealing:** sg. ומיכסייה בטינרא דגללא וחתמיה בגושפנקא (the pit) is covered with a flint rock and he sealed it with a seal *Giṭ* 68a(36); *ib.* 38; 46; גושפנקא דריש גלותא the exilarch's seal *OHT Ket* 212:28; pl. וליחתמיה שיתין גושפנקי let him seal it with sixty sealings *Šab* 66b(41); *ib.* 90b(24)

Lit: Geig, AAC 134; Tel 47; Y: גּוּשְׁפַּנְקֵי *Šab* ib.(BAYTN 305).

גּוּשְׁפְּקָא n.m. **woolen cloth, bed cover** (↓ גלופקרא; Sy ܓܘܫܦܩܐ, ܓܠܘܦܩܪܐ woolen cloth with long nap LS 137) pl. גושפקי *Giṭ* 70b(41; Ar [AC 2:383],HG2 178:7[Var])

Geon. expl.: קלובקרין [כלים פכ"ט מ"ב] ... פי' בשאילות בגד צמר עבה גושפקי בארמית והוא כסות של ימות הגשמים והוא של צמר עבה GC 76:5; Lit: Geig, AAC 134, rejects proposed P etyms.

1#גּוּשְׁקְרָא n.m. **a type of silk** (↓ אברישום, פרנדא, 1#שיראה; etym. unkn.) sg. *Šab* 20b(28) [expl. MH כָּלָךְ Mib. 2:1]

Geon. expl.: כלך גושקרא [מטכסא וסירקין ושיראין] כלן [ממין] ומיני שירא פ[רינדא] הן ושמו בלשון ערבי חריר [حرير] [ובל]ישנא דרבנן אב[רשום אלא משונין באריג]תם יש מהן [דקין] ויש מהן עבין יש מהן [בשני נירין ויותר] בניר אחד ויש מהן TRN 572:6; Lit: Geig, ACC 134; Y: גּוּשְׁקְרָא *Šab* ib.(BAYTN 263).

2#גושקרא ↓ כושקרא n.

גושתא n.f. **siphon** (↓ בת גושתא; etym. unkn.) sg. גו)י(ו)(שתא בלישנא דרבנן *GC* 17:7 [expl. MH מֵינִיקֶת MKel 9:2]; ההוא גברא דאסיק חמרא בגושתא ובת גושתא a certain man who took out wine (from a vat) with a siphon and a small siphon *AZ* 72b(26); *ib.* 27; 32

Expl. Ar: קנה של זכוכית והיא ארוכה כמו קנקן וכופף מן ראשה כטפח אחת ומכניסה לקנקן ריקן ושואבה בפיו עד שמוציא את היין לחוץ ושמה גושתא ואח"כ היא שואבת מאליה כל הקנקן כולו AC 2:384; cf. also: עוד אדק ויש ששונין עדק כדאמרי' מטיפין מן העדק [עיר' קד' ע"א] אלא שוו מזכוכית ומיניקת יש מקנה ויש מכלי חרס GC 17:7; Y: גִּישְׁתָּא *AZ ib.*

1#גזא, גִּיזָא, גַּזָּא n.m. **treasury** (assim. < OP **ganza*- HAp 120 [cf. MP *ganǰ* CPD 35]; ↓ √גנז, גזברא, בי גזא; Sy ܓܙܐ LS 111, OfA גנזא AD 10:5, Ma 1#גינזא MD 90) sg. גיזא דמלכא the royal treasury *Ber* 56a(54); דידך או דגזא (is it paid for) from yours [i.e. your money] or from the treasury? *Hor* 9a(12)

Lit: Driver, AD 77; Y: גִּנְזָא *San* 109a(14).

2#גזא n.m. perh. **wasp** (MH[2] גז Ar infra) sg. רבה בר רב הונא מקרקיש גזי PN used to drive away the wasps *Nid* 17a(8; **V**[5]Ar [AC 2:261],RaḤ [v. Tos, ad loc.])

Lit: TMW 1:316 [but v. J 424, s.v. חגז].

גִּזְבְּרָא n.m. **treasurer** (< OP **ganza-bara*- HAp 120; ↓ 1#גזא, גזוורא; BA גִּזְבַּר HAL 1686, Sy ܓܙܒܪܐ LS 111, Ma גאנזיבארא MD 77, Akk *ganzabaru* CAD G 43) sg. זילי אמטייה לגזברי go (and) bring it to the treasurers *BB* 133b(18; **HEs**)

Lit: Shaked, Elements 149; Y: גִּזְבְּרֵי *BB* ib.(BAYTN 253).

גזז vb. **to cut off, shear wool, eliminate** (↓ גזיז, גיזא, גיזוזא, √גזי; Sy ܓܙ LS 111, Ma גזז MD 86) **Pe.** (a/u) **1. to cut off:** a. parts of plants, trees: הנהו בני גננא דגזו לה)ו(גוים אסא ביומא טבא certain wedding guests for whom pagans cut off myrtles on the holiday *Er* 40a(13); *Beṣ* 6a(12); וסוף

כ(י) גזו לה אוונכרי at last when the traders cut it off [i.e. the myrtle] *Suk* 30b(3; **E**[2]); לא ניגוז אנ(ו)(י)ש לוליבא בהושענא a person should not cut off the *lulav* in the *h.*-bundle *ib.* 37b(6); ניגיזו *ib.* 30a(30); b. portions of a document: דיל' גאיז ליה לעילא ומחיק ליה לטיוטא perhaps he will cut it off [i.e. the document] on top and erase the portion covered with dots *BB* 163a(25); גזיה לזמן ויהביה נהליה he cut off the date (in the *geṭ*) and gave it to her *Giṭ* 17b(16); *ib.* 87b(37); *BB* 161a(9); c. parts of the body: גז מידי בתריהו he cut something after them [i.e. his fingernails] *Nid* 17a(30); ההוא דגזינה(ו) לגפיה a certain (bird) whose feathers they had cut off *Ḥul* 141b(18); *San* 106a(55; MGN 271:21) [ears]; *ib.* 109b(32) [legs]; *BQ* 78b(24) [horn]; d. hair: זיל איתי לי מספרא דאגיזך go (and) bring me scissors so that I can cut you(r hair) *San* 96a(2); וגזו לדיקניה they cut off his beard *BB* 58a(21); e. other objects: אתי חבריה וגייז ליה the other one comes and trims it off [i.e. the protrusion of the wall] *ib.* 4a(49); *Zev* 54b(1); *Šab* 150b(31) [garment]; *Zev* 18b(12) [belt]; **2. to shear sheep:** והיכא דגז ליתיב ליה where he sheared (the sheep), let him give (it) to him [i.e. the priest] *Ḥul* 135a(26); ליפרוק ליגוז וליתיב ליה let him redeem (it), shear (it), and give (it) to him *ib.* 35; למיגז *ib.* 138a(47); וליגזה let him shear it *Bek* 25a(31); *BQ* 78b(25); **3. to eliminate, omit:** בעל מיגז גייז או מיקלש קליש does a husband completely eliminate (his wife's vow) or does he partially reduce (it)? *Ned* 68a(8); *ib.* 71b(2); *Naz* 21b(7) [≠ ↓ √עקר pe., mng. 3]; אי מפשת להו(ן) דיבורא אתי למיגזיו(ה השת' נמי אתי למיגזיו(י)ה חד מתלת גייז חד מתר' לא גייז if you make him speak too much, he is apt to omit it [i.e. a portion]. Now also he is apt to omit it! He may omit one out of three (portions). He does not omit one out of two (portions) *Giṭ* 3a(27); *ib.* 35b(20)

גזי vb. **to detour around** (↓ √גזז, 2#גזיתא, 3#גזיתא; cf. Sy ܓܙܐ pa. to deprive LS 111, Ma גאזיא to detour Lidz, JB 143:9) **Pa.:** שמע דקא אתיא עילויה גזי לה he heard that (the spirit) was attacking him, (and) he detoured around it *Pes* 111b(18); לגזויי לה גזויי *ib.* 17(**C**)

Lit: Eps, StI 310.

גְּזִיז adj. **fractured,** n.m. **piece, chunk** (↓ √גזז pe., pass.part.) **I.** adj. **fractured:** pl.m. מני גזיזי fractured vessels *Yom* 78b(37); **II.** n. **piece, chunk:** pl.m.cs. גזיזי ברדא pieces of ice *Ber* 18b(7; **O**Ar [AC 2:262]) [↓ 1#ברדא]; *ib.* 59a(25; Ar [AC ib.])

Y: גְּזִיז *Yom* ib.

גְּזִיזָא n.m. **fist** (etym. uncertain; cf. ↓ גציצא) **1. fist:** sg. אריא לגזיזיה he raised his fist *San* 7a(31; TGHark 108:7, TGCas 42a[33]) [↓ √2#ארי pe.]; **2.** in phrase תבריה לגזיזיה **he modified his opinion** [lit. he broke his fist]: והא תבריה ר' עקיבה לגזיזיה did not PN, in fact, modify his opinion? *BQ* 42b(22); *ib.* 5a(6)

Geon. expl.: נשא את אגרופו OH San 57:8 [mng. 1]; Lit: Eps, StI 332; Y: גְּזִיזֵיהּ *BQ* ib.

גְּזֵילָא n.m. **robbery** (↓ √גזל) sg. גונבא וגזילא theft and robbery *Geon* 154:10

גזירי n.m.pl. **shears** (↓ √גזר) גזירי דפרזלא iron shears *BQ* 81b(28)

Expl. Ar: ויש מפרשים כלי ברזל ממש OHP ib. 143:10.

גזירפטא n.m.pl. **court appointed officers who carry out judgment** (< גזיר officer + MIr **pati* lord [cf. MIr *-bed* CPD 18]; cf. Sy ܓܙܝܪܦܛܐ Bedjan, Act Mart 2:609[bot.], LS 113, Ma גזיראייא those who exact penalties MD 86) pl. גזירפטי *Šab* 139a(24) // *San* 98a(38) [≠ דייני]; גזי@רפטי *Tan* 20a(36) [in a list of officials]

Geon. expl.: גזורפטי שצוץ GnK5 170:6, i.e. شُصُوص [sg. شِصّ] sharp thieves; גזה(ו)(י)רפטי אלו הגביין שגובים מכס מבני אדם OHT Šab 141:13; Lit: Geig, AAC 118, s.v. גזך, gives a detailed disc. of the etym.; Tel 44; Y: גְּזִירְפַטֵי *Šab* 139a(24; BAYTN 307).

גְּזֵירְתָא n.f. **decree, court oath with imprecation** (↓ √גזר; TA גְּזֵירָא TO Gen 47:26, Sy ܓܙܝܪܬܐ decree LS 112, Ma גזו/ירתא circumcision MD 86) **1. decree, ordinance:** a. of God: sg. ואי נמי גזירנא גזירתא בעי רחמי ומבטיל לה if, alternatively, I make a decree, he will pray and abolish it *San* 94b(38); גזירתא דמריהון the decree of their master *Bo* 1:9; b. of demons: sg. ״וב״ישמיה דבר משתאל דגזירתיה גזירא in the name of DN whose decree is a decree *ib.* 7:13; c. of the scholars: sg. חדא גזירתא *Šab* 15b(3); *Yom* 11a(6); *AZ* 35a(20); pl. כל גזיראתא דגזור רבנן all the decrees which the Rabbis made *TGAs42* 5:30; d.

of foreign governments: sg. גזירתא קמייתא the first decree *Giṭ* 55b(47); מית קיסר ובטלה גזירתא the emperor has died and the decree has been annulled *Šab* 33b(35); *Soṭ* 12b(27); *IŠGF* 95:4; דכי גזרי גזירתא מודעי לי ומודענא להו לישראל ובעו רחמי ומבטלי לה when they made a decree, they would inform me, and I would inform the Jews, and they would pray and abolish it *Tan* 22a(21); *ib.* 23; **2. court oath with imprecation:** sg. מיחייב ראובן למידרא גזירתא דלא מטו לידיה אילין ק"מ דינארי רואחא NN is required to take upon himself a court oath that these one hundred and forty *denars* of profit have not come into his possession *TGHark* 272:23 [cf. GeonH נשיאת גזירתא TGAs42 74b:3]; דמשתבע שמע' בגזירתא NN swears with a court oath *ib.* 277:27; 202:23; 278:7; ויהבין לה ניהליה במימר פומיה בלא שבועה ולא גזירתא ולא שמותא they give it to him on his own recognizance without an oath, a court oath, or a (threat of) excommunication *ib.* 1:20; *SŠHai* 5a(20); *TGAs33* 41b:4; *SŠSad* 199:26; מן שבועתא ומן גזירתא ומן שיפורי (we exempt the guardian) from oaths, court oaths, and *shofars* [i.e. threats of excommunication] *Dec* 9:16; והידאנא לא משבעינן בספר תורה מטענינן לה גזירתא וקארי שפורי באנפיה ומשמתינן we do not impose now an oath with a Torah scroll, (but) we impose upon him a court oath, the *shofars* sound before him, and we threaten him with excommunication *Geon* 154:31; שמתא וגזירתא ואחרמתא excommunication, court oath, and anathema *Bo* 2:6; *ib.* 29:9

Lit: G. Libson, AIRJL 5[1978] 79+ [mng. 2]; Y: גְּזִירְתָא BAYTN 178.

1#גזיתא, גוזיתא n.f. **a female demon** (↓ בר גזייתא) pl. הנך גוזייאתא היא דאישתמיטו(י)(ו) סוסוותיהו מיניהו it is those female demons whose horses fell out from under them *Pes* 113a(1; **E**[2])

Lit: Eps, GC 167.

2#גְּזִיתָא n.f. **capitation tax** (↓ √גזי, בולרא; Sy ܓܙܝܬܐ LS 111, > MP *gazīdag* CPD 36, > Arab جِزْيَة Fr, AF 283) sg. גזיתא דשתא the capitation tax of the (current) year *BQ* 113b(43) [glossed: כרגא poll tax]; pl. וגבא גזיאתא שבע שנין he collected capitation taxes seven years *SOZ* 73:5

Lit: G. Widengren, IrAn 1[1961] 153. Since this word appears in Sy first in Moslem Period, Brockelmann, LS ib., takes it as a lw. < Arab [cf. also Nöld apud Fr ib.]; however, since it appears already in BT, it is most likely original in A and a loan in Arab.

3#גזיתא, גזייתא n.f. **path** (↓ √גזי) pl. למעוטי גזיאתא to exclude paths *Pes* 19b(28) [Var: גזייתא **V**[17]]; דאיכ' גזייתא *BM* 99a(20; **F**[1]) [Es: גזיאתא]

Geon. expl.: מקום העברה Ar [OHP Pes 142:16].

גזל vb. **to steal, rob** (↓ גזילא, גזלנא, גזלנותא; Ma גזל MD 86, Sy ܓܠܙ [metath.] LS 117) **Pe.** (a/): האי מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה one who stole a jug of wine from another *BQ* 65a(20); *ib.* 96a(21); 104a(1); *BM* 99b(4); מגזל גזליה *ib.* 64a(3); *San* 59a(6); *Ḥul* 6b(10); גזלן פלניא NN robbbed me *RH* 26b(2) [↓ √2#קבע]; אי גזול גזול אי לא גזול לא גזול if they stole they stole (and they are robbers). If they did not steal they did not steal (and they are not robbers) *BQ* 94b(33); פל' דגן גזליה לביתא דילי או לארעא דילי this so-and-so stole my house or my field *SŠSad* 260b:3; והאיי גשורא דמטללתא דגזליה וטליל עליה a beam of the *sukka* which he stole and over which he made a roof *HP* 31:27 [v. Suk 31a(22)]; *ib.* 83:23; *TGAs28* 22b:15; *TGAs42* 23:15; *HG3* 287:60

גַּזְלָנָא, גזלאנא n.m. **robber** (↓ √גזל, גזלנותא; MH גַּזְלָן Yeivin, BV 1045, גּוֹזְלָן Gross, Patterns 59+) sg. האי איניש גזלנא הוא this man is a robber *BQ* 96b(28); פלניא גזלנא הוא so-and-so is a robber *BB* 30b(6); ניחא ליה דלא ליקרייה גזלנא he does not want to be called a robber *BM* 16a(5) // *ib.* 72b(14); pl. תרי גזלאני two robbers *San* 26b(34); *BQ* 79b(14); *BB* 100a(6); *Dec* 7:18

Voc: גּוֹזְלָנָא HGP 2a:10 [v. Gross 60[23]]; Y: גַּזְלָנָא *BB* ib.

גַּזְלָנוּתָא n.f. **robbery** (↓ גזלנא; cf. Sy ܓܠܘܙܘܬܐ LS 118) sg. פסלינהו בגזלנותא they declared them unfit (as witnesses) on the grounds of robbery *BQ* 73a(3); *San* 27a(12); חשדת ליה בגזלנות' you suspected him of robbery *BM* 6a(34); ערער דגזלנותא he protested because of robbery *Ket* 21b(43); *San* 23b(13); *TGHark* 207:18; ואיתה ביד פל' בר פל' בגזלנותה או באגירותא it [i.e. the field] is in the possession of NN b. NN_2 through robbery or rental *SŠHai* 19a(16)

Y: גַּזְלָנוּתָא *San* ib.(BAYTN 286).

גזם vb. **to threaten, exaggerate** (↓ גוזמא; Sy ܓܙܡ to cut off, threaten LS 111, Ma גזם to

threaten MD 87) **Pe. 1. to threaten:** דעביד (דאיכ׳) איניש דגזים ולא קטיל הכא נמי גזים ולא עביד a person is apt to threaten and not to cut down (the tree). In this case also he threatens and does not act *Švu* 46a(44); **2. to exaggerate:** התם לא קא גזים הכא קא גזים in that case he does not exaggerate. In this case he is exaggerating *BM* 104b(29; **Es**) [**H:** לא קאמ׳ מלתא יתירתא ... דקאמ׳ מילתא יתירתא]

גזף vb. **to anger** (< *קצף; cf. Sy ܩܨܦ etpe. to be vexed LS 687, Ma גצף to cut down MD 96) **Itpe. to be angered:** דכי מגזף בעלמא when there is anger in the world (against the inhabitants) *AZ* 55a(30; Ar [AC 2:267])

Expl. Ar: כי איכא ריתחא בעלמא AC ib.; Lit: AAC 120.

גזר vb. **to shear, cut off fruit, decree** (↓ גזירי, גזירתא, גזרתא, √מהלך; Sy ܓܙܪ LS 112, Ma גזר MD 87) **Pe.** (a/u) **1. to shear:** גזירתינהו לשקך בגזירי דפרזלא I would have shorn your legs with iron shears [i.e. excommunicated you] *BQ* 81b(28); **2. to cut off (the fruit of a date palm)** [↓ √גדר pe.]: ההיא תלתא דקאימא אגידא דירדנא כמה גזריתו מניה how much fruit can you cut from a certain *t.*-palm alongside the Jordan River? *Ket* 112a(31; MGD 711:9V[5]); איזיל אגזריה לדקלא דפלניא דזבניה ניהלי ... לא חציף איניש דגזר דקלא דלא דיליה I shall go (and) cut off the fruit of NN's date palm which he sold to me. A person is not so impertinent as to cut off the fruit of a date palm not belonging to him *BB* 33b(14); *MQ* 10b(30) [↓ תוהלא mng. 2]; pass.part. תמרי וגזירין dates and they are cut off *HP* 114:20; **3. to be circumcised** [JPA גזר DJPA 126, mng. 2]: שכם נסיב מיבגאי גזר Shechem marries and Mabugai is circumcised *Mak* 11a(40) [Palestinian prov.; v. BR 961:5]; **4. to decree** [w. ־ב]: a. alone: גזור רבנן the scholars decreed *Er* 98a(19); *Ḥag* 24a(3); *Mak* 20a(20); *Pes* 11a(37); גזר יוזגרד לבטולי שבתא PN decreed to abolish the Sabbath *IŠGF* 94:13; כלי זכוכית מאי טעמא גזרו בהו רבנן טומאה why did the scholars decree that glass objects can acquire impurity? *Šab* 15b(22); *Pes* 16a(18); *Yom* 78b(33); *Nid* 34a(21); b. w. a dir. obj.: *Tan* 22a(21) [↓ גזירתא mng. 1d]; גזר תלי@סר תעניאתא he decreed thirteen fast days *Tan* 14b(1) [cf. Sy ܓܙܪ ܨܘܡܐ 1K 21:9]; *ib.* 21b(24); *Meg* 27a(46); *Ket* 106a(14); גזרינן הא אטו הא we decree this on account of that *AZ* 38b(50); ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה should we take it upon ourselves to make a secondary decree? *Šab* 11b(3); **5. to impose a court oath** [denom. < ↓ גזירתא mng. 2]: לאשבועיה או למגזר באנ(ס)(פ׳)יה to adjure him or to impose a court oath upon him *SŠHai* 17b(16); *Bo* 31:10

גזרתא, pl. **גזראתא** n.f. **stone slab** (↓ √גזר; cf. Sy ܓܙܪܬܐ partition wall LS 112, mng. 5) pl. גזרתא דמצטוותא דסלקי בהו למצטוותא stone slabs (in front) of the bench on which they go up to the bench *Tam* 26b(21); גזראתא דקאני stone slabs where there are reeds *Šab* 50b(44; Ar [OHP ib. 22:9])

Geon. expl.: שאם יש בין נדבכי הבנין שום קנים או שהיה הבנין בקנים OHP ib.; Y: גְּזָרְתָא *Tam* ib.

גחט ↓ √גהט vb.

גחילנא n.m. **name of a bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(18; V[11]Ar [AC 2:271]) [Var: גיהלנא MGL 255:8]

גְּחִין adj. **low** (< *גהין; ↓ √גחן; Sy ܓܚܝܢ LS 106) pl.m. בתי גחיני low rooms *Šab* 43a(2)

Y: גְּחִינֵי *Šab* ib.

גְּחִיר adj. **blind** (< *גהיר; Sy ܓܗܝܪܐ LS 107) pl.m. והאי דגחירי משום דדירי בבתים אפלים the reason that they are blind is because they live in dark houses *Ber* 59b(17; **O**Ar [AC 2:271])

גַּחְכָּנָא n.m. **jester** (√גחך; cf. Sy ܓܘܚܟܐ, ܓܚܘܟܬܢܐ LS 113, Ma מגאהכא, מגאהכאנא MD 257) sg. אלהיכו גחכאנא הוא your God is a jester *San* 39a(39)

Y: גַּחְכָן *San* ib.

גחם vb. **to sigh** (etym. unkn.) **Pa.:** גחים ליה עד דאיתער he was sighing at him until he awoke *Qid* 31b(7) [Var: גחין עילויה he was bending over him **O**[2]]; גחים גחים אבתריה עד דנח נפשיה he sighed after him repeatedly until he died *BM* 84a(52; MGG 829:14,SM 147:13)

Expl. in ספר המרגליות MGG ib., note: היה דואג ומתאנח עליו אחר מותו.

גחן vb. **to bend down** (< A *גהן; ↓ גחין; EA גהן DNWSI 215, Sy ܓܚܢ LS 106, Ma 1# גהן [e/o] MD 81) **Pe.** (e/e): a. w. קמי, על: הוה גחין קמיה he used to bend down in front of it [i.e. the bed] *AZ* 10b(28); והאי דגחין וזקיף עליה the fact that he bends down and straightens up at his side *Soṭ* 40a(25); איתתך גוצא גחין ותלחוש לה (if) your wife is short, bend down and she will whisper it (to you) *BM* 59a(31); b. asyndetically w. another vb.: חזייה בההוא סבא דקא גחין שתי he saw a certain old man who was bending down (and) drinking *Pes* 106a(23); גחין עליה שמעיה דקאמ׳ he bent down over him (and) heard him say *Tan* 22b(20); גחין לחיש ליה לרבה he bent down (and) whispered to PN *BB* 32b(1); *San* 7b(21); c. syndetically w. another vb.: גחין ונשקיה לר׳ יונתן אכרעיה he bent down and kissed PN on his foot *Ket* 49b(42); הוה גחין וקאים ר׳ אליעזר אדוכתיה PN used to remain standing bent over in his place *Yom* 53a(46; MGL 566:11); *Ket* 31a(10); *Giṭ* 57b(45); *BM* 59b(26); *BB* 27b(42); *Men* 70a(23)

גִּיבָּר, גִּיבָּרָא, גִּיבַּר adj. **strong, important**, n. **strong person** (↓ גברא, 2# גברותא; TA גִּיבָּרָא TO Gen 36:24, Sy ܓܢܒܪܐ adj., ܓܢܒܪܐ n.m. LS 103, mngs. 1,2, Ma גאביר MD 73) **I. adj. 1. strong, mighty:** sg.m. וגברא גיברא הוה he was a strong man *HG3* 116:41; *ib.* 110:73; אילהא גיברא the mighty God *Bo* 21:13; pl.abs. גברין גיברין *San* 100b(29); **2. important:** pl.f. הלכתא גיבראתא important laws *Suk* 38b(1) // *Ber* 31a(58); הילכאתא גבאראתא *TGHark* 276:23; **II. n.strong man, hero:** sg.m. האי מאן דבחד בשבתא יהא גיברא one who (is born) on Sunday will be a hero *Šab* 156a(24); תיקס גיברא ׳ד׳הוא שליט על שידי PN, the hero, who rules over the demons *Bo* 13:6; *ib.* 58:4; pl.m. כל גיברי כולהון ׳ד׳נצחין בקרבא all of the heroes who are victorious in war *ib.* 70:8; 71:4

Y: גִּיבָּרְתָא *Suk* 38b(1; BAYTN 253).

גִּיגְלָא n.m. **(astronomical) sphere** (< ↓ גלגלא; Sy ܓܝܓܠܐ LS 103, mng. 5, Ma גירגלא MIT 22:132) pl. גיגלי שמיא the spheres of the sky *Bo* 6:11

1# גִּידָא, גִּיאָדָא, גִּידָּא n.m. **nerve, tendon, fiber** (↓ √גייד; Sy ܓܝܕܐ nerve, fiber of a root LS 114, Ma 4# גידא MD 89) **1. nerve, tendon:** sg. סב גידא וטמוש במיא דליפתא take a tendon and soak it in turnip water *ḤM* 44:3; *ib.* 38:2; pl. הני גידי *Pes* 83b(8); ומחייה לגמליה על גיאדיה ופסקינון he struck his camel on its tendons and cut them *OHT Yev* 237:28; **2. fiber, cord:** sg. גידא ⟨ד⟩גוו(י)לדא פטירא a cord of untanned leather *OHT Yev* 201:3; pl. גידי דרוביא the fibers of the *r.*-plant *Šab* 109b(20) [but Var: גירדי TRN 627:9]

Y: גִּידָא *Pes* ib.(BAYTN 9).

– גִּידָא (דְ)נַשְׁיָא n.m. **sciatic nerve** (↓ √3# נשי; TA גִּידָא נַשְׁיָא TO Gen 32:32, Sy ܓܝܕܐ ܕܢܫܝܐ LS 126, JPA גידא דנשיא DJPA 361) sg. גידא נשיא *HG3* 155:36; *ḤM* 39:2; דבי רב פפא בר אבין הוו מחו בגידא דנשיא וקטלי (the servants) of the house of PN used to strike on the sciatic nerve (of the animal) and kill (it) *Ḥul* 54a(27); הנהו אטמהתא דבישרא דאימלחא בי ריש גלותא בגידא נשיהו those thighs of meat which were salted in the house of the exilarch with the sciatic nerve in them *ib.* 97b(6)

Y: גִּידָא נַשְׁיָא *Ḥul* ib.

2# גִּידָא, גודא, pl. **גִּידָּנֵי** n.m. **shore, bank, edge** (↓ גידודא; Ma 2# גידא riverbank MD 88; cf. BH *גִּדָה, pl. גְּדוֹתָיו bank HAL 171) **1. shore, bank:** a. general: sg. ושדיו(י)(ו)ה לגודא the water cast it [i.e. the large fish] onto the shore *BB* 73b(17); כי הוה כרעיה חדא אגודא וכרעיה חדא אמברא when his one foot was on the (river)bank, and his other foot on the ferry *Qid* 70b(25); *Ber* 56a(50); *AZ* 69b(8); pl. כגון דקאים בחד גידא וחזי להו {ב}(ל)ארבע גידני דאי סליק ההוא איניש בהני גידני מיתחזי if, for instance, he is standing on one bank (of the body of water) and can see the four banks so that if a certain person alights on (one of) these banks he can be seen *Yev* 121a(20; Šeel 177:7) [expl. MH מים שיש להם סוף ib.]; b. w. נהרא bank of a river/canal: sg. *Er* 24b(10); *Tan* 20b(24); *Ket* 62b(40); *BM* 108a(3; F[1]); גודא דנהר מלכא the bank of the royal canal *Šab* 108a(29); *Tan* 24b(25); *Qid* 33a(34); *BM* 93a(43); גידא דנהר מלכא *Giṭ* 73a(35); *BM* 106b(23; **Es**); גידא דירדנא the bank of the Jordan *Ket* 112a(31; V[16]MGD 711:9); c. w. רביתא/ימא seashore: sg. גודא דימא דסדום the shore of the Dead Sea *Šab* 108b(27); *Ḥul* 60a(9; V[11]) [↓ 4# רביתא]; **2. edge:** sg. בבירא שויא זווא ואגידא שויא ארבעה (if the animal) is in

the pit it is worth one *zuz*. (If) it is on (its) edge it is worth four *BQ* 11a(9)

The form with *yod* has been preferred on the basis of the Ma evidence; Y: גִּידָא BAYTN 134.

3# גידא, גודא n.m.coll. **planks of a bridge, space between planks** (↓ √גדד) **1. planks of a bridge:** איצטריך אגודא דגמלא (PN) had (to urinate) while on the planks of the bridge *Bek* 44b(13) [↓ 2# גמלא]; בעא למפל מיגיו(ר)⟨ד⟩א דגמלא he was about to jump off the planks of the bridge *Suk* 52a(54); דאמי לגודא דגמלא כיון דקם קם (a quarrel) is like the planks of a bridge. When they have stabilized they remain so *San* 7a(19); *Šab* 100b(24; **V**); **2. space between planks of a bridge** [metaph. of a small amount]: כגידא דגמלא like (the space between) the plank(s) of the bridge *Ḥag* 15a(17) [w. ref. to space bet. the upper and lower primeval waters]; ואנן כי סיכתא בגידא לגמרא concerning the oral tradition we are like a peg in (the space between) planks [i.e. our knowledge is small] *Er* 53a(38); לא שיירי מידי לנפשאי אפי' סיכתא בגודא I did not leave anything for myself, even a peg in (the space between) planks [i.e. a tiny amount] *Ket* 53a(14)

[4# גידא n.m. **wormwood**

Only in H context; v. Šab 87a(47)]

גִּידּוּדָא n.m. **embankment** (↓ 2# גידא; TA גִּידוּדִין TJ Is 38:12, MH² גידוד J 235) pl. דאית ליה גידודי it has embankments *Šab* 41a(1); *Er* 6a(18); *ib.* 12b(1)

Y: גִּידּוּדֵי *Šab* ib.

גִּידּוּפָא n.m. **blasphemy** (↓ √גדף; TA גִּדּוּפִין pl. TJ 1S 2:3[Var], JPA גידוף pl. DJPA 127, Sy ܓܘܕܦܐ LS 106, Ma גאדופא MD 73) sg. מאי אית לי גבי נחמתא דבבלאי דגידופא הוא why do I need the consolations of the Babylonian (Jews) which are a blasphemy? *BQ* 38a(36; **Es**); pl. גידופי *Šab* 75a(7) [expl. ↓ אמגושתא]

Y: גִּידּוּפָא *BQ* ib.

גִּידְמָא, גּוּדְמָא, גידמא n.m. **frond of the date palm** (√גדם; Akk *gidmu* bunch of dates CAD G 66, Date Palm 49, Ma גידמא cutting from a tree, branches MD 89, Sy ܓܕܡܐ cut off palm branches LS 105 [Lex]) sg. גידמא בדיקליה a frond in his date palm *Giṭ* 37a(18; **As**) [Var: גודמא Ar (AC 2:245)]; ואזל גיד{(פ)}מ'א ומחייה לכבאסא ואתר תמרי וקטול the date frond went and struck the date stalk, knocked off the dates, and they killed (a person) *Mak* 8a(9) [Var: גודמא Ar (AC ib.)]; אסא וגי(ו)ר}ד'מי myrtle branches and date fronds *Šab* 110a(9) [Var: גודמי Ar (AC ib.)]

Geon. expl.: ומחייה לגו(ר)ד⟩מא ענבה שלתמרים GŠ 401:19; Lit: Löw, Flora 2:327; Geig, AAC 116; Y: גִּידְמֵי *Šab* ib.(BAYTN 110).

גִּידְרָא n.m. **donkey** (↓ גידרונא; MH² גיידור J 237) pl. עילא בר גיור(ד)⟨דר⟩י donkey foal *Šab* 110b(37; GnK5 169:5) [Ed: חמרא]

Geon. expl.: עיר בן אתונות GnK5 ib.

גִּידְרָנָא, גִּידְרוֹנָא n.m. **donkey foal** (< γαϊδάριον small donkey Preisigke s.v.; ↓ גידרא; MH גודריות TBM 5:8 [89:20]) sg. דהוה רכיב גידרונ' זוטר' he was riding a small donkey foal *Ned* 41a(32; **M**Ar [AC 2:249]); pl. דדרכא על דמא דחמרא הוו ליה בני גיור(ד)⟨דר⟩אני (a pregnant woman) who treads on the blood of a donkey will have children (who are similar to) donkey foals *Ket* 60b(53; Ar [AC 2:360) [↓ גרגרנא]

Geon. expl.: עיר בן אתון HG1 456:51. Lit: Lieb, TK 9:213, w. prev. lit.; Y: גִּידְרוֹנָא BAYTN 260.

גידתא n.f. **goat** (Sy ܓܕܝܬܐ LS 104, Ma גאדיא MD 73) sg. גידתה *Bo* 40:1

גִּיהְטָא, גיחטא n.m. **erasure, scraped section** (↓ √גהט) sg. והיכא דכתיב גיטא כהילכתא באותותיה ואית ביה גיחטא if a *geṭ* is written properly with regard to its letters, but it has an erasure *HG2* 173:17; גיהטא *SMel* 38:61; כתיב על גיהטא written over an erasure *PDFMP* 544:44

Lit: Perles, EtSt 8, note.

גֵּיהִנָּם n.f. **Gehenna** (< MH גֵּיהִנֹּם Yeivin, BV 1065; JPA גיהנם, גהינם DJPA 121, Sy ܓܗܢܐ LS 106, Ma גוהנאם MD 83) sg. *Šab* 39a(33); *Yev* 63b(22); *Qid* 81a(9); נורא דגיהנם the fire of Gehenna *BM* 85a(50); פיתחא דגיהנם the entrance of Gehenna *BB* 84a(26); דינא דגיהנם the judgment of Gehenna *Er* 19a(32); לא תירתון תרתי גיהנם do not inherit two Gehennas *Yom* 72b(37)

Y: גֵּיהִנָּם *Šab* ib.

גְּיוֹרָא n.m. **stranger, proselyte** (↓ √גייר, גיורתא; TA גִּיוֹרָא TO Ex 23:9, Sy ܓܝܘܪܐ LS 110) **1. stranger:** sg. יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא the permanent resident is on earth and the stranger is in the highest sky! *Er* 9a(29) // *Yom* 47a(24) // *BQ* 42a(13) [prov.; v. PT Ḥag 76a(10)]; **2. proselyte:** sg. גיורא בר עסרא דרי a descendant of a proselyte after ten generations [lit. a proselyte of ten generations] *San* 94a(38); מעולם לא איגייר גיורא מינייהו no proselyte was ever converted from them *Ber* 17b(19; **P**); איסור גיורא PN, the proselyte *AZ* 70a(33); *Qid* 76b(26); *Anan* 81:4

Y: גִּיוֹרָא *Yom* ib.(BAYTN 261).

גְּיוֹרְתָא n.f. **proselyte** (↓ גיורא) sg. ההיא גיורתא *Bek* 3b(32); לא תינסוב גיורתא do not marry a proselyte *Pes* 112b(8) // *Ber* 8b(23) [expl. MH ואל תשבו על מיטה ארמית ib.]

Y: גְּיוֹרְתָא *Ber* ib.(BAYTN 261).

גיותא n.f. **pagan status** (↓ ארמיותא; MH² גיות Yev 62a[**O**²]; abstract < MH גּוֹי J 220) sg. יהבינן לה כתובתה ואזלה ואכלה בגיותא do we give her *ketubba* to her so that she will go and consume it in pagan status? *Ket* 11a(24); *ib.*(34); כי הואי בגיות' when I was (still) in my pagan status *AZ* 70a(33; **M**)

גִּיזָּא n.m. **fleece** (↓ √גזז; Sy ܓܙܬܐ LS 111) pl.cs. אימריהו גיזי מילאתא their lambs (had) fleeces of fine wool *San* 97a(36)

גִּיזּוּזָא n.m. **trimming** (< MH גיזוז*; ↓ √גזז) sg. גיזוזא מידע ידיע trimming is clearly recognizable *BB* 4a(49)

Y: גִּיזּוּזָא *BB* ib.(BAYTN 141).

1# גיורא n.m. **a guard placed on an animal's leg** (etym. uncertain) sg. דעבדי לה לגיורא they make it [i.e. the strap] as a leg guard(?) *Šab* 54b(18)

Cf. Geon. expl.: 1. מטלית או רצועה על עקיביה כדי שלא תהא ניזוקת; 2. רצועה OHP Šab 24:5.

[2# גיורא ↓ גזירי n.]

[גיחור ↓ גחיר adj.]

גיחטא ↓ גיהטא n.

גיחלנא ↓ גחילנא n.

גִּיטָּא, cs. **גֵּט** n.m. **document, *geṭ*** (< Akk *giṭṭu* document or deed written on parchment CAD G 113, mng. 3 [NB], AIOA 52; Sy ܓܝܛܐ will LS 113, Ma 3# גיטא document MD 89, TA גֵּט TO Dt 24:1) **1. document, deed:** a. alone: sg. אי פרעתה איבעי לך למיקרעיה {לשטרא} 'לגיטא had you paid it, you would have torn the deed [corr.: document] (as a sign of invalidation) *BM* 18a(14); גיטא דנן דיקרענוהי *ib.* 17 [quotation from a legal document]; b. w. designation: sg.cs. גט פטורין divorce document *SŠHai* 3a(16) [v. mng. 2]; det. גיטא דחירות' document of manumission *Qid* 70b(34); *Yev* 46a(26); *HP* 45:10; גיטא דחליצה *ḥaliṣa* document *Yev* 106b(22); **2.** esp. ***geṭ*, divorce document:** a. general: sg.det. מיגרשה בגיטא דלאו דידה she is divorced with a *geṭ* which is not hers *Giṭ* 87b(35); *ib.* 85b(26); פטרנא לה בגיט' I shall divorce her with a *geṭ Qid* 64b(3); *Ber* 56b(20); אחוי גיטיך show (us) your *geṭ Ket* 22b(36); *ib.* 89b(21); ההוא שכיב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו a certain gravely ill person who drew up a *geṭ* for his wife *BM* 66a(12); *ib.* 101b(31); *SŠHai* 3b(10); ואצרכה רב ששת גיט' אחרינא PN required (him to give) her another *geṭ Giṭ* 34a(19); גיטא מעליא a valid *geṭ AZ* 37a(27); *HP* 128:10; *TGHark* 130:6; pl. והוו גיטי דתרויהו גיטי the *geṭs* of both of them are valid *Yom* 13b(10); *Giṭ* 87b(33); b. in magical texts: sg. וכתבו שמה בגיטא וכריזו עלה ברקיעא they wrote her name in the *geṭ* and announced concerning her in the firmament by the *geṭ* ... *Bo* 70:7; *ib.* 13:7; 20:8; גיטא נחית לנא מין שמיא a *geṭ* has descended to us from the sky *ib.* 9:7; שקולי גיטכי take your *geṭ ib.* 28:6; 58:11

For the Geonic text of the *geṭ*, v. SŠHai 17+; Y: גִּיטָּא Yev 52a(19; BAYTN 134).

גייד vb. **to hamstring** (denom. < ↓ 1# גידא; Sy ܓܝܕ LS 114) **Pa.:** ההוא טייעא דשקל ספסירא וגיידיה לגמליה a certain Arab who took a sword and hamstrung his camel *Yev* 120b(25; **O**²) // *San* 67b(30)

1# גַּייְסָא n.m.coll. **band of marauders or robbers** (Sy ܓܝܣܐ LS 114, Ma גאיסא MD 76) אם נפל עלך גיסא if a band of marauders attacks you *ḤM* 45:7; למחתם ביתא מן גיאסא to seal a house from marauders *ib.* 46:10; ⟨ו⟩זמנין דמקרי⟨י⟩ ואתו גייסא ועיילו⟨י⟩ להתם it sometimes happens

that marauders will come and enter there *BB* 7b(43; **Es**); בההיא ליליא אתא גייסא שביוה לההוא מתא that night marauders came and captured (the inhabitants of) that town *Ber* 60b(58)

Y: גַּיְיסָא *Ber* ib.(BAYTN 47).

2# גַּיְיסָא n.m. perh. **robber** (Sy ܓܝܣܐ robber LS 114) sg. גייסא (ו)גייסא robber! Robber! *Ḥul* 18b(31; Ar [AC 2:325]) [V[11]: גיסא גייסא]

Used as a term of approbation for a scholar who was too lenient concerning a type of slaughtering.

גייץ ↓ √גוץ vb.

גייר vb. **to convert someone to Judaism** (denom. < ↓ גיורא, גיורתא; JPA גייר DJPA 127, Sy ܐܬܓܝܪ to be proselytized LS 110) **Pa.:** גיורי גיירה he actually converted her *Yev* 76a(45); *Šab* 31a(25); *San* 99b(31)

Itpa. to be converted to Judaism: גרים בתר דמתגיירין after proselytes are converted *Anan* 79:15; גיורת כיון דדעתה לאיגורי when a (prospective) proselyte has decided to be converted *Yev* 35a(22); איגיירא רחב ונסבה יהושע Rahab was converted and Joshua married her *Meg* 14b(49); *Giṭ* 56a(20); *San* 96b(30); *AZ* 10b(31); *ib.* 20a(33); *HP* 46:9; *ib.* 143:6

1# גִּילָא n.m. **straw, chaff** (↓ חילפא גילא; TA גִּלֵּי TO Ex 5:12, Sy ܓܠܐ LS 115, Ma 1#גילא MD 90) a. general: sg. מותבינן עלה גילא we place straw upon it [i.e. the suspected perforation of the lung] *Ḥul* 46b(6); גילא דחיטתא wheat straw *Giṭ* 69a(27) // *Ḥul* 56b(1); pl. *Beṣ* 14b(22); דהוה שאדי מניה ... גילי והוו גירי he used to throw pieces of straw from it and they would turn into arrows *Tan* 21a(46) // *San* 108b(51); *OHT Šab* 64:12; *HG3* 212:75; b. metaph. for easy questions: sg. גבר' דרמינא ליה בגילא דחיטאת' מירמי the man whom we can indeed repulse with easy questions [lit. throw wheat straw at him] *Nid* 26b(31; **M**)

Geon. expl.: גילא דחטתא קש בלשון קודש OHT Giṭ 155:15; Voc: גִּילָא HPP 302:19; Y: גִּילָא *Ḥul* 56b(1; BAYTN 134).

2# גִּילָא n.m. **clay** (< MP *gil* CPD 36; ↓ טינא, מגביא גילא, גילמוהרג)

Geon. expl.: דטינא כי גיל TGHark 144:27.

1# גִּילָאָה adj. **of the same age** (MH[2] גִּיל J 238) pl.m. תרי עולימי גילאיי two young men of the same age *Zev* 116b(18)

Expl. Rashi.

2# גילאה adj. **(uncertain)** sg.m. חסא גילאה ... lettuce *ḤM* 41:20

גילגלא ↓ גלגלא n.

גִּילְדָא, גלדא n.m. **scab, layer, hide, sole** (↓ √גלד, גילדאה; Sy ܓܠܕܐ skin, hide LS 117, > Akk *gildu* CAD G 71) **1. scab:** pl. האי ריאה דאסיק' גילדי גילדי a lung which produced various kinds of scabs *Ḥul* 46b(32); **2. layer:** pl. והא דפרה כיון דקאי גִּילְדֵי גִּילְדֵי since this [i.e. the horn] of a cow exists as various layers *RH* 26a(37; GRH 18:11); **3. hide, leather:** sg. גידא (ד)ג(ו)(י)לדא פטירא a cord of untanned leather *OHT Yev* 201:3; pl. גלדי פטירי untanned hides *Pes* 119a(31; **C**) // *San* 110a(42); שמן חזי לגלדי oil is suitable for (treating) hides *BM* 38b(1) [**Es**: לגילדאי; ↓ גילדאה]; **4.** perh. **sole:** sg. *Ber* 43a(48; Rashi)

Voc: גִּלְדָא VTM 26; Y: גִּילְדָא *Ber* ib.

גִּילְדָאָה n.m. **leather worker** (↓ √גלד, גילדא) pl. שוקא דגילדאי' the quarter of the leather workers *MQ* 27a(30) // *San* 20a(54); *BM* 24b(31) // *Ḥul* 48b(1); גלדאי *Soṭ* 48a(47; OH ib. 271:29); *BM* 38b(1; **Es**)

Geon. expl.: הבורסים הדשים בבורסקי OH Soṭ ib.; NDGR 62:4; Y: גִּילְדָאֵי *San* ib.

גִּילְדָנָא, גילדאנא n.m. **a small fish** (Sy ܓܠܕܢܐ LS 117) sg. גלדאנא אלא מאוניה לא תינ(טוש)(שוט) דלא ליזיל משכיה skin a *g.*-fish only from its gills, so that its skin should not be ruined *San* 100b(15) [Var: גילדאנא TGHark 145:14]; גילדנא דימא the *g.*-fish of the sea *BB* 73b(27; **Es**); גלדנא סריא דמתא מחסי' a putrid *g.*-fish of GN *Hor* 12a(45); pl. דמיא קרחתא דאבא למטוי עלה גלדאני my father's bald head seems (suitable) to fry *g.*-fish upon it *Ber* 10b(10; MGL 588:22) [**F**: גילדני]; גילדני מליחי salted *g.*-fish *Tam* 32b(8; **V**[10]); גילדני דבי גילא *g.*-fish of deep (?) water *Ber* 44b(36)

Geon. expl.: האזבי מן בעד אלתצאד OHP Ber 113:11, i.e. هازبى [= Sy ܗܘܙܒܐ BBah 623:1]; Lit.: Löw, Fauna 6+; Y: גִּילְדָנֵי *Ber* 10b(10; BAYTN 247).

גילואה n. **(uncertain)** sg. *ḤM* 38:12

גִּילוּיָא n.m. **uncovered area, uncovered food** (< MH גִּילּוּי Yeivin, BV 959, J 238; ↓ √2#גלי) sg. **1. uncovered area:** sg. גילויא דמזבח the uncovered area of the altar [i.e. where the gold surface is visible; v. RaḤ] *Yom* 59a(36; **L**); **2.** *gilluy*, **drink or food left uncovered overnight and suspected of having been poisoned by a snake:** sg. a. liquids: *Šab* 109b(27); *Ḥul* 49b(34); וליזדהר מן גילויא let him be careful about *gilluy* *Giṭ* 69b(8); *AZ* 30a(45); משום גילויא גילויא דמאי אילימא גילויא דנזייתא אנן נמי מגלינן להו אלא גילויא דחביות אנן נמי מגלינן להו (beer of pagans is forbidden) because of *gilluy*. *Gilluy* of what? If we say: *Gilluy* of brewing vats, we also leave them uncovered. Rather *gilluy* of jugs. We also leave them uncovered *ib.* 31b(11); 26; *Šab* 109b(33); b. other: האי תומא שחיקא סכנתא לגלויא pounded garlic is a danger concerning *gilluy* *Beṣ* 7b(10)

Geon. expl.: מן שרב מאא מכשופא OHT Giṭ 157:1, i.e. ماء مكشوفة uncovered water; Y: גִּילוּיָא *Šab* 32b(32).

גִּילֵי n.m.pl. **waves** (↓ 1#גלא; Ma גיליא יאמא waves of the sea, גיליא מיא MD 90) ↓ בי גילי

גִּילְמוּהְרַג n.m. **seal impression on clay, bulla** (< MIr **gil-muhrag* [< MP *gil* clay + *muhrag* gem used in seal rings CPD 36, 56; ↓ 2#גילא, גושפנקא, מוהרקא, חומרתא; Ma גילמוהריא pl. projectiles MD 90) sg. למחר כל חד וחד מיניכו ליתי לי גולמא@הרג מיניה each one of you should bring me tomorrow from it [i.e. the wall] (a piece the size of) a bulla *San* 95a(23; **F**[2]) [Var: גיו(י)ל@מוהרג GŠ 426:14; גולמהרג Ar (AC 2:298); טיבעא דגושפנקא MGG 406:1 (gloss)]; pl. והני גיל@מוהרג(י) אסיר לטלטלינהו בשבתא it is forbidden to carry bullae on the Sabbath *HG1* 237:57

Geon. expl.: גיל@מוהרג אי אתה צריך לומר דטינא כי גיל והלמד דגש) (ומוהרג) בלשון פרסי חותם נמצא גיל@מוהרג חותם שלטיט שהיו הפרסיין נותנין לעוברי דרך סימן כי ברשות מלכות הן עוברין ומי שאין עמו מעכבין אותו שומרי הדרך TGHark 144:27 [v. note, ib. 366]; P expl.: גיל מוהרה SMelG 73, i.e. *gilmuhra* ball of clay PED 1095; expl. Ar: טיבעא דטינא AC ib.; Lit: Koh, ACSup 36; Geig, AAC 124; Tel 46; Y: גּוּלְמֵי הֲרַג *San* 95a(23).

גִּימַטְרִיָּא n.m. **use of numerical value of letters, writing in code** (< γεωμετρία Lehnw 171) **1. use of numerical value of letters:** sg. לו בגימטריא תלתין ושתה האוו the numerical value (of the letters of the word) לו [Is 30:18] is thirty-six *Suk* 45b(32); *Yom* 54a(13); *Naz* 5a(38); *San* 100a(48); *Hor* 11b(33) // *Kar* 5b(7); **2. writing in code:** sg. בגימטריא אכתוב להון (the words) were written for them in code *San* 22a(21)

Lit: Bacher 27; Y: גִּימַטְרִיָּא *Ber* 8a(30).

גִּימֶל n.m. *gimel*, **third letter of the alphabet** (Sy ܓܡܠ Nöld, NB 129) sg. שרי לבזויה בגימל ושין it is permitted to denigrate him with *gimel* and *šin* *Meg* 25b(42) [cf. OHP ib. 81:12]; כרעה דגימל the leg of the *gimel* *Šab* 104a(19); *ib.* 21; 22; גומל' *MsL*[m] *Ex* 34:14

Y: גִּימֶל *Šab* ib.

גימלא n.m. **arrangement** (√גמל) sg. הוה ליה גימלא בהדי הדדי (PN and PN₂) had an agreement with each other *MQ* 11b(32); פסקיה לגמליה he abrogated his agreement *ib.*(34)

Cf. RaḤ: הוו שותפי; Y: גִּמְלָא *MQ* ib.

גִּינָּאָה n.m. **vegetable gardener** (√3#גנן; Ma גינאיא MD 90; cf. Sy ܓܢܢܐ LS 122) a. as grower: sg. ירקא מכישא דאסר גינאה a vegetable from a bunch which a gardener binds *Ḥul* 105b(35); *ib.* 40; *Šab* 82a(3); *ib.* 110b(42); *BM* 36a(37); b. as dealer: sg. האי מאן דיהיב זוזי לגנאה אקארי one who gives money to a gardener for gourds *ib.* 64a(13); pl. הנהו גינאי דעבוד חושבנא בהדי הדדי certain gardeners who calculated among themselves *Giṭ* 14a(20); *Tan* 20b(45)

Y: גִּינָּאָה *Šab* 82a(3; BAYTN 322).

גינאה adj. **(uncertain)** sg.m. דיוא גינאה *Bo* 57:4

גִּינְבְרָא n.m. **slag of iron** (Sy ܓܢܒܪܐ, ܓܢܒܪܐ LS 124) sg. *Giṭ* 86a(9; **V**[18]) [used in a remedy]

Lit: Löw, Flora 3:502**.

גינדרופס n.m. **a nocturnal demon** (haplog. < κυνάνθρωπος Lehnw 179; Sy ܩܘܢܢܬܪܘܦܘܣ LS 677) sg. גינדרופס אחדיה a *g.*-demon seized him *Ḥag* 3b(48)

Geon. expl.: גונדרפוס רוח רעה OHT Ḥag 1:9; Y: גִּנְדְּרִיפַס *Ḥag* ib.

גינוניתא ↓ גנוניתא n.

גִּינְתָא n.f. **vegetable garden** (√3#גנן; TA גִּנְתָּא TO Gen 2:8, Ma גינתא MD 91, Sy ܓܢܬܐ LS

122) sg. ההיא גינתא *Yev* 86b(11); *Tan* 9b(15); *Ḥul* 60b(22); רב זרע להו{ו} לגינת' דבי רב משארי משארי PN used to sow the vegetable garden of the *be rav* in various garden beds *Qid* 39a(50; **O**²); *ib.* 81b(11); *BB* 8b(43); 54a(26); *AZ* 10a(47); *ib.* 49a(36)

Y: גִּינְּתָא *AZ* 10a(47; BAYTN 196).

גִּיסָא #1 n.m. **brother-in-law** (Sy ܓܝܣܐ, ܐܚܐ ܕܓܝܣܐ LS 114, 4, JPA אגיס DJPA 34) pl. דהוו חתימי עלה תרי גיסי two brothers-in-law were signed upon it *San* 28b(31); דאחי אנן וגיסי נמי אנן we are brothers and also brothers-in-law *ib.* 34

Y: גִּיסֵי *San* ib.(BAYTN 9).

גִּיסָא #2, גִּיסָּא, pl. **גִּיסֵי, גִּיסָּנֵי** n.m./f. **side, manner** (< Akk *gišṣu* [< *gilṣu*] hip, flank CAD G 73, AIOA 52; Sy ܓܣܐ side, flank LS 126, Ma תרתינין גיסאנאי my two (f.) cheeks MD 91, s.v. גיסא #2, TA גִּסִּין TJ pl. Is 60:4) **1. side:** a. general: sg. דתלי טועניה לחד גיסא its [i.e. the tree's] fruit is suspended to one side *BM* 107a(23); הך גיסא דפוםﬞבדיתא the other side of GN *Šab* 110a(4); *RH* 23b(6); *Ber* 58b(49); הוה מברא מאידך גיסא the ferry was on the other side *Ket* 112a(44); ושוור לאידך גיסא דירדנא he jumped to the other side of the Jordan *BM* 84a(40); *BQ* 32a(25); שוור נפל לההוא גיסא he jumped (and) fell to that side [i.e. into heaven] *ib.* 77b(27); וחזי ליה אידך גיסא דמקלקל ומנח ליה אארעא he sees that the other side is damaged and he places it on the ground *Er* 20b(16); האי גיס' דכאיב ל' the side (of the head) which hurts him *Giṭ* 68b(51); דיבש חד גיסא one side (of the head) shriveled *TGAs42* 164:8; pl. תרי גיסי two sides *BB* 54a(6); תרי גיסני *Ḥul* 17b(23; Šeel 108:24); תרין גִּיסֹּאנֵיה *HP* 201:10(HPP 303:18); *TGAs28* 207:22; הנך תרין גיסני דאגיא those two sides of the 'furrow' [i.e. the womb] *Anan* 114:17; *ib.* 10; b. in var. phrases: 1) האי גיסא ... האי גיסא this side ... that side: פשו להו תשע להאי גיסא ותשע להאי גיסא nine (handbreadths) remained on each side *Šab* 98b(20); *Er* 10b(9); *ib.* 98b(31); *Yom* 46a(1); *Giṭ* 69a(22); *Beṣ* 31b(14); *Yev* 17a(19); *San* 64b(23); *AZ* 70a(7); *Zev* 120a(14); *Anan* 9:12; 2) חד גיסא ... חד גיסא one side ... the other side: מקף ליה פרת מחד גיסא ודגלת מחד גיסא the Euphrates surrounds it [i.e. Babylon] on one side and the Tigris on the other side *Er* 22b(3); *Tan* 23b(14); *BB* 13a(1); *Ḥul* 52a(35); 3) אגיסא adv. on the side: אשכחי(ה) ללוי דהוה יתיב אגיסא he found PN who was sitting on the side *Ber* 18b(46; **P**); *Bek* 44b(29); **2. manner, sense:** sg. אדרבה לאידך גיסא on the contrary, in the opposite sense *Pes* 110a(28); *Meg* 12b(51); *Men* 95a(14); דוק לדהך גיסא infer the opposite sense *Giṭ* 39b(10); *ib.* 22; פשיטא ליה לאביי להאי גיסא ולרבא להאי גיסא PN explained it one manner and PN$_2$ in another manner *BQ* 86a(15); ניפשוט מינה להך גיסא let him deduce from it in another manner *Yev* 74a(20); *BQ* 101a(22)

Lit: Löw, Lehnw 172+; Y: גִּיסָּא *Nid* 66a(38; Mo 267).

גִּיסָא #3 n.m. **type of demon** (Ma גיסא #1 MD 91) sg. גיסא דשבילי the *g.*-demon of the paths *Bo* 106:6; *ib.* 78:6; pl. 6:2; 14:9; 34:5; 36:12

[גִּיסָא #4 ↓ גייסא #1 n.]

גִּיסוֹאן n.pl. **type of date** (< Arab جَيْسُوان very ripe and soft dates Siggel 27) *GŠ* 314:16 = *HGI* 90:74

P expl.: גיסואיון חצב כורמא stalk of the date SMel 52:266; Lit: Flora 4:326.

גִּיסְטְרָא ↓ גסטרא n.

גִּיפּוּפָא n.m. **extension, projection** (√גפף; ↓ נפקא; LJLA גיפוף J 241 [PsJ; H מִסְגֶּרֶת]) pl. משום דאיכא גיפופי because there are extensions (on the wall) *Er* 25b(10); *ib.* 87b(23); 89b(20); 25

RaḤ: כגון אבנים בולטות מצדי החלון שחשובות כמחיצות; Y: גִּיפּוּפֵי *Er* ib.(BAYTN 255).

גִּירָא #1 n.m. **arrow, shaft** (↓ גיראה, √גרי #3; TA גִּיר TJ Is 37:33, Sy ܓܐܪܐ LS 100, Ma גירא #1 MD 92) **1. arrow:** sg. רבא הוה בדיק ליה גירא לנ(בי)ו(ר') יואב בר תחליפא PN used to inspect an arrow for PN$_2$ (with which he slaughtered a bird by shooting at it) *Ḥul* 30b(38); כתב שבנא פיתקא ושדא בגירא PN wrote a slip and shot (it) with an arrow *San* 26a(48); *Ned* 76b(22); *Giṭ* 56a(16); פתיק ביה גירא he shot an arrow at him [i.e. Satan] *San* 95a(37); *ib.* 107a(20); גירא בעינא דשטנא an arrow in Satan's eye [i.e. he has no control over me] *Qid* 81a(47) // *ib.* 30a(1) // *Suk* 38a(4) // *Men* 62a(40); לגירא for (an injury caused by) an arrow *Giṭ* 69b(5) [v. Geon. expl. infra]; *Yev* 114b(39); *Pes* 28a(10) [↓ גיראה]; pl. דהוה שאדי מניה ... גילי והוו גירי he used to throw pieces of straw from it and they would turn into arrows *Tan* 21a(46) // *San* 108b(51); *RH* 24a(1); *Tan* 25a(44) [↓ √גרי #3 pa.]; *BM* 60b(11) [↓ √צלם pa.]; דבעידנא דשדא ביה מיפסק פסיקי גיריה when he shot at it, his arrows were completely stopped [i.e. his initial action was incapable of causing damage and he is not liable] *San* 77b(8) // *BQ* 26b(35) [↓ √שדי #1 pe., mng. II.1]; **2. shaft:** sg. גירא דלוליתא the shaft of an arrowhead *Giṭ* 69b(5; V¹⁶Ar [AC 5:28],OHT ib. 156:23) [↓ לוליתא]; **3.** pl. only in a fig. sense in גירי, גיריה **delayed damage caused by a direct consequence of a person's action** [lit. his arrows; cf. usage of MH² BQ 22a(6)]: מודי ר' יוסי בגירי(ה) חציו PN agrees in a case which is a direct consequence of his action *BM* 117a(37); *BB* 22b(34); *ib.* 25b(47); 50; 26a(5) [**Es**: בגיריה; **F**²: בגירי דידיה]; וכולהון אילין מידאני גיריה all of those matters (stated above) are a direct consequence of this action *TGAs28* 198b:7; גירא או גראמא דגירא a direct consequence or an indirect effect of a direct consequence *ib.* 203b:19; גיריה ומיניה גראמא דגיריה *ib.* 201b:2; *TaS* 571:4

Geon. expl.: אצאבה סהם injury from an arrow OHT Giṭ 156:21, i.e. אבן העשוי כחץ הנופל עם הברד ומהפכה השטן למטה; إصابة سهم OHR ib. 45:12; Y: גִּירָא *Pes* 28a(9; V¹⁴); גִּירָא *Giṭ* 69a(5; BAYTN 134).

[גִּירָא #2 ↓ גידא #2 n.]

גִּירָאָה n.m. **arrow maker** (nisbe < ↓ גירא #1) sg. גיראה בגיריה מיקטיל the arrow maker is killed by his (own) arrow *Pes* 28a(9; **M**¹)

Y: גִּירָאָה *Pes* ib.(BAYTN 322).

גִּירְגְּצָא ↓ גרגסא n.

גִּירְדָּא #1, גרדא n.m. **scrapings** (↓ √גרד) sg. גירדא דיבלא scrapings of a cynodon *AZ* 28a(38; Ar [AC 2:356],TGHark 22:26); גירדא דאשפא scrapings of ... *Ket* 77b(18; RaḤ,Ar [AC 2:356]) [Var: גרידא MGG 226:1]; *Šab* 109b(23) [of Dilmun dates; ↓ אסנא #2]

Geon. expl.: ↓ יבלא; Y: גִּרְדָא *AZ* ib.(BAYTN 111).

[גִּירְדָּא #2, גרדא ↓ גרידא n.]

[גִּירְדוּנָא ↓ גידרונא n.]

גִּירְדְּנָא n.m. **weaver** (↓ גרדאה) sg. חד גירדנא *AZ* 26a(8)

Y: גִּירְדְּנָא *AZ* ib.

גִּירוּנָא n.m. **gypsum** (JPA גיר #2 DJPA 128) sg. *TGAs42* 162:15 [expl. ↓ גצא]

גִּירוּתָא n.f. **(uncertain**; etym. unkn.) sg. תרנגולת דאגמ' אסיר' חזיוה דדרס' ואכל' והיינו גירות' the marsh hen is forbidden. They saw it preying and eating ... *Ḥul* 62b(30; **M**) // *Nid* 50b(20) [Var: גוריתא Ar (AC 2:378)]

Lit.: Löw, ZA 22 (1909) 25, suggests removing והיינו and reading ↓ גיריתא; Y: גִּירוּתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 34).

גִּירִיתָא n.f. **murry/lamprey** (< Akk *girītu* eel-like fish Fischerei 185+; Ma גיריתא MD 92, Sy ܓܝܪܝܬܐ LS 129, > Arab جِرِّيث Fr, AF 121) sg. גיריתא לישנא דכוורא the murry (is forbidden, but) the tongue of a fish (having an identical taste is permitted) *Ḥul* 109b(37); *Geon* 340:22 [expl. ↓ פוטיתא Pes 24a(42) and expl. by Arab جِرِّي]

Lit: Löw, Fauna 6; id., ZA 22 [1909] 85+; Y: גִּירוּתָא *Ḥul* ib.

גִּירְסָא #1, pl. **גִּירְסֵי, גִּירְסָאנֵי** n.m. **learning, study, reciting, textual tradition** (↓ √גרס #1) **1. learning, study:** sg. לא איברי סיהרא אלא לגירסא the moon was only created (to provide light) for study *Er* 65a(34); גירסא דינקותא learning of youth *Šab* 21b(12); *IŠGF* 110:9; דטריד בגרסיה ומשתלי he is engrossed in his study and forgets *BM* 75b(42); *Giṭ* 6a(21); *Er* 68a(8); כיון דרבנן נינהו לא ליטרדו מגרסיהו since they are scholars they should not be disturbed in their study *BB* 22a(11); לא שביק גרסיה וטרח לאחריני he does not forsake his study to make an effort for others *ib.* 144a(8); קדומי קדים לגרסיה he rose up very early for his study *BM* 83b(28); כי הוה חליש מגרסיה when he was tired from his study *Ber* 28a(48) // *Er* 28b(4); לאוקומי גירסא to preserve one's learning (from being forgotten) *Meg* 6b(12); **2. reciting, recitation:** sg. דלא הוה שתיק פומיה מגירסא he did not cease [lit. his mouth was not silent] from reciting (the oral tradition) *MQ* 28a(48) // *Šab* 30b(3) // *BM* 86a(32) // *Mak* 10a(33); אע"פ שהן יודעין בגירסא even though they know (the Book of Esther) by heart *OHT Meg*

מיתיבתין כולה דידיעא דג(ו)(י)רסא מפום 43:19; רבואתא הוא ולא ידעי ריבוייהו סיפרא מאי הוא it is known that the (Talmudic) recitation of our entire academy is from the mouth of the scholars, and most of them do not know what a book is *OHT Yev* 71:13; דאף על גב דליכא הכין בגמרא כיון דלא סליק גירסא דרבנן אילא הכין שמעינן דהכין היא מילתא דלא לאטעויי גירסא דרבנן even though it is not so in the *gemara*, since the recitation of the students is only in accord so, we accept that the matter is so, in order not to cause an error in the recitation of the students *TGAs28* 209:19; *TGAs42* 37:21; **3. textual tradition:** sg. חזו דקא (חאזו) ⟨האוו⟩ בהו ספיקות וצריכ⟨י⟩ן למיקבעהון בגירסא they saw that there are uncertainties concerning them, and they had to insert them [i.e. explanations] into the textual tradition *IŠGF* 63:6; הכי גירסא דכולי עלמא so is everyone's textual tradition *TGHark* 5:28; *ib.* 229:5; 107:16; *Geon* 169:22; ובהדין גירסא מיתבררא מילתא the matter is clarified with this textual tradition *TGAs42* 70:23; *ib.* 37:20; 89:2; *TGAs28* 127:1 [followed by the text]; pl. כמה גירסי *OHT Tan* 35:23

The exact mng. of גירסא בעלמ' *Men* 92b(14) is unclear; Y: גִּירְסָא *Šab* 21b(12; BAYTN 111).

2# גירסא n.m. **ground flour** (↓ √3# גרס, גריצתא, גרצא; Ma גריסאתא דחיטיא MD 97) sg. פת עבה דנפישא בלישא בגירסא a thick loaf of bread which has much dough : ground flour *Pes* 37a(13; Ar [AC 2:377]) [double rdg.; E^{15}: ⌜בגרצא⌝]

גירסנא n.m. **fruits of labor** (↓ √2# גרס) sg. קא אכלה לה לגירסנא דבית נשאי she is squandering the fruits of the labor of my family estate *Yev* 117a(29) [Var: גורסנא Ar (AC 2:371)]; גרסנא דאם the fruits of my mother's labor *ib.* 39; גירסנאי *ib.* 38

Y: גִּירְסְנָא *Yev* 117a(29; BAYTN 247).

גירצא ↓ 2# גירסא n.

גיש ↓ √גשש vb.

גִּישְׁרָא n.m. **bridge** (< Akk *gišru* B CAD G 107, AIOA 52; ↓ √גשר; TA גִּשְׁרַיָּא TJ Nah 2:7, Sy ܓܫܪܐ, ܓܫܘܪܐ LS 137) a. general: sg. כי מטו גישרא קמא גמלי when they reached the bridge, the camels stopped *MQ* 25b(1); *ib.* 6b(48); *Giṭ* 6a(35); גישרא דשביסתנא bridge of the overnight lodging *Ber* 59b(13); pl. דקטלי דקלי וגשרי גשרי ועברינן עליהו they cut down date palms, make bridges, and we cross over them *BQ* 113b(36); *Šab* 67a(3); b. w. a GN: sg. גישרא דנהרדעא *Ḥul* 50b(37); *Qid* 71b(47); pl. תרי גשרי דאגנג two bridges of GN *BB* 73b(1)

Y: גִּשְׁרָא *Ber* ib.(BAYTN 111).

1# גִּישְׁתָא n.f. **feeling, touch** (↓ √גשש; Sy ܓܫܬܐ LS 136) sg. *Ḥul* 47b(4; M) [≠ ↓ חזותא mng. 2]; דאזיל בתר גישתא he follows the feeling (of the animal's hide) *ib.* 122b(33) // ג(ו)(י)שתא *Šab* 107b(17); גשתא דהלטאה the feeling of the lizard *ib.*; *HGQ* 200:5

Y: גִּישְׁתָא *Šab* 107b(17; BAYTN 111).

[**2# גישתא** ↓ גושתא n.]

1# גִּיתָא n.f. **inhabited world** (< NP *gītī* PED 1108 < MP *gētīg* material world CPD 36; ↓ גיתאני) sg. *Bo* 86:4

Lit: Geig, AAC 135; MSF 133; Shaked, Study 180.

2# גיתא n. **(uncertain)** pl. גוים דדיני בגיתיה pagans who judge with ... *BQ* 114a(32) [corr.: בגיותה; Es: בגיתי; בגיתי RaḤ,Ar (AC 2:386)]

Geon. expl.: וגי(ו)תא הוא מלשון פרסי ופירושו לפי שדין האומות מי שתובע את הגנב לוקחים אותו ומכין אותו עד שיודה ואע"פ שאין להם ידיעה גמורה שגנב הוא OHT ib. 106:19 [= Hai Gaon, ספר מקח וממכר, p. 32]. Lit: E. Spicehandler, HUCA 26[1955] 346+, discusses this word in detail and rejects the possibility of a P lw. Shaked, Notes 170[33], suggests that the phrase בגיתי may be semantically equivalent to JBA בעלמא merely [↓ 1# גיתא], and the phrase would refer to the pagans who judge in a casual manner.

גִּיתָאנֵי n.pl.m. **villagers** (< MP *gētīg* material world CPD 36 + *-ān* [P pl. ending] + ־ֵי [A pl. ending]; ↓ 1# גיתא) דהני גיתאני הוו קארו these villagers used to read ... *TGHark* 103:14(Sefer ha-ʿIttim; text: גיתאפי)

Expl. Ar: אנשי כפרים AC 6:189, s.v. עטר; v. Koh, ACSup 64; OHT Ned 36[ℵ]; AAC 135, s.v. גית.

1# גַּלָּא, גאלא n.m. **wave** (↓ גילי; Sy 1# ܓܠܐ LS 114, TA גַּלֵּי יַמָּא TJ Zec 10:11, Ma 2# אגלא MD 5) sg. האי גלא דמטבע ספינתא a wave which can sink a ship *BB* 73a(17; F^2) [Var: גאלא MGG 31:12]; *ib.* 20; רומיה דגלא the height of the wave

ib. 21; 23; דתלשינהו גלא a wave tore it [i.e. the water] away *AZ* 59a(4); pl. כיון דאיכא גלי אימ' גלי אשפלוה since there are waves (in the lake), say: "The waves carried him downstream" *Yev* 121a(25; O^2)

Y: גַּלָּא *AZ* ib.(BAYTN 99).

2# גלא, גאלא n.m. **door** (↓ איגלא) sg. גברא דטרקיה לגליה ואבדיה למפתחיה a man who locked his door and lost his key *San* 113a(58); pl. טרוקו גלי דלא ליתו אינשי וניטרדן lock the doors so that people should not come and disturb us *AZ* 58a(3); *Ber* 28a(38) [Var: גאלי SM 120:21]; *BQ* 112a(38)

The exact mng. of the phrase לגלי גפא *BM* 108a(10) // *BB* 8a(25) is uncertain; Voc: גַּלֵּי VTM 45; Y: גַּלֵּי *Ber* ib.

[**גלגילא** ↓ גרגירא n.]

גלגל vb. **to put up with, roll** (↓ גלגלא, מגלגל; Sy ܓܠܓܠ LS 117, Ma גרגל MD 96, MH^2 גלגל J 244) **Pal. to put up with** [MH^2 גלגל עם J 244]: עד האידנא לא אדרתן גלגילי בהדך השתא דאדרתן לא מצינא דאיגלגיל בהדך until now you did not forbid me benefit with a vow, (and) I put up with you. Now that you have forbidden me benefit with a vow, I cannot put up with you *Ket* 70b(15; V^5) **Itpal. 1. intr. to roll:** דקאי ברשות היחיד וקא מתגלגל מרשות היחיד לרשות הרבים (in a case where the sheaf) is located in a private domain and rolls from the private domain into the public domain *BQ* 20a(17); **2. to be rolled up:** וילון הוא דמ(ו)(י)תגלגל ומיתחזי נהורא דרקיעא it is the 'curtain' [i.e. the lowest heaven; v. *Ḥag* 12b(24)] which is rolled up, and the light of the firmament is seen *Ber* 58b(49); **3. fig. w. מילתא the matter continued to be dealt with** [lit. rolled]: איגלגל מלתא ומטאי לקמיה דר' אמי the matter continued to be dealt with and (eventually) came before PN *BM* 40a(3); *BQ* 115a(40); *Giṭ* 73a(25); *Zev* 99b(6); *Ḥul* 43b(41)

גִּירְגְּלָא, גּוּלְגְּלָא, גַּלְגְּלָא n.m. **irrigation wheel, celestial sphere** (↓ √גלגל, גיגלא, גלילא; TA גַּלְגַּל TJ Ezek 1:15, Ma גארגלא MD 78, Sy ܓܝܓܠܐ wheel, cycle [astron.] LS 103, Ma גארגליא, גירגליא MD 78) **1. irrigation wheel:** sg. אמימר שרא למימלא בגלגלא PN permitted drawing water (on the Sabbath) by means of an irrigation wheel *Er* 104a(48); גלגלא דהוו משקעי ליה an irrigation wheel with which they used to lower it [i.e. the laver into a cistern] *Yom* 37a(50) [expl. MH מוכני Mib. 3:10]; גירגלא *Zev* 21b(17) [V^{11}: גולגלא]; **2. celestial sphere:** sg. ענני עננ' דאתין בגלגלא (the clashing of) the various clouds which come in the celestial sphere *Ber* 59a(22) [expl. MH רְעָמִים Mib. 9:2]; הדר גלגילא לדוכתיה the celestial sphere will return to its (original) place *BB* 74a(33); pl. גלגלי תרעי שמיה the celestial spheres of the gates of heaven *Bo* 133:7; *ib.* 120:50[1] [text: גלגלי שמשא]; גילגלי בעננא *ib.* 78:5

Y: גַּלְגְּלָא *BB* 74a(33; BAYTN 215).

– גַּלְגְּלָא דְעֵינָא n.m. **eyeball** (↓ 1# עינא) sg. *BB* 73b(18; Es); גילגלא דעינא דבישרא ודמא the eyeball of a human being *Tam* 32b(17; V^{10}); גל(ג)לא דעינא *HP* 139:3 = גלגלא עינוהי *HG3* 349:8

גלד vb. **to have a covering** (↓ גילדאה, גילדא, גלידא; cf. Sy ܓܠܕ to freeze LS 117) **Itpe. to be covered with scabs:** האי ריאה דאגליד כאהינא סומקא a lung which was covered with scabs like a red date *Ḥul* 46b(15); *ib.* 32; כי אטרוגא אהונא *Suk* 35b(45)

Cf. the Geon. expls. in OHT Suk 47:13; OHP ib. 99:14.

גלדא ↓ גילדא n.]

[**גלוהי** ↓ גולהא n.]

גלופקרא n.m. **mattress** (< κερβικάριον, Lat *cervicarium* Lehnw 176; ↓ גושפקא; cf. Sy ܩܠܘܦܩܪܐ LS 667, MH^2 גלופקרין Lehnw ib.) pl. גלופקרי *Giṭ* 70b(41; V^{18})

Cf. TRN 593:1; Y: גְּלוּפְקְרֵי *Giṭ* ib.(BAYTN 298).

גָּלוּתָא, pl. גָּלְוָאתָא n.f. **exile** (↓ √1# גלי; TA גָּלוּ TJ Am 1:6, Sy ܓܠܘܬܐ LS 116, Ma גלותא MD 93) ↓ ריש גלותא

Voc: גָּלוּתָא HGP 34b:10; Y: גָּלוּתָא *Šab* 115b(15; BAYTN 31).

גלח vb. **to cut or shave the hair** (< BH גלח pi. HAL 185, J 247) **Pa.:** איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל he should have cut his hair the day before the festival *MQ* 17b(16); *Naz* 17b(11); *ib.* 30b(16); 21; לגלוח(ו)(י) מן צפר' דמעלי שבת' אח(ו)(י)ה מגלחין הוא לא מצי מגלח עד פניא his brothers may cut their hair (already) on Friday morning. He cannot cut his hair until the evening *ib.* 5a(29); וליגלחיה

למציעתא דרישא let him shave the hair off the middle of (the sick person's) head *Giṭ* 67b(24); *Šab* 110b(37)

גלטורא n.m. **amulet charm** (< Lat *ligatura*) pl. גלאטורי *Šab* 103b(25)

Lit: Sperber, Magic 71+; Y: גְלְטוּרֵי *Šab* ib.(BAYTN 242).

גלי 1# vb. **to emigrate, withdraw** (↓ גלותא, גליא; Sy ܓܠܐ LS 115, mng. 7, Ma גלא MD 92) **Pe. 1. to emigrate, go into exile:** לא גלאי כדגלו אינאשי I did not emigrate like (others) emigrated *Pes* 49a(43); היכא דאית ליה תקנתא בחזרה ניגלי דלית ליה תקנתא לא ליגלי where he has the remedy of returning, he should go into exile (to the city of refuge. Where) he does not have the remedy (of returning) [e.g. a high priest who accidentally killed someone], he should not go into exile *San* 18a(40); *Mak* 2b(10); ליקום ההוא גברא ליגלי let me [lit. that man] go into exile *Ber* 56a(52); *AZ* 8b(55); לבר משתא דגלו בה excluding the year in which they went into exile *Ara* 12a(35); אנן מיומא דגלינן לית לן רשותא למיקטל from the day that we went into exile we do not have permission to inflict capital punishment *Ber* 58a(41); *Šab* 116b(6); **2. to withdraw:** דגלו מבי כנשתא לבי כנשתא (in a case) where they withdraw from one synagogue to another *Tan* 16a(19)
Af. to exile: ואגלינהו לישראל מארעהון he exiled the Jews from their land *Yom* 69b(18) // *San* 64a(9); *Ara* 12b(19); *San* 94a(47); לישנא דאגלויי a term referring to sending into exile *BQ* 38a(19) [w. ref. to וַיִּתַּר Hab 3:6]

גלי 2# vb. **to uncover, reveal** (↓ גילוייא; Sy ܓܠܐ LS 115, Ma גלא MD 92) **Pe. 1. to uncover, expose:** לישנא דמגלי a term (referring) to exposing (of the new moon) *RH* 21b(28) [expl. MH בְּעֶלִיל Mib. 1:5]; **2. to reveal, make known:** pass.part. לסוף גליא ליה מילתא finally, the matter became known to him *Yev* 65b(48); וגליא קמי קודשא בריך הוא דהוו מהימני God knows [lit. it is revealed before God] that (the Jews) believe *Šab* 97a(10); גליא וידיעא קמך it is revealed and known to You *San* 107a(29) [= MH[2] גלוי וידוע לפניך Ber 17a(10)]
Pa. 1. to uncover, expose: a. general: גלייה אשכחיה חמרא he uncovered it [i.e. the pit] (and) found that it (contained) wine *Giṭ* 68a(46); *AZ* 31b(12); *Šab* 67b(30); אסתנא אתי(א) ובצפרא ומגליא ליה לשמיא the north wind comes in the morning and exposes the sky [i.e. blows away the clouds] *Ber* 59a(51; **F**); *Er* 65a(17); *BB* 51a(31); *AZ* 38a(24; **J**) [of a marsh]; b. parts of the body: תיב וגלי כסי וקום (when defecating) sit (first) and (then) expose, cover (first) and (then) stand up *Tam* 27b(37); *Šab* 77b(33; **M**); לישנ' דגלויי a phrase indicating exposure *ib.* 53b(49) [expl. MH שְׁחוּזוֹת Mib. 5:2]; גליה לדרעיה נפל נהורא בביתא he uncovered his arm (and) light fell in the room *Ber* 5b(27); *Giṭ* 31b(48); לא שבקתיה גלויי רישיה she did not permit him to bare his head *Šab* 156b(33) [cf. Sy ܓܠܐ ܪܺܝܫܐ PSm 716]; *Ned* 30b(16); גלויי כרעיה uncovering his foot (in the *ḥaliṣa* ceremony) *Yev* 102a(52); *Ḥag* 13b(48); pass.part. מיגליין *Šab* 77b(24) [back parts of sheep]; **2. to reveal, disclose:** a. general [w. dir. obj./על s.t.]: קמצערי לה ומגליא they will torture her and she will reveal (our location) *Šab* 33b(31; **M**); גלי ליה נפשיה he revealed himself to him *Qid* 81b(6); איפש' דהוו אינהו ידעי וקא מגלו לך perhaps they knew and will reveal to you *Giṭ* 68a(31); *Yom* 84a(21); *AZ* 35a(23); *BM* 85b(46); *BB* 31a(20); *Nid* 66a(37); אשתבע לי דלא מגלית עלי swear to me that you will not reveal concerning me [i.e. what I did] *Ned* 65a(10); כיון דסניין אהדדי מיגליין אהדדי since (the two sisters-in-law) hate each other (if a brother-in-law has intercourse with one of them) they inform on one another *Qid* 81b(39); pass.part. דמגליא מגליא דמכסיא מכסיא what is revealed is revealed. What is hidden is hidden *Soṭ* 22b(17); b. w. ־דעת: גלי אדעתיה דבהאי ניחא ליה he revealed his intention that he wants it in this manner *AZ* 48a(32) [↓ דעתא mng. 6a]; **3. to indicate, explain:** גלי רחמנא בחדא והוא הדין לכולהי the Merciful One indicated in one case, and the same applies to all of them *San* 57a(20); *Šab* 27a(5); *Pes* 75a(16); *Yev* 55a(50); *Mak* 12a(19); *Kar* 23b(15); מאי דגלי גלי ומאי דלא גלי לא גלי what (the Merciful One) indicated He indicated. What He did not reveal He did not reveal *MQ* 7b(20); *Qid* 20b(36); *Zev* 7b(44); תנא סופא לגלויי רישא he learnt the latter clause (of the Mishna) to reveal (the meaning of) the former

one *BM* 10a(9); *Er* 70a(37); *Qid* 8a(45); *BQ* 98b(49); *Ḥul* 98a(15); *ib.* 113a(15); כת' רחמ' חַבּוּרָה לגלויי עלה the Merciful One wrote חַבּוּרָה [Ex 21:25] to explain it [i.e. כְּוִיָּה ib.] *BQ* 84b(36); *Kar* 9a(44); *TGAs42* 70:25; **4. to study the Oral Law:** a. w. מסכתא [cf. GeonH: ומגלים עוד מסכת אחרת IŠGSup 28:12]: בני יהודה דגלו מסכתא ... בני גליל דלא גלו מסכתא ... דוד גלי מסכתא ... שאול לא גלי מסכתא the inhabitants of Judea who studied the Oral Law ... The inhabitants of Galilee who did not study the Oral Law ... David who studied the Oral Law ... Saul who did not study the Oral Law *Er* 53a(45); שאל' דאתין בחנוכה שנת ק"ע כד גלו טרף והחולץ questions which came (to the academy) on Ḥanukka (in the year 1,)170 (of the Seleucid Era) when they learnt *Yoma*, ch. 4, and *Yevamot*, ch. 4 *TGAs28* 70b:1
Itpa. 1. to be uncovered, exposed: a. parts of the body: איגלי דרעה her arm was uncovered *Ket* 65a(32); *Naz* 59a(22) [armpit]; b. fruit: פירות דמיגלו וקיימי fruits which are always exposed (on the tree) *Beṣ* 3a(13); c. food [↓ גילוייא mng. 2]: אמתיה דר' חייא איגלי לה חמרא מבשלא PN's maidservant's boiled wine was uncovered (overnight) *AZ* 30a(24); *Ḥul* 49b(25); **2. to become revealed, known:** איגל(א)' וחזייה she was revealed (in her bath) and he saw her *San* 107a(20); איגלאי בהתתייהו their shame was revealed *Ḥul* 56b(26; **H**[2]); איגלאי מילתא the matter was revealed *Pes* 31a(4); *Ket* 23a(44); *BQ* 73a(14); *AZ* 58a(29); *Er* 82a(28); *Mei* 4a(7); כל מילתא דעבידא לאגלויי anything which is apt to be revealed *RH* 22b(19); *Beṣ* 16a(26); *Yev* 93b(19); *Bek* 36a(48); דאפילו מילי דמיטמרן מיגליין להו even things which are buried [i.e. treasures] will be revealed to them *Giṭ* 56b(35); מן כל מאי דמגלי ומן מאי דלא מיגלי from whatever is revealed or is not revealed *SŠHai* 11b(21)

Lit: Gafni, JBTE 215[155] w. lit.; Eps, PLT 164[38] [Pa., mng. 4]. The exact mng. of גלי גביה *MQ* 27b(51) is uncertain.

– גְלוּיֵי דַעְתָּא v.n. **revelation of intention** (↓ דעתא) sg. גלויי דעתא בגיטא מילתא היא revelation of intention concerning a *geṭ* is equivalent to the act (itself) *Giṭ* 34a(27); *ib.* 13; 39

Y: גְלוּיֵ דַעְתָּא *Giṭ* ib.

– גְלוּיֵי מִילְּתָא v.n. **self-evident statement** (lit. revelation of a matter; ↓ מילתא (1#)) גלויי מילתא בעל' הוא it is merely a self-evident statement *Ket* 22a(2); *BQ* 2b(13); *BM* 32a(6); *BB* 39b(10); *San* 76a(24); *Švu* 9b(2); *Ara* 20b(3)

Y: גְלוּיֵי מִילְּתָא *BB* ib.

***גָלְיָא**, pl. **גָלְוָתָא** n. **exile** (↓ √גלי 1# pe., part.) pl. גלותא בני גלותא exiles sons of exiles *Ḥul* 60b(44) [**H**[2]**M**: גלוותא]

Expl. Rashi: גולים בני גולים; Y: גָלְוָותָא *Ḥul* ib.

גְלִידָא n.m. **ice** (↓ √גלד; Sy ܓܠܝܕܐ LS 117) sg. טור תלג סוחרנוהי גלידא a mountain (is covered with) snow, its surroundings are ice *Šab* 152a(8)

Y: גְלִידִין *Šab* ib.(BAYTN 54).

גלילא n.m. perh. **cycle** (↓ גלגלא) sg.cs. מן יומא דין ולגליל עלם from this day until the cycle of eternity *Bo* 27:7

גְלִילָאָה adj., n. **Galilean** (JPA גליליי DJPA 130) **I.** adj.: sg.m. רב אחא ר' יוסי גלילאה *Šab* 46a(23); גלילאה *AZ* 3b(29; **J**); עובד גלילאה *San* 70a(39); *Ḥul* 27b(34; **V**[11]); **II.** n.: sg.m. ההוא גלילאה *Šab* 31b(39) [+ //'s; ↓ על prep., mng. 4]

Y: גְלִילָאָה *Šab* 31b(39; BAYTN 318).

גְלִימָא, pl. **גְלִימֵי, גוּלְמָאנֵי** n.f. **garment, cloak** (TA גלים TO Gen 25:25[Var], Sy ܓܠܝܡܐ LS 118 [Lex], Akk *gulēnu* a coat CAD G 127) a. general: sg. *Šab* 77b(34) [expl. as MH שנעשה בו כגולם one who becomes in it like a shapeless mass ib.]; חנן בישא גנב גלימא וזבניה the evil PN stole a garment and sold it *BQ* 115a(24); גלימ' אחריתי another garment *Men* 41a(17); שקל דייאנא גלימיה ורהט the judge took his (own) garment and ran *San* 109b(38); מלייה לגלימיה טרפי דאילני he filled his cloak with leaves of trees *BM* 114b(11); אושלן גלימיך איגני ביה קלי lend me your garment to sleep in it for a while *Šab* 110b(43); *ib.* 150b(31); *Er* 96b(25); *Tan* 23b(25); *Men* 37b(37) [↓ √בצרא pa., mng. 2]; *Hor* 13a(50) [↓ √גצץ pe.]; *Giṭ* 73a(40) // *Ket* 85a(9) [↓ √שלח 2# af., mng. 1]; ופקדינן רחמ' למעבד ציצית בגלימן the Merciful One commanded us to make fringes on our garment *Anan* 7:13; פרס גלימא אקינא דשומשני he spread his cloak over a nest of ants *Ḥul* 57b(42); גלימא דטרופאי the cloak of the

experts on animal defects *ib.* 49a(8); מגלימא דעל כתפיה from the cloak which is on his shoulders *BQ* 11b(28) [in a legal document]; *SŠHai* 4a(19); קרנא דגלימא the corner of the garment *Men* 42a(22); *AnanSch* 25:27; pl. זיל הב להו גלימיהו go (and) give them their garments *BM* 83a(28); *Ḥag* 15a(17); *Ket* 106a(23) [↓ √נפץ pe., mng. 1]; גולמאני *Giṭ* 73a(40; SMel 24³) [Var: גלמאני HGHild 501:19]; *Švu* 41a(36; TGAs28 6:22); b. w. material: sg. דרמי חוט' דכיתנא בגלימא דעמר one who attaches a linen thread to a woolen garment *Nid* 61b(21); גלימא דעמרא ... גלימא דכיתנא a woolen/linen garment *Švu* 6b(38); גלימא דכוליה תכלת a garment which is entirely of *tekhelet*-dyed wool *San* 110a(12) [cf. בִּגְלוֹמֵי תְּכֵלֶת וְרִקְמָה Ezek 27:24]; *Men* 39a(41); *AnanSch* 25:26; גלימ' דהוטבי embroidered(?) garment *Ned* 49b(40)

Lit: Geig, AAC 115, s.v. גודיין; Eps, Stl 168 [pl.]; Voc: גְלִימָא HGP 27a:1; גְלִימָא VTM 92; Y: גְלִימֵה *Šab* 45b(41; BAYTN 54).

1# גְלָלָא, גלאלא n.f. **rock, stone** (↓ גללתא; Akk *galālu* pebble, stone CAD G 11, BA גְּלָל HALOT 1845, Ma 1# גלאלא f. stone, rock, hailstone MD 93; cf. Sy ܓܠܠܐ adj. round LS 115) **1. rock:** sg.abs. טינרא רבה דיגלל a large flint rock *Bo* 78:14; det. שקל גלאלא פדעיה לדיאנא he took a rock (and) injured the judge *San* 109b(28); מכתבא גללא בזע a stylus pierces a rock *AZ* 22b(18); גלאלא *ḤM* 42:16; טינרא דגללא *Giṭ* 68a(35); **2. stone (as material):** sg. וההוא פ(ת)יכרא רבא דיגללא that large idol spirit of stone *Bo* 117:5; *ib.* 113:4; בורמא דגללא a stone *b.*-pot *SM* 50:203; pl. בורמי דגללא *HG1* 288:11 = *HP* 16:4; **3. stone-shaped object:** a. hailstone: sg. לגלאלא כד אתיא מן שמיא for a hailstone when it comes from the sky *ḤM* 43:24; ואתאי גללא ופסק(ת)יה למוחיה a hailstone came and split its skull *Ḥul* 63a(36) [↓ √פסס pe.]; b. salt (↓ גללנאה, 1# מילחא; cf. Ma: מאדיקתא דהינא וגלאלא a pounded compound of henna and rock salt MD 93): pl.cs. תרתי גללי מילחא two pieces of rock salt *Ḥul* 112a(32)

Y: גְלָלָא *AZ* 22b(18; BAYTN 41).

2# גְלָלָא n.m. **excrement** (TA גְלָלֵי מפקת אנשא TJ Ezek 4:12, MH² גללים J 250) pl. כלבא לכפניה גללא(י) בלע a dog devours excrement for its hunger *BQ* 92b(37) [**Es:** גללי]

Y: גְלָלֵי *BQ* ib.(BAYTN 102).

גְלָלְנָאָה adj. **stone-shaped** (↓ 1# גללא mng. 3) sg.f. מילחא גללניתא rock salt [lit. stoned-shaped salt] *Ḥul* 113a(29); *Qid* 62a(1); *AZ* 28b(25)

The mng. of מטה גללניתא a ... bed *Šab* 47b(3) is uncertain; cf. מיטה של גילה PT Šab 13c(13) also Ar: מיטה גיליתא AC 2:276, explained as < ↓ 2# גילא; Y: גְלָלְנִיתָא *Qid* ib.(BAYTN 296).

גְלָלְתָא n.f. **stone** (↓ 1# גללא; Ma גלאלתא MD 93) sg. חייתא וגללתא a bag and a stone *Giṭ* 47a(10; V¹⁶Ar [AC 2:283])

גלמתא n.f. **valley** (JPA גלמה DJPA 130, mng. 2) sg. *ḤMGas* 94:13 [≠ טורא]

1# גלף vb. **to carve out** (↓ 1# גולפא; Sy 1# ܓܠܦ LS 119, Ma גלף MD 94) **Pe.:** בעיזקתה דציר וגליף עלה שם מפורש by the seal on which is engraved and carved the Ineffable Name *Bo* 12:9

2# גלף vb. **to shell, husk** (Sy 2# ܓܠܦ to shell, husk LS 119) **Itpe. to be shelled, husked:** אי לאו דשרא בהו מיא לא הוה מיגלפא if he had not made water flow over them [i.e. the husks], they [i.e. the emmer] could not have been shelled *MQ* 13b(33) [RaḤ: דמגלפו]

גמא n.m. perh. **time** (etym. unkn.) sg. היינו דמיתרמי בההוא גמא that is when it [i.e. the Pentateuchal reading כִּי תִשָּׂא Ex 30:11] occurs at that time *Meg* 29b(33; **MLAr** [AC 2:306]) [Var: גונא GAr (AC ib.)]; מי מתרמי בההוא גמא *ib.*

גמגם vb. **to stammer** (↓ √גמס, √לגס, √לוג; JPA גמגם DJPA 131, MH גמגם LNVTH 123) **Pal.:** ההוא ינוקא מגמגם בלישניה הוה that child used to stammer in his speech *Ḥag* 15b(8); *Meg* 31b(30; **G**)

גמד vb. **to contract, shrink** (↓ גמד adj.; Sy ܓܡܕ LS 120) **Pe.** (e/): a. intr.: גמיו(ר)(ד) מסאנא וצוא כרעא (his) shoe shrunk and (his) foot withered *Pes* 111a(21) [Var (pl.): גמוד מסאני Ar (AC 2:307), HG3 325:8]; בזמן שאין יושביה עליה גמדא when there are no inhabitants on it, (the land) contracts *Giṭ* 57a(31; MGD 622:27, Ar [AC 2:307]); b. tr.: וושט כיון דאכלה ופעיא ביה גמדא ליה ופשט'א' ליה since (the animal) eats and lows with

its oesophagus, it contracts it and expands it *Ḥul* 43a(37) [Var: גמדא ליה ומתחא Ar (AC 2:307)]

גמד adj. **shrunk, contracted** (↓ √גמד) sg.m. נמטא גמדא shrunk felt *Yom* 69a(24; **M**²Ar [AC 2:307]) // *Beṣ* 15a(2) // *Tam* 27b(15)

Y: גְּמַדָּא *Beṣ* ib.

גמי n.m.abs. **plant fiber** (JPA גמי DJPA 131; ↓ אורבנא) sg. *Geon* 239:23 [expl. MH חשיפה J 510]; חזא לההוא דהוה קטיר בגמי he saw a certain person who was tied with (a rope made of) plant fiber *Er* 102a(20); גמי מסי plant fiber (on a wound) heals *ib.* 104a(6)

Lit: Flora 1:569+.

גמילותא sg.cs., only in **גְּמִילוּת חַסְדָּא** n.f. **charity** (calque < MH גְּמִילוּת חֶסֶד MPeaK 1:1; ↓ 3# גמלא; JPA גמלות חסד DJPA 132) sg. *Pes* 113a(20)

גְּמִיר adj. **complete** (↓ √גמר pe., pass.part.; Sy ܓܡܝܪܐ LS 121, Ma גמיר MD 94) sg.m. מולכאנא גמירא a complete purchase *TGAs28* 115:14; *SŠHai* 7a(5); *ib.* 11b(8); f. מתנ(ו)(ת)(ה) גמירה a complete gift *ib.* 7a(17); אקניתא גמירתא a complete transfer of ownership *TGHark* 94:1; pl.m. גמירין *Dec* 10:14; זביני גמירי a complete sale *TGAs28* 23b:18; *TGAs42* 88:16

גְּמִירָא n.m. **one who has learnt** (↓ √גמר pe., mng. 4b) sg. גמירא אנא וסדרנא אנא I am one who has learnt (the legal traditions) and who arranges (them) *Pes* 105b(11)

גמל vb. ↓ גמילותא n., 3# גמלא n.

1# גַּמְלָא n.m./f. **camel** (TA גַּמְלָא TO Lev 11:4, Sy ܓܡܠܐ m./f. LS 120, Ma גומלא MD 83) a. general: sg. וחליף טייאעא כי רכיב גמלא תתאי an Arab passed by below mounted on a camel *Tan* 22b(50); *Pes* 112b(18) [↓ ניזהא]; *BM* 86a(40); *BB* 74a(3); *Bo* 107:7; איתקילא ביה גמליה his camel stumbled on it *BQ* 29a(23); *BB* 74a(5); *Yev* 120b(26); *TGAs28* 15b:2; מ"ט גמלא זוטרא גנובתיה why is the camel's tail small? *Šab* 77b(25); גמלא פראחא a fast-running camel *Mak* 5a(31); גמלא פריצא a licentious camel *Ber* 54a(38); גמלא פרסאה וגמלא טייעא a Persian camel and an Arab camel *BQ* 55a(25); pl. *Bo* 56:13; כי מטו גישרא קמא גמלי when they reached the bridge, the camels stopped *MQ* 25b(1); *BM* 38b(2) // *Šab* 154b(19) [↓ כתישא]; b. w. ref. to a load: sg. לפום גמלא שיחנא the load is according to the (size of the) camel *Ket* 67a(4) [+ //'s; ↓ שיחנא]; pl.cs. טעון תליסר גמלי ספיקי טריפתא thirteen camel-load(s of questions about) doubtful cases of *ṭerefas Ḥul* 95b(30; V¹¹); ארבע מאה גמלי דראשא four hundred camel (load)s of exegetical interpretation *Pes* 62b(43); c. in sayings: sg. גמלא במדי אקבא רקדא a camel in GN can dance on a *qab*-measure [i.e. anything is possible] *Yev* 45a(42); מגמלא אונא from a camel (even) an ear (is valuable) *Švu* 11b(26); אזל גמלא למיבעי קרני קטלונהו לאוניה the camel went to ask for horns, (and) they cut off its ears *San* 106a(55); pl. נפישי גמלי סאבי דטעיני משכי הוגני there are many old camels which carry the hides of dromedaries *San* 52a(48)

Y: גַּמְלָא *Ber* 54a(38; BAYTN 79).

2# גַּמְלָא n.f. **plank bridge** (lit. beam; Sy ܓܡܠܐ beam of wood LS 120, mng. 2a; cf. Akk *gamlu* hooked or curved staff CAD G 34) a. general: sg. *BB* 21a(36) [≠ ↓ תיתורא mng. 1]; *MQ* 6b(48) [≠ ↓ גישרא, 2# מיצרא mng. 1]; *San* 67b(33; **HeAr** [AC 1:197]) [↓ אוסקניתא]; תלת בורכי מינייהו לא מחזקא להו גמלא a plank bridge cannot support three branches of them *Tam* 30a(3; Ar [AC 8:167, s.v. שרטון]**F**); b. w. GN: sg. הוה מעבר חיותא אגמלא דנרש (PN) was moving animals across the plank bridge of GN *BM* 93b(33); c. in phrase גידא דגמלא planks of a plank bridge: ↓ 3# גידא

Geon. expl.: גודא דגמלא כמין גשר שעוברין עליו את הנהר TGAs42 153:16; גשר קורות ib. 18; Lit: Nöld, apud Fr, AF 228, takes this word to be a metaphorical extension of the animal name; Y: גַּמְלָא *BM* ib.(BAYTN 79).

3# גַּמְלָא, גָּמֵיל חַסְדִּין sg.abs., only in **גָּמֵיל חַסְדִּין** n.m. **one who performs charitable acts** (↓ גמילות חסדא; cf. JPA גמיל חסדיא PT Pea 15d[34]) sg. מאן דבחמשא בשבתא יהא גבר גמיל חסדין one who (is born) on Thursday will be a man who performs charitable deeds *Šab* 156a(31)

גמלאה ↓ גמלנאה n.

גַּמְלָנָאָה, f. **גַּמְלָנִיתָא** adj. **large-sized** (of insects; Sy ܓܡܠܢܝܬܐ pl. large ants LS 120, s.v. ܓܡܠܐ, mng. 2c, MH² גמלון Gross, Patterns

140) sg.m. שומשמנא גמלנא a large ant *Šab* 66b(39; Ar [AC 2:310]); [**O:** שומשמנא גמלאה]; *Yev* 76a(24); f. חפושיתא גמליניתא a large beetle *AZ* 28b(18; **P**¹TGHark 23:4)

Geon. expl.: גמליניתא גדולה בבריתה ורגליה ארוכות TGHark 23:4; Y: גַּמְלָנִיתָא *AZ* ib.(BAYTN 229).

גמם vb. **to cut off, mumble** (↓ גומא #1, √גמגם; Sy [Syriac] LS 120) **Pe.** (/u) **1. to cut off:** גום ושדי cut (the fat off) and throw (it) away *Ḥul* 50a(10); רב אסי גאים ליה PN used to cut it off [i.e. the top part of the kidney] *ib.* 92b(39); 96a(21); **2. to mumble:** ולא מיבעי ליה למיגם במיליה he should not mumble his words *Šeel* 161:19(Var) = *HG1* 8:69!

Itpe. to be cut off [cf. Eps, Gr 86]: איגום איגומי מעילוי סימני' (the chin) was completely cut off (from the bone) above the vital organs *Ḥul* 44a(29) [≠ ↓ √עקר itpe., mng. 3]; *Bek* 44a(50) [≠ ↓ √עקר itpe.; w. ref. to an animal's horns]

Lit: Eps, St1 128 [Pe., mng. 2].

גמע, גמי vb. **to swallow** (MH גמע/א LNVTH 124; cf. Sy [Syriac] to dive LS 121) **Pa.:** גמי ואישתי he swallowed and drank *Zev* 74b(17); למציץ גרמא וליגמע חלא let him suck the bone and swallow the vinegar *Šab* 109b(22); *AZ* 12b(12); אבא מגמע ליה גמועי my father used to actually swallow it *Pes* 74b(44); *Suk* 49b(14)

גמר vb. **to finish, learn, decide** (↓ גמירא, גמיר, גמרא, לגמרי; Sy [Syriac] (a/u,a) LS 121, Ma גמר #1 MD 94) **Pe.** (a/u,a) **1. intr. to be finished, completed:** ביצה דמיתילדא האידנא מאיתמל גמרה לה an egg which is laid today was completed yesterday *Beṣ* 2b(21); בעידנא דקא גמרא פת when the (baking of the) bread is finished *AZ* 49b(12); *Ḥul* 8b(21); כל מאנא דלא גמר מאניה למעבד ביה עיבידתא any vessel which was not completely finished in order to perform work with it *Anan* 51:5; אי גמר ביזעא if the perforation was completed *HP* 201:12; **2. tr. to finish, complete:** בתר דגמר סעודתיה after he had finished his meal *Ber* 42a(19); דגמרינהו מאן who finished them [i.e. the utensils]? *Ḥag* 23a(26); אתחילא בה איהי ואתא משה וגמרה she [i.e. Zipporah] began it [i.e. the circumcision] and Moses came and completed it *AZ* 27a(39); רפתא דגמרת ליה למיפיה bread which you finish baking *Anan* 71:20; וגמרה לעיבידתיה he finished his work *HP* 83:6; וגמר הילילא he completes the *Hallel ib.* 15:6; **3. intr. to be learnt:** מי גמרן מהדדי can (the two sin offerings) be learnt from one another? *Zev* 8a(24); *Ket* 39b(36); וליתו הנך וליגמרו מיניה let those (cases) come and let them be learnt from it [i.e. unleavened bread] *Šab* 131b(34); איהו הוא דלא גמר מכלליה אבל כלליה גמר מניה it cannot be learnt from its general rule, but its general rule can be learnt from it *Zev* 49a(35); **4. tr. to learn, be knowledgeable:** a. active: 1) alone: תנא ליה ארבע מאה זימני ולא גמר he repeated it to him [i.e. the lesson to his pupil] four hundred times, and he did not learn *Er* 54b(47; **O**); *Yom* 29a(4) [↓ חדת adj.]; אי גמר ליגמר לכולה מילתא מהתם if he learns, let him learn the entire matter from there *Soṭ* 44b(49); *Ḥul* 99a(5); דכל היכא דלא משתעי לא גמר wherever one cannot talk one cannot learn *Ḥag* 3a(12); ואידך פירושא זיל גמור and that [i.e. the rest of the Torah] is the explanation (of this rule). Go (and) learn (it) *Šab* 31a(30); דליגמר איניש והדר ליסבר a person should (first) learn the tradition and afterwards deduce it logically *Šab* 63a(27); גמרינן דבחד עשר בירחא מהלו we learn that they were circumcised on the eleventh of the month (of *Nisan*) *Anan* 81:24; 2) w. dir. obj.: a) general: דהות גמרא תלת מאה משמעי ביומא מתלת מאה רבותא (PN's wife) who used to learn three hundred logical conclusions in one day from three hundred masters *Pes* 62b(25); חזא אומנותא בשבתא וגמרה (if) one saw a skill (being performed) on the Sabbath and he learnt it *Šab* 103a(10); ר' גמר תליסר אפי הילכ' PN learnt thirteen ways (of interpreting) the *mišnayot Ned* 41a(19); גמור מינאי הא מילתא learn this matter from me *Meg* 28b(47); *AZ* 16b(26); *Giṭ* 68a(37) [↓ מתיבתא #2]; ובעינא למיגמר חוכמתא מיניכו I want to learn wisdom from you *Bek* 8b(23) [cf. Ma: גאמארלה לכולה הוכומתה he learnt all the wisdom Gy 56:7; v. MD 95]; דעל ליבך בעית למגמרינון למילי דאוריתא דמגמרת להון לבנך you should learn by heart the words of the Torah which you will teach to your sons *Anan* 24:22; *Yom* 87b(14); b) esp. w. גמרא: ↓ גמרא mng. 1.c, זמורתא; 3) w. מן, מפומ־ from s.o.: מיניהו גמר מיניה לא גמר he learnt (much) from them. He did not learn (much) from him *Er* 53a(29); אנן מאברהם ניקו וניגמר should we, in fact, learn from Abraham? *Yom* 28b(11); ור' מאיר היכי גמר תורה מפומיה דאחר how did PN learn Torah from the mouth of *'aḥer*? *Ḥag* 15b(26); *Pes* 52b(26); *Beṣ* 27a(15) // *Ḥul* 50a(22); *Anan* 10:18; b. pass.part., 1sg. גמירנא *Ber* 43a(2); 2m. גמירת *San* 102b(8); 1pl. גמירנא *TGHark* 195:33; 2m. גמיריתו *Pes* 66a(47);- 1) alone: דלא ידע אי גמיר אי לא גמיר he does not know if he has learnt (the laws of *šĕḥiṭa*) or not *Ḥul* 12a(9); אגמריה ולא גמיר he taught him and he did not learn *Soṭ* 36b(54); ואי גמירא עבידתא ועבדא עיבידתא if she has learnt a trade and works at it *HP* 105:8 [= GeonH ואם יודעת מלאכה לעשות HR 79:35]; הני מילי גמיר וסביר אבל גמיר ולא סביר לא this refers to one who has learnt and can make logical deductions. But one who has learnt but cannot make logical deductions – no *Hor* 2b(4); *San* 5a(4); סתם ספרי דדייני מיגמר גמירי scribes of judges are, in general, knowledgeable *Giṭ* 2b(14); גמירי there is a tradition [lit. they have learnt] *Ber* 29a(6); *Beṣ* 7a(41); *AZ* 9a(19); *Zev* 54b(19); 2) w. dir. obj.: והכי גמירי להי they learnt them in this manner *Yom* 44b(10); דבי נשיאה אוקמו לההוא דיאנא בתרקבא דדינארי דלא הוה גמיר ולא מידי (the officials) of the house of the *Nasi* appointed for (a bribe of a) *t.*-measure of *denars* a certain judge who had not learnt anything *San* 7b(20); רב אסי בר נתן הוה גמיר להא מתניתא ולא הוה ידע לו(י)ה לפ(ו)(י)רושה PN had learnt this *barraita* but did not know how to explain it *BB* 121a(3); מילתא דאסותא הוה גמיר he had learnt a remedy *Tan* 20b(48); בהי סידרא גמירי להו in which class did they learn them [i.e. the sin offerings]? *Tem* 16b(6); איניש דגמיר אוריתא a man who has learnt the Torah *Anan* 13:12; הוו גמירי הילכתא וסיפרא וסיפרי they learnt *mišnayot, Sifra*, and *Sifre Ḥag* 3a(18); כי הוינא בר תמני סרי שנין הוה גמירנא לכוליה תלמודא by the time I was eighteen years old, I had learnt the entire *talmud Šab* 63a(25); **5. to decide, undertake:** a. alone: ולא מגמר תגמרון מיניה do not surely decide (a case) on the basis of it [i.e. my written decision] *BB* 130b(28); b. w. fol. vb.: לא גמרת ויהבת you did not decide to give (the redemption money unequivocally) *Bek* 51b(18); *Ned* 27b(1); *BM* 66a(18); גמר ומשעביד נפשיה he undertakes to be responsible *ib.* 94a(32); כי היכי דליגמור וליקני so that he will undertake to transfer ownership *ib.* 47a(32); 16a(32); *San* 25a(39; **F²**); *SŠHai* 16b(5); c. w. דינא: 1) intr. to be decided (of judgment): דלא גמר דיניה its judgment has not (yet) been decided *Ḥul* 139a(1); *Giṭ* 28b(23); 2) tr. to pass judgment: סוף סוף מגמר הוו גמרי לדיניה they would have indeed finally passed judgment on it *BQ* 45a(19); *ib.* 91a(2); *MQ* 14b(35); *San* 35a(22); **6. to derive a law by comparison of biblical terms:** גמר זקני זקני מזקני העדה he derives the law by comparison of (the words) זקני [v. זְקֵנֶיךָ Dt 21:2; זִקְנֵי הָעֵדָה Lev 4:15] *Soṭ* 44b(48); רבי מהיכא גמר לה מלולב גמר לה או מניסוך המים גמר לה from where does PN derive it? Does he derive it from *lulav*? Or does he derive it from the libation of water? *Tan* 2b(8); *Er* 2b(15); *Qid* 20b(23); *BM* 95a(21); *Men* 8a(2); **7. to be derived of a law by comparison of biblical terms:** מיגמר גמרי מהדדי they are indeed derived from one another *Švu* 9b(28)

Pa. to destroy [Sy [Syriac] pa. LS 122, mng. 3, Ma גמר #1 MD 94]: לשנאה ולגמרה to change it [i.e. the building] and to destroy it קד'ל 51(6); *ib.* 7a(7)

Af. 1. to teach: a. general: אגמורי קא מגמרי ליה they are actually teaching him *BQ* 37a(53) [≠ ↓ √שאל pa., mng. 1]; *Anan* 7:16; אגמרינון לבנך teach them to your sons *ib.* 24:9 [expl. BH וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ Dt 6:7]; 37:22; *AnanSch* 27:16; אגמרה בסימני he taught it [i.e. the Torah] by means of mnemonic notes *Er* 21b(48); *ib.* 15b(34); *Ḥag* 13a(47); דקא מגמרינן להו ולא גמרי we teach them and they do not learn *Yom* 57a(38); *Soṭ* 36b(54) [v. Pe., mng. 4.b.1]; *BM* 84a(41); *Anan* 23:13; תא אגמרך היכי תעביד come (and) I shall teach you how to act (to catch a thief) *BM* 83b(24); תא אגמרך גמר' come (and) I shall teach you a tradition *Ḥul* 45b(38); קא מגמרי טענתא לאינשי ומפסדו לי they teach claims to people, and they cause me a (monetary) loss *BB* 149a(24); הכין אגמרו [לנא] ראשונים the earlier scholars taught us so *TGAs42* 65:5; b. a trade or business: אגמריה עיסקא he taught him business *Qid* 30b(41); *Pes* 113a(15); **2. to provide a basis**

for deriving a law from biblical terms: שור לאגמורי שור שור לחסימה (the superfluous word) שור [i.e. שׁוֹרְךָ Dt 5:14] is to provide a basis for deriving a law by the comparison 'ox – ox' with muzzling *BQ* 54b(48); *Zev* 49b(25)
Itpe. to be learnt: ואו לא הוה מיגמרא הא מן הא if this one was not learnt from that one *TGHark* 34:25
Lit: Bacher 28+.

גְּמָרָא, גמארא n.m. **tradition, *gemara*, completion** (↓ √גמר; Sy ܓܡܝܪܘܬܐ perfection LS 121, Ma 2# גומארא MD 83) **1. tradition:** sg. a. w. ref. to a body of traditions: דילמא אגב שיטפך רהיט לך גמרך perhaps by means of your swiftness your tradition came back to you quickly *Šab* 130b(34); ארהוטי גמרא to review the oral tradition *Suk* 28b(44) [≠ ↓ √גרס pe., mng. 1a: to recite]; ר' עקיבה גמריה איסתפק ליה PN was in doubt concerning his tradition *Er* 7a(24) // *RH* 14b(15) // *Yev* 15a(28); ר' אליעזר גמרה הוא דאייקר עליה PN had forgotten his tradition *Pes* 69a(32) // *AZ* 46b(27) [↓ √עקר itpe., mng. 5]; אינשייה רב לגמאריה ... אידכריה רב לגמאריה PN forgot his tradition. PN recalled his tradition *San* 82a(1); לאדכורי ליה גמריה to recall his tradition to him *AZ* 46b(28); *Men* 7a(22); *Ḥul* 103b(27); *San* 82b(45); *Er* 53a(38; **M**) [↓ סיכתא mng. 1]; *BB* 145b(28) [↓ מרי חיטיא]; אידך צלי אודניה לגמרא the other listens attentively to the oral tradition *Ḥag* 11b(31); pl. גמאריהון *IŠGF* 58:16; b. w. ref. to specific traditions: עסרין ותלת דאויל מרודך גמארא the twenty-three (years of the reign) of PN is a tradition *Meg* 11b(41); *Mak* 23b(43); *Pes* 94a(13); *BQ* 82b(31); *BB* 3a(46); *AZ* 25a(23); *Men* 63a(13); וכולהי גמארא all of them [i.e. the miracles mentioned] are a tradition *San* 92b(50); *Šab* 55b(13); *BB* 17a(26); גמרא שלחו ליה they sent him a tradition (concerning this law) *BQ* 61a(6); רב גמריה גמיר PN had his own tradition (that the Mishna was corrupt) *Ara* 29a(22); האיי גמרא היא this is the tradition *HP* 118:14(Geon 386:7) [= GeonH וזה תלמוד HR 88:10; v. also *Ket* 64a(7; **M**); OHT Ket 194:10]; *HG3* 36:23; c. w. √גמר: (1) pe. act.: מעיקרא אתא לקמיה דר' ישמעאל למגמר גמרא at first he came to PN to learn the tradition *Soṭ* 20a(49); *Šab* 106b(31) [↓ זמורתא]; (2) pe. pass.part.: גמארא גמירי לה they learnt it [i.e. the law] as a tradition *Pes* 82b(18); *ib.* 81b(17); *Šab* 96b(40); *Yom* 71b(39); *Tan* 17b(30); *MQ* 5a(41) // *Zev* 18b(47); *San* 47a(37); *ib.* 53a(3); רב גמרא הוא דגמירי *Ber* 54b(20); רב גמרא גמיר לה PN learnt it as a tradition *Er* 38b(14); *Tan* 2b(15); *RH* 4a(34); *Zev* 13a(4); דואג ואחיתפל גמארא הוו גמירי מסבר לא הוו סברי שמעתא Doeg and Ahitophel learnt the tradition, (but) they did not actually make logical deductions of legal matters *San* 106b(43); (3) af.: תא אגמרך גמר' come (and) I shall teach you a tradition *Ḥul* 45b(38); d. in phrase משמא/משמיה דגמרא (anonymously) in the name of the tradition: *Pes* 115a(10); *Yom* 14b(23); *ib.* 33a(4); *Qid* 53a(35); *Yev* 86a(5; **O**^{2}); *BQ* 61a(14); e. ≠ סברא logical deduction [cf. infra (c)]: גמרא גמירנא סברא לא ידענא I learnt it from tradition (and) do not know it from a logical deduction *Yom* 33a(42); מעיקר' אתא לקמיה דר' עקיבה כדלא אימצי למיקם אליבא אתא לקמיה דר' ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר' עקיבה וסבר סברא initially he came (to study) to PN. When he could not understand (his) argumentation he came to PN$_2$ and learnt the tradition. He came back before PN and derived (the law) by logical deduction *Er* 13a(37) // *Soṭ* 20a(50); *Bek* 20a(36); בשלמ' מילתא דתליא בסברא לחיי אלא גמרא הוא וגמרא לא שמיע it is all right concerning a matter that is dependent on a logical deduction. But it is a tradition, and he has not received the tradition *Giṭ* 6b(32); הני מילי בסברא אבל בגמרא מחד רבה מעלי this [i.e. that one should learn from many teachers] refers to logical deduction. But as to the tradition, it is preferable from one teacher *AZ* 19a(50); דמאי דלית ביה גמארא מהנפקינן ליה מן סבארא we derive whatever does not have a tradition by logical deduction *IŠGF* 44:19; f. ≠ קרא biblical verse: עשר מסעות נסעה שכינה מקראיי וכנגדן גלתה סנדרי מגמארא the divine presence made ten journeys – from biblical verses. Corresponding to them the Sanhedrin went into exile (to ten places) – from tradition *RH* 31a(43); *Naz* 25b(12); *Švu* 19b(37); *Ḥul* 27a(27); *Kar* 19a(23); **2.** in Geon. lit. ***gemara*, those portions of the Oral Law which contain the**

discussions of the Amoraim on the Mishna: sg. a. general: גמרא דילנא our [i.e. the Babylonian] *gemara* *TGHark* 157:19; ליתה לא במתניתא ולא בגמארא it is neither in the Mishna nor in the *gemara* *ib.* 39:7; 44:25; *Geon* 231:3; אע"ג דלא מיפרשא בגמרא וקבלה היא בידנא even though it is not explicitly mentioned in the *gemara* and it is a tradition which we possess *TGHark* 228:17; *TGAs28* 209:18; *IŠGF* 19:10; נוסחא עתיקא גמרא an old book of the *gemara* *TGHark* 164:18; בתר גמרא after the Talmud(ic Period) *ib.* 36:10; והכ'ין סוגיא דגמארא such is the course of the *gemara* *ib.* 95:36; b. w. √קבע pe. to make an integral part thereof: קבעיתו לה נמי בגמרא do you insert this in the *gemara*? *Er* 32b(31); למיקבענון בגמארא *IŠGF* 63:4; *ib.* 17; c. w. designations: גמרא דיבמות בהבא *IŠGF* 7:5 [i.e. Yev, ch. 6]; גמרא דתפלת השחר *ib.* 75:19 [i.e. Ber, ch. 4]; גמרא דהאשה נקנית *TGHark* 39:28 [i.e. Qid, ch. 1]; סוף גמארא דהוראות *IŠGF* 14:23 [i.e. Hor 13b]; גמרא דנזיר *HGP* 60a:5; **3. completion,** only in phrases: ↓ לגמרי, עד גמרא; **4. ripening:** sg.cs. גמר פירי ripening of the fruit *Er* 28b(11); *Ber* 36b(15; **F**)
Lit: Bacher 31+; id., HUCA 1 [1904] 26+; Melammed, Intr 326+; Danzig, IHP 310+; Y: גְּמָרָא BAYTN 41.

– **לְגַמְרֵי, לגמארי** adv. **entirely, completely** (< לְגַמְרֵיהּ* in its entirety; cf. Sy ܠܓܡܪܐ LS 121) עוד לגמארי משמע (the word) עוֹד [Dt 13:17] implies in its entirety [i.e. everything connected with the city] *San* 113a(16); *Ket* 11b(39); *ib.* 95a(37); דלא סמייה לגמרי he did not blind him completely *Qid* 24b(51); לא עביד איניש דמסלק נפשיה לגמרי a person is not apt to renounce his claim (to a property) completely *Er* 26b(31); אתיא גזירה שוה ומפקא ליה לקרא מפשטיה לגמרי a גזירה שוה-argument can come and remove a biblical verse from its plain sense completely *Ket* 38b(14); משום דעקר שליח לשליחותיה לגמרי because the messenger disassociated himself entirely from his task *BM* 76b(8); *Yev* 24a(28); *Giṭ* 53a(19); *BQ* 33a(9); *Hor* 4b(19); *Zev* 9b(5); *Ḥul* 11a(13)
Y: לְגַמְרֵי *Šab* 72b(33).

– **עַד גְּמָרָא** adv. **entirely, completely** (↓ עד) דינא הוא לאגבויה עד גמרא by rights (she may) collect it [i.e. her *ketubba*] completely *HP* 100:16; *TGAs42* 79b:4; *SŠSad* 201:24; *ib.* 266:9; *Dec* 5:12
Lit: M.A. Friedman, Lešonenu 34 [1970] 74.

[גמרנא ↓ √גמר pe.**]**

גמש vb. **to bend down** (etym. unkn.; cf. Akk *kamāšu*, sec. rt. < *kanāšu* to bend down CAD K 144, mng. 2) **Pe.:** זימנין דגמיש ליה לרישיה ולאו אדעתיה sometimes (the animal) used to bend its head down and he was unaware of it [i.e. the change in color] *Yom* 67a(28; **V**^{17})

גנב vb. **to steal, abduct** (↓ גנבא#1, גונבא, גנבותא, גניבותא, גונבתא, גנבתא#1; Sy ܓܢܒ LS 124, Ma גנב MD 95) **Pe.** (a/u) **1. to steal:** a. alone: ואי גניב לא מצלח if he steals he will not be successful *Šab* 156a(37); אתו גנבי גנבוה thieves came (and) stole it *BQ* 93a(44); *Ber* 18b(51); מיגנב גנבא she certainly steals *Giṭ* 62a(1); תורא גנבי מינך דיכרא גנבי מינך did I steal an ox from you? Did I steal a ram from you? *BQ* 65b(36); גנוב ואייתי לי חד כרעא steal and bring me a leg (of an animal) *Giṭ* 67b(38); כי היכי דלא ליגנוב so that he should not steal *Ned* 85a(7) // *Qid* 58b(18); לאו עכברא גנב אלא חורא גנב the mouse did not steal, but the hole stole *Giṭ* 45a(7) [+ //'s; ↓ חורא mng. 1]; *San* 22a(33) [↓ שלמנא]; *BQ* 67b(21); *ib.* 115a(24) [↓ גלימא]; *San* 26b(45); *AZ* 17b(31); b. w. בתר from s.o.: *Ber* 5b(43) [↓ גנבא#1]; **2. to abduct:** הני נשי דגנבי גנבי שריאן לגבריהו women whom thieves abducted are permitted to their husbands *Ket* 51b(36; **V**^{5})
Pa. to deceive: *Yev* 91a(38) [+ //'s; ↓ גנבא#1, mng. 2]
Itpe. (e) **1. to be stolen:** אגניב ליה כסא דכספא מאושפיזא a silver goblet belonging to him was stolen from the inn *BM* 24a(5); *ib.* 34a(1); *Giṭ* 68a(1); כיון דאי מגניב בעי שלומי ליה ממונא since if it is stolen he has to pay him money *BQ* 105b(1); *BM* 36a(41); *ib.* 42a(47); *San* 72a(33); *TGHark* 162:3; **2. to be robbed:** איגנובי איגנוב they were certainly robbed *BM* 97a(36)

גַּנָּבָא#1, גנאבא n.m. **thief, cunning person** (↓ √גנב; TA גַּנָּבָא TO Ex 22:1, Sy ܓܢܒܐ LS 124, Ma גאנאבא MD 77) **1. thief:** a. general: sg. אלהיכו גנאבא הוא your God is a thief *San* 39a(4);

גנבא בריך יהא your son will be a thief *Šab* 156b(33); גנבא סריא a lazy thief *BM* 93b(55); pl. בשר כיבה כדאכלי גנאבי roasted meat like that which thieves eat *San* 70a(21); *ib.* 109a(49); הנהו גנבי דאתו לפומבדיתא certain thieves who came to GN *AZ* 70a(42); גנבי דבבל thieves of GN *ib.* 26a(10) [≠ ליסטין שבארץ ישראל]; ריש גנבי the chief of the thieves *Šab* 156a(27); *Ket* 51b(36; V[5]) [↓ √גנב pe., mng. 2]; *Er* 21a(23); *BQ* 93a(44); *BB* 74a(31); *Ḥul* 51a(43); *TGHark* 100:13; *TGAs42* 23:18; b. in sayings: sg. בתר גנבא גנב טעמא טעים he stole from the thief (and) tasted the taste (of theft) *Ber* 5b(43); אתרתי ואתלת גנאבא לא מיקטו(ו)(י)ל a thief may not be executed for two or three (thefts if he is not caught) *San* 7a(23); גנבא על פום (ד)איגרא רחמנא קרי on the edge of a roof (even) a thief calls out (in prayer) to the Merciful One *Ber* 63a(33); **2. cunning person:** sg. גנבא גנובי למה לך cunning person, why do you have to deceive (in the manner that you state the tradition)? *Yev* 91a(38) // *Ket* 19a(14) // *BB* 133a(9)

Y: גַּנָּבֵי *BM* 83b(19; BAYTN 231).

גנבא #2 sg., only in **גנבא דסתר** n.m. **an animal which lays eggs** (etym. unkn.) sg. וביצי אותה חיה דנקראת גנבא דסתר the eggs of a certain animal which is called *g.d.* *OHT Pes* 17:15

גנבא #3 sg., only in **גנבא דטבחא (uncertain;** lit. the ... of the butcher; ↓ טבחא, פסניתא) sg. וגנבא דטבחא דעטמי the ... of the thighs *HG3* 155:35

The term refers to a portion of meat in the animal's thigh.

גַּנָּבוּתָא n.f. **robbery, theft** (↓ √גנב, גנובתא #1) sg. נפיק לך שמה בגנבותא you will have a reputation for robbery *Ber* 56a(31; GTB1 16:16); בגנבותא לא הוה מפרסם he was not well known for robbery *BQ* 115a(28; HP 86:15); *TGHark* 207:16; *ib.* 18

Voc: גַּנָּבוּתָא HGP 17b:20.

גנדר #1, גנדר vb. **to roll** (Sy ܐܬܓܢܕܪ LS 124, JNA *gndr* HDJNA 36 [cf. ModSy ܓܢܕܪ Nöld, NSGr 39, Oraham 229], > IrArab *gandar* Avishur, Elements 269+) **Quad. 1. to roll s.t.:** וניגנדר בההיא קיטו(ן)'מא' let him roll (the tampon) in that ash *Giṭ* 69a(24) [in a medical recipe; Var: ניגנדריה OHT Giṭ 158:4 (v. Geon. expl. infra)]; וליגנדרי' שיתין זימני let him roll it [i.e. the bread] sixty times *ib.* 47(V[18]); ניתי עינבתא בת מינה ונגנדר עלה let him bring a grape of the same type and roll (it) over it [i.e. the pustule] *AZ* 28a(40; Ar [AC 2:318]) [**M:** וליגנדר; **P**[1]: וניג(ו)ר(ד)'ר]; **2. to impel forward:** גנדרוה מיא וסליק בדוכתא אחריתי the water impelled him forward and he went up [i.e. ashore] in another place *HP* 147:23

QuadRef. 1. to roll down: זימנין דמיגנדר ואתי לאייתויי sometimes it rolls down, and he is apt to carry (it) *Er* 85b(20); *Šab* 141a(35) // *ib.* 148b(9) // *Beṣ* 30a(25); *ib.* 27; דאיגנדר איגנדורי לבור (the animal) rolled completely into the pit *BQ* 51a(24); *HP* 202:9; קבא רבא (מ)(ו)קבא זוטא מיגנדר ואזיל לשאול the big *qab* and the small *qab* continue to roll down to Sheol ... *Yev* 17a(34) [proverb]; איגנדר גטא ונפל בפיסלא the *geṭ* rolled down and fell onto the board (in the courtyard) *Giṭ* 77b(41; V[18]MAr [AC 2:318]) [v. also Rashi, Šab 80a(28), s.v. פיסלא]; *Tam* 27a(52); **2. to roll oneself:** ר' חייא בר אבא מיגנדר בעפרא PN used to roll himself in the earth (when he came to Eretz Israel) *Ket* 112b(2); בעי מקלייה ואגנדורי בקיטמא (the ox) wants to burn it [i.e. the pen] and to roll itself in the ash (to soothe a bite) *BQ* 35a(6); מיגנדרא כיבינינתא (the woman) rolls herself (in the ritual bath) like a fish *HG3* 358:34 [= GeonH תגלגיל עצמה בנהר כדג GnK4 8:24]

Geon. expl.: יהדרגה הגרגה OHT Giṭ 158:4, i.e. دَحْرَجَ.

גנדר #2, גנדר vb. **to lord oneself, be presumptuous** (< ↓ √גדר #3 w. dissim. of *-dd-* > *-nd-*) **QuadRef. / Itpa.:** בעית למידע דאיגנדורי הוא דקא בעי לאיגנדורי עלך do you want to know if (Moses) wants actually to lord himself over you? *San* 110a(12); קא מגנדרא עלאי she is lording herself over me *Tan* 23b(50; Ed) [Var: קמי@גדרא Mal 103:8(Var)]; ולאו לאיגנדורי ביה כתבתיה I did not write it [i.e. the explanation] to be presumptuous *TGAs42* 52:16; דאסיר לאיגד[ורי] עליה ... לאגמורך דאי מיגדרת עליה ריבית[א] קא שקלת מיניה it is forbidden to lord yourself over him ... to teach you that if you lord yourself over him, you will take interest from him *AnanSch* 27:27; *ib.* 28:2

Lit: Eps, St1 109.

גְּנוּבְתָא #1 n.f. **robbery** (↓ √גנב, גנבותא; Sy ܓܢܘܒܬܐ LS 124, Ma גנובתא MD 96) a. alone: לגנובתא לא מפורסם he is not well known for robbery *BQ* 115a(28; F[1]); b. w. √עבד pe.: sg. אזול עבוד גנובתא עשרין ותרתין שנין they went (and) committed robbery for twenty-two years *AZ* 26a(6)

Y: גְּנוּבְתֵּיה *AZ* 44b(25).

גנובתא #2 n.f. **tail** (etym. unkn.) sg. מן דהוה פסיק לה לגנובתא דחמארא דחבריה או אוניה אמרי יהבנה ליה עד דקדחא they used to say (to) one who would cut off the tail of another's ass or its ear: "Give it to him until it grows back" *San* 109b(15; MGG 311:8); מ"ט גמלא זוטרא גנובתיה ... מ"ט תורא אריכתא גנובתא why is the camel's tail small? Why is the ox's tail long? *Šab* 77b(26); *Ḥul* 79a(38); גנובתא דכלבא a dog's tail *MQ* 17a(54; **M**)

Y: גְּנוּבְתֵּיה *Šab* 77b(26; BAYTN 203).

גִּנּוּנִיתָא, גינוניתא, pl. **גִּנּוּנְיָאתָא** n.f. **garden** (√גנן #3; MH[2] גינוניתא J 258) sg. גנוניתא *BB* 68a(31) [expl. MH שלחין ib.]; גינוניתא *Ber* 43b(8); *Er* 28b(1); *AZ* 7b(33); pl. גנוניאתא מזדב(נ)ן gardens are sold *BB* 68a(33); *TGHark* 215:15

Voc: גִּנּוּנְיָתָא pl. VTM 26; Y: גִּנּוּנִיָּתָא *Ber* ib.(BAYTN 180).

גְּנוּתָא n.f. **disgrace** (↓ √גני #2; MH גְּנוּת Yeivin, BV 1055; cf. Sy ܓܢܘܬܐ LS 123, Ma גוניא #1 MD 84) sg. משתעי קרא בגנותא דצדיקי does the Bible speak of the disgrace of the righteous? *San* 93b(49); *Soṭ* 35a(12); *Bek* 45b(4)

Y: גנותא *San* ib.(BAYTN 28).

גנז vb. **to hide, cache** (denom. < גנז treasure [cf. HALOT 1846]; ↓ גזא #1, גנזורא; Sy ܓܢܙ etpe. LS 125) **Pe.:** אע"ג דגנזוה לספרא דבן סירא even though they hid [i.e. suppressed] Ecclesiasticus *San* 100b(40); ולית לה תקנתא אלא מגנזה its [i.e. the idolatry of the Jew] only remedy is to cache it *HG3* 245:44

Itpe. 1. to hide o.s.: הוו מיגנזי כולי עלמא all of them were hiding themselves *ib.* 26a(1; **K**); **2. to be hidden away:** כיון דלדורות לא הוה צריך להו שעה הוא דעבדוה ואיגנוז since they did not need it [i.e. the *hin*-measure] for (later) generations, they made it for the occasion, and it was hidden away *Men* 88a(28)

גַּנְזְוָרָא n.m. **guard of the treasury** (< MP *ganjwar* CPD 35; ↓ √גנז, גזברא; Sy ܓܙܘܪܐ LS 125) sg. אתא גנזורא דמלכא גביה the guard of the royal treasury came to him *Ber* 56a(54; T-S F9, 59); אייתו לגנזורא וקטלוה they brought the guard of the treasury and executed him *ib.* 56(T-S ib.)

This form is a later borrowing from MP as opp. to earlier ↓ גזברא < OP.

גנח #1 vb. **to rumble** (↓ √גני #3, גניחותא, גוהא #1; Sy ܓܢܚ LS 125, Ma גנא #3 MD 95) **Pe.** (a/): גנח גוהה there was a rumbling sound *Ber* 59a(11); *ib.* 12; 14

Pa. to utter a rumbling or trembling sound: גנוחי הוא *RH* 33b(27) [expl. the sound שברים of the *shofar*; ≠ ↓ √ילל pa.]; *ib.* 34a(48); *HP* 19:20; ברישא גנוחי מגנח a person first actually utters a trembling sound *RH* 34a(53; **M**[2]HP 19:28)

גנח #2 vb. **to castrate** (etym. unkn.; mng. from context) **Pe.:** הני תורי דגנבי ארמאי וגנחין oxen which the pagans steal and castrate *BM* 90b(1; **HF**[1]*Šeel* 122:19)

גני #1 vb. **to lie down, sleep** (Sy ܓܢܐ #2 LS 123, Ma גנא #1 MD 95) **Pe. 1. to lie down:** אבלט אשכחיה לשמואל דגאני בשימשא PN found PN_2 lying in the sunlight *Šab* 129a(46); *Yom* 19a(32); *Ket* 62a(35); וכל מאני דגניא [...] עליהון מיטמו all garments upon which (an impure woman) lies become unclean *AnanSch* 33:7; איכא אינשי דגנו בהך שעתא there are some people who lie down (to sleep) at that time *Ber* 9a(2); *BM* 93b(4); *BB* 74a(1); *Švu* 15b(30); *Yom* 78b(31); *Ber* 59a(37) // *Tan* 6b(27) [↓ √מכך pe., mng. 3]; *HP* 189:3; *San* 108b(47) [↓ אורשנא]; *Ber* 13b(48) // *Nid* 14a(6) [↓ אפרקיד]; ולא שביק להי דגניין גבי הדדי he did not let them [i.e. his daughters] lie next to each other (in bed) *Šab* 65a(34); *San* 109b(33) [↓ פוריא #2]; *Meg* 27b(46); הוה גני יהודה מימיניה דאבוה וחזקיה משמאליה דאבוה PN was lying on his father's right and PN_2 on his father's left (in the burial cave) *MQ* 25a(46); *BM* 84b(20); *Bo* 142:12; **2. to sleep:** מאי איכא דגאני שבעין שנין what? Can someone sleep for seventy years? *Tan* 23a(43); אישתי רווא וגנא he drank (the wine), became intoxicated, and fell asleep *Giṭ* 68a(50); ליזיל וליקרי להההוא עבדא דגני אבבא let him go and

call that slave who is sleeping by the door *AZ* 10b(19); *SOZ* 72:26; כי הוה אזלי לרגלא גאנו ארקאתא דסורא when they came to the festival, they used to sleep on the alluvial ground of GN *Suk* 26a(17); *ib.* 26a(33); 19b(9); *Ned* 50a(6); *Pes* 112b(21); אושלן גלימיך איגני ביה קלי איכריך גנא ביה lend me your garment to sleep in it for a while. He wrapped himself (and) slept in it *Šab* 110b(43); *Giṭ* 70a(20); כד גו(י)נ(י)ת וכד קימת when you go to sleep and when you wake up *Anan* 24:19 [expl. BH וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ Dt 6:7]; *Yom* 22a(27)
Af. to lay s.o./s.t. down: וגניית את עילוייהו ומגניית לי על ארעא you lie down upon them [i.e. the bolsters] and make me lie down (to sleep) on the ground *Ket* 65a(47); *Yev* 63a(33; **O**²); ולית לי מידע' לאגנויי לה I have nothing upon which to lay her down *Ned* 50a(11); *Giṭ* 67b(30); *San* 109b(32); אגניין בעיליתאי lay me down (after my death) in my upper chamber *BM* 84b(18); *ib.* 85b(41); ואייתו מידי סריא ואגני גבך take something putrid and lay (it) down next to you (on the litter) *Giṭ* 56a(48); *HG3* 121:23(Var) [of an animal]

While a distinction has been made between the two mngs. of this rt. in the pe. stem, the exact mng. in many exx. cannot be determined with certainty from the context.

גני #2 vb. **to disgrace** (↓ גנותא; Sy 3# ܓܢܐ LS 123, Ma 2# גנא pa. MD 95) **Itpa. to look repulsive:** דכל מידי דמיגנייא ביה anything by which she looks repulsive *Šab* 65a(23); התם הוא דלא תתגנה לאפיה הכא תיתגני ותתגני in that case she should not look repulsive before him. In this case let her be excessively repulsive *Ket* 65b(16; **V**⁵); לא מיגניה באפיה *Nid* 12b(1); *ib.* 17a(44)

גני #3 vb. **to rumble** (of an earthquake; < ↓ √1# גנח; Ma 3# גנא MD 95) **Pe.:** גנא גוהא (the earth) rumbled *Ber* 59a(11; **FM**); *ib.* 12

Cf. Ma: בלבה גנאלה גוהא there was groaning in his heart MD 82.

גְּנֵיבוּתָא n.f. **deception, fallacy** (< MH² גניבות [דעת] PT San 24a[1]); ↓ √גנב) sg. ... מאי גניבותיה גניבותיה מהכא what is his deception? His deception is from here *AZ* 44b(25); *ib.* 35

Y: גְּנֵיבוּתָא BAYTN 203.

גְּנִיחוּתָא n.f. **grumbling sound** (↓ √1# גנח; cf. Sy ܓܘܢܚܬܐ fearful thing LS 125, Ma גונאהא MD 83) sg. ההוא תורא דנפל ואשתמע קל גניחותיה a certain ox that fell, and the sound of its grumbling was heard *Ḥul* 51b(11)

Y: גְּנִיחוּתֵיהּ *Ḥul* ib.(BAYTN 175).

גנן #1 vb. **to protect** (↓ מיגינא; Sy ܓܢ af. LS 122) **Af.:** a. general: משום דמגנו עליהו because (the shields) protect them *AZ* 15b(58); *ib.* 16a(10); האי מגין והאי לאו מגין this one [i.e. an artificial foot] protects (the leg) and that one [i.e. a cloth covering] does not *Yev* 103a(15); עילאה אינקיב תתאה לא אינקיב תתאה מגין (if) the outer membrane (of the lung) was pierced (but) the inner (one) was not pierced, the inner (one) protects (it) *Ḥul* 46a(35); *ib.* 46b(2); 119b(8); b. by spiritual action: זכותיה דרבי הוא דאגנא להו it was PN's merit that protected them *Ket* 103a(52); *Tan* 22a(10); *Soṭ* 21a(10); *San* 93a(45); *Ara* 32b(47); אגוני לא מגנא will (the Torah) not actually protect (me)? *Ket* 77b(25); בעידנא דלא עסיק אגוני מגנא אצולי לא מצלא when he is not fulfilling (a commandment) it does really protect (him) but does not actually save (him) *Soṭ* 21a(27); *ib.* 30; *Ber* 31a(8); *Qid* 39b(43)
Itpe. to be protected: הני מגני מאויבים והני לא מגנו מאויבים והא נמי אגוני מגנא מאויבים these (walled cities) are protected from enemies, and those are not protected from enemies. This (city) [i.e. Tiberias] is also indeed protected from enemies *Meg* 5b(51)

גנן #2 vb. **to construct a bridal canopy** (denom. < ↓ גננא) **Pe.:** ר' אמי ור' אסי הוה קא גינ(ו)⟨י⟩ ליה גננא לר' אלעזר [אמ' להו] אדגיניתו לי גנאנא איזיל אשמע מילתא מבית ועדא PN and PN₂ were constructing a bridal canopy for PN₃. He said to them: "Until you build the bridal canopy for me, I shall go (and) hear the matter (emanating) from the school" *Ber* 16a(6; IKI 24:15) [Var: עד דגניתון לי גננא **M**]

גנן #3 vb. ↓ גינאה n., גינתא n., גנוניתא n.

גְּנָנָא, גְּנוּנָא n.m. **bridal canopy** (< Akk *ganūnu* A living quarters CAD G 42, mng. 2, AIOA 51; ↓ √2# גנן, בי גננא, בני גננא; Ma גנאנא canopy, wedding chamber MD 95, TA גִינוּן TJ Is 4:5, Sy

ܓܢܘܢܐ LS 122) sg. וכד הוו מינס' קייצי להו ועביד להו גנאנא when they were getting married, they would cut them down [i.e. the trees] and make them into a bridal canopy *Giṭ* 57a(46) [**P**: גנונא]; הוו קטרין ליה גננא לר' אלעזר they were constructing the bridal canopy for PN *Ber* 16a(6); ההוא גברא דבשילהי הילוליה איתלי נורא בגנניה at the end of a certain man's wedding feast his bridal canopy caught fire *Yev* 115a(10)

Y: גְּנָנָא *Ber* ib.(BAYTN 41).

גְּנֻסָא n.m. **type, sort** (< γένος L-S 344; Pal גנס PAT 354, DNWSI 230, Sy ܓܢܣܐ LS 125, Ma גינסא MD 91, LJLA גניסתא' [PsJ] Lehnw 180) sg. האי גנסא *TGHark* 207:13; גנסא אחרינא *ib.* 8

Note that though this word also occurs in the western dialects of SA and CPA, it is never found in JPA.

גִּסְטְרָא, גיסטרא n.m. (**uncertain**; etym. unkn.) a. w. √עבד pe. to cut or split s.t. across its width: sg. עבדיה גיסטרא he split it across its width *Ḥul* 124a(24) [of an oven; ≠ ↓ √1# צלק pe.]; עביד ליה גסטרא he splits him across his width (with a sword) *San* 52b(39); b. w. √שווי pa. id.: דלא לשויה גיסטר' that he should not split it [i.e. the animal] across its width *Ḥul* 27a(21); *AZ* 13b(5)

Geon. expl.: מהו עבדה גסטרא שחתכה לשנים כשהוא חד TGWeisz 82b:1; כלי חרש שניטלו אוניו וכן בהמה שלא נשחטה כהוגן או נשברה רגלה שמה גסטרא GC 11:5; Lit: Brand, Ceramics 88+ [connection w. MH גסטרא] w. prev. lit.; Y: גִּיסְטְרָא *Šab* 95b(15; BAYTN 247).

גער vb. **to rebuke** (Sy ܓܥܪ LS 128) **Pe.** (/a): רחמנא נגער ביה בשטן may the Merciful One rebuke Satan *Qid* 81b(8; Ed)

גַּפָּא #1 n.m. **wing, feather** (↓ גדפא; Sy ܓܦܐ LS 128, Ma גאפא MD 78) **1. wing:** sg. חד גפא *Giṭ* 68b(39); *Ḥul* 52a(18); ציפר גפא winged bird *HG3* 117:51; pl. תרי גפי *Ḥul* 52a(18); איפשר דניקו בעיקבי דגפה it is possible for (the bird) to raise itself on the roots of its wings [i.e. the joints where they are attached to the body] *ib.* 13; **2. feather:** pl. ההוא דגזינה⟨ו⟩ לגפיה a certain (bird) whose feathers they had cut off *ib.* 141b(18)

Y: גַּפֵּיהּ *Giṭ* ib.(BAYTN 99).

גפא #2 n. (**uncertain**) sg. לגלי גפא *BM* 108a(10) // *BB* 8a(25)

Lit: Eps, PLA 214, suggests connecting w. ModSy ܓܦܐ cave Maclean 55, in the mng. tunnel.
Y: גַּפָּא *BM* ib.

גַּפָּא #3 n.m. **love** (< ἀγάπη) sg. גפה דרומאי by the love [i.e. the goddess Isis] of the Romans *Pes* 87b(45) [a term of oath]

Lit: Lieb, Greek 108+; Y: גַּפָּא *Pes* ib.

גפא #4 n. (**uncertain**) sg. רהיט בגפא ותובליא he ran with a ... and a *t.*-rope *Ned* 89b(18)

Expl. Ar: גרון AC 2:338; Pseudo-Rashi: סולם; connect perh. w. Akk *qappatu* basket/agricultural utensil CAD Q 92.

גַּצָּא n.m. **lime** (< Akk *gaṣṣu* B gypsum, whitewash CAD G 54; Ḥaṭ גץ DNWSI 231, Sy ܓܨܐ LS 129, > Arab جصّ Fr, AF 10) sg. בגצא ואגורה with (its) lime and its bricks *Er* ?(Ar [AC 1:27, s.v. אגורה; 2:341, s.v. גצא]) [not found in mss.]; *TGAs42* 162:15 [expl. MH סיד Pes 75a(26)]; וליבנה וגצה its [i.e. the property's] bricks and its lime *SŠHai* 6a(5; **O**)

Expl. Ar: בנין חזק ואמץ AC ib.; Lit: Goltz, SGMPCM 74; Eps, in SŠHai 25[8].

גציצא n.m. perh. **arms** (↓ גזיזא) sg. גציצא דפרזלא ... of iron *Bo* 2:1; גציצתא דפרזלא *ib.*(3)

גצץ vb. **to bite, gnaw** (< ↓ √קצץ; ↓ √גרץ) **Pe.:** אפי' גלימי גייצי אפי' שופינא דמרא גייצי (the mice) gnaw even garments. They gnaw even the blade of a spade *Hor* 13a(50)

גְּרָאן adj. **expensive, at a high price** (< MP *garān* heavy CPD 35; Ma 1# גראן MD 96, JNA גרן *giran* HDJNA 37) sg., only in phrase קם ל- גראן **to increase in value:** sg.m. קמו להון גראן the value of (the gold *denars*) increased *HP* 47:5 = *HG2* 382:18(Var) [= GeonH הוקירו HR 37:31]; וקם ליה גראן *Dim Vol* 469:16

Voc: גְּרָאן HGP 23b:12; Lit: Shaked apud M.A. Friedman, Dim Vol 471.

גרב vb. **to seize, plunder** (↓ 2# גרבא; Ma 1# גרב to rob, plunder MD 96) **Pe. 1. to seize:** a. property: זיל גרביה אתא גרביה go (and) seize it [i.e. his garment]. He went (and) seized it *Šab* 148a(3); ולא בדינא גרבתיך did I not seize you [your garment?] by right? *ib.* 8; שדור דבי שבור מלכא וגרבוה PN's royal officials sent (people) to seize it [i.e. his possessions] *Ḥag* 5b(5); b. people [w. -ב]: דילי' דלא ניגרבו בהו טפי perhaps so that

they should not seize them often (to demand ransom) *Giṭ* 45a(32); וגרבי בך they will seize you *Ber* 56a(8; **M**); אתו קא גרבי להו they came (and) were seizing them (for non-payment of a debt) *Giṭ* 46b(41); **2. to plunder:** *Ber* 60b(58; RaḤ) [↓ גרבא 2#]

Lit: Shaked, Elements 151+, discusses suggestions of P etym.

1# גַּרְבָּא, גראבא n.m. **jug, bottle** (TA גַּרְבִּין pl. TJ 1S 25:18, Sy ܓܪܒܐ LS 130; cf. Akk *gurābu* A bag CAD G 136, mng. 1) a. general: sg. *Bo* 119:20; b. for wine: sg. גרבא דחמרא *Šab* 10b(36); *Pes* 36b(40) [expl. BH אֲשִׁישָׁה 2S 6:19]; *ib.* 52b(19); *Beṣ* 12b(38); *Meg* 7a(53); pl.cs. גרבי דחמרא *ib.* 7b(1); c. for oil: pl. שתין גראבי משחא sixty jugs of oil *BB* 73b(18; MGG 51:16)

Lit: D. Shapira, IJ 4[1999] 134 [Iranian etym.]; Y: גַּרְבָּא *Pes* ib.(BAYTN 79).

2# גרבא n.m. **troop** (↓ √גרב) sg. אתא גרבא בליליא וגרבה למתא a troop came at night and plundered the town *Ber* 60b(58) [RaḤ: גורבא OHR ib. 67:28]

3# גַּרְבָּא n.m. **leprosy** (TA גַּרְבָּא TO Dt 28:27, Sy ܓܪܒܐ LS 130) sg. בג[רב]א *Bo* 74:13 [in a list of diseases]

גרבל vb. **to roll, knead** (< ↓ √גבל w. dissim. of -*bb*- > -*rb*-) **QuadRef.:** ליתי אודרא דעמרא ונגדול פתילתא ונטמיש בחלא דחמרא ונגרבל בההוא קטמא let him bring a tuft of wool, twist it into a tampon, let it be dipped in wine vinegar, and be rolled in that ash *Giṭ* 69a(21; Ar [AC 2:349],Rashi[1])

גרגותא, pl. **גרגואתא** n.f. **well** (etym. unkn.; ↓ בי גרגותא, ריש גרגותא) sg. ההיא גרגותא דביתרי a certain well belonging to two people *BQ* 27b(26); אושלן האי גרגותא נפל לא באני ליה (he said:) "Lend me a well." (If) it collapses, he does not have to (re)build it *BM* 103a(23); pl. כמה כארי ואזיל גרגואתא בארעיה he continues to dig many wells in his field *ib.* 25

Note the Geon. expl.: דלו מן גלד תוי(ו)ר a bucket from an ox skin OHP BQ 128:3 [= GŠ 159b:2], i.e. دَلْو, which may reflect the rdg. גרגותא in *AZ* 56b(3; P[1]) for גרגותי *ib.*(J) [v. Ginzberg, GŠ 2:155]; Lit: AAC 131; Y: גַּרְגּוּתָא *BQ* ib.(BAYTN 190).

גַּרְגִּירָא, גַּרְגִּילָא n.m. **rocket** (*Eruca sativa*; < Akk *girgirû* CAD E 43, s.v. *egingīru*; Sy ܓܪܓܝܪܐ LS 131) a. general: sg. שדר ליה גרגירא he sent him rocket *AZ* 10b(5) [↓ √גור 1# pe., note]; b. in medicinal use: גרגירא אף לדידי מעלי לי rocket is also beneficial for me *Šab* 109a(12) [for eyes; Var: גרגילא OHT ib. 98:11]; גרגירא מצראנה rocket growing between fields *Yom* 18b(7; Rashi) [expl. אֹרֹת 2K 4:39; for eyes]; ביזרא דגרגירא rocket seed *Giṭ* 69b(25) [v. Geon. expl., OHT ib. 157:12]

Geon. expl.: אחד ממיני ירק הנאכלים בבבל ... ובלשון ערבי גרגיר, i.e. جِرْجِير OHT Šab ib.; אל גרגיר OHT Giṭ 157:12; Lit: Löw, Flora 1:491; on the use of rocket in Mesopotamian and Roman medicine for eye diseases, v. DAB 212; Y: גַּרְגִּירָא *Šab* 109a(12; BAYTN 235).

גַּרְגִּישְׁתָּא n.f. **pure clay** (< *גשגישתא w. dissim. of -*š*-*š*- > -*r*-*š*-; ↓ √גשש; TA גַּרְגִּישְׁתָּא TJ 1K 7:46 [H אֲדָמָה], Sy ܓܪܓܫܬܐ pure clay BBah 514:18, LS 131 [Lex], MH גַּרְגֵּשׁ MŠviK 3:7, > P جرجشت Jawāl 123:3, > Arab جُرْجُس، قِرْقِس sealing clay Fr, AF 252) sg. ההוא גברא דאכל גרגו(י)שתא a certain person who ate clay *Šab* 113b(22); *Ket* 60b(54); אכלה גרגישתא וירקה she ate clay and spat *Yev* 106b(34); וטחו בהו גרגישתא they plastered them [i.e. the jars] with clay *AZ* 38b(34; TGHark 23:26); *BM* 40a(52) [used for making jars]; ר' חנינא פלי קורטא דגרגיש' PN used to break a particle of clay *Nid* 20a(51) [used as a color standard for menstrual blood]

RaḤ: שם העפר שעושין ממנו כלי חרס כגון הדנא וכיוצא בה OHR BM 59:32; Lit: Geig, AAC 131; A. Tal, Lešonenu 37[1973] 303+. Shaked [orally] suggests a deriv. < MP *gil-xišt* brick clay [cf. חֲסַף טִינָא Da 2:41]; Y: גַּרְגִּישְׁתָּא *AZ* ib.(BAYTN 292).

גרגלידא ↓ גורגלידא

גרגסא, גרגצא, גירגצא n.m. **type of gnat** (↓ סירחא; Sy ܓܪܓܣܐ, ܓܪܓܫܐ, etc. LS 131, > Arab جُرْجُس Hava 84) sg. סירחא דגרגסא gnat(s) *Suk* 26a(36; **E**[2]) [Var: דגירגצא HP 30:27; cf. Sy: ܒܩܐ ܕܓܪܓܣܐ BBah 750:20]; סירחא דגירגצא *BQ* 82b(30; **Es**)

P expl.: גרגצא כ'ד מגס יא פשה מרגזאר סוכ' SMel 52:292, i.e. a fly and mosquito of the field; Lit: Löw, Hoffmann Vol 123+; Eps, St2 819.

גַּרְגְּרָנָא n.m. **excessive drinker** (↓ גרגרנותא; MH גַּרְגְּרָן Yeivin, BV 1046, גּוּרְגְּרָן Gross, Patterns 117, Sy ܓܪܓܪܢܐ LS 103) sg. דדרכא על דמא דחמרא הוו לה בני גרגרני (a woman) who treads on the juice of wine will have children who are

excessive drinkers *Ket* 60b(53; Ar [AC 2:352]); גרגרני בני גרגרני דרחמי מידי דגרגרנותא excessive drinkers, the sons of excessive drinkers, who love excessive drinking *KaR* 263:36

In the passage from Ket, the word חמרא was read *ḥamrā*. For another interpretation where this word was read as *ḥēmārā*, v. ↓ גידרונא; Lit: Löw, Flora 1:150.

גַּרְגְּרָנוּתָא n.f. **excessive drinking** (↓ גרגרנא; Sy ܓܪܓܪܢܘܬܐ LS 103) sg. *KaR* 263:37

גַּרְגַּרְתָּא n.f. **throat** (Sy ܓܪܓܪܬܐ LS 103, Ma גאנגאראתא MD 77, H גַּרְגֶּרֶת trachea HAL 194, J 265) sg. כד מצטלקא גַרְגַרְתָּא when the throat (of the animal) is split lengthwise *HP* 198:19(HPP 301:17); ויתמסי רוקיה בגרגרתיה may his spittle coagulate in his throat *Bo* 74:3; *ib.* 9

Lit.: Körperteile 42.

גרד vb. **to scrape, stimulate the appetite** (↓ גרדא 1#, גרדאה, גריד, גרידא, גירדא, גרידותא, מגרדתא; Sy ܓܪܕ LS 132) **Pe. 1. to scrape:** דבי רבא גרדי קארא (the people) of PN's household used to scrape a gourd *Šab* 115a(5); pass.part. גירדא דאסו(פס)(נו)תא דגריד מעילאי לתתאי a scraping of Dilmun dates which is scraped from top to bottom *ib.* 109b(23); **2. to stimulate the appetite:** a. alone: חמרא מגרד גריד wine really stimulates the appetite *Pes* 107b(21); *Yom* 83b(22); b. w. ליבא stomach [↓ ליבא mng. 2]: כי היכי דניגרדיה ללבאי in order to stimulate my appetite *Pes* 107b(19); *Šab* 140b(13)

The refs. in mng. 2 are uncertain since there is confusion in the mss. and the early authorities bet. this rt. and the rt. ↓ גרר [v. Rashi San 112a, s.v. גרידי; Ar, s.v. גרד and Koh's note].

גְּרָדָא, גראדא n.m. **scraping** (↓ √גרד; cf. Sy ܓܪܕܬܐ LS 132) sg. גראדא דסרבלא scraping [i.e. smoothing] of the *s*.-garment *BQ* 99a(18); *BM* 112a(38); *MQ* 23a(23); ריש מעיא באמתא בעי גראדא the scraping of the top part of the intestines is required (for the length) of a cubit *Ḥul* 93a(23; Šeel [ST2 427:10]); גרדא *Er* 19b(9; RaḤ) [of a tree; i.e. w/o leaves]

Expl. Ar: לתקן הסרבל AC 2:355; Y: גְּרָדָא BAYTN 41.

גַּרְדָּאָה n.m. **weaver** (↓ גירדנא; TA גַּרְדִּיאִין pl. TJ Jud 16:14, Sy ܓܪܕܝܐ LS 132, JPA גרדיי DJPA 135, MH גַּרְדִּי MKelK 12:4) pl. אבוב לחרי זמר לגירדאי השתא לא קבלוה (the sound of) a flute is music for nobles. But as for weavers – they did not accept it now *Yom* 20b(17); דגרדאי *Soṭ* 48a(47) [↓ גילדאה]; אכסנא דגרדאי the weavers' pin *Šab* 151b(48)

Y: גַּרְדָּאָה BAYTN 322.

גַּרְדּוּמָא n.m. **remnant, stump** (↓ √גרדם; MH גַּרְדּוּמֵי MPar 11:9, J 265; cf. Sy ܓܪܕܡܐ separation of a joint LS 105) pl. הא דאי"שתיור גרדומי הא דלא אישתיור גרדומי this (refers to) where stumps (of the eyebrows) remained, and that to where stumps did not remain *Bek* 44a(31)

Y: גַּרְדּוּמֵי *Bek* ib.(BAYTN 242).

גרדי vb. **to split open** (cf. Sy ܓܪܕ to be lacking LS 132) **Quad.:** דילמא גרדויי גרדי בהו perhaps he split them completely *Naz* 4b(47; V[2]Ar [AC 2:357], Rashi) [Var: גרדויי גרדינהו ŠM ib.]

Expl. Ar: היה מבקע ראשם בראש הלחי ומושך ידו ואינו נוגע בהן AC ib. This rt. should perh. be connected w. ↓ √גרדם.

גרדם vb. **to chop off** (< √גדם w. dissim. of -*dd*- > -*rd*-; ↓ גרדומא, √גרדי; Sy ܐܬܓܪܕܡ to be mutilated LS 132 [Lex], MH[2b] גרדם J 266, MH גדם J 213) **QuadRef. to be chopped off:** דאיגרדם איגרדומי (the fringes) were completely chopped off *Men* 39a(12); *ib.* 38b(22) [expl. MH גרדומיו ib.]; *Geon* 335:7

גרדש vb. **to gnaw bones** (↓ גרם 2#√; Sy ܓܪܕܫ to gnaw LS 132 [Lex], > LebArab *kardeš* Feghali 39) **Quad.:** אדמגרד(י)ש(י)ת גרמי בי אביי תו אכול בסרא שמינא בי ראבא before you gnaw bones in PN's school, come (and) eat fat meat in PN$_2$'s school *BB* 22a(42; MGL 699:7) [Var: אדמגרגרשיתו HR.G.; אדמגר(ד)שיתו Rashi (v. DS, loc. cit., n. ד)]

Cf. Sy: ܓܪܕܫ ܓܪܡܐ ܡܓܪܕܫ إِنْتِقَاش العظام BAli 2, 209:6. Greenfield, AKY 886, points out that the Sy rt. should not be connected with Ugaritic *grdš*.

[גרומיתא ↓ גרמיתא n.]

גרומני n.pl. **(uncertain)** *BB* 89b(1)

V. comm. ad loc. for var. expl.

גְּרוֹנָא n.m. **throat** (TA גְּרוֹנָךְ TJ Is 58:1, BH גָּרוֹן HAL 194) sg. מיסבע אנ(ו)(י)ש מגרוניה סבע a person is fully satiated (drinking wine) from his throat [i.e. by gulping it down] *Suk* 49b(13)

Y: גְּרוֹנֵיה *Suk* ib.(BAYTN 72).

גרונדא n.m. (unclear) pl. וארעא דמחזקא בגרונדי a field which contains ... *BM* 80a(9; **F¹H**)
Geon. expl.: שרשי אילן עיקר שלהן ניקצץ האילן ונישתיר העיקר בארץ ומעכב את המחרישה והעקרין הן גרונדי TGAs28 240:32; Ar: ארץ ידועה בטרשין ובצורין בגרונדי AC 2:12, expl. as [בי גרונדי =]; Lit: Geig, AAC 76, suggests a connection w. ↓ √1#גנדר, but this is unlikely; Friedman, BM VI:204.

[**גרוסיא** n. מריא גרוסיה *Bo* 33:12
Lit: M. Geller, Gordon Vol 51¹², suggests < γερουσία, but this is unlikely.]

1# גרי vb. **to attract, incite, contend, have sexual desire** (↓ 1#תיגרא; Sy ܓܪܐ LS 129) **Pe. to attract** [w. -ב]: התם דרדקי גרו באמגוזי ואזיל ומשבו⟨ח⟩(ש) להו לבני טבחי וגרי להו באמגוזי in that case the children desire nuts, and he goes and cajoles the children of the butchers and attracts them with nuts *Bek* 30a(5) [translation conjectural]
Pa. to stir up, let loose: לא תגרי מותנא בהנך אינשי do not stir up pestilence against us [lit. those people] *San* 97a(43)
Itpa. [w. -ב] **1. to fight, contend:** זיל איגרי בהו go (and) fight against them *Giṭ* 56b(48); דאלמלא קטליה שאול לאגג לא הוה מתיליד המן דאיגרי בהו בישראל if Saul had killed Agag, Haman, who contended against the Jews, would not have been born *Meg* 13a(4); *AZ* 10a(48); **2. to deter, counter:** אית בהו חלא מיגרי בהו (if) there is vinegar in it [i.e. the cress] it deters them [i.e. the snakes] *AZ* 30b(8); **3. to incite, stir up** [w. -ב **against**]: הנהו בי תרי דאיגרי בהו סטן two certain people whom Satan incited against each other *Giṭ* 52a(31); משום דקא מיגרי יצר הרע בנפשיה because he stirs up the evil inclination against himself *Nid* 13b(2); דילמא אתי לאיגרויי ביה שטן perhaps he is apt to incite Satan against himself *Er* 26a(31; **O**) // *Suk* 38a(6) // *Men* 62a(41); **4. to have sexual desire:** כלבא כיון דמיגרי בה מירתתא since a dog has sexual desire for her she will be afraid *BM* 71a(44) // *AZ* 22b(25); *Soṭ* 8a(39) // *San* 45a(20); *ib.* 64a(22) // *Yom* 69b(33); **5. to be infected:** כיון דאיכא שיארתא מיגרי since there are caravans (which bring the pestilence), it can be infected (by the pestilence) *Tan* 21b(32)
Y: אִגְּרֵי *San* 64a(22; Mo 85).

2# גרי vb. **to shave the head** (< ↓ √גרע pe., mng. 2; JNA גרא to shave HDJNA 37) **Pe.:** גריתיה לארמא (if) you shaved the head of a pagan *San* 96a(12; OH ib. 491:10); pass.part. גרי מוחא the skull is shaved *MsL*ᵐ *Ex* 34:14 [i.e. the top right of the letter *reš* – lit. head – in אַחֵר [ib.] is rounded in order not to appear to be a *dalet*]
Geon. expl.: גילוח לגדם [read: לגוים] ib.; Lit: L. Ginzberg, GŠ 2:396.

3# גרי vb. **to shoot an arrow** (denom. < ↓ 1#גירא) **Pa.** [w. -ב **at s.o.**]: גרו בך גירי they shot arrows at you *Tan* 25a(44)
On גרויי גרי בהו *Naz* 4b(47), v. ↓ √גרדי.

גריבא ↓ 1#גריוא n.

גְּרִיד adj. **alone**, adv. **merely** (↓ √גרד, לגרידיה; Ma גרידא scant, mere MD 96, Sy ܓܪܝܕܐ distinct LS 132) **I. adj.:** sg.m. דייסא גרידא *d.*-dish alone *Ber* 36b(53); *Yev* 3b(46); *ib.* 83b(34); *Nid* 34b(44); בעל קרי גרידא one who has experienced merely a nocturnal emission *Ber* 21b(55); f. ועשיה גרידתא מי שרי is merely making (the image) permitted? *RH* 24b(28) // *AZ* 43b(19); *Beṣ* 37a(14); *Yev* 6b(33); *Ket* 73b(18); *Soṭ* 32b(16); *Švu* 23a(29); *Ḥul* 13a(1); *Nid* 30a(18); pl.m. מחייבי לאוין גרידי those who have transgressed ordinary prohibitions *Yev* 79b(47) [≠ לאוין דשאר prohibitions of incest]; *Ḥul* 2b(21); *TGHark* 111:17; **II. adv.:** אם מתי גרידא (it is as if he said) merely: "If I die" *AZ* 37a(31)
Y: גְּרִיד *Ber* ib.(BAYTN 54).

– **לִגְרִידֵיהּ** adv. **by itself** מידי דאיתיו⟨ה⟩ לגרידיה משתית something which exists [i.e. has grown] by itself from the sixth year (of the sabbatical cycle) *Pes* 51b(15; **C**)

גרידא, גירדא n.m. **stump, piece** (↓ √גרד) sg. גרידה דדיקלא the stump of a date palm *Pes* 111b(1; TGAs42 164:7) [Var: גרדא דדקלא **C**]; הוה יתיב אגיר⟨ד⟩א דדיקלא he was sitting on the stump of a date palm *BM* 86a(27); גירדא דזוגא piece of glass(?) *Ket* 77b(18)
Geon. expl.: גרידה דדיקלא היכא דפסקי לדיקלא ההוא דפש בעיקרא דקל שאין לו קליפה ובלש' ע' שמו מוגרד ההוא גרידא TGAs42 ib.; GnK5 173:10, i.e. مُجَرَّد denuded, bare.

גְּרִידוּתָא n.f. **friction** (during sexual intercourse;

↓ √גרד; cf. Sy ܓܪܝܕܘܬܐ scrapings LS 132) sg. *Yev* 75b(41; **O²**) [but **M³**: גירותא, corr.: גרידותא]
Y: גְּרִידוּתָא *Yev* ib.(BAYTN 175).

1# גְּרִיוָא, גְּרִיבָא n.m. ***griv*, a dry measure, measure, measure of land** (< MP *grīw*#3 a grain measure CPD 37, Par *gryw, grbn* Gignoux 51 = *modius* Driver, AD 60; Sy ܓܪܝܘܐ, ܓܪܝܒܐ LS 132, 130) **1. *griv*, a grain measure** [= MH סְאָה (↓ סאתא note); cf. Sy: ܣܐܬܐ ܗܘ ܓܪܝܒܐ BBah 887:9]: sg. חד גריוא *San* 96a(6); *Er* 29b(37) [dates]; *Pes* 32a(10); ההוא גריוא נמי הדר לטיבליה that *g.*-measure (of *teruma*) also reverts to its state of *ṭevel* *Yev* 89b(11); בשיל' גריו' she cooked a *g.*-measure (of lentils) *Ned* 66b(34) [↓ 2#גריוא]; pl.cs. ארבעין גריוי חיטי forty *g.*-measures of wheat *Ned* 50b(44); שיתא אלפי גריווי 6,000 *g.*-measures *Er* 14b(13) [= 2,000 *baths* = 6,000 *se'ahs*]; צנא בר תלתא גריוי a basket of three *g.*-measures capacity *Er* 30a(32); *Giṭ* 69b(52); *BM* 65a(9); *BB* 73a(22); *HP* 39:11; גריבי *SMelG* 73; *TGAs42* 165:22; **2. measure:** sg. דבכל גריוא דבעינ' שקילנ' I shall take (the wheat) in whatever measure that I desire *Ned* 51a(1); והוא דנקיט בידיה גריוא וכייל (the prohibition) is when (Serapis is depicted as) holding a measure in his hand and is measuring *AZ* 43a(10) [v. Geon. expl. infra]; **3. measure of land** [= MH בֵּית סְאָה]: sg. גריוא דארעא a *g.*-measure of land *BQ* 96a(8); *BM* 15b(12) [**F¹**: גריבא]; *ib.* 108a(40)
Geon. expl.: והוא דנקיט גריוא בידה פירושו כי צורת סרפס כאדם שיש בידו קנה המדה לחלק את העולם ולנהגו TGHark 24:1; Lit: Geig, AAC 132; Sperber, Money 241⁹; Eps, StI 165; Voc: גְּרִיוֹ׳ HPP 67:18; גְּרִיוֹא HGP 25a:11; גְּרֵיוֵי VTM 92; Y: גְּרִיוָא *Pes* 32a(10; BAYTN 54) [v. Y. Kara, Shivtiel Vol 198+].

2# גְּרִיוָא n.m. **neck** (< MP *griw*#1 CPD 37; ↓ גריובאן) sg. בשילי גריוא cook a neck (of an animal for my meal) *Ned* 66b(34) [↓ 1#גריוא, mng. 1]
Lit: D. Sperling, JAOS 115[1995] 208. The wife from Eretz Israel confused the two Ir loanwords in JBA and cooked the wrong dish for her Babylonian husband.

גְּרִיוְבָּאן n.m. **neck-guard** (< MP *grīwbān* neck-guard, gorget CPD 37; ↓ 2#גריוא) sg. ולא מהדר ליה גר⟨י⟩באן a neck-guard does not encircle it [i.e. the collar] *TRN* 588:3

גְּרִיעַ adj. **inferior, less** (↓ √גרע pe., pass.part., גריעותא; Sy ܓܪܝܥܐ LS 134) sg.m. גריעא דכולהו טליא חיורא the worst of all of them is white *ṭ.*-wine *Giṭ* 70a(27); חמרא גריעה *TGAs28* 10:28; *TGHark* 113:19; *Yom* 75b(22) [≠ ↓ מעלי mng. 5]; pl.f. הא בגריעתא הא במעליאתא this refers to inferior (wheat), that to superior *Pes* 48a(35)
Y: גְּרִיעַ *Men* 108b(31).

גְּרִיעוּתָא n.f. **inferior status, disadvantage** (↓ גריע; cf. Sy ܓܪܝܥܘܬܐ haircut LS 134) **1. inferior status:** sg. מאי גריעותה דפונדקית what is (the basis) of the inferior status of the innkeeper? *Yev* 122b(1); *ib.* 24b(1); *Ḥul* 5b(12; **V¹¹**); **2. disadvantage:** sg. a. general: גריעותא היא *AZ* 61b(16; **J**); תרתי לגריעותא two (items) as a disadvantage *BQ* 99b(45); b. in phrase לגריעותא for the worse, unfavorably [≠ למעליותא]: אישתני למעליותא כשיר' לגריעותא פסול' (if the yeast) changed for the better it is permitted; for the worse, it is unfit *Men* 43a(6); *Ket* 75a(37); ודלא הוה יהיב ליה מפשר ליה לגריעותא he used to interpret it [i.e. the dream] unfavorably for one who did not pay him *Ber* 56a(12; MGG 703:8)
Y: גְּרִיעוּתָא *AZ* ib.(BAYTN 175).

גְּרִיצְתָא, גריסתא, pl. **גְּרִיצָן** n.f. **loaf of bread or cake** (↓ גרצא, 2#גירסא; TA גְּרִיצָן pl. TO Lev 7:12, Sy ܓܪܝܨܬܐ LS 135, Akk *garīṣtu* CAD G 51) pl.abs. אכול ביה תרתין גריצן eat two loaves with it [i.e. the fish] *San* 100b(17) [quote from 'Ben Sira']
Y: גְּרִיצָא BAYTN 54.

1# גרם vb. **to be the cause of something, cause** (↓ 2#גרמא; cf. Sy 1# ܓܪܡ to cut off, determine LS 133) **Pe. 1. to be the cause of s.t.:** ומנא לן דשמא גרים how do we know that a name is a cause of something? *Ber* 7b(24); *Er* 74b(7); חמרא מזלא דמאריה גרים the fortune of the owner of the wine is the determining factor (of its quality, souring, etc.) *BB* 98a(16); *Nid* 11a(18); *ib.* 37a(13); *BQ* 9b(31) [↓ 1#ציבחתא mng. 2]; *ib.* 60a(1); *Suk* 10a(21); *Ḥul* 75a(27); אנא גרמי למיתי מרדכי I was the cause for Mordecai to come [i.e. to be born] *Meg* 12b(50; **GL**); אנא גרמי מנאי קא אתי I was the cause. He is my descendant *ib.*(**He**); **2. to cause, bring upon:** a. general: עינותנותיה דר' חנינא גרמא לי דחואי דמא PN's humility was the

cause that I inspected (menstrual) blood *Nid* 20b(5); זרע האב הוא דקא גרים ליה the father's semen causes it [i.e. the prohibition] *Ḥul* 114b(10); וגרם להו צערא לישראל he caused trouble for the Jews *Meg* 13a(2); ודלמא קללת אלישע גרמא ליה perhaps PN's curse caused it *San* 90b(2); תברא מאן גרים לה what causes the calamity? *AZ* 2a(12); ומן גרם לך את גרמת לנפשך who brought it upon you? You brought it upon yourself *San* 107a(42); *Beṣ* 27b(9); *Pes* 68b(45); *Ket* 61b(37); *BB* 144b(8); *Tem* 29a(19); *Ara* 15a(17); b. w. מילתא: גרמא להו מילתא ואישתביין ואישתבאי איה' בהדייהו the turn of events caused them to be captured, and she was captured with them *Giṭ* 45a(38); וכל אימת דמערבין ישראל ביני גוים גרמא להון מילתא דעבדין כעובדיהון whenever the Jews are mixed among the pagans the turn of events causes them to act like them [lit. their events causes them to act like them [lit. their actions] *Anan* 7:6; כל מילי דגרמין לכון לאסתלוקי מילי דשמיא מבין עיניכון [לא ת]עבדון על מת do not do for the deceased any matters which will cause the words of Heaven to depart from between your eyes *AnanSch* 27:13

2# גרם vb. **to gnaw bones** (denom. < ↓ 1# גרמא; ↓ √גרדש; Sy 2# ܓܪܡ etpe. LS 133) **Pa.:** אדמגרמיתו גרמי בי אביי before you gnaw bones in PN's school *BB* 22a(42; **F²P¹**)

3# גרם vb. **to turn the knife outside the prescribed area during slaughtering** (calque < MH 3# גרם hif. LNVTH 130; ↓ מגרמתא) **Af.:** מאן דשחיט חיותא ומגרים ליה לקנייא כקולמוסא one who is slaughtering an animal and turns the knife to the windpipe like a calamus *HG3* 114:25

1# גַּרְמָא n.m. **bone, self** (↓ √2# גרם, גרמיתא, תברא גרמא; TA גַּרְמָא TO Ex 12:46, Sy ܓܪܡܐ LS 133, Ma גירמא MD 92) **1. bone:** sg. דין גרמא דעשיראה ביר this is the bone of my tenth son *Ber* 5b(17) // *BB* 116a(15) [v. TGHark 214:23]; מלח גרמא גרמא he salts one bone at a time *Beṣ* 11b(7); *Ḥul* 132b(34); גרמא חייא a raw bone *Šab* 18b(22); *ib.* 109b(22); *Yom* 87a(51); *Pes* 112b(29); *MQ* 28b(12); איתבר בה גרמא a bone (of his) was broken on it *Giṭ* 68b(2); תו(י)ברא דגרמא bone fracture *Anan* 15:12 [expl. שֶׁבֶר Lev 24:4]; *ḤM* 46:3; pl. לזרוזי גרמיה to strengthen his bones *Yev* 102b(32) [expl. BH וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ Is 58:11]; מפסים גרמך breaking your bones *Bo* 7:17; *HP* 202:13 [↓ √רכס itpa., mng. 3]; ויעלון כמיא וכמשחא בגרמיה may (the curses) enter into his bones like water and oil *Dec* 7:16; *BB* 22a(42) [↓ √גרדש quad.]; *Giṭ* 70a(16) [↓ אישא mng. 2]; הוה קא מנסרין מגרמיה קורי they were sawing beams from its [i.e. the fish's] bones *BB* 73b(19); **2. self,** sg. only in phrase לגרמיה [JPA לגרמיה DJPA 136, s.v. גרם, mng. 2d]: sg. מאי דעבד לגרמיה הוא דעבד he does what he does by himself [i.e. it is his singular opinion] *Ber* 48a(31); *Šab* 38b(9); *Tan* 14b(5); *MQ* 25b(32)

Voc: גַּרְמָה HPP 304:21; Y: גַּרְמָא *Mak* 8a(9; BAYTN 79).

2# גַּרְמָא, גראמא n.m. **indirect effect** (↓ √1# גרם) sg. גרמא בעלמא הוא וגרמא בעלמא לא מיחייב it is merely an indirect effect, and one is not held responsible (in torts) for an indirect effect *BQ* 48b(14); *ib.* 60a(17); *Beṣ* 27b(10); *BB* 22b(36); *San* 77b(39) // *Ḥul* 16a(10); *Šab* 120b(47) [≠ MH עשייה a direct action]; גראמא דגיריה an indirect effect of a direct consequence *TGAs28* 201b:2; pl. מאן דדאין דינא דגרמי one who makes a judgment (of liability) in cases of indirect effects *Ket* 86a(11) [v. Geon. expl.]; *BQ* 98b(13); *ib.* 117b(20); *Bek* 28b(26); גראמי *SMel* 43:20

Geon. expl.: כגון דלא גוליה מיגזל אילא גרם ליה חסרון כיס OHT BQ 75:24; גראמי HGP 18b:21; Y: גַּרְמָא *Šab* ib.(BAYTN 41).

גַּרְמִידָא n.m. **cubit** (TA גַּרְמִידָא TJ Jud 3:16, Sy ܓܪܡܝܕܐ, ܓܪܡܝܕܐ cubit, elbow LS 133) sg. בטולא דלא חצב גרמידא a shadow which is not shorter than a cubit *Pes* 111b(34; **M**); יהיבנא לך בני גרמידא גרמידא I shall give you (gourds) each a cubit (in length) *BM* 64a(15); pl. מכדי כי מיית ההוא גברא לית ל' בהאי עלמא אלא ארבעה גרמידי indeed, when you die, you will only have four cubits in this world *Giṭ* 68b(22); *Šab* 110a(16); *SŠHai* 9a(3); *Anan* 30:13; פוריא בר שתין גרמידי a bed of sixty cubits (width) *San* 7a(33); *Suk* 53b(9); חמשא אלפי גרמידי בתברו(י)תא 5,000 (square) cubits in surface area units *Er* 23b(4); *TGAs28* 205b:6

The Ma form *גורמוז quoted in LS ib. does not exist [v. MD 86]; Y: גַּרְמִידָא *Pes* ib.

גַּרְמִיתָא n.f. **small bone** (< ↓ 1# גרמא + ־יתא [dimin. ending]) sg. גרמיתא זעירתא a very small bone *Ḥul* 103b(11; Ar [AC 2:363)

1# גרס vb. **to study by means of oral recitation** (↓ 1# גירסא, 1# גרסא, גרסא, האה) **Pe.** (e/u) **1. to study by means of oral repetition:** a. general: לא גריסי ליגרו(ו)ס I was unable to study *Er* 65a(30); איניש ואע"ג דמשכח a person should study even though he forgets *AZ* 19a(32); אגמרו בנייו(ה)כ(א) תורה כי היכי דניגרסו בהו teach your sons (the words of the) Torah so that they should study them *Ber* 13b(29) [w. ref. to Dt 11:18]; לאגמרי ולמיגרס באוריתא to teach and to study the Torah *Anan* 24:18; *TGDr49* 108:20; *Ḥag* 15b(15); *San* 88b(34); *Ber* 8a(51); *ib.* 38b(43); *Tan* 10b(35) [≠ ↓ √עיין pa., mng. 3]; *Hor* 13b(49); *Anan* 24:25; *Suk* 28b(44) [↓ √רהט af., mng. 2]; *Ket* 103b(11) [↓ √ספד pe., mng. 2]; *Geon* 121:16; pass.part. האי מקרי דרדקי דגריס ואיכא אחרינא דגריס טפי (if) there is one schoolteacher who is learned, and there is another who more learned *BB* 21a(39); *ib.* 41 [≠ ↓ √דוק pe., mng. 1a]; b. w. indication of place of study: מרישא הוה גריסנא בגו ביתא ומצלינא בגו כנישתא previously I used to study at home and pray in the synagogue *Ber* 8a(41) // *Meg* 19a(34; **G**); *Ber* 30b(14); *Šab* 10a(24); יומא חד הוה קא גריס בגינתיה one day he was studying in his garden *Qid* 81b(11); אזל ויתיב אחורי עיליתיה דרשב"ג גרס ותנא גרס ותנא he went and sat down behind PN's upper room and studied (it) again and again *Hor* 13b(48); וכי גרסיתון שמעתא גרוסו על נהרא דמיא study a legal tradition only alongside a river of (running) water *Kar* 6a(10) // *Hor* 12a(43); c. preceded by √יתב pe.: דרב חסדא הוה יתיב וקא גאריס בבי רב PN was sitting and studying in the *be rav* *Mak* 10a(32); כל יומא דשבתא הוה יתיב וגריס כוליה יומא every Sabbath he used to sit and study the whole day *Šab* 30b(1); *ib.* 156b(35); הוו יתבי עד צוורי"ה בחלא כולי יומא וגרסי they used to sit (in the cave while covered) up to their necks in sand the entire day and study *ib.* 33b(32); *Ber* 56a(44; MGG 705:5); *Suk* 29a(3); *MQ* 16a(47); *Qid* 81b(36); *BM* 86a(27); d. w. fol. obj.: נשתכחו נגרסינהו they were forgotten. Let them study them (again) *AZ* 8b(48); הני מילי מעליאתא דביה גרסינן להי we study the superior subjects in it [i.e. Ecclesiasticus] *San* 100b(41); **2. to know by heart:** כיון דשמע שמעתא דרבנן וגריס להו as soon as he hears the legal traditions of the scholars and knows them by heart *Ber* 47b(31); pass.part. מיגרס גריסן (the texts of *tefillin* and *mezuzot*) are well known by heart *Men* 32b(15) // *Meg* 18b(51) [of the chapters of]; **3. to recite by heart:** וניגרוס בפירקא אחרינא let him recite (a prayer) in another section *Ber* 20b(58); דהוה קא גריס בליחשא one who was reciting (the tradition) in a whisper *Er* 53b(46); **4. to recite a textual tradition** [↓ √שטף pe., mng. 6]: היכי גרסי רבנן במתיבתא how do the students recite the textual tradition in the academy (in this Mishna)? *TGHark* 199:34; *TGAs42* 15:6; *ib.* 22:5; 37:21; 70:21; 24; *OHT Meg* 52:23; *Geon* 121:19; *ib.* 169:9; גאריס לישאנא קיטא he recites (it) in an abbreviated version *TGHark* 50:17; וכל חד מרבנן גאריס מפומא דרביה each one of the students used to recite (the *barraitot*) according to what his teacher said *IŠGF* 42:14; חזינא למכתביה לשמעתא גופא בלשנא דקא גרסי לה רבנן ואף על גב דלא קא מיפרשא לפום גירסא we have seen fit to write the legal tradition itself in the wording of the textual tradition which the students recite, even though it is not explicable according to this textual tradition *OHP Ber* 95:21; למיגרסינהי *TGHark* 103:22 [of *barraitot*]; *ib.* 137:30; 157:36; 209:13; **5. to have a written textual tradition:** והנך דגרסי תלתה יוד בתיהוויין ותיצביין those whose textual tradition (in the *get*) is תיהוויין and תיצביין with three *yods* *ib.* 229:15

Af. to teach: איצטריכו למילקטיה ולאגרוסיה פה אחד they had to collect it [i.e. the tradition] and to teach it in a unified fashion *IŠGF* 59:6; *Anan* 23:13

Itpe. 1. to be studied: וסך מסכתא מיגרסן הידנא מן אילן שתא סדרי (this is) the entire (list) of the tractates which are studied at the present day of the six orders (of the Mishna) *OHT Ned* 8[א]; **2. to be given as a textual version:** גמרא דילן עלה תרין לישני מיגרים our *gemara* has two textual versions in this matter *ib.* 8:25

2# גרס vb. **to toil, labor** (↓ גירסנא) **Pe.:** דעמילנא וטריחנא וגריסנא ופלחנא that I shall work, toil,

labor, and serve *SŠHai* 14b(7)

Lit: Eps, SŠHai 44[16].

3# גרס vb. **to break into pieces** (< גרש*; ↓ 2# גירסא; Sy ܓܪܣ pa. LS 134, Ma גרס MD 97) **Pa.:** עד דמגרסיתו גרמי before you break bones into pieces (for the marrow) *BB* 22a(41; Ar [AC 2:370[4],SM 147:29])

This may, however, be only a secondary rdg., corr. from אדמגרדשיתו* < אדמגרשיתו [↓ √גרדש].

1# גַּרְסָא, גראסא, pl. **גַּרְסָנֵי, גַּרָסֵי** n.m. **oral transmitter of the Talmudic text** (↓ √1# גרס *qaṭṭāl*-form; ↓ גרסאה, 1# תנא) pl. דגר[סי לה גראסי] הכא ודוכתיה בשנים אוחזין the oral transmitters transmit it here [i.e. Ket, ch. 9], but its place is in BM, ch. 1 *TGAs42* 27:2; ואילין תרי לישאני דחאלפין ביני רבנן מן גראסי דתלמוד בלחוד these two textual readings which vary among the scholars are due only to the oral transmitters of the Talmud *OHT BQ* 7:25; גו(י)רסני דלאו בקיאין אינון they are oral transmitters who are not well-versed in the tradition *OHP Šab* 59:14; *TGCas* 26b(36); רבנן גראסי *TGQed* 84:4

Lit: S. Assaf, TGAs27 132; Eps, StI 202; id., PLA 140+.

2# גַּרְסָא n.m. **spelt** (Sy ܓܪܣܐ LS 134, mng. 2) sg. כמא דנפיל דתורא גרסא like spelt falls from an ox *Bo* 142:9

גַּרְסָאָה n.m. **oral transmitter of the Talmudic text** (↓ √1# גרס, גרסא) pl. שיטפא דגרסאי the slipshod recitation of the oral transmitters *OHT Meg* 7:4; גרסאי שבכפרים the transmitters in the villages *ib.* 7:6; וטובא משתבשין גרסאי בהא מילתא the oral transmitters of the text are extremely corrupt in this matter *NDGR* 102:1 [= גיראסי *OHT BQ* 94:6]

גרע vb. **to be inferior, shave the head, reduce** (↓ גריעותא, גריע; Sy ܓܪܥ LS 134, Ma גאריא רישאיהון MD 97, s.v. √גרר [גרע* > גער* > גאר]) **Pe.** (a/) **1. to be inferior:** ומי גרע ממלח וזומית is it inferior to salt and *z.*? *Ber* 36a(27); *Naz* 66a(5); *Tem* 3b(43); ההוא לא גרע מערל ובן נכרי that one [i.e. one who is unclean or away from Jerusalem] is not inferior to one who is uncircumcised or a pagan *Pes* 28b(42); *Suk* 3b(15); *BQ* 25a(31); *Mak* 15a(36); *Nid* 55a(44); מגרע גרעא is she actually worse off? *BB* 133a(20); *Ket* 102b(38); *Giṭ* 51a(20); **2. to shave the head** [JPA גרע pe. DJPA 137; ↓ √2# גרי]: בהדי דקא גרע ליה איתלי ליה נורא בדקניה (if) while he was shaving (the pagan's) head, his beard caught fire *San* 96a(9); גרעת ליה לארמא ושפר ליה (if) you shaved the pagan's head, and he was pleased *ib.* 12; ומאן דגרע ליה לרישיה אף על גב דשקיל ליה כולי one who shaves his head even though he cuts all of it off *HP* 139:19 = *HG3* 367:10(HGP 60a:14); pass.part. *Naz* 57b(25; HP 139:26) [↓ √3# נקף mng. 4]

Pa. to reduce, deduct, diminish: אתאי הילכתא גרעתה לשלישית ואוקימתה אטפח the traditional law came, reduced (the size of) the third (wall of the *sukka*), and fixed it at a handbreadth *Suk* 6b(18) // *San* 4a(29); דמגרעה ואזלה עד פרוטה she can continually deduct (the debt) until (only) a *peruṭa* (remains) *Qid* 11b(30); סתום ועשאו פתוח גרועי קא מגרע ליה (if a letter of the alphabet) is 'closed' [i.e. ךםןףץ] and he made it 'open' [i.e. מנצפכ] he actually diminishes it(s sanctity) *Šab* 104a(3); *BQ* 11b(19); לגרועי אתא (Scripture) came to diminish (the requirement for a firstborn) *Bek* 3a(29)

Itpe. to become inferior: איגרועי איגרע did it actually become inferior? *Tem* 13b(9)

Itpa. 1. to be reduced, deducted: ברתיה מיגרעא ונפקא והא מוספא ואזלא (the debt of) his daughter (sold as a maidservant) is reduced (as time passes) and she goes out (free), but this [i.e. a usurious loan] continues to increase *Qid* 20a(50) // *Ara* 30b(27); תיגרע עד פרוטה let it be reduced until a *peruṭa Qid* 11b(33); דכמה דלא מליא ליה שנה לא מיגרעה ליה as long as a year has not been completed concerning it [i.e. the consecration of the field], he cannot deduct it [i.e. the relative amount to the next Jubilee year] *Ara* 25a(2); **2. to be diminished:** דכד אית ליה ברתא נמי לא מגרע שמיה also when he has a daughter, his name [i.e. posterity] is not diminished *Anan* 110:18

גַּרְעִינְתָּא, pl. **גַּרְעִינֵי** n.f. **stone** (of fruit; MH[2b] גרעינה Yom 79a[1], pl. גרעינין Šab 40a[2], J 271) sg. כיון דשקלת ליה לגרעינתיה בצר ליה שיעוריה when you remove its [i.e. the olive's] stone, its (minimum) size is reduced *Ber* 38b(54); *ib.* 39a(4); pl. הני גרעיני דתמרים ארמייתא stones of Aramean dates *Šab* 143a(26; **M**)

In all MH[1] ms. sources, the form of this word is גלעינה; Y: גַּרְעִינְתָּא BAYTN 313.

גרף vb. **to rake an oven, scrape clean** (JPA גרף DJPA 137, Sy ܓܪܦ to carry away LS 134, Ma גרף to carry away, scrape clean MD 97) **Pe.** 1# גרף to carry away, scrape clean MD 97) **Pe.** (a/) **1. to rake an oven:** שגר תנורא וגרפתיה she heated up the oven and raked it *Šab* 109b(30); pass.part. עול בההוא אתונא דהוה גריפא נורא הוא they entered into a certain oven in which the fire [i.e. the coals] had been raked *Ket* 67b(38); **2. to scrape clean:** קמו גרפונה לכולה חרבתא they scraped clean the entire ruin *San* 109a(18; MGG 239:3)

גרצא n.m. **dough** (↓ גריצתא, 2# גירסא) sg. דנפישה בלישה "בגרצא" it has much dough *Pes* 37a(13) [double rdg.]

גרר vb. **to drag, draw off** (↓ גררא; Sy ܓܪ LS 129, Ma גרר to drag MD 97) **Pe.** (a/) **1. to drag, pull:** ריש כנשתא דבצרה גראר ספסל לעילא מר' ירמיה the *archisynagogos* of GN dragged the bench before PN *Šab* 29b(30); *ib.* 27; ליש' דגברא רבה חזא דהוה גרר ליה דבר אחר he saw a pig dragging the tongue of a great man *Qid* 39b(49); **2. to draw off (of a liquid):** ליגרריה וליכסייה let him draw it [i.e. the blood] off (the altar) and cover it *Ḥul* 83b(25); pass.part. דכולה חמרא גריר אגושתא ובת גושתא all the wine is drawn off by means of the siphon and the small siphon *AZ* 72b(32); **3.** pass.part., w. בתר **to be drawn after s.o. or s.t:** אנן בתריהו גריר(י)נן we are drawn after them [i.e. are subject to their actions] *Tan* 24a(38); דחזנהו לכולהו ישר' דגרירי בתר דוד he saw that all the Jews were drawn after David *BM* 85a(6; **F**[1]); הואיל ובתר גופיה גריר כגופה דמי since (the excrement) is drawn out of its body, it is like its body *BQ* 18b(30); **4.** pass.part., w. בתר **to be enticed:** גריר בתריהו he is enticed by them *San* 61b(16); בתר נפשיהו גרירי they are enticed by themselves *ib.* 112a(5)

Itpe. w. בתר **to be drawn after s.o.:** דלא ניגררו בתריה so that they should not be drawn after him *Ber* 63b(12)

On גרייה *Nid* 36b(45), v. Rashi ad loc. and Koh, AC 2:347, s.v. גרב.

גְּרָרָא n.m. **dragging** (↓ √גרר; Sy ܓܪܪܐ LS 129) sg., only in phrase **אַגַּב גְּרָרָא** adv. **by association, incidentally** (↓ אגב prep.) ההיא אגב גררא נסבה he mentions it incidentally *BM* 4b(47; **Es**); *Švu* 40b(9); *ib.*(29); *Zev* 11b(29; **V**[11])

Y: אַגַּב גְּרָרָא *Švu* ib.(BAYTN 42).

גרש vb. **to divorce** (< MH גרש to divorce J 273; Sy ܓܪܫ pa. to drive out LS 135) **Pa.:** נסבה וגרשה he married her and divorced her *BM* 85a(38); גרושי לא מצי מגרש he cannot in any manner effect a divorce *Yev* 113b(7); *Giṭ* 24b(28); דההוא גברא דגרשה לדביתהו a certain husband who divorced his wife *Pes* 110b(15); *BB* 174b(27); *Ara* 23b(16); והוו קפדי טובא ומגרשי נשיהו they were very fastidious and used to divorce their wives (for an insignificant matter) *BB* 160b(26); תרתין נשין מגרש(ו)ת you will divorce two wives *Ber* 56a(43); ולא אוכפינן ליה לגברא לגרושה לאיתתיה we do not compel him to divorce his wife *HP* 100:6; *ib.* 128:9; היא קא בעיא לגרושה she wants (him) to divorce her *OHT Ket* 230:30

Itpa. to be divorced: אינסיב ואיגרש she was married and divorced *Ket* 78b(46); ואישתכח דמיגרשה בגיטא דלאו דידה it turned out that she was divorced with a *geṭ* that was not hers *Giṭ* 87b(35); ועד דמטי גיטא לידה לא מיגרשא she is not divorced until the *geṭ* comes into her possession *Qid* 44b(5); תיגרש כל היכי דמיגרשה let her be divorced in any manner *Giṭ* 63a(14)

גשא n. **(uncertain)** sg. *RH* 23a(19; **E**[1]) [expl. BH הֲדַס Is 41:19; cf. Ed: אסא]

גְּשׁוּרָא n.m. **beam** (< Akk *gušūru* CAD G 144, AIOA 53; ↓ כשורא; OfA גשר DNWSI 236, Sy ܓܫܘܪܐ LS 137) sg. האיי גשורא דמטללתא a beam of the *sukka Suk* 31a(22; HP 31:27); pl. רבא מני גשורי גְּשׁוּרֵי *MQ* 12b(46; HPP 279:17);

PN used to count the beams *Pes* 110a(13; **C**); גשורי רברבי ועבדינהו גשורי זוטרי (if he stole) large beams and made them into small beams *BQ* 96a(24) [corr.: כשורי]; *Giṭ* 67b(35; OHR Giṭ 44:10)

Expl. RaḤ: כשורה וגשורה אחד הן והן קורה OHR ib.; Lit: Sok, KS 51 [1976] 469; Y: גְּשׁוֹרָא BAYTN 107.

גְּשׁוֹשָׁאָה n.m. **sounder of a depth** (↓ √גשש *qāṭōl*-form + gent. ending; cf. Sy ܓܫܘܫܐ spy LS 136) pl. a. of the ground: והאידנא דשכיחי גשושאי now that sounders (in the ground) are common *BM* 42a(32); b. of water: גשושאי אזלי קמה the sounders go before it *Šab* 100b(42) [cf. Ma גאש ראומה̈ וגאושה̈ he plumbed its height and depth MD 97]

Lit: Kaufman, AIOA 51, rejects the suggested connection w. Akk. *gašīšu* stake; Y: גְּשׁוֹשָׁאֵי *BM* ib.(BAYTN 107).

גשך, גשג n.m. **portion of a plant** (etym. uncertain) sg. גשך דאטרוגא *g.*-portion of the *etrog* *HGI* 101:42; גשג דאתרוגא *HP* 190:1; גשג דפרחא *g.*-portion of the caper shrub *ib.*; *SMel* 53:303

Lit: Geig, AAC 133, rejects Löw's P deriv. [v. Flora 3:280], but cannot suggest a plausible etym.; v. also Eps, StI 249.

גשמא ↓ כשימא n.

גשף vb. **(uncertain**; ↓ √נשף 1#) **Itpe./Itpa.:** אגשפא ליה *Men* 50b(46; Ar [AC 2:382) [Var: אינשפא]

Lit: AAC 134.

גשר vb. **to make a bridge** (denom. < ↓ גישרא) **Pe.:** דקטלי דקלי וגשרי גשרי ועברינן עליהו they cut down date palms, make bridges, and we cross over them *BQ* 113b(36)

גשש vb. **to feel, touch** (↓ גושא, גישתא 1#, גשושאה, גרגישתא; Sy ܓܫ LS 135, Ma גשש MD 97) **Pe.,** pass.part. w. ־ל [in a fig. sense]: דגיש לה רגשא צערא she felt the suffering *Yev* 117b(6) [↓ √רגש pe., mng. 2]

Pa. id. [in a physical sense]: גששיה חזייה דאית ביה ממשא he felt him (and) saw that there was substance in him *Šab* 152b(42); *BB* 111a(38); *Giṭ* 67b(44)

גתדקא n.m. **(uncertain)** sg. *San* 107a(20; OH ib. 536:19)

Geon. expl.: מה גתדקא. כיון שראה את בת שבע יושבת על הגג בתוך חלתא נטל צרור עגול וזרק בקשת על חלתא ונפלה מעליה והביט בה OH ib. [For the var. גונדקא, v. ACIntr XVIII]

ד

ד־, די conj. **that, so that, because,** rel. pron. **who, which, the one who, the one that,** genitive marker **of, the one of** (Sy ܕ־ Nöld §357+, Ma ־ד MD 491+; ↓ אורתא, אדרבא, אדהכי usage c, דכוות־, דיל־, דיד־, דהא, דאיעבד, דביתא, אליבא ד־, עלמא, מאן דהוא, לכד־, כל דכן, כל דהוא, כדלא, כד דאתי) **I. Conj. 1. that** [subordinate clause]: a. as subj.: ווי לן דמיתינן woe to us that we shall die! *Ber* 31a(6); לא ניחא ליה דתינוול he does not want her to be disgraced *Ket* 48a(31); ותסתיים דר' יוחנן הוא דאמ' אסורות let it be clarified that PN is the one who says they are forbidden *AZ* 59a(5); b. as obj.: האי מאן דבעי דלימות one who wants to die *Nid* 55b(39) [↓ √בעי pe., mng. 4d]; שמע בר כלבא שבוע דאתא גברא רבה למאתיה PN heard that an important man had come to his town *Ket* 63a(11); חזיתיה דהוה בדיחא דעתיה I saw that he was in a cheerful mood *Šab* 77b(22); חזיתון דקעבר אשבועתי' you saw that he is breaking his oath *Ned* 65a(14); קא חזינ(א)⟨ן⟩ להו דגייסי בהדדי we see that (the betrothed couple) is intimate with each other *Ket* 28a(25); בדקו בתריה ואשכחוה דגוי הוא they investigated him and found that he was a pagan *Pes* 3b(42); אתא אשכחיה דקא דריש he came (and) found him expounding (Scripture) *Šab* 148a(4); c. in place of the inf.: עתידי צדיקי דהוו עפרא the righteous will eventually become earth [i.e. die] *Šab* 152b(39); רגיל דקרי לאינשי עבדי he frequently calls (other) people slaves *Qid* 70b(16); נשי דידן נהגן דאפין קפיזא קפיזא our women are accustomed to bake one *q.*-measure at a time (for Passover) *Pes* 48b(3); עביד איניש דלא מגלי טענתיה אלא בבי דינא a person is unlikely to reveal his claims except in court *BB* 31a(19) [↓ √עבד pe., mng. 12]; **2. so that** [Sy, Nöld, SG §366]: a. w. imp.: אוקימנהו דאימני stop them [i.e. the stars] so that I can count (them) *San* 39a(21); איעכב לי דאזיל בהדך wait for me so that I can go with you *Ket* 62b(38); יתיב מאה תעניתא דישתכח תלמודא דבבל מיניה (PN) fasted one hundred days so that he would forget the *talmud* of GN *BM* 85a(48) [and *passim*]; b. w. part.: אי מצית בעית רחמי דתו לא שכיבנא if you can pray so that I should not die again *BQ* 117b(7); **3. because:** לא יכילנא דחליש חילי מן תעניתא I cannot (mount the horse) because I [lit. my strength] am weak from the fast *Meg* 16a(23); ומסתפו מיניה דאיניש אלמא הוא (my witnesses) are afraid of him because he is a violent man *BM* 39b(33); הב ליה אגרא דשקל לך דמא ועבד לך אסותא give him (his) fee because he let blood for you and cured you *San* 109b(18); שאני בר גוזלא דרכיך a young dove is different because it is soft *Ḥul* 76b(49); קומו ניעול דהשתא אתי מטרא let us get up and go in because it will rain now *Tan* 9b(23) [and *passim*]; **4.** introducing direct speech or a narrative [BA די HALOT 1851, mng. 3b, Sy ܕ־ Nöld, SG §367, Ma ־ד MG 469]: a. direct speech: 1) in BT [rare]: לא נימא ליה איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי a person should not say to a child: "I shall give you something" *Suk* 46b(36); לא תימא דכהנא אנא do not say: "I am a priest" *Pes* 113a(8); אטו מי קאמינא לך דעול ועסייה did I say to you: "Enter and coerce him?" *Ket* 53a(9; **M**); מאי טעמ' לא אמ' ליה דהא מני ר' מאיר היא why did I not say to him: "According to whom is this? It is according to PN" *Kar* 18a(31); אמרין דדיל' בעי למזגא they say: "Perhaps he wants to lie down" *Mei* 14b(15); למימרא דכמה דקשיש כחיש חיליה (that is) to say: "The older (the snake) becomes, the weaker is its strength" *AZ* 30b(20); *Suk* 28a(42); *Ket* 45a(5); קמשמע לן דלא גזרינן he informs us: "We do not make a decree" *Pes* 21a(14); *Ḥag* 19a(10); *Yev* 105b(44); *San* 23a(47); *Zev* 12b(19); 2) in later lit.: אמרו ליה

דאת מהימן בכל מה דאמרת they said to him: "You are believed in all that you say" *TGHark* 268:7; ליתי לבי דינא ולימא קמי בי דינא דאנא נזדמן לי דרך let him come to the court and say to the court: "I have a trip before me" *Geon* 101:22; *ib.* 213:21; 267:3!; *HG1* 113:48; *HG2* 145:9; *ib.* 165:80; 91; *HP* 64:24; וקא אמא דלא תלבש מאני דמתעבדין and (Scripture) says: "Do not wear garments which are made ..." *Anan* 5:12; *ib.* 24:12; 30:16; *AnanSch* 21:7; *Bo* 125:7; b. narrative: מכללא איתמר דהנהו גנאי דכל יומא הוו מפקדי מריהו גבה דההיא סבתא it was said by inference: Certain gardeners who every day used to deposit their spades with a certain old woman *BM* 38a(37); תא שמע דזעירי אשלים כיסא לבת אושפיזכניה come (and) hear: PN handed over a money bag to his landlord's daughter *Ber* 18b(39); דכתבא דנן חיט ומלפף ביה this document is sewn and attached to it *TGHark* 276:12; ... דמחייבין דבית ישראל the Jews are required *Šeel* 1:1 [and *passim*]; דאסיר להון לדבית ישראל למיגזל ולמיחטף חד מן חבריה Jews are forbidden to steal or to snatch one from another *ib.* 4:1; 6:1; 25:1; 29:1 [and *passim* in this text]; **5.** in compound conjunctions: ↓ אגב ד־, אי לאו ד־, איידי ד־, אי ד־, אדעתא ד־, עד ד־ s.v. אד־, אף על, אף על גב ד־, אמטול ד־, אלמלא ד־, איתה ד־, במר ד־, בזמן ד־, בהדי ד־, בדיל ד־, בד־, פי ד־, היכא ד־, דילמא ד־, בתר ד־, עידנא s.v. בעידנא ד־, כיון, כגין ד־, כגון ד־, זימנין ד־, השתא ד־, היכי ד־, כל כמא ד־, כל היכי ד־, כל היכא ד־, כל אימת ד־, ד־, לפום ד־, לבתר ד־, כמה ד־, מאן #2 s.v. כמאן ד־, מיטול, מיגו ד־, מחמת ד־, מד־, וכי מאחר ד־, מאחר ד־, על שום ד־, על מנת ד־, על ד־, עידנא ד־, עד ד־, ד־, קמי ד־, עם ד־; **II.** Relative pron. **1.** personal **who, he who, the one who:** a. alone: דבעי חיי בלישניה דבעי מית בלישניה he who wants, lives by his tongue. He who wants, dies by his tongue *Ara* 15b(48); די חמא חמא דלא חמא לא חמי the one who saw – saw. The one who did not see – will not see *AZ* 11b(15); דתיר ובעי לינים one who is awake and wants to sleep *Er* 104a(37); דסלקין לעילא ודנחתין לתתא those who 'go upward' [i.e. to Eretz Israel], and those who 'go downward' [i.e. to Babylonia] *BQ* 23b(36); איכא דאמרי some say [lit. there are those who say] *Pes* 112b(7); ליבקי שו{י}כבא דשכיב בשבת' let him search for a corpse of one who died on the Sabbath *Giṭ* 69b(36); בידא דלא [= *דדלא] מצינא לאשתעויי דינא בהדיה in the possession of one whom I cannot sue *BQ* 45a(16); b. w. an antecedent: 1) pron. [↓ כל ד־, מאן ד־]: האי דאחרביה לביתא the one who destroyed the Temple *Yom* 69b(17); האי מאן דחליש one who is weak *Ber* 55b(40); הני דדרו באגדא certain (porters) who were carrying on a pole *BM* 83a(25); אילין דבעו למיסב חולקהון בהדי הדדי these (people) who want to take their portion together *TGHark* 171:19; 2) n.: (a) general: ההוא גברא דבנא אפדנא אקיקלתא דיתמי a certain man who built a mansion on the garbage dump of orphans *BQ* 21a(25); האי גברא דבעי איתתא a man who wants a woman (as his wife) *Bek* 8b(25); הנהו תרי סגי נהורי דמינצו two certain blind men who where quarreling *Ber* 56a(44); ההוא פו{ו}⟨י⟩לאספא בשיבבותיהו דהוה שקיל שמא דדאין ולא מקבל שחדא a certain philosopher in their neighborhood who had acquired a reputation that he judges (cases) and does not take a bribe *Šab* 116b(1); גברא דקא בעינא הכא הוא the man whom I need is here *BM* 86a(21); (b) w. an extrapolated element: ההוא גברא דבשילהי הילוליה איתלי נורא בגנניה at the end of a certain man's wedding feast his bridal canopy caught fire *Yev* 115a(10); ההוא גוי בשיבבותיה דהוו נפישי ליה ניכסיה טובא a certain pagan in his neighborhood who had a very large estate *Šab* 119a(21); (c) w. fol. abs. adj. [v. Satzlehre 87; cf. Sy, Nöld, SG § 204A]: איניש דמהימן הוא a trustworthy man *Švu* 46b(22); איניש דצניע ... איניש דלא צניע a modest/immodest person *ib.* 8; איניש דאמיד a person who is wealthy *BQ* 62a(35); מנא דצביע a dyed garment *Šab* 19a(35; **M**); כל מילת' דתמיהא any peculiar thing *Ḥul* 75b(24); שמעתתא דמחשכן obscure [lit. darkened] legal traditions *Pes* 34b(15) [+ //'s; ↓ √חשך af.]; **2.** impersonal **which, that which:** a. w/o an antecedent: איכא דדמיא לה there is (something) which is similar to it *Šab* 74a(1) [↓ איכא mng. 1f]; דסליק לעילאי דנחית לתתאי שרי that which goes upwards [i.e. roots which stick out of the ground]. That which goes downward is permitted *Er* 100a(11); דעדיפא עבידנא I am doing (something) which is better *Qid* 70b(18); יתמי דאכלי דלאו דידהו orphans who consume what is

not theirs *BM* 70a(7); b. w. an antecedent: 1) pron. [↓ מידי, מאי ד־, כל מאן ד־ #2, כל ד־, היינו ד־, הא ד־]: הא דאמרן what we said *Šab* 26b(2) [↓ הא pron., usage a.4]; 2) n.: לאוי דשבת דחמירי the prohibitions of the Sabbath which are stringent *Yev* 6a(17); אילפא דאזלא בלא מכסא a boat which travels without (having paid) the impost *AZ* 10b(45); מילתא דעבידא לאיגלויי a matter which is apt to be revealed *Šab* 10b(24); מילי מעלייתא דהוה עביד אבוך excellent things which your father used to do *Ber* 12a(51); לוטאתא דלאטיה אבוך the curses with which your father cursed me [lit. him] *San* 48b(36); חזי להני חדיי דמצית מינייהו look at these breasts of mine from which you sucked *BB* 9b(26; **F**2); **3.** in var. usages: **a.** in cleft sentences: ורבנן הוא דגזרו בהו it is the scholars who decreed concerning them *Ber* 25a(40) [↓ הוא usage c]; **b.** to express emphasis [v. Satzlehre 218+; cf. NB: *PN u PN_2 ša ana aḫāmeš iqbû* PN and PN_2 said to each other CAD Q 27b; v. E.S. Rimalt, WZKM 39 (1932) 112]: רב דאמ' כי האי תנא PN states like this *Tanna* [lit. PN who states ...] *Pes* 73b(31); מתניתין דלא כי האי תנא our Mishna is not according to this *Tanna Meg* 2b(32); רב ושמואל דאמרי תרוייהו PN and PN_2 state together *Ber* 33a(54); אנא דעבדי כתלמידי דרב I acted like PN's pupils *Pes* 103b(11); **c.** in phrase **והוא ד־ this applies when ...:** והוא דלית ליה גודפא this applies when it [i.e. the mat] does not have a rim *Suk* 20b(25) [↓ הוא usage d]; **III.** Genitive marker **the one of, that one of, of:** a. w/o an antecedent: 1) the one of, those of [↓ ... דבי, דבית־, דבתר־]: דאבא או דאחי (is she the creditor) of the father or of the brothers? *Ket* 69a(36); *BB* 126b(31); 2) that one of, what: דאביי קשישא איכא בינייהו that (ruling) of PN, the elder, is between them *Ket* 94a(8); פליגא דאבוה דשמו' that (opinion) of PN's father differs *AZ* 20b(22); דיחידאי לא קאמרינן we do not state (the opinions) of individual authorities *BQ* 81b(51); דיממא נינהו they are (the result of study) of the daytime *Er* 65a(35); או דאבוה או דאמיה it is either that of its father or that of its mother *Suk* 56b(30); דהיתירא בלע דאיסורא לא בלע does it absorb (only) a permitted thing [lit. that of permission], (but) does it not absorb a forbidden thing? *Ḥul* 98a(22); או דחיינא {מ}⟨ט⟩פי דחיי אמ' לי דחיית is what I shall live more or what I have lived? He said to him: "What you have lived" *Tan* 25a(40); שקול כדהשתא take (land) according to the current value [lit. like that of now] *BQ* 7b(8); b. w. antecedent in split genetive phrases **of** [cf. Sy, Nöld SG §205B+; Ma, MG 313+]**:** 1) noun phrase: 1) first component is: a) det. n. [↓ אחא, אורחא דארעא, אבא דאמא, אבא דאבא, אימא דאימא, אטרפא דנחירי, אחא דאימא, דאבא, אצווא דדיקלא, איסטומכא דליבא, איסטומכא דכרסא, בבא, בבא דמלכותא, בבא דאקלידא, בבא דאבולא, גלגלא דעינא, גידא דנשיא, גידא דגמלא, דמתיבתא, חלבא דשונרא ברא, חולא דמועדא, חוטא דשידרא, יומא, יומא דדינא, טרפשא דכבדא/דליבא, חמרא דיימא, כיתונא, כיפא דברדא, ירושלם דדהבא, דכיפורא, מיא דאברא, מזיא דזיפא, מוריקא דביני/דחוחי, דוורדא, מריה דעובדא, מיא דסילקא, מיא דחורא, מיא דביעי, סיפרא דבי רב, סדנא דארעא/דמיא/דפחרא, נצבא דקני, ערסא דגדא/דצלא, עיזא דימא/דקורקסי, סמא דמותא, ציפרתא דדיקלא, צינורא דדשא, פלגא דיומא/דליליא, שׂומנא, רומני דאפי, רוחא דקודשא, רבנן דדרא דסיומא, תרנגולא דאגמא, תליא דליבא, תורא דימא, דמורא]: סברא דנפשיה his own logical deduction *Ket* 2b(40); כסא דהרסאנא a hash of *h.*-fish *Pes* 112a(30); כסא דכספא a silver cup *AZ* 75b(47); פלוגתא דהני תנאיי the dispute of these *Tannaim* *San* 87b(37); רחמי דאבא a father's love *Soṭ* 49a(48) [and *passim*]; ר' אלעזר דהכא כרבנן דהתם PN in this case [lit. of here] is like the scholars of that case [lit. of there] *Zev* 110a(42); אומדנא דהשתא current estimate [lit. of now] *BB* 27b(34); b) n. w. poss. suf.: שמיה דסבא the name of an elder *Qid* 71a(44); שבחיה דמרך the praises of your Master *Ber* 33b(42); טעמייהו דבית שמיי the reason of the School of PN *Ket* 61b(35); מוהרקיהו דהני the document of these (people) *BM* 73b(27); c) prep. w. poss. suf. [↓ אליבא ד־, אדעתא ד־, אפומא ד־]: כותיה דרב like PN *Yev* 112a(33); לקמיה דר' עקיבה before PN *Er* 13a(37); קמיהו דרבנן before the scholars *Beṣ* 19a(14)

Lit: Satzlehre 66+ [genitive phrases], 206+ [relative clauses]; Eps, St1 88+ [mng. I.4]

– **בְּדְלָא, בְּדְ־** prep. **in the case of, in that of,** conj. **in a case where** (< ב־ + ד־) **I.** prep. **in the case of, in that of:** בדאוריתא ... בדרבנן in the

case of a biblical/rabbinical (injunction) *Er* 37b(35); *Pes* 14a(42); *Beṣ* 5b(13); *Švu* 41a(20); הא בדדברא הא בדמתא this refers to a case (of a mouse) of a field and that to one of a town *AZ* 68b(37); *Ber* 12a(25); *Šab* 12b(46); *MQ* 11a(23); ובדשמואל קא מפלגי they are in disagreement concerning the opinion of PN *BM* 82a(13); *Ḥul* 54a(47); אביי נפיק בדהוצי PN used to go out (on the Day of Atonement) in (sandals made) of palm leaves *Yom* 78b(9); קם ליה בדרבא מניה he received (the punishment) that was greater than it [i.e. the lesser one] *Mak* 16a(36); *Giṭ* 52b(42); **II.** conj. **in a case where:** בדגזליה והדר כפריה in a case where he robbed him and afterwards denied it *BM* 111a(34); רישא בדלא אכריז the first part (of the Mishna deals) with a case where he did not make a public declaration *Ket* 100b(16); ההיא בדמצי מסליק ליה that one is a case where he can pay it [i.e. his obligation] *Pes* 6a(10); בדלא אשרוש ... ובדאשרוש in a case where (the trees) did not take root/took root *Giṭ* 22a(14); בדלא גביהה מרפסת עשרה in a case in which the porch is not ten (handbreadths) high *Er* 60a(3); בדלא אתרו בה (in a case) in which they did not warn him *San* 41a(19); תלי תניא בדלא תניא he makes something which was not (specifically) learnt dependent on something which was (specifically) learnt *Šab* 22a(23); *Ber* 14b(52); *Er* 15a(44); *ib.* 28b(27); *Švu* 17a(18); *ib.* 43b(24); *Ḥul* 5b(26); *ib.* 51b(23)

דָא pron. **this** (f.; archaic and dialectal; ↓ הא pron., הדא; BA דָא HALOT 1847, JPA דה DJPA 153) a. in BT: דא ודא אחת היא this and that are one thing *Šab* 52b(20); *Giṭ* 64b(27); *BM* 41b(8); דא עקא this is a misfortune *San* 26a(43); ועל דא תברתהון on this is their refutation *AZ* 2b(49); *Ket* 77a(45); *BB* 23b(20); *Ḥul* 57b(30); כגון דא in such a case [lit. like this] *BM* 101a(38); אימתי תכלי דא when will this be finished? *Šab* 77b(31) [expl. ↓ מתוכילתא#1 ib.]; דדא ביה כול' ביה ודלא דא ביה מה ביה he who has this [i.e. knowledge] has everything. He who does not have this, what does he have? *Ned* 41a(6) [quoted as a Palestinian proverb]; ארעא דא this field *BM* 67b(18) [in a writ]; *BB* 169a(25); b. in Geonic legal texts: כתובתא דא this *ketubba SŠHai* 2a(21); סהדותא דא this testimony *ib.* 4b(13); דרתא דא this property *ib.* 6a(4); 12b(1); *SŠSad* 212:7; אחרמתא דא this anathema *Dec* 4:8; *ib.* 5:14; 6:6

Y: דָא BAYTN 342.

דאג vb. **to be anxious, concerned** (H דאג pe. HAL 199, J 275) **Pe.:** הוה דאיג עלה דמילתא טובא he was very anxious about the matter *Šab* 156b(21); *ib.* 86b(21) // *Nid* 34b(11) [↓ √חבל#1 pe., mng. 1]; הוו דייגי רבנן the scholars were concerned (about his sudden death) *MQ* 28a(25); תורה חסה על גופן של ישראל כי היכי דלא ליהוי דאיג the Torah has consideration for the body of Jews, so that one should not be anxious *Kar* 25a(46)

דא דא, דאדא interj. **camel driver's call** (onomatopoeic word) ניוהא דגמלא דאדא the camel driver's call is '*dada*' *Pes* 112b(18) [A: דא דא]

דאומי ↓ √דעם pa.

דָאוַר, דואר n.m. **judge** (< MIr **dāwar* [cf. NP *dāwar* PED 502] < MP *dādwar* CPD 23 [cf. Turfan *dāywar* (*d'ywr*)] < OP **dātabara-* [cf. BA דְּתָבַר HALOT 1856]) sg. only in phrase ↓ בי דאור

Geon. expl.: שופט OHP Giṭ 240:4; Lit: Geig, AAC 139; Shaked, Elements 149; E. Spicehandler, HUCA 26[1955] 340+, who deals w. the problem of the MP form, points out that the NP form has *ā* in the first syllable in contrast to the Talm. orthography which almost always indicates this vowel in the second syllable. Note, however, the rare spelling דאור *HP* 82:20; TGAs42 23:20; 21 from the Geonic Period which corresponds to the NP form. The mng. of the phonetically closer Turfan form *d'ywr* is not entirely clear. In light of the consistent spelling in all Talmudic and Geonic texts, an emendation to *דדור as suggested by Geig is unlikely.

דאי vb. **to fly** (BH דאה pe. HAL 199) **Pe.:** ידאון נשריא לקיניהון let the eagles fly to their nests *Er* 53b(18) [Var: יבעון AC 6:211; quoted as לשון חכמה]

Expl. Ar: ילכו התלמידים לביתם AC ib.

דאיעבד, דיעבד, דיאבא ↓ √עבד itpe.

דָארִישְׁן n. **possession** (< MP *dārišn* preservation, maintenance CPD 25, s. v. *dāštan*) sg. דארישן דפרסאי ארבעין שנין possession of the Persians (to acquire ownership) is forty years *BB* 55a(10)

Lit: Ros, Tarbiz 40[1971] 187.

[**דאתא** ↓ זתא n.]

דבב vb. **to murmur** (cf. Ma דבב to accuse(?) MD 101) **Pe.:** חזינהו לשפוותייהו דקא דבבן he saw their lips murmuring *Ar* [AC 3:3, s.v. דבב]

The Talmudic source is unknown [v. Koh, AC ib.].

דבבא ↓ בעיל דבבא n.

דבוכא n.m. **tambourine** (Sy ܕܒܘܟܐ, ܐܪܕܒܘܟܐ musical instrument LS 161, 46, Ma דארבוכיא MD 101, Arab دَرَبُكّة Wehr 276) sg. *Soṭ* 49b(22; GC 41[7][Var])

Lit: Eps, GC 41[4], 167; Löw, Lehnw 42; TMW 4:412, s.v. רבוכה.

דְּבוּקָא n.m. **glue** (↓ √דבק; Sy ܕܒܘܩܐ, ܕܒܘܩܐ LS 139, > Arab دَابُوق birdlime Fr, AF 120; cf. MH דבק MŠab 8:4) sg. *Ḥul* 52a(10; V[12]Ar [AC 3:7]); ציפרונא דצידין לה בדבוקא בחד גפה a small bird which is captured (by putting) glue on one wing *HP* 205:10

דבורא n.m. **leadership** (↓ √דבר; Sy ܕܘܒܪܐ LS 140) sg. דצריכה מלכותא לדבורה the kingdom needs his leadership *TGAs27* 15:3; *ib.* 4

דבי#1 vb. (< √דבח; Ma דבא MD 101) **Itpe. to be slaughtered:** מרווחא דעסקך מידו(כ)‹ב› תורא בביתך ... מפסידיה דעסקיה מידו(כ)‹ב› תורא בביתיה from the profit of your business transaction an ox will be slaughtered in your house (out of joy). Because of the loss of his business transaction an ox will be slaughtered in his house (for sustenance) *Ber* 56a(17; MGG 704:2)

An alternative emendation is מיכו(ת)‹ל› will be eaten [↓ √אכל itpe., mng. 3]

דבי#2 vb. **Pa. (uncertain):** הני בעו דבויי והני לא בעו דבויי these (birds) want to ... and those do not want to ... *Beṣ* 24a(38; GAr [AC 3:2]); *ib.* 39; *Šab* 106b(34)[!]

Geon. expl.: שאורב להן כדרך שהצייד אורב לצידו ... ושמא רבויי ברי"ש Ar [AC ib.].

דְּבֵי n.m. **belonging to, associated with** (lit. of the house/household of; ↓ ביתא#1 cs.; Sy ܕܒܝܬ, ܕܒܝܬ ܟܠܐ LS 72, mng. IX.b; cf. Akk *ša bīt kīli* prison official CAD B 361) in fol. phrases:

– ... דְּבֵי, דְבֵית n.m.coll. w. fol. PN **members of a household** דבי רב פפא שאפו שיכרא ממנא למנא those of PN's household used to pour out *š.*-beverage from one vessel to another *Šab* 139b(43); דבי ר' שילא אמרי those of PN's household say *Yom* 38b(48); רבנן דבי רב אשי כי נחתי זקפי when the scholars of PN's household go down (to the river) they stand upright *Šab* 41a(17); דבית קרח the members of PN's household *Bo* 127:24; *ib.* 143:4

– דְּבֵי אַבָּא רַבְּתִי n.f. **paternal grandmother** (↓ אבא#1) sg. *Yev* 21b(27; AC 2:45])

– דְּבֵי אַחְבָא n.f. **aunt by marriage** (lit. of the house of the uncle; ↓ אחבא) sg. דבי אחבו(י)‹א› *Yev* 21b(31; Ar [AC 2:45], s.v. בי אבא רבתי)

Expl. Ar: אחבו(י)‹א› הוא דוד כמו שקורין לאשת אחי האב מן האם דבי אחבא רבה כך קורין לאשת אחי האם מן האב AC ib.

– דְּבֵי אִיגָּרֵי n.m.coll. **rooftop demons** (lit. those belonging to the rooftops; ↓ איגרא, בר איגרי, s.v. ברא#1 mng. 12a) דבי איגרי רישפי rooftop demons are *rišpē* [i.e. BH רְשָׁפִים; v. HAL 1210] *Pes* 111b(16; C)

– דבי זרדתא n.m.pl. **a type of demons** (lit. those belonging to the *z.*-reeds; ↓ זרדתא) דבי זרדתא שידי those belonging the *z.*-reeds are *š.*-demons *Pes* 111b(15); *ib.* 19; 22

– דְּבֵית יִשְׂרָאֵל n.m.coll. **Jews** (< דבית [עמא] ישראל) דמחייבין דבית ישראל למינח ביומא דשבתא the Jews are required to rest on the Sabbath *Šeel* 1:1; *ib.* 3:36; 6:1; 10:1 [and *passim* in this text]; *HG2* 190:2

Lit: Eps, St1 90.

– דְּבֵי מַלְכָּא n.m.coll. **royal officials** (lit. those of the palace; ↓ מלכא) ההוא דמי כלילא דשדו דבי מלכא אאבולי ואאסטרטיגי a certain payment of the coronation tax which the royal officials imposed upon the members of the city council and the *strategoi BB* 143a(38; P[1]); שדור דבי שבור מלכא וגרבוה PN's royal officials sent people to seize it [i.e. his possessions] *Ḥag* 5b(5)

– דְּבֵי נְשִׂיאָה n.m.coll. **officials of the House of the *Nasi* or exilarch** (↓ בי נשיאה) a) *Nasi*: ור' יעקב משמיה דבי נשיאה PN in the name of the officials of the House of the *Nasi Ḥul* 98a(30) [halakhic tradition]; ומשדרי דבי נשיאה בלושי ומיתו ליה the officials of the House of the *Nasi* used to send out searchers and would bring him *Ber* 44a(19); דבי נשיאה אנוסי הוו the officials of the

House of the *Nasi* were violent people *Geon* 267:4; רב מני בריה הוה קא מצערין ליה דבי נשיאה (the officials) of the House of the *Nasi* were vexing PN, his son *Tan* 23b(46); דבי נשיאה גזר⟨ו⟩ תעניתא the officials of the House of the *Nasi* declared a fast day *Tan* 24a(35); דבי נשיאה אוקמו להווא דיאנא בתרקבא דדינארי the officials the House of the *Nasi* appointed a certain judge for (a bribe of) a *t.*-measure of *denars San* 7b(20); *BB* 89a(16); b) exilarch: ואבהתא דילנא דבי נשיאה אינון our forefathers are members of the House of the exilarch *IŠGS* 92:16; *IŠGF* 60:13; והוה מיחתן בדבית נשיא he was related by marriage to the members of the House of the exilarch *ib.* 102:16

– דְּבֵי קֵיסַר n.m.coll. **government officials** (lit. those of the emperor's palace; ↓ בי קיסר, קיסר) שדרו דבי קיסר שקלינהו מיניהו the government officials sent people to take it [i.e. the money] from them *BB* 10a(27)

Lit: Beer, BE 85+.

– דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא n.m.coll. **officials or members of the House of the exilarch** (↓ ריש גלותא, בי ריש גלותא) הני דבי ריש גלותא מיתפסי אכולי עלמא officials of the House of the exilarch are punished [lit. seized] for everyone('s sins) *Šab* 54b(54); *MQ* 25a(48); אשכחוה דבי ריש גלותא חבשוה the officials of the House of the exilarch found him (and) incarcerated him *Er* 11b(25); והא רב נחמן שרא ... לדבי ריש גלותא שאני דבי ריש גלותא דמיכי יהבי בנייהו למניקא לא ה'ה'דרי בהו did PN not, in fact, permit (women) of the exilarch's House (to remarry)? (The women) of the House of exilarch are different. From when they hand over their children to wet nurse(s, the latter) do not retract *Ket* 60b(37); *Giṭ* 31b(45); *ib.* 67b(29); *BQ* 59b(2)

דְּבִיר n.m. **scribe** (< MP *dibīr* CPD 26 [MPar ideog. *spr'* Gignoux 63], Turfan *dbyr* Boyce 34) כמאן קארו פרסאי לספרא דביר according to what do the Persians call the scribe *dibīr*? *AZ* 24b(53)

Lit: Geig, AAC 136+; Tel 48.

דְּבֵית־ #1 n.f. **wife** (< ↓ ד־ + בית־; ↓ אינשי ביתא mng. 2) almost exclusively w. 3sg.m. suf. pron. **דביתהו his wife** sg. סליקא דביתהו למפתח באבא דעיליתיה his wife went up to open the door of the upper chamber *Tan* 24a(29); אדאתא איעקרא דביתהו by the time that he came his wife had become infertile *Ket* 62b(35); אסבה רב נחמן לדביתהו PN permitted his wife to remarry *Yev* 121b(46); ההוא גברא דזרק גיטא לדביתהו ביני דני a certain husband who threw a *geṭ* to his wife among the vats *Giṭ* 19b(55); *Šab* 12b(49); *BM* 84b(5); *BB* 141b(7); *Ara* 16b(41); חומא דביתהו דאביי PN, the wife of PN_2 *Ket* 65a(29); *BM* 59b(41); *Šab* 59b(1); דביתך אמרה your wife will say *Ber* 56a(23)

On this construction w. the rel. pron. ־ד, cf. Akk *ša ekalli* queen [BA שֵׁגַל HALOT 1991]. No satisfactory explanation for the unusual ending ־הו [instead of the expected form *דביתיה] has been offered; Voc: דְּבֵיתְהוּ HPP 216:20; Y: דְּבֵיתְהוּ Mo 115[114]; BAYTN 77.

דְּבֵית־ #2 ↓ דבי

דבק vb. **to adhere, touch** (↓ דיבקא, דבוקא; Sy ܕܒܩ LS 139, Ma דבק MD 101) **Pe.** (/u) **1. to adhere, stick:** ידבוק לישניהון בפומיהון ולא ימללון let their tongue adhere to their mouth so that they should be unable to speak *Bo* 71:10; בכל דדבק ההוא חוטא wherever that stream adheres (to the lung) *Geon* 27:14; pass.part. מידבק דביקי ביה (the members of the group) are firmly joined to it [i.e. the Paschal sacrifice] *Pes* 60b(32); *TGHark* 159:29; היכא דדביקי מיהדדי where (the leaves) are joined to each other *HP* 32:9; **2. to touch, reach:** וסגדין עד דדבקין אפיהן על ארעא they bow down until their faces touch the ground *Anan* 19:17 [cf. Sy: ܕܒܩ ܒܐܪܥܐ he prostrated himself on the ground PSm 809]

Pa. to stick, paste to s.t.: לדבוקיה בעלמ' עבדי ליה they do it [i.e. add flour] merely to cause it to stick together *Ber* 39a(37) [v. Itpe./a.]; דבקיה לקומץ בדפניה דמנא he stuck the handful (of the flour) to the (inner) side of the vessel *Men* 11a(27) // *Yom* 48a(1); *AZ* 28a(30) // *Yom* 84a(26) [↓ עלל pa., mng. 4]; *Yev* 120a(39); *AZ* 28b(11); *Ber* 40a(41); pass.part. ההיא קרטליתא דהוה מדבק בה אבנים טובות ומרגליות a certain basket on which were stuck precious stones and pearls *BB* 74a(46) [↓ √טבע itpe.]

Itpe./Itpa. 1. to stick to s.t., be stuck: ותרו בה⟨ו⟩ גרגישתא ומדבקין ליה בגויהו they soak pure clay in them [i.e. the pots], and (the seeds) stick to it inside them *AZ* 38b(34); דילמ' מדביק גו⟨ר⟩⟨ד⟩אדא מיניה lest a thread from it stick (to the child's penis) *Šab* 134a(21); מידי בקבא דקירא אידבקי בכו was I stuck to you with a *qab* of bitumen? *San* 29a(5); **2. to be stuck together, joined together:** לאידבוקי הוא דעבדי לה they do it so that it should be stuck together *Ber* 39a(37; **P**); כיון דאידבק אידבק once it has been joined together it remains so *Giṭ* 60a(31); אידביקו טורי בהדי הדדי וקטלינהו the mountains were joined together and killed them *Ber* 54b(4); **3. to be connected, cling:** מהו לאידבוקי בהו is it permissible to be connected to them? *Giṭ* 56b(48); *Pes* 49a(39) [↓ זרעא #1 mng. 3]; *Šab* 113b(37); בתר דאדביקו בה after they clung to it [i.e. idolatry] *San* 63b(53) [↓ √אבק pe., usage b]

דבר vb. **to take, act** (↓ מדברנא, דברתא, דבורא; Sy ܕܒܪ LS 139, Ma דבר MD 102) **Pe.** (a/a) **1. to take s.o.:** דברוה ללוי ועיילוה they took PN and brought him in *Ber* 18b(50); *Šab* 152b(1; **M**); זיל דבר טלי וטליא ליטיילו התם go, take boys and girls, (and) let them play there *Yev* 114a(1); *Zev* 116b(18); *Pes* 113a(1); *Ket* 8b(15); *ib.* 20b(25); 112a(44); *BB* 168a(7); **2. to act:** פוק חזי מאי עמא דבר go out (and) see how the people act *Er* 14b(35) // *Ber* 45a(4) // *Men* 35b(8); **3. w.** ־עילוי **to take precedence over s.o.:** הא איכא שמואל דכהנא הוה ודבר עילויה there is, in fact, PN who was a priest and took precedence over him *Meg* 22a(50; **G**); **4. to apply** [calque < MH נהג pe. J 880]: וכן הלכתא דברא ⟨ד⟩⟨ב⟩ישראל so the *halakha* applies to the Jews *Šeel* 170:62; מידבר מנהגי ⟨ב⟩גאונות to apply the customs of the Geonate *IŠGF* 99:12

Pa. to lead: תזכה ותדבר אומתך may you be worthy to lead your people *IŠGF* 110:11; לדבורי ישראל to lead the Jews *ib.* 121:17

Af. to give s.o. precedence: מדאקדמיה אדבורי אדבריה ומדאדבריה עבד תשובה since (the biblical verse) placed him first [v. Gen 35:29], (this shows that Ishmael) did indeed give him [i.e. Jacob] precedence. Since he gave him precedence this shows that he repented *BB* 16b(55); אדבריה עליה he gave him precedence over himself *BQ* 80b(5); אדבריה רב חסדא לרבנא עוקבא ודרש PN gave precedence to PN_2, and (the latter) expounded *Pes* 115b(8) [v. Geon. expl. infra]; *Beṣ* 21b(27); *ib.* 29a(44); *Tan* 13b(26); *MQ* 24b(26); *Soṭ* 39a(21); *Nid* 66a(48); וכד אדבריה נשיא עלוהי סליק להתם when the exilarch gave him [i.e. the other] precedence over him (as Gaon), he immigrated to Eretz Israel *IŠGF* 103:13; *ib.* 78:14; 109:16

Itpa. to conduct o.s., live: כמה מ⟨ו⟩⟨ס⟩ד'ד'ברת ארמלות חיות how long will you conduct yourself in 'living widowhood' [cf. 2S 20:3]? *Ket* 63a(1) [**M:** מדברת]

Geon. expl. [Af.]: נתן רב חסדא רשות לרבנא עוקבא בן ראש הגולה ודרש ברבים לפניו OHT Pes 152:18; Lit: Eps, StI 22+.

דַּבְרָא n.m. **field** (↓ מדברא; Sy ܕܒܪܐ LS 140, Ma דאברא #2 MD 98) a. general: sg. אתרא דנהיגי למכרך ריפתא ומישתא אנפקא ומיזל לדברא a place where they customarily eat a meal, drink wine, and go out to the field *BM* 86a(48); *ib.* 106b(10); *RH* 29b(5); דאית לן פירי בדברא we have fruit in the field *Tan* 4b(27); *ib.* 23a(55); עכברא דדברא a field mouse *AZ* 68b(37); *Ber* 60b(56); כל דמתכיל מידברא' מזרעים ופירות anything which is eaten of the field, of seeds and fruit *AnanSch* 3:18; pl. מזרע דברין כלאים to sow our fields with *kil'ayim Anan* 4:15; b. ≠ מתא town: sg. במתא חזו תרנגלי בדברא חזו עורבי in the town they see roosters. In the field they see ravens *Šab* 35b(12); *ib.* 155b(39); *Meg* 32a(28); *BQ* 11a(13); *BM* 31a(28); *Bek* 8b(36); חורבא דמתא ... חורבא דדברא a ruined building of a town/field *Ket* 13b(10); דאכיל בקקולי דברא אקיק⟨ו⟩לי מתא יתיב one who eats of the sea rocket of the field will sit on the garbage dumps of the town *Pes* 114a(9); דקימא במתא וקימא בדברה (the curse demon) which exists both in the town and in the field *Bo* 38:3; *ib.* 67:5; 100:5; 129:4; 130:2

Y: דַּבְרָא BAYTN 42.

[**דברונא** ↓ דכרותא n.]

דְּבָרְתָּא n.f. **despoiling** (of animals, property; ↓ √דבר; TA דְּבָרְתָּא TO Num 31:11, Sy ܕܒܪܬܐ LS 140) sg. בסורא הות דברתא there was a despoiling in GN *Tan* 21b(18)

Lit: Geig, AAC 137. There is no etym. basis to equate this A term w. H דֶּבֶר [so Rashi]; Y: דְּבָרְתָּא *Tan* ib.(BAYTN 169).

דבשא ↓ דובשא n.

דבתר־ ↓ בתר prep.

דַּגָּלָא n.m. **liar** (√דגל; Sy ܕܓܳܠܳܐ lying LS 141, Ma דאגאלא schemer, deceiver MD 98) sg. דגלא בחבריה ידע one liar knows another *AZ* 22b(19; Ar [AC 3:16],**J**[Marg],Tos)

Lit: S. Abramson, Lešonenu 36 [1972] 127.

דגן vb. **to be like *'dagan'*** (i.e. piled up like grain; denom. < BH דָּגָן HAL 205; cf. Ma דגר etpe. to be heaped, piled up MD 102) **Itpe./Itpa.** [cf. SA דגן etpe. DSA 169]: למימר' דדגן כל מידגן משמ' shall we say that (biblical) *dagan* means every (species) which is like *dagan*? *Ned* 55a(7); האי אידגן והאי לא אידגן this one was like *dagan* (and liable to tithes), and that one was not like *dagan Ber* 47b(2) [v. Num 18:27] // *Šab* 127b(51) // *Er* 31b(15) // *Pes* 35b(21) // *Beṣ* 13b(21)

דגר vb. **(uncertain) Pe.:** דגר נפל בתריה (the animal) ... and fell behind it *Ḥul* 51a(26)

Perh. to be upset, frightened [v. Geig, AAC 138]; missing in Ar [AC 1:217, s.v. איפוא].

[דדא ↓ חדיא n.]

דדי vb. **to pull, move about** (BH, MH² דדי hitpa. HAL 205, J 281) **Pa.:** דדויי מדדינן we may indeed pull (the animals) *Šab* 128b(24)
Itpa. to move about: כי היכי דלא לידדו קרשים so that the boards should not move about *ib.* 99a(17); מידדי נפיק he exits moving about *Soṭ* 44a(7; **O**⁸Rashi); אידדויי אידדו (the birds) indeed moved about (on the ground) *Beṣ* 11a(14); *ib.* 17; *BB* 24a(2); ואדו(ד)יא וטליא מן איגרא (the animal) moved about and jumped from the roof *HP* 202:12

דדי n.f. **mother** (ModSy ܕܳܕܺܐ *dādī* mother Maclean 61 [Kurdish]) sg. דאדי רבתי grandmother *Yev* 21b(27; TGAs28 50b:19) [Var: דדאי רבתי TGCas 18b(35)]

Lit: Eps, StI 194.

דְּהָא conj. **because** (↓ ־ד; JPA דהא DJPA 139) *Tan* 9a(44) [+ //'s; given as equiv. of BH כִּי]

Y: דְּהָא *Tan* ib.

דַּהֲבָא n.m. **gold** (TA דַּהֲבָא TO Ex 36:39, Sy ܕܗܒܳܐ LS 142, Ma דאהבא, זהבא MD 98, 157) sg. a. as material: דהבא וכספא gold and silver *San* 107b(21); *Pes* 86a(28); *ib.* 116a(47; **M**¹); *Giṭ* 56a(42); *AnanSch* 12:12; דהבא פריכא broken gold *Ket* 67a(34); דהבא חשילא forged gold *SŠHai* 2a(15); מאני דדהב' וכספ' gold and silver vessels *Ned* 50b(11); *Tan* 7a(54; **L**); *Tam* 32b(16; **V**¹⁰); לקנא דדהבא בכלל דפליזא a gold bowl as if it were (gold-plated) bronze *BQ* 113b(28; **Es**); סבר למשעייה בדהבא he thought to cover it over [i.e. the Temple] with gold *BB* 4a(26; MGD 400:3); *Giṭ* 31b(43) [↓ גהורקא mng. 2]; *BM* 85a(26) [↓ גולתא]; *Yom* 84a(17) [↓ גוריא]; *Tam* 31b(23) [↓ הוצא mng. 3]; *Ber* 56a(9) [↓ חוטרא #1 mng. 1]; *Tam* 32a(42) [↓ מניכא]; *Tam* 32b(1) [↓ נהמא]; *Ber* 56a(4) [↓ פרהדיא]; *Tan* 25a(10) [↓ פתורא mng. 1]; *Šab* 116b(2) [↓ שרגא mng. 2]; b. as currency: כספא דחריף הוי טיבעא דהבא דלא חריף הוי פירא silver which is current is considered coin. Gold which is not current is considered produce [i.e. merchandise] *BM* 44b(1); פריטי דדהבא small gold coins *BB* 166a(1); *Ḥul* 54b(15); דינרי דהבא gold *denars Ned* 38a(42); *SŠHai* 4a(8)

Lit: A. Hurvitz, Liver Vol 248+ [on phrase דהבא וכספא]; Voc: דַּהֲבָא HGP 23b:12; Y: דַּהֲבָא BAYTN 80.

דהי vb. **to be light or faint** (JPA דהי af. DJPA 140, MH דהי pi. LNVTH 132) **Af. to make lighter or fainter:** בר קפרא אדיהו ליה ודכי עמו(י)קו ליה ודכי they made it [i.e. the menstrual blood] lighter for PN, and he declared (it) clean. They made it darker for him, and he declared (it) clean *Nid* 20a(34)

דְּהִין adj., n. **fat, succulent** (↓ √דהן; Sy ܕܗܝܢܳܐ LS 143) **I. adj. succulent:** pl.m. קטופי דהינו(י) succulent grapes *TGAs42* 161:1 [expl. BH אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר Song 1:14]; **II. n. fat person:** sg.m. קרוב לג(נו)(בי) דהינא ואידהן come near a fat person (and) become fat *Švu* 47b(13)

Y: דְּהִינָא *Švu* ib.(BAYTN 54).

[דהינוניתא ↓ הינוניתא n.]

דהן vb. **to become fat** (↓ דהין, דוהנא; Sy ܕܗܶܢ LS 143, Ma דהן #2 MD 103) **Itpe.:** אידהן *Švu* 47b(13) [↓ דהין mng. 1]; ידהן *TaS* 28:16 [↓ דוהנא]; אם חרביתון עול אידהן if you are wasted, enter (and) become fat *Bo* 112:7; *ib.* 113:9; משום דמדהן גופיה because his body becomes fat *TGHark* 208:18

דואר #1 ↓ דאור n.

דואר #2 ↓ √דור #2 vb.

דוב vb. **to flow out, discharge** (↓ דובא #2, זובא, דיבא #2; Sy ܕܳܒ LS 144, Ma דוב MD 103) **Pe. 1. to flow out:** a. blood: כיון דאיכא בית השחיטה דמחלחל מידב דייב since there is the place of the slaughtering which is hollow, (the blood) continuously flows out *Pes* 74b(1); *ib.* 25; *Ḥul* 93b(23); *Nid* 22a(30) [w. ref. to כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ Lev 15:25]; דם דתדיר דדייב מינה (menstrual) blood which regularly flows out from her *Anan* 114:4; דב ליה דמיהו their blood flowed out *HPQ* 223b:5; *HG3* 219:71; b. fat: דדייב תרבא ובלע בישרא the (forbidden) fat flows (from above), and the meat absorbs (it) *Ḥul* 8b(36); c. fluid: כל מיא דדייבין דמע מיקרי any fluid which flows is called דֶּמַע *OHP Ber* 93:1; **2. to discharge, drip:** a. blood: כי טווי מידב דיבי when (the meat) is roasted (the veins) continuously discharge (blood) *Ḥul* 133a(10); *Pes* 74b(25) // *Ḥul* 93b(19) [↓ שפודא mng. 1]; b. gonorrheal discharge: זב בשעתא דקא דאייב when one afflicted with gonorrhea discharges (fluid) *Anan* 25:5; *AnanSch* 33:8; c. mucus: ודייבן נחיריה his nostrils drip mucus *Ket* 77b(16) [one of the signs of ראתן-disease]

דּוּבָּא #1 n.f. **bear** (TA דּוּבָּא TJ Is 11:7, Sy ܕܶܒܳܐ LS 138) sg. אזל אידמי להו כדובא he went to them in the guise of a bear *BM* 85b(47); היינו דובא דנאדא this [i.e. the Persian] is a moving bear *Qid* 72a(31); pl. משום דזקפי להו חוטמייהו ומסגאן כדובי because (the sheep) raise up their noses and walk like bears *Šab* 53b(45)

Y: דּוּבָּא *Qid* ib.(BAYTN 159).

דּוּבָא #2 n.m. **flowing** (↓ √דוב; Sy ܕܘܒܳܐ issue, flow LS 144) sg. דובא דחמרא flowing of wine [i.e. juice of grapes] *Mann2* 348b:12 = *NDGR* 226:5 [expl. BH דִּמְעֲךָ Ex 22:28; cf. Sy: ܫܘܒܳܐ ܕܕܘܒܳܐ شراب النزلات BBah 73:14]

[דובלא ↓ דולבא n.]

דּוּבְשָׁא, דבשא n.m. **honey, syrup** (↓ דובשנאה; TA דּוּבְשָׁא TJ Jud 14:8, Ma דובשא MD 103, Sy ܕܶܒܫܳܐ LS 140) **1. honey:** sg. לא תלישו לי בדובשא do not knead (the dough) with honey for me *Pes* 36a(32; **M**¹); *Yom* 83b(25); ונישטרינהו בדובשא let him smear them [i.e. the barley cakes] with honey *Giṭ* 69b(17); *San* 109b(40; MGG 312:10); פיגנא בדובשא rue in honey *AZ* 28a(39; Ar [AC 6:293]); שעוא פסולת' דדובשא wax is the unfit part of honey *Šab* 20b(42); חוטא דדובשא a stream of honey *BB* 91b(20); כגין דובשא דלא [נ]פק מכוריה like honey which has not been taken out of its hive *Anan* 3:7; *Ber* 36b(54); *Šab* 109b(32); *Pes* 88a(4); *AZ* 29a(24); *Ḥul* 59a(9); *Bek* 7b(9); דבשא *HP* 24:3; דובש' חיורא clear [lit. white] honey *Giṭ* 69a(42) [cf. Sum **làl.babbar** CAD D 163; PSD B 27, 29]; **2. syrup:** sg. דובשא דתמרי date syrup *Ber* 38a(9) [cf. Akk *dišip suluppī* CAD D 163, MH דבש תמרים Flora 2:348, Arab دِبْس]; וקא נטיף דובשא מתאיני syrup was dripping from the figs *Ket* 111b(50)

Y: דּוּבְשָׁא *Yom* 83b(25; BAYTN 147).

דּוּבְשָׁנִיתָא, f. דּוּבְשָׁנָאָה adj. **honeyed** (↓ דובשא; Sy ܕܶܒܫܳܢܳܝܳܐ LS 141, MH דּוּבְשָׁנִין honeyed pastries Yeivin, BV 1043, Gross, Patterns 126, דובשן honey crop J 282) sg. חלבינתא דובשניתא honeyed galbanum *Giṭ* 69a(41)

Geon. expl.: עסל אל לבני OHT ib. 156:5, i.e. عَسَل اللُّبْنَى milky honey; Y: דּוּבְשָׁנִיתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 236).

דובשקא ↓ בי פשקי n.

דוגי ↓ בי דוגי n.

דּוּדָא n.m./f. **kettle, pot** (↓ בי דודי; TA דּוּדָא TJ 2K 4:38, Sy ܕܘܕܳܐ LS 144, Ma דודא #1 MD 104, Akk *dūdu* CAD D 170) sg. דההוא דודא דבני מר עוקבא a certain kettle belonging to PN's sons *BM* 70a(9; **F**¹) // *AZ* 76a(40); שדיוה בדודא וכסיוה באברא place it in a kettle and cover it with lead *Yom* 69b(26) // *San* 64a(17); *HP* 15:19; pl. דודי *BQ* 101a(1) [↓ כפרא]; *Ket* 77a(38; **V**⁵) [↓ חשלא]; ומנהגא דעלמא דמיתי שליפי חגבים ושאדו להון בדודי אע"פ שרובן מתים it is the general custom that (people) bring bags of locusts and dump them into the kettles even though most of them are dead *Geon* 45:12

Y: דּוּדֵי *BQ* ib.(BAYTN 18).

דּוּהֲנָא n.m. **fat** (↓ √דהן; Sy ܕܘܗܢܳܐ LS 143) sg. ידהן מן דקרב לגבי דוהנא one who approaches fat

will become fat *TaS* 28:16 [poem of Ḥisdai ibn Šapruṭ; paraphrase of *Švu* 47b(13)]

Lit: AAC 139.

דּוּהְקָא, דוחקא n.m. **pole, stick** (Sy ܕܘܚܩܐ BBah 1744:7, > Arab دَقَق Fr, AF 282) **1. pole used for carrying loads:** sg. דדרו בדוחקא לידרו בדיגלא let the ones who carry with a pole carry with a stick *Beṣ* 30a(3) [Var: דוהקא v. infra]; **2. stick:** sg. דוחקא *San* 7b(39; Yal ms.) [v. DS, loc cit., n. י']

Lit: Lieb, TK 3:229; Friedman, BM VI:402[263]. The rdg. w. *he* appears in a supercommentary on Maimonides' Code quoted by Friedman, op. cit.

דִּוְלָא, דּוּלָא n.m. **bucket** (↓ √דלי; QA דולא Aquarius 4Q318 2:9, Sy ܕܘܠܐ LS 145, Ma דאולא#1 MD 98, TA דּוֹל TJ Is 40:15, > MP *dōl* CPD 26; cf. Akk *dālu* A bucket CAD D 56) a. general: sg. דוולא *BM* 103b(36) [in a list of agricultural implements]; ההוא גברא דשאיל דולא מחבריה a certain man who borrowed a bucket from another *ib.* 97a(3); דוולא דקאתי מכוחא דגברא a bucket (of poured water) whose ultimate source is human power *Ḥul* 107a(8); בזיע דוולא the bucket is broken *ib.* 9; דאפשר לאיתויי בדולא it was possible to bring (water from the main canal) in a bucket *BM* 104a(1); ומפיק ליה לדוולא בהדיה he brings out the bucket with him (with food for the animals) *Er* 20b(16); ורמי ליה ההוא דולא על רישיה he places that bucket on his head *ḤM* 37:16; b. w. √דלי pe. to draw water for irrigation [cf. Akk *dalû* vb. CAD ib.; Ma: בדאולא היוארא דאלין I draw (water) in a white bucket MD ib.]: 1) general: מדאלי דאלי דולא he draws water *BQ* 85b(24); דרב הונא דלי{אי} דוולא *MQ* 4a(43; F1,69); הוה ... הבו לי גברא דדלי דולא בה{ד}(ר)יקאי PN was a water drawer ... Give me a man who is a water drawer instead of me *Ket* 105a(39); ואי דלא בדוולא if he drew water in a bucket *HP* 137:10(HPP 215:20); 2) perh. in a fig. sense of a clever person: דלאי דדלו דוולא drawers of water who draw water *Yev* 97b(7; O²) [cf. expl. Ar: דולי חכמות עמוקות AC 3:64]

Lit: Geig, AAC 139; Voc: דֹּולָא HGP 28b:5; דְוְולָא VTM 45; Y: דְּוְלָא *BM* 97a(3; BAYTN 80).

דִּוּוקָא, דוקא n.m. **exactitude,** adv. **exactly** (↓ √דוק; cf. Sy ܗܘܩܐ observation LS 146) **I. n. exactitude:** sg. דלא נחית לדווקא ... דקא נחית לדווקא he does not attempt/attempts precision [lit. enter/enters into exactitude] (with his statement) *Naz* 7b(1; V²); ⟨עד⟩ דקרי אוריית' נביאי וכתיבי בדווקא until he reads the Pentateuch, the Prophets, and the Writings with exactitude *Qid* 49a(39); **II. adv. exactly, precisely, specifically:** a. alone: דקא בעי למיתני סופא דווקא (the *Tanna*) wants to learn the latter part of the Mishna precisely *Yev* 84b(6); *Giṭ* 74b(13); *BM* 34a(48); *Švu* 36a(51); *Pes* 92b(24); דווקא לבישא דנפישא אהניתא specifically a garment whose benefit is great *Yev* 4b(13); דוקא דינר precisely a *denar BB* 146a(13); *Ber* 56b(51); *Šab* 50a(38); *Giṭ* 11b(3); *HP* 64:2; b. w. negation: דווקא או לאו דווקא (is the expression 'one hundred times his value' used here) exactly or loosely? [lit. not exactly] *Giṭ* 44a(41); *Bek* 3a(15); *Ned* 73a(13); כללא בתרא דווקא קמא לאו דווקא the latter general statement (is used) exactly. The former general statement is used loosely *Er* 28a(10); *Švu* 32a(12); *Zev* 4b(1); *Qid* 5b(34) [≠ ↓ כדי נסבה]

Lit: Bacher 38; Voc: דֹּוקָא HPP 257:21; דּוּקָא HGP 31a:30; Y: דְּוְקָא *Giṭ* 11b(3; BAYTN 80).

דַּוְוקָן adj. **exact,** n.m. **accurate one** (↓ √דוק) **I. adj.:** sg.m. האי ספרא דווקנא כתביה an accurate scribe wrote this one [i.e. the document] *AZ* 10a(4); מנהאגא דוקאנא וקימא an exact and enduring custom *TGAs42* 71:4; pl.m. ספרי דווקני *Men* 29b(30); רבנן דווקני accurate scholars *GnK1* 16:10; *OHT Meg* 7:10; *NDGR* 159:15; דוקאני דמצות (those who are) fastidious (in observing) the commandments *OHT Šab* 76:18; **II. n. accurate one:** pl.m. משום דמסיימי בה דווקני because the accurate (transmitters of the text) conclude it [i.e. the Mishna; followed by an additional statement] *Yev* 43a(24)

דָּוָּור, דואר #1 n.m. **mail carrier** (↓ √דור #2 *qaṭṭāl*-form) sg.abs. הא דקביע דואר במתא הא דלא קביע דואר במתא this refers to where a mail carrier is situated in the town, that to where a mail carrier is not situated in the town *Šab* 19a(20)

Lit: Geig, AAC 139; Geon. expl.: ודלך מכצוץ בחית יכון קביע דואר במתא והו אלרג'ל אלקאים עלי תסלים אלכתב ותנפידהא באג'רתה מן בלד אלי בלד וכו' יסמי כתבי [كُتُبِي] ובלשון חכמ' דואר QŠ 89:8, i.e. mail carrier.

דוור #2 ↓ √דור #2 vb.

דְּוָושָׁא #1 n.m. **treading** (↓ √דוש; Sy ܕܘܫܐ LS 148) sg. משום דוושא because of the treading (of the field) *Šab* 81b(11; V); *BB* 22b(17; F²) *ib.* 24; שד' משו' דקשי ליה דוושי a field for which treading is detrimental *ib.* 64b(15; M)

Y: דְּוָשָׁא *Šab* ib.(BAYTN 147).

דוושא #2 n.m. **habit** (↓ √דוש, סירכא#1) sg. דווש‍יה נקיט he keeps his regular habit *Ber* 16a(15; Ar [AC 3:32]) [Var: דיאשיה OHP ib. 20:15]; דושיה נקיט ליה ואזיל (the boatman) continually maintains his regular habit (in steering) *BQ* 116b(26)

Expl. RaḤ: הילוכו ומנהגו וסידורו Ar [AC ib.]; Lit: Geig, AAC 139.

[**דוזגר** ↓ רוזגר n.]

דּוּחְקָא #1 n.m. **pressure, distress** (↓ √דחק; TA דּוּחְקָא TO Ex 3:9, Sy ܗܘܦܩܐ shaking LS 149) **1. pressure, compulsion:** sg. a. objects: דוחקא דסכינא the pressure of the knife *Ḥul* 8b(14); דפסקא על גב דוחקא (the knife) cuts by applying pressure *Beṣ* 28b(15); שרקא דמעיא דנפיק אגב דוחקא a fatty secretion of the intestines which can be removed by (applying) pressure *MQ* 22a(23) // *Ḥul* 50a(13); b. people: והאי דוחקא דכלה the pressure (of overcrowding) at the *kalla*-assembly *Ber* 6a(9); *ib.* 6b(26; F); c. in phrase ומאי דוחקיה ומאי דוחקיה דר' פלוני what compelled so-and-so ...?: ומאי דוחקיה דר' זירא לאוקומה למתניתין כר' אליעז' בן יעקב what compelled PN to interpret our (anonymous) Mishna according to PN₂? *Er* 88b(12); *Šab* 146a(25); *Pes* 14b(3); *Yev* 24b(40); *Naz* 18b(5); *Qid* 63a(34); *BQ* 29b(37); *BB* 98a(8); d. in adv. phrase בדוחקא with difficulty [≠ ברווחא with ease]: מעיקרא הוו עיילי בה בדוחקא והשתא ברוחא at first they used to enter it [i.e. the breach] with difficulty and now (they can do so) with ease *BB* 53a(18); *Ḥul* 50b(40); **2. financial pressure or distress** [↓ √דחק pe., mng. 4b]: sg. דוחקא דציבורא financial pressure on the public *Giṭ* 45a(32) [↓ טרחא]; *Ket* 67b(24); וחזינא 'דהא' אנון בדוחקא קשי' we see that (the orphans) are, in fact, in great financial distress *SŠHai* 18a(9)

Y: דּוּחְקָא *Ket* ib.(BAYTN 147).

דוחקא #2 ↓ דוהקא n.

דוי #1 vb. **to be miserable** (↓ דויא; Sy ܕܘܐ LS 143, Ma דוא MD 103) **Itpe.:** אע"ג דמידוו וקיימי צימרא בעלמ' הוא דנקיט להו even though (the rams) remain miserable, it is merely fever that has seized them *Ḥul* 51a(41; V¹¹) [Voc: מְדֹּוו VTM 81]

דוי #2 vb. **to look** (etym. unkn.) **Pe.:** אביי חזייה לרבא דקא דאוי למערב PN saw PN₂ who was looking to the west *Šab* 35a(13); *ib.* 16; דוי להכא דוי להכא (the watchman) looks here (and) looks there [i.e. in both directions] *Tam* 26b(19); דוו לפומיה דרבי(י)כון look at the your teacher's mouth *Kar* 6a(8; Ar [AC 3:29]) [O⁶: חזו]

Lit: Geig, AAC 139, rejects proposed P etym.

דְּוָיָא n.m. **grief** (↓ √דוי #1; Sy ܕܘܝܐ LS 143) sg. לא תעיל דויא בליבך דגברין גיברין קטל יתהון דויא do not let grief enter your heart, for grief has killed strong men *San* 100b(27) [quoted from 'Ben Sira']

Y: דְּוָיָא *San* ib.(BAYTN 103).

[**דויל** ↓ דולא #1]

דוך #1 vb. **to extinguish** (< דעך > *דאך; Sy ܕܥܟ af. LS 161, Ma דאך af. to expel MD 99) **Af.:** אתו כולי עלמא לאדוכיה they all came to extinguish it *Qid* 81a(37; OHR ib. 51:5); אף על גב דביעורא מיחֻלא מקמי דחילא שבתא בעי לדוכה even though the burning is from the weekday before the Sabbath begins, he is required to extinguish it *Anan* 69:16

RaḤ: פי' לכבותו כמו דעכו כפשתן כבו OHR ib.

[**דוך #2** vb. ↓ √דקק vb.]

דּוּךְ n.m. **place** (√דכך; ↓ דוכתא; Sy ܕܘܟ LS 152, Ma דוך MD 104) sg.abs. דוך פלן a certain place *Ber* 18b(41); *Ket* 105b(38); *BM* 81a(26)

Lit: Nöld, MG 156, note; Y: דּוּךְ *Ber* ib.(BAYTN 25).

דּוּכָּנָא, דוכאנא n.m. **platform** (↓ ריש דוכנא, דוכתא; TA דּוּכָּן TJ Ezek 42:12, JPA דוכן DJPA 141, > Arab دُكَّان shop Fr, AF 188) sg. קבע ליה דוכאנא לזבוני he set up a platform to sell *HP* 43:14

דּוּכְסָא n.m. **commander** (< δούξ, δούκας, Lat *dux* Lehnw 188; Sy ܕܘܟܣܐ LS 153) sg. אפיפיורא

נקיט נורא קמי דוכסא ודוכסא להגמונא the '.-official holds the fire before the commander and the commander to the governor *AZ* 11a(7)

Y: דוּכְּסָא *AZ* ib.(BAYTN 148).

דוכסוסיא n.m. **an official** (etym. unkn.) sg. *Meg* 27a(40; **M²L**) [expl. by pop. etym. as JBA פרשא דמתא rider of the town ib. 41, as if < JBA דוך place + סוסיא horse; ↓ פרשא]

Y: דוּכְּסוּסְיָא *Meg* ib.

דוּכְרָנָא, cs. **דוּכְרַן** n.m. **remembrance, record** (↓ √דכר; EA זכרן, Nab דכרון, etc. DNWSI 330, TA דּוּכְרַן TO Ex 13:9, Sy ܕܘܟܪܢܐ LS 153, Ma דוכרנא MD 104) **1. remembrance:** sg. פלגיה דמתקלא דוכרנא ליש' קמי רחמ' half a shekel is a remembrance for the Jews before the Merciful One *AnanSch* 17:7 [w. ref. to לְזִכָּרוֹן Ex 30:16]; *Bo* 30:5; **2. record, memorandum** [legal usage]: sg.cs. בדוכרן פתגמי דהוו באנפנא in a record of the matters which were before us *BB* 136a(27; **P¹**); *San* 29b(57; **K**); *SŠSad* 217:13

Y: דּוּכְרָנָא BAYTN 266.

דוּכְרָנִיתָא n.f. **man-like woman** (↓ דיכרא) sg. דוכרניתא דלא ילדה a man-like woman who cannot give birth *Ket* 11a(1) [expl. MH אַיְלוֹנִית ib.]

Y: דּוּכְרָנִית *Ket* ib.

דּוּכְתָּא, pl. **דּוּכְתֵּי, דּוּכְוָתָא, דּוּכָּאתָא** n.f. **place** (√דכך; ↓ דוך; TA דּוּכְתָא TJ 1K 14:28, Sy ܕܘܟܬܐ, pl. ܕܘܟܝܬܐ LS 152, PSm 836, Ma דוכתא#1, pl. דוכתאתא MD 104) **1. place, location:** a. general: sg. דוכתא דלדידן מומא a place (on the animal) which according to us is a blemish *Giṭ* 56a(11); לית לי דוכתא דדיירנא ביה I do not have a place in which to live *BB* 7a(2); אחוי לי דוכתאי בגן עדן show me my place in Paradise *Ket* 77b(26); הדר קושיין לדוכתיה our (original) difficulty remains [lit. returns to its place] *Yom* 13a(21); *Pes* 80a(20); *Men* 14a(8); *Ḥul* 59b(38); קום אדוכתיך remain in your place *BQ* 33a(18); *Mak* 11a(44); *Yev* 105b(37); ולא הוו ידעי דוכתיה they did not know where he was [lit. his place] *BM* 86a(37); pl. דוכואתא מעיטאתא few places *IŠGF* 29:8; *ib.* 41:5; כמה דוכאתא many places *TGHark* 51:18; *Geon* 233:6; *TGAs42* 23:19; כמה דוכתי *IGŠS* 60:7; b. w. ref. to a settlement: sg. מטא להאיא דוכתא he arrived at a certain place *San* 100a(34); לא שכיחי אינאשי דאזלי מדוכתא לדוכתא people do not frequently go from one place to another (on Sabbaths and holidays) *MQ* 12a(8); דוכתא פלן such-and-such a place *BM* 93b(55); *BB* 73b(39); *Men* 64b(28); *SŠHai* 5b(20); דוכתא אחריתי another place *BM* 21b(39); *San* 99b(52); *Bek* 50a(25); דוכתא רחיקתא a far-off place *HP* 9:22; *TGAs42* 102:10; pl. דוכאתא דמתיבאתא the places of the academies *IŠGF* 40:9; **2. session (of a court):** sg. לא כתבינן עד דקבעי דוכתא בבי דינא we do not write (a document of a debtor's admission) until they fix a session in court *San* 29b(40); צריכי דייני למקבע דו"כ"תא the judges have to fix a session *Yev* 101b(35); *OHT Yev* 209:16; **3. case, situation** [calque < Arab مَكَان]: sg. וכי הא דוכתא such a case *TGHark* 103:13; **4.** in adv. phrases: **a.** בכל דוכתא **everywhere:** *Ber* 4b(13); *Ned* 41a(16); *Ara* 32b(49); *Anan* 24:7; *ib.* 35:23; 111:24; **b.** בדוכתא **as a pausal form** [lit. in place]: sg. שָׁמַיִם בדוכתא שָׁמַיִם *OHT Ned* 35:15 [w. ref. to הַשָּׁמַיִם Gen 1:1 ≠ שָׁמַיִם ib. 8]

Voc: דּוּכְתָּא VTM 64; דּוּכְתָא HPP 215:17; Y: דּוּכְתָּא BAYTN 36.

– בְּדוּכְתַּ־ prep. **instead of** (↓ דוכתא; Sy ܒܕܘܟܬ PSm 835) שמיש בדוכתיה he served instead of him *Yom* 77a(29) [↓ בהריק־]

דול#1 vb. **to move about** (↓ √דלדל#1; Sy ܕܘܠ#1 af. LS 144) **Itpe.:** באלי ואזיל רב יוסף מדויל לאפיהו PN was hurriedly coming (and) moving about toward them *Nid* 26b(28; **M**)

דול#2 vb. perh. **to serve, wait upon** (↓ דיילא; Sy ܕܘܠ#3 pa. to serve, attend LS 145) **Pa.:** זבון ולא תדויל sell (your property) and do not serve (others) *Yev* 63a(34; Ar [AC 3:67])

The expl. here is, however, not in accordance w. Ar = RaḤ [↓ √דלל#1 pe.].

דוּלָּא#1 n.m. **craft** (< Akk *dullu* CAD D 173, mng. 3) sg.cs., only in phrase **דּוּל יְדֵי** n.m. **handicraft** (calque < Akk *dullu qātē* [NB] ib. 176; QA דל ידיהא GAp 20:7) נגרא בסדא יתיב ומדול ידיה (א)(מ)שתלם the carpenter sits in (his) stock and is requited by his handicraft *Pes* 28a(9) [cf. Akk *naggārūtu dullu qātēšu* the carpenter's craft, his own handicraft CAD ib. 176]; גיראה בגיריה מיקטיל מידול ידיה משתלים the arrow maker is killed with his (own) arrow and is requited by his handicraft *ib.* 10(**M¹**); 8(GC 118:8)

Lit: D. Boyarin, Moreshet Vol 38+. Though some mss. read דויל ידיה, the clear deriv. from the Akk phrase indicates that the rdg. דול ידיה is correct. On the connection bet. QA and JBA, v. H.L. Ginsberg and S. Lieberman, JNES 18 [1959] 147.

דולא#2 n.m. **drawing water for irrigation** (↓ √דלי, דוולא; cf. Akk *dālu* B irrigation with water [drawn from a well] CAD D 57) sg. האי מאן דאגר אגירי לדולא one who hires day workers for drawing water *BM* 77a(6; **V²²Es**) [**F¹**: לדוולא]

דולא#3 ↓ דוולא n.

דּוּלְבָּא n.m. **plane tree** (Akk *dulbu* CAD D 172, Sy ܕܘܠܒܐ LS 155, Ma דולבא MD 104; cf. TA דֻּלְבָּן TO Gen 30:37) sg. *Suk* 32b(44); pl. דולבי *RH* 23a(25) [expl. MH ערמונים ib.] // *BB* 81a(2)

Lit: Löw, Flora 3:66; for a discussion of the unclear תאני דולבא *Ber* 40b(49) [expl. בְּנוֹת שִׁקְמָה MDem 1:1], v. Löw, ib. 1:278; Y: דּוּלְבָּא *Suk* ib.

דּוּלָלָא, דּוּלָאלָא n.m. **thread** (↓ √דלל#1; Sy ܕܘܠܐ thread LS 154) pl. ויתיב וסתר דולאלי בשוקא דרומי he used to sit and wind threads in the marketplace of Rome *Ḥul* 60a(19)

Y: דּוּלָלֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 148).

דום, דומי ↓ √דעם vb.

דּוּמְיָא, pl. **דּוּמְיֵי** n.m. **similar thing** (↓ √דמי; Sy ܕܘܡܝܐ LS 156) **1. similar thing:** sg. בני כרכושתא ודומייהון small weasels and the like *TGHark* 190:28; כל קרובות דדומיהו בגברי all female relatives similar (in their familial connections) to the male ones *Anan* 102:14; *ib.* 94:21; [ח]מרא ושיכרא ונבידא וכל דומיהון wine, *š.*-beverage, *n.*-drink, and all the like *ib.* 48:2; *ib.* 47:20; 50:2; pl. דומיי אינון they are similar matters *TGHark* 45:9; *TGAs42* 64:11; ואית דפרטין ומרוחין ופאשטין דומיי דומיי there are some (scholars) who detail, enlarge, and explain all types of similar matters *IŠGF* 18:22; *ib.* 43:8[Var]; **2.** sg. in phrase **דומיא ד־ similar to, analogous to:** דומיא דטמא נפש similar to one who is defiled by a corpse *Yev* 74b(7); *Šab* 53a(53); *Soṭ* 29a(13); *Qid* 12a(1); ואיסורא דומיא דהיתירא a prohibition analogous to a permitted action *BM* 22b(15); *Pes* 26b(6); *Qid* 19a(8); *BQ* 34b(51); *BM* 106a(35); *Mak* 8a(35); *Anan* 15:4; *ib.* 25:23; 116:29

Y: דּוּמְיָא BAYTN 148.

דון#1 vb. **to judge, bring suit, deduce** (↓ דיינא, דינא, דינותא, מדינתא, √דיין; Sy ܕܘܢ LS 145, Ma דון MD 104) **Pe.** (u) **1. to judge:** a. alone: הכי דיינא [= דָּיֵינָא] לך I shall judge you in this manner *BM* 39b(36) // דאינא *Ket* 27b(37); *ib.* 105b(41); למידן לא ניחא לי דנידון מר I do not want you to actually judge (my case) *Ket* 105b(45); דייני דשפלא הכי דייני incompetent judges judge in this way *BB* 29a(36); אי לאו דדיינן להו אינהו היכי דיני if we cannot judge them [i.e. kings], how can they judge? *San* 19a(46); קא חזי מר היכי דנן do you see how he judged me? *Ket* 104b(34; **V⁵**); שמו' רבך לאו הכי דנן PN, your teacher, did not judge me in this manner *Ned* 50b(17); *BQ* 12a(3); b. w. obj. דינא: דיני דינו judge my lawsuits *Pes* 4a(9; **V¹⁷**); מאן דדאין דינא דגרמי one who makes a judgment (of liability) in cases of indirect effects *Ket* 86a(11); אדעתא דדיינת לן דינא דאוריתא on the understanding that you would judge us according to the Pentateuchal law *San* 6a(10); *Ket* 105b(17); *Ned* 66b(38); *Bek* 35b(38); והידנא דלא דיינינן דינא דקטלא now that we do not judge a capital case *Anan* 14:10; *ib.* 15:12; **2. to bring suit** [Sy, LS ib., mng. 4; JPA, DJPA 141, mng. 2]: לא בעינא דאיקום בדינא ודיינא [= וְדָיֵינָא] I do not want to go to court and to bring a lawsuit *Šab* 148b(30); מידאן ומיזכא bringing a suit and entering a plea *SŠHai* 5a(11); *ib.* 17b(13); *Dec* 9:13; **3.** w. מן **to deduce:** דון מינה ומינה deduce from it and from it [i.e. from another elucidated case to the present unelucidated case by גזירה שוה in every respect] *Švu* 31b(10); *Yev* 78b(20); *BQ* 25b(41); *San* 75b(20); *Zev* 91b(24); *Men* 107a(27); *Ḥul* 120b(24); דון מינה ואוקי באתרה deduce from it [i.e. from the other elucidated case to our unelucidated case by גזירה שוה] and establish it in its place [i.e. make the analogy in only one point] *BQ* 25b(40); *Švu* 31a(42); *Men* 62a(44); *Ḥul* 120b(29); איבעיא להו למידן they should have deduced (an *a fortiori* argument) *Pes* 66a(48)

[**Pa.** ↓ √דיין]

Itpe. to be judged: תבואה דקיימא כל הני הרפתקי דעדו עלה אימת איתדון הא תבואה דמיזדרעא למימרא דחד דינא מיתדנא ... תרי דיני מתדנא grain that is already standing. When were all of these destinies which have (already) passed over it judged? Do we, in fact, say that grain that is sown is judged only once? It is judged twice *RH* 16a(7; **E**[2]); ליתדין נמי באיסורא דאשת איש let him be judged also on the prohibition of a married woman *San* 81a(49); *TGHark* 276:10

דון #2 vb. **(uncertain) Itpe.:** ודילמ׳ לא מדויין אמ׳ ליה משקל שקלינן מיניהו אי מדויין מדויין ואי לא מהדרינן ליה ניהליהו perhaps (the area dug out) is not ... He said to him: "First, we take it from them. If it is ..., it is ... If not, we shall give it back to them" *BB* 8a(22); זמנין דהאי מידוין והאי כיריא לא מידוין *ib.* 12a(44; TGHark 26:11); לא מידוין *TGAs42* 157:11

Lit: Eps, PLA 214.

דופנא ↓ דפנא #2 n.

דופנים n. **sweet bay** (< δαφνή L-S 371; ↓ דפנא #1; Sy ܕܰܐܦܢܐ LS 162, ܕܐܦܢܘܣ BBah 527:3) sg. *ḤM* 46:1

Lit: Löw, Flora 2:120.

דוץ, דצי vb. **to insert, stick in** (< ↓ √דעץ; ↓ √דצ״י, דיצא, שלוף דוץ; Ma דוץ #2 MD 100) **Pe.** (u): דצה ושלפה והדר דצה (if) he inserted it in, pulled it out, and inserted it in (again) *Šab* 50b(40); דצתה בביזעא she stuck it into the crack *ib.* 156b(23; MGD 323:2); שקל סיכתא תתי {ר}⟨ד⟩צה ולא על דלי {ר}⟨ד⟩צה ועל he took a peg, stuck it in below, and it did not go in. He stuck it in above and it went in *Bek* 8b(26); אי דץ ביה מידי if he inserted something into it [i.e. the nostril] *Ḥul* 93b(24); דצייה לרומחא בירדנא he stuck the spear into the Jordan *BM* 84a(40); לא לידוץ איניש לולבא בהושענא משום דנתרי טורפי a person should not insert a *lulav* into the *h.*-bundle because the leaves will fall off *Suk* 37a(3; **E**[1])

Lit: AC 3:115+; Nöld, MG 58[2].

דוק vb. **to be exact, infer, investigate** (↓ דווקא, דווקן, דוקא #1, דוקיא, דיוקא, דיק, דיקא, דקא #2, דקדוקא; Sy ܕܘܩ #2 LS 146, Ma דוק #2 MD 105) **Pe.** (u) **1. to be precise, examine carefully:** a. alone: חד גריס ולא דאיק וחד דאיק ולא גריס one (teacher) is learned but is not precise, and another is precise but not learned *BB* 21a(41); *Bek* 46a(7); *Ber* 33b(22) // *Pes* 52b(26); אע״ג דצורבא מרבנן לאו אורחיה למידק כיון דדק דק even though a *ṣ.m.* is not generally precise, since he was precise (in his statement about the woman) it is accepted *BB* 168a(5); *ib.* 148b(12); לא דק he was not precise *Suk* 32b(31); b. w. ־ב: נידוק בהו מידק והדר נישתי let him examine it [i.e. the water] carefully and then drink *Pes* 112a(21); ר׳ מאיר הוה דייק בשמא PN was careful about (a person's) name *Yom* 83b(31; **L**); c. w. fol. vb.: היא גופה דייקא ומינסבא she herself marries after careful investigation [Lit investigates and gets married] *Yev* 93b(20); דק קראה וכתב the biblical verse wrote precisely *Anan* 67:20; *ib.* 108:20; **2.** pass.part. **exact, in accord:** מתניתין נמי דיקא our Mishna is also exact [i.e. the deduction can be made from it internally] *Šab* 155b(30); *Pes* 99a(13); *Beṣ* 27a(30); *Yev* 38b(37); *BQ* 55b(39); *Men* 77a(36); דיקא מתניתין כותיה דרב בריתא כותיה דר׳ יוחנן our Mishna is in accord with PN, the *barraita* with PN_2 *Yom* 64b(2); דיקא נמי דקתני it is also in accord with what (the *Tanna*) learns *Beṣ* 27b(31); *Tan* 14a(3); *Yev* 79b(31); *BQ* 14a(24); *Ḥul* 67b(10); דיקא נמי דכת׳ it is also in accord with what is written (in Scripture) *Meg* 6a(35); *Soṭ* 12a(1); *BM* 86b(54); *San* 24a(32); קראי לא כמר דיקי ולא כמר דיקי the verses are not in accord with (the interpretation of) either this one or that one *BQ* 3b(41); *AZ* 7b(43); מקרא דיקא exact reading *OHT Ned* 35:12; **3. to make an inference, infer:** רב המנונ׳ משנה יתירה קא דייק ואדדייק מסיפא לידוק מרישא PN makes his inference from a redundant Mishna. But before he infers from the latter clause let him infer from the former one *Nid* 45b(41); *Ket* 31b(29); *BQ* 37a(21); *Švu* 38a(16); דייק לישנא יתירא he makes an inference from a superfluous term *BB* 138b(8) // *Ara* 19a(37); דייקי לישני they infer the (exact pronunciation of the) terms (as significant) *Er* 53b(4; **O**); דייקי קראי they make an inference (from the proper interpretation of the) biblical verses *Giṭ* 31b(57); *ib.* 65b(28); *BQ* 99b(26); **4. to investigate:** a. alone: נפק דק ואשכח תלת he

went out, investigated, and found three (cases) *Ber* 19a(18); *Yev* 105a(26); *Ket* 81b(30); *BM* 18b(3); *Zev* 58a(33); מידק דייק he investigates (the husband's intentions) thoroughly *Giṭ* 3a(6); b. w. בתר: בי דינא בתר בי דינא לא דיקי בי דינא בתר עדים דיקי (one) court does not investigate (another) court. A court does investigate witnesses *BB* 138b(31); *Pes* 12a(3); *Ket* 86b(28); *TGHark* 109:19

Af. to look: אודיק בדשא he looked at the door *Ḥul* 95b(14; **V**[12]Ar [AC 1:37]); *BM* 67a(2)

Pal. to be precise [MH דקדק #2 LNVTH 136]: אי דקדקינן כולי האי לא תנן if we had been so precise we would not have learnt (anything) *Er* 48a(35); ודקדקוניה והנפיקו טעמיה they were precise in it and elicited its reason *IŠGF* 47:2; *ib.* 17:21; 19:13; 57:19; *TGAs28* 199b:2; ודקדקנא בחושבאנא we were precise in the account *SŠSad* 208b:7; לדקדוקי *TGHark* 276:5; *ib.* 41:30

Lit: Bacher 38.

דוקא #1, pl. **דוקי, דוקני** n.m. **implication, implied opinion** (↓ √דוק, דיוקא) sg. דוקיה דראמי בר חמא מיהיכא from where is PN's implication? *BM* 8a(33; Geon 103:19,**F**[1]); *MQ* 9a(14; Sidra 9 140:18); מדוקא by implication *TGHark* 8:30; לא אימיר כהדין מימרא בהדיא אילא איכא למיגמריה מן דוקא דשמעתא דריש פירקא no such statement is made exactly, but one can learn it by implication from the legal tradition of the beginning of the chapter *ib.* 33:3; לאו דוקא היא it is not an implied opinion *ib.* 44:22; הדין דוקא *TGAs42* 36:18; דוקא דמילתא מילתא the implication of each and every word *IŠGF* 53:5; *OHP Ket* 4:6; *TaS* 591b:11; pl. דוקי דמתניתין implied opinions of our Mishna *IŠGF* 50:13; דוקאני *ib.* 56:21

Lit: Eps, Stl 152.

דוקא #2 ↓ דווקא n.

דוּקְיָא, pl. **דוּקָיֵי** n.m. **conclusion** (↓ √דוק) sg. ותרוייהו בדוקיא דהא מתניתין קא מיפלגי the two of them differ concerning the conclusion from this Mishna of ours *Ket* 31b(26); *BQ* 108a(36); דוקיא דמתני׳ *Šab* 37b(24); דוקייה דרבא PN's conclusion *Šab* 27b(3); *Yev* 4b(38); *BQ* 74a(17); *BM* 8a(33); *Hor* 6a(29); *TGAs27* 23:23; pl. דוקיי אחריני *IŠGF* 62:13; דוקיי {והאי} ⟨והויי⟩ conclusions and demonstrations *ib.* 67:1

Y: דוּקְיָא BAYTN 148.

דוקארא, דוּקָרָא n.m. **bundle** (of reeds, etc.; etym. unkn.) pl. הני דוקארי דקני bundles of reeds *Suk* 13a(9; OH Suk 111:15,Šeel 191:8) [RaḤ: דוקרני]; *Tam* 29b(16)

Geon. expl.: דוקארי דקני מקום שמעמידין קנים באגם נעשין אגודות אגודות וכשנעקרין נעקרין כולן בבת אחת OH Suk ib. [cf. expl. of RaḤ; v. also Ar (AC 3:127)]; Y: דוּקָרֵי *Tam* ib.(BAYTN 148).

דור #1 vb. **to dwell, live** (↓ דורא #4, דיורא #2, דירתא, דיירא #1, דיירתא, דירא #1, דירא #2, דיירא #2, דרא #1, דרתא, מדירתא; Sy ܕܳܪ LS 147, Ma דור #1 MD 105) **Pe.** (u): הנהו בי תרי דהוה דייר חד עילאי וחד תתאי two certain people one (of whom) was dwelling above and one below *BB* 6b(41); ההוא דדר בקשתא בעיליתא ארבע שנין a certain man who dwelt in GN in an upper room for four years *ib.* 41b(14); *AZ* 70a(9); דלאו דרכיה דחתנא למידר בי חמוה a son-in-law does not usually dwell in his father-in-law's house *BB* 98b(10); והאי דגחירי משום דדירי בבתים אפלים the reason that they are blind is because they live in dark houses *Ber* 59b(18; **O**Ar [AC 2:271]); לית לי דוכתא דדיירנא ביה I do not have a place in which to live *BB* 7a(2); *Tan* 24a(45; **L**); מבואה דדיירי ביה תרי גברי רברבי כרבנן an alley in which two great men like you [lit. the scholars] dwell *Er* 68a(6); *ib.* 74b(1); בני בירב דדירי בבאגא students of the *be rav* who live in the rural district *Pes* 8b(14); כדו הויתי דאיר בקרתא דא ארבעין שנין I have been dwelling now in this town for forty years *Suk* 44b(25); את מלוד ודיירת בנהורדעא you are from GN and you dwell in GN_2 *Pes* 62b(22); בימא יאי למידר או ביבשתא is it better to dwell on the sea or on land? *Tam* 32a(32); לא תדור במתא דרישה אסיא do not dwell in a town whose leader is a doctor *Pes* 113a(2; **M**[1]); *SŠHai* 6a(14); *ib.* 8a(17); *Anan* 14:15; *ib.* 107:5; *AnanSch* 22:7; *ib.* 28:29 [read: למידר{ם}⟨ר⟩]

Af. to provide a dwelling for s.o.: על אדוריה ואותביה גבך concerning providing a dwelling and a residence for him [i.e. a poor Israelite] with you *AnanSch* 28:27

Itpe. w. ־ל **to dwell** [v. Satzlehre 46]: סליק ולא איתדר ל׳ he traveled to Eretz Israel and did not

dwell (there) *Qid* 50a(26); *BB* 7a(3); בנופו מיתדר ליה בעיקרו לא מיתדר ליה he can dwell in its bough. He cannot dwell in its root *Mak* 12a(49)

דור #2 vb. **to go around, overtake** (↓ דוור#1, מדורתא#1; cf. Arab دور to move around Wehr 298) **Pa. 1. to go from one place to another:** כי מדואר דריא ומוביל סחורתא בכל מדינתא like the porter (who) goes from one place to another and transports merchandise in the entire province *RH* 9b(20; Ar [AC 3:134]); **2. to overtake, reach:** ורהיט פרשא כי רכיב חיותא מתתאי ולא מדוור ליה a rider was moving swiftly, while mounted on an animal below, and he was unable to overtake him *BB* 73a(29; **Es**) [**H:** ולא יכיל ליה]; שיתין רהוט ולא דורוה לגברא דמצפרא כרך sixty (men) ran and could not overtake a man who ate in the morning *BQ* 92b(4; OHT Yom 11:1) [Var: דוורוה Ar (AC 3:134); **H:** מטיוה] // *ib.* 107b(23; Ar [AC ib.]); דכד בעי איניש למימר השגתיו אומ׳ דורתיה ואדורתיה when someone wants to say: "I have overtaken him" he says דורתיה [1sg.pf. w. 3sg.m. pron.suf.] or אדורתיה [v. Afel] *OHT Yom* 10:23; אי בבזרא לא מדוור ליה if (you refer) to the seed (of the mustard plant, the bee) does not reach it *BB* 18b(10; GTB2 216:5); *ib.* 19a(1; GTB2 216:12)
Af. to overtake: אדורתיה *OHT Yom* ib. [v. Pa., mng. 2]
Lit: Koh, AC 3:134+.

דור #3 vb. **to make an enclosure** (denom. < ↓ דירא#1) **Pa.:** אביי דייר גולפי רבא דייר קני PN used to make an enclosure of jugs. PN$_2$ used to make an enclosure of reeds *Qid* 81a(33) [v. Ar (AC 3:138, s.v. דר$_6$)]; הני דמידירי דירי those who make enclosures (for cattle) *BQ* 113b(44)
Expl. RaḤ: הצאן שנכנסין לדיר OHR BQ 105:26.

דור #4 vb. **to carry, bear** (sec. rt. < ↓ √דרי#2; ↓ דורא#4, דיירא#2; Ma דור#2 MD 105) **Pe.:** דדאיר ליה למאריה בטעוניה he bears his burden for his master *San* 63b(48; **HeMGD** 268:14) [expl. PN אַדְרַמֶּלֶךְ 2K 17:31]
The Ma rt. can be seen in forms, e.g. דארא part., נידירה imp., דורה imper. [MD 113, s.v. דרא].

דוּרָא #1 n.m. **burden** (< דורעא*; ↓ √דור#4) sg. אי דלית דורא דלינא if you lift up the burden, I shall lift (it) up (with you) *BQ* 92a(51; **F[1]**) [Var: דוראי my burden OHP ib. 154:29, **H[1]**]
Geon. expl.: משוי OHP ib.; Y: דּוּרָא BAYTN 18.

דוּרָא #2 n.m. **town** (< Akk *dūru* city wall, component of names of parts of the body CAD D 192; ↓ מרי דורא, דררא#1) sg., only as first element of GN's [cf. Zadok, GN 121+]: דורא דנתיני *Qid* 70b(36; **V[3]O[2]Rashi**) [lit. the village of the *netinim*]; *Pes* 40a(17); דורא דרעותא *Er* 7b(6) [lit. the town of the shepherds]
Lit: Eshel, JSB 93+; Y: דּוּרָא *Pes* 40a(17; BAYTN 18).

– דוּר שִׁינֵּי n.m.cs. **row of teeth** (< Akk *dūr šinnī* CAD D 197 [lit. wall of teeth]; ↓ שִׁינָא; Sy ܗܕܳܪܐ ܕܫܶܢܳܐ LS 147) sg. *Šab* 65a(18; OHT ib. 63:2) [**O:** דור שני]
Geon. expl.: ↓ דררא#1; Lit: T. Kwasman, NABU 1999 60; Y: דּוּרְשִׁינֵּי *Šab* ib.(BAYTN 269).

דוּרָא #3 n.m. **pearl** (JPA דור DJPA 142, Arab دُرَّة Wehr 275) sg. *Meg* 12a(37; **CG**) [expl. BH דַּר Est 1:6]

דורא #4 n.m. **dwelling** (↓ √דור#1; Ma דאורא, דור cs. MD 99, 105) sg. וניהוי דוריה בסבב שאיל may his dwelling be in ... *Bo* 34:13

דוּרְדְיָא n.m. **lees** (< NP *durdī* PED 511 [cf. NP gloss דורד SMelG 73]; ↓ שדריא; Ma דורדיא lees, dregs MD 106, > Arab دُرْدِيّ Fr, AF 148) sg. דורדיא דחמרא lees of wine *Tan* 22a(18); *AZ* 34a(24); *ib.* 32a(2); דאנון יתבין כחמרא אדורדייה they sit like wine on its lees *Meg* 12b(29) [w. ref. to וְשֹׁקֵט הוּא עַל שְׁמָרָיו Jer 48:11]
Geon. expl.: פי׳ דורדיא שד(ר)יא שמרים כולן אחד הן ובלשון ערבי קורין דורדי Ar [OHP Tan 61:17]; Lit: Flora 1:96; Geig, AAC 151; Y: דּוּרְדְּיָא *Tan* ib.(BAYTN 263).

דוריגא n.m. **(uncertain)** pl. דוריגי *Bo* 86:2

דורקיתא n.f. **half-ripe date** (etym. unkn.) sg. דו(קר)⟨רק⟩יתא *SMel* 53:318; pl. *TGAs42* 163:11 [expl. as כורדילש (?)]
P expl.: כּוּרמאי נים כּאם half-ripe date SMel ib.

דוש vb. **to tread, thresh** (↓ דוושא#1, דוושא#2, דיישא, דיישא#1, דישתא, דישתאה, מדושא; Sy ܕܘܫ LS 148, Ma דוש MD 106) **Pe. 1. to tread underfoot, trample:** מכמר ועיולי לבי דפא ומידש ומינגד piling up (olives), bringing (them) into the oil press, treading underfoot, and flowing (of the oil to the pit) *BM* 74a(25); *ib.* 20 [of grapes]; מידש ומידרא treading underfoot and winnowing *ib.* 15; *AZ* 56b(14; **J**); מכי דייש אמיצרי (he acquires possession) from the time that he treads on the boundaries *Ket* 93a(4) // *BQ* 9a(4) // *BM* 14b(3); וניכבשוניה ונידשוניה may they suppress him and trample him *Bo* 127:28; pass.part. כבישין דישין ודריכין suppressed, trampled, and stomped *ib.* 48:2; *ib.* 63:8; 86:1; **2. to thresh:** עיזא דקורקסא דדיישי דישתא a wooden threshing instrument with which they thresh the field *Zev* 116b(32; **V[11]**) // *AZ* 24b(13) // *Men* 22a(18); *HG3* 393:61
Itpe. to be trampled: הא קא מתדשי (the graves on the outside) will, in fact, be trampled *BB* 101a(11; **H**[corr.]**EsRaḤ**)

דות #1 vb. **to exude** (< דעת*, denom. rt. < דעתא* perspiration [√ידע#2*]; Sy ܕܘܬ to sweat LS 162) **Pe.:** ואע״ג דשיע בסממנין בלע ודיית ככלי חרש even though it is smeared with ointments, it absorbs and exudes like an earthen vessel *OHT Pes* 29:15
Pa. id.: חזינ׳ להו דמדייתי ומדמדייתי ודאי בלעי I see that (the vessels) exude, and since they exude they can certainly absorb *AZ* 34a(1) // *Pes* 30b(27; **V[17]Ar** [AC 3:54]) [**E[1]C:** דמדיתי]
Geon. expl.: ומאי מדיתי מוציאין מהן טיפין טיפין מאחוריהן אילו לא בולעין מאין מדיתין TGAs28 143:30; Lit: Eps, PLA 177.

דות #2 vb. **to make dots with ink** (denom. < ↓ דיותא; ↓ √טוט) **Pa.:** דמדיית ליה he makes dots on it [i.e. the blank portion of the document] *BB* 163a(21; Ar [AC 3:40])
Expl. ib.: עושה נקודים של דיו בין העדים לאשרא

דוּתְקָא n.m. **family** (< MIr **dūtak* family [cf. MP *dūdag* CPD 28]) sg. דוקיף ליה זקיפא בו(ר)⟨ד⟩תקיה לא נימא ליה⟨ה⟩ זקוף בו(ו)⟨י⟩ניתא one should not say to someone in whose family there is a hanged person: "Hang up the fish!" *BM* 59b(51; **V[22]**); מאן דבעי למינסב איתתא מיתבעי ליה למיבדק ומינסב מדותקא דמייחס ולא ליקרי לינסיב מדותקא דאית ביה פסילותא one who wants to marry a woman should investigate and marry from a family which has a traceable genealogy, so that he should not chance to marry (someone) from a family which has a defect (in its genealogy) *Šeel* 171:1 // *ib.* 43:1; 153:33; כוליה דותקיך your entire family *Bo* 124:20
Lit: Geig, AAC 141; Eps, StI 109; Tel 50.

דְּזוּד adj. **separate** (< MP *ǰud* separate, *ǰud az* apart from CPD 47) **I.** adj. **separate** [used adverbially in prep. phrases]: וכל שכן לגבי דזוד even more so with regard to anything else *TGHark* 45:35; אלאמי דתלו במלכותא או בדזוד powerful people who are connected with the government or something else *TGAs42* 23:21; *ib.* 33:13; לא בדזוד not in any other way *OHT RH* 40:25; **II.** prep. fol. by מן **apart from:** דזוד מן ריש לקיש *TGHark* 34:13; *ib.* 38:29; 50:23; 103:31; 155:26; משנאות בכלים ובדזוד מינה the Mishnayot in Tractate *Kelim* and elsewhere [lit. apart from it] *ib.* 118:12; 206:21; *TGAs28* 206b:7; מידעם דזוד מן אוכל something apart from food *OHT Pes* 53:31; *OHT Ned* 20:19[!]; *TGAs42* 29:34; *IŠGF* 47:10
Geon. expl.: וחזינא דכתבת זור מן ר׳ עקיבא בריש ולאו הכין הוא לשון בני אדם אלא זור בד(לת) ומילתא פרסית היא ז(ו)ד אמרינן בלא גיעיה[?] ואמרי׳ נמי גוד(יר) [غَيْر] כדאמרי טיאעי ומילתא ברירתא היא OHT Git 191:4; Lit: Shaked, Elements 150; Koh, AC 3:279, s.v. זור; ACSup 10.

דְּזוּטַר adj. **different** (< MP *ǰuttar* different CPD 47) ואית לן חד נמי דזוטר מיניהון we have one (case) also which is different from them *IŠG* 127:23; ודוי(ז)טר לא תעבדון do not act differently *OHT Pes* 54:16; ודזוטר מן הכין לא ידעינא we do not know anything different from this *OHT Yev* 61[!]
Lit: Shaked, Elements 150.

דַּה num. **ten** (< MP *dah* CPD 23) איתיה במיניינא פרסאה דקרו לעשרה {חד} ⟨דה⟩ in the Persian system of counting they call ten *dah* *Bek* 60a(30)
Lit: Geig, AAC 179, s.v. חד$_1$.

דחי vb. **to push aside, supersede, reject** (↓ דחי adj., דחיתא; Sy ܕܚܐ LS 148, Ma דהא MD 102) **Pe.** (a/) **1. to push aside, push away, set aside:** a. in a literal sense: מידחייה קשי לעניותא pushing it [i.e. the froth] away leads to poverty *Ḥul* 105b(32); דחי גודא רבה שדי עילויה push a large wall (and) pull (it) down upon him *BQ* 92b(46); זיל ונידחי עילויהו גודא דשבקו אורייתא go and let us push a wall upon them because they have

abandoned (the study of) the Torah *Ket* 69b(35); b. in a fig. sense: גברא דדחינן ליה בגילא דחיטתא a man whom we can push aside with easy questions [lit. straw of wheat] *Nid* 26b(30); דאיהו דחא נפשיה בידים he pushed himself away of his own volition (by his apostasy) *San* 47a(40) // *Zev* 12b(7); בעלת הגט הוא דקא דחי לה הכא איהי קא דחיא נפשה it is he who pushes away a woman who has a *geṭ*. In this case [i.e. with מיאון] it is she who pushes herself away *Yev* 107b(17); pass.part. מידחא דחי או מיפטר פטיר is (his sacrifice) temporarily set aside or is he completely exempted? *Hor* 9a(11); **2. to postpone:** דחינן לה לבתר שבת we postpone it [i.e. the sacrifice] until after the Sabbath *Meg* 5a(34); מידחא דקא דחינא ליה לשעתא מתוך אונס I am actually postponing it [i.e. the sale] for the moment because of compulsion *TGHark* 166:11; *ŠŠHai* 16b(2); **3. to supersede, override, take precedence:** אשכחן בין פסח בין תמיד דדאחו שבת תמיד דדאחי טומאה מנא לן we found that both the Passover and daily sacrifices override the Sabbath. How do we know that the daily sacrifice overrides uncleanness? *Pes* 66b(45); *ib.* 69b(33); *Tan* 28b(3); *Yev* 7a(19); *Yom* 51a(9); ואתיא דאוריתא ודחיא דרבנן the biblical (law) comes and supersedes the Rabbinical one *Šab* 128b(18); *Naz* 29b(17); *Ket* 40a(5)

Pa. 1. to put s.o. off: ולאו דחויי קא מדחינא לך I am not merely putting you off (with an excuse) *Šab* 8b(14); *Ḥag* 19a(24); *Yev* 62b(11); *BQ* 99a(12); *Ḥul* 31b(19); **2. to reject:** אזיל להא משמרה ומדחו ליה he goes to this *mišmar* and they reject him *Yev* 101a(18); *Bek* 48b(40); *Ket* 109b(37); *BM* 34b(6); *Tem* 8a(23); **3. to postpone:** ולית לי לדחוייה ולא לשהוייה I can neither postpone it [i.e. payment of the dowry] nor delay it *ŠŠHai* 18b(18)

Itpe./Itpa. 1. to be rejected: היכא דאידחיא ליה מהאי ביתא לגמרי in a case where (the *yevama*) was completely rejected from the house [i.e. she could not marry the second brother] *Yev* 30a(39); ומי מידחי גברא מקמי גברא is one man rejected on account of (another) man? *Tan* 5b(30); כיון דאידחי אידחי since it was rejected it remains so *Soṭ* 15b(35); *RH* 5a(14); *Men* 21a(24); *Zev* 12b(16); זימנין דמיפקיד דינא עליה ומידחי sometimes judgment is decreed upon him, and he is rejected *AZ* 4b(35); ההיא תיובתא אידחאי that answer was rejected *TGAs42* 37:17; **2. to be refuted:** אתא לן גבר׳ דרמינא ליה בגילא דחיטאת׳ מירמי ומידחי the man whom we can indeed repulse with easy questions [lit. throw wheat straw at him] has come to us and he is refuted *Nid* 26b(31; **M**)

דחי adj. **rejected** (↓ √דחי pe., pass.part.) sg.m. גברא דחייא הוא he is a rejected [i.e. unfit] man *Ber* 23a(6)

דְּחִיל adj. **fearsome** (↓ √דחל pe., pass.part.; TA דְחִילָא TO Dt 10:17, Sy ܕܚܝܠܐ LS 149, Ma דהיל MD 103) sg.m. אלהא רבא גיברא ודחילא the great, strong, and fearsome God *Bo* 31:12; *ib.* 71:9; pl.m. דחילי *ib.* 75:4

דְּחִיק adj. **contrived** (↓ √דחק pe., pass.part.) sg.m. שנוייא דחיקא לא משנינא לך I do not answer you a contrived answer *Ket* 42b(12); pl. שינויי דחיקי *BQ* 36a(18) // *ib.* 106a(25) // *Tem* 21a(3)

Lit: Bacher 39.

דְּחִיתָא, pl. **דְּחִיָּאתָא** n.f. **delay, rejection** (↓ √דחי; cf. MH[2] דחיה J 292) **1. delay:** sg. בלא דחיתא ובלא שהותא without delay or pause *ŠŠHai* 4a(15); **2. rejection (of an argument):** sg. *TGAs42* 63:13; pl. דחיתא *ib.* 13; דחיאתיה בטילן his rejections are invalid *TaS* 570b:9; דחיאתהון *IŠGF* 58:3

דחל vb. **to fear, revere** (↓ דחיל, דחלותא; Sy ܕܚܠ LS 148, Ma דהל MD 103) **Pe.** (e/a) **1. to be afraid, fear:** a. alone: אי לא קטלת לא תדחל if you did not murder do not be afraid *San* 32b(41); *Šab* 63b(6); *BM* 84b(18); *BB* 10a(28); b. w. dir. obj.: דגבר דחיל חיטאין הוא he is a sin-fearing man *Šab* 31b(9); c. w. fol. מן קדם, מן: האי מאן דעייל למתא ודחיל מעינא בישא one who enters a town and is afraid of the evil eye *Ber* 55b(35); היכא דאפקידו ליה זוזי ודחיל דילמא מיגנבי או דמתאנסי if money was deposited with him, and he is afraid lest it will be stolen or seized by force *HP* 84:4; *ib.* 66:30; 130:9; 204:11; *IŠGF* 120:23; *TGHark* 161:35; דחיל מן שמיא God-fearing *ŠŠHai* 17b(2); הדין הוא שמא רבא דמלאך מותא דח[י]ל מיניה וכד שמע יתיה דחיל ועריק ומיתבלע מין קדמוהי ומין קדאמיה דהדין ארדוי בר הורמיזדוך ידחול ויערי[ק] this

is the great name of the Angel of Death. When he hears it he is afraid, flees, is swallowed up from before him, and he will be afraid and flee from before PN *Bo* 3:6; **2. to revere** [w. מן s.o.]: ריש מתיבתא הוית ודחלי כולי עלמ׳ מינך you will head the academic session and everyone will revere you *Ber* 56a(31); דדחיל מרבנן one who reveres the scholars *Šab* 23b(38)

Pa. to frighten: דחלי ומררי frighten and make bitter *Bo* 72:8; *ib.* 141:13; pass.part. דחלין ומדחלין fearing and frightened *ib.* 1:12

דַּחֲלוּלָא n.m. **scarecrow** (Sy ܕܚܠܘܠܐ LS 149, mng. 2, Ma דאהלוליא pl. hobgoblins MD 98) pl. וסגיא בדחלולי בעלמא it is sufficient merely with scarecrows *BB* 27b(45); *Bo* 33:6; *ib.* 18

Cf. RaḤ quoted in Tos, ad loc.; Y: דַּחְלוּלֵי *BB* ib.(BAYTN 242).

דַּחֲלוּתָא n.f. **fear, reverence** (↓ √דחל; cf. Sy ܕܚܠܬܐ LS 149, Ma דהולתא MD 103) sg.cs. דחלות שמיא fear of Heaven *AnanSch* 26:14; *OHT MQ* 24:12[1]

דחס vb. **to press** (↓ דחסא; Ma דהיס trampled MD 103, JPA דחש DJPA 144) **Pe.** (/u): האי מאן דחלץ צריך למדחסיה לכרעיה one who submits to *ḥaliṣa* must press his leg (on the ground) *Yev* 103a(16) [↓ √תרעץ pa., mng. 1]; *ib.* 102a(47); ונדחוס כרעיה בארע׳ let him press his legs on the ground *Ber* 51a(44); לא לידחוס [text: לירחום] כרעיה עילויה (one who is slaughtering a rooster) should not press his foot upon it *Šab* 128b(25; **M**) [v. DS ad loc., n. ב]

Pa. id.: לדחוסי *OHT Yev* 209:19 [after corr.]

דחסא n.m. **pressure** (↓ √דחס) sg. משום דחסא because of pressure (on the fetus) *Yev* 42a(49; V[3]Ar [AC 3:35]) [O[2]: דיחוסא]

דחף vb. **to push** (BH דחף HAL 210) **Pe.** (a/): דחפ(י)תה חיותא לחברתה one animal pushed another *BM* 93b(34); בעו למידחפיה they wanted to push him *Giṭ* 56a(51); רוחא דחפא לה the wind pushed it [i.e. the animal] *HP* 202:9

Pa. id.: הוו קא מדחפי(ה) לה שמעיה his attendants were pushing her away *Ket* 63a(9; V[5])

דחץ ↓ √דעץ vb.

דחק vb. **to push, pressure, constrict** (↓ דוחקא, דחיק; Sy ܕܚܩ LS 149) **Pe.** (a/) **1. to push:** אתא ההוא אדומאה דחקיה a certain 'Edomite' came (and) pushed him *Ber* 62b(24); זימנין דדחקי רבים ועיילי לגווה sometimes crowds push and enter inside *Šab* 7a(11); *Ket* 31b(20); *BB* 7b(39); *BM* 10b(14); *ib.* 84b(6); כוכבא דדחיק לחבריה ויתיב בדוכתיה a star which pushes another and settles into its place *Ber* 58b(48; MGE 147:10); קא דחקן רגליה דבר נתן PN's legs are pushing [i.e. it is his time to succeed you] *MQ* 28a(46); **2. to pressure:** קא דחקין לי they are pressuring me (that I should support them) *Tan* 23b(49); לא תדחקוניה do not press the issue [lit. pressure it] *San* 97a(52); **3.** w. √קום **af. to establish a meaning by necessity:** דחקינן ומוקמינן מתניתא בתרי טעמי we establish (the interpretation) of the Mishna by necessity according to two explanations *Men* 55a(24) // *Qid* 63b(6); שבקיה לקרא דהוא דחיק ומוקי נפשיה leave the biblical verse alone since it establishes its own meaning by necessity (and is not subject to contradiction) *Nid* 33a(49) // *Qid* 68a(34; **O[2]**) // *Pes* 59b(36; Ed); **4.** pass.part. **constricted:** דחיקא תשמישתיהו their [i.e. the two towns'] use (of the *qarpaf*) is cramped *Er* 55b(8); *ib.* 9; דוכתא דחיקא the place is constricted *TGHark* 159:24; דדחיק ל(וי)ה עלמא (the animal's) space is constricted *BQ* 18b(28); בעומד׳ דדחיק להו עלמ׳ when they are standing the space (for the passage of their urine) is constricted *Nid* 59b(39); *ib.* 45; מאי טע׳ דחיק עלמ׳ להאי ואו כולי האי why is the space of the *waw* so constricted? *BB* 167a(24); ואי הואי מגילתא דחיקא ולא הוה בה דוכתא למכתב אשרתא כולה if the sheet was constricted and there was not a place in it to write the entire certification *Lucena* 240:3; **5.** pass.part. w. מילתא + ל־ **to be poor** [↓ דוחקא 1# mng. 2]: הוה דחיקא להו מילתא טובא they were very poor *Tan* 21a(2) [lit. their status was greatly constricted; v. Itpe., mng. 3] *Ḥul* 133a(24); *ib.* 132b(9; MGD 411:8); *BM* 114b(9; **EsV[22]**); *BB* 174b(22; **Es**)

Itpe. 1. to press one against the other: כי היכי דלא לידחקו קרשים so that the boards (of the wagons) should not press against each other *Šab* 99a(14); **2. to do out of necessity:** לא צריכינא למידק ולאדחוקי האי דוקא ודוחקא we do not have to

make a fine distinction or one out of necessity *TGAs27* 37:3; **3. to be short (of funds)** [v. Pe., mng. 5]: כיון דקא חזו דקא מידחקא לישכה when they saw that the Temple treasury was becoming short of funds *Men* 51b(45)
Lit: Bacher 39.

די ↓ -ד conj.
This OfA form occurs only in JBA legal texts where its usage is archaic, e.g. *ŠŠHai* 3a(13); *ib.* 5b(10); 12a(17); 17a(16).

[**דיאנה** ↓ 1# זיינא n.]

1# דֵּיבָא n.m. **wolf** (↓ דיבתא; TA דֵּיבָא TJ Is 11:6, Sy ܕܐܒܐ, ܕܝܒܐ LS 137, Ma דיבא MD 106) sg. *Ḥul* 75b(31); דֵּיבָא *HPQ* 205:13; *HP* 203:9; קל דיב‹א› the sound of a wolf *Bo* 100:11; pl. אי קא מפסדן ניכלונהו דיבי ואי לא ניתיין דיבי בקרניהו if (the goats) are causing a loss, let the wolves devour them. If not, let them bring the wolves (impaled) on their horns *Tan* 25a(20); דאתיין עזי דו(ו)(י)בי בקרניהו the goats brought wolves (impaled) on their horns *BM* 106a(53)
Y: דֵּיבָא BAYTN 14.

2# דיבא n.m. **discharge** (↓ √דוב; cf. Sy ܕܘܒܐ flux LS 144) ↓ סניא דיבא n.

דִּיבּוּרָא n.m. **statement, speech** (< MH דִּיבּוּר Yeivin, BV 957; JPA דיבור DJPA 144) **1. statement, speech, utterance:** sg. דיבורא בעלמא הוא it is merely an utterance *RH* 6a(24); דיבורא מילתא היא an utterance is meaningful [lit. a thing] *San* 61a(35); דיבוריה כדבוראי his utterance is like my utterance *ŠŠHai* 9a(20); *ib.* 19a(4); אינהו לא קיימי בדיבוריהו they do not keep their word *Bek* 13b(44); *Qid* 65a(18); ותיתסר ברתה בדיבורא דידה let her daughter be forbidden (to her relatives) by her [i.e. the mother's] statement *ib.* 21; אדיבורא דידיה קא סמיך he relies on his utterance *Giṭ* 63a(27); *BM* 76b(5); דיבורא קשי לעיני(ה) speech is harmful for the eyes *Ned* 41a(39; V²); אי מפשת לה(ו) דיבורא אתי למיגזייה if you make him speak too much, he is apt to omit it [i.e. a portion] *Giṭ* 3a(27); *Yev* 107b(49); *TGHark* 85:27; כולי׳ דיבוריה the complete statement *Naz* 11b(22); קא מתרץ דיבוריה he harmonizes his statement *Kar* 12a(30); קא מרע ליה לדיבוריה he impairs the validity of his statement *Qid* 64a(35); אשויה לדיבורא דאכילה ודשביעא כי הדדי he compared the (scriptural) statement of eating and being satiated [i.e. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ Dt 6:11] to itself *Anan* 17:19; *ib.* 20:16; אשניה לדיבוריה מדיבורא קדמאה he changed his statement from the previous statement *ib.* 64:7; *BM* 23b(56); **2. written statement:** sg. נהדריה לדיבוריה תרין תלת זמנין he should repeat his written statement two (or) three times (in the writ to prevent a forgery) *BB* 167a(14); **3. w. √שני pa. to distort one's word:** ↓ √1# שני pa., mng. 5
Voc: דִּיבּוּרָא HGP 12a:15; Y: דִּיבּוּרָא BAYTN 255.

דִּיבְחָא n.m. **sacrifice, Passover, holiday** (√דבח; ↓ זיבחא; TA דִּבְחִין pl. TJ Gen 46:1, Sy ܕܒܚܐ sacrifice LS 138, Ma 2# דיהבא feast MD 107) **1. sacrifice:** sg. ממאי דהאי וחגתם אתו חג לייי דיבחא הוא from what (do we know) that (the verse) וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַייי [Num 29:12] refers to a sacrifice? *Ḥag* 10b(4); **2. Passover:** sg. מן דבחא לעצרתא from Passover to Shavuot *Pes* 42b(21) // *Šab* 110a(45); *ib.* 147b(36); **3. holiday:** sg. דיבחא דניסן the holiday of *Nisan* [i.e. Passover] *HP* 180:28; pl. דיבחיא דימטליא the holidays [i.e. the first two days] of Sukkot *ib.* 182:23
Y: דִּבְחָא BAYTN 111.

דִּיבְקָא n.m. **joining** (↓ √דבק; Sy ܕܒܩܐ LS 139, Ma דיבקא MD 106) sg. האי דיבקא דידך הוא the joining (of the two passages) is your (assumption) *Mei* 16b(14; Ar [AC 3:7]) [F: דווקא]

דִּיבְתָא n.f. **she-wolf** (↓ 1# דיבא; Sy ܕܐܒܬܐ LS 138) sg. ככיה ככי דדיבתה his molars are the molars of a she-wolf *Bo* 78:4

דיגון ↓ ערכן n.

דִּיגְלָא n.m. **carrying stick** (cf. BH דֶּגֶל standard HAL 205) sg. דדרו בדיגלא לידרו באגדא דדרו באגדא לידרו (ב)אכפא let the ones who carry with a stick carry with a pole. Let the ones who carry with a pole carry on (their) shoulder *Beṣ* 30a(4); דדרו בדיגלא משלם כולה (porters) who carry with a stick pay all of it [i.e. the damage] *BM* 83a(26)
Lit: Friedman, BM VI:403+; דִּיגְלָא *Beṣ* 30a(4; BAYTN 111).

דִּיגְרָא n.m. **denotation of stress on the ultimate syllable** (etym. uncert.) sg. *BMsYFr* 150:12

Lit: Yeivin, BV 246+. The etym. proposed by S. Morag, Lešonenu 38 [1974] 55+, has been shown to be incorrect by D. Talshir, ib., 48/9 [1984/5] 16+.

דִּיגְשָׁא n.m. **dageš** (√דגש [v. JPA דגש pe. to provide w. dageš DJPA 139]; cf. Sy ܕܓܫ to pierce LS 142) sg. בי דיגשא *BMsG* 19:33 [w. ref. to the second *bet* in בְּשִׁכְבָהּ Gen 19:33, acc. to the Bab. tradition]; מם דיגשא *ib.* 22:2
Lit: Yeivin, BV 333.

דִּיד- pron. **possessive pronoun** (< -ד + -יד Nöld, MG 332²; ↓ ידא, -דיל; JPA -דיד DJPA 145, ModMa -דיד MD 107) 1sg. דידי *Ḥag* 10a(24); דידאי *Tan* 24a(9); 2m. דידך *BQ* 46b(31); f. דידיך *Ket* 61a(21); 3m. דידיה *Šab* 13a(43); f. דידה *BM* 31a(51); 1pl. דידן *Bek* 44a(26); 2m. דידכו *San* 67b(36); 3m. דידהו *Ber* 8a(51); f. דידהי *Ket* 2b(14); *HP* 115:1;- a. used independently: 1) alone: כוליה דידי הוא all of it is mine *Bek* 18a(39); דידי עדיפא מדידכו mine [i.e. my opinion] is better than yours *Ḥag* 10a(24); שקולו דידכו והבו לי דידי take yours and give me mine *BQ* 28a(49); *BB* 46b(4); בדידי הוה עובדא I was involved in [lit. in mine was] a case *AZ* 39a(43); אינהו בדידהו ואנן בדידן they are engaged in theirs [i.e. their study] and we are (engaged) in ours *Ber* 8a(51); אנא שתאי מדידכו I drank from yours [i.e. your water] *San* 67b(36); וקנסוה רבנן לדידיה בדידה ולדידה בדידיה the scholars penalized him concerning what was hers and her concerning what was his *Ket* 101a(31); בין דידיה לדידה between him and her *Ber* 48a(24); עבד חושבנא בין דידיה לנפשיה he made a reckoning by himself *Giṭ* 14a(24); דידכו דלא מנטרי שבתא your (children) who will not observe the Sabbath *AZ* 26a(47); 2) w. negation: מידי דלאו דידיה something which is not his *Ara* 21a(37); יתמי דאכלי דלאו דידהו orphans who consume what is not theirs *BM* 70a(7); דלא דידה לא מרחמא it will not give suck to one that is not hers *Bek* 24a(18); b. w. a preceding n.: 1) in Aramaic: חתמות ידא דידי my signature *BB* 167a(27); צערא דידה her pain *BM* 31a(51); תנא דידן our *Tanna* [i.e. of our Mishna] *Šab* 148a(7); גברא דלא דידה a man who is not hers [i.e. her husband] *Er* 100b(40); 2) in Hebrew: שפחה דידה her maidservant *Ket* 27b(21); צוואה דידיה his testament *Soṭ* 28a(19); c. in apposition to a pron. suff. for emphasis: 1) w. a n.: את בראי דידי את you are my own son *Yev* 37b(27); גבריכו דידכו your own husbands *Yev* 108a(30); בידיהו דידהו with their own hands [i.e. of their own volition] *Suk* 30b(4); שמיה דידיה his own name *Giṭ* 87b(2); (2) w. a prep.: כוותי דידי מסתברא it is reasonable that (the law) is according to me *MQ* 2b(12); מינאי דידי from me *Ket* 53a(15); קמאי דידי in my presence [lit. before me] *San* 27a(47); בהדאי דידי מינצית are you quarreling with me? *BM* 85b(19); עלה דידה חס רחמנא the Merciful One cared about her *San* 55b(20); וניבדוק מעיקרא בגוה דידה let him examine (her) in this very manner from the beginning *Ket* 10b(10); לבר מינה דידה except for it *Ḥul* 98a(37); זיל אבתריה דידיה follow it *Bek* 12a(33)
Lit.: Satzlehre 75+; Nöld, MG 335[1].

– **לְדִיד-** prep. **prepositional intensifier, according to** (↓ -ל, -לדיל; Sy -ܠܕܝܠ Nöld, SG §225B, Ma -לדיל Nöld, MG 334) **1. prepositional intensifier** [i.e. for my part, etc.]: a. in place of -ל: כי היכי דלדידך איתרחיש ניסא לדידיה נמי איתרחיש ניסא just as a miracle occurred for you, a miracle also occurred for him *Yev* 115a(5); b. together w. -ל [Nöld, MG 335[1]]: 1) dat. pron.: הני מלי היכא דאית ליה או לדידיה או לדידהו אבל היכא דלית ליה (א)לא לדידיה ולא לדידהו מוזדבני this refers to where one – either he or they – has (money). But where one – either he or they – does not have (money), they are sold (into slavery) *Mak* 2b(42); לדידי קימא לי שעתא a (propitious) time has come for me *BB* 12b(13); 2) in -קטיל ל-syntagm: לדידי חזי לי קיקיון דיונה I, myself, saw Jonah's *q.*-plant *Šab* 21a(11); *Yev* 120b(24); *Ket* 111b(53); *Giṭ* 4a(17); לדידי מיפרשא לי מיניה דמר שמואל PN explained it to me *Ket* 54a(19); *BB* 38b(14); *AZ* 28b(31); לדידי סבירא לי I was of the opinion *Tem* 18b(44); *Kar* 11a(34); היכ׳ דניחא להו לדידהו ולא ניחא לה לדידה where they were willing, and she was not willing *Qid* 61b(31); חביל לן עלמא לדידהו לא חביל להו עלמא our weather [i.e. in Babylonia] is hot. Theirs [i.e. in Eretz Israel] is not hot *RH* 20a(27); *ib.* 21a(29); c. fol. an obj. pron. suff.: ולישאלינהו לדידהו let him ask them *Nid* 12b(5); בעינא למבדקינכו כי היכי דבדקתינהו לדידהו I want to test you just as I tested them *San* 93a(43);

ולדידיה הוא דקנסוה רבנן it is he whom the scholars punished *BM* 101a(34); *MQ* 13a(15); ניכפינהו לדידהו let us compel them *Yev* 39a(45); *Yom* 22b(4); ולא שבעת עד דכבשתן לדידי you will not be satisfied until you have subdued me *Giṭ* 68b(23); כי אתניין ר' לדידן תרתי לפטורא אתניין PN only taught (it) to us with two (cases) of exemption *Yev* 33a(32); *Zev* 30b(32); **2. according to:** דוכתא דלדידן מומא לדידהו לאו מומא a place (in the animal) which according to us is a blemish (and) according to them [i.e. the Romans] is not a blemish *Giṭ* 56a(12); לדידך דאמרת according to you who said *Pes* 46b(15); *Ber* 52b(10); *Er* 91b(23); *BQ* 95a(25); *Zev* 77b(11); לדידך דילפת מסיני according to you who infers from Sinai *Yom* 4a(5)

Lit: Nöld, MG 335[1]; Y: לְדִּידִי *Ber* 13b(42).

דִּידְבָא n.m. **fly** (< דבדבא*; ↓ דידבתא; Ma דידביא pl. MD 106, JNA דדוא *didwa* HDJNA s.v., ModSy ܕܕܒܐ Nöld, NSGr 102) sg. ולית דידבא בר שתא there is no year-old fly *Ḥul* 58b(3); הוה אכיל עד דיתיב דיו(ר)(ד)בא אפותיה ושריק PN used to eat until a fly would alight on his forehead and slip off *Ber* 44a(16); רב פחדא עייל ליה דו(ו)(י)דבא בנחיריה a fly entered PN's nostril *SOZ* 73:1; ציירין דבית דוד דו(ו)(י)דבא על חותמייהו the Davidic House depicts a fly on its seals *ib.*; pl. ואתי ליה רירא מפומיה ורמו דידבי עילויה saliva flows out of his mouth, and flies alight upon him *Ket* 77b(17); *Nid* 17a(8) [↓ √2# בלי pe., mng. 1]

Lit: Nöld, MG 78; Y: דִּידְבָא BAYTN 111.

דִּידְבְתָא n.f. **fly** (↓ דידבא) sg. דידבתא דביני כיפי a fly between the sheaves *Giṭ* 86b(18; RaḤ,Ed) [expl. MH² קרצית ib.]

RaḤ: זבובין שבין עמרים OHR Giṭ 54:2.

[**דידיוני** ↓ רדיוני n.]

דיו n.m./f. **kite** (*milvus*; ↓ דייתא; Sy ܕܝܘܐ f. LS 150) sg. ההוא דיו דשקל בישרא a certain kite which took (a piece of) meat *BM* 24b(34); מר(ד)(ר)תא דדיו חיורתי the bile of a white kite *Ket* 50a(29)

Lit: Kut, Archive 2 [1974] 97; Y: דִּיו BAYTN 165.

דִּיוָא n.m. *dew, a type of demon* (< MP *dēw* CPD 26; Sy ܕܝܘܐ LS 150, Ma דאיוא MD 99) a. alone: sg. *Bo* 21:16; *ib.* 58:3; דיוא בישא the evil *dew ib.* 3:2; וכל דיוא דיכרא ונוקבתא any male or female *dew ib.* 83:4; pl.abs. כל דיוין *ib.* 8:6; 52:17; 33:10; 35:10; 64:19; det. למיכבש דיוי אזלנא I go to subdue the *dews ib.* 2:6; 29:10; 6:1; 35:6; 78:7; כל דיוי בישי *ib.* 106:12; b. w. a name: sg. אספנדס דיוא *ib.* 57:4; אורוס דיוא *ib.* 78:17

Lit: AIT 286; AMB 268.

[**דיוטר** ↓ דוזטר adj.]

דִּיוּקָא n.m. **deduction, implication** (↓ √דוק, 1# דוקא) sg. רב הונא דיוקא דמתני' אתא לאשמעינן PN came to let us know the deduction of the Mishna *Ket* 17b(30); *Švu* 29b(46; V[19])

The rdg. here is uncertain since the form ↓ דוקא is found in this phrase in many other passages; Y: דִּיּוּקָא *Ket* ib.(BAYTN 255).

[**דיוקתא** ↓ דותקא n.]

1# דְּיוֹרָא, pl. **דְּיוֹרֵי, דְּיוֹרָאֵי** n.m. **resident** (↓ √1# דור, מרי דיורא; Sy ܕܝܘܪܐ LS 147) pl. הנך דיורי *San* 109a(16) // הנהו דיוראי *Tan* 21a(43)

Y: דְּיוֹרָאֵי *Tan* ib.(BAYTN 322).

2# דיורא n.m. **inn** (↓ √1# דור, 2# דירא; cf. Sy ܕܝܪܐ LS 147) sg. אזל ובת בההוא דיורא he went and spent the night at a certain inn *Tan* 21a(42) // *San* 109a(2)

דְּיוֹתָא, דיוטא n.f. **ink** (↓ √2# דות; TA דְּיוֹתָא TJ Jer 36:18, Sy ܕܝܘܬܐ LS 152, Ma דיותא MD 107) sg. *Šab* 104b(16) [expl. MH דְּיוֹ Mib. 12:4] // *Giṭ* 19a(15); *BB* 164a(3; Es); *Ḥul* 47b(7); פכחותא דדיוטא ... חרתותא דדיוטא paleness/darkness of ink *Nid* 20a(10); כתיבא בדיותא (a leather sheet) written with ink *HG1* 406:54; ואי משרטיט בדיותא if he draws (the trace lines on the leather sheet) with ink *HG2* 144:9

Y: דִּיוֹתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 28).

דיחוסא ↓ דחסא n.

[**דיותקא** ↓ דותקא n.]

דַּיָּלָא, דיאלא n.m. **official, servant** (< Akk *dajālu* inspector CAD D 27, mng. b; ↓ √2# דול; cf. Sy ܕܝܠ to serve, ܡܕܝܠܢܐ servant LS 145) **1. type of official:** sg. בר אחתך דיאלא (if) your nephew is a *d.*-official *Yom* 18a(28); אדא דיילא PN, the *d.*-official *Ber* 53b(17); *Šab* 148a(3); *BQ* 119a(13); *Nid* 25a(2); **2. servant:** sg. והוא דהדר

בהו דיאלא provided that the servant went around to them *Pes* 86b(37)

Geon. expl.: דיאלא שמש של חבורה שאם יהיה חידוש בחבורה חוזר GnK5 176:18; Lit: AIOA 45; Löw, Lehnw 197; Voc: דִּיָאלָא HGP 19a:15; Y: דַּיָּלָא *Yom* ib.(BAYTN 227).

דיין vb. **to judge** (denom. < ↓ דיינא; ↓ √1# דון, דיינא, √דין) **Pe.:** ולא צריך למידייניה there is no need to judge him *Meg* 14b(1); עד דמאטי למידייניה until (the time) comes to judge it *RH* 16a(15); היכי נידיינוה דייני להאי דינא how should the judges judge this case? *BM* 42b(11); *BB* 34a(1); *Švu* 47a(29); *Qid* 74a(8); ליתיב אבבא ולידין דינא let him sit at the gate and judge the case *BB* 58a(35) [Var: נידון MGE 144:8]; *San* 35a(22)

The synchronic existence of this rt. is derived from the inf. form למידייניה which in JBA can only be analyzed as a pe. form. Since there are no unequivocal pa. forms other forms which can be attributed to this rt. have been given here. Forms with only one *yod* should not be taken as coming from the historical rt. דין since this was replaced already in the OfA Periodin all of the A dialects by דון. The phrase מידן נידייניה *Ḥag* 15b(14) seems to be a conflation of the historical and secondary rt.

דַּיָּינָא, דיאנא, abs. **דַּיָּין** n.m. **judge** (↓ √1# דון, דיינותא; TA דַּיָּינָא TO Dt 25:2, Sy ܕܝܢܐ LS 145, Ma 1# דאיאנא MD 99) sg.abs. כל דיין דמתקרי לדין ויגבון מיניה ממון בדין לא שמיה דיין any judge against whom a lawsuit is brought and they authorize to collect from him money in a lawsuit is not called a judge *BB* 58b(1) [quoted from an inscription]; det. מאן אלהים דיינא what is (the meaning of) אֱלֹהִים [1S 2:25]? A judge *Yom* 87a(36); שקל דייאנא גלימיה ורהט the judge took his (own) garment and ran *San* 109b(38); מאי דקא מסהיד דיינא לא מסהיד סהדא a witness does not testify to what the judge testifies *Ket* 21a(44); האי דיינא דשאיל שאילת' פסיל למידן דינא a judge who (regularly) borrows objects is unfit to judge a case *ib.* 105b(8; V[5]); ר' נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא PN is a judge, and he delves to the bottom of the case *BQ* 53a(36); דיאנא דבאבא the judge of the academy *IŠGF* 112:10; pl. הני תלתה דיאני דיתבי בבי דינא three judges who were sitting in court *San* 8a(40); דמקרביתו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני you are close to the exilarch's court where judges are ubiquitous *BB* 65a(22); למילי קלילתא ממנונן דיני בכל דוכתא דאית בהון ישראל we appoint judges for minor matters wherever there are Jews *Anan* 111:24; היכי נידיינוה דייני להאי דינא how should the judges judge this case? *BM* 42b(12); מערתא דדיאני the burial cave of the judges *MQ* 17a(33); *Ket* 21b(13) [↓ 1# אשרתא mng. 2]; *BB* 133b(5) [↓ חצצתא]; *Giṭ* 2b(14) [↓ 1# ספרא mng. 1]; *Giṭ* 36b(28) [↓ עולבנא]; *BB* 35a(1) [↓ שורא usage b]; *ib.* 29a(36) [↓ שפלא mng. 1]; דייני דקיסרי the judges of GN *Er* 76b(9); *Ket* 50b(22); *San* 17b(18)

Voc: דַּיְאנָא HPP 73:20; Y: דַּיָּינָא BAYTN 227.

דַּיָּינוּתָא n.f. **judgeship** (↓ דיינא; Sy ܕܝܢܘܬܐ LS 145) sg. יפתקא דדיאנותא certificate (of permission) of judgeship *OHT MQ* 24:10

דַּיְסָא n.m./f. **coarsely pounded wheat or barley eaten alone or mixed with honey** (Sy ܕܝܣܐ ... ܩܪܝܣܐ LS 151, BBah 623:25) sg. *Ned* 49b(19) // *Tam* 27b(48); פינכא דדיסא a plate of the *d.*-dish *Tan* 24b(44); *Šab* 37b(52); ודייסא נמי לא מילפתא the *d.*-dish is also not smeared (on bread) *Beṣ* 16a(44); *AZ* 38a(9) [not eaten w. bread]; דייסא גרידא the *d.*-dish alone [i.e. w/o honey; v. expl. Ar infra] *Ber* 36b(53); דייסא דכעין חביץ קידרא a *d.*-dish like a cooked dish in a pot *ib.* 37a(26) [contains honey; v. ib.]; *Beṣ* 14b(2); דייס' באצבעתיה בסים it is pleasant for one to eat the *d.*-dish with one's fingers *Ned* 49b(12); הדין דיס' היכי מעלי למיכלי' חיטי בלחמ' דחיטי דשערי בלחמ' דשערי או דחיטי בדשערי ודשערי בחיטי רבא אכלי' בחסיסי how is it preferable to eat the *d.*-dish? (Of) wheat with wheat bread (and of) barley with barley bread? Or of wheat with barley (bread) and of barley with wheat (bread)? PN used to eat it with חסיסי *ib.* 6; 15; 21

Expl. Ar [RaḤ?]: דייסא הרו(י)פות גרידא בלא עירוב דבש ובלש' ישמעאל הריסא AC 3:51, i.e. ܗܪܝܣܐ [v. BBah supra]. This dish was made either of wheat or barley and could not be smeared on bread; however, one could add honey to it. If it was pounded too thin it was considered inedible [v. Beṣ 14b(3)]; Y: דַּיְסָא *Tan* 24b(44; BAYTN 42).

דַּיְסְפָּק n.m. **carriage** (< MIr **dēspak* [< OP **dvai-aspaka* (carriage drawn by) two horses; > Armen *despak* carriage Hübsch, AG 140]; cf. Sy ܕܝܣܦܩܐ ISK 321[12]) sg. אשקא דדייספק חרוב ביתר PN was destroyed because of a carriage shaft *Giṭ* 57a(44); איתבר שקא דדייספק the

carriage shaft broke *ib.* 46; כי ⟨מ⟩עיילת לי כונדייתא בדייספק when you hitch the mules for me to the carriage *Hul* 79a(45)

Expl. RaḤ: רגל הכסא כגון ארכבה שנושאין אותו בני אדם ופעמים בבהמות OHR Giṭ 36:24; Lit: Geig, AAC 141, points out that as in Ḥul ib., also acc. to an Armen text, the דייספק was pulled by mules; Y: דִּיסְפָּק BAYTN 250.

דַּיְסְקָא, דיאסקא n.m. **official document, letter** (etym. uncertain) **1. official document:** sg. דנקיט דיסקא מבית הדין הגדול he holds a document from the high court *BQ* 112b(26); *BB* 167a(10; HP 67:32); דיסקא דומינותא subpoena document *Qid* 70a(31) [Var: דסקא Ar (AC 3:100)]; *ib.* 70b(8); pl. בדייסקי הוה חתים (PN) used to sign (this way only) on official documents *Giṭ* 88a(14); *ib.* 36a(28); קבילו דיסקה הדין דשדר לכון accect this document which (PN) has sent you *Bo* 135:7; **2. letter:** a. official: pl. וליכתבה או⟨ר⟩⟨ד⟩יסקי או⟨ר⟩⟨ד⟩יסקי ליקו וליסמוך let him write it in official (public) letters. Can we really rely on official letters? *Men* 40a(13); *ib.* 40b(1); b. private: sg. יתקרי דיסקא קמי⟨ה⟩ גאון ... let this letter be read before the Gaon ... *SOZ* 78:13; כתב ליה דיסקא he wrote him a letter *Šeel* 86:38; *ib.* 39; דיסקי אסיר למיכתב it is forbidden to write private letters (on the intermediate days) *HP* 179:25(HPP 281:17) = *HG1* 420:77; דיאסקי *OHT Giṭ* 12:7; קבילו דיסקה הדין דשדר לכון receive this letter which (PN) has sent to you *Bo* 135:7

Geon. expl.: דיאסקי כל כתב מאדם שכותב אצל חברו בשאילת שלום ובצרך משא ומתן וכיוצא בהן שהן אגרות רשות ונקראין דיאסקי ורבנן היו רגילין שמרבין לחתום על דיאסקי כדי שיודיעו חתמות ידיהם לכל TGHark 185:24; Lit: Löw, Lehnw 208, rejects the proposed Gr etym. since the word only appears in JBA. On a poss. P etym., v. Geig, AAC 145; Eps, St1 115 [mng. 2b]; Y: דִּיסְקָא BAYTN 210.

[דייקא ↓ √דוק vb.]

1# דַּיָּירָא n.m. **inhabitant, proselyte** (↓ √1# דור, דיירתא, בי דיירא; TA דַּיָּר TO Dt 23:8, Sy ܕܝܪܐ LS 147, Ma דאיארא MD 99) **1. inhabitant:** pl.cs. כל דירי ארעא all the inhabitants of the earth *San* 100b(39); det. בני ארעא מקטלא דירה sons of a land (that) kills its inhabitants *Bo* 78:10; **2. proselyte:** sg. דיירא בר דיירתא a proselyte the son of a proselyte(f.) *Giṭ* 54a(11) // *Bek* 30a(33)

Y: דַּיָּירָא *Bek* ib.(BAYTN 231).

[2# דיירא n.m. perh. **porter** (*qaṭṭāl*-form < sec. rt. ↓ √4# דור; ↓ דריא, √2# דרי) sg. כדמדייר בי דיירא (uncertain) *RH* 9b(20; **E²M²**)

Expl. Ar: כשירוץ הסבל שנושא הסחורה ומוליך הסחורה בכל מדינה לסחור OHP ib. 79:17.]

דַּיָּירְתָּא n.f. **proselyte** (↓ √1# דור) sg. ↓ 1# דיירא

Y: דַּיָּירְתָּא *Bek* 30a(33; BAYTN 231).

דַּיָּשָׁא n.m. **threshing** (↓ √דוש; TA דַּיָּשׁ TJ Is 28:18, Sy ܕܝܫܐ trampling underfoot LS 148) sg. תורא מדיישיה קאכיל the ox eats from what it threshes [lit. its threshing] *Giṭ* 62a(3) // *Hul* 6b(12; **V¹¹**) [prov.]

Y: דַּיָּשָׁא *Giṭ* ib.(BAYTN 48).

דיית ↓ √דות

דַּיְיתָא n.f. **kite** (*milvus*; ↓ דיו; Sy ܕܝܬܐ LS 150, Ma דיתא MD 109) sg. *Ket* 50a(29; **V¹⁶**)

דיכא n. **fan-shaped branch of the date palm** (< Akk *dīku* cut off [lit. killed] CAD D 140) pl. סנופי דיו⟨ב⟩⟨כ⟩' מלבר to project the branches outward *BB* 4b(5)

Geon. expl.: דיכי מכבדות שלתמרה TGAs42 156:22. For the use of this term in Akk texts, v. CAD ib., lex. section; for var. other rdgs., v. DS ad loc.

דיכי ↓ מרי דיכי

דִּיכְרָא, abs. **דְּכַר** n.m. **male, ram** (↓ דוכרניתא; TA דִּכְרָא TJ Lev 27:3, Sy ܕܟܪܐ LS 153, Ma דיכרא MD 107) **1. male:** a. animal: sg. ביעי דדיכרא inseminated eggs [lit. eggs of a male (rooster)] *Beṣ* 7a(6); אפא דיכרא male hyena *Yom* 84a(9); b. demon, god: sg.abs. אם דכר אם נוקבה whether a male or female (lilith) *Bo* 13:5; *ib.* 73:7; det. לילי דיכרא male *l.*-demons *ib.* 9:2; כל שידא דיכרא ונוקבתא וכל דיוא דיכרא ונוקבתא וכל סטנא דיכרא ונוקבתא וכל ליליתא דיכרא ונוקבתא וכל מבכלתא ורוחא וחומרתא דיכרא ונוקבתא any male or female demon, or any male or female *dew*, or any male or female satan, or any male or female lilith, or any male or female *m.*-demon, or any spirit, or any male or female amulet spirit *ib.* 83:3; pl. שיתין אלהי דיכרי sixty male gods *ib.* 21:8; פתיכרי דיכרי ונוקבתא male or female idol spirits *ib.* 48:1; 56:13; 59:2; c. date palm: sg. מיתי כופרא דדיכרא ומנח לנוקבתא he brings the pollen of the male (palm) and places it on the female *Pes* 56a(12) [expl. MH מַרְכִּיבִין דְּקָלִים Mib. 4:8]; גברא דדיקלא דיכרא a web of a male date palm *HM* 40:11; **2. ram:** sg. דיכרא גנבי מינך did I steal a ram from you? *BQ* 65b(36); *RH* 26a(43) [w. ref. to יוֹבֵל Ex 19:13; ↓ יובילא mng. 3]; האי מאן דחזיוה דאגבה דיכרא מעדרא one whom they saw lifting up a ram from the flock (to steal it) *BQ* 118b(3); *Anan* 75:21; דיכרא אוכמא a black ram *Men* 3a(51; **M**); בשרא דאטמא דדיכרא דימינא meat of the right thigh of a ram *Er* 29b(44); pl. יהוב דיכרי לטבחי ישר' they gave rams to the Jewish butchers (for slaughtering) *Hul* 39b(39); *ib.* 51a(43); 55b(24); *Er* 47b(33); 102a(39); *San* 72a(33); *Zev* 77a(12)

Y: דִּכְרָא *Yom* 84a(9; BAYTN 111).

-דִּיל pron. **possessive pronoun** (rare and dial.; < -ל + דִּי; ↓ -דִּיד, -בדיל; Sy ܕܝܠ- LS 150, Ma -דִּיל MD 107) a. used independently: דילך דילי ודילי דילך (some of) your (fruit) is mine, and some of mine is yours *BM* 107a(15); לכי גדיל מפייסנא ליה מדילי when (the child) will grow up I shall compensate him from my own (property) *BQ* 84a(44); הכירא בין דילי לדילהו a distinction between my (office) and theirs *Hor* 13b(42); רמי דיליה אדיליה he points out a contradiction between two of his statements [lit. he throws this one of his on that one of his] *Kar* 3b(21); ודין נדוניא דהנעילת עלאי מן דילה this is the dowry belonging to her which she brought in to me *SŠHai* 13b(21); פלגא דיליה ופלגא דילי half belonging to him and half belonging to me *ib.* 11a(5); אכיל דלא דיליה ושתי דלא דיליה he eats and drinks what does not belong to him *Šab* 156a(40); מן דיליה דא ליה this (punishment came) to him from his own *ib.* 80b(31); b. w. a preceding n.: 1) general: כולהו ארעאתא דיליה all of his fields *BQ* 116b(49); כוליה כספא ודהבא דיליה all of his silver and gold *Tam* 32b(16); דקלא דלא דיליה a date palm not belonging to him *BB* 33b(16); אחי דלהי their(f.) brothers *HP* 112:7; דעתיה דיליה his own opinion *Anan* 13:9; בציביניה דיליה of his own free will *ib.* 109:21; ערבא דיליה his guarantor *SŠHai* 8a(5); 2) fol. a H word: מעשה ידיה דילה her handiwork *Yev* 90b(39); קרבן דילה her sacrifice *Anan* 51:26; *ib.* 97:27; 106:22; ראיות דיליה his proofs *TGHark* 192:2; חוב דיליה his debt *Dec* 5:12

Lit: Nöld, MG 332².

– **-לְדִיל** prep. **prepositional intensifier, according to** (esp. Geonic; ↓ -לדיד; Ma -לדיל Nöld, MG 334) **1. prepositional intensifier** [i.e. for my part, etc.]: a. in place of -ל: פלגא לדילי ופלגא לדיליה לראובן half for me and half for NN *SŠHai* 10b(16); ויהביה לדילי he gave it to me *SŠSad* 237:10; *TGHark* 5:24; *ib.* 229:16; לדילך להודך תיהוי it will be only for you *Anan* 28:10; b. together w. -ל: 1) obj. pron.: האי דקטליה לאבוה לדיליה וקטיל ליה the one which killed your [lit. his] father can (also) kill you [lit. him] *Pes* 111b(14); 2) dat. pron.: אסיר לך לדילך it is forbidden to you *AnanSch* 14:23; 3) in -קטיל -ל-syntagm: לדילי חזי לי ההוא אתרא I, myself, saw that place *Er* 55b(34) // *Pes* 93b(31); c. fol. an obj. pron. suff.: הימניה לדיליה על ממוניה (a gravely ill person) could write a trust clause concerning his money *Geon* 102b:19; **2. according to:** בשלמא לדילי דאמינא that is fine according to me that I say ... *Zev* 113b(6); *Suk* 29a(13); לדילך דלא קשיא לך according to you for whom it is not difficult ... *TGHark* 207:21

Y: לְדִילִי *Ned* 50a(20).

דִּילְמָא, דלמא conj. **perhaps, lest, unless** (Sy ܕܠܡܐ LS 372, Nöld, SG §373, Ma עדילמא MD 341) **1. perhaps:** a. alone: השתא נמי הב לי ברתך דילמא מסתייעא מילתא מיני ומינך now also give me your daughter (in marriage). Perhaps from me and from you there will be success [i.e. with the progeny] *Ber* 10a(50); דילמא חאזי טענתא וסתר דינא perhaps he will accept the claim and refute the judgment *Šab* 9b(24); מאי חזית דדמך סומק טפי דילמא דמא דחברך סומק טפי why is your blood redder [i.e. your life more valuable]? Perhaps the blood of another is redder *Yom* 82b(5) [+ //'s; ↓ סומק mng. I.1]; דילמא השתא מיית perhaps now he will die *Ned* 3b(25); דילמא הא והא עבדינן ביה perhaps we do this and that against him [i.e. impose two punishments] *Švu* 37a(7); דילמא מחתיך ליה ומזבן ליה לישר' perhaps (the pagan) will cut it [i.e. the meat] and sell it to a Jew *Hul* 94a(3) [and *passim*]; b. fol. by H דלמא חס ושלום: חס ושלום אגב צעריה קאמ' מילתא כלפי שמיא perhaps, heaven forbid, he is saying something

against God [lit. heaven] because of his pain *Tan* 22b(19); *Ber* 28a(15); *BB* 16a(25); **2.** w. **√אתי** part. sg.m. **lest:** לא ליהדיק איניש אודרא בפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה a person should not plug a flock of wool into the mouth of an *š.*-bottle (on the Sabbath) lest he ultimately squeeze it *Šab* 141a(38); דילמא אתי לעשורי ביום טוב (it is forbidden) lest he ultimately remove tithes on the holiday *Ḥag* 8a(19); גזרה דילמא אתי לאוכולי חרש בחרשת it is a (preventative) decree lest a deaf man ultimately feed a deaf woman (*teruma*) *Yev* 113a(7); ואם איתה נגזר דילמ' אתיא לאטבולינהו בעיניהו if that is so, let us decree (against it) lest she ultimately immerse them [i.e. her clothes] by themselves *Beṣ* 18a(26); מתלתא ועד עשרה לא ניכתב איניש בסוף שיטה דילמא אתי לזיופי ביה one should not write (the numbers) from 'three' (תלת) to 'ten' (עשר) at the end of a line (in a deed) lest (someone) will ultimately falsify it (by adding the pl. ־ין) *SŠSad* 189:5; **3.** w. ־ד **unless:** דילמא ודאי דמישתכח דפקיד ואמר דחסרו להון unless it is certain that it turned out that he ordered and said that (the securities) were reduced *TGHark* 268:22; הולכך מילתא ברירתא היא דבדאוריתא לא אפכינן שבועה דילמא דמתרצו תרויהון therefore, it is a certain matter that in a Pentateuchal law we do not shift an oath (from one party to the other) unless both of them agree *ib.* 203:8; דלמא דמי⟨ת⟩חזקא חתמות ידיה בבית דינא unless his signature is recognized by the court *TGCas* 4b(24); *ib.* 30b(16); 39b(10); *TGAs27* 68:26

Lit: Satzlehre 259+; Eps, Gr 142 [mng. 3]; Voc: דִּילְמָא HPP 230:20; Y: דִּילְמָא BAYTN 338.

דִּילְפָּא n.m. **dripping** (↓ √דלף; Sy ܕܶܠܦܳܐ LS 155) sg. *Yom* 28b(46) [in a mnemonic phrase]

Y: דִּילְפָּא *Yom* ib.(BAYTN 111).

דִּילְפָן adj. **dripping-eyed** (↓ √דלף) pl. בני דילפאני dripping-eyed children *Ket* 60b(54)

Y: דּוּלְפָנֵי *Ket* ib.(BAYTN 247).

דִּימוּיָיא n.m. **comparison** (↓ √דמי) sg. אנפי דדימוייהון their forms of comparison *IŠGF* 50:1

דִּימוּעָא n.m. **a mixture of *teruma* and *ḥullin*** (< MH דימוע J 300) sg. *Ḥag* 25b(37); דימוע' דרבנן a *d.*-mixture according to the scholars *Nid* 47a(6)

Lit: Greenfield, AKY 590, w. prev. lit.; Y: דְּמוּעַ *Nid* ib.

דֵּין, דַּן pron. **this** (m.; archaic and dialectal; ↓ דנא; TA דְּנָן TJ Is 6:3, JPA ד[י]ן DJPA 153) a. general: דין גרמא דעשיראה ביר this is the bone of my tenth son *Ber* 5b(17) // *BB* 116a(15); לית דין צריך בשש this (bread) does not need Syrian rue (as a condiment) *Ber* 40a(15); לית דין בר אנש this one is not a human *Šab* 112b(30) // *Er* 24a(33); דין עסק ביש this (was) a bad deal *BQ* 99b(54); ווי לדין כד יקום דין woe to this one when that one will arise *AZ* 11b(18); *Ber* 38b(44); *Ned* 49a(25); *Naz* 59a(24); *San* 18b(36); מן יומא דין ולעלם from this day and forever *Bo* 6:11; *ib.* 8:6; 27:7; 64:26; b. in writs: האי מאן דכתיב גיטא לא ליכתוב ודין דמשמע דינא אל' ודן one who writes a *geṭ* should not write ודין (*plene*) which means 'law' but ודן (defective) *Giṭ* 85b(32) [v. OHT ib. 197:15]; ודין נדוניא דהנעילת עלאי מן דילה this is the dowry belonging to her which she brought in to me *SŠHai* 13b(20)

Y: דֵּין BAYTN 342.

– **כְּדֵין** adv. **so, in this manner** (dialectal; JPA כד(י)ן DJPA 251) ליו [= לאו] כדין מתלין מתלא בירוש' do they not recite a parable so in Jerusalem? *Ket* 66b(40); *Ḥul* 107b(1); חזינא דכדין תבע we saw that he made a claim in this manner *Dec* 7:8

– **הָכְדֵין** adv. **in this manner, thus** (archaic and dialectal; ↓ הכי; JPA הכד(י)ן DJPA 164) פל' בת פל' אתת לקדמנא והכדין אמרת NN b. NN_2 came before us and she said thus ... *Dec* 10:3; הכדין אמר לנא יהושע בן פרחיה *Bo* 19:10

דִּינָא, abs. **דִּין** n.m. **law, lawsuit, judgment, court** (↓ √1#דון; ↓ בר דינא, בעיל דינא, בי דינא, פסק דינא, יומא דדינא; TA דִּינָא TO Gen 18:25, Sy ܕܺܝܢܳܐ LS 145, Ma 1#דינא MD 108) **1. law:** a. general: sg. דינא הכי is the law so? *BB* 29b(25); *ib.* 159b(32); האי כדיניה והאי כדיניה each one according to the law applicable to him *BM* 82b(22); דיינינן לה בדינא דידן we judge her according to our [i.e. Jewish] law *San* 57b(40); אנא ושבור מלכא אחי בדינא I and 'King Shapur' [i.e. Samuel] are brothers regarding the law [i.e. of equal authority] *BQ* 96b(28); דינא דפסחא כדינא דקודשיא the law of the Paschal sacrifice is like the law of *qodashim* *Anan* 72:5; דינא דמלכותא

דינא the law of the government is binding [lit. the law] *Giṭ* 10b(30) // *BQ* 113a(34) // *San* 25b(40); *BM* 30b(39) [↓ מגיסתא]; pl. כל דיניה דחשן all the laws of the breastplate *AnanSch* 25:7; b. w. √שמע pe. to obey the law: שמע דינא one who obeys he law *BM* 70a(35); למיתייא למישמע דינא בבביה דמרנא to come to heed the law in our master's court *Dec* 2:7; *ib.* 3:4; **2. lawsuit:** sg. a. general: abs. כל דיין דמתקרי לדין ויגבון מיניה ממון בדין לא שמיה דיין any judge against whom a lawsuit is brought and they authorize to collect money from him in the lawsuit is not considered a judge *BB* 58b(2) [quoted from an inscription]; det. האי בר ישראל דאית ליה דינא בהדי גוי באב a Jew who has a lawsuit with a pagan in *Av* *Tan* 29b(2); *San* 3b(19); *ib.* 95a(27) [↓ √בות pe., mng. 1]; pl.abs. כל דינין all lawsuits *SŠHai* 16a(5); b. w. var. vbs.: 1) √אתי pe. to engage in a lawsuit: וכי אתו ביתרי לקמיה בדינא when two people are engaged before him in a lawsuit *Ket* 105a(38); אשפיזכניה דרב אתא לדינא לקמיה PN's landlord came before him in a lawsuit *San* 7b(48); *Šab* 10a(23); 2) √שעי itpa. to sue s.o.: כי היכי דלא מצית לאישתעויי דינא בהדייהו so that you cannot sue them *Yev* 37b(47); *Bek* 11b(8); בידא דלא מצינא לאשתעויי דינא בהדיה in the possession of one whom I cannot sue *BQ* 45a(16); *ib.* 8b(41); **3. case:** sg. עד דמעיינין ביה רבנן בדינאי until the scholars investigate my case *BM* 17a(15); *MQ* 17a(26); *San* 27a(44); ונחית לעומקא דדינא he delves to the bottom of the case *BQ* 53a(37) // *BM* 117b(37); הוה פריס דינא דייתמי קמיה the case of the orphans was spread out before him (for judgment) *Ket* 105b(50); רב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה when a court case used to come before PN *San* 7b(14) // *Hor* 3b(32); **4. judgment, decision:** a. general: לא דינא ולא דיינא there is neither judgment nor judge *BM* 97a(11) [cf. JPA: לית דין ולית דיין BR 252:7]; הלכאתא דדינא the traditional laws of judgment [i.e. in the Tractate *Sanhedrin*] *San* 34b(37); דינא דגיהנם the judgment of Gehenna *Er* 19a(32); דיניה לאו דינא his judgment is void *San* 5a(6); לא צאיתנא לדינא I shall not obey the judgment *BB* 40a(13); *MQ* 14b(23); *BQ* 113a(10); *San* 29a(7); *ib.* 6b(56) [≠ MH פשרה compromise]; קם דינא ... הדר דינא the judgment remained in force [lit. stood]. The

judgment was reversed *Yev* 37b(39); *San* 42a(42) [↓ √חכם pe., mng. 2]; b. w. var. vbs.: 1) √גמר pe. to pass judgment: ↓ √גמר pe., mng. 5c; 2) √דון pe., √דיין pe. to render judgment: ייתיב אפיתחא וקא דאין דינא he was sitting at the entrance and rendering judgment *Ber* 58a(44); מאן דדאין דינא דגרמי one who makes a judgment (of liability) in cases of indirect effects *Ket* 86a(11); *BQ* 58b(32); *San* 5a(21); *Anan* 14:10; היכי נידיינוה דייני להאי דינא how should the judges judge this case? *BM* 42b(11); 3) √זבן pe. to avoid a court case by paying for what one is legally entitled to [lit. to buy a judgment]: עביד איניש דזבין דיניה a person is apt to avoid his court case *BB* 30b(16); 4) √עבד pe. to render a (favorable) decision, render judgment [cf. Akk *dīnam epēšu* CAD E 206]: לא עביד איניש דינא לנפשיה a person may not render a (favorable) decision for himself [i.e. take the law into his own hands] *BQ* 27b(37); לאו בני מיעבד דינא אינון they are incapable of rendering judgment *ib.* 90b(32); 5) √פסק to render judgment: pe. מאן דפסקין ביה דינא ולא מקביל someone for whom they render a judgment, and he does not accept (it) *Anan* 16:11; itpe. איתפסיק ביה דינא *Dec* 6:2; 6) √קבל pa. to accept judgment: לא קביל עליה דינא דרבנן he did not accept the judgment of the Rabbis *Dec* 5:5; c. in phrase מאי דיניה: בקי מאי דיניה go (and) see [lit. inquire] how he is faring [lit. what his judgment is] *Pes* 3b(47; V[1]); **5. punishment:** sg. דינא רבא ודינא זוטא a major punishment and a minor punishment *Qid* 43a(30); דיניה דההוא גברא במאי by what means is your punishment (after death)? *Giṭ* 56b(49); **6. court (in judgment):** sg., w. var. vbs.: a. √יתב pe. to sit: רב חסד' ורבה בר רב הונא הוו יתבי בדינא כולי יומא PN and PN_2 were sitting (in judgment) in court the entire day *Šab* 10a(25); *BQ* 96b(27); b. √נחת pe. to go to court: זילו קיימו שטרייכו וחותו לדינא go, confirm your deeds, and go to court *Ket* 19a(17); *Švu* 31a(29); c. √נפק pe. to go out to court: רב כי הוה נפיק לדינא when PN used to go out to court *Yom* 86b(53); *Er* 65a(27); d. √קום pe. to go to court, af. to take to court: לא בעינא דאיקום בדינא ודיינא [= וְדָיְינָא] I do not want to go to court and to bring a lawsuit *Šab* 148b(30); אנן מי ידעינן דכל דקאי בדינא לאשהודי בהאי תורא אתי

do we know that everyone who is in court is coming to testify concerning the (same) ox? *BQ* 24b(6); *BM* 116a(18); *Mak* 5b(47); דלא לשכחיה אלהא דיהודאי דלוקמיה בדינא so that the God of the Jews should not find me [lit. him] and bring me [lit. him] to court in judgment *Giṭ* 56b(46); e. √תבע pe. to make a claim: ואתבעיניה בדינא I shall make a claim against him in court *BM* 51a(14); *BB* 39a(1); *Giṭ* 55b(50); גבי קידוש' דכסיפא למיתבעיה לדינא in the case of betrothal where she is reluctant to make a claim against him in court *ib.* 74a(41); *BB* 151a(37; **F**[2]); *SŠHai* 9a(12); *Dec* 7:2; **7. argument** [MH דין J 310, mng. 2]**:** ולידהדר דינא מינה let the argument return to its initial point *Mak* 19a(25) [cf. MH[2] וחוזר הדין Ber 35a(38)]; *Zev* 10b(16); *Men* 6a(3); *Ḥul* 115b(39); **8. right:** sg. **a.** in phrase **דינא הוא ד־ it is by right that** [MH[2] דין הוא ש־ Pes 54b(7); Yom 67b(18)]**:** דינא הוא דאזלי בני ראובן ואמרי ליה לשמעון אבונן מטלטלי שבק גבך it is by right that the sons of NN can go and say to NN_2: "Our (late) father left movable property with you" *Pes* 31a(13); *BM* 105a(9); *BB* 45a(10); *TGHark* 228:15; **b.** in phrase **בדינא by right** [cf. MH[2] בדין הוא ד־ BM 62a(12); Zev 89b(32)]**:** ולא בדינא גרבתיך did I not seize it by right? *Šab* 148a(8)
Voc: דִינָא HPP 235:21; Y: דִּינָא *Šab* 10a(23; BAYTN 9).

דִּינוּתָא n.m. **judicial right** (↓ √דון #1; Sy ܕܝܢܘܬܐ LS 145) sg. דינותא דמנהאגא the judicial right of the custom *OHT Meg* 49:3

דִּינָרָא, דינארא n.m. **the gold *denar, dirham*** (< δηνάριον, Lat *denarius* Lehnw 207; ↓ זוזא; Sy ܕܝܢܪܐ LS 160, Ma דינארא #1 MD 108, > MP *dēnār* CPD 26, > Arab دينار Fr, AF 191, PLAr 130) a. general: sg. ההיא איתתא דאחויא ליה דינרא לר' חייא a certain woman who showed a *denar* to PN (for appraisal) *BQ* 99b(52) [Var: דינארא Oxf., b.10, 33]; כל גוברא יהיב ליה דינארא וכתיב שמיה עליה every man would give him a *denar* and write his name upon it *San* 109b(34; MGG 312:4); pl. שבע מאה דינרי seven hundred *denars BB* 10a(26); *San* 29b(20) [↓ עכברא]; *HP* 47:11; b. w. designations: sg. דינרא ערביא ... דינרא סרסיא an Arabian/Syrian *denar Bek* 49b(32); דינרא קסריאנא a Caesarean *denar AZ* 6b(21); דינרא כורדינאה a Gordian *denar Ḥul* 54b(14); *Bek* 50a(1) // *AZ* 52b(32; **J**) [↓ טריינא הדריינא]; *BM* 46b(25) [↓ ניאקא]; pl.abs. דינרין טאבין ותקי(י)לין good and full-weight *denars BM* 44b(16); cs. דינרי דהבא gold *denars Ned* 38a(42); det. דינרי קיסרייני *Ket* 67b(46); דינרי טאבי מעלאיי good and impeccable *denars SŠHai* 14b(8); c. w. containers or measures: pl. ארנקא דדינרי a purse of *denars Ber* 53b(27; **P**); *BB* 10b(50); צררא דדינרי a money bag of *denars TGHark* 271:12; תרקבא דדינרי a *t.*-measure of *denars Yom* 18a(22) // *Yev* 61a(25); עיליתא דדינרי an *ʿ.*-measure of *denars BB* 133b(14); אשכחיה מלא דינרי he found it [i.e. the beam] full of *denars Ber* 56b(24); *Ned* 50a(36) [a hollowed-out stick]; **2. *dirham*:** sg. כל זוזא וזוזא שיעוריה מתקאלא דדינארא the amount of each (silver) *zuz* is the *mitqāl* of the *dirham* [i.e. the ratio 10:7] *TGHark* 37:17 [↓ מתקלא mng. 2a]
Lit: Zuckermann 17+. The gold *denar* was worth 25x the value of the silver *denar* [v. BB 42b(36)]; Voc: דִּינָרֵי HGP 7b:29; Y: דֵּינָרֵי *BM* 44b(16; BAYTN 140).

דִּיסְנָא n.m. **(uncertain)** sg. דשדי (ו)(ד'יסנ') על רישיה (PN) who places a ... on his head *Qid* 30a(30)
Geon. expl.: זבל LPT 160:33, i.e. زِبْل filth; Rashi: סדין; Y: דִּיסְנָא *Qid* ib.(BAYTN 112).

דִּיסְתְּקָא, דיסתאקא n.m. **handle** (< MIr **dastak* [cf. MP *dast* hand, *dastag* bunch, group CPD 25]; Sy ܕܣܬܩܐ handle LS 161, TA דִּסְתְּקָא TJ Jud 3:22) sg. *OHP Ber* 108:7 [expl. לאחורי נשרא (√נשר)]
Lit: Geig, AAC 146.

דיעבד ↓ √עבד itpe.

דִּיצָא n.m. **an eye pain** (↓ √דוץ; Ma דיצא #1 MD 108) sg. *Beṣ* 22a(45) // *AZ* 28b(38; **J**)
Geon. expl.: רירא ודיצא מכות היוצאות בעין ונקרא רירה ודיצא OHP Beṣ 55:10.

דִּיק ↓ √דוק pe., pass.part.

דִּיקָא n.m. perh. **piece** (↓ √דוק/√דקק; Sy ܕܝܩܐ crushing LS 146 [√ܗܕܩ #2]) pl. דיקי דתרבא pieces of fat *BM* 83b(50) [corr. to דיקולי]

דִּיקוּלָא #1 n.m. **a type of basket** (↓ דיקולאה; etym. unkn.) a. general: sg. חפייה בדיקולא he covered it [i.e. the fish] with a *d.*-basket *AZ*

39a(28); שקל דיקול' רבא טחייה בכופר' וסחפי' על רישי' he took a large *d.*-basket, smeared it with pitch, and placed it upside-down on his head *Ned* 51a(1); *Šab* 110a(12); פומא דדיקולא the opening of the *d.*-basket *Beṣ* 28b(1); pl. רב פפא שרא לצלומי דיקולי PN_2 permitted painting baskets (for sale) *BM* 60b(12); *Qid* 40a(13); *BB* 22a(12); b. objects contained in it: 1) water: sg. דיקולא דמיא *Pes* 40a(3; **E**[2]); *Ḥul* 32b(24); 2) wine: pl. דיקולי דארמאי *d.*-baskets of pagans *AZ* 75a(32; **M**); 3) meat: sg. בישרא בדיקולא *Ḥul* 74b(35); *ib.* 98a(20) [v. Geon. expl. in AC 3:123, s.v. דקל]; *Bek* 12a(17); 4) fat: pl. דיקולי דיקולי דתרבא many *d.*-baskets (full) of fat *BM* 83b(50; **Es**); 5) fodder: sg. רישא דתורא בדיקולא the ox's head is in a *d.*-basket (of fodder) *Pes* 112b(16) // *Ber* 33a(15); 6) excrement(?) [↓חריא* #2]: *Pes* 110a(36; **M**[1]TGAs42 164:4); *Bo* 55:3; c. in proverbs: sg. היא נאימא ודיקולא שפיל she falls asleep, and (her) *d.*-basket goes downstream [i.e. laziness leads to loss] *San* 7a(29) [↓ √שפל pe., mng. 1]; אי חקלאה מלכא ליהוי מצואריה דיקולא לא נחית though a field worker may become a king, the *d.*-basket is not lowered from his neck [i.e. he retains his former base conduct] *Meg* 7b(5)
Geon. expl.: דיקולא קופה שלקנים ויש[מעאלים] קוראין אותה קוסרה TGAs28 185:4; דיקולי' ... בכלים של קנים נקובים וקורין ישמעאלים קואציר בפי כשפת כאילו TGWeisz 86b:8, i.e. قَوْصَرَة, pl. قواصير date basket Hava 609 [v. Eps, GC 16[12]]. For: בדיקולי *Yom* 78b(9; Ar [AC 3:123]), read: בדיכולי [↓ כולתא]; Y: דִּיקּוּלָא BAYTN 137.

[דיקולא #2 ↓ דיקלא n.]

דִּיקוּלָאָה n.m. **basket maker/seller** (↓ דיקולא #1 + gent. ending) sg. הנהו דקולאי דאיתו דקולי לשוקא דבבל certain basket makers/sellers who brought baskets to the market of GN *BB* 22a(11)
Y: דְּקוּלָאֵי *BB* ib.

דִּיקְלָא, pl. **דִּיקְלֵי, דִּיקְלְתָא** n.m./f. **date palm, insignificant matter** (↓ בי דיקלי, ציפרתא, נרגילא, דדיקלא, ריכבא; TA דִּקְלִין pl. TO Ex 15:27, Sy ܕܩܠܐ f. LS 164, Ma דיקלא, זיקלא MD 109, 167) **1. date palm:** a. general: sg. דיקלא דאכיל מיניה תמרי a date palm from which he can eat dates *BQ* 87b(34) // *BB* 52a(11; **P**[1]); ההיא איתתא דאכלה דיקלא בתפשיחא תלת שנין a certain woman who enjoyed the usufruct of a date palm for three years by cutting off (the branches) *ib.* 54a(20); האי דיקלא דטעין קבא a date palm which bears a *qab* (of dates) *ib.* 26a(32) // *BQ* 91b(37); האי מן דשדא פיסא לדקלא ואתר תמרי one who threw a clod at a date palm, and caused the dates to fall off *Mak* 8a(5) // *Šab* 73b(31); *Qid* 9a(10); *AZ* 57a(7); *Yev* 75a(47); קא גריס ויתיב תותי דיקלא he was studying and sitting under a date palm *Šab* 156b(36); *Er* 51a(7); אזל חבקיה לדיקלא צוא דיקלא ופקע שידא he went (and) embraced the date palm. The date palm withered and the demon burst *Pes* 110b(25); *BB* 5a(4) [↓ √גדר #2 pe.]; *San* 30b(35) [↓ √זקף pe., mng. 6; √שדי #1 pe., mng. I.6]; *MQ* 10b(25) [↓ √פשח pa.]; *BQ* 113b(30) [↓ √צלח #1 pa.]; *Švu* 46a(43) [↓ √קטל pe., mng. 3b]; *Ket* 10b(54) [↓ נרגא usage a]; pl. ארעא דחזיא לדיקלי a field which is suitable for date palms *BB* 69b(13); תרי פלגי דיקלי two halves of date palms [i.e. both owned in partnership] *Ket* 109b(42); *BM* 108b(34); *MQ* 25b(42) [↓ √טען #2 pe., mng. 3]; תרתי דיקלתא *Šab* 110a(40); b. w. designations: sg. דיקלא ארמאה a Syrian date palm *BQ* 59a(45); דיקלא פרסאה a Persian date palm *ib.* 46; דקלא טבא ... דקלא בישא a productive/non-productive [lit. good/bad] date palm *BB* 69b(14); דיקלא דדהבא a date palm of gold *Ber* 55b(56); דקלא סומאקא a red date palm *Ket* 77b(19; MGG 226:3); c. parts: 1) אפקותא upper part: sg. *Suk* 13a(6); 2) גווזא trunk: sg. *Šab* 155a(12); 3) אצווא young sprout: sg. *Ket* 50a(31); 4) גובא log: pl. *BQ* 96a(23); 5) גירדא stump: sg. *BM* 86a(27); 6) מתחלא soft stalk: sg. *Ket* 77b(19); 7) נברא web: sg. *Er* 58a(14); 8) סילוא thorn: pl. *Šab* 67a(2); 9) עיקרא root: sg. *Suk* 31a(42); 10) פישחא cut off branch: sg. *Šab* 109b(25); 11) קורא terminal bud: sg. *Ber* 36a(35); 12) רישא cs. top part: sg. *Qid* 81a(44); pl. *Šab* 35b(11); 13) ריש צוציתא top of the branch: sg. *Qid* 81b(13); **2.** sg. in phrase **דיקלא בעלמא insignificant matter:** *BB* 123a(17); *Men* 56b(13); *Tem* 7a(32)
Geon. expl.: פי' קשבא ציני והוא מין דקל והוא דקלא פרסאה שמעולה ושמן ודקלא ארמאה הוא דקולו וכחוש OHR BQ 62:33; Lit: Löw, Flora 2:316; Voc: דִּיקְלָא HPP 303:17; HGP 1a:23; Y: דִּיקְלָא *Mak* 8a(5; BAYTN 112).

דִּקְנָא, abs. **דְּקַן** n.m. **beard, chin** (↓ דיקננא, עבדקן, זלדקן; TA דִּקְנָא TO Lev 13:30, Ma דיקנא

MD 109, Sy ܕܩܢܐ, abs. ܕܩܢ LS 164; mng. 2: Arab ذَقَن chin Wehr 309) **1. beard:** sg. דלא אית [ב]ל"הון דקן (women) who do not have a beard *Naz* 57b(20); ונפק ליה דיקנא his beard grew out *OHT Yev* 175:15; תפסיה בדיקניה he grabbed him by his beard *BB* 58a(19); *San* 96a(13); *ib.* 100b(39); *Mak* 21a(10) [↓ פירקא mng. 2]; דאזל צבעיה לדיקניה he went (and) dyed his beard *BM* 60b(17); *ib.* 21; ושמטו לכל מזייה דדיקניה they tore out all the hair of his beard *SOZ* 72:19; שב' ביני מדק(א)נא דכלבא סבא seven hairs of an old dog's beard *Šab* 67a(6) [M: מדיקנא]; pl. כד צבעין סבי' דיקניהון when the old men dye their beards *Naz* 39a(26); **2. chin:** sg. גובי דדיקנא lower sides of the chin *MQ* 24a(27; M²) [↓ 2# גובא]
Y: דִּיקְנֵיהּ *San* ib.(BAYTN 112).

דקנאנא, דִּיקְנָנָא n.m. **adult** (lit. bearded person; ↓ דיקנא; Sy ܕܩܢܢܐ LS 164, JNA דקנאנא bearded man HDJNA s.v.; cf. Akk *ziqnānu* CAD Z 125) pl. אפוטרופוס לדקנאני לא מוקמינן we do not appoint a guardian for adults *BM* 39a(34) [Var: דיקנני' *EsV*²³]; *ib.* 70a(13)
RaḤ: לאדם גדול בעל זקן OHR ib. 58:25; Y: דִּיקְנָנֵי *BM* 39a(34; BAYTN 248).

1# דִּירָא n.m. **shed for animals** (↓ √3# דור; TA דִּירָא TJ Mi 2:12) sg. הני דמידירי דירי certain (people) who make sheds (for cattle) *BQ* 113b(44); ולא נישבוק להו חיה בדיריהו we shall not spare a living being in their sheds *Bo* 78:19

2# דירא n.m. **dwelling place** (↓ √1# דור, 2# דיורא; Sy ܕܝܪܐ LS 147) sg. בת בההוא דירא he spent the night in that dwelling place *San* 109a(16); *ib.* 18

[**דיראה** n. **a plant** (etym. unkn.) sg. אטרף דיראה *Giṭ* 69a(24; OHT ib. 157:9)
Geon. expl.: ורק חשישה תערף באל דיראניה OHT ib.; however, acc. to Flora 4:160, the text is corrupt, and the corr. rdg. is דערא [v. AC 6:256, s.v. ערך and ↓ ערא].

דַּרְכָּא, דִּירְכָּא, cs. **דרך** n.f. **road, manner** (↓ √1# דרך; Ma 1# דירכא MD 109) **1. road, path:** sg. דירכא אחריתי another road *AZ* 48b(27); *Pes* 111a(28); *Ber* 51a(43); *BQ* 29a(21); *BB* 12a(9); *Yev* 37b(46); וכד מסגית בדירכא when you are walking on the road *Anan* 24:17 [expl. BH וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ Dt 6:7]; *ib.* 20; דאזיל במדברא וטעי בדירכא one who was traveling in the desert and lost (his) way *ib.* 37:4; pl. איסתתומי איסתתום דרכי the roads were completely blocked *RH* 23b(10; E²) [E¹: דירכי]; **2. manner:** sg. a. alone: דירכיה היא it is his manner *BQ* 117a(50; LPT 151:5) [v. infra]; דירכא דמילתא הכי איתה the manner of the act [i.e. urination of a male] is so *Ber* 23b(17); דדירכיה דביאה בליליא הוי the usual manner of sexual intercourse is at night *Ket* 56a(28) // *Nid* 64b(36); b. w. fol. inf. usually [MH דֶּרֶךְ J 323]: מידי דדירכיה לאשתוני בקיר something whose habit it is to urinate on a wall [i.e. a dog] *BB* 19b(21); *BQ* 9b(27); חמר דירכיה למיטרח שוכר לאו דירכיה למיטרח a donkey driver usually goes to the trouble (to purchase food). A hirer does not usually go to the trouble *AZ* 65a(46); *BM* 79b(23); *BB* 144a(13); *Šab* 59b(8); *Bek* 25b(45); דלאו דרכיה דחתנא למידר בי חמוה a son-in-law does not usually dwell in his father-in-law's house *BB* 98b(10); *Qid* 22a(49); *BM* 30b(8); *TGAs28* 8b:3; *Anan* 45:18; *AnanSch* 6:24; c. in phrase כי דירכא in the normal manner [cf. MH כְּדַרְכּוֹ MŠab 19:5]: לממשא ידיה וכרעיה כי דירכא to wash his hands and feet in the usual manner *Anan* 26:6; *ib.* 26; 33:3; d. in phrase כי דירכא ד־ just as [cf. כדרך ש־ J 323]: דכי דירכא דמשתחטין בה לעולה כההו דירכא משתחטין לאכילה just as they are slaughtered for a burnt offering, in that manner are they slaughtered for eating *AnanSch* 24:10; **3.** cs. **by way of:** אי דנפיק דרך רישיה if the fetus goes out head first [lit. by way of its head] *Ḥul* 70a(30)
Geon. expl. [mng. 2]: דירכיה פי בעץ̇ אלמואצ̇ע יראד בה רסמה LPT 151:5; Lit: Eps, Gr 107[17]. Note also the *qiṭl*-forms esp. in the Bab. trad. of H, e.g. דִּרְכּוֹ, דִּירְכָּן, etc. [Yeivin, BV 824]; Y: דִּרְכָּהּ *Ket* 109b(31; BAYTN 80).

דִּירְתָא n.f. **dwelling** (↓ √1# דור, דרתא; TA דִּירוֹת pl. TJ Jer 9:9) sg. חבל על דלית ליה דירתא ות'רעא לדירתא עביד woe to him who does not have a dwelling and makes a gate for his dwelling *Šab* 31b(4) // *Yom* 72b(36) [proverb]; דירתא לא מזבני אינשי people do not sell (their) dwelling *BB* 3b(30; P¹); *Pes* 114a(7); מין ביתיה ומין דירתיה from his house and from his dwelling *Bo* 7:6; *ib.* 14:12; 19:7; 31:6; 44:5; 53:4; 56:3; 64:20; 79:3; 88:11
Y: דִּירְתָא BAYTN 32.

[**דישאה** ↓ 1# דישתא n.]

דִּישְׁרָא n.m. **oats** (Akk *dišarru* wild growing cereal CAD D 160, Sy ܕܫܪܐ, ܕܝܫܪܐ LS 169, Arab دُوسَر Siggel 36) sg. *Pes* 35a(18; V¹⁴) // *Men* 70b(1) [expl. MH שִׁיפּוֹן MPes 2:5]
Lit: Flora 1:689. The forms דיסרא Pes ib.(E¹SMelG 30), דוסרא ib.(C) are influenced by Ar [v. Löw ib.; Kara 81]; Y: דִּישְׁרָא BAYTN 32.

1# דַּשְׁתָּא, דִּישְׁתָּא n.f. **field** (< MP *dašt* plain, open ground CPD 25; Ma 1# דישתא MD 109, Sy ܕܫܬܐ LS 169, > Arab دَشْت desert, plain PLAr 124) sg. עיזא דקורקסא דדיישי דישתא a wooden threshing instrument with which they thresh the field *Zev* 116b(32; V¹¹) // דַּשְׁתָּא *AZ* 24b(13; J) // דישתא *Men* 22a(18; MV¹⁰); ומן דאיתיה בדשתא one who is in the field *IHP* 558b:4 = *HG1* 264:29(Var); אסיר למיחסמה ועיילה לדישתא' it is forbidden to muzzle it and to bring it into the field *HG3* 393:67 [cf. Ma: אולה לדישתא אליהדיא take him alone into the desert MD 109]; *ib.* 394:68
Lit: Geig, AAC 153; ISK 92; Greenfield–Shaked, in Greenfield, AKY 346+; Y: דִּשְׁתָּא *Zev* ib.

[**2# דישתא** ↓ דיישא n.]

[**דיתאה** ↓ ריתא n.]

דכוות־ ↓ כוות־ prep.

1# דכי vb. **to be ritually clean, pure** (↓ דכי adj.; Sy ܕܟܐ LS 152, Ma דכא, זכא MD 109) **Pe.:** וכד ערבא שמשא דאכי when the sun sets he is ritually clean *Anan* 27:6; מחיבא למספר שבעה בתר דדכיא she is required to count seven (days) after she is ritually clean *ib.* 42:14; דאכו *ib.* 45:4; וסאחי ודאכי לפניא he washes himself and is ritually clean in the evening *ib.* 58:18
Pa. 1. to ritually cleanse, purify: הב לי גברא דמדכי לי מעצרתא give me a man who will ritually cleanse my wine press (from יין נסך) *AZ* 74b(15); הוא דמדכי נפשיה it is because he purifies himself (that he is called holy) *Tan* 11a(49); לישנ' דדכויי a term of purifying *Nid* 31b(10) [w. ref. to חִטְּאֵנִי Ps 51:7]; לדכינון לקמיה to purify them before Him *AnanSch* 17:8; **2. to declare ritually clean:** בר קפרא אדיהו ליה ודכי עמו(ו)(י)קו ליה ודכי they made it [i.e. the menstrual blood] lighter for PN, and he declared (it) clean. They made it darker for him, and he declared it clean *Nid* 20a(34); ודכי לה *ib.* 20b(36); 44; **3. to prepare in purity:** חבריא מדכן בגלילא the *ḥaverim* prepare (oil and wine) in purity in Galilee *Ḥag* 25a(14) // *Nid* 6b(11); **4. to clear of claims** [in defension clause; calque < Akk *zukkû* CAD Z 30+]: אנא איקו ואישפי ואידכי ואימרו(ו)(י)ק זביני אילן I shall undertake to satisfy, cleanse, and clear this sale (of claims) *BM* 15a(32); *SŠHai* 6a(19)
Itpa. to be purified, fig. w. יומא **of the day** [↓ √1# טהר pe., mng. 2, יומא mng. 1]: איערב שמשא ואידכי יומא the sun set and the day was purified *Ber* 2b(4)

2# דכי vb. **to be crushed** (of the testicles; denom. < H דַּכָּא [פְּצוּעַ] Dt 23:2) **Itpe.:** אידכיאו *Šeel* 170:12

3# דכי ↓ √דכר vb.

דְּכֵי adj. **pure, clean** (↓ √1# דכי pe., pass.part.; Sy ܕܟܐ LS 152, Ma דאכיא MD 99) sg.m. אפרסמא דכיא pure balsam *Tan* 25a(43); *Hor* 11b(43); *Kar* 5b(28); נורא דכיא pure fire *Bo* 2:2; לבושא דאדמסא דכיא a garment of pure steel *ib.*; 29:5; 52:3; pl.m. מלאכין ... דכין pure angels *ib.* 48:5
Y: דְּכִיתָא *Yom* 76b(22).

דכיר ↓ √דכר pe., pass.part.

דכר, דכי vb. **to mention, remember, recall** (↓ אדכרתא, דוכרנא; Sy ܕܟܪ, ܐܬܕܟܪ af., etpe. LS 153, Ma דכר pe., af. etpe. MD 110) **Pe. 1. to mention s.t.** [w. שמא; v. Eps, MNM 608+]: מאן דכר שמ(י)ה/שמיהו who mentioned it/them? [lit. their name; i.e. what is its connection with the matter at hand?] *Šab* 57a(9); *Beṣ* 7b(10); *Meg* 28b(8); *San* 29a(42); *BB* 11b(42); וכל זיקין ומזיקין בישין דדכרנא שמיהון [ודלא ד]כרנא שמיהון all the various evil demons whose names we have mentioned or have not mentioned *Bo* 31:9; *ib.* 52:11; 76:7; pass.part. פלוני מיתנא דדכיר לעיל NN, the deceased, mentioned above *SŠSad* 269:23; *ib.* 268:18; דכירין לשלם may they be mentioned for well-being *TGHark* 27:11; **2.** pass.part. **to remember** [v. Itpe., mng. 1]: רמי אנפשיה ומדכר דכיר he pays attention to it and remembers *BM* 113a(1); דכיר מר להההיא מילתא do

you remember that matter? *Qid* 70b(25); *Švu* 45b(4); *Šab* 12a(15); *Giṭ* 22b(6); *BM* 112b(24); *San* 29b(4); *Ḥul* 75b(24); בינקותיה לא דכירנא בקשישותיה דכירנא I do not remember (anything) of his childhood. I do remember (something) of his old age *Tan* 20b(41); *Pes* 116a(8); *BM* 16b(20)

Af. 1. to recall, remind: אדכרתן מילתא דרב אסי you recalled to me PN's statement *Ber* 38a(19); *Soṭ* 46b(40); *Men* 21a(29); *AZ* 46b(28) [↓ גמרא mng. 1a]; מדכרי אהדדי they remind each other *Šab* 147b(10); *Er* 3a(43); *Ket* 20a(38); **2. to mention:** a. alone: וכי מדכרו ליה מידכר when they mention (it) to him he recalls (it) *Yev* 54a(29) // *Meg* 18b(34) // *Nid* 63a(13); *ib.* 24b(36); *MQ* 24a(34); רחמנא אמר אדכר the Merciful One says: "Mention (them)" *RH* 32a(9); מן נמי דמדכר אוריתא בקלילותא also one who mentions the Torah in a disparaging manner *Anan* 13:26; *ib.* 14:9; 25:4; *AnanSch* 25:3; *ib.* 6; 9; *TGAs28* 202b:15; *TGHark* 38:29; אדכא חיי [= אדכר הייא] (Scripture) mentioned immediately *Anan* 65:18; וכל זיקין ומז[י]קין בישין דאידכר⟨ית⟩ שמיהון בכסא הדין וידלא אידכרית שמיהון בכסא הדין *Bo* 16:6 [v. Pe., mng. 1]; *ib.* 78:17; *HG1* 400:30 [↓ תחנונא]; b. w. שמא [v. Pe., mng. 1]: מאן אדכר שמה who mentioned it? *RH* 15a(41) [cf. Ma: עדכאר שומאיהון MD ib.]; *Pes* 69b(38); *Suk* 37b(28); מדכר שמיה דפת he mentions bread *Ber* 40b(15); *Yev* 103b(5); **3. to recite in prayer** [calque < MH זכר hif. J 400]: אדכורי יציאת מצרים to recite the third paragraph of the *šema'*-prayer *Ber* 14b(23) [cf. מַזְכִּירִין יְצִיאַת מִצְרַיִם MBer 1:5]; *ib.* 49a(42); *Šab* 24a(10); *Ket* 62a(22); *BM* 85b(45); *Anan* 20:6; *AnanSch* 25:3; צלותא דתעניתא היכי מדכרינן how do we recite the prayer for the fast day? *Tan* 13b(26)

Itpe. 1. to remember, recall: ואי אידכר מבתר שמע תפלה if he remembered after (the prayer) שומע תפלה *Ber* 29b(1); *MQ* 20b(50); *Mei* 21a(24); רחמנא לידכרך לשלמא may the Merciful One remember you for well-being *Šab* 12b(13); אידכריה רב לגמאריה PN recalled his tradition *San* 82a(4); *ib.* 82b(44); הא סהדותא עד שיתין שנין מדכר טפי לא מדכר (a person) can, in fact, recall evidence for sixty years. He cannot recall longer (than that) *Ket* 20b(28; V[5]); *ib.* 3; *Meg* 12b(26); צעריה הוא דקא מידכר it is his grief that he recalls *BB* 147a(9); *Bek* 35a(31); *Ber* 44b(8); **2. to be mentioned:** אידכר שמיה לרב יוסף his name was mentioned to PN *Ber* 28b(1)

Geon. expl.: מן דכר הדא אלמעני LPT 157:2; Lit: Eps, St1 77.

דִּכְרוּתָא n.f. **male genitals, part of a ram's horn, source** (Mng. 1: Sy ܕܶܟܪܽܘܬܳܐ male gender LS 153; mng. 2: JPA דכרותה det. DJPA 177; mng. 3: MH[2] זכרות J 400) **1. male genitals:** sg. האי@ק+ [= חאיק] ליה לדכרותיה he carves out its male genitals [i.e. of the animal] *Bek* 29b(16); **2. narrow part of a ram's horn:** sg. דחקיה בדכרותיה he drilled it in the *d.*-part of the ram's horn *RH* 27b(32; HP 21:21) [↓ √חקק pe., mng. 3]; מעילוי (ד)⟨ו⟩כרותייהו *Bek* 44a(51); **3. source:** sg. לדכרותא דנהרא קא סגיד he is bowing down to the source of the river *AZ* 47a(45); דכרות' דדמא כבדא the liver is the source of blood *Bek* 55a(47; V[9]); דכרות' דמיא פרת the Euphrates is the source of water *ib.* 48

Lit: Lieb, JQR 36[1946] 321 [mng. 3].

דל (uncertain) דל בדל *Suk* 56b(2)

Rashi derives from ↓ √דלי pa.; RaḤ from ↓ דיל-

דְּלָא n.m. **high position** (↓ √דלי) sg., only in phrase **בדלא** adv. **upstream, against the current** [cf. Akk *eliš* upstream CAD E 97]: איהו בדלא ואנן בשפלא it [i.e. the fish] was (swimming) against the current and we were (sailing) with the current *BB* 73b(25; **HP**[1]) [Ed: בזקיפא]

Rashi, ad loc., correctly points out that since on the high seas there is no current, the terminology used here is anomalous and is borrowed from that of river or canal traffic.

דַּלָּאָה n.m. **drawer of water** (↓ √דלי *qattāl*-form) pl. דלאי דדלו דולא drawers of water who draw water *Yev* 97b(7); ארית' דדלאי the canal of the water drawers *BQ* 50b(51); *ib.* 61a(34); *Ḥul* 107a(6)

Y: דָּלָאֵי *Yev* ib.(BAYTN 323).

דלאי adv. **above** (↓ √דלי) ... דו(ר)⟨ד⟩לאי אותביה דתתאי אותביה he placed it above/below *Šab* 8b(4)

– מְדָלַאי adv. **above** (↓ √דלי, דלא) היכא דכתיב אכותל ומדלאי where it is written on the wall and

above *Šab* 149a(3); *ib.* 24; דאילו פסיק ליה מדלאי if he cuts it from above *Ḥul* 76a(18; V[11])

Y: מִידְּלֵי *Šab* ib.

דלג vb. **to skip, skip over** (< H דלג J 308) **Pe.** (/u): ולמאן דאמ' דולג לדלוג according to the one who says that he skips (verses), let him skip *Meg* 22a(26)

Pa. 1. id.: והא קא מדלג does he not, in fact, skip (from one place to another in the Torah reading)? *Yom* 69b(44) // *Meg* 24a(13); נידלג דלוגי *Tan* 27b(40); *ib.* 28b(25) [in *Hallel*]; *Suk* 55a(29); **2. to move by steps:** דקא מדלג ותני חד חד (the *Tanna*) moves (in a descending fashion) by steps and learns each one separately *Giṭ* 82a(1) [v. Tib. 6:9]

דלדל #1 vb. **to tear away** (↓ √דול #1; MH דלדל LNVTH 133) **Itpal. to be torn away:** הכא דאידלדלו אידלדולי in this case (the vital organs) were completely torn away *Ḥul* 44a(34; Ar [AC 3:66],V[12][corr.])

V. DS, ad loc., n. ס.

דלדל #2 vb. **to become degenerated, diminished** (√דלל; Sy ܕܰܠ #2 etpa. to be diminished LS 154) **Itpal.:** ואיתיחד רב יוסף במחסיה ואידלדלת מילתיה לגמרי PN shut himself up in GN and became completely diminished (in power) *IŠGF* 118:14; *ib.* 116:17

דְּלוּתָא, abs. **דְּלוּ**, pl. **דְּלָוָתָא** n.f. **irrigation** (↓ √דלי; Akk *dālûtu* drawing of water CAD D 59) sg.abs. ↓ בי דלו, s.v. ביתא #1 mng. 6f; pl. תלת דלוואתא three irrigations *Giṭ* 74b(34; V[16]) [Var: דלואתא TGHark 17:9)

Y: דְּלוּתָא BAYTN 182.

דלי vb. **to lift up, draw water, raise up, deduct** (↓ בי דלו, דולא #2, דלא, דלאה, דלאי, דלותא, מדלאי, מדלי, דוולא, אלא; Sy ܕܠܳܐ LS 154, Ma דלא MD 110) **Pe. 1. to lift up:** אי דלית בהדאי דלינא ואי לא לא דלינא if you lift up (the burden) with me I shall lift up (with you). If not, I shall not lift up (with you) *BQ* 92b(51; MGG 265:18); *BB* 73b(35); *Ket* 77b(27); *BM* 30b(17); נידלי להו מידל⟨י⟩ let him lift them [i.e. the rooster's] feet up completely *Šab* 128b(26); דלייה lift it up [i.e. the cloak] *Ber* 18a(42); *Tan* 23b(5; **M**); **2. to draw water:** כל יומא הוה דלי חד מיניהו every day one of them used to draw water *BQ* 27b(27); *Yev* 97b(7) [↓ דוולא mng. 2]; *Giṭ* 74b(34); למדלי בהו מיא *Er* 104a(48)

Pa. 1. to blow up (of wind) [intr.]: דלי זעפא a storm wind blew up *BM* 86a(40); **2. to raise, lift up:** a. objects: דלינהי למאניה he lifted up his garments *Tan* 23b(5; **L**); *San* 94a(50); *Soṭ* 13a(30); *BQ* 86b(11); *BB* 35b(8); *ib.* 73a(21); לדלויי טעוניה to lift up his load *BM* 97a(29); טעונה דמדלי איניש לנפשיה לכתפיה תילתא דטעונה הוי a load which a person can raise by himself to his shoulder is a third of a load (which he can carry if placed there by another) *Soṭ* 34a(39); *Ḥul* 53b(45) [↓ תילתא]; כיון דשרי ליה לדלויה ותתויה since he is permitted to raise it [i.e. the lamp] and to lower it *HP* 6:6; b. parts of the body: דלו לי גביני raise my eyelids up for me *BQ* 117a(48); דלי עיניה חזייה he raised up his eyes (and) saw him *Yom* 87a(50); *Šab* 156b(36); *Pes* 113b(6); *Beṣ* 27b(4); *Ḥul* 60a(2); ודלוי ידא raising his hand *Anan* 20:11; ודלו ידיהון *Bo* 94a:8; ודלי ההוא כוורא רישיה a certain fish raised its head *BB* 74a(34); *Yev* 92b(27) [+ //'s; ↓ חספא #1 mng. 2a]; c. w. a fol. vb.: מידלי ופסיק ליה he cuts it off at a higher point *Ḥul* 76a(18); *Bek* 8b(26) [↓ √דוק pe.]; **3. to move s.t. upstream:** דליוה פרסאי the Persians moved it [i.e. the bridge] upstream] *Qid* 72a(1); **4. to deduct, remit, remove:** כי מדלי מר יומי טומאה when you deduct the days of (menstrual) impurity *RH* 11a(50); כי מדלית הני תלת when you deduct these three (trumpet blasts) *Suk* 54a(28; **M**[2]); דליוה לפלגא they deducted half of it [i.e. the coronation tax] *BB* 8a(41); דל חמשה דהר הבית פשו להו תמניא דעזר' deduct five (treasurers) of the Temple Mount (and) eight of the Temple Court remain *Tam* 27a(38); דל עשרין דלא ענשת עליהו deduct twenty (years) for which you do not punish *Šab* 89b(36); *Er* 56b(24); *Pes* 79b(45); *Suk* 6b(20); *BQ* 51a(18); *BM* 40b(1); *San* 103a(9); דל בדל deduct for deduct [i.e. take less loaves now and give less the following week] *Suk* 56b(2); דלי כרגא he remitted the poll tax *Meg* 13a(48; **G**) [cf. Est 2:18]; דל אנא :read] דלאן] remove me [i.e. my opinion] from here *Er* 3a(14) [Rashi: הרימני מכן; ↓ אנא note]; **5. perh. to give comfort:** אגרא דהספידא דלויי the reward

of a eulogy is for giving comfort (to the listeners) *Ber* 6b(26) [cf. דדלא ידלוניה Ket 72a(9) (*barraita*; v. TMeg 3:16)]; **6. to hold in suspension** [calque < MH תלי pe., J 1671, mng. 2]: אפיא לה ומדליא לה עד למוצאי יום טוב וקליא לה she bakes it [i.e. the dough], leaves it [i.e. the *ḥalla*] in suspension until the end of the holiday, and (then) burns it *HG3* 284:23

Af. to train a climbing plant [calque < MH דלי hif. J 309]: ואפום חנואן מדלאן יתיה they train it [i.e. the *qiqayon*-plant] to climb on the entrance of sheds *Šab* 21a(13)

Itpa. 1. to be lifted up: אימת מדלן when are (the curtains) lifted up? *Men* 95a(39); **2. to rise, grow tall:** וכמא דמידליא עקרא ומיתיא as (the boat) rises (from the sea bottom) it uproots (the coral) and brings (it) *RH* 23a(32); אידלי יומ' אידלי קצירא the sun rose (and) the sick person recovered *BB* 16b(39; F²); מידלי עסקך כי דקלא your business activity will grow tall like a date palm *Ber* 56a(36; MGG 704:14); חזינהו למיא דקא מדלו וקא טאפו ומוספו(ו)‹י› ומידלו בתוקפא דילהון they saw that the water was rising, increasing, and continuing to rise in a powerful way *Šab* 108a(29; OHT Šab 97:23); **3. to go upstream:** a. alone: אידלי כוליה עד דמטא לפתחא he went upstream in its entirety [i.e. to the river's source] until he came to the entrance (of Paradise) *Tam* 32b(11); **4. to recover** [cf. Ma: לדאלוייא כולהין ניכותיאתא to relieve all injuries MD 111]: חזו דאידלי ליה עלמא they saw that he had recovered *Ber* 54b(52) [F: אתפח; ↓ √תפח itpe.]; *BB* 16b(39; F²) [v. supra, mng. 2]; **5. to blow up of wind** [v. Pa., mng. 1]: כיון דמידלי בהו זיקא ומיבדרי when the wind blows up at them and they are scattered *Beṣ* 31a(16)

On the Pa. imper. ד(א)ל, cf. Ma דאל [v. Nöld, MG 34; MD 111, s.v. 1#דלל].

דְּלִיקְתָא n.f. **blaze** (< MH דליקה J 310; ↓ √דלק; TA דְּלֵיקְתָּא TO Ex 22:5; cf. Sy ܕܠܝܩܬܐ LS 155) a. general: sg. בדורקראת הוה דליקתא there was a fire in GN *Tan* 21b(21); b. in a fig. sense [↓ √דלק pe., mng. 2]: sg. לא מסתפית מדליק' are you not afraid of the blaze [i.e. the wrath of the scholar]? *Nid* 36b(47)

Y: דְּלֵיקְתָא *Tan* ib.(BAYTN 178).

1#דלל vb. **to weave** (↓ דוללא; Sy 1# ܕܠ LS 154) **Pe.** (/u): זבין ולא תידול sell and do not weave *Yev* 63a(34; M³OHR ib. 317:2)

2#דלל vb. ↓ √2#דלדל vb.

דלף (u/) vb. **to drip, leak** (↓ דילפא, דילפן; Sy ܕܠܦ LS 155) **Pe.** (u/) **1. to drip:** דלפן עיניה his eyes drip *Ket* 77b(16); **2. to leak:** בי רחיא דאביי דלוף PN's mill house leaked *Beṣ* 36b(9); בבתי חדתי דשכיחי דדלפי in new houses, which frequently leak *Šab* 43a(6)

דלק vb. **to burn, be incensed, light a lamp** (↓ דליקתא; Sy ܕܠܩ LS 155, Ma דלק MD 111) **Pe.** (/a) **1.** intr. **to burn:** וגופריתא ואישתא תידלק ביה may sulfur and fire burn within him *Bo* 74:3; *ib.* 5; **2.** impers. **to be incensed** [w. ־ב]: מאי שלחה ליה דכולי האי קא דלקא ביה what (message) did she send to him that he was so incensed at it? *Meg* 12b(21) [expl. BH וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ Est 1:12]

Af. to light a lamp: a. alone: דביתהו דרב יוסף מאחרא ומדלקה PN's wife used to light (the lamp for the Sabbath) late [i.e. just before dark] *Šab* 23b(31); דקא מדלקי עלאי בגו ביתאי they light (the Ḥanukka lamp) for me within my house *ib.* 23a(16); 21b(15); 22b(33); 23a(50); 28b(43); b. w. an obj.: אדליק שרגא he lit the lamp *ib.* 122b(2); 35b(11); *Giṭ* 57a(22); *San* 77a(18); *Pes* 59a(24)

דָּלֶת, דל, pl. **דָּלְתָתָא** n.m. ***dalet*, the fourth letter of the alphabet** (Sy ܕܠܬ Nöld, Beitr 129) sg. כרעא דדלת the 'leg' of the *dalet* *Šab* 104a(21) [Var: כרעא דדל V²¹]; *ib.* 22; תאגא דדלת the protruding part of the *dalet* *Er* 13a(32) [Var: תגא דדל HGP 48a:38] // *Soṭ* 20a(45) [↓ תגא mng. 2]; דל *BMsD* 5:4; דאל *MsL*ᵐ *Lev* 15:3; pl. דלתתא *ŠT* 492:48

Y: דָּלֶת *Er* ib.

דְּמָא, abs. **דַּם** n.m. **blood, hemorrhage, capital crime** (↓ בישרא ודמא; TA דְּמָא TO Ex 7:17, Sy ܕܡܐ LS 156, Ma 1#דמא, זמא MD 111, 168) **1. blood:** a. general: sg.abs. גבר אשיד דם a man who sheds blood *Šab* 156a(43); בריש כל מותא אנא דם I, blood, am the chief cause of death *BB* 58b(6) [quoted from an inscription]; det. לדמא דאתי מנחירא for nosebleed [lit. blood which flows from a nostril] *Giṭ* 69a(15); *ib.* 26; *Anan* 15:3; לדמא דרישא for blood (flowing) from the head *Giṭ* 68b(48) [v. Geon. expl. infra]; איתהפיכו מיא לדמא the water was transformed into blood *BB* 74b(11); *Giṭ* 67b(34); ורדה דמיהו לנחלי ארנון their blood flowed to the *wadis* of GN *Ber* 54b(5); *Šab* 134a(33) [↓ √בלע itpe., mng. 2]; *Bek* 21b(11) [↓ √בעבע quad.]; *San* 109a(50) [↓ טיפתא]; *HP* 203:17 [↓ √1#מסמס pal.]; *Ket* 91a(41) [↓ √נבע af.]; *San* 109b(18) [↓ √נפק af., mng. II.2]; *Šab* 129b(7) [↓ 1#פורסא mng. 1]; *Ḥul* 43b(6) [↓ קורטא]; *Yev* 64b(43) [↓ √קמט pe., mng. 2]; *San* 96b(25) [↓ √רתח pe., mng. 1]; *Pes* 74b(42) [↓ שורייקא mng. 1]; *MQ* 25b(37) [↓ √שפע pe.]; *MQ* 10b(6) [↓ √שקל pe., mng. 3b]; b. menstrual: דההיא איתתא דאתיא דמא לקמיה דר' אלעז' a certain woman who brought (menstrual) blood to PN *Nid* 20b(18); שתין מיני דמא sixty types of (menstrual) blood *BM* 84b(13); *Nid* 20b(29); למחזי דמא to examine (menstrual) blood *ib.* 20a(8); 20b(33); לאתתא דחזייא דמא בלא זמנא for a woman who becomes menstruous at an unexpected time *ḤM* 38:16; *Anan* 114:19; c. metaph. of life: מאי חזית דדמך סומק טפי דילמא דמא דחברך סומק טפי why is your blood redder [i.e. why is your life more valuable]? Perhaps the blood of another is redder *Yom* 82b(5) [+ //'s; ↓ סומק mng. I.1]; שויתיה לדמך תרתי מעי I would have valued your 'blood' at two *mě'as* *Qid* 81a(43); *Pes* 112b(48); **2.** perh. **internal hemorrhage:** sg. *Beṣ* 22a(45) // *AZ* 28b(38) [in a list of eye diseases]; *Bo* 105:4; **3. capital punishment:** sg. ולא הוה קפדי אדמא (the Persians) were not meticulous about capital punishment *BQ* 117a(36; HGP 18b:16) [i.e. they gave the Jews autonomy]; **4.** fig. sg., in phrase **דמא דחמרא juice of wine:** *Ket* 60b(53; Ar [AC 2:352, s.v. גרגר]) [cf. BH: דַּם־עֲנָבִים Gen 49:11; ↓ גרגרנא]

Geon. expl.: אל דם אלדי יגרי מן אל ראס OHT Giṭ 154:22; Lit: Ros, TI 55 [mng. 3]; Voc: דַּמָּא HPP 70:21; Y: דְּמָא BAYTN 1.

דמדם vb. **to mumble** (√דמם; Ma דנדם, דמדם MD 111, 113) **Pal.:** חזונהי לספתתיה דהוו קא מדמדמן we saw his lips mumbling *Ber* 58a(42; MGE 144:5) [Var: מידמדמן ib.]

דָּמוֹכָא n.m. **one who is asleep** (↓ √דמך *qāṭōl*-form) pl. דדמוכי כמאן דמי(כ)(ב)סמי וגנו they are asleep like those who are intoxicated and are lying down *BB* 73b(42)

דְּמוּתָא, abs. **דְּמוּ, דַּמוּ**, pl. **דַּמְוָאתָא** n.f. **form, figure** (↓ √דמי; TA דְּמוּתֵיה TO Gen 5:3, Ma דמותא, דמו MD 111, Sy ܕܡܘܬܐ, pl. ܕܡܘܬܐ LS 156) a. species: sg.abs. ומידמן להון בידמו דמו (the demons) appear to them in various forms *Bo* 34:4 [cf. Ma: בדמו דמו MD ib.; v. Nöld, MG 301]; בכל דמו *ib.* 7:15; 88:10; cs. ומידמין לבני אינש לגברי בדמות נשי ולנשי בדמות גברי they appear to people–to men in the form of women and to women in the form of men *ib.* 1:12; 7:14; 78:12; איתתא דמפלא דמות חיויא a woman who miscarries a (foetus in) the form of an snake *HP* 139:2; det. בידמותא סניתא in an unsavory form *Bo* 78:11; pl. בדמואתא מיתדמיה it takes on (different) forms *ib.* 81:1; 39:1; b. individual: sg. אתיוה חקקוה לדמותא דר' מאי' אפתח' דרומאי they brought him (and) carved the figure of PN on the gate of the lictors *AZ* 18b(8)

Y: דְּמוּתָא BAYTN 28.

דמי vb. **to be similar, consider, compare** (↓ דמיינא, דימויי, דמותא, דומיא; Sy ܕܡܐ LS 156, Ma דמא MD 111) **Pe. 1. to be similar, like:** a. general: לא דאמי רישא לסופא the former part (of the Mishna) is not similar to the latter part *Meg* 19b(31); לא דאמי כללא בתרא לכללא קמא the latter general rule is not similar to the former one *Zev* 4b(31); דמי פומיה דרב כמאן דלא טעים תבשילא PN's mouth is similar to (that of) one who has not eaten a cooked dish [i.e. you act like one who has never before had sexual intercourse] *Ber* 62a(15) // *Ḥag* 5b(24); ההוא מינא דדמי לחיפושא a certain species which is similar to the *ḥ.*-fish *AZ* 39a(23); הא לא דמיא אלא להא this (case) is similar only to that one [i.e. the following] *ib.* 71a(12); הני מילי היכא דליכא דדמי ליה this refers to a case where there is nothing similar to it *Er* 51a(25); היכי דמיין חדתתא והיכי דמיין עתיקתא what are new (straps of phylacteries) like? What are old ones like? *Men* 35a(46); הנך תרתי דדמיין להדדי certain two (women) who are similar (in status) to each other *Yev* 22a(1); ידיהו וכרעיהו דאמו להדאדי their hands and their feet are similar to each other

Anan 56:13 [i.e. they walk on all fours]; ודמיא ללבושא דמלבשא חיטתא (the prepuce) resembles the 'garment' with which the wheat spike enshrouds (the stalk) *ib.* 84:23; ודמיין עיניה לתרי סיהרי its [i.e. the fish's] eyes were like two moons *BB* 74a(36); b. in impersonal phrases: 1) היכי דאמי what is it like? [lit. how is it similar?]: *Šab* 8b(3); *Meg* 18a(30); *San* 48b(45); *Zev* 20b(22) [and *passim*]; 2) שפיר דמי it is all right: *Ber* 13b(48); *Šab* 120a(25); *Pes* 66b(9); *Meg* 27a(16); *Yev* 43b(16); *Anan* 4:5; *ib.* 72:2 [and *passim*]; לפופי ינוקא בשבתא שפיר דאמי it is all right to swaddle a baby on the Sabbath *Šab* 66b(28); הא כייבי ליה טובא שפיר דמי (if), in fact, (his teeth) hurt him a lot it is all right (to gargle vinegar on the Sabbath) *AZ* 28a(16); *Ḥul* 93a(22); *Nid* 20a(47); 3) מי דמי is it similar? [i.e. how can one compare the two cases?]: *Šab* 97b(44); *Beṣ* 22a(51); *Ket* 59a(46); *BM* 40a(2); *Men* 13b(30); 4) בדדמי from conjecture: משום דאמרה בדדאמי because she speaks from conjecture (concerning her husband's death) *Yev* 114b(36); *ib.* 115a(2); 116a(26); **2. w. -כ to be considered as** [Sy ܗܕܡܐ ܐܝܟ ܢܘܪܐ he resembled fire SG § 364C; cf. Ma דאמיא כך האיתא she resembles an animal MD 226]: a. alone: עבדא כמקרקעי דמי a slave is considered as real estate *BQ* 12a(20); *San* 29b(48); כולהו שבעה כחד יומא אריכא דאמו all seven (days of Sukkot) are considered as one long day *Suk* 45b(49); כל אכשורי אוכלא כאוכלא דמי anything which is for making food fit (to eat) is considered as food *Yom* 80b(31); *Yev* 103a(33); b. w. -על: מאן דמי עלי כגופי איתתי whom do I consider as my (own) body? My wife *Ket* 67b(37); דמית עלאי כאריא וארבא I consider you to be like 'the lion and the lamb' *BQ* 85a(51; Oxf., heb. c.23) [↓ ארבא #1]; c. in phrase כמאן ד-... דמי considered as if ...: ↓ כמאן ד- s.v. מאן #2 pron.

Pa. to compare: a. objects: דמיוה ולא אידמי they compared it [i.e. the earth] and it was not similar *San* 109a(18); וליתי מגילתא אחריתי ולמחוק ולידמי let him bring another sheet, erase (it), and compare *BB* 164a(22); b. legal cases: ומדמי מילתא למילתא he compares one case to another *Yev* 109b(28); *Ber* 19a(40); מאי חזית דמדמית לה לסוף הקדש נידמיה לתחלת הקדש why do you compare it to 'final' *heqdeš*? Let him compare it to 'original' *heqdeš* *BM* 55a(7); *MQ* 14a(29); *Ket* 11b(21); *BQ* 7b(13; F[1]); *San* 78a(14); *Ḥul* 55b(13); *Ara* 33a(27); *Anan* 117:5; מי קא מדמית איסורא לסכנתא can you compare a (religious) prohibition to a (mortal) danger? *Ḥul* 9b(2); לא ידע לדמוייה ולהנפוקי(Var) עיקר דיליה he does not know how to compare it (to similar cases) and to derive its basic principle *IŠGF* 44:13; *ib.* 53:13

Itpe. 1. to be similar, resemble: אקיפינהו ואידמו he compared them [i.e. the entrails], and they were similar *Ḥul* 50a(29) [↓ √נקף #1 af.]; אייתו דם זבחים ולא אידמי they brought blood of the sacrifices and it was not similar *Giṭ* 57b(9); *San* 109a(18) [v. Pa.]; דאשתני אפיה ואידמי לכלבא his countenance changed and resembled a dog *ib.* 96a(52); **2. w. -באפי to seem:** ומנסבן בנתך לגוברין ומדמיין באפך כדקא אזלן בשבויא your daughters will marry men, and they will seem to you as if they are going into captivity *Ber* 56a(21); **3. to appear in the guise of s.o., assume the form of s.o.** [w. -ב/-כ; Sy ܐܬܕܡܝ -ܒ etpa. LS 157, mng. 2b]: a. alone (of demons): אידמי ליה כתנינא בר שב רישי it appeared to him in the guise of a seven-headed serpent *Qid* 29b(38; O[2]); אינהו נמי אידמויי מידמו they also actually appear in the guise of humans *Giṭ* 66a(25; V[18]); *Yev* 122a(30); ומידמין לבני אינש לגברי בדמות נשי ולנשי בדמות גברי they appear to people – to men in the form of women and to women in the form of men *Bo* 1:12 [cf. Ma מידאמין באדמו גובריא MD 111]; ומידמן להון בידמו דמו they appear to them in various forms *ib.* 34:4; b. esp. w. preced. vb.: 1) God: אתא קב"ה אידמי ליה לסנחריב באיניש סבא the Holy One, Blessed be He, came to PN in the guise of an old man *San* 95b(55); 2) Satan, Angel of Death: אתא שטן אידמי ליה כטביא Satan came to him in the guise of a deer *ib.* 95a(37); 107a(18); *MQ* 28a(49); *Qid* 81a(41); 3) angels: חזינא למלאכי דאידמו למלאחי I saw angels in the guise of sailors *Tan* 24b(25); *Meg* 16a(44); 4) Elijah: חלף אליהו אידמי ליה כטייעא Elijah passed by him in the guise of an Arab *Ber* 6b(29); *Šab* 109b(39); *Tan* 21a(45); *Ned* 50a(9); *BM* 85b(47); *San* 109a(9); *AZ* 17b(45)

Lit: Satzlehre 253+; Bacher 39; Eps, StI 335 [Itpa., mng. 3].

דְּמֵי n.m.pl. **price, value, payment** (cf. Akk *damē* blood money CAD D 79, mng. 2b; OfA דמין DNWSI 252, LJLA דמין TgLam 5:4, Sy ܕܡܝܐ, ܕܡܝܢ LS 156, Ma דמיא MD 112) **1. price, value, money:** a. alone: cs. דמי רדיא the price of (an ox for) plowing *BQ* 46a(25); דמי תורא מעליא the price of a fit ox *ib.* 36a(10); הני חמשין זוזי דמי קטינא fifty *zuzim* are the price of the plot of land *Ket* 91b(35); det. איקר בדמי it went up in price *BQ* 101a(32); איהו נמי לא קדיש אלא לדמי it [i.e. the embryo] also is only holy for its value *Tem* 11a(44); *BB* 44a(5); *AZ* 13b(13); b. w. var. vbs.: 1) √מטי af.: לזבוני קדשים ואמטויי דמיהון to sell *qodashim* and to bring their monetary equivalent *AnanSch* 14:8; 2) √קצץ pe.: pass.part. קיצי דמיה its price is fixed *BB* 88a(10); 3) √שלם pa.: cs. זיל שלים דמי תורא למריה go (and) pay the price of the ox to its owner *Ḥul* 43b(44); *BQ* 48a(17); 4) √שקל pe.: אתו שקליתו לכו דמי you have taken the money for yourself (in place of the deposit) *ib.* 108b(25); 113b(41); **2. payment** [↓ כלילא mng. 4]: a. alone: בדמי א(ו)גרתיה ניהליה I rented it to him for a payment *BM* 6a(32); *Qid* 26b(26); בלא דמי משמע להו this means for them (coveting to get s.o. else's property) 'without payment' *BM* 5b(46) [expl. BH לֹא תַחְמֹד Ex 20:14]; b. w. √יהב pe./√נתן pe. to pay: חמסן יהיב דמי ושקיל גזלן לא יהיב דמי a *ḥamsan* [i.e. extortioner] pays and takes (the object). A *gazlan* [i.e. robber] does not pay *BQ* 62a(37); ויהיבנא לך דמי מאי דקאכילנא ושתינא I shall pay you for what I eat and drink *Giṭ* 55b(57); *Yom* 86a(32); *BQ* 119a(39); *BB* 58a(33)

Y: דְּמֵי *Suk* 31a(12; BAYTN 1).

דְּמְיינָא n.m. **form, image** (↓ √דמי; BH *דִּמְיוֹן HAL 217) pl.abs. רוחא בישתא דמיתדמיה בדמינין an evil spirit which appears in (all kinds of) forms *Bo* 88:3; *ib.* 9; בכל דמי(ו)(י)נין בישין in all evil images *ib.* 107:7

דְּמֵינְקָא n. **bellows** (< MIr **damēnak* [cf. MP *damēnag* fan CPD 24]) pl. קואקי ודמינקי braziers and bellows *San* 74b(14) [Var: קאווקי ודמו(ו)(י)נ(ו)יאקי He]

Geon. expl.: ור(ד)מינקי ... [כלי ש]עושין לחתות גחלים ממקום לקמום OH *San* 426:26; Lit: Ros, TI 83[109]; for a detailed discussion of this word and its context, v. ib. 41, and 81+, nn. 98-115; Y: דְּמֵינְקָא BAYTN 210.

דמך vb. **to lie** (↓ דמוכא; Sy ܕܡܟ LS 157, mng. 3) **Pe.** (/u): ובטיהרא בטול תינתא ידמוך (if the ox) can lie at noon in the shade of the fig tree *San* 18b(38); חזו למדמך עליהו (the garments) are suitable for lying upon them *Beṣ* 14b(41) [↓ √מכך pe., mng. 2]; ידמכון בעפרא חבילי נידרא דכוליה דוכא may the damages of a vow-demon of every place lie in the dust *Bo* 68:2

דמע vb. **to shed tears** (↓ דמעתא; Sy ܕܡܥ pe., pa. LS 158) **Af. to cause to shed tears:** ומדמעא עינין (the demon) causes eyes to shed tears *Bo* 59:8

דן ↓ דין pron.

דִּמְעֲתָא, pl. **דִּמְעֵי** n.f. **tear, tearing** (↓ √דמע; TA דִּמְעְתָּךְ TJ Is 38:5, Sy ܕܡܥܬܐ, pl. ܕܡܥܐ LS 158, Ma דימא, pl. דימיא MD 107) **1. tear:** sg. אחית דמעתא מעינה she shed a tear from her eye *Ket* 62b(17); pl. אחיתו עמודי דקסרי דמעי the pillars of GN shed tears *MQ* 25b(36); הוה קא בכי וקא נתרן דמעי he was crying and tears were falling *Šab* 33b(46); קו(ו)ק(ו)וי(א) דדמעי a *q.*-vessel of tears *SOZ* 72:20; **2. tearing:** sg. *Beṣ* 22a(45) // *AZ* 28b(39) [in a list of eye afflictions]; האי דמעתא עד ארבעין שנין הדרא tearing is reversible [i.e. does not damage the eyes] until (the age of) forty *Šab* 151b(47); *Bo* 105:4

Y: דִּמְעֲתָא *Ket* ib.(BAYTN 193).

#1 דַּנָּא n.m. **a clay vessel used for storing liquids, vat** (< Akk *dannu* vat mostly used for storing *š.*-beverage, wine, etc. CAD D 99 [NB], AIOA 46; ↓ בי דני; Sy ܕܢܐ LS 159, Ma #1 דאנא MD 100, > Arab دَنّ Fr, AF 169) a. size: sg. רמו ארבעין ותמניא כוזי בדנא they put forty-eight *k.*-measures into a vat *BM* 40a(53); b. parts: sg. פום דנא opening of the vat *Ber* 56a(34); פומא דדנא *BQ* 20a(1); ברזא דדנא bung-hole of a vat *Šab* 139b(25) [↓ ברזא #1]; c. contents: sg. דנא דחלא a vat of vinegar *Yom* 28b(46) [in a mnemonic phrase]; pl.cs. ארבע מאה דני חמרא four hundred vats of wine *Ber* 5b(38); *ib.* 51b(16); *BM* 83a(20); *ib.* 106b(34); *AZ* 60a(8); det. ההיא רביתא דאשתכחא ביני דני a certain young girl who was

found among the vats (of wine) *ib.* 70b(1); 61b(32); 70a(40)

Lit: Brand 103+; Y: דָּנָּא *Yom* ib.(BAYTN 99).

דנא #2 n.m. perh. **branch** (cf. Sy ܕܢܒܐ pl. branches LS 159, mng. 2) sg. כי או{ב}⟨כ⟩לא לדנא like a mallet to an branch *San* 28b(15) [comparison of the father of the groom to the father of the bride; ↓ אכלא mng. 2]

Lit: Eps, St2 814.

דְּנָא pron. **this** (archaic; ↓ דנן, דין; BA דְּנָה HALOT 1854) a. w. n.: כתבא דנא this document *SŠHai* 14b(15); נשייה דנא this credit *SŠSad* 266:1; פתיחא דנא this summons *TGAs33* 214:13; b. in adv. phrase מן קדמת דנא previously [↓ מן קדמת]: די הוית אנתתי מן קדמת דנא that you were previously my wife *SŠHai* 3a(12); *ib.* 14a(19); *SŠSad* 223:26

[**דנאה**, pl. **דנאי** n. **of GN** pl.m. *Qid* 70b(35)

Rashi: שמות מקומות או משפחות; Lit: Eshel, JSB 97.]

דַּנְבָּא n.m. **tail** (TA דֻּנְבֵּיה TO Ex 4:4, Sy ܕܘܢܒܐ tail, extremity LS 159, Ma דינבא end, limit MD 108, 113, s.v. דנאב) sg., in phrase בדנבי [= בדנביה] adv. **at its end** [cf. Ma: מן ריש ואלמא לדינבא MD ib.]: השתא קא מותביתו לי בדנבי you seat me now at (its) end [i.e. of the row] *San* 37a(32) [≠ ברישיה]

Y: דַּנְבֵּי *San* ib.(BAYTN 80).

דנח vb. **to shine** (↓ מדנחא; Sy ܕܢܚ LS 159, Ma דהן #1 [metath.], דנא #1 MD 102, 112) **Pe.:** כמדנח שימשא עד {אר}ארעה as the sun shines on the earth *Bo* 72:7

דנחיש n.m. **a demon** (cf. Manichean MP *dn'h* an ailment + *-iča-* S. Shaked, Boyce Vol 521; Ma דאניש MD 100) sg. *Bo* 21:16; *ib.* 78:21; 83:9; 122:3

Lit: C. Müller-Kessler, Oelsner Vol 311+.

דְּנָן pron. **this** (archaic and dialectal; ↓ דנא; TA דְּנַן TO Gen 25:32) a. in writs in BT: מן יומא דנן ולעלם from this day and forever *Giṭ* 85b(44; **O**[3]); זבונא דנן this seller *BM* 15a(34); גיטא דנן this document *ib.* 18a(17); שטרא דנן this document *BB* 171b(28); b. in Geonic texts: וראש כיסא דנן ביד פלני דנן this capital is in the possession of this NN *SŠHai* 9b(9); שטר כתובה דנן this *ketubba* document *ib.* 14a(3); 9b(3); מודעא דנן this protest document *ib.* 15b(5); 18a(1); *TGHark* 84:14; *ib.* 268:1; *Dec* 3:8; *ib.* 10:12; c. in magic texts: מן יומא דנן ולעולם from this day and forever *Bo* 7:16; *ib.* 14:12; 43:2

Y: BAYTN 342.

דָּנְקָא n.m. ***danak*, a sixth of a *denar*, a sixth** (< MIr **dānk* [cf. MP *dāng* FiP 16:7]; ↓ שׁשדנג, מעתא; Sy ܕܢܩܐ LS 160, Ma דאנקא #1 1/6 dram, sixth of anything MD 100) **1. *danak*, a sixth of a *denar* [= *mĕ'ah*]:** sg. דנקא אוזפיה ודנקא קא שקיל מיניה he lent him a *danak*, and he takes a *danak* from him *BM* 60b(33); מעיקרא הוו קיימין מאה בדנקא ולבסוף קיימו להו מאה ועשרין בדנקא there were originally one hundred (*peruṭas*) in a *danak*, and finally there were one hundred and twenty (*peruṭas*) in a *danak ib.* 36; אגיר בדנקא אכיל בזוזא (if) he is hired for a *danak*, will he eat for a *zuz*? [i.e. a *denar*] *ib.* 92a(39); 39b(24); פטרוזא בר דנקא an sacrificial animal worth a *danak Bek* 11a(2; **L**[1]); *Švu* 37a(19); דנקא דדהבא a gold *danak TGHark* 38:3; תולתא דנקא one-third *danak BM* 39b(23); פלגו דנקא one-half *danak TGHark* 37:29; pl. מאה דינקי one hundred *danaks RH* 26a(47) [said to be equivalent in Arabia to מֵאָה קְשִׂיטָה Gen 33:19]; **2. a sixth:** sg. ריבעא דהוא דנקא a quarter (of what remains after having paid the tenant farmer) which is a sixth (of the entire amount) *BM* 109b(17); *Yev* 38a(16); היכא דעייל ריבעא או דינקא where (the grain) had developed a quarter or a sixth *RH* 13a(28); פלגו דנקא one-twelfth [i.e. one-half of one-sixth] *BM* 109b(18); *Šab* 35a(2); עשרין נכי דנקא 19 5/6 [i.e. twenty less one-sixth] *Bek* 50a(5); pl. תלתין ותלתא ותרין דנקי 33 1/3 (*zuzim*) *HP* 58:7

Geon. expl.: כאשר רגילין קדמונינו לומר בענין אונאה דנקא דדמים ודנקא דזבינתא קוראין את השתות דנקא. אם מאה כסף הן שתותין קוראין אותו דנקא דילהון ואם כסף אחד הוא שתותו נקרא דנקא שלו TGHark 201:14; Lit: Geig, AAC 145; id., WZKM 26[1912] 299; Tel 51; Voc: דָּנְקָא HPP 57:19; Y: דָּנְקָא *Yev* ib.(BAYTN 111).

דיסקרתא, דסקרתא n.f. **landed estate** (< MIr **dastkart* [cf. MP *dast(a)gird* estate CPD 25]; Sy ܕܣܩܪܬܐ J.B. Chabot, Synodes nestoriens, Paris 1902 44:22) a. general: sg. חדא דיסקרתא *Meg* 16a(6); דסקרתא דריש גלותא the exilarch's landed estate *Er* 59a(19); דסקרתא דנשואר *ib.* 22(**M**) [GN]; דסקרתא דעבדי a landed estate of slaves (who work it) *Giṭ* 40a(42; Geon 82:17); b. as GN: רב יהוד' מדסקרתא *Šab* 93a(32; **V**); *Soṭ* 6b(9); *Giṭ* 28b(4)

Lit: Geig, AAC 146 [esp. w. ref. to Giṭ ib.], 385; ib., WZKM 42[1935] 123+; as GN: *Dast-kart*, v. Nyberg 59; Tel 52; BJTP 115+; Eshel, JSB 95+; Y: דַּסְקַרְתָּא *Giṭ* ib.(BAYTN 281).

דסתודר n.m. **a type of broom** (etym. unkn.) sg. חזיה דפריס דסתודר he saw him spreading a broom (on the mouth of the jug) *Šab* 48a(7; Ar [AC 6:26, s.v. סדר]) [Var: אסתודאר **O**, סודרא **M**]; pl. דיסתודרי *HGI* 194:35 [↓ נדסרוב] = דסתודרי{י} *TGDr49* 107:7 [expl. MH מכבדות Šab 124b(15)]

Lit: Geig, AAC 146, discusses poss. etyms.; Y: דִּסְתּוּדָר BAYTN 307.

דַּסְתְּוָרַן, דסטורן n.m. **authority** (< MP *dastwar* authority, minister CPD 25 + ־ן; cf. *dastwarīh* authority ib.) sg. דנקיט בדיסתרון that he holds (the land) by authority *Qid* 60b(53); שדה סגי ליה בדסתורן it is sufficient concerning a field (that he have) authority *Ara* 28a(20)

Lit: Geig, AAC 145, states that the exact P form is uncertain because of the ending ־ן; Tel 53; Y: דִּיסְתּוּרִין BAYTN 307.

דַּסְתְּנָא #1, דסתאנא, דיסתנא n.m./f. **a portion of food sent to guests at a meal** (< MIr ?; Sy ܕܣܬܢܐ LS 161) sg. שדר להו דסתנא ריש גלותא the exilarch sent them a portion of food *Ber* 42a(24; Ar [AC 3:105]); פתק לקמיה דרב אשי דסתנא he threw a portion of food in front of PN *ib.* 50b(29; Ed); הדין דסתאנא דיהביתו לי הבו ניהליה give him this portion of food which you gave me *Šab* 156b(29); דיסתנא דכריכא בסודריה a portion of food wrapped in his scarf *Giṭ* 68a(2); *ib.* 67b(43) [↓ חמתא]

For the Sy vocalization, v. BBah 585:8; on the mng., v. ib. 2003:19, s.v. [illegible]. The H translation of our word is given as מנות [text: מתנות] in a *Še'elta* [v. Eps, St1 239:31]; Y: דַּסְתְּנָא BAYTN 216.

דסתנא #2 ↓ דשתנא n.

דַּסְתְּפָנְקָא n.m. **glove** (< MIr **dastpānak* [cf. MP *dast* hand + *pānag* guard CPD 25, 64; NP *dast-bāna* PED 522]; ↓ גושפנקא) pl. ד{ם}⟨ס⟩@תפנקי *OHP Šab* 77:14 [expl. MH סברקין MKel 29:2]

Geon. expl.: שמלבישין בהן הידים עד האציל ויש בהן בתי אצבעות OHP Šab ib.; Lit: Eps, GCIntr 21; GC 76[15].

דעם, דאם vb. **to be suspect, raise a suspicion** (etym. unkn.) **Pe. 1. to be suspect (of illicit sexual relations):** pass.part. ההוא מידם הוה דים מיחמתיה that one was quite suspect concerning his mother-in-law *Qid* 12b(25; HP 109:10) // דאם *Yev* 52a(25); דיימא מעלמא she is suspect from elsewhere [i.e. with strangers] *ib.* 69b(35; **O**[2]); כל היכא דדימא מיניה אע"ג דלא דימא {ב}⟨מ⟩מעלמא wherever she is suspect from him even though she is not suspect from elsewhere *ib.* 40(**O**[2]); **2. to raise a suspicion:** למידעם ולבטלא ית אביזוריה דנן to raise a suspicion and to invalidate this quittance *SŠHai* 5b(11) [document]; למ{ו}⟨י⟩דעם ולבטלא גיטא *TGCas* 2a(40) [*geṭ*]; למידע{א}⟨ם⟩ ולבטלא ית זביני אילין *Dec* 10:17 [sale of property] **Pa. id.:** דאומי מתא יומא ופלגא raising a doubt in a town (lasts) for a day and a half *MQ* 18b(51; Šeel 42:83) [= MH[2] ד⟨ע⟩מ{ו}ע{ו}ת עיריך Nid 66a(34; Geon 372b:4); Var: דוומי HP 133:3]

Lit: Eps, St1 108.

דעץ, דחץ vb. **to stick, insert** (↓ √דוץ, √דציץ; TA דעץ pa. TO Gen 30:38, Sy ܕܥܨ LS 161) **Pe.:** דעצה עשר זמנין בארעא he stuck it into the ground ten times *AZ* 76b(15); וכרכיה ארומחיה ודחציה he wrapped it around his spear and stuck it (in the crevice) *BB* 74a(22); דעציה לניסכא בארעא he stuck the lance into the ground *San* 95a(46) [↓ ניסכא #2]; שקלה למכבנתא דעציתה בביזעא she took the cloak (and) stuck it in the crack *Šab* 156b(23); *ib.* 34a(5); *Giṭ* 68b(39; SM 78:1); pass.part. דעיץ *GC* 81:2 [expl. MH הַתָּחוּב MOh 1:3]

דַּעְתָּא n.f. **knowledge, mind, disposition, intention, opinion** (↓ √ידע; JPA דיעה, det. דעתה DJPA 148, H דַּעַת #1 HAL 219, J 316; cf. Sy ܝܕܥܬܐ LS 296, Ma יאדיתא, יאדאתא MD 184) **1. knowledge,** sg. in phrase דעת־ עלי־ **aware, conscious:** דעתאי עלך הואי I was conscious of you *Yev* 34b(31); בנר זוטרא דדעתיה עילויה in the case of a small lamp of which he was aware *Šab* 44a(26); דעתן עלך ודעתך עלן we are aware of you and you are aware of us *Ber* 64a(29; Ed) [in completion formula for a tractate]; **2. mind,**

sense: a general: sg. דעתא קלישתא a weak mind *Yev* 113a(40); לא צילא דעתאי my mind is not lucid *Er* 64a(16); לא הוה ביה דעתא בהאי צורבא מרבנן מעיקרא this *ṣ.m.* was devoid of sense from the beginning *Giṭ* 37b(20); דעתא שגישתא הוא his mind is confused *ib.* 70b(27); דעתא שלימתא a sober [lit. a complete] mind *SŠHai* 14a(18); ודעתיה ומנדעיה עליה he is of sound mind [lit. his sense and mind are upon him] *SŠSad* 213:4; b. w. var. vbs.: 1) √חלש pe., af. to be/make distraught: חלש דעתיה he was distraught *Šab* 51b(45); אחלישתיה לדעתיה you made him distraught *Ber* 18b(47); *Ḥul* 94b(36); 2) √יהב pe. to pay attention: כיון דחביבן להו יהבי דעתיהו ושמעי since they like them [i.e. *Hallel* and the *Megilla*] very much, they pay attention and hear *Meg* 21b(7); 3) √יתב pa. to put s.o. at ease: ↓ √יתב pa., mng. 1, ittaf.; 4) √כון pa. to direct the mind: מצינא מכוינא דעתא I can direct my mind [i.e. concentrate] *Ber* 17b(35); 5) √נסח af. to take one's mind off s.t.: כי היכי דלא ניסח דעתיה מיניה so that he should not take his mind off it *ib.* 51b(4); 6) √סמך pe. to rely: סמכא דעתא עילויהו she relies upon them *Qid* 8b(24) [↓ √סמך pe., mng. 5]; **3. disposition, mood, temper:** a. general: sg. כי חזינן איניש דעציבא דעתיה מבדחינן ליה when we see someone whose disposition is sad, we cheer him up *Tan* 22a(26; **M**²); דהוה בדיחא דעתיה he was in a cheerful mood *Šab* 77b(22); גס דעתיה he has become arrogant *Ber* 47a(4); לבתר דנח דעתיה after he calmed down *BM* 83b(41); *Men* 93b(49); לאיקרורי דעתיה cooling off his temper *Ket* 5a(25); b. in phrase מקרבא/מרחקא דעת־ לגבי־ to be fond of/dislike s.t./s.o. [lit. disposition is close to/far from ...]: ינוקא דמקרבא דעתיה לגבי זוזי a child who is fond of money *Giṭ* 40a(52); מיקרבא דעתיה לגבה he is very fond of her *San* 28b(22); *Qid* 8b(26); מרחקא דעתיה he dislikes him *San* 29a(13); **4. intention, purpose:** sg. דעתיה לאיגיורי it (was) his intention to convert to Judaism *AZ* 64a(24); דעתיה דאיניש אתרעא זילא a person's intention is for the low price *BM* 74b(20); שאני ארחים דדעתיהו למיעקר guests are different since their intention is to change (their location) *Ber* 43a(22); מאי דעתיך לאיצטרופי בהדן is it your intention to join us (for a quorum)? *ib.* 47a(34); *Pes* 39a(26); *Ket* 7a(12); שמעא לדעתא דנפשיה הוא דעביד the servant is acting of his own accord *Pes* 103b(18); *Giṭ* 23a(5); וחזיתיה לדעתיה דלחדדה קא מיכוין I saw that his (actual) intention was that he intended to sharpen it *Beṣ* 28b(3); *Ket* 69a(34); *Men* 36b(25); **5. opinion:** sg. רחמנא ליצלן מהאי דעתא may the Merciful One save us from that opinion *Šab* 84b(5); *Ket* 45b(10) [↓ √נצל af.]; *BB* 41b(21); ובדעתיה דיליה מצוה היא in his own opinion it is a commandment *Anan* 13:8; **6. w. var. vbs.: a. √2#גלי pa. to reveal one's intention:** גלי אדעתיה דבהאי ניחא ליה ובהאי לא ניחא ליה he revealed his intention that he wants it in this (manner) and does not want it in that (manner) *AZ* 48a(32); *Er* 88a(28; **M**); *BM* 42b(33); *BB* 151a(24); **b. √נפק pe., af. to appease:** לא אתא נפק ליה אדעתיה במעלי יומא דכיפורי he did not come. He went out to appease him on the eve of the Day of Atonement *Yom* 87a(48); אתא לאפוקי ליה אדעתיה he came to seek appeasement for him *Ber* 28b(2); בעא רפרם לאפוקי לרבינא (מ)(א)דעתא דריש גלותא PN wanted to seek appeasement for PN₂ from the exilarch *Yom* 78a(15); **c. √סלק pe., af. + א־ to come/bring to mind** [cf. OA סלק על לבב Sefire III 14, JPA סלק על DJPA 380, mng. 10b]: ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא according to our original opinion *Šab* 97b(35); אי סלקא דעתך זרוזי הוא if your opinion is (that √חלץ in the term וְחָלְצָה Dt 25:9 means) 'to strengthen' *Yev* 102b(32); *Meg* 19b(25); סלקא דעתא אמינא it might have occurred to me to say [< סלקא אדעתא* lit. it enters the mind. I say ...] *Zev* 40a(13); *Yom* 46a(12); *Meg* 17b(16) [and *passim*]; דאיבעי אסוקי אדעתיה דנפלי ארחי he should have brought to mind (the possibility) that the half bricks would fall *BQ* 21b(36); *BB* 95a(11); *TGHark* 167:1

Lit: N. Berggrün, Lešonenu 40[1976] 66 [on סלקא דעתא (< סלקא אדעתא)]; Bacher 141; Voc: דְּעָתָא HGP 18a:9; Y: דַּעְתָּא BAYTN 29.

– **אַדְּעְתָּא ד־, אדעת־** prep. **for the sake of, in compliance with,** conj. **on the understanding that** (↓ דעתא) **I. prep. 1. for the sake of:** a. w. fol. n.: צנון נטעי אינשי אדעתא דפוגלא people plant the radish plant for the sake of the round radish *Ber* 36a(35) // *Er* 28b(49); אדעתא דארעא for the

sake of the field *MQ* 10b(14); כי מדלקי אדעתא דרובה מדלקי they light (the lamp) only for the sake of the majority *Šab* 122b(1); אדעתא דגלימא עיפינהו he folded them over [i.e. the strings] for the sake of the garment *Er* 96b(27); כי קא מפיש ואמ' טובא אדעתא דנפשיה קאמ' when (Haman) was speaking at length [v. Est 6:7+], he was speaking for his own sake *Meg* 7a(47); *AZ* 52b(44); האיי אדעתא דהכי נחית והאיי אדעתא דהכי נחית this one [i.e. the creditor] entered into the agreement with such an intention and that one [i.e. the wife] with such [i.e. another] intention *Ket* 86a(18; HP 103:24); *BB* 145b(3); b. w. fol. inf.: וכי אושלן אדעתא לכסוייה אושלן he only lent (the garment) to me for the sake of wearing it *Tan* 23b(26); כי קבלינך אדעתא דתקוני זבחא הוא דקבילנך we only accepted you (to the group) for the sake of preparing the sacrifice *Pes* 89b(7); גיטא דחירותא דכתבית ליה לפל' עבדי אדעתא לבטוליה a document of manumission which I wrote for NN, my slave, with the intention of annulling it *SŠHai* 15b(17); c. w. pron. suf.: ↓ דעתא mng. 6a; **2. in compliance with:** מאן דמקדש אדעתא דרבנן קא מקדש one who betroths does so in compliance with the scholars *Yev* 90b(14); הוא גופיה אדעתא דידה קא גמר ויהיב he himself decides to give (her the *geṭ*) in compliance with her (desire) *BM* 66a(18); *Meg* 26a(18); **II. conj. on the understanding that:** כי קבילנא לך עלו(ו)ן אדעתא דדיינת לן דינא דאוריתא we only accepted you on the understanding that you would judge us according to the Pentateuchal law *San* 6a(10); אדעתא דטפית לן אאגרא (we agreed to work for you) on the understanding that you had increased our wage *BM* 77a(23); מאן דקביל חמרא מחבריה אדעתא דממטי ליה לפרותא דבי אלשפט one who received wine on commission from another on the understanding that he would bring it to the market of GN *BB* 98a(26)

Y: אַדְּעְתָּא ד־ *Ber* 36a(35).

– **לָאו אַדְּעַת־** prep. **unaware** [cf. Akk *ina la idê* unwittingly CAD I/J 29, Sy ܕܠܐ ܡܢܝܕܥܬܐ PSm 1560]: לאו אדעתאי I was unaware of it *Šab* 95a(35) [v. Rashi]; *Ber* 26a(9); *Beṣ* 22a(25); *Men* 35b(23); כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה a person is not aware of anything which is not incumbent upon him *Švu* 34b(16); איתחזויי איתחזי ואנן הוא דלאו אדעתין (the new moon) was actually, in fact, visible, but we were unaware (of it) *Ara* 9a(16); *Ket* 60b(45); בין חטי לשערי לאו אדעתיהו דאינשי people are unaware (of the difference) between wheat (flour) and barley (flour) *BB* 56b(24)

– **מִדַּעַת־** prep. **of one's own will** (↓ על כו(ר)רח־) חד מדעתי וחד בעל כרחי (one paid me) of my own will and the other (paid me) against my will *Qid* 74a(2); *ib.* 15a(32); *BM* 2b(11); *ib.* 65b(38); *Ket* 53a(8); *San* 24b(47)

– **לְדַעְתֵּיה** adv. **for one's self** וקדים חד מיניהו ובריך לדעתיה one of them went ahead and said grace for himself *Ber* 50a(38); צר וחתם איניש איניש לדעתיה (if) each one tied up and sealed (the money) for himself *BM* 74a(5) [**F**¹: לחודיה]

1# דַּפָּא n.m. **board, plank, column** (perh. < Akk *dappu* wooden board CAD D 106 [but v. AIOA 46]; ↓ בי דפא; TA דַּפָּא TO Ex 26:17, Sy ܕܦܐ board, page of a book LS 162, > Arab دَفَّة Fr, AF 251) **1. board, plank:** sg. אזל אשכח דפא מתיבותא דנח he went (and) found a plank from Noah's ark *San* 96a(14); *BB* 14b(10); **2. column (of a scroll):** sg. הא קא יתיב דפא אחבריה one column, in fact, rests upon another *Meg* 27a(26)

The mng. of this word in the phrase אע"פ דאית ביה דפי דפי (the citron is permitted) even though (it) has ... *Suk* 36b(3) [Var: דעבדה דפין דפין he made it ... AC 3:109] is uncertain; Y: דַּפָּא 99.

2# דפא n.m. **hyena** (sec. form < ↓ 2#אפא) sg. משכא דדפא דדיכרא hide of a male hyena *Yom* 84a(9; OHT ib. 34:12)

Geon. expl.: דפא וכן אנו גורסין OHT ib.

דפן vb. **to strike** (↓ דפנויא; Akk *dapānu* to knock down CAD D 104, MH דפן to force LNVTH 135) **Pe.** (a/): אתו עליה בני משריאתא ודפנוה the ... attacked him and struck him *BM* 107b(47); משום דדפנוה *Giṭ* 34a(22; **As**)

Geon. expl.: כך פירושו דפנוה כלומ' הכוהו OHT Giṭ 62:24.

1# דַּפְנָא n.m. **laurel or bay tree, bay** (< δάφνη Lehnw 215; ↓ דופנים; Sy ܕܐܦܢܐ LS 162) a. general: שיכרא דדפנא *š.*-beverage of (the wood of) the laurel tree *Pes* 56a(9; **M**¹); b. esp. w.

↓ הוצא mng. 2b, as a fence: sg. אתרא דנהיגי בהוצא ודפנא a place where they are accustomed (to build a fence) of palm branch(es) and laurel tree(s) *BB* 4a(37); *MQ* 7a(12); דנקיט ליה בחוצה ודפנא he holds it [i.e. the empty space] with (a fence of) palm branch(es) and laurel tree(s) *Suk* 23a(44); *ib.* 24b(29); 33; 25a(10)

Lit: Löw, Flora 2:122; Y: דַּפְנָא *Suk* ib.(BAYTN 80).

2# דַּפְנָא, דּוֹפְנָא, דּוֹפְנֵי, pl. **דַּפְנָתָא** n.f. **side, wall, rib** (Sy ܕܦܢܐ, pl. ܕܦܢܬܐ f. LS 162, mngs. 1, 2, Ma דופנא side, rib MD 105) **1. side:** sg. דפנא דמנא the side of the vessel *Men* 7a(12); *ib.* 11a(27); *Yom* 48a(1); דופנא דספינה the side of a boat *Šab* 100b(45); pl. דופני דבירא the sides of the cistern *Ḥul* 67a(39); ועביד להני אילני דופני he makes the trees into sides (of the *sukka*) *ŠeelG*(St1 405:35); **2. wall:** sg. סי(ב)(כ)תא דדפנא the peg of the wall *Giṭ* 32a(2); pl. חמיש דפנאתא five walls *Zev* 37b(36); **3. rib** [↓ דפקא]: sg. אי דדפנא אי דאטמא (meat) either of the rib or of the thigh *BM* 23b(11; Ar [AC 1:62]); דפנא דחיותא the animal's rib *HP* 201:1

Geon. expl.: דפנא עברי TGAs42 156:21 [↓ 1# עיברא]; cf. Brand 108; Y: דַּפְנֵיהּ *Yom* ib.

דפנויא n.m. **ruffian** (↓ √דפן) pl. משום דפנויי קא מרתת he is frightened by the ruffians *Giṭ* 34a(22; V[18]RaḤ)

Y: דַּפְנוּיֵי *Giṭ* ib.

דפקא n.m. **rib** (√דפק) sg. *BM* 23b(11; Es); סטרין ליה לדפקא בההיא דוכתא they push the rib aside in that place *TGHark* 159:28; pl. דפקי *GC* 80:12 [expl. as H צלעות]; *HG3* 156:45

דפקוק interj. **(word in a charm formula)** הוית ליט דפקוק הוית ליט תביר ומשומת you were cursed ... ... you were cursed, broken, and banned *Šab* 67a(29)

דפשקא ↓ בי פשקי n.

[דצוצא ↓ ורציצא n.]

דצי vb. **to stick in** (< *דצע < metath. ↓ √דעץ) ↓ √דוץ

1# דַּקָּא n.m. **pupil** (lit. child; ↓ √דקק, דרדק) sg. מאי ליעביד ליה ר' יהושע לדקי' דלא ליסרי what should PN do to his pupil that he should not become lazy? *Naz* 59b(26)

Lit: Eps, St2 815.

2# דקא n.m. **barrier** (↓ √דוק; cf. Sy ܕܘܩܐ watchtower LS 146) pl. מאי שנא מכל דקי דעלמא דארבעה how is this different from all barriers, in general, which are four (handbreadths in height)? *Er* 61a(25)

This word, however, may be an artificial A pl. form, since the sg. is always written דקה [v. *ib.* 59b(26); 60a(6)]; Y: דַּקֵּי *Er* ib.

דִּקְדּוּקָא n.m. **fine point, explicit conclusion** (↓ √דוק pal.; MH² דקדוק J 318) **1. fine point:** pl. אע"ג דלא דקדיק סופר אילין דקדוקי even though the scribe did not employ these fine points (in writing the *geṭ*) *TGHark* 130:8; **2. explicit conclusion:** pl. כמה וכמה דקדוקי בהא מילתא לפרוקה ולדחוייה להא מילתא there are quite a number of explicit conclusions in this matter to settle or to refute this matter *TGHark* 227:1; *IŠGF* 8:12; *TGAs42* 65:5

דקדק ↓ √דוק pal.

דַּקְדַּק adj., n. **very small** (↓ √דקק, דרדק; Sy ܕܩܕܩܐ small LS 163) n.pl.f. דקדקתא very small pieces *Ḥul* 51b(38; V[11]) [≠ ↓ דקתא]

Y: דַּקְדַּקְתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 313).

[דקורא ↓ רקודא n.]

1# דַּקְלָא n.m. **cleaning** (in water; √דקל; Sy ܕܩܠܐ ܕܚܛܐ cleaning or soaking of wheat in water BBah 588:12) sg. דקלא דמיא cleaning (of wheat) in water *Pes* 40a(3; **C**) [Var: דיקלא E[1]V[14]Ar (AC 3:125)]

Lit: Löw, Flora 2:317[1].

2# דקלא ↓ דיקלא n.

דקק vb. **to grind, pound, beat** (↓ דיקא, √דקדק, 1# דקא, דקתא; Sy ܕܩ LS 163, Ma דקק MD 113) **Pe. (a/u) 1. to grind, pound, pulverize:** a. abs.: דוק בככי grind with the molars *Šab* 152a(15); דדייקא ואכלה because it grinds and eats *ib.* 155a(41) [expl. MH דקה (בהמה) small animal ib.; cf. אָכְלָה מַדְּקָה Da 7:19]; *ib.* 141a(3); b. w. obj.: 1) food, condiments: הא(א)(נ)' פלפלי מידק חדא חדא בקתא דסכינא שרי it is permitted (on the Sabbath) to pulverize peppercorns one by one with the hilt

of a knife *ib.* 141a(18); כי דייקת אצלי אצלויי ודוק when you pound (salt), tilt (the container) on its side and pound (it) *Beṣ* 14a(24; V[1]); ולידוקינהו בחמרא ולישתי let him pound them [i.e. safflower seeds] into the wine and drink *Giṭ* 70a(39); *BB* 25b(49) [↓ שומשמא mng. 2]; *ḤM* 43:23; pass.part. חזייה דהוה דייק טפי he saw that it [i.e. דייסא] was pounded fine [lit. much] *Beṣ* 14b(4); 2) pigments: ודקינהו ותרינהו וצבע בהו he pounded them, soaked them, and dyed with them *BQ* 101a(14); 3) lime: באתרא דההוא דזבין ההוא דייק in a place where the one who purchases (the lime) is the one who pulverizes it *BM* 74a(33); מידק *ib.* 32; **2. to beat:** רבה שרא למידק צדרי PN permitted beating coarse garments (to give them a better appearance) *ib.* 60b(11; **F**[1]); רב יהוד' שרא למי(ו)(ד)ק כיתנא בחולו שלמועד PN permitted beating flax on the intermediate days *MQ* 10b(9; Sidra 9 156:15); pass.part. כיתנא דדיק ולא נפיץ flax which is beaten but not hackled *Suk* 12b(13); *Šab* 20b(25); *Ḥul* 51b(37)

דקר vb. **to stab** (Sy ܕܩܪ LS 164, Ma דקר MD 113) **Pe.:** כי מטו לפיתח' בעו למידקריה when they reached the entrance, they wanted to stab him (to see if he was dead) *Giṭ* 56a(51)

[דקרא ↓ 2# אקרא n.]

דִּקְתָּא n.f. **powder, dust** (↓ √דקק; Sy ܕܩܬܐ dust LS 163; cf. Ma דקאתא small pieces MD 113) pl. הוה קא אזלא דקתא ומזקא אינשי dust (from the flax) used to go and injure people *BB* 26a(3; **Es**); *Ḥul* 51b(38) [≠ ↓ דקדק]

Y: דִּקְתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 187).

דר ומר n. **(fictitious names)** מן כל דר ומר *SŠHai* 5a(8; **O**)

Lit: Eps, SŠHai 23[8].

1# דְּרָא, דארא, pl. **דָּרֵי, דָּרָתָא** n.m. **row, line, generation** (↓ √דור; TA דָּרָא TO Gen 15:16, Sy ܕܪܐ procession, generation LS 147, Ma 1# דארא age MD 100, > IrArab *dāra*, *dāġa* Avishur, Elements 244+) **1. row:** a. general: sg. דרא תתאה the lower row *Šab* 98a(9); דרא קמא the first row *Suk* 45b(24) // *San* 97b(43); דרא דנשי a row of women *Ket* 60a(12); דרא דגברי a row of men *Ḥul* 11a(1); דרא דאוני a row of the lobes (of the lung) *ib.* 47a(13); דרא דסיחופיה the row of its blow [i.e. its paw marks were in a row] *ib.* 53a(45); 119b(21); דארא מציעא אטרפא מציעא the middle row (of the crocus and its) middle leaf *Nid* 20a(38); pl.cs. אהדרו ליה תמניסר דרי חיורתא eighteen rows of white hair encircled him [i.e. his head] *Ber* 28a(5); שיתסר דרי שיני sixteen rows of teeth *Ḥul* 60b(31) [↓ דור שיני]; det. תרי דרי two rows (of tables) *Men* 98b(39; V[10]); דארי דארי many rows (of stones?) *Meg* 12a(37) [expl. BH דַּר Est 1:6]; b. of the school/academy [cf. GeonH אלופי הדר IKI 15:3]: sg. דארא רבה במתיבתא the great row in the academy *IŠGF* 120:18; *OHT Ket* 162:6; דרא קמא ... דרא בתרא the first/last row *BQ* 117a(42; **F**[1]); pl. דארי בתראי *Šab* 75b(3); שבע דרי seven rows *BQ* 117a(42; **F**[1]); כאילו אנחנא קריב(י) דרתא as if we are close in rank [lit. close of rows] *TGAs42* 52:18; **2. line:** sg. ראובן בן בחדא דרא ויעקב עד בחדא דרא עילויהו ראובן (the words) בן are on one line and יעקב עד are on another line above them *BB* 161a(12); תלי ליה בין דרא לדרא he suspends it [i.e. the additional letter] between one line and the other *OHT Giṭ* 200:19; pl. ראש דארי דמזוזתא the beginning of the lines of the *mezuza* *BMsD* 6:4 [cf. Men 31b, w. ref. to writing the words עַל הָאָרֶץ Dt 9:21 at the beg. of the line]; **3. generation:** sg. אי לחד בדרא אי לתרי בדרא either for one in a generation or two in a generation *Ket* 17a(27); אי הוית בההוא דרא had you been in that generation *San* 102b(13); *Yev* 17a(10); *Ara* 17a(10); את ודארך you and your generation *Er* 54b(50); דארא דבתר דארא generation after generation *IŠGF* 69:10; *ib.* 62:1; רעינא להו אנא עד דמלו לדרא I tend to them until they complete the generation [i.e. their allotted time] *Ḥag* 5a(6); pl.cs. לדרי עלמ' for future generations *Giṭ* 36b(18); *Bo* 19:1; det. תרין דארי two generations *HP* 143:9; *Zev* 113b(40); *IŠGF* 74:13; גיורא בר עסרא דרי a descendant of a proselyte after ten generations [lit. a proselyte of ten generations] *San* 94a(38); איכשור דרי have the (later) generations become more reliable? *Yev* 39b(44); *Ḥul* 93b(42); דרי דרי many generations *Tem* 15b(53); **4. lineage:** sg. איתפלג דרא the lineage was separated *Yev* 21b(48); **5. (uncertain):** sg. ר' יאשיה דדריה *Soṭ* 19a(21; V[2]) // *Qid* 36b(8)

Lit: Koh, AC 3:138 [mng. 5]; Voc: דָּרָא HGP 42a:33; דְּאָרֵי HPP 224:21; Y: דָּרָא *Giṭ* 68b(48; BAYTN 7).

– **לְדָרְדָרֵי** adv. **forever** (Sy ܠܕܪܕܪܝܢ PSm 855, Ma לדארדאריא MD 100, s.v. דארא#1) אכרזתא לדרד{ק}⟨ר⟩י is this a proclamation (concerning the *'eruv*) forever? *Er* 64a(3); אדארא דקאיי לדר{י}@דרי (the tree is called) '. because it lasts forever *Beṣ* 15b(40; MGG 159:6)

Expl. Rashi: וכי הכרזה זו מועיל לדורות הבאין Er ib.

[**דרא #2** ↓ דירא#1 n.]

[**דרא #3** ↓ רדא n.]

[**דראושא** n. דראושיכון *Bo* 4:5

Lit: Eps, St1 333. This rdg. is now rejected by Shaked, Study 180, in favor of דראישיכון of your heads.]

דַּרְבָּנָא, דרבאנא n.m. **guard, doorkeeper** (< MIr **darbān* [< MP *dar* door + *-pānag* guardian CPD 24, 64, > Armen *darapan* Hübsch, AG 137; cf. NP *darbān* porter, warder PED 508]) pl. אזא אשכח ⟨ד⟩רבאני מגואי ודרבאני מבראי he went (and) found guards on the inside and guards on the outside (of the entrance) *Bek* 8b(18; **V**[9]) [Var: דרבוני Ar (AC 3:140)]

Lit: Geig, AAC 150; Tel 56; Shaked, EIr 260; Y: דַּרְבָנָאֵי *Bek* ib.(BAYTN 323).

דַּרְגָּא n.m. **ladder, step, level** (TA דְּרגִּין pl. TO Ex 20:23, Sy ܕܪܓܐ LS 165, Ma דירגא MD 109) **1. ladder:** sg. *Šab* 77b(30) // *Ket* 10b(54) [pop. etym. as H דֶּרֶךְ גג a way to the roof]; הוה קא סליק בדרגא וגריס אשתמיט כרעיה ואיפחית דרגא מתותיה he was ascending the ladder and was reciting. His foot slipped and the ladder collapsed from under him *Šab* 30b(6); *ib.* 118b(54); 155a(11); *Ḥag* 5b(20) // *San* 111b(4); *Ket* 62a(41); *Qid* 81a(26); *BB* 10a(29); *San* 26a(36); *AZ* 57a(7); סק לאגרא ושדי דרגא מתחותך go up to the roof and throw the ladder down from under you *Ber* 33a(15) // *Pes* 112b(17); **2. staircase, stairs:** sg. שבקיה עד דנחית דרגא he let him alone until he descended the staircase *Er* 52a(31); הוה קא סלי' {מ}בדרגא he was going up the stairs *Ket* 62a(42); **3. step:** sg. דרגא לכורסייא a step for the pedestal *Meg* 26b(36); עיקרו דרגא לנופו its root is a step to its foliage *Mak* 12b(17); **4. level, degree:** sg. נחות דרגא ונסיב איתתא סק דרגא בח{ד}⟨ר⟩ שושבינא go down a rank and marry a woman. Go up a rank (and) choose a best man *Yev* 63a(37); מה ארוסה חד דרגא מסקינן לה מסקילה לשריפה just as we raise (the penalty for) a betrothed (priest's daughter) one degree from stoning to burning ... *San* 51b(6); *TGAs42* 10:28; pl. בין דילי לראבא דרגי דרגי between me and PN there are various levels [i.e. a great difference] *BB* 22a(30; MGL 699:1); **5. prelude:** sg. ידא אפגא דרגא לפחדא ידא אאפותא דרגא לשנתא (placing) the hand on the jaw is a step to fear. (Placing) the hand on the forehead is a step to sleep *Pes* 112a(5)

Y: דַּרְגָא BAYTN 80.

[**דרד** ↓ √דדי vb.]

דרדג vb. **to cause to drip, slant** (etym. unkn.) **Quad. 1. to cause to drip**: יתמא לא עבדא לך אימך דרדוגי דמישחאארישא דרבנן בשעת מעשה ignorant person! Did not your mother do for you the dripping of oil on the head(s) of the scholars at the time of the event [i.e. the marriage]? *Ket* 17b(9); *ib.* 7; 13; **2. to slant:** ו[מדר]דיג דרדוגי *TGAs28* 196:9 [of a wall]

Geon. expl.: יציקת השמן Ar [AC 3:143] [mng. 1]; Lit: Fl, TMW 1:444.

דַּרְדַּק, דרתק adj. **small,** n. **child, young person** (< ↓ דקדק w. dissim. of *-q-q-* > *-r-q-*; ↓ √דקק, דקא#1, דקתא, מקרי דרדקי; OfA *dar-da-qé-e* UrukInc 11, Ḥaṭ דרדקא pl. DNWSI 260, Sy ܕܪܕܩܐ LS 166 [Lex], Ma דירדיקאתא, דירדיקיא, דירדקוניא young children pl. MD 109, > Arab دَرْدَق small [camels] Nöld, MG 185[1]) **I. 1. small:** pl.m. כיבשי רברבי ודרדקי large and small presses *Bo* 121:15; *ib.* 136:6; **2. having less experience:** pl.m. פשיטא דהלכתא כותין דקשישינן מיניכו ולי' הלכתא כותיכו דדרדקי אתון it is clear that the law is according to us because we are more experienced than you, and the law is not according to you because you are less experienced *BB* 142b(36; **P**[1]); **II. n. 1. child:** sg.m./f. דרתקא ודרתקתא a boy and a girl *ib.* 58:4; pl.m./f. דרדקי ודרדקאתא *ib.* 63:4 [cf. Ma דארדדקי ודרדקאתא MIT 21:5]; 71:6; 122:5; 151:9; דרתקי ודרתקתא *ib.* 62:4; אתו דרדקי האידנ' לבי מדרשא children have come to the school today *Šab* 104a(15); מרים מגדלא דרדקי PN who raises children *Ḥag* 4b(39); והני מילי דלא קרו בה דרדקי

this refers to where children do not read in it [i.e. the synagogue] *BQ* 60b(28); *Pes* 116a(40); *Bek* 30a(5); *SŠSad* 268:8; **2. young person:** a. general: pl.m. אנן קשישי ואינון דרדקי we are old people, and they are young ones *Bek* 8b(22) [cf. Ḥaṭ קשישא ודרדקא pl. IIH 336:5; 343:3]; השתא דקשינן לדרדקי now that we have grown old (we want) to be young people *BQ* 92b(54); *Šab* 89b(31) [≠ סבי]; הנך דו{נ}⟨ר⟩תקי *SOZ* 73:5; b. w. ref. to junior scholars: sg. דרדקא לא תיתב אכרעך עד דאמרת להא מילתא young man! Do not sit down on your feet [perh. crosslegged] until you tell me this matter *Soṭ* 19a(21); pl. חריפ' שמעתא דדרדקי the legal tradition of the young men is clever *Šab* 142b(40); דרדקי קרעוה דכולי עלמא בדיני לגבי דידי כדרדקי דמו did the young men tear it [i.e. the document]? In matters of law all are young men with regard to me *BM* 66a(28); *Šab* 145b(27); *Pes* 35a(39); *Yev* 85a(21); *Giṭ* 11b(27); *San* 38a(6); c. w. ref. to demons: ˹מי˺רברביכון ˹לד˺רדקיכון from your older ones to your younger ones *Bo* 150:4; *ib.* 70:4

Lit: Eps, St2 815; on *Er* 64a(3), v. ↓ דרא; Y: דַּרְדְּקֵי *Giṭ* 36a(8; BAYTN 216).

דרדקתא, דרתקתא ↓ דרדק adj.

דַּרְדְּרָא n.m. **thistle** (*Centaurea*; ↓ גדמא, כנגר, מוריקא דחוחי; Sy ܕܪܕܪܐ pl. LS 166) sg.cs. גדאם דרדרא hewn stalk of a thistle [artichoke plant?] *Giṭ* 70a(37; OHT ib. 159:1)

Geon. expl.: גדאם דרדרא הו דרדר אל מדכור פי אל תורה ויערף באל עראק כנג'ר עליה עוסג ויוכל דאכלוה OHT ib. 159:1 [= דרדרא הוא דרדר הנזכר בתורה ונקרא בבבל כנגר יש עליהם קוצים מקלפים אותו ואוכלים מה שבתוכו Bacher, SH 115:18], i.e. كنجر artichoke; Lit: Löw, Flora 1:406+; Y: דַּרְדְּרָא *Giṭ* ib.(BAYTN 216).

דָּרוֹמָא n.m. **south,** ***Darom*****, the southern region of Palestine around Lydda** (↓ דרומאה, √דרם; TA דָּרוֹמָא TO Num 34:3, JPA דרום DJPA 155) **1. south:** sg. *Beṣ* 4a(12); *Bo* 51:3; *ib.* 119:10; **2.** ***Darom*****:** sg. דכי אתא ר' אחא מדרומא when PN came from *Darom* *Yev* 57a(40); *Suk* 54a(16); *BQ* 42a(35)

Lit: J. Schwartz, Jewish Settlement in Judaea, Jerusalem 1986 207+ [Heb].

דָּרוֹמָאָה adj., n. **inhabitant of** ***Darom*** (↓ דרומא + gent. ending; JPA דרומיי DJPA 155) n., pl.m. דרומאי מתנו משמיה דר' יהושע the inhabitants of *Darom* transmit in the name of PN *BB* 96a(16); *Zev* 22b(33)

Y: דְּרוֹמָאָה BAYTN 318.

דָּרוֹן n.m. **gift** (< δῶρον Lehnw 194; ↓ פרגא) sg. יומא חד איצטרוך רבנן לשדורי דרון לבי קיסר one day they had to send a gift [i.e. a bribe] to the emperor's palace *San* 108b(53)

דְּרוּסְתְּ n.f. **truth** (< MP *drust* right, healthy CPD 28; Ma דריסותא uprightness MD 114, ModSy ܕܘܪܘܣܬ Nöld, NSGr 386; cf. Sy ܕܘܪܘܣܬܒܕ LS 167 < MP *drustabed* chief physician CPD 28) sg. הדין רזא דרוסת קים ושריר this secret is truth, sure and fast *Bo* 15:8; והאי מימרא דמיברר דלאו דרוסת הוא this statement which it is clear that it is not true *OHT Yev* 71:10

Lit: Eps, St1 343.

דרופתקא n.m. **a type of receptacle** (< Ir ?; v. infra) sg., pl. כולהי גופי דרופתקי נינהו טוביה לדיזכה והוי גופיה דרופתקא דאוריתא all bodies are receptacles. Fortunate is he who will be worthy and his body will be a receptacle of the Torah *San* 99b(12) [Var: דרפתקי, דרפתקא Ar (AC 3:161)]

Geon. expl.: כיס גדול של עור ובני אדם נותנין בו דינרין וקושרין אותו על מתניהם בדרך להצניע אותן ונקרא דרופתקא וישמעאל קורין אותו המיאן OH San 518:37, i.e. هِمْيَان. Lit: Shaked, Study 181, suggests an Ir deriv. < OP **draw-pātaka-* 'the preserved harvest' > 'granary'; Y: דְּרוּפְתְקָא *San* ib.(BAYTN 298).

דרוקא ↓ דריקא n.

דרי #1 vb. **to winnow, scatter** (Sy ܕܪܐ LS 165, Ma דרא#2 MD 113) **Pe. to winnow:** מידרא *BM* 74a(15)

Pa. to scatter: לישנא דדרויי a term of scattering *AZ* 44a(26; Ar [AC 3:135]) [expl. BH וַיִּשָּׂאֵם 2S 5:21, w. ref. to TA תדרינון ורוחא ⟨ת⟩טלטלינון TJ Is 41:16(Ar), MT תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם]; וליפרזיל ליה ולידרייה let him shake it and scatter it *Šab* 66b(41)

דרי #2 vb. **to carry, bear, sustain** (< √דרע < denom. ↓ דרעא; ↓ √דור#4, דיירא#2, דריא; Ma דרא#1 MD 113, Sy ܕܪܐ af. LS 168) **Pe. 1. to carry:** דרא טעוניה אחד כתפיה he carried his load on one shoulder *Tan* 23b(2); *Anan* 61:9; אחתיה אנא דהאי דדארי@אנא I am the sister of the one whom I am carrying *Yev* 97b(4); *ib.* 8; *Ber*

61a(49); *BB* 100a(24); *Meg* 28a(18); *ib.* 18a(46) [↓ סכנא]; *Beṣ* 30a(4) [↓ דוהקא mng. 1]; *BM* 83a(25) [↓ אגדא]; *Ḥul* 7a(37); *HP* 76:8; והוה קא כי דרינא כסתא I was carrying a bag *RH* 26b(25); כי דריתו חביתא דחמרא לא תקריוה לגוי לסיועי בהדיכו when you carry a jug of wine do not call a pagan to assist you *AZ* 60a(10); *ib.* 32a(9); *Ḥul* 105b(44); *Šab* 148a(32); שומשמנא גמלאה דדארי מידי a large ant which is carrying something *ib.* 66b(40); דו{ר}(ד)ריוה שושמאני the ants carried it away *HG3* 387:42; מאן דדארי לה לנבלתה one who carries its *nevela* *Anan* 59:3; *ib.* 45:22; *Ket* 60a(15); *Ḥul* 105a(37); **2. to bear:** אבן שואב' היתה לה דהוה דארי לה (the crown) had a lodestone which bore it(s weight) *AZ* 44a(39); **3. to sustain:** אם פסוד עיסקא לא דארי לווה אילא תלתא זיאנא if the business deal registered a loss, the borrower sustains only one-third of the loss *HP* 49:24; *ib.* 27; דכל מאי דמזבין בנסיא מאי דאויד מיניה דארי ליה איהו לחודיה he must sustain solely whatever is lost of whatever he buys on credit *TGHark* 271:24; *ib.* 272:4; 278:2; c. fig.: כל חמרא דלא דארי על חד תלתא מיא לאו חמרא הוא any wine which cannot sustain (an admixture of) three times as much water is not wine *Šab* 77a(4) // *Er* 29b(22) // *BB* 96b(11); **4. w. fol. vb. to proceed:** אדמקיפנא אדרי איעול before I detour around, I shall proceed to enter (directly) *Ber* 62b(46; **L**) // *Meg* 29a(41; **G**) [expl. MH קַפַּנְדְּרִיָּה MBer 9:5 by *notarikon*; v. Geon. expl. infra]

Af. to stretch out the arm or hand: אדרי ההוא גוי ידיה וקא שקלה עלה a certain pagan stretched out his hand and was taking it *AZ* 59b(3; **J**) [Var: אידרי גוי חבקה he stretched out his hand and clinched it HG3 259:20(Var); **P**[1]: שדא]

Itpe. to be carried: כל טונא דמידרי במוטות every load which is carried on poles *Šab* 92a(31)

Geon. expl.: אדרי איעול אבאדר OHP Ber 106:24, i.e. بدر III to set out, enter [Pe., mng. 4].

דַּרָּיָא n.m. **porter** (↓ √2# דרי *qaṭṭāl*-form; ↓ 2# דיירא) sg. כי מדואר דריא ומוביל סחורתא בכל מדינתא like the porter (who) goes from one place to another and transports merchandise in the entire province *RH* 9b(20; Ar [AC 3:134]) [expl. BH דְּרוֹר Lev 25:10]

Expl. ib.: כשירוץ הסבל כשנושא הסחורה ומוליך הסחורה בכל המדינה לסחור; Y: דָּרְיָא BAYTN 80.

דְּרִיקָא* n.m. **royal official** (< MIr **darīk, darīγ* courtier [cf. MP *dar* palace, *darīgbed* palace superintendent CPD 24]; Sy ܕܪܝܩܐ [sic!] LS 165) sg. ולא חליף דר{ו}(י)קא דמלכא אבביה a royal official does not pass by his gate *Ket* 62a(36; Ar [AC 3:161]**V**[16])

Lit: Geig, AAC 152 [contra Fr, ZDMG 51 (1897) 681].

1# דרך vb. **to tread, trample, overtake** (↓ דירכא; Sy ܕܪܟ [a/o] LS 166, Ma דרך [e/e] MD 114) **Pe.** (e/u) **to tread, trample:** וקבור באתר דלא דריך סוסיא bury (the sherd) in a place where a horse does not tread *ḤM* 42:10; *Ket* 60b(53) [↓ גרגרנא, גידרונא]; ודרכין על איסכופתהון they [i.e. the demons] tread on their thresholds *Bo* 6:4 // *ib.* 34:4; לדרוך *Pes* 111b(5); דריך להי *ib.* 33b(27) [grapes]; מדרך בקליפי דביעי treading on eggshells *ib.* 112b(24); pass.part. ודריכין כל פתיכרי ואיסתרתא all the idol demons and female spirits are trampled *Bo* 48:2; חזייה דדריכא ליה חמרא אגבא דכרעיה he saw that a donkey had trodden on the top of his foot *Šab* 109a(28)

Af. 1. to overtake: ולא אדרכיה (he ran after him) and did not overtake him *Ket* 60b(25) // *AZ* 15b(51); ואדריכו יותיה לגו פלגוס ימא רבה they overtook him in the middle of Pelagos, the great sea *Bo* 76:6; **2. to trample:** השתא אתו ומדרכו לי now they will come and trample me *AZ* 31b(8; **P**[1]**RaḤ**)

Itpe. to be trampled: ניתכביש וניתדריך ... תחות ריגליהון may (PN) be pressed and trampled under their legs *Bo* 127:12

2# דרך vb. **to give someone power to seize property in lieu of a debt** (↓ אדרכתא; > Arab درك IV to claim a right to the possession of landed property G. Khan, Aram 6 [1994] 214+) **Af.:** דכל מאי דמדרך ליה תחות כל שמיא תפיס לי עד דמפרע מניה whatever he gives to him as power to seize property under heaven, he may seize for me until he is paid by him *SŠSad* 254:13

דרכא ↓ דירכא n.

דרם vb. **to turn southward** (denom. < ↓ דרומא; MH דרם hif. LNVTH 137) **Af.:** אתון דיתביתון אציפונא דארץ ישראל אדרומי אדרימו you who dwell to the north of Eretz Israel, turn completely southward (when praying) *BB* 25b(33)

דרנא n.m. **parasitic worm** (etym. unkn.; Sy ܕܪܢܐ PSm 953, MH[2] דרנא Šab 75a[1], Arab درن Dozy 1:437) pl. 'דרני דבשר parasitic worms of the flesh (of animals) *Ḥul* 67b(22; **M**)

Expl. Ar: תולעים שבראשי הבהמה ושבמעים AC 3:156; Lit: Eps, GC 106[7]; Y: דָּרְנָא BAYTN 80.

דרס vb. **to tread, press, claw** (JPA דרס DJPA 156, MH דרס LNVTH 137, Sy ܕܪܣ LS 168) **Pe. 1. to tread:** דדרסי לה רבים the public treads upon it *Šab* 7a(15); *ib.* 26; 8a(14); *Er* 8a(32); *ib.* 92a(30); **2. to press:** זימנין דשהי 'ו'דרס ולא ידע sometimes he pauses and presses (with the knife when slaughtering an animal) and he is unaware *Ḥul* 9a(14); קא דריס להי he presses them [i.e. the mattresses] together *Nid* 32b(38); **3. to claw:** דדריס ופסקו לידיה (the cat) was clawing and they cut off its paws *Ḥul* 53a(34); *ib.* 35; 62a(14); כל מאי דדריס כגון שונרא או תעלא או חלדא whatever claws such as a cat, or a fox, or a mole *HP* 203:11; *ib.* 205:3

Itpe. 1. to be trampled: דמידרסא because (the sheaves) are trampled *BM* 23a(1); **2. to be clawed:** דילמא אידרוסי אידריסן perhaps (the hens) were severely clawed *HP* 203:14; *ib.* 18

Geon. expl. [Pe., mng. 2]: דרסה היכי דאמי כגון דקאים טבחא וקא שחיט לה לחיותא וסכינא דשחיטה הות חריפא טובא וטבחא הוה גיברא ודרסה לידיה עילוי סכינא ומקמי דנמטיה ונתייה לסכינא איפסיק אפקותא בחדא זימנא HG3 110:72.

[דרע ↓ √1# רעי vb.]

דְּרָעָא, דראעא n.m. **arm** (↓ √2# דרי; TA דְּרָעָא TO Num 6:19, Sy ܕܪܥܐ LS 168, Ma דרא MD 114) sg. גליה לדראעיה he uncovered his arm *Ber* 5b(27; MGG 827:13) // לדרעיה *Giṭ* 31b(48; **As**); *Ket* 65a(32); כי מנח תפילין בדרעיה when he puts phylacteries on his arm *Ber* 60b(39); דדרעא (the phylactery) of the arm *Yom* 33b(8; **E**[2]) [≠ ↓ טוטפתא]; *Ber* 6b(1); *TGAs28* 67:4; קרקפתא ודראעא דאינון עצמות קשים the skull and the arm which are hard bones *TGHark* 107:28; pl. תרין דר{ו}עיה his two arms *BB* 91b(18)

Y: דְּרָעָא *Yom* 33b(8; BAYTN 48).

דָּרְצִינִי, דָּרְצִין n.m. **cinnamon** (< MIr **dār-čēn, *dār i cēnī(k)* [> Armen *daričenik* Hübsch, AG 137; NP *dār [ī] čīn, dār cīnī* lit. Chinese wood PED 496]; Sy ܕܪܨܝܢܝ LS 168; cf. Ma צין China MD 394) sg. דרצין *Šab* 65a(19; TRN 601:6) [Var: ד{ו}רציני **O**, ד{רא}(אר)צין **M**]; דארציני *GC* 144:7 [expl. MH חמס! MUqṣ 3:5]; *TGAs42* 174b:2

Geon. expl.: זנגבילא ודרצין דברים הבאין מארץ צין והן ממיני סמנין שעושין למי שחש בכריסו וטעמו חד הוא ביותיר והן יבישין. זנגבילא דומה לחתיכות של עצים [ודרצין] לקליפי אילן ואדום הוא ושמו בלשון ⟨ערבי⟩ דר@ציני TRN ib., i.e. دَارْصِينِي. Lit: Löw, Flora 2:112; 3:498; Geig, AAC 152; Y: דָּרְצוּנָא BAYTN 242.

דְּרָקוֹנָא n.m. **serpent** (< δράκων Lehnw 218; Sy ܕܪܩܘܢܐ LS 168) sg. אתא ההוא דרקונא שמטיה לכרכשיה a certain serpent came (and) tore out his intestines *Ber* 62b(24) // *Giṭ* 57a(21); *ib.* 56b(13; SM 44:18)

דרר vb. **to argue, censure** (↓ 2# דררא; Sy 1# ܕܪ pe., pa. to fight bravely, strive LS 165) **Pe.:** ולא תידרון בבית{ו}הון do not argue in their house *Bo* 8:16

Pa. id.: ולא תידררון *Bo* 7:16

Lit: Eps, StI 335.

1# דְּרָרָא, דרארא n.m. **gum** (↓ 2# דורא) pl. איתי קשיאתא דזיתא ודביק בדרריה bring olive pits and stick (them) on his gums *Yom* 84a(26); רמי מידי בככיה ואתי דמא מדרריה he places something between his molars, and blood flows from his gums *AZ* 28a(26) // *Yom* 84a(27; Ar [AC 3:136]); דררי *TRN* 601:3

Geon. expl.: דור שיני עיקרן של שינים ואינון דררי ... מקום ששתולות שיניה ושמו בלשון ארמי דור שיני TRN ib.; TGWeisz 83:9.

2# דְּרָרָא, דרארא n.m. **contested interest, suspicion** (↓ √דרר; Sy ܕܪܪܐ dispute, struggle LS 165) sg. דררא דממונא contested interest in the money *Ket* 23b(45); *BM* 2b(30); *BB* 35b(1); *Švu* 41a(2); דרארא דממונא *TGHark* 15:31 // *Geon* 287:9; דררא דטומאה suspicion of uncleanness *Nid* 6a(22)

Lit: Eps, PLA 261; Geig, AAC 153; Voc: דְּרָארָא HGP 1b:12; Y: דְּרָרָא *BB* ib.(BAYTN 42).

דרש vb. **to interpret or expound Scripture or the law** (↓ דרשא, דרשנא; JPA דרש DJPA 156, Sy ܕܪܫ LS 168, Ma דרש MD 114) **Pe.** (a/u) **1. to interpret or expound privately:** a. Scripture: 1) alone: כל היכא דאיכא למדרש דרשינן wherever it is

possible to interpret Scripture we do so *Pes* 24b(2) // *Bek* 6b(44) // *Ḥul* 118b(10); מאי דרוש what did they expound? *Tan* 30b(37) [fol. by verse]; *BB* 21a(7); קרא אשכוח ודרוש they found a biblical verse and expounded (it) *AZ* 52b(24); *Men* 77a(31); *Ara* 27a(1); *Zev* 69b(25); קרא יתירא קא דרשי they interpret a superfluous verse *BQ* 84a(19); דרש בר קפרא *Ber* 63a(30); *Šab* 22a(3); *Yom* 81b(39); *Soṭ* 4b(6); *AZ* 33b(36); אשכחיה דיתיב וקא דריש he found him sitting and interpreting *San* 100a(35); *ib.* 102a(56); *Šab* 30b(49); *BB* 75a(26); דרשינן משמך we interpret in your name *Beṣ* 28a(33); 2) w. dir. obj.: כר' עקיבא דדריש ווי according to PN who expounds *waws Yev* 68b(15); *Naz* 7b(8); רבנן לא דרשי אתים ר' אלעז' דריש אתים the scholars do not expound the occurrences of (the word) אֶת. PN expounds the occurrences of (the word) אֶת *Nid* 35a(30); *San* 49a(13); דריש טעמיה דקרא he expounds the reason of the biblical verse *Soṭ* 8a(16); רבנן דרשי כלאלי ופראטי the scholars interpret (by the principle of) general rules and particular cases *San* 45b(52); *Švu* 4b(9); הוה ליה לר' אלעזר בן מתיה למידרש בהאי קרא מרגניתא ודרש ביה חספא PN could have interpreted a 'pearl' [i.e. a valuable interpretation] regarding this verse, but (instead) he interpreted regarding it an 'oyster shell' [i.e. a worthless one] *Yev* 94a(34) [v. Mib. 10:3, w. ref. to Lev 21:7]; 3) w. ־ב: בכולהו לא תפיש תדרוש בהו לבר מבלעם do not excessively expound to their (detriment) in all cases except for Balaam *San* 106b(11); ההוא ינוקא דהוה דריש בחשמל a certain young man who was expounding on חַשְׁמַל [Ezek 1:4] *Ḥag* 13a(49); *Ket* 7b(14); *BQ* 49a(34); *Zev* 8a(21); 2) the law: ולידרוש להו דאונס שרי let one interpret for them [i.e. the women] that in a case of compulsion it is permitted *Ket* 3b(18); *Suk* 34b(24); ואלא דרשנא לכו כר' שמעון ונידרוש להו and if not, I shall interpret (the law) for you according to PN. Let him interpret (it) for them (so)! *Pes* 30a(18); **2. to interpret or expound publicly:** a. Scripture: מאי דרש משה האידנא what did Moses expound today? *San* 110a(9); דרש ר' יצחק נפחא אפיתחא דבי ריש גלותא PN expounded at the entrance of the exilarch's house *Šab* 126b(9); *ib.* 155b(33); *Ket* 65b(28); *Qid* 31a(24); *Ḥul* 84b(23); איקלע מר זוטר' לאתרין ודרש PN chanced to come to our place and he expounded *Nid* 36a(32); נפק שמואל לבי מדרשא ודרש PN went out to the school and expounded *Šab* 156b(17); *Ḥag* 5b(47); *AZ* 10b(46); *Pes* 115b(9) [↓ √דבר af.]; דרשה רב יוסף בציפורי PN expounded it in GN *San* 109a(48); *Šab* 133b(38); b. the law: רב הונא הוה דריש בתליסר אמוראי PN used to expound with (the aid of) thirteen speakers *Ket* 106a(22); *Er* 104a(27); *Giṭ* 43a(36); *Ḥul* 100a(12); ר' אבהו דריש אגדתא ר' חייא דרש בשמעתא PN was expounding *aggada*. PN_2 was expounding the legal tradition *Soṭ* 40a(32); *Tem* 14b(16); רבי מאיר דריש בפירקיה תולתא שמעתא תולתא אגדתא תולתא מתלי PN used to expound at his public lecture one-third legal tradition, one-third *aggada*, (and) one-third parables *San* 38b(51) [↓ פירקא mng. 5]; *ib.* 102b(10); *Ḥul* 15a(32); פוק דרוש להו מעמידים ... נפק דרש להו מעמידין go (and) expound for them 'One appoints [market officials]'. He went and expounded 'One appoints [market officials]' *BB* 89a(17); שבנא הוה דריש לתלי@סרי ריבואתא PN was expounding to 130,000 (people) *San* 26a(46); מפוריא דרשינן בהלכות הפסח from Purim we expound the laws of Passover *San* 12b(45)

Itpe. to be expounded: האי פסוקא מאן דדריש ליה מסיפיה לרישי' מידריש דדריש ליה מרישיה לסיפיה מידריש (according to) the one who expounds this verse [i.e. Ps 119:126] in reverse – it is expoundable. (According to) the one who expounds it from beginning to end – it is expoundable *Ber* 60a(34)

Lit: Bacher 42.

דְּרָשָׁא, דראשא n.m. **exegetical interpretation of Scripture** (↓ √דרש; Sy ܕܪܫܐ LS 168, Ma דראשא MD 114) sg. ארבע מאה גמלי דראשא four hundred camel (load)s of exegetical interpretation *Pes* 62b(43); דכוליה קרא יתירא הוא וכיון דיתירא הוא לדרשא הוה the entire verse is superfluous, and since it is superfluous it was for exegetical interpretation *San* 71b(1); הואיל וכוליה קרא לדראשא הוא דאתא כתיב בה נמי מילתא דדראשא since the entire verse came for exegetical interpretation, (Scripture) also writes in it an

(additional) statement for exegetical interpretation *ib.* 55a(24) // *Yev* 54b(27); *ib.* 70b(34); *Meg* 2b(48); *ib.* 3a(44); 8a(38); *San* 21b(28); כל מילתא דאתייא מדרשא חביבא ליה (the *Tanna*) prefers any matter which is derived from an exegetical interpretation *Yev* 3a(6); *Naz* 2b(3); *BQ* 17b(11); *BB* 108b(2); *Zev* 48a(3); ולר' יוסי הגלילי דמפיק ל' להאי קרא לדרשא אחרינא according to PN who utilizes this verse for another exegetical interpretation *Qid* 5a(21); *ib.* 56b(49); *Pes* 22b(33); *BQ* 41b(11); *San* 64b(19); *Hor* 8a(39); pl. דראשי דקראי *IŠGF* 39:1; דראשי דארבעה סידרי exegetical interpretations of the four books [i.e. the halakhic midrashim on Ex – Dt] *TGHark* 135:20

Lit: Bacher 42; Y: דְּרָשָׁא *BB* 108b(3; BAYTN 112).

דַּרְשָׁנָא n.m. ***darshan*, one who publicly expounds Scripture** (↓ √דרש; JPA דורשן DJPA 142, MH דַּרְשָׁן, דּוֹרְשָׁן Gross, Patterns 61) pl. דרשנייא *Suk* 38b(17)

דָּרְתָא n.f. **residence, property, courtyard** (↓ √1#דור, דירתא; TA דָּרְתָא TO Ex 27:12 [H חָצֵר], Sy ܕܪܬܐ house, courtyard LS 147, Ma דארתא dwelling MD 101) **1. residence, property:** sg. היכא דאמ' ליה דירתא כולי עלמא לא פליגי דבתי משמע כי פליגי דאמ' ליה דרתא מר סבר בתי משמע ומר סבר תרב{י}צא משמע if he said to him דירתא, everyone agrees that it means rooms. When do they disagree? (If) he said to him דרתא. This one is of the opinion that it means 'rooms' [i.e. the entire property], and the other is of the opinion that it means a 'courtyard' *BB* 67a(17); וזבינית ליה בהון דרתא דאית לי במאתא פלאנית בדוכתא פל' I sold him for it [i.e. the stated amount of money] the property which I own in such-and-such a town, in such-and-such a place *SŠHai* 5b(20); *ib.* 6a(4); 7a(15); 7b(12); 11a(5); 18a(11); *SŠSad* 203:3; *ib.* 210:7; הילכך אסיר לן למשבק בין שרגא ובין כל נורא דביעורא בשבתא בכל דרתא דישראל therefore we are forbidden to leave either a lamp or any burning fire on the Sabbath in any Jewish residence *Anan* 70:1; ראובן אוגר דרתא לשמעון בכן וכן זוזי בשתא NN rented a property to NN_2 for a certain amount of money for a year *TGHark* 154:33; *ib.* 276:22; 277:4; *TGAs28* 25:14; *ib.* 116:10; *TGAs33* 211:9; *Bo* 33:18; *ib.* 58:8; **2. courtyard:** sg. *BB* 67a(17) [v. mng. 1]

It is clear from the references in *SŠHai* which are taken from a שטר זביני דבאתי 'document of the sale of estates' that the term דרתא includes the entire property, since the document specifies that – among other things – the earth, rooms, courtyards, water canals, etc. are included in the sale; in other passages, however, the living quarters only may be intended; Y: דָּרְתָא *Šab* 31b(4; BAYTN 30).

דַּשָּׁא n.m. **door, doorway** (< NA **dassu* [GAG § 34d] < Akk *daltu* CAD D 52, AIOA 45; ↓ צינורא דדשא, עברא; EA דש DNWSI 262, TA דָּשָׁא TO Gen 19:6, Ma דישא MD 109) **1. door:** sg. דשא דבייתא the door of the house *Ber* 56a(41; **P**); *TGHark* 105:12; דשא {ל}⟨ד⟩בי מדרשא the door of the school *Ber* 28a(39); *San* 97a(38); *Ḥul* 95b(14); ההיא שריתא דהוה בבי ר' פדת שקלי לה בעשרה ושדו לה אדשא a certain beam which was in PN's house (which) ten men used to take and place (as a bolt) on the door *Er* 102a(32); כיון דחזייה דקא מצלי ליה לדשא when he saw that he was pushing aside the door *Ket* 67b(38); ואחדה לדשא באפי' he shut the door in front of him *AZ* 70a(5); *Er* 75b(10); ובלעינהו כולהו {{בלעתנהו}} חדא דשא דירושלם one door of GN engulfed all of them [i.e. the steel axes] *San* 96b(9); דשא דפרזלא an iron door *Bo* 113:5; pl. ארבע דשי *Ber* 58b(16); קיבואתא דדשי frameworks of doors *MQ* 11a(27); **2. doorway:** sg. יתיב רב אחי בר ביבי אדשא PN was sitting at the doorway *Ḥul* 47a(9); *ib.* 11; *Šab* 77b(30) // *Ket* 10b(54) [pop. etym. as דָּרַךְ שָׁם he trod there]

Acc. to Rashi, the mng. of this word in the passage תלי דשי ברישא set up [lit. hang] the ... first *Men* 33a(11; M) is 'doorpost'. In *Šab* 112a(5), Rashi reads: תרתי דשי and translates שתי פתחים, used here figuratively w. reg. to bands for tying a garment; however, Ms. **O** reads: ראשי, and the interpretation is unclear; Y: דַּשָּׁא *Ber* 56a(41; BAYTN 99).

1# דַּשְׁנָא n.m. **gift, present** (< MP *dāšn* CPD 25; EA דשן AD 2:4, Sy ܕܫܢܐ LS 169; ↓ פרדשנא) sg. האי דשנא להאי פרדשנא is this gift deserving of this return gift? *San* 94b(36)

Geon. expl.: מה ענין זה לזה פרעון זה לפעולה זו *TGHark* 144:31; *TGWeisz* 81:18; Lit: Geig, AAC 153; Nyberg 59; Tel 58.; Y: דִּישְׁנָא *San* ib.

2# דשנא ↓ דשנג n.

דַּשְׁנַג, דַּשְׁנָא n.m. **dagger** (< MP *dašnag* CPD 25 [cf. NP *dašna* PED 527]; Sy ܕܰܫܢܳܐ LS 169 [Lex]) sg. דשנג דתרי פומנה a double-edged dagger *BM* 84a(44; MGG 829:2, Geon 239:21) [expl. MH פגיון ib. 42 (*barraita*); cf. Sy ܣܰܟܺܝܢܳܐ ܕܰܬܪܶܝܢ ܦܽܘܡܺܝ̈ܢ BBah 598:1]; מגלא דו{ו}ש{י}נא a sickle : dagger *GC* 28:6 [double rdg.; expl. MH פִּגְיוֹן MKel 13:1]

Expl.: (ר)(ד)שנא הוא סכין כֿנגר SMel 75:1041, i.e. خَنْجَر a dagger. Lit: Geig, AAC 319, s.v. פגיון; Eps, GC 28[13].

1# דשׁשׁ vb. **to be unmindful of something, indifferent** (Sy 1# ܐܰܕܺܝܫ [ܕܳܫ af.] to neglect LS 169, JPA דשש DJPA 157) **Pe. [w. ־ב]:** שאני מר עוקבא דדש ביה PN is different because he was unmindful of it *Šab* 140a(30); כיון דדאשו ביה רבים since most people became indifferent to it *ib.* 129b(15); כיון דדש ביה דש ביה since (the mosquito) became indifferent to it [i.e. the clanging of the hammer] it paid no attention to it *Giṭ* 56b(43; MGD 728:16); *Er* 79b(10); *Soṭ* 7a(31); *BM* 58b(52); *Ḥul* 4b(20); הא דשנן בה we have, in fact, become unmindful of it *Ket* 62a(26); מצורע דיש בטומאה כל אדם לא דישי בטומאה a leper is indifferent to ritual impurity. People in general are not indifferent to ritual impurity *Yom* 30b(31)

Lit: Schulthess, HW 20.

2# דשׁשׁ vb. **to close (the ears;** Sy 2# ܐܰܕܺܝܫ [ܕܳܫ af.] to close (the ears) LS 169, mng. 3) **Af.:** טוביה למן דשמע ואדיש fortunate is he who heard (disparaging comments) and closed (his ears) *San* 7a(21)

Geon. expl.: אשרי מי ששמע חרפתו ומת{ע}(א)לם OH ib. 57:7; Lit: Schulthess, HW 20.

[דשתאה ↓ 1# דישתא n.]

דַּשְׁתָּנָא n.f. **menstruous woman** (< MP *daštān* menstruation, menstruous CPD 25; Ma דאשתאניאתא pl. menstruating women MD 101) sg. כמאן קרו פרסאי לנדה דשתנא according to what do the Persians call a menstruous woman *daštān*? *AZ* 24b(54; Ar [AC 3:169]); דשתנא אנא I am a menstruous woman *ib.* 18a(51; Ar [AC ib.]); *Šab* 110a(29; **M**,Oxf., c.27, 13,Ar [AC ib.]); *Tan* 22a(19; Ar [AC ib.]**OM**[2])

Lit: Geig, AAC 154. Note, however, the form דסת(א)נא, e.g. *AZ* 18a(51; **P**[1]); *Šab* 110a(29; **O**); Y: דַּשְׁתְּנָא *Šab* ib.(BAYTN 216).

דַּשְׁתָּנָאי adj. **menstruous** (↓ דשתנא) sg.f. רוקעתא דאיתתא דשתניתא the rag of a menstruous woman *Bo* 139:12

דָּתָא n.f. **law** (< OP *dāta* HAp 115; Sy ܕܳܬܳܐ LS 169) sg.cs. כדת בנת ישראל according to the law of Jewish women *Bo* 10:10

ה

הָא pron.f. **this, that** (< ↓ הדא *hāḏā* w. loss of intervocalic *ḏ*; ↓ האדי, 2# האי, הך) a. as subst.: 1) alone: הא היכא כתיבא where is this written (in Scripture)? *Giṭ* 58a(18); הא משבשתא היא this is a corrupted version *Qid* 47b(7); מני הא (according to) who(m) is this? *Šab* 55b(17) [↓ מני]; כי הא like this [i.e. the following incident] *ib.* 66b(21); *Pes* 106a(27); *Ḥag* 4b(37); *Ket* 27b(26); *BB* 8b(36); 2) ≠ הא: הא והא this and that *Pes* 82a(3); הא בלא הא this one without the other *Nid* 70b(26); *Ber* 40a(41); *Nid* 14a(5); או הא או הא either this one or that one *BQ* 3a(26); גזרינן הא אטו הא we decree this on account of that *AZ* 38b(50); דילמא הא והא עבדינן ביה perhaps we do this and that against him [i.e. impose two punishments] *Švu* 37a(7); הא לן והא להו this is for us [i.e. in Babylonia], and that is for them [i.e. in Eretz Israel] *Ber* 44a(56); הא כדאיתה הא כדאיתה each one deals with a different matter [lit. this is as it is, that is as it is] *Er* 70a(25); הא בגריעתא הא במעליאתא this refers to inferior (wheat), that to superior *Pes* 48a(35); הא בחדתי הא בעתיקי this (refers) to new things, that to old ones *Šab* 48a(26); טמש הא ומתק הא he dipped this (finger) and sucked that one *AZ* 18b(13); 3) ≠ הך: ↓ הך usage b; 4) w. fol. rel. pron.: הא דרבה בר רב הונא this (tradition) of PN *Šab* 34a(26); הא דאמרן what we said *Šab* 26b(2); איכא דמתני לה אהא דתניא there is (someone) who transmits it concerning what is learnt (in a *barraita*) *Beṣ* 24a(46); b. as an adj. [rare]: הא איתתא this woman *MQ* 16b(26); הא מילתא this matter *Yev* 58a(24); *Giṭ* 26b(22); הא מתניתא this Tannaitic source *Ket* 52a(46); הא שמעתי' דרב this legal tradition of PN *Ned* 88b(1)

Note the spelling עטמיה [= אהא] אתא *Giṭ* 69b(46; OHT ib. 154:1); Y: הָא *Ber* 5a(29; BAYTN 342).

הָא, ־הָ presentative particle **in fact, lo** (↓ הכא, התם; Sy ܗܳܐ LS 169, Ma הא MD 115) **1. in fact:** a. alone: 1) bef. vb.: הא לא נח it did not, in fact, come to rest *Šab* 80a(18); הא אמרינן we, in fact, say *Er* 20b(23); הא איתמר עלה it was, in fact, stated concerning it *Beṣ* 10a(34); *BB* 17b(35); *Ḥul* 137b(12); הא קא מהפך באיסורא he is, in fact, dealing with a prohibited object *Beṣ* 4b(13); הא לייט עלה אביי PN, in fact, used to denounce it [i.e. this ruling] *MQ* 12b(37); הא קא משמע לן he, in fact, informs us *San* 10a(3); הא קנויי מקנא לה he can, in fact, surely warn her [i.e. his betrothed] *Soṭ* 24a(24) // *ib.* 25a(10); הא מיחיא לא חאיי he will certainly, in fact, not live *Yev* 120b(14); 2) bef. n.: הא רבנן דפליגי עלך there are, in fact, scholars who disagree with you *Ber* 9a(13); חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא there is no obligation. There is, in fact, a prohibition *Šab* 111b(42); הא איכא סהדי דידעי there are, in fact, witnesses who know ... *Qid* 12a(39); 3) bef. pron.: הא אנא קטילנא לכון I am, in fact, going to kill you *Tam* 32a(39); הא אנא הוה גמירנא להא דרב ושמואל עשרין ותר"ת"ין שנין I, in fact, learnt this (tradition) of PN and PN_2 for twenty-two years *Ket* 60b(29); הא אינהו קשישי מיניה they are, in fact, older than he *Beṣ* 27a(22); *Nid* 8b(1); 4) in seq. טעמא ... הא ... (לא) ... the reason is ... (if), in fact, ... (not) ...: טע' דאנא רביה הא הוא רבאי קאימנא מקמיה the reason is that I am his teacher. Were he, in fact, my teacher, I would have stood up in his presence *Qid* 33b(27); טעמ' דחזי לאומצא הא לא חזי לאומצא the reason is that it is suitable for the '.-dish. Were it, in fact, unsuitable for the '.-dish ... *Šab* 142b(44); *Qid* 56b(1); *BB* 2b(2); *Švu* 22b(37); *Bek* 7b(37); 5) in seq. טעמא ... הא לאו הכי the reason is ... otherwise [lit. (if), in fact, it is not so]: טעמא ... הא לאו הכי הוה אמינא the reason is ... Otherwise, I would have said ... *Soṭ* 24b(4); *Qid* 17b(25); *San* 21b(23); *Men* 21a(11); 6) in phrase

הניחא it is, in fact, satisfactory: ↓ ניח mng. 3; b. w. preced. ־ו: 1) bef. PN: והא רב חסדא ורבה בר רב הונא איקלעו לבי ריש גלותא ואי״שתו בקנישקניז did PN and PN_2 not, in fact, happen to be at the exilarch's house and drink by means of the *q.*-vessel? *Šab* 62b(13); *Beṣ* 30a(10); *Giṭ* 60b(22); *BB* 143a(35); והא הוה יהושע ... והא הוה אלעזר ... והא הוה פנחס ... והא הוו זקנים והא הוה שאול ... והא הוה שאול was there not, in fact, Joshua (who combined learning and leadership) etc. *San* 36a(22); 2) bef. vb.: והא קתני does he not, in fact, learn ...? *BB* 3b(13); *Meg* 18a(36); *Tem* 30a(8); והא מיפלג פליגי do they not, in fact, surely disagree? *Zev* 30b(3); *Qid* 28a(9); 3) bef. pron.: והא את הוא דשרית are you not, in fact, the one who permits (it)? *AZ* 34b(32); והא אנן זכר קרינן do we not, in fact, read זֵכֶר [Dt 25:19]? *BB* 21b(2); והא אנן תנן did we not, in fact, learn? *Pes* 48a(37); *Meg* 22b(5); *San* 113a(1); *Ḥul* 109b(2); והא את הוא דאמרת are you not, in fact, the one who said ...? *Er* 57b(18); *ib.* 81a(32); 2. in time expressions **lo** [cf. Sy: ܗܐ ܠܝ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܒܒܝܬܟ Gen 31:41 (v. PSm 959), Ma הא תרין אלפיא שניא Gy 156:7]: הני טבחי דהוצל קיימי בשמתא דרב חסדא הא עשרין ותרתין שנין the butchers of GN have been under PN's ban for lo twenty-two years *Ḥul* 132b(25); והא נקיטנא שטרא דזבינא לי מיניה הא ארבעי שני I, in fact, hold a deed that I bought it from him for lo four years ago *BB* 30b(18); *ib.* 73b(30; MGG 52:8); *AZ* 38b(30); *Giṭ* 57b(13); מאי טע' לא את' מר לבי מדרשי' דאבא הא תלתין יומין why have you not come to my father's school lo thirty days? *Ned* 81a(25); דהא כמה שני לא אתי he has not come for lo many years *MQ* 17a(30) [cf. Ma: הא כמא שנין Gy 156:6]; *Qid* 81b(10); 3. in summations **equals, adds up to, makes:** תמני ותלתין ושבע הא ארבעין וחמיש $8+37=45$ *Meg* 11b(39); *ib.* 25; 17a(11); *San* 17b(36); ושבע דשובעא ותרתין דכפנא הא עשרין ותרתין שנין (thirteen years) and seven of plenty and two of famine makes twenty-two years *Ber* 55b(7); אנא ואתו הא תלתה I and you (pl.) make three *Pes* 110a(33)

Y: הָא *Ber* 4b(29).

הָא interj. **here is ...!, behold!** (↓ 1#הי; Sy ܗܳܐ LS 169, Ma הא MD 115) הא עולא והא ר׳ ״אלעזר״ והא דייני דנהרדעא והא רב חנא בר ביזנא here is PN, here is PN_2, here are the judges of GN, and here is PN_3 *BQ* 12a(7); *Pes* 20b(13); הא אנא והא בר לוי here am I and here is PN *Tan* 25a(46); *BQ* 90b(19); הא גברא והא תיובתא here is the man and here is the objection *BM* 16a(37); הא מנח קמך behold, (the coin) is placed before you *BQ* 98a(6); הא חמרך והא קנקנך here is your wine and here is your vessel (which caused it to sour) *BB* 98a(5); הא את בר חורין behold, you are a freeman *SŠHai* 14a(19)

הָאדִי pron.f. **this, that** (archaic and dialectal; ↓ עדי, הדא, 2#האי; Sy ܗܳܕܶܐ LS 171) האדי גופה קשיא this itself is difficult *Pes* 84a(5); *ib.* 85b(21); *Suk* 19b(23); *ib.* 32b(52); *Er* 88a(19; GŠ 79b:6); *ŠeelG* (St2 453:10); והאדי בת אחא דאבוה this is the daughter of his paternal uncle *HP* 147:9; *OHT Yev* 133:3

Lit: Eps, Gr 24; id., St2, ib., note.

1#הָאי, האיי pron.m. **this** (< הדין *hāḏēn* w. loss of final *n* and intervocalic *ḏ*; ↓ היינו, כולי האי; Ma 3#האי MD 118 [rare]) **1. this:** a. as subst.: 1) alone: האי מיבעי ליה לגופיה this is needed for itself [i.e. to be interpreted literally] *Meg* 2a(30); האי מרבנן this one of the scholars *ib.* 25a(19); איכא גברא כי האי is there a man like this one? *San* 96a(46); 2) ≠ האי: האי עייל והאי נפיק this one recedes and that one protrudes *Šab* 98b(15); האי קולא היא האי חומ' היא this one is a lenient ruling. That one is a stringent ruling *Giṭ* 3a(18); *Er* 31b(15); *Pes* 8a(20); *Yom* 56b(21); *BB* 9a(29); *ib.* 73b(2); *San* 42a(27); האי לאו האי והאי לאו האי this one is not that one and that one is not this one *Qid* 32b(53); האי בלא האי והאי בלא האי one without the other [lit. this without that and that without this] *Men* 8a(47); האי גבי האי והאי גבי האי this one in that one('s place) and that one in this one('s place) *AZ* 61b(28); או האי או האי either this (mark) or that *Nid* 48b(8); האי דהכא ... האי דהתם this one here, that one there *Pes* 93b(10); האי הוא דלא איכפת ליה אממונא דחבריה this is the one, since he is unconcerned about someone else's money *BM* 24a(8); 3) ≠ האיך: האייך והאיי that one and this one [i.e. both the previous and present verses] *San* 4b(4); הב האיך ושקליה להאיי give that

one and take this one *ib.* 113a(55); ניכתוב רחמנא האיי ולא באעי האייך let the Merciful One write this one, and He does not need that one *Zev* 49a(33); 2) w. fol. rel. pron.: (a) alone: האי דאחרביה לביתא the one who destroyed the Temple *Yom* 69b(17); האיי דקא אמא this which (Scripture) says *Anan* 103:14; (b) in phrase ־האי מאן ד one who: ↓ מאן; b. as an adj.: 1) alone: האי כללא this rule *Šab* 147a(35); האי תנא this Tanna *Qid* 37b(12); האי סברא this logical deduction *Suk* 24b(14); *Ḥag* 5a(11); *Yev* 38a(12); האיי קרא this biblical verse *Zev* 82a(23); *HP* 132:8; *TGHark* 37:10; *Anan* 29:17; *ib.* 48:15; האי חילך לאוריתא this strength of yours is for the Torah *BM* 84a(40); 2) ≠ האי: האי שטרא לחוד והאי שטרא לחוד this deed is separate and that deed is separate *Qid* 23a(23); אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא space on this side and on that side *Er* 10b(9); 3) ≠ האיך: ומאי איכא בין האי לישנ' להאיך לישנא what is (the difference) between this phrase and that phrase? *Nid* 3b(3); מה האיך ועלית לבית דינא הוא אף האיי ועלתה לבית דינא הוא just as that וְעָלִיתָ [Dt 17:8] (means) to a court, so does this וְעָלְתָה [ib. 25:7] (mean) to a court *Anan* 115:23; *AnanSch* 26:9; *HP* 89:9; **2. as an expression of generality:** האי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתתא a *ṣ.m.* who goes to betroth a woman *BB* 168a(6); האי שיכרא דארמאי שרי *š.*-beverage of the pagans is permitted *AZ* 31b(23); *Men* 34a(7); *Ḥul* 42b(18); *Ara* 19b(27)

Lit: Nöld, MG 90 and n.2 [etym.]; Kara 127 [voc. in Y]; Satzlehre 83+; Voc: הֵאי HGP 23b:23; הַאי HPP 43:18; Y: הָאֵי *San* 29a(13; **He**); הַאֵי BAYTN 342.

– הָאי מָאי adv. **what then?** (lit. this is what?; ↓ 1#מאי) *Er* 9b(20); *Zev* 91b(17); *Nid* 41a(7) [and *passim*]

Y: הָאֵי מָאי *Pes* 9a(11).

2#הָאי pron.f. **this** (< ↓ האדי *hāḏē* w. loss of intervocalic *ḏ*; ↓ הא) **1. this:** מאי בעית בהאי ארעא what are you doing in this field? *BB* 29b(21); *ib.* 30a(16); 169a(10); בריך מריה דהאי ריפתא blessed is the master of this bread *Ber* 40b(22); **2. expression of generality:** האי משכנתא a mortgage *BM* 67b(2); האי זיקתא the *z.*-animal *San* 108b(45) [↓ 2#זיקתא]; האי פדעתא an open wound *AZ* 28a(36); *ib.* 72a(6); האי אשרתא דדייני the certification of the judges *Ket* 21b(13)

While this form is amply attested in the best mss. [e.g. **H, He, P**], it is not mentioned in the grammars since it was probably thought to be a corruption of the identical m. form.

האידנא, הָאִידָּנָא, הידאנא adv. **now, today** (< ↓ האי עידנא) **1. now:** a. general: אטו האידנא לאו אחד הוא is He not one now? *Pes* 50a(31); כמאן שאתי כהני האידנא חמרא according to whom do the priests drink wine nowadays [i.e. after the destruction of the Temple]? *Tan* 17a(27); *Meg* 31a(14); *Ḥag* 22a(40); *Ned* 49b(1); *Qid* 71b(3); *BM* 42a(31); *BB* 168a(10); *AZ* 16a(9); הידאנא *MQ* 11a(27); היידאנא *HP* 114:14(Geon 386:7); *SŠSad* 260b:6; הידאנא *Geon* 154:30; *Anan* 4:6; *ib.* 14:10; *AnanSch* 23:26; b. in phrase עד האידנא: אמאי לא אתית עד האיד' לגבאי why did you not come to me until now? *Giṭ* 56a(53); מן ההוא יומא ועד האידנא from that day until now *Ket* 104b(36); *Šab* 10b(20); *RH* 7a(44); *Ḥag* 26a(33); *Ket* 23a(39); *Giṭ* 12b(2); *BQ* 28a(18); *BM* 73b(4); *BB* 7a(40); *AZ* 8b(23); *TGHark* 202:17; **2. today:** a. alone: מאי דרש משה האידנא what did Moses expound today? *San* 110a(9); ומי יאמר דהאידנא שבתא who can say that today is the Sabbath? *ib.* 65b(27); הידנא יומא רבה במערבא today is the Day of Atonement in Eretz Israel *RH* 21a(4); תרי יומי לבר מהאידנא two days with the exception of today *Yev* 62a(23); *Pes* 50b(22) [≠ כל יומא]; *Šab* 104a(15); *BQ* 117a(39); *BM* 85b(40); הָאִידָּנָא חד יומא בעומרא today is one day in (the counting of) the *ʿomer SRSG* 154:21; b. ≠ למחר: ↓ למחר; c. w. a time expression: ליליא דהאידנא last night [lit. the night of today] *Šab* 87a(13); אורת' דהאידנא tonight *Ber* 3b(34); צפרא דהאידנא this morning *ib.*; ערב דהאידנא this evening *Pes* 108a(13; **M**[1])

Lit: Löw, HUCA 11 [1936] 193+; Voc: הַיְדְּנָא HGP 18b:16; Y: הָאִידְּנָא Mo 114.

האיך, הָאֵיךְ pron.m. **that, that one** (< ↓ האי pron. + ־ך; ↓ הך; Ma 1#האך this m./f. MD 120) a. as subst.: 1) alone: דילמא דמא דהאיך סומק טפי perhaps that one's blood is redder *San* 74a(44); דהאיך דקא משלם (according to the value of the field) of that one who pays [i.e. who caused the damage] *BQ* 6b(39); *ib.* 48a(35); אינך כולהו דהאיך נינהו all of those other (stones) belong to

that (person) *BM* 116b(31); אנת מהימנת לי בשבועה האיך לא מהימן לי בשבועה I trust you with an oath. I do not trust that one with an oath *BM* 36b(11); *Šab* 20a(10); *Ned* 36b(19); *BB* 144b(38); *AZ* 21a(40); 2) ≠ האי: ↓ 1# האי mng. 1.a.3; b. as an adj.: האיך פיקחא that seeing person *Giṭ* 69a(14); האיך קמא that first one *BQ* 37b(28); האיך פסידא that loss *BM* 105a(4); *ib.* 53a(21); האיך תנא that *Tanna ib.* 53a(44; **M**); האייך אלהיכם דהתם that (word) אֱלֹהֵיכֶם which is there [i.e. Is 40:9] *Anan* 13:3; ומאי איכא בין הני לישני להאיך לישנ' what is the difference between these phrases and that phrase? *Nid* 3a(45)

Lit: Nöld, MG 91; Barth, Pron 108; Voc: הָאִיךְ HGP 29a:36; Y: הָאֵיךְ *AZ* ib.(BAYTN 342).

האם ↓ הם adv.

חבאלא, חבלא, הבאלא, הֲבָלָא n.m. **hot air, vapor, unhealthy air, heat** (↓ √4# חבל; Sy ܗܰܒܳܠܳܐ powder LS 170, Ma 1# האבלא MD 115) **1. hot air:** sg. הבלא קשי לכותל hot air is harmful to a wall *BB* 18a(19) [Var: חבלא Ar (AC 3:333)]; *ib.* 19a(18); קא סליק לה הבאלא מאידך hot air rises from the other (basin) *Šab* 37a(44); *Giṭ* 69b(54); **2. vapor:** sg. פתחו פומייכו ואפיקו הבאלא open your mouths (in the bathhouse) and expel the vapor (of the perspiration) *Šab* 41a(25); *ib.* 147b(37); הבלא דפומ' the vapor of the mouth *Nid* 63a(20); **3. unhealthy air:** sg. ניחזי אנן אי בהבלא מית ... ואי בחבטא מית let us see whether it died from unhealthy air or from a blow *BQ* 51b(34); *ib.* 50b(36); הבלא דאגמא קטליה the unhealthy 'marsh air' [i.e. methane] killed it *BM* 36b(18; **F**[1]); *Zev* 113b(8); בלא שראגא לא מתחיל הבאלא בשעתיה without the lamp the unhealthy air would not have grown strong at that time (and killed him) *San* 77a(21); *Šab* 146a(56) [≠ ↓ אוירא; Var: חבלא TGAs42 158:14]; *ib.* 95a(33); **4. heat:** sg. והאי דעכירי הבלא דבשריה הוא the reason that (the urine) is turbid is (due to) the heat of its [i.e. the donkey's] flesh *Bek* 7a(51); הוה קלי לן מחבלא we would have been burnt by the heat *BB* 73a(23); חבטא קדים ואתי הבלה ומבטיל ליה לחבטו(ח)ה the blow (of the heated spit) precedes, and the heat comes and nullifies the blow *Ḥul* 8a(20); *ib.* 22 [Var: חבאלא GTB2 248:2]; *Šab* 38b(48); *ib.* 40b(3); 48a(1)

Y: הֲבָלָא *Šab* 37a(44; BAYTN 80).

חברא, הבארא, הֲבָרָא n.m. **darkness** (< ↓ 3# חברא; Sy ܗܰܒܳܪܳܐ LS 212, Ma 1# האבארא MD 115) sg. לא ניזיל ליה בהבארא בלא מסאני he should not walk around in the dark without shoes *Pes* 112b(28); אייתי חמרי לובי דפרשי בהברא bring Lybian donkeys that can trek in the dark *Tam* 32a(47); ביתא די הברא a dark room *Kar* 5b(54) // ביתא דהוברא *Hor* 12a(39); דוכתא דחברא a dark place *HG1* 316:38 = *Šeel* 189:9(Var); ועידן הברא הוא דמיקרי ליליא the time of darkness is called night *Anan* 77:26; *ib.* 5; 23; הבארא *SMel* 43:26

Lit: Nöld, MG 61; Eps, St1 130; Löw, Hoffmann Vol 124; Geig, AAC 155; Y: הֲבָרָא *Hor* ib.(BAYTN 80).

הגי vb. **to meditate, scheme** (Sy ܗܓܳܐ LS 170, Ma הגא MD 130) **Pe.: 1. to meditate:** יתפתחון לי שערי חכמה ואהגי בהון the gates of wisdom will be opened for me, and I shall meditate in them *ḤM* 45:22; **2. to scheme against s.o.** [w. על; cf. Sy ܗܓܳܐ ܥܰܠ etpa. PSm 966]: ומאן דיקום ויהגה ויערער על מינויא דמנינא ליה someone who will arise, scheme, and contest the appointment which we have made *SŠSad* 268:14

הֶגְמוֹנָא n.m. **prefect, governor** (< ἡγεμών Lehnw 219; Sy ܗܶܓܡܽܘ(ܢ)ܢܳܐ LS 171) sg. דוכסא להגמונא והגמונא לקומא the commander (takes the fire) to the governor, and the governor to the *comes AZ* 11a(8)

Y: הֶגְמוֹנָא *AZ* ib.(BAYTN 245).

הַגְתָא, pl. **הֶ(א)גֵי, חאגי, היגי** n.f. **thistle** (*Alhagi camelorum*; < *חגתא; Sy ܗܰܓܬܳܐ, pl. ܗܰܓܶܐ LS 219, Ma האגיא pl. MD 115, MH אגא Flora 2:416, Akk *e/agû* A thorny plant CAD E 47) pl. a. alone: בהאגי לא מסככינן we do not cover the *sukka* with thistles *Suk* 13a(3) [Var: חאגי HP 26:23]; האגי *SMel* 39:78; הגי *San* 94a(50); b. together w. היזמתא pl.: היזמי והיגי prickly shrubs and thistles *Šab* 7a(26); *ib.* 107b(46); *Er* 17a(46); *Tan* 23b(27); *BQ* 81a(16); *AZ* 47b(12)

Lit: Flora, loc.cit. The forms with *yod*, *si vera*, are formed on analogy to היזמי which often occurs together w. this word [v. Flora ib.]; Voc: הָאגֵי VTM 41; Y: הֵיגֵי *Šab* 7a(26; BAYTN 141).

– **הַגְתָא רוֹמִיתָא**, pl. **הַגֵי רוֹמִייתָא** n.f. **Palestinian carob tree** (lit. Roman thistle; ↓ רומאה; Sy ܗܰܓܬܳܐ ܪܽܗܘܡܳܝܬܳܐ LS 219) sg. *Šab* 110b(11); pl. הא(נ)(ג)י רומייתא *BB* 83b(12; **Es**)

Geon. expl.: הגי (רומייתא) חרוב של ארץ ישראל Šeel(Eps, St2 398:4) [cf. כרנוב אלשאמי GC 203:21, i.e. خَرُّوب الشّامي, expl. MH הֶחָרוּבִים MUqṣin 1:6]; TGAs28 168:19 [as restored by Eps, infra]; on Sy, v. BBah 716:16: ܗܰܓܬܳܐ ܪܽܘܡܳܝܬܳܐ ... Lit: Eps, GC 203[21]; cf. Löw, Pfl 105; Y: הִיגְתָא רוֹמִיתָא *Šab* ib.

הָדָא pron. **this** (f.; archaic and dialectal; ↓ האדי, הא pron.; Sy ܗܳܕܶܐ, ܗܳܕ Nöld, SG § 67, JPA הדה DJPA 153, s.v. [ד]ן) a. in BT: הדא אמרה *San* 67b(12); *Ned* 57b(13); לא בהדא ולא בהדא neither in this (matter) nor in that one *Kar* 17a(9); האיי תנא סבר ליה כוותיה בהדא ופליג עליה בהדא this *Tanna* agrees with him on this and differs with him on that *Suk* 33b(34); ההיא בימות הגשמים הדא בימות החמה that one (refers to) the rainy season, this one to the dry [lit. sunny] season *Kar* 23a(48); b. in later texts: הדא דרתא this property *SŠHai* 11a(18); הדא מילתא this matter *TGHark* 159:23; הדא שותפותא this partnership *ib.* 272:34; הדא דוכתא this place *Anan* 28:6; *ib.* 108:9; הדא כנישתא this synagogue *IŠGF* 73:7; הדא מירדוך בת באנאי *Bo* 7:10; *ib.* 1:5

Y: הָדָא BAYTN 342.

הדאדי, הֲדָדֵי pron. **each other** (< *חדחדי < *חדדי [redup. pl. of ↓ 1# חד]; Ma הדאדיא MD 131, Sy ܗܕܳܕܶܐ LS 215) a. obj. of vb.: ליקנו הדדי let them [i.e. gold and silver] acquire each other *BM* 45b(23); אכחושי הוא דקא מכחשי הדדי (the witnesses) completely contradict each other's testimony *San* 69a(32); עכובי מעכבי הדדי they completely invalidate each other *Men* 38b(2); אינון מהלין הדאדי they circumcise each other *Anan* 79:3; אם בעית דיקטלון אנון הדדי if you want them to kill each other *ḤM* 44:20; b. w. prep.: 1) אהדדי, על הדדי upon each other, one upon the other [Sy ܥܰܠ ܚܕ̈ܕܶܐ PSm 1196]: a) in non-verbal clauses: ולית להון על הדאדי בהדין פולגאנא לא תביעותא they do not have a claim against each other in this division (of property) ... *SŠSad* 203:5; *TGAs33* 211:13; b) in verbal clauses: שמעתתא אהדדי איתמר the legal traditions were stated with reference to one another *Men* 43a(19) [Var: שמועאתא אהדאדי איתמור MGN 256:11]; *Qid* 65a(25); דלא נכלינן אהדאדי we shall not deceive each other *SŠHai* 10a(5); לא פליגינן אהדדי we do not disagree with each other *Ket* 57a(22); מתנייתא אהדדי לא קשיאן the *barraitot* do not contradict each other *Er* 3a(17); *Qid* 2b(19); *Zev* 100a(22); רבינא רמי מתניאתא אהדדי PN used to point out contradictions between Tannaitic traditions *BM* 81a(12); *Šab* 54b(36) [↓ √נגח pa.]; *Men* 14b(4) [↓ √עכב pa., mng. 5]; *Naz* 20a(30) [↓ √כחש af., mng. 4]; *BM* 76a(5) [↓ √טעי af., mng. 2]; 2) בהדי הדאדי adv. **together, simultaneously** [Sy ܒܰܚܕ̈ܕܶܐ PSm 1196, Ma ב(י)הדאדיא MD 131]: a) together, with each other: כיון דמְחַבְּרֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי חד הוא since (the layers of the *shofar*) are bonded together it is (considered) as one *RH* 26a(42; GRH 18:14); וליגבלינהו בהדי הדדי let him mix them [i.e. wine and lentil porridge] together *Giṭ* 70a(19); אינצו בהדי הדדי they quarreled with each other *Giṭ* 52a(31); כרוך ריפתא בהדי הדדי they ate a meal together *Ber* 45b(43); *ib.* 55b(28); בהדי הדאדי הוינן we were together *Geon* 256:3; *Šab* 110a(48); *Meg* 7b(17); *MQ* 11b(33) [↓ גימלא]; *Ḥag* 11b(31); *BM* 31b(36); *Švu* 30b(33); b) simultaneously, at the same time: כולהו בהדי הדדי נפיק נשמתיהו all of them died simultaneously *Meg* 16b(33); שבת וטומאה בהדי הדדי קא אתיאן the Sabbath and defilement come simultaneously *Šab* 91b(4); *Meg* 30a(31); *Naz* 43a(4); *Ḥul* 40b(2); *Kar* 23b(22); דלא למיסבינין בהדי הדדי not to marry (the two of) them at the same time *Anan* 105:13; 3) (ל)גבי הדדי to each other: מטו גבי הדדי בחיפא they come together at the weaver's beam *Šab* 96b(37); כולהו(ן) ישראל נמי שכיחי גבי הדדי בצפרא דשבתא all the Jews are also found together on Sabbath morning *Er* 59a(22); *ib.* 20b(44); קא מיחתני גבי הדדי they become related to each other by marriage *Ket* 102b(13); *Šab* 65a(34); *Ned* 2b(4); *Giṭ* 64a(12); *BM* 34a(48); *Tam* 26b(19); 4) כי הדאדי, כי הדדי like each other, all alike [Ma כ̈ד הדאדיא MD 131, JNA אכדאדה *'ixdāḏe* HDJNA s.v.]: אנן כי הדדי אנן we are all alike *Ber* 45b(46); כולהו כי הדדי נינהו they are all alike *Ḥul* 13b(16); דתרויהו כי הדדי נינהו the two of them are alike *Yev*

111b(39); ליפלוג כי הדדי let them divide (it) alike [i.e. equally] *Bek* 18a(33); *Ber* 54b(38); *Er* 69b(25); *Qid* 75a(55); *BB* 109a(7); *San* 34b(21); חיובהון בברכה כי הדדי their obligation for a blessing (in both cases) is the same *Anan* 18:17; והם (כי) הדאדי מהלין דכולהון במילה כי הדאדי חשבנון קראה they also circumcise each other because Scripture considered them alike with regard to circumcision *ib.* 79:8; 17:20; 20:24; 47:13; 98:6; *AnanSch* 14:2; *ib.* 19:11; 5) להדאדי, להדדי to each other [Ma להדאדיא MD 131, Sy ܠܚ̈ܕܕܐ, ܠܘܬ ܚ̈ܕܕܐ PSm 1196]: והא לא דמיאן להדדי (these cases) are, in fact, not similar to each other *San* 40b(5); *Yev* 22a(1); *Ber* 59a(24); *Pes* 24a(36); *BM* 111a(9); *BB* 106b(13); *AZ* 71a(17); ודאמו ידיהון וכרעיהון דכולהון להדאדי the hands and feet of all of them resemble each other *Anan* 56:6; *ib.* 57:2; *HP* 62:1; כל קרובים וכל קרובות דאסירין להדדי all male and female relatives who are forbidden to each other *Anan* 98:8; הני תרי כללי דסמיכי להדדי נינהו these are two general rules which are close to one another (in Scripture) *Zev* 44a(38); *Ḥul* 47a(1); *MQ* 25b(3); *San* 42a(14); *Men* 57b(27); 6) להדי הדדי towards one another [Ma לואת הדאדיא MD 131, Sy ܠܘܬ ܚ̈ܕܕܐ PSm 1136]: הני תרתין נשין דיתבן להדי הדדי two certain women who were sitting facing each other *Pes* 111a(27); *Šab* 96b(32; **M**); *Qid* 46b(15); 7) מהדדי from one another [Ma מן הדאדיא MD 131, Sy ܡܢ ܚ̈ܕܕܐ PSm 1196]: כי הוה מיפטרי רבנן מהדדי when the scholars used to take leave of each other *Yom* 71a(26); *Er* 64a(26); *Tan* 5b(44); *Giṭ* 76b(9); ולא מיכספי מהדדי they are not ashamed of each other *Qid* 80b(42); מילף ילפי מהדדי (the two cases) indeed complement each other *Bek* 43a(11) [lit. they learn from each other; cf. JPA הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא DJPA 241]; *Pes* 23a(41); *Zev* 8a(32); *Kar* 4a(42); *ib.* 26b(2); *San* 40b(3); וגמרי מהדדי *Šab* 131b(48); *Švu* 9b(28); חמשא בשיתא לא ינקי מהדדי five (different species in a garden bed) of six (square handbreadths) do not draw nourishment from each other *Šab* 85a(2); לאפרושי כלאים מיהדדי to separate *kil'ayim* from each other *Anan* 6:24; *ib.* 51:3; *RH* 27a(13) [↓ √פסק pa., mng. 2]; *Ḥag* 12a(50); *San* 46a(1); 8) other: תרי תנאי ותרי אמוריי דפליגי אליבא דהדדי two *Tannaim* or two *Amoraim* who differ with each other('s opinion) *San* 6a(16); ועבדנא שותפותא בקצי הדאדי we made a partnership in the presence of each other *SŠSad* 205:12; תרי חרבי דאתו לאפי הדאדי (in scissors) two blades which come towards one another *Anan* 83:20; *ib.* 88:1

Lit: Nöld, MG 59, note; 349[2] [poss. Ir influence]; בְּהֹדֵי הֹדֵי HGP 27b:15; Y: הֲדָדֵי *Šab* 99b(27; Mo 234).

1# הָדוֹרָא n.m. **peddler, itinerant worker** (↓ √1# הדר *qāṭōl*-form; Sy ܚܕܘܪܐ mendicant LS 217) **1. peddler:** pl. מהדורי מילי from peddlers – words [i.e. gossip] *Ber* 51b(18; **OP**); **2. itinerant worker:** pl. כרבא דזרע לה בהדורי a plowed field that he sows with itinerant workers *BB* 12a(28; **Es**)

Lit: Eps, PLA 228.

2# הָדוֹרָא ↓ הדרא n.

הדי vb. **(uncertain) Pa.:** ואתא ישראל והדי הדויי the Jew came and ... *AZ* 38b(15; **JRaḤ**) [Var: אהדי אהדויי HG3 216:36]

The vb. refers to an action connected w. the baking of bread; Lit: Abramson, AZ 186.

הָדֵין pron. **this** (m.; archaic and dialectal; ↓ 1# האי; JPA הד[י]ן DJPA 153) a. in BT: הדין גברא this man *BB* 143b(5); *Naz* 10b(17); הדין קרא this verse *Ned* 16b(18); מאי חזינא בליליא הדין בחילמאי what shall I see tonight in my dream? *Ber* 56a(2); b. in later texts: דהדין הוא טעמה דמילתא this is the reason of the matter *TGHark* 44:23; *ib.* 106:33; 151:13; הדין שטרא this document *SŠHai* 4b(4); הדין יזידאד בר איזנדוך *Bo* 7:15; *ib.* 64:13; הדין ביתה וקניינה this house and property of his *ib.* 27:6

Y: הָדֵין BAYTN 342.

הדם vb. (denom. < ↓ הדמא; ↓ √אדם; Sy ܗܲܕܸܡ LS 172, TA הדם pa. TJ Jud 14:6) **Pa. to dismember:** ודלמא הדומי הדמוה ועיילוה perhaps they completely dismembered it [i.e. the fowl] and placed it in (the pot) *AZ* 38b(39); הדומי ניהדמיה ולאפקיה should we actually dismember it [i.e. the corpse] and remove it (from the house)? *Er* 30a(8); *Giṭ* 67b(39) [↓ הדמא mng. 1]

הַדָּמָא n.m. **limb, member** (< MPar *handām* ISK 93; ↓ √הדם; BA הַדָּם HALOT 1857, Sy ܗܲܕ̈ܡܐ LS 172, Ma האנדאמא MD 124) **1. limb:** pl. משלבי הדמיה its [i.e. the infant's] limbs are well set *Qid* 73b(1; OHR ib. 48:7); (א)הדמו לי הדמי דחיותא dismember the limbs of the animal for me *Giṭ* 67b(39); **2. member:** pl.cs. מאתן ארבעין ותמני הדמי קומתיה the two hundred and forty-eight members of his body *Bo* 59:14; *ib.* 44:6; 90a:3; 120:47; תלת מאה הדמי קומתיה the three hundred members of his body *ib.* 106:11

Y: הַדְמֵי *Giṭ* ib.(BAYTN 81).

הדק, חדק vb. **to plug, fit snugly, make tight** (< חדק; cf. MH[2] חדק pi. to force J 426) **Pa.:** לא ניהדיק איניש צבאתא בפומיה דכוזתא a person should not plug the mouth of a *k.*-pitcher with fibers (on the Sabbath) *Šab* 139b(42); *ib.* 141a(37); האי מסובריא דנזייתא אסיר להדוקיה ביומא טבא it is forbidden to fit a plug hole of the brewing vats snugly (with a cloth) on a holiday *ib.* 111b(1) // *Ket* 6a(6) // *Bek* 25a(3); pass.part. דמהדק או דלא מהדק is it (a case) where (the toothpick) is squeezed tightly or not? *Soṭ* 4a(38); *Šab* 65a(17); *ib.* 138b(15); *Er* 102b(6); *Mak* 7b(45) [rung of a ladder]; דיק⟨ו⟩לא אפומא דחביתא ומיהדק הוי חותם בתוך חותם לא מיהדק לא הוי חותם בתוך חותם a basket fitted snugly over the mouth of a jug constitutes a seal within a seal. (If) it is not fitted snugly, it does not constitute a seal within a seal *AZ* 31a(33); *Šab* 120b(51); *Ḥul* 49b(17); *Yev* 102a(37); איזלא ומחדקין קטריה a net whose knots are tight *Geon* 270:18; חדוקי הוה מיחדק (the table) was fitted together tightly [i.e. of its parts] *Pes* 109b(4; **C**)

Itpa. to become tight: דקיטרא במיא איהדוקי מיהדק a knot becomes extremely tight in water *Ḥag* 21b(1)

The form כיון דחדיק בו(ני)⟨מ⟩נא *Šab* 78b(14) [v. TRN 617:5] is difficult since this rt. is not otherwise attested in pe.; Y: מְהַדַּק *Šab* 65a(28; Mo 83).

1# הדר, חדר vb. **to return, be restored, surround, complete a cycle, repeat, repent** (< חדר; ↓ 1# הדורא, הדרא, הדרנא, הדרתא, הודרנא, 1# מהדורא, √חזר; Sy ܗܦܲܟ LS 216, Ma 1# הדר MD 131) **Pe.** (a/a) **1. to return, come back:** בעא למהדר he wanted to return *San* 95b(6); ובהדי דקא הדר ואתי איתניס while he was coming back he was unavoidably delayed *BM* 81a(27); ליזיל שתא וליעכב שתא וליהדר שתא let (the messenger) travel for a year, remain for a year, and return in a year *BB* 4a(19); הדר לביתיה he will return to his home *Hor* 12a(40) // *Kar* 6a(3); *Ber* 53b(31); הדר גלגילא לדוכתיה the celestial sphere will return to its (original) place *BB* 74a(33); הדר קושיין לדוכתיה our (original) difficulty remains as it was [lit. returns to its place] *Pes* 80a(19); *Suk* 53b(1); הדר תהומא קם בדוכתיה the abyss reverted back into its (original) place *Mak* 11a(47); הדור לעפרך return to your dust [i.e. die before your time; cf. Gen 3:19] *San* 65b(42); *Tan* 24a(19); זיל הדר להוא עלמא go (and) return to that world *MQ* 28a(40); *Ber* 59b(4) [↓ מחזורא]; לא לימותו גברו(י)⟨י⟩הי וליהדרו(ו)ן לגבך their husbands will not die and (your daughters) will (not) return to you *MQ* 9b(19); *Mak* 19a(25) [↓ דינא mng. 7]; *San* 110a(1) [↓ לאחורי mng. 2a]; והדרו למתיבתהון they returned to their academy *IŠGF* 103:1; ותוב לא תיהדרין עליהון מין יומא דנן ולעולם do not come back to them again from this day and forever *Bo* 9:16; **2. to be restored, returned, revert:** הדר חלא והוה חמרא the vinegar reverted to become wine *Ber* 5b(44); הדרא ליה בקידושא דבי שמשי (his lost eyesight) is restored to him by the *qidduš*-prayer of Friday evening *Ber* 43b(54); הדרא לה למילתא קמייתא it reverts to its original state *Šab* 37b(4); הדר לטיבליה it reverts to its state of *ṭevel* *Yev* 89a(19); *Ket* 49a(1); כיון דהדור הדור since they reverted to their original state they are suitable *Soṭ* 15b(32); האי דמעתא עד ארבעין שנין הדרא tearing until (the age of) forty is reversible [i.e. does not damage the eyes] *Šab* 151b(47); מיהדר הדר (the hair) will certainly be restored *BQ* 86a(9); *ib.* 91b(25); 94a(56); *BM* 109b(2); אי מפקת מיניה עלי דידי הדר if you take it [i.e. the field] from him, it devolves upon me [i.e. I am responsible to compensate him] *ib.* 14a(29); הדרי כיפי למריהו והדרא אפדנא למרה the rings are restored to their owner, and the mansion is restored to its owner *ib.* 5a(34); 66b(48); *Ket* 97a(36); *Qid* 47b(32); *BM* 16b(29) [↓ שומא mng. 3]; **3. to surround, encompass, encircle:** a. alone: וחזינא להוא אבן טבא דהדר לה תנינא we saw

a certain precious stone which a sea-monster was encircling *BB* 74b(8; **P**[1]); כידרא דהדר אפומא דתנורא like a row (of loaves) which encircles the opening of the oven *Tan* 22b(27); חזאי עורבי דהדרי אפורייה I saw (in a dream) ravens which were encircling her bed *Ber* 56b(19); הדרן מחיצתא the sides (of the basket) surround (the reed) *Er* 33b(15); pass.part. [cf. Sy ܡܗܕܪܐ surrounded PSm 1203, Ma הדיר MD 132]: הוה הדירא ליה עכנא למערתיה a snake had encircled (the entrance of) his burial cave *BM* 84b(32; **Es**); *BQ* 117b(1; **HEsF**[1]); וחזי דהוה הדירן ליה עקרבי כי חמארי חיוראתא I saw that scorpions had encircled it [i.e. Mt. Sinai] like white asses *BB* 74a(13; **EsMGE** 43:15); b. w. fol. vb.: ↓ √2# ערב pe., usage b; **4. to come around, detour:** כי@דהדר ספדנא במערבא whenever a professional eulogizer comes around in Eretz Israel *MQ* 8a(34); ניהדר מיהדר בי מצרי he should completely detour around the boundaries *BQ* 81b(33); *ib.* 34; **5. to turn around:** a. alone: ומיחזי כי כדא והדר ביה בחושא (the demon) looks like a jug in which a stirrer turns around *Pes* 111b(27; **C**); b. w. לאחורי: ↓ לאחורי mng. 2; **6. to complete a cycle (of heavenly bodies):** הדר גילגלא ולא אשכחתיה the celestial sphere completed its cycle, and I did not find it [i.e. my basket] *BB* 74a(30) [cf. Ma: ולגיגרגליא אהדירינון he made the spheres complete their cycles ATŠ I:243]; כל עשרין ותמני שנין דהדר מחזורא every twenty-eight years when the (solar) cycle returns to its starting point *Ber* 59b(4); **7. to do s.t. again, repeat** [Sy ܗܦܟ ܢܣܒܗ̈ he will marry her again Dt 24:4, PSm 1203, mng. 4, Ma האדאר ובאייא he will pray again MD 132; cf. Akk *târu* G AHw 1333, mng. II.6]: a. w. fol. vb.: הדרא ושיילא she asks again *Nid* 6b(36); הדור אחיכו עליה they laughed at him again *Beṣ* 38b(3); *BB* 12b(16); לישנא כי הדרינן ואתינן the following year when we came again *ib.* 73b(18); 58a(20); *HP* 19:22; נהדר ונקיים בנפשין let us fulfill again in ourselves *Ket* 69b(36); *Yev* 105a(22); *Meg* 29a(41); וליהדר ניהדרה let him take her back (in marriage) again *BB* 174b(25) // *Ara* 23a(35); הדר תוב קאמ' he says again *BQ* 64a(27) [double rdg.]; לא הדרי כיפי (the roots) are not bent back again *Er* 100a(19); כל היכא דאיכא מיהדר ומיתנא קא הדר ותני wherever it is necessary to learn it again, (the *Tanna*) learns it again *Bek* 43b(29); מתחייב למהדאר מימהל he is obligated to be circumcised again *Anan* 84:11; *HG3* 341:3; *ib.* 357:27; הדר קארי וביום השני he reads again (from the Torah) Num 29:17-19 *HP* 183:3; דיהדר ויחטי בה (any demon) that will harm her again *Bo* 117:5; *ib.* 55:8; b. in seq. vb. – הדר – vb.: תאני והדר תאני (the *Tanna*) learns and does so again *Kar* 22a(21); אמרת ... והדרת אמרת you said ... and you said again *Pes* 55b(31); כל איחמומי נמי הדר איחמומי בשעתיה לא שכיח any kind of sexual arousal (with ejaculation) followed also again shortly by sexual arousal is uncommon *Nid* 43a(20); **8.** 3sg.m. part. used impersonally **then, afterwards:** a. alone: אדם בריש' והדר בהמה first man and then animal [v. Gen 7:23: אורחא דמילתא הוא למיתב לימין והדר לשמאל the usual thing is to give (something) into the right (hand) and then into the left *Yom* 53b(12); b. w. fol. vb.: 1) pf.: מלך רבה עשרין ותרתין שנין והדר מלך רב יוסף PN headed the academic session for twenty-two years and afterwards PN₂ headed it *Hor* 14a(13); תנא פתח ערבית בריש⟨א⟩ והדר תנא שחרית the *Tanna* began first with the evening prayer and afterwards learnt the morning prayer *Ber* 2a(25); בתר דבעיא הדר פשטה after he asked it, he then explained it *Šab* 23b(17); *Giṭ* 82b(21); *Qid* 9b(3); 2) imp.: ליקו{י}⟨ו⟩צו עילאי ותתאי והדר איקוץ אנא let those above and below (me) cut down (their sections of the forest), and then I shall cut down (mine) *BM* 107b(50); וליגזה והדר ליקדשה let him shear it and afterwards sanctify it *Bek* 25a(31); נישחטיה והדר ניבדקיה let him slaughter it and afterwards inspect it *Ḥul* 28b(1); 3) part.: מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה] *Ber* 61a(23) [↓ ברישא mng. 2b]; באתרא דמקדשי והדר מסבלי in a place where they (first) betroth and afterwards send gifts *Qid* 50b(26); כי משהדי אגנבה והדר משהדי אטביחה when they testify concerning robbery and afterwards testify concerning the slaughtering of an animal *BQ* 73a(32); כי כייליתו חמרא לגוי שקו{י}⟨ו⟩לו דמי מיניהו והדר כייליתו להו when you measure out wine to a pagan, (first) take the payment from them and then you can measure (it) out to them *AZ* 71a(23); *Naz* 55b(5); *Soṭ* 18b(28); והדר מניא

שבעה נקיים afterwards she counts seven clean (days) *HG3* 355:90; מאשו ידיהו וכרעיהו והדר קרבי (the priests) wash their hands and feet and afterwards approach (the altar) *Anan* 34:3; *ib.* 25:13; 36:13; 115:3; **9. to retract, renege** [cf. Akk *târu* G AHw 1333, mng. II.3]: a. alone: דאי בעי' למיהדר לא מצי הדר ואנן לא הדרינן if he wants to retract he cannot do so (since there are witnesses), and we do not retract *Qid* 65b(38); b. esp. w. -ב [cf. MH חזר ב- J 446]: הדר בך דהדר ביה רב retract, for PN has retracted *Nid* 36b(46); הדרתו בכו משמעתיכו did you renege from your legal tradition? *Suk* 10b(15); מיהדר לא מצינא הדרנא בי I am certainly unable to retract (concerning the gift) *BM* 19b(39); הדרי בי I have retracted (my opinion) *Pes* 39a(30); מיהדר הוא דהדר ביה he is indeed retracting (concerning his vow) *Men* 103a(33); *Ḥul* 111b(43); אמ' מהדר הדר ביה לא אמ' לא הדר ביה (if the laborer) made a statement, he has indeed retracted. (If) he did not make a statement, he has not retracted *BQ* 116b(36); *Ara* 6a(11); *TGHark* 32:16; **10. to repent, do penance:** a. alone: אי הדרת בך יהיבנא לך אחתי if you repent [i.e. stop being a highwayman], I shall give you my sister (in marriage) *BM* 84a(41); ומאן דמחייב קטלא או האדר לא מקבלינן מיניה if someone who is liable for the death penalty does penance we do not accept (it) from him *Anan* 16:19; b. w. תיובתא, MH בתשובה [calque < MH² חזר בתשובה Er 19a(20)]: *San* 37a(28) [↓ תיובתא mng. 3]; כיון דיהדרו בתשובה since they repented *Ber* 10a(10); **11. to sift flour** [cf. TA כמא דמהֲחֹרִין בערבלא TJ Am 9:9; ↓ √1# תני pe., mng. 6]: כמה מהולתא {{דקו}}הד־רן בנהרדעא how many sieves there are in GN that sift flour *Beṣ* 29b(11) [↓ √2# רקד pe.]; **12.** w. הודרנא **round about:** ↓ הודרנא; **13.** w. פרצופא **to have a seizure:** ↓ פרצופא; **14.** w. -בעינ **to return to its original state:** ↓ -בעינ usage c

Pa. 1. to go about, go around: ההיא איתתא דהוה קא מהדרא למשקל עפרא מתותי כראעיה דר' חנינה a certain woman who used to go about (as a beggar?) in order take earth from under PN's feet (for magical purposes) *San* 67b(16); **2. to search for s.o. or s.t.** [w. -על/א; cf. MH חיזר על BY 1497]: a. people: הוה קא מהדר רב חמא בר ביזנא אבי מאה PN was searching for a hundred people (for a *zimmun*) *Ber* 50a(34); ר' זירא מהדר אזויי זווי דרבנן PN used to search for various pairs of scholars *Šab* 119b(1); להדורי ואיתויי מבית אב אחרינא to search and to bring (ritually clean people) from another *bēt av Yom* 6b(19); *Mak* 5b(18); b. objects: עולא לייט מאן דמהדר אמיא בעידן צלותא PN used to curse one who would search for water during the time of the *tĕfilla Ber* 15a(14); כי פליגי להדורי ר' יוסי סבילה בזמנה מצוה ולא מהדרינן ורבנן סברי טבילה בזמנה לאו מצוה ומהדרינן when do they differ? Concerning searching (for reed grass). PN (is of the opinion): "Immersion in its proper time is a commandment and we do not search." The scholars are of the opinion: "Immersion in its proper time is not a commandment and we search" *Yom* 88a(19); *Šab* 23a(19); *ib.* 120b(56); *Ber* 53b(21; **F**); *Pes* 114b(26); *Suk* 32b(50); *Ket* 36b(21); c. prooftexts: מהדר אהיתירא ונסיב לה קרא לאיסורא (the *Tanna*) is searching for a permission and he cites a verse of prohibition *Pes* 5b(40; **V**[1]); האי תנא קא מהדר אליליא וקא נסיב קרא ליממא the *Tanna* is searching (for a verse) concerning the night and he cites a verse concerning the day *ib.* 106a(14; **V**[1]); למה ליה הדורי עליה why does he have to search (for a biblical verse) for him? *Pes* 69b(18); הדורי אפירכי למה לך why are you searching for objections (from a *barraita*)? *Ḥul* 76b(37; **V**[11]); *Nid* 65b(24); *RH* 6b(11); *Giṭ* 4a(10); **3. to pursue, follow** [w. -אבתר]: ההוא דהוה קא מהדר אבתריה שרא דעניותא a certain (person) whom the angel of poverty was pursuing *Ḥul* 105b(26); מדלא קא מהדר אבתרה אימא בטולי ביטלה since he does not pursue it [i.e. the stolen idolatry], say that he actually annulled it *AZ* 53b(8); **4. to go through or review (one's study):** תא ניהדר מאי מתיבתא דתנו האידנא come (and) let us review whatever literary unit that they studied today *BQ* 117a(39); *Ber* 38b(42) [+ //'s; ↓ תלמודא mng. 2b]; מהדר שמעתא בהדי דרב אדא he used to review the legal tradition with PN *BB* 22a(47; MGL 699:12) [**H:** מרהיט]; עכיב לי תלתין יומין עד דאהדריה לתלמודאי give me a respite of thirty days until I can review my *talmud Ket* 77b(34); *MQ* 28a(44); והאדר תלמוד{יה}⟨א⟩ כוליה

בתלתין שני he went through the entire *Talmud* in thirty years [i.e. sixty tractates at the semi-annual *kalla* sessions] *IŠGF* 94:3
Af. 1. to return s.t.: אהדרה ניהליהו return it to them *BB* 33a(11); *BM* 26a(30); לאהדורי לצורבא מרבנן בטביעות עינא to return (the object) to a *ṣ.m.* on the basis of (an identification from an) imprecise description *ib.* 23b(53); מהדר ליה קתיה he returns its handle to him (when the spade is unusable) *ib.* 103a(21); הוה רגיל דשקיל ומהדר he used to take (the redemption money) and return (it) *Bek* 51b(17); משכונא דיש' בעית לאהדוריה ליה בשביעית you are required to return the surety of a Jew to him in the Sabbatical year *Anan* 12:8; אהדרה לדוכתה he returned it to its (original) place *BM* 43b(41); *Ḥul* 59b(38); **2. to remarry a divorced wife** [Ma הדר to marry MD 131; cf. MH² המחזיר גרושתו Yev 11b(16)]: גרשה ואהדרה he divorced her and remarried her *Ket* 102b(35); *HP* 144:11; דאהדרא לאורתא ושכיב בצפרא he remarried her at night and died in the morning *Yev* 109a(17; O²); **3. to take or carry around:** אהדריה אתריסר מהולאי he carried him [i.e. the infant] around to twelve circumcisers *Šab* 135a(25); אהדרתיה אמיה אתליסר כלדאי his mother carried him around to thirteen astrologers *Šab* 156b(33; TGHark 207:31); **4. to make go around, make travel a circuit:** ולהדריה שבעה זימני עליה let him make it [i.e. the jug] go around seven times over him *ib.* 66b(44); אותבה בדרא דנשי ושקליה לברא וקא מהדר ליה עליהי he placed her in a row of women, took the male child, and was making him go around them *Ket* 60a(13; V⁵); אהדריה לרב פפא לשמאליה ואהדריה לרב הונא בריה דרב יהושע לימיניה he made PN go around to his left side and made PN₂ go around to his right side *Pes* 111b(30) [cf. Ma: אהדרה̈ ליאמינאך MD ib.]; כל תלתין יומין מהדרא להו גיהנם כבשר בקלחת every thirty days Gehenna makes them travel a circuit (through it) like meat in a pot *BB* 74a(26); מהדרנא מוקימנא ליה במערב I shall make (Jupiter) travel a circuit (and) place it in the west *Šab* 156b(1); **5. to encircle, surround:** מהדר ליה שורא וריתקא he encircles it [i.e. the field] with a wall and an impediment *BM* 107b(1) [cf. Ma: אהדרתה̈ שובא שוריא I encircled it with seven walls MD 132]; וניהדר ליה כלילא דורדא חיורא לפומיה let him encircle its [i.e. the silver cup's] rim with a wreath of white rose(s) *BM* 84a(21); *BB* 4a(1); *AZ* 76a(40); וליהדר גדנפא דליישא let him place a rim of dough around (the tooth) *Giṭ* 69a(35); לייתי קיטמא נהילה וליהדרה אפוריה let him bring sifted ash and place it around his bed *Ber* 6a(13); אהדר נורא ולא סליקו fire surrounded (them) and they did not go up *Bo* 139:5; **6. to restore to the original state:** a. people: אהדרה restore her (to the living) *Ḥag* 4b(40); *BQ* 92a(22); עד דאתא ירמיהו אהדרינהו until Jeremiah came and restored them [i.e. the ten exiled tribes] *Ara* 12b(20); והדר אהדרוהי לרבן גמליאל they restored PN again (to the position of *Nasi*) *IŠGF* 75:15; *ib.* 105:14; b. other: וליהדריה לטל דברכה let him restore the dew of blessing *Tan* 3b(3); רב חסדא שרא לאהדורי אודו(ר)(ד)י לבי סדיא בשבתא PN permitted restoring flocks of wool to a pillow on the Sabbath *Šab* 48a(21); *Men* 100a(38); מהדרנא לה מפילפולאי I can restore it [i.e. the lost Law] from my argumentation *Ket* 103b(41) // *BM* 85b(19); אהדר ר' חייא קמי' הנהו שבע' אפי דאגמרי' PN restored to him those seven ways (of interpreting the *mišnayot*) which he had taught him *Ned* 41a(21); c. legal status in Scripture: הדר אהדרה קרא Scripture restored it [i.e. the Pentateuchal commandment of unleavened bread] again [v. Ex 12:18] *Pes* 120a(21); *Šab* 28a(16); *ib.* 132a(36; M); בהדיא מיהא לא אהדריה (Scripture) did not, however, restore it explicitly *BM* 48a(34); *Zev* 49b(5); **7. to reverse, turn around:** אזל ר' עקיבא ואהדריה לפיתחיה לבי קיברי PN went and reversed its [i.e. garden's] entrance towards the cemetery *Yev* 86b(13); מכשטא לי׳׳ה פומ(א)׳ה׳ ומהדרא ליה גבה she 'prepares her mouth' for him and turns her back to him [i.e. she curses him and refuses to have sexual intercourse] *Yev* 63b(10); **8. to twist:** ומתנית' בדלא אהדר our Mishna deals with a case where he did not twist (the bird's neck) *Ḥul* 20a(3; V¹¹); **9. to answer, reply** [cf. MH הֵשִׁיב J 1528]: a. alone: שיבקן דאנא מהדרנא ליה permit me to answer him *San* 38b(49); *ib.* 39a(6); 91a(1); והכי אמ' והכי אהדרו ליה did they speak and reply to him so? *ib.* 52b(14); האיי מאן דידע לאהדורי למיני כרב אדית ליהדר let one like PN who

knows how to reply to the sectarians reply *ib.* 38b(44); *Ber* 13b(50); *BB* 9b(21); *Mak* 6b(33); *Ḥul* 43a(13); *ib.* 124a(46); b. w. תיובתא: נקוט לי זימנא תלתא יומי ומהדרנא לך תיובתא allot me three days time, and I shall give you an answer *Ḥul* 87a(22); c. w. סברא: קארו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא they call to him and he answers, but he is unable to respond logically *Tan* 12a(1) [+ //'s; ↓ √1# עני pe.; expl. ↓ √נום itpal.]; **10. to recapitulate, repeat:** דלמא תורה קא מהדר אם כן איבעי ליה לאהדורי כי היכי דאהדרה משה perhaps (Ezekiel) is recapitulating (the laws of the) Torah! If so, he should have recapitulated as Moses did (in Deuteronomy) *San* 81a(30); נהדריה לדיבוריה תרין תלת זמנין let him repeat his written statement two (or) three times (in the document to prevent a forgery) *BB* 167a(14); *Ned* 72b(15); **11.** in idiomatic phrases: **a. w. אפי to face** [cf. Ma: אנפה̈ לבאבא דראהמיא לאמאהדאר MD ib.]: 1) alone: מהדר אפיה ישראל the Jew faces away *AZ* 12a(4); *ib.* 7a(4); *Ber* 51a(44); *Pes* 86b(20); *BB* 59b(14); 2) w. ־ל, לגבי, כלפי, לאפי towards: מהדר אפיה לפוריא he faces towards the bed *Šab* 62b(24); *Ber* 6b(29); מאי טעמ' מהדר תאגיה דקוף לגביה דריש why does the 'protrusion' of the *qof* face towards the *reš*? *Šab* 104a(31); מהדר אפיה כלפי פירי (the opening of the basket) faces the fruit *BM* 25a(21); ואהדרו אפיהון לאפי דחשוכא they faced towards the darkness *Bo* 127:18; 3) w. מן away from: עמא דאהדר מריה אפיה מיניה a nation whose master has turned His countenance from it *Ḥag* 5b(13); *Qid* 73b(32); ומאי טעמא מהדר אפיה דדלת מגימל why does the *dalet* face away from the *gimel*? *Šab* 104a(22); *ib.* 30; 4) w. לאחורי backwards: (א)הדר אפיה לאחוריה he had a seizure [lit. his face turned backwards] *BM* 114b(13); ואהדרינהו לאנפיהו לאחוריה ואיתער he caused him to have a seizure and he awoke *SOZ* 72:25; **b. w. טעותא to retract an error:** ומי מהדרינן טעותא do we retract an error? *Ber* 27b(15); **c. w. עובדא to reverse a legal decision:** ↓ עובדא mng. 2.b.1
Itpe. 1. w. fol. vb. **to do s.t. afterwards:** דאיהדר ואידכר he remembered afterwards *Šab* 4a(11; Ed); דאי@הדר איתקן (her menstrual) period afterwards became regular [lit. it afterwards became fixed] *Nid* 12b(16); **2. to be restored:** ואהדר תלמודיה his *talmud* (that he had forgotten) was restored *BB* 9b(27; P¹F²); **3. to encircle:** ואהדרו ליה תמניסר דרי חיורתא eighteen rows of white hair encircled him [i.e. his head] *Ber* 28a(5); איהדרא ליה משוניתא ואיכסי מיע(י)נא a mound of earth encircled him, and he was hidden from sight *Tan* 23a(46) [cf. Ma ... שיתין שוריא אהדארלה̈ sixty walls surrounded him MD ib.]
Itpa. 1. to search [w. ־א for s.o.]: זילו אהדרו אבני מרותיכו קמאי go (and) search for the sons of your former owners *Giṭ* 40a(44); **2. to go around as a peddler:** והני מילי לאהדורי אבל לאיקבועי לא this refers to peddling on a circuit, but doing (business) on a permanent basis is not (allowed) *BB* 22a(6; Es) [cf. רוכלין המחזרין בעיירות ib.]; **3. to beg** [w. אפיתחי/א; cf. MH מחזר על הפתחים BY 1497; Sy ܗܕܪ pe., mng. 5, LS ib., Ma הדר pe. MD 132]: ההוא עניא דהוה מהדר אפתחי a certain poor man who used to go around begging *BB* 9a(39); אהדורי אפיתחא לא מיהדר he does not actually beg *Šab* 151b(41); אשתו דלא דירכ(יי)' לאהדורי אבל בניו דדירכייהו לאהדורי his wife who is not accustomed to beg, but his sons who are accustomed to beg *Qid* 22a(50)
Ittaf. to be returned: אשת נביא הוא דתיתהדר דלאו ⟨אשת⟩ נביא לא תיתהדר should the wife of a prophet [i.e. Abraham] be returned, but one who is not the wife of a prophet should not be returned? *Mak* 9b(1)

Lit: Bacher 46; Satzlehre 182+ [mngs. 7, 8]. The mng. of the fol. passages is uncertain: 1. דורע לה בהדורי *BB* 12a(28) [v. Tos ad loc.]; 2. הואי להו מטה גללניתא דהוו מהדרי לה ביומא טבא *Šab* 47b(3); 3. כיון דעמר' וכיתנ מהדי' *Nid* 61b(18; V⁵M).

הדר ↓ אדירותא n.

הַדְּרָא, הדורא n.m. **convolution** (↓ √1# הדר, 1# כנתא; Sy ܗܕܪܐ circle, surrounding LS 217, Ma הדארא circuit MD 131) sg. כד מינקיב או כרכשא או כנתא בר מן הדרא when either the large intestine or the ileum is pierced outside the convolution *HP* 201:19; הדרא דכנתא *ib.* 202:1; האי הדורא דכנתא *Ḥul* 48b(28); *ib.* 113a(31)

Y: הֲדָרָא *Ḥul* ib.(BAYTN 81).

הַדְּרָנָא, הַדְּרָנִיתָא f. adj., n. **one who reneges or retracts** (< *הדרנאה; ↓ √1# הדר pe., mng. 8; cf. MH חוזרן Gross, Patterns 62) n., sg.m. שווי נפשך

הדרנא to make yourself a reneger *Ket* 53a(17); f. דלא ליקרו ליה הדרניתא so that they should not call her 'the one who retracts' *ib.* 97a(25)

Y: הַדְּרִינְתָא *Ket* 53a(17).

הדרתא n.f. **answer, reply** (↓ √הדר af., mng. 8) pl. וקא מהדרת כמה הדראתא להיתירא you give several answers of a permissive nature *GŠ* 179:19

הה n.m. **a type of worm** (etym. unkn.) sg. הה דרומני the *h.*-worm of pomegranates *Šab* 90a(48)

Geon. expl.: תולעת שמתליעין כשהן במחובר לקרקע TRN 623:3; Y: הָהּ *Šab* ib.

הָהוּ, הָהוּא pron. m. **that one, a certain one** (↓ הוא; Ma האהו MD 116, Sy ܗܰܘ LS 172) **1. that one:** a. as a subst.: ההוא אקראי בעלמא הוא that one was merely by chance *Meg* 26a(11); ההוא איהו בטליה he annulled that one [i.e. the *geṭ*] *Giṭ* 34a(21); בליליא שדר קציה לההוא דידיה he sent (someone) at night to cut down his own (branches) *BB* 60b(1; F[2]); ההוא מיבעי לי למעוטי גזל I need that one to exclude robbery *BQ* 67a(23); *Šab* 132a(29); *BM* 11a(33); b. as an adj.: 1) general: מן ההוא יומא ועד האידנא from that day until now *Ket* 104b(35); ההוא עלמא that world [i.e. the grave] *MQ* 9b(20); לדידי חזי לי ההוא אתרא I, myself, saw that place *Giṭ* 57a(29); ההו כיורא that laver *Anan* 34:20; *ib.* 33:4; 65:5; *AnanSch* 28:12; בההוא שמה רבה דמיתסריתון ביה with that great name with which you are bound *Bo* 33:17; 2) in phrase ההוא גברא I, you [lit. that man]: ↓ גברא#1, mng. 5; **2. a certain one:** a. as a subst.: ההוא דהוה בשיבבותיה דרב הונא a certain man who was in PN's neighborhood *Meg* 24b(30); ההוא דאתא לקמיה דר' יהושע a certain man who came before PN *Ket* 25b(10); ההוא דדר בקשתא בעיליתא ארבע שנין a certain man who dwelt in GN in an upper room for four years *BB* 41b(13); ההוא דשדר גיטא לדביתהו a certain man who sent a *geṭ* to his wife *Giṭ* 29b(41); ההוא מרבנן a certain one of the scholars *BQ* 94b(8); b. as an adj.: חזייה בההוא סבא דקא גחין שתי he saw a certain old man who was bending down (and) drinking *Pes* 106a(22); ההוא עניא a certain poor man *BB* 9a(39); ההוא אדומאה a certain 'Edomite' *Ber* 62b(24); ההוא כוורא דיתיב חלתא על גביה a certain fish which had a sandy area on its dorsum *BB* 73b(21); ההוא ינוקא דאישתפיך חמימיה a certain infant whose hot water (necessary for its circumcision) had been spilled out *Er* 67b(37) [and *passim*]

Lit: Satzlehre 83+; Voc: הָהוּא HGP 24b:4; Y: הָהוּא *Meg* 26a(11; BAYTN 342).

הָהִי, הָהִיא pron. f. **that one, a certain one** (↓ היא; Ma האהע, האהיא MD 116, Nöld, MG 338+, Sy ܗܳܝ LS 174) **1. that one:** a. as a subst.: ההיא ר' יוסי היא that (case) is (according to) PN *San* 27a(40); כי תניא ההיא when that (*barraita*) is learnt ... [i.e. it refers to ...] *Er* 11a(25); *BQ* 99b(51); בההיא מודינא לך I concede to you in that (case) *Suk* 18b(5); *Giṭ* 19a(4); אנא בההיא חיובי מחייבנא ליה I certainly impose a liability upon him [i.e. the owner of the cow] in that (case) *BQ* 24b(32); *BM* 118a(17); *Ḥag* 17b(10); *Men* 78b(17); בר מינה דההיא except for that one *Yev* 43a(10); *Nid* 5b(27); וממאי דמההיא הדר ביה from what (do you know) that he retracted from that? *BM* 99b(23); *Šab* 27a(23); *BB* 137a(20); b. as an adj. [Ma האהע דמותא Nöld, MG 338]: 1) general: כי מטו ההיא מתא when they came to that town *Ḥag* 5b(38); ההיא שעתא that hour *San* 105b(33); *Men* 41a(38); *BQ* 72b(20); ההיא שתא that year *MQ* 12b(43); ההי עריפה דעגלה that breaking of the neck of the heifer *AnanSch* 8:10; 2) in phrase ההיא איתתא I, you: ↓ איתתא mng. 3; **2. a certain one:** a. as a subst.: ההיא דאתאי לקמיה דרב אסי a certain woman who came before PN *Yev* 34b(31); *Ket* 60a(10); *Giṭ* 89a(50); b. as an adj.: ההיא איתתא a certain woman *Ber* 56b(22); *Er* 25a(40); ההיא עכברא a certain mouse *Beṣ* 36b(18); ההיא ארעא a certain field *BB* 159b(30); בר קטינא הוה ליה ההיא גינתא PN had a certain garden *Tan* 9b(15); ההיא אודיתא דהוה כתי' בה בכל לישאנא דבי דינא a certain '.-document which was written with every term of the court *San* 29b(57)

Lit: Satzlehre 83+; Voc: הָהִיא HGP 28a:6.

הו הו interj. **(sound of a cow)** *Pes* 112b(17; E[2]) [Varr.: הוה, ההא, ההוא]

הוא pron. **he, it** (↓ איהו, ההוא, כל דהוא, ניהו; Sy ܗܘ LS 172, Ma הו MD 133) a. in nom. phrases: 1) subj.: הוא רבאי he is my teacher *Qid* 33b(27); אח הוא בר הוא he is my brother. He is my son *Yev* 97b(3); הוא יאי it is fitting *BB* 111a(37); מלכא הוא he is a king *San* 104a(41); *AZ* 11b(15); איתתא הוא he is a woman *BM* 84a(40); אי רתחנא הוא if he is excitable person *Qid* 8b(19); *BM* 42a(31); לאו אחנא הוא he is not our brother *BB* 135a(24); *AZ* 76b(18); דלמא מעפרא דאברהם אבוהון הוא perhaps it is from the earth of Abraham, their father *Tan* 21a(45); 2) pred.: אנא הוא it is I [lit. I am he] *Ket* 63a(15); *Tan* 24a(5); איהו הוא it is he *Er* 54a(51); גמרא הוא it is a tradition *Giṭ* 6b(33); 3) copula: אנא הוא חוני המעגל I am PN *Tan* 23a(49); *Nid* 36b(47); את הוא בר ליואה are you PN? *Ket* 77b(31; MGG 227:5); עורבא שקרא הוא the raven is a liar *Giṭ* 45a(41); *BB* 123a(39); האי שטרא חספא בעלמ' הוא this document is merely a sherd [i.e. of no value] *Giṭ* 10b(29); גיזום אברויי אילנא הוא pruning is for strengthening the tree *AZ* 50b(20); *Pes* 2a(11); *Yom* 76b(2); *BQ* 12b(5); ההוא גיטא לאו גיטא הוא that *geṭ* is invalid *HP* 128:11; b. in verbal phrases: 1) w. pf.: הוא אזיק נפשיה he caused himself damage *BQ* 27b(12); קטליה הוא he killed it *Ḥul* 35b(28); *SOZ* 72:30; 2) w. part.: הוא חלים והוא פשר does (the same person) dream and interpret a dream? *Yom* 28b(38); הוא מותיב לה והוא מפרק לה he raises the objection and he solves it *Šab* 145a(3); *ib.* 21a(45); c. w. fol. ־ד: 1) in cleft sentences: a) general [v. Satzlehre 221+]: אסיא דמגן מגן הוא דשוי a doctor who is gratis is worth nothing *BQ* 85a(52); ורבנן הוא דגזרו בהו it is the scholars who decreed concerning them *Ber* 25a(40); *Yom* 74a(9); *Giṭ* 3a(17); *TGHark* 202:33; פומיהו הוא דקא כאיב להו it is their mouth which distresses them *Yev* 104b(20); זכותיה דרבי הוא דאגנא להו it was PN's merit that protected them *Ket* 103a(52); אנא הוא דקיימא לי שעתא it is I who has a propitious moment *Tan* 21a(14); *Yev* 63a(44); *BM* 65a(50); *San* 101b(15); את הוא דאמרת משמיה דר' יוחנן it is you who said in PN's name *Er* 12a(31); איהו הוא דאפסיד אנפשיה it is he who caused himself damage *Ket* 3a(29) [↓ איהו usage a.2]; אנן הוא דלא ברי נהורין למחזייה it is our eyesight which is not strong enough to see it *BB* 84a(18); *Ara* 9a(16); *Anan* 9:21; ואינהו הוא דעבדוה it was they who made it *Meg* 26a(23); *Ḥul* 94b(28); מכדי איניש אחרינא לא הוה הכא אינהו הוא דהוו now then, there was no one else here. It was they who were (here) *BM* 26a(27); מעילה הוא דליכא הא אסורא איכא there is no *mĕʿila*, but there is, in fact, a prohibition *Pes* 26a(20); הכי הוא דאיבעי לן it was in this manner that we asked it *ib.* 89b(32); כי איתקש לבל תאחר הוא דאיתקש it was compared only in respect to delay in payment [v. Dt 23:22] *Ned* 6b(22); כי האי גונא הוא דאסיר למעבד בשבתא it is in this manner that it is forbidden to work on the Sabbath *Anan* 71:24; במצה דאוריתא הוא הוא דלא נפיק is it only with unleavened bread (which is tithed) according to Pentateuchal law that he does not fulfill his obligation? *Pes* 39b(30); והאי תנא הוא הוא דפליג עליה דר' יהודה it is this *Tanna* who disagrees with PN *San* 8b(13); ומצות הוא הוא דאכלינן it is unleavened bread which we eat *AnanSch* 10:26; השתא הוא דקא מיעדי לי it is now that they are declaring my ox a *muʿad* *BQ* 24a(30) [↓ השתא mng. I.e]; b) w. tautological infinitive [cf. Sy ܡܶܩܛܰܠ ܗܽܘ ܩܛܰܠ; v. Goldenberg, Studies 50+]: קדושי הוא דלא מקדשינן עליה אבדולי מבדלינן עליה we cannot actually recite *qidduš* over it [i.e. beer], but we can indeed recite *havdala* over it *Pes* 107a(25); התם ריחא מיהא איתיה אוסופי הוא דקא מוסיף עליה הכא אולודי הוא דקא מוליד ריחא in that case the odor is present anyway (and) he is simply adding to it. In this case it is actually producing an odor *Beṣ* 23a(6); האיי בכור דאיתלודי הוא דאיתליד ביני יש' this is a firstborn (animal) which was certainly born among Jews *AnanSch* 6:11; *MQ* 27a(38); *BM* 90a(48); *Bek* 32b(21); d. in phrase והוא ־ד this applies when: והוא דלא חזי ליה שימשא וסיהרא this applies when he does not see the sun and the moon *Šab* 66b(13); והוא דלית ליה גודפא this applies when it [i.e. the mat] does not have a rim *Suk* 20b(25); *BB* 44b(13); *AZ* 30b(12); *Ḥul* 48a(28); *TGHark* 178:16

Y: הוּא *Šab* 82a(27; BAYTN 341).

הוֹאִיל וְ־ conj. **since** (< MH[2] הואיל J 336; ↓ הולכך; JPA הואיל DJPA 160) a. w. fol. nom. phrase: הואיל וכעבדא הוא since he is like a slave *BQ* 84a(43); שאני חיטי הואיל ואגב ציריהו כמבוקעות דמו (ears of) wheat are different, since because of their fissures they are considered split *AZ*

65b(35); b. w. fol. verbal phrase: הואיל ואיטריד ליה ההוא גברא מאידך עלמא since I was banished from that world [i.e. the world to come] *Ḥag* 15a(24); הואיל ואיתרחיש לי ניסא אישבקינהו since a miracle took place for me I shall leave them alone *Giṭ* 57a(21); *Ber* 23a(54); *BQ* 7b(4); *ib.* 89a(10); *AZ* 31b(27); *Zev* 48b(16); *Anan* 20:7; *IŠGF* 90:21

Lit: Bacher 46; Satzlehre 268; Y: הוּאִיל *Šab* 111a(34).

הובלילא, חובלילא n.m. **a stomach of a ruminant** (etym. unkn.) sg. הובלילא בי כסי בי כסי הובלילא the *h.*-stomach is (now) the *b.k.*-stomach and the *b.k.*-stomach is (now) the *h.*-stomach *Šab* 36a(12) // חובלילא *Suk* 34a(36); ההוא גובתא דהוה נפקא מבי כסי להו@בלילא a certain duct which goes out from the *b.k.*-stomach to the *h.*-stomach *Ḥul* 58b(18); כד מינקיב חובלילא לבי כאסי כשר' when the *h.*-stomach is pierced to the *b.k.*-stomach (the animal) is permissible *HP* 199:3

Y: הוּבְלֵילָא *Šab* ib.(BAYTN 270).

הוּגְנָא n.m. **dromedary** (perh. < εὐγενής; Sy ܓܡܠܐ ܗܘܓܢܝܐ LS 171) pl. משכי הוגני hides of dromedaries *San* 52a(48)

Lit: Nöld, Persische Studien 2:43; Geig, AAC 155; Y: הוּגְנֵי *San* ib.

הודיא ↓ בר הודיא

[**הודרא** ↓ הורדא n.]

הוּדְרָנָא, הודראנא n.m. **circumference** (↓ √הדר1#; Ma הדאר הודראנא MD 131, 135, s.v. הדר1#) a. alone: sg. הודראנא דקרתא circumference of the city *Ibn JanaḥHeb* 117[10] [unknown Rabbinic source]; b. in phrase הדר הודרנ־ round about: sg. דמסקא ליה שירטון הדר הודרניה ומשבחה it produces alluvium round about it and it makes it [i.e. the field] more valuable *Ber* 60a(21; **P**); לאפוקי הדר הודראני⟨ה⟩ דלא to exclude (the area) round about [i.e. the sore] which is not (required) *Šab* 77b(14); *Pes* 76a(19; **V**[17]); הדר הודרניה דעירובא the area around the *'eruv Šeel* 53:4(Var); *ib.* 120:25; אי מהדר לה {תורא} ⟨בישרא⟩ הדר הודרנא (Var) דבועתא if flesh surrounds round about the abscess *HG3* 153:15

P expl.: הודראנה גירד אבר גירדואבו עיר' SMel 55:363, i.e. *gird abar gird*; Lit: Eps, StI 111; Y: הוּדְרָנָא *Šab* ib.(BAYTN 266).

הוהרא ↓ אוהרא n.

הוטבא n.m. perh. **embroidery** (perh. < חוטבא*; cf. Sy ܦܘܬܒܐ ܡܦܠܓܢܝܬܐ LS 227 [H כְּתֹנֶת פַּסִּים Gen 37:3]) pl. גלימ' דהוטבי embroidered(?) garment *Ned* 49b(40) [Var: היטבי Ar (AC 3:197)]

Lit: Schemel, Kleidung 40[6]; Y: הוּטְבֵי *Ned* ib.

הוי vb. **to be, become, exist** (↓ היותא, מידא mng. 4; Sy ܗܘܐ LS 173, Ma הוא MD 134) **Pe.**, pf. 1sg. הואי *Beṣ* 24b(23); הוית *SŠHai* 12a(18); הויתי *Tam* 32b(5); *SŠSad* 239:12; 2m. הוית *San* 102b(13); f. הוית *SŠHai* 3a(12); 3m. הוה *Ket* 67b(36); f. הואי *Er* 42a(30); הות *Šab* 26a(3); 1pl. הוינן *Beṣ* 21b(23); הואן *Šab* 156a(26; MGG 65:15); הונן *HP* 12:3; הוינא *BB* 165b(34); *SŠHai* 12a(16); 2m. הויתו *Šab* 119a(10); הויתון *Qid* 21b(38); 3m. הוו *Ket* 112a(14); f. הויא *BM* 39b(10); הוויין *Qid* 12a(18); הויאן *Šab* 98b(25); imp. 1sg. איהוי *BM* 8a(43); 2m. תיהוי *Nid* 33b(15); f. תהוויין *SŠHai* 3a(13) [v. TGHark 229:6]; 3m. ליהוי *BB* 9a(50); *SŠHai* 14a(8); ניהוי *Suk* 30b(2); נהי *Yom* 14a(11); יהוי *SŠHai* 3a(16); יהא *Šab* 156a(24); יהי *Bo* 70:1; f. תהוי *San* 46b(47); *Anan* 28:5; תהא *BB* 142b(26); תיהי *Bo* 1:4; 3pl.m. ליהוו *San* 6a(30); יהוו *BB* 142b(24); יהון *Bo* 27:1; *ḤM* 36:20; f. ליהוויין *Er* 4a(2); יהויין *Ket* 53b(12); imper. 2m. הוי *Ned* 50a(13); f. הואי *SŠHai* 13a(21); 2pl.m. הוו *San* 29b(38); inf. למיהוי *Yom* 87b(13); למהוה *Anan* 25:18; part. 1sg. הוינא *BB* 40b(19); 2m. הוית *Ber* 56a(39); 3m. הוי *BQ* 55a(11); האוי *Zev* 91b(40); *Anan* 61:18; f. הויא *San* 7a(15); 3pl.m. האוו *Suk* 18a(10); f. הויין *Ned* 5b(2);- **I.** alone: **1. to be:** a. general: אי הואי אנא had I been (there) *Ket* 94a(22); *BM* 76b(29); אי הואי לאו אנא הואי it was not I *BB* 167b(37); אי הואי סכינא בידאי were there a knife in my hand *Ḥag* 15b(12); ואם איתה תמני הויאן if it is (also a Noahide commandment), there are eight *San* 74b(24); כי הוינן עשרה when we were ten *Er* 30a(30); מאי דהוה הוה what was – was *Yom* 5b(19); *Giṭ* 80a(30); *Hor* 10b(39); לאו הכי והכי הוה was it not such and such? *Ket* 20b(4); דאשתני מן היכין דהוה כד איעשר it changed from how that it was when it was tithed *AnanSch* 5:21; והא הוה שלמה was there not, in fact, Solomon? *Giṭ* 59a(13); ההוא סמיא דהוה בשבבותיה דר' יוחנ' a

certain blind man who was in PN's neighborhood *Nid* 50a(13); הוה איכא ההוא ענייא there was a certain poor man *Ket* 67b(43); והר תבור כמה הוי how much is Mt. Tabor? *BB* 73b(8); ובשמתא להוי may he be under the ban *Ket* 69a(45); *AZ* 26a(5); עדא תהי let it be (so) *Pes* 53b(45); b. in clause final position as copula [v. Satzlehre 14+]: ההוא בי כנשתא זוטר הוה that synagogue was small *Meg* 26a(23); ההוא יומא חמימא הוה that day was hot *BM* 86a(44); ברזילי הגלעדי שקרא הוה PN was a liar *Šab* 152a(38); גברא רבא הוה he was a great man *MQ* 11b(34); מיכדי חזקיה אימת הוה now, then, when was PN? *San* 99a(15); תרי הוו there were two *Tan* 28b(50); *Ḥul* 107b(8); שיתין מיני חמרא הוו there are sixty types of wine *Giṭ* 70a(26); **2. to become, turn into:** תרוייכו רבנן הויתו the two of you will become scholars *Ber* 48a(8; **F**); ותהוי את נשיא you will become the *nasi Hor* 13b(46); מאן הויא ליומי who will become (a wife) for me for one day? *Yom* 18b(10) // *Yev* 37b(15); גילי ... דהוה שאדי מניה והוו גירי he used to throw pieces of straw from it and they would turn into arrows *Tan* 21a(46) // *San* 108b(51); **3. to exist, come into existence** [cf. Ma: והוא כול מינדאם במימרה everything came into being through his word Gy 333:21]: דלא הוו הוו דהוו לא כל שכן the ones who did not (ever) exist will exist. How much more so those who (previously) existed *San* 91a(25); שיתא אלפי שני האוי עלמא the world will exist for six thousand years *RH* 31a(24) // *San* 97a(53); מיהוה הואי it [i.e. the alternate form of each letter in the מנצפכ series] was surely in existence *Šab* 104a(7); אע"ג דאינהו לא הוו מזלייהו הוו even though they [i.e. the proselytes] did not exist, their guardian angels surely existed *Šab* 146a(5; **M**); כל דהאוי מן הארץ whatever comes into existence from the earth *AnanSch* 30:4; **4. to be born** [cf. Ma הוא לעמה he was born to his mother MD 134, JNA הוי HDJNA s.v.]: אנא בחד בשבא הואי I was born on Sunday *Šab* 156a(25); האי מאן דבשבתא יהא בשבתא ימות one who will be born on the Sabbath will die on the Sabbath *ib.* 33; **5. to stay, last, pass:** זיל הוי בבי@רב אזל הוה תרתין שנין קמי ר' אליע' ור' יהוש' go stay in the *be rav*. He went (and) stayed for two years in the presence of PN$_1$ and PN$_2$ [i.e. he learnt from them] *Ned* 50a(13); שבע שנין הוה כפנא the famine lasted seven years *San* 29a(29); תלתא יומי הוה (the period in between) lasted three days *Anan* 81:1; כי הוו תלת יומי מאית after [lit. when there were] three days he would die (of starvation) *San* 109b(34); רב מתנה הוה ליה תליסרי שני דלא חזיו(א)⟨ה⟩ נהרדעא PN had not seen GN for thirteen years *Qid* 70b(24); עד דהויא בת תמניא יומי until it is eight days old *Anan* 57:24; *AnanSch* 23:9; **6.** 3sg.m. imp. **נהי granted** [lit. let it be]: נהי דמעילה ליכא איסור איכא granted that there is no *me'ila*. There is a prohibition *Pes* 56b(9); *Yom* 14a(11); *Naz* 4b(27); *BQ* 71a(3); *Men* 102b(17); **II.** w. var. preps.: **1.** w. ־ל **to be married** [cf. Ma לגאברא הואת she was married MD 134]: אי כתבת לי כולהי נכסיך הוינא לך ואי לא לא הוינא לך if you assign all of your property to me I shall be married to you. If not, I shall not be married to you *BB* 40b(19); וברתיה דכהן דהויא לגברא the daughter of a priest who gets married to a man *AnanSch* 15:3; והואי לי לאינתו be my wife *SŠHai* 13a(21); **2.** w. ־ל **to comprise, add up to:** הוו להו מיעוטא they comprise a minority *Pes* 79b(44); דהוו להו תמניסר they add up to eighteen *San* 21a(31); *Yom* 72a(2); *Bek* 8b(6); *TGHark* 37:30; *IŠGF* 94:6; **3.** w. ־ל **to occur:** הוה ליה ריש ירחא דאייר מעלי שבתא the first day of the month of *Iyyar* occurred on a Friday *Šab* 87b(40); **4.** w. ־ל **to become, turn into:** דלכי מיעפשא הוו להו כי תבלין when it becomes moldy, they become like spices *Men* 23b(48); הא הוו להו עפרא they will, in fact, turn into earth *San* 90b(56); וכיון דהוה ליה רשע since he turned into an evil person *Anan* 16:16; הויא לו(י)ה ארעא חשיבתא באפי נפשה it forms a significant field by itself *BB* 95a(3); הדין כתבה יהוי לאסו לביתא לכנרכשוד בר טאטא let this writing become a healing for the house, for PN *Bo* 97:1; *ib.* 70:1; 81:5; **5.** w. ־ל + inf. **should:** מאי הוה לה למעבד what should she have done? *Yev* 91b(6); *BM* 93a(44); מאי הוה ליה למכתב what should he have written? *San* 40b(16); **6.** w. ־ב **to raise a point, discuss** [cf. JPA הוי ב־ to deal/treat with DJPA 161, mng. 4]: האי בה רב פפא PN raises a point concerning it *Ket* 101a(24); *Šab* 112a(33); *Ned* 38b(6); *AZ* 51a(36); והוינן בה we raise a point

concerning it *Ber* 35b(40); *Šab* 5b(5); *Yom* 34b(15); *Suk* 33a(16); *Naz* 36a(11); *BB* 78b(8); *San* 36b(20); *Men* 18b(2); וכו⟨לה⟩ כדהוי⟨נן⟩ בה אליב' דבר פדת ורב מתנה all of it as we discussed concerning it according to PN or PN_2 *Naz* 16b(6; V^2); וקא האוו בה רבנן בשמעתא כד יתבין בסיומא the scholars were discussing the legal tradition while at the concluding session *GnK4* 28:12; **7.** w. **לא + ב־ to be innocent:** לדידי חשדון לי ולא הוה בי they suspected me, but I was innocent [lit. it was not in me] *MQ* 18b(50) // *Šab* 118b(38); **8.** w. **על to become of s.o./s.t.** [cf. Ma מאהו דֿעלאי הואת what has happened to me Gy 162:5; v. Nöld, MG 414]: מאי תהוי עלה דההיא איתתא what will become of me (in my old age)? *Yev* 65b(42); *BB* 40b(20); *ib.* 142b(26); מה תיהוי עלן ממיני what will become of us from the sectarians? *Ḥag* 5b(18); *Ḥul* 5a(4); מאי הוי עלה what is the solution of the matter? [lit. what will be concerning it?] *Šab* 22b(19); *Yom* 49a(41); *Yev* 80a(34); *Švu* 34b(38); **III.** w. **ל־ to have:** a. w. indeclinable √הוי pe. [Ma הוא ל־ Nöld, MG 419; cf. also BH היה ל־ Blau, Studies 151+]: בני לא הוה ליה he did not have sons *Meg* 14b(50) [cf. Ma הואלה תריסאר בניא Gy 170:17]; *MQ* 25b(25); ר' עקיבא הוה ליה ברתא PN had a daughter *Šab* 156b(19; MGD 323:1); לא הוה ליה ככי ושיני למיכל he did not have molars and teeth to eat with *BM* 42b(10); *BB* 22b(37); b. w. declinable √הוי pe.: אדהוי לי ופרענא ליה as soon as I have (the money), I shall pay him *BQ* 107a(9); רב דינרי הוו ליה PN had *denars* *BM* 44b(19); תרי אחי דאבא הוו ליה he had two paternal uncles *BB* 118b(32); *Er* 102a(39); *BQ* 117b(4); הוו ליה ומיתו he had (children) and they died *Ber* 5b(16); ההוא יומא דהוה ליה נח נפשיה the same day that he begat (a child) he died *MQ* 25b(26); הוו ליה בני מאיתתא אחריתי he had children from another woman *TGHark* 37:3 [cf. Ma: בניא ניהוילה מיתהוילה מינה he will have children born to him by her MD 134]; כי היכי דליהוו להי בני שפירי כותי so that they (f.) will have beautiful children like me *BM* 84a(31); *Ket* 60b(52); *San* 106b(35); *Anan* 28:5; כל בנתהון דאית להון ודהון להון all the daughters which they have or will have *Bo* 3:8; *ib.* 27:1; 76:8; למיהוי ליה כסא דכספא to have a silver cup *BQ* 62a(35); **IV.** in compound tenses w. fol. part. [v. Satzlehre 42+]: a. pf.: 1) w. indeclinable הוה [cf. Ma הוא + part. MG 383; 384[3]]: 1sg. הוה שמענא I used to hear *Er* 75a(7); הוה אמנא I would have said *BQ* 3a(25); אי הוה ידענא had I known *BM* 73b(7); מבואה דהוה דיירנא ביה the alley in which I used to live *Er* 74b(1); 2m. הוה ידעת you knew *Hor* 10a(48); *BB* 30a(19); הוה טרידת you were occupied *San* 108b(48); 3m. הוה עייל he used to enter *BQ* 17a(11); ההוא ליואה דהוה קחטיף מתנתא a certain Levite who used to snatch priestly gifts *Ḥul* 131a(18); *Bek* 46a(5); f. ההיא עיזא דהוה שתיא a certain goat which was drinking *Giṭ* 69b(41); ההיא איתתא דהוה לבישא כרבלתא בשוקא a certain woman who was wearing a head-covering in the street *Ber* 20a(17); *Pes* 106b(4); *Yom* 78a(16); ההוא אתונא דהוה גריפא נורא הוא a certain oven in which the fire [i.e. the coals] had been raked *Ket* 67b(38); הוה נסיבא she was married *Yev* 108a(28); ושרשרת האכי הוה עבידא the chain was made in this manner *Anan* 8:18; 1pl. הוה יתבינן we were sitting *Beṣ* 24b(20); 2m. לא הוה גמיריתו you did not have a tradition (of a גזרה שוה) *Pes* 66a(47); *Naz* 32b(14); 3m. הוה קימי they were standing *Suk* 53a(18); הוה קאזלי they were walking *Ket* 62a(20); f. הוה נסיבן they were married *Yev* 108a(31); לא הוה מצו עבדין מידי they were unable to do anything *Anan* 81:26; 2) w. declinable 3pers. forms: 3f. לא הוות ידעא she did not know *Ḥul* 139b(35); ואי לאו דהות ספינתא מקרבא לן were it not that the boat was close to us *BB* 73b(22); 1pl. הכי הוו עבדינן we used to act so *Pes* 103a(31); 3m. הוו קא אזלי they were traveling *Ber* 30a(8); כי הוו מייתו when they used to bring *Šab* 156b(42); הוו יתבי בסעודתא they were sitting at a meal *Pes* 103b(5); f. הוו שכיחן שיירתא caravans were frequent *BM* 28a(38); *Šab* 46a(33); ולגבי פרעה דהוו עיילין they used to enter into the presence of Pharaoh *Anan* 80:26; b. imp. [very rare]: כי היכי דלא ליהוי דאיג so that one should not be anxious *Kar* 25a(46); c. other: הוית ליט be cursed *Šab* 67a(29) [cf. Sy: ܗܘܝܬ ܠܝܛܬܐ ܐܢܬܝ ܠܝ curse me Nöld, SG § 260]; d. w. particle of existence הוה איכא/אית: ↓ איכא usage b.2; אית mng. b.2

For diff. analyses of mng. II.6, v. E.S. Rosenthal quoted in D.

Boyarin, Teuda 4 [1986] 125; Bacher, Term 48.

הֲוָאָה n.m. perh. **one who expounds** (↓ √הוי pe., mng. II.6, *qaṭṭāl*-form) sg. אנא לא הואה אנא ולא חכימא אנא I am neither one who demonstrates nor a wise man *Pes* 105b(10) [Var: חוזאה $\mathbf{E^2M^1V^1V^{14}}$Ar [AC 3:355]])

הֲוָיָא, pl. **הֲוָיֵי** n.m. perh. **discussion of an argument** (↓ √הוי pe., mng. II.6) sg. הויא דרב ושמואל the discussion of PN and PN_2 *Ber* 20a(10) // הוייא *San* 106b(41); הוייה דאביי ורבא *BB* 134a(25) // *Suk* 28a(29; **M**[2]); האי שמעתא לא עמיקא ולא נפיש הוייה this legal tradition is neither deep nor is its exposition great *Geon* 104:19; *GC* 96:2; pl. כל הוויי *TGAs27* 36:16; הויי ודקדוקי expositions and explicit conclusions *IŠGF* 8:12; *ib.* 67:1(Var)

הוך vb. **to go** (archaic; BA הוך pe. HALOT 1859, TA הוך TO Gen 20:13) **Pe.:** למהך לאיתנסבא לכל גבר (she is permitted) to go (and) to be married to any man *HP* 150:14; *SŠHai* 3a(14); *SŠSad* 230:26; ואו כתב למהך ולא תאלי ליה לכרעא דהי if he writes למהך (in the *geṭ*; v. Giṭ 85b[39]) and does not suspend the leg of the *he* (making a *ḥet* so that it is now read למחך 'to laugh') *TGHark* 5:32 [↓ √חוך #1]

הִילְכָּךְ, הוֹאִיל וְכָךְ, הוֹלְכָּךְ adv. **therefore** הולכך צריך לקו⟨י⟩⟨ו⟩והיה וצריך לסמוכיה (↓ הואיל ו־) therefore, he has to give it an acrid taste and has to make it thick *Pes* 116a(11); *RH* 16a(13); *San* 86a(14); *Zev* 43b(2); *HP* 19:20; *ib.* 77:13; *TGHark* 116:33; *ib.* 164:11; 206:13; *TGAs28* 116:9; *TGAs42* 33:23; *Anan* 12:7; *ib.* 32:26; 90:12; הואיל וכך לא מצי משני therefore, he cannot change (the animal's status) *Kar* 27b(30); הילכך *Yom* 20b(5); *Naz* 37b(30); *Giṭ* 29a(43); *San* 113a(5); *TGAs28* 16:14; *ib.* 54:19; *Geon* 27:4; *TGHark* 101:18; *ib.* 271:22; *Anan* 22:14; *ib.* 38:5; 81:4; 110:25

Lit: A. Harkavy, Anan 197; AAC 158; Y: הִלְכָּךְ *Ber* 11b(37).

הום vb. **to gird a belt** (denom. < ↓ המיינא) **Pe.:** כי האיים ה{ו}⟨י⟩מיאנה when he girds his belt *Ber* 60b(36; OHP ib. 106:19); ריתא דהוה הים a *r.*-belt which (PN) used to gird *OHP Šab* 48:14 [cf. Meg 27b(44)]

Geon. expl.: יתונר בזנארה OHP Ber 106:19, i.e. يَتَزَنَّرُ بِزُنَّارَة Wald 34.

הונ־ interj. **here it is for ...!** (< Arab هُنَا Wehr 1035; JNA הונא *hōna* HDJNA s.v.) הוניך ומיקדשת לי בגויה here it is for you(f.), and you are betrothed to me with it *HP* 107:7 [= GeonH קחי HR 82:9]; *ib.* 12 [= GeonH הרי לך ib. 16]

הוּצָא, חוצא, pl. **הוּצֵי** n.m. **leaf of a palm branch, fence of palm leaves** (< חוצא; ↓ שׂוצינא; Sy ܚܘܨܐ LS 222, Ma עוצא leaves, foliage MD 344, MH חוצין TŠab 8:9 [31:22], TGHark 185:20, > Arab خُوص Fr, AF 146; cf. Akk *ḫuṣṣu* reed hut or fence CAD Ḫ 260) **1. leaf of a palm branch** [cf. MH חוץ שלדקל TNeg 1:5 (618:16)]: a. general: sg. *Šab* 77b(32) [expl. as deriv. < MH חציצה separation]; ה⟨א⟩י לוליבא דסליק בחד הוצא a *lulav* which ends in one palm leaf [i.e. is not paired] *Suk* 32a(7); ההיא גבא דחוצה היכא דדביקי מיהדדי that spine of the palm leaf where the (two leaves) are attached to each other *HP* 32:9; *BQ* 92a(40) [↓ כרבא #2]; *Ned* 49b(22) [used for eating; ↓ דייסא]; הוצא יורקא a green palm leaf *Šab* 109b(30); *Yev* 64b(21); *Ket* 61b(17); pl.abs. דקלין ותאלין והוצין date palms, *t.*-palms, and palm leaves *BB* 69b(7); det. מאן דגזל לולבא מחבריה ועבדיה הוצי ועבדינהו חופיא one who stole a *lulav* from another and made (individual) leaves of palm branches out of it, leaves of palm branches and made *ḥ.*-material out of them *BQ* 96a(26) [↓ חופיא #2]; *HP* 32:7; *Suk* 37b(7); b. woven into var. objects: pl. אביי נפיק בדהוצי PN used to go out (on the Day of Atonement) in (sandals made) of palm leaves *Yom* 78b(9) [↓ כולתא]; מאני דהוצי vessels (made) of palm leaves *ḤM* 44:17; *GC* 43:6 [↓ ודשכא]; **2. fence of palm leaves:** a. alone: sg. חזייה להווא גוברא דהוה בדיק בחוצא למחזא בברתיה he saw a certain man who was making a breach in a fence of palm leaves to look at his daughter *Tan* 24a(17); *Ned* 91b(11) [↓ √פרט pe., mng. 1]; הוו שדיין שערי בהך גיסא דהוצא barley was strewn on that side of the fence of palm leaves *Beṣ* 27b(7) [Var: אחוריה דחוצא behind the fence HP 5:18]; pl. חוצי *SŠHai* 6b(8); b. w. דפנא laurel tree: ↓ דפנא #1; **3. a cord made from palm leaves** [↓ חופיא #2, שׂישורא]: sg. הוצא דירקא a cord for (tying up) vegetables *Šab*

140b(3); הוצא דדהבא a (palm leaf type of) cord (made) of gold (thread) *Tam* 31b(23) [used for tying up a sacrificial lamb]

Lit: Flora 2:328; Nöld, MG 61; Y: הוּצָא *Suk* 32a(7; Mo 109).

הוצאה adj. **(uncertain)** sg.m. הוצאה את you are ... *Qid* 58b(1)

Expl. ib. 2(O²): רב אסי מהוצל קאי כוותיך PN of GN agrees with you.

הוצני n.m.pl. **unpounded and uncrushed flax stalks** (MH הוצני פשתן TSuk 1:5 [256:10]) תרי ולא ד(ח)(י)ק הוצני הוא (if the flax) is soaked and not pounded it is *h.* *Suk* 12b(14) [↓ הושני]

Lit: Lieb, TK 4:838; Y: הוּצְנֵי *Suk* ib.

הוּרְדָּא n.m. **reed mat** (< Akk *ḫurdu* A reed mat CAD Ḫ 250, AIOA 57; ↓ √הרד; Ma הורדא reed MD 137, > Arab خُرْدِيّ, هُرْدِيّ roof of reeds Jawāl 52:11, Fr, AF 149) pl. אחזיק להורדי לא אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להורדי (if) he had acquired the prescriptive right (to place) reed mats (on his neighbor's wall), he did not have the right for beams; for beams, he had the right for reed mats *BB* 6a(30); *ib.* 7a(40; **P**¹); פרזלא וכשורי והו(דר)(רד)י iron, beams, and reed mats *SŠHai* 11a(10); {הרידי הורדיו} the reed mats are laid *BB* 3b(27; TGAs42 156:20) [**F**²: הרידי ˹הורדי˺]

Lit: S.A. Kaufman, Lešonenu, 37[1973] 102; Nöld, MG 60; Eps, PLA 197; Y: הוּרְדָּא BAYTN 148.

הושלא ↓ 1# חושלא n.

הוּשְׁנֵי n.m.pl. **partially processed flax between the stalk and fiber stage** (MH² הושנין J 341) אי דייק ולא נפיץ הושני קרי ליה ... או דילמא תרי ולא דייק נמי הושני קרי ליה if he pounds (the flax) and does not card (it) is called *h.* ... If perhaps he soaks (it) and does not pound it is also called *h.* *Suk* 12b(13; **E**²)

Geon. expl.: והושני עצמו איני יודע מה הוא OHT ib. 21:9; Y: הוּשְׁנֵי *Suk* ib.

הוּשַׁעְנָא n.m. **a bundle of the *lulav* with the other species** (< BH הוֹשַׁע־נָא [v. Jer 31:6]; cf. Sy ܐܘܫܥܢܐ palm branch PSm 1639) sg. *Suk* 37a(27); *ib.* 34a(26); 37b(4); 33b(29); לא ליקני איניש הושענא לינוקא ביומא טבא קמא a person should not transfer ownership of an *h.*-bundle to a child on the first day of the holiday *ib.* 46b(33); הנהו דגדלי הושענא those who plait the *h.*-bundle *ib.* 37a(23; **E**²); pl. הושעני דאוונכרי גופיהו the *h.*-bundles of the traders themselves *ib.* 30b(4; **E**²)

Lit: Löw, Flora 3:330. The usage is a transfer from the first word of a prayer recited in the procession with the *lulav* on Sukkot [v. *Maḥzor Sukkot* 169]; Y: הוֹשַׁעְנָא *Suk* 31a(1).

הֲזָאז adj. **mangy, scabby** (< חזאז*; Sy ܗܙܐܙ LS 223) sg.m. גדיא הזאזא a mangy young goat *Bek* 44a(43)

הזותא ↓ חזותא n.

הֶזֵּיקָא, היזיקא n.m. **damage** (< MH² היזק J 344; ↓ √1# נזק) sg. כוליה היזיקא the entire damage *BQ* 53a(33); פלגו היזיקא half of the damage *ib.* 35; מינכר היזיקא the damage is noticeable *ib.* 97a(44); משום דלא דמי האי היזיקא להאי היזיקא רישא היזיקא דמתונא סופא היזיקא דהבלא because this damage is unlike that damage. The former part (of the Mishna deals with) damage caused by wetness, the latter part with damage caused by vapor *BB* 19a(17); קביע היזקא damage is a fixed aspect *Pes* 8b(11); *Qid* 39b(45); היזקא קא עביד he causes damage *BQ* 53a(24)

Y: הֶיזֵּקָא *Pes* ib.(BAYTN 241).

[**הזמנא** ↓ זימנא n.]

[**הזמנותא** ↓ זמינותא n.]

[**הזמת** ↓ 3# כפא note]

הֲזָר num. **thousand** (< MP *hazār* CPD 43; ↓ כר) כאר הזר גוונין a donkey of a thousand colors *San* 98a(46)

Geon. expl.: כר חמור הזאר אלף גונג גונים OH ib. 516:8; Lit: Geig, AAC 73, s.v. גארג.

הֵי n.m. ***he*, the fifth letter of the alphabet** (Sy ܗܐ LS 169) וטפי ביה הי בערב (Scripture) added a *he* in (the word) הָעֶרֶב [Lev 16:26] *Anan* 43:1; *ib.* 55:12; 86:21; הי *Pes* 5a(31); *BMsE* 23:30

On the interchange of *h-ḥ* in JBA, cf.: כי כיון שבבל מאז מקום לשון ארמי ולשון כשדי ועד אן בכל העיירות בלשון ארמי וכשדי מספרין הכל בין ישראל ובין הגויים אף במדינות שחידשום ישמעאלים רוב השמות ארמי מרוכך הוא OHP Ned 90:19; Y: הֵא *Pes* 5a(31).

הֵי pron. m./f. **which one** (< ↓ הידא, הידין w. loss of intervocalic *d*; ↓ אהייא; Ma הא־ Nöld, MG 94; cf. Sy ܐܝܢܐ, f. ܐܝܕܐ LS 15) m. הי ר' יהושע which PN? *Pes* 15a(5); *Šab* 4b(14); *Meg* 16a(5);

Pes 117b(8); מאן ידע הי קמא והי בתר' who knows which one is first and which one is last? *Ned* 90a(17); *San* 52b(19); *AZ* 17b(35); בהי עייל through which one (of the gates) does he enter? *Šab* 31b(3); הי מיניהו which one of them? *Yom* 2b(20) [cf. Ma האמניא Nöld, MG ib.]; *Ḥag* 13b(43); *Giṭ* 88a(9); *BB* 133b(31); *Ḥul* 86b(4); f. מהי תיתי from which one can it be inferred? *ib.* 114a(33); *Bek* 43a(46); והי ניהי ארוסות הי ניהי בעולות והי ניהי נשואות which one [i.e. which type of case] is betrothed women, which one is non-virgins, and which one is married women? *Yev* 42b(7); הי דוגתא חיורתי והי דוגתא אוכמתי which (egg) is of a white hen, and which one is of a black hen? *Bek* 8b(39); *Ket* 2a(11)

Y: הֵי *Ber* 10a(16; BAYTN 339).

1# הֵי interj., only in phrase הֵילָךְ interj. **here it is for you!** (< הי לך; JPA הילך DJPA 163) הילך ארבעה זוזי here are four *zuzim* for you *BM* 64a(32); הילך הני חמשין here are these fifty (*zuzim*) *ib.* 4a(35)

Y: הֵילָךְ *BM* ib.

2# הֵי interj. ↓ אי interj.

הִיא, הִי pron. **she, it** (↓ איהי, ההיא, ניהי; Sy ܗܝ LS 174, Ma הע MD 151) a. in nom. phrases: 1) subj.: היא גופא קשיא it itself is difficult *Ber* 53a(17); *Yev* 21b(20); ור' יוסי היא it is PN [i.e. the law agrees with his opinion] *Pes* 60a(18); *Suk* 3a(15); לאו מילתא היא it is nothing [i.e. the objection is w/o any basis] *BM* 6b(24); *Men* 12b(18); ואי איתתא היא if she [i.e. the guilty party] is a woman *Anan* 14:14; 2) pred.: היא היא it is the same [i.e. it also is forbidden] *Pes* 38a(16) [Ed: היינו הך]; *Šab* 11b(2) // *Er* 99a(43); *RH* 29b(32); *Giṭ* 84a(42); *BB* 12b(35); בנהרדעא דהי דוכתיה in GN which is his place (of residence) *IŠGF* 79:10; 3) copula: איהי היא is it identical? [lit. is it it?] *Suk* 35b(6); אן היא חכמתך ואן היא סכלתנותך where is your wisdom? Where is your intelligence? *Šab* 30a(11); מתניתין ר' היא our Mishna is (according to) PN *Beṣ* 10b(22); *Suk* 19b(14); *Yom* 3b(53); האי פדעתא סכנתא היא an open wound is a (mortal) danger *AZ* 28a(36); *Pes* 25b(19); דילמא משבשתא היא perhaps (the Tannaitic tradition) is a corrupted version *Šab* 121b(23); b. in verbal phrases [rare]: 1) w. pf.: אע"ג דלא אינסיבא היא even though she was not married *Yev* 120a(2); 2) w. part.: השתא מידע היא דלא ידעה she does not actually know now *Ket* 57b(14); *Qid* 44b(4); *Ara* 7a(42)

Y: הִיא *Šab* 122a(27; BAYTN 341).

הֵידֵין m., **הֵידָא** f. **which one** (archaic and dialectal; ↓ אהייא, הי; JPA הידה, היידן DJPA 162) m. *Tem* 9b(14); *Kar* 4a(40); f. הידא *Bek* 43a(25); *TGHark* 277:4; *Šeel* 28:33; *ib.* 36:32; 59:22; 82:2; 98:2; 152:45

Lit: Eps, Gr 30; id., StI 96; Y: הֵי דֵין *Kar* ib.

היותא n.f. **existence** (artificial A word from H √היה; ↓ √הוי; cf. Sy ܗܘܝܐ creation PSm 988) sg. מהיותיה דשה from the lamb while it is (still) in existence *Pes* 89a(46; **E**¹RaḤ) [expl. מִהְיוֹת מִשֶּׂה Ex 12:4]

Expl. Ar: מהוויתיה דשה. כל זמן שלא נזרק הדם היינו הווייתיה AC 3:376 [v. Koh, ib. n. 6].

הֵיזְמְתָא, איזמתא, pl. **הֵיזְמֵי, חיזמי** n.f. **prickly shrub** (< MIr *hēzm [cf. MP *ēzm* firewood CPD 31, NP *hezam* PED 1521]; Ma היזמיא MD 143, Sy ܗܝܙܡܐ/ܐܝܙܡܬܐ, ܐܝܙܡܬܐ LS 174, 10) a. alone: sg. דקטלי לה להזמתא ומייתא כשותא the prickly shrub is cut down and the (parasitic) dodder dies *Er* 28b(15; **O**) [Var: איזמתא TRN 627:4]; b. pl. together w. ↓ הגתא pl.: בהיזמי מסככינן בהאגי לא מסככינן we cover the *sukka* with prickly shrubs. We do not cover the *sukka* with thistles *Suk* 13a(3) [Var: חיזמי HP 26:22]; דגדיר ליה בהיזמי והיגי it was fenced around with prickly shrubs and thistles *AZ* 47b(12); *Šab* 7a(26); *Er* 17a(46) // *BQ* 81a(16); *Tan* 23b(4); *San* 94a(50)

Lit: Geig, AAC 157; Löw, Flora 2:415, rejects P deriv.; Voc: הֵיזְמֵי VTM 41; Y: הֵיזְמְתָא *Er* ib.; הֵיזְמֵי *Šab* ib.(BAYTN 112).

היזרא ↓ 1# חיזרא n.

היטנא ↓ חיטנא n.

היי ↓ √חיי vb.

הייא pron. ↓ אהייא pron.

הַיְיא, הָיָא, חַיי adv. **quickly** (QA הי GAp 20:29, SA הי DSA 203, JNA הייא *hayya* HDJNA s.v., Arab هَيَّا come on! Wehr 1041) הייא הייא קטקוט very quickly there is a dispute *Šab* 130a(39); אשור הייה run quickly *Ber* 57b(56) [↓ √1# אשר]; *Giṭ*

34a(30); אשור הייא אשור הייא *Šab* 119a(12); כי היכי דלוו(ק)(קו)מו הייא so that they should get up quickly *ib.* 47; נפיש לה חבילי זמורות כי היכי דתימות היא let him add to the bundles of faggots so that she should die quickly *Pes* 75a(46) [M[1]: חייא]; איכא איניש דסליק בשריה הייא ואיכא איניש דלא סליק בשריה הייא some people's flesh heals quickly, and other people's flesh does not heal quickly *BQ* 84a(34); *Šab* 134b(24); עבדין הייא they work quickly *Zev* 35a(3; V[11]); ואדכא חיי (Scripture) mentioned immediately *Anan* 65:18; *ib.* 27

Lit: Levy, TMW 1:464; Eps, St1 77; Kut, Studies 14[66]; Y: הַיְיא *Giṭ* 34a(30).

הַיְינוּ, הינו m., **הַיְינִי** f. pron. **this is, that is** (< הדין הוא/היא; ↓ האי 1#; Ma האדינו, האינו MD 120, 116) **1. this is:** a. alone: היינו פלוגתיהו this is their disagreement *Beṣ* 4a(10); היינו שמיהו this is their name *Ḥul* 64b(15); אי הכי היני רישא if so, this is (identical with) the first part (of the *barraita*) *Kar* 27a(24) [cf. Tib. 4:9]; הייני הך they are identical [lit. this one is that one] *Šab* 14a(13); *Yev* 28b(10); *Men* 11b(36); סוף סוף היני הך in the final analysis they are the same *San* 81a(4); הינו על פה this is (as reading) by heart *Meg* 18a(28); b. w. fol. -ד: היינו דאמרי אינשי this is what people say *Soṭ* 10a(21); *Švu* 11b(25); והינו דקא קפיד קרא עליה דיהושע this is what Scripture is particular about Joshua *Ara* 32b(48); c. in phrase -היינו האי ד: הינו האיי דקטליה לגלית אחי this is the one who killed Goliath, my brother *San* 95a(38); לאו הינו האי דאחרביה לביתא is this not the one who destroyed the Temple? *Yom* 69b(17); **2. that is** [impers. usage expressing identity bet. subj. and pred.]: a. alone: ר' יהודה היינו תנא קמ' PN is the first *Tanna Ket* 53b(32); חכמים הינו תנא קמא *BM* 74a(47); *BB* 31b(31); בליאתא דנדה וזבה הינו דלאו בני חורנין אינון the worn-out clothes of a menstruant and a gonorrheal woman, i.e. those which are not washable *Anan* 27:19; *ib.* 34:17; צורים דצירי על הדאדי והינו שקיל טופרי (the text states) צורים [Jos 5:2] since they rub against each other [צירי], i.e. a nail cutter *ib.* 83:20; 107:11; והאיי דם דמילה דשטרינן ליה על רגל הינו לאות דאמא רחמנא במילה the blood of circumcision which we smear on his leg, i.e. לְאוֹת 'as a sign' [Gen 17:11], which the Merciful One stated concerning circumcision *ib.* 87:19; b. in seq. ...היינו' ... היינו' to express identity: הינו דנפק הינו דעייל the one [i.e. the mouse] that goes out is the (same) one that goes in (afterwards) *Pes* 10b(23); הינו מכנה הינו מלבין one who attaches an (evil) epithet is (as) one who shames (another) *BM* 58b(52); היני רגל היני בהמה 'foot' and 'cattle' are the same [i.e. they are prone to do damage] *BQ* 17b(1)

Cf. also: היניהו [= היי ניהו] *CG* 51:6; Lit: Eps, Gr 23; Satzlehre 13; Voc: הֵינוּ HGP 23b:27; Y: הַיְינוּ *Ber* 2b(43; BAYTN 342).

הֵיךְ prep. **like** (↓ כי, איך) היך מג(ל)א like a sickle *Bo* 69:4

הֵיכָא adv. **where,** conj. **where, if** (↓ -כי היכא ד, -כל היכא ד; Sy ܐܝܟܐ LS 14, Ma האכא 2# MD 120, TA אֵיכָּה TJ Jer 3:3, MH[2] היכן J 345) **I. adv. where:** a. alone: 1) non-verbal phrases: היכא הוא where is he? *Er* 65b(26); *San* 95a(44); *Zev* 54b(13); היכא איתיה *Giṭ* 68a(33); בר לקישא היכא את PN, where are you? *BM* 84a(52); *Meg* 27b(44); *Yev* 106a(35); *San* 39a(16); 2) verbal phrases: זוזי היכא יתבי where is the money located? *Ber* 18b(40); *Šab* 96b(2); ר' שמעון היכא קאי what is PN referring to? [lit. where does PN stand?] *Er* 105a(22); *Zev* 113b(19); היכא בייית מר where do you spend the night? *San* 63b(21); היכא אקטרונהו where did they burn them on the altar? *Pes* 96a(10); לא ידענא היכא אנחתינהו I do not know where I placed them *BM* 35a(31); *Men* 98b(39); *Anan* 5:15; *ib.* 43:11; b. w. var. preps.: 1) אהיכא: אהיכא קאים to what does he refer? *Er* 51b(5); *Yom* 20a(15; **L**); 2) להיכא [Sy ܠܐܝܟܐ PSm 148]: להיכא איהדר to where (in my prayer) should I return? *Ber* 24b(47); ולא ידעינן האי להיכא על והאי להיכא על we do not know to where this one entered and to where that one entered *Pes* 9b(43); *Ḥag* 13b(10); *Yev* 20a(13); *San* 65b(22); 3) מהיכא [Sy ܡܢ ܐܝܟܐ PSm ib., Ma מן האכא MD ib.]: מהיכא את from where are you? *Pes* 62b(20); *San* 113a(47); *Bek* 8b(41); מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו now then, from where do we learn all these conditions? *Giṭ* 75a(27); מהיכא תיתי הא on what is this based? [lit. from where will this come?] *BQ* 73a(35); *Pes* 95a(14); *Yom* 62b(6); *Ḥul* 66a(20); 4) עד היכא [Sy ܥܕܡܐ ܠܐܝܟܐ PSm ib.]: ועד היכא נהרדעא until where is GN? *Ket* 54a(34); **II. conj. 1. where:** היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר where it is possible it is possible. Where it impossible it is impossible *Pes* 80a(43); *Er* 47a(3); *Qid* 20b(36); היכא דכי הדדי נינהו where they are all alike *Yev* 14a(11); היכא דאיכא פסידא where there is a loss *BQ* 27b(34); *ib.* 84a(10); היכא דכפריה where he denied it *Švu* 33b(19); היכא דלא נשיב זיקא where the wind does not blow *Kar* 5b(52); וחזו היכא דמסקא ימא שרטון see where the sea produces alluvial soil *Zev* 116b(18); *Ḥul* 93b(33); *Qid* 42a(10); *BQ* 41a(47); *Anan* 47:9; *AnanSch* 4:7; דכי היכי דמרחק לה מן היכא דשרי הוא הכי בעי רחוקה מן היכא דשרי שיבאביה just as (this place needs) to be far from where he resides, so is he required to remove it from where his neighbor resides *Anan* 28:15; **2. if** [lit. (in the case) where; in protasis of case law]: היכא דליכא בי עשרה דקא מחדן ליה אינון לא קא מצטרף if there are not ten people to make him [i.e. the bridegroom] joyful he does not join them *Šeel* 16:48; והיכא דלא מגרש לה מעסינן ליה בעל כורחיה if he does not divorce her, we compel him (to do so) against his will *ib.* 18:5; 17:7; 20:20 [and *passim* in this text]; *HP* 48:11; *ib.* 58:14; 101:3; 136:10; *HG3* 49:60

Lit: Eps, St1 90 [mng. 2]; Voc: הֵיכָא HPP 54:20; HGP 1b:25; Y: הֵיכָא BAYTN 332.

הֵיכִי, הֵיכִין adv. **how,** conj. **how that** (< *היכדין; ↓ -כל היכי ד, -כי היכי ד; JPA הֵ[י]ךְ DJPA 163, Sy ܐܝܟܢ adv., -ܐܝܟܢܐ ܕ conj. LS 15; cf. Ma האיזין 1# MD 119) **I. adv.** a. interrogative: 1) impersonal: היכי דמי what are the circumstances? [lit. how does it compare?] *Šab* 4a(10) [and *passim*]; היכי ליעביד how should we act? *Er* 24b(10) [and *passim*]; 2) w. explicit subj.: היכי משכחת לה how can you find it? [i.e. such a case] *Pes* 27a(39) [and *passim*]; ובמקום דאיכא ירמיהו היכי מתנביא איהי in a place where Jeremiah is how can she [i.e. Hulda] prophesy? *Meg* 14b(16); היכי דמיין חדתתא והיכי דמיין עתיקתא what are new (straps of phylacteries) like? What are old ones like? *Men* 35a(46); האי שפחה היכי דמיא what are the circumstances of a maidservant? *Giṭ* 64b(33); מתניתא היכי מתרצא how can the *barraita* be interpreted? *BQ* 10b(9; **F**[1]); מיכתב היכי כתבינן how do we actually write (the judgment)? *San* 30a(22); הא תכילתא היכי צבעיתו לה how do you dye the *tekhelet*-wool? *Men* 42b(31); והיכין משי ידיה how does he wash his hands? *Anan* 33:3; ציצת דק' אמא קרא היכי בעונן למעבדה how we are supposed to make fringes about which Scripture speaks? *ib.* 8:11; חיכי [= היכי] ניכו מי דאכלת how shall we eat what you eat? *Bo* 125:8; b. indirect question: אימ' לי איזי גופא דעובדא היכי הוה tell me, indeed, what the essence of the case was [lit. how the essence of the case was] *Giṭ* 39b(39); למיחזא היכין דיניהון והיכין אנפי דדימוייהון והיכין מהדרין ענף לעיקר to see how their laws are, and how the types of comparison are, and how we return a 'branch' to a 'root' *IŠGF* 49:21; **II.** conj.: דאשתני מן היכין דהוה כד איעשר it changed from how that it was when it was tithed *AnanSch* 5:21

Voc: הֵיכִּי HPP 43:19; HGP 44b:34; Y: הֵיכִי *Ber* 4b(31; BAYTN 339).

הֵיכְלָא n.m. **the Temple, temple, homestead** (Akk *ekallu* palace CAD E 52 [v. AIOA 27], TA הֵיכְּלָא TJ 1K 6:3, Sy ܗܝܟܠܐ palace, temple LS 174, Ma היכלא MD 143, > Arab هَيْكَل Fr, AF 274) **1. the Temple, temple:** sg. a. general: cs. מן דאשרי שכינתיה בהיכל נורא וברדא the one who placed His Divine Presence in the temple of fire and ice *Bo* 16:3; *ib.* 122:9; b. of Jerusalem: det. קטיל ואזיל עד דמטא היכלא he continued to kill until he reached the Temple *San* 96b(18); היכלא קליא קלית you burnt a burnt Temple *ib.* 21; 64a(9) // *Yom* 69b(17); c. as an oath: *Qid* 71a(21; Ed); **2. homestead:** sg. מן ביתיה ומן דירתיה ומן היכליה from his house, his courtyard, and his homestead *Bo* 122:9 [cf. Ma לביתה דורה היכלה MIT 22:3]

Lit: Friedman, BM VI Text 10[23] [mng. 1c]; Y: הֵיכְלָא *Qid* ib.(BAYTN 139).

הילא ↓ חילא 2# n.

הילבאנא, הִילְבְּנָא n.m. **ivy** (< *חילבאנא; Sy ܚܠܒܢܐ Cardahi 1:407, ܚܠܒܠܢܐ LS 210) sg. הילבאנא בלש' רבנן *GC* 87:2 [expl. MH קיסוס MOh 8:1]; הילבנא *Geon* 239:22 [expl. MH לעונים *Šab* 90a(14)]

Lit: GC 87[4]; Flora 1:221.

הילווא n. **looped portion of a cloak used for**

carrying (√הלז; Ma 1# הלז to loop up MD 148, LJLA חילוזה וחליות Tg2Est 1:2) sg. תמרי בהילוזך לבי נזיאתא רהוט (if you have) dates in the looped portion of your cloak [i.e. a surplus], run to the brewery (with them before they spoil) *Pes* 113a(18)

Geon. expl.: ב{ו}ק{(ה)}ילוזך דינקט גלימיה בכפיה ומהדר לקמיה קרנא דיגלימיה ודרי ביה מידי ודרי ביה ח{ו}{(י)}טי מיבררי מקרי {ק}{(ה)}ילוז ... TGAs42 164:16; cf. Ma: כדׂ מהאלזית וגאטרית כאנזאלאך when you loop up and knot your stole MD ib.

הִילוּכָא n.m. **walking** (< MH² הילוך J 346; ↓ √הלך) sg. והא לאו להילוכא עביד (the lime-maker's sandal) is not, in fact, made for walking *Šab* 66a(31); *ib.* 148a(33); *Yev* 104a(4); קא מפיש בהילוכה he increased its walking (distance) *Šab* 113b(10); *Beṣ* 30a(14); *Er* 10b(21)

The mng. of this word in *Er* 57a(20) is unclear; Y: הִילּוּכָא *Šab* ib.(BAYTN 256).

הִילּוּלָא n.m. **festivity, wedding feast** (√הלל; ↓ בי הילולא, יומא טבא mng. 2; Ma 1# הילולא nuptials, wedding MD 144, Sy ܗܠܘܠܐ banquet, esp. wedding feast LS 231, BH הִלּוּלִים HAL 235) **1. feast:** a. general: pl. הלולי וחינגי feasts and dances *Giṭ* 57a(24); b. w. √עבד pe.: sg.cs. עביד הילולא חד יומא כדאמרי אינשי הילול בתי (when a person finishes building his house) he makes a feast for a day. As people say: "The feast of the houses" *Šeel* 1:4; *NDGR* 199:6; det. כרכושתא ושינורתא עבדו הילולא מבישרא דטביא a weasel and a cat made a feast from the flesh of a deer *San* 105a(51); *ib.* 109b(36); **2. esp. wedding feast:** a. general: sg. דההוא זוגא דרבנן דאישתכור בהילולא דבריה דר' יהושע בן לוי a certain pair of scholars who became intoxicated at the wedding feast of PN's son *Ber* 9a(9); קל הילולא the sound of a wedding feast *BM* 36a(40); ההוא גברא דבשילהי הילוליה איתלי נורא בגנניה at the end of a certain man's wedding feast his bridal canopy caught fire *Yev* 115a(10); *Ket* 8a(30); *AZ* 8b(1); pl. שתין הלולי sixty wedding feasts *MQ* 28a(30); b. w. √עבד pe.: מר בריה דרבנא עבד הילולא לבריה PN made a wedding feast for his son *Ber* 30b(50); *ib.* 31a(2); *Ned* 50b(36)

Lit: Eps, St1 103; Y: הִלּוּלָא *Ber* 31a(2; BAYTN 256).

הילילא ↓ הלילא n.

הילכך ↓ הולכך adv.

הִילְכְתָא n.f. ***halakha*, traditional law, purpose, section of the law,** pl. **Tannaitic traditions** (***mišnayot, barraitot***) (< MH הֲלָכָה, הלֿכֿה Yeivin, BV 927; ↓ √הלך; JPA הלכה, det. הילכתה DJPA 165, TA הִלֿכֿתא TJ 2K 11:14; cf. Sy ܗܠܟܬܐ going, walking LS 176) **1. *halakha*, law, traditional law:** a. general: sg. והילכתא and the law is ... *Qid* 9a(16); *Ket* 100a(7); *Ḥul* 67b(21); הילכתא מאי what is the law? *Er* 14b(34); *Ber* 33b(1); *Meg* 22a(39); הכי הילכתא such is the law *AZ* 67a(7; **J**); הילכתא כוותיה דרב the law is according to PN *Ket* 43b(11); *Nid* 36a(32); *Ḥul* 93b(16); והלכתא כמאן דאסר the law is according to the one who prohibits *AZ* 33b(12); הילכתא כוותיך או הילכתא כותיה דרב is the law according to you or is the law according to PN? *Er* 90b(4); *Qid* 6b(39); *Ḥul* 43a(41); ולית הילכתא כוותי' the law is not according to him *Ket* 8a(41); *Giṭ* 77a(25); *Švu* 38b(45); הלכתא למשיחא the law is for (the era of) the Messiah *San* 51b(15); *Zev* 45a(1); קשיא הילכתא אהילכתא one traditional law contradicts (another) traditional law *Qid* 59b(34); *Šab* 24b(5); *Bek* 11a(11); אתאי הילכתא גרעתה לשלישית ואוקימתה אטפח the traditional law came, reduced the third (wall of the *sukka*), and fixed it(s size) at a handbreadth *Suk* 6b(17) // *San* 4a(31); לא הוה סלקא ליה שמעתא אליבא דהלכתא his legal tradition was not in accord with the traditional law *Soṭ* 7b(42); אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא to make the legal tradition in accord with the traditional law *Yom* 26a(17); הילכתא גמירי לה they have learnt the traditional law *Qid* 37a(23); *Šab* 97a(44); *Ned* 8a(21); *Naz* 30b(15); *BQ* 3b(25); *Švu* 33a(38); לא תפיק נפשך לבר מהילכתא do not remove yourself outside (the limits of) the traditional law *RH* 13a(10) // *Soṭ* 16b(31); הלכתא רבתי לשבתא (this is) a significant law for the Sabbath *Šab* 12a(17); pl. הני הילכאתא נינהו are these traditional laws? *BM* 112b(4); תרתי הילכתא two laws *Er* 71b(19); *HP* 63:9; הלכתא גיבראתא important laws *Suk* 38b(1) // *Ber* 31a(58); הילכאתא גבראתא *TGHark* 276:23; הילכאתא פסיקאתא decided laws *BQ* 102a(49; Oxf., b.10, 35); *AZ* 7a(19); הלכאתא דדינא the traditional laws of judgment [i.e. in the Tractate

Sanhedrin] *San* 34b(37); *IŠGF* 48:4; b. as opp. to קרא biblical verse: sg. מאחר דהילכ' היא קרא למה לי since it is a traditional law, why do I need a biblical verse? *Nid* 32b(27); ואיצטר' קרא ואיצטריך הילכ' a biblical verse was needed and a traditional law was needed *Bek* 16a(40); pl. הילכת' נינהו וקרא אסמכתא בעלמא they are traditional laws and the biblical verse is merely a support *Er* 4b(7) [cf. Nid 32a(37)]; *MQ* 4a(5); *Nid* 72b(36); והיכא רמיזן הילכאתא בקראי where the traditional laws are hinted at in the biblical verses *IŠGF* 39:2; **2. legal discussion:** sg. צריכא הילכתא צילותא כיומא דאיסתנא legal discussion requires clarity (of mind) like a day of the north wind *Er* 65a(28) [// *Meg* 28b(26)]; **3. purpose:** sg. למאי שמעתא הילכתא for what purpose (is a date given for the new year of kings in MRH 1:1)? *RH* 2a(8); *Er* 46b(18); *Yev* 24b(1); *BQ* 9a(13); *Zev* 40a(23); למאי הילכתא כתבינהו רחמנא for what purpose did the Merciful One write them (in Scripture)? *Yom* 79b(25); *Ḥag* 17a(27); *Zev* 50a(4); *Ḥul* 118a(34); למאי הילכת' פלגינהו רחמ' for what purpose did the Merciful One divide them? *BQ* 5b(7); **4. pl. Tannaitic traditions** [i.e. *mišnayot, barraitot*; JPA הלכה DJPA ib., mng. 2, MH² אלו ששונין הלכות *Soṭ* 22a(19)]: pl. כי פרעת לי פרע באפיה{ו} בי תרי דתנו הילכת' pay me only before two people who can recite *mišnayot* *Švu* 41b(34); *ib.* 38; *Meg* 28b(38); *Ḥag* 3a(18); *Ned* 8a(18); *ib.* 89b(18); *Qid* 49b(3); תילסר אפי הילכ' thirteen ways (of interpreting) the *mišnayot* *Ned* 41a(19); *IŠGF* 21:16; *ib.* 30:13; **5. section of the Mishna** [JPA הלכה DJPA ib., mng. 2]: sg. הלכתא דבתר הלכתא one section of the Mishna after another *ib.* 7:3; pl. הילכאתא דמתני' the sections of the Mishna of our [i.e. Rabbi's] Mishna *ib.* 16:14; הילכתא ופרקי דכל מסכתא ומסכתא the sections and the chapters of the Mishna of each tractate *ib.* 32:8; הילכאתא היא משנתנו זה דתרצה רבנו הקד' the *halakhot* are our Mishna which R. Judah, the Prince, codified *TGHark* 135:22; *ib.* 23 [≠ ↓ דרשא]; *IŠGF* 50:11; גמרא דהני תרתי הילכאתא וטעמיהי the *gemara* of these two sections of the Mishna and their reasons *TGHark* 209:19; *Geon* 63:15; הני תלת הלכתא לית להי תלמודא these three sections of the Mishna [i.e. MYevK 14:8-10] do not have *talmud* *Yev* 114b(29) [editorial note]; **6. pl. legal compendium** [cf. GeonH הא מילתא הלכות פסוקות, דאימירא בהלכות TGHark 36:32; ואשכחנן באילין הילכאתא לגאוני [הלכות גדולות] קמאיי we found in legal compendia of the earlier Geonim *TGHark* 39:5; **7.** sg.cs. in phrase כהילכת־ **according to the way, in the manner of:** כהלכת כל תותבי דעלמא in the manner of all the inhabitants of the world *SŠHai* 8a(17); ואי איכתיב גיטא כהילכתיה if the *geṭ* was written in its (proper) way *Geon* 169:11; *TGHark* 276:24

Lit: I.T. Abusch, HTR 80 [1987] 15+ [poss. connection w. Akk *alaktu*]; Bacher 55 [mng. 1]; Eps, MNM 999+; B.M. Lewin, IŠGF 7[ה"] [mng. 4]; Danzig, IHP 243+ [mng. 6]; Voc: הִילֿכֿתא HPP 40:21; הִלֿכֿתא HGP 27b:5; הִלְכְתָא VTM 92; Y: הִלְכְתָא *Ber* 22b(20; BAYTN 193).

הילני הייא interj. **sound of a ship** *Pes* 112a(19)

Many varr. in mss. [v. DS ad loc.]

הילקוסתא ↓ חליקוסתא n.

הימלטא n.m. **(uncertain)** sg. ואע"ג דמתנח ביה הימלטא even though he places ... in it *BB* 6a(29; **F²**)

Geon. expl.: 1. mortar: מעזיבה [אהלות פ"ו מ"ד] אותו הטיט ששמו הימליטא בארמית GC 85:2 [cf. Sy 1# ܡܠܛܐ mortar LS 391, > Arab مِلَاط Fr, AF 10]; 2. beam: כשורה דמותבי אגודא TGAs42 157:3; 3. row of bricks: סאפא דאגורי{י} Inyanot 227:14; Lit: Eps, GC 85[5].

הימלתא, חמלתא, אמלתא n.f. **ginger** (etym. uncertain) sg. הא הימלתא דאתיא מבי@הנדוי ginger which comes from India *Ber* 36b(50; **L**) // חמלתא *Yom* 81b(32); אמלתא *GC* 145:1 [expl. ↓ דרצין]

Geon. expl.: זנגביל OHP Ber 112:5, i.e. زَنْجَبِيل; Lit: Löw, Flora 3:503, derives it from the pass.part. המיל* [cf. Sy ܚܡܠ wrap, pack LS 239], i.e. the wrapped object [viz. ginger]; Y: הִימְלְתָא BAYTN 194.

הימן vb. **to believe, trust** (↓ הימנותא, מהימן adj., מהימנא; BA הֵימִן HALOT 1815, s.v. אמן, Sy ܗܝܡܢ LS 175, Ma האימין MD 22, s.v. אמן) **Quad. 1. to believe, trust:** הימוני מהימני they do indeed trust (him) *Šab* 17b(7); ארבעה בתראי הימוני הימניה he completely trusted him regarding the four latter (*zuzim*) *BQ* 115a(40); *Ḥul* 133b(8); לא הימנוה they did not believe him *Tan* 23a(50); *Ket* 28a(43); *Qid* 63b(33); *Švu* 41b(3); ונהימניה מלוה ללוה כמה הויא let the lender believe the borrower regarding how much it is worth *BM*

35a(24); *Giṭ* 64a(15); ואי לא אתו לא מהימננא לך if they do not come I shall not believe you *BB* 170a(45); מהימנאנא *ib.* 33a(7; HG2 454:91); pass.part. a. alone: הוא לא מהימן אחריני מהימני he is not believed. Are the others believed? *BB* 159a(18); אי לשבועה הימוני מהימן כי ביתרי if it concerns an oath he is actually believed like two (witnesses) *San* 23a(46); *BB* 70b(2); *Yev* 77a(9); *Giṭ* 28b(39); *AZ* 17b(27); *TGHark* 268:12; איהי מהימנא she is believed *Yev* 65a(20); מיגו דלא מהימני אקדש לא מהימני נמי אתרומה since they are also not believed concerning strict sanctity they are not believed concerning *teruma Ḥag* 25a(19); *BQ* 114a(5); *BB* 159a(19); b. w. -ל: אי מהימן לך if you believe him *Qid* 66a(21); *BM* 3a(34); אי מהימנא לך if you believe her *BB* 52a(6; **P**[1]); מהימנת לי I believe you *Švu* 42a(26); *BQ* 11b(24; **M**); **2. to write a trust clause (שטר נאמנות) in a document:** דהימינתה לפלניתא אנתתי בכל מאי דכתיב בשטר כתובתה I have written a trust clause for my wife concerning all that is written in the *ketubba*-document *TGHark* 1:25; לא רגילין להימונאנין לכל הנשים בשטר כתוב' (people) do not generally write a trust clause for women in the *ketubba*-document *ib.* 22 [cf. GeonH: להאמינה על כתובתה ib. 25]; *TGAs33* 41b:19; pass.part. פ' ב' פ' מהימן עליי NN b. NN_2 is trusted by me (that he has not received payment of his obligation) *TGAs33* 41b:1; *ib.* 4; מהימנא ביה במימר פומה [בחיי] עליי בחיי she is trusted concerning it according to her utterance by me in my lifetime *TGHark* 1:27; *SŠHai* 4b(6)

QuadRef. to be believed: ליתהמן עד אחד one witness should be believed (concerning the woman) *Soṭ* 2b(14)

The trust clause in a document entitled the party who was owed money or to whom an obligation was owed [e.g. a *ketubba*-payment] to state that the payment had not been paid in full or in part and to be believed by the other party without being required to take any type of oath [v. TGHark ib.; SŠHai 21 and n. 18]. The text of the שטר נאמנות has been partially preserved in SŠHaiGr 32+.

הֵימָנוּתָא n.f. **faith, trustworthiness** (↓ √הימן; Sy ܗܝܡܢܘܬܐ LS 175, Ma האימאנותא MD 120) **1. faith, belief:** sg. a. general: כי לית להו הימנותא when they do not have faith *Qid* 36a(40); אי קיימן בהימנותייהי אהדרינהי if they maintain their faith I shall return them (from captivity) *Giṭ* 45a(44); b. in oaths: הימנותא by the faith (of God)! *Šab* 10b(8); *Bo* 31:12; הימנותא דשמיא by the faith in God *SŠHai* 10a(4); הימנותא בידא דההיא איתתא I maintain by oath [lit. faith in that woman's hand] *Ber* 55a(18) // *Ned* 49b(32); הימנותא בידך I maintain by oath [lit. faith in your hand] *San* 38b(47); **2. trustworthiness, trust:** sg. ניחא ליה דליקום בהימנותיה he wants to maintain his trustworthiness *BM* 15b(50); *ib.* 16a(2); 25; 72b(14); עשרי' ושית שנין קמו בהימנותיהו בהדי ישראל ולא אישתעבדו בהו they maintained their trustworthiness to the Jews for twenty-two years and did not subjugate them *AZ* 8b(32); שבקתיה ל'ה'ימנותך have you forsaken your trust (by not watching the children? *BB* 8b(43; **Es**); לית הימנותא בעבדי slaves cannot be trusted *BM* 86b(49; **F**[1]); הימנותא ותריצותה וקושטא trustworthiness, integrity, and honesty *SŠHai* 10a(6); *ib.* 10b(4); 11a(10)

Y: הֵימָנוּתָא *Qid* 36a(40; BAYTN 203).

הימצא ↓ חימצא n.

הֵימָר n.m. **account** (< MIr **ēmār* [cf. MP *āmār* CPD 7, NP *hamār* PED 1507]; ↓ אחמרא) sg. ולא פיקאר ולא הימאר without dispute or account *SŠSad* 202b:19; *SŠHai* 5a(10; **O**)

Lit: Shaked, Archive 1 [1972] 112; cf. OHT Pes 74, n. 1.

הינא ↓ 2# חינא n.

הינדא n.m. **a plant** (etym. unkn.) sg. *Bek* 37b(42) [expl. MH כַּרְשִׁינָה Mib. 6:1]

Lit: Flora 2:486; Y: הִינְדָא Bek ib.

הִינְדְּבָא n.m. **endive** (*Cichorium Endivia L.*; Sy ܗܢܕܒܐ LS 178, Ma הינדיבא MD 146, > Arab هِنْدِبَاء Siggel 72, Gr ἐντύβον L-S 578) sg. *Pes* 39a(8)

Lit: Flora 1:418; Pfl 255; Y: הַנְדְּבֵי *Pes* ib.(BAYTN 216).

הִינְדְּוָאָה adj. **Indian** (< MIr **hindū* < MP *hindūg* CPD 43 [cf. NP *hindū* PED an Indian 1514; Sy ܗܢܕܘܝܐ LS 178, Ma הינדואייא MD 146, TA הִידּוֹאָה TJ Jer 13:23; cf. also ארץ הינד TGHark 185:20; לחמא דהנדקא bread of India Ber 37b[46; **F**]) a. general: sg.m. ר' יהודה הינדואה PN, the Indian *BB* 74b(6); *Qid* 22b(47); פרזלא הנדואה steel *AZ* 16a(9) [lit. Indian iron; ↓ פרזלא]; עבדא הנדואה an Indian slave *SŠHai* 7a(1); pl.m. חרשין הינדואין Indian sorcery *Bo* 56:9; b. in GN: pl. בי הינדואי India *Yom* 81b(33) // בי הנדוי *Ber* 36b(51) [cf. Sy ܒܝܕ ܗܢܕܘܝܐ 2Ch 21:16, H עַל־יַד כּוּשִׁים]

Lit: Geig, AAC 160 [not borrowed from Gr]; Y: הִינְדְּוָאָה *AZ* ib.(BAYTN 318).

הינון ↓ אינון pron.

הינוניתא, חינוניתא n.f. **partially ripened fruit** (< חינוניתא; ↓ אהינא) sg. תמרתא דהינוניתא partially ripened date *Ket* 61a(48) [Var: חינוניתא Ar (AC 3:442)]; *Soṭ* 49a(43)

Geon. expl.: תחלה של ביכורים שלכל פירות שמתחילין לבשל פירותיהן קורין אותה בלשון ארמי הנוניתא בין לתמרים בין לשאר פירות OHT Ket 186:3; Lit: Flora 2:342.

הינין ↓ אינין pron.

היניגון pron. **these** (< הא אינון) והינינון זרעים *Anan* 6:15

הִיסֵּיתָא n.m. **consuetudinal oath** (< MH^2 היסת J 349) sg. *TGHark* 202:33

הִירְגָּא, חירגא n.m. **dust** (< חירגא; Ma הירגא dust MD 147; cf. Sy ܚܪܓ to rub, polish LS 255) sg., only in phrase **חירגא דיומא dust of a sunbeam** (↓ יומא mng. 3): והאי חירגא דיומא לא(ו) שמיה the dust of a sunbeam is called *lā Yom* 20b(38) [w. ref. to לָה Dan 4:32; Var: הירגא TGAs33 225:53]; הדין חירגא דיומא מסי the dust of a sunbeam heals *Ned* 8b(16)

Geon. expl.: כשאור החמה נכנס ממקום צר ונראית כעמוד עומד קרו ליה הירגא דיומא OHT ib. 5:21; Lit: Flora 3:73; Y: חִירְגָּא *Yom* ib.

הִיתֵּירָא, הַתֵּירָא n.m. **permission** (< MH^2 היתר J 349; ↓ √נתר) a. actions: sg. כח דהיתירא עדיף ליה he prefers the power of permission (instead of prohibition) *Er* 72b(16); *Beṣ* 2b(15); *Giṭ* 74b(6); אתייא לאורויי היתרא she is apt to make a legal decision (for herself to swear falsely) *ib.* 35a(20); *Švu* 48b(26); *Yev* 45a(46); b. objects: sg. דהיתירא בלע דאיסורא לא בלע does it absorb (only) a permitted thing, (but) does it not absorb a forbidden thing? *Ḥul* 98a(22); *ib.* 111b(23); 4a(36) // *AZ* 39b(21); *Yev* 20a(6); *Tem* 27a(15); חמרא דהיתירא permitted wine *AZ* 73a(10); שעתא דהיתירא the time when it is permitted *Ḥul* 8b(23); כנופיא דהתירא a permitted gathering *Šab* 60b(6); *Yev* 111a(32); *Ned* 12a(16); *San* 100a(3); *AZ* 73a(18); pl. תרי התירי *Yev* 74a(20)

Voc: היתֵּירָא HPP 254:18; Y: הַתֵּירָא *Šab* 142b(14; BAYTN 241).

הָךְ pron.f. **that one, that, certain** (< ↓ הא pron. + ־ך; ↓ האיך; Ma 1# האך m./f. MD 120) **1. that one, that:** a. as a subst.: 1) alone: הייני הך they are identical [lit. this is that one] *Šab* 37b(10); *Yom* 47b(30); *BB* 64b(11); בהך in that (matter) *Šab* 73a(25); *Ḥag* 17b(12); *Yev* 23b(29); *Qid* 64b(33); *San* 23b(7); הך דהואי במשכן חשיבא ליה he takes into consideration that one [i.e. a type of work] which was in the tabernacle *Šab* 96b(21); *BQ* 17b(10); קשיא הך that (*barraita*) contradicts it *BM* 76b(33); הך דקשישא מינה that one who is older than she *Qid* 65a(6); 2) ≠ הא, הך: ממאי דהך ר' יהודה והא רבנן from what (do you know) that that (Tannaitic statement) is (according to) PN and this one is (according to) the scholars? *Hor* 2b(53); דאי אשמעינן הך הוה אמינא בהא כרב סבירא ליה if (the *Tanna*) had imparted a tradition to us about that (case), I would have said that in this (case) he is of the opinion of PN *Meg* 29b(39); *Yev* 77b(12); *AZ* 37a(5); *Men* 24a(16); הך והך גרמא ליה those two acts [lit. that one and that one] caused it *Suk* 53a(30); c. as an adj.: הך שעתא that hour *Ber* 8b(45); הך קמייתא that first (clause of the Mishna) *Qid* 64b(32); *BM* 37b(34); *San* 26a(26); *Men* 92b(3); **2. certain:** הך שיבבתה בישתא a certain evil neighbor *Tan* 25a(1); הך איתתא I [lit. a certain woman] *Yev* 65b(44)

Lit: Nöld, MG 90. The occasional use of this form w. m. nouns [e.g. הך לישנא *Šab* 57a(23); מחד גיסא או מהך גיסא *Qid* 30a(45)] may poss. point to its use also as a m. pron. as in Ma; Y: הָךְ *Šab* 14b(2).

הָכָא, האכא adv. **here** (< הא כא; ↓ הא interj., כא adv.; Ma 1# הכא MD 120, Sy ܗܪܟܐ LS 183) a. general: 1) alone (rare): גנבי איכא הכא are there robbers here? *BB* 74a(31); זמנין הכא וזמנין הכא sometimes here and sometimes there [i.e. one place and another] *Meg* 29a(25); מה לי הכא מה לי התם what difference does it make [lit. what is it to me] either here or there? *BM* 36b(31); 2) w. var. preps.: a) להכא: מן זמנך להכא who invited you here? *San* 109b(37); כל תלתין יומין מהדרא להו גיהינם להכא every thirty days Gehenna makes them go around to here *ib.* 110b(1); זיל להכא איכא

שיעורא וזיל להכא איכא שיעורא consider it this way [lit. go to here] and it is a measure. Consider it that way and it is a measure *Šab* 91a(18); דרגא דמידליא להכא ולהכא a ladder which is raised on both sides [i.e. in the form of an inverted V; lit. to here and to here] *Šab* 155a(11); *GC* 60:7; b) מהכא: סלוקי סליקו נפשיהו מהכא they have completely removed themselves from here *Er* 60a(17); c) עד להכא: אילו בעית למיתא עד להכא if you wanted to come to here *BM* 79a(18); b. esp. w. ref. to Babylonia [≠ התם Eretz Israel]: הכא תרגימו here they explained *Tan* 10b(45; **M**²) [cf. Rashi]; *Pes* 42b(25); *RH* 18a(44); *Ned* 38b(20); *BB* 74b(23); כי שכיב איניש הכא ספדי ליה התם when a (great) man dies here, they lament him there *Meg* 6a(7; **M**); *San* 5a(15) [↓ התם usage b.2]; כולהון נחותי דינחיתו להכא all the emigrants who moved here *IŠGF* 61:18; *ib.* 59:17; *GC* 105:11; c. w. ref. to textual locations: 1) alone: ר' יונתן פתח לה פתחא להאיי פרשתא מהכא PN composed a *petiḥa* on this scriptural reading from here [biblical verse follows] *Meg* 10b(33); ואמא האכא (Scripture) says here *Anan* 65:14; *ib.* 75:5; 87:22; ואזהרתיה מהכא its injunction is from here *Pes* 48a(13) [fol. by Pentateuchal verse]; *San* 56a(12); ותנא מייתי לה מהכא a *Tanna* derives it from here *Ara* 11a(44); כי מטא הכא when he reached this phrase [lit. here] (he explained as follows) *Yom* 20b(15); דהכא: מתניתין דהכא our Mishna here [i.e. under discussion] *Yom* 15a(15); *Yev* 31a(29); *Švu* 32a(11); האיי אלהיו דהכא this (word) אֱלֹהָיו of here [i.e. Lev 24:15] *Anan* 13:6; *ib.* 31:22; 2) ≠ הכא: הכא והכא פסלא (the mole) disqualifies in both cases [lit. here and here] *Ket* 75a(28); מאי שנא הכא ומאי שנא הכא wherein are the two cases different? [lit. what was different here, and what was different here?] *Ber* 49b(12); אנן מהכא מתנינן לה אתון מהכא מתניתון לה we derive it from here [i.e. Job 24:19]. You derive it from there [i.e. Dt 11:17] *Tan* 7b(13) // *Ber* 55a(46); *Meg* 9b(49); *Yev* 25a(36); *Men* 45a(7); *Bek* 43a(34); 3) ≠ התם: ר' אלעזר דהכא כרבנן דהתם PN in this case [lit. of here] is like the scholars of that case [lit. of there] *Zev* 110a(42); מאי שנא הכא ... ומאי שנא התם ... *Yev* 113b(25)

Voc: הָכָא HPP 221:19; HGP 1b:9; Y: הָכָא *Ber* 21a(45; BAYTN 332).

הכדין ↓ דין pron.

הָכֵין, האכי, הָכֵי adv. **in this manner, thus, such, so, strong** (< ↓ הכדין w. loss of final *-n* and intervocalic *ḏ*; ↓ בר הכי, בת הכי; Sy ܗܟܢܐ LS 175; ↓ השתא) **1. in this manner, thus, such, so:** a. הכי (BT, Anan): 1) in verbal clauses: (a) alone: הכי הוה עובדא such was the case *AZ* 18b(6); אנא הכי קאמינא I say it so *Hor* 2b(6); *Nid* 17b(13); וחסורי מחסרא והכי קתני (the Tannaitic source) is actually truncated and (the *Tanna*) learns so *BB* 145a(13); אי הוה ידענא דעבדת הכי לא איעכבי had I known that you act in this manner, I would not have remained away (so long) *Ḥul* 106a(2); אי איתמר הכי איתמר if it was said, it was said in this manner *Šab* 39b(16); *Yom* 28a(5); *Qid* 32b(32); *Meg* 10b(23); אי שמיע לך כללא הכי שמיע לך you have only heard the rule in this manner *Yom* 50a(34); *Zev* 62b(17); האכי ... (מ)מלי(לנא) I speak so *Bo* 125:8; תניא נמי הכי it is also learnt so in a Tannaitic source *Yom* 5b(5); (b) ≠ הכי: גברא דזבין להכי ולהכי a man who buys (oxen) for such and such [i.e. both for ploughing and meat] *BB* 92a(9); השתא דתאני במתנית' הכי וא"ר יוחנן הכי דעבד הכי עבד ודעבד הכי עבד now that (the *Tanna*) learns in a *barraita* in this manner and PN says (it) in that manner, the one who acts in this manner does so (properly), and the one who acts in that manner does so (properly) *Šab* 61a(15); אתו הכי מתניתו לה אנן הכי מתנינן לה you transmit it in this manner, (and) we transmit it in that manner *BB* 136a(29); *Bek* 5a(8); השתא דלא איתמר הילכת' לאו הכי ולאו הכי now that the law has not been stated either in this way or that way [lit. neither so or neither so] *Ket* 64a(4); 2) w. אי: אי הכי קשיא רישא if so, the first part of the Mishna is difficult *Ber* 27a(13); אי הכי מאי למימרא if so, what is there to say? *Šab* 48a(19); *Yom* 49b(22); *Ned* 62a(29); *BQ* 76a(12); יהכי *Pes* 7b(33); *Suk* 24b(29); *Zev* 20b(36); 3) fol. prep.: שתייה לאלתר הוא דמעלי לבתר הכי ומקמי הכי קשי is drinking immediately (after bloodletting) which is beneficial, but afterwards or beforehand is it harmful? *Šab* 129b(28); בתר הכי אמ' ליה afterwards he said to him *Er* 67b(42); לבתר הכי

אשכחיה afterwards he found him *Tan* 9a(16); *MQ* 18b(35); *BQ* 74b(39); משום האכי because of this *Anan* 46:1; *Šab* 105a(48); *BM* 6b(19); אמטול הכי on account of this *Pes* 31a(25); 4) in var. phrases: a) הכי נמי in this manner also: חזא אומנותא בשבתא וגמרה הכי נמי דמיחייב (if) one saw a skill (being performed) on the Sabbath and learnt it, is he in this manner also guilty (of violating the Sabbath)? *Šab* 103a(10); יהב לה ניארא בעלמא הכי נמי דפסלא (if) he had merely given her [i.e. the *yevama*] a blank sheet, did he in this manner also disqualify her? *Yev* 52a(45); *Ned* 30a(4); *BB* 111b(4) [and *passim*]; אין הכי נמי yes, it is so also *Beṣ* 22b(19); *Ket* 12b(35); *AZ* 37a(24); *Nid* 32b(9) [and *passim*]; b. הכין [Geonic]: וטעמיהו הכין their reason is so *TGHark* 5:30; הכין הוא חזינא we have seen so *ib.* 25:18 [formulaic beginning of Geonic responsa]; 43:29; 102:14; *TGAs28* 24:29; *TGAs42* 41:14 [and *passim*]; דלא הכין דינא ולא הכין דינא the law is neither in this manner nor in that manner *TGHark* 203:27; והכין תנו כולהו תנאיי all of the *Tannaim* transmit in this manner *ib.* 107:22; ובהכין נהיגננא והכין קא עבדיננא such is our custom and so do we act *Geon* 231:4; **2. strong** [↓ בר הכי]: וכי מאחר דהכי למה לי למר למיסמכיה since (you are) strong, why do I have to support you? *Ket* 62a(43) [Var: וכי מאחר דחיל מר כולי האי Ar (AC 3:388); ↓ חיל adj.]

Voc: הָכֵי HGP 19b:18; Y: הָכֵי *Meg* 16a(18; **C**).

– הָכֵי וְהָכֵי adv. **such-and-such** (↓ כדי וכדי, כן וכן; Sy ܗܟܢܐ ܘܗܟܢܐ PSm 1007) *Tan* 22a(3); *Meg* 29a(25); הכי והכי הוה מעשה the case was such-and-such *Tan* 24a(15); *Ket* 63a(13); *Qid* 81b(14); *San* 97a(41); הכי והכי הוה *Ber* 56a(57); *Ned* 51a(10); *Ket* 69b(1); *ib.* 20b(4); 56a(15); הכי והכי עביד he does such-and-such *Ara* 16b(29); *TGHark* 111:31; *RH* 16a(34); *MQ* 9b(14); *Tan* 19b(12)

– עַד הָכֵי, אַדְּהָכֵי adv. **meanwhile, in the meantime** (↓ עד) a. alone: אדהכי טרף ר' יהושע אדשא (ל)(ד)בי מדרשא in the meantime, PN knocked on the door of the school *Ber* 28a(39); אדהכי אתא ר' למתיבתא in the meantime PN came to the *yeshiva* *Yev* 105b(17); *Tan* 22a(12); *Ket* 67b(27); *Giṭ* 31b(33); *Qid* 70b(18); *BB* 22a(51); b. w. והכי: אדהכי והכי אתא אבוה in the meantime his father came *Ber* 18b(48); אדהכי והכי שמע דארונה הוא דקאתי in the meantime he heard that it was his coffin that was coming *Qid* 31b(35); אדהכי והכי סתרת ליה ובנית ליה in the meantime you will destroy it and rebuild it *BB* 4a(19); אדהכי והכי ניתי קשיאתא דאסנא in the meantime let him bring stones of a Dilmun date *AZ* 28b(5); *Šab* 117a(12); *Beṣ* 36b(12); *Meg* 16a(18); *Giṭ* 7a(40); *BQ* 80b(6); *BB* 160b(26); *Ḥul* 43b(41); c. repeated: דילמא עד האכי ועד הכי ניחא נפשיה דר' אבא perhaps in the meantime PN will die *BQ* 104b(10; HP 66:13); ואדהכי ואדהכי נימא הכי in the meantime he should say in this manner *Pes* 116a(7); אדהכי ואדהכי נגה ולא אתא in the meantime it got late, and he did not come *BB* 22a(51; MGL 699:15)

Y: אַדְּהָכֵי *Ber* 18b(46).

– בְּלָאו הָכֵי adv. **without such, in any event** (↓ לאו) בלאו הכי נמי without such [i.e. being martyrs] also (they are worthy of the world to come) *BB* 10b(28); דאפי' בלאו הכי פתח ליה even in any event he would have opened it [i.e. the jug] *Ḥul* 94a(27); *Pes* 50a(16); *Yev* 111b(43); *Ket* 47a(26; **M**); *San* 13a(6)

– כל הכי ↓ כולא pron.

הֶיכֵּירָא, הֶכֵּירָא n.m. **distinction** (< MH² היכר J 345; ↓ √נכר) a. alone: sg. היכירא בעלמא הוא it is merely a distinction *Šab* 101b(29); בשל' התם אית ליה היכירא הכא מאי היכירא אית ליה it is all right in that case (since) there is a distinction. What distinction is there in this case? *Giṭ* 62a(28); *Šab* 153b(36); *Er* 8b(37); לא בעי למהוי הכירא בין דילי לדיליהו should there not be a distinction between me and them? *Hor* 13a(42); *Pes* 46b(22); *Yom* 2a(23); *Qid* 78b(41); *Ḥag* 23a(49); b. w. √עבד pe. to make a distinction: sg. עבדו בהו רבנן היכירא the scholars made a distinction concerning them [i.e. glassware] *Šab* 16a(20); *San* 19a(12); *Bek* 38a(31); *ib.* 58a(28); *Nid* 34a(18); pl. תרי הכירי עבדינן we make two distinctions *Suk* 55a(2; **M**²); *Zev* 21b(20; **V**¹¹)

Y: הַכֵּירָא *Šab* ib.(BAYTN 241).

הַכְשִׁירָא n.m. **required act, approval** (< MH הֶכְשֵׁר Yeivin, BV 991; ↓ √כשר) **1. required act**

or accompaniment: a. for a sacrifice: sg. כיון דלחם הכשירא דבשר הוא since bread is a required accompaniment of the meat (of the sacrifice) *BQ* 13b(6); b. for ritual impurity: sg. הכשירא דמאי an accompaniment of what (kind of liquid can enable ritual impurity)? *BB* 97a(22); c. for slaughtering: דכי נפקא חיותא בהכשירה קנפקא the life force only left (the animal) according to the proper act *Ḥul* 19b(2; **M**); **2. approval:** sg. דאשכחנן לה הכשירא ביום הכיפורים we found approval for it [i.e. the use of the left hand] on the Day of Atonement *Zev* 68b(8)
Y: הַכְשֵׁירָא *BQ* ib.(BAYTN 239).

הלבלבא n.m. **tuberous spore** (*Euphorbia Apios L.*; < חלבלבא*; cf. Sy plant names w. ܚܠܒܠܒܐ milk LS 232) sg. הלבלבאא *Geon* 239:22 [expl. MH הילבצים *Šab* 90a(13)]
Lit: Flora 1:597, 606; Eps, GC 87[4].

הילילא, הַלֵּילָא n.m. ***Hallel*** (i.e. Ps 113-118; < MH הַלֵּל J 353) sg. *Pes* 85b(34); *ib.* 115b(18); 118a(30); חזא דקא קרו הלילא he noticed them reciting the *Hallel* (on the first day of the month) *Tan* 28b(23); ביומי דקארו בהון ציבורא הלילא ולא גמרי on the days on which the congregation recites the *Hallel* but does not complete it *HP* 37:11; הילילא *ib.* 36:28; כאסא דהילילא the cup (of wine drunk during the recitation) of the *Hallel ib.* 15:6; הלילא מצראה the 'Egyptian' *Hallel Ber* 56a(48; **F**) [Rashi: recited on Passover; Var: הילילא מצריא MGG 706:1]
Y: הַלֵּילָא *Meg* 14a(25; BAYTN 241).

הֲלִילְקָא n.m. **myrobalan** (*Terminalia chebula*; < MIr **halīlak* [cf. MP *halīlag* CPD 39, NP *halīla* PED 1507]; Sy ܗܠܝܠܓܐ LS 177) pl. הלילקי *HG1* 97:90
Lit: Löw, Pfl 129.

הָלֵי, הָלֵין pron. **these** (< הא אילין; dialectal; Ma האלין MD 121; ↓ הני ,הלך) a. as a subst.: הלין קריין ולא כתב⟨י⟩ן these (words) are read and not written [lit. they read ... write] *Ned* 37b(28) [↓ √כתב pe., mng. 1b]; כולהו הלי all of these (things) *Pes* 21a(35); הלין הוא דלא קדשין גופיהו these, themselves, do not become holy *Tem* 11a(40); הלין והלין these (vows) and those *Ned* 79b(10); b. as an adj.: הלי קראיי these biblical verses *Pes* 23b(23); הלי תנאיי these *Tannaim ib.* 21a(43); הלין ארבעין שנין these forty years *Naz* 5a(31); *ib.* 19b(15); הלין מילי these matters *Kar* 4b(52); *ib.* 24a(19); הלין בני מתא מחסיה these people of GN *Ber* 17b(20); הלין מאני these utensils *Anan* 51:9; הלין גדילאתא these twisted threads *ib.* 9:3; 47:9; הלין שבע מילין these seven words *Bo* 6:7; *ib.* 11:4; 21:14; 34:7; 67:7; הלין ארבעא מיני these four species *HP* 33:31; *ib.* 57:32; 186:11; הלין זוזי these *zuzim SŠSad* 198:17; *ib.* 235:12; הלין חטי this wheat *Šeel* 117:74; *ib.* 165:17
Lit: Eps, StI 96; Y: הָלֵין *BM* 90a(52; BAYTN 342).

הליתא ↓ חלי adj.

הלך vb. **to walk around** (↓ הילוכא, הילכתא; Sy ܗܠܟ pa. LS 177, Ma הלך pa. MD 148) **Pa.:** להלוכי ביה to walk around in it [i.e. another's field] *BM* 10b(4); כד הוה מהלך על רגלוהי בשוקא while he was walking around on his feet in the street *BB* 154a(20) [in a legal text]; *SŠSad* 213:5

הָלֵךְ pron. **those** (< ↓ הלי pron. + ־ך; ↓ הנך; Sy ܗܠܝܟ, ܗܠܝܢ LS 177) a. as a subst.: הלך דאיכא גואי those which are inside *Zev* 105a(15); *Anan* 100:10; b. as an adj.: הלך שערי that barley *BM* 106a(6); הלך מיא that water *Anan* 25:19; הלך מאני those clothes *ib.* 45:19; 48:5; 6; הלך כוי those windows *TGAs28* 25:15; *ib.* 23b:16; 28:23; 31b:4; 192:21
Lit: Eps, StI 165.

הם, האם, חם adv. **also** (< MP *ham* CPD 39; Ma האם1# MD 122, JNA הם *ham* HDJNA s.v., ModSy ܗܡ *ham* Maclean 77) a. alone: היכא דמחייה באבן אחת ולא מית הם בגוה נהדר ונקטליה if he struck him with a stone (in the execution) and he did not die, he should execute him a second time also by means of it [i.e. the same stone] *San* 43a(8); וקא באעי מישחט הם ביומיה מיניהו he wants to slaughter (one) of them also on the same day *HP* 44:2 // *ib.* 207:12; 51:15; 186:15; 191:2; הם בהאי לישאנא כתבי they used to write them [i.e. the benedictions] also in this language [i.e. Aramaic] *TGHark* 188:35; *ib.* 82:18[!]; 159:28; חם *ib.* 207:14; *Geon* 318:10; *ib.* 394:4; *HG1* 251:56; *ib.* 379:11; *HG3* 65:37; *TGAs28* 158b:11; *TGAs42* 29:17; *TGCas* 5a(19)[!]; האם *OHT Er* 31:23; הם כי נדה מטמיא (the new mother) also defiles (objects) like a menstruant *Anan* 51:16; *ib.* 43:9; 50:9; 62:25; 65:23; 79:7; 80:8; חם *ib.* 32:13; b. in phrase הם הכי(ן): למחר 'מי'קרא הם הכי קרינן on the following day [i.e. the second day of the holiday] we indeed also read in this manner [i.e. the same Pentateuchal reading] *Meg* 31a(35); והם הכי אשכחנן לרב יהודאי גאון דאמ' also in this manner we found that PN said ... *TGHark* 37:27; *ib.* 44:11; 85:20; ואף רב נחמן הם הכין סבירא ליה even PN is also of the same opinion *TGAs28* 7:25; *Šeel* 31:36; *ib.* 32:26; 55:21(Var); 17:15 [text: התם]; *SŠSad* 249:5; *HP* 128:20; *ib.* 192:4; *TGAs27* 66:14; *TGAs42* 29:16; *ib.* 43:16; *Geon* 239:2; ושמו בטיית הם הכין it [i.e. MH מרפק] is also called so in Arabic [i.e. مِرْفَق] *GC* 81:7; *ib.* 102:10; 137:2; דהם כי היכין דהא נבלה נפלה על הני זרעים הם האכי הנך מיא בעי מהוה עד מעל זרעים also just as this carrion falls on these seeds, so also in this manner that water must be in a position [lit. until it is] above the seeds *Anan* 50:10; *ib.* 51:14; 69:17
Lit: Danzig, IHP 562[95] w. lit.; הם HGP 45b:26; Eps, StI 81, 107, 170, 183; AAC 159.

הימיינא, הַמְיָינָא n.m. **belt** (< MIr *hamyān* ISK 94 [cf. NP *himyān* PED 1512]; ↓ √הומ, מניכא; TA הַמְיָנָא TO Ex 39:29, Sy ܗܡܝܢܐ, ܗܡܝܢܐ LS 177, Ma הימיאנא MD 145) sg. כי אסר המיניה when he ties his belt *Ber* 60b(36; **P**) [Var: כיון הו(ו)⟨י⟩מיאניה OHP ib. 106:19]; *Šab* 10a(5); כיון דשרא ליה המייניה when he has untied his belt *ib.* 9b(33); קמרא עילוי הימינא a *q.*-belt on top of an *h.*-belt *ib.* 59b(39); וקטר בכרכשתא דהמיאנך ז' קיטרין tie seven knots in the fringes of your belt *HM* 43:17; *ib.* 45:19; *Er* 94a(7); *Meg* 27b(44); *BQ* 119b(12); *Zev* 19a(3) [↓ מדלי mng. 1]; המ[יינא] דמשכא a leather belt *TGAs42* 166:9; pl. תרי המיאני two belts *Šab* 59b(39)
Lit: Geig, AAC 159; Tel 60; Y: הַמְיָינָא *Šab* ib.

[**המנק** ↓ בהמנק n.]

המס vb. **to think** (↓ √חסס1#; Sy ܗܡܣ to meditate, muse upon LS 177) **Pe.:** המסין they think *Bo* 1:10 [context unclear]
Lit: Eps, StI 331.

[**הנא** pron. **this** (< Sy ܗܢܐ LS 178) האנא [כסא] this cup *Bo* 60:1; הנה צילמה this is the image *ib.* 81:1; חנה צילמא *ib.* 39:1]

הנדז vb. **to make equal with a standard, coincide, overlap** (< MP *handāz* to plan, allot [pres. stem of *handāxtan*] CPD 42; ↓ הנדזא, √קלע itpe.; Ma אנדז to recite, measure MD 25) **Quad. to make equal with a standard:** pass.part. לא אמרן דלא מהנדזי אבל מהנדזי לא ולא היא אפי' באתרא דמהנדזי we said only when they [i.e. the vessels] were not made equal with a standard, but if they are made equal with a standard, this is not so. Even where they are made equal with a standard ... *BB* 89b(36; **M**) [v. DS, ad loc., n. ת; Var: דמהנד⟨י⟩ז⟨י⟩ NDGR 102:12]
QuadRef. 1. to coincide, overlap: כגון דאיהנדזו להו שני ימים טובים שלגליות חמשה ומעלי שבתא if, for instance, the two days of the Diaspora holiday coincided with Thursday and Friday *IHP* 603:8 = דאי@הנדו⟨ו⟩⟨ז⟩ *HG1* 370:63(Var) [v. Danzig, IHP 603[435]]; זימנין דמהנדזין בהדי הדדי sometimes (the two holes in the throat) may overlap each other *Ḥul* 43a(38) [Var: דמהנדזי וקיימי נקובות בהדי הדדי H[2]]; **2. to happen to come:** והיכא דאיהנדו⟨ן⟩⟨ז⟩ לחדא דוכתא if he happened to come to a certain place *HGV* 618:23; איהנדזו לדוכתא* *Agur* 38:11 [text: אי הנדא לרבנן; expl. as כמו מטא ואיקלעא ib.]
Lit: Geig, AAC 161.

הַנְדָּזָא n.m. **measure** (< MIr **handāza* [cf. MP *handāzag* CPD 42, NP *andāza* PED 108]; ↓ √הנדז; Sy ܗܢܕܙܐ LS 178, Ma אנדאזא MD 25 [< NP], > Arab هنداز measure PLAr 269) sg. סכר מיסכר ואשקי בהנדזה dam up (your cistern) completely and irrigate (your garden plot) by measure *Giṭ* 60b(36); כמה דלא חזי הנדזו⟨ו⟩⟨ז⟩⟨א⟩ לא שקיל as long as he does not see the measure (the buyer) will not accept (it) *BB* 89b(36)
Expl. RaḤ: בשווה בדוולא אתה כמו אני OHR Giṭ 39:15; Lit: Geig, AAC 161; Y: הַנְדָּזָא *Giṭ* ib.(BAYTN 216).

הַנְדְּקוּקָא n.m. **type of clover** (Sy ܚܢܕܩܘܩܐ LS 178, Asaf 155:62, Arab حندقوق Siggel 30) pl. הנדקוקי מדאי Median clover *Er* 28a(29; **O**)
Geon. expl.: גדגדניות ואינון הינדקוקי ובטיית אלוא@הו(א)ח⟨ה⟩נדקוק⟨ה⟩ OHP Er 91:10 [cf. Arab חנדקוק⟨י⟩ OHT Giṭ 159:3, expl. גודגדניות *Giṭ* 70a(52)]; Lit: Flora 2:473+; Y: הַנְדְּקוּקֵי *Er* ib.(BAYTN 307).

הֲנְהוֹ, f. **הֲנְהֵי** pron. **those, certain** (< הא אינהו/י; ↓ הנון) **1. those:** a. as a subst.: m. הנהו מצרך צריכי (both of) those (verses) are definitely necessary *BQ* 50a(13); *Men* 10a(3); הנהו ודאי לא קנו those certainly cannot acquire possession *BB* 142b(27); *Švu* 42a(15); הנהו דכתבי גיטי those who write *geṭs* *Giṭ* 84b(31; **As**); *Qid* 11a(7); *AZ* 64a(20); *Šeel* 99:13; f. הנהי עולות נינהי those are burnt offerings *Zev* 9b(39); הנהי בכשפים עסיקן those (women) are dealing with sorcery *Pes* 111a(28; **E**²); b. as an adj.: m. הנהו זוזי that money [Lit those coins] *Ned* 25a(14); הנהו קמאי those previous (scholars) *IŠGF* 51:20; *ib.* 69:17; הנהו סהדי those witnesses *Šeel* 83:32; כולהו הנהו בתי all those houses *ib.* 120:23; f. הנהי מתניאתא דבבלאי those Tannaitic statements of the Babylonians *IŠGF* 41:1; **2. certain:** m. הנהו תרי שטרי two certain writs *Ket* 94b(28); הנהו פלוני ופלוני two certain individuals *BQ* 75b(37); הנהו דקלי certain date palms *BB* 26a(28); *Ber* 10a(4); *Pes* 50a(17); *Ḥag* 3a(12); *Giṭ* 52a(37); *BQ* 113b(32); *BB* 22a(11); *Ḥul* 39b(39); *Nid* 61a(45); f. הנהי עזי certain goats *Ket* 111b(50; HP 90:21,MGD 125:16); הנהי שבוייתא certain captives *ib.* 23a(38; **V**⁵)

Lit: Eps, Gr 24; Voc: הַנְהוֹ HGP 39a:25; הַנְהֵי ib. 2a:4; Y: הנהו *Pes* 45a(9; BAYTN 342).

הֲנוֹן pron.m. **those** (↓ הנהו; Sy ܗܢܘܢ LS 179) הנון חרשי והנון מבדרי those sorcerers and those dispersers *Bo* 61:6

הנזמין n.m. **council, assembly** (< MP *hanjaman* CPD 42, Par *hnzmny* Gignoux 52, Peh *'ncmny* ib. 16; Sy ܗܢܙܡܢ LS 178, Ma האנדשמאן MD 124) sg. ומאי ניהו דהנזמין what is it? (The law of) a council *HP* 64:3 [expl. ↓ מגיסתא] = *HG3* 30:14 [Var: דהנזימאי members of the council HG3 ib.(Var)]; דינא דהנזמין *SMel* 55:384

Lit: Ros, IT 98[37]; ib. 100[70], w. lit.

הני #1 vb. **to please, benefit** (↓ אהניתא, הנייתא; Sy ܗܢܐ LS 178, Ma הנא #1 MD 150) **Pe.**, impers. w. ־ל **to please** [Ma הנאתאלה it pleased him MD ib.]: דלא טעו(י)ן אינשי אילא כד אזלין בתר מאי דהני ליה לליבהון people only err when they follow what pleases their heart *AnanSch* 26:5 [expl. BH וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם Num 15:39]; ולא הני לך למיכל מיניה you will have no pleasure eating from it *Ber* 56a(16; MGG 704:2); צורניאתא קא הניא לך you like the *ṣ*.-dish *MQ* 20b(40)

Af. 1. to do good, help, benefit [w. ־ל]: מאי אהנו לן רבנן how did the scholars benefit us? *San* 99b(50); *RH* 16b(26); *BM* 84a(44); *AZ* 14b(33); *Hor* 13b(54); לאו מלכ' אנא דמהנינ' לך ואת לא מהני' לי I am not a king who can benefit you, and you cannot benefit me *Ned* 24a(23); מאי אהניא ליה צלותיה דכהן גדול how did the high priest's prayer benefit him? *Yom* 53b(24); *Šab* 30b(43); *Tan* 24b(47); *BQ* 53a(39); **2. to avail, be effective:** חוצפא אפלו כלפי שמיא מהניא boldness is effective even towards Heaven *San* 105a(53); מאי אהני לאוסופי מאי דדמי ליה what did (the verse) avail? It availed to add whatever is similar to it *Naz* 35b(11); אהני מקרא ואהני מסורת the traditional reading (of קַרְנֹת Lev 4:25 as pl.) is effective. The traditional (defective) orthography (of קרנת) is effective *Zev* 37b(29); *BQ* 6b(40); ומי מהנו רחמי is prayer efficacious? *Ber* 60a(30); מגו דמהני למתא מהני נמי לרחבה since (the post) is effective for (the alley of) the town it is effective also for the open area *Er* 24b(19); *ib.* 10b(44); *Ber* 43a(25); *Zev* 104b(29); *Tem* 4b(35); *TGHark* 2:27; **3. to enhance:** אטו שבת למוספין אהנאי לתמידין לא אהנאי did the Sabbath (only) enhance the additional sacrifices, (but) did not enhance the daily sacrifices? *Zev* 91a(2)

Itpe. 1. to benefit [w. מן **from s.o./s.t.**]: הא איתהנית מינאי you, in fact, benefited from me *BQ* 20b(1); *Ned* 24a(11); כד מיפרקי(ו)ה בר איתהנויי מיניה הוא when (the fruit of the fourth year) is redeemed, it is in the category of s.o.'s being able to benefit from it *BQ* 69a(11); *Pes* 21b(14); לא ניח' לי דאתהני בהאי עלמ' I do not want to benefit (from material wealth) in this world *Ned* 50a(2); *Ḥag* 15a(25); *Šab* 120a(31); *HG3* 395:1; **2. to enjoy:** ולא תיהני למיכל מיניה מחידוה דליבך you will have no (particular) enjoyment eating from it from the joy of your heart *Ber* 56a(17) [↓ Pe.]

הני #2 vb. **to adhere, affect adversely** (cf. Ma הני #2 [< הנן] pa. to caress, embrace MD 150, denom < האנא lap, embrace ib. 124) **Pa. 1. to adhere** [w. ־ב **to s.t.**]: ומהניא ביה כי טחיא בתנורא the ban) adheres to him like grease in an oven

MQ 17a(50); **2. to affect adversely** [w. ־ב **s.o./s.t.**]: מאי טעמ' אהניא בך נורא פורתא וחנניה מיש' ועזרי' לא אהניא בהו נורא כלל why did the fire affect you a bit, and the fire did not affect Hannaniah, Mishael, and Azariah at all? *San* 93a(47); לא הוה קא מהניה ביה משום דהוה קא מיזדהר בנפשיה אזוי she was unable to affect him (with the witchcraft) because he used to guard himself against pairs *Pes* 110b(18); *Mei* 7a(8)

הֲנֵי, האני pron. **these, certain ones** (< הלי < ↓ הלין; ↓ אילין, הנך) **1. these, those:** a. alone: 1) as a subst.: הני אינהו נינהו these are the very same ones *Beṣ* 10b(13); הני בני קטלה נינהו these are liable for the death penalty *Bek* 41a(34); 2) as an adj.: האני קראיי these biblical verses *Zev* 101a(15); הני רבנן these scholars *San* 100a(8) [v. Rashi]; כל הני קשיאתא all these questions *Yev* 77a(1); מנהני [= מנא הני] מילי from where (do we know) these (matters)? *Yev* 9a(8) [fol. by a prooftext or Tannaitic source]; *Švu* 14b(45); *Ḥul* 117a(5); הני מילי this refers ... *Ber* 11a(41) [and *passim*]; *Anan* 8:8; הני תלת מילי these three matters *Giṭ* 38b(14); כל הני שמעתתא all of these legal traditions *Ber* 42a(29); כמה שויאן הני ביסתרקי how much are these mattresses worth? *Tan* 22a(3); קום לבוש הני מאני put on these clothes right away *Meg* 16a(16; **G**); b. ≠ הני these ... those: הני והני דידיה נינהו these and those belong to him *Ket* 104b(47); מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני why do you rely on these? Rely on those *BQ* 72b(24); בציר מהני או טפי מהני less than these (drinks) or more than those *Švu* 23b(11); הני מזקי אהני והני לא מזקי אהני these [i.e. flax water] damage those [i.e. vegetables], but not *vice versa* [lit. those do not damage these] *BB* 18b(9); הני מיגלו והני מיכסו these are exposed and those are covered *Meg* 5b(50); כל יומא נפקין לחרובי עלמא פגעו הני בהני והני בהני ומיקטל חד מיהני וחד מיהני each day they go out to destroy the world. They attack each other, and one of these and one of those is killed *ib.* 6b(5); *Mak* 5b(22); *Šab* 53b(44); *Er* 13a(41); *RH* 35a(24); *Ḥag* 5a(18); *ib.* 11b(3); *Yev* 21a(18); c. ≠ הנך: ↓ הנך mng. 2; **2. certain ones:** a. as a subst.: הני דדרו באגדא certain (porters) who were carrying on a pole *BM* 83a(25); *Er* 104a(48); הני דבי בר אלישיב certain (people) of the House of PN *Giṭ* 14a(4); b. as an adj.: הני בי תרי דידעי בסהדותא דחד two certain people who know testimony for someone *Ket* 20a(37); הני תרי אחי ותרי שותפי דאית להו דינא בהדי חד two certain brothers or two partners who have a court case with someone *ib.* 94a(12); הני תלתה דיאני דיתבי בבי דינא a certain three judges who were sitting in court *San* 8a(39); *Ber* 50a(38); **3. general determination of members of a group:** הני פרסאי אכלי טבהקי בלא נהמא the Persians eat all kinds of meat dishes without bread *Er* 29b(49); דאמרי לי הני סבי דידה its [i.e. the town's] elders told me *Er* 59b(32); הני סכיני היכי עבדיתו להי בפיסחא how do we treat knives for Passover? *Pes* 30b(13); הני נשי דגנבי גנבי שריין לגברייהו women whom thieves abducted are permitted to their husbands *Ket* 51b(36); *Suk* 53a(41); *AZ* 33b(29)

Lit: Satzlehre 83+; Voc: הֲנֵי HPP 32:21; HGP 56a:5; Y: הֲנֵי BAYTN 342.

[הנייתא] n.f. **benefit** (↓ √1# הני; TA הֲנָאָה TJ Jer 16:19, JPA הנייה DJPA 166, Sy ܗܢܝܘܬܐ LS 178) sg. תתסר הנית' דכ"ע עלי' may benefit from everyone be forbidden to me *Ned* 89b(17)

Prob. read ↓ אהניתא.]

הֲנָךְ, הנאך, אֲנָךְ, אינך pron. **those, certain ones** (< ↓ הלך pron., הני; Ma האניך MD 125) **1. those:** a. as a subst.: 1) alone: הנך עשירים נינהו those (people) are rich *Er* 51b(30; **O**); הנך נפישן those are greater (in number) *Yev* 70b(17); לגביהו דהנך in favor of those *BM* 26b(17); אינך עתיקתא those [i.e. the straps] are old ones *Men* 35b(2); *Bek* 20b(26); *Mei* 15b(36); אינך כולהו דהאיך נינהו all of those (stones) belong to that (person) *BM* 116b(31); *BB* 135a(21); *Ḥul* 84a(33; **V**¹¹); *Men* 55b(13); אנך לירח פל' such-and-such (a number of days) of month NN *Dec* 2:8; *ib.* 3:5; 8:2; 2) ≠ הני: הני אין הנך לא are these yes [i.e. are the ones stated in the Pentateuch essential] and those not? *Ḥag* 11b(4); דומיא דהנך מה הנך דאוריתא הני נמי הכי דאוריתא similar to those. Just as those are Pentateuchal (injunctions), so these are also Pentateuchal *Zev* 57b(23); *BM* 21b(40); *San* 46b(47); *Men* 60b(45); *Ḥul* 93a(35); *Nid* 48a(13); הני הוא דאיקרו קהל אינך לא איקרו קהל

these were called a congregation. Those were not called a congregation *Hor* 3a(36); b. as an adj.: הנך יומי those days *Er* 65a(38); הנאך מאני those garments *Anan* 89:4; *ib.* 43:2; הנך מיא that water *ib.* 50:11; הנך אחריני those others *TGHark* 112:6; *Šeel* 36:4; *ib.* 41:69; 101:26; הנך ספיקי those doubtful cases *IŠGF* 18:3; הנך תרתי those two (cases) *Šab* 102b(41); *Naz* 10a(26); **2. certain ones:** a. general: הנך תרי תלמידי two certain disciples *Pes* 3b(15); הנך עיזי certain goats *Tan* 25a(19); הנך שבייתא certain female captives *Qid* 81a(33); *BM* 84b(9); *San* 109a(16); b. euph. in phrase הנך אינשי us [lit. those people] *San* 97a(43); *ib.* 99a(2)

Lit: Eps, Stl 96+; id. Gr 26+; Voc: הָנָךְ HGP 19a:19; Y: הָנָךְ *Qid* 81a(33; 342).

הַנְפֵּק n.m. **confirmation of a document** (lit. he produced [the document] or it was produced; < OfA נפק haf./hof., pf. 3sg.m. [cf. DNWSI 743, mng. 2]) sg. היכא דלא כתוב בו הנפק where the confirmation is not written in it [i.e. the document] *BM* 16b(44); *ib.* 7b(3)

Geon. expl.: הנפק כגין דכתיב ביה כתבא דנן נפק לקדמנא ופסיק ביה דינא ולאו שטרא דעדים בלבד דעדאן צריך למיפק לבית דינא לקיומיה OHT ib. 37:19. Note also the similar Ma form האנפו(י)ק he brought it out Gy 262:6 which occurs occurs occasionally in the Ginza [v. MD 304]. Lit: Kut, Studies 417 [Heb]; Y: הַנְפֵּק *BM* 16b(44; BAYTN 223).

הַנְפָּקְתָא n.f. **expenses** (↓ √נפק haf. inf. [archaic]; ↓ נפקתא) sg.cs. הנפקת ידי my expenses *BM* 105a(27)

הנצא n.m. **sprouting** (< MH הֶנֵּץ Yeivin, BV 629) sg. הנצא דפירא sprouting of the fruit *Men* 69a(5)

הסס ↓ √1# חסס vb.

הַסְפֵּידָא, אספידא n.m. **eulogy** (< MH הֶסְפֵּד MQK 3:8; ↓ √ספד, ספידא) sg. הספידא יקרא דחיי הוא או יקארא דשכבי is a eulogy an honor for the living or an honor for the dead? *San* 46b(49); אחים לי הספידאי arouse emotions for me (among the crowd) in my eulogy *Šab* 153a(5); *Ber* 6b(26); *Meg* 28b(32); *MQ* 25b(21); אספידא [..]דמית *AnanSch* 27:11

Y: הַסְפֵּדָא *Ber* ib.(BAYTN 239).

הפא ↓ חיפא n.

הפיא ↓ 2# חופיא n.

הפך vb. **to overturn, interchange, turn inside out, deal with** (↓ √אפך, בר הפוכי s.v. 1# ברא mng. 5, √תפך; Sy ܗܦܟ LS 179) **Pe.** (a/u) **1. to overturn, turn over:** קמא ליבני בעלמ׳ הוא דהפך the first one merely overturned bricks *BB* 53b(19); הפכיה למנא he overturned the vessel *Men* 11a(28); pass.part. הפיכא סדום והפיכאן מילהא GN is overturned, and the statements about it are reversed *Šab* 108b(23); הפיכא ארעא וי[שמ]יא הפיכי כוכבי ומזלי הפיכא שע(ו)תא דכול בני אינשא the earth and sky are overturned. All the stars and constellations are overturned. The discourse of all people is overturned *Bo* 67:2; **2. to interchange, reverse:** דאי בעינא הפיכנא ליה מימין לשמאל if I want I can interchange (the sandal) from the right (foot) to the left *Šab* 112a(27); למחר הפך ליה the next day he reversed it [i.e. the order of the letters] *ib.* 31a(25); הפכינן ליה עפרא ולא יכלינן ליה we interchanged the earth for him but could not outsmart him *BB* 73b(41)

Pa. 1. to overturn, turn over: להפוכי בצינורא to turn (the meat over the fire) on the hook *Mei* 10a(9); *Švu* 17b(3); *Šab* 29a(34); *Er* 98a(37); דאי לא הפיך ביה לא הוה בשיל if he had not turned it over it would not have been cooked *AZ* 38a(33) // *Men* 57a(6); וליהפכיה תות⟨א⟩ לעיל let him turn it upside down [lit. overturn the bottom part upward] *Giṭ* 69b(6); הנהו מהפכי כיפי those (who) overturn sheaves *Pes* 40a(38); שבעה מלאכין דאזלין ומהפכין שמיא וארעה seven angels who go and overturn heaven and earth *Bo* 120:11; *Giṭ* 35a(43) [↓ כורסיא mng. 1]; pass.part. האי מהפך והאי לא מהפך this one [i.e. the female fetus] is overturned, and that one [i.e. the male fetus] is not overturned *Nid* 31a(15); **2. to interchange, reverse:** הוה מהפיך לה he used to reverse it [i.e. what his father told him to tell his mother] *Yev* 63a(43); *Ket* 110a(19) [↓ 1# מטרתא]; **3. to turn inside out:** דהפכיה ככיתונא he turned it [i.e. the shofar] inside out like a linen garment *RH* 27b(20); והדר ליהפכיה לוושט וליבדקיה let him afterwards turn the oesophagus inside out and inspect it *Ḥul* 28b(5); **4. w. -ב to curl (of hair):** ההוא גברא דהוה קא מהפיך במזייה a certain man who was curling his hair *Meg* 18a(45) // *RH*

26b(17) [expl. MH² סלסל ib.]; **5. w. -ב to deal w. s.t., negotiate:** הפיך בנבילתא ולא תהפיך במילי deal with a carcass, but do not deal in words [i.e. gossip] *Pes* 113a(6; V¹⁷); דקא מהפך בזוזי he was negotiating for money *BM* 66b(13) [cf. Sy: ܐܝܟ ܡܗܦܟܢܐ ܒܟܣܦܐ PSm 1038]; *ib.* 73a(27); *Beṣ* 4b(13) [↓ הא pron.]; רב גידל הוה מהפיך בההיא ארעא PN was negotiating for a certain field *Qid* 59a(22); הפוכי בעיסקא to deal in merchandise *Yev* 63a(31); **6. w. -ב to thoroughly evaluate s.o.'s claims:** *Šab* 119a(3; **M**) [↓ זכותא mng. 1.b.1]

Itpe. (e) **1. to overturn o.s.:** חם גבה דכוורא ואיתהפיך the fish's back became hot, and it overturned itself *BB* 73b(22); ואיתהפיך ונפל לאחוריה (the animal) overturned itself and fell backwards *BQ* 53a(13); **2. to be turned over:** וכי מיהפיך בה מיעכל בחדא שעתא when (the sacrifice) is turned over it is consumed in one hour *Švu* 17b(10); **3. to be changed, transformed:** איתהפיכו מיא לדמא the water was transformed into blood *BB* 74b(11); *Giṭ* 67b(34)

Geon. expl.: מהפכי שמהפכין את העמרים ליבשן GnK5 175:14 [Pa., mng. 1].

הַפְּסֵידָא n.m. **loss** (< MH הֶפְסֵד MAvK 2:1; ↓ √פסד, פסידא) sg. אי פלגו באגר תרי תולתי בהפסידא if (regarding) profit (the partner gets) half, regarding loss (he bears) two thirds *BM* 68b(47); *HP* 175:16; הפסידא דממונא a monetary loss *AZ* 12a(36)

Y: הַפְסֵדָא *BQ* 115b(20; BAYTN 239).

הַפְקֵירָא n.m. **state of ownerlessness, lawlessness** (< MH הֶפְקֵר Yeivin, BV 991; ↓ √1# פקר) **1. state of ownerlessness:** sg. אנא מהפקירא קא זכינא I acquire ownership (of the honey) from (its) state of ownerlessness *BQ* 115b(8); *TGHark* 196:7; *Ber* 40b(51); *Yom* 75a(21); *Ḥul* 105b(51); *Ned* 42b(15); בור דהפקרא הוא it is an ownerless cistern *Beṣ* 39a(35); **2. licentiousness, sexual promiscuity:** sg. גוי בהיפקירא ניחא ליה a pagan is satisfied with licentiousness *Ket* 11a(10); *Giṭ* 13a(10)

Y: הֶפְקֵרָא *Ber* 40b(51; BAYTN 239).

הַפַּרְכָא n.m. **governor** (< ἔπαρχος Lehnw 231; Sy ܗܘܦܪܟܐ LS 182, Nab 2# הפרך DNWSI 292) pl. אי מיניכו הפרכי מינן מלכי אי מיניכו מלכי מינן הפרכי if the governors are from you, the kings are from us. If the kings are from you, the governors are from us *Meg* 12a(15; **G**) // *AZ* 8b(22); *Švu* 6b(23)

Y: הַפַּרְכֵי *AZ* ib.(BAYTN 209).

הפתקא n.m. **(uncertain)** sg. מחייה בהפתקיה he struck him with his ... *San* 39a(36; **F²M**); *SOZ* 72:24

Lit: Geig, AAC 61; Shaked [orally] compares NP *purtak* hammer; Eps, apud Löw, Flora 3:23*, suggests equating this word w. ↓ אפקותא neck; Y: הַפְּתַקֵּיה *San* ib.

הַקִּיפָא n.m. **circumference** (< MH הֶקֵּף* [cf. הֶיקֵּפוֹ MKelK 17:8]; ↓ √1# נקף) sg. והקיפא אלפא פרסי the circumference is one thousand parasangs *Yom* 10a(12); את גרמת לי הקיפה יתירא you caused me (to erect) a greater circumference (for fencing) *BQ* 20b(13); רובא דהקיפיה most of its [i.e. the bone's] circumference *HP* 206:8

Y: הַקִּיפָא *BQ* ib.(BAYTN 241).

הֶקֵּישָׁא n.m. ***heqqeš*, a comparison of two biblical laws which have a common principle** (< MH² הֶקֵּשׁ* J 349; ↓ √נקש) sg. a. general: הקישא עדיף *heqqeš* is preferable *Zev* 48a(26); בהקישא פליגי they differ regarding (the application) of *heqqeš* *San* 85b(37); מתבעי ליה להקישא it is necessary for *heqqeš* *Kar* 4b(30); אהני היקישא ואהני קרא the *heqqeš* was effective and the biblical verse was effective (concerning the prohibition of fat) *Bek* 15a(37); b. w. √אתי pe., af.: בהקישא אתי it is derived by *heqqeš* *Zev* 41a(12); *Yev* 8a(13); והאיי תנא מעיקרה מייתי בהקישא the *Tanna* derives it initially by *heqqeš* *RH* 34a(10); *Kar* 3b(37); c. w. √נפק pe., af.: נפקא ליה מהיקישא he derives it by *heqqeš* *BQ* 63b(30); אפקיה קרא מהקישא the biblical verse excluded it from *heqqeš* *Pes* 120b(34) [≠ אהדריה]; *Kar* 22b(21)

Lit: Bacher 58; Y: הֶקֵּישָׁא *Pes* 24a(36; BAYTN 241).

הקק ↓ √חקק vb.

הרד vb. **to lay reeds** (denom. < ↓ הורדא) **Pe.:** pass.part. הרידי הורדי(י) the reed mats are laid *BB* 3b(27; TGAs42 156:20) [**F²**: הרידי הורדי˹י˺]

הרדופא n.m. **oleander** (< ῥοδοδάφνη Lehnw 233; Sy ܗܪܕܘܦܢ LS 183) sg. *Pes* 39a(32; **C**)

Lit: Pfl 130; Y: הַירְדּוּף *Pes* ib.

הַרְהָרָא, הַרְהוֹרָא n.m. **thought** (↓ √הרהר; BA הַרְהֹר HALOT 1861, Sy ܗܪܗܪܐ LS 183, Ma הראראך 1# MD 152) a. general: sg. נפל ליה הרהורא בלביה a thought came into his mind *Meg* 15b(50); pl.abs. הרהרין בישין evil thoughts *Bo* 88:10; *ib.* 58:8; b. esp. of an impure (e.g. sexual or idolatrous) nature: sg. כי היכי דלא ליתי לידי הרהורא so that he should not arrive at thought(s of idolatry) *Qid* 39b(43; **O**²); דר' יהודה חייש להרהורא ורבנן לא חיישי PN takes a thought (of sexual desire) into consideration, but the scholars do not *Soṭ* 8a(31) // *San* 45a(12)

Y: הַרְהוּרָא *San* ib.(BAYTN 254).

הרהר vb. **to think, meditate** (√הרר; ↓ הרהורא; Sy ܗܪܗܪ LS 183) **Pal. 1. to think:** a. general: הרהר כולי יומא וחזא he thought (about it) the entire day and saw (it in his dream) *Ber* 56a(5); *ib.* 9; 57a(21); b. esp. of impure thoughts: כיון דבעית לא אתי להרהורי since he is frightened, he is not apt to think (impure thoughts) *Šab* 41a(11); **2. w. (ב)ליב- to meditate:** הרהור בליבהו ועבוד תשובה they meditated and repented *San* 37a(30); כי מטה לחרן הרהיר {{בלביה}} מילתא בדעתיה when (Jacob) came to Haran, he meditated about the matter *San* 95b(3) [double rdg.]; לא נהרהיר ליבך למסטי לגבי יצר let your mind not think of straying towards the (evil) inclination *Anan* 27:25

הַרְוִיחָא n.m. **profit, material comfort** (↓ √רווח) **1. profit:** sg. *MQ* 2a(30) [≠ ↓ פסידא]; **2. material comfort:** sg. לענין הרויחה הרויחה דבתו עדיף ליה concerning material comfort, he prefers his daughter's material comfort *BB* 141a(10); *Ket* 43a(13); *Giṭ* 74b(32)

Lit: I. Ben-David, Lešonenu 42 [1978] 274+; Y: הַרְוִיחָא BAYTN 239.

הרזוקלאלא n.m. **a wild-growing bitter plant** (perh. colocynth) pl. הרזוקלאלי *TRN* 629:2 [expl. ↓ כנגר]; *OHP Šab* 46:22(RaḤ) [expl. MH גידין Šab 87a(47) and expl. as Arab (ה)(ח)נטלי, i.e. حَنظَل colocynth Siggel 30]

Lit: Flora 4:149.

הרזיפא n.f. **a bitter herb** (↓ 1#ארזפתא; Ma הארזופא bitter herb MD 127) sg. *Pes* 39a(32; **C**); הרזיפא מרירתא the bitter *h.*-herb *Bo* 125:4; *ib.* 9

Geon. expl.: פקועיות bitter gourds TGAs42 161:4; Lit: Löw, Flora 2:367.

הרזיק vb. **to confine, incarcerate** (↓ בי הרזיקי, √חזק; Ma הרזק to fetter MD 153, > Arab هرزق, حرزق Fr, AF 281, Jawāl 52) **Quad.:** דהרזיקה באינדרונא he confined him in an inner room *BQ* 85b(19); *ib.* 91b(12); הרזוקה תלתה יומי they incarcerated it [i.e. the evil inclination] three days *Yom* 69b(29); pass.part. ההו' גבר' דהוה מיהרזק בבית' הוא ואיתת' חד' a certain man who was confined together with a woman [lit. he and a woman] in a room *Ned* 91b(10); והרזוקי בעלמא הוא דמהרזקא ביה נשמתיה it is his soul which is merely completely incarcerated [i.e. he is clinically dead] *Šeel* 120:29

Etym.: 1. הַזֵּק > הַזֵּק*, w. dissim. of *-zz-* > *-rz-* [Nöld, MG 60]; 2. denom. of MIr **fra-zēk* > **hra-zēk* [cf. ↓ הרמנא] prison, punishment [Shaked, Elements 152+].

הַרְחֵיקָא n.m. **removal, putting far away** (< MH² הרחק J 367) sg. *Pes* 2b(42)

הרמגוני n.m.pl. **(uncertain)** *Bo* 106:9

הַרְמָנָא, הרמאנא, הורמנא n.m. **command, order, authority** (< MPar **hramān* command [> Armen *hraman* Hübsch, AG 182; cf. MP *framān* order CPD 32]; ↓ קהרמנא; LJLA הרמנא J 368 [PsJ, Tg2Jb]; but cf. Ma פראמאנא, פורמאנא MD 378, 368) **1. command, order:** sg. הרמנא דמלכא royal command *Giṭ* 57b(45); *BM* 84a(3); *Ḥul* 57b(44); הרמאנא דמלכא *SMel* 43:27; והרמאניה (כ)הרמאני his command is like my command *SŠHai* 9a(20); *PDFMP* 604:6; הרמאנא דבית דין an order of the court *SŠHai* 18a(15); *TGAs27* 69:11; דעבר על הרמנא דרחמנא he transgressed the Merciful One's command *Tem* 4b(37; Ar [AC 3:246]); הרמאנא דשמיא בלא עילתא (infertility) is a Heavenly order without reason *TGHark* 37:12; *ib.* 99:31; *OHT Ket* 224:15; **2. authority:** sg. וקא דאין דינא כי לא נקיט הורמנא מבי מלכא he judges without having taken authority from the palace *Ber* 58a(38; MGE 143:11) [**O:** רשותא]

Lit: Geig, AAC 163; Tel 62; Shaked, EIr 260; on the phonetic change *fr* > *hr*, cf. also Sy ܗܪܡܙܕܪܐ LS 184 = MP *varzug framāδar* = Armen *vazurg hramatar* grand vizier Hübsch, AG ib.; v. Wikander, Studia Linguistica 2 [1948] 48+. The mng. of והוה אית ליה הרמנא בה *TGHark* 155:29 is unclear; Y: הַרְמָנָא BAYTN 216, הַרְמַנָא ib. 266.

הרנא, ארנא n.m. **type of malva** (perh. < הראנא* < הרענא*; cf. Sy ܗܪܢܝܐ LS 722) pl. הרני malva (leaves) *Šab* 35b(13; Ar [AC 3:246]) [Var: אדאני etc.; v. DS ad loc.]; pl. ארני *Bo* 78:12

Geon. expl.: או(ד)(ר)נא והוא ירק שמצוי הרבה בבבל וקוראים אש[...] Geon 128:17; Lit: Löw, Pfl 307; Flora 2:228+; 4:156; Lehnw 234; AAC 164; Y: הֶרַנָא BAYTN 42.

1# הרנוגא n.m. **thistle** (*Loranthus Acaciae Zucc.*) sg. *Šab* 110b(11; Ar [AC 3:246])

Lit: Geig, AAC 164, rejects P etym. of Löw, Pfl 247; Flora 2:217.

2# הרנוגא n.m. **name of a bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(18; Ar [AC 3:246]) [Var: חרנוגא, הוגה; v. DS ad loc.]

הַרְסָנָא, הרסאנא n.m. **a small fish** (Sy ܗܪܣܢܐ fish found around rocks LS 257 [Lex]) sg. לכל מילי עותקא מעלי לבר מתמרי ושכרא והרסנא old age is beneficial for all things except for dates, *š.*-beverage, and *h.*-fish *BB* 91b(48); טב הרסנא סיריא למיכל מן כותחא דרמי כיפי it is better to eat putrid *h.*-fish than the *k.*-dish which ... *Kar* 6a(13); אציצא דהרסנא a pot of *h.*-fish *BB* 144a(29); כסא דהרסאנא a hash of *h.*-fish *Pes* 112a(30); *Šab* 118b(18); *Suk* 44b(40); *BB* 60b(41); *Beṣ* 16a(51) // *AZ* 38a(14); *SMel* 43:28

Lit: Fauna 8; Y: הַרְסְנָא *AZ* ib.(BAYTN 216).

הרפנאה adj., n. **of GN** n., pl.m. הרפנאי *BM* 84a(17); *Šab* 127a(30)

Y: הַרְפְּנָאֵי *Šab* ib.

הַרְפַּתְקָא n.m. perh. **event, occurrence** (etym. unkn.) sg. הרפתקא דדמא קטלא ית כולא a bloody destiny is killing all *Bo* 78:22; pl. כמה הרפתקי עדו עילוייהו דהני how many events have passed over these (old men)! *Qid* 33a(43); כל הני הרפתקי דעדו עלה all these events which passed over it [i.e. the produce of the field] *RH* 16a(6; **M**²)

Expl. Ar: זמנים רעים AC 3:247; expl. Rashi: מקראות וצרות; Lit: Geig, AAC 164, rejects all prev. proposed P derivations; v. also Shaked, Dress 114; Y: הַרְפַּתְקֵי *Qid* ib.(BAYTN 301).

הַשְׁתָּא adv. **now,** conj. **now that** (< הא שעתא; ↓ הכי השתא, שעתא; Ma האשתא 1# MD 128, ד- האשתא ib., Sy ܗܫܐ LS 184, ܗܫܐ -ܕ Nöld, MG 453¹) **I. adv. now:** a. alone: השתא ודאי אתי מלכא the king is certainly coming now *Ber* 58a(32); השתא קאים מר now you will get up *Er* 54b(48); *Ket* 62b(15); השתא נימא מתניתין דלא כר' יהושע let us say now that our Mishna is not according to PN *Pes* 77b(22); השתא לקטלא מסר נפשיה now he has risked his life *Giṭ* 38a(21); b. w. fol. adv.: 1) השתא מיהא/מיהת: כיון דהשתא מיהת רהיט אתי ואזיל since now, at any rate, (the animal) is running to and fro *Bek* 12a(17); *Er* 25a(19); *Ket* 23a(47); *BQ* 19a(35); 2) השתא נמי: השתא נמי הב לי ברתך now, also, give me your daughter (in marriage) *Ber* 10a(50); השתא נמי אתיא ומשקרא now also she will come and lie *Ket* 27b(26); *Giṭ* 12b(2); *BQ* 96a(23); *BB* 4a(51); 3) השתא בעגלא now quickly: *Bo* 145:1; c. as opp. to temporal phrases: 1) מעיקרא ... השתא: מעיקרא משכא השתא אברזין originally a hide, now a saddle covering *BQ* 66b(32); השתא אין מעיקרא לא now [i.e. immediately before the execution] yes, originally [i.e. at a previous time] no *San* 43a(42); אע"ג דהשתא לא שויא פרוטה כיון דמעיקרא הוה שויא פרוטה בעי שלומי even though now it is not worth a *peruṭa*, since it was originally worth a *peruṭa* he is required to pay *BQ* 105a(22); *Šab* 19b(5); *Meg* 27b(7); *BB* 104a(21); *Nid* 44a(28); 2) עד האידנא: דעד האידנא לא אוכילניה ואשקיניה השתא מוכלינן ליה ומשקינן ליה until now we had not given him food and drink, (whereas) now we are giving him food and drink *MQ* 27a(22); עד האידנא אספלידא השתא אנדרונא until now it was an exedra. Now it is an inner room *BB* 7a(41); *BQ* 28a(19); d. in legal phrases: 1) השתא ... ומה: השתא ומה התם דניחא תשמישתיה now, whereas in that case where its [i.e. the road's] use is easy ... *Er* 22b(36); השתא ומה מוכר דקא יהיב ליה זוזי now, whereas in the case of a seller to whom he gives money ... *BB* 53a(3); *San* 39a(37); *AZ* 68b(12); *Ḥul* 82b(26); 2) השתא ... מיבעיא: השתא מישאל שאיל אהדורי מיבעיא now he can indeed extend greetings. Is there a question with regard to returning (a greeting)? *Ber* 13b(50); *Šab* 115a(27); *RH* 32b(48); *Giṭ* 42a(15); *AZ* 26b(15); e. in cleft sentences beg. השתא הוא דקא מיעדי: השתא הוא ד-

לי it is now that they are declaring my ox a *mu'ad* *BQ* 24a(30); *Yom* 42a(35); *Giṭ* 19b(48); *BB* 171b(25); *Nid* 2b(23); f. w. preps.: 1) כדהשתא: שקול כדהשתא take (land) according to the current value [lit. like that of now] *BQ* 7b(8); *Hor* 3a(39); 2) כי השתא: אינטר עד למחר כי השתא I shall wait until tomorrow at the same hour [lit. like now] *BB* 74a(33); *Šab* 119a(24); *BQ* 65b(35); 3) מהשתא [Sy ܡܢ ܗܫܐ PSm 1055]: תיקדוש מהשתא let it become consecrated from now on *Ara* 5b(15); *Tan* 8b(32); *Ket* 59b(12); *BM* 22a(4); מהשתא ועד זמן פל' from now until such-and-such a time *SŠHai* 14b(8); 4) עד השתא [Sy ܥܕ ܗܫܐ PSm 1055]: עד השתא לאו מר אנא until now (was) I not 'sir'? *Ber* 47a(6); *Meg* 13b(16); *Ket* 70b(16); *BQ* 37a(56); *San* 43b(45); 5) עד להשתא [Sy ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ PSm 1055]: מההוא יומא עד להשתא from that day until now *BB* 33a(17); **II.** conj. **now that:** השתא דלית לי זוזי now that I do not have money *BM* 15b(11); השתא דאתית להכי now that you have come to such a point *Ber* 15a(50); *Yom* 21b(14); *Ket* 5a(20); *BM* 90a(27); *Ḥul* 129b(35); השתא דקטלת להו לרבנן now that you have killed the scholars *Ber* 48a(20); השתא דאדרתן לא מצינא דאיגלגיל בהדך now that you have forbidden me benefit with a vow, I cannot put up with you *Ket* 70b(16; V[5]); *Pes* 90a(17); *RH* 34a(12); *Yev* 66a(41); *BQ* 19b(41)

Voc: הׇשׇתׇּא HPP 41:20; הׇשׇתׇּא HGP 27b:12; Y: הָשְׁתָּא *Ber* 10a(50; BAYTN 333).

– **הָכֵי הָשְׁתָּא** adv. **so now!, what then!** (↓ הכי) *Šab* 24b(10); *Er* 13b(2); *Yom* 14a(6); *Ket* 14a(14); *Giṭ* 32b(21); *Qid* 32a(52); *BQ* 88a(42); *Švu* 42a(16); *Bek* 36b(21); *Ḥul* 45b(8)

The phrase introduces an argument showing that an apparent comparison is logically inconsistent; Y: הָכִי הָשְׁתָּא *Ber* 21a(44).

הָתָם, האתם adv. **there** (< הָא תַּם; ↓ הא interj., תם, תַּמָן; Ma האתאם MD 128) a. general: 1) alone: אי הואי התם had I been there (when the matter was discussed) ... *BM* 102b(10); *Naz* 32b(14); *Ara* 29a(30); ובלעם מאי בעי התם what was Balaam doing there? *San* 106a(53); ואיזיל ואיתיב התם I shall go and sit there *Er* 68a(29); תא את וקום התם ולא תימא מידי you, come, stand there, and do not say anything *Švu* 31a(18); זיל עייליה לפורייך התם go (and) bring in your bed there *Beṣ* 36b(10); *Meg* 26b(42); *Ket* 31b(20); התם ר' קרו לי והכא ר' קרו לי there [i.e. among the highwaymen] they called me *rabbi* and here [i.e. among the scholars] they call me *rabbi* *BM* 84a(44); 2) w. var. preps.: a) להתם: איקלע להתם אליעזר עבד אברהם Eliezer, Abraham's servant, happened to come there [i.e. Sodom] *San* 109b(33); *Giṭ* 52a(32); *Qid* 70b(24); איכא מאתא דמקרבא להתם (if) there is a town which is close to there *MQ* 12a(4); *Ket* 85b(7); b) מהתם: וכי משחינן להו תחומא מהתם משחינן להו do we measure the Sabbath limit for them only from there? *Er* 73a(40); מהתם איפסיק it was torn away from there [i.e. at that place in our journey] *Men* 37b(45); b. esp. w. ref. to Eretz Israel [≠ הכא Babylonia]: התם אמרי 'there' they say *Mak* 11a(40); מהכא להכא ומהתם להתם ומהכא להתם מהניא רשותא דהכא שבט והתם מחוקק אלא מהתם להכא מאי from 'here' to 'here' [i.e. within Babylonia], from 'there' to 'there' [i.e. within Eretz Israel], and from 'here' to 'there' [i.e. from Babylonia to Eretz Israel] authorization (to judge) is effective, for 'here' is שֵׁבֶט [Gen 49:10] and 'there' is מְחֹקֵק [ib.]. But from 'there' to 'here' what [is the law]? *San* 5a(15); כי סלקת להתם when you travel there *Beṣ* 25b(35); *Meg* 7b(11); *Ket* 75a(46); *AZ* 14b(34); c. w. ref. to textual locations: 1) biblical: האייך אלהיכם דהתם that (word) אֱלֹהֵיכֶם which is there [i.e. Is 40:9] *Anan* 13:3; ואמא האתם (Scripture) says there *ib.* 62:11; וכתיב האתם it is written there *ib.* 76:15; 83:1; *AnanSch* 7:17; התם כת' *BB* 9a(25); התם נבייא הוא דקא מסדר שבחיה דאברהם there [i.e. Neh 9:7] it is the prophet who relates the praise of Abraham *Ber* 13a(30); 2) Rabbinic: (a) alone: שני התם it is different in that case *Šab* 148b(44); *Yom* 74a(10); *Ket* 42b(24); *Ḥul* 95a(7); (b) ≠ הכא: התם לאו אורחיה הכא אורחיה in that case it is not the usual manner. In this case it is the usual manner *Šab* 123b(1); התם אפסקוה רבנן הכא לא אפסקוה רבנן in that case [MEr 2:1] the scholars interrupted him [i.e. PN's two opinions]. In this case [Mib. 2:5] the scholars did not interrupt him *Er* 23a(36); התם אלומי אלמיה לקלא הכא מימר אמרי קם ביה במילתא וליתה in that

case he greatly strengthened the (previous) report. In this case they indeed say: "He ascertained the matter and it was groundless" *Yev* 25a(26); התם לא קתני קדם הכא קתני קדם in that case [v. MBM 3:1] he does not learn קָדַם. In this case [v. the *barraita* l. 39] he learns קָדַם *BM* 34a(45); *BB* 60b(21); *San* 57b(33); *AZ* 76a(7); *Zev* 77b(13); *Ḥul* 7a(43) [and *passim*]

Voc: הׇתׇּם HGP 23a:3; Y: הָתָם *Ber* 13a(25; BAYTN 333).

ו

־וְ, ־וי conj. **and** (↓ הכי ,בישרא ודמא ,ארחא ופרחא סגיד ,מיניה וביה ,כן וכן ,כדי וכדי ,כל יומא ויומא ,והכי ואכיל; Sy ‑ܘ LS 184, Ma ־ו MD 184) **1. and:** a. in conjunctive use: 1) bet. nouns: ר' אבין ור' אילא וכל חבורתא PN, PN$_2$ and the entire collegium *Ket* 33b(38); *Švu* 6b(31); תלת מאה ושיתין וארבעה יומי three hundred and sixty-four days *Yom* 20a(5); בנין ויבנן sons and daughters *Bo* 3:10; *ib.* 1:10; 67:4 [and *passim*]; 2) bet. verbal phrases: אנא מלכי ואיהו ריש גנבי I headed the academic session, and he became the head of the robbers *Šab* 156a(26) [and *passim*]; c. in phrase ... ־מ ועד: מארעית תהומא ועד רום רקיעא from the lowest part of the abyss and up to the highest part of the sky *BB* 63b(8) [↓ עד mng. I.4]; **2.** as indicator of interrogative phrase: והא רבויי רביתיה did not (Pharaoh's daughter), in fact, actually raise him? *Meg* 13a(14); ואנשי הוצל הוו רובא לעלמא do the people of GN constitute a majority of the world? *Šab* 92a(42); והיכא יתיב where does (the Messiah) sit? *San* 91a(48); *Ber* 48a(5); ומי ידע כמה חיי does one know how long he will live? *AZ* 19b(3); ומי מצית אמרת בהדי הדדי קאתו can you say that (the two prohibitions) come simultaneously? *Ḥul* 89b(28); **3.** in epexegetical phrases: הוה עובדא ופקע כדא there was a case that the *k.*-vessel burst *BM* 40a(45); *Ara* 7a(43); *Ket* 50b(22)

Lit: Satzlehre 185+. The orthography ־וי in the magic bowl texts reflects the Bab. pronunciation [v. Eps, Stl 330+; Yeivin, BV 1152]; Voc: וְהָא HGP 1a:20; וְזְמַן ib. 20a:16.

וָאבַרִיגָן adj. **valid, trustworthy** (< MP *wābarīgān* trustworthy, authorized CPD 85) pl.m. מוהרקי ואבריגני valid documents [i.e. bearing seals of officials and not of private individuals] *Er* 62a(33; Ar [AC 5:96]) [**O**: ואבארגאני]

Geon. expl.: ואברוגאיי לשון פרסי הוא והן שלוחין GnK5 172:24. Lit: M. Macuch, IJ 4[1999] 92+, has shown that the JBA phrase corresponds to MP *muhr i wāwarīgān* and *wāwarīgān muhrān* 'valid seals' in the Sasanian Lawbook; Geig, WZKM 44[1937] 52+; id., AAC 249, s.v. מהרק; Shaked, EIr 261.

וָאלֵי adv. **appropriate, necessary** (Sy ܘܳܠܶܐ LS 185) sg. לא ואלי למישרא נדרא באתרא דרביה it is not appropriate (for a disciple) to annul a vow in the place of his teacher *Ned* 8b(6; Ar [AC 3:253]) [Var: מיתבעי HG2 299:68]; כל חלם ולא טוות every dream needs a fast *Ber* 55a(47)

Expl. Ar: אריך AC ib.; Lit: AAC 165.

וַדָּאי adv. **certainly, definitely, obvious** (JPA וודיי DJPA 169) **1. certainly, definitely:** הכא דודאי מיהדר קא הדר ביה in this case where (the seller) definitely completely retracts *BB* 105a(10); ודאי דאמרי אינשי people certainly say *Ber* 31a(40); השתא ודאי אתי מלכא the king is now certainly coming *ib.* 58a(32); טבולי ודאי מטבילנא I may certainly dip (each slice in salt) *Šab* 108b(20); ודאי שבעין שני כחלמא certainly seventy years (have passed) as a dream *Tan* 23a(48); אי ודאי קטל נפשא if he definitely killed a person *San* 27a(44); הני וודאי לית להו מלכא these (ants) definitely do not have a king *Ḥul* 57b(44); דודאי אסיר לן it is certainly forbidden to us *Anan* 73:12; *AnanSch* 27:22; ודאי נוקבא הוא וטר' it is certainly a hole and *ṭerefa HP* 200:15; *ib.* 47:15; 72:8; **2. obvious** [= JBA פשיטא]: ודאי אוקמה בשמשא ומתה אי נמי ... פשיעותא הוא דעבד it is obvious: (If the watchman) put it in the sun and it died. Alternatively: he acted negligently *Šeel* 20:3; *ib.* 42:96; 54:48; 58:14; 82:14; 117:15

Lit: Eps, Stl 90 [mng. 2]; Voc: וַדַּי HGP 33a:38; Y: וַדָּאי *Ber* 2b(15).

– בְּוַדַּאי adv. **certainly** דהא בודאי איכא רמאי there are certainly, in fact, deceivers *BM* 3a(31); דהא בודאי עשורי מעשר עילויה האיך חבר קדמאה for that first *ḥaver*, in fact, certainly gives a tithe for it *Er* 32b(1); *BQ* 91a(32); *TGHark* 193:27; *ib.* 272:13

וָו, ואו, ויו, וָא, pl. **וָוֵי** n.m. ***waw*, sixth letter** (Sy ܘܰܘ, ܘܐܘ LS 184) sg. וו יתירא an additional *waw BB* 167a(22; **Es**); וו דויזתא צריך לממתחיה כי זקיפא one should elongate the *waw* of Vaizatha [v. Est 9:9] like a gallows post *Meg* 16b(34); *BM* 54b(18); ולורכיה לוי"ו דתירוכין ולוי"ו דשיבוקין he should lengthen the *waw* of תירוכין and the *waw* of שיבוקין (in the *geṭ* to prevent confusion with *yod*) *Giṭ* 85b(37) [Var: וא HG2 189:87, ואו TGHark 5:29]; אזל שקלינהו לאיגריה דבי שוייה וא ושוייה ופרדיסא he proceeded to remove the horizontal portions of the *bet* (in the word בפרדיסא), made it a *waw*, and made it into ופרדיסא *BB* 167a(18; HP 67:23); וו לא דריש (PN) does not expound an (extra) *waw San* 14a(57) // ואו *Soṭ* 6b(33); *TGHark* 103:20; ואו *Yom* 45b(12) // *Yev* 72b(15); ווא *Geon* 170:4; ויו *Soṭ* 31a(6); ולא ניכתוב ⟨רחמנא⟩ לא וא ולא הא let the Merciful One write neither *waw* nor *he Pes* 5a(31); ההוא וא דחלבו that *waw* of חֶלְבּוֹ [Lev 3:9] *Anan* 10:10; כל היכא דאיכא וא טופיאנא wherever there is an additional *waw ib.* 18; 13:22; 61:3; 106:12; *AnanEps* 287:14; וא מציעאה the middle *waw* (of וּבְקוֹמָה) *BMsG* 19:33; pl. ולמאן דדריש ווי according to the one who expounds *waws San* 21a(32); *Yom* 45b(12); *Yev* 68b(15); *BMsE* 23:31; וכד הוו חאזו דסופרים קא עבדין להון להני ווי ולא קרו להון when they saw that the scribes used to make these *waws* but did not read them *TGHark* 103:16 [expl. MH עיטורי סופרים Ned 37b(22)]

Lit: Eps, Stl 79; Y: וָאו *Ber* 56a(40).

וָוי, ויי interj. **woe!** (Sy ܘܳܝ LS 185, Ma ואי MD 155) a. alone: שמעיה דא' ווי he heard him say: "Woe!" *Giṭ* 52a(33); ויי בביתא ויי בדברא woe in the house! Woe in the field! [i.e. everywhere] *Meg* 16a(46); וי דקא מיתה הך איתתא woe, for I am dying *BB* 151b(9; **P**[!]); וי קא מאיית ההוא גברא *HP* 60:7 [v. BB 151b(44)]; b. w. ־על־/ל: ואי לכון אם מידעם תעבדון להון woe to you if you do anything to them! *Bo* 52:5; ווי לן דמיתינן woe to us that we shall die! *Ber* 31a(6); ווי לה לאילפא דאזלא בלא מכסא woe to the boat which travels without (having paid) the toll! *AZ* 10b(44); *ib.* 11b(18); *MQ* 28b(11); *Yev* 121b(41); *BM* 23a(49); *San* 91a(24); *ib.* 103a(37)[!]; וי וי עליכו דיוי woe to you, *dews*! *Bo* 78:20

Voc: וַי HGP 21b:30; Y: וָוי BAYTN 340.

וַוסְתָּא n.f. **menstrual period** (MH וֶסֶת MNedK 9:9) pl. דאיכ' נשי דקאמשנין ווסתייהו there are women who change their menstrual periods *Ket* 2b(5)

Y: וַסְתַּיְהוּ *Ket* ib.(BAYTN 81).

וִידּוּיָא n.m. **confessional prayer** (< MH וִידּוּי Yeivin, BV 959) sg. עיקר וידוייה האי הוא this is the main portion of the confessional prayer *Yom* 87b(41); *ib.* 34; תוב לא צריך למימר בתר צלותיה וידויא he is not required to recite the confessional prayer again after his *tĕfilla HP* 23:24

Y: וִידּוּיָא *Yom* ib.(BAYTN 256).

[ולידן ↓ לדנא n.]

וְלָדָא n.m. **fetus, young of an animal** (↓ בית ולד; TA וַלְדָּא TO Gen 20:18, MH וָלָד Yeivin, BV 934) **1. fetus:** sg. כבר נד ולד I have already miscarried [lit. my fetus has moved] *Šab* 63b(8) // *BQ* 83a(34); איתעקר לה ולדה she miscarried [lit. her fetus was torn out] *Šab* 63b(5); *Nid* 42b(16) [↓ √צווץ]; *ḤM* 40:1; **2. young of an animal:** sg. חיותא דילידא אסיר למישחט ולדה עד תמניה יומי it is forbidden to slaughter the young of an animal which has given birth until the eighth day *HP* 206:1

The unusual use of this word in the abs. form in JBA [e.g. ולד מעליא *Yev* 37a(7); ואפיק ולד ידיה *HG3* 364:1] may actually indicate that it is not A but a lw. from H; Y: וָלָד *Šab* ib.

1#וַרְדָּא n.m. **rose, red wool** (< MIr **ward* [perh. < OP *varĕδa-* AI 1369, > Armen *ward* Hübsch 244, > Arab وَرْد Siggel 73, > MP *gul* CPD 38]; ↓ בי ורדי; TA וַרְדָּא TJ Ezek 27:24 [Var], Sy ܘܰܪܕܳܐ LS 186, Ma וארדא MD 155) **1. rose:** sg. וורדא חיורא a white rose *Giṭ* 68b(50); ינקותא כלילא דוורדא youth is a wreath of rose(s) *Šab* 152a(13); כלילא דורדא חיורא a white rose garland *BM* 84a(21) [cf. Ma כלילא וארדא Jb 77:10; Var: וורדא סומקא a red rose **Es**, ורדא גאהיא a deep red rose SM 146:18]; משח ורדא rose oil *ḤM* 37:8; pl. בצפרא חלפא אוו(י)ו(ר)די דגן עדן in the morning (the sun) passes over the roses of Paradise *BB* 84a(25); **2. red wool:** sg. *OHT Šab* 89:5 [expl. MH ורד Ket 72b(10)]

Geon. expl. [mng. 2]: כי הגוון האדום קורין אותו ורד ובלשון ארמי לאבשיא וארדא OHT Šab ib. [cf. צמר אדום קורין אותו ורדא

ושאראיא they wear (garments of) red wool and silk Jb 83:15, and cf. Lidz, Jb 87[3]]; Lit: Geig, AAC 166; Flora 3:194+; Tel 63; Lehnw 237; Y: וַרְדָּא *BB* 69a(24; BAYTN 81).

2# ורדא n.m. perh. **lung** (perh. < Akk *ur'udu* trachiae AHw 1436; cf. Sy ܩܪܕܝܬܐ artery, nerve LS 186) ↓ כיתונא דוורדא, עינוניתא
Lit: Körperteile 43.

ורדינא ↓ אורדינא n.

ורדינאה adj. **of GN** (↓ שפירנאה) sg.m. אמי ורדינאה *Beṣ* 27a(32); רב חיננא ורדינאה *Giṭ* 64b(30)
Lit: BJ 461+. The form וורדן, ורדאן *Giṭ* 64b(36) seems to be a var. form; Y: וַרְדִּינָאָה *Giṭ* ib. (BAYTN 318).

וַרְצִיצָא n.m. **new-born chick** (Sy ܦܪܘܓܐ, ܦܪܘܓܝܐ LS 186, Ma וארציצא MD 156; cf. Arab وَرَّصَتْ to lay eggs Hava 864) sg. ורצ(ו)(יצ)א דמית בגו ביעתא a chick that died inside the eggshell *Bek* 8b(41) [Var: ורצוצא Ed, רציצה Ar (AC 7:299)]
Lit: S. Fraenkel, ZA 22 [1909] 206+; Eps, StI 30, 38; AAC 166.

וַרְשְׁכָא n.m. **belt** (< MP **waršak* [cf. NP *baršak* belt PED 175]; Sy جزام ... ܒܪܫܟܐ {ܒ}(ܘ) BBah 925:21) sg. חטף ורשכא מינה he grabbed the belt from her *Qid* 13a(17); pl. *ib.* 16; *BM* 51a(12)
Geon. expl.: שאורא ופירוש מן הוצי כמין ורשכי שהוא חיזאם והיא חגורה בלש' ישמעאל GC 43:6(Ar [AC 3:137, s.v. 5דר]); OHP Qid 206:16; Lit: Geig, AAC 166; Löw, Lehnw 238, correctly emended BBah ib., but this was not incorporated in LS 349 [however, v. Eps, StI 32]; Y: וַרְשְׁכֵי *BM* ib.(BAYTN 209).

ורשנא ↓ אורשנא n.

וַשְׁטָא n.m. **oesophagus** (JPA וושט DJPA 170, Sy ܘܫܛܐ LS 310) sg. שחיט ליה מצוריה בין עיקבא דלישנא לקניא עד דפסיק ליה לושטא he slaughters it from its neck between the root of the tongue to the trachea until he cuts through the oesophagus *AnanSch* 24:24; *ib.* 29

ותיק adj. **old** (MH ותיק J 376) sg.m. ותיקא *Bo* 47:12 [uncertain context]

ותיקא n.m. **dish made with flour, olive oil and salt** (etym. unkn.) sg. *Pes* 39b(38); *ib.* 39
Geon. expl.: וחלוט ותיקה קמחא דגבלין במשחא דזייתא ומילחא TGAs42 161:4; deriv. uncertain; Y: וְתִיקָא *Pes* ib.(BAYTN 54).

ז

זאזא, זא זא interj. **sound of a lion** (onomatopoeic) זאזא *Pes* 112b(18; E[2]) [E[1]: זאזא; C: זה וזה]

זאזא n.m. **dried branches** (Ma זאזא foliage MD 158) sg. *Šab* 20b(11)
Geon. expl.: ענף של אילנות Geon 320:20; Lit: Flora 1:14; 4:46; AAC 167; Y: זָאזָא *Šab* ib.(BAYTN 4).

זבד vb. **(uncertain) Pe.:** דזבדין בראזי *Bo* 79:6

זבוגא n.m. **lizard** (etym. and corr. form unkn.) pl. *Nid* 56a(31; Ed) [Var: זבוגי Ar (AC 3:264); V[5]M: זביני]
In light of the great uncertainty of the rdg., the deriv. of Koh [AC ib.], fol. by Löw, Fauna 72, should be rejected [v. Geig, AAC 167]; Y: זְבוּגֵי *Nid* ib.(BAYTN 67).

זְבוֹנָא n.m. **buyer** (↓ √זבן; Sy ܙܒܘܢܐ LS 187) sg. מידי דלא קפיץ עליה זבונא something which a buyer does not rush to acquire *Er* 29b(40) // *Pes* 32a(17); *Nid* 8b(42); *BQ* 7b(30); *ib.* 89a(35; Oxf., c.21, 36); *AZ* 24b(7; **J**); *BM* 15a(33) [in a writ]; *BQ* 115a(24); *TGAs42* 78:21; *TGHark* 86:21; *Šeel* 130:3 [≠ ↓ מזבננא]; *ib.* 4; pl. בעי לזבוני במאה ולא אשכח לזבוני במאה וזבין במאת(ו)(י) he wants to sell (a small field) for one hundred (*zuzim*) and he did not find buyers for one hundred and sold (a larger one) for two hundred *BM* 78a(1; V[23]) [cf. Rashi: ולא מצא לה לוקחין]; *ib.* 81a(30)
Geon. expl.: מהו קפיץ עליה זבונא בשביל שהוא מקח טוב בני אדם קופצין עליו ולוקחין אותו TGWeisz 82b:6; Voc: זְבוֹנָא HGP 24a:10.

זָבוּתָא n.f. **gonorrheal issue** (< H זָב J 377 + ־ותא; cf. MH זִיבָה, הַבָּה Yeivin, BV 754) sg. וכד נגע זב בזבותיה when a *zav* touches his gonorrheal issue *Anan* 49:30; וכד קאים זב בזו(י)בותיה במיא דמעין when a *zav* stands in his state of gonorrhea in the water of a spring *Anan* 58:15

1# זבוגא ↓ זבוגא n.

2# זבוגא n.m. **(uncertain)** אחאנא תגרי אזבוגי מיבדקי our brothers, the merchants, ... are tested *MQ* 28b(16; Ar [AC 3:264]) [Var: דאזוקי **C**; דעל זבוני RaḤ; דאזוביגי TGWeisz 86:4; דאזא בזאגי, דאזבגא R. Šelomo b. ha-Yatom (OHP MQ 73:15, 17) [expl. ib. as קינין lamentations]
Geon. expl.: 1. ההולכים בזגא לישב ולנות בקבר; 2. על קיניהן OHP ib.; אחינו של קינין נבדקין TGWeisz ib.; expl. Ar: אחינו סוחרים שעל קיניהן נבדקין AC 3:264]. On this basis, S. Krauss suggests translating: our brothers, the merchants are tested on the basis of the laments (which are said over them) [v. AAC 167, s.v. 2#זבוגי].

זבח vb. **to sacrifice** (< BH זבח pe., pi. HAL 251; ↓ √1#דבי) **Pe.:** דילמ' מזבח זבח מיכל לא אכל perhaps (Ahab) really sacrificed, (but Jehoshaphat) did not actually eat *Ḥul* 4b(29); *ib.* 44; 45; 52; 56; 57

זבחא ↓ זיבחא n.

זבי ↓ √זבן vb.

זְבִילָא n.f. **basket** (< Akk *zabbilu*, *zanbilu* A CAD Z 6, AIOA 111; Sy ܙܒܝܠܐ, ܙܢܒܝܠܐ LS 187, 201, GeonH זבילה גדולה GC 53:3 [expl. MH מַשְׁפֶּלֶת MKel 19:10], > Arab زَنْبِيل, زَبِيل Fr, AF 78, JNA זמבילא *zambīla* HDJNA s.v.) sg. מרא וזבילא a spade and a basket *Er* 35a(46) [↓ 1#מרא note]; *BM* 103b(36); *San* 96b(44); עד זבילא בתריתא שלמא until the last basket (of earth thrown into the grave) is completed *Ber* 8a(34; Ar [AC 3:265]); pl. מרא וזבילי *Tan* 21b(20); תיבנא או חיטי ושערי שקלינן בזבילי we take straw or wheat or barley in baskets *TGDr49* 108:20; הני זבילי דחומשי baskets (used to store) books of the Pentateuch *Meg* 26b(37); *OHT Šab* 64:13; *HGI* 344:50
Lit: Geig, AAC 167; GC 53[13]; Y: זְבִילָא *Tan* ib.

זְבִינָא n.m. **merchandise**, pl. **sale** (↓ √זבן, זיבנא;

TA זביני pl. TO Lev 25:14, Sy ܙܒܝܢܐ LS 187) **1. merchandise:** sg. דילמ' חזי פסידא בזביניה perhaps he will see a loss in his merchandise *Šab* 9b(21); מידע ידע כמה שוי זביניה והא דזבניה הכי משום זבינא דאתרמי ליה אחולי אחיל גביה he knows quite well how much his merchandise is worth, and the reason that he sold it thus [i.e. cheaply] is because of (other) merchandise which he chanced upon and he completely forwent in its favor *BM* 51a(34); ⟨זביני⟩ דרמי על אפי(ה) unsaleable merchandise [lit. which is place in front of him] *Ned* 31a(31); זביני' חריפ' 'quick' merchandise [i.e. which sells quickly] *ib.* 36; *Pes* 113a(16) [↓ זיבונא]; **2.** pl. **sale:** a. alone: זביניה זביני his sale is valid [lit. is a sale] *BB* 155b(34); *ib.* 125a(5); *Ket* 81b(18); *Qid* 4a(51); *BQ* 62a(39); *BB* 55a(11); *SŠHai* 18a(18); *Dec* 10:18; זביני לא הוו *BM* 72a(31); ומדעם לנפשאי לא שיירית בגו זביני אילין I have not retained anything for myself in this sale *SŠHai* 6b(12); ואחליטנא ית זביני אילין לפל' דנן we have made this sale permanent to NN *ib.* 18b(5); *BB* 40b(5); *ib.* 42a(7); 61b(11); זביני דבאתי ... זביני דארעא sale of houses/a field *SŠHai* 7a(20); זביני דמטלטלי sale of movable objects *HP* 154:4; זביני דעבדי sale of slaves *SŠHai* 6b(20); שטרא דזביני deed of sale *Qid* 9a(24) [v. TJ Jer 32:11]; *Giṭ* 86a(4); *SŠHai* 6a(17); הלך זביני that sale *TGAs28* 28:23; *TGHark* 155:11; b. w. √הדר pe. to be withdrawn, invalidated: הדרי זביני אילא הדרי זביני can the sale be invalidated or not? *Ket* 97a(28); לא הדרי זביני *Ara* 29b(38); *ib.* 35; *Giṭ* 44b(39)

For the Geonic text of the sale document, v. SŠHai 24+. Lit.: Friedman, BM VI Text 205 [mng. 1]; Voc: זְבִינֵי HPP 240:18; זְבִינֵי HGP 27a:28; Y: זְבִינֵי *Pes* 32a(17; BAYTN 55).

זְבִינְתָּא n.f. **purchase** (↓ √זבן; Sy ܙܒܝܢܬܐ LS 187) sg. משום דקים ליה בזבינתא because he is certain (of the value of) the purchase *BM* 51a(29); *TGHark* 201:14; דמי זבינתא the money of the purchase *Anan* 10:27; זבן זבינתא חדא he made a purchase *HP* 79:16; וטרחנא בזיבונא וזבינתא we were engaged in business dealings [lit. sale and purchase] *SŠHai* 9b(10) [↓ זיבונא]

On זבינתא *BM* 77b(47; F[1]), v. Friedman, BM VI Text 155; Voc: זְבִינְתָּא HGP 24a:17; Y: זְבִינְתָּא *BM* ib.(BAYTN 172).

זבל vb. **to manure** (↓ זיבלא; Sy ܙܒܠ LS 187) **Pa.:** דלמא מזבל בהו perhaps he will manure with them *AZ* 62b(15; **J**)
Itpa. to be manured: ההיא גינתא דאיזדבל בזבל דע"ז a certain garden which was manured with manure of idolatry *ib.* 49a(37); בעינא דתיזדבל ארעאי I want my field to be manured *BM* 103b(5)

זבליגא ↓ זמבליגא n.

זבן, זבי vb. **to buy,** pa. **to sell** (↓ זבונא, זבינא, זבינתא, זיבונא, זיבנא, מזבננא; Sy ܙܒܢ pe., pa. LS 187, Ma זבן pe., pa. MD 161) **Pe.** (a/u) **to buy:** a. general: למאן דזבא זבא for whom he has bought he has bought *BM* 74a(5; AS 9:17]) [**H:** דזבן]; זבן מינה בישרא he bought some of its meat [i.e. of a suspected *ṭĕrefa* which was permitted] *Ḥul* 44b(28); *AZ* 75b(38); זבנת קנית (if) you have bought, you have acquired (something) *BM* 51a(31); מינך זבנתה I bought it from you *BB* 45b(12); לא תזבון ארעא דסמיכא למתא do not buy a field that is close to a town *BM* 107a(27); זיל זבון לי ארעא מקריבאי go (and) buy me a field from my relatives *ib.* 67a(12); זיל זבנה נהלי להאי ארעא אזל זבנה לנפשיה go (and) buy that field for me. He went (and) bought it for himself *Qid* 59a(16); אתי למיזבן מיניה he is apt to buy from him *Ḥul* 94b(6); וזבינגא לך חיטי משוקא I shall buy wheat for you from the market *BM* 105a(19); *Er* 100b(48); b. w. דינא to avoid a court case by paying for what one is legally entitled to [lit. to buy a judgment]: איזבון דיניי ... עביד איניש דזבין דיניה I shall avoid my court case. A person is apt to avoid his court case *BB* 30b(16)
Pa., forms w/o final *nun*: imp. 3sg.f. תיזבי *BQ* 89a(26; Oxf., c.21, 36); imper. 2sg.m. זבי *Pes* 113a(16); part. 3sg.m. מזבי *Ḥul* 138b(1);- **to sell:** a. general: ההוא גברא דזבנינהו לניכסיה a certain man who sold his property *Qid* 49b(50); בירא זביני לך מיא לא זביני I sold you a cistern. I did not sell (you) water *BB* 79b(17); וזבינית ליה בהון עבדא הנדואה I sold him an Indian slave for it [i.e. the money] *SŠHai* 6b(21); ניחא לאיניש דלזבין ברתיה ולא ליזוף בריביתא a man prefers to sell his daughter (as a maidservant) and not to borrow on interest *Ara* 30b(27; **O**[4]) // *Qid* 20a(49); האי מאן דמזבין ליה דקלא לחבריה one who sells a date palm to another *BB* 37b(20); תגרא דזבין ומזבין a

businessman who buys and sells *BM* 74b(28); *ib.* 40b(37) // *BB* 90a(24) // *Men* 77a(29); למיזל ולזבוני בשוקא כי אורחיהו to go to sell in the market as their usual manner *MQ* 13b(38); *SŠHai* 18a(9); *AnanSch* 14:8; קטנה דלאו בת זבוני a minor girl who cannot effect a sale *Ket* 69b(31); b. w. נפש־: ההוא גברא דזבין נפשיה ללודאי a certain man who sold himself to the gladiators *Giṭ* 46b(46); כל יומא ויומא אזיל ומזבין נפשיה he will go every single day and sell himself (into slavery) *Qid* 15b(35)
Itpa. to be sold: a. objects: ואי איזדבוני מזדבנא if (the field) is actually sold *Ara* 29b(31); אדאזל איזדבן by the time he went (to the market) it was sold *Giṭ* 56a(34); ההוא עיסקא דהוה מזדבן בשתא אלפי certain merchandise which was being sold for six thousand (*denars*) *MQ* 10b(34); b. people: זיל גנוב ואיזדבן בעבד עברי go, steal, and be sold as a Hebrew slave *Qid* 69a(13); אי אנת ⟨הוה לך⟩ הוה מזדבנת אנן נמי לא מזדבנינן if you had (money), would you be sold (as a slave)? So, too, we shall not be sold *Mak* 2b(40)

זָגָא#1, זָגְתָּא, pl. **זָגֵי, זָגְאתָא** n.m.,f. **cock, hen** (< MIr **zāg* [> Armen *jag* Hübsch, AG 185, NP *zāq* young of anything PED 606]; Sy ܙܓܐ, f. ܙܓܬܐ LS 188, Ma זאגא, f. זאגתא MD 157) sg.f. הי ⟨ד⟩זגתא חיורתי והי דזגתא אוכמתי which (egg) is of a white hen, and which is of a black hen? *Bek* 8b(39); מאן דשחיט זגתא one who slaughters a hen *TGAs28* 43b:1; *ib.* 44:24; *HG3* 190:21; pl.m. זאגי *TGAs42* 158:14; f. עשר זגאתא ten hens *HP* 207:22(HPP 309:19); שרכפא דזגאתא a coop of hens *ib.* 203:13

Lit: Geig, AAC 169; Y: זַגְתָּא *Bek* ib.(BAYTN 99).

זגא#2 n.m. **(unclear)** sg. עינבי דהאו[ן] בהם זגא [expl. עינבי דכדים Naz 34b(43)] *TGAs28* 58:2

[**זגא#3** ↓ גזא#2 n.]

זגג vb. **to be transparent** (↓ זוגיתא; Ma זגיג clear MD 162) **Pe.,** pass.part.: זיג כי זווא חיורא (the glazing on the roasted hen) is transparent like a silvered *zuz* *Pes* 74b(9) [i.e. it did not absorb blood from it; v. TGAs42 162:13]; *ib.* 12; 14; היכא דזיג ליקרעיה בשעורתא שתי וערב where (the skin) is transparent, let him cut it crosswise with a barley grain *Šab* 134a(25); זיגי *Ḥul* 16b(27; V[11]) [of fish innards]; כיון דזיגי אע"ג דלא חיורי when (the tendons) are transparent, even though they are not translucent *ib.* 76b(1; V[11]); והיכא דלביש לבושא דזייג מיזג וקא מיתחזי גופיה בגויה if he is wearing a garment which is completely transparent, and his body is visible within it *HG1* 38:16; זייג *SMel* 56:413

Y: זַיג *Pes* 74b(9; Mo 238).

זגד vb. phon. var. of ↓ √סגד vb.

זגי#1 vb. **to recline, lie down** (perh. < √זגד; Ma זגא#2 MD 162) **Pe. 1. to recline:** הוה זגינן אבורכי דהדדי we used to recline on each other's knees *Pes* 108a(37); לא בעית מידי למיזגא עליה do you not want something upon which to recline (while eating)? *Giṭ* 47a(20; **M**); *San* 85b(44); וכד אכיל מצה צריך מיזגא ומיכל when he eats unleavened bread he should recline and eat *HP* 13:13; **2. to lie down:** דיל' בעי למיזגא וזגא עליהון perhaps he wants to lie down, and he lay down upon them *Mei* 14b(11); דזגא מזגא *BQ* 10b(14) [v. Rashi and DS, ad loc., n. א]; חזיין למיזגא עלייהי they are fit for lying down upon them *Šab* 48a(20); *ib.* 124b(35); 142b(42; Marg); *Beṣ* 10a(19); *ib.* 31b(28); **3.** perh. **to faint:** עבד לה הכי עד דזגאי he did (this) so to her until she fainted *Ket* 61b(13)
Af. to lay down: לא מזגינא רישיה(ו) אבי סדיא כמה דלא מהפיכנא בזכותיה I do not lay my head down on the pillow until I thoroughly evaluate the claims in his favor *Šab* 119a(3; **M**)

זגי#2 vb. **to be sufficient** (phon. var. of ↓ √סגי#1 vb.) **Pe.,** part., in impersonal use only: a. alone: בתרי ירחי ותולתא זגיא it is sufficient in 2 1/3 months *San* 69a(26); b. w. ל־: sg.m. הנך זאגי להו בתשובה הני לא זאגי להי בתשובה repentance suffices for those [i.e. incest offences]. Repentance does not suffice for these [i.e. false measures] *BB* 88b(25; HP 98:34); לא זאגי לה במיאון *mi'un* does not suffice for her *HP* 153:12(HPP 239:21); *Geon* 358:5; *SŠSad* 242b:2; *SMel* 56:403; c. in phrase לא זגי דלא must, obligatory: לא זגיא דלא עבר must he transgress? *San* 18b(5); מי זגיא דלא עייל ליה must he enter it [i.e. the forest]? *Mak* 8a(46)

Lit: Eps, St1 132; on the phonetic shift, cf. Modern Ma זגא#1 MD 162 < classical סגא [↓ סגי#2]; Voc: זָגְיָא VTM 27.

זְהוֹרִיתָא n.f. **crimson** (TA זְהוֹרִיתָא TJ Is 1:18, Sy ܙܘܗܪܝܬܐ LS 194) sg. חוטא דזהוריתא crimson thread *Giṭ* 69b(49)

Geon. expl.: כיט קרמז OHT Giṭ 158:7, i.e. خَيط قِرمِز crimson thread; Y: זְהוֹרִיתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 203).

זהי ↓ זיהיא n.

זהיר ↓ √זהר pe., pass.part.

זהם vb. **to be foul smelling** (↓ זיהומא, זוהמא; Sy ܙܗܡ etpa. LS 190) **Itpa.:** לא מזדהמנא באפי גבראי I shall not become foul smelling for my husband (by breast feeding a pagan's baby) *AZ* 26a(49)

זהר vb. **to be careful, warn** (↓ אזהרתא; Sy 2# ܙܗܪ pa., etpe. LS 190, Ma 1# זהר MD 163) **Pe.,** pass.part. w. -ב **careful** [Sy ܙܗܝܪܐ -ܒ LS ib., mng. 1]: רמאה ברמאותיה זהיר a deceiver is careful in his deceit *BB* 167b(35); לבתר דגמריה מיזהר זהיר ביה after he completed it [i.e. the vessel] he is particularly careful with it (concerning ritual purity) *Ḥag* 23a(33); *Ber* 47b(15); *Pes* 85a(54); *Beṣ* 18a(10); *Qid* 69b(21); *BB* 173a(22); *Ḥul* 105b(27); *Nid* 57a(14)

Af. 1. to warn, admonish: אטו יעקב אזהר אהא ולא אזהר אהא did Jacob warn (his sons) regarding this and did not warn (them) regarding that? *Ket* 30a(22); לבי דינא קא מזהר להו רחמ' the Merciful One admonishes the court *BQ* 33a(49); *ib.* 112a(9); *BM* 51a(30); *San* 59b(16); *Anan* 6:22; *ib.* 97:15; *TGHark* 275:35; לאו אזהרתיך דלא תבדחן did I not warn you not to cheer me up? *Ned* 51a(4); **2. to put in charge, take care of:** קרייה רחמ' לנהורא ואזהריה אמצואתא דיממא קרייה רחמ' לחשוכא ואזהריה אמצואתא דליליא the Merciful One summoned the light and put it in charge over the commandments of the daytime. The Merciful One summoned the darkness and put it in charge over the commandments of the nighttime *Pes* 2a(24)

Itpe. 1. to be careful, beware [w. -מ of s.t.]: אזדהר משברירי be careful of *š.*-blindness *Pes* 112a(25) // *AZ* 12b(22); *Pes* 111b(13); *Beṣ* 32b(35) [↓ חרוכא]; *Giṭ* 69b(8) [↓ גילוייא mng. 2]; *ib.* 26 [↓ 2# ביניתא]; *BB* 135b(24); *AZ* 28b(24); **2. w. -ב to take care of s.t., guard s.t.** [Sy, etpe., mng. 2]: שתא קמיתא מזדהר איניש בשטריה תר(ת)' מזדהר תלת נמי מזדהר טפי לא מזדהר a man guards his deeds the first year, guards them the second (year, and) guards them also the third (year). He does not guard (them) more *BB* 29a(15); דכי אמינא לה דידי נינהו טפי מזדהרא בהו had I told her that it [i.e. the money] was mine, she would have guarded it more *BM* 42b(5); לא הוה קא מהניה ביה משום דהוה קא מיזדהר בנפשיה אזוי she was unable to affect him (with the witchcraft) because he used to guard himself against pairs *Pes* 110b(19) [cf. Sy ܐܙܕܗܪܘ ܠܢܦܫܟܘܢ ܛܒ Dt 4:15, Ma בנאפשה נעזדאהאר MD ib.]; *ib.* 21; **3. w. -ל to protect:** וליהדר גדנפא דליישא דניזדהר לבישריה let him put a rim of dough around (his thumb) to protect his flesh *Giṭ* 69a(36)

זהרורא ↓ זהרירא n.

זַהֲרִירָא n.m. **ray, flash** (√2# זהר; ↓ 1# זיהרא; Sy ܙܗܪܝܪܐ LS 190, Ma 1# זאהרירא pl. rays MD 157) sg. וההוא זהרירא דנפיק מניה a certain ray that used to emanate from him *BM* 84a(23; MGG 827:8) [Var: זהרורי' M]; pl. בגולהא קאי וזהרירי חזא he was standing in the brightness, and he saw the rays *Pes* 13a(1; M¹) [Var: זהרורי V¹⁴; זהרורא Ar (AC 3:275)] // pl. זהרירי *San* 42a(28; TGAs42 169:38) [Var: זהרורי F²; זהרורא Ar [AC ib.]

Geon. expl.: הנץ החמה TGAs42 169:38; Lit: Geig, AAC 169, rejects P etym; Y: זְהַרִירֵי *BM* ib.(BAYTN 254).

זוּבָא n.m. **gonorrheal discharge** (< H זוֹב HAL 255, J 383; ↓ √דוב; cf. Sy ܕܘܒܐ LS 144, JPA דוב DJPA 140) sg. קום מזוביך cease from your gonorrheal discharge *Šab* 110b(2); *ib.* 5; 7; 10

Since the original A rt. is ↓ √דוב, the JBA form should have been *דובא; Y: מִזּוּבִיךְ *Šab* ib.

זוּגָא n.m. **pair** (< ζεῦγος L-S 754; ↓ בר זוגא, 1# זווא, √זוג, זיגא; TA זוּג TJ 2K 9:25, Sy ܙܘܓܐ LS 191) a. general: sg. ההוא זוגא דרבנן a certain pair of scholars *Ber* 9a(8); *Ket* 105b(35); *BB* 12b(15); *Bek* 31a(14); חד מהאי זוגא וחד מהאי זוגא one from this pair and one from that pair *Ber* 22b(27); pl.cs. עשרין וארב' אלפין זוגי תלמידי 24,000 pairs of students *Ned* 50a(24); b. garments: sg. זוגא דסרבלא a pair of leg coverings [i.e. pants] *BM* 116a(30); pl.cs. תלתא זוגי מסאני three pairs of shoes *Ket* 65b(3)

In light of the massive evidence for ↓ 1# זווא in JBA, the actual existence of זוגא is doubtful, and its occurrence in the texts may be attributed to its contamination from other Jewish A dialects and MH known to the copyists [v. Nöld, MG 41⁶]; Y: זוּגָא *Meg* 7a(15; BAYTN 22).

זוּגִיתָא n.f. **glass** (↓ √זגג, אזוגא, זכוכיתא; Sy ܙܓܘܓܝܬܐ LS 188, Ma זגאגיתא, זאגואיתא, זגאויתא MD 12, 162; cf. Akk *zakakatu* glass, glaze CAD Z 15) sg. כסא דמאן יקרא דזוגיתא חיוורתי a goblet of ... : of translucent glass [double rdg.; ↓ מנקרא] *Ber* 31a(3) [cf. Ma מאניא דאזאגואיתא MD 12, Sy ܡܐܢܐ ܕܙܓܘܓܝܬܐ PSm 1081]; *Giṭ* 68b(28); *BM* 29b(49; **Es**); זוגיתא רומיתא Roman glass *Ḥul* 84b(14; MGD 160:11)

Lit: AIOA 112; Y: זוּגִיתָא BAYTN 38.

[**זוד** ↓ דוד adj.]

זוה ↓ √זוח vb.

זוּהֲמָא n.m./f. **filth, foul smell** (↓ √זהם; Ma זוהמא MD 164, Sy ܙܘܗܡܐ stink LS 190) **1. filth, dirt:** sg. בית הכסא דנפיש זוהמיה a privy whose filth is great *Šab* 10b(1); *Yom* 11a(45); *ib.* 30a(12); לעבורי זוהמא to remove the dirt (in the dish) *Ber* 39a(44) // *AZ* 38b(56); *Ber* 53a(38); *Naz* 28b(18); *Ḥul* 105b(17); *Nid* 52b(47); **2. foul smell, stink:** sg. אי פסקא אי לא פסקא זוהמא מיניה if the foul smell (of the fish skin) ceases or not *Šab* 108a(27); **3. sensuality, lust** [MH² זוהמה J 384]: sg. דקא שדי בה זוהמא (Sisera) was inserting sensuality into her (by copulating with her) *Yev* 103b(7)

For זוהמא דשישמא *Yom* 28b(46; RaḤ,Ed), v. ↓ זיהא; Y: זוּהֲמָא *Ber* 39a(44; BAYTN 64).

1# זְוָא, זווא n.m. **pair, scissors,** pl. **even numbers** (< ↓ זוגא; ↓ בר זוגא; Ma זאוא spouse, wife MD 157, JNA זווא *zō'a* pair HDJNA s.v., > Arab زوّ scissors Fr, AF 107) **1. pair** [JPA 2# זוג DJPA 173, mng. 1]: a. general: pl. הנהו זווי בכשפים עסקן those pairs (of women) are dealing in sorcery *Pes* 111a(28; **M**); זווי זווי sets of pairs (of phylacteries) *Er* 97a(39) [expl. MH צְבָתִים Mib. 10:1]; כולהו זוי all of them are pairs *TaS* 601b:1; b. of scholars: sg. האי זווא *Suk* 4b(37; Ar [AC 3:276]); זווא דמן חדייב a pair (of scholars) from GN *Nid* 21b(30; Ar [AC 3:277]) [v. Rashi]; זווא דרבנן a pair of scholars *Yom* 85b(20); *Tan* 21b(41); *San* 43a(36); pl. זוי זווי דרבנן various pairs of scholars *Šab* 119b(1); *Er* 37a(7); *Ket* 71a(36; Ar [AC 3:276]); c. of a garment [cf. Sy ܙܘܓܐ ܕܢܚܬܐ Gen 45:22 (H חֲלִיפוֹת בְּגָדִים), JPA 2# זוג pl. DJPA 173, mng. 3]: sg. זווא דסרבלא a pair of leg coverings [i.e. pants?] *BB* 52a(27) [+ //'s; ↓ 2# סרבלא]; d. of shoes: sg. ההוא זווא דסנדלי *Šab* 112a(18); חמשה זו(ו)(ו)' נרמקי five pairs of *n.*-shoes *Yev* 102b(2); **2. scissors:** sg. שדר אזל איתי זווא מביתיה וקא שקיל ליה מזייה (Haman) sent someone to go and bring scissors from his house to cut his [i.e. Mordecai's] hair *Meg* 16a(18; **He**) [Var: לית לי זווא אתא אליהו שדא ליה זווא I do not have scissors. Elijah came and placed scissors for him **M**]; **3. pl. even numbers:** אשמדאי מלכא דשידי ממני אזוי DN, the king of the demons, is appointed over even numbered (things) *Pes* 110a(27); במערבא לא קפדי אזוי בנהורדעא קפדי אזוי in Eretz Israel they are not particular about even numbered things. In GN, they are particular about even numbered things *Pes* 110b(4); *ib.* 11; 34; קאי מאדים בזווי Mars appears at even (hours) *Šab* 129b(14; Ar [AC 3:276]); כולהו זוי all even numbered (things) *TaS* 601b:1

Lit: Nöld, MG 41⁶; AAC 169; Eps, MNM 16 [mng. 1.b]; Y: זוּוֵי *Šab* 129b(14; BAYTN 23).

2# זווא n.m. **boat** (etym. unkn.) sg. זו(ו)(ו)א *AZ* 59b(3; **M**) [in scribal mnemonic w. ref. to ארבא ib. 70a(29)]; pl. כרבאי דזוי mats of boats *Šab* 19b(20; OHT ib. 19:5) // זו(ו)(ו)י *ib.* 156b(41; Rashi)

Geon. expl.: וספינות בלשון ארמית זוי קורין אותן TRN 570:6; Lit: Fr, AF 92²; Löw, Hoffmann Vol 128; Abramson, AZ XXI.

זווג vb. **to yoke together** (denom. < ↓ זוגא; Sy ܙܘܓ LS 191) **Pa.:** דהיכא דיזויג כלאים למימשך בקרון ההוא דמזויג לא מיחייב if he yoked together two heterogeneous animals [v. TKil 5:11] to pull a wagon, the one who yokes together is not liable *Geon* 239:16

זווד vb. **to prepare** (↓ זוודי, זוודתא; Sy ܙܘܕ LS 191, Ma זוד MD 164) **Pa.:** זוודו לה זוודתא prepare shrouds for her *AZ* 17a(40) [Var: טרחו לה בזבדתא **J**]; "זוידו ליה זוודתא" *RH* 17a(51; **M²**) [Var: צביתו **EO**]

זְוָדֵי, זואדי n.m.pl. **provisions** (↓ √זווד, זוודתא; TA זְוָדִין pl. TO Gen 42:25, Sy ܙܘܕܐ LS 191, Ma

זוודי provisions MD 157) זאואדא זוואדי אתיאן בהדיהו did (the locusts) bring provisions with them? *Tan* 21b(25); אורחא רחיקתא וזוואדי קלילי the journey is far and the provisions are few *Ket* 67b(46; MGD 320:14); שיול אצטלא מילאתא לבר חורי דשלמו ליה זוודיה borrow a garment of fine wool for a nobleman who has used up his provisions *MQ* 28b(15) [v. infra]

Geon. expl.: אדם זה בעל ממון וכיון שכלה ממונו מקוננת עליו ואמרת קבר איצטלא של מילת לבן חורין שכלו מזונותיו TGWeisz 86:2.

Y: זְוָודָא *Tan* ib.(BAYTN 48).

זְוָודְתָא, זבדתא n.f. **shrouds** (euph. usage; lit. provisions; ↓ √זוודי ,זוודי; Ma זאואדתא provisions MD 157) pl. תימוש ליה זודתא לאידך מית ... תימוש זודתא לנפשה does she want to prepare shrouds for another dead (son)/herself? *MQ* 27b(32); צביתו ליה זואדתא prepare shrouds for him *RH* 17a(51); *Nid* 37a(1); זוודו לה זוודתא prepare shrouds for her *AZ* 17a(40) [Var: זבדתא **J**; ↓ √זודי pa.]; *RH* 17a(51; **M**[2]); למשמושי ליה זודתא to prepare shrouds for him *Er* 41b(33) [↓ √צבת pe., mng. 1]

Expl. Ar: תכריכין AC 3:278; Y: זְוָדְתָא *MQ* ib.(BAYTN 170).

זְוָורָא* n.m. **handful** (↓ √1#זור; Sy ܙܘܪܐ LS 194, mng. 3) sg. {ו}⟨ז⟩ארא דאו{ר}⟨ד⟩די a handful of flocks of wool *Qid* 12a(34; HG2 206:12[Var])

Expl. Ar: שק שמשימין בו כל דבר קורין בל' ישמעאל מזווד OHP ib. 206:4, i.e. مِزْوَد. Since this mng. is not otherwise attested for this word either in JBA nor in the other eastern A dialects, the suggestion of S. Fraenkel, in Rieger, Technologie 3[11], given here seems preferable.

זוז vb. **to move, budge** (MH זוז LNVTH 147) **Pe.** (u) intr. **to budge:** בית שמאי היא ולא תיזוז מינה (the decision) is according to Beit Shammai and do not budge from it *Suk* 3a(16); וליכא למיזז מינה one cannot budge from it *OHT Ket* 298:3

Af. tr. **to move s.t.:** דאי בעי לאוזוזי להו מצי מ{זו}⟨וז⟩יז להו if he wants to move them [i.e. the lamps], he can move them *Men* 88b(25)

On Ḥul 38a(2), v. ↓ √אזז.

זוּזָא n.m. *zuz*, pl. **money** (< Akk *zūzu* half-shekel CAD Z 170, AIOA 114; ↓ דינרא; TA זוּזָא TJ 1S 9:8, Sy ܙܘܙܐ drachma [coin, weight], dirhem, pl. money LS 191, Ma זוזא pl. MD 164) **1.** ***zuz*, the Sasanian drachm:** a. as a coin: sg. יהב ליה זוזא לעניא he gave the poor man a *zuz Ḥag* 5a(43); *Ned* 7a(3); וכמה איסתרא פלגא דזוזא how much is a *stater*? Half a *zuz Ket* 64a(30); *BQ* 36b(36); *Bek* 50b(26); טפי זוזא an extra *zuz BM* 77a(27); דאפי' אצורתא דזוזא לא מסתכל he would not even look upon a figure (stamped) on the *zuz AZ* 50a(31) // *Pes* 104a(24); pl. האי מאן דגזל נסכא מחבריה ועבדיה זוזי ... זוזי ועבדינהו נסכא one who stole a piece of cast metal from another and made it into *zuzim*, *zuzim* and made them into a piece of cast metal *BQ* 96b(11); הא דאיקור קום עשרין וארבעא בזוזא הא דזול קום תלתין ותרתין בזוזא in this case (the *issars*) rose in value (and) were twenty-four to the *zuz*. In that case they depreciated (and) were thirty-two to the *zuz Qid* 12a(31; **O**[2]); זמנין לא מאלו זוזיה בדינרא sometimes his (silver) *zuzim* do not amount to a (gold) *denar BM* 45b(1); האיך שקיל כסף זוזי דסאגו הוא that silver *shekel* [Gen 23:16] is *zuzim* which are current *AnanSch* 17:10; ארבע מאה זוזי four hundred *zuzim Ber* 20a(22); *Ket* 98a(18); שית מאה זוזי six hundred *zuzim BB* 166b(16); אלפא זוזיone thousand *zuzim BM* 82a(14); *SŠSad* 235:10; b. as a weight: sg. מתקל זוזא a *zuz*-weight *Šab* 110a(47); pl. מתקל ארבעה זוזי פיזא gold of the weight of four *zuzim AZ* 11b(13); c. w. designations: sg. זוזא חיורא a silvered *zuz Šab* 66b(37) [↓ 1#חיור adj., mng. 2]; זוזא חריפא a 'quick' *zuz* [i.e. payment in cash] *Ket* 100b(38); הוה איכא זוזא מאכא בהדיה דלא נפיק he had an underweight *zuz* with him which was not acceptable for payment *Bek* 51a(1) // *BQ* 37a(5); pl. זוזי טאבי וזוזי תקילי good *zuzim* and full-weight *zuzim BM* 108b(26); זוזי חדתי new *zuzim TGHark* 51:12; זוזי פשיטי 'simple' *zuzim Ket* 65b(6); זוזי דכספא טאבי בחירי good (and) select silver *zuzim SŠHai* 4a(6); זוזי דטיאעי *zuzim* of the Arabs *TGHark* 37:33; *ib.* 38:1; d. in price equivalents for goods or services: sg. מלי צנא דדובשא בבבל בזוזא a basketful of honey in GN for a *zuz* [i.e. honey is very cheap] *Tan* 9b(25) // *Pes* 88a(4); ומאה סאוי דחיטי בזוזא one hundred *se'ahs* of wheat for a *zuz Soṭ* 48a(47); *BM* 65a(9); כשורא במתא בזוזא ובדברא בזוזא a log in the town (costs) a *zuz* and in the field a *zuz BQ* 11a(13); מגלת אסתר בזוזא שטרא דמר בזוזא (the cost of writing) an Esther scroll is a *zuz*, and (the cost of writing) your document is a *zuz*? *BB* 155b(30); עשרה פרסי

בזוזא חדיסר פרסי בתרי זוזי (rental of a donkey for) ten parasangs for one *zuz*, for eleven parasangs, two *zuzim Ḥag* 9b(32); מאן דיהיב ליה זוזא מפשר ליה חילמיה לטבא he used to interpret a dream positively for one who paid him a *zuz Ber* 56a(11); הבו לי זוזא אגר בטילאי give me a *zuz*, the wage of my loss of time *Ket* 105a(38); e. in proverbs: sg. כזוזא מלעיל כאיסתירה מלתחת a hole about (the size of) a *zuz* above (casts a shadow the size of) about a *stater* below *Suk* 22b(28); pl. נדוניא ארבע מאה זוזי לברת a dowry (worth) four hundred *zuzim* for my daughter *Ket* 54a(48); מרגניתא דשויא אלפא זוזי a pearl worth one thousand *zuzim Qid* 26b(7); **2.** pl. **money:** זוזי היכא יתבי where is the money located? *Ber* 18b(40); זוזי ממאן נקט from whom did he take money? *BM* 2b(10) // *Qid* 74a(1); ינוקא דמקרבא דעתיה לגבי זוזי a child who is fond of money *Giṭ* 40a(52); רב כהנא יהב זוזי אכיתנא PN invested money in flax *BQ* 103a(17); וזוזי בזוזי קא שקיל ברווחא (if) he takes money for money for a profit *BM* 62b(36); ופייסיה בזוזי he compensated him with money *Ket* 92a(13); הב לי זוזאי give me my money *BM* 42a(45); וזוזאי בכדי לא שדינא I do not invest my money for nothing *BQ* 103a(7); הב לי שטראי ושקול זוזך give me my writ and take your money *BB* 171b(11); *BQ* 23b(39); זוזיה דאיניש עבדו ליה ספסרותא a person's money did his brokerage [i.e. he needs no middleman] *BM* 63b(17); וקא עייל ונפיק אזוזי he frequents (the buyer's house) for (his) money *ib.* 77b(48)

Lit: D. Goodblatt, JESHO 22 [1979] 241, w. lit.; Voc: זוּזָא HPP 57:18; זוּזָא HGP 32a:40; Y: זוּזָא *Qid* 12a(31; BAYTN 18).

זוזיתא ↓ חוזיתא n.

זוח, זוה vb. **to arouse, decorate** (↓ זיהא; Sy ܙܘܚ pe. to put in motion, stir, pa. to celebrate, adorn LS 192; cf. Ma זיהא shaking MD 165) **Pe. to stir, arouse:** pass.part. הוה קא זיהא דעתיה his mind was in an aroused state *San* 96b(20)

Pa. to decorate: מיזיה {מיזי} מיזייחין כדשפיר they decorate his hair beautifully *Bo* 15:7

Lit: Eps, St1 343 [Pa.].

זוט, זוּטֵי adj. **small, young, short,** n. **insignificant person** (< ↓ זוטר; Sy ܙܘܛܐ LS 192 [Lex], Ma זוטא MD 164) **I.** adj. **1. small, minor:** sg.m. עיסקא זוטא דזוטא זיינא a minor business deal whose (possible) loss is small *Ket* 66b(17); חצבא זוטא a small pitcher *Šab* 148a(33); כורסיא זוטא a small pedestal for the Torah scroll *Meg* 26b(36); *Yev* 7a(21); *ib.* 17a(33); *Qid* 43a(30); *BM* 106a(53); *BB* 60a(16); *ib.* 150a(17); *Bek* 5a(47) [↓ פרטא mng. 2]; *Kar* 3b(50); סדר אליהו זוטא the small *Seder Eliyahu Ket* 106a(10); **2. young:** a. general: sg.m. דלמא אברהם זוטא דאחיה הוה perhaps Abraham was the youngest of his brothers *San* 69b(37); b. w. PN: sg.m. רב המנונא זוטא *Ber* 31a(5); *Beṣ* 29b(8); *Ket* 69a(40); רבא זוטי *Beṣ* 32b(41); *BQ* 108b(42); *Zev* 24a(23); רבינא זוטי *Ket* 100b(39); **3. short:** sg.m. האי אריך קקיה והאי זוטא קאקיה this one's [i.e. the goose's] neck is long, and that one's [i.e. the wild goose's] neck is short *BQ* 55a(25); f. זוט{ן}⟨א⟩ גנובתיה its tail is short *Ḥul* 79a(37; Šeel 116:44); pl.m. יומי זוטי short days *AZ* 8a(26); **4. weak:** קלא זוטא a low [lit. weak] sound] *MQ* 11a(24); sg.m. **II.** n. **insignificant person:** sg.m. אפי' זוטי דאית בכו מחייה מיתי even an insignificant person who is among you can revive the dead *AZ* 10b(24; **M**)

Y: זוּטָא *Šab* 148a(34; BAYTN 18).

זוטר vb. **to be insignificant, become small** (↓ זוטר adj., זוטרותא; Ma זאוטר quad. MD 165, s.v. זטר) **Quad. to be insignificant:** והא זוטרא ליה לרב this (was) an insignificant (matter) for PN *Tan* 21b(20)

QuadRef. 1. to become small: עד דמיזדוטר' until (the egg) becomes small *Ned* 50b(24) [Var: דמיזוטרא Ar (AC 3:284)]; **2. to be insignificant:** כי חזייה איזוטר בעיניה when he saw it [i.e. Jerusalem], it appeared insignificant to him *San* 95a(14; Ar [AC 3:285]) [Var: אחיך נשר בעיניה HeMGG 405:17]

Lit: M. Dietrich, BiOr 24 [1967] 296.

זוּטַר, זָטַר, f. **זוּטַרְתִּי**, pl.f. **זְטַרְתָּאתָא** adj. **small, insignificant, young,** n. **young person, insignificant person** (↓ √זוטר, זוט, זוטרותא, זעיר; Ma צטארתיא, עצטארתי f. MD 392, 355, Sy ܙܥܘܪܐ LS 194 [Lex]) **I. 1. small, little:** a. general: sg.m. ההוא בי כנשתא זוטר הוה that synagogue was small *Meg* 26a(23); *BB* 14b(35) [↓ √רכס itpa., mng. 1]; *Bek* 45a(46) [↓ √מוח

itpe.]; ממונא זוטרא a small amount of money *TGAs27* 45:13; f. מ"ט גמלא זוטרא גנובתיה why is the camel's tail small? *Šab* 77b(25); מיקרבא וזוטרא close and small *ib.* 10b(46); f. תיבותא זוטרתי a small ark *Meg* 26b(36); pl.m. עילי זוטרי small foals *Šab* 155a(36); f. זוטראתא *Zev* 63a(4) [of fingers]; b. ≠ נפיש large: sg.m. האי נפיש האי זוטר this one is large. That one is small *Yom* 56b(16); *Šab* 80b(24); נפיש בטירחא וזוטר בשעורא in terms of the effort (picking out the refuse) is great. In terms of the amount it is small *Beṣ* 14b(17); נפיש לחד וזוטר לתרי (the load) is (too) big for one person and (too) small for two persons *BM* 83a(26); c. ≠ רב great: sg.m. עון זוטרא a small sin [≠ רבה] *Pes* 7b(51); f. אצבעתיה זוטרתי his small finger *AZ* 29a(21) [≠ רבתי]; *Zev* 15a(30); *Ḥul* 79a(38; **M**); pl.m. הא ברברבי הא בזוטרי this refers to large (vegetables and) that to small ones *Ber* 57b(45); *Šab* 96a(1); *BM* 28b(48); *Mak* 16b(32); רברבי וזוטרי *MQ* 10b(20) // *BB* 54a(10); *BQ* 42a(1); f. אבני זוטרתא small stones *Tam* 26b(24) [≠ רברבתא]; **2. few:** pl.abs.f. זוטרן מילייהו their matters are few *Švu* 3a(10); det. זוטרתי *Šab* 155b(8) [↓ גוריתא]; **3. young:** sg.m. ההוא תלמידא ... דשכיב אדזוטר a certain pupil who died while he was still young *Ḥag* 5a(21; **L**); f. זוטרא מינה one younger than she *Qid* 64b(32); כי זוטרת when you were young *Qid* 12b(3); pl.m. כי הוה זוטרינן when we were young *BQ* 92b(53); f. בנאתא זטרתאתא young daughters *HP* 105:10; **4. insignificant:** sg.m. מי זוטר מאי דכת' בהו ברבנן is what is written concerning the scholars insignificant? *Ḥag* 5b(43); *Soṭ* 5a(42); *Qid* 30a(32); *Bek* 12a(49); אטו יראה מילתא זוטרתי היא is fear (of God) an insignificant matter? *Ber* 33b(46); *Meg* 25a(30); **5. as PN:** מר זוטרא *Bo* 141:3; *Beṣ* 8a(15); *Giṭ* 38a(36); *Men* 35b(21); **II.** n. **1. young person:** sg.m. זוטרא דאחיה the youngest one of his brothers *Yom* 10a(34) [expl. BH צְעִירֵי הַצֹּאן Jer 49:20]; pl.m. ומי מלכי זוטרי מקמי רברבי do the younger (sons) reign before the older ones? *Hor* 11b(46); **2. insignificant person:** pl.m. ידענא דאפי' זוטרי דאית בכו מחיו מיתי I know that even the most insignificant ones who are among you can revive the dead *AZ* 10b(24) [Var: זוטי **M**]; *BB* 51b(14)

Lit: Kut, Studies 442[65] [Heb; blend of זעיר and זעוט]; Nöld, MG 154 [f. form זוטרתי]; Voc: זוּטַר HGP 29b:22; זוּטְרָא ib. 27a:36; Y: זוּטַר *Šab* 77b(26; BAYTN 160).

זוטרוּתָא n.f. **youth** (↓ זוטר) sg. בזוטר(ו)תיהו *Anan* 86:17 [≠ ↓ 1# גברותא]

זָוִיתָא n.f. **corner** (TA זוִיתָא pl. TO Ex 38:5, Sy ܙܘܝܬܐ LS 190, Ma זאויתא MD 157, > Arab زَاوِيَة Fr, AF 11, 168) sg. קם איהו בהא זויתא ודביתהו בהא זויתא he stood in this corner, and his wife (stood) in that corner *Tan* 23b(15; **M**[2]); pl.cs. ארבע זוית ביתיה the four corners of his house *Bo* 4:2; *ib.* 78:16; 88:11

Lit: AIOA 90; Y: זָוְיָתָא *Tan* ib.

זוֹלָא n.m. **low price** (↓ √זלל; JPA זול DJPA 174) sg. *BM* 64b(2; **EsF**[1]) [≠ ↓ יוקרא mng. 3]; הא דקביל עליה אונסא וזולא this is where he took upon himself (a loss) due to an unavoidable accident or a reduction in price *ib.* 70b(9; **EsF**[1]); 11; 14 // *Bek* 16b(12); הב ליה כזולא דהשתא give it to him according to the current low price *BB* 104a(22); *ib.* 24

Ms. H uses everywhere זילא. Voc: זוֹלָא HGP 26b:35; זוּלָא VTM 92; Y: זוּלָא *BB* ib.(BAYTN 18).

[**זוללא** ↓ דוללא n.]

זון vb. **to nourish, sustain, support** (↓ 2# זיינא, מזונא; Sy ܙܳܢ LS 192, Ma זון pa. MD 165) **Pe.** (u) **1. to nourish, sustain:** תמרי נמי מיזן זייני dates also indeed nourish *Ber* 12a(45); *ib.* 35b(40); 39a(27); *Er* 30a(26); אריא אישאתא זנתיה the fever sustained the lion (in the ark) *San* 108b(46); *Yev* 71b(15); **2. to support, provide maintenance:** a. general: אנא זיינא [= זָיְנָא] בחיט' ושערי I shall support (the city) with wheat and barley *Giṭ* 56a(26); זאנה עשרין וחמש שני בבי נשה he supported her in her paternal home twenty-five years *Ket* 104b(21); מיזן נמי לא זייני ליה they do not actually also support him *Beṣ* 32b(14; **L**); *Naz* 3a(16); ואיזון *SŠHai* 2a(6); *HP* 163:30; b. esp. for orphaned daughters: למיזן ממטלטלי to support (them) from movable properly *Ket* 50b(25); *ib.* 9; 18; *HP* 112:7

Itpe. to be maintained, supported: דהוה ליה לאתזוני בצנעה he should have received support in private *San* 26b(38); מדידיה קא מיתזנא she is supported from his (estate) *Ket* 43a(10); *ib.*

68b(27); 49b(22); *Ned* 83b(11); והוה קא מיתזאנא איתתיה מיניכסי בעלה his wife was maintained from her (deceased) husband's property *HP* 105:11; *ib.* 117:19

זוּנִיתָא n.f. **belt** (< ζώνη Lehnw 244; JPA זוניתה det. DJPA 174, Sy ܙܘܢܐ LS 192) sg. ואסר זו(ז)(נ)יתיה he fastened his belt *Meg* 16a(19)

זוע vb. **to move, shake** (↓ 1# זיעא, √עוז; Sy ܙܳܥ, ܐܙܺܝܥ LS 193, Ma 1# זהא, זוא MD 162, 164) **Pe.:** דמן קדמוהי זע ימא ומן בתרוהי זיעין טורין the sea shook before him and the mountains shake behind him *Bo* 7:12; *ib.* 8:12; 28:5

Af. 1. to make s.t. shake: דמזע ומרתית(י) ית כל הדמי קומתיה (the demon) which makes all the members of his body shake and tremble *Bo* 59:3; *ib.* 118:5; **2. to loosen a hold on s.t.:** דיזיעון מינה חרשי ומעבדי סניי that they should remove from him magic spells and evil magical practices *ib.* 51:1

Itpe. to be removed: דתתזעון ויתפקון מיניה you should be removed and taken out from him *Bo* 59:13

Itpal. 1. to tremble, be moved: מזדעזע כוליה גופאי my whole body trembles *Tan* 16a(18); ואמאי שנא אד"א'וריתא דלא (מ)(א)זדעזע ארעא אדנביאי אזדעזעא what was the difference that the earth did not shake for (the translation) of the Pentateuch, (but) for (the translation) of the Prophets the earth shook? *Meg* 3a(27); ואף מרב יוסף אזדעזע וקם ברבים even PN was moved and got up in public ... *IŠGF* 111:11; **2. to remove oneself:** איזדעזעו ופוקו מינהון remove yourselves and go out from them *Bo* 112:8; *ib.* 7:5; 8:5

זוק vb. (**uncertain**; cf. Sy ܙܘܩ af. to fan LS 194) **Pa.:** זילו זויקו לה כחלי go (and) ... udders for her *Ḥul* 109b(40; **H**[2])

Expl. Ar: עזבו הכחל מלא מן החלב let the udder remain full with milk AC 3:279 [cf. Tos ad loc.]; Rashi: שפודו place on a spit.

זוקן, זוקאן adj. **afflicted with dropsy** (< *זקנא dropsy; cf. Sy ܙܘܩܢܐ, ܙܘܩܝܢܐ kind of dropsy PSmSup 115, ܙܘܩܐ inflammation LS 194) pl.m. הני אומאי זוקאני pagans afflicted with dropsy *AZ* 31b(34)

Y: זוּקְאָנֵי *AZ* ib.(BAYTN 160).

1# זור vb. **to hold tightly, press together** (↓ זוורא, זייר, זיירא; Sy ܙܳܪ to hold tightly in the hand LS 194) **Pe.**, pass.part.: אפשיטי דספרא זיר he holds tightly onto the coins of the scribe *BM* 16b(42) [v. infra]; וזירינן להון בחוטא לתרין א[טרפי] על הדדי we press the two ends together by means of a fringe *Anan* 9:9

Geon. expl.: על מעות שלסופר הוא מעוכב OHT BM 37:22; Lit: Eps, StI 74.

2# זור vb. **to have a certain defect of the eyes** (etym. unkn.) **Pa.**, pass.part.: דמזורן עיניה one whose eyes have the z.-defect *Bek* 44a(29; **L**[1]) [Var: דמזוורן Ar (AC 3:279); expl. MH זויר ib.]

Expl. Ar: פי' שמנומרין עיניו AC ib.

זטר ↓ זוטר adj.

זִי part. **now, then** (< NP *zī*, *zihī* long live PED 631; ↓ איזי) אימ' לי זי tell me now *Ket* 69a(50); *ib.* 86a(27); 104b(26); *Pes* 106a(21) [text: זו]; *BQ* 59b(12); אמרו לי זי *Beṣ* 27b(6; Geon 364:14); אודו לי זי מיחת concede to me, at least, now *Yom* 30b(29) // *Yev* 67a(28); אצית זי מאי קא שמעת listen then! What do you hear? *San* 110a(55)

This enclitic element always appears in the second position of a phrase after an imper. vb. Lit: Eps, StI 201; id., Gr 141; Y: זִי *San* ib.(He).

[**זיבולא** ↓ זבילא n.]

זִיבּוּנָא n.m. **sale** (↓ √זבן; cf. Ma זאבונא selling MD 157, Sy ܙܘܒܢܐ LS 187) sg. ושלים הלין זוזי דמי זיבונא דנא he paid the money, the price of this sale *SŠSad* 266:8; וטרחנא בזיבונא וזבינתא we were engaged in business dealings [lit. sale and purchase] *SŠHai* 9b(10); *ib.* 8a(14)[!]

זִיבּוּרָא n.m. **hornet** (↓ זיבורתא; Ma זימבורא MD 166, Arab زُنْبُور Wehr 382) a. the insect: sg. אתא זיבורא טרקיה אאמתיה ושכיב a hornet came, stung him on his penis, and he died *MQ* 17a(31); *Ḥag* 5a(51); *Ket* 50a(30); האי מאן דבלע זיבורא מחיא לא חייי a person who swallows a hornet will certainly not live *AZ* 12b(13); *ib.* 17b(37); האי מאן דבעי למצמד זיבורא ועקרבא one who wants to bind a hornet and a scorpion (by magical means) *Kar* 3b(61) // *San* 65a(35); pl. זיבורי *San* 109b(40); b. w. ref. to its sting: sg. ברזינא לזיבורא a small

measure (of urine is an antidote to the sting of a) hornet *Šab* 109b(33; **M**); *AZ* 28b(40); 42

Voc: זִיבּוּרָא HP 208:14(HPP 310:20); Y: זִיבּוּרָא *AZ* ib.(BAYTN 138).

זִיבּוּרְתָּא n.f. **hornet** (↓ זיבורא) sg. אתאי זיבורתא איתיב על דשתיא a hornet came and alighted on the warp *AZ* 17b(36); *Meg* 14b(40) [given as the mng. of the name of the prophetess דבורה]

Y: זִיבּוּרְתָּא BAYTN 204.

[זיבותא ↓ זבותא]

זִיבְחָא, זבחא n.m. **sacrifice** (< BH 1#זֶבַח HAL 251; ↓ דיבחא) sg. זיבחא גופיה the sacrifice itself *Zev* 36a(28); *ib.* 29a(33); 90a(12); זיבחא אחרינ' another sacrifice *Men* 46b(19); *ib.* 20; *Yom* 27a(18); *Tem* 14a(16); *Pes* 80b(38); *ib.* 89b(7); *Anan* 73:10

Y: זִיבְחָא *Zev* 29a(33; BAYTN 112).

זִיבְלָא n.m. **excrement, manure** (↓ √זבל; Sy ܙܶܒܠܳܐ LS 187) **1. excrement:** sg. האי מאן דנפיש זיבלא חולי מעיים הוא one whose excrement is excessive has a bowel sickness *Soṭ* 42b(53); **2. manure:** sg. אטו האיי זיבלא אנא שדיתיה did I place this manure (in the heap)? *TGAs28* 33b:2; *ib.* 4; 5; 7

Y: זִיבְלֵיהּ *Soṭ* ib.

זִיבְנָא n.m. **purchase, buying, merchandise** (↓ √זבן, זבינא; Sy ܙܶܒܢܳܐ LS 187, Ma 2#זיבנא MD 165) **1. purchase, buying:** sg. דאי מתרמי ליה זיבנא דאית ביה רווחא זבין בהו if he has the opportunity for a purchase which has a profit he may buy with it *BM* 43a(21); **2. merchandise, goods:** sg. אדחולא על כרעך זיבנך זבי while the sand is still on your legs sell your merchandise *Pes* 113a(16) [Var: זבינך **E²M¹V¹⁴**]; שקל מיניה זוזי למעבד בהון זיבנא ואיתיה לזיבנא בעיניה ומית וידיע דהאיי זיבנא בהנך זוזי שקיל (if) he took money from him to produce merchandise with it, the merchandise is in existence, he died, and it is known that the merchandise was acquired with this money *HP* 51:8; דזיבנא דילי הוה שאוי טפי טובא my merchandise was worth much more *TGAs28* 22b:14; *ib.* 23b:9; 30b:9; (ו)ס(ק)מטרי דמנחין ביה זיבנא בספינתא boxes in which merchandise is placed on a boat *TGHark* 86:14; *ib.* 44:10; 155:19; 27; 272:26; 30; 35; **3.** in phrase זיבנא וזבונא **business dealings** [lit. buying and selling; cf. Sy: ܙܶܒܢܳܐ ܘܙܽܘܒܳܢܳܐ PSm 1076, Ma זיבנאך ואזבונך MD ib.]: sg. זיבנא וזיבונא *Pes* 113a(16; TGAs42 164:15); [Var: מילי דזבנ(ו)י(א) **E¹C**]; דזיבנא וזבונא matters of business dealings **E¹C**]; זיבונא וממונא בידיהון הוה business dealings and money were in their control *TGAs28* 6:10

Voc: זִיבְנָא HGP 28a:19.

זִיגָא n.m. **a type of garment** (↓ זוגא; Sy ܙܝܓܳܐ LS 191, mng. 1) sg. זיגא זבינגא לך דמטי ליך עד כרעיך I shall buy you a *z*.-garment which reaches to your feet *Er* 100b(48; **OM**); pl. זגוי *SMel* 56:407 [expl. by NP צ'אדר *čādar* PED 383]

In spite of the fact that this word is etym. equivalent to זוגא, the ms. tradition is strongly w. *yod*; Y: זִיגָא BAYTN 9.

זיגוריתא n.f. **a type of demon** sg. *Bo* 86:2

זֵידָנָאָה adj. **wicked** (√2#זוד; Ma זידאנא MD 165) sg.f. ירור' בישתא ותקיפתא וזידניתא an evil, powerful, and wicked *y.*-demon *Bo* 120:33; איתתא זידניתא a wicked woman *ib.* 54:7; pl.f. רוחי זידניאתא wicked spirits *ib.* 52:10; חומרי זידניאתא wicked amulet spirits *ib.* 7:14; 8:6; 34:5; 78:17; 86:10; נשי זידניתא wicked women *ib.* 100:11

On the phrase זידנא אילאתיך *Bo* 125:10, v. Müller-Kessler–Kwasman, Bowl 163.

זִיהָא, זיהא n.m. perh. **radiance** (↓ √זוח) sg. זיחא דשמשא קשי משימשא the radiance of the sun is more intense than the sun *Yom* 28b(46) [Var: זיהא OHT ib. 14:16, Ar (AC 3:272)]

Geon. expl.: מקום שכונת חמה ולא עברו ממנה כנפיה אותן הרשפים שיוצאין משם נקראין זיהא OHT ib.; Y: זִיהָא *Yom* ib.(BAYTN 9).

זִיהוּמָא n.m. **covering plants with rancid oil** (< MH² זיהום J 391; ↓ √זהם) pl. זיהומי *AZ* 50b(28; **P¹M**)

Y: זִיהוּמָא BAYTN 141.

זִיהְיָא n.m. **brightness, glow** (√זהי; cf. Sy ܙܰܗܝܽܘܬܳܐ LS 189) sg. זיהיא הוא דעבר ומחזי כדעבר הוא נמי (the comet's) brightness passes through, and it appears as if it also passes through *Ber* 58b(48; Ar [AC 3:273])

1#זִיהֲרָא n.m. **light** (↓ זהרירא, סיהרא; Sy ܙܰܗܪܳܐ light LS 190a, mng. 2, Ma 2#זהארא splendor MD 163) sg. נפל זיהרא באיפומא light came in through

the window *Qid* 81a(35; Ar [AC 1:217], V³[corr.])

2#זִיהֲרָא n.m. **venom, anger** (< MP *zahr* poison, venom CPD 97; Sy ܙܗܪܳܐ LS 190b, Ma זיהירא venom, anger MD 166) **1. venom:** sg. אית ליה זיהרא ולא קלי (the cat) has venom, but it does not destroy *Ḥul* 52b(43); *ib.* 54a(4); עד דדריס שדי זיהרי(ה) ... בהדי דשליף שדי זיהריה while it is clawing it injects its venom. While it is pulling (its paw) out it injects its venom *ib.* 53a(36) [cf. Ma שדיא זיהיראך MD ib.]; *AZ* 30b(23); *ib.* 31b(27); *Nid* 55b(41); **2.** fig. **anger** [cf. BH חֵמָה HAL 313]: sg. אימלי זיהרא he was filled with anger *Giṭ* 45b(35); קמה בזיהרא she arose in anger *Ber* 51b(16)

Lit: Geig, AAC 169; Tel 65; ISK 106; Y: זִיהֲרָא *Ḥul* 52b(43; BAYTN 113).

3#זיהרא n.m. perh. **landed estate** (↓ זיהררא) pl. זיהרי *BB* 61b(41)

Expl. Rashi.

זיהררא n. **tax collector** (perh. < MIr *zīnhar-bar* one who carries a document of safety Shaked, EIr 260; ↓ 3#זיהרא) pl. הני זיהררי דזבנ(ו)י(ו) ארעא לטסקא tax collectors who sold a field in lieu (of payment of) the land tax *BB* 55a(10)

Acc. to Ar [AC 3:275, s.v. זהרר] this word is < P, but v. Geig, AAC 169; Y: זַהְרוּרֵי *BB* ib.

זִיוָא n.m. **glow, splendor, radiance** (< NB *zīwu* < Akk *zīmu* CAD Z 119, AIOA 113; TA זִיו TJ 1K 6:37, Sy ܙܺܝܘܳܐ LS 195, Ma זיוא MD 166) **1. glow:** sg. זיויה הוא דעבר ומתחזי כעבר כוכבא הוא it is (Orion's) glow which has passed by (in the sky), and it appears as if a star had passed by *Ber* 58b(48) [cf. CAD ib. 121, mng. 2: glow (of stars)]; **2. splendor:** sg.abs. לדזיו ליה to the splendrous one *San* 31b(39; **F²**); det. דארעה כולה נהרא בזיוה the whole world shines in his splendor *Bo* 78:20; *ib.* 7:5; **3. radiance:** sg. ההוא דאית להו זיוא לאילני that (month) in which the trees have radiance *RH* 11a(40; **E²**) [expl. the BH month name זִו]

Y: זִיוֵיהּ *Ber* 58b(48; BAYTN 9).

1#זיונא ↓ 2#זיינא n.

2#זִיוָנָא n.m. **crownlet** (on letters; ↓ √זיין) pl. וכולהון דתלתא זיוני וטפי all of them [i.e. the aforementioned letters] have three crownlets and more *ŠT* 491:35 [and *passim* on this page]

This Geonic interpretation of the word follows the later notion that this is also its mng. in MH in the passage: שבע אותיות צריכות שלושה זיונין שעטנ"ז ג"ץ *Men* 29b(27) and refers to crownlets attached to the top of the letters; however, for the original mng. of this root see Yardeni, Script, s.v. ↓ √זיין [courtesy J. Penkower]; Y: זִיוָנָא BAYTN 256.

זִיוּפָא n.m. **forgery** (↓ √זייף, זיף) sg. האי שטרא זיופא הוא this document is a forgery *BB* 32b(1); *ib.* 9; *Ket* 36b(14); דחישינן לזיופא because we are wary of a forgery (of a seal ring) *BM* 27b(28); *AZ* 69b(37)

Y: זִיּוּפָא *AZ* ib.(BAYTN 256).

זֵיוְתָן adj. **proud** (TA זֵיוְתָן TJ Is 14:12; MH² זיותן J 392) sg.m. גבר זיותאן a proud man *Šab* 156a(36); pl.m. בני זיותני proud children *Ket* 61a(3)

Y: זֵיוְתָן *Šab* ib.(BAYTN 274).

זִיזָא n.m. **projection from a building** (TA זִיזָא TJ 1K 6:5 [H יָצִיעַ], Sy ܙܺܝܙܳܐ projecting part of a roof LS 195, mng. 2) sg. ההוא גברא דהוה ליה ההוא זיזא דהוה נפיק לרשות הרבים a certain man who had a certain projection which extended (from his house) into the public domain *BB* 60a(26; **P¹**); זיזא דמחוזא a projection (balcony?) of GN *BM* 83a(17); *SŠHai* 11b(16)

Voc: זִיזָא HGP 3b:13; Y: זִיזָא *BB* ib.(BAYTN 10).

זיחא ↓ זיהא n.

זיין vb. **to write the top of a letter in a particular fashion** (denom. < ↓ 2#זיונא) **Pa.:** הא דבעי זיי"ו"ני הא דלא בעי זייוני this refers to where he needs to write the tops of the letters (in this fashion), that to where he does not need to write the tops of the letters (in this fashion) *Šab* 105a(2); pass.part. דלא מזייני *STage* 88; *ib.* 89

On the interpretation of this vb., cf. the discussion of Yardeni, Script 210; for another expl., v. Lieb, TK 3:178.

1#זַיְינָא, זיאנא n.m. **loss** (< MP *zyān* loss, damage CPD 100, Turfan זייאן, זיאן Geig, infra; Ma 2#זיאנא זאינא MD 158, JNA זיאנא *zyāna* HDJNA s.v.) sg. עיסקא זוטא דזוטא זיינא ... עיסק' רבה דנפיש זיינא a minor business deal whose (possible) loss is small, a major business deal whose (possible)

loss is large *Ket* 66b(17) [≠ ↓ רווחא mng. 4]; כי היכי דלא לימטייה רווחא זיינא היא דלא למטייה רווחא לא בעי so that his profit should not turn into a loss for him. Is (the purpose of the law) that he should not incur a loss? Does he not need (to make) a profit? *Men* 77a(28); ומן רואחא ומן זיאנא *SŠHai* 5a(5); זיאנא וחוסראנא loss and deficit *ib.* 6a(21); 10b(12); 18b(3); *PDMFP* 544:20; אי מאטי לך זיאנא דרינא בהדך if you incur a loss, I shall sustain (it) with you *HP* 63:22; *ib.* 26; 28; 33; 49:24; *TGAs28* 78:24; *TGHark* 272:7; pl. זיאני *SŠHai* 10b(5)

Lit: ISK 106; Geig, AAC 80, 171; Tel 67; Voc: זִיאָנָא HGP 25b:22; Y: זִיוָנָא *Ket* 66b(17).

זיאנא, זיינא 2# n.m. **provisions** (↓ √זון, בי 2#זיינא; Sy ܙܘܢܐ LS 192, TA זְיוּנָה TO Ex 21:10) sg. ואכיל להי ומשתבע דלא טעים ליה זיאנא זיאנא סלקא דעתא אלא אימא מזונא he eats them, and he swears that he did not eat any provisions (זיאנא). Do you really mean זיאנא? Say rather מזונא *Ber* 44a(14; MGD 711:15) [**O**: זיינא]; זיונא *Er* 30a(34)

3# זיינא ↓ זינא n.

זייף vb. **to falsify, adulterate, forge** (denom. < ↓ 2#זיפא; ↓ זיפא, זיף, זיפנא, זיפנותא; Sy ܙܝܦ LS 195) **Pa. 1. to falsify:** דיל' תנאה הוה ביה וזייפתיה perhaps there was a condition in it [i.e. the *geṭ*], and she falsified it *Giṭ* 22b(4); דכל דמזייף לאו לגבי ספרא אזיל ומזייף anyone who (wishes to) falsify (a document) does not go to a scribe and falsify [i.e. he does it by himself] *BB* 163a(7); *ib.* 167a(29); *HP* 67:21; *SŠSad* 189:6; *TGHark* 272:19; **2. to adulterate:** לא טרח ומזייף he does not make an effort to adulterate it [i.e. the vinegar] *AZ* 29b(49); *ib.* 39b(6); **3.** w. √כתב pe. **to forge:** זיופי זייף וכתב he actually forged (the witnesses' handwriting) *Ket* 36b(21); דיל' מזייף וכתיב מאי דבעי perhaps he forges what he wants *BB* 162a(5); *ib.* 163a(18); 167a(13)

זייר adj. **pressing** (↓ √1#זור; JPA זייר DJPA 175) sg.m. מעצרא זיירא pressing vat *AZ* 60a(16; **JP**[1]); *TGHark* 86:10

זיארא, זַיָּרָא n.m. **an object used by fullers for pressing** (↓ √1#זור) pl. זיארי *Šab* 123a(11)

Geon. expl.: זיארא יש להן עץ ארוך שיעור אמה ומכניסין אותו [בכלי] כדי לְ[נ]גבו וניקרא זיארא OHT Šab 117:2; זיארי שא@כובשין בהן כובסין כלים אחר שמכבסין ואחר שצובעים TRN 631:7; Y: זַיָּרֵי *Šab* ib.

[**זיכאי** ↓ זיכיא n.]

זכיא, זיכיא n.m. **cleaning** (↓ √זכי) sg. האיי מאן דמזכי זיכיא one who cleans up (a dirty area) *MQ* 10b(17; HP 177:5); זכיא *BB* 54a(8; **H**Ar [AC 3:289])

Y: זִיכְיָא *BB* ib.(BAYTN 113).

זיל adj. **cheap, vulgar** (↓ √זלל pe., pass.part., זילותא; Sy ܙܠܝܠܐ LS 197, Ma זאליל MD 159) **1. cheap, reduced in value:** sg.m. דהוה יקירא מעיקרא וזיל השתא it was originally expensive and now it is cheap *BB* 104a(21); *BM* 44b(31); גברא זילא a man reduced in value *Ara* 19b(35) [≠ ↓ שביח]; תרעא זילא low market price *BM* 74b(21); **2. vulgar:** sg.m. איניש זילא a vulgar person *ib.* 9b(2) [e.g. a slave or a drunkard; v. Geon 104b:4]; pl.m. סהדי שקארי דעל א(י)גריהו זילי lying witnesses who are of low esteem in the eyes of their employers *San* 29a(33)

Y: זִיל *BM* ib.(BAYTN 10).

זילא ↓ זולא n.

זִילוּתָא n.f. **defamation, debasement** (↓ זיל; Sy ܙܠܝܠܘܬܐ LS 197) sg. לעיניין זילותא אלמנתו עדיפא his widow is preferable concerning (prevention of) debasement *Ket* 43a(20); *ib.* 66a(23); משום זילותא *ib.* 103b(6); *Yev* 100a(23); *Ned* 66b(16); *San* 48a(46); לא יקריכו ולא זילותיכו בעינא I seek neither your honor nor your debasement *BQ* 102b(44); זילות' רבת' a great debasement *Ned* 66b(18); זילותא דצורבא מרבנן defamation of a *ṣ.m.* *BM* 84b(23); *Mak* 24a(41); זילותא דבי דינא defamation of the court *BB* 31b(13); *ib.* 32a(9); *Meg* 28a(19); *Zev* 75b(12)

Voc: זִילוּתָא HGP 1a:2; Y: זִילוּתָא *Yev* 100a(23; BAYTN 34).

זילחא ↓ זלחא n.

איזולתא, זלתא, זילתא n.m. **type of vessel** (etym. unkn.) sg. זיל(ח)(ת)א דטינא a *z.*-vessel of clay *Yev* 46a(24) [Var: זלתא Ar (AC 3:294); איזולתא GŠ 247:12; סלתא OHT Yev 107:19]

זימא n. **nostril** (Sy ܙܡܐ beak, snout LS 192) pl. ושפי(ו)ך מתרתי זימי' מיא כתרי מ(ו)עברי דסורא

water cascaded from its two nostrils like the two river crossings of GN *BB* 74a(37; **M**)

Y: זִימָא BAYTN 10.

זִימְנָא, זמנא, cs. זְמַן n.m./f. **time, date, subpoena to appear in court** (< Akk *simanu* season, time CAD S 268, AIOA 91; JPA זמן DJPA 178, TA זִמְנָא TO Ex 9:5; cf. Sy ܙܒܢܐ LS 187, PSm 1077, Ma 1#זיבנא MD 165) **1. appointed time, fixed time, moment:** a. general: sg.cs. זמן חיובא the time of the obligation [i.e. when one is obliged to do something] *RH* 28a(7); *Suk* 25b(10); *Meg* 5a(33); *Qid* 33a(31); *Kar* 8a(34); det. מטא זימנא the time has come *San* 96b(14); *Ket* 110a(34); *AZ* 10a(3); דכל ספא וספא זימניה הוא every course of stones is its time [i.e. to pay the worker] *BB* 5b(6); כולי יומא זמניה היא the whole day is its time [i.e. for the blessing] *RH* 28b(30); *Tan* 2b(39); זימנא וזימנא דבתר זמנא a fixed time and a fixed time after (another) fixed time *BQ* 113a(13); *MQ* 16a(10); עביד איניש דפרע בגו זימניה a person is likely to repay (his debt) within its designated time [i.e. before its due date] *BB* 5a(25); pl. בהדי הדדי קא שלמי זמניהו their time limits [i.e. for the two different sacrifices] will expire together *AZ* 76a(30); b. in var. phrases: 1) בזמנ־ in its (proper) time: בסיתוא בזימניה קא אתי (the rain) comes in its (proper) time in the winter *Tan* 24b(38); תעלא בזמניה סגוד ליה bow to a fox in its time *Meg* 16b(24) [↓ √סגד pe.]; *Qid* 55b(9); *Ḥul* 105b(50); *Anan* 77:17; 2) בלא זימנ־ not in its (proper) time: ומי איכ' דאזיל בלא זימניה does someone die not in his time? *Ḥag* 4b(37; **L**); האי אסמכתא בזמנה קניא בלא זמנה לא קניא an '.-stipulation on its due date [lit. in its time] is legally binding. It is not binding before its due date *BM* 66b(4); *BQ* 91b(39); לאתתא דחזייא דמא בלא זמנא for a woman whose menstrual period comes at an unexpected time *ḤM* 38:16; 3) בחד זימנא together, at the same time [lit. at one time]: כי אתו למיגבי בחד זימנא קאתו they only come to collect at the same time *Ket* 110a(28) [**V**[5]: בהדי הדדי]; *Naz* 58a(11); *San* 98a(49); *Ara* 20a(1); וטפלה בחד זימנא ומת he plastered her (entire body) at the same time and she died *Šab* 80b(17); בספר התורה בחד זמנא הזה לחוד the words בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה [Dt 29:20] are together [i.e. connected by a conjunctive accent] and הַזֶּה [ib.] is by itself *BMsYFr* 143:5; *ib.* 157:4; 4) בחדא זימנא immediately: דנפל לנורא ופחת בחדא זמנא (the *sela*) fell into the fire and became debased immediately *BM* 52b(6) [≠ פורתא פורתא bit by bit]; מאי טעמא כי קא יהבנא לך כסא שקליה מר בחדא זמנא why when I give you a cup (of wine) do you take it immediately? *Pes* 86b(25); *Yom* 57a(9; **M**); **2. time, occasion:** sg. זימנא חדא הוה קא אזילנא בספינה I was once traveling on a boat *BB* 74a(34); *Ber* 24a(9); *Pes* 112b(47); *Meg* 18a(46); לא סאירנא אלא חדא זימנא ביומא I only inspect (my property) once a day *Ḥul* 105a(33); *Yev* 96a(11); *BB* 136b(5); *Men* 41a(8); דלא תהדר ותגבה ביה זימנא אחריתי so that she should not collect again with it another time *Ket* 89b(40); בעא אלישע רחמי למיחלש זימנא ותרי PN prayed that one could become sick once or twice (and recover) *San* 107b(37); pl.abs. תמני זימנין eight times *Soṭ* 10b(51); זימנין סגיאין many times *Ber* 11b(24); *Ḥul* 103b(32); *Zev* 94a(32); *TGHark* 277:23; det. תרי זמני twice *Zev* 97a(25); תרי תלתא זמני two (or) three times *Pes* 7a(35); *AnanSch* 10:27; **3. date:** sg. אי ידעיתו זמנא דשטרא כתובו if you know the date of the document, write (it) *BB* 171b(31); **4. subpoena to appear in court at a fixed time:** a. w. √יהב pe.: יהבינן זמנא אפומ' דאיתתא ואפומא דשיבבי' we can give (him) a summons orally by means of a woman or neighbors *BQ* 112b(56); יהיב ליה זימנא לב"ד he gives him a subpoena to court *Šeel* 147:1; b. √נקט pe.: נקיטא לי זימנא לבי דואר I have been summoned to the court *AZ* 26a(52); c. w. √קבע pe., af., itpe.: השתא נמי קבע לי זימנא דנפרע קבע לי' זימנא ולא אתא בזימניה now also, give me a subpoena for me to pay. He gave him a subpoena and he did not come at the proper time *Ḥul* 105b(48); *BQ* 113a(12); אפלו אתי איניש מעלמא ומקבע ליה זמנא לבי דינא even if any person at all comes and subpoenas him to court *BB* 58b(1); *Ket* 41b(26); איתקבע ⟨ליה⟩ זימנא *Dec* 3:4; d. w. √קום pa.: לקיומי זמנין ולבטולי זמנין to confirm subpoenas and to annul subpoenas *SŠHai* 9a(13)

Lit: Eps, StI 127; Yeivin, Fragment 109, points out that the phrase is often abbreviated to בחד [mng. 1.b.3]; Voc: זִמְנָא HGP

31a:7; Y: זִימְנָא *Šab* 10a(2; BAYTN 113).

– בִּזְמַן דְּ־ conj. **when** (↓ זימנא; Sy ܒܙܒܢܐ ܕ־ PSm 1077) בזמן דאיכא פסח ... בזמן דליכא פסח when there is/is not a Paschal sacrifice *Pes* 120a(18); *Ḥul* 138b(27); בזמן דאיכא בית המקדש קאים ... בזמן דלא איכא בית המקדש when the Temple exists/does not exist *Anan* 115:26; בזמן דפתיחה הדין ימטא לוותכון when this decree of excommunication reaches you *Dec* 3:9

– זִימְנִין adv. **sometimes** (lit. there are times; JPA זימנין DJPA 178, s.v. זמן, mng. 1.b) a. alone: זימנין הוו יתבי רב פפא ורב אדא בר מתנה קמיה דרבא PN and PN_2 used to sit sometimes before PN_3 *Ket* 85a(31); b. w. fol. ־ד: זמנין דיזיף מיניה בניסן וכתב ליה שטרא בתשרי sometimes he borrows from him in *Nisan* and writes him the document in *Tišri BB* 171b(22); דזמנין דעביד לאצולי נפשיה sometimes he is apt (to use the weapon) to save himself *AZ* 15b(56); *Yev* 94a(30); *Ket* 65a(46); *Giṭ* 36a(16); *Bek* 17b(10); c. repeated: זימנין סליק וזימנין לא סליק sometimes (the oracular inquiry) was conclusive and sometimes it was not *Soṭ* 48b(6); *Ket* 75a(33); *Nid* 47b(35); *Meg* 29a(25)

– לְזִימְנִין adv. **subsequently** (cf. Sy ܠܙܒܢܐ ܙܒܢܝܢ PSm 1078) לזמנין אשכחיה דיתיב וקאמ' subsequently he found him sitting and saying *Šab* 130b(22)

זימרא ↓ זמרא n.

זַיְינָא, זִינָא n.m. **weapon** (< MP *zēn*#1 CPD 99, Av *zaēna-* AI 1650; ↓ 2#מרי זינא, בי זיינא; TA זין TO Gen 41:44, Sy ܙܝܢܐ LS 195, Ma 1#זאינא MD 158) sg. אם זינך עלך ספרך כאן (even) if your weapon is upon you, (nevertheless) your book is here [i.e. your genealogy is known to us] *BB* 4a(21) [Var: זיינך Ar (AC 3:287); v. infra]; דכי שלים זיניהו קטלי בהו when their weapon is finished (in battle), they kill with them [i.e. their shields] *AZ* 16a(2); *ib.* 4; באתר דמארי זינא תלא ליה זיניה in the place where the armed person hung up his weapon *San* 103a(39) // *BM* 84b(35); זיניה בכפיה תלילא his weapon is in his uplifted hand *Bo* 112:5; דקא מדמי להון להני מסני כי זינא דמלחמה (Scripture) compares shoes to a weapon of war *Anan* 117:5; *ib.* 8

Geon. expl.: אפע"פ שכלי זיינך עליך כמלכים ומדמה אתה בעצמך שאתה מלך הרי ספר יחוסך כאן ידוע שאתה עבד בן עבד ולא רך בן רך AC ib.; Lit: Geig, AAC 171; Tel 66.

זִינוּתָא n.f. **prostitution** (↓ √זני; Sy ܙܢܝܘܬܐ LS 200, Ma זאניותא MD 160) sg. בני ריגותא וזינותא children of lust and prostitution *Bo* 78:10

1# זִיעָא n.m. **trembling** (↓ √זוע; cf. Sy ܙܘܥܐ LS 193) sg. *Bo* 74:5

[2# זִיעָא n.m. **perspiration** (< H זיעה J 395) sg. *Ber* 38a(10); *ib.* 43b(44); *Ḥul* 99b(16)

In spite of the form w. *alef*, the spelling w. *zayin* and the contexts indicate that this word is H.]

זִיף adj. **false, forged** (↓ √זייף, זיופא; cf. Sy ܙܝܘܦܐ LS 195) sg.m. שטרא זיפא הוא it is a forged document *BB* 32b(1; P[1]) [≠ מעליא]; שטרא זִיפָא *ib.*(HGP 1a:11); *ib.* 9 [= GeonH שטר שקר, שטר זיף HR 69:10]

Lit: Eps, PLA 260.

1# זִיפָא n.m. **eyelash, hair** (Sy ܙܝܦܐ, ܙܝܦܐ, pl. ܙܝܦܐ hair LS 203, Ma זאפא, pl. זאפאניא eyelash, eyelid MD 160) **1. eyelash:** pl. דנפישי זיפיה one who has many eyelashes *Bek* 44a(30) [expl. MH לופין ib.]; **2. hair:** sg.abs. קרן ליה זיף זליף a lock of decorated hair *Bo* 14:5

Lit: Eps, St1 341 [mng. 2]; Y: זִיפֵּיה *Bek* ib.

2# זִיפָא n.m. **falsity** (< Akk *ze'pu, zīpu* mold, cast coin CAD Z 86; ↓ √זייף, מזיא דזיפא; Sy ܙܝܦܐ falsity, ܙܝܦܢܐ false, fraudulent LS 195, Ma זִיפָא MD 167) pl.abs. זיפין *Bo* 82:6; *ib.* 7:13

Lit: AIOA 113; MSF 126.

זַיְפָנָא, זִיפְּנָא n.m. **falsifier** (↓ √זייף; Sy ܙܝܦܢܐ LS 195, Ma זיפאנא MD 167) sg. אחוהי דמרנא זיפנא הוא our master's brother [i.e. Esau, Jacob's brother] is a falsifier *AZ* 11b(15) [Var: זיפאנא MGG 486:2]; *ib.* 21; מאי אהני ליה רמא' ברמאו' ולזיפנא בזיפנותיה what did the deceiver gain by his deceit and the falsifier by his falseness? *ib.* 17

Y: זַיְיפָּנָא *AZ* 11b(20; BAYTN 229).

זִיפָנוּתָא n.f. **falseness** (↓ √זייף; Sy ܙܝܦܢܘܬܐ LS 195) sg. זיפנותיה *AZ* 11b(17) [↓ זיפנא]

Y: זַיְיפָּנוּתֵיה *AZ* ib.(BAYTN 286).

זִיפְתָּא n.f. **pitch** (TA זִפְתָּא TO Ex 2:3, Sy ܙܦܬܐ LS 203) sg. *Šab* 20b(40) [expl. MH זֶפֶת Mib. 2:1]; עיטראנא פסולתא דזיפתא tar is the unfit part of pitch *ib.* 42

Y: זִיפְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 113).

1# זִיקָא n.m. **wind, stream of air, flatus, demon** (poss. < Akk *zīqu* A wind, draft CAD Z 133 [cf. AIOA 114]; Sy ܙܝܩܐ LS 195, Ma זיקא MD 167; ↓ בי זיקא) **1. wind, draft:** sg. זיקא דבתר מיטרא wind following rain *Tan* 3b(32); ונזדהר מזיקא he should be careful of a draft *AZ* 28b(24) [cf. Ma: ומן זיקא תיזדאהאר AM 103:1]; זיק' נפיש' a strong wind *Ned* 28b(6); *Šab* 18b(14); אתא זיקא כבייה לשרגא the wind came (and) extinguished the lamp *Ber* 60b(57); היכא דלא נשיב זיקא where the wind does not blow *Kar* 5b(52) [for add. exx., v. ↓ √נשב pe., √2# נשי pe.]; *Ḥul* 46b(29) [↓ √שלט pe.]; *ib.* 60a(10) [↓ √1# כנש pe.]; אתא זיקא ודלי להו למאניה the wind came and lifted up his clothes *BQ* 86b(10); *Beṣ* 31a(16); *Pes* 110b(1) [↓ √פרח pa., mng. 2]; *Šab* 119a(23) [↓ √פרח af., mng. 2]; *ib.* 129a(51); תמרי דזיקא dates (detached by) the wind *Ber* 40b(42) [expl. MH נוֹבְלוֹת Mib. 6:3]; *BM* 22b(22); **2. stream of air:** sg. מפוחא דמלי זיקא a bellows full of air *Tan* 12a(17); לא ליתיב היכא דכריך זיקא one should not sit where the air is turbulent *Šab* 129a(50); מיבזע בזיע קראמא דריאה וזיקא לתתאי קא נפיק the membrane of the lung is completely torn and a stream of air goes out downward *HP* 200:13; *ib.* 8; *TGAs28* 15b:5; **3. flatus** [Ma ib., mng. c; cf. Akk *šāru* CAD Š/2 138, mng. 3b]: sg. סילקא לזיקא mangel-wurzel (is good) for flatus *AZ* 28b(41); **4. type of demon:** sg. זיקא ומזיקא a *z.*-demon and an *m.*-demon *Bo* 88:4; pl.abs. כל זיקין ומזיקין בישין all *z.*-demons and evil *m.*-demons *ib.* 16:5; 23:2; 45:2; 82:10

Lit: Eps, St1 18+ [mng. 1]. This word is semantically eq. to ↓ רוחא; Voc: זִיקָא HPP 302:18; HGP 16a:22; Y: זִיקָא *Ber* 59a(26; BAYTN 10).

2# זִיקָא n.f. **skin-bottle** (TA זִקִּין pl. TJ Jos 9:4, Sy ܙܩܐ f. LS 203) sg. *AZ* 60a(11); *ib.* 15; זיקא דחמרא a wineskin *Giṭ* 68a(42) [cf. NA *ziqqu ša karāni* CAD Z 129, s.v. *ziqqu* B); זיקא דחלא a skin-bottle of vinegar *BB* 74b(2); אונא דזיקא the handle of a skin-bottle *Giṭ* 69b(49); זיקא בין מליא בין חסירה a skin-bottle whether full or empty *AZ* 60a(15); pl. הנהו זיקי דהוה שדיין בריסתקא דמחוזא certain skin-bottles which were lying (on the ground) in the district of GN *Er* 44b(8); *AZ* 33a(34); זיקי דחמרא skin-bottles of wine *BB* 24a(32); טיל(י)א חריפא דמצרי זיקי full strength *ṭ.*-wine which bursts skin-bottles *AZ* 30a(49); *ib.* 65b(5)

Y: זִיקֵי *AZ* 60a(15; BAYTN 134).

***זִיקוּקָא** n.m., pl., only in phrase **זִיקוּקִין דְּנוּר** **sparks** (↓ נורא; JPA זיקוקין דינור DJPA 176) abs. ונפקין זיקוקין דנור מפומיה דרב לפומיה דר' sparks were going out from PN's mouth to PN_2's mouth *Ḥul* 137b(33; V[11]); *BM* 85b(30)

Y: זִיקוּקִין דְּנוּר *Ḥul* ib.(BAYTN 256).

זְקִפָּא, זִיקְפָּא n.m. **erect position, straight arm, hanging, the cantillation sign** *zaqef* (↓ √זקף; cf. Sy ܙܩܝܦܐ raising of the hand, crucifixion LS 204) **1. erect position:** sg. האי חצבא דאבשונא סיחפא שרי זיקפא אסיר a pitcher of roasted ears of grain (in) an overturned position is permitted; (in) an erect position it is forbidden *Pes* 40a(12; CM[1]); זיקפא דיסוד the erect position of the base *Zev* 52a(5); **2. straight arm:** sg. בינקוט זקפא דימיניה בשמאליה ודשמאליה בימיניה let him hold his straight right arm in his left (sleeve) and that of the left arm in his right (sleeve) *Ber* 55b(36) // זקפא *Pes* 110a(32) [v. Geon. expl. infra]; **3. (case of) hanging:** sg. דזקיף ליה זיקפא בדוקתיה one in whose family there has been a (case of) hanging *BM* 59b(50); **4. the cantillation sign** ***zaqef:*** sg. ⟨פא⟩זיק *BMsYFr* Dt 32:13

Geon. expl.: זיקפא דידא דכתבת זיקפא דבי ידא הוא והוא בית יד הנקרא בלשון ערבית אלכוס(ם) [الكم] כשמוציא ידו מבית ידו הנשאר מרחב שלבית יד מכנסו וזוקפו והוא זיקפא TGHark 214:15 [mng. 2];

Lit: Yeivin, Fragment 104 [mng. 4]; Y: זִיקְפָּא BAYTN 113.

1# זִיקְתָּא n.f. **goad** (< Akk *ziqtu* A barb, point CAD Z 132; Sy ܙܩܬܐ LS 204, Ma 2#זאקאיתא MD 158) pl. כך וכך זיקתא פסיקא לן such-and-such a number of goads are allotted to us *BM* 94a(2; HAr [AC 3:317])

Lit: Eps, St1 310; St2 833.

2# זיקתא, זִקִיתָא n.f. **an animal** (etym. unkn.) sg. האי זיקתא לא הוה ידע אבא מאי אכלה my father [i.e. Noah] did not know what the *z.*-animal ate *San* 108b(45; HeMGG 172:10) [Var: זקיתא Ar (AC 3:316), זיקיתא OH San 540:19]

Geon. expl.: עוף [קטן] כמו סמאנה, i.e. سُمَانَة quail OH ib.; the discussion of Löw, Fauna 88, is inconclusive; Y: זְקִיתָא *San* ib.

זירדא n.m. **a hard reed** (↓ זרדתא) sg. [קני ז]ירדא *TRN* 625:12 [expl. MH המזרד זרדין Šab 103a(23)]

Geon. expl.: ויש ׳לו׳ שם אחר אלום וזורעין אותו ודומה לקנים והוא מאכל אדם ומאכל בהמה ורגילין [...] ולבשל ממנו וחשוב ממעשה קדירה TRN ib.

זירזא n.m. **bundle, bunch** (↓ √זרז) sg. האי זירזא דקני a bunch of reeds *Šab* 8b(28); *Yev* 101b(39); *ib.* 41

The mng. here is derived from זרז 'to gird' although this mng. is unattested in JBA [but v. DJPA 182, s.v. זרז mng. 2]; Y: זֵירְזָא *Šab* ib.

זִירְפָּא n.m. **a disease** (perh. inflammation; ↓ √1# זרף; cf. Sy ܙܘܦܐ a skin disease LS 207) sg. *Šab* 67a(38) [// עבביתא shivering fit PT Šab 8c(37)]

Geon. expl.: צער שבא מחמת דם ואותו מקום שאוחז בו נעשה תפיח ודומה כמות הדרוקין TRN 606:3; Y: זִירְפָּא *Šab* ib.(BAYTN 113).

1# זֵיתָא, זַיְיתָא n.m. **olive, olive tree, olive orchard, olive oil** (TA זֵיתָא TO Gen 8:11, Sy ܙܝܬܐ LS 195, Ma זאיתא MD 158) **1. olive:** a. general: sg. קשיאתא דזיתא olive pits *Yom* 84a(26) // *AZ* 28a(30); *Ḥul* 49a(12); מישחא דזיתא olive oil [↓ מישחא mng. 1.b.5]; pl. *Ned* 68a(10); זיתי לבתר דעצרי להון בחיותיה׳ raw olives *HP* 192:3; זיתי לזיתי after they press the olives *TGHark* 86:9; זיתי מליחי salted olives [i.e. in brine] *Anan* 47:19; b. as a measure [cf. MH כזית J 397]: sg. כי זייתא פסחא an olive-sized piece of the Paschal lamb *Pes* 85b(34); כיזיתא דתרבא an olive-sized piece of fat *Ḥul* 98a(19); pl. תלתין פלגי דזיתי thirty half olive-sized pieces *ib.* 24; **2. olive tree:** sg. *Giṭ* 68b(49); חזאי דאשקאי משחא דזיתא לזיתא I saw (in a dream) that I irrigated an olive tree with olive oil *Ber* 56b(14; MGG 707:9); *Suk* 32b(43); אטרפין דזית⟨א⟩ olive leaves *ḤM* 40:17; ההוא קמיעא מן ההוא זיתא a certain amulet from (wood of) a certain olive tree *ib.* 39:3; **3. pl. olive orchard** [archaic; JPA זיית pl. DJPA 175, mng. 3]: כרמיא אילי [= אית לי] זיתיא אילי I have vineyards. I have olive orchards *Suk* 44b(22); *ib.* 27 [// כרמיא]; **4. pl. olive oil** [Sy, BBah 688:9, > Arab زَيْت Fr, AF 148]: pl. נהמא חמימא דחיטי בזיתי fresh bread of wheat in olive oil *Yom* 76b(22; M[1]MLOHP ib. 58:22) [expl. לֶחֶם חֲמֻדוֹת Da 10:3]

Lit: Flora 2:286+; Voc: זֵיתָא HPP 303:17; Y: זֵיתָא *Šab* 23a(21; BAYTN 14).

[2# זיתא ↓ זתא n.]

זַכָּאי adj., n. **person successful in a legal case** (↓ √זכי; TA זַכָּאָה TO Num 5:19, Sy ܙܟܝܐ LS 196, Ma זאכאיא MD 158) n.sg.m. *Bo* 78:7; *ib.* 22

[זכוכיתא n.f. **glass** (↓ זוגיתא) sg. זכוכיתא רומיתא Roman glass *Ḥul* 84b(14); זכוכיתא חיורתי white [i.e. translucent] glass *Giṭ* 68b(28; SM 77:13)

Perh. a corruption from H.]

זְכוּתָא, abs. **זְכוּ**, pl. **זְכְוָותָא** n.f. **merit, benefit, verdict in favor, claim** (↓ √זכי; TA זְכוּתָא TO Dt 6:25, Sy ܙܟܘܬܐ LS 196, Ma זאכותא, pl. זאכאואתא MD 158) **1. merit:** a. general: sg. חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא life, children, and livelihood are not dependent on merit *MQ* 28a(27); בזכותיה איתצול they were saved by his merit *San* 93a(33); *Tan* 21b(19); *Ket* 63b(27); זכותא דארץ ישראל the merit of Eretz Israel *RH* 16b(26); *Tem* 29a(18); *Ara* 32b(51); נפישא זכותיה דמגנא עלן his merit is great so that it will protect us *San* 93a(45); *Tan* 22a(10); *Ket* 103a(52); *Ara* 32b(48); pl. זכוותא דישראל the merits of the Jews *Ḥag* 15a(20); *ib.* 23; דילמא מנכו לי מזכוותאי לעלמא דאתי lest some of my merits for the world to come will be deducted from me *Šab* 140a(29); b. w. var. vbs.: sg. 1) w. √הפך pa. to argue in one's favor [lit. to turn over the merit]: האי דידע להפוכי בזכותא דיתמי one who knows how to argue in favor of the orphans *Ket* 109b(20); *Šab* 56a(22); *ib.* 119a(3); *Qid* 76b(34); *Dec* 9:12; *SŠSad* 268:10; 2) w. √חזי pe. to see the merit of s.o.'s claim: דסני ליה לא חזי ליה זכותא one does not see the merit of the claim of one he hates *Ket* 105b(19); *RH* 26a(7); *Giṭ* 29a(3); *San* 17a(50); 3) w. √חפי pa. to protect [lit. to place merit over s.o.]: מחפי עליה זכותא he protects him (from the claim that he touched the wine) *AZ* 61b(31); 4) w. √עבד pe. to find merit in one's claim: למעבד ליה זכותא *San* 17a(50); **2. benefit:** sg. מאי זכותא what benefit is there (concerning such a woman)? *Ket* 10b(29); **3. writ of a favorable verdict:** sg. כתוב לי זכותאי write out for me my writ of a favorable verdict *Ket* 85a(45); לא ניחא לי זכותך גבי זכותא דידי I do not want your

favorable verdict to be next to mine (in the writ) *BB* 168a(28); קריע⟨א⟩ זכות׳ his *z.*-writ was torn *Qid* 74a(8); pl. גברא דאתפיס זכואתיה לבי דינא a man who deposited his *z.*-writs with the court *Ned* 27a(19; TGHark 178:15); ליבטלן זכותי׳ let his *z.*-writs be voided *Ned* 27b(17); *ib.* 27a(20); **4. title of rights:** sg.abs. לזכו ולראיה as a title of rights and as proof *SŠHai* 5b(15); *ib.* 12b(10); 19a(18); *SŠSad* 204:13; *TGHark* 117:16; pl.det. זכואתא וחוואתא titles of rights and proofs *SŠHai* 9a(13); *ib.* 17b(13); כל לישאני דזכואתא all terms of titles of rights *ib.* 4a(3); *TGHark* 165:30

Lit: Friedman, JMP 2:162 [mng. 4]; Voc: זְכוּתָא HGP 38b:1; Y: זְכוּתָא *Ber* 10a(50; BAYTN 31).

זכי vb. **to be worthy, entitled, victorious in a dispute, acquire possession** (↓ זכאי, זכותא, זיכיא; Sy ܙܟܐ LS 195, Ma זכא MD 168) **Pe. 1. to be worthy, have merit:** אזכי ואסק להתם וא׳ג׳מרה לשמעתא מפומיה דמרה may I be worthy to travel there [i.e. to Eretz Israel] and to learn the legal tradition from the mouth of its possessor *Beṣ* 27a(15) // *MQ* 22a(24) // *Nid* 48a(17) // *Ḥul* 50a(22); *San* 98b(9); אי זכאי הוו לי בני מקמיתא had I been worthy, I would have had children from (my) first (wife) *Yev* 64b(17); *Šab* 21b(10); *Ḥag* 13a(39); *San* 108b(44); במאי זכיין for what are (women) worthy of divine grace? *Ber* 17a(48); *Er* 54b(50); זכה בה רב ביבי בשמעתיה PN had the merit concerning (the transmission of) this legal tradition *Nid* 25b(44); *Bek* 60a(12); דוכתא דמשה ואהרן לא זכו לי׳ the place which Moses and Aaron did not have the merit (to enter) *Ket* 112a(46); *HP* 100:10; טוביה לדיזכה והוי דרופתקא דאורייתא fortunate is he who is worthy and is a receptacle of the Torah *San* 99b(13); *IŠGF* 110:11; **2. to be entitled to s.t.:** כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו they are only entitled (to sacred property as guests) from the divine table *BQ* 12b(16); *Beṣ* 21a(19); *Qid* 52b(39); *San* 112b(51); *Ara* 24b(2); *Yom* 26a(30); **3. intr. to be victorious in a legal dispute or plea:** דמאן דמחייב האידנא קא זכי למחר one who loses a case today may be victorious tomorrow *Ket* 105b(23); זיל דון וזכי ואפיק לנפשך go, bring a suit, be victorious, and take possession for yourself *BQ* 70a(10) [in a writ]; דיזכון ביה בכל באתי דינין לעולם so that they should always be victorious in their plea in all courts *SŠHai* 5b(2); *ib.* 7b(2); 16a(5); **4. intr. to enter a plea** [cf. Akk *zakû* D to cleanse, clear of impurities CAD Z 28]: ולמידן ולמיזכא בהדיהון to bring a court case and to enter a plea against them *ib.* 9a(12); 5a(11); 17b(13); **5. w. -ל, -אי to best s.o. in a dispute:** כל דזאכי אמלכא לישדיו(י)(ו)ה לבבר let them put anyone who bests the king (in a dispute) into the *vivarium*! *San* 39a(33); *AZ* 10b(43); עבדא זכייה למריה the slave bested his master *San* 107a(30); אי זכיתו לי כל דבעיתו עיבידו בי if you best me, do whatever you want to me *Bek* 8b(24); בהא זכנהו ר׳ אליעזר לרבנן PN bested the scholars in this matter *Qid* 18a(33); *Ḥul* 31b(39); *Nid* 52b(44); **6. to take or acquire possession:** ומגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה since he can acquire possession for himself he can also acquire possession for another *Giṭ* 12a(3) // *BM* 8a(15); *Ned* 88b(16); יהב ליה פלגא דזוזא ואפקריה הדר זכא ביה he gave him a half *zuz* and he declared it ownerless. He retook possession of it *BM* 30b(18); *Šab* 120a(29); *BQ* 115b(8); *ib.* 49a(38); *Ḥul* 134b(16); כל היכא דאיהו מצי זכי חצרו נמי זכיא ליה wherever he can take possession, his courtyard can also take possession for him *BM* 102a(49) // *Ḥul* 141b(33); זכי לן מתנתא acquire possession for us of the priestly gifts *ib.* 133a(27); *Dec* 9:6 **Pa. 1. to confer merit, make s.o. worthy:** ברא מזכי אבא אבא לא מזכי ברא a son confers merit to a father. A father does not confer merit to a son *San* 104a(28); ויזכה יתנא לדבורי ישראל כהוגן may He make us worthy to lead the Jewish people properly *IŠGF* 121:17; *TGHark* 104:7; *Dec* 2:9; **2. to grant, entitle:** ר׳ יוסי שטרא מזכי בתרי הוא can PN grant the document to two people? *Pes* 78a(29) [i.e. to the claimant and the defendant (v. infra); used fig. of his agreement w. two differing opinions]; יד יתירא זכי לה רחמנא the Merciful One entitled her to an additional arm [i.e. of her father to receive a *geṭ*] *Giṭ* 64b(12); *Ket* 47a(9); *BQ* 49a(41); *BM* 92a(35); *Men* 22a(1); *AnanSch* 26:15; **3. to clear away (of rubbish):** האי מאן דמזכי זיכיא one who cleans up (a dirty area) *MQ* 10b(17; HP 177:5) // *BB* 54a(8)

Geon. expl.: שטר מיול(ד)'י בעי לזכוי להאי ולהאי TGAs42 163:3; expl. RaḤ [Pa., mng. 2]: מסקל ומנקה הקרקע MQ ib..

[זכרותא ↓ דכרותא n.]

זלביא* n. **fritter, pancake** (< P *zalībiyā* PED 620; Sy ܙܠܒܝܐ LS 197 [Lex], Arab زَلَابِيَة PLAr 146) pl. הלין (ו)(ז)לביה *GC* 149:16 [expl. סיפגנים MKel 5:1]

Lit.: Eps, GC 15[4].

זַלְדְּקַן n.m. **thin-bearded man** (< זל דקן; ↓ דיקנא, עבדקן; JPA זלדקן DJPA 177; cf. Ma זיקנה זאליל his beard is scanty MD 159) sg.abs. זל@דקן קרטמן a thin-bearded man is one who murmurs *San* 100b(36) [quoted from 'Ben Sira']

Geon. expl.: זל' זקן' קורטמן מי שזקנו קל OH San 524:3; Y: זַלְדְּקַן *San* ib.

זְלוֹחָאָה n.m. **sprinkler** (↓ √זלח) pl., only in a fig. sense: כנושאי וזלוחאי 'sweepers and sprinklers' *Ḥul* 60a(13; V[11]) [i.e. winds and rains; cf. Ma כנישליא וזליהליא I swept and sprinkled Gs 84:19]

Y: זְלוֹחָאֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 323).

זלזולא n.m. **lowering of the value** (↓ √זלל pal., mng. 2) pl. דתרי זלזולי לא מזלזלינן ביה we do not establish two lowerings of its value [i.e. of the coin with respect to the tithe] *BM* 52b(45) [Var: זילי **F[1]Es**]

זלזל ↓ √זלל pal.

זַלְזְלָן adj. **gluttonous** (√2# זלל; cf. BH 1# זלל pe. HAL 261) pl.m. בני זלזלאני gluttonous children *Ket* 60b(54)

Y: זַלְזְלָנֵי *Ket* ib.(BAYTN 299).

זלח vb. **to sprinkle** (↓ זלאחא, זלוחאה; Sy ܙܠܚ LS 197, Ma זלה MD 168, זהל ib. 163) **Pa.:** דהוה קא מזלחי קמיה יין ישן they were sprinkling old wine before him *Ket* 67b(44; MGD 320:11) [↓ √1# זלף pe.]; דמזלח ביתא one who sprinkles water in the room *TGDr49* 103:19 [expl. MH המרבץ *Šab* 95a(22)]; זלח להו חלבא בארבעא זויתא he sprinkled fat for them in the four corners *Bo* 78:16

Af. id.: ולמחר אזלח אינון מיא על ההיא ארעא the next day sprinkle that water on that field *ḤM* 44:4; *ib.* 46:9

זלאחא, זְלָחָא n.m. **sprinkling** (↓ √זלח; Sy ܙܠܚܐ LS 198; cf. Ma זאהליא pl. MD 157) sg. אמימר שרא זלחא בשבתא במחוזא PN permitted sprinkling on the Sabbath in GN *Šab* 95a(29) [Var: זלאחא HG1 180:43]; זלאחא *SMel* 43:29; זילחא דמטרא a rain shower *Meg* 28b(24)

Y: זִילְחָא *Šab* ib.

זלל vb. **to debase, become cheap, disgrace** (↓ זולא, זיל, זילותא, זלזולא; Sy ܙܠ LS 196, Ma זלל MD 168, MH זול LNVTH 148) **Pe.** (a/) **1. to disgrace, debase:** זילא במלכותא (Vashti) is disgracing the kingdom *Meg* 12b(25); pass.part. a. general: sg.f. זילא אומנותייהו their profession is debased *Qid* 82a(38); זיל באנפי כולי עלמא כצואה (the idolatry) is debased in everyone's sight like excrement *AZ* 41a(20); *ib.* 70a(2); דיקלא לא זילא מילתא ... בעל מום מעיקרא זילא מילתא (being a tree) a date palm is not intrinsically debased. A blemished (animal) is initially intrinsically debased *Tem* 7a(43; **M**); b. in phrase זילא בּ־ מילתא it is debasing for ...: sg.f. זילא בן מילתא דתזלי הכי it is debasing for us that you(f.) should go in such a manner (to court) *Ket* 54a(45); *ib.* 70b(19); *Švu* 30b(39); *HP* 62:5; דזילא ביה מילתא למיפלח לשברים it is debasing for him to worship broken pieces (of idolatry) *AZ* 53b(46); *ib.* 18a(49); *Qid* 32a(15); *Giṭ* 38a(47); *BM* 72b(34); *Men* 67b(7); c. in phrase זילא ל־ מילתא to debase: זילא להו מילתא they debased it *Giṭ* 80b(8) [≠ ↓ שביח]; **2. to become cheap, decrease in value:** זלת קפוץ קני מינה (if merchandise) has become inexpensive, quickly acquire some of it *Ber* 63a(31; Ar [AC 3:293]); והא קא זילי פירי has fruit, in fact, not become cheap? *BQ* 97b(33); זל ארעתא דכולי עלמא everyone's fields decreased in value *ib.* 7a(31); 46b(25); זל עיבידתא the cost of the labor has gone down *BM* 77a(35); אי יקרא או זילא ברשותאי whether it decreases in value, it is in my possession [i.e. the gain or loss is mine] *ib.* 64a(34); 108a(36); זול ... אי(י)קר *Giṭ* 52a(46); *Qid* 12a(30); *TGHark* 46:30; **3.** pass.part. **wanton, lascivious** [Sy ܙܠܝܠܬܐ LS 197, mng. 4; f. whore LS ib.]: זילא ליה she is lascivious with him *Giṭ* 13a(10; **V[18]**)

Pal. [JPA זלזל DJPA 178; cf. Sy ܙܠܙܠ to cut short (< ܙܠ* < ܙܠܠ*) LS 197] **1. to treat with disrespect, contempt** [w. בּ־]: שבת דחמירה ולא אתי לזלזולה the Sabbath which is severe [i.e. the punishment for its violation], and one is not apt to treat it with disrespect *Beṣ* 2b(7); *ib.* 15a(43); *Ber* 45b(55); *Šab* 23a(44); *Er* 40a(31); *RH* 7a(42); *Ḥag* 5b(39); *MQ* 18a(6); *Ket* 23a(40); *BM* 107b(41); *AZ* 10b(23); *Ḥul* 133a(14); דלאו אורח ארעא לזלזולי במאני דמלכותא הכי it is improper to treat royal garments with disrespect in this way *Meg* 16a(17); *Ket* 10b(13); *San* 104a(41); *AZ* 10b(29); **2. to establish a low price** [denom. < ↓ זולא]: מזלזלינן במעשר שני we may establish a low value with respect to the second tithe [i.e. of the coin with respect to the tithe] *BM* 52b(40; **V[22]**); דתרי זלזולי לא מזלזלינן ביה we do not establish two lowerings of its value *ib.* 52b(45)

Af. [אוזיל/אזיל] **1. to disgrace:** דיל' משו' זילותא הוא והא אוזליה perhaps it is because of disgrace. Did he not, in fact, disgrace him? *BQ* 86b(18; **F[1]**) [**H:** אזיליה]; **2. to act with contempt, denigrate:** ואוזיל במלכותא (אזילו) ⟨אוזלי⟩ he acted with serious contempt for the authorities *Pes* 57b(2); מוזלינן גבי מעשר we may denigrate the tithe *BM* 52b(41); **3. to lower the price:** חזינן אי (ל)כולי עלמא קא מוזיל ומזבין we see if everyone sells at a lower price *ib.* 108a(36); *BB* 155b(38); כל דזבין ארעא באלפא זוזי אזולי אזיל וזבין anyone who buys a field for a thousand *zuzim* certainly sold (movable goods) at a lower price in order to buy *BM* 77b(35; **F[1]**); וההיא שעתא אוזולי הוא דקא מוזלי גביהו at that time they actually lower (the wage) for them *ib.* 73a(30); 73b(20); *MQ* 6a(37); דזל עיבידתא ואזילו גביה מעיקרא the cost of labor went down, and they had initially lowered the price with him *BM* 77a(41); באתרא דמזבני בשומא היכא דיהיב ליה סלע מוזלי גביה טפי in a place where they sell by estimate they lower the price greatly for him if he gives him a *sela* *Ket* 99b(3; **V[5]**) // מוזלי *Mei* 21b(15)

Itpe. 1. to be disgraced: לא ניחא ליה דתיתזיל he does not want her to be disgraced *Ket* 53b(18); *BB* 139a(18); *ib.* 141a(26); וכיון דמשדר לה גיטא דחירותא מיתזלא באפיה ומפרק לה as soon as he sends her a writ of manumission, she becomes disgraced in his [i.e. the pagan's] sight, and he permits her to be redeemed *Giṭ* 38a(44); *Soṭ* 47b(44); **2. to be reduced in value:** כי היכי דלא ליתזלו נכסיה so that his property should not be reduced in value *BB* 42a(8); *BM* 66b(18)

In *IŠGF* 116:17, the rdg. אידלדלא (Var) should be preferred over אזדלדלא [↓ √2# דלדל]

1# זלף vb. **to sprinkle** (Sy 1# ܙܠܦ pe. LS 198) **Pa.:** דקא מזלפי קמיה יין ישן he was sprinkling old wine before him *Ket* 67b(44) [↓ √זלח pe.]

2# זלף vb. **to decorate** (Sy 2# ܙܠܦ LS 198) **Pe.:** pass.part. זיף זליף a lock of decorated hair *Bo* 14:5

Lit: Eps, StI 341.

זמבליגא n.m. **type of cedar** (cf. LJLA מבליגא TgCant 3:9) sg. *San* 108b(30; **HeAr** [AC 3:296]) [expl. BH H עֲצֵי־גֹפֶר Gen 6:14] // *RH* 23a(14; GRH 13:16)

Lit: Flora 3:22.

זמורתא n.f. **(uncertain;** ↓ √זמר) sg. גמרא גמור זמורתא תהא (unclear) *Šab* 106b(32); *ib.* 113a(5); *Er* 60a(37); *Beṣ* 24a(29); *AZ* 32b(7)

Geon. expl.: אם תמצא לומר פליגי הא גמרת לך הלכה כמותו ואו לא פליגי הא לא פליגי OHP Šab 70:7(Ar); Lit: Bacher, Term 2:31; Y: זְמוּרְתָּא *Šab* 106b(32).

זמזם vb. **to make a musical type of sound** (√זמם; Ma 2# זמם pe. to clang, etpa. to resound MD 169, Sy 1# ܙܡ af. LS 198) **Pal.:** קלא דזמזומי a musical type of sound *Er* 104a(37)

The sound is produced in order to aid a person fall asleep [cf. the description in OHP ib. 104].

זְמִינָא n.m. **invited guest** (↓ √זמן; TA זְמִינָּא pl. TJ 1S 9:22, Sy ܙܡܝܢܐ LS 199) sg. זמינ' דאדריה למזמנ' the guest who urged the host by a vow *Ned* 24a(30); *ib.* 29

Y: זְמִינָא *Ned* ib.

זְמִינוּתָא n.f. **subpoena** (↓ √זמן; Sy ܙܡܝܢܘܬܐ LS 199) sg. דיסקא דזמינותא subpoena document *Qid* 70a(31; **V[3]Ar** [AC 3:100, s.v. דסק]); *ib.*(8)[!]

Y: זְמִינוּתָא BAYTN 175.

זמיתא n.f. **type of gruel or soup** (< ζωμός Lehnw 243; ↓ כמכא; Sy ܙܘܡܝܬܐ LS 192, MH[2] זומית Ber 36a(28; **P**) sg. ואית אתר דקארי לכמכא זמיתא there is a place where they call *k.*-dish זמיתא *HG1* 100:25

Geon. expl.: זומית שהוא הקצף העולה על רתיחת הקדירה OHP Ned 96:1.

1# זמם vb. **to bear false testimony** (BH זמם pe. HAL 262) **Af. to prove a witness false:** ואתו סהדי ואזמונהו דלא באפיהו גנב witnesses came and proved them [i.e. the previous set of witnesses] to be false that he had not stolen in their [i.e. the previous set's] presence *BQ* 75b(37); *San* 10a(31); דאפכינהו ואזמינהו (the second set of witnesses) reversed their testimony and proved them false *BQ* 73b(35; **Es**); דלמא איכא דידע ואתי מזים להו perhaps there is someone who knows (the time and place) and can come to prove them false *San* 43a(42)
Ittaf. to be proven a false witness: איתזם חד מניהו one of them was proven to be a false witness *Mak* 3a(6); כיון דמההיא שעתא דקא מתזמי הוא דמפסלי אטביחה דקא מתזמי איתזום אגניבה ˹דלא קא מיתזמי˺ לא אתזום since it is (only) from that time that they are proven false that they are declared unfit–concerning slaughtering where they are proven false they were considered false witnesses; (however,) concerning stealing where they are not proven false they were not considered false witnesses *BQ* 73a(41); *ib.* 74a(19); *San* 27b(14)

2# זמם vb. **to muzzle** (↓ זממא, מיזמא; Sy 2# ܙܰܡ LS 199, Ma 1# זמם MD 169) **Itpe.:** וניזם במיזם נחשה may he bound by a muzzle of bronze 11:6 [cf. Ma: עזדמים בזמאמא ד̌פארזלא he was muzzled with an iron muzzle MD ib.]
Lit.: AMB 155. On the grammatical form, v. Eps, Gr 86.

זְמָמָא, זמאמא n.m. **muzzle, camel's nose-ring** (↓ √2# זמם; TA זְמָם TJ Is 37:29, Sy ܙܡܳܡܳܐ ܕܓܰܡܠܳܐ camel's nose-ring LS 199, mng. 3, BBah 692:18, Ma זמאמא ד̌גומלא MD 169) **1. muzzle:** sg. איכו נפל בההוא גברא זמאמא ולא אמר כי הא מילתא had a muzzle only been placed on me I would not have said such a thing! [expl. BH זַמֹּתִי בַּל־יַעֲבָר־פִּי Ps 17:3] *San* 107a(26) [Var: זממא בפומאי a muzzle on my mouth OH San 536:24]; **2. camel's nose-ring:** sg. נאקתא חיורתי בזממא דפרזלא a white female camel with an iron nose-ring *Šab* 51b(18) [expl. MH נאקה בחוטם Mib. 5:1]; קטרא דקטרי בזממא a knot which one ties (with the guide rope) through the nose-ring *ib.* 111b(25) [expl. MH קֶשֶׁר הַגַּמָּלִים Mib. 15:1]; קטרא דזממא גופיה the knot of the nose-ring itself *ib.* 27
Geon. expl. [mng. 2]: זמאמא זמאם שנותנין בחוטם הגמל GnK5 169:6, i.e. زِمَام nose rope of the camel; קורין אותו אלנאמא! וישמעאל קורין אותו לנאם! OH San 536:24 [mng. of terms unkn.]; [גמל נותנין יתד] עגולה בחוטמה ומ[ביאין] חבל וקושרין ביתד וקורין אותו זמ[מא] TRN 630:9; Y: זְמָמָא *Šab* 111b(28; BAYTN 48).

זמן vb. **to invite, prepare, designate, summon** (↓ זמינא, זמינותא, מזמננא; Sy ܙܰܡܶܢ pa. LS 199, Ma זמן pa. MD 169) **Pa. 1. to invite:** משום דזמינתיה אסתר להמן בהדיה because Esther invited Haman with him *Meg* 19a(49); דכי הוה אתי אכסניא ומזמין ליה חד מינהון whenever a stranger would come and one of them would invite him (into his home) *San* 109b(35); מאן זמנך להכא who invited you here? *ib.* 37; *Ned* 51a(8); *Meg* 28a(33) // *Ḥul* 44b(43); **2. to assemble people for a *zimmun*:** ליהדר ולזמן let him gather (them) together again for a *zimmun* (after each has said grace separately) *Ber* 45b(48)
Af. 1. to prepare, set aside: דמזמין לה לכולה פקתא he prepares (the earth) of the entire open area (to cover the blood) *Ḥul* 31a(6); pass.part. ומזמן לפומיה דלויתן (the fish) is prepared for the mouth of the Leviathan *BB* 74a(41); **2. to designate:** האי סודרא דאזמניה לתפילי וצר בה תפילי a scarf which he designated for the phylacteries, and he had (actually) tied the phylacteries in it *Ber* 23b(29) // *San* 48a(11); אזמין גלי דעתיה {ד}לא אזמין לא גלי דעתיה (if) he designated (them), he revealed his intention. (If) he did not designate (them), he did not reveal his intention *Beṣ* 26b(52); pass.part. מזמן הדין כסא לחתמתא דביתיה this bowl is designated for the sealing of his house *Bo* 9:1; *ib.* 3:1; 49:1; 84:1; 72:1; **3. to summon, subpoena:** אזמוני לבי דינא to subpoena to court *San* 8a(39) [expl. MH זימון ib. 37]; אזמני' לדינ' לקמי' דר' he subpoenaed him for judgment before PN *Ned* 50b(34); *RH* 31b(13); *MQ* 16a(7); *BQ* 15b(26); *San* 29b(41); **4. to invite (for a meal, etc.):** דאי אזמני' על' if he invited him for it [i.e. to eat that loaf] *Ned* 34b(10); לא אזמני' לבר קפר' he did not invite PN *ib.* 50b(39); 24a(30); **5. to count for a *zimmun*:** לא אזמין ליה לרב מנשיא בר תחליפא he did not count PN for a *zimmun* *Ber* 47b(29); אזמון עליהו they counted them for a *zimmun* *ib.* 50b(2); 50a(38)
Itpe. 1. to be designated: תזדמן ליה פלניתא let NN be designated for me *MQ* 18b(33); תזדמינך שעתך may your hour be designated for you (for good luck) *AZ* 34b(37); **2. to be summoned:** מזדמנת לדינא לארץ ישראל you are summoned for judgment to Eretz Israel *Šab* 110a(21)

זמנא ↓ זימנא n.

זמר vb. **to sing** (↓ זמרא, מזמורא, זמורתא; Sy ܙܰܡܰܪ LS 199, Ma זמר MD 169) **Pe.:** זמר{ן}⟨י⟩ גברי ועניין נשי פריצותא זמרן נשי ועניין גברי כאש בנעורת (if) men sing and women respond it is licentiousness. (If) women sing and men respond it is like fire to tow *Soṭ* 48a(48)
Pa. id.: דבי דינא שקל גלימיה קא מזמר ואזיל באורחא the one whose cloak the court has taken sings and goes his way [lit. on the road] *San* 7a(27)

זְמָרָא, זְמָארָא, זימרא, abs. **זְמָר** n.m. **music, song** (↓ √זמר; TA זְמַר TJ Ezek 33:32, Sy ܙܡܳܪܳܐ LS 200, Ma 1# זמארא MD 169) **1. music:** sg.abs. אבוב לחרי זמר (the sound of) a flute is music for nobles *Yom* 20b(17); det. אודנא דשמע זימרא תעקר may the ear that hears music be torn off *Soṭ* 48a(42); *ib.* 43 [↓ חורבא mng. 2]; זימרא דמנ' instrumental music *Giṭ* 7a(24; V[18]); זימרא דפומא vocal music *ib.* 25; **2. song:** sg. זמרא דנגדי ודבקרי the song of the draggers of the boats and the herdsmen *Soṭ* 48a(46); זמארא *ib.* 47(TGHark 28:1); *OHT Giṭ* 9:9; פסוקי דזימרא the 'verses of song' [i.e. Pss 145-150] *Šab* 118b(31)
While there seem to be two diff. patterns for this n. in JBA, since it is difficult to distinguish between them acc. to the ms. traditions, they have been combined here into one entry; Y: זְמָרָא BAYTN 48.

זַיִן, זַן n.m. ***zayin*, the seventh letter of the alphabet** (< **zayn*; Sy ܙܰܝܢ, ܙܰܝ LS 186) sg. זן *TGHark* 10:17; זאן *BMsG* 18:20; זין *ib.* 24:5

זְנָא n.m. **sort, species** (< OP *zana-* HAp 157 [cf. MPar *zanak*#2 Nyberg 229]; EA 1# זן DNWSI 333, TA זְנָה TO Lev 11:14, Sy ܙܢܳܐ LS 200, Ma 1# זאן MD 159) pl. מלא כרסי⟨ה⟩ זני בישי his stomach is full of bad sorts of things *Ber* 32a(17) [Var: זנא בישא Ar (AC 3:303); cf. Sy ܒܺܝܫ ܙܢܳܐ malicious PSm 1139]; זני זני various sorts (of spices) *BQ* 16b(37) [expl. זְנִים 2Ch 16:14; cf. Sy ܙܢܰܝܢ ܙܢܰܝܢ PSm ib., Ma זניא זניא MD ib.]
Lit: Geig 173; Tel 69; Y: זְנָא BAYTN 1.

זַנָּאי adj. **fornicating** (↓ √זני; TA זַנָּאין pl. TJ Jer 9:1, Sy ܙܰܢܳܝܳܐ LS 200, Ma זאנאי MD 159) sg.m.abs. גבר עתיר וזנאי a rich and fornicating man *Šab* 156a(29) [archaic]; det.f. מלתא זניתא fornication *Anan* 104:8
Y: זַנָּאי *Šab* ib.

זַנְגָּאָה, זינגאה adj. **Negro** (lit. one of Senegal; < NP *zangī* PED 627 [cf. MP *zangīg* CPD 98]; TA זינגאי TNMarg Gen 10:7, Ma זאנגיאניא pl. MD 160, > Arab زَنْجِيّ Fl, TMW 1:563) sg. עבדא זנגאה a Negro slave *SŠHai* 7a(1; Var); pl. הני זנגאיי *HP* 46:9 // *HG2* 521:25; *ib.* 26
Lit: Danzig, IHP 234+, w. prev. lit.; Geig, AAC 173. It is extremely doubtful that this word should be equated w. זגאי *Qid* 70b(35) as was done in OHT Qid 174:20; Voc: זַנְגָּאיי HGP 36b:39.

זַנְגְּבִילָא n.m. **ginger** (< Sanskrit *śṛṅgavera* Geig, AAC 173; Sy ܙܰܢܓܒܝܠ, ܙܰܢܓܒܝܠܐ LS 201) sg. כס זנגבילא (if) he chewed ginger *Ber* 36b(44) // *Yom* 81b(24); *Šab* 65a(19); *Meg* 7b(7); זנגבילא רטיבא moist ginger *Pes* 42b(3); *HP* 190:5
Geon. comm.: זנגבילא ודרצין דברים הבאים מארץ צין והן ממיני סמנין שעושין למי שחש בכריסו וטעמו חד הוא ביותיר והן יבישין זנגבילא דומה לחתיכות של עצים TRN 601:6; Lit: Flora 3:501+; Y: זַנְגְּבִילָא *Ber* ib.(BAYTN 300).

***זֶנְדָּנְקָנָא** n.m. **jailer** (< MIr **zēndānakān* [< MP *zēndān* prison CPD 99 + *-akān* actor suf.]; Sy ܙܶܢܕܰܢܩ*, ܙܶܢܕܰܢܩܳܐ* [text: ܙܗܢܢܩܐ] LS 201; ↓ בי זיינא 1#) sg. זנד{ו}⟨נ⟩קנא *Tan* 22a(15; Ar [AC 3:305]),Ed) [M[2]: זנדקנא]
Lit: Geig, AAC 174; Tel 70; Shaked, EIr 259; for add. varr., v. Mal. In light of the Sy form, read perh. זדנקיא [text: זנדיקאי] *ib.*(He); Y: זַנְדּוּקָנָא *Tan* ib.(BAYTN 308).

זְנוּתָא n.f. **fornication** (↓ √זני, זינותא, זניותא; QA זנותא ATTM 569, Sy ܙܢܰܝܘܬܳܐ LS 200, Ma זאניותא MD 160) sg. אלהא דאלין דאתו לגביך סני זנותא the God of these (people) who came to you hates fornication *San* 93a(41; SM 21:1); זנ{י}⟨ו⟩תא בביתא fornication in the home *Soṭ* 3b(27); ובת בתו נמי דמן זנותא his granddaughter who (is the result) of fornication is also (forbidden to him) *Anan* 100:7; *AnanSch* 26:12
Y: זְנוּתָא *Soṭ* ib.(BAYTN 28).

זני vb. **to act promiscuously** (↓ זנאי, זינותא, זנותא, זניותא; Sy ܙܢܐ pa. LS 200, Ma זנא MD 169) **Pa.:** a. single women: כל הו(י)כי מזנו ואזלי do they continually act so promiscuously? *Qid* 73a(34); *Ket* 36b(15); *ib.* 45b(15); פנויה דזנאי ולא ידעינן במאן זנאי a single woman who acted promiscuously, and we do not know with whom she acted promiscuously *TGHark* 107:8; *HP* 44:27; *HG2* 95:24; b. married women: זנויי זנאי she acted very promiscuously *Soṭ* 26a(42); *Yev* 11b(15); *Ket* 81a(22); דזו(י)נוי בעלמא הוא דוניאת she merely acted very promiscuously (and is not considered married) *HP* 128:22; *ib.* 142:4; 9; וקא מזנאן בבית מלכי פרסאי they were acting promiscuously in the residence of the Persian kings *SOZ* 73:6

זְנִיוּתָא n.f. **promiscuity** (↓ זנותא; Sy ܙܢܝܘܬܐ LS 200, Ma זאניותא MD 160) sg. לענין גנבותא וזניותא concerning theft and promiscuousness *TGHark* 207:16; *ib.* 18; 21

[**זניתא** ↓ זנותא n.]

זעזע ↓ √זוע itpal.

זְעֵיר, זיר adj. **small, young** (archaic and dialectal for ↓ זוטר; √זער; BA זְעֵיר HALOT 1866, TA זְעֵירָא TO Gen 1:16, JPA זעיר DJPA 180, Sy ܙܥܘܪܐ LS 202) **1. small:** a. general: sg.m. וכל בעירא דרבא וזעירא all cattle, large and small *Bo* 56:7; f. גרמו(י)תא זעירתא a very small bone *Ḥul* 103b(11); אצבעתך דידך זעירתא דשמאלך your small finger of your left hand *ḤM* 44:25; *ib.* 46:7; **2. young:** pl.m. נח נפשיה ושבק יתמי זעירי ואלמנה he died and left behind young orphans and a widow *SŠHai* 17a(17); *Dec* 10:4; **3.** in PN's and GN's: sg.m. זירא, זעירי *passim*; אלעזר זעירא *BQ* 59a(46); עיברא זעירא דכותי *BB* 91a(33; **P**[1]) [identified w. BH אוּר כַּשְׂדִּים]

Y: זְעִירָא BAYTN 64.

זַעְפָּא n.m. **storm wind, rage** (√זעף; cf. Sy ܙܠܥܦܐ flaring up of fire LS 202) **1. storm wind:** sg. *Ber* 59a(28; **P**) [expl. MH רוחות Mib. 9:2]; זעפא בליליא לא הוי there is no storm wind at night *ib.*; כגין דאזיל בספינתא וקאים עליה זעפא במיא if, for instance, he was traveling on a ship and a storm wind came upon him in the water *Anan* 37:8; דלי זעפא a storm wind blew up *BM* 86a(40); נח זעפא the storm wind grew calm *ib.* 43(**F**[1]); *IŠGF* 98:17; **2. rage:** sg. נח ימא מזעפיה the sea grew calm from its rage *BM* 59b(41) [cf. וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ Jon 1:15]

Y: זַעְפָא *Ber* 59a(28; BAYTN 81).

זעק vb. **to shout** (Sy ܙܥܩ LS 202) **Pe.:** דזעקי *Bo* 33:12; *ib.* 16

זְפוּתָא, abs. **זְפוּ** n.f. **loan** (↓ √יזף; JPA זפו DJPA 181) sg.abs. בזפו וברשו כן וכן זוזי such-and-such an amount of *zuzim* as a loan and debt *SŠHai* 14b(11); *ib.* 4a(9; Var); *SŠSad* 237:11

זִפְתָא n. **pitch** (TA זִפְתָּא TO Ex 2:3, Sy ܙܦܬܐ LS 203) sg. *GC* 124:3 [expl. MH זפת MMiq 9:5]

זְקִיפָא #1 n.m. **gallows, cross** (< Akk *zaqīpu* stake CAD Z 58, AIOA 112; ↓ √זקף; Ma זיקפא #2 pillory MD 167) **1. gallows:** sg. a. general: קם תותי זקיפיה וקא בכי he stood under his gallows and was crying *BM* 83b(44); זקיפא דמלכא the royal gallows *OHT Qid* 199:10; b. w. √זקף itpe. [cf. Akk *ana zaqīpi uzaqqip* I impaled on stakes CAD ib.]: כולהו בחדא זקיפא אזדקיפו all of them were hanged on one gallows *Meg* 16b(35); *ib.* 34; **2. stake,** w. √סלק af. **to impale** [cf. Akk *ana zaqīpi šūlû* CAD E 128, mng. 8f]: אתיוה ואסקוה לזקיפא they brought him and impaled him on the gallows *AZ* 18b(6); **3. cross** [< Sy ܙܩܝܦܐ cross LS 204, mng. 7]: sg. ובשמיה דאישו דכבש רומ"א ועומ"ק"א בזקיפיה in the name of PN, who subdues 'the height and depth' by his cross *Bo* 127:29

Y: זְקִיפָא *Meg* 16b(35; BAYTN 55).

זְקִיפָא #2 n.m. **high position** (↓ √זקף) sg., in phrase **בזקיפא upstream** *BB* 73b(25; Ed) [↓ דלא]

זְקִיקָא n.f. **sexual intercourse** (↓ √זקק itpe., mng. 3) sg. בין מן (מ)זקיקא ובין מן מחזי קרי מכפר ומחוור זכרות whether from sexual intercourse or from having [lit. seeing] a nocturnal emission, he wipes off and washes (his) penis (from the semen) *Anan* 27:2; *ib.* 29:10; 13

[**זקירא** ↓ סיקרא n.]

זקן vb. **to be old** (< BH זקן pe., hif. HAL 266) **Af. 1. to make old:** הני מוליאתא דבי בארי דנרש אוזקנון the high places of GN (and) GN_2 have

made me feel old *Er* 56a(11); **2. to become old:** כי מזקנה ופותח(א)חת קיימא אתילתא when (a woman) grows old and depreciates she is valued at a third (of her original value) *Ara* 19a(2); אזקנה לה has she not grown old? *Nid* 47a(49); הא אוקינו להו (the sacrificial animals) have, in fact, grown old *Zev* 59a(34; **V**[11])

זקף vb. **to stand erect, set up, hang** (denom. < ↓ זקיפא #1; ↓ זקיפא #1, זקיפא #2, זיקפא, מזקפתא, √צלב; Sy ܙܩܦ LS 204, Ma זקף MD 169) **Pe.** (a/u) **1. to stand upright or erect** [MH זקף J 410, mng. 3]: כי נחתי זקפי when they go down (to the river) they stand upright *Šab* 41a(17); *ib.* 16 [≠ ↓ √שחי #1 pe.]; כי הוה כרע כרע כחיזרא כי זקיף זקיף כח(ו)ויא he used to bow down only like a thorn. He used to stand up only like a snake *Ber* 12b(1) [v. CAD Z 54, mng. 1f]; *Soṭ* 40a(25) [≠ ↓ √גחן pe., usage a]; *Er* 33a(2); pass.part. [Sy ܙܩܝܦܐ LS 204, mng. 1]: התם כבש ולא זקיף הכא סולם וזקיף in that case there is a ramp and it is not perpendicular. In this case there is a ladder and it is perpendicular *Suk* 52b(51); **2. to set up, erect:** רמ(ו)(ה)י"א וזקפה רמא וזקפה (if) he threw it [i.e. the bundle of reeds] down and set it up again and again *Šab* 8b(29); *Bek* 8b(18); *MQ* 26b(46) [of a couch; ≠ ↓ √כפי pe., mng. 2]; אזל זקי(י)ף לבינתא וסגיד לה he went, set up a brick, and bowed down to it *San* 107b(27) // *Soṭ* 47a(35); קם שמעיה וזקף שרגא his servant arose and set up the candelabrum *Beṣ* 22a(22); **3. to hang up an object:** *BM* 59b(51) [v. infra, mng. 4]; **4. to hang or impale a person:** חזייה לרב בחילמיה דזקפוה בבבל he saw in his dream that they hanged PN in GN *Yom* 87b(11); *BM* 83b(43); וזקפוהא עילאוי שורא they impaled her on the wall *San* 109b(40; MGG 312:10); *Ber* 56a(56; MGG 707:4); *Ḥag* 5b(18); pass.part. [Sy ܙܩܝܦܐ LS 204, mng. 6]: דזקיף ליה זקיפא בו(ר)(ד)קתיה לא נימא ליה זקוף ביניתא one should not say to someone in whose family there is a hanged person: "Hang up the fish!" *BM* 59b(51; **F**[1]**H**); **5. to raise upward:** דזקפי להו חוטמייהו (the sheep) raise up their noses *Šab* 53b(45); זקפה לאצבעתיה he raised up his finger *Bek* 8b(35); זקוף עינך לשמיא raise up your eyes to the sky *ḤM* 45:10; **6. to plant a tree** [calque < Akk *zaqāpi* (*ša gišimmarī*) planting (of date palms) CAD Z 52]: דשדיתו דקלי וזקפיתו להו you pull down date palms and plant them (anew) *San* 30b(35); **7. to append another sum to a monetary obligation** [MH זקף J 409, mng. 2]: דזקפי ליה רווחא אקרנא וכתבי לה בשטרא they append the (assumed) profit to the principal and write it in the (promissory) note *BM* 68a(13) [expl. MH שטרי מחוזנאי the promissory notes of the people of GN ib.]

Itpe. (e) **to be hanged:** כולהו בחדא זקיפא אזדקיפו all of them were hanged on one gallows *Meg* 16b(35)

The exact mng. of this rt. in the fol. passage is unclear: זקיפה (...) לארונה דרב הונא ו'אתא והאיי דלא מיענשי דבי ריש גלותא משום דזקיף ארונו דרב הונא he 'set up' the coffin and came. The reason the members of the exilarch's household are not punished is because he 'set up' PN's coffin *MQ* 25a(48) [v. IŠGF 85; ib. App. XXI].

זקפא ↓ זיקפא n.

זקק vb. **to obligate, be obliged to deal with, take care of, have sexual intercourse** (↓ זקיקא; JPA זקק DJPA 181, MH זקק pe., nif. LNVTH 155) **Pe.:** מיזקק נמי זקיק (a bastard brother of the deceased) also indeed obligates (the widow for *yibbum* and *ḥaliṣa*) *Yev* 22b(1)

Itpe. 1. to be obliged to deal w. s.t./s.o. [w. -לי]: איזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב הונ' בר אבין ושרו ליה נדרי' the scholars were obliged to deal with PN's son, and they annulled his vow *Ned* 77b(10) // *Šab* 157a(55); *ib.* 46b(16); *Ned* 20a(22); *ib.* 22b(21); מי יימר דמיזדקקי ליה בית דינא who may say that (three men) will be obliged to deal with him [i.e. the convert] as a court? *Qid* 62b(2); *Ket* 28a(15); אי הכי אזדקוקי נמי לא מזדקקינן לה כיון דאיזוד(ר)ק"קינן לה מעיקרא מיזדק' לה לבסוף if so, we should not also actually be obliged to deal with her at all. Since we dealt with her initially, we shall deal with her at the end (as well) *Ara* 22a(33); *ib.* 22b(31); *Dec* 9:18; מריש לא הוה מיזדקיקנא לנכסי דיתמי formerly I did not constrain [lit. deal with] the property of the orphans (to collect a debt) *Ara* 22a(50); וניחא לי דליזדקקון לי רבנן ומזבנין מן אילין נכסי ומתזני יתמי אילין I want the Rabbis to deal with me and to sell part of this property so that these orphans will be supported *Dec* 10:5; **2. to attend to s.o.**

[w. ־ל]: אתא לקמיה דרב פפא לא איזדקק ליה ... אי [ל־] מר לא מיזדקיק ליה אחריני נמי לא מיזדקקי ליה לימות (the poor man) came before PN. He did not attend to him. If you do not attend to him, others also will not attend to him. Should he die? *BB* 9a(39); **3. to have sexual intercourse [w. ־ל s.o.]:** התם שכיחי פרוצים ואזדקיקו לה licentious people are common there, and they had sexual intercourse with her *Ket* 36b(19); אי אזדקיק לאשתו אסיר ליה למיעל למקום קדוש if he had sexual intercourse with his wife, he is forbidden to enter a holy place *Anan* 29:21; *ib.* 9; 30:6; 60:23; ואזדקיקה ליה לאחשורוש (Esther) had sexual intercourse with Ahasuerus *Šeel* 44:93; ואיתתא דלא קביעא לה וסת אסיר לה לאזדקוקי לגברה a woman whose menstrual cycle is irregular is forbidden to have sexual intercourse with her husband *HP* 138:20; *OHT Ber* 46:4; *ib.* 7

זקר vb. **to rejoice, stand up straight** (↓ סקר#√1; Ma זקר itpe. to rejoice ib. 170; ↓ סקר√; cf. Akk *zaqāru* to build high CAD Z 55, MH זקר LNVTH 156) **Itpe. 1. to rejoice:** איזדקור ואכול ושתו ואדליקו שרגי they rejoiced, ate, drank, and lit lamps *Giṭ* 57a(22); **2. to stand up straight:** איזדקרא she stood up straight *Nid* 17b(17); *ib.* 57b(47)

Lit: AAC 175; Löw, OLZ 15 [1912] 557.

זרבא n.m. **(uncertain)** pl. ארקיעו לזרבין *Er* 53b(23) [quoted as לשון חכמה]

זרבי vb. **to be shaken** (Ma זרנבא, זרמבא quadref. MD 171) **QuadRef.:** דיל' אתי לאיזדרבויי lest (the cup of water) be shaken *Yom* 78a(25; LAr [AC 1:51]).

Expl. Ar: פי' משום דמזדרבי כשמתנענעים הכלים נתזים מן המים שבתוכן ונופלין על בשרו של אדם המצטנן בהן AC ib.

זַרְגּוֹנָא n.m. **yellow, gold colored object** (< MP *zargōn* CPD 98; ↓ מי' זריון s.v. מיי; Sy ܙܪܓܘܢܐ* LS 206) sg. מנסבא (גונא לאילהי) זרגונא לאילהי ולאילהתא וזרגונא לאיסתרתא handing over a *zargona* to the gods and a *zargona* to the goddesses *Bo* 78:15

Lit: Fl, TMW 1:564; AMB 212.

זרד vb. **to trim, nip (of shoots)** (MH זרד pe., pa. LNVTH 156; cf. Sy ܙܪܕ to constrict, suffocate LS 206) **Pa.:** ענבי' נמי מיזרדן מקצצן בידא grapes are also trimmed : cut off by hand *Ned* 61b(27; V²V²¹) [double rdg.; but ↓ רדד√ pa.]

זְרָדָא n.m. **armor** (< MIr **zrāδ* [< Avest *zrāδa-* AI 1703; cf. MP *zrēh* #2 CPD 99]; Sy ܙܪܕܐ LS 206, > Arab زَرَد coat of mail PLAr 142) sg. *Šab* 62a(11) [expl. MH שִׁרְיוֹן Mib. 6:2]

Lit: Geig, AAC 176; Tel 72; Shaked, Elr 261; Y: זְרָדָא *Šab* ib.(BAYTN 81).

זרדתא n.f. **a hard reed** (< עוזרדתא*; ↓ דבי זירדא, זרדתא; Sy ܙܪܕܬܐ زَرَق القَصَب BBah 1425:20, MH זרד Löw infra) sg. קניא דזרדתא יחידאה a single *z.*-reed *ḤM* 43:19; *ib.* 4; *Qid* 73b(6); pl. אבא זרדתא a thicket (of) *z.*-reeds *Ket* 79a(36); אזל איפני (כ)(ב)' זר(ו)(ד)תא he went and defecated among the *z.*-reeds *Pes* 111b(21); *ib.* 8; 19; קדחו בה זרדתא *z.*-reeds sprouted on it *BM* 109a(31)

Geon. expl.: עוזרדין וכן פירושו בלשון ארמי קני דזרדתא ובלשון ישמעאלי קצב פארסי [قصب فارسي] הקנים הרכים הנוחים להשבר נקראין אלנבטי [النبطي] והן שאינן אורדין וכיורק הן חשובין והקשים מאד נקראין זרדתא ונקראין אורדין וכעץ הן חשובין ודע כי יש שונין אורדין ויש שונין זרדין וזה הוא הלשון המדוקדק TGHark 10:20, i.e. Persian/Nabatean reed Lane 7:2529; Siggel 59; Lit: Flora 1:669; 3:253+; Y: זַרְדְּתָא *Ket* ib.(BAYTN 169).

זרז vb. **to arouse, strengthen** (↓ זריז, זריזא, זריזותא; Sy ܙܪܙ pa. to arm LS 206, Ma זרז MD 170) **Pa. 1. to arouse, encourage:** קאתיא לזרוזיה she comes to encourage him (to marry her) *Qid* 60b(39); איבעי להו לזרוזי נפשיהו they should have aroused themselves *Pes* 65a(5); *Ket* 70a(7); *Ned* 8a(4); **2. to arm:** זרוזי הוא (strapping on the sandal) is (a term of) 'arming' *Yev* 102b(25) [expl. BH חָלְצָה Dt 25:9, w. ref. to הֵחָלְצוּ מֵאִתְּכֶם Num 31:3; cf. TO ib.: [זָרִיזוּ מִנְּכוֹן]; *ib.* 32; pass.part. זרוזי מזרז it is securely armed *Bo* 4:6 [of a house in a magical sense]; **3. to strengthen:** לזרוזי גרמיה to strengthen his bones *Yev* 102b(31) [expl. BH חָלְצָה Dt ib., w. ref. to וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ Is 58:11]

Itpa. to be diligent: מיזדרז טפי (the high priest) is more diligent *Yom* 13a(15)

זרזיפא, זרזיפתא n.m. **flow of water** (cf. MH² זרזף to flow J 412, Sy ܙܪܙܝܦܬܐ violent flow of water LS 207) sg. אתא זרזיפתא דמיא עליה a flow of water struck him *Yom* 87a(45; **O**) [Var: זרזיפי דמיא **M**]

Y: זַרְזִיפֵי *Yom* ib.

זריון ↓ מי' זריון n., s.v. מיי

זָרִיז adj. **swift, diligent, valiant** (↓ זרז√, זריזותא; Sy ܙܪܝܙܐ LS 206, Ma זריז MD 170) **1. swift:** sg.m. משו' דזריז ומשי מעיקרא because he swiftly washes his hands from the beginning *Ḥul* 107b(14); פרשה זריזא the swift horseman *Yev* 121b(41); pl.m. אגב דזריזין עבדין ה(ו)(י)'א because (the priests) are swift (and) they work quickly *Zev* 35a(3); **2. diligent:** sg.m. גברא זריזא ומהימנא a diligent and trustworthy man *SŠSad* 268:12; pl.m. תלמידי חכמ' דידעין וזריזי נינהו scholars who are knowledgeable and diligent *TGAs42* 5:33; **3. valiant:** sg.m. חד משתין זריז one more valiant than sixty *BB* 91a(25); pl.m. חליצי וזריזי strong and valiant *Bo* 21:13 [of demons; cf. Ma זריז הליץ MD ib.]

זְרִיזוּתָא n.f. **swiftness, diligence** (↓ זריז; Sy ܙܪܝܙܘܬܐ LS 206) **1. swiftness:** sg. אגב זריזותיהו דעבדי הוא משתפיך in wake of their [i.e. the priests'] swiftness when they work (the blood) is spilt *Pes* 65a(30); **2. diligence:** sg. זריזותיה דאברהם הוא it is Abraham's diligence *Ḥul* 16a(16); *SŠHai* 17b(2) [quality of a guardian]

Y: זְרִיזוּתֵיהּ *Ḥul* ib.(BAYTN 175).

זַרְנוּקָא n.m. **water bucket, irrigation device** (< Akk *zuruqqu* primitive apparatus for drawing water for irrigation CAD Z 167, AIOA 114; Sy ܙܪܢܘܩܐ water bucket OLP 9 [1978] 99, Ma זארנוקא MD 161, > Arab زُرْنُوق water-drawing apparatus Fr, AF 134+) **1. water bucket:** sg. דוולא וזרנוקא *d.*-bucket and *z.*-bucket *BM* 103b(37) [cf. Ma זארנוקא ודאולא MD ib.]; זרנוקא קאמרה she said: "A water bucket (made from the animal's hide)" *BB* 58a(34); **2. irrigation device:** sg. קם אזרנוקא וחתם he stood on the irrigation device (to imitate trembling) and signed *ib.* 167a(31) [Var: אזרנוקא קמי' וכויני I stood on the irrigation device and imitated (it) HP 68:6]

Lit: S. Brock, OLP, op.cit. [The deriv. of Ros, Yalon Vol 304[53], should be rejected]; Y: זַרְנוּקָא *BB* 58a(34; BAYTN 243).

זרע vb. **to sow, contain semen** (↓ 1# זרעא, 2# זרעא, זרעיתא; Sy ܙܪܥ LS 207, Ma 1# זרא MD 170) **Pe. (a/a) 1. to sow:** פוקו זרעו בשביעיתא מפני ארנונא go out (and) sow in the Sabbatical year because of the *annona*-tax *San* 26a(14); *Meg* 26b(3); *Ket* 103b(42); *Qid* 39a(43); *BM* 106b(9); דאיכא דמובר ואיכא דזרע some leave the field fallow, and some sow (it) *BB* 29a(26); חאזו אינשי דקא כרבי וזרעי they saw people who were plowing and sowing *Šab* 33b(36); *BQ* 96b(22); *BM* 106b(31) [↓ 1# חרש√ pe.]; דחצדינהו וזרעינהו קודם לעומר he reaped them and sowed them before the (bringing of) the *'omer* *ib.* 56b(52) // *Men* 69a(13); כיון דזרעינהו אזדא מאיסותיהו when he sowed them, their repulsiveness (because of the cow dung) disappeared *ib.* 39; יהי רעוא תזרע ולא תחצוד may it be (His) will (that) you should sow and not reap *MQ* 9b(10); ניקדום ניזרע חרפא he should sow the early blooming crop early *RH* 16a(14); *SŠHai* 6b(16); pass.part. הא דזריע הא דלא זריע this refers to where it is sown (and) that to where it is not sown *Šab* 79a(27); **2. to contain semen:** אי זרען אסירן ואי לא זרען שריין if (the testicles of the kid) contain semen they are forbidden. If they do not contain semen they are permitted *Ḥul* 93b(9)

Af. to inseminate: אזרועי הוא דלא מזרעא (the semen) does not actually impregnate *Nid* 43a(38)

Itpe. 1. to be sown: תלת הג(א)(י) רומיתא דלא מזדרע ביניהו three Palestinian carob trees between which nothing is sown *BB* 83b(12); *Er* 93a(23); פרות דלא מיזדרעין fruits which are not sown *Anan* 50:3; *AnanSch* 3:13; *ib.* 8:11; **2. to be impregnated, conceived:** מן כד מזדרעא ועד דילדה אסירא לאזדקוקי לבעלה from the time that she is impregnated until she gives birth she is forbidden to have sexual intercourse with her husband *Anan* 60:22; ולאו דמזדרע אזדרועי this does not refer to when (the firstborn) was actually conceived *AnanSch* 6:9

1# זְרָעָא n.m. **seed, semen, offspring, arable land** (↓ זרע√, 1# בר זרעא, בזרא; TA זַרְעָא TO Dt 22:9, Sy ܙܪܥܐ LS 207, Ma זירא MD 167) **1. seed:** sg. כי היכן דלא מזדרע זרעא עליה so that no seed is sown upon it *AnanSch* 8:11; **2. semen:** sg. דרך שכיבא דנפיק בה זרעא by means of cohabitation in which semen goes out into her *AnanSch* 31:12; **3. offspring, descendants:** sg. ומי הוה ליה זרעא ליהושע did Joshua have descendants? *Meg* 14b(50); *San* 95b(16); לא ניחא ליה לאהרן דאידביק בזרעיה ונהוי ליה חתנא כותי

Aaron does not want me to be connected with his offspring, that he should have a son-in-law like me *Pes* 49a(39); דלא ידעת מאי זרעא דמצלח מינייהו you do not know which of their offspring will be successful *Ket* 53a(5); *BB* 133b(31); זרעא דשפיר כותי offspring that are beautiful like me *Ber* 20a(29; **F**); לא איקיים ליה זרעא לרב הונא מחובה no offspring of PN from PN$_2$ survived *BQ* 80a(41); *BM* 108a(8); ולא שביק זרעא (he will die) and not leave offspring *HP* 147:15; *ib.* 45:3; *SŠHai* 14b(1); איהי דעבדא איסורא קנסוה רבנן לזרעה לא קנסוה רבנן the scholars penalized (the woman) who performed a forbidden act. The scholars did not penalize her offspring *Yev* 91a(10); *MQ* 13a(12); אנא מזרעא דיוסף קא אתינא I am from the descendants of Joseph *Ber* 20a(31) [↓ √שלט pe., mng. 1]; *IŠGF* 60:15; *Šab* 67a(27); *Yev* 94a(23); *Qid* 44b(32); *Giṭ* 59b(42); *Mak* 2a(22); *Bek* 56b(12); *Ara* 16b(30); *Ḥul* 69a(26) [↓ √בלבל pal., mng. 1]; עד דידע דלא אית זרעא בגוה until he knows that (he has) no offspring in her [i.e. she is not pregnant] *Anan* 119:7; pl. מן כל ירתיהון ומן זרעיהון from all their heirs and descendants *Bo* 112:9; *ib.* 48:3; **4. arable land** (calque < Akk *zēru* CAD Z 93, mng. 2b)**:** sg. וכל כרמי וזרעא ובר זרעא דאית ביה all vineyards, and various arable fields that are in it *SŠHai* 6b(9)

Voc: זֹרעֳא HGP 19a:18; Y: זְרָעָא *BB* 118b(1; BAYTN 81).

2# זְרָעָא n.m. **sowing** (↓ √זרע, 2# בר זרעא; Sy ܙܪܳܥܳܐ LS 207) sg. זרעא אפלא ... זרעא חרפא late sowing ... early sowing *RH* 16a(14; **E**[2]); זרע בהו זרעא he carried out the sowing with them *BQ* 96b(23); ארעא לזרעא a field for sowing *BM* 108b(34); *BB* 12a(25)

זַרְעִיתָא n.f. **family** (↓ √זרע; TA זַרעִיתֵיה TO Num 27:4, Sy ܙܰܪܥܝܳܬܳܐ pl. LS 207) sg. זרעיתכין *Bo* 1:8; pl. תרתי זרעייתא two families *Qid* 70b(31)

Y: זַרְעְיָיתָא *Qid* ib.(BAYTN 188).

1# זרף vb. (**uncertain**; poss. to inflame; ↓ זירפא; cf. Ma זירפת עשאתא the fire became fierce MD 171, Sy ܙܪܳܦܳܐ skin disease LS 207) **Pe.** (/u): פרזלא מיזרף זריף (when making a cut) an iron instrument ... *Yev* 76a(25) // *Ḥul* 77a(25); *AZ* 28b(28); *Šab* 134a(25); ולכל מחתא דלא תזרוף for any wound that it should not become ... *ḤM* 39:12

Geon. expl.: מיזרף זאריף בריש קשה וקשה TGHark 23:6 [unclear].

2# זרף vb. **to grab** (cf. Sy ܙܪܰܒ to press LS 205) **Pe.:** כל דחזי ליה נזרפיה let everyone who sees it [i.e. the image] grab it *AZ* 18b(10; Ar [AC 3:325],SM 190:7[!])

Expl. Ar: פי' יתפשנו ס"א נטרפיה AC ib.

זרק vb. **to throw, sprinkle** (Sy ܙܪܰܩ LS 207) **Pe.** (a/u) **1. to throw:** ודילמ' דזריק להו מיזרק perhaps he may indeed throw them [i.e. the books of Scripture from one domain to another] *Er* 98a(30); ההוא גברא דזרק גיטא לדביתהו ביני דני a certain husband who threw a *geṭ* to his wife among the vats (of wine) *Giṭ* 19b(55); *ib.* 26b(11); זריק ליה לגלימיה (if) he throws away his garment *Šab* 124b(45); *ib.* 97b(46); 100b(24); *Pes* 83b(18) [V[14]: נשדייה]; זרוק לאפוהי throw in front of him *ḤM* 40:5; **2. to spit out s.t.:** רב שישת זריק להו אחורי מטה רב פפא זריק להו בלישניה PN used to spit them out [i.e. the date stones] behind the couch. PN$_2$ used to spit them out with his tongue *Šab* 143a(35); שקלינהו לטופריה בשינא וזרקינהו he cut his fingernails with his teeth and spit them out *MQ* 18a(22); *Ber* 36a(51); **3. to sprinkle (of blood):** כהן דזריק דמ[יה] a priest who sprinkles its blood *AnanSch* 9:17; שחטינן וזרקינן עילויה we slaughter (the sacrifice) and sprinkle (the blood) on his account *Pes* 90b(38); מצוה למיזרקיה ואי+ בעי זרק it is a commandment to sprinkle it [i.e. the blood], and if he desires he may sprinkle (it) *Men* 101b(46); *BQ* 76b(17); *Mei* 4a(7); pass.part. כמה דלא זריק דם לא מישתרי בשר as long as the blood has not been sprinkled the meat is not permitted *Ḥul* 81a(35)

Itpe. 1. to be thrown: דארבעי בלא תרתי לא מזדרקי ליה he cannot throw it four cubits without (it going at least) two (cubits) *Šab* 73a(21); *ib.* 97b(46); **2. to be sprinkled:** ולא ידעי דאשתקד כי אזדריק דם בטומאת בעלים אזדריק they did not know that the blood was only sprinkled last year when the owners (of the Passover sacrifice) were unclean *Pes* 78b(57); *ib.* 88b(36); *Naz* 28b(1); *Tem* 22b(23)

זַרְתָּא n.f. **span** (TA זַרתָּא TJ Is 40:12, Sy ܙܰܪܬܳܐ LS 208, Ma זירתא MD 168) sg. ובעלין נמי לא אמרן דלא אבצול זרתא אבל אבצול זרתא {זרתא} לית לן בה we did not say regarding the leaves (of the onion, that they are poisonous) except when they have not branched apart a span. But if they have branched apart a span there is no objection to it *Er* 29b(1; **O**); עשרה בני זרתא זרתא ten (gourds) each a span in length *BM* 64a(14)

Y: זַרְתָּא *BM* ib.(BAYTN 81).

זָתָא, זיתא n.m. **a saponid plant** (*Limoniastrum*; Sy ܙܬܳܐ LS 194, Arab زاتا BBah 104:24, *zēta* ZDMG 65 [1911] 342) sg. ⟨ז⟩{ו}אתא *Nid* 62a(18; GC 114:8) [expl. MH בּוֹרִית Mib. 9:6; Var: ⟨ז⟩{ד}אתא **M**; זיתא Ar (AC 3:326)]

Sy expl.: [illegible] BBah 1088:19; Lit: Löw, Flora 3:69; Eps, GC 114[25]; AAC 177.

ח

חֲאִירֵי n.m.pl. **reeds** (↓ חלתא#2; Sy ܚܐܪ̈ܐ LS 208) חאירי(ו)י גידולי קרקע אינון reeds are products of the ground *TGAs28* 164:9; ראוי' *ib.* 7 [Var: חריי Ar [AC 3:420[4]]
Lit: Löw, AAC 186, s.v. חלתא.

חבב vb. **to prefer something, love** (↓ חביב, חיבותא, חביבותא; Sy ܚܒ 1# LS 208, Ma הבב MD 129) **Pe.**, pass.part. **1.** w. -ל/-על **to prefer:** זמנין דהוה חביבא ליה רפתא מקדיש אריפתא וזמנין דהוה חביב ליה חמרא מקדיש אחמרא sometimes when he preferred bread, he would sanctify over bread. Sometimes when he preferred wine, he would sanctify over wine *Pes* 106b(4); אידי דחביבא ליה אקדמה since (the *Tanna*) preferred it, he placed it first (in the Mishna) *RH* 12a(17); *Yev* 30a(21); כל מילתא דאתייא מדרשא חביבא ליה (the *Tanna*) prefers any matter which is derived from an exegetical interpretation *Yev* 3a(6); *Naz* 2b(3); *BQ* 17b(14); *BB* 108b(2); *Zev* 48a(3); **2. to like:** דאידי דחביבא עליה טפי פריק לה since he likes it [i.e. the field], he redeems it for more *Ara* 27a(34); *BM* 101a(35); כיון דחביבן להו יהבי דעתיהו ושמעי since they like them [i.e. *Hallel* and the *Megilla*] very much, they pay attention and hear *Meg* 21b(7); *RH* 27a(23); *Šab* 10b(33)
Pa. to love, cherish: אינון מלאכין ירחמון ויחבבון [ו]יחבקון ית בהמנדוך בת סמא may these angels have compassion for, love, and embrace PN *Bo* 15:4; חבובי מצוה cherishing a commandment *Šab* 130a(18); האי כהנא דחטיף מתנתא חבובי קמחבב מצוה does a priest who grabs the priestly gifts really cherish the commandment? *Ḥul* 133a(13); עיולי יומא מחבבינן ליה we cherish the advancing the start of the day (of the Sabbath) *Pes* 105b(14)
Itpa. to be cherished: מיחבב עיסקך כבסרא your business will be cherished like meat *Ber* 56a(36; MGG 704:11)
Y: חֲבִיבָא *BM* 101a(35; StG 157).

חֲבוּלְיָא n.m. **interest** (< Akk *ḫubullu* CAD Ḫ 216, mng. 2, AIOA 56; ↓ √3#חבל; TA חִיבּוּלְיָא TO Ex 22:24, Ma הבוליא MD 129, Sy 4# ܚܘܒܠܐ LS 211) sg. מותא כי מותא ומו(ד)(ר)עא חבוליא death is the same for all, but illness is an addition *MQ* 28b(16) [lit. death is like death but illness is interest]
Geon. expl.: מי שמת בחולי ארוך כמו שמת בלא חולי והחולי שלה כנשך ורבית על מיתתו OHP ib. 73:21. As pointed out by S.A. Kaufman, Lešonenu 36 [1072] 32[34], the ending -יא here is unusual since the Akk word does not end in -*û* [v. also ↓ אוריא#2]; Y: חִיבּוּלְיָא *MQ* ib.(BAYTN 262).

חֲבוּרְתָא, pl. **חֲבוּרָאתָא** n.f. **society, collegium of scholars** (↓ √חבר; JPA חבורה DJPA 184) **1. society:** pl. חבוראתא איכא there are societies (for burial) *MQ* 27b(29); הני מילי דלא מפלגא מאתא בציבורי ובחבוראתא this refers to where the town is not divided into groups of people and societies (who deal with burial) *HP* 165:2; **2. collegium of scholars:** coll. ר' אבין ור' אילא וכל חבורתא PN and PN_2 and the entire collegium *Ket* 33b(38); *BQ* 71a(14); חו(כ)(ב)ור חבורתא כולה כר' יוחנן the entire collegium united according to PN's opinion *Qid* 44a(42); חב(רו)(ור)תא נמי does the collegium also (oppose me)? *Yev* 96b(36)
Lit: M. Beer, Zion 47 [1982] 178+; Y: חֲבוּרְתָא *Ket* ib.(BAYTN 67).

חֲבוּשָׁא n.m. **apple** (Sy ܚܙܘܪܐ LS 213) sg. האי מאן דמורח אתרוגא או חבו(י)(ו)שא one who smells an *etrog* or an apple *Ber* 43b(9); pl. איתי ארבאלא ומלייה חבושי he brought a sieve and filled it with apples *San* 39a(21)
Lit: Flora 3:240+; Y: חֲבוּשָׁא *Ber* ib.

חבט vb. **to strike, throw down** (↓ חביטא, חבטא, מחבטא; Sy ܚܒܛ pe., pa. LS 209, Ma הבט MD 129) **Pe.** (/a) **1. to strike:** זילו חבטו לקבריה

דאבוכון go (and) strike your father's grave *BB* 58a(27) [but v. Pa., mng. 1]; מברכתא חביטא ליה he has struck the 'ditch' [i.e. he has previously had sexual relations; v. OHP ib. 9:25] *Ket* 10a(32); **2.** perh. **to mash:** חבטינהו he mashed it [i.e. the barley] *Ḥul* 7b(1); **3. to dismantle:** pass.part. מאורתא נגידא וקיימא ובצפרא חביטה ורמייא at night (the canopy) remains stretched out, and in the morning it is dismantled and laid down *Šab* 138a(40); חביט (ד)(ר)מי *Suk* 22a(29) [w. ref. to crisscrossed sticks of סכך assumed to be at the same height; cf. חבו(ו)(י)ט מ[ע]לאי רמי אתתאי OHT Suk 29:20]
Pa. 1. to strike : חביט חביט ולא בריך he struck (the willow) repeatedly (against the ground) and did not recite a blessing *Suk* 44b(18) [v. OHT ib. 65:24: לעניין ערבה שחובטין אותה בקרקע; but Rashi: לשון ניענוע]; חביטו *BB* 58a(27; **EsP**[1]) [v. Pe., mng. 1]; **2. to throw down:** חביטו נחמן מגודא לארעא throw PN down from the wall to the ground *Tan* 24a(51) [glossed: ושדיוה]; בי מישרא דכראתי חבטתיה I threw him down in a garden bed of leeks *Šab* 67a(32); חבטינהו באפיה he threw them [i.e. his cut nails] before him *MQ* 18a(10); חבט שדינהו he threw (the nuts and) flung them down (on his bald head) *Ber* 10b(10; MGL 588:23); pass.part. כולהי נמי חבוטי מחבטן all of them [i.e. the virgins who are not blind] may also actually have been thrown down (and lost their virginity) *Ket* 36b(5)
Itpe. to be struck: ונידא דארעא כד מיחבטה 'shaking' of the ground when it is struck *TGAs28* 203:17

חבאטא, חֲבָטָא n.m. **blow** (↓ √חבט; Sy ܚܒܛܐ LS 209) sg. חבטא קדים ואתי הבלה ומבטיל ליה לחבט(ח)ה the blow (of the heated spit) precedes, and the heat comes and nullifies the blow *Ḥul* 8a(20); דילמא חבאלא קדים ואתי חבאטא מבטיל חבאלא perhaps the heat precedes, and the blow comes (and) nullifies the heat *ib.*(22; GTB2 248:2); *BQ* 50b(49); *ib.* 54; 53a(11); אי בחבטא נפל if (the lower floor) fell because of the blow *BM* 116b(6) [≠ ↓ חבסא]
Y: חֲבָטָא *Ḥul* ib.(BAYTN 81).

חבי#1 vb. **to hide** (Ma הבא MD 128) **Itpa. to hide oneself:** כיון דמיחבי מאינשי גנב הוא since (the armed highwayman) hides himself from people, he is a thief *BQ* 57a(36); דכיון דלית ליה רשות' מחבי חבויי ומסגי since (the Angel of Death) does not have permission, he proceeds furtively [lit. he hides himself well and walks] *BQ* 60b(26)

חבי#2 vb. **to lower one's voice** (cf. ܚܒܐ ܩܠܐ Audo 1:300) **Pe.:** חסי (נחב) נחבי be silent! Let him lower his voice *Bo* 15:10
Lit: Eps, StI 344.

חֲבִיב adj., n. **beloved** (↓ √חבב *qaṭṭīl*-form, חביבותא; TA חֲבִיב TO Dt 7:6, Sy ܚܒܝܒܐ LS 209, Ma האביב MD 115) n.pl.m. חביביי ויקירי my beloved and dear ones *Dec* 1:1 [in a salutation]; *ib.* 3:3; 4:2

חֲבִיבָא n.m. **paternal uncle** (perh. < אח אבא; JPA חביב#2 DJPA 184; ↓ אחא דאבא) sg. הכי אמר חֲבִיבִי my uncle said thus *Mak* 3b(36; HPP 201:20); *Er* 12b(44); *Ket* 52a(46); *Ned* 76b(21); *BM* 76b(29); *AZ* 74b(20); אי לאו דחמיתיה לחביבי דחלץ בסנדלא דאית ליה שנאצי had I not seen my uncle who arranged a *ḥaliṣa* ceremony with a sandal which had laces *Yev* 102a(35); הוה קאימנא קמיה דחביבי I was attending my uncle *BB* 41b(20)
Geon. expl.: אומר אדם לאחי אביו חביבי TGCas 18b(39). Since this term is only used by Rab w. ref. to R. Ḥiyya, his father's brother [v. Ros, Yalon Vol 292+; A. Schremer, Zion 60 (1995) 5+; 8[11]] it may poss. be a lw. from JPA; Y: חֲבִיבִי *AZ* ib.(BAYTN 236).

חֲבִיבוּתָא n.f. **love, fondness** (↓ חביב; Sy ܚܒܝܒܘܬܐ LS 209) **1. love:** sg. חביבותא דאברהם the love of Abraham *BB* 100a(18); *Giṭ* 36b(40) // *Šab* 88b(10; **M**) [of God]; *Ara* 16b(37); **2. fondness:** sg. עיולי יומא אגב חביבותיה מקדמינן ליה because of (our) fondness for it [i.e. the holy day], we usher it in early *Ber* 52a(24); *Yom* 24b(43); *ib.* 25b(13)
Y: חֲבִיבוּתָא *Šab* ib.(BAYTN 287).

חביטא n.m. **club** (↓ √חבט) sg. זילו שקו(י)(ו)לו חביטי חבטוה לקיבר' (ד)אבוכון go, take clubs, (and) strike your father's grave *BB* 58a(27; **M**)

חבילא#1 n.m. **damage, loss** (↓ √1#חבל; Sy 3# ܚܒܠܐ LS 210, Ma הבאלא MD 128) sg. אחוי לן מנא דלא שוי חביל(י)(ה) show us a utensil that is not worth the damage it causes [lit. its damage]

Bek 8b(42); *ib.* 43; pl.cs. חבילי נידרא the damages of a vow-demon *Bo* 68:2
Lit: AMB 150.

חֲבִילָא 2# n.m. **one who is injured** (↓ √1#חבל pe., pass.part.) pl. ויי לחבילה *MQ* 28b(12; OHT ib. 55:11)
Geon. expl.: אוי לזה שנחבל והלך OHT ib. 12; but RaḤ: אוי למי שהוא ממושכן ונתבע לשלם הפקדון אצלו [↓ √3#חבל].

חֲבִיצָא, cs. **חֲבִיץ**, n.m. **dish of flour, honey, and oil** (√חבץ; ↓ חיבוצא, √חבס; Ma הביצא kind of porridge MD 129, Sy ܚܒܝܨܐ, pl. ܚܒܝܨܬܐ cake LS 212, mng. 3 [H צַפִּיחִת Ex 16:31], > Arab خبيص a sweet dish Fr, AF 36) sg.cs. חביץ קידרא a cooked *ḥ.*-dish [lit. of a pot] *Ber* 36b(52); *ib.* 54; det. האי חביצא דאית ביה פירורין כזית a *ḥ.*-dish which has olive-sized pieces *Ber* 37b(20; F) // *Men* 75b(20; V[10])
The definition given here is based on the equation of this word w. ↓ אברושך, the recipe for which is given in a Geon. comm., s.v. The Sy term is defined similarly; cf. Audo 1:304: ܚܒܝܨܐ ܐܟܘܠܬܐ ܕܡܬܥܒܕܐ ܡܢ ܣܡܝܕܐ ܘܡܫܚܐ ܘܕܒܫܐ. In *Ket* 80a(2) and *BM* 99b(5), read ↓ חיבוצא [contra Flora 2:347]; Y: חֲבִיצָא BAYTN 55.

חֲבִיתָא, pl. **חֲבָיָאתָא** n.f. **jug** (< Akk *ḫabû* [SB, NB] small earthen jug for storage CAD Ḫ 20 [cf. Akk *ḫabû* A to draw water or wine ib. 19]; Sy ܚܒܝܬܐ LS 209, Nisa חותא Gignoux 53, MH חָבִית Yeivin, BV 1053, J 419, > Arab خابية Fr, AF 168) a. general: sg. דרובה קרו לה לכדא כדא ולחביתא חביתא ומעוטא קרו לה לחביתא כדא ולכדא חביתא a majority call a *k.*-vessel *kadda* and a *ḥ*-vessel *ḥavita*. A minority call a *ḥ.*-vessel *kadda* and a *k.*-vessel *ḥavita BQ* 27a(42) [v. Mib. 3:1]; האי מאן דעביד חביתא one who makes a jug (on the Sabbath) *Šab* 74b(17); חביתא דעפרא לחד בראי חביתא דאודרי לחד בראי וחביתא ד‹גרמי לחד ברא‹י› a jug of earth for one son of mine; a jug of flocks of wool for one son of mine; a jug of bones for one son of mine *BB* 58a(21; P[2]) [a riddle]; חביתא פגימתא a broken jug *Pes* 106a(8); ההיא חביתא דפקעה לאורכה a certain jug which split along its length *AZ* 60a(22); *Pes* 110b(6); pl. תרתי חבייאתא two jugs *Šab* 110a(30); חבייתא טובא many (wine) jugs *AZ* 70b(11); b. parts: sg. ברוא דחביתא the bung-hole of the jug *Yev* 75b(41); *AZ* 59b(17); *Šab* 146a(36); פומא דחביתא the mouth of the jug *BQ* 115b(39); *AZ* 31a(32); גווה דחביתא the inside of the jug *ib.* 72b(16); c. for var. liquids: sg. 1) wine: sg. *BQ* 65a(20); *BM* 43a(33); *ib.* 64a(33); 83a(27); *Ber* 56a(36; MGG 704:15); *Pes* 110b(5); *Giṭ* 69b(44); *San* 31a(16); *AZ* 49b(23); *ib.* 60a(10); *Ḥul* 105b(44); 2) *š.*-beverage [↓ שיכרא]: sg. *AZ* 31b(12); *ib.* 68b(23); pl. חֲבִיאֲתָא *MQ* 12a(46; HPP 278:18); 3) oil: sg. *San* 31a(16); 4) vinegar: *Er* 68a(14); d. for solids [rare]: sg. והא כן וכן הויין ובחביתא רמיאן was there not, in fact, such-and-such (an amount of sesame), and was it not placed in a jug? *Yev* 115b(5)
Lit: AIOA 53 [relation w. Akk unclear]; Brand 111+. In spite of the fact that the *BQ* passage would seem to indicate that this word is identical w. כדא, from the textual refs. it is clear that the חביתא was nearly always used for liquids and the כדא always for solids; Voc: חֲבִיתָא HGP 29b:15; חֲבִיתָא VTM 92; Y: חֲבִיתָא *BM* 99b(30; BAYTN 30).

חבל 1# vb. **to become sick, injure** (↓ 1#חבילא, 2#חבילא, חבל interj., 1#חבלא, חבלנא, חבלתא, מחבלא, מחבלנא, מחבלתא; Sy 3# ܚܒܠ LS 210, Ma הבל MD 129) **Pe.** (e/u) **1. to become sick:** a. alone: אכלה ללישא חביל ומית (the animal) ate the dough, became sick, and died *BQ* 48a(16); *BM* 97a(12; **Es**) [↓ Itpe.]; b. w. גופא: ישראל דדייגי במצות חביל גופייהו גוים דלא דייגי במצות לא חביל גופיהו the body of Jews who are concerned about (fulfilling) commandments becomes sick (and their semen loses its potency). The body of pagans who are not concerned about (fulfilling) commandments does not become sick *Šab* 86b(21) // *Nid* 34b(11); *Šab* 86b(23) // *AZ* 31b(36); **2. to injure** [MH חבל pe. J 420]: דאי בעי מיחבל בה לא מצי חבל בה if (the father) wants to injure her, he may not injure her *BQ* 87a(34); חבלי ביה אחריני יהבי ליה לרבי' חביל רבי' גופי' יהיב ליה לדידי' (if) others injure him [i.e. the slave], they pay his master. If his master himself injures him, does he pay him [i.e. the slave]? *Giṭ* 42b(20; **As**); *BQ* 89a(37); *TGAs28* 102b:9; *Geon* 103:1; לא איחבול I shall not injure *Bo* 76:8
Pa. to injure: כל חיותא דמחבלא any animal which injures *ḤM* 43:2; רוחא בישתא דימחבלא ית בני אינושה an evil spirit which harms people *Bo* 59:9; *ib.* 1:10; 64:3; 7:16; pass.part. אית בהון דוכתא

דמחבלן (the animals) have a place where they are injured *HP* 203:12
Itpe. to become sick: אכל עכברי ואיחבל ומית (the cat) ate mice, became sick, and died *BM* 97a(12)

חבל 2# vb. **to be in travail** (Sy 1# ܚܒܠ LS 210, mng. 2, Ma האיתא מהאמבלא convulsed laboring woman MD 129, s.v. הבל) **Pa.:** קלא דאיתתא בתולתא דימחבלא ולא ילדא the voice of a virgin woman who is in travail and does not give birth *Bo* 15:9; *ib.* 11

חבל 3# vb. **to take a surety** (denom. < ↓ חבוליא; BH 2#חבל HAL 274, MH חבל J 419) **Pe.:** ההוא גברא דחבל סכינא דאשכבתא מחבריה a certain man who took a shoemaking knife as security from another *BM* 116a(16)

חבל 4# vb. **to be hot** (< √הבל*, denom. < ↓ הבלא) **Pe.:** pass.part. לדידן חביל לן עלמא לדידהו לא חביל להו עלמא our weather (in Babylonia) is hot; theirs (in Eretz Israel) is not hot *RH* 20a(27)

חֲבָל interj. **woe!** (↓ √1#חבל; Nab, Pal 4#חבל DNWSI 345, Sy ܚܒܠ LS 210, s.v. ܚܒܠܐ, mng. 3, Ma הבאל MD 128) חבל על דאבדין ולא משתכחין woe for the ones who perish and are not found [i.e. who have died and cannot be replaced] *San* 111a(37); חבל על דלית ליה דירתא woe upon one who does not have a dwelling *Šab* 31b(3) // *Yom* 72b(35); חבל עלך קיסר woe upon you, emperor *Giṭ* 57b(45)
Y: חֲבָל *Šab* ib.

חבאלא 1#, **חֲבָלָא** n.m. **injury, ruin** (↓ √1#חבל; TA חֲבָלָא TJ Jon 2:7, Sy 3# ܚܒܠܐ LS 210, Ma הבאלא MD 128) **1. injury:** sg. *BQ* 84a(14); *ib.* 87b(36); חבלא דאית להו צערא בגופיהו an injury in which they have pain in their body *ib.* 28; חבאלא דנורא an injury of fire *San* 93b(47) [expl. BA חֲבָל Dan 3:25]; *ib.* 48; ואידך תזבנה ניהליה בחבליה let her sell the rest of it [i.e. her *ketubba*] to him (in compensation) for his injury *BQ* 89b(17) [Var: בחבאליה Oxf., c.21, 36]; *Yom* 84b(33); *TGAs28* 102b:9; כל חבאלא בישא any evil injury *Bo* 7:16; **2. ruin:** sg. דלא ליזיל משכיה לחבאלא so that its skin should not be ruined *San* 100b(16)
Y: חֲבָלָא *San* ib.(BAYTN 81).

חֲבָלָא 2# n.m. **rope** (TA חַבְלָא TJ 2S 8:2[Var], Sy 2# ܚܒܠܐ LS 210, Ma 2#האבלא MD 115) sg. *Ber* 57a(48); *Šab* 54b(2); חבלא דצבתא fiber rope *Tam* 30a(1); *TGHark* 208:6; *ib.* 7; pl. חבלי דצארי ropes of palm-band *AZ* 75a(33); חבלי מפארי ropes of bran *Bek* 8b(36); באתרא דנהיגי דמאלו פורייא בחבלי in a place where they customarily fill the bed with ropes *Ket* 65a(42)
Y: חַבְלָא *Ber* ib.(BAYTN 81).

חבלא 3# n.m. **heat** (< ↓ הבלא) ↓ √4#חבל

[חבלא 4# ↓ תבלא]

חַבְלָנָא n.m. **type of demon** (lit. destroyer; ↓ √1#חבל; cf. Sy 3# ܚܒܠܢܐ LS 211, Ma האמבאלא MD 123) pl.abs. חבלינין *Bo* 100:13

חַבָּלְתָא n.f. **destruction, injury** (↓ √1#חבל; Ma האמבאלתא MD 123, Sy 3# ܚܒܠܬܐ LS 210) sg. *Bo* 12:4; *ib.* 18:6; מלאכי חבלתא angels of destruction *ib.* 49:8

חבן vb. perh. **to be left over** (Sy ܚܒܢ etpa. to cease LS 211) **Itpe.:** ולא מיכל ואיחבוני not to eat and to be left over *HG1* 189:59; זילו ופילו לה בסליה דנהמא דניכו מיניה וניחבן בחצביה דמיא דנישתי מינהו וניחבן באנותיה דמישחא דנישוף מיניה וניחבן go and put it in the basket of bread so that he will eat from it and it will be left over; in his pitcher of water so that he will drink from it and it will be left over; from his flask of oil so that he will rub from it and it will be left over *Bo* 125:11
The translation of these two passages is uncertain.

חבס vb. **to crush** (↓ חבסא, √חבץ; MH[2] חבס, חבץ J 420, Sy ܚܒܨ LS 211, Ma הבץ MD 130) **Pe.:** דחביס מחבס (its head) is completely crushed *Bek* 43b(12) [expl. MH שקוט ib.; cf. MH[2] הגולגולת שנחבסה ברובה *Ḥul* 42b(27)]
Itpe. to be crushed, broken: אחביס ביתא the (lower) room was crushed [i.e. structurally damaged] *BB* 6b(42; HG2 440:57) [**HP**[1]: איחבס]
Lit: Eps, PLA 210; Friedman, BM VI Text 228+.

חַבְסָא n.m. **crush, pressure** (↓ √חבס; Sy ܚܒܨܐ crowd, throng LS 211) sg. אי בחבסא נפל if (the lower floor) fell because of pressure *BM* 116b(6) [≠ ↓ חבטא]; *ib.*(8)
Lit: Eps, PLA 180; Y: חַבְסָא *BM* ib.(BAYTN 82).

חבץ vb. **to press** ↓ √חבס, חביצא, חיבוצא

1#חבק vb. **to embrace, clinch, enfold** (Sy ܚܒܩ LS 212, Ma הבק MD 130) **Pe. 1. to embrace:** חבקתיה כרכתיה (the prostitute) embraced him (and) enfolded him *AZ* 18b(14; SM 190:10); אינון מלאכין ירחמון ויחבבון [ו]יחבקון ית בהמנדוך בת סמא may these angels have compassion for, love, and embrace PN *Bo* 15:4; **2. to clinch, enfold:** אתא ההוא גוי חבקה a certain pagan came (and) clinched it [i.e. the broken wine jug] *AZ* 60b(2); אזל חבקיה לדיקלא he went (and) enfolded the date palm *Pes* 110b(24); *ib.* 111b(18)

2#חבק vb. **to scratch, make an incision** (< *חוק; cf. Sy ܡܚܒܩܐ ܕܚܘܛܐ drawn lines BBah 729:24) **Pa.:** דגדידא חאבוקי[י] הוא the rt. גדד [v. Dt 14:1] means 'making an incision' *AnanSch* 27:12; *ib.* 1; 7; 11

Lit: Eps, StI 81.

1#חבר vb. **to gang together, attach, connect, associate** (↓ חברונא, 1#חברא, חבר, חבורתא, חברותא, חברתא; Sy ܚܒܪ pa. LS 212, Ma 1#הבר MD 130) **Pe. to gang together, unite:** חבור עליה עכברי וקטלוה the mice ganged together against it [i.e. the cat] and killed it *BM* 97a(6); ח(כ)ב(ו)ר חבורתא כולה כר' יוחנן the entire collegium united according to PN's opinion *Qid* 44a(42); חברי אהדדי ופרקי לה (the people) unite together and redeem her *Giṭ* 38a(42)

Pa. to attach, bond together: חבריה בארעא he attached it to the ground *Er* 77a(39); *Šab* 125a(24); ואי חבריה בטינא חבריה if he connected it [i.e. the stolen beam] with clay, it has become permanent [lit. he connected it] *Suk* 31a(27); *Er* 8a(27) [by means of a pin]; pass.part. מחברא בטינא *BB* 69a(24) [of a stone]; כיון דִמְחַבְּרִי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי חד הוא since (the layers of the *shofar*) are bonded together it is (considered) as one *RH* 26a(42; GRH 18:14); *Šab* 122b(24); *Naz* 51a(23)

Itpa. 1. to be attached, connected: אע"ג דלא מיחבר כמאן דמיחבר דמי even though there is no connection (between the parts of the bell) it is as if there is a connection *Šab* 58b(27); *ib.* 83b(9); כיון דמיחבר מיחבר since there is a connection (regarding uncleanness inside the vessel), there is a connection (also outside it) *Men* 24a(30); איחבורי הוא דקא מיחברא (the planting) becomes securely attached (to the ground) *ib.* 70a(13; V[10]); **2. to join together, associate w. s.o.:** מחברי עשרה וגנבי כשורא ten people can join together and steal a beam *Qid* 80b(41); ומתחבר ליה ושאיל בשלמיה (no one should) associate with him or inquire about his well-being *Dec* 3:11; משמתינן לכל מאן דמתחבר בהדיה we excommunicate anyone who associates with him *TGHark* 83:34

2#חבר vb. **to wound** (denom. < H חַבּוּרָה Yeivin, BV 963; cf. Sy ܡܚܒܪܘܬܐ LS 212) **Pa.:** pass.part. דם מיפקד פקיד או חבורי מיחבר is (virginal) blood actually retained (in the womb) or is it the direct result of a wound? *Ket* 5b(13); *ib.* 6a(16); *Šab* 133b(34) [blood of a circumcision]

3#חבר vb. ↓ √1#חוור pa.

4#חבר vb. **to be dark** (Ma 2#הבר MD 130) ↓ הברא, מחבר

חבר n.m.abs. perh. **fastening** (↓ √1#חבר; ↓ אבר) sg.cs. חבר גוולקי fastening of the sacks (across the ass's back) *Šab* 154b(24)

1#חַבְרָא, pl. חַבְרֵי n.m. **friend, *ḥaver*, a scholar, another** (↓ √1#חבר, חברונא, חברותא, חברתא, חברתא; TA חַבְרָךְ TO Lev 19:18, Sy ܚܒܪܐ LS 212, Ma 1#האברא MD 115) **1. friend, companion:** sg. חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה your friend has a friend, and your friend's friend has a friend [i.e. there is no claim of ignorance] *Ket* 110a(12) // *BB* 28b(12) // *Ara* 16a(3); חברך או חברא דאבוך your friend or your father's friend *San* 102b(6); אי חברא אי מיתותא either a friend or death *Tan* 23a(52) // *BB* 16b(24); חברך קריך חמרא אוכפא מוש לגביך (if) your friend called you a donkey, prepare a saddle for your back *BQ* 92b(16); *Giṭ* 30b(6); אידרו(ו)ש לכו כדדרש חבראי I shall expound (the verse) for you as my friend expounded it *Šab* 80b(30); *AZ* 13b(32); pl. חבריה דאיוב Job's friends *BB* 16b(24); *Qid* 29b(51); **2. *ḥaver*, a scholar-colleague** [calque < MH חָבֵר J 421; JPA חבר DJPA 185, mng. 3]: a. general: sg. נפל חברין ברברבתא our colleague has gotten involved in serious matters *Beṣ* 25a(7); pl. למחר נפתח בחבריא we will begin tomorrow with the

ḥaverim San 102b(4); מאי אהדרו ליה חבריא לר' יוסי בר' יהוד' what did the *ḥaverim* retort to PN? *Ḥul* 43a(13); *Šab* 29b(28); *BB* 165b(4); *AZ* 23b(5); חבריא מדכן בגלילא the *ḥaverim* prepare (oil and wine) in purity in Galilee *Ḥag* 25a(14) // *Nid* 6b(10); *Švu* 17b(12); *Er* 13b(17) [↓ √חדד pa., usage b]; *Ḥul* 82a(9) [↓ √נסב pe., mng. 3f]; הני חברין בבלאי our Babylonian scholar-colleagues *Šab* 9b(32); *Pes* 89b(50); *RH* 20a(19); *Giṭ* 78b(14); b. w. a PN: sg. הונא חברין *Qid* 47a(37); *Ket* 69a(43); *Giṭ* 52b(18); זעירא חברין *BB* 157a(35); ספרא חברין *Šab* 124a(28); מקצת שאילאתא דשדר מר רב נסים חברא חכימא נהירא some of the questions which PN, the wise (and) intelligent scholar, sent *TGHark* 105:8; pl. הושעיה זעירא דמן חברייא PN, the younger, of the *ḥaverim Tan* 24a(39); *Ḥul* 12b(12); **3. other, another:** a. people: 1) alone: sg. אי איכא חבריה בהדיה if there is someone else with him *Šab* 110a(15); ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה a certain man who deposited money with another *BM* 42a(40); *San* 29b(5); דלמא דמא דחברך סומק טפי perhaps the other one's blood is redder *Pes* 25b(14); דעלך סני לחברך לא תעביד do not do to another what you dislike *Šab* 31a(29); אקרי חברך teach Scripture to another *Ket* 103b(44); מאן דמאחי ליה לאיתתא דחבריה ומפלא one who strikes another's wife and she miscarries *San* 109b(14); גלימא דחבריה another's cloak *BM* 24a(7); *BB* 4a(48); דשרי להון למנסב חד אתתא דחבריה לאחר מיתה it is permissible for one of them [i.e. the brothers] to marry the other's wife after his death *Anan* 107:10; חד לאפי חבריה one towards the other *ib.* 9:14; 11:3; חד לות חבריה with one another *ḤM* 36:20; בין באנפי חבריה ובין לחודיה either in the presence of another or alone *SŠHai* 9b(14); *ib.* 5a(9); 2) in apposition: sg. בר מבואה חבריה another resident of the alley *BB* 21b(14); תנינא חבריה another sea monster *ib.* 74b(11); ישר' חבריה another Jew *BQ* 113b(48); pl. כולהו אלמי חברך all other violent people like you *BM* 39b(37) // *Ket* 27b(38); חבריה נביי the other prophets *San* 89b(11; **K**); b. objects: ונפל חד על חבריה one fell upon the other *Tan* 28b(50); מיומא טבא לחבריה from (the time of) the banquet until the next day *Beṣ* 4a(45); כל דטפי ליה מילתא מחבריה טפי ליה גברא יתירא every (holiday) which has something additional over another has an additional man (to read in the Torah) *Meg* 22b(18)

Voc: חַבְרֵיהּ HPP 209:19; חַבְּרֵיהּ HGP 23b:8; Y: חַבְרָא *BB* 16b(24).

2#חַבָּרָא, חבארא n.m. **charmer, magian priest** (↓ אמגושא; Sy ܚܒܪܐ LS 212, JPA 2#חבר DJPA 186, MH[2] חבר J 422) **1. charmer:** sg. *Bo* 33:16 [removes demons]; pl. *ib.* 75:4; **2. magian priest:** sg. אדהכי אתא חברא שקל(א) לשרגא מקמיהו in the meantime, a magian priest came (and) took the lamp away from their presence *Giṭ* 17a(1) [Var: חבארה MGD 717:15]; pl. אתו חברי לבבל the magian priests came to Babylonia *Yev* 63b(32); *Giṭ* 17a(8) [Var: חבארי MGD 717:20]; מהו לטלטולי שרגא דחנוכתא מיקמי חברי בשבתא is it permitted to move a Ḥanukka lamp on the Sabbath from the presence of the magian priests? *Šab* 45a(8); האידנא דאיכא חברי חיישינן now that there are magian priests we are apprehensive *Beṣ* 6a(13) [Var: חבארי Geon 220:2]; דמן חברייא את you are a creation of [lit. from] the magians *San* 65b(41)

Lit: Geig, AAC 178, rejects attempts at P etym.; Ros, TI 38, 71[23]; Y: חַבָּרֵי *Šab* ib.(BAYTN 231).

3#חברא ↓ הברא n.

חֶבְרוּנָא n.m. perh. **association** (↓ 1#חברא) sg. לחברך ולחברונך to your friend and association *Tan* 25a(43; MGG 828:8)

חברורא n.m. **(uncertain)** sg. לך לחברך ולחברורך for you, your friend, and your ... *Pes* 118b(46); *Ket* 65a(40)

Lit: L. Goldschmidt, TMW 2:537. This word is poss. a redup. of ↓ 1#חברא, but its exact mng. cannot be determined.

חַבְרוּתָא n.f. **companionship** (↓ 1#חברא; Sy ܚܒܪܘܬܐ LS 212) sg. חברותא כלפי שמיא is there companionship towards God? [i.e. may one act with familiarity towards God?] *Ber* 34a(1) // *Meg* 25a(37) // *BB* 16a(38)

Y: חַבְרוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 190).

חֲבַרְתָּא n.f. **friend, other** (↓ 1#חברא; TA חֲבַרְתַּהּ TO Ex 11:2, Sy ܚܒܪܬܐ LS 212, Ma האבאראתא pl. MD 115) **1. friend:** sg. ההיא דהות אמרה לחברתה a certain (woman) who used to say

to her friend *AZ* 26a(26); *Er* 53b(19); *RH* 26b(21); *Ned* 6b(8); *Ḥul* 110a(8); אי איכא מידי חזיא חברתאי ועבדא לי if there is something (needed), my friend will see and do (it) for me *Šab* 128b(43); **2. other, another:** a. general: sg. שקל לבינתה אותבה אחבירתא he took a brick (and) placed it on another *Giṭ* 68b(13); *Yev* 63b(16) [↓ סילתא#1]; *Yom* 33a(31); *Nid* 13b(40); pl. רואחא לחבראתא שבק (by removing the stones from the statue of Mercury) he leaves room for other (rock)s *San* 64a(40); b. in seq. ... חדא חברתה one ... (an)other: חדא מכללא דחברתה איתמר one was said by inference from another *Er* 20a(38) // *Meg* 29b(41) // *Yev* 88b(26); ומחוור להי לידיה חדא בחברתה he washes his hands one against the other *Anan* 25:17; תרתי ענני דסלקן חדא לאפי חברתה two clouds which rise up one towards one another *Ber* 59a(33); לא סדרינון למסכאתא חדא בתר חברתא he did not recite the tractates one after the other *IŠGF* 32:4; pl. אתו חבראתה פשרא לה the others came (and) broke the spell for her *San* 67b(37)

Voc: חֲבָרְתָא HGP 2a:15; Y: חַבְרִיתָה *RH* 26b(21; BAYTN 82).

חבש vb. **to imprison** (Sy ܚܒܫ LS 213, Ma הבש MD 130) **Pe.:** חבשוה תלתה יומי they imprisoned it for three days *San* 64a(20); *ib.* 78b(12); *Er* 11b(25); *BQ* 59b(5)

The rdg. כל דחביש *Ḥul* 52a(8; Ar [AC 3:343]) is most likely a corruption of דחביט quoted ib., ר"ס; Y: חֲבָא BAYTN 99.

חָגָא #1 n.m. **holiday** (↓ √חגג, חגתא, חיגא; Sy ܚܓܐ LS 213) sg. קרבנא דפסחה ודחגא the sacrifice of Passover and that of the holiday *Anan* 72:17; *Ḥag* 10b(9; **L**) [↓ √חגג]

[**חגא #2** ↓ חינגא #2 n.]

חגג vb. **to celebrate a holiday** (↓ חגא#1, חגתא, חיגא, חינגא#1, חינגא#3; MH חגג pe. J 424) **Pe.** **(u):** אכלו ושתו וחוגו חגא קמאי eat, drink, and celebrate the holiday before me *Ḥag* 10b(9; **L**); *ib.*(5)

חגורי (uncertain) שבעת ה' בחגורי *BMsE* 22:11

Lit: Y. Ofer, BMs 439[57].

חָגִיר adj. **lame** (↓ מחגר; LMA f. *ḫa-gi-ir-ta-a'* UrukInc 16, TA חֲגִיר TO Lev 21:18, Sy ܚܓܝܪܐ LS 214) sg.m. בר תלתין ותלת שנין הוה בלעם חגירא כד קטל יתיה פנחס לסטאה Balaam, the lame, was thirty-three years old when Phineas, the robber, killed him *San* 106b(9)

Y: חֲגִירָא BAYTN 55.

חַגְּתָא n.f. **festival** (↓ חגא#1) sg. חגתא דטייעי the festival of the Arabs *AZ* 11b(40)

Y: חַגְּתָא *AZ* ib.(BAYTN 187).

חד #1, f. חֲדָא num. **one, certain** (↓ בהדיא, בהדי, הדדי, להדי, דח; Sy ܚܕ, ܚܕܐ LS 215, Ma האד, הדא MD 116) **1. one:** a. as a subst.: 1) alone: m. אינהו תלתה ואנא חד they are three and I am one *San* 93a(48); חד מתרי תלתא one out of two (or) three *Yev* 48b(41); *Zev* 90a(32); חד בתרי ותרי בחד one (acts) as two and two as one *Ber* 44b(7); *Yev* 28b(10); חד מינייהו one of them *Yev* 111b(38); *Qid* 62a(16); *BB* 94b(10); *Švu* 26a(38); אנא חד שקלי I took one *San* 109b(10); ליקנסו טפי חד let them penalize (him) one (amount) more [i.e. eleven times the animal's price] *Giṭ* 44a(51) // *Bek* 3a(19); f. חדא לתרתי חדא לתלת חדא לארבעי one into two (pieces), one into three, one into four *MQ* 13b(36); *Qid* 5a(31); חמשי וחדא fifty-one (blasts) *Suk* 54a(25); חמשין נכי חדא forty-nine (*peruṭas*) *BM* 99b(8); 2) in seq. חד ... חד one ... (an)other: a) w. conjunctive *waw*: m. ארעא דחד ובתי דחד the field belongs to one and the houses to another *ib.* 108b(32); חד אסר וחד שארי one forbids and another permits *AZ* 32a(13); *Qid* 73a(1); *BQ* 67b(24); f. ורב סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא PN has the same opinion as he in one case and differs with him in another *Giṭ* 86b(24); *BQ* 77b(26); *Ḥul* 87a(3); b) w. var. preps.: (1) בין ... ל־: בין חדא לחדא מאה פרסי between one and the other there are one hundred parasangs *Yom* 10a(11); *Qid* 71b(45); (2) מ־: חדא מחדא לא אתיא one cannot be derived from the other *BQ* 5a(40); *Bek* 43a(46); (3) מיגו: חד' מיגו חדא קא מיבעיא ליה he asks one question by means of another *AZ* 52a(50); *Ned* 7a(22); *Tem* 9b(17); *Mei* 3a(9); (4) (מ)קמי: חד קמי חדא one (portion) in front of one (animal) *Šab* 156a(18); *BQ* 96b(44); 3) ≠ חברא: אמ' ליה חד לחבריה one said to the other *Ber* 18b(14); *Giṭ* 31b(31); ואחילנא חד לחבריה כל שלו we have forgiven each other any negligence *SŠSad* 205:4; *SŠHai* 11b(19); חד בהדי

חבריה one with the other *Anan* 6:13; 4) in var. phrases: a) חד חד one apiece, one at a time [Sy ܚܕ ܚܕ LS ib.; v. Satzlehre 51]: m. משתקלי חד חד בקופה they can be carried one at a time in a basket *Šab* 127a(28) [≠ תרין תרין two at a time]; תרי דחד חד two (threads) singly *Yom* 72a(19); f. הדר מקטר להי חדא חדא afterwards he burns them one at a time *Pes* 64b(30); *BM* 93b(36); חדא חדא כי דכת' בה each one (the number of inquiries) is as (Scripture) wrote *San* 40b(1); b) כל חד וחד each one [Sy ܟܠ ܚܕ ܘܚܕ PSm 1194]: m. אזל כל חד וחד וקם בדוכתיה each (tree) went and returned to its original position *Ber* 56b(3); *ib.* 55b(28); *Šab* 127a(43); *Pes* 89a(2); *Yev* 98b(33); *BQ* 67b(16); f. אכל חדא וחדא לימא ליה let him recite it over each one *Šab* 110b(16); *Pes* 48a(17); *Mak* 20b(6); c) (כל) חד חד לחודיה (each) one by himself/itself: אפרשינון חד חד לחודיה he kept each one of them [i.e. the elements of שעטנז] separate *Anan* 6:11; *ib.* 47:14; *Naz* 47b(23) [≠ בהדי הדדי]; *HP* 33:35; כל חד וחד לחודיה each one by himself *Ber* 62a(25); *Suk* 31b(8); *AZ* 29a(20); *Tam* 26a(30); d) על חד תרין ... twice as much, etc.: ↓ על mng. I.8; b. as an adj.: 1) alone: m. חד ברא one son *Zev* 118b(22); חד שהדא one witness *BQ* 114a(1); בר בי רב דחד יומא a student of the *be rav* for one day *Ḥag* 5b(46); f. חדא מסכתא one tractate *BQ* 102a(47); חדא ברתא one daughter *BM* 39b(10); חדא מילתא one matter *Men* 48a(31); 2) in seq. חד ... חד one ... (an)other: m. קם איהו בחד גיסא דעיליתא ואיהי בחד גיסא דעיליתא he stood on one side of the upper room, and she (stood) on the other side of the upper room *Tan* 23b(14); 3) in adv. time expressions: a) חד זימנא once: חד זימנא one (amulet being effective) once *Šab* 61b(7); b) בחד זימנא together: ↓ זימנא mng. 1.b.3; c) בחדא זימנא immediately: ↓ זימנא mng. 1.b.4; d) חד יומא once [≠ חד יומא one day; v. supra]: *Giṭ* 56b(40); *AZ* 18b(9); *Ḥul* 105a(36); e) חדא שעתא for a (single) hour: *Er* 19a(32); *Giṭ* 57a(35); *BM* 30b(51); *Anan* 42:5; **2. certain:** הוה ליה חד אחא דשמיה אחי he had a certain brother whose name was אחי *BB* 167a(21); איניש חד a certain person *Meg* 15b(51); הוה ליה דינא בהדי חד he had a court case with a certain person *Švu* 30b(25); ההוא יומא אירמ(ו)(י)ס חד סבא a certain old man was trampled that day *AZ* 17b(42); איכא גברא חד ביהודאי there is a certain man among the Jews *Ber* 58a(38); **3. first** [in date formula]: חד בניסן the first of *Nisan* *Ket* 95a(2)

Voc: חַד HPP 57:20; חֲדָא HGP 29b:33; Y: חַד *Giṭ* 68b(50; BAYTN 328); חֲדָא *BQ* 58a(13; ib. 138).

– **חַד בְּשַׁבָּא** n.m. **Sunday** (↓ שבא; Sy ܚܕ ܒܫܒܐ LS 215, Ma האבשאבא MD 115) sg. האי מאן דבחד בשבא one who (is born) on Sunday *Šab* 156a(23; **V**); ליגמריה לדיניה בשבתא וליקטליה בחד בשבא let them render his judgment on the Sabbath and execute him on Sunday *San* 35a(28); *Er* 43b(16); *Pes* 106a(29); *Giṭ* 87a(15); *Nid* 11a(15); ההוא חד בשבא דמית ביה אביו a certain Sunday on which his father died *Ned* 12a(14); חד בשבא טובא many Sundays *ib.* 16; חד בשבא אחרינא the following Sunday *Nid* 11a(25); מחד שביך לשבתיך from your Sunday to your Sabbath [i.e. prepare for the Sabbath from the beginning of the week] *Beṣ* 16a(19)

Y: חַד בְּשַׁבָּא Mo 255[34].

– **חֲדָא חֲדָא, חַד חַד** adv. **one by one** (Sy ܚܕ ܚܕ LS 215, Ma האד האד MD 116) אי מנית חד חד if you counted one at a time *TGHark* 157:2; *ib.*(18); חדא חדא אמדינן ליה we estimate it [i.e. all the injuries] one by one *BQ* 85b(37)

Y: חַד חַד *Šab* 67a(7); חֲדָא חֲדָא *ib.* 141a(18).

– **חֲדְסַר, חֲדֵיסַר, חַד עֲשַׂר**, f. **חַדְסְרֵי, חֲדֵיסְרֵי** num. **eleven** (↓ עשרא; Sy ܚܕܥܣܪ SG 93, Ma האדיסאר Nöld, MG 188) **1. eleven:** m. חד עשר *Kar* 6b(26); *HP* 185:29; *Bo* 115:8; חדעסר *ib.* 67:6; שית מאה וחד@סר הוי (the numerical value of תורה) is 611 *Mak* 24a(1); חדיסר פרסי eleven parasangs *Ḥag* 9b(32); f. חדסרי *BQ* 81b(40); *Meg* 11b(54); *San* 40b(22); *Ara* 12a(30); חדי@סרי *Zev* 58b(18); חד@סרי ריבואתא 110,000 *San* 26a(47); **2. eleventh:** m. ואימת מהלו בחד@סר when were they circumcised? On the eleventh (of *Nisan*) *Yev* 71b(24); אישתכח דמהלו בחד עשר בניסן *Anan* 82:3; *ib.* 77:3; חדיסר בתשרי *RH* 21a(2)

Y: חַד סְרֵי *San* ib.

– **כַּחֲדָא** adv. **together** (TA כַּחֲדָא TO Gen 13:6, Sy ܐܟܚܕܐ LS 17) a. general: אם בכיר ולקיש כחדא יינץ if an early flowering and late flowering

(plant) sprout together *San* 18b(35); ליתנינהו כולהו כחדא let him learn them all together *AZ* 76a(16); *Qid* 6a(6); *Tam* 32a(36) [↓ √פתר]; *IŠGF* 64:11; b. in legal usage: ברא וברתא כחדא ירתון the son and the daughter will inherit together *Šab* 116b(8) [quoted from a 'gospel']; במותב תלתה כחדא הוינא we were in a session of three (judges) together *San* 30a(2); *SŠSad* 265b:13; *TGHark* 277:25; *TGAs42* 29:26

Y: כַּחֲדָא *AZ* ib.

[חד #2 ↓ דח num.]

חד חד interj. **(word in a charm)** *Šab* 67a(7; **OM)**

חדד vb. **to sharpen, hone** (↓ חודא; JPA, MH² חדד pa. DJPA 188, J 425) **Pa.:** a. in a lit. sense: נפל תורא חדדו סכיני (if) the ox has fallen, sharpen the knives *Šab* 32a(6) [prov.]; b. in a fig. sense, w. ref. to the mind [↓ √חרף pa.]: ורבא נמי לחדודי לאביי הוא דבעא PN also wanted to sharpen PN₂('s acumen) *Meg* 25a(21) // *Ber* 33b(40) // *Ḥul* 43b(6) // *Nid* 4b(30); *Meg* 6b(11); pass.part. האי דעדיפנא דמחדדנא מחבראי the reason that I am better : more quick-witted [double rdg.] than my fellow (students) *Er* 13b(16); *ib.* 18; *Yev* 14a(12); *IŠGS* 13:18; אלעזר בן פדת דמחדדן שמעתתיה PN whose legal traditions are more honed *BM* 84a(48); *Šab* 82a(5); *Er* 65a(35); *Ket* 62b(46); *Qid* 29b(34)

חֲדָוָא, חדותא n.f. **joy** (↓ √חדי; TA חֶדוָא TO Gen 31:27, Sy ܚܕܘܬܐ LS 216, Ma 1# הדאוא MD 116) sg. חידוה דליבך joy of your heart *Ber* 56a(17); חדוא דליבא *ib.*(28; SM 141:31); שויא לחדותהו נסיסא they made their joy gloomy *Bo* 78:17

Y: חֲדוָא *Ber* ib.(BAYTN 82).

חֲדָוותָא n.f. **bride** (↓ √חדי; Ma חידותא, האדותא bride MD 141, Sy ܚܕܘܬܐ LS 216) sg. ההיא חדוותא דהוה קא מחדו לה a certain bride whom they were making joyous *Giṭ* 68b(6); *ib.*(33); אנא חדוותא דהדרי מיומא I am the bride who has returned from today *Qid* 81b(12; Ar [AC 3:347])

The translation of the passage from *Qid* is uncertain; Y: חֲדוּוְתָא *Giṭ* ib.

חדי vb. **to rejoice** (↓ חדוא, חדוותא; Sy ܚܕܝ LS 215, Ma 1# הדא MD 130) **Pe.:** מיחדא קא חדו they greatly rejoice *Giṭ* 57a(23); *Suk* 25b(27); ומאן דסני לי ליחדי עלי let the one who hates me rejoice over me *Ber* 55b(42) // *Ned* 40a(18); *Meg* 10b(42); *San* 39b(7); *ib.* 19a(20); חדאי נפש rejoice, my soul *Pes* 68b(48)

Pa. to make s.o. joyous: *Giṭ* 68b(6) [↓ חדוותא]

The exact mng. of this word in אבד שטרו של זה יאכל הלה וחדי if this one's writ was lost, should that one benefit? ... *BB* 171b(18); *Beṣ* 38b(2) is uncertain [Rashi's interpretation (וישמח) should be rejected on syntactic grounds, since the preceding vb. is imp.].

חַדְיָא, pl. חַדְיֵי n.m. **chest, breast** (↓ בי חדיא, שינא note; TA חַדיָא TO Ex 29:27, Ma 1# האדיא breast, chest MD 116, Sy ܚܕܝܐ chest LS 216) **1. chest:** sg. חדייה חדיא דגברא לטבא his chest is the chest of an evil man *Bo* 78:5; **2. breast, teat:** pl. חזי להני חדיי דמצית מינייהו look at these breasts of mine from which you sucked *BB* 9b(26; **F²**) [cf. Ma האדיאין their (f.) breasts MD ib.]; שיפנא חדיי בסמא דמותא I shall rub my breasts with poison *AZ* 26a(40; St2 562:10); נטיף דובשא מתאיני וחלבא מחדייהו ומיערב בהדי הדדי honey was dripping from the figs and milk from their [i.e. the goats'] teats and was mixing together *Ket* 111b(51); *GC* 96:5[!]

Y: חֲדְיָא BAYTN 82.

חֲדָיְיאבָא, חדייבא n.m. **of Adiabene** (Sy ܚܕܝܐܒܝܐ PSm 1202) sg. יעקב חדיאבא *BB* 26b(6; TGAs29 204b:2) [Ed.: חדייבא]

Lit: DS, ad loc., n. ש; Y: הֲדְיָיבָא *BB* ib.

חדק ↓ √הדק vb.

חדקאה adj. **(a derisive appellation**; perh. thorny one) sg. חדקאה *Er* 101a(20; Ar [AC 3:349]) [w. ref. to טוֹבָם כְּחֵדֶק Mic 7:4; Var: הדקאה **O**; חידקא **V¹**]

Expl. Ar: דומה לקוץ AC ib.; Y: חַדְקָאָה *Er* ib.(BAYTN 323).

חדר ↓ √1# הדר vb.

חדש vb. **to be new** (< MH² חדש J 427; ↓ √חדת) **Pa. 1. to make a new thing:** איצטביתי לחדושי לה שטר כתובתא דנן I desired to make this new marriage contract for her (to replace the lost one) *SŠHai* 13b(16); **2. to originate (a new interpretation):** ומחדשין טעמי עובדא ‹די›(ד)עאביד they originate new reasons for the decision that he makes *IŠGF* 62:13; *ib.* 67:2

Itpa. to be originated (of a new interpretation): ספיקי דמיחדשין doubtful cases which are interpreted anew *IŠGF* 66:16; *TGAs33* 41b:9

חדת vb. **to promulgate a new ruling** (↓ חדת adj., √חדש; JPA חדת DJPA 188, Sy ܚܕܬ pa. to make new LS 217, Ma 1# הדת MD 132) **Pa.:** אנא יכילנא לחדותי ואי מחדתנא מי טרידנא I can promulgate a new ruling. If I promulgate a new ruling, shall I be confused? *Ber* 29b(24); חדית רחמנ' the Merciful One promulgated a new ruling *Ket* 45a(16)

Lit: Bacher 64.

חֲדַת, f. **חַדְתָא**, **חֲדַתְּתָא**, pl.m. **חַדְתֵי**, **חֲדָתֵי**, **חֲדַתְּא**, f. **חֲדַתָּתָא**, **חֲדָתֵי** adj. **new** (↓ √חדת; TA חֲדַת TO Num 6:3, חֲדַתָא ib. Dt 24:5, Sy ܚܕܬܐ, ܚܕܬ LS 217, Ma האדתא, f. האדתיא MD 116) sg.m. חדת ועתיק (whether) new or old *Giṭ* 86a(8); בוצין חדת a new *b.*-plant *ḤM* 41:3; מרא חדתא a new spade *Giṭ* 70a(2); *RH* 20b(16); עבורא חדתא new grain *AnanSch* 10:5; מגמר בעתיקא קשי מבחדתא learning in something old [i.e. restoring forgotten knowledge] is more difficult than (learning) in something new [i.e. previously unlearnt knowledge] *Yom* 29a(5) [v. Geon. expl. infra]; f. חספא חדתא a new sherd *ḤM* 41:4; כוזא חדתי a new pitcher *AZ* 29a(24); שמעתא חדתי a new legal tradition *Šab* 10b(29); מילתא חדתי a new thing *Tem* 14b(14); שתא חדתי a new year *MQ* 9b(12; **VL**) [cf. Ma שידתא האדתיא MD 116]; *ib.* 23a(24; Ar [AC 3:218]) [↓ חימוצתא]; תברא גרמא חדתי a new butcher's block *Beṣ* 11a(25); pl.m. חדתי new (wood) *Men* 22a(12) [≠ עתיקי]; *BM* 60b(15); בתי חדתי new houses *Šab* 43a(6); ציבי חדתי new firewood *Zev* 116b(19); *BQ* 96b(14); *Zev* 20b(9); *Ḥul* 142a(2); f. מילי חדתי *Ket* 62a(26); חדתתא *Men* 35a(46) [phylacteries]; *Pes* 30b(16) [knives]

Geon. expl.: כשיחזיר אדם תלמודו ששכחו ועבר מלבו קשה עליו מלחדש לימוד לכתחלה OHT Yom 15:6. The exact mng. of the phrase עוד חדת על חדת *Yom* 19b(44) which is given to explain אחת Mib. 1:7 is unclear; Lit: Nöld, MG 154 [f. form]; Voc: חֲדַתִּי HGP 56a:19; חֲדַתָּא ib. 20a:3; Y: חֲדַת *Ber* 28a(51); חֲדַתָּא *Meg* 26b(17; Mo 88, BAYTN 42); חֲדָתֵי *Ket* 62a(26; ib.).

חוב vb. **to be obligated, subject, liable** (↓ 1# חובא, חובתא, חיובא, חייב, חיב; Sy ܚܒ LS 218, Ma הוב MD 134) **Pa. 1. to obligate or impose a liability:** a. financial: הוה עובדא וחיביה ר' אמי חביתא דחמרא there was a case and PN obligated him for a jug of wine *San* 31a(15); אמאי קא מחייבת ליה for what do you impose upon him a liability? *BM* 43a(41); אנא בההיא חיובי מחייבנא ליה I certainly impose a liability upon him [i.e. the owner of the cow] in that (case) *BQ* 24b(32); והא קא מ'חייבת ליה לינוקא are you not, in fact, imposing a monetary loss upon the child? *ib.* 84a(43); והא שבועה בתריתא הואיל ולא קא מחייבה ליה כפילא תיחייביה חומשא since the last oath, in fact, does not obligate him for a double payment, should it obligate him for an (additional) fifth? *ib.* 108a(5); וחייביה לשלומי he obligated him to pay *BB* 88a(13); חייבה רבא לשלומי דמי ברחא PN obligated him to pay the cost of the buck *ib.* 48a(17); *Ned* 31b(9); *San* 31a(50); לחיובי גברא פלגו נזקא to obligate a man for half damages *BQ* 24b(7); b. religious: לחיובי חדא או לחיובי תרתי to obligate him for one (sacrifice) or to obligate him for two *Šab* 72b(34); ליחייבינהו מדרבנן let him make them liable according to Rabbinical law *Ber* 20b(20); מחיבינן ליה לשמעון לאישתבועי ומיפטר do we require NN to take an oath and to become released (from an obligation)? *TGHark* 202:15; **2. pass.part. subject to, liable for (a religious, legal injunction, etc.):** a. alone: ומאן דקא זכי האידנא מחייב למחר one who is victorious today may lose a case tomorrow *Ket* 105b(24); b. w. fol. n.: מאן דשאתי ועייל לבית כנישתא מחיב קטלא one who drinks (an intoxicating beverage) and enters a synagogue is liable for capital punishment *Anan* 22:2; וכספא ונחשא פרולא וכל דמתעביד מארץ מחייב במעשר silver, copper, iron, and anything which is produced from the earth is subject to a tithe *AnanSch* 3:12; דמחייבין דינא דגיהנם חדא שעתא those who are subject to the judgment of Gehenna for an hour *Er* 19a(32); c. w. fol. inf.: חיובי מיחייבי למקרע they are definitely required to rend (as a sign of mourning) *MQ* 25a(5); מדאורייתא חיובי מיחייבת לאצולן by Pentateuchal law you are definitely required to save me *Qid* 8b(33; **O²**); דמחיבת לברוכי כד מתחלת למיכל you are required to recite a blessing when you begin to eat *Anan* 17:20; *ib.* 43:5; מחיבא למספר שבעה בתר דדכיא (a menstruous woman) is

required to count seven (days) after she is ritually clean *ib.* 42:13; מחייב לאהדורי he is required to return (it) *HP* 88:3; מחייב יהודה לשלומי ליה לשמעון מן ממוניה NN is required to pay NN_2 (the increase in value) from his own money *TGHark* 204:27

Itpa. 1. to be obligated, subject to liability: a. alone: מאן כו ליחייב who then will be obligated? *Ara* 3b(8); בני עשו ליחייבו the descendants of Esau should be obligated (for circumcision) *San* 59b(19); קא כפרי בממונא דקא מיחייבי וקא פטרי נפשיהו they deny monetary responsibility since they are subject to liability (for theft), and they release themselves *BM* 36a(10); b. w. dir. obj.: ההיא איתתא דאיחייבא שבועה בי דינא דרבא a certain woman who became obligated for an oath in PN's court *Ket* 85a(28); *Švu* 25b(38); *Men* 55b(13); *Kar* 8a(49); הנך דמיחייבי דינא מעיקרא those who are originally liable to a sentence (of death) *San* 47a(52); c. w. fol. ב־: איחייבת בהו קום אהדרינהו you have become obligated for them [i.e. the goats]. Get up and return them (to their owner) *BM* 30b(5); כי היכי דמחייבנא ביה אנא הכי נמי מיחייבת ביה את just as I am obligated to him, so also are you obligated to him *Qid* 8b(35; O[2]); d. w. א־: אדאוריתא הוא דמיחייב אדרבנן לא מיחייב it is for Pentateuchal laws that he is liable (and is considered an apostate). He is not liable for Rabbinical ones *Hor* 11a(54); *Šab* 96b(15); *Pes* 64a(17); e. w. fol. inf.: כל מצוה דמיחייב ברא למיעבד לאבא every commandment which a son is required to do for (his) father *Qid* 29a(23); אימת קא מיחייב האי גברא למעבד פסח בחצות when does this man (who is outside Jerusalem) become obligated to do the Paschal sacrifice? *Pes* 93b(27); דמחייבין דבית ישראל למינח ביומא דשבתא the Jews are required to rest on the day of the Sabbath *Šeel* 1:1 [and *passim* in this text]; *TGAs42* 162:6; ולא שלים ממונא דאחייב למתן ליה לבעל חוב דיליה he did not pay the money that he was obligated to give to his creditor *Dec* 6:2; מתחייב למהדאר מימהל he is obligated to be circumcised again *Anan* 84:11; **2. to obligate o.s.:** ואיתחייבית מעכשיו לשלומי ליה כוליה נדוניא דנן I have obligated myself as of now to pay him this entire dowry *SŠHai* 18b(16); **3. to be punished:** השתא כו איחייב מאן דסני לן now then [i.e. if this had occurred] I [lit. the one whom we hate] would have been punished ... *BB* 10a(30)

The orthography of the texts shows a free interchange bet. the pa. pass.part. and the itpa. w/o the poss. of being able to differentiate bet. them in many cases from a semantic point of view.

חוֹבָא #1 n.m. **sin, debt** (↓ √חוב, בעל חובא, מרי חובא; TA חוֹבִין pl. TJ 1S 13:1, Sy ܚܘܒܐ LS 218, Ma האובא MD 117) **1. sin:** sg. הואיל ואיכא כי האיי חובא לא תיפוק since there is such a sin, do not go out (to war) *San* 95a(53); לאקי בהדיה בחוביה he receives corporal punishment along with him for his sin *Anan* 16:17; pl. וישבוק לחוביה ולחובנא ולחובי כל ישראל may He forgive his sins, our sins, and the sins of all the Jews *TGHark* 234:13; **2. debt:** sg.cs. חוב ממונא נפישא a large monetary debt *SŠHai* 16b(13); det. גביה בחוביה he collected it as his debt *BM* 16a(15); חוביה דאית ליה על אבונא the debt which our father owed him *SŠSad* 265b:16; מיהביה לראו' בחוביה to give to NN for his debt *TGAs42* 102:12

Y: חוֹבָא *BM* 16a(15; BAYTN 23).

חובא #2 n.m. **a bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(17; MGL 255:7)

Y: חוּבָא *Ḥul* ib.(BAYTN 19).

חובצא ↓ חביצא n.

חוֹבְתָא n.f. **guilt, obligation, debt** (↓ √חוב; TA חוֹבְתָא TJ Ezek 18:7, Sy ܚܘܒܬܐ LS 218, Ma האובאתא pl. MD 117) **1. guilt:** sg. דלא מייתי איניש חובתיה בי דינא a person does not bring his own guilt to court [i.e. does not incriminate himself] *BM* 28b(35; Es); **2. obligation:** a. general: sg.cs. חובת גברא היא is it an obligation (incumbent upon) the man? *Men* 41a(18); *ib.* 27; b. w. √נפק pe., af. + ידי to fulfill an obligation [calque < MH יצא/הוציא ידי חובתו J 429]: sg. נפיק ביה ידי חובתיה he fulfills his obligation through it *Pes* 38a(39); *HP* 14:10; *ib.* 15:10; 33:31; ומפיקנא להו ידי חובתיהו I cause them to fulfill their obligation *Tan* 24a(46); **3. debt:** pl.cs. פרעי חובתי the ones who pay my debts *SŠHai* 5b(5)

Y: חוֹבְתָא *BM* 28b(35; BAYTN 38).

חוגא n.m. **an unclean bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(17)

Y: חוּגָא *Ḥul* ib.(BAYTN 19).

חוד ↓ לחוד adv.

חוּדָא n.m. **apex, edge** (lit. point; ↓ √חדד; MH[2] חוד J 430) **1. apex:** sg. חודא דכובעא apex of the thyroid cartilage *Ḥul* 18b(30; V[13]Ar [AC 3:347, s.v. חד₂]); **2. edge:** sg. דמייתי לה אחודא he brings it [i.e. the piece of wood] edgewise [lit. on edge] *Er* 31a(6); אחודיהו הוו קימי (the planks) were standing on their edge *Šab* 98a(14); *ib.* 101a(6)

Y: חוּדָא *Ḥul* ib.(BAYTN 159).

חווקא n.m. **step** (of a staircase; perh. < Akk *ḫūqu* A rung of a ladder CAD Ḫ 243, AIOA 57; Sy ܚܘܩܐ LS 222) pl. ואע"ג דקעביד חווקי even though he makes steps *Yom* 84b(29; E[1]) [Var: חוקי C; דרגא Ed]

חוור, חבר vb. **to become white, wash, clarify** (↓ חיור #1, חיוריתא, מחוורתא; Sy ܚܘܪ LS 223, Ma הור MD 137) **Pe.** (a/a) **1. to become white:** בעידנא דחוורא כרבלתיה דתרנגלא when the cock's crest becomes white *San* 105b(27) // *Ber* 7a(27) // *AZ* 4b(29); חוי(ו)רי עיקבי נימיהון the roots of the (dyed) strands (of the hair of their beards) become white *Naz* 39a(26); כי היכי דניחוור טפי so that (the grave marker) should be whiter *BQ* 69a(15); **2. to be lighter in color, pale:** והאי דקא חורא בפלגא דיומא the fact that (the sun) is lighter in color at midday *BB* 84a(17); חזיה רב אשי למר זוטרא דחוור אפיה PN saw that PN_2's face had become pale *Ket* 61b(1; V[5]); **3. to understand:** לא חוורית you do not understand *Qid* 39a(38; O[2])

Pa. 1. to wash or rinse off s.t.: a. parts of the body: והיכי שאטיף ידיה שאדי מיא במאנא וטמיש להו לידיה במיא ומחוור להי לידיה חדא בחברתה כי טמישין במיא how does he wash his hands? He puts water in a vessel, immerses his hands in the water, and washes his hands one against the other while they are in the water *Anan* 25:16; דבעי לחורי לערוה במיא מצואה ומהשתין he must wash his sexual organ with water from excrement and urine *ib.* 32:20; 27; 26:10; 27:27; 33:2; וכד מהלינן ליה מחוורינן ליה לדמא דמילה במיא when we circumcise him, we rinse off the blood of circumcision with water *ib.* 85:18; דמחוור פומיה בגויה he rinses his mouth with (?) it *GC* 72:5 [expl. MH מלא לוגמא ib.]; b. clothes: דמחוור מאניה בין סחאיא לסחאיא he washes his clothes between each washing (of the body) *Anan* 89:11 [expl. BH וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם Ex 19:11]; *ib.* 3; 45:3; 61:14; 64:26; 65:4[!]; *AnanSch* 33:8; *HG2* 489:27(Var); האי בר בי רב לא לישאיל מאניה (ד)(ל)אושפיזא לחוורי ליה a student of the *be rav* should not give over his clothes to (his) landlord to wash (them) for him *Šab* 140b(26); דאי מיטנפי הדר מחור להו if they become dirty he washes them again *ib.* 48b(12); *Pes* 112b(25); *BQ* 93b(32) [≠ ↓ √כברי quad.]; c. other objects: בהדיהו} דמחוורי להו נפל בהו רו(י)חא while they were rinsing them off [i.e. the salted fish] a (pleasant) odor came over them *Tam* 32b(8); אסיר עד דמלח ליה שפיר ומחוור ליה שפיר (the meat) is forbidden until he salts it well and rinses it off well *HG3* 211:65; *ib.* 217:48; *NDGR* 163:2; בתר הכי חוורוה ורמו ליה בישולא בגוה afterwards they rinsed it off [i.e. the plate] and placed a cooked dish in it *Ḥul* 111b(39); מיא דמחורין ביה אגאני וקצעי דלישא water with which they rinse off basins and kneading troughs *HP* 14:6; *ib.* 15:17; **2. to bleach, make white:** אזל חווריה לדיקניה he went and bleached his beard white (after he had dyed it) *BM* 60b(20); ואית(ו)(י) ליה סמא חריפא וחוריה˹ לבישריה˺ he brought him a strong medicine, and made his skin white [i.e. leprous] *BQ* 85b(17; F[1]) [v. OHR ib. 88:1: ונעשה המקום לבן; Var: ואחוז(ו)ריה M; לאסוקי שפיר ˹ואחוריה˺ לבשריה H (↓ √סלק af., mng. 18)]; **3. to explain:** ולאו כל מאן דחכים ידע לחבורי מילי הכין not everyone one who is wise knows how to explain things so *IŠGF* 29:10; *ib.* 10:1; 23:14; 31:4

Af. 1. to make white: v. Pa., mng. 2; **2. w. אנפי to shame publicly** [calque < MH הלבין פנים J 690]: אחוורי אנפי *BM* 58b(49)

Itpa. 1. to be washed: דכי היכי דדם מתחור במיא just as blood is washed with water *Anan* 26:14; **2. to be clarified:** ואותבתא דרב המנונא לפום דאיתחורא לסיועיה למאי דאמ' since PN's question was clarified in order to help him in what he said ... *TGHark* 42:3; ואיתחורא מילתא the matter was clarified *TGAs42* 28:5

Lit: B.M. Lewin, ISG 10א [Pa., mng. 3].

חוֹזָאָה#1 adj. **resident of Be-Ḥoza'e** (i.e. Ḥuzistan; gentilic < GN בי חוזאי BJTP 71+) sg.m. ר' חנינה חוזאה *MQ* 20a(44); *Pes* 9a(22); *BM* 88a(9); *AZ* 41b(29); רבנאי חוזאה *Beṣ* 15b(42); pl.m. תרי בני חוזאי two residents of GN *Ned* 22a(37)

Y: חוֹזָאָה *BM* ib.(BAYTN 318).

[**חוזאה#2** adj. **(unclear;** ↓ הואה n.) sg.m. לא חוזאה אנא I am not a ... *Pes* 105b(10; $E^2M^1V^1V^{14}$Ar [AC 3:355])

In spite of the massive evidence for this form in the mss., its grammatical form and mng. are unclear, and it is not known from the related A dialects.]

חוזאקא, חוּזְקָא n.m. **right of possession** (↓ √חזק, חזקא) sg. ולית ליה בגויה ולא בחוזאקיה שום מדעם he has nothing in it or in its right of possession *SŠHai* 11b(5); *ib.* 7b(1); pl. *ib.* 6a(9); 12a(2)

חוח vb. **to be friendly** (Sy ܚܘܚ to be glad LS 219) **Pe.:** ולא תחוחון לה לכומיש בת מחלפתא do not be friendly with PN *Bo* 19:11; *ib.*(16)

Lit: Eps, StI 345.

חוֹחָא n.m. **thorn** (TA חוֹחָא TJ 2K 14:9, Sy ܚܘܚܐ LS 226) ↓ מוריקא דחוחי

Y: חוֹחֵי *Giṭ* 70a(37).

חוט, חטי vb. **to sew** (↓ חוטא, חייטא; Sy ܚܛ LS 220, Ma הוט MD 135) **Pe.** (a/): רבינא חייט ליה מיחט PN used to sew it thoroughly [i.e. the fringe to the garment when he gave it to a fuller] *Men* 41b(23); האי מאן דחטייה לגלימיה one who sewed (the edge of) his garment *ib.* 37b(40); למיחט ליה לבושיה to sew his garment *Šeel* 111:28; ועי(י)לינהי למעייני' וחטייה לכריסיה ואיתסי he put his intestines back in, sewed up his stomach, and he was healed *Ḥul* 57a(2); הנהו דקולאי וחלאתא דארמאי דחייטי להו בחבלי דצארי certain *d.*-baskets and *ḥ.*-baskets of the pagans (whose openings) they sew up with ropes of palm-bands *AZ* 75a(33); ואו כאפה ואחטה if he bent it over [i.e. the *ḥ.*-basket] and sewed it up *Šab* 74b(20; TGAs42 3:24) [v. ib. 2:2 and Pa.]; pass.part. כתבא דנן חיט ומלפף ביה this document, sewn and joined to it *TGHark* 276:13 **Pa. id.:** אית לן ריחיא תבירא חייטה אמ' להו כרוכו לי ג(ר)ו(ד)די מינה ואיחייטה we have a mill which is broken. Sew it up! He said to them: "Twist threads for me from it [i.e. from the mill], and I shall sew it" *Bek* 8b(37); ואי חייטיה לפומיה if he sewed its [i.e. the basket's] mouth *Šab* 74b(20) [v. Pe.]

חוּטָא n.m. **thread, fringe, shoelace, sinew, length of a line** (↓ √חוט, חוטא דשדרא; TA חוּטָא TO Gen 14:23, Sy ܚܘܛܐ LS 220, Ma האוטא MD 117) **1. thread:** sg. חוטא דזהוריתא crimson thread *Giṭ* 69b(49); *BB* 74a(4) [↓ תכילתא mng. 2]; חוט' דכיתנא linen thread *Nid* 61b(21); מלא חוטא דחלא a thread-breadth of sand *BB* 73a(25; **Es**); pl. *Šab* 65a(34) [placed in the ear lobe; expl. MH חוטין Mib. 6:6]; תלתה חוטי דגדילתא the three strings of the twisted thread *AnanSch* 25:8; כד בצע לה נגדי חוטי מינה when he breaks it [i.e. partially baked bread] threads (of dough) stretch out from it *HP* 15:15; **2. *ṣiṣit*, show fringe on a garment:** sg. וזירינן להון בחוטא לתרין א[טרפי] על הדדי we press the two ends together by means of a fringe *Anan* 9:9; pl. חזיה ׳ד׳לית ליה חוטי he saw that it [i.e. the garment] did not have fringes *Ḥul* 110a(34); קרנא דחוטי the corner (of the garment) with the fringes *Men* 37b(44); קצצו חוטיה cut off his fringes *Dec* 4:10; **3. shoelace:** sg. איפסיק ליה חוטא his shoelace broke *Šab* 118b(55); pl. ההוא גוברא דסים מסאני אוכאמי ולא ראמ(י)ו׳ חוטי a certain man who was wearing black shoes and did not attach laces *Tan* 22a(13); *ib.* 20; **4. sinew:** pl. חמשה חוטי אית בה בכפלא there are five sinews in the loin *Ḥul* 93a(25); *ib.* 76b(3); וחוטי דבין גרמא לגרמא the sinews between each bone *HG3* 155:34; **5. stream of a viscous liquid:** sg. חוטא דמשחא a stream of fat *BB* 73b(34); *ib.* 91b(18); 20 [honey]; *Yev* 75b(1) [pus]; *Geon* 27:13; *BB* 74a(21) [smoke]; **6. length of a line:** sg. חוטא תלתין ותלתה ותילתא a line 33 1/3 (cubits) long *TGAs28* 206b:19; דחוטא גואה האוי תשעים ושתה וחוטא בראה מאה the inner length [i.e. the circumference of the inner circle] is ninety-six (cubits) and the outer length is one hundred *ib.* 22

Y: חוּטָא *Šab* 118b(55; BAYTN 19).

[**חוטבא** ↓ חצבא#1 n.]

חוּטְמָא n.m. **nose** (MH חוֹטֶם Yeivin, BV 856) pl.

משו' דזקפי להו חוטמייהו because (the sheep) lift up their noses *Šab* 53b(45)

Y: חוּטְמַיְיהוּ *Šab* ib.(BAYTN 149).

חוּטְרָא#1 n.m. **staff, blow of a staff, rib of a plant** (↓ √חטר#1, מחטרא; TA חוּטְרֵיה TO Num 17:17, Sy ܚܘܛܪܐ LS 228, Ma הוטרא MD 135) **1. staff:** sg. הא בידא והא בחוטרא this refers to (shaking out of the garment) by hand and that with a staff *BM* 29b(42); לא בעיא הך איתתא חוטרא ליד ומרא לקבורה do I [lit. that woman] not need a staff for my hand and a spade for burial? *Yev* 65b(45); *Ket* 64a(20); חוטרא דדהבא a staff of gold *Ber* 56a(9); חוטרא דסמוותא a staff of blind men *ib.* 31b(23; **F**) [**M:** דסמיותא]; *Šab* 155b(38); חוטרי my staff *San* 7b(39) [as part of the equipment of a judge]; **2. blow of a staff:** sg. ואי שלים חוטרא אפלגיה דגבה if the blow of the staff ended on the middle of its [i.e. the animal's] back *Ḥul* 51b(15); **3. rib of a plant:** sg. חוטרא דמצעתיה its [i.e. the *lulav's*] middle rib *HP* 32:15 [expl. MH שדרו שללולב Suk 32b(14)]

Y: חוּטְרָא *Šab* 109b(26; BAYTN 149).

– **חוטרא ראיה, חוטרא רעיא** n.m. **a plant of the polygonum family** (cf. Sy ܚܘܛܪܐ, ܪܥܝܐ *Equisetum ramosissimum* LS 228) sg. *Šab* 109b(26; **O**Ar [AC 3:374, 1:4]) [expl. ↓ חמטירא ib.]

Geon. expl.: עשב הוא ונקרא בלשון ישמעאל אנבוב אל ראעי OHP ib. 71:21(Ar), i.e. أُنْبُوب الرَّاعِي בובראה ח'ו'מט[א ראיה מאי] חומטא ראיה] חוטרא ראיה ומאי חוטרא ראיה עשב שיוצא מעצמו [... במקומנו ועושי]ן TRN 628:10; Lit: Löw, Flora 1:354.

חוטרא#2 ↓ חטרא n.

חוּטְרָן adj. **hunchbacked** (Sy ܚܘܛܪܢܐ LS 228) sg.m. דבר אחר חוטראנא a hunchbacked pig *Šab* 110b(41)

Geon. expl.: חוודר GnK5 169:6 [= Ar (AC 3:375)]; rd.: חזיר שעורו מגומר Ar [AC ib.]; Y: חוּטְרָנָא *Šab* ib.(BAYTN 263).

חוי, הוי vb. **to raise a point, make a sign, show, demonstrate, mention** (↓ בר מחוניתא; Sy ܚܘܐ LS 220, Ma הוא MD 134) **Pe.** pass.part. **proper:** ומודע להון כי היכי דהוי he used to inform them as was proper *IŠG* 10:2(Var) [IŠGS: דחזי]

Af. 1. to make a sign (as a means of non-verbal communication) [cf. MH² הראה ממון חבירו BQ 117a(21)]: דאחוי אחויי he made a clear sign (concerning a field to be confiscated) *BQ* 117b(22) [Var: דאהוי אהויי HP 85:2]; *ib.* 117a(22); מהוינא ומהוינא I shall make a clear sign *ib.* 32(HP 85:19); מאי אחוי לך הכי אחוי לי ומאי אחוית ליה הכי אחויי ליה what sign did he make to you? He made a sign in this manner to me. And what sign did you make to him? I made a sign in this manner to him *Ḥag* 5b(14); אחוי אחוויי בידיה he made a clear sign with his hand *Pes* 57b(1) // *Kar* 28b(9); *Šab* 102b(43); *Er* 15a(41); אחוי עילויה he pointed it out *Bek* 59a(15); *Ber* 48a(6); דאיסיר ליה לאחויי ליה לחבריה בשביעית he is forbidden to indicate to another in the Sabbatical year (that he owes him money) *Anan* 11:7; **2. to show:** אחוי לי דוכתאי בגן עדן show me my place in Paradise *Ket* 77b(26); *Bek* 8b(17); *Er* 21a(30); *ib.* 85b(3); תא אחוי לך רמאי דפום@בדיתא היכי עבדי come (and) I shall show you how the swindlers of GN act *BB* 46a(19); *ib.* 73b(42); 74a(12); *Bek* 8b(16); ואחווי לי בשיניך show me Your teeth *Ket* 111b(44); דילמא דגלאי ואחויא ליה perhaps (the heavenly creature) exposed (its legs) and showed him *Ḥag* 13b(46); ההיא איתתא דאחויא ליה דינרא לר' חייא a certain woman who showed a *denar* to PN (for appraisal) *BQ* 99b(52); האי מאן דמחוי חתמות ידא בי דינא לא ליחוי בסוף מגילתא one who has to show (his) signature in court should not show (it by signing) at the bottom of a sheet *BB* 167a(5) [Var: לא ניתחי במגילתא ונהוי HP 67:29]; בעינא דמחוית ליה ניה@לי I want you to show him to me *San* 39a(18); *Giṭ* 67b(37); *Bek* 37a(32); אחוו ליה בחילמיה they showed him in his dream *Giṭ* 52a(29; HP 55:29); וכתבנא פירושיהון כד אחוו לנא מן שמיא we have written their explanations as we were shown [lit. they showed us] from heaven *TGHark* 149:8; *ib.* 76:17; *TGAs28* 3:10; *IŠGF* 4:14; כי דאהוו לנא *TGHark* 32:9; עד דמחוי ליה לחכם until he shows it to a scholar *Šeel* 46:15; *HG3* 295:13; **3. to demonstrate:** לוי אחוי קידה קמי ר' ואיטלע PN demonstrated bowing before PN_2 and became lame *Tan* 25a(51) [+ //'s; ↓ √טלע#1 itpe./itpa., mng. 1]; *Yom* 15a(44); 19b(43); *Šab* 106a(16); *Men* 35b(14); **4. to clarify:** מחוי רב יהודה PN used to clarify (the matter) *Giṭ* 59a(23); *Ber* 47b(54); *BM* 7a(24);

Mak 21a(9); *Bek* 44a(26); ומקצת קראיי נמי מהוו דעושק לחוד וגזל לחוד some of the verses also clarify that oppression and robbery are distinct matters *TGAs42* 14:36; **5.** pass.part. **manifest, clear:** מחויא מילתא the matter is clear *TGHark* 98:19 [cf. GeonH: מראין דברים ib. 5:16]; *ib.* 208:17; *TGAs28* 21:29; *TGAs42* 41:35; *Geon* 101b:3; מהוייא מילתא *TGHark* 104:1; **6.** w. **אפי to greet:** לאחוויי אפי מלכא to greet the king *Ber* 58a(27)

Itpe. 1. to appear: איתחוי ליה בחילמיה he appeared to him in his dream *Šab* 152b(2; HP 172:6); **2. to be manifest:** מתחוי ברומא it is manifest above [i.e. in heaven] *OHP Ber* 93:10

Lit: Abramson, Inyanot 1945 [Pa., mng. 5].

1# חוך vb. **to laugh at, make fun of** (back formation from pseudo-Af. < אחיך; TA חוך pa. J 432; ↓ √אחך, חוכא) **Pa.:** מיחך קא מחייכת בי you are just laughing at me *San* 26b(2); אחוכי קמחייכי בי יהודאי the Jews are making fun of me *ib.* 109a(7; **M**) // *Tan* 21a(44); *Giṭ* 85b(39) [↓ חוכא]

In both exx., there is no correlation between the conjugated vb. and the inf. form

2# חוך ↓ √חכך vb.

חוּכָא n.m. **laughter, ridicule** (↓ √1# חוך; TA חוּכָא TJ Jud 16:27) sg. איתלי ליה נורא בדקניה לא שבעת חוכא מניה light a fire in his [i.e. the pagan's] beard (and) you will not stop laughing at him *San* 96a(13); ולא פסק חוכא מפומיה כולי יומא laughter did not cease from his mouth the entire day *Ber* 9b(44; **F**); מאי חוכה איכ' what kind of ridicule is there? *Švu* 34b(19; **F**²); *Zev* 15a(28); ולא למחך דמשמע חוכא (he should) not (write in the *geṭ*) למחך (instead of למהך) which implies laughter *Giṭ* 85b(39); *TGHark* 229:10; *Geon* 169:19; חוכא וטלולא laughter and jest *Er* 68a(11; **V**¹Ar [AC 4:34]) [cf. Ma גאהכיא ומיטאלאליא Gy 129:15]

Y: חוּכָא *Ber* 9b(44; BAYTN 23).

חוכמתא ↓ חכמתא n.

חול vb. **to take effect, develop** (MH חול pe. J 432) **Pe. (u) to take effect:** a. alone: לאימת חיילא when does it take effect? *Zev* 30a(14); מידי דחייל מאורתא something which takes effect from nighttime *RH* 7b(29); מיחל חיילי *Ned* 75a(19) [of vows]; *Ḥul* 103a(14); וכי האי גונא מי חיילא עליה אנינות does *'aninut* apply to him in such a case? *Yom* 14a(10); אף על גב דאתחיל בה מיחולא מקמי דחילא שבתא even though he began it from the weekday before the Sabbath takes effect *Anan* 69:12; b. w. על/א־: מידי דחייל אמידי דבר משׁשׁא something which takes effect on something of substance *Švu* 25a(5); *Qid* 12b(21); *Mak* 22a(30); *Kar* 2b(18); *Tem* 25a(21); ... ליחול עליה למפרע let (the prohibition) take effect upon him from the inception *AZ* 63a(1); *Pes* 98b(8); *Kar* 28a(41)

Itpe. to develop: כחישותא הוא דאתחיל' ביה it is weakness which developed in him *Yev* 79b(50); *Giṭ* 70b(26); כחישותא אתחלא לה בימין the weakness developed in his right hand *Bek* 45b(19); *Men* 69a(40) [of seeds]

חוּלָא n.m. **weekday,** pl. ***ḥullin*****, unconsecrated food** (↓ √1# חלל; mng. 1: TA חוּלָא TO Lev 10:10; mng. 2: TA חולין TJ 1S 21:5, MH חוּלִּין Yeivin, BV 802) **1. weekday:** sg. אסקי מנורא מיחולא to remove from the fire while it is still weekday *Anan* 71:22; *ib.* 69:7; *Meg* 30b(10); **2.** pl. ***ḥullin*****, unconsecrated food:** ואתי למינהג בהו מינהג דחולי (the priest) is apt to treat them in the manner of *ḥullin* *Bek* 27a(10); וניפרוקינהי לחולי let him redeem them [i.e. the loaves] (so that they become) *ḥullin* *Pes* 13b(24); חטאת שמתו בעליה תיפוק לחולי a sin offering whose owner died should revert to *ḥullin* *BQ* 110b(43); *BM* 57b(13); *Naz* 21b(24); *Soṭ* 6b(3); יין דחולי wine of *ḥullin* *Kar* 8b(29); תרתי נטלי דחולי וחדא נטלא דתרומה two ladles of (wine of) *ḥullin* and one ladle of (wine of) *teruma* *Bek* 27a(16); האי מסת לישנא דחולי הוא (the word) מִסַּת [Dt 16:10] is a term of *ḥullin* *Ḥag* 8a(22); *Švu* 26b(29); *Bek* 14a(23); *Nid* 41a(9)

Y: חוּלֵי *Pes* 13b(24; BAYTN 160).

– חוּלָא דְמוֹעֲדָא, pl. **חוּלֵי דְמוֹעֲדָא** n.m. **intermediate days of the holiday** (calque < MH חוּלּוֹ שֶׁלַּמּוֹעֵד MMegK 4:2, J 433; ↓ מועדא) sg. *MQ* 10a(49); *ib.* 12a(8); 12b(42); 18b(4); *HP* 175:15; pl. חולי דמועדא *MQ* 11a(27; CHP 17:26); *ib.* 10b(35; HP 177:11); *Šeel* 192:4

The pl. form is prob. the corr. rdg. also for חולי דמועדא HP 177:17; ib. 178:5; 180:24; 184:7; etc.; Y: חוּלָא דְמוֹעֲדָא *MQ* 10a(49).

חוּלְדָא n.m. **mole** (↓ √חלד; Sy ܚܘܠܕܐ LS 233) sg. *Pes* 9b(17); חלדא *HP* 203:11

Y: חוּלְדָא *Pes* ib.

1# חוּלְיָא n.m. **sweetness, sweet food, mead** (↓ √1# חלי; TA חוּלְיָא TJ Jud 14:14; mng. 3: Sy ܚܘܠܝܐ wine, mead LS 234) **1. sweetness:** sg. דלמא אגב חולייה עייל ביה וקא מבטיל למרריה lest because of its sweetness, (the *ḥaroset*) will penetrate it [i.e. the *maror*] and nullify its bitterness *Pes* 115b(7); חוליא דפירא (natural) sweetness of the fruit *Men* 87a(10; **V**¹⁰); חוליא דשימשא sweetness of (the fruit dried in) the sun *ib.*; **2. sweet food:** sg. *Meg* 7b(9) [≠ ↓ חורפא mng. 2]; **3. mead:** sg. *AZ* 30a(49) [expl. MH מתוק ib.]

Y: חוּלְיָא *AZ* ib.(BAYTN 149).

2# חוליא n.m. **weakness, sickness** (↓ √2# חלי) sg. והאידנא דנפישא לה חוליא now that weakness is prevalent *Hor* 13b(38); חוליא דאורחא the weakness of (traveling on) the road *Yev* 71b(23) [O²: חולשא]; *ib.* 42

[**3# חוליא** n.m. **cartilaginous ring** (↓ בר חוליא, חלייתא)

Despite the fact that this word is consistently written with *alef*, its consistent occurrence in H contexts and its pl. form חוליות shows that it is not an A word.]

חוּלְמָנָא n.m. **recovery** (√3# חלם; ↓ חלים; Sy ܚܘܠܡܢܐ LS 235) sg. אסותא וחולמנא health and recovery *Bo* 51:1

חוּלְקָא, חולאקא, abs. **חוּלָק** n.m. **share** (↓ בר חולקא, √חלק; TA חוּלָקָא TO Gen 47:22; cf. Sy ܚܘܠܩܐ fate LS 237, Ma 1# הילקא MD 145) sg.abs. אית חולק לטליא במקום בניא the (already born) child has an (additional) share (in the inheritance) beside the sons (who are as yet unborn) *BB* 142b(28); חולק ואחסנא a share and an inheritance *SŠSad* 266:11; det. מאטו מנאתיה וחולקיה his portion and share *SŠHai* 11b(10); אית לן בגויכו חולקא לעלמא דאתי do we have a share in you in the world to come? *BB* 73b(35); חד חולאקא *TGHark* 269:2; *ib.* 203:21; pl.abs. פלגין להון לניכסי לארבעה חולקין they divide the property for them into four shares *HP* 57:34; det. תרין חולאקי מן רוואחא two shares [i.e. 2/3] of the profit *SŠSad* 207:7; חד חולקא מן תלתא חולאקי לראובן דנן one share of the three shares is for NN *TGHark* 278:1

Y: חוּלְקָא *BB* 30a(49; BAYTN 161).

חוּלְקָנָא n.m. **portion** (↓ √חלק) sg. מכל חולקאנא *SŠHai* 11b(12)

חוּלְשָׁא n.m. **weakness, sickness** (↓ √חלש; TA חוּלְשָׁא TJ Is 40:23; cf. Sy ܚܘܠܫܐ LS 238) **1. weakness:** sg. *BM* 80b(9); חולשא דכהן גדול the weakness of the high priest *Yom* 20b(7); *ib.* 36a(16); 45a(15); *Zev* 20a(29); חולשא דאורחא weakness from the journey *Šab* 87a(4); *Ḥag* 6a(11); **2. sickness:** a. general: sg. עד יעקב אבינו לא הוה חולשא אתא יעקב בעא רחמי והוה חולשא until Jacob, our father, there was no sickness (before death). Jacob came, prayed, and there was sickness *BM* 87a(42); ראש חדש ושני לו חולשא the first day and the second day (of the month) are (days of) sickness *Šab* 129b(19); לא איפרק מחולשא he was not spared from sickness *Giṭ* 35a(44); בתריית' תקיף חולשי' during the last (three hours of the day) his sickness intensifies *Ned* 40a(37); *Naz* 66a(15); b. in phrase חולשא דליבא 'sickness of the heart': *Ber* 40a(35); *Er* 29b(43); *Giṭ* 69b(18)

Y: חוּלְשָׁא *Šab* 86b(41; BAYTN 149).

חוּמָא n.m. **heat** (↓ √1# חמם; Sy ܚܘܡܐ LS 238) sg. קורא קמיט חומא מרפי cold constricts (and) heat loosens *OHT Ber* 130:23(Ar)

חומסין n.pl. **(uncertain;** ↓ טורמוסא) לא מן חומסין ולא מן טורמסין (do not ordain for us) either from ... or ... *Ket* 17a(16)

Expl. Ar: חמיסין לשון חמיטה *OHT Ket* 55:24.

1# חוּמְרָא n.m. **restrictive measure, greater severity** (↓ √חמר; JPA 4# חומר DJPA 191) **1. restrictive measure:** a. alone: sg. ... חומרא רבה חומרא זוטא a major/minor restrictive measure *Yev* 7a(21); pl. חומריה דרב וחומריה דשמואל the restrictive measures of PN and PN_2 *Er* 6b(30); *ib.* 80a(37); *Ḥul* 43b(37); תרי חומרי two restrictive measures *Ket* 82a(5); b. ≠ קולא: ↓ 1# קולא usage b; c. in adv. phrase לחומרא in a strict fashion: ועביד הכא לחומרא והכא לחומרא he acted in this case and in that case in a strict fashion *Er* 7a(26);

דהוה להו בית שמאי לחומרא Beit Shammai had a strict opinion *Yom* 80b(2); *Pes* 52a(22); ספיקא דאוריית' לחומרא a doubtful matter in a Pentateuchal law (is decided) in a strict fashion *Yev* 31a(29); ספק איסורא לחומרא a doubtful matter concerning a prohibition (is decided) in a strict fashion *Ḥul* 9b(3); *Nid* 25a(42); d. ≠ לקולא: ↓ 1# קולא usage c; **2. greater severity:** sg. חומרא דע"ז the greater severity of idolatry *AZ* 52a(51); ומאי חומרא what greater severity is there? *Švu* 37a(11); *San* 50a(5)

Voc: חוֹמְרָא HPP 5:20; Y: חוּמְרָא *Pes* 11a(26; BAYTN 160).

2# חומרא ↓ אחמרא n.

חוּמַּרְתָּא, pl. **חוּמְּרֵי** n.f. **small stone, bead, seal stone, ring, wheel, vertebra, amulet, amulet spirit** (perh. metath. < MIr **muhr-* [cf. MP *muhr* seal, *muhrag* bead, vertebra, piece CPD 56, NP *muhra* coral beads, stone found in head of serpent, iron or bone polishing instrument, counter in various games, *muhra'i pušt* backbone PED 1354]; ↓ גילמוהרג, מוהרקא; Pal חמר element or material of construction PAT 366, Sy ܚܘܡܪܬܐ, pl. ܚܘܡܪ̈ܐ wheel, stone of necklace, joint of column, vertebra, gem, amulet LS 241, Ma 1# הומארתא, pl. הומריא bead, amulet, charm, [amulet]-spirit MD 135, JNA כומרתא *xumirṯa* bead HDJNA s.v.) **1. small stone, bead:** a. stone: sg. חומרתא דנפקא מיניה a (bladder) stone which has gone out of him *Giṭ* 69b(51); b. bead: חומרתא דפילון bead [i.e. cake] of malabathrum *Šab* 62a(33; **V**) [expl. MH כּוֹבֶלֶת Mib. 6:3]; *Giṭ* 69b(45); c. of a necklace: pl. חומרי בל' חכ' *GC* 25:1 [expl. MH חוליות MKel 11:8 and expl. as Arab خَرَز]; מזבין פתכייתא חומרי בחנותא he was selling small chains : beads [double rdg.] in a shop *Qid* 9a(1) [↓ פתכיתא]; d. in a fig. sense: pl.cs. מנקיט רב ששת חומרי מתניאתא ותני PN used to gather together the 'beads' [i.e. fragments] of the *barraitot* and learn (them as one unit) *AZ* 42b(36) [v. Eps, MNM 360]; *Šab* 138a(2); *Men* 43a(19); **2. seal stone, seal gem:** sg. דכתיב על חומרתיה משרשיה בר תחליפא on his seal stone was written: PN b. PN_2 *IŠGF* 102:4; *NDGR* 161:1; pl. ארבע חומרי דרשואתא the four seal stones of the heads (of the academies) *OHT Ket* 212:29 [v. ib. 213³]; **3. ring:** a. for lacing a sandal: sg. בחומרתא דקטרי אינהו with the ring with which they tie (the laces of the sandal) *Šab* 112a(16); ההוא דנפק בחומרתא דמדושא a certain person who went out with a ring of an *m.*-sandal *Er* 69a(24); *MQ* 12b(27); *Yev* 102a(38); b. of a windpipe: sg. חומרתא רבתי the 'large ring' *HG3* 116:39 [i.e. the cricoid cartilage; calque < MH² טבעת הגדולה Ḥul 45a(24)]; c. other: מעברת לי' חומרתא you pass an (iron) ring over it *Ket* 10b(2) [expl. MH גיהוץ ib.; v. Geon. expl. infra]; חומרתא דפרזלא ודאברא a ring of iron and lead *ḤM* 43:24; **4. wheel:** sg. *BB* 67b(14) [expl. MH גַּלְגַּל Mib. 4:5, part of the olive press]; דמשקע ליה בחומרתיה he makes it [i.e. the laver] descend with its wheel *Zev* 21b(16; V[11]) [expl. MH מוכני Mib. 3:10; ↓ גלגלא mng. 1]; **5. vertebra, joint:** sg. ואיפסיק חוטא דשדרא ⟨דבין⟩ לחומרתא ⟨חומרתא⟩ the spinal cord was broken between one vertebra and another *HP* 202:15 [= GeonH בין חוליא לחוליא Wehizhir2 90:3]; pl. כד חסרון(א) מן חומרי דשדרה אפילו חדא בעלמא when even merely one of the vertebrae of (the animal's) spine is missing *HP* 203:4; עקרבא דשב חומרי a scorpion of seven joints *Giṭ* 69a(1); **6. amulet:** sg. חומרתא דקטיפתא amulet of ... *Šab* 57b(20) [expl. MH טוֹטֶפֶת Mib. 6:1]; **7. amulet spirit:** sg. שידא ודיוא ודנחיש וחומרתא ופתכרא דאית על פגריה demon, *dew*, *d.*-demon, amulet spirit, and idol spirit which are on his body *Bo* 21:16; חומרתא דיכרא ונוקבתא male or female amulet spirit *ib.* 83:5; pl.abs. חומרין *ib.* 59:7; det. חומרי בישאתא evil amulet spirits *ib.* 52:10; 6:2; 18:8; 34:5; 78:17

Geon. expl.: אל והו(ח)צאה אלתי תכרג מנה OHT Giṭ 158:11, i.e. حَصَاة [صَفْرَاوِيَّة] gallstone [mng. 1a]; קשר שיש בו מיני בשמים חומרתא דפילין ידועה להסיר ריח רע OHR Giṭ 46:3 [mng. 1b]; כלי של בטיית אלמוש OHT Giṭ 157:23 [mng. 1b; Arab unkn.]; זהב שממולא בשמים המע[ו]רבין במים חמין TRN 598:5 [mng. 1b]; פי' מכנפין כולהי רצועות ומעיילין בחומרתא דכד בעי מעייק והדר קטיר מאבראי דחומרתא וכד בעי מרווח OHP Šab 73:18 [RaḤ; mng. 3a]; ופי' הגיהוץ שמעבירין על הבגד אחר שמנקין אותו בכביסה טבעת לצחצחו ובל' ישמעאל נקרא אלצקאל והטבעת תקרא מצקלה [ומסקלה] ודבר זה ידוע אצלינו ... ללמדך שגיהוץ עבורי חומרתא OHT Tan 42:26, i.e. الصِّقَال, مِصْقَلَة [mng. 3c; cf. OHT MQ 37:20]; חומרתא אבן שמחלקין בו הבגדים שקורין בלשון טיאיי נעים OHP Ket 64:12, i.e. نعم II to smooth; כעין חליות שגופו עשוי דק ועב כעין חידקי OHR Giṭ 44:22 [mng. 5]; Lit: Geig, AAC 188 [contra Fraenkel, AF 161]; Eps, StI 39[22]; Voc: חוּמַּרְתָּא HPQ 204:1, חוּמַּרֵי ib. 205:10; Y: חוּמְרָתָא *BB* 67b(14; BAYTN 199).

חוּמְשָׁא, חימשא num. **fifth, a book of the Pentateuch** (↓ חמשא, חימשא, חומשיתא; TA חוּמשיה TO Lev 5:16, Sy ܚܘܡܫܐ LS 242, ModSy *xumšī* Maclean 102; mng. 2: calque < MH חוּמָּשׁ Yeivin, BV 857) **1. fifth:** sg. *BQ* 108a(18); צריך ספויי חומשיה he needs to add a fifth to it(s value) *AnanSch* 4:13; *ib.* 20; 15:7; חומשא מלגאו או חומשא מלבר a fifth 'from within' [i.e. of the starting price] or a fifth 'from without' [i.e. of the final price] *BM* 53b(36); חומשא דחומשא a fifth of a fifth [i.e. 1/25] *ib.* 54b(15); שיבסר נכי חומשא sixteen and four-fifths *Er* 76b(7); חימשא דבעתא one-fifth of an egg *HP* 40:21(HPP 56:19); *ib.* 39:3; pl. כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא the diagonal in every square of (a side of) one cubit, is one and two-fifths cubits *Er* 57a(21) [+ //'s; ↓ אלכסונא]; תלתה ותלתה חומשי three and three-fifths *Suk* 32b(26); **2. a book of the Pentateuch:** sg. חומשיה וידבר the Book of Numbers *AnanSch* 29:9; pl. הני זבילי דחומשי baskets (used to store) books of the Pentateuch *Meg* 26b(38); חמשה חומשי the five books of the Pentateuch *Ket* 103b(44) // *BM* 85b(23)

On var. *u-i* in this fraction, cf. ↓ תילתא-תולתא; Y: חוּמְשָׁא *BM* 54b(15; BAYTN 149).

[**חומשיתא** n. ↓ חימושיתא]

1# חוּמְתָא n.f. **heat** (↓ √1# חמם; Sy ܚܘܡܬܐ LS 238, Ma 2# הימתא MD 146) sg. חומתיה חומתא דנורא his heat is the heat of fire *Bo* 78:4

2# חומתא n.m. **(uncertain)** sg. עיקרא דחומתא root of ... *Giṭ* 69a(37)

Geon. expl.: חומתאי רב אל סוס OHT Giṭ 155:20, i.e. رُبّ السُّوس licorice rob; Lit: Flora 1:375.

חוס vb. **to be concerned, care** (↓ חס ל־; Sy ܚܣ LS 221, Ma הוס MD 136) **Pe.** (u), w. על-/ל- about/for s.o./s.t.: חס רחמנא עליהו the Merciful One cared about them [i.e. the animals] *San* 55a(39); *ib.* 55b(20); *BQ* 15a(31); *Pes* 92b(14); *Šab* 10b(46); *Qid* 35a(44); *Men* 89a(29); *Kar* 10b(23); גברא דעל בריה ועל ברתיה לא חייס עלאי דידאי ה(י)כי חייס will a man who does not care about his son and daughter care about me? *Tan* 24a(9); *Ber* 56a(52); חייס עלה דלמא פקעא he is concerned about it [i.e. the pot] lest it burst (from the heat) *Zev* 95b(37); *Ḥul* 123a(35)

חוס interj. **(uncertain)** חוס חוס *Ber* 62a(51) [spoken against demons which attack a person while defecating]

חוּסְכָא n.m. **reduction** (by wear and tear; √חסך; cf. Sy ܚܘܣܟܐ restraint LS 246) sg. חוסכא דנחשא reduction of the copper *BM* 70a(14)

Y: חוּסְכָא *BM* ib.(BAYTN 149).

חוספניתא, חולפניתא, חספנותא n.f. **(a skin disease**; TA חספניתא TO Dt 28:27[Rashi, Šab infra]; cf. Sy ܚܣܦܢܝܬܐ testaceous LS 252) sg. קרירי לחוספניתא cold water for the *ḥ.*-disease *AZ* 29a(1; **J**) [Var: חולפניתא P¹Ar (AC 3:409)]; נקטא ליה חספנותא the *ḥ.*-disease seizes him *Šab* 134a(1)

Y: חֲסְפָּנִיתָא *Šab* ib.(BAYTN 279).

חוסקניתא ↓ אוסקניתא n.

חוּסְרָנָא, חוסראנא n.m. **deficiency, deficit** (↓ √חסר; TA חוּסרָניה TO Dt 15:8, Sy ܚܘܣܪܢܐ LS 248, Ma הוסראנא MD 136) **1. deficiency:** sg. חוסרנא ויותרנא בכרעה בתריאתא a deficiency or an excess (in length) in its hind legs *HP* 206:14; **2. monetary deficit or loss:** sg. זיאנא וחוסראנא loss and deficit *SŠHai* 6a(21); *ib.* 10b(12); הזיקא וחוסראנא damage and deficit *TGHark* 268:6; *ib.* 9; 11; דכל חוסראנא דארי הוא תרין תולתאני he will sustain 2/3 of any loss *ib.* 272:4; 270:31; 277:19; 25; pl. זיאני או חוסראני *SŠHai* 10b(6)

[**חוף** ↓ √חפף]

חוּפָּא n.m. **rubbing, scraping** (↓ √חפף) pl. והני מני דרבנן דבלו מחופי דידהו the garments of the scholars which wore out from their [i.e. the demons'] rubbings *Ber* 6a(11)

1# חוּפְּיָא, הופיא, אופיא n.m. **foam, froth** (Ma ההיא רביתא דאשתכחא MD 117, 136) sg. האופיא ביני דני דהות נקיטא חופיא בידה a certain young girl who was found among the (wine) vats who was holding froth in her hand *AZ* 70b(2) [**J:** אופיא]; האי דלא שתי הופיא משום מאיסותא the reason he does not drink foam is because of repulsiveness *Ḥul* 105b(30; Ar [AC 2:197, s.v. ברסם]); הופיא בל'

רבנן *GC* 136:6 [expl. MH רתיחת גריסין MṬY 1:1 and expl. as BH קֶצֶף Hos 10:7]

Lit: Eps, GC 136[16].

חופיא #2, חיפיא, היפיא n.m. **material made from split palm leaves** (etym. unkn.) sg. דדמי כחופיא since it is like *ḥ.*-material *Suk* 32a(9; **E**[2]) [Var: חיפיא HP 32:7; הפיא Ar (AC 3:232); היפיא **O**[9]]; הוצי ועבדינהו חופיא חופיא ועבדה שישורא (one who stole) leaves of palm branches and made *ḥ.*-material out of them, *ḥ.*-material and made rope out of it *BQ* 96a(27)

Geon. expl.: ההוצין שבשיורה כשנחתכין מן השיורה נקראין הפיא Ar [AC ib.]; Lit: Flora 2:329; Y: חוּפְיָא *BQ* ib.(BAYTN 149).

חוּפְנָא n.m. **handful** (↓ √חפן; TA חוּפְנֵיכוֹן pl. TO Ex 9:8, Sy ܚܘܦܢܐ LS 250, Ma הופנא MD 136) pl. מלי חופנאי טיבותא my full handfuls of goodness *Šab* 62b(28)

חופשא ↓ אובשא n.

חוץ vb. **to connect, fasten** (Sy ܚܨ LS 221, Ma חוץ MD 137, MH חוץ LNVTH 159) **Pe.:** ותבן לא חייץ does not the straw (in the trench between the two courtyards) connect (them together as one)? *Er* 78b(32); אי בטליה חייץ אי לא לא חייץ if he nullified it (as straw) it connects; if not, it does not connect *ib.* 36; כגון דחייצי גברי מאבולא עד סיכרא if, for instance, the men form a partition from the city gate to the ... *Ket* 17a(48) // *Meg* 29a(9)

In MD ib., two diff. rts. [חוץ, חצץ] have been incorrectly combined. Thus, in חאציון ענדרונא they built a booth (of reeds), the correct rt. is חצץ [cf. Akk *ḫaṣāṣu* to build a reed structure CAD Ḫ 130; v. M. Dietrich BiOr 24 (1966) 296].

חוצא ↓ הוצא n.

חוּצְפָּא n.m. **boldness, insolence** (↓ √חצף; Sy ܚܘܨܦܐ LS 251, TA חוּצִף TJ Jer 3:3, Ma הוספא MD 136) sg. חוצפא אפלו כלפי שמיא מהניא boldness is effective even towards Heaven *San* 105a(52); חוצפא מלכותא דלא תאגא הוא boldness is kingship without a crown *ib.* 53; חוצפא יתירא excessive insolence *BB* 155b(32); *Giṭ* 36b(35); *Ara* 15b(51); עולבנא לישנא דחוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא is ‘. a term of insolence or a term of convenience? *ib.* 35(**As**)

Y: חוּצְפָּא *San* ib.(BAYTN 150).

[**חוק** ↓ √חקק vb.]

חוֹרָא n.m. **hole** (↓ √1#חרר, חורתא; TA חוֹרָא TJ 2K 12:10, Sy ܚܘܪܐ LS 253) **1. hole:** sg. לאו עכברא גנב אלא חורא גנב ואי לאו עכברא חורא מנא ליה the mouse did not steal, but the hole stole. But were it not for the mouse, what could the hole do? *Giṭ* 45a(7) // *Qid* 56b(3) // *Ara* 30a(9); **2.** pl. perh. **a mesh fabric or lace:** חורי חורי *Meg* 12a(31) [expl. BH חוּר Est 1:6]

Y: חוֹרָא BAYTN 23.

חוּרְבָּא n.m. **ruined building, ruin, ruinous result** (↓ √חרב; Sy ܚܘܪܒܐ LS 254, Ma הורבא #1 MD 137, TA חוּרַב TJ Ezek 29:10, חֳרָבָא ib. 9) **1. ruined building:** sg. נפל עלה חורבא ומתה a ruined building collapsed upon her and she died *BB* 146b(2); חד לחורבה דמתא וחד לחורבא דדברא one (statement) is for a ruined building of a town, and the other is for a ruined building of a field *Ket* 13b(10); **2. ruin:** sg. זימרא בביתא חורבה בסיפא (if) there is song in a house, (there will be) ruin on its threshold *Soṭ* 48a(43); *ib.* 45; **3. ruinous result** [w. √נפק pe.]: sg. נפיק מיניה חורבא a ruinous result will go out of it *Šab* 29b(29); *Giṭ* 66b(47); *BB* 171b(3); *Ara* 12a(17); *Yev* 105a(22); *Qid* 46b(13)

Y: חוּרְבָּא *Šab* ib.(BAYTN 150).

חוּרְבָּנָא n.m. **destruction** (↓ √חרב; TA חוּרְבָּנָא TJ Is 34:11, Ma הורבאנא MD 137, Sy ܚܘܪܒܢܐ LS 254, MH חוֹרְבָּן Yeivin, BV 1045, חוּרְבָּן Gross, Patterns 53) a. general: sg. חורבנא דירושלם *San* 96b(45); b. w. ref. to biblical books dealing w. the destruction of Jerusalem: sg. כיון דמלכים סופיה חורבנא וירמיה כוליה חורבנא ויחזקאל רישיה חורבנא וסופיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא סמכינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא since the end of Kings is ‘destruction,’ all of Jeremiah is ‘destruction,’ the beginning of (the Book of) Ezekiel is ‘destruction’, and its end is ‘consolation,’ and all [sic!] of (the Book of) Isaiah [i.e. chaps. 41-66] is ‘consolation,’ we connect ‘destruction’ with ‘destruction’ and ‘consolation’ with ‘consolation’ *BB* 14b(36) [expl. the order of biblical books: Kings – Jeremiah – Ezekiel – Isaiah]

Y: חוּרְבָּנָא *BB* ib.(BAYTN 268).

חורבתא ↓ חרבתא n.

חוֹרְגָא n.m. **stepson** (< MH[2] חורג J 439; ↓ חורגתא; JPA חורג DJPA 192) sg. חורגיה דקנז הוה he was the stepson of Kenaz *Soṭ* 11b(51) // *Tem* 16a(34)

Y: חוּרְגָא BAYTN 150.

חוֹרְגְתָא n.f. **stepdaughter** (< MH[2] חורגה J 439; ↓ חורגא; JPA חורגה DJPA 192) sg. *Soṭ* 43b(52)

Y: חוּרְגְתָא *Soṭ* ib.(BAYTN 150).

חוּרְפָּא n.m. **sharpness, pungency, ingenuity** (↓ √חרף; Sy 1# ܚܘܪܦܐ LS 258) **1. point, sharpness:** sg. חורפא דסכינא the point of the knife *San* 56a(19); *Ḥul* 17b(7); *ib.* 112b(4); **2. pungent object, pungency:** sg. *Meg* 7b(9) [≠ ↓ חוליא #1 mng. 2]; אגב חורפיה דחלתיתא מחליא ליה שמנינותא because of the pungency of *Asa foetida*, the fattiness (on the pagan’s knife) ‘sweetens’ it [i.e. makes it less pungent] *AZ* 39a(38); *Šab* 108b(19) [radish]; ושביק נמי מחורפיה it also leaves behind (in the vessel) part of its pungency *TGAs42* 160:10; **3. ingenuity, acumen:** sg. לפום חורפא שבשתא (the magnitude of) an error is according to (one’s) ingenuity *Giṭ* 20b(22) // *BM* 96b(2) // *Nid* 33b(2); אגב חורפיה לא עיין בה because of his ingenuity, he did not study it carefully *Er* 90a(5) // *BB* 116b(1); *ib.* 144b(8); *Ḥul* 110b(8); כל חד וחד לפום חורפיה each one (of the children) according to his acumen *Ket* 60a(6) // *Giṭ* 59a(25)

Voc: חוֹרפיה HPP 240:19; Y: חוּרְפָּא *San* 56a(19; BAYTN 150).

חורצא n.m. **crack, rift** (↓ √חרץ; cf. MH חֲרִיץ Yeivin, BV 890) sg. דרמיא בחורצא (the needle) is placed in the crack (of the rock) *Šab* 99b(14)

חורשא ↓ בי חורשא n.

חורתא n.f. **hole, cavity** (↓ √1#חרר, חורא) sg. אשתמיט ועייל לחורתא (the monkey) escaped and entered the hole *Ned* 50b(4; **V**[2]); מיחזי כמאן דחר חורתא בבניינא it appears as if he drilled a hole in the building *Šab* 103a(2; **M**); ורמי בחורתיהון and throw in their hole (?) *ḤM* 43:1

Y: חוֹרְתָא BAYTN 39.

חוש ↓ √חשש vb.

While there may, in fact, be a rt. חוש [cf. the very rare Sy ܚܫ LS 223], the complete conflation of all of its forms w. חשש places its independent existence in doubt. Therefore, all forms are included s.v. חשש.

חושא ↓ חשא #1 n.

חוּשְׁבָּנָא, חושבאנא n.m. **account, reckoning, calculation, numerical value** (↓ √חשב; TA חוּשְׁבָּנֵיה TO Gen 39:11, Sy ܚܘܫܒܢܐ LS 261, Ma הושבאנא MD 138; cf. BH, MH חֶשְׁבּוֹן Gross, Patterns 26+) **1. account:** sg. חושבנא בעלמא הוא it is merely an account (of the measurements) *Yom* 17b(8); *Šab* 32a(10); חושבנא דצדקה the charity account *Ket* 67b(45); קביל עליה ראובן לאפוקי חושבאניה NN took upon himself to produce his account (of the business transactions) *TGHark* 276:7; *ib.* 275:35; 34:32; *SŠHai* 5b(1; **O**); **2. reckoning:** sg. וסמכו רבנן אחושבניהו the scholars relied on their (own) reckoning (concerning the intercalary month) *San* 18b(42); *ib.* 12b(47) // *RH* 7a(43); השתא חושבנא בעלמ׳ הוא דידע now he merely knows the reckoning (of the intercalary months) *Ḥul* 95b(29); *Meg* 12a(3); **3. accounting, calculation**, w. √עבד pe.: הנהו גינאי דעובד חושבנא בהדי הדדי certain gardeners who made a reckoning among themselves *Giṭ* 14a(20); *Yom* 86a(35); ועבידנא חושבאנא דכל ⟨מאי⟩ ד⟩אית בידאנא we have calculated all that is in our possession *SŠHai* 10a(3); *Dec* 9:5; **4. numerical value** [cf. JPA חושבן DJPA 193, mng. 2]: עקב בחשבני׳ מא׳ ושבעין ותרין the numerical value of (the word) עֵקֶב [Gen 26:5] is one hundred and seventy-two *Ned* 32a(48); *ib.* 32b(1)

Y: חוּשְׁבָּנָא *Šab* 32a(10; BAYTN 268).

חוּשְׁדָּנָא n.m. **suspicion** (↓ √חשד) sg. *SŠHai* 18a(2)

[**חושכא** ↓ חשוכא n.]

חוּשְׁלָא #1, הושלא n.m. **barley groats** (↓ √1#חשל, ארסנא; TA חושלא TJ Ezek 27:17 [Rashi], Sy ܚܘܫܠܐ LS 263, mng. 2; Akk *ḫašlātu* pl. groats CAD Ḫ 141) sg. שעורה לחה ... שלא בקליפתה חושלא קרו לה a moist barley corn without its husk is called barley groats *Yom* 79a(7; Ar [AC 3:515]); קבא דחושלא a *qab* of barley groats *San* 27a(48); הנהו עיזי דאכלי חושלא בנהרדעא אתא מריה דחושלא וקא תפיש בהו certain goats which used to eat barley groats in GN. The owner of the barley groats came and seized them

BB 36a(29) // BM 116a(22) [Var: הושלא HP 90:22]; הושלא SMel 39:81; Ḥul 51a(26); חושל' דשערי עתיק' דריש נפיא old barley groats at the top of the sieve Ned 41b(5) [expl. MH ערסן ib.]; רב הונא אפקר חושלי⟨ה⟩ PN declared his barley groats ownerless BQ 30b(41; F[1]Es) [Var: חשילי H]

Geon. expl.: שעורים מכותתות ומבושלות TGHark 144:18; ערסן שלשעורים שמ[קלפין] לרחיים TGAs42 168:7; Lit: Flora 1:716; Y: חוּשְׁלֵי BQ 30b(41; BAYTN 150).

[חושלא #2 ↓ אשלא #2 n.]

חותלא n.m. **bale** (MH חוֹתָל MKelK 16:5, J 441) sg. GC 46:4(Ar [OHT Šab 19[n]])

חותמא, abs. **חות(י)ם** n.m. **seal** (↓ √חתם; Sy ܚܬܡܐ LS 264, Ma האתמא MD 128) sg.cs. חותים כורסיה the seal of his throne Bo 64:15; ib. 17:9; pl.det. ציירין דבית דוד דו⟨י⟩דבא על חותמייהו the members of the Davidic House engrave a fly on their seals SOZ 73:1

חֶזְוָא n.m. **vision** (↓ √חזי; TA חֶזְוָא TO Gen 29:17, Sy ܚܙܘܐ LS 224, Ma היזוא MD 142) sg. Bo 64:24; pl. חז⟨ו⟩י דימממא visions of the day ib. 58:8

חזורתא n.f.pl. **type of sore** (Sy ܚܙܘܪ̈ܬܐ LS 226, Arab خنازير scrofula Wehr 263) sg. ḤM 38:9

חזותא, **הזותא**, pl. **חֲזָוָתָא** n.f. **appearance, color, legal proof** (↓ √חזי, חזיתא; Ma הזותא MD 139) **1. appearance:** sg. קא תלי ליה למיכלא בחזותא he connects the food with (its) appearance AnanSch 26:11; **2. color:** sg. בתר חזות' אזלינ' we follow the color (of the water) Ḥul 26a(15); קפדיתו אחזותא are you particular about the color (of the water)? ib. 107a(19); 21; ואיפרד חזותא the color (of the dye) separated Men 43a(10); ib. 15[i]; הזותא SMel 39:82; pl. חזוותא חזוותא various colors Ḥul 46b(32; V[11]) [Var: חזו⟨י⟩⟨ו⟩אתא חזו⟨י⟩⟨ו⟩אתא HP 199:6]; חזואתא ib. 107a(19; MGL 427:9); היכא דאית לה חזוותא במראה where there are (various) colors (we go) according to the appearance Zev 79a(11); ib. 9; **3. legal proof** [calque < MH רְאָיָה J 1436]: pl. ולקיומי זכואתא וחזואתא ולבטולי זכואתה וחזואתא to confirm verifications and proofs and to annul verifications and proofs SŠHai 9a(13); ib. 17b(13); TGAs33 212:4; וחזו⟨י⟩⟨זו⟩אתא {ואחזיאתא} Dec 10:16

Y: חֲזוּתָא BAYTN 28.

זויתא, חזויתא, חֲזָוִיתָא n.f. **a skin disease** (Sy ܚܙܘܝܬܐ LS 224, TA חֲזָזִין pl. TO Lev 21:20) sg. Giṭ 70a(1; V[16]Ar [AC 3:356]) [Var: חזוויתא V[18]; זויתא OHT ib. 158:21]; Bo 119:19; ḤM 38:3

Geon. expl.: קובה בטיית OHT ib., i.e. قوباء a skin disease; id., ḤM ib. [gloss]; Y: חֲזָוִיתָא Giṭ ib.(BAYTN 204).

חזי vb. **to see, look at, inspect, be visible, fit** (↓ חזוא, חזותא, חזי adj., חזיתא, חיזונא, √2#חמי; Sy ܚܙܐ LS 224, Ma #1 הזא MD 138) **Pe.**, pf. 1sg. חזאי BB 73b(42); Nid 20b(5); חזיתך BQ 90b(22); חזיתיה Šab 77b(22); חזיתינהו Yom 78a(11); 2m. חזית Šab 59a(14); חזיתך San 108b(48); חזיתנן BB 10b(24); 3m. חזא Tan 23a(47); חזייה AZ 75b(48); חזינהו Sar 95a(51); f. חזאי Ket 104a(6); חזת Nid 2b(24); חזתיה San 101a(38); חזיתנהו RH 26b(9); 1pl. חזינן Ber 58b(34); חזנן Ḥul 53b(19; HP 203:16); חזן Ber 56a(33; GTB1 16:16); חזינא TGHark 86:22; Dec 3:7; חזינגא TGHark 101:27; חזיניה Bek 7b(38); 2m. חזיתו BQ 117a(50; F[1]); חזיתון IŠGF 32:1; 3m. חזו Men 51b(46); חזויה BQ 118b(3); חזונהו Šab 108a(29); imp. 1sg. איחזי Yom 75b(24); 2m. תחזי MQ 9b(12); 3m. ליחזי BB 168b(16); ניחזינהו BM 116b(10); 1pl. ניחזי Qid 74a(1); וליחזי אנן Nid 39a(46); 2m. תחזו Ber 62b(10); 3m. ליחזויה Šab 67a(42); imper. sg. 2m. חזי Er 60a(18); f. חזאי Ned 6b(8); BM 84b(11; SM 65:12); pl. 2m. חזו Ned 27b(5); inf. למיחזי Yev 101b(3); מיחזא Pes 69b(27); מיחזייה RH 17a(51); למיחזינהו Ber 6a(15); part. 1sg. חזינא Ber 56a(2); 2m. חזית Šab 48a(9); 3m. חאזי Meg 3a(42); f. חזייא Ket 111a(34); חזיא Anan 42:3; 1pl. חזינן Švu 46b(21); חזיינגא TGHark 160:10; TGAs42 23:5; 2m. חזיתו BB 130b(26); חזייתון Suk 14b(42); 3m. חאזו San 34a(31); f. חזיאן Nid 31b(44); pass.part. [↓ חזי adj.] 3sg.m. חאזי Tan 22b(49);- **1. to see:** a. general: 1) active: דחזא מיחזא one who really saw (it) Ber 59b(34); בעינא דאיחזי לאלהייכו I want to see your God Ḥul 59b(41); ההוא ברחא דחזא ליפתא אפומא דדנא a certain buck that saw turnips on the top of a vat BQ 20a(1); ההוא רומאה דחזא לההוא גברא דנפל מאיגרא a certain Roman who saw a certain man who fell from a roof Ḥul 56b(55); עינא דחזיא לכו בבישותא ליפקע may the eye which looks at you with wickedness rupture AZ 65a(19); אית לי סהדי דחזיוה גבך I have witnesses that they saw him with you BB

46a(22); ארפסינהו לעייניה חזייה בשקריה he opened his eyes wide, saw him, (and) recognized him Bek 36b(14; L[1]); 2) qəṭīl l- syntagm [cf. Sy ܚܙܝܬ ܠܗܘܢ you saw them PSm 1233, Ma הזיליא I saw them Nöld, MG 382; v. Satzlehre 45]: אחתיה דרבא דלא הוה חזיא ליה תריסר שני PN's sister whom he had not seen for twelve years Ket 67b(27); לדידי חזי לי קיקיון דיונה I, myself, saw Jonah's q.-plant Šab 21a(11); Yom 75b(35); Meg 6a(30); BM 85b(51); b. in a dream: אביי ורבא חזו חלמא PN and PN_2 had [lit. saw] a dream Ber 56a(13); חזאי כותלא חדת' דאיתבר I saw (in a dream) a new wall which collapsed Ber 56a(45) [and *passim* here in the dream book]; Yom 87b(11); c. of abstract notions: ניחזי בה אנן let us see it [i.e. ponder the issue] Er 40b(36); Qid 74a(1); אי הדרי בהו וחאזו טעמא אחרינא לחובה if they retract and see another reason for conviction San 34a(31); Yev 61b(10); BM 66a(26); וחזיתיה לדעתיה דלחדדה קא מיכוין but I saw that his (actual) intention was that he was intending to sharpen it Beṣ 28b(3); Ket 105b(19) [↓ זכותא mng. 1b]; d. in phrase חזי אפי שוקא to go outside [lit. to see the face of the street; MH[2] ראה פני השוק J 1541]: חזינא ליה לרב חנינאה בר ביבי דכל כסא וכסא חזי אפי שוקא I used to see PN who would go outside (after drinking) each cup Pes 110a(9; M[1]); **2. to look at:** חזו גברא look at the man! [i.e. my husband] Yev 115a(11); ib. 108a(30); חזו דאתאי look for I have come! Ket 2b(37); Beṣ 32b(34); BQ 113b(30); וכי יתביתון קמיה דרבונכון חזו לפומיה דרבונכון when you sit before your teacher, look at your teacher's mouth Kar 6a(8); כי היכי דליחזיוה אינשי וליבעו עליה רחמי so that people should look at it [i.e. the tree] and pray for it Šab 67a(42); **3. to inspect, examine:** וצורבא מרבנן חזי לנפשיה a ṣ.m. may inspect (a slaughtering knife) for himself Er 63a(9); ביומא טבא לא הוה חזי he would not examine (firstborn animals for blemishes) on a holiday Beṣ 27a(33); מריש הוה חזינא דמא at first I used to examine (menstrual) blood Nid 20b(33); **4. to realize, notice:** כיון דחזו דקא מזלזלי בהו when they realized that they were treating them with disrespect Ket 12b(1); Men 52a(3); חזא דקא קרו הלילא he noticed them reciting the *Hallel* (on the first day of the month) Tan 28b(23); השתא חזית דאנא ידענא טפי מינך now you will realize that I know more than you Ber 58a(29); BB 73b(14); **5.** in legal phrases: a. ... מאי חזית/חזי מר/חזי ד why? [lit. what do you/does he see?; JPA מאי חמית מימר why did you say? PT Ber 2c(57), MH[2] מה ראית, etc. Bacher 199]: מאי חזית דדמך סומק טפי why is your blood redder [i.e. why is your life more valuable]? Yom 82b(4) [+ //'s; ↓ סומק mng. I.1]; ומאי חזית דמשבשת קראי why do you change the order of the biblical verses? Yom 71a(20); Yev 45a(38); Giṭ 45a(7); BQ 72b(23); Ara 29a(21); מאי חזי מר דאזלת בתר דעתא דידך why do you (only) take your own intention into account? BM 65a(51); b. תא חזי come (and) see [cf. JPA איתא חמי DJPA 205]: תא חזי מאן גברא רבה קא מסהיד עליה come (and) see what sort of great man affirms concerning it Ber 30b(10); Tan 23b(39) // Meg 28b(40) // Ḥul 122a(45); **6. to search, look for:** ניחזי שכבא דשכיב בשבתא let him look for a corpse (of one) who died on the Sabbath Giṭ 69b(36; OHT ib. 153:17); **7. to have consideration:** חזי לדידי ... חזי להני יתמי have consideration for me/these orphans BM 84a(46); **8. to become a menstruous woman** [calque < MH ראתה (דם); v. MNid 8:1]: לאתתא דחזייא דמא בלא זמנא for a woman who becomes a menstruous woman at an unexpected time ḤM 38:16; ib. 39:19; Anan 114:19; קפצה בחד בשבא וחזאי she jumped on Sunday and became a menstruous woman Nid 11a(15)

Af. 1. to show: אחזי לי רבנן צדיקי כי סלקי ונחתי למתיבתא דרקיעא show me the righteous scholars as they are ascending and descending to the heavenly academic session BM 85b(34); אחזי להו בחלמיהו they were shown [lit. he showed them] in their dream Hor 13b(53); Ḥul 133a(28); בעינא דמחוית לי' ניהליה} I want you to show Him to me ib. 59b(31); אזלי אחזיתיה I went (and) showed it [i.e. the coin] BQ 99b(53); נפל ביה מומא אחזי ליה a blemish developed in it (and) he showed (it) to him Beṣ 26b(40); SŠHai 14b(19); **2.** perh. **to demonstrate:** כל מילי ליחזי איניש בנפשיה בר משחיטה one may demonstrate all things on oneself except ritual slaughtering Giṭ 57b(50)

Itpe. 1. to be seen, visible: איתחזויי איתחזי (the new moon) was clearly visible Ara 9a(16); Giṭ

57a(22); *IKI* 3a:12; זימנין דמתחזייא וזימנין דלא מתחזייא sometimes (the mole) is visible and sometimes not *Ket* 75a(33); לא אתא ולא אתחזי כל עיקר (the defendant) did not come and was not seen at all (in court) *Dec* 3:7; **2. to appear (in a dream):** אתא אבוה איתחזי ליה בחלמא his father came (and) appeared to him in a dream *Tan* 24b(42); *Šab* 152b(2); *MQ* 28a(36); *Giṭ* 52a(29); *San* 102b(5); כל ליליתא דמתחזין להון all the liliths which appear to him *Bo* 10:3; *ib.* 21:20; 63:3; 78:11; **3. w. ־ל to see:** ובלילה הוא דלא איתחזי ליה שפיר it was at night when he could not see it properly *Nid* 20b(51) [≠ כיון דחזא לצפרא when he saw (it) in the morning ib. 50]; רוקא דאיתחזי לנא בבי דינא על ארעא spittle which we saw in the court on the ground *Yev* 39b(37); **4. w. ־ל to visit** [cf. Akk *amāru* G to visit CAD A/2 27, mng. 2k]: אתא בר קפרא לאתחוויי ליה PN came to visit him *MQ* 16a(49); *Ned* 50a(27); **5. w. ־ל to greet s.o.:** נפק אתא איחזי ליה he came out to greet him *Ket* 52b(42); **6. impers. to look as if, seem to be:** מיחזי כמאן דאזיל לחינגא (the animal) looks as if it is going to a market *Šab* 54b(14); כי האי גוונא מי מיתחזי אפיקרותא does such a case seem to be irreverence? *Er* 63a(30); משום דמיתחזי כשיקרא because it seems to be a lie *Ket* 85a(53); *Meg* 25a(7); *BM* 14b(11); *BB* 94b(6); **7. to become fit** [↓ חזי adj.]: לא איחזי כלל (the animal) was not fit at all *Yom* 64a(15); *Beṣ* 26b(29); *Zev* 114a(15); *Yev* 30a(42); שבילי דמיחזו(י)⟨ו⟩ למיסק בהו בדברא paths which are fit for going out to the field *Ber* 62b(9; **P**)

Ittaf. 1. to be shown: לא איתחזי לחכם מערב יום טוב (the blemish) was not shown to the scholar on the eve of the holiday *Beṣ* 26b(23); **2. w. על to instruct:** לאיתחזאה על כל מילי דמצואתא ודאיסורא והתירא to instruct in all matters of commandments and prohibition and permission *OHT MQ* 24:11

The difficult form חזותן *BM* 64a(4; F[1]) is explained by Rashi as להראותי, as if from √חזי, but this is grammatically impossible.

חָזֵי, חאזי adj. **fit, suitable, worthy** (↓ √חזי pe., pass.part.; BA חֲזֵה Da 3:19, Sy ܚܙܐ LS 224, TA חֲזֵי TO Dt 18:3) a. alone: sg.m. האי מיחזא חזי this one is certainly fit *Pes* 69b(27); אנא חזיאנא I am fit [i.e. I committed no transgression] *Ned* 90b(29; HP 113:1) [= GeonH אני ראויה HR 87:1]; b. w. ־ל: sg.m. למאי חאזי for what is it fit? *Šab* 90a(31); *Beṣ* 32a(26); מידי דחזי ליה לגופיה something which is suitable for his body *BQ* 102b(9); *Qid* 7a(41); *Kar* 21a(37); חזי למאכל בהמה it is fit as food for an animal *Šab* 140b(4); *Suk* 20b(16); *BB* 19b(35); לניסא רבה לא חזינא לניסא זוטא חזינא I am not worthy of a great miracle. I am worthy of a minor miracle *BM* 106a(53); f. למאי חזיא *Šab* 154b(19); pl.m. למאי חזו *BQ* 97b(20); עשרין וחמשא זוזי מוהרה דחזו לה מן אוריתא twenty-five *zuzim* of her *mohar* which are due to her from the Torah *HP* 164:2; *SŠHai* 2a(9); *SŠSad* 233:1; f. דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים they are not fit either for poor or for rich people *Nid* 60b(13); c. w. fol. inf.: sg.m. חזי לאשתמושי ביה it is fitting to use it *Meg* 26b(19); חזי לקבולי ביה פשיטי it is suitable for receiving small coins *Beṣ* 32a(33); ואנא פל' בר פל' חזינא ליבמה יתה I, NN, am suitable to marry her in a levirate marriage *HP* 163:30; *Anan* 111:7; pl.m. חזו למדמך עליהו they are suitable to lie upon them *Beṣ* 14b(41); *BB* 20b(2)

Y: חֲזֵי *Šab* 142b(43).

חֲזִירָא n.m. **pig** (TA חֲזִירָא TO Lev 11:7, Sy ܚܙܝܪܐ LS 225, Ma היזורא# MD 142) sg. *Bo* 107:7; לית דעתיר כדחזירא ולית דכפין ככלבא there is nothing as rich as a pig (which eats everything), and there is nothing as hungry as a dog *Šab* 155b(39); pl. לאיתויי חזירי מאלכסנדריא to bring pigs from GN *San* 93a(30); *Tan* 21b(25); כותלי דחזירי the rear parts of pigs *Ḥul* 17a(29); *Meg* 13a(37); נבחיתון כיכלבי נצריתון כיחזירי you bark like dogs, you squeal like pigs *Bo* 78:11

Y: חֲזִירָא *Šab* ib.(BAYTN 55).

חֲזִירְתָא n.f. **sow** (Sy ܚܙܝܪܬܐ LS 226, Ma היזורתיא MD 142) pl. חזירתיה *Bo* 40:6

חזיתא, pl. **חזיאתא** n.f. **appearance** (↓ √חזי, חזותא) sg. חזיתא מלתא היא appearance is a significant matter *BQ* 101a(37); *ib.* 101b(2); ר' יהוד' בתר חזיתא אזיל PN follows the criterion of appearance *Men* 23b(1); *ib.* 43a(3); *Ḥul* 47b(3; H[2]HP 200:3)

חָזָנָא, חזאנא n.m. **sexton of a synagogue** (< Akk *ḫazannu* head of a town or a city CAD Ḫ 163, AIOA 55; ↓ חזונותא; JPA חזן DJPA 194, MH חַזָּן Yeivin, BV 967, J 444; cf. חזן אגלה temple functionary AECT 49:2) sg. *Ber* 53a(31); התם חזנא הוה דהוה כריך ריפתא אבראי והוה אתי ניח בי כנישתא התם there was a sexton there who used to eat his meal outside, and (then) to come to rest in the synagogue there *Er* 74b(5); pl. חזני דפומבדיתא the sextons of (the synagogue) of GN *Ara* 6b(18) [v. ib. 16]

Lit: Kut, Words 46+. Note also the use of the Akk term in religious contexts, e.g. NA *ḫazannu ša bīt Nabû* the *ḫ.* of the Nabu temple CAD Ḫ 165. Lit: Sok, KS 51 [1976] 469; Ros, TI 117[9]; Voc: חַזָּנֵי VTM 84; Y: חַזָּנָא *Ber* ib.(BAYTN 23).

– חַזָּן מָתָא n.m.cs. **town watchman** (↓ מתא; cf. OfA חזן קריתא Beirut Decree 6) pl.cs. נטרי לך נטירותא יתירתא כחזוני מתא I guarded for you especially well like the town watchmen *BM* 93b(12); חזאני מתא *ib.* 7

For the function of Akk *ḫazannu* as a sheriff, v. CAD Ḫ 164+; Y: חַזָּן מָתָא *BM* ib.

חַזָּנוּתָא n.f. **enforcement, expansion of fixed prayer** (↓ חזנא; GeonH חזנות BY 1488) **1. enforcement:** sg. מני ח(ז)נותאי my tools of enforcement *San* 7b(39) [expl. as חוטרי וסנדלי שפורי ורצוע⟨ת⟩י my staff, sandals, *shofar*, and strap ib.(MGE 456:1); Var: מאני חזאנו⟨י⟩ ŠeelEd 392]; **2. liturgical expansion:** sg. אלף ביתא ומילי דחזונותא an alphabetic acrostic or words of a liturgical expansion (of a fixed prayer) *OHT Ber* 33:19

Lit: Ros IT 116[9,10] [mng. 1]; Lieberman, SPTL 123+ [mng. 2].

חזק vb. **to strengthen, presume, adopt, take possession, contain** (↓ חזקתא, חזקא, חוזקא, √הרזק; Sy ܚܙܩ LS 225) **Pa. 1. to strengthen:** חוזקי תקרא strengthening the roof *BM* 117a(34); **2. to encourage:** חזוקי מחזקינן we certainly encourage (them) *Giṭ* 62a(42)

Af. 1. to strengthen, encourage: כמא דיכלת בעית לאחזוקי בהדיה you should strengthen him [i.e. the resident alien] as much as you can *AnanSch* 28:30; pass.part. מיגו דמדכרת תורה מחזקת למידעה וקיומה since you mention the Torah, you are encouraged(?) to know it and to uphold it *ib.* 25:9; **2. to support, carry:** שיתין ריבוותא קני לא מחזיק (that place) cannot support 600,000 reeds *Giṭ* 57a(30); *Tam* 30a(4); **3. to take possession** [denom. < ↓ חזקא; w. א־/על from s.o.; w. ־ב of s.t.]: מאי אעביד ליך דלא אחזקת כד מחזקי אינשי what can I do for you since you did not take possession in the proper way [lit. as people take possession]? *Er* 25a(43); אחזיקי לי I took possession for myself *BB* 41a(17); *ib.* 23a(6); 54a(25); מיתינא סהדי דאחזקי בה בחייה דאבוה I shall bring witnesses that I took possession of it during his father's lifetime *BQ* 112a(39); *BM* 108a(24); *BB* 36a(20); *Er* 62a(20); *Ket* 93a(4); *TGHark* 93:21; **4. to hold, contain, have a capacity:** ההיא אסיתא ... דהוה מחזקא ארדבא a certain mortar which had a capacity of an '.-measure *Er* 102a(33); דאחזיק תליסר ארו(ו)⟨ר⟩יתא דתיבנא (a certain serpent) which had a capacity (to swallow) thirteen sacks of straw *Švu* 29b(4); *Ber* 44a(13) // *Er* 30a(32); *BB* 71a(19); **5. to adopt, take on, adhere to:** דאחזוק בהו אחזוק (the commandments which the Samaritans) adopted (for themselves) they adopted (strictly) *Ḥul* 4a(19); *ib.* 32; מחזיק ליה לשמיה (ב)⟨ד⟩יוסף בן שמעון he takes on the name of PN *BB* 167b(29); **6. to presume, consider:** a. alone: מי מחזקינן ריעותא ביום טוב או לא do we make a presumption of an unfavorable condition (in the animal) on a holiday or not? *Beṣ* 34a(7); *Nid* 58a(13); *Ḥul* 56b(28); אחזוקי שהדי (ב)⟨כ⟩שקרי לא מחזקינן we do not actually presume that witnesses are liars *BB* 7b(14) // *Ara* 22b(30); *Qid* 70b(18); *Švu* 46b(10); לאחזוקיה במסכיני to consider him (to be in the category) of poor people *TGHark* 84:18; b. w. ־נפש: אחזיקה נפשה בטומאה she considered herself to be unclean [i.e. she committed adultery] *Soṭ* 20a(6); *Yev* 65b(3); *Ḥul* 133a(22); *TGHark* 84:23; c. pass.part. [w. ־ל]: ההוא דהוה מחזק לן דלית ליה אחי a certain person whom we presumed did not have brothers *BB* 135a(10); *Ket* 26a(17); *Pes* 4b(12; V[1]); *Bek* 12b(21); *TGHark* 109:25; **7. to have a prescriptive right** [denom. < חזקה J 445]: אחזיק להורדי לא אחזיק לכשורי (if) he had acquired the prescriptive right (to place) reed mats (on his neighbor's wall), he did not have the prescriptive right for beams *BB* 6a(30); דלא תחזקו אהדדי so that neither of you should have a prescriptive right against the other *ib.*

29b(9); *BM* 103a(13); **8. to recognize:** pass.part. ומן דמחזקא קדמנא בבאבא דמתיבתא חתמות ידיהון since their signature [i.e. of the witnesses] is recognized by us in the Geonic court *TGHark* 276:26; **9.** w. **טיבותא to take credit:** כי היכי דלא אחזיק טיבותא לנפשאי so that I should not take credit for myself *Ket* 77b(33); *Ber* 19a(2); *Tan* 23b(31); *San* 88b(35)

Ittaf. 1. to be presumed, considered: התם לא איתחזק איסורא הכא איתחזק איסורא דאשת איש in that case [i.e. forbidden fat], there was no presumption of a prohibition. Here [i.e. in the case of a *geṭ*], there was a presumption of a prohibition of a married woman *Yev* 88a(8) // *Giṭ* 2b(10); **2. to be recognized:** לא איתחזק (his identity) was not recognized *BB* 167b(33); *Giṭ* 34b(24); *Ḥul* 10b(38); אי לא מיתחזק וליכא סהדי if (his handwriting) is not known and there are no witnesses *TGHark* 85:6; *Ket* 21b(14); **3. to be confirmed:** והוא דאיתחזוק בתלתי זימני it (refers to a case) which was confirmed three times *Yev* 64b(31) [of epilepsy]; *Ḥul* 95b(34) [of a propitious sign]; *San* 31b(1); **4. to take possession [w. -ב of s.t.]:** ומה דמתחזק ביה לכל חד מננא whatever each one of us has in his possession *SŠHai* 12a(1); *HP* 58:24

The mng. of דחזיק מחזקינן דלא חזיק לא מחזקינן *Mak* 23b(41) is uncertain.

חֲזָקָא, חזאקא n.m. **presumed status of a condition until a change is effected** (< MH חֲזָקָה Yeivin, BV 927, J 445; ↓ √חזק, חזוקא) sg. ריע חזקיהו their presumed status is unsure *Ket* 24b(46) // *Qid* 69b(30); ואוקי איתתא אחזקיה leave the woman in her presumed status *Yev* 31a(38); אוקים מילתא אחזקיה leave the matter in its presumed status *Ḥul* 10b(22) [Var: אוקמיה אחזקיה H^2]; *Ket* 12b(40); *Mak* 4a(27); *Ḥul* 53a(42); ואף לא אשתייר לי בגוה ולא בחזאקה שום מידעם בעלמא nothing at all anywhere has remained for me either in it [i.e. the gift] or in its presumed status *SŠHai* 7a(21); pl. גבי בעל הבית איכא תרי חזקי there are two presumptions concerning the owner *BM* 113a(4) // *Švu* 45b(11); *Er* 36a(1); חזאקי *TGHark* 268:29

Y: חֲזָקִיהּ *Ḥul* 53a(31; BAYTN 48).

חֲזָקְתָא, חזקתא, cs. **חֲזָקַת** n.f. **possession** (< MH חֲזָקָה, cs. חֶזְקַת Yeivin, BV 927, J 445; ↓ √חזק) sg.cs. אוקי ממונא בחזקת מריה leave the money in its owner's possession *Qid* 45b(27) // *BQ* 118a(23) // *BM* 37a(28) // *BB* 154a(25); ואוקי ארעא בחזק' אבהתא leave the field in the parents' possession *ib.* 31a(26); *Yev* 31b(1); *Ket* 96b(1); det. כחזקתה דמן יומי עלמא (they are) as if they are a part of it [lit. in its possession] from time immemorial *SŠHai* 6a(11); *ib.* 6b(11)

Y: חֲזָקַת *Qid* ib.

חזר vb. **to return** (↓ מחזורא, חזרן, √1# הדר) **Pe.:** חזר אזל יתיב תריסר שני אחרנייתא בבי רב he went again (and) sat twelve more years in the *be rav* *Ket* 63a(3) [V^5: הדר]

Since this JPA form is otherwise never employed in JBA, its occurrence here is probably corrupt.]

חֲזָרָא, חיזרא, הזארא n.m. **bran** (↓ מיא דחזורא; Sy ܚܘܪܐ meal, flour LS 225, Ma 2# היזורא bran MD 142) sg. הוה גביל לה חזרא he used to prepare bran as fodder for it [i.e. the animal] *San* 108b(46) [Var: הזארא OH ib. 541:2)

Geon. expl.: סובין היוצאין מן הסולת היה שורה אותן במים עד שמתליע OH San ib.; Lit: Flora 1:718; Y: חֵיזְרָא *San* ib.(BAYTN 113).

חָזְרָן adj. **busy** (↓ √חזר; archaic) sg.m.abs. גבר חזרן a busy man *Šab* 156a(32) [expl. MH חזרן במצות busy (fulfilling) religious commandments ib.]

Y: חָזְרָן *Šab* ib.

חָחָא, חאחא n.m.pl. **plum** (Sy ܚܚܐ LS 226) pl. חאחי *HGV* 7c(15)

Lit: Flora 3:166.

חָטָא, חיטא, היטא n.m. **line** (↓ √חטט) pl. ביני חטי between the lines *Ket* 69a(1); לילפה מן סיפה דחטי לריש' דחטי he should roll it up [i.e. the *mezuza*] from the end of the lines to the beginning of the lines *ŠT* 496:11 = מן סיפא דהיטי לרישא דהיטי *HK* 155:4; ריש דחטי *HG1* 500:47

Acc. to a Geon. expl. in Ar [v. OHP Ket 40:10; cf. OHR ib. 53:17], this term refers to the space between the columns, but the usage in ŠT ib. shows that the mng. line is preferable [cf. Rashi].

חַטָּאָה, pl. **חַטָּאִין** n.m. **sin, sin offering** (↓ √1# חטי; TA חַטָּאָה TO Gen 4:7, Sy ܚܛܗܐ LS 227) **1. sin:** pl.abs. דגבר דחיל חיטאין הוא he is a sin-fearing man *Šab* 31b(9); *ib.* 11; det. מאן דפריש חטאיה one who enumerates his sins *Ber* 34b(53) // *Soṭ* 7b(46); *AZ* 5a(4); *MQ* 16a(15); **2. sin offering:** sg. היכא דאיתיה לחטאה ורחמ' פטריה עבר יום הכיפורים ליתיה לחטאה דהא כפר ליה (the *Tanna* mentioned a case) where there is a sin offering and the Merciful One exempted him. (But if) the Day of Atonement has passed, there is no sin offering, since (the day) atoned for it *Kar* 7a(27)

Y: חַטָּאָה *Ket* 45b(3).

חטבא ↓ אטבא n.

חֲטוּפְתָא n.f. **a demon** (lit. snatcher; ↓ √חטף, חטופיתא; Sy ܚܛܘܦܬܐ LS 227, Ma האטיפא MD 118) sg. *Bo* 19:4; *ib.* 9:2[1]

חטט vb. **to hollow out, dig out** (↓ חטא, 1# מחטא; Sy ܚܛ pe., pa. LS 226, SA [חטט =] עטט DSA 263, MH חטט J 448, Akk *ḫaṭātu* CAD Ḫ 152) **Pe.** (a/): כפא דחט נגארא ביגווה the ladle which a carpenter hollowed out *Pes* 28a(7; $V^{14}V^{17}$GC 118:8); דחט קפיזא בקבא he hollowed out a *q.*-measure in (a block intended for) a *qab*-measure *Ḥul* 25a(37; Ar [AC 3:370]) [↓ √חקק pe.]; *ŠT* 489:10

Pa. #1 to dig out, exhume: בעי חטוטי בתרייהו he must dig them out [i.e. the veins] *Ḥul* 93a(29); *GŠ* 312:12; קא מחטטי שכבי they exhume the corpses *Yev* 63b(34); חטוטי שכבי exhuming of corpses *ib.* 35; *BB* 58a(18; Ar [AC 1:113, s.v. אמגושא]) [EsF^2: מ⟨ח⟩טיט]

Pa. #2 id.: ההוא אמגושא דהוה קא מחייט מערתא a certain magian priest who used to dig out (burial) caves (to exhume bodies from them) *BB* 58a(18)

1# חטי vb. **to sin, harm** (↓ חטאה, חיטינא; Sy ܚܛܐ LS 227, Ma הטא to sin, injure MD 140) **Pe. 1. to sin:** טוביה חטא זיגוד מינגד PN sinned (and) PN_2 receives lashes *Pes* 113b(16) // *Mak* 11a(40); מרים חטיא לאבו(י)(ו)ה קנסינן ל(י)ה (if) PN sins do we punish her father? *Suk* 56b(28); אנא לא חטאי אחרינא חטא I did not sin. Another (person) sinned *Kar* 24a(40); בדרכיו הוא דלא הלכו ומיחטא נמי לא חטאו they did not walk in his ways, but they did not also actually sin *Šab* 56a(3); דאי לא הוו חטאי לא הוו מולדין if they had not sinned, they would not have begotten children *AZ* 5a(23); זיל ובעי רחמי אנפשיך דחטת go and pray for yourself because you have sinned *Ned* 77b(12); *Soṭ* 21a(28); *BB* 91b(23); *ib.* 123a(22); *San* 15b(34); *Tem* 20a(21); **2. to harm** [w. -ב s.o.; cf. NB *ḫuṭṭû* to damage CAD Ḫ 158]: ולא יחטי בך מדעם nothing will harm you *ḤM* 45:2 [cf. Ma: דאים מידעם חטיתון מינדאם לאניהטיבון MD 140]; מיחטא לא ביה if you harm him at all *Bo* 2:3; תיחטון ביה you will surely not harm him *ib.* 4:2; 7:16; 48:3; 52:12

2# חטי vb. ↓ √חוטי vb.

חטף vb. **to snatch, do something quickly** (↓ חטופתא, חטפיתא, חיטפא; Sy ܚܛܦ LS 227, Ma הטף MD 140) **Pe.** (a/u) **1. to snatch, take by force:** דההוא גברא דחטף נסכא מחבר' a certain man who snatched a piece of metal from another *BB* 33b(24) // *Švu* 47a(26); ואיתי חד סהדא דמחטף חטפיה מיניה he brought a witness that he had indeed snatched it from him *BB* 33b(26); *Švu* 32b(14); ההוא ליואה דהוה קחטיף מתנתא a certain Levite who used to snatch priestly gifts *Ḥul* 131a(18); *ib.* 133a(18); *Yom* 24b(42); *San* 25b(40); **2.** w. fol. vb. **to do something quickly** [cf. LS ib., mng. 9]: חטוף אכול חטוף אישתי דעלמא דאזלינן מיניה לבי הילולא דמי eat quickly (and) drink quickly, for the world we are leaving is like a wedding feast *Er* 54a(13); חטוף ובריך make the blessing (of grace after meals) quickly [i.e. before another does it] *Ber* 53b(42); pass.part. אבל דקושיא אמרין והא תניא חט(י)ף באתמהתא but in an interrogative statement, (we) say והא תניא ['is it not learned?'] quickly as a query *TGHark* 158:2

חטפיתא n.f. **snatcher** (a demon; ↓ √חטף, חטופתא) pl. *Bo* 9:8; *ib.* 12; 36:7

1# חטר vb. **to strike** (denom. < ↓ 1# חוטרא; Sy ܚܛܪ LS 228, Ma הטר MD 140, > Arab قَطَرَ Jawāl 152:16) **Pe.:** בלועא דחמארא חטרתיה I struck him with the jaw bone of an ass *Šab* 67a(33)

Lit.: Nöld, MG 60.

2# חטר vb. perh. **to make a protrusion on a letter** (denom. < MH^2 חוטרתו its [i.e. the camel's]

hump J 448; ↓ חיטרתן; cf. Ma האטאראתא mounds, heaps MD 118) **Pe.:** חטריו(ה) ליה לגגיה דחית they write the top of the *ḥet* with a protrusion *Men* 29b(30; V[10]) [glossed: [כלומ' חי ברומו של עולם]

Lit: S. Abramson, Yeivin Vol 81+, discusses the var. opinions concerning this term.

חוטרא, חטרא n.m. **sheepfold** (TA חוּטְרָא TJ Mic 2:12; cf. NB *ḫaṭiru* pen for small cattle AHw 337, CAD Ḫ 23) sg. בב חטרא the gate of the sheepfold *Šab* 32a(9; MMGG 438:16) [**O:** ב(י)ב חוטרא]

Y: חַטְרָא *Šab* ib.(BAYTN 82).

חיבוצא n.m. perh. **pressed cake** (√חבץ; ↓ חביצא, שוצינא) sg. חיבוצא דתמרי a pressed cake of dates *BM* 99b(5; Ar [AC 3:335]) [Var: חביצא **EsF**[1]; הוצצא **H**]; *Ket* 80a(2; Ar [AC ib.])

Geon. expl.: עיגול של תמרים כמו עיגול שלדבילה וקורין אותו בלשון ארמי חיבוצא TRN 647:3 + Ar [AC ib.]; פיר' חיבוצא שיעור עשר תמרים כבושות שהן עכשו דבוקות ואחוזות זו בזו שלא הביאו בכלי טרסקל או טנא או סל כמו שאמרנו בראשונה ולא בשוגריא אלא הונחו לפניו ביד דרך כבוד OHT Ket 245:12

[חידקא ↓ חירקא n.]

חִיגָא n.m. **celebrating a holiday** (< MH √חגג *qĕṭīla*-form; ↓ חגא#1) sg. ואי סלקא דעתא חיגא הוא תרבא לחיגא מי אית ליה if you are of the opinion (that וְיָחֹגּוּ Ex 5:1) refers to celebrating a holiday, what (connection) is there between fat and celebrating a holiday [i.e. in the verse חֵלֶב חַגִּי ib. 23:18]? *Ḥag* 10b(11)

חֵיוָא, pl. **חֵיוֵי** n.f. **animal** (↓ חיותא#1; Ma היוא MD 141) pl. חיוי ברייתא domestic animals *Ḥul* 47a(16); *ib.* 58b(20)

Y: חֵיוֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 14).

חִיּוּבָא n.m. **obligation, liability** (< MH² חיוב J 452; ↓ √חוב, בר חיובא, בת חיובא, s.v. ברתא#1 mng. 2d) **1. obligation:** sg. חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא there is no obligation. There is, in fact, a prohibition *Šab* 112a(2); *Švu* 27b(28); היכא דחזי גברא דרמי חיובא עליה where the man is fit so that the obligation is imposed upon him *Pes* 69a(40); בתר חיובא אזלינן וחיובא דישר' הוא do we follow the obligation (of the priestly gifts), and the obligation is upon the Jew? *Ḥul* 133b(33); *Ara* 17b(7); זמן חיובא the time of the obligation [i.e. when one is obliged to do something] *RH* 28a(7); *Suk* 25b(10); *Meg* 5a(33); *Qid* 33a(31); *Kar* 8a(34); בור מקום חיובא הוא a pit is a place of obligation [i.e. the one in the pit is obliged to perform the act] *RH* 28a(8); *BQ* 55a(34); חיובהון בברכה כי הדדי their obligation for a blessing (in both cases) is the same *Anan* 18:17; כולה בחיובא the entire act (must be) under obligation *RH* 28a(5); **2. liability:** sg. כולהו לחיובא all of them are for a liability *Šab* 2b(10); חיוביה לאחר יאוש הוא his liability (begins) after abandonment *BQ* 68a(41); pl. חיובי ופטורי liabilities and exemptions *Šab* 2b(12)

Y: חִיּוּבָא *Šab* 111b(42; BAYTN 256).

חִיוְיָא n.m. **snake** (↓ קטותא; TA חִיוְיָא TO Gen 3:4, Sy ܚܘܝܐ LS 220, Ma היויא MD 142) sg. כי הוה כרע כרע כחיזרא כי זקיף זקיף כח(ו)ויא he used to bow down only like a thorn. He used to stand up only like a snake *Ber* 12b(2); *ib.* 49a(41); 57a(55); חזייה לההוא חויא דקא צארי ואתי he saw a certain snake which was about to penetrate (into the wineskin) *AZ* 30a(33); *Šab* 110a(15); *Pes* 113a(13) [v. OHP ib. 117:7]; *Ned* 25a(48); לא תיכול מינהון דטעימינון חיויא do not eat from them for a snake has eaten from them *ib.* 91b(15); מאי בעיא ידך בפומא דחיואי what is your hand doing in the mouth of my snake? *BQ* 23b(23); דילמא חיויא דרבנן טרקיה perhaps a 'snake of the scholars' bit him *Šab* 110a(5) [i.e. as a punishment for violating a Rabbinic injunction; w. ref. to Eccl 10:8; ↓ √טרק pe., mng. 3]; *AZ* 27b(25); *Šab* 110a(12); *ib.* 21; 29; *ḤM* 38:14; גרמא דחויא a bone of a snake *Pes* 112b(30); עיינא דחויא the eye of a snake *Šab* 156b(24)

Y: חִוְיָא *Ber* 57a(55; BAYTN 113).

חִיּוּר#1, חִיוָּר, חיואר, f. **חִיוָּרְתִּי** adj. **white, silvered, translucent, unglazed, light,** n. **leprosy, calyces in the kidney, white garment,** pl. **white hair** (↓ √חוור, חיוריתא; TA חִיוָּר TO Gen 30:35, Sy ܚܘܪܐ LS 223, Ma היואראא#1 MD 142; mng. 2: TA חיור Tal 129) **I. adj. 1. white:** a. objects: sg.m. נורא חיורא white fire *BB* 73a(18); *AZ* 28b(4) [↓ נפטא]; *Ket* 107b(41) [↓ קוניא]; pl.m. *Ḥul* 47b(56) [↓ שורייקא]; *Bek* 45b(29) [↓ לווקן]; חיואר רישיה its [i.e. the pustule's] top part is white *AZ* 28a(43) [cf. Ma: דהיואר רישה מן האופיא מיא his

head [i.e. hair] is whiter than the foam of water Gy 210:1]; b. animals: sg.m. סוסיא חיורא a white horse *San* 93a(25); *Ḥag* 9b(38); f. ⌜כודניא חיורתא⌝ a white mule *Šab* 110b(23); נאקתא חיורתי a white female camel *Šab* 51b(18); דיו חיורתי a white kite *Ket* 50a(29); *Šab* 109b(31) [↓ עיזא]; *ib.* 41 [↓ חמרתא]; *Bek* 8b(39) [↓ זגא#1]; pl.m. *Ber* 20a(26) [↓ קקא#2]; *Ket* 49b(21); f. כודנוותא חיואראתא *Ḥul* 7b(20; SM 89:22); c. plants, flowers: sg.m. מרוא חיורא white marjoram (*Origanum maru L.*) *Šab* 109b(13); f. חיורתא לחיורתי a white (grape) for a white (pustule) *AZ* 28a(41) [as a medication]; pl.f. חיטי חיואראתא white wheat *ib.* 14a(42) [cf. לְבָנָה MBB 5:6]; תחלי חיורתא white cress *Šab* 109b(21); *ib.* 18 [↓ תמרתא mng. 2c]; d. spots: sg.m. חיורא באוכמ' ואוכמא בחיורא לקותא a white (spot) on black (skin) and a black one on white is a defect (in an animal) *Giṭ* 68a(7); **2. silvered** [Sy, LS ib., mng. 2b; cf. ܙܘܙܐ ܚܘܪܐ ܗܘ ܟܣܦܐ PSm 1230(Lex)]: sg.m. זוזא חיורא a silvered *zuz* *Šab* 66b(38) [cf. Akk *kaspu peṣû* AHw 454, mng. 1.d]; *Giṭ* 68b(51); *Pes* 74b(9); pl.m. זוזי חיוארי *HP* 41:7; **3. translucent:** sg.f. כסא דמאן יקרא דוגיתא חיורתי a goblet of ... : of translucent glass [double rdg.; ↓ מנקרא] *Ber* 31a(4); *Giṭ* 68b(29); *BM* 29b(49); *Ḥul* 84b(14); דובש' חיורא translucent honey *Giṭ* 69a(42); pl.m. כסי חיוארי *AZ* 12b(23); כיון דזיגי חיורי אע"ג דלא since (the tendons) are transparent, even though they are not translucent *Ḥul* 76b(2; V[11]); **4. unglazed** [cf. Ma: דאולא היואראא בר אתונא an unglazed water pot fresh from the kiln MD 99; ≠ ↓ שחם mng. 2]: sg.f. חספא חיורתי an unglazed sherd *ḤM* 41:1; pl.m. גולפי חיוארי unglazed jugs *AZ* 32a(8); משיכלי חיורי unglazed basins *Ḥul* 55b(25); *AZ* 39a(32); ז' כוזין חיורין כד מלו(ת)(י)ן מיא seven unglazed water pitchers filled with water *ḤM* 38:11; חצבי חיוארי unglazed pitchers *AZ* 38b(34; TGHark 23:26); **5. light** [≠ סומק dark]: sg.m. *Yom* 56b(21) [of shades of blood]; חיורא וסומקא *BM* 28a(22) [of a cord]; pl.m. חיורי וסומקי *ib.* 27b(28) [of garments]; *Šab* 114a(41); *ib.* 147a(3); *Yev* 120b(11); f. חמש סומקת' וחמש חיורת' (there are) five 'dark' cases [i.e. involving wine or blood] and five 'light' cases [i.e. involving water or oil] *Naz* 38a(10); **6. clear, understandable** [↓ מחוורתא]: sg.f. לא חיורתי it is unclear (to you) *Qid* 39a(38; Ar [AC 3:353]); **7. non-productive:** pl.f. תאיני חיואראתא Aleppo pines *AZ* 14a(10) // תאני חוורתא *Ber* 40b(48) [lit. non-productive fig trees; ↓ תאיני חיוראתא, s.v. תינתא]; **II. n. 1. leprosy:** sg.m. טעמא דחיורא a taste of leprosy *Giṭ* 68a(5); *ib.* 69a(36); **2. an anatomical feature of the kidney:** sg.f. חיורתא דתותי מתני the ... which is below the loins *Ḥul* 55b(1; Ar [AC 3:353])) [v. note]; **3. white garment** [Sy, LS ib., mng. 2a]: sg.m. חו(ו)(י)רה דציצת the white garment of the fringes *AnanSch* 25:10; pl.abs. גבר דלביש חיורין a man wearing white (clothes) *ḤM* 40:12; **4.** pl.f. **white hair** [Sy, LS ib., mng. 2.c.α]: והא לית לך חיורתא do you, in fact, have white hair? *Ber* 28a(3); תמני@סרי חיוורתא eighteen white hairs *ib.* 5(Ar [AC 3:353]) [Var: והוה ליה תמני@סרי שערי חוואראתא he had eighteen white hairs SM 119:23]

Expl. Ar [mng. II.2]: 1. הלובן שבתוך הכוליא והן חוטי דאינון גו כוליתא Ar [AC ib.]; 2. חלב שהוא בראש הכסלים הוא חיוורתא דתותי מתני וקרום מפריד בין זה חיורא ובין השומין שהוא תחת זה החיורא והעליון אסור והתחתון מותר ib. [quoted from RaḤ]; Lit: Sperber, Money 235[13] [mng. I.2]; Y: חִיוָּרָא *Šab* 77b(18; BAYTN 275).

חיור#2 adj. **fierce** (< היור*; Ma היואראא#2 MD 142) ↓ כירצא

חִיוָּרִיתָא n.f. **a type of white flour** (↓ חיור adj.; cf. Ma ו(היואראא ודינוק a *d.*-measure of white [flour] AM 287:33) sg. וטפלו ליה בר אווזא בחיוריתא they smeared the duck with white flour *Pes* 74b(8; TGAs28 44:23); חיוריתא זיג אין לא זיג לא (a paste of) white flour – (If it is) transparent, yes [i.e. it is permitted]. (If it is) not transparent, no [i.e. it is forbidden] *ib.* 13; זיל איתי לי חיוריתא go (and) bring me white flour *Giṭ* 56a(34; MGD 626:27) [V[14]: חיוורא; ≠ ↓ סמידא, כושקרא]

Expl. RaḤ: קמח עב פסולת של סמידה OHR Giṭ 36:27; Y: חִיוָּרִיתָא *Pes* ib.

[חיורתא ↓ חיוריתא n.]

חֵיוְתָא#1 n.f. **animal** (↓ חיוא, חיוא, √חיי; TA חֵיוְתָא TJ Is 38:13, Sy ܚܝܘܬܐ, ܚܝܘܬܐ LS 229, Ma היותא#1 MD 142) sg. רישא דחיותא the head of the animal *Bek* 8b(16); *ib.* 21b(11) [↓ צלתא]; בשרא דחיותא meat of an animal *Mei* 20b(15); *Ḥul* 95b(14); ההו(ו)(י)א חיותא דאישתכח בה תרתי סניי

דיבי a certain animal in which were found two *s.d.*'s *ib.* 58b(15); *BM* 83b(20); *Giṭ* 69a(13) [↓ גווא]; *ib.* 67b(39) [↓ הדמא mng. 1]; *BM* 93b(29) [↓ כושרא]; *ib.* 34 [↓ √דחף pe.]; *Bek* 3b(43) [↓ √2#כלי pe., mng. 3]; *HP* 201:2; *ib.* 202:11; 203:11; 204:8; 206:20; coll. [cf. BA חֵיוַת בָּרָא Da 2:38; v. HALOT 1874] אית לכו חיותא do you have animals? *BB* 58a(23); *BQ* 113b(45); הוה מעבר חיותא אגמלא דנרש (PN) was moving animals across the plank bridge of GN *BM* 93b(33); *AZ* 26b(21); ההוא רעיא דהוה רעי חיותא אגודא דנהר פפא a certain shepherd who used to graze animals on the bank of the GN canal *BM* 93a(43); *ib.* 5a(29); *Bek* 3b(33); קטול אספסתא ושדי לחיותא cut the alfalfa and throw (it) to the animals *San* 74b(18); *Beṣ* 21b(9); *Yev* 121b(49); *Šab* 29a(28); *BM* 85a(10) [↓ 2#כיסתא]; *BB* 29b(19); *San* 76b(47); pl. תליסר חיוותא thirteen animals *Ḥul* 10b(8); כמה חיותא *HP* 208:5

Voc: חֵיוְתָא HGP 21a:38; Y: חַיְתָא *BB* 29b(20; BAYTN 35).

2# חַיּוּתָא n.f. **being alive, livelihood, raw state** (↓ √חיי; Sy ܚܝܘܬܐ LS 229, Ma 3#חאיותא MD 119) **1. being alive, life force:** sg. הוה ליה חזקה דחיותא מעיקרא (the person) had an *a priori* presumption of being alive *Ara* 7b(7); עיקר חיותא בטיבוריה ... עיקר חיותא באפיה הוא the essence of the life force is in his navel/nose *Soṭ* 45b(41); *Yom* 85a(38; L); *Qid* 30b(40); מחיותיה דשה from the lamb while it is (still) alive *Pes* 89a(46; C) [expl. מִהְיוֹת מִשֶּׂה Ex 12:4]; כי נפקא חיותא בשחיטה קא נפקא the life force was only going out (of the animal) at the time of the slaughtering *Ḥul* 19a(42; V[11]); *ib.* 38b(8); 93b(2); *Yom* 49b(18); *San* 26b(39); *Nid* 26a(20); *Ara* 7a(41); דלא אדרי' מן חיותי' he did not forbid benefits from him concerning his (own) being alive *Ned* 39a(17); **2. livelihood:** sg. משום דחיותא הו' it is because of (one's) livelihood *Qid* 35a(47); *Mak* 8b(27); *Ara* 28a(20); קא פסקת ליה לחיותי you are cutting off my livelihood *BB* 21b(16); *ib.* 22a(22); עביד ליה מידי כי היכי דתיהוי ליה חיותא provide something for him so that he should have a livelihood *Mak* 10a(28); חיותא טפי a more ample livelihood *Giṭ* 12a(24); **3. uncooked, raw state:** sg. מאגי בחיותיהו raw mung beans [lit. in their raw state] *HP* 190:11; *ib.* 191:3; *TGAs28* 44:17 [≠ בתר דגמר בישולא after it is fully cooked]

Lit: Eps, StI, 352; Voc: חִיוּתֵיהּ HPP 293:18; Y: חַיּוּתָא *Ḥul* 19a(21; BAYTN 28).

חֵיזוֹנָא n.m. **vision** (↓ √חזי; Sy ܚܙܘܢܐ LS 224, TA חֵזוֹנָא TO Ex 3:3, Ma חיזואניא pl. MD 142, s.v. חיזוא) sg. חזונא *Bo* 32:5; חיזונא דאימממה a daytime vision *ib.* 106:7 [cf. Ma היזואניא דעוממאמא MD ib.]; pl.abs. חיזונין סניין evil visions *ib.* 44:3; 33:6

חיזמתא ↓ היזמתא n.

1# חִיזרָא, היזרא n.m. **a type of thorn** (↓ חיזורתא; IrArab الهيزر Hai Gaon infra) sg. *Beṣ* 33a(11) [used to prod an animal; v. Geon. expl.]; כי הוה כרע כרע כחיזרא he used to bow down only like a thorn *Ber* 12b(1) [Var: היזרא ib. OHP 108:12]; וקני דחיזרא דבעל הבית חיזרא גופיה דארישא ... and the staves of the thorn (are the responsibility) of the owner. The thorn itself (is the responsibility) of the tenant farmer *BM* 103b(34); חיזרא בגבבה דעמרא a thorn in a tuft of wool *Ber* 8a(31); היזרא *OHP Ber* 108:15 [v. Geon. expl.]; pl. שקילא טיבותיך ושדיא אחיזרי your kindness is taken and is placed on the thorns [i.e. it is worthless] *BM* 63b(13) // *Šab* 63b(8) // *Beṣ* 29b(10) // *Ket* 53b(1) // *BQ* 83a(34; **Es**); כחיזר' לדיקל' as thorns (protect) a date palm *Ned* 41b(1)

Geon. expl.: טובתך מוטלת על הקוצים. חיזרי עיקבי חריות שלדקל ויש בהן קוצין ושמן סילוי וקשין הן ביותר וצולין בהן בשר מפני שדומין [הוא אחד] ממיני קוצים מצוי בבבל TRN 599:6; לשיני שפוד שלברזל וקוראין אותו אלהיזר ... כי זה הקוץ נקרא אלהזר ואין אנו יודעין לו שם אחר OHP Ber 34:11; ומין עץ הוא אמא שוך או גאוזי OHP Ber 108:14 [v. Ber infra]; בפסח היזרא שפוד של עץ גואזא רבא דעוסג ואית ביה סוו(ל)(ו)' רבאתא ib., i.e. عوسج; Lit: Löw, Flora 1:690+, rejects on Nöld's authority the expl. of Fl, TMW 2:202, of the passage in Ber 12b(1) as meaning 'bamboo'; Voc: חִיזְרֵי HGP 25a:9; Y: חִיזְרָא *Ket* ib.(BAYTN 113).

2# חיזרא ↓ חזרא n.

חיזרתא n.f. **a plant** (↓ 1#חיזרא) sg. וקדח עליה חיזרתא a *ḥ.*-plant sprouted on it *BB* 73b(21)

חיטא ↓ חטא n.

חִיטָיְנָא n.m. **type of demon** (lit. one who injures; ↓ √1#חטי; Sy ܚܝܛܢܐ LS 227) sg. *Bo* 106:5

איטנא, היטנא, חיטנא n.m. **type of rush** (MH איטן TKil 3:14 [216:54]) pl. רב יהודה נפיק בדחיטני PN used to go out (wearing a sandal) of rushes *Yom* 78b(8) [O: בדהיטני]; חיטאני בלישנא דרבנן *GC* 18:3 [expl. MH שִׁיפּוֹן MKel 9:8 and expl. by أسل rushes]; איטני *ib.* 4

Lit: Pfl 47; AAC 157; Eps, StI 31; id., GC 18[8].

חיטפא n.m. **the vowel** ***šewa*** (↓ √חטף) sg. *BMsG* 9:27; *BMsY* 54:25

חיטרתן adj. **having a protrusion** (↓ √2#חטר) sg.m. דל דאחד חיטרתאנא דכל דל באור' the *dalet* of אֶחָד [Dt 6:4] has a greater protrusion than any (other) *dalet* in the Torah *BMsD* 6:4

This should be contrasted with the Bab masoretic note on the letter *reš* [↓ ריש] and should be interpreted as indicating that the protrusion on the right hand corner of the *dalet* in this verse was greater to prevent confusion with *reš* [i.e. אחר].

1# חִיטְתָא, pl. **חִיטֵּי** n.f. **wheat** (↓ מרי חיטיא; TA חִיטִּין pl. TO Dt 8:8, Sy ܚܛܬܐ, pl. ܚܛܐ LS 227, Ma 1#חטיתא, pl. חיטיא MD 140, 143) a. general: sg. לבושא דחיטתא דמישתקיל מן חיטתא the covering of the wheat (kernel) which is removed from the wheat *Anan* 84:24; *ib.* 85:4; גילא דחיטתא wheat straw *Nid* 26b(31) [fig. for easy questions]; pl. תרתי חטי two (kernels) of wheat *Pes* 40a(1); היכא דשליק חיטי בעיניהו if he boils wheat in its natural state *Ber* 37a(26); אי זרעתה חטי if you had sown it with wheat *BM* 106a(9); *ib.* 63b(14); חצאדא דחיטי wheat harvest *MQ* 12b(25); *AnanSch* 11:9; *HP* 175:18; כריא דחטי a pile of wheat *BQ* 116b(52); קמחא דחיטי wheat flour *Ber* 36a(10); נהמא דחיטי wheat bread *Šab* 140b(18); *AnanSch* 10:28; כרושיתא דחיטי wheat cakes *Giṭ* 69b(16); חמירא דחיטי leaven of wheat *AZ* 66a(15); b. pl. together w. שערי: אנא זיינא [בחיט' -] זַיְינָא ושערי I can support (the city) with wheat and barley *Giṭ* 56a(26); *Anan* 50:2; דקא זרע חיטי ושערי 'בהדי הדדי' he used to plant wheat and barley together *Qid* 39a(37); *Ber* 58b(17); *BB* 150a(19); *AZ* 15b(59); *Zev* 94b(12); *Men* 70a(4); c. w. var. designations: pl. שב חיטי ארזנייתא seven (stalks) of '.-wheat *Giṭ* 70a(2; V[18]) [↓ ארזנאה]; חיטי חיוארתא white wheat *AZ* 14a(41) [cf. לבנה MBB 5:6]; חיטי מעליאתא good wheat *BM* 105a(19); חיטי לקיאתא inferior wheat *BM* 106b(31; TGAs28 58:16)

Lit: Flora 1:780+; Voc: חִיטֵּי HPP 67:18; Y: חִיטְּתָא *Ḥul* 56b(1; BAYTN 196).

2# חִיטְתָא*, pl. **חִיטֵּי** n.f. **(a cartilage on the trachea**; cf. Sy ܚܛܬܐ nipple LS 226, mng. 2) pl. פגע בחיטי טריפ' (if) he reached the *ḥ*-cartilages (with the knife) it is *ṭerefa Ḥul* 18b(32); שייר בחיטי כשיר' (if) he left over part of the *ḥ*-cartilages it is permissable *ib.* 35

The exact basic form, mng., and etym. of this word are all uncertain. Note also the uncertain word חיטאתא *HG3* 157:46, which indicates a portion of an animal's shoulder.

חיי, היי vb. **to live, recover, glow** (↓ 1#חיותא, 2#חיותא, חיי n., חיי adj., 2#חייתא, 3#חייתא, לחיי; Sy ܚܝܐ LS 228, Ma היא MD 140) **Pe. 1. to live:** רב חסדא חיה תשעין ותרין PN lived ninety-two (years) *MQ* 28a(29); מחייא חיי (the fetus) will certainly live *Yev* 71b(19); האי מאן דבלע זיבורא מחיא לא חיי a person who swallows a hornet will certainly not live *AZ* 12b(13); *Yev* 120b(14); *Ket* 50a(28); מיחיא לא האיי *Giṭ* 70a(10; OHT ib. 154:16); מן דעביד להי לכולהי הוא דחאיי will the one who does all of these things live? *San* 81a(39); *Qid* 30a(40); *BB* 58b(9); *Nid* 24b(24); אמריתו דחיו שכבי you say that the dead will live (again) *San* 90b(56); *BB* 74b(14); דחיינא {מ}(ט)פי או דחיי אמ' לי דחיית is what I shall live more or what I have lived? He said to him: "What you have lived" *Tan* 25a(40); *ib.* 23a(45); *AZ* 12b(15); *Yev* 86b(14); לא ניחא לכו דאיחי do you not want me to live? *Ḥul* 44b(44; V[11]); כל היכי תחיי ותיזיל will (the animal) continue to live so long? *ib.* 38a(25); אהדר ליה דליחי עמך return (the interest) to him so that he can live with you *BM* 62a(1) [expl. BH וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ Lev 25:36]; דיהון להון בנין ויחון ויתקימון so that they should have children and they will live and stay alive *Bo* 14:3; **2. to recover:** והא קא חזינן דחיי but we, in fact, see that he recovers *Yom* 49a(30) // *Ḥul* 7b(33; V[11]); או מאיית או חאיי whether (the sick person) will die or recover *ḤM* 43:15; *Yev* 114b(40) [↓ סמתרי]; **3. to glow:** חזינן להנהו גומרי דהוה קא חיאן we saw those coals which were still glowing *BB* 74b(21; **Es**)

Af. 1. to sustain, nourish: אחייה בהדך to sustain him with you *AnanSch* 28:29; אחיינון רחמנא וקיימינון the Merciful One sustained and maintained them *TGAs27* 33:16; **2. to revive the dead:** אחויי מחיו{יא} (God) actually revives (the

dead) *Pes* 68a(51); בעא רחמי עליה ואחייה he prayed for him and revived him *AZ* 10b(24); *Meg* 7b(22); *BQ* 117b(4); *BB* 74b(12); *San* 47a(34)

חַיֵּי n.m.pl. **life, lifetime** (↓ √חיי, לחיי; TA חַיִּין TO Gen 27:46, Sy ܚܝ̈ܐ LS 229, Ma הייא MD 143) a. general: ובריש כל חיי אנא חמר I, wine, am the chief cause of all life *BB* 58b(7); מאן בעי חיי who wants life? *AZ* 19b(32); חיי דבריתא people's lives [i.e. matters of health] *Šab* 82a(11); *ib.* 88b(25) [↓ סמא mng. 1b]; *Er* 54a(10) [↓ √ארך af. #2, mng. 1]; *Yom* 88a(33) [↓ √נפש af., mng. 1a]; בחייה דאבוה during his father's lifetime *BQ* 112a(39); *BM* 85a(49); *BB* 7b(18); *MQ* 25a(24); b. in phrase -חיי ־ד by the life/lives of ...: חייה דמר by your life! *Ket* 53a(13); *ib.* 65a(31); 104b(27); *Ḥul* 49a(34); *ib.* 57a(42); חייהו דרבנן קשישי דדרא by the lives of the scholars, the elders of the generation *Pes* 113b(7); c. in phrase -שבק חיי ל: 1) in BT [in a fig. sense]: לא שבקת חיי לכל בריא you make life impossible for anyone [lit. you do not leave life for any person] *BQ* 91b(33); *Ber* 61b(13); *BM* 92a(26); 2) in Geon. texts [in a lit. sense]: שכיב וחיי לרבנן שבק he died and left behind life to the scholars *HP* 163:28; נחת נפשיה וחיי על רבנן שבק *SŠHai* 12a(18); *SŠSad* 232:13; *TGHark* 152:8; *Dec* 9:2

On usage c.2, cf. JNA: *šuqle xāye 'ibbid ḥāzirīn* he passed away [lit. left life for the present (audience)] HDJNA, s.v. חיי; on the derivation of the PN האי [= יְהָאי]; Y: הָאֵי; trad. rdg. Hai] from this word, v. S. Morag, Tarbiz 31 [1962] 188+; Y: חַיֵּי BAYTN 99.

חַיי adj. **living, raw, unmixed, flowing, חַיָּיא** n. **living being** (↓ √חיי; Sy ܚܝܐ LS 228, Ma האיא MD 118) **I. adj. 1. live, living:** sg.m. מלכא חייא a living king *Pes* 110a(28); אלהא חיא the living God *Bo* 102:6; בסרא חייא living flesh *San* 48b(45) // *Soṭ* 10a(36); עוברא חיא a living fetus *HP* 206:20; **2. raw, uncooked:** a. alone: sg.m. חייא *Ber* 44b(49) [≠ ↓ מטוי adj.]; *Er* 29a(3) [≠ בשיל]; דחי אכיל he eats raw (meat) *Bo* 78:4 [// דלא מזיג]; חי ולא חי בשיל ולא בשיל partially cooked *San* 70a(21); b. var. spec. foods: sg.m. ארווא חייא uncooked rice *Ber* 37a(27); קרא חייא a raw gourd *Ber* 36a(22); *Šab* 18b(36); *Er* 28b(56) [↓ סילקא#1]; *Ned* 65a(9) [↓ ארנבא]; *Šab* 18b(22) [↓ גרמא#1 mng. 1]; f. קידר' חיתא a potful of uncooked (food) *Šab* 18b(18); **3. unmixed (of wine):** sg.m. חמרא חייא *Git* 67b(29) [cf. Sy: ܚܡܪܐ ܚܝܐ οἶνος ἄκρατος 3Mac 5:2]; *ib.* 69b(9); *Yom* 81b(41) [≠ מזיגא]; *AZ* 30a(34); *Ḥul* 94a(20) [↓ אנפקא#2]; *ḤM* 45:23; **4. flowing (of water from a source)** [cf. LS ib., mng. 4; Ma מיא הייא ATŠ §232]: pl.m. מיא חיי *HP* 137:7; *Anan* 52:2; **II. n. living being:** a. human: sg.m. חייא קליל ממתא a living person is lighter than a dead one *Giṭ* 56a(50); *San* 10b(2); 98b(50); *Bo* 78:19; pl.m. יקרא דחיי honor for the living *San* 46b(49) [≠ ↓ שכבא mng. 2]; חיי ומי(ו)תי ליהוו עלך סהדין may the living and the dead be witnesses for you *San* 29b(9); *ib.* 91a(24); *Tan* 8b(23); *ḤM* 37:3; b. animal: f. דחייתא of a live (fox) *Šab* 67a(37) [≠ מית dead]

Y: חַיָּא *San* 10b(2).

חיי ↓ הייא interj.

חַיָּיב adj. **liable,** n. **guilty one** (↓ √חוב; TA חַיָּבָא TO Gen 18:23, Sy ܚܝܒܐ LS 218, Ma האיבא MD 119) **I. adj. liable:** sg.m. כי היכדין דחייב מן שמיא so that he will be liable from Heaven *TGHark* 80:31; pl.m. אניסא דרבים כולי עלמא חייבין לברוכי everyone is required to recite a blessing for a miracle to the public *Ber* 54a(41); **II. n. guilty one:** sg.m. חייבא קרית לי you call me a guilty one *San* 91a(25); pl.m. חייביא *ib.* 24

חַיָּיטָא n.m. **tailor** (↓ √חוט; Sy ܚܝܛܐ LS 220) sg. פגע ביה חנן חייטא ברב הונא בר מנומי PN, a tailor, met PN$_2$ *AZ* 39a(43); יהודה חייטא כתביה PN, the tailor, wrote it *BB* 164b(31) // חיאטא *ib.* 35

Y: חַיָּטָא *AZ* ib.(BAYTN 227).

חייתא#1 n. **bag** (Sy ܚܝܬܐ#1 sack LS 263) a. general: sg. חייתא דתפילי a bag of phylacteries *Giṭ* 45b(33); b. blow with the object: sg. בעינא מיקמטינכו מימחיינכו חייתא ופלגא I want to tie you up (and) hit you with a (whole) bag and a half *Giṭ* 47a(15) [↓ גודא#2 mng. 2]; חייתא וגללתא a bag and a stone *ib.* 10(V[16]Ar [AC 2:282]) [v. expl. RaḤ]; 16; 18; c. fig. and metaph.: sg. חייתא דמתנח ביה מוחה the 'bag' [i.e. the inner membrane] in which the brain lies *Ḥul* 45a(32); חייתא דקטירי 'a bag of tied up objects' [i.e. a sale at the risk of the buyer] *Ket* 93a(3) // *BQ* 9a(3)

// *BM* 14b(2) [cf. Sy ܡܥܒܕ ܗܦܠܬܐ PSm 3589]

RaḤ [usage b]: גוד ובתוכו אבן גלל OHR Giṭ 32:1; Lit: Geig, AAC 198; Y: חַיְיתָא BAYTN 82.

חַיָּתָא#2 n.f. **creature** (↓ √חיי; TA חַיְתָא TO Gen 1:28, JPA חייה#2 DJPA 198) sg. כל חיתא דמחבלא any creature that causes harm *ḤM* 43:2

חַיָּתָא#3 n.f. **midwife** (↓ √חיי; TA חַיְתָא TO Gen 35:17, Sy ܚܝܬܐ LS 228, Ma האיתא#2 MD 120, mng. b) pl. חיתא דכצומי וכלדאי midwives of diviners and astrologers *Bo* 78:13

חיכא ↓ חינכא n.

חיל vb. **to be strong** (↓ חיל, חילא#1; Sy ܐܬܚܝܠ LS 230, Ma היל pe. MD 119, s.v. האיל, ModMa *hīl* pa., etpa. MD 143) **Pa.,** pass.part.: ↓ מחייל

Itpa. to grow strong: בלא שראגא לא מתחיל הבאלא בשעתיה without the lamp the unhealthy air would not have grown strong at that time (and killed him) *San* 77a(21)

חיל adj. **strong** (↓ √חיל) sg.m. וכי מאחר דחיל מר כולי האי since you are so strong *Ket* 62a(43; Ar [AC 3:388]) [↓ הכי mng. 2]

Expl. Ar: כיון דאתה גבור כולי האי AC ib. The form ומחייליה *BM* 60a(33; Ed) and is very uncertain.

חֵילָא#1, abs. **חֵייל,** pl. **חֵילְוָותָא, חֵילוֹנִין** n.m. **strength, authority, army** (↓ √חיל, בר חילא; TA חֵילָא TO Ex 15:6, Sy ܚܝܠܐ LS 229, Ma האילא MD 120) **1. strength, power, force:** sg. האי חילך לאוריתא this strength of yours is for (the study of) the Torah *BM* 84a(40); *Naz* 39a(21); *TGHark* 207:24; אי איישר חיל יותר מהילל איבטליניה if I can make my strength exceed that of PN, I shall abolish it *Giṭ* 36b(31); חילי דנפשי my own power *Bo* 2:1; *ib.* 29:3; חיליה דרבה the power of the Great One *ib.* 78:3; כמה דקשיש כחיש חיליה the older (the snake) becomes, the weaker is its strength *AZ* 30b(20); *Šab* 67a(42); *Meg* 16a(23); *San* 95a(53; MGD 465:22); כולה חילא דכרעא the entire force of the leg *Yev* 102a(47); חיליה דאילנא the strength of the tree *BB* 73b(14); **2. authority:** sg.abs. רשו וחייל permission and authority *SŠSad* 268:16; det. ויפינא חיליה we gave him power of attorney *ib.* 13; ולית חילא בידיה למיסר he does not have the authority to prohibit *Šab* 156a(22); **3. army:** pl.abs. חילונין בישין evil troops (of demons) *ib.* 7:14; det. נפישי חילותיה his troops are numerous *Ḥul* 60a(8; V[11]); *Bo* 78:14; *ib.* 20

Lit: Eps, StI 335 [mng. 3]; Y: חֵילָא *Pes* 5b(45; BAYTN 14).

חֵילָא#2, הילא n.m. **dust, grit** (Sy ܚܠܐ LS 232, Ma הילא#1, היללא#1 dust MD 144) sg. אדח(ו)(י)לא אכרעיך while the dust is (still) on your feet *Pes* 113a(16; TGAs42 164:15,E[1]C); חילא *ḤM* 37:12; לא תחוף בהילא(י) do not wash your hair with grit *Nid* 66b(1; TGAs42 162:14)

Geon. expl.: אבק שברגלו TGAs42 164:15.

חילבונא n.m. **mythological cosmos** (Ma הילבונא MD 144) sg. מרתא דחילבונא Mistress of the cosmos *Bo* 128:14; *ib.* 101:3 [דחלבננא']; *ib.* 141:14 [דחיובונא']

Lit: Ch. Müller-Kessler, BSOAS 61 [1999] 113.

חִילוּפָא n.m. **opposite,** pl.cs. prep. **instead of** (↓ √חלף; JPA חילוף DJPA 199, Sy ܚܘܠܦܐ LS 236) **I. n.m. opposite, reverse:** sg. וחילופא סכנתא the opposite is a danger *Šab* 66b(19); *AZ* 28b(41); *ib.* 29a(2); וחילופא בחלתא the opposite in the case of *ḥalla* [i.e. the two scholars hold inverse opinions] *Šab* 35a(2); *Ket* 60a(33); *Ḥul* 60a(28); *BM* 108a(16); *BB* 127b(23); **II.** pl.cs. prep. **instead of:** כיבא שופרא חלופי a sore instead of beauty *Šab* 62b(41); בעירהו חלופי באכרי דבעירא their cattle instead of the firstborn of their cattle *AnanSch* 13:13; דמתקני אחריני ומיתו חילופיהו they prepare others and bring (them) instead of them *San* 45b(14; **K**); עייל תמני חילופיהו put in eight (years) instead of them *Meg* 11b(50); *Ḥag* 5a(9)

Y: חִילּוּפָה *Šab* 35a(2).

חֶילְמָא, abs. **חֲלַם** n.m. **dream, type of demon** (↓ √חלם#2; Sy ܚܠܡܐ LS 234, Ma הילמא MD 144, TA חֶלְמָא TO Gen 37:6) **1. dream:** a. general: sg. שבעין שני כחילמא seventy years as a dream! *Tan* 23a(43); סוסיא חיוורא מעלי לחילמא a white horse is a good (sign) in a dream *San* 93a(25); *Ber* 56b(44); לשדורי חלמא על חברך in order to send an (evil) dream against another person *ḤM* 42:11; pl. חלמי שגישי confused dreams *Bo* 26:4; מפשר חלמי an interpreter of dreams *Ber* 56a(10); b. w. var. vbs.: 1) √חזי: af.

אהוו ליה בחילמיה they showed him in his dream *Giṭ* 52a(29; HP 55:29); itpe. איתהוי ליה בחילמיה he appeared to him in his dream *Šab* 152b(2; HP 172:6); 2) √חזי: pe. חזאי בחילמאי I saw in my dream *Tan* 24b(34); *Ber* 56a(3); *Men* 84b(33); חזא רב נחמן סיוטא בחילמיה PN saw a frightful thing in his dream *Yom* 22b(43); *Bek* 5a(3); af. אחזיאו ליה בחלמי' חצבי חיוורי דמליאן סריקאתא they showed him in his dream unglazed pitchers full of worthless things *Ber* 28a(16); *Hor* 13b(53); itpe. אתא אבוה איתחזי ליה בחלמא his father came (and) appeared to him in a dream *Tan* 24b(42); *San* 102b(5); *Šab* 152b(3); *MQ* 28a(36); *BM* 84b(28); ולא תיתחזון להון לא בחילמא דליליה ולא בשחרתא דיממא do not appear to them either in a dream of the night or in slumber of the daytime *Bo* 7:16; *ib.* 10:9; 63:3; 3) √קרי: af. אקריון בחילמי' מה רב טובך I was made to recite in my dream (the verse) Ps 31:20 *Soṭ* 31a(25); *Ber* 56a(32); *Tan* 9b(1); *Yev* 93b(2); *BM* 85a(45); *San* 82a(2); c. in proverbs: sg.abs. כל חלם ולא טוות every dream needs a fast *Ber* 55a(47) [↓ ואלי]; det. חילמא בישא עדיף מחלמא טבא a bad dream is better than a good dream *ib.* 49; חלמא דלא מיפשר כאיגרתא דלא מיקריא a dream which is not interpreted is like a letter which is not read *ib.* 55b(18); **2. type of demon:** pl. וכל חילמי סנין all evil dream demons *Bo* 33:6; *ib.* 64:4

Y: חֶלְמָא *Ber* 56a(13; BAYTN 82).

1# חִילָפָא, חילאפא, הילפא n.m. **willow** (Sy ܚܠܦܐ LS 235, Ma חילאפא MD 144, Akk *elpetu* CAD E 108) sg. *Giṭ* 68b(49) [in a medical recipe; cf. CAD ib.]; pl. הילפי *Geon* 239:22 [expl. MH שבצבו/יץ Suk 16a(11; Geon ib.,GC 151:11)]

Geon. expl.: חילאפא מין ערבה שאין גדיל בנחל OH Suk 112:12; מיני ערבה הוא ונקרא כלאף OHT Giṭ 154:25, i.e. خلاف; Lit: Flora 3:328; 1:10; Y: חִילְפָא *Giṭ* ib.(BAYTN 114).

– חִילְפָא גִילָא n.m. **white willow** (↓ 1#גילא) sg. *Suk* 34a(26; E²) [O⁹: הילפא גילא]; *ib.*(26)

Lit: Flora 3:329; Pfl 167; Y: חִילְפָא גִילָא *Suk* ib.

2# חילפא in **חילפא דימא** n.m. **a species of bluestem** (*Andropogon Schoenanthus*; ↓ כליל מלכא; Sy ܚܠܦܐ ܕܝܡܐ LS 235) sg. *Giṭ* 68b(49); pl. הני חילפי דימא *Ber* 43b(3); *HG1* 137:18

Geon. expl.: חילפי ימא אלחלפא בט(יית) OHT Giṭ 154:26, i.e. حلفاء a grass or rush Siggel 29; חילפי ימ[א] סיגלי ... חילפי ימא קורין אותו בלש' אר' [...] סיגלין [...] והוא ממיני עשבים ואימהות של כלילא [....] אותו קו' אותן סיגלי ויש להם ריח TGAs28 181:8; חילפי ימא קורין אתו בלשון דמלכא דומיא דחילפי ימא TRN 646:4; ישמע' קרנפיל Sura 2[1955-6] 302:1, i.e. قرنفل clove Flora 2:275; וקאמ' קמאי הני חילפי דימא לא אתברר לן מאי נינהו OHP Ber 62:27(Ar [OHP 62:27], s.v. חלף). The distinction bet. this and the previous entry is also based on the Sy voc. tradition. Lit: Flora 1:695; Voc: חִילְפֵי דִימָא VTM 26; Y: חִילְפֵּי דְיָמָּא *Giṭ* ib.

3# חילפא n.m. **a fern** (↓ בי חילפי, s.v. 1#ביתא mng. 6g; Sy ܚܠܦܐ πτερίς LS 237, BBah 1534:6) pl. סיבותא כלילא דחילפי old age is a wreath of ferns *Šab* 152a(14); חזא דקדחו בה חילפי he saw that ferns had sprouted in it *BM* 23b(48) // *Ḥul* 110a(32)

Lit: Flora 1:10 [contra ib. 3:328]; Y: חִילְפֵי *Šab* ib.

חילפתא n.f. **slaughtering knife** (Sy ܚܠܦܬܐ LS 237, > Arab خلف Fr, AF 84) sg. אי חזי דעבידין תותי חילפתא כמתני (דעמרא) if he sees that under the slaughtering knife (the vital organs) become like wool threads *HG3* 117:49

חילק ובילק n. **(fictitious names)** אכלי ליה חילק ובילק do PN₁ and PN₂ eat it? *San* 98b(43); אנא לא הילק ידענא ולא בילק ידענא I know neither PN₁ nor PN₂ *Ḥul* 19a(5; **M**)

Geon. expl.: אנשים בורים הם TGAs28 41:9; Y: חִילֵק וּבִילֵק *San* ib.

1# חילקא n.m. **a certain weight used in Naresh** (etym. unkn.) sg. חילקא ופלגו חילקא a *ḥ*-weight and a half *ḥ*-weight *Beṣ* 29a(2)

Y: חִלְקָא *Beṣ* ib.

2# חילקא n.m. **type of crushed wheat** (etym. unkn.) sg. ומאי קרו ליה חלקא דשקיל חילקיה why is it called חלקא? Because their husk is removed *MQ* 13b(34)

Y: חִילְקָא *MQ* ib.

3# חילקא n.m. **fate, lot** (Sy ܚܠܩܐ LS 237, Ma 1#הילקא MD 145) sg. לגדיה ולחילקיה his luck and fate *Bo* 127:17

חִילְתִיתָא n.m. *Asa foetida* (Sy ܚܠܬܝܬܐ LS 238, > Arab حلتيت Siggel 29) sg. *AZ* 39a(39); מאן דאכיל תלת תיקלי חילתיתא אליב' ריקנא משתלח משכיה the skin of one who eats three shekels worth of *Asa foetida* on an empty stomach will

be shed *Ḥul* 59a(2); *Šab* 140a(39; **M**); חורפיה דחלתיתא the pungency of *Asa foetida AZ* 39a(38); אטירפי דחלתיתא leaves of *Asa foetida HP* 204:11

Lit: Löw, Flora 3:454; Y: חִילְתִּתָא *Šab* ib.(BAYTN 194).

חימא ↓ 2#חמא n.

חִימוּעָא n.m. **leavening** (↓ √חמע) sg. דילמא לא בשיל שפיר ואתי לידי חמועא perhaps it is not cooked well and will come into a state of leavening *Pes* 39b(41) [**C:** חימועא]; *ib.* 40a(6)

חימוצתא, הימוצתא, חימוצייתא, pl. **חימוצייתא** n.f. **type of garment** (< MIr [cf. Khwarezmian *kncyk*, Par *qnjwq*]; > Arab خميصة black-bordered cloak worn by men and women Fr, AF 50) sg. חימוצתא רומיתא סומקתי חדתי a Roman, red, new *ḥ*-garment *MQ* 23a(24; M²HP 169:15,Ed) [Var: המ(י)(ו)צתא Ar (AC 3:218); הומיצתא **L**]; pl. חימוציאתא דוומיתא *ḥ*.-garments of ... *SMel* 57:443

Lit: J.K. Teubner, ZDMG, Suppl. Vol. 3/2[1975] 1084+; Shaked, Dress 107; Y: חִיצוּצְתָא BAYTN 204.

חִימוּשִׁיתָא n.f. **group of five** (↓ חמשׁ num.) pl. חימושייתא *BM* 64a(1; **Es**) [Var: חימושיתא **F¹**; חומושייתא **V²²**]

Voc: חִימּוּשִׁיתָא HGP 24b:22; Y: חוּמְשַׁיְיתָא *BM* ib.

חִימְצָא, הימצא n.m. **fatty tissue on the curved side of the stomach of a ruminant** (< Akk *ḫimṣu* A fatty tissue around the intestines CAD Ḫ 192, AIOA 56; ↓ בר חימצא; Ma 1#הימצא belly, entrails MD 146, Sy ܚܡܨܐ abdomen LS 242) sg. חימצא ובר חימצא *ḥ*.-fat and *b.ḥ.*-fat *Ḥul* 49b(38); בר חימצא סתים וחימצא לא סתים *b.ḥ.*-fat can stop up (a hole) and *ḥ*.-fat cannot stop up (a hole) *ib.* 40; הי חימצא והי בר חימצא which is *ḥ*.-fat and which is *b.ḥ.*-fat? *ib.* 41 [Var: הימצא Ar (AC 3:217)]

Geon. expl.: חלב שעל הקשת קרו ליה רבנן חמצא ושעל היתר קרו לי' רבנן בר חמצא OHT Pes 72:10; Y: חִימְצָא *Ḥul* ib.(BAYTN 114).

חִימְצֵי n.pl. **chickpeas** (Sy 2# ܚܡܨܐ LS 240, Ma 2#הימצא MD 146, > Arab حمّص Fr, AF 141) *Ḥul* 52a(6); *Yev* 63a(43; **O²**); *HP* 190:11

Lit: Flora 2:427; Voc: חִימְּצֵי HGP 58a:19; Y: חִימְצֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 114).

חֵימָרָא n.m. **asphalt** (TA חֵימָרָא TO Ex 2:3) sg. חו(י)מ(י)רא *GC* 124:3 [MH חימר MMiq 9:5]

חִימְשָׁא num. **one-fifth** (↓ חומשא) sg. חימשא דביעתא one-fifth of an egg *HP* 40:21(HPP 56:19); *ib.* 39:3

On var. *u-i* in this fraction, cf. ↓ תולתא.

1# חִינָא n.m. **(uncertain**; ↓ √חנן; JPA חן, det. חנה DJPA 208) sg. משום חינה אקילו רבנן גבה the scholars ruled leniently concerning her [i.e. the widow] because of her ... *Giṭ* 35a(1); *ib.* 49b(44); *Ket* 97b(26); *Ara* 22b(7)

Expl. RaḤ: שתקת ממון ותנשא בו OHR Ket 77:11; Y: חִינָא *Yev* 38b(32; BAYTN 134).

2# חִינָא, חינא, הינא n.m. ***ḥenna*** (*Lawsonia*; < חינא; ↓ 4#כופרא; Sy ܚܢܐ, ܚܝܢܐ LS 243, Ma הינא MD 146) pl. חיני *TGHark* 275:27; היני רטיבי moist *ḥenna HG1* 137:25

Lit: Flora 2:223.

1# חינגא n.m. **fair, market** (↓ √חגג; cf. Sy ܚܢܓܐ multitude of people LS 213, mng. 2) sg. משו' דמחזי כמאן דאזיל לחינגא because it appears as if he is going to the market *Šab* 54a(42) // *ib.* b(15) // *Beṣ* 33a(10)

Geon. expl.: שוקא TGDr46 158:15; Y: חַנְגָא BAYTN 82.

2# חִינְגָא n.m. **dance** (TA חנגין pl. TJ Jud 9:27 [H הִלּוּלִים], Ma 1#הינגא dance MD 146) pl. הלולי וחינגי feasts and dances *Giṭ* 57a(24)

Lit: Geig, AAC 189, rejects P etym.; Tal 124. The mng. 'snares' given for this word in MD should be listed separately and derives from *חנקא [cf. the sec. rt. הנג MD 150 and Sy ܚܢܩܐ band LS 244].

Y: חִינְגָא BAYTN 114.

3# חִינְגָא n.m. **type of demon** (↓ √חגג; Ma 2#הינגא MD 146, Sy ܚܢܓܐ temple idol LS 214) sg. שמעינהו דתלו בגויה חינגא he heard them (say) that they hung a demon in it [i.e. the tree] *Pes* 111b(23; **V¹⁴**)

Y: חִינְגָא *Pes* ib.

חִינוּכָא n.m. **training** (< MH² חינוך J 458; ↓ √חנך) pl. תרי חינוכי הוו there are two (kinds of) training (of a child to fast) *Yom* 82a(24)

Y: חִנּוּכֵי *Yom* ib.

חִינְכָא, חִיכָא, pl. **חִינְכֵי** n. **palate, pharynx**

(↓ √חנך; Sy ܚܢܟܐ, ܚܢܟܐ, pl. ܚܢܟܐ LS 244, Ma הינכא MD 147) **1. palate:** sg. וטעם אכילה בחיכא הוא דאיתיה the taste of eating is in the palate *AnanSch* 24:27; *ib.* 29; **2.** pl. **pharynx, larynx** [Sy, LS ib., mng. 3]: a. general: כי נהמא אקושא בחינכי like stale [lit. hard] bread in the pharynx *Ket* 39b(15) [describing a pain]; דההוא תורא ... דהוו כיבין ליה חינכי a certain ox whose pharynx was hurting it *BQ* 35a(9); חינכוהי *Bo* 74:10; b. w. ref. to a disease: לחינכי for (pustules[?] of) the larynx *Giṭ* 69a(36) [cf. אדם חש בחנכיים שלו TRN 628:4]

RaḤ: למעלה בית העליסה [= הלעיסה] קרוב לשינים OHR BQ 50:31 [mng. 1]; Rashi: אבעבועות הגדילים בגרון [mng. 2]. This word prob. denotes as in Sy several parts of the mouth from the palate to the larynx, but the contexts in the above passages are insufficient to make an exact determination of the mng. in each case; Y: חֵינְכֵי *Giṭ* ib.(BAYTN 114).

[חינן ↓ עיננא n.]

חִיסְדָּא n.m. **grace** (√1#חסד; ↓ גמיל חסדין, s.v. 3#גמלא; TA חִסְדָּא TO Dt 7:9, Sy 2#ܚܣܕܐ LS 245, Ma היזדא MD 142, mng. b) sg. חיסדא דאלהא the grace of God *Bo* 15:6

חיסיא n.m. **rock** (etym. unkn.) sg. פול עלוהי כמיפל חיסיא מן טורא כמיפל חיסיא מן טור טורא fall upon him as a rock falls from the mountain, as a rock falls from the high mountain *Bo* 72:7; ואם נפל עלך חיסיא *ḤM* 45:4

Lit: AMB 171.

חיסמא n.m. **jealousy** (√2#חסם; Ma היסמא, הוסמא MD 136, Sy ܚܣܡܐ grudge LS 247) sg. מן חיסמא דחסמה {ענ} עינא בישתא from the jealousy inflicted by the evil eye *Bo* 40:4

חיפא, הפא n.m. **weaver's beam, straight edge** (MH חַף MKel 14:8; > Arab خَفّة Fr, AF 94) **1. weaver's beam:** sg. מטו גבי הדדי בחיפא they come together at the weaver's beam *Šab* 96b(37; **OMAr** [AC 3:463]); **2. straight edge:** sg. הפא בל' חכ' *GC* 27:7 [expl. MH כַּנֶּה MKel 12:8]

Expl. Ar: מסרק שמכה בו על היריעה AC ib. [mng. 1]; Geon. expl.: וכמן [= וכמין] זה שמסרגלין את הספרים GC ib. [mng. 2]; Lit: Eps, GC 27[15]; Rieger, Technologie 36[77].

חִיפּוּפֵי n.m.pl. perh. **outcroppings from a wall** (↓ √חפף *qiṭṭul*-form; MH² חיפופין J 459) היכא דליכא חיפופי היכא דאיכא חיפופי where there are no outcroppings. (But) where there are outcroppings ... *Šab* 6a(19) // *Er* 94a(34)

Geon. expl.: קורות או אבנים שקובעין בכותל הסמוך לרשות הרבים שמוציאין ראשיהן לרשות הרבים שלא יוזיקו גמלים ושורים ובני אדם את הכותל שחופפין בו ומשירין ממנו צרורות TRN 565:11; Y: חִיפּוּפֵי *Šab* ib.(BAYTN 141).

[חיפופיתא ↓ חרפופיתא n.]

חיפושא n.m. **an unclean fish** (i.e. w/o scales; etym. unkn.) sg. ההוא מינא דדמי לחיפושא a certain species which is similar to the *ḥ*.-fish *AZ* 39a(28) [Var: חופאשי HG3 194:8; איפושא **M**]

Lit: Fauna 7+; Y: חִיפּוּשָׁא *AZ* ib.(BAYTN 138).

חיפושתא n.f. ↓ חפושיתא

1#חֶפְצָא, חִיפְצָא n.m. **object** (< MH חֵפֶץ Yeivin, BV 810, J 492) sg. a. general: דקא אסר נפשיה מן חיפצא (by taking a vow) he forbids himself from the object *Ned* 2b(8); מידעם דמיתסר חפצא עליה something in which the object is forbidden to him *ib.* 7 [w. ref. to חרמים]; *Švu* 26a(41); למימד חפצא מי עביד האי ניזקא או לא עביד האי ניזקא to estimate whether the object can do this damage or cannot do this damage *BQ* 91a(32); b. esp. a sacred object [= Torah scroll] employed during an adjuration: נקיט חפצה בידיה he holds the object in his hand *Švu* 38b(47); *ib.* 43; לאתפוסי חפצא בידיה to make him hold an object in his hand *ib.* 42(**F**²); *Geon* 154:19; *TGHark* 202:26

Voc: חֵפְצָא HGP 11a:18; Y: חֶפְצָא *BQ* 91a(32).

2#חִיפְצָא n.m. **type of bean** (Sy ܚܦܨܐ LS 212) pl. חיפצי *Ḥul* 52a(7) [Var: הפצי AC 3:233]

Expl. Ar: עפצים חמצי אפונים AC ib.; Lit: Flora 2:509 [rejects expl. Ar]; Y: חִפְצֵי *Ḥul* ib.

חיצבי n.m.pl. **a disease** (Ma היצביא, האצוביא MD 147, 126) רוח חיצבאי the demon of the *ḥ*-disease *Bo* 123:6

חיק קבל (uncertain) sg. מתקטלין בחיק קבל they are killed ... *Pes* 111a(31; **V**¹⁴**V**¹⁷**E**²)

חירגא ↓ הירגא n.

חֵירוּתָא, abs. **חֵירוּ** n.f. **freedom, manumission** (√2#חרר; ↓ בר חרי; TA חֵירוּתָא TO Lev 25:10, Sy ܚܐܪܘܬܐ LS 252, Ma הארותא MD 127) sg. a. general: abs. גט חירו a document of manumission *SŠSad* 237:10; det. גיטא דחירותא *Yev* 46a(26); *Giṭ* 38a(40); *ib.* 40b(1); *Qid* 70b(34); *SŠHai* 14a(16); *ib.* 16a(2); לישנא דחירותא a term denoting freedom *RH* 9b(19) [w. ref. to דְּרוֹר Lev 25:10]; b. in (לחירותא) w. var. vbs.: 1) √נפק pe. to go free: abs. ניחא ליה דנפוק לחירו he wants to go free *BQ* 74a(36); 2) √נפק af. to manumit: abs. ואפקיה לחירו he manumitted him *SŠHai* 14b(5); det. דמפקי עבדיהו לחירותא they manumit their slaves *Giṭ* 38b(15; MGL 720:3); 3) √שבק pe. to manumit: abs. ומאי טעמ' שבקת עבדך לחירו why did you manumit your slave? *AZ* 17b(43)

Y: חֵירוּתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 36).

[חירזא ↓ 1#חיזרא n.]

חִירְמָא n.m. **ban** (↓ √חרם; TA חֶרְמָא TO Lev 27:28, Sy ܚܪܡܐ LS 257) pl.abs. חירמין *Bo* 40:4

חירקא, הירקא n.m. **joint, node** (↓ √2#חרק; Sy ܚܪܩܐ division LS 258) **1. joint:** pl. דאית בה חירקי it has joints *Šab* 46a(4; AC 3:504) [expl. MH חוליות ib.]; *ib.* 6; 7 [Var: הירקי GCG 109:6]; ודמיבלע(י) חירקייהו their joints [i.e. of the animals's horn] blend into one another *Ḥul* 59b(14); **2. node on a branch:** pl. וחותכין בו מעט חותכין אילו חירקי they cut off a few pieces (of the bush, and) these are the nodes *OHT Šab* 66:10

Lit: GC 109[13]; Y: חִירְקֵי BAYTN 114.

חירשא n.m. **a plant** (etym. unkn.) pl. זרעה חירשי לקאי חיטי דכולי עלמא ולקי נמי חירשי דיליה he sowed it with .... Everyone's wheat was blighted and his ... was also blighted *BM* 106b(31; TGAs28 58:14)

Lit: Löw, Flora 4:149, 572, does not give an identification.

חֵית n.m. ***ḥet*, the eighth letter of the alphabet** (Sy ܚܝܬ LS 208) sg. דחטרי להו(ן) לגגיה דחית they write the top of the *ḥet* with a protrusion *Men* 29b(30); *ib.* 37a(11); *MsL*ᵐ *Ex* 41:45; pl. תרין חתי two *ḥets BMsN* 34:27

חיתא n.f. **(uncertain)** pl. בני ר' חייא נפוק לחיתא PN's sons went out to the ... *Ber* 18b(13; MGG 804:3) [Ed: לקרייתא]

חִיתּוּכָא n.m. **cutting, slit** (< MH² חיתוך J 460; ↓ √חתך) **1. cutting:** sg. בגד לאו לחיתוכא קאי אבר לחיתוכא קאי a garment is not intended for cutting. A limb (of a fetus) is intended for cutting *Ḥul* 72b(27); חיתוכא דגוי מידע ידיע the cutting (of meat) of a pagan is clearly recognizable *ib.* 94a(6); **2. slit** [i.e. a natural place in an organ which appears to have been cut]: sg. ההיא מחטא דאישתכ' בחיתוכ' דכבדא a certain needle which was found in a slit of the liver *ib.* 48b(33); חיתוכא דריאה a slit of the lung *ib.* 13; חיתוכא דאוני a slit of the lobes *ib.* 47b(6); היכא מקום רביתא מקום חיתוכא דאוני where is the lying position? The place of the slit of the lobes *ib.* 48a(25; **H**²); *TGHark* 159:19; *ib.* 23

Y: חִיתּוּכָא *Ḥul* 111a(27; BAYTN 256).

חיתי pron.f. **other** (< אחריתי; ModSy *xetā* Maclean 8) ומיבת בה לאורתא דחיתי to sleep during it [i.e. his fast] the following night *ŠeelG*(ST2 433:19)

Lit: Eps, note ib.

חַכִּים adj. **wise,** n.m. **wise man,** pl. **the scholars** (↓ √חכם; TA חַכִּים TJ 1K 3:12, Sy ܚܟܝܡܐ LS 231, Ma 1#האכימא MD 120) **I. adj. wise:** sg.m. חכימת כולי האי are you so wise? *Ber* 58b(38); *BB* 58a(35); *Šab* 139a(49); ר' חנינא הוא דחכים כולי עלמא לא חכימי PN is wise. Everyone (else) is not (so) wise *Nid* 20b(2); ינוקא דלא חכים ולא טפש a child of average intelligence [lit. who is neither smart nor dull] *Men* 29b(7); *Qid* 32b(51); *Šab* 156a(30); *ḤM* 45:20; pl.m. אמריתו דחכימיתו טובא you say that you are very wise *Ber* 56a(2); *San* 102b(11); *Bek* 8b(11); *Qid* 33b(36); **II. n.m. 1. wise man** [poss. to be understood as a title]: sg.abs. אידין מיתקרי חכים who is called a wise man? *Tam* 32a(23; **V**¹⁰) [cf. MAvot 4:1]; חכים יהוי ור' לא יתקרי he will be a wise man and will not be called *rabbi BM* 86a(1); חכים עבדו(ו)(י) יתך וגולתא דדהבא פרסו עלך ורבי רבי קרן לך they will make you a wise man, will spread a golden cloak over you, and will call you *rabbi, rabbi ib.* 85a(26; MGN 446:21); det. חכימא דיהודאי אנא I am the wise man of the Jews *Bek* 8b(23); *Šab* 129a(46); *Pes* 105b(10); *BB* 58b(3; **P**¹); **2. pl. the scholars:** כך תנו חכימיא *Suk* 38b(17); במתניתא דילנא so the scholars learnt in our Mishna *Šeel* 73:33 [cf. תנו רבנן]; *ib.* 75:19; 109:20; 138:17; ואמרין חכימיא *HG1* 47:53(Var)

Y: חַכִּימָא *Pes* ib.(BAYTN 234).

[חכימאי ↓ חכים adj.]

חכירא n.m. **tenancy agreement** (↓ √חכר) pl. חכירי נרשאי the tenancy agreements of the people of GN *BM* 68a(12) [forbidden on account of usury]; *ib.* 19
Y: חֲכִירֵי *BM* ib.

חכך vb. **to rub, scratch** (↓ חכוכא; Sy ܚܟ LS 230, Ma הכך MD 147) **Pe.:** הוה קא חכיך ליה לבשריה he was rubbing his flesh (to soften it) *Šab* 33b(45) [↓ √2# ארך pe.]; להיכא דאית ליה מכה דלא הדר חאיך for where (the donkey) has a wound so that it will not scratch it again *ib.* 54b(17) [expl. purpose of ↓ בר לועא]
Itpa. to scratch oneself: דבתר דנפל נמי קא מיתחכך ביה after (the ox) falls, it also scratches itself against it [i.e. the wall] *BQ* 44a(31)

חכוכא, חֲכָכָא n.m. **scab** (↓ √חכך; Sy ܚܟܟܐ LS 230, Ma הכאכא MD 147) sg. חכאכא *ḤM* 38:8; חכוכא *Bo* 105:3

חכם vb. **to know, be wise** (↓ חכמתא, חכים; Sy ܚܟܡ LS 230, Ma הכם MD 147) **Pe.** (a/) **1. to know:** מאן חכים למעבד כי הא מילת' אלא רב מלכיו דגברא רבה הוא who knows how to act in such a case except for PN who is a great man? *Yev* 113a(28); *Pes* 76a(45) // *Ḥul* 112a(11); *Ned* 90a(2); *BB* 174a(21); *AZ* 76b(2); משרשיא ברי חכ״ים בטריפו' כר' יוחנ' PN, my son, knows about *ṭerefot* like PN₂ *Ḥul* 50a(31); **2. to be wise** [cf. Arab حكم I to deliver a verdict Wehr 195]: חכם דינא the judgment was 'wise' [i.e. was decided properly] *San* 42a(42) [expl. MH נזדקן הדין ib.]; *ib.* 43; 47; **3. to acquire wisdom:** וחכים כל מה דבעי he acquires as much wisdom as he wants *Šab* 90b(26)
Af. 1. to make wise: אוירא דארץ ישראל מחכים the climate of Eretz Israel makes one wise *BB* 158b(14); **2. to become wise** [cf. MHᵇ הרוצה שיחכים BB 25b(29)]: בעי רחמי דנחכים טפי pray that we should become wiser *Tan* 23b(51)
Geon. expl.: נצדק ויצא לאמתו OH San 349:4 [Pe., mng. 2].

חוכמתא, חָכְמְתָא n.f. **wisdom** (↓ √חכם; TA חוּכמְתָא TO Ex 31:6, Sy ܚܟܡܬܐ LS 230, Ma הוכומתא MD 135) sg. בעינא למיגמר חוכמתא מיניכו I want to learn wisdom from you *Bek* 8b(23); אן היא חכמתך where is your wisdom? *Šab* 30a(11); *ib.* 90b(22); *Ber* 58b(38); על שם חכמתיה הוא דקארי ליה הכי it is because of his wisdom that he calls him so [i.e. בר אחתיה] *San* 5b(1); חכמתיה דרב הונא *MQ* 28a(32); *Nid* 20b(2)
Y: חָכְמְתָא *Bek* ib.(BAYTN 204).

חכן vb. **to become sick** (etym. unkn.) **Itpe./Itpa.:** ההוא בראחא דאכלה ללישא ואיחכן ומית a certain buck that ate the dough, became sick, and died *BQ* 48a(16; OHR ib. 86:12) [Var: חביל H]

חכר vb. **to contract agricultural land as a tenant** (↓ חכירא, חכרנותא; JPA חכר DJPA 201) **Pe.:** משכן ליה פל' ארעיה לפלניא והדר חכרה מיניה NN pledged his field to NN₂ and then contracted it back from him as a tenant *BM* 68a(21)
Af. to contract agricultural land to s.o. in tenancy: לאחכורא *SŠHai* 6b(15) [in a contract]

חַכְרָנוּתָא n.f. **tenancy** (↓ √חכר) sg. *BM* 104a(3) [≠ ↓ קבלנותא contract work]; *ib.* 4; 5
Y: חַכְרָנוּתָא *BM* ib.

1# חַלָא, חאלא, pl. **חַלָאתָא** n.m. **sand, sandy area** (TA חָלָא TO Gen 32:12, Sy ܚܠܐ LS 221, Ma 1# האלא MD 121) **1. sand:** sg. הוו יתבי עד צוורי״יהו בחלא כולי יומא וגרסי they used to sit (in the cave while covered) up to their necks in sand the entire day and study *Šab* 33b(32); פרסא בחלא a parasang in the sand *Ket* 60b(25) // *AZ* 15b(51); וטענין ליה חלא עד דשכנא אארעא they load it [i.e. the boat] with sand until it settles on the bottom *RH* 23a(29; **M**); *Tan* 24b(26); כי מלא חוטא חאלא ולית דעבר like a thread-breadth of sand, and there is nothing which can pass *BB* 73a(25; MGG 31:16); *ib.* 74b(15; MGG 51:7); **2.** pl. **sandy area** [cf. MH חולות Šab 31a(12); ↓ בי חלתא, s.v. 1# ביתא mng. 6h]: ההוא כוורא דיתיב חלתא על גביה a certain fish which had a sandy area on its dorsum *BB* 73b(21)
Y: חָלְתָא *BB* ib.(BAYTN 30).

2# חַלָא, חאלא n.m. **vinegar** (↓ √1# חלל; TA חַל TO Num 6:3, Sy ܚܠܐ LS 231, Ma 2# האלא MD 121, > Akk [NA, LB] *ḫallu* #4 AHw 312) sg. a. general: וליטמיש בחלא let it be soaked in vinegar *Giṭ* 69a(21); וקא צמית ליה בחלא he was reducing it [i.e. the swelling of his foot] with vinegar *Šab* 109a(29); גורגלידי דליפתא בחלא heads of turnips in vinegar *Ket* 61a(47); *Šab* 109b(22) [↓ √גמעץ pa.]; *Ḥul* 111a(9) [↓ √1# חלט pe., mng. 1]; *BB* 74b(2) [↓ 2# זיקא]; *Yom* 28b(46) [↓ 1# דנא]; *AZ* 38b(26) [↓ 2# נגידא]; *ib.* 29a(1) [↓ סיבורי]; *Šab* 111a(23) [↓ קיוהא mng. 2]; *ib.* 109a(24); *Er* 68a(13); b. w. חמרא, שיכרא: 1) general: רב הונא הוו ליה ארבע מאה דני חמרא איתקיף והוו ליה חלא PN had four hundred vats of wine. They turned sour and became vinegar *Ber* 5b(38); *ib.* 44; וריחיה חלא וטעמיה חמרא חמרא (if) its smell is vinegar and its taste is wine – (it is considered) wine *BB* 96a(7) // *AZ* 66b(1); *BM* 73b(15); *BB* 84b(11); חאלא *ib.* 98a(27; HP 87:18); חלא דחמרא וחלא דשיכרא wine-vinegar and vinegar of *š.*-beverage *AZ* 66a(15) [cf. Akk GIŠ.GEŠTIN *ḫallā* CAD Ḫ 43 (NB), Sy ܚܠܐ ܕܚܡܪܐ ܘܚܠܐ ܕܫܟܪܐ Num 6:3]; *Giṭ* 86a(10); האי חלא דשיכרא דארמאי vinegar of *š.*-beverage of the pagans *AZ* 32a(1); *BM* 42b(36); 2) in a fig. sense: חלא בר חמרא wine vinegar *Ḥul* 105a(26) [ref. to a son inferior to his father; v. DJPA 201]; c. w. qualifiers: *Giṭ* 70a(10) // *AZ* 12b(14) [↓ שמגן]; *BB* 96a(22) [↓ סופתק]; *Pes* 74b(46) [↓ מתמה]
Lit: Löw, Flora 1:102+; Voc: חָלָא HGP 5a:9; Y: חַלָא *Ber* 5b(44; BAYTN 5).

3# חלא n.m. **a secretion** (cf. Sy ܚܠܐ ܕܥܝܢܐ cataract of the eyes LS 231, mng. 2) sg. אמצא אסמיק הוא וחליה אסיר לא אסמיק הוא וחליה שרי (if) the piece (of meat) became red, it and its secretion(?) are forbidden. (If) it did not become red, it and its secretion(?) are permitted *Pes* 74b(39); חלא דקריש a secretion which congealed *Ḥul* 120a(20; V¹²V¹¹Ar [AC 3:392]); pl. הני חלי דיחמורתא secretions of the *y.*-deer *Bek* 7b(23)
Lit: Koh, AC 3:392, s.v. ₂₂חל.

חלב vb. **to milk** (↓ 1# חלבא; Sy ܚܠܒ LS 232) **Pe.** (a/u): חלבא דחלבוה גוים milk which pagans milked *Anan* 3:10; מיחלב עיזא milking of a goat *HG1* 381:42; *ib.* 44; 46; *HG3* 230:76; וחלב מינה חלבא ... דמקמיה דנחלוב האי חלבא he milked it [i.e. the goat]. Before he milked it ... *NDGR* 84:5
Itpe. to be milked: מקמי דמחליב האי חלבא before this milk was milked *HG3* 230:77

1# חַלְבָא n.m. **milk** (↓ √חלב, הלבלאבא, לבא; TA חֲלַב TO Ex 3:8, Sy ܚܠܒܐ LS 232, Ma האלבא MD 121) sg. ריבעא דבישרא כמה חלבה בעי לבשולי how much milk is necessary to cook a quarter (of a *qab*) of meat? *Ḥul* 110a(9); *Pes* 36a(29); רישא דטאוסא בחלבא a peacock's head in milk *Šab* 130a(27) // *Ḥul* 116a(37); מינייהו פסקי חלבא ומינייהו עכרי חלבא some of them [i.e. the foods mentioned] make the (mother's) milk cease, and some of them make the milk turbid *Ket* 60b(52); חלבא מעיזא חיורתי milk from a white goat *Šab* 109b(31); *Ket* 111b(50); חלבה דבהמה טמאה the milk of an unclean animal *Bek* 6b(19); נסיובי חלבא whey of milk *Pes* 42a(34); *Ber* 8a(32); *MQ* 11a(40); *Ket* 111b(45); *Ned* 52b(3); *Anan* 3:10 [↓ √חלב pe.]; חֲלָבָה *HP* 205:1(HPP 306:21)
Y: חַלְבָא *Ḥul* 110a(9; BAYTN 82).

– חַלְבָא דְשׁוּנְרָא בָּרָא n.m. **civet** (lit. milk-like secretion of the civet cat used as a perfume; ↓ שונרא) sg. *OHP Ber* 61:19 [expl. as זבאד, i.e. Arab زَبَاد Siggel 39, سِنَّوْر الزَّبَاد civet cat Wehr 372]
V. OHP ib., n. 1.

2# חַלְבָא n.m. **fat** (Sy ܚܠܒܐ LS 233) sg. זלח להו חלבא בארבעא זויתא they sprinkled fat for them in the four corners *Bo* 78:16

חַלְבָנִיתָא n.f. **galbanum** (TA חלבניתא TO Ex 30:34[Var], Sy ܚܠܒܢܝܬܐ LS 233) sg. *TGHark* 29:30; חלבינתא דובשניתא honeyed galbanum *Giṭ* 69a(41)
Geon. expl.: חילבניתא דובשניתא עסל אל לבני OHT Giṭ 156:5, i.e. عَسَل اللُّبْنَى milky honey; חלבונה מתוקה בדבש OHR ib. 45:8; Lit: Flora 3:455+; Y: חַלְבָנִיתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 279).

חלד vb. **to glide in** (< MH החליד את הסכין LNVTH 165, s.v. 1# חלד; ↓ חולדא; Sy ܚܠܕ to creep, burrow LS 233) **Itpe. to be glided in:** והיכא דאיתחלידה סכינא תותי סימנין if the knife was glided in under the vital organs [i.e. the trachea and the oesophagus] *HG3* 112:7

חלדא ↓ חולדא

חלופי ↓ חילופא n.

חלז vb. **to gird** (< √2# חלץ; Sy ܚܠܨ LS 237, Ma 1# הלץ MD 149) **Pe.,** pass.part.: חליזיא אילאיל דילריעיאל שריאל ושלישיאל (the demons) ... are girded *Bo* 65:1
Very uncertain.

חלוונא n.m. **snail** (Sy ܚܠܘܢܐ LS 233) pl. חלווני *AZ* 28b(11) [↓ משקרא]

חלחולא n.m. perh. **wasting** (↓ √חלחל; MH² חלחול J 466, Sy ܚܠܚܘܠܐ LS 232) sg. *Bo* 59:2

חלחל vb. **to perforate** (< √4# חלל pal.; ↓ חללא; Sy ܚܠܚܠ to dig through, pierce through LS 232, ܡܚܠܚܠܐ hollow PSm 1269; ↓ חלחולא, חליל, חללא) **Pal.:** חלחולי מחלחלי (seeded areas) thoroughly perforate (the ground to all sides) *BB* 99b(16; **Es**); pass.part. האי עיבא חלחולי מחלחל the cloud is actually perforated *Ber* 59a(25); הא ארעא חלחולי מחלחלא the ground is perforated throughout *Ḥag* 22a(15); *Yom* 58a(27); *Pes* 74a(13); *ib.* 35; *Ḥul* 119b(32)

1# חלט vb. **to contract, scald** (MH 2# חלט LNVTH 166; cf. Sy ܚܠܛ to mix, mingle, add LS 233) **Pe. (/u) 1. to contract (blood vessels in meat):** אבא חלה דהוה חלט ביה חדא זמנא לא הוה חליט ביה זמנא אוחריתי my father did not contract another time (blood vessels in meat) with vinegar with which he had once contracted *Pes* 74b(45); *ib.* 46; רב הונא חלטי ליה בחלא ורב נחמ' חלטי ליה ברותחין they used to contract (the blood vessels in the liver) for PN with vinegar. They used to contract (them) for PN$_2$ with boiling water *Ḥul* 111a(9); *ib.* 8; *HG3* 217:46; *TGAs28* 44:26; **2. to scald:** לא ניחלוט איניש תרתי חטי בהדי 'ה'דדי a person should not scald two (kernels) of wheat together (in boiling water) *Pes* 39b(41)

Geon. expl. [mng. 1]: ודוכתא דליכא מילחא למימלח בישראו{י} אם אן אפשר לאוכלו צלי מביא חתיכות בשר ומניחו{ו}‹ן› לפניו ומרתיח את הקדירה עד שיעלה עמוד ונוטל חתיכה אחת וחוזר ומרתיח עד שיעלה עמוד וחוזר ו{מ}‹נ›וטיל חתיכה אחרת עד שייכלה בשר Geon 102:23

2# חלט vb. **to make permanent** (↓ חליט, חלטתא; JPA חלט DJPA 202) **Af. 1. to take permanent possession:** ולחלטיה הקדש let the sacred treasury take permanent possession of it *Ara* 31b(47); **2. to give s.o. permanent possession:** ואנחנא נמי בית דין אסכימנא ואחליטנא ית זביני אילין לפל' דנן we, also, the court, have agreed and have made this sale permanent to NN *SŠHai* 18b(5)
Itpe. to become a permanent possession: וירושלם מי מיחלט בה is there permanent possession in Jerusalem? [i.e. all houses are redeemable] *Ara* 32b(6); אי אדמסתתרי איסתתורי מזדבני ליחלטו if (the houses) are sold before they are completely torn down, they should become a permanent possession (of the new owner) *Ara* 34a(3); *ib.* 33a(39)

אחלטתא, חלטתא n.f. **finality** (↓ √2# חלט) pl. שטרי חלטאתא writs of final adjudication of a debt *BM* 16b(25; **F**¹,OHT ib. 37:15, TGHark 216:5) [H: אחלטאתא]

Geon. expl.: חלטאתא שטרי כי דמתרגם לחלוטין OHT ib. 16.

1# חלי vb. **to be sweet** (↓ 1# חוליא, חלי adj., חליתא; Sy ܚܠܐ pe., pa. LS 234, Ma 1# הלא MD 148) **Pa. to make sweet:** אגב חורפיה דחלתיתא מחליא ליה שמנונותא because of the pungency of *Asa foetida*, the fattiness (on the pagan's knife) 'sweetens' it [i.e. makes it less pungent] *AZ* 39a(38) [Voc: מְחַלֵּיא ליה HGP 58a:22]

2# חלי vb. **to be sick** (↓ 2# חוליא; Ma 2# הלא MD 148) **Pe.:** כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה how little does [lit. how much does not] a man whom his Lord has aided become sick or feel ill! *Yom* 22b(31) // *BQ* 20b(4)

חֲלִי, det. **חֲלְיָא** adj. **sweet** (↓ √1# חלי; TA חֲלֵי TJ Ezek 3:3[Var], Sy ܚܠܝܐ LS 234, Ma 1# האליא MD 121) sg.m. חלי עסקיה כתמר(א)‹י› his business is sweet like dates *Ber* 56a(36; MGG 704:15); חלי קליה its sound is sweet *Ara* 10b(28) [expl. MH חליל ib.; cf. Sy ܚܠܝܐ ܩܠܐ ܘܡܚܠܝܢܐ PSm 1281]; חמרא חליא דאתי מעסייא sweet wine which comes from GN *AZ* 30a(50; **J**) [expl. ↓ קרינא ib.]; f. אטרוגא חליתא a sweet *etrog Šab* 109b(31; **M**); pl.m. חליי *AZ* 38b(36; Ar [AC 3:387]) [of unripe dates; ≠ מרירי]

Y: חֲלִי *Ber* ib., חַלְיָא BAYTN 82.

– חֲלִיָּתָא, הליתא n.f.pl. euph. **bitter herbs** (lit. sweet things [cf. MH מָתוֹק MŠviK 3:1]; Sy ܚܠܝܬܐ lettuce BBah 752:6, Arab حليانا ib. 49:9) חליתא *Pes* 39a(10; **CV**¹⁴) [expl. MH מָרוֹר ib.; **E**¹: הליתא]

Lit: Flora 1:429 [contra Pfl 164].

חליא* n.m. **artificial form of** ↓ **2# חריא** pl. חלי בדיקולי *Pes* 110a(36; OHT ib. 113:25)

Geon. expl.: כך אנו גורסין חלי חמימי ולא כך הוא אלא כינוי הוא וזה ולא דרך ארץ לקרות חרי שגנאי הוא לומר כך OHT ib.

חֲלִיט adj. **complete, final** (↓ √2# חלט pe.,

pass.part.; cf. Sy ܚܠܝܛܐ mixed, united LS 233) sg.m. קנינא ... חליטא complete acquisition *SŠHai* 11b(8); f. מתנה גמורה חתיכא חליטא a complete, consummated, (and) final present *ib.* 7b(14); *SŠSad* 211:13; מתנתא חליטתא *OHT Giṭ* 120:14; pl.m. זבינין ... חליטין a complete sale *SŠHai* 6a(3)

חֲלִיָּתָא n.f.pl. **joints** (on fingers; ↓ 3# חוליא) *BB* 74a(9)

חֲלִיל adj. **hollow** (↓ √4# חלל; TA חֲלִיל TO Ex 27:8, Sy ܚܠܝܠܐ hollow LS 232) sg.m. קמוניא חל{ו}‹י›לא a hollow furnace *AZ* 10b(44); ברקא חלילא a hollow ... *BB* 61a(7); pl.f. תיכי חלילאתא hollow (woven) chains *Šab* 57a(18)

Y: חֲלִילָתָא *Šab* ib.

חלים ↓ √1# חלם vb.

חֲלִיץ adj. **strong** (↓ √חלץ; Sy ܚܠܝܨܐ LS 237, Ma חליץ MD 148) pl.m. חליצי וזריזי strong and valiant *Bo* 21:13 [of demons; cf. Ma זריז חליץ MD ib.]

חֲלִיצוּתָא n.f. *ḥaliṣa*, **the ceremony of the removal of the levir's shoe by the dead brother's widow** (< MH חֲלִיצָה Yeivin, BV 884, J 469 + ־ותא; ↓ √חלץ; JPA חליצה DJPA 203) sg. גיטא דחליצותא writ of *ḥaliṣa SŠHai* 12b(9)

Though גיטא דחליצתא *Yev* 106b(28) occurs in Ed, the H form חליצה occurs in M³O².

חליקא n. *ḥaroset* **made of dates** (> IrArab *ḥ/hillēq* Avishur, Elements 251+, JNA חליק *ḥilliq* HDJNA s.v.; ↓ חליקוסתא) sg. *SRAG* 112b:18

Geon. expl.: חרוסת ששמו חליקא שעושין אותו במקומנו מן תמרים ib.

חליקוסתא, הילקוסתא n.f. perh. **refuse of boiled dates** (perh. < ↓ חליקא + ־וסתא [dimin. ending]; ↓ סליקותא) sg. *BQ* 31a(1; Ar [AC 3:418]) [Var: הילקוסתא OHP ib. 128:25]; *OHP Šab* 74:10

Geon. expl.: מה שנישתייר בשמרים ש‹ל›חבית זיפת וקירה OHP BQ ib.; פי' רבב כגון קירא והילקוסתא הנודע בבבל חלב ונפטא וזפת וכיוצא בהם OHP Šab ib.; Lit: Eps, Gr 116; acc. to Flora 2:114, an error for ↓ סליקותא

חֲלִישׁ adj. **weak, thin** (↓ √1# חלש, חלישותא; Sy ܚܠܝܫܐ LS 238, Ma 2# האלשא MD 122) **1. weak:** sg.m. האי מאן דחליש one who is weak *Ber* 55b(40); דחליש ולא ידע{ו}‹ת› ממאי חליש one who is weak and does not know from what he is weak *ḤM* 44:11; לא יכילנא דחליש חילי מן תעניתא I cannot (mount the horse) because I [lit. my strength] is weak from the fast *Meg* 16a(23); חליש לי ליבא I feel faint [lit. my heart is weak] *Qid* 40a(7); pl.m. בני גיבורין דהוו חלישין sons of the mighty ones who were weak *Bo* 78:10; **2. thin** [of a sharp object]: sg.m. סכינא דחליש פומיה a knife whose blade is thin *Ḥul* 48a(9); f. חלישתא *HP* 201:8 [of a needle; ≠ ↓ אלים mng. 2]

Lit: S. Abramson, Lešonenu 19[1954] 68³ [mng. 2]; Y: חְלִישׁ BAYTN 55.

חֲלִישׁוּתָא n.f. **weakness** (↓ חליש; TA חלישותא TJ Hos 7:9[Var], Sy ܚܠܝܫܘܬܐ LS 238) sg.cs. חלישות דעתא distress [lit. weakness of the mind] *Hor* 13b(50; MGE 699:4)

1# חלל vb. **to desecrate, profane, redeem, degrade** (↓ חולא, 2# חלא, חלל adj.; Sy ܚܠ af. to profane LS 231, Ma 4# הלל pa. MD 148) **Pa. 1. to desecrate:** קא מחללי רבנן שבתא the scholars are desecrating the Sabbath *Ber* 6b(23); *Šab* 147a(6); *Yom* 49a(25); *AZ* 26a(47); *RH* 20a(1); **2. to profane:** דאית ל' זרע ליחלל one who has semen can profane (a priest's daughter; v. Lev 21:15) *Soṭ* 26b(12); **3. to redeem** [v. Af., mng. 4]: דהבא לגבי כספא פירא הוי ולא מחללינן gold in relation to silver is considered produce, and we do not redeem (silver by gold) *BM* 44b(51)
Af. 1. to desecrate: מאן האי דקא מחיל שבתא who is this one who desecrates the Sabbath? *Er* 104a(33); *Yom* 49a(25; **E**¹); *ib.* 84b(18); *MQ* 10a(50); *AZ* 26a(47; HG3 267:51); *ib.* 28b(33); *Men* 64a(4); **2. to profane:** איכא משום אחולי עבודה ממומא מחיל עבודה this is because of profanation of the Temple service. He profanes the Temple service by the blemish *Bek* 43b(2); *Tan* 17b(21); **3. to degrade** [of offspring; denom. < MH חלל one unfit for the priesthood J 470]: גרושה וחלוצה נסיב ואחליה לזרעיה (the priest) married a divorcee or a *ḥaluṣa* and degraded his offspring *Giṭ* 59b(43); **4. to redeem:** שקול ארבע' זוזי ואחיל עליה' take four *zuzim* and redeem (your property) upon them *Ara* 29a(25); דהבא טיבעא ומחלינן פירא אטיבעא gold is considered coin, and we redeem produce by coin *BM* 44b(38;

HTGHark 46:5); *ib.* 45a(33); 53a(20); לענין אחולי אוקמיה רחמ' ברשותיה concerning redeeming, Scripture placed it [i.e. the vineyard of the fourth year] in his possession *BQ* 69b(37); לישנ' דאחולי (the word תַּחַת) is a word of redeeming *Tem* 26b(20) [w. ref. to Is 60:17; ≠ √תפס af., mng. 3]; וליחלו(ה)⟨ה⟩ וליפקה לחולי וליגזה והדר ליקדשה let him redeem it [i.e. the red heifer], transfer it to a state of *ḥullin*, shear it, and afterwards consecrate it *Bek* 25a(31)

Ittaf. 1. to be profaned: לא לישמתיה קא מיתחל שמא דשמיא (if) he will not excommunicate him, Heaven's name will be profaned *MQ* 17a(11); כיון דאחליה הא איתחיל since he profaned it [i.e. the oil], it was, in fact, profaned *Kar* 7a(19; V[10]); **2. to profane o.s.:** הני מילי היכא דקא מיתחלא השתא this refers to (a case) where (the daughter of a priest) profanes herself now *San* 51a(20); **3. to be degraded:** לא ניחא לה דניתחל הקדש על ידה she does not want a sanctified object to be degraded by her to *ḥullin* *Qid* 53b(18; O[2]); וקדושת הגוף מי מיתחל' can inherent sanctity be degraded to *ḥullin*? *ib.* 55a(8); דלא איתחילא קדושתיהו its sanctity was not degraded *Meg* 26b(17); *Bek* 27a(6); **4. to be wasted away:** ליתחיל גופיה may his body be wasted away *Er* 104a(33) [cf. Sy ܡܬܚܠܠܢ ܕܒܠܐ ܕܗܠܐ ܕܓܘܫܡܐ PSm 1279 (of the body)]; *MQ* 10a(50)

Lit: Yalon, Studies 23 [Ittaf., mng. 4].

חלל #2 vb. **to forgive, relinquish** (↓ √מחל) **Af. 1. to forgive:** אחיל ליה forgive him *Ber* 31b(47); *ib.* 12b(32); לא מחילנא ליה עד דאיצטליק רישיה מגופיה I shall not forgive him until his head is split lengthwise from his body *ib.* 56b(3); מת אחולי מחיל זילותיה לגבי יורשים a deceased person surely forgives the heirs his debasement *San* 48a(46); וא'חיל'ית ליה ומחילית ליה כל טעותא ושלותא I have forgiven and absolved him for every mistake and error *SŠHai* 5a(14); *ib.* 11b(18); ורחמנ' נחיל ליה מן בית דינא עילאה may the Merciful One forgive him from the celestial court *TGHark* 234:11; **2. to relinquish, renounce:** a. alone: שתא קמיתא מחיל איניש תרתי מחיל תלתא לא מחיל the first year a person relinquishes (his rights). The second (year) he relinquishes (his rights). But) the third year he does not relinquish (his rights) *BB* 29a(5; P[1]); התם ידעי וקא מחלי הכא מי ידע דנחיל in that case they are cognizant of the situation and relinquish (their share). In this case was he cognizant (of him) that he should relinquish? *BM* 40a(3); דלא ידעו דנחלו they are not cognizant of relinquishing (their share) *Pes* 50b(44); b. w. obj.: כיון דבעל אחולי אחליה לתנאיה as soon as he had sexual intercourse he completely relinquished his stipulation *Ket* 74a(21); *ib.* 44a(2); *Yev* 110a(7); בההיא פורתא אחילתה did she relinquish it [i.e. her *ketubba*] because of that small amount (of time)? *ib.* 104a(49); דתזיל ותחלה לכתובתה דאימא לגבי אבוה let her go and relinquish her *ketubba* in favor of her father *Ket* 86a(1); c. w. prep.: 1) -ל or indir. obj.: מדלא ערבת לי אחולי אחילת לי since you did not mix it [i.e. the oil and the lees] for me you completely renounced it [i.e. the right of mingling] to me *BM* 40b(21); מאן אחלך who relinquished (the portion of the owner of the field) to you? *Qid* 52b(10); 2) -(ל)גבי in favor of s.o.: אחולי אחיל גביה he completely relinquished (the right to the property) in his favor *BB* 47a(26); *BQ* 111a(26); *BM* 51a(34); *Giṭ* 58b(21); וחד מיניהו אחולי אחליה למנתיה לגביהו דהנך one of them [i.e. the partners] completely relinquished his portion in favor of those *BM* 26b(17); *TGAs27* 22:4; ישראל גופיהו ניחא להו דליחלו יקריהו לגביה כי היכי דתהוי ליה כפרה the Jews themselves want to relinquish their honor un his favor so that he should have repentance *San* 47a(5); **3. to pardon:** ופקידנא ואחילו ליה שמתא לפל' דנן we instructed them to pardon the excommunication on NN *Dec* 6:5; *ib.* 8

Acc. to RaḤ and Rashi, this vb. occurs also in the fol. passage: כי היכי דליחול אדמיה so that (the gladiator) should be forgiving concerning his blood *Giṭ* 47a(12) [v. OHR ib. 32:3]; however, since this rt. never occurs otherwise in the Pe. stem, and it is not used with the prep. -א, this interpretation is unlikely; Lit: Kut, Archive 1 [1972] 5; LNVTH 209, n. 8**.

חלל #3 vb. **to wash** (denom. < אחלא [↓ אוהלא]; Sy ܚܠܠ pa. LS 231, mng. 2, Ma הלל #2 pa. MD 148) **Pa.:** חזייה לההוא דהוה מחלל רישא במיא he saw a certain person who was washing the (animal's) head in water *Ḥul* 95b(1; H[2]); הא דחלליה בי טבחא washed it [i.e. the meat] in the butcher's shop. That (refers to when) he did not wash it in the butcher's shop *ib.* 113a(27; V[11])

Lit: Greenfield, AKY 466.

חלל #4 vb. ↓ חליל, √חלחל vb.

חלל adj. perh. **profane** (↓ √חלל #1) sg.f. לילי⟨תא⟩ נקבתא ... וחללתא a female and profane female demon *Bo* 58:7

חֲלָלָא n.m. **empty space** (↓ √חלל #4; Sy ܚܠܠܐ hole LS 232) sg. חללא דבי צוארא the empty space of the neck area (of the garment) *Šab* 66b(38) // *AZ* 28b(3; M); *Ḥul* 126a(23); *Suk* 5b(15); pl.cs. כל חללי עלמא all (the contents of) the empty spaces of the world *Šab* 77b(23); *BM* 49a(48) // *San* 97a(32); det. *Yom* 52a(14)

Geon. expl.: מהו חללא דבי צורא מטלת קטנה שהוא מתקן מכתנת TGWeisz 83b:4; Y: חֲלָלָא *Šab* 66b(38; BAYTN 102).

חלם, הלם #1 vb. **to close together, close tightly** (MH[2] הלם to join, attach J 354, Ma הלם #1 MD 148) **Pe.:** a. intr.: זימנין דחלים sometimes (the hole) closes up *AZ* 69b(26); הא חלים וקאי (the skin), in fact, remains attached *Ḥul* 123b(40); *ib.* 31; 37; הדר חלים (the stretched leather) returns to its original state [lit. closes together again] *Men* 35a(48) [↓ שילחא mng. 1]; איתנחה עילוי עשבי והלמה (the dissected thigh) was placed upon herbs and (the gash) closed together *BB* 74b(20) [P[1]: חלם]; חלמן טורי עילויהו וקטלונהו the mountains (facing each other) closed together and killed them *Ber* 54b(4; MGN 388:6); b. tr.: זימנין דחלים שיפ⟨'וותיה⟩ sometimes he closes his lips tightly *Qid* 25a(23)

Lit: Geig, AAC 185.

חלם #2 vb. **to dream** (↓ חילמא; Sy ܚܠܡ #1 LS 234) **Pe.:** הוא חלים והוא פשר does (the same person) dream and interpret a dream? *Yom* 28b(38)

חלם #3 vb. ↓ חולמנא n., חלים adj.

חלף vb. **to pass, elapse, exchange** (↓ חילופא, חלף prep., √שלחף; Sy ܚܠܦ LS 235, Ma הלף (i/u) MD 149) **Pe.** (e/a) **1. to pass, pass by:** ההוא דחליף אאבבא דבי חמוה a certain person who passed by the door of his father-in-law's house *Yev* 52a(24); *Ber* 58b(34); *RH* 34b(11); *Tan* 22a(12); חליפא ערסיה דרב אדא בר אהבה PN's bier passed by *BB* 22a(54; MGL 699:18); חליפו *Tan* 23b(47); יהבית מכסאי חלפית ועברית I paid my tax, passed by, and crossed over *AZ* 10b(46); וליחלוף קמך let him pass in front of you *Giṭ* 56b(18); *Yev* 120a(39); בהדי דקא חאליף אבא אומנא while PN, the bloodletter, was passing by *Tan* 22a(2); *Ber* 51a(45); *Ket* 61a(52); *Giṭ* 31b(30); *ib.* 57a(46); *BB* 29a(12); וזימנין דחלפי בהא ולא חלפי בהא sometimes they pass by this (door) and do not pass by that one *Šab* 23a(49); *ib.* 23b(23); **2. to pass, elapse (of time)** [w. קמי', על]: הואיל וחליף שעתא since the (propitious) time has passed *BQ* 117b(8); *Ber* 7a(30; MGN 415:9); *MQ* 28a(42); *San* 105b(33); חליף עליה ארבעין יומין (barley flour) which is forty days old *Šab* 109b(17); *BM* 56b(53) // *Men* 69a(14); חליף ליה שתא his year has passed *BQ* 113b(43); דאיתקבע [ליה] זימנא וחליף זימניה his summons has been set and (the time of) the summons has passed *Dec* 4:4; *TGHark* 131:9; *ib.* 189:32; *HP* 136:13; **3. to be exchanged:** pass.part. וחליפן פלוגאתא נפישאתא באילין מילי many differences of opinion were exchanged in these matters *TGAs42* 61:23

Pa. 1. to exchange, barter: מחלפי סעודתיהו בהדי הדדי (PN and PN$_2$) used to exchange their meals with each other *Meg* 7b(17) // *MQ* 27b(25); *BM* 90b(10); *BQ* 60b(44); שרי לחלופינהו it is permitted to barter them [i.e. bricks of a synagogue] *Meg* 26b(16); לחלופא *SŠHai* 6b(14) [of property]; *Geon* 163:15; **2. to substitute, replace:** ולחלופי לא חיישינן are we not concerned with substitution (of food)? *Giṭ* 61b(18) // *Ḥul* 6a(41); *Giṭ* 19b(54) [a *geṭ*]; *AZ* 29b(48) [wine]; *Bek* 11b(13) [fruit]; *Tan* 26b(35); חלופי ר' יוחנן ועיולי ר' יונתן to replace PN and insert PN$_2$ *Šab* 54b(51) // *Meg* 7a(15); *Yev* 45a(22); *IŠGF* 98:9; **3. to switch:** מחלפי דימינא לשמאלא ודשמאלא לימינא they used to switch the right (shoe) with the left and the left with the right (on a fast day) *Tan* 12b(11); *Ket* 61a(43; V[5])

Itpa. 1. to be interchanged: טריד אע"ג דלא מיחלף מחלף אע"ג דלא טריד (if) he is pre-occupied even though (the sacrificial animal) cannot be interchanged, (or if) it can be interchanged even

though he is not pre-occupied *Pes* 72b(26); חבל בחבל מיחלף עניבה בקשירה לא מיחלפה one rope is interchangeable for another. A loop is not interchangeable for a knot *Šab* 113a(17) // *Pes* 11a(36); *Ber* 62a(28); *Yom* 55b(3); *Ned* 60b(2); *Giṭ* 11a(24); *Bek* 29b(10); *Nid* 68b(40); **2. to be exchanged:** ומיחלף על חד תרין בכספא (the coral) is exchanged for twice the amount in silver *RH* 23a(32); **3.** w. -ל **to confuse, switch:** רבי ברבים איחלף לי I confused 'Rabbi' (רבי) with 'many' (רבים) *Er* 75b(30); פגול בפסול איחלף ליה (the *Tanna*) confused '*piggul*' (פגול) with 'invalid' (פסול) *Men* 17a(34; **M**); איחלף ל(י)ה בין מלא לחסר he confused between a full and defective (month) *BM* 59b(42)

חֲלַף prep. **in place of, for** (↓ חילופא, √חלף mng. 2; TA חֲלַף TO Ex 21:24, Sy ܚܠܦ LS 235) נפשא חלף נפשא ... סומקא חלף סומקא life for life, redness for redness [i.e. red wine to replace blood which has been let] *Šab* 129a(38)

Y: חֲלַף *Šab* ib.

1# חלץ vb. **to bare the shoulder, remove, participate in the *ḥaliṣa* ceremony** (↓ חליץ; Sy ܚܠܨ LS 237, mng. 3) **Pe.** (a/u) **1. to bare the shoulder (as a sign of mourning)** [MH[2] חלץ J 472]: וכו(ל){'ו'}לי עלמא מחייבי למחלץ everyone is required to bare their shoulder *MQ* 22b(12); **2. to remove marrow from bones:** מקמי א(ו)סי(י)סו(ר)ריהו חלצינהו before their being forbidden (as נותר) he removed their marrow *Pes* 83a(45) [cf. MH[2] שמצאן חלוצין ib.]; *ib.* 46

Expl. RaḤ: כגון שנמצאו חלוצים כלומר נחלץ מוח עצמות [mng. 2].

2# חלץ vb. **to participate in the *ḥaliṣa* ceremony** (denom. < ↓ MH חֲלִיצָה; ↓ חליצותא; MH חלץ J 472) **Pe. 1. to participate in the *ḥaliṣa* ceremony:** a. man: 1) submission: האי מאן דחליץ צריך למדחסיה לכרעיה one who submits to *ḥaliṣa* must press his leg (on the ground) *Yev* 103a(16); ונייבם לחד' וניחלוץ לחדא let him perform *yibbum* on one (wife) and submit to *ḥaliṣa* with the other *ib.* 44a(19); חלוצו לה let them submit to *ḥaliṣa* by her *ib.* 112a(14); 27b(27); 39a(49); 91a(12); 106a(21); *HP* 148:2; *ib.* 156:17; *MQ* 25b(21); 2) performance: עמא דחליץ ליה מאריה the nation upon whom its Master has performed *ḥaliṣa* *Yev* 102b(36) [expl. חָלַץ מֵהֶם Hos 5:6; v. note, infra]; יבמה דחלצו לה אחין (if) brothers performed the *ḥaliṣa* ceremony upon a *yĕvama* *ib.* 38; b. woman: מיחלץ חלצא she actually performs *ḥaliṣa* *ib.* 96b(22); 3a(22); 18a(15); 50b(33); 105b(28); רקקה מקמי דתחלוץ (if) she spat before she performed *ḥaliṣa* *ib.* 105a(19); ליחלצן *ib.* 15a(9); *HP* 151:24; **4. to arrange a *ḥaliṣa* ceremony:** אי לאו דחמיתיה לחביבי דחלץ בסנדלא דאית ליה שנאצי אנו(ן)(א) לא הוה חליצנא אלא בסנדלא דטייעא had I not seen that my uncle arranged a *ḥaliṣa* ceremony with a sandal which had laces, I would have only arranged a *ḥaliṣa* ceremony with an Arab's sandal *Yev* 102a(35)

The statement in mng. 1.a.2 attributed to a sectarian rests upon a misunderstanding of the nature of the ceremony as pointed out by the Talmud ad loc.

חלק vb. **to divide** (↓ חולקא, חולקנא; Sy ܦܠܓ pe. to allot LS 237, Ma הלק MD 149) **Pe.** (a/u): חלק ליה (the river) divided it(s waters) for him *Ḥul* 7a(36); חלוק נמי להאי divide also for this one *ib.* 38; התם הא חלקיה קרא in that case Scripture, in fact, divided it (into two categories) *ib.* 5b(19) **Itpe. to be separated:** משום דמיחלקא because (the fingers) are separated *Ket* 5b(3)

חלש vb. **to be tired, sick** (↓ חולשא, חליש, חלישותא, חלש adj.; Ma הלש MD 149; cf. Sy ܢܚܠܫ LS 238) **Pe.** (e/) **1. to be weak, tired:** כי הוה חליש מגרסיה when he was tired from his study *Ber* 28a(48) // *Er* 28b(4); **2. to be sick, ill, ailing:** רב כהנא חלש PN was sick *Pes* 3b(46); *Ned* 39b(44); *Qid* 22b(48); *Ara* 16a(13); וכיון דחלש אמטיוה לצפורי when he became ill they brought him to GN *Ket* 103b(51); *Nid* 36b(50); לא חלש איניש ואיתפח a person did not become sick and recover *BM* 87a(43) [↓ √1# קצר itpe.]; *BB* 10b(23); *ib.* 151b(2); *San* 96a(46); חלש ר' בעיניה PN was ailing in his eye *BM* 85b(48); **3.** w. a fol. n. in idiomatic expressions: a. דעתא mind: חלש דעתיה he was distraught *Šab* 51b(45); *Tan* 9a(51); *Ḥag* 5b(46); *Ket* 62b(16); *BQ* 117a(49); דילמא חלשא דעתיה *BM* 84b(22); חלשא דעתאי perhaps he will become distraught *Kar* 6a(2); *Giṭ* 56b(18; MGD 627:32); b. ליבא heart: הוה חליש לבאי I was not feeling well *Ber* 28b(4); *Šab*

10a(26); *Qid* 40a(7); *Tan* 24b(43); c. עלמא environment: חליש ליה עלמא he became seriously ill *RH* 17a(50); *Ket* 103b(51; MGG 871:4); *Tem* 8b(29)

Af. w. דעתא **to make s.o. distraught:** אחלישתיה לדעתיה you made him distraught *Ber* 18b(47); *Ḥul* 94b(36)

Itpe. to become sick: ר' ירמיה נסיב כהינתא איחלש PN married a priest's daughter (and) became sick *Pes* 49a(39); *Šab* 134b(25); *MQ* 17a(17); *Ber* 55b(40; MGG 630:10); *BB* 151a(39; HP 60:11)

2# חלש vb. **to strip off skin** (↓ √2# שלח; JPA חלש DJPA 204) **Af.:** מורשא קמא מחליש ומורשא בתרא בזע the upper projecting portion (of the knife) strips off (the skin of the neck) and the latter projecting portion pierces (the organs) *Ḥul* 17b(6; **V**[11]); *ib.* 7; 9

חָלֵשׁ adj. **weak,** n. **sick person** (↓ √1# חלש; TA חֲלָשׁ TJ Jo 4:10, Sy ܢܚܝܫܐ LS 238, Ma האלשיא pl. MD 122) **I.** adj. **weak:** sg.f. הלא דא זעירא וחלשא מכל כרכי עממיא this is merely the smallest and weakest of all the cities of the nations *San* 95a(17); **II.** n. **sick person:** sg.m. חלשא *Šab* 12b(12; Ar [AC 7:177, ס"א])

Y: חַלְשָׁא *San* ib.(BAYTN 231).

1# חַלְּתָא n.f. ***ḥalla,* the priest's portion of the dough** (< MH חַלָּה Yeivin, BV 800, J 465; TA חַלְּתָא TO Num 15:20, JPA חלה DJPA 201) sg. *Šab* 35a(2); *Er* 83a(19; **O**); לאפרושי חלתא מארוזא to remove *ḥalla* from rice *Pes* 50b(53); *HP* 39:14

Y: חַלְּתָא *Šab* ib.(BAYTN 187).

2# חַלְּתָא, abs. **חַלָּה,** pl. **חַלָּאתָא** n.f. **type of basket or bucket** (Akk *ḫallatu* B type of basket CAD Ḫ 44, Sy ܢܠܬܐ, ܢ̈ water bucket LS 232) **1. type of basket:** sg. *Šab* 74b(19); חלתא בת תרי כורי a *ḥ.*-basket with a capacity of two *kors* *ib.* 35a(3); pl. חלאתא דארמאי *ḥ.*-baskets of the pagans *AZ* 75a(32); **2. type of bucket:** sg. בת@שבע הוה קא חייפא רישא תותי חלתא אתא שטן אידמי לו(י)ה כציפרתא פתק גירא פתקה לחלתא Bathsheba was shampooing her hair under a *ḥ.*-bucket. Satan came to her in the guise of a bird. He shot an arrow, (and) it pierced the *ḥ.*-bucket *San* 107a(19; **F**[2])

Geon. expl.: חלתא קופה גדולה שגודלין אותה כמחצלת שלקנים ושמין בה תבואה ונקראת כוארת [كُوَارَة] ובמקומות האלה קורין אותה מהוא חלתא מחצלת של קנים שהיא TGAs42 3:12; בלשון ארמית חלה עשויה כאהל TGWeisz 81c:13; Lit: AAC 186; Y: חַלְּתָא *Šab* 74b(19; BAYTN 187).

חם ↓ הם adv.

1# חַמָא, cs. **חֲמוּ־** n.m. **father-in-law** (↓ בר חמא, 1# חמתא; Sy ܚܡܐ, cs. ܚܡܘ LS 238, SG § 146, TA חֲמוּיִךְ TO Gen 38:13) sg. עתירי דבי+ חם (ו)קא מצערין לי the rich people of my father-in-law's household are vexing me *Tan* 23b(48); דלאו דרכיה דחתנא למידר בי חמוה a son-in-law does not usually dwell in his father-in-law's house *BB* 98b(10); ההוא דחליף אבבא דבי חמוה a certain man who was passing by his (future) father-in-law's house *Yev* 52a(24) // *Qid* 12b(24); *BM* 74b(3); *Šab* 77b(22); אבימי בר נואי חמוה דרבינא *BQ* 115a(35); *Ḥul* 104b(30); *Men* 29a(52)

Y: חַמָא BAYTN 7.

2# חַמָא, הימא n.m. **long radish** (Sy ܚܡܐ LS 208; ↓ פוגלא) sg. קפא דחסא חמא קפא דחמא כרתי (the antidote for) the *q.*-demon of lettuce is the long radish. (The antidote for) the *q.*-demon of the long radish is leeks *Pes* 116a(6); חמא לחמא a radish is (an antidote) for ... *AZ* 28b(41; RaḤ,Ar [AC 3:424[3]]) [**J:** חמה לחמה]; הימא בל' רבנן *h.* in Babylonian Aramaic *GC* 138:4 [expl. MH נָפוּס MUqṣ 1:2]

Geon. expl.: אילו ארוכים GC ib.; Lit: Löw, Hoffmann Vol 129; Flora 1:512; Y: חַמָא *Pes* ib.(BAYTN 5).

3# חמא n.m. **a sickness** (etym. unkn.) sg. חמא לחמא a radish is (an antidote) for ... *AZ* 28b(41; RaḤ,Ar [AC 3:424[3]]) [**J:** חמה לחמה]

This may perh. be a fever or a venom [cf. Ma 1# הימתא, 2# הימתא MD 146].

חמד vb. **to desire** (↓ חמדא, מחמדא; JPA חמד DJPA 204) **Itpa. to be desirous, passionate:** עריות דנפיש יצריהו בין בפניו בין שלא בפניו אתי לאיחמודי גזל דלא נפיש יצריה בפניו אתי לאיחמודי שלא בפניו לא אתי לאיחמודי he is apt to be desirous of forbidden sexual relations whose temptation is great whether the opportunity presents itself or not. He is apt to be desirous of robbery whose temptation is not great when the opportunity presents itself, but he is not apt to be desirous if an opportunity does not present itself *Ḥag*

11b(34); משום דמחמדא because she is passionate *Nid* 66a(57; Ed,HG3 359:60)

חמדא n.m. **sexual desire** (↓ √חמד) sg. בטיל חמדיה דרב PN's sexual desire ceased *Šab* 152a(44)

Y: חֶמְדֵּיהּ *Šab* ib.(BAYTN 48).

חמט vb. perh. **to become infected** (cf. Sy ܚܡܛܬܐ pustule LS 239) **Itpe./Itpa.:** כי היכי דלא ליחמטן אליתייהו so that their [i.e. the rams'] tails should not become infected *Šab* 54b(22)

Cf. RaḤ: שלא יעלה כמין עיפוש באליה [= Ar (AC 3:427)].

חמטריא, חומטריא n. **a polygonum** (< *חומטא ראיא/רעיא) sg. חמטיריא *Šab* 109b(26) [expl. MH חוטרא רעיא Mib. 14:3 and expl. as ↓ אֲבוּב רוֹעֶה ib.; Var: חומטא ראיה TRN 627:8]

Lit: Löw, Flora 1:354, 573; Y: חוּמְטְרָיָא *Šab* ib.

חמי 1# vb. **to heat up** (↓ √חמם 1#; Sy 1# ܚܡܐ pa. LS 239, Ma 1#המא MD 149) **Pa.:** הות קא מחמיא תנורא she was heating up the oven *Ḥag* 5a(1)

חמי 2# vb. **to see** (dialectal; < JPA חמי DJPA 205; ↓ √חזי) **Pe.:** וכי היכי דחמיתיה אישתא לחנניה מישאל ועזריה וערקת מן קדמיהון כן תחמיניה אישתא לפלוניא בר פלוניתא ותיערוק מן קדמוהי just as you saw the fire of PN, PN$_2$, and PN$_3$, and it fled from before them, so may you see the fever of NN b. NN and it will flee from before him *Šab* 67a(23); די חמא חמא דלא חמא לא חמי the one who saw – saw. The one who did not see – will not see *AZ* 11b(15); ולא חמיתי אניש דתקנין ארחתיה כדין I did not see anyone whose ways were trusty like this one *Suk* 44b(26); ייתי ולא אחמיניה let (the Messiah) come, and let me not see him *San* 98b(8); *Yev* 102a(35); *Ned* 22a(1); *Bo* 71:4

Itpe. 1. to be visible, appear: אתחמיו כוכבי ביממא stars were visible in the daytime *MQ* 25b(37); אתא מלאך המות אתחמי ליה the Angel of Death came (and) appeared to him *Ket* 77b(26; MGG 226:12); **2. w. ־ל to see:** כגון אתון דלא מתחמי לכו שיעורא like you who have never seen the size (of an Italian *as*) *Ḥul* 54b(13)

חֲמִים adj. **hot,** n.pl.m. **hot water** (↓ √1#חמם, חמימותא; TA חֲמִים TJ 1S 21:7, Sy ܚܡܝܡܐ LS 238, Ma האמימא MD 123) **I. adj. hot: a.** of weather: sg.m. יומא קמא דריש שתא אי חמים כולה שתא חמימא if the first day of the New Year is hot the whole year (will be) hot *BB* 147a(43); *BM* 86a(44); *Šab* 147b(37); **b.** of food: sg.m. קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא a pot of a partnership is lukewarm [lit. neither hot nor cold] *BB* 24b(27) // *Er* 3a(50) [↓ √1#חמם pe., mng. 1; cf. Ma: לאהאמימא ולאקארירא Jb 51:4]; *Giṭ* 61b(27) // *Ḥul* 6b(4); נהמא חמימא דשערי hot barley bread *Yev* 76a(11); *Pes* 7a(35); *Yom* 76b(22); *Ḥul* 105a(14); pl.m. מיא חמימי hot water *Ned* 50b(23); *Ket* 39b(12); **c.** of temperament: דהאיי חמים מזאגיה בטפי והיא נמי חמים מזאגה בטפי this one [i.e. the husband] has a very volatile temperament, and she [i.e. the wife] also has a very volatile temperament *TGHark* 37:10 [cf. Ma: האמימיא רויאנה his temperament is fiery MD 123]; **II. n. 1.** pl.m. **hot water** [Sy ܚܡܝܡܐ LS ib., mng. 2a, JPA חמימין DJPA 206, s.v. חמים mng. 2; cf. MH חַמִּין Yeivin, BV 789, J 475, Akk *emmu* AHw 214, mng. 2a]: **a.** general: חמימי לגו קרירי וקרירי לגו חמימי hot water into cold water and cold into hot *Pes* 111a(2); ההוא ינוקא דאישתפיך חמימיה a certain infant whose hot water (necessary for its circumcision) had been spilled out *Er* 67b(37); *Yom* 78b(35); *Šab* 55a(7); *RH* 20a(26); *Ḥul* 47b(36); חמימי חמימי very hot water *Pes* 112b(23; E[1]) [expl. MH חמין ib.]; *AZ* 28b(17); **b.** in medical treatments: עיילוה בחמימי אפקוה מחמימי עילוה בקרירי ‹עילוה› ‹אפקוה› מקרירי they put him in hot water. They took him out of the hot water. They put him in cold water. They took him out of the cold water *Nid* 36b(51) [description of an unsuccessful medical treatment]; *AZ* 28b(42) [for a scorpion's sting and for one pierced by a thorn]; *Pes* 116a(6) [against worms in vegetables]; **2. hot cooked dish:** pl.m. חמימי חמימי דחיטי a very hot (cooked dish) of wheat *Yom* 84a(27) // *AZ* 28a(26)

Y: חַמִּימָא *Pes* 7a(36; BAYTN 56).

חֲמִימוּתָא n.f. **heated state** (↓ חמים; Sy ܚܡܝܡܘܬܐ LS 238) sg. חמימותיה דחרס the heated state of the earthenware vessel *Pes* 76a(20; M[1])

Y: חֲמִימוּתָא *Pes* ib.(BAYTN 175).

[חמימתא ↓ ממיתא n.]

חֲמִיר adj. **stringent** (↓ √חמר pe., pass.part., חמירתא; JPA חמיר DJPA 206) **a.** alone: sg.m. חמיר איסוריה its prohibition is stringent *Naz* 37b(29); *Pes* 18b(14); *Ket* 37a(33); מיחמר חמיר עליה‹ו› it is quite stringent for him *BQ* 40a(40); f. שבועה דחמירא an oath which is more stringent (than a vow) *Ned* 18a(6); *Yev* 75a(22); *BM* 56a(26); *San* 41a(10); pl.m. לאוי דשבת דחמירי the prohibitions of the Sabbath which are stringent *Yev* 6a(17); *San* 3b(43); *Kar* 4b(18); **b.** w. ־ל to be stringent: sg.f. האי תנא הוא דחמירא ליה שבת כעבודה זרה this *Tanna* is just as stringent concerning (the desecration of) the Sabbath as idolatry *Er* 69b(9); באתריה דר' יהודה חמירא להון שביעית in PN's place they are extremely stringent concerning the Sabbatical year *Giṭ* 54a(10) // *Bek* 30a(32); *Soṭ* 7a(20)

Y: חֲמִירָא *Šab* 132b(26).

חֲמִירָא n.m. **leaven, yeast** (↓ 1#חמרא; TA חֲמִירָא TO Ex 12:15, Sy ܚܡܝܪܐ LS 241b, Ma האמירא MD 123) sg. *AZ* 66a(21); חמירא דחיטי וחמיר' דשערי wheat leaven and barley leaven *ib.* 15; בערו חמירא דבני חילא remove the soldiers' leaven *Pes* 5b(45); *ib.* 30a(9); *HP* 13:15; חמירא ‹ד›אוכ‹ר›סנא דשערי leaven of barley groats *Men* 43a(4); כל מאני דמשהו בהון חמירא בשאר ימות השנה all utensils in which leaven is left during the rest of the days of the year *HP* 12:13

Y: חֲמִירָא BAYTN 56.

חֲמִירְתָא n.f. **stringent case** (↓ חמיר adj., f.sg.det.; JPA חמירתא pl. DJPA 206) sg. סמי קילתא מן קמי חמירתא remove the more lenient case in favor of the more stringent one *Pes* 45b(5); *ib.* 18b(26); *Suk* 7a(38); *BM* 31a(26)

Y: אַחוּרִיהּ *Pes* 37b(34).

חֲמִישָׁאָה adj. **fifth** (↓ חמשא; Sy ܚܡܝܫܝܐ LS 242) sg.m. יומא חמישאה the fifth day *HP* 181:10; *Bo* 79:6; f. שבתא חמישיתא the fifth Sabbath *HP* 185:15; שתא אתא חמישיתא the fifth hour *ib.* 36:19; בשום חמישיתא in the name of the fifth one [i.e. magical word] *Bo* 6:8; *ib.* 107:9

חמלתא ↓ הימלתא n.

חמם 1# vb. **to be hot, aroused** (↓ בר מחים תנורי, חומא, 1#חמתא, חומתא, חמים, חמימותא, מחממא, 1#√חמי; Sy 1# ܚܡ LS 238, Ma 1#המם pe. intr. to be hot, tr. to scorch MD 149) **Pe. 1. to be hot, warm, heat up:** חם גבה דכוורא ואיתהפיך the fish's dorsum became hot, and it turned itself over *BB* 73b(22); כי חם קומקומא in the time it took for the kettle to become hot *ib.* 26; קידרא דבי שותפי לא חיימא ולא קיירא a pot of a partnership is lukewarm [lit. neither warms up nor cools down] *ib.* 24b(24; F[2]TGAs28 200b:8) [↓ חמים]; משום דמחממי חאים ומקררי קאיר because (sand surrounding) heated objects heats up and (sand surrounding) cooled objects cools down [i.e. it acts as an insulator and is relevant only to the Sabbath] *BB* 19a(45) [v. Pa.]; *Ḥul* 8b(21); וכד חאים פומיה מאיץ when (the infant's) mouth warms up it will suck *Šab* 134a(28); *TGHark* 207:15; *HP* 205:9; **2. to be emotionally aroused:** *Šab* 153a(6; M) [v. Af., mng. 2]

Pa. to heat s.t. up: pass.part. מחממי heated objects *BB* 19a(45) [v. Pe., mng. 1]

Af. 1. to heat s.t. up: מיא דאחים קפילא ארמאה water which the pagan tavern keeper heated up *Šab* 51a(25); *MQ* 12b(28); *Anan* 3:11; *Er* 68a(24); אחמה לחרס ואחימתיה חרס לדידיה (the juice) heated up the earthenware, and the earthenware heated it up [i.e. the juice] *Pes* 76a(7); ההיא איתתא דמחמא תנורא a certain woman who used to heat up (her) oven *Tan* 21b(23) [↓ √1#חמי]; *HG3* 219:73; **2. to arouse emotions:** אחים לי הספידאי דהתם קאימנא arouse emotions for me (among the crowd) at my eulogy, for I [i.e. my soul] shall be present there *Šab* 153a(5); *ib.* 8; הא דמחמי ליה ותאים הא דמחמו‹ו›‹י› ‹ליה ו›לא חאים this refers to where they arouse emotions for him and one is aroused. That refers to where they arouse emotions for him and one is not aroused *ib.* 6(M)

Itpa. 1. to be heated up, parched: כי קם איחמם ונפל מיניה פורתא פורתא when (the garment) was heated up (by the fever), it disintegrated [lit. fell off him] bit by bit *Šab* 110b(44) [cf. Sy ܐܬܚܡܡܘ ܗܘܘ ܚܡܝܡܐ ܘܐܬܦܪܟܘ ܘܐܬܦܣܩܘ ܣܘܪ̈ܝܢܐ Audo 1:349]; איפסקו שוריאני ואיחממו להו the bronchi (of the lung) broke and became parched *HP* 200:19; **2. to become sexually aroused** [Sy ܐܬܚܡܡ to be

inflamed of love LS 238]: כל איחמומי נמי הדר איחמומי בשעתיה לא שכיח any kind of sexual arousal (with ejaculation) followed also again shortly by sexual arousal is uncommon *Nid* 43a(20)

2# חמם vb. **to sweep** (Sy 2# ܚܡܡ pe. LS 238, TA המם pa. TJ Is 14:23) **Af.:** הוה נקיטא 'מורדא' קא מחממא תנורא she was holding the ... (and) was sweeping the oven *Ḥag* 5a(1; **G**) [↓ √1# חמי pa.]

חמס vb. **to act violently** (Ma המס MD 150) **Pe.** [w. fol. vb.]: דחמסי עבדי who act violently *Yom* 24b(42; E[1]Ed)

חמע vb. **to ferment, leaven** (↓ חימועא, √1# חמץ; Sy ܚܡܥ LS 240) **Pa. to cause fermentation:** חמועי מחמעא (vinegar) does indeed cause fermentation *Pes* 41a(7) [≠ ↓ √1# צמת pe., mng. 2]; *ib.* 9

Itpa. to become leavened: אדמבשלי ליה מיחמע while they are boiling it, it becomes leavened *Pes* 39b(36)

1# חמץ vb. **to turn sour, leaven, delay** (< BH 1# חמץ HAL 316, MH pa. to leaven, af. to become leaven J 478; ↓ √חמע; Sy 1# ܚܡܨ LS 240) **Pa. to make dough leaven:** דמחמיץ להו לשירים he makes the remnants (of the gift offering) leaven *Švu* 15b(1); ולישקול פורתא מיניה וליחמציה אבראי let him take a small amount of it [i.e. the flour] and make it leaven outside *Men* 53b(51); *ib.* 57a(35); דכל גב מיולידו לא מחמצי as long as (the water) is flowing it does not cause leavening *Pes* 40a(11); **2. to delay:** משום דלא איפשר דלא מחמיץ because it is impossible not to delay (the conclusion of the case until the next day) *San* 35a(21)

Af. 1. to turn sour (of wine or beer): משום דאחמיץ פקע ליה איסוריה מיניה did its prohibition desist from it because it turned sour? *AZ* 29b(45); דרמו ביה שערי ומחמיץ they place barley in it [i.e. beer] and it becomes sour *Pes* 42b(7); *Qid* 79a(41); *Ḥul* 26a(7); *Nid* 2b(25); **2. to become leaven:** דקדים מחמץ it quickly becomes leaven *Pes* 35a(25); משום דמחמצא היא because it [i.e. the dough] becomes leaven *HP* 13:2; *TGAs27* 30:2

2# חמץ vb. **to degenerate** (Sy 3# ܚܡܨ pa. to shame LS 241, MH² החמיץ RH 3a[36]) **Af.:** מנא לן דאחמיץ how do we know that he degenerated? *RH* 4a(12); *ib.* 36

חמר vb. **to be stringent, rule stringently** (↓ 1# חומרא, חמירתא; JPA חמר DJPA 207) **Pe.,** pass.part. **stringent:** ↓ חמיר

Af. to apply a restriction, rule stringently: היכ' דאחמור אחמור היכ' דלא אחמור לא אחמור where they applied a restriction (not required by the law) they have done so [i.e. it applies]. Where they did not apply a restriction, they have not done so [i.e. it does not apply] *Nid* 66a(51); אחמורי קא מחמרי they are ruling very stringently *AZ* 49a(28); *Er* 3a(44); *Beṣ* 17b(12); *Bek* 46b(34); לא אשכחן תנא דמחמיר תרי חומרי בכתובה we have not found a *Tanna* who makes two stringent rulings concerning a *ketubba Ket* 82a(4); אחמר בהו רחמנא בכהני the Merciful One applied (additional) restrictions to priests *San* 51a(8); *Nid* 42a(23); והוא ניהו דאחמיר אנפשיה it is he who ruled stringently for himself *Šab* 134a(10); *Men* 41a(21); *Nid* 12b(5); *Geon* 220:8; *TGHark* 94:5

Lit: Bacher 67.

1# חַמְרָא, abs. **חֲמַר** n.m. **wine** (↓ 1# בר חמרא, בת חמרא, טיליא, שתיא חמרא, מזגא חמרא, חמירא, מזוגא חמרא, מיי; TA חַמְרָא TO Gen 19:32, Sy ܚܡܪܐ LS 241, Ma האמארא MD 123) sg. כל חמרא דלא דארי על חד תלתא מיא לאו חמרא הוא any wine which cannot sustain (an admixture of) three times as much water is not wine *Šab* 77a(4) [+ //'s; ↓ √2# דרי pe., mng. 3]; וחמרא וכל דמרוי wine and any intoxicating beverage *Anan* 4:6; [ח]מרא ושיכרא ונבידא וכל דומיהון wine, *š.*-beverage, *n.*, and the like *ib.* 48:1; *Pes* 105a(16); כי כייליתו חמרא לגוי when you measure out wine for a pagan *AZ* 71a(22); חמרא סמיך מיא קלישי wine is viscous, water is free flowing *Suk* 48b(36); אית לכו חמרא לזבוני do you have wine to sell? *AZ* 57b(17); כמאן שאתי כהני האידנא חמרא according to whom do the priests drink wine nowadays [i.e. after the destruction of the Temple]? *Tan* 17a(27); ונישלוק חמרא ונישקיה let him boil the wine and give it to him to drink *Šab* 110b(1); ליציל חמריה דפלוניא בר פלוניתא may the wine of NN b. NN become clear *ib.* 66b(25); אנן תברינן להו בבשרא וחמרא we moderate them [i.e. vegetables] with meat and wine *Ber* 44b(45); אגבור חמרא אדרדקי make the wine strong on the young men [i.e. let it affect their senses] *San* 38a(6); ההוא גברא אשתטי ליה בחמריה you became demented from (drinking) your wine *Meg* 12b(23); ברסם דחמרא pleurisy (caused by) wine *Ḥul* 105b(33); למחר פכח ליה חמריה he will become sober tomorrow [lit. his wine will become dull to him] *Meg* 12b(26; **M**); *BM* 83b(25) [↓ חנותא mng. 3]; חמרא וריחני פקחין wine and spices made me better *Yom* 76b(17; **L**) [+ //'s; ↓ √פקח pa.]; b. in dialectal and archaic usage: sg.abs. חמר למשתי wine to drink *Er* 53b(14) [in the 'Galilean' dialect]; בריש כל אסואן אנא חמר I, wine, am the main cause of all cures *BB* 58b(11) [quoted from an inscription]; c. w. var. designations: sg.abs. חמר נקי clear wine [i.e. w/o sediments] *ḤM* 44:3; det. שיתין מיני חמרא הוו there are sixty types of wine *Giṭ* 70a(26); חמרא חדתא דמעצרתא new wine of the press-room *ib.* 67b(19); חמרא מעליא good quality wine [i.e. not sour] *BM* 83a(23); חמרא מבשלא boiled wine *AZ* 30a(22); חמרא מרקא pure wine *Giṭ* 67b(21); חמרא נקירא (unclear) *Giṭ* 69a(42); חמרא עתיקא old wine *AZ* 66a(14) [> Arab عتيق wine Fr, AF 171]; חמרא ריתחנא aromatic wine *Šab* 110a(32; Rashi); חמרא חייא unmixed wine *Giṭ* 67b(29) [↓ חיי adj., mng. 3]; חמרא מזיגא diluted wine *Mak* 3b(48); חמרא בר תלתא טרפי wine of three seasons [i.e. three year old wine] *Šab* 129a(41) [cf. Rashi]; חמרא חלייא דאתי מעסייא sweet wine which comes from GN *AZ* 30a(50; **J**) [expl. ↓ קרינא]; d. fermentation: חלא דחמרא wine-vinegar *AZ* 66a(14) [↓ 2# חלא usage b]; קיוהא דחמרא soured wine [lit. acerbity of wine] *Ket* 75a(26); קואה חמרא דכולי עלמא וקואה נמי חמרא דיליה everyone's wine became sour, and his wine also became sour *BM* 106b(35; TGAs28 58:20); איתקיף והוו ליה חלא (four hundred vats of wine turned sour and became vinegar *Ber* 5b(38) [↓ √תקף itpe.]; חמרא דאיקריס wine which became sour *BB* 95b(23; **HEs**); חמרא מעילאי אקר wine becomes sour from above *BB* 96a(5); e. containers for storing or serving: 1) אנפקא large cup: *ḤM* 39:16; 2) 1# גולפא pitcher: *AZ* 32a(7); 3) 1# גרבא jug: *Pes* 52b(19); 4) דנא vat: *Ber* 56a(37); 5) זיקא skin-bottle: *BB* 24a(32); 6) חביתא jug: *Giṭ* 69b(43); 7) חצבא pitcher: *BB* 24a(28); 8) 1# כובא drinking bowl: *AZ* 30a(37); 9) כסא bowl, cup: *Ber* 12a(23); *HP* 13:14; 10) מאנא דפחרא clay vessel: *Tan* 7a(53); 11) 2# מזגא cup: *Yom* 35b(16); f. measures: 1) קיסטא *xestes*: *AZ* 34b(17); 2) רביעתא one fourth of a *log*: *ib.* 29a(8); g. in medicinal use [cf. Akk *karānu* CAD K 205, mng. 1c]: ניתי כמונא ... לליבא בחמרא let him place cumin etc. – for the stomach – in wine *AZ* 29a(14); חזייה דקא צמית ליה בחמרא he saw that he was reducing it [i.e. the swelling] with wine *Šab* 109a(32); כיון דמפנקי אפי' חמרא מסי להו since they are delicate even wine cures them *ib.* 26; h. in proverbial usages: חמרא דמאריה טיבותא דשקיא the wine is its owner's, (but) the favor is the butler's *BQ* 92b(33) [↓ 1# שָׁקְיָא note]; דאנון יתבין כחמרא אדורדייה they sit like wine on its lees *Meg* 12b(29) [w. ref. to וְשֹׁקֵט הוּא עַל שְׁמָרָיו Jer 48:11]; חמרא וחיי לפום רבנן wine and life to the mouth of the scholars *Šab* 67b(34)

In *Ḥul* 112a(26), read acc. to Ar [AC 3:218]: חמר [= חֲמַר] בשר substitute for meat, who explains: תמורת בשר [v. Geig, AAC 160]; Lit: Löw, Flora 1:94+; Voc: חֲמַרָא HPP 278:19; חַמְרָא HGP 28b:23; Y: חַמְרָא *Ber* 12a(25; BAYTN 82).

– חַמְרָא סֵיפָא n.m. **apple cider** (lit. apple wine [cf. יין תפוחים TBer 2:4]; ↓ 3# סיפא) sg. *HGI* 105:89

Lit: Löw, Flora 3:218.

2# חֲמָרָא, חמארא, abs. **חֲמַר** n.m. **donkey,** f. **she-ass** (↓ 2# בר חמרא; TA חֲמָרָא TO Ex 13:13, Sy ܚܡܪܐ LS 241, Ma 1# האמארא MD 122) **1. donkey:** a. general: sg.abs. חמר למרכב a donkey for riding *Er* 53b(13) [in the 'Galilean' dialect]; det. רכיב חמארא *Ber* 33b(5); *Pes* 111a(19); *BM* 81b(6); הות חמארא רכבה she turned into a donkey (and) he rode her *San* 67b(37); משיח על חמארא אתי the Messiah will come on a donkey *ib.* 98a(45); ההוא גברא דאוגר ליה חמארא לחבריה a certain person who hired out a donkey to another *Ket* 27b(3); *BQ* 19b(43); משו' דקרו לאינשי חמר' because (the scholars) call people 'donkeys' *Ned* 81a(14); *BQ* 92b(16); חמארא אחרינא another donkey *ib.* 116b(13); *MQ* 10b(2) [↓ טופרא mng. 3]; *San* 98b(10) [↓ כבותא]; *ib.* 109b(16)

[↓ 2#גנובתא]; *Šab* 67a(32) [↓ לועא mng. 1]; b. w. a qualifier: sg. חמרא דאכפא a 'donkey' on the shoulder *Šab* 66b(8) [expl. MH לוקטימין Mib. 6:9; ↓ 2#כפא]; חמרא לובא Lybian donkey *Šab* 51b(19) [expl. MH לְבְדְּקָס Mib. 5:1]; pl. חמרי לובי *Tam* 32a(46); **2. she-ass** [Sy ܚܡܳܪܬܳܐ ܢܩܒܬܐ female donkey PSm 1309, Ma זאבאד דהאמארא butter of a she-ass AM 127:21; ↓ חמרתא]: sg. בר סוסיא וחמרא the offspring of a stallion and a she-ass *Ḥul* 79a(13); דבעל חמרא he copulated with a she-ass *Ber* 58a(39); חמרא מעברתא a pregnant she-ass *BQ* 49a(16; **HEs**) [**H**(corr): חמאר״ת״א]; עוברא דח(ו)מרא חיוורתי a fetus of a white she-ass *Šab* 109b(40); pl. חמרי לוביתא *BB* 74a(13) [Var: חמרי חיוורתא white she-asses MGE 43:15]; תליסרי חמרי חיורתא *Šab* 110a(2; Ed)

Voc: חַמְרָא VTM 87; חֲמָרֹא HGP 29a:38; Y: חֲמָרָא *BQ* 92b(3; BAYTN 49).

– חֲמָרָא דִימָא n.m. **a permitted fish** (lit. donkey of the sea; cf. ↓ עיזא דימא) sg. *AZ* 39a(22)

Lit: Fauna 8; Y: חֲמָרָא דְיַמָּא *AZ* ib.

3#חֲמָרָא, חמארא n.m. **donkey driver** (↓ בר 2#חמרא; Sy ܚܡܳܪܳܐ LS 241, Ma 2#האמארא pl. MD 122) pl. יהיב רב זוזי לחמארי PN used to pay money (in advance) to the donkey drivers *BM* 73a(11)

Y: חַמָּרֵי *BM* ib.(BAYTN 231).

חֲמָרְתָא n.f. **she-ass** (↓ 2#חמרא; Sy ܚܡܳܪܬܳܐ LS 241, Ma 1#האמארתא MD 122) sg. עוברא דחמרתא חיורתי the fetus of a white she-ass *Šab* 109b(40); חמרתא דאיתעברא מסוסיא a she-ass which became pregnant from a horse *Šeel* 116:34; pl. תליסרי חמרתא חיורתא thirteen white she-asses *Šab* 110a(2)

Y: חֲמָרְתָּא *Ber* 58a(39; BAYTN 49).

חַמְשָׁא, חֲמֵשׁ, f. **חֲמֵשׁ**, pl. **חַמְשֵׁי, חַמְשִׁין** num. **five** (↓ בי חמשא, חומשא, חמושיתא, חימושיתא, חמישאה; Sy ܚܰܡܫܳܐ, ܚܡܶܫ LS 242, Ma האמיש, האמשא MD 124, pl. ביומא דשוקא מזדבנא האמשיא MD 189) sg.m. בחמשא on the market day it is sold for five (*zuzim*) *BM* 99b(28); חמשה טולי הוו there are five shadows *Pes* 111b(7); *Qid* 72b(45); חמשא חתנואתא five sons-in-law *BM* 109a(34); ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי I shall teach five children to read in the five books of the Pentateuch *BM* 85b(23); f. חמש אצבעתיה his five fingers *AZ* 29a(19); חמש שנין five years *BM* 103a(6); ארבעין וחמיש forty-five (years) *Meg* 11b(23); *Ket* 104b(21); וניבטלה בחמש let him annul it at the fifth (hour) *Pes* 6b(54; **V**[1]); pl. חמשין נכי חדא forty-nine *BM* 99b(7); חמשי וחדא fifty-one (blasts) *Suk* 54a(25); תמני מאה וחמשין ותרתין eight hundred and fifty-two *San* 38a(25)

Y: חַמְשָׁא *BB* 3a(49; BAYTN 328).

– חֲמֵשׁ עֲשַׂר, חֲמֵיסַר, f. **חֲמֵיסְרֵי** num. **fifteen** (↓ עשׂרא num.; Ma האמיסאר Nöld, MG 188, Sy ܚܰܡܫܰܥܣܰܪ, f. ܚܰܡܫܰܬܥܶܣܪܶܐ SG § 148) **1. fifteen:** m. חמיסר קדושי fifteen ablutions *Yom* 32b(41); חמיסר ירחי fifteen months *Bek* 8b(6); *Ḥul* 76b(10); מאתן וחמיסר two hundred and fifteen (eggs) *Er* 83a(20); חמיש@סר אלפי גרמידי 15,000 cubits *Suk* 53b(9); *Pes* 93b(27); f. חמיסרי הויין there are fifteen (meals) *Šab* 118a(11); *ib.* 99a(19); עד חמסרי או שיתסרי until (the age of) fifteen or sixteen *TGHark* 40:34; חמשי@סרי *BB* 106b(2); **2. fifteenth:** m. דקא קארו בחמיסר they read (the *Megilla*) on the fifteenth *Tan* 18b(10); *Suk* 41a(37); *Meg* 5b(13); *RH* 20b(24); אורתא דחמיסר בניסן נגהי שיתסר the night between the fifteenth and sixteenth of *Nisan* *HP* 16:5; *Šab* 87b(10)

Lit: Eps, Gr 127; Y: חֲמֵיסַר *Ḥul* 76b(10).

– חַמְשָׁא בְּשַׁבָּא, חמשא n.m. **Thursday** (↓ שבא; Sy ܚܰܡܫܳܐ ܒܫܰܒܳܐ LS 242, Ma האמשא האי מאן האבשאבא MD 124) sg. *Šab* 69b(39); האי מאן דבחמשא בשבא one (who is born) on Thursday *Šab* 156a(31; **V**); חמשא בשבתא *ib.* 87b(10); *Ket* 105b(33); ארבעה חמשה Wednesday, Thursday *Pes* 106a(30) // *Giṭ* 77a(21); *Šab* 87a(6); ובתרין ובחמשא on Monday and Thursday *HP* 187:4; לילי דארבעה נגהי חמשה Wednesday night [i.e. between Wednesday and Thursday] *ḤM* 44:4

Y: חַמְשָׁא בְּשַׁבְּתָא *Šab* 140a(40).

חמת ↓ מחמת prep.

1# חֲמָתָא, חמאתא n.f. **mother-in-law** (↓ 1#חמא; TA חֲמָתֵּיהּ TO Dt 27:23, Sy ܚܡܳܬܳܐ LS 238) sg. חמתך קאתיא your mother-in-law is coming *Bek* 44b(14); דיסתנא ⟨ד⟩חנקא חמתא the portion of food which chokes the mother-in-law *Giṭ* 67b(44) [perh. containing a bone]; ההוא מידם הוה דים מיחמתיה that man was quite suspect concerning his mother-in-law *Qid* 12b(25; HP 109:10); *Ket* 104b(19); *Šab* 26a(3); חרשי כלתא וחמתא the magic of a daughter-in-law and a mother-in-law *Bo* 54:7; *ib.* 38:2; 67:4; 115:6; אחאתא דחמאתיה his mother-in-law's sister *ŠeelG*(St2 454:28)

Y: חֲמָתָא *Šab* ib.(BAYTN 7).

2# חֵמְתָא n.f. **anger** (Sy ܚܶܡܬܳܐ LS 242, Ma 1#הימתא MD 146) sg. *ḤM* 46:17; *ib.* 47:1

חֲנָוָאָה n.m. **tavern keeper** (↓ חנותא; Sy ܚܢܘܳܝܳܐ LS 243, JPA חנוי DJPA 208; cf. MH חֶנְוָנִי Yeivin, BV 1046, Gross, Patterns 160) sg. חביתא דחמרא לחנואה a jug of wine belonging to a tavern keeper *BM* 99b(27; **F**[1]); *BB* 98a(23; **P**[1]); אזלא ואינסיבא לחנואה she went and was married to a tavern keeper *Pes* 110b(16; **V**[14])

Y: חֲנָוָאָה *Pes* ib.

חֲנוּכְּתָא n.f. **Ḥanukka** (< MH חֲנוּכָּה Yeivin, BV 950, J 481; TA חֲנֻכַּת TO Num 7:84) sg. שרגא דחנוכתא the Ḥanukka lamp *Šab* 45a(8); *HP* 187:4; *ib.* 7

Y: חֲנוּכְּתָא *Šab* ib.(BAYTN 292).

חָנוּתָא, pl. **חֲנָוָאתָא** n.f. **shop, booth, tavern** (↓ בי חנותא, חנואה; Sy ܚܳܢܘܬܳܐ, pl. ܚܳܢܘܳܬܳܐ LS 243, Ma 2#האנותא tavern MD 124, TA חָנוּתָא pl. TJ Jer 37:16, > Arab حَانُوت store, tavern Fr, AF 172) **1. shop:** sg. ההוא גברא דהוה קא מזבין פתכייתא חומרי בחנותא a certain man who was selling small chains : beads [double rdg.] in a shop *Qid* 9a(1); *BB* 29b(3); דדרתא פלנית או חנותא פלנית ד[אית] לי בדוכתא פל׳ או בשוקא פל׳ אוגירית יתיה לדיליה לפל׳ למידר ביה ולמיעבד בגוה עבידתיה מן זיבנא וזבנתא I have let to so-and-so, himself, such-and-such a property or such-and-such a shop which I have in such-and-such a place or such-and-such a street to live in it and to pursue in it his occupation or business transactions *SŠHai* 8a(12); *ib.* 9b(10); *TGHark* 270:29; *ib.* 277:23; הא אית לי חנותא אוחרנתא דקריבא להדא חנותא I have another shop which is near to this shop *Geon* 162:9; למידר בחנותא to reside in the shop *ib.* 15; 4; 18; 163:15; 164:5; מן ביתיה ומן חנותיה from his house and from his shop *Bo* 134:4; pl. חנוותא דמחוזא the shops of GN *BB* 29b(3; **P**[1]); חנואתא ודרתא shops and properties *TGAs28* 23b:14; *ib.* 24:19; 23; 24b:1; **2. booth, shed:** sg. חנותא דנפאחי blacksmiths' booth *Giṭ* 56b(41; MGD 728:13) [= MH² חנותו של נפח BQ 32b(43); cf. Sy ܚܳܢܘܬܳܐ ܕܢܰܦܳܚܶܐ PSm 1318]; pl.abs. אפום חנואן at the entrance of sheds *Šab* 21a(13); det. הויין חנוואתא אבראי דהוו שטחי בהו שומשמי there were sheds outside (of the press room) in which they used to spread sesame seeds out (to dry) *BB* 68a(5; **P**[1]); **3. tavern, wine tavern:** sg. ההוא גברא דהוה קא שתי חמרא בחנותא a certain man who was drinking wine in a tavern *Qid* 9a(6); רב פפא מפקי ליה לבבא דחנותא ושתי they used to take it [i.e. the beer] for PN out to the entrance of the tavern, and he would drink (it) *AZ* 31b(17); חנותא דחמרא wine tavern *BM* 83b(25); *ib.* 60a(31; **F**[1]); *AZ* 57b(16); pl. אבב חנוותא נפישי אחי נפישי (מ)(ו)רחמי at the entrance of the taverns there are many brothers (and) friends *Šab* 32a(11; **M**); שב חנוותא seven taverns *ib.* 129a(44)

For חנותאי *San* 7b(39) read perh.: ח(ו)נותאי [↓ חזנותא mng. 1; but v.: כלי החנות שלו OH ib. 63:10]; בחנותא *Qid* 9a(1; **V**[3]) is missing in the other mss. and is prob. an interpolation from *ib.*(6); Y: חֲנוּתָא, חֲנָוָתָא BAYTN 31.

חנט vb. **to embalm** (↓ 1#חנטא; Sy ܚܢܰܛ LS 244) **Pe.** (a/): כדי ספדו ספדייא וחנטו חנטיא did the eulogizers eulogize and the embalmers embalm for nothing? *Tan* 5b(39)

1# חֲנָטָא n.m. **embalmer** (↓ √חנט) pl. *Tan* 5b(39)

Y: חַנְּטָא BAYTN 103.

2# חנטא n.m. **formation of fruit** (< MH² חנטה J 482) sg. חנטא דפירא *Men* 69a(5)

חֲנִיכָא n.m. **nickname** (< MH חֲנִיכָה Yeivin, BV 884, J 483; ↓ √חנך) sg. וכל שום אחרן וחניכא דאית לי any other name or nickname that I have *SŠHai* 3a(8); *ib.*(11)

חנך vb. **to train, dedicate** (↓ חינכא, חינוכא, חניכא; MH חנך pi. J 483) **Pa.:** דמחנכא להי במצות דנשים she trains them [i.e. her daughters] in the commandments of women *TGAs42* 85:21

Itpa. to be dedicated: בחול איחנוכי הוא דלא מיחנך on a weekday (the table) is not actually dedicated (by the showbread) *Men* 50a(37)

חנן vb. **to be gracious** (↓ 1#חנן ,חינא; Sy 1# ܚܢ LS 242, Ma הנן MD 150) **Pa. (uncertain):** אדחננכי וחנני לא אתת לגו השתא דאתת לגו קרחנני וחננכי *Pes* 110b(2)
Itpa. to entreat: נפקא איחננא ליה she went out (and) entreated him *Giṭ* 68b(1; V[18])

חנן adj. **compassionate** (↓ √חנן; Sy ܚܢܢܐ LS 243) pl. בני חנני compassionate children *Ket* 61a(2; **M**) [V[5]: חינני]

חנף vb. **to favor** (MH^2 חנף hif. to favor J 484, JPA חנף pa./af. to deceive DJPA 209) **Pa.:** דאפלו לגברא כותך לא חניפי ליה I did not favor even a man like you *MQ* 17a(23); משום דרב זביד גברא רבה מחנפיתו ליה בדינא do you favor PN in judgment because he is an important man? *Ket* 63b(30); *ib.* 84b(34); אמאי שלח ליה לחנופיה ליה why did he send him? To favor him (in the judgment)? *Švu* 30a(52); דלא לימרו קא מחנפי רבנן להדדי lest they say: "The scholars favor each other" *Qid* 70b(11)

חנק vb. **to strangle, choke** (↓ חנקתא; Sy ܚܢܩ LS 244, Ma הנק MD 151) **Pe.** (a/u) **1. to strangle:** דלא עב(י)די נשי דחנקי לבנייהו women are not apt to strangle their (suckling) children (in order to remarry more quickly) *Ket* 60b(47) [Ed.: דחנקן]; *ib.* 46; למיקטל יותיה ולמיחנק יותיה to kill him and to strangle him *Bo* 76:7; *ib.* 20:6; 70:6; 77:8; אתא חנק נפשיה אשבוע' (the bird) went (and) hanged itself because of the oath *Giṭ* 68b(30); כמה דחנקינון דמי it is as if he strangled them [i.e. the sacrificial animals] *Mei* 2a(17); *Ḥul* 53b(9); *ib.* 12; **2. to choke:** דיל' בהדי דאכיל נהמא חנקתיה אומצא ומית perhaps while he was eating bread, a piece choked him and he died *Kar* 7a(49); *Ber* 45a(1; **P**); *Giṭ* 67b(44) [↓ 2#חמתא]; *Švu* 13b(4)

חנקתא n.f. **a demon** (lit. strangler; ↓ √חנק) sg. *Bo* 58:7 [ref. to a lilith]

חַס לְ־ interj. **far be it from ...!** (↓ √חוס; JPA חס ל־ DJPA 209) חס לי דלכסיף זרעיה דרב על ידי far be it from me that PN's progeny should be shamed by me! *Ara* 16b(30); *Qid* 44b(32); *Ḥul* 111b(44)
Lit: Eps, Gr 143; Y: חַס לִי *Ara* ib.(BAYTN 340).

חַסָּא n.m. **lettuce** (Akk *ḫassū* pl. CAD Ḫ 128, Sy ܚܣܐܬܐ, pl. ܚܣܐ LS 245) sg. *Pes* 39a(8) [expl. MH חֲזֶרֶת Mib. 2:6]; *ib.* 114b(37); 116a(5); *AZ* 10b(6); מייר עסקיה כחסא his business deal will be bitter like lettuce *Ber* 56a(53; MGG 704:10); עיף עיסקך כחסא your business is 'folded' like lettuce [i.e. increased many times] *ib.* 33; חסא גילאה ... lettuce *ḤM* 41:20 [cf. חֲזֶרֶת גַּלִּים MKil 1:2]
Lit: Flora 1:424+; Y: חַסָּא *Pes* ib.(BAYTN 5).

1#חסד vb. **to be gracious** (↓ חסיד ,חסדן ,חיסדא, חסידותא)

2#חסד vb. **to scorn** (Sy 1# ܚܣܕ pa. to do evil LS 245, Ma חסד pa. to revile MD 151) ↓ חסדנאה adj.

חסדא ↓ חיסדא n.

חַסְדָן adj. **gracious** (√1#חסד) pl.m. חסדא שמך וחסדנין מילך your name is *Ḥasda* [i.e. grace], and your words are gracious *Giṭ* 7a(41; V[18])

חַסְדְּנָאָה adj. **malicious** (√2#חסד; Sy ܚܣܕܢܝܬܐ shameful things LS 245) sg.f. עינא חאסדניתא the malicious eye *Bo* 32:4

חֲסִיד adj. **pious**, n.m. **pious person** (√1#חסד; ↓ חסידותא; Sy ܚܣܝܕܐ LS 245b) **I. adj. pious:** pl.m. מלאכין קדישין וחסידין holy (and) pious angels *Bo* 89:5; **II. n.m. pious person:** a. general: sg. האי מאן דבעי למיהוי חסידא ליקיים מילי דנזיקין one who wishes to be a pious person should fulfill matters of torts [i.e. be scrupulous in monetary transactions] *BQ* 30a(33); pl.cs. חסידי בבל ... חסידי ארעא דישראל the pious ones of Babylonia/Eretz Israel *Tan* 23b(39) // *Meg* 28b(40) // *Ḥul* 122a(45); det. מערתא דחסידי the burial cave of the pious ones *MQ* 17a(32); *Ket* 61a(50); *BM* 90b(10); b. w. PN: רב עמרם חסידא *Šab* 139a(53); *Ket* 91a(39); *AZ* 39a(42); מר זוטרא חסידא *MQ* 17a(46); *Ned* 7b(22); *BM* 24a(5); רב חסידא סלא *Ber* 5b(38); *Šab* 112a(18); *Yom* 19b(51)
Note: אסיתא חסידתא *Šab* 77b(33; Ar [AC 1:204]) explained as: כלי שסובל המכות כחסיד הנעלב ib.; however, all the other mss. read חסירתא, a rdg. quoted also in Ar [AC ib. 203]; Y: חֲסִידָא *BB* 7b(27; BAYTN 236).

חֲסִידוּתָא n.f. **compassion** (↓ חסיד; MH^2 חסידות J

487) sg. שבקה ר' עקיבה לחסידותיה PN has abandoned his compassion (in his biblical exegesis) *San* 110b(22); *ib.* 42; 45
Y: חֲסִידוּתֵיהּ *San* ib.(BAYTN 175).

חֲסִיךְ adj. **reduced, lessened, stunted** (√חסך pe., pass.part.; Sy ܚܣܝܟܐ free, exempted LS 246) **1. reduced, lessened:** sg.m. ומי חסיך כולי האי is (the gold) reduced so much? *Men* 29a(20; Ar [AC 3:455]); pl.m. זוזי מי איכ' טבי ואיכ' חסיכי are there some coins which are good and some which are reduced (in weight)? *BM* 69b(1; **F**[1]Geon 360:10); **2. emaciated, stunted** [cf. TA תּוֹרָתָא חֲסִיכָתָא TO Gen 41:20]: pl.f. גריעה חטי חסיכאתא מחיטי מעליאתא טפי מדגריעי סערי חסיכאתא מסערי מעליאתא stunted wheat is more inferior to good wheat than stunted barley is to good barley *Pes* 48a(35; **CE**[1])
Y: חֲסִיכָתָא *Pes* ib.(BAYTN 237).

חֲסִין adj. **powerful** (√חסן; TA חֲסִין TJ Am 2:9, Sy ܚܣܝܢܐ LS 248, Ma האסינא MD 125) sg. *Bo* 106:9 [uncertain context]

חסיסא n.m. **(uncertain)** pl. רב פפא שרא לכוורדקיאני דבי ריש גלותא למימח בחסיסי PN permitted the cooks of the exilarch's house to pound the ... *Pes* 40b(25) [Var: מלילות בחסיסי TGAs42 161:9]; רבא גופיה מחו ליה בחסיסי they pounded for PN, himself, the ... *ib.* 27; *Ned* 49b(9)
Geon. expl.: בתר דאפו ליה מיבשי בשימשא ומשוו ליה כי שטיתו [read: שתיתא] TGAs42 ib. 10; expl. Ar: קמחא דאבשונא וי(ש) מ(פרשין) מיני עדשים AC 3:457 [v. ib. 458 for a summary of other trad. expl.]; Y: חֲסִיסֵי *Pes* ib.(BAYTN 56).

חֲסִיר adj. **deficient, less** (↓ √חסר, חסירותא; Sy ܚܣܝܪܐ LS 248, Ma האסיר MD 125) **1. deficient:** sg.m. בדיק והוה חסיר ארחא he checked (and it turned out that the wall) was deficient by a half brick (width) *Šab* 129a(52); בין מלי בין חסיר whether completely or partially filled (with water) *Yom* 78a(25); *ib.* 23; ירחא חסירא a deficient month [i.e. having twenty-nine days] *Ara* 9a(15) [≠ ירחא מליא]; f. *AZ* 60a(13) [of a skin bottle with wine]; *Beṣ* 38b(12); חסירתא the deficient [i.e. hollowed out] object *Šab* 77b(33; VAr [AC 1:203) [expl. ↓ אסינתא mng. 1]; **2. less:** sg.m. אי חסיר אי יתיר if there are less or more (than five lobes of the lung) *Ḥul* 47a(7; V[11]); אלפא דדינרי דדהבא חסר יתיר 1,000 gold *denars*, less (or) more *TGHark* 277:12 [i.e. the deal is valid even if the amount given is not exact; cf. MH: אִם חָסֵר אִם יָתֵר MBB 7:2, Sy ܚܣܝܪ ܐܘ ܝܬܝܪ PDura r:10]
Lit: Gulak, LDT 123 [mng. 2]; Y: חֲסִירְתָא *Šab* 77b(33; BAYTN 52).

חֲסִירוּתָא n.m. **deficiency** (↓ חסיר; TA חֲסִירוּת TO Dt 28:48, Sy ܚܣܝܪܘܬܐ LS 248, Ma האסירותא MD 125) sg. שבת מי איכא חסירותא is there a deficiency in a week? [i.e. it always has seven days] *Naz* 6b(27; V[2])

חסך vb. ↓ חוסכא n.

1#חסם vb. **to silence, muzzle** (↓ חסמא; BH חסם pe. HAL 324) **Pe. 1. to silence:** אמרי ביה מילתא וחסמין they will say something against me [lit. him] and silence (me) *Soṭ* 35a(11); והא קא חסמינן להו they are, in fact, silencing them *San* 32b(33); **2. to muzzle:** מאן דדאיש בתורא או בחמרא או בעיזא או בכל מדעם דדרכיה למידש אסיר למחסמיה מדאוריתא it is forbidden according to the Torah for one who threshes with an ox, or a donkey, or a goat, or any (animal) with which one usually threshes to muzzle it *HG3* 393:62; לא חסמינן לה we do not 'muzzle' her *HG2* 83:25 [i.e. the woman; v. Yev 4a and Dt 25:4]
Itpe. to be silenced: וליחסמו let them be silenced *San* 32b(33)

[**2#חסם** ↓ √1#חסם vb.]

חַסָּם adj. **envious**, n. **envious one** (√2#חסם; Sy ܚܣܡܐ LS 247) **I. adj.:** sg.f. מסכיתא חסמתא the envious watcher *Bo* 106:10; **II. n.:** sg.f. חסמתא *Bo* 49:9; *ib.* 75:3

חסמא, חוסמא n.m. **muzzling** (↓ √1#חסם) sg. *Bo* 102:1; *ib.* 138:1

חסן vb. **to bequeath, take possession** (TA חסן af. J 488) **Af. 1. to bequeath:** לאורותא ולאחסונא to bestow and to bequeath it *SŠHai* 7a(6); *ib.* 6a(14); **2. to take possession:** ירית ומחסין heir and possessor *SŠHai* 12a(19) // *SŠSad* 229b:7 // *HP* 163:29 [cf. JudA: וירתיכי ומן די יחסן מן ידכי JDS3 7:18]

1# חסס, הסס vb. **to be apprehensive** (↓ √המס) **Pa.:** חזייה דקא מהסס he saw that he was apprehensive *BM* 23b(45); *ib.* 28b(12; RaḤ); הוה קא מחסים למיתביה ניהליה he was apprehensive of giving it to him *Šab* 147a(9); חזייה ההוא רומא׳ [והוה] קא מחסס a certain Roman saw him, and he was apprehensive *BM* 28b(11; **HF**[1]) [**Es:** וקא מרתת]; *Ket* 20b(6; **Fr**,HG3 35:97) [Var: מהסס **V**[5]]; *Ḥul* 50a(10; **V**[11]MGL 74:8)

RaḤ: מדקדק על עצמו OHR BM 36:4; מתיירא ib. 42:21; Ar [AC 3:227] reads in all these passages הסס; Lit: Löw, MGWJ 41 [1897] 237, takes the root to be המס, but this is unlikely in light of the rdgs.; Lehnw 46[1]; BY 1137.

[**2# חסס** vb. perh. **to be silent Pe.:** חסי *Bo* 15:9

Lit: AIT 181]

1# חַסְפָּא n.f. **sherd, oyster shell** (perh. < Akk *ḫaṣbu* potsherd, shell CAD Ḫ 132, AIOA 54; ↓ 1#חצבא; TA חֲסַף TO Lev 11:33, Ma 1#האספא potsherd MD 125, Sy ܚܨܦܐ potsherd, oyster shell LS 251, JPA חסף DJPA 211, mng. 3; cf. Gr ὄστρακον hard shell of snails, etc. L-S 1264, mng. II) **1. sherd:** a. general: sg. חספא דאומנא the bloodletter's sherd *Giṭ* 69a(13); *Šab* 82a(1) // *Ḥul* 105b(39) [↓ √קנחק pa., usage b]; *Šab* 124b(39) [↓ √כפר pa., mng. 1]; *ib.* 65a(31); חספא גופה תיחוץ let the sherd itself form a partition *BB* 20a(32; **P**[1]); *Beṣ* 39a(26); חספא חיורתי an unglazed sherd *ḤM* 41:1; pl. ומתברי להו בחספי they used to break them [i.e. the jugs] into sherds *AZ* 32a(9); b. as a writing material: sg. למכתב אחספא to write on a sherd [i.e. ostracon] *Suk* 53b(1); *Ket* 21a(14); *Mak* 11a(44); כתוב על חספא חדתא write on a new sherd *ḤM* 41:6; *ib.* 9; c. metaph. of an object of no value: sg. האי שטרא חספא בעלמ׳ הוא this document is of no value [lit. is merely a sherd] *Giṭ* 10b(29); *Ket* 87b(35); *BM* 7a(45); *ib.* 16a(30); *BB* 32b(7); *ib.* 170a(37); חספא דרמי בשוקא דלית ביה מששא a worthless [lit. w/o substance] sherd lying in the street *SŠHai* 5b(12) [cf. Akk: *ina sūqi ḫaṣba zaqpa īmur* he sees a sherd standing on edge in the street CAD ib.]; **2. oyster shell** [≠ ↓ מרגניתא usage b]: a. metaph. for the opaqueness of a profound teaching: sg. אי לאו דדלאי לך חספא מי משכחת מרגניתא תותה were it not that I had lifted up the oyster shell for you, would you have found the pearl under it? *Yev* 92b(27) // *BM* 17b(5) // *Mak* 21b(19) [prov.]; *Yev* 94a(35); b. metaph. for s.t. of no value: נקיט מרגניתא בידי׳ה׳ ויהיבנא ל׳ חספא he holds a pearl in his hand, and I shall give him a shell (instead of it)! *Qid* 18a(40); *Šab* 140b(31)

Lit: H. Ehrentreu, JJLG 4 [1906] 142 [mng. 2]. This entry has been separated both on phonetic and semantic grounds from ↓ 1#חצבא [cf. LS, op.cit.; but in MD, s.v. 1#האספא, the two words חספא and חצבא have been conflated], though in Akk they appear to be identical; Voc: חַסְפָּא HGP 1a:15; Y: חַסְפָּא *Šab* 65a(31; BAYTN 83).

2# חספא ↓ חוספניתא n.

חספנותא ↓ חוספניתא n.

חסר vb. **to decrease, be lacking, lose** (↓ חוסרנא, מחסוריתא, מחסר, חסירותא, חסיר; Sy ܚܣܪ LS 248, Ma הסר MD 151) **Pe. 1.** intr. **to decrease, diminish:** דסוף סוף מחסר חאסר (the piece of flesh) eventually decreases in size *MQ* 5b(14); עד דאתא מפומבדיתא לסורא חסר תרתי by the time he came from GN to GN_2 (his sandal) had diminished by two (nails) *Šab* 60b(53); אורז טובא חסר rice diminishes a lot (in storage) *BM* 40a(21); **2. to be lacking, wanting, missing:** והא מיחסר חסר it is, in fact, definitely lacking (a kidney) *Bek* 39a(42); *Er* 84a(18); *Nid* 24b(40); ווי חסרא לה ארעא דישראל גברא רבה woe! The Land of Israel is lacking a great man *Meg* 28b(37); *Šab* 17b(13); *Pes* 104a(40); כד חסרן מן חומרי דשדרה אפילו חדא בעלמא when even merely one of the vertebrae of (the animal's) spine is missing *HP* 203:4; *Geon* 27:4; חמש מאה חסר עשרה four hundred and ninety [lit. five hundred less ten] *Ket* 112a(24); **3. to lose, suffer a loss:** עבד כנעני דלא קא חסר ולא מידי a Canaanite slave who does not lose anything (when he is redeemed) *Qid* 7a(17); במידי דקא חסר ביה in a case where he suffers a loss *BQ* 87b(33); *BM* 2b(3); *Kar* 27a(22); חזא להו חלמא דבעו למחסר שבע מאה דינרי he saw a dream concerning them that they were supposed to suffer a loss of seven hundred *denars* (that year) *BB* 10a(26)

Pa. 1. to diminish, decrease: שאפיה בשופינא חסורי חסריה (if) he filed it down [i.e. the coin] with a file, he severely diminished its size *BQ* 98a(18); זימנין דמחסרין ליה לאב sometimes they decrease *Av* (to twenty-nine days) *Bek* 58a(20);

RH 20b(26); pass.part. ↓ מחסר; **2. to cause a loss:** מאי חסרתיך what loss have I caused you? *BQ* 20a(46); ממונא הוא דקא מחסר ליה he causes him a financial loss *ib.* 112b(55); **3. to make s.o. want, lack:** אפלו ברתא נמי לא חסריה רחמ׳ the Merciful One did not also make him want even for a daughter *BB* 141a(21); חסריה לגנבא בשלמנא נקט (if the urge to steal) was wanting [lit. it made him want] for the thief, he considers himself a righteous person *San* 22a(33); pass.part. [MH מְחוּסַר J 489] מחסר כפרה he lacks an atonement ceremony [i.e. he requires this before becoming ritually clean] *Pes* 90b(34); מחסרי גוביאנא (movable property) lacking collection for a debt *San* 29b(48); **4. to truncate a Tannaitic text:** חסורי קא מחסרת לה you actually truncate it [i.e. the Mishna] *Ned* 3a(10); אי תנית חסר ותני הכי if you learn (this *barraita*), truncate it and learn (it) so *Švu* 18a(28; **F**[2]); ואי צריכה מתניתין לחסורה מחסרינן לה if it is necessary to truncate our Mishna we do so *IŠGF* 57:1; pass.part. וחסורי מחסרא והכי קתני (the Tannaitic source) is actually truncated and (the *Tanna*) learns so *BB* 145a(12) [followed by the expanded version; v. Eps, MNM 595+]; *Šab* 37a(1); *Meg* 6b(54); *Ket* 69b(31); *San* 29a(43); *Nid* 56b(39)

Itpa. to be caused a loss: ומאן דאימסר לשלטון ואיחסר ממונא one who was handed over to a ruler and was caused a monetary loss *TGHark* 162:3

חָפָּא n.m. **palm, sole** (etym. unkn.) **1. palm:** sg. חפא דידיהו the palm of their hands *Anan* 56:5; *ib.* 16; **2. sole:** sg. חָפָּא דכרעיהו the sole of their feet *ib.* 66:14; 18; 56:5; 17

חפופיתא ↓ חרפופיתא n.

חפורא n.m. **a grass whose stalk has not hardened** (cf. Sy 3# ܚܦܘܪܐ LS 258, mng. 2; cf. ܚܦܘܪܐ ܗ̄ ܥܣܒܐ ܗܠܝܢ ܕܡܪܟܝܟܝܢ ܒܬܪ ܗܘܘ ܩܢܝܐ ܕܝܒܝܫܐ BBah 733:1) sg. מאה זוזי בארעא מילחא וחפו(י)(ו)רא (if you invest) one hundred *zuzim* in a field, (you will get) salt and *ḥ.*-grass *Yev* 63a(33); והא חפו(י)(ו)רא לא זרעי אינשי אדעתא דירק people do not, in fact, sow the *ḥ.*-grass for the sake of a vegetable *Er* 28a(38); pl. דמעיקרא חפורי והשתא שובלי they were originally pliant grasses and now they are stalks *BB* 124a(22; **P**[1])

Lit: Löw, Pfl 87, note; Flora 1:738; Y: חֲפוּרָה *BB* ib.

חפושיתא n.f. **beetle** (MH חִ(ו)פּ(וּ)שִׁית Yeivin, BV 1054; cf. Sy ܚܦܘܫܝܬܐ LS 213) sg. חפושיתא גמלניתא a large beetle *AZ* 28b(17) [Var: חיפושתא TGHark 23:3]

Geon. expl.: כנפסא TGHark ib., i.e. Arab خنفساء dung beetle Wehr 263; Y: חִיפּוּשְׁתָא *AZ* ib.(BAYTN 204).

חפי vb. **to cover, overlay, protect** (Sy ܚܦܐ LS 249, Ma הפא MD 151) **Pe.:** לכי חאפי להו חשוכא להנך אינשי when darkness covers us [lit. those people] *San* 99a(2)

Pa. 1. to cover: וחפייה קינא בזוגיתא חיוורתא he covered the nest with translucent glass *Giṭ* 68b(28); *AZ* 39a(32); *Yom* 69b(26; MGG 129:18); **2. to coat:** חפו בקירא they coat (the wine jugs) with bitumen *BM* 40a(51); pass.part. דהוו מחפו(י)(ו) בפזא (the Israelites) were coated with gold *Giṭ* 58a(12); *Kar* 21b(7); **3.** w. זכותא **to protect:** מחפי עליה זכותא he protects him (from the claim that he touched the wine) *AZ* 61b(30) [lit. he places merit over him]

Itpa. to protect [w. על]: זימני׳ דבת אחתו הי׳ ומיחפי עלה sometimes it may be (that he is married to) his sister's daughter and he protects her *Yev* 31b(20)

חפיפתא n.f. **shampoo** (↓ √חפף; Sy ܚܦܝܦܬܐ shampoo for hair or beard LS 249) pl. משחא דחפיפתא shampooing oil *Ket* 17b(8; **V**[5]**Fr**) [Var: חפיפאתא OHR ib. 17:16; חפופתא Ar (AC 3:461)]

Y: חֲפִיפוּתָא BAYTN 176.

***חֲפִירְתָא**, pl. **חפירין** n.f. **hollowed-out portion** (↓ √חפר) pl.abs. תלת חפירין בשוה three equal hollowed-out portions *ŠT* 488:3

חפן vb. **to take a handful** (↓ חופנא; JPA חפן DJPA 212) **Pe.** (/u): כדחפני אינשי as people take a handful *Yom* 47b(36) // *Men* 11a(25) [expl. BH ניחפון מלא חפניו קטרת ונגחה מְלֹא חָפְנָיו Lev 16:12]; למחתה דגחלים עלה should (the priest) take his handfuls of incense and place the censer of the coals upon it? *Yom* 47a(16)

חפף vb. **to wash the hair, rub** (↓ חופא, חיפופי, חפיפתא, חרפופיתא; Sy ܚܦ to wash the head,

ܚܦ to clean LS 221, 249, Ma הפף,הוף to clean, rub MD 136, > Akk *ḫapāpu* to wash CAD Ḫ 84) **Pe.** (u) **1. to wash or clean the hair:** a. alone: למיחף בימימ' ולמיטבל בליליא to wash (her) hair during the day and to immerse (herself) at night *Nid* 66b(19); חיפא בימממא *HP* 136:24; *ib.* 25; לא תחוף בהילא(י) do not wash (your) hair with grit *Nid* 66b(1; TGAs42 162:14); b. w. רישא: הוה קא חייף וסריק רישיה he was shampooing and combing his hair *San* 111a(15) [cf. Ma: לאתיהוף רישאך, האיפית וסארקית MD ib.]; *ib.* 95a(40); 107a(19); *Beṣ* 27b(4); *Anan* 89:4; **2. to rub:** a. w. dir. obj.: בי דינא רבא ליפרע מהני דחייפי גונ(ד)(דנ)' may the great [i.e. heavenly] court punish the ones who rub(?) *g.*-garments *Soṭ* 22b(18) [↓ גודנא]; b. w. ב- against: דחייף ביה מיסתכן one who rubs against it [i.e. a mad dog] endangers himself *Yom* 84a(3); רב הונא בריה דרב יהושע חף ביה חד מיניהו בשוקא one of them rubbed against PN in the street *ib.* 6; דכי עייל חייף ביה וכי נפיק חייף ביה on entering and on exiting (the doorway) he rubs against it [i.e. the slaughtered wild cock] *Giṭ* 68b(52); *ib.* 68a(53); *NDGR* 235:3

Pa. id.: כיתאנא חזיא לחפופה flax is suitable for cleaning it [i.e. the hair] *MQ* 12b(40) [v. Löw, Flora 1:294]

Geon. expl.: חייף ביה ילתצק בה OHT Giṭ 155:3, i.e. لصق VIII to cling together.

חפצא ↓ חיפצא #1 n.

חפק vb. **to choke** (cf. ↓ √אבק) **Itpe./Itpa. to be choked:** נתחפק בגרוניה may he be choked in his throat *BMsD* 4:31

חפר vb. **to dig** (↓ חפירתא; Sy #1 ܚܦܪ LS 250, Ma הפר MD 151) **Pe.** (/a): אזל אשכחיה דקא חפר וקאיץ שרשין he went and found that he was digging and cutting off roots *BB* 26a(35); *ib.* 37; 38; היכא דחפר בה בורות where he dug cisterns *BQ* 33b(46); *Ned* 50b(4); לכל מאי דנפיק מינך במותבך חפר והדר תיב dig (a hole) and then sit for whatever comes out of you while sitting [i.e. either defecating or urinating] *Anan* 32:3; *ib.* 31:23; *TGAs28* 198b:2; pass.part. טב חפיר וקביר מיניה (one for whom a grave) is dug and is buried is better off than he *Šab* 152a(25)

חפש vb. **to set free** (denom. < H חפשי J 493) **Pa.:** ולית בדעתאי לחו(ו)פושיה I do not intend to set him free *SŠHai* 15b(3)

חפש vb. **to search** (JPA חפס DJPA 212) **Pa.:** ומחפשינן על בריאתא we search for *barraitot IŠGF* 57:13

חצב vb. **to be short** (Ma חצב pe. MD 151) **Pe.:** בטולא דלא חצב גרמידא a shadow which is not shorter than a cubit *Pes* 111b(34; **M**) [Var: בחצבא דלא חצב גרמידא TGAs42 164:13]

The interpretation is uncertain due to the many varr. in the passage.

חִיצְבָּא, חַצְבָּא #1 n.m. **pitcher** (< Akk *ḫaṣbu* small pot, sherd CAD Ḫ 132, AIOA 54; ↓ חספא #1; Sy ܚܨܒܐ LS 251, Ma האספא #1 clay pot, האצביא #2 jugs MD 125) a. general: sg. חצבא רבא ... חצבא זוטא large/small pitcher *Šab* 148a(32); *Beṣ* 30a(13); *TGAs42* 164:14; חצבא פגימא a cracked pitcher *Pes* 106a(7); חצבה בת תשעה קבין a pitcher with a capacity of nine *qabs* (of water) *Ber* 22a(57) [**P**: חיצבא]; *ib.* 59; 22b(4); חצבא דחמרא a pitcher of wine *BB* 24a(27); חצביה דמיא his pitcher of water *Bo* 125:11; *ib.* 139:11; אפיק ליה ריפתא בחיצבא she brought out bread to him [i.e. the poor man] in a pitcher *San* 109b(39) [done as a subterfuge]; pl. חצבי לנהרא pitchers to the river (to draw water) *Ber* 58a(28); *Šab* 77b(32) [pop. etym.: שחוצב מים מן הנהר it digs out water from the river ib.]; איתו כולי עלמא חצביהו ואתו לגביה everyone brought their pitchers and came to him (to fill them with water) *Pes* 42a(17); אי דלא בדולא ומלא בחַצְבֵי if he drew water in a bucket and filled (the ritual bath) by means of pitchers *HP* 137:10(HPP 215:20); *Šab* 148b(9); *Beṣ* 30a(26); חצבי חיוורי unglazed pitchers *Ber* 28a(17); *AZ* 38b(34; TGHark 23:26) [**P**[1]: חצבי חדתי new pitchers]; הני חצבי שחמי דארמאי glazed pitchers of the pagans *ib.* 33b(29); 34; b. parts: sg. פומא דחצבא mouth of the pitcher *Soṭ* 49b(24); *Pes* 111b(41; **V**[14]); *BB* 26a(1); *Ḥul* 105b(52); *TGAs28* 203:18; *TGAs42* 161:7; אונ' דחצבא the handle of a pitcher *Šab* 108a(1)

Geon. expl.: כדים OHP Ber 106:6; Lit: Brand 175; Y: חַצְבָא *Ber* 22a(57; BAYTN 83).

[**חצבא #2** ↓ חצובא n.]

חצד vb. **to reap** (↓ חצדא; Sy ܚܨܕ LS 251) **Pe.**

(a/u): דחצדא בלא מיטרא (Babylonia) reaps without rain [i.e. from irrigation] *Tan* 10a(24); *MQ* 12b(24) [↓ חצדא]; דחצדינהו וזרעינהו קודם לעומר he reaped them and sowed them before the (bringing of) the *'omer BM* 56b(52) // *Men* 69a(13); יהי רעוא תזרע ולא תחצוד may it be (His) will (that) you should sow and not reap *MQ* 9b(10) [cf. OA curse: ולזרע ואל יחצד may he sow and not reap Fekh 19]; ולמיזרע ולמיחצד *SŠHai* 6b(16); *BB* 69a(13); *Geon* 164:10; *HP* 175:17; pass.part. חיטי וחצידן wheat and it is reaped *ib.* 114:20

חצאדא, חֲצָדָא n.m. **harvest** (↓ √חצד; TA חֲצָדָא TO Gen 8:22, Sy ܚܨܕܐ LS 251, Ma הצאדא MD 151) sg. רב הונא חצדו ליה חצאדא בחולא דמועדא PN had his harvest done [lit. they harvested a harvest for PN] on the intermediate days of the holiday *MQ* 12b(2); *ib.* 24; 25; חצדא דחיטי wheat harvest *AnanSch* 11:9

Y: חֲצָדָא *MQ* ib.(BAYTN 49).

חצובא n.m. ***Unginea maritima L.*** (↓ יבלא'; MH חצב Löw infra) sg. חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא the *ḥ.*-plant 'cuts off' the legs of the evildoers [i.e. convicts them] *Beṣ* 25b(7); ובחצובא בט(ו)לא דבית הכסא in a *ḥ.*-plant in the shadow of a privy *Pes* 111b(34; **E**[2]) [v. also DS ad loc. and n. נ]

Lit: Flora 2:190+.

חֲצוֹצַרְתָּא n.f. **trumpet** (< BH חֲצֹצְרָה HAL 331; TA חֲצוֹצְרָתָא pl. TJ Hos 5:8) sg. שיפורא חצוצרתא חצוצרתא שיפורא (from the time that the Temple was destroyed,) the *shofar* (was called) 'trumpet' (and) the 'trumpet' (was called) *shofar Šab* 36a(8) // *Suk* 34a(32)

Y: חֲצוֹצַרְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 308).

חֲצִינָא n.f. **ax** (< Akk *ḫaṣṣinnu* ax CAD Ḫ 133; TA חֲצִינָא TJ Is 44:12, Sy ܚܨܝܢܐ f. LS 251, > Arab خصين Fr, AF 86) a. general: sg. חצינא דנגרי a carpenters' ax *Šab* 123b(16) [cf. Sy: ܚܨܝܢܐ ܕܢܓܪܐ PSm 3005, s.v. ܢܓܪܐ; [illegible] BBah 769:19]; חצינא דבי נגרי *BB* 73b(30); pl. תרתי חציני two axes *BQ* 119b(43; **M**); נרגי וחציני *n.*-axes and *ḥ.*-axes *Yom* 37b(4; **L**); *MQ* 11a(24) [≠ ↓ מגלא]; b. w. ↓ מרא #1: sg. מרא וחצינא a spade and an ax *Er* 77b(3); pl. מרי וחציני *AZ* 16a(8)

Geon. expl.: חצינא דנגארי פאס אלנגארין GnK5 169:14, i.e. فأس النجارين ax of the carpenters; OHP Šab 80:2; וכן צד אחד של חצינ(ו)(נ)ה דומה למחרישה GC 30:4; Lit: AIOA 54; Eps, GC 30[5]; AAC 193. Note that *ḫaṣṣinnu* and *marru* are mentioned together in Akk texts [v. CAD M/1 287]; Y: חֲצִינָא *BB* 73b(30; BAYTN 56).

חֲצִיף adj. **disrespectful, impudent** (↓ √חצף; Sy ܚܨܝܦܐ LS 251, Ma האציף MD 126) sg.m. כמה חציף האי גברא how disrespectful is this man *Qid* 33a(39); *Ber* 34b(52) // *Soṭ* 7b(45); *Ket* 24b(29); *BM* 108a(24); לא חציף איניש למיכל פירא דלא דידיה a person is not so impudent as to eat fruit which does not belong to him *BB* 33b(16); *ib.* 15; 161b(6); *Giṭ* 87b(5); *Qid* 45b(2); f. חציפא *MQ* 16b(26); מלוויתא חציפתא impudent female companion (of a spirit) *Bo* 78:7; *ib.* 122:5; pl.m. חציפי *Bek* 36b(16)

Voc: חָצִיף HGP 1a:34; Y: חָצִיף *BB* ib.(BAYTN 234).

חצף vb. **to act impudently** (↓ חציף,חוצפא; Sy ܚܨܦ LS 251) **Af.:** אי לאו כהן הוה כולי האי לא מחציף נפשיה were he not a priest, he would not have acted so impudently *Ket* 24b(28; **V**[5]); ואחציף אפיה בקהלא he acted impudently in public *TGAs28* 27b:2

Itpe. w. -ל **id.:** הכ' כיון דאיחצף ליה הא איחצף ליה in this case since he (originally) acted impudently, he has, in fact, remained impudent *Ned* 64b(6)

Y: אִיחְצִיף *Ned* ib.(Mo 83; 363).

חצץ #1 vb. **to interpose** (intr.; ↓ מחיצתא; MH[2] חצץ #2 pe. J 496) **Pe.** (u): מתה ודאי חיצא חיה מאי כיון דקא אזלא וקא אתיא לא חייצא או דלמא כיון דקפיד עלה חיצא (if the louse) is dead it definitely interposes (between the garment and the flesh). What if it is alive? Since it moves around [lit. goes and comes] it does not interpose. Or perhaps since he is particular about it, it interposes *Zev* 19a(34); *ib.* 35; חייצי *ib.* 42; חייצן *ib.* 41; הני ריבדי דכוסילת' תלת' יומי לא חייצי מיכן ואילך חייצי incisions of a scalpel do not interpose (during ritual immersion) for three days. From then on they interpose *Nid* 67a(7); היא גופה תיחוץ it [i.e. the jar] itself interposes (between the uncleanness and the outside) *BB* 20a(1; **EsF**[2]); *ib.* 32

חצץ #2 ↓ √אצץ vb.

חצצתא n. **(uncertain)** sg. דייני דח' judges of ... *BB* 133b(5)

Lit: Koh, AC 3:477, quotes var. interpretations; Y: חֲצַצְתָא *BB* ib.

חֲצָרָא n.f. **lobe** (of the liver; lit. little finger; calque < Akk *ubānu* AHw 1399, mng. 7; Sy ܚܨܪܐ ܕܟܒܕܐ LS 252, s.v. ܚܨܪܐ f., Ma היצרא 1# MD 147) sg. האי היא חצרא יותרת הכבד *h.* (means) 'lobe of the liver' [v. Ex 29:13] *OHT Yom* 34:2 [w. ref. to MH חֲצַר הַכָּבֵד Mib. 8:6]

Geon. expl.: ועקרו לש' ארמי והיא אצבע קטנה שבקצה כף ידו של אדם שקורין אותה בל' ישמעאל אלכנצר [الخنصر] על שמה נקרא חצר הכבד כי יש בכבד חתיכות גדולות שדומות לאצבעות גדולות וזו היותר קטנה היא דומה לאצבע קטנה OHT Yom 34:2.

חַקְלָא n.m. **field** (↓ חקלאה; TA חַקְלָא TO Gen 2:5, Sy ܚܩܠܐ LS 252) sg. *Ber* 62b(10; Ed) [**M**: אי הוו תרין שותאפי ד"ז בני חקלא [דברא if there are two partners who are buying a field *TGAs42* 29:22

Y: חַקְלָא *Ber* ib.

חַקְלָאָה, f. **חַקְלָיְתָא** adj. **rural,** n.m. **field worker, ignorant man** (*nisbe*-form < ↓ חקלא) **I. adj. rustic, rural:** sg.m. בניין חקלאה rustic building *Šab* 141a(28); pl.f. צעי חקלייתא rustic plates *Beṣ* 32a(38) [expl. MH עירוניות ib.]; **II. n. 1. m. field worker:** sg. *Meg* 7b(5) [↓ דיקולא 1# usage c]; *TGHark* 214:4 [expl. ↓ סודני]; pl.m. האי ריהטא דחקלאי דמפשי ביה קימחא the *r.*-dish of the field workers in which much flour is added *Ber* 37b(13; **F**); **2. m. ignorant man:** sg. נחמן חקלאה PN, the ignorant one *Ket* 79a(3); **3. pl.f. rural areas:** בני חקליאתא residents of rural areas *Šab* 12a(29) [≠ ↓ מחווא mng. 2]

Y: חַקְלָאָה *Šab* ib.(BAYTN 323).

חקק, הקק vb. **to hollow out, engrave, drill** (BH חקק pe. HAL 333) **Pe.** (a/u) **1. to hollow out, carve out:** היכא דחק קפיזא בקבא where he hollowed out a *q.*-measure in (a block intended) for a *qab*-measure *Šab* 103a(6) // *Ḥul* 25a(37) [↓ √חטט pe.]; *Pes* 28a(7); *Giṭ* 20a(33); דחק ביה מגואי he hollowed it out from inside *BQ* 51a(19); גובתא דחיקין לה ומשוו לה שו(ש)(ח)ילא a small log which is hollowed out and made into a pipe *BQ* 67a(7; GC 118:10) [expl. MH צינור ib.]; חוק בארעא hollow out (a space) in the ground *BB* 7a(3); האיק *Bek* 29b(16) [↓ דכרותא mng. 1]; **2. to engrave, incise:** דחאייק שם אפומא דסכינא ובזע he engraves the divine name on the blade of the knife and pierces *San* 56a(18) [w. ref. to בְּנָקְבוֹ־שֵׁם Lev 24:16]; pass.part. שושילתא דחקיק עליה שם המפורש a chain upon which the divine name is engraved *Giṭ* 68a(41); *ib.* 68b(45) [ring]; *BB* 73a(19) [mace]; *Šab* 149a(14) [board, pinax]; חקקוה לדמותא דר' מאי' אפתח' דרומאי they incised PN's figure on the entrance gate of the lictors *AZ* 18b(8); **3. to drill:** נמי מיחק חייק להו one also completely drills them [i.e. the *shofars*] *RH* 27b(32; HP 21:20) [**E**[1]: [מיקדח קדיחי להו]; דחקיה בדכרותיה he drilled it in its *d.*-part [i.e. of the ram's horn] *ib.* 21(HP ib.)

Pa. to hollow out: לייתי אתרוגא ח(י)ליתא וליחייקיה לגוה let him bring a sweet *etrog* and hollow out its inside *Šab* 109b(31); דחקיק ביה באילן he carved out (notches) in the tree *ib.* 154b(27)

The mng. of הוה חאיקי ליה למר עוקבא דוכתא בצפתא *MQ* 16b(22) is uncertain.

חקר vb. **to investigate** (Ma הקר 2# MD 152) **Pe.:** דילמא חקרינן ובדקינן perhaps we investigate and check *TGHark* 109:9

חר interj. **(word in a charm formula**; etym. unkn.) חר חר *Šab* 67a(48)

חֲרָא*, pl. **חֲרֵי** n.m. **noble, freeman** (↓ √חרר 2#, חרתא 2#, חרורא 2#, בר חרי; Sy ܚܐܪܐ LS 252, Ma האריא pl. MD 127) **1. noble:** pl. אבוב לחרי זמר (the sound of) a flute is music for nobles *Yom* 20b(17); **2. freeman:** pl. בההוא יומא הונן חרי on that day [i.e. Pesaḥ] we became freemen *HP* 13:13

The obscure phrase פלחין חרי *Dec* 3:2 may poss. also belong here.

חֲרֵב adj. **destroyed** (↓ √חרב; Sy ܚܪܒ, ܚܪܝܒܐ LS 254) pl.m. בתי חרבי destroyed houses *Bo* 78:10

חרב vb. **to be destroyed, destroy** (↓ חורבא, חורבנא, חרב adj., חרבא, חרבתא; Sy ܚܪܒ LS 254, Ma הרב 1# MD 152) **Pe.** (u,e/u) **1. to be destroyed:** אשקא דדייספק חרוב ביתר GN was destroyed because of a shaft of a carriage *Giṭ* 55b(52); *ib.* 57a(15); *Yev* 17a(17); אי עבר כיסלא חרוב עלמא if (the comet) had passed through

Orion, the world would have been destroyed *Ber* 58b(48); מן כי חרוב בית המקדש since the Temple was destroyed *Suk* 34a(30); *Yev* 17a(19); *AZ* 3b(29; **J**); חריבו מיניה שתין מחוזי sixty towns were destroyed by it *BB* 73b(17); נהי דידעין דחריב מי ידעין לאימת granted that they know that it will be destroyed. Do they know when? *Naz* 32b(17); *Šab* 11a(9); *Meg* 26b(7); *RH* 31a(25) // *San* 97a(53); *AZ* 50a(23); *Ara* 12a(24); ליחרוב ביתך may your house be destroyed *MQ* 9b(11); **2. to be wasted:** אם חרביתון עול אידהן if you are wasted, enter (and) become fat *Bo* 112:7; *ib.* 113:9

Pa. to destroy: מי שבקת מידי בעלמא דלא חריביתיה did you leave anything in the world which you did not destroy? *BB* 73a(24)

Af. to destroy: a. in a lit. sense: לאו הינו האי דאחרביה לביתא וקלייה להיכלא is this not the one who destroyed the Temple and burnt the Sanctuary? *Yom* 69b(17) // *San* 64a(8); *ib.* 96b(38); *Tan* 24b(23); *ib.* 29a(1); *Giṭ* 56a(19); *ḤM* 43:9; ועלמא דידך אמאי מחרבת ליה why are You destroying Your world? *BM* 86a(43); [א]חריבית [...] I destroyed ... *Bo* 139:14; b. in a fig. sense: דמינה מחריב בה דלאו מינה לאו מחריב בה (if he sacrifices an animal) of the same type [i.e. for a different sacred purpose] he destroys its validity. If not of the same type [i.e. for *ḥullin*] he does not destroy its validity *Zev* 3a(18)

חַרְבָּא n.m. **sword, blade** (↓ √חרב; TA חַרְבָּא TO Ex 18:4, Sy ܚܪܒܐ m./f. LS 254, Ma הארבא MD 126) **1. sword:** pl. שאדי מניה עפרא והוו חרבי they would throw earth from it, and it would turn into swords *Tan* 21a(45) // *San* 109a(11); חרבא דקטלא a sword of execution *Bo* 78:8; אם בעית דתשדר חרבא if you want to send forth a sword *ḤM* 44:19; **2. blade:** sg. האי חרבא דאושכפי the shoemaker's blade *Šab* 123b(15; **V**); pl. תרי חרבי דאתו לאפי הדאדי two blades which come towards one another (in scissors) *Anan* 83:19 [expl. BH חַרְבוֹת Jos 5:2]; **3. magical 'sword'** [i.e. a collection of divine names]: sg. חרבה דמשה the 'Sword of Moses' *ḤM* [title]; *OHT Ḥag* 21:1; בשם מארי כל קדישייא ועד תכלית חרבא in the name of the Lord of all the holy ones until the end of the 'sword' *ḤM* 45:17; *ib.* 46:14; 15

Y: חַרְבָּא *San* 11a(38; BAYTN 83).

חַרְבְּתָא n.f. **ruin** (↓ √חרב; Sy ܚܪܒܬܐ LS 254) sg. קמו גרפונה לכולה חרבתא they scraped clean the entire ruin *San* 109a(18; MGG 239:3)

חרד vb. **to terrify** (Sy 1# ܐܚܪܕ LS 255) **Pa.:** לשימועיכין ולחירודיכין to let you hear and to terrify you *Bo* 9:7

חַרְדְּלָא n.m. **mustard** (Sy ܚܪܕܠܐ LS 255, Ma הארדלא MD 127) sg. דאכלה חרדלא (a woman) who eats mustard *Ket* 60b(53); דבעינא למיכל לישני בחרדלא I want to eat tongues with mustard *Ḥul* 133a(28); *Ber* 57b(47); *Pes* 28a(8); *BB* 73a(23); איסוריתא דחרדלא bundles of mustard (stalks) *Beṣ* 12b(41)

Lit: Flora 1:518; Y: חַרְדְּלָא *Ber* ib.(BAYTN 217).

חָרוּבָא n.m. **carob tree, carob** (Sy ܚܪܘܒܐ LS 254, Akk *ḫarūb/pu* CAD Ḫ 120) **1. carob tree:** sg. *Šab* 33b(31); חזייה לההוא גברא דקא נטע חרובא he saw a certain man who was planting a carob tree *Tan* 23a(44); *ib.* 45; pl. [v. mng. 2]; **2. carob:** sg. *BB* 91b(19); חזא גברא דקא מנקיט חרובי מההוא חרובא he saw a certain man who was gathering carobs from a certain carob tree *Tan* 23a(47; **M**[2])

Lit: Flora 2:396; Y: חָרוּבָא *Šab* ib.(BAYTN 244).

חרוכא n.m. **charred object, charring** (↓ √חרך; cf. Sy ܚܪܘܟܐ charring LS 256) **1. charred object:** sg. דשוייה חרוכא he transformed it [i.e. the sacrificial animal] into a charred object *Yom* 68b(13) // *Zev* 106a(19); *Pes* 41a(29); **2. charring:** sg. טוי לי בר אווזא ואזדהר מחרוכא roast the duck for me, but be careful of charring *Beṣ* 32b(35)

Y: חֲרוּכָא *Pes* ib.(BAYTN 67).

חרומא n.m. **ban** (↓ חירמא) sg. *Bo* 50:7

חֲרוֹנָא n.m. **anger** (< BH חָרוֹן HAL 338) pl.cs. מלאכי חרונא angels of anger *ḤM* 47:2

1# חֲרוֹרָא n.m. **claim** (cf. JudA כל חרר ותגר *NṢ* 9:9, Akk *ḫarāra* contestation CAD Ḫ 91 [LB], AHw 323) pl. פטיר ועטיר מן חרורי he is exempt and cleared of claims *Giṭ* 86a(6; **V**[18]) [legal text]

Lit: R. Katzoff, LDT 129[26N]; Y: חֲרוּרֵי *Giṭ* ib.

2# חֲרוֹרָא n.m. **free person** (√חרר 2#; ↓ חרא; JudA חֲרוֹרֵי MQidK 4:1) pl. ולמעבד ברעות נפשך

כשאר חרורי to act of your own will like other free persons *SŠHai* 14a(21) [legal text]

[חרושתא ↓ חרשותא n.]

חֲרוּתָא, pl. **חֲרָוָותָא, הרואתא, ארואתא** n.f. **dried palm branch** (< Akk *ḫarūtu* branch of the date palm CAD Ḫ 121; Sy ܚܪܘܬܐ BBah 773:6, JPA חרו, pl.det. חרוותא DJPA 214) sg. *Suk* 32a(20) [rejected expl. of BH כַּפֹּת תְּמָרִים Lev 23:40]; ר' חנינא צייר חרותא PN used to draw a palm branch (as his signature) *Giṭ* 36a(25) // *ib.* 87b(3) // *BB* 161b(4); דעביד להו כי חרותא he makes them [i.e. the burial caves] like (the shape of) a palm branch *ib.* 101b(7); pl. קני והרואתא reeds and palm branches *Pes* 82a(18; **CE²**) [**M¹**: חרוותא]; הרואתא דדיקלא branches of the date palm *TRN* 589:1 [expl. MH הריות Šab 50a(33); v. infra]; *HG3* 155:38¹; אר⟨ו⟩אתא ממש בל' רבנן actually '. in JBA *GC* 104:8 [expl. MH חֲרָיוֹת MPar 3:9]

Geon. expl.: חריות שלדקל TGAs42 150:12; Lit: Flora 2:329; Eps, GC 104³⁰; AAC 195; Y: חֲרוּתָא *BB* 101b(7; BAYTN 28).

חרז vb. **to pierce** (↓ חרוזא; Sy ܚܪܙ to perforate, string together LS 255) **Pe.:** מאן דחרזיה סילוא one whom a thorn pierced *AZ* 28b(40); וחרזיה סילוא בביצים a thorn pierced him in the testicles *Yev* 75b(1; Ar [AC 3:488]); שרצא וחרצא איכא דאמ' חרוז וקטיני שק⟨א⟩⟨יה⟩ ורעיא ביני ורדיני it creeps and digs – some say: it pierces – its legs are thin, and it grazes among the brambles *BQ* 80a(38) [expl. MH תולדת הסנאין ib.]

Af. to cause to pierce: דאיבעי מחריז נפשיה בסילוא ולא ניים if he wants, he pierces himself with a thorn and does not sleep *Giṭ* 84a(20; Ar [AC ib.])

חֲרָזָאָה adj. **prickly** (↓ √חרז, 1# חרצא) pl.f. אצוותא חרזייתא prickly '.-plants *Er* 26b(36; V¹MRashi) [expl. MH עַרְקַבְלִין Mib. 2:6]

Y: חֲרָזָא *BQ* ib.

[חרחר ↓ חד חד n.]

חרט vb. **to regret** (MH² חרט hitpa. J 501) **Itpa.:** כל מלי זבי ואחרט בר מחמרא דזבי ולא תתרט sell all things and regret, except for wine: Sell and do not regret *Pes* 113a(16; **C**); דילמא גדלה ומתחרטא בה perhaps she will grow up and regret it *Yev* 109b(7); *HG3* 382:1 [of a vow]

חרי vb. **to rake, stir** (cf. Akk *ḫerû* to dig CAD Ḫ 175) **Pa.:** נקיטא מתוארא ומחריא תנורא she was holding the rake and raking the oven *Ḥag* 5a(1; Ar [AC 3:481]); ואתא ישראל חרי חרו⟨ר⟩י a Jew came (and) raked (the coals) thoroughly *AZ* 38b(15; Ar [AC ib.]) [Var: הדי הדויי JRaḤ]

1# חַרְיָא*, pl. **חריי** n.m. **safflower** (< חריעא*; Sy ܚܪܝܥܐ LS 257) pl. קורטמי דחריי safflower seeds *Giṭ* 70a(39; **M**) [Var: חרי Ar (AC 3:482)]

Lit: Flora 1:402.

2# חריא, pl. **חרי** n.m. **excrement** (↓ חליא; Sy ܚܪܝܐ excrement LS 253, Ma הרא MD 152) sg. חריא דעיזי excrement of goats *Tan* 9b(22; **L**); pl. חרי בדיקולי בזיין excrements(?) in broken baskets *Pes* 110a(36; M¹TGAs42 164:4) [C: ארי]; חרי בדיקולא בזייא *Bo* 55:3

Geon. expl.: הרי חמימי בדיקולי בזיי לפומיכי צואה רותחת בכלים של קנים נקובים OHT Pes 114:3, i.e. excrement; but cf. other Geon. expl.: חרי בדיקולי ארמית דרוסות TGAs42 164:4, i.e. pressed dates [v. TMŠ 1:10]; Y: חֲרֵי *Pes* ib.(BAYTN 1).

חָרִיךְ adj. **charred, singed,** n. **singed person** (↓ √חרך pass.part.) **I.** adj.: sg.m. קטינא חריך שקיה the thin one with singed legs *BM* 85a(51) [appellation of R. Zera]; *Ber* 46a(2); גברא חריכא a charred man *Yev* 115a(12); **II.** n.: sg.m. חריכא קטין שקי the singed one with thin legs *San* 37a(29; **F²**)

חֲרִיף adj. **sharp, pungent, of full strength, quick, clever, current (of coinage),** n.m. **clever person** (↓ √חרף, חריפותא, חריפתא; TA חֲרִיפָא TJ Is 7:20, Sy ܚܪܝܦܐ LS 258, Ma האריף MD 127) **I.** adj. **1. sharp:** a. general: pl.f. שבעין מגלין חריפאתא seventy sharp sickles *Bo* 7:17; b. w. סכינא in a metaph. sense of a clever person: sg.f. דחריפא סכיניה (PN) whose 'knife' is sharp *Yev* 122a(2) // *Ḥul* 77a(12); סכינא חריפתא מפסקא קראי a 'sharp knife' can cut up biblical verses (for exegetical purposes) *BB* 111b(21) [+ //'s; ↓ סכינא]; **2. sharp, pungent:** sg.f. חדא פילפלתא חריפתא one pungent peppercorn *Yom* 85b(22) // *Meg* 7a(50) // *Ḥag* 10a(42) [metaph. of a clever person]; **3. of full strength, potent** [cf. Akk *dannu* full strength of beer, wine CAD D 94]: sg.m. שיכרא חריפא דטבת full strength *š*.-beverage of *Ṭevet* *Giṭ* 69a(33); *Qid* 52b(15); טיל⟨י⟩א חריפא דמצרי זיקי full strength *ṭ*.-wine which bursts

wineskins *AZ* 30a(48) [expl. MH חד ib.]; סמא חריפא a potent medicine *Giṭ* 12b(23); **4. quick:** sg.m. זוזא חריפא a 'quick' *zuz* [i.e. payment in cash] *Ket* 100b(38); זבינ' חריפ' 'quick' merchandise [i.e. which sells quickly] *Ned* 31a(36); **5. fierce:** sg.f. איסתנא חריפתא a fierce north wind *Ber* 59a(51); **6. clever:** sg.m. קא חזינא דחריפת טובא I see that you are very clever *Ḥul* 110b(6); *Giṭ* 71b(16); *BB* 144b(7); *Hor* 14a(17); f. והיכא דקא חזינן דקא חריפה where we see that she is clever *Nid* 45b(22); חריפ' שמעתא דרדקי the legal tradition of the young men is clever *Šab* 142b(40) [↓ דרדק mng. 2b]; pl.m. *Ber* 59b(16); **7. current (of coinage):** sg.m. כספא דחריף הוי טיבעא דהבא דלא חריף הוי פירא silver which is current is considered coin. Gold which is not current is considered produce [i.e. merchandise] *BM* 44b(1); *ib.* 10; pl.m. שאני פריטי דחריפי small coins are different because they are current (and are accepted) *ib.* 45a(17); *TGHark* 45:26; **II.** n.m. **clever person:** pl. חריפי דפומבדיתא the clever (scholars) of GN *Qid* 39a(8); *San* 17b(22); *Men* 17a(1)

Lit: Sperber, Money 69+ [mng. I.7]; Y: חֲרִיפָא *Giṭ* 12b(23). The North African tradition is *ḥarrifa* [v. M. Bar Asher, Shivtiel Vol 22+].

חֲרִיפוּתָא n.f. **acuteness of mind** (↓ חריף mng. 6; Sy ܚܪܝܦܘܬܐ swiftness LS 258, mng. 2) sg. דשינון לישנא דחריפותא הוא the verb שנן pa. [v. Dt 6:7] is a term of acuteness of the mind *Anan* 24:11

חֲרִיפְתָּא n.f. **swift current** (↓ חריף mng. 4) sg. חריפתא דנהרא the swift current of the river *Ket* 85a(7; **V⁵**); *BB* 24a(27); *Qid* 73b(11)ᶠ

Y: חֲרִיפוּתָא *Ket* ib.

חֲרִיצָא n.m. **ditch** (↓ √חרץ; TA חריצי מיא TJ Jos 11:8[Var], Akk *ḫarīṣu* moat, ditch CAD Ḫ 103) pl. אוכמתא דחריצי algae of ditches *Šab* 20b(37; **M**); נמשי 'במיא' דחריצי let him wash (his hands) in the water of the ditches *ib.* 140b(21)

Y: חֲרִיצֵי *Šab* ib.(BAYTN 106).

[חריקא ↓ בהריק- prep.]

חֲרִישׁ adj. **deaf** (↓ 1# חרשא; Sy ܚܪܫܐ LS 259) pl.m. חרישין באודניהון deaf in their ears *Bo* 71:7

חרך vb. **to singe, char** (↓ חרוכא, חריך; Sy ܚܪܟ LS 256, Ma 1# הרך MD 153) **Pe.** (/u) **1. to singe, char:** a. general: לא ליחרוך תרתי שיבלי בהדי הדדי one should not singe two ears of wheat together *Pes* 40a(22; **V¹⁷**); pass.part. קטינא חריך שקיה the thin one with singed legs [lit. singed of legs] *BM* 85a(51) // *Ber* 46a(2) [appellation of R. Zera]; b. *qəṭil l-* syntagm: איתי מסא דחריכא ליך ריפתא bring a bread shovel, for you have charred the bread *Tan* 25a(6; **L**) [He: דקא ח⟨א⟩ריך נהמיך]; **2. to dry up:** pass.part. משום דחריכן בגו פילי because (the tears) are dried up in the cracks (of the skin of his back) *Šab* 33b(46)

Pa. to char: דרב ספרא הוה מחריך ריש' PN used to char the head (of the animal) *Qid* 41a(11) // *Šab* 119a(15); *AZ* 38a(22); דחרכיה חרוכי *Nid* 28a(11) [of a corpse]

Itpe. to be charred, singed: איקלי ואיחרך (the ball of wool) was burnt and charred *BB* 74a(23) [Var: איחרך איחרוכי **Es**] // איחרך איחרוכי *San* 110a(55; **F²K**) [Var: איקלי איקלויי **He**]; איהו איחרוך מאניה פורתא his clothes were singed a bit *ib.* 93a(45); שער איחרוכי מיחרך hair is merely singed *Šab* 20b(39) [as opp. to wool which burns properly]; איחרכו שקיה his legs were singed *BM* 85a(51; **F¹**)

Lit: S. Abramson, Lešonenu 19 [1954] 66+ [Pe., mng. 1].

חרם vb. **to ban, excommunicate, dedicate for sacred use** (↓ אחרמתא, חירמא; Sy ܚܪܡ af. LS 256, Ma הרם pe. MD 153) **Pe. to ban:** ומפיק ונכיס ומחביל ומפיק וחרים וקטיל ומפיק כל שידי he bans, removes, slaughters, destroys, removes, bans, kills, and removes all demons ... *Bo* 64:23

Af. 1. to excommunicate stringently: ... מנלן דמחרמינן how do we know that we may excommunicate stringently? *MQ* 16a(14); לאחרומיה חרם סתם *TGHark* 161:24; *Geon* 154:14; פקידנא ואחרימו יתיה על בבא דמתיבתא we have ordered, and they excommunicated him stringently at the Geonic court *Dec* 4:7; *ib.* 8; 9; אחרימו על כל מאן דאמר עלי לישנא בישא excommunicate stringently whoever slanders me *TGAs28* 27:27; *ib.* 27b:11; מחרימנא *Bo* 60:1; **2. to dedicate for sacred use** [< H חרם hif. HAL 340, J 503]: ההוא גברא דאחרים לניכסיה בפומבדית' a certain man who dedicated his property in GN

Ara 29a(24); לחרמיה כוליה let him dedicate all of it *ib.* 28a(18); 40; *TGAs28* 192:16
Ittaf. to be excommunicated stringently: ואיתחרם ליה האידנא כמה ירחי he has been excommunicated stringently for several months *Dec* 5:3; ולישתמת וליתחרם בשיפורי let him be banned and excommunicated with *shofars Geon* 154:11

חרמא ↓ חירמא n.

חרמלתא n.f. **African rue** (*Peganum harmala L.*; Arab حَرْمَل Siggel 28) sg. *SMel* 58:477
Expl. ib.: בודקין את הבתולה מביאין חרמל שיח; Lit: BY 1770; Löw, Flora 4:216; 3:510.

חרסא n.m. **(uncertain)** *Bo* 119:20

חרסאה n.m. **watchman, guard** (Ar حارس Wehr 168) pl. בליליא כיון דאית להו חרסאי since (the public area) has watchmen at night *HG1* 265:38
P expl: חרסאי זינדאן באנאן SMel 58:478, i.e. NP *zindānbānān* jailors PED 625; Lit: Danzig, IHB 559[72].

חרף vb. **to sharpen, do something early** (↓ חורפא, חריף, חריפותא, חריפתא, חרף adj.; Sy 1# ܚܪܦ pa., af. to urge on LS 258, Ma הרף pa. to do s.t. early MD 153) **Pa. to sharpen** [in a fig. sense; denom. < ↓ חריף mng. 6]: חריפינון ליבנך באוריתא כספסירא 'sharpen' your sons [i.e. make them clever] in the Torah like a sword *Anan* 24:12 [w. ref. to וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ Dt 6:7]
Af. to do s.t. early: a. alone: כיון דחזי דהוו קא מחרפי when he saw that they were doing it early (on the Day of Atonement) *Šab* 115a(6); אינהו דמחרפי ומקדמי ומחשכי they who do (their work) early [gloss: ומקדמי] and do (their work) late *Meg* 20b(12) // *Ber* 2b(26; **P**); b. w. a fol. vb.: אחריפו עולו אחריפו פוקו go in early (and) go out early *San* 70b(33)

חרף adj. **early,** n.m. **early crop** (↓ √חרף; cf. Sy ܚܪܦܐ LS 258, mng. 3, Ma מיטרא האריפא early rain MD 127) **I. adj. early:** sg.m. זרעא חרפא the early sowing [i.e. at the beginning of the winter] *RH* 16a(15); תרעא חרפא the price of the early crop [lit. early price] *BM* 63b(19); *BB* 90b(20); pl.m. חרפי *Tan* 3b(27) [of clouds; ≠ אפל]; *Ḥag* 25a(18) [of olives]; *AZ* 75a(16) // *Nid* 65b(4); *Bek* 57b(36) [of animals which give birth between Passover and Shavuot]; f. חרפיאתא *RH* 8a(18) [of conceiving sheep]; **II.** n.m. **early blooming crop:** sg. אפלא לשויי חרפא to make a late blooming crop an early blooming one *MQ* 6b(23); pl. חרפי *BM* 106b(20)
Geon. expl.: דבר שזורעין אותו בתחילת חורף קורין אותו חרפא TGWeisz 87:14.

ערבוביתא, חפופיתא, חרפופיתא n.f. **skin lesion** (< *חפפיתא w. dissim. of *-pp-* > *-rp-*; Sy ܚܦܦܝܬܐ tetter LS 249, Ma האפאפיאתא sores MD 125; ↓ √חפף) sg. חרפופיתא דרישא מתיא לידי עוו(י)(ר)רא דמני מתיא לידי שעמומית⟨א⟩ דגופא מתיא לידי שיחנא וכיבי a skin lesion of the head eventually causes blindness; of [i.e. caused by] garments eventually causes idiocy; of the body eventually causes boils and sores *Ned* 81a(2; Ar [AC 3:500]) [Var: ערבוביתא דרישא ... ערבוביתא דמנא V[21]; ... ערבובי' דגופ' Ar(AC ib., ס"א)]; צער' דחו(י)פופית' the pain of a skin lesion *ib.* 33(V[21]Yal 1:256a); pl. חפופיאתא רטיבאתא ויבישאתה moist and dry skin lesions *ḤM* 38:3
Geon. expl.: חפפית אחת ממי[ני שחין] היא ותמיד צריך בעלה לחכך אותה ולחפף אותה OHT Šab 71:21; expl. RaḤ: חפיפית בלשון ישמעאל (ו)קובה והוא דבר שמתכנס על העור מן הטינוף Šab 77b, i.e. قُوبَاء; Lit: Löw, Fauna 29+; on the *ḥet-'ayin* interchange in this word, cf. Sy ܚܦܝܦܘܬܐ–ܥܦܝܦܘܬܐ a type of garment LS ib.

חרץ vb. **to cut into, dig** (↓ חורצא, חריצא; BH 1# חרץ HAL 342) **Pe. 1. to cut into:** רושמא מיחרץ חריץ או כנופי מיכנף is a seal impression cut directly into (the wax) or is (the wax) completely bunched up? *Giṭ* 20a(39); מיחרץ חריץ (the scab) is cut deeper into (the skin) *Bek* 41a(41; **V**[9]) [describing גרב ib.]; **2. to dig:** חרצא (the animal) digs *BQ* 80a(38) [↓ √חרז pe.]

1# חַרְצָא n.m. **loin** (TA חַרְצָא TO Dt 33:11; cf. Ma האלצא MD 122, Sy ܚܨܐ LS 250) sg. חומרי דחרצא the joints of the loin *HG3* 156:41; pl. הוה אסיר (ד)(ר)יתא בחרציה he was girded with a belt on his loins *Meg* 27b(44); *BM* 113b(28); *Giṭ* 78a(31); פושת(כ)(ב)נא דפומבדית' קאי ליה לאדא דיילא עד חרציה the (height of a) guard of GN reached the loins PN, the *d.*-official *Nid* 25a(2)
Y: חַרְצֵיה *BM* ib.

2# חרצא n.m. **a type of demon** sg. *Bo* 35:9

1# חרק vb. **to gnash the teeth** (Sy 1# ܚܪܩ LS

258, Ma הרק MD 153) **Pe.:** חרקינהו לשיניה נפק נשמי' he gnashed his teeth (and) died *Giṭ* 47a(17)

2# חרק vb. **to cut off** (↓ חירקא; Sy 2# ܚܪܩ etpe. to be cut LS 259) **Pe.** (/u): יומא קמא ליחרוק ביה פורתא let him cut off a small part of it on the first day *Šab* 67a(11; **M**); *ib.* 12(**M**)

1# חרר vb. **to bore a hole** (↓ חורא, חורתא; MH חרר LNVTH 173) **Pe.:** מיחזי כמאן דחר חורתא בבניינא it appears as if he drilled a hole in the building *Šab* 103a(2; **M**)

2# חרר vb. **to be free** (↓ בר חרי, חירותא, חרא, 1# חרורא, 2# חרורא, 1# חרתא, √שחרר)

1# חרש vb. **to plow** (< BH 1# חרש HAL 343; JPA 2# חרש DJPA 216) **Pe.:** וחרשה וזרעה שערי he plowed it and sowed it with barley *BM* 106b(31)
Itpe. to be plowed: והשתא איחרש ליה (the place where the grave was located) has now been plowed *Šeel* 120:48

2# חרש vb. **to enchant** (↓ 2# חרשא, חרשותא, חרשתא, חרשי)

1# חֲרָשָׁא n.m. **deaf person** (↓ חריש; TA חֵרְשָׁא TO Ex 4:11, Sy ܚܪܫܐ LS 259, Ma 2# הארשא MD 127) sg. *Yev* 113a(26); *Men* 64b(26); pl. שטרא דחרשי the writ of the deaf ones *Giṭ* 4a(12) [in a mnemonic note]
Y: חַרְשָׁא BAYTN 139.

2# חֲרָשָׁא n.m. **sorcerer** (√2# חרש; ↓ חרשתא; TA חָרְשַׁיָא pl. TO Ex 8:3, Sy ܚܪܫܐ LS 259, Ma 1# הארשא MD 126) pl.abs. כסא דחרשין ולא כסא דפשורין (better) a bowl (used by) sorcerers than a bowl (used by) exorcists *BM* 29b(43; **F**[1]) // *Ḥul* 84b(4; **V**[11]); det. חרשי דחרשי sorceries of sorcerers *Ber* 62a(52); חרשי בישי evil sorcerers *Bo* 125:6; *ib.* 10:7; 31:8
Lit: Lieb, Greek 85, w. prev. lit.; Y: חַרְשָׁא BAYTN 105.

חַרְשׁוּתָא n.f. **sorcery** (√2# חרש; Sy ܚܪܫܘܬܐ LS 259) sg. ⟨א⟩חרשות *Bo* 68:4

חַרְשֵׁי, abs. **חַרְשִׁין** n.m.pl. **sorcery, witchcraft** (√2# חרש; Sy ܚܪܫܐ LS 259) abs. חרשין ארמאין חרשין יהודאין חרשין טיאעין חרשין פרסאין חרשין הינדואין חרשין יונאין pagan sorcery, Jewish sorcery, Arab sorcery, Persian sorcery, Indian sorcery, Greek sorcery *Bo* 56:8; כל חרשין בישין all evil sorcery *ib.* 49:8; 37:3; 43:1; 54:6; 90a:1; det. חרשי *Šab* 75a(7) [expl. ↓ אמגושתא]; *Ber* 62a(52) [↓ 2# חרשא]; לאפוכי חרשי ומעבדי to overturn sorcery and magical practices *Bo* 100:2; *ib.* 63:7
Y: חַרְשֵׁי *Šab* ib.

חַרְשַׁיְיתָא, חַרְשָׁאתָא, חַרַשְׁתָּא f. n.f. **sorceress** (↓ 2# חרשא; Sy ܚܪܫܝܬܐ LS 259, Ma הארשאיתא, pl. הארשיאתא MD 126, s.v. 1# הארשא) pl. נשי חרשיאתא women sorceresses *Pes* 110a(37); חרשו(ת)' דחרשיתא sorcery of the sorceresses *Ber* 62a(52); נשי חרשאתא *Bo* 63:7; היא מלפא חרשי לחרשתא she teaches witchcraft to the sorceresses *ib.* 90a:5; 91:3
Y: חַרַשְׁתָּא *Ber* ib.(BAYTN 105); חַרְשַׁיְיתָא *Pes* ib.

1# חַרְתָּא n.f. **vitriol** (√2# חרר; ↓ אושכפא; Sy ܚܪܬܐ LS 253; cf. MH חֶרֶת MNidK 2:7) sg. חרתא דאושכפי shoemakers' vitriol *Šab* 104b(19) [used as ink; expl. MH קנקנתום Mib. 12:4] // *Giṭ* 19a(18) // *Meg* 19a(1) [cf. Sy: ܚܪܬܐ ܕܐܘܫܟܦܐ زَاج الأَسَاكِفَة i.e. blue vitriol BBah 777:19; ܚܪܬܐ ܕܟܘܢܕܐ ܗܘܣܦܐ ib. 1067:5]
Lit: Flora 2:330; AAC 197; Y: חַרְתָּא *Šab* ib.

2# חַרְתָּא, pl. **חֲרָאתָא** n.f. **distinguished woman** (↓ חרא; Ma הארתא MD 127, Sy ܚܐܪܬܐ LS 252) pl. דשושמנא גברא כורסיה ביני חראתא רמו לה the chair of one whose husband is an 'ant' is placed among the distinguished women *Ket* 75a(19) // *Yev* 118b(39)
Geon. expl.: ופתרון חראתא נשים נכבדות ויקרות OHT Yev 233:20.

חרתותא n.f. **darkness** (↓ 1# חרתא) sg. חרתותא דדיוטא darkness of ink *Nid* 20a(10)

1# חֲשָׁא, חושא, pl. **חֲשֵׁי, חושני** n.m. **pain, suffering** (↓ √חשש; Sy ܚܫܐ LS 260) sg. בחושא הוה קאימנא אקילעא דבי ר' אושעיא I was standing in pain at the chamber of PN's house *Ber* 22a(59) [Var: באישא הוה there was a sick person Ar (AC 2:4)]; pl. חשי *Bo* 7:13; עירבוביתא דגופא מתיא לידי חו(י)(ו)שני וכיבי rubbing(?) of the body causes sufferings and pains *Ned* 81a(3; **V**[2])
Lit: Eps, StI 335.

2# חֲשָׁא n.m. **wild thyme** (Sy ܚܫܐ, ܐܚܫܐ LS 223, Akk *ḫašû* B a plant yielding seeds used

as a spice CAD Ḫ 144, > Arab خاشا Siggel 27) pl. חאשי *Šab* 128a(46) [expl. MH קורנית ib.]

Geon. expl.: חאשי עשב כמות אילן GnK5 169:24; Lit: A. Witztum & M.I. Gruber, Lešonenu 56[1991] 147+; Pfl 181; Flora 2:104.

חשב vb. **to reckon, enumerate, consider, calculate** (↓ מחשבתא, חשיבותא, חשיב, חושבנא; Sy ܚܫܒ LS 260, Ma השב MD 154) **Pe.** (a/u) **1. to reckon:** ודילמ׳ פרטא רבה קחשיב בככרי פרטא זוטא לא קחשיב בככרי perhaps (Scripture only) reckons a large portion (of a counting unit) concerning the talents. It does not reckon a small portion concerning the talents *Bek* 5a(47); *AZ* 9b(8); *ib.* 10a(5); תנא דידן קא חשיב מלמעלה למטה our *Tanna* (in the Mishna) reckons (the height) from the top down *BQ* 61a(18); *Yom* 21b(14); *AZ* 6a(14); *Hor* 11b(48); *Ara* 12b(20); חשיב ליה באחי וחשיב ליה בבני he reckons him [i.e. Anah; v. Gen 36:20; 24] among the brothers and reckons him among the sons *Pes* 54a(48); **2. to enumerate:** וליחשוב נמי מדבר let (the *Tanna*) enumerate also the desert *Šab* 6b(11); *ib.* 74a(1); *Giṭ* 33a(2) [+ //'s; ↓ רוכלא]; *BB* 15a(30); *San* 60b(13); *Mak* 22a(16); **3. to regard, consider:** פסולי תלתה הוו חשבינהו חד there were three disqualifications, (but) he considered them as one *Yom* 21a(29); *Ḥul* 42b(13); בחדא חשיב להו he regards them as one *Šab* 17b(25); חשביה לבשולא כמיפא he regarded cooking as baking *Anan* 71:18; חשבינן ליה כמאן דמית ליה we regard him as if he had died *ib.* 14:18; pass.part. צלותא כקטורת חשיבא prayer is considered as incense *ib.* 36:9; 47:4; דר׳ מאיר סבר כביצה חשיב according to PN (only) an amount the size of an egg is regarded (as constituting a prohibition) *Pes* 49b(39); *Suk* 14a(5); *BB* 64a(3); *Men* 97a(5); *SŠHai* 5b(11)

Pa. 1. to intend, plan [w. על **about s.t.**]: חשיב חשובי he really intended (to do it) *Zev* 36a(46); *Men* 3b(26); עד דמחשיב עליה למיכליה הוא גופיה until he, himself, intends to eat it *Kar* 21b(2); כל דמחשבין עלוהי בטיל everything which (people) plan against him will be void *Šab* 156a(42); *Bek* 10a(14); *Bo* 127:25; **2. to designate** [w. על **s.t.**]: חשיב עלייהו מאיתמל he designated them from the previous day *Šab* 43b(3); *Zev* 15a(20); *Ḥul* 121a(18); **3. to calculate, reckon:** ולא מחשבינן משטרא לשטרא we do not make a reckoning from one deed to another *BM* 67a(30); חשובי מחשבינן we make the exact calculation (of the date) *San* 12a(18); לחשובי חושבנא איניש עם חבריה to make a reckoning with one another *TGHark* 275:35; חשובי מחשיב בידיה בחשבון ולא שקל כיליאתא he actually makes a computation (of the number of sacrifices) but does not take the kidneys *TGAs42* 163:21 [expl. תיפסא Pes 64b(28)+; cf. RaḤ]

Af. 1. to intentionally consider s.t.: היכא דאחשבה ליה לידיה where he intentionally considered his hand (as a resting place) *Šab* 5a(37); אכלה והדר משתבע עליה אחשוביה) אחשביה (if) he ate it and then swore about it, (this shows that) he intentionally considered it [i.e. the carrion] (to be food) *Švu* 24b(1); *Ḥul* 87b(22); *Šab* 144b(25); **2. to make s.o. important:** אנא לאחשבינהו קא עבידנא I do (it) to make them [i.e. the orphans] important *BB* 8a(55); *Ket* 105b(12)

חשד vb. **to suspect** (↓ חשדא, חושדנא; JPA חשד DJPA 216) **Pe.** (a/u): השתא ליליא ושרגא ואתי למחשדיה it is now night, (the Jew is using) a lamp, and he is apt to suspect him (of employing witchcraft) *Pes* 8b(9); במאי חשדתן of what did you suspect us? *Tan* 22a(6); לדידי חשדון לי ולא הוה בי they suspected me, and I was innocent *MQ* 18b(50) // *Šab* 118b(38); *Yom* 84a(22); *Bek* 29a(6); *Tan* 24a(13); *BM* 78b(23); *TGHark* 161:24; pass.part. a. alone: הא חשיד חשיד (if) he is, in fact, suspected (of one type of violation), he is suspected (of another) *Bek* 30a(23); *Švu* 32b(6); כיון דחשידי חשידי since (the priests) are suspected (in that case) they are (also) suspected (in this one) *ib.* 36a(51); ומי חשידנא בעיניכו am I suspect in your eyes? *Ber* 5b(39); *Šab* 17b(4); *Yev* 25b(28); *AZ* 15b(26); b. w. -א concerning: נהי אדרבנן חשיד אדאוריתא לא חשיד granted that he is suspect concerning (laws of) Rabbinical authority. He is not suspect concerning (laws of) Pentateuchal authority *Bek* 30a(21); מיגו דחשיד אממונא חשיד נמי אשבועתא since he is suspect concerning money, he is also suspect concerning an oath *BM* 5b(19)

Itpe. to be suspect: והדר איחשיד אחדא מינהו he was suspect again concerning one of them *Bek* 30a(26)

חֲשָׁדָא, חשאדא n.m. **suspicion** (↓ √חשד; MH² חשד J 509) sg. אילימא משום חשדא חשדא דמאן if we say because of suspicion, suspicion of whom? *Šab* 23a(46); *ib.* 47; 130a(9); *Ber* 3b(2; **P**); *AZ* 43b(25); *Giṭ* 60b(25); *Ḥul* 44b(22); חישינן לחשדא we are concerned about (raising) suspicion *RH* 24b(34); *Pes* 13a(37); *Bek* 35b(33); דקא מייתי לה לידי חשדא it brings her into a state of suspicion *Ḥag* 5a(47); חשאדא *TGHark* 161:16; *ib.* 35

Voc: חֲשָׁדָא VTM 113; Y: חֶשְׁדָא *Ber* 43b(45; BAYTN 42).

חֲשׁוֹכָא n.m. **darkness, snuffed out wick** (↓ √חשך, חשוכא, בני חשוכא; TA חֲשׁוֹכָא TO Ex 10:21, Sy ܚܫܘܟܐ LS 262, Ma השוכא MD 154) **1. darkness:** sg. קרייה רחמ׳ לחשוכא ואזהריה אמצואתא דליליא the Merciful One summoned the darkness and put it in charge over the commandments of the nighttime *Pes* 2a(25); לכי חאפי להו חשוכא להנך אינשי when darkness covers us [lit. those people] *San* 99a(2); *Šab* 77b(24); *ḤM* 44:16; *ḤMGas* 94:13; אתרא/ארעא דחשוכא a place/land of darkness [i.e. Babylonia] *Pes* 34b(15) // *Yom* 57a(26) // *Zev* 60b(26) // *Men* 52a(27) // *Bek* 25b(27) [cf. Ma אתרא דהשוכא MD 44]; רברבי דחשוכא the great ones [i.e. demons] of darkness *Bo* 35:7; *ib.* 18:9; 78:20; **2. snuffed out wick:** sg. עדויי חשוכא removing the snuffed out wick *Beṣ* 32b(1; Ar [AC 5:94, s.v. מהט]M²) [expl. MH מוח/הטין ib.; Var: חושכא HG1 378:2, Ed]

Y: חֲשׁוֹכָא *Šab* 77b(24; BAYTN 72).

חָשִׁיב adj. **important, valuable,** n.m. **important person** (↓ √חשב pe., pass.part.; ↓ חשיבותא, ארזניג; Sy ܚܫܝܒܐ PSm 1394) **I.** adj. **important, significant:** a. alone: sg.m. מאן חשיב בההוא עלמא who is important in that world [i.e. the world to come]? *Giṭ* 57a(4); *AZ* 2b(9); *Meg* 16a(21); *Švu* 6b(33); מידי דחשיב something which is important *Šab* 77a(12); *Er* 3a(37); *ib.* 16b(6); *MQ* 17a(24); f. חשיבא לי׳ מילת׳ the matter is important for him *AZ* 6b(40); *Pes* 6b(48); *ISGF* 33:9; pl.m. שאני זיתים דחשיבי olive trees are different since they are important *BQ* 91b(38); *Zev* 73a(16); ר׳ אמי ור׳ אסי כהני חשיבי דארעא דישר׳ PN and PN_2, important priests of Eretz Israel *Giṭ* 59b(36) // *Meg* 22a(49; **L**); הני תלתא חשיבי these three (idolatries) are important *AZ* 42b(34); f. הנך לא חשיבן והני חשיבי those (thorns) are not important, but these (trees) are important *BB* 83b(14; **P**[1]); *Šab* 139b(12); *Er* 29a(24); b. w. pron. subj.: בנאלאjahl׳א חשי׳ if I am important *Ber* 18b(50); *Pes* 112b(48); מיחשב חשיבנא I am extremely important *Tam* 32b(14); את חשיבת לאי״ת־בולי אירושלם are you (so) important (as) to mourn for Jerusalem? *BQ* 59b(4); חשיבת טובא you are very important *Ber* 18b(49); אנן דחשיבינן we who are important *Qid* 72b(14); *BB* 10b(25); חשיביתו you are important *Tan* 7a(54; **L**); *ib.* 15b(43); **2. valuable:** sg.m. דהבא דחשיב ... כספא דלא חשיב gold which is (more) valuable, silver which is less [lit. not] valuable *BM* 44a(43); *ib.* 44b(8); **II.** n.: **notable, important person:** m.pl. חשיבי דרומאי the notables of the Romans *Giṭ* 56b(15); *ib.* 58a(15); *AZ* 10b(2); חד מן חשיבי דמלכותא one of the important people of the government *ib.* 17b(46); הנך חשיבי דמזרח ומערב those important people of east and west *San* 95b(55); f.sg. חשיבתא דירושלם a notable woman of GN *Giṭ* 56a(32; MGD 626:26)

Y: חָשִׁיב *Šab* 77a(13; BAYTN 56).

חֲשִׁיבוּתָא n.f. **importance, value** (↓ חשיב) **1. importance:** sg. חשיבותא דארץ ישראל the importance of Eretz Israel *BB* 146a(33); מי איכא חשיבותא בקרבנות is there importance in sacrifices? [i.e. is one type better than another?] *Švu* 15a(20); איניש איניש כחשיבותיה each person according to his importance *BB* 145b(14); *Tan* 15b(42); *Yev* 76b(35); *BM* 21b(27); *Bek* 31a(16); **2. value:** sg. לישנא דחשיבותא a term of value *Pes* 36b(37)

Y: חֲשִׁיבוּתָא *BB* 146a(33; BAYTN 176).

חָשִׁיךְ adj. **dark** (↓ √חשך pe., pass.part.; Sy ܚܫܝܟܐ LS 262) sg.m. באתרא דחשיכא in a place which is dark *Pes* 34b(15; **V**[14])

חשיכא n.m. perh. **evildoer** (etym. unkn.) pl. אפקרו זיתיא לחשיכיא renounce ownership of the olive orchards to the evildoers *Suk* 44b(28)

Lit: Lieb, TK 1:380, interprets this word as referring to those who eat the produce of the sabbatical year.

#1 חָשִׁיל adj. **crushed** (↓ √חשל #1 pe., pass.part.) pl.f. ביעי חשילתא crushed testicles *Ḥul* 93a(54; **V**[11]); *ib.* 93b(6)

Lit: Eps, Stl 125.

2# חֲשִׁיל adj. **forged, fabricated** (↓ √2# חשל) sg.m. דהבא חשילא forged gold *SŠHai* 2a(15)

חֲשִׁילְתָא, השילתא n.f. **a dish made of pitted dates** (< Akk *ḫašilātu* pl. a dish made of dates CAD Ḫ 141, > Arab خسيلة refuse of dates Hava 124; ↓ טרימא) sg. *Ber* 38a(19)

Geon. expl.: לוקחין גופן של תמרים כמות שהן וטורפין אותן ומוציאין גרעיניהן ולשין בהן והן חו(ליש)(שיל)תא Ar [AC 4:83, s.v. טרימא]; Lit: Stol, Beer, 159; Flora 2:347; Y: חֲשִׁילְתָא *Ber* ib.(BAYTN 173).

חשך vb. **to become dark, obscure, do something at night** (↓ חשוכא, חשיך, חשכא, חשכתא; Sy ܚܫܟ LS 262, Ma השך MD 154) **Pe.** (a/) **to become dark:** a. of evening: עד דאתא חשך by the time he came, it had become dark *San* 96a(8); חשכא לי it has become dark for me *BM* 49b(2; **F**[1]) [of the beginning of the Sabbath]; עד דחשכא *HP* 23:7 [of the end of the Sabbath]; b. of clouds: חשוך ענני סגיאין מימיהו (if) the clouds have become dark their water is plentiful *Tan* 10a(14)
Pa. 1. to make dark: נהורא חשיכית I made the light dark *Bo* 139:14; **2. to do s.t. at night:** חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך prepare yourself at night and prepare yourself early in the morning (to do your bodily functions) *Tam* 27b(36)
Af. 1. to make dark: pass.part. חרשי איתתא זידניתא מחשכא עינין the magic of a wicked woman (who) makes eyes dark *Bo* 54:7; pass.part. משום דיתבי באתרא דחשוכא אמרי שמעתתא דמחשכן because they dwell in a place of darkness [i.e. Babylonia] they recite obscure [lit. darkened] legal traditions *Pes* 34b(15) // *Yom* 57a(27) // *Zev* 60b(27) // *Men* 52a(28) // *Bek* 25b(28); **2. to do s.t. at night:** אקדימו ואחשיכו לבי כנישתא go to the synagogue early in the morning and leave late at night *Ber* 8a(19); *ib.* 18 // *Meg* 20b(12); *Ber* 2b(26); **3. to await nightfall on the Sabbath (to do work at its conclusion)** [calque < MH החשיך J 510, mng. 2]: מידאחשוכי מחשיך from the time that the Sabbath actually ends *HP* 4:16
Itpa. to grow dark: עד דאתי איחשך by the time that he had come it had grown dark *San* 96a(8; **F**[2]**K**) [v. Pe.]

חֲשְׁכְּתָא, abs. **חֲשְׁכָּא** n.f. **dusk** (↓ √חשך; TA חֲשׁיכְתָא TJ Is 54:11, Sy ܚܫܟܐ LS 262) sg.abs. בני בירב דדירי בבאגא מהוא למיתא חשכא וקדמא לבירב should the students of the *be rav* who dwell in the rural district come to the *be rav* at dusk and at dawn? *Pes* 8b(15); אינהו דקא טעו וחשבו דקדמא וחשכא it is they who err and compute (the time) of dawn and dusk *Pes* 94a(27); det. בקדמתא ובחשכתא at dawn and at dusk *BM* 30b(51; **Es**)

Y: חֲשְׁכְתָא *Pes* ib.(BAYTN 183).

1# חשל vb. **to crush** (↓ 1# חושלא, 1# חשיל adj.; Akk *ḫašālu* to crush, shatter CAD Ḫ 137, BA חשל pe. to crush HALOT 1881) **Pe.:** pass.part. כגון דחשיל ואתי איהו שליף להו מישלף if, for instance, (the animal) is partially castrated [lit. crushed], and he comes (and) pulls them completely off *Šeel* 122:3

Lit: Eps, Stl 125.

2# חשל vb. **to forge, fabricate** (↓ 2# חשיל adj., חשלא; Sy ܚܫܠ to forge, cast LS 263, Ma השל MD 154) **Pe.:** משום דחשלי מיניהו כלי זיין because they forge weapons from them *AZ* 16a(7)

This rt. should not be confused w. חשל in Tg2Jb [contra Weiss, Tg2Jb 102].

חַשְׁלָא n.m. **smith** (↓ √2# חשל; Sy ܚܫܠܐ metal worker LS 263) pl.cs. חשלי דודי smiths (who make) kettles *Ket* 77a(39; **V**[5]) [expl. MH מְצָרֵף נְחוֹשֶׁת Mib. 7:10]

Y: חַשְׁלֵי *Ket* ib.

חשר vb. **to distill** (JPA חשר DJPA 217) **Pe.** (/u): חשור מימיך distill your waters *Tan* 25b(40; **V**[21])

חשש vb. **to care, be ill, take into consideration** (↓ 1# חשא, חששא; cf. Sy ܚܫ to feel sorry for s.o. LS 260) **Pe.** (a/u) **1. to care** [w. ל־]: אי לאו דחיישנא ליקרא דברייתא were it not that I care for people's honor *AZ* 20b(24); **2. to feel** [w. ב־]: וחאשית בי מבינתא דרישאי ועד טופרא(י) דכרעאי I felt (a cooling sensation) in my entire body [lit. from the hair of my head to the toenail of my foot] *Šab* 140a(28); רב אחא בר יוסף חש ביוקרא דליבא PN felt 'heaviness of heart' *ib.* 39 [↓ יוקרא mng. 2]; *AZ* 28a(18) [↓ צפדינא]; **3. to be ill** [w. ב־]: ההוא טייעא דחש ביה a certain Arab who was ill from it [i.e. jaundice] *Šab* 110b(42); *ib.*

33a(36); מיחש הוה חייש ביה he was seriously ill with it [i.e. gout] *San* 48b(45); חש בעיניה he was ill in his eye *Nid* 20b(39); *Bek* 36b(12); וחייש במיעיה he was ill in his intestines *Šab* 108a(31); **4. to take into consideration** [w. ל־/א־ **s.t.**; JPA חשש DJPA 217, MH חשש pe. LNVTH 174]: מאן דלא חש לתנא קמא ולר' ישמע' one who did not take into consideration (the opinion of) the first *Tanna* and PN *Bek* 42b(9); מיחש מהו דתיחוש לה should you actually take it into consideration? *Nid* 39a(46); זיל חוש לה go (and) take it into consideration *BB* 135a(9); חושו לה *Qid* 13a(15); דר' יהודה חייש להרהורא ורבנן לא חיישי להרהורא PN takes a thought (of sexual desire) into consideration, but the scholars do not *Soṭ* 8a(31) // *San* 45a(12); אקילקולא דנפשה חיישא אקילקולא דזרעה לא חיישא she takes into consideration harm to herself. She does not take into consideration harm to her progeny *Yev* 94a(24); והאידנא דחיישינן לכשפים now that we take sorcery into consideration *Šab* 10b(20); *Ber* 52b(32); *BM* 27b(18); ליחוש דיל' הדר ביה let him take into consideration (that) perhaps he recanted *BB* 114a(9); *Meg* 25a(47); *Bek* 27b(1); ולא ליחוש למידי he should not have to take anything into account *Dec* 5:14

חֲשָׁשָׁא, חשאשא n.m. **suspicion** (↓ √חשש) sg. *Ket* 27b(12); *Bek* 36a(28); *AZ* 23b(7) [≠ ↓ וודאי]; *Giṭ* 86b(15); *Qid* 60a(27); אימר דאמ' ר' מאיר לחששה לאחזוקינהו מי אמ' say that what PN said was only concerning a suspicion. Does he say (it) to presume that they (are suspect in all matters)? *Bek* 36a(1; **V**[9]); *Yom* 83b(36; **E**[1]); אי בתר חששא אזלת if you follow a suspicion *Nid* 17b(18); חשאשא בעלמא mere suspicion *TGHark* 277:31; *ib.* 168:20; 272:24

Y: חֲשָׁשָׁא *AZ* 23b(7; BAYTN 42).

1# חתי vb. **to stir or rake coals** (TA חתי pe. J 512, BH חתי pe. HAL 349, MH pe., pa. J 512) **Pa.:** התם לא מחתי להו דאי מחתי להו סליק בהו קוטרא in that case he does not rake the coals, for if he rakes them smoke will rise into them *Šab* 18b(11)

[**2# חתי** ↓ √הדי vb.]

חֲתִיךְ adj. **decisive** (↓ √חתך pe., pass.part.) sg.m. קנינא גמירא חתיכא a complete (and) decisive acquisition *SŠHai* 11b(8); *ib.* 7a(18); 9a(7)

חֲתִים adj. **sealed** (↓ √חתם pe., pass.part.; Sy ܚܬܝܡܐ LS 264) pl.m. סרבלי חתימי 'sealed' *s.*-garments *Šab* 58a(14)

For a discussion of this pass., v. Beer, BE 83+; Y: חֲתִימֵי *Šab* ib.

חתימותא ↓ חתמותא n.

חתך vb. **to cut** (↓ חיתוכא, חתיך; LBH, MH חתך HAL 349, J 513) **Pe.:** a. meat: מיחתך חתיך ליה ומבשל ליה he cuts it (first) into pieces and (then) cooks it *Ḥul* 98b(4); חתכיה ומלחיה (if) he cut it and salted it *ib.* 93b(17); קירעוה שתי וערב וחיתכוה לתחת tear it [i.e. the liver] crosswise and cut it below *ib.* 111a(27); 11a(13); 69a(25); b. other: דילמא אתי למיחתך לכתחלה perhaps he may be apt to cut (the reed) in the first place *Šab* 146b(18)
Pa. id.: דילמא מחתיך ליה ומזבן ליה לישר' perhaps he will cut it [i.e. the thigh] and sell it to a Jew *Ḥul* 94a(4); דאי מחתך להו ומלח להו if he cuts them and salts them *ib.* 93a(34); 133a(11); 16b(27); 95b(10) // *Beṣ* 28a(7); *AZ* 20b(25); pass.part. טרפה מיחתכי סימניה האי לא מחתכי סימניה the vital organs of a *ṭerefa* are cut. The vital organs of this one (which died a natural death) are not cut *San* 78a(19)

חתם vb. **to seal, sign, make a concluding blessing** (↓ חותמא, חתים, חתמא, חתמותא, חתמתא; Sy ܚܬܡ LS 264, Ma התם MD 154) **Pe.** (a/u) **1. to seal:** a. containers: וליחתמיה בגושפנקא דפרזלא let him seal it [i.e. the tube] with an iron seal *Ber* 6a(18; **F**); וליחתמיה שיתין גושפנקי let him seal it with sixty seals *Šab* 66b(41); pass.part. צייר וחתים tied and sealed *AZ* 31a(33); *Nid* 17a(15); שריקא וחתימא plastered and sealed *AZ* 31a(32); b. demons: ומיכסייה בטינרא דגללא וחתמיה בגושפנקא he covers it with a flint rock and seals it with a seal *Giṭ* 68a(35); וצארנא וחתימנא עליהון I tie and seal them *Bo* 6:6; *ib.* 7:2; 34:7; pass.part. וחתימיתון בשבעה חתמין you are sealed with seven seals *ib.* 5:2; אסירת וחתימת אנתי מבכלתא בישתא you, the evil *m.*-demon, are tied and sealed *ib.* 77:1; 21:17; 80:8; **2. to validate:** pass.part. חתימי *BB* 89b(34) [↓ חתמא]; **3. to sign:** כתובו וחתומו והבו ליה write, sign, and give (it) to him *San* 29b(50); *SŠHai* 11a(16); כי מטא למיחתמה

לאיגרתא when he was about to sign the document *Yom* 77a(36); חתם רבה בר בר חנה אמודעא ואאשקלתא PN signed (as a witness) on an *m.*-document and on a deed of sale *BB* 48b(14); לא שביק איניש שמיה דידיה וחתים שמיה דאבוה a person does not abandon his own name and sign his father's name *Giṭ* 87b(2); חתומו כל תרי מינכון sign any two of you *ib.* 67b(14); אנחנא שהדי חתימנא על מחקא we, the witnesses, signed on the erasure *BB* 164a(11); *Ket* 19a(9); pass.part. ההוא שטרא דהוה חתים עליה רבא ורב אחא בר אדא a certain document upon which PN and PN_2 were signed *BB* 167a(25); *ib.* 57a(1); *San* 26b(34); ואנחנא שהדי דחתימיננא לתחתא we, the witnesses, whose signatures are affixed below *SŠHai* 16b(5); *ib.* 18a(7); **4. to make a concluding blessing, conclude** [MH חתם pe. J 514; cf. Sy ܚܬܡ ܨܠܘܬܐ PSm 1409]: מחתם במאי חתים with what (words) does he completely conclude the blessing? *Ber* 44a(54); *ib.* 49a(22); 60b(13); *Pes* 104a(46); פתח בריך חתם ולא בריך he began (the Pentateuchal reading) and made a blessing. He concluded and did not recite a blessing *Meg* 22a(45)

Pa. to counterseal: צארנא לך וחתימנא ומחתימנא לך I tie you, seal, and counterseal you *Bo* 7:3; pass.part. חתים ומחתם ביתא הדין this house is sealed and countersealed *ib.* 11:2; 40:2; 57:6; מחתם בשבעה חתמין countersealed with seven seals *ib.* 23:3

Af. 1. to let s.o. sign: ומשום כיסופא דספר חיישי ומחתמי ליה they take into consideration the (possible) shame of the scribe and let him sign it [i.e. the document] *Giṭ* 72a(5); **2. to provide with signatures:** וכתיב מאי דבעי ומחתים סהדי he writes what he wants (on the document) and provides (it) with signatures of witnesses *BB* 163a(26)

Itpe. 1. to be sealed: ותיחתמון ותירחקון מין ביתיה ... may you be sealed and be removed from the house of ... *Bo* 5:1; *ib.* 79:1; 21:19; דלא איתחתם גזר דין עליהון אלא עילוי גזילה the judgment against them [i.e. the generation of the flood] was only sealed because of stealing *Šeel* 4:2; **2. to be signed:** כי שקלי מקמי דליחתו(ו)(י)ם פורסי@שנמג לבתר דליחתו(ו)(י)ם פורסי@שנמג לא שקלי when do (the judges) take (a bribe)? Before the protocol of investigation is signed. They do not take (a bribe) after the protocol of investigation is signed *Giṭ* 28b(27); כתובתיה דחייא בר רב איכתבה בימאמא ואיתחתמה בליליא PN's *ketubba* was drawn up in the daytime and was signed at night *Giṭ* 18a(38)

חֲתָמָא n.m. **seal, sealing, validation** (↓ √חתם, חתמתא; Sy ܚܬܡܐ LS 264, Ma האתמא MD 128) **1. seal, sealing:** sg. ההוא חתמא דחתמה אדם קדמאה לשת ברה that seal with which the first man sealed Seth, his son *Bo* 11:3; הדין חתמא שרירא this strong sealing *ib.* 39:3; 64:23; 81:4; חתמא רבא דמרי עלמא the great seal of the Master of the World *ib.* 57:8; 8:4; 82:9; pl.abs. חתימיתון בשבעה חתמין you (demons) are sealed with seven seals *ib.* 5:3; 21:4; 24:3; 25:3; 45:3; **2. validation:** sg. באתרא דחתימי עד דחזי חתמא לא שקיל in a place where (the measures) are (officially) validated, (the buyer) does not take (the purchase) until he sees the validation *BB* 89b(34)

חֲתָמוּתָא, חתימותא n.f. **sealing** (↓ √חתם, חתמתא; MH[2b] חֲתִמוּת Yeivin, BV 1056), sg.cs., only in phrase **חֲתָמוּת/חתימות יְדָא signature** (↓ ידא): ואסהיד אחתימות ידיה ואחד דעימיה he testified as to his signature and as to (that of) one who was with him *Ket* 21a(31); *Giṭ* 26b(35); *BB* 57a(3); *Geon* 150:22; *TGAs27* 23:11; דלא ידעי למיחתם חתימות ידייהו they do not know how to sign their signatures *Giṭ* 66b(35); נחוי לי מר חתמות ידא show me your signature *BB* 167a(9); *ib.* 164a(23); דידעינן בה בהא חתמות ידא דלאו דיעקב היא we know that this signature is not that of NN *ib.* 161a(16); *SŠHai* 14b(19); ומן דמחזקא קדמנא בבאבא דמתיבתא חתמות ידיהון since their signature [i.e. of the witnesses] is recognized by us in the Geonic court *TGHark* 276:26

Voc: חֲתָמוּת ידא HPP 202:18; חְתִימוּת ידא HGP 3a:36; Y: חֲתִימוּת BAYTN 176.

חֲתָמְתָא n.f. **sealing** (↓ √חתם, חתמא, חתמותא; Sy ܚܬܡܘܬܐ SIB 184, Ma האתאמתא MD 128) sg. חתמתא דישלמא the sealing of Solomon *Bo* 39:3; *ib.* 81:4; הדין קמיעה לחסמה ולחתמתא ולנטרתא ולאסותא this amulet is for muzzling, sealing, guarding, and healing *ib.* 102:1; 3:1; 16:1; 33:2; 50:5; 56:3; מרי חתמתא the master of sealing *ib.* 8:1

חתן vb. **to relate by marriage** (↓ חתנא; Sy ܚܬܢ etpa. LS 264, Ma התן pa. MD 155) **Pa.:** pass.part. ומנהון (א)מאן דמחתן בנא some of them are related to us by marriage *IŠGF* 107:2; מיחתן *ib.* 102:15

Itpa. to be related by marriage: משום איחתוני והא איתחתנ(י)(ו) בהו because of (a desire) to be related by marriage. They were, in fact, related to them by marriage (by the betrothal) *Ket* 47b(9); *ib.* 102b(13)

חַתְנָא, pl. **חַתְנֵי, חַתְנָוָתָא** n.m. **bridegroom, son-in-law, relative by marriage** (↓ √חתן; TA חֲתְנָא TO Ex 4:25, Sy ܚܬܢܐ LS 264, Ma האתנא MD 128; mng. 3: Sy ܚܬܢܐ ܗܘܐ ܕܒܝܬ ܐܚܐܒ 2K 8:27, Akk *ḫatānu* relative by marriage CAD Ḫ 148) **1. bridegroom:** sg. חתנא וכלתא bridegroom and bride *Giṭ* 57a(16); דטירדא דחתנא טפי מדכלתא the preoccupation of the bridegroom (with the wedding arrangements) is more than that of the bride *Ḥul* 83a(26); *Geon* 78:12; **2. son-in-law:** sg. דלאו דרכיה דחתנא למידר בי חמוה a son-in-law does not usually dwell in his father-in-law's house *BB* 98b(10); *Yev* 52a(22); רב חסדא חתניה *Qid* 81b(46); *Ket* 62b(23); *Giṭ* 34a(23); *Ned* 51a(8); *Ḥul* 95b(12); pl. חתני *Šab* 23b(38) [Ed: חתנוותא]; חמשא חתנואתא five sons-in-law *BM* 109a(35); *ib.* 114b(15); **3. relative by marriage:** sg. ר׳ חנין חתנא דבי נשיאה הוה PN was a relative by marriage of the House of the *Nasi* *MQ* 25b(24); *Yom* 78a(11); *Ḥul* 124a(46)

Y: חַתְנָא *BB* 98b(10; BAYTN 83).

חתר vb. **to break in** (↓ מחתרתא; Sy ܚܬܪ to shake LS 265, Ma 2#התר MD 155) **Itpe. to be broken into:** איחתור ההוא ליליא תלת מאה מחתראתא בציפורי three hundred break-ins took place in GN that night *San* 109a(48); אתחתרו שבעין מחתראתא בטבריה *MQ* 25b(40)

ט

טאטי vb. **to sweep** (artificial borrowing < BH טאטא HAL 352; ↓ טאטיתא) **Quad.:** שְׁקוּל טַאטִיתָ֫ךְ וְטַאטֵי בֵּיתָ֫ךְ take the broom and sweep your house *RH* 26b(21; GRH 18:33) [quoted to explain BH וְטֵאטֵאתִיהָ בְּמַטְאֲטֵא הַשְׁמֵד Is 14:23] // שקולי טאטיתא וטאטי ביתא *Meg* 18a(48; M²)

טַאטִיתָא n.f. **broom** (↓ √טאטי) sg. טַאטִיתָ֫ךְ *RH* 26b(22; GRH 18:33) // *Meg* 18a(48; M²)

Y: טַאטִיתָא *Meg* ib.(BAYTN 188).

[טארדטץ ↓ טצרקי n.]

טָב adj. **good, precious,** adv. **very much,** n. **good** (↓ √טובל, לטבא, יומא טבא, מעלי; TA טָב TO Gen 2:9, Sy ܛܒ adj., adv. LS 269, Ma טאב MD 171) **I. adj. 1. good:** a. as pred.: sg.m. חפיר וקביר טב מיניה (one for whom a grave) is dug and is buried is better off than he *Šab* 152a(26); בוצינא טב מקרא a *b.*-plant is better than a gourd *Ket* 83b(9) [+ //'s; ↓ בוצינא mng. 1]; טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו it is preferable (for a woman) to dwell in matrimony than to dwell in an unmarried state *Yev* 118b(38) [+ //'s; ↓ טן דו]; *Hor* 12a(45) // *Kar* 6a(12); f. טבא ביעתא מגולגלתא משיתא קייסי סולתא one soft-boiled egg is better than six *q.*-measures of fine flour *Ber* 44b(17); *Yom* 85b(22) // *Meg* 7a(50) // *Ḥag* 10a(42); דטבא ליה עבדו ליה they did for him what was good for him (by investing his money) *Ket* 81b(35); *Qid* 73a(23); *San* 96a(26) [↓ נפחא]; pl.m. זוזי מי הוו טאבי ותקילי are there *zuzim* which are (both) good and weighed [i.e. have full weight]? *BM* 69b(1); *SŠHai* 4a(7); *ib.* 14b(8); *Tan* 20a(38; Mal 79:20[Var]) // *San* 106a(12); b. w. preceding n.: sg.m. שלם טב מרבנן טב a good greeting from a good teacher *Tan* 24b(34); חלמא טבא a good dream *Ber* 55a(48); ברא טבא a good son *Ket* 53a(4); f. אסותא טבתא a good healing *Bo* 39:4; pl.m. קולפי טאבי 'good blows' *Ara* 22a(13) // *Men* 7a(19) [↓ קולפא mng. 3]; **2. precious:** sg.f. אבן טבא precious stone *BB* 74b(7; P¹); **II. adv. much, a lot:** טב טב רמו ליה strike him very much *Giṭ* 14b(7; Ar [AC 4:2]); **III. n. 1. good:** sg.m.abs. בין טב לביש between good and evil *San* 103a(37); כל מה דעביד רחמנא לטב everything which the Merciful One does is for good *Ber* 60b(58); **2. good person:** sg.m. טבא לא הוי בישא a good person does not become an evil one *Ber* 29a(7)

Y: טָבָא *Ber* 44b(19; Mo 96).

טבהקא, טבחקא n.m. **a meat dish** (< MIr **tabāhak* stewed meat [cf. NP *tabāha* PED 278], > Arab طَبَاهِجَة Persian dish Hava 427; ↓ טפקא, טחיא) pl. הני פרסאי אכלי טבהקי בלא נהמא Persians eat various kinds of meat dishes without bread *Er* 29b(49) [Var: טבחקי GnK5 172:10]

Geon. expl.: חתיכות של בשר שחותכין אותן בתנור ואוכלין אותן ושמן טבחקי GnK5 ib.; Lit: Geig, AAC 198, rejects Nöld's deriv. < ↓ √טבח; Tel 75; Shaked, Food [forthcoming]; Y: טַבְהָקֵי *Er* ib.(BAYTN 217).

טיבורא, טַבּוּרָא n.m. **navel** (BH טַבּוּר HAL 352) sg. עיקר חיותא בטיבוריה the essence of the life force is in his navel *Soṭ* 45b(41); סחופי כסי אט(י"ר)בורא בשבת to overturn cups on the navel on the Sabbath *Šab* 66b(20) [as a remedy]

Y: טַבּוּרָא *Šab* ib.(BAYTN 244).

טבח vb. **to slaughter an animal, slay** (↓ טבחא; Sy ܛܒܚ to slaughter LS 266, Ma טבא 2# to cook MD 176) **Pe.: 1. to slaughter an animal:** עד דגניב תרי וטבח להו until he steals two (animals) and slaughters them *BQ* 67b(21); *ib.* 68b(26); 71b(5) // *Ket* 34a(26); וטבחת תורא ולא אכלת מיניה מצערא דלבך you will slaughter an ox and will not eat from it because of the sorrow of your heart *Ber* 56a(15); **2. to slay, kill:** הוה טבח

להו לבשריהו ולדמייהו (the wind טבות) would have killed their human beings [i.e. the Israelites] *Šab* 129b(23)

טַבָּחָא, טבאחא n.m. **butcher, slaughterer** (↓ √טבח, בי טבחא, גנבא 3#; TA טַבָּחָא TJ 1S 9:23, Sy ܛܒܚܐ LS 266) sg. לאו טבחא אנא ולאו בר טבחא אנא I am neither a butcher nor a son of a butcher *Ḥul* 93a(10; H²); *BM* 109a(47) // *BB* 21b(10) [in a list of professions]; *Šab* 156a(44); האי טבח' דלא סר סכינ' קמי(ה) חכם a butcher who did not inspect his knife before a scholar *ib.* 18a(5); ההוא טבחא דהוה חשו(ו)(י)ד לזבוני תרבא a certain butcher who was suspected of selling (forbidden) fat *Bek* 29b(32); ההוא טבחא דינפק טריפתא מתותי ידיה a certain butcher who let a *ṭerefa* go out from his possession (as permitted meat) *San* 25a(21); דאי שקילנא בישרא מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר if I take meat from a butcher and do not pay him immediately *Yom* 86a(31); *MQ* 16a(27); *BQ* 23b(39); pl. כולהו טבאחי דמאתא מחסיה all the butchers of GN *San* 7b(16) // *Hor* 3b(34); שוקא דטבחי the butchers' market *Ḥul* 48a(47); *ib.* 76a(25); 132b(11); *Šab* 119a(12); *Bek* 30a(6)

While the term 'butcher' has been used throughout here, the term actually designates a person whose profession involves both the slaughtering and the selling of meat; Y: טַבָּחָא *Šab* ib.

טבחקא ↓ טבהקא n.

טבי vb. **to sink** (Ma טבא 1# MD 176) ↓ √טבע vb.

טַבְיָא, pl. **טַבְיֵי, טאבי** n.m. **deer** (TA טַבְיָא TO Dt 12:15, Sy ܛܒܝܐ LS 266, Ma טאביא MD 173) sg. *BQ* 19b(47); *San* 95a(37); *AnanSch* 24:5; מלכא דקליל כטביא a king who is swift as a deer *Ket* 111a(38); בישרא דטביא the flesh of a deer *Er* 39b(22); *San* 105a(51); טביא דבי עילאי the deer of GN *Ḥul* 59b(22) [expl. MH קרש ib.]; *ib.* 26; pl. וציידנא טאבי I shall catch deer *BM* 85b(22) // טבי *Ket* 103b(43)

Y: טַבְיָא *Ḥul* ib.(BAYTN 83).

טְבִילוּתָא n.f. **ritual immersion** (↓ √טבל 1#; cf. MH טְבִילָה Yeivin, BV 884) sg. בטלוה לטבילותא they abolished ritual immersion *Ber* 22a(42); עיקר טבילותא בנורא היא the main method of ritual immersion is in fire *San* 39a(49) [cf. Num 31:23]

Y: טְבִילוּתָא *San* ib.(BAYTN 176).

טְבִיעוּתָא, cs. **טְבִיעוּת** n.f. **impression** (↓ √טבע; Sy ܛܒܝܥܘܬܐ sunkenness LS 267) sg.cs., only in phrase **טְבִיעוּת עֵינָא impression of a form** (↓ עינא): a. visual: סימנא עדיף מטביעות עינא a sign (identifying an object) is preferable to an (identification by) an (imprecise) impression of a form *Ḥul* 95b(46); לאהדורי לצורבא מרבנן בטביעות עינא to return (the object) to a *ṣ.m.* on the basis of (an identification from an) impression of a form *BM* 23b(53); *Giṭ* 27b(23); *Ḥul* 96a(1); b. audial: טביעות עינא דקלא (recognition by means) of the impression of a voice *Giṭ* 23a(42)

Y: טְבִיעוּת *Ḥul* 96a(1; BAYTN 176).

טבל 1# vb. **to immerse oneself for ritual purification, dip food** (< BH טבל 1# pe. HAL 353; ↓ טבילותא, טיבולא) **Pe.** (e/u): רב חמא טביל במעלי יומא דפיסחא PN used to immerse himself on the eve of Passover *Ber* 22b(43); קום טבול ועבוד פסח immerse yourselves and perform the Passover sacrifice *Pes* 69b(9); *Yom* 19a(31); *Meg* 20a(38); *Nid* 67b(44); ניחות ויטבול ז' זמנין בנהרא let him descend and immerse himself seven times in the river *ḤM* 40:7; *Ber* 18b(8); בעי מיטבל כי היכין דעייל בישריה כוליה במיא he is required to immerse himself so that his whole body enters the water *Anan* 52:14; ... כי קבריה למשה היכא טבל בנורא טבל when (God) buried Moses where did he immerse himself? He immersed himself in fire *San* 39a(47); pass.part. כי לא טבילן not having immersed themselves (f.) *Kar* 10a(18)

Pa. to dip food in a condiment or liquid before eating it: טבולי ודאי מטבילנא I may certainly dip (each slice in salt) *Šab* 108b(20); בעי מהדר טבולי he has to dip (the bitter herb) a second time *Pes* 114b(5); ר' יצחק מטביל בירקי PN used to dip with vegetables *ib.* 107b(14); *Suk* 36b(11); *Ḥul* 46a(17)

Af. to immerse s.o./s.t. for ritual purification: איטמאי וקא באעי לאטבולה it became impure, and he wants to immerse it *Pes* 46a(10); *Yev* 46a(21); *Ḥag* 22b(19); *AZ* 75b(47); שבוע קמא מטבילי(נ)ן לה בלילותא during the first week we order her to immerse herself at night *Nid* 29b(22); ליטבלה לה

בימאמא let us order her to immerse herself in the daytime *ib.* 30a(19)

טבל #2 vb. **to become *ṭevel*, i.e. being subject to the setting aside of priestly and Levitical shares** (< MH² טבל #2 pe. J 517; ↓ טיבלא) **Pe. 1. to become *ṭevel*:** דטבלן ביומיה so that (the ears of grain) will become *ṭevel* on that day [i.e. the holiday] *Beṣ* 13a(7); *ib.* 9; 13; **2.** pass.part. **to be in a state of *ṭevel*:** פירי דטבילי מאתמל fruit which has been in a state of *ṭevel* since yesterday *ib.* 37a(9); *Er* 36a(21); *AZ* 41b(27)
Itpe. w. -ל **to become *ṭevel*** [MH² נטבל ל- J 517]: איטבל להו למעשר they became *ṭevel* regarding tith(es) *BM* 89b(36); *ib.* 92b(18); 93a(27)

טַבְלָא n.m. **a musical instrument** (↓ תפלא; Sy ܛܒܠܐ drum LS 266, Ma טאבלא MD 173, > Arab طبل Fr, AF 284; cf. Akk *tāp/balu* musical instrument AHw 1320, mng. 4) sg. קל טבלא the sound of the *ṭ.*-instrument *MQ* 9b(34); *BB* 145b(9); *Ber* 57a(51); *Šab* 110a(9); וגיידיה לגמליה וטרף ליה בטבלא וקם (the Arab) hamstrung his camel, banged it with the *ṭ.*-instrument, and it got up *San* 67b(31); טבלא דחד פומא a *ṭ.*-instrument with one opening *Soṭ* 49b(20) [expl. MH אירוס Mib. 9:14]; טבלא גורגנא a *t.g.*-instrument *Ara* 10b(46; Ar [AC 2:350]) [expl. MH הדרוליס' ib.; ↓ גורגנא]
Lit: Löw, Lehnw 42, s.v. אירוס#2; ib. 255; Y: טַבְלָא *Ber* ib.(BAYTN 83).

טבע, טבי vb. **to drown, sink, strike a coin** (↓ טביעא#2, טביעא#1, טובענא, טביעותא; Sy ܛܒܥ LS 267, Ma טבא#1 MD 176) **Pe.** (a/) **1. to drown:** ההוא גברא דטבע בדיגלת a certain man who drowned in the Tigris *Yev* 121a(6); *ib.* 20; 121b(42); *Šab* 108b(22); *Soṭ* 21b(18); *BQ* 117b(33); *BM* 93b(34); נפילנא מקראסא וטבענא I shall jump from the sailyard and drown *Tan* 21a(26) // *Ket* 69b(38); כי מטא פלג' הוה קא טבע when he reached the middle (of the river holding on to the rope) he was drowning *Ket* 112a(44); אם טבעת בנהר עמוק if you are drowning in a deep river *ḤM* 45:3; **2. to sink:** ההיא ארבא דטבעא באשתא a certain boat which sank (in the canal) up to its hold *Pes* 40b(2); *Ned* 50a(36); טבאי ארביה may your [lit. his] ship sink! *BB* 153a(26; HAr [AC 4:5]) [a curse; v. expl. R.G. infra]; **3. to strike a coin:** pass.part. ואסימון דהוא פולסא דלא טביע an '. which is an unstruck blank *TGHark* 45:29
Pa. to sink s.t.: a. objects: האי גלא דאתיא לטבועי ספינתא a wave which is about to sink a boat *BB* 73a(18); *ib.* 24a(26); אתא מיטרא טבעיה לימא rain came (and) sank it [i.e. the food that was prepared] into the sea *Ḥul* 60a(11); b. people: ואי לאו דהות ספינתא מקרבא לן הוה מטבעא לן were it not that the boat was close to us, (the sea monster) would have caused us to drown [lit. it would have sunk us] *BB* 73b(23)
Itpe. to be inset: ההיא קרטליתא דהוה מיטבע בה אבנים טובות ומרגליות a certain basket which was inset with precious stones and pearls *ib.* 74a(46; MGG 50:17) [Es: מטבען]
Expl. R.G.: והרגישה שמטעה אותה וקללתו שתטבע ספינתו וממונו.
For the use of the pf. to express a wish, v. Satzlehre 36.

טֵבֵת n. **Ṭevet, the fourth month** (< Akk *Ṭebētu* AIOA 115; JPA טבת DJPA 220) sg. טובה דשתה דטבת מנו(י)וולתא fortunate is the year that *Ṭevet* is 'disfigured' [i.e. due to the mud from the rains] *Tan* 6b(30); דיזפי בתשרי ופרעי בטבת (students) who borrow in *Tišri* and repay in *Ṭevet* *BM* 72b(38); *BB* 171b(23); *BM* 73b(14); שיכרא חריפא דטבת full strength *š.*-beverage of *Ṭevet* *Giṭ* 69a(34); *IŠGF* 96:14; תקופת טבת winter solstice *RH* 21a(21); *AZ* 75a(29); ריש ירח טבת the first day of the month of *Ṭevet* *HP* 184:23
Voc: טֵבֵת HGP 27b:25; Y: טֵבֵת *Tan* ib.

טגן vb. **to fry, torment** (denom. < τήγανον Lehnw 261; ↓ טיגנא#1; Sy ܛܓܢ to broil, torment LS 268, MH² טגן pi. to cause agony J 530) **Itpa. 1. to be fried:** ולא תיטגן ולא ליבלע דם באיברים (so that the animal) should not be fried and the blood should not be absorbed in the limbs *HG3* 120:12; **2.** metaph. **to be tormented:** מיטגן *BB* 8a(36; TGAs42 157:14) [expl. by JBA מיצטער מר ib.]

טהר #1 vb. **to be ritually clean, purified** (< H טהר J 520; ↓ √דכי#1) **Pe.** (a/) **1. to be ritually clean:** טהר גברא the man became (ritually) clean *Ber* 2b(1); מאשי ידיה וכרעיה למטהר מטומאת צאה he washes his hands and his feet to be clean from the uncleanness of excrement *Anan* 36:12; **2.** fig. in phrase **טהר יומא the sun set** [lit. became purified; ↓ √דכי#1 itpa.]: *Ber* 2a(35) [expl. BH וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר Lev 22:7]; *ib.* 2b(3); 7; 10
Pa. 1. to declare s.o./s.t. ritually clean: והא ר' עקיב' טהורי קא מטהר does not PN, in fact, explicitly declare him ritually clean? *Ḥul* 124b(13); *ib.* 126a(2); רחמ' טהריה the Merciful One declared it clean *Nid* 9a(1); *ib.* 20b(3); 21b(44); *BM* 84b(13); וכל היכא דהוה קשה טהריה wherever (the ground) was hard he declared it clean *Šab* 34a(5); **2. to make s.o./s.t. ritually clean:** גברא לטהורי קמכוין the man intends to make (his utensils) clean *Giṭ* 54a(43; V[18]); איכוון לטהורי נפשיה בהאי קציצה he intended to make himself clean (from the בַּהֶרֶת) by this cut *Bek* 34b(15); אי+ קדמתיך טהריתינהו לבנך had I dealt with you beforehand, I could have purified your sons (from their *mamzer*-status) *Qid* 69a(11; M)
Itpa. to become ritually clean: כיון דטביל חדא זימנא איטהר as soon as he immersed himself once he became clean *Kar* 8a(50); דמיטהר ואכיל he may become clean and eat (of the sacrifice) *Zev* 102b(1); *Anan* 51:13
Geon. expl.: וינקא אלגו מן שעאעה the air will be purified by the (sun's) rays OHP Ber 107:1 [Pe., mng. 2].

טהר #2 vb. **to shine at noon** (denom. < ↓ טיהרא) **Pe.:** טהר טיהרא הוה פלגא דיומא (if) noon shone, it was the middle of the day *Yom* 59a(33)

טוב vb. **to be good,** pa. **to clean** (↓ טב adj., adv., טובא, טוביינא, טיבותא; Sy ܛܒ LS 269, Ma טאב MD 171) **Itpa. to be cleaned (of a lamp)** [calque < MH טוב pa., hif. J 521]: אי לאו דפרקים הוי לא הוה מתטייבא ליה if (the lamp) is not of sections, it cannot be cleaned *Men* 88b(22; ŠM)
Af. to do good to s.o.: דמן טובא מוטיב לעמיה He does good for His people out of (His) goodness *Tan* 24b(34)

טובא adv. **much, many,** n.m. **choice produce** (↓ √טוב; TA טוּבָא TJ Is 1:19; cf. Sy ܛܒ adv. LS 269, mng. 5, Ma טאב well MD 172) **I.** adv. **much, many, a lot:** a. alone: 1) as predicate: ואיכא ביניהו טובא there is much between them [i.e. a large discrepancy] *RH* 32a(44); *Yom* 25a(48); *AZ* 10b(9); הידנא טובא הוו there are many today *RH* 23b(9); מהוה טובא הוו there were indeed many (prophets) *Meg* 14a(30); *BQ* 56a(24); 2) in verbal phrases: הא כייבי ליה טובא (if), in fact, (his teeth) hurt him a lot *AZ* 28a(16); יומא חד אישתי טובא one day he drank a lot (of wine) *Pes* 110b(19); קא מצערו לי טובא they are vexing me a lot *Giṭ* 7a(16); *Ber* 7a(29); הוו קפדי טובא they were very fastidious *BB* 160b(25); *Tan* 9b(4); *BB* 73b(25); *San* 14a(37); מישט שיטא טובא (the dove) actually flies a lot *BQ* 83a(36) // *BB* 23a(19); *ib.* 27b(15); הוה דחיקא להו מילתא טובא they were very poor *Tan* 21a(3); *Zev* 76a(25) [≠ ↓ פורתא#1 mng. I.a]; b. in appos. to a n.: 1) preceding: sg. טובא חד בשבא many Sundays *Ned* 12a(16); טובא אבא בר אבא איכא הכא there are many (people) here (named) PN b. PN *Ber* 18b(44); 2) following: sg. רווחא טובא much profit *TGAs28* 77:27; pl. קראי טובא many biblical verses *Ber* 7a(29); אורחין טובא many guests *Šab* 127a(32); שני טובא many years *BB* 30b(20); חביתא טובא many (wine) jugs *AZ* 70b(11); הוו נפישי ליה ניכסיה טובא he had a very large estate *Šab* 119a(21); מתניאתא טובא many *barraitot* *IŠGF* 43:19; c. w. an adj.: והא קשיש מיניה טובא is he not, in fact, much older than he? *Nid* 8b(1); אמריתו דחכימיתו טובא you say that you are very wise *Ber* 56a(2); קא חזינא דחריפת טובא I see that you are very clever *Ḥul* 110b(6); טובא תמיהא מילתא the matter is very strange *TGHark* 193:11;
II. n. **choice produce:** sg.m. טובא דארץ ישראל the choice produce of Eretz Israel *Yev* 47a(14); *Anan* 19:4
Lit: Satzlehre 97 [mng. I.b]; Voc: טוּבָא HGP 27b:7; Y: טוּבָא *Šab* 15a(45; BAYTN 333).

– (ל-) טוּבֵי n.m.pl.cs. **fortunate is ...** (TA טוּבֵי TJ 1K 10:8, Sy ܛܘܒܝ ܠ- LS 269, s.v. ܛܘܒܐ mng. 2, Ma טובה ד- MD 176) טובה דשתה דטבת מנו(י)וולתא fortunate is the year that *Ṭevet* is 'disfigured' [i.e. due to the mud from the rains] *Tan* 6b(30); *ib.* 28; טוביה למן דשמע ואדיש fortunate is he who heard (disparaging comments) and closed his ears *San* 7a(21); *ib.* 99b(13)
Y: טוּבֵי *San* ib.

טוּבְיָינָא n.m. **fortunate one** (↓ √טוב; cf. Sy

ܛܘܒܢܐ LS 270, Ma טובאניא saints MD 176) sg. טוביינא דחכימי most fortunate one of the wise men *Ket* 40a(20); *Giṭ* 26b(31); *Kar* 13b(32)

Appellation of R. Elazar b. Šamua'; Y: טוּבְינָא *Ket* ib.(BAYTN 162).

טוּבְעָנָא n.m. **flood** (↓ √טבע; LJLA טובענא Weiss 314, Sy ܛܘܒܥܢܐ submersion LS 267) pl. טובעאני ולא יובשאני (better) floods and not droughts *Tan* 10a(24)

Y: טוּבְעָנֵי *Tan* ib.

טְוָיָא, abs. **טְוֵי**, pl. **טְוָאֵי** n.m. **roasted dish** (↓ √1# טוי, בר טואי; Sy ܛܘܝܐ roasting LS 269) sg.abs. תולתא טוי a third (of the fish) as a roasted dish *MQ* 11a(37); בשר אורחה היא בטוי it is customary (to serve) meat as a roasted dish *BQ* 19b(47; Ar [AC 4:18]); pl.det. היכא משתכחא נורא אלא בבי פלניא דאיכא טואי where is there fire? Only in the house of NN where there are roasted dishes *Ara* 15b(50; MGL 382:3)

Y: טְוָיָא *MQ* ib.(BAYTN 83).

טַוְוסָא n.m. **peacock** (< ταώς Lehnw 257; TA טָוֹסִין pl. TJ 1K 10:22, Sy ܛܘܣܐ LS 271, Ma טאוסא MD 173) sg. רישא דטווסא a peacock's head *Ḥul* 116a(37) // רישא דטאוסא *Šab* 130a(27)

Y: טָוְסָא *Šab* ib.(BAYTN 83).

[טְוָת] vb. **to fast** (literary borrowing < BA [טְוָת] [Dan 6:19] HALOT 1883; Sy ܛܘܬ LS 269; ↓ טוות) **Pe.:** ולא אבדיל ובת טוות he did not recite the *havdala* and spent the night fasting *Pes* 107a(13)]

טוות n.m.abs. **fast** (↓ טוות adv.) sg. כל חלם ולא טוות every dream needs a fast *Ber* 55a(47)

Y: טְוָות *Ber* ib.

טוּזִיג n.m. **picnic** (< MIr **tōzīg* [cf. NP *toī* schoolboy's picnic PED 335]) sg. *AZ* 14a(39)

Lit: Geig, AAC 200; Tel 76; Shaked, Food [forthcoming]; Y: טוּזִיג *AZ* ib.

טוט vb. **to draw dots** (↓ טיוטא, √דות pa.) **Pa.:** דמטייט ליה he draws dots on it [i.e. the blank portion of the document] *BB* 163a(20; **P**[1]); *ib.* 21

Geon. expl.: אותו רווח [ש]יש בין קיום שטרא לחתימת עדים מנקיד אותו בדיו נקודות נקודות TGAs42 150:21.

טוט interj. **blowing of the shofar** (onomatopoeic; cf. English toot) טוט שרי טוט אסר blowing releases (the excommunication and) blowing binds (it) *MQ* 16a(31)

Lit: Geig, AAC 200; Y: טוּט *MQ* ib.

טוֹטַפְתָּא n.f. **phylactery** (< BH טוֹטָפוֹת pl. HAL 357; TA טוֹטְפָתָא TJ 2S 1:10, Ma טוטיפתא amulet MD 177) sg. עבורי דדרעא אטוטפתא אסור it is forbidden to defer (the phylactery) of the arm to the phylactery (of the forehead) [i.e. to put on the latter first] *Yom* 33b(8; **L**); *ib.* 9; *TGAs28* 67:4; שקלה לטוטפתיה ואחתה אבי סדיא he took his phylactery and placed it on the pillow *MQ* 26a(39) [// תפילוי PT MQ 83b(44)]

Y: טוֹטַפְתָּא *Yom* ib.(BAYTN 202).

1# טוי vb. **to roast** (↓ בי טווי, טוויא, מטוי; Sy 2# ܛܘܐ pa. LS 269, Ma 1# טוא pe., pa. MD 176) **Pe.:** מהו למטוינהו האידנא ומכלינהו למחר is it permitted to roast them today and to eat them tomorrow? *Beṣ* 4a(38); למטוי עלה גלדאני to roast *g.*-fish upon it *Ber* 10b(10; MGL 588:22); כוורא לטווייה באחוה he should roast a fish in its 'brother' [i.e. with salt] *MQ* 11a(38); טוי לי בר אווזא roast a duck for me *Šab* 142b(45); *Beṣ* 33a(25); *Ḥul* 110a(29); *BB* 74b(20); וניטויה בתנורא let him roast it in an oven *Giṭ* 69b(32); *ib.* 40; 69a(13); טוי יתיה על נור roast it [i.e. the fish] over fire *San* 100b(17); pass.part. אי כי טווי מידב דיבי if when it is roasted, (the blood) completely runs out *Ḥul* 133a(10); שירקא טויא roasted ... *Šab* 109a(15) [↓ שירקא note]

Pa. id.: טוי ולא טוי he partially roasted (it) *Ber* 44b(49); מיתו אדאית בהו חיי ומטוי להו they bring (the animals) while they are still alive and roast them *Anan* 67:11 = *AnanSch* 23:4; pass.part. מטויא *Ber* 44b(49) [≠ ↓ חיי adj., mng. 2a]

Itpe. to be roasted: וכי קא מטוי מחמת שפוד קא מיטוי it is only roasted on account of the (metal) spit *Pes* 74a(9); *BQ* 19b(47); ההיא ביניתא דאיטויא בהדי בסרא a certain *b.*-fish that was roasted with meat *Pes* 76b(31)

2# טוי vb. **to spin thread** (BH טוי pe. HAL 357) **Pe.:** חוטא דזהוריתא דטויתי' דומה בת דומה a crimson thread which a woman of ill repute spun *Giṭ* 69b(49) [↓ √2# שדי pe.]; קא טויי' *San* 95a(45; **M**) [↓ √עזל pe.]

טוּלָא, cs. **טוּל** n.m. **shade, shadow, protection** (↓ √1# טלל, בר טולא, s.v. 1# ברא mng. 12b; TA טוּלָא TJ Ju 9:36, Ma טולא MD 177; cf. Sy ܛܠܠܐ LS 275) **1. shade, shadow:** sg.cs. טול תאינתא the shade of a fig tree *San* 18b(38); *Pes* 111b(7); det. וכיון דרויחא מינפל נפיל טולא בגוה since (the *sukka*) is spacious, the shade (of the covering) falls completely within it *Suk* 2b(17); חזו הנהו ציפרי דהוו קיימי ועבדי ליה טולא they saw certain birds which were providing him with shade (with their wings) *BM* 86a(37); ונייבשיה בטולא let him dry it [i.e. the scorpion] in the shade *Giṭ* 69a(2) [cf. Ma ויאביש בטולא MD ib.]; *AZ* 28b(10); היכא דיתיב בשימשא וקא מצטער לא ניקו ניתיב בטולא וקא מצטער לא ניקו ניתיב בשימשא if he is sitting in the sun and is suffering, he should not get up (and) sit in the shade. (If he is sitting) in the shade and is suffering, he should not get up (and) sit in the sun *Yom* 74b(11); *Ned* 23a(1); *Šab* 128a(52); *Beṣ* 25b(34); *Ket* 112b(1); *BM* 84a(22); *Ḥul* 57b(43); דבימּמא בעו טולא ובליליא בעו אוירא by day (the rams) used to seek shade and by night they used to seek (cool) air *Er* 102a(39); טולא דצפרא ... טולא דפניא the shadow of the morning/evening *Pes* 111b(34); טולא דחבריה the shadow of another person *ib.* 111a(36); טולא דאפדניה the shade of his mansion *Ket* 62a(36); *Beṣ* 24a(24); *San* 98b(9); pl.abs. טולין *Bo* 88:3 [type of demons]; det. חמשה טולי הוו there are five shadows *Pes* 111b(7); *ib.* 15; **2.** metaph. **protection**, in phrase בטול-[calque < Akk *ina ṣilli* AIOA 58; OfA בטלל DNWSI 423]: sg. אי בטולך אי בטולא דעשו either under Your protection or under the protection of Esau [i.e. Rome] *Giṭ* 17a(2)

Y: טוּלָא *Yom* 74b(11; BAYTN 160).

טוּלְמָא, pl. **טוּלְמֵי** n.f. **loaf** (of bread; TA טֻלְמִין דִלְחֶמָא pl. TJ 1S 17:17, Sy ܛܘܠܡܐ, ܛܘܠܡܬܐ bread LS 277, Ma טולאמתא MD 177, > Arab طُلْمَة Fr, AF 35) sg. טולמא דנהמא a loaf of bread *Meg* 15b(2; **G**); pl. טולמי דנהמא *ib.*(**M**[2])

Y: טוּלְמֵי *Meg* ib.(BAYTN 150).

טולניתא ↓ טלניתא n.

טולשא n.m. **medlar** (cf. Sy ܛܠܫ to be spotted LS 279) pl. טולשי *Ber* 40b(48) [expl. MH עוֹזְרָרִים MDem 1:1]

Lit: Flora 3:244; Geig, AAC 202; Y: טוּלְשֵׁי *Ber* ib.

[טום ↓ √טמם]

טוּמְאָתָא, abs. **טוּמְאָה** n.f. **uncleanness** (↓ √טמי; Sy ܛܘܡܐܬܐ LS 279) sg.abs. רוחי טומאה spirits of uncleanness *Bo* 53:3; det. כול' טומא' אריכת' all of them are (considered to be) a long (period of) uncleanness *Naz* 18a(33); pl. חומרי זידניתא וטומאתא evil amulet spirits and unclean spirits *Bo* 18:8; *ib.* 35:7

טון ↓ √2# טען vb.

1# טוּנָא n.m. **argument** (< טוענא*; ↓ √1# טען) sg., only in phrase מטונך (I shall put forth my claim) from your (own) argument *RH* 4a(5); *Zev* 32b(24); *Ḥul* 132a(1; **V**[11])

2# טונא ↓ טעונא n.

3# טונא ↓ אטונא n.

טוס vb. **to fly** (Sy ܛܣ LS 271, Ma טוס MD 178) **Pe.:** הנך צפרי דהוה קא טיסין certain birds which were flying *BM* 86a(37; SM 145:11)

טוּעִיתָא n.f. **error** (↓ √טעי; Sy ܛܘܥܝܬܐ f. LS 282) sg. *LPT* 153:34 [expl. as גלט ib., i.e. غَلَط]

1# טוף vb. **to overflow** (↓ טופנא; Sy ܛܦ pe., af. LS 271, Ma 1# טוף pe. MD 178) **Af. to inundate:** אטף עליכון ימא וכיפיה he caused the sea and its shore to inundate you *Bo* 78:14

2# טוף vb. **to glance around** (etym. unkn.) **Itpa.:** שפיל ואזיל בר אווזא ועיניה בארעא מיטיפי the duck goes continuously downstream, and its eyes glance around at the ground (for food) *BQ* 92b(24) // ועיניה מיטייפי *Meg* 14b(14); בני מטיפי עינא children who glance around *Ket* 60b(54; Ar [AC 4:57]) [V[5]: בני מ(ו)ט(י)פי מ(ו)צ(ו)(י)(ו)צי עינא (double rdg.; ↓ √2# צווץ pa.)]

טוֹפִינָא, טופיאנא n.m. **addition, extra amount** (↓ √1# טפי) **1. addition:** sg. מילתא דטופינא דלא צריכה an additional unnecessary statement *IŠGF* 29:7; כל היכא דאיכא וא טופיאנא כי האי גוונא wherever there is an additional *waw* in such a manner *Anan* 10:18; אתי נאיח על ההיא טופינא דטפיא מחיצות תחת' על העליונ' (the *geṭ* which he

threw) came to rest on that additional portion by which the lower partitions are in excess over the upper ones *Geon* 98:13; **2. extra amount:** sg. ההוא טופיינא דכלב that additional amount of (the price of) the dog *Tem* 30a(31); לית לכל חד מינן טופיאנא על חבריה neither of us has an extra amount over the other *SŠHai* 9b(11); יותראנא וטופיאנא an increase and an extra amount *ib.* 11a(12); *TGHark* 38:11; *TGAs28* 206b:16; *Šeel* 38:14(Var)

The form טופיינא *BM* 63b(39; Ed) is not corroborated by any of the mss. [v. DS, ib., n. ט]; Y: טוּפְיָנָא *Tem* ib.

טוּפִיתָא, pl. **טוּפְיָיתָא** n.f. **extra amount** (↓ √1#טפי) pl. ושפכי ליה טפי טופיאתא they used to pour him extra amounts (of wine) *BM* 73b(19)

טוֹפָנָא n.m. **flood** (↓ √1#טוף; TA טוֹפָנָא TO Gen 6:17, Sy ܛܘܦܢܐ LS 271, Ma טופאניא pl. MD 178) sg. הינו אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא this is the great God who saved Noah from the flood *San* 96a(15); מיה דטופנא the water of the flood *Bo* 11:5

Y: טוֹפָנָא *San* ib.(BAYTN 163).

טוּפְסָא, תופסא n.m. **template, formula** (< τύπος Lehnw 258; Sy ܛܘܦܣܐ LS 286, Ma טופסא MD 178) sg. טופסא דשטרא template of a document *TGHark* 165:8; pl. דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי neither like ’.-stipulations, nor like templates of documents [i.e. it is legally binding] *BB* 44b(14; P¹); *SŠHai* 2b(7); *ib.* 5b(9); *TGHark* 216:7; *Dec* 10:21; תופסי *SŠHai* 14a(5)

Y: טוּפְסָא *BB* ib.(BAYTN 150).

טוּפְרָא n.f. **fingernail, toenail, hoof** (↓ טפרא; TA טוּפְרְהָא pl. TO Dt 21:12, Ma טופרא MD 178, Sy ܛܦܪܐ f. LS 286) **1. fingernail:** a. alone: sg. אבישר׳ ואטופרא on the flesh and on the fingernail *Ḥul* 17b(23); טופריה דאליינא his thumbnail *Giṭ* 69a(35); pl. אזל רבי מזיה ורבי טופריה he went (and) let his hair and fingernails grow (long) *San* 25a(23); חזנהו לטופריה ד⟨ד⟩הוה נפישן he saw that his fingernails were long *MQ* 18a(4); b. pl. w. √שקל pe. to cut: ושאקיל במאזייה ובטופריה he cuts his hair and fingernails *Anan* 89:13; *Šab* 110a(28); *Pes* 112a(3); *MQ* 18a(10); **2. toenail:** sg. מבינתא דרישי ועד טופרא דכרעאי from a hair of my head to a toenail of my foot *Šab* 140a(29) [merism for the entire body; cf. Ma: מן טופריא דבליגראיא ואלמא דזימתא דבריש׳ from the nails of my feet to the hair of my head MD ib., Akk: *ištu muḫḫi adi ṣupri* from head to toenail CAD Ṣ 251]; *AZ* 38b(36); *Bo* 21:19!; **3. hoof, talon, claw:** pl. טופרי דחמארא דרחיא hooves of a donkey (used for) a mill *MQ* 10b(2); שקילי טופריה its talons have been cut off *Šab* 63b(7) // *BQ* 83a(34; **M**); דילמ׳ מקהי להו לטופריה בארעא (the cock) may perhaps stick its claws firmly into the ground *Šab* 128b(26)

Y: טוּפְרָא *Šab* 140a(29).

טוּרָא, cs. **טוּר** n.m. **mountain** (TA טוּרָא TO Ex 3:12, Sy ܛܘܪܐ LS 272, Ma טורא MD 178) a. alone: sg.cs. טור תלג a mountain (is covered with) [lit. of] snow [i.e. my hair is white] *Šab* 152a(8); det. מעלי תלגא לטורא כי חמשה מיטרי snow is beneficial to a mountain like five rainfalls *Tan* 3b(42); למיכרא נהרא רבא בטורא to dig a large canal in the mountain *San* 93a(29); סליק ויתיב עילוי טורא he went up and sat on the mountain *ib.* 95a(13); גבה טורא ביניהו a mountain rose up between them *Ḥul* 7b(24); *Giṭ* 68b(27) [↓ שינא דטורא]; *San* 96b(52); *Ber* 54b(21); *Bo* 72:7; *ib.* 74:14; 78:13; pl.abs. טורין ⟨ו⟩רמין high mountains *ḤM* 37:2; *Bo* 8:12; det. אידביקו טורי בהדי אדדי וקטלינהו the mountains came together and killed them *Ber* 54b(4); עד דתקלו מיא וקמו בהדי טורי until the water stood even with (the tops of) the mountains *Yom* 76a(30); עקרנא טורי I shall uproot the mountains *BB* 3b(38; **F**²) // *Ara* 6a(12); b. w. GN: sg. טורא דסיני *BB* 74a(12; MGE 43:15); *Bo* 40:2; חירמון טורא *ib.* 2:6

Y: טוּרָא *Ber* 54b(21; BAYTN 19).

[טורזיא ↓ טרזא 2# n.]

טורזינא n.m. **an official** (etym. uncertain) sg. ההוא טורזינא דהוה בשיבבותיה דר׳ זירא a certain *ṭ.*-official who was in PN's neighborhood *Er* 80a(38); *ib.*(41); *BB* 8a(53)

Lit: Geig, AAC 207.

[טורחא ↓ טירחא n.]

טורטנא n.m. **balancing pole** (< τρυτάνη scale beam Lehnw 258; ↓ √טרטן) pl. בטורטני ובטורטני דטורטני by means of a series of balancing poles

[lit. balancing poles and balancing poles of balancing poles] *Soṭ* 34a(43) [expl. BH בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם Num 13:23]

טוריינא, טוריאנא ↓ טיריינא n.

טורמ(ו)סא n.m. (uncertain; ↓ חומסן) pl.abs. לא מן חומסין ולא מן טורמסין (do not ordain for us) either from ... or ... *Ket* 17a(17)

Expl. Ar: טורמוסין מלשון עוגה שנטלוה מן העיסה ואפוה היא כמו כדור ולא השוו פניה ולא תקנוה נקרא טורמוס OHT Ket 55:24.

טורפסא, טופרסא n.m. **membrane**, sg.cs., only in phrase **טורפס/טופרס ליבא pericardium** (↓ ליבא, טרפשא דליבא; Ma טארפוס ליביך MIT 21:6) sg. טורפוס לילבכי *Bo* 12:7; *ib.* 111:5; 122:6; 20:7; טופרס לילבכין *ib.* 13:5; 58:11!

V. also: טו(ר)פסי דליבא Tarbiz 50(1981) 265:24 [Var: טרפשא דליבא]; Lit: Löw, Lehnw 278; Eps, Stl 340.

טָחוּנָא n.m. **one who grinds** (↓ √טחן *qāṭōl*-form; JPA טחון DJPA 222) sg. טחונא דרחיא the grinding (donkey of) the mill *MQ* 10b(2; Sidra 9 156:9) [**C:** חמארא דרחיא the donkey of the mill]

טחח vb. **to wipe off** (etym. unkn.) **Pe.:** והדר מנפץ ליה וטח מן מילחיה afterwards he shakes it off [i.e. the salt from the meat] and wipes it off from the salt *HG3* 211:69

טחי vb. **to smear, plaster** (↓ טחיא; Ma טהא to smear(?) MD 176; Akk *ṭeḫû*#2 an operation involved in breadbaking AHw 1385) **Pe.:** ההוא תנורא דטאחו בה טחאי a certain oven which they smeared with greases *Zev* 95b(25) [// Itpe.; ↓ טחיא]; טחייה בכופר׳ he smeared it [i.e. a reed basket] with pitch *Ned* 51a(2); *Giṭ* 69b(35); וטחו בהו גרגישתא they plastered them [i.e. the jars] with clay *AZ* 38b(34; TGHark 23:26)
Itpe. to be smeared: ההוא תנורא דאיטחו ביה טחאי a certain oven in which greases were smeared *Pes* 30a(20) [v. // Pe.]

טְחָיָא, pl. **טְחָיֵי, טחאיי** n.m. **grease, a greased dish** (lit. a smeared substance; ↓ √טחי pe., pass.part. det.) **1. grease:** sg. ומהניא ביה כי טחיא בתנורא (the שמתא-ban) adheres to him like grease in an oven *MQ* 17a(51); pl. טחאיי *Pes* 30a(20; **E**¹CGeon 224:3) // טחיי *Zev* 95b(25; DS, ad loc., n. ו) [↓ √טחי pe., itpe.]; **2. a greased dish (from an oven):** pl. אייתו לקמיה תליסר סאוי טחיי they brought before him thirteen *seahs* of greased ... *Ḥul* 111a(22; **V**¹¹) // *Šab* 119a(10)

Expl. RaḤ [Pes ib.]: טחו את התנור בשומן של בשר AC 4:20 [mng. 1]; Geon. expl. [Ḥul ib.]: תלת סאוי טחאי תלת גריוי טבהקי TGAs42 165:22, i.e. טחיא = ↓ טבהקא a meat dish [mng. 2]; expl. Ar: ג׳ סאים פת שהיו פניו טחין מלמעלה דבר מעולה AC ib., i.e. smeared bread [cf. Rashi, Ḥul ad loc.]; Y: טִיחְיָא *Pes* ib.(BAYTN 115).

טָחִין adj. **milled, ground** (↓ √טחן pe., pass.part.) sg.m. קמחא טחינא milled flour *San* 96b(22) [↓ √טחן pe.]; משחא טחינא ‘ground’ oil [i.e. oil scented w. ground sesame seeds] *Ber* 43a(57)

Y: טְחִינָא *San* ib.

טְחָלָא, טהלא n.m. **spleen** (Sy ܛܚܠܐ LS 272, Ma טאהאלא MD 173) sg. לטחלא for a (diseased) spleen *Giṭ* 69b(29) [Var: טהלא OHT ib. 153:14]; *ḤM* 38:16; כי היכי דיביש האי טהלא ניבש טהליה דפ׳ בר פל׳ just as this spleen has shriveled, so may NN's spleen shrivel *Giṭ* 69b(34; OHT ib. 153:16); *ib.* 32; 38; *Šab* 129a(40); טחלא שומנא בעלמ׳ הוא the spleen is merely fat *Ḥul* 111a(28); *ib.* 93a(32); 38; 40; pl. תבשילא דטחלי a cooked dish of spleens *ib.* 111a(30); *Šab* 129a(39; **V**)

Y: טְחָלָא *Ḥul* 111a(28; BAYTN 84).

טחן vb. **to grind** (↓ טחנא, טחין, טחונא, טחנא; Sy ܛܚܢ LS 272, Ma טהן MD 176) **Pe.** (a/) [w. ־ב by means of s.o./s.t.]: a. wheat: עד האידנא הוינא טחין גבך I used to grind until now at your place *Ket* 103a(6); *ib.* 12; דבי מר יוחנאי טחני רחיא בערודי (the workers) of PN's estate utilize wild asses to grind in mills *AZ* 16b(25); *ib.* 65b(30); *TGAs27* 16:3; *Anan* 70:7; טחנינהי בחיותיהי ושוינהי קמחא (if) they ground them [i.e. the wheat kernels] in their raw state and made them into flour *HP* 191:3; קמחא טחינא טחנת you have ground milled flour [i.e. you performed a trivial task] *San* 96b(22); b. olives: וטחנין זיתא *TGHark* 86:13; c. stones of fruit: וטחנו בך קשיאתא בפרהדיא דדהבא they will make you grind (date) stones in a golden mill *Ber* 56a(3); *San* 96a(4); d. sesame: טחנינהי *HP* 192:2; e. other: ↓ טחנא

טַחֲנָא n.m. **molar** (lit. grinder; ↓ √טחן pe., part. f.; Sy ܛܚܢܬܐ LS 273, ܟܟܐ ܛܚܢܬܐ molar teeth PSm 1456) pl. טחנוהי לא טחו(י)נן its molars do not grind (from old age) *Šab* 152a(9)

טחר vb. **to strain the rectum** (denom. < טחרא* hemorrhoid; Sy ܛܚܪ pa. LS 273) **Pa.:** לא ליטחר he should not strain his rectum *Šab* 82a(8; Ar [AC 4:22])

Expl. Ar: פי' לא יעצם עצמו מאד לצאת AC ib.

טטרג vb. **to molest** (etym. unknown) **Quad.:** טטרוגי מטטרגי להו בני גדר לבני חמתן the residents of GN strongly molest the residents of GN_2 *Er* 61a(32); *ib.* 33; 34

Expl. RaḤ: מריבין עמהן ומכין אותן.

טִיבּוּלָא n.m. **dipping** (< MH טיבול* J 529; ↓ √טבל#1) pl. תרי טיבולי two dippings *Pes* 114b(9; **C**); *ib.* 13; 115b(15)

Y: טִיבּוּלֵי *Pes* 114b(9; BAYTN 256).

טיבורא ↓ טבורא n.

טִיבוּתָא, abs. **טִיבוּ** n.f. **kindness, gratitude, sagacious statement** (↓ √טוב; TA טִיבוּ TO Gen 23:13, Sy ܛܝܒܘܬܐ LS 270) **1. kindness, goodness, favor:** a. general: sg. ויהבו לי מלי חופנאי טיבותא I was given my full handfuls of goodness *Šab* 62b(28); *San* 41b(31); שקילא טיבותיך ושדיא אחיורי your kindness is taken and is placed on the thorns [i.e. it is worthless] *BM* 63b(13) [+ //'s; ↓ חיורא#1]; חמרא דמאריה טיבותא דשקיא the wine is its owner's, (but) the favor is the butler's *BQ* 92b(33) [↓ שקיא#1]; b. w. √עבד pe. [Sy ܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ LS ib.]: ידעין חברין ב(כ)(ב)לאי מה טיבותא עבדינן בהדייהו do our Babylonian colleagues know what a favor we are doing for them? *RH* 20a(19); איזל ואיחזי מאן קא עביד בי האי טיבותא I shall go and see who is doing this kindness for me *Ket* 67b(37); *Meg* 15b(52); *Tam* 32a(32); **2. gratitude, credit, w. √חזק af. to be grateful** [= MH החזיק טובה J 444]: sg. כי היכי דלחזיק(ו)(ו) טיבותא למשה so that they should be grateful to Moses *Ber* 19a(3; **F**); דאתי מיטרא ולא נחזיק טיבותא לנפשן rain will come and we shall not take credit for ourselves *Tan* 23b(13); *Ket* 77b(33); *San* 88b(35); **3. sagacious statement:** sg. מטיבותן לא אמרי קמיהו they do not state any of our sagacious statement(s) before them *Men* 52a(32; **M**) [≠ ↓ בישותא mng. 2]

Y: טִיבוּתָא *Tan* ib.(BAYTN 36).

– לְטִיבוּ adv. **positively** כוליה לטיבו או כוליה לבישו he will be entirely positive or entirely negative *Šab* 156a(27; **O**); *ib.* 24; מאן דיהיב ליה זוזא מפרש ליה חלמא לטיבו he used to interpret the dream positively for one who used to pay him a *zuz Ber* 56a(11; **F**) [≠ לבישו]

טִיבְלָא n.m. *ṭevel*, **agricultural produce before the priestly and Levitical gifts have been separated from it, when it is forbidden to be eaten, the state of the above** (< MH טִיבְלוֹ, abs. טֶבֶל Yeivin, BV 826; ↓ √טבל#2) **1. *ṭevel*:** sg. אתי גברא דאורי' מתקין טיבלא דאורית' a man under a Pentateuchal obligation may come and set aside the priestly gifts from Pentateuchal *ṭevel Nid* 46b(40); כי היכי דלא לישהייה לטיבלי' so that he should not leave his *ṭevel* (without removing the gifts) *Ned* 85a(9); *BQ* 67a(16); *BM* 38a(28); *Men* 23b(23); **2. state of *ṭevel*:** sg. דיהיב ליה בטיבליה he gives it to him in its state of *ṭevel Qid* 54b(32); *ib.* 46b(16); *Mak* 20a(6); *Ḥul* 130b(23); הדר לטיבליה it reverts to its state of *ṭevel Yev* 89a(19); *Giṭ* 62a(23); *Men* 70a(18)

Y: טִיבְלֵיהּ *Ned* 85a(9; BAYTN 115).

טִיבְעָא#1 n.m. **sinking** (↓ √טבע; Ma טיבא#1 drowning, submersion MD 179) sg. לא איפרק מטיבעא he was not spared from the sinking (of his boat) *BB* 153a(28)

Y: טִיבְעָא *BB* ib.(BAYTN 115).

טִיבְעָא#2 n.m. **coin, stamp** (↓ √טבע; Sy ܛܒܥܐ seal, stamp LS 267) **1. coin, coinage:** sg. טיבעא דבבל גרים לי דלא איחזי דמא בטיבעא לא ידענא בדמא ידענא the coinage of GN caused me not to examine (menstrual) blood. (If) I do not understand the coinage, how shall I understand (the different kinds of menstrual) blood? *Nid* 20b(9); טיבעא של ירושל' *Bek* 50a(32); כספא דחריף הוי טיבעא דהבא דלא חריף הוי פירא silver which is current is considered coin. Gold which is not current is considered produce [i.e. merchandise] *BM* 44b(1); *ib.* 36; ומחלינן פירא אטיבעא we may redeem produce with coin *ib.* 38; 9; 17; 42; 46b(29); לא תימא דפריטי דנחשא באתרא דסאגו חריפאן טפי וטיבעא אינון אילא פירא אינון do not say that copper coins in a place where they circulate are more current and are (considered) coinage. Rather they are produce *TGHark* 45:27; *ib.* 12; 33; *Qid* 5a(14) // *ib.* 23a(25); אי מחמת טיבעא זל מנכי ליה if the (produce) was reduced in value because of the coin (which is heavier), he deducts it (in the repayment of the loan) *BQ* 97b(34); פוק חזי טיבעא דמאן קא סגי בעלמ' go out (and) see whose coinage is current [lit. walks in the world] *Švu* 6b(34); pl. טיבעי מכריז he announces (that he found) coins *BM* 20b(20); *ib.* 25a(43); **2. stamp:** sg. דליכא עליהו טיבעא (coins of low value) which are unstamped *ib.* 46a(26); טיבעא דגושפנקא stamp of the signet ring *San* 95a(23; MGG 406:1) [↓ גושפנקא mng. 1, גילמוהרג]

Lit: Sperber, Money 69+ [mng. 1]; Y: טִבְעָא *BM* 44b(1).

טֵיגְנָא#1 n.m. **frying pan** (< τήγαννον Lehnw 261; ↓ √טגן; Sy ܛܝܓܢܐ LS 268, > Arab طَاجِن, طَيْجَن Fr, AF 69) a. alone: pl. כמין ימי לטיגני הוה it was as from the seas to the frying pans [i.e. a short time] *Qid* 44a(44); b. w. √עבד pe. to fry: sg. ועבדין ליה בטיגנא במשחא they fry it [i.e. the flour] in oil *Geon* 282:21

On usage a, cf. כמן ימא לטיגנא PT Qid 62b(12) // PT Giṭ 48a(21) and Lehnw, op.cit. But RaḤ: שם מקום הוא ימי וטיגני קרובין להדדי OHR Qid 32:8; Y: טֵיגְנֵי *Qid* ib.(BAYTN 115).

טיגנא#2 ↓ פיגנא n.

טִיגְרִיס n.m. **tiger** (< τίγρις Lehnw 257; Sy ܛܝܓܪܝܣ LS 268) sg. טיגריס אריא דבי עילאי the tiger is the lion of GN *Ḥul* 59b(23)

Lit: Löw, Lehnw supra.

טִיהֲרָא n.m. **noon** (↓ √טהר#2; Sy ܛܗܪܐ noon LS 269) sg. טהר טיהרא הוה פלגיה דיומא (if) noon shone, it was the middle of the day *Yom* 15a(46) // *ib.* 59a(33) // *Zev* 38b(2); חד דקמי טיהרא חד דבתר טיהרא one (demon) which is before noon, another which is after noon *Pes* 111b(26); שרגא בטיהרא a lamp at noon *Šab* 63a(15) [fig. for something useless]; *Ḥul* 60b(12); ובטיהרא בטול תינתא ידמוך (if an ox) can sleep at noon in the shade of a fig tree *San* 18b(37); *Ber* 59a(38); *Yev* 80a(3; **O**²); *Naz* 31b(9)

Y: טִיהֲרָא *Šab* 63a(15; BAYTN 139).

טיוטא n.m. **portion a of document covered with dots** (↓ √טוט) sg. סהדי אטיוטא הוא דחתמי the witnesses sign on the portion of the document covered with dots *BB* 163a(22); *ib.* 23; 24; ומחיק ליה לטיוטא he erases the portion covered with dots *ib.* 25

Y: טִיוּטָא *BB* ib.(BAYTN 68).

טייא ↓ טייעא

טיידא n.m. **a type of prayer** (etym. unkn.) pl. הני טיידי ופיוטי *ṭ*-prayers and *piyyuṭim Piskei Tosafot*, Middot #4; *OHT Tan* 25:2

Lit: Egron 430+. The validity of the word is very uncertain because it is not known from any primary source.

טייזן adj. **(uncertain**; cf. Ma טיזאנא impetuous, etc. MD 179, Sy ܛܘܝܙܐ fervid LS 820) sg.m. דלא יט"ייזן one who is not ... *AZ* 26a(9)

Gloss: פי' טייזן ענו ib.(JMarg; text: טייזן), i.e. modest; Geig, AAC 201, rejects P deriv.; Y: טַיְיזָן *AZ* ib.

טַיְּעָא, טייאעא, טייא adj., n. **Arab** (< طَائِيّ member of Ṭayyi' tribe; ↓ טייעות, טייעית, ערבאה#1; Sy ܛܝܝܐ PSm 1460) **I. adj.:** sg.m. גמלא טייעא an Arab camel *BQ* 55a(25); pl.m. חרשין טיאעין Arab sorcery *Bo* 56:9; זוזי טיאעי Arab *zuzim TGHark* 37:18; **II. n.:** a. general: sg.m. וחליף טייאעא כי רכיב גמלא תתאי an Arab passed by below mounted on a camel *Tan* 22b(50); *BM* 86a(40); *BB* 74a(2); *Yev* 120b(25); והוה בהדן ההוא טייעא דהוה מורח בעפרא there was a certain Arab with us who used to smell the earth (to determine which direction to follow) *BB* 73b(38); ההוא טַיְּעָא *RH* 26b(25; GRH 18:34); *Šab* 82a(27); *ib.* 155b(16); *Meg* 18a(46); *Giṭ* 45b(33); *San* 110a(53); *Ḥul* 7a(39) [Var: טיה MGG 611:16]; *Nid* 20a(15); ההוא טייא *MQ* 25b(2); סנדלא דטייעא an Arab's sandal *Yev* 102a(37); *Yom* 23a(30) [↓ מטרקא]; pl.m. חגתא דטייעי the festival of the Arabs *AZ* 11b(40); *ib.* 34b(1) [↓ אכטא]; בדטייעאי דקטרי אושכפי in the case of (straps of shoes of) Arabs which the shoemakers knot (in a permanent fashion) *Šab* 112a(16); בנהרדעא טייעי שכיחי Arabs are frequent in GN *BB* 36a(33); הנהו טייעי certain Arabs *Ḥul* 39b(39); זוזא דטיי the *zuz* of the Arabs *TGHark* 38:1; b. w. PN's: sg. בר עדי טייעא *AZ* 33a(33; **J**) // *Men* 69b(16); שעירזק טייע' *Ara* 6b(16)

Lit: Ch. Rabin, Ancient West-Arabian, London 1951 193, w. lit.; on the addition of the non-etymological *'ayin*, v. Nöld, MG 59, note; Blau, Pseudo-Corrections 50; Voc: טֵיאָעֵא HGP 56a:3;

Y: טַיְיעָא BAYTN 333.

טַיְיעוּת, טיות adv. **in an Arab fashion** (↓ טייעא; cf. Sy ܛܝܝܐܝܘܬܐ the Arabian people PSm 1460) טייעות *Pes* 65b(34; Ar [AC 4:29]) [C: טיות]

Lit: Eps, GCIntr 59.

טַיְיעִית, טיית adv. **Arabic** (↓ טייעא; Sy ܛܝܝܐܝܬ PSm 1460) כי דאמרין בטעיית as (we) say in Arabic *Geon* 105:10; בטיית *TGHark* 184:25

Lit: Eps, GCIntr 58+, points out that the term does not refer to any particular Arab dialect.

טַיְיעְתָא, טייתא n.f. **Arab woman** (Sy ܛܝܝܐܝܬܐ PSm 1460) sg. ההיא טעייתא דאתיא חייתא דתפילי a certain Arab woman who brought a bag of phylacteries *Giṭ* 45b(33; Ar [AC 4:29]) [Ed: טייתא]

Y: טַיְיעְתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 227).

טִילְטוּלָא n.m. **migration** (↓ √טלטל; TA טלטול TJ Is 22:17) sg. טילטולא דגברא קשה מדאיתתא migration of a man is more difficult than that of a woman *Ket* 28a(12) // טלטולא *San* 26a(54)

טִלְיָא n.m. **a thick must** (Arab طِلاء sweet wine Hava 437; ↓ מייבכתג) sg. כרפסא בטליא parsley in *ṭ.*-wine *AZ* 28a(39) [as a remedy for ↓ עינבתא mng. 2]; גריעא דכולהו טיליא חיורא the worst of all of them is white *ṭ.*-wine *Giṭ* 70a(27); *ib.* 25; טיל(י)א חריפא דמצרי זיקי full strength *ṭ.*-wine which bursts wineskins *AZ* 30a(48) [expl. MH חד ib.]

Geon. expl.: חד טיליא שיש בו חדות ביותר ובטיית נודע מייבכתג ועיקרו לשון פרסי TGHark 23:9, i.e. Arab مَيْبَختَج < P *mai-puxta(g)* wine boiled down to a consistency PED 1359, PLAr 254; טיליא חיוארא נוע מן אל כמר באל עראק white *ṭ.*-wine, a type of wine in Iraq OHT Giṭ 158:27. Lit: Flora 1:99; 3:431; AAC 201; Voc: טִלְיָא HGP 55b:30 [v. *AZ* ib.]; Y: טִילְיָא *AZ* 28a(39).

טִינָא n.m. **clay** (↓ אכלה טינא, 2# גילא; TA טִינָא TO Ex 1:14, Sy ܛܝܢܐ LS 274, Ma 1# טינא MD 179, > Arab طِين Fr, AF 8) sg. a. general: טינא אבר טינא clay on top of clay *Yom* 29a(5; OHT ib. 15:6) [↓ אבר prep. and Geon. expl. infra]; טינא בר זריעה הוא במתונא can one sow in clay? When it is wet *Pes* 47b(9); הוו קא מיתווסאן כרעיה טינא his feet became dirty from the clay *Šab* 46a(34); *ib.* 124b(39); *TGAs28* 12:18; פרזליהי בנורא וקתיהי בטינא (he puts) their [i.e. the knives'] iron blades into the fire while their handles (are encased) in clay *Pes* 30b(17); b. from canals and rivers: ונישקול טינא בידי' דימיניה מתותי(ה) כרעא דשמאלא let him take mud (from the canal) in his right hand from under his left leg *Giṭ* 69a(23); 'משו טינא דלא מרבי טינא דג טמא because of the clay, since the clay does not permit an unclean fish to grow (in that river) *AZ* 39a(19) // *Suk* 18a(46); טינא מן תרי כיפי נהרא clay from the two banks of the river *ḤM* 42:5; *ib.* 44:6; c. in building: *BB* 3a(50) [≠ ↓ רכסא]; ואי חבריה בטינא חבריה if he connected it [i.e. the stolen beam] with clay, it has become permanent [lit. he connected it] *Suk* 31a(28); *BB* 6b(11); *ib.* 69a(25); *Er* 14a(3) [↓ √לבן pa.]; ליבני וטינא bricks and clay *Bek* 8b(34); *Šab* 102b(26); *Beṣ* 30a(48) // *BB* 19b(35); *SŠHai* 6a(5); d. objects fashioned from it: *Yev* 46a(24) [↓ זילתא]; *San* 95a(23) [↓ גולמא note]

Geon. expl.: אדמה שהיא מגובלת טין לא קשה לדבקה על גב אדמה יבשה וואין מתחברין ואין הווין אחדים ואם מתחלה הושמו נח' הדברי' OHT Yom 15:8; Y: טִינָא *Šab* 124b(39; Mo 174).

טִינּוּפָא, טִינוּפְיָא n.m. **dirt, filth** (↓ √טנף; Ma טנופיא MD 181, MH טִינּוּף Yeivin, BV 957, J 532, Sy ܛܢܘܦܐ LS 281) sg. הני חזיין לכסויי בהו טינופיא these (small patches) are suitable for covering up dirt with them *Šab* 125a(6); היכא דליכא טינופא דפסיק ביניה לבין כנישתא where there is no filth which separates between him and the synagogue *HG1* 56:59

טִינָּרָא n.m. **flint, hard tubercule on a lung** (↓ 1# כנדא; TA טִנָּרָא TO Ex 4:25) **1. flint:** sg. טינרא דגללא flint rock *Giṭ* 68a(35); טינרא רבה דיגלל a large flint rock *Bo* 78:14; **2. hard tubercule on a lung:** pl. טינרי טינרי various kinds of tubercules *Ḥul* 48b(4)

Geon. expl. [mng. 2]: טינרי בוי(ו)עי עקוי(ו)שתא דדמיין לטינרא Ar [AC 4:49]; Katz 169: מחלת המרגליות; Steinberg 22: pumice stone lung(?); Y: טִינָּרֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 253).

[טיפונא ↓ טופינא n.]

טִיף טִיף adv. **drop by drop** (↓ √טפף) והוא דעביד טיף טיף להדי טיף טיף provided that (the stream of water) is without stop [lit. drop by drop opposite drop by drop] *Pes* 39b(38; **V**[17]); *AZ* 30b(12); מן דסריק יביש ושאתי מיטיף טיף one who combs (his hair) dry and drinks drop by drop *Pes* 111b(36)

Geon. expl.: מיא דשחלא TGAs42 164:13 [↓ שחלא]; Y: טִיף טִיף *AZ* ib.(BAYTN 26).

טִיפְּתָא, טִיפְּתָא pl. **טִיפֵּי** n.f. **drop** (↓ √טפף; MH טִיפָּה, pl. טִיפִּים Yeivin, BV 780, Sy ܛܘܦܬܐ, pl. ܛܘܦܐ LS 426) sg. טיפתא קמייתא the first drop (of menstrual blood) *Nid* 20b(33); טיפתא דדמא a drop of blood *BQ* 86a(6; **EsF**[1]); pl.cs. נטף תלת טיפי דמא משמיא three drops of blood dripped from the sky *San* 109a(50; MGG 310:17)

Y: טִיפְּתָא *BQ* ib.(BAYTN 196).

טִירְדָא, טרדא n.m. **trouble, preoccupation, engagement** (↓ √טרד; Sy ܛܘܪܕܐ pressure, impulse LS 288) sg. התם טריד טירדא דרשו' הכא טריד טירדא דחובה in that case he is occupied with an optional engagement. In this case he is involved in an obligatory engagement *Ber* 11a(22) // *Suk* 25a(29) [Var: טרדא *Ber* ib.(**FP**) // *Suk* ib.(**M**[2])]; *Ber* 16b(3); טירדא דחתנא טפי מדכלתא the preoccupation of the bridegroom (with the wedding arrangements) is more than that of the bride *Ḥul* 83a(26); דלמא אגב טירדיה מנסיך ולאו אדעתיה perhaps because of (the Jew)'s preoccupation (in pouring the wine, the pagan) can libate without his knowledge *AZ* 33a(26)

Y: טִרְדָא *Ber* 16b(3; BAYTN 115).

טִירְחָא, טוּרְחָא n.m. **effort, toil, labor** (↓ √טרח) **1. effort, toil:** sg. שביעית מלאכה אסר רחמנא אבל טירחא שרי אבל מועד אפי' טירחא נמי אסיר the Merciful One forbids (agricultural) work during the Sabbatical year, but permits (various types of) toil; however, on the intermediate days, even toil is forbidden *AZ* 50b(15); למאן דאמ' משום טירחא עיקר טירחא חד יומא הוא according to the one who says (that it is forbidden) because of the effort, the major part of the effort is for one day *MQ* 9a(3); מועד משום טירחא ולאו טירחא הוא (the prohibition of work on) the intermediate days is because of (even) some amount of effort, and it is not an effort *ib.* 13a(38); כיון דקא טרח טירחא יתירא since he has to expend additional effort *ib.* 4b(30); 12a(53); *Beṣ* 21b(30); *Qid* 39b(3); *ib.* 53b(16); *Men* 63b(31); *Bek* 33a(30); *Ara* 16b(54); דנפיש בטירחא ווטר בשעורא in terms of the effort (picking out the refuse) is great. In terms of the amount it is small *Beṣ* 14b(17); קב בארבע אמות דנפיש טירחיהו ולא טרח ולא הדר אתי שקיל להו one does not go to the trouble or come back to take a *qab* of fruit (scattered in an area) of four cubits which needs great effort (to gather it up) *BM* 21a(28; **F**[1]); *ib.* 35(**F**[1]); 68b(4); למיגבייה בניחותא בלא טירחא to collect it [i.e. the debt] easily without effort *TGHark* 160:7; או לאו דכף נפשיה בטירחא רבה הוה האוי גנאבא had he not constrained himself with much effort he would have been a thief *TGHark* 207:34; pl. בתר דטרחו רבנן טרחי נפישי after the scholars expended much effort *IŠGF* 17:16; **2. labor:** sg. אגר טורחאי the wage of my labor *SŠHai* 10b(7); *SŠSad* 207:11

Y: טִירְחָא *AZ* 50b(16; BAYTN 115).

טִירִיז n.m. **gore of a garment sewn under the armpit** (< NP *terez* gore of a shift PED 341; ↓ √טרז; Sy ܛܪܝܙ LS 288 [Lex]) sg. דשפי להון כי טיריז he trimmed them [i.e. the boards] like the gore of a garment *Šab* 98b(16; TGHark 10:1[1]) [Var: עד דטריז Ar (AC 4:76)]

Geon. comm.: פי' הגאון טריז לשון פרסי הוא והוא חתיכת חלוק של אדם שנתפר תחת בית ידו ובשיפולי החלוק הוא רחב והוא [נ]שפה ומתקצר והולך למעלה ונקרא בלש' פרסי טירו(י)ז Ar [AC 4:76, s.v. 3טרז, acc. to OHP Šab 62:13]; כך גורסין אנו כי טיוד(ר)יז בון ומלה בלשון פרסי היא והוא שם ונציבו[.rd: ג"יב] שהיה לפרסיים מפה ומפה משופע OHT Šab 93:29, i.e. NP *jīb* opening at the neck and bosom of a shirt PED 382. Lit: Geig, ACC 207, discusses poss. P etyms.

טִירְיָינָא n.m. **a wicker tray** (< MIr **tiryān* [cf. NP *tiryān* PED 298], > Arab طِرِّيَان dinner tray Hava 428; ↓ 1# טסקא; Sy ܛܪܝܢܐ table woven of palm leaves LS 289, Ma טאריאנא a small ritual table, round in shape, made of sun-baked clay upon which ritual foods and drinks are placed MD 175) sg. טיריאנא דתמרי a wicker tray of dates *Pes* 88a(2; **V**[17]) [// צנא *Tan* 9b(25); **CE**[1]: טוריאנא]

Geon. expl.: טרסקל [שבת ה ע"א(16)] כלי עץ שעושין אותו מן ערבה קלופה ואוכלין עליו לחם ויש מהם שרחב אמה ויש שתי אמות ויש אן ... טיסקא ושמו בלשון ארמי טיריאנא ויש לו שם אחר TRN 564:7+Ar [AC 4:89, s.v. טרסקל]; cf. BAli 1, 4339: ܛܪܝܢܐ ... ; Lit: Eps, GC 62[27]; Geig, AAC 208; Y: טוּרְיָינָא *Pes* ib.(BAYTN 268).

טִירְפָּא n.m. **a document issued by the court which permits a creditor to seize a debtor's property in repayment of a loan from the purchaser to whom the debtor has sold it** (↓ √1# טרף mng. 2, אדרכתא) sg. 'כל טירפא דלא כת

בה קרעניה לשטריה דמלוה לאו טירפא היא any *ṭ.*-document in which it is not written: "We have torn the creditor's deed," is not a *ṭ.*-document *BB* 169a(14); וטירפא בכמה כתבינן for what sum do we write a *ṭ.*-document? *Ket* 91b(13); אחוי טרפך ואישלם show your *ṭ.*-document and I shall pay *BQ* 9a(7) [**M:** טירפך]

Geon. expl.: טירפא מהו ש[יש] עליו שטר חוב והלך ומכר קרקע שלו ושדותיו ולא שייר כלום ובא בעל חוב ותבע אתו לבית דין ולא פרע לו וכיון שנידו אתו[!] ולא פרע שמין מקרקע שמכר בשיעור חובו וכותבין לו טירפא ... והולך זה וגובה מלוקח וחוזר לוקח ונוטל מעותיו מן המוכר TGAs42 152:3+; v. also TRN 660:12+; for the text of the *ṭirfa*-document, v. TRN 662; Gulak, OŠ 230. For a different explanation offered by Saadia Gaon, v. M. Ben Sasson, AIRJL 11-12 [1984-86] 251[53]; Y: טִירְפָא *BB* ib.(BAYTN 116).

טירתאה adj. **of GN** sg.m. חנינא טירתאה *Men* 48a(19); *Tem* 31a(29; V[11])

טֵית n.m. ***Ṭet*, the ninth letter of the alphabet** (Sy ܛܝܬ LS 265) sg. חד טית *BQ* 55a(15); *ib.* 16; 19; *Yom* 73b(15)

Y: טֵית *BQ* ib.

טכטכא ↓ תכתקא n.

טְלָא n.m. **dew** (TA טַלָא TO Gen 49:25, Sy ܛܠܐ LS 275, Ma טאלא MD 174) sg. הוה איכא טלא עילויה there was dew upon it *Šab* 147a(9); והא דידן אפלו טלא נמי קשי ליה concerning this (land) of ours, even (if) dew also (fell, walking on it) is harmful *BQ* 81b(21); טלא ומטרא dew and rain *San* 96b(52)

Y: טְלָא *Šab* ib.(BAYTN 100).

טלאה adj. **of GN** pl.m. טלאי *Qid* 70b(35)

Lit: Eshel, JSB 126; Y: טְלָאֵי *Qid* ib.

טְלוּלָא n.m. **jest** (↓ √2#טלל; Ma 2#טאלולא MD 174) sg. חוכא וטלולא laughter and jest *Er* 68a(11; V[1]Ar [AC 4:34]) [cf. Ma: גאחכיא ומיטאלאליא Gy 129:15]

Y: אַטְלוּלָא *Er* ib.

טְלוּמָא n.m. **injustice, oppression** (√טלם; Sy ܛܠܘܡܝܐ LS 277, Ma טולמא MD 177) sg. זימנין דמברר בליבן טלומא מאי ניהו it is sometimes clear in our mind what the injustice is *OHT Yev* 73:4

טלופחא ↓ טלפחא n.

טלטל vb. **to move objects** (√טול; ↓ טילטולא; JPA טלטל DJPA 225, MH[2] טלטל J 536) **Pal.:** a. alone: טלטולי במתא גופיה שרי moving objects (on the Sabbath) in the built-up area [lit. town] itself is permitted *Er* 24b(21); הא טלטולי מטלטלינן we may, in fact, certainly move (it) *ib.* 12a(52); 42b(9); 67b(30); *Beṣ* 10a(37); *ib.* 15a(13); *Šab* 100b(39); *ib.* 142b(40); b. w. dir. obj.: טלטל שרגא he moved a lamp *ib.* 46a(22); 45a(8); 47a(18); 128a(52); והא זמנין דמטלטלין ליה כי מחת ספר תורה עילויה do they not sometimes, in fact, move it [i.e. the wooden object] when a Torah scroll is placed upon it? *Meg* 26b(44); וניטלטלינהו אגב כסא let him move them for the sake of the cup *Beṣ* 21b(22); *Er* 89a(3)

Itpal. to be moved: כל היכא דמטלטלי בהדה לא תיבעי לך דהא מיטלטלי כי תיבעי לך היכא דלא מיטלטלי מאי wherever (the boards under the bed) are moved together with it there is no question (that they are an integral part of it) since they are, in fact, moved. You may only ask (in a case) where they are not moved (together). What (is their status)? *BB* 69a(30); *Meg* 26b(44)

טלי vb. **to jump down** (↓ √2#טלע; cf. Ma 1#טלא to remove MD 179) **Pe.:** וטליא מן איגרא לארעא (if the animal) jumps down from the roof to the ground *HP* 202:12(HPP 304:20) [= GeonH ונפלה HR 145:4]; למיטלא *ib.* 21 [= GeonH לטלות HR 145:5]

טלי n. **(uncertain)** sg. בטלי כסף ... בטלי דהב in a ... of silver/gold *BM* 78b(32)

טַלְיָא, abs. **טְלֵי**, pl. **טַלְיֵי** n.m. **young boy, child, lamb** (↓ טליתא; TA טַלְיָא pl. TJ Jo 2:16[Var], Sy ܛܠܝܐ LS 276, Ma 1#טאליא MD 174) **1. young boy, child:** sg. כד הוינא טליא when I was a young boy *Meg* 5b(55; **G**); אית חולק לטליא במקום בניא the (already born) child has an (additional) share (in the inheritance) beside the sons (who are as yet unborn) *BB* 142b(28); coll.abs. טלי וטליא young boys and girls [lit. a young boy and a young girl] *Yev* 114a(1); *BB* 91b(22; **P[1]**); pl.det. טלאי וטליאתא *ib.*(**H**); **2. lamb:** sg. ומשכה לפרה ולא משכיה לטל(י)א he pulled the cow but did not pull the lamb *BM* 47a(19)

Y: טַלְיָא *BB* ib.(BAYTN 84).

טַלְיְיתָא, abs. **טַלְיָא** n.f. **young girl** (↓ טליא; Sy ܛܠܝܬܐ, pl. ܛܠܝܬܐ LS 276) coll.abs. טלי וטליא *Yev* 114a(1) [↓ טליא mng. 1]; *BB* 91b(22; **P[1]**); pl.det. טלאי וטליאתא *BB* 91b(22)

Y: טַלְיְיתָא *BB* ib.(BAYTN 84).

טליקא n.m. **a type of container** (etym. unkn.) sg. טליקא דסבי a *ṭ.*-container of the old men *Giṭ* 28a(8) // *BM* 20b(11) [expl. MH דלוסקמא Mib. 3:8]

Y: טְלִיקָא *BM* ib.(BAYTN 56).

1#טלל vb. **to provide shade, make a roof** (↓ אמטול, טולא, טללא, טלניתא, מטללתא; Sy ܛܠܠ pa. to make a shadow, roof a building LS 275, Ma 1#טלל pa. MD 180) **Pa. 1. to provide shade:** חזו(י)(ו) ציפו(ו)רי דהוו מטללי וקיו(י)מי they saw birds which were standing and providing shade (with their wings) *BM* 86a(37; **V[22]Ed**) [Var: ענני שימשא מטללן ועבדי ליה טולא **H**]; the clouds provide shade from the sun *Bo* 30:3; **2. to make a roof:** a. general: ומטללין בהון שתין מחוזי they roofed sixty towns with them [i.e. the bones of the fish] *BB* 73b(19; MGG 51:17); pass.part. מערה ... משום דמטללא אבל חריצין דלא מטללי a cave because it is roofed over, but ditches which are not roofed over *BQ* 50b(42; **Es**); b. of a *sukka* [i.e. the סכך]: האיי גשורא דמטללתא דגזליה וטליל עליה a beam of a *sukka* which he stole and over which he made a covering *Suk* 31a(22; HP 31:27) [cf. Akk: *gušūrī ana ṣullulīša* beams to place on its roof CAD Ṣ 239]; גזל עצים וטליל בהו he stole pieces of wood and made a covering with them *HP* 31:19; *ib.* 18

Itpa. to be unabsorbed [lit. to stay on top]: כל שקייני מסו ומיטללי לבר ממיא דמסו ולא מיטללי all potions cure and are unabsorbed, except for water which cures and is absorbed *Šab* 78a(21)

Geon. expl. [Itpa.]: כולהו שקיאני מרפין ובונין את הגוף ואין נבלעין בר ממיא שמרפין ובונין את הגוף ונבלעין OHT *Šab* 72:16.

2#טלל vb. **to play, sport** (↓ טלולא; Ma 2#טלל pa./etpa. MD 180) **Pa. #1:** נטללו *Yev* 114a(1; Geon 337:9); לאו "אורח" ארעא לטלולי בהדי נקבה it is not proper conduct to play with a female *BB* 74b(35) [w. ref. to לְשַׂחֶק־בּוֹ Ps 104:26]; ומטליל לכו ככפותא he will sport with you like a ball of dung *San* 110a(7; **K**); מטללין *BB* 91b(21; **P[1]Ar** [AC 4:34])

Pa. #2 id.: נהירנא כד הוו מטלין טלאי וטליאתא כבר שיבסרי וכבר תמני@סרי בשוקא I remember when young boys and girls of about seventeen or eighteen used to play (together) outside *ib.*(**H**) [v. Pa. #1]

Itpa. #1 id.: a. w. people: מיטללן טלי וטליא *BB* 91b(22; MGL 715:14) [v. Pa. #2]; איכול ואשתי ואיטלל ביה כידבעינא I shall eat, drink, and sport with him as I wish *San* 95a(39; MGD 464:24,**He**); b. of games, etc. [w. ־ב with s.t.]: באסקונדרי אטלליתון you played the *'.*-game *Qid* 21b(38; **O[2]**); לוי הוה קא מיטלל קמי רבי בתמני סכיני PN used to sport [i.e. juggle] before PN_2 with eight knives *Suk* 53a(30) [Var: מטלל Ar (AC 4:34)]; דמיטללא בגוריאתא קיסניתא she plays with wooden cubs *Ket* 61b(30; **V[5]**)

Itpa. #2 id.: זיל דבר טלי וטליא ליטיילו התם go, take boys and girls, (and) let them play there *Yev* 114a(1)

טְלָלָא, טלאלא n.m. **ceiling** (↓ √1#טלל; Ma טלאלא roof MD 180; cf. Sy ܛܠܠܐ shadow LS 275) sg. נפל קניא מטללא a pipe fell from the ceiling *Ber* 19a(8); רבא אחוי לשמי טללא PN pointed to the highest part of the ceiling *ib.* 48a(6); מעיקרא כשורה והשתא טללא first (the מריש) was a beam, and now it is a ceiling *BQ* 66b(34); וטלאלה וכשורה *SŠHai* 6a(7)

Y: טְלָלָא *Ber* 48a(6; BAYTN 42).

טוּלָנִיתָא, טְלָנִיתָא n.f. **type of demon or shade** (↓ √1#טלל, טולניתא s.v. בר 1#ברא mng. 12; Ma טולניתא MD 177, Sy ܛܠܢܝܬܐ LS 275, mng. 3) sg. *Bo* 9:12; *ib.* 19:4; 58:7; pl. 36:7; טולניתא *ib.* 107:4

Lit: AMB 58, w. prev. lit.; Löw, Lehnw 268.

1#טלע vb. **to become lame, limp** (↓ מטלעותא; JPA טלע DJPA 225) **Itpe./Itpa. 1. to become lame:** לוי אחוי קידה קמי ר' ואיטלע PN demonstrated bowing before PN_2 and became lame *Tan* 25a(51) // *Meg* 22b(45) // *Suk* 53a(28); **2. to limp:** גברא רבה אריכא אתא לנהרדעא ומטלע a great tall man came to GN and he was limping *Ket* 103b(25) // ומיטלע *Šab* 59b(21)

2#טלע vb. perh. **to lift up** (↓ √טלי; LJLA טלע TgRuth 4:7, Ma 1#טלא to remove MD 179) **Af.:** ואי לא אטלע לה רגלך דימינא ואטלע ליה רגלא דימינא

if not, lift up your right leg towards her. He lifted up (his) leg toward her *Yev* 39b(35); *SŠHai* 12b(4); *SŠSad* 230:13

The mng. of this rt. as well as any connection w. 1#טלע is conjectural.

טְלָפְחָא, טְלוֹפְחָא n.m. **lentil, lentil-shaped object** (TA טְלוֹפְחִין pl. TO Gen 25:34, Sy ܛܠܘܦܚܐ LS 278) **1. lentil:** pl. עביד לי טלפחי prepare lentils for me *Yev* 63a(42); תרי טלופחי two lentils *Ned* 66b(33); *AZ* 38b(49); דקולסא גברא לא בעיא טלפחי לקידרה (a woman) whose husband is a 'stalk' [i.e. of low quality] does not need lentils for (her) pot [i.e. she is satisfied with him] *Yev* 118b(40) // *Ket* 75a(21); **2. heavy lentil-shaped object used for pressing grapes or olives** [CPA ܛܠܘܦܚܬܐ Land, Anecdota Syriaca 4, frag. 13, MH עדשה J 1046, mng. 3]: sg. *BB* 67b(11) [expl. MH יָם Mib. 4:5]

Geon. expl.: טלפחא עבדין בי ריחיא דבתי בדי דלבתר דעצרי להון לזיתי עבדי להון גל ומנחי ליה עלויהו כמצרא זירא אי נמי על עינבי כד עצרי להון עבדי להון כמות גל ומנחי לה עילויהו כמצרא זירא וקרו ליה טלפחא ובלשון משנה שמיה עדשה דקאמ' בהשוכר טלופחא ממל TGHark 86:9; הים הזה שפירשוהו בתלמוד טלפחא הוא דבר שמכביד את הבד ויש מקומות הרבה שלוקחין טיט לרוב ועושין אותו עגול כמו עדשה שכיבדו בו את הבד וקוראין אותו בלשון ישמעאלים חגו(ג)⟨ר⟩ ויש מקומות שקוראין אותה בלשון ישמעאלי אלעדסה ib. 104:35, i.e. حَجَر, عَدَسَة; מאי ים טלפחא בל' ארמית מפני שביריתה דומה לעדשה CG 127:7; Ar [AC 4:36], s.v. טלפח [mng. 2]; Lit: Flora 2:450+ [mng. 1]; Krauss, TAr 2:598[526] [mng. 2]; CG 127[21]; Y: טְלוֹפְחֵי *Yev* 63a(42; BAYTN 72).

טמא, טימא, pl. **טמיא** n.m. perh. **netherworld spirit** (< Akk *eṭemmū* pl. spirits of the dead, ghosts CAD E 397; cf. Ma עודאמיא spirits(?) MD 342; ↓ 1# אובא, בי טמא) pl. טימי *Bo* 31:7

Lit: Eps, St1 353; AIOA 50. This word seems to have been misunderstood as < ↓ טעמא [v. Geon. expl. OHT Ber 13:2] and is also spelled occasionally w. *'ayin* in our texts. It has no connection w. JPA טם 'bone,' pl. טמיא DJPA 226.

טמטם ↓ √טמם pal.

טמי vb. **to be ritually unclean** (↓ טומאתא, טמיתא; Sy ܛܢܦ/ܛܢܦ pa. LS 279) **Pe.:** ↓ טמי adj. **Pa. 1. to make s.o./s.t. ritually unclean, defile:** והא פרה דטמויי מטמינן ליה (in the case of the red) heifer do we not, in fact, intentionally defile him [i.e. the priest]? *Zev* 21a(1); טמויי לא מטמו they do not intentionally defile (the *teruma*) *Šab* 13b(44); *Pes* 67b(1); *Yev* 120b(14); *Nid* 20b(38); *Pes* 18b(13); אזל איהו וטמייה לסכין ואזל סכין וטמיתי' לבשר he went and defiled the knife, and the knife went and defiled the meat *Ḥul* 3a(2); נהי דבמגע לא מטמא ליטמי במשא granted that (the ash) does not defile (a person) by contact. Let it defile by being carried *Bek* 23a(12); *Pes* 20a(19); *Ḥag* 20a(30); משקין לא מטמו כלים מדאוריתא (impure) liquids do not defile vessels according to Pentateuchal law *Pes* 17b(28); הם האכי מטמיא יולדת also in this manner a woman who has given birth defiles (objects) *Anan* 51:17; *ib.* 59:7; **2. to declare s.t. ritually unclean:** אי דישר' מטהרי דמאן כו מטמו if they declare (the blood) of Jews clean, whose then do they declare unclean? *Nid* 56b(39); מטמינא מטהר מטהר⟨נא⟩ מטמא whatever I declare unclean he declares clean. Whatever I declare clean he declares unclean *Nid* 20b(3) **Itpa. 1. to be made ritually unclean, be defiled:** עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי until he knows if he was defiled by a reptile or by a carrion *Nid* 28b(17); *Pes* 19b(7); *ib.* 79a(36); *MQ* 8a(1); *Zev* 20b(46); *Men* 59a(37); *Ḥul* 2b(35); *Anan* 43:2; *ib.* 50:18; 61:16; דלמא אתי לאיטמויי perhaps he is apt to become unclean *San* 19a(12); אילו איטמי חד אבר מי איטמי ליה כוליה if one limb became unclean did all of him become unclean? *Men* 13b(43); *Bek* 38a(10); *Er* 31a(3); **2. to make o.s. ritually unclean by dealing with a corpse:** ושמשון מנלן דאיטמי למתים how do we know that Samson made himself unclean from corpses? *Naz* 4b(45); *Mak* 22a(34)

טְמֵי adj. **unclean, impure** (↓ √טמי; Sy ܛܢܦܐ LS 279) sg.m. טמיא *Men* 59a(30) [i.e. it may be offered by an unclean community]; טינא הוא דלא מרבי טמייא the mud does not permit the unclean (fish) to grow *Suk* 18a(46); pl.f. חומרי טמיתא impure amulet spirits *Bo* 78:17

Y: טַמְיָא *Men* ib.(BAYTN 84).

טְמִים adj. **dammed** (↓ √טמם pe., pass.part.; Sy ܛܡܝܡܐ LS 279, Ma טמימא MD 180) sg.m. נהרא טמימא a dammed-up canal *MQ* 4b(34)

Y: טְמִימָא *MQ* ib.(BAYTN 56).

טְמִיר adj. **hidden** (↓ √טמר pe., pass. part.) sg.f. האי מתנתא טמירתא a hidden (deed of) a gift *BB* 40b(12) [i.e. a deed of gift drawn up in secret; v. ib. 21]; כתבוהא וחתמוהא בשוקא כי היכין דלא תהוי מתנתא טמירתא write it [i.e. the deed of the gift] and seal it in public so that it should not be a hidden (deed of a) gift *SŠHai* 8a(2); *SŠSad* 212:9; *TGHark* 35:4; *ib.* 6

Y: טְמִירְתָא *BB* ib.(BAYTN 56).

טמיתא n.f. **unclean woman** (↓ √טמי; Ma טאמיאתא MD 175, Sy ܛܢܦܬܐ LS 279) pl. טומיתא *Bo* 106:12

טמם vb. **to fill up, cover up** (↓ טמים, √אטם; Sy ܛܡ, ܛܡܡ LS 279, Ma טמם pe., pa. MD 180, MH טמטם LNVTH 179) **Pe.** (a/u) **1. to fill up, stop up:** עד דטאים ליה until he fills it up [i.e. the pit] *BQ* 50a(16); בשלמא חריץ למיטימיה קאי אלא בית למיטימיה קאים granted that a trench is in a state for one to fill it up. Is a house in a state for one to fill it up? *Er* 79a(11); טמינהו *Giṭ* 68a(45) [of pits]; טום ולא תשפיך stop up (a hole), and you will not have to repair (it) *Yev* 63a(35; O[2]); **2. to cover up:** pass.part. דטימן עד פלגיהו בעפרא (the city gates of GN) which were covered up halfway with earth *Er* 6b(23)

Pal. to fill up, stop up: pass.part. ריאה דכד נפחת לה אית בה דוכתא דמטמטם a lung which when you inflate it has a place which is stopped up *HP* 200:8; באיסורו(א)⟨י⟩ הוא דקא מטמטם he is becoming filled up with forbidden things *San* 81b(11) [Ed: טעים; read perh.: טאים]

Itpe. to be covered [< *איתטום; cf. Eps, Gr 86]: יהי רעוא דתיטום בשיראי may it be (His) will that you be covered with silk garments *Meg* 27b(45); שלחן מאניהו ושו(ת)⟨ד⟩יין עילויה עד דאיטום בשיראי they (f.) removed their clothes and threw them on him until he was covered by silk garments *ib.* 46

טמן vb. **to conceal** (H טמן pe., hif. HAL 360, J 540) **Af. 1. to conceal, hide:** ההוא דאטמין ליה שהדי לחבריה בכילתא a certain person who concealed witnesses against another in a curtained-off area *San* 29b(4; HP 79:5); **2. to cache s.t. in an insulated environment to keep it hot or cold** [< MH טמן hif.]: דילמ' אתי לאטמוני ברמץ perhaps he is apt to cache it in hot ashes *Šab* 146b(55); אטמין לי צונן cache cold water away for me *ib.* 51a(24; V)

טמע vb. **to assimilate** (JPA טמע DJPA 226) **Itpe. to be assimilated:** דל' ליטמע בין הגוים lest he be assimilated among the pagans *Qid* 20b(7) // *Ara* 30b(35)

טמר vb. **to hide, conceal** (↓ טמיר; Sy ܛܡܪ LS 280, Ma טמר MD 180) **Pa.:** ליטמרינן מר ... לא אטמרינכו ליחזו יתיכו איטמרינכו ... טמרו נפשיכו hide us! (If) I do not hide you they will see you. If I hide you ... Hide yourselves *Nid* 61a(46); pass.part. טמורי הוה מטמרי they were well hidden *Ḥul* 4b(48); באגי מטמרי 'concealed' rural districts [i.e. which avoided paying taxes] *BB* 54b(15; Es); מטמרי *Giṭ* 33b(41; V[18])

Af. id.: שמעון בן שטח אטמרתיה אחתיה PN's sister concealed him *Soṭ* 47a(35) // *San* 107b(26)

Itpa. 1. to hide, conceal oneself: ר' זירא הוה קא מיטמר מלמיסמכיה PN used to hide himself to avoid being ordained *San* 14a(40); כיון דקא מיטמרי איטמורי לאו גזלני נינהו since they completely conceal themselves they are not robbers *BQ* 79b(14); *ib.* 60b(41); אתו אמוריין איטמרו ביני טורי the Amorites came (and) hid themselves between the mountains *Ber* 54b(1; MGN 388:4); זילו איטמור go into hiding [lit. go (and) hide] *Giṭ* 33b(40); איטמורי *ib.* 44; *Yev* 45a(47); *BB* 40b(14); **2. to be buried** [Sy etpe., LS ib., mng. 2]: אפילו מילי דמיטמרן מיגליין ל(ו)⟨יה⟩ו'ה even things which are buried [i.e. treasures] will be revealed to them *Giṭ* 56b(35) [expl. MH קבורים ממש ib.]

טמרורא n.m. **(uncertain)** pl. שקי טמרוריא sacks ... *Ket* 67a(37; **FrV**[5])

But cf. סקי דאדורדיא *ib.*(OHT Ket 203:10) [Ed: דרודיא]

טמש vb. **to dip, immerse, soak** (Sy ܛܡܫ LS 280, Ma טמש MD 181, LJLA טמש Weiss 102[Tg2Jb]) **Pe.** (a/u): טמש הא ומתק הא he dipped this (finger into the forbidden food) and sucked another one *AZ* 18b(13); *ib.* 28b(4); טמוש במשחא dip in oil *ḤM* 39:6; *ib.* 10; טמוש במיא dip in water *ib.* 44:4; טמשיה במיא *San* 110a(54); שאדי מיא במאנא וטמיש להו לידיה במיא he puts water in a vessel and immerses his hands in the water *Anan* 25:15; *Bo* 142:13; אומצא מיטמשיה בחלא soaking a piece (of meat) in vinegar *HG3* 218:56; וטמיש בחרוסת he dips (the unleavened bread) in *ḥaroset*

SRAG 116:130; pass.part. כי טמישין במיא while (his hands) are immersed in the water *Anan* 25:17
Itpe. to be soaked, dipped: [=איטמיש] אתמיש מיא (if the scarf) became soaked with water *Šab* 148b(2); אית@מישא ליה כי@תנותיה מיא his linen garment was soaked with water *Suk* 10b(5) [Ed: איטמישא]; וליטמיש בחלא let it be dipped in vinegar *Giṭ* 69a(20)

טַנְבּוּרָא n.m. **musical instrument** (perh. a drum or a mandolin; Sy ܛܢܒܘܪܐ PSm 1489, Arab طُنْبُور long-necked string instrument Wehr 570) sg. *Soṭ* 49b(22) [V²: תנברא]

Y: טַנְבּוּרָא *Soṭ* ib.

טנגירא n.m. **frying pan** (< MIr? [cf. NP *tağār* earthen dish or bowl PED 311, w. dissim. of *-gg-* > *-ng-*]; ↓ 2# תיגרא; Sy ܛܢܓܝܪܐ LS 281, > Arab طَنْجِيرَة PLAr 200) sg. *GC* 45:7 [expl. פטילי HG1 287:1]; ומרתחין להין בטנגירא they heat them up [i.e. the fried cakes] in a frying pan *OHT Pes* 36:24; מייתו מיא בט(ני)גירא ומרתחי ליה they place water in a frying pan and heat it up *TGAs42* 160:16

Lit: Geig, AAC 408, s.v. ₃תגר; Eps, GC 45[20].

טַן דּוֹ adv. **in matrimony** (< MIr **tan-dō* lit. two bodies; cf. LJLA טנדו J 540[Tg2Jb]) טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו it is preferable (for a woman) to dwell in matrimony than to dwell in an unmarried state *Yev* 118b(38) // *Ket* 75a(17) // *Qid* 7a(34) // *ib.* 41a(23) // *BQ* 111a(2)

Geon. expl.: טן דו בלשון פרסי שני בני אדם OHT Yev 233:18; Lit: Fl, TW 1:426; Tel 78; Geig, AAC 203, however, rejected this deriv. since P requires **dō-tan*; Y: טַן דּוֹ *BQ* ib.

טנף vb. **to soil, secrete before giving birth** (↓ טינופיא; Sy ܛܢܦ LS 281, Ma טנף MD 181)
Pe., pass.part. **soiled:** טניפן *Šab* 57a(24) [of hollow woven chains]; *ib.* 26
Pa. to secrete before giving birth: האי מדלא טניף בכור מעליא הוא since this (animal) does not secrete, it is a valid firstborn *Nid* 29a(46); *Bek* 20a(24); *ib.* 34
Itpa. to be filthy, soiled: דקא מיטנפא ארעא וקא מיטנפי פירי the ground becomes filthy, and the fruits become filthy *BB* 82b(22); אגב דמיטנפי מיקרי נחית because (people) become filthy (from traveling), sometimes (a person) will go down (into the pool) *Šab* 8b(24); *ib.* 100b(17); 48b(11) [garments]; 154b(20) [cushions]

טַסָּא n.m. **plate** (TA טַסִּין pl. TO Num 17:3, Sy ܛܣܐ LS 281, Ma 1# טאסא MD 175) sg. *Šab* 65a(32); טסא סומקא דנחשא a red plate of copper *ḤM* 40:8; *ib.* 14 [of silver]; 41:9 [of tin]; 86:8 [of lead]

Y: טַסָּא *Šab* ib.(BAYTN 5).

1# טַסְקָא n.m. **basket** (etym. unkn.; ↓ טיריינא) sg. מלא טסקא קשבי a basketful of *q.*-dates *Meg* 7b(3); טסקא דאכלה בה תמרי a basket in which she eats dates *Giṭ* 78a(25); *Meg* 7b(7; **LG**) [↓ טשתקא]; טיסקא *OHP Šab* 2:11 [expl. MH טרסקל Šab 5a(17)]

Lit.: Geig, AAC 204; Voc: טַסְקָא HGP 27b:13; Y: טַסְקָא *Giṭ* ib.(BAYTN 84).

2# טַסְקָא, טקסא n.m. **Persian land tax** (metath. < τάξις L-S 1756; Sy ܛܣܩܐ LS 281, > Arab طسق BBah 202:2) sg. מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא let the one who pays the land tax enjoy the usufruct of the field *BB* 54b(17); ארעא לטסקא משתעבדא a field is pledged to the land tax *BM* 73b(22); הני זיהררי דזבנ{י}(ו) ארעא לטסקא tax collectors who sold a field for (payment of) the land tax *BB* 55a(11) [Var: טקסא Tarbiz 40(1971) 190[26]; טַצְקָא HGP 3a:31]; *ib.* 15; גידול בר רעילאי קביל ארעא בטסקא מבני ב{{נ}}ג״א PN leased a field from the residents of the rural district in lieu of the payment of the land tax *Giṭ* 58b(22) [v. TGAs28 37:9]; *Ned* 46b(13); *TGHark* 171:2; *Ket* 44a(22); *BM* 110a(30)

Lit: Fl, TMW 2:211; Nöld, ZA 23[1909] 147; LS ib. w. lit.; Beer, BA 228+; Y: טַסְקָא *BB* 55a(11; BAYTN 115).

[3# טסקא ↓ דייסקא n.]

טְעוּנָא, טוּנָא, cs. **טְעוֹן** n.m. **load, burden, fruit** (↓ 2#√טען; TA טְעוֹן TJ 1S 16:20, Ma טונא MD 177, Sy ܛܥܘܢܐ LS 284) **1. load:** sg.cs. טעון תליסר גמלי ספיקי טריפתא thirteen camel-load(s of questions about) doubtful cases of *ṭĕrefas Ḥul* 95b(30; V[11]) [cf. OfA, Pal טעון גמלא Ah^ 186, DNWSI 428]; דטעונה דמדלי איניש לנפשיה לכתפיה תילתא דטעונה הוי a load which a person can raise to his shoulder by himself is a third of the load (which he can carry if placed on it by another) *Soṭ* 34a(39); *BM* 97a(29); דרא טעוניה אחד כתפיה he carried his load on one shoulder *Tan* 23b(2); לטעונא בעלמא merely for (carrying) a load *San* 105b(6) // *AZ* 4b(7); *Šab* 66b(41); כל טונא דמידרי במוטות every load which is carried on poles *Šab* 92a(31); טונא דשבישתא a load of branches *BB* 100a(24); *Ber* 61a(49); *Šab* 140b(10; **V**); *ib.* 156b(9); pl. רמו טעוניהו באורחא their loads are laid down on the road *BM* 32a(52); **2. burden:** sg. כי היכי דלא ליהוי עלן כטעונא(י) so that (the Sabbath) should not be like a burden upon us *Ber* 52a(26) // כי טונא *Pes* 105b(16); **3. fruit** [cf. Ma טונא כד דרא דיקלא when the palm tree bears (its) fruit MD ib., JNA טאונתא *ṭ'unta* HDJNA s.v.]: sg. דתלי טועניה לחד גיסא its [i.e. the tree's] fruit is suspended to one side *BM* 107a(23)

Lit: Nöld, MG 58[2]; Y: טְעוּנַאי *Šab* 140b(10; BAYTN 68); טוּנָא BAYTN 19.

טְעוּתָא, abs. **טְעוּ,** pl. **טְעָוָאתָא** n.f. **error, a spirit** (↓ √טעי; TA טְעוּ TJ Is 19:14, Sy ܛܥܝܘܬܐ LS 282, Ma טאיותא spirit MD 174) **1. error:** a. general: sg. התם טעותא הואי ומי מהדרינן טעותא that case was an error. Do we repeat an error? *Ber* 27b(15); *Šab* 120a(25); *Pes* 12a(27); *Ket* 100a(14); *Giṭ* 40a(39); *BM* 92b(17); עיינא וחזינא דטעותא היא we investigated (the matter) and saw that it was a mistake *TGHark* 41:13; pl. מקצת הני טעואתא some of these errors *Geon* 171:19 = *TGHark* 229:27'; b. in legal texts: sg.abs. לא בשגו ולא בטעו neither by mistake nor by error *SŠHai* 5b(19); *ib.* 11b(20); 14a(18); *SŠSad* 175:13; det. בלא טעותא *SŠHai* 4a(16); ומחילית ליה כל טעותא ושלותא I have absolved him for every mistake and error *ib.* 5a(14); **2. a spirit:** pl. טעותא כולהון all of the *ṭ*-spirits *Bo* 119:16 [↓ טעיתא]

Voc: טְעוּתָא HGP 24a:17; Y: טְעוּתָא *Ber* 27b(15; BAYTN 28).

טעי vb. **to err, get lost, cause to err** (↓ טעותא, טעיתא, טועיתא; Sy ܛܥܐ LS 282, Ma טאא MD 171) **Pe. 1. to err:** a. alone: מיטעא טעי I certainly erred *Yev* 121a(24); *Giṭ* 63a(17); בלשצר מנא וטעא אנא מנינא ולא טעינא PN reckoned and erred. I reckon and do not err *Meg* 11b(20); *ib.* 12a(3); זוטרא בריה דרב נחמן דן דינא וטעא PN rendered a judgment and erred *San* 5a(8); *BQ* 32b(31); טעי איניש כולי האיי does a person err so much? *Pes* 12a(26); תרי גברי רברבי כרבנן ליטעו בהא מילתא דרב (is it possible that) two great men like you [lit. the scholars] should err in this statement of PN? *Er* 65b(10); תגרי לוד לא שכיחי דטעו the merchants of GN do not generally err *BM* 51a(5); *Qid* 42b(1); b. w. לאחורי to underestimate, לקמי overestimate [lit. to err backwards/forwards]: קא טעי עשרה לאחוריה ... קא טעי עשרה לקמיה he underestimates/overestimates it by ten (*zuzim*) *BB* 107b(1); קא טעי פלגו(י)(ו) שעתא לאחוריה a person underestimates the time (of day) by half an hour *Pes* 11b(39); **2. to get lost:** למאן דאזיל באורחא וטאעי for someone who is traveling on the road and gets lost *ḤM* 41:15; דאזיל במדברא וטעי בדירכא one who was traveling in the desert and lost (his) way *Anan* 37:4; **3. to forget:** אי טעי תנא ולא ידע כמה פרטי נישייליה לספרא כמה כתיב if a *Tanna* forgets and does not know how many 'portions' (there are in the year date), let him ask the scribe (of documents) how many (years) he writes *AZ* 9a(10); **4. to stray, go astray** [w. בתר **after s.o. else's beliefs]:** חזא ההוא רויא דהוה קא טעי באורחא he saw a certain drunk person who was straying on the road *Giṭ* 68b(5); דלא ליטעו אינשי בתריה so that people should not go astray after him *Ber* 59a(17); *San* 61b(4); *AZ* 44a(23)
Af. 1. to cause to err: מתניתין אטעיתיה (the phrasing of) our Mishna caused him to err *Ket* 101b(25); *ib.* 90a(15); *Er* 2b(26); *Bek* 40b(20); *Ḥul* 133b(21); ואטעי יתנא בהא מילתא he caused us to err in this matter *TGHark* 41:10; **2. to deceive, mislead:** אטעויי קא מטעית ליה(ו) are you indeed deceiving me? *BB* 153a(26); דאטעו פועלים אהדדי the workmen deceived each other *BM* 76a(4); אינהו הוא דקא מטעו נפשייהו it is they who are deceiving themselves *Ḥul* 94b(29); ודלמא רוח נבות אטעיתיה perhaps the spirit of Naboth deceived him *San* 89a(43); אחי אטעוני my brothers deceived me *SŠHai* 13a(9); *ib.* 15b(7); אטעי' רב שובי לרב חסדא PN misled PN₂ *Šab* 120a(24; **M**); **3. to lead astray:** ליליתא בישתא דמטעיא ליבא דבני אינשא the evil lilith who leads astray the heart(s) of men *Bo* 63:3

טָעִים adj. **intelligent** (↓ √טעם; Sy ܛܥܝܡܐ LS 283) sg.m. וסביר וטעים reasonable and intelligent *SŠHai* 17b(2)

טְעִיתָא, pl. **טְעָיָן** n.f. **errant spirit** (↓ √טעי; Sy ܛܥܝܬܐ LS 282, Ma טאיא MD 174) pl.abs. טעין *Bo* 80:6
Lit: MSF 116.

טעם vb. **to taste, eat a bit, examine** (↓ טעים, טעמא; Sy ܛܥܡ LS 283, Ma טאם MD 174) **Pe.** (e/u) **1. to taste:** a. alone: ולא טעימנא חמרא בר מארבע כסי I do not taste wine except for the four cups (on Passover) *Ber* 55a(18); b. w. טעמא: 1) general: אנא מיכל אכלי וטעמי טעמ' דחיורא I indeed ate (the meat) and tasted a taste of leprosy *Giṭ* 68a(4; **As**); קא אכיל וקא טעים בהו טעמא דחמרא he was eating them [i.e. the dates] and tasted in them a taste of wine *BQ* 92a(2); ליטעמיה קפילא ארמאה let the pagan tavern keeper taste it *Ḥul* 111b(28); 2) in a fig. sense: בתר גנבא גנב טעמא טעים he stole from the thief and tasted the taste (of theft) *Ber* 5b(43) [v. Geon. expl. infra]; גדול דטעים טעמא דאיסורא an adult (pagan) who has experienced sexual promiscuity [lit. tasted the forbidden taste] *Ket* 11a(11); קא בעי למיטעם טעמא דאיסורא he wants to taste the taste of a forbidden item *Hor* 11a(57) // *AZ* 26b(13); למיטעם טעמא דמיתותא to taste the taste of death *Yom* 78b(30) [cf. Ma: טאמא דמותא לאטאימין they do not taste the taste of death Gy 9:11]; **2. to eat** [w. מידי something, a bit]: לא תיכול מינהון דטעימינון חיויא do not eat from them for a snake has eaten them *Ned* 91b(15); הוה לך דטעימת מידי ואתית you should have eaten something and come (to the study session) *Ber* 28b(4); דא"ל איניש לחבריה תא ניטעום מידי ואזלי ואכלי ושתו one man says to another: "Come, let us eat something!" And they go, eat, and drink *Švu* 22b(53); או הוה טעים מידי לאורתא if he used to eat a bit at night *Pes* 108a(15); אישתלי טעם מידי ואבדיל he forgot, ate something, and recited *havdala ib.* 106b(11); 101a(18); ולית ליה מידי למיטעם he has nothing to eat *Tan* 25a(35); ליטעום מר מידי taste something! *Šab* 11a(29); *ib.* 129a(52); *Ned* 22b(22); *Tan* 12b(26); *Tem* 8b(26); *Nid* 63a(4); *ib.* 17a(33); *Tan* 12a(1); *Ket* 77b(15); *Qid* 30a(35); *San* 49a(42); **3. to examine, try out s.t.:** ושקלינן פורת' בביעתא וטעמינן לה באודו(ר)(ד)א we take a small amount of (the *tekhelet*-dye) in an eggshell and examine it with a wad of wool *Men* 42b(34) Geon. expl.: נעשת לו ומת he becomes accustomed to it OHP Ber 106:5 [Pe., mng. 1.b.2].

טַעֲמָא n.m. **taste, reason, basis, intonation** (↓ √טעם; TA טַעֲמָה TO Num 11:8, Sy ܛܥܡܐ LS 283, Ma טאמא MD 174) **1. taste:** a. general: sg. הא בטעמא הא בריחא this refers to the taste (and) that to the smell [i.e. one is beneficial and the other is harmful] *Ber* 40a(41); ליכא למיקם אטעמיה one cannot detect its taste *Ḥul* 97b(3); הוה ריחיה חלא וטעמיה חמרא חמרא (if) its smell is vinegar and its taste is wine–(it is considered) wine *BB* 96a(8); *BQ* 92a(3); דלא בטיל טעמיהו their taste is not nullified *AZ* 69a(7); *Zev* 79a(8); *Ḥul* 97a(15); נפיש טעמיה its [i.e. the Paschal lamb's] taste is significant *Pes* 119b(37); b. w. √טעם: ↓ √טעם pe., mng. 1; **2. reason, basis, exegesis** [JPA טעם DJPA 228, mng. 2]: a. general: sg. נהי דמדכרי להו דאפומא טעמא דליבא מידעי [= מי ידע'] granted that they can recall that of the mouth [i.e. the actual words]. Can they know the reason of the heart? [i.e. the spirit of the pleas] *San* 35a(34); אע"ג דקא יהבי טעמא למילתיהו even though (the witnesses) give a reason for their statement *San* 44b(53); טעמ' דקאמרי האני the reason is that these (people) state (that the house has been searched) *Pes* 4b(9); b. as a basis of law or custom: 1) w. ref. to biblical verses as prooftexts: מאי טעמא דר' יהודה אמ' לך תלתא קראי כתיבי what is PN's reason? He can say to you: "Three biblical verses are written" *Pes* 28b(14); מאי טעמא דאמר קרא what is the reason? Scripture says ... *ib.* 90b(15); *Ber* 3b(16); *Šab* 68b(33); *Yom* 43a(24); *Suk* 7b(14); *Giṭ* 24b(16); *San* 44a(43); *Hor* 5a(44); *Tem* 7a(19); והיינו טעמייהו דרבנן שלמיהם ריבוייא הוא this is the reason of the scholars: שְׁלָמֵיהֶם [Lev 7:34] is an inclusive term *Men* 62b(5); טעמא דכת' לא יאכל the reason that (Scripture) wrote לֹא יֵאָכֵל [Ex 13:3] *Pes* 21b(17); 2) as a basis for a biblical derivation: הניחא לר' שמע' דדריש טעמ' דקרא this is satisfactory according to PN who expounds (his own) exegesis of the biblical verse *Yev* 23a(41); *Yom* 42b(41); *Soṭ* 8a(16); *San* 16b(51); 3) as a basis for a halakhic derivation: (a) general: גברא רבא אמ' מילתא ולימ' בה טעמ' (if) a great man makes a statement he should give a reason for it *Šab* 81b(32); *Nid* 24b(36); השתא אמ' בה גברא רבא טעמא ולא ניקבלה a great man has now given a reason for it, and shall we not accept it? *Pes* 48a(23; **C**); אפשר ידעי חברין בבלאי טעמא דהא מילתא perhaps our Babylonian colleagues know the reason for this matter *Pes* 89b(50); *Qid* 35a(17); *Er* 78a(27); *Ḥul* 72a(5); הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ... ולאו מטעמיה the law is according to PN but not for his reason *Ket* 83b(46); *BB* 125b(7); ובעא מינאי מילתא דבעיא טעמא he asked me a matter which requires a reason *Beṣ* 21a(14); מידי בקשישותא תליא מילתא בטע' תליא מילתא is the matter dependent on seniority? It is dependent on the reason *BB* 142b(38); *Ned* 55a(35); טע' דמתניתין קא מפרש he explains the reason of our Mishna *Bek* 35a(38); pl. תרי טעמי נינהו there are two reasons *BM* 38b(24); *Yev* 48b(41); *Zev* 10b(28); (b) in phrase ור' יהודה לטעמיה דאמ' ... ורבנן לטעמ־ דאמרי PN, according to his reason, who says ..., and the scholars, according to their reason, who say ... *Yom* 10b(12); ולטעמיך תקשי לך היא גופא according to your reason (that *barraita*) should be internally contradictory *Šab* 150b(7); *Suk* 36b(7); *Ket* 77a(35); *Zev* 113b(31); (c) in phrase אזדו ... לטעמייהו, אזדא ... לטעמיה to follow his/their (previous) approach: ↓ √אזדי quad., mng. 2; (d) esp. in adv. phrase מאי טעמא why? [lit. what is the reason?; v. Satzlehre 118+]: ומאי טעמא אחיכת why did you laugh? *Ber* 18b(49); מאי טעמא עיזי מסגאן ברישא והדר אימרי why do the goats walk first and then the lambs? *Šab* 77b(23); *Pes* 69a(34); *Tan* 23b(22); *San* 20a(42); *Ḥul* 6a(4) [and *passim*]; וטעמא מאי for what reason? *MQ* 5b(32); *Meg* 22a(16); *Zev* 20a(6); **3. intonation:** גרסין לה בטעמא דתימהא they recite it [i.e. the phrase איכשור דרי Yev 39b(44)] in the intonation of a rhetorical question *OHT Yev* 71:15; **4.** in phrase **שאל טעמא** pe. **to console s.o.:** ↓ √שאל pe., mng. 3b
Lit: Bacher 72+; J. Rubenstein, Sidra 10[1994] 111+ [mng. 2.b.3.b]; Voc: טַעֲמָא HPP 255:20; טַעֲמָא HGP 27b:29; Y: טַעֲמָא BAYTN 84.

טען #1 vb. **to claim, make a claim** (↓ טונא #1, טענתא; JPA טען DJPA 228) **Pe.** (a/u): והדר ואתא לבי דינא וטען he came again to the court and claimed (something different) *BB* 31a(15); דקא טעין טענת פתח פתוח he claims that she was not a virgin [lit. he is making a claim of an open opening] *Ket* 9b(10); *ib.* 36b(1); אי בעי טעין הכי ואי בעי טעין הכי if he wants he may claim in this manner, and if he wants he may claim in that manner *ib.* 105b(35); *BQ* 57b(27); אי טעין טענתיה טענה if he makes a claim, his claim is acceptable *BB* 146a(33); השתא איהו לא טעין אנן ניקום ונטעון ליה now he does not claim. Should we make a claim for him? *ib.* 28b(6); 52a(26); *San* 29a(44); *Švu* 41a(31); אי הואי אנא הוה טעינא [= טָעֵינָא] טפי if I had been (there), I would have made a stronger claim *Ket* 94a(22)
Itpe. to be suspected [calque < MH טען #1 nif. J 544]: היכא דאיטעין אגויה if he was suspected (of having sexual relations) with a pagan woman *Šeel* 152:21

טען #2, טון vb. **to carry, load, bear fruit** (↓ טעונא; Sy ܛܥܢ LS 283, Ma טאן to carry, bear fruit MD 175) **Pe.** (e/u) **1. to carry, bear:** וטענת בר לקישא אכתפך you are carrying PN on your shoulders *Meg* 28b(46); קמת טענתיה על כתפה she carried him on her shoulders *San* 110a(1); ליטעון גופא ולא ליטעון פוריא let the body bear (the consumed foods), and do not let the bed bear (them) [i.e. do not lie down until they are digested] *MQ* 11a(40); **2. to load:** טעין תלת מאה כודניאתא נרגי דפרזלא he loaded three hundred mules with axes of iron *San* 96b(7); וטענין ליה חלא עד דשכנא אארעא they load it [i.e. the boat] with sand until it settles on the bottom *RH* 23a(29; **M**) [M²: וטיינו]; טעונה כולי עלמ' בשיראי everyone loaded him with silk garments *Qid* 73a(21); **3. to bear fruit** [↓ טעונא mng. 3]: עד שבעין שנין לא טעין (the carob tree) does not bear fruit until the seventieth year *Tan* 23a(44); *RH* 15a(10); טענו דקלי שיצי the date palms bore *š*.-dates *MQ* 25b(42); *BQ* 91b(37); *BB* 26a(32); **4. to lay eggs:** אי הדרא וטענא שריין if (the hen) lays eggs afterwards they are permitted *Ḥul* 58a(21; **V¹¹H²**); pass.part. בריא וטעינא it becomes well and lays eggs *ib.*(**V¹²**)
Af. to impose: מטענינן לה גזירתא we impose a court oath upon him *Geon* 154:31

טַעֲנְתָּא, pl. **טַעֲנָאתָא** n.f. **plea, claim** (↓ √1#טען, בר טענתא, s.v. 1#ברא mng. 5; MH טַֹעֲנָה Yeivin, BV 850) sg. ומאי איכ' בין טענתא דידיה לטענתא דידה what is the difference between his claim and her claim? *Ket* 13a(21); טענתא מעלייתא a valid claim *Qid* 28a(13); *BM* 79b(11); *BB* 47a(8); *SŠHai* 5a(12); *ib.* 11b(18); דטעין טענתא דמרעה ליה לההוא שטרא he makes a claim which undermines that document *TGHark* 112:8; *ib.* 168:19; 271:28; *Geon* 163:4; pl. כולהי טענתה all of the claims *Giṭ* 51b(12); עביד איניש דלא מגלי טענתיה אלא בבי דינא a person is unlikely to reveal his claims except in court *BB* 31a(20); קא מגמרי טענתא לאינשי ומפסדו לי they teach claims to people, and they cause me a (monetary) loss *ib.* 149a(24); *TGHark* 168:27; והא קמסתמן טענתי are my pleas not, in fact, repressed? *Švu* 30b(29); *Ket* 106a(4); שטרי טענאתא writs of claims (of the two parties) *BM* 20a(22) // *BB* 168a(21) [expl. שְׁטָרֵי בֵּירוּרִין MBM 1:8]; *SŠHai* 5a(8); *SŠSad* 203:6
Y: טַעֲנָתָא *BB* 149a(24; BAYTN 171).

טפוחא, pl. **טפוחאי** n.m. **knocker, rapper** (↓ √טפח *qāṭōl*-form) pl. טפוחאי *BM* 42a(34) [on a wall]
Y: טְפוּחָאֵי *BM* ib.(BAYTN 324).

טפח vb. **to strike** (↓ טפוחא; Sy ܛܦܚ LS 285, mng. 2) **Pe.** (a/): טפחינהו בידיה he struck it [i.e. the water] with his hand *AZ* 59a(6); וכל שעתא ושעתא הוו טפחי אעיב(ו)רא דדשא they used to strike the door bolt each hour *Šab* 10a(24); טפח ליה רבא בסנדליה PN struck him with his sandal *BQ* 32b(29); *MQ* 25a(35); *BB* 22a(29)

1#טפי vb. **to increase, add** (↓ טופינא, טופיתא, טפי adj., adv.; Ma 1#טפא pe., af. to increase MD 181, Akk *ṭepû* to widen, add AHw 1388; cf. Sy ܛܦܐ to attach LS 285, mng. 4) **Pe. 1.** intr. **to be in excess:** a. alone: כל דטפי ליה מילתא מחבריה טפי ליה גברא יתירא every (holiday) which has something additional over another has an additional man (to read in the Torah) *Meg* 22b(18); דמתנית' טפיא תלת שנין (the reckoning) of the *barraita* is in excess by three years (over that of the Mishna) *AZ* 9b(18); וטפי ולא קביל דינא (the time period) is in excess and he has not accepted the judgment *Dec* 4:6; b. w. another vb.: דאידי דחביבא עליה טפי פריק לה since he likes it [i.e. the field], he redeems it for more [lit. he increases (and) redeems it] *Ara* 27a(34); *Bek* 31b(10); טפי וזבין he buys it for more *Tem* 24a(40); חזינהו למיא דקא מדלו וקא טאפו he saw that the water (of the canal) was rising greatly *OHT Šab* 97:23; הלין דטפן בהון הי בכתבא those (words) in which there is an excessive *he* in the orthography *BMsN* 1:10 [w. ref. to פְּדָהצוּר, עֲשָׂהאֵל]; **2.** tr. **to increase:** וצריכא למטפינון על ההוא עוגלא one must add them to that circle *TGAs28* 206b:15
Pa. 1. to increase [w. ־א]: האי דטפיי לכו אאגריכו the reason that I increased your wage *BM* 83a(41); *ib.* 103b(28); אדעתא דטפית לן אאגרא on the understanding that you had increased our wage *ib.* 77a(23); *Tan* 24a(21; **M**[2]); דמטפי ביה פורתא או דמבציר ביה פורתא he makes it a bit larger or a bit smaller *Er* 5b(7); *TGHark* 271:5; *Men* 44a(1); **2. to add:** a. general: וניטפי חדא שתא let him add one year *AZ* 9b(6); *ib.* 9a(23); לטפויי מלתא קא אתי he comes to add something *BB* 138b(14) // *Ara* 19a(42); *Zev* 37b(30); והאיי דתניא לאשת אביו לטפויי בהדה אסור הלין קרובות וקרובים the fact that (Scripture) repeats (the words) אֵשֶׁת אָבִיו [Lev 20:11] is in order to add with her the prohibition of these female and male relatives *Anan* 90:16; *ib.* 95:9; צריך טפויי חומשיה he needs to add a fifth to it(s value) *AnanSch* 4:13; b. esp. letters or words in the Pentateuch for exegetical reasons: וטפי ביה בכולהו הי he added (the letter) *he* [i.e. הַטְּמֵאָה instead of טְמֵאָ; v. Lev 11:19] in all of them *Anan* 56:20; *ib.* 35:24; 57:11; 97:16; *AnanSch* 24:30; *ib.* 30:3; טפי כתב תמימה he wrote in addition the word תְּמִימָה [Lev 3:9] *Anan* 10:16; *ib.* 52:12; 107:16; 114:2
Itpa. to be in excess: מי(ו)תס(סת)אי דקא מיטפינא כולי האי אחבראי it is enough for me that I exceed my colleague's (evaluation) so much *BB* 107b(12)

2#טפי vb. **to shut up** (↓ טפיתא; Sy ܛܦܐ to close LS 284) **Pe.** [w. באפי; cf. MH וְנָעַל בְּפָנָיו MBQ 4:9]: שורו הוא דלא טפא באפיה it is his ox that he did not shut up (in its pen) *BQ* 23a(11)
Lit: L. Goldschmidt, TMW 2:541.

טְפֵי adj., adv. **more** (↓ √1#טפי pe., pass.part.) **I.** adj. **more:** sg.m. טירדא דחתנא טפי מדכלתא the preoccupation of the bridegroom (with the wedding arrangements) is more than that of the bride *Ḥul* 83a(26); f. ואי בצירא מהכי או טפייא if (the field) is less than such (an amount) or more *HG3* 286:54; pl.f. האי מאן דיזיף פשיטי מחבריה ואשכח בהו טפיאתא one who borrowed small coins from another and found extra ones among them *BM* 63b(39); טפיאן מחיצות תחת' על העליונ' the lower partitions are larger than the upper ones *TGAs28* 19:13; **II.** adv. **more:** a. alone: זוג אחד אין טפי לא one set (of clothes) – yes, more – no *Er* 95b(21); *Meg* 5a(39); טפי מהאי ומהאי more than this and that *AZ* 65a(13); בציר מהאי וטפי מהאי less than this and more than that *Yom* 35a(7); *Suk* 10b(33); *Qid* 17a(21; **O**[2]); לא בציר מתמני@סר ולא טפי מעשרין ותרתין no less than eighteen (years) and no more than twenty-two *BM* 84b(20); לא בצ(י)ר משיתא ולא טפי מתליסר זינא אישתא fever sustains no less than six (days) and no more than thirteen *San* 108b(47; **F**[2]); *Švu* 23b(11); זמנין דניחא ליה לאיניש בחבריה טפי מרביה a person may sometimes want (to be) with his friend more than with his teacher *Er* 36b(21); טפי שמעי אינשי וזילא ביה מילתא people hear (about it) more (than thirty days) and it is debasing for her *Ket* 70b(19); אי חאזיא טפי משבעת ימים if she sees (a menstrual discharge) more than seven days *Anan* 42:13; *ib.* 88:21; טפי מן תשעין יומי more than ninety days *TGHark* 84:16; בפסוקא קמא צערן טפי לא תצערן trouble me for the first verse. Do not trouble me for any more *Ber* 13b(46); דכי אמינא לה דידי נינהו טפי מזדהרא בהו had I told her that it [i.e. the money] was mine, she would have guarded it more *BM* 42b(5); בעי רחמי דנחכים טפי pray that we should become wiser *Tan* 23b(51); אנא טפי מקרבנא I am more closely related *BB* 33a(15); b. in apposition to a n.: טפי זוזא an extra zuz *BM* 77a(27); טפי ריפקא an additional hoeing *Men* 87a(22); טפי פורתא a bit more *MQ* 10a(48); ליקנסו טפי חד they should penalize (him) one (amount) more [i.e. eleven times the animal's price] *Giṭ* 44a(51) // *Bek* 3a(19); צערא טפי more pain *BQ* 84a(30); טפי מגילי(א)י more leather sheets *BM* 85b(22); טפי חיותא a more ample livelihood *Giṭ* 12a(24); c. w. an adj. expressing comparison: האי נפיש נהוריה טפי the light of this one is greater *Šab* 23a(20); *BQ* 51b(29); דלמא דמא דחברך סומק טפי perhaps the other one's [lit. your friend's] blood is redder *Pes* 25b(15); פקיעי טפי מינכון (the Persians) are more expert than you *Ber* 46b(21); טפי מעלו they are more beneficial *Šab* 147b(37); *BQ* 60b(12); חריפין טפי מכספא (the small copper coins) are more current than silver *BM* 44b(12); *TGHark* 45:27; טפי עדיפא שמעתיה his legal tradition is more preferable *IŠGF* 65:9
Voc: טְפֵי VTM 27; טַפֵּי HGP 1a:24; Y: טְפֵי *Ber* 13b(46; BAYTN 333).

טפיתא n.f. **(uncertain)** sg. אפילו קניא בטפיתא רפיא even a reed in a ... becomes slack *Giṭ* 32a(3) [Var: כופתא **V**[18]MGE 272:1]

1#טפל vb. **to apply a paste** (↓ 2#טפלא; Sy 1#ܛܦܠ to blot, stain LS 285) **Pe.** (a/): וטפלו ליה בר אווא they applied a paste on a duck for him *Pes* 74b(8; TGAs28 44:23); *ib.* 5; *OHT Pes* 84:26; טפלה אבר אבר he applied a (depilatory) paste on her one limb at a time *Šab* 80b(14) // *MQ* 9b(46)

2#טפל vb. **to take care of someone, to join someone** (JPA טפל DJPA 229, MH[2] טפל nif. 547) **Itpe. 1.** w. ל־/ב־ **to take care of s.o., to attend to s.t.:** פוק איטפל בקריבתיך go out (and) take care of your female relatives *Ket* 23a(46); כיון דאיטפל ליה לכיסוי איחייב לברכה since (the slaughterer) attended to the covering (of the blood) he became liable (to make another) blessing *Ḥul* 86b(38; **V**[11]); דמחייבי כל ישר' לאיטפו(י)(ל)' ביה ואיטמויי all Jews are required to attend to him [i.e. participate in the burial of the *Nasi*] and to become unclean *TGAs42* 162:6; **2.** w. בהדי־ **to join s.o.:** איטפל בהדיהו ריש לקיש PN joined them (on a journey) *San* 26a(17)

1#טַפְלָא n.m. **child** (TA טַפְלָא TO Gen 47:12, Sy ܛܦܠܐ LS 285, Ma טאפאליא families MD 175) pl. דתלו ביה טפלי (his) children are dependent upon him *Ḥul* 18a(15) [Var: טופלי Ar (AC 4:65)]; לפום צורכיה ולפום טפליה according to his needs and his children *TGHark* 84:17
Y: טַפְלָא *Ḥul* ib.(BAYTN 84).

2#טַפְלָא, טפאלא n.m. **paste** (↓ √1#טפל; Sy

ܛܦܠܐ dirt LS 285) sg. a. as a depilatory: רב ביבי דשאתי שכרא בנאתיה בעיאן טפלא אנן דלא שתינן שכרא בנתאן לא בעיאן טפלא the daughters of PN who drinks *š*.-beverage need a depilatory paste. As for us who do not drink *š*.-beverage, our daughters do not need a depilatory paste *MQ* 9b(49) // *Šab* 80b(19); b. as dough: או מעלי טפלך הב לי דאיכול if your dough paste is good, give me (some) to eat *Pes* 74b(6; **C**); טפאלא או בשאר קמחי a dough paste (on a fowl) or with various types of flour *OHT Pes* 84:17; *ib.* 20

Y: טַפְלָא BAYTN 115.

טפף vb. **to drip** (↓ טיף טיף, טיפתא, √1# נטף; MH² וניטייפיה אתלת קילחי טפטף J 548) **Pa. to let drip:** דבי כרבא he should let it [i.e. the goat's milk] drip on three stalks of a plowed field *Giṭ* 69b(1) [Var: וניטיפיה OHT ib. 156:10]

V. Geon. expl. ↓ בי כרבא.

טַפְקָא n.m. **a baking surface heated from below** (< MIr **tāpak* [> Armen *tapak* Hübsch, AG 252; cf. MP *tābag* frying pan CPD 81]; ↓ טבהקא; Sy ܛܦܩܐ pan for baking bread or frying meat LS 268, ܛܦܩܐ bread baked in a frying pan LS 286[Lex], Ma טאפקא tongs MD 175, MH² מעשה טפקא Šab 125a(30), > Arab طَبَق plate, bowl PLAr 194) a. general: sg. מתעביד לכון (א)טפקא a *ṭ*.-surface will be made for you *San* 93a(44; SM 21:9); *SŠHai* 6a(6) [in a list of contents of a property]; טפקא כי גומרי דמי a *ṭ*.-surface is like coals *HG3* 219:77; pl. טפקי *TGCas* 41a(20) [expl. MH אסכלאות AZ 75b(53)]; b. esp. for bread: sg. נהמא דטפקא *HG1* 103:76; ואי אפייה על טפקא if he baked it [i.e. the unleavened bread] on the *ṭ*.-surface *HP* 15:14; ושקיל חטים וקלאנון על טפקא he took wheat kernels and roasted them on the *ṭ*.-surface *OHT Pes* 22:26

Geon. expl.: טפקא של חרש שהיא ניסקת מלמטה והפת אפויה מלמעלה GŠ 108:20; אסכלאות טפקי ובלש' חכמ' רעיפים ובל' ערבי טואביק TGCas 41a:20, i.e. طَوَابِق, pl. of طَابَق frying pan Wald 47; Lit: Geig, AAC 205; Tel 79; Eps, St1 250; id., GC 45[20]; Y: טַפְקָא BAYTN 84.

טַפְרָא n.m. **hoof** (↓ טופרא; Sy ܛܦܪܐ LS 286, Ma טופרא MD 178) pl. חזיר דאית ליה טפרי לסאגויי עליהון a pig which has hooves on which to walk *Anan* 66:4; *ib.* 65:17; 18

Note that Anan distinguishes systematically bet. טפרא and ↓ טופרא fingernail [e.g. 87:12], and that these two forms are found in the other MEA dialects with both mngs.

1# טפש vb. **to soil** (< טוש*; ↓ √טנס; Ma טפש etpa. MD 182, Sy ܛܦܫ pa. LS 272) **Pa.:** דלא ליטפיש מאני so that he should not soil (his) clothes *TGAs42* 166:10

Itpa. to be soiled: ואיטפוש ליה מאני *Šeel* 37:147(Var)

Lit: Eps, St1 120; St2 437:14, note.

2# טפש vb. **to be dull** (↓ טפשאה) **Pe.:** ינוקא דלא חכים ולא טפש a child a child of average intelligence [lit. who is neither smart nor dull] *Men* 29b(7)

טַפְשָׁאָה adj. **foolish, stupid** (↓ √2# טפש; TA טַפְשָׁא TO Lev 26:41, JPA טפש DJPA 230) pl.m. עד האידנא קרו לן טפשאי השתא קרו לן טפשאי דטפשאי until now they called us foolish. Now they will call us the most foolish of all *Yom* 57a(38); *Mak* 22b(7; **M**); *San* 46b(37; **K**); בבלאי טפשאי stupid Babylonians *Yom* 57a(25) // *Pes* 34b(14) // *Zev* 60b(26) // *Men* 52a(27; **V**[10]) // *Bek* 25b(27); *Beṣ* 16a(39); *Ket* 75a(46); *Ned* 49b(5); *Ber* 17b(18)

Y: טַפְּשָׁאֵי *Ber* ib.(Mo 96), טַפְשָׁאָה BAYTN 324.

טפתא n.f. **second layer of clay dam** (etym. unkn.; ↓ ארכבתא, 2# בוכרא) sg. *BM* 103b(34)

Mng. based on expl. Ar [AC 1:288, s.v. ארכבתא]; Y: טִפְתָּא *BM* ib.

טְצָהָר, צָהָר, צחר num. **four** (< MP *čahār* four CPD 21) שחין דנפיק ביה עד טצהר חדת ועתיק a boil which breaks out in him up to four (years [?] after he is sold, whether) new or old *Giṭ* 86a(8) [quoted from a slave-sale contract]; כל שיחנא דנאפיק ועד צחר דעתיק *SŠHai* 7a(12)

Geon. expl.: צחר בלש' פרסי ד' שנים TGAs28 223:21 [= 'ס המקצועות]; Lit: Ros, TI 43+, w. prev. lit.; Steiner, Affricated 53[96], considers the orthography טצהר later than the more original צהר; v. also Geig, AAC 206; cf. also the PN טשהארבוכת *Bo* 124:5 [lit. saved by the four; v. Sh. Shaked, JSQ 2 [1995] 213[89]]; Y: טְצָהָר *Giṭ* ib.(BAYTN 331).

צָרְקֵי, טְצָרְקֵי, טסרקי, טְצָרְקֵי n.pl. **means** (< MIr **čārak* [cf. MP *čārag* means, remedy CPD 21]) *GC* 150:1 [expl. MH עָשָׂה לוֹ לִימוּדִים MKel 5:9, and by Arab حِيَل trickery]; טצ(ד)(ר)קי למיפטר נפשך

מציצית whatever means to exempt yourself from fringes *Men* 41a(33) [Var: טסרקי TRN 666:5]; כיון דשבקתה בשימשא כל טצ(ו)ד(ר)קי דאתי מעבד עבדא ונפקא since you left it [i.e. the animal] in the sun, it clearly employs any possible means to get out *BQ* 56a(54; **F**[1])

This word may also occur in טארדטץ צדקי TGAs42 165:8 [expl. MH קוביוסטוס *Ḥul* 91b(38)]; Lit: Fl, TMW 2:210; GC 150[2]; Geig, AAC 206, w. lit.; Y: טְצָדְקֵי *BQ* ib.(BAYTN 217).

טקסא ↓ 2# טסקא n.

טרד (a/u) vb. **to disperse, trouble, drive out, be engrossed** (↓ טרודא, טירדא; Sy ܛܪܕ LS 288, Ma טרד MD 182) **Pe. 1. to disperse:** עאל ביניהו וטרדינהו he entered between them and dispersed them *BM* 85b(47); **2. to drive out:** לא סליק מלכותיה אתא אשמדאי וטרדיה (Solomon) did not complete his rein. Ashmedai came and drove him out *Meg* 11b(2; **G**); **3. to trouble, harass:** לא תטרוד עלמא do not trouble the people *MQ* 25a(35); *Ber* 24b(27); איזיל אפרעיה כי היכי דכי מטיא זימני' לא ליתי ליטרדן I shall go (and) pay it so that when its [i.e. the loan's] time arrives he will not come to bother me *BB* 5b(1); *BM* 66b(11); *ib.* 85a(49); *AZ* 58a(3); הוה קא טרדא ליה she was harassing him (concerning his decision) *BB* 153a(24); *ib.* 168b(20); **4.** pass.part. **preoccupied, occupied, engrossed:** a. alone: האי טריד והאי לא טריד this one [i.e. who is marrying a virgin] is preoccupied, and that one [i.e. who is marrying a widow] is not preoccupied *Ber* 11a(16); *ib.* 16b(2); טריד טירדא *ib.* 8; *Pes* 72b(26); *Suk* 25a(23); *Ket* 6b(10); מיטרד טריד he is very preoccupied (with his journey) *Hor* 4a(16); חזיתך דהוה טרידת I saw that you were preoccupied *San* 108b(48); b. w. -ב: דטריד בגרסיה ומשתלי he is engrossed in his study and forgets *BM* 75b(42); *Er* 68a(8); *Giṭ* 6a(21); *Beṣ* 40a(34); תלתין יומין בשוקאי הוה טרידנא I was occupied with my business for thirty days *BB* 30a(20); *Giṭ* 6a(42); בעבדתיה קא טריד he is occupied with his work *BM* 91a(37); *AZ* 20b(21); והוו טרידי כולי עלמא בסעודתא everyone was occupied in (preparing) the meal *Šab* 156b(27); **5. to incapacitate:** pass. part. עו(י)לוי מעלו ולפום שעת' איטריד מידי דהוה אחמרא לפי שעתא טריד מיכן ואילך מעלי (dates) do indeed improve (his constitution), but he was temporarily incapacitated, just as with wine. He is temporarily incapacitated. From then on it improves (his constitution) *Ket* 10b(51)

Itpe. (e) **1. to be troubled:** דילמ' חזי פסידא בזביניה ומיטרד perhaps he will see a loss in his merchandise and will be troubled *Šab* 9b(21); *Ḥul* 86b(10); **2. to be occupied, engrossed:** a. alone: דילמ' משׁ(ת)לינא או רתחנא או מטרידנ' perhaps I shall forget, or be excited, or be occupied *Naz* 12b(23); ואיטרידו ולא צליאו they were engrossed and did not pray *Ber* 30b(2); *ib.* 35b(26); *BQ* 113a(25); *Ned* 72b(23); *Soṭ* 35a(24); *Yom* 14a(12); מוסיף להון(ו)(ן) כי היכי דלא ניטרדו one increases their [i.e. the judges'] compensation so that they should not be occupied (in making a living by other means) *Ket* 105a(26); איוב נח נפשיה ואיטרידו כולי עלמא לאספודיה Job died and everyone was occupied in mourning him *Soṭ* 35a(26); *Meg* 6b(6); b. w. -ב: יומא חד איטריד בדינא he was engrossed one day in a court case *MQ* 16b(23); **3. to quarrel:** איטרוד they quarreled *Ket* 63a(24); *Ara* 16b(42); **4. to be banished** [cf. Akk *ṭarādu* N AHw 1381, mng. 2]: הואיל ואיטריד ליה ההוא גברא מאידך עלמא since I was banished from that world [i.e. the world to come] *Ḥag* 15a(24); ליטריד גוברא ההוא וליזיל let me be banished and go away *San* 107a(50); **5. to make an error:** דילמא אתי לאיטרודי perhaps he is apt to make an error *Ber* 29a(46); **6. to be incapacitated:** since he became faint (from the heat of the bath) he is incapacitated and cannot pray *TGDr49* 94:3

טרדא ↓ טירדא n.

טְרוֹדָא n.m. **troublesome person** (↓ √טרד) sg. *San* 26a(35)

Y: טְרוֹדָא *San* ib.

טרוזא n.m. **species of cucumber/melon** (Sy ܛܪܘܙܐ LS 837) sg. *Šab* 109a(14)

Lit: Flora 1:534; Geig, AAC 206; Y: טְרוּזָא *Šab* ib.

טְרוֹפָאָה n.m. **an expert on animal defects** (↓ √3# טרף *qāṭōl*-form + gent. ending) pl. רבנ' טרופאי scholars who are experts on animal defects *Ḥul* 48b(31); שאילתינהו לכולהו טרופאי דמערבא I asked all of the experts on animal defects of Eretz Israel *ib.* 55b(3); זילו שקולו גלימא

דטרופאי go (and) take away the cloak of the experts on animal defects (who caused a wrongful loss) *ib.* 49a(8)

Y: טְרוּפָאֵי *Ḥul* 55b(3; BAYTN 324).

טרז vb. **to embroider** (< NP *ṭarāzīdan* PED 811, > Arab طرز II Wehr 557) ↓ טריז, טרזא#1, טרזא#2

טרזא#1, טְרָזָא, טראזא n.m. **embroidery** (< NP *ṭirāz* PED 811; ↓ √טרז) sg. וחדא הוה ידעא טראזא one (maidservant) knew embroidery *BB* 13b(27; HG2 443:24)

Lit: Eps, PLA 231.

טרזא#2, טְרָזָא, טראזא n.m. **embroiderer** (↓ √טרז *qaṭṭāl*-form; > Arab طَرَّاز Hava 430 > NP *tarrāz* PED 811) sg. טראזא *SMelG* 74; pl. ריש טרזיא the chief of the embroiderers *Ber* 56a(56; Ar [AC 4:76]) [Var: טורזיא Ed; תרזיא **O**]

SMelG ib.: טראז גר, i.e. NP *ṭarāzgar* PED 811; expl. Ar: שומר המעילים AC ib.; Lit: Bacher, SMelG 74[4]; Geig, AAC 207; Krauss, TAr 1:525[51].

טרח (a/a,u) vb. **to take the trouble, prepare, trouble someone** (↓ טרחא, טריחותא; MH² טרח J 551, JPA טרח af. DJPA 230) **Pe. 1. to take the trouble, make an effort:** a. alone: מיטרח לא טרח he does not make any effort at all (to inspect the knife) *Ḥul* 4a(37); *MQ* 2a(31); *AZ* 65a(46); וכיון דטרח טרח בכוליה since he takes the trouble (to sift the first portion of fruit), he does so with all of it *BB* 94a(18); לא שביק גרסיה וטרח לאחריני he does not forsake his study to make an effort for others *ib.* 144a(9); כי קא טרח אנפשיה קא טרח he only makes an effort for himself *BQ* 11a(10); *HP* 49:22; דמיבעי למיטרח בי חתנא טפי מבי כלתא the bridegroom's household is required to make more of an effort (for the wedding feast) than the bride's household *Ḥul* 83a(25; **M**); דלמא קא טרחי בסעודת פורים perhaps they are taking the trouble (to prepare) the Purim meal *Meg* 7b(29); *BM* 77a(24); מר ליזיל וליטרח במילי דמתא go and take care of the civic matters [lit. of the town] *Qid* 76b(32); b. fol. syndetically by another vb.: מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתיב לה קרא Scripture takes the trouble to write a matter which can be derived by an *a fortiori* argument *Yom* 43a(17) // *Pes* 18b(28) // *Yev* 22b(44) // *Soṭ* 29a(15); לא טרח ומזייף he does not make an effort to adulterate it [i.e. the vinegar] *AZ* 29b(49); איזיל ואטרח ואיתי זוזי I shall go and make an effort to bring the money *BM* 108b(29); *Ber* 44b(38); *Er* 52a(10); *RH* 20a(23); *Ket* 86a(27); c. w. -ב for s.o./s.t.: וטרחו בקצ(ו)תהון עד דסלקין לשלמא make an effort on their [i.e. the litigants'] account until they come to an amicable settlement *Dec* 1:3; **2.** pass.part. **troublesome, requiring an effort:** sg.m. מאי דטריח לן what is troublesome for us *Beṣ* 21b(29); f. כיון דטריחא ליה מילתא since the matter is troublesome for him (to do so) *Mak* 17a(8); *Ber* 7b(48); *ib.* 30a(54); *BM* 112b(19); מילת' דלא טריח' a matter not requiring effort [i.e. w/o giving details] *Ned* 25a(47); pl.f. הני מילי דטריחן לן *Tan* 23b(21); **3. w. קמי to take good care of s.o.:** קא טרחא קמי יתמי she takes good care of the orphans *BB* 52b(18); *ib.* 144a(17); *Giṭ* 35a(19); הכי טרח קמאי והכי טרח קמאי he took good care of me in such-and-such a manner *Ara* 16a(8); *Pes* 89b(23); *Ket* 61a(25); *Kar* 27a(8); **4. to prepare, raise** [w. -ב s.t.]: ניסן ותשרי דאיכא למטרח במזוניכו טרחו *Nisan* and *Tišri* in which it is necessary to prepare your food – prepare it [i.e. do agricultural work] *Ber* 35b(25; MGD 212:20); טרחינן באוכלא we prepare food (for animals) *Šab* 155b(10); למיטרח ליה בריפתיה to prepare bread for him *ib.* 114a(37); למיטרח בגולפי to prepare jugs *Ḥag* 25b(40); טרחו לה בזבדתא prepare shrouds for her *AZ* 17a(40; **J**); כיון דקא טרחנא ביה לא שביק לדידי ויהיב לאחרינא since I am raising it [i.e. the animal], he will not forsake me and give it [i.e. the firstborn] to another (priest) *Bek* 35a(44)

Af. to trouble s.o.: לא ניטרח he should not trouble (the people) *Qid* 33b(8); כי אטרחוה רבנן בגופיה בממוניה לא אטרחוה רבנן the scholars only troubled him with regard to his own efforts [lit. body]. They did not trouble him with regard to his money *Pes* 10b(43); *Ber* 21a(44); *Er* 10b(16); *Yom* 9a(7); אטרחתן ארבע מאה פרסי you troubled me (to come a distance of) four hundred parasangs *Qid* 40a(15); אטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן we do not trouble the court so much for nothing *BQ* 89b(3); *Dec* 8:6; אי מטרחת ליה טובא אתי לאימנועי ממצוה if you trouble him a lot, he is apt to abstain from (performing) the

commandment *Šab* 21b(51); אפשר לאטרוחי קמי שמייא כולי האיי may one trouble God [lit. Heaven] so much? *Tan* 24b(42)

Itpe. to be occupied w. s.t. [w. -ב]: ההוא דהוה קא מיטרח בעיסקא a certain person who was busy with a business deal *TGHark* 99:27

טרטן vb. **to ride astraddle** (denom. < ↓ טורטנא, i.e. to ride in a balanced manner Lehnw 258) **Quad.:** הא דמטרט' הא דלא מטרטין this (refers to one) who rides astraddle, and that to one who does not ride astraddle *Nid* 14a(5)

טרי vb. **to dash, sprinkle** (↓ טריא; Sy ܛܪܐ#2 LS 287, Ma טרא MD 182) **Pe. 1. to dash:** חזיה לההוא גברא דטריה לרישיה he saw a certain man who dashed his head (against the wall) *Ḥul* 45b(32) [v. Ar (AC 4:72); cf. Ma: טרון בשוריא dashed against the walls MD ib.]; **2. to attack :** מיטרא טרייה לההוא גברא you have [lit. he has] seriously attacked me (on this matter for naught) *Ḥul* 51a(21; V[11]) [v. לישנא אחרינא ib. V[12], Rashi; Ar (AC 4:77, s.v. טרח, ס"א); cf. Ma וטיריוך מיטריא they attacked you with blows MD 266, s.v. מיטרא#2]; **3. to sprinkle, spatter:** שקא מהנהו מיא טרא באפ(י)ה he took from that water (and) spattered his face *Tam* 32b(10) [cf. Ma: מן זמאיהון באנפאיון טארין they spatter their faces with their blood MD ib.]; מהו למיטרי מהני מיא בשבתא is it permitted to sprinkle from this water [i.e. from the Dead Sea] on the Sabbath? *Šab* 108b(27; Oxf., c.27, 11) [Var: למיטרא Ar (AC 4:71)]; **4. to throw,** in phrase שקיל וטרי: a. in a literal sense: שקלוה לרב נחמן טריוה מן גודא take PN (and) throw him from the wall *Tan* 24a(51; **M**²); b. in idiomatic usage **to argue, negotiate:** ↓ √1#שקל pe., mng. 4

Pa. to strike: טריתיה לרישא {מ}(ד)ידקלא (the female spirit) struck the top of the date palm *Pes* 111b(18; TGAs42 164:11)

טְרָיָא, pl. טְרָוָותָא, טרייתא, טיריי n.m. **shaking, buffeting, discussion** (↓ √טרי; Sy ܛܪܝܐ beating LS 287) **1. shaking, buffeting:** sg. טריא קשי לכותל shaking is harmful to a wall *BB* 18a(14); *ib.* 20b(14); 16; **2.** pl. in phrase **טרוותא ותפכתא discrepancies, incongruities** [lit. shakings and overturnings]: הנך קמיאתא כולהו הוה נפישין טרואתהון ותפכאתהון all of those early ones [i.e. Tannaitic traditions] had many inconsistencies *IŠGF* 46:20; טריאתא *ib.* 105:14; **3. discussion** [↓ שיקלא]: pl. כמה טיריי אית בגמ' דשנים אוחזין there are a number of discussions in BM, ch. I *OHT RH* 12:20

Y: טִירְיֵי *BB* 18a(14; BAYTN 115).

טְרִיחוּתָא n.f. **effort, bother** (↓ √טרח, כריהותא; JPA טרחו DJPA 231) sg. טריחותא למיסר המיינא is it an effort to tie (his) belt? *Šab* 10a(5)

Y: טְרִיחוּתָא *Šab* ib.(BAYTN 176).

טריטא ↓ תרטא n.

טריטאה adj. **of GN** sg.m. חנינ' טריטא' *Ned* 59b(16); *Tem* 29a(20)

טְרַיְינָא הַדְרְיָנָא adj. **of Trajan Hadrian** (i.e. Hadrian; cf. JudA קסר טרינס הדרינס JDS3 7:1, Pal דינרא טיריינא הדרינא תדמר PAT 359) sg.m. דינרא טריאנא הדריאנא שייפא a filed down a Trajan Hadrian *denar* *AZ* 52b(32; **J**) // דינרא טריאנא הדריאנא שאיפא *Bek* 50a(1)

Hadrian's full name was Traianus Hadrianus and appears as such on coins [v. Sperber, Money 229[6]]; Y: הַדְרְיָנָא טְרַיְינָא *Bek* ib.(BAYTN 225).

טרייסקי n. **a Persian festival** *AZ* 11b(25)

Y: טוּרַיְסְקֵי *AZ* ib.

טריאקא, טרייקא n.m. **a type of remedy** (< θηριακή Lehnw 588; Sy ܬܪܝܩܐ LS 835, JPA תירייקי DJPA 581) sg. דמטיה מידעם דמיתסי בטריאקא he became ill with something which is cured by the *ṭ*.-remedy *OHT Pes* 18:1; קלי טריאקא a small amount of *ṭ*.-remedy *ib.* 7

טְרִימָא n.m. **cake made of dates, sesame, and grapes** (< τρῖμμα Lehnw 273; ↓ חשילתא) sg. *Ber* 38a(14); תמרי דעבדי טרימ' dates which they made into a *ṭ*.-cake *ib.* 22

Geon. expl.: טרימה כורמאה פרסים עושין תמרין ומוציאין גרעיניהן ומערבין עמם שומשמין או ענבים ומוציאין חרצניהם וקורין אותן כרמאה OHP ib. 112:11; Lit: TK 2:732; Löw, Flora 2:346; Y: טְרִימָא *Ber* ib.

טְרֵיפְתָּא n.f. **ṭĕrefa, suspected ṭĕrefa** (< MH טְרֵפָה Yeivin, BV 897, J 554; ↓ √3#טרף) **1. ṭĕrefa:** sg. ההוא טבחא דינפק טריפתא מתותי ידיה a certain butcher who let a *ṭĕrefa* go out from his possession (as permitted meat) *San* 25a(22); *Ḥul*

94b(27); **2. suspected *ṭērefa*:** sg. רב אשי כי הוה אתיא טריפתא לקמיה when a suspected *ṭērefa* used to come before PN *San* 7b(16) // *Hor* 3b(34); דרבא שרא טרפתא וזבן מינה בישרא PN permitted a suspected *ṭērefa* and bought some of its meat *Ḥul* 44b(28); *ib.* 54b(18); *Šab* 156b(42); *San* 100a(2); pl. טעון תליסר גמלי ספיקי טריפתא thirteen camel-loads (of questions about) doubtful *ṭērefas Ḥul* 95b(30; V[11]) [Var: טריפאתא MGG 396:3]

Y: טְרֵיפְתָא *Šab* 156b(42; BAYTN 178).

1# טריתא n.f. **type of pastry** (< MIr **tarīt* [perh. < NP *tarīt/d* bread crumbled into milk or broth PED 298], > Arab ثَرِيد dish of sopped bread, meat and broth Wehr 102) sg. *Ber* 37b(44); *ib.* 45 [expl. by JBA מרתח גביל (flour and water) boiled (and) kneaded ib].; *ib.* 46 [expl. by JBA נהמא דהנדקא bread of India]

Expl. RaḤ: ולא איתברר לן מאי היא איכא דאמרי לחמא דהנדיקא וא"ד מירתח גביל והיינו קמח כשנותנין אותו בתוך מים רותחין OHR ib. 45:14; Lit: Geig, AAC 210; Y: טְרִיתָא BAYTN 27.

[2# טריתא ↓ נוריתא n.]

טרס ↓ √1# טרש vb.

טרסאנא n. **(a disease)** sg. *ḤM* 38:9

1# טרף (a/u) vb. **to knock, seize** (↓ √זרביל; Sy 1# ܛܪܦ LS 290, Ma טרף MD 182) **Pe. 1. to bang, knock, smite [w. ־א on s.t.]:** וניטרפו ינוקא(י) חספא אבתריה let children bang a sherd behind him *Giṭ* 69a(7); וטרף ליה בטבלא he banged it [i.e. the camel] with a *ṭ*.-instrument *San* 67b(31); יומא חד אתת שיבבתה וטרפא אבבא one day her neighbor came and knocked on the door *Ket* 103a(47; MGG 869:13); *San* 97a(38); *Er* 104a(32); *Tan* 25a(3); *MQ* 28a(49); *Ḥul* 95b(13); *Ber* 28a(39); זיל טרוף אקן go (and) beat against my nest *Ḥul* 141b(36; V[11]); הוה טריף להו ידא על גביהו he used to beat his hand on their [i.e. the donkeys'] backs *Ber* 57b(56); וטרפא וחנקא ואכלא דרדקי ו'דרדקתא' she smites, strangles, and consumes male and female children *Bo* 20:6; **2. to seize property in lieu of a debt [w. מן from s.o.;** MH טרף J 556]**:** ואתא בעל חוב וטרפה מיניה the creditor came and seized it from him *BM* 14a(26); *Pes* 31a(12); *Ket* 91b(7); *BM* 15a(13); *BB* 131a(13); *AZ* 10a(3); *Bek* 8b(28); מהו דליטרוף ממשעבדי is he permitted to seize from mortgaged property? *Ket* 95a(30); **3. perh. to flatten rounded edges:** pass.part. כולהון נמי מיטרף טריפי all of them [i.e. the snakes] also have extremely flattened ventral cavities *Ned* 25a(50) [v. Geon. expl.]; *Švu* 29b(5); דטריפא אע"ג דסדיקא (the priest's foot) is flat(?) even though it is cleft *Bek* 45a(18; Ar [AC 4:92]); כדטריפא מיטרף *Ber* 59a(1; Ar [AC ib.]) [ref. to the shape of a constellation]

Itpe. 1. to be seized: דאי מיטרפא לא מש(ת)למת מינאי if (the field) is seized you will be not recompensed by me *BQ* 9a(21); **2. perh. to be flattened:** דמיטרפי מיטרף *Ber* 59a(1) [v. Pe., mng. 3]

Geon. expl. [mng. 3]: כריסן כולן משוות ועל גחונן ילכו OHT Ned 26:26; פי' רחבה ומשווה Ar [AC ib.].

2# טרף vb. **to shake, be in an excited state** (Sy 2# ܛܪܦ pa. LS 291) **Itpa. 1. to shake itself:** אתאי יונה איטרף קמיה a dove came (and) was flapped its wings [lit. shaking itself] in front of him *San* 95a(41); **2. w. רוחא to be in an excited state:** ומיטרפא רוחיה he is (mentally) upset *TGHark* 207:17 [lit. his spirit is in an excited state]

3# טרף vb. **to declare a *ṭērefa*** (denom. < ↓ טריפתא; ↓ טרופאה) **Pe.:** טרפה ופטריה לטבחא מלשלומי he declared it a *ṭērefa* and exempted the butcher from paying *BQ* 99b(43); *BQ* 50b(51); סבר רב אשי למטרפה PN thought to declare it *ṭērefa Ḥul* 58b(19); *ib.* 10b(7); 19a(46); 43b(37); 48b(35)

Af. id.: מי מטרפינן לה או לא do we declare it *ṭērefa* or not? *TGHark* 193:35

Itpe. 1. to become *ṭērefa*: כל ניקבה דלאו מיניה מיטרפא any piercing from which it will not become *ṭērefa Ḥul* 48a(42); במידי דמיטרפ' ביה in the thing [i.e. the part of the body] in which it becomes *ṭērefa ib.* 57b(38); היכא דמיטרפ' *Men* 6a(42; V[10]); הלין נוקבי דמיטרפא חיותה מינהון these cavities from which an animal becomes *ṭērefa HP* 198:18; **2. to be declared a *ṭērefa*:** היכא דקא שחיט שחיטה מעלייתא ואיטרף where he slaughters properly, and it was declared a *ṭērefa HG3* 236:29

טרפא ↓ אטרפא n.

טְרַפְּשָׁא n.m. **membrane** (↓ טורפסא; cf. Sy ܛܪܦܫܐ lean flesh LS 291) sg. מחטא דמישתכחא בטרפשא a needle which is found in the membrane (covering the heart) *HG3* 151:90

Lit: Geig, AAC 209.

– טְרַפְּשָׁא דְכַבְדָא n.m. **membrane of the liver** (↓ כבדא) sg. והריאה דסריכה בטרפשא דכבדא the lung that adheres to the membrane of the liver *Geon* 29:15; *HG3* 141:73

– טְרַפְּשָׁא דְלִיבָא n.m. **pericardium** (↓ טורפסא, ליבא) sg. *Ḥul* 49b(37)

Geon. expl.: טרפ(ש)א דליבא דהוא מחיצה מן ריאה לכבד Geon 27:16; Y: טְרַפְּשָׁא דְלִיבָא *Ḥul* ib.(BAYTN 217).

טרק (a/u) vb. **to hit, sting, bite, close a door, mix** (↓ מטרקא; Arab طَرَقَ to knock, bang, strike Wehr 558, Ma טרק to mix up MD 183, Akk *tarāku* to hit, knock AHw 1324) **Pe. 1. to hit, strike:** טרק לי בסקוטלא אפותאי he hit me with (his) finger bone on my forehead *Tan* 25a(44; M[2]); ברקא תקיפא דטריק בעננא a powerful lightning flash that strikes in the cloud *Ber* 59a(25); *ib.* 27; **2. to sting:** כגון דטרקיה זיבורא ועקרבא if, for instance, a wasp or a scorpion stung him *Ḥag* 5a(51); *TGHark* 158:21; כל מאן דהוה טריק ליה עקרבא לא הוי חיי anyone whom a scorpion stings will not live *Ber* 58b(54); אתא זיבורא טרקיה אאמתיה a hornet came (and) stung him on his penis *MQ* 17a(31); עוקצא דעקרבא דטריק ליה לכסיל the stinger of Scorpio that 'stings' Orion *Ber* 58b(53); **3. to bite:** האי מאן דטרקיה חיויא one whom a snake has bitten *Šab* 109b(40); *ib.* 110a(6); 156b(6); *AZ* 27b(25); *HP* 206:11; **4. to close or lock a door:** דין לא ניטרוק this (rope) will not close (the door) *Er* 102a(20); וטרקיה לבבא באנפיה he shut the door in front of him *BM* 83a(25; Es); טרוק גלי דלא ניתי איניש וניטרדן lock the doors so that people no one will come and disturb us *AZ* 58a(2; J); *Ber* 28a(38); גברא דטרקיה לגליה ואבדיה למפתחיה a man who locked his door and lost his key *San* 113a(58); *BQ* 112a(37); **5. to mix:** וליטרוקינהו בהדי הדדי let them mix them together *Šab* 110a(33)

טרר vb. **to deduct** (< Arab طَرَّ to cut Lane 1833; ↓ טררא) **Pa.:** דמטררי(י) ליה מן פסידא חד תולתא he deducts from him one-third from the loss *TGHark* 271:7

טרארא, טָרָרָא n.m. **thief** (< Arab طَرَّار scoundrel, rogue Wehr 554; ↓ √טרר) sg. ואתא טרארא ושקל מן קמיה צררא דדינרי a thief came and took from him a money bag of *denars TGHark* 271:12; מאי דגנב טרארא מן קמיה what the thief stole from him *ib.* 23

1# טרש, טרס vb. **to batter, efface** (Sy ܛܪܫ to splash, batter LS 292) **Pa.:** דמחייה בקורנסא וטרשיה he hit it [i.e. the coin] with a mallet and effaced it *BQ* 98a(17) [Var: וטרסיה Ar (AC 4:98, א"ס)]

2# טרש vb. **to stop up, deafen** (↓ 2# טרשא; Ma טרש to stop up, deafen MD 183) **Pa.: 1. to stop up:** בקרירי לא דמטרשי לה not in cold water because it stops it up [i.e. any hole in the lung] *Ḥul* 46b(10); *ib.* 47b(37); **2. to deafen:** טרישו אודניה deafen his ears *Bo* 145:3; pass.part. מטרשן אודניהון דלא לישמעון עליה their ears are deafened so that (the demons) should not hear (anything) about him *ib.* 48:1 [cf. LJLA אדנוי מטרשן TgEstFr 6:11 (p. 96)]

1# טורשא, טראשא, טְרָשָׁא n.m. **a type of futures transaction which may lead to a usurious payment** (etym. unkn.) sg. טרשא שרי a *ṭ*.-transaction is permitted [i.e. it is not usurious] *BM* 65a(47); טְרָאשָׁא דידי ודאי שרי my *ṭ*-transaction is certainly permitted *ib.* 53(HGP 27a:6); טראשא דר' חמא *ib.* 65b(1; HGP ib. 8); pl. טרשי פפונאי the *ṭ*.-transactions of PN *ib.* 68a(11; F[1]); *ib.* 12; טורשי *ib.* 68a(4; Geon 357:4)

Y: טַרְשָׁא *BM* 65a(47; BAYTN 85).

2# טרשא n.m. **deafness** (↓ √2# טרש; Sy ܛܪܝܫܐ deaf person LS 292; cf. Ma אלגיא טרישיא dumb and deaf Jb 98:8) sg. *ḤM* 37:20

טשובאק, טְשׁוּבַק n.m. **rolling pin** (< MIr **čōbak* [cf. MP *čōbag* wand, arrow shaft CPD 23, NP *čūba* rolling pin PED 402]; GeonH שובק Geon 185:25) sg. *GnK6* 74:12 [expl. MH מַעֲרוֹךְ MKel 15:2]; טו(ביש)(שוב)אק בארמית *GC* 39:1

Geon. expl.: ובטיית מרוק CG ib., i.e. مِرْزَق [cf. Sy ܡܪܙܩܐ LS 404]. On the NP form טשובה in a H context, v. OHT Pes 63:17; ib. 19; 64:3; Lit: Eps, GC 39[3].

טשטקא ↓ טשתקא

טַשְׁטָשְׁתָּא n.f. **smeared portion of a document** (√טשטש [redup. of √טושׁ]; ↓ √אוס; MH² טשטש J 527) sg. *HG2* 173:18; *SMel* 59:508

טשׁי vb. **to hide** (Sy ܛܫܐ LS 292, Ma טשא MD 183) **Pe.:** אזל איהו ובריה וטשו בי מדרשא he and his son went and hid in the school *Šab* 33b(28); *Qid* 39b(54); *ib.* 81b(4); אזל טשא מיניהו he went (and) hid from them *Tan* 29a(42); *ib.* 24a(25; **L**); דאכיל באליאתא טשי בעליאתא one who eats animals' tails will hide in attics *Pes* 114a(8); כי היכי דטשאי אנא הכי נמי טשא ישראל אחורי וקא חזי לי just as I hid, so also could the Jew have hidden behind me and could have seen me *AZ* 70a(41)
Itpe. id.: אזלו ואיטשו במערתא they went and hid in a cave *Šab* 33b(31) [v. Pe.]

טַשְׁתְּקָא, טשטקא n.m. **a type of pot** (< MIr **taštak* [> Armen *taštak* Hübsch, AG 251; cf. Peh *tašt* bowl CPD 82, NP *ṭašt* large basin, cup, bowl PED 815]; Sy ܛܫܬܩܐ goblet LS 292, Ma טאשתגא cymbal MD 176) sg. מלא טשתקא זנגבילא a *ṭ*-pot full of ginger *Meg* 7b(7) [**LG:** טסקא]; pl. אטו ... טשטקי חסרת do you lack *ṭ*-pots? *Nid* 68a(2; Ar [AC 4:102])

Lit: Geig, AAC 211; Tel 80; ISK 103; Y: טַשְׁטְקֵי *Nid* ib.(BAYTN 217).

י

יָא interj. **oh!** (Sy ܝܐ LS 293, Ma 1# יא) יָא סָפְרָא oh, teacher *SYeṣ* 45 [quoted as spoken JBA]

Lit: Nöld, MG 80.

יאורא ↓ בי יאורי n.

יָאוּת adv. **well, properly** (↓ יאי; JPA יאות DJPA 233) יאות עבדי did I do (it) well? *Ned* 22a(37); *Giṭ* 38a(37); *San* 47b(20); *AZ* 62b(24); לא טוי יאות he did not roast (it) properly *Ber* 44b(49); יאות משבחיתון בארעכון you praise your land well *Ket* 112a(28)

Y: יָאוּת *AZ* ib.(BAYTN 333).

יָאֵי adj. **good, suitable** (↓ יאות; TA יָאֵי TJ 2S 23:8, Sy ܝܐܝ, ܝܐܝܐ LS 293, Ma 1# יאיא MD 185) **1. good:** sg.m. אי בר אוריין הוא יאי אי בר אבהן הוא ובר אוריין הוא יאי ויאי if he is a scholar, it is good. If he has important ancestors and is (also) a scholar, it is even better *Men* 53a(31); גדיא יאי ... אמרא יאי young goat('s meat) is better, lamb('s meat) is better *Pes* 57a(42); *ib.* 57b(1); בימא יאי למידר או ביבשתא is it better to dwell on the sea or on land? *Tam* 32a(32); **2. fitting, proper:** sg.m. יאי גלימא ויאי⟨א⟩ תכלתא the cloak is fitting, and the *tekhelet*-(dyed) thread is fitting *Men* 39b(2); *BB* 111a(38); יאי קועך לזוגא your neck is fitting for scissors *AZ* 29a(46; **J**); ולא יאי למלכו כדב a lie is not fitting for a kingdom *Tam* 32a(41)

Y: יָאֵי *Pes* 57a(42).

יָאְרָא n.m. **forest, thicket** (< *יערא; ↓ פליא ביארי; TA יַעֲרָא TO Ex 2:3, Sy ܝܥܪܐ LS 305) sg. כיון דקארו ליה נפק איארא as soon as they called him he went out to the forest *Mei* 17b(20; MGG 267:15) [Var: אזדא T-S F1,1 45; Ar (AC 2:125, s.v. בן תמליון)]

Expl. [ס' המרגליות]: יצא אל היער MGG ib.

יאשׁ vb. **to abandon a claim** (JPA יאש DJPA 233) **Itpa.:** איאושי מיאש he completely abandons his claim *BQ* 114a(35); *BM* 22b(24); נהי דמגופה מיאש מדמי מי מיאש granted that he abandons the claim to the object itself. Does he abandon the claim to the money? *BB* 44a(5); כיון דלא איאוש בעלים ברשותא דמריהו קימי since the owner did not abandon his claim, it remains in the possession of its owner *BQ* 111b(6); *ib.* 113b(37); *BM* 21b(38); *ib.* 22a(14); מתיאש *AZ* 43a(33)

The forms (י)יאושי מיאש *BM* 21b(41); *ib.* 26b(6) would seem to indicate that a pa. form also occurs; however, the pa. inf. form may either be an error for איאושי or may be employed together w. the itpa. form as occurs elsewhere.

יבב vb. **to sound a trumpet or *shofar* (Sy** ܝܒܒ LS 293, Ma יבב pa. MD 188) **Pa.:** שיפורי מיבביתון you sound *shofars* *Bo* 78:18

יַבִּישׁ adj. **dry, without bleeding,** n. **dry object** (↓ √יבשׁ, יבישותא, יבשתא; TA יְבִישׁ TO Dt 28:27, Sy ܝܒܝܫܐ LS 295, Ma יאבישא MD 184) **I.** adj. **1. dry:** sg.m. מאן דסריק רישיה יביש one who combs his hair when it is dry *Pes* 111b(36; **M²**); pl.m. תרין קינסי יבישי וחד רטיבא אוקדוה יבישי לרטיבא two dry twigs and one wet one. The dry ones set the wet one on fire *San* 93a(49); f. חפ{ו}⟨ו⟩פיאתא רטיבאתה ויבישאתה moist and dry skin lesions *ḤM* 38:3; יבישתא *Beṣ* 21b(11); **2. without bleeding:** sg.f. לידה יבישתא a 'dry' birth *Nid* 10b(42); *Kar* 10a(25); שחיטה יבישתא a 'dry' slaughtering *Ḥul* 74b(43) [v. R.G. infra]; **II.** n. **dry object:** sg.m. sg.m. רטיבא ליבישא ויבישא לרטיבא a wet (medicine is effective) for a dry (sore), and a dry one for a wet one *AZ* 28b(26); *Beṣ* 33a(19); f. הא ברטיבת' הא ביבשת' this (refers) to a moist one, that to a dry one *Ber* 36b(49) // *Yom* 81b(32) [pepper]

R.G.: שחטו את אמו ולא יצא ממנה דם *Ḥul* ib.; Voc: יְבִישָׁא HPP 302:21; Y: יַבִּישֵׁי *San* ib.(BAYTN 237).

יְבִישׁוּתָא n.f. **dry state** (↓ יביש adj.; Sy ܝܒܝܫܘܬܐ LS 294) sg. חולה דלא מצי מיכל מצה ביבישותיה a sick person who cannot eat unleavened bread in its dry state *HP* 15:8

יבישתא ↓ יבשתא n.

יבל vb. **to carry, bring** (↓ מובלא; Sy ܝܒܠ af. LS 293, Ma יבל af. MD 188) **Af.:** מובילנא ליה מאניה בתריה לבי מסותא I shall carry his clothes for him behind him to the bathhouse *Er* 27b(10) // *BM* 41a(14) // *San* 62b(44); *Suk* 53a(24) [↓ √1#ערב]; אובילו כל חד וחד מינכון bring each one of you [i.e. the *geṭ*] *Giṭ* 67b(14)

יַבְלָא n.m. **cynodon** (*Cynodon dactylon Pers.* [species of grass]; ↓ אבזא; Sy 2# ܝܒܠܐ LS 293, Ma יאבלא grass MD 184) sg. *GC* 13:14 [expl. MH יַבָּלִית MKel 3:6]; גירדא דיבלא scrapings of cynodon *AZ* 28a(38; TGHark 22:26); *BM* 86a(27; SM 144:34); *Giṭ* 68b(49); pl. יומא חד (נ)אכיל נהמא אייבלי once he was eating bread over cynodons *Ḥul* 105b(28) [Var: אית(ו)(י) מרא עקרינהו ליבלי **H²**]; אגו(ו)יר(א)דא דיבלי he brought a spade (and) uprooted the cynodons *ib.* 29(**V¹¹**); יקמי' רפו(י)(ו)קא גרי(ו)(ד)א דיבלי (bring) scrapings of a root of cynodons before the one who hoes *Soṭ* 10a(22)

Geon. expl.: עשב ששמו חצב במשנה ובטיית אלת(ו)(י)ל TGHark 22:27 ; עשב הוא וחצב שמו בלש' חכמ' ובט(יית) תיו'ל OHT Giṭ 155:1; יבלא בארמית ובטיית (ת)(ו)ל ובל' קודש חצוב GC 13:14, i.e. نيل couch-grass (*Triticum repens*) Siggel 24 [cf. Sy: ܝܒܠܐ הנמלא النيل BBah 834:11]; עשב ששמו Lit: Pfl 184+; Flora 1:697+; AAC 211; Y: יַבְלָא *AZ* ib.(BAYTN 116).

יבם vb. **to contract a levirate marriage** (↓ יבמא, יבמתא; Sy ܝܒܡ pa. LS 294; JPA יבם DJPA 234) **Pa.:** יבומי לא מייבמה he does not indeed contract a levirate marriage with her *Yev* 18a(15); *ib.* 23b(22); 40a(47); *Qid* 52a(3); אי צבית ליבומה יבים if you want to contract a levirate marriage with her, do so *Yev* 39b(34); *SŠHai* 12a(21); *ib.* 13a(19); נינטר דיל' גדיל ומייבם let us wait. Perhaps he will grow up and contract a levirate marriage with her *Yev* 39b(21); האי לייבם חדא והאי לייבם חדא let this one contract a levirate marriage with one and let that one with the other *ib.* 18a(30); על מאן דמקרב ליה טפי לגברה ממאן דשרי ליה למנסבה דמיבים לה the one who is the most closely related to her (deceased) husband among those who are permitted to marry her is required to contract a levirate marriage with her *Anan* 109:6; *ib.* 111:7; 115:1 **Itpa. to be married in a levirate marriage (of a woman):** תתיבם יבומי let (the *soṭa*) be married indeed in a levirate marriage *Soṭ* 5b(27); *ib.* 6a(5); *Yev* 79b(29); איתיבמי לי והואי לי לאינתו be married to me in a levirate marriage and be my wife *SŠHai* 13a(21); *HP* 163:32

יְבָמָא n.m. **brother-in-law, levir** (↓ √יבם; TA יְבָמַהּ TO Dt 25:5, Sy ܝܒܡܐ LS 294) sg. פלן יבמה NN, her levir *Yev* 39b(32) [in a legal text]

יְבִמְתָּא n.f. **sister-in-law** (↓ √יבם; TA יְבִמְתֵּיהּ TO Dt 25:7, Sy ܝܒܡܬܐ LS 294) sg. מאן דחליץ ליבמתיה one who submits to *ḥaliṣa* by his sister-in-law *HP* 144:18; *ib.* 148:2; 164:2; אי אריסא ליה בת אחתא דיבמתיה מקמי דנפלה ליה יבמתא ליבו(י)(ו)מה if his sister-in-law's niece was betrothed to him before his sister-in-law became eligible for him to contract a levirate marriage *Anan* 109:10; *ib.* 11

יַבְרוּחָא n.m. **mandrake** (TA יַבְרוּחִין pl. TO Gen 30:14, Sy ܝܒܪܘܚܐ LS 294) pl. יברוחי *San* 99b(34) [expl. BH דּוּדָאִים Gen ib.]

Lit: Flora 3:365+; Y: יַבְרוּחֵי *San* ib.(BAYTN 243).

יבש vb. **to dry up, shrivel, wither** (↓ יביש, יבשתא, יובשא, יובשני; Sy ܝܒܫ LS 294, Ma עבש/יבש (e/u) MD 188) **Pe.** (e/a) **1. to dry up:** דיביש נהרא רבה the great canal dried up *BM* 103b(44); איבישו *BM* 74a(29) [clay]; **2. to shrivel, wither:** a. body organs: כי היכי דיביש האי טחלא ניבש טחליה דפ' בר פל' just as this spleen shriveled, so may NN's spleen shrivel *Giṭ* 69b(34; OHT ib. 153:16); ויבשון שקיה may his legs shrivel *Bo* 74:3; *ib.* 2; ריאה דיבישא ולא משמשא זיקא a lung which has shriveled and does not let a stream of air pass through *HP* 205:6; *Geon* 26:19; דיבש חד גיסא one side (of the body) shriveled [perh. became paralyzed] *TGAs42* 164:8; b. produce: דישדא אחמה ויביש he placed (the sheaves) in the sun, and they withered *BM* 74a(16); *Giṭ* 60b(48) [fruit]; c. snake: *ḤM* 42:15 **Pa. to dry s.t.:** לייתי שב (נו)(בי)ני דמיא ולייבשינהו בטולא let him bring seven aquatic leeches and dry them in the shade *Giṭ* 69b(30); *ib.* 69a(1); והא מחוסר לפופי ויבושי does not (the ball of clay), in fact, lack ..., drying? *BM* 74a(28); *TGAs42* 161:10; pass.part. תלתה טרפי דקארי דמיבשי בטולא three leaves of gourds which are dried in the shade *AZ* 28b(10)

יַבֶּשְׁתָּא, יבישתא n.f. **dry land** (↓ √יבש, יביש; Sy ܝܒܝܫܬܐ LS 295, TA יַבֶּשְׁתָּא TO Gen 7:22) sg. סברינן דיבישתא הוא we thought (that the dorsum of the fish) was dry land *BB* 73b(21); כל טפח דמיא כתרי דיבשתא דמי every handbreadth of water (in the pit) is like two of dry land *BQ* 51b(23); *Tam* 32a(33) [≠ ↓ ימא]; אם בעית למעבר בימא כביבשתא if you want to cross over the sea as on dry land *ḤM* 42:21; *ib.* 37:2; *ḤMGas* 94:12

Y: יַבֶּשְׁתָּא *AZ* 75a(3; BAYTN 237).

יְדָא, abs. **יַד** n.f. **hand, possession** (↓ אידי, בית ידא, חתמות ידא, דיד־, דולא, s.v. 1#דולא, דול ידי, כתב ידא, מיד, לידי; TA יְדָא TO Gen 38:28, Sy ܐܝܕܐ LS 295, Ma עדא MD 341) **1. hand:** a. general: אי אינקטיה ביד מאן מרמי ליה מין if I hold him in my hand, who can snatch him away from me? *Ḥag* 15b(18); אלקפטא נקטן ביד ריחא אתי לה ליד the '.-official took me by my hand, (and) the smell (of power) came to my hand *Zev* 96b(4; **V¹¹**); לא בעיא הך איתתא חוטרא ליד ומרא לקבורה do I [lit. that woman] not need a staff for my hand and a spade for burial? *Yev* 65b(45) // *Ket* 64a(20); כמאן דנקיט שטרא בידיה דמי it is as if he is holding a document in his hand *BM* 17b(2); אי הואי סכינא בידאי קרעתיה had there been a knife in my hand I would have cut him up *Ḥag* 15b(12); מאי בעיא ידך בפומא דכלבאי what is your hand doing in my dog's mouth? *BQ* 23b(13); ידה דשמאלא her left hand *Ket* 61a(43); ידיה דימינא his right hand *Pes* 57b(3); pl. משו ידייכו בצפרא wash your hands in the morning *Ḥul* 107a(2); ידיהו וכרעיהו דאמו להדאדי their hands and feet are similar to each other *Anan* 56:13; כד מרימין ידיהון לעילאי when they raise their hands upwards *ib.* 20:1; שדו ריגמייהו מידייהו they threw away their stones from their hands *Qid* 70b(32); b. w. ref. to writing: pl.cs. כתיבי בתלתא ידי ספרא they are written in three (different) scribal hands *BM* 20b(28); c. w. var. vbs.: 1) √יהב pe. to extend the hand in assistance, assist [cf. Sy ܝܗܒ ܐܝܕܐ LS 298, mng. 1.a.β]: sg. אזל רבה בר בר חנה יהב ליה ידא PN went (and) extended (his) hand to him *Yom* 9b(41); *Ber* 5b(21); אביי יהיב ידיה לסבי PN used to assist the old men *Qid* 33a(44); 2) √נטל pe. to pour water on the hands: pl. הוה נטיל ידיה ממיא he used to pour part of the water on his hands *Er* 21b(28; SM 115:22); 3) √כפר pa. to place blame on s.o. [lit. to wipe one's hands]: ↓ √כפר pa., mng. 2; 4) √שדי pe. to insert the hand: sg. אנא מעקרא לא הוה בצענא עד דשדאי ידי במאני ואשכחית בה כל צרכי initially, I would not break (bread) until I had inserted my hand into my container and found in it all that I needed *Šab* 140b(17; **V**); שדא ביה ידיה ושכשך ביה he inserted his hands in it [i.e. the bucket of water] and dabbled (them) in it *AZ* 57b(18); **2. paw:** pl. דדריס ופסקו לידיה (the cat) was clawing and they cut off its paws *Ḥul* 53a(34); **3.** metaph. **possession, control:** a. general: sg. ידך על צואריה דבריך משית@סרי עד עשרין ותרתין you control your son [lit. your hand is on his neck] from sixteen to twenty-two (years of age) *Qid* 30a(2; **O²**); לא תמסרי' להוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידא דחד גברא do not deliver me and my kingdom into the control of one man *Giṭ* 57a(19); בנאי ביד סתורי (will) the builders (of the Temple) [i.e. the Persians] (be delivered) into the hand of he destroyers [i.e. the Romans]? *Yom* 10a(38); תיקום בידיה let it remain in his possession *Ara* 26a(34); אוקמה בידיה leave it in his possession *BB* 54a(23); *BM* 39b(13); ולא פש בידיה אלא פורתא only a small amount remained in his possession *TGAs28* 78:25; *TGHark* 195:37; תינח נפשיה דההוא גברא ולא ליתמסר לידא דמלכותא may I die and not be given over to the control of the government *BM* 86a(33); *Ber* 56a(52; MGG 706:7); **4.** in var. expressions: **a.** in phrase נפיק ביה ידי חובתיה he fulfills his obligation through it *Pes* 38a(39) [↓ חובתא, mng. 2b]; **b.** in phrase הוה בידי־ to possess (an answer): הא מילתא הואי בידין we were certain of that matter *RH* 13a(39); לא הוה בידיה he did not have (an answer for him) *AZ* 4a(36); *Ber* 42b(47); *Beṣ* 12b(42); *Tan* 11b(25); *BB* 22a(29); **c.** in phrase איעקר מידי־ to forget: איעקר להו תלמודיהו מידייהו they forgot their *talmud* [lit. their *talmud* in their possession was

uprooted] *Ber* 18b(14); וידיה דפל' דנן כידאי NN's power is like my power *SŠHai* 9a(19)

Voc: יְדָא HPP 202:18; Y: יְדָא *Ber* 56a(56; BAYTN 2).

– **יְדָא לִידָא** adv. **one to another** ומידא לידא משלמי they hand over (the animals) from one to another *BB* 36a(34)

– **מִיַּד** adv. **immediately** (< מן יד; JPA מיד, מן יד DJPA 314) מיד נפל עלה חורבא ומתה a ruined building immediately fell upon her and she died *BB* 146b(2); ושרפה מיד הואי the burning (of the meat) was (done) immediately *Pes* 82b(36); *Meg* 11b(25); *San* 93b(18); *Ḥul* 63a(34); *Tam* 32a(41)

– **בְּיַד** prep. **through, by means of** (Sy ܒܝܕ LS 295) a. general: שלח ליה רב חסדא לרבא ביד רב אחא בר הונא PN sent to PN_2 by means of PN_3 *Pes* 47a(26); *Yev* 89b(23); *Ket* 67b(50); *ib.* 81a(27); שדרוה בידיה they sent it by means of him *AZ* 17b(50); b. w. var. vbs.: 1) √מחי pa. to protest: והוו יתבי רבנן ולא מחו בידי' the scholars were sitting there and did not protest against it *Giṭ* 56a(5); *SŠHai* 3a(15); 2) √נקט pe. to maintain an opinion of s.o.: נקוט דרב בידך hold onto PN's opinion *Šab* 24a(18); *Pes* 52b(25); *BB* 107b(7); 3) √רפי pe. to be undecided: אין ולא ורפיא בידיה yes and no, and he was undecided concerning it *Šab* 113a(25)

Y: בְּיַד *Pes* ib.

– **לִידֵי** prep. **into the possession of, into a state of** (TA לִיד TO Dt 23:16) **a.** alone: ומימסרי בניה ובנתיה לידי אתתא אוחריתי his sons and daughters will be handed over to another woman *Ber* 56a(25; MGG 703:16); **b.** w. √אתי pe./√מטי pe. **to come into s.o.'s possession:** דכי אתאי לידיה בהתירא אתאי לידיה (the lost article) only came into his possession in a permissible manner *BQ* 66a(25); *ib.* 93a(40); כי לא אתו לידיי מאי אצוות why should I protest when they have not come into my possession? *Ḥul* 39b(38); *BM* 21b(5); *ib.* 65a(13); *Šab* 81b(23); *Beṣ* 15a(27); *BQ* 89a(10); *Bek* 18a(41); אע"ג דלא מטיא לידיה הנאה even though she does not derive any benefit *Qid* 7a(13); *BB* 124a(13); *TGHark* 272:28; **c.** w. √אתי pe., af. **to ultimately be / bring in a state of** [= MH^2 בא לידי Ber 32b(25), מביא לידי Meg 27a(31)]: דלמא לא בשיל שפיר ואתי לידי חמועא perhaps it is not cooked well, and it will ultimately be in a state of leavening *Pes* 39b(41); מתקני רבנן מידי דאתי ביה לידי פסידא do the scholars enact anything through which there will ultimately be a loss? *BB* 35b(19); *Šab* 14a(30); *ib.* 82a(10); *Qid* 39b(43); *BQ* 11a(30); *San* 19a(12); *Hor* 13b(47); חרפופיתא דרישא מתיא לידי עוו(י)ר(ו)א a skin lesion of the head can ultimately lead to blindness *Ned* 81a(3; Ar [AC 3:500]); *Ḥag* 5a(47); **d.** w. √אתי pe. **to come to s.o.'s attention:** הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא since it has come to our attention, let us say something about it *Šab* 81b(23); *Beṣ* 15a(26); *Švu* 48a(30)

Y: לִידֵי *Šab* 5a(38).

– **עַל יְדֵי־** prep. **by means of, through** (↓ איידי־; Sy ܥܠ ܐܝܕܝ LS 526) על ידי תגרי ישראל זבנן they bought (it) through Jewish merchants *AZ* 24a(11); ואסותיה דר' על ידיה תהא PN's cure will be through him *BM* 86a(1); *Ber* 35b(55); *Šab* 88a(15); *Giṭ* 6b(33); חרשי בישי דעל ידי אינשא מתעבדין evil magic done by means of people *Bo* 54:7; *Dec* 1:7

Y: עַל יְדֵי־ *Ber* ib.

ידי vb. **to offer thanks, confess, concede, acknowledge a debt** (↓ אודיתא; Sy ܐܘܕܝ LS 296, Ma ידא af. MD 188) **Af. 1. to offer or give thanks:** a. alone: לאודויי ולשבוחי וברוכי טובא to offer thanks, glorify, and bless very much *Pes* 116a(48; E^2); וצריך לאודויי באפי עשרה he must give thanks before ten (people) *Ber* 54b(49); ושמעיה דאודי he heard that he offered thanks (to his deity) *AZ* 8b(11); *ib.* 6b(24); b. w. על: אודויי קמי אינאשי על ניסי דעבד להון רחמנ' to give thanks before people for the miracles which the Merciful One did for them *Anan* 37:10; **2. to confess, admit:** שבח הוא דאודי (the story of Judah and Tamar) is praise since (Judah) confessed *Meg* 25b(6); כפתיה ואודי he tied him up and he confessed *BB* 167a(20); אודי ליה מעיקרא he admitted to him from the beginning *BM* 111a(36); **3. to concede:** הוא סבר מדשתיק ליה אודויי אודי ליה he thought from the fact that he was silent that he had indeed conceded to him *BQ* 20b(46); *AZ* 20a(34); אדמודי ליה אודויי ליפלו(ו)(י)ג עליה איפלוגי before he completely concedes to him, let him express his complete disagreement with him *Švu* 38a(23); לדידכו אודו לי מיהת according to your (opinion), concede to me at any rate ... *Yev* 120a(15); *Naz* 10b(16); *Švu* 22b(10); *Zev* 77b(12); *Ḥul* 49b(35); בתראי מודו לקמאי קמאי לא מודו לבתראי the latter concede to the former. The former do not concede to the latter *Yev* 91a(16); **4. to acknowledge a debt** [i.e. *homologia*; cf. JudA מדי אנה JDS2 18:70, MH מודא אני JDS3 45:6; Sy ܡܘܕܐ ܐܢܐ PDura 7]: רמי שבועה עליה כי היכי דלודי ל' בכוליה impose an oath upon him so that he will have to acknowledge all of it to him *Giṭ* 51b(22); *Ket* 18b(4); *Švu* 42b(7); איפשר דמיכספא ומודייא perhaps she will be embarrassed and will acknowledge (the debt) *Ket* 85a(45); אי מנה דאוו(י)זיפתיה קמך אודיתיה קמי פלניא if I acknowledged the *maneh* which I borrowed from you before NN *San* 30b(30); קא מודינא קדמיכון דנסיבית וקבילית מיניה כן וכן זוזי דכספא טאבי בחירי I acknowledge before you that I took and received from him such-and-such an amount of good, select silver *zuzim SŠHai* 4a(6); *ib.* 6b(21); 14b(10)

Lit: J.A. Goldstein, JNES 25 [1966] 8+; Greenfield, AKY 944 [mng. 4].

ידע vb. **to know** (↓ דעתא, √מודעא, מודעא, מידעם, מנדעא; Sy ܝܕܥ LS 296, Ma ידא, אדע MD 188) **Pe.** (a/a), pf. 1sg. ידעית *Qid* 31b(36); *TGHark* 170:28; 3m. ידע *Kar* 23b(35); אידע *MQ* 16b(31); f. ידעא *Yev* 66a(43); 1pl. ידענא *SŠSad* 266:1; 2m. ידעתון *SŠHai* 16b(14); imp. 2sg.m. תידע *San* 69b(38); 3m. לידע *Er* 78a(27); נידע *Kar* 5b(53); 3pl.m. לידעו *Šab* 114b(15); inf. מידע *Ket* 57b(48); part. 1sg. ידענא *Er* 51a(9); 2m. ידעת *BB* 41a(23); f. ידעת *Ned* 50b(17; V^2); 3m. ידע *Mak* 6b(33); יאדע *TGHark* 21:37; f. ידעא *Pes* 9b(24); 1pl. ידעינן *AZ* 22b(17); 2m. ידעיתו *AZ* 4a(40); 3m. ידעי *Suk* 43a(9); יאדעין *TGHark* 109:13; pass.part. sg.m. ידיע *Yev* 78b(24); f. ידיעא *San* 107a(30); pl.m. ידיעי *Qid* 80b(4);- **1. to know:** a. alone: דאי ידע ידע אי לא ידע אמ' if he knows he (completely) knows. If he does not know, he says ... *Er* 75b(34); דידעא ומחלא she knows and forgoes *BM* 51a(49); ומאי שנא אתון דידעיתו והוא לא ידע why is it [lit. what is the difference] that you know (Scripture) and he does not know? *AZ* 4a(40); אחיכי ליה למר ולא ידע בכאי ליה למר ולא ידע ווו(או)(וא)' ליה למר דלא ידע בין טב לביש I laughed at you and you did not know. I wept at you and you did not know. Woe to you who do not know (the difference) between good and evil *San* 103a(37); *BB* 136a(25); b. w. dir. obj.: לא ידענא לך I do not know you *Ket* 27b(29); *Yev* 76b(30); אנא עובדא ידענא I know a case *BM* 70a(7); *Ber* 7a(21); c. w. ב־: כיון דידעת ביה בכלבך דמשסו ביה since you know concerning your dog that (people) incite it *BQ* 24b(16); כל מאן דידע במילתא ולא אתא מגלי anyone who knew about the matter and did not come to reveal *Dec* 7:11; d. w. fol. verbal phrase: ובעי דנידע אי מצלח בעסקיה ואי לא he wants to know if he will be successful in business or not (in the coming year) *Kar* 5b(53); דאי הוה ידע דמיית if he knew that he would die *Ned* 27b(1); ולא הוה ידענא מאי קאמרי I did not know what they were saying *Šab* 129b(32); *BB* 135a(15); *Kar* 3b(5); pass.part. ידיע מאן קטליה it is known who killed him *Zev* 88b(46); *BB* 58a(9); *TGHark* 161:24 [↓ √1# מסר pe.]; e. w. נפש־ to possess understanding: ↓ נפשא mng. 7b; **2.** w. fol. inf. **to know how to do s.t.:** האי דידע להפוכי בזכותא דיתמי one who knows how to argue in favor of the orphans *Ket* 109b(20); האי מאן דלא ידע לאשתעויי לישנא בישא כהמן one who does not know how to speak slander like Haman *Meg* 13b(40); *Giṭ* 29a(43); *Yom* 10a(33); *San* 38b(44); *Mak* 11b(12); *SŠHai* 8b(8); **3. to be aware** [w. ב־ **of s.t.**]: הני ידעי בסהדותא והני לא ידעי בסהדותא these are aware of the evidence. Those are not aware of the evidence *Mak* 5b(22) [cf. Akk *šibūti tīdia* you are aware of my testimony CAD Š/2 400]; **4. to understand:** a. w. ב־: אינהו דידעי בקבעא דירחא those who understand about the declaration of (the appearance of) the new moon *Suk* 43a(9); *BM* 84a(44) [↓ ליסטאה]; **5. to recognize:** וידע יתנא he recognizes us *SŠHai* 8b(9); pass.part. מקוטפיה ידיע (the nature of the *b*.-plant) is recognizable from its break *Ber* 48b(9; OHT ib. 112:24); ליפופא מידע ידיע joining is clearly recognized *BB* 4a(52); האי ינוקא דלא ידיע בי מפקתיה an infant whose anus is not recognizable *Šab* 134a(25); *AZ* 39b(12)

Af. 1. to inform: אודועי מודעינן ליה we do indeed inform him *BM* 48b(3); *Giṭ* 53a(27); *Bek* 21b(24); מאן אודעיה לבר יוחאי דמית קיסר has anyone informed [lit. who has informed] PN that the emperor has died? *Šab* 33b(34); ההוא ערבא דאבוהון דיתמי דפרעיה למלוה מקמי דלודעינהו ליתמי a certain guarantor of the (late) father of the orphans who paid a creditor before he informed the orphans *BB* 174a(26); רבנן שלוחי הוו משדרי ומודעי להו the scholars used to send messengers and inform them *Yev* 37b(19); לאודעך to inform you *Anan* 42:20 [expl. a biblical verse; and *passim* in this text]; קא מודע לך (Scripture) informs you *ib.* 116:15; מהודעיננא דאקבע{י}ניה לפל' בר' פל' למיתייא we inform (you) that we have subpoenaed NN b. NN_2 to come *Dec* 2:6; **2.** w. **נפש־ to make o.s. known:** שרי ליה לאיניש לאודועי נפשי' באתר' דלא ידעי ליה a person is permitted to make himself known (as a scholar) in a place where he is not known *Ned* 62a(38)

Itpe. 1. to be known, evident: דבתלתא ירחי מיתדע ולד באשה at three months a fetus becomes evident in a (pregnant) woman *Anan* 119:14; ומן מימריה מיתדע it is known from his utterance *TGHark* 100:30; *OHP Ber* 92:3; כי היכין דתיתדע דפיאה ניהי so that it should be known that it is *pe'a HG3* 388:67; **2.** w. **ל־ to know, become aware:** עד דמיתדע ליה לכוליה עלמא until everyone knows it *Pes* 81b(16); לכי מיתידע ליה בעי לאיתויי קרבן as soon as he knows it, he is required to bring a sacrifice *Švu* 8b(11); אי דאתידע ליה בתוך מלאת if he became aware (that he was defiled) within the period of fulfilling the Naziriteship [v. Num 6:5] *Naz* 63b(2); *Hor* 2a(46); *Kar* 26b(11)

Ittaf. 1. to be known: שמהתהון לא איתודעו their names were not known *IŠGF* 8:6; **2.** w. **ל־ to know, become aware:** כי מתודע ליה בתר יום הכיפורים when he becomes aware (of his sin) after the Day of Atonement *Kar* 26b(7); *ib.* 18b(27); 25a(44)

On the Itpe. forms w/o I-*y*, cf. also איתליד, etc. [↓ √ילד itpe.].

ידעותא n.f. **knowledge** (↓ √ידע; cf. Sy ܝܕܥܬܐ LS 296, Ma יאדאתא, יאדותא MD 184) sg. ידעותיה דאשמדי מלכא דשידי the knowledge of Ashmedai, the king of the demons *Bo* 116:6

ידפאה adj. **of GN** sg. מנחם ידפאה *Zev* 110b(7)

Y: יודפָּאָה *Zev* ib.

יהב, יהי, נתב, נתי vb. **to give, pay, permit** (↓ יהבא, √נתן; Sy ܝܗܒ pe., etpe. LS 298, Ma יהב, עהב, אהב pe., etpe. MD 189) **Pe.** (a/), Pf. 1sg. יהבית *Šab* 105a(11); יהבתיה *Bek* 36b(15); 2m. יהבת *Ḥag* 5a(44); 3m. יהב *BQ* 103a(17); אהב *Nid* 64b(45) [cf. Ma עהאב MG 245]; יהבינהו *Qid* 13a(7); f. יהבא *BB* 169b(18); 1pl. הבנן *BB* 73b(39); *San* 113a(55); 3m. יהבו *Beṣ* 13a(29); יהוב *Ḥul* 39b(39); אהבו *Yom* 77a(34; MGN 282:6); imp. 1sg. א⟨י⟩ה{י}ב *BM* 86a(46; GC 47:3); 2m. תהב *Ber* 56a(56; MGG 707:3); 3m. ליתיב *Giṭ* 69a(21); ליהביה *Giṭ* 21b(2); pl. 2m. תיתבון *Bo* 142:7; 3m. ניתיבו *Suk* 30a(30); ניהבו *Tan* 25a(8); imper. 2m. הב *Meg* 16a(7); הבה *Qid* 9a(3); יהביה *Giṭ* 14a(12) [cf. Ma יוהבה̄ Gs 305:13; Nöld, MG 269[1]]; *ib.* 29b(32; V^{18}); f. האבי *SŠSad* 232:15; 2pl.m. הבו *Tam* 32b(14); inf. למיתב *Ket* 9b(8); למיתבא *Beṣ* 7a(12); למתבינהו *BB* 10b(53); מיהב *Pes* 57a(10); מיהבה *Qid* 9a(4); למיהב *TGHark* 84:3; *SŠHai* 6b(17); part. 1sg. יהיבנא *Yom* 86a(32); 3m. יהיב *Šab* 148b(26); f. יהבה *Qid* 60a(40); 1pl. יהבינן *BM* 109b(25); 2m. יהביתו *Šab* 156b(29); pass.part. sg.f. יהיבא *Šab* 105a(13); pl.m. יהיבין *SŠHai* 6a(3); forms w/o *bet*: pf. 3sg.m. אהא *Ber* 56a(54; MGG 706:12); imp. 3sg.m. ליתי *Ḥul* 136b(14); ניתי *Yom* 15b(5; **E**); part., sg.m. יהי *Suk* 18a(7); יאהי *Zev* 13b(37); ייהי *Ber* 57b(47; MGG 699:9);- **1. to give:** a. general: חזייה להוא גברא דיהב ליה זוזא לעניא בפרהסיא he saw a certain man who gave a poor man a *zuz* publicly *Ḥag* 5a(43); ההיא איתתא דיהבא ליה זוזי להוא גברא למזבן לה ארעא a certain woman who gave a certain man money to buy a field for her *BB* 169b(18); זיל הב להו גלימיהו go (and) give them their garments *BM* 83a(28); הבה מיהבה indeed, give it *Qid* 9a(3) [= GeonH נתן תתן HR 82:3]; הבנן ליה עפרא we gave him [i.e. the Arab] earth (to determine which direction to follow) *BB* 73b(39); נתביה לעניי let him give it to the poor *BQ* 36b(36); *Tan* 20b(45); *BB* 144b(12); *Suk* 30a(30); בעי למיתב מנתא לארישא he wants to give a portion to the tenant farmer *BM* 109b(9); ולא ליתבון ליה שינתא לעיניה they will not give him

sleep for his eyes *Bo* 141:13; b. of a f. relative in marriage: אי הדרת בך יהיבנא לך אחתי דשפירא מנאי if you repent, I shall give you my sister who is more beautiful than I (in marriage) *BM* 84a(41); הב לי ברתך לא יהיבנא לך give me your daughter (in marriage). [He said]: "I shall not give (her) to you" *Yev* 45a(41); אי נהוי כיהושע בן נון לא יהיבנא ל' אמ' ל' יהושע בן נון אי מור לא יהיב ליה אחריני יהבי ליה האי אי מור לא יהיב ליה אחריני נמי לא יהבי ליה (even) if he were like Joshua b. Nun I would not give (her) to him. He said to him: "(Had he been like) Joshua b. Nun, had you not given (her) to him others would have done so. Had you not given (her) to this one, neither would others also have given (their daughters) to him" *ib.* 44; *Ber* 10a(50); c. a sign: לית ליה סימנא בגויהו למיתב ומשקלינהו he does not have an identifying sign to give in order to take them [i.e. the birds] *BM* 25b(17); **2. to place:** דיהיב ליה קיטרי he used to place knots (on the vessels as identifying signs) *AZ* 65b(8); בריך רחמנא דיהב מלכותא בארעא מעין מלכותא דרקיעא blessed is the Merciful One who placed a kingdom on earth similar to the heavenly kingdom *Ber* 58a(43; MGE 144:7); וליתיב בנחירי' let him place (it) in his nostril *Giṭ* 69a(21); וליתבו התם וליטרוקינהו בהדי הדדי let him place (them) there and mix them together *Šab* 110a(32); **3. to pay:** a. money: לא דמי קא יהבו לי ולא אגרא קא יהבו לי they did not pay me money, nor did they pay me a fee *BB* 58a(33); מאן דיהיב ליה זוזא מפשר ליה לטבא he used to interpret a dream positively for one who paid him a *zuz Ber* 56a(10); למיתבא ליה יהבינן ליה we certainly pay it to him [i.e. compensation to the blind person for degradation] *BQ* 86a(42); b. taxes: איכא דיהיב אכרגא ואיכא דלא יהיב אכרגא there were some who used to pay the poll tax and others who did not pay the poll tax *Yom* 77a(46) [↓ כרגא usage b]; *BB* 54b(16) [↓ טסקא#2]; **4. to grant:** הב לן מיטרא grant us rain *Tan* 23b(37); ניתבוה ניהלן לפלגא לפלגא מרקיעא לא יהבי let them grant us half (of our request). They do not grant half (a request) from heaven *Yom* 69b(32); **5. to assign, designate:** ארבע אמות דאמור רבנן באמה של קודש יהבינן ליה או באמה דידיה יהבינן ליה do we assign the four cubits of which the scholars spoke according to the cubit of holy objects or according to the individual's [lit. his] cubit? *Er* 48a(30); **6. to permit:** דאהב לה בימי קטנות he permitted her (these nights) when she was a minor *Nid* 64b(45); *ib.* 65a(6); **7.** imper. + ־ו + imp. vb. **to let or allow s.o. do s.t.** [Ma הב לי האב נירמיבה̄ let us throw in him MD 189]: הב לי ואיכול let me eat *Giṭ* 69a(14) [↓ √1#ספק, note]; *Ḥul* 50a(9) [↓ √קמ_ץ pa.]; הבו ניהלי ואינשקיה let me kiss him *Giṭ* 57b(47); הבו לי ואיברך let me make the blessing *Ber* 22b(42; **F**); אמרו ליה הבו לי⟨ה⟩ וליבריך הדור אמרו לי⟨ה⟩ הבו{'} ⟨ליה ו⟩לישתי they said to him: "Let him make the blessing (after the meal)." They said to him again: "Let him drink (wine)" *Ḥul* 86b(36); *Ned* 55a(32; V^{2}) // *Er* 54a(49; **O**) [↓ √מזג]; האבי כען ואייבים יתיכי let me contract a levirate marriage with you *SŠSad* 232:15; **8.** in phrase **מאן יהיב לן oh that we had** ... [lit. who will give us; cf. BH מִי יִתֵּן oh that ... HAL 692, mng. 6]: מאן יהיב לן נגרי דפרזלא ונישמעינך oh that we had legs of iron so that we could serve you *Ber* 41b(14); מאן יהיב לן מעפרא דרב ושמואל ומלינן עינין oh that we had some of the earth (of the grave) of PN and PN_2 so that we could paint our eyes (with it as a sign of reverence)! *BB* 171b(14) [//'s; ↓ √1#מלי pe., mng. II.2]; *Ber* 48a(20); *BB* 146b(1); *Ḥul* 17b(16); **9.** in idiomatic expressions: a. w. **זוזי א־ to invest money in s.t.:** רב כהנא יהב זוזי אכיתנא PN invested money in flax *BQ* 103a(17); יה{י}⟨ו⟩ב זוזי יתמי אפירי the orphans invested money in fruit *Giṭ* 52a(49); ההוא גברא דיהב זוזי אשושמי איקור a certain man who invested money in sesame, (and before he received it) it went up in value *BM* 49a(42); *ib.* 13 [wine]; b. w. **עיני to cast a spell:** ↓ עינא#1 usage d.2.a; c. w. **לעפרא to consign to the earth** [i.e. let s.o. die]: ↓ עפרא mng. 1d; d. w. **רשותא to grant permission:** ↓ רשותא#2 mng. 3.b.2; e. w. **שׁלמא to give greetings:** ↓ שׁלמא mng. 3b

Itpe. (e) **1. to be given:** אילימ' משום דאתיהיב בסיני עשר הדברות נמי בסיני איתיהיבו if we say because it [i.e. the Third Commandment] was given at Sinai. (All of) the Ten Commandments were also given at Sinai *Švu* 39a(33); ואיתיהיבת לכון אוריתא דעון גיליון you were given the 'Torah of the

Gospel' *Šab* 116b(7); *San* 89a(54); ליתיהיב לן מר ונפרנס בה ענייי מאתן let (the charity money) be given to us, master, and we shall support the poor of our town with it *Meg* 27a(47; **G**); דלא אית בהון מומא דמיתיהבין לכהן (firstborn animals) which do not have a blemish, which are given to the priest *AnanSch* 9:25; רובה דאשראי לאו בשטר ועדים מיתיהיב most credit is given without a writ and witnesses *TGHark* 100:2; **2. to be permitted:** לגביה דהאי גברא לא איתיהיב it was not permitted for that person *Šab* 137a(39); הואיל ואיתייהב לאי״ת־קוני מתקן since it [i.e. the Torah scroll] was permitted to be corrected he may correct (it) *Men* 29b(52); ממונא משום דאיתיהיב למחילה money (is different) because one was permitted to forgo it *Qid* 7a(36) // *Giṭ* 64a(10; **O**[3]) [Rashi: אדם רשאי למחלו]; **3.** w. רשותא **to be given permission:** ↓ רשותא #2 mng. 3

Lit: S. Friedman, Lieb Vol 124+, w. lit. [on √נתב].

יְהָבָא n.m. **load** (↓ √יהב; JPA יהב DJPA 235) sg. שקול יְהָבִיךְ ושדי אגמלא take your load and place it on the camel *RH* 26b(26; GRH 18:35) // יהבך *Meg* 18a(47)

Y: יְהָבָךְ *RH* ib.(BAYTN 85).

יְהוּדָאָה adj. **Jewish,** n. **Jew** (↓ בר יהודאי; Sy ܝܗܘܕܝܐ PSm 1569) **I.** adj.: sg.m. אטו ההוא גברא לאו יהודאה הוא am I not Jewish? *AZ* 76b(17); *Tan* 22a(21); *MQ* 26a(26); ספרא יהודאה a Jewish scribe *HP* 130:12; **II.** n. **1. Jew:** pl.m. יהודאי לא מנטרי שבתא the Jews do not observe the Sabbath *AZ* 70a(34); מרדו בך יהודאי the Jews have rebelled against you *Giṭ* 56a(7); *Tan* 21a(44) // *San* 109a(7); *Nid* 20b(31) [↓ תוונא]; גברא חד ביהודאי there is a certain man among the Jews *Ber* 58a(38); *BM* 86a(7); *BB* 58a(30); סבא דיהודאי the elder of the Jews *ib.* 58b(12); חכימא דיהודאי the wise man of the Jews *Šab* 129a(46); *Bek* 8b(23); רבהון דיהודאי the teacher of the Jews *San* 39a(6; MGG 89:18); אלהא דיהודאי the God of the Jews *Giṭ* 56b(46); *Ḥag* 9b(37) [↓ עניותא]; ואיכא יהודאי דידעין למיקרא כתבא פרסא there are Jews who know how to read the Persian (Pehlevi?) script *HP* 130:13 = *TGHark* 129:5; בני אינשא יהודאיי וארמאי Jews and pagans *SŠSad* 268:10; **2. Jewess:** pl.f. מולדא דיהודיאתא בת מולדא דיהודיאתא a midwife of Jewesses, the daughter of a midwife of Jewesses *AZ* 26a(26)

Y: יְהוּדָאֵי *Giṭ* 56a(7; BAYTN 319).

יהי ↓ √יהב vb.

יְהִיר adj. **haughty, proud,** n. **haughty one** (↓ √יהר, יהירותא; TA יְהִיר TJ Hab 2:5, MH[2] יהיר J 567) **I.** adj.: sg.m. האי מאן דיהיר אפי' אאינשי ביתיה לא מקבל one who is haughty is unacceptable even to his wife *Soṭ* 47b(43) // *BB* 98a(17; **P**[1]); *Ḥul* 111b(1); f. תרתי הויין בהו בנשי יהירן there were two among the women who were haughty *Meg* 14b(39); **II.** n.: sg.m. סבור יהירא הוא they thought that he was a haughty person *BQ* 59b(5; **F**[1]); pl.m. אי בטלי יהירי בטלי אמגושי if the haughty ones cease to exist (among the Jews), the magian priests will cease to exist (among the Persians) *San* 98a(37) // *Šab* 139a(24)

Geon. expl.: יהו(י)רי בל' ישׁ' תיאה GnK5 170:5, i.e. تيّاه; אניני הדעת OHT Šab 141:12; Y: יְהִירֵי *Šab* ib.

יהרותא, יְהִירוּתָא n.f. **haughtiness** (↓ יהיר) sg. לא יאה יהירותא לנשי haughtiness is improper for women *Meg* 14b(33; Ed) [↓ יוהרא]; חוצפא ויהרותא insolence and haughtiness *OHT Yev* 71:4

Y: יְהִירוּתָא *Meg* ib.(BAYTN 176).

יהטא ↓ יחטא n.

יָהָכֵי (> אי הכי) ↓ אי conj.

יהר vb. **to be overbearing** (CPA ܐܬܝܗܪ itpa. Brock, Catalogue, p. 84, MH[2] יהר hitpa. J 567; cf. יהר to shine MD 190) ↓ יהיר, יהירותא, יוהרא) **Itpa.:** האי מאן דמייהר one who is overbearing *Soṭ* 47b(43; **V**[2]) [↓ יהיר]

יוּבֵילָא n.m. **Jubilee year, Jubilee cycle, ram** (TA יוֹבֵילָא TO Lev 25:10, JPA יובל ram DJPA 237, Sy ܝܘܒܠܐ Jubilees LS 294) **1. Jubilee year:** sg. עד ההוא יובילא לא תסכי ליה do not wait for him [i.e. the Messiah] until that Jubilee year *San* 97b(7); **2. Jubilee cycle:** pl. כללי ביובילי ופראטי בשבועי the 'whole ones' [i.e. the hundreds in the date] as jubilee cycles and the 'portions' [i.e. the remainder] as sabbatical cycles *AZ* 9b(9; TGHark 21:36); ארבע מאה תמניא יובלי four hundred (years) are eight Jubilee cycles *Ara* 12b(4); *ib.* 7; 18; **3. ram** [dial.]: sg. כשהלכתי לערביא הוו קורין לְדִיכְרָא יוּבְלָא when I went to

Arabia, they used to call a ram *yovel* *RH* 26a(45; GRH 14:16)

יוּבְשָׁא n.m. **dryness** (↓ √יבשׁ; Ma יובשא MD 190) sg. צמק מיצטמק לישנא דיובשא הוא (the verb) צמק itpe. is a term of dryness *HG1* 172:14

יובשאנא, יוּבְשָׁנָא n.m. **drought** (↓ √יבשׁ; Sy ܝܘܒܫܢܐ dryness LS 294) pl. טובעאני ולא יובשאני (better) floods and not droughts *Tan* 10a(24)

Y: יוּבְשָׁנֵי *Tan* ib.

יוֹד, pl. **יוֹדֵי, יוֹדָאתָא** n.m. *yod*, **the tenth letter** (Sy ܝܘܕ LS 293) sg. *Qid* 4a(20); יוד דאיגרת *yod* (in the word) איגרת (in the *get*) *TGHark* 130:10; *BMsE* 33:13; pl.abs. ונכתוב תלתא יודין בדתהויין דיתצביין let him write three *yod*s in the words תצביין, תהויין (in the *get*) *ib.* 5:28; *Geon* 170:19; det. תרין יודי two *yods BMsG* 6:16; יודאתא forms of the letter *yod* (with the hand strap of the phylactery) *ŠT* 492:53

יוּהֲרָא n.m. **haughtiness** (↓ √יהר) sg. מיחזי כיוהרא it looks like haughtiness *Ber* 17b(37) // *Pes* 55a(10); ר' שמעון חייש ליוהרא ורבנן לא חיישי(י) ליוהר' PN is apprehensive of haughtiness. The scholars are not apprehensive of haughtiness *Ber* 17b(24) // *Pes* 55a(3); ולית בה משום יוהרא it does not have an appearance of haughtiness *Suk* 26b(28; **E**[2]); לא נאי להו יוהרא לנשי haughtiness is improper for women *Meg* 14b(38; **M**[2]) [↓ יהירותא]

Y: יוּהֲרָא *Ber* ib.(Mo 106).

יוּכְלָא n.m. **ability, possibility** (↓ √יכל; JPA יוכלה DJPA 237) sg. ועמילנא וטרחנא בכל יוכלאי I shall work and toil with all my ability *SŠHai* 10b(3); ליכא יוכלא אילא לאודו(י)ע(ו)ה לאשה דלא יכלינן לאשבועיה דלית ליה מדעם it is only possible to inform (his) wife that we cannot adjure him that he has nothing *OHT Ket* 230:31

יוכנאה adj. **of GN** sg.m. פפי יוכנאה *BB* 25b(48)

Y: יוּכְנָאָה *BB* ib.

יוֹמָא, cs. **יוֹם** n.m. **day, sun, holiday** (↓ אפוקי יומא, בר יומ־, יממא, ; TA יוֹמָא TO Dt 2:25, Sy ܝܘܡܐ LS 299, Ma יומא MD 190; mng. 2: note also Akk *šamšu* 'day' [v. CAD Š/1 337, mng. 3]) **1. day, daytime:** a. alone: sg.cs. יום תבר מגל the day of the breaking of a sickle *BB* 121b(12); det. כולהו שבעה כחד יומא אריכא דאמו all seven (days of Sukkot) are considered as one long day *Suk* 45b(49) // *Beṣ* 30b(46; **L**); תרנגולתא דרמיא יומא וכבשא יומא a hen which lays (an egg one) day and withholds (one) day *Nid* 39b(11); עבוד חד יומא they observed (the holiday) one day *RH* 21a(10); *Ḥag* 5b(46) [↓ בר בי רב]; *Ber* 2a(35) [↓ טהר √1# pe., mng. 2]; מן יומא דנן ולעלם from this day and forever *SŠHai* 11b(9); *Bo* 9:16; pl.abs. תלתין יומין thirty days *Šab* 129b(7); *Giṭ* 76b(3); *AZ* 5b(31); cs. שבעא יומי שבתא the seven days of the week *ḤMGas* 94:15; *Anan* 38:12; ביומי ניסן וביומי תשרי in the days of *Nisan* and the days of *Tišri Ber* 35b(25); det. כולהו יומי all of the days *BQ* 37b(18); סידורא דיומי the order of the days (of the week) *Meg* 4b(18); יומי זוטי ויומי אריכי short days and long days *AZ* 8a(27); תרי יומי לבר מהאידנא two days besides today *Šab* 87a(14); תלת' יומי ותלתא לילותא three days and three nights *Giṭ* 57a(24); *BB* 73b(24); b. portions: sg. רבעא דיומא a quarter of the day *Tan* 12b(48); פלגיה דיומא half of the day [i.e. noon] *Meg* 30b(13); *BM* 98a(5); *Anan* 52:3; טהר טיהרא הוה פלגא דיומא (if) noon shone, it was the middle of the day *Yom* 59a(34); תלת שעי בתריית' דיומא the final three hours of the day *Ned* 40a(36); c. w. designations: sg. יומא רבא ד(ב)שבתא the great day of the Sabbath *Šab* 156a(34); יומא דסיתוא a winter day *Ber* 18b(9); יומא דשותא a day (of blowing) of the south wind *Šab* 32a(18); *Er* 65a(27); יומא דפסחא the day of Passover *Meg* 15a(35); d. w. 3sg.m. poss. suff. יומיה that same/very day: פרעי אינשי ביומיה people may repay (a loan) on the same day (they receive it) *BM* 17a(41); דאורחאי דאיקלע לי ביומיה אתא וביומיה אזל my 'guest' who happened to come to me, came and went on the same day *Šab* 66b(45); *Suk* 27b(38); *Meg* 20a(38); דבין הערבים מתחשיב מיומיה ומתחשיב מלמחר twilight is considered as part of that same day and is considered as part of the next day *Anan* 77:6; גדיא דאישתחיט אימיה ביומיה a young goat whose mother was slaughtered on that very day *HP* 44:1; ליומיה for the same day *Mak* 22b(18) [↓ יומחרא]; מאן הויא ליומין=[ליומיה] who will

become (a wife) for me for today? *Yom* 18b(10) // *Yev* 37b(15) [but v. Varr]; e. sg. in phrase יומא חד once, one time [≠ חד יומא; v. supra, mng. 1a]: יומא חד אידמי ליה כעניא once he came in the guise of a poor man *MQ* 28a(49); *Ḥag* 4b(38); *Soṭ* 22a(32); **2.** pl. **period, time:** cs. ביומי מר רב שמואל גאון in the time of PN *TGHark* 82:17; det. יומי דכלה the period of the *kalla MQ* 16b(18); יהא רעוא דביומיכון תישתרו תרבא may it be (His) will that in your time you will be permitted (to eat) forbidden fat *Yev* 37a(2); **3. sun, sunbeam** [ModSy *yūmā* Maclean 117, mng. 2, JNA יומא *yōma* sun HDJNA s.v.; cf. MH² יום BR 47:6 = גלגל חמה Yom 20b(43)]: sg. אידלי יומ' אידלי קצירא the sun rose (and) the sick person recovered *BB* 16b(39; **F**²); אוקמיה להדי יומא he placed him opposite the sun *Ḥul* 60a(1); *Šab* 134a(25); הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא the dust used to rise up and conceal the sun *Ket* 106a(24); והאי חירגא דיומא לא(ו) שמיה the dust of a sunbeam is called *lā Yom* 20b(38) [w. ref. to לָה Dan 4:32]; *Ned* 8b(16); **4. holiday:** sg. כוליה יומא דמעלי יומא the whole day of the eve of the holiday *HP* 164:17; *ib.* 166:4; **5. *Yom Ha-kippurim:*** ↓ יומא רבא, יומא דכיפורי, סדר יומא

Voc: יוֹמָא HGP 1a:26; Y: יוֹמָא *Yom* 20b(2; E¹BAYTN 23).

– **כָּל יוֹמָא** adv. **daily, every day** (Sy ܟܠܝܘܡ, ܟܠܝܘܡܐ PSm 1576) הוה צריכא רופא כל יומא she needed a doctor every day *Ket* 52b(17); כל יומא מאורתא every day from nightfall *BM* 84b(2); כל יומא דשבתא every Sabbath *Šab* 30b(1); *Ber* 39b(27)

– **כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא** adv. **every single day, daily** כל יומא ויומא אזיל ומזבין נפשיה every single day he will go and sell himself *Qid* 15b(34); *Suk* 45b(48); *Giṭ* 44a(44) // *Bek* 3a(9); קרבנות דכל יומא ויומא איתנהו sacrifices which take place daily *Yom* 2b(16)

– **כּוּלֵּי(ה) יוֹמָא** adv. **the entire day, the whole day** עניי אנן וטרחינן כוליה יומא we are poor, and we make an effort (to support ourselves) the entire day *BM* 83a(30; **V**²²); יתיב תעניתא כולי יומא he fasted the entire day *San* 100a(8); *Šab* 118a(17); כולי יומא דמעלי יומא דפסחא the entire day of Passover eve *Pes* 107b(19)

– [**יוֹמָא אָחֳרֵינָא** ↓ יומחרא adv.]

– **יוֹם דִּינָא, יוֹמָא דְדִינָא** n.m. **day of judgment, weekday** (↓ דינא; Ma יומא דׄדינא MD 108; mng. 2: JNA יום דינא *yōm dīna* HDJNA s.v.]) **1. day of judgment:** sg. קשה יומא דמטרא כיומא דדינא a day of rain is as harsh as the day of judgment *BM* 85a(21); יומא רבא דדינא the great day of judgment *Bo* 4:4; *ib.* 78:14; 141:17; **2. weekday:** sg. וכד מיקלע ריש ירח טבת ביום דינא when the first day of the month of *Ṭevet* falls on a weekday *HP* 184:23 [= GeonH שחל להיות בחול HR 133:27]; ואם משני מיום דינא שרי if he changes it on a weekday, it is permitted *IHP* 599:19 [= GeonH מחולא HG1 225:15]

On mng. 2, cf. JudArab: צלואה יום אלדין the weekday prayers SRSG 82:7; 258:23, and w. gloss ib.: יום אלדין אעני יום אלחול; pl. איאם אלדין ib. 109:14 [courtesy S. Cohen]; Lit.: M. Assis [forthcoming].

– **יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי** n.m. **Day of Atonement** (calque < MH יוֹם הַכִּיפּוּרִים MŠab 9:4, J 657; JPA יום צומה דכיפורייה DJPA 256) sg. *Ber* 17a(18); *Yom* 82b(7); *AnanSch* 29:21; *Ḥul* 101b(16); מעלי יומא דכיפורי the eve of the Day of Atonement *Ber* 8b(4); *Er* 54a(49); *Yom* 20a(2); *ib.* 87a(48); *Tan* 21b(34); *Ket* 62b(14); *Qid* 81a(47); *BM* 84b(30); *Ḥul* 110a(22); pl. תליסר יומי דכיפורי thirteen Days of Atonement *Yom* 87b(5)

Y: יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי *Pes* 68b(37).

– **יוֹמָא טָבָא**, pl. **יוֹמֵי טָבֵי** n.m. **holiday, banquet, good omen** (↓ טב; JPA יום טב DJPA 238) **1. holiday:** sg. בין דשבתא בין ד׳יומא טבא whether of the Sabbath or of a holiday *Pes* 117b(30); לא ליקני איניש הושענא לינוקא ביומא טבא קמא a person should not transfer ownership of an *h.*-bundle to a child on the first day of the holiday *Suk* 46b(33); *Šab* 148a(31); *Er* 40a(13); *Beṣ* 17a(30); *Bek* 25a(3); *HP* 40:26; מעלי יומא טבא the eve of a holiday *BQ* 113a(22); *Švu* 15b(6); אפניא דמעלי יומא טבא towards the evening of the eve of the holiday *Beṣ* 27b(3; HP 5:16); הוה ליה יומא טבא ולא איפשר מיפחת בה ארבעה (if) it was a holiday for him and he was unable to remove four (handbreadths from the covering of the *sukka*) *HP* 31:9; pl. יומי טבי *Men* 43b(48); *HP* 187:5; *Šeel* 192:1; מעלי יומי טבי *BQ* 113a(21; **F**¹); **2.**

banquet, feast [↓ הילולא]: a. general: sg. מיומא טבא לחבריה from (the time of) the banquet until the next day *Beṣ* 4a(45) // *Zev* 18a(13) // *Kar* 13b(34); b. w. √עבד pe.: sg. עבדו יומא טבא they made a feast *San* 105a(51; Ar [AC 4:328]) [**He:** הילולא]; עבד ר' אבהו יומא טבא לרבנן PN made a feast for the students *Ber* 46a(3); כי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן when I see a *ṣ.m.* who has completed his tractate, I make a feast for the students *Šab* 119a(1); *MQ* 28a(23; **L**); *Qid* 31a(47); *BQ* 87a(15); עתידין ישר' דעבדי יומא טבא כי חרבה תדמו(')ר(א) the Jews will eventually make a feast when Palmyra is destroyed *Yev* 17a(16); **3. good omen:** sg. מברא דאתי לאפאי יומא טבא לגו (if) there is a ferry which is coming towards me, there is a good omen therein *Ḥul* 95b(13)

Y: יוֹמָא טָבָא *Ber* 46a(3).

– **יוֹמָא רַבָּא** n.m. **the Day of Atonement** (lit. the Great Day; ↓ רב) sg. יומא רבא דמערבא the Day of Atonement of Eretz Israel *RH* 21a(3)

– **יוֹמַאי** adv. **today** (< יומא האי; ModMa אמאי MD 21, Sy ܝܘܡܢܐ [< ܝܘܡܐ ܗܢܐ] LS 300) יומאי שבעה יומי בעומרא today is seven days in (the counting of) the *'omer SRSG* 154:23

– **יוֹמַחְרָא** adv. **a later day** (< יומא אחרא; ↓ אחרא; cf. EA למחר או ליום אחרן DNWSI 42, mng. 2) only in phrase **למחר וליומחרא sometime in the future** [lit. tomorrow or a later day]: הא דאמדוהו ליומיה הא דאמדוהו למחר וליומחרא this (refers to) when they estimated it [i.e. his fitness to be flogged] for the same day, that to where they estimated it for some time in the future *Mak* 22b(18); *Zev* 56b(6); *ib.* 84a(10); *Er* 40b(25); *BM* 17a(39)¹; למחר וליומא@חרא *Beṣ* 33b(41; **L**); למחר וליומא אוחרא *Suk* 47b(4; **M**²)

Voc: יוֹמַחְרָא VTM 5.

יוֹנָא, pl. **יוֹנֵי** n.f. **dove** (TA יוֹנָה TO Gen 8:8, Sy ܝܘܢܐ f./m. LS 300, Ma יאונא#1 MD 185) sg. *AnanSch* 24:5; אי תקדמיה יונך ליון if your dove overtakes my dove *San* 25a(31); אתאי יונה איטרף קמיה a dove came (and) flapped its wings [lit. shaking itself] in front of him *ib.* 95a(41); יונה דדהבא a dove of gold *Ber* 53b(32); pl. *Anan* 68:3; תרתי יוני two doves *Ber* 56a(42; **F**); *ib.* 56b(19; **O**); יוני נפישאתא many doves *TGAs28* 199b:21; שובכא דיוני a dovecote *BB* 144a(28)

Y: יוֹנֵי *Ber* 56b(42; BAYTN 23).

יוֹנָאָה adj., n. **Greek** (TA יוֹנָאֵי pl. TJ 1S 2:4, Sy ܝܘܢܝܐ LS 300, Ma יאונאייא MD 185) **I. adj.:** pl.m.abs. חרשין יונאין Greek sorcery *Bo* 56:9; **II. n.:** pl.m.det. תלתין ותרין קרבי עבדו רומאי בהדי יונאי the Romans fought thirty-two wars with the Greeks *AZ* 8b(20); *ib.* 23; מלכותא דיונאי the kingdom of the Greeks *BQ* 117a(36); *TGHark* 190:15

Y: יוֹנָאֵי *BQ* ib.

יוֹנוּס n.m. **ebony wood** (< ἔβενος Löw, Lehnw 280; Sy ܐܒܢܘܣ LS 3, MP *abnūs* CPD 4) sg. פתורא דיונ(י)ס(וס) an ebony table *Šab* 129a(33) [Var: דייונו(ם)(ס) Ar (AC 4:129); יונס RaḤ]

Expl. RaḤ: יאבנוס, i.e. Arab آبنوس [cf. אבנוס, i.e. أبنوس TGHark 135:16]; Lit: Koh, ACSup 57; Flora 1:588+; Siggel 11.

יוּקְרָא n.m. **heavy weight, heaviness, high price** (↓ √יקר; Sy ܝܘܩܪܐ LS 307) **1. heavy weight:** sg. אגב יוקרא(י) דלחם תלח it could fall apart because of the heavy weight of the bread *Men* 94b(14); *BM* 21b(25); *Yev* 105b(19); **2. heaviness,** in phrase **יוקרא דליבא 'heaviness of heart':** sg. *Giṭ* 69b(15) [in a list of diseases]; רב אחא בר יוסף חש ביוקרא דליבא PN felt 'heaviness of heart' *Šab* 140a(39); *Giṭ* 69b(15); **3. high price:** sg. יוקרא וזילא high and low price [i.e. appreciation and depreciation] *BM* 64b(2); שקול כיוקרא דלקמך take (compensation) according to the high price ahead of you [i.e. at harvest time] *BQ* 7b(9); *ib.* 26; *BM* 65a(53)

Geon. expl.: תקל אל פואד OHT Giṭ 157:4, i.e. ثِقَل الفُؤاد [mng. 2]; Voc: יוֹקְרָא HGP 20b:5; Y: יוּקְרָא *Suk* 52b(50; BAYTN 151).

יָרֹק adj. **green, yellow** (↓ ירוק, √1# ירק adj., ירק; Sy ܝܘܪܩܐ LS 309, Ma יוראקא MD 191) sg.m. הוצא יורקא a green palm leaf *Šab* 109b(30) // *Yev* 64b(21); *Pes* 30b(21; **V**¹⁴**V**¹⁷) [glazing]; *Ḥul* 47b(25; HG3 147:38) [lung]; f. בדיורקא כרסא in a case where (the *senunit*'s) stomach was yellow *ib.* 62a(21); pl.m. אריכי שקי ויורקי (its) thighs are long and yellow *ib.* 63a(5); מאני חיוורי ואוכמי ויורקי white, black, and yellow vessels *TGAs28* 143:16; f. pl. ענני יורקתי yellow clouds *Ber* 59a(32)

Geon. expl.: ירוקי צפר בערב OHP Pes 143:29, i.e. صُفر

[pl. of أَصْفَر].

יוּתָא n.m. **a constellation** (< *איותא < *עיותא; Sy ܥܝܘܬܐ name of several constellations LS 523) sg. מאי עש ... יותא מאי יותא אמרי לה זנב טלה ואמרי לה רישא דעגלה what is עָשׁ [Job 9:9]? (The constellation) *Y.* What is *Y.*? Some say: The tail of the Ram. Others say: The head of the Calf *Ber* 58b(56)

Geon. expl.: ג'מע כואכב OHP ib. 106:13, i.e. جَمْع كَوَاكِب; Y: יוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 19).

יוּתְרָנָא n.m. **increase, excess** (↓ √יתר; Sy ܝܘܬܪܢܐ LS 313, Ma יותראנא MD 191; cf. BH, MH יִתְרוֹן Yeivin, BV 1037, Gross, Patterns 28) sg. ומן ⟨ח⟩וסראנא ומן יותראנא from a decrease or an increase *SŠHai* 5a(4); *ib.* 11a(11); 11b(19); חוסרנא ויותרנא בכרעה בתריאתא a deficiency or an excess (in length) in its hind legs *HP* 206:14 [cf. *Ḥul* 58b(14)]

יְזוֹפָא n.m. **borrower** (↓ √יזף, מוזפנא; Sy ܝܙܘܦܐ LS 300) sg. יזופא קאי באיסורא the borrower performs a prohibited act [lit. stands in a prohibition] *Šeel* 45:3; *ib.* 4; 5; 33:18; 54; מפקין בי דינא מן מוזפאנא ויהבין ליה ליזופא the court removes (the interest) from the lender and gives it to the borrower *HG2* 392:39; *TGAs42* 79:17

יזף vb. **to borrow** (↓ מוזפנא, יזפתא, יזופא, זפותא; Sy ܐܙܦ, ܐܬܝܙܦ, LS 300, Ma יזף MD 191) **Pe.** (e/u): a. money: כי יזיף איניש בצנעה יזיף a person should only borrow in private *BB* 42a(8); ואזלי ענייי ויזפי מניהו the poor go and borrow from them *San* 26a(9); *AZ* 62b(22; **J**); יזיפית מן פלניא I borrowed (the money) from so-and-so *HP* 79:17; *Geon* 162:6; האי מאן דיזיף פשיטי מחבריה one who borrows small coins from another *BM* 63b(38); *BB* 164b(4); *Giṭ* 46b(39); מאן דיזיף לשבתא פרעיה שבתא the Sabbath will repay the one who borrows for the Sabbath (to honor it) *Šab* 119a(26); והיכא דבאעי ישראל למיזף מישראל if a Jew has to borrow from (another) Jew *HP* 50:2; *MQ* 28b(16) [↓ יזפתא]; b. time: וליזוף מר ולפרע borrow and repay [i.e. postpone your fast until another day] *Tan* 12b(28) [// Af., mng. 2a]; רב אחא בר יעקב יזיף ופרע PN used to borrow and repay [i.e. he would make up at night for his missed study of the day] *Er* 65a(40)

Af. 1. to lend: a. money: האי מאן דאוזפיה מאה זוזי לחבריה a certain person who lent one hundred *zuzim* to another *BM* 77b(48); *ib.* 60b(33); 103a(8); *Švu* 41b(41); *AZ* 71a(24); *Yom* 9b(47); *Bek* 8b(27); אסיר ליה אוזופיה בריביתא he is forbidden to lend to him on interest *AnanSch* 27:20; *ib.* 19; 28; *San* 25a(15); *HP* 49:29; b. objects: אוזפן כוזא דמיא lend me a pitcher of water *Šab* 66b(44); *Bo* 138:8; ומאן דמוזיף פירי וזול או יקור one who lends fruit, and it went down or up in value *TGAs42* 85:24; *Anan* 10:23 [↓ יזפתא]; **2. to borrow** [Ma נאוזיף AM 44; v. MD ib.]: a. money: לבתר דאוזיף after he borrowed the money *Pes* 30b(46); האי מאן דאוזיף פשיטי מחברי⟨ה⟩ one who borrowed small coins from another *BM* 63b(38; **M**) [H: יזיף]; *ib.* 44b(14; **F**[1]**V**[22]) [H: יזיף]; האי מנה דאוזפיתה קמך אוזיפתיה קמי פלניא the *maneh* which I borrowed in your presence, I borrowed (also) in the presence of NN *San* 30b(31); הדרת ואוזפיתנהו מינאי you borrowed it [i.e. the money] again from me *BB* 32b(23; **P**[1]) [Var: שקלתינהו **H**; הדר יזפתינהו Rašbam]; ניחא ⟨ו⟩לאיניש דלזבין ברתיה ולא לוזיף בריביתא a person prefers to sell his daughter (as a maidservant) and not to borrow on interest *Ara* 30b(27); ולוזיף מר וליפרע *Šab* 11a(30) [// Pe., usage b]; b. objects: גברא דאוזיף מן חבריה עשרה מני קושטא a man who borrowed from another ten *manehs* of costus *Dim Vol* 469:16

יְזִיפְתָא, יְזִפְתָּא n.f. **loan** (↓ √יזף; Sy ܝܙܝܦܬܐ, ܝܙܦܬܐ LS 300, Ma זאפתא MD 347) sg. אמבארי יזיפתא יזיף he takes a loan at the river crossings *MQ* 28b(16) [v. OHP ib. 72:27]; יזפתא דמוזפת בין כסף ובין אכל ובין כל מילי a loan that you make whether in silver or food or all things *Anan* 10:23; *ib.* 12:2; *Šeel* 45:55; *ib.* 56

Lit: Eps, StI 110.

יחד vb. **to unite, designate, single out** (↓ יחידאה; Sy ܝܚܕ LS 300) **Pa. 1. to unite, put together:** a. general: בראנהו לכולי עלמ' ולביהו מיחד כהדדי he created everyone and unites their hearts together [i.e. they all act alike] *RH* 18a(48); pass.part. עד דמייחדי באבא ובאימא only when they possess [lit. until they are united by] the (same) father and mother *Yev* 17b(29); pass.part. שדר' או גלגל'

דמיחד' a skeleton or a skull which is put together (completely from the bones) *Naz* 52a(23); b. esp. of people in one room: שמואל מיחיד להי בהדי עבדי PN used to put them [i.e. his female slaves] (together in one room) with his male slaves *Nid* 47a(43; MGL 720:13); *Giṭ* 38b(4); *AZ* 22b(29); pass.part. יחודי בעלמ' הוו מייחדי they were merely put together in one room *Yev* 37b(20); **2. to designate:** דייחד לה ארעא אחרי' למזונה he designated another field for her maintenance *BB* 51a(6); *Šab* 123a(11); *Ket* 55a(11); *ib.* 81b(2); *TGHark* 206:1; דוכתה מייחד לה he designates a place for her *Ket* 57b(43); *Šab* 84b(14); *Ket* 54b(5); pass.part. לא מיחד שעבודיה his legal obligation is not specified *AZ* 63b(18); **3. to single out:** ליחודי לאו לכל חד וחד to single out a prohibition for each one *Mak* 18a(4); *Kar* 5a(4); *Men* 58b(9); pass.part. דלא מייחדא לי' it is not his alone [lit. it is not singled out to him] *Ḥul* 135b(14); *Er* 67a(36); חד טורא דימיחד בעלמא שמיה a mountain whose name is singled out in the world *Bo* 76:3

Itpa. to be together in one room: נדה שרי לאתיחודי בהדי גוברה it is permitted for a menstruous woman to be together in one room with her husband *San* 37a(22); אסירא לייחודי בגברא דלא דידה she is forbidden to be together in one room with a man who is not her (husband) *Er* 100b(40)

יהטא, יְחַטָא n.m. **incompletely developed egg, aborted fetus** (Sy ܝܚܛܐ stillborn child LS 301, Ma יאהטא MD 184, TA יְחַט TJ Is 14:19[Var יהט]) **1. incompletely developed egg:** sg. והני ⟨מילי⟩ ⟨ביעי⟩ דלא גמרן דרמיא תרנגולתא דקר⟨י⟩⟨ו⟩ להו אינשי ⟨י⟩חטא incompletely developed eggs which hens lay which people call *y.* *HG3* 189:7; **2. aborted fetus:** pl. בני יחטי *Bo* 78:10

Geon. comm.: וביצה שלא נגמרה נקרא יהטא ConAr [AC 4:114, s.v. יהט].

יְחִידָאָה adj. **single,** n. **individual authority** (↓ √יחד; Sy ܝܚܝܕܝܐ LS 300) **I. adj. single:** sg.m. תומא יחידאה a single garlic [i.e. a clove] *Giṭ* 69a(34); טולא דדיקלא יחידאה the shadow of a single date palm *Pes* 111b(7); קניא דורדתא יחידאה a single *z.*-reed *ḤM* 43:19; ברקא יחידאה an individual lightning flash *Ber* 59a(32) [expl. MH בְּרָקִים Mib. 9:2]; **II. n. individual authority:** sg.m. מתניתין יחידא' היא our Mishna is (according to) an individual authority *Šab* 140a(37); *Suk* 19b(14); *Beṣ* 31a(8); *BB* 79b(21); דחייש ליחידאה he takes into consideration (the opinion of) an individual authority *Meg* 18b(16); *Yev* 83a(9); כמה רב גבריה דעבד כיחידאה how great is his strength that he can act (in this manner) according (to the opinion of) one individual *ib.* 104a(17); *BQ* 28a(1); *ib.* 70a(1); *Bek* 41a(10); pl. דיחידאי לא קאמרינן we do not state (the opinions) of individual authorities *BQ* 81b(51)

Voc: יחידָאה HPP 35:20; Y: יְחִידָאָה *Ber* 59a(32; BAYTN 57).

יַחְמוּרְתָא n.f. **type of deer** (TA יַחְמוּרָא TO Dt 14:5, Sy ܝܚܡܘܪܐ LS 241) sg. הני חלי דיחמורתא secretions of the *y.*-deer *Bek* 7b(23)

Y: יַחְמוּרְתָא *Bek* ib.(BAYTN 243).

יחס vb. **to trace a genealogy, establish legitimate descent** (↓ מייחס, מייחסותא; JPA יחס DJPA 239, LBH יחש hitpa. HAL 390, MH[2] יחס pi., hitpa. J 575) **Pa. 1. to trace a genealogy:** יחסנהו בשמייהו ובשמא דאבוהון he traced their genealogy according to their name and their father's name *Yev* 62a(49; **O**[2]); אי ליחוסיה קא אתי ליחסיה וליזיל עד בנימין if (Scripture) comes to trace his [i.e. Mordecai's] genealogy, let it continue to trace it until Benjamin *Meg* 12b(45); **2. to establish a legitimate descent:** ליחוסי לזרעיה to establish a legitimate descent for his progeny *TGAs42* 156:21; *Ket* 15b(4); *Zev* 101b(30)

Itpa. to be connected: ליכא התם פריצותא דמיתיחש⟨א⟩ ליה there is no licentiousness there which is connected to him *TGHark* 222:19

[יחסותא ↓ מייחסותא n.]

יאלא, יַיְלָא n.m. **a lizard** (< *ירלא; TA יַלָא TO Lev 11:30, Sy ܝܠܐ, ܢܠܐ, ܝܪܠܐ LS 301, 309, Arab وَرَل Wehr 1062) pl. כלילא דיילי a garland of lizards *BB* 4a(1); כי היכי דלא לימציוה יאלי so that the lizards should not suck blood out of it [i.e. the cow] *Šab* 54b(44) [cf. Sy: ܡܨܐ ܕ(ܝ)ܠܐ الوَرَل BBah 668:22, ModSy ܡܨܝܙܐ *miṣ'izī* Maclean 152]

Lit: Fauna 71; Talshir 223: Varanus grisus; Geig, AAC 213; Y:

יַאלֵי *Šab* ib.(BAYTN 100).

ייסוּרֵי n.m.pl. **suffering** (< MH יִסּוּרִים Yeivin, BV 957, J 582; TA יִסּוּרִין pl. TJ Jer 30:11, JPA ייסורין DJPA 239) קביל עליה ייסורי תריסר שנין he accepted upon himself suffering for twelve years *BM* 85a(8); *ib.* 19; 84b(2); *San* 107b(4); דלא ליתו ייסורי עליכו so that suffering should not befall you *AZ* 18b(40); ויסלקון מניה צערי וייסורי may they remove pains and suffering from him *Dec* 2:5

Y: יִסּוּרֵי *Ber* 62a(27; BAYTN 256).

ייתוּרָא n.m. **superfluous matter** (< MH[2] יתור J 603; ↓ √יתר) sg. ור' אלעזר מייתורא קאמ' PN says this from the superfluous wording (of the verse) *Ḥul* 36a(40; V[11])

Y: יְתוּרֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 256).

יכח vb. **to decide, admonish** (JPA יכח af. DJPA 240, MH[2] יכח hif. J 577) **Af. 1. to decide, establish:** מאן נוכח נוכח רבה בר נחמני who can decide (the matter)? Let PN decide *BM* 86a(30); מאן מוכח *AZ* 53b(35); *Pes* 57a(43) // *Kar* 28b(8); *Yev* 28a(36); pass.part. אומדנא דמוכח an assumption which is well grounded *BB* 146b(30); *Yev* 4a(33); בטילא דמוכח well grounded loss of work *Ket* 105a(37); מוכחא מילתא it is clear [lit. the matter is established] *Šab* 139b(20); *Ber* 50a(20); *MQ* 14a(14); *Giṭ* 85b(25); *AZ* 62b(20); *Bek* 31b(46); *Tem* 8b(38); **2. to admonish:** לוכחינהו מר להני דבי ריש גלותא admonish the (officials) of the exilarch's house *Šab* 55a(11); נביא כהנא הוה לן דהוה מוכח לן we had a prophet-priest who used to admonish us *San* 96b(30) // *Giṭ* 57b(12; MGN 600:5)

יכל vb. **to be able, prevail** (↓ יוכלא, √מצי 2#; JPA יכל DJPA 240) **Pe.** (e/) **1. to be able:** a. alone: לא יכילנא אדאזילנא ונשקול במזיי I cannot (appear before the king) until I go and cut my hair *Meg* 16a(16); *Ber* 7b(48); *Tan* 7a(24); *BM* 85b(48); לא יכיל ליה he was unable (to do it) to him [i.e. to incapacitate rather than to kill him] *San* 49a(5); לפום דיאכיל according to his ability *IŠGF* 58:11; כמא דיכלת as much as you can *AnanSch* 28:28; b. w. fol. inf.: ההוא מחוזא דלא הוו יכלי למכבשיה a certain walled city which they could not capture *San* 109a(13); ולא קא יכיל מלאך המות למיקרב ליה the Angel of Death was unable to approach him *Mak* 10a(32); לא יכלי למישרא נדרא they cannot annul the vow *Ned* 8b(6); אנא יכילנא לחדותי I can promulgate a new ruling *Ber* 29b(24); *Er* 25a(20); *Beṣ* 21b(13); *Qid* 13a(19); *BM* 86b(30); *IŠGF* 99:11; *TGHark* 93:21; *ib.* 101:12; 158:12; מאי יאכיל למיעבד what is it possible to do? *OHT Ket* 230:31; c. w. fol. part.: יכלא נסבא לכל דניחא לה she can choose as a husband whomever she wants *Anan* 118:16; **2. to prevail, overtake, overcome** [w. -ל over s.o./s.t.]: שתיק ויכיל ליה he was silent, and (the Angel of Death) prevailed over him *Mak* 10a(33); *MQ* 28a(47); *BM* 86a(32; F[1]); שדו(י)א גירא פרשא ולא יכיל ליה the horseman shot an arrow and it could not overtake it *BB* 73b(26); *Tan* 22b(6); *Meg* 13b(8); *ib.* 16a(34); *Ḥag* 4b(41); *BM* 83b(20); *San* 95a(10); *ib.* 100b(39); *AZ* 8b(20); **3. to outsmart, outwit:** הפכינן ליה עפרא ולא יכלינן ליה we interchanged the earth for him but we could not outsmart him *BB* 73b(41); אמרי ליה טובא ולא יכלי ליה I said many things to him (concerning this matter), but I could not outwit him [i.e. convince him of my opinion] *ib.* 26a(39)

ילד vb. **to give birth, beget, produce, develop** (↓ אדליתא, בר אולודי s.v. ברא 1# mng. 5, ילדותא, ילדתא, מולדא; Sy ܝܠܕ LS 301, Ma ילד MD 192, מיתליד itpe. Nöld, MG 246) **Pe.** (e/) **to give birth:** ורוב נשים לתשעה ילדן most women give birth at nine (months) *Yev* 37a(17); ורוב נשים ולד מעליא ילדן most women give birth to a normal child *Nid* 18b(2); איתתך ילדה שתין (if) your wife gave birth to sixty (children) *BB* 91a(25); איכו ילדת לי חדא כרסא would that you had born for me one (additional) womb (of children) *Yev* 65b(49); כד מזדרעא ועד דילדה אסירא לאזדקוקי לבעלה from the time that she is impregnated until she gives birth she is forbidden to have sexual relations with her husband *Anan* 60:23; *ib.* 63:2; *AnanSch* 20:4; *ib.* 35:24; ההיא כודנתא דילידה a certain mule which gave birth *Bek* 8b(30); *ib.* 18b(48); דילידתיה אימיה והדר מתה its mother gave birth to it and then died *Ḥul* 38b(4); וכל בני דילידת עבדי נינהו all the children to whom she gave birth are slaves *HP* 46:2; *ib.* 135:7; אילידא *HG3* 364:1; חיותא דכד שחיט לה ילידא an animal which gave birth while he was slaughtering it *ib.* 206:15;

pass.part. דילידי who were (already) born *Ned* 30b(31) [w. ref. to הַנּוֹלָדִים Gen 48:5]

Af. 1. to beget, father children: דכל חד וחד בתמני אוליד everyone fathered children at the age of eight (years) *San* 69b(28); נסיב אתתא ואוליד בני marry a woman and beget children *Yev* 62b(10); דילדא אימיה כר' שמעון תוליד ואי לא לא תוליד (if it is like) what PN's mother gives birth to, you should beget. If not, do not beget *Mak* 17b(2); תוליד בני ולא לימותו may you beget children and may they not die *MQ* 9b(16); **2. to give birth:** סבי דבי אתונא ארבעונהו ואוליד לתלת the elders of the school of Athens mated them [i.e. the snakes], and it gave birth at three (months) *Bek* 8b(9); **3. to assist at childbirth:** אולודי בשבת שרי it is permitted to assist (a pagan woman) at childbirth on the Sabbath *AZ* 26a(45); *Soṭ* 11b(41); **4. to produce:** אולודי קא מוליד it actually produces (the hot water) *Šab* 48a(6); אולודי קלא to produce (an artificial) sound *Er* 104a(40); *Ḥul* 42a(1); קא מוליד ריחא it produces smell (of the incense) *Beṣ* 23a(2); אולודי חיורא to make (the scarf) white *Šab* 140a(50)

Itpe. (e) **1. to be born:** אפשר דמתילדת בשעתא דמזוני perhaps you will be born in a time of (plentiful) livelihood *Tan* 25a(39); למימרא נולדים דנולדים דמתיילדי משמ' shall we say that נולדים [MNed 3:9] implies 'who will be born'? *Ned* 30b(28; V[2]) [≠ ילידי 'who were (already) born' ib. 31, w. ref. to הַנּוֹלָדִים Gen 48:5]; *Soṭ* 12a(46); *HG3* 282:69; עד דאתיליד יוסף until Joseph was born *Meg* 17a(11); *ib.* 13a(1); בין דאתלידא מן עבד ובין דאתלידא מן אמה whether she was born from a male or a female slave *Anan* 99:5; *ib.* 100:17; האיי בכור דאיתלודי הוא דאיתליד ביני יש' this is a firstborn (animal) which was certainly born among Jews *AnanSch* 6:11; *SOZ* 73:9; **2. w. -ל to have a child:** איתיליד ליה ההוא ינוקא ושכיב בגו תלתין יומין (PN) had a certain child, and it died within thirty days *Šab* 136a(47); *Giṭ* 57a(45); *Men* 37a(24); ר' שמעון בר' אתלידא ליה ברתא PN had a daughter *BB* 16b(31); **3. to develop, take place** [MH נוֹלַד J 577]: התם איתלידא ביה ריעותא בבהמה in that case an unfavorable condition developed in the animal *Ḥul* 10b(1); איתיליד אונסא באורחא an unforseen circumstance developed on the way *Qid* 50a(30); *BQ* 114a(16); דסתם איניש כד מיתלדא ביה מילתא ברישא מגנח והדר מיליל when a close relative dies [lit. a matter develops] an ordinary person first utters a trembling sound and then howls *RH* 34a(52; HP 19:28) [↓ √ארע itpe.]; כדי מתילידא ביה מילתא בנהוריה דריש מתביתא when something develops concerning the eyesight of the head of the academy [i.e. he becomes blind] *NDGR* 160:5; ומשום חששא בעלמא דלא תיתליד מילתא הוא דקא משתהי because of a general feeling lest an ache will develop (during Passover, the טרייקא-remedy) is kept over *OHT Pes* 18:4; ואתילדו ספקי doubts developed *IŠGS* 64:5; *HG3* 128:17; *ib.* 238:56; **4. to be laid (of an egg)** [calque < ביצה שנולדה J 577]: ביצה דמיתילדא האידנא מאיתמל גמרה לה an egg which is laid today was completed yesterday *Beṣ* 2b(21); **5. to appear (of the new moon):** סיהרא דניסן דקא מתליד ביממא דתלתה בש[ב]ה בארבע שעות the new moon of Nisan which appears during the daytime of Tuesday at the fourth hour *IKI* 3a:9

The text in IKI ib. was prev. read incorrectly as מיתלי [v. OHT RH 35:19].

יַלְדוּתָא n.f. **youth, childhood** (↓ √ילד; Sy ܝܠܝܕܘܬܐ LS 301) **1. youth:** sg. דהוו ליה בני מאיתתא אחריתי בילדותיה והשתא סיב ליה he had children from another woman in his youth, and now he has become old *TGHark* 37:3; *ib.* 4; **2. childhood:** sg. וכל שום דאית ליה מן ילדותיה any name that he has from his childhood *Bo* 88:2

That the form בילדותיה *BM* 44a(43; **EsV**[23]) [H: בילדותו] is H follows from the fact that it appears together with the pseudo-A form בוקנותיה *ib.*(**EsV**[23]) [H: בוקנותו]

ילדתא n.f. **woman who gives birth** (↓ √ילד, אדליתא; Sy ܝܠܕܬܐ LS 302) sg. *Bo* 78:10; *ib.* 13

ילולא n.m. **(uncertain;** ↓ √ילל**)** pl. *Bo* 38:7

ילולתא n.f. **(uncertain;** ↓ √ילל**)** sg. *Bo* 38:7

יליפותא n.f. **(uncertain)** sg. נידרא דיליפותא a vow of ... *Bo* 35:9

The Sy n. ܝܠܝܦܘܬܐ knowledge LS 302 does not fit the context.

ילל vb. **to howl** (↓ ילולא, ילולתא; Sy ܐܝܠܠ LS 301, Ma האוליל MD 192, s.v. ילל 1# af.) **Pa.:** האיי

ותייבב ילולי הוא (the rt. √יבב pa. in) וַתְּיַבֵּב [Jud 5:28] indicates howling *RH* 33b(27); מ{פס}⟨ספ⟩קא ליה או ילולי הוא או גנוחי הוא he is in doubt (whether a תקיעה) is (a sound of) howling or groaning *ib.* 34a(48); גנח מגנח איניש והדר מיליל a person (first) actually makes a trembling sound and then howls *ib.* 53; *HP* 19:22

ילף vb. **to learn, derive, infer** (↓ √אלף; Sy ܝܠܦ LS 302, Ma ילף pe. MD 192) **Pe.** (e/a) **1. to learn:** ויליפית עצה מן נשייא I learnt sage counsel from women *Tam* 32b(6); ואם בעית כל דתשמע תילף אלתר if you want to learn everything that you hear immediately *ḤM* 45:22; **2. to derive, infer (from terms in Scripture):** דבית שמאי ילפי ממשה ובית הלל ילפי מבריתו של עולם the Beit Shammai derive (the commandment of procreation) from Moses, and the Beit Hillel derive it from the creation of the world *Yev* 61b(54); דברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן we do not make inferences on Pentateuchal statements from statements in the Prophets *Ḥag* 10b(25); כיון דכולהי כי הדדי כתי' בהי מהדדי ילפא since all of them [i.e. the terms] are written together (in Scripture), they complement each other [lit. they learn from each other] *San* 40b(3); מילף ילפי מהדדי *Bek* 51a(7); *ib.* 43a(33); *Zev* 8a(32); *Kar* 26b(2); ניכתוב תרתי ונילף חדא מתרתי let (Scripture) write two (things), and we can derive (the) one from the two *Kar* 4a(40); ילפינן מיד' דשכיח ממידי דשכיח we can derive something which is common from something which is common *Ket* 61b(37); דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן we may infer from two identical expressions *Yom* 2b(11); *Anan* 88:8; לילף מקטליה דשור let him infer from the killing of an ox *BQ* 44b(16); מסתבר' מבכור הוה ליה למילף it is logical (that) he should have derived it from the firstborn *Nid* 40a(37); *San* 52a(38); *Švu* 34a(17); *Yev* 19b(31)

Lit: Bacher 79.

יוֹמָא, יַמָּא n.m. **sea, ocean** (↓ חמרא דימא, בני ימא, נחותי ימא, עיבר ימא, עיזא דימא, פלגוס; TA יַמָּא TJ 1K 7:24, Sy ܝܡܐ LS 303, Ma יאמא MD 186) a. general: sg. דחד גיסא דשורא דטבריה ימא הוא one side of the wall of GN is the sea *Meg* 5b(47); נח ימא מזעפיה the sea grew calm from its rage *BM* 59b(41) [cf. GeonH היום נח מזעפו NDGR 131:4; v. ed.'s note]; בימא יאי למידר או ביבשתא is it better to dwell on the sea or on land? *Tam* 32a(32); *Er* 53b(20); אם בעית למעבר בימא כביבשתא if you want to pass over the sea as on dry land *ḤM* 42:21; *ḤMGas* 94:12; כיף ימ' seashore *Ned* 50a(35); *Pes* 4a(11); איסרא דימא genius of the sea *Ḥul* 41b(3); *Giṭ* 68b(26); אישפא דיומא incantation of the sea *Bo* 2:4; *ib.* 29:8; אדואת' דימא high waters of the sea *BB* 4a(27) // *Suk* 51b(26); עדילי ימא sea monsters *BB* 74b(23); ניסי ימא islands of the sea *TGAs28* 77b:6; pl. שב ימי the seven seas *Giṭ* 56b(46); כמין ימי לטיגני הוה it was as from the seas to the frying pans [i.e. a short time] *Qid* 44a(44) [↓ טיגנא#1]; b. with a GN: sg. ימא דסדום the Dead Sea [lit. the Sea of Sodom] *Šab* 108b(22)

The fol. passage which may contain the pl. form ימי is doubtful: כי סליק ר' אבא מימי פרשה when PN came from ... *Er* 12a(34) // *RH* 35a(1) [cf. already Ar (AC 4:137) who understood it as a GN]; Lit: Eps, St1 332 [on the spelling יומא]; Y: יַמָּא *RH* 21a(25; BAYTN 100).

ימי vb. **to swear** (↓ מומי, מומתא; Sy ܡܘܡܬܐ, ܝܡܐ LS 303, Ma ימא, עמא MD 192) **Pe.:** וכי ימיין בחייהון דרבנן קדישי דארעא דישראל ⟨ימיין⟩ (the prostitutes) only swear by the lives of the scholars, the holy ones of Eretz Israel *Pes* 113b(7; Ar [AC 5:161]) [Var: וימי{ו}⟨ן⟩ בהו {לא} חייהו דרבנן קשישי דדארא they swear by the life of the scholars, the elders of the generation **E[1]C**]
Af. to adjure: אומואי מומינא לך I thoroughly adjure you *Bo* 3:3; אומיתי עליכין I have adjured you *ib.* 19:8; 7:16; 14:5; 33:17; 82:5; 107:5

יַמִּינָא n.m. **right side, right hand, right foot** (↓ √ימן, עיברא#1; TA יַמִּינָא TO Gen 24:49, Sy ܝܡܝܢܐ LS 303, Ma יאמין MD 186) **1. right side:** sg. a. general: עשרא אלפא מימיניה ואלפא משמאליה ten thousand on his right side and one thousand on his left side *Ber* 6a(8); *Pes* 53b(39); *MQ* 25a(46); *Ḥul* 47a(6); *ib.* 93a(26); *Bo* 85:2; *ib.* 88:9; 112:5; סיטרא דימינהון their right side *ib.* 6:10; b. w. parts of the body: sg. ידיה דימינא his right hand *Pes* 57b(3) // *Kar* 28b(10); *Giṭ* 69a(23); איברא דימינא his right arm *Bo* 59:10; כרעיה דימיניה his right leg *Yom* 11b(31) // *Men* 34a(20); רגלך דימינא your right leg *Yev* 39b(35); *ḤM* 43:2; *Bo* 59:9; **2. elliptical for right body part:** a. hand: sg. ימיניה דסגן עדיפא משמאליה דכהן גדול the right hand of the (high priest's) deputy is preferable to the left hand of the high priest *Yom* 39a(27); נינקוט זקפא דימיניה בשמאליה ודשמאליה בימיניה let him hold his straight right arm in his left (sleeve) and that of the left in the right (sleeve) *Ber* 55b(36) // *Pes* 110a(32); b. foot: sg. סיים דימיניה ולא קטר סיים דשמאליה וקטר והדר קטר דימיניה he puts on (the shoe) of his right foot and does not tie (it). He puts on (the shoe) of his left foot, ties (it), and then ties that of his right foot *Šab* 61a(21); *Tan* 12b(11)

Y: יַמִּינָא *Giṭ* 69a(23; BAYTN 237).

יְמָמָא, ימאמא, אִימָּמָא, abs. **יְמָם** n.m. **daytime, daylight** (↓ יומא; TA יְמָמָא TO Gen 1:5, Sy ܐܝܡܡܐ LS 303, Ma עומאמא MD 344) a. general: sg. אימממא *Pes* 2b(2) [expl. MH אוֹר MPes 1:1]; קודם הנץ החמה יממא הוא before sunrise it is daytime *Ber* 8b(49); עד יציאת הכוכבים יממא הוא until the coming out of the stars it is daytime *Pes* 2a(22); בין השמשות אכתי יממא twilight is still daytime *Ber* 2b(51; **F**); ספק יממא הוא וספק ליליא it is doubtful whether it is day or night *Er* 76a(20) [w. ref. to בין השמשות ib.]; תרתי עשר שעין דיממא the twelve hours of the daytime *ḤMGas* 94:15; בעא למהדר דאיכתי הוי י{ו}⟨מ⟩מא he wanted to return since it was still daytime *San* 95b(11); פועלי דיממא day workers *Er* 65a(39); שברירי דיממא daytime blindness *Giṭ* 69a(12; **V**[18]); צינעא דהני יממא הוא privacy for (bringing in) these (beams) is during daytime *MQ* 12b(48; HP 178:25); איפו מאי דאכלתון לתרין יומי ולתרין לילותא מימממא bake what you eat for two days and two nights while it is (still) daylight *Anan* 71:11; pl. זבה לא הויא אלא בימממי a woman can only become gonorrheal during the daytime *Hor* 4a(48); b. w. ליליא [Sy ܠܠܝܐ ܘܐܝܡܡܐ night and day LS 366, Ma ליליא ועומאמא MD ib.]: sg.abs. לא בימם ולא בלילה neither in daytime nor nighttime [i.e. never] *Bo* 28:5; det. בין בליליא ובין בימממא *BB* 6b(19); *Ber* 3b(22); *AZ* 30a(44); *ḤMGas* 94:13; יממ' וליליא חד יומא הו' daytime and (the preceding) nighttime are one day *Naz* 7a(27); pl. דהוו מסגו בלילואתא ובימממי they used to travel by night and by day [lit. during the nighttimes and during the daytimes] *BM* 28a(38); תלתין יומי קמאיי ספדוה בין בימאמי בין בלילואתא they lamented him throughout the first thirty days by day and by night [lit. during the daytimes and the nighttimes] *Ket* 103b(11; MGG 870:6); *Nid* 29b(23)

Voc: יְמָמָא HPP 214:19; Y: יְמָמָא *Ber* 3a(22; BAYTN 49).

ימן vb. **to go to the right side** (denom. < ↓ ימינא; Sy ܝܡܢ pa. to take by the right hand LS 303, MH[2] ימן hif. J 580) **Af.:** דאומן בה סמא דחיי דלא אומן בה סמא דמותא for one who went to the right side of it [i.e. the Torah], it is a drug of life. For one who did not go to the right side of it, it is a poison *Šab* 88b(25) [Var: דאיימין ... דלא איימין **M**] // *Yom* 72b(40) [cf. BH עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ Prov 3:18]

The exact connotation of this vb. is uncertain [cf. Rashi to Šab 63a(35), s.v. למיימינים].

יָנוֹקָא, abs. **יָנוֹק** n.m. **infant, child, young man** (↓ √ינק, ינוקתא, ינקא, מקרי ינוקי; Sy ܝܢܘܩܐ LS 304, Ma יאנוק MD 186) **1. infant, baby:** sg. האי ינוקא דלא ידיע בי מפקתיה an infant whose anus is not recognizable *Šab* 134a(25); *ib.* 66b(27); (PN) איתיליד ליה ההוא ינוקא ושכיב בגו תלתין יומין had a certain baby, and he died within thirty days *Šab* 136a(47); *Soṭ* 12a(46); *Giṭ* 57a(45); *Men* 37a(24); *Er* 67b(37); ולא תמהלון ליה ינוקא you should not circumcise an infant for him *Dec* 4:12; **2. child:** sg. בבבל קורין לינוקא רביא in Babylonia a child is called *r.* *Suk* 5b(12) // *Ḥag* 13b(37); בכרכי הים קורין לינוקא פתיא in the 'cities of the sea' a child is called *p.* *San* 110b(51) [w. ref. to פְּתָאִים Ps 106:6]; ההוא חמארא דיקטע ידא דינוקא a certain donkey that bit off a child's hand *BQ* 84a(40); *BM* 39b(15); יהב ליה לחד ינוקא ריפתא ולחד ינוקא תרתי he gave one child one loaf of bread and the other child two *Tan* 23b(9); שותא דינוקא a child's speech *Suk* 56b(30; **M**[2]); ההוא ינוקא מגמגם בלישניה הוה that child used to stammer in his speech *Ḥag* 15b(8); ינוקא דלא חכים ולא טפש a child of average intelligence [lit. who is neither smart nor dull] *Men* 29b(6); א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך he said to the child: "Recite for me your biblical verse (that you learnt in school today)" *Giṭ* 56a(18); כי מחית לינוקא לא

תמחי אלא בערקת' דמסאני strike a child only with a shoe thong *BB* 21a(20); *ib.* 33; pl. ההוא מקרי דרדקי דאדריה רב אחא דהוה פשע בינוקי a certain elementary school teacher whom PN forbade (to teach) because he used to harm (molest?) the children *Giṭ* 36a(10) [+ //'s; ↓ √פשע pe., mng. 3]; *BM* 85b(23); ינוקי דבי רב children of the *be rav Tan* 23b(36); ינוק"י בני יהודאי Jewish children *IŠGF* 97:9; *AnanSch* 25:26; **3. young man:** sg. וסמכיה ר' עקיבה ואע"ג דינוק הוה PN ordained him even though he was a young man *IŠGF* 13:20; *ib.* 14:18; ההוא צורבא מרבנן דהוה בשיבבותיה דר' אלכסנדרי דשכיב אדינוק a certain *ṣ.m.* who was in PN's neighborhood who died while still a young man *Ḥag* 5a(21); פתח עליה ההוא ינוקא a certain young man began (his eulogy) about him *MQ* 25b(7); *Ḥag* 13a(49); ההוא ינוקא דאתא לדינא a certain young man who came for judgment *San* 31a(49)

On the mng. of the nicknames of the sons of Rav Ḥisda, מר ינוקא and מר קשישא, v. Rashi to Ket 89b(26); Tos to BB 7b(1); Voc: יְנוּקָא VTM 95a; דִּינוּקָא HGP 20b:8; Y: יְנוּקָא *Šab* 112a(19; BAYTN 107).

יְנוּקְתָא n.f. **female infant, child** (↓ ינוקא) **1. female infant:** sg. ינוקתא שתלי {ארזא} תורניתא (if) a female infant (was born to them), they would plant an acacia tree *Giṭ* 57a(45); **2. female child:** sg. ההיא ינוקתא *BB* 3b(40); *ib.* 41; ואנא ינוקתא הויתי בההיא שעתא I was a child at that time *SŠSad* 239:12; *SŠHai* 13a(8; **O**); *OHT Meg* 53:18; *Geon* 121:18
Y: יְנוּקְתָא *BB* ib.

יני vb. **to act fraudulently** (TA יני af. TJ Ezek 18:12, JPA יני af. DJPA 242, MH² יני hif. J 581) **Af.:** אי לאו דאוניתן לא מצית הדר בך השתא דאוניתן מצית הדרת בך had you [i.e. the buyer] not acted fraudulently towards me [i.e. the seller], you could not have retracted. Now that you have acted fraudulently towards me, can you retract? *BB* 84a(7)

יאניכא, יניכא n.m. **a pest in flax** (etym. unkn.; ↓ אינבא, נבא) sg. ר' חייא נפל ליה יניכא בכיתניה the *y.*-pest attacked PN's flax *Ḥul* 85b(40); *ib.* 86a(14); 28a(1); יאניכא *Tan* 22b(50; Ar [AC 1:136])

Geon. expl.: ויש ששונים יאניכא ומפרשינן תולעת AC ib.; Lit: Geig, AAC 35, 213. Both the ms. tradition and the Geon. expl. show that the rdg. יניבא* is a corruption and that there is no connection w. ↓ אינבא, נבא [contra Flora 2:211]; Y: יְנִיכָא BAYTN 57.

ינק vb. **to suck, draw nourishment** (↓ ינוקא, ינקתא, ינקא, ינקותא, מוניקתא, מיינק, מינקותא, מנקתא; Sy ܝܢܩ, af. ܐܝܢܩ, ܐܘܢܩ LS 304, SG § 175B, Ma ינק MD 192, 1# מונקא fosterer MD 262) **Pe. 1. to suck:** חיותא דינקא חלב טמא an animal that sucks ritually unclean milk *HP* 204:19; **2.** fig. **to draw nourishment** [MH² ינק J 581]: חמשא בשיתא לא ינקי מהדדי five (different species in a garden bed) of six (handbreadths) do not draw nourishment from each other *Šab* 85a(1); מירב' רבו מארע' מינק מאויר' ינקי ולא מארע' (mushrooms) do indeed grow out of the ground, (but) they actually draw their nourishment from the air and not from the ground *Ned* 55b(13) // *Ber* 40b(41); *BB* 27b(16) [roots]; *ib.* 71b(6); ינקי תחומין מהדדי the regions (of an animal) draw nourishment from one another *Beṣ* 37b(24; **L**); **3. to be rejuvenated:** יהא רעוא דתיקוש ותינוק ולא תמות may it be His will that you grow old, be rejuvenated, and not die *San* 108b(48; Ar [AC 3:386, s.v. $_3$חל])
Af. to nurse: אונוקי בשכר nursing for pay *AZ* 26a(47); דקא מניק' ואזל' ואיעבר' she went and became pregnant while nursing *Nid* 10b(40; **M**); ואי מיעברא או קא מונקא if she is pregnant or is nursing *HP* 110:30; אנא מונקאנא ליה לבראי I shall nurse my son *ib.* 111:32; אונקיה לבריך nurse your son *ib.* 112:1; *TGAs42* 43:31
For the assimilation of this original I-*y* vb. to the I-*w* pattern, cf. already in OfA למונק דמה Aḥiqar 168.

יְנִקָא, abs. **יְנִיק** n.m. **child** (↓ √ינק, ינוקא; Ma יאנוקא ויאנקיתא boy and girl MD 186, s.v. יאנוק, Sy ܝܢܘܩܐ sucking child LS 304) sg.abs. מלי דיניק בשוקא the words of a child in the street *Suk* 56b(30) [**M²**: שותא דינוקא בשוקא]; יניק וחכים a child and wise *Qid* 32b(51)
Lit: Nöld, MG 117².

יַנְקוּתָא n.f. **youth, childhood** (↓ √ינק, ינוקא mng. 3; TA יַנְקוּתִיךְ TJ Jer 13:27, Ma יאנקותא MD 186; cf. Sy ܝܢܩܘܬܐ LS 304) sg. ינקותא כלילא דוורדא youth is a wreath of rose(s) *Šab* 152a(13);

בינקותיה לא דכירנא I do not remember (anything) of his youth *Tan* 20b(41); גירסא דינקותא learning of youth *Šab* 21b(12); *IŠGF* 110:9; סמכיה מינקותיה he ordained him from his youth *ib.* 28:22
Y: יַנְקוּתָא *Šab* ib.

יְנֻקְתָא n.f. **female child** (↓ √ינק; Sy ܝܢܘܩܬܐ PSm 1607, BBah 847:18) sg. שכיב ינקתא the young girl died *Ket* 62b(28; OHT ib. 188:21)

יַסְמִין n.m. **jasmine flowers** (< MP *yāsaman* CPD 97; ↓ סימלק; Sy ܝܣܡܝܢ LS 304, Ma 1# יאסמין MD 186, > Arab يَاسَمِين PLAr 273, Siggel 74) sg. *TGAs42* 160:13 [expl. MH סמלק Ber 43b(1)]; *TRN* 591:10; כוספא דיסמין residue of jasmine-(scented sesame) *Šab* 50b(10) [↓ כוספא]; משחא דיסמין jasmine-(scented) oil *HG3* 191:26
Geon. expl.: ושמו בלשון ערבי זנבק TRN ib. 11, i.e. زَنْبَق lily, jasmine oil, extracted from *Jasminum sambac* with sesame oil Siggel 40; Lit: Flora 3:396+; Y: יַסְמִין *Šab* ib.

יסף vb. **to increase, add** (↓ תוספאה, תוספתא; Sy ܝܣܦ af., ettaf. LS 304, Ma יזף af., ettaf. MD 191) **Af. 1.** intr. **to increase, grow stronger:** דלא אוסיף it did not increase *San* 17a(39) [expl. BH וְלֹא יָסָף Dt 5:19]; קא מוספא ואזל' (the loan) continues to increase (from the interest) *Ara* 30b(28); **2. to add:** במשנה תורה לאוסופי קאתי in Deuteronomy (Scripture) comes to add (to what was previously stated) *Ḥul* 63b(1); *Šab* 116b(12); *Nid* 13a(18); אוסופי הוא דקא מוסיף עילויה he is just adding to it *Er* 5b(4); *Beṣ* 23a(6); *AZ* 9b(10) [≠ ↓ √בצר pe., mng. 2]; *Men* 105a(36) [≠ ↓ √גרע pa.]; תלתא אחריני דאוסיפו עליהו the three other (*zuzim*) which they added to them *Bek* 50a(20); עד דמקרי לינוקא ומוספיה until he would review a biblical verse that he taught the child and would add to him (another one) *Qid* 30a(35; **O²**); וסוראי מוספין the Masoretes of GN add *BMsG* 10:18 [exx. follow]; pass.part. מוסף על מתנתא דא in addition to this gift *BB* 136a(1) [in a deed]
Ittaf. 1. to be added: מגו דאיתוסף ביה איסורא דהנאה איתוסף ביה איסורא לגבי חלב since (when it was consecrated) a prohibition of use was added concerning it [i.e. *ḥelev*], a (more extensive) prohibition was added to *ḥelev Kar* 14a(8); *Yev* 32b(2); *Ned* 17a(12); *Qid* 77b(18); איתוספו ארבע מאה ספסלי four hundred benches were added (to the school) *Ber* 28a(13); וכל דמיתוסף עלה anything which is added to it *SŠHai* 6a(10); **2. to be increased:** איתוספא הוראה דארא דבתר דארא instruction was increased one generation after another *IŠGF* 69:10; *ib.* 66:13(Var)

1# יעד vb. **to betroth a maidservant to oneself or to one's son** (< BH יעד pe. HAL 400, MH² יעד pa. J 583) **Pa.:** אי בעי מייעד ואי בעי לא מייעד if he wants he may betroth (her), and if he wants he does not betroth (her) *Qid* 12a(2); יעודי מייעד לה *ib.* 18b(11)

2# יעד vb. **to declare or forewarn regarding damages of a *mu'ad*** (sec. rt. < BH הוּעַד Ex 21:29; cf. MH מוּעָד J 745) **Pa.:** לאו כל כמינך דמיעדת ליה לתוראי it is not in your capacity to declare my ox a *mu'ad BQ* 40b(24); ליעודי תורא *ib.* 24a(28)
Itpa. to be declared or forewarned concerning a *mu'ad*: a. ox: אכתי לא אייעד תוריה his ox was not yet declared a *mu'ad Ket* 41a(28) // *BQ* 15a(31); *ib.* 18b(12); אייעד ליה לכולהו מיני it was declared a *mu'ad* with regard to all species *ib.* 37b(5); 84b(29); b. owner: לאיעודי גברא או לאיעודי תורא that the man [i.e. the owner] should be declared a *mu'ad* or that the ox should be declared a *mu'ad BQ* 24a(26)

יעץ vb. **to plan, advise** (< H יעץ J 585) **Pa. 1. to plan:** דלמא מיעצי עילויה דההוא גברא למקטליה perhaps they are planning to execute me [lit. to kill that man] *Meg* 15b(50); **2. to advise:** ליכא דליעציה לרב חונא ניגרשה לידביתהו is there no one who will advise PN to divorce his wife? *BB* 174b(23; HP 52:17)

יפי vb. **to give power of attorney** (partial calque < MH יָפֶה כֹּחַ J 586) **Pa.:** ויפינא חיליה we gave him power of attorney *SŠSad* 268:13

יפתקא n.m. **document, certificate** (< πιττάκιον L-S 1409; ↓ פיתקא; Sy ܦܬܩܐ, ܦܝܬܩܐ LS 618, 564) sg. יפתקא דלוטאתא document of curses *OHT Ket* 281:13 [used for excommunication]; *TGHark* 161:28; *ib.* 162:4; {י}פתקא דלוטתא *Dec* 7:1 [title]; *ib.* 7!, 19!; *TGAs33* 45:26; יפתקא דדינותא certificate (of permission) of judgeship

OHT MQ 23:27 [v. infra]; *ib.* 24:10; pl. יפתקי דרשותא certificates of permission (to judge) *HP* 179:25 [gloss to אִיגרות שלרשות ib.]

Geon. expl.: אגרות של רשות כתב שכותב ריש גלותא לשופט ונותן לו רשות לילך וללמד את ישראל איסור והיתר ולהורות להן דברי תורה ושמו בלשון ארמי יפתקא דדינותא OHT MQ 23:25 [The A formulation of the certificate is given ib. 24:10]. P expl.: יפתק ירליג ופרמאן ודסתורי נאמה מן פיתקין diploma, authorization, book of licenses SMel 59:513; Lit: Hark, TGHark 396.

יְצִיבָא n.m. **permanent resident** (archaic; TA יְצִיבָא pl. TO Ex 12:19, JPA יציב DJPA 243) sg. יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא the permanent resident is on earth and the stranger is in the highest sky! *Er* 9a(28) // *Yom* 47a(23) // *BQ* 42a(12) [prov.; v. PT *Ḥag* 76a(10)]

The exact mng. of this word in the passage בישמיה דיציבא הדין in the name of this ... *Bo* 94:5 is unclear; Y: יְצִיבָא *BQ* ib.(BAYTN 237).

[יצר ↓ √1# צור itpe.]

יִצְרָא n.m. **desire, passion** (< H יֵצֶר, יצרו Yeivin, BV 826, J 590; TA יִצְרָא TO Gen 6:5, Sy ܝܨܪܐ LS 306) sg. a. alone: דאי בעי למיכפיה ליצראי הוה כייפנא ליה had I wished to overcome my desire, I would have done so *San* 107a(30); *Ḥag* 16a(36); *BB* 3b(45); אלמיה יצריה his passion overpowered him *Šab* 156b(36; **V**); *Ket* 51b(29; **M**) [↓ √לבש af., mng. 4]; וניכפייה ליצרין ונקבל אגרא let us overcome our desire and receive a reward *AZ* 17b(2); תביר יצריה his desire is broken *Qid* 80b(30); b. w. a designation: יצרא דעבירא the desire of sin [i.e. incest] *San* 64a(20) // *Yom* 69b(29); *Ḥag* 11b(34); יצרא דעבודה זרה the desire of idolatry *Yom* 69b(17); *AZ* 69b(39) [↓ √תקף pe., mng. 1b]; דנכיס יצרה the desire for it [i.e. idolatry] had been slaughtered *ib.* 17b(1); *Ara* 32b(47)

Y: יִצְרָא *San* 64a(15; BAYTN 116).

יקד vb. **to burn, set on fire** (↓ יקדא, יקיד, 1# מוקדא; Sy ܝܩܕ LS 306, Ma יקד, עקד MD 193) **Pe.:** עד דמוקדך יקו(י)ד קרץ קרך וצלי while your fire is burning, cut your gourd and roast (it) *San* 33b(27); עיניה ברקין דיקדין his eyes are burning lightning bolts *Bo* 78:5
Af. to set on fire: ואוקידו נורא מתתאי וקליוה they lit a fire below and burned it *Yom* 69b(27); אוקדוה יבישי לרטיבא the dry (twigs) set the wet one on fire *San* 93a(49)

יְקָדָא n.m. **conflagration** (↓ √יקד; Sy ܝܩܕܐ LS 306) sg. ולעביד יקדא let him set (them) on fire [lit. let him make a conflagration] *AZ* 28b(19; TGHark 23:4) [↓ √תליל pa.]

Geon. expl.: ומדליק אש בראשן TGHark ib. 5.

יְקִיד adj. **burning** (↓ √יקד; Sy ܝܩܝܕܐ LS 306, Ma יאקיד MD 187) sg.f. אישתא יקידתא burning fire *Bo* 3:6; נורא יקידתא *ib.* 16:7 [cf. Da 3:6]; 109:5

יַקִּיר adj. **heavy, expensive,** n. **dear** (↓ √יקר; TA יַקִּיר TO Gen 41:40, Sy ܝܩܝܪܐ LS 308, Ma יאקיר MD 187) **I. adj. 1. heavy:** a. general: sg.m. *Šab* 59a(24) [of shoe]; f. כיון דיקירא לא מינשתפא since it is heavy, it is not trampled underfoot *BM* 23a(7); pl.m. אידי דמיא יקירי שכני לתתא since water is heavier it sinks downward *Ḥul* 26b(6); *BM* 21b(25; **Es**); f. הני יקירן these (thighs) are heavy *Suk* 52b(50); **2. expensive, precious:** דיקיר וזיל it was expensive and went down in price *BM* 45a(9); *BB* 104a(20); pl.f. מילאתא אלו(ו)בשיהי יקיראן (garments of) fine wool are precious to their wearers *Šab* 10b(35); **3.** in idiomatic expressions: a. w. **אודנא to be deaf:** pl.m. והוו יקירין אודניה he was deaf [lit. his ears were heavy] *Soṭ* 13a(28); b. w. **עלמא to be sluggish:** בשבת' אכלין ושתין ויקיר עליהון עלמ' they eat and drink on the Sabbath and they feel sluggish [lit. heavy] *Ned* 37b(7); **II. n. dear one:** sg.m. רבא ויקירא the great and dear one *Bo* 109:7; pl.m. חביביי ויקיריי my beloved and dear ones *Dec* 1:2; *ib.* 3:3; 4:2; יקירי דילנא *TGAs42* 93b:1

Voc: יַקִּירָא HGP 54b:10; Y: יְקִיר *Šab* 59a(24; BAYTN 234).

יקר vb. **to increase in value, ferment, honor** (↓ יקרא, יקיר, יוקרא; Sy ܝܩܪ LS 307, Ma יקר MD 193) **Pe.** (a/) **1. to increase in value:** איקר ארעתא דכולי עלמ' everyone's fields increased in value *BQ* 7a(32); דיקר בשרא וקם בדמי רדיא the price of meat went up, and (an ox for meat) had the value of (an ox for) plowing *BQ* 46a(25); איקר חלא ואיזדבן בדמי חמרא the vinegar increased in value and was sold for the price of wine *Ber* 5b(44); *Ket* 54b(1); *BQ* 103a(18); *BM* 49a(14); *ib.* 77a(27); 101b(26); אי יקרא או זילא ברשותאי whether it increases or decreases in value it is in my possession [i.e. the gain or loss is mine] *ib.* 64a(33); 108a(35); איקור ... זול *Qid* 12a(30; **O**2); *Giṭ* 52a(46; **M**); *Ara* 30a(42); *TGHark* 46:30; **2. to become sour (of wine)** [cf. semantically ↓ √תקף pe., mng. 3]: חמרא מעילאי אקר והא טעמיה ולא אקר wine becomes sour from above [i.e. at the surface of the vat]. Did he not, in fact, taste it, and had it not become sour? *BB* 96a(6)
Pa. to honor: דקא באעי מלכא ליקורך the king wants to honor you *Meg* 16a(16); ובעונן לו(מ)(י)קרנין למצוות we are required to honor the commandments *Anan* 12:20; *ib.* 14; כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומיקרין ומסוברין ית נשיהון בקושטא according to the laws of Jewish men who work, honor, and support their wives faithfully *SŠHai* 13b(20); *SŠSad* 232:16; *HP* 164:4
Af. to honor: אוקירו נשיכו honor your wives *BM* 59a(56); אייתו לההוא גברא דלא מוקיר אבוה ואמיה they brought a certain man who was not honoring his father and mother *Ḥul* 110b(3); יוסף מוקר שבי Joseph who honors the Sabbaths *Šab* 119a(20)
Itpa. to be honored: איתיקורי אנא בזילותך דידך לא ניחא לי I do not want to be honored through your debasement *Meg* 28a(18; **G**); בך ליתיקרו(י) ישראל כי היכי דאתיקרו באבהתך the Jews should be honored through you just as they were honored through your forefathers *San* 46b(58); *ib.* 53; 55; 47a(9); אי"תייקורי קא מתייקו(ו)רי בי they are honored by me [i.e. my presence] *Ḥul* 45a(1) [**M:** אייקורי הוא דמייקרי בי]

The exact mng. of אריכן = ארו(ו)(י)כן מילי ואיתיקרן *IŠGF* 36:4 מילי ואתעקרן *IŠGS* ib. is unclear. The forms אייקור *Giṭ* 52a(43); אייקר *Ket* 98a(18); etc. should prob. be read איקר, איקור [i.e. Pe. forms].

יקארא, יְקָרָא n.m. **honor** (↓ √יקר; TA יְקָרָא TO Ex 16:7, Sy ܐܝܩܪܐ LS 307, Ma 1# עקארא MD 356) sg. a. alone: צפרא מתער יקרא דאינאשי יקארא דידי מתער לצפרא the morning awakens people's honor. My honor awakens the morning *San* 16b(11) // *Ber* 4a(7; **P**) [expl. BH ... עוּרָה כְבוֹדִי אָעִירָה שָּׁחַר Ps 57:9]; הספידא יקרא דחיי הוא או יקארא דשכבי הוא is a eulogy an honor for the living or an honor for the dead? *San* 46b(50); קא מחיל ליה ליקרא דכל ישראל can he cause all of the Jews to relinquish (their) honor? *ib.* 47a(5); *Qid* 32a(23); משום יקרא דידי ויקרא דידו(י)ה מיתא אתו כולי עלמא in my honor and in her honor everyone will certainly come *Meg* 28b(35); לא יקריכו ולא זילותיכו בעינא I want neither your honor nor your debasement *BQ* 102b(44); ביקרא דאביכין וביקרא דאמיכין for your father's honor of and your mother's honor *Bo* 19:9; יקרא דצבורא the congregation's honor *Meg* 25b(11); יקרא דבי נשיאה the honor of the House of the *Nasi Qid* 70a(33); יקרא דבי קיסר the honor of the imperial house *Yom* 73a(30); *AZ* 20b(24); יקרא דדויד David's honor *Meg* 25b(16); יקרא דיומא טבא the holiday's honor *HP* 30:34; קימוה ביקרא לאוריתא fulfill the Torah with honor *Anan* 12:21; בני יקרא people worthy of honor *San* 46b(54); b. w. עבד pe. to honor: קא חזית כמה יקרא עבידנא לך א"ל את עבדת לי יקרא אורייתי קא עבדא לי יקרא do you see how much I am honoring you? He said to him: "Are you honoring me? It is my Torah which honors me" *Ber* 48a(25); רבנן קא עבדי יקארא להדדי the scholars honor each other *MQ* 25b(3); *Tan* 21a(48); *Ket* 104b(28); *Soṭ* 47a(35); *San* 107b(26)

On מאן יקרא *Ber* 28a(2); *ib.* 31a(1), v. ↓ מנקרא; Y: יְקָרָא *ib.* 48a(25; BAYTN 49).

יָרוֹק adj. **yellow** (↓ ירוק, √1# ירק; TA יְרוֹק TO Lev 13:49, Sy ܝܘܪܩܐ pale LS 309) sg.m. והאי דירוק משום דאכתי לא נפל ביה דמיה הוא the reason that this (infant) is yellow [i.e. has jaundice] is because its blood has not yet gone through its body *Šab* 134a(34); טמא ירוק unclean (milk) is yellow *AZ* 35b(35) [≠ ↓ 1# חיור mng. 1]; *Pes* 30b(23) // *Ket* 107b(42) // *AZ* 33b(38) [ref. to מאני דקוניא a type of glazed vessels]; f. ענגא ירוקתי a yellow cloud *Ber* 59a(33; MGE 149:1)

Y: יְרוּקְתָא *Ber* ib.(BAYTN 213).

[ירוקא ↓ ירקא n.]

יָרוֹרָא n.m./f. **a type of demon** (Sy ܝܪܘܪܐ jackal LS 308, demon Is 34:14 [Hex; H לִילִית], SIB 14:7[1]) sg. ירורא (ב)(נ)אלא *y.*-demon (and) incubus *San* 59b(43) [used as a reprobation]; ירורא בישתא ירור! evil *y.*-demon *Bo* 120:26; *ib.* 35; ירורא וליליתא *y.*-demon and lilith *ib.* 117:4; pl. ירורי ונאלי *ib.* 53:3; 36:7; כל ירורי ליליין *ib.* 53:2

Lit: Fl, TMW 2:446; Mont, AIT 81; E. Hunter, Iraq 62 [2000]

144; Talshir, Fauna 182+; for the corr. form and mng. of this word in Rabbinic lit., v. Lieb, TK 2:652 Y: יָארוּד *San* ib.

יְרוּשְׁלֶם דְּדַהֲבָא n.m. **golden headband** (lit. Jerusalem of gold; JPA ירושלם דדהב PT *Šab* 7d[55]) sg. *Šab* 59a(25) [expl. MH עִיר שֶׁלְּזָהָב Mib. 6:1]; *Ned* 50a(8)

Lit: S. Paul, IEJ 17 [1967] 259+; Y: יְרוּשְׁלֶים דְּדַהֲבָא *Šab* ib.

יְרוּשַׁלְמָאָה adj. **Jerusalemite** (JPA ירושלמיי DJPA 244) sg. תנא ירושלמאה a Jerusalemite *Tanna BQ* 6b(17)

Y: יְרוּשְׁלְמִי *BQ* ib.

יְרוּתָא n.m. **inheritance** (↓ √ירת; TA יְרוּתְּתְכוֹן TJ Jos 1:15; cf. Sy ܝܘܪܬܢܘܬܐ LS 310) sg. ולא פוקדנא ולא ירותא neither a will nor an inheritance *SŠSad* 202b:18

יַרְחָא, abs. **יְרַח** n.m. **new moon, month** (↓ ריש ירחא, ירחינאה; TA יַרְחָא TO Num 9:22, Sy ܝܪܚܐ LS 309, Ma יאהרא MD 185) **1. new moon:** sg. בחד בשבתא איקבע ירחא the new moon was declared on Sunday *Šab* 86b(40); *RH* 21a(26) [↓ קבעא]; זיל לעין טב וקדשיה לירחא go to GN and sanctify the new moon *ib.* 25a(27); **2. month:** a. general: sg. ירחא מליא ... ירחא חסירא a full/defective month [i.e. of thirty and twenty-nine days] *Ara* 9a(5); תלתין יומי ירחא thirty days of the month *Bo* 71:8; ירחא בירחא month by month *Dec* 9:15; כל ירחא וירחא each month *SŠHai* 8a(16); תמניא בירחא the eighth of the month *Anan* 81:10; *ib.* 24; *San* 69a(34) [↓ עיבורא 1# mng. 2]; סידורא דירחא the order (of the days) of the month *Meg* 4b(18); pl.abs. תלתא ירחין three months *Pes* 62b(28); cs. תריסר ירחי שתא a full year [lit. twelve months of a year] *Šab* 33b(38); *Yom* 84a(14); *Ket* 8a(35); *BM* 16b(28); *AZ* 8b(6); *Ḥul* 58b(1); *HP* 204:5; *Geon* 183:26; det. דישראל הוא דקא מעברי ירחי it is the Jews who intercalate months *Pes* 117b(33); תרי ירחי חסירי two (consecutive) defective months *RH* 21a(1); שאר ירחי the rest of the months *ib.* 20a(37); *Ḥag* 5b(45); *Yev* 72b(20); *Mak* 23b(41) [↓ √רמי 1# itpe., mng. 1c]; כלהון אילין ירחי all these months *SŠHai* 8a(17); b. in date formulae: sg.abs. ביום פל' דהוא כמה יומי בירח פל' on such-and-such a day which is so many days in such-and-such a month *SŠHai* 13a(16); *Dec* 4:17; *ib.* 3:5

Y: יַרְחָא *Šab* 86b(40; BAYTN 85).

יַרְחִינָאָה adj. **(uncertain**; lit. of the month; ↓ ירחא; cf. Sy ܝܪܚܢܝܐ monthly LS 309) sg.m. *BM* 85b(47) [appellation of Samuel, prob. w. ref. to his skill as an astronomer]

Y: יַרְחִינָאָה *BM* ib.

ירי vb. **to instruct, make a legal decision** (↓ מוריינא, אורייתא, אוריין; JPA הורי DJPA 245) **Af. 1. to instruct:** מאי אורי ליה what did he instruct him? *AZ* 28b(1) [fol. by medical recipe]; *ib.* 40b(7); דאורי לך כר' יהוד' אורי לך the one who instructed you did so according to PN *Ḥul* 96a(25); *Nid* 13a(56); **2. to make a legal decision:** ואתא איהו ואורי להו אורויי he came and made a definite legal decision for them *AZ* 37b(39); אורויי נמי לא מורינן להו we also do not make an explicit legal decision for them *Tan* 26b(39); שני רב דאורי מורי ונוקם ולא לורי PN who made legal decisions (and) continues to do so is different. Let him appoint (an *amora*) and (the latter) should not make legal decisions *Kar* 13b(42); רב חסדא אורי בכפרי בשני דרב הונא PN made legal decisions in GN during PN_2's lifetime *Er* 62b(28); ההוא תלמידא דאורי בחדתא דארגיז כר' שמעון a certain disciple who made a legal decision in GN according to PN *Šab* 19b(24); וכן מורן בי מדרשא כות they make decisions thus in the school according to me *Pes* 105b(12; **C**) // *ib.* 33a(34); *Suk* 7a(3); *Nid* 14a(32); מהו לאוריי(ה) במקום רביה is one allowed to make a legal decision in the place of his teacher? *Er* 62b(21); *Ket* 60b(27); משום דמורו בה התירא because they make a legal decision concerning it that it is permissible *Švu* 48b(26); *Yev* 45a(46); *Giṭ* 35a(20); *Bek* 12b(21); *Ḥul* 57b(18); מוריא ואמרה she may make a legal decision (in her favor) and say ... *Giṭ* 61b(26) // *Ḥul* 6b(4); *Giṭ* 62a(3); ההוא דגאמיר יכיל לאורויי הנהו מידאני דשמעינ(ו)ן הלכה למעשה one who has studied can make legal decisions in those matters in which he has had legal instruction *IŠGF* 44:17

ירי n. **(word in an incantation formula)** *Pes* 112a(25; **V**[17]) // *AZ* 12b(22) [↓ שברירא 1#]

ירכא 1# n.m. **course of stones** (etym. unkn.) pl. וטפח יתירא לביני ירכי an extra handbreadth between the courses *BB* 3a(44); *ib.* 45; 47

This word may poss. be a corruption of אורבי.

2# יַרְכָא, pl. **יַרְכָתָא** n.f. **thigh** (TA יַרְכָא TO Gen 24:9) a. general: sg. בני שמוטי ירכא children with a dislocated thigh *Ket* 60b(53); pl. ואחית ביני ירכתיה place a (silver strip) between its [i.e. the rooster's] thighs *ḤM* 42:13; b. in phrase נפקין דירכיה his descendants *Anan* 120:3 [calque < MH יוצאי יריכו J 597]

[ירנוקא ↓ ירקונא n.]

1# ירק vb. **to be pale** (↓ ירקא, ירק, ירוק, יורק, ירקונא, ירקנא, מוריקא; Sy ܐܬܝܪܩ pe. to become pale LS 309, Ma ירק 1# MD 193) **Pe.:** דאי לא טעים ואי פגע בשיכבא ירקי אפיה if he does not eat (after his bloodletting), and if (then) he encounters a dead body, he will become pale *Šab* 129a(53)

2# ירק vb. **to spit** (sec. rt. < ↓ √רקק; BH ירק 1# HAL 420) **Pe.:** ושלפא ליה מסניה וירקא ליה באפיה she removes his shoe and spits in his face *Anan* 115:3; *ib.* 116:26

ירק adj. **green** (↓ יורק, √ירק 1#) sg.m. דידבא ירקא a green fly *Ber* 44a(16; MGD 711:16); קמצא ירקא a green locust *ḤM* 46:2; pl.m. *TGAs28* 143:11

יַרְקָא n.m. **vegetables** (↓ √ירק 1#; TA יַרְקָא TO Dt 11:10, Sy ܝܘܪܩܐ LS 309, Ma יארקא MD 187) coll. *Ber* 44b(3); *Tan* 20b(45); *BQ* 44a(29); *Ara* 31b(33); *Nid* 51b(54); דכביש לה בירקא he preserves its freshness [i.e. of the תּוּפִינֵים Lev 6:14] with vegetables *Men* 50b(47); *ib.* 85a(6) [↓ מתא mng. 2]; *Beṣ* 24b(31); אנא לא בעניותאי אכלי ירקא ולא בעתירותאי I ate vegetables neither when I was poor nor when I was rich *Šab* 140b(12; **V**); נקוטי ירקא gathering vegetables *Anan* 72:1; הוצא דירקא a cord for (tying up) vegetables *Šab* 140b(3); כישא דירקא a bunch of vegetables *GC* 130:4; *Qid* 45b(6); *BB* 146b(9); *Šab* 82a(2); *Ḥul* 105b(35); *BM* 101a(15) [↓ סילקא 1#]; pl. *Pes* 107b(14); pl. שאר ירקי other vegetables *Er* 56a(2); ירקיא *RH* 20a(20)

Y: יַרְקָא *Šab* 109b(30; BAYTN 85).

יַרְקָא דְקִילְיָא – n.m. ***Saliconia herbacea L.*** (an alkaline plant; ↓ קיליא) sg. *Er* 28b(54)

Lit: Löw, Lehnw 505; Pfl 43; Flora 1:638; Y: יַרְקָא דְקִלְיָא *Er* ib.(BAYTN 246).

יַרְקוֹנָא, [יַרְקָנָא] n.m. **jaundice** (↓ √ירק 1#, ירקנא; TA יַרְקָנָא TJ Jer 30:6, Sy ܝܪܩܢܐ LS 309, Ma יארקאנא MD 187, BH יֵרָקוֹן HAL 420) sg. ירקונא *Šab* 110b(26; Ar [AC 4:163]); *ib.* 44(**O**); דשתו אינשי וקמעלי לירקונא since people drink (the urine of an ass), and it is effective against jaundice *Bek* 7b(4; **M**); ירקאנא *ḤM* 38:4

Y: יַרְקוֹנָא *Šab* ib.

יַרְקָנָא, ירקאנא n.m. **blight, bitter wine** (↓ √ירק 1#, ירקונא; TA יַרְקָנָא TJ 1K 8:37) **1. blight:** sg. לירקאנא דנפיל בארעא for blight which afflicts a field *ḤM* 44:3; **2. bitter wine:** sg. ירקאנא *AZ* 30a(49) [expl. MH מר bitter (wine) ib.]

Geon. expl.: מר ירקאנא שנפל ירקון בענבים ונתמרמרו TGHark 23:10.

[ירקרקתא n.f. **a permitted bird** pl. *Ḥul* 63a(17)

In light of the fact that יַרְקְרְקָא TO Lev 11:17 is an unclean bird and the varr. (v. DS, ad loc., n. י), this word is doubtful.]

ירת vb. **to inherit, take possession, bequeath** (↓ ירתא, ירותא; Sy ܐܬܝܪܬ pe., af. LS 310) **Pe.** (e/u) **1. to inherit:** דכי קא ירית אב מינו(י)ה דידה קא ירית the father is only inheriting her [i.e. his daughter's] own property *Ket* 42b(33); אילו מאן דעסיק בתורה הוא דירית מאן דלא עסיק בתורה לא ירית does one who engages in the study of Torah inherit and one who does not engage in the study of Torah not inherit? *ib.* 108b(11); איכא בן לירות בן איכא בת תירות בת איכא בן ובת לאו האי לירות ולאו האי לירות אלא בר קשא דמתא לירות (if) there is a son let the son inherit. (If) there is a daughter let the daughter inherit. (If) there is a son and a daughter should neither this one nor that one inherit, but should the town official inherit? *BB* 110a(29); ברא וברתא כחדא יירתון the son and the daughter will inherit together *Šab* 116b(8) [quoted from a 'gospel']; איתתא דירית ממונא מן בית נשה a woman who inherited (a loan of) money from her family's estate *HP* 53:20; מירת לא ירית לה (the husband) does not actually inherit her *ib.* 101:8; *Ket* 50b(5); *BQ* 88b(45); *BB*

159b(21); *Nid* 44a(42); לא תירתון תרתי גיהנם do not inherit two Gehennas [i.e. both in this world and in the next] *Yom* 72b(37); **2. to take possession:** איכפל יהושע וכלב ארתוה לכולה ארץ ישראל did Joshua and Caleb make an effort to take possession of all of Eretz Israel? *BB* 118b(24); ואירית מלכותא he took possession of the kingdom (by force) *SOZ* 73:5

Af. to bequeath, bestow: a. general: לירתיה לאמיה בקבריה ולורתינהו לאחו(י)ה מן אבוה can (a son) who died first [lit. in his grave] inherit his mother and bequeath it [i.e. the estate] to his paternal brothers? *BB* 159b(25); זבנה אורתה יהבה במתנה (if) he sold it [i.e. the property], bequeathed it, (or) gave it as a present *BM* 35a(42); *ib.* 101b(27); הא קא מורת להו he, in fact, can bequeath it to them *BQ* 110b(18; F[1]); שכיב מרע דבר אורותי הוא a gravely ill person who is able to make a bequest *BB* 131a(4); ולכל דבעי מלכא מורית מלכותי' can the king bestow his kingship on whomever he desires? *Hor* 11b(37); b. in legal texts: לאורותי *SŠHai* 6a(14); *ib.* 7a(6)

יָרְתָא, abs. **יָרִית** n.m. **heir, inheritor** (↓ √ירת pe. part. det.; Sy [Syriac] LS 310, > Akk *jāritu* CAD I/J 325) sg.abs. ירית ומחסין heir and possessor *SŠHai* 12a(19); *HP* 163:29 [in a document]; pl. נכסי לסבתא ובתרה לירתאי (I give) my possessions to (my) grandmother and after her (death they will go) to my heirs *BB* 125b(1; F[2]); ירתאי בתראי the heirs (who will come) after me *SŠHai* 2b(2); *ib.* 6a(19); ירתיה בתריה *ib.* 3; *Dec* 10:21; *TGHark* 1:15; *ib.* 268:8; *Bo* 61:11; *ib.* 135:4

[**ישף** vb. ↓ √1#שוף vb.]

ישר vb. ↓ √2#אשר vb.

יְשָׁרוּתָא n.f. **firmness** (MH[2] ישרות J 602) sg. כי אזל בתר ישרותיה אזל (Samson) only followed his (own) firm way *Soṭ* 9b(30; V[2]) [w. ref. to יָשָׁרָה בְעֵינָי Jud 14:3]

Y: יְשָׁרוּתֵיהּ *Soṭ* ib.(BAYTN 191).

יָת(־) **accusative particle** (archaic and dialectal; Sy (-)[Syriac] LS 311 [rare], TA [יָת־] Tal 28) a. in BT: 1) in pseudepigraphical texts: בר תלתין ותלת שנין הוה בלעם חגירא כד קטל יתיה פנחס לסטאה Balaam, the lame, was thirty-three years old when Phineas, the robber, killed him *San* 106b(10) ['Balaam']; טוי יתיה על נור roast it [i.e. the fish] over fire *ib.* 100b(17) ['Ben Sira']; *ib.* 29; 2) in texts from Eretz Israel: שאילית ית ר' I asked my teacher *Pes* 37a(9); רגלוהי דבר אנש אנין ערבן ביה לאתר דמתבעי לתמן מובלן יתיה a person's feet are his surety. They transport him to the place where he is sought (at his death) *Suk* 53a(24) [in JPA; // BR 1286:2; v. DJPA 418, s.v. 2#ערבה]; ואפום חנואן מדלאן יתיה they train (the *qiqayon*-plant) to climb on the entrance of sheds *Šab* 21a(13) [poetic passage]; בעי ממחיניה ועד כדון לא מחא יתיה he wants to hit him, but has not yet hit him *San* 58b(38); הני תורי דגנבי ארמאי וגנחין יתהון oxen which the pagans steal and castrate *BM* 90b(1); *ib.* 85a(26); לא אטמרינכו ליחוו יתיכו (if) I shall not hide you they will see you *Nid* 61a(47); 3) in legal texts: א"י"ך פלוני' הקרבת ית פלן יבמה לקדמנא לבי דינ' that NN has brought NN$_2$, her levir, to us to the court *Yev* 39b(32); *ib.* 115b(33); 4) dialectal: ולשבע יתהון דמקיימיתון תור' let him make them swear: "You are keeping the Torah" *Ned* 25a(37); *ib.* 41a(23); 66b(34); 88a(17); שבת וע"ז תנא יתהון בבונכיהון he learnt (the laws of) the Sabbath and idolatry in their (appropriate) places *Kar* 3b(28; O[6]ŠM); אלביש יתהון לבושין דארגוון he dressed them in garments of purple wool *Tam* 32a(41); b. in post-BT texts: ובעו למישבא יתהון ולמיקטלינון they were about to capture them and to kill them *TGAs28* 77b:10; *ib.* 102b:12; תהא רעוה מן קמי קב"ה דלשוי יתנא חשובים עם החיים ... ויזכה יתנא לדבורי ישראל כהוגן may it be God's will to make us counted among the living and may He make us worthy to lead the Jewish people properly *IŠGF* 121:16; דתינטרון ית בריך מריה בר רישנדוך וית דוסתא בר דודאי איתיתיה וית בניהון (וית) בנתהון וית בעירהון וית קיניונהון וית כל איסקופת ביתיהון you should guard PN and PN$_2$, his wife, their sons, their daughters, their cattle, their property, and the entire threshold of their house *Bo* 49:7; *ib.* 3:5; 5:1; 12:9; 78:22 [and *passim* in these texts]; ואשקי ית ארעא irrigate the field *ḤM* 41:9; *ib.* 45:7; *ḤMGas* 94:20; דודאי צריך למעבד יתיה בזמניה he certainly must do it [i.e. the Paschal sacrifice] at its (proper) time *Anan* 74:6; *ib.*

72:14; c. in legal documents: ויתבע יתיה או ית ירתיה בתריה במדעם מחמתי he will make a claim against him or his heirs after him in a matter because of me *SŠHai* 5b(6); *ib.* 8a(20); 13b(20); 19a(4) [and *passim* in this text]; *SŠSad* 230:16; *ib.* 265b:18; לשמותי יתיה בכל אתר to excommunicate him everywhere *Dec* 3:8; *ib.* 4:7; ופקידנא יתיה למיפרעיה we have commanded him to pay him *TGHark* 84:11; *ib.* 275:22; ליבמה יתה ולמיזן יתה ולפרנסה יתה to marry her in a levirate marriage, to feed her, and to support her *HP* 163:30

Lit: Satzlehre 105; Kut, Studies 48+ [Heb; distribution in A dialects]; Y: יָתֵי *Ber* 54b(54; BAYTN 337).

יתב, יתי vb. **to sit, live, be situated, penetrate** (↓ מתיבתא#1, מייתבותא, מייתב, מותבא, יתבא, תותבא#2, תותבא#1; Sy [Syriac] (e/e) LS 311, Ma עתב/יתב (e/e) MD 193) **Pe.** (e/e), pf. 3sg.m. איתיב *Šab* 46a(34); 3pl.m. יתיבו *BQ* 116b(40); איתיבו *Šab* 33b(34); imp. 1sg. איתיב *Er* 68a(29); 3m. ליתיב *MQ* 9b(11); 2pl.m. תיתבו *BB* 40b(15); 3pl.m. ליתבו *MQ* 16b(23); imper. 2sg.m. תיב *AZ* 58a(28); 2pl.m. תיבו *Ket* 62b(29); inf. מיתב *Suk* 46b(53); part. 1sg. יתיבנא *Pes* 112a(19); 2m. יתבת *Ber* 18b(47); 3m. יתיב *Ket* 77a(44); f. יתבא *Suk* 3a(8); 1pl. יתבינן *Beṣ* 24b(20); 2m. יתביתון *BB* 25b(33); 3m. יתבי *Ber* 55b(28); f. יתבן *Pes* 111a(26); form w/o *bet*: part. 3sg.m. יתי *Suk* 11a(29); *BQ* 117b(12; GTB2 202:8);- **1. to sit:** a. alone: ההוא טייעא דקם ויתיב דקם ויתיב a certain Arab who continuously stood up and sat down *Šab* 82a(27); מיתב דכל עלמא לא פליגי דיתבינן no one disputes that we certainly sit (in the *sukka*) *Suk* 46b(53); הוו יתבי בהדי הדדי they were sitting together *Ber* 55b(28); הוו יתבי עד צווריי'הו בחלא they used to sit (in the cave while covered) up to their necks in sand *Šab* 33b(32); סדאה בסדיה יתיב ומדול ידיה משתלם the one who makes stocks sits in his stock [i.e. that he made] and he is requited by his handicraft *Pes* 28a(8; **CM**[2]); ולא יתבין עד דמסיים they do not sit down until he finishes *Anan* 19:19; שְׁבָה לישנא דמיתב בהי כתי' (the word) שְׁבָה [Gen 27:19] is a term of sitting [i.e. √ישב pe.] written with *he* *BMsG* 10:7; b. w. fol. vb.: 1) asyndetic: איתיב קא כאריך ריפתא he was eating a meal while seated [lit. he sat down (and) was eating] *Tan* 23a(46); אשכחתינון לסבי דפופדיתא דיתבי קאמרי I found the old men of GN who were saying while seated *Pes* 117b(27; **C**); *Ket* 62b(42); 2) syndetic: אזל אשכחה דיתבא וקא נוולא he went (and) found her sitting and weaving *Giṭ* 34a(7); רבנן דבי רב דיתבי וקאמרי the scholars of the *be rav* who while sitting and say *Ket* 25a(39); אשכחתיה לאביי דיתיב וקא מסבר ליה לבריה I found PN who was sitting and explaining to his son *Yom* 27a(2); *Qid* 81b(36); *San* 11a(11); ליתיב אבבא ולידין דינא let him sit at the gate and judge the case *BB* 58a(35); c. w. var. preps.: 1) עילוי, על/א־: מאן דיתיב אדשא the one who is sitting at the doorway *Ḥul* 47a(11); *ib.* 133b(1) [↓ מסחתא]; *AZ* 41b(12); *Soṭ* 20a(45); *BM* 84a(29); *Šab* 82a(9); *Pes* 114a(9); *Ket* 61a(52); *Tam* 32b(7); *Bo* 135:3; וליתיב עילוייהו let him sit over them *Giṭ* 69b(53); 2) אחורי: יתיב רבא ורב יוסף אחוריה דר' זורא ויתיב ר' זורא קמיה דעולא PN and PN$_2$ were sitting behind PN$_3$, and PN$_3$ was sitting in front of PN$_4$ *Pes* 37b(33); *Er* 43b(39); 3) בי־: הני תלתה דיאני דיתבי בבי דינא three judges who were sitting in court *San* 8a(40); ויתבי בשוקא דזונות they used to sit in the quarter of the prostitutes *Pes* 113b(4); גברא באמתא יתיב a man can sit in (the space of a square) cubit *Suk* 7b(43); 4) גבי next to: a) general: ויאתיב רבה בר מתנה גביהו PN was sitting (in the school) next to them *Zev* 5b(28); *Šab* 33b(23); *Er* 92a(31); *IŠGF* 63:10; b) to be a co-director of the study session: ↓ גבי prep., mng. 1; 4) קמי before/in front of s.o.: אזל אשכחיה דיתבי רבנן קמיה (Haman) went (and) found that the scholars were sitting before him [i.e. Mordecai] *Meg* 16a(8); יתיב רב אחא בר עולא קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמ' PN was sitting before PN$_2$, and he was sitting and saying *Šab* 54b(25) [and *passim*; v. RISB 221+]; 5) תותי: a) general: דהוו אתו אומני ויתבי תותיהו the bloodletters used to come and sit under them [i.e. the trees] *BB* 23a(1); *Ber* 62a(14); *Šab* 156b(35); *Ḥul* 105b(42); b) esp. to be under s.o.'s jurisdiction: ↓ תותי mng. 2; **2. to live, inhabit, dwell:** a. general: ורחמנא היכא יתיב where does the Merciful One dwell? *Ber* 48a(6); *San* 42b(39); איתיבו תרתי@סרי שנין במערתא they dwelt twelve years in the cave *Šab* 33b(34); יתבי

באתרא דחשוכא they dwell in a place of darkness [i.e. Babylonia] *Pes* 34b(14); *BB* 25b(33); כי יתביתו בשילי when you will dwell (for a period of time) in GN *Giṭ* 80a(38); *Tan* 24a(45); b. of married life *Yev* 118b(38) [+//'s; ↓ טן דו]; *Giṭ* 26b(11) [↓ √עגן pa.]; c. in a fig. sense: יהודאי בתווני דליבא יתביתו you, Jews, dwell in the chambers of the mind [i.e. are knowledgeable] *Nid* 20b(32); **3. to be inhabited, be settled:** חרוב האי גיסא איתיב האי גיסא this side was destroyed (and) the other side was resettled *Yev* 17a(19); *MQ* 9b(11) [↓ 1# אושפיזא mng. 2]; pass.part. ביתא דמיתבא יתיב an inhabited house is maintained well [lit. settled] *BQ* 21a(23); *ib.* 97a(11); **4. to be located, situated** [w. על]: a. general: זוזי היכא יתבי where is the money located? *Ber* 18b(40); ההוא ביתא דהוה יתיב חמרא דישראל וגוי a certain house in which there was located wine of a Jew and a pagan *AZ* 61b(31); יאתי חמרא *ib.* 57b(17; HGP 56b:4); 62b(31; HGP 57a:18); והוה יתיב ספר תורה עילוי(י)ה the Torah scroll was situated on it [i.e. the bed] *MQ* 25a(25); b. of sickness demons [Ma רוחא הע OrNS 15 (1946) 327+]: ורוחא בישתא דיתבא על an evil spirit which is situated on מוחא the brain *Bo* 59:8; רוחא דיתבא על אודנה a spirit which is situated on her ear *ib.* 123:4; ותיבי כי עברא [= אברא] על ליביה be situated like lead on his heart *ib.* 142:4; **5. to study** [↓ 1# מתיבתא]: הוה אזיל ויתיב בבי רב he used to go and study in the *be rav Ket* 62b(23); *ib.* 34; 44; 51; 63a(2); *Giṭ* 31b(43); **6. w. -ל to penetrate, enter** [w. -ב]: איתיב ליה בקועיה ומית (the bone) penetrated his windpipe and he died *Yom* 87a(51); איתיב לה פורתא בכרעה ומתה excrement penetrated her leg and she died *Giṭ* 56a(38); ההוא כוארא דאיתיבא ליה אכלא טינא באוסיה a '.ṭ.-worm entered the nostrils of a certain fish *BB* 73b(16; MGG 51:15) [**H:** דעילא]; *Pes* 112b(29); **7. in idiomatic phrases: a. w. בספינתא, בארבא to travel by boat** [↓ 2# ארבא mng. 1b]: וכל היכא דקנה ליה שביתא בספינתא מחולא שפיר דאמי למיתב בה בשבתא וסגויי wherever he acquired his place on a boat on a weekday, it is all right to travel and to move in it on the Sabbath *HG1* 161:18 = *TGDr49* 97:7; **b. w. בדינא to sit in court:** ↓ דינא mng. 6a; **c. w. במלכותא to reign:** יתיב בריה במלכותא his son reigned (instead of him) *San* 96a(52); **d. w. במתיבתא to participate in an academic session:** כי גדל אתא ויתיב במתיבתא דר' when he grew up he went and participated in PN's academic session *BM* 85a(28); והוה ⟨אתי⟩ אליהו זכור לטוב יתיב במתיבתיה בימים דיליה Elijah, of blessed memory, used to come and participate in his academic session in his days *IŠGF* 109:19; **e. w. בפחדא to be in a state of fear:** ההוא גוברא נמי בההוא פחדא יתיב I am also afraid of a certain thing [lit. dwell in a certain fear] *San* 95b(56); **f. w. ברישא to be the head, preside:** ↓ ברישא usage a.2; **g. w. תעניתא to fast:** ↓ תעניתא mng. 1b

Pa. 1. to set at ease [↓ מייתבות דעתא]: a. w. דעתא: ליתובי דעתיה to put him at ease *Ber* 28a(18); *Suk* 25b(24); *Ḥul* 120a(23); pass.part. בהאי מייתבא דעתא בהאי לא מייתבא דעתא with this (his) mind is at ease. With that (his) mind is not at ease *Yom* 81a(13); יתובי מיתבא דעתה *Šab* 128b(43; **V**); *Giṭ* 56b(18); *BM* 84a(48); *San* 75a(16); *Tam* 32a(34); b. w. יצרא: ליתוביה ליצריה to set his sexual desire at ease *BB* 3b(45); **2. to fulfill an accepted fast** [v. Pe., mng. 7f]: ולבתר הכי נייתביניה afterwards we shall fulfill the accepted fast *Tan* 8b(32); **3. w. √עגן pa. to make a woman dwell as a deserted wife:** ↓ √עגן

Af., form w/o *bet*: part. 3sg.m. מותי *Suk* 55a(20);- **1. to seat s.o.:** אותביה בין דידיה לדידה she seated him between him and her *Ber* 48a(25); אזל אותבה בדרא דנשי he went (and) seated her in the row of the women *Ket* 60a(12); השתא קא מותביתו לי בדנבי you seat me now at its end [i.e. of the row] *San* 37a(31); **2. to place, put:** אותביה בתנורא place it in the oven *Ḥul* 59a(14); *Yom* 75b(22); *HG3* 215:11; *BM* 42a(47); אותיב אבוה דשמו' נטורי בהדייהו PN's father placed guards with them *Ket* 23a(39); אותיב ידא אעיניה he placed a hand on his eye *Men* 64b(32); *San* 13b(35); *Giṭ* 34a(36; **As**) [↓ 1# קירא]; לאותובי ספר תורה אפורייה to place a Torah scroll on his bed *MQ* 25a(23); *Giṭ* 68b(29); אותיבו חמרא בי ארישיהו they put wine in the house of their tenant farmers *AZ* 61b(26); *Šab* 109b(30); מותבי תכא קמיהו they place a table before them *Ber* 46b(29); מותבינן להו בי דינא ויהבינן להו זוזא זוזא we place it [i.e. the money] with the court and give (it) to them a *zuz* at a time *BM* 70a(24); *ib.* 81b(13) [≠ √שקל]; **3. to appoint:** איהי מי הוה ידעא דמותיב לה אפיטרופ' did she know that he was appointing her as an administrator? *Ket* 87a(8); ואי איכא ארבעין מותבינן ריש דוכנא if there are forty (pupils) we appoint an assistant teacher *BB* 21a(38); **4. to teach** [v. Pe., mng. 5]: לותבן מר בעידנא teach me regularly [lit. at a set time] *Giṭ* 60b(40); **5. in idiomatic phrases: a. w. מתיבתא to direct the academy:** אתובי מתיבאתא *IŠGF* 99:12 [cf. MH² הושיב ישיבה he convened a session Er 26a(29)]; **b. w. בתעניתא to make s.o. fast:** ↓ תעניתא mng. 1b; **c. מותיב פירקי public lecturer**: [lit. one who convenes lectures] *Er* 36b(19); **d. w. ברישא to appoint to be the head:** ↓ ברישא usage a.2

Ittaf. 1. to place o.s.: עבד תיבה ואיתותב בגויה he made a chest and placed himself inside of it *Ket* 106a(6; Ar [AC 8:194]); **2. w. דעתא to be put at ease** [v. Pa., mng. 1a]: אימא ליה מילתא כי היכי דתיתותב דעתיה I shall say something to him so that his mind should be put at ease *Šab* 52a(1); *Soṭ* 40a(43)

Lit: Kara 87 [on √יתי < √יתב]; Ch. Müller-Kessler, Renger Vol 341+ [Pe., mng. 4b].

יְתָבָא n.m. **dweller** (↓ √יתב pe. part.; LMA pl. *ia-a-ti-ib-a-a-'i-i* UrukInc 13) pl.cs. יתבי מתא dwellers of a town *BB* 8a(47) // *San* 112a(26) [≠ בני מתא residents; cf. Sy ܝܳܬܒ݁ܰܝ ܐܰܪܥܳܐ 2S 5:6; ↓ 1# ברא, mng. 9a]

Y: יָתְבֵי מָתָא *BB* ib.

יתי ↓ √יתב vb.

יַתִּיר adj. **additional, excessive,** n. **additional amount,** adv. **excessively** (↓ √יתר; TA יַתִּיר TO Ex 26:12, Sy ܝܰܬܺܝܪ LS 313, Ma 1# יאתיר MD 187) **I.** adj. **1. additional, extra:** sg.m. אי חסיר אי יתיר if there are less or more (than five lobes of the lung) *Ḥul* 47a(7; **V**[11]); טירחא יתירא additional effort *Beṣ* 21b(30); *MQ* 4b(30); *Yev* 68b(16); *BM* 93b(30); יומא יתירא an additional day *Ned* 17b(28); בישרא יתירה additional flesh *Šab* 134b(24); f. אמתא יתירא הואי one cubit was additional *ib.* 99a(20); נטירותא יתירתא additional watchfulness *ib.* 51b(28); *BM* 93b(12); צלותא יתירתא an extra *tĕfilla* [i.e. of נעילה] *Yom* 87b(46); pl.m. לאוי יתירי extra prohibitions *Pes* 24b(2); זוזי יתירי additional money *BB* 33a(8); f. תרתי שני יתיראתא two additional years *BM* 110a(23; HP 93:14); שית שנין יתיראתא (a document whose date was postdated by) six additional years *AZ* 10a(1); **2. superfluous:** sg.m. קרא יתירא a superfluous biblical verse *Meg* 11a(45); *MQ* 8a(12); *BQ* 3a(25); *Mei* 9a(3); כוליה קרא יתירא הוא the entire verse is superfluous *San* 71b(1); תעזב יתירא a superfluous verse (containing) תַּעֲזֹב *BQ* 94a(38) [v. Lev 19:10; ib. 23:22]; לישנא יתירא a superfluous term *BB* 138b(8); *Naz* 7b(9); *Ara* 19a(37); f. מילתא יתירתא a superfluous thing *MQ* 21a(6); *BM* 104b(29); *TGHark* 106:16; pl.m. קֹדֶשׁ קדשים יתירי (the words) קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים are superfluous *Zev* 49b(50) [v. Num 18:9]; **3. excessive, extra:** sg.m. מיכלא יתירה ... מישתיא יתירה excessive eating/drinking *Qid* 2b(37); חוצפא יתירא excessive insolence *BB* 155b(21); פסידא יתירא an excessive loss *MQ* 12a(53); תילתא יתירא an extra third (of a *denar*) *Bek* 50a(19); *BQ* 113b(29); f. מפנקותא יתירתא excessive delicacy *Ḥag* 6a(10); בריותא יתירתא ... כחישותא יתירתא excessive obesity/emaciation *Bek* 3b(30); pl.m. דמי יתירי a very high price *BM* 51a(23; **Es**); **4. exceptional:** sg.f. שאני שלמה דמילתא יתירתא הויא ביה Solomon was different because he had an exceptional entity in him *Meg* 11b(4); **II.** n. **additional amount:** sg.m. ואי איכא יתירא למליתא דתשעת קבין הדרי if there is an additional amount (in the area of the field) above the quantity of nine *qabs* it returns *BB* 104b(1); **III.** adv. **excessively** (Sy ܝܰܬܺܝܪܳ(ܐ) adv. LS 313, mng. 8) שכיב חד מניהו והות קא בכיא עליה יתירא one of them [i.e. her sons] died, and she was crying over him excessively *MQ* 27b(31) [Var: ביתירותא **V**[17]; בתדירא **LM**]

Lit: Bacher 81 [mng. 2]; Voc: יַתִּירִי HPP 279:19; HGP 28b:30; Y: יַתִּירָא *Meg* 11a(39; BAYTN 237).

יתם adj. **anonymous, of unknown authorship,** n. **orphan, anonymous composition, ignorant person** (TA יַתְמָא TO Dt 14:29, Sy ܝܰܬܡܳܐ LS 312, יאתימיא MD 187) **I.** adj. **anonymous, of unknown authorship:** sg.m. מזמורא יתמא an anonymous psalm *AZ* 24b(42) [w. ref. to Ps 98

which begins מִזְמוֹר w/o the name of its author]; **II.** n. **1. orphan:** a. general: sg.m. יתמא בר ארמלתא an orphan, the son of a widow *San* 109a(51); רבנא עוקבא יתמא master, PN, the orphan *Giṭ* 52a(42); *ib.* 52b(9); *Ket* 100b(38); pl. דפל' נח נפשיה ושבק יתמי זעירי ואלמנה NN died and left behind young orphans and a widow *SŠHai* 17a(17); ההוא אפוטרופא דיתמי a certain guardian of orphans *BM* 42b(9); *Giṭ* 52b(12); אבוהון דיתמי the (late) father of the orphans *BB* 174a(26); לכי גדלי יתמי when the orphans grow up *ib.* 7b(11); הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא certain orphans who were supported by a certain old woman *Giṭ* 52a(37; **As**); מזוני דיתמי support of orphans *Dec* 10:19; שקלוה יתמי פרסוה אמיתנא the orphans took it [i.e. the garment of fine wool] (and) spread it over the corpse *Yev* 66b(32); הני זוזי דיתמי the money of the orphans *BM* 70a(23); כלתיה דבי בר אלישיב הוה קא תבעה כתובתה מיתמי a daughter-in-law of PN's household was claiming her *ketubba* from the orphans *Ket* 54a(45); b. in a fig. sense: sg. יתמא שלח ופוק strip the orphan and go out *Ket* 54a(37) [in a mnemonic phrase w. ref. to a gleaner]; pl. וקרו נפשייהו יתמי they called themselves 'orphans' *Ket* 106a(27) [i.e. the remaining students]; יתמי דיתמי 'orphans of orphans' *ib.* 30 [i.e. the last few remaining students]; **2.** perh. **ignorant person:** sg. יתמא עביד רבך הכי ignorant one! Does your teacher act so? *Ḥul* 111b(47) // *AZ* 13b(30); *Ket* 17b(9)

Voc: יַתְמֵי HGP 40b:36; Y: יַתְמָא *Ket* 100b(38; BAYTN 85).

יתקרא n.m. **document** (< MIr **yātkār* [cf. MP *ayādgār* memoir CPD 15, NP *yādgār* souvenir, keepsake PED 1525]; Sy ܝܘܬܟܪܐ, ܐܘܬܟܪܐ BBah 854:16, PSm 1648) sg. אחווי לי יתקרא show me the document *Šeel* 73:80(Var)

This rare word also occurs in the prose letter preceding the eulogy of Samuel ha-Nagid on Ḥušiel b. Ḥananel: שדרית שלמי בור(י)תקרי לקרטבא ולרבא דהלי כרכי I sent my greetings in documents to Cordova and to the great one of these cities [v. Divan Shmuel Hanagid, Ben Tehilim, ed. D. Jarden, Jerusalem 1966 257:21 (Heb)]; Lit: Eps, Stl 113.

יתר vb. **to be left over, expand, be superfluous** (↓ יותרנא, ייתורא, יתיר, יתרא, מותרא, מייתר; Sy ܝܬܪ LS 312, Ma יתר, עתר MD 194) **Pe. 1. to be left over:** מלא מנא ויתר he filled the container to overflowing [lit. and it was left over] *Er* 49a(30); **2. to expand in size:** ארץ ישראל בזמן שיושביה עליה יתו(י)רא when its inhabitants dwell upon it Eretz Israel expands in size *Giṭ* 57a(31; MGE 52:1) [≠ גמדא]

Pa., pass.part. **superfluous, excessive:** ↓ מייתר

Af.#1 1. to leave over: אשתי ואותר I shall drink and leave over *Šab* 67b(13); **2. to be of use, advantage:** וכיון דלא מותר לה לנפשיה since he is of no use to himself *San* 81b(8) [cf. Sy: ܠܐ ܐܘܬܪ ܠܗ he gained no advantage PSm 1649]

Af.#2 to make a sacrifice *notar* [v. J 604]: נותר הוא דגזרו ביה רבנן טומאה דאתי לאיעצולי ביה ואיתוריה concerning *notar* the scholars decreed uncleanness, since (the priest) is apt to become lazy and make it *notar* *Pes* 85a(31; **M**[1])

Itpa. 1. to be superfluous: אייתרו להו תרי קראי they had two superfluous verses (for exegetical interpretation) *Ket* 29b(19); *Ber* 35a(29); *Šab* 64a(26); *Yom* 81a(47); *Qid* 73a(7); *AZ* 45b(29); *Ara* 2b(1); **2. to do s.t. excessively:** אייתר בכא ואחיך he cried excessively and laughed *Tan* 25a(36; MGG 828:3)

Lit: Bacher 81 [Itpa., mng. 1].

יְתְרָא n.m. **bowstring, straight side of the stomach** (↓ √יתר; TA יִתְרִין pl. TJ Jud 16:7, Sy ܝܬܪܐ bowstring, sinew LS 313, Ma יאתרא MD 188) **1. bowstring:** sg. וכי יתרא פשיטנא לכון I shall stretch you out like a bowstring *Bo* 2:5; *ib.* 29:6; 52:8; למהוי כי יתרא *San* 42a(2) [ref. to the shape of the moon at the first quarter]; **2. straight side of the stomach:** sg. חלב דאיתרא the fat on the straight side of the stomach *Pes* 51a(41); *Ḥul* 50a(2)

Geon. expl.: חלב שעל היתר של קיבה מפני שהקיבה עומדת כקשת כרוך ויתר שלו מתוח OHT Pes 72:8 [mng. 2]. The mng. of קל יתרי the sound of the ... *MQ* 26a(27) is uncertain [Rashi: harp strings]; Y: יְתְרָא BAYTN 116.

כ

כְּ־ prep. ↓ כי prep., כגון prep., כגין prep., כוות prep., כלפי prep.

כָּא, כְּ־ particle employed before the participle (< ↓ קא; Sy ܟܐ LS 314 [Nest], mng. 2, Nöld, MG 379[1], JNA ־ג *g-*, ־כ *k-* HDJNA s.v., ModSy ܟܐ Maclean 123) כא מיכוין *Šab* 73a(12); כא אמרינן *San* 36a(29) [corr.: קא]; כא'ח'שיב *Ara* 13a(6); הוה כטמיה [= קא מטי ליה] דמא *San* 95a(41); ועד דאכיל כידע כסבר כי מטי [זימניה] *Geon* 354:1; דנבילה היא *AnanSch* 23:12

Lit: Eps, Gr 90; id., Stl 156.

כָּא* adv. **here** (BA כָּה HALOT 1896, JPA כה DJPA 251) ↓ הכא adv., 2#כאן adv.

כאב vb. **to be in pain or distress** (↓ 1#כיבא; Sy ܟܐܒ ܠܗ, ܟܐܒ ܠܗ LS 314, Ma כיב MD 211) **Pe.**, impersonal use w. ־ל: a. general: דכאיב ליה כיבא הוא אזיל לבי אסיא one who has a pain goes to the doctor's house *BQ* 46b(18); דהוה כאיב ליה מידי he had a certain pain *ib.* 85b(16) [cf. ܟܐܒܐ ܕܟܐܒ ܗܘܐ ܠܗ Addai 4:17]; *Šab* 52a(7); *AZ* 28a(16); *Bo* 105:5; *ib.* 119:18; וליכוב [ליה] he will be in pain *ib.* 139:11; b. w. parts of the body: דכאיב ליה עיניה לינוקא ואיתפח ביני ביני the child's eyes hurt him, and he recovered in the meantime *Yev* 71b(6); *Ned* 54b(27); *Mei* 20b(24); *Giṭ* 68b(52) [side of the head]; *Yev* 66a(30) [mouth]; *ib.* 104b(20); *BQ* 35a(9) [pharynx]; *AZ* 28a(17) [teeth]; *Giṭ* 69a(35) [thumb]; *ḤM* 39:4 [thigh]; *Yom* 78a(16) [feet]

כאגר n.m. **(uncertain**; prob. < Arab) sg. איתי לבי דינא זוזי בכאגר he brought money in a ... *TGHark* 275:27

כאיבא ↓ 1#כיבא n.

כאכא n.m. **type of reed** (etym. unkn.; ↓ סימוניא) sg. *Ar* [AC 6:75, s.v. סמניא]

Expl. סימוניא דאגמא *Ḥul* 16b(26); Lit: Löw, Flora 1:670.

1#כאן, כָּאן adv. **now** (< BA כְּעַן HALOT 1901; ↓ כען) in phrases: a. מיכ(א)ן ואילך from now on [< MH[2]; v. Kosovsky, CTY 1:249+]: *Ber* 53b(20); *Šab* 151b(47); *Pes* 110b(21); *Ḥag* 13a(48); *Ket* 56a(24); *BM* 67b(10); *San* 21a(40); *AZ* 8b(32); *Ḥul* 93b(9); b. עד כאן until now [v. Ez 5:16]: *Ber* 26a(28); *Šab* 94a(10); *Suk* 56a(22); *Soṭ* 20b(12); *Bek* 33b(33)

Y: כָּאן *Pes* ib.

2#כָּאן adv. **here** (< ־ן + ↓ כָּא; ↓ הכא; JPA 2#כן, כאן DJPA 263, Sy ܟܐ LS 314, Ma כא MD 194) only in phrase סמי מכאן eliminate from here *Zev* 56a(32) [↓ √סמי pa., mng. 2]

כאר ↓ כר n.

כבב vb. **to roast, burn** (↓ כבבא, 2#כיבא; Ma כבב pa. MD 202, Akk *kabābu* [G, D] CAD K 2) **Pe.** (a/u): ליתי סוגייני דערבתא ניכבוב וניכול let him bring ... of willows, roast (the meat), and eat (it) *Er* 29b(45); ונפקו בוטטי דנורא וכבינהו לעיניה the sparks of the fire went out and burnt his eyes *Ber* 58a(36; Ar [AC 2:40]) [**F:** ו(ב)כ(ב)ינהו]; pass.part. כביבי בנורא burnt in fire *Bo* 129:7; *ib.* 132:3

Pa. to burn: וניכבינ *Er* 29b(45; **O**); ואתו בוטטי דנורא כייבוה לעיניה *Ber* 58a(36) [v. Pe.]

Itpe./Itpa to be burnt: הוה קא מיכבן כרעיה דמר עוקבא PN's feet were being burnt (by the fire) *Ket* 67b(39; MGG 652:8) [**Fr:** מקליין]

כַּבָּבָא n.m. **roasting** (↓ √כבב) sg. לאפוקה כבבא to exclude roasting (of meat) *Zev* 46b(33)

Y: כַּבָּבָא *Zev* ib.(BAYTN 42).

כבד vb. **to sweep** (< MH כבד pa. J 606) **Pa.:** כבד ולא בדיק I (?) swept (it) but I (?) did not inspect (it) *Nid* 56a(54)

Itpa. to be swept: גומ׳ לא מתכבדא a trench cannot be swept *ib.* 56b(3)

כַּבְדָא n.m. **liver** (↓ טרפשא דכבדא; TA כַּבדָא TO Ex 29:13, Sy ܟܒܕܐ LS 315, Ma כאבדא MD 195) sg. *Ḥul* 45b(18); *ib.* 110b(18); 111a(13); כבדא עילוי בישרא liver (being roasted) over meat *ib.* 31; ההיא מחטא דאישתכ׳ בחיתוכ׳ דכבדא a certain needle which was found in a slit of the liver *ib.* 48b(33); סימפונא רבה דכבדא the large blood vessel of the liver *ib.* 49a(6); כד מינקבא מררתא וסתים בה כבדא when the gall bladder is pierced, and the liver stops it up *HP* 199:2; לכבדא דמריעא for the liver of a sick person *ḤM* 39:15; מכבדא קאתי (the blood coming out of his mouth) comes from the liver *Giṭ* 69a(28)

Y: כַּבְדָא *Ḥul* 111a(31; BAYTN 85).

כְּבוּתָא, כְּפוּתָא, pl. **כְּבוּיֵי, כְּפוּיֵי** n.f. **excrement, dung** (of an animal; ↓ פרתא #1; Sy ܟܒܘܬܐ, pl. ܟܒܝܐ LS 315, Akk *kabû, kabūtu* CAD K 28) sg. ורמא כפותא וסכריה לירדנא it defecated and dammed up the Jordan *BB* 73b(10) // *Zev* 113b(24); טולא דכפותא דח{א}מ⟨א⟩ריה the shadow of the excrement of his [i.e. the Messiah's] donkey *San* 98b(10; OH ib. 516:20) [v. Geon. expl.; Var: טולא ד{ר}כובתא MGN 433:12]; שערתא דמשתכח⟨א⟩ בכפותא דכודנתא barley found in the excrement of a mule *Šab* 110b(23; Ar [AC 4:288]); גייז לכו למזייכו ומטליל לכו ככפותא he will cut your hair and will sport with you like (a ball of) dung *San* 110a(8; **K**); pl. כבויי דרעיא droppings of the pasture *Er* 29b(44; **O**Ar [AC 4:288]) [Var: כפויי Ar (AC ib.)]

Geon. expl.: גללי בהמה GnK5 172:8; צל צפיעי חמורו OH San 516:20; Lit: Nöld, NB 162+; Y: כְּפוּתָא BAYTN 68.

כַּבָּזָא, כבאזא n.m. **baker** (< Arab خَبَّاز Wehr 226; Sy ܟܒܙܐ LS 316) sg. כד יהבין ציבי לכבאזא when they give firewood to the baker *OHT Ket* 198:18

כבי vb. **to be extinguished, go out** (BH כבי HAL 435) **Pe.:** כביא הדר מדליק לה (if) it is extinguished, he relights it *Šab* 21b(14); כל אימת דלא כבייא אית בה סומקא as long as (a coal of wood) is not extinguished, it has a red color *TGAs42* 159:7

Pa. to extinguish: a. abs.: אתי לכבויי he is apt to extinguish (it) *Šab* 44a(1) // *ib.* 65b(15) // *ib.* 117b(14) // *Yom* 85a(26); *Beṣ* 23a(13); *Zev* 91b(36); *HP* 3:13; b. w. an obj.: דאחתה ⟨א⟩ארעא וכבייה he placed it [i.e. the brazier] on the ground and extinguished it *Yom* 46b(12); מהו לכבויי בוצינא דנורא מן קדם באישא בשבתא is it permitted to extinguish a burning lamp in front of a sick person on the Sabbath? *Šab* 30a(9); *Ber* 60b(57)

כביזא ↓ קפיזא n.

כְּבִישׁ adj. **pressed** (↓ √כבשׁ pe., pass.part.; Sy ܟܒܝܫܐ LS 317, mng. 1) sg.m. מישחא כביש׳ impregnated oil *Ber* 43a(57)

Acc. to the Geon. expl. [v. RaḤ quoted in Tos, ad loc.; OHR ib. 54:4], the sesame seeds were pressed together w. aromatic herbs impregnating it w. fragrance.

[**כבישא** ↓ כיבשא #1 n.]

כבל vb. ↓ מכבל adj., כבלא n.

כַּבְלָא n.m. **chain, fetter** (√כבל; Sy ܟܒܠܐ chain, fetter [dial.] LS 316, Ma כובליא pl. MD 205) **1. chain:** sg. כבלא דעבדא a slave's chain *Šab* 57b(30); *ib.* 58a(2); pl. כבלי ושירי chains and bracelets *BQ* 119a(47); כבלי *OHT Ket* 201:23; **2.** perh. **fetter:** sg. דמשתכנא כרעא בגוה עד כבלא because his foot sinks into it [i.e. the sandy soil] up to the fetter *Šab* 54a(14) [expl. GN כָּבוּל]

Expl. Ar [mng. 2]: פי׳ שרגליו של אדם משתקעות בה מחמת החול כאילו הן כבולין ... ספר אחר: עד כבלא בלעז גבולא. פ״א: משתקעות רגליו של אדם מחמת תיחוח עד מקום שמשימין הכבלים AC 4:184 [v. Koh, ib., n. 11]; Y: כַּבְלָא *Šab* 57b(30).

כַּבָּסָא, כבאסא n.m. **date stalk with dates** (> Arab كِبَاسَة palm branch Fr, AF 146; ↓ קיבורא) sg. כמאן תלינן כבסא בדיקלא according to whom do we hang a date stalk on a (non-producing) date palm? *Šab* 67a(45) // כובסא *Ḥul* 78a(7; **V**[11]); ואזל גיד{{פ}}׳מ״א ומחייה לכבאסא ואתר תמרי וקטול the date frond went and struck the date stalk, knocked off dates, and they killed (a person) *Mak* 8a(9); *MQ* 10b(16; Sidra 9 158:2)

Lit: Flora 2:337; Y: כַּבָאסָא *Mak* ib.(43).

כבץ vb. **to press** (cf. Sy ܚܒܨ press LS 211) **Pe.:** pass.part. וזיתי מליחי וכביצי salted [i.e. in brine] and pressed olives *Anan* 47:20

Lit: Eps, St1 76.

כְּבַר adv. **already** (TA כּבַר TJ Jer 38:9, Sy ܟܒܪ LS 316, Ma כבאר #1 MD 202) אנן כבר אכלינן we have already eaten *Ber* 47a(35); כבר קדמוך רבנן the scholars have already preceded you *Šab* 19a(37); *BB* 167a(12); *Ḥul* 105a(38); *Šab* 63b(8) // *BQ* 83a(34; **Es**); *Šab* 39b(4); *Er* 34b(16); *Ket* 21b(6); *BQ* 25b(13); *BB* 46b(6); *San* 103b(47); *Bek* 43b(39); כבר מיפרשא בתלמוד ארץ ישר׳ it is already specifically stated in the Palestinian Talmud *TGHark* 228:18; *ib.* 207:22; 277:3; *IŠGF* 105:15

Voc: כּבַר HGP 29b:35; Y: כְּבָר *Pes* 59b(1).

כברי vb. **to bleach with sulfur** (denom. < ↓ כיבריתא) **Quad.:** לכברואי סלי to bleach the baskets *Ber* 27b(14); הא דכבריה כברויי *BQ* 93b(32) [of linen]

QuadRef. to be bleached: ומנח קטארי על נורא תחות מאני ומיכברין כולי יומא he may place types of incense on a fire under vessels (before the Sabbath), and they are bleached the whole day *TGDr49* 96:5

Geon. expl.: כברויי סלי מביאין סלין של ערבה קלתה[?] ומביא דבר שקורין אותו בלשונינו כבריתא ובלשון ישמעאלין כברית [كِبْرِيت] ומביאין גחלים ומניחין אותה על גב הגחלים ומניפין את הסילין למעלה מהן והן מתלבנין ומתיפין OHT Šab 155:14.

כבריתא ↓ כיבריתא n.

כבשׁ vb. **to press down, capture, subdue** (↓ כבישׁ adj., כבשׁא #1, כבשׁא #2, כובשא, כיבשא #1, √שׁכב #2; Sy ܟܒܫ LS 317, Ma כבש MD 202) **Pe.** (a/a) **1. to press down:** פוקו כבשו כיבשי באגמא דלמחר ליזיל וליתיב עליהו go out (and) make trodden down areas in the marsh so that we can go and sit upon them tomorrow *Er* 34b(20); נכבשינהי דניניידן let him press down on them [i.e. the figs] so that they should be scattered *Zev* 73b(1; **V**[11]); האי מאן דשחיט תרנוגלא ליכבשינהי לכרעיה בארעא one who slaughters a cock should press its feet into the ground *Šab* 128b(25); pass.part. היכ⟨ד⟩דין דשמיא כבישא על שמשא ושמשא כבישא על ׳א׳רעה וארעה כבישא על מיא ומיא ׳כ׳בישין על חשוכא just as the sky is pressed upon the sun, and the sun is pressed upon the earth, and the earth is pressed upon the waters, and the waters are pressed upon the darkness *Bo* 127:8; **2. to capture:** שדו מההוא עפרא עליה וכבשוה they threw some of that earth on it [i.e. the city] and captured it *San* 109a(14) // *Tan* 21a(47); *Meg* 11b(9); *Giṭ* 68b(22); **3. to suppress, subdue:** דכביש חשוכה תחות נהורא who suppresses darkness under light *Bo* 18:6; כיבשא דכבשין להון לשידי ולדיוי a spell with which they subdue demons and dews *Bo* 6:1; *ib.* 2:6; 34:1; 52:12; 56:14; 141:13; pass.part. כבישין כולהון בני חשוכא תחות כורסיא דאלהא all the sons of darkness are subdued under the throne of God *ib.* 35:5; 10; **4. to withhold:** תרנגולתא דרמיא יומא וכבשא יומא a hen which lays (an egg) one day and withholds one day *Nid* 39b(11); **5. to hide:** מכבש הוא דכבשיה he actually hid it [i.e. the document] *BM* 110a(22); *BB* 35b(16); כבשינהו לאפיה מניה he hid his face from him *San* 104a(24); *Ket* 60a(14); **6. to preserve:** דכביש לה בירקא he preserves its freshness [i.e. of the תּוּפִינֵים Lev 6:14] by means of vegetables *Men* 50b(47); pass.part. כביש *Ned* 51b(7) [of a vegetable]; *Beṣ* 24b(30); *Ned* 51b(6)

Pa. 1. to subdue: pass.part. הכדין מכבשין כל סנייהו ומסיקייהו in this manner may all their enemies and oppressors be subdued *Bo* 84:8; **2. to compress:** דמכבשא לפירי (Orion) compresses fruit (by its heat) *OHT Ber* 130:22

Itpe./Itpa. to be subdued, suppressed: תיתכבשון כל רוחי בישתא וחומרי זידניתא may you, all the evil spirits and wicked amulet spirits, be subdued *Bo* 6:9; וניתכבשן מיליה סניתא may his evil words be suppressed *ib.* 127:19; 12; 22; 24

The mng. of דלא פרח צימרה וכבשא *Pes* 55b(25) is unclear.

כבשׁא #1 n.m. **a portion of the oil press used for pressing olives** (↓ √כבשׁ pe. part.; Ma כאבשא treading down, pressure MD 195) sg. *BB* 67b(14) [expl. MH עבירין Mib. 4:5]

Lit: Krauss, TAr 2:223; 599[536]; Eps, GC 27[11]; Y: כִּבְשָׁא BAYTN 85.

כְּבָשָׁא #2 n.m. **pressing down** (↓ √כבשׁ) sg. לישנא דכבשא a term for pressing down *Šab* 88b(30; GC 64:4) [expl. MH √כרם ib.]

כְּגוֹן prep. **like, such as,** conj. **if, for instance** (JPA כגון DJPA 250; ↓ כגין, גווונא) **I.** prep. **like, such as:** a. fol. by an ind. personal pron.: כגון אנא like me *Yom* 86a(31); *San* 5a(2); *Bek* 37a(5); כגון אנן דשכיחא לן בישרא וחמרא like us who frequently have meat and wine (to eat) *Šab* 119a(42); כגון

אתון דיתביתון אציפונא דארץ ישראל like you who dwell in the north of Eretz Israel *BB* 25b(33); b. fol. by a interrog. pron.: כגון מאן such as whom? *San* 22b(1); כגון מאי such as what? *Švu* 48b(10); c. fol. by a n./v.n.: כגון פיתחא דבין תרי בתי like the entrance which is between two houses *Men* 33a(8); כגון נשי גנבי like the wives of robbers *Ket* 27a(23); כגון מיפא ובשולי בשבתא such as baking and cooking on the Sabbath *Anan* 70:8; **II.** conj. **if, for instance, ...:** כגון דאיכא אחריני בהדיהו if, for instance, there are others with them *Er* 73a(33); כגון דגרשה ואהדרה if, for instance, he divorced her and took her back *Ket* 102b(35); כגון דארקיב חד אבר if, for instance, one limb decayed *Naz* 51a(33); כגון דזבין איהו ומית if, for instance, he sold (it) and (then) died *BB* 50a(7); כגון דמלייה בתמרי if, for instance, he completed it [i.e. the measure of the *ḥelev*] with dates *Kar* 14a(34); *Er* 89b(35); *Pes* 75b(24); *Naz* 24a(25); *BQ* 96a(9); *Mak* 20a(21); *Men* 69b(28)

כְּגִין prep. **like,** conj. **if, for instance** (↓ כגון) **I.** prep. **like:** מי סברת דלא נקירא כגין נקירא do you think that (a millstone) which is not hewn is like one that is hewn? *MQ* 10a(49; Sidra 9 156:1); כגין דובשא like honey *Anan* 3:7; *ib.* 8; 50:2; כגין פירי like fruit *TGAs42* 85:26; *ib.* 5:31; **II.** conj. **if, for instance ...:** כגון דאזיל במדברא וטעי ... בדירכא ... כגין דנאפיל בבית אסירי ... ומיעני if, for instance, one is incarcerated in prison and if, for instance, one is tortured *Anan* 37:3; *ib.* 6; 7; כגין דמיתו ראובן ושמעון תרויהו בהדי הדדי בחד ריגעא if, for instance, both NN and NN_2 died together at the same instant *TGAs42* 67:3

כַּגְנָא n.m. **frying pan** (Ma כאנגניא דֿנורא pl. MD 198) pl. חצבא לנהרא כגני ליא the pitcher (goes) to the river. The frying pans, whither? *Ber* 58a(29; TGHark 215:5)

Geon. expl.: (לא) כדים הולכין לנהר. מחתות לאן הולכות? את סומא למה באת? OHP Ber 106:6; Lit: Eps, St1 51 [MD ib. should be corrected acc. to his explanation]; AAC 217; Y: כַּגְנֵי *Ber* ib.(BAYTN 116).

כַּד conj. **when** (< כְּדִי; ↓ כי 1# conj.; TA כַּד TO Ex 17:11, Sy ܟܰܕ LS 318, Ma כֿד MD 225) a. in BT [rare]: וכד חאים פומיה מאיץ (the infant) sucks when its mouth warms up *Šab* 134a(28); משום דאזלי נשותיהן לבית המרחץ כד מיעברן because their wives go to the bathhouse when they are pregnant *Ber* 59b(19); נהירנא כד הוה קאים ארבע סאין בסלע I remember when four *seahs* (of grain) cost a *sela* *BB* 91b(12); ווי לדין כד יקום דין woe to this one when that one will arise *AZ* 11b(18); *Tan* 25a(15); *Ber* 8a(25); *Ned* 49b(40); *Giṭ* 57a(45); b. esp. in post-Talmudic texts: וכד מיקלע שבתא בחולו דמועדא when a Sabbath occurs on the intermediate days of a holiday *HP* 184:7; *ib.* 39:12; 64:24; 143:6; 186:2; וכד מעינת בה מיפרש לך when you investigate it you will understand it *TGHark* 193:21; *ib.* 51:26; 93:19; 161:2; וכד נחת נפשיה דר' שילא when PN died *IŠGF* 78:13; וכד יכילנא למיתבעיה בדינא when I shall be able to make a legal claim against him *SŠHai* 16b(2); כל אימת דנפיק שטרא כד לא קריע או כד לא כתיב על גביה פרעון whenever the document is presented not having either been torn or not having (a statement of) payment written upon it *SŠHai* 4b(5); כד הוינא במותב תלתא כחדא when we were in a session of three (judges) together *SŠSad* 265b:13; וכד באעי לצלויי מאשי בבית כנישתא ... ידיה when he wants to pray he washes his hands etc. in the synagogue *Anan* 36:14; *ib.* 25:11; 60:22; 80:18; *AnanSch* 5:21; *ib.* 10:16; 28:4; וכד שמע יתיה דחיל ועריק when he hears it he is afraid and flees *Bo* 3:7; *ib.* 14:5; 64:9; 78:17; ורוק כד לחשת spit while you are reciting (the charm) *ḤM* 41:10; *ib.* 43:24; 45:2; 46:11

Lit: Satzlehre 244; Voc: כֿד HPP 67:18; Y: כַּד *Ber* 38a(50).

– **כַּדְלָא** conj. **when not** (< כד לא; ↓ לא) מביאין שור ממרעיתו כדלא אניס ותרנגולת מאשפה כדלא אניסא they bring an ox from his herd not having been compelled (to work), and a hen from a garbage heap not having been compelled (to work) *BM* 86b(26); כידלא אניסנא I, not having been compelled *TGAs33* 209:2; כדלא באונס *SŠHai* 4a(5); כדלא ידע למיקרייה not knowing how to read it *TGHark* 117:3; כיון דלא מקיימ' כדלא אכל' since (a woman) cannot exist without eating *Naz* 51b(4)

Y: כַּדְלָא *Ber* 62a(15).

– **מִן כַּד** conj. **from the time that** (lit. from when; ↓ מן, מכי; Sy ܡܶܢ ܟܰܕ LS 318, mng. 3, Ma מן כד Nöld, MG 465) מן כד מזדרעא ועד דילדה from the time that she is impregnated until she gives birth *Anan* 60:22; *ib.* 80:28; *AnanSch* 6:14; אנא מן כד יהבי לך זוזי דקניתה להא ארעא from the time that I gave you the money I bought this field *HP* 64:24; *ib.* 164:14; *IŠGF* 88:12

כד־ ↓ כי prep.

כַּדָּא n.m. **a storage vessel** (↓ כנדא 3#; TA כַּדְּיָא pl. TJ Jud 7:20, BH כַּד HAL 439, Sy ܟܰܕܳܐ LS 318) a. general: sg. דרובה קרו לה לכדא כדא ולחביתא חביתא ומעוטא קרו לה לחביתא כדא ולכדא חביתא a majority call a *k.*-vessel *kadda* and a *ḥ*-vessel *ḥavita*. A minority call a *ḥ.*-vessel *kadda* and a *k.*-vessel *ḥavita* *BQ* 27a(42) [v. Mib. 3:1]; שקליה ואחתיה בכדא ... פקע כדא he took it [i.e. the excommunication document] and placed it in a *k.*-vessel. The *k.*-vessel burst *MQ* 17b(2); אם כן נפקע כדא הוה עובדא ופקע כדא if so [i.e. he fills it completely], the *k.*-vessel should burst (from the swollen wheat). There was a case that the *k.*-vessel burst *BM* 40a(45); pl. כדי פסיסי broken *k.*-vessels *Bo* 78:10; *ib.* 15; b. contents: sg. 1) barley: במשלם שערי כדא נקיט ואתי תיגרא when the barley is finished from the *k.*-vessel, strife takes hold and comes *BM* 59a(47); 2) grain: כדשדיאן בכדא דמו (the grain) is as if placed in a *k.*-vessel *BM* 57a(2) // *Men* 69a(24); *ib.* 16; *Ḥul* 114b(21); 3) salt: כדא דמלחא *Ḥul* 112a(5); *ib.* 9; 4) flour: קימחא דסערי דמחת בכדא barley flour placed in a *k.*-vessel *TGAs28* 167b:5; 5) dates: הני תמרי דכדא *Ḥul* 58b(1); 6) a type of prepared dish [↓ כמכא]: כדא דכמכא *Pes* 76a(44); *ib.* 111b(27; **CM**[1]); *Ḥul* 112a(5); c. fig. for an important person: sg. *Yev* 70a(27) [high priest; ≠ ↓ כוזא mng. 1d]

Expl. Ar [usage c]: כוזא משמע כלי קטן משום ממזר שהוא פחות וכדה משמע כלי גדול משום כהן גדול AC 4:196; Lit: Brand 195. From all the exx. it appears that this term was used in JBA only for a vessel which held dry items as opposed to ↓ חביתא which was used for liquids. This word may also occur in the phrase עלת נקפת בכד a ladle (which draws up wine) strikes a jug *Er* 53b(18), quoted as לשון חכמה [↓ עלת]; Voc: כַּדָּא HGP 3a:34; Y: כַּדָּא *BM* 40a(45; BAYTN 100).

כַּדּוּ adv. **now** (archaic and dialectal; ↓ עד כדון, s.v. עד mng. I.2e; JPA (כדון) DJPA 251) כדו הויתי דאיר בקרתא דא ארבעין שנין I have been dwelling now in this city forty years *Suk* 44b(25); *ib.* 51b(38); *Er* 53b(17); כדו תהית do you regret now (that you vowed)? *Ned* 21b(24); *SŠHai* 3a(12); *ib.* 14a(19)

Y: כַּדּוּ *Suk* ib.

כְּדִי 1# adv. **simply, only** (< כד היא lit. as it is Eps, Gr 140; Sy ܟܶܕܗ̄ LS 318) a. general: יאוש כדי לא קני simply abandoning a claim (by itself) does not confer ownership (on the robber) *Giṭ* 55a(32) // *BQ* 114a(27); דאעמדה כדי לא קפדי (partners) are not particular about (one's) simply leaving articles (in a common property) *BB* 57b(2); b. in phrase ואמרי לה כדי they say it anonymously [lit. they say it only]: מותיב רב אדא בר אבא ואמרי לה כדי PN asks. (Some) say it anonymously [i.e. w/o the name of the questioner] *Yom* 44a(26); *ib.* 72b(50); *Meg* 2b(42); *BM* 2a(38); *Hor* 8a(52); *Ḥul* 73a(20); *ib.* 118a(3); והיכא דכולהו רבנן קאמרי חדא מילתא אמר⟨י⟩ ליה כדי when all the scholars say one thing it is stated [lit. they say it] anonymously *IŠGF* 66:11; א⟨ית⟩ והמרכוף ד⟨אמרי⟩ כדי *GC* 48:4 [i.e. some say only וְהַמַּרְכּוֹף MKel 16:7, and not והמרכוף של זמר]

Lit: Lewin, IŠGF 66[א]; Eps, GC 48[11].

כְּדִי 2# adv. **for nothing, of no value** (< ↓ כדיב) a. general: כדי ספדו ספדייא ותנטו חנטיא did the eulogizers eulogize and the embalmers embalm for nothing? *Tan* 5b(39); ותימחי בש⟨ו⟩טא רבא דאסו כדי לא אית ליה you should smite with a great scourge which does not have any remedy at all *Bo* 142:12; b. in phrase מילי דכדי matters of no value: *San* 29b(3); *Bek* 8b(30); c. in phrase כדי נסבה (the *Tanna*) says it incidentally [lit. he takes it of no value; ↓ √נסב pe., mng. 3b; cf. ממילה נסבה Ned 14a(10)]: *Šab* 64b(21); *RH* 5a(14; **M**); *Soṭ* 19b(17); *Qid* 5b(35); *BM* 27b(9); *Hor* 7a(32); *Zev* 98a(24); *Men* 83a(32); *Ḥul* 22a(16)

Geon. expl.: ואי כתיב וכדי כדי לשון דבר רק שאין בו טעם הוא ומילי דכדי הכין פירושה ואתי למימר כדי תרוכית יתיכי דברים רקים נתתי לך שלא בודאי TGHark 229:13; Lit: Eps, Gr 57; Bacher 125; Y: כַּדִּי BAYTN 333.

– **בִּכְדִי** adv. **for nothing, for no reason** (perh. < בכדיב* with a lie [√כדב]; cf. QA ולא בכדבין GAp 2:6) ווזואי בכדי לא שדינא I do not invest my

money for nothing *BQ* 103a(7); *Ket* 53b(20); *BM* 14a(16); *BB* 41b(28); ואטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן we do not trouble the court so much for nothing *BQ* 89b(3); בכדי תיפוק can she be released [lit. go out] (from the levirate bond) for no reason? *Yev* 39b(54); קדוש' דמי' פקע' בכדי קדוש' הגוף לא פקע' בכדי monetary consecration can end for no reason (after a limited period). Bodily consecration [i.e. marriage] cannot end for no reason [i.e. w/o a *get*] *Ned* 29b(3)
Lit: Eps, Gr 57; Y: בְּכְדֵי *Tan* 5b(39).

3# כְּדֵי adv. **so, thus** (< כדין; JPA כד(י)ן DJPA 251), only in phrase **כְּדֵי וּכְדֵי** adv. **such-and-such** (< כדין וכדין; ↓ הכי והכי) תליא כדי וכדי דמט[שטש] כדי וכדי דתרין זמנין כתיב כדי וכדי such-and-such an addition, such-and-such which is rubbed out, such-and-such written twice *SŠSad* 189:9 [scribal notes added in the margin to affirm corrections of various types]

כְּדִיב adj. **false** (√כדב pe., pass.part.; ↓ 2# כדי, בכדי) sg.m. אובא טמיא כדיב ומיליה כדיבן the netherworld spirit is false, and its words are false *Ber* 59a(15; MGE 148:5)
Y: כְּדִיב *Ber* ib.(BAYTN 52).

[**כדם** ↓ √כרס vb.]

כַּדְנָא n.m. **yoke** (√כדן; Sy ܟܕܢܐ LS 318 [Lex]) sg. נקיטן כדנא רוחי בישתא the evil spirits carry a yoke *Bo* 18:8
Lit: Eps, Stl 345.

1# כְּהִי, כחי vb. **to rebuke severely** (Ma כהא pe. to scold, rebuke MD 204, Sy ܟܗܐ pe., pa. LS 314) **Pe.:** אי ודאי קט(י)ל לכהייה if he definitely killed (someone), let us rebuke him severely *San* 27a(44; Ar [AC 4:202]) [Var: ליכחייה OH ib. 220:16; ניכיוה RaḤ]
Geon. expl.: ולא גרסנו ניכחלינה לעיניה אלא ליכחייה ויש שפרשוהו שאם הרג את הנפש כיון שאין לנו ארבע מיתות מכהין את עיניו ורוב החכמים לא כן פירשו אלא שקונסין אותו ונוטלין את ממונו ומכהים את כחו ואת רוחו OH ib. 220:17 [v. RaḤ, Ar]. The interpretation of the form given here follows the majority Geon. opinion. Note the progression in the mss. of San to the rejected rdg.: ליכהיוה לעיניה F²; לכחול ליה לעיניה **He** [↓ √כחל pe., mng. 3].

2# כְּהִי vb. **to be dim** (↓ כהיותא, √כחל; BH 1# כהי HAL 440) **Pa. to make dim:** כהיינהו לעייניה they blinded it [i.e. the evil inclination] *San* 64b(22; Ar [AC 4:202])

כְּהִיוּתָא n.f. **blindness** (↓ √2# כהי; Ma כאויהתא כהות עאינא MD 196, 205) sg. *Bek* 44a(24) [≠ ↓ מחסוריתא]
Y: כְּהִיוּתָא *Bek* ib.(BAYTN 191).

כָּהֲנָא n.m. **priest** (TA כָּהֲנָא TO Ex 29:30, Sy ܟܗܢܐ LS 319, Ma כאהנא MD 195) a. general: sg. כהנא אנא I am a priest *Pes* 113a(8) // *BB* 110a(21); ההוא כהנא דנסיב גיורת a certain priest who married a proselyte *Yev* 60b(51); אלהיכו כהנא הוא your God is a priest *San* 39a(46); האי כהנא טבחא the priest-slaughterer (of meat) *Ḥul* 132b(23); כהנא רבא high priest *San* 110a(4; **F²**); pl. אתרא דכהני a place of priests *BB* 160b(25); ליזיל וניקום קמי כהני בעידנא דפרשי ידיהו let him go and stand before the priests when they spread their hands (to bless the people) *Ber* 55b(29); רב בכהני קרא PN used to read (from the Torah) among the priests [i.e. the first portion] *Meg* 22a(48); *Giṭ* 59b(34); כמאן שאתי כהני האידנא חמרא according to whom may the priests drink wine nowadays [i.e. after the destruction of the Temple]? *Tan* 17a(27) // *San* 22b(31); *Ber* 2a(30); *Šab* 34a(1); *Pes* 17a(1); *Yom* 19a(40); *Qid* 73a(1); *Bek* 48b(40); כל כהני וליואי מיחייבין למיגמר אוריתא ופירושה all priests and Levites are required to learn the Torah and its interpretation *Anan* 22:14; *AnanSch* 14:4; כהני רברבי *Yom* 18a(23); *Yev* 61a(26); b. w. PN: sg. ר' ישמע' כהנא מסייע כהני PN, the priest, aids the priests [i.e. rules in their favor] *Ḥul* 49a(39); *Er* 105a(13); מר רב נטרוני כהנא *IŠGF* 103:8; pl. ר' אמי ור' אסי כהני חשיבי דארעא דישר' PN and PN₂, important priests of Eretz Israel *Giṭ* 59b(36) // *Meg* 22a(49; **L**)
Voc: כָּהֲנָא HGP 24a:20; כָּהֲנֵי HPP 224:19; Y: כָּהֲנָא *Šab* 124b(11; BAYTN 103).

כָּהֶנְתָּא n.f. **priest's daughter** (Sy ܟܗܢܬܐ LS 319) sg. אדי בר אבון נסיב כהינתא PN married a priest's daughter *Pes* 49a(40); עולא יהיב מתנתא לכהנתא PN used to give priestly gifts to a priest's daughter (even though she was married to a non-priest) *Ḥul* 131b(36); איתתא כהנתא a female priest's daughter *HP* 43:27 [tautology]; pl. *Ber* 44a(32)

Y: כָּהֶנְתָּא *Ber* ib.(BAYTN 103).

כו interj. **word of emphasis** (↓ כי איכו, interj.; Sy ܟܘ LS 325) a. as a second element: היכי כו ניתנייה how then should he learn it? *Qid* 67a(15); *ib.* 32a(31); במאי כו מיקדשא with what then is she betrothed? *BQ* 99a(33); במאי כו מיחייבי with what then are they obligated? *Hor* 4a(30); במאי כו אישתמש what then did he use? *Suk* 48a(19; HP 31:3); במאי כו (מ)(ני)רמי in what then should we place (the wine)? *Tan* 7a(53; **M²**); *Meg* 26b(22); *Soṭ* 2b(8); *BM* 67b(4); במאי כו טאעין in what (matter) then does he claim? *TGAs42* 78:15; *ib.* 80:7; *TGHark* 145:21; השתא כו איחייב מאן דסני לן now then [i.e. if this had occurred] I [lit. the one whom we hate] would have been punished ... *BB* 10a(30); מאן כו ליחייב who then will be obligated? *Men* 43a(42) // *Ara* 3b(8); *Nid* 56b(39); *BB* 110b(1; **P¹**); *Ḥul* 7b(30; **V¹¹**); פק אתין כו מן ביתה go (and) come then from her house *Bo* 19:7; b. at the end of a phrase: למאי תפיש ליה כו why, then, does he hold it [i.e. the pledge]? *BM* 49a(1); *ib.* 12
Occurs always as second element in a phrase. Lit: Eps, Gr 141; id., Stl 345.

כְּוָאהִישָׁן, אכוהישן n. **request, plea** (< MP xwāhišn CPD 96, s.v. *xwastan*) sg. דְכְוָאהִי@שָׁן *LPT* 150:15; כל לישני דאכוהישן all manners of request *HP* 64:6 [= GeonH כל לשונות של בקשה HR 51:18; // במטותא HG3 15:32(Var)]
Geon. expl.: ירידו בה אלטלב ואלסואל *LPT* ib., i.e. petitions and requests; Lit: Ros, TI 47; 100[65-67]; Danzig, IHP 281[34].

כואנגאר ↓ אכוונגרא n.

1# כּוּבָּא n.m. **drinking bowl or goblet for wine** (↓ בי כובי; Sy ܟܘܒܐ LS 320, Ma 1# כובא MD 205) sg. פש ליה חמרא בכובא וצייריה לפומיה דכובא בפרונקא wine of his remained in the drinking bowl, and he tied the opening of the drinking bowl with a rag *AZ* 30a(37); *Šab* 139b(42); *ib.* 48a(7); *Ket* 61a(43); *Šab* 141a(36); גוי נקיט דנא וישראל נקיט כובא וקא מוריק חמרא (if) a pagan holds the vat, a Jew holds the drinking bowl, and (the pagan) is pouring the wine *AZ* 60a(8); *BM* 25a(14); pl. כובי וכסי drinking bowls and cups *ib.* 25b(31); כּוּבֵּי *HP* 25:4(HPP 30:19); *AZ* 33b(25); *ib.* 27
Lit: Geig, AAC 85, rejects P etym. [v. LS ib.]; Brand 205; Voc: כּוּבָּא HGP 56b:33; Y: כּוּבָּא *Šab* 141a(36; BAYTN 160).

[**2# כובא** ↓ 2# כוכא n.]

[**כוביתא** ↓ 1# כוכיתא n.]

1# כובסא n.m. **garment** (etym. unkn.) sg. האי נקטיה בכובסיה דלישבקיה לגלימיה this one took hold of his garment so that he would release his cloak *BM* 101b(25) // *Švu* 41a(22)
Geon. expl.: משל זה יש עליו חלוק ושמלה כי נקיט ליה בלבושיה מרפי שביק ליה לגלימיה ... דנמצא דנקטיה בכובסיה דהוא לבושן[...] תשיבקיה לגלימיה Geon 201:8 [v. ib. 191]; expl. Ar: מלבושיו AC 4:186[6]; Lit: S. Abramson, Lešonenu 36 [1972] 137; AAC 216.

2# כובסא ↓ כבסא n.

כובעא n.m. **thyroid cartilage** (MH כּוֹבַע Yeivin, BV 941; cf. Sy ܩܘܒܥܐ cap LS 644) sg. חודא דכובעא apex of the thyroid cartilage *Ḥul* 18b(30; **V¹³**Ar [AC 3:347, s.v. ₂חד])
Y: כּוּבְעָא *Ḥul* ib.

כּוּבְשָׁא n.m. **hidden/secret matter** (↓ √כבש) pl. בהדי כובשי דמרי עלמא למא לך why do you (inquire into) the hidden matters of the Lord of the World? *Ber* 10a(49; MGL 588:10)

כובשני, כופשני n.m.pl. **species of bird** (< Akk *kubšānu* a bird AHw 497; cf. Sy ܩܘܒܫܢܐ LS 686) הני כובשני דצוציני *k.*-birds of ... *Ḥul* 62b(11; **V¹²**Ar [AC 4:194])
Y: כּוּפְשָׁנֵי *Ḥul* ib.

כּוּדָא n.m. **hemorrhage in childbirth** (Ma כודא hemorrhage in childbirth, personified as a demon MD 205, Sy ܟܘܕܐ placenta LS 320) sg. לכודא בשיכרא for hemorrhage in childbirth (he puts the ingredients) in *š.*-beverage *AZ* 29a(17)
Geon. expl.: רוח שאוחזת את האשה על המשבר אחר שתלד נקרא כודא TGHark 23:8; Lit: Eps, Stl 159; AAC 217; Y: כּוּדָא *AZ* ib.

כּוּדָנְיָא, pl. **כּוּדָנְיָיתָא, כּוּדָנְוָותָא** n.m./f. **mule** (↓ כודנתא; Peh ideog. כודנתא FiP 7:6, TA כּוּדַנְיָא TJ Zec 14:15, pl. כּוּדָנְוָן 1K 10:25, Sy ܟܘܕܢܐ, ܟܘܕܢܬܐ, pl. ܟܘܕܢܘܬܐ LS 318, Ma כודאנא, pl. כודאניא MD 205, Akk *kūdanu* CAD K 491, > Arab كَوْدَن Fr, AF 109) sg. 'כודניא חיורתא a white mule *Šab* 110b(23); כודניא עקרא a barren mule *BB* 91a(23) [w. ref. to Manoaḥ]; pl. כודנוותא חיוראתא *Ḥul* 7b(20; SM 89:21) [**V¹¹**: כודנייתא]
Lit: Geig, AAC 218; Y: כּוּדָנָא *BB* ib.(BAYTN 151).

כַּוְּונְתָּא n.f. **accuracy** (< MH כַּוָּנָה Yeivin, BV 969; ↓ √כון pa., mng. 2) sg. מאי כוונתה what is its accuracy? *BB* 149b(8)

כווץ vb. **to shrink, contract** (↓ √קווץ, √2# קפץ; Ma כבץ to shrink MD 202; cf. Sy ܟܡܨ LS 684) **Pe.:** מוך נמי אגב זיעה מיכוץ כווץ the absorbent material also shrinks greatly from the perspiration *Nid* 3a(45); צמר מיכוץ כויץ wool completely contracts (on contact with fire) *Šab* 20b(39); כיון דמיתה כווצה when (the animal) dies, (its body) shrinks *Suk* 23b(1; E[2]) [Var: קווצא Ar (AC 7:73)]; *Ḥul* 46b(9); *Bek* 39b(30)
Pa. to cause s.t. to shrink, contract: כווציה he caused it [i.e. the garment] to shrink *Šab* 19a(40); דמכווצי לה (the hot water) makes it [i.e. the lung] contract *Ḥul* 47b(37)
Geon. expl.: ומאי כאווץ מיתקבץ פיו [ונ]עשה כמה ש[ל]א ניסתם TGAs28 42b:8 [expl. Ḥul 43b(32)]; Lit: Greenfield, AKY 16+, suggests deriving this rt. < Akk **kamāṣu*, but this is rejected in AIOA 62.

כְּווֹרָא, כוארא n.m. **fish** (< Akk *kamāru* C CAD K 112, AIOA 62 [< Sum **kimara** Lieb, SLOB 350]; LJLA כוורא Weiss 318[Tg2Jb], Ma 1# כאוארא MD 196; ↓ נונא) sg. בלעיה כוארא a fish swallowed it *Šab* 119a(23); *MQ* 11a(36); כוורא *ib.* 38 [↓ √1# טוי pe.]; *BB* 73b(16); דהא רב צאיר כוורא PN, in fact, used to draw a fish (as his signature) *ib.* 161b(4) // *Giṭ* 36a(25); לישנא דכוורא a fish's tongue *Ḥul* 109b(37); שיצא דכוורא a fish's fin *BB* 73b(24); pl. אכלוה כוורי לחסא the fish devoured PN *Yev* 121b(43); בסרא וכוארי meat and fish *Pes* 111b(38); *Šab* 140b(13); *Šeel* 159:2; *MQ* 11a(29); *ib.* 10b(24); *BB* 54a(17); דאכלה כוורי (a woman) who eats fish *Ket* 61a(2); מורנא ... דכוורי a parasitic worm of fish *Ḥul* 67b(23); פירא דכוארי a ditch of fish *Ket* 79a(36); *Tan* 24a(49); *Qid* 72a(38); דאקפי אגמא [ב]⟨ד⟩כוורי the swamp of fish overflowed *BM* 12b(18); *Yom* 84b(27)
Lit: Fauna 9; Geig, AAC 209; Voc: כְּוָארֵי VTM 82; Y: כַּוָורָא *Šab* 119a(23; BAYTN 227).

כְּוָורְדִּיקָא, pl. **כְּוָורְדִּיקָאנֵי** n.m. **meat dish or gravy** (< MIr **xwardīk* [cf. MP *xwardīg* food CPD 95]) sg. כפא ⟨ד⟩פרזלא דמסיקין ביה כוורדיקא ושחלין ביה בשר an iron ladle with which they lift out the meat gravy and strain the meat *GC* 29:5 [expl. of MH ⟨זו⟩מלסטרא' MKel 13:2] = *HG1* 193:20 [expl. of MH זומלסטרין Šab 123b(18)]
Geon. expl.: שתבשיל בלשון פרסי קורין אותו כורדיקא GnK5 171:5; Lit: Geig, AAC 172, s.v. זמלסטר; Eps, GC 29[11].

***כְּוָורְדִּיקְרָא**, pl. **כְּוָורְדִּיקְרָאנֵי** n.m. **cook** (< MIr **xwardīkār* [< MP *xwardīk* + *-kār*; cf. NP *xwurišgar* cook PED 484) pl. רב פאפי שרא לכורדיקראני PN permitted the cooks ... *Pes* 40b(24; GnK5 171:3,5) [CE[1]: לכוורדק⟨י⟩⟨ר⟩אני]
Geon. expl.: נחתומין הן שמבשלין תבשילין ולמה קורין אותן כור⟨ד⟩יקו⟨ר⟩⟨א⟩ני שתבשיל בלשון פרסי קורין אותו כורדיקא לפיכך נקראו נחתומין כורדיקראני GnK5 ib.; gloss in C: פיר' נחתומין המבשלין. Lit: Geig, AAC 19, s.v. אטורנגא. Löw's suggestion of donkey driver [so Sy ܦܘܪܕܝܩܪܐ LS 343; v. Hoffmann Vol 180] was already rejected from the Talmudic context by Eps, GC 187:14, note.

כוורנק ↓ אכוורנקא n.

כְּוַות־, כואת־ prep. **like, according** (JPA כוות DJPA 253, Sy ܐܟܘܬ LS 17, Ma כואת, אכואת MD 16) w. suff.: 1sg. כוותי *Qid* 52a(28); כוות *Er* 4a(9); כות *Pes* 105b(12); 2m. כוותך *Ket* 96a(32); 3m. כוותיה *Ket* 19b(32); כואתיה *TGHark* 103:24; 1pl. כותין *BB* 142b(35); [כ]ותן *Anan* 7:3; 2m. כותיכו *BB* 142b(36); 3m. כוותיהו *Šab* 104a(17); כואתהון *IŠGF* 31:7;- **1. like:** אנן נמי נביי כותיהו we too are prophets like them *San* 93a(43); רחימנ' לפלני' כותך I love NN like you *Naz* 13b(4); ונהוי ליה חתנא כותי he should have a son-in-law like me *Pes* 49a(40); דליהוו להי בני שפירי כותי so that they (f.) should have beautiful children like me *BM* 84a(32) // *Ber* 20a(29); האי תנא סבר לה כוותיה בחד' this *Tanna* agrees with him in one thing *Bek* 7a(35); **2. according to:** a. general: פשיטא דהיל' כותין דקשישינן מיניכו ולית הלכתא כותיכו דדרדקי אתון it is clear that the law is according to us because we are more experienced than you, and the law is not according to you because you are less experienced *BB* 142b(36; P[1]); הילכת' כותין או הילכת' כותיכו is the law according to us or according to you? *ib.* 65a(20); *Er* 90b(4); כוותי דידי מסתברא it is reasonable that (the law) is according to me *MQ* 2b(12); *Giṭ* 43b(9); *Švu* 47a(35); *Ḥul* 92b(29); *Men* 50b(42); ולית הלכתא כוותיה the law is not according to him *Ber* 22b(43); דיקא מתניתין כותיה דרב בריתא כותיה דר' יוחנן our Mishna is in accord with PN, the

barraita with PN₂ *Yom* 64b(2); b. w. √קום pe. to agree w. s.o.: קאי כוות he agrees with me [lit. he stands according to me] *Er* 4a(9); *Ber* 22a(54); *ib.* 36a(13); *Pes* 81a(18); *Tan* 28b(5); *Qid* 58b(3)
Voc: כוֹוָתֵיה HPP 231:21; Y: כְּוָתֵיה *Ber* 21b(26; BAYTN 337).

– **דִּכְוָות־** prep. **like, similar to** (↓ כוות־; JPA דכוות־ DJPA 148) דכותה מפקיד להו he can assign them to similar (work) *BM* 77a(13); לא תשא וכל דכותה (except for the prohibition) of invoking God's name in vain [v. לֹא תִשָּׂא Ex 20:6] and all like it *Yom* 86a(1); *Pes* 88a(36); עייל דכותך bring (into the ark animals) similar to you *AZ* 6a(7); הנך דלא איכא דכוותיהו those (cities) for which there is nothing similar to them (in name) *Ara* 32b(5); בהדי דכותיה towards one who is similar to him [i.e. of the same status] *Yom* 73a(26); בינונית דכותה one of medium quality similar to it *BQ* 8b(35); *Šab* 72b(16); *Pes* 96a(30); *Yev* 114a(12); *Ket* 46b(30); *Qid* 66b(27); *BM* 93a(10); *Ḥul* 133b(2); *HP* 104:9

כַּוְּותָא, כַּוְּותָא, pl. **כַּוֵּי** n.f. **window, small opening** (↓ בי כוורי; TA כּוֹת־ TJ Hos 13:3, pl. כַּוִין TJ 1K 6:4, Sy ܟܘܬܐ, pl. ܟܘܐ LS 320, Ma כאוא, pl. כאויא MD 196, > Arab كُوَّة, كَوَّة Fr, AF 13) **1. window:** sg. עבדא ליה כוותא she made a window for him *Ber* 62a(30); *Er* 34a(15); *BB* 74a(29); *Šab* 35a(18) [in a mnemonic]; pl. ההוא גבר' דהוה בני אשיתא אחורי כוי דחבריה a certain man who was building a wall behind the windows of another (blocking his view) *BB* 7a(18); *ib.* 20; 23; ליפתח להו כוי let him tear windows for them (in the wall) *Er* 60a(21); רבא בעידן ריתחא הוה סכר כווי PN used to block up the windows at a time of pestilence *BQ* 60b(14; F[1]); בהו ⟨י⟩לוי⟨י⟩ לכוי דעי זיקא windows through which the wind enters *BB* 75a(38; P[1]) [Var: לכוי ד־בי־ זיקא]; *ib.* 7a(20; F[2]); ולא מפתח כוי ולא מיס⟨פ⟩⟨כ⟩ר כוי (one cannot prevent another) from either piercing windows (in a wall) or from blocking up windows *SŠHai* 11b(17); *TGAs28* 25:15; *TGAs33* 211:14; **2. small opening:** sg. כוותא בהדי כוותא a small opening (in the tube of the *mezuza*) opposite the small opening [i.e. blank space on the parchment]
On כוותא דדשא *MQ* 11a(27; Ar [AC 4:204]), v. ↓ קיבותא; Y: כַּוְּתָא *Ber* 62a(30; BAYTN 187)

[כוז ↓ ריז n.]

כּוּזָא n.f. **pitcher, liquid measure** (↓ כוזתא; Sy ܟܘܙܐ LS 320, Ma כוזא MD 206, > Arab كُوزَة Fr, AF 73) **1. pitcher:** a. general: sg. *Šab* 77b(32) [expl. ib. by H כזה like this]; b. for water: sg. חזיוה להדוא עבדא דאנח כוזא דמיא אפומא דקומקומא they saw a certain servant who placed a pitcher of water on the mouth of the kettle *ib.* 48a(3); 66b(43); תלה כוזא בסיכתא he hung the water pitcher on a peg *ib.* 137b(46); *Er* 15a(40); מלי כוזא דמייא ותלי ליה he used to draw a pitcher of water and hang it up *Tan* 20b(48); *Giṭ* 67b(22); *ib.* 69a(25); איתי כוזא חדתי ומליה מיא he brought a new pitcher and filled it with water *AZ* 29a(23); *Bek* 9a(1); *ḤM* 41:11; *ib.* 43:12; 46:8; pl.abs. ז' כוזין חיורין כד מלו⟨ח⟩⟨י⟩ין מיא seven unglazed water pitchers filled with water *ḤM* 38:11; *ib.* 44:10; c. for wine: sg. ובכוזא ליכא פסידא יתירא in the *k.*-vessel there is no excessive loss (by absorption in the vessel's walls) *MQ* 12a(53) [≠ ↓ חביתא usage c.2]; d. fig. for a debased person: sg. *Yev* 70a(26) [a bastard; ≠ ↓ כדא usage c; v. expl. Ar, s.v., note]; **2. a small liquid measure:** sg. תלתא על תרי ופלגיה נפיק פש ליה כוזא וכוזא בתרי ופלגיה חמרא מעליא (he put in) three (jugs of water) and 2 1/2 (of the diluted wine) resulted. A *k.*-measure remained, and a *k.*-measure (of wine) in 2 1/2 of water is good wine *BB* 96b(18); כוזא בת רביעתא a *k.*-measure containing 1/4 *log* *Ḥul* 107a(26); pl. רמו ארבעין ותמניא כוזי בדנא they put forty-eight *k.*-measures into a vat *BM* 40a(53)
Lit: Brand 207; Geig, AAC 219, rejects P etym.; Y: כּוּזָא *AZ* 71b(12; BAYTN 19).

[כוז(י)נתא ↓ כוזתא n.
Lit: Koh, AC 4:210.]

כּוּזְתָּא n.f. **a small pitcher used for wine** (↓ כוזא; JPA כוזה, det. כוזתה DJPA 253) sg. זופתין כוזתא ואין זופתין חביתא we line a *k.*-pitcher with pitch, and we do not line a jug with pitch *MQ* 12a(51); *ib.* 52; 53; לא ניהדיק איניש צבאתא בפומיה דכוזתא משום דמיחזי כמשמרת a person should not squeeze fibers into the mouth of a *k.*-pitcher (on the Sabbath), because it looks like a sieve *Šab* 139b(42; O) [= GeonH סיב על פי קיתון HR 5:15; Var: דכוזינתא HG1 226:20]

Y: כּוּוְּתָא *MQ* 12a(51; BAYTN 37).

כּוֹחָא, cs. **כּוֹחַ** n.m. **strength** (< H כּוֹחַ HAL 446, J 628) sg.cs. in phrase **... מכח אתי its ultimate source is ...:** sg. כיון דמכח איסורא קא אתי since its ultimate source is a forbidden object *Er* 100a(10); מכח אבוה דאב קא אתינא my ultimate source (for inheritance) is my paternal grandfather *BB* 159a(4; **Es**); *ib.* 169a(19); חזקה מכח שטרא קאתיא the ultimate source of the presumed status (concerning the field) is the document *San* 23b(31); *Yev* 37b(44); דלא קאתו מכוחא דגברא because the ultimate source (of the water) is not a man *Ḥul* 107a(7); קא אתינא מכח גברא דלא מצית משתעית דינא בהדיה my ultimate source (for the grain) is a man against whom you cannot make a claim [i.e. a pagan] *Bek* 11b(7)

Y: מִכֹּחַ *BB* ib.

כּוּחְלָא n.m. **stibnite, kohl** (↓ √כחל; Akk *guḫlu* stibnite [mineral, eye-paint] CAD G 125, Sy ܟܘܚܠܐ LS 324, Ma כולא#1 MD 207) **1. stibnite**: sg. אבנא דכוחלא stibnite rock *Qid* 12a(37); אבני כוחלא *Suk* 51b(24) // *BB* 4a(24); ולישחוק תרתי מני כוחלא let him pound two portions of stibnite *Giṭ* 69a(2; **V**[18]); *ḤM* 37:12; כי כוחלא כשי' (if the lung of the animal is) like stibnite [i.e. dark blue] (the animal) is fit *Ḥul* 47b(6) [≠ ↓ דיותא; v. note to HP 199:6]; **2. kohl, powdered stibnite used as eye-paint:** sg. האי כוחלא עד ארבעין שנין מירווח kohl is beneficial (for the eyes) until the age of forty *Šab* 151b(47); דהויין מליאן כוחלון(א) ורמזן they used to paint [lit. fill] (their eyes) with kohl and wink *ib.* 62b(32) [expl. BH מְשַׂקְּרוֹת עֵינָיִם Is 3:16] // *Yom* 9b(19); שאיף גובתאי דכוחלא my tube of kohl *Ber* 18b(41); ליה משחא ומאלי ליה כוחלא he rubs it [i.e. the child] with oil and paints it(s eye socket) with kohl *Šab* 10b(19) // *Beṣ* 16a(29)

Y: כּוּחְלָא *Šab* ib.(BAYTN 151).

כוי vb. **to char, burn** (Sy ܟܘܐ LS 320, Ma כוא#1 MD 205) **Pe.:** למכוי בישרא to char meat *Ber* 56a(35)

1# כּוּכָּא n.m. **loaf** (of bread; < Akk *kukku* A a type of bread or cake of characteristic shape CAD K 498 < Sum **gug₂** Lieb, SLOB 275; ↓ כוכיתא#2; Sy ܟܘܟܐ LS 326, Ma כוכא MD 206) sg. כוכא דארעא a loaf (of bread baked on) the ground *Ber* 37b(44; **PAr** [AC 4:219]) [= לחמא דארעא Šeel 91:55]; pl. ובתרין כוכי אפונן לה we bake it in two loaves *AnanSch* 11:13; *ib.* 15

Lit: Eps, St1 100[67]; AAC 221; AIOA 65.

2# כּוּכָא n.m. **hut** (Sy ܟܘܟܐ LS 320, > Arab كُوخ Fr, AF 29) sg. כוכא דציידי fishermen's hut *Tan* 22a(47; **M**²) [cf. Arab كُوخ الصَّائِد Fl, TMW 2:450]; בי כוכא דאגמא marsh hut *ib.*(Ar [AC 4:222]); מטא גבי כוכא דההיא ארמלתא he reached the hut of a certain widow *Giṭ* 68a(54; SM 76:21,Ar [AC ib.])

Lit: Löw, Lehnw 282; Kut, Studies 440+ [Heb]. The mng. of אקרא דכוכי *Yom* 11a(13) is uncertain and may be a GN [v. Eshel, JSB 30]. Note, however, the rdg. יוקרא וכוב‍י weight and huts OHP ib. 74:13 [v. the Arabic expl. ib.]; Y: כּוּבָא BAYTN 19.

כּוֹכְבָא n.m. **star** (↓ בי כוכבי; TA כּוֹכַב TJ Am 5:26, Sy ܟܘܟܒܐ LS 320, Ma כוכבא MD 206) sg. חזאי כוכבא דחטפי I saw (in a dream) that I grabbed a star *Ber* 56b(15); *MQ* 16a(17); בי מרבעתיה דכוכבא the place where the star lies *BB* 73a(22); pl. ידענא אנא למימני כוכבי דרקיעא I know how to count the stars of the sky *San* 39a(20); תרי כוכבי אחריני two other stars *Ber* 59a(7); אתחמיו כוכבי ביממא stars were visible in the daytime *MQ* 25b(37); *Pes* 118b(17); *AZ* 29a(24); *ḤM* 44:18; כוכביה דהוא נצח מן כל כוכביא his star which is victorious over all the stars *Bo* 90a:4; *ib.* 63:8; 74:1

Y: כּוֹכְבָא *Ber* 58b(46; BAYTN 162).

– כּוֹכְבָא דְּצָארֵי n.m. **meteor** (lit. a star which penetrates; ↓ צרי#1√; Ma כוכביא דצארין MD 397, s.v. צרא#1, Sy ܟܘܟܒܐ ܕܙܪܩ LS 637, mng. 7, PSmSup 288) sg. *OHP Ber* 91:8

Lit: Eps, OHP ib., n. ה.

– כּוֹכְבָא דְשָׁבִיט n.m. **meteor** (lit. a star which flies; ↓ √שבט) sg. *Ber* 58b(46) [expl. MH זִיקִין Mib. 9:2]; *ib.* 47; כוכבא דשאביט *OHP Ber* 91:7

Geon. expl.: כוכב ינקץ OHP ib. 91:10, i.e. كَوْكَب يَنْقَضّ a star which strikes (like lightning) [cf. Sy: ܟܘܟܒܐ ܕܡܫܬܒܛ ܗܘ ܐܣܛܪܐ ... كوكب يطير ينقض BBah 687:17]; Lit: Löw, Hoffmann Vol 138; Eps, OHP ib., n. ה.

1# כּוֹכִיתָא n.f. **a meteorological phenomenon** (Sy ܟܘܟܝܬܐ storm LS 320; cf. Akk *akukūtu*

red glow in the sky CAD A/1 285) sg. כוכיתא דעיבא *k.*-appearance of the cloud *RH* 24a(19; **M**²)

Lit: AIOA 33; Geig, AAC 222; Y: כּוֹכִיתָא *RH* ib.(BAYTN 37).

2# כּוּכִיתָא n.f. **small loaf or cake** (↓ כוכא#1) sg. *TGDr49* 98:6 [expl. MH חֲרָרָה MŠab 1:10]

כול vb. **to measure, contain** (↓ כיילא, כילתא#2, מכילתא, כלכל#1√; Ma כול pe. MD 206, Sy ܐܟܝܠ af. LS 325) **Pe.** (u) **1. to measure:** a. solids: וסוף סוף כי קא כייל עשרון קא כייל in the final analysis he is only measuring a tenth *Men* 53b(50); *ib.* 57b(34); דאיכא דכייל ואיכ' דתקיל there is (a place) where one measures, and (a place) where one weighs *Ara* 19a(22); באתרא דכיילי בכני in a place where they measure in small vessels *Ket* 99b(4; **V**⁵); כ"ע כיילי ליה בקב' זוט' האי מרבנן כיילי ליה בקב' רב' (wisdom) is measured for everyone with a small *qab*. For this one of the scholars, it is measured with a large *qab*! *Qid* 79b(25; **M**); *Giṭ* 52b(39); לכי תיכול עלה כורא דמלחא when you measure [or: eat] a *kor* of salt upon it *Šab* 4a(4) // *Er* 36a(38) // *Ḥul* 12a(26); *ib.* 112a(7); ביומא מיכל כייל *Er* 17b(18); טבא אסיר למיכל קמחא it is forbidden to measure flour on a holiday *IHP* 605b:7; ליכול לי מר ארבעין גריוי measure for me forty *grivs* *Ned* 51a(3); *AZ* 43a(10); pass.part. כל מידי דצייר וחתים וכייל ומני anything which is tied, sealed, measured, and counted *Ḥul* 105b(50); b. liquids: כי כייליתו חמרא לגוי when you measure wine for a pagan *AZ* 71a(22); *ib.* 71b(2); **2. to contain:** מיטלי דלמיכל מלאכין קדישין covers to contain holy angels *Bo* 4:1

כּוּלָּא, abs./cs. **כָּל**, w. suf. **־כּוּל** pron. **all, every, entire, each** (↓ מרי כולא; TA כּוֹלָּא TO Gen 9:3, כָּל־ ib. 1:21, Sy ܟܠܐ, ܟܠ- LS 326, Ma כול MD 206) w. suff.: 3sg.m. כוליה *Anan* 85:5; *Men* 17a(25); כולי *Šab* 10a(25); f. כולה *BQ* 71a(14); כולא *Beṣ* 14a(2); 1pl. כולנא *Tam* 32a(36); 2m. כולכון *Giṭ* 67b(11); כולכו *Bek* 8b(22); 3m. כולהו *Men* 38b(27); *Anan* 45:7; כולהון *Bo* 6:5; f. כולהי *Men* 55b(14); כולהין *Bo* 30:5;- a. abs. כל כמיניה is it all dependent on him [lit. acc. to his kind]? *Ket* 70a(28); *Qid* 8a(22); *BQ* 91b(33); *BB* 154b(33); *San* 44b(51); *Zev* 36a(32); b. cs.: 1) w. fol. n.: sg.abs. כל שום any name *Giṭ* 34b(10); *Bo* 20:1; *Bo* 76:7; כל דמו any form *ib.* 7:15; כל שלו וכל שגו וכל טעו any negligence, any error, and any mistake *SŠSad* 205:5; det. כל יומא each day *BM* 81a(35); *San* 97b(41); כל לישאנא דבי דינא all the terminology of the court *ib.* 30a(1); כל חבורתא the entire collegium *Ket* 33b(38); כל דרתא דישראל any Jewish residence *Anan* 70:1; כל עומקה ורומה its entire depth and height *SŠHai* 6a(7); pl.abs. כל מרעין all sicknesses *BB* 58b(10); כל תלת' ירחין every three months *Naz* 5a(21); כל תלתין יומין every thirty days *BB* 30a(21); det. כל רוחי בישאתא all evil spirits *Bo* 33:6; כל הני מילי all of these matters *Giṭ* 68b(30); כל הני *Mei* 2a(20); כל לישאני דזכואתא all terms of titles of rights *SŠHai* 4a(4); 2) in seq. x כל x-ו [so also QA, JPA, TA, BH, MH; v. Hurwitz, TPBH 70+]: כל ספא וספא every single course of stones *BB* 5b(6); כל פורתא ופורתא every single small amount *Tem* 25a(19); כל שעתא ושעתא every single hour *Ber* 55a(16); *Bo* 28:5; כל שתא ושתא every single year *BB* 30a(18); 3) w. fol. nominalized prep. phrase: כל בי שימשי every Friday evening *Ket* 62b(24); כל בהדי פניא דמעלי שבתא every Friday towards evening *Tan* 20b(44); כל מדאורייתא every Pentateuchal prohibition *Yev* 82a(15); כל כי האי גונא every (case) of this type *BB* 163b(3); כל כי האי זוגא every pair of this type *Šab* 54b(51); c. w. poss. pron.: 1) alone: דמי כוליה בהדי הדדי the value of all of it [i.e. the injuries] together *BQ* 85b(37); *BB* 14b(37); בשיל ל' כולי all of it [i.e. the entire mixture] is cooked *Giṭ* 69a(43); רמי שבועה עליה כי היכי דלודי ליה בכוליה impose an oath upon him, so that he should concede to him concerning all of it *Švu* 42b(11); גלימא דכולה תכילתא a garment entirely of *tekhelet*-dyed wool *Men* 39a(41); כולה רבנן היא all of it is (according to) the scholars *BQ* 48b(44); ותיתסר כולה all of it should be prohibited *AZ* 47b(36); כולהו בחדא שבתא אמ' להו do they recite them all on one Sabbath? *RH* 31a(35); כולהי חדא ברכתא אריכתא נינהי all of them are (considered as) one 'long' blessing *Pes* 103b(15) [v. RaḤ]; 2) w. fol. appos. n. [v. ↓ כוליה יומא, כולי האי ,עלמא כולי(ה); cf. Nöld, MG 323]: כוליה גופאי my entire body *Tan* 16a(19); כוליה

פירקין our entire chapter (of the Mishna) *Bek* 23b(32); כוליה נזיקין all of *Neziqin BQ* 102a(48); כולי ליליא the whole night *Ber* 27b(33); כולה שתא the whole year *MQ* 5a(54); כולהו בתי all of the rooms *Pes* 9b(21); *Šab* 20b(26); כולהי אילין שני all these years *IŠGF* 89:7; 3) w. preced. n.: בישריה כוליה his whole body *Anan* 52:15; *AnanSch* 24:21; 4) w. preced. cs. כל [very rare; cf. MH² כל הפת כולה Pes 30b(2) and *passim*]: כל חבורתא כולה the entire collegium *BQ* 71a(14)

Lit: Satzlehre 90+; Y: כּוּלְּהוּ *Ber* 22b(4; Mo 106).

Compound forms:

1. nouns:

– **כָּל עָלְמָא, כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא** n.m.coll. **everyone** (↓ עלמא; Sy ܟܠܗ ܥܡܐ πάντι τῷ λαῷ Lk 2:10; cf. Ma כולה אלמא the whole world MD 206, כולהון אלמיא Lidz, MdL 5:13, MD ib.) כוליה עלמא *Meg* 18a(36); *Pes* 81b(16); *Ket* 17a(26); *Ḥul* 95b(15; MGG 395:9); *HP* 164:27; *TGAs28* 44:17; כל עלמא *Pes* 7a(44); *Suk* 11b(22); *Suk* 46b(53); *Zev* 15a(17); כולי עלמא לא פליגי everyone agrees [lit. does not disagree] *Šab* 8a(1); *Yom* 6b(17); *Yev* 69b(43); *BB* 137b(2); כולי עלמא אית להו דרב יוסף everyone has the opinion of PN *BM* 82a(32); *San* 45a(31); כולי עלמ' כר' אלעזר everyone (shares the opinion) of PN *Ket* 94b(2); נפול כולי עלמא על אפיהו they all prostrated themselves *Meg* 22b(25); *San* 89a(28); דלאו כולי עלמא עבידי דסיימי מסאני not everyone is apt to wear shoes *MQ* 24a(21); *Soṭ* 35a(26); *Giṭ* 56a(47); *BM* 27b(42); קיימין כוליה עלמא everyone stands up *Anan* 19:14

On כל + pron. suff. fol. by an appos. n., v. Nöld, SG 172; id., MG 323; 412[1] [coll. usage]; Y: כּוּלֵּי עָלְמָא *Šab* 156b(27).

– **כָּל עַמָּא** n.m.coll. **everyone** (archaic; ↓ עמא; JPA כל עמה DJPA 410) יבכון כל עמא וכל מרירי ליבא let everyone and the bitter of heart weep *MQ* 8a(35); שאר כל עמא the remaining ones *San* 11a(38; **F**²)

2. pronouns:

– **כָּל דְּהוּא/דְּהִיא** pron. **any amount, any sort** (calque < MH כָּל שֶׁהוּא J 638; ↓ הוא) **1. any amount:** בכל דהוא מיתבא דעתיה he is set at ease with any amount *Ḥul* 120a(24); פטר נפשיה בכל דהוא he exempts himself with any amount *Ara* 19a(20); רובא כל דהוא a majority of any amount *AZ* 37b(3) [≠ הנראה לעין visible]; *ib.* 75b(27); *Pes* 61b(38); *Yev* 101b(7); *BQ* 50b(27); *ib.* 91a(20); חדא זוטרתי כל דהיא a small (loaf) of any amount *HP* 40:26; **2. any sort:** איהי כל דהוא ניחא לה she wants any sort (of husband) *Ket* 75a(16); *Qid* 7b(32); *BQ* 111a(1); *Yev* 111b(43); אינקוט האי שטרא בידי כל דהוא I shall hold in my possession some sort of document *BB* 32b(4); *Qid* 19a(8); *Švu* 32a(9); *Ḥul* 40b(4); *ib.* 115b(46)

Y: כָּל דְּהוּ *San* 5b(23).

– **כָּל מִידֵּי** pron. **anything** (↓ מידא; Sy ܟܠܡܕܡ PSm 1736) כל מידי דאית להו נטירותא בגויה רמינן עליהו we impose upon them anything in which they have (benefit of) the guarding, *BB* 8a(53); כל מידי דצייר וחתים וכייל ומני anything which is tied, sealed, weighed, and counted *Ḥul* 105b(50); חמרא או כל מידי דמרוי wine or any intoxicating (beverage) *Anan* 21:11; כל מידי דמחייב במעשר anything which is liable for a tithe *AnanSch* 12:6; *Ber* 35a(50); *Šab* 19a(44); *Pes* 23b(12); *Beṣ* 6b(7); *Naz* 38b(25); *BB* 86a(32); *AZ* 42b(32); *Zev* 82b(36); *Tem* 19b(31)

Y: כָּל מִידֵּי *Ber* 15a(12).

– **כָּל מִידְּעַם** pron. **anything** (↓ מידעם; Sy ܟܠܡܕܡ PSm 1736) כל מדעם לא תפלוט קמי רבו(א)⟨ך⟩ do not disgorge anything before your teacher ... *Ned* 49b(18) [// כל מילי *Tam* 27b(47)]; כל מידעם דאית להון anything that they have *Bo* 35:11; כל מידעם ביש anything evil *ib.* 49:9; 54:8; 75:4; 79:4; לכל מדעם דבעית למשרי ליה for anything that you want to release (from a spell) *ḤM* 40:19

3. relative pronouns:

– **כָּל דְּ־** pron. **whoever, whatever** (JPA כל ד־ DJPA 258) **1. whoever:** כל דא' whoever says *Ket* 104a(2); *Qid* 70b(20) // *BB* 3b(42; **M**); כל דסני לי whoever hates me *Ned* 40a(17); כל דאתי עלאי במחתרתא קטילנא ליה I would kill anyone who attacks me during a break-in *San* 72b(2); *Tan* 20b(49); *Giṭ* 73a(10); *BQ* 24b(6); *BB* 9a(3); *AZ* 17a(35); *Bek* 8b(17); *SŠSad* 187:16; **2. whatever:** וכל דפריש מרובא פריש whatever departs (from a group is assumed to) depart from the majority *Ber* 28a(28) [+ //'s; ↓ √פרש pe., mng. 3]; כל דאית ליה ריחא whatever has a smell *Ket* 61a(48); כל דמזבין איניש whatever a person sells *BB* 78b(11); שקול כל דניחא לך take whatever you want *San* 109a(14); וכל דתקון רבנן whatever the scholars ordained *Bek* 54a(12); *Yev* 103a(33); *BM* 75b(39); כל דמיזדריע בארץ whatever is sown in the ground *AnanSch* 3:13

– **כָּל מָאי/מָה דְּ־** pron. **whatever** (↓ מאי ד־; Sy ܟܠ ܡܐ ܕ- PSm 1979) כל מאי דנקיט הוה יהיב להו he would give them whatever he had in his possession *Tan* 24a(24); וחכים כל מה דבעי he acquires as much wisdom as he wants *Šab* 90b(26); כל מא דהוה סלקא ביה whatever would happen to him *Tan* 21a(40) // כל מה דהוה מאטי עליה *San* 108b(53; SM 18:28); *Giṭ* 45a(44); כל מאי דאית לי עליהון whatever they owe me *SŠHai* 9a(14); *ib.* 4b(19); 11b(21); 17b(21); כל מאי דניחא ליה whatever he wants *TGAs42* 28:25; ואיתווד כל מה דהוה בידיהון whatever they had was lost *TGAs28* 77b:6; *TGAs42* 102:16; מהימן בכל מאי דאמר he is believed in whatever he says *TGHark* 1:5; *ib.* 25; כל מאי דפסקי ביניהון מקבלי whatever (the three of them) will decide among themselves they will accept *ib.* 100:34; 271:24

Y: כָּל מַאי דְּ־ *San* 43a(38).

– **כָּל מָאן דְּ־ #1** pron. **whoever** (↓ מאן ד־ s.v. מאן #1; Sy ܟܠ ܡܢ ܕ- PSm 2152, Ma כול מאן ד־ MD 246, s.v. מאן #1) כל מאן דאתי לבי ריש גלותא whoever comes to the exilarch's house *Er* 40a(3); כל מאן דהוה ליה ברתא whoever had a daughter *Meg* 12b(43); שרי ליה ומחיל ליה לכל מן דצערן whoever has caused me trouble is absolved and forgiven *Meg* 28a(22); *Qid* 70b(26); *BB* 174b(27); *Ḥul* 50a(30); כל מאן דנסיב אשה בציביניה דיליה anyone who marries a woman (does so) of his own free will *Anan* 113:7; כל מאן דאית ליה לשמעון ממונא בידיה anyone who owes money to NN *TGHark* 112:13; *ib.* 84:22; 161:16; 170:30; *TGAs28* 27:27; דכל מאן דייתי מארבע רוחי עלמא whoever will come from the four directions of the world *SŠHai* 5b(4); *ib.* 8a(18); *Dec* 7:10; *HP* 41:8; כול מאן דעבר על הלין שמהתא whoever transgresses these names *Bo* 67:7; *ib.* 120:38

Y: כָּל מָאן דְּ־ *Ber* 58b(53).

– **כָּל מָאן דְּ־ #2** pron. **whatever** (↓ מאן #2, כמאן ד־) כל מאן דבעיתו whatever you want *Ber* 58a(41; **P**); כל מאן דהוה אית ליה whatever he had *BM* 28a(23; **Es**); כל מאן דאית בידאי whatever I possess *TGHark* 1:16

4. conjunctions:

– **כָּל אֵימַּת(י) דְּ־** conj. **whenever** (↓ אימת; Sy ܟܠ ܐܡܬܝ ܕ- PSm 1736, Ma כול עמאת ד׳ MD 352) כל אימת דבעינא שקילנא לה whenever I want it I can take it *AZ* 53b(6); דכל אימת דמחתי מברכי whenever they put on (phylacteries), they would recite a blessing *Suk* 46a(25); כל אימת דבעית שתית whenever you want you can drink *Pes* 103a(33); *Yom* 8b(17); *Suk* 46a(26); *Ḥag* 3a(15); *Ket* 106a(7); *Qid* 31b(13); *BB* 151a(39); *San* 26b(43); *Švu* 42a(26; TGHark 33:7, ib. 113:11); *Nid* 66a(34); דכל אימת דיכילנא תבענא ליה בדינא whenever I can, I shall make a claim against him in court *SŠHai* 16b(14); *ib.* 4b(5); כל אימאתי דייפיק שטרא דנן whenever he produces this document *SŠSad* 198:20; *ib.* 199:24; 235:12; דכל אימת דקאריב בנדה או בטמאתה whenever he approaches (a woman) in her menses or when she is impure *Anan* 41:22; *ib.* 7:4; 81:9; *AnanSch* 15:13; *ib.* 26:21; *TGHark* 276:30

Y: כָּל אֵימַת דְּ־ *Ber* 26a(52).

– **כָּל הֵיכָא דְּ־** conj. **wherever** (↓ היכא; Sy ܟܠ ܐܝܟܐ ܕ- PSm 148) a. w. nominal phrase: וכל היכא דאיכא איסורא דרבנן wherever there is a Rabbinical prohibition *Yev* 97a(29); כל היכא דגדול חייב מדאוריתא wherever an adult is liable from Pentateuchal law *Ḥag* 6a(18); *Qid* 3a(10); *BB* 144b(13); *Ḥul* 80b(26); *Tem* 27a(14); כל היכא דאיכא וא טופיאנא wherever there is an additional *waw Anan* 10:17; *ib.* 47:4; 116:3; b. w. verbal clause: כל היכא דמנח לה ברשותיה קא מנח לה wherever he places it, it remains [lit. he places it] in his possession *Ḥag* 11a(1); וכל היכא דמטו תרו להו ושתו wherever they would come they would soak them [i.e. the impregnated sherds] and drink (the wine) *AZ* 32a(9); כל היכא דשמעי מצראי דמתיליד ינוקא wherever the Egyptians heard that a (Jewish) child was born *Soṭ* 12a(45); *Pes* 79a(42); *Yev* 85a(18); *BM* 89b(24); *Men* 106a(39); *Bek* 49b(3); וכל היכא דמברך כהן ישראל

wherever a priest blesses a Jew *Anan* 36:6; *ib.* 43:3
Y: כָּל הֵיכָא *Ber* 53a(42).

– **כָּל הֵיכִ(י)ן ד־** conj. **in any way that** (↓ היכין) קבילתון כל היכי דמיתכיל לי you accepted me in any way that I eat [i.e. even a large amount] *Pes* 89b(21; **C**); תיגרש כל היכי דמיגרשה let her be divorced in any way possible [lit. in any way that she is divorced] *Giṭ* 63a(14); וכל היכין דפרישנן בטמאת ספירת זב in any way that we explained regarding the impurity in (the days of) counting of a gonorrheal man *Anan* 51:16
Y: כָּל הֵיכֵי *Ber* 60a(34).

– **כָּל כְּמָא ד־** conj. **as long as, as much as** (↓ כמה; Sy ܟܠ ܟܡܐ ܕ- PSm 1981) **1. as long as:** וכל כמה דלא מקרבא לא בדקי לה מיא as long as she does not bring (her offering, the water) does not test her *Soṭ* 20b(23); כל כמה דלא גמר דינא as long as the court case is not finished *San* 7a(4); *Ket* 31b(38); *HP* 131:28; **2. as much as:** כל כמא דבעו ליתן להו let him give them as much (money) as they request *MQ* 6a(41; **V**); כל כמה דאפשר לשנויי משנינן as much as it is possible to change (the way in which the action is done) we do (so) *Beṣ* 30a(9); *Ḥul* 89a(51; **V**[11])

5. adverbs:

– **בְּכָל אֲתַר** adv. **everywhere** (Sy ܒܟܠ ܐܬܪ PSm 426) בכל אתר את אמר מן להוציא everywhere (in Scripture) you say מִן to exclude *Zev* 9a(35); לשמותי יתיה בכל אתר to excommunicate him everywhere *Dec* 3:8; *ib.* 2; 4:8

– **כּוּלֵּי הָאֵי** adv. **to that extent, such, so much** (< כוליה האי Šab 108b(39) lit. all of this; ↓ 1# האי; Sy ܟܠܗ ܗܢܐ τοσοῦτον LS 326) a. in non-verbal phrases: 1) alone: מאי כולי האי what? so much? *Men* 53a(29); *Qid* 30a(32); ואמאי כולי האי why to that extent (should one be troubled)? *Ber* 7b(49); *ib.* 49a(40); *San* 75a(13); ליכא כולי האי there is not that much [i.e. 2,000 years] *AZ* 9a(17); למה לי כוליה האי why do I need so much? *Ara* 8b(4); *Men* 43b(51); כולי האי ועדין אולי so much and still (only) 'perhaps' [v. Zep 2:3] *Ḥag* 4b(32); כולי האיי ואפשר so much and (it is only) 'perhaps' (that I shall be born in a better era?) *Tan* 25a(40); 2) w. a n.: ומי אית ליה רשותא כולי האי does he have permission to such an extent? *San* 44b(18); עיכובא כולי האי such a delay *Hor* 10a(48); *Tan* 21a(48); כולי האי צערא למר you are so troubled *San* 108b(48); 3) w. a preced. adj.: ומאחר דהוו צדיקי כולי האי since they were so righteous *Giṭ* 57a(43); הואיל וחכים כולי האי since he is so smart *BB* 58a(35); *Ber* 58b(38); *Yev* 96b(42); *MQ* 28a(46); *AZ* 8a(27); ומי נפישי כולי האי are they so many? *San* 97b(45); *AZ* 25a(29); b. w. verbal phrases: וכולי האי לא אטרחוה רבנן the scholars did not trouble him so much *Er* 10b(16); מי קא מזלזלת בה(ו)(י) כולי האי would you have treated them with such contempt? *Ket* 23a(40); מאי טע' רווח עלמא להאי ואו כולי האי why is the space of this *waw* (in the document) so wide? *BB* 167a(19); *Šab* 119b(25); *Pes* 12a(26); *Ket* 87b(25); *Giṭ* 79b(5); *BQ* 117a(44)
Y: כּוּלֵּי הָאֵי *Ber* 7b(49).

– **כָּל דְּכֵן** adv. **how much more so, argument *a fortiori*** (calque < MH² כל שכן J 638; JPA כל דכן DJPA 258, s.v. כל, mng. 3b) **1. how much more so:** דייס' באצבעתיה בסים וכל דכן בתרתי וכל דכן בתלת a *d.*-dish (eaten) with one's finger is pleasing, how much more with two, and how much more so with three *Ned* 49b(13); *Zev* 85b(34); *Ḥul* 129b(31); **2. argument *a fortiori*:** ולאו כל דכן הוא is it not an argument *a fortiori*? *Yom* 42a(23); *Qid* 64a(34); *Mak* 9a(22); *Men* 6b(28); *Bek* 32b(16)
Lit: Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 66; Y: כָּל דְּכֵן *Yom* ib.

– **כל היכין, כָּל הֵיכֵי** adv. **so much** (↓ היכי; cf. Sy ܟܠ ܟܡܐ PSm 1981) only w. vb. + √1# אזל pe., mng. 4: כל היכי נצעריה ונזיל should we continue to cause him travail so much? *Ber* 27b(45; **P**); כל היכי תינטר ותיזיל should she continue to guard (the *geṭ*) so long? *Giṭ* 78b(17); כל היכי תחיי ותיזיל will (the animal) continue to live so much? *Ḥul* 38a(25); *RH* 24a(16); *BQ* 20b(32); *Zev* 7b(6); כל היכי שלח(ו)(י) ליה ואזלי they continue to send it [i.e. this question] so much *Švu* 48a(28; **F**[2])
Y: כָּל הֵיכֵי *Giṭ* ib.

– **כָּל כְּמִינֵּיהּ** ↓ כולא pron.

1# כּוּלְבָּא n.m. **(uncertain)** sg. סאוביה לכולביה

בדובשא *Ḥul* 120a(52) [in a mnemonic formula ref. to טבל in a *barraita* ib. 120b(4)]

[**2# כּוּלְבָּא** ↓ קולבאי n.]

כּוּלְיְתָא, abs. **כּוּלְיָא**, pl. **כּוּלְיָיתָא** n.f. **kidney** (TA כּוֹלְיָתָא pl. TO Lev 3:4, Sy ܟܘܠܝܬܐ LS 329, Ma כולאי MD 207) sg.abs. כוליא בחלבא a kidney with (its) fat *Kar* 23a(50; **V**[10]); *Ḥul* 48a(46; **V**[11]); det. הוה אכיל מיניה כוליתא he used to eat a kidney from it [i.e. the calf] *Šab* 119b(25); מיא דכוליתא fluid of a kidney *AZ* 28b(15) [used as a medicine for the ear]; pl. כולייתא *Šab* 119b(26); אתו(י)(ו) עורבי שדו כבדא וכוליאתה ravens came (and) dropped a liver and kidneys *Ḥul* 95b(38); *ib.* 54a(31); 93a(32); כו(י)(ו)ליאתא *Pes* 64b(31; TGAs42 163:21)
Y: כּוּלְיָיתָא *Šab* ib.(BAYTN 199).

כּוּלְכָּא n.m. **soft wool from goat's hair** (< MIr *kulk* [cf. NP *kulk* PED 1043]; JPA כולך DJPA 254) sg. כולכא שמיה it is called *k.* *Šab* 20b(27) [expl. MH כָּלָךְ MŠab 2:1]
Lit: Geig, AAC 223; Fr, AF 40; Y: כּוּלְכָּא *Šab* ib.(BAYTN 152).

כולניתא, כלניתא ↓ כולתא n.

כולתא*, pl. **כולניאתא, כולי** n.m. **papyrus reed** (↓ 1# שיצניתא; > Arab كُولان Wehr 846 [cf. כולאן TGHark 216:13]) pl. רבא בדכולי PN (used to go out on the Day of Atonement) in (sandals made) of papyrus reeds *Yom* 78b(8; **M**[1]); שיצניתא דמשתכחא ביני כולניתא *Glyceria fluitans* which is found among papyrus reeds *Pes* 35a(29; **CE**[1]) [Var: כולניתא TGAs42 160:13; כְּלְנְיָאתָא OHT ib. 33:13]; כולניאתא *ib.* 8
Lit: Eps, StI 31, 154; id., GC 18[11]; AAC 158, s.v. הטני; 222; Flora 1:563+.

1# כּוּמְרָא n.m. **a type of dates** (< Akk *kimru* A a quality of dates CAD K 373; ↓ בושלא mng. 1) sg. בושלי כומרא ripened *k.*-dates *Ber* 40b(42) [expl. MH נוֹבְלוֹת Mib. 6:3]; *ib.* 44; 46; 50; 41a(3)
Geon. expl.: בושלי כומרא כלאל והו בלח קד כבר OHP Ber 112:18, i.e. خَلال وَهُوَ بَلَح قد كَبُرَ green dates and when they have ripened they are called dates Wald 27; v. also TGWeisz 80b:7; Lit: Date Palm 1[1]; Y: כַּמְרָא *Ber* ib.

2# כּוּמְרָא n.m. **pagan priest** (TA כּוּמְרַיָּא pl. TO Gen 47:22[Var], Sy ܟܘܡܪܐ LS 332, Ma 1# כומרא MD 207) pl. שבעא כומרי רמי דבגדנא the seven exalted priests of GN *Bo* 21:10

1# כּוּמְתָא n.f. **a large hat** (etym. unknown; > Arab كُمَّة round cap Fr, AF 53, WKAS 345) sg. שקל כומתא שדא לה he took the *k.*-hat (and) threw it to her *Giṭ* 39b(41); הב לי כומתאי give me my *k.*-hat *Šab* 147a(9); כומתא וסודרא a *k.*-hat and scarf *Er* 84b(17; **M**); *ib.* 91a(40); *MQ* 15a(26)
Geon. expl.: בלש' ישו' שאשייה GnK5 173:5, i.e. شَاشِيَة kind of headgear; מגבעת רבה שהיא כמלא הראש ואין עולה למעלה מן הראש OHP Šab 90:26; Lit: Fl, TMW 2:450; Y: כּוּמְתַאי *Šab* 147a(9; BAYTN 152).

2# כומתא n.f. perh. **fiber** (etym. unkn.) sg. *GC* 92:3 [expl. MH סיב MOh 18:1]
Lit: Eps, GC 92[9] [Akk etym., ib. 171, is incorrect].

כּוּמַתְּרָא*, pl. **כּוּמַתְּרֵי** n.f. **pear** (Sy ܟܘܡܬܪܐ, pl. ܟܘܡܬܪ̈ܐ LS 333) pl. כומתרי *GC* 203:22 [expl. MH הָאַגְסִין MUqṣ 1:6]
Lit: Löw, Pfl 208.

כון vb. **to direct, aim, order, intend** (↓ כוונתא; JPA כוון DJPA 252, Sy 1# ܟܘܢ pa. [ܟܰܘܶܢ], etpa. [ܐܬܟܰܘܰܢ] LS 322) **Pa. 1. to direct, aim:** a. an object: בדופן חמישית כו(י)(ו)ן ליה he aimed it [i.e. the lance] at the fifth rib *San* 49a(6); b. glance: מכוונן להדדי directing their glance at one another *Pes* 111a(27; **V**[14]); c. w. דעתא mind: מצינא מכוינא דעתא I can direct my attention [i.e. concentrate] *Ber* 17b(35); וניכוין דעתיה וניסק בהדי כהני he should direct his mind and finish (the prayer) together with the priests *Ber* 55b(34); *Pes* 55a(14); *Tan* 24b(39); *Meg* 25a(36); **2. to describe exactly or accurately:** איפשר דמכוין מצרנהא it is possible for him to describe its [i.e. the field's] borders exactly *BB* 128a(16); pass.part. כמה מכוונן שמעתתא דסבי how accurate are the legal traditions of the scholars *Er* 12b(30; **O**) // *BB* 149b(5)[!]; **3. to imitate handwriting:** בשלמא חתימות ידא דידי כוינת אילא דרב אהא בר אדה היכי כוינת אמ' ליה אורנוקא קמי וכויני it is understandable that you imitated my signature. But how did you imitate that of PN (whose hand trembles)? He said to him: "I stood on an irrigation device and imitated (it)" *ib.* 167a(29; HP 68:6) [↓ √זייף pa., mng. 1]; גבי דידיה מצי

מיכוון גבי אחר לא מצי מיכוון (if the document was) with him he can imitate (the witnesses' signatures. If it was) with another he cannot imitate (them) *Ket* 20a(32); **4.** pass.part. **ordered, straight:** הוו משחרי משום דמכוני (the walls) became dark because they were aligned (according to the cardinal points) *Yom* 28b(21)
Itpa. 1. to concentrate: ניכוין מר ואיכוין אנא ונבעי רחמי let you and I concentrate and pray *Tan* 25a(46); **2. to intend, act intentionally:** a. alone: כל היכא דכי קא מיכוין wherever he acts intentionally *Šab* 46b(26); עין יפה הוא דאיכוין he intended to be magnanimous *ib.* 74a(40); *Pes* 25b(22); *Ḥag* 19a(7); *TGAs42* 165:18; b. w. dir. obj.: אנא לראובן קא מיכווינא לשמעון לא קא מיכווינא I intend (to kill) NN. I do not intend (to kill) NN_2 *San* 79a(22); עד דמיכוון ליה until he intends (to kill) him *BQ* 44b(27; **F**[1]); איכווני איכוון ליה he actually intended to do it (there) *Ḥul* 13a(5); c. w. fol. inf.: לצעורה קא מיכוון he intends to cause her distress *Giṭ* 32a(14); *ib.* 54a(33); *Ber* 33b(40); *Šab* 139b(25); *BM* 118a(25); *San* 64a(35); *Bek* 34b(15); d. syndetically w. fol. vb.: כיון דחזו דקא מיכווני ושאדו להו לכתחלה since they saw that they used to expel them intentionally *a priori* (to graze) *San* 25b(38); כי היכי דלא ניכוין ונישקול so that he should not intentionally take (a particular lot) *Yom* 39a(19); איכוון ותקע לי blow the *shofar* intentionally for me *RH* 33b(8)
Ittaf. to be prepared: כיון דלא איתכן מאיתמל since it was not prepared from yesterday *Ḥul* 14a(10)

1# כונא, [בונא] n.m. **a measure** (etym. unkn.) sg. כונא דכמונא 'וכו⟨ו⟩נא דמוריקא' וכונא דשבלילתא a *k.*-measure of cumin, a *k.*-measure of safflower, and a *k.*-measure of fenugreek *Šab* 110b(5); בונא *Giṭ* 69a(32); *ib.* 70a(19); pl.cs. שבע' בוני פירמא דסילקא seven *k.*-measures of chopped mangel-wurzel *ib.* 69b(55); שבע בו⟨נ⟩י⟨ו⟩ני ביזרא ⟨ד⟩גרגילא seven *k.*-measures of rocket seed *ib.* 25(OHT ib. 153:11); 69a(32); *Šab* 67a(5)[!]; *AZ* 28b(2)[!]
Geon. expl.: כונא חופן ושיעור כוני כשתי חותלות GnK5 172:7; OHR Giṭ 45:3. The mss. vacillate bet. כונא and בונא, and in light of the absence of a cognate the rdg. כונא given in all cases by Ar [AC 4:253, s.v. 3כן] has been preferred; Lit: Nöld in Flora 1:400; Y: כּוּנָא *Giṭ* ib.(BAYTN 160).

2# כֵּוָנָא n.m. **planet** (< Akk *kajamānu* Saturn CAD K 38; Sy ܟܐܘܢ LS 322, Ma כיואן MD 212) pl. הפיכי כוני the planets are overturned *Bo* 115:5

כּוּנַדְתָּא, pl. **כּוּנְדְּיָיתָא** n.f. **mule** (metath. < כודנתא*; ↓ כודניא) a. animal: sg. מארי בר חנניה אוגר כונדתיה לבי חוזאי PN hired out his mule to the people of GN *BM* 97a(28); ההיא כונדתא דילידא a certain mule which gave birth *Bek* 8b(30); *ib.* 33; pl. כי ⟨מ⟩עיילת לי כונדייתא בדייספק when you hitch the mules for me to the carriage *Ḥul* 79a(45); b. load carried by it: תלת מאה כודניאתא נרגי דפרזלא three hundred mule (loads) of axes of iron *San* 96b(7)

כּוּנָתָא, כונאתא n.f. **emmer** (TA כּוּנָּתִין pl. TJ Is 28:25, Sy ܟܘܢܬܐ LS 336) sg. כונאתא *MQ* 13b(30) [expl. MH חֲלִיקָה MMakh 6:2]; *ib.* 32; 37
Lit: Flora 1:773; M. Kislev, Lešonenu 37 [1973] 87+; Y: כּוּנָתָא *MQ* ib.

כּוּסְבַּרְתָּא n.f. **coriander** (Akk *ki/usibirrītu* CAD K 420, Sy ܟܘܣܒܪܬܐ LS 338, Peh ideog. כוזברתא FiP 6:5) sg. כוסברתא אפילו לדידי(ה) קשיא לי coriander is harmful even for me *Šab* 109a(11); *Ket* 61a(3); שדר ליה כוסברתא he sent him coriander *AZ* 10b(6) [hinting at the phrase: כוס ברתא slaughter (↓ √נכס pe.) the daughter]; *HP* 190:4
Lit: Flora 3:442; Geig, AAC 228; Y: כּוּסְבַּרְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 292).

כּוּסִילְתָּא n.f. **scalpel** (Sy ܟܘܣܝܠܬܐ scalpel, cupping glass LS 338; cf. Akk *karzillu* physician's lancet or scalpel CAD K 240) sg. ריבדא דכוסילתא incision of a scalpel *Šab* 129a(41; **V**); *MQ* 28a(37); *Ket* 39b(13); *San* 93b(40; **F**[2]); *Mak* 21a(28)[!]; *AZ* 27a(44); *Nid* 67a(7)
Geon. expl.: ופירש כוסילתא אותן שירטות ששורטין להקזת דם OHT Šab 6:5; והוא ריבדא דכוסילתא ובלשון ישמעאל אלמחגמה OHP Šab 83:2(Ar) i.e. المِحْجَمة cupping glass; Lit: AIOA 63. The blood was let between the shoulder blades. Cf. in Sy: ܟܘܣܝܠܬܐ ܕܒܝܬ ܟܬܦܐ PSm 1787. Rashi expl.: הקזה בכתף; Y: כּוּסִילְתָּא *AZ* ib.(BAYTN 205).

כּוּסְפָּא n.m. **residue** (of linseed, dates, etc.; < Akk *kuspu* [var. of *kupsu*] residue of linseed [after pressing] CAD K 555, AIOA 65; ModSy ܟܘܣܦܐ ground flax seeds from which oil has been extracted Maclean 128, > Arab كُسْبَة Löw infra) sg. כוספא דתמרי residue of dates *Tan* 24b(18); כוספא דיסמין residue of jasmine-(scented sesame) *Šab* 50b(9); כוספא דשושמי ודאמגוזי ודשיגרי ודבוטמי residue of sesame seeds, nuts, almonds, and terebinths *HGI* 97:91; אכוספיהי' אמשחיהי' on their residue and oil [i.e. of sesame seeds] *HP* 192:3; HPP 294:18); *ḤM* 44:7
Geon. expl.: כוספא דיסמין פסולת שומשמין שכובשין אותן בורד [של יסמין ומיבשין אותו ושוחקין אותו TRN 591:8; Lit: Flora, 2:214; 3:11; Geig, AAC 229; Y: כּוּסְפָּא *Šab* ib.(BAYTN 152).

[כוסתא ↓ כסתא n.]

[כוף vb. ↓ √כפף vb.]

כּוּפְיָא n.m. **type of fish** (< Akk *kuppû* B eel-like fish CAD K 551) sg. מררתא דכופיא the gall bladder of a *k.*-fish *Pes* 39a(31; **V**[14]); כופיא בלי' רבנן *GC* 130:6 [expl. MH קוֹלְיָס הָאִסְפָּנִן MMakhK 6:3 and expl. as ↓ שיבוטא]
Geon. expl.: מררתא דכופיא דשיבוטא והיינו קוליס האיספנינן TGAs42 161:3; Lit: GC 130[21]; Fauna 11; Y: כּוּפְיָא *Pes* ib.(BAYTN 152).

1# כּוּפְרָא n.m. ***kofer*, compensation paid by the owner of animal which killed a human being [v. Ex 21:29-30]** (< BH 4#כֹּפֶר HAL 471; ↓ √כפר; cf. Sy ܟܘܦܪܐ effacing of sin LS 341) sg. *BQ* 40a(13); *ib.* 18; 20
Y: כּוּפְרָא *BQ* ib.

2# כּוּפְרָא n.m. **pitch** (↓ בני כופרא; Akk *kupru* CAD K 553, TA כּוּפְרָא TO Gen 6:14, Sy ܟܘܦܪܐ LS 340, mng. 1) sg. האי מאן דארתח כופרא one who melted pitch *Šab* 74b(14); pl. ושבעא כופרי משבעא ארבי seven (pieces of) pitch from seven boats *ib.* 67a(5); טחייה בכופר' he smeared it with pitch *Ned* 51a(2); חפו בכופרא they coat (the wine jugs) with pitch *BM* 40a(51); *ib.* 23b(43); *Ara* 19a(21)
Y: כּוּפְרָא *Šab* ib.(BAYTN 152).

3# כּוּפְּרָא n.m. **spadix or inflorescence of palms, spathe, palm pollen** (↓ גופרא; QA כפרה ATTME 365, Sy ܓܘܦܪܐ LS 129, Ma גופארא MD 84, > Arab جُفْرِي, كُفُرَّى Fr, AF 147) **1. spadix or inflorescence of palms:** sg. כופרא בלי' רב' *GC* 145:6 [expl. כְּפוּנִיּוֹת MUqṣ 3:7 and expl. as Arab طَلْع]; *Ber* 36b(19) // *Pes* 52b(37) [within the spathe]; *Ket* 60b(52); **2. spathe:** sg. *Suk* 32a(22) [suggested identification of כַּפֹּת תְּמָרִים Lev 23:40]; pl. האי מאן דקץ כופרי a certain person who cut down palm spathes *BQ* 59b(9); *Ket* 10a(31) [used to lash s.o.; ↓ √נסב af., mng. 3]; **3. palm pollen:** sg. מיתי כופרא דדיכרא ומנח לנוקבתא he brings the pollen of the male (palm) and places it on the female *Pes* 56a(12) [expl. MH מַרְכִּיבִין דְּקָלִים Mib. 4:8; cf. Audo 130: ܓܘܦܪܐ ܗܘ ܗܿܘ ܕܡܪܟܒܝܢ ܒܗ ܕܩܠܐ]
Geon. expl.: כופרא או⟨צ⟩⟨ל⟩טלע OHR BM 36:4 [cf. Sy: ܓܘܦܪܐ الكفرى الطلع BBah 472:13]; כופרא כפניות הנקראות בלשון [ישמעא' אלגפרי TaS 637b:2, i.e. جُفْرِي Siggel 25; עצים לחים הנלקחים מן כופרא דחבריה דהיינו בוסר דכופרא חריות של דקל OHP Ket 9:27; שייך בתמרים ובוסר בענבים OHR BQ 63:16; Lit: Flora 2:335; Pfl 78+; Eps, GC 145[20]; Y: כּוּפְּרָא *Pes* 56a(12; BAYTN 152).

4# כּוּפְרָא n.m. ***henna*** (*Lawsonia alba*; ↓ 2#חינא; Sy ܟܘܦܪܐ LS 340, mng. 2) pl. משחא דכופרי salve of *henna* *Giṭ* 69b(47)
Geon. expl.: דהן אל חנא OHT Giṭ 158:5. Lit: Pfl 212; Flora 2:223.

כובשני ↓ **כופשני** n.

1# כופתא n.f. **(uncertain)** sg. *Šab* 77b(31) [expl. as כּוֹף תֵּיב overturn (it) and sit (on it) ib.]
Expl. Ar: כלי שיש בו בית קיבול AC ib. Rashi offers several other explanations; Y: כּוּפְתָּא *Šab* ib.

2# כופתא n.f. **(uncertain)** sg. אפי' קניא בכופתא רפיא even a reed in ... becomes slack *Giṭ* 32a(3; **V**[18]MGE 272:1) [Var: טפיתא **V**[16]]
Expl. Ar: סל AC 4:287; Y: כּוּפְתָּא *Giṭ* ib.

1# כּוּרָא n.m. ***kor*, a measure** (< Akk *kurru* A a measure of capacity CAD K 564, AIOA 65; TA כּוֹר TO Lev 27:16, Sy ܟܘܪܐ LS 342, Ma כורא MD 209, > Arab كُرّ Fr, AF 207) sg. קורטא בכורא a grain (of salt of Sodom) in a *kor* *Er* 17b(17) // *Ḥul* 105b(14); לדידי חזי ⟨לי⟩ ההוא טייעא דאוכלא כורא ואטענה כורא I saw a certain Arab who fed it [i.e. the camel] a *kor* (of fodder) and loaded it with a *kor* *Šab* 155b(16); *Ket* 99a(15); *BM* 105a(36); *BB* 36a(19); כורא דארעא a field (which yields) a *kor* (of grain) *Mei* 21b(5); כורא דמילחא a *kor* of salt *Šab* 4a(5) // *Er* 36a(38) // *Ḥul* 112a(7); pl.abs. שיתין כורין sixty *kors* (of dates) *Ket* 112a(32); det. חלתא בת תרי כורי a basket with

a capacity of two *kors* *Šab* 35a(3); *BM* 80b(11); *ib.* 105a(36); 106b(30)

Voc: כּוֹרָא HGP Ib:37; Y: כּוּרָא *Šab* 155b(16; BAYTN 24).

2# כורא n.m. **wooden pole around which a web is woven** (↓ בת נירא, בי כורי; Sy ܟܘܪܐ PSm 1807) sg. *Šab* 105a(45; GC 56:9,Ar [AC 4:311, s.v. כר],O[1])

Geon. expl.: ‹ג›ירדב בטיית GC ib. [mng. uncertain]; Lit: GC 56[21]

3# כַּוְּרָא n.m. **beehive** (Sy ܟܘܪܐ LS 323, > Arab كَوَّارَة LS ib.) sg. דובשא דלא [נ]פק מכוריה honey which has not been taken out from its hive *Anan* 3:8; pl. דנסח כור‹צ›י דדובשא one who removes honey from beehives *TGDr49* 103:19 [expl. MH הרודה Šab 95a(11)]

Contra Eps, St2 548:16, note.

4# כורא n.m. ↓ בי כורי n.

[5# כורא ↓ בירא n.]

כּוּרְהָנָא n.m. **sickness** (↓ √כרה; Sy ܟܘܪܗܢܐ LS 343) pl. כל כורהני קשיי all serious sicknesses *Bo* 7:11; *ib.* 119:18

כו(ו)רחא, כו(ו)רהא (↓ √כרה) sg., only in **על כו(ו)רח־, בעל כו(ו)רה־, כָּ(ו)רְח־** prep. **against the will of ...** (JPA על כורח־ DJPA 269) a. על כו(ו)רח־: ואשקליה גיטא על כורחיה he forced him to give a *geṭ* (to his wife) against his will *Giṭ* 33b(39); *ib.* 34a(25); מיכפייה למיתב על כורחיה to force him to sit against his will (throughout the excommunication ceremony) *TGHark* 162:2; על כרח' כר' יוחנן מתרץ לה against your will (you must conclude that) he solves the problem according to (the opinion of) PN *Ket* 35b(17); *Pes* 17a(27); *Ara* 24b(26); *Ber* 40b(15); *Šab* 33a(39); *Yom* 10b(14); *Men* 13b(33); *Tem* 16b(4); b. בעל כו(ו)רח־: בעל כורחיה דאב against the father's will *Qid* 18a(41); בעל כורחייהו against their will *ib.* 61b(29); בין מדעתיה בין בעל כרחיה whether willingly or unwillingly *Pes* 88a(22); *Qid* 15a(33); *ib.* 74a(3); *BM* 2b(12); בעל כורהה *HP* 107:34; בעל כרחך אנא רבך whether you like it or not I am your teacher *BB* 22a(31)

Lit: Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 52.

כּוּרְכְּיָא n.m. perh. **goose** (< Akk *kurkû* < Sum **kur.gi** goose CAD K 561; TA כּוּרכַּיָא TJ Jer 8:7 [H עָגוּר], Sy ܟܘܪܟܝܐ crane LS 346, Ma כורכיא MD 209) sg. צווח כי כורכיא he uttered a shrill sound like a goose *Qid* 44a(42; Ar [AC 4:325])

Y: כְּרוּכְיָא *Qid* ib.(BAYTN 212).

כּוּרְכְּמָא n.m. **crocus, saffron** (*Crocus sativus*; Sy ܟܘܪܟܡܐ LS 346, MH כַּרְכֹּם Yeivin, BV 986, J 669) only in phrase **כּוּרְכְּמָא רִישְׁקָא** n.m. **saffron, saffron fiber** (↓ רישקא; Sy ܟܘܪܟܡܐ ܕܪܝܫܩܐ ... زَعْفَرَان شعر BBah 882:21) **1. saffron:** sg. *BM* 107b(42); כורכמא רישקא זביני לך עקור כורכמך רישקא וזיל I sold you saffron. Uproot your saffron and go *BB* 38a(1); *ib.* 16b(30); *BM* 109a(29); **2. saffron fiber:** sg. מתקלא זוזא כורכמא רישקא a *zuz*-weight (of) saffron fiber *Šab* 110a(47) [used as a drug]

Geon. expl.: כירכמן [כלים פט"ו מ"ב] ... והוא בארמית כו‹י›(ר)כמא רישקא ובל' ישמעאל זעפרן GC 38:3; Lit: Pfl 216; Flora 2:7+; 15; Y: כּוּרְכְּמָא רֵישְׁקָא *ib.*(BAYTN 264).

כּוּרְסְיָא n.m. **chair, throne, pedestal for the Torah scroll** (< Akk *kussû* CAD 587 [< Sum **gu.za**], w. diss. of *r* [cf. ↓ כרזילא]; ↓ בי כורסיא, כורסיתא; OA כרסא DNWSI 536, TA כּוּרסֵי TO Ex 17:16, Sy ܟܘܪܣܝܐ LS 348, Ma כורסיא MD 209) **1. chair:** sg. דשושמנא גברא כורסיה ביני חראתא רמו לה the chair of one whose husband is an 'ant' is placed among the distinguished women *Ket* 75a(18) // *Yev* 118b(39); ליהפכ' לכורסייה ... הפכוה ותרצוה let them overturn his chair [i.e. may he be cursed]! They overturned it and set it up *Giṭ* 35a(43); **2. throne:** sg. אף הוא נפל מכורסיה לארעא he also fell from his throne to the ground *Ḥul* 59b(38); כורסיה דאלהא God's throne *Bo* 18:7; *ib.* 35:6; 31:11; 41:8; **3. pedestal for the Torah scroll:** sg. האי כורסיא נמי למעבד מיניה כורסיא זוטא שרי it is also permitted to make a small pedestal for the Torah scroll from a (large) pedestal *Meg* 26b(36); *ib.* 31; 42; מפקין ספר תורה ומותבין ליה בכורסיא the Torah scroll is taken out of the ark and is placed on the pedestal *TGHark* 271:29; *ib.* 170:9

Expl. Ar [mng. 3]: שלחן שמניחין עליו ספר תורה כשקורין בו AC 4:335; Lit: Krauss, SAI 388; on Giṭ ib., cf. OA כרסאה יהפכה הדד[ד] וחלדי may Hadad and Ḥaldī overturn his throne Bukân 11; לתרצת ורדת כרסאה for establishing the ... of his throne Fekh 23 [v. Sok, IEJ 49 (1999) 114; J.C. Greenfield – A. Shaffer, in Greenfield, AKY 223]; Lit: AIOA 28; Y: כּוּרְסְיָא *Ḥul* 59b(37; BAYTN 264).

כּוּרְסִיתָא n.f. **litter, palinquin** (< ↓ כורסיא + ־יתא [dimin. ending]; cf. Sy ܟܘܪܣܝܬܐ small chair LS 348) sg. הויא להו ההיא כורסיתא כי מיקלע איניש להתם מגני ליה עילויה they had a certain litter. When someone happened to come there they made him lie upon it *San* 109b(31)

[כורצא ↓ 3# כורא n.]

כּוּרְתִּיךְ adj. **Kurdish** (< MP *kurtīk* Nyberg 120) pl.f. כורתיכן [text: כירתובן] *TGAs42* 160:1 [expl. MH קורדניתא *Pes* 21b(9)]

כּוּשָׁאָה n.m. **Ethiopian** (Sy ܟܘܫܝܐ PSm 1716) pl. הנהו תרי כושאיי two certain Ethiopians *Suk* 53a(18)

Y: כּוּשָׁאֵי *Suk* ib.

כושכננג n.m. **a prepared dish** (< NP ?) sg. *HG1* 104:79 [Var: כושכואנג, גושקנג]

גושקרא, כּוּשְׁקָרָא n.m. **inferior type of flour** (< MIr **xuškār* [cf. NP *xuškār* PED 462]; Sy ܟܘܫܟܪܐ LS 350, > Arab خُشْكَار PLAr 110) sg. זיל איתי לי כושקרא go (and) bring me *k.*-flour *Giṭ* 56a(35; MGD 626:28,SM 43:18) [lower grade than ↓ סמידא, חיוריתא; V[16]: גושקרא]

Expl. RaḤ: גושקרא פי' הבינוני שמוציאין מן הקמח ובלש' ערבי כשכאר OHR ib. 36:27. Lit: Geig, AAC 134. However, since the form of the word in MGD and SM begins w. *kaf*, his objection there should be rejected.

כּוּשְׁרָא n.m. **vigor** (↓ √כשר; Sy ܟܘܫܪܐ success, vigor LS 350) sg. כושרא דחיותא the animal's vigor *BM* 93b(29)

Y: כּוּשְׁרָא ib.(StG 157).

כותא ↓ כותחא n.

כּוּתָאָה n.m. **Samaritan** (*nisbe*-form < GN כּוּתָ(ה) HAL 446; JPA כותיי DJPA 255, MH כּוּתִי Yeivin, BV 763, J 627) pl.m. כותאיי *Pes* 51a(2); *Ber* 47b(14); *BM* 69a(43); *Nid* 69a(15); *San* 21b(48) [expl. MH הדיוטות ib.]

Y: כּוּתָאֵי *Ber* ib.(BAYTN 319).

כּוּתָּא, כותאחא, כּוּתְּחָא n.m. **type of dish containing whey, salt, and mold of barley flour** (↓ כמכא; JPA כותח DJPA 255, Sy ܟܘܬܚܐ dish prepared w. vinegar [Lex], ܟܘܬܐ [Lex] LS 318, 351, MH כּוּתָּח הַבַּבְלִי MPesK 3:1, NP *katax* milk, buttermilk, and salt PED 1014) sg. דלמא אתי למיכלה בכותאחא lest he be apt to eat it [i.e. bread baked in an oven plastered w. animal grease] with the *k.*-dish (containing milk) *Zev* 95b(27) // האי כותחא נאכל בכותחא *Pes* 30a(22); *ib.* 76b(32); מחמת מלחו הוא the *k.*-dish is eaten because of its salt *Ḥul* 112a(15); ביעתא בכותחא an egg in a *k.*-dish *Er* 62b(22) // *Ket* 60b(27); *Yom* 78b(36) [food for a child]; *Pes* 43a(15); *Er* 65a(30) [but כותא (Ar [AC 4:957])]; לוליב' דכיתנא בכותח' flax shoot in the *k.*-dish *Ned* 49a(28); ר' יוחנן רייק מכותחא דבבלאי PN used to spit from (the mention of) the *k.*-dish of the Babylonians *Šab* 145b(17; V) [Var: כותא RaḤ,Ar (AC ib.)]; *ib.* 19; טב גלדנא סריא דמתא מחסי' למיכל מכותחא דרמי כיפי it is better to eat a putrid *g.*-fish of GN than the *k.*-dish which ... *Hor* 12a(45) // *Kar* 6a(13)

Expl. RaḤ: ויש מי שאומר כותא כותחא היא OHP Šab 89:24; כותח כאמך Egron 257 [↓ כמכא]. Acc. to the expl. in Pes 42a(33), this dish was unhealthy since it contained whey, salt, and mold of barley flour, and its unpalatable taste for many is obvious from the above citations; Lit: Fl, TMW 2:459; Löw, ZA 22 [1909] 79+; Y: כּוּתְּחָא *Yom* 78b(36; BAYTN 268).

1# כּוּתְלָא n.m. **wall** (Pal כתל PAT 374, DNWSI 547, TA כּוֹתלָא TJ 2K 4:10, BH, MH כֹּתֶל HAL 480, Yeivin, BV 852, Akk *kutlu* rail, fence CAD K 610) sg. כותלא חדת' a new wall *Ber* 56a(45); *Šab* 80b(31); pl. מכי משחרי כותלי from the time that the walls (of the Temple) become dark *Yom* 28b(10); *Pes* 58a(26)

Y: כּוּתְלֵי *Yom* ib.(BAYTN 152).

2# כותלא, קותלא, קדלא n.m. **rear part** (< Akk *kutallu* rear part of body CAD K 604, AIOA 65; Sy ܟܘܬܠܐ rear part of a ship LS 352, Ma 1# כותלא MD 211) pl. כותלי דחזירי the rear parts of pigs *Ḥul* 17a(28); קדלי דחזירי *Meg* 13a(37) [Var: קותלי Ar (AC 7:229); קתלי GTB2 251:19]

Geon. expl.: פ"א של גאון חתיכות של בשר שמן מבשר חזיר שעושין אותו עם קמח וסולת ונקרא קתל ובטיית כותל OHP Meg 76:23(Ar), i.e. كُتَل [pl. of كُتْلَة] pieces of meat; Y: כּוּתְלֵי *Ḥul* ib.; קְדָלֵי *Meg* ib.

כוז vb. **to be shy, ashamed** (cf. Sy ܟܘܙ to be shy, timid, ashamed, ܟܘܙܐ shivering LS 320, 324) **Pe.**, pass.part. **shy, ashamed:** מיכוז כויז מיניה he is extremely shy of him *Yev* 112a(1; Ar [AC 5:211]); יבמתו כויז מינה לשיולה אשתו לא כויז מינה he is shy towards his *yevama* to ask her (about

her menstrual date). He is not shy towards his wife *Pes* 72b(36); *Yev* 26a(22); ילדה דו⟨ב⟩⟨כ⟩ויזא למיטבל a girl who is too shy to immerse herself *Nid* 15b(11)

Lit: Geig, AAC 79; for a late usage, v. לא תובו⟨כ⟩זון יתי כויזותא do not cause me shame *Maḥzor Pesaḥ* 636:21; Y: כְּוִיזָא *Nid* ib.(Mo 239)

כחדא ↓ חד 1# num.

כחי ↓ √כהי 1# vb.

כְּחִישׁ adj. **lean, weak** (↓ √כחש pe., pass.part., כחישותא; cf. BH, MH כחש pe. HAL 447, J 629) **1. lean:** sg.m. אי+ כחיש א' להו אבריוה ואי בריא הוא א' להו אכחשוה if he was lean, he said to them: "Fatten him up." If he was fat, he said to them: "Make him lean" *Nid* 47b(34) // *Yev* 97a(23) // *BB* 155b(11); f. ההוא עיזא דימא היא דכחישא ואית ליה קרני that one is the sea-creature which is lean and has horns *BB* 74a(42; **Es**); pl.f. כחישתא *BQ* 118b(39) [of sheep]; **2. weak:** sg.m. *Ket* 50a(36) [≠ ↓ ברי adj., mng. 1]; כמה דקשיש כחיש חיליה the older (the snake) becomes, the weaker is its strength *AZ* 30b(20); *ib.* 40; f. כחישא *Yev* 120b(27) [of a camel]; *Men* 69a(41) [of a seed]; *Bek* 41a(30) [of a goat]; נהורא כחו⟨י⟩שא (his) eyesight is weak *Qid* 24b(50) [≠ ברי BB 84a(18)]; pl.m. כחישי *Bek* 41a(30)

Y: כְּחִישׁ *Yev* ib.(BAYTN 57).

כְּחִישׁוּתָא n.f. **weakness, emaciation** (↓ כחיש) **1. weakness:** sg. כחישותא הוא דאתחיל' ביה it is weakness which developed in him *Yev* 79b(50); *Giṭ* 70b(26); כחישותא אתחלא לה בימין the weakness developed in his right hand *Bek* 45b(19); *Men* 69a(40) [of seeds]; **2. emaciation, leanness:** sg. כחישותא יתירתא excessive emaciation *Bek* 3b(30); *BB* 155b(13) // *Nid* 47b(35); *Ḥul* 93b(4)

Y: כְּחִישׁוּתָא *BB* ib.(BAYTN 176).

כחל vb. **to paint the eyes, smear a salve on the eye, blind** (denom. < ↓ כוחלא; ↓ מכחלא, √כהי 2#; Sy ܟܚܠ to paint the eyes, blind LS 324) **Pe.** (a/u) **1. to paint the eyes w. kohl (for beautification):** והא לא כחלי do they, in fact, paint (just one eye) with kohl? *Šab* 80a(31); **2. to smear a salve on the eye:** רב יהודה שרא למכחל עינא בשבתא PN permitted smearing a salve on the eye on the Sabbath *AZ* 28b(33); *Beṣ* 22a(50); *ib.* 56; **3.** euph. w. **עינא** pl. **to blind s.o.:** כחלונהי לעיניה they blinded it [i.e. the evil inclination] *Yom* 69b(32) // *San* 64a(22); לכחול ליה לעיניה *ib.* 27a(45) [but v. ↓ √כהי 1# pe.]; *Ber* 58a(36; Ed) **Itpe. to be smeared (of a salve):** האי מאנ⟨י⟩⟨ן⟩ דבעי דליסתמי ליכחו⟨ו⟩⟨י⟩ל מארמ' let one who wishes to be blinded have a salve smeared on his eyes by a pagan *Nid* 55b(38); *ib.* 39

כחלא n.m. **udder** (MH כְּחָל MḤul 8:3) sg. כחלא עילוי בישרא אסיר (roasting) an udder above meat (in an oven) is forbidden *Ḥul* 111a(32); *ib.* 34; 36; pl. תבשילא דכחלי a cooked dish of udders *ib.* 110a(15); 20; 23; 26; 40(**H**[2])

Y: כְּחָלָא *Ḥul* 111a(32).

כחש vb. **to become lean, infertile, deteriorate, weak, decrease in value, contradict** (↓ כחיש, כחישותא, כחשא; BH, MH כחש HAL 447, J 629) **Pe.** (e/u) **1. to become lean:** אי מחמת כחישותא תרויהו בעי מכחש if it is because of leanness, both of them [i.e. the eyes] should be lean [i.e. small] *Bek* 3b(32); **2. to become infertile:** בשני ר' אמי כחישא ארעא in the time of PN the soil became infertile *BM* 105b(28) [≠ הוה שמינא]; תיכחוש ארעא ולא ליכחוש מרה let the field become infertile (by planting sesame), but do not let its owner be worth less (by planting wheat) *BM* 104b(34; **Es**); **3. to deteriorate:** השתא הוא דכחשי it is now that I have deteriorated *Yev* 65a(12); **4.** w. **חילא 1#** **to become weak:** כחיש חיליה וקטלוה he [lit. his strength] became weak and they killed him *San* 95a(53; **F**[2]); כי היכי דליכחוש חיליה in order that (the tree) should become weak *Šab* 67a(42) // *Ḥul* 78a(1); **5. to decrease in value, be worth less** [≠ ↓ √שבח 2# af., mng. 2]: בענבים דכמה דקיימן מיכחש כחשן regarding grapes the longer they remain the more they decrease in value *Giṭ* 39a(27); *San* 15a(42); *BQ* 95a(16) [of an animal]; *ib.* 34a(26); 97a(13) [of a slave]; *BM* 104b(34; **Es**) [v. supra, mng. 2]
Af. 1. to make lean: זילו אכחשוה go (and) make him lean *BB* 155b(12) // *Yev* 97a(23) // *Nid* 47b(35); **2. to cause deterioration:** עבודה דמכחשא work which causes deterioration (in the foetus) *Tem* 11b(40); קשו לה עשב⟨ים⟩ דמכחשי לה (if he planted the fenugreek for seed), grasses are detrimental to it by causing it to deteriorate *BQ* 81a(25); את מכחשת ואנא יהיבנא לך you cause (the animal's) depreciation, and I shall pay you? *ib.* 34a(27); **3. to make infertile:** אילנות דקא מכחשי בארעא trees which make the soil infertile *BB* 37b(1); **4. to contradict (a witness):** אתו ביתרי ואכחשוה two (witnesses) came and contradicted him [i.e. the previous witness] *Yev* 93b(26); אכחושי הוא דקא מכחשי הדדי (the witnesses) completely contradict each other's testimony *San* 69a(32); *Naz* 20a(30); *TGHark* 220:9; *RH* 20b(13); *Bek* 28b(6); *Yev* 87b(47); *Soṭ* 31b(20); *Kar* 11b(29)
Ittaf. 1. to be refuted (of witnesses): אתכחוש בבדיקות ולא אתכחוש בחקירות (the witnesses) were refuted (by the court) in 'checks' but were not refuted in 'investigations' *San* 9b(8); *ib.* 81b(28); *BQ* 74a(21); *BB* 31a(28); **2.** w. **-ל to contradict:** איתכחש ליה דיבוריה קמו⟨י⟩⟨א⟩ he contradicted his first statement *Kar* 12b(10)

כְּחָשָׁא, כחאשא, cs. **כְּחָשׁ** n.m. **deterioration, infertility** (↓ √כחש) sg.cs. כחש גופנא deterioration of the vine *BQ* 59a(35); det. כחשא דהדר reversible deterioration *ib.* 94a(54); כחשא דלא הדר irreversible deterioration *ib.* 56; כחשה דארעא the infertility of the soil *BM* 104b(33); *ib.* 101b(3) [Var: כחאשא Geon 208:10]

Y: כְּחָשָׁא *BM* ib.(BAYTN 87).

כִּי, -כְּ prep. **like, as, according to, size of** (Akk *kî* prep. CAD K 322; ↓ -כד, הדדי usage b.4; cf. Ma כֿי MD 225, Sy ܐܝܟ LS 14) **1. like, as:** a. w. fol. n.: כי חמרא במזגא like wine in a (glass) cup *Yom* 35b(16); כי נרגא לדיקלא like an ax to a date palm *Ket* 10b(54; Ar [AC 5:388]) [metaph. for something harmful to the body]; *San* 28b(15); כעבדא קמי מריה like a slave before his master *Šab* 10a(9); הני תנאי כי הני תנאי these *Tannaim* are like those *Tannaim* *Er* 104b(30); שמשא דבתר מיטרא כתרי מיטרי sun after rain is like two rains *Tan* 3b(40); תרי כמאה ומאה כבתרי two (witnesses) are like a hundred and a hundred are like two *Yom* 83a(16); קבליה עליה כי ביתרי he accepted it [i.e. the testimony of one witness] upon himself as two *San* 23a(47); אי מהימן לך כבי תרי if you believe him like two (witnesses) *Qid* 66a(24); עבדא כמקרקעי דמי a slave is considered as real estate *BQ* 12a(20) [↓ √דמי pe., mng. 2a]; דמסגי כי אורחיה he was walking in his usual manner *BQ* 32a(28) [↓ אורחא 1# mng. 3.d.3]; אטו תנא כי רוכלא ליחשוב וליזיל should the *Tanna* continue to enumerate like a peddler? *Giṭ* 33a(2) [+ //'s; ↓ רוכלא]; דלא כאסמכתא ודלא כטפסי דשטרי neither like '.-stipulations, nor like templates of documents [i.e. it is legally binding] *BB* 44b(14); דמית עלאי כאריא וארבא I consider you to be like 'the lion and the lamb' *BQ* 85a(51; Oxf., heb. c.23); *Ḥul* 59b(28); b. w. fol. 1sg. pron.: כמה נחמן כי אנא איכא בשוקא how many PNs like me are there in the marketplace? *Qid* 33a(45); *Pes* 49a(40; **E**[2]) [**E**[1]: כותי]; c. w. fol. demonstr. pron.: כי הא like this (case/instance) *Šab* 41a(16) [cf. JPA כהדא DJPA 153]; *Yev* 65b(43); *Giṭ* 62a(37); *Ara* 15b(52); כי ההוא *Er* 53b(9); כי ההיא *Yev* 65b(41); והנך כי הני those (days) are like these (days) *RH* 18b(38); כולהו כי הדדי נינהו they are all alike *Ḥul* 13b(16) [↓ הדדי usage b.4]; d. w. fol. poss. pron.: כי דידיה דמיא it is regarded as his own *ib.* 40b(16); *Giṭ* 44b(27); *Pes* 5b(46); e. w. fol. adv.: אינטר עד למחר כי השתא I shall wait until tomorrow at the same hour [lit. like now] *BB* 74a(33) [↓ השתא usage I.f.2]; כי התם as in that case [i.e. in the precedent] *Ket* 74a(24); *San* 66b(38); *Zev* 57b(23; **V**[8]); **2. according to:** מר כי אתריה ומר כי אתריה you according to (the custom of) your place, and he according to (the custom of) his place *Yom* 55a(41); *Giṭ* 49b(49); ולא אתאמר הלכתא לא כמר ולא כמר the law was not stated according to either one or the other *San* 6a(17); *Er* 65a(19); שקול כיוקרא דלקמך take (compensation) according to the higher price ahead of you [i.e. at harvest time] *BQ* 7b(9); תניא כלישנא בתרא (a *barraita*) is learnt according to the latter version *Giṭ* 46a(9); מר כמאן סבירא ליה with whose opinion [lit. according to whom] do you agree? *BB* 95b(26); *San* 27a(9); *Er* 14a(32); כמאן כר' עקיבא *Yev* 68b(14); *Suk* 3a(14); *BM* 83a(19); אנא נמי כרברבי עבדי I also acted according to the greater authorities *BB* 51b(15); כפלוגתא דהני תנאי according to the disagreement of these *Tannaim* *Qid* 59b(45); **3. size of,**

amounting to [cf. Akk *kī* CAD ib. 324, mng. 5', MH כזית Ber 47b(41)]: כי פיס(קת)(תק)א דא(שנ)(נש)דור וכי אמגוזא דחלבינתא *sal ammoniac* the size of a pistachio and galbanum the size of a nut *Giṭ* 69a(41); *BB* 75a(27)

Lit: Satzlehre 245, 247; Rimalt 117 [etym. discussion]; Y: כִּי *Ber* 7a(30; BAYTN 337).

– **לְכִי** prep. **like** לכי הא דאיתמר like what was stated (elsewhere) *BQ* 46a(21)

– **כִּי דְ־, כִּיד, כְּדְ־** prep. **as that of, according to,** conj. **as, as if** (< כי + ד־; prep.: Sy ܐܝܟ ܕ Nöld, SG § 364C, Ma כד MD 225, Nöld, MG 463; conj.: Akk *kīma* CAD K 363+, JPA כמה ד־ DJPA 261) **I. prep. as that of, according to:** a. general: כדההיא דהות אמרה לחברתה like (the case) of a certain (woman) who used to say to another *AZ* 26a(25); זבין כדהשתא he sold (it) according to the current value [lit. as that of now] *BQ* 7b(5); *Hor* 3a(39); b. w. the name of an authority: שלחה כדאביי he sent it [i.e. the reply] as that [i.e. the opinion] of PN *Ket* 81b(29); *Šab* 139a(51); מאי דעתיך כדעולא בריה דרב עילאי what is your opinion? Is it like that of PN? *Beṣ* 22a(51); רבין וכל נחותי (ימא) אמרוה כדרבא PN and all the travelers said it according to (the opinion) of PN_2 *Ḥul* 101b(17); *BQ* 29a(31); *San* 113a(4); דכולי עלמ' לית להו כדשמואל everyone disagrees with [lit. does not have] PN's opinion *Švu* 44a(3); למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה each one according to his opinion *Ber* 21b(20; **F**); **II.** conj. **1. as:** מידי איריא הא כדאיתה הא כדאיתה is this the (same) designation (in both cases)? Each deals with a different matter [lit. this is as it is, that is as it is] *Er* 70a(25) [for add. exx., v. ↓ איריא]; כי דתניא as is learnt *Pes* 41a(16); כדאמרי במערבא as they say in Eretz Israel *Švu* 5a(5); כדאמרי אינשי as people say *Er* 86a(24); *Yom* 15a(45); *Qid* 70a(40); *BB* 3a(13); כיד אמרי אינשי *HP* 98:4; הא נטר כדנטרי אינשי he, in fact, guards as people guard *BM* 93b(1); כדמתרגם רב יוסף as PN translates *Ber* 28a(53); כדנייד נכתמא אפומא דחצבא (it shakes enough) for the lid to quiver on the mouth of a pitcher *BB* 26a(1); שדאי בה כדבעי לה I planted in it as much as was necessary *Men* 69a(22); *AZ* 17b(30); כדבעינן למימר קמן as we wish to say further on *BM* 100a(38); כיד מיבעי ליה as is befitting him *Tan* 23a(52); כדקאי קאי it remains as it is *Šab* 15b(21); *Yom* 64b(5); *Ara* 33a(37); מחוורתא כדשנין מעיקרא it is evident (that it is) as we originally replied *Er* 96a(12) [↓ מחוורתא]; ופקידנא וכתבו תיובתיהן כי דאהוו לנא מן שמיא we instructed them to write their answers as they showed us from heaven *TGHark* 32:9; *ib.* 76:17; ודינא כדמפרש לעילא the law is as it is explained above *ib.* 162:4; כי דמפרש בספרו של אדם הראשון as it is explained in the Book of Adam *IŠGF* 59:13; ומסתכי עליהון כדחאזי he will oversee them as is fit *SŠHai* 17b(5); **2. as if:** ואי נסיב בת כלתו הוה ליה כי דקא נסיב בת בריה if he marries the daughter of his daughter-in-law it is for him as if he marries his son's daughter *AnanSok* 1a:19; *ib.* 23; דמי האי מרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא this one of the scholars seems (to think) as if people cannot learn the legal tradition *Er* 15a(42) // *BM* 11b(5) // *BB* 84b(21)

Lit: Satzlehre 246+.

– **לְכַד־** prep. **for that of,** conj. **for what** (< ל־ + כ־ + ד־) **I. prep.:** האי מיבעי לי לכדרב נחמן I need this (verse) for that [i.e. the opinion] of PN *Pes* 70b(20); ההוא מיבעי ליה לכדר' ור' זירא *BB* 147a(17); *Ḥag* 8b(4); *Ket* 22a(27); *BQ* 51a(44); *BM* 27a(41); *Ḥul* 130b(2); **II. conj.:** ההוא מיבעי לי לכדתניא I need that (verse) for what is learnt (in a Tannaitic source) ... *Yom* 62b(31); *Pes* 5a(34); *Yev* 101b(17); *San* 73a(8); *Zev* 9a(42); האי מיבי ליה לכדדרש ר' שמלאי he needs this (verse) for what PN expounded *Nid* 45b(27); מיבעי ליה לכדכתיב בספר בן סירא he needs it [i.e. the verse] for (something similar to) what is written in Ecclesiastes *ib.* 16b(41); *Giṭ* 49a(9)

Y: לְכַד־ *BQ* ib.

– **כְּהָאֵי גַּוְונָא, כִּי הָאֵי גַּוְונָא** adv. **in such a manner or case** (↓ גוונא) a. in non-verbal phrases: כי האי גונא מאי what (is the law) in such a case? *Šab* 112a(19); *Meg* 26b(12); *Ket* 99b(17); *BM* 106b(32); *AZ* 49a(38); ומי איכא כי האי גונא is there such a case? *BQ* 35a(8); *Ket* 75a(40); *Šab* 155b(15); כל היכא דאיכא וא טופיאנא כי האי גונא wherever there is an extra *waw* in such a manner *Anan* 10:18; *ib.* 83:23; לעינין דליקה כהאיי גונא

מכבינן בשבא concerning a fire, in such a case we extinguish (it) on the Sabbath *HP* 3:13; b. in verbal phrases: שותפין כי האי גונא לא קפדי אהדדי partners are not particular with each other in such a case *BM* 116b(16); כי האי גונא לא אכלי אינשי people do not eat in such a manner *Zev* 28a(25); לאיתויי כי האי גוונא to include such a case *Ḥul* 10a(39); אטו לא רמז משה באוריתא כי האי גונא did Moses not indicate in the Torah in such a manner? *Tan* 9a(20); כי האי גוונא מי מיתחזי אפיקרותא does such a case seem to be irreverence? *Er* 63a(30); *Yom* 18a(18); *BM* 97a(7); *Men* 56b(25); לאודעך דכי האי גונא הוא דאסיר למעבד בשבתא to inform you that it is forbidden to do work of such a type on the Sabbath *Anan* 71:23; *ib.* 80:8

Y: כִּי הָאֵי גַּוְונָא *Šab* 73a(29).

1# כִּי conj. **when, while, as** (perh. < NB *kī ša* when, as soon as, after CAD K 316+, M. Dietrich, AOAT 1:74+; 88+, or < OfA כְּדִי HALOT 1852, w. loss of intervocalic *ḏ* Nöld, MG 463 [cf. ↓ 1# האי pron., הא pron.]; Sy ܟܕ LS 318, Ma כד MD 225) **1. when, while, as:** a. in temporal clauses: 1) w. pret.: כי אמרתה קמיה דשמואל when I said it the presence of PN *BB* 139b(22); כי סליק ר' זירא אשכחיה לרב ביבי בר אביי דיתיב וקא' when PN emigrated (to Eretz Israel) he found PN_2 sitting and saying *Ḥul* 49a(32); *Zev* 59a(22); כי נח נפשיה דר' זירא when PN died *San* 37a(28); *AZ* 10b(50); כי הוו תלתא יומי מאית after [lit. when there were] three days he would die (of starvation) *San* 109b(34); 2) w. part.: כי מטיא ההיא שעתא אילוטיה when that propitious moment comes I shall curse him *San* 105b(33); *AZ* 4b(31); וכי גדלי יתמי אשתעי דינא בהדיהו when the orphans grow up, I shall sue them *BB* 33a(11); כי מטי זמן חיוביה רמי אנפשיה ומידכר when the time of his liability arrives he makes an effort and remembers *Švu* 45b(9); *BB* 171b(21); כי מיתסר בהאי (א)(מ)יתסר בכולהו when he is forbidden for this one, he is forbidden for all of them *Naz* 62b(12); כי סלקת להתם בעי מיניה when you travel to Eretz Israel, ask him *Ḥul* 110b(9); *BM* 43b(35); *Bek* 17a(13); כי תריצי נמי דאיב תרבא when (the pieces of meat are laid out) straight the fat also drips *Ḥul* 8b(37; V[11]); *ib.* 133a(10); 3) past continuous: דחוני המעגל דכי הוה אזיל לבי מדרשא when PN used to go to the school *Tan* 23a(50); רב ששת כי הוה יתיב בתעניתא whenever PN used to fast *Ber* 17a(23); 4) w. particle of existence: כי איכא צערא בעלמא הוה שדי גלימיה whenever there was suffering in the world he used to remove his cloak *Šab* 10a(10); *Er* 65b(20); *BM* 53b(10); b. in circumstantial clauses [Sy ܟܕ w. part. Nöld § 275; cf. ܟܕ ܢܚܬܝܢ ... ܟܕ Mat 17:9]: 1) preced. main clause: a) הא in main clause: הא כי נחית הא כי סליק this is while descending (to the river), that is while ascending (from it) *Šab* 41a(15); הא כי קאי ר' אליעזר אליבא דר' מאיר הא כי קאי ר' אליעזר אליבא דרבנן this is when PN maintains the opinion of PN_2, that when PN maintains the opinion of the scholars *ib.* 62a(40); b) pret. vb. in main clause: כי הוה קא ניחא נפשיה אתא ירמיה לשיולי ביה as he was dying, PN came to inquire about his welfare *Tan* 22b(17); *Šab* 59b(30); *Ḥag* 5b(18); *Ket* 77b(25); *BM* 86a(34); *BB* 58a(26); כי הוה קא אזיל שבקיה עד דנחית דרגא as he was going, he let him alone until he descended the staircase *Er* 52a(30); *Meg* 16a(24); *Giṭ* 68a(8); b) imp. vb. in main clause: כי יתיבנא בדינא לא תימא לי מידי while I am sitting in judgment, do not say anything to me *BQ* 96b(26); c) part. in main clause: *BM* 84b(43); כי משי ידיה אומ' when he washes his hands he says ... *Ber* 60b(41); *ib.* 33; 34; 37; *Šab* 66b(22); כי קא נפלה אמרה as she was jumping (off the roof) she said *BB* 3b(41); בני רשות הרבים כי קאימנא חזו לי כי יתיבנא לא חזו לי the people of the public thoroughfare can see me when I am standing. They cannot see me when I am seated *ib.* 6b(20); כי תלינא מהדרנא אפאי ותלינא I only hang (objects) when I turn my face away *ib.* 59b(14); כי נקיטי ליה ואזלי חזא מזוותא דמנחא אפיתחא while they were continuing to hold him he saw the *mezuza* which was placed on the entrance *AZ* 11a(13); כי ניים ושכיב רב אמרה להא שמעתא when he was drowsy and falling asleep, PN stated this legal tradition *Yev* 24b(25) [+ //'s; ↓ √נומ pe., mng. 2]; *Meg* 13b(13); 2) fol. main clause: a) act. part.: אחוי לי רבנן צדיקי כי סלקי ונחתי למתיבתא דרקיעא show me the righteous

scholars as they are ascending and descending to the heavenly academic session *BM* 85b(34); כל בן עשרים שנה דעייל לבית כנישתא כי שאתי מיחייב קטלא anyone from the age of twenty who enters the synagogue while drinking (an intoxicating beverage) is liable for capital punishment *Anan* 22:7 [// כד שתי *ib.* 21:24]; או אכיל ליה כי לא ידע ביה if he eats it [i.e. a שרץ] unwittingly [lit. when he does not know what it is] *ib.* 55:7; דאי+ שביק ליה לעבדיה כי לא מאהיל הוי עון עליה if (a man) manumits his slave when he is not circumcised, it is a sin for him *AnanEps* 286:18; b) pass.part.: ועאל טייעא כי רכיב גמלא ונקיט רומחא an Arab came in while riding a camel and holding a spear *BB* 74a(2); *Tan* 22b(50); *HP* 38:11; עיילו ליה שיתין עבדי כי נקיטו(י)⟨י⟩ שיתין ארנקי they brought into him sixty slaves while they were holding sixty bags *BM* 84b(9; V[22]); נפקא דביתהו לאפיה כי מקשטא his wife went out towards him adorned *Tan* 23b(6); *MQ* 17a(31); וסמכיה כי הוה סיב he ordained him when he was old *San* 14a(21); ארוזא מברכינן עילויה כי מיבשל וכי אפי we make the blessing (בורא מיני מזונות) over rice when it is either cooked or baked *HP* 191:13; **2.** in **(ו)כי** as an expression of a restriction **only:** a. w. repetition of the same vb. rt.: 1) w. pf.: וכי איתמר דריש לקיש ארישא איתמר that statement of PN was only said on the first part of the Mishna [lit. when that of PN was said, it was said ...] *Bek* 51b(27); *BQ* 56a(48); כי איתקש לבל תאחר הוא דאיתקש it was only compared in respect to delay in payment [v. Dt 23:22] *Ned* 6b(22); *Pes* 53a(7); *BQ* 73a(44); *BM* 53b(10); *ib.* 101b(13); *BB* 42a(9); *Men* 68b(21); 2) w. part.: כי קא רתח ריגעא קא רתח (God) is only angry for a moment *AZ* 4b(25); *Qid* 47b(21); *ib.* 76a(34); *BM* 65a(16); *Ned* 7b(23); *San* 16a(22); וכי שתי ממיא דאדר' לישתי he should only drink an infusion of the '.-tree *Giṭ* 69b(54; **M**); וכי גרסיתון שמעתא גרוסו על נהרא דמיא study a legal tradition only alongside a river of (running) water *Kar* 6a(10) // *Hor* 12a(43); *Tan* 24b(15); 3) w. past continuous: כי הוה כרע כרע בברוך he used to bow down only at (the word) בָּרוּךְ *Ber* 12a(52); *San* 96a(53); b. in seq. ־ד (היכא) ... וכי: 1) w. pf.: כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע למאן גזולה the scholars only enacted the ordinance [lit. when the scholars enacted the ordinance (it was) where he knew from whom he stole it *BQ* 103b(24); *BM* 66b(36); *Švu* 41b(2); 2) w. part.: כי חישי' לגומלין הני מילי היכא ד־ we take into consideration mutual partiality only in a case where ... *AZ* 61b(27); וכי פליגי היכא דשאני מקרא ממסורת they only differ where the reading tradition is different from the consonantal text *San* 4b(30); *Ber* 53a(15) [≠ לא פליגי]; *Bek* 60a(27); *Nid* 11a(36); c. in seq. ־כי ... ב :כי: במאור מאורי כ"ע לא פליגי כי פליגי בברא ובורא no one disagrees concerning (the terms) מָאוֹר and מְאוֹרֵי. They only differ concerning בָּרָא and בּוֹרֵא *Ber* 52b(51); *Šab* 39a(12); *Bek* 20a(3); או אנא הואי ברחמי נפישי כי הוה מיתצילנא were it me, I would have only been saved (from sin) by great mercy *Suk* 52a(54); d. w. phrase ־איבעי ל: כי תיבעי לך דמצי מסליק ליה you may only ask [lit. when you will ask it] where he can evict him *Er* 65b(32) [≠ לא תיבעי לך]; *Pes* 30b(24); *Yom* 47b(9); אנן כי קא מיבעיא לן לכתחלה we only ask it in the first instance *Meg* 27a(18); *MQ* 19b(35); כי איבעיא לן הכי הוא דאיבעיא לן we only asked it in this manner *BQ* 52b(17); *ib.* 95a(39); **3. even if:** וכי תימא אתו אינהו גזור even if you say: "They came (and) decreed ..." *Šab* 14b(25); *Pes* 4a(17); *Beṣ* 14b(43); *BQ* 12a(34) [and *passim*]

Lit: Kaufman, AIOA 135; Satzlehre 243+; Y: כִּי *Meg* 27a(18).

– כִּי הֵיכָא conj. **wherever** (↓ היכא) וכי היכא דכת' אשר wherever (Scripture) wrote אֲשֶׁר *Mak* 8a(47); *ib.* 18b(20); 19b(38)

Only in *Mak* (**He**) [*passim*], for ↓ כל היכא.

– כְּהֵיכִי(ן), כִּי הֵיכִי(ן) conj. **in order that, just as** (↓ היכי; Sy ܐܝܟܢܐ ܕ־ LS 15) **1. in order that, so that:** אגמרו בנייה(ו)⟨כ⟩ תורה כי היכי דניגרסו בהו teach your sons (words of) Torah so that they should study them *Ber* 13b(29); אימא ליה מילתא כי היכי דתיתותב דעתיה I shall say something to him so that his mind should be put at ease *Šab* 51b(45); כסי רישך כי היכי דליהוי עלך אימתא דשמיא cover your head so that the fear of God should be upon you *ib.* 156b(34); קניס ליה לרמאי כי היכי דלודי he punishes the deceiver so that he should confess *BM* 3a(24); אוקירו נשיכו כי היכי דתיתעתרו honor your wives so that you should become rich *ib.* 59a(56); כי היכי דלא לירגלו למינדר so that they should not accustom themselves to vow *Ned* 66b(13); כי היכין דלא מיחזי כריבית so that it should not appear to be interest *HP* 49:25; **2. just as:** a. alone: כי היכין דפרישנן just as we explained *Anan* 7:8; *ib.* 27:15; 43:9; *IŠGF* 10:1; *ib.* 88:7; כי היכי דמשקרו בבלאי משקרין בהו מטריהו just as the Babylonians deceive, (so also) do their rains deceive them *Tan* 9b(24); כי היכי דשתלו לי אבהתי אנא נמי אשתיל לבניי just as my forefathers planted (a carob tree) for me, I shall also plant (one) for my children *ib.* 23a(45); כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמא דפלניא just as this water stops (flowing), so may NN's blood stop (flowing from his nose) *Giṭ* 69a(25); עבידינן להלין מילי כולהון כי היכי דפקידתך באור' do all of these things just as I commanded you in the Torah *Anan* 28:3; *ib.* 98:2; b. fol. in protasis by הכי: כי היכי דיהבו לי הכי יהיבנא לך just as they gave (it) to me, so shall I give it to you *Beṣ* 13a(29); כי היכי דמשתעבדנא לכו לדידכו הכי משתעבדנא ליה just as I am obligated to you, so am I obligated to him *Pes* 31a(21); כי היכי דטשאי אנא הכי נמי טשא ישראל אחורי וקא חזי לי just as I hid, so also did the Jew hide behind me and was able to see me *AZ* 70a(40)

Lit: Satzlehre 251+; Y: כִּי הֵיכִי *Nid* 66a(38; Mo 267).

– לְכִי conj. **when, whenever** (cf. MH ־לִכְשֶׁ DLM 171) a. w. part.: לכי יהיב לה הוו קידושי whenever he gives her (the money) it constitutes betrothal *Giṭ* 74a(34) // *Qid* 60a(34); לכי גדיל מפייסנא ליה מדילי when (the child) grows up I shall compensate him from my own (property) *BQ* 84a(44); *Yev* 61b(31); *BB* 7b(11); לכי שמע ליפר לה let him annul her (vows) whenever he hears (them) *Ned* 72b(22); לכי מסרחא פרחא לה טומאתה מינה when (the carrion) decomposes its uncleanness departs from it *Men* 23a(40); לכי משכח לה ליבטלה whenever he finds it [i.e. the *ḥameṣ*] let him annul it *Pes* 6b(48); *ib.* 114b(36); *Yom* 85b(34); *AZ* 37a(25); *Ḥul* 8b(20); לכי שאכיב אבוהון ליתנון לה כתובתה וליפטרוה when their father dies let them give her her *ketubba* and dismiss her *TGHark* 206:1; b. w. imp.: לכי תשכח נפק דק ואשכח תלת whenever you find (them). He went out and found three (cases) *Ber* 19a(18); *Šab* 143b(24); *Mak* 16a(32); לכי תיכול עלה כורא דמילחא when you measure [or: eat] a *kor* of salt upon it *Šab* 4a(5) [+ //'s; ↓ מילחא #1 usage d]

Y: לְכִי *Ber* 19a(18).

– מִן כִּי, מְכִּי conj. **from the time that** (↓ מן כד) מכי משחרי כותלי from the time that the walls become dark (from the shadows) *Pes* 58a(26); *Yom* 28b(9) [v. OHT ib. 13:3]; מכי מתחיל למירב from the time that (the sun) begins to set *Pes* 58a(17); *Meg* 20b(5); אנן הוינן בהדיה מכי נפק מהכא ועד השתא we were with him from the time that he went out from here until now *Yev* 88a(30); *BQ* 79b(52); מכי חרוב בי מקדשא from the time that the Temple was destroyed *AZ* 3b(29; **J**); *Suk* 34a(30) [מן כי]; *Ber* 27a(18); *Tan* 10a(29); *MQ* 22a(10); *Ket* 60b(38); *Giṭ* 24a(11); *BQ* 9a(4); *BB* 54b(5); *AZ* 8b(7)

Y: מְכִּי *Ber* 2b(25).

#2 כִּי conj. ↓ ־כַּד conj., ־כִּי דְ s.v. כי prep.

כִּי interj. **therefore, surely** (↓ כו; Sy ܟܘ LS 325) אטו דינא דמגיסתא (ב)⟨כ⟩' דייני because they surely judge a judgment of ... *BM* 30b(40; Ar [AC 5:79[1], ms.]); {כי} כי נמי *Geon* 234:11; אינשי דשייכי למילן people who are surely cognizant of our words *Dec* 7:6; ... הולכך כי אמא כי therefore he surely said that ... *Anan* 37:19; אמאי כי why therefore? *ib.* 41:17

Lit: Eps, St1 75+; ib.[27].

– וכי interj. ↓ ־מאחר ד

This word should not be connected w. MH וכי J 630 [so Satzlehre 165] which is used to introduce rhetorical questions.

– כי מיכדי adv. **now, then, well** (↓ כי interj.) כי מכדי מניהו סליק now then, it derives from them *RH* 4b(10); כי מכדי תנא ליה כן now then, he learnt it so *IŠGF* 53:7; כי מיכדי ידעת now then, you know *TGHark* 100:17; כי מיכדי ליכא עלך מידעם now then, there is nothing against you *ib.* 161:34; 207:33; כי מיכדי דכתב ליה בראשא now then, that (Scripture) has written it at the beginning *Anan* 56:9; ומקשינן כי מכדי we ask now *OHT Ket* 218:3

Lit: IŠG 53[1]; Eps, St1 75.

[כיאורא n.m. **ugliness** (↓ מְכוֹעָר; Sy ܟܝܘܪܐ LS 315) sg. *Šab* 62b(41; **M**)

Given as an alternative rdg. for ↓ כיבא #1]

1# כֵּיבָא, כְּאֵיבָא n.m. **pain** (↓ √כאב; TA כְּאֵב TJ Is 65:14; Sy ܟܐܒܐ LS 314, Ma כיבא MD 211) a. general: sg. דכאיב ליה כיבא הוא אזיל לבי אסיא one who is in pain goes to the doctor's house *BQ* 46b(19); דמילה תלתא יומי תקיף כאיבא the pain of circumcision is severe for three days *Anan* 82:20; כל כאיבא ומרעי any pain and sicknesses *Bo* 89:6; *ḤMGas* 94:19; pl. וכל כיבי דכיבין all painful pains *Bo* 105:5; *ib.* 119:18; b. sg.cs. w. ref. to specific area of the body: 1) head: כיבראשה *Bo* 141:11; 2) eye: כיב עינא *AZ* 29a(4); כאב עינין *ḤM* 37:10; 3) nostril: כאב נחירא *ib.* 38:5; 4) ear: כיב אודנא *ib.* 37:19; 5) mouth: כיב פומא *ib.* 38:17; 6) stomach: כיב ליבא *ib.* 39:13 [cf. Sy: ܟܐܒ ܠܒܐ pain at the lower end of the stomach PSmSup 175]: 7) intestines: כאב מעיא dysentery *Giṭ* 69b(20) [cf. Sy ܟܐܒ ܡܥܝܐ PSm 1659]; *ḤM* 38:7
Voc: כֵּיבֹא HGP 15b:27; Y: כְּאֵיבָא *BQ* 46b(19; BAYTN 57).

2# כִּיבָא n.m. **sore, roasted food** (↓ √כבב; cf. Akk *kibbu* B burning CAD K 330) **1. sore:** sg. חלופי שופרא כיבא a sore instead of beauty *Šab* 62b(41) [expl. BH כִּי תַחַת יֹפִי Is 3:24]; *Ned* 50b(25) [in intestines]; לכיבא לימא הכי for a sore recite so *Šab* 67a(27; Ar [AC 4:179]) [fol. by incantation; but v. ↓ 3#כיסא]; שתין משיכלי דמא וכיבא sixty basins of blood and sores(?) *BM* 84b(4); וגבולי ביה דמא וכיבא create in him blood and sores *Bo* 142:4; חכוכא כיבא דמא scab, sore, blood *Bo* 105:3; pl.abs. לאסאה שיחנין וכיבין to heal boils and sores *Šab* 67a(26); det. ערבובי' דגופ' מתי' לידי שיחנ' וכיבי tetter of the body causes boils and sores *Ned* 81a(5); ומלא נפשי' שיחנ' וכיבי his body became full of boils and sores *Qid* 81a(51; **M**); **2. wound:** pl. איספלנית⟨א⟩ דכולהו כיבי a salve for all wounds *Šab* 133b(37); מרי כיבי ומחואתא the master of wounds and blows *Bo* 21:8; **3.** perh. **roasted food:** sg. בשר כיבה כדאכלי גנאבי roasted meat like that which robbers eat *San* 70a(21) [Var: בשר כיבי pl. Ar (AC 4:180)]

כִּיבְרִיתָא, כבריתא n.f. **sulphur** (used for bleaching; ↓ √כברי, גופריתא; Sy ܟܒܪܝܬܐ LS 317, Ma כיבריתא MD 212, Akk *kibrītu* CAD K 333) sg. כיבריתא *Giṭ* 86a(9; **V**[18]); כבריתא *Šab* 90a(13) [expl. MH גּוֹפְרִית Mib. 9:5] // *Nid* 62a(13)
Y: כִּבְּרִיתָא *Šab* ib.

1# כִּיבְשָׁא n.m. **trodden down area, spell** (↓ √כבש; Ma כיבשא spell MD 212) **1. trodden down area, path:** pl. פוקו כבשו כיבשי באגמא דלמחר ליזיל וליתיב עליהו go out (and) make trodden down areas in the marsh so that we can go and sit upon them tomorrow *Er* 34b(20); על כיבשי מרוהי מסגי he walks on the paths of his Master *Bo* 14:6; **2. press:** pl.cs. כיבשי עלמה eternal presses *ib.* 30:2; **3. spell, charm:** sg. כיבשא דכבשין להון לשידי ולדיוי a spell for subduing demons and *dews* *ib.* 6:1; *ib.* 4; 7; 34:1; 84:1; 127:1; **4. secret:** pl. בהדי כיבש⟨א⟩י דקודשא בריך הוא למה לך what business do you have with God's secrets? *Ber* 10a(49; **F**) [**O**: כבשי]; **5. (uncertain):** sg. רישא דברחא דמנח בכיבשא the head of a buck placed in a ... *Šab* 110b(40); רישא בכיבשא *Ḥul* 93b(22)
Lit: Eps, StI 341 [mng. 1]. Mng. 5 is explained by Rashi as כבוש בחומץ או בציר [Šab] and as הטמנה [Ḥul]; Y: כִּיבְשָׁא *Šab* ib.

2# כיבשא ↓ בי כבשא n.

כִּידְבָא, abs. **כְּדַב** n.m. **lie, falsehood** (√כדב; TA כְּדָבִין pl. TJ Hos 7:13, Ma כאדבא MD 195, Sy ܟܕܒܘܬܐ LS 318) sg.abs. ולא יאי למלכו כדב a lie is not fitting for a kingdom *Tam* 32a(41); det. אובא טמיא כידבא ומיליה כידבא the necromancer is false [lit. falsehood], and his words are falsehood *Ber* 59a(15; **M**)

כֵּיוָן conj. **since, as soon as, when** (JPA כיוון DJPA 256) **1. since:** כיון דעתירי מפנקי ולא עבדי עיבידתא since they are rich, they are delicate and do not do work *Šab* 54a(11); כיון דמידליא שליט בה אוירא דביני ביני since (the pot) is raised (above the stove), the air in between dominates *ib.* 37a(44); וכיון דנפקי אאלול אתשרי למה לי since (the messengers) go out concerning *Elul*, why should they do so for *Tišri*? *RH* 19b(11); כיון דגביהא לא מידרסא since (the bundle of wheat) is tall, it is not trampled down *BM* 23a(3); *Pes* 30b(40); *Soṭ* 15b(35); *BQ* 13b(5); *BB* 168a(6); *Bek* 12a(17); **2. as soon as, when:** כיון דאגבהיה נפק ליה as soon as he lifted it up he fulfilled his obligation *Pes* 7b(13); דאמי לגודא דגמלא כיון דקם קם (a quarrel) is like the planks of a bridge. When they have stabilized they remain so *San* 7a(20); כיון דקרו ליה נפק אזל א' להון as soon as

they called him he went out (and) said to them *Mei* 17b(20); *Ber* 31b(28; **F**); *Pes* 31a(4); *Beṣ* 31a(16); *Tan* 4a(4); *Ket* 74a(20); *Giṭ* 38a(44); *Naz* 43a(1); *Men* 51b(45); *ib.* 69a(39); *Ḥul* 139a(25); *Ara* 22a(33)
Voc: כֵּיוֹן HGP 25b:14; Y: כֵּיוָן *Ber* 4b(24).

כִּיוֹרָא n.m. **laver, wash basin** (TA כִּיוֹרָא TO Ex 30:18) sg. דלא מאשו מן ההו כיורא אילאו אהרן ובניו only Aaron and his sons wash from that laver *Anan* 33:7; *ib.* 34:20; 35:2; 14; 36:23

[**כיזבא** ↓ רוויקא n.]

כיטא ↓ קייטא n.

כַּיְילָא n.m. **measure** (↓ √כול, 2#כילתא; Sy ܟܝܠܐ LS 325, Ma כילא MD 212, > Arab كَيْل Fr, AF 204) a. general: sg. מנא דכיילא a measuring vessel *Beṣ* 29a(39); *BB* 90b(5; **Es**); כיילא חדתא a new measure *ib.* 7(**Es**); כיילא חסריה he lessened the measure (by removing the pebbles) *Beṣ* 38b(13; **M**); pl. כיילי תריצי honest measures *Šeel* 119:1; *ib.* 55; b. a specific measure [cf. Arab كَيْلَة Hinz, IMG 40]: pl. ארבעה כילי *HP* 39:3; *AnanSch* 12:20
Lit: Eps, StI 124; Danzig, IHP 114[29]; Y: כַּיְילָא *BB* ib.

1# כִּילְּתָא, pl. **כִּילֵּי** n.f. **insect net, curtained-off area, enclosure** (↓ √1#כלל, 2#כינתא; Sy ܟܠܝܬܐ, pl. ܟܠܠܐ LS 327, Ma 1#כילתא MD 213, > Arab كِلَّة Fr, AF 289) **1. insect net (over a bed):** sg. למיגנא בכילתא בימטללתא משום באקי to sleep with an insect net in the *sukka* because of gnats *Suk* 26a(33; HPP 40:3) [cf. Ma: וכילתא נאגדיליא על פוריא they spread for me a mosquito-net over the bed Gy 148:7]; רב פפא צייר לו⟨י⟩ה⟨ו⟩ בכילתיה PN used to tie them [i.e. his phylacteries] in his insect net *Ber* 24a(5); pl. כילי *Šab* 138a(39); **2. curtained-off area, enclosure:** sg. ההוא דאכמין עדים לחבריה בכילתא a certain person who concealed witnesses against another in a curtained-off area *San* 29b(5); **3. enclosure:** sg. לאו לאוקמה בכילתא שאלתה I did not borrow it [i.e. the animal] to put it in an enclosure *BM* 96b(35)
Voc: כִּילְתֹא HGP 30a:2; Y: כִּילְתָא *Ber* ib.(BAYTN 32).

2# כַּיְלְתָא n.f. **measure** (↓ √כול, כיילא; Sy ܟܝܠܬܐ LS 325, Ma 2#כילתא MD 213) sg. דיהבי בכילתא רבה ושקלי בכילתא זוטא ones who give with a large measure and take with a small measure *BM* 40a(41)

כִּינָּא n. **louse** (MH כינה J 633) sg. ולא קטיל לכו כינא אמנא you have not killed a louse on (your) garment *Šab* 82a(1) // *Ḥul* 105b(39); כינא דגבר a louse of a man *Giṭ* 69b(50; OHT ib. 154:4); *Er* 65a(30)
Despite the spelling w. *alef*, this word may be H.

כִּינּוּפְיָא, כנופיא n.m. **public gathering, assembly** (↓ √כנף) sg. בשבת מאי טעמ' לא משום כנופיא ביום טוב נמי איכא כנופיא אלא מעתה תענית צבור דאיכא כנופיא ליתסר מעשה כי הוה בכנופיא דאיסורא ותענית צבור כנופיא דהתירא הוא why is it not (permitted to wear a nail-studded sandal or an unsewn shoe) on the Sabbath? Because there is a public gathering. There is also a public gathering on a holiday. But then since there is a public gathering on a public fast day let it be forbidden. The incident occurred when there was a public gathering (on a day) with prohibition (of work). A public fast day is (a day of) public gathering of permission (to work) *Šab* 60b(4); *Yom* 51a(13); מצפרא כינופיא there is an assembly from the morning *Tan* 12b(47) // *Meg* 30b(12); כל כינופיא דכספא הוא every assembly (of the Israelites in the desert was carried out by blowing on the horns) of silver *RH* 27a(26; **E**[2]**L**); כינופיא דארמאי an assembly of pagans *Giṭ* 11a(24) [sitting as a legal body]
Y: כִּינוּפְיָא *Šab* ib.(BAYTN 308).

1# כנפא n.m. **assembly, congregation** (↓ √כנף; Ma כאנפא MD 199, mng. f) **1. assembly:** sg. כי״נ״פ⟨נ⟩א דרבנן מובחרים דמתיבתא the assembly of the selected scholars of the academy *TGAs28* 3:8; **2. congregation:** sg. כינפא דישראל a congregation of Jews *Anan* 116:3

2# כִּינְפָּא n.m. **(uncertain)** sg. לכינפא *ḤM* 42:3; *Bo* 134:1

1# כִּינָּרָא n.m. **harp, zither** (Sy 1# ܟܢܪܐ LS 335, Ma 1#כינארא MD 214) sg. כי קלא דכינרא דמהני לכל מן דשמע ליה like the sound of the harp which gives pleasure to the one who hears it *Meg* 6a(5; Ar [AC 4:262]) [expl. GN כִּנֶּרֶת Sea of Galilee]

Lit: Koh, AC ib.

2#כִּינָרָא, כינארא n.m. **lote tree, lote fruit** (*Zizyphus Lotus L.*; < MP *kunār, kanār* a tree Geig, AAC 227, NP *kun(n)ār* lote fruit PED 1052, Sy 2# ܟܢܪܐ LS 335, Ma 2#כינארא MD 214) **1. lote tree:** sg. משום דמתיקי פירהא ככנרא because its fruits are sweet like (that of) the lote tree *Meg* 6a(5; **M**²Ar [AC 4:262]) [expl. GN כִּנֶּרֶת Sea of Galilee]; טולא דכנרא the shadow of the lote tree *Pes* 111b(8); טבי תלייה לפפי אכינרא וזבין PN coerced [lit. hanged] PN$_2$ on a lote tree, and he sold (it) *BB* 48b(14; **Es**) [Var: כנארא **P**¹; בכינארא TGHark 166:21); **2. lote fruit:** pl. שתיתא דכִינָרֵי porridge of the lote fruit *HP* 191:4[HPP 293:19]; **3.** perh. **holly:** pl. כינרי *Ber* 40b(48; **P**Ar [AC 4:262]) [expl. רימין MDem 1:1]

Lit: Pfl 283+; Flora 3:135+; Y: כִּינָרָא *BB* ib.(BAYTN 252).

כִּינְשָׁא n.m. **sweepings** (↓ √1#כנש) sg. אפיק אמתיה כינשא ושדאי the maidservant took out the sweepings and threw (them out) *Yom* 87a(44)

1#כִּינְתָא n.f. **clay** (< כִּיתָא* w. dissim. of *-tt-* > *-nt-*; ↓ √כתת; Sy ܟܝܢܬܐ LS 351, Ma כיתא MD 216) sg. כיון דחזא דקא תרו כינת{ו}⟨'⟩ since he saw that they were steeping clay (in it) *Er* 104b(1; RaḤ)

Geon. expl.: אית דגרסי כיתנא ולא דיקי האי לישנא אלא לישנא דרבוותא כונתי' [rd.: כינתי] כלומר שהיו ממלאין מים והיה נשרה הטיט לעשות ממנו כנדי OHP Er 105:2 [cf. also RaḤ]; Lit: Eps, Gr 107²⁴.

2#כינתא n.f. **apron** (cf. ↓ 1#כילתא; Ma 1#כינתא veil, enveloping cloth MD 214) sg. כ{ו}⟨י⟩נתא דצלעא tanner's apron *Ned* 55b(27) [Var: כיתונא דצלה GC 45:3]

1#כִּיסָא n.f. **bag, money bag, joint venture** (↓ 1#כיסתא, ריש כיסא; TA כִּיס TJ Is 46:6, Sy ܟܝܣܐ LS 325, Ma כיסא MD 215) **1. bag:** sg. ור' כי תלה בכיסיה תלה PN only hung up (phylacteries) in his bag *Ber* 24a(48); pl. כתובו ואנחינהו בכיסייכו write (the *gets*) and place them in your bags *Giṭ* 63b(42); **2. money bag:** sg. דאית ליה זוזי בכיסיה he has money in his money bag *BQ* 118b(25); וכיסא בתר שנאצי a money bag is according to (the position of) the laces *BM* 26a(3); ושרי כיסיך untie your money bag (to receive the coins) *Pes* 113a(17); *Ber* 18b(39); *Šab* 153a(35); *Ket* 47a(27); *BQ* 118b(24); pl. והוו תלי כיסי בצ{ט}⟨ינ⟩רא דדשא בלא שנצי they used to hang the money bags (for charity) on the socket without straps (closing it) *Ber* 58b(18); *ib.* 15; *Yom* 83b(32); *BB* 8b(54); *AZ* 70a(35); **3. joint venture** [lit. capital; calque < Akk *kīsu* capital kept in a bag used for business transactions CAD K 431; Pal כיס capital DNWSI 499, PAT 372]: sg. שטר כיסא a joint venture document *SŠHai* 10a(10) [cf. GeonH: שטר כיס TGHark 168:14; ↓ עיסקא mng. 2]

Voc: כִּיסָא HGP 26a:34; Y: כִּיסָא *Ber* 58b(15; BAYTN 10).

2#כִּיסָא n.m. **covering(?)** (↓ √כסי; Ma כיסיא MD 215) sg. *Tan* 22b(26; Mal 93:21[Var])

3#כִּיסָא n. **a disease, demon** (< Akk *kīsu* B, in *kīs libbi* an intestinal disease CAD K 432) **1. a disease:** sg. לכיסא for the *k.*-disease *Šab* 67a(27; Ar [AC 4:269]) [fol. by an incantation; Var: לביסא' **O**; ↓ 2#כיבא mng. 1]; **2. a demon:** sg. כ{ו}⟨י⟩סא *Bo* 102:6; pl.abs. כיסין *ib.* 82:6; 9; det. כ{ו}⟨י⟩סי *ib.* 7:13; 36:7

[כִּיסַאי ↓ בי כיסא n.]

כִּיסוּיָא n.m. **cover, garment** (↓ √כסי; MH כִּיסּוּי Yeivin, BV 917; cf. Sy ܡܟܣܝܐ LS 337, ܡܟܣܝܐ ܕܠܒܫܐ PSm 1781) **1. covering:** sg. צואה בכיסויא תליא מילתא (the ability of) excrement (to make a place unfit for prayer) is a function of (its) covering *Ber* 25b(18; **F**); והא בעי כיסוייה does it [i.e. the bird's blood] not, in fact, require its covering (with earth)? *Ḥul* 31a(1; MGL 37:8); **2. garment, dress:** sg. לא אית ליה כיסוי' he does not have his garment *Ned* 49b(43); בלבושא ובכיסויא concerning clothing and dress *Ket* 68a(40); מאני לבושא וכסויא articles of clothing and dress *SŠHai* 18b(14)

The phrase כסויא דתנורא *Tan* 22b(25) is found only in Ed; Y: כִּיסוּיָא BAYTN 256.

כִּיסוּפָא, כסופא n.m. **shame, disgrace** (↓ √כסף; LJLA כיסופא Weiss 319 [PsJ, TgKet]) sg. מחמת כיסופא הוא דקאמ' לה he says it out of shame *Yev* 113b(40); *Ket* 104b(30); *BM* 35b(7); *San* 11a(11; **F**²); *Giṭ* 55a(20); כסופא *Tan* 25a(1; **M**²); *Qid* 52b(27); *BQ* 86b(24); אתיא מילתא לידי כיסופא the matter will turn into a disgrace *Hor* 13b(47; MGE 698:20); רחמנא לישיזבן מכיסופא דשימי may the Merciful One save me from the shame (caused by the questions) of PN *Tan* 9b(6); השתא לכיסופא דאחתה מסרתה ניה@לה להנהו סימנים now because of the disgrace (which would befall) her sister she delivered those signs to her *Meg* 13b(14)

Voc: כִּיסּוּפָא HGP 43a:27; Y: כִּיסּוּפָא *San* 11a(11; BAYTN 257).

כִּיסֵי n.pl. **a plant** (↓ כשותא; etym. unkn.) *BM* 42b(36; **H**Ar [AC 4:270]) [Var: ביסי **H**(corr.), TGAs28 64:2]; *ib.* 43a(1)

Expl. RaḤ: כשותא שאינה מתוקנת שעדיין צריכה תיקון OHR ib. 64:26; expl. Ar: עשבים שיש בהם קוצים והן מאכל גמלים לפיכך אין פי' רב שר שלום כיסי כשות שאינו מנוקה ויש בו AC ib.; זגבה ארוכה עשבים רעים AC ib.; Lit: Löw, Flora 1:458, does not give an identification for this plant.

1#כִּיסְלָא n.m. **Orion** (TA כִּסְלָא TJ Am 5:8, BH 2#כְּסִיל HAL 465) sg. גמירי דלא עבר כיסלא דאי עבר כיסלא חרוב עלמא there is a tradition that (the comet) does not pass (through Orion), for if it had passed through Orion, the world would have been destroyed *Ber* 58b(47); *ib.* 49

Y: כִּסְלָא *Ber* ib.(BAYTN 117).

[2#כיסלא ↓ בולסא n.]

כִּיסָּנָא, כיסאנא n.m. **hemp-seed,** pl. **dish made of wheat, fruit, etc.** (↓ √1#כסס, 2#כסא; Mng. 1: Sy ܩܢܒ ܩܠܝܐ hemp-seed LS 336, mng. 3 [in Ṭirhān dial.]; mng. 2: Sy: ܟܣܢܐ ... الفاكهة اليابسة ... حنطة مقلوة dried fruit, roasted wheat BBah 911:7, TA כִּיסְּנִין pl. TJ Jos 9:5, MH כיסנין J 634) **1. hemp-seed:** sg. כיסאנא פרסא Persian hemp-seed *HG1* 94:30 [eq. w. ↓ שהדנג]; pl. מוזי וכיסאני bananas and hemp-seeds *ib.* 28; שושמי וכיסאני sesame-seeds and hemp-seeds *ib.* 34; **2.** pl. **dish made of wheat, fruit, etc.:** ארמלתא לית לה כיסני (at the wedding of) a widow, there is no *k.*-dish *Ket* 17b(15); הני כיסאני מעלי לליבא ומבטלי מחשבתא the *k.*-dish is beneficial for the stomach and removes (bad) thoughts *Er* 29b(42); סלקינהו כד לא מיתברן שוינהי כיסאני (if) he boiled them [i.e. the wheat kernels], when they are not broken he has made them into the *k.*-dish (w. regard to the blessing) *HP* 190:13; *HG1* 85:19(Var)

Geon. expl.: כיסאני חטין שׁשולקין אותן במים ומערבין בהם פולין פת הבאה בכיסנין ואוכלין אותן GnK5 172:6 [= HG1 87:33 (Var)]; [ברכות מב ע"ב] מהו מביאין פירות ופת נקייה ונותין בה שמן ודבש ואיגוזין ושומשמין ולשין אותן בכרכם ואופין אותן בתנור ועושין מהם כמה מינין דמות צפו[ר]ים ודמות אילנות TGAs28 181:1 [mng. 2]. Lit: Flora 1:261 [mng. 1]; Lieb, TK 1:58 [mng. 2]; Y: כִּיסָּנֵי *Ket* ib.(BAYTN 117).

1#כִּיסְתָא n.f. **bag** (↓ 1#כיסא; Ma כיסתא MD 215) sg. a. general: כתביה ואותביה בכיסתיה (if) he wrote it [i.e. the *get*] and placed it in his bag *Giṭ* 18a(1); כיסתא דתפילי a bag of the phylacteries *Ber* 23a(54; **P**); *HP* 38:12; והוה קא דרינא כסתא I was carrying a bag *RH* 26b(25) [↓ בסכנא]; b. in a fig. sense: ודמיא ליה כמאן דמנח ליה בכיסתיה (his study) is for him as if it is placed in his bag [i.e. he has instant recall of what he has learnt] *Ber* 28a(51) // *Pes* 72a(13) // *Meg* 7b(34) // *Ket* 50a(44)

On *Ket* 98a(17), v. ↓ 1#כסיתא; Y: כִּיסְתָא *Ber* 24a(48; BAYTN 32).

2#כִּיסְתָא n.f. **fodder** (↓ √1#כסס, 2#כסא; TA כִּסְתָּא TO Gen 24:25, Sy ܟܣܬܐ LS 336) sg. כי הוה רמו כיסתא לחיותא when they used to set out fodder for the animals *BM* 85a(10)

Y: כִּיסְתָא *BM* ib.(BAYTN 196).

3#כיסתא, pl. **כיסתתא** n.f. **type of garment** (perh. ↓ √כסי; cf. MH כֶּסֶת, כֶּתֶנוֹ bolster Yeivin, BV 827) sg. כגון דעבדא כ{נ}⟨כ⟩יסתא if, for instance, he made it like a *k.*-cloth *Šab* 105b(1); pl. כיסתתא *ib.* 134a(22) [used as a protection for an infant's circumcised penis]

4#כיסתא ↓ קיסטא n.

1#כֵּיפָא n.m. **stone, rock** (TA כֵּיפָא TO Num 20:8, Sy ܟܐܦܐ LS 315) pl.cs. כיפי ארעה the rocks of the ground *Bo* 70:2; det. רבבא מנשק בכיפי דעכו PN used to kiss the stones of GN *Ket* 112a(47)

The phrase רמי כיפי *Hor* 12a(45) // *Kar* 6a(13) is unclear; Y: כֵּיפֵי *MQ* ib.(BAYTN 15).

– כֵּיפָא דְבַרְדָא n.m. **hailstone** (lit. stone of ice; ↓ 1#ברדא; cf. Akk *abnu* hailstone CAD A/1 60, mng. 6, Ma 1#גלאלא MD 93) pl. נחיתו כיפי דברדא מן רקיעא hailstones fell down from the sky *MQ* 25b(40)

– כֵּיפָא דְנוּרָא n.m. perh. **meteorite** (lit. stone of fire; ↓ נורא) pl. נחיתו כיפי דנורא מן רקיעא meteorites fell down from the sky *MQ* 25b(38)

2# כֵּיפָא, cs. **כֵּיף** n.m. **shore, bank** (Ma 1# כיפא bank, edge MD 215, TA כֵּיפֵּיה TJ Is 19:7, עַל כֵּיף ימא TJ Jud 7:12, JPA על גיף DJPA 406; cf. Akk *kāpu* cliff, embankment, *kāpī nārī* cliffs of a river bank CAD 191+) **1. shore, bank:** sg. כיפא דנהרא riverbank *ḤM* 40:6; ימא וכיפיה the sea and its shore *Bo* 78:14; pl.cs. סב טינא מן תרי כיפי נהרא take clay from the two banks of the river *ḤM* 42:5; det. נהרא מכיפיה מתבריך a river is blessed from its banks [i.e. from water which flows into it from tributaries and not from rain] *Šab* 65b(6) // *Ned* 40a(43) // *Bek* 55b(9) [v. Geon. expl. infra]; דרבא ורב יוסף נשוק כיפי דפרת אהדדי (at the death) of PN and PN$_2$, the banks of the Euphrates touched each other *MQ* 25b(41); *ib.* 42; **2.** sg.cs., esp. in phrase **על כיף, אכיף along the shore, coast:** אכיף ימא along the seashore *Pes* 4a(11; V[17]TGHark 141:25); על כיף ימא *Ned* 50a(33); על כיף נהרא along the riverbank *ḤM* 41:2

Geon. expl.: כיפיה גדותיו כדכ' [יהו' ג:טו] והירדן מלא על כל גדותיו ושמו בלשון ארמי כיפיה TRN 602:10; Y: אַכֵּיף *Pes* 4a(11).

3# כֵּיפָא n.m. **ear-, nose-ring** (lit. curved [cf. BH עָגִיל HAL 740]; ↓ כפף√ pass.part.; cf. Ma 3# כיפא arc, bow MD 215, Sy ܟܦܝܦܐ curve LS 339) a. general: pl. ההוא גברא דאפקיד כיפי גבי חבריה a certain man who deposited rings with another *BM* 35a(31; **F**[1]); *ib.* 33; 34; ההוא גברא דהוה נקיט כיפי לזבוני a certain man who possessed [lit. held] rings to sell *ib.* 51a(16); כי הוה קא שכבה אמרה 'הני' כיפי דמרת'@(ו)בני ברת when she was dying she said: "These are the rings of PN, my daughter" *BB* 52a(5) [// אהן קדשה דברתי PT BQ 7a(24); v. Ros, Yalon Vol 313+]; b. fig.: pl. אטו ר' חנינה (בר) פפי כיפי תלא לה ושלחה did PN hang rings on it [i.e. his halakhic ruling] (to embellish it) and send it? *Ket* 81b(27); *Er* 96b(32)

Expl. Ar: נזמים AC 4:292; Voc: כֵּיפֵי HGP 3a:19; Y: כֵּיפָא BAYTN 10.

4# כיפא n.m. **sheaf** (↓ 1# כפא; etym. unkn.) pl. הנהו מהפכי כיפי those (who) overturn sheaves *Pes* 40a(38); אביי מנח כפא אכיפי PN used to place a ladle on sheaves *Šab* 142b(39); 'כיפי דכיתנ sheaves of flax *Ned* 48b(2) [v. OHP ib. 93:5]; דידבתא דביני כיפי flies between the sheaves *Giṭ* 86b(18; RaḤ) [expl. MH קרצית ib.]

Y: כֵּיפֵי *Šab* ib.

5# כיפא n.pl. **a portion of a boat** (etym. unknown) pl. כיפי דארבא the ... of the boat *Er* 102a(36)

Cf. OHP ib. 103:25; Lit: Patai, Seafaring 40+; 171+; Sperber, Nautica 76, is uncertain about its mng.

כיפורא ↓ יומא דכיפורי n.

כיפסא n.m. **menstruous discharge** (Sy ܟܦܣܐ LS 340) sg. *Bo* 31:7

כירי n.pl. **oven** (MH כִּירָה, du. כִּירַיִם Yeivin, BV 754, J 636) ↓ בי כירי

1# כִּירִי interj. **oh, master!** (< κύριε [voc. of κύριος] Lehnw 287; ↓ 2# קירא) כירי כירי *Ḥul* 139b(35); *ib.* 36

Mng. of passage uncertain.

2# כִּירִי interj. **oh, slave!** (< χείριε Lehnw 287) מרי כירי my master, oh slave *Er* 53b(16)

Acc. to Rashi the woman intended to say קירי oh master, but the interpretation is uncertain; Y: כִּירִי *Er* ib.

כִּירְצָא, קירצא n.m. perh. **sting** (< קירצא; ↓ קרץ√) sg. לכירצא (a remedy) for a sting *Giṭ* 69b(23; OHT ib. 153:11) [Var: קי(צר)(רצ)א OHT ib. 6]; כירצא חיוארא fierce sting *ib.* 24(OHT ib. 157:10) [↓ 2# חיור]

Geon. expl.: כירצא שביה באל קרץ יגדה אל אנסן פי בטנה *k.* is similar to a stinging[?; قرص] which appears in the stomach of a man OHT ib. 157:6; לכירצא חיוארא סחג פי אל (ש)א)מעא ויכון פי אל גאיט שי אוב(ב)יץ' an abrasion in the bowels and there is something white in the excrement [غائط] OHT ib. 10; expl. Ar: שרץ בני המעים AC 4:341 [so also Rashi]; Y: כִּירְצָא *Giṭ* ib.(BAYTN 117).

כִּישׁ כִּישׁ, קִישׁ קִישׁ interj. **(onomatopoeic sound)** איסתירא בלגינא כיש כיש קריא a stater in an (empty) bottle makes the sound '*kiš kiš*' [i.e. a scholar among fools is noticeable] *BM* 85b(9) [**EsF**[1]: קיש קיש]

כִּישָּׁא, pl. **כִּישֵּׁי** n.f. **bunch** (< Akk *kiššu* bundle of reeds CAD K 460, AIOA 65 < Sum **ge.sa** reed mat Lieb, SLOB 257) sg. אנא שקלי כישא שקול את כישא 'כישא' כי כישא I took a bunch (of vegetables). You (also) take a bunch. One bunch is like (another) bunch *Qid* 52b(11); כישא ככישא ואורכא ממילא one bunch is like (another) bunch (in circumference) and the length is of itself [i.e. some are longer than others] *Šab* 140b(9); כישא דירקא a bunch of vegetables *GC* 130:4 [expl. MH אפלו כישא אֲגוּדּוֹת MMakh 6:2]; *Qid* 45b(6); אפלו כישא דירקא הדרה even a bunch of vegetables returns (to the original owner) *BB* 146b(9); ירקא מכישא דאסר גינא' a vegetable from the bunch which a gardener binds *Ḥul* 105b(35; V[11]); *Šab* 82a(3); pl. כישי בבלייתא Babylonian bunches *ib.* 147a(32; **O**Ar [AC 4:350],OHT Šab 153:20) [expl. MH מרזב ib., ref. to a manner of carrying a garment on the shoulder]

Geon. expl.: ותפסיר כישי ואצח פי לגתנא [והו] אלבקו(ה)ג) ואלחום ואלגרו אלמשדודה מן אלבקל וגירה the meaning of כישי is clear in our language. It is tied bundles [بقع], packages [حزم], or bunches [جرز] of vegetables, or the like OHT Šab ib.; v. also Ar [AC, op. cit.]; Lit: Eps, GC 130[9]; AAC 238; Y: כִּישָּׁא *BB* 146b(9; BAYTN 11).

כישרא n.m. **piece** (etym. unkn.; cf. ↓ כשורא) pl. במערבא מלחי כישרי כישרי in the west [i.e. Palestine] they salt individual pieces (of a radish) *Šab* 108b(20; **V**) [Var: כשרי Ar (AC 4:354)]

כִּיתָּא n.f. **set** (↓ כתת√; JPA כיתה DJPA 257, MH כִּתּוֹת Yeivin, BV 783) pl.cs. תלת כיתי שהדי three sets of witnesses *BQ* 24a(27)

כִּיתּוּנָא n.m. **linen garment** (↓ כיתניתא; TA כִּיתּוּנָא TO Gen 37:3, Ma כיתונא MD 216, Sy ܟܘܬܝܢܐ garment, membrane LS 353) sg. דהפכיה ככיתונא he turned it [i.e. the *shofar*] inside out like a linen garment *RH* 27b(20)

Y: כִּיתּוּנָא *RH* ib.(BAYTN 257).

– כִּיתּוּנָא דְוורְדָא n.m. **membrane of the lung** (↓ 2# ורדא; cf. Sy ܟܘܬܝܢܐ ܕ ܪܐܬܐ SBM 256:20) sg. כיתונא דוורדא דמתנח ביה ריאה a membrane of the lung in which the lung is situated *Ḥul* 46a(32)

Identified as *Pleura pulmonalis* [v. Preuss 114].

כיתוניתא ↓ כיתניתא n.

כִּיתָּנָא, כִּיתְּנָא, כיתאנא n.m. **flax, linen** (TA כִּיתָּן TO Dt 22:11, Sy ܟܬܢܐ LS 352, Ma כיתאנא MD 216, > Arab كتّان Fr, AF 42) **1. flax:** a. general: sg. רב כהנא *Anan* 6:14 [expl. BH פִּשְׁתִּים Dt 22:11]; יהב זוזי אכיתנא PN invested money in flax *BQ* 103a(18); *BM* 49a(14); *ib.* 93b(40); *Ḥul* 85b(41) [↓ יניכא]; *Ned* 48b(2) [↓ 4# כיפא]; *MQ* 12b(40) [↓ חפף pa.]; b. var. stages of use: sg. בזר כיתאנא linseed *AZ* 38b(33; TGHark 23:24) [expl. as זרע פשתן TGHark ib.]; רב חזייה להההוא גברא בפוריא דהוה (ד)'ק'א זרע כיתאנא PN saw a certain man on Purim who was sowing flax *Meg* 5b(28); *Ket* 103b(42); למעקר כיתנא to uproot flax *MQ* 12b(39); היכא דתרו כיתנא (in a place) where they soak flax *Giṭ* 27a(24) // *BM* 18b(12); כי הוו נפצי כיתנא when they used to hackle the flax *BB* 26a(2); *Er* 104b(1); כיתנא נמי מפצל על ידי לקותא הוא דמפציל flax also splits apart. It splits apart through beating *Zev* 18b(42) // *Yom* 71b(30); כיתנא דדיק ולא נפיץ flax which is beaten but not hackled *Šab* 20b(24; **M**); *Ḥul* 51b(36); c. designations: sg. כיתנא רומאה Roman flax *Ket* 61b(24; **M**); 'כיתנא דפומבדית flax of GN *Giṭ* 27a(23) // *BM* 18b(8); **2. linen:** sg. *Yev* 4b(32; **O**[2]) [expl. BH שֵׁשׁ Ex 39:1]; *Yom* 71b(27) [expl. BH שֵׁשׁ Ex 39:27]; *BM* 29b(43); *Nid* 17a(49); כיתנא רומאה Roman linen *Ḥul* 84b(13) // *BM* 29b(48) [of fine quality; expl. MH כלי פשתן ib.]; גלימא דכיתנא linen garments *MQ* 18b(4); מאני דכיתנא a linen cloak *Švu* 6b(39); שחקי דכיתנא linen rags *Šab* 110b(12) // *Giṭ* 69b(45); *AZ* 28b(12); *Nid* 17a(47); תרתין בליאתא דכיתאנא two linen rags *Anan* 85:21; אטוני דכיתנא linen ropes *RH* 23a(30); מתנא דכיתנא a linen cord *BM* 113b(27); תפ[י]לי ... דתפריה בכיתנא phylacteries which he sewed with linen (thread) *Mak* 11a(26)

Lit: Flora 2:208+; Voc: כִּיתָּנָא VTM 101; Y: כִּיתָּנָא *Ḥul* 84b(13; BAYTN 254).

כִּיתָּנִיתָא, כִּיתּוּנִיתָא n.f. **linen garment** (↓ כיתונא; Sy ܟܬܘܢܝܬܐ pl. linen garments LS 352) sg. *Šab* 140b(24) [expl. as כיתנא נאה ib.]; האי בר בי רב דזבין כיתניתא a student of the *be rav* who buys a linen garment *ib.* 23; האי כיתניתא מישלפא לדידה מן קניא שרי it is permitted to remove a linen garment from the reed (on which it dried on the Sabbath) *ib.* 140a(50); מהו לכסכוסי כיתניתא בשבתא is it permitted to rub a linen garment on the Sabbath (to soften it)? *ib.* 47; 48

Y: כִּתּוּנִיתָא *Šab* 140b(24; BAYTN 291).

[כָּךְ וְכָךְ] adv. **such-and-such** (< MH² כך וכך J 637) כך וכך לירח פל' such-and-such (a day) of the month NN *SŠHai* 3a(6); *ib.* 14a(2); 18a(17); כך וכך זוזי such-and-such an amount of *zuzim* *SŠSad* 236:9; *Dec* 4:17; 10:5

Prob. H]

1# כַּכָּא n.m. **molar tooth, (wooden) handle of a key, outer part of a letter** (TA כַּכָּא TJ Jud 15:19[Var], Sy ܟܟܐ LS 326, Ma כאכא MD 197) **1. molar tooth:** sg. לככא for a molar (which hurts) *Giṭ* 69a(34; **M**); שתין תכלי נפלוה לככא sixty decays were present in the molar *BQ* 92b(27); ולא תעקר ככא do not extract a molar *Pes* 113a(13); pl. ככי ושיני molars and teeth *AZ* 28a(11); *BM* 42b(10); *Ḥul* 59b(36); דוק בככי ותשכח בניגרי grind (food) with the molars, and you will find (the results) in the feet *Šab* 152a(15); ככיה ככי דדיבתה שיניה שיני דנמרא his molars are the molars of a she-wolf, and his teeth are the teeth of a leopard *Bo* 78:4; **2. (wooden) handle of a key:** sg. ככא דאקלידא *Šab* 89b(53); **3. horizontal portion of a letter** [↓ איגרא mng. 3]: pl. ככיה דבית the horizontal portions of the *bet* (turning it into *waw*) *BB* 167a(17; **H**Ar [AC 4:220])

Geon. expl.: ככא הוא המכתש שבפה הנקרא בל' ישמעאל אלצר⟨ס⟩ום ככא אל צרס ואל@טאחין OHT Pes 117:5, i.e. الضِرس والطَاحِن; בטית OHT Giṭ 155:19 [mng. 1]. The trad. expl. of mng. 2 as key-bit J 112 is unlikely since this was made of metal and not of wood [v. Šab ib.]. Expl. Ar: מחק השינים של ב⟨ית⟩ של מעלה ושל מטה AC ib. [mng. 3]. Lit: Geig, AAC 221. AIOA 61 doubts that mng. 1 is a lw. < Akk *kakku* tool CAD K 51, mng. 4; Voc: כַּכֵּי HGP 23a:20; Y: כַּכָּא *Pes* 113a(13; BAYTN 100).

2# ככא ↓ כעכא n.

כַּכְּבָא n.m. **jar, pot** (< κακκάβη L-S 861; Sy ܩܩܒܐ LS 688) pl.abs. ככבין דנרד jars of nard *BM* 86a(46; **V**[22]GC 47:3,Ar [AC 4:221])

Expl. Ar: פירוש בל' יון קורין לקדירה כבבי AC ib.; Lit: Eps, GC 47[11].

כַּכְּרָא n.m. **talent** (TA כַּכְּרָא TO Ex 25:39, Sy ܟܟܪܐ LS 326, Ma כאכריא pl. MD 197) sg. שדר לי ככרא send me a talent *San* 107b(21); pl. עשרא אלפי ככרי דכספא דההוא גברא my ten thousand talents of silver [w. ref. to Haman] *Meg* 16a(14); ודילמ' כללי קחשיב בככרי perhaps (Scripture only) reckons a large portion (of a counting unit) concerning the talents *Bek* 5a(41); *ib.* 42; 47; 48

Y: כַּכְּרָא BAYTN 85.

כל pron. cs. ↓ כולא pron.

[כלאי ↓ בלא n.]

1# כַּלְבָּא n.m. **dog** (TA כַּלְבָּא TO Ex 11:7, Sy ܟܠܒܐ LS 328, Ma כאלבא MD 197) a. general: sg. נבח בה כלבא the dog barked at her *Šab* 63b(5) // *BQ* 83a(33); *Pes* 113a(3); *Ket* 27a(41); ההוא כלבא דהוה קא אכיל מסאני דרבנן a certain dog that used to eat the scholars' shoes *MQ* 17a(54); *Ket* 41b(22) // *BQ* 15b(22); *Tan* 11b(7); על כלבא קטעיה לרישיה the dog entered (and) bit off its head *Ḥul* 53a(47); *BQ* 24b(16) [↓ √שסי pa.]; *ib.* 22a(3) [↓ √סיקרא]; *BB* 19b(22) [↓ √שתן af.]; מאי בעיא ידך בפומא דכלבאי what is your hand doing in my dog's mouth? *BQ* 23b(13); מהו לסרוסי כלבא is it permitted to castrate a dog? *Ḥag* 14b(46); ארמלתא לא תרבי כלבא a widow should not raise a dog *BM* 71a(43) // *AZ* 22b(22); לאו כלב' אנא דמתהנינ' מינך ואת לא מתהני' מנאי I am not a dog that I should benefit from you and you should not benefit from me *Ned* 24a(11); *Šab* 155b(38) [↓ 1# אומצא usage 1]; *Er* 81a(33); *Ḥul* 112a(22); כלבא דרועה a shepherd's dog *Bek* 55a(8); ניפקא דכלבא חיורא excrement of a white dog *Giṭ* 69b(3) [ingredient of a medication; cf. Akk *zû kalbi* CAD Z 150 in medical text]; *ib.* 69a(8) [in a charm formula]; *San* 96a(52); *Bek* 57a(15); *Tem* 30a(29); *ḤM* 41:8; pl. הוה איכא הנהו כלבי דהוו אכלי אינשי there were certain dogs which used to eat people *AZ* 18b(2); פסיק לה ושדי לה לכלבי he cuts it off [i.e. the hanging limb of the animal] and throws it to the dogs *BB* 20a(23); *MQ* 28a(30); b. in proverbs: sg. ולית דכפין ככלבא there is nothing as hungry as a dog *Šab* 155b(40); כלבא לכפניה גללו⟨א⟩⟨י⟩ בלע a dog devours excrement for its hunger *BQ* 92b(37); פרץ מילחא שדי לכלבא shake off the salt (from the meat, and) throw (it) to a dog *Nid* 31a(25); *Er* 61a(33) [↓ √נבח pe.]; *ib.* 86a(24); pl. כלבוהי לא נבחין his dogs do not bark [i.e. my voice is weak] *Šab* 152a(8); *Bo* 78:10

Voc: כַּלְבַּא HPP 305:20; Y: כַּלְבָּך *BQ* 24b(16; BAYTN 86).

2# כלבא* n.m. **milk** (i.e. *ḥalbā*–not חלבא *ḥalbā*–in the 'Galilean' dialect) sg. שלוכיתי תיכלך לבא [= תי כלי לַלבא] my neighbor (f.), come eat milk *Er* 53b(15) [in the 'Galilean' dialect]

Geon. expl.: תא⟨י⟩ אכלי חלבא OHT ib. 46:3.

1# כַּלְבְּתָא n.f. **bitch** (Sy ܟܠܒܬܐ PSm 1742) sg. *RH* 4a(25) [expl. BH שֵׁגַל Neh 2:6]

Y: כַּלְבְּתָא *RH* ib.(BAYTN 86).

2# כַּלְבְּתָא n.f. **type of stitch** (√כלב; Sy ܟܠܒܬܐ tongs, pincers LS 328) sg. *MQ* 10a(6) [expl. MH מְכַלֵּב Mib. 1:8]

Lit: Moreshet, LNVTH 191 [√כלב]; Y: כַּלְבְּתָא *MQ* ib.(BAYTN 183).

כַּלְדָאָה*, pl. **כַּלְדָּאֵי** n.m. **astrologer** (Lit Chaldean; < Χαλδαῖοι pl. Lehnw 288 < BA כַּשְׂדָּאֵי Da 2:5; Sy ܟܠܕܝܐ LS 329, Ma כאלדאיא MD 197) pl. אמרו ליה כלדאי the astrologers said to him *Šab* 119a(21) [followed by prediction]; *ib.* 156b(20); 33; *Yev* 21b(8); *Ned* 41a(31; Ar [AC 2:249, s.v. גדרון]); *San* 95a(9); כצומי וכלדאי magicians and astrologers *Bo* 78:13

Lit.: Steiner, Fricative Laterals 137+ [on etym.]; Y: כַּלְדָּאֵי *Ber* 64a(7).

כַּלָּה, כלא, pl. **כַּלֵּי** n.f. **row, *kalla*, an academic institution, a biannual assembly** (↓ ריש, בר כלה כלה; etym. uncertain) **1. row (in the academic session):** sg. אותבה בכלה דנשי he seated her in the row of the women *Ket* 60a(12; TGHark 99:15) **[Fr:** בדרא דנשי; ↓ דרא mng. 1a]; **2. in BT *kalla*, an academic institution which was convened for several days during the year during which a specific tractate was studied [BT]:** a. the assembly: sg. והאי דוחקא דכלה the pressure (of overcrowding) at the *kalla*-assembly *Ber* 6a(10); *ib.* 6b(25); כל יומא מקמי דניעול לכלה מרהיט לשמעתא בהדי רב אדא בר אבא והדר עייל לכלה each day before he entered into the *kalla* he would review the legal tradition together with PN_2 and then he would enter the *kalla* *BB* 22a(47); כי דטעים צורבא מרבנן ועייל לכלא as much as a *ṣ.m.* eats and (then) enters the *kalla* *Suk* 26a(45) [expl. MH אֲכִילַת עֲרָאי Mib. 2:4]; b. its period of time: sg. לא קבעינן זימנא לא לבני כלה בכלה ולא לבני ריגלא בריגלא we do not issue a subpoena, either for those who attend the *kalla* during the *kalla*, or for those attending the festival during the festival *BQ* 113a(26); יומי דכלה the days of the *kalla* *BM* 97a(27) [≠ שאר יומי other days ib.]; *MQ* 16b(18); **3. *kalla*, a biannual assembly which was convened in *Adar* and *Elul* and which was devoted to a specific tractate of the Talmud [Geonic]:** sg. ירחא בקיטא וירחא בסיתוא דאינון תרי ירחי דכלא אדר ואלול one month in the summer and one month in the winter [v. BM 86a(8)], which are namely the two *kalla*-months, *Adar* and *Elul* *IŠGF* 87:5; בכלא דאדר דשנת אלפא ותלת מאה ועשרין ותרתין at the *kalla* of *Adar* of the year 1,322 [Seleucid Era] *TGHark* 76:15; *TGAs27* 33:22; *TGAs28* 198b:11; לתנויי בכל כלה תרתי@סרי מתיבאתא חסר ויתר to learn at each *kalla*-session twelve literary units more or less *IŠGF* 94:1; כלה רבתי the great *kalla* *HG2* 165:80; מסכתא דכלא the tractate of the *kalla* *IŠGSup* 28:12; **4. academic session or semester** [Geonic]: sg. כלה דסיתוא ... כלה דקייטא the winter session [*Tišri-Adar*], the summer session [*Nisan-Elul*] *OHP Ber* 9:17

Lit: Eps, Stl 128+ [mng. 1]; Y. Gafni, Tarbiz, 51 [1982] 572+, suggests a derivation from κέλλα chamber; on the institution of the *kalla* in the Talmudic and Geonic Periods, v. Gafni, JBTE 213+, w. prev. lit.; RISB 155+ [mngs. 2-4]. Even though this word is generally spelled w. *he*, and in spite of the fact that its etym. cannot be ascertained w. any certainty, its usage in the texts clearly shows that it is A. The mng. of לישנא דכלא *Yom* 83a(38) is unclear. The MH phrase מסכת כלה *Šab* 114a(34) // *Tan* 10b(7) // *Qid* 49b(7) seems to be an addition in the BT to an original *barraita*, and its exact mng. in BT is uncertain [v. Gafni, ib. 216+]; Y: כַּלָּה *Ber* 57a(49; BAYTN 100).

כְּלוּזָא n.m. **crier** (< כרוזא*; ↓ √כרז; Ma כאלוזא MD 197, IrArab *kālūz* infra, JPA כרוז DJPA 268) sg. ואי קא נפקין בכלוזא רבנן לאו בני מיפק בכלוזא נינהו if (the populace) goes out (to do corvée labor) in the wake of the crier, the scholars are not in the category of going out in the wake of the crier *BM* 108a(13) // *BB* 8a(28)

Geon. expl.: למיפק בכלוזא כאלוז ממש מלש' ישמעאל כגון שרגילין להקבץ אנשי אותו העיר ולצאת גדודים לשמירת אותו מקום לצעוק ולהודיע להם Ar [AC 4:312, s.v. כרן[11]]; Lit: Eps, PLA 215; S. Friedman, Ros Vol 414+; Y: כְּלוּזָא *BB* ib.(BAYTN 68).

כְּלוּם pron. **something, interrogative word** (↓ מידא n., לא כלום; JPA כלום DJPA 259) **I. pron. something** [only w. preced. neg.]: לאו כלום היא it is nothing *Er* 25a(21); *Yev* 107a(17); ולא אהדר ליה כלום he did not answer him anything *Yom* 4b(46); לית לך גבאי כלום I have nothing of yours *BQ* 101a(36); *Ned* 21b(26); ולא שיירית בזביני אילן קדמאי כלום I have not retained anything for myself [lit. before me] in this sale *BB* 61b(12) [writ]; **II. interrogative word introducing a**

rhetorical question: כלום קא עקרה איהי אלא לקיומי לתנאי' דידיה does she not nullify only to carry out his condition? *Giṭ* 84b(13); כלום יהבתיה לן אלא לקבולי ביה אגרא did you give it [i.e. the evil inclination] to us only to receive a reward for it [i.e. for overcoming it]? *San* 64a(11); *Šab* 70a(4); *Švu* 19a(17); *ib.* 26a(52); כלום טענינן להו ליתמי מידי דלא טעין להו אבוהון do we claim something for the orphans which their father did not claim for them? *BB* 52a(26)

Y: כְּלוּם *BB* 61b(12).

1# כלי vb. **to detain, lock up** (< √כלא*; ↓ כליא פרוחי; Sy ܟܠܐ LS 327, Ma 1#כלא MD 216) **Pe.:** למיכלא אילפא בימא to detain a ship at sea *ḤM* 42:15; ולא תיכל(י)ן ב(יהנ)ני ובנתהון דית להון you will not lock up any of their sons or daughters *Bo* 58:9

2# כלי vb. **to be finished, die, destroy, remove** (Ma 2#כלא MD 216) **Pe. 1. to be finished:** דכי כליא ברכה על הפרוסה קא כליא the blessing is finished only over a broken piece (of bread) *Ber* 39a(51); *ib.* 47a(24); אימתי תכלי דא when will this be finished? *Šab* 77b(30) [expl. ↓ 1#מתוכילתא ib.]; עד דכליא ריגלא דתרמודאי until the gatherers of the *t.*-plant leave (the market) *Šab* 21b(17) [lit. their leg is finished; cf. MH² עד שתכלה רגל מן השוק ib. 16]; **2. to be used up:** קא כליא קרנא the value of the object is used up *Giṭ* 42b(3); *Ket* 79b(34); *BM* 70a(25); *ib.* 110a(4); *Pes* 40b(9); *Nid* 51b(36); **3. to die:** כלאי חיותא דרב מרי בר רחל PN's animal died *Bek* 3b(43); כלו מרותייהו בתראי their [i.e. the slaves'] last owners died *Giṭ* 40a(43); וכלו ואזול they expired and died *Bek* 9a(8); ומנא לן דיכלא זרעיה how do we know that his [i.e. David's] progeny died? *San* 95b(16); אילנא דכאלי לגמרי והדר פ[אר]י משרשיו דיליה a tree which is completely dead and blossoms again from its roots *GŠ* 315b:13; **4. to be lost:** כלו זוזיה דרב חמא PN's money was lost *BM* 69b(7)

Pa. 1. to destroy: תא ניכלינהו come (and) let us destroy them *Meg* 13b(41; **L**); לא מצית מכלית להו לכולהו you cannot destroy all of them *AZ* 10b(39); **2. to use up** [v. Pe., mng. 2]: מכלינן קרנא we may use up the value (of the object itself) *BM* 79a(28) [i.e. if one who rented an ass that died the owner is required hire out another from the sale of the carcass itself]; לכלויי קרנא *ib.* 42(V²²); pass.part. הא דמכליא קרנא והא דלא מכליא "קרנא" this refers to a case where the value of the object itself has been used up, and that to where the value of the object itself has not been used up *BQ* 3a(6); **3. to remove:** אביי כלי דידבי רב פפא כלי פרוחי PN removed flies. PN_2 removed flying insects *Nid* 17a(18; Ar [AC 4:226]) [↓ √2#בלי pe., mng. 1]

Af. to remove: אביי מכלי להו מכולי דברא PN used to remove them [i.e. the cattle] from the entire field *Qid* 81b(35; V³Ar [AC 4:226]); ועיזא לאו אכלויי מכלו להו(ו) ... ולא בעי(ת) גברא לאכלוייה do they not have to completely remove the goat from it? Do you not need a man to remove it? *BB* 5a(9; **Es**) [cf. **H**Ar (AC 4:226)]

On Pa., mng. 3, and Af., cf. Ma: כי ראיא טאבא דראיאלון וכליא ומראחיק מיניהון כל רוח סיטיא like the good shepherd who tends them and removes and eliminates from them every spirit of seduction Gy 177:19 [contra MD 216].

כְּלְיָא n.m. **a clasp to hold loose hair** (↓ √1#כלי, פרוח, בזיינא) sg. כליא פרוחי (a clasp) which holds loose hair *Šab* 57b(39) [expl. ↓ אבזיינא]

Y: כְּלְיָא פְּרוּחֵי *Šab* ib.(BAYTN 86).

כְּלִילָא n.m. **crown, wreath, coronation tax** (↓ √1#כלל; TA כְּלִיל TJ Is 28:5, Akk *kilīlu* A CAD K 358, Sy ܟܠܝܠܐ LS 327, Ma 1#כלילא 217, > Arab إكليل Fr, AF 62) **1. crown:** sg. *AZ* 44a(44) [expl. BH נֵזֶר 2Chr 23:11]; pl. כלילי הוו להו they had crowns *BB* 16b(22) [v. Ar (AC 4:234)]; **2. decorated headband:** sg. *Šab* 59b(10) [made of woven material or cloth]; *ib.* 17; 22; 36; pl. עשרין וארבעה כלילי twenty-four headbands *ib.* 35; **3. wreath, garland:** a. general: sg. רבינא אשכחיה למר בר אשי דהוה גדיל כלילא לברתיה PN encountered PN_2 who was weaving a wreath for his daughter (the bride) *Giṭ* 7a(42); *ib.* 34; *Bo* 21:7 [v. AMB 132]; כלילא דיילי a garland of lizards *BB* 4a(1); pl. גדיל כלילי ד"ינאי" מלכא one who plaits the wreaths of King Yannai *ib.* 133b(15); *Bo* 78:18; b. of specific plants: sg. כלילא דוורדא חיוורא a wreath of white rose(s) *BM* 84a(21) [cf. Ma כלילא ואורדא Jb 77:10]; ינקותא כלילא דוורדא סיבותא כלילא דחילפי youth is a wreath of rose(s). Old age is a wreath of willows *Šab* 152a(13); pl. כי אסה חדתתא ליכלילי like fresh(?) myrtle(s) for garlands *Bo* 15:11; **4.** in phrase **דמי כלילא coronation tax** [calque < Lat (*aurum*) *coronarium*]: sg. דההוא דמי כלילא דשדו אטבריה a certain payment of the coronation tax which was imposed on GN *BB* 8a(39); בטל כלילא the coronation tax was annulled *ib.* 43; ההוא דמי כלילא דשדו דבי מלכא אאבולי ואאסטר"ט"יגי a certain payment of the coronation tax which the officials of the king imposed upon the members of the city council and the *strategoi* *ib.* 143a(38)

Geon. expl.: דמ[י עט]רה שהטיל המלך TGAs42 148:24 [mng. 4]; Lit: AIOA 63; Y: כְּלִילָא *Šab* 152a(13; BAYTN 57).

– כלילא, כְּלִיל מַלְכָּא n.m. **melilot** (*Melilotus*; ↓ 2#חילפא; Sy ܟܠܝܠ ܡܠܟܐ LS 327, כלילא דמלכא Asaf 403:53, > Arab إكليل الملك Siggel 16; cf. Akk *kilīlu* B a rush CAD K 358) sg.abs. כליל מלכא *Ket* 77b(19); det. כלילא *Šab* 109b(29) [in connection w. the compounding of drugs]; כלילא דמלכא דומיא דחילפי ימא melilot is similar to bluestem *TRN* 646:4; pl. חמשה כלילי five (parts) melilot *Šab* 109b(27)

Lit: Flora 2:465; Y: כְּלִיל מַלְכָּא *Ket* ib.

אכלכא, כַּלְכָּא n.f. **storehouse for grain** (< Akk *kalakku* A CAD K 62, mng. 2, AIOA 62) sg. אזל זבן ביה חיטי ואסיק שדייה בכלכא he went, bought wheat with it, brought (it) up, (and) put it in the storehouse *Tan* 24a(28; Ar [AC 4:235]); שדייה באכלכא ... באבא דאכלכא he placed it [i.e. the wheat] in the storehouse ... the door of the storehouse *ib.*(MM); כלכא דחיטי a storehouse of wheat *Giṭ* 56a(28; Ar [AC ib.]) [Var: אכלכא MM]; pl. כלכא דחיטי בעיא שיתין כלכי דציבי a storehouse of wheat requires sixty storehouses of firewood (for fuel) *ib.* 29(Ar [AC 4:235]); חטי הוא דקדחו באכלכאי is it my wheat which would have sprouted in my storehouses? *BM* 63b(14); אכלכי *ib.* 72b(28)

Lit: Eps, StI 47; Y: כַּלְכָּא BAYTN 86.

1# כלכל vb. **to support, sustain** (↓ √כול; MH כלכל J 643) **Pal.:** ואכלכל *SŠHai* 2a(6); *ib.* 7

2# כלכל vb. **to foul, dirty** (perh. metath. < *לכלך [√לוך]; JPA לכלך DJPA 283) **Itpal.:** וכי נחתן בפרותא דנהרא מכלכלן כרעוהי בטי[נא] when they go down to the riverbank their feet are fouled with clay *OHT Šab* 64:11; לא מיכלכלן בטינא *ib.* 13

1# כלל vb. **to marry someone off** (denom. < ↓ כלתא; ↓ 1#כילתא, כלילא, כלתא; JPA 2#כלל DJPA 261) **Pa.:** כלליה לבריה (if) he married off his son *BM* 101b(28)

Itpa. to be married: כי איכלל רבה בריה דרב הונא when PN's son was being married *Meg* 27b(45; **G**)

2# כלל vb. **to state a general rule, include** (denom. < ↓ כללא; JPA כלל DJPA 260) **Pe. 1. to state a general rule:** הני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל general rules which PN, my brother, makes in PN_2's name *Ket* 21a(45) // *ib.* 60a(9) // *ib.* 76b(22) // *Ḥul* 44a(12); **2. to include:** ונכללה let him include it [i.e. הבדלה in the הביננו-prayer] *Ber* 29a(44); כאלה לבהמה [טהורה בהדי] שור he included clean cattle together with an ox *AnanSch* 7:13; כייל ליה *ib.* 5:9; וכליה *ib.* 9:4

Lit: Eps, StI 80.

כְּלָלָא, כלאלא n.m. **general rule, entire amount** (↓ √2#כלל; JPA כלל DJPA 260) **1. general rule:** sg. כללא הוי it is a general statement *Švu* 38a(19); וכללא הוא is it a general rule? *Yev* 21b(35); *Qid* 11a(24); *BM* 62a(46); *Ḥul* 55b(10); מאי כללא what is the general rule? *Šab* 39b(22); *Er* 46a(10); *Giṭ* 39b(2); נקוט האי כללא בידך take this as a general rule [lit. hold this general rule in your hand] *Meg* 22b(18); *AZ* 10a(11); איהו הוא דלא גמר מכלליה אבל כלליה גמר מניה it cannot be learnt from its general rule, but its general rule can be learnt from it *Zev* 49a(35); כללא דמילתא the general rule of the matter *Pes* 110b(6) [cf. MH² כללו שלדבר Er 65a(6)]; *Ket* 61a(48); *BM* 103b(35); *Ḥul* 52a(7); כללא דשושבינותא the rule of groomsmanship *BB* 145b(7); הא לא דמי כללא בתרא לכללא קמא the latter general statement is not, in fact, similar to the former one *BQ* 64a(24); *Ḥul* 66a(11); *Zev* 4b(31); *Kar* 21a(12); pl. ליתנהו להני כללי these general rules are disregarded [lit. do not exist] *Er* 46b(31); *Yev* 64b(13); רבנן דרשי כלאלי ופראטי the scholars interpret (by the principle of) general rules and particular cases *San* 45b(52); *Er* 27b(47); *Suk*

50b(28); *Naz* 34b(21); *Švu* 23b(28) [≠ פרטי]; *Ḥul* 66a(14); *Kar* 21a(14); *IŠGF* 50:13; *Ket* 21a(45) [+ //'s; ↓ √2# כלל pe., mng. 1]; ואו אית בה פלוגתא נקטינן כלאלי if there is a dispute concerning it we utilize the general rules *TGHark* 118:9; **2. entire amount:** pl. כללי ביובילי ופראטי בשבועי the 'whole ones' [i.e. the hundreds in the date] as jubilee cycles and the 'portions' [i.e. the remainder] as sabbatical cycles *AZ* 9b(9; TGHark 21:36)

Lit: Bacher 84; Voc: כְּלָלָא HGP 21b:29; Y: כְּלָלָא *Šab* 39b(22; BAYTN 43).

– **כלל כלל, כְּלָל** adv. **at all** a. alone: ומי סעיד כלל does (wine) give nourishment at all? *Ber* 35b(46); היכא דלא אישתי כלל (in a case) where he did not drink at all *Šab* 140a(44); לא איחזי כלל (the animal) was not fit at all *Yom* 64a(15); ודלמא לא עייל כלל perhaps (even if the produce) has not developed at all *RH* 13a(1); *Soṭ* 19b(40) [corr.: כלל כלל]; *BM* 38b(39) [F[1]: כלל כלל]; *Tan* 17a(38); *Giṭ* 15b(11); *BM* 76b(32); *San* 53b(22); *Zev* 36b(21); *Ara* 26a(32); b. repeated: כלל כלל לא certainly not *Beṣ* 35b(36; **L**); *Meg* 2b(21; **L**); *ib.* 24a(17); ואימא דישראל כלל כלל לא מיתסרא say that (the idolatry) of a Jew is not prohibited at all *AZ* 52a(12); *Tan* 17a(38; **V**[17]); נשר דלית לי' כלל כלל הוא דלא תיכול you should not eat an eagle which does not have (any characteristics of a clean bird) at all *Ḥul* 61b(7); *Hor* 11a(3)

Y: כְּלָל *Tan* 17a(38).

– **בִּכְלָל** prep. **as if, included with** (lit. in the category of; ↓ במר ד־) שמואל זבן לקנא דדהבא בכלל דפליזא PN bought a gold bowl (priced) as if it were (gold-plated) bronze *BQ* 113b(28; **EsF[1]H**[bef.corr.],Ar [AC 6:339],HP 88:6); מאה ועשרין חביאתא חמרא בכלל מאה one hundred and twenty jugs of wine as if they were one hundred *BQ* 113b(29; HP 88:7,**F[1]H**[bef.corr.]); הוא בכלל אימיה it [i.e. the embryo] is included with its mother *Tem* 10b(2)

Y: בִּכְלָל *Tem* ib.

– **מִכְּלָל, מִכְּלָלָא** adv. **by inference** (↓ כללא) a. alone: הא דר' יהושע בן לוי לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר this (tradition) of PN was not stated explicitly but was stated by inference *Ber* 9a(7); *Šab* 29a(23); *BQ* 20b(37); *BM* 101a(45); *BB* 40b(18); *Švu* 21a(12); *Ḥul* 94a(12); בפירוש שמיעא לך או מכללא did you hear it [i.e. the tradition] explicitly or by inference? *Er* 46a(9); *Šab* 39b(21); *Yev* 60b(43); *Giṭ* 39b(14); חדא מכללא דחברתה איתמר one was said by inference from another *Er* 20a(38) // *Yev* 88b(26) *ib.* 96a(11); כל היכ' דמשמ' מכללא לא קתני בסיפ' wherever (the *Tanna*) implies (something) by inference (in the first part of the Mishna), he does not learn it in the final part *Naz* 53b(13); b. abs. followed by a ד־-clause: מכלל דמשה איעלם מניה it may be inferred that Moses forgot it *Pes* 66b(35); *ib.* 92b(19); אבות מכלל דאיכא תולדות (from the fact that the Mishna mentions) principal categories it may be inferred that there are derivative ones *BQ* 5a(33); *Yev* 105a(31); *BQ* 19a(7); *BM* 62a(30); *BB* 123a(44); *San* 107b(21); *AZ* 21a(42); *Men* 98a(10); *Bek* 28b(11)

Y: מִכְּלָלָא *Yev* 60b(43).

1# כלם vb. **to shame someone** (JPA כלם DJPA 261) **Af.:** דמכלמי ליה ומיכלם they shame him, and he is ashamed *BQ* 86a(56); *ib.* 86b(1); 23; 30 **Itpe. to be ashamed** [v. Af.]: מיכלים *BQ* 86b(1; Oxf., c.21, 34)

2# כלם vb. **(uncertain) Pa.:** כל עיקר (ב)'כ'לומא כרמא דבעל הבית whatever is essential to ... the vineyard is (the responsibility) of the landlord *BM* 103b(35; **H**[corr.]**M**) [Var: כלמי Ar (AC 4:238); בלמא **V**[23]Rashi]

Expl. Ar: סייג לסתום פרצות AC ib.; Rashi: שמירה.

כלמתא ↓ קלמתא n.

כלפֵי ↓ 1# אפא vb., לייא adv.

כל קביל ↓ קביל prep.

כַּלְּתָא, pl. **כַּלָּאתָא** n.f. **bride, daughter-in-law** (↓ √1# כלל; TA כַּלְּתָא TJ Is 61:10, Sy ܟܰܠܬ݂ܳܐ, pl. ܟܰܠܳܬ݂ܳܐ, ܟܰܠܠܳܬ݂ܳܐ LS 326, Ma כאלתא MD 197) **1. bride:** sg. משרו קמי' כלתא במערבא הכי they sing so before the bride in the west [i.e. Eretz Israel] *Ket* 17a(10); קרייתא דמנמנמא ביה כלתא a ... in which the bride dozes off *Ket* 17b(4) [expl. MH הִינוּמָא Mib. 2:1]; *Šab* 77b(33) [↓ משכילתא]; חתנא וכלתא bridegroom and bride *Giṭ* 57a(16); *Ḥul* 83a(26); *SŠHai* 2a(14); **2. daughter-in-law:** sg. ההיא חמו(ו)תה דהות סניא לה לכלתה a certain mother-in-law who hated her daughter-in-law *Šab* 26a(3); כלתא וחמתא *Bo* 54:7; *ib.* 100:5; 115:5; 128:2; *MQ* 9b(31); רפרם ספדה לכלתיה בבי כנשתא PN eulogized his daughter-in-law in the synagogue *Meg* 28b(34); כתובתא דכלתיה his daughter-in-law's *ketubba* *BB* 174b(20; **P**[1]) // *Ara* 23a(33); *Ket* 54a(44); *BM* 17a(20); *Mei* 19a(20); pl. והני מילי דלית ליה כלאתא אבל אית ליה כלאתא לא שביק כלאתיה ומשדר ליבנאתיה this refers to a case where he does not have daughters-in-law. But if he has daughters-in-law, he does not abandon his daughters-in-law by sending (a gift only) to his daughters *BB* 143b(10; HP 118:15); תעייל כלאתא ולא לימותו בנך ולינפקון you will bring daughters-in-law (into your family), your sons will not die, and they will go out (to their wives' family estates) *MQ* 9b(17); *Ber* 56a(23; MGG 703:15); *Yev* 21b(13; Ar [AC 5:253[5], s.v. מרכוף]); תמני כלתך your eight daughters-in-law *Pes* 116a(9); *Mei* 19a(21)

Voc: כַּלְּתָא HGP 44a:5; Y: כַּלְּתָא *Šab* 77b(33; BAYTN 187).

כמאן ד־ ↓ 2# מאן pron.

כמא, כַּמָּה adv. **how much/many?, many, a long time,** conj. **as much as, as long as** (↓ כל כִמא ד־; mng. I: JPA כמה DJPA 261, mng. 2, Ma כמא MD 218, Sy ܐܝܟ ܟܡܐ LS 14; mng. II: Sy ܟܡܐ ܕ־ LS 330, mng. 2c, Ma כמא ד־ MD 218) **I.** adv. **1.** alone: **a. how much/ many?:** *Šab* 60b(51); *Pes* 31b(39); *Ḥul* 76a(30); אורכא דעגלא כמה הוא(י) how much is the length of a wagon (in the desert)? *Šab* 98a(9); משה כמה הוה what was Moses' height? *Ber* 54b(26) [lit. how much was Moses?]; וכמה איסתרא פלגא דזוזא how much is a stater? Half a *zuz* *Ket* 64a(30); *BB* 58b(15); וכמה פרוטי how many *perutas* (are there in a quarter of a *zuz*)? *Kar* 10b(24); בת כמה הויא שלש סאין how much is the *bat*? Three *seahs* *Er* 14b(12); כמה קשיש אברהם משרה how much older was Abraham than Sarah? *San* 69b(35); כמה חלבה how much milk? *Ḥul* 110a(9); **b. a long time:** כמה נינם בהנך יומי דאריכי וקטיני I shall sleep a long time in those days of the 'graves' *Er* 65a(37); **c. a large amount:** מפסדיתו ליה בכמה you will cause him a large loss *BM* 73a(36); **2.** w. a fol. n. **many, how many:** כמה ספסלי many benches *Ber* 28a(12); כמה שני many years *IŠGF* 104:9; כמ' מיני דמא many types of blood *Nid* 59a(31); *Anan* 57:1 [≠ חד]; כמה דוכאתא many places *TGHark* 51:18; ביום פלו' דהוא כמה בירח פלו' on day so-and-so which is so many (days) in month such-and-such *HP* 163:27; פוק חזי כמה בטלני איכא בשוקא go out (and) see how many idlers there are outside *Ber* 17b(41); *Yom* 19b(52); *Beṣ* 29b(11); *BQ* 84b(9); *TGHark* 142:20; *ib.* 205:19; *IŠGF* 90:18; **II.** conj. **1. as:** כמה דכתיב בספר אוריתא דמשה as it is written in Moses' Torah *SŠHai* 13a(19); **2. as much as:** כמה דאיפשר לשנויי משנינן we change (the procedure) as much as possible *Šab* 128b(46); וכמה דמקרב מעלי the closer (the fringe) is (to the edge of the garment) the better (it is) *Men* 42a(18); *ib.* 45a(19); וחכים כל מה דבעי וגמיר כמה דבעי he learns as much as he wants, and he studies as much as he wants *Šab* 90b(26); *Er* 4b(36); *Giṭ* 69b(4); *BB* 143b(7); *San* 106b(12); כמא דסליק as far (as the lineage) goes back *Anan* 97:24; *ib.* 100:13; כמא דאתפרשו שמיא מן ארעא as far as the sky was separated from earth *ḤMGas* 94:10; **3. as long as, until:** a. alone: כמא דחזיא as long as she sees (menstrual blood) *Anan* 42:6; כמה דמשכנתא בידא דשמעון as long as the loan transaction is in PN's possession *Geon* 163:10; *ib.* 234:10[1]; כמה דאית ביה נשמה as long as it remains alive [lit. that breath is in it] *Šab* 75a(31); *ib.* 151b(49); b. w. negation: כמה דלא מסלקי בזוזי לא שקלי אגר ביתא as long as they do not settle the monetary claim [i.e. redeem their pledge], they cannot take the rent *BM* 73b(9); לא מזגינא רישי(ה)ו אבי סדיא כמה דלא מהפיכנא בזכותיה I do not lay my head down on the pillow as long as I do not thoroughly evaluate the claims in his favor *Šab* 119a(3; **M**); כמה דלא יהיב ביזרא מצי מסליק ליה as long he does not give the seed he may remove him (from the tenancy) *BM* 74b(35); דכמה דלא זריק דם לא מישתרי בשר as long as the blood has not been sprinkled the meat is not permitted *Ḥul* 81a(35); *Šab* 97b(45); *Ket* 64a(24); *BB* 89b(35); *Bek* 12b(7); *Ara* 6b(2); **4. the more that, the longer that:** כמה דקשיש כחיש חיליה the older (the snake) becomes, the weaker is its strength *AZ*

30b(20); כמה דכאיף טפי עדיף the more one is bent over (while praying), the better it is *RH* 26b(44); *BQ* 9b(27); וכמא דמידליא עקרא ומיתיא the more that (the boat) rises, (the more) it uproots and brings (the coral) *RH* 23a(32); התם כמה דשבקת להו מכחש כחשן שיער כמה דישבקת להו אשבוחי משבח there [i.e. concerning grapes] the longer you leave them the more they actually deteriorate. (Concerning) hair, the longer you leave it alone, the more it actually improves *San* 15a(42)

Lit: Eps, StI 75[28] [mng. II.3]. The exact mng. of כמה ד־ in the phrase דמי האי צורבא מרבנן כמה דלא גמידי אינשי שמעתא *Giṭ* 39a(44) // *Er* 15a(42) // *BM* 11b(5) // *BB* 84b(12) is uncertain; Voc: כַּמּא HPP 212:20; Y: כַּמָּה *Šab* 148a(32).

כַּמּוּנָא n.m. **cumin** (Akk *kamūnu* CAD K 131, TA כַּמּוֹנָא TJ Is 28:25, Sy ܟܡܘܢܐ LS 332, Ma כאמונא MD 197) sg. *Šab* 67a(6); *ib.* 110b(5); *Giṭ* 69b(19); *ib.* 32; *AZ* 29a(13); *HP* 190:4; *TGAs42* 160:8; *ḤM* 43:23

Lit: Flora 3:435+; Y: כַּמּוֹנָא *AZ* ib.(BAYTN 246).

כמין ↓ מינא n.

כַּמְכָא n.m. **a type of dish containing milk** (< MIr *kāmak* [cf. MP *kāmag*#1 gruel or soup CPD 48]; ↓ כותחא, ומיתא; Sy ܟܡܟܐ sharp sauce made with vinegar or with sour milk PSmSup 167) sg. *Ket* 60b(52; **V**[5]); *AZ* 35b(37); כדא דכמכא a *k.*-vessel of *kamkha Pes* 76a(44); *ib.* 111b(26; **E**[2]**V**[14]); *Ḥul* 112a(5); *ib.* 10; למיכליה בכמכא to eat it [i.e. bread baked in an oven smeared with animal fat] with *k. Pes* 30a(21; Ar [AC 4:247]**V**[14]); *Anan* 47:19; *TGAs42* 164:12; כמכא דחלבא a *k.*-dish of milk *HG3* 231:79; *ib.* 213:89; ונישטרינהו בכמכא דלא עבר עליהו ארבעין יומי' let him smear them [i.e. the barley cakes] with *k.* which is not more than forty days old *Giṭ* 69b(11)

Lit: Fl, TMW 2:452; Geig, AAC 225; Tel 86; Löw, ZA 22 [1909] 79+; Y: כַּמְכָא *Ḥul* 112a(5; BAYTN 86).

כמן vb. **to conceal, hide** (Sy ܟܡܢ LS 331) **Af.:** ההוא דאכמין עדים לחבריה בכילתא a certain person who concealed witnesses against another in a curtained-off area *San* 29b(4) [cf. MH הַמַּכְמִינִין לוֹ עֵדִים Mib. 7:10]; *ib.* 8; דלא נכלינן אהדאדי ולא מכמ(ני)נן מן הדאדי שום מדעם בעלמא we shall not deceive each other, and we shall not hide anything anywhere from each other *SŠHai* 10a(5)

כַּמְצָא n.m. **locust** (< ↓ קמצא w. dissim. *-q-ṣ-* > *-k-ṣ-*; ↓ כמצורא; Ma גאמצי pl. MD 76) sg. "כמצ"ה בעלמא merely a locust *Yev* 121b(29); pl. כמצי *OHT Yev* 240:9

Geon. expl.: אחד ממיני חגבים [הנקרו]ת כמצי ששמן בלשון ערבית גראד OHT Yev ib., i.e. جراد; note also the spelling of the PN's כמצא, ברכמצא *Giṭ* 55b(53; MGD 625:21)

כמצורא n.m. **locust** (↓ כמצא) sg. כמצורה *Yev* 121b(29; OHT ib. 240:10)

1# כמר vb. **to turn** (Ma כמר af., etpa. MD 218) **Af. to do again** [w. asyndetic sec. vb.]: אכמר שדא ביה he spit into it again [i.e. his cup] *Qid* 81b(2) [cf. Ma: אכמאר בבישותא רמון they again cast them into evil MD ib.]

Itpe. to return: וניכמרון כולהין פתיכרין על קרינהין may the idol-spirits return(?) on the one who called them *Bo* 106:7

Lit: Eps, StI 48.

2# כמר vb. **to pile up** (JPA כמר DJPA 262, MH 2# כמר LNVTH 192, Akk *kamāru* CAD K 112, Arab كمر to cover Hava 665) **Pe.:** מכמר ועיולי לבי מעצרתא piling up and bringing in (of grapes) to the press-room *BM* 74a(19); *ib.* 24

Lit: Geig, AAC 225.

3# כמר vb. **(uncertain) Pe.:** מכמר בסרא ... of the meat *Pes* 58a(43); *ib.* 44; 58b(1)

The translations offered by Rashi [to heat] and RaḤ [to wither; = כמש] are merely guesses, since the context refers to a process which causes the spoiling of the meat.

כמש vb. **to wither** (Sy ܟܡܫ to dry up LS 333, Ma כמש MD 219) **Pe.:** כיון דכמשי הוו ידעי as soon as (the trees) withered they knew (that something had befallen him) *BB* 16b(23); דעבדין טינא ודיצין לה בגוה דלא יבשא וכמשא they take clay and stick it in it [i.e. the bouquet of narcissuses] so that it does not dry up and wither *TRN* 592b:4; pass.part. אם כמ(י)שין אטרפוהי ומכפפן if its leaves are withered and bent over *ḤM* 41:21

Af. id.: חזייה רבא דמכמשא PN saw that (the turnips) were withered *Er* 40a(7; **OV**[1]) [RaḤ: דאכמשא]

כֵּן, כין adv. **so, similarly** (TA כֵּין TJ Is 51:6, Sy ܟܢ LS 333, Ma כין MD 213) a. in non-verbal phrases: וכן ביעי וכן קידרא and, similarly (with regard to) eggs and a pot *Er* 101a(19) // *Beṣ* 33a(1); *HP* 190:4; וכן כי האי גוונא and similarly in this manner *San* 100a(26); וכין הילכתא and so is the law *HP* 13:19; וכן נמי and so also *TGHark* 162:2; *Anan* 72:17; כין אף השתא so moreover now *Bo* 3:11; וכן כל מועד דמתרמי בשבת and similarly, any holiday which falls on the Sabbath *Anan* 39:5; *ib.* 99:16; *HP* 166:4; b. in verbal phrases: וכן תרגמה אריוך בבבל and PN explained it so in GN *Šab* 53a(31); *Suk* 7a(3) [↓ √ידע af., mng. 2]; *Giṭ* 19a(44); *Ḥul* 108b(18); *SŠHai* 12a(17); c. fol. preps.: בתר כן afterwards *BB* 40b(21); *TGHark* 84:21; *ḤM* 42:10; *Anan* 118:13; בתר כין *TGAs33* 210:9; ואע"פ כן even so *IŠGF* 39:12

Y: כֵּן *Ber* 7b(35).

– כֵּן וְכֵן adv. **such-and-such an amount** (archaic and legal; ↓ כך וכך, הכי והכי) a. alone: והא כן וכן הויין ובחביתא רמיאן was there not, in fact, such-and-such (an amount of sesame), and was it not placed in a jug? *Yev* 115b(4); וצביתי ואוסיפית לה כן וכן I willingly added for her such-and-such (an amount of money) *HP* 164:4 [in a *ketubba*]; דכן וכן אית ליה לפל' מן דמי עיסקא פלני so-and-so has such-and-such (an amount) of the money from a certain business deal *TGHark* 100:25; *SŠHai* 2a(17); *ib.* 9b(8); 17a(16); 18b(14); אנסיה למיכתב כן וכן he compelled him to write such-and-such *TGHark* 164:37; *ib.* 234:10; b. w. a fol. noun: כן וכן רבנ' הוו התם כן וכן ספדני ((ורבנן)) הוו תמן such-and-such scholars were there, such-and-such eulogizers were there *Yev* 121b(30); כן וכן זוזי או כן וכן דינרי such-and-such (an amount of) *zuzim* or such-and-such (an amount of) *denars SŠHai* 5b(19); *ib.* 4a(7); 9b(7); *SŠSad* 205:13; *Dec* 10:9; *Geon* 78:10; *TGAs28* 22b:14; *TGHark* 154:33

Voc: כֵּין וּכֵין HGP 23a:28; Y: כֵּן וְכֵן *Yev* 115b(5).

– בְּכֵין adv. **then** (JPA בכ(י)ן DJPA 103) ובכין שדרנא בה תרין אינאשי and then we have sent two men concerning it *TGAs33* 211:11; *Bo* 10:7

1# כַּנָּא n.m. **stem, stalk, original position** (↓ קוטפא; Sy ܟܢܐ base, stalk LS 333, Ma כאנא stem MD 198, mng. d) **1. stem, stalk:** sg. מכניה ידיע (the pumpkin) is recognized from its stalk *Ber* 48a(9; OHT ib. 112:25); pl. בכנייהו הוא דחזא it was on their stalks that he saw (the turnips in his dream) *ib.* 57b(22; **P**); בכנייהו נמי חזי לבהמה (the gourd) is fitting (as food) for an animal also in its stalks [i.e. before it is cut off] *Ḥul* 15b(10; *Šeel* 145:35); **2.** in a fig. sense **original position:** pl. תנא יתהון בכנ(ה)יהון he learnt them [i.e. the laws of the Sabbath and idolatry] in their positions [i.e. their specific tractates] *Kar* 3b(28; Ar [AC 4:252]) [↓ בונכא mng. 3]

Lit: Eps, StI 126; Y: בְּכַנַּיְיהוּ *Ber* 57a(36).

2# כַּנָּא n.m. **small vessel** (< Akk *kannu* a small container CAD K 156, AIOA 62 < Sum **gan** Lieb, SLOB 246; Ma כאנא receptacle, vessel MD 198, mng. a) sg. כנא כנא בפרוטה (the contents of) each small *k.*-vessel (is sold) for a *peruṭa Ket* 99b(5); pl. באתרא דכיילי בכני in a place where they measure in *k.*-vessels *ib.*; באתרא דמזבני בכני in a place where they sell in *k.*-vessels *Mei* 21b(16; **V**[10])

Y: כַּנָּא *Ket* ib.(BAYTN 100).

כִּנְגַּר n.m. **artichoke** (< MIr **kangar* [cf. NP *kangar* PED 1056]; ↓ הרזוקלאלא, דרדרא; Sy ܟܢܓܪܐ, etc. LS 333) sg. *Šab* 109b(34; AC 4:255) [**O:** כניגר]; *HG1* 95:50

Geon. expl.: ואכנגר יש במקומינו דבר שהוא [יוצא מאליו ... ויש] שקורין אותו הרזוקלאלי והוא מר הרבה ובלשון ישמעאלים קורין או[תו] חנטל] TRN 629:1 + AC 4:256, i.e. حنظل colocynth [v. Koh, AC ib., where this expl. is correctly rejected]; כנגרי פירות שלעשב GnK5 169:2. Lit: Flora 1:412.

1# כנדא n.m. **small growth on the lung** (↓ טינרא; etym. unknown) pl. חזנהו דקיימי כנדי כנדי he saw that (the lungs) were covered with various small growths *Ḥul* 48b(2); *HP* 201:3; טינרי דרברבן מן כנדי tubercules which are larger than small growths *HG3* 151:88(Ar [AC 4:49, s.v. טנר])

Geon. expl [Hai]: וכולהו צמחים בועי אינין וכנדי בדל"ת גרסינן וכנדי בועי נפיחתא רכות דהוויין בריאה Ar [AC ib.; cf. HG3 ib.[47]].

2# כנדא n.m. **type of garment** (↓ גונדא) pl. תלי@סר כנדי מאני thirteen *k.*-garments: clothes [double rdg.] *MQ* 24a(31; **C**Ar [AC 4:256])

Lit: Koh, AC 4:256.

3# כַּנְדָּא n.m. **pitcher** (< ↓ כַּדָּא w. dissim. of

-dd- > *-nd-*; OfA כנד TADC xxxvii; > Akk *kandu* container of earthenware or silver, mainly for wine CAD K 148) pl. הני מזבני כנדי sellers of pitchers *Pes* 30a(16); *OHP Er* 105:3 [↓ כינתא#1]
Lit: AAC 226; Y: כַּנְדֵי *Pes* ib.(BAYTN 86).

כנדוקא adj., n. **(attribute of a person)** sg.m. מיניו‹ו›מין כנדוו‹א›'ק'א PN, ... *Ḥul* 49b(25) [V[11]: קנדוקא]
This word has been connected w. NP *kandū, kundū* a large clay storage vessel for grain PED 1054, Sy ܟܕܘܦܐ LS 333 [v. Fl, TMW 2:452; Geig, AAC 227], but as Geig, ib., pointed out, the expected form for one who makes vessels [cf. Rashi: מוכר כדים] should have been כנדוקרא*. The form is poss. a gentilic of a GN; Y: כַּנְדּוּקָא *Ḥul* ib.

כָּנוּנָא n.m. **portable brazier** (< Akk *ki/anūnu* kiln, brazier CAD K 393, AIOA 62; ↓ בי תפי; Sy ܟܢܘܢܐ LS 333, Ma כאנונא MD 198, > Arab كانون Fr, AF 26) sg. מטלטלינן כנונא אגב קיטמיה we move the brazier for the sake of its ash *Beṣ* 21b(23; Ar [AC 4:255]) // *Šab* 47a(18; **M**)
Geon. expl.: מחתה שעושין בה המוגמר אגב קיטמיה דחזיא לכסות בה צואה וכן בל' ישמעאל כאנון Ar [AC ib.]; Lit: AAC 226; Brand 245; Y: כָּנוּנָא *Šab* ib.(BAYTN 68).

כָּנוֹשָׁאָה n.m. **sweeper** (↓ √כנש#1; cf. JNA כנושתא *kanūšta* broom HDJNA 100) pl. only, in a fig. sense: כנושאי וזלוחאי 'sweepers and sprinklers' *Ḥul* 60a(12; V[11]) [i.e. winds and rains; cf. Ma: כנישליא וזליחליא I swept and sprinkled Gs 84:19]
Y: כָּנוֹשָׁאֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 324).

כני vb. **to modify an expression** (Ma כנא#1 pa. MD 219) **Pa.:** כני modify (the biblical text from 2nd to 3rd person) *Švu* 36a(45) [w. ref. to יַכְּכָה Dt 28:22]; *ib.*(47) [w. ref. to יִתָּצְךָ Ps 52:7]

כניא פרווא n.m. **an unclean bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(33; Ar [AC 4:257])
Lit: AAC 227.

1# כְּנִישְׁתָּא n.f. **synagogue, congregation** (↓ √כנש#2, כנישתא, בר כנישתא, בי כנישתא, ריש כנישתא; TA כְּנִישְׁתָא TJ Jo 1:14, Ma כנישתא MD 219, JPA כנישה DJPA 263, > Akk *kiništu* class of priests CAD K 386, > Sy ܟܢܘܫܬܐ LS 335) **1. synagogue** [rare; generally ↓ בי כנישתא]: sg. ומצלינא בגו כנישתא I used to pray in the synagogue *Ber* 8a(42); דאכלי בכנשתא (wayfarers) who eat in the synagogue *Pes* 101a(5); כנישתא דמעון the synagogue of GN *Yev* 64b(33); *Ḥul* 97a(3); *Meg* 29a(23; IŠGF 73:3); pl. אינהו נמי הא קא סתרי כנישאתא they also, in fact, destroy synagogues *Yom* 10a(38); איתסרן כל כנישאתא דבבלאי all the synagogues of the Babylonians were closed *IŠGF* 97:8; **2. congregation:** sg. וכל כנישתא דחזיא ליה פתיחה דנן every congregation which sees this decree of excommunication *Dec* 3:13; *ib.* 4:15; 7:18
Y: כְּנִישְׁתָּא *San* 109b(54; BAYTN 172).

2# כְּנִישְׁתָּא n.f. **sweeping** (↓ √כנש#1, מכנשתא) sg. כנישתא דבי דרי sweeping up of the threshing floor *BM* 21b(17; Ar [AC 4:264])

כנס vb. **to gather, marry** (↓ √כנש#2; JPA כנס DJPA 263) **Pe.** (a/u) **to marry:** והא כמה דלא כניס לה לאו ביתו היא but, in fact, as long as he does not marry her, she is not his 'house' [i.e. wife; v. Lev 16:6] *Yom* 13a(17); *ib.* 18; כיון דכנסה אחולי אחליה לתנאיה when he married her, he indeed absolved his (prior) condition *Yev* 110a(7); בשלישי מיהא ליכנוס let him then marry on Tuesday *Ket* 3b(28); *ib.* 62b(32); *HP* 156:17
Pa. to gather: לכנוסיה מה דאית להון to gather what belongs to them *SŠHai* 17b(8); pass.part. למיחזא מי מכנסין בה פראטי to see if the individual cases are gathered in it [i.e. the Mishna] *TGAs42* 70:26

כנע vb. **to bow down, be humbled** (JPA כנע DJPA 263) **Itpe. 1. to bow down** [w. מיקמי **before s.o.**]: לא איכנעא מיקמיה she did not bow down before him *MQ* 16b(26); *AZ* 17b(3) **2. to be humbled:** איתכנעו שמיא וארעה heaven and earth were humbled *Bo* 10:6

כְּנַעֲנָאָה adj. **Slavic** (lit. Canaanite; Sy ܟܢܥܢܝܐ PSm 1766) sg.m. עבדא כנענאה a Slavic slave *SŠHai* 7a(1)
Lit: R. Jakobson & M. Halle, For M. Weinreich on his Seventieth Birthday, The Hague 1964 147+. The origin of this term is from וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ Gen 9:26.

כנופיא ↓ כינופיא n.

כנף vb. **to assemble, gather, crowd together** (perh. denom. < ↓ כנפא; ↓ כינופיא, כינפא#1; Ma כנף MD 219, Sy ܟܢܦ LS 334 [< Ma]) **Pe.** (a/) **to assemble, gather together:** a. people: בעידנא דכאניף קהלא when he assembles the congregation *Anan* 23:21; וכנף תלמידיה he gathered his students *IŠGF* 80:10; pass.part. כל אימת דלאו כולהון ישראל כניפין יחיד קארי להון whenever not all of the Jews are assembled he calls them [i.e. even a large number] an individual *HP* 37:8; *ib.* 3; b. objects: האי מאן דכניף מילחא ממלחתא one who gathers together salt from a salt pit *Šab* 73b(34)
Pa. 1. id.: a. people: רב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה מכניף ומיתי עשרה רבנן מבי רב when a court case came before PN, he used to gather together and bring ten scholars from the *be rav San* 7b(14) // *Hor* 3b(32); *Ber* 30a(51; **F**); *Anan* 112:3; *ib.* 113:15; אטו לדידכו כנופינהו is their assembling (at the *kalla*) for your benefit? [i.e. so that I can issue them a summons for you] *BQ* 113a(27); pass.part. דמיכנפי כנופי they are gathered close together *Ber* 47b(52) [≠ מבדרי בדורי completely scattered]; מיכנפי כנופי ויתבי (the three judges) were actually assembled in session *San* 8a(43); *ib.* 29b(36) [≠ כניף ואיתינהו he assembled them in session *ib.* 37]; *Ned* 8b(4); b. objects: כל יומא מכנפי ליה לקיטמיה they gather his ash together every day *Giṭ* 57a(1; V[18]); מחזי כמאן דמיכנף למחר וליומא אחרינא he looks like one who is gathering (the stubble) for sometime in the future *Beṣ* 33b(41); pass.part. מכנפי *Ber* 58b(56) [stars in one place; ≠ מבדרי]; *Nid* 27b(16) [earth]; *BM* 25a(41; F[1]) [coins; double rdg.; ↓ √שלחף quad.]; **2. to bunch up:** pass.part. רושמא מיחרץ חריץ או כנופי מיכנף is a seal impression cut directly into (the wax) or is (the wax) completely bunched up? *Giṭ* 20a(39); **3. to gather up skirts:** כל אדעתא דכנופי anything (which is done) with the intention of gathering up skirts (of a garment) *Šab* 147a(36) [cf. Ma כאניפיון שיפולאיכון gather up your skirts MD ib.]
Itpe./Itpa. 1. to be assembled, gather together: איכנוף ואזול כולי עלמ' לגביה all of them gathered together and went to him *AZ* 19b(33; **J**); *San* 8a(53); ליכניף לגבי הדדי וליבעי רחמי let us gather together and pray (for rain) *Tan* 23b(41; **M**[2]); ומיבעי לן לאיכנופי כולן בחד דוכתא all of us are required to gather together in one place *Anan*

7:10; ורבנן דכולי עלמא איכנפו לקמיה the Rabbis of the whole world were assembled before him *IŠGF* 88:11; *ib.* 104:10; 111:4; *TGHark* 157:7; *OHT Meg* 54:8; **2.** w. -ל **to assemble:** ליכנפו‹י›‹ו› למר בי עשרה וליצלי assemble ten (men) and pray (the *'amida*) *Ber* 7b(48; **F**); האי מיכניף ליה והאי לא מיכניף ליה (the demon) can (magically) assemble this [i.e. large objects] but not that [i.e. small objects] *San* 67b(29)

כַּנְפָּא, כַּנְפֵּי, כַּנְפָּתָא, pl. n.f. **wing, lap, flap of a garment, extremity** (↓ √כנף; TA כַּנְפָא TJ 1K 6:24, Sy ܟܢܦܐ LS 334, Ma כאנפא MD 199) **1. wing:** pl. כנפיה *Ḥul* 141b(16); **2. lap, bosom:** sg. הוה יתבה בכנפיה דאבוה (PN's daughter) was sitting in her father's lap *BB* 12b(23); *ib.* 58a(8); *Qid* 81b(46); **3. flap of a garment** [↓ קרנא mng. 4]: sg. דילמ' דפשט כנפיה וקבלה perhaps he spread out the flap of his garment and caught it *Šab* 5a(14); סלקת לאיגרא שרותך בכנפך (if) you go up to the roof, your meal (should be) in the flap of your garment *Pes* 113a(10); *BM* 85a(15); pl. ארבע כנפאתא דכסותהון the four flaps of their garment *Šeel* 144:1; **4.** metaph. **extremity, end:** pl.cs. ארבע כנפי ארעה the four ends of the earth *Bo* 56:14
Y: כַּנְפֵּיהּ *Šab* ib.(BAYTN 86).

1# כנש vb. **to sweep, rake** (↓ כנושאה, כינשא, כנישתא#2, מכנשתא; Sy ܟܢܫ LS 335, mng. 1.e, Ma כנש MD 220) **Pe.:** זמנין דכנשין להו ושדו להו אבראי sometimes they sweep them up [i.e. the fingernails] and throw them outside *MQ* 18a(29); האי דכנשי נשווארא משו' מנקדותא (I previously thought that) the reason for sweeping [lit. this that they sweep] crumbs was because of cleanliness *Ḥul* 105b(25); הוה קימה אמתיה קא כנשא ביתא his maidservant was in the process of sweeping out the house *BM* 85a(17); *TGDr49* 103:19 [expl. MH המכבד *Šab* 95a(22)]; למיכנשה to sweep it out [i.e. the *sukka*] *HP* 29:4 [= GeonH HR 25:35]; *Pes* 45b(22); אתא זיקא כנשיה לטאטה לימא the wind came (and) swept it [i.e. the food that was prepared] into the sea *Ḥul* 60a(10) [cf. Ma: זיקא ... כניש עפרא the wind sweeps up the dust AM 271:9]

2# כנש vb. **to gather, collect** (↓ בי כנשות מיא,

1# כנשתא, √כנס; Sy ܟܢܫ LS 335, mng. 1a, Ma כנש etpa. MD 220; cf. MH נִכְנָס J 649) **Pa.:** לישאנא דכנושי הוא it is a term of gathering together *San* 7a(38) [w. ref. to תָּגוּרוּ Dt 1:17, as if < H √אגר pe.]

Itpe. to be gathered in: ומיכניש משתא לשתא it is gathered in (for storage) from one year to another *HG3* 386:22

In the phrase איכנש לפרוקי *BM* 83b(41), the rt. √כנש itpe. seems to mean 'to enter'; however, since this rdg. only occurs in **H**, and all the other mss. have אזל, this otherwise unattested mng. for this rt. is doubtful.

1# כַּנְתָּא n.f. **ileum** (↓ הדרא; JPA כנת DJPA 264; cf. JNA כנתא *kanta* stomach fat HDJNA 100) sg. ומזבין ליה במר דכנתא he sells him (forbidden fat of the thigh) instead of that of the ileum *Bek* 30a(7) [Var: במרכנתא HG3 239:74]; *ib.* 1; כד מינקיב או כרכשא או כנתא בר מן הדרא when either the large intestine or the ileum is pierced outside the convolution *HP* 201:19; הדרא דכנתא *ib.* 202:1 [but כנתא דהדרא *Geon* 26:19]; האי הדורא דכנתא *Ḥul* 48b(28); *ib.* 113a(31); שוריקי דכנתא veins of the ileum *NDGR* 164:8

Y: כַּנְתָּא *Ḥul* ib.

2# כַּנְתָּא, כִּינְתָּא, pl. **כניאתא, כנאתא** n.f. **basket** (Sy ܟܢܬܐ, ܟܢܝܬܐ basket of fruit PSm 1761 [Lex]) sg. כנתא דגלדני a basket of *g.*-fish *Ket* 105b(43); כנתא דפירי a basket of fruit *Suk* 20b(21; **M**); *Yev* 93a(20; **O**[2]) // *Ket* 105b(32; **V**[5]) [Fr: כלכלה]; pl. כניאתא דפירי *Suk* 20b(21; OH ib. 112:2) [RaḤ: (ב)(כ)נאתא]

Geon. expl.: כלכלה של פירות OH ib.; Lit: GC 42[19]; Y: כַּנְתָּא *Ket* ib.

3# כנתא n.f. **type of bread** (etym. unkn.) sg. כנתא פטירתא unleavened *k.*-bread *Giṭ* 69a(33)

Geon. expl.: מלה פטיר OHT ib. 155:19, i.e. مَلّة فطير unleavened bread baked in ashes; Y: כַּנְתָּא *Giṭ* ib.(BAYTN 187).

4# כַּנְתָּא, pl. **כְּנָוָתָא** n.m. **colleague** (BA כְּנָוָתְ pl. HALOT 1900, Sy ܟܢܘܬܐ, pl. ܟܢܘ̈ܬܐ, LS 334) pl. קשיש מן כנואתיה the oldest of his colleagues *Bo* 21:9

1# כָּסָא, כּוֹסָא, כאסא, abs. **כַּס** n.m. **cup, bowl** (↓ כסתא, בי כסי; TA כָּסָא TO Gen 40:11, Sy ܟܣܐ LS 322, Ma כאסא MD 199) **1. cup:** a. general: pl. תלת מאה כסי three hundred cups *Giṭ* 68b(49); *San* 100b(37) [↓ √נפח pe.]; *Šab* 66b(20) [↓ √סחף pa.]; *Beṣ* 13b(24) [↓ √קלף pa.]; כובי וכסי drinking bowls and cups *BM* 25b(31); b. w. var. designations: sg. כסא דכספא a silver cup *Yom* 78a(23) [↓ כספא mng. 1]; כסא דמאן יקרא דזוגיתא חיוורתי a precious goblet of translucent glass *Ber* 31a(3); pl. כאסי חיוארי translucent (glass) cups *Pes* 112a(26); *AZ* 12b(23); c. esp. of wine: sg. כסא דחמרא *Ber* 12a(23); *Šab* 110b(3; Marg); *Er* 40b(33); *ḤM* 39:5; אזל אשכחיה לשמעיה דקא מזיג ליה כסא he went (and) found his servant mixing a cup (of wine) for him *Er* 54a(49) // *Ned* 55a(32); *Qid* 9a(7); *AZ* 58a(29); אישתי רובה דכאסיה he drank most of his cup (of wine) *Pes* 108b(9); *Er* 29b(28); pl. מנקטא ליה אמי⟨ה⟩ תרי כאסי בתרתי ידיה his mother used to place two cups (of wine) in his two hands *Pes* 110a(14); *ib.* 108a(21); *Ber* 55a(18); **2. bowl:** sg. כסא דחרשין ולא כסא דפשורין (better) a bowl of sorcerers than a bowl of exorcists *BM* 29b(43; **F**[1]) // *Ḥul* 84b(4; **V**[11]); כסא הדין *Bo* 9:1 [self referential to the inscribed object]; *ib.* 16:1; 30:1; כסא דגומרי a bowl of coals *Šab* 134a(28); מלא כסא קמחא דאבשונא a bowlful of flour of roasted ears of grain *Meg* 7b(4); pl. כאסי *HP* 25:4

Voc: כָּסָא VTM 64; כֹּסָא HPP 37:18; HGP 19a:56; Y: כָּסָא *Ber* 42b(17; Mo 96).

2# כַּסָּא n.m. **hash** (↓ √1#כסס, כיסנא, כיסתא) sg. כסא דהרסנא a hash of *h.*-fish *Pes* 112a(30) [v. infra]; *Šab* 118b(17); *Suk* 44b(39); *Beṣ* 16a(51); *BB* 60b(40); *AZ* 38a(13)

Geon. expl.: מביאין דגים קטנים מלוחין וקמח וחומץ ומבשלין אותו OHT Šab 41:13; Y: כַּסָּא *Šab* ib.(BAYTN 7).

3# כֵּסָא n.m. **full moon** (↓ √כסי; Sy ܟܣܐ LS 337b) sg. *Bo* 71:8

Lit: AMB 168.

כְּסוּתָא n.f. **garment, covering** (↓ √כסי; TA כְּסוּתָא TO Ex 22:25, JPA כסו, det. כסותה DJPA 265) **1. garment:** sg. ול⟨י⟩ת ליה כסותא he does not have a garment *Ned* 49b(43; **V**[2]); *Geon* 333:4; ומיכסותהון [יכ]סונה let them cover him from their garment *Bo* 15:6; *SŠHai* 2a(9) [in a writ]; **2. covering:** sg. כיסותא לסיפרי a covering for Torah scrolls *Meg* 26b(37) [Var: כסואתא pl. **M**[2], כסייתא **G**]

כסח vb. **to prune** (Sy ܟܣܚ LS 338) **Pe.:** חזיה לההוא גוברא דקא כסח he saw a certain man who was pruning (his vines) *San* 26a(22); ומאן דכסח אילנא כמאן דנצביה דאמי כיון דכמא דכסח ליה טפי שפר one who prunes a tree (on the Sabbath) is like one who plants it, since the more he prunes it the more it thrives *TGDr49* 98:15

כסחא n.m. perh. **load** sg. והוה קא דרינא כסתא I was lifting a load *RH* 26b(25) [Ed: טונא]

כסי vb. **to cover, conceal, dress** (↓ 2#כיסא, כסיתא, 2#כסא, 3#כסא, כסותא, כסיא, 3#כיסתא, כיסויא; Sy ܟܣܝܐ LS 337, Ma כסא MD 220) **Pe. to conceal:** דקאי להידיא ולא כסי ליה מידי (the sun) stands alone and nothing conceals it *Tam* 32a(10); הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא the dust used to rise up and conceal the sun *Ket* 106a(24) **Pa. 1. to cover:** אנא כסויי כסיתיה לך I certainly covered it for you *BQ* 56a(33); צריך כסוייה בעפרא it is necessary to cover it [i.e. the excrement] with earth *Anan* 27:18; *ib.* 32:9; *Ket* 105b(30); *Beṣ* 8a(18); *AZ* 30a(46); *Šab* 125a(5); כסי רישך cover your head *ib.* 156b(34); מכסונן פראכי we cover the curtains *AnanSch* 29:28; מיכסייה בטינרא דגללא he covers it with a flint rock *Giṭ* 68a(35); והא בעי כסוייה but he, in fact, is required to cover it [i.e. the blood] *Ḥul* 31a(1); *ib.* 87a(2); **2. to conceal, hide, envelop:** אתא אבקא כסייה the dust came (and) enveloped him *Yom* 87a(44); *Ber* 56a(46; MGG 705:10); *San* 49b(35); מה נכסי מינך what can we conceal from you? *ib.* 96b(29); pass.part. ואוזופינן ברביתא דמכסי מן ביסרא ודמא to lend them money on interest which is hidden from people *HP* 50:3; **3. to put on a garment, be dressed:** כסי גלימא דכוליה תכלת put on a garment which is entirely of *tekhelet* *San* 110a(12); *Ber* 56b(22; SM 143:32); *Tan* 23b(44) [sackcloth]; pass.part. דמלאכא אשכחיה לרב קטינא דמכסי סדינא an angel came across PN dressed in an *s.*-garment *Men* 41a(23); *BM* 65a(19); *ib.* 81b(6); *Ber* 60b(33); *Ned* 49b(41); *Men* 39a(40); *Geon* 330:13; *TGHark* 162:1; **4.** w. √לבשׁ af. **to outfit s.o.** [v. Itpa., mng. 4]: אלבשוה וכסיוה they outfitted him *San* 109a(14); דנילבשה ונכסיה he should outfit her *Ket* 52b(33)

Itpa. 1. to be covered: זימנין דמגלי רישייהו וזימנין דמכסי רישייהו sometimes their head is uncovered and sometimes their head is covered *Ned* 30b(16); כי היכין דתתכסי צאה בעפרא מן תתאי ומן עילאי so that the excrement should be covered by earth from below and from above *Anan* 32:7; *Ber* 25b(19); **2. to be concealed, hidden:** a. general: זיל איכסי go (and) be concealed *RH* 25a(27) [of the moon; Var: איכסי מעינ[א] GRH 16:7]; עסרין וארבעי שעי מיכסי סיהרא the moon is concealed for twenty-four hours (in its new phase) *ib.* 20b(14); דמגליא מגליא דמכסיא מכסיא what is revealed is revealed. What is concealed is concealed *Soṭ* 22b(17); *Meg* 5b(51); *Tan* 25a(48) [of the sky]; b. from sight: איכסויי מעינא concealment [lit. being hidden from sight] *BM* 42a(39); *Pes* 31b(38); ואיכסי מיע⟨י⟩נא he was concealed *Tan* 23a(46); הוה קאי ר' אלעזר בדוכתיה עד דאיכסי ר' יוחנן מ⟨ע⟩יניה PN used to stand still in his place until PN$_2$ was out of his sight *Yom* 53a(48); **3. to put on a garment:** הני דמיכסינן מינייהו מיכסין הני דלא מיכסינן מינייהו מיגליין these (sheep) from which we put on garments are covered. Those (goats) from which we do not put on garments are not covered *Šab* 77b(25); אזא שדייה איכסי גלימ' אחריתי he went, removed it, (and) put on another garment *Men* 41a(17); *ib.* 38; *Ket* 79b(20); *Beṣ* 14b(41); **4.** w. √לבשׁ pe. **to outfit o.s., dress o.s.** [v. Pa., mng. 4]: קא לביש ומיכסי מיתמי he is outfitting himself from (the property of) the orphans *Giṭ* 52b(14); האי גדול אחי דלבש ואיכסי מביתא the eldest of the brothers who outfitted himself from the estate *BB* 139a(16); *San* 110a(13); שאיל מאני לבו⟨י⟩⟨ו⟩שי ואיכסי borrow garments (and) outfit yourself *Ket* 63a(7; **V**[5]); *Šab* 10a(13); *ib.* 33b(33); 119a(9); לבישתנ' ואיכסי⟨ת⟩נהו לכולהו מאני she outfitted herself with all (her) garments *Ket* 54a(46)

On Itpa., mng. 4, cf. the dialectal statement: עמר למלבש או אימר לאיתכסאה *Er* 53b(14)

כְּסָיָא n.m. **cover, lid** (↓ √כסי; Sy ܟܣܝܐ LS 337) sg. כסיא דתנורא the cover of the oven *Tan* 22b(26)

כְּסִיפוּתָא n. **shame** (↓ √כסף) sg. הכא משום כסיפותא הוא דעבד he did it in this case out of shame *BM* 22a(44; Es)

Y: כְּסִיפוּתָא *BM* ib.(BAYTN 176).

כְּסִיתָא n.f. **coral** (Sy ܟܣܝܬܐ*, pl. ܟܣܝܬܐ LS 338, ModSy *kisnītā* Maclean 136, JNA כְּסַנֵי pl. Yona 189) sg. כְּסִיתָא *RH* 23a(25; GRH 13:19) // *BB* 81a(2) [expl. MH אלמוגים ib.]; ההוא גברא דאפקידו גביה כסיתא דיתמי a certain man with whom coral of orphans was deposited *Ket* 98a(17) [v. Ar (AC 4:281)], Rashi (לשון אחר)]; וקטר אטוני דכיתנא (ב)כסיתא וקטר להו בספינתא (the diver) tied flax ropes to the coral and tied them to the boat *RH* 23a(30); *ib.* 35; דבי רומאיי מסקי כסיתא they used to bring up coral from GN *ib.* 34(**E**[2])

Lit: Flora 3:344; Y: כְּסִיתָא *BB* ib.(BAYTN 27).

כסכס vb. ↓ √כסס pal.

כסלא n.m. **mound of earth** (cf. Akk *kaslu* [NB] a term referring to a piece of agricultural land CAD K 244, AHw 454; ↓ משׁוניתא; etym. unkn.) sg. כי כסלא לאגיא like a mound to a furrow *Ber* 6a(7; **F**); pl. וקימי עלו(י)⟨ן⟩ כסלי כסלי (the demons) stand over us in various mounds *ib.*(OHT ib. 12:8)

Geon. expl.: ופירוש כסלא משוניתא ... סבוב להן העפר שיצא מהן דהוה כמשוניתא ונקרא כסלא OHT ib.; Y: כִּסְלָא *Ber* ib.

כִּסְלֵיו n.m. ***Kislev*, the third month** (< Akk *Kislimu* AIOA 115; JPA כסליו DJPA 265, JudA כסלו TDTJD B:151, BH כִּסְלֵו HAL 466) sg. ובארבעה בשבא דהוא י"ג בכסליו שנת תתי"א שכיב רבינא PN died on Wednesday, the thirteenth of *Kislev*, year 811 (Seleucid Era) *IŠGF* 95:10; *ib.* 98:11

כסס 1# vb. **to chew, munch** (↓ כיסנא, כיסתא 2#, כסא 2#; Sy ܟܣ 1# to gnaw LS 336, BBah 912:9, Ma כסס 1# to break to pieces MD 221, MH כסס, כסכס LNVTH 194+, Akk *kasāsu* to gnaw, chew CAD K 242) **Pe.:** כס פלפלי ... כס זנגבילא (if) he chewed peppercorns/ginger *Ber* 36b(44) // *Yom* 81b(23); ארוזא חייא דכאיס מיכס uncooked rice which he chews thoroughly *Ber* 37a(27); *HP* 191:4; כאיס מיכס חטיא he chews wheat thoroughly *GŠ* 313:6; ובעיי למיכסיה לכסא בתרא I wanted to munch the bowl afterwards *Meg* 7b(14) [gloss: דאיכסה {לצא} לצעא בתריה to chew the plate after it]

Pal. 1. to chew: אי איתיה ליצרא דע"ז בשנך הוה כיסכסתו(ו)(י)ה כסכוסי if the temptation of idolatry were in your time [lit. years], you would have constantly 'chewed it up' [i.e. enjoyed it] *San* 102b(13) [Var: הות מכסכים ליה כסכוסי **M**(Marg)]; **2. to rub:** מהו לכסכוסי כיתניתא בשבתא is it permitted to rub a linen garment on the Sabbath (to soften it)? *Šab* 140a(46); שכשוכי אין כו(י)סכוסי לא (cleaning) by rinsing – yes; by rubbing – no *Zev* 94b(18); *Šeel* 124:76; לכסכוסי קירמא to rub *q*.-material (in order to soften it) *BM* 60b(10) // *MQ* 10b(9)

Af. to give to munch: אכסו שערי לאלעזר give PN barley to munch [i.e. he displays the intelligence of an animal] *Ket* 77a(42); *ib.* 45

Geon. expl. [Pal., mng. 2]: לקבץ מקצת הבגד שלפשתן בתוך ידו למעכן ביד ולפרכן ולנער אבק מהן לשופו OHP Šab 88:17(Ar); OHP MQ 65:22; Lit: Nöld, ZDMG 49 [1895] 326.

כסס 2# vb. **to admonish** (Sy ܟܣ 2# etpe. to be admonished LS 337, Ma כסס 2# af. to admonish MD 221) **Itpe. to be admonished:** לא מיתכ(ו)ם(יס) עליה he is not admonished over it *Anan* 55:8

Lit: Eps, StI 76.

כסף vb. **to embarrass, shame** (↓ כיסופא, כסיפותא; BH, MH[2] כסף 2# HAL 467, J 655) **Pe.** (e/) **1. to embarrass, put to shame:** בעא למכספיה he wanted to embarrass him *Šab* 46a(34); בריך רחמנא דלא כספיה לרב אויא blessed is the Merciful One who did not embarrass PN *ib.* 46b(5); *Yev* 105b(39)[1]; מוטב דלא יהבת ליה מדיהבת ליה וכסיפתיה it would have been better had you not given him (alms publicly) than had you given him and embarrassed him *Ḥag* 5a(45); אי לאו גמירנא כסיפתון were it not that I had learnt (*'Uqṣin*) you would have embarrassed me *Hor* 13b(49) [v. Af.]; *Šab* 3b(4); *Qid* 81a(38); pass.part. כסיפא נפשיה his soul is ignominious *TGHark* 207:17; **2.** pass.part. **bashful, reluctant, reticent:** a. alone: sg. מאן דכסיף הוה ⟨אתי⟩ בליליא ושקיל whoever was bashful would come and take at night *Ber* 58b(18); גבי קידוש' דכסיפא למיתבעיה לדינא in the case of betrothal where she is reluctant to make a claim against him in court *Giṭ* 74a(41); *Qid* 60b(8); *BM* 111b(31); b. in phrase כסיפא ל- מילתא: 1) alone: *Ber* 58b(18; **F**); *BM* 15b(21); 2) w. fol. inf.: דכסיפא ליה מלתא למשקל

מבשריה למשדא לכלבים he is reluctant to take from his flesh (and) to throw (it) to the dogs *BQ* 85a(12); *Qid* 46b(9; **O**[2])

Af. to embarrass, put to shame: מכסיף לן סבא the old man embarrasses us (by his actions) *Ket* 17a(24); איהו הוא דקא מכסיף נפשיה it is he who puts himself to shame *Soṭ* 32b(38); לא הוה גמירנא הוה מכס(י)פ(י)תון לי *Hor* 13b(49; MGE 699:3) [v. Pe., mng. 1]

Itpe. (e) **1. to be shamed, embarrassed:** a. alone: איניש דמיכסיף someone who is ashamed (to take charity) *Ber* 58b(18); *Šab* 104a(23); *ib.* 156b(16); איכספא ועילא לביתו(י)ה she was embarrassed and went into her (other) room *Tan* 25a(3); השתא מיכספא אחתאי now my sister will be shamed *BB* 123a(43); אישלח ליה איכסיף I shall send a message to him (to get his opinion). He was embarrassed *ib.* 111a(31); *AZ* 36a(14); *Tan* 24b(45); *Yev* 17a(23); הוה קמיכסיף מיחזייה he was embarrassed to see him *RH* 17a(51); b. w. מן by/of s.o.: מו(י)(ו)טב תיכספון מינאי בהאי עלמ' ולא תיכספון מינאי לעלמ' דאתי it is better that you should be shamed by me in this world and not be shamed by me in the world to come *Qid* 81a(37); *Švu* 47b(21); הוה קא מיכסיף מאבוה he was ashamed before his father *Ket* 62b(33); מחברי בי עשרה וגנבי כשורא ולא מיכספי מהדדי ten people can get together to steal a beam and not be embarrassed of each other *Qid* 80b(42); c. w. על ידי by s.o.: חס לי דלכסיף זרעיה דרב על ידי far be it from me that PN's progeny should be shamed by me! *Ara* 16b(30); **2. to be chagrined:** איכסיף לסוף איגלאי מילתא דארוסה הואי he was chagrined (because of what he had said). Eventually it turned out that she was (only) betrothed *Giṭ* 29b(49); *ib.* 77b(20); *BM* 81a(38); *ib.* 81b(3; **F**[1]); 97a(32); *AZ* 22a(15); **3. to be reluctant:** משום דאיהו לא איכסיף למיתבעו(י)(ו)ה because he was not reluctant to demand it [i.e. the money] from her *Qid* 60b(7)

כַּסְפָּא, abs./cs. **כְּסַף** n.m. **silver, money, value** (↓ כספתא; TA כַּסְפָּא TO Gen 44:8, Sy ܟܣܦܐ LS 338, Ma כאספא MD 199) **1. silver:** sg. a. material: דהבא וכספא gold and silver *San* 107b(21); *Pes* 86a(28); *ib.* 116a(47; **M**[1])]; *Giṭ* 56a(42); *AnanSch* 12:12; כספא דחריף הוי טיבעא דהבא דלא חריף הוי פירא silver which is current is considered coin. Gold which is not current is considered produce [i.e. merchandise] *BM* 44b(1); נטירותא דכספא guarding of silver *BQ* 62a(20); b. objects: כסא דכספא a silver cup *Yom* 78a(23); *Ket* 85b(10); *BM* 24a(6); מאני דדהב' וכספ' gold and silver vessels *Ned* 50b(11); *Tan* 7a(54; **L**); *Tam* 32b(16; **V**[10]); טסא דכספא a silver plate *ḤM* 40:14; *Šab* 147b(47) [↓ מגרדתא]; *BQ* 117a(48) [↓ מכחלא]; c. coins: פריטי דכספא small silver coins *Ket* 110b(49); *BB* 165b(45); זוזי דכספא silver *zuzim SŠHai* 4a(6); תלתא מתקלי כספא three silver *miṯqāls AnanSch* 7:19[Marg]; **2. money:** sg.abs. תיפוק ארעא דא בלא כסף this field will go out (of the possession of the mortgagee) without payment *BM* 110a(26) // *BB* 35b(16) [in a legal document]; cs. כסף גולגלתא money of the capitation tax *BB* 8a(19) // *Ned* 62b(5; **V**[2]) [expl. BA בְּלוֹ Ez 7:24]; *Yev* 17a(23); det. דמקדש בכספא one who betroths a woman by money *Yev* 31b(13); *Qid* 26a(16); *ib.* 45b(11); *BQ* 51b(51); ואיהי תישקול כספא she herself will take the money *Ket* 46b(16) // *Qid* 3b(15); **3. monetary value:** sg. חבלא דאפחתה מכספה an injury which diminished her monetary value *BQ* 88a(1)

Y: כַּסְפָּא *BB* 166a(5; BAYTN 86).

כַּסְפְּתָא n.f. **money chest** (↓ כספא) sg. מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתה או לא do people place pearls in a money chest or not? *BQ* 62a(33; **Es**); ההוא דבטש בה בכספתה דחבריה a certain person who kicked the money chest of another *ib.* 27(Ar [AC 4:278]); דיתיב גוי אכספתא a pagan was sitting on the money chest *Ḥul* 133b(6); *ib.* 7

RaH: ארגז שמשימין שם הכספים OHR BQ 64:32; Y: כַּסְפְּתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 183).

כַּסְתָּא, pl. **כַּסְתָּתָא** n.f. **jug** (↓ כסא 1#; Sy ܟܣܬܐ jug, flask BBah 912:11, PSm 1776) sg. כ(י)סתא דשיכרא jug of *š*.-beverage *Šab* 109b(29); pl. חמשא כסתתא דשיכרא five jugs of *š*.-beverage *ib.* 27

כעין prep. ↓ עינא 1#

כַּבָּא, כַּעְכָּא n.m. **type of bread** (Sy ܟܥܟܐ LS 339, > Arab كعك Fr, AF 35; perh. < MIr antecedent of NP *kāk* biscuit, dry bread PED 1007) pl. ריפי כעכי loaves : *k*.-bread *Ber* 42a(2;

Ar [AC 4:282]) [double rdg.; **F:** כעכי ריפתא]; נהמא וכעכי *TGAs27* 30:4

Lit: Shaked, EIr 260, w. lit.; expl. Ar: פ"א ריפי כעכי ספר אחר ככי והוא כעכי כי הרבה מבליען בארמית ח' וע' AC ib.

כְּעַן adv. **now** (↓ כאן 1#; BH כְּעַן HALOT 1901) a. at beg. of a clause: כען הוו עלאנא ארבעא שהדי be for us now four witnesses *SŠHai* 11a(16); כען לימרו ליה רבנן now let the Rabbis say to him *ib.* 12a(21); *SŠSad* 241:14; *ib.* 236:7; 265b:20; כען בזמן דפתיחה הדין ימטא לוותכון now when this decree of excommunication will reach you *Dec* 3:9; *ib.* 4:8; 6:6; b. in phrase עד כען until now: *SŠHai* 5a(15); *SŠSad* 187:15; c. in phrase מכען ועד עלמא from now until forever: *SŠHai* 7b(2)

כעס vb. **to be angry** (JPA כעס DJPA 266) **Pe.:** כעס עילויי he is angry at me *San* 101b(14)

[**כער** vb. ↓ מכוער adj.]

כַּף n.m. ***kaf*, the eleventh letter of the alphabet** (Sy ܟܦ LS 314) sg. שקול כ"ף שדי ארי"ש קרי ביה הכשרת remove *kaf* (from חֶשְׁכַת Ps 18:12), place (it) on *reš* (of the parallel word חַשְׁרַת 2S 22:12), and read it (w. the interchange *ḥet-het*) as הכשרת *Tan* 10a(12)

Y: כַּף *Tan* ib.

כַּפָּא 1# n.m. **ladle, a type of bone, hand** (↓ כפתא; Sy ܟܦܐ LS 339, Ma כאפא MD 200) **1. ladle:** sg. כפא דחק נגרא the ladle which a carpenter hollowed out *Pes* 28a(7); אביי מנח כפא אכיפי PN used to place a ladle on sheaves *Šab* 142b(39); *HP* 15:18; כפא (ד)פרזלא an iron ladle *GC* 29:5 = *HG1* 193:20 [↓ כוורדיקא]; **2. a type of bone:** sg. a. w. דידא **a bone in an animal's shoulder:** כפה דידה *Ḥul* 54a(8); b. w. דמוחא **skull:** כַּפָּא דמוֹחָא *ib.* 9(HPP 305:21); **3. hand:** sg. זיניה בכפיה תלילא his weapon is in his uplifted hand *Bo* 112:5; **4. sheaf** [↓ כיפא 4#; cf. Sy: ܟܦܐ ܕܐܠܡܐ Gen 37:7, H אֲלֻמִּים]: sg. חד גנב כפא דשערי one stole a sheaf of barley *San* 26b(45; *HeRaḤ*, Ar [AC 4:284]) [Var: כַּפָּה HG3 32:48(HGP 39a:24); קבא דשערי **F**²]; כפא דחושלא a sheaf of barley groats *ib.* 27a(48; Ar [AC 3:515]) [Var: קבא דחושלא **He**]

Expl. RaḤ [mng. 4]: אלומה קטנה. Note Ar: חד גנב כפא הזמת ופסליה. פי' הזמת היינו אלומא של שבלים ובלש' ערבי הזמת AC 3:196, i.e. Arab حُزمَة bundle [gloss which entered the text; v. Koh ib.; AAC 156]; Y: כַּפָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 100).

כַּפָּא 2# n.m. **shoulder** (< כדפא* [cf. Ma כאדפא MD 195] < ↓ כתפא; JNA כאפא *kāpa* HDJNA 93; ↓ כפניתא 2#) sg. חמרא דאכפא a 'donkey' on the shoulder *Šab* 66b(8) [expl. MH לוקטימין Mib. 6:9; v. Geon. expl. infra]; חמרא אכפא דגברי שאור wine bounces around on the shoulder of men (and ferments) *BB* 96b(1; Ar [AC 4:286], HP 87:9, TGAs28 10b:20); טעונא דמידלי איניש בכפא תילתא דטעונא הוי a load which a person can raise to his shoulder is a third of a load (which he can carry if placed there by another) *Soṭ* 34a(39; Ar [AC 4:286]); דדרו באגדא לידרו (ב)אכפא דדרו (ב)אכפא ניפרוש סודרא עליה let the ones who carry on a pole carry on (their) shoulder. Let the ones who carry on (their) shoulder place a scarf over it *Beṣ* 30a(5); חד כפיה his one shoulder *Tan* 23a(3; Ar [AC 4:286]); דינקט גלימיה בכפיה he places his cloak on his shoulder *TGAs42* 164:16; pl. דרייה אכפיה וקא מחוי ליה he carried him on his shoulders and was showing him *Ket* 77b(27; MGG 226:13); דדארי על כפיה *AnanSch* 23:11; דאטו פרחי כהונה בכפה תלו לה do the priestly apprentices suspend her by her shoulders? *Soṭ* 6b(14)

Geon. expl.: [מביאין כמין חמור] של עץ חלול ותולין בו מיני צבעונין ומרכיבו על כתיפו ומצחק בו (בפני רבים בשוק וגבין מהן מעות) TRN 603:10. The Ma form represents the intermediate stage before complete assimilation [cf. אונא < אודנא]; Voc: כַּפָּא HGP 5b:26.

כָּפוּרָא n.m. **camphor** (Sy ܟܦܘܪܐ LS 341, Ma כאפור MD 200, Arab كافور Wehr 808) sg. משח כו(ו)פ(ו)ר camphor oil *ḤM* 39:17

Lit: Löw, Flora 2:116.

כפותא ↓ כבותא n.

כפי vb. **to bend over, overturn, compel, force** (↓ √כפף; ↓ אכפיא; Sy ܟܦܐ LS 340) **Pe. 1. to bend s.t. over:** כפא ליה לקומתיה he bent his body over *Giṭ* 68b(1); כפייה לאילן ואנח סיכוך עלויה he bent over a tree and placed a covering on top of it *Šab* 154b(28); **2. to overturn:** כפי אסיתא overturn the mortar *MQ* 22b(48); *Ket* 49b(17); אבא בר מרת כאפי PN used to overturn (the chair while comforting the mourner) *MQ* 26b(46) [≠ ↓ √זקף pe., mng. 2]; pass.part. וכמא דכפיא סלקא עקרא the more that (the boat) is overturned, (the more) it rises (and) uproots (the coral) *RH* 23a(32; GRH 13:24); **3. to force, compel, overcome:** רבא כפא לרב נתן בר אמי PN compelled PN_2 *BB* 8b(37); כפייה רפרם לרב אשי *Ket* 86a(13) // *BQ* 98b(14); *Naz* 62b(12); *AZ* 19a(23); למכפייה ניכפינהו לדידהו כיון דמצוה עליה רמיא לדידיה וכייפינן to compel him [i.e. the eldest brother to make the levirate marriage]. Let us compel them [i.e. the younger brothers]. Since the commandment is incumbent upon him, we force him (to carry it out) *Yev* 39a(45); ניזיל אפיתחא דבי זונות וניכפייה ליצרין ונקבל אגרא let us go to the entrance of a house of prostitution, overcome our desire, and receive a reward *AZ* 17b(2)

Af. to force, compel: רבא אכפייה ליה לרב נתן בר אמי PN compelled PN_2 *Ket* 49b(25) [concerning a charitable donation]; *ib.* 63b(26) [marital reconciliation]; אכפיה אירעי ליה he compelled him (and) he agreed to his (demand) *Pes* 62b(22); *Yom* 83b(28); *Ket* 53a(10)

Lit: G. Haneman, פרופ' י' קוטשר, דברים לזכרו, Ramat Gan 1972, p. 20+. The Af. form interchanges w. √תקף [v. M. Kister, Ros Vol 434].

כפילא n.m. **double payment** (↓ √כפל 1#; cf. MH כִּיפְלַיִים Yeivin, BV 811) sg. כפיליה זוזא וחומשיה זוזא its double payment is a *zuz* and its fifth is a *zuz* *BQ* 65b(10); *ib.* 108a(19); קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה (paying) the principal without (the possibility of) an oath is more severe than double payment in the case of a (false) oath *BM* 94b(25) // *ib.* 41b(12); כי אקני כפילא לאבוכון דעבד לי נייח נפשא I only gave over the right of double payment to your father because he gave me satisfaction *ib.* 34b(8); 10; 34a(26); *ib.* 34; משום דלא נפיש כפילייהו because their payment [i.e. for stolen goods] is not greater than double [lit. their double payment is not large] *BM* 33b(33; **F**¹); pl. תרי כפילי two double payments *BQ* 108a(26)

Y: כְּפִילָא *Ket* 42b(8; BAYTN 166).

כַּפִּין, כְּפִין adj. **hungry** (↓ √כפן; Sy ܟܦܢ, ܟܦܝܢ LS 340, Ma כאפינא MD 200) a. people: sg.m. מאן דכפין ייתי וייכול let whoever is hungry come and eat *Ber* 58b(18); *SRSG* 136:24; ומאן דהוה עייל כפין נפיק כי שבע one who would enter hungry would go out satiated *Ber* 58b(17) [cf. *Giṭ* 56a(23)]; *ib.* 42a(3); 62b(6); כפין ואכיל נבלה כפין נמי ושקיל ארבעה זוזי ומסהיד one who is hungry and eats carrion (to relieve his hunger. If) he is hungry again, he will take four *zuzim* (as a bribe), and testify (falsely) *San* 27a(16); *Meg* 7b(15); pl.m. אם כפיניתון עול (אִיכל) איכול if you are hungry enter (and) eat *Bo* 112:7; ואם לא כפניתון *ib.* 113:9; *ḤM* 45:11; b. animals: sg.m. ולית דכפין ככלבא there is nothing as hungry as a dog *Šab* 155b(39); האי דלא קא אכיל ליה משום דלא כפין הוא the reason that (the wild animal) does not eat him is because it is not hungry *San* 39a(34)

Y: כְּפִין *San* ib.

כפל 1# vb. **to double, reiterate** (↓ כפילא, כפלא 1#, כפלא 2#; MH כפל J 659) **Pe.** a. general: ומנלן דקא כפלינן שלמא למלכי how do we know that we double the greeting [i.e. we say שלום שלום] to kings? *Giṭ* 62a(53); כפליה לתנאיה he reiterated his stipulation [i.e. stipulated what he would do if it was or was not fulfilled] *ib.* 75a(26); 76a(26); pass.part. כתיבן וכפילן written and reiterated *Zev* 40a(4); *ib.* 21; b. esp. to double the value of the dowry in the *ketubba* document: אי מיקנא לא מיכפל ואי מיכפל לא מיקנא if a formal acquisition is to be made, then there is no doubling. If there is doubling, then no formal acquisition is to be made *BM* 104b(9); *TGAs42* 79b:27

Itpe. to be doubled: והא איכא נמי יהודה דאיכפל was Judah('s name) not also doubled? *BQ* 92a(44) [**F**²: איכפולי מיכפל]; *ib.* 45

Lit: Friedman, Marriage 1:296 [Pe., usage b].

כפל 2# vb. **to take the trouble** (sec. rt. < ↓ ל- אכף 1#; cf. CPA ܟܦܠ LSp 8, s.v. ܟܦܠ) **Itpe.** a. w. fol. inf.: איכפל תנא לאשמועינן כל הני did the *Tanna* have to take the trouble to impart a tradition to us about all these (matters)? *Šab* 5a(30); *Ket* 62a(52); *Qid* 26b(5); *BM* 46a(8); *Men* 12b(15); *Zev* 15a(12); איכפול כל הני תנאי לאשמעינן *BQ* 94a(26); b. w. a fol. conjugated vb.: איכפל ואוליד חד משתין זריז take the trouble to beget one who is more valiant than sixty *BB* 91a(25); איכפלי אתאי כל הני פרסי did I take the trouble to come all these parasangs ...? *Švu* 48b(9); איכפל יהושע וכלב ארתוה לכולה ארץ ישראל

did Joshua and Caleb make an effort to take possession of all of Eretz Israel? *BB* 118b(24)

Lit: Fl, TMW 2:454

1# כַּפְלָא n.m. **loin** (↓ √1# כפל; Ma כאפלא loin MD 200) sg. חמשה חוטי אית בה בכפלא there are five sinews in the loin *Ḥul* 93a(26); *ib.* 38; pl. כפלי *ib.* 32; 8b(36); שלהי כפלי the end of the loins *ib.* 52b(7); צולי דכפלי the skins (membranes?) of the loins *TGHark* 159:31; *HG3* 155:34

Voc: כַּפְלֵי HPQ 204:8; Y: כִּפְלָא *Ḥul* 93a(26).

2# כפלא n.m. **hem** (↓ √1# כפל) sg. ורמי לי' חוטי עילוי כפלה he attached fringes upon the hem (of the garment) *Men* 41a(15)

כפן vb. **to be hungry** (↓ כפנא, כפין; Sy ܟܦܢ LS 340, Ma כפן MD 221) **Pe.** (e/a): אדכפנת אכול while you are still hungry – eat *Ber* 62b(6; OHT ib. 139:3) [v. Geon. expl.]; עדיין כפנית I was still hungry *ib.* 42a(3; **F**) [↓ כפנא mng. 2]; כולי יומ' טרחנ' וכפינן the whole day we expended effort and were hungry *BM* 83a(30; **M**); כי היכי {דאגיר} ⟨דאגריד⟩ וכפן אמצה so that my appetite will be stimulated : I shall be hungry for unleavened bread *Pes* 107b(19; **M**) [double rdg.]; pass.part.: ↓ כפין

Af. to cause s.o. to be hungry: משום דמכפין נפשיה טפי הוא because he makes himself hungry a great deal *Šab* 33a(37)

Geon. expl.: עודך רעב אכול ... ופתרונו בזמן שכוחך עלך OHT Ber 139:3.

כַּפְנָא, abs. **כְּפַן** n.m. **famine, hunger** (↓ √כפן; TA כֹּפְנָא TO Gen 12:10, Sy ܟܦܢܐ LS 340, Ma כופנא MD 209) **1. famine:** sg. ושבע דשובעא ותרתין דכפנא seven (years) of plenty and two of famine *Ber* 55b(7); *San* 29a(29); *Giṭ* 56a(45); נהרא אנהרא ביצורתא מדינתא אמדינתא כפנא (bringing food from) one canal to another [lit. from a canal to a canal] is a shortage; (from) one province to another is a famine *Tan* 19b(1); *ib.* 8b(19); 24b(13); **2. hunger:** sg.abs. נפיחי כפן (people) bloated from hunger *Šab* 33a(38); *Tan* 19b(7) // *BB* 91b(14); det. עדי כפנא תוב this is still hunger *Ber* 42a(3; OHT ib. 94:8); כלבא לכפניה גלל{א}⟨י⟩ בלע a dog devours excrement for its hunger *BQ* 92b(37)

Y: כִּפְנָא *Ber* 42a(3; BAYTN 86).

1# כפניתא n.f. **inflorescence of the male date palm** (JPA כפוני DJPA 266, MH כֻּפּוֹנִית Yeivin, BV 1054) sg. ר' אילא קץ כפניתא דשביעית PN cut down the inflorescence (of a date palm) of the Sabbatical year *Pes* 52b(31); pl. כפניאתא *BB* 107b(24) // כפנייתא *Bek* 18a(28) [↓ √תרגם quad., mng. 2a]

Geon. expl.: פרי שלדקל זכר OHP Er 91:23(Ar); Lit: Flora 2:334+; Y: כַּפְנְיָיתָא *Pes* ib.(BAYTN 188).

2# כַּפְנִיתָא n.f. **saddle on a donkey's back** (dimin. of כפתא*; ↓ 2# כפא; cf. Sy: ܟܦܬܐ [illegible] Audo 1:476) sg. כֹּפְנִיתָא *HGP* 15b:10 [expl. MH סניקורת BQ 27b(22)]; *OHP BQ* 127:24 [= SMelG 23(A^2)]

Geon. expl.: עץ מעוקם כמו תפית החמור OHP ib.; Lit: Eps, St2 818.

כפף vb. **to bend, overcome, compel** (↓ 3# כיפא, כיפתא, √כפי; Sy ܟܦ LS 339, Ma כפף MD 208, s.v. כוף) **Pe.** (a/u) **1. to bend, invert:** a. alone: ניכוף בה פורתא דראויה לסכך let him bend it a bit so that it will be proper as a covering for a *sukka* *Suk* 7b(17); דכייף ליה לקרנא מלבר he bends the corner (of the wall) from the outer side *BB* 4a(47); כוף אצבעתך דידך זעירתא דשמאלך bend your small finger of your left hand *ḤM* 44:24; דכייפא ופשט' לה והדר כייפ' (the animal) bends (its foreleg), straightens it out, and bends it again *Ḥul* 38a(11; V[11]); כוף וגוד extend (the partition) in a bent fashion *Er* 87a(3); כייפנא ותריצנא I would bend over and become erect (in the womb) *OHT Ber* 46:14; כמה דכאיף טפי עדיף the more that one bends over (while praying) the better it is *RH* 26b(45) [≠ ↓ √פשט pe., mng. 2, pass.part.]; מאי משמע דהאי גימון לישנא דמיכף הוא what (biblical verse) proves that גִּימּוֹן [MŠab 5:4] is a term of 'bending'? *Šab* 54b(42); pass.part. גני אפרקיד וכיפן בירכיה lying on his back with his knees bent *BB* 74a(1); *ib.* 99a(15); לא הדרי כיפי (the roots) are not bent back again *Er* 100a(19); b. w. רישא: תפשוה להלין ארזי וכפינהו לרישינהו they held these cedars and bent their tops (to the ground) *Ber* 56b(2); כייף הוינא ראשאי בבטנא דאמי I would bend my head over in my mother's womb *OHT Ber* 46:12; **2. to overturn:** אנא חזיתיה לרב הונא דכף כרא ⟨א⟩ארעא ואנ{א}⟨ח⟩ עליה ספר תורה I saw PN (who was sitting on the bed) overturned

the mattress on the ground and place the Torah scroll upon it *Men* 32b(17); כוף תיב overturn (it) and sit (on it) *Šab* 77b(31) [expl. ↓ 1# כופתא]; **3.** metaph. **to overcome, subordinate:** דאי בעי [= בעיי] למיכפיה ליצראי הוה כייפנא ליה had I wished to overcome my desire, I would have done so *San* 107a(30) [↓ יצרא usage a]; *TGHark* 207:18; דארעה פתיתא את דאניש לא כיף לך you are the wide earth whom no one can subordinate *Bo* 125:9; *ib.* 3; pass.part. הא דכייף ליה לרביה הא דלא כייף לרביה this refers to where he is subordinated to his teacher, that to where he is not subordinated to his teacher *Ber* 8a(49); *Šab* 59b(29); *Meg* 22a(50); *Giṭ* 59a(17); *San* 36a(34); התם לא כייפי להדדי מר מיכף כייף להו in that case, they are not subordinate to each other. (In this case), you are completely subordinate to them *Hor* 11b(7); *Ḥul* 18b(23); **4.** metaph. **to compel** [↓ √כפי pe., mng. 3]: הוה כייפנא ליה למרה וכתב לה גיטא דחירותא I would have compelled her master to issue her a writ of manumission *Giṭ* 38a(51); כפו להו they compelled them (to accept their opinion) *AZ* 8b(31); כיון דמצוה עליה רמיא לדידיה כייפינן since the commandment is incumbent upon him, we compel (him to carry it out) *Yev* 39a(46); *ib.* 65b(43); כפתיה she compelled him *Qid* 45b(14)

Af. to compel, force: ומוכפינן לה דמונקא ליה we compel her to nurse it *HP* 112:4; {א}⟨מ⟩כפינן ליה ומפיק לה we compel him to divorce her *ib.* 100:11; 6[!]; 13[!]

Lit: G. Haneman, פרופ' י' קוטשר, דברים לזכרו, Ramat Gan 1972 20+.

כפר vb. **to wipe off, deny, atone** (↓ 1# כופרא, כפרא, יומא דכיפורי; Sy ܟܦܪ LS 340, Ma כפר MD 221) **Pe.** (a/) **1. to wipe off:** ואי איכא בליתא דפרסא למיכפריה if there is a rag of a cover to wipe it off [i.e. the knife] *Ḥul* 8b(18); וכפר בגלימא דחבריה he wiped off (his hands) on another's cloak *BM* 24a(7) [↓ √נגב pa.]; **2. to erase:** אם איתה דפנינהו מיכפר הוה כפר ליה if he had indeed removed them [i.e. the contents of the jar], he would have definitely erased it [i.e. the letter] *Yev* 115b(22); וכפר ליה ל{בב}⟨ככ⟩י⟨ה⟩ דבית he erased the horizontal portions of the (letter) *bet* *BB* 167a(17; **M**); **3.** fig. **to deny:** לא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה טע' דכפריה דמיחזי כשיקרא we do not write an '.-document on movables (the claim upon which) he denied. The reason is that he denied it so that (the '.-document) would appear to be a lie *BQ* 70a(8); *ib.* 105b(2); 107a(6); בדגזליה והדר כפריה in a case where he robbed him and afterwards denied it *BM* 111a(35); *Giṭ* 51b(17); *Švu* 33b(19); *BQ* 105b(2); *BM* 3a(52) [≠ ↓ √ידי af.]; *Bek* 49a(2); ואי לא כפרת בה if not [i.e. the prayer is unanswered] you will deny it [i.e. faith in God] *MQ* 18b(34); כפור במילתא דשמיא ופלח לעבודה זרה deny the word of Heaven and worship idolatry *HG3* 246:68

Pa. 1. to wipe off: הוה קא מכפר ליה בחספא he was wiping them off [i.e. his shoes] with a sherd *Šab* 124b(39); *HG1* 194:39; מכפר ומחוור זכרות he wipes off and washes (his) penis *Anan* 27:3; **2.** w. **ידי to place the blame upon s.o.** [lit. to wipe one's hands]: קוד' בר' הו' בעי לאיחרובי ביתיה וכפורי ידיה בההוא גברא the Holy One, Blessed be He, wants to destroy his Temple and to put the blame upon me *Giṭ* 56a(20); *San* 96b(38); **3. to atone, expiate a sin:** דלא הוה יממא דלכפר ליה there was not the daytime (of the Day of Atonement) to expiate his sin *Kar* 7a(48); *ib.* 18b(27); *Švu* 13b(4); Zev 6a(15); מידי גלות קא מכפרא does exile expiate the sin? *Mak* 11b(32); גברא לכפורי קמיכוין the man intends to expiate his sin *Giṭ* 54a(36); *AnanSch* 17:7

Itpa. to be atoned, receive atonement: אי מירכס חד מכפרנא באידך בחבריה if one (sacrificial animal) is lost I shall be atoned for by the other one *Kar* 24a(7); האיך איכפר ליה that one received atonement *Mak* 11b(32); לא ניחא ליה לאי⟨ני⟩ש דליכפר במידי דלאו דידיה a person does not want to receive atonement through something which is not his *Ara* 21a(37); *Kar* 27a(8); *ib.* 27b(30); *Yom* 50b(13); *Mei* 9b(30); *Tem* 10a(25)

כפרא n.m. **smearing** (↓ √כפר; cf. Akk *kapāru* G to smear on (a paint or liquid) CAD K 179, mng. 2) sg., only in phrase **כפרא דודי a type of dye** [lit. smearing of the pots] *BQ* 101a(1) [expl. MH כלבוס ib. 100b(12), a type of defective dying resulting in streaks; cf. Akk: *diqāra takappar* you wipe the pot clean CAD ib.]

Geon. expl.: קינוח היורות והוא מין צבע קורין לו בצמר קינוח היורות

OHP והוא גוון יהיו בו כמה חברבורות בהרות בהרות כצורת עמודים ib. 157:4; OHR ib. 98:21; Y: כַּפְּרָא BQ ib.(BAYTN 86).

1# כפת vb. **to tie up, bind** (↓ √כרפת; Sy ܟܦܬ LS 341, Ma כפת MD 222 [rare]) **Pe.** (a/): האי מאן דכפתיה לחבריה one who tied up another *San* 77b(36) // *Ḥul* 16a(8; **V**[11]); כפתיה ואודי he tied him up and he confessed *BB* 167a(20); *ib.* 29; *Ber* 56b(1; **F**); *Nid* 25b(29); הני דבי בר אלישיב דכפתי ושקלי לאלת' (people) of the House of PN who used to tie up (the debtors) and take (their payment) immediately *Giṭ* 14a(4); *ib.* 14b(6); *MQ* 16a(21); *Ḥul* 110b(3); דכפתיה בשיראי he bound it [i.e. the sacrifice] with silk (cords) *Tam* 31b(22); ולא תכפתוהי you will not bind him *Bo* 88:7; pass.part. הני פרסאי דכמאן דכפית{ו}"י' דמו the Persians are as if bound *Šab* 94a(25); *ib.* 106b(35)

2# כפת vb. **to be concerned** (sec. rt. < אכפת; ↓ √1# אכף pe.) **Pe.** w. -ל: מיכפת לא איכפת ליה he not actually concerned (about it)? *Giṭ* 62a(24)

3# כפת vb. perh. **to jump, vault** (etym. unkn.; ↓ √1# קפץ) **Pe.:** כפתיה לירדנא אבתריה he jumped over the Jordan behind him *BM* 84a(40)

Lit.: S. Friedman, BM VII [forthcoming].

כַּפְתָּא, pl. **כַּפָּאתָא** n.f. **branch of the date palm** (↓ 1# כפא; Sy ܟܦܬܐ LS 339) sg. חדא כפתא *Suk* 32a(25); pl. תרתי כפאתא ⟨ד⟩תמרי *ib.*

Lit: Flora 2:327.

כָּצוּמָא n.m. **magician** (↓ קסומא; Ma כאצומא MD 200, Sy ܩܨܘܡܐ LS 687) pl. כצומי *Bo* 78:13

כַּר, כאר n.m. **donkey** (< MP *xar* CPD 94) sg. כר הזאר גונג a donkey of a thousand colors [= MP *xar hazār gōnag*] *San* 98a(45; GŠ 400:15) [Var: כאר **HeAr** (AC 4:178, s.v. כאר), MGG 687:16]

Geon. expl.: כר חמור הזאר אלף גונג גונים OH San 516:8; Lit: Fl, TMW 2:448. In spite of Geig, WZKM 44 [1937] 55+; id., AAC 73, who emends to *באר [↓ 1# בארג], all the ms. evidence supports the above interpretation.

כָּרָא n.m. **mattress, bolster** (JPA כר DJPA 268) sg. והוה יתיב ספר תורה עילויה וכף כרא ארעא ואותיב עליה ספר תורה a Torah scroll was situated on it [i.e. the bed], and he overturned the mattress on the ground and placed the Torah scroll upon it *MQ* 25a(26; **M**²) // *Men* 32b(17; **M**) [↓ √עפף pe.]

כרב vb. **to plow** (↓ 1# כרבא; Sy 1# ܟܪܒ LS 342, Ma כרב MD 223, > Arab كرب Fr, AF 126) **Pe.** (a/): אזל כרב בהו כרבא he went (and) did plowing with them [i.e. the stolen oxen] *BQ* 96b(22); לבתר הכי כריבנא לה I shall plow it for you afterwards *BM* 105a(19); *ib.* 103b(15); כריב ותני he plows back and forth *BB* 12a(28); *BM* 107a(4); חאזו אינשי דקא כרבי וזרעי they saw people plowing and sowing *Šab* 33b(35); *ib.* 73b(3); *ib.* 5; *San* 26a(20); *HG3* 394:73

1# כְּרָבָא, כראבא n.m. **plowing** (↓ √כרב, בי כרבא; Sy ܟܪܒܐ LS 343, Ma 1# כראבא MD 222; cf. Akk *karapḫu* fallow land CAD K 206) sg. *BQ* 96b(22) [↓ √כרב pe.]; תרי יומי כרבא two days of plowing *BB* 12a(25); *ib.* 26; 27; pl. כל שיבי דכראבי all the chips of the plowings *ib.* 36b(12) [v. comms.]

Geon. expl.: הניר הקרוי בלשון ארמי כראבא TGHark 215:1; Lit: M. Dietrich, BiOr 24 [1967] 298; on *AZ* 61b(31), v. ↓ 1# כרכא; Y: כְּרָבָא *BB* ib.(BAYTN 86).

2# כרבא n.f. **stump of a palm branch** (> Arab كَرَب Fr, AF 145; JudA כרבא name of a date palm orchard JDS3 7:7; ↓ אופתא) sg. בהדי הוצא לקיא כרבא the stump of the palm branch is afflicted together with (its) leaf [i.e. a righteous person is punished together with his wicked neighbor] *BQ* 92a(40)

Lit: Fl, TMW 557; Flora 2:327, 359; Gift 395; Y: כְּרְבָא *BQ* ib.(BAYTN 87).

3# כְּרָבָא, כרובא n.m. **cabbage** (< κράμβη Lehnw 295; Sy ܟܪܒܐ LS 343) sg. דבי רב יהודה מקנבי כרבא the people of PN's household used to peel cabbage *Šab* 115a(5); כרובא *Ber* 38b(19)

Geon. expl.: כרנב OHP Ber 112:14, i.e. كُرُنْب. Lit: Flora 1:482; Y: כְּרָבָא *Šab* ib.(BAYTN 86).

כרבאה, f. **כרביתא** adj. **(uncertain)** sg. נאתא כרביתא *BQ* 85a(50; **F**¹**HAr** [AC 5:361, s.v. נעתא) [expl. MH גרגותני ib.]

Expl. Ar: בשר המת שבחי AC ib.

כַּרְבּוּז n.m. **type of goat** (< MP *xarbuz* oryx CPD 94) sg.abs. ההוא עיזא דכרבוז *Ḥul* 59b(15; Ar [AAC 233, s.v. כרבין, ms. ב])

Lit: Geig, AAC ib.; Tel 87.

כרביתא n.f. **type of garment** (cf. Akk *qarbītu* a garment for the statue of a god or goddess CAD Q 128; ↓ כרבלתא mng. 1) sg. *Ber* 20a(18; OHP ib. 110:4)

Geon. expl.: כרביתא ממטר OHP ib., i.e. مِمْطَر waterproof garment.

כרבל vb. **to tie, plait** (< √כבל w. dissim. of *-bb-* > *-rb-*; cf. BH מְכֻרְבָּל 1Ch 15:27) **Quad.:** pass.part. ⟨א⟩ספכתא דכרוך מזיה דלא מכרבל a head covering in which her hair is wrapped around without its being plaited *GC* 24:7 [expl. ↓ סבכתא]

כַּרְבַּלְתָּא n. **type of head-covering, cock's crest** (Akk *karballatu* piece of linen headgear for soldiers CAD K 215, AIOA 63, BA *כַּרְבְּלָה HALOT 1901, Sy [ܟܪܒܠܬܐ ܕܬܪܢܓܘܠܐ] cock's crest LS 343, BBah 915:20, SBM 573:4, MH² כרבלתו Šab 110b) **1.** perh. **a type of head-covering:** sg. ההיא איתתא דהוה לבישא כרבלתא בשוקא a certain woman who was wearing a head-covering in the street *Ber* 20a(18) [↓ כרביתא]; **2.** w. **תרנוגלא cock's crest:** sg. כי חורא כרבלתא דתרנוגלא when the cock's crest becomes white *AZ* 4b(28) // *Ber.* 7a(27) // *San* 105b(27); כרבלתיה דתרנגולא *Er* 100b(49) [ref. to the speaker himself]

Geon. expl. [mng. 2]: ערף וע⟨א⟩ל דיך OHP Ber 109:6, i.e. عُرْف الدِيك; כתר של תרנגול בשר אדום שבראשו TGWeisz 81c:8; Lit: AIOA 63; Y: כַּרְבַּלְתָּא *Ber* 20a(18; BAYTN 282).

[כרבק vb. ↓ √כרבק]

אַכְרָגָא, כראגא, כְּרָגָא n.m. **poll tax** (< MIr? [cf. MP *harg*, ManP *hr'g* duty, tribute CPD 43, < BA הֲלָךְ HALOT 1860, > Arab خَرَاج Fr, AF 283, PLAr 105) sg. a. imposition: כרגא אקרקף גברי מונח the poll tax is an individual obligation [lit. is imposed upon the head of men] *BB* 55a(11); וקבליה לכרגיה לכולהי שני⟨י⟩ה he took upon himself (the obligation) of his poll tax for his entire lifetime [lit. all his years] *San* 27b(25); רב נחמן בר רב חסדא רמא כרגא ארבנן PN imposed the poll tax on the scholars *BB* 8a(4); כתובו לי רבנן באכרגא inscribe the scholars for me for the poll tax *Yom* 77a(35) [Var: כראגא MGN 282:7]; b. payment: בשני פרסאי איכא דיהיב אכרגא ואיכא דלא יהיב אכרגא in the time of the Persians there were some who used to pay the poll tax and others who did not pay the poll tax *ib.* 46; דיהבי זוזי דאינשי אכרגא ומשתעבדי בהו טפי for those who pay the money of the poll tax of (other) people and enslave them severely *BM* 73b(25); מאן דלא יהיב כרגא משתעבד למאן דיהיב כרגא one who does not pay the poll tax can be enslaved to the one who pays the poll tax (for him) *ib.* 29 // *Yev* 46a(28); לכרגא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזותא we may sell (property) without a proclamation for the poll tax, alimony, and burial *Ket* 87a(20) // *ib.* 100b(26) // *Giṭ* 52b(10) // *BM* 108b(19); *BB* 55a(13); דיקלא דפריק מריה מכרגא a date palm which (by its large yield) releases its owner from the poll tax *Er* 51a(8); c. non-payment and exemption: שרי ליה לצורב' מרבנן למימ' לא יהיבנ' אכרגא a *ṣ.m.* is permitted to say: "I shall not pay the poll tax" *Ned* 62b(3); *BB* 55a(16); בורח מחמת אכרגא he flees because of (his inability to pay) the poll tax *BM* 39a(27) [Var: כראגא HP 90:26]; איכא גברא ביהודאי דקא מפקע תריסר אלפי גברי שית ירחי בקיטא ושית ירחי בסיתוא מכרגא there is a man among the Jews who exempts twelve thousand men from the poll tax six months in the summer and six months in the winter [i.e. for the entire year] *ib.* 86a(9) [rdg. bef. corr.]; דשבק נמי אכרגא (Ahasuerus) remitted also the poll tax *Meg* 13a(48); מפק מי@כרגא דמלכא it is exempted from the royal poll tax *Suk* 45a(23) [expl. the GN מוֹצָא Colonia Mib. 4:5 as if pronounced מוּצָא]

Lit: D. Goodblatt, JESHO 22 [1979] 233+; Beer, BA 230; W.B. Henning, OrNS 4 [1935] 291+ [on etym.]; Geig, AAC 233; on *San* 109a(4), v. ↓ פרגא; Voc: אֲכַרְגָא 3a:33; כְּרָגָא 2a:9; Y: כְּרַגָא *BM* 108b(17; StG 157); כְּרָגָא *BB* 8a(4; BAYTN 43).

כרדיקא ↓ כוורדיקא n.

כרה, כְּרָה vb. (Sy ܟܪܗ to be sick LS 343, Ma כרה MD 223) ↓ כורהנא, -על כורח s.v. כ⟨ו⟩רחא, כריהא, כריהותא

1# כרובא n.m. **cherub** (Sy ܟܪܘܒܐ LS 343) sg. קל כרובא the voice of a cherub *Bo* 132:7

2# כרובא ↓ 3# כרבא n.

כַּרְוְיָא n.m. **caraway** (< *καρυΐα [cf. κάρον L-S 879]; Sy ܟܪܘܝܐ LS 343, Arab كَرَوِيَا Wehr 824) sg. כרויה *AZ* 29a(13) [ingredient of a drug]; *TGAs42* 160:8

Lit: Flora 3:437; Y: כְּרוּיָא *AZ* ib.(BAYTN 68).

כְּרוֹכָא n.m. **bundle, part of the intestines** (↓ כרך√; Mng. 1: Sy ܟܪܘܟܐ band LS 345; mng. 2: Ma כארכא דמיא MD 201, s.v. 3#כארכא, JPA כרוך DJPA 268) **1. bundle:** sg. כרוכא דקני a bundle of reeds *Bek* 8b(17); pl. כרוכי דשיראי bundles of silk *San* 67b(26); כרוכי דמרגופנא ודמריזי bundles of cotton and goats' hair *TRN* 588:1; *ib.* 589:3ʹ; ומפקי מניה כרוכי כרוכי דתרבא they removed from him many bundles of fat *BM* 83b(50; SM 64:1); **2. a part of the intestines:** sg. וכרוכא דנפיק מן קבתא עד אמה the (small) intestine which goes out of the stomach (for the length of) a cubit *HP* 196:16 [cf. ריש מעיא באמתא Ḥul 93a(23)]

כרולא* n.m. **ring on the yoke to which the plough is attached** (Sy ܟܪܘܠܐ hook LS 346) sg. *GC* 35:11 [text: פדלא; expl. MH הַסָּמוֹךְ MKel 14:4]

Lit: Eps, GC 166 [contra his expl., ib. 35[22]]. Emendation based on the Arab eq. אובד)כ(רול ib., i.e. الكرول, borrowed into IrArab.

כְּרוּמְשָׁא n.m. **service tree** (*Sorbus domestica*; Sy ܟܪܘܡܫܬܐ LS 347 [Lex]) sg. *Pes* 111b(11)

Geon. expl.: הוא עץ ונקרא פריו בלשון ישמעאל אלגבירא ויש לאילן ענפים הרבה ויש בו קוצים הרבה ⟨זה⟩ OHT ib. 115:11, i.e. الغُبَيْراء service tree [cf. BBah 917:17]; however, Löw, Flora 3:251+, points out that the Geon. description fits *Zizyphus vulgaris Lam.*; Y: כְּרוּמְשָׁא *Pes* ib.(BAYTN 212).

כרושיתא n.f. **cake** (cf. Sy ܟܠܝܫܐ, ܟܪܝܫܐ type of cake LS 671 [Lex]) pl. כרושייתא דשערי barley cakes *Giṭ* 69b(11) [Var: כירושיאתא OHT ib. 157:5]; כרושיתא דחיטי wheat cakes *ib.* 16

Geon. expl.: קרץ OHT ib., i.e. قُرص round, flat loaves of bread; Lit: Geig, AAC 236, discusses poss. P etyms. and rejects them in favor of the Sy cognate supra; Y: כְּרוּשְׁיָיתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 180).

כרושתינא n.m. **(uncertain**; etym. unkn.) sg. דמא דכרושתינא the blood of a ... [remedy for יארוד ib., an eye disease] *Šab* 78a(28; Ar [AC 4:344]) [**O:** דברושטינא]

Expl. RaḤ: 1. תרנגולא דביתא domestic hen; 2. אלכפאש, i.e. Arab خُفّاش bat.

כרז vb. **to announce publicly, proclaim** (↓ אכרוזתא, כלוזא; Sy ܟܪܙ af. LS 344) **Af.:** a. alone: רב אכרוזי מכריז PN used to publicly announce *Šab* 146b(45); פוק אכריז בשוקא go out (and) announce in the street *Ber* 55b(42); *Šab* 129b(30); *RH* 21a(5); *Ket* 77b(23); *Ned* 40a(17); *Qid* 70b(34); *San* 26a(14); *AZ* 19b(31); כי מכריז גלימא מכריז he announces publicly only (the finding of) a garment *BM* 28a(43); *ib.* 16b(20); *Dec* 10:10; b. w. על, א־: בעו לאכרוזי עליהו they wanted to proclaim concerning him [i.e. David] (that he was unfit to marry) *Yev* 77a(2); *San* 26b(34); ומאי טע' אכרזת עילויה דעבדא הוא why did you proclaim that he was a slave? *Qid* 70b(15); *ib.* 81a(45); *Pes* 112b(47); מכריז אבישר' דטריפ' הוא he proclaims that his meat is *ṭěrefa* *Ḥul* 18a(13); *Dec* 3:10

Lit: A. Shaffer, OrNS 34 [1965] 32+ [etym.].

כראזא, כרזא n.m. **type of creeping animal** (etym. unkn.) pl. הני כראזי דבי חילפי *k.*-animals of the area of the ferns *Ḥul* 62b(13; AC 4:313, s.v. כר[13])

Expl. Ar: שרצים שהן מתגדלין באגמים מקום שיש סוף או גומא AC ib.; Lit: Fauna 79; Y: כְּרָזֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 87).

כְּרָזִילָא n.m. **assistant shepherd** (< Akk *kuzallu* shepherd CAD K 613, w. dissim. of *-zz-* > *-rz-* [cf. ↓ כורסיא]; Sy ܟܪܙܝܠܐ shepherd LS 344) sg. מסרה רועה לכרזיליה דאורח' דרועה למימסר לכרזיליה the (chief) shepherd handed it over [i.e. the flock] to his assistant shepherd, because the (chief) shepherd usually hands (it) over to his assistant shepherd *BQ* 56b(15; HAr [AC 4:320]) [expl. MH מְסָרָהּ לָרוֹעֶה Mib. 6:2]

Since this extremely rare Akk word occurring only in OB and Nuzi is prob. not Semitic [v. Lieb, SLOB 16[38]], it should not be considered a cognate in Aramaic.

כרי #1 vb. **to dig, dredge** (↓ כריא #2; Sy ܟܪܐ to cut short LS 342, Ma כרא #2 to dig out MD 222) **Pe. 1. to dig:** זיל כרי לן ואזל כרא להו go (and) dig for us! He went and dug (a pit) for them *BQ* 51a(31); *ib.* 48a(36); כרא ל' בירא ומלייה מיא he dug a pit for himself and filled it with water *Giṭ* 68a(34); *ib.* 8; 42; *Šab* 110b(13); *Suk* 53b(13) [↓ נבג√ pe.]; כארי ואזיל כמה גרגואתא בארעיה he continues to dig several wells in his field *BM* 103a(24); למיכרא נהרא רבא בטורא to dig a large canal in the mountain *San* 93a(29); **2. to dredge:** למיכרא לממסא נהרא טמימא to dredge : unclog a dammed up canal *MQ* 4b(33) [double rdg.]; *BQ* 31b(3); וכרי כריא *BM* 110a(30) [↓ כריא #2]; **3. to breach, pierce** [cf. Ma סיפא כאריא the sword pierces MD ib.]: חזי(א)(ה) להוא גברא דהוה קא כארי בהוצי he saw a certain man who was breaching the fence of palm leaves *Tan* 24a(17; L) [↓ בדק #2√ pe., mng. 1]

כרי #2 vb. **to grieve, worry** (Sy ܟܪܝܐ ܠ LS 342, mng. 3, Ma כאריאל־ MD 222, s.v. כרא #1) impers. w. ל־: ההיא רוביתא דכריא לה בהדי ההוא עניא a certain young girl who was grieved about a certain poor man *San* 109b(39)

כְּרְיָא #1 n.m. **pile** (< Akk *karû* pile of barley CAD K 226 < Sum **kura** Lieb, SLOB 363; Sy ܟܪܝܐ LS 345, Ma כאריא MD 201, JudA כריא TBM 9:13, MH כְּרִי, כָּרִי Yeivin, BV 877) sg. כריא דחטי a pile of wheat *BQ* 116b(52); כריא דפירי a pile of fruit *Suk* 26a(27); *Er* 24b(6); *Ned* 36b(19); כריא דכשותא a pile of dodder *BM* 42b(27); *HG3* 284:11

Lit: Kaufman, AIOA 63, maintains that the word is general Sem.; Voc: כְּרִיאֹ HGP 23a:30; Y: כְּרְיָא *Suk* ib.(BAYTN 87).

כריא #2 n.m. **dredging** (↓ כרי #1√) sg. רב פפא רמא כריא דפתיא איתמי PN imposed (the obligation of) dredging of a canal upon orphans *BB* 8a(20); לכריא דפתיא אפלו מרבנן for the dredging of a canal even the scholars (are subject to corvée) *BM* 108a(11) // *BB* 8a(26) [Var: לכיריא דפתיא TGAs42 157:12]; דיהיב ליה טסקא וכרי כריא he pays the *ṭ.*-tax and does the dredging (of the canal) *BM* 110a(30); *ib.* 31; לכריא דנהרא תחתאי מסייעי עילאי the lower ones [i.e. those who are downstream] help the upper ones in the dredging of the canal *ib.* 108a(14)

כריא #3 n.m. **(uncertain)** sg. ר' אלעזר חזייה להההיא ארעא דשדי בה כריא לפותיה PN saw a certain field in which ... was sown across its width *Yev* 63a(29) [Rashi: כרבא cabbage seed/plowing]

כְּרִיהָא n.m. **sick person** (↓ כרהּ√ pe., pass.part., כריהותא; Sy ܟܪܝܗܐ LS 343, Ma כריהיא pl. MD 223) pl. כל כריהי דמערבא all the sick people of the west [i.e. Eretz Israel] *Šab* 21a(14); *ib.* 145b(19; Ar [AC 4:317])

כריחותא, כְּרִיהוּתָא n.f. **sickness, weakness** (↓ כריהא, טריחותא; Sy ܟܪܝܗܘܬܐ LS 343) sg. כריהותא למיסר המיינא is he too sick [lit. is it a sickness] to tie (his) belt? *Šab* 10a(5; Ar [AC 4:317]); כריחותא *Bo* 37:7

כְּרִיךְ adj. **round, curly** (↓ כרך√ pe., pass.part.; Sy ܟܪܝܟ surrounded by a wall LS 345) **1. round:** sg.m. משום דכריכא because (the pit) is round *BQ* 50b(36); **2. curly:** sg.m. כריכא וקטינא (the kid's tail) was curly and thin *Bek* 40b(16) [cf. Sy: ܕܢܒܐ ܕܟܠܒܐ ܟܪܝܟ a dog's curly tail PSm 1823]

Y: כְּרִיכָא *Bek* ib.

[כריכא ↓ כרוכא n.]

כרך vb. **to roll, fold, wrap** (↓ כרוכא, כריך, כרכא #1, כרכא #2, כרכא #3, כרכתא; Sy ܟܪܟ LS 345, Ma כרך MD 223) **Pe. (a/u) 1. to roll up:** a. general: לצפרא כרכינהו ואיתינהו לשוקא the next morning he rolled them up [i.e. the mattresses] and brought them to the market *Tan* 22a(1; L); b. scrolls, documents: וליכרכיה לספר תורה וליקרי let him roll the Torah scroll (to the Pentateuchal reading) and recite (it) *Soṭ* 41a(18) // *Yom* 70a(5); *Meg* 27a(25); *BB* 14b(8); וכריך סיפרא לאחרי מות וקארי וידבר יי' אל משי' ל' he rolls the Torah scroll to אַחֲרֵי מוֹת and reads from Lev 16:1 *Anan* 38:19; *ib.* 39:11; 40:7; pass.part. דרמו אהדדי וכריכי (the documents) are placed one upon the other and are rolled up *BM* 20b(18) [expl. MH אגודה ib.]; **2. to fold up:** שקל סודריה כרך ליה he took his scarf (and) folded it up *BQ* 20b(2); **3. to wrap or tie around s.t.:** רבה בר רב הונא כריך סודריה אכרעיה ונפיק PN used to wrap his scarf around his feet (on the Day of Atonement) and go out *Yom* 78b(10) // *Yev* 102b(44); *Suk* 26a(55); *Šab* 112a(24); *Soṭ* 49a(43); *Giṭ* 67b(44); אמשייה במיא וכרכיה ארומחיה he soaked it in water and wrapped it around his spear *BB* 74a(22); *San* 82a(31); חזאי דכרכון בי (טו)(אט)נא דאסי I saw (in a dream) that they had bound me with a rope of myrtles *Ber* 56b(17; MGG 707:13 [Var]); האי מאן דכרכיה חיויא one around whom a snake wrapped (itself) *Šab* 110a(11); והדר כריך מצה ומרור ואכיל he then wraps *matza* and bitter herbs and eats *HP* 14:14; pass.part. דכריכי טובא many (phylacteries) are wrapped up together *Er* 97a(40) [expl. MH

כְּרוּכוֹת Mib. 10:1]; דיסתנא דכריכא בסודריה a portion of food wrapped in his scarf *Giṭ* 68a(2); *Nid* 26a(12); **4. to wrap around oneself:** וליכרוך בסדיניה וליגני let him wrap himself in his *s.*-cloth and sleep *Giṭ* 70a(20); דהוה סחי וסליק וכריך בסדיניה he used to wash himself (in the water), go up, and wrap himself in his *s.*-cloth *Ḥul* 58b(6); **5. to twist:** כרוכו לי גו(ר)ד{י} מינה ואיחייטה twist threads for me from it [i.e. from the mill], and I shall sew it *Bek* 8b(37); **6. to embrace** [cf. Ma כרך etpa. MD ib.]: זונה כרכתיה a prostitute embraced him *AZ* 18b(11); **7. to combine** [v. Eps, MNM 594+]: כרוך ותני combine and learn (the two Tannaitic statements together) *Ber* 59a(47); *Šab* 34b(24); *Pes* 75b(4); *RH* 14b(23); *BQ* 59a(30); *Men* 87a(9); **8.** in idiomatic expressions: **a.** w. **זיקא to blow as a whirlwind** [cf. Sy ܙܘܥܐ ܕܟܪܟܐ whirlwind LS 345]: לא ליתיב היכא דכריך זיקא he should not sit where a whirlwind is blowing *Šab* 129a(50); **b. to eat a meal** [w. **ריפתא**]: שתין רהוטי רהוט ולא מט׳יוה׳ לגברא דמצפרא כרך sixty runners ran and could not overtake a man who ate a meal in the morning *BM* 107b(29) // *BQ* 92b(4); איתו כרכו come (and) eat a meal *Tan* 23b(1); כל יומא הוה מייתיא להו דביתהו ריפתא וכרכי she would bring them bread every day, and they would eat *Šab* 33b(29); הני בי תלתא דכרכו ריפתא בהדי הדדי a certain three people who ate a meal together *Ber* 50a(38); *ib.* 45b(43); 48a(18); הני בני בי רב דכרכי ריפתא בבאגא certain students of the *be rav* who eat a meal in the rural area *Er* 73a(38); *ib.* 74b(5); *Tan* 20b(50); *BM* 86a(48); *ib.* 113b(28)

Af. 1. to be wrapped around: דאית ליה ומכרכי עילויה (the purse) has (straps), and they are wrapped around it *Šab* 92a(4); **2. to wrap o.s.:** איכריך גנא ביה he wrapped himself (in the garment and) slept in it *Šab* 110b(43); *ib.* 110a(25); **3. to attach o.s.:** מי איכרכת בבעלי רתן did you attach yourself to sufferers of *ra'tan*? *Ket* 77b(37); *ib.* 24

On Pe., mng. 6, cf. GeonH: בהמה טמאה דכריך אחר בהמה טהורה Šeel 98:20.

1# כַּרְכָּא n.m. **city, enclosed area** (↓ √כרך, ריש כרכי ימא; TA כְּרַכִין pl. TO Dt 32:13, Sy ܟܪܟܐ LS 345; mng. 2: Nab 1#כרך DNWSI 535) **1. city:** a. general: sg. דקא מגנא זכותך אכוליה כרכא your merit protects the entire city *Tan* 22a(10); *Yom* 53b(2); b. metaph. of the Jewish people: כרכא דכולה ביה a 'city' in which there is everything [i.e. all types of people] *Ḥul* 56b(52); **2. enclosed area (?):** sg. ההוא כר{ו}{ב}כ"א דהוה יתיב ביה חמרא דישראל וגוי a certain enclosed area in which was located wine of a Jew and a pagan *AZ* 61b(32; **J**) [**P**[1]: **ביתא**]

Lit: Eps, StI 183, discusses the text of mng. 2 and decides in favor of the rdg. כרבא [HG3 261:44; v. Abramson, AZ 216] which he translates 'field.' His other suggestion that this is some type of a building is more likely; cf. Nab וכרכא די קדמיהם CIS II 350:2, ref. to a part of a tomb [v. also J.T. Milik, RB 66(1959) 558]; AAC 234; Y: כַּרְכָא *AZ* ib.(BAYTN 87).

2# כַּרְכָּא n.m. **roll, scroll** (↓ √כרך; Sy ܟܪܟܐ LS 345, > Akk *kirku* roll of papyrus CAD K 408, mng. a) sg. דכריך ביה פורתא ומנח ליה לכרכיה לעיל he rolls a small amount in it and places its rolled portion (from the other side) on top *BB* 14b(8)

3# כַּרְכָּא, כראכא n.m. **large mat** (↓ √כרך; Sy ܟܪܟܐ woof LS 345, mng. 2, > Akk *kirku* roll of textiles CAD K 408, mng. b, > Arab كَرَاكَة Fr, AF 92) pl. הני כראכי דזו{ג}(ו)י' the large mats of the boats *Šab* 19b(20); *ib.* 156b(41)[1]

Geon. expl.: מחצלות גדולות ארוכות שטוענין אותן בספינות ממקום למקום לסחורה TRN 570:5; Y: כְּרָכֵי *Šab* 19b(20; BAYTN 43).

1# כַּרְכּוּשְׁתָּא n.f. **weasel** (< כבושתא* w. dissim. of *-kk-* > *-rk-*; ↓ בר כרכושתא; Sy ܟܟܘܫܬܐ LS 326, Akk *kakkišu* small animal CAD K 50) sg. כרכושתא ושינורתא עבדו הילולא the weasel and the cat made a feast *San* 105a(51); *Meg* 14b(40) [given as the mng. of the name of the prophetess Ḥulda (cf. infra)]

Geon. expl.: ובני חולדה דהיא כרכושתא TGHark 190:32; Lit: Nöld, ZA 29[1914] 239+; Talshir, Fauna 258+; Y: כַּרְכּוּשְׁתָּא *San* ib.(BAYTN 292).

2# כרכושתא n.m. **bellwether** (√2# כרכש* < ↓ √קרקש w. dissim. *-q-q-* > *-k-k-*; Ma כרכושתא sheep bell MD 201) sg. *BQ* 52a(11; **EsF**[1]) [expl. MH משכוכית ib.; cf. שרקרוקיתה PT Qid 60b(15)]; מאי כרכושתא ... עזא דאזלא ברישא what is a bellwether? The goat walking at the head (of the flock) *ib.*

RaḤ: כבש גדול שתלוי זוג בצוארו והולך בראש העדר OHR BQ 60:16; Voc: כִּרְכּוּשְׁתָּא HGP 15b:32; Lit: Eps, St2 832.

1# כרכש, קרקש vb. **to drive away** (< כשכש* [redup. of כשש; cf. Sy ܟܫܟܫ to flap away (birds) LS 349, MH כשכש to shake vigorously LNVTH 199, JNA *kškš* to shoo away HDJNA 102] w. dissim. *-š-š-* >*-r-š-*; Ma כרכש to drive animals MD 224) **Quad. 1. to drive away:** ובעי לוב{ו}(כ)רכושי באקי he wants to drive away the gnats *Šab* 77b(27); רבה בר רב הונא מקרקיש גזי PN used to drive away the wasps *Nid* 17a(7); **2.** w. **(ב)רישא to nod the head** [cf. Sy ܟܪܟܫ ܒܪܫܗ it wagged its tail LS 256]: וכרכיש בה רישיה בי מדרשא he nodded his head (in agreement) concerning it in the school *BB* 143a(1) // *Nid* 42a(41); *Er* 65b(9); כרכיש ברישיה *Hor* 3b(15)

2# כרכש (< √קרקש) ↓ 2# כרכושתא n.

כרכשא n.m. **large intestines** (etym. unkn.; ↓ 1# כרכשתא) sg. אתא ההוא דרקונא שמטיה לכרכשיה a certain serpent came (and) tore out his large intestines *Ber* 62b(24) // *Giṭ* 57a(21; MGD 622:11); *Ḥul* 49b(37); *ib.* 95b(39) [↓ √1# אבד itpe.]; 113a(31); פומא דכרכשא the opening of the large intestines *HP* 202:8 [expl. MH חלוחלת Ḥul 50a(37)]; *ib.* 201:19

Y: כַּרְכְּשָׁא *Ḥul* 95b(39; BAYTN 217).

1# כרכשתא n.m. **large intestines** (etym. unkn.; ↓ כרכשא) sg. האי כרכשתא אתלת שיני יתבא the large intestine is situated on three protrusions [lit. teeth] *Šab* 82a(9); *ib.* 10; *Giṭ* 57a(21)

Y: כַּרְכַּשְׁתָּא *Git* ib.(BAYTN 282).

2# כּוּרְכְּשְׁתָּא, כַּרְכַּשְׁתָּא n.f. **fringe** (Sy ܟܪܟܫܬܐ belt LS 346[Lex]) sg. בליש' רבנן כורכשתא *GC* 72:6 [expl. MH מְלָל MKel 28:7; v. Geon. expl. infra]; pl. וקטר בכרכשתא דהמיאנך ז' קיטרין tie seven knots in the fringes of your belt *ḤM* 43:17; דתפיסי בכרכשתא they are holding the fringes *BM* 7a(28)

Geon. expl.: והוא כרוספדין בלשון יוני והוא כמין חוטין יתירין היוצאין בבגד משני קצותיו ושמו בטיית הודב GC 72:6, i.e. κράσπεδον, هُدْب [v. OHT Šab 33:27]; Lit: Eps, StI 32.

כרכתא n.f. **(a type of fence;** ↓ √כרך) sg. *BM* 22b(27) [Var: **כרכאתא V**[22]]

RaḤ: יש מי שאומרים פי' כרכתא דקלים הרבה שמוקפות גדר OHR BM 34:5; גידור פסיפס Ar [AC 4:321]; Rashi: גדר של אבנים; Voc: כִּרְכְּתָא HGP 21b:29; Y: כַּרְכְּתָא *BM* ib.(BAYTN 169).

כַּרְמָא n.m. **vineyard** (archaic; ↓ פרדיסא; TA כַּרְמָא TO Dt 22:9, Sy ܟܪܡܐ LS 347) a. general: sg. נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב oh Nazirite! Around, around! Do not come near the vineyard! *Šab* 13a(43) [+ //'s; ↓ נזירא]; כשותא בכרמא מהו what is (the law concerning *kil'ayim* with regard to) dodder in a vineyard? *ib.* 139a(48); *BM* 103b(35); pl. כרמי *Suk* 44b(21); ארבע מאה כרמי four hundred vineyards *BB* 14a(21); *MQ* 4b(10); *SŠHai* 6b(9); b. w. ref. to the school in Jamnia [i.e. כֶּרֶם בְּיַבְנֶה MKet 4:6]: sg. מתני' דכרמא the Mishna of the 'vineyard' *Yev* 42b(24)

Voc: כַּרְמָא VTM 45; Y: כַּרְמֵיהוֹן *MQ* ib.(BAYTN 87).

כרס vb. **to dry up** (< 2# קרס*; Sy ܩܪܣ LS 698, Ma קרס MD 416) **Pe.:** עינבי דכרוס grapes which dried up *BM* 106b(37)

The varr: עינבא דכרים HG2 426:92; עינבי דכדים TGAs28 58:1 [expl. דהואו בהם זגא]; עינבי דכדום Ar [AC 4:199] are either corruptions or misreadings. A connection with ↓ √1# קרס is uncertain.

כַּרְסָא, כְּרֵיסָא, כַּרְסָא, pl. **כַּרְסָאתָא** n.f. **stomach, rumen, womb** (Sy ܟܪܣܐ f. LS 347, Ma כארסא MD 201, MH כְּרֵיס Yeivin, BV 923) **1. stomach:** a. humans: sg. שוף אכריסך עול שוף אכריסך פוק enter crawling on your stomach (and) go out crawling on your stomach *BB* 7a(4); רבא כריסיה his stomach is large *Ned* 50b(18; **V**[2]); עבדא דנהם כריסיה לא שוי למריה a slave who is not worth the food that he eats [lit. the bread of his stomach] to his master *Giṭ* 12a(14) // *BQ* 97a(18) // *BM* 64b(25); עשיק לגביך ושוי לכריסיך expensive for your back, but inexpensive for your stomach [i.e. spend much on clothing but little on food] *ib.* 52a(14); *Ber* 32a(17) [↓ זנא]; pl. תרתי כרסאתא two stomachs *Ket* 103a(11); b. animals: sg. וכרסיהו בחמשין אמהאתא מליא their [i.e. doves'] stomach is full within (a distance of) fifty cubits *BB* 23a(19); בדיורקא כרסא in a case where (the *senunit*'s) stomach was green *Ḥul* 62a(22); **2. rumen** [↓ איסטומכא דכרסא]: sg. נפל כרסא בבירא the rumen fell into the pit [i.e. the identification of הַכֶּרֶס הַפְּנִימִית MḤul 3:1 is unclear] *Ḥul* 50b(11); כד מינקבא כרסא when the rumen is pierced *HP* 199:2; **3. womb:** sg. איכו ילדת לי חדא כרסא would that you had born for me one

(additional) womb (of children) *Yev* 65b(49); כרו[י]סה דאימיה his mother's womb *SOZ* 72:21
Voc: כְּרֵסָא HPP 301:20; HGP 28b:38; Y: כְּרֵסָא *Ḥul* 50b(11; BAYTN 648).

כרע vb. **to bow down, decide** (↓ 1#כרעא, 2#כרעא; JPA כרע DJPA 270) **Pe. to bow down:** כי הוה כרע כרע בברוך he used to bow down only at (the word) בָּרוּךְ *Ber* 12a(52); *ib.* 12b(1); 28b(50); 34b(18); *Qid* 29b(39); *BQ* 16a(51) **Af. to decide:** ובדקנא ולא אשכחנא לאכרועי הי מיניהון דקדים we investigated and could not decide which one of them [i.e. the writs] preceded *SŠSad* 263:18; *TGAs42* 61:31; *TGHark* 193:31; pass.part. דוקא דו[ל]מילי דמתניתין מכרע בבריתא בהדיא the implied opinion of the words of our Mishna is decided exactly in the *barraita* *IŠGF* 38:14; דלא מכרעא לן מגמרא since it is not decided for us from the Talmud *TGHark* 4:19; מכרעא מילתא the matter is decided *ib.* 192:5; 206:15

1#כרעא, כְּרָעָא n.f. **leg, foot** (↓ √כרע; TA כְּרָעַיָּא pl. TO Lev 1:13, Sy ܟܪܥܐ f. LS 348, Ma כראיא pl.f. MD 222) a. of people: 1) general: sg. כי הוה כרעיה חדא אגודא וכרעיה חדא אמברא when his one foot was on the (river)bank, and his other foot was on the ferry *Qid* 70b(25); *Ber* 56b(2); *Giṭ* 59a(33); קל כרעא דאימיה the sound of his mother's footfall *Qid* 31b(19; **O**²); *Yev* 103a(17) [↓ √דחס pe.]; *Pes* 113a(16) [↓ זיבנא mng. 3]; *Yom* 53a(49) [↓ √1#נקף itpa.]; *BM* 81b(7) [↓ √2#סגי pa., mng. 1]; *Yom* 11b(31) [↓ √עקר pe., mng. 2]; *Šab* 54a(14) [↓ √שכן itpe.]; *ib.* 30b(6) [↓ √שמט itpe., mng. 3]; גחין ונשקיה לר' יונתן אכרעיה he bent down and kissed PN on his foot *Ket* 49b(42); *ib.* 63a(16); *BB* 16a(27); pl. הוה כיבא לי כרעאי my feet are hurting me *Yom* 78a(16); וסיים מסאניה כדרטיבן כרעיה (one who) puts on his shoes while his feet are wet *Pes* 111b(37); שקול כרעך אותיב אכרעאי lift up your feet (and) place (them) on my feet *Ket* 67b(39); *Qid* 81a(9); לא תתיב אכרעיך עד דאמר' לי טע' do not sit on your feet [perh. crosslegged] until you tell me the reason *Ned* 55a(35); *Er* 54a(51); *Naz* 24b(10); *Mak* 3b(39); *Zev* 105b(15); *Giṭ* 56a(38); *Anan* 26:1; *ib.* 36:13; 56:6; 2) in a fig. sense: pl. יורש כרעיה דאבוה הוא an heir is his father's 'feet' [i.e. he has all his rights] *Er* 70b(4); מסנא דרב לכרעי לא בעינא I do not want a shoe that is too big for my foot [i.e. a husband of a higher rank] *Qid* 49a(20); b. of animals: pl. כרעי דתרנגולא cock's feet *Ber* 6a(14); *Šab* 128b(25); *Tan* 23b(47) [↓ סוסיא]; *Giṭ* 67b(39); כרעיה בתרייתא its [i.e. a kid's] hind legs *Ḥul* 59a(11); *Anan* 66:16; c. parts thereof: sg. טופרא דכרעאי a toenail of my foot *Šab* 140a(29; **V**); *AZ* 38b(36); pl. חיורן רישי כרעיהו the tips of their legs are white *Yom* 49a(32) // *Ḥul* 7b(34); אצבעת' דכרעי' the toes of his feet *Naz* 43a(9); גבא דכרעא the top of the foot *Yom* 78a(17); גַּוְהָא דכרעיה *Anan* 88:6 [↓ 1#גבא note]; *ib.* 56:17 [↓ חפא mng. 2]; *Yev* 103a(20) [↓ לוחתא]; d. of inanimate objects: 1) furniture: sg. כרעא דפורייה the leg of his bed *San* 105b(33); pl. ארבע כרעיה דפוריא the four legs of the bed *Šab* 110a(19); *Giṭ* 58a(17); פתורא דתלת כראעי a three-legged table *Tan* 25a(11); 2) letters: sg. כרעא דדלת the 'leg' of the *dalet* *Šab* 104a(21); ומ"ט שקר אחדא כרעא קאי why does (the word) שֶׁקֶר 'lie' stand on one leg? [w. ref. to the bottom of its letters; v. note] *Šab* 104a(36); *ib.* 19 [*gimel*]; *Men* 29b(1) [*he*]; כראעיה דהי *TGHark* 6:17

For the ancient form of the letters *qof*, *reš*, and *šin*, v. A. Yardeni, The Book of Hebrew Script, Jerusalem 1991 221 [Chart 22: Eastern book-hand of 8th cent.]. The exact mng. of the idiomatic expression איתפוך כרעיהו lit. their legs were turned *MQ* 25b(20) is uncertain; Voc: כְּרָעָה HPQ 214:10 [v. Y. Kara, HPQ ib., n. 247]; Y: כְּרָעָא *Soṭ* 13a(31; BAYTN 87).

2#כראעא, כרעא n.m. **bowing down** (↓ √כרע) sg. כראעא קמי ראש מתיבאתא bowing down before the head of the academies *IŠGF* 112:14

[כרף ↓ √כרפת vb.]

כְּרַפְסָא n.m. **parsley, celery** (Sy ܟܪܦܣܐ celery, parsley LS 349, MP *karafs* CPD 49, MH כַּרְפַּס MŠvi 9:1, > Arab كَرَفْس Fr, AF 145) sg. דאכלה כרפסא (a woman) who eats parsley *Ket* 61a(2); כרפסא בטליא parsley in *ṭ*.-wine *AZ* 28a(39); בוזרא דכרפסא parsley seed *ib.* 38b(32)

Geon. expl.: כרפס בלשוננו כרפסא ובלשון ישמע' כרפס Sura 2 [1955-6] 302:4; Lit: Flora 3:431+; Y: כְּרַפְסָא *Ket* ib.(BAYTN 217).

כרפת vb. **to tie, bind** (< ↓ √1#כפת w. dissim. of *-pp-* > *-rp-*; Ma כרפת quadref. MD 224) **Quadref. to be tied, bound:** ולא אי@כרפות דדיך הדרת בך אשתרו נמי לא הדרת בך your breasts were 'tied up' [i.e. were undeveloped] and you did not repent. They were 'untied' [i.e. were developed] and you also did not repent *Nid* 48b(1) [≠ ↓ √1#שרי itpe., mng. 1] [Var: איכרפות AC 4:340 Rashi (ed. Ven.), ConAr]

Lit: Yalon, Studies 70.

כרשא n.m. perh. **shark** (Arab قِرْش Wehr 756) pl. מינא דכוורא דשמיה כרשי a species of fish called *k.* *BB* 74a(47) [Var: כרישא Ar (AC 4:343)]

Lit: Nöld, Beitr 87; Fauna 17; Y: כַּרְשָׁא *BB* ib.

[כרשיני ↓ קרשנתא n.]

כרת vb. **to effect a divorce** (< MH² כרת J 674, mng. 3; QA כרת ATTM 610) **Pe.:** עידי חתימה כרתי the witnesses of the signing (of the *geṭ*) effect the divorce *Ket* 94a(27) // *ib.* 94b(15) // *BB* 170a(12); עידי מסירה כרתי the witnesses of the handing over (of the *geṭ*) effect the divorce *Giṭ* 21b(36) // *BB* 170a(18)

Lit: Sok–Greenfield, in Greenfield, AKY 477.

כרתא, כראתא, כְּרָתָא, pl. **כראתי כְּרָתֵי** n.m.pl. **leeks,** sg. **leek-green color** (TA כַּרָתֵי TO Num 11:5, Sy ܟܪܬܐ LS 349, Ma כאראתיא MD 201, > MH כְּרֵתִי MBerK 1:2, > Arab كُرّاث Fr, AF 144, OHT Giṭ 158:6) **1. pl. leeks:** כראתי *Pes* 116a(6); מישרא דכראתי a garden bed of leeks *Šab* 67a(32); *ib.* 110b(43); פירמא דכרתי chopped leeks *Giṭ* 69a(32); עיצרא דכראתי juice of leeks *ib.* 69b(47; OHT ib. 158:6) [v. Geon. expl. infra]; *Ber* 38b(22); *Šab* 110b(41); *Giṭ* 67b(27); *AZ* 10b(6); *Hor* 12a(42) // *Kar* 6a(5); *TGAs42* 165:10 [expl. MH קפליט *Ḥul* 97b(20)]; **2. leek-green color:** sg. ריאה דדמיא לכראתא a lung resembling leek-green color *Ḥul* 47b(24; HPQ 200:11); pl. סרבלא דכרתי a leek-green colored *s.*-garment *Giṭ* 31b(44) [cf. Sy ܠܒܘܫܐ ܕܟܪܬܐ LS ib.]

Geon. expl.: עצארת אל כראת OHT Giṭ 158:5, i.e. عُصارة الكُرّاث; Lit: Flora 2:133+; Kut, Yalon Vol 271. On the non-Semitic etym. of this word, note Sum $garas_3$ > Akk *kar(a)šum* Lieb, SLOB #216 > H כרישה, pl. כרישין; Voc: כְּרָתֵי VTM 26; Y: כְּרָתֵי *Šab* 67a(32; BAYTN 105).

כְּשׁוּרָא n.m. **log, beam** (< Akk *gušūru* CAD G 144, AIOA 53; ↓ כישרא, גשורא; TA כְּשׁוּרָא TJ 2K 6:2[Var], Sy ܟܫܘܪܐ LS 351, Ma 3#כישרא MD 216) **1. log:** a. general: sg. כשורא במתא בזוזא ובדברא בזוזא a log in the town (costs) a *zuz* and in the field a *zuz* *BQ* 11a(13); כי כשורא לצלמא like a log for (carving) an image *Ket* 86a(14) // *BQ* 98b(15; **Es**); pl. שבעה שיבי משבעה כשורי seven chips from seven logs *Šab* 67a(2); b. in a metaph. sense: sg. כי היכי דלימטיין שיבא מכשורא so that a chip from the log should come to me *San* 7b(15) [i.e. a share of the responsibility; v. TGAs42 153:21, s.v. ↓ 1#שיבא] // *Hor* 3b(34); **2. beam:** sg. *Qid* 80b(42); האי כשורא דמטלל' the beam of a hut *BB* 6b(7); *Suk* 31a(22); אי רמיא עליכו כי כשורא if (the bride) is placed upon you (at the wedding) like a beam [i.e. arousing no desire] *Ket* 17a(32); מעיקרא כשורה והשתא טללא first (the מריש) was a beam, and now it is a ceiling *BQ* 66b(34); דפסקיה לאורחא כשו[ד](ר)א the beam blocked the path *BQ* 31b(22) [↓ שלדא]; *ib.* 32a(24); pl. רבו[י] מני כשורי PN used to count the beams *Pes* 110a(13); אחזיק להורדי לא אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להורדי (if) he had acquired the prescriptive right (to place) reed mats (on his neighbor's wall), he did not have the right for beams; for beams, he had the right for reed mats *BB* 6a(31); קביעתא דכשורי fitting of beams *ib.* 27; 3b(27); פרזלא וכשורי והו[דר](רד)' iron, beams, and reed mats *SŠHai* 11a(10); *Meg* 26b(8); *MQ* 12b(46); כשורי דביתך the beams of your house *Ber* 56b(24); כשורי חדתי new beams *Šab* 43a(4); בנאי לי ביתא ולא מטו כשוראי I built a house for myself, and my beams did not touch (from wall to wall) *Tan* 25a(22; **M**²); *ib.* 24; *BB* 7a(6); וטלאלה וכשורה its ceiling and its beams *SŠHai* 6a(7)

Y: כְּשׁוּרָא *Ber* 56b(24; BAYTN 107).

כְּשׁוּתָא n.f. **dodder, a parasitic plant** (*cuscuta*; < Akk *kasû* CAD K 248+; ↓ כיסי; Sy ܟܫܘܬܐ LS 349, Ma 1#כישותא MD 216, > Arab كُشُوث Siggel 63) sg. a. general: ההוא גברא דאפקיד כשותא גבי חבריה a certain person who deposited dodder with another *BM* 42b(26) [an ingredient in brewing beer; v. Stol, Beer 177]; b. growth: האי מאן דתלש כשותא מהיזומי והיגי one who plucks out dodder from among prickly shrubs and thistles *Šab* 107b(46); דקטלי לה להוזמתא ומייתא כשותא the prickly shrub is cut down and the (parasitic)

dodder dies *Er* 28b(15; **O**) [v. TGAs28 170:28]; *MQ* 12b(39); **כשותא בכרמא ערובא** dodder in a vineyard is a (forbidden) mixture [i.e. *kil'ayim*] *Šab* 139a(51); *ib.* 48; **סימרתא דכשותא** bud of dodder *Giṭ* 69a(38; OHT ib. 156:3); c. yellow color: **ריאה כגון מוריקא כגון כשותא כגון ביעתא** a (diseased) lung such as (the color of) saffron, dodder, egg (yolk) *Ḥul* 47b(25) [v. Geon. expl.]; d. use as an antidote: **לוכלוה כשותא במילחא** let them feed dodder with salt (to one who has swallowed a snake) *Šab* 109b(35); *ib.* 37; 39; **מררא דכשותא** the bitterness of the dodder *AZ* 31b(27) [against snake venom]; e. in the preparation of date wine(?): **כשותא חזיא לשכרא** dodder is suitable for the *š.*-drink *MQ* 12b(40) [v. Ar (AC 4:270, s.v. $_{10}$כס)]

Geon. expl.: כשות אף כן נקרא בלשון ישמעאלי כשות והוא כמין חוטין ירקרקין כגון של ברקת שעיקרן בארץ ופרין על הקוצין הנקראין היזמי TGHark 215:10; כן נקרא בלשון ישמעאל כשות OHP Šab 70:24(Ar); GC 123:11; ib. 140:8; Lit: Flora 1:455+; Pfl 171; Y: כִּישׁוּתָא *Giṭ* 69a(38; BAYTN 34).

כשט vb. dissim. < ↓ √קשט vb.

כשימא n.m. **type of doorstop** (etym. unkn.) pl. **דלת דלית לה כשימי** a door which does not have doorstops *Er* 101a(18; **V**[1]RaḤ) [expl. MH דלת אלמנה ib.; Var: שיבא וגשמא; v. also DS, ad loc., n. ב]

Geon. expl.: פי׳ גשמא בית קבול של ציר שהוא כמלבן אלא יורדת ומשתקעת בארץ OHP ib. 102:21.

כַּשִּׁיר adj. **proper, fit** (↓ √כשר; Sy ܟܫܝܪܐ LS 351, Ma כאשירא MD 202) sg.f. **ליליתא בי[ש]תא וכשיר⟨ת⟩א** an evil and fit Lilith *Bo* 31:7

Rdg. in this context is very uncertain.

כשכש vb. ↓ √1# כרכש vb., √קשקש vb.

כשל vb. **to stumble** (Sy ܟܫܠ af. to cause offense LS 350, Ma כשל af. to make stumble MD 224) **Af.** fig. **to cause s.o.'s downfall: אכשליה פומיה לבר דרומא** PN's mouth [i.e. his speech] caused his downfall *Giṭ* 57a(19)

כשר vb. **to be fit, valid, permissible** (↓ הכשירא, כשרתא, כשרותא, כשר, כשיר, כושרא; Sy ܟܫܪ pe., af. LS 350, Ma כשר MD 225, MH כשר J 677) **Pe.:** ↓ כשר adj.

Af. 1. to make fit, declare valid: לאכשורי גברא ... לאכשורי פירא to make the man fit [i.e. to whet his appetite], to make the fruit fit [i.e. more appetizing] *BM* 89b(1); **כל אכשורי אוכלא כאוכלא דמי** anything which is for making food fit (to eat) is considered as food *Yom* 80b(31); **לאכשורי נפשיה למיעל בקהל** to make himself [i.e. the proselyte] fit to marry a Jew *Kar* 8b(28); *Yev* 45a(30); **דאזלי לבי דינא אחרינא ומכשרי להו** they go to another court and pronounce them fit (to give testimony) *San* 24a(5); **סבר לאכשוריה** he thought to declare it [i.e. the document] valid *Giṭ* 88a(19); *San* 25a(24); *TGHark* 51:16; *ib.* 117:7; **2. to declare s.t. permissible:** a. general: **אכשר באבא דאבא** he declared it permissible (for a grandson to testify) for a grandfather *BB* 128a(12); *Bek* 36a(7); *Suk* 11a(36); **בשמאל אכשורי מכשר** he does indeed declare it permissible (to take a fistful) with the left hand *Zev* 25a(3); b. permissable for eating: **לישנא דאכשורי** a term (expressing) making fit (the flesh of the slaughtered animal) *Ḥul* 27a(13; **V**[11]) [expl. MH חיטוי ib. w. ref. to וְחִטֵּא Lev 14:52]; **טריפנא מכשר מכשירנא טריף** (if) I declare (it) *ṭěrefa*, he declares (it) *kašer*. (If) I declare (it) *kašer*, he declares (it) *ṭěrefa Ḥul* 19a(45; **V**[11]); *ib.* 58b(22); **נפצה ואשכחיה תרי ואכשריה** he shook it, found that it was two (nerves), and declared it fit *ib.* 76b(11); **3. to make an object fit to receive Levitical impurity by contact with liquids: אי דמיא אכשורי מכשרי ואי דחמרא אכשורי מכשרי** if it is of water/wine, it certainly makes (them) fit *BB* 97a(23); *Ḥul* 87b(19) [of water, blood]

Itpa. to be reliable, honest: איכשור דרי have the (later) generations become more reliable? *Yev* 39b(44); *Ḥul* 93b(47)

Ittaf. 1. to become valid: איתכשורי איתכשר (the *geṭ*) was indeed valid *Giṭ* 88b(10; **V**[18]); *ib.* 87a(39); *BB* 161a(11); **כי היכי דמיתכשרא בהו הא מנחה הכי מיתכשרי בהי כולהו קרבנות** just as the meal offering becomes valid by its means [i.e. the wood], so do all the sacrifices become valid by its means *Men* 20a(37); **2. to be fit: ליתכשרו** let them become fit (also for the original sacrifice) *Zev* 7a(29); *Giṭ* 81b(27) [for testimony]; **כי היכי דלא ליתכשר לזבונה לגוים** so that it should be unfit to sell it [i.e. the meat] to pagans *Šeel* 108:32; **3. to be declared permissable: דילמא לא מיתכשרא** perhaps (the suspected *ṭerefa*) will not be declared permissable *Šab* 156b(44); *Ḥul* 29a(13); **4. to be rendered fit to receive ritual impurity by contact with a liquid: איתכשר במשקי בית מטבחיא** it was rendered fit to receive impurity by the liquids of the (Temple) slaughterhouse *Pes* 20a(8); *ib.* 33b(21); *Ḥul* 36b(25); *Kar* 13a(43); *Men* 101a(23)

Lit: Eps, StI 121 [Ittaf., mng. 2].

כָּשֵׁר adj. **proper, fit** (↓ √כשר; TA כְּשַׁר TO Num 20:5, MH כָּשֵׁר J 677) **1. proper, fit, worthy:** sg.m. **מנא דכשר למקניא ביה** an implement which is fit for acquiring possession *BM* 47a(53) [in a writ]; *SŠHai* 4b(12); **בית דין חצוף לא כאשר** an arrogant court is unfit *TGHark* 82:30; pl.m. **תרי וכשרי** two people who are (morally) fit *Ber* 3b(3); **תרין שהדי כשרי מהימני** two fit (and) trustworthy witnesses *SŠHai* 19a(4); f. **אורייתין כשרן בנתין לא כשרן** are our teachings of the Torah worthy (and) our daughters unworthy (for you)? *Qid* 71b(7); **2. ritually permissible:** sg.m. **האיי הלפא גילא כשר להושענא** bluestem is permissable for the *lulav*-bundle *Suk* 34a(26)

Y: כְּשֵׁרָא BAYTN 64.

כַּשְׁרוּתָא n.f. **proper or fit state** (↓ √כשר; MH[2] כשרות J 678) sg. **ואית ליה בני בכשרותא** he has sons in a proper state *Šeel* 170:15

כשרתא, קשרתא n.f. **a preparation made by soaking aromatic wood in oil** (↓ √כשר) sg. **כשרתא** *Ber* 43a(56; **FPHG1** 138:40); *GC* 144:7 [expl. MH קושט MUqṣ 3:5]; **קשרתא** *TGAs28* 181:9 [expl. ↓ קושתא]

Geon. expl.: כשרתא היא גאליא ועקרו שמן ומערבין בו כמה מינים מעצי בשמים שמכשירין אותו מעשה רוקח מפוטם כפטום שמן המשחה OHP Ber 61:21, i.e. غَالِيَة perfume composed of musk and ambergris Siggel 54; Lit: Löw, Flora 1:391, denies connection bet. this word and MH כושת [קושט], despite the Geon. expl. in GC ib. [contra Pfl 357].

כתב, כתי vb. **to write, draw up a legal document, convey** (↓ כתבא, כתובתא, כתיבי, מכתבא; Sy ܟܬܒ LS 351, Ma 2# כדב, כתב MD 204, 225) **Pe.** (a/u), form w/o final *bet*: Imp. 3sg.m. **ניכתו** *Yom* 84a(9; **E**[1]); pass.part. **כְּתִי** *HGP* 36b:17;- **1. to write:** a. general: **אי לאו דכתבינהו משה באוריתא** were it not that Moses had written them in the Torah *Meg* 25a(25); *Ḥag* 4b(31); **מיכתב היכי כתבינן** how do we actually write (the judgment)? *San* 30a(22); **כתוב אפינקסיך** write on your *pinax BQ* 99b(54); *San* 35a(33) [↓ 1# √נשי itpe./itpa., mng. 2]; **כתובו חספא והבו ל⟨א⟩⟨ה⟩** write a sherd and give (it) to her *Giṭ* 63b(40; **V**[18]); *Mak* 11a(44); *ḤM* 41:9; **מתלת ועד עשר לא ליכתוב בסוף שיטה** one should not write (in a document the numbers) three to ten at the end of a line *BB* 167a(13); **ואי כתב בה מחיים קנה** if he wrote in it [i.e. the deed] 'from life' he acquired (it immediately) *ib.* 153a(15); **כי כתביתו תברא אי ידעיתו זמנא דשטרא כתובו ואי לא כתובו סתמא** when you write a receipt, if you know the date of the document, write (it). If not, write without qualification *ib.* 171b(30); *AZ* 9a(11); **כתביה ואותביה בכיסתיה** (if) he wrote it [i.e. the *geṭ*] and placed it in his bag *Giṭ* 17b(24); **האי ספרא דווקנא כתביה** an accurate scribe wrote it [i.e. the document] *AZ* 10a(4); **כתב ליה קמיעא דחד שידא** he wrote for him an amulet of [i.e. against] one demon *Pes* 111b(22); *Yom* 84a(11); **כתבין יהודאי פרסית וחתמין שטרא או כתובתא** the Jews write (it) in Persian and sign the document or the *ketubba* *HP* 130:13 [cf. Giṭ 11a(26)]; pass.part. **כתי׳ אפינקסיה דזעירי** it is written in PN's *pinax Šab* 156a(17); **ההוא שטרא דהוה כתיב ביה** a certain deed in which it was written ... *BM* 68b(44); **מיקץ קייצא מיכתב לא כתיבה** (the provision) is clearly stipulated, (but) it is not actually written down *Giṭ* 51a(8); **היכא דכתיבי תרגום ובכל לשון** where (the books) are written in Aramaic or in any (other) language *Šab* 115b(20); b. w. ref. to biblical verses: **מדהוה ליה למכתב ובהמתך כדכתב בדברות הראשונים** since (Scripture) should have written (in Dt 5:14) **וּבְהֶמְתֶּךָ** as in the first Decalogue [v. Ex 20:10] *BQ* 54b(45); **וקריין ולא כתבין וכתבין ולא קריין** (words in Scripture which) are read and not written [lit. they read and do not write] and (which) are written and not read [lit. they write and do not read] *Ned* 37b(21); **ליכתוב קרא** let Scripture write ... *Yev* 68b(10); *Ḥul* 118b(7); *Er* 27b(12) [↓ רחמנא usage d.7]; pass.part. **דם דכתיב** blood, as is written [verse follows] *Anan* 44:15; *ib.* 51:19; *San* 70a(34); **הא**

היכא כתיבא where is this written (in Scripture)? *Giṭ* 58a(18); אטו סכין כתיבא באוריתא is a knife (specifically) written in the Torah? *BQ* 41b(3); תרי קראי כתיבי two verses are written *Šab* 69b(41); c. w. an aux. vb.: 1) √זייף pa. to forge: זייופי זייף וכתב he actually forged (the witnesses' handwriting) *Ket* 36b(22) [↓ √זייף pa. mng. 3]; 2) √טפי pa.: טפי כתב תמימה he wrote in addition the word תְּמִימָה [Lev 3:9] *Anan* 10:17; 3) √2# שבח af.: רבינא משבח וכתיב לבנתיה PN used to write an excessive amount in his daughters' (*ketubbot*) *BM* 104b(7); **2. to inscribe, engrave:** אֲנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יְהָבִית I, myself, inscribed (and) gave (the Decalogue) *Šab* 105a(11) [expl. BH אָנֹכִי Ex 20:1; v. PRK 222:11]; כתוב על תרעא שמך inscribe your name on the gate *ḤM* 41:18; כתובו הכי inscribe so (on the city gate) *BB* 58b(10); *ib.* 3; כד נפיק ואתי כתב אבבא דמחוזא while he was coming out he inscribed on the gate of the walled city *Tam* 32b(4); כתוב על טסא סומקא דנחשא engrave on a red plate of copper *ḤM* 40:8; *ib.* 42:11; 44:14; pass.part. אֲמִירָה נְעִימָה כְּתִיבָא יְהִיבָא pleasant speech is inscribed (and) given *Šab* 105a(12) [expl. BH אָנֹכִי Ex 20:1; v. PRK 222:12]; **3. to inscribe or record for taxes:** כתובו לי ישראל באכרגא כתבו ליה כתובו לי רבנן באכרגא כתבו ליה inscribe the Jews for me for the poll tax! They inscribed (them) for him. Inscribe the scholars for me for the poll tax! They inscribed (them) for him *Yom* 77a(35); מעיקרא כי הוו כתבי אבולי הוו כתבי ואסטר[ט]יגי סיועי הוא דקא מסייעי בהדידהו formerly when they used to inscribe (the public officials for the coronation tax), they used to inscribe the members of the council, and the *strategoi* actually assisted them (in payment) *BB* 143a(41); **4. to draw up a legal document:** טע' דכתב ליה הכי הא לא כתב ליה הכי לא קני the reason is that he drew (it) up for him in this manner. (If), in fact, he had not drawn (it) up for him in this manner, it would not have acquired possession *ib.* 76b(22); ההוא שכיב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו a certain gravely ill person who drew up a *geṭ* for his wife *BM* 66a(12); *Bo* 20:8; *ib.* 10:3; וניכתבו לכו גיטא דחירותא let them draw up a deed of manumission for you *Giṭ* 40a(45); כתב פתיחא עילוה he drew up a summons against her *RH* 31b(15); שטרא דכתיבית ליה the document which I drew up for him *SŠHai* 16a(4); **5. w. ־ל to convey or designate to s.o. by a legal document:** אע"ג דכתב ליה עומקא ורומא even though he conveyed to him 'depth and height' *BB* 63b(7); כתב לה חדא מינייהו he conveyed one of them [i.e. a maidservant for the second wife] to her *Ket* 80b(8); אימיה דרמי בר חמא כתבתנהו לנכסה באורתא לרמי בר חמא PN's mother conveyed her property at night to PN *BB* 151a(25); *ib.* 40b(19); שבתאי בריה דר' מרינוס כתב לכלתיה אצטלא דמילתא בכתובת' וקיבלה עילויה PN designated a garment of fine wool for his daughter-in-law in her *ketubba* and guaranteed it *BM* 17a(19)

Itpe. 1. to be written: a. general: דאי בעי(ת) אי@כת' ודאי בעי לא איכתב if (Solomon) desired it was written. If he desired, it was not written *Meg* 7a(38); חד לא מכתבן מיליה one person's words are not written (in the Book of Remembrance) *Ber* 6a(39); בגימטריא אכתוב להון (the words) were written for them in code *San* 22a(21); וכד מיכתיב שמיהון when their [i.e. the demons'] name is written *Bo* 33:11; תלמוד ומשנה לא איכתבו(י)(ו)ן אלא תרוצי איתרצו the Talmud and Mishna were not written but were entirely (orally) arranged *IŠGF* 71:16; ולפום הכין מיכתבין קמיעי therefore amulets are written *TGHark* 189:4; b. biblical verses: איכתיב קרא אוחרינא another verse was written *Suk* 9a(16); *Anan* 10:15; **2. to be drawn up (of legal documents):** כתובתיה דחייא בר רב איכתבה ביממא ואיחתמה בליליא PN's *ketubba* was drawn up by day and signed by night *Giṭ* 18a(38); ההוא יומא כי איכתיב האי גיטא on that day when this *geṭ* was drawn up *Yev* 116a(10); *Zev* 2b(42); *Giṭ* 26b(34); *TGHark* 5:21; *ib.* 117:18

Lit: Bacher 94.

כְּתָבָא, כתאבא, abs. **כְּתָב** n.m. **written document, amulet, script, handwriting, orthography** (↓ √כתב; TA כְּתָבָא TO Ex 32:16, Sy ܟܬܒܐ LS 351, Ma 1# כדאבא MD 203) **1. written document:** sg. ונִיהדרו לי כתבא let them return the document to me *BM* 19b(19); *ib.* 21; 41; 104b(1); ניתו שהדי ונכתוב כתבא let them bring witnesses and we shall draw up the document *ib.* 75b(41); *Yev* 25a(36); זימני' דחזו כתבא ומסהדי sometimes (the witnesses) see the document and testify (according to it) *Yev* 31b(22; **O**[2]); כתבא דנן חיט ומלפף ביה this document, sewn and joined to it *TGHark* 276:13; *ib.* 272:9; pl. כיון דחזא דאיתו כתאבי קא קארו when he saw that they had brought written documents (and) were reading (them) *Šab* 122b(4; TGAs28 186:30) [**O**: שטרי]; דאינון לא סאמכין על כתאבי they [i.e. the Muslim courts] do not rely on written documents *OHT Giṭ* 37:8; **2. amulet:** sg. הדין כתבה יהוי לאסו let this amulet be for healing *Bo* 97:1; *ib.* 118:1; מזליה דהאי גברא הוא דמקבל כתבי(ה) it is the guardian angel of this man who receives his amulet (and heals him) *Šab* 61b(14); **3. writing, script:** sg.abs. בכל כתב ולישן in any script or language *SŠHai* 5b(10); det. והני מילי דחזא בכתב(י)(א) this refers to where he saw (the word ספר) in writing (in his dream) *Ber* 56b(44) [w. ref. to MH הרואה ספר בחלום ib.]; והני מילי בכתבא this refers (to where he saw the word הספר) in writing *BQ* 55a(20); כתאבא *TGAs28* 17:21; כתבא לבונאה Samaritan script *San* 21b(48) [expl. MH כתב עברי ib.]; כתבא פרסאה Persian [= Pehlevi (?)] script *TGHark* 129:6 = *HP* 130:13; **4. handwriting:** sg. ולא ידענא בהאי כתבא I do not recognize this handwriting *TGHark* 85:6; *ib.* 15; **5. letter:** pl. כתבו כתאבי they wrote letters *OHT Ket* 212:27; **6. orthography:** sg. הלין דספן בהון הי בכתבא those (words) in which there is an excessive *he* in the orthography *BMsN* 1:10 [w. ref. to עֲשָׂהאֵל, פְּדָהצוּר]

Y: כְּתָבָא *BM* 19b(19; BAYTN 49).

– כְּתָב יְדָא n.m.cs. **handwriting** (↓ ידא; Pal כתב יד PAT 374, Sy ܟܬܒܐ ܕܐܝܕܐ LS 351, Ma דחתימין בכתב כדאב עדא manuscript MD 203) sg. ידיהון signed in their handwriting *TGHark* 276:25; *SŠHai* 14b(18)

כְּתוּבְּתָא, pl. **כְּתוּבָּאתָא** n.f. ***ketubba*, marriage contract, writ** (< MH כְּתוּבָּה MKet 8:6; ↓ √כתב, כתובה מוהרא; JudA כְּתוּבְּתָיךְ MKetK 4:10, JPA כתובה DJPA 272; cf. Sy ܟܬܘܒܬܐ small book LS 352) **1. *ketubba*, the obligation of the payment made to the wife on dissolution of the marriage:** a. general: sg. כתובתא דכלתיה his daughter-in-law's *ketubba BB* 174b(20; **P**[1]) // *Ara* 23a(33); יהבינן לה כתובתה ואזלה ואכלה בגיותא do we give her *ketubba* to her so that she will go and consume it in pagan status? *Ket* 11a(24); כלתיה דבי בר אלישיב הוה קא תבעה כתובתה מיתמי a daughter-in-law of PN's household was claiming her *ketubba* from the orphans *ib.* 54a(45); 85b(35); 87a(6); 91b(36); 98a(3); 107b(14); *BM* 17a(20); *ib.* 19b(49); *BB* 174b(25); ארבע מאה זוזי לכתובתה דברתאי four hundred *zuzim* for my daughter's *ketubba BM* 104b(11); *HP* 105:12; b. in legal documents: sg. וצבי ואוסיף לה על כתובתה כן וכן he desired to add for her to her *ketubba* such-and-such (an amount) *SŠHai* 2a(20); **2. *ketubba*-document, marriage contract:** a. general: sg. אזל למכתב לה כתובתה he went to write her *ketubba*-document for her *Ket* 52b(42); אירכס כתובתה her *ketubba*-document was lost *ib.* 57a(1); *BM* 17a(21); דילמ' מפקא לכתובתה וגביא בה perhaps she will produce her *ketubba*-document (in another court) and collect with it *Ket* 89a(8); *ib.* 16b(8); *HP* 101:26; *ib.* 102:27; b. in the text of legal documents: sg. כתובה דמירכסא a *ketubba*-document which is lost *SŠHai* 1b(8) [title of a document]; שטר כתובתא דא this *ketubba*-document *ib.* 2b(8); 13b(16); pl. שאר כתובאתא the other *ketubba*-documents *HP* 101:26; **3. writ:** sg. דאסיר להון לדבית ישראל למנסב איתתא עד דמקדש לה בכספא או בכתובתא או בביאה וכולהו בסהדי it is forbidden for Jews to marry a woman until (the man) betroths her with money, or a writ, or by cohabitation, and all with witnesses *OHT Qid* 1:11 = *HG2* 190:1 [cf. בְּכֶסֶף בִּשְׁטָר וּבְבִיאָה MKet 1:1]

Lit: M. Friedman, Jewish Marriage in Palestine, A Geniza Study, I, Tel Aviv 1980 [*passim*]; SŠHai 13+ [text of the *ketubba*-document]; Y: כְּתוּבְּתַאי *Ket* 87a(6; BAYTN 293).

כתי ↓ √כתב vb.

כתיב ↓ √כתב pe., pass.part.

כְּתִיבֵי n.m.pl. **the Writings** (calque < MH[2] כְּתוּבִים J 680; ↓ √כתב) מי איכא מילתא דכתיבא בכתיבי ולא רמיזא באוריתא is there anything which is written in the Writings and is not hinted at in the Torah? *Tan* 9a(19); *BB* 8a(5); 123b(14); בנהרדעא פסקי סידרא בכתיבי במנחתא דשבתא in GN they conclude the Torah reading of the Sabbath afternoon prayer with (a reading from) the

Writings *Šab* 116b(27); *BMsG* 6:4; *BMsYFr* 125:10

כתישא n.m. **bruised area** (↓ √כתש pe. pass. part.; cf. Sy ܟܬܫܐ strife LS 353) sg. דבש לכתישא דגמלי honey (is suitable) for a bruise of camels *BM* 38b(1) // לכתיתא' דגמלי *Šab* 154b(19)
Y: כְּתִישָׁא *BM* ib.(BAYTN 57).

[**כתיתא** ↓ כתישא n.]

כתף vb. **to carry on one's shoulders** (denom. < ↓ כתפא; Ma כתף etpe. to be carried off MD 225) **Pa.:** a. people: מר זוטרא כי הוה מכתפי ליה בשבתא דריגלא when they used to carry PN on their shoulders on the Sabbath of the *rigla Yom* 87a(5) // *San* 7b(33); *Beṣ* 25b(41) // *San* 42a(14); b. objects: רב נחמן בר יצחק מכתיף ועייל מכתיף ונפיק PN would carry in and out on his shoulders (whatever was necessary for the Sabbath) *Šab* 119a(17); *ib.* 19; 20; ולא ... משלשה ועד תשעה כתופי מכתפי עלויה תשעה ודאי מכתפי עילויה between three and nine handbreadths (in height) (people) certainly do not (arrange objects) upon it [i.e. a pillar] to carry on their shoulders. Nine (and above) – they certainly (arrange objects) to carry on their shoulders *ib.* 8a(16)

כַּתְפָּא n.m. **shoulder, shoulder width** (↓ 2#כפא, √כתף; TA כַּתְפָּא TO Num 7:9, Sy ܟܬܦܐ LS 353, Ma כאדפא MD 195) **1. shoulder:** sg. דרא טעוניה אחד כתפיה וגלימיה אחד כתפיה he carried his load on one shoulder and his cloak on the other shoulder *Tan* 23b(2); הוה דרי מרא אכתפיה he was carrying a spade on his shoulder *Meg* 28a(16); *Anan* 59:10; *ib.* 61:9; ר' שמע' שקל צנא אכתפי' PN placed a basket on his shoulder *Ned* 49b(39); מסתמיך ואזיל ר' אבהו אכתפיה דר' תנחום שמעיה PN used to continuously lean on the shoulder of PN_2, his disciple (when standing) *Yev* 42b(38); *BB* 111a(35); pl. מלו עד דשמיט כתפיהו they were filling (the *t.*-vessel with water) until their shoulders were dislocated *Bek* 9a(8); מגלימא דעל כתפיה from the cloak which is on his shoulders *BQ* 11b(28); *BB* 157a(26); *SŠHai* 4a(19); *ib.* 14a(4); ארכביה אכתפיה he mounted him upon his shoulders *Meg* 28b(44); *Ket* 17a(30); **2. shoulder width:** pl.cs. מלי כתפי ניג(ו)ר(ד)י full shoulder widths of the ones who tow the vessels *BM* 107b(48); *ib.*(46)
Y: כַּתְפָא *BB* 96b(1; BAYTN 117).

כתר n. **(uncertain)** sg. תעדי כתר חברתה מינה *Er* 53b(19; V[1]O) [dialectal speech]
Cf. RaḤ: תוסר מגופת החבית אחרת.

כתש vb. **to crush, contend** (↓ כתישא; Sy ܟܬܫ pe. to beat, etpa. to strive, contend LS 353, Ma כדש MD 204) **Pe.:** בהדי דכתיש קא מכסי while he crushes (the earth) he is covering (the blood) *Beṣ* 8b(14)
Af. to be disquieted, upset: לא תיכתש *Giṭ* 56b(16; MGD 627:30)
Itpa. 1. to contend [w. ־ב s.o.]: ואי לא יתיב צורבא מרבנן מכתשינן (ביה) בעם הארץ לא מכתשינן ביה if the *ṣ.m.* does not sit down (for the judgment), we contend with him. We do not contend with the commoner (to sit down) *Švu* 30b(37; F[2]V[18]MAr [AC 4:365]); הוה קא מכתש ביה טובא he was contending with him a lot *Ḥul* 7b(23) [Var: מתקיף MGG 612:14 (↓ √תקף af., mng. 2)]; **2. to strive:** הוה קא מכתש לשיזוביה he was striving to save him *BM* 83b(41; SM 63:24)
In the passages in *Švu* and *Ḥul* Rashi reads w. *bet*: מבתש מפציר וחברו בשבועות מבתש גרסינן בבי"ת ולא בכ"ף; Lit: Koh, AC 4:365.

כתת vb. **to pound** (↓ 1#כינתא, כיתא; BH כתת HAL 482) **Pa.:** כתותי מכתת שיעורה its [i.e. the Ashera's] size is (seen as if) it is completely pounded (to dust) *Er* 80b(5); *Suk* 31b(27); *RH* 28a(34); *Yev* 103b(36); *AZ* 44a(22; **J**); *Ḥul* 89b(1); pass.part. כל מה דמיכתת שיעורא עלויי מעלי לכיסויי the more it is pounded (to powder), the better it really is for covering (the blood) *ib.* 89b(2); כד מכתת דמי (the condemned house) is considered as if it is pounded (to dust) *Yev* 103b(36) [v. Lev 14:45]

ל

ל- prep. **to, towards, for** (↓ הדדי, בין ... ל-, דיל-, ניהל-, מנא ל-, למה, לדיד-; Sy ܠ- LS 354, Ma ל- MD 226) w. suf.: 1sg. לי *Er* 80b(34); 2m. לך *BM* 108b(8); ליך *Er* 25a(43); f. ליך *Ket* 61b(13); 3m. ליה *Meg* 8a(19); f. לה *Giṭ* 86b(24); 1pl. לן *Tan* 23b(37); 2m. לכו *Šab* 80b(30); f. 3m. להו *Men* 42a(28); f. להי *Yom* 13b(5);- **I.** w. fol. n. or pron. suff.: **1. to, towards:** a. spatial: מאוונא לאוונא from one station to another *AZ* 65a(46); אזל לביתיה he went to his house *Tan* 23a(49); ערק לאגמא he fled to the marsh *BM* 86a(11); מטא לירדנא he reached the Jordan *Ket* 112a(44); *Ber* 47a(4); אתו חברי לבבל the magian priests came to Babylonia *Yev* 63b(32); כי הוה עייל ר' יוחנן לאושפיזיה whenever PN used to go into his residence *Yom* 53a(46); *BM* 83b(25); חביטו נחמן מגודא לארעא throw PN from the wall to the ground *Tan* 24a(51); גחים ליה עד דאיתער he was sighing at him until he awoke *Qid* 31b(7); b. temporal: מחד שביך לשבתיך from your Sunday to your Sabbath *Beṣ* 16a(19); **2. for (the benefit of):** הא לן והא להו this is for us [i.e. in Babylonia], and that is for them [i.e. in Eretz Israel] *Ber* 44a(56); כל מצוה דמיחייב ברא למיעבד לאבא every commandment which a son is required to do for (his) father *Qid* 29a(23); שתלו לי אבהתי my forefathers planted (a carob tree) for me *Tan* 23a(45); זיל אוגר לי פועלים go (and) hire workmen for me *BM* 76a(6); ליכתבו גיטא לדביתהו let them write a *geṭ* for his wife *Giṭ* 66a(44); *SŠHai* 17a(5); רב לא מגבי כתובה לארמלתא PN would not authorize collection of the *ketubba* for a widow (from the orphans) *Giṭ* 35a(23); כלבא לכפניה גלל(א)(י) בלע a dog devours excrement for its hunger *BQ* 92b(37); **3. for (the use of):** דיל' מיבעי ליה זוזא לאבדלתא perhaps he needs a *zuz* (to buy wine) for *havdala BM* 42a(31); אוכמתא לאוכמתי a black (grape) for a black (pustule) *AZ* 28a(41); שמן חזי לגלדי oil is suitable for (treating) hides *BM* 38b(1); **4. for (the purpose of):** אגריה לביטשי he hired him for stompings (on the cloth for softening) *BQ* 99a(21); לא חדא לבישו not one thing for wickedness *Šab* 156a(25); שטרא לגוביאנא קאי a writ exists for collection *BM* 103a(10); כולהו לחיובא all of them are for a liability *Šab* 2b(10); הדין קמיעא דיהי לה לאסו this amulet which will be for healing *Bo* 70:1; **5. (divided) into:** חדא לתרתי חדא לתלת חדא לארבע one into two (pieces), one into three, one into four *MQ* 13b(36); **6. belongs to:** אבדתא למלכא a lost object (belongs) to the king *BM* 28b(13); **7.** in time expressions [v. Nöld, MG 355c; ↓ לאורתא, לצפרא, לפניא, לעלם, למחר וליומחרא, למחר, לאלתר, לישנא]: לתמניא ילדה she gave birth at eight (months) *Yev* 42a(27); דמסקי אוריתא לתלת שנין (the people of Eretz Israel) who complete (the reading of) the Torah in three years *Meg* 29b(34); קש לחמש שנין (the vineyard) grew old [i.e. ceased bearing fruit] after five years *BM* 109b(30) // *Ket* 95b(2; V[5]); לשב שני at seven years *Bek* 8b(9); **7.** to form adverbs: ↓ לאבראי, לדעתיה, לגרידיה, לגמרי, לגואי, לגאו, לבראי, לבסוף, לסוף, לטיבו, לזימנין, להדיא 2#, להדיא 1#, לדרדרי, לתחת, לשוקא, לריש, לעלמא, לעלם, לעילאי, לעגל, לאחורי, לתתאי, לתתא; **8.** in compound preps.: ↓ לאחורי, לדיד-, לגו, לגבי, לבתר, לבר מן, לביני, לבהדי, לאפי, לעניין, לסוף, לבסוף, לכד-, לידי, לחוד-, להדי, לדיל-, לשום, לקמי, לקדמות, לקדם, לקבל, לפירקין, לפום; **II.** Syntactic usages: a. sign of the acc. [v. Satzlehre 102+; cf. Sy, Nöld, SG 228, Ma, Nöld, MG 390+, MD 227, s.v. 2# [ל-]: 1) alone: אבא מגמע ליה גמועי my father used to actually swallow it *Pes* 74b(44); מבדק בדיק לה he thoroughly inspects her (for blemishes by means of his relatives) *Ket*

57b(46); *Men* 41b(23); יכילנא ליה I can overcome him *Tan* 22b(6); *San* 49a(5); הדר מקטר להי חדא חדא he burns them afterwards on the altar one at a time *Pes* 64b(30); ולא שביק להי דגניין גבי הדדי he did not let them [i.e. his daughters] lie next to each other (in bed) *Šab* 65a(34); 2) w. a proclitic pron. [cf. Ma, MD 226]: וכסי ליה ליומא (the dust) concealed the sun *Ket* 106a(24); מפקר להו לניכסיה he may declare his property ownerless *Šab* 127b(44); ומחוור להי לידיה חדא בחברתה he washes his hands one by the other *Anan* 25:17; 3) in appos. to a suff. pron.: גברא דטרקיה לגליה ואבדיה למפתחיה a man who locked his door and lost his key *San* 113a(58); *ib.* 26a(57); אמרה להא שמעתא he stated this legal tradition *Yev* 24b(25); וניכפייה ליצרין let us overcome our desire *AZ* 17b(2); קליוה לההוא גברא ובדרוה לקיטמיה אשב ימי burn me and spread my ash upon the seven seas *Giṭ* 56b(46); נימרינהו לתרויהו let us say both of them *Ber* 59a(45); b. sign of the dative: 1) alone: הב לן מיטרא give us rain *Tan* 23b(37); *BM* 83a(30); הב לי ברתך לא יהיבנא לך give me your daughter (in marriage). [He said]: "I shall not give (her) to you" *Yev* 45a(41); קטול אספסתא ושדי לחיותא cut the alfalfa and throw (it) to the animals *San* 74b(18); אחוי לי ביזעא he showed me a crevice *San* 110a(54); *Ket* 77b(26); לימא לן מר מילתא באגדתא speak to us on an Aggadic subject *Tan* 7a(25); אתא אבוה איתחזי ליה בחלמא his father came (and) appeared to him in a dream *ib.* 24b(42); 2) w. a proclitic pron.: אמ' ליה חד לחבריה one said to the other *Ber* 18b(14); ההוא גברא דאוגר ליה חמארא לחבריה a certain man who hired out a donkey to another *Ket* 27b(2); תניאו להו לישראל they told the Israelites *Ber* 54b(6); וקאמ' להו לשמעיה he was saying to his servants *Šab* 41a(24); c. for emphasis ['ethical dative'; v. Satzlehre 128+]: איזילו לכו go away *Bek* 9a(7); פשו להו תלת three remained (to judge) *San* 8a(54); פשא לה פלגא דאמתא a half cubit was left over *Šab* 98a(11); פסוד להי ביעי מיצילמא the eggs have lost (their) form *Pes* 55b(25); הא אזקינו להו (the sacrificial animals) have, in fact, grown old *Zev* 59a(34; V[11]); פלטי לי מתרתי I have escaped from two things *Ket* 112a(40); הא כמה שני דפריש ל' [= ליה] מינאי it is lo many years that he has been sexually abstaining from me *Qid* 81b(10); d. preceding a body part w. ref. to the entire body: רק ליה באפיה he spat in his face *BQ* 85b(20); רמו ליה סודרא בצואריה they placed a scarf around his neck *AZ* 4a(37); שלוף לי מסנאי remove my shoes *Tan* 24b(21; V[17]); *Qid* 22b(49; O[2]); מינם נאים ועיילין ליה באוסייא (the fish) is sound asleep, and (the parasitic worms) enter into (its) nostril *Ḥul* 67b(22); e. w. impersonal vbs.: 1) איכפת ל- to be concerned [↓ √אכפ pe.]; 2) ביש ל- to be displeased [↓ √באש pe.]; 3) דחיקא ל- מילתא to be poor [↓ √דחק pe., mng. 5]; 4) הוי ל- + inf. should [↓ √הוי pe., mng. II.5]; 5) זילא ל- מילתא to degrade [↓ √זלל pe., mng. 1c]; 6) חביבא ל- to prefer [↓ √חבב pe.]; 7) חזי ל- to be suitable [↓ חזי adj.]; 7) כאיב ל- to be in pain [↓ √כאב pe.]; 8) ניחא ל- to prefer, want [↓ ניחא adj., mng. 4]; f. in the *qĕṭīl lĕ*-syntagm [v. Kut, Studies 73+]: 1) חזי ל- to see [↓ √חזי pe., mng. 1.a.2]; 2) סבירא ל- to be of the opinion [↓ √סבר pe., mng. 1b; 3) שמיעא ל- to hear [↓ √שמע pe., mng. 1b, 2b]; g. in the *'iqqĕṭīl/al lĕ*-syntagm: 1) איתבד ל- to lose s.t. [↓ √1#אבד itpe.]; 2) איתכיל ל- to eat [↓ √1#אכל itpe.]; 3) איבעי ל- to ask [↓ √בעי itpe., mng. 1]; 4) איברי ל- to create [↓ √1#ברי itpe., mng. 2]; 5) איתדר ל- to dwell [↓ √1#דור itpe.]; 6) איתחזי ל- to see, visit [↓ √חזי itpe., mng. 3, 4]; 7) איתודע ל- to become aware [↓ √ידע ittaf. mng. 2]; 8) איתיליד ל- to have a child [↓ √ילד itpe., mng. 2]; 8) איסתפק ל- to be in doubt [↓ √1#ספק itpa.]; 9) איעקר ל- to forget [↓ √עקר itpe., mng. 5]; 10) איפשיט ל- to answer [↓ √פשט itpe., mng. 2]; 11) איצטריך ל- to need [↓ √צרך itpe., mng. 2c]; 12) אירכס ל- to lose [↓ √רכס itpa., mng. 2]; 13) אשתמע ל- to hear [↓ √שמע itpe., mng. 2]; 14) אישתרשי ל- to derive benefit [↓ √שרשי quadref.]; h. before an inf.: למיחזי to see *Men* 35a(7); לשוויי to make *Šab* 155a(25); לאיגיורי to convert *AZ* 64a(25); **III.** In idiomatic expressions: a. w. vbs.: 1) אזל ל- to die [↓ √1#אזל pe., mng. I.4]; 2) אתא ל- to befall [↓ √אתי pe., mng. 9]; 3) אתאן ל- to refer to [↓ √אתי pe., mng. 10]; 4) הוה ל- to comprise, occur, become [↓ √1#הוי pe., mng. II.2, 3, 4]; 5) הוה ל- to have [↓ √הוי pe., mng. III]; 6) איתיב ל- to penetrate [↓ √יתב pe., mng. 6]; b. w. other parts of speech: 1) ↓ איפשר ל- to afford

s.t. [↓ איפשר mng. 2]; 2) ↓ אית ל- to have [↓ אית usage c.2.a]; 3) ↓ ווי ל- woe to ... [↓ ווי interj., usage b]

Lit: Satzlehre 102+, 128+.

לָא adv. **no, negative particle** (↓ לאיי, לאו, אלא, לטבא, כדלא; Sy ܠܐ LS 354, Ma 1# לא־ MD 227) **1. no:** הני אין הנך לא are these (stated in the Pentateuch) yes [i.e. essential] and those no? *Ḥag* 11b(4); *Šab* 127a(52); *Er* 28a(15); חד אין תרי לא one yes, two no *Yom* 26b(27); אין ולא ורפיא בידיה yes and no, and he was undecided concerning it *Šab* 113a(25); *ib.* 116a(44); *BM* 14b(12); *Qid* 65a(30); **2. negative particle:** a. in verbal phrases: 1) pf.: ולא איתסאי I was not cured *Yom* 84a(24); ועד כדון לא מחא יתיה but he has not yet hit him *San* 58b(38); הנך דקדוש קדוש דלא קדוש לא קדוש those who were holy remained so. (Those) who were not holy did not become so *Bek* 4b(33); האי דלא עביד איסורא לא קנסוה they did not penalize the one who did not do something forbidden act *Men* 15b(27) [and *passim*]; 2) imp.: משום דלא תיעגן ותיתיב so that she should not be deserted and dwell alone *BM* 19a(28); דלא ליזיל משכיה lest (the fish's) skin be ruined *San* 100b(16); כי היכי דלא ליתו דארי בתראי וליחכו עלה so that later generations will not come and laugh at it *Šab* 75b(4); דאי לא תֵימא הכי for if you do not say so ... *Er* 2a(31); 3) neg. imper.: ולא תימא דכהנא אנא do not say: "I am a priest" *Pes* 113a(8); דעלך סני לחברך לא תעביד do not do to another what you dislike *Šab* 31a(29); *Ber* 36a(12); *Šab* 140b(31); *Pes* 113a(12); *BM* 66a(32); ולא נמנען מר מאקרובי ביכורים do not prevent me from offering first fruits *Ket* 105b(46); 4) inf.: דלא למיתב בתעניתא not to fast *Tan* 8b(30); *MQ* 25a(50); *Anan* 83:15; *ib.* 97:15; ולא לאוספי על אוריתא דמשה not to add to the Torah of Moses *Šab* 116b(11); ולא לבטולי not to annul *SŠHai* 17b(21); 5) act. part.: דמלפא תכלי לא בהתא (a woman) who is accustomed to bereavements is not ashamed (of additional ones) *Ket* 62a(27); ולא ידענא I do not know *Šab* 41a(3); אנן דלא ידעינן בהו לא מירתתי they are not afraid of us who do not know them *AZ* 22b(17); *BM* 66a(32) [and *passim*]; 6) pass.part.: לא צריכא it is not necessary *Šab* 112a(5); לא קא מקבלי עלאי אינשי ביתאי my wife is unacceptable to me *Tan* 23b(49); אמאי לא צניעא הך איתתא באיסורא why are you not modest in the prohibition (against promiscuous sexual behavior)? *BB* 58a(25); *Ber* 61a(49); b. in non-verbal phrases: 1) w. nouns: כל דיין דמתקרי לדין ויגבון מיניה ממון בדין לא שמיה דיין any judge against whom a lawsuit is brought, and they authorize to collect money from him in a lawsuit is not called a judge *BB* 58b(1); *Suk* 13a(7); *Giṭ* 34a(35); 2) w. pron.: ולא היא (the argument) is not (conclusive) *Er* 28b(49); *Beṣ* 9b(15); *Giṭ* 60a(12); 3) w. adj.: לא חיורי (if) they are not white *Ḥul* 76a(33); עיסקא זוטא דלא נפיש רווחא a small business deal whose profit is not great *Ket* 66b(15); משום דלא חכים because he is not intelligent *San* 5b(3); דידענא ביה בר' מיישא דלא אמיד I know that PN is not wealthy *Ket* 85b(6); שמעתתא דלא שפירן legal traditions which are not commendable *Giṭ* 5b(3); 4) poss. pron.: אכיל דלא דיליה ושתי דלא דיליה he eats and drinks what does not belong to him *Šab* 156a(40); איהו נמי אסיר ליחודי בהדי איתתא דלא דידיה he also is forbidden to be together in one room with a woman who is not his (wife) *Er* 100b(41); *BB* 33b(17); *Bek* 24a(18); 5) phrase: לימא רבנן היא ולא ר' חידקא let us say that it is (according to) the Rabbis and not (according to) PN *Šab* 118a(14); על קיקלי דמתא מחסיה תיבו ולא על אפדני דפום@בדיתא dwell in the garbage dumps of GN and (do) not (dwell) in the mansions of GN_2 *Kar* 6a(11) // *Hor* 12a(44); c. in seq. לא ... (ו)לא neither ... nor: אנא לא נגר אנא ולא בר נגר אנא I am neither a carpenter nor the son of a carpenter *AZ* 50b(4); והא מר לא שלש אמר ולא שבע אמר you said neither three nor seven *Pes* 104a(1); לא תיובתיה ולא סייעתיה (the verse) is neither his refutation nor his support *BM* 48a(28); לא יקריכו ולא זילותיכו בעינא I seek neither your honor nor your debasement *BQ* 102b(44); ינוקא דלא חכים ולא טפש a child of average intelligence [lit. who is neither smart nor dull] *Men* 29b(7); ולא תיתבון ליה לא לחמא למיכל ולא מיא למישתי give him neither bread to eat nor water to drink *Bo* 142:7; d. in phrase x ולא x partially: נים ולא נים תיר ולא תיר partially awake [lit. he is neither completely

asleep nor completely awake] *Meg* 18b(33) // *Tan* 12b(1); חי ולא חי בשיל ולא בשיל partially cooked *San* 70a(21); טוי ולא טוי he partially roasted (it) *Ber* 44b(49); מזיג ולא מזיג slightly diluted *AZ* 30a(30); e. w. var. particles: 1) לא איכא there is not: ↓ ליכא; 2) לא אית: ↓ לית; 3) לא איפשר it is impossible: ↓ איפשר mng. 1.b.1; 4) לא מיסת־ it is not sufficient: ↓ מיסת־; 5) לא סגי דלא must: ↓ סגי #1 vb.; 6) ותו לא and no more?: ↓ תו usage b.1; 7) ותו לא מידי there is nothing more (to say about it): ↓ לא מידי usage a; תו usage b.3; f. in elliptical usage: אמאי לא why not? *Meg* 27b(47); *Ned* 22b(25); *BB* 26b(3); ואי לא היכי נעביד if not, how should he act? *Yev* 106a(27); *Ber* 5a(7); *Šab* 109b(21); *Yom* 82b(3)

Lit: Satzlehre 143+, 203+; Y: לָא *Ber* 5b(11).

– לָא כְלוּם adv. **nothing** (↓ לא מידי, כלום; JPA לא כלום DJPA 259) a. in a non-verbal phrase: ולא כלום הוא it is nothing *Er* 8a(27); *Šab* 72b(31); *Pes* 76b(5); *Yev* 106b(35); *Giṭ* 19b(47); *Qid* 9a(4); *BB* 96b(16); *San* 62a(28); *Hor* 7a(51); *Zev* 15a(21); *Men* 3a(31); *TGHark* 193:21; b. in a verbal phrase: לא עבד ולא כלום he did nothing *Yom* 40a(18); *Pes* 3b(37); *San* 33a(41); *Ḥul* 29a(6); *Kar* 3a(57)

– לָא מִידַּעַם, לָא מִידִּי adv. **nothing** (↓ לא כלום, מידא; Sy ܠܐ ܡܕܡ PSm 2017, Ma לא מינדאם MD 267) a. in a non-verbal phrase: ותו לא מידי and there is nothing more (to be said on the matter) *Er* 103b(18); *Yom* 33b(34); *Qid* 21b(41); *Hor* 9b(26); לית לי ולא מידי I have nothing *TGHark* 83:33; לית לך גבאי ולא מידי I have nothing of yours *BQ* 101a(19); b. fol. a negated (verbal) phrase: אישתיק ולא אמ' ליה ולא מידי he was silent and said nothing to him *Ber* 27a(40); *Yev* 57a(19); לא תימא להו ולא מידי do not say anything to them *Er* 11b(32); *Giṭ* 18a(39); דלא הוה גמיר ולא מידי (a certain judge) who had not learnt anything *San* 7b(20); נפק ולא אשכח ולא מידעם he went out and found nothing *Giṭ* 56a(36; MGD 626:29); ולא אשתאר עליה ולא {ב}⟨מ⟩ידע⟨ם⟩ מדמי ההיא ארעא he does not owe anything of the price of that field *SŠSad* 266:9

Lit: Friedman, BM VI:388, w. prev. lit. [usage a]; Y: לָא מִידִּי *Ber* 23b(12).

– בְּלָא prep. **without, not in** (calque < Akk *ša lā* [NB] AIOA 98; ↓ בלאו; Ma בלא־ MD 227, JPA בלא DJPA 103; cf. BA דִּי־לָא HALOT 1851) **1. without:** a. w. fol. n.: מוזפי ליה זוזי בלא סהדי they lend him money without witnesses *Yom* 9b(47); לכרגא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא we may sell (property) without a proclamation for the poll tax, alimony, and burial *Ket* 87a(21); מאן דשכיב בלא בני one who dies without children *BB* 116a(18); אילפא דאזלא בלא מכסא a boat which travels without (having paid) the impost *AZ* 10b(45); בלא דעתיה שקליה ובלא דעתיה אותביה he took it without his knowledge and placed it without his knowledge *BM* 81b(14); *San* 93a(30); *TGHark* 165:8; כד קארי בסיפרא בלא ציבורא when he reads in the Torah scroll without a congregation *Anan* 21:3; *SŠHai* 4a(15); *ib.* 10b(4); b. w. fol. pron.: בלא איהו without him *BQ* 10a(46); האי בלא האי והאי בלא האי one without the other [lit. this without that and that without this] *Men* 8a(47); דא בלא דא this without that *Šab* 152a(25); **2. not in** [i.e. לא ב־; ↓ בלא אפי s.v. ↓ אפא #1]: a. spatial: כלבא בלא מתיה שית שנין לא נבח a dog not in its territory does not bark for six years *Er* 61a(33) [cf. NB *ina la mātijā* not in my land Harper Letters 451:9]; b. temporal: האי אסמכתא בזמנה קניא בלא זמנה לא קניא an '.- stipulation at its due date [lit. in its time] is legally binding. It is not binding before its due date *BM* 66b(4); ואיניש בלא שניה לא שכיב no one died before [lit. not in] his (allotted) years *San* 29a(32); *ib.* 97a(35); בלא יומא דשוקא not on the market day *BB* 22a(15)

Lit: Satzlehre 149; Rimalt 116; Y: בְּלָא *Yom* 9b(47).

לַאבְרַאי ↓ בראי adv.

לאג ↓ √לוג vb.

לָאו adv. **no, not,** n. **prohibition** (< לא הוא; ↓ אי לאו, בלאו הכי s.v. הכי, לא ,לאיי adv.; Sy ܠܐ LS 360, Nöld, SG § 328B, Ma לאו MD 227; n.: MH לָאו Yeivin, BV 1133) **I. adv. 1. no:** אזל אבוך בקפוטקיא א"ל לאו did your father (ever) go to GN? He said to him: "No" *Ber* 56b(23); *Šab* 8a(24); *Pes* 100b(1); *Ket* 62a(52); והוא דאמרי אין אין והוא דאמרי לאו לאו it is when they say 'yes, yes', and it is when they say 'no, no' *Meg*

32a(28); **2. not, negation of a following word or phrase:** a. w. fol. non-verbal phrase: 1) simple noun: לאו מלכא את you are not a king *Giṭ* 56b(1); *Ned* 24a(22); לאו מילתא היא it is nothing [i.e. the objection is w/o any basis] *BM* 6b(24); *Mak* 8a(44); ולאו טירחא הוא it is not an effort *MQ* 13a(38); ולאו חמרא הוא is it [i.e. תירוש] not wine? *Yom* 76b(4); ואי לאו אחוכון אנא if I am not your brother *Yev* 37b(38); מר לאו אורחיה it is not your manner (to do such a thing) *Er* 68a(8); *Anan* 44:14; אנא דיינא ומר לאו דיינא I am a judge and you are not a judge *Ket* 94b(27); *BB* 151a(37); לאו גזלני נינהו they are not robbers *BQ* 79b(14); לאו פרסאי אנן דאמרי we are not Persians who say ... *BM* 28b(12); הני כללי לאו דברי הכל נינהו these general rules are not everyone's opinion *Er* 47b(8); 2) compound noun: כל היכא דלאו בני חיובא נינהו wherever they are not subject to the law *BM* 10b(48); *Suk* 42a(25); *BB* 103a(16); *Švu* 8a(6); *Ara* 14a(11); *Anan* 27:19; קטנה דלאו בת זבוני a female minor who cannot effect a sale *Ket* 69b(31); *BM* 7b(26); לאו בת הכי היא a daughter is not capable of (carrying out) such a thing *BB* 110b(16); לאו אורח ארא' למיתב מלכא אבראי ואינהו גואי it is not proper behavior for the king to sit outside and for them (to sit) inside *RH* 8b(13); *San* 104a(41); 3) pronoun: אי לאו את הוה יתבינן פורתא were it not for you we would have sat for a while *BQ* 10b(11); *ib.* 12; אי לאו את בהדן had you not been with us *San* 30a(29); לאו⟨ו⟩ סגי דלאו איהו it must be he *ib.* 42a(46); הני לאו אינהו their nature has changed [lit. these are not they] *Bek* 9a(3); 4) adjective, passive participle: לאו קשיש מאבוך אנא am I not older than your father? *BM* 60b(21); אטו ההוא גברא לאו יהודאה הוא am I not Jewish? *AZ* 76b(17); כל אכילה דלאו קביעא היא any eating which is not regular *Anan* 18:1; 5) adverb: ולאו כל דכן הוא is it not an argument *a fortiori*? *Yom* 42a(23) [↓ כל דכן mng. 2]; לאו דווקא loosely [lit. not exactly] *Er* 28a(10) [↓ דווקא mng. II.b]; השתא דלא איתמר הילכת' לאו הכי ולאו הכי now that the law has not been stated either this way or that way [lit. not so and not so] *Ket* 64a(4); 6) prepositional phrase: ולאו ככרמלית דמיא it is not like a *karmelit* *Šab* 3b(19); מכלל דעד האידנא לאו כצלמו אוליד this implies that until now (Adam) had not begotten in his image *Er* 18b(35); לאו כגון את not like you *Pes* 113b(2); לאו אדעתאי I was unaware of it *Šab* 95a(35) [v. Rashi]; בין בקדושתיה קאיי ובין לאו בקדושתיה קאיי whether he remains or does not remain in his holiness *Yev* 57a(30); 7) ד־-phrases and possessive דיד־: הלל דראש חד' לאו דאוריתא *Hallel* of the New Moon is not a Pentateuchal commandment *Tan* 28b(14); *Ket* 110b(49); *BB* 159b(40); השתא דלאו דידיה הוא שקיל now that he takes what is not his *Ket* 41a(36); ואישתכח דמיגרשה בגיטא דלאו דידה it turned out that she is divorced with a *geṭ* that is not hers *Giṭ* 87b(35); יתמי דאכלי דלאו דידהו orphans who consume what is not theirs *BM* 70a(7); *Soṭ* 18a(11); *BB* 122a(32); *Ara* 21a(37); b. w. fol. verbal phrase: 1) headed by a noun: לאו עכברא גנב the mouse did not steal *Giṭ* 45a(7) [cf. Sy: ܠܐ ܐܬܝܠܕܬ ܐܠܐ ܢܦܩܬ she was not born but came forth Nöld, SG § 328G]; ולאו דחויי קא מדחינא לך I am not merely putting you off (with an excuse) *Šab* 8b(14); *Yev* 11b(47); לעבידתא אחריתי דלאו למיכל ולמשתא הוא for another use which is not for eating and drinking *Anan* 4:4; 2) headed by a pronoun: לאו אנא הואי it was not I *BB* 168a(3); *ib.* 164b(34); *BQ* 31b(3); לא סגיא דלאו איהו מהיל must he circumcise? *Pes* 7b(4); אשתו היא דאיהו כתב לה כתובה מיניה אבל יבמתו דלאו איהו כתב לה it applies to his wife since he wrote her a *ketubba* from his (property). But his sister-in-law for whom he did not write (a *ketubba*) ... *Ket* 82b(19); 3) headed by an adv.: לאו שפיר עבד he did not act properly *BB* 133b(27); אי מכללא שמיע לך לאו שפיר דייקת if you have (only) heard (this tradition) from inference, you are not making an inference properly *Giṭ* 39b(22); 4) headed by a prep. phrase: לאו בדידך קא מחיכנא I am not laughing at you *MQ* 17a(21); לאו אמקוה מים קאים it does not refer to a ritual bath *Anan* 50:6; c. introducing a rhetorical question [v. Satzlehre 159]: לאו אמרי לך did I not say to you ...? *MQ* 18b(37) [cf. Ma: לאו אמארת did you not say? MD 227; Nöld, MG 435]; *Suk* 14b(42; **M**²); *RH* 21a(12; **E**²); לאו היינו דר' חנינא is this not (the statement) of PN? *Qid* 12b(7); *Beṣ* 21a(10); *Ḥul* 124b(34); ולאו היינו דתנן is this not what we have

learnt? *Er* 24a(22); ולאו מי אוקימנא לההיא כגון did we not establish that case such as ...? *Šab* 97a(37); *Nid* 69a(27); *Beṣ* 40a(28); *Men* 48a(15); d. in var. phrases: 1) אי לאו (ד־) were it not (that): ↓ אי לאו; 2) מאי לאו is it not so that ... [lit. what? Is it not ...]: מאי לאו אידי ואידי באיש is it not so that this one and that one refer to a man? *Ber* 23b(14); *Šab* 50a(45); *Suk* 50b(18); *Yev* 108a(31); 3) אלא לאו שמע מינה rather, conclude from it [lit. but is it not (so)? Hear from it]: *Šab* 8b(26); *Yom* 17b(4); *BQ* 119b(40); *BM* 41a(39); *Bek* 18a(20); 4) לאו משום ד־ it is not because ...: ולאו משום דעמיקי מיא it is not because the water is deep *BB* 73b(31); *Šab* 67a(21); *RH* 20a(13); 5) לאו מי, מי לאו: ↓ מי usage b; **II.** n.m. **prohibition:** sg. חד לאו one prohibition *Mak* 21a(11); והא לא דמי לאויה ללאו דחסימה its prohibition is not, in fact, similar to the prohibition of muzzling (an ox) *Mak* 15a(35) // *Pes* 41b(5) // *Men* 58b(9); pl. *Pes* 96a(1); תרי לאוי וחד עשה two prohibitions and one positive command *Tem* 4b(13); *Kar* 4b(42); לאוי יתירי extra prohibitions *Pes* 24b(2); לאוי דשבת דחמירי the prohibitions of the Sabbath which are stringent *Yev* 6a(17); לאוי נוכראי other prohibitions *Ḥul* 80b(23)

Lit: Satzlehre 143+; 274; Voc: לָאו HPP 59:18; HGP 2b:4; Y: לָאו *Ber* 27b(41; BAYTN 333)

– **לָאו כָּל כְּמִינ־** prep. **it is not all up to ...** (MH² J 347) לאו כל כמיניה לא כל הימנו) it may be neglected [lit. it is not all up to him] *Er* 26b(25); *Ket* 72a(14); *Naz* 12b(34); *BQ* 33b(1); *BM* 86a(49); *TGHark* 85:15; *TGAs42* 60:13; *HP* 114:9; לאו כל כמינך דאסרת לה אבתרא it is not up to you to prohibit her to the latter man *Qid* 12a(40); *ib.* 12b(3); *Giṭ* 89a(49); *BQ* 21b(2); *Švu* 41a(27); לאו כל כמיניהו דמתנו it is not up to them to make conditions *BB* 9a(13); *TGHark* 84:5

Y: לָאו כָּל כְּמִינָךְ *Giṭ* ib.

– **בְּלָאו** prep. **without** (↓ בלא) only in adv. phrase **בלאו הכי without such, in any event** [↓ הכי]

לְאַחוֹרֵי ↓ אחורי prep.

לאי vb. **to be weary** ↓ √מלי #4

לַאי, לָאֵיי adv. **it is not** (< לא היא; ↓ לאו) לאיי אפנויי מפני it is not (so). There is (a text) completely free for interpretation *Šab* 131a(22); *ib.* 64a(35); *Yom* 81a(46); *Ḥag* 9a(21); *Yev* 74a(34); *San* 40b(11); *BQ* 25b(25); *Bek* 32a(23); לאיי מצרך צריכי it is not (so). They are usually necessary *Kar* 6b(30); לאיי איפרעו מגופיה it is not (so). His body was punished *Yom* 22b(36); לאיי ביום ארבעים חזיא it is not (so). She is fit on the fortieth day *Kar* 10a(21); *Er* 27b(31); *Pes* 18b(15); *Tem* 8b(43); *Kar* 28a(43)

Y: לָאֵי *Pes* 54a(23; BAYTN 333).

לְאַלְתַּר ↓ אלתר adv.

לְאַפֵּי(־) ↓ אפא #1 n.

לבא n.m. **(uncertain;** ↓ חלבא #1**)** sg. שלוכיתי תיכלך לבא *Er* 53b(15) [given as 'Galilean' dialectal speech for תי אספי לך חלבא come I shall feed you milk ib.]

[**לבאי** ↓ √לבי vb.]

לְבָבָא n.m. **inner part** (↓ ליבא; OfA לבב center, inside of an object DNWSI 563, mng. B; cf. Akk *libbu* inside of a container CAD L 169, mng. 2c, Sy ܠܒܒܐ LS 354, mng. 4) sg. דאזיל אבקא ונפיק ויתיב בלבביה ומצוי ליה dust goes, deposits itself in its inner part, and desiccates it *BB* 24b(40)

לְבַהֲדֵי ↓ בהדי prep., להדי prep.

לְבוּשָׁא n.m. **garment, husk** (↓ √לבש; TA לְבוּשָׁא TO Lev 6:20, Sy ܠܒܘܫܐ LS 358, Ma לבושא MD 228) **1. garment:** sg. *Šab* 77b(34); *ib.* 114a(14) [≠ ↓ גלימא]; *Geon* 201:9; *Ket* 68a(40); *Anan* 65:3; מאני דגווא או לבושא או משכא utensils of wood or a garment or leather *ib.* 58:8; ורקת אלבושיה she spat on his garment *Ned* 66b(15); מאן דמחור לבושיה one who washes his garment *Pes* 112b(25); לבושא אוכמא a black garment *Nid* 20a(15); לבושה מיצעאה a middle garment [i.e. bet. an outer and an inner one] *Mei* 18a(23); מאני לבושא וכסויא types of outfits *HP* 115:14; *SŠHai* 2a(16); לבושא דאדמסא דכיא a garment of pure steel *Bo* 2:2; *ib.* 29:5; 52:3; pl.abs. לבושין דארגוון garments of purple wool *Tam* 32a(41); det. שבעה לבושי seven garments *Er* 65a(32); *AnanSch* 28:13; **2.** fig. **husk:** sg. לבושא דחיטתא דמישתקיל מן חיטתא the husk of the wheat (kernel) which is removed from the wheat *Anan* 84:24; *ib.* 43:7

Y: לְבוּשָׁא *Tan* 21b(37).

לבי vb. **to overflow** (of a river; etym. unkn.) **Pe.:** בדיתא לבאי the *B.*-river overflowed *MQ* 11a(29); לבאי דאקפי פירא דכוורי the fish pond overflowed : overflowed [double rdg.] *Qid* 72a(38; Ar [AC 7:155]) [↓ √קפי itpe., mng. 2]

Lit: A. Schremer, Lešonenu 61 [1998] 87+; Eps, StI 382[20].

לְבֵינְתָא ,לְבֵיתָא ,לִבְנְתָּא, pl. **לִיבְנֵי** n.f. **brick** (↓ √לבן; TA לִבְנְתָּא TO Gen 11:3, pl. לִבְנִין ib., Sy ܠܒܢܬܐ, pl. ܠܒ̈ܢܐ LS 357, Ma ליבתא MD 235) a. general: sg. האי מאן דגזל עפרא מחבריה ועבדיה לבינתא one who stole earth from another and made it into a brick *BQ* 96b(5); עפר לבינתא earth (from a ground mud) brick *Šab* 50b(9); *BQ* 96b(7); אזל זקי(י)ף לבינתא וסגיד לה he went, set up a brick, and bowed down to it *San* 107b(27) // *Soṭ* 47a(35); *Giṭ* 68b(12); לביתא *AZ* 60b(5; HGP 56b:39); pl. לבני *BB* 3a(43) [expl. MH לְבֵינִים Mib. 1:1]; ליבני וטינא bricks and clay *Bek* 8b(34); *SŠHai* 6a(5); הני ליבני דאשתיור מבניינא bricks that remained from the construction *Šab* 124b(35) // *Beṣ* 31b(26); דראמי ליבני one who is laying bricks *San* 109b(9); *BB* 3b(27); רבה הוה שדיין ליה הנך לבני מזרח ומערב PN used to place those bricks in an east-west direction (to sit upon while defecating) *Ber* 61b(57); לבני דלא משפיין unsmoothed bricks *BB* 3a(47; **P**[1]) [expl. MH כפיסין Mib. 1:1]; אורא דליבני a pile of (loose) bricks *Er* 34b(42); שירגא דליבני a lattice work of bricks *Qid* 60a(13); *San* 64b(22); *Meg* 26b(16); b. as a measure of width [cf. Akk *libittu* CAD L 177, mng. 1.c.3']: pl. ביתא דשב ליבני וארחא a house of seven bricks and a half brick [i.e. having a wall 7 1/2 bricks thick] *Šab* 129a(51); *Ket* 77b(20)

Y: לְבֵינְתָא *Ber* 56a(47; BAYTN 178).

לבלב vb. **to blossom** (√לבב; ↓ לוליבא; MH² לבלב J 689) **Pal.:** אילני דמלבלבי trees which blossom *Ber* 43b(10; **F**) // *RH* 11a(41); אדנפקי מלבלבי by the time they go out (of the bathhouse, the seeds) blossom *AZ* 38b(35)

לבן vb. **to lay as a brick** (denom. < ↓ לבינתא; ↓ מלבנא) **Pa.:** מלבין ליה בטינא משהו מהאי גיסא ומשהו מהאי גיסא וקימא he lays it [i.e. the half-brick of 1 1/2 handbreadths on the beam of one handbreadth] with a bit of clay on one side and a bit on the other side, and it stands *Er* 14a(2; **O**); pass.part. ומ"ט שקר אחדא כרעא קאי ואמת מ(י)לבן לבוני why does (the word) שֶׁקֶר stand on one leg but (the word) אֱמֶת is laid solidly as a brick [i.e. its letters have either two legs or a solid line]? *Šab* 104a(36) [↓ כרעא #1 note]

לבסוף ↓ סופא n.

לְבָרָא, לְבַר ↓ ברא #2 n.

לבר מ־/מן ↓ ברא #2 n.

לבראי ↓ בראי adv.

לבשׁ vb. **to put on clothes, wear, dress** (↓ לבושא, לבשא, מלבושא; Sy ܠܒܫ LS 357, Ma לבש MD 229) **Pe.** (e/a,u): a. alone: מאן דלביש מדה ילבש מדה ומאן דלא לביש מדה יימר למאן דלביש מדה שלח מדך ואנא אלבשיניה let the one who wears the garment wear the garment, and let the one who does not wear the garment say to the one who wears the garment: "Remove your garment, and I shall wear it" *Ber* 28a(36); דכי פשיט בגדי קדש ולביש בגדי חול when (the priest) removes the sacred garments and puts on the profane ones *Yom* 32a(3); קום לבוש הני מאני put on these clothes right away *Meg* 16a(16; **G**); *Ber* 60b(33); *Anan* 5:12; *ib.* 89:4; עמר למלבש wool to wear *Er* 53b(14) [in the 'Galilean' dialect]; pass.part. חזיוה דהוה לביש מטכסא they saw that he was wearing silk *Šab* 20b(29); *Nid* 20a(15); *ḤM* 40:12; ההיא איתתא דהוה לבישא כרבלתא בשוקא a certain woman who was wearing a head-covering in the street *Ber* 20a(18); *HP* 138:7; כהני דלבישין [מ]אני דקודש the priests who are dressed in the holy garments *AnanMann* 4r:8; לבישנא לבושא דאדמסא דכיא I am dressed in a garment of pure steel *Bo* 2:2; *ib.* 29:4; ערטיל' שליחיתין ולא לביש(י)ת(י)תין you[pl.f.] are stripped naked and are not clothed *Bo* 9:3; b. w. √כסי pa.: ↓ √כסי pa., mng. 4

Af. 1. to clothe, dress s.o.: בתר דשקל ליה במזייה אלבשיה after he cut his hair for him he dressed him *Meg* 16a(22); כי הוה אתיא איתתא הוה מלביש לה כי היכי דלא ליס(ת)כל בה when a woman would come (for bloodletting), he would dress her (in a special garment) in order not to look at her (body) *Tan* 21b(38; **M**[2]); *Tam* 32a(41); **2.** w. √כסי

pa. **to outfit s.o.:** אלבשוה וכסיוה he outfitted him *San* 109a(14); דנילבשה ונכסייה he should outfit her *Ket* 52b(33); **3. to enshroud:** דכי היכין דלבושא על כוליה גופא מלביש just as a garment enshrouds the entire body *Anan* 117:1; ודמיא ללבושא דמלבשא חיטתא (the prepuce) resembles the husk which enshrouds the wheat (kernel) *ib.* 84:23; **4.** metaph. **to envelop:** יצרה אלבשה her passion has enveloped her (while he was raping her) *Ket* 51b(29; **M**); *Qid* 81b(45; **O**[2]) [standing nude before her father]

לְבָשָׁא n.m. **wearer** (↓ √לבש pe., part.) pl. מילאתא אלו(ו)בשיהי יקיראן (garments of) fine wool are precious to their wearers *Šab* 10b(34)

לבתר ↓ בתר prep.

לגו, לגאו ↓ גו prep.

לגואי ↓ גואי adv.

לְגִינָא n.m. **bottle, flask** (Sy ܠܓܝܢܐ LS 359, Ma לוגיאנא, ליגיאנא MD 232, MH לָגִין Yeivin, BV 891) sg. איסתירא בלגינא כיש כיש קריא a stater in an (empty) bottle makes the sound *'kiš kiš'* [i.e. a scholar among fools is noticeable] *BM* 85b(9)

Lit: AAC 240 [Akk etym. suggested by Geig is incorrect]; Brand 251; Y: לְגִינָא *BM* ib.(BAYTN 57).

לגלג ↓ √לוג vb.

לגמרי adv. ↓ גמרא n.

לַגְּנֵי n.m.pl. **artichokes** (Sy ܠܓܢܐ ܩܢܒܐ BBah 942:19, LS 359, mng. 2) sg. וקנריס דאמרי דלג(א)(נ)׳ *q.* which they mention are artichokes *HG1* 380:37

Lit: Eps, GC 208:7, note; Löw, Pfl 293; Flora 1:412.

[לגס] vb. **to stammer** (etym. unkn.; ↓ √גמגם) **Pa.:** ההוא ינוקא מלגס בלישניה הוה that child was a stammerer in his speech *Ḥag* 15b(8; Ar [AC 5:17])

This is app. a further corruption of the form מלגלם *ib.*(L) which may be a blend of גמגם and מלגלג (v. M. Kister, Ros Vol 435+).]

לגרידיה ↓ גריד adj.

לגרמיה ↓ 1# גרמא mng. 2

לדיד־ ↓ דיד־ pron.

לדיל־ ↓ דיל־ pron.

לודנא, לָדְנָא n.m. **ladanum** (< λάδανον, Lat *ladanum* Lehnw 309; Sy ܠܕܢܐ LS 359, Ma לאדאן MD 227) sg. לדנא *Ket* 77b(18; MGG 226:1) [Var: לודנא **V**[5]]

Lit: Löw, Flora 1:363. Note, however, the Geon. expl.: ת[ח]ילת ביכורים של כל פירות כשמתחילין לבשל פירותיהן קוראין או[תן בלשון ארמי ולי]דנא TRN 646:1, i.e. just-ripened [√ולד]; Y: לוּדְנָא *Ket* ib.

לדרדרי ↓ 1# דרא n.

לְהֶדֵי prep. **towards, against, opposite** (< *לחדי; ↓ 1# להדיא, לבהדי, בהדי, חד) **1. towards, in the direction of:** להדי מתא towards the town *Er* 24b(19); *Pes* 8a(11); *Ḥag* 17a(2); להדי תרין אטרפי דזכרות towards the two flaps of the penis *Anan* 85:14; *ib.* 84:17; מצוורא הוא להדי חיכא (the slaughtering) is from the neck towards the palate *AnanSch* 24:29; קאתי להדי שמאליה it comes towards his left *Pes* 111b(30); כי מטא להדי פומיה when (the saw) came towards his mouth *Yev* 49b(23); קימא התם ולא אזלא להדיה (the cow) stands there and does not go towards him *BM* 99a(22); **2. against, opposite:** a. general: אוקמיה להדי יומא he placed him opposite the sun *Ḥul* 60a(1); *Šab* 134a(25); *AZ* 39a(30); *ib.* 28b(23); *Men* 41a(15); *ib.* 37b(13); שדו ליה ביסתרקי להדי שורא דירושלם they placed carpets for him against the wall of GN *San* 95a(13); b. in x להדי x: תרי להדי תרי two against two *Yev* 31a(37) // *Ket* 20a(12); *Ara* 10a(2); גברא להדי גברא one man against another *BM* 93b(53); *AZ* 28b(6) [↓ פיקעא mng. 2]; *Tem* 30a(29); טיף טיף להדי טיף טיף (the stream of water) is without stop [lit. drop by drop opposite drop by drop] *Pes* 39b(38; **V**[17])

Y: לְהֶדֵי *Suk* 5b(30; BAYTN 337).

– **מִלְּהֶדֵי** prep. **from next to** (↓ להדי) דב(א)(ע)א׳ אתחולי בפסקא מעילאי מלהדי גבעה דזכרות he should begin the cutting (of the prepuce) from above next to the projection [lit. hill; v. Jos 5:3] of the penis *Anan* 85:13; *ib.* 84:16

1# להדיא adv. **directly, immediately** (< *לחדיא; ↓ בהדיא, להדי) **1. directly, straight:** הא איתתא לא תקום להידיא באנפי ינוקא a woman should not stand directly in front of a child (while urinating) *Bek* 44b(29); מסגי להדיא (the Angel of Death)

walks directly ahead *BQ* 60b(25); *Yom* 36a(19); צרי ליה להדיא he splits it open [i.e. the hide] straight *Ḥul* 123b(32; **V**[11]); **2. immediately:** בצע להדיא he broke bread immediately *Ber* 40a(13; **F**) [**O**: לאלתר]; מיבצעא להדיא *Šeel* 91:37(Var); לא ליתיב להדיא he should not sit down (in the privy) immediately *Šab* 82a(8)

Lit: Eps, StI 107; Y: לְהֶדְיָא *Ber* 40a(13; BAYTN 332).

2# להדיא adv. **alone** (*nisbe*-form < ↓ לחוד; cf. Ma ליהדאיא adj. unique one MD 235, Sy ܠܚܘܕܝܐ singular, solitary LS 219) דקאי להדיא (the sun) stands alone *Tam* 32a(10)

לוּבָא, לוּבָאָה adj. **Lybian** (TA לוּבָאֵי pl. TJ Nah 3:9, Sy ܠܘܒܝܐ PSm 1903) sg.m. חמרא לובא Lybian donkey *Šab* 51b(19) [expl. MH לְבְדְּקָס Mib. 5:1]; *ib.* 116b(9); עבדא ... לובאה a Lybian slave *SŠHai* 7a(1); pl.m. חמרי לובי *Tam* 32a(46); f. חמרי לובייתא *BB* 74a(14)

Lit: Eps, MNM 98+; Y: לוּבָא *Šab* ib.

לוג vb. **to stammer** (< *לאג < *לעג; ↓ √אלגא, √גמגם; Ma לאג MD 227, Sy ܠܓܠܓ LS 368) **Pe.:** שמעיה לההוא ינוקא לייג בלישניה he heard a certain child stammering in his speech *Ḥag* 15b(8; **M**) [corr.: גמגם; **V**[17]: ליג]

Pal. (Sy ܠܓܠܓ to stammer LS 358): דמאן דלגלג *Ber* 39a(20); לגלג בה *Soṭ* 48a(48)

Lit: M. Kister, Ros Vol 433+, points out that the text in Ḥag refers to the confusion in the child's speech bet. *l* and *r* [i.e. he read רָשָׁע in Ps 50:16 similar to [אֱלִישָׁע]. Note esp. also in Sy: ܠܓ ܕܠܥܓܘ ܘܟܕܡܐ ܕܠܐ ܦܪܝܫܐ ܡܡܠܠܐ ܕܐܝܟ ܕܡܓܡܓܡܐ BBah 977:18.

לוּגָא n.m. *log* (a small liquid measure; TA לוּגָּא TO Lev 14:10, JPA לוג DJPA 278) sg. לוגא למקדשא the *log*-measure for the Temple *Pes* 109a(23); לוגא ארבע רביעתאתא האוי a *log* is four quarter-*log* measures *HP* 97:25; pl. תריסר לוגי twelve *logs Hor* 11b(33) // *Kar* 5b(7); מאתן ועשרין וחד לוגי two hundred and twenty-one *logs Yom* 76a(40; **M**)

Y: לוּגָא *Pes* ib.(BAYTN 24).

לוּגְמָא n.m. **jaw** (Sy ܠܘܓܡܐ jaw LS 359, Ma לוגמא cheek MD 232) sg. ללוגמא לא חיישינן we do not suspect 'jaw' [i.e. that their decision is based on their receiving renumeration from their employer] *Bek* 35a(43); *ib.* 35b(4)

Lit: Löw, OLZ 15 [1912] 557.

1# לוּדָאָה adj., n. **of Lydda** (Sy ܠܘܕܝܐ PSm 1905) **I.** adj: sg.m. שמלאי לודאה PN of Lydda *AZ* 36a(13); **II.** n.: pl.m. שאני לודאי דמזלזלין ביה (the scholars) of Lydda are different since they scoff at it [i.e. the traditional law] *ib.*

Y: לוּדָאָה *AZ* ib.(BAYTN 319).

2# לוּדָאָה n.m. **arranger of gladiatorial contests** (< Lat *ludi* Lehnw 308; JPA לודין DJPA 278, Sy ܠܘܕܝܐ, ܠܘܕܝܩܐ LS 359) pl. ההוא גברא דזבין נפשיה ללודאי a certain man who sold himself to those who arrange gladiatorial contests *Giṭ* 46b(47); *ib.* 47a(10)

Expl. RaḤ: אומה שאוכלין בני אדם OHR ib. 31:26.

לודנא ↓ לדנא

לוּחָא, לְוָוחָא n.m. **wooden plank,** pl. **tablets of the Law** (Ma לוהא MD 232, JPA לווחה det. DJPA 279, s.v. לוח) **1. wooden plank:** pl. לווחי *BM* 117a(17; **EsF**[1]) [expl. MH תִּקְרָה Mib. 10:2]; **2.** pl. **tablets of the Law:** לא איתבור לוחי the tablets of the Law were not broken *Yom* 4b(26; **V**[17])

לוּטָא, לְוָוטָא n.m. **curse** (↓ √לוט; TA לוּטָ TO Ex 9:28) sg. פתקא דלווטא(י) document of a curse (for excommunication) *Dec* 7:19; *ib.* 9:17; לוטא *Bo* 98:1; *ib.* 100:7; *San* 49a(1; **K**) [↓ לייטא]; pl. ליהוו לווטיה לבושיה may his curses be his dress *Dec* 7:16 [cf. Ps 109:18]

לווטתא ↓ לוטתא n.

לְוְוקָן adj. **white,** n. **white object** (< λευκόν Lehnw 304, 309; MH לוּקָן Yeivin, BV 1045) n.pl.m. מאן בעי לוקאני ואישתכוח חיוואראי who wants to buy *l.*'s? And they turned out to be white *Bek* 45b(28) [Var: לווקני Ar (AC 5:30)]

Y: לְוְקָאנֵי *Bek* ib.

לְוָות(־) prep. **to, towards, with** (archaic and dialectal; Sy ܠܘܬ LS 362, Ma לואת MD 232) **1. to, towards:** a. w/o suf.: והוה אזיל רבה לות רב חסדא לסורא כמה שני PN used to go to PN[2] in GN for several years *IŠGF* 86:5; כל מאן דעייל ונפיק לותיה anyone who visits him [lit. who enters or goes out towards him] *SŠHai* 8a(18); b. w. suf.: כי שכיבנא ר׳ אושעיא נפיק לוות when I die, PN will come towards me *BM* 62b(45) // לות *BQ*

111b(23); ולישדינהו ירקא וליפקו לוותיה let him place vegetables for them [i.e. the cattle], and let them go out towards him *Bek* 58b(24); בזמן דפתיחה הדין ימטא לוותכון when this decree of excommunication reaches you *Dec* 3:9; *ib.* 6:6; *SŠHai* 8b(6); *ib.* 12b(5); *ḤM* 40:3; *ib.* 40:17; דאייתי שמע' מן אינאשי לות ראובן (the money) which NN brought from the people to NN_2 *ṬGHark* 272:8; **2. with** [Fr. chez]: ולבסוף אשתאר ליה לות ראובן ק' ז' זוזי in the end one hundred and seven *zuzim* remained with NN *ib.* 275:26; 277:19; *SŠHai* 17a(18); לגבר⟨א⟩ ולאתתא דיהון חד לות חבריה so that a man and a woman should be one with one another *ḤM* 36:20; אית לי לות פל' דנן כך וכך ממון NN owes me such-and-such an amount of money [lit. I have with PN] *Dec* 7:3; *ib.* 5; 10; 9:14; *TGAs27* 22:4; לא אתחזי ליה לוותי I have not seen it *Dec* 6:5

Y: לְוָותַי *BQ* 111b(23; BAYTN 337).

– **מילות, מִילָּוות** prep. **in the presence of** (Sy ܡܶܢ ܠܘܳܬ PSm 1919, Ma מן לואת MD 232) דקטיל גברא מילות איתתיה ואיתתא מילות בעלה (the demon) who kills a man in the presence of his wife and a wife in the presence of her husband *Bo* 3:3; *ib.* 4

1# לוחא n.m. **a fish trap** (etym. unkn.) לוחי וקוקארי *Šab* 18a(36); לוחי וקוקרי *Giṭ* 61a(2; Ar [AC 7:181])

This word may be identical w. ↓ לווחא [v. expl. Ar, s.v. ↓ קוקרא].

2# לוחא ↓ לווחא n.

לחתא, לוחתא n.f. **a part of the foot, leg** (cf. Sy ܠܘܚܬܳܐ palm of the hand LS 363) sg. האי מאן דמסגי אלוחתא דכרעיה one who walks on the ... of his leg *Yev* 103a(20; M³OHT ib. 201:10) [Var: לחתא Ar (AC 5:35)]

V. OHT ib. 201:20+.

לוט vb. **to curse, denounce** (↓ לוטתא, לווטא, לוטנא, לטותא, לייטא, ליטא, לטוטא, √לטי; Sy ܠܛ LS 361, Ma לוט MD 233) **Pe.** (u): **1. to curse:** אי קטילת ליה קביל לוי⟨ו⟩טא'ת'א דלאטיה אבוך ואי לא שבקיה דליקום בלוטאתא דלאטיה אבוך if you kill me [lit. him], accept the curses with which your father cursed me [lit. him]. If not, let me [lit. him] live with the curses with which your father cursed me [lit. him] *San* 48b(35); *Dec* 7:9; אנא ענשתיה דלטתיה he was punished on my account [lit. I punished him] because I cursed him *BB* 22a(39); כי מטיא ההיא שעתא אילוטיה when that hour comes I shall curse him *San* 105b(33); *ḤM* 42:22; מילט קא לייט להו he is, in fact, cursing them [i.e. the Jews] *Švu* 35b(43); *San* 111a(21); איוב הוא דקא לאייט ליה למזליה it is Job who curses his zodiacal station *Pes* 2b(9); pass.part. הוי ליטא be a cursed one *San* 49a(1; **HeMGN** 586:14) [↓ לטוטא]; *Bo* 67:6; *ib.* 9; **2. w.** -על/א **to denounce:** [ר'] יהושע לייט אמאן דגני אפרקיד PN used to denounce anyone who used to lie on his back (while sleeping) *Ber* 13b(48; **F**) // *Nid* 14a(6); *Ber* 22a(44); *ib.* 29b(30); לייט עלה רב PN used to denounce it [i.e. this ruling] *Šab* 120b(12); *ib.* 22; *Pes* 104a(47); *Tan* 29b(34); *Qid* 33b(38); *ib.* 71b(48)

Pa. id.: אשבעינהו ולייטינהו he adjured them and cursed them *Švu* 36a(16)

לוטתא, לְוָוטְתָא, לוֹטְתָא, pl. **לוֹטָאתָא** n.f. **curse, type of demon** (↓ לווטא, √לוט; Sy ܠܘܛܬܳܐ LS 361, Ma לוטתא MD 233) **1. curse:** sg. לווטת' ⟨ד⟩רביה the curse of his teacher [i.e. Moses] *San* 113a(37; **F²**); לווטתא דיהוש' *ib.* 41(**F²**); ההיא לוטתא *Bo* 61:5; *ib.* 7:11; 67:4; pl. לוטאתא דלאטיה אבוך the curses with which your father cursed me [lit. him] *San* 48b(36); יפתקא דלוטאתא document of curses *OHT Ket* 281:13; **2. type of demon:** sg. לוטתא *Bo* 14:4; *ib.* 35:8; 43:1; 48:1; 62:1; 82:4

Y: לְוָוטְתָא *San* ib.(BAYTN 171).

לוי vb. **to accompany, travel with someone** (↓ מלויתא; Sy ܠܘܳܐ LS 360, Ma לוא MD 232) **Pe.:** a. w. dir. obj.: פומבדיתא לויך שני אושפיזך (if) a person of GN traveled with you, change your lodging place *Ḥul* 127a(31); *ib.* 30; כל אורחא לוונהו אריא a lion accompanied them the entire journey *BQ* 116a(27); b. w. עם, בהדי: ההוא טייע' דלווה בהדייהו a certain Arab who was traveling with them *Ḥul* 7a(39; **V¹¹**); כל לייליתא מבכלתא דלויא ליה לארגושנסף בת סמת any lilith (or) *m.*-demon which accompanies PN *Bo* 61:12; *ib.* 6:3; 77:2
Af. 1. to accompany s.o. [MH לוי hif. Yalon, Studies 464+]: a. living person: הוו קא מלוו כולי

עלמא בהדיה everyone was accompanying him [i.e. the high priest] *Yom* 71b(3); *MQ* 16b(23); *ib.* 9b(24; Sidra 9 148:12); *Ber* 31a(38); מלוי ואזיל he was accompanying (him) along *ib.* 33b(6; OHP ib. 111:5); *Soṭ* 40a(41); *ib.* 46b(36); b. a corpse to the grave: לאלוויי בהדי שכבא *OHT Meg* 53:19; *Geon* 121:17; *ib.* 19; **2. to send with, give:** דמלוינן ליה סעודה בהדיה we send him off [i.e. the poor man] with a meal *Šab* 118a(27); האיי גלימא ... דאלויתיה ההיא איתתא לגוברה להוא עלמא a certain woman who sent to her (deceased) husband a garment to that world [i.e. of the dead] *Ber* 56b(22; MGG 708:1) [cf. Ma: אלויליא לבושא דילה he gave me his garment (as a companion) Gy 136:16]
Itpe. to accompany s.o. on a journey: עולא במסקי' לארץ ישר' איתלוו ליה תרי בני חוזאי when PN immigrated to Eretz Israel two residents of GN accompanied him *Ned* 22a(36); איתְלֵוִי בהדן ההוא טיאעא a certain Arab accompanied us on the journey *BB* 74a(28; TGHark 190:12)

לוכא ↓ לונכא n.

לולבא, לוּלִיבָא n.m. ***lulav*, shoot** (< *לבלבא; ↓ √לבלב, ליבא mng. 6; TA לוּלְבִין, pl. TO Lev 23:40 [H כַּפּוֹת תְּמָרִים], QA לולב ATTMS 370, MH לוּלָב Yeivin, BV 949, Sy ܠܘܠܒܳܐ ܕܕܶܩܠܳܐ Lev ib.) **1. *lulav*, the palm leaf used on Tabernacles:** sg. מימאי דהאיי כפות תמרים לוליבא הוא from what do we know that כַּפּוֹת תְּמָרִים [Lev ib.] refers to *lulav*? *Suk* 32a(19); האי מאן דגזל לולבא מחבריה ועבדיה הוצי one who stole a *lulav* from another and made it into foliage [i.e. took apart the individual leaves] *BQ* 96a(25); *Suk* 32a(7); לוליבא בהושענא the *lulav* in the *h.*-bundle *ib.* 37b(7); רישא דלוליבא the tip of the *lulav AZ* 57a(9); pl. סליק בדרגא לדיקלא לאיתויי לולבי he went up the date palm on a ladder to bring palm leaves *ib.* 8; **2. shoot:** sg. לוליב' דקר' ... לוליבא דכיתנא gourd shoot, flax shoot *Ned* 49a(28); **3. pith of the date palm:** sg. סומאקא דלוליבא red covering on the pith of the date palm *Giṭ* 69a(19; OHT Giṭ 155:14) [↓ סומק n.]

Geon. expl. [mng. 3]: לב אל נכלה OHT ib. 15 [↓ סומק]; Lit: Flora 2:328+ [mng. 1]; ib. 3:254*** [mng. 2]; Y: לוּלְבָא *Suk* 37b(4; BAYTN 272).

לוּלִיתָא n.f. **arrowhead** (Akk *lūlītu* arrowhead CAD L 241, Sy ܠܘܠܝܬܳܐ sting, point LS 361) sg. גירא דלוליתא the shaft of an arrowhead *Giṭ* 69b(5; V¹⁶Ar [AC 5:28],OHT ib. 156:21) [cf. Sy: ܠܘܠܝܬܐ ܗܦܘܟܐ ܠܓܐܪܐ PSm 1910]

Geon. expl.: סהם אל נ⟨כ⟩⟨צ⟩ל יקלבה במעני יגעל אל סנאן אלי אספל he turns the shaft of the arrowhead [سَهْمَ النَّصْل] upside down, i.e. he places the point downwards OHT ib. 22; cf. also the Sy tradition: ܠܘܠܝܬܐ زَجّ النَصْل BBah 953:8.

לוּמָא n.m. ***nummus*, small copper coin** (< νοῦμμος L-S 1183, Lat *nummus* OLD 1024, mng. 3c, w. *l-n* interchange; ↓ 2# פולסא; Sy ܠܘܡܳܐ, ܢܘܡܳܐ LS 361, 420) sg., pl. קיסטא דמורייסא בלומא ויקיסטא דחמרא בארבעה לומי a *xestes* of *muries* for one *nummus*, and a *xestes* of wine for four *nummi AZ* 34b(17)

Geon. expl.: זוז שלנחשת ובלשון ישמעאלי פלס TGHark 23:19, i.e. فَلْس a small copper or bronze coin EI 2:768+; Lit: Sperber, Money 58+: ten gram copper coin worth five *denarii*; Y: לוּמָא *AZ* ib.

לוּכָא, לוּנְכָא n.m. **lance** (< λόγχη Lehnw 311; Sy ܠܘܢܟܝܬܳܐ LS 361, SA לינק DSA 437) pl. האי מאן דמחו ל' בלונכי פרסאי מחייא לא חיי one who is smitten with Persian lances will surely not live *Giṭ* 70a(6) [Var: לוכי פרסאיי OHT ib. 154:16]

Geon. expl.: נוע מן אל סלאח כאן ללפרס a type of weapon that the Persians had OHT ib. 158:24

לוֹעָא n.m. **jawbone, cheek** (↓ בר לועא; TA לוֹעָא TO Dt 18:3, Sy ܠܘܥܳܐ LS 361) **1. jawbone:** sg. לועא דחמארא an ass's jawbone *Šab* 67a(32); **2. cheek:** pl. ופח בלועך blow with (the breath of) your cheeks *San* 18b(40); *Ḥul* 93a(33) [of an animal]

Geon. expl.: ואתה נופח בלחייך TGAs42 155:26 [mng. 2]; Y: לוֹעָא *Šab* ib.(BAYTN 19).

[לוף] ↓ √לפף vb.]

לופתא n.f. **coupling** (of beams; ↓ √לפף, בי לופתא; Sy ܠܘܦܬܳܐ LS 362, Ma לפותא union, לאופא MD 237, 227) pl. *BB* 6a(25)

Geon. expl.: בלופתא וקרנאתא קבעתא בכשורה בבינינים TGAs42 157:2; Y: לוּפְתָא *BB* ib.

לוש vb. **to knead dough** (↓ ליישא; Sy ܠܫ LS 362, Ma לוש MD 234) **Pe. (a/i):** לישינן ואפינן we were kneading and baking *BB* 73b(22); אשכחה דקא ליישא he found her kneading *Giṭ* 63b(28);

HG3 284:16; יומא קמא לא תלישו בחלבא מכאן ואילך לישו בחלבא ... יומא קמא לא תלישו לי בדובשא מכאן ואילך לישו לי do not knead with milk on the first day (of Passover). From then on, knead with milk Do not knead with honey for me on the first day. From then on, knead for me with honey *Pes* 36a(28; **M**[1]); ולייתיה נילישיה כחדא let him bring it (and) knead it together *Men* 53b(52); וההיא מנא אסור למילש בה it is forbidden to knead in that utensil *TGAs42* 160:9; *HP* 13:10; *ib.* 14:2; 39:7
Af. to have s.o. knead dough: והאי אליש ליה בהדי הדדי this one [i.e. the priest] had someone knead the dough together (from flour requiring the removal of *ḥalla* and flour and not requiring it) *Qid* 46b(15; **O**[2])

לזימנין ↓ זימנא n.

לְחוּד adv. **alone, by itself** (√חוד; ↓ להדיא #2; TA לְחוּד TO Ex 26:9, Sy ܠܚܘܕ LS 219) a. in sequence לחוד ... לחוד: האי שטרא לחוד והאי שטרא לחוד this deed is distinct from that one *Qid* 23a(24); שירא לחוד שירא פרינדא לחוד silk is distinct from *p*.-silk *Šab* 20b(33); *Er* 2a(20); *Ket* 86b(13); *Qid* 72a(27); *BB* 61b(25); *AZ* 58b(14); *Ḥul* 5b(20); *Tem* 22a(39); לשון יוני לחוד וחכמת יונית לחוד the Greek language is one thing and Greek wisdom is another *BQ* 83a(4); b. w. ref. to the reading of the biblical text: בספר התורה בחד וזמנא הזה לחוד the words בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה [Dt 29:20] are together [i.e. connected by a conjunctive accent] (and) הַזֶּה [ib.] is by itself *BMsYFr* 143:5
Lit: Yeivin, Fragment 109; Voc: לחוד HGP 4b:9; Y: לְחוּד *Ber* 2b(31; BAYTN 333).

– **לְחוּד־, להוד־** prep. **by ...'s self** (Sy ܠܚܘܕܝ- LS 219, Ma להוד־ MD 231) w.suf.: 1sg. לחודאי *Qid* 81a(50); 2m. לחודך *Pes* 113b(18; **V**[17]); 3m. לחודיה *BQ* 38a(37); להודיה *Anan* 10:15; f. לחודה *BM* 99b(6); 3pl.m. לחודיהו *Tan* 21b(36); f. לחודיהי *Pes* 91a(39);- מצות רוביהי כל איניש איניש להודיה עביד ליה every individual person does most of the commandments by himself *Anan* 21:2; אזל רבא לחודיה לגביה PN came to him by himself *Ber* 56a(41); *Men* 91a(24); *TGHark* 130:29; האי לחודיה והאי לחודיה each one by itself *Pes* 44b(20); *San* 88b(50); *Men* 38a(17); נשים לחודיהי עבדים לחודיהו וקטנים לחודיהו women by themselves, slaves by themselves, and minors by themselves *Pes* 91a(39); *Tan* 21b(36); ולכתביה לחודיה let him write it [i.e. the book] by itself *BB* 14b(35); ולישלוקינהו כל חד וחד לחודיה let him boil each one of them by itself *Giṭ* 69b(52); האי מאן דמקרי גיטא לא ליקריה לא לחודיה אבה יבמי לחודיה(ו) the one who reads aloud the (*ḥaliṣa*) document (to the woman) should not read (the word) לֹא [Dt 25:7] by itself (and the words) אָבָה יְבָמִי [ib.] by themselves *Yev* 106b(21; **O**[2])
Voc: לחודיה HPP 43:19; לְחוֹדֵיהּ Mo 92.

– **בִּלְחוּד** adv. **only** (Sy ܒܠܚܘܕ LS 219) ואף מסברא בלחוד דחינן מתניתין כולה we may reject an entire Mishna of ours also only on the basis of logical deduction *IŠGF* 56:16; *ib.* 10:4; 46:19; ואית ביה נמי מילי דאמרין להון בלשון ארמי בלחוד there are also words in it which they recite only in Aramaic *TGHark* 189:25; ואילין תרין לישאני דחאלפין ביני רבנן מן גראסי דתלמוד בלחוד these two textual readings which vary among the scholars are due only to the oral transmitters of the Talmud *ib.* 107:21; 44:31; 155:1; 165:17; *TGAs27* 22:18

– **בִּלְחוּד־** prep. **by ...-self** (Ma באלהוד(־) MD 48) ולא קבע ליה זמן בלחודיה (Scripture) did not set a time for it by itself *Anan* 63:26

לְחַיֵּי interj. **very well!** (perh. < ↓ ל־ + חיי) a. alone: אמ' ליה לחיי he said to him: "Very well!" *Ket* 77b(26); *ib.* 36; 106a(7); *San* 39a(31); *Ḥul* 60a(17); *Bek* 8b(24); אי רמיא עליכו כי כשורא לחיי if (the bride) is placed upon you (at the wedding) like a beam [i.e. arousing no desire], it is well! *Ket* 17a(32); *Inyanot* 189:11; b. in seq. ... בשלמא לחיי: בשלמא כולהו לחיי it is all right (concerning) all of them, very well! *Šab* 113b(3); *Er* 15a(29); *Ḥag* 16a(25); *Ket* 63a(30); *Soṭ* 35a(30); *Giṭ* 6b(32); *Qid* 65a(24); *Ara* 33b(48); *Nid* 42a(35)
Y: לְחַיֵּי *Šab* ib.(BAYTN 340).

לחך vb. **to lick** (Sy ܠܚܟ LS 363) **Pe.:** ואי לאו ר' אמי ור' אסי דלחכוה לשקיה were it not for PN and PN_2 who licked his leg (as a medical treatment to remove the harmful medicine) *AZ* 28a(34)
Pa. id.: ↓ בר מלכך פינכי

לַחְמָא n.m. **bread, food** (archaic and dialectal; ↓ נהמא; TA לַחְמָא TO Gen 43:31, Sy ܠܚܡܐ LS 364, Ma לאהמא MD 227) **1. bread:** sg. a. general: חמרא סעיד ומשמח לחמא סעיד מיסעד שמוחי לא משמח wine provides sustenance and makes one happy. Bread indeed provides sustenance, (but) does not actually make one happy *Ber* 35b(48); *ib.* 38a(3) [≠ ↓ גובלא]; *San* 100b(38; **F**[2]); *ib.* 113a(47); *HP* 14:19; *TGHark* 145:21; *Šeel* 106:1; *Anan* 18:13; *ib.* 47:19; *AnanSch* 11:26; b. types: לחמ' דחיטי wheat bread *Ned* 49b(7); *AnanSch* 10:28; לחמ' דשערי barley bread *Ned* 49b(8); *Šab* 108a(40; **V**); *MQ* 28a(31; **LSM** 145:25); לחמא דסמידא bread of the finest flour *ib.* 30(SM 145:26); לחמא דהנדקא 'bread of India' *Ber* 37b(46; **F**) [↓ טריתא #1]; לחמא דארעא bread (baked) on the ground *HP* 15:12; *Šeel* 91:55; **2. food:** sg. בעינא דנצבות לחמא לאלהיכו I want to offer food to your God *Ḥul* 60a(6)
Lit: Eps, StI 100; Y: לַחְמָא *Ber* 42b(44; BAYTN 87).

לחש vb. **to whisper, recite a charm** (↓ ליחשא; Sy ܠܚܫ LS 364, Ma נהש MD 292) **Pe.** (e/u) **1. to whisper:** גחין לחיש ליה לרבה he bent down (and) whispered to PN *BB* 32b(1); לחו(י)(ו)שו לה דיומא דכיפורי הוא לחשו לה אילחיש whisper to her that it is the Day of Atonement. They whispered to her, (and the fetus) was placated *Yom* 82b(7); *ib.* 10; **2. to recite a charm:** לחוש על אודניה recite a charm over his ear *ḤM* 37:8; *ib.* 13; 38:6; 39:3; ואף לחוש על אזנו ג' זמנין ורוק כד לחשת recite also a charm over his ear three times, and spit while you are reciting (it) *ib.* 41:10; לחושי לחוש *Bo* 5:1
Pa. to glow (of coals) [cf. MH גחלים לוחשות BY 2665]: חזינא להנהי גומרי דהוה קא מלחשי we saw certain coals which were still glowing *BB* 74b(21; **P**[1])
Itpe. (e) **to be placated:** ↓ Pe.

לְטָבָא n.m. **type of demon** (< לא טבא no-good one; ↓ לא, טב; Sy ܠܛܒܐ SIB 187, Ma לאטאבא MD 228) sg. *Bo* 78:5; *ib.* 117:4; pl.abs. לטבין *ib.* 44:3; det. לטבי *ib.* 10:7; 47:9; 85:7

לְטוֹטָא n.m. **curser** (√לטט; ↓ לייטא; Ma לאטוטיאתא pl.f. cursers MD 228; cf. TA לטט J 705) sg. הוי ליטא ולא תהוי לטוטא be an accursed one and do not be a curser *San* 49a(1; **HeMGN** 586:14) [Var: לייטא **K**]

The sec. rt. √לטט is a denominative from the unattested form *לוטטא [< לוּטְתָא]; cf. the A lw. in LebArab *laṭṭa* Feghali 78.

לְוּטְתָא n.f. **curse, execration** (↓ √לטי) sg. *Nid* 13b(23); *ib.* 31; לטותא דלטייה אבוך the curse which your father cursed me [lit. him] *San* 48b(36; **K**); *BM* 48b(14; **F**[1]); (י)פתקא דלטותא letter of execration *Dec* 7:1(title); *ib.* 7; 9
Y: לְטוּתָא *BM* ib.

לטי vb. **to curse** (sec. rt. < ↓ √לוט; ↓ לטותא) **Pe.:** רב מאי טעמא לטייה להההוא גברא why did PN curse that man? *Meg* 5b(35); כי מטיא ההיא שעתא אלטייה when that (propitious) moment arrives I shall curse him *AZ* 4b(32); לילטייה מר curse him *BB* 4a(4)

לטנא n.m. **type of demon** (↓ √לוט; Sy ܠܛܢܐ SIB 17:2) sg. לטאנא *Bo* 61:4

לבא, לִיבָּא n.m. **heart, stomach, mind, trunk of a tree, pith of a tree** (↓ אליבא, טורפסא, טרפשא, לבבא, על ליב־, תליא דליבא; TA לִיבָּא TO Dt 29:3, Sy ܠܒܐ LS 354, Ma ליבא MD 234) **1. heart:** a. in a physical sense: sg. מנח ליה להדי לביה he used to place it [i.e. the phylactery of the arm] towards his heart *Men* 37b(13); *AZ* 28b(38) [↓ שוריינא mng. 3b]; *Ḥul* 45b(17) [↓ קניא mng. 6]; b. in connection w. illnesses: פרח ליביה כי ציפרא his heart will palpitate like (the fluttering of) a bird *Mei* 20b(21); הוה חליש לביהו they were not feeling well [lit. their heart was weak] *Šab* 10a(26) [↓ חלש √1# mng. 3b]; חולשא דליבא 'weakness of the heart' *Er* 29b(43) [a certain illness]; יוקרא דליבא 'heaviness of heart' *Šab* 140a(39) [a disease; ↓ יוקרא mng. 2]; *Giṭ* 69b(10) [↓ פירחא]; *Šab* 140a(38) [↓ קידחא]; c. as the seat of emotions: sg. אם בעית תישחון בליבא if you want her to be inflamed (with love) in (her) heart *ḤM* 43:7; נקיט בליביה he retains a grudge [lit. he holds in his heart] *Yom* 23a(15); איפשר תברי ציבורא ליביהו perhaps the public will will be remorseful *Tan* 25a(46; **M**[2]); מאי דהני ליה לליביה what pleases his heart *AnanSch* 26:3; לא תעיל דויא בליבך do not let grief enter your heart *San* 100b(27) [↓ דויא]; צערא דלבך the sorrow of your heart *Ber* 56a(15); חידוה דליבך joy of your heart *ib.* 18; 30b(40) [↓ מריר mng. 1]; *MQ* 8a(35); *Ket* 62b(42) [↓ √סוי pa.]; ויהי לבך רדיף עליך your

heart will urge you (to eat more) *Pes* 114a(5); רעותא דליביה the will of his heart *AnanSch* 32:8; pl. לביהו מיחד כהדדי (God) unites their hearts together *RH* 18a(48); **2. stomach** [cf. Akk *libbu* abdomen, entrails, womb CAD L 165; ↓ איצטומכא דליבא]: sg. וליקרעיה לליביה let him tear open its stomach *Šab* 109b(41); כד מינקיב ליבא לגואי when the stomach (of the animal) is perforated on the inside *HP* 198:20; וקדחה ליה תחלי בליביה ומית the cress sprouted in his stomach and he died *Šab* 113b(23); הני כיסאני מעלי לליבא the *k.*-dish is beneficial for the stomach *Er* 29b(42); *AZ* 29a(14); *ḤM* 39:13 [↓ כיבא 1# mng. b.6]; ליבא ריקנא an empty stomach *Šab* 109b(19); *Giṭ* 70a(17); *BM* 113b(28); *Ḥul* 59a(9); כי היכי דניגרדיה ללבאי in order to stimulate my appetite [lit. stomach] *Pes* 107b(20); **3. mind, understanding:** a. alone: ליבא דאינשי אינשי (when) the mind has forgotten, it has (completely) forgotten *San* 35a(33); נפל ליה הרהורא בלביה a thought came into his mind *Meg* 15b(50); *San* 37a(30); *Anan* 27:26; כמה נפיש גברא דליביה כשמעתיה how great is the man whose mind is like his legal tradition *Nid* 20a(34); לבך עלך are you of the same mind? [lit. is your mind upon you?] *Ned* 21b(13); את לבך אנסך your mind induced you (to swear falsely) *Švu* 26a(38); יהודאי בתווני דליבא יתביתו you, Jews, dwell in the chambers of the mind [i.e. are knowledgeable] *Nid* 20b(32); ליבא דאימעיט (it was) the understanding which had declined *Tem* 15b(43); *IŠGF* 52:8; 63:1; *Tem* 16a(3) [↓ √בצר pe., mng. 1a]; עומקא דליבא profound understanding [lit. depth of the heart] *Geon* 104:19 [expl. MH לפנים BM 16a(44)]; בְּלִיבָּא שַׁלְמָא with a sober mind *SŠSad* 175:13; b. w. √קום pe.: ולא מצי למיקם אליביה he was unable to understand his argumentation *Soṭ* 20a(50); **4. self:** sg. לבי ולבך לית לבי צבי ידע I and you know *AZ* 55a(13; **J**); לאתנסבא ליה I do not want to marry him *SŠSad* 239:14; **5. trunk of a tree:** sg. תרין אטירפי דנפקין בליבא דאילנא two leaves growing out of the trunk of a tree *Anan* 9:13; **6. pith of a tree** [Akk *libbu* CAD L 169, mng. 2f]: sg. וסליק ראמי ליה לדקלא בלביה he ascends to pour it [i.e. the mixture] into the pith of the date palm *Pes* 56a(10)

The Ma pl. לִיבֵי Ma ib. appears in the phrase ↓ טורפוס לילב־ [v. Ch. Müller-Kessler, AltOr 28001) 349[50]]; Y: לִיבֵּיה *BB* 24b(40; BAYTN 135).

– אֲלִיב־, אֱלִיבָּא דְ־ prep. **according to** (< ↓ ליבא + א־) a. fol. by holder of the opinion: אליבא דרבנן according to the scholars *Er* 22b(13); *Yom* 64b(16); *Ket* 54a(11); תרגמה אביי אליבא דרבא PN explained it according to PN_2 *Pes* 12b(22); *Suk* 18b(11); *Yev* 33a(28); *Soṭ* 16a(6); *BB* 165b(20); b. other: אליבא דמאן according to whom? *BQ* 13a(32); *BM* 96b(16); *AZ* 52a(41); אליבא דמאן דאמ' according to the one who says ... *Er* 67a(15); *Hor* 3a(47); תרי תנאיי ותרי אמוריי דפליגי אליבא דהדדי two *Tannaim* or two *Amoraim* who differ with each other *San* 6a(16); צורבא מרבנן דסלקא ליה שמעתא אליבא דהלכתא a *ṣ.m.* whose legal tradition is according to the traditional law *Soṭ* 21a(36); *BQ* 92a(51); *San* 106b(45); *TGHark* 108:25; *Yom* 26a(17)

Y: אֲלִיבָּא *Ber* 3a(1).

– עַל לִיבּ־ prep. **by heart** (↓ ליבא; cf. Sy ܥܰܠ ܠܶܒܳܐ LS 354, mng. 1) דעל ליבך בעית למגמרינון למילי דאוריתא דמגמרת להון לבנך you should learn by heart the words of the Torah which you will teach to your sons *Anan* 24:22

לִיבְדָא n.m. **felt** (√לבד; JPA ליבדין pl. DJPA 275, s.v. לבד, > Arab لبد Fr, AF 103) sg. מסאני דליבדא shoes of felt *GC* 24:11 [expl. JBA פומקי Šab 62a(12)]

לִיבוֹנָאָה adj. **Samaritan** (< *ניבולאה; i.e. of Neapolis) sg.m. כתבא לבונאה Samaritan writing *San* 21b(48; **F²K**) [expl. MH כתב עברי ib.; **He:** לבונאה]

Geon. expl.: ופירוש הוא שמפרשין לשון ליבונאה כי ליבו נאה OH ib. 162:5; Lit.: J. Halévy, quoted in J. Montgomery, The Samaritans, Philadelphia 1907 283; Y: לִיבוֹנָאָה *San* ib.

לִידֵי ↓ ידא pl.cs.

לֵיוָאָה, abs. **לֵיוָאֵי** n.m. **Levite** (< BH לֵוִי HAL 498, mng. 2; ↓ בר ליואי; TA לֵיוָאָה TO Dt 12:19, Sy ܠܶܘܳܝܳܐ PSm 1902) sg.abs. ר' מיאשא בריה דר' יהושע בן לוי והוא ליואי PN who is a Levite *Ḥul* 106b(10); det. ההוא ליואה *ib.* 131a(18); pl.det. לויי *RH* 29a(39; **M²**); ליואי *Anan* 22:14; *AnanMann* 2v:3

Y: לֵיוָאֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 319).

לחייא, לִיחְיָיא n.m. ***leḥi*, a stake placed next to a wall as a fictitious partition for the construction of the *'eruv*** (< MH לְחִיוֹ, abs. לְחִי Yeivin, BV 873) sg. נפל לחייא the *leḥi* fell down *Er* 15a(41); *ib.* 74a(28); פומא דליחייא the top of the *leḥi* *Šab* 148b(7); *Beṣ* 30a(24)

Y: לִיחְיָיא *Šab* 141a(34; BAYTN 117).

לחשא, לִיחְשָׁא n.m. **whisper** (↓ √לחש; TA לַחְשָׁא TJ Jer 8:17, Ma ליהשא MD 236) sg. רב אשי עני ליה בלחשא PN used to respond to it in a whisper *Ber* 45b(55); ההוא תלמידא דהוה קא גריס בליחשא a certain disciple who was reciting (the tradition) in a whisper *Er* 53b(46); וקא מצלו בלחשא (the congregation) is reciting the *tĕfilla* in a whisper *TGAs42* 180:3 [v. OHP Ber 180:12]; ליחשא דקרנתא whisper of the corners *Bo* 106:6

Y: לְחִישָׁא *Ber* ib.(BAYTN 57).

לִיטָא n.m. **accursed one** (↓ √לוט pe., pass.part.) sg. הוי ליטא ולא תהוי לטוטא be an accursed one and do not be a curser *San* 49a(1)

לְיָיא, ליא adv. **whither, where** (< *לאן [cf. ↓ מנא]; Ma 2#ליא, אליא MD 234) כגני ליא the frying pans, whither? *Ber* 58a(29; TGHark 215:5)

Lit: Nöld, MG 94[3]. The recent suggestion of H. Jacobson, JQR 89 [1999] 387, to derive לייא from either Lat *laeva* or Gr λαῖα 'left' should be rejected since the likelihood of a Lat or Gr lw in JBA is both quite low and semantically unconvincing; Y: לְיָיא *Ber* ib.(BAYTN 339).

– כלפיליא, כְּלַפֵּי לְיָיא adv. **how can this be so?** (lit. towards where?; cf. Ma מיליא from where MD 267, ליליא whither ib. 234) כְּלַפֵּי לְיָיא *Ber* 18a(37; HPP 271:19); כלפי ליא *Pes* 5b(34); *Ket* 15a(10); *BM* 58a(41); *ib.* 113b(19); *BB* 175a(13); *Zev* 102a(43); *Nid* 15a(42); כלפיליא *Šab* 93b(41); *BB* 104b(12); *Švu* 20b(36); *AZ* 75a(22); *LPT* 154:21

Geon. expl.: אתמהו(מ)תא כלומר איך אפשר להיות כן TGHark 215:6; כלפיליא כמו שאנו או' בל' קודש ולאי זה צד אדרבה איפכא מסתברא TGCas 40b(38); ירידו בה אן הדא מקלובא ובאלעכס ממא כאן ינבגי אן יקאל ויקאל פיה אלי אל וגה LPT ib.; Y: כְּלַפֵּי לְיָיא *Šab* ib.

לַיְטָא n.m. **curser** (↓ √לוט, לטוטא; Sy ܠܰܝܛܳܐ LS 361, Ma לאיטא MD 228) sg. תהא לווטא' ולא תהא לייטא *San* 49a(1; **K**)

לִישָׁא, לֵיישָׁא n.m. **dough** (↓ √לוש; TA לֵישָׁא TO Ex 12:39, Sy ܠܺܝܫܳܐ LS 362, Ma לישא MD 237) sg. גדנפא דליישא a rim of dough *Giṭ* 69a(36); *AZ* 76b(1; HP 15:20); דאפרשה בלישא he separated it [i.e. the *teruma*] as dough (during the kneading) *Ned* 12b(7); *Nid* 6b(21); קָצְעֵי דלִישָׁא kneading troughs of dough *HP* 14:6(HPP 14:20); *AnanSch* 11:3; *TGAs42* 43b:5; *Pes* 30b(40); *Tan* 25a(5); אכלה ללישא חביל ומית (the animal) ate the dough, became sick, and died *BQ* 48a(16)

Y: לִישָׁא *Tan* ib.(BAYTN 11).

לִיכָּא n.m. **beating into a mixture** (↓ √לכך) sg. לא בעיא ליכא it does not require beating *Šab* 134a(11)

Y: לִיכָּא *Šab* ib.(BAYTN 11).

לָא אִיכָּא, לֵיכָּא part. **there is not** (< לָא אִית כָּא; ↓ איכא, אית, לא, לית; Ma 1#ליכא MD 236) a. alone: גמירי דליכא we have a tradition that there is not (such a one) *Ḥul* 59a(57); בעינן טעם מרור וליכא we require the taste of *maror* and it is not there *Ber* 38b(53); אע"ג דליכא תו even though there is no more *AZ* 70b(3); *Er* 19a(47); *Yom* 21a(32); ובגמארא ליכא הכין there is no such thing in the *gemara* *TGHark* 44:22; *ib.* 38:30; ליכא איפשר it is not possible *ib.* 208:4; b. w. fol./preced. n.: והוא דליכא גשרא in a case where there is no bridge *MQ* 6b(47); היכא דליכא מיא in a case where there is no water *Yev* 121a(10); כי ליכא עדים when there are no witnesses *Ket* 16a(50); במקום דליכא פסידא in a place where there is no loss *BQ* 27b(31); הני דאיכא ביממא ליכא בליליא דאיכא בליליא ליכא בימאמא these (verses) which are (applicable) in the by day are not (applicable) at night. Those (verses) which are (applicable) at night are not (applicable) in the by day *BM* 111a(26); ליכא קושטא בעלמא there is no truth in the world *San* 97a(29); לא איכא שריותא בהא חצר there is no permission (for use) in the courtyard *Er* 70a(45); *Tan* 13b(46); סמידא לא איכא חיוריתא איכא there is no *s.*-flour. There is white flour *Giṭ* 56a(34; MGD 626:27); ובארון לא איכא אילאו תורה in the ark only the Torah is found

Anan 14:4; *AnanSch* 14:3; לא איכא סכנתא there is no danger *Šeel* 10:130; c. w. fol. inf.: ליכא למימר הכי one cannot say so *BM* 2b(4); הכא דליכא למיטעי in this case where one cannot err *Ara* 5a(39); תרגום איכא למטעא ברכה לא איכא למטעא one may make a mistake in the Targum. One does not make a mistake in the blessing *Meg* 32a(9); מהא ליכא למשמע מינה you cannot learn [lit. hear] anything from it *Švu* 31b(19); אי מיהא לא איכא למיחשא לה if from that, there is no reason to take it into consideration *HP* 79:21; *TGHark* 106:18; *ib.* 166:7; d. w. fol. ־ד-phrase: היכא דליכא דדמי ליה where there is nothing similar to it *Er* 51a(25); ליכא איניש דטרח there is no person who will expend effort *Ket* 49b(38); ליכא דשמעיה there is no one who heard him *Šab* 156b(28); ליכא דאשגח ביה there was no one who paid attention to him *Yom* 77a(47)

Lit: Eps, Stl 97; Y: לֵיכָּא *Ber* 3b(2; BAYTN 333).

לֵילְיָא#1, לֵילְוֵי, abs. **לֵילֵי**, pl. **לֵילָוָתָא** n.m., f. (pl.) **night** (↓ בר ליליא s.v. ברא#1 mng. 12f; TA לֵילְיָא TO Gen 1:5, לֵילֵי ib. 8:22, pl. לֵילְוָן ib. 7:4, Sy ܠܠܝܐ, pl. ܠܠܘܬܐ LS 366, Ma ליליא#1, pl. לילואתא, לילויא MD 236) a. general: sg.abs. לילי דארבעה נגהי חמשה Wednesday night *ḤM* 44:4 [↓ נגהי mng. 2]; *Pes* 2a(8) [expl. MH אור Mib. 1:1]; *ib.* 3a(28); det. ועידן הברא הוא דמיקרי ליליא the time of darkness is called night *Anan* 78:1; עד צאת הכוכבים לא האוי ליליא it is not night until the appearance of the stars *Meg* 20b(6); לא איברי ליליא אלא לשינתא the night was created only for sleep *Er* 65a(33); שאעי דליליא hours of the night *Tan* 11b(22); שית דליליא six (hours) of the night *Ber* 3b(22); כולי ליליא the whole night *Ber* 27b(33); *Šab* 10a(3); *Kar* 7a(48); ליליא דהאידנא last night [lit. the night of today] *Šab* 87a(13); ליליא דבי שימשי Friday night *Yom* 29b(16) // *Men* 100b(1); שברירי דליליא night blindness *Giṭ* 69a(5); ביעתותא דליליא fear of the night *Nid* 13a(53); pl. תלתא לילוי three nights *BM* 86a(38); לילואתא *ib.* 30b(51); *Šab* 89b(37); *Nid* 69b(1); תרתין לילואתא קמיאתא the first two nights *HP* 13:9; תרין לילותא *Anan* 71:10; b. in adv. prep. phrases: מאי חזינא בליליא הדין בחילמאי what shall I see tonight in my dream? *Ber* 56a(2); קמו בליליא they got up at night *San* 109a(5); זקיקא בליליא הוא sexual intercourse is at night *Anan* 29:10; לאימת טביל בליליא when does he immerse himself? At night *Yom* 6a(23); לא תיכלון ירקא בליליא do not eat a vegetable at night *Šab* 140b(29); בסוף ליליא at the end of the night *Nid* 63b(41); c. w. יממא: ↓ יממא mng. b

Voc: לֵילְיָא HPP 214:18; Y: לֵילְיָא *Ber* 3b(27; BAYTN 167); לֵילְוָתָא *BB* 73b(24).

לִילִי#2, לִילִי, pl. **לִילִין** n.m. **a male demon** (< Akk *lilû* a demon CAD L 190; ↓ בני ליליא s.v. ברא#1 mng. 12f) pl.abs. לילין *Bo* 49:9; det. לילי דיכרא male *l.*-demons *ib.* 9:2; לילין דיכרי וניקבתא male and female *l.*-demons *ib.* 53:3

Lit: AIT 75+.

לִילִיתָא, pl. **לִילְיָאתָא** n.f. **a female demon** (< Akk *lilītu* female demon CAD L 190, AIOA 66; Sy ܠܠܝܬܐ LS 366, ܠ(ܝ)ܠܝܬܐ SIB 187, Ma לילית(א) MD 236) a. general: sg. *Bo* 9:8; ליליתא ניקבתא female *l.*-demon *ib.* 54:6; ליליתא תקיפתה the strong *l.*-demon *ib.* 28:4; pl.abs. ליליין *ib.* 53:2; det. ליליאתא *ib.* 33:13; 64:11; 14:10; 18:11; כל מיני ליליתא all types of *l.*-demons *ib.* 1:8; ליליתא ניקבתא female *l.*-demons *ib.* 9:2; 78:22; ליליאלתא בישאתא evil *l.*-demons *ib.* 29:11; 5:2; 78:7; b. w. a PN: sg. חלבס ליליתא בת ברתה אימכון פלחדד ליליתא *ib.* 12:5; 58:3; דזרני ליליתא your mother, PN, the *l.*-demon *ib.* 60:4

Lit: AIT 75+; Ch. Müller-Kessler, AltFor 28 [2001] 338+.

לִימָנָא n.m. **lemon** (< Arab لَيْمُون Siggel 66) pl. והני לימני דנפקין השתא מבבל lemons which are produced now in Babylonia *OHP Ber* 63:8

לִיסְטָאָה n.m. **robber** (< λῃστής GLLT 107; ↓ ליסטיותא; Sy ܠܣܛܐ, ܠܝܣܛܝܐ LS 368) sg. פנחס לסטאה PN, the robber *San* 106b(10); לסטאה בלסטיותיה ידע a robber understands (the craft of) robbery *BM* 84a(44); *Bo* 74:14

Y: לִסְטָאָה *BM* ib.(BAYTN 324).

לִיסְטָיוּתָא n.f. **robbery** (< ↓ ליסטאה + ־ותא; Sy ܠܣܛܝܘܬܐ LS 368, MH² ליסטיות GLLT 106) sg. *BM* 84a(44) [↓ ליסטאה]

Y: לִסְטָיוּתֵיהּ *BM* ib.(BAYTN 293).

לִיפוּפָא n.m. **joining** (↓ √לפף) sg. ליפופא מידע ידיע joining is clearly recognized *BB* 4a(52)

Y: לִיפּוּפָא *BB* ib.

לִיפְתָא n.m.coll. **turnips** (Akk *laptu* A turnip CAD L 96, Sy ܠܦܬܐ LS 369) sg. כי משכחת ליפתא בשוקא when you find turnips in the market *Ber* 44b(42); *Er* 25a(35); *ib.* 40a(6); *BB* 54a(1); ההוא ברחא דחזא ליפתא אפומא דדנא a certain buck that saw turnips on the top of a vat *BQ* 20a(1); האי תבשילא דליפתא a cooked dish of turnips *Ber* 39a(34; **P**); *Bek* 43b(8) [↓ גורגלידא]; *Ḥul* 112a(2) [↓ קולסא]; מיא דליפתא turnip broth *Ber* 39a(42); *ḤM* 44:4

Lit: Flora 1:487+; Y: לִפְתָּא *Ber* ib.(BAYTN 117).

לֵיצָנָא, ליצאנא n.m. **irreverent person** (< MH² ליצן J 709 [√לוץ]; ↓ √לצץ, ליצנותא; JPA ליצן DJPA 282) pl. אל תדור בשכנציב משום דליצאני אינשה משכי להו בליצנותא do not dwell in GN since its people are irreverent, (and) they will attract them into irreverence *Pes* 112b(5)

Y: לֵיצָנֵי *Pes* ib.(BAYTN 229).

לֵיצָנוּתָא n.f. **irreverence, licentiousness** (↓ ליצנא; MH² ליצנות Gross, Patterns 109) **1. irreverence:** sg. כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דע"ז דשריא all irreverence is forbidden except for irreverence towards idolatry which is permitted *San* 63b(29) // *Meg* 25b(36) [v. TRN 637:6]; *Pes* 112b(5) [↓ ליצנא]; **2. licentiousness:** sg. דהות מַפְּלִיא לֵיצָנוּתָא she ... licentiousness *AZ* 44a(16) [expl. BH מִפְלַצְתָּה 1K 15:13; ↓ √פלי#2 af.]

Y: לֵיצָנוּתָא *Meg* ib.(BAYTN 229).

לִיקָא n.m. **part of the tongue** (√לקק[?]) sg. דבעי למישחטיה מיקדליה עד דמאטי גבי ליקא דיליה וליקא בלישנא הוא he is required to slaughter it from its neck until he comes to its *l.*, and the *l.* is in the tongue *AnanSch* 24:20

לִיקָבֵל ↓ קביל prep.

לִישָּׁנָא, לישאנא, abs. **לִישָּׁן** n.m. **tongue, language, speech, term, version** (↓ √לשן, ביל לישני; TA לִישָּׁן TO Ex 4:10, Sy ܠܫܢܐ LS 371, Ma לישאנא MD 237) **1. tongue:** a. human: sg. לישניה איתקיל his tongue slipped (so that he said the wrong thing) *Švu* 20a(6); דנ"י"בש לישניה בפומיה may his tongue shrivel in his mouth *Bo* 74:2; *ib.* 71:10; b. animal: sg. לישנא דכוורא the tongue of a fish *Ḥul* 109b(37); עיקבא דלישנא the root of the tongue *AnanSch* 24:18; pl. בעינא למיכל לישני בחרדלא I want to eat tongues with mustard *Ḥul* 133a(28); **2. language:** sg. כל לישנא דאשתעי פרעה בהדיה אהדר ליה whatever language Pharaoh spoke with him (Joseph) answered him *Soṭ* 36b(53); ליש' דציפרי the language of the birds *Giṭ* 45a(40); pl.abs. שבעין לישנין seventy languages *Bo* 56:10; **3. speech:** sg. ההוא ינוקא מגמגם בלישניה הוה that child used to stammer in his speech *Ḥag* 15b(8); לישאנא דעלמא colloquial speech [lit. everyone's speech] *San* 3b(18); לשאניה ומלוליה תריץ ומתוקן בפומיה his speech and discourse are set and fixed in his mouth *SŠSad* 213:4; **4. term, phrase:** sg. ומימאי דהאי ניקוב לישאנא דברוכי הוא from what (do we know) that (the root) נקב [v. Lev 24:16] is a term of blaspheming [lit. blessing]? *San* 56a(10); *ib.* 7a(38); 12a(24); *Ber* 28a(53) [↓ תברא#1]; *Šab* 53b(40); *ib.* 149b(38); *Er* 65a(14); *Meg* 21b(12); *RH* 11a(30); *Yom* 32b(43); *Qid* 62b(31); *Tem* 26b(13); *Anan* 11:5; *ib.* 13:19; 85:16; *AnanSch* 26:7; האי עולבנא לישנא דחוצ"פ" הוא או ליש' דניחותא הוא is '. a term of arrogance or a term of convenience? *Giṭ* 36b(35); לישאנא דגורא בלשון ארמי זנות it is a term (derived) from גורא (which) in Aramaic is 'fornication' *OHT Giṭ* 197:25; לישנא קלילא a 'lighter' term [i.e. חָב *MBQ* 1:1 instead of חַיָּיב] *BQ* 6b(18); לישאנא דחד ... לשאנא דתרין a term of one [i.e. רֵאשִׁית Neh 12:44 is singular], a term of two [i.e. מַעַשְׂרוֹת ib. is a minimum plural] *AnanSch* 12:9; pl. הני לישני לקידושי משמעי do these terms refer to betrothal? *Qid* 6a(31); דייקי לישני they infer the (exact pronunciation of the) terms (as significant) *Er* 53b(4; **O**); כל לישאני דזכואתא all terms of titles of rights *SŠHai* 4a(3); *ib.* 5b(14); 17a(5); תרין לישאני two (different) phrases *Anan* 46:15; *AnanŠch* 4:5; *ib.* 27:26; **5. version, textual reading:** sg. ומאי איכא בין האי לישנ' להאיך לישנא what is (the practical difference) between this version and that version? *Nid* 3b(3); *ib.* 43a(29); כי היכי דלא ליפגום לישניה so that he should not adversely affect his oral version (of the tradition) *AZ* 19b(1); לישנא דגמרא the version of the tradition *Suk* 29a(2) [↓ √רהט af., mng. 2]; לישאנא אחרינא alternative textual reading *Zev* 19a(20); *BM* 45a(17); לישנא קמא the former version *Pes*

79b(40); *Suk* 19a(12); *Giṭ* 46a(9); לישנא בתרא the latter version *ib.*; *Bek* 36b(8); *Geon* 175:22; נוסחא עתיקא גמרא דמשני לישאניה מן לישאנא דילנא אע"ג דטעמי שאוו להדדי an old book of the Talmud whose version is different from our version, even though (its) contents are the same in both *OHT BQ* 14:5; *TGDr46* 178:8 [↓ √1# שבש pa., mng. 1]; לישאנא קיטא a shortened version *IŠGF* 36:5; pl. תרויהו לישני דרבא the two versions of PN('s statement) *BB* 62b(23; **F**^{2}); *Ket* 91a(14); הני לישני *Nid* 3a(45); ואילין תרי לישאני דחאלפין ביני רבנן מן גראסי דתלמוד בלחוד these two textual readings which vary among the scholars are due only to the oral transmitters of the Talmud *OHT BQ* 7:25; לישאני רויחי non-essential versions *IŠGF* 30:17; **6.** idiomatic expressions: sg. a. לישנא בישא slander [JPA לישן ביש DJPA 283, mng. 5a]: דמפיק בלישנא בישא he utters a slanderous statement *Ara* 15b(50); b. לישנא דאורייתא Pentateuchal [i.e. biblical] Hebrew: *Qid* 2b(2); c. לישנא דרבנן language of the scholars: 1) Rabbinic Hebrew: *ib.* 3; לישנא דרבואתא *OHT RH* 22:22; 2) JBA: *GC* 23:7; *ib.* 59:2; 108:9; *HG1* 94:28; *TGAs28* 155:20; d. לישנא מעליא a euphemism [lit. an exemplary expression]: sg. *Ber* 11b(4); *Yom* 75a(19); *Yev* 103a(38); *Ket* 13a(43); *Giṭ* 76b(17); *BM* 91a(34); *Tem* 30a(8); e. abs. לישן תליתאי slander [lit. a threefold tongue; JPA לישנה תליתיה DJPA 283]: לישן תליתאי קטיל תלתא slander kills three (people) *Ara* 15b(43; **M**)

Lit: Bacher 104; A. Shremer, Sidra 9[1994] 117^{3} [לישנא אחרינא]; Eps, GCIntr 53+ [לישנא דרבנן]; Y: לִישָּׁנָא Mo 89; *Er* 53a(42; BAYTN 252).

לישנא adv. ↓ שתא n.

לָא אִית, לֵית(־) part. **there is not** (↓ לא, אית, ליכא; Sy ܠܝܬ LS 366, Ma לאיית MD 228) a. impersonal: 1) w. fol. nom. phrase: ולית הלכת' כוותיה the law is not according to him *Ber* 21b(26); ולית הלכתא ככל הני שמעתתא the law is not according to all these legal traditions *Šab* 24b(1); לית דינא דגוד או אגוד there is no law of 'pull or I shall pull' *BB* 13a(6); לית חולק לטליא במקום בניא the (previously born) child does not have an (additional) share (in the inheritance) beside the sons (who are as yet unborn) *BB* 142b(28); 2) as part of rel. clause: באתרא דלית גבר תמן הוי גבר in a place where there is no man, be a man *Ber* 63a(31); באתרא דלית חמר תמן מתבעין סמנין in a place where there is no wine, medicines are needed *BB* 58b(14; **F**^{2}); לית דעתיר כדחזירא ולית דכפין ככלבא there is nothing as rich as a pig (which eats everything), and there is nothing as hungry as a dog *Šab* 155b(39); ולית דחייש לי' לדאבוה דשמואל ולוי there is no one who takes into consideration (the opinion) of PN's father and of PN$_2$ *AZ* 38b(55); 3) w. prep. complement: a) w. ־ב: (1) to not have or contain: דצפרא לית בהו משׁשא (clouds) of the morning have no significance [lit. do not have substance] *Ber* 59a(36); *Yev* 105a(23); *SŠSad* 268:15; ניבגא בר שתיה דלית ביה קטרי a one-year old twig, which does not have nodes *Pes* 74a(17); דלית ביה שעורא when (the sherd) does not contain the requisite amount *Beṣ* 39a(26); *SŠHai* 5b(12); כמה לית ביה דעתא בהאי מרבנן how much sense is lacking in this one of the scholars! *MQ* 26b(47); לאו משום דלית ביה חבטא אמרי לא משום דלית ביה הבלא is it not because (the pit) is insufficient for a (fatal) blow? They say: "No. Because it does not contain unhealthy air" *BQ* 50b(49); אי אפשר דלית בהו צדיקי it is impossible that there are no righteous people among them *San* 102b(39); דמאן דמיקלע למתא דלית בה ספרא יהודאה one who happens to be in a town where there is no Jewish scribe *TGHark* 129:5; *ib.* 206:14; במאתא דלא אית בה כהן in a town where there is no priest *HP* 43:23; דמאי דלית ביה גמארא מהנפקינן ליה מן סבארא we derive whatever does not have a tradition by logical deduction *IŠGF* 44:19; [בין] דאית ביה מומא ובין דלא אית ביה מומא whether (the firstborn animal) contains a blemish or not *AnanSch* 9:23; (2) to not apply: זבן מגוי וזבין לגוי לית ביה משום דינא דבר מצרא (whether) he bought from a pagan or sold to a pagan the law of pre-emption does not apply *BQ* 114a(13); כל מילתא דמתאמרה באפי מרה לית בה משום לישנא בישא (the rule of) slander does not apply to anything which is said in the presence of the party involved *Ara* 15b(51); *Mei* 12a(26); *Tam* 27b(46); כל מילי דלא אית בהון קטלא all matters which do not involve capital punishment

Anan 116:5; b) w. ־ל to not have or possess: לית להו ולא מידי they do not have anything *Tan* 25a(2); *Meg* 7a(45); אלא דלית ליה הכא נמי דלית ליה rather (this refers to a case) where he does not have (anything for covering the blood). In this case also (this refers to) where he does not have (anything) *Beṣ* 8a(19); בהמה דלית ליה מזלא since an animal does not have a guardian angel *Šab* 53b(8); דלית לה כשימי it does not have doorstops *Er* 101a(18); הנך לית להו תקנתא those (cases) do not have a solution *Ḥul* 93a(35); *Yom* 85b(16); *Ket* 103a(13); *BQ* 34b(22); *San* 109b(1); *Nid* 2a(16); *HP* 66:2; ולא אית ליה ברא he does not have a son *Anan* 106:20; *ib.* 18:14; *AnanSch* 9:23; *ib.* 28:14; לית לן בה there is no objection to it [lit. we have nothing in it] *Ber* 6b(28); *Šab* 147a(2); *Yev* 106b(25); *San* 47a(15); *Bek* 27a(22); c) w. ־בדעת: ולית בדעתאי למיהב ליה מתנה כל עיקר I do not intend to give him a present at all *SŠHai* 15b(8); b. as neg. of a part.: 1) w. fol. personal pron.: 1sg. ולית אנא בעיא להתנסבא ליה I do not want to be married to him *Yev* 107b(49) [in a writ]; וצבו ביתי לית אנא עביד I do not arrange the affairs of my household *San* 7b(31) [= GeonH חפצי ביתי אין אני עושה Wehizhirl 106:1]; ולית אנא ידע מה הו(ו)(ן) אמרין I do not know what they are saying *Ḥul* 137b(34); 2m. וניסן לית את חזי you will not see Nisan *Ber* 56b(12); למה לית את מאית why are you not dead? *San* 109b(39; MGG 312:8); 1pl. ואנן לית אנחנא יכלין למיזבאן ההיא על ארעא we cannot sell that for the field *SŠSad* 265b:19; 2) w. fol. deictic pron.: לית דין צריך בשש this (bread) does not need Syrian rue (as a condiment) *Ber* 40a(15); לית דין בר אנש this one is not a human being *Šab* 112b(30); c. w. 3pers. pron. suff. expressing non-existence: 1) general: sg.m. ליתיה במתא he is not in the town *Ket* 94a(23); מיעוטא כמאן דליתיה דמי a minority is as if it does not exist *Qid* 80a(25); כיון דליתיה בטביחה ליתיה במכירה since (the ox) is not subject to (the law of) slaughter, it is not subject to (the law of) sale *BQ* 77b(14); טע' דליתיה בתרויהו הא איתיה בחדא ולא איתיה בחדא פטור the reason (that he is liable) is that he was not there in both cases. Were he, in fact, there in one case and not there in the other, he would be free of liability *BM* 95b(40); כיון דליתיה אבראי לא קדיש since (the embryo) was not outside (the womb) it was not sanctified *Tem* 10b(4); f. כל מלתא דליתה בצבור ליתה ביחיד any matter which is not (an obligation) for a community is not (an obligation) for an individual *Pes* 69b(3); מילתא דליתה באיש a matter which does not apply to a man *Qid* 16a(52); ליתה לברייתא מיקמי מתניתין the *barraita* is not applicable in the face of the Mishna *Yev* 83b(3); מלתא דלא מיעכבא בדאוריתא ליתה בדרבנן something which is not essential by Pentateuchal law is not required by Rabbinical law *BM* 54a(17); pl.m. דכי איתנהו מעכבי ליתנהו לא מעכבי when (the portions of the sacrifice) are available they are essential (to the ritual. When) they are not available they are not essential *Yev* 104b(33); f. איתנהי שרי ליתנהי אסיר (if the cakes of bitumen) are there it is permitted. (If) they are not it is forbidden (because of usury) *BM* 63b(33); 2) w. fol. n. + ־ל expressing logical subj.: sg.f. דליתיה לאימיה במתא his mother is not in the town *Er* 82b(9); pl.m. ליתנהו להני כללי these general rules are disregarded [lit. do not exist] *Er* 46b(30); ליתנהו לתרויהו the two of them are not (there) *BQ* 36a(16); אי ליתנהו לזוזי if there is no money *ib.* 46b(1); f. והני נשי הואיל וליתנהי בהשחתה ליתנהי בהקפה since women are not in the category of shaving with a razor [lit. destruction], they are not in the category of shaving the hair around the head [lit. encircling] *Qid* 35b(10)

Lit: Goldenberg, 545+; Voc: לֵית HPP 40:19; Y: לֵית *Ber* 23b(9; BAYTN 333).

לִיתְכָּא n.m. **a dry measure** (= 1/2 *kor*; Sy ܠܬܟܐ LS 372, MH לֶתֶךְ Yeivin, BV 819) sg. *Ket* 98b(10) [≠ ↓ 1# כורא]; *ib.* 99a(15) // *Mei* 21b(6)

Y: לִיתְכָּא *Ket* ib.

לַכָּא n.m. **lac, a red substance used in dyeing** (< NP *lak* PED 1127; Sy ܠܟܐ LS 366) sg. מיא דחורא דצבעין בהו לכא a solution of bran with which they moisten lac *Pes* 42b(23); וקא בעי לדמיה ללכא he needs its blood [i.e. of the wild animal] for lac *Ḥul* 28a(2; **V**^{11}) [cf. Ar (AC 4:140, s.v. ייניכא)]

Lit: Krauss, TAr 1:145; 552^{225}; Y: לַכָּא *Pes* ib.

לכאורא adv. **at first glance** (etym. uncertain)

לכאורא כשמואל רהטא at first glance (the law) is according to PN *Ket* 54a(42) [Var: לְכֻוֹרֶה כשמואל{אל} רהטא LPT 177:25]

Lit: Yalon, Studies 211.

לכד־ ↓ כי prep.

לכי ↓ כי prep.

לכך vb. **to beat into a mixture** (↓ ליכא; cf. Arab لكّ to hit, buffet Wehr 876) **Pe.** (/u): **ניעביד ולא לילוך** let him do (it) and not beat it into a mixture *Šab* 134a(12)

Lit: Levy, TMW 2:506.

לכאתא, לכתא n.f. **part of a device for fastening loads to an animal** (etym. unkn.) sg. *Šab* 154b(26) [Var: לכאתא GnK5 170:22; לָאקְתָא VTM 164]; *ib.* 102a(11) [↓ מתנא #1]

Geon. expl.: דבר מועט שתתוך מן העץ ושמו בלשון ישמ' לכתא GnK5:5, i.e. P [sic!] *laxta* piece, portion PED 1119 [v. Geig, AAC 91, s.v. בכיאר]; לכאתא דיני[?] שמעלין את השקים זה בזה ib. 170:22; expl. Ar: עץ קטן כמו זרת חקוק באמצעו מקום לאגוד בו מתנא שהוא חוט חזק AC 2:90, s.v. בכיאר. Lit: Koh, AC 5:42; Y: לְכתָא *Šab* ib.(BAYTN 87).

לַם adv. **also** (↓ נמי; cf. EA לם #2 DNWSI 578, Sy ܠܡ LS 367) ולא הוה הויא לם איבה there would not also have been hatred *Geon* 257:21

Lit: Eps, St1 77.

לבד, לָמַד n.m. ***lamed*, the twelfth letter of the alphabet** (Sy ܠܡܕ LS 354) sg. האי לא אי כת' בלמד אלף לא הוא ואי בלמד ויו כת' לו הוא if *lo* is written with *lamed alef* [i.e. לא], it means 'no', and if it is written with *lamed waw* [i.e. לו], it means 'to him' *Soṭ* 31a(5); והיי דלא כתב בשעטנז למד the reason (Scripture) did not write a *lamed* in שַׁעַטְנֵז [Dt 22:11] *Anan* 5:20 [i.e. שעטנזל*; v. ib. 5[11]]; לבד *BMsG* 16:5

Y: לָמַד *Soṭ* ib.

למא ל־, לְמָה ל־ conj. **what is the need for, why** (↓ אמאי; Ma לימאליא, etc. MD 236) a. w. ־ל + preceding complement: הא תו למה לי why do I need this additional case [lit. this again]? *Er* 14a(48); *Meg* 13a(30); *Yev* 14a(46); *BM* 8a(36); *Men* 11b(36); תרתי למא לי why do I need two (statements)? *Zev* 97a(45); והני כולהי למא לי why do I need all these things? *San* 38b(38); *Pes* 21a(35); *MQ* 10a(47); b. w. ־ל + fol. complement: למא ליה למר האי why do you need this? *Pes* 103b(17); *Ber* 13b(34); *Ḥag* 4a(11); c. w. preceding inf.: גנבא גנובי למה לך cunning person, why do you deceive (in the manner that you state the tradition)? *Yev* 91a(38) [+ //'s; ↓ √גנב pa.; *Ket* 110a(25); d. w. ־ל + fol. inf.: למה ליה למיתנייה why does he have to learn it? *Er* 9b(22); *Ber* 13b(44); *Yom* 67a(23); *Tan* 17b(40); *Soṭ* 29a(24); למה לי אישתבועי why do I have to swear? *Yev* 33a(26); e. w. ־ל + rel. clause: למה ליה לרב ספרא דמקדים זכו{ה}⟨י⟩ ביה why does PN have to go first and take possession of it (again)? *BQ* 116a(30); מפץ ומחצלת למה ליה דיהיב לה why does he have to give her a mattress and a mat? *Ket* 65a(41; V[5]); *Soṭ* 7b(44)

Y: לְמָה *Ber* 3a(18).

למחר ↓ מחר adv.

לעגל ↓ עגל adv.

לָעוֹזָא n.m. **speaker of a foreign language** (Sy ܠܥܘܙܐ LS 369, MH לָעוֹז J 714) sg. *Giṭ* 37a(4) [questioned as to the mng. of פרוזבול]; pl. הנהו לעוזי *Mak* 6b(31)

Y: לָעוֹזָא *Giṭ* ib.

לְעֵיל, לְעֵילָא adv. **upward, above, previously** (Sy ܠܥܠ LS 369, Ma לעל MD 237) **1. upward, above:** a. alone: 1) general: דעציה לניסכא בארעא ופתקיה לדוד לעילא he stuck the lance into the ground and hurled David upward *San* 95a(47); *ib.* 77b(42); וליהפכיה תות⟨א⟩ לעיל let him turn it upside down [lit. overturn the bottom part upward] *Giṭ* 69b(6); האי תימרא דתרנגולא מידלאי לעיל the rooster's eyelid is raised upward *Šab* 77b(29); אפילו פומה לעיל even if its [i.e. the stuffed animal's] opening (faces) upward *Pes* 74b(17); מנח ליה לכרכיה לעיל he places its rolled portion on top *BB* 14b(8); *Tan* 25a(15); 2) w. ref. to heaven: מאן סליק לעילא ואתא who has gone upward (to clarify the matter) and come (back)? *Mak* 23b(18); 3) w. ref. to Eretz Israel: דסלקין לעילא ודנחתין לתתא those who 'go upward' [i.e. to Eretz Israel], and those who 'go downward' [i.e. to Babylonia] *BQ* 23b(36); *ib.* 113b(47); *BB* 45a(7); b. in phrase מ־ ... ולעיל: 1) price: משוה פרוטה ולעילא from the value of a *peruṭa* up *SŠHai* 5b(8); *ib.* 7a(4); 2) distance: מבי שבור ולעיל from

GN upwards *Ber* 59b(11); *Qid* 72a(16); **2. above, previously:** כולהון אילין עניאני דמיפרשין לעילא all of these matters which are stated specifically above *SŠHai* 4b(11); *ib.* 11b(3); 14b(16); *SŠSad* 268:13; *TGHark* 40:32; *ib.* 166:25; *Dec* 10:24; **3. excessively:** דמן שמיא ליגברוה למזליה דמרנא לעילא לעילא may they excessively strengthen from Heaven our master's [i.e. the Gaon's] fortune *Dec* 2:5

Voc: לעֵילָא HGP 2b:21; Y: לְעֵיל *Er* 34b(2; BAYTN 334).

– **לְעֵיל מִן** prep. **above, before** (Sy ܠܥܠ ܡܢ LS 369, mng. 1) **1. above:** לעיל מן בירא above the pit *TGHark* 86:22; **2. before, in the presence of** [↓ לקמי]: שאול שאילתא לעילא מר' תנחום דמן נגוה they asked a question before PN of GN *Šab* 30a(9; **M**) [v. Rashi ad loc.]; גרר ספסל בעיליתא דשישא לעילא מר' יצחק בן אלעזר he dragged a bench in an upper chamber of marble in the presence of PN *ib.* 29b(27); לעיל מיני הוה קאים בר נפחא PN was standing in my presence *Ḥul* 54b(16)

– **מִלְעֵיל** adv. **from above, on top** דמתיחא באשלי מלעיל (the animal) is pulled by ropes from above *Suk* 23a(43); ועבידנא לך כוי מלעיל I shall make windows for you from above *BB* 7a(20); *Šab* 92a(32) [↓ מלתחת]; *Suk* 22b(28); *Zev* 64b(21); *SŠHai* 6a(10); *Bo* 56:14; מלעיל רבי (hair) grows from the top *Naz* 39a(20); ופירא קפי מלעיל the fruit floats on top *Ḥul* 26b(6); ואזיל כתיב מלעיל מאי דבאיי (a person) can go (and) write above (the signature) whatever he wishes *HP* 67:29 [v. BB 167a(6)]

לעילאי ↓ עילאי adv.

לעלם adv. ↓ עלמא n.

[**לעס** ↓ √אלס vb.]

לעניין ↓ עניינא n.

לפדא n.m. **a prepared dish** (< λοπάς, -άδος pot Lehnw 318, w. semantic shift: pot > contents of same) sg. שתין מיני לפדא sixty types of prepared dishes *Meg* 7b(12); *Šab* 37b(52); *BM* 84b(5)

Lit: Löw apud Goldmann, Figue 39[15]; Y: לְפדָא *BM* ib.

לפדי n.m. **a dish prepared from figs** (< λέπιδι L-S 1038) מינ' דתאי' ועבדין מינהון לפדי a type of figs from which the *l.*-dish is made *Ned* 50b(32) [expl. MH כלופסין MMas 2:8]; *ib.* 33

Lit: Löw, Flora 1:505.

לְפוּם ↓ פומא n.

לפירקין ↓ פירקא n.

לפף vb. **to join, wrap, swaddle** (↓ ליפופא, לופתא; Ma לפף join, connect MD 233, s.v. לוף, Sy ܠܦ, ܠܦ to join LS 369, 362) **Pe. 1. to join, join oneself:** אתי חבריה לייף ליה the other one may come and join it [i.e. the other's facing to his] *BB* 4a(51; **Es**) [≠ גיין ib. 49]; למיחט ולמילף בה מגלתא אחריתי to sew and join to it another blank sheet *Lucena* 240:4; pass.part. מילף ליפי (the water of the bucket and of the irrigation ditch) are closely joined (and are considered as one) *Ḥul* 107a(10; **V**[11]); ליפי בהדדי ולא פסיקי {ל}מיהדדי (the two pools) are joined together and are not separated from each other *HG3* 358:38; בדליפי (in a case) in which (the two garments) are joined *BM* 100b(2); *Švu* 43a(38); ה"מ היכא דחתך ליה לגמרי אבל דלייף לית לן בה this refers to where he cuts it off [i.e. the limb] completely, but if it is joined there is no objection to it *Ḥul* 11a(14); כי היכי דלא לילפן גופא נוכראה so that (his daughters) should not join themselves to another body *Šab* 65b(1); **2. to associate:** מיבעי ליה לאיניש למילף נפשיה בניחותא a person should associate himself to mildness *Tan* 4a(13; **M**[2]); **3. to wrap, roll up:** וליפין רפתא דלחמא ענייא בשרירא they wrap the piece of the unleavened [lit. poor] bread in the whole one *TRN* 260:13; לילפה מן סיפה דחטי לריש' דחטי he should roll it up [i.e. the *mezuza*] from the end of the lines to the beginning of the lines *ŠT* 496:11

Pa. 1. to join: pass.part. ואם בנייר אחר הקיום ומחובר השטר תפור דבוק כותבין וקיומיה מל{ו}פף ביה לתחתא בכתב ידי שהדי אילין דחתימין עלוהי if the confirmation is on another sheet, and the writ is attached by being sewn (or) pasted, they write: "Its confirmation is joined to it below in the handwriting of these witnesses who are signed on it" *SŠHai* 14b(17) [v. ib.[4]]; כתבא דנן חיט ומלפף ביה this document, sewn and joined to it *TGHark* 276:13 [v. ib. 389]; **2. to swaddle, wrap:** לפופי ינוקא swaddling a baby *Šab* 66b(27) // *ib.*

147b(51) [v. Geon. expl.]; **3. (uncertain):** והא מחוסר לפופי ויבושי ועיולי לבי אתונא ומשרף ואפוקי כגון דמלפפא ואיבישו⟨א⟩ does not (the ball of clay), in fact, lack ..., drying, placing in the furnace, firing, and removing? If, for instance, it was ... and dried *BM* 74a(28) [Rashi: to mold]

Geon. expl. [Pa., mng. 2]: [תינוק מבן חדש ועד בן שנה אמו מרחצתו בחמין וסכתו ⟨ב⟩שמן ומולחת את כל גופו [בהדס יבש שחוק ומלפפתו [בפיסקיא מכריסו ועד רגליו TRN 605:3 [but v. other expl. OHP *Šab* 27:23]. The mng. of כד ותולפין מן צולי דכפלי *TGHark* 159:31 is uncertain.

לפת vb. **to smear** (MH² לפת pa. J 716, Akk *lapātu* [G D] to smear CAD L 86, 90) **Itpe./Itpa. to be smeared:** אילימא מידי דמילפת בעינן פת לא מילפתא והא דייסא דלא מילפתא if we say we require something which can be smeared, (and) bread cannot be smeared (on something else). Is there not, in fact, the *d.*-dish which is not smeared (on bread)? *Beṣ* 16a(38; **V**¹)

ליצן vb. **to act in an irreverent fashion** (denom. < ↓ ליצנא) **Itpa.:** מהו לאילצוני בע"ז is it permitted to act irreverently towards an object of idolatry? *Šeel* 58:29

לקובל־, לקיבל־, לְקֳבֵל prep. **opposite, towards** (Sy ܠܘܩܒܠ LS 641) **1. opposite:** וקום לקבל שמש stand opposite the sun *ḤM* 41:21; תיב לקיבליי sit opposite me *Ḥul* 122a(42); פסוקא לקבל פסוקא verse by verse antiphonally [lit. verse opposite verse] *Soṭ* 40a(8); **2. in front of:** אבא שתי חמרא לקביל אלפא my father drank wine in front of a thousand (people) *Meg* 12b(22); **3. towards:** בר אנש דאתי לקיבלנא the person who is coming towards us *BB* 111a(37); אם אתי נחש בתרך אמור לקביליה if a snake comes after you, say towards it *ḤM* 42:16; *ib.* 45:15; **4. w. var. vbs.: a.** √נפק pe. **to prevail against:** יפוק לקבליה (the air of his breath) will prevail against it [i.e. the east wind] *San* 18b(40); **b.** √קום pe. **to oppose** [Sy ܩܡ ܠܘܩܒܠ PSm 2471]: כל בני אינשה דקימין לקובלי all people who oppose me *Bo* 71:5; *ib.* 90b:2; **c.** √תרס itpe. **to oppose:** מה דין איתריסתון לקבלן why did you oppose us? *Tam* 32a(38)

Y: לְקִיבְלְנָא *BB* 111a(37).

לקדם ↓ קדם prep.

לקדמות ↓ קדמותא n.

לְקוֹטָא n.m. **gleaner** (↓ √לקט *qāṭōl*-form; MH² לקוט J 716) pl. לקוטי בתר לקוטי gleaners after the gleaners *BM* 21b(37) [expl. MH נְמוֹשׁוֹת MPea 8:1] // *Tan* 6b(8)

Y: לְקוֹטֵי *Tan* ib.(BAYTN 107).

לקוטאי n.m.pl. **assembled people** (↓ √לקט, נקוטאי) *BM* 83b(5; **H**Ar [AC 5:379, ס"א])

לְקוּתָא n.f. **beating, defect** (↓ √לקי; TA לְקוּתְהוֹן TO Dt 32:32) **1. beating:** sg. אגב לקות' הוא דמבציל it is through beating that (flax) splits apart *Yom* 71b(31) // *Zev* 18b(42); **2. defect:** sg. חיורא באוכמ' ואוכמא בחיורא לקותא a white (spot) on black (skin) and a black on white is a defect (in an animal) *Giṭ* 68a(7); קרנא דקורש לקותא היא the horn of a *q.*-animal is a defect *BB* 16b(30); לקותה דרכיש בר פפא the defect (given) by PN *Ḥul* 43a(4) [v. ib. 42b(19)]; *ib.* 55a(22)

Y: לְקוּתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 31).

לקח vb. **to hold** (< BH 1#לקח HAL 507; JudA לקח haf. JDS2 18:68 [הקחת], itpe. MKet 4:11, acc. to BT Ket 53b [יתלקחן]) **Ittaf. to be held:** דאיתקח במידי (the stem of the *lulav*) was held by something *HP* 32:7 = *HG1* 347:19 [= GeonH שנאחז בדבר HR 28:3]

On the legal usages of this H vb. in A, v. Greenfield in Y. Yadin et al., The Documents from the Bar Kokhba Period in the Cave of Letters, Jerusalem 1989 142+.

לקט vb. **to gather, take, pick up, glean** (↓ לקוטא, לקוטאי, √נקט; Sy ܠܩܛ LS 370, Ma לגט MD 230) **Pe. 1. to gather, collect:** איצטריכו למילקטיה ולאגרוסיה פה אחד they had to collect it [i.e. the oral tradition] and to teach it in a unified fashion *IŠGF* 59:6; *ib.* 27:11; 29:16; 39:10; **2. to take, hold, maintain** [↓ √נקט pe., mng. I.1]: **a.** in a physical sense: pass.part. מאן דלקיט שטרא אחבריה one who holds a writ against another *TGHark* 110:13 [v. n. ו]; לקיטא כתובה she holds a *ketubba TGAs42* 27:14; b. in a fig. sense: דאר למנין גברי לקטת if you maintain it with regard to the number of men *TGHark* 193:27; למילקט תלמודיהון to maintain their *talmud IŠGF* 52:8; pass.part. שאר עמא דלקיטי מנהאגא the rest of the people who maintain the custom *TGHark* 30:23; *ib.* 20; 118:10; 202:11 [v. n. ו]; *OHT Yev* 78:2

Pa. 1. to gather: והוה קא מלקט he was gathering

(the dates) *Giṭ* 61a(9); *Ber* 44a(10); **2. to glean** (< denom. BH לֶקֶט Lev 19:9): מלקטי בניהו בתריהו their [i.e. the poor people's] children glean after them *BM* 12b(3); ניחא להו דלילקוט בניהו בתריהו they want their children to glean after them *ib.* 2; 21b(41); *Giṭ* 47a(40); **3. to pick up food** [MH לקט pi. J 717]: ודלא לקיט בלישניה מלקיטין יתיה (we) feed [lit. cause to pick up] (an animal) which did not pick up (the fodder) with its tongue *Šab* 156a(13)

Af. to cause an animal to pick up food: *Šab* ib. [↓ Pa., mng. 3]

Itpe. to be harvested: ומילקט לאלתר בהדי הדדי it is harvested immediately all together *HG3* 386:21

Lit: Eps, StI 126.

לקי vb. **to be sick, receive lashes** (↓ לקותא, לקי adj., מלקיותא; JPA לקי DJPA 286) **Pe. 1. to be sick:** ודלקי מלקי לי' טפי (drinking it) makes one who is sick even sicker *AZ* 31b(27); **2. to be smitten:** שערי לקיין the barley was smitten *BM* 106b(31); *Ber* 36b(34); **3. to receive lashes:** אי איהו לא לאקי איגהו היכי לאקו if he does not receive lashes, how can they receive lashes? *San* 86b(12); *ib.* 89b(10); מילקא נמי לילקי let him indeed also receive lashes *Nid* 46b(6); *Mak* 18a(7); *Naz* 38b(22); *Ḥul* 91a(29); *Tem* 3b(39); *Ket* 32b(8); *Naz* 17a(13); *Švu* 37a(6)

Af. 1. to make s.o. sick: כיון דמלקיא since (this food) makes one sick *Šab* 113b(22); *AZ* 31b(27) [v. Pe., mng. 1]; **2. to punish with lashes:** ר' שילא אלקייה לההוא גברא דבעל גויה PN punished with lashes a certain man who had sexual intercourse with a pagan woman *Ber* 58a(37); מר זוטרא מלקי ומכריז PN used to punish with lashes and proclaim (the reason) *Qid* 81a(16); *Mak* 16b(19); *Ḥul* 80a(16); *ib.* 63a(18; **H**²)

Lit: Nöld, ZDMG 54 [1900] 156.

לְקֵי adj. **inferior, defective** (↓ √לקי pe., pass.part., מלקיותא; MH² לקוי J 718) sg.m. אוכמ' בחיור' לקיא a black (ox) among white ones is defective (in a herd) *Naz* 31b(29); pl.f. חיטי לקיאתא defective wheat *BM* 106b(31; TGAs28 58:16)

לקיטא n.m. **a type of worker** (< MH² לקיט J 719) sg. לקיטיה *HG1* 261:65

לַקִּישׁ adj. **late flowering** (TA לַקִּישׁ TO Dt 11:14, Sy ܠܩܝܫܐ LS 370) **a.** general: sg.m. אם בכיר ולקיש כחדא יינץ if an early flowering and late flowering (plant) sprout together *San* 18b(35); **b.** in PN: בר לקישא *Meg* 28b(46); *BM* 84a(49)

Y: לַקִּישׁ *San* ib.

לקמי ↓ קמי prep.

1# ליקנא, לְקְנָא n.m. **basin, bowl, etc.** (< λεκάνη Lehnw 319; TA לְקְנָא TJ Jud 6:38[Var], Sy ܠܩܢܐ LS 370) sg. לקנא דמיא a basin of water *Šab* 143a(31); *ib.* 12a(39); לקנא דדהבא a gold bowl *BQ* 113b(28); הוה מקרקשא ליה [בת רב] חסדא אמגוזי בליקנא PN's daughter used to rattle nuts in a bowl (against demons) *Ber* 62a(29; GŠ 96:17) [**O:** בלקונא]

Geon. expl.: חמת המים והוא כלי עור שעושין אותו למים OHP *Šab* 5:11; Lit: Brand 263; Y: לְקְנָא *Šab* 12a(39).

2# לקנא n.m. **a permitted bird** (etym. unkn.) pl. לקני *Ḥul* 63a(11)

Y: לְקָנֵי *Ḥul* ib.

לְרֵישׁ ↓ רישא n.

לשום, לשם ↓ שמא n.

לשן vb. **to slander** (denom. < ↓ (בישא) לישנא n.; JPA לשן pa. DJPA 287, MH² לשן hif. J 720; cf. Sy ܠܥܣ pa. to pronounce LS 371) **Af.:** כי הדר אלשין עליה when he slandered him again *Šab* 56a(43); וקם חד בר יש' ואלשין עליה קדם תגרי a Jew stood up and slandered him before the merchants *TGAs28* 27:26

לתחת ↓ תחת adv.

לתת vb. **to wash grain** (JPA לתת DJPA 287, MH לתת LNVTH 204) **Pe.** (/u): מלתת נמי נילתות let him also thoroughly wash (the wheat for the meal offering) *Pes* 36a(36); *ib.* 40a(21); 27

לתתא ↓ תתא adj.

לתתאי ↓ תתא adj.

מ

מא ↓ מה pron.

מאבר־ ↓ אבר prep.

מאבראי ↓ בראי adv.

מְאָה, du. **מָאתֵי, מָאתַן** num. **hundred** (↓ בי מאה, s.v. בי #1; TA מְאָה TO Gen 5:3, du. מָאתַן ib. 11:19, Sy ܡܐܐ, du. ܡܐܬܝܢ, pl. ܡܐܘܬܐ LS 372, Ma מא #2, du. מאתין MD 238) sg. מאה זוזי one hundred *zuzim Ket* 91b(20); תלת מאה three hundred *Šab* 149b(49); ארבע מאה four hundred *Ber* 20a(20); חמש מאה five hundred *Er* 14b(4); שית מאה six hundred *Ket* 80a(13); שבע מאה seven hundred *Ber* 28a(14); תמני מאה eight hundred *Ket* 106a(21); מאה אלפי 100,000 *Giṭ* 57a(23); *TGHark* 204:12; מאה אחרניאתא one hundred additional (fast days) *BM* 85a(46); הוה מנקטינן ליה במאה מאה we used to take one hundred (pieces of fruit) apiece for him *Er* 30a(31); בת מאה שנין one hundred year old (tube) *AZ* 28b(25); תלת מאה ושיתין וארבעה יומי three hundred and sixty-four days *Yom* 20a(5); du. זבן במאה ושויא מאתי he bought for one hundred (*zuzim*) and it is worth two hundred *BM* 108a(36); *Qid* 20b(30); מאתן ושבע two hundred and seven *Er* 83a(18); *Meg* 15b(48); *BQ* 115a(30); מאתאן *SŠHai* 2a(9); מתן וארבעין ותמניא two hundred and forty-eight *Bo* 142:9

Lit: Friedman, BM VI:115[104] w. lit.; R. Steiner, Tarbiz 65[1995] 33+; on the du., cf. the obscure phrase: מתון מתון ארבע מאה זוזי שוי *mĕton, mĕton*! It is worth four hundred *zuzim Ber* 20a(22); Voc: מְאָה HGP 4a:14; מָאתַן ib. 13a:8; Y: מְאָה BAYTN 329; מָאתַן *Er* 83a(15; Mo 116).

מְאוּחַר adj. **postdated** (< MH[2] [שטר] מאוחר BB 164b(11); BY 155; ↓ √אחר #1 pa.) pl.m. שטרי מאוחרי postdated documents *BB* 171b(28)

מאחר ד־ conj. **since** (JPA מאחר ד־ DJPA 288, MH[2] מאחר ש־ J 41) only in phrase **וְכִי מֵאַחַר דְ־** conj. **since** (cf. MH מאחר ש־ J 41) וכי מאחר דאפי' חד תרי מיבעיא since even one (who studies the Torah is rewarded), is it necessary (to state also) two? *Ber* 6a(38); *ib.* 41; וכי מאחר דאיתותב רבא בר אהילאי since PN was refuted *Pes* 30b(5); וכי מאחר דתנן במתנית' כוות' דשמואל since we learnt in our Mishna according to PN *Ket* 54a(41); וכי מאחר דשלחו מתם since they sent from there [i.e. Babylonia] *Zev* 87a(16; V[11]); *Pes* 66a(46); *Tan* 3b(1); *Ned* 55a(30); *Soṭ* 9a(17); *Qid* 54b(5); *BQ* 19b(11); *San* 5a(30); *Bek* 3b(40)

מָאי #1, מיי interrog.pron. **what** (< מָאדֵין* w. loss of final *n* and intervocalic *ḏ* Nöld, MG 90[2]; ↓ האי מאי, אמאי, מה, מהו) a. in direct question: מאי כולי האי what? So much? *Men* 53a(29); *Qid* 30a(31); מאי האי what is this? *Tan* 25a(10); *MQ* 25b(2); ומאי ניהו what is it? *Šab* 78a(25); *Suk* 52b(41); ומאי קושיא what difficulty is there? *Pes* 109b(5) [↓ קוּשְׁיא mng. 2]; מאי טעמא what is the reason? *Pes* 6a(13); מאי בורית כבריתא what is בּוֹרִית [MŠab 9:5]? Sulfur *Šab* 90a(12); *RH* 26b(11); ומאי רמיותיה what was his deceit? *Meg* 13b(11); *Pes* 8a(41); מאי עובדך what is your occupation? *Tan* 22a(14); ומאי אעביד ליה what can I do with him? *Beṣ* 21a(12); ומאי קרו ליה what do they call it? *MQ* 13b(34); מאי מבריך what blessing does he recite? *Anan* 18:21; מאי חזינא בליליא הדין בחילמאי what shall I see tonight in my dream? *Ber* 56a(2); במאי דיניה דההוא גברא by what means is your punishment (after death)? *Giṭ* 56b(49); *San* 15b(34); במאי כו מיקדשא with what then is she betrothed? *BQ* 99a(33); *Hor* 4a(30); *Ḥul* 36b(25); במאי אישני in what way can I change (myself)? *San* 96a(1); במאי אוקמתה in what way did you establish it [i.e. the case in the Mishna]? *Meg* 19b(38); פלגא דמאי half of what? *Bek* 58a(7); b. in indirect question: פוק חזי מאי עמא

דבר go out (and) see how the people act [lit. what are the people acting?] *Er* 14b(35); לא הוה ידענא מאי קאמר I did not know what he was saying *MQ* 28b(33); c. in var. legal phrases: 1) מאי איכא למימר what can one say? [lit. what is there to say it?] *Pes* 26a(41); *Yom* 47b(23); *Yev* 23a(42); *BQ* 21b(30); 2) אלא מאי אית לך למימר but what do you have to say? *Šab* 144b(6); *RH* 13a(33); *BM* 7a(1); *Ara* 12a(33); 3) יהכי [= אי הכי] מאי למימרה if so, why state it? [lit. what is it to say?] *RH* 22b(13); *Suk* 19a(26); *Giṭ* 60b(35); *BM* 7b(37); 4) מאי לאיתויי הכל what does (the word) הַכֹּל (in MḤag 1:1 come) to include? *Ḥag* 2a(15) [↓ √אתי af., mng. 6]; 5) מאי בינייהו what is (the legal difference) between them? *Er* 55b(42) [↓ ביני mng. 1]; 6) ומאי תיבעי ליה what is his problem? [lit. and what does he ask?] *Šab* 28a(24); 7) שטרך בידי מאי בעי what is your writ doing in my possession? *BB* 70a(30) [↓ √בעי pe., mng. 9]; 8) ומאי דוחקיה דר' זירא לאוקומה למתניתין כר' אליעז' בן יעקב what compels [lit. what is the pressure of] PN to interpret our (anonymous) Mishna according to PN_2? *Er* 88b(12) [↓ דוחקא #1 mng. 1c]; 9) מאי הוי עלה what is the decision concerning it? [lit. what happens there upon it?] *Šab* 78a(5); *Yom* 49a(41); *Yev* 64b(32); *Qid* 50b(25); *BM* 54b(27); 10) מאי חזית why ...? [lit. what did you see?] *Giṭ* 45a(7) [↓ √חזי pe., mng. 5]; 11) ומאי טעמא אחיכת what is the reason (that) you laughed? *Ber* 18b(49); *Tan* 22a(22); *Giṭ* 22a(27); *AZ* 17b(31); 12) מאי לאו is it not so that ... [lit. what? Is it not ...?] *Pes* 23b(1) [↓ לאו mng. I.2.d.3]; 13) מאי דכתיב what is it that is written (in Scripture)? *Šab* 31b(19) [fol. by verse]; *Meg* 18a(23); *Soṭ* 5a(42); *Bek* 12a(49); 14) למאי נפקא מינה what is the practical difference? [lit. concerning what does it follow from it?] *Šab* 21a(1) [↓ √נפק pe., mng. II.4]; 15) הכא במאי עסיקינן what are we dealing with in this case? *Ber* 20b(37) [↓ √עסק pe., mng. 2.b.1]; 16) במאי קא מיפלגי in what do they differ? *RH* 26b(43) [↓ √פלג itpe., mng. 2]; 17) מאי דקמא what is going on/taking place? [lit. what is it that stood?] *Pes* 3b(42) [but v. ↓ √קום note]; 18) מאי קראה what is the biblical verse (which serves as a prooftext)? *Šab* 32a(16) [↓ קרא #1 usage b.3]; 19) תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר (the *Tanna*) transmitted (some matters) and omitted (others). What (other matters) did he (also) omit since he has omitted this? *Yev* 21b(50) [↓ √שייר pa., mng. 3]; 20) מאי קא משמע לן what (legal tradition) does (the *Tanna*) impart to us? *Yev* 117b(31); 21) מאי שנא what is the difference? *RH* 20a(26) [↓ √שני #1 pe., mng. 1a]; מיי שנא *BM* 16a(50; TGAs33 235b:8); 22) מאי תלמודה what is its (scriptural) teaching? *Šab* 149a(42) [↓ תלמודא mng. 1a]; d. w. fol. n. [Nöld, MG 342[1]; cf. JPA מה + indef. n. DJPA 293, mng. 2]: ידעין חברין בו{כ}⟨ב⟩לאי מה טיבותא עבדינן בהדייהו do our Babylonian colleagues know what a favor we are doing for them? *RH* 20a(19); תא ניהדר מאי מתיבתא דתנו האידנא come (and) let us review whatever literary unit that they studied today *BQ* 117a(39; GTB2 201:15)

Lit: Bacher 105; Eps, Gr 28; Voc: מַאי HGP 28b:27; Y: מָאי *Ber* 6a(33; BAYTN 339).

– מָאי ד־, מי ד־ rel. pron. **that which, what** (↓ מה, מהו; Sy ܡܐ ܕ- LS 372, Ma מא ד־ MD 237) ומאי דהוה הוה that which was – was *BM* 62a(34); *Yom* 37a(6); *MQ* 25a(21); *Ket* 3a(34); מי דלא חאזו אחריני what others did not see *TGAs42* 52:17; תיכול מי דא⟨כ⟩לנא ותיא{י}שתי מי דשו{ית}⟨תי⟩נא ותישוף מי דשיפנא you should eat what I eat, and drink what I drink, and rub what I rub *Bo* 125:7; מאי דתפיס דידיה הוא what he is holding belongs to him *BM* 3a(45); מאי דגלי גלי ומאי דלא גלי לא גלי what he revealed he revealed. What he did not reveal he did not reveal *MQ* 7b(20); *Giṭ* 75a(8); *Tem* 13b(10); ומאי דחזי ליה מן רואחא כוליה that which is due to him from the entire profit *SŠSad* 209:11; מאי דעבדין אחריני what others do *Anan* 6:1; מאי דניחא קמיה עביד He does what He wants *Ber* 10a(50); ניחא ליה במאי דקאמרי he is satisfied with what they say *BQ* 73b(32); *BM* 49a(14); *Zev* 30b(4); *Bek* 34b(11); למאי דנפק נפק למאי דלא נפק לא נפק it applied to what was specified. It did not apply to what was not specified *Yev* 7b(4); *BB* 6a(25); *Zev* 48b(20); אתו גנבי ושקלי למאי דאיכא בהדיה the robbers come and take what he has with him *BM* 32b(10)

מאי adv. ↓ מי adv.

מְאִיס adj. **repulsive** (↓ √מאס pe., pass.part.) pl.f. בסליקאתא ומאיסאתא in the case of boiled and repulsive (wheat) *Pes* 34a(1; **CE**[1])

מְאִיסוּתָא n.f. **repulsiveness** (↓ מאיס) sg. זבוב מאיסות' a fly is (an object of) repulsiveness *Giṭ* 6b(39); מילי דמאיסותא repulsive things *Qid* 81a(51); האי דלא שתי הופיא משום מאיסותא the reason he does not drink foam is because of repulsiveness *Ḥul* 105b(30; Ar [AC 2:197, s.v. ברסם]); *Men* 69a(39) [of wheat seeds in cow dung]

Y: מְאִיסוּתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 176).

מאך ↓ מך adj.

1# מַאן, מַן pron. **who?, whose** (Sy ܡܰܢ LS 393, Ma 1# מאן MD 246) a. in dir. questions: 1) alone: a) subj.: מן נינהו who are they? *Pes* 50a(16); *Meg* 13b(38); *Giṭ* 57b(20); *Qid* 81b(11); השתא מאן באעי רחמי עלן now, who will pray for us? *San* 37a(29); *AZ* 19b(32); או כהנים לויים וישר' לא מיחייבי מאן כו(ן)⟨ו⟩ מיחייב if priests, Levites, and Israelites are not obligated, who, then, is obligated? *RH* 29a(39); מאן אודעיה לבר יוחאי דמית קיסר has anyone informed [lit. who has informed] PN that the emperor has died? *Šab* 33b(34); *Tan* 23a(47); ומאן הוא דלימחיין who will strike me? *Ber* 56a(43); *BM* 86a(30); מאן תנא הא דתנו רבנן who learned what the scholars learned (in the following *barraita*)? *Pes* 78b(48); ומאן תנא דשמעת ליה דאמר who is the *Tanna* whom you have heard say ...? *ib.* 115a(17); *Yom* 39a(28); *Qid* 15a(33); *Bek* 25b(19); *Ber* 25b(43); מאן איכא בהאי שוקא דאתי לעלמא דאתי is there anyone in this public place who will be coming to the world to come? *Tan* 22a(11; **M**[2]); *Yev* 121b(39); b) obj.: מן נשדר whom shall we send? *Tan* 21a(41); 2) fol. prep.: a) -א: אמאן תרמייה to whom will you attribute it? [i.e. our Mishna] *MQ* 2b(3); b) אליבא -ד: אליבא דמאן according to whom? *Šab* 112a(33); *AZ* 52a(41); c) בהדי: בהדי מאן נשדריה with whom should we send it? *San* 109a(1); d) -כ: כמאן according to whom (is it)? *Pes* 8b(17); כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי according to whom do we pray nowadays for the sick and the unwell? *RH* 16a(39) // *Ned* 49b(1); כמאן אזלא הא דתניא with whom does what is learnt (in a *barraita*) agree? *Er* 26b(10); *Tan* 17a(27); *Naz* 39a(5); מר כמאן סבירא ליה with whose opinion [lit. according to whom] do you agree? *BB* 95b(26); ואנן כמן ניבי according to whom should we act? *Pes* 103b(10); *BQ* 70b(27); *Ḥul* 104a(2); e) כגון: כגון מאן like whom? *Yev* 63b(3); *BB* 8b(42); f) -ל: אמר למאן חמר למאן *'amar* to whom? *ḥamar* to whom? *Er* 53b(13) [spoken in 'Galilean' dialect]; *Ket* 109a(18); *BM* 45a(4); 3) in cs. or -ד-phrase whose: כולהו מכח מאן קאתו what is the ultimate source of all of them? [lit. from whose strength] *Giṭ* 29b(28); ברשותא דמאן קימא in whose possession it is *BM* 116b(12); פוק חזי טיבעא דמאן קא סגי בעלמ' go out (and) see whose coinage is current [lit. walks in the world] *Švu* 6b(35); *Šab* 23a(47); b. in indir. questions: ליכא דהוה ידע מן קטלה there was no one who knew who killed her *Pes* 50a(17); מי ידעינן אבוה מאן הוא do we know who his father is? *Yev* 100b(17); *Ned* 8a(22); *BQ* 104a(1)

The phrase מאן עקץ *Bek* 31b(23; **FL**[1]**M**) seems to mean in the context 'the one who has stung (me)' and thus exceptionally the rel. pron. is missing; Y: מַאן *Yom* 18b(10; BAYTN 339)

— **מַאן ד-** rel. pron. **whoever, one who** (↓ כל מאן 1# -ד; Sy ܡܰܢ ܕ- LS 393, Ma מאן ד- MD 246) מאן דאמ' the one who says *Qid* 72b(11); מאן דלא יהב ליה זוזא whoever did not pay him a *zuz* *Ber* 56a(11); ומאן דלא ידע לפרושי קראי one who does not know how to interpret biblical verses *Yom* 10a(33); מאן דדריש ווי the one who expounds *waws* *San* 21a(32); *Yev* 52a(17); *SŠHai* 17a(20)

— **הָאי מַאן ד-** rel. pron. **whoever, one who** (Sy ܗܰܘ ܡܰܢ ܕ-; v. Nöld, SG § 236; MG 346[2]) האי מאן דבחד בשבתא one who (is born) on Sunday *Šab* 156a(23); האי מאן דיהיב מאנא לקצארא one who gives a garment to a fuller *ib.* 19a(37); האי מאן דאית ליה סעודתא one who has a meal *Yom* 75b(3); *Meg* 13b(40); *Giṭ* 70a(25); *Yev* 103a(16); *BQ* 30a(33); *BB* 98a(25); *Ḥul* 16a(7) [and *passim*]

— **מַנוּ** pron. **who is he?** (< מאן הוא; Sy ܡܰܢܘ LS 393, Ma מאנו MD 246, s.v. 1# מאן) אריוך מנו שמואל who is Arioch [cf. Gen 14:9]? Samuel *Šab* 53a(32); *BB* 115b(18); הכי אמ' ריש לקיש משום גברא רבה ומנו ר' חנינה PN said so in the name of a great man. And who is he? PN$_2$ *AZ* 30a(17);

Šab 156a(17); *Suk* 53a(30); *Yev* 83b(11); *BB* 88a(5); *San* 10b(39); *Ḥul* 93a(44); מנו מר who are you? [i.e. what is your name?] *Pes* 86b(18)

Y: מַנּוּ *Šab* 140b(31; Mo 89).

— **מַנִי** pron. **who is she/it?** (< מאן היא) a. general: וכי קארי איניש אבבא לא תימרין מנו אלא מני when someone cries out at the door, do not say: "Who is it(m.)?" but: "Who is it(f.)?" *Šab* 140b(31); b. in legal usage: 1) alone: לית הלכתא כי הא מתניתא ומני ב"ש היא the *halakha* is not according to this Tannaitic source. And (according to) who(m) is it? Beit Shammai *Ber* 23b(9); *Meg* 5a(36); *Ket* 36a(5); *BB* 124b(9); *Ḥul* 50a(15); 2) in מני הא (according to) who(m) is this?: *Šab* 55b(17); *BQ* 114a(44); *Kar* 10a(28); הא מני *Yev* 3a(33); *Qid* 60a(17); *Kar* 18a(31); *Nid* 30a(21); 3) in phrase מני מתניתין (according to) who(m) is our Mishna?: *Pes* 28a(35); *RH* 16a(15); *Yom* 59a(23); *Meg* 4b(20); *Ket* 64b(21); *BM* 51a(38); *BB* 156b(31); *Men* 93a(7); *Bek* 9b(7); מתניתא מני *Pes* 86a(35); הני מתנייתא מני according to whom are these *barraitot*? *Er* 71a(18); c. other: רישא מני (according to) who(m) is the first part of the Mishna? *BQ* 50a(28); סתם סיפרא מני (according to) who(m) is an anonymous statement of the *Sifra*? *Yom* 41a(1) // *Qid* 53a(27) // *Bek* 61a(16) // *Kar* 22a(41)

These phrases always refer to the question of the identity of the tradent of an anonymous Tannaitic source.

— **מַאן דְּהוּא** pron. **someone** (Sy ܡܰܢ ܕܗܽܘ PSm 2152) אמ' ליה מאן דהוא someone said to him *Er* 17a(4); *Beṣ* 27a(15) // *MQ* 22a(24) // *Ḥul* 50a(22)

Y: מַאן דְּהוּא *Beṣ* ib.

2# מָאן pron. **what** (↓ 2# כל מאן ד-; Sy ܡܳܢ LS 393) a. alone: למאן חזי for what is it suitable? *Suk* 20b(16); בהדי מאן נצרפיה with what should we combine it? *Švu* 5b(19); כמאן קארו פרסאי לספרא דביר according to what do the Persians call the scribe *dibīr*? *AZ* 24b(53); מאן גבר (in) what does he excel? *Ḥul* 54a(18); טפי ממאן דמתבעי more than what is required *Šeel* 69:29(Var); מאן דשרי ליה למעבד ליה בשבת what he is permitted to do for him on the Sabbath *ib.* 111:17(Var); לא משלם אלא מאן דמזיק he only pays for what he damages *ib.* 128:17(Var); b. w. fol. n. [cf. Sy ܡܳܢܳܐ ܝܽܘܬܪܳܢܳܐ what sort of advantage? Eccl 1:3; v. Nöld, SG § 181]: תא חזי מאן גברא רבה קא מסהיד עליה come and see what sort of great man affirms concerning it [i.e. what he did] *Ber* 30b(11) // *Ḥul* 7a(28)

Lit: Eps, Gr 29; id., StI 121.

— **מָנוּ** pron. **what is it?** (< מאן הוא; Sy ܡܳܢܘ LS 393) לא הוה קא ידעי מנו they did not know what it was *MQ* 17a(55)

— **כְּמַאן ד-** conj. **as if** (Sy ܐܰܝܟ ܡܳܐ ܕ- LS 14, JPA כמן ד- DJPA 261) only in phrase כמאן ד- + vb./-דמי + אית: ביתא כמאן דמלי דמי a house is considered as if it is full *Er* 76b(14); כמאן דדארי ליה אכתפיה דאמי it is considered as if he is carrying it on his shoulders *Meg* 8a(19); אע"ג דמ(י)ה⟨י⟩לי כמאן דלא מהילי דאמו even though they are circumcised, they are considered as if they are not circumcised *Yev* 71a(30); כיון דלגוביאנא קימא כמאן דגביא דמי since it is ready for collection, it is considered as if collected *BM* 110b(5); כמאן דליתיה דאמי it is as if it does not exist *Zev* 18b(26); כמאן דמיפרתי דמו (bunched up foods) are considered as if they are broken off *Ḥul* 73a(5); *Ber* 28a(51); *Pes* 37b(2); *BQ* 48a(36); *San* 89a(54); *Men* 11b(38); כיון דאיתברר מילתא בבי דינא כמאן דאיתברר באנפיהו דאמי since the matter was clarified in court, it is considered as if it was clarified in their presence *TGHark* 111:26; *ib.* 276:34; דכל אימת דמקימין יש' אוריתא הכי דמו קמי [רחמנא] כמן דאינהו קבלוה מהר סיני whenever the Jews observe the Torah, they seem to the Merciful One as if they had received it at Mt. Sinai *AnanSch* 26:22; *Anan* 14:19

Lit: Satzlehre 254+; Sok, Lešonenu 33 [1969] 141[125א]; Y: כְּמַאן ד- *Ber* 21b(1).

מָאנָא, מנא, cs. **מָאן** n.m. **vessel, utensil, garment, plowshare** (√אני; ↓ 2# כנדא; TA מָנָא TO Lev 15:22, Sy ܡܳܐܢܳܐ LS 373, Ma 1# מאנא MD 246; cf. Akk *unūtu* vessel AHw 1422) **1. vessel, utensil:** a. general: sg. שאפו שיכרא ממנא למנא they used to pour out *š.*-beverage from one vessel to another *Šab* 139b(44); שדיא מאנא מאיגרא לארעא she threw a vessel from the roof to the ground *Ket* 104a(10; MGG 872:6); מנא תבירא

תבר he broke a broken vessel *BQ* 17b(51); *ib.* 49 [↓ 1#תברא mng. 1]; *Šab* 105b(43); *Yom* 78b(36); *Šab* 74b(12) // *AZ* 38a(31) [↓ √שרר pa.]; pl. פנו לי מנאי ממטלתא remove my vessels for me from the *sukka Suk* 29a(11); מאני דתשמישתא utensils (for various) uses *SŠHai* 2a(17); הנהו מאני דפקוסנא certain vessels (stuck together) with resin *AZ* 33b(18; **JP**[1]); b. materials: 1) clay: sg. מנא דמדרא חדתא a new clay utensil *AZ* 75b(38); מאנא דפחרא clay vessel *Tan* 7a(53); *Anan* 48:17; מאני דקוניא נמי כי דפחרא דאמו vessels with *q.*-glaze are also like clay [i.e. they are absorbent] *HP* 16:3; 2) metal: sg. מאנא דכספא ודהבא a vessel of silver and gold *Tan* 7a(54); pl. מיני מאני דנחשא ודפרזלא various types of bronze and iron utensils *SŠHai* 18b(14); 3) wood: pl. מאני דגואזא wooden vessels *Anan* 44:8; *ib.* 58:8; 4) leaves: pl. מאני דהוצי vessels (woven) of palm leaves *ḤM* 44:17; c. parts: sg. פומא דמנא the opening of the vessel *AZ* 71b(12); אוירא דמנא the (internal) space of the vessel *ib.* 5; גויה דמנא the inner part of the vessel *ib.* 72b(9); *HP* 6:8; דפניה דמנא the side of the vessel *Yom* 48a(1); ארעיתא דמנא the bottom of the vessel *AZ* 71b(6); d. designations: sg. מנא דכיילא measuring vessel *Beṣ* 29a(39); pl. מאני מיכלא ... מני משתיא eating/drinking vessels *Suk* 48a(24); ומאני דקמחא ומאני דתבלי ואצרי vessels for flour, spices, and condiments *HP* 25:3; מני דבי מקדשא the Temple vessels *Meg* 11b(42); **2. instrument,** pl. **gear:** sg. *OHT Giṭ* 9:12 [musical instrument]; pl.cs. מאני קרבא instruments of war *ḤM* 44:14; det. בעא למיהדר לאיתויי מאניה ולא אמצייה he wanted to return to bring his gear, but he was unable (to do) it *BM* 84a(41); **3. garment:** a. general: sg. לחיוריה לההוא מאנא to wash that garment *Anan* 64:26; *Šab* 140b(26); pl. קום לביש האני מאני put on these garments right away *Meg* 16a(16); *Er* 27b(10) [+ //'s; ↓ √יבל af.]; שאילי מאני borrow garments *Ket* 63a(7; **V**[5]); ר' יוחנן קארי להו למאניה מכבדותי PN used to call his garments 'my honorers' *Šab* 113a(47) // *BQ* 91b(25) // *San* 94a(50); *SŠHai* 2a(16); *Ber* 6a(11) [↓ √1#בלי pe.]; *HP* 115:15 [↓ √1#בלי itpe.]; *Zev* 35a(17; **V**[11]) // *Pes* 65b(9) [↓ √אוס itpa.]; *TGAs42* 166:10; *BB* 153a(27) [↓ √משי af.]; מאני דמלכותא royal garments *Meg* 16a(17); שלחינהו שדנהו למניה ורהיט he removed his garments, discarded them, and ran away *Yom* 84a(6); קרע מאניך rend your garments (as a sign of mourning) *Yev* 116b(11); *Anan* 89:3; *ib.* 4; b. w. designations: sg. מאנא דציבעא a dyed garment *Šab* 19a(35); *ib.* 38; pl. מאני דכיתאנא linen garments *MQ* 18b(4) [cf. Sy: ܡܐܢܐ ܗܦܟܬܐ Ezek 24:17]; **4. plowshare** [cf. MH כְּלִי MPea 2:2, NB *unūtu* implements of a plowing ox AHw 1423, mng. 9c]: sg. דינקיט מנא the one who holds the plowshare *BM* 80a(8) [expl. MH קַנְקַן Mib. 6:4]; **5. legal instrument:** sg. מנא דכשר למקניא ביה an instrument which is fit for acquiring possession *BM* 47a(53) [quoted from a legal document]

Lit: Friedman, BM VI 203[27] [mng. 4]; on כסא דמאן יקרא דזוגיתא חיוורתי a goblet of ... : of translucent glass [double rdg.] *Ber* 31a(3); מאן יקרא *ib.* 28a(2), v. ↓ מנקרא; Voc: מֹאנֵיה HPP 30:18; Y: מָאנֵיה BAYTN 8.

מאס vb. **to be repulsive** (↓ מאיס, מאיסותא; BH 1#מאס pe., nif. HAL 513) **Pe.,** pass.part. **repulsive:** a. alone: מידי דלא מאיס ... מידי דמאיס something which is not repulsive/repulsive *Ber* 50b(44); *Šab* 59a(23); משום דמאיס *Yom* 63b(35) [of a sacrifice w. blemishes]; התם מאיסי הכא לא מאיסי in that case they are repulsive. In this case they are not repulsive *Zev* 77b(13); *Yev* 100a(3); *Tem* 28a(21); דהא מימאס מאי' [= מאיסא] ובדילי אינשי מיניה since (idolatry) is, in fact, quite repulsive, and people distance themselves from it *AZ* 68b(27); *Beṣ* 39a(21); *Pes* 28a(23); *Yev* 71a(6); *BB* 19b(26); *Bek* 41a(43); b. w. -ל, -על: מאיסי ליה (the water) is repulsive to him *Šab* 100b(45); מאיס עלאי he is repulsive to me *Ket* 63b(25)

Itpe. to be repulsive: פת לא מימאסא והני מימאסי bread does not become repulsive (in various usages). These [i.e. the olives] become repulsive *Šab* 50b(18); ליחלצן קא מימאסן אגבריהו let them perform *ḥaliṣa*! They will be repulsive to their husbands *Yev* 15a(9); לימאסן let them be repulsive *ib.* 10

מאסרא n.m. **type of demon** (lit. binding; ↓ √אסר) pl. מאסרי *Bo* 36:9; *ib.* 12

מְבַדְּרָא n.m. **type of demon** (lit. scatterer, disperser; ↓ √בדר) pl. הנהון מבדרי *Bo* 61:3; *ib.* 6; 8; 9

מַבְהַק adj. **clear, distinguished** (√בהק af., pass.part.; CPA ܡܒܗܩܝܢ Mark 9:3, MH[2] מובהק J 143; cf. Sy ܡܒܗܩܘܬܐ brightness LS 61) **1. clear:** sg.f. ודאי מבהקא מילתא the matter is certainly clear *Geon* 154:10; pl.m. פירוקי מבהקי clear answers *OHT Ket* 321:18; **2. distinguished:** sg.m. ספרא דמבהק a distinguished scribe *Giṭ* 86b(5); בספ' דלא מבהק *ib.*; רבנא מובהקא our distinguished master *OHT Šab* 16:26; pl.m. רבואתא מפלגי מבהקי outstanding distinguished scholars *OHT Pes* 18:6

מְבוֹאָה n.m. **alley** (< MH מָבוֹי Yeivin, BV 1023; ↓ בר מבואה, s.v. 1#ברא mng. 9; JPA מבוי DJPA 289) sg. חד מבואה *Šab* 59b(36); *Ket* 77b(24); מבואה דדיירי ביה תרי גברי רברבי כרבנן an alley in which two great men like you [lit. the scholars] dwell *Er* 68a(6); *ib.* 63b(21); 74a(27); 74b(1); דרב הוה יתיב בההוא מבואה PN was sitting in a certain alley *ib.* 15a(39); *BB* 60a(28); שבילא ... דמבואה דנן the path of this alley *SŠHai* 6a(1)

Y: מְבוֹאָה *Šab* ib.

מַבּוּעָא n.m. **spring** (↓ √נבע; TA מַבּוֹעַ TJ Jer 18:14, Sy ܡܒܘܥܐ LS 412) sg.abs. מי מבוע⟨א⟩ *ḤM* 40:18; pl. כל בירי ומבועי all wells and springs *SŠHai* 6b(9)

מבורא ↓ מברא n.

מביני ↓ ביני prep.

מבינת ↓ מן prep.

מבכלא n.m. **type of demon** (↓ מבכלתא) pl.abs. מבכלין *Bo* 7:17; *ib.* 8:11; 11:4; 53:2

Lit: M. Geller, Gordon Vol 50[6].

מבכלתא n.f. **type of demon** (√בכל; ↓ מבכלא; Sy ܡܒܟܠܬܐ SIB 176, Ma מבאכאלאתא pl. MD 257) sg. *Bo* 40:3; צילמה דמבכלתא דמיתחזיא בחילמי the image of an *m.*-demon which appears in dreams *ib.* 39:1; 77:1; pl. מבכלאתא *ib.* 33:6; 64:25; 14:10; 80:5; מבכלתא דליליה ודיממא *m.*-demons of night and day *ib.* 18:9; 35:10

מַבַלְבְּלִיתָא, מברבליתא n.m. **an eye defect or disease** (↓ √בלבל, √ברבל) sg. מבלבליתא מתבלול the *m.*-defect (is derived) from תְּבַלֻּל [Lev 21:20] *Bek* 44a(25); *ib.* 22 [Var: מברבליתא Ar (AC 2:183, s.v. ברבל)]

Y: מְבַלְבְּלִיתָא *Bek* ib.(BAYTN 313).

מַבְלַעְתָּא n.f. **upper part of the gullet** (↓ √בלע; Sy ܡܒܠܥܬܐ gullet LS 77) sg. מבלעתא ועד כמה מבלעתא ... פחות משערתא ועדיף מחיטתא the upper part of the gullet. What is the extent of the upper part of the gullet? Less than a grain of barley and more than a grain of wheat *Ḥul* 43b(33) [expl. MH תורבץ הוושט ib.]

Y: מַבְלַעְתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 282).

מַבְּרָא, מבארא, מַעְבְּרָא n.m. **river crossing, ferry** (< מעברא; ↓ √עבר, מברויא; Ma מאברא ferry, ford MD 238, TA מַעְבַּר TO Gen 32:22, Sy ܡܥܒܪܐ ford, ܡܥܒܪܬܐ ford, ferry LS 508) **1. river crossing:** sg. רב הונא ורב חייא בר אשי הוו יתבין חד מהאי גיסא דמברא דסורא וחד מהאי גיסא דמברא דסורא PN and PN_2 were sitting, one on one side of the river crossing of GN and one on the other side of the river crossing of GN *Ḥul* 111b(45); *Er* 64a(26); *Yom* 77b(27); *Ḥul* 95a(35); ופסקיה מברא the river crossing interposed between him (and the other side) *Ket* 3a(26); *Ned* 27b(4); *Giṭ* 30a(5); *RH* 30a(38); pl. אמבארי יזיפתא יזיף he takes a loan at the river crossings *MQ* 28b(15) [v. OHP ib. 72:27]; תרי מברי דסורא the two river crossings of GN *BB* 74a(37); **2. ferry:** sg. מטא לירדנא הוה מברא מאידך גיסא he reached the Jordan, (and) the ferry was on the other side *Ket* 112a(44); חזא מברא דהוה קאתי' לאפיה he saw the ferry which was coming towards him *Ḥul* 95b(12); בהדי{ה} דקא עבר מברא אפרחיה זיקא לסדיניה while the ferry was crossing, the wind carried off his *s.*-cloth *Šab* 119a(23); רב לא עבר במברא דאית ביה גוי PN would not cross on a ferry in which there was a pagan *ib.* 32a(13); *Beṣ* 7b(3); *Giṭ* 45a(47); *San* 109b(8); *AZ* 65b(7); *Ḥul* 94a(13); קא עבר בהדי{א}⟨ה⟩ במעברא he was crossing (the river) with him in the ferry *Ber* 56a(49); *Ket* 105b(26); *BQ* 117b(32)

Arab gloss in MG [Ḥul ib.(MGG 395:7)]: סנבוק, i.e. سُنْبُوق barge, boat [acc. to ms.; v. Koh, ACSup 54]; Lit: Eps, Stl 7+; Y: מַבְּרָא *Giṭ* 30a(5; BAYTN 222).

מברויא, מברואה n.m. **ferryboat operator** (↓ מברא; Ma מאבראיא MD 238) sg. פייס למברוייה

compensate [i.e. bribe] the ferryboat operator *Ḥul* 94a(14); pl. מברויי *AZ* 65b(7)

Y: מַבְרְוָיָא *AZ* ib.

מברכתא n.f. **small ditch** (euph. for pudenda; cf. MH נִבְרֶכֶת שֶׁלַּכּוֹבְסִין fullers' ditch MBB 2:1) sg. מברכתא חביטא ליה he has 'struck the ditch' [i.e. he has previously had sexual relations] *Ket* 10a(31)

Geon. expl.: פי' מברכתא נברכת של כובסין ונעשה בכינוי לאותו מקום OHP ib. 9:25 [but v. Rashi for another expl.]; Y: מַבְרַכְתָּא *Ket* ib.

מברתא ↓ מעברתא n.

מְבַשַּׁל adj. **boiled** (↓ √בשל pa., pass.part.; Sy ܒܫܠ pa. to boil, melt LS 99, Ma בשל pa. to cook, boil, roast MD 71) sg.m. חמרא מבשלא boiled wine *AZ* 30a(22); *ib.* 25; *Er* 29a(40)

Y: מְבַשְּׁלָא *Er* ib.

מַגָּא n.m. **mung bean** (*Phaseolus mungo L.*; Sy ܡܓܐ LS 373, Arab مَجّ Siggel 67; cf. Akk *mangu* B an alkaline plant CAD M/1 211) pl. מאגי *HP* 190:11 = *HG1* 99:17

Lit: DAB 35+; Löw, Flora 2:468+.

1# מגאגא n.m. **(uncertain)** sg. ואפיקו נורא מימגאגא חדתא they produced fire from the new ... *Zev* 116b(20; CŠM)

2# מגאגא ↓ מגנא n.

מגביא, מגביא גילא n.m. **alum** (< Akk *aban gabî* alum AHw 272, CAD G 7; ↓ 2# גילא; OfA גבי WZKM 90[2000] 220, Sy ܡܓܒܝܐ BBah 998:15) sg. מגביא גילא *Šab* 110a(47) [ingredient of כוס עיקרין ib.]; *Men* 42b(48; **M**); מאני דמידבקי במגביא utensils which are stuck together with alum *HG3* 273:36 = כלים המדובקים במגביא *GC* 8:7 [expl. MH כלי מחפרות שלצריך AZ 33b(24)]

Geon. expl.: מיגביא גילא קורין [...] גילא ובלשון ישמעאלים קורין אותו שב TRN 630:3, i.e. شَبّ. Lit: Pfl 83; Flora 1:496; Eps, GC 8[17].

מגג vb. **(uncertain;** ↓ √2# מצר**) Itpol.:** בעלמא} הוא דק}+ איתמגוגי בעלמא הוא דקמתמוגג *AZ* 70b(33; **M**)

V. DS, ad loc., n. ע; J 738; Rashi, ad loc., quotes a similar rdg. from Geon. responsa [מתמוגג אני].

מגגא ↓ מגנא n.

מַגְדְּלָאָה adj. **of GN** (JPA מגדליי DJPA 289) sg.m. יצחק מגדלאה *Yom* 81b(35); *BM* 25a(27)

Y: מַגְדְּלָאָה *BM* ib.(BAYTN 319).

מֻגָּה, מוגה adj. **well-checked** (etym. uncertain) pl.m. סיפרי מגה[י] well-checked books of the Bible *BMsYFr* 123:3; סיפ' מוגהי *BMsE* 23:28

מַגְהָא n.m. **daybreak** (↓ √2# נגה, נגהי; Sy ܡܓܗܐ LS 414, ܢܓܗܐ, ܗܘܐ ܡܓܗܐ PSm 2282, Ma מאהגא MD 239) pl. a. alone: ונ(ו)ס(ש)א אסתנא במגהי the north wind blows at daybreak *Ber* 59a(51; MGG 186:17); b. in phrase אורתא דשבסר y מגהי x ד״א night between x and y: אורתא דשבסר תמנסר בניסן מגהי the night between the seventeenth and eighteenth of *Nisan HP* 16:9; *ib.* 10

מגואי ↓ גואי adv.

[**מגושא** ↓ אמגושא n.]

[**מגושתא** ↓ אמגושתא n.]

[**מגיזתא** ↓ מגיסתא n.]

מגילתא ↓ 1# מגלתא n.

מְגִיסָא n.m. **type of plate** (< μαγίς Lehnw 321; TA מְגִיסָא TO Num 4:7, Sy ܡܓܝܣܐ LS 374, MH מְגִיס Yeivin, BV 1073) sg. *Zev* 73b(6; **V**[8])

Y: מְגִיסָא *Zev* ib.(BAYTN 211).

מגיסתא n.f. **(uncertain)** sg. והני מילי במגיסתא this refers to ... *BQ* 114a(2); דינא דמגיסתא נידיינו let them judge the law of ... *BM* 30b(40); *HP* 64:3

Geon. expl.: ופירוש בי דינא דמגיסתא ב״ד של קערה כי כן קערת כסף מגיסתא דכסף כלומ' שדנין מסברא ואין מדקדקין ולוקחי' שוחד ומי שהביא קערה דנין לו OHT Giṭ 209:21; Lit: E. Spicehandler, HUCA 26[1955] 344+, rejects all prev. attempts at interpreting this word and suggests a poss. connection w. ↓ אמגושתא; Voc: מְגִיסְתָּא HGP 17b:9; Y: מְגוּסְתָא *BM* ib.(BAYTN 179).

מְגֵירְתָא n.f. **neighbor** (< JPA מגירה DJPA 290; √גור) pl. אילו הוה ידעת דאמר(י)ן מְגֵירָתָא דברתיך עלה had you known that your daughter's neighbors say about her ... *Ned* 21b(29; HGP 9a:37)

Y: מְגֵירָתִיךְ *Ned* ib.(BAYTN 64).

מַגָּלָא, מְגָלָא, abs. **מַגָּל** n.f. **sickle** (↓ 2# מגלתא; TA מַגְּלָא TO Dt 16:9, Sy ܡܓܠܐ f. LS 414, Ma מאנגליא pl. MD 247) sg.abs. יום תבר מגל the day of the

breaking of a sickle [i.e. day of the year when chopping of wood for the Temple was stopped] *BB* 121b(12); det. מגלא *RH* 33a(3; **E**[2]) [≠ ↓ סכינא]; מגלא ותובילא a sickle and a *t.*-rope *BB* 33b(13) // *ib.* 36a(8); *Bo* 69:4[1]; קתא דמגלא the handle of a sickle *BM* 82a(15); *Švu* 43b(14); מגלא דושינא double-edged sickle *GC* 28:5 [expl. MH פְּגִיוֹן MKel 13:1]; pl.abs. שבעין מגלין חריפאתא seventy sharp sickles *Bo* 7:17; det. מגלי *MQ* 11a(24)

Voc: מַגָּלָא HGP 1b:31; Y: מְגָלָא *RH* ib.(BAYTN 222).

מגלונאה adj. **of GN** sg.m. קבא מגלונאה the *qab* of GN *Pes* 48a(37; **V**[1]**V**[14])

מְגַלְגַּל, מגולגל adj. **soft-boiled (of an egg** [lit. rolled]; ↓ √גלגל; MH בֵּיצָה מְגוּלְגֶּלֶת MUqṣ 2:6) sg.f. מגלגלתא ⟨ביעתא⟩ *Ber* 44b(19; OHP ib. 113:9) [**F:** ביעתא מגולגלתא]

Geon. expl.: נים ברישת OHP ib. 113:10, i.e. NP *nīmbirišt* poached [lit. half boiled] egg PED 1445 [v. also GC 142:15]; Lit: Koh, AC 2:284; Eps, GC 142[26]; Y: מְגוּלְגֶּלְתָּא *Ber* ib.

1# מגלתא, מְגִילְּתָא, מְגַלְּתָא, pl. **מְגִילֵּי** n.f. **leather sheet, document, Scroll of Esther** (√גלל; Sy ܡܓܠܬܐ, pl. ܡܓܠܐ, ܡܓܠܬܐ scroll, parchment sheet LS 115, PSm 715, Ma מאגאלתא parchment MD 238, TA מְגִילְּתָא TJ Jer 36:28, > Akk *magallatu* parchment scroll CAD M/1 31) **1. leather sheet, document** [cf. MH מְגִילָּה MSoṭ 2:3]: sg. מגילתא *Ket* 21a(18) [≠ ↓ 1# חספא mng. 1]; מאן דכתיב גיטא ניפסוק מגלתא שיעור גיטא והדר ליכתביה one who writes a *geṭ* should cut a leather sheet the size of the *geṭ* and then write it *HP* 130:18; איתי אביי מגלתא הוה קא מהוי ליה ארישיה דמגלתא הוה קא מתח לה למגלתא PN brought the document (and) was showing him (his signature) at the top of the document. (The other) was stretching the document *BB* 167a(11; HP 67:32); ריש מגילתא ... סוף מגילתא the beginning/end of the document *ib.*(**H**); מחקא דהאי מגלתא an erasure of the leather sheet *ib.* 164a(21; **P**[1]); מגילתא אחריתי another sheet *ib.*(**H**); דשקיל פיסקא דאבארא וכתיב במגלתא he takes a piece of lead and writes on a leather sheet *TGAs28* 17:20; *TGHark* 117:25; *HG2* 163:52; כתוב על מגלתא *ḤM* 44:17; *ib.* 39:2; *Giṭ* 20b(12) [↓ אוירא mng. 4]; *Giṭ* 88a(5) [↓ מתחתא]; אפא דמגילתא the surface of the leather sheet *OHT Šab* 73:28; *ib.* 74:3; 8; pl. ועבדינא מגילו(א)׳ טפי I shall prepare many leather sheets *BM* 85b(22) [**F**[1]: ואריכנא גוילי; ↓ √2# ארך pe., mng. 2, גוילא]; **2. esp. the Scroll of Esther** [< MH מְגִילָּה MMeg 1:1]: sg. חזקיה קרא מגילתא בטבריה PN read the Scroll of Esther in GN *Meg* 5b(18); *ib.* 43

Y: מְגִלְּתָא BAYTN 293.

2# מַגַּלְתָּא n.f. **sickle** (↓ מגלא; Sy ܡܓܠܬܐ LS 414) sg. קתא דמגלתא the handle of a sickle *GC* 93:1 [expl. MH צִיב MOh 18:1 in connection w. BH נִצָּב Ju 3:22]

Lit: Eps, GC 93[1].

מַגָּן, אַמַּגָּן adv. **gratis, nothing** (TA מַגָּן TO Gen 29:15, Sy ܡܓܢ LS 373, Akk *ana magāni* for nothing CAD M/1 31) אית לי אסיא דמגן I have a doctor who is gratis [i.e. charges no fee] *BQ* 85a(52); אסיא דמגן מגן הוא דשוי a doctor who is gratis is worth nothing *ib.* [Var: אסיא דאמגן Oxf., c.23, 14]

Lit: AIOA 67; On the phrase אסיא דמגן, cf. ↓ אסיא; Y: מַגָּן *BQ* ib.(BAYTN 275).

מגנא, מגגא, מגאגא n.m. **a type of vessel** (etym. unkn.) sg. מאגאנא תרומה an *m.*-vessel of *teruma* [i.e. *ḥalla*] *GŠ* 56b:1; pl. שיכרא בר תליסר מגאני *š.*-beverage of thirteen *m.*-vessels *Pes* 107a(30; **V**[14]) [Var: מְגָאגֵי GTB1 74:8; מגאגי **E**[1]Geon 68:7,Ar (AC 5:72)]

For the Geon. recipe for making beer in this manner, v. OHT Pes 110:20+; Lit: Stol, Beer 159.

מגר vb. **to vanquish** (Sy ܡܓܪ LS 374) **Itpa. to be vanquished:** וישתצי וימגר may he be destroyed and vanquished *Bo* 74:4

מגרדתא/מגרדתא n.f. **scraper** (↓ √גרד; cf. MH מגרדת TŠab 16:19, pl. מַגְרֵדוֹת MKelK 12:6) sg. מגרו(ד)ר(ת)א דכספא a silver scraper *Šab* 147b(47) [Var: מגרדתא Ar (AC 2:356); מגרדתא GC 26:5]

Lit: Eps, GC 26[8].

מַגְרַמְתָּא n.f. **case of** *mugremet* (i.e. an animal slaughtered by a deflected knife cut; ↓ √3# גרם; calque < MH[2] מוגרמת J 269) sg. ההיא מגרומתא דאתאי לקמיה דרב a certain *mugremet* which came before PN *BQ* 99b(42); כי סליק ר' זירא אכל מגרמתא דרב ושמואל when PN immigrated to

Palestine, he ate a *mugremet* according to PN_2 and PN_3 *Ḥul* 18b(9; **V**[11])

Y: מַגְרוּמְתָּא *BQ* ib.(BAYTN 293).

מד־ prep. ↓ ־ד prep.

מָדָא n.m. **garment** (< BH מַד HAL 518) sg. מאן דלביש מדה ילבש מדה ומאן דלא לביש מדה יימר למאן דלביש מדה שלח מדך ואנא אלבשיניה let the one who wears the garment wear the garment, and let the one who does not wear the garment say to the one who wears the garment: "Remove your garment, and I shall wear it" *Ber* 28a(36)

Y: מָדָא *Ber* ib.(BAYTN 100).

מָדָאָה, f. **מָדִיתָא** adj., n. **Median** (Sy ܡܕܝܐ PSm 2012, Ma מאדאיא MD 239) **I. adj.:** pl.m. הנדקוקי מדאי Median clover *Er* 28a(29; **O**); **II. n.:** sg.f. מדיתא דהוה ידעה בלישנא דציפורי a Median woman who understood the language of birds *HG2* 184:9 = *OHT Ber* 46:2

Y: מָדָאֵי *Er* ib.(BAYTN 319).

מַדְבּוּרָא n.m. **torch** (↓ תיבורא; etym. unkn.) pl. מדבורי דנורא flaming torches *MQ* 12b(48)

Expl. RaḤ: אבוקות של אש; Voc: מַדבּוּרֵא *MQ* ib.(HPP 279:20).

[מַדְבְּחָא] n.m. **altar** (√דבח; TA מַדְבְּחָא TJ Jos 22:10, Sy ܡܕܒܚܐ LS 138, Ma מאדבהא MD 239) sg. באחסנתיה יתבני מדבחא *Zev* 54a(10)

This word is found in a JBA text only in the phrase quoted in the name of Rav as a Targum of Gen 49:27 [v. Rashi Yom 16b, s.v. קרן מזרחית]. Lit: FLT 1:62; Y: מַדְבְּחָא *Zev* ib.(BAYTN 217)]

מַדְבְּרָא n.m. **desert** (↓ דברא; TA מַדְבְּרָא TO Ex 3:1, Sy ܡܕܒܪܐ LS 140) sg. הוה קא אזילנא במדברא I was traveling in the desert *BB* 73b(33); *ib.* 38; 74b(19); *Ḥul* 55b(24); *Anan* 37:4; דאבוה דשמואל אשכח חמרא במדברא PN's father found an ass in the desert *BM* 24b(28); *Meg* 31a(11) [in a mnemonic w. ref. to בְּמִדְבַּר סִינַי Num 9:1]

Y: מַדְבְּרָא *BM* ib.(BAYTN 217).

מְדַבְּרָנָא n.m. **leader** (↓ √דבר pa.; Sy ܡܕܒܪܢܐ LS 140, Ma מדאבראנא MD 257) sg. מדברנא דאומתיה the leader of his nation *San* 14a(47) // *Ket* 17a(19)

Y: מְדַבְּרָנָא *San* ib.(BAYTN 316).

מדובקא n.m. **(a demon)** pl. ומדובקי בישי evil *m.*-demons *Bo* 33:7

מְדוּר adj. **rotten** (↓ 3#מדרא, מוור; Sy ܡܕܘܪܐ LS 376, ܒܝܥܬܐ ܡܕܘܪܬܐ PSm 2019 [Lex], Ma ביתא מידורתיא MD 266, MIT 16:8) pl.f. בעי מדוראתא rotten eggs *Bo* 92:4

Cf. also in an Arab amulet from the Geniza: ביצ'ה מד'רה AMBGen 6:2 [courtesy of C. Meehan], and MH ביצים מוזרות BY 2889.

1# מדורתא n.f. **whip or thick stick** (↓ מזורא; cf. Sy ܡܕܘܪܬܐ mace, fuller's stick LS 194) sg. *Yom* 23a(29; OHT ib. 10:22) [expl. MH פקיע ib. and expl. as ↓ מטרקא טייעא; Var: מדארתא **M**[1]; מדוורתא Ar (AC 3:134)]

Geon. etym.: ומדורתא בלשון ארמי לשון הַשָּׂג [=הַשַּׂג] OHT ib. [i.e. < ↓ √2# דור pa.]; Lit: Eps, StI 16; Y: מְדַוּוּרְתָּא *Yom* ib.(BAYTN 313).

2# מְדוּרְתָּא n.f. **pyre, open fire** (MH מְדוּרָא Yeivin, BV 1026) sg. *Er* 101a(18) // *Beṣ* 32b(44)

Y: מְדוּרְתָּא *Beṣ* ib.

מדושא, אמדושא n.m. **type of shoe or sandal** (↓ √דוש; cf. Arab مَدَاس shoe, sandal Wehr 301) sg. ההוא דנפק בחומרתא דמדושא a certain person who went out (on the Sabbath) with a ring of an *m.*-sandal *Er* 69a(24); *MQ* 12b(28)

Lit: Eps, StI 38+; Y: מְדוּשָׁא *MQ* ib.(BAYTN 69).

מדינחא ↓ מדנחא n.

מְדִינְתָּא n.f. **province, region, city** (↓ √1#דון; Sy ܡܕܝܢܬܐ LS 145, Ma מדינתא MD 258) **1. country, province** [archaic]: sg.cs. מדינת אפריקי the country of Africa *Tam* 32a(43); pl.det. מאה עסרין ושבע מדינתא one hundred and twenty-seven provinces *Bo* 51:3 [v. Est 1:1]; *ib.* 42:2; כולהין מדינתא all the countries *ib.* 127:5; **2. city:** sg.cs. מדינת קאבס *TGHark* 167:18; det. מדינתא אמדינתא (from) one city to another *Tan* 19b(1); הויא ההיא מדינתא דלא מצו למכבשה there was a certain city which they were unable to capture *ib.* 21a(46); איכא מאתא חדא מיניהו איכא מדינתא חדא מיניהו is there one town (completely populated) by them [i.e. the Jews]? Is there one city (completely populated) by them? *Meg* 13b(43); מדינתא דילנא דפומ@בדיתא our city of GN *IŠGF* 99:16; *ib.* 15; 118:18; דהוה במדינתכון חד גברא דשמיה יצחק בר אברהם there was a person in your city named NN b. NN *TGHark* 278:14; *ib.* 32:6

Y: מְדִינְתָּא *Tan* ib.(BAYTN 173).

מדירתא, מדרתא n.f. **dwelling, habitation** (↓ √1#דור; Ma 1#מדורתא MD 258, Sy ܡܕܝܪܬܐ LS 147) pl. ומן בתיהון ומן מדירתהון from their houses and their dwellings *Bo* 80:7; *ib.* 4; מדרתיהון *ib.* 91:2

[מדלא ↓ אמדלא n.]

מדלא conj. **since ... not** ↓ ־מד conj.

מדלאי ↓ דלאי adv.

מידלי, מְדַלֵּי adj. **high, superior** (↓ √דלי pa., pass.part.) **1. high:** sg.m. דהוה מידלי טובא it was very high *Šab* 92a(33); והוה מידלי לי הימייני ותתיה ניהליה my belt was high, and he lowered it *Zev* 19a(3; **V**[11]); סבור למבנייה בעין עיטם דמידלי טפי they thought (at first) to build it [i.e. the Temple] in GN which is higher *ib.* 54b(17); או מדלי איגרא if the roof is high *HP* 202:10; כגון דמידלי חד ומתתי חד in a case where one (house) was high and the other was low *Er* 85b(20); *Šab* 97a(37); f. מדליא *Pes* 8a(33); pl.f. והאיכא עינאתא דמידליין are there not, in fact, springs which are higher (than the Euphrates)? *Bek* 55b(1); **2. superior:** pl.m. מאי חזי דאזיל היכא דמידלו מינה why does he go to where they are superior to him (to seek a wife)? *Bek* 8b(26; **L**[1])

Y: מִידְלֵי *Šab* ib.

[מדנא ↓ מידא n.]

מַדְנַח, cs. מְדִינְחָא, מַדְנְחָא n.m. **east** (↓ √דנח; TA מַדְנְחָא TO Num 3:38, Sy ܡܕܢܚܐ LS 160, Ma 1#מאדנא MD 239) sg.cs. מדנח קרתא east of the town *BB* 91b(15); det. מדנחא *Pes* 111a(40); *Bo* 51:2; *ib.* 119:10; רוח מדינחא the east side *SŠHai* 11a(18); מידנחיא *Bo* 38:4

מדר ומזיג n.m. **a permitted bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(34)

1# מִדְרָא n.m. **watercourse** (< Akk **midru*; cf. *miṭirtu* type of canal CAD M/2 144, AIOA 72) pl. מדרי *Bek* 44b(27) [↓ בי מדרא]

Y: מִדְרֵי *Bek* ib.(BAYTN 88).

2# מִדְרָא n.m. **clay** (Sy 1# ܡܕܪܐ clay LS 375, mng. 3, MH מֶדֶר Sifra, Ms. Vat 66, 314:15 [v. Yeivin, BV 819]) sg. מנא דמדרא חדתא a new clay utensil *AZ* 75b(38)

Geon. expl.: זבן מנא דמדו(ר)א מגוי שהוא כלי אבן שנקרא חגר בלשון ישמעאל TGHark 87:8, i.e. حَجَر; glossed פחרא HG3 271:9 [cf. Šeel 135:34]; Lit: Krauss, TAr 2:643[262]; Abramson, AZ 231.

3# מדרא n.m. **corrosion of metal** (↓ מדור; cf. Sy ܡܕܪܐ ܕܣܐܡܐ dross of silver Syh Ezek 22:18 [Theod]) sg. [...]א דנחשא דהוא מ(ו)ר(ד)יה the ... of copper which is its corrosion *TRN* 602:4

[4# מדרא ↓ מדור adj.]

מדרשא ↓ ריש מדרשא, בי מדרשא n.

מָה, מא interrog. pron. **what** (archaic and dialectal; ↓ מאי, מהו; Sy ܡܢܐ LS 372, Ma 1#מא MD 237) a. general: 1) in direct questions: מא אעביד what should I do? *Suk* 44b(27); *Hor* 13b(44); מה תיהוי עלן ממיני what will be with us concerning the sectarians? *Ḥag* 5b(18); *BB* 40b(20); *ib.* 142b(26); על מה מתקיים עלמא through what does the world endure? *Soṭ* 49a(36); מה אית לך למימר what (argument) can you say? *Tam* 29b(29); *Nid* 33b(8); ומה גבר מן גוברין what (difference) is a man from (other) men? *San* 65b(25) [// BRV[60] 93:1; v. DJPA 120]; 2) in indirect questions: פוק חזי מה עמא דבר go out (and) see how the people conduct themselves *Ber* 45a(4) [+ //'s; ↓ √דבר pe., mng. 2]; b. other usages: 1) as a particle of exclamation: מה גברא ומה גברא what a man! What a man! *Yev* 17a(22); 2) introducing an *a fortiori* argument: השתא ומה התם י"ד ניחא תשמישתיה הא אמור רבנן דלא אתו רבים ומבטלי לה למחיצה הכא לא כל שכן now, just as in that case where its [i.e. the road's] use is easy, the scholars, in fact, stated that the public cannot come-and annul its partition, how much more so in this case *Er* 22b(14); *Ber* 33b(42); *Pes* 12a(3); *Ket* 106a(12); *Švu* 46a(33); *Nid* 20b(5); 3) in sequence מה ... אף [< MH^2 מה ... אף J 736]: ומה אהל מועד מאן דעייל משי ידיה וכרעיה ... אף מאן דמפריש או דמליף מיחייב מימשא ידיה וכרעיה just as one who enters the tabernacle washes his hands and feet, so also one who separates (holy from profane) or one who teaches is required to wash his hands and feet *Anan* 22:21; *ib.* 9:16; 11:18; 17:16; 4) in phrase מה לי ... ומה לי what difference is there [lit. what is it to me ... and what is it to me]: מה לי חד ומה לי תרי what difference is there (if there is) one or two? *Yev*

28b(10); *ib.* 116b(42); *Pes* 17b(13); *Qid* 54b(47); *BQ* 4b(23); *BM* 36b(24); *San* 15a(14); *Zev* 13b(41); *Ḥul* 35b(28)

מַה, מָה ד־, מא ד־ rel. pron. **what** (↓ מאי ד־) נהרא נהרא שקול מה דיהבת לי river, river, take what you have given to me *Šab* 66b(45); *Ber* 58a(41); ומה דהוה קדמנא כתבנא וחתמנא we have written and signed what was before us *SŠHai* 18b(7); *Dec* 9:19; מא דאמרת what you said *ḤM* 45:15

מן הדדי, מהדדי ↓ הדדי pron.

1# מְהַדּוּרָא n.m. **cycle, round** (↓ √1# הדר pa., mng. 3, מחזורא; Ma מאהדורתא circle MD 239; cf. Sy ܡܗܕܪܐ circle, circuit LS 216, JPA מחזור DJPA 299) **1. cycle:** sg. מהדורא ... מהדורא קמא בתרא the first/last cycle (of learning of the oral tradition) *BB* 157b(24) [v. IŠG 93+]; pl. תרין מהדורי two cycles *IŠGF* 94:6(Var); **2. round:** sg. מהדורא דכסא a round (of drinks of) a cup (wine) *OHP Ber* 86:25(Ar)

Geon. expl.: עד ששותין כל המסובין אחר הברכה ורגילין העם לקרות מחזור כולו כוס ברכה OHP ib. [mng. 2]; Y: מְהַדּוּרָא *BB* ib.(BAYTN 243).

[**2# מהדורא** ↓ 1# הדורא n.]

מָהוּ pron. **what is it?** (< מה הוא; ↓ מה; JPA מהו DJPA 293, Ma מאהו ד־ MD 237) a. in final position: 1) fol. a n.: טרימא מהו what is a *ṭ*-cake? *Ber* 38a(15); *ib.* 39a(43); כשותא בכרמא מהו what is (the law concerning *kil'ayim* with regard to) dodder in a vineyard? *Šab* 139a(48); 2) fol. a vb. phrase: ואתו שוורים ונפלו ביה מהו ... oxen came and fell in it. What is it? [i.e. what is the law?] *BQ* 52a(33); *MQ* 14a(23); *Giṭ* 32b(8); *BM* 34b(1); *AZ* 38b(46); b. w. fol. inf. [used as interrogative particle inquiring about permitted status]: מהו לכבויי בוצינא דנורא מן קדם באישא בשבתא is it permitted to extinguish a burning lamp before a sick person on the Sabbath? *Šab* 30a(9); מהו למיפייה להו ביום טוב is it permitted to bake it for them on a holiday? *Beṣ* 21a(39); מהו למכתב שם אחספא מישדא מינחת תהומא ומיקם בדוכתיה is it permitted to write the (divine) name on a sherd (and) to throw it down into the abyss so that it should remain in its place? *Mak* 11a(44); אנו(ן) מהו למיעבד הכי are we permitted to act so? *Ket* 17a(31); *Ber* 9a(10); *Šab* 140a(48); *Er* 80a(39); *Pes* 30b(23); *BQ* 60b(41); *Ḥul* 112a(4); c. w. fol. ד־ [cf. Nöld, MG 437], in phrase מהו דתימא you might say [lit. what is it that you would say?; used to raise an objection; v. Satzlehre 163]: מהו דתימא אפקיה קרא מהקישא you might say Scripture excluded it from *heqqeš* *Pes* 120b(34); *Šab* 112a(5); *RH* 22b(14); *Yev* 23b(27); *BQ* 3a(5); *Men* 78b(28); *Bek* 35a(31) [and *passim*]

Voc: מַהוּ HGP 2a:3; Y: מָהוּ *Ber* 33a(56; BAYTN 339); מָהוּ ד־ *Ket* 97b(13).

מְהוֹלָא, מאהולא, pl. **מְהוֹלָאֵי** n.m. **circumciser** (↓ √מהל) sg. וגברא משוינן מהולא we consider a man a circumciser *Anan* 78:19; מהולאה *Šab* 156a(44); pl. תריסר מהולאי twelve circumcisers *ib.* 135a(26)

Y: מְהוֹלָאֵי *Šab* ib.(BAYTN 69).

מְהוֹלְתָא, מחולתא, pl. **מְהוֹלָאתָא** n.f. **sieve** (< מחולתא; ↓ √נהל; Sy ܡܚܘܠܬܐ LS 423, Ma מ(ו)הולתא MD 260) sg. גבא דמהולתא the back of the sieve *Beṣ* 29b(12); pl. מהולאתא *Tan* 9b(24); למגדל מהולאתא to plait sieves *MQ* 11a(8) [Var: מחולאתא Sidra 9 160:7,HP 177:19]; חזי כמה מהולאתא איכא דרקדן בנהרדעא see how many sieves there are in GN which sift flour *Beṣ* 29b(11; Šeel 124:35); *HG3* 281:54 [glossed: נפות]

מהילא n.m. **circumcision** (↓ √מהל) ↓ בי מהילא n.

מְהִילוּתָא n.f. **circumcision, place of circumcision** (↓ √מהל) sg. *OHT Er* 31:3; ואי הדר עטיף בישרא עילוי מהילותיה if the flesh was wrapped again on the place of its circumcision *HG1* 211:54

מְהֵימַן adj. **trustworthy** (↓ √הימן pass.part.; TA מְהֵימַן TO Num 12:7, Sy ܡܗܝܡܢ LS 175, Ma מהאימאן MD 259) sg.m. איניש דמהימן הוא a trustworthy man *Švu* 46b(22); *Yev* 88a(1); *BM* 103a(9); *SŠHai* 17b(2); *Dec* 9:10

Voc: מְהֵימַן HGP 1a:34; Y: מְהֵימַן *RH* 22b(5; BAYTN 275).

מְהֵימְנָא n.m. **believer** (↓ √הימן part. sg.m.) pl. וגליא קמי קודשא בריך הוא דהוו מהימני God knows [lit. it is revealed before God] that (the Jews) were believers *Šab* 97a(10)

מהל vb. **to circumcise, be circumcised** (< MH מהל pe. LNVTH 206 < BH 1# מול pe., nif. HAL 527; ↓ מהילותא, מהילא, מהולא, בר מהילא, בי מהילא, √גזר) **Pe.** (a/e) **1. to circumcise:** ונמהליה let us circumcise him *Šab* 136a(5); ממהל ה"י"כי מהלינן ליה how can we indeed circumcise him? *ib.* 1; *Ket* 72a(7); מהו לממהל בשבתא is it permitted to circumcise on the Sabbath? *Nid* 42b(12); *Anan* 76:13; ואינש אוחרנא מאהיל ליה ולאו הוא מאהיל נפשיה בידיה another person circumcises him, and he may not circumcise himself by his own hand *ib.* 78:6; אינון מהלין הדאדי they circumcise each other *ib.* 79:3; קומו מהילו נפשיכו circumcise yourselves *Pes* 69b(5); pass.part. אע"ג דמהילי כדלא מהילי דמו even though they are circumcised, they are considered as if they are not circumcised *AZ* 27a(32; **J**) // *Yev* 71a(30); **2. to be circumcised:** ואימת מהלו when were they circumcised? *ib.* 71b(24); *Anan* 76:3; *ib.* 81:24; מיהו אנן דמהלינן לא אפשר לן דליהוי כותיכו מהילו אתו והוו קו מהיל כותן be circumcised *Pes* 94b(32); however, we who are circumcised cannot be like you. You, be circumcised, and be like us *San* 39a(31)

Itpe. to be circumcised: מאנא דמימהל ביה an object by which one is circumcised *Anan* 83:10

Lit: Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 26.

מַהְרָא n.m. **spell** (< MP *mahr sacred word [cf. *mahraspand* the divine word Nyberg 124]) pl.abs. מהרין תקיפין strong spells *Bo* 75:3

Lit: AMB 186. The word formerly read in Pal as מהרקרין is now read מהדמרין [v. PAT 379, DNWSI 601].

מוּבְלָא* n.m. **load** (↓ √יבל; Sy ܡܘܒܠܐ LS 294, Ma מובלא MD 260) sg. וחתימין במ(ו)ב(ו)לא רבא דזעקא they are sealed with the great load of the blast demon *Bo* 21:17

Emendation based on Sy parallel in MSF 16:5 [v. note, ib. 120].

מוּגְלָא n.m. **pus** (Sy ܡܘܓܠܐ LS 373) sg. *GC* 143:2 [expl. MH ריר MUqṣ 2:8]; *Ḥul* 47b(28); *ib.* 48a(45); חוטא דמוגלא a thin stream of pus *Yev* 75b(2)

Geon. expl.: וכך תמצא בצלים שיש בהן ריר שהוא כמוגלא של ריאה ומוגלא וריר וריס הן כמות רוק GC ib.; Y: מוּגְלָא *Ḥul* ib.(BAYTN 152).

[**מוד** ↓ √2# אמד vb.]

מוּדְיָא n.f. ***modius*** (a grain measure; < μόδιος, Lat *modius* Lehnw 324; Sy ܡܘܕܝܐ LS 375) sg. מודיא קונ(ד)(ר)יסא a *modius* of artichoke *Er* 83a(14; RaḤ) [↓ קונרסא]; מודיא דחיטי a *modius* of wheat *TGAs42* 85:26

Y: מוֹדְיָא *Er* ib.(BAYTN 152).

מודע vb. **to recognize, be certain** (↓ √ידע; TA אשתמודע TO Gen 31:32; cf. Sy ܐܫܬܘܕܥ LS 298) **QuadRef. 1. to recognize:** חליף קמיהו ולא אישתמודעוה he passed in front of them, and they did not recognize him *Yev* 120a(40; **M**[3]Ar [AC 2:208, ס"א]) [↓ √בשקר quad., mng. 1]; כל חד וחד משתמודע אתריה בבי כנישתא each and every one recognizes his place in the synagogue *OHT Meg* 49:3; **2. to ascertain** [only in documents]: ואישתמודענוהי דאחוהי דמיתנא פלוני מן אבו' הוא we ascertained that he was the paternal brother of the late NN *Yev* 39b(33); *SŠHai* 12b(1); ואשתמודענא דנכסיא אילין דמו(ו)(י)תנא אינון we ascertained that these possessions belonged to the deceased *Ket* 104b(37); *TGHark* 164:36; *SŠSad* 266:2

Lit: Tal, Language 130.

מוֹדָעָא n.m. **protest, *moda'a*, a protest document** (↓ √ידע; cf. Sy ܡܘܕܥܢܘܬܐ indication, notice LS 297) **1. protest:** sg. מודעא רבא לאוריתא it is a strong protest against the Torah [i.e. accepting the Torah under the threat of death is an excuse for not keeping its commandments] *Šab* 88a(21); **2. *moda'a*, a document of protest made in advance before witnesses in order to invalidate a transaction or a legal action to be made under duress:** sg. חתם רבה בר בר חנה אמודעא ואאשקלתא PN signed on an *m.*-document and a deed of sale *BB* 48b(15); לא כתבינן מודעא אלא אמאן דאמ' לא צאיתנא לדינא we only write an *m.*-document against someone who says: "I shall not obey the judgment" *ib.* 40a(12); 40b(2); כל מודעא דלא כת' בה אנן ידעינן ביה באונסיה דפל' לאו מודעא היא any *m.*-document in which it is not written: "We know about NN's duress" is invalid *ib.* 40a(14); האי מאן דמסר מודעא אגיטא מודעיה מו"ד"עא the *m.*-document of one who submits (it) regarding a *geṭ* is valid *Ara* 21b(22); למיכתב מודעא אאונסיה to write an *m.*-document regarding his duress *TGHark* 165:5; *SŠSad* 241:11; *SŠHai* 15a(19); וביטלתיה להההוא מודעא I annulled that

m.-document *SŠHai* 17a(2); pl. כל מודעי ותנאי ומודעי דמודעי ומודעי דנפקין מגו מודעי עד סוף כל מודעי all *m.*-documents, stipulations, *m.*-documents (written against other) *m.*-documents, and *m.*-documents which derive from *m.*-documents *ad infinitum ib.* 3b(7); *TGHark* 164:28; *TGAs33* 210:4; *Geon* 251:6; *Dec* 10:16

Geon. expl.: [ואלמסאלבע כתאב אל קהר והו יסמי כתאב מודעא] SŠSad 240:26 [cf. ib. 161:12], i.e. قَهْر compulsion. On the text of the מודעא in the Geonic Period, v. SŠSad 240+; SŠHai 45+; TGHark 164+. The term may possibly occur in the phrase [מ]לת מדעה NḤ 13:8 [v. A. Yardeni (& J.C. Greenfield), DJD XXVII 69[22]]; Y: מוֹדָעָא *BB* 40a(1).

מוֹהֲרָא n.m. ***mohar*, an endowment pledge collectable upon the dissolution of the marriage** (↓ כתובתא; EA 1#מהר DNWSI 601, TA מוֹהֲרִי TO Ex 22:16, Sy ܡܘܗܪܐ LS 376, BH מֹהַר HAL 525) sg.cs. מוהר בתולתיך the *mohar* of your virginity *SŠHai* 2a(9); det. *HP* 164:2; pl. מוהרי הדרי the *mohar*-payments return (to the groom if the marriage is not consummated) *BB* 145a(35); *SŠHai* 2a(21); *ib.* 13b(2); כסף מוהרי the money of the *mohar*-payments *TGHark* 37:18

The *mohar* was originally a payment made by the groom to the father of the bride when the marriage was contracted. Lit: Friedman, JMP 239+; B. Levine, DSSFYD 839+; Y: מוֹהֲרֵי *BB* ib.(BAYTN 152).

מוֹהַרְקָא n.m. **document** (< MIr **muhrak* [> Armen *murhak* writ, document Hübsch, AG 197; cf. MP *muhr* seal CPD 56], > Arab مُهْرَق page, side PLAr 252; ↓ גילמוהרג, חומרתא) sg. מוהרקיהו דהני בספטא דמלכא מנח the document of these (people) is placed in the king's archive [lit. chest] *BM* 73b(27) // *Yev* 46a(27); pl. מוהרקי ואבריגני valid documents [i.e. bearing seals of officials and not of private individuals] *Er* 62a(33; Ar [AC 5:96])

Geon. expl.: לשון פרסי הו והותמות הן GnK5 172:23; Lit: M. Macuch, IJ 4 [1999] 92+; Geig, WZKM 44 [1937] 52+; id., AAC 249; Tel 90; Y: מוֹהַרְקַייהוּ *Yev* ib.(BAYTN 264).

מוהרקי n. **a Persian holiday** sg. *AZ* 11b(25); *ib.* 26

Lit: B.M. Bokser, JAOS 95 [1975] 261+; Y: מוֹהַרְנְקֵי *AZ* ib.

1# מוּזָא n.m. **parings** (of vegetables; MH מוצא MKel 9:8 [v. infra]) sg. מוזא דשמכי parings of the *š.*-plants *Qid* 52b(9) [Var: מוזא דירקא GC 17:14, Ar (AC 5:215, s.v. מצה$_3$); מוזא דירקא מוזא דשמכי Ar (AC 5:97, s.v. מזא$_1$; ib. 215)]; *ib.* 10

Geon. expl.: מוצא [כלים פ"ט מ"ח] איכ' דאמ' עלי ירק סקא בטית ובתלי מוזא כי דאמ' בקידושין ההוא דקדיש במוזא דירקא והוא פסולת של ירקות GC ib., i.e. قِلَاق, pl. قِلْقَات peeling of a bulbous plant Dozy 2:70. [Since the Arab gloss refers to מוזא דשמכי the text in GC seems to be deficient and should be emended on the basis of the Ar; v. Löw, Pfl 75.]; Lit: Eps, GC 17[36]; Y: מוּזָא *Qid* ib.(BAYTN 24).

2# מוּזָא n.m. **banana** (*Musa paradisiaca*; < MIr *mōz* CPD 56; Sy ܡܘܙܐ LS 376, Ma אמוזא Nöld, apud Flora, infra [contra MD 22]) sg. מו(י)זא *GŠ* 315b:14; אמוזא *HG1* 95:49(Var); pl. הלין מו(ז)וזי *TGMus* 17b:9

Lit: Koh, ACSup 12; Löw, Pfl 336; Flora 2:255.

מוֹזְבָנִיתָא n.f. **scale** (< Akk *zibānītu* a type of scale or balance CAD Z 99, AIOA 112; Ma (א)זבאניתא MD 156) sg. (י)(ו)פלס מוזבניתא היא (the term) פֶּלֶס [Prov 16:11] is a scale *Anan* 31:4; *ib.* 2 [↓ √נקט pe., mng. II.8]; 6; 8

This form seems to be a blend under the influence of A מוזנין [v. DJPA 294].

מוֹזְפָנָא, מוזפאנא n.m. **lender** (↓ √יזף) sg. ומוזפאנא טעין הכי ויזופא טאעין הכי the lender claims such (an amount) and the borrower claims such (an amount) *TGAs42* 79b:16; מפקין בי דינא מן מוזפאנא ויהבין ליה ליזופא the court removes (the interest) from the lender and gives it to the borrower *HG2* 392:39; *Šeel* 33:18; *ib.* 56; 45:2; 6; 7

מוּזָר adj. **rotten** (of eggs; < MH [ביצים] מוּזָרוֹת MḤulK 12:3, LNVTH 207, s.v. 1#מזר; ↓ מדור adj.) sg.f. ההו(י)א מוזרתא הואי that (egg) was rotten *Bek* 57b(15)

Y: מוּזַרְתָּא *Bek* ib.(BAYTN 205).

מוח vb. **to dissolve** (↓ מיחא, √2#מחי; MH² נמוח Ber 38b[30], נימוח Pes 41a[22]) **Itpe. to be dissolved:** אידי דזוטר אתמוחי אתמח since (the limb) was small, it was completely dissolved *Bek* 45a(46); ואם איתה דאיתמוחי איתמח מיחסר הוה חסר were it the case that (the embryo) was completely dissolved, something would have been entirely missing *Nid* 24b(40); *ib.* 41; *Giṭ* 69a(30; OHT ib. 155:16); *HP* 135:7; שיליא דההוא נפל איתמחה לה the afterbirth of that stillborn was dissolved *ib.* 14

[= GeonH נימוח HR 103:2]; 9; תרי ליה והאוי פתיתא ואכיל ליה כי לא איתמח he soaks it [i.e. the unleavened bread], it becomes broken up, and he eats it when it has not (yet) been dissolved *ib.* 15:8 = *HG1* 296:75

Geon. expl.: קד תמאסא OHT Giṭ ib., i.e. قد تَمَاسَى it was torn off [مسى VI].

מוּחָא n.m. **brain, skull, yoke of an egg** (TA מוֹחָךְ TO Dt 28:35, Sy ܡܘܚܐ LS 379, Ma מוהא MD 260) **1. brain:** sg. a. general: חייתא דמתנח ביה מוחה the 'bag' [i.e. the inner membrane] in which the brain lies *Ḥul* 45a(33); ורוחא בישתא דיתבא על מוחא an evil spirit which rests on the brain *Bo* 59:8; מוחא דשיבוטא the brain of an *š.*-fish *Ḥul* 109b(36; V[11]) [said to taste like pig meat]; b. parts thereof: 1) ארנקא membrane: *Ber* 19a(8); 2) כפא skull [↓ 1#כפא mng. 2a]: *Ḥul* 54a(10); 3) קרמא membrane: *HP* 198:19; **2. skull:** a. general: sg. ואתא(י) גלאלא ופסתיה למוחיה a hailstone came and split its skull *Ḥul* 63a(36; MGL 256:5); ושאדי אר{ו}י"שיה עד דרפייא ארעיתא דמוחיה וקרע ל{יי}ה למוחיה he pours (three hundred bowlfuls of water) on his head until the bottom of his skull becomes soft, and he cuts open his skull *Ket* 77b(22) [Var: ומיתי סכינא ובזע ליה למוחיה he brings a knife and pierces his skull MGG 226:5]; b. metaph.: sg. ומאחו לה אמוחא 'they strike it on the skull' [i.e. they reject the legal tradition; v. Geon. expl. infra] *Meg* 19b(5); *ib.* 7; *MsL*[m] *Ex* 34:14 [↓ √2#גרי pe.]; **3. yolk of an egg** [Sy, LS ib., mng. 3]: sg. מוֹחָא דביעתא *HP* 200:6[HPP 301:17; cf. Ḥul 47b(25)]

Geon. expl.: שמכה שמועה זו על קדקדה OHP Meg 79:8(Ar); Y: מוֹחָא *Ḥul* ib.(BAYTN 24).

מוט vb. **to become poor** (↓ מוטא; JPA מוט pe. to become poor DJPA 295; cf. Sy ܡܛܐ to stagger LS 376) **Itpol.:** דלא מוזפי ברביתא וקא {{ממעטי}} 'מתמוטטי' they do not lend money on interest, but become poor *BM* 71a(23; **Es**)

V. DS, ad loc., n. ד.

מוֹטָא n.m. **ruin** (↓ √מוט; Sy ܡܘܛܐ LS 376) sg. בחדא מניהו מוטא there is ruin in one of them *Mak* 24a(30)

[מוטרדי ↓ מוסדרי n.]

מוּלָאָה, ממולאה adj. perh. **excellent, important** (< *מְעַלֵּי [cf. מעוליאתא HPQ 213:14]; ↓ √עלי pa., pass.part.) pl.f. משום דאתו ממולאי אמריתו מילי מוליאתא because you are from high places you say excellent matters *Ket* 85a(47) // *Yev* 76a(1) // *BB* 137b(17) [Var: ממולייתא Ar (AC 5:142)] // *ib.* 151a(23) [cf. מילי מעליאתא s.v. ↓ מעלי adj.]

Geon. expl.: פי' גאון זה נאמר על אדם מפני שהוא גדול מדבר גדולות Ar [AC ib.]; דברים גדולות[!] HR 91:8; but: שאין להם טעם GnK5 171:24; פ"א ... דברים תתוכים שאין להן ראש ואין להם טעם AC ib.; Voc: מְמוֹלָאֵי ... מוֹלְאָתָא HGP 44a:29; Y: מְמוּלָאֵי *Er* 25b(16).

מוֹלַדְתָּא n.f. **midwife** (↓ √ילד; Sy ܡܘܠܕܢܝܬܐ LS 302) sg. מולדא דיהודיאתא בת מולדא דיהודיאתא a midwife of Jewesses, the daughter of a midwife of Jewesses *AZ* 26a(26) [Var: מילדא JMGE 16:1]

Y: מוֹלַדְתָּא *AZ* ib.

1# מוּלְיָא, מוּלָאֵי, pl. מולייתא n.m. perh. **high place** (perh. < *מְעַלְיָא raised up [↓ √עלי pa., pass.part. f.; v. Nöld, MG 132] or < Akk *mēlû* elevation, high ground CAD M/2 13; ↓ מולאה; Ma מוליא high place MD 261; cf. Sy ܡܠܐ to raise up LS 527) pl. *Ket* 85a(47) [+ //'s; ↓ מולאה; Var: מימוליא] sg. HP 119:1]; הני מוליאתא דבי בארי דנרש אזקנון the high places of GN (and) GN$_2$ have made me feel old *Er* 56a(10)

Y: מוּלְיָא *MQ* 10b(14; BAYTN 153).

2# מוּלְיָא n.m. **mound of earth** (↓ √1#מלי) sg. שקל מוליא ושדא בנצא he took (earth) from a mound and put (it) in a ditch [i.e. he leveled the area] *BB* 54a(14); שקל מוליא במוליא he took (earth) from a mound (and placed it) on a mound *MQ* 10b(14); *ib.* 16; *HG3* 116:42

This entry should possibly be combined w. the prev. one; Voc: מוּלְיָא HPQ 218:17.

מוֹלְכָנָא, מלכנא n.m. **purchase, possession** (< Arab مُلْك Wehr 922; JudA מלכהון their property[?] JDS3 7:15; ↓ √3#מלך pe.; Sy ܡܘܠܟܢܐ LS 392, mng. 3) **1. purchase:** sg. מולכנא גמירא a complete purchase *TGAs28* 115:14; מלכאנא גמירא *SŠHai* 7a(5); **2. possession:** sg. מלכנא שום מדעם any possession *ib.* 4

Lit: Nöld, NSGr 137[1]; Gift 396.

מוּמָא n.m. **blemish, bodily defect** (TA מוֹמָא TO Lev 21:17, Sy ܡܘܡܐ LS 376, Ma מומא MD 261) sg. דוכתא דלדידן מומא לדידהו לאו מומא a

place (in the animal) which according to us is a blemish but according to them [i.e. the Romans] is not a blemish *Giṭ* 56a(11); *AnanSch* 9:18; *ib.* 14:12; נפל ביה מומא a blemish developed in it *Beṣ* 26b(38); *Šab* 46b(13); *Bek* 25b(47); *Yev* 115a(20); בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים while (the animal) was coming he inflicted in it a blemish in its upper lip *Giṭ* 56a(10); *Bek* 36a(28); *ib.* 53b(4); *Tem* 8b(20); pl. משום דלא פקיע במומי because he is not expert concerning bodily defects *San* 5b(4); *AZ* 5b(30); *Bek* 35b(27); דינא דמומי the law of blemishes (which one person inflicts upon another) *Anan* 14:19
Y: מוּמָא *Šab* ib.(BAYTN 19).

מוּמְחִיָא adj. **expert** (< MH מוּמְחֶה MBeṣK 3:4, J 743; ↓ מחי 3#) pl.m. אסיי(וו)תא מומחייא expert doctors *OHT Ket* 224:12

מוּמֵי n.f.abs. **oath** (↓ √ימי, מומתא; TA מוֹמֵי TO Lev 5:1) sg. הא מומי עזובה דא this is, in fact, an unpleasant (?) oath *BM* 85a(27)
Translation is uncertain; Y: מוּמֵי *BM* ib.

מוֹמְתָא, pl. **מוֹמָתָא** n.f. **oath, type of demon** (↓ √ימי, מומי; TA מוֹמָתָא TO Num 5:21, Sy ܡܘܡܬܐ, pl. ܡܘܡܬܐ LS 303, Ma מומאתא pl. MD 262) **1. oath:** sg. אינהו נמי כל חד שהדא למומתא שדו ליה they [i.e. the pagan court] also impose an oath upon each witness *BQ* 114a(3); במומתא דאמ' מואי by the oath which Mo'i [i.e. Moses] said *Ned* 10b(31); במומתיה שרירתא מומינא לכון I adjure you with a strong oath *Bo* 33:17; *ib.* 48:6; מומתא דמלאכין קדישין the oath of holy angels *ib.* 9:14; 106:7; pl. מומתכי *ib.* 62:7; **2. type of demon:** pl. *ib.* 18:9; 20:9; 35:8
Y: מוֹמְתָא *BQ* ib.(BAYTN 39).

מוּנִינֵי n.m.pl. **brine** (of fish, locusts, etc.; < *מא נוני < מי נוני fish brine; ↓ מי, נונייא, נונא) *Ket* 60b(54); מוניני וצחנתא *San* 49a(41; **K**) [Var: מינוני **He**]; מוניני לתעניתא brine for (breaking) a fast *AZ* 29a(2); פתיא דמוניני a bucket of brine *Giṭ* 69b(46); מוניני דקמצי brine of locusts *Šab* 110b(29); מוניני נקידי clear brine *ib.*
Geon. expl.: בטיית מוניני מאנון והוא ציר שלדגים. ועיקר לשון ארמית מיא דנוני ויאמר ברחב לשון על מי הדגים TGHark 184:25, i.e. مانون; cf. Sy expl.: مانون ... ܡܘܢܝܢܐ BBah 1041:6; מא אל סמך ויסמי באל עראק מאנון ובלשון חכ(מים) ציר OHT Giṭ 158:2.

Lit: Löw, ZDMG 37 [1880] 470; id., Fauna 157; Y: מוּנִינֵי *Šab* ib.(BAYTN 164).

מוּנִיקְתָא n.f. **wet nurse** (↓ √ינק, מניקא; Sy ܡܝܢܩܬܐ LS 304; cf. Ma מונקא 1# fosterer MD 262) sg. משלימנא ליה למוניקתא I shall pay for a wet nurse for him *HP* 111:32; *ib.* 112:1

מוסדרי n. **a Persian holiday** sg. *AZ* 11b(25)
Lit: B.M. Bokser, JAOS 95 [1975] 261+.

מוּסָפָא n.m.pl. ***musaf*, an additional sacrifice,** pl. **an additional prayer recited on the Sabbath, the New Moon, and holidays** (< MH מוּסָף Yeivin, BV 614, J 745; JPA מוסף DJPA 295) **1. *musaf*, an additional sacrifice:** pl. תלתה מוספי three *musaf* sacrifices [i.e. of the New Year, the New Moon, and the Sabbath] *Suk* 54a(35); **2.** pl. ***musafin*, an additional prayer:** ובשאר יומי קרונן במוספי on the rest of the days (of Passover) we read (in the Torah) in the *musaf* prayer ... *Anan* 39:16; *ib.* 19; צלותא דמוספי the *tĕfilla* of *musaf* *Ber* 28b(7) [calque < MH תְּפִילַּת הַמּוּסָפִין MBer 4:7]; *ib.* 30a(61); *AZ* 4b(34); *Anan* 38:16; מוספי דשבתא *musaf* of the Sabbath *RH* 31a(27); *Soṭ* 39b(39); *Anan* 39:4; מוספי דמועד *musaf* of the holiday *ib.* 6
Y: מוּסְפֵי *Ber* 28b(7; BAYTN 161).

[**מוסתקא** n.m. **(uncertain)** pl. מוסתקי *Beṣ* 33b(37) [↓ בוסתקא]
On the popular etym. basis of the explanations given in Ar [AC 5:198] and Rashi, ad loc., v. Geig, AAC 97, who also rejects the interpretation of Krauss, TAr 2:289; 642[247]; Y: מוּסְתְּקֵי *Beṣ* ib.]

מוֹעֲדָא n.m. **holiday** (< BH, MH מוֹעֵד Yeivin, BV 1005; ↓ חולא דמועדא; TA מוֹעֲדָא TJ 1S 1:4; cf. Sy ܡܘܥܕܐ appointed time LS 185) sg. *Anan* 73:4; *ib.* 11; 74:1
Voc: מוֹעֲדָא HPP 278:18.

מוֹקָא n.m. **shoe** (< MIr **mōk* [cf. MP *mōg* shoe CPD 56]; ↓ פוזמקא, נרמקא; Sy ܡܘܩܐ LS 377, > Arab موق Fr, AF 55, PLAr 254) pl. במוקי קאתי he is coming in shoes *Giṭ* 68b(45)
Expl. RaḤ: אלמוק בלשון ישמעאל ib.; Lit: AAC 265; Tel 91; Y: מוֹקָא *Giṭ* ib.

מוֹקְדָא 1# n.m. **fire** (↓ √יקד; Sy ܡܘܩܕܐ LS 306) sg. עד דמוקדך יקו(י)ד קוץ קרך וצלי while

your fire is burning, cut off your gourd and roast (it) *San* 33b(27)
Y: מוֹקְדָךְ *San* ib.(BAYTN 162).

[**מוקדא 2#** ↓ מוקרא 1# n.]

מוֹקְרָא 1# n.m. **cranium, brain** (Ma מוקרא brain MD 262, Sy ܡܘܩܪܐ egg yolk LS 400) **1. cranium:** sg. מחונה בחרבא דקטלא על מוקרה they smote her on her cranium with a sword of execution *Bo* 78:8; פתקיה בריש מוקו(י)(ר)ה עלה וקטלה he hurled it [i.e. the distaff] at the top of her cranium. It penetrated it and killed her *San* 95a(46); **2. brain:** sg. חזאי דבזעי ליה לרישיה ונתר מוקריה I saw (in a dream) that they had split open my [lit. his] head and my [lit. his] brain had fallen out *Ber* 56a(48); מוקרא דרישא *HG3* 155:37; דביעי ודמוקרא משום דמא (the membrane) of the testicles and of the brain (is forbidden to be eaten) because of blood *Ḥul* 93a(39); *HG3* 219:72; קרמא דמוקרא דדכרא the membrane of a ram's brain *ḤM* 41:14; *Bo* 78:8; *ib.* 127:24
Y: מוֹקְרָא *Ḥul* ib. In AMB 208 the passage in *Bo* 78:8 is read מוקדה with the support of LJLA. However, in these passages the rdg. מוקרא is also found in the latest edd.

[**מוקרא 2#** ↓ יקרא n.]

מור vb. **to exchange an animal dedicated for a sacrifice with an unconsecrated animal** (< BH, MH מור 1# hif. to exchange HAL 531, J 748; ↓ במר ד־; cf. Sy ܡܪ pe., af. to supply wheat LS 377, Akk *mâru* to buy CAD M/1 317) **Af.:** אמורי אמיר בה he actually exchanged it *Ḥul* 41b(37); *Tem* 2b(29); *ib.* 9a(33); 10b(33); ושותפין לא מצו מימרי partners cannot exchange *Zev* 6a(1)
Ittaf. to be exchanged: משום דבההיא קדוש' הא איתמר בה חדא זימנא because this (animal) was exchanged once in that holiness *Tem* 9b(8)

מור ↓ מריא n.

מוֹרָא n.m. **myrrh** (↓ שומנא דמורא; TA מוֹרָא TO Ex 30:23, Sy ܡܘܪܐ LS 400) sg. מורה ומושקון myrrh and musk *Ket* 75a(26; Ar [AC 5:281, s.v. משק]); סב חספא חדתא וצבע במורא אוכמא take a new sherd and dip (it) in black myrrh *ḤM* 41:4; מו(ס)(ר)ה אוכמא *ib.* 44:2
The forms מירא דכיא *Meg* 10b(37); מר דכי *Ḥul* 139b(31) are given as the Targum of the phrase מָר דְּרוֹר Ex 30:23 [cf. OHP Šab 39:20]; Lit: Pfl 246; Flora 1:311.

מוּרְגָנָא, מורגאנא n.m. **coral** (↓ מרגניתא; Sy ܡܘܪܓܢܐ LS 402, Ma מארגא(נ)א 1# MD 252, > Arab مرجان Fr, AF 59) sg. *BB* 81a(2; MGE 575:21) [expl. MH אלמוגים ib.]
Lit: Koh, ACSup 12; H. Shai, Sefunot 21 [1993] 240. This however, may be an Aramaicized form of the Arab word; cf. אלמוגים כסיתא ופי' בטיית מרגאן GC 33:1.

[**מורדיא** ↓ מרודיא n.]

מוֹרְדְקָא, מרדקא n.m. perh. **dead flesh** (< MP *murtak* dead Nyberg 134; LJLA מורדקא Weiss 86[Tg2Jb]) sg. מורטקא *Ḥul* 121a(2; GC 126:2) [expl. MH אָלָל Mib. 9:1; MToh 1:4; Var: מרטקא V[12]; מרדקא Ar (AC 1:95, s.v. אלל[1])]
Lit: Geig, AAC 26, s.v. אלל[1]; Tel 92.

מורזמא n.m. **a permitted bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 63a(3; Ar [AC 5:247])
The P deriv. given by Koh, AC, op. cit., is rejected by Geig, AAC 269; Y: מוֹרְזְמָא *Ḥul* ib.(BAYTN 264).

מוריגא n.m. **threshing sledge** (TA מוֹרָג TJ Is 41:15, pl. מוֹרָגַיָּא TJ 2S 24:22[Var]; ↓ מרגא) pl. מוריגיהו *Tem* 18a(21; Ar [AC 5:239])
So Ar [AC ib.; = R.G.] and Rashi; cf., however, the objections in Tos, s.v. אפילו ממרעייהו.

מוֹרָיָינָא, abs. **מוריין** n.m. **scholar who makes legal decisions** (↓ √ירי; JPA מוריין DJPA 296) sg.abs. בנן דמוריין אינון they are the daughters of an *m.*-scholar *Ket* 23a(44; V[5]); det. ר' יהוד' מוריינא דבי נשיא' הוה PN was the *m.*-scholar of the household of the *Nasi* *Men* 104a(2)

מוּרְיָיסָא n.m. ***muries*, a chopped fish food preserved in brine** (< Lat *muries* Lehnw 329; JPA מורייס DJPA 296, Sy ܡܘܪܝܣܐ LS 404, > Arab مُرِّيّ vinegar sauce Hava 714) sg. *Šab* 108b(16); קיסטא דמורייסא a *xestes* of *muries* *AZ* 34b(17); *Pes* 109a(22; V[14]); ההיא ארבא דמורייסא דאתאי לנמילא דעכו a certain boat (with a cargo) of *muries* which arrived at the port of GN *AZ* 34b(13); ומוריאסא דארמאיי דעבדין מן קמחא דחיטי ודשערי the *muries* of the pagans which they make from wheat and barley flours *OHT Pes* 49:1
Y: מוּרְיָיסָא *Šab* ib.

מורייקא n.m. **one who sows safflower** (↓ מוריקא, מוריקאה) pl. הנהו מורייקי *AZ* 22a(8; P[1]TGAs27 63:20)

Lit: Abramson, AZ 165; Flora 1:400; Y: מוֹרִיקָאי *AZ* ib.(BAYTN 324).

מוּרִיקָא n.m. **safflower** (*Carthamus tinctorius*; ↓ √1#ירק, מוריקאה, מורייקא; Sy ܡܘܪܝܩܦܐ LS 310, Ma מוריקא MD 263, > Arab مُرَّيْق Fr, AF 150) sg. a. as a spice: *Beṣ* 14a(14); *HG1* 375:50; קבא דמוריקא a *qab* of safflower *Giṭ* 14a(12); *ib.* 47a(22); 69a(19); מוריקא חדתא new safflower *Pes* 110b(1); b. as a color [yellow]: *Ḥul* 47b(24) [of a lung]

Geon. expl.: מוריקא עצפר OHT Giṭ 155:13, i.e. عُصْفُر; ספיחי סטים וקוצה. הוא ורד של קורטמי (ושמו) (ויש לו) שם אחר בלשון הקודש חלות (ה)(ח)ריע ובלשון ארמי מוריקא ובלשון ערבי עוספור TRN 607:7; Lit: Flora 1:399+; Y: מוֹרִיקָא *Giṭ* ib.(BAYTN 164).

– מוּרִיקָא דְּבִינֵי n.m. **fibrous safflower** (↓ בינתא) sg. מוריקא דביני *GC* 145:2 [lit. safflower of hairs; expl. MH חַלּוֹת חֲרִיעַ MUqṣ 3:5 (v. DJPA 296) and expl. as Arab قُرْطُم]

Lit: Flora 1:400.

– מוּרִיקָא דְּחוֹחֵי n.m. **prickly safflower** (↓ חוחא) sg. *Giṭ* 70a(37) [expl. ↓ דרדרא ib.]

RaḤ: כרקום שגדל בין החוחים OHR Giṭ 46:27; Lit: Löw, Flora 1:400.

מוריקאה n.m. **one who sows safflower** (↓ מוריקא w. gent. ending; ↓ מורייקא) pl. הנהו מוריקאי *AZ* 22a(8; Geon 153:14, ib. 194:17) [J: מוריקי]

מוּרָנָא, מורנא n.m. **parasitic worm** (< μύραινα L-S 1153, Lat *muraena* lamprey, eel OLD 1147; Sy ܡܘܪܢܐ LS 404) sg. *AZ* 26b(24); *Ḥul* 49a(26); מורנא דבישר' אסירו(י) the *m.*-worm in meat is forbidden *ib.* 67b(23); ריאה דאית בה מורנא ... אם כד חימא ריאה נפיק מורנא כש' if in a lung which has an *m.*-worm the *m.*-worm goes out when the lung heats up (in the sun), it is permitted *HP* 205:8

Geon. expl. [AZ ib.]: תולעים באלו טרפות מורנא פליגי בה וכול' וברור הוא אצלנו וטעמו כגון שחתך את ערלתו מפני שהתליעה TGHark 22:25; Lit: Löw, Fauna 6[3]; v. also AAC 267; Y: מוּרְנָא *AZ* ib.(BAYTN 153).

מוּרָנִיתָא n.f. **lance** (TA מוֹרַנִיתָא J 750, Sy ܡܘܪܢܝܬܐ LS 405) sg. מורניתא בידה נקיטא holding a lance in her hand *Bo* 78:15; *ib.* 12:7; 13:5; 20:7

מוּרְסָא n.m. **abcess, boil** (√מרס; cf. Sy ܡܘܪܣܐ maceration LS 405, MH מוּרְסָה MEduK 2:4) sg. *Giṭ* 69b(9)

Y: מוּרְסָא BAYTN 153.

מוּרְשָׁא n.m. **projection, prow of a boat** (etym. unkn.) **1. projection:** sg. a. alone: *Ber* 24a(4) [of phylacteries in a head covering]; *Šab* 99b(13) [of a rock]; *Men* 94b(8) [made of dough]; b. in phrase מורשא קמא/בתרא upper/latter portion [lit. former/latter projection]: מורשא קמא מחליש ומורשא בתרא בזע the upper projecting portion (of the knife) strips off (the skin of the neck) and the latter projecting portion pierces (the organs) *Ḥul* 17b(6; V[11]); מורש' קמא דכתית the upper portion of the scab *Šab* 77b(13) [≠ ↓ הדר הודרנא]; c. in phrase מורשא דקרנאתא the projection(s) of the corners: *Suk* 8a(6; M[2]) [of a square inscribed within a circle] // *Er* 76b(5); *ib.* 57a(13) [of the borders of a city]; *BB* 3a(44) [of a stone wall]; **2.** perh. **prow of a boat:** sg. *Šab* 100b(42)

Lit: Koh, ACSup 12; Y: מוּרְשָׁא *Šab* ib.(BAYTN 153).

מוּשׁ vb. **to grope** (↓ √1#משמש; Sy ܡܫ LS 378, Ma מוש MD 263) **Pe.** (u): אתו הלך תרין סומין דהוו קא מישו בהדי הדדי two certain blind men who were groping together came *Ber* 56a(44; SM 142:14)

מוּשְׁחָנָא n.m. **measurement** (↓ √2#משח; Sy ܡܘܫܚܬܐ LS 407) sg. ואנן אינאשי (ה)(ד)בקיין במושחנא ובשומ[א] we are men who are expert in measurement and evaluation *SŠSad* 204b:1

מוּשְׁקוֹן n.m. **musk** (Sy ܡܘܫܟ LS 408, MP *mušk*#1 CPD 57) sg. *Ket* 75a(26; Ar [AC 5:281, s.v. משק])

מוּת vb. **to die, be dead** (↓ מותא, מותנא, מית, מיתותא, 1#מיתנא, √שכב; Sy ܡܝܬ LS 378, Ma מות MD 263) **Pe.** (e/u), pf. 3sg.m. מית *Pes* 70b(2); f. מתה *BB* 112a(9); *Ned* 50b(20); 3pl.m. מיתו *MQ* 27b(32); imp. 3sg.m. *Šab* 117a(18); לימות *Ned* 91b(16); נימות *Tan* 5b(20); ימות *Bo* 74:4; f. תימות *Pes* 75a(47); 3pl.m. לימותו *MQ* 9b(17); inf. מימת *Anan* 57:18; *Yev* 118a(5); part. 1sg. מייתנא *Giṭ* 56b(45); 2m. מיתת *Ber* 56b(13; MGG 708:9); 3m. מאיית *San* 10b(1); מיית *Šab* 90b(34); f. מייתא *Giṭ* 28a(33); מיתא *Ber* 56a(25); 1pl. מיתינן *Ber* 31a(7); 3m. מיתין *San* 91a(24);

מיתי *AZ* 5a(34); f. מיתן *HP* 114:31;- a. people: מית קיסר ובטלה גזירתא the emperor has died and the decree has been annulled *Šab* 33b(35); *ib.* 34a(11); *Tan* 29a(44); *BB* 174b(2); *Kar* 7a(49); דאי מית חד מן בני משפחה ולא אית ליה ברא בעידנא דמית if one of the sons of the family died, and he did not have a son when he died *Anan* 108:7; דחיו מיתין דמיתין חיו (if) the ones who are living will die, will the ones who will die live (again)? *San* 91a(24); כי הוו תלתא יומי מאית when three days had passed (the poor man) would die *ib.* 109b(34); כי הוה מיית אמ' להו as he was dying he said to them *Giṭ* 56b(45; V[18]); דנכית ליה מיית one whom (a rabid dog) bites will die *Yom* 84a(3); וכי מאיית בהך חדא לימות he might only die from that one (lashing) [i.e. the twenty-first] *San* 10b(1); האי מאן דבעי דלימות one who wants to die *Nid* 55b(39); דימטא לימות one who is about to die *BB* 58b(9); *ḤM* 43:16; b. animals: אם תור בצפר בתלג ימות if an ox can die in the morning in snow *San* 18b(37); *Bek* 36a(23)

מוֹתָא n.m. **death** (↓ √מות, מלאך מותא, סמא דמותא; TA מוֹתָא TJ Jer 11:19, Sy ܡܘܬܐ LS 378, Ma מותא MD 263) sg. מותא כי מותא the death (of one) is like the death (of another) *MQ* 28b(16); בריש כל מותא אנא דם I, blood, am the chief cause of all death *BB* 58b(6); איכא י"מ"ידי דקשי ממותא is there something harder than death? *Yev* 63a(41); בחיי י"ו"בתר מותי in my lifetime and after my death *SŠHai* 2b(6)

Y: מוֹתָא *Yom* 72b(41; BAYTN 24).

מוֹתְבָא, cs. **מוֹתַב** n.m. **site, sitting, residence, session** (↓ √יתב, בית מותבא; TA מוֹתַּבָךְ TO Gen 27:39, Sy ܡܘܬܒܐ LS 311, Ma מותבא MD 263) **1. site:** sg. במאתא פלנית דעל נהר פלוני מותבה in such-and-such a town which is located alongside such-and-such a river *SŠHai* 2a(3); *ib.* 3a(7); **2. sitting:** sg. לכל מאי דנפיק מינך במותבך חפר והדר תיב dig (a hole) and then sit for whatever comes out of you while sitting [i.e. either defecating or urinating] *Anan* 32:3; **3. residence:** sg. וחתמתא ונטרתא לדירתיה ולאיסקופתיה ולמותביה [ול]ביתיה sealing and protection for the dwelling, threshold, residence, and house (of NN) *Bo* 56:4; **4. session:** sg.cs. במותב תלתה הוינא we were in a session of three (judges) *BB* 165b(32); *San* 30a(2); *SŠHai* 12a(16); *SŠSad* 265b:13

Y: מוֹתְבָךְ *Pes* 62b(20; BAYTN 162).

מותאנא, מוֹתָנָא n.m. **pestilence** (↓ √מות; TA מוֹתָנָא TO Num 17:15, Sy ܡܘܬܢܐ LS 378, Ma מותאנא MD 263) sg. שבע שנין הוה מותאנא there was a pestilence for seven years *San* 29a(31) // *Yev* 114b(47); רחמנ(ך)(א) ניצלך ממידי דקשי ממותנא may the Merciful One save you from something which is harder than pestilence *ib.* 63a(40); לא תגרי מותנא בהנך אינשי do not stir up pestilence against us [lit. those people] *San* 97a(43); *Tan* 8b(21); *ib.* 21b(25); 29; *BB* 86a(28); *AnanSch* 15:15[1]; *SOZ* 72:20

Y: מוֹתָנָא *Tan* ib.(BAYTN 163).

מוֹתָרָא n.m. **surplus, remainder** (↓ √יתר; JPA מותר DJPA 297) sg. אשם מאי קריב מותרי(ה) חטאת נמי מיקרב קריב מותרה in what (manner) is a guilt-offering offered? (As) its remainder. The remainder of a sin-offering is also indeed offered *Zev* 5b(17); *ib.* 19

Y: מוֹתָרָה *Zev* ib.

מזבלא n.m. **type of matting** (↓ מרזובלא) pl. *Suk* 20a(32)

Y: מַזְבְּלֵי *Suk* ib.

מְזַבְּנָנָא n.m. **seller** (↓ √זבן; Sy ܡܙܒܢܢܐ LS 187, TA מְזוֹבְנָנָא TJ Ezek 7:12, JNA מזבנאנא *mzabnāna* HDJNA s.v.) sg. וכי היכי דאסיר למזבננא הכי אסיר לזבונא just as (deception) is forbidden to the seller (to cheat), so is it forbidden too the buyer *Šeel* 130:3

Voc: מְזַבְּנָנָא HGP 24a:10.

מזג vb. **to mix or dilute** (of wine with water; ↓ 1#מזגא, 2#מזגא, מזיג; Sy ܡܙܓ LS 378, Ma מזג MD 264) **Pe.** (a/u): a. w. dir.obj.: ההוא חמרא דמזגי ליה גוים ושתו ישראל certain wine which pagans used to mix and the Jews used to drink *AZ* 58b(17) // *Yev* 46a(30); אזל אשכחיה לשמעיה דקא מזיג ליה כסא he went (and) saw his servant mixing a cup of wine for him *Er* 54a(49) // *Ned* 55a(32); *Qid* 31b(10; O[2]); אגני מזיגיתון you mix wine in bowls *Bo* 78:18 [cf. Ma: מאזג(י)א אגאניא MD ib.]; b. alone: דמזיג איהו שאתי דמזגי אחריני לא שאתי

(the snake) drinks what it mixes. It does not drink what others mix *AZ* 30a(39); הב לי אמזוג ליה אנא מזג ליה let me mix (the wine) for him. He mixed (it) for) him *Ned* 55a(32; V^2) // אמזו(י)ג(ו) *Er* 54a(49); *BM* 60a(31; F^1); *Yom* 81b(40) [wine vinegar]; *Ket* 61a(43); *Qid* 31b(10); pass.part. שדריה כי הוה מזיג he sent it to him when it was mixed *BM* 60a(32; F^1)
Itpe. w. ־ל **id.:** רבה אימזיג ליה חמרא PN mixed the wine *ib.* 31 [Var: מזגיה F^1]

– **מְזָגָא חַמְרָא** n.m. **an unclean bird** (lit. mixer of wine; ↓ בת מזגא חמרא, 1#חמרא) sg. *Ḥul* 62b(38)
Y: מְזָגָא חַמְרָא *Ḥul* ib.(BAYTN 88).

1# מְזָגָא, מזאגא n.m. **temperament** (↓ √מזג; Sy ܡܙܳܓܳܐ LS 379, mng. 3, Ma 2# מזיגא MD 264, MH מֶזֶג Yeivin, BV 819, J 753) sg. דהאיי חמים מזאגיה בטפי והיא נמי חמים מזאגה בטפי this one has a very volatile temperament, and she also has a very volatile temperament *OHT Yev* 156:13

2# מְזָגָא n.m. **cup** (↓ √מזג; Sy ܡܙܳܓܳܐ, pl. ܡܙܳܓܶܐ, ܡܙܳܓܳܬܳܐ, LS 378, mng. 2) sg. כי חמרא במזגא like wine in a (glass) cup *Yom* 35b(16); pl.cs. נקיט תרי מזגי מיא בידיה holding two cups of water in his hands *BB* 73b(2); *Suk* 53a(31)
Y: מְזָגָא BAYTN 43.

[**3# מזגא** ↓ מזיג adj.]

מְזוּזְתָא, pl. **מזוזיאתא** n.f. ***mezuza*, a parchment sheet containing Dt 6:4-9; 11:13-21 which is placed on the doorpost** (< MH מְזוּזָה Yeivin, BV 1026, J 754; JPA מזוזה DJPA 298) sg. חזא מזוזתא דמנחא אפיתחא he saw a *mezuza* which was placed on the entrance *AZ* 11a(14); קבע לי מזוזתא affix a *mezuza* for me *Men* 33a(10); *Giṭ* 19b(55); pl. כולהו מזוזתא דבי ר' all of the *mezuzot* of the House of PN *Men* 33a(13) [Var: מזוזיאתא TGAs28 68:12]; וקצצו חוטיה ועקרו מזוזתיה cut off his fringes and detach his *mezuzot* *Dec* 4:11
On the ultimate origin of this word, v. ALBH 85; Y: מְזוּזְתָא *AZ* ib.

מְזוֹנָא n.m. **food**, pl. **livelihood, wife or child support** (↓ √זון, 2#ויינא; TA מְזוֹן TO Dt 24:6, Sy ܡܙܘܢܳܐ LS 192) **1. food, sustenance:** sg. האי מן לישנא דמזונא הוא the (root) מן is a term of sustenance *Suk* 39b(11; M^2) [w. ref. to וַיְמַן Dan 1:5]; *Er* 18b(46; O) [expl. BH טָרָף Gen 8:11, w. ref. to הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי Prov 30:8]; *Beṣ* 16a(10) [expl. BH חֹק Ps 81:5, w. ref. to חֻקָּם Gen 47:22]; *Pes* 111b(41) [↓ 1#איסרא]; *Šab* 53b(37); **2.** pl. **livelihood:** חיי בני ומזוני life, children, and livelihood *MQ* 28a(27); כי היכי דלא תיטרדו במזוניכו כולא שתא so that you should not be occupied with your livelihood the whole year *Ber* 35b(26); *ib.* 5b(31); שעתא דמזוני a time of (plentiful) livelihood *Tan* 25a(40); **3.** pl. **wife or child support, alimony:** מזוני אית לה she has alimony *Ket* 54a(17); *ib.* 54b(3); 64a(7); 104b(24); *Yev* 85a(41); *Ara* 22a(48); הב לי מזוני give me alimony *Giṭ* 35a(40; As); *Ket* 100b(26); *BB* 51a(5); *Ara* 22a(21); *HP* 114:13; *Geon* 230:18; מזוני דיתמי support of orphans *Dec* 10:19
Y: מְזוֹנָא BAYTN 72.

מְזוּפִיתָא n.f. **rebuke** (↓ √נזף; TA מְזוּפִיתָא TO Dt 28:20) sg. מזופיתא תידלוק בי[ה] may rebuke burn in him *Bo* 74:5
Lit: Sok, Archive 2 [1974] 75.

מְזוּרָא n.m. **fuller's mallet** (< Akk *mazūru* launderer's wringer CAD M/1 440; ↓ 1#מדורתא; Sy ܡܙܘܪܳܐ LS 194) pl. מזורי *Šab* 123a(11)
Geon. expl.: כגון סיכי זיארי ומזורי פירוש כלים של כובסין שעושין בהן מלאכתן ... ומזורי עץ ארוך ממנו ועושין בו מלאכתן HG1 229:83; וכן מזורא עץ ארו[ך] ממנו [i.e. זיירא] ועושין בו מלאכ[ה] TGAs28 185:7; מזורי עצים כמות שתי אמות שחובו(ס)⟨ט⟩ין בהן כובסין על בגדים בשעת כיבו(י)⟨ו⟩סן TRN 631:9; Lit: Eps, StI 15+; cf. AIOA 71.

מְזִיא, w.suf. ־מֶזְיי־, מִיזְיי־ n.f.coll. **hair** (↓ מעזיא; Peh Ideog. מזיא FiP 10:8, Sy ܡܶܙܬܳܐ, pl. ܡܶܙܶܐ LS 378, Ma מאנזא, pl. מאנזיא MD 248, JNA מִזְתָא *mizta*, pl. מִזֵּי *mizze* HDNJA 127) a. general: כל שבעה יומין אתיא מזיא every seven days hair grows out [lit. comes] *Naz* 39b(9; V^2); הני רואקי דארמאי דמזיא strainers of the pagans (made) of hair *AZ* 75a(30); הוה קמנקיט לה תיבנ' מן מזייה he used to pick [lit. gather] straw out of her hair *Ned* 50a(7); *BM* 84b(21); מזייה דדיקניה the hair of his beard *SOZ* 72:19; מיזיהון *Bo* 52:13; b. w. var. vbs.: pl. 1) √גדל pe. to braid: וכד מגדלא מֵזִיה when she braids her hair *HP* 137:1(HPP 215:17); 2) √הפך pa. to curl: ההוא גברא דהוה קא מהפיך בְּמִיזְיֵיה a certain man who was curling his hair *RH* 26b(17;

GRH 18:31) // *Meg* 18a(45); 3) √סתר pe. to unravel: וסתרא למזייה she unraveled (the braids of) her hair *San* 110a(1); *Yev* 116b(11); 4) w. √שקל pe. to cut the hair: לא יכילנא אדאזילנא ונשקול במזיי וסחינא I cannot (appear before the king) until I go, cut my hair, and wash myself *Meg* 16a(17); *ib.* 22; *Pes* 112a(2); *Šab* 110a(28); *HG2* 489:27; *Anan* 89:5; מאזייה *ib.* 13
Lit: Nöld, MG 77; Voc: מֵזִיָּא HGP 57b:27; Y: מְזִיָא *AZ* ib.(BAYTN 88).

– **מְזִיָא דְזִיפָא** n.f.coll. **wig** (lit. false hair; ↓ 2#זיפא) *TRN* 601:1 [expl. MH פֵּאָה נָכְרִית MŠab 6:5]
Expl. TRN ib. 2: שער גוי/גיר, i.e. شعر جزي alternate[?] hair or شعر غير other hair [v. Brody, TRN ib., note.]

מְזִיג adj. **mixed or diluted (of wine with water)**, n. **diluted wine** (↓ √מזג pe., pass.part.; Ma כובא מזיגא a mixed cup [i.e. a cup of wine and water] MD 264) **I. adj. mixed or diluted (of wine with water):** sg.m. *Yom* 81b(41) [≠ חיי adj.]; מזיג טובא highly diluted *AZ* 30a(29); מזיג ולא מזיג slightly diluted *ib.* 30; חמרא מזיגא diluted wine *Mak* 3b(48); *AZ* 30a(28); **II. n. diluted wine:** a. general: sg.m. *ib.* 35; ואשקייה מזיגא he gave him diluted wine to drink *Ḥul* 94a(17); האי מזיג' דמי למזיג' דרבא ברי' דרב יוסף this diluted wine is like PN's diluted wine *Ned* 55a(34) // *Er* 54a(50; O); מזיגא דידי מידע ידיע my diluted wine is quite recognizable *BM* 60a(32; F^1); b. w. neg.: sg.m. דחי אכיל דלא מזיג שתי (the deity) eats raw (meat and) drinks undiluted (wine) *Bo* 78:4
Y: מְזִיג *AZ* ib.

מַזִּיקָא n.m. **a type of demon** (↓ √1#נזק; JPA מזיק DJPA 298) sg. זיקא ומזיקא a *z.*-demon and an *m.*-demon *Bo* 88:4; למחתם נפשך מן מזיקא to seal yourself from an *m.*-demon *ḤM* 46:11; pl.abs. כל זיקין ומזיקין *Bo* 25:4; *ib.* 31:9; 45:4; 59:13; 114:6; כל מזיקין בישין דאית בביתיה דאגבלתא בר קרקוי all the evil *m.*-demons which are in PN's house *ib.* 76:9; 7:14; 82:3; det. וישאר כל מזיקי כלהון דברא אלהה דישראל all the rest of the *m.*-demons which the God of Israel created *ib.* 88:6
In BT this word always appears in the mss. in H even in A contexts, e.g. הוה ההוא מזיק בי רבנן there was a certain demon in the school *Qid* 29b(36); משום דשכיחי תותיה מזיקין because demons are frequent under it *Ḥul* 105b(43).

מזירקא, מזרקא n.m. **artery** (< μεσαραικός mesenteric or pertaining to the mesentery L-S 1105; Sy ܡܣܪܝܩܐ, ܡܣܪܩܐ LS 397) sg. האי מזירקא *HG3* 210:61; pl. אומצא ביעי ומזירקי meat, testicles, and arteries *Ḥul* 93b(12) // מזירקי *Pes* 74b(19); *Ḥul* 93b(22); מזירקי דאליתא the arteries of the fat tail *HG3* 156:41; מזירקי דעטמא arteries of the thigh *ib.* 157:47; 46; 50; 120:11
Lit: Eps, StI 114; id., St2 427:8, note; Y: מְזִירְקֵי *Pes* ib.

מַזָּלָא, מזאלא n.m. **zodiacal station, planet, fortune, guardian angel** (< Akk *man/zzaltu* location of a star CAD M/1 228, mng. 2c, AIOA 69; ↓ בר/בת מזלא; MH^2 מזל J 755, TA מַזָּלַת pl. TJ Is 47:13, Sy ܡܰܙܰܠܬܳܐ LS 10, Ma מאנזאלא constellation MD 248) **1. zodiacal station:** sg. איוב הוא דקא לאייט ליה למזליה it is Job who curses his zodiacal station *Pes* 2b(9); במזלא תליא מילתא the matter is dependent on the zodiacal station *MQ* 28a(27); **2. constellation:** pl. הפיכי כוכבי ומזלי the stars and constellations are overturned *Bo* 67:3; *ib.* 115:5; 63:8; 74:1; 55:7; 85:7; **3. fortune, luck, destiny:** sg. דמן שמיא ליגברוה למזליה דמרנא לעילא לעילא may they excessively strengthen from heaven our master's [i.e. the Gaon's] fortune *Dec* 2:4; כיון דאיתמסר מזלא לא משגח since (my) fortune has been lowered he does not pay attention (to me) *MQ* 28a(36; L); דריע מזליה לישתמיט ליה since its [i.e. *Av*'s] destiny is unsound, let him avoid it [i.e. a lawsuit] *Tan* 29b(3); ואיתרע מזלה she had misfortune [lit. her luck was unsound] *Ḥag* 5a(2); *Ber* 55b(41); *Ned* 40a(16); *Hor* 12a(40) // *Kar* 6a(3); חמרא מזלא דמאריה גרים the fortune of the owner of the wine is the determining factor (in its quality, souring, etc.) *BB* 98a(16); מזלא דבתרי עדיף the fortune of two people (in business) is better (than that of one) *BM* 105a(14) [Var: מזאלא HP 63:23]; **4. guardian angel:** sg. אדם דאית ליה מזל⟨א⟩ מסייע ליה מזליה בהמה דלית ליה מזלא לא since a man has a guardian angel, his guardian angel helps him (by means of the amulet). Since an animal does not have a guardian angel, (it does) not *Šab* 53b(8); *BQ* 2b(23); מזליה דהאי גברא הוא דמקבל כתבי⟨ה⟩ it is the guardian angel of a man who receives his amulet (and heals him) *Šab* 61b(13);

אע״ג דאיהו לא חאזי מידי מזאליה חאזי even though he does not see anything, his guardian angel sees *Meg* 3a(42) // *San* 94a(5); pl. מזליהו חאזו *Meg* 3a(42); *Šab* 146a(5)

Y: מַזָּלָא *Šab* ib.(BAYTN 232).

מְזָמוֹרָא n.m. **psalm** (↓ √זמר; Sy ܡܙܡܘܪܐ LS 200) sg. מזמורא יתמא an anonymous psalm *AZ* 24b(42) [w. ref. to Ps 98 which begins מִזְמוֹר w/o the name of its author]

Y: מִזְמוֹרָא *AZ* ib.(BAYTN 260).

מְזַמְּנָא n.m. **host** (↓ √זמן) sg. מזמנ׳ דאדרי׳ לזמינ׳ a host who forbade himself benefits from a guest *Ned* 24a(29); זמינ׳ דאדריה למזמנ׳ *ib.* 30

Y: מְזַמְּנָא *Ned* ib.(Mo 161).

מזקפתא n.f. **making an animal's hair bristle** (↓ √זקף; cf. Sy ܡܙܩܦܢܘܬܐ height LS 204) sg. *BM* 60b(8) [expl. MH שרבט pi. ib.]

Y: מְזַקַּפְתָּא *BM* ib.

מזריבא ↓ מרזבא n.

מַחְבַּטָא n.m. **blow** (↓ √חבט; cf. Sy ܡܚܒܛܐ instrument for striking LS 209; ↓ מחטרא) sg. חד מחבטא *Šab* 32a(7; RaḤ,Ar [AC 6:455, s.v. פש])

מְחַבְּלָא n.m. **destruction** (↓ √1#חבל; JPA מחבל DJPA 299) sg. *Bo* 10:8

מְחַבְּלָנָא n.m. **type of demon** (↓ √1#חבל; JPA מחבלן DJPA 299) sg. *Bo* 8:9; *ib.* 59:4

מְחַבַּלְתָּא n.f. **type of demon** (↓ √1#חבל) pl. ומחבלתא דימחבלתא *Bo* 120:34

מְחַבַּר adj. **dark, gloomy** (↓ √4#חבר pa., pass.part.; ↓ הברא; Ma 2#הבר to be dark MD 130) pl.m. בתי מחברי dark houses *Ber* 59b(19; OHP ib. 106:16) [Var: בית אפל Ed]

Geon. expl.: בית מטלמה OHP ib. 17, i.e. بُيُوت مُظْلَمَة

מְחַגַּר adj. **lame** (↓ חגיר; TA מְחַגַּר TJ 2S 19:27, Sy ܡܚܓܪܐ LS 214) sg.m. רעיא מחגרא ועיזי רהיטתי the shepherd is lame and the goats are swift *Šab* 32a(9; MGG 438:16, **MO**)

מחוג n.m.abs. **gesture** (poss. < √חוג to go in a circle Fl, TMW 3:307) sg. שני פרסאי דמחוו במחוג the Persians are different because they communicate [lit. designate] by gesture *Ber* 46b(27; **F**); גברא דלא ידע לאחויי במחוג מחוי במחוג קמי מלכא does a man who does not know how to communicate by gesture communicate by gesture before the king? *Ḥag* 5b(17)

Y: מְחוֹג *Ber* ib.

מְחַוַּרְתָּא n.f. **evident explanation** (i.e. [מילתא] מחוורתא a clarified matter; ↓ √חוור pa., pass.part. f.det., 1#חיור mng. I.6) sg. מחוורתא כדרב נתן בר הושעיא it is evident (that it is) like PN('s opinion) *Šab* 81b(39); *Pes* 36a(5); *Ket* 94b(8); *Zev* 55a(39); *Bek* 20a(28); מחוורתא מתני׳ ר׳ שמעון it is evident (that) our Mishna is (according to) PN *BQ* 86a(44); *Šab* 118a(7); *Yev* 111b(41); *BM* 82a(11); מחוורתא כדשנין מעיקרא it is evident (that it is) as we originally replied *Er* 96a(12); *RH* 4a(38); *Yom* 12a(32); *MQ* 13b(10); *Ket* 72b(30); *BM* 3a(26); *Hor* 8b(5); *Ḥul* 117a(23)

Lit: Bacher 110; Y: מְחַוַּרְתָּא *Šab* 74a(6).

מְחוֹזָא n.m. **walled city, town** (< Akk *māḫāzu* town, settlement CAD M/1 85, mng. 4, AIOA 68; ↓ מחוזא, בר מחוזא, s.v. 1#ברא mng. 9; TA קִרְיַת מְחוֹזוֹהִי pl. TO Num 29:33, Sy ܡܚܘܙܐ walled city LS 219, Ma מאהוזא town, village MD 240) **1. walled city:** sg. ההוא מחוזא דכולה נשי a certain walled city (populated) entirely by women *Tam* 32a(50) [// JPA מחוז דנשייא VR 619:2]; בבא דמחוזא the gate of the walled city *ib.* 32b(4); אמטינהו למחוזא דלוז bring them to the walled city of GN *Suk* 53a(21); הוה להו ההוא מחוזא דלא הוו יכלי למכבשה there was a certain walled city which they were unable to capture *San* 109a(12) [Var: מדינת⟨א⟩ **K**]; **2. town:** sg. האי ריהטא דמחוזא the *r.*-dish of the town *Ber* 37b(15; **F**) [≠ דחקלאי of the field workers ib. 13]; בני מחוזא residents of the town *Šab* 12a(29) [≠ בני חקליאתא residents of rural areas ib.]; pl. חריבו מיניה שתין מחוזי sixty towns were destroyed by it *BB* 73b(17); *ib.* 18; 20

Lit: Kut, Studies 367+ [Heb]; on GN מחוזא, v. BJTP 179; Y: מְחוֹזָא *San* ib.(BAYTN 107).

מְחוֹזָאָה adj., n. **of Maḥoza** (gentilic < GN מחוזא; ↓ מחוזא, מחוזנאה) **I. adj.:** sg.m. רב שימי מחוזאה *Pes* 42b(25; **V**[17]); **II. n.:** pl.m. מחוזאי *Qid* 72b(31); f. מחוזיית׳ *ib.*(**M**)

Y: מְחוֹזָאָה *Giṭ* ib.(BAYTN 319).

מְחוֹזָנָאָה adj. **of Maḥoza** (Sy ܡܚܘܙܢܝܐ PSm 2069; ↓ מחוזא, מחוזאה) sg.m. רב חבי מחוזנאה *Er* 57a(16; **O**); *Pes* 42b(25; **V**[14]); *Qid* 6b(13); *BQ* 72a(16; **Es**); pl.m. שטרי מחוזנאי writs of the people of GN *BM* 68a(11) [forbidden because of usury; v. ib. 13]; מחוזנאי (masoretes) of GN *BMsE* 17:3

Y: מְחוֹזְנָאָה *Er* ib.(BAYTN 320).

[**מחויאתא** ↓ 1#מחיתא n.]

מחולתא ↓ מהולתא n.

מחוניתא ↓ בר מחוניתא n.

מַחֲזוֹרָא n.m. **cycle** (< JPA מחזור DJPA 299; ↓ √חזר, 1#מהדורא) sg. כל עשרין ותמני שנין דהדר מחזורא every twenty-eight years when the (solar) cycle returns to its starting point *Ber* 59b(4)

Lit: Feldman, Mathematics 199; Y: מַחֲזוֹרָא *Ber* ib.

מוחזק, מְחֻזָּק n.m. **verified** (< MH[2] מוחזק J 445) sg.m. שריר וקיים ומוחזק a strong, established, and verified (document) *SŠHai* 16a(5); *ib.* 18a(3); pl.m. כל שטארי מוחזקי דבית דינא all the verified writs of the court *ib.* 4a(20); *TGHark* 84:6; *ib.* 85:28

מחח vb. **to pound** (Sy ܡܚ etpe. to be made into powder LS 380) **Pe.:** רב פפא שרא לכוורדקיאני דבי ריש גלותא למימח בחסיסי PN permitted the cooks of the exilarch's house to pound the ... *Pes* 40b(25); רבא גופיה מחו ליה בחסיסי *ib.* 27

1#מַחְטָא n.f. **needle** (↓ √חטט; Sy ܡܚܛܐ LS 227, Ma מהאטא MD 259) sg. ההיא מחטא דאישתכח בסימפונא רבה דריא׳ a certain needle which was found in the large bronchus of the lung *Ḥul* 48b(30); *ib.* 49a(5); מַחְטָא דמישתכחא בסומכא דבי כאסי a needle which was found in the thick part of the *b.k.*-stomach *HP* 201:9[HPP 303:18]; *ib.* 202:3; מחטא דתלמיותתא a needle for mending *Qid* 82b(1) // *Ber* 63a(38); *Šab* 96b(32); מחטא דאושכפי the shoemaker's needle *Ḥul* 31a(23); קופא דמחטא the eye of a needle *Ber* 55b(56); *BM* 38b(38)

Y: מַחְטָא *Ber* ib.(BAYTN 88).

2#מחטא n.m. **decay** (√נחט; Sy ܡܚܛܐ mucus, phlegm LS 380) sg. חזאי מחטא דאייל בשיראייה דמלכא I saw decay entering into the royal silk garments *Ber* 56a(54; MGG 706:11) [↓ 3#תכלא]

מַחְטְרָא n.m. **striking with a rod** (derived < ↓ 1#חוטרא; ↓ מחבטא) sg. אמתא תיפוש תירו⟨ס⟩⟨ם⟩ חד מחטרא להוי (if) the maidservant exalts herself a lot, there will be a blow from a rod (from her mistress) *Šab* 32a(7)

Y: מַחְטְרָא *Šab* ib.(BAYTN 218).

1#מחי vb. **to strike, protest** (↓ 1#מחיתא, 1#מחתא; Sy ܡܚܐ LS 380, Ma מהא MD 258) **Pe. 1. to strike, hit:** a. general: מחיוה שיתין פולסי דנורא they struck him with sixty fire-strokes *Ḥag* 15a(22) [+ //'s; ↓ 1#פולסא]; ומאן הוא דלימחיין who will strike me? *Ber* 56a(43); *San* 10a(43); *AZ* 28a(42); *Ḥul* 107b(33); מאן דמאחי ליה לאיתתא דחבריה ומפלא one who strikes the wife of another and she miscarries *San* 109b(13); כי מחית לינוקא לא תמחי אלא בערקת׳ דמסאני strike a child only with a shoe thong *BB* 21a(20); בעינא מיקמטינכו מימחיינכו חייתא ופלגא I want to tie you up (and) to hit you with a (whole) bag and a half *Giṭ* 47a(14); *Ḥul* 107b(35); כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית ליה לארעאי you weaken my field with every blow of the spade that you strike *BB* 17b(26); *Bo* 20:6; *ib.* 64:2; 142:12; b. in a fig. sense: מחינא לכו בסילוא דלא מבע דמא I shall strike you with a thorn which does not cause blood to flow forth [i.e. I shall excommunicate you] *Ket* 91a(40) // *BB* 151b(7); **2. to object:** מצינן מחינן בהו we can object to them *Nid* 7b(23)

Pa. to protest: a. alone: כי גדלה נמי מי@מחיא ונפקא when she grows up she can also protest (against her conversion) and leave (Judaism) *Ket* 11a(25; **M**); הא דמחאי הא דלא מחאי this refers to where she protested (against the arranged marriage) and that to where she did not protest *ib.* 68b(17)איבעי ליה למחויי he should have protested *BB* 35b(13); *BM* 110a(32); וכל מאן דצריך למחויי ולא ממחי בטלא זכותיה does everyone who should protest and does not do so lose his right? *TGHark* 170:30; b. w. ״בידי against: והוו יתבי רבנן ולא מחו בידי׳ the scholars were sitting there and did not protest against it *Giṭ* 56a(5); c. w. internal obj.: *BB* 39b(12) [↓ 1#מחיתא]

Itpa. 1. to be smitten: דתתמחין בטופרס דליבא you should be smitten in the pericardium *Bo* 13:5; *ib.* 20:7; **2. to be struck out:** איתמחי שמיה his name was struck out *ib.* 74:12; **3. to protest, inveigh**

[w. ־ב, ־בידי]: ולא אמחאי ביה כדאיבעי לי I did not inveigh against him as I should have *BM* 84b(23); לאימחויי בידה *ib.* 110a(32; **M**); *SŠSad* 268:18

Lit: Morag, Ros Vol 345 [trad. pronunciation of the Pa.]

מחי 2# vb. **to liquefy** (↓ √מוח; Sy ܡܚܐ LS 376, MH מחה hif. J 759) **Af.:** אימת קממחי לה when does (the heat of the sun) liquefy it [i.e. the fat]? *Naz* 50a(24)

מחי 3# vb. **to prove the efficacy** (denom. < MH מוּמְחֶה [↓ מומחיא]) **Af.:** הא לאמחויי גברא הא לאמחויי קמיעא this is to prove the efficacy of a man, and that is to prove the efficacy of an amulet *Šab* 61b(4); pass.part. זיל איתי ראיה דממחית לתרנוגלי ואיפטרך go (and) bring proof that you are efficacious (in slaughtering) roosters, and I shall exempt you *BQ* 99b(38)
Ittaf. to have the efficacy proved: הא איתמחי גברא והא איתמחי קמיעא *Šab* 61b(6) [v. Af.]; *ib.* 61a(41); 61b(8); 12

The exact mng. of למיזל בהדיה לואתהון עד דממחי ליה גביהון *TGHark* 277:16; ואמחויה גביהון *ib.* 20 is unclear.

מחי 4# vb. perh. **to fasten** (↓ מחיתא 2#; JPA מחי 2# DJPA 300) **Pa.**, only in phrase אטו כולהי מחיתא חד⟨א⟩ מחיתינהי did you make all of them into one fastening? [i.e. did you accept all of his rulings?] *Ḥul* 58b(24); בחדא מחיתא מחתינהו *Pes* 42a(27; **V**[14]); אטו כולהו חדא מחתא מחתינהו *Ber* 24a(36); *Šab* 148a(17)

מְחַיֵּיל adj. **strong** (↓ √חיל pa., pass.part.; Ma מהאיאל MD 143, s.v. היל) sg.m. דמן דלא מחיל טובא לא מצי למידרייה one who is not very strong is unable to carry it *HP* 76:9 [= GeonH שמי שאין בו כח הרבה HR 59:25]

[מחיצותא ↓ מחיצתא n.]

מְחִיצְתָא, pl. **מְחִיצָּאתָא** n.f. **wall, partition** (< MH מח[י]צָּה Yeivin, BV 1006, מְחִיצָה MZevK 14:10, J 760; ↓ √1# חצץ; TA מְחִצְּתָא TJ 1K 6:6) **1. wall:** pl. מסיימא מחיצאתא the walls delineate (the path) *BB* 100a(25); **2. partition:** pl. גוד אחית מחיצאתא extend the partitions downward (fictitiously) *Šab* 101a(12); גוד אסיק מחיצאתא extend the partitions upward (fictitiously) *Suk* 4b(13); *Er* 89a(41); מינכרן מחיצתא the partitions are recognizable *ib.* 92a(29); 33b(15); **3.** pl. **precinct** [< MH מח_י_צ_לוה_לת J 760; דאי עילא לה קלטוה מחיצאתא if (the sacrificial animal) entered (into the area of the *bama*), the (sacred) precinct retained it *Zev* 120a(2) [cf. MH[2] קלטוהו מחיצות San 112b(52)]

Lit: S. Abramson, BB, Intr א [mng. 1]; Y: מְחִיצְתָא *Šab* 100a(17).

מְחִיק adj. **leveled of a measure** (↓ √מחק pe., pass.part.; JPA מחיק DJPA 301, s.v. מחק mng. 2) pl.f. במחיקתא *BM* 80b(2) [ref. to barley]

Cf. also Geonic opinion quoted by Rashi: שעורין שהתליעו, i.e. became wormy.

מחיתא 1# n.f. **protest** (↓ √מחי 1#; MH[2] מחאה J 756) sg. גדול בר מניומי הויא ליה ההיא מחית' למחויי PN had a certain protest to make *BB* 39b(11) [Var: מְחָאִיתָא HGP 2a:18 (HG2 459:79)]; pl. למחאה מחואתא *PDFMP* 225:16

Y: מְחִיתָא BAYTN *BB* ib.(BAYTN 284).

מחיתא 2# n.f. perh. **fastening** ↓ √מחי 4#

[מחך ↓ √אחך af.]

מחל vb. **to forgive, absolve** (JPA מחל DJPA 300, MH מחל pe. LNVTH 209; cf. ↓ √חלל 2# af.) **Pe.** (e/u): וא'ח'יל'ית ליה ומחילית ליה כל טעותא ושלותא I have forgiven and absolved him for every mistake and error *SŠHai* 5a(14); *TGHark* 101:28; *ib.* 29; 31; הוא ימחול וישבוק לחוביה ולחובנא ולחובי כל ישראל may He forgive and absolve his sins, our sins, and the sins of all the Jews *ib.* 234:13

Lit: LNVTH 209, w. lit.

מחלציא ↓ מחצלתא n.

מַחְמְדָא n.m. **desire** (↓ √חמד) pl.cs. מחמדי עיננא the desires of our eyes *TGHark* 27:10

מַחְמְמָא n.m. **hot object** (↓ √חמם 1# pass.part. det.m.) pl. משום דמחממי חאים ומקררי קאיר because (sand surrounding) heated objects heats up and (sand surrounding) cooled ones cools down [i.e. it acts as an insulator and is relevant only to the Sabbath] *BB* 19a(45)

מַחְמַת prep. **because of, as a result of, on account of,** conj. **because** (< מן חמת; Ma מן הימאת MD 145, MH מֵחֲמַת Yeivin, BV 769) **I.**

prep. **because of, as a result of, on account of:** a. alone: מחמת מאי for what reason? *Ber* 13b(50); *Ket* 17b(32); מינטרי מחמת כלבי ולא מנטרי מחמת גנבי (the phylacteries) are protected on account of dogs, but they are not protected on account of thieves *Beṣ* 15a(42); דהדרא בה מחמת רתיתא she retracts (from drinking the potion) because of trembling *Soṭ* 19b(39); מחמת כיסופא out of shame *Yev* 113b(39); *BQ* 75a(31); *BM* 39a(27); *Bek* 3b(30); b. w. pron. suf.: כל דתאבע להון מחמתאי anyone who will present a claim against them on account of me *SŠSad* 187b:1; מחמתי *SŠHai* 5b(6); מחמתך *Giṭ* 13b(22); כל אונסא דמיתליד מחמתיה any unforeseen circumstance which develops because of him *BQ* 114a(16); *Yev* 95a(30); *AZ* 15a(14); מחמתהון *SŠHai* 17b(19); **II.** w. ־ד conj. **because:** מחמת דשיפי וסומקי הוו because (the coins) were worn down and 'red' *BB* 32b(29); מחמת דבצבו נפשי קא מודינא קדמיכון because of my own free will I acknowledge before you *SŠHai* 9a(2); מחמת דצריכין מזוני because (the orphans) need support *ib.* 18a(9); *SŠSad* 244:22; מחמת דאנן יהיבנא ליה רשות⟨א⟩ לזבוני ניכסיה because we have given him permission to sell his property *Dec* 5:11

Y: מַחְמַת BAYTN 337.

מַחְסוֹרִיתָא n.f. **defective eyesight** (↓ √חסר) sg. מחסוריתא מדק defective eyesight (is derived) from דַּק [Lev 21:20] *Bek* 44a(25) [≠ ↓ כהויתא]; *ib.* 21

מְחַסַּר adj. **lacking** (↓ √חסר pa., pass.part.) sg.f. מחסרא או מייתרא פורתא (if the leather sheet) is a bit lacking or a bit excessive (in length) *Meg* 19a(55; **G**); ואנן אפתורא דמחסרא לה we (eat) on a table which lacks it [i.e. a leg] *Tan* 25a(12)

מְחַצַּלְתָא*, pl. **מְחַצְלַיָּיא** n.f. **mat** (JPA מחצלה DJPA 300, MH מַחְצֶלֶת Yeivin, BV 1017) pl. אשתעו כל צלמניא והוו למחצלייא all the images were smoothed down and became like mats *MQ* 25b(39; **CAr** [AC 5:112])

Passage phrased in 'Palestinian' A; cf. // חפון איקונתא מחצלן PT AZ 42c(2); Y: מְחַלְצַיָּיא *MQ* ib.(BAYTN 218).

מחק vb. **to erase** (↓ מחקא, מחיק; JPA מחק DJPA 301) **Pe.** (a/u): ומחיק ליה לטיוטא he erases the portion (of the writ) covered with dots *BB* 163a(25); וליתי מגילתא אחריתי ולמחוק ולידמי let him bring another sheet, erase (it), and compare (it) *ib.* 164a(21); 160b(44); 167a(17) [↓ ככא 1# mng. 3]; בדין עבוד כהני דמחקוה the priests who erased it [i.e. the scroll] acted properly *Soṭ* 19b(42); *ib.* 20b(11); *Er* 13a(45); למחוק בחמרא חייא let him erase (what he wrote on the eggshell) with undiluted wine *ḤM* 45:23; pass.part. גויל דהוה כתו(י)ב ומחיק *g.*-parchment which was written and erased *Šeel* 79:64
Itpe. to be erased: אימחיקא לה (the divine name) was erased *Soṭ* 14b(2); *ib.* 14a(47)

מַחְקָא, מחאקא n.m. **erased portion of a document or scroll, palimpsest** (↓ √מחק) **1. erased portion of a document or scroll:** sg. אנחנא שהדי חתימנא על מחקא ושטרא אניירא we, the witnesses, signed on the erasure, and the writ is on the blank (portion of) the sheet *BB* 164a(11); *ib.* 19; 20; 22; **2. palimpsest:** sg. *Meg* 19a(2) [expl. MH נְיָיר Mib. 2:2]; מחאקא HG1 406:54

Geon. expl. [mng. 2]: גויל דהוה כתו(י)ב ומחיק והדר כתיב ביה את המגילה *Šeel* 79:64. Note also: Expl. Ar: חיפה partially treated skin AC 5:113; expl. Rashi: מין עשבים עשוי על ידי דבק papyrus; Y: מַחְקָא *Meg* ib.(BAYTN 88).

מחר adv. **tomorrow** (Sy ܡܚܪ LS 381), only in phrase **לְמְחָר** adv. **tomorrow, the next day** (TA לִמְחַר TO Ex 8:6) a. alone: למחר אמרו ליה the next day they said to him *Giṭ* 68b(14); למחר דרשה בפירקא the next day he expounded it during a public lecture *AZ* 28a(22); *Tan* 12b(24); *Meg* 4b(49); *BQ* 116a(29); b. ≠ יומיה, האידנא: אף על גב דהאידנא לא חזי למחר חזי even though it is not fit today, it will be fit tomorrow *Yom* 64a(13); זיל האידנא ותא למחר go away today and come tomorrow *BB* 60b(1); מצפרא דהאידנא עד צפרא דלמחר או מאורתא דהאידנא ועד אורתא דלמחר from this morning until tomorrow morning or from this evening until tomorrow evening *Ber* 3b(34; **F**); *Er* 40b(25); *RH* 20a(8); *Beṣ* 4a(39); *Ḥag* 7a(48); *Ket* 105b(23); *Giṭ* 55b(49); *Zev* 56b(5); *HP* 184:14; *Anan* 89:10; בין הערבים מתחשיב מיומיה ומתחשיב מלמחר twilight is considered part of today and part of tomorrow *ib.* 77:6; c. w. עד: אינטר עד למחר כי השתא I shall wait until tomorrow at the same hour [lit. like now] *BB* 74a(33); *Beṣ* 4b(7); *Qid* 7b(14); *BQ* 113a(13); *Ḥul* 105a(28); *HP* 44:3; d.* in phrase למחר

וליומחרא sometime in the future [lit. tomorrow or a later day]: ↓ יומחרא, s.v. יומא

Voc: לְמָחָר HGP 3b:18; Y: לְמָחָר *Ber* 4a(16).

מחרוז n.m. **a Persian holiday** sg. *AZ* 11b(25)

Lit: B.M. Bokser, JAOS 95 [1975] 261+.

מַחְשַׁבְתָּא n.f. **thought, intention** (↓ √חשב; TA מַחְשַׁבְתָּה pl. TJ Jer 18:21, Sy ܡܚܫܒܬܐ LS 261; cf. Ma 1#האשאבתא MD 127) **1. thought:** sg. הני כיסאני מעלי לליבא ומבטלי מחשבתא the *k.*-dish is beneficial for the heart and eliminates (bad) thoughts *Er* 29b(43); **2. intention:** sg. דאי באעי מבטיל לה למחשבתיה if he wants, he eliminates his intention *Zev* 94a(11); pl. לא אתעביד מחשבתיה his intentions were not carried out *Kar* 20a(24); האי מאן דבשבתאי יהא גבר דמחשבתיה בטילן one who is born under Saturn is a man whose intentions will be eliminated *Šab* 156a(41; V); מחשבתיה סניתא ובישתא his evil and bad intentions *Bo* 127:13; *BMsG* 6:5

Y: מַחְשַׁבְתָּא *Er* ib.(BAYTN 282).

מחת vb. **Pe.** (uncertain) ↓ 1#מחתא n.

1#מְחָתָא, מחאתא, pl. **מַחֲוָאתָא** n.f. **wound** (↓ √1#מחי; JPA מחה DJPA 299) sg. חבורה מחתא דגופא דאתי דמא מיניה (the term) *ḥ.* (designates) a wound of the body from which blood flows *Anan* 15:3; *ib.* 8; מחתא דספסירא ורומחא a wound of a sword or a spear *AnanSch* 27:4; מחתא תחות אסותא wound under healing *Bo* 18:6; *ib.* 35:4; אימא על אתר מחתיה say over the place of his wound *ḤM* 38:14; *ib.* 39:11; 12; pl. מרי כיבי ומחואתא master of sores and wounds *Bo* 21:8

2#מחתא ↓ 2#מחיתא n.

מַחְתָּנָא n.m. **decline, descent** (↓ √1#נחת; Sy ܡܚܬܢܘܬܐ LS 424, TA מַחְתָּנָא TJ Jos 7:5) sg. מחתנא דגירדר the descent of GN *Er* 22b(2)

Y: מַחְתָּנָא *Er* ib.

מַחְתַּרְתָּא n.f. **break-in** (< BH מַחְתֶּרֶת Yeivin, BV 1017, HAL 542; ↓ √חתר; TA מַחְתַּרְתָּא TO Ex 22:1) sg. כל דאתי עלאי במחתרתא קטילנא ליה I would kill anyone who attacks me during a break-in *San* 72b(2); *ib.* 4; 72a(33); pl. שבעין מחתראתא בטבריה seventy break-ins in GN *MQ* 25b(40); תלת מאה מחתראתא בציפורי *San* 109a(49)

Y: מַחְתַּרְתָּא *MQ* ib.

מְטַהְתָּא, מטחתא n.f. **loin, thigh** (perh. back formation w. metath. < *אטמהתא < *עטמהתא [↓ אטמא pl.]; Ma מאטאהיאתא MD 241) sg. וניג(ו)ר(ד)'ריה שיתין זימנין אהא מטהתי(א)(ה) ושיתין זימני' אהא ((ב)) מ'טהתיה let him roll it [i.e. the brine] sixty times on one thigh (?) of his and sixty times on the other *Giṭ* 69b(47) [Var: עטמיה OHT ib. 154:1]

RaḤ: מטחתא היא אטמא ובלעז אנקא OHR ib. 46:10(Ar), i.e. It. *anca* hip; Lit: Eps, GnK5 5[5], quotes similar cases of metathesis from Ma; Ch. Müller-Kessler, Renger Vol 349[52]; Y: מְטַהְתֵּיה *Giṭ* ib.(BAYTN 183).

מְטוּיֵ adj., n. **roasted** (↓ √1#טוי af., pass.part.) sg.n.f.det. טבא ... מטויתא מארבע שליקתא a roasted (egg) is better than four boiled ones *Ber* 44b(19)

Y: מְטוּיְתָא *Ber* ib.

1#מְטוּתָא, abs. **מְטוּ** n.f. **request** (↓ √מטי; > MH[2] כל המבקש מטו מחברו *Yom* 87a[42]) abs./det. in phrase במטו(תא מינ־) **by request (of), please:** abs. במטו מינך *TGHark* 189:25; det. במטותא *Pes* 112b(49); *Ḥul* 60a(24); במטותא בעינא מיניכו I emphatically beg of you *AZ* 18b(39); *Šab* 129a(42); *San* 97a(42); במטותא מניכו *Ber* 35b(25); *Yom* 72b(36); *Ḥag* 5b(46); *Ket* 112a(14); *BB* 58a(19); *San* 97a(52)

Lit: Eps, St2 820; Y: מְטוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 39).

2#מְטוּתָא*, cs. **מְטוּ** (Sy ܡܛܘܬܐ portion, share LS 381), cs. only in phrase **מְטוּ מְנָתָא, מאטו מנאתא** n.f.cs. **portion** (↓ מנתא; cf. מנאתא דמטיא ליה בפורא the portion which accrues to him by lot HP 59:10]) sg.cs. כיון דאחילו מטו מנתהון מחילה גמורה since they forfeited their portion completely *TGAs27* 22:13; *ib.* 21; כל דאישתלמת חדא מאונה(טו) מנאתה each one was paid her portion *TGHark* 268:28; למישקל כל חד מיננא מטו מנאתיה for each one of us to take his portion *SŠHai* 11a(7); *ib.* 14; מאטו מנאתיה *ib.* 11b(7); *SŠSad* 203:4; *ib.* 205:4; *HG2* 278:29[1]

מטי vb. **to arrive, reach, touch, befall, accrue** (↓ 1#מטותא; Sy ܡܛܐ LS 381, Ma מטא MD 264) **Pe. 1. to arrive, come, reach:** a. alone: 1) general: כי מטית להתם בריך when you arrive there make a blessing *Ber* 54a(35); *Giṭ* 24a(20); ולא מאטו שלוחי תשרי the messengers of *Tišri* had not

arrived *RH* 21a(9); רב ששת מותיב לרבנן בקייטא היכא דמטיא שמשא בסתוא היכא דמטיא(א) טולא PN used to place the students in the summer where the sun reached, (and) in the winter where the shade reached *Šab* 119a(47; M); כל היכא דמטיא ידא דכהן wherever the priest's hand reaches *Men* 106a(39); *BB* 7a(5); 2) in time expressions: כיון דמטא זמנא דידיה ולא פרעיה as soon as its time came and he did not pay him *Pes* 31a(5); *Šab* 132a(42); *Ket* 110a(34); *San* 96b(14); *AZ* 10a(3); כי מטיא ההיא שעתא אלטייה when that propitious moment arrives I shall curse him *ib.* 4b(32); *San* 105b(33); *Mak* 10a(32); כי הוו תלת שני מטא מעלי יומא דכיפורי after three years had passed, the eve of the Day of Atonement arrived *Ket* 63a(21); דלא מטא יומא דשוקא it was before the market day arrived [lit. the market day had not arrived] *BM* 109a(11); *BB* 98a(25); *Švu* 13a(49); *Nid* 66a(54); *Geon* 164:11; *Dec* 8:2; סוף סוף כי מטו שתין שנין קא הדרא ארעא למרה the field will eventually return to its owner when the sixtieth year comes *BM* 79a(39); *San* 12b(46); b. w. dir. obj. [Ma מיטייה MD ib.; for JPA, v. DJPA 302, mng. 1b]: 1) place: הוה קטיל ואזיל עד דמטא היכלא he continued killing until he reached the sanctuary *San* 96b(17); אנא חזיתיה לרבינא דמטא ערקומא דמיא I saw that PN had arrived at the pool *Yom* 78a(13); רב חסדא כי הוה מאטי בי הזמי והגי when PN arrived at a place of prickly shrubs and thistles *San* 94a(50); לא מיבעיא מנוחה דלא מאטיתו אלא אפלו נחלה לא מאטיתו not only did you not arrive at 'rest' [i.e. Jerusalem; v. Dt 12:9], you did not even arrive at 'inheritance' [i.e. Shilo; v. ib.] *Zev* 119a(38); *Qid* 81a(42); *Yom* 83b(30); *Tan* 23b(4); *San* 67b(33); *ib.* 94a(49); 2) biblical verse: כי מטא האי פסוק' איתנח when he came to this verse he sighed *Šab* 152a(44); *MQ* 16b(28); *Ḥag* 4b(17); c. w. var. preps.: 1) גבי: רב יהודה כי הוה מאטי גבי אשה שכובשת ירק when PN used to reach MToh 2:1 *San* 106b(40); דבעי למישחטיה מיקדליה עד דמאטי גבי ליקא דיליה he is required to slaughter it from its neck until [lit. until he comes to] its *l.* *AnanSch* 24:20; 2) ־ל: כי מטא לפיתחא דבי כנישתא when he reached the entrance of the synagogue *Ber* 47a(4); *Šab* 140a(46); *Tam* 32a(49); וקלי ליה עד דמטי ליה לקרמא he will char it [i.e. the skull bone] until it (splits open and) he reaches the membrane *Ḥul* 11a(19); מאן דמאטי לסכנה ומשתיזב one who arrives at a danger and is saved *Anan* 37:3; 3) לגבי: עד דימטא לגבי דיאנא until he comes to the judge *San* 109b(38); *Šab* 156b(14); *Ket* 63a(8); *BB* 111a(38); 4) לוות־: בזמן דפתיחה הדין ימטא לוותכון when this decree of excommunication reaches you *Dec* 3:9; 5) לידי־: כמה דלא מטא לידיה לא זכה ביה as long as it did not physically reach him, he did not acquire possession *Bek* 11b(33); ועד דמטי גיטא לידה לא מיגרשא she is not divorced until the *geṭ* comes into her possession *Qid* 44b(5); *BM* 13a(21); *ib.* 16a(26); *BB* 124a(13); *Bek* 18a(42); 6) לקמי־: איגלגל מלתא ומטאי לקמיה דר' אמי the matter continued to be dealt with and (eventually) came before PN *BM* 40a(4); **2. to overtake:** שתין רהוטי רהוט ולא מט'יוה' לגברא דמצפרא כרך sixty runners ran and could not overtake a man who ate a meal in the morning *BM* 107b(29) // *BQ* 92b(4) [cf. Ma: רהיט נישמא לשאריא מיטייה the soul ran and reached its liberator MD ib.]; *San* 95a(37) [↓ √פתק pe., mng. 1a]; **3. to touch:** וקא בניא ביתא ולא מאטו כשוריה she was building a house, and its beams did not touch (from wall to wall) *Tan* 25a(22); מאני דמאטי בישרה עליהון אינון they are garments which her flesh touches *Anan* 45:13; **4. to ripen:** ר' ינאי הוה ליה ההוא פרדיסא דימטא בחולא דמועדא PN had a certain vineyard which ripened on the intermediate days of the holiday *MQ* 12b(42); שביק הנך דמטו ושקיל הני דלא מטו he used to leave those (figs) which had ripened and used to take these which had not ripened *Ḥag* 5a(16); **5. to befall, happen, occur** [w. ־ל, גבי, על]: ההיא אורתא דמטי גבי רב ספרא that night when PN's turn came *BQ* 116a(28); כל דמאטי עליה whatever would befall him *San* 108b(53); ואי מטי לך פסידא if you suffer a loss [lit. if a loss befall you] *BM* 105a(13); כל דמאטי עליה whatever would happen to him *San* 108b(53) [// כל מא דהוה] *Tan* 21a(40); ↓ √1#סלק pe., mng. 9]; **6. to accrue, fall:** חד מטייה אספלידא the vaulted chamber accrued to one (as his part of the inheritance) *BB* 7a(33); כל זיאנא וחוסרנ[א] דימטי עלהן מוביני אילין מחמתי any loss or deficit which may accrue to them from this sale on account of

me *SŠSad* 188:8; בכרא דפלג בהדי אחיה שקיל מנאתא דמטיא ליה בפורא a firstborn who divides with his brothers takes the portion which accrues to him by lot *HP* 59:10 [cf. Ma: קיניאנא דֿאבאהאתהֿ לאמאטילה family property will not fall to him MD ib.]; ומטיאנן it accrued to us *SŠSad* 204b:2; **7.** w. fol. vb. **about to occur:** a. imp.: דימטא לימות one who is about to die *BB* 58b(9); וכד מאטי לוכל מרור when he is about to eat the bitter herb *HP* 13:21; b. inf.: כי מטא למיעל לביתא עילא איהי ברישא when he was about to enter the house, she [i.e. his wife] entered first *Tan* 23b(6); כי מטא למיחתמה לאיגרתא when he was about to sign the document *Yom* 77a(36); *Ket* 62b(28); עם דמטיא שימשא למיעל as soon as the sun is about to set *AnanSch* 28:7; **8.** w. **-ב to cause to reach** [JPA מטא ב־ DJPA 302, mng. 3; v. Geon. expl. infra]: ומטו בה משמא דר' יוסי he causes (the train of tradition) to reach PN *RH* 12b(38); ומטו בה משמיה דר' חייא *Šab* 101a(18); *Qid* 67b(22); *Bek* 8a(43); **9.** w. **בידי to be able:** ולא מטיה ⟨מ⟩{ב}ידי⟨ה⟩ she was unable (to do) it *San* 95a(46) [cf. Sy ܡܨܝܐ/ܡܨܝܐ ܒܐܝܕܘܗܝ, LS ib., mng. 5, Ma לאמיטיאת בעדאיהון they were unable MD, op. cit.]

Af. 1. to bring: מאי דשקלי מהכא אמטאי ליה I brought to him what I took from here *San* 109a(17); שלוף למסאני ואמטינהו לגויה דביתא remove my shoes and bring them inside the house *Qid* 22b(49); כל היכא דשמעי מצראי דמתיליד ינוקא ממטו ינוק⟨א⟩{י} ומעוו התם wherever the Egyptians heard that an infant was born, they brought infants and make (them) cry there *Soṭ* 12a(46); *BB* 21a(33); קא ממטינא לדוך פלן I shall bring (it) to such-and-such a place *BM* 81a(26); *Šab* 110a(9); *Tan* 21a(49); *Yev* 44a(12); *Giṭ* 37b(13); *BQ* 117a(23); *BB* 133b(18); *Zev* 15b(1); כד עיליתו לארעא ד׳ממטינא לכון when you enter the land to which I am bringing you *AnanSch* 10:16; *ib.* 14:6; **2.** w. √אתי **af. to draw s.t. back and forth:** אמטויי ואתויי חד או דילמ' אמטויי ואתויי תרי is drawing (a needle) back and forth (considered) one (stitch) or perhaps is drawing back and forth (considered) two (stitches)? *BQ* 119b(8) // *Men* 76a(10; V[10]) // *Nid* 63a(33); ומקמי דנמטייה וניתייה לסכינא before he draws the knife back and forth *IHP* 611:5

Geon. expl. [Pe., mng. 8]: ומטו בה משמא דפלוני ויבלג פי אסנאד הד אלרואיה אלי פלאן LPT 152:30; Lit: Bacher 111.

מְטַכְסָא n.m. **silk** (< μέταξα Lehnw 331; Sy ܡܛܟܣܐ LS 382) sg. חזיוה דהוה לביש מטכסא they saw that he was wearing silk *Šab* 20b(30); *Ket* 85b(16); *BQ* 117b(11)

Y: מְטַכְסָא *Šab* ib.(BAYTN 218)).

מְטַלְטְלָא n.m. **movable object** (< MH מִטַּלְטְלִין pl. Yeivin, BV 580; ↓ מקרקעא) a. general: sg. מטלטלא הוא it is a movable object *BB* 76a(5); עבדא כמטלטלא דמי a slave is like a movable object *BM* 100b(12) // *BB* 68a(20); pl. אדרכתא אמטלטלי לא כתבינן we do not write an '.- document against movable property *BQ* 112b(46); מטלטלי משעבדי לכתובה movable objects may be pledged to a *ketubba* *Qid* 65b(26); אבונן מטלטלי שבק גבך our (late) father left movable objects with you *Pes* 31a(14); מטלטלי דיתמי movable objects of orphans *Ket* 50b(17); שאני מטלטלי דנידי ממטלטלי דלא נידי animate [lit. mobile] objects [i.e. slaves] are different from inanimate [lit. immobile] movable objects *BB* 68a(22); b. pl. ≠ מקרקעי real estate: *BQ* 112b(43); *Ket* 68b(35); *Qid* 22b(31); *San* 29b(47); *Ara* 29a(38); *HP* 103:30; *SŠHai* 4a(19); *TGHark* 93:18

Voc: מִטַּלְטְלִי HPP 240:20; HGP 16b:19; Y: מְטַלְטְלֵי *Pes* 31a(15; BAYTN 316).

מְטַלְּתָא, מְטַלַּלְתָּא, pl. **מיטלי, מטליא** n.f. **hut, *sukka*, cover** (↓ √1# טלל; TA מְטַלְּתָא TJ Jon 4:5, Sy ܡܛܠܠܬܐ, pl. ܡܛܠܠܐ LS 275, Ma מטאלאליא MD 265) **1. hut, *sukka*:** a. general: sg. האי כשורא דמטלל' the beam of a hut *BB* 6b(7); b. esp. as *sukka*: sg. האיי גשורא דמטללתא *Suk* 31a(23; HP 31:27); מני משתיא במטללתא מאני מיכלא בר ממטללתא drinking vessels (can be put) in the *sukka*. Eating vessels (are kept) outside the *sukka* *ib.* 48a(25); מטלתא *ib.* 28b(43); 29a(11); פומא דמטללתא the entrance of the *sukka* *ib.* 14b(52); **2.** pl. **Sukkot** [calque < MH סוכות]: דימטליא דיבח{ו}א the holiday of Sukkot *HP* 182:23 [cf. Sy ܥܐܕܐ ܕܡܛܠܠܐ Dt 16:13]; **3. cover:** pl. מיטלי דלמיכל מלאכין קדישין וכל רוחי

בישתא covers to contain holy angels and all evil spirits *Bo* 4:1

Voc: מְטַלְּלָתָא HPP 30:18; Y: מְטַלַּלְתָּא BAYTN 313.

מְטַלְעוּתָא n.f. **lameness** (↓ √1# טלע) sg. מטלעותך *Ket* 103b(18) [w. ref. to Levi who was lame; v. *Suk* 53a(28)]

[מטופרסא, מטפרסא ↓ פטופרסא n.]

מַטְרוֹנִיתָא, pl. **מַטְרוֹנְיָיתָא** n.f. **noble lady** (< Lat *matrona* Lehnw 332; Sy ܡܛܪܘܢܝܬܐ LS 383) sg. ההיא מטרונית' *Ber* 55a(17); *Šab* 81b(41) // *Ḥul* 105b(37); *Qid* 40a(6); *BM* 84a(8); *AZ* 10b(44); *ib.* 28a(19); pl. הוו נפקן מטרוניאתא דבי קיסר לאפיה the noble ladies of the palace used to go out towards him *San* 14a(46)

Y: מַטְרוֹנְיָתָא *San* ib.(BAYTN 288).

מטרייא*, pl. **מטריי** n.m. **protector demon** (↓ √נטר; Ma מאטאראיא purgatory demons MD 241, Sy ܡܛܪܝܐ watchman LS 427) pl. מטריי דביריתא protector demons of the streets *Bo* 106:6

מַטְרְקָא n.m. **goad, prodding stick** (↓ √טרק; Sy ܡܛܪܩܐ whips LS 292, Ma מאטראקיא goads MD 242, > Arab مِطْرَق short slender stick used by the Beduin to drive camels Fr, AF 260, Dozy 2:41) sg. מסוסיא ומטרקא (bare) of a horse and a goad *Yom* 77a(55) [expl. BH יָחֵף 2S 15:30]; מטרקא טייא דפסיק רישיה an Arabian goad whose top portion is cut off *ib.* 23a(30) [expl. ↓ 1# מדורתא]

Geon. expl.: ופירוש מטראקא טיאעא מכצרה ערביה [مِخْصَرَة عَرَبِيَّة] ... ונקראת מטראקא ועיקר לשון מטראקא לשון מכה כדאמרת טרקיה זיבורא או טרקתיה עקרבא ואף בלשון ישמעאלי המכה טרק [طرق] ואמרין טרק אלבאב [طَرَقَ البَاب] כשמכה על הדלת. והקורנס [مِطْرَقَة] כשמכין בו נקרא מטרקה OHT Yom 11:2; Y: מַטְרְקָא *Yom* ib.(BAYTN 218).

1# מַטְרְתָא, pl. **מַטְרָאתָא** n.f. **a double sack** (< μετρητής Lehnw 333; > Arab مَطَرَة liquid measure, type of vessel Fr, AF 209) pl. כל יומא הוה משדר ליה דהבא פריכא במטראתא וחיטי אפומי' each day he would send him broken gold in sacks with wheat at their openings *AZ* 10b(7); הפוכי מטראתא למה לי what point is there in interchanging the (two) sacks (since they are of equal weight)? *Ket* 110a(19; V[5]TGAs42 144:19) [w. ref. to two persons having equal conflicting claims]; *ib.* 21; 25

Geon. expl.: הן שלופין שלשק שנושאין בהן תבואה וכל מיני קטניות על גבי חמורים או שוורים והצד האחד מחזיק י' סאין והצד האחר מחזיק י' סאין והוא בלש(ון) ישמעאל אל תליס [تَلِيس] OHP Ket 55:20, i.e. تَلِيس; Lit: Fl, TMW 3:310; Löw, Lehnw 333; Y: מַטְרְתָא *Ket* ib.(BAYTN 183).

2# מַטַּרְתָּא, abs. **מַטְּרָא** n.f. **safekeeping, guard post** (↓ √נטר; TA מַטְּרְתָּא TO Num 3:28, Sy ܡܛܪܬܐ LS 427, Ma מאטארתא MD 241) **1. safekeeping:** sg.abs. ואצנעי מיומא שתיתאה למטרא לשבתא to put aside (food) from Friday for safekeeping for the Sabbath *Anan* 73:14; **2. guard post:** sg. ובראינש על מטרתיה לא עבר no one can pass by his guard post *Bo* 7:13

מֵי, מאי **interrogative particle in rhetorical questions** (perh. < Akk enclitic part. *-mī* AHw 650 or < מידי [↓ מידא II interrog. part.; cf. JPA כלום DJPA 259]; ↓ מיהו; Ma מי־, מע Nöld, MG 434+, MD 265) a. alone: 1) bef. a verbal phrase: מי שיילי מהדי הדדי do they borrow from one another? *Šab* 96b(38); וכי האי גונא מי חיילא עליה אנינות does *'aninut* apply to him in such a case? *Yom* 14a(10); את גופך אי הוה ידעת מי הוה עבדת if you yourself had known, would you have done (it)? *BB* 41a(22); ומי ידע כמה חיי does one know how long he will live? *AZ* 19b(3); ומי מצית אמרת בהדי הדדי קאתו can you say that (the two prohibitions) come simultaneously? *Ḥul* 89b(28); מי יימר דאיטמאי may one say that she was defiled? *Ket* 27a(55); *Suk* 53a(39); *Beṣ* 34a(7); *MQ* 18a(6); *Ned* 22a(5); *BQ* 24b(2); *AZ* 50b(34); 2) bef. part. of existence [Ma מיאכא MD 266]: ומי איכא רתחא קמי הב"ה does God have anger? *Ber* 7a(18); ומי איכא נטירותא לפלגא is there partial guarding? *Ḥag* 20a(26); *Yev* 102b(1); *Giṭ* 36b(3); *AZ* 2b(2); *Ḥul* 76a(18); ומי אית ליה שבחא ללוקח does the buyer have any right to the improvement? *BM* 110b(20); ומי אית לה סיליתא לכודנתא does a mule have an afterbirth? *Bek* 8b(33); *Ned* 86a(17); *BQ* 84a(39); 3) bef. pred. adj.: ומי עדיפת לן מינה are you more valuable to us than it [i.e. the Sabbath]? *Šab* 119a(11); *Ḥul* 111a(23); *BQ* 47b(30); ומי קשיש was he older? *Hor* 11b(44); מי זוטר מאי דכת' בהו ברבנן is what is written concerning the scholars insignificant?

Ḥag 5b(43); *Qid* 30a(31); מי אלימא הא ממתניתין is this (*barraita*) more valid than our Mishna? *Er* 89b(8); b. w. neg.: 1) ומי לאו אותבניה חדא זמנא :מי לאו have we not answered him once? *Pes* 102a(17); *Zev* 76a(11); ההוא תנא מי לאו קא ממעיט ליה does that *Tanna* not exclude it? *Kar* 21b(30); 2) לאו מי :לאו מי איכא רבן שמעון בן גמליאל דקאי כוות is there not PN who agrees with me? *Er* 4a(8); *BQ* 75a(25); ולאו מי איתמר עלה was it not said concerning it? *Beṣ* 40a(28); *Yev* 94b(18); *BB* 23a(7); לאו מי אמינא לכו do I not say to you ...? *ib.* 151b(18); c. in seq. אטו כל השנה :אטו ... מי כולה מי עבדינן כותיה דר' עקיבה דהשת' נעביד do we rule the whole year according to PN that we should rule according to him now? *Ber* 29a(42); אטו דידכו מי הוו רובא דעלמא do your (wives) constitute the majority of the world? *Yev* 37a(18); אטו חיה מי לא צריכה חיה אחריתי לאולודה does one midwife not need another midwife to deliver her child? *Soṭ* 11b(41); *Suk* 35a(16); *Ket* 16b(36); *San* 42a(4)

Lit: Kaufman, AIOA 136; Satzlehre 155+. When followed by a monosyllabic word, the two words are commonly written together in mss., e.g.: מילא [= מי לא] *Pes* 3b(7); *ib.* 94a(3); *Giṭ* 55a(15); on the var. form מאי, v. מאי איצטריכא ליה did he need it? *Šeel* 100:48(Var); מאי סמכת עילויהו do you rely upon them? *ib.* 114:70(Var); מאי דאמי הכא להתם is this case similar to that one? *Geon* 97:2; מאי עיילת בתריה do you enter after him? *Ber* 62a(28; MGG 378:18); Voc: מִי *BM* [AS 9(1971) 26], LPT 157:31 [v. S. Friedman, Lešonenu 58 (1994) 49+]; Voc: מֹי HGP 39a:24; Y: מִי *Ber* 4a(30).

מַיָא, cs. **מֵי־**, **מֵימֵי־** n.m.pl. **water, fluid, infusion** (↓ בית מיפק מיא ,בית מיעל מיא ,בית מיא; TA מַ֫יָּא TO Num 8:7, Sy ܡܰ̈ܝܳܐ LS 383, Ma 1#מיא MD 265) **1. water:** a. general: אידי דמיא יקירי שכני לתתא since water is heavier it sinks to the bottom *Ḥul* 26b(6); תרי עַנני דשפכין מיא להדדי two clouds which pour out water [i.e. rain] into each other *Ber* 59a(24); מיא שרקי water glides (when poured out of a container) *Nid* 3b(45); עריבי מיא the water (of the two domains) is mixed together *Er* 86a(37); אבע מימיך cause your water to spring forth *Tan* 25b(41); איתהפיכו מיא לדמא the water was transformed into blood *BB* 74b(11); מליא מיא בירא the pit was full of water *BM* 85a(23); אמשייה במיא he soaked it [i.e. the ball of wool] in water *BB* 74a(22); *Zev* 94a(33) [↓ √2#שוף pal., mng. 2]; *Anan* 26:14 [↓ √חוור pa.]; האיי מאן דפתח מיא לארעא one who opens (an irrigation channel to bring) water to his field *MQ* 10b(21); b. w. var. modifiers: מיא קרירי cold water *Ned* 50b(24; V²); *HP* 204:8; *TGAs28* 45:30; מיא חמימי hot water *Ned* 50b(23); מיא חיי flowing water *HP* 137:7; *Anan* 52:10; מיא בישי foul water *HP* 204:9 [calque < MH מַיִם הָרָעִים MBerK 3:5]; חזונהו למיא דקא ⟨מי⟩דאלו ועכירי they saw that the water was rising and turbid *Šab* 108a(30); מיא סיואי black water *ḤMGas* 94:4; חמרא סמיך מיא קלישי wine is viscous, water is free flowing *Suk* 48b(37); מליחי מיא the water is salty *AZ* 39a(17) // *Suk* 18a(41); מיא בתראי the latter water (for washing the hands after a meal) *Ḥul* 105b(17) [calque < MH² מים אחרונים Ber 46b(30)]; c. in ־ד-phrases: 1) first member: מיא דדיגלת water of the Tigris *Ber* 59b(17); מיא דבי בני water of the bathhouse *Šab* 41a(30); מיא דצִיבעא dye water *Er* 29b(13); מיא מבי בליעי water from the whirlpool *Bek* 9a(1); 2) second member: דקלא דמיא cleaning (of wheat) with water *Pes* 40a(3; **C**); ביעתותא דמיא fear of water *Šab* 41a(12); בדקא דמיא a torrent of water *BM* 66b(34); בוביתא דמיא channel of water *Ḥul* 85b(42); עינא דמיא a spring of water *Ber* 54a(37); *SŠHai* 6b(5); ערקומא דמיא a pool of water *Yom* 78a(11); d. containers: *Ber* 22a(55) [↓ אוזנא]; *SŠHai* 6b(6) [↓ בית שקיא]; *Beṣ* 30a(10) [↓ 1#חצבא]; *Šab* 48a(4) [↓ כוזא mng. 1b]; *ib.* 143a(31) [↓ 1#לקנא]; *BB* 73b(2) [↓ 2#מזגא]; *ḤM* 40:15 [↓ סורא]; *AZ* 30a(42) [↓ קיסטא]; **2. fluid:** והנהו מיא דצייל מיניה לא קרירי [קרירי ולא] חמימי חמימי אלא פשורי that fluid which flows out from it [i.e. the buck's kidney] is neither very cold nor very warm, but lukewarm *ib.* 28b(16); מיא דכוליתא fluid of a kidney *ib.* 15; **3. broth, infusion, tea** [cf. Akk *mû* A CAD M/2 155, mng. 2b]: נישלוק ונישתי מייהי let him boil (the leeks) and drink their broth *Ber* 44b(27; T-S F1,1 111); מיא דליפתא turnip broth *Ber* 39a(42); מיא דשבללתא infusion of fenugreek *Men* 42b(48); מיא דאדארא infusion of the '.-tree *Giṭ* 69b(54; OHT ib. 154:10); מיא דכולהו שלקי a broth of all boiled down (vegetables) *ib.* 39a(42); מיא דקימחא water in which flour (was soaked) *Giṭ* 56b(26); *ib.*

[↓ סיפוסקא]; *ib.* [↓ פרתא]; *BM* 60b(8) [↓ חיזרא]; מיא דקובלי camomile tea *TGHark* 209:3

Voc: מַ֫יָּא HPP 215:17; Y: מַיָא *Suk* 48b(28; BAYTN 100).

– מַיָא דַאֲבָרָא n.m.pl. **lead solution** (↓ אברא) *Giṭ* 19a(40) [used as ink]

Lit: Krauss, TW 3:152; Geon. expl.: [עב]ידתא דכתאבא מיא דאבארא דתרי ליה לאבארא במ[י...]ל וכתיב OHT ib. 32:10; Y: מַיָא דַאבָרָא *Giṭ* ib.

– מַיָא דְבֵיעֵי n.m.pl. **egg whites** (↓ ביעתא; Sy ܡܰܝܳܐ ܕܒܰܝ̈ܥܶܐ PSm 2080) *Ḥul* 97b(39)

Y: מַיָא דְבֵיעֵי *Ḥul* ib.

– מיא דחזורא n.m.pl. **bran solution** (↓ חזורא) *BM* 60b(8; **Es**) [expl. MH משרבטין ib. 6; i.e. feeding this to the animal gives it a deceptive stiff appearance]; מיא דחזורא דצבע{ן}⟨י⟩ בהו לכא a bran solution with which they moisten lac *Pes* 42b(23; E¹Ar [AC 3:297]) [expl. MH זימן שלצבעים Mib. 3:1]

Expl. Ar: מים של סובין AC ib.; on Pes ib., v. Rieger, Technologie 19[15]; Lieb, TK 3:112[28].

– מֵי נוּנַיָּא n.m.pl. **fish brine** (↓ נונא, מוניני; Sy ܡܰ̈ܝ ܢܽܘܢܶ̈ܐ LS 383, mng. 5) רב ששת ראמי לה לאמתיה מי נונייא ארישא PN used to pour fish brine on his maidservant's head *Šab* 105b(44); מיא דנוני *TGHark* 184:25

Geon. expl.: ↓ מוניני. Lit: Löw, ZDMG 37[1883] 470.

– מַיָא דְסִילְקָא n.m.pl. **brew of mangel-wurzel** (↓ 1#סילקא; Sy ܡܰ̈ܝܳܐ ܕܣܶܠܩܳܐ R. Gottheil, JAOS 20 [1899] 196 § 43) *Ber* 35b(55) [expl. MH אניגרון οἰνόγαρον a wine sauce which contains mangel-wurzel ib.] // *Yom* 76a(45) // *Švu* 23a(3); *Ber* 39a(41); *Šab* 134a(2)

Lit: Löw, Flora 1:349; id., Lehnw 72; Lieb, TK 1:459; Y: מַיָא דְסִלְקָא *Ber* ib.

– מי דקרנינא n.m. **(uncertain)** sg. מיא דקרנינא solution of ... *TGAs42* 164:3 [expl. ↓ מי זרזין Pes 107a(33)]

מיאחא n.m. **stitching** (↓ √אחי) sg. דמאחי מיאחא because (the bell) is stitched (into the garment) *Šab* 58a(44)

מְיָאנְזִיגָאן, מְיָאנְזִיג, pl. n.m. **mediator** (< MP *mayānjīg* CPD 55) pl. *HP* 64:8 = *TGHark* 101:20[!]

Lit: Ros, TI 45+; 95+.

מִיגְדָא, מגדא, pl. **מ(י)גְדֵי, מ(י)גְדָנֵי** n.m. **choice fruit** (√מגד; Sy ܡܓܕܳܐ, pl. ܡܓܕ̈ܢܶܐ LS 373) pl. מגדי *Men* 43b(49); מיגדי *HP* 28:25; מיגדאני *ib.* 14:18; מגדי אחריני other kinds of choice fruits *GŠ* 314:13; מגדאני *ib.* 315:19

Y: מְגדֵי *Men* ib.(BAYTN 118).

מִיגְדָנָא, מיגדאנא n.m. **lashing, flogging** (↓ √נגד) sg. קשי {ל}⟨מ⟩מיגדאנא (a bad dream) is worse than lashing *Ber* 55a(51; OHP ib. 105:16)

Geon. expl.: שם אלגל{א}ד OHP ib., i.e. جَلْد.

מיגו ↓ גו prep.

מיגינא n.m. **one who protects** (↓ √1# גנן af.) pl. מיגיני בארעא the protectors on the earth *Bo* 78:15

מיד ↓ ידא n.abs.

מִידָא, מִידֵי, pl. **מִידָאנֵי, מִידֵי** n.m. **thing, object,** pl. **something, property, interrogative particle** (sg. back formation < pseudo-pl. מִדֵי < מידעי Geon 172:19 < ↓ מֵידַעם Geon 182:7; ↓ כל מידי, שוּם מידי, מי, לא מידי, s.v. שמא mng. 5; Ma מינדא, pl. מינדיא, מינדאם MD 267, Sy ܡܶܕܶܡ, pl. ܡܶܕ̈ܡܶܐ LS 375, Pal מדעם/ן PAT 378, JNA מנדי *mindi* HDJNA s.v., ModSy *mindī, midī*, pl. *mindānēn, midānē* Maclean 182) **I. n. 1. thing, object:** sg. איכא מידא there is something *TGHark* 190:1; pl.#1 בחד מידי in one matter *HP* 59:1 [= GeonH בדבר אחד HR 47:19]; האיי מידי *ib.* 83:2; pl.#2 תרי מדאני דאסא two pieces of myrtle branches *Šab* 33b(41); אילין מידאני *TGAs28* 198b:7; *ib.* 199b:4; *NDGR* 225:11; *TGHark* 275:29; *GnK1* 22:12[!]; *IŠGF* 26:6; כמה מידאני *OHT Ket* 321:20; *TGAs28* 202b:16; הנהו מידאני *ib.* 44:17; מ{ד}⟨יד⟩אני *OHT Yev* 19:20; **2.** pl. **something, anything:** a. alone: ומי קא שביק מידי בגויה does (the tenant farmer) leave (me) anything of it? *Ber* 5b(42); ליטעום מידי let him taste something *Šab* 129a(52); *Pes* 106b(11); וכי הוה משכח מידי whenever he used to find anything *Yev* 63a(47); דהוה כאיב ליה מידי he had a certain pain *BQ* 85b(16); מי שבקת מידי בעלמא דלא חריבתיה did you leave anything in the world which you did not destroy? *BB* 73a(24); b. duplicated [cf. Ma מינדיא מינדיא MD 268, Sy ܡܶܕܶܡ ܡܶܕܶܡ PSm 2016]: מידי מידי כי היכי דמתזק ביה each object (should be such) that damage

could be caused through it *BQ* 91a(22); כי דפריש במידי מידי as he explained in each case *AnanSch* 5:27; c. w. negation: ליכא מידי דלישראל שרי ולגוי אסיר there is nothing which is permitted to the Jews and forbidden to the pagans *San* 59a(39); *Švu* 35b(3); ליכא מידי דמגין עליה there is nothing which protects it *Ḥul* 58b(35); איהו לא חאזי מידי he does not see anything *Meg* 3a(42); לא שיירי מידי לנפשאי I did not leave anything for myself *Ket* 53a(14); לאו מידי קא יהבה ליה she gives him nothing at all *BQ* 89b(2) [cf. Sy ܠܐ ܡܕܡ PSm 2017, Ma מינדאם דלאו מינדאם MD 267]; חבראי לאו מידי חסר בה my friend loses nothing at all through it *BM* 2b(3); *BB* 174b(47); אנן לא מתקנינן מידעי we do not make any correction at all *Geon* 172:19; d. w. an adj.: sg. מידי אחרינא something else *Šab* 26b(23); *AZ* 53b(33); מידי סריא something putrid *Giṭ* 56a(48); pl. מידי אחריני other things *Pes* 75a(53; V[14]); *San* 45b(54); *Zev* 82a(13; V[11]); e. in apposition: מידי משׁשא something significant *Giṭ* 29b(28); **3.** pl. **property:** הא קא לביש ומיכסי מימידי דיתמי he is outfitting himself from the property of the orphans *Giṭ* 52b(14; HP 56:17); **II. interrogative particle** [perh. < Akk *minde*, *midde* perhaps, possibly, who knows? CAD M/2 83; cf. semantically MH כְּלוּם J 640]: מידי בקפידא תליא מילתא is the matter dependent on care (regarding the language)? *Er* 53a(41); מידי בקשישותא תליא מילתא is the matter dependent on old age? *BB* 142b(37); מידי שמיע לך בהא have you heard anything [i.e. a legal tradition] about this? *Ber* 16a(32); *BQ* 93a(29); *Tem* 34a(13); *Er* 70a(24) [↓ איריא]

Note that the pl.#1 form acts grammatically as a sg.; Lit: Lewin, GnKl 22[13]; id., OHT Ket 321, n.ד; Satzlehre 157+ [mng. II]; Voc: מִידֵי *Pes* 23a(17; E[1]); מִידַּי *Giṭ* 40a(6; Mo 218); Voc: מִידֵּי HGP 40b:31; Y: מִידֵי *Ber* 5b(42; BAYTN 333).

— **מִידֵי ד־** rel. pron. **something which** (Sy ܡܕܡ ܕ- PSm 2016, Ma מינדאם ד־ MD ib.) מידי דחשיב ליה לאיניש anything which is important to a person *Šab* 82a(38); מידי דמיבזק anything which is scattered *Yom* 22b(8); מידי דחייל אמידי דבר משׁשא something which takes effect on something of substance *Švu* 25a(5); מידי דמילפת something which can be smeared *Beṣ* 16a(38); מידי דלא חזי ליה למיכל בימי טומאתו something which is not fit for him to eat in the time of his uncleanliness *Yev* 90a(8); *Giṭ* 56a(37); לא שביק איני' מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ a person does not abandon something which is stipulated [i.e. a fixed fine] and claim something which is not stipulated [i.e. a variable damage claim] *Ket* 43a(3) // *Švu* 38b(18);

— **מִידֵי דַּהֲוָה אַ־** prep. **analogous to** (lit. something which was upon) מידי דהוה אשרגא בטיהרא it is analogous to a lamp at noon [i.e. unnecessary] *Šab* 63a(14); מידי דהוא אכיריא דפירי it is analogous to a pile of fruit *Er* 24b(6); מידי דהוה אבישרא אגומרי it is analogous to meat on coals *Beṣ* 23a(9); *Tan* 13a(40); *MQ* 27a(21); *Yev* 31a(38); *Ket* 7b(40); *BQ* 66a(20); *San* 61a(9); *Zev* 14b(15); *Ara* 11b(41); *TGHark* 33:4

מידי ↓ מידא n.pl.

מִידַעַם pron. **something** (archaic and dialectal; ↓ מידא, כל מידעם; ↓ √ידע; TA מִדְּעַם TO Gen 22:12, Ma מינדאם MD 267) a. in BT: 1) general: מידעם דמיתסר חפצא עליה something in which the object is forbidden to him *Ned* 2b(7) [w. ref. to חרמים Mib. 1:1]; מדע' דנפשי' something of his own *ib.* 33b(15); 50a(11); לא נקיט בידיה מידעם he does not hold anything in his hand *Švu* 38b(46); מידעם ביש עבדת you did something wrong *Bek* 51b(19); *ib.* 18b(35); דלמא משכח אנא פורתא דמדעם אכילנא perhaps I shall find a small bit to eat *Giṭ* 56a(37; MGD 627:1); 2) in phrase מידעם אוחרנא something else: *Kar* 21a(9); *San* 55a(6) [euph. for anal intercourse; calque < MH[2] דבר אחר *Soṭ* 26b(37), and cf. מקום אחר BR 645:2]; b. post-BT sources: דאים מידעם חטיתון ביה if you harm him at all *Bo* 2:3; *ib.* 29:6; 52:5; מדעם לא תטעום עד ג' שעין do not taste anything until the third hour *ḤM* 45:23; *ib.* 2; ולית עליה למיהב לה מדעם he does not have to give her anything *TGHark* 36:4; *ib.* 48:24; 105:20; 157:33; ולא לשנויי מיניה מדעם it is forbidden to change anything from it *SŠHai* 9a(19); *HP* 114:12; ואי בעי אושפיזא מידעם דגני ביה if his tenant wants something to sleep on *Šeel* 11:2; *ib.* 50:1; 60:45; כל מדעם ביש מידעם אוחרנא anything bad *Bo* 51:5; *ib.* 135:9

Lit: Eps, StI 99 [Geon. usage]; Y: מִידְעַם *Ned* 33b(15).

מִיהַת, מִיחַת, מִיהָא adv. **at all events, at any rate** (etym. unkn.) a. מיהא: סוף סוף איסורא דרבנן מיהא איתיה in the final analysis, there is at all events a Rabbinic prohibition *Šab* 8b(36); *ib.* 94b(13); חדא מיהא לאקי at all events he receives stripes for one *Pes* 41b(9); דיל' השתא מיהא הא לית ליה perhaps, at any rate, he does not have this [i.e. property] now *BB* 132b(16); *San* 34a(26); זיל והב ליה מיהא תלם אחד go and give him, at any rate, one furrow *Ket* 109b(14); מכי מטי גיטה לידה מיהא תיגרש from the time that her *geṭ* comes into her possession, at any rate, she is divorced *Giṭ* 62b(35); בעל מום נמי נהי דלא חזי להקרבה לגופי' לדמי מיהא חאזי granted that a blemished animal also is unsuitable in itself for sacrifice. At any rate, it is suitable for money [i.e. it may be sold and the money may be used to buy a fit animal] *AZ* 13b(13); *Zev* 99a(13); עיבד מיהא כרב act at any rate in accordance with PN *Nid* 24b(17); b. מיחת, מיהת: רב חסדא מיהת לדעת הוה PN at any rate should have known *Er* 44b(4); דכולי עלמא מיהת מגילה בשבת לא קרינן at any rate, according to everyone we do not read the *megilla* on the Sabbath *Meg* 4b(49); לדידכו אודו לי ז(ו)(י) מיהת דעובר במעי זרה זר according to you(r opinion), concede to me, now, at any rate, that a fetus in the womb of a lay woman is a non-priest *Yev* 67a(28); *BM* 7b(25); *Ḥul* 73b(3); אודו לי איזי מיחת *Ned* 81a(39) [↓ איזי]; *Tem* 18b(45); קתני מיהת at any rate (the *Tanna*) learns ... *Er* 16a(19); *BQ* 59a(8); קתני מיחת *Yom* 7a(6); *ib.* 49b(19); *BB* 27b(8); דאי מיתניס מיפרע מיחת פלגא if (the money) is seized, he is at any rate repaid half *HP* 49:16

This term always appears as the second member of a verbal phrase. Lit: Satzlehre 193; Eps, StI 131 [etym.]; Voc: מִיהַת HGP 27b:33; Y: מִיהָא *Ber* 33a(35; BAYTN 338).

מיהבה ↓ √יהב vb.

מִיהוּ conj. **however** (etym. unkn.) ויאוש אמור רבנן דניקני מיהו לא ידענא אי דאוריתא אי דרבנן the scholars said that renunciation transfers ownership. However, I do not know if it is a Pentateuchal ordinance or a Rabbinical one *BQ* 66a(19); לחיי מיהו אנן דמהלינן לא אפשר לן דליהוי כותיכו very well! However, we who are circumcised cannot be like you *San* 39a(31); מיהו איכא למימר however, one can say *HP* 67:18; *IŠGF* 33:7; *Šab* 96b(13); *Meg* 13b(7); *Ket* 27b(7); *Giṭ* 83b(12); *BB* 32b(10); *AZ* 12b(14); *Ḥul* 98b(3); *Nid* 64a(9); *Geon* 150:21; *TGHark* 101:12; 169:23; מי@הוא *HP* 44:17

This term always appears at the head of a verbal phrase. Lit: Eps, StI 114, 270 [alternate orthographies]; Satzlehre 193; Voc: מִיהוּ HGP 38b:7; Y: מִיהוּ *Ber* 31b(46; BAYTN 338).

מיהת ↓ מיהא adv.

[**מיזגא** ↓ מזגא n., מזיג adj.]

מיזלא ↓ √1# אזל vb.

מיזמא n.m. **muzzle** (↓ √זמם) sg.cs. מיזם נחשה a muzzle of bronze *Bo* 6:11

מי זרין ↓ מיי n.

מִיחָא, מוחא n.m. **flour** (↓ √מוח, קמחא) sg. דכיון דאית ביה מיחא [corr.: קימחא] מצטמק ורע לו הוא since there is a flour (paste) in it [i.e. the dish], it contracts and deteriorates *Šab* 37b(45); *ib.* 48; ריהטא דחקלא(י) דמפשי ביה מיחא the *r.*-dish of the field workers in which much flour is added *Ber* 37b(13; Ar [AC 5:106]); מ(ו)(י)חא *ib.* 39a(33; **P**); מוחא *ib.* 34(**O**) [corr.: קמחא]

Expl. Ar: קימחא AC ib.; Lit: TMW 3:68; Voc: מִיחָא VTM 27; Y: מִיחָא *Šab* ib.(BAYTN 11).

מיחת ↓ מיהא adv.

מִיטוּל, מטול conj. **because** (↓ אמטול; Sy ܡܛܠ LS 382) מיטול דשמיע עליכין because it is heard concerning you *Bo* 9:5; מיטול למיכבש דיוי אזלנא because I go to suppress devils *ib.* 2:6; 29:10; 4:3 52:11

מִיטְרָא n.m. **rain** (TA מִטְרָא TO Gen 2:5, Sy ܡܛܪܐ LS 382, Ma מיטרא 1# MD 266) a. general: sg. כי הוה מצטריך עלמא למיטרא when the world needed rain *Tan* 23b(36); עיבא דקמי מיטרא כי מיטרא a dark cloud before the rain is (as beneficial) as rain *ib.* 3b(39); 9b(16); 23b(13); טלא ומטרא dew and rain *San* 96b(52); יומא דמטרא a rainy day *ib.* 8b(39); זילחא דמטרא a rain shower *Meg* 28b(24); מיא דמטרא rain water *BM* 108a(16); בית מיא דמיטרא דיליה its watercourse for rain *SŠHai* 6a(8); pl. תרי מיטרי two rains *Tan*

3b(40); *ib.* 9b(24); ענני דשפכי מטריהו להדדי the clouds which pour out their rains into each other *Ber* 59a(24; MGE 149:5); b. w. √אתי pe. to rain [cf. Akk *zinnu dannu illak* there will be a strong rain CAD Z 123]: אתא מיטרא it rained *Yom* 53b(22); *Ber* 20a(13); *Yom* 53b(24); *Tan* 24a(36); *BM* 77a(4); *San* 113a(49); *AZ* 55a(30)
Y: מִטְרָא *Ber* ib.(BAYTN 118).

מַיי n.m. **wine** (< MP *may* CPD 55; ↓ 1#חמרא), only in fol. compounds:

– מַייבָאדַג n.m. **sweet wine** (< MIr **may bādag*; ↓ באדגא) sg. *AZ* 30a(49; TGHark 23:13) [expl. MH מתוק ib.; P[1]: מי באו(ד)(ר)ג]
Geon. expl.: ולשון פרסי הוא TGHark 23:13; Lit: Geig, WZKM 44[1937] 55+; id., AAC 72, s.v. בארג; Y: מַי בָּארְגּ *AZ* ib.

[**– מייבכתג** ↓ טיליא n.]

– מַי זַרְיוֹן n.m. **yellow/green wine** (< MIr **may* [*i*] *zaryōn* [cf. NP *zaryōn* PED 617]; ↓ זרגונא) sg. אישתי מי זריון ולא אישי שיכרא I shall drink *z.*-wine, but I shall not drink beer *Pes* 107a(33; **E**[2]**V**[14], TGAs42 164:3)
But cf. Geon. expl.: 1. מי הריץ ששורין בהן פשתן OHT Pes 111:2, i.e. soak-water of flax [v. also Rashi]; 2. מיא דקרנינא. ומאי ניהו. חרוב בבלי מרירו׳ ועבדי מיניה נמי לאילי TGAs42 164:3; Lit: Geig, AAC 170; Shaked, Food [forthcoming]; Voc: מֵיזַרְיוֹן GTB1 74:10; Y: מֵי זוריון *Pes* ib.

– מיכורי n.m. **wine drinker** (< NP *may xwār* PED 1359) sg. *OHT BM* 27:1

מְיַיחַס adj., n. **of a pure genealogy** (↓ √יחס pa., pass.part., מייחסותא) pl.n.m. מייחסי דפומבדיתא the people of pure genealogy of GN *Qid* 72a(3)
Y: מְיוּחָסֵי *Qid* ib.

מְיַיחְסוּתָא n.f. **genealogical purity** (↓ מייחס) sg. שתיקותא דבבל היינו מייחסותא the silence of Babylonia is (its) genealogical purity *Qid* 71b(31; **O**[2])

מְיינק adj. **young** (↓ √ינק; Ma מיאנקא child MD 266) sg.m. מיינקת you are young *Ber* 28a(3; **F**)

מְיַיתַּב adj. **inhabited** (↓ √יתב pa.; Sy ܡܝܬܒ LS 312) sg.m. ביתא דמיתבא יתיב an inhabited house is maintained well [lit. settled] *BQ* 21a(23); *ib.* 97a(11)

מְיַיתְּבוּתָא n.f. **sexual intercourse, calmness** (↓ √יתב pa., מייתב; cf. Ma ענתא מאותיב he will marry a woman MD 194, s.v. יתב af.) sg. ומאי משמע דהאי בית הבעל לישנא דמיתבותא היא what proves that בית הבעל [v. infra, l. 17] is a term of 'sexual intercourse'? *MQ* 2a(26)
Connected ib. w. מְתֹוּתַּב TJ Is 62:5 [√יתב itpa., H יִבְעַל] and cf.: מיטרא בעלה דארעא rain is the fructifier of the field *Tan* 6b(18); Y: מֵיְתְּבוּתָא *MQ* ib.(BAYTN 316).

– מְיַתְּבוּת דַּעְתָּא n.f.cs. **calm state of mind** (↓ √יתב pa., mng. 1a) sg. *TGAs27* 33:17

מְיַיתַּר adj. **superfluous, excessive** (↓ √יתר pa., pass.part.; Sy ܡܝܬܪ excellent LS 313, Ma מיאתאר MD 194, s.v. יתר pa.) sg.m. מי מייתר is (the verse) superfluous? *Yom* 33b(31); הי מיניהו מייתר which one of them is superfluous? *BQ* 67b(13); דלא מייתר (something) which is not superfluous *OHP BQ* 127:19; f. מחסרא או מייתרא פורתא (if the leather sheet) is a bit lacking or a bit excessive (in length) *Meg* 19a(55; **G**); pl.m. מייתרי ליה קראי the verses are superfluous *Kar* 4a(12); *Švu* 16b(6); יתורי מייתרי *Tem* 9a(22; **V**[10])

מֵיךְ adj. **low** (↓ √מכך, מך, מכיך; Ma 1#מיכא MD 266) sg. משום דמיכאת מכל אילני because you [i.e. the thorn-bush] are the lowest of all trees *Šab* 67a(22)
Y: מֵיךְ *Šab* ib.

מיכא ↓ איכא particle

מִיכְּדֵי, מכדי adv. **now then, well** (↓ כי מיכדי; etym. unkn.) מיכדי חרובא עד שבעין שנין לא טעין now then, the carob tree does not bear fruit until the seventieth year *Tan* 23a(44); מיכדי רב לא כהן הוא now then, PN is not a priest *Meg* 22a(46); מיכדי חזקיה אימת הוה now then, when was Hezekiah? *San* 99a(15); מכדי כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא now then, in every square of (a side of) one cubit, the diagonal is 1 2/5 (cubits) *Suk* 8a(6); מכדי מתניתין מאן תקין now then, who ordered our Mishna? *Yev* 64b(13); *Šab* 64a(35); *Er* 65a(19); *Ket* 74a(22); *Pes* 12a(23); *Ḥag* 11a(4); *Giṭ* 53b(43); *BQ* 103b(44); *BB* 74a(9); *Ḥul* 10b(11); *Bek* 48b(25); *Nid* 61a(48)
The etym. and exact mng. of this word which always appears at the head of a phrase is unknown, and a functional eq. has been used here. Lit: Satzlehre 255+; Geon. expl.: מיכדי ירידו בה אדא כנא כדי וכדי LPT 157:3; Y: מִכְּדֵי *Pes* 14a(19; **C**); מִכְּדֵי *ib.* 13b(1; BAYTN 334).

מֵיכְלָא n.m. **eating, food** (↓ 1#√אכל; TA מֵיכְלָא TO Lev 26:26, Sy ܡܐܟܘܠܬܐ LS 17, Ma מיכלא MD 266) **1. eating:** sg. אנסיה מיכלא (his) eating has overpowered him *Giṭ* 68b(16); מיכלא יתירה excessive eating *Qid* 2b(37); מיכליה בבריה its eating is in its son [i.e. a fish is eaten in its own brine] *MQ* 11a(39); מאני מיכלא eating vessels *Suk* 29a(4); *ib.* 48a(25); **2. food:** sg. *AnanSch* 26:10 [expl. BH מַאֲכָל Gen 2:9]; עד ארבעין שנין מיכלא מעלי food is beneficial until the age of forty *Šab* 152a(18); מיכלהו סמא דמיותותא their food is poison *Pes* 88a(6); *Šab* 75b(14); *Giṭ* 68b(18); מיכליכון בשר הדדי your food is each other's flesh *Bo* 78:10; מיכלא ומישתיא food and drink *BB* 146b(8; HP 118:29); *Pes* 114a(6)
Y: מֵיכְלָא *Suk* ib.(BAYTN 139).

מִיכְנְסָא n.m. **a snug lower garment** (TA מִכְנְסִין pl. TO Lev 6:3, JPA מכנסין DJPA 308) sg. מיכנסא אסור a snug lower garment is forbidden *Nid* 13b(48); מיכנסא קאים דמכסי ערוה it refers to a snug lower garment which covers the sexual organ *Anan* 31:7; *ib.* 9; 30:28

1# מִילָא n.m. **(Roman) mile** (< μίλιον Lehnw 334; Sy ܡܝܠܐ LS 383) sg. תלתא תילתי מילא three thirds of a mile [= one mile] *Šab* 34b(36); *ib.* 39; 40; ברחוק מילא at a distance of a mile *Giṭ* 57a(22); *Ber* 62a(43); שיתסר דרי בפתי מילא sixteen rows (each) a mile wide *Ḥul* 139b(34; **V**[11]); דהוה קפיץ מילא וקטלינהו he used to jump a mile and kill them *Giṭ* 57a(18; **V**[18]); pl. תלתא מילי three miles *Šab* 109b(36); *BM* 85a(10)
Y: מִילָא *Šab* 34b(36; BAYTN 11).

2# מילא ↓ 2#מילחא abs.

מילדא ↓ מולדא n.

מִילוּלָא n.m. **speech, discourse** (↓ 1#√מלל; cf. Sy ܡܡܠܠܐ LS 387) sg. אישתקיל מילוליה his speech has been removed *Ḥag* 2b(20) // *Giṭ* 71a(14) [i.e. he cannot talk; expl. BH אִלֵּם Ps 38:14 by *notarikon*]; לשאניה ומלוליה תריץ ומתוקן בפומיה his speech and discourse are set and fixed in his mouth *SŠSad* 213:4; *ib.* 217:15; קל מלולא דמיתמלל בניכון the sound a speech which is spoken in your midst *Bo* 133:4; *ib.* 9
Y: מִילּוּלֵיה *Ḥag* ib.(BAYTN 257).

1# מִילְחָא n.f. **salt** (↓ 1#√מלח, בי מילחי, מלחתא; TA מִלְחָא TO Dt 29:22, Sy ܡܠܚܐ f. LS 390, Ma מיהלא f. MD 266) a. general: sg. ר׳ חייא בר יוסף יהבו ליה זוזי אמילחא PN was given money (in advance) for salt *BM* 48b(9); *Šab* 73b(34) [↓ מלחתא usage e]; *ib.* 42b(12); כדא דמלחא a *k.*-vessel of salt *Ḥul* 112a(5); *Anan* 87:2 [↓ 1#√מלח pe.]; b. w. designations: sg. מילחא גללניתא rock salt *Hul* 113a(29); *Qid* 62a(1); *AZ* 28b(25); תרתי גללי מילחא two pieces of rock salt *Ḥul* 112a(32); מילחא דשיצניתא עדיף salt of ... is preferable *BB* 74b(33; **P**[1]) [↓ 2#שיצניתא]; c. w. var. foods: sg. 1) bread: *Pes* 30a(21) // *Zev* 95b(27); 2) water: תרי תילתי מילחי ותילתא מיא two-thirds salt and one-third water *Šab* 108b(15) [expl. MH מי מלח עזין ib.]; *ḤM* 41:9; 3) oil: *Šab* 66b(23); *Pes* 39b(39); *Giṭ* 56a(26); *ib.* 69a(35); *Anan* 85:19; *ib.* 86:20; *TGAs42* 161:5; *ḤM* 44:9; 4) fish: רישא דשיבוטא דמילחא the head of a salted *š.*-fish *Šab* 110b(27); *Pes* 76b(33); 5) meat: *Yom* 80b(27) [↓ 1#אומצא usage b]; 6) dodder: *Šab* 109b(35) [↓ כשותא usage d]; 7) an ingredient of זיתום המצרי Egyptian zythos [MPes 3:1]: *Pes* 42b(19); d. in provs.: sg. לכי תיכול עלה כורא דמילחא when you measure [or: eat] a *kor* of salt upon it *Šab* 4a(5) // *Er* 36a(38) // *Ḥul* 12a(27) // *ib.* 112a(7); פוץ מילחא שדי לכלבא shake off the salt (from the meat, and) throw (it) to a dog *Nid* 31a(25); מילחא כי סריא במאי מלחי לה when salt spoils with what do we salt it? *Bek* 8b(32; **V**[9]); מאה זוזי בארעא מילחא וחפו(ו)(ר)א (if you invest) one hundred *zuzim* in a field, (you will get) salt and *ḥ.*-grass *Yev* 63a(33)
Lit: Löw, Fauna, 137+; S. Abramson, Lešonenu 40[1976] 179 [f. gender]; Y: מִילְחָא *Šab* 42b(18; BAYTN 118).

2# מִילְחָא n.m. **an alkaline plant** (↓ 1#√מלח, בוריתא; cf. Sy ܡܠܘܚܐ *Atriplex halimus* LS 391) sg. עיקרא דמילחא בארמית the root of the *m.*-plant in Aramaic *GC* 137:1 [expl. MH תיאה MṬY 1:5]
Lit: Eps, GC 137[4].

מִילְפְּפוֹנָא n.m. **melon** (< μηλοπέπων, Lat

melopepo Lehnw 336; Sy ܡܠܦܦܘܢܐ PSm 2147 [Galen]) sg. ומטלל בכו כי מילפפונא he sports with you like a melon *San* 110a(8; Ar [AC 5:158])

Lit: Flora 1:536.

מִילְּרַע adv. **from below** (↓ ארעא; TA מִלְּרַע TO Dt 33:13, JPA מן לרע DJPA 315) *Bo* 56:14

1# מִילְּתָא, abs. **מִילָּא**, pl. **מִילֵּי** n.f. **word, statement, matter, incantation, status** (↓ √1# מלל, ממילא, גלויי מילתא; TA מִלִּין pl. TO Dt 22:14, Sy ܡܠܬܐ, pl. ܡ̈ܠܐ LS 386, Ma מילתא, מינילתא [rare], pl. מיניליא, מיליא MD 268, 267) **1. word:** a. general: sg. סוף מילתא end of the word *BMsG* 19:33; pl.abs. הלין שבע מילין דישמיא וארעה כבישין בהין these are seven words with which heaven and earth are subdued *Bo* 6:7; det. מילי דאוריתא the words of the Torah *Anan* 24:22; *AnanSch* 26:2; אדאוריתא מיפרשן מילי concerning the Torah the words are expressed clearly *Meg* 3a(28); *ḤM* 46:13; הפיך בנבילתא ולא תפיך במילי deal with a carcass, but do not deal in words [i.e. gossip] *Pes* 113a(7); מלי נינהו ומילי במילי לא מקניא they [i.e. the letters of the deed] are words, and words are not acquired by (other) words *BB* 77a(5); b. reduplicated: sg. דא' מילתא מילתא ותנייה he recites (it) word by word and repeats it *Ber* 33b(51; **F**) // *Meg* 25a(35; **L**); דוקא דמילתא מילתא the implication of each and every word *IŠGF* 53:6; *ib.* 19:14; 52:13; *TGHark* 157:11; *ib.* 192:2; **2. statement:** sg. כל מילתא דמתאמרה קמי תלתא any statement which is said in the presence of three (people) *BB* 39a(29); כל מלתא דהוה קאמינא הוה מקשי לי he used to raise an objection against me on every statement that I made *BM* 84a(49); מילתא מעלייתא a superior statement *Ket* 85b(32); תחלת מלתיה the beginning of his statement *Anan* 103:25; אסוקי מילתא conclusion of a statement *Yev* 106b(25); pl. מילי מעלייתא *Er* 102a(35); *Beṣ* 28a(34); *Yev* 80a(33); **3. matter, thing, something:** a. general: sg. מילתא דאת בהית מינה קדום ואמרה say first something of which you are ashamed *BQ* 92b(20; MGG 404:1); ומצוות ותורה חדא מילתא אינין the commandments and the Torah are one thing *Anan* 14:7; *BB* 73a(15); *TGHark* 42:28; לאו מילתא היא it is nothing [i.e. the objection is w/o any basis] *BM* 6b(24); כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא any matter which is (both) frequent and infrequent (in its usage) *Šab* 78a(8); מילת' פסיקתא a decided matter *Ket* 7b(6); pl.cs. מילי ממונא monetary matters *HP* 64:4; det. הני תרתי מילי these two matters *Er* 79b(25); ליזיל וליעיין במילי דשמיא ומר ליזיל וליטרח במילי דמתא let (PN) go and deal with Heavenly matters, and you should go and take care of the matters of the town *Qid* 76b(32); מילי דעלמא secular matters *Ber* 60a(40); *Meg* 6b(29); *SŠHai* 18a(8); מילי עמיקאתא profound matters *IŠGF* 43:5; מילי קלילתא minor matters *Anan* 116:4; זוטרן מילייהו its matters are few *Švu* 3a(10); b. repeated: pl. קרא מילי מילי כתי' Scripture treats [lit. writes] various matters (and there is no contradiction) *Yev* 75a(2); *BB* 78b(10); *Men* 45a(8); *Ḥul* 125a(19; **M**); c. in verbal phrases: 1) as subj.: sg. איגלאי מילתא it became known [lit. the matter was revealed] *Pes* 31a(4); איגלגל מלתא ומטאי לקמיה דר' אמי the matter continued to be dealt with and (eventually) came before PN *BM* 40a(3); מוכחא מילתא it is clear [lit. the matter is established] *Šab* 139b(21); מחויא מילתא the matter is clear *TGHark* 98:19; מינכרא מילתא the matter is noticeable *Er* 90b(23); דאוושא מילתא the matter will be noticeable [lit. makes a noise] *ib.* 97b(4); ואסתיועי הוא דאסתייעא מילתא the matter was definitely supported *San* 18b(45); אישתמע מילתא the matter became known [lit. was heard] *Ber* 56a(56) [↓ √שמע itpe., mng. 3]; 2) as obj.: sg. מילתא בעלמא הוא דקא עביד he is merely doing something *Giṭ* 52b(27); לטפויי מלתא קא אתי he comes to add something *BB* 138b(14) // *Ara* 19a(42); מילתא אגב אורחיה קא משמע לן he informs us of (this) matter in an incidental manner *Zev* 19a(30); לפרסומי מילתא to publicize the matter *Yev* 101b(37); משום דסרכי מלתא אינשי אחריני נמי סרכי מלתא because (the Samaritans) adhere to the matter [i.e. the easier practice]. Other people also adhere to the matter [i.e. their incorrect practice] *Pes* 51a(31); ומדמי מילתא למילתא he compares one matter to another *Yev* 109b(28); ר' אלע' מילתא ממילתא לא גמר PN does not learn one matter from another *Men* 8a(2); בכהן תלא רחמנא מילתא the Merciful One made the

matter dependent on the priest *MQ* 7b(1); חזאי בחילם מילתא (ב)מעלייתא I saw in my dream an excellent thing *Men* 84b(33); pl. רבי כל מילי it included all things *Er* 27b(45); *BQ* 64b(22); d. in terminological usage: sg. מנא הא מילתא דאמור רבנן how do we know [lit. from where is] this statement which the scholars said ...? *Šab* 48b(15); *Yom* 38b(26); *San* 7b(34); *Ḥul* 10b(21); pl. מנא הני מילי how do we know these matters? *Šab* 69b(41); *Yev* 76b(28); *Bek* 8a(43); והני מילי בבתי this refers to houses *Šab* 11a(7); *Yev* 83a(9); *BQ* 33a(43) [and *passim*]; **4. deed, act, action:** sg. אי איכא דאית ביה מילתא if there is one who has a (bad) deed *Yom* 18a(27); כל דעביד מילתא דמחייב בה קטלא anyone who does an act for which he is liable for capital punishment *Anan* 14:11; pl. לעין מר במליה investigate your actions *Ber* 5b(39); **5. incantation, magic spell** [JPA מילה DJPA 305, mng. 3b; cf. Akk *amātu* formula, magic word CAD A/2 32]: sg. אמרה מילתא she recited an incantation *Šab* 81b(43); עבדא ליה מילת' ואיתסי she invoked a charm for him, and he was cured *San* 101a(39; **K**); למקרא ליה מילתא to utter an incantation for him *IHP* 599:16 = *HG1* 237:61; מזמנא הדא מילתא על שמיה (ד)מארוי בר באתוי this incantation is designated for the name of PN *Bo* 72:1; pl.abs. אמ' לי ר' חנינא מילין ואמרי לה במילין PN said to me: "(Empty) words." Some say: "Through magic spells" *AZ* 38b(36; **J**); *Ḥul* 139b(36); det. הפיכא כל מילי all the magic spells are overturned *Bo* 100:4; **6. state, status:** sg. אע"ג דאישתני במילתיה קאי even though it was changed [i.e. the wheat to flour], it remains in its (original) state *Ber* 36a(17); **7. letter of the alphabet:** pl. מאי טעמ' שקר מיקרבן מיליה ואמת מרחקן מילייה why are the letters (of the word) שֶׁקֶר close together (in the alphabet and those of) אֱמֶת far away? *Šab* 104a(35); **8.** sg. in phrase הוה ל־ מילתא בהדי־ **to have a complaint against s.o.:** ר' ירמיה הויא ליה מילתא לר' אבא בהדיה PN had a complaint against PN$_2$ *Yom* 87a(44); *ib.* 47; **9.** w. var. vbs. in idiomatic expressions: **a.** √אמר pe. **to make a derogatory statement:** דלמא חס ושלום אגב צעריה קאמ' מילתא כלפי שמיא perhaps, heaven forbid, he is making a derogatory statement against God [lit. heaven] because of his pain *Tan* 22b(19); **b.** √ארע itpe. **to occur** [euph. for death; cf. מִי שֶׁאֵירְעוֹ דָּבָר MMid 2:2]: sg. רבה איתרעא ביה מילתא a matter occurred to PN [i.e. the death of a close relative] *MQ* 26b(45); *Šeel* 37:145; **c.** √דחק pe., pass.part. **to be poor:** sg. הוה דחיקא להו מילתא טובא they were very poor [lit. their status was constricted greatly] *Tan* 21a(2); *Ḥul* 133a(24); **d.** √מלל pa. **to gossip** [cf. Ma: מיניליא אמרי עלה they will gossip about him MD 268]: pl. ולא ממללי מילי עילואי they do not gossip about me *Qid* 50a(36; **O**[2]); **e.** √מסר pe., itpe. **to give/be given verbally power of attorney:** ↓ √1# מסר pe., mng. 3; **f.** √נפק pe.: sg. נפק מילתא מביניהו the matter went out (for discussion?) from among them *Šab* 121b(33); *BQ* 19b(8); *Ḥul* 45a(27); **g.** √נקט pe. + בדעת־ **to feel aggrieved** [lit. he took the matter in his mind]: sg. ידע דנקיט מילתא בדעתיה he knew that he felt aggrieved *MQ* 16b(24); **h.** √עבד pe.: 1) **to make a decision:** sg. ונחשוד מריה דעלמ' דעבד מילתא בלא דינא should we suspect that the Master of World makes a decision without justice? *Ber* 5b(40; **P**); עבדי רבנן מלתא דניחא ליה ללווה וניחא ליה למלוה the scholars make a decision which (both) the borrower and lender want *BB* 172a(15); 2) **to do a favor:** sg. ועבדנא נמי ״מ״ילתא בהדך I shall also do you a favor *San* 107a(9); pl. דליעבדו ליה מיליה so that they should do him favors *BB* 156a(8); 3) euph. **to be bled** [as a medical procedure]: sg. ר' אלעזר בן פרת עבד מילתא PN was bled *Tan* 25a(35); *Šab* 129a(39); *ib.* 50; 129b(2); *Ḥul* 111a(30); **i.** √קום af. + ב־ **to insist on one's full rights:** ↓ √קום af., mng. III.1

Expl. RaḤ: שעושין דבר זה ע"י לחישה דכשפים AC 5:142 [mng. 5]; Lit: Bacher 112; Eps, Gr 19, suggests accepting the rdg. מנלי in *Qid* 50a(36; **M**) [cf. Ma מינילתא, pl. מיניליא MD ib.]; Sperber, Magic 60+ [mng. 5]; Voc: מִילְּתָא HPP 57:19; Y: מִילְּתָא *Ket* 62a(1; BAYTN 118), pl. מִילֵּי BAYTN 196.

2# מִילְּתָא, abs. **מִילָּא**, pl. **מִילָּאתָא** n.f. **fine wool** (< μηλωτή Lehnw 335; TA מִילָּא TJ Ho 2:11, Sy ܡܝܠܬܐ tapestry, rug LS 383, Pal מלט PAT 381, DNWSI 632, Arab مَلُوط Fr, AF 49+) sg.abs. מילא פרהבא *p.*-type fine wool *Nid* 17a(41); det. מילתא דמלכא the king's fine wool *BM* 78b(31); pl. תלי@סר איצטלי מילאתא twelve garments of fine wool *MQ* 24a(32); אצטלא מילאתא *ib.*

28b(14); *BM* 17a(20); *San* 44a(33); אימריהו ג(י)זי מילאתא their lambs (had) fleece of fine wool *ib.* 97a(36); מילאתא אל(ו)בשיהי יקיראן (garments of) fine wool are precious to their wearers *Šab* 10b(34)

Y: מֵילְתָא *Šab* ib.(BAYTN 35).

מֵימַר וּמִשְׁמַע v.n. **negotiations** (inf. of ↓ √אמר pe., √שמע pe.) sg. *SŠSad* 201b:8

Cf. SA למימר ולמשמע to negotiate TM 73:579.

מֵימְרָא n.m. **utterance, command, tradition, written document** (↓ √אמר; Sy ܡܐܡܪܐ speech, sermon, treatise LS 26, Ma מימרא speech, pronouncement MD 267) **1. utterance, speech, statement:** sg.cs. במימר פומיה by his verbal utterance *TGHark* 1:7; *ib.* 27; det. רגע כמימריה (the length of) a רגע is as long as it takes to say it *AZ* 4b(25); וחייבניה לשמעון לאוסופי במימריה כד דארי גזירתא הכין we required NN to add orally while taking the court oath in this manner *TGHark* 278:8; *ib.* 100:30; וממריה כמימראי ופומיה כפומאי ודיבוריה כדבוראי והרמאניה ⟨כ⟩הרמאני his speech is like my speech, his mouth is like my mouth, his utterance is like my utterance, and his command is like my command *SŠHai* 9a(20); מימרא בעלמא הוא דאמ' ליה he merely made some statement to him *TGHark* 155:26; *ib.* 227:32; 34:28; *Anan* 9:24; pl. אילין מימרי *TGHark* 190:6; **2. command:** sg. והאי דלקי דעבר אמימרא דרחמ' הוא the reason that he receives lashes is because he transgressed the Merciful One's command *Tem* 4b(37); *ib.* 5a(2); מימריה דאל קנא the command of the jealous God *Bo* 56:10; **3. tradition:** sg. מימרא הוא ומימרא לרב הונא לא סבירא ליה it is a tradition, and PN does not accept the tradition *BB* 48a(26); *Giṭ* 42b(10); והדרו רבנן ואקשו על מימרא דרב ששת the Rabbis asked again concerning PN's tradition *TGAs42* 13:26; *IŠGF* 55:8; ופליג גאון על הדין מימרא a Gaon disagrees with this tradition *TGHark* 191:19; *ib.* 32:18; **4. written document:** sg. פקידנא ועיינו בהון שפיר בתרין מימרי אלין ואישתכח מימרא דבית דינא בדהימנוהי לדויד דנן על חוסראנא ובשיורא הימנוהי we ordered them to investigate these two documents well and a document of the court was found in which they had written a trust clause to this PN concerning a loss and retention for himself *ib.* 268:14; 31; 191:24

Y: מֵימְרָא BAYTN 139.

מִינָא n.m. **species, category** (↓ מינאה, בר מינא, בת מינא; Sy ܡܝܢܐ LS 384) **1. species:** sg. מינא אוחרינא another species *Suk* 31a(44); *Ḥul* 59a(48); מינא דכוורא דשמיה כרשי a species of fish called *k. BB* 74a(47); *AZ* 39a(28) [↓ חיפושא]; *ib.* 30; מינ' דתאי' a species of fig *Ned* 50b(31) [expl. MH כלופסין ib.]; משום דלאו מינא דאדם היא because it is not human [lit. the same species of man] *Zev* 24a(12); *Men* 23a(26); וכולהו חד מינא נינהו all of them are one species *Ḥul* 79a(14); *ib.* 80a(38); pl. משום דתרי מיני נינהו because they are two (different) species *ib.* 136b(13); כמא מיני האוו they are several species *Anan* 57:1; **2. category, type:** sg. דמקבת ויתד מן חד מינא אינון a hammer and a peg are of one type [i.e. both are metallic objects] *Anan* 31:19; צמר וכל מיניה ופשתים וכל מיניה wool and its entire category, flax and its entire category *ib.* 6:5; חיטי וכל דמיניהו wheat and all of its type *Ḥul* 52a(3; H²); *BQ* 37b(8); pl.abs. חיזונין סניין מן כל מינין בישין hated visions of all evil types *Bo* 44:3; cs. שתין מיני לפדא sixty types of a prepared dish *Meg* 7b(11); *BM* 84b(5); *Giṭ* 70a(26); *San* 108b(47); *AZ* 38b(54); מיני מאני דנחשא ודפרזלא various types of bronze and iron utensils *SŠHai* 18b(14); *Bo* 1:8; det. מיני אחריני other types *Kar* 3b(10)

Y: מִינָא *San* 39a(50; BAYTN 11).

— כְּמִין prep. **similar to, like** (↓ כ־) וברא קודשא בריך הוא כמין עיגלא תלתא the Holy One, Blessed be He, created (a creature) similar to a three-year old calf *Tan* 25b(38; TGAs42 156:12)

מִינָאָה, מִינָא, pl. **מִינֵי, מִינָאֵי** n.m. **sectarian** (*nisbe*-form < ↓ מינא; JPA מיניי DJPA 306) sg. אמר ליה ההוא מינא לרב אבהו אלהיכו גחכאנא הוא a certain sectarian said to PN: "Your God is a jester" *San* 39a(39); *ib.* 37a(21); 91a(9); 106b(3); *Ber* 10a(15); *ib.* 58a(32); *Šab* 152b(45); *Suk* 48b(23); *Ket* 112a(28); ההוא מינאה דחזייה לרבא ו(ו)קא מעיין בשמעתתא a certain sectarian who saw PN investigating (his) legal traditions *Šab* 88a(53); *AZ* 6b(21); יעקב מינאה PN, the sectarian *ib.* 28a(33); *Ḥul* 84a(21); pl. האיי מאן דידע

לאהדורי למיני one who knows how to reply to the sectarians *San* 38b(44); *BB* 91a(32); *Ḥag* 5b(18); לאו אורח ארעא ואפילו במינאי it is not proper behavior (to curse someone in this manner), even in the case of sectarians *AZ* 4b(32); *ib.* 28a(36); 4a(33)

Y: מִינָאָה *AZ* 28a(33; BAYTN 11).

מִינּוּיָא n.m. **appointment** (< MH² מינוי J 776; ↓ √מני; JPA מינוי DJPA 306) sg. ומאן דיקום ויהגה ויערער על מינויא דמנינא ליה whoever will arise, scheme, and protest the appointment which we have made *SŠSad* 268:15

מִנְחָתָא, מִינְחָתָא n.f. **meal offering, *minḥa*, the afternoon prayer** (Mng. 1: < BH מִנְחָה HAL 568; < MH מִנְחָה Yeivin, BV 815, J 799; mng. 2: TA מִנְחָתָא pl. TO Lev 2:1, JPA מנחה DJPA 317) **1. meal offering:** sg. כי היכי דלא תקמו(ו)(י)ץ בהדי מנחתה so that a handful (of the frankincense) should not be taken together with her meal offering *Soṭ* 14b(36); **2. *minḥa*, the afternoon prayer:** sg. מנחתא דשבתא *minḥa* of the Sabbath *Šab* 116b(21); *RH* 31a(32); מינחתא דשבתא *HP* 187:4; ליקרי ... ולמנחתא דתעניתא let him read at the afternoon prayer (a Pentateuchal reading) concerning the fast day *Meg* 30b(11); *Soṭ* 39b(46); *HP* 182:20

Y: מִנְחָתָא *Šab* ib.(BAYTN 194).

מינלי ↓ מילתא #1 n.

מִינְקוּתָא n.f. **period of wet nursing** (↓ √ינק; Sy ܡܝܢܩܘܬܐ LS 304) sg. אסיר לה לאינסובי עד מישלם מינקותה she is forbidden to (re)marry until the completion of her period of wet nursing *HP* 110:30

מינתא n.f. **mint** (Sy ܡܝܢܬܐ PSm 2095, MH מִינְתָּה MUqṣK 1:2) sg. *GC* 138:7 [expl. MH חמיתה! MUqṣ ib. and expl. by Arab نَعْنَع]

This word should not be confused w. MH אמיתא ammi; Lit: Löw, Pfl 259+.

מִיסַּב וּמִיתַּן v.n. **business transaction, commerce** (pe. inf. of ↓ √נסב, √נתן; Sy ܡܣܒܐ ܘܡܬܠܐ LS 433) sg. *SŠSad* 208b:5; [ש]טרי דמיסב ומי[תן] writs of a business transaction *ib.* 201b:2

Lit: Greenfield, AKY 720+.

מֵיסַת־ n. **enough** (TA מֵיסַת TO Ex 36:5, Sy ܡܣܬ cs. LS 396) a. alone: עירוקיה מיסתיה his flight suffices for him *Yev* 37a(13); מיסתאי את ורבא בר רב חנן you and PN suffice for me *Šab* 153a(9); חלמא בישא עציבותיה מסתייה one's grief is sufficient (to counter the effects of) a bad dream *Ber* 55a(49); לדידכו מיסתיכו כנפי{כ}⟨נה⟩ did I assemble them (at the *kalla*) just for your (benefit)? [i.e. so that I can issue them a summons for you] *BQ* 113a(27; HP 82:18) [↓ √כנף pa., mng. 1]; b. w. fol. rel. clause: 1) alone: מי(ו)ס{ת}⟨א⟩י דקא מיטפינא כולי האי אחבראי it is enough for me that I exceed my colleague's (evaluation) so much *BB* 107b(12); מיסתייה דלא קא מפקין מקהל it is enough for him that they do not remove him from (the category of) 'congregation' *Ket* 14b(30); *Giṭ* 56b(42); *Tan* 22a(10); 2) w. negation: לא מיסתיה דשממ(ו)תיה להוא גברא is it not enough for him that he excommunicated me? *MQ* 17a(19); לא מסיתינהו דלא שקלינן מיניהו is it not enough for them that we do not take (it) away from them? *Ḥul* 131a(19); *Šab* 124b(40); *Giṭ* 14b(8); *BQ* 32a(22); *BB* 126a(26); *Ḥul* 107b(35)

Y: מִסְתַּיי *Ber* 56a(45; Mo 91).

מֵיעוּטָא n.m. **minority, reduction, limitation** (< MH מִיעוּט Yeivin, BV 959; ↓ √מעט) **1. minority:** sg. מיעוטא כמאן דליתיה דמי a minority is as if it does not exist *Qid* 80a(25); *Nid* 18b(16); מיעוטא דשכיח a minority which is common *Nid* 32a(11); ר' מאיר חייש למיעוטא PN takes a minority into account *AZ* 34b(25); למיעוטא דמיעוטא לא חייש ר' מאיר PN does not take a minority of a minority into account *Yev* 119b(6); *Qid* 50b(30); רובא דהוי מיעוט' ומיעוטא דהוי רובא a majority (of the tribes) which is a minority (of the people) or a minority (of the tribes) which is a majority (of the people) *Hor* 5a(50); מיעוט' דמפילות a minority of women who miscarry *Yev* 119b(2); **2. reduction:** sg. אי אהני מיעוטא if the reduction (of the wall) was effective *Er* 77a(34); **3. limitation of the applicability of a term in an exegetical framework** [calque < MH מיעוט J 777; ≠ ↓ ריבויא, mng. 2]: sg. חד מיעוטא הוא one (verse) is a limitation *San* 73b(17); מיעוטיה דקרא the limitation of the

biblical verse *Ḥul* 75a(38); pl. ור׳ דריש ריבוי ומיעוטי PN expounds (biblical verses by the principle of) amplifications and limitations *Švu* 4b(14); *Er* 27b(42); *Naz* 34b(20); *BQ* 117b(44); *Hor* 2b(54); *Men* 28b(27); תרי מיעוטי two limitations *Šab* 26b(25); *ib.* 93a(9); *Qid* 58a(39); *Ḥul* 117b(1); **4. singular:** sg. קרן מעוטא ומיתרגם רובא the text is read [lit. they read] in the singular and is translated in the plural [w. ref. to וַעֲזָבַנִי Dt 31:16 as opp. to TA וִישַׁבְקוּן יָת דַּחְלְתִי TO ib.] *BMsYFr* 145:9

Y: מִיעוּטָא *Ber* 47a(25; BAYTN 141).

מִיפְתַּח פּוּמָא n.m. **the vowel *pataḥ*** (lit. opening of the mouth; inf. of ↓ √פתח pe., mng. 6f, פומא mng. 1a; cf. OfA מפתח פם Ah^ 114, TA מַפְּתַח פּוּמָא TJ Ezek 29:21, Sy ܡܦܬܚ ܦܘܡܐ LS 616) sg. *BMsY* 54:4

Lit: Yeivin, BV 55.

מִיצוּתָא n.f. **middle part** (< מיצעותא; ↓ √מצע) sg. מיצותא דרישא the middle part of the head *Šab* 110b(37; Oxf., c.27, 14)

מִיצְעָאָה, מיצא, מיצעא, f. **מִיצְעִיתָא** adj. **middle, intermediate,** n. **middle one** (↓ √מצע, מציעא; LJLA מיצעא J 778 [PsJ], Sy ܡܨܥܝܐ LS 399, Ma מיצאי MD 269) **I.** adj. **middle, intermediate:** sg.m. לבושה מיצעאה a middle garment [i.e. bet. an outer and an inner one] *Mei* 18a(23); זבינא מיצעא 'middle' merchandise [i.e. of intermediate demand and price] *Ned* 31b(1; V[2]) [≠ ↓ חריף I, mng. 4]; בבא מיצעא the middle portion (of Tractate *Neziqin*, i.e. *Bava Meṣi'a*) *OHP BM* 3:16; f. בבא מיצעיתא the middle section (of Tractate *Kelim*, ch. 11-20) *GC* 20:3; עינבתא מיציתא intermediate pustule *HPQ* 223:12; **II.** n. **1. middle one:** pl.m. מיצעאי דיתמי the middle (money) belongs to the orphans *Ber* 18b(51; **F**); מיצאעי the middle (places of refuge) *Mak* 10a(4); **2. Tractate *Bava Meṣi'a*** [< (בבא) מיצעא]: sg.m. מיצעא *GŠ* 425:19

Y: מִיצְעָא *Ned* ib.(BAYTN 118).

– **בְּמִיצֵי, בְּמִיצְעֵי** adv. **in the middle,** prep. **in the middle of** (cf. Sy ܒܡܨܥܬܐ adv., ܒܡܨܥܬ LS 399; ↓ באמצע, (בי מיצעי) **I.** adv. **in the middle:** ואי מוקים לה במיצעי *Suk* 18a(10); if he places it in the middle *Er* 16b(29); מאי כתביה לקלי במיצעי why did (Scripture) write קָלִי [Lev 23:14] in the middle? [i.e. bet. לֶחֶם and כַּרְמֶל] *Kar* 5a(27); *ib.* 6b(41); שירגא דליבני במיצעי a lattice work of bricks in the middle [i.e. of the fire] *San* 64b(23); **II.** prep. **in the middle of:** גריוא דארעא במיצעי נכסי a *g.*-measure of land in the middle of the property *HP* 92:16

Y: בְּמִיצְעֵי *Er* ib.

מֵיצְעֲתָא, מצעתא n.f. **middle part, common fund** (↓ √מצע; Sy ܡܨܥܬܐ, ܡܨܥܬܐ LS 399, ܒܡܨܥܬܐ in the meantime ib., Ma מיצאת 1# cs. MD 269) **1. middle part** [↓ מציעתא]: a. general: sg. מיצעתא דעלמ׳ the middle of the world *Bek* 8b(35); חוטרא דמצעתיה its [i.e. the *lulav's*] middle rib *HP* 32:15 [expl. MH שדרו שללולב Suk 32b(14)]; pl. ארבעי מיצעתה דביתיה the four parts of his house *Bo* 58:12; b. of a Mishna [↓ רישא mng. 5, סופא mng. 2]: sg. *Er* 73b(21); *ib.* 98a(8); *Ket* 23b(21); *Zev* 66b(21); **2. common fund** [lit. in the middle]: יושדיי אנא פ׳ במיצעתא כן וכן זוזי קרנא׳ I, NN, invested in the common fund [lit. placed in the middle] such-and-such an amount of *zuzim* of principal *SŠSad* 205:13; *ib.* 209:11; *TGHark* 277:30

The same mngs. are found for ↓ מציעתא; Y: מְצִיעְתָא *Er* 73b(21).

מֵיצַף פּוּמָא n.m. **the vowel *qameṣ*** (lit. ... of the mouth; ↓ פומא) sg. *BMsY* 54:13

Lit: S. Morag, Lešonenu 38 [1974] 59+, suggests a deriv. < יצף to deal with carefully. From a semantic point of view the rt. צפף to press, squeeze J 1297 is more likely, but it is attested only in MH and not in A.

1# מֵיצְרָא, cs. **מֵצַר,** pl. **מֵיצְרָנֵי** n.m. **border, boundary** (esp. of a field; < Akk *miṣru* A border of a field CAD M/2 113, mng. 1a, AIOA 72; ↓ √1# מצר, בר מיצרא, בי מיצרא, מיצרנאה; JudA מצר TDTJDA 37:9, Ma מיצרא MD 269, mng. a) sg.cs. מצר ארעא the border of the field *BB* 62b(40); מצר ראובן רוחין תרתין ומצר שמעון רוחין תרתין NN's border is two sides and NN_2's border is two sides *ib.* 62a(12) [i.e. the field is bordered on two sides each by the fields of these two people; quoted from a writ]; רוניא זבן ארעא אמיצרא דרבינא PN bought a field which was on PN_2's border *ib.* 5a(12); 12b(38); 26a(28); *BQ* 114a(14) [↓ אריא usage b]; *BM* 108b(8); מיצר⟨א⟩

רביעאה the fourth border *SŠHai* 11a(20); דקפדי אפלו אמאן דחליף אמצריהו they are particular even about one who passes by the border of their (fields) *BB* 29a(12); *BQ* 114a(10); *HP* 59:11; *TGAs28* 33:27; pl.cs. ארבעה מיצרי ביתיה the four borders of his house *Bo* 63:7; det. מצרי בראי the outer borders (of the house) *BB* 61b(1; **P**[1]); מכי דייש אמיצרי (he acquires possession) from the time that he treads on the borders (of the field) *Ket* 93a(4) [+ //'s; ↓ √דוש pe., mng. 1]; נכסי קנית בלא מיצרי you will buy property without borders [i.e. an extensive amount] *Ber* 56a(46; MGG 705:8); אר⟨ב⟩עא מצרני the four borders (of the field) *Ket* 55a(12); ואילן מצרניה these are its borders [i.e. of the olive press] *BB* 68a(11); *ib.* 63a(4); *SŠHai* 5b(21); *SŠSad* 260b:4; *Dec* 10:13; *Šeel* 132:54

Lit: S. Fraenkel, Berliner Vol 98 [pl. form]; Eps, StI 168; Y: מְצָרָא *BQ* 114a(12).

2# מֵיצְרָא, מצרא n.m. **rope bridge, rope thereof** (↓ √2# מצר; Ma מיצרא MD 269, mng. b) **1. rope bridge** [i.e. a plank bridge held from both sides by ropes]: sg. *Beṣ* 7b(3) [≠ ↓ מברא mng. 2; cf. Ma מיצרא Jb 178:7 ≠ מאברא ib. 6]; *ib.* 4; *MQ* 6b(48); **2. rope thereof:** sg. הוה מברא מאידך גיסא נקטא למצרא בידיה וקא עבר the ferry was on the other side (of the Jordan). He held the rope (of the bridge) in his hands and was crossing *Ket* 112a(44); *Qid* 81a(41); אנחי ידי אמצרא I placed my hand on the rope (of the bridge to simulate trembling) *BB* 167a(31)

Lit: Eps, StI 6+; Lidz, Jb 2:102[3]; Y: מְצָרָא *Beṣ* ib.(BAYTN 118).

3# מיצרא n.m. **(uncertain)** sg.cs. עבדא מצר מאה a slave is a ... of a hundred *BB* 127b(28)

מִיצְרָאָה, מצראה, מיצרא adj., n. **Egyptian** (TA מִצְרָאָה TO Gen 39:1, Sy ܡܨܪܝܐ PSm 2196) **I.** adj.: sg.m. אסא מיצרא the Egyptian myrtle *Suk* 33a(1); הלילא מצראה the 'Egyptian' *Hallel Ber* 56a(48); **II.** n.m.: pl. מצראי *ib.* 9b(9); *Soṭ* 12a(44)

The exact mng. of the phrase הלילא מצראה is uncertain. It may refer to Pss 113-118 and derive from בְּצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם 114:1. Rashi: the *Hallel* recited on Passover ≠ הלל הגדול Ps 136; Y: מִצְרָאָה *Ber* ib.(BAYTN 324).

מֵיצְרָנָאָה adj. perh. **pertaining to a border between fields** (↓ מיצרא 1#) sg.m. גרגירא מצרנאה rocket growing between fields *Yom* 18b(7; Rashi) [expl. אֹרֹת 2K 4:39; Var: מצרנאה RaḤ; מיצראה Egyptian **M**[1]; מצראה **MAr** (AC 1:305, s.v. ארות]

Expl. Rashi: הגדל על המיצר; Lit: Flora 1:491 ['auf Ackerrainen wachsende']; Koh, AC ib.

מִיקְפָּץ פּוּמָא n.m. **the vowel *qameṣ*** (lit. contracting of the mouth; ↓ √2# קפץ, פומא) sg. *BMsY* 54:14

Lit: S. Morag, Lešonenu 38 [1974] 59+.

מירסא n.m. **stomach ache** (Ma מירסא flatulency MD 270) sg. *Giṭ* 69b(9; OHT ib. 157:2)

Geon. expl.: מגץ אל בטן OHT ib., i.e. مَغْص البَطْن colic of the stomach. Note the Ma expl.: רוהא דיאתבא למיא ובארכא דמיא ומיתיקריא מירסא a spirit that is located in the duodenum and the lower intestines and is called *m.* MD ib. This word should perhaps be derived as a back formation from Akk *murussu* his sickness [< **muruṣšu*; cf.: *murussu ša awīlim šāti* that man's sickness CAD M/2 225]; Y: מוּרְסָא *Giṭ* ib.

מִישְׁחָא, משחא, מְשַׁח, cs. **מְשַׁח,** pl. **מִישְׁחָאנֵי** n.m. **oil, fat** (↓ √1# משח; TA מִשְׁחָא TO Ex 29:7, Sy ܡܫܚܐ, pl. ܡܫܚܢܐ LS 407, Ma 1# מישא, pl. מישאניא MD 270) **1. oil, salve:** a. general: sg. 1) as food: *Ber* 35b(40); *ib.* 37a(26); *Pes* 39b(39); *Naz* 31b(25); *Giṭ* 56a(26); *Anan* 87:2; *AnanSch* 11:23; *ḤM* 39:6; pl. מישחאני בסמי scented oils *HG1* 138:43; 2) for illumination: שרגא דמישחא an oil lamp *Šab* 46a(31); *ib.* 67b(30); 12b(46); 3) as a salve: *Ber* 42a(28); ולישוף מישחא בצידעיה let him rub oil on (the hair covering) his temples *Šab* 129a(45) [↓ √1# שוף pe., mng. 1a]; *ib.* 134a(25); 140b(21); *Yom* 78b(35); *Ket* 17b(9) [↓ √דרדק quad., mng. 1]; *Giṭ* 70a(3); b. of specific types: sg. 1) cs. משח אמגוזא nut oil *ḤM* 40:1; *Anan* 87:7; 2) משחא דאפרסמא balsam oil *Šab* 26a(4); *AZ* 28b(22); *San* 109a(45; MGG 310:12); *OHP Ber* 61:20 [glossed as גאליא, i.e. Arab غَالِيَة Siggel 54]; 3) cs. משח אקוסא ...-oil *ḤM* 41:17; 4) cs. משח ורדא rose-(scented) oil *ḤM* 37:8; det. מישחא דוורד *Šab* 111b(19; **M**); 5) משחא דזיתא olive oil *Ber* 56b(14; MGG 707:9); *Šab* 23a(21); *Giṭ* 86a(10); *ḤM* 38:10; *ib.* 43:14; *HP* 192:4; *TGAs42* 161:4; 6) cs. משח כו(ו)פ⟨ו⟩רא salve of *henna* *ḤM* 39:17; det. משחא דכופרי *Giṭ* 69b(47) [↓ כופרא 4#]; 7) cs. משח סוסאן *s.* oil *ḤM* 41:17; 8) cs. משח סוטא lily-(scented) oil *ḤM* ib.; 9) משחא דקאזא

cottonseed oil *Šab* 21a(10); 10) cs. משח קירא an ointment of bitumen *AZ* 28b(11) [↓ 1# קירא]; 11) cs. משח שושמי sesame oil *ḤM* 37:11; *HP* 192:3; det. מישחא דשומשמי *Šab* 23a(19); c. w. var. designations: sg. 1) מישחא כבישא impregnated [lit. pressed] oil *Ber* 43a(56) [v. Geon. expl. infra]; 2) מחשא טחינא perfumed [lit. ground] oil *ib.* [v. Geon. expl. infra]; d. in var. containers: sg. משחא במאנא oil in a vessel *San* 101a(37); שישא דמשחא a bottle of oil *BB* 144a(31); חביתא דמשחא a *ḥ.*-jug of oil *San* 31a(16); שתין גראבי משחא sixty *g.*-jugs of oil *BB* 73b(18; MGG 51:16); **2. fat:** sg. משחא דאווזא goose's fat *Yom* 84a(24); *AZ* 28a(28); חוטא דמשחא a stream of fat *BB* 73b(34); האי מישחא שליקא דארמאי butter [lit. boiled fat] of the pagans *AZ* 38b(42)

Geon. expl.: 1. Mng. 1.c.1: ומשחא כבישא שמן שומשמי שכובשין בו ורד ובינפסיג עד שקולט הריח OHP Ber 61:23, i.e. sesame oil impregnated w. rose and violet [NP *banafsaj* violet PED 203; cf. Sy ܒܢܦܫܓ LS 79 and ܡܫܚܐ ܕܒܢܦܫܐ PSm 2239; v. Flora 3:495]; מישחא כבישא פי' רבותינו שכובשין שומשמין ועצי בשמים זמן הרבה וקולט השומשמין הריח של בשמים וטוחנין אותו ויש פי' משחא טחינא קרוב לטחינתן בו ריח של בשמים Ar [AC 4:353]; נותן עליהן עצי בושם OHR Ber 54:7; 2. Mng. 2: משחא שליקא דמשחא דקארו ליה סמן TRN 369:1, i.e. سمن butter, vegetable oil; זהו שאמ' רב ששת מותר שומן של חלב שמתחלתו חלב ומביאין אותו גוים ונותני' בטלת וחובטין אותו עד שיצא אותו שומן ממנו TGAs42 92:4; Y: מִשְׁחָא *Ber* 43a(57; BAYTN 118).

מִישְׁלַם v.n. **completion, conclusion** (↓ √שלם pe. inf.) a. alone: דקדיש בההי(י)⟨ו⟩א יומא דמישלם שית⟨א⟩ he betrothed (her) on the very day of the completion of the six (months between נערה and בוגרת) *Qid* 79a(21); *Ket* 50a(28; **V⁵**); *ib.* 110a(35); *BM* 102b(35); b. w. var. prep.: במשלם שניא אלין תפוק ארעא דא בלא כסף at the conclusion of these years this field will go out without money [i.e. it will return to the debtor without payment] *BM* 67b(17) [cf. QA עד משלם שנין תמ(ני)ה) DJD 22:163:2]; למישלם תרתי@סרי שנין at the completion of twelve years *Ned* 50a(15); אסיר לה לאינסובי עד מישלם מינקותה she is forbidden to (re)marry until the completion of her period of wet nursing *HP* 110:30

מִישְׁאנָא, מישאנא n.m. **plough handle** (Maʻlūla *maššōna* Berg, Gl 59, > Arab مِشان BBah 1830:19 [expl. Sy ܡܫܐܢܐ]) sg. מישאנא בל' רבנן plough handle in JBA *GC* 59:2(Ar [AC 6:154]) [expl. MH עֲבוֹת MKel 21:2]

Expl. ib.: עץ הארוך של מחרישה שהוא נכנס בתוך העול; Lit: Eps, GCIntr 57; GC 59³.

[**מישרא** ↓ משרא n.]

מִית adj., n. **deceased, dead** (↓ √מות pe., pass.part.; ↓ מיתותא, 1# מיתנא; TA מִיתָא TO Num 6:6, Sy ܡܝܬܐ LS 378, Ma מיתא MD 271) n., sg.m. הנהו קבוראי דקברו מיתא ביום טוב ראשון certain gravediggers who buried a deceased person on the first day of a holiday *San* 26b(46); *HP* 166:8; *San* 48a(19); אתתא דההוא מיתא that deceased person's wife *Anan* 108:19; *ib.* 106:23; 118:11; ואם בעית למללא עם מיתא if you want to speak with a deceased person *ḤM* 42:23; *ib.* 46:4; pl.m. מיתיא חיו the dead will live (again) *San* 91a(24); חיי ומי(י)תי ליהוו עלך סהדין may the living and the dead be witnesses concerning you *ib.* 29b(9); 98b(51); ידענא דאפי' זוטרי דאית בכו מחיו מיתי נינהו I know that even the most insignificant ones among you can revive the dead *AZ* 10b(25); *RH* 20a(20); *ḤMGas* 94:12; *ḤM* 37:3; צילמתא דמיתי the forms of the dead *Bo* 78:12

Y: מִיתָא *Naz* 64a(13; BAYTN 11).

מִיתוּתָא n.f. **death** (↓ √מות, מותא, מיתא, מלאך מותא, סמא דמותא; Sy ܡܝܘܬܘܬܐ LS 378) sg. אי חברא אי מיתותא either a friend or death *Tan* 23a(53) // *BB* 16b(24); עידן מיתותא the time of death *AnanSch* 24:5; *ib.* 27:10; *SŠHai* 8b(10); רוח מלאכה רבתי דמיתותא the great spirit of the angel of death *Bo* 35:9

Y: מִיתוּתָא *BB* ib.

מיתיא ↓ מתייא n.

מִיתָנָא 1#, מיתאנא n.m. **corpse, deceased one** (↓ √מות, מיתא; TA מיתנא TO Dt 25:5[Var], NB *mītānû* CAD M/2 131) a. general: sg. שקלוה יתמי פרסוה אמיתנא ... קנייה מיתנא the orphans took it [i.e. the garment of fine wool] (and) spread it over the corpse. The corpse took possession of it (as shrouds) *Yev* 66b(33) [Var: מיתאנא HP 102:22; v. also TGAs28 54:30]; נכסי מיתנא the property of the deceased *ib.* 37b(36); בר מיתנא the son of the deceased one *ib.* 27; מנאתא דאחוה מיתנא the portion (of the inheritance) of his deceased brother *HP* 59:11; בהבוד מיתנא the late PN *TGHark* 276:21; האיי מיתאנא *ib.* 25:16; b. in legal documents: sg. ואישתמודענוהי דאחוהי דמיתנא פלוני מן אבו' הוא we ascertained that he was the paternal brother of NN, the deceased *Yev* 39b(33) = *SŠHai* 12b(2); *ib.* 13a(19); *Ket* 104b(38); *SŠSad* 265b:14

Lit: Rimalt 122. On מתחייבי מיתאנא *Anan* 83:24, v. Hark, ib.⁸; Y: מִיתָנָא *Yev* 37b(26; BAYTN 34).

מיתנא 2# ↓ מתנא v.n.

מָאך, מַךְ adj. **underweight** (↓ √מכך, מיך, מכיך; Sy ܡܟܟܐ weak LS 384, Ma מאכא 1# MD 242) sg.m. הוה איכא זוזא מאכא בהדיה דלא נפיק he had an underweight *zuz* which was not acceptable for payment *Bek* 51a(1) // זוזא מכא *BQ* 37a(5); *Šab* 129a(44; Ed)

Y: מַכָּא BAYTN 5.

מְכַבַּל adj. **bound, fettered** (↓ √כבל pa., pass. part.; Sy ܡܟܒܠܐ LS 316) sg.f. ארעא מכבלתא דלא עבדא פירי a 'bound' land that does not produce fruit *Šab* 54a(15) [expl. GN כָּבוּל 1K 9:13]

Y: מַכָּא BAYTN 5.

מכבנתא n.f. **(uncertain;** √כבן pa., pass.part. f.; cf. TA כְּבִינְתָּא TJ Is 3:23, Sy ܡܟܒܢܬܐ, ܡܟܒܢܬܐ cloak LS 316) **1.** perh. **a type of head covering or cloak:** sg. *Šab* 62a(33) [expl. MH כּוֹכְלִיָּר κοχλιάριον Mib. 6:3]; **2.** perh. **a twisted pin:** sg. שקלה למכבנתא דעציתה בביועא she took the ... (and) stuck it into the crack (and it entered the snake's eye) *ib.* 156b(23)

Geon. expl.: 1. צמר כבון כמין עטרת שמקיפין אותו בראש הנשים OHT ib. 60:12 [R. Šarrira]; 2. מכבנתא מביאה כיפה וכובנת בה תכשיט שהוא דומה בגדיה שלא יטנפו בגדיה ib. 16 [R. Ṣemaḥ]; 3. לכלילא מהו [= מיהו] רחב הוא מן כלילא שעושין אותו סביבות הראש רדא מלקא עלי אכתאפה דון מלתחף בה ib. 18 [R. Nahšon]; 4. כולו לאן תרג' רְדִידִים [ישע' ג:כג] מכבנתא a cloak draped over his shoulders without (his) being wrapped in it ib. 22 [v. TJ Is ib.]; Rashi: Old French espingle, nusquo 'breast pin' [v. Krauss, TAr 1:639⁷⁸⁸]; Y: מְכַבַּנְתָּא *Šab* 62a(33).

מָאכוּלְתָא, מאכולתא n.f. **food, provisions** (↓ 1# √אכל, 2# מתוכילתא; Sy ܡܐܟܘܠܬܐ LS 17, Ma מאכולתא MD 242) sg. קריבו לי מכולתא bring me food *Pes* 43a(15; **E¹C**) [Var: מאכולתא ORashi; v. DS, ad loc., n. ב]

מְכוֹעָר adj. **ugly** (< MH² מכוער J 656; ↓ כיאורא; Sy ܡܟܥܪܐ LS 315) pl.m. בני מכוערי ugly children *Ket* 60b(55; **FrV⁵M**)

The form w. *ʻayin* is supported by all of the mss.

מְכוֹתָא, pl. **מְכְוָאתָא** n.f. **small boat** (< Akk *makkūtu* a boat CAD M/1 137 [Lex], AIOA 68; Sy 1# ܡܟܘܬܐ type of boat LS 386 [Lex], Ma מאכותא *maxuṭa* raft, boat MD 242, ZSLM 52) sg. רבה בר בר רב הונא צייר מכותא PN used to draw a boat (as his signature) *Giṭ* 36a(27) // *ib.* 87b(5) // *BB* 161b(6); אילפא תלא נפשיה באיסקריא דמכותא PN suspended himself from the sailyard of a boat *Ket* 69b(36; **V⁵**); ההיא מכותא דצחנתא a certain boat carrying [lit. of] fish hash *AZ* 40a(24; HG3 276:67); ומאן דמסגי במכותא one who is traveling by boat *HG3* 121:21(Var); pl. שנונתאי דחריצי ודמכואתא algae of ditches and of boats *TRN* 574:5

Expl. Ar: ספינה AC 5:140; Lit: Eps, St2 405:36, note; Y: מְכוֹתָא *Ket* ib.(BAYTN 31).

מִכְחָלָא n.m./f. **paint-stick used for applying kohl to the eye** (↓ √כחל; Sy ܡܟܚܘܠܬܐ LS 324, MH מִכְחָל MKelK 16:8) sg. דכמה דאלים מכחלא טפי מעלי the thicker the paint-stick, the better it is *Šab* 151b(49); מכחלא דכספא a silver paint-stick *BQ* 117a(48; **Es**); pl. מכחלי *Giṭ* 69a(3; **V¹⁸**)

Geon. expl.: מכחול [כלים פי"ג מ"ב] זה לשני מעשים ראשו אחד חד לכחול בו את העין וראשו אחד רחב לנקות בו את האוזן וזה צורתו GC 29:1; OHR BQ 108:5 [for drawings, v. AC 5:135]; Y: מִכְחָלָא *BQ* ib.

מַכִּי, מן כי conj. ↓ 1# כי conj.

מְכִיךְ adj. **low, humble** (↓ √מכך, מיך, מך; TA מְכִיךְ TO Lev 13:20, Sy ܡܟܝܟܐ LS 384, Ma מאכיכא MD 242) **1. low:** sg.m. משום דמכיכת מכל אילני because you [i.e. the thornbush] are the lowest of all the trees *Šab* 67a(21; **M**); **2. humble:** sg.m. ההוא דמהימן ומכיך ואימיד that one who is trustworthy, humble, and wealthy *TGHark* 99:34; *ib.* 31

מְכִילְתָא, pl. **מְכִילָאתָא** n.f. **Tannaitic collection of laws** (lit. measure; ↓ √כול; TA מְכִילְתָא TO Lev 19:35; cf. Sy ܡܟܝܠܬܐ measure LS 325) sg. פוק עיין במכילתך go (and) study your Tannaitic collection *Giṭ* 44a(24; **O³OHT** Giṭ 88:11); מכילתא אחריתי another Tannaitic collection *Pes*

48a(30); *Tem* 33a(34); pl. לאו כולהו מכילתא מטיין להו‎(ן) not all of the Tannaitic collections have reached us *OHT Pes* 104:20; כל מי שהוא יודע מכילאתא *OHT Meg* 52:25

Geon. expl.: מכילתיך מסכתא היא או ברייתה היא? כך פירוש מכילתא הלכות ברורות שמקובצות מכל התלמוד ונעשות כמסכתא OHT Giṭ 88:11; Lit: Eps, St2 183+; id., PLT 545; Y: מְכִילְתָא *Pes* ib.(BAYTN 293).

מכך vb. **to sink down, spread out, level** (↓ מיך, מך, מכיך, מככא; Sy ܡܟ intr. to lie stretched out, tr. to spread out LS 384, Ma מכך MD 271) **Pe.** (a/u) **1. intr. to sink down:** מכא ליה ארעא תחותיה the ground sank down under him (giving him a place to hide) *San* 95a(39; **F**[2]); והוה קא מא(י)כי טורי מקמייהו the mountains sank down in front of them *Ber* 54b(3; EY) [Var: מכו OHP ib. 105:12; v. Geon. expl.]; **2. intr. to lie down:** חזו למימך עליהו (the garments) are suitable to lie down upon them *Beṣ* 14b(41; **M**) [↓ √דמך pe.]; בר מך רבע the one who lay down completely *Pes* 49a(50); **3. tr. to spread s.t. out:** חזו למימך תחותיה they are suitable to spread out under him *Beṣ* 14b(41; **V**[1]); למימך תותיה to spread out (the garments) under him *Yom* 69a(16) [Ed: בהצעה]; אוכלינהו ואשקינהו ומך {ליה} ⟨להו⟩ ביסתרקי he fed them, gave them drink, and spread out bedding for them *Tan* 21b(42); ולממכא בה בסתרקי *HG1* 326:3 [in the *sukka*]; *HP* 29:4; בליליא הוו מייכין ליה שיתין נמטי they used to spread out sixty felt garments for him at night *BM* 84b(2; **F**[1]); מוך שקיך וגני spread out your sack and lie down (on it) *Ber* 59a(37) // *Tan* 6b(27); **4. to level:** והוה מכיך קמיהו טורי (the Ark of the Covenant) was leveling the mountains before them *Ber* 54b(3; **OP**) [cf. Ma: מאייך טוריא leveler of mountains MD 272]; *Bo* 139:9 [↓ ערסא mng. 1.b.1]

Pa. to level: ואף על גב דקא ממכיך even though he levels (the ground?) *Yom* 84b(31) [Var: ואע"ג דקא ממכיך מכובי **M**]

Geon. expl.: תמאהא תטאמא OHP Ber 105:12 [unclear].

מְכָכָא n.m. **bolster, cushion** (↓ √מכך; Sy ܡܟܟܐ rug LS 384, TA מְכַכִּין pl. TJ 2S 17:28) sg. מיגנא אמככא דצלא sleeping on a leather bolster *Pes* 112b(22; **C**); pl. מכאכי *SŠHai* 2a(17) [in a trousseau list]

מכלל, מכללא ↓ כללא n.

מַכְנַשְׁתָּא n.f. **sweeping up** (↓ √1#כנש, כנישתא#2; cf. Sy ܡܟܢܫܬܐ broom LS 336) sg. מכנשתא דבי@דרי sweeping up of the threshing floor *BM* 21a(28; **V**[22]) [Var: כנישתא Ar (AC 4:264)]; *ib.* 21b(17)

Y: מַכְנַשְׁתָּא *BM* ib.

1# מִכְסָא, מיכסא n.m. **taxes, toll** (< Akk *miksu* various types of taxes CAD M/2 63, AIOA 72; Sy ܡܟܣܐ LS 385, Ma מאכסא MD 243, > Arab مكس Fr, AF 283) **1. taxes:** sg. שבקו לי' מכסא תליסר שני they exempted him from taxes for thirteen years *AZ* 4a(34); *BM* 65a(54); דשקלי מיניה מיכסא one from whom they take taxes *AZ* 13a(31); *ib.* 13b(35); **2. toll:** sg. אילפא דאזלא בלא מכסא a boat which travels without (having paid) the toll *AZ* 10b(45) [cf. Akk (NA): *miksī kāri nēberi ša mātija* the toll duties collected on the quays (and) river-crossings of my country CAD ib. 65]; יהבית מכסאי חלפית ועברית I paid my toll, passed, and crossed over *ib.* 46; רהוטי מיכסא 'toll runners' [i.e. those who run after people trying to evade the payment of the toll] *Šab* 78b(41)

The phrase בי מיכסי *Ket* 112a(1); etc. is a GN [v. Eshel, JSB 67+]; Y: מִכְסָא *BM* ib.(BAYTN 118).

2# מַכְסָא n.m. **tax or toll collector** (< Akk *mākisu* CAD M/1 129; Sy ܡܟܣܐ LS 385) sg. בעיא מכסא PN, the tax collector *San* 44b(53)

Y: מוֹכְסָא *Šab* 78b(41; BAYTN 162).

מַכְתְּבָא n.m. **stylus, awl** (↓ √כתב; Sy ܡܟܬܒܐ LS 352, mng. 2) sg. מכתבא גללא בזע a stylus pierces a rock *AZ* 22b(18)

Geon. expl.: והוא של ברזל וראשו חד ודק ותופרין בו מנעלים TGWeisz 82b:3; Voc: מַכְתְּבָא *AZ* ib.(J); Y: מַכְתְּבָא *AZ* ib.(BAYTN 218).

מלא adj. ↓ מלי adj.

[מלאה] adj. **of GN** pl.m. מלאי *Qid* 70b(35; **M**)

Rashi: שמות מקומות או משפחות; Lit: Eshel, JSB 147.]

מלאי*, cs. מלאי n.m. **large number** (↓ √1#מלי; Ma מאלאייא MD 243) sg.cs. דמלאי גברי a large number of men *Er* 43b(41); *ib.* 44a(1)

The mng. of טורא דמלאי *San* 109a(23) is uncertain.

מַלְאָכָא n.m. **angel** (TA מַלְאָכָא TO Ex 23:20, Sy ܡܠܐܟܐ LS 354, Ma מאלאכא MD 243) sg. מלאכא אשכחיה לרב קטינא דמכסי סדינא an angel came across PN who was dressed in an *s.*-cloth *Men* 41a(22); עזריאל מלאכא רבא PN, the great angel *Bo* 9:14; *ib.* 15:3; 21:13; 48:4; 56:14; pl.abs. מלאכין קדישין holy angels *ib.* 9:14; 48:5; 89:5; cs. מלאכי רוגזא וחמתא וחרונה ועברה the angels of anger, wrath, rage, and ire *ḤM* 46:17 [cf. Ps 78:49]; det. תרי מלאכי two angels *Ket* 69b(36); *BB* 75a(23); *San* 96a(4); *Tan* 24b(25) [↓ 1#מלחא]; *Ḥag* 14a(10); *BM* 85b(36)

Note that in the phrase: אי קמאי מלאכי אנן בני נש if the ancients were angels we are humans *IŠGF* 20:17, the original quotation from PT Šeq 48d(1) [+ //'s] has been transformed into JBA; Y: מַלְאָכָא *Men* ib.(BAYTN 218).

– מַלְאָכָא דְמִיתוּתָא, מַלְאַךְ מוֹתָא n.m. **Angel of Death** (↓ מיתותא, מותא; Sy ܡܠܐܟ ܡܘܬܐ PSm 1874) sg.cs. מלאך מותא *Bo* 3:6; *ib.* 10; 103c:1; 142:2; det. מלאכ' דמיתות' *Ned* 41a(40)

מַלְבּוּשָׁא n.m. **garment** (↓ √לבש; Ma מאלבושא MD 244) sg. *Bo* 15:6

מַלְבְּנָא n.m. **brick mold, frame** (↓ √לבן; Sy ܡܠܒܢܐ brick mold LS 357; cf. Akk *nalbanu* CAD N/1 199) **1. brick mold:** sg. למלבנא רויחא for (bricks made in) a wide brick mold *BM* 116b(33); **2. frame:** sg. מלבנא דקורקסא a wooden frame *HP* 72:19

Y: מַלְבְּנָא *BM* ib.(BAYTN 218).

מלבר ↓ ברא#2 n.

מלגיו, מלגאו ↓ גו prep.

מלהדי ↓ להדי prep.

[מלוא ↓ מלי adj.]

מַלְוָשָׁא n.m. **zodiacal sign** (< Akk MUL *lumāšu* zodiacal constellation CAD L 245, AIOA 67; Sy ܡܠܘܫܐ zodiacal sign LS 390, Ma מאלואשא MD 244) sg. מלואשיה דהדין משרשיה PN's zodiacal sign *Bo* 21:19; pl.abs. תרין עשר מלוי@א"שין *ib.* 4:4

Lit: Eps, St1 348. AIOA, ib., points out that the A form shows that the Sum determinative was pronounced.

מלוגא n.m. **a type of container** (etym. unkn.) sg. ההיא איתתא דאפקידו גבה מלוגא דשטרי a certain woman with whom they deposited an *m.*-container of writs *Ket* 85a(22); *BB* 151a(32)

Expl. R.G.: כריכות הרבה של שטרות BB ib.; Lit: Löw, Lehnw 339, rejects Gr deriv.; Y: מְלוּגָא *Ket* ib.

מלוגנאה adj. **of GN** sg.m. רבעא קבא מלוגנאה a quarter of a *qab* of GN *Pes* 48a(37)

מְלָוִיתָא n.f. **a type of spirit** (lit. companion; ↓ √לוי pa.; Ma מאלואיתא MD 244 [used of female devil spirits]) sg. מלויתא חציפתא impudent female companion *Bo* 78:7; *ib.* 122:4

1# מלח vb. **to salt** (denom. < ↓ 1#מילחא; ↓ 2#מילחא, מלחתא, 2#מלחא, מליח; Sy ܡܠܚ LS 390, BA מלח HALOT 1916) **Pe.** (a/): a. meat: דמלח ביה בישרא (the dish in which PN) used to salt meat *Ḥul* 111b(15); *ib.* 93a(34); 113a(29); 133a(11); *Šab* 75b(10); *ib.* 108b(20); *Pes* 74b(24); *MQ* 11a(33); *BB* 74b(35); דוכתא דליכא מילחא למימלח בישרא a place where there is no salt to salt meat *TGAs28* 22:24; b. fish: שרא להו ראבא למימלח ומיכל מניהו PN permitted them to salt (the fish) and to eat of them (on the intermediate days) *MQ* 11a(29); *Šab* 119a(15) // *Qid* 41a(11); *BB* 73b(18); pass.part. ↓ מליח; c. vegetables: מריש הוה מלחנא פוגלא פוגלא formerly I used to salt each radish individually (on the Sabbath) *Šab* 108b(18); d. blood: כיון דמלחיה נפקא ליה מתורת דם as soon as he salted it [i.e. the blood], it ceased to be in the category of blood for him *Men* 21a(12); e. meal offering: מנחה באעי למימלחא במילחא it is necessary to put salt on a meal offering *Anan* 87:2; f. animal hides: *Beṣ* 11b(4); pass.part. דלא מליח ולא עפיץ ולא קמיח (a hide) which is neither salted, nor treated with gall nuts, nor floured *Šab* 79a(34) // *Meg* 19a(1) // *Giṭ* 22a(33)

Itpe. to be salted: הנהו אטמהתא דבישרא דאימלחא בי ריש גלותא בגידא נשיהו certain thighs of meat which were salted in the exilarch's house together with their sciatic nerve *Ḥul* 97b(5); *ib.* 112b(11); *HG3* 212:74

2# מלח vb. **to steer a boat** (denom. < ↓ 1#מלחא; Sy ܡܠܚ pa. LS 391) **Pa.:** רב פפא ממלח מלוחי PN was steering the boat *Ket* 85a(2)

On *BQ* 117b(33), v. ↓ √2#מלי.

מַלָּחָא, מלאחא #1 n.m. **sailor** (< Akk *malāḫu* A CAD M/1 149, AIOA 69 [< Sum **malaḫ** SLOB 384, 22[55]] w. assim. to *qaṭṭāl*-form; ↓ √2# מלח; Sy ܡܠܚܐ LS 391, Ma מאלאהא MD 243, > Arab ملّاح Fr, AF 221) pl. חזינא למלאכי דאידמו למלאחי I saw angels in the guise of sailors *Tan* 24b(26)

Y: מַלָּחֵי *Tan* ib.(BAYTN 232).

מלחא #2 n.m. **a dish prepared by salting** (↓ √1# מלח; cf. Sy ܡܠܘܚܐ pickling with salt PSm 2134 [Lex]) sg. תולתא מלחא a third (of the fish) prepared by salting *MQ* 11a(37)

Y: מִילְחָא *MQ* ib.

מלחתא n.f. **salt pit** (↓ מילחא #1, √1# מלח; Sy ܡܠܚܬܐ LS 390) sg. האי מאן דכניף מילחא ממלחתא one who gathers together salt from a salt pit *Šab* 73b(35); *ib.* 66b(38)

Lit: Fauna 140; Y: מִלְחְתָא *Šab* ib.(BAYTN 194).

מלי #1 vb. **to be full, fill, complete** (↓ מוליא #2, מלי adj., מלאיא, מלייתא; Sy ܡܠܐ, ܡܠܝ LS 388, Ma מלא #1 MD 272) **Pe. I.** (i) intr. **1. to be full:** וחזיא לתנורא דימלי נהמא she saw the oven full of bread *Tan* 25a(5); ומלאי ארעא מיא the field became full [i.e. saturated] with water *BM* 76b(35); **2. to amount to s.t.:** לא מאלו זוזיה בדינרא his (silver) *zuzim* do not amount to a (gold) *denar ib.* 45b(1); **3. to be complete, concluded (of time):** מלו שבעין שנין seventy years were completed *Meg* 11b(42); *Ḥag* 5a(6); *Pes* 56a(9); *Giṭ* 76b(18); *BQ* 79b(53); *Kar* 10a(7); בההוא יומא דמאלו ימי טהרה דילה on that day on which the days of her purity are completed *Anan* 51:23; *ib.* 81:5; *HP* 131:27; *HG3* 280:35; *ib.* 285:39; **4. to ripen, be ripe** [cf. Sy: ܫܒܠܐ ܡܠܝܬܐ ripe ears of grain Gen 41:7]: ואכת' בחמשה יומי מיקא מליא can (the grain) still become ripe in five days? *RH* 13a(33); ניתי קשיתא דזית(א)(י) דלא מלו תלתא let him bring stones of olives which have not ripened a third *Yom* 84a(26; **M**) [Var: שלא הביא שליש **E**[2]]; **II.** (a) tr. **1. to draw, fill:** a. water: דמליא בחצבא רבא תימלי בחצבא זוטא (the woman) who draws (water) in a large pitcher should draw (water) in a small pitcher *Beṣ* 30a(13); מלו בך מיא they made you draw water for them *Suk* 48b(21); *Šab* 148a(31); *Beṣ* 39b(11; **V**[1]); *Tan* 20b(48); *Giṭ* 68a(35); *BQ* 51b(46); *AZ* 33b(21); *ib.* 38b(34); 76b(1); *Ḥul* 55b(27); *Er* 12a(52); *ib.* 104a(48); *SOZ* 72:20; *ḤM* 38:12!; b. earth: כיון דאית ליה עליה דהאיך לאיתויי עפרא וממלאה ולא קא מיתי ליה ומאלי since that person was supposed to bring earth and to fill it [i.e. the pit], and he did not bring it and fill (it) *BQ* 48a(36); *Tan* 21a(43); c. other: באתרא דנהיגי דמאלו פורייא בחבלי in a place where they customarily fill the bed with ropes *Ket* 65a(41); *MQ* 10a(35); אתא זיקא הוה קא מלי ליה ציבי a wind came and was filling it [i.e. the *sukka*] with pieces of wood *Suk* 29a(10); ומלייה לגלימיה טרפי דאילני he filled his garment with leaves of trees *BM* 114b(11); ונימלייה פרצידי דרומנא סומקא let him fill it [i.e. the cup] with seeds of a red pomegranate *ib.* 84a(20; **Es**); *AZ* 28b(25); **2. to paint the eye socket (with kohl powder, earth, etc.):** דהויין מליאן כוחלו(א)ן ורמזין they used to paint their eye sockets with kohl powder and wink *Šab* 62b(32) [expl. BH מְשַׂקְּרוֹת עֵינָיִם Is 3:16] // *Yom* 9b(19); *Šab* 10b(19); *Giṭ* 69a(3); *San* 109a(6); מאן יהיב לן מעפרא דרב ושמואל ומלינן עינין oh that we had some of the earth (of the grave) of PN and PN$_2$ so that we could paint our eyes (with it as a sign of reverence)! *BB* 171b(14) // *AZ* 53b(48) // *Ḥul* 68b(25); *Ber* 6a(17) [ashes]; *BM* 85b(48) [medication]

Pa. 1. to complete: דמלייה בתמרי he completed it [i.e. the measure of the *ḥelev*] with dates *Kar* 14a(34); *ib.* 21b(1); *Zev* 76b(8); *Men* 104a(15); *Bek* 3a(29) [≠ ↓ √גרע pa.]; דאתי פותיא דהני וממלא סומכא דהני the width of these (boards) comes and completes the thickness of those *Šab* 98b(13; **M**); למלויי חמשה to complete (a quorum) of five (judges) *Yev* 101b(41); אי לא איפגרת כולי האי מיומא קמא הוה ממלית לכולהו if you had not been absent so much you would have completed all of them [i.e. the picking of the grapes] on the first day *Ket* 111b(49); **2. to compensate for a loss:** דמהדר ליה תבריה ... וממלי ליה דמי מ(י)ניה he returns the pieces to him and compensates him for the price of his (broken) object *BM* 97a(2; **V**[22]); וטרח ומלייה ולא אודעיה he took the trouble to compensate him (for the monetary loss) and did not inform him *ib.* 105a(3); **3. to make a full**

month of thirty days: תמוז דההוא שתא מלוי(ה) מלייה they indeed had made *Tammuz* of that year a full month *Tan* 29a(20); ולימלייה לאדר let us make *Adar* a full month *San* 13b(8)

Itpe. to be filled: אימלי זיהרא he became angry [lit. he was filled with venom] *Giṭ* 45b(34) [↓ זיהרא #2 mng. 2]

מלי #2 vb. **to push** (etym. unkn.) **Pe.:** מלא ביה חד מיניהו בחמאריה one of them pushed his ass *BQ* 117b(33) [Var: מלח ליה לחמרא דההוא גברא HG2 343:21(Ms. ת); דחפיה ib.(Ms. ר,פ,ו)]

For add. textual evidence, v. AC 5:152 and OHP BQ 166:15+.

מלי #3 vb. **to speak** (< ↓ √1# מלל; Ma מלא #3 MD 272, TA מַלֵּי TO Gen 34:3) **Pa.:** וממלו מילי עילואי they gossip [lit. speak words] against me *Qid* 50a(36)

Cf. LMA *ma-le-e mi-il-in-ni* UrukInc 2; Lit: Eps, Gr 11.

מלי #4 vb. **to be weary** (sec. rt. < לאי; Sy ܡܠܐ [< ܠܐܐ af.] LS 354) **Af.:** מלי ואתי ר' יהודה נשיאה' לאפיהו PN was wearily coming towards them *BB* 111a(36)

Lit: Goldschmidt 487.

מלי, מלא adj. **full, adult,** n.m. **fullness** (↓ √1# מלי; TA מְלֵי TO Ex 9:8, Sy ܡܠܐ n. LS 388, Ma מאליא #2 MD 244) **I. adj. 1. full:** sg.m. מפוחא דמלי זיקא a bellows full of air *Tan* 12a(17); מלי עסקך your merchandise is full *Ber* 56a(33); ירחא מליא a full month [i.e. thirty days] *Ara* 9a(5) [≠ ↓ חסיר mng. 1]; *Ḥul* 48a(45; **V**[11]); גופא מליא a full body *Yev* 87b(1; **O**[2]) // *Nid* 44a(31) [i.e. pregnant; ≠ ↓ סריק empty]; f. מתא כמאן דמליא דמיא a town is considered to be full *Er* 32b(40); זיקא בין מליא בין חסירה a skin-bottle whether full or empty *AZ* 60a(15); איפלאי פילא מתחותיה ואשכחיה דמליא חמרא a crack developed at its bottom, and he found it full of wine *ib.* 74b(19); *Šab* 151b(47); *Yom* 78a(23); כרסיהו ... מליא their stomach is full *BB* 23a(20); *Meg* 28b(40) [↓ צנא]; pl.m. חזונהו דמלו עפרא they saw that they were full of earth *Tan* 21a(44); **2. adult:** sg.m. גברא מליא an adult man *OHT Meg* 43:1 [≠ ↓ ינוקא]; **II. n. fullness,** cs. only **-ful:** sg.m. מלא טסקא קשבי ומלא כסא קמחא דאבשונא a basketful of dates and a bowlful of flour of roasted ears of grain *Meg* 7b(3); *ib.* 7; מלא צנא דתרבא a basketful of fat *Ḥul* 59b(15); *Pes* 88a(4); *Yom* 85b(23); *Tan* 9b(25); *BM* 108a(26) [↓ סוסיא]; מלי חופנאי מיא my full handfuls of water *Šab* 62b(28); מלי עומסיה his full burden [i.e. reward] *San* 100a(45)

The mng. of לישׁ"א נ"א מליא *AnanSch* 16:11 is unclear; Y: מְלֵיָא *RH* 6b(25).

מְלִיחַ adj. **salted** (↓ √1# מלח pe., pass.part.; Sy ܡܠܝܚܐ LS 390) sg.m. כוורא מליחא ... בשרא מליחא salted fish/meat *BB* 74b(35); pl. מליחי מיא the water is salty *AZ* 39a(17) // *Suk* 18a(41); זיתי מליחי salted olives [i.e. in brine] *Anan* 47:20; *Tam* 32b(8; **V**[10]) [fish]; *BB* 74b(14) [birds]

Y: מְלִיחַ *Šab* ib.

מלייתא, מליאתא, מלאיתא n.f. **additional amount, remainder, stuffing** (↓ √1# מלי; Sy ܡܠܝܘܬܐ fullness, completion LS 389, Ma מאלאייא fullness MD 243) **1. additional amount, remainder:** sg. ואי איכא יתירא למליתא דתשעת קבין הדרי if there is an additional amount (in the area of the field) of nine *qabs* it returns *BB* 104b(1); כמא דלא תבעא מליאתא דפיש לה מכתובתה as long as she does not claim the amount which remains from her *ketubba HP* 103:1 [= GeonH תשלומת HR 78:14]; **2. stuffing (of a raw animal):** sg. הא מאליתא שריא stuffing is, in fact, permitted *Pes* 74a(30); *ib.* 74b(16) [Var: מלאיאתא SMel 40:122]; הא מלאיתא היכי דמיא אי דמאלי זגתא או בר אווא או בר גוזלא בחיותהון וחייט להון [ושדי] להון] לקידרא how does one picture stuffing? If one stuffs a hen or a duck or a dove (with flour, etc.) when they are raw and sews them up and puts them in a pot *OHT Pes* 83:24; *ib.* 84:9; 30; *HG3* 219:80

Y: מוּלְיְיתָא *Pes* 74a(30; BAYTN 199).

מלך #1 vb. **to reign, head the academic session** (↓ מלכא, מלכותא, מלכתא; Sy ܡܠܟ af. LS 392, Ma מלך #1 pe., etpa. MD 273) **Pe.** (a/u) **1. to reign:** בעינא דאסוירוס ברי ימלוך תחותאי I want PN, my son, to reign in my stead *AZ* 10a(46; **J**); וסבר אנא הוא דמליכנא ולא ידע דבריה הוא דמליך he thought: "It is I who will reign." But he did not know that it was his son who would reign *San* 101b(15); *Hor* 11b(49); *Kar* 5b(33); דבר כוזבא מלך תרתין שנין ופלגא PN reigned 2 1/2 years *San*

93b(31); *Meg* 11a(49); *ib.* 11b(54); *Ara* 33a(15); *AZ* 9a(6); **2. to head the academic session or the academy:** a. in BT: ריש מתיבתא דמליך במתא מחסיא טביומי חתים the one who will head the academic session in GN signs (his name as) PN *BB* 12b(11); עד דאתא אילפא מלך ר' יוחנן by the time that PN came, PN$_2$ headed the academic session *Tan* 21a(21) // *Ket* 69b(36); מלך רבה עשרין ותרתין שנין והדר מלך רב יוסף PN headed the academic session for twenty-two years and afterwards PN$_2$ headed it *Hor* 14a(13); אנא מלכי ואיהו ריש גנבי I headed the academic session, and he became the head of the robbers *Šab* 156a(26); מלכת ודחיל כולי עלמא מינך you will head the academic session, and everyone will revere you *Ber* 56a(31; **F**) [**O:** ריש מתיבתא הוית]; *ib.* 64a(8); *Šab* 59b(30); b. in Geon. lit.: ובתריה מלך מר רב יהודה PN headed the academy after him *IŠGF* 103:3; *ib.* 84:1; 86:9; 87:18; 95:5; 90:5; 102:14; 104:5; 106:2; 112:1; 115:18; והוה בהון מן דמלך there was (one) among them one who headed the academy *OHT Yev* 39:19

Af. 1. to declare s.o. king: דאמנו עליה מאדר ולא אמלכוה עד חד בניסן they decided about him in *Adar*, but they did not declare him king until the first of *Nisan RH* 2b(4); כיון דאמלכתיה למעלה ולמטה ולארבע רוחות after you have declared Him king above, below, and in the four directions *Ber* 13b(34); **2. to appoint the head of academy:** והיכי אמלכון רבנן לר' אפס בתר הכי how did the scholars appoint PN afterwards? *IŠGF* 34:18

Lit: Assaf, TGAs28 5[6] [Pe., mng. 2].

2# מלך vb. **to consult, reconsider** (Sy ܡܠܟ pe. to advise LS 391, Ma 2# מלך MD 273) **Itpe. 1. to consult, ask for advice:** a. alone: בת' דעבדי' מתמלכין do people ask for advice after they have acted? *BB* 4a(21); אימליך כתוב consult (with the seller and) draw up (the document) *BM* 15a(19; **F**[1]); *Ara* 11b(42); b. w. -ב w. s.o.: איזיל ואימליך באינשי ב(י)תאי I shall go and consult with my wife *Ber* 27b(50); שדור זוגא דרבנן לגביה לאמלוכי ביה they sent a pair of scholars to him to consult with him *BB* 12b(16); *ib.* 30b(7); *Giṭ* 70b(13); *TGHark* 165:8; c. w. -על about s.t.: כל מילתא מימלך עלה שליחא any matter about which an agent would consult (the sender) *Mei* 20b(1) // *Ned* 54a(22) // *Ḥul* 104a(7); **2. to reconsider, change one's mind** [w. -על]: ודיל' אימלוכי אימלך perhaps he actually reconsidered (before completing the *geṭ*) *Giṭ* 88a(2); *Tan* 12a(3); כי היכי דאת אמלכת וחפרת אנא נמי ממלכנא וחפרנא just as you changed your mind and dug (pits in the field), so also shall I change my mind and dig *BB* 17b(14); מימליך עלה he reconsiders it *Er* 8a(12); *Beṣ* 10a(28); *Soṭ* 43b(27); *BM* 19b(4); *San* 61b(16); *Tem* 25b(43); *HP* 66:29

3# מלך vb. **to purchase** (< Arab مَلَكَ to acquire, possess Wehr 921; ↓ מולכנא; cf. SA מלך pe. DSA 471, mng. 2, ModSy ܡܠܟ to gain, possess Maclean 179) **Pe.** (a/): ומלכיה פל' דנן להדין עבדא מלכאנא גמירא NN purchased this slave in a complete purchase *SŠHai* 7a(4); לא מובינגא ליה אלא בכל מה דמליך לוי I shall not sell to him except from what NN purchases *OHT Giṭ* 114:27; כיון דאשת [איש] ועבד לא מלו(י)כין מידעם since a woman and a slave cannot purchase anything *TGAs28* 5:28

מַלְכָּא, abs. **מֶלֶךְ** n.m. **king,** pl. **Book of Kings** (↓ √1# מלך, דבי מלכא, בת מלכא, בי מלכא; TA מַלְכָּא TO Gen 14:1, Sy ܡܠܟܐ LS 391, Ma מאלכא MD 244) **1. king:** a. human: 1) general: sg.abs. דעל סוס מלך the one who is on a horse is a king *Šab* 152a(24); det. האי מלכא והאי לאו מלכא this one is the king, and that one is not the king *San* 101b(51); שלם עלך מלכא well-being upon you, oh king! *Giṭ* 56a(52); מלכא ורופילא ואלקפטא וריש גלותא the king, the *r*.-official, the '.-official, and the exilarch *Švu* 6b(31); גבא מלכא עילאה מ(ו)לי'מ'לכא תחתאה the upper king [i.e. God] has prevailed over the lower king [i.e. Ahasuerus] *Meg* 15a(25) [euphemistic statement]; מלכא חייא a living king *Pes* 110a(28); מלכא דקליל כטביא a king who is swift as a deer *Ket* 111a(38); אבדתא למלכא a lost object (belongs) to the king *BM* 28b(10); שדרו דרון לקיסר מלכא they sent a gift to the emperor : king *Tan* 21a(41) [double rdg.]; pl. אי מיניכו הפרכי מינן מלכי אי מיניכו מלכי מינן הפרכי if the governors (come) from you, the kings (come) from us. If the kings (come) from you, the governors (come) from us *Meg* 12a(15; **G**) // *AZ* 8b(22); *Švu* 6b(23); מלכי פרסאי the Persian

kings *SOZ* 73:6; שלמא עלייכו מלכי ... ומנלן דרבנן איקרו מלכי well-being to you, oh kings! Whence (do) we (know) that the scholars were called kings? *Giṭ* 62a(52); תלתמאה ושתין מלכי קטירי תגא three hundred and sixty crowned kings *Meg* 6b(3); 2) w. preced. cs./-ד royal: sg. פרשי מלכא the royal horsemen *AZ* 18a(51); שלוחי מלכא the royal messengers *BQ* 113b(39); בי זיונא דמלכא the royal storehouse *Ber* 56a(31); בבא דמלכא the royal court *ib.* 58a(44; SM 32:28); בי גזא דמלכא the royal treasury *Giṭ* 68b(36); פולמוסא דמלכא the royal army *Ber* 30b(2); הרמנא דמלכא royal command *Giṭ* 57b(45); 3) w. PN: sg. מלכא חזקיה *San* 96a(50); מלכא אחשורוש *Meg* 15a(25); שלמה מלכא בר דויד *Bo* 40:3; ינאי מלכא *Ber* 48a(17); שבור מלכא *Ḥag* 5b(5); איזגירד מלכא *Ket* 61a(52); 4) w. GN: מלכא דאדום *BB* 22a(35); מלכא דישראל *San* 82a(30); b. spirits: sg. אשמדי מלכא דשי' PN, king of the demons *Giṭ* 68a(33); בגדנא מלכא מלכיהון דשיד[י] *Bo* 20:4; **2. pl. Book of Kings:** מלכי *BMsG* 6:11

Voc: מַלְכָּא HGP 26b:23; Y: מַלְכָּא *Ber* 48a(17; BAYTN 88).

מַלְכוּתָא, abs. **מַלְכוּ** n.f. **kingdom, government** (↓ √1# מלך; TA מַלְכוּתָא TO Gen 49:10, Sy ܡܠܟܘܬܐ LS 392, Ma מאלכותא MD 245) **1. kingdom, empire, reign:** sg.abs. מלכו *Tam* 32a(41) [↓ יאי mng. 1]; *ib.* 31(**V**[10]); det. מלכותא דארעא ממלכותא דרקיעא גמ(י)רא (the nature of) the earthly kingdom is learnt from the heavenly kingdom *Ber* 58a(32); *ib.* 43; הנך משכא מלכותי' עד דאתי משיחא the reign of those [i.e. the Persians and the Romans] will continue until the Messiah comes *AZ* 2b(44); מלכותא דיונאי ... מלכותא דפרסאי the kingdom of the Greeks/Persians *BQ* 117a(36); *BB* 15b(41); *Meg* 11a(12); מלכותיה דשלמה Solomon's kingdom *Giṭ* 68b(37); *BB* 9a(50); *Meg* 13b(42); *ib.* 16a(17); *San* 96a(53); *AZ* 10b(23); דמלכותיהו בתר אודניהו קימא they may eventually come to power [lit. their kingdom stands behind their ears] *Pes* 113a(14); **2. government, regime:** sg. דינא דמלכותא דינא the law of the government is binding [lit. the law] *Giṭ* 10b(30) // *BQ* 113a(34) // *San* 25b(40); לימסר למלכותא דלא ליחסו עילויה let him be turned over to the government so that they should not have pity upon him *Ber* 56a(52); *BB* 73b(5); אימתא דמלכותא fear of the regime *AZ* 65a(15); *Kar* 28b(9); כל מלכותא דקטלא חד משיתא בעלמא לא מיענשא any government which kills one out of six in the world is not punished *Švu* 35b(36); אי אמרה מלכותא עקרנא טורי עקרא ולא הדרא בה if the government says: "I shall uproot mountains," it will uproot (them) and will not retract *Ara* 6a(11) // *BB* 3b(32; **P**[1]); *ḤM* 45:5; מסתפינא ממלכותא I am afraid of the government *BB* 4a(18); *AZ* 18a(53); חשיבי דמלכותא the important people of the government *ib.* 17b(46); מאן דשקלין ליה מלכותא לארעיה ולמייה אי בדינא דמלכותא אישתקילת ומיזדבנא if the government took away one's field and water according to the law of the government, and it is sold *HP* 50:31; **3. tenure as head of the academy** [↓ √1# מלך pe., mng. 2]: sg. ושני מלכותיה דרבא ארבסרי שני PN's tenure as head of the academy was fourteen years *IŠGF* 89:5; *ib.* 88:14

Voc: מַלְכוּתָא HGP 3a:32; Y: מַלְכוּתָא *Ber* 58a(33; BAYTN 191).

מלכנא ↓ **מולכנא** n.

מַלְכְּתָא, pl. **מַלְכְוָתָא**, **מַלְכָּתָא** n.f. **queen** (↓ √1# מלך; TA מַלְכְּתָא TJ 1K 11:19, Sy ܡܠܟܬܐ LS 391, Ma מאלאכתא MD 243) sg. *Pes* 57a(42) // *Kar* 28b(8); *RH* 4a(34) [expl. BA שֵׁגַל Da 5:2]; ערורי מלכא ומלכתא the claims of the king and the queen *Giṭ* 86a(6); *SŠHai* 7a(11); *Ber* 48a(18); מתניתא מלכתא the Tannaitic statement is the 'queen' *Beṣ* 28b(40) // *Ket* 61b(29) // *Mak* 21a(27) // *AZ* 29a(53) // *Nid* 52a(52) [a mnemonic phrase indicating that the Tannaitic statement is acc. to R. Malkia]; מרתין איבולית מלכתא רבתא דאיסתראתא our mistress, PN, the great queen of the Astarte-spirits *Bo* 21:6; pl. שלחו להי למלכתא they sent to the queens *Giṭ* 68b(44) [**As:** למלכואתא]

Y: מַלְכְּתָא *Ber* 48a(18; BAYTN 88).

1# מלל vb. **to speak** (↓ מילתא#1, מילולא, מלתא, ממללא, מללא, מלא#1, √3# מלי; Sy ܡܠܠ pa. LS 387, Ma 1# מלל MD 273) **Pa.:** a. general: ריש קטיעא ימלל should the one whose head is cut off speak? *Soṭ* 35a(10) [w. ref. to Joshua; v. Rashi]; ידבוק לישניהון בפומיהון ולא ימללון עלי מלל ביש may their tongue adhere to their mouth so that they should not speak an evil

word against me *Bo* 71:10; בעורמא ממליל he speaks deceitfully *ib.* 118:5; 59:11; 96:4; *ḤM* 37:3; b. w. מילי to gossip: ↓ מילתא mng. 7d **Itpa. to be spoken:** קל מלולא דמיתמלל בניכון the sound of a speech which is spoken in your midst *Bo* 133:4

מלל #2 vb. perh. **to forge** (↓ מללא #2; Ma מלל #3 to crush, wound MD 273) **Pa.:** pass.part. אדמסא דכיא וממללא pure forged steel *Bo* 2:2; *ib.* 29:5!

Lit: AMB 132.

מללא #1 n.m. **word** (↓ √מלל #1; Ma מאלאלא MD 243) sg.abs. מלל *Bo* 71:10 [↓ √מלל]

מללא #2 n.m. **ore, coal** (↓ √מלל #2; cf. Arab مَلَّة hot ashes Wehr 918) **1. ore:** sg. במללא as ore (of gold) *Ket* 67a(34; Ar [AC 5:143]); **2.** in phrase **מללא דנורא hot coal:** sg. *AZ* 28b(16); pl. ולותבי"ה במללי דנורא let him place it [i.e. the citron] in hot coals *Šab* 109b(32)

Expl. Ar [mng. 1]: זהב הנלקט מן הארץ ממוצא הנקרא בלי ישמעאל אלתיבר ib., i.e. تبر ore AC ib.; Geon. expl. [mng. 2]: על גבי גחלים TGWeisz 83b:10; Lit: Fl, TMW 3:312; Y: מְלָלָא *AZ* ib.(BAYTN 43).

מללתא n.f. **type of demon** (lit. word; ↓ √מלל #1; Ma מאלאלתא MD 244, BASOR 311 [1998] 84:18) pl. *Bo* 6:9; *ib.* 14:9; 18:9; 37:4; 82:6; 91:1; *Bo* 125:6

Lit: Müller-Kessler – Kwasman, Bowl 163.

מלמלא n.m. **type of cloth** (etym. unkn.; MH² מלמלה J 793) pl. מלמלי *Mei* 18a(24)

מלעיל ↓ לעילא adv.

מַלְפָנָא n.m. **teacher** (↓ √אלף; Sy ܡܠܦܢܐ LS 22, Ma מאלפאנא MD 245) sg. מלפנא הוית you will become a teacher *Yev* 21b(8)

Y: מַלְפָנָא *Yev* ib.

מַלְקְיוּתָא n.f. **corporal punishment, lashes** (< MH מלקיות pl.; ↓ √לקי; MH מַלְקוֹת Yeivin, BV 1060) pl. בר מלקיותא one deserving corporal punishment *OHT Yev* 112:21

מלתחת ↓ תחת adv.

מֵם n.m. ***mem*, the thirteenth letter of the alphabet** (Sy ܡܝܡ LS 372) sg. *AnanSch* 3:18; *ib.* 24:30; *BMsG* 22:2

ממולאה ↓ מולאה adj.

מָמוֹנָא, abs. **מָמוֹן** n.m. **money, monetary penalty** (TA מָמוֹן TO Gen 37:26, Sy ܡܡܘܢܐ LS 393, Gr μαμωνᾶς wealth GELNT 614, Ma מינונא MD 268) **1. money:** a. general: sg. לפלוני איפשר דמשחדא ליה בממונא it is possible for her to persuade him (to marry her) by means of money *Giṭ* 84a(51; V[18]); נכי ריבעא דממונא three-quarters [lit. (one) less one quarter] of the money *BB* 57a(6); *Ket* 23b(45) [↓ דררא #2]; *BB* 171a(1) [↓ √פקע #1 af., mng. 4]; ממעט ממוניה ומצטרך לדילך his money is diminished, and he is in need of your (aid) *AnanSch* 28:25; אוקי ממונא בחזקת מריה leave the money in its owner's possession *Ket* 12b(29) [+ //'s; ↓ חזקתא]; דקא הדר ממונא למריה the money returns to its owner *BQ* 103b(25); קא חטפי ממונא דאינאשי they snatch people's money *San* 25b(35); *Švu* 30b(43); *HP* 64:4; חוב ממונא נפישא a large monetary debt *SŠHai* 16b(13); שקל ממונא ושוחדא למלכא he took money and a bribe to the king *SOZ* 72:29; pl. תשתבע⟨י⟩ לי דלא גזלת מידי מן ממונאי you (f.) should swear to me that you did not steal any of my money *HP* 115:24; ממוניי *SŠHai* 8a(7); ממוניהו *SŠSad* 268:10; b. w. √נפק af.: sg. גויים מפקי ממונא אפומא דחד שהדא pagans expropriate money on the testimony of one witness *BQ* 113b(49); אפוקי ממונא ממר ומיתן למר expropriating money from one and giving to another *BM* 32a(5); *TGAs42* 102:15; **2. monetary compensation or penalty:** sg. לא תשקול מיניה ממונא ותפטריה מקטלא do not take a monetary compensation from him and exempt him from capital punishment *Ket* 37b(10); ממונא מאיסורא לא ילפינן we do not learn a monetary penalty from a prohibition *Qid* 3b(25); פלגו נזקא ממונא (payment of) half indemnity for damage is a monetary penalty *BQ* 15a(27); כופרא ממונא a fine is a monetary penalty *ib.* 40a(18); חומשא ממונא הוא (payment of an extra) fifth is a monetary penalty *ib.* 104b(18); pl. תרי ממוני *ib.* 108a(30)

Voc: מָמוֹנָא HGP 17b:8; HPP 202:20; Y: מָמוֹנָא BAYTN 107.

מַמְזֵירָא n.m. **bastard** (< BH, MH מַמְזֵר Yeivin, BV 999; TA מַמְזֵירָא TO Dt 23:3, JPA ממזר DJPA 311; ↓ ממזירתא) sg. אכריז עליה דממזירא הוא he publicly declared him to be a bastard *Yev*

78b(26); *ib.* 24; אושפיזכניה דר' שמלאי הוה ממזירא PN's landlord was a bastard *Qid* 69a(10; O²); *ib.* 70b(34); *Šab* 30b(43); *Šeel* 170:2; pl. ממזירי *Qid* 72a(35); *ib.* 73a(6)

Y: מַמְזֵרָא *Yev* ib.

מַמְזֵירְתָא n.f. **bastard** (↓ ממזירא; JPA ממזרה DJPA 312) sg. ההיא ממזרתא *Šeel* 170:7

מִמֵּילָא adv. **of itself, intrinsically** (< מן מילא; ↓ מילתא #1 abs.) לאכילה קא מיכוין ורפואה ממילא קא הויא he intends (just) for food, and the remedy is of itself *Ber* 38a(37); *Šab* 19a(44); כישא ככישא ואורכא ממילא one bunch is like (another) bunch (in circumference), and the length is of itself [i.e. some are longer than others] *ib.* 140b(9); שמשא ממילא ערבא the sun sets of itself [i.e. the *ṭevul yom* need not do anything himself] *Pes* 90b(5); דם ממילא קאתי (virginal) blood comes of itself *Ket* 5b(25); איתבר ממילא משלם זוזא (if the jug) broke of itself he pays a *zuz* *BQ* 65a(22); *Qid* 53b(12); *San* 29a(29); *Men* 48a(7); *Zev* 13b(37); שבחא דממילא הוא the increased value is intrinsic [i.e. from the field] *Er* 25a(37); *BB* 123b(37); ממילה נסבה he says it incidentally [lit. he takes it of itself] *Ned* 14a(10) [↓ כדי #2]

Lit: Eps, PLA 209; Voc: מִמֵּילָא HGP 200b:6; Y: מִמֵּילָא *Ber* 11a(24; BAYTN 334).

ממיתא* n.f. **glaucium** (Sy ܡܡܝܬܐ LS 393) sg. שיאפי ד⟨א⟩ממיתא salves of glaucium *Giṭ* 69b(45; OHT ib. 153:24) [Var: שיאפי דאמימתא' OHT ib. 157:23; ד⟨ח⟩ממיתא Ed]

Geon. expl: כדי יסמי באל עראק שיאף אמאמיתא it is called so in Iraq شياف الماميثا OHT ib. 157:24; cf. Sy: ܡܡܝܬܐ ... BBah 490:17;

Lit: Löw, Pfl 205; Flora 2:371.

מַמְלָא n.m. **speech** (↓ √מלל #1; Ma מאמלא MD 245; cf. Sy ܡܡܠܠܐ LS 387) sg. ממלא [ב]ישא evil speech *Bo* 75:3

ממלל ↓ מלל #2 √ vb.

מַמְלְלָא n.m. **speech** (↓ √מלל #1; Sy ܡܡܠܠܐ LS 387) sg.cs. ממלל פומיה the speech of his mouth *Bo* 132:4

ממרו n.m. **a plant** (perh. Sy ܡܡܪܘܢܐ *Chelidonium majus* LS 393) sg. חומתא כי ממרו ועיקרא דחומתא עדיף ⟨מ⟩ממרו pyrethrum is like *m.*, and the root of pyrethrum is better than *m.* *Giṭ* 69a(37)

Geon. expl.: חשיש תסמי הכדי OHT Giṭ 155:20 [cf. Sy supra]; Lit: Flora 2:373; Y: מָמְרוּ *Giṭ* ib.

מַמָּשָׁא, abs. **מַמָּשׁ** n.m. **substance,** adv. **actually** (↓ √משש, מששא; JPA ממש DJPA 312) **I.** n. **substance:** sg. ממונו אית ⟨לי⟩ה ממשא האי לית ליה ממשא his money has substance. This [i.e. fire] does not have substance *BQ* 22a(11; **Es**); ע"ז לית בה ממשא idolatry does not have substance *AZ* 55a(14); *Ber* 59a(36); **II.** sg.abs. adv. **actually:** ריבעא ממש actually a quarter *BM* 109b(17); למברייה ממש to actually create it *San* 110a(51); *Ket* 50b(12); *Men* 31b(8); דלאו על מיא ממש קאים it [i.e. [שעטנז] does not actually refer to water *Anan* 5:21

Y: מַמָּשָׁא *Šab* 62b(9; BAYTN 43).

מִן, מִין, מִ־, מ־, w. suf. **מִינַּ־, מִינֵּי־** prep. **from, out of** (Sy ܡܢ LS 393, Ma מן #1 מ(י)ן, מינ־, מ־ MD 273, 237) **I. prep.:** w. suf.: 1sg. מין *Pes* 88a(44); *Ḥag* 15b(19); מינאי *Meg* 23a(27); מיני *Soṭ* 40a(28); 2m. מינך *Šab* 55a(13); f. מיניך *TGHark* 37:6; *HP* 118:6; 3m. מיניה *AZ* 9b(10); *Bo* 33:7; f. מינה *Švu* 31a(39); 1pl. מינן *Men* 42a(26); 2m. מיניכו *Ber* 35b(25; **F**); מינכון *Giṭ* 67b(12); 3m. מינייהו *Ket* 17a(48); מינהון *Bo* 11:6; f. מיניהי *BM* 39b(11; HP 73:15); *HP* 207:22;- **1. from:** a. w. fol. n.: חדא שמיע ליה מאבוה he heard one (legal tradition) from his father *Šab* 108b(36); דחזא לההוא גברא דנפל מאיגרא לארעא he saw a certain man fall from the roof to the ground *Ḥul* 56b(56); *Qid* 31b(10); *Ket* 45b(11); *Hor* 2b(7); נחיתו כיפי דנורא מן רקיעא stones of fire came down from the sky *MQ* 25b(38); ר' אבא דמן עכו *Ket* 22a(5); b. w. poss. pron.: מיבדל בדיל מניה he indeed keeps his distance from it *Pes* 6a(32); איכא רבנן דפרשי מיניהו there are some scholars who used to distance themselves from them [i.e. those paths] *AZ* 50a(27); אי מיניכו הפרכי מינן מלכי אי מיניכו מלכי מינן הפרכי if the governors (come) from you, the kings (come) from us. If the kings (come) from you, the governors (come) from us *Meg* 12a(15; **G**) // *AZ* 8b(22); *Men* 42a(26); *Bek* 8b(11); מינך זבנתה I bought it from you *BB* 29b(22); c. w. fol. adv.: 1) מאימת: מאימת גביא

from when does she collect? *Ket* 43b(30); *BQ* 9a(4); *San* 58b(27); 2) מהכא: מהכא להכא from 'here' to 'here' [i.e. within Babylonia] *San* 5a(15); *Ber* 9a(34); 3) מהתם: מהתם איפסיק it was torn away from there [i.e. at that place in our journey] *Men* 37b(45); *Yom* 48b(5); 4) מהשתא: מהשתא ועד לחצות from now until midnight *Pes* 63a(6); 5) מכאן: סמי מכאן strike out from here *Pes* 104a(38); 6) מיתם: שלחו מיתם they sent (a message) from there [i.e. Eretz Israel] *Beṣ* 4b(30); c. in seq. מ(ן) ... עד/ל־ [↓ עד mng. 3]: 1) temporal: מאורתא ועד צפרא overnight [lit. from night to morning] *Giṭ* 69b(26); מכען ועד עלמא from now until forever *SŠHai* 7b(2); מן דבחא לעצרתא from Passover to Shavuot *Pes* 42b(21); 2) spatial: מאבולא עד סיכרא from the city gate to the ... *Ket* 17a(48); מארעית תהומא ועד רום רקיעא from the lowest part of the abyss until the height of the sky *BB* 63b(8); *Ned* 49b(36); מן וזאת הברכה עד סופא from Dt 33:1 until the end (of the Pentateuch) *HP* 183:12; **2. out of:** a. alone: חד מתרי תלתא one out of two (or) three *Yev* 48b(41); חד מן תמנסר one eighteenth [lit. one out of eighteen] *Anan* 29:2; מין ביתיה ומין דירתיה ומין כל פגריה out of his house, his courtyard, and his entire body *Bo* 7:6; *ib.* 3:3; 9:4; 21:14; b. w. var. vbs.: ונפיק מינן איניש מעליא an outstanding person will issue out of us *Ber* 10a(49); הוה קמנקיט לה תיבנ' מן מזייה he used to pick [lit. gather] straw out of her hair *Ned* 50a(7); אחוי לי ביזעא דהוה קא נפיק מניה קוטרא he showed me a crevice out of which smoke was emerging *San* 110a(54) // *BB* 74a(20); להנפוקה לארעא מן ידיה to take the field out of his possession *SŠHai* 16b(3); **3.** in comparisons **than:** לא פחית עלמא מן תלתין ושתה צדיקי the world does not have less than [lit. is not diminished from] thirty-six righteous people *Suk* 45b(30) // *San* 97b(40); אית לי אחתא דקשישא מנאי I have a sister who is older than I *Meg* 13b(12) // *BB* 123a(40); אנן מעלינן מניכו we are better than you *Pes* 87b(42); טפי מן תלתין וחדא more than thirty one (cubits) *Zev* 64a(19); ליכא בתולתא דבצירא משבעה there is no virgin who is less than seven [i.e. has less than seven days of a marriage celebration] *Ket* 7b(7); קם ליה בדרבה מיניה he received (the punishment) that was greater than it [i.e. the lesser one] *Giṭ* 53a(10); **4.** in var. idiomatic expressions: ומה גבר מן גוברין what (difference) is a man from (other) men? *San* 65b(25); דון מינה ומינה deduce from it and from it [i.e. from another elucidated case to the present unelucidated case by גזירה שוה in every respect] *Švu* 31b(10); למאי נפקא מינה what is the practical difference? [lit. concerning what does it go out from it?] *Šab* 21a(1); הא בעא מיניה רבה מרב יהודה PN, in fact, asked (this question) of PN_2 *Er* 41b(1); הוה קא מיכסיף מאבוה he was ashamed before his father *Ket* 62b(33); לדידי מיפרשא מיניה דרב הונא it was clearly expressed to me by PN *Yev* 78b(24); **II.** Compound forms: a. preps./conjs.: ↓ אבראי מן, בר מן, דזוד מן, לבר מן, לעיל מן, מאבר־, מאחורי, מביני, מבינת, מבתר, מגבי, מדעת־, מיגו, מילוות, מן כד, מכי, מלהדי, מעילוי, מעין, מעיקב־, מן קדם, מן קדמת, מקמי, מקצת(־), משום, מן תחות; b. adv.: ↓ מאבראי, מאלתר, מלבר, מגואי, מדלאי, מיד, מלגיו, מלעיל, מעילאי, מעיקבא, מעיקרא, מעלמא, מריש, מלתחת, מתתאי

In JBA of the BT the *n* of this prep. is nearly always assimilated to a fol. consonant, while in the other JBA texts such assimilation is extremely uncommon; Y: מִן *Ber* 12b(34).

– מִדְּ־, מִן דְּ־ prep. **from that of,** conj. **since, from the fact that** (< מן ד־; Sy ܡܶܢ ܕ- LS 393; cf. Akk *ištu* conj. CAD I/J 284, MH מִשֶּׁ־ DLM 170) **I.** prep. **from that of:** מדאוריתא according to Pentateuchal law [lit. from that of the Torah] *BM* 91b(50); *Yev* 91a(14); *Qid* 8b(33); *Švu* 31a(36); *Kar* 11b(47) [and *passim*]; מדרבנן according to Rabbinic law [lit. from that of the scholars] *Ber* 41b(6); *Yom* 10b(16); *Yev* 89b(37); *BB* 147b(2); *Nid* 61b(22) [and *passim*]; לאפוקי מדאביי to dissent from PN's opinion *BB* 4b(19); *ib.* 134b(24); *Yom* 32b(30); *BM* 4b(22); *Zev* 24b(3); *Pes* 23b(39); *Ḥul* 103b(26); **II.** conj. **since, from the fact that:** a. in BT: 1) alone: מדאקדושי מקדיש אמורי נמי מימר since he can indeed dedicate (it) for a sacrifice, he can certainly also make an exchange *Tem* 2b(28); מדהא הואי הא נמי הואי since this one [i.e. a *mezuza*] was (there), that one [i.e. a *geṭ*] was also (there) *Giṭ* 19b(56); *RH* 20b(6); *AZ* 17b(33); מדקבריה קב"ה למשה from (the fact) that God buried Moses *San* 46b(38); מדרב עמרם חסידא רמא תכילתא לפריזמא דאנשי ביתיה from the fact that PN attached *tekhelet*-dyed fringes to his wife's apron *Suk* 11a(37); 2) w. neg.: מדלא קא משנינן הכי since we do not answer in this manner *Šab* 3b(25); *Yev* 74a(20); מדלא אהדרוה דעתיהו למיגזלא since they did not return it, their intention was to steal it *BM* 26a(30); *AZ* 53b(3); *Ḥul* 93b(1); b. in post-BT texts: דמן דקא משוי ליה לאשת אביו ערות אביו since (Scripture) made the wife of his father *Anan* 98:20; מיד@אפקיה בתרין לישאני ערות אביו since (Scripture) phrased it in two (different) phrases *ib.* 46:15; מן דלא לבשין ינוקי גלימא דתכלת since children do not wear a garment of *tekhelet* *AnanSch* 25:25

– מִינֵּיהּ וּבֵיהּ adv. **of itself, in itself** (Sy ܡܶܢܶܗ ܘܒܶܗ PSm 2159, JPA מיניה וביה DJPA 313, mng. 2f) מניה וביה אבא ליזיל בגויה ⟨ד⟩נרגא out of the forest itself it [i.e. the handle] will go into the ax (to cut down the forest) *San* 39b(38); אגרא אגירי מיניה וביה she hired workers out of the same [i.e. to be paid from the wine they carried] *BM* 101b(32); *Er* 30b(24); *Ned* 44b(3); *Ḥul* 26a(20); *Bek* 11a(51); קיומיה מניה וביה לתחתא its [i.e. the document's] authentication is in itself below [i.e. written on the same sheet] *SŠHai* 14b(16); *PDFMP* 607:24

Y: מִינֵּיהּ וּבֵיהּ *Er* ib.

מן ↓ מאן #1 pron.

מְנָא adv. **whence** (< מן אן from where [cf. TA מְנָן TO Gen 16:8, JPA מן הן DJPA 166, MH מִנַּיִן J 796]; ↓ לייא; Ma מנא #1 MD 274) a. w. fol. n.: מנא הא מילתא דאמור רבנן whence (do we know) this statement which the scholars said ...? *Šab* 48b(15); *Yom* 38b(23); *San* 7b(34); *Ḥul* 74a(10); מנא הא מלתא דאמרי אינשי whence (do we know) this statement that people say? *BQ* 92b(19); *BM* 107b(28); מנא הני מילי whence (do we know from Scripture) these matters (stated in our Mishna)? *Ber* 30b(39) [fol. by prooftext]; *Šab* 20a(16); *Pes* 4b(27); *Yom* 34a(17); *Yev* 65b(12); *BQ* 26b(1); *Hor* 6b(40); *Bek* 8a(42); מנהני מילי *Ḥul* 117a(5); b. w. fol. vb.: ומנא תימרה דחישינן לחשדא whence do you say that we take suspicion into consideration? *Pes* 13a(37); *Šab* 23a(50); *AZ* 72a(9); *Ḥul* 31b(5); מנא אמינא לה whence do I say it? *Šab* 66a(35) [fol. by prooftext from the Mishna]; מנא ידע מר whence do you know? *Giṭ* 68a(15); מנא ידעת *BB* 10a(28); מנא ידעינן whence do we know? *Yev* 105b(47); *AZ* 24a(36); מנא ידעי whence do they know? *Yev* 60b(31); c. w. fol. by ל־ [מנא ל־, מנל־] whence does he/do we know? [lit. have]: מנא ליה לר' אליעזר הא whence does PN know this? *Šab* 131b(53); *Er* 46b(31); ומנא לן דבבל אציפונא דארץ ישראל קימא whence do we know (in Scripture) that Babylonia is situated north of Eretz Israel? *BB* 25b(33) [fol. by prooftext]; מנא לכו whence do you know (it)? *Suk* 17a(17); מנא לך הא *MQ* 26a(40); *BM* 32a(2); *MQ* 16a(19); *Yev* 86b(29); *BB* 3a(53); *San* 93a(34); *Ara* 33a(14); *Anan* 8:16; *ib.* 76:20; 88:13; ומנלן דרבנן איקרו מלכי whence do we know that the scholars were called kings? *Giṭ* 62a(51); ורוחות מנלן דלא מיעצרי whence do we know that winds are not withheld? *Tan* 3b(5); *Soṭ* 2a(35); *Men* 7b(15)

Lit: Nöld, MG 205; Bacher 114; Voc: מְנָא HGP 24b:27; Y: מְנָא *Ber* 10b(35; BAYTN 339).

מְנַגְדָּנָא, מנגדאנא n.m. **lasher** (↓ √נגד; Sy ܡܢܰܓܕܳܢܳܐ LS 414) sg. ומחוי רב יהודה כמנגדאנא PN used to demonstrate (the movement) like a lasher *Yom* 15a(44) [expl. MH כְּמַצְלִיף Mib. 5:3] // מנגדנא *ib.* 55a(1) // מנגדאנא *Zev* 38a(36)

Y: מְנַגְדָּנָא *Yom* ib.(BAYTN 299).

מַנְדְּעָא n.m. **mind** (↓ √ידע; Sy ܡܰܕܥܳܐ LS 297, Ma מאדא, מאנדא #1 MD 238, 247) sg. ודעתיה ומנדעיה עליה he is of sound mind [lit. his faculty and mind are upon him] *SŠSad* 213:4; *ib.* 217:15; *SŠHai* 8b(7)!

מְנָהֲגָא, מנהאגא n.m. **custom** (↓ √נהג; JPA מנהג DJPA 317) sg. אטו במנהגא תליא מלתא is the matter dependent on a custom? *BM* 70a(2); *Ḥul* 63a(14); מנהגא בעלמא (burial) is merely a custom *San* 46b(38); דלא לשתני ממנהגא so that there should not be a change from the custom *ib.* 39; *Yev* 13b(48); *Meg* 22b(38); מעיקרא תאני מנהגא לבסוף תאני אסורא initially [i.e. at the beginning of the Mishna] he learns (that it is) a custom, and at the end he learns (that it is) a prohibition *Pes* 55a(21); *RH* 15b(27); *Nid* 66a(51); *AZ* 14b(41); אנא כמנהגא דאתרא עבדית I acted according to the

custom of the place *TGHark* 100:11; *ib.* 206:19; מנהגן ומנהגא דאבהתן our custom and the custom of our fathers *ib.* 93:33; מנהאגא דילנא בתרתין מתיבאתא our custom in the two academies *TGAs42* 71:4; *ib.* 100b:29; pl. דהא מילתא לית בה הילי ולא שמעתא ומנהאגי הוא דאית בה בבתי דינין in this matter there is no law nor legal tradition, but customs determine it in the courts *TGHark* 84:1; *ib.* 206:18; למידחא מנהאגיכון to put aside your customs *ib.* 30:22; *SŠHai* 8a(19)

Y: מִנְהָגָא *Pes* 55a(21; BAYTN 251).

מְנַהֲרוּתָא n.f. perh. **servitude** sg. עבדיו ושפחו׳ הכנעני׳ למנהרות׳ עבידי his Canaanite slaves and maidservants are intended for servitude *Ned* 38b(24; **M**Ar [AC 5:173])

Expl. Ar: צורך עבדות AC ib.; Y: מְנַהֲרוּתָא *Ned* ib.

מנו ↓ 1#מאן pron.

מנוביתא n.f. **(uncertain)** אדלא שכיב שו(י)כבא קיימא מנוביתיה before the deceased dies his ... comes into being *BB* 91a(18; Ar [AC 5:171) [**H**: מנו ביתא]

Lit: Geig, AAC 258, s.v. מנבית׳, rejects all prev. etyms. From the context a mng. such as 'successor' seems probable.

מְנֻוּוּל adj., n. **disfigured** (↓ √1#נוול, pa., pass. part.) sg.n.f. קרו לה מנוולתא they call her 'the disfigured one' *Ket* 71b(15); טובה דשתה דטבת מנו(י)וולתא happy is the year that *Ṭevet* is 'disfigured' [i.e. due to mud from the rains] *Tan* 6b(30)

Y: מְנֻוּוֹלְתָּא *Tan* ib.(BAYTN 298)

מַנְזְקָא n.m. **demon** (lit. doer of damage; ↓ √1#נזק) pl.abs. כל נזקין ומנזקין all *n.* and *m.* demons *Bo* 108:5

מנחתא ↓ מינחתא n.

מְנַטְרָא n.m. **guardian** (↓ √נטר) pl.cs. הנהו מנטרי באגי those guardians of the rural areas *BM* 73a(26)

מְנַטְרָנָא n.m. **guardian** (↓ √נטר; Sy ܡܢܛܪܢܐ LS 427, Ma מנאטראנא MD 275) sg. מנטרנא דרוחי טבתא guardian of the good spirits *Bo* 7:9

מְנַטְרָנוּתָא n.f. **guarding** (↓ √נטר pa., mng. 3; Sy ܡܢܛܪܢܘܬܐ LS 427) sg. מנטרנותיה דחמריה guarding of his wine [i.e. from becoming sour] *Bo* 87:1

מני vb. **to count, appoint** (↓ מנתא, מניינא, מינויא; Sy ܡܢܐ LS 394, Ma 1#מנא MD 274) **Pe. to count:** איהו מנא וטעא אנא מנינא ולא טעינא he counted and erred. I count and do not err *Meg* 11b(48); ונייתי ספר ונימנינהו let us bring a Torah scroll and count them [i.e. the letters] *Qid* 30a(45); *Šab* 49b(25); מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי it is a commandment to count the days (of the *'omer*) and a commandment to count the weeks *Ḥag* 17b(20) // *Men* 66a(31); *Ḥul* 60b(13); ידענא אנא למימני כוכבי דרקיעא I know how to count the stars of the sky *San* 39a(20); *MQ* 22a(11; **L**) [↓ √תחלי af., usage a]; *Naz* 7a(16); *Soṭ* 12a(43); *BQ* 118b(6); *AZ* 10a(23); *Ḥul* 127a(30) [↓ נרשאה]; *Kar* 10a(32); *Nid* 39b(6); *SŠHai* 3a(7)

Pa. to appoint: עד דמנייה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי so that he should appoint PN among the high priests *Yom* 18a(23); ומנייה בפורטי דבבל he appointed him among the ... of Babylonia *Yev* 45b(27); אימנו רבנן עליה דר׳ אבהו למנוייברישא the scholars decided to appoint PN as the head (of the academic session) *Soṭ* 40a(29); *Šab* 114a(39); ובתריה מניוה למרב יעקב בר מרב נטרונאי they appointed PN after him *IŠGF* 116:19; ממנונן דיני we appoint judges *Anan* 111:24; *SŠHai* 17a(16); *ib.* 3b(11); לימנו ב״ד אפוטרופוס ליתמי let the court appoint a guardian for the orphans *Dec* 9:4; *Geon* 101b:16; pass.part. בבית דינא דימִמני מן בבא דמתיבתא in a court which is appointed by the Geonic court *SŠHai* 18a(6); אשמדאי מלכא דשידי ממני אזוי Ashmedai, the king of the demons, is appointed over even numbered (things) *Pes* 110a(27); סרא דממנא על מלאכי רוגזא the archangel appointed over the angels of anger *ḤM* 46:17

Af. to designate as a participant: ונמנינהו לחמשה כולהו עילוי הני חמשה פסחים let him designate all five of them [i.e. the priests] over these five Paschal sacrifices *Pes* 89a(7); אפשר מימשכי הני וממני אחריני עלויהו perhaps these (people) will withdraw (from participation in the Paschal lamb), and he will designate others in

their stead *ib.* 60b(32); אמנינהו מעיקרא he initially designated them as participants (in the Paschal sacrifice) *ib.* 33; 35; לא אמני נפשיה בהדי בני חבורה he did not designate himself as a participant with the members of a company *ib.* 92b(24)

Itpe. 1. to be counted: אמנויי אמנו (the shekels) were actually counted *AnanSch* 16:8; *ib.* 3:19; 15:13; **2. to decide by vote** [lit. to be counted]: ואימנו חשיבי דרומאי לאותבך ברישא the notables of the Romans have decided to appoint you to be the head (of the government) [i.e. to make you emperor] *Giṭ* 56b(14); *RH* 2b(4); *Soṭ* 40a(29) [v. Pa.]; *BB* 12b(14); אימנו רבנן ועברוה לשתא the scholars decided to intercalate a month in the year *San* 26a(41); *MQ* 16a(27); דהא במערבא ממנו אנגדא ולא ממנו אשמותי in Eretz Israel they, in fact, decide by vote on lashing, but they do not decide by vote on excommunicating *Pes* 52a(6) // *MQ* 17a(49); **3. to be designated as a member or participant:** כבר אימנאי לי בהדיהו I have already been designated a member among them [i.e. Korah's group] *San* 109b(53); אימנו ברישא be designated first as participants (before the sacrifice) *Pes* 89a(48); *ib.* 87b(31); 99a(11); *Šab* 148b(44); *Giṭ* 25a(27)

Itpa. to be appointed: על מימר {כ}⟨ב⟩׳ דינא איתמני{ה} he was appointed (guardian) by the decree of the court *SŠSad* 268:16

מני ↓ 1#מאן pron.

מָנְיָא, pl. **מָנֵי** n.m. **mane** (a weight; < Akk *manû* AIOA 69; Sy ܡܢܝܐ, pl. ܡ̈ܢܝܢ LS 394) sg. חד מניא *AnanSch* 12:16; ומניא שיתין מתקלי האוי the *mane* is sixty *miṯqāls AnanSch* 12:25; pl. שיתין מאני דפרזלא תלו ליה לבקא בקורנסיה they hung sixty *manes* of iron on the small horn of a gnat *Ḥul* 58b(9; **H**[2]); במאני דידהו according to their [i.e. the gnats'] *manes* (which are light) *ib.* 10

מִנְיָינָא n.m. **number, count, counting, system of counting, system of dating, incantation** (↓ √מני; TA מִנְיָנָא TO Gen 31:39, Sy ܡܢܝܢܐ LS 394, Ma מיניאנא MD 268, MH מִינְיָן Yeivin, BV 1044, Gross, Patterns 47) **1. number:** sg. ארבעים במניאנא forty in number *Mak* 22b(4); *Šab* 73b(1); *Naz* 5b(2); *Soṭ* 44b(49); *Men* 7b(4); *ib.* 39b(6); *Nid* 55b(11); *Kar* 2b(3); **2. count, counting:** a. of objects, items: sg. דטעי במנינא he errs in the counting *BQ* 32b(29); ... מניינא דרישא ומניינא דסיפא the count of the first/last part (of the Mishna) *Yev* 3a(35) [cf. חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים Mib. 1:1]; *Giṭ* 86a(35); *Qid* 3b(1); למניאנא בעלמא הוא דאגידן (the bundles of reeds) are tied up merely for counting *Suk* 13b(3); ממניינא הוא או לאו ממניינא הוא is (this verse) part of the count or not? *Šab* 49b(24); *BQ* 113b(31); אחרים מניינא אתא לאשמוע׳ did the 'others' come to teach us the counting (of the days of the months)? *Ara* 9b(21); *Qid* 17a(20); *Švu* 38b(3); pl. ההוא דעבר במיניאני that one which passes through the countings *AnanSch* 3:19; b. in a vote: sg. אנא הואי במניינא דבי ר׳ ומינאי דידי מנו בריש׳ I was present at the count in the PN's school, and they counted from me first *Giṭ* 59a(1) // מניאנא *San* 36a(14); *AZ* 37a(24); pl. כולהו מינייניהו מן הצד הוו מתחילין they used to begin all of their counts from the side [i.e. from the junior person present] *Giṭ* 59a(6); **3. system of counting:** sg. איתיה במיניינא פרסאה דקרו לעשרה {חד} ⟨דה⟩ in the Persian system of counting they call ten *dah Bek* 60a(30); **4. system of dating or reckoning:** sg. מנינא אוחרינא another system of dating *RH* 3b(1); *SŠHai* 3a(6); **5. incantation** [cf. Ma: פשיריא ומיניאניא ואדכאראתא exorcisms, incantations, and mentionings MD ib.]: pl. כל מנייני משמא דאימא all incantations are in the name of the mother [i.e. the client's name is given w. his mother's name; cf. AIT 49[1]] *Šab* 66b(31)

Y: מִנְיָנָא *Giṭ* 9b(6; BAYTN 251).

מָנִיכָא n.m. **necklace** (perh. < MIr **hamyānak* [↓ המיינא]; TA מָנִיכָא TO Gen 41:42) sg. ושוי מניכא דדהבא על צווריהון he placed a golden necklace on their necks *Tam* 32a(42)

Y: מְנִיכָא *Tam* ib.(BAYTN 58).

מנע vb. **to deprive, prevent, refrain** (JPA מנע DJPA 318) **Pe.** (a/a): איכו השתא מנעתן מהא ברכתא if, indeed, (I had not come) now, you would have deprived me of this blessing *Ḥag* 5b(41); קבולי {ד}ניקבל מר מינאי ולא נמנען מר מאקרובי ביכורים accept indeed (the present) from me and do not prevent me from offering first fruits *Ket* 105b(46); מנעינן לרבנן מבי מדרשא he prevented

the scholars from (entering) the school *San* 107b(20); ולית לאח בעל החיצון למימנעיה מן אעבורי מיא לאשקוי ארעיה the brother who owns the outer (field) cannot prevent him [i.e. the other brother] from bringing water across to irrigate his field *TGHark* 170:12; *ib.* 161:33; *SŠHai* 10a(1) **Itpe. to refrain from s.t.:** a. alone: ואי רמית עלי' שבועה אתי לאימנועי if you impose an oath upon him he is apt to refrain (from being a guardian) *Giṭ* 52b(28); b. w. ולא + vb.: ומימנע ולא פריק he will refrain from redeeming (her) *Ket* 47a(23); *ib.* 52b(36); *Giṭ* 37b(40); *Qid* 15b(32); מימנעי ולא נסבי לה they will refrain from marrying her *Yev* 113a(1); *Beṣ* 11a(42); *MQ* 7a(24); *BQ* 39b(1); c. w. מן + n.: אי מטרחת ליה טובא אתי לאימנועי ממצוה if you trouble him a lot, he will refrain from (performing) the commandment *Šab* 21b(51); *ib.* 148b(27); *Pes* 107b(1); *Beṣ* 7b(44); d. w. מן + inf.: לא הוו יכלין רשואתא לאימנועי מלמיזל לקדמיהון בריגליהון the heads (of the academies) could not refrain from going before them [i.e. the exilarchs] on their *riglas IŠGF* 93:4; מימנעין אינאשי מלאוזופי חד חבריה people will refrain from lending money to one another *TGHark* 109:16; *ib.* 189:21

מְנַעְלָא n.m. **shoe** (JPA מנעל DJPA 319) pl.abs. דמנעלין ברגלוהי בר איניש one who has shoes on his feet is (just) a human being *Šab* 152a(24)

Y: מְנַעְלֵי *Šab* ib.(BAYTN 229).

מְנַקְדוּתָא n.f. **cleanliness** (↓ √1# נקד; Sy ܢܩܕܘܬܐ cleanliness LS 445) sg. אגלוייא לא קפדי אמנקדותא they are not particular about uncovering of liquids. They are particular about cleanliness *AZ* 30a(47; Ar [AC 5:377, s.v. ₂נקד]); האי דכנשי נשווארא משו' מנקדותא (I previously thought that) the reason for sweeping [lit. this that they sweep] crumbs was because of cleanliness *Ḥul* 105b(25)

The rdg. מנקיותא *AZ* ib.(MJP[1]) is most likely a Hebraism from √נקי!; Y: מְנַקְדוּתָא *AZ* ib.(BAYTN 280).

מנקטא פארי n.m. **(necklace of) amber (beads)** (↓ √נקט, 2# פרתא; Sy ܩܠܛܐ ܦܪܬܐ LS 370) sg. *Šab* 59b(41) [expl. MH קְטָלָא Mib. 6:1]

Cf. the expl.: ܩܠܝܛܢܝܢ ... ܕܩܛܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܗܢܘܢ ܦܘܪܟܝ ܕܡܬܩܪܝܢ ܠܩܠܛܐ ܦܪܬܐ. ܚܡܪܬܐ ܐܝܬܝܗ ܕܡܬܬܠܝܐ ܟܠܝܐ ܟܗܪܒܐ BBah 179:14 [ܟܗܪܒܝ = NP *kahrubā* amber PED 1066].

מנקרא n. **(a fragile and expensive material**; etym. unkn.) sg. יומא בכסא דמנקרא ו{ת}⟨מ⟩יתבר (one who uses) a goblet of *m.* for a day and it breaks *Ber* 28a(2; Ar [AC 4:267]) [Var: במאן קר **P**; במן יקר **M**; במאן יקרא **O**]; אייתי כסא דמנקרא בת ארבע מאה זוזי ותבר קמייהו ואיעציבו he brought before them a goblet of *m.* worth four hundred *zuzim*, broke it, and they were saddened *ib.* 31a(1; Ar [AC ib.]) [Var: דמון קרא **F**; דמן יקר **M**; דמאן יקרא זגיתא **O**]

Cf. also: מנא יקירא *HG3* 244:25. Expl. Ar: 1. כלי מעולה; 2. כוס זכוכית חקוקת בו צורות שהוא יקר מאד AC ib.. Rashi in both passages reads [emends?] דמוקרא which he explains as an expensive item [< √יקר]; however, Rashi's rdg. is not supported either by the mss. or by later compilations which quote these texts [v. DS, Ber 71, n. א; 80, n. ']. The P deriv. of Koh, AC 5:269 is rejected by Geig, AAC 227, s.v. ₄כס.

מנקרותא n.f. **(uncertain**; ↓ מנהרותא) sg. למנקרותא עבידן they are made for ... *Ned* 38b(24; OHP ib. 90:2)

מנקתא n.f. **wet nurse** (↓ √ינק, מוניקתא; Sy ܡܝܢܩܢܝܬܐ LS 304) sg. מכי יהבי בניה⟨ו⟩ למנקתא לא הדר⟨י⟩ בהו from the time that they hand their children over to a wet nurse they do not retract *Ket* 60b(38; **M**) [Var: מניקא **Fr**]

מְנַרְתָּא n.f. **lamp** (√נור; TA מְנָרְתָא TO Ex 25:32, Sy ܡܢܪܬܐ LS 422) sg. ונפל מנרת' על גלימיה דר' אסי a lamp fell on PN's garment *Šab* 45b(41); *ib.* 44; 46a(24); מנורתא *Bo* 50:3

Y: מְנַרְתָּא *Šab* 45b(41; BAYTN 171).

מָנָא, מְנָתָא, מנאתא, מְנָאתָא, מְנָת, cs. **מְנָת**, pl. **מאני, מני, מְנָוָאתָא**, n.f. **share, portion** (↓ √מני, מטו מנתא, s.v. מטותא mng. 1; TA מְנָתָא TJ 2S 6:19, Sy ܡܢܬܐ, pl. ܡܢܘܬܐ LS 394, Ma מנאתא, pl. מנאואתא MD 275) **1. share, portion:** sg.cs. מנת ראובן ושמעון אחי the portion of NN and NN$_2$, the brothers *BB* 167a(21); איהו קברה ליה ללאה במנתא דידיה he [i.e. Jacob] buried Leah in his portion (of the grave) *Soṭ* 13a(21); det. אנת שקול מנתא דידך והב ליה לארישא ומנתא דידי מאי דבעינא עבידנא בה you, take your portion and give it to the tenant farmer. I shall do whatever I want with my portion *BM* 109b(20); מנתא דנפשיה his own portion *BQ* 71b(31); *BM* 26b(17); לשלומי איהו מנאתא בהדיהו

that he [i.e. the dissenting judge] should pay a portion (of the compensation) with them *San* 30a(24); *ib.* 27; *Yev* 37b(38); *Bek* 48a(16); למשקל מנאתהון בחדא דוכתא to take their portion (of the field) in one place *TGHark* 171:28; מנאתא דמטיא ליה the portion which accrues to him *HP* 59:9; *ib.* 11; pl. תרתי מני כוחלא וחד⟨א⟩ מנאתא מיניה two portions of the kohl and one portion of it [i.e. the scorpion] *Giṭ* 69a(2; V[18]); שב מאני דתרבא וחד קירא seven portions of fat and one of bitumen *Šab* 133b(37); אילין מנואתא *TGHark* 268:8; דפלגין לה לארעא ארבעי מנו{י}⟨ו⟩אתא שוות they divide the field into four equal portions *ib.* 171:30; **2.** w. **דמלכא a tax** [= MH² מנת המלך BB 8a(19)]: sg. *BQ* 113b(41)

Lit: Beer, BA 228+ [mng. 2]; Y: מְנָתָא *Yev* ib.(BAYTN 30).

– עַל מְנָת conj. **on condition that** (↓ על; JPA על מנת prep. DJPA 407) על מנת דעבידנא לך נייח נפשא on condition that I give you satisfaction *BQ* 105b(24); ואפיק יתי לחירו על מנת' דיפלחנא וטרחנא ומשלמנא ליה כך וכך זוזי he has manumitted me on condition that I work, toil, and pay him back such-and-such (an amount of) *zuzim SŠSad* 236:8; *TGHark* 272:3

Y: עַל מְנָת *BQ* ib.

מס interj. **(word in a charm formula)** *Šab* 67a(24)

Y: מַס *Šab* ib.

1# מַסָּא n.m. **bread shovel** (< מַסְחָא*; ↓ √נסח pe., mng. 1; Sy ܡܣܚܬܐ poker LS 433 [= ܡܣܚܦܐ ib. 434], expl. as إِسْطَام BBah 1115:1) sg. איתא מסא דחריכא לו{ה}⟨ך⟩ ריפתא bring a bread shovel, for you have charred the bread *Tan* 25a(6; **M**); שקלה לה בריש מסא ושדי⟨א⟩ לה בתנורא she takes it [i.e. *ḥalla*] on the tip of the bread shovel and places it in the oven *Bek* 27a(24)

Geon. expl.: מסא אסטם בטיית [إِسْطَام] והוא עשוי לאלכבייס [لِلْخَبِيز] וזה צורתו -[GC 28:10; Lit: Eps, GCIntr 55; AAC 259; on the *ḥ-k* interchange in √נסח in Sy, v. also ↓ נוסחא = Sy ܢܘܣܚܐ LS 434; Y: מַסָּא *Tan* ib.

2# מַסָּא n. **foreleg (of an animal**; Ma 1# מאסא forearm, upper part of arm MD 248) sg. חד דדרעא דאית עילוי מסא ועד ריש ידא one (vein) of the (animal's) shoulder which (goes from) above the foreleg to the top part of the hoof *HG3* 157:46; תחות מסא under the foreleg *ib.*

מְסָאַב adj. **ritually unclean, unfit for sacrifice** (↓ √1# סאב pa., pass.part.; Sy ܡܣܝܒ PSm 2541) **1. ritually unclean:** sg.m. בעירא מסאבא an unclean animal *Bo* 119:30; **2. unfit for sacrifice:** sg.f. ואי בעל מום הא מסאבא וקיימא if it has a blemish, it, in fact, remains unfit for sacrifice *Tem* 22a(19)

Y: מְסָאְבָא *Tem* ib.

מְסָאנָא, מסנא n.m. **shoe** (√סאן [↓ √סום]; TA מְסָנָא TO Gen 14:23, Sy ܡܣܐܢܐ LS 454, Ma מסאניא pl. MD 276, Akk *mešēnu* CAD Š/2 38) a. general: sg. *Anan* 116:26 [expl. BH נַעֲלוֹ Dt 25:9]; *Ber* 57b(46); גמיזו⟨ר⟩ מסאנא וצוא כרעא (his) shoe shrunk, and (his) foot withered *Pes* 111a(21); *Švu* 30b(20) [↓ ארקתא]; pl. עביד לי מסאני לשב' שני make me shoes (to last) seven years *Giṭ* 68b(35; **As**); הב לי מסאנאי give me my shoes *Šab* 61a(8); לא ניזיל ליה בהבארא בלא מסאני he should not walk around in the dark without shoes *Pes* 112b(28); *ib.* 113b(5); איתווס מסאניה טינא his shoes were soiled by the clay *Šab* 124b(39); *Zev* 94b(6) [↓ √2# שוף pal., mng. 2]; מסאני אוכמי black shoes *Tan* 22a(20); *BQ* 59b(1); b. w. var. vbs.: 1) ↓ √סום pe.; 3) √1# שלף pe.: sg. כי הוה שליף מסאניה הוה אתי מיטרא when he removed his shoe, it would rain *Ber* 20a(12); pl. למשלוף גורביה בהדי מסניה to remove his socks together with his shoes *Anan* 117:25; *ib.* 15; *Qid* 22b(49); c. in a fig. sense: לא מסנא דרב לכרעי לא בעינא I do not want a shoe that is too big for my foot [i.e. a husband of a higher rank] *Qid* 49a(20)

Y: מְסָאנֵיה *Šab* 124b(39; BAYTN 43).

מסבלא n.m. perh. **braided strand** (etym. unkn.) pl. במסבלי דתומי in the case of braided strands of garlic *BB* 86a(8; **HP**[1]) [Var: מסובלי Ar (AC 5:183); v. DS, ad loc., n. נ]

Expl. Ar: מחרוזות של שומ(י)ן שאין נותנין בכלי AC ib.; Lit: Koh, AC ib.

מסוביתא n.f. **tavern keeper** (↓ √סבי; cf. Akk *sābītu* CAD S 8) sg. ההיא מסוביתא *AZ* 70b(13; **J**)

Y: מְסוֹבִיתָא *AZ* ib.

מסובריא n.m. **plug hole in a vat/barrel**

(↓ √1#סובר) sg. האי מסובריא דנזייתא the plug hole of the brewing vats *Šab* 111a(42) // *Ket* 6a(6) // מסו(ב)(ב)ריא *Bek* 25a(2)

Geon. expl.: מגופת החבית העשויה ממטלת או ממוך וכיוצא בו OHR Ket 4:25; כסוי הקנקנים הנקב העשוי להוציא בו יין OHP Šab 72:20; OHR BM 35:32; Lit: Brand, Ceramics 336; Voc: מְסוּבַּרְיָא VTM 130; Y: מְסוּבַּרְיָיא *Šab* ib.(BAYTN 298).

מסורא n.m. **arrangement, completion** (etym. unkn.) sg. כשממלאין את הספינה ומניחין כל דבר במקומו אומרין מסורא when they fill the boat and place everything in its place they say: "It is arranged!" [lit. arrangement] *OHT Šab* 118:13

מסרוקא, מַסּוּרְקָא n.m. **comb** (↓ √2#סרק, מסרקא; Sy ܡܣܪܩܐ LS 501, GeonH מסרוק GC 205:10; cf. JPA דידה מסורקה DJPA 319) a. general: sg. משורקאי *Ber* 18b(41) [Var: מסריקאי F]; גובתא דכוחלא ומסרוקא a tube of kohl and a comb *ib.*(MGG 805:15); pl. מסרוקי דפרזלא iron combs (for torture) *Git* 57b(11; MGN 600:3) [Var: מסריקא K]; b. w. √שדיל pe. to comb the hair [cf. Sy: [illegible] BBah 1114:15]: sg. למישדא מסורקא to comb the hair *HG3* 358:43; *Šeel* 113:30(Var)

Lit: Eps, GC 205:10, note; id., St 122.

מסורתא n.f. **tradition** (↓ √1#מסר; JPA מסרה DJPA 321) sg. הדא מסורתא דמסר this is the tradition which (PN) transmitted *OHT Qid* 85:11; סליק מסכתא דסוטה והדא מסורתא the Tractate *Soṭa* is finished and this is its (mnemonic) tradition *Ox b.10, 21* [followed by an Aramaic verse indicating the names of the chapters]

1# מְסוּתָא n.f. **curdled milk** (↓ √מסי; Ma מסותא MD 276, Sy ܡܣܘܬܐ LS 396) sg. ההיא מְסוּתָא דמישתכחא אסורא certain curdled milk which was found (in a slaughtered animal that was nursed by an unclean one) is forbidden *HP* 204:19(HPP 306:20)

2# מסותא n.f. **bath** (< מסחותא; ↓ √סחי; Sy ܡܣܚܘܬܐ LS 466) ↓ בי מסותא

מסחותא n.f. ↓ 2# מסותא n.

מַסַּחְתָּא n.f. **balance, scales** (esp. for weighing meat; < *מסאתא [√נסי < √נשא]; LJLA מסחתא J 805, Sy ܡܣܐܬܐ LS 396) a. general: sg. היכא דלא קבע מסחתא in a place where he did not set up scales *Ḥul* 132b(21); b. w. √יתב pe. [cf. OfA: תתב על מוזנה ותתקל she shall sit by the scales and weigh out TADB2.6 22]: תא תיב אמסחתא וקביל זוזך come (and) sit by the scales and receive your money *BQ* 23b(39); *Švu* 42a(14); דיתיב גוי אמסחתא (a case) in which a pagan sits by the scales *Ḥul* 133b(2)

Because of the contexts in which this word appears, it was understood by the comms. as meaning a butcher's stall; Y: מַסַּחְתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 184).

מסטר prep. ↓ סיטרא

מסי vb. **to condense, coagulate** (↓ 1#מסותא, מסי adj., √1#מסמס; Sy ܡܣܐ pe. LS 396, mng. 1, Ma מסא MD 275) **Pe.:** מטרא בעננא ממסא מסי the rain actually condenses in the cloud *Ber* 59a(27; MGE 149:7)

Af. to cause to coagulate: דממסי ליה he causes it [i.e. the milk] to coagulate *TGDr49* 103:18 [expl. MH המחבץ *TŠab* 9:13]; דם דאמסייה blood which he caused to coagulate *HG3* 202:90

Itpe. to be coagulated: דנ"י"בש לישניה בפומיה ויתמסי רוקיה בגרגרתיה may his tongue shrivel in his mouth, and may his spittle coagulate in his throat *Bo* 74:2

Lit: Eps, St2 548:15, note [Af.].

מְסֵי adj. **putrid** (↓ √מסי; Sy ܡܣܝܐ LS 396, mng. 2) sg. לאפוקי שריחו רע ודמאסין} ריחיה to exclude one whose smell is foul and whose odor is putrid *Šeel* 74:19

Lit: Eps, St1 112.

מסיקא n.m. **oppressor** (JPA מסיק DJPA 320) pl. [הכדין] מכבשין כל סנייהו ומסיקייהו may all their enemies and oppressors be subdued in this manner *Bo* 84:8; *ib.* 9

מִסְכֵּין adj., n. **poor** (< Akk *muškēnu* poor CAD M/2 275, mng. 2 [NA], AIOA 74; ↓ √מסכן, מסכינותא; Sy ܡܣܟܝܢܐ LS 474, Ma מיסכינא MD 268) sg.n.m. דמסכינא הוא ולית ליה מידעם he is poor and has nothing *TGHark* 84:11; *ib.* 20; pl.m. בחזקת מסכיני in the category of poor people *ib.* 13

מִסְכֵּינוּתָא n.f. **poverty** (↓ מסכין; TA מִסְכֵּינוּ TO Dt 8:9, Sy ܡܣܟܢܘܬܐ LS 474) sg. מאן דמחזק במסכנותא one who is assumed to be in a state of poverty *TGHark* 84:20; *ib.* 2; אסרה דמיסכינותא the genius of poverty *Bo* 18:10

מסכיתא n.f. **female watcher** (↓ √1#סכי) sg. מסכיתא חסמתא the envious watcher *Bo* 106:10

מסכן vb. **to become poor** (denom. < ↓ מסכין adj.; ↓ מסכינותא; Sy ܡܣܟܢ quad., quadref. LS 475, Ma מסכן to make poor MD 276) **QuadRef.:** ומי יאמר אע"ג דהשתא אמיד לא מימסכן who will say that even though he is wealthy now he will not become poor? *TGHark* 151:21; בין מימסכן ובין מיעתר whether he becomes poor or becomes rich *ib.* 22

מַסֶּכְתָּא, pl. **מַסֶּכְתָּתָא, מַסְכְיָאתָא, מַסַּכְאָתָא, מַסֶּכְתֵּי** n.f. **tractate, Oral Law** (√2#נסך; cf. MH מַסֶּכֶת web Yeivin, BV 1021, J 808) **1. tractate:** a. of the Mishna: sg. מסכתא פלן ומסכתא פלן such-and-such a tractate and such-and-such a tractate *Hor* 10b(24); כי קאי ר' בהאי מסכתא לא תשייליה במסכתא אחריתי when PN is dealing with [lit. is located in] this tractate, do not ask him (a question) in another tractate *Šab* 3b(2); אנא מצינא אשתמוטי לכו ממסכתא למסכתא I can transfer you from one tractate to another *BM* 97a(25); אבימי מסכתא יקירא ליה PN forgot the tractate *Men* 7a(21; P^2V^{10}); למנויי אי במסכתיה באתריה אי בכולי תלמודא בראשי מתיבתא concerning appointing (him to a communal post): If (he is proficient) in his tractate [i.e. the one which he is studying] – (he may be appointed) in his town; if (he is proficient) in the entire Oral Law, (he may be appointed) among the *rešei mětivātā* *Šab* 114a(39); דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן when I see a *ṣ.m.* who has completed his tractate, I make a feast for the students *ib.* 118b(55); אזל אשכחינהו דפתיח להו במסכתא he went and found that they had begun (to study a certain) tractate *San* 49a(13); *Er* 53b(26); *BM* 23b(56); *AZ* 7a(17); *IŠGF* 32:9; *ib.* 40:1; והא מתניתין תנוה במסכתא דפיאה ומשום הכין אמ' תנן התם דכל מתניתין דאיתה במסכתא אחריתי וכל שכן בסידרא אחרינא כד מדכר לה אמ' תנן התם they learnt this Mishna in the Tractate *Pea*, and, therefore, they said (in quoting it): "We have learnt there." When one mentions any Mishna which is in another tractate – and even more so in another order – one says: "We have learnt there" *TGAs42* 30:26; מסכתא דכלה the tractate of the *kalla Tan* 10b(7); *Qid* 49b(7); pl. תרתי מסכתי two tractates *BQ* 102a(48; **HHG2** 56:82); תרתי מסכתתא *AZ* 7a(17) [J: תרי מסכיאתא]; תרתי מסכאתא *IŠGF* 32:12; *ib.* 1; 34:3; מסכייתא *IŠGS* 26:12; b. w. a specific name: sg. כוליה נזיקין חדא מסכתא היא all of *Neziqin* is one tractate *BQ* 102a(48) // *AZ* 7a(17) [traditionally divided into three parts (↓ בבא mng. 6); v. IŠGF 33:2]; מסכתא דעידיות *IŠGF* 25:21; מסכתא דכלים בטהרות the Tractate *Kelim* in (the order of) *Toharot TGHark* 180:34; **2. w. √2#גלי pa. to learn the Oral Law:** *Er* 53a(45) [↓ √2#גלי pa., mng. 4a]

Cf. Geon. expl.: מכילתא הלכות ברורות שמקובצות מכל התלמוד ונעשית כמסכתא Geon 39:1; Lit: Eps, MNM 981+. The occurrence of this word in JPA in a scribal note [v. DJPA 320] reflects a learned usage influenced by JBA; Y: מַסֶּכְתָּא *Šab* 3b(2; BAYTN 284).

1# מסמס vb. **to soil** (√מוס*, sec. rt. < ↓ √אוס; ↓ √מסי) **Pal.:** ממסמס ליה לבישר' בפרת' he soils the meat in excrement *Ḥul* 18a(10); דמסמס ליה מסמוסי he completely soiled it [i.e. the mark which he made to recognize the bird] *ib.* 4a(16) [v. R.G.]; pass.part. כי ממסמס קועיה דמא its neck being soiled with blood *ib.* 28a(49); 53b(19); חיותא או ציפרא דמימסמס בידמא an animal or a bird which is soiled in blood *HP* 203:12

[2# מסמס ↓ √סמס]

מסנא ↓ מסאנא n.

מסס vb. **to dissolve, unclog** (BH, MH מסס nif. to become liquefied HAL 574, J 809) **Pe.:** למיכרא לממסא נהרא טמימא to dredge : unclog a dammed up canal *MQ* 4b(33) [double rdg.]

מַסְפְּרָא n.m. **scissors** (↓ √2#ספר; TA מִסְפָּר TJ Ezek 5:1, Sy ܡܣܦܪܐ LS 492) sg. זיל איתי לי מספרא דאגיזך go (and) bring me scissors so that I can cut you(r hair) *San* 96a(2); *ib.* 5; 6; 7; *BB* 58a(20; F^1)

Y: מַסְפְּרָא *San* ib.

מַסְפַּרְתָּא n.f. **scissors** (↓ √2#ספר; Sy ܡܣܦܪܬܐ LS 492, MH מספרת J 810) sg. עד דאיתי מספרתא וגזי(ה) ליה לדיקני' until he brought

scissors and cut off his beard *BB* 58a(20; **P**[1]); *San* 96a(5; **F**[2])

Y: מְסַפַּרְתָּא *BB* ib.(BAYTN 282).

מְסַקְּנָא, מסקאנא n.m./f. **ascent, final result, conclusion** (↓ √1#סלק; TA מַסְּקָנָא TJ 1S 9:11, Sy ܡܣܩܢܐ ascent LS 477, Ma מאסקאנא MD 250) **1. ascent:** sg. מסקאנה ומו(ה)ח(ת)אנה its [i.e. the property's] ascent and descent *ŠŠHai* 6a(9); **2. final result, final form:** sg. ומסקנא היכי הואי what [lit. how] was the final result? *Meg* 14b(9) [Var: ומסקנא היכי הוה **M**]; ואמסקנא קיימי they refer (to the law) in its final form *BQ* 84b(42); **3. conclusion:** sg. ולעולם מסקאנא הכי such will always be the conclusion *HP* 114:7; והוא מסקאנא דשמעתין והילכתא כמסקאנא it is the conclusion of our legal discussion, and the law is like the conclusion *TGAs42* 37:16; *Šeel* 1:230; *ib.* 13:37(Var); *TGAs28* 41:5; *ib.* 126:20; *TGHark* 46:27; *ib.* 45:32; 193:33; והכין מסקאנא דהא מילתא so is the conclusion of this matter *ib.* 207:35; pl. מסקני *TGAs28* 126:19

Lit: Eps, St1 103; Y: מְסַקְּנָא *Meg* ib.(BAYTN 299).

מסר #1 vb. **to hand over, transmit** (↓ מסורתא; Sy ܡܣܪ LS 397, Ma מסר MD 276) **Pe.** (a/u) **1. to hand over:** a. people: מיתינא ליה לסנחריב וסיעתו ומסרנא ליה בידך I shall bring PN and his entourage and hand him over into your charge *San* 94b(37); *Ber* 56a(25); דזכי לי״ה רחמ׳ לאב למימסרה לחופה the Merciful One gave a father the right to hand her over [i.e. his daughter] in marriage *Ket* 47a(9); *ib.* 40b(21); *BQ* 87a(33); וקדישו יתי ומסרו יתי לפל׳ בר פל׳ they betrothed me and handed me over to NN b. NN$_2$ *ŠŠHai* 13a(9); מסרינן ליה זווא מרבנן we hand over to him a pair of students (to accompany him) *San* 43a(36); מסרינהו(י)(ו) לסעיר(א) (Solomon) handed them over to a demon *Suk* 53a(21); מאן דחשיד אינש ידיע דמסריה לשו(ל)טנא one who suspects a certain [lit. known] person that he handed him over to the authorities *TGHark* 161:25; הא מסרית לך נפשאי I handed myself over to you (for cohabitation) *HP* 100:17; b. animals: אנא לבקרא מסרתיה I handed it over to the herdsman *BM* 42b(13); *ib.* 5a(29); *BQ* 56b(16) [↓ כרזילא]; pass.part. עיזי דמסירן לרועה goats which are handed over to a shepherd *BB* 36a(33); c. objects: דילמא מסר ליה perhaps he handed (it) over to him *Yev* 116a(3); *BQ* 22b(23); *BM* 8b(28); *AZ* 70b(13) [↓ מסוביתא]; d. matter, information: מאן דמסר מודעא אגיטא one who submits a protest concerning a *geṭ* *Qid* 12b(20) // *Yev* 52a(19); *Ket* 110a(11); *Ara* 21b(22); *ŠŠHai* 5b(13); *ib.* 14a(15); מסר לה סימנא he gave her a sign *BB* 123a(42); רב ששת מסר שינתיה לשמעיה PN handed over his sleep to his servant [i.e. he told him when to awaken him] *Er* 65a(21); **2. to transmit the biblical text:** מסרנא *BMsE* 25:12; *BMsJer* 24:4; ואית דמסרין כן some transmit in this fashion *BMsG* 10:8; pass.part. מסירי באילה שמות the passages are transmitted in the *masorah* in Exodus *BMsYFr* 151:3; **3.** w. **מילי to give s.o. verbally power of attorney** [v. Itpe., mng. 3]: מסור מילך קמן דידן give us your power of attorney (to give her the *geṭ*) *Giṭ* 29b(35); רבנן דבי רב אשי מסרי מילי להדדי the scholars of the School of PN used to give each other power of attorney (to collect debts) *ib.* 37a(19); מסרו לכו מילי בהינו they gave you the power of attorney in GN *Yev* 116a(18) // *Giṭ* 80a(39); *ŠŠHai* 15b(5); **4.** w. **־נפש to risk one's life** [lit. to hand oneself over; w. ־א for s.t.]: a. general: מסרנא נפשאי ומצלנא לה I risk my life to save her *Tan* 22a(17); *Ket* 3b(17); *BQ* 116b(14); *Ara* 16b(38); אחיא מסר נפשיה אמזיגא לא מסר נפשיה (a snake) risks its life for the sake of undiluted (wine). It does not risk its life for the sake of diluted (wine) *AZ* 30a(34); *Giṭ* 38a(21) [↓ 1#קטלא mng. 1]; b. w. אקדושת השם to suffer martyrdom [calque < MH[2] מסר עצמו על קדושת השם J 811]: קמאי מסרי נפשיהו אקדושת השם אנן לא מסרינן נפשין אקדושת השם our ancestors [lit. the earlier ones] used to suffer martyrdom. We do not suffer martyrdom *Ber* 20a(15)

Itpe. 1. to be handed over [w. לידי, בידי, ־ל]: אימסר בידיהו it was handed over to them *Yom* 69b(29) // *San* 64a(20); *ib.* 46b(36); *Giṭ* 56b(2); *Ber* 56a(31; MGG 704:5); *BB* 91b(25); *San* 113a(44); *TGHark* 162:3; *ḤM* 46:16; **2. to give o.s. up, surrender:** כיון דרובה משלמי אינהו נמי מימסרי since the majority are making peace, we [lit. they] will also give ourselves up *San*

26a(51); לימסר למלכותא let him give himself up to the government *Ber* 56a(51); *BM* 86a(33); וניתאסרון וניתמסרון כולהון may all of them [i.e. the spirits] be bound and surrender *Bo* 83:6; *ib.* 33:11; *ḤM* 46:6; **3.** w. **מילי to be given verbally power of attorney** [v. Pe., mng. 3]: מילי לא מימסרן לשליח a messenger is not given power of attorney *Giṭ* 29a(44); *ib.* 66b(20)

מסר #2 vb. perh. **to lower** (sec. rt. < סרי* < ↓ 2#סרח; Ma 2#סרא pe., pa. to hurl down, lower MD 336, Sy ܡܣܪ etpe. SIB 4:7) **Itpe.:** כיון דאיתמסר מזלא לא משגח since (my) fortune has been lowered he does not pay attention (to me) *MQ* 28a(36; **L**)

Lit: Eps, St1 338.

מְסָרָא #1 n.m. **saw** (↓ √נסר; TA מְסָּרָא TJ Is 10:15, Sy ܡܣܪܐ LS 434, Ma מאסארא MD 249) sg. שיני דְמַסָּרָא the teeth of a saw *HPQ* 218:7 = *HG3* 113:15[!]

מסרא #2 n.m. **type of demon** (etym. unkn.) pl. מסרין *Bo* 37:6

מַסְרְקָא n.m. **comb** (↓ √2#סרק, מסורקא; Sy ܡܣܪܩܐ LS 501, Ma מאסירקא MD 250) pl. סריקנא לבשריכו במסרקי דפרזלא I shall lacerate your flesh with iron combs *BM* 86a(22); מסריקי *Giṭ* 57b(11) // מסרוקי *San* 96b(29)

Y: מַסְרֵיקָא *San* ib.(BAYTN 240).

מסריקא ↓ מסורקא n.

־מסת ↓ ־מיסת n.

מַסְתּוֹרִיתָא n.f. **spindle** (↓ √3#סתר; cf. Sy ܡܣܬܘܪܐ bobbin LS 384) sg. מסתוריתא ⟨ב⟩ארמי⟨ת⟩ *GC* 98:4 [expl. MH סָלִיל MNeg 11:9]; יהבין ליה מסתוריתא ויתיב וסתר דולאלי בשוקא דרומי they used to give him a spindle, and he would sit and wind the threads in the marketplace of Rome *Ḥul* 60a(18) [cf. Sy: ܡܣܬܘܪܐ ܘܣܩܐ ܡܬܒܪ ܕܦܘܪܫ ܟܠܗ ܗܠܟܐ BBah 1075:8]; *ib.* 16; שפירא מסתוריתא דיהב לך אלהיי the spindle which my God gave to you is beautiful *ib.* 23(**H**[2])

Lit: Löw, Pfl 56; Rieger, Technologie 31[46]; Y: מַסְתּוּרִיתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 288).

מסתמא adv. ↓ סתמא n.

מַעְבָּדָא n.m. **magical act, sorcery** (↓ √עבד; Sy ܡܥܒܕܢܘܬܐ sorcery LS 505, Ma מאבאדא MD 238) pl.abs. *Bo* 59:1; *ib.* 82:7; מעבדין תקיפין powerful magical acts *ib.* 49:8; det. *ib.* 47:8; 102:3; 120:14; מעבדי סניאי foul magical acts *ib.* 116:7 [cf. Ma: מאבאדיא סאיניא MD ib.]

מְעַבַּר adj. **pregnant, intercalated,** n.f. **pregnant woman** (↓ √עבר pa., pass.part.; JPA מעברה DJPA 394) **1. pregnant:** sg.f. כל דמעברא תרין ילדא does every pregnant woman give birth to two? *Anan* 63:2; *ib.* 119:8; *HP* 58:4; איתתא מעברתא a pregnant woman *Geon* 230:18; פרה מעברתא a pregnant cow *BQ* 47a(15); חמארא מעברתא a pregnant she-ass *ib.* 49a(17); *Bek* 2b(4); **2. intercalated:** sg.f. דמעבר׳ שת׳ the year is intercalated *Ned* 63b(4); שתא מעברתא *RH* 7a(42) // *San* 12b(47); **II.** n. **pregnant woman:** pl.f. נהים אפילו כל מעברתא דרומי (the lion) roared, (and) all the pregnant women of Rome miscarried *Ḥul* 59b(35; **V**[11]); מעבראתא *HG1* 390:40

Y: מְעַבְּרָה *AZ* 24a(20).

מעברא ↓ מַבָּרא n.

מְעַבַּרְתָּא, מברתא n.f. **passage** (↓ √עבר; Sy ܡܥܒܪܬܐ LS 508, Ma מאבארתא MD 238) **1. passage, crossing:** sg. מעברתא דגוזמא the passage of GN *Qid* 72a(17; **O**[2]); **2. passage for a strap of *tefillin*:** sg. מעברתא דתפילי *Men* 35a(11; **V**[8]) [Var: מברתא GŠ 20b:6]

Geon. expl.: מברתא זו מעבורת שמכניסין בה רצועה בין טוטפ׳ בין דדרעא GŠ ib. [but cf. this text in TGAs28 67:6!]. The mng. of this word in מעברתא בדקניה *San* 100b(39) [M: מכות׳] is uncertain; Y: מַעְבַּרְתָּא BAYTN 283.

מְעַזְיָא n.m.pl. **hair** (↓ מזיא, עיזא; Sy ܡܥܙܐ ܐܣܦܢܬ ܡܥܙܐ BAli 1, 5600) sg. מפשר מעזה to loosen her hair *Bo* 31:4

Lit: Eps, St1 352.

מעט vb. **to diminish, exclude** (< BH, MH מעט HAL 578, J 814; ↓ מיעוטא; Sy ܡܥܛ LS 397) **Pe.,** pass.part. **less, few:** ↓ מעיט adj.

Pa. 1. to diminish the value, reduce: מעוטי קא ממעיט ליה he greatly diminishes it [i.e. his estate] *AZ* 6b(38); *ib.* 13b(28); כיון דאית לה מזוני ממעטא since (the widow) has alimony she diminishes (the estate) *BB* 140a(12); משום דקא ממעיט באכילת שלמים because he diminishes (the time) for eating the *šelamim* sacrifices *Pes* 89a(9); **2. to**

exclude: למעוטי מאי למעוטי הא דאמ' רב אידי בר אבין to exclude what? To exclude that which PN said *Ber* 44b(51); *Šab* 6a(49); *ib.* 132a(40); *Pes* 24b(12); *Yom* 60a(12); *Yev* 3a(35); *Giṭ* 24b(18); *BQ* 63a(31); *San* 56b(35); *Ḥul* 43a(4); *Ara* 17b(8); מעיט רחמנא the Merciful One excluded *Yom* 71b(53); אצטריך קרא למעוטיה Scripture had to exclude it *BQ* 42b(13); *Yom* 5a(35); מעטינהו משה (Scripture) excluded them with regard (to redemption with) a sheep *Bek* 6a(8)

Itpe. to decline, be diminished: ליבא דאימעיט (it was) the mental powers which had declined *Tem* 15b(43); *IŠGF* 52:8; *ib.* 62:17; דילמ' דאימעיט מאיתמל perhaps (the height of the straw) was diminished from the previous day [i.e. Friday] *Er* 79b(6)

Itpa. 1. to be diminished, reduced: והא בימי דוד אימעוט שני were the years (of life), in fact, not reduced in David's time? *Yev* 64b(14); הי מינהו אימעוט which ones of them [i.e. the number of angel's wings] were reduced? *Ḥag* 13b(43); או קא בעי אמעוטי או קא בעי אמשוכי it either requires diminishing (of members of the group) or withdrawal *Pes* 89a(46); לישנא אימעוט הוו כי עיזי the following year (the grapes) were diminished (in size and) were like goats *Ket* 112a(14; MGD 710:18); והא קא חזינן דלא מוזפי ומתמעטי do we not, in fact, see (people) who do not lend money, and they become diminished (in property)? *BM* 71a(23); וממעט ממוניה ומצטרך לדילך his money is diminished, and he is in need of your (aid) *AnanSch* 28:25; **2. to be excluded:** אימעט *Pes* 95b(10); ואיתמעט דם מטומאה blood (of a reptile) was excluded from uncleanness *Kar* 4b(43); *BM* 58b(4); *Ḥul* 67a(10)

Lit: Bacher 115.

מְעִיט adj. **small, few** (↓ √מעט; cf. MH מֻעוּט Yeivin, BV 447) sg.m. טירחא מעיטא a small amount of assistance *OHT Giṭ* 120:15; pl.m. מעיטין מנהון they are fewer than they *OHT Ber* 129:25; *ib.* 130:2; f. דוכואתא מעיטאתא few places *IŠGF* 29:8

מְעַיָּא, pl. **מעיוני** n.m. **intestines** (↓ 2#מעיינא; TA מְעַיִן TO Num 5:22, Sy ܡܥܝܐ LS 397, Ma 2#מיא MD 265, מעיא ib. 276) sg. מדעם הוה מיתחזי במעייה (he was so emaciated that) the object was visible in his intestines *Giṭ* 56a(41; MGD 627:4); *ib.* 56b(27; V[16]); *Tan* 21b(27); *Ḥul* 113a(31); טוי לי בר אווזא ושדי מיעיה לשונרא roast a duck for me and throw its intestines to a cat *Šab* 142b(45); שירקא דמעיא fatty secretion of the intestines *Pes* 68a(27) [expl. MH מְחוּי קְרָבָיו Mib. 6:1]; *MQ* 22a(23); כאב מעיא dysentery *Giṭ* 69b(20); *ḤM* 38:7; וחייש במעיה suffering from dysentery *Šab* 108a(31); pl. מעיוני *Tan* 11a(3; Mal 36:28) [He: מְזוּנֵי]

Y: מְעַיָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 88).

1# מַעְיָנָא n.m. **source, spring** (Sy ܡܥܝܢܐ LS 522) sg. יתיב אההוא מעינא he sat down at a certain source *Tam* 32b(7); האי מעינא מגן עדן קאתי this source flows from Paradise *ib.* 9

Y: מַעְיָנָא *Tam* ib.(BAYTN 219).

2# מעיינא n.m. **intestines** (perh. back formation < מעייני*, pl. of ↓ מעיא) sg. פקע כריסיה ונפק מעייניה his stomach burst, and his intestines spilled out *Ḥul* 56b(56); משום מעיאנא because of (disorder of) the intestines *Tan* 10b(45); 11a(3; M[2]); *HP* 201:19; pl. ועי(י)לינהי למעייני' וחטי(ו)ה לכריסיה ואיתסי he put his intestines back in, sewed up his stomach, and he recovered *Ḥul* 57a(1); *ib.* 58b(41)

Y: מַעְיָנָא *Tan* ib.(BAYTN 219).

מעילאי, מן עילאי ↓ עילאי adj.

מעילוי ↓ עילוי prep.

מעין ↓ 1#עינא n.

מְעִיקָא n.m. **oppressor** (↓ √עוק; Sy ܡܥܝܩܢܐ LS 517) pl. מעיקי *Bo* 36:9; *ib.* 37:6

מעיקבא ↓ עיקבא n.

מעיקרא ↓ 1#עיקרא n.

מעל vb. **to misappropriate sacred property** (< BH, MH מעל HAL 579, J 816) **Pe. (a/u):** כיון דלא מצי מעיל כפורי נמי לא מיכפר since he cannot misappropriate (it), he also cannot actually receive atonement (for it) *Kar* 27b(30); ולא נימעול let him not misappropriate (it) *BM* 99a(33); *ib.* 96b(26); *Pes* 27b(20); מעל *Ket* 99a(28); *Bek* 39a(18); קמעיל בקדש' he

misappropriates sacred property *Mei* 14b(16); *RH* 28a(25) // *Ara* 21a(7)

מְעַלָּא n.m. **entering** (↓ √עלל, מעלנא; Sy ܡܥܠܢܐ LS 524, Ma 2#מאלא MD 243) sg. מעלאי דידי היינו עישוייה my very entering constitutes compulsion against him *Ket* 53a(10)

– מְעַלֵּי n.m.pl.cs. **eve** (↓ √עלל; Sy ܡܥܠܝ LS 525; cf. Ma 2#מאלא entering MD 243; > IrArab יום אלמאעל SRSG 258:28) a. general: sg. מעלי יומא טבא eve of a holiday *BQ* 113a(22); *Švu* 15b(6); מעלי יומי טאבי *BQ* 113a(22; HP 82:14); *HP* 3:4; מעלי יומי דמועדים *Anan* 70:16; מעלי יומא *HP* 164:17; *Anan* 70:6; b. specific holiday: מעלי יומא דפיסחא *Ber* 22b(43) [Passover]; *Pes* 108a(5); מעלי יומא דעצרתא *Šab* 129b(20) [Shavuot]; מעלי יומא דכיפורי *Yom* 87a(48) [Day of Atonement]; *Ḥul* 95b(37); מעלי דכפורי *BM* 84b(30)

Lit: Avishur, Elements 141+; Voc: מַעֲלֵי HPP 257:18; Y: מְעַלֵּי BAYTN 102.

– מעלי, מְעַלֵּי שַׁבְּתָא n.m.pl.cs. **Friday** (lit. eve of the Sabbath; ↓ שבתא mng. 2; Sy ܡܥܠܝ ܫܒܬܐ LS 525) a. in full form: sg. האי מאן דבמעלי שבתא one who (is born) on Friday *Šab* 156a(32); לידיניה במעלי שבתא ולגמריה לדיניה במעלי שבתא let them judge him on Friday and decide the judgment on Friday *San* 35a(22); דעביד עבידתא כולה שבתא ולא עביד במעלי שבתא one who works the entire week and does not work on Friday *Pes* 50b(21); *Anan* 71:14; כל יומא דמעלי שבתא every Friday *Ket* 105b(32); *Tan* 24b(54); *Yev* 93a(20); *San* 67b(25); צפר' דמעלי שבת' Friday morning *Naz* 5a(30); סמוך לשקיעת החמה במעלי שבתא close to sundown on Friday *AZ* 15a(12); אפניא דמעלי שבתא towards evening on Friday *Ber* 27b(14); *Giṭ* 77b(13); *BM* 49a(49); *Men* 49b(22); ממעלי שבתא לבתר שבתא from Friday to Sunday *BQ* 113a(24); pl. מעלי שבי *ib.* 113a(21; HP 82:14); b. in shortened form: ארבעה חמשה ומעלי קמי שבתא Wednesday, Thursday, and Friday are before the Sabbath *Pes* 106a(31); *TGDr49* 94:16; *ib.* 96:2

Y: מְעַלֵּי שַׁבְּתָא *Ber* 61a(17).

מעלונא ↓ מעלנא n.

מְעַלֵּי adj. **superior, virtuous, beneficial, valid, normal, complete** (↓ √עלי pa., pass.part.; ↓ מולאה; Sy ܡܥܠܝܐ PSm 2883, MH[2] מעולה J 814) **1. superior, excellent:** sg.f. כמה מעליא הא שמעתא how excellent is this legal tradition *Ber* 14b(6) // *Er* 64a(12) // *Švu* 45b(25); det. מילתא מעלייתא a excellent statement *Ket* 85b(32); *Yom* 78a(27); *Bek* 5a(3); pl.m. אנן מעלינן מניכו we are better than you *Pes* 87b(42); f. מילי מעליאתא *Tan* 20b(40); *Ber* 8a(36); *Er* 102a(35); *BQ* 20a(42); **2. virtuous, exemplary:** sg.m. אי מעלי דרא מעלי פרנס if the generation is virtuous the leader is virtuous *Ara* 17a(10); איניש דלא מעלי a disreputable person *BB* 167a(5); *Ber* 10a(51); *Ket* 21a(19); זרעא מעליא virtuous offspring *BQ* 119a(18); *Pes* 49b(38); לישנא מעליא a euphemism [lit. an exemplary expression] *Ber* 11b(4) [↓ לישנא mng. 6d]; **3. beneficial:** a. alone: sg.m. שתייה לאלתר הוא דמעלי drinking immediately (after bloodletting) is beneficial *Šab* 129b(28); *ib.* 152a(18); כוורא מליחא מעלי בשרא מליחא לא מעלי salted fish is beneficial. Salted meat is not beneficial *BB* 74b(35); *ib.* 91b(48); כל מה דמיכתת שיעורא עלויי מעלי לכיסויי the more it is pounded (to powder), the better it really is for covering (the blood) *Ḥul* 89b(2); b. w. **-ל:** sg.m. וליגביל בדובשא וליכול דמעלי ל' let it be mixed with honey and let him eat (it) since it is beneficial for him *Giṭ* 69a(40); *BB* 80b(28); חול מעלי ליה לסיד sand is beneficial for lime [i.e. it strengthens it] *Šab* 80b(37); **4. valid:** sg.m. שטרא מעליא a valid writ *BQ* 98b(13); גיטא מעליא a valid *geṭ Qid* 44b(41); f. תעניתא מעליתא a valid fast day *Tan* 12a(2); טענתא מעליתא a valid claim *BM* 79b(11); pl.m. קדושי מעליי a valid betrothal *HG3* 28:95; **5. normal, sound, of good quality:** sg.m. ולד מעליא a normal child *Bek* 57b(1); *Nid* 23a(48); זכר מעליא a normal male *Yev* 83b(37); *San* 57a(29); חמרא מעליא good quality wine [i.e. not sour] *BM* 83a(23); *BB* 96b(10); *BQ* 11a(21); *ib.* 105b(2); f. תשובה מעלייתא a sound answer *Ber* 23b(21); *Er* 97a(11); ריפתא מעליתא good quality bread *Beṣ* 32b(34); pl.m. מאני מעליי good quality garments *Šab* 119a(9); *SŠHai* 4a(7) [of coins]; f. חיטי מעליאתא good quality wheat *BM* 105a(19);

6. **full, complete:** pl.m. דמי מעליי the full price *BQ* 66b(3); תשלומי מעליי full compensation *ib.* 26a(8)

Voc: מְעַלְּיָא HGP 19b:35; מְעַלֵּי ib. 20a:36; מְעַלְּיָתָא ib. 28b:28; Y: מַעֲלֵי *Šab* 129b(28).

מְעַלְיוּתָא n.f. **improvement, meritorious deed** (↓ √עליל; Sy ܡܥܠܝܘܬܐ LS 527, Ma מאליותא MD 244) **1. improvement, enhancement:** sg. למימרא דמעליותא היא may it be said that it is an improvement? *Tan* 3b(33); לישנא דמעליותא הוא it is an enhanced term *RH* 23b(24) [i.e. the rdg. יְעִזְק for יזק in Mib. 2:5; Var: לישנא דְּמַעַלְיְתָא GRH 14:10]; *Ber* 14b(10); *ib.* 55b(14); לְמַעַלְיוּתָא אישתנו they changed for the better *HP* 191:4(HPP 293:20); *Men* 43a(11); *Šab* 41a(30); *Ket* 21a(42); *BQ* 99b(48); *BB* 7b(27); *Švu* 45b(25); *Ḥul* 5b(17); **2. meritorious deed:** sg. והמאריך בבית הכסא מעליותא היא is (the case of) the one who spends a long time in the privy a meritorious deed? *Ber* 55a(12); *ib.* 54b(58); וכי עביד הכי לאו מעליותא היא when he acts so, is it not a meritorious deed? *RH* 4a(8); *Soṭ* 22b(10); *Ara* 17a(9)

Y: מְעַלְיוּתָא *Ber* 14b(10).

מעלמא ↓ עלמא n.

מְעַלְנָא, מעלונא n.m. **entrance, aperture** (↓ √עללל, מעלא; TA מַעֲלָנָא TJ Jud 9:40, Sy ܡܥܠܢܐ LS 525) **1. entrance:** sg. מעלנה ומפקנה its [i.e. the courtyard's] entrance and exit *SŠHai* 6a(9); מעלוניה ומפקוניה *Bo* 88:11; *ib.* 9; **2. aperture:** sg. דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה (the יתוש) has an aperture (for the intake of food) but does not have an anus *Giṭ* 56b(39)

[**מעץ** vb. **to close the eyes** (poss. metath. < עמץ, but most likely an error; ↓ √אמץ) **Pe.:** *Šab* 108b(28; **O**)]

מְעַצְרָא, מצרא n.m. **vat** (↓ √עצר; TA מַעֲצְרָא TJ Is 63:2, JPA מעצרה DJPA 323) sg. מעצרא זיירא pressing vat *AZ* 60a(16; **JP**[1]) [Var: מצרא זיירא Ar (AC 5:221, s.v. ממל)]; *TGHark* 86:10

Lit: Eps, StI 8, derives this word < מצר #2√, but since the vb. rt. עצר #2 is commonly used for pressing grapes, his suggestion seems doubtful; Y: מְעַצְרָא *AZ* ib.(BAYTN 219).

מַעֲצַרְתָּא n.f. **wine press** (↓ √עצר, בי מעצרתא; TA מַעֲצַרְתָּא TO Num 18:27, Sy ܡܥܨܪܬܐ LS 540) a. general: sg. חמרא חדתא דמעצרתא new wine of the wine press *Giṭ* 67b(19); *Ḥag* 25b(40); *AZ* 74b(15); מעצרתא דפחרא a clay wine press *TGAs27* 74:17; b. the building containing it: ההוא אריא דנהים במעצרתא a certain lion which was roaring in the wine press (shed) *AZ* 70a(39); *ib.* 60b(7); *Er* 49a(32) // *BB* 42b(7)

Y: מַעֲצַרְתָּא *Er* ib.(BAYTN 219).

מַעֲרָבָא n.m. **west, Eretz Israel, Maghrib** (↓ √ערב #3, בר מערבא, s.v. ברא #1 mng. 9b; TA מַעְרְבָא TO Ex 26:22, Sy ܡܥܪܒܐ #10 LS 546, Ma מארבא #1 MD 251) **1. west:** sg. מרוח מדנחא ... מרוח מערבא from the east/west side *SŠHai* 11a(8; **O**); *ḤM* 44:15; חרשי דמערבה ומדנחא חרשי ציפונא ודרומא magic of west and east, magic of north and south *Bo* 51:2; *ib.* 119:9 [in a list of the cardinal points]; **2.** sg. **Eretz Israel** [located west of Babylonia]: תרתי דיקלתא איכא במערבא there are two date palms in Eretz Israel *Šab* 110a(40); הידנא יומא רבה במערבא today is the Day of Atonement in Eretz Israel *RH* 21a(4); טרופאי דמערבא the experts on animal defects of Eretz Israel *Ḥul* 55b(3); *MQ* 8a(34); *Ket* 62a(38); אתאי אגרתא ממערבא a letter came from Eretz Israel *Šab* 115a(7); *BB* 41b(12); *San* 29a(4); *Ned* 77b(10); *Ḥul* 51a(9); אמרי במערבא they say in Eretz Israel *Ber* 14b(8); *Šab* 108a(10); *Yev* 21b(33); *BQ* 27b(14); *San* 17b(27); בעו במערבא they ask in Eretz Israel *Pes* 45b(23); *Yev* 22a(26); *Yev* 88a(28) [↓ אחרן af.]; פליגי בה תרי אמוראי במערב' two *Amoraim* in Eretz Israel differ in it [i.e. this matter] *Ber* 33b(37); *Šab* 21b(24); *Ket* 80a(4); מתלי מתלא במערבא they recite a parable in Eretz Israel *Pes* 114a(8); **3.** sg. **Maghrib, Northwest Africa** [< Arab المغرب]: קירואן דמערבא Kairowan of the Maghrib *TGHark* 24:16; מדינת קאבס באתר מערבא *ib.* 167:19; 149:5; 27:12; מדינת סגלמאסה דבאתר מערבא *ib.* 32:8

Geon. expl.: ובני מערבא דהיא ארץ ישראל GŠ 35:20 [mng. 2]; Y: מַעֲרְבָא *Ber* 2b(4; BAYTN 219).

מַעֲרָבָאָה adj. **western,** n. **one of Eretz Israel** (TA מַעְרְבָאָה TJ Is 43:4, Sy ܡܥܪܒܝܐ LS 546) **I. western:** sg.f. רוח מערבאה the western side *SŠHai* 11b(1); **II.** n.m. **one of Eretz Israel:** pl.

מערבאי *BMsG* 8:10 [w. ref. to masoretes]; *ib.* 10:18

מְעַרְתָּא n.f. **cave, burial cave** (√ערר; TA מְעָרְתָּא TO Gen 19:30, pl. מְעָרָתָא TJ 1S 13:6, Sy ܡܥܪܬܐ LS 545) **1. cave:** sg.cs. מערת פמיים the cave of GN *Bek* 55a(46); det. אזלו ואיטשו במערתא they went and hid in a cave *Šab* 33b(31); *ib.* 34; **2. burial cave:** sg. מערתיה דאברהם Abraham's burial cave *BB* 58a(5); *ib.* 10; 18; פיתחא דמערתיה דרבי שמעון בן יוחאי the entrance of PN's burial cave *San* 98a(46); *BM* 84b(32); *Tan* 23b(46); מערתא דחסידי the burial cave of the pious ones *MQ* 17a(32); pl. ההוא אמגושא דהוה קא מחייט מערתא a certain magian priest who used to dig out burial caves (in order to exhume bodies from them) *BB* 58a(18); *ib.* 5; *BM* 85b(15)

מַעַשְׂרָא n.m. **tithe** (↓ √עשׂר; TA מַעְסְרָא TO Num 18:26, Sy ܡܥܣܪܐ pl. LS 537) sg. הבו חד מעשרא לכהן give a tithe to a priest *San* 110a(6; **K**)

מָעְתָא, abs. **מָעָא,** pl. **מָעֵי** n.f. ***ma'ah*, a coin** [= 1/6 *denar*]; ↓ דנקא; TA מָעָא TJ 1S 2:36, Sy ܡܥܐ f. LS 397) sg. כל בטשא ובטשא במעתא each stomping for a *ma'ah BM* 112a(40) // *BQ* 99a(22; **Es**); מעתא זוטרתי ביני פשיטי דדהבי דפומבדיתא a small *ma'ah* among the small gold coins of GN *Ḥul* 54b(14); pl. תרתי מעי two *ma'ahs Qid* 81a(43); תלי@סרי מעי thirteen *ma'ahs San* 26a(2); מאה מעי one hundred *ma'ahs BM* 102b(14) // *BB* 105b(4) [↓ איסתירא]

Y: מָעְתָא *BQ* ib.

מַפָּחָא, מְפּוּחָא n.m. **bellows** (↓ √נפח; Sy ܡܦܘܚܐ LS 436) sg. מפוחא דמלי זיקא a bellows full of air *Tan* 12a(17); קאי אארעא ועביד במפחא he stands on the ground and works with a bellows *Yom* 45a(45; **E[1]L**)

Y: מְפּוּחָא *Tan* ib.(BAYTN 244).

[**מפטרא** ↓ √פטר vb.]

מַפְטַרְנָא n.m. **one who reads the *maftir*** (i.e. the concluding Pentateuchal reading; ↓ √פטר af.) sg. וקארי מפטרנא בפרשתא דפינחס the one who reads the *maftir* reads from the pericope of *Pinḥas HP* 181:3; וקארי מפטרנא באוריתא כיד איתמל the one who reads the *maftir* in the Torah reads (the same portion) as yesterday [i.e. the first day of the holiday] *ib.* 5; 182:8; 25; 183:11; 184:8; 186:5

מְפַיְיטָנָא n.m. **liturgical poet** (↓ פיוטא; cf. JPA פויטן DJPA 425, Sy ܦܝܘܛܢܐ LS 555) pl. מפייטני טובא many poets *NDGR* 226:7

מפלג adj. **outstanding** (↓ √פלג af., pass.part.) pl.m. רבואתא מפלגי מבהקי outstanding distinguished scholars *OHT Pes* 18:6

מְפַלְפְּלָנָא n.m. **one who investigates** (↓ √פלפל) sg. מפלפלני דגמרא investigators of the tradition *TGAs27* 33:15

מַפַּלְתָּא n.f. **downfall** (↓ √נפל; TA מַפַּלְתֵּיה TJ Ez 31:16, Sy ܡܦܠܬܐ LS 437) sg. בעגלא תהא מפלתיה may his downfall come [lit. be] quickly *Dec* 7:12

מְפַנַּק adj. **delicate** (↓ √פנק pa., pass.part., מפנקותא; TA מְפַנְּקָא TJ 1S 15:32, Sy ܡܦܢܩܐ LS 580) sg.m. דיל' איכא איניש דמפנק ואית ליה צערא טפי ואיכא איניש דלא מפנק ולית ליה צערא טפי perhaps there is a person who is delicate and has more pain, and there is a person who is not delicate and does not have more pain *BQ* 84a(30); *Šab* 109a(34); ומי מפנק כולי האי is he so delicate? *Ket* 67b(45); pl.m. כיון דעתירי מפנקי ולא עבדי עיבידתא since they are rich, they are delicate and do not do work *ib.* 54a(11); *Ḥag* 4b(1); *Šab* 109a(26); *Ket* 62a(37)

Y: מְפַנַּק *Šab* 109a(34).

מְפַנְּקוּתָא n.f. **delicacy, self indulgence** (↓ מפנק; Sy ܡܦܢܩܘܬܐ LS 580, TA מפנקו TO Dt 28:56[Var]) **1. delicacy:** sg. מפנקותא יתירתא excessive delicacy *Ḥag* 6a(10); **2. self indulgence:** sg. אע"ג דהאי דלא עבדן עיבידתא במעלי שבתא משו' מפנקותא הוא even though this (reason) that (women) do not work on Friday is because of self indulgence *Pes* 50b(27; **V**[17])

Y: מְפַנְּקוּתָא *Pes* ib.(BAYTN 312).

מַפְּצָא n.m. **mat** (MH מַפָּץ Yeivin, BV 1020, J 821) pl. מפצי ביומי תשרי (he provided) mats (for them) in the days of *Tišri Šab* 65a(35) // *Ned* 40b(3) // *Bek* 55b(16)

Voc: מַפְּצֵי HGP 2b:22; Y: מַפְּצֵי *Šab* ib.

מַפְּקָנָא, מפקונא n.m. **exit, anus** (↓ √נפק; Sy

ܡܦܩܢܐ LS 440, Ma מאפקאנא MD 250) **1. exit:** sg. מעלנה ומפקנה its [i.e. the courtyard's] entrance and exit *SŠHai* 6a(9); מעלוניה ומפקוניה *Bo* 88:11; *ib.* 8; **2. anus** [LS ib., mng. 8]: sg. דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה (the יתוש) has an aperture (for the intake of food) but does not have an anus *Giṭ* 56b(39)

Y: מַפְּקָנָא *Giṭ* ib.(BAYTN 299).

מַפַּקְתָּא n.f. **excrement** (↓ √נפק, בי מפקתא; TA מַפָּקְתָּךְ TO Dt 23:14; cf. Sy ܡܦܩܬܐ departure LS 440, Ma מאפיקתא MD 250) w. √נפק af. **to defecate:** sg. וכד נאפיק לבית הכסא בתר ד(נ)אפיק מפקתיה when he exits from the privy after he has defecated *Anan* 26:8

מפרחיתא n.f. **decorative fringe** (↓ √פרח) pl. אי אית ליה מפרחיתא שרי if (the garment) has a decorative fringe it is permitted *Šab* 59b(40) [Var: מפרחייתא pl. Ar (AC 5:353, s.v. נסך)]

Expl. Ar: חתיכות שהן כורת זרת יוצאות ועודפות ממנו לשמאלו ולימינו ולאחוריו AC ib. [cf. OHT Šab 56:17]; Y: מַפְרַחְיָיתָא *Šab* ib.(BAYTN 283).

מַפְרַכְתָּא n.f. **a. the large vertical press stone through which a pole is inserted for turning and crushing olives, or: b. a stone or pottery vessel used to receive oil from the pressed olives** (↓ √פרך; MH מפריכה TBB 3:2) sg. *BB* 67b(12) [expl. MH מֶמֶל Mib. 4:5]

Geon. expl.: a. מפרכתא אבנא רבתי דשיך ביה גואזא ומעייל בקורא וטחנין זיתא היא מפרכתא TGHark 86:12 [R. Ṣemaḥ^ Gaon]; b. וממל שפירשוה אנשי תלמוד מפרכתא הוא כלי חרש או אבן ונקרא בלשון ישמעאלים תגאר ו(ו)מפריג והוא נעשה להניח בתוכו הדבר הכתוש כמו שמן זית וזולתו ib. 105:3 [R. Hai Gaon], i.e. تغار مُفرَّج a wide mouthed vase or cavity to receive pressed out juices Dozy 1:147; Lit: Lieb, TK 1:330; Y: מַפְרַכְתָּא *BB* ib.(BAYTN 283).

מַפְרַעְתָּא n.f. **portion of the abdomen of an animal** (↓ √פרע #1) sg. ... מפרעתה מאי מפרעתה היכא דפרעין טבחי (the external stomach) is its *m.* What is its *m.*? Where the butchers tear open (the animal's side) *Ḥul* 50b(19)

Y: מַפְרַעְתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 283).

מְפָרַשׁ adj. **distinct** (↓ √פרש pa., pass.part.; Sy ܡܦܪܫܐ LS 609) pl.m. מלאכין קדישין ומפרשין holy and distinct angels *Bo* 120:43

1# מַפְתְּחָא n.m. **key** (↓ √פתח, אקלידא; TA מַפְתְּחָא TJ Jud 3:25) sg. גברא דטרקיה לגליה ואבדיה למפתחיה a man who locked his door and lost his key *San* 113a(59); ההיא מסוביתא דמסרא לה מפתחא לגויה a certain tavern keeper who handed over a key to a pagan woman *AZ* 70b(13; **J**) [**J** (gloss): אקלידא]; pl. מפתחי דבי מדרשא the keys of the school *Yev* 113b(40)

Y: מַפְתְּחֵי *Yev* ib.

2# מַפְתְּחָא n.m. **opening, entrance** (Sy ܡܦܬܚܐ ܕܬܪܥܐ opening of the gate LS 616) sg.cs. מטרא אמפתחא ⟨ד⟩בבא rain on the entrance of the gate *Ber* 59a(37)

מַצְדַּק adj. **rightfully possessed** (< MH² מוצדק J 1263; cf. JudA, Nab אצדק rightful heir JDS3 398, DNWSI 98) sg.m. ופל' דנן עבדי הוא עדיין מצדק לי לעבדו this so-and-so, my slave, is still rightfully possessed by me in slavery *SŠHai* 15b(4); *ib.* 7a(10)[1]; *Giṭ* 86a(5)

מְצָדְתָא, מצאדא, pl. **מְצָדָאתָא** n.f. **net, trap** (↓ √צוד; JPA מצדה DJPA 324) pl.abs. פרסו מצדן עילאוי ארעהון כולה מלעיל they spread nets over their entire land from above *San* 109a(43; MGG 310:2); det. מצאדאתא *ib.*

מִצְוָא, pl. **מִצְוֵי** n.m. **commandment, religious ceremony** (backformation < BH, MH מִצְוָה HAL 588, J 823; ↓ מצותא; JPA מצווה DJPA 325) sg. חד מצוה *Men* 44a(42); הואיל ואיתעביד ⟨ביה⟩ חד מצוה נעביד ביה מצוה אחרינא since one commandment was performed with it, let us perform another one with it *Ber* 39b(30); pl. תרי מצוי two commandments *Men* 44a(42); תלתה מצוי *Suk* 37b(18; **M²**HP 35:12)

Lit: Y. Breuer, Lešonenu 62 (1999) 34+.

מצוביתא, pl. **מצובייתא** n.f. **shuttle, a woven fiber object** (↓ ציביתא) **1. shuttle:** pl. *Šab* 105a(45) [expl. MH קירוס Mib. 13:1]; **2. a woven fiber object:** pl. רב יהודה שליף מצוביתא PN used to pull out the woven objects *ib.* b(43); וקא מבלבל מצובייתא (the wind blew) and was mixing up the woven objects *Suk* 29a(10; Ar [AC 7:207, s.v. קרס])

Expl. Ar: 1. כלי שאורגים אותו מן הסיב או מן זולתו ומסננין בו; 2. אומנות שעושין מן קנים דקים חלקים שבו אורגין אורגי בידים וברגלים AC ib.; Lit: Rieger, Tech 34[66]; Krauss, TAr 1:566[304].

[מצויינא ↓ √צוי #1 vb.]

מְצוּתָא, abs. **מַצּוּ** n.f. **strife** (↓ √נצי; TA מַצּוּתָא TO Gen 13:7, Sy ܡܨܘܬܐ LS 442, Ma מצותא MD 277) sg.abs. תיגר ומצו quarrel and strife *SŠHai* 5a(11)

מִצְוְתָא, pl. **מִצְוָאתָא** n.f. **commandment, religious ceremony** (< BH, MH מִצְוָה HAL 588, J 823; ↓ מצוא; JPA מצווה DJPA 325) **1. commandment:** sg. מצוות' דשבת' the commandment of the Sabbath *Ned* 37b(6) [but v. OHP ib. 89:6]; *Giṭ* 44a(44); *Qid* 30b(42); pl. ואזהריה אמצואתא דיממא ... ואזהריה אמצואתא דליליא he warned him on the commandments of the daytime/nighttime *Pes* 2a(24); פקדינן רחמ' למעבד מצוותיה באימתא ויקרנון the Merciful One commanded us to perform His commandments with fear and to honor them *Anan* 12:13; **2. designated sacred use:** sg. אינתיק למצוותה (the ember) was withdrawn (from the altar) for its designated sacred use *Yom* 46b(17)

Y: מִצְוָתָא *Pes* ib.(BAYTN 194).

מְצַטְבְתָא, מצטוותא n.f. **bench** (↓ איצטבא; Sy ܡܨܛܒܬܐ PSm 3361, > Arab مِصْطَبَة Fr, AF 21, JPA מסטוביתה det. DJPA 319) sg. כי מצטבתא דאמרי אינאשי a bench in ordinary speech [lit. as people say] *Qid* 70a(38; MGD 24:16) [eq. w. ↓ אקרפיטא, ספסלא]; גזרתא דמצטוותא דסלקי בהו למצטוותא stone slabs of the bench on which they go up to the bench *Tam* 26b(21); לא ליתיב אפוריא ולא אמצ(ע)⟨טב⟩תא he should not sit either on a bed or on a bench *Šeel* 110:31; על גבי {א}מצט⟨ב⟩תא ויקרא (he should not place the Torah scroll) on the bench and read *HG3* 99:74(Var)

Lit: St1 121.

1# מצי vb. **to wring out, suck** (of blood; ↓ √מצץ; Sy 1# ܡܨܐ LS 398, Ma 2# מצא MD 277) **Pe.:** כיון דמצי דם קעביד מעשה since he wrings out blood, he is performing an act *Zev* 65b(8; **V**[11])

Pa. to suck out (of blood) [cf. Sy ܡܨܝ ܕܡܐ PSm 2188]: כי היכי דלא לימציוה יאלי so that the lizards should not suck blood out of it [i.e. the cow] *Šab* 54b(44); וממצי ליה לדמא ושרי (the coals) suck out the blood (from the meat) and it is permitted *TGAs28* 183:12

Itpa. to be sucked out: כי היכי דניתמצי דמה דבהמה לאלתר so that the animal's blood should be sucked out immediately *HG3* 120:12

2# מצי vb. **to be able, overpower** (↓ √יכל; Sy 2# ܡܨܐ LS 398, Ma 1# מצא pass.part. MD 276, Akk *maṣû* CAD M/1 345, mng. 1) **Pe.**, pass.part. 1sg. מצינא *Tan* 20b(51); 2m. מצית *RH* 13a(35); 3m. מצי *Naz* 5a(31); f. מציא *Yev* 107a(38); 1pl. מצינן *Tem* 8a(22); 2m. מציתו *BM* 97a(26); 3m. מצו *BB* 144a(3);- **1. to be able, can:** a. alone: 1) pf.: אי מציתו קבליתו ואי לא 'ילא' קבליתו had you been able, you should have accepted (the Torah). If not, you should not have accepted (it) *Šab* 88a(55); 2) pass.part. [v. Itpe.]: הואיל וחליף שעתא לא מצינא since the (auspicious) time has passed I am unable (to do so) *BQ* 117b(8); בארבע לא מצינא בשיתא מצינא I am unable (to master) four (orders of the Mishna). Am I able (to master all) six? *BM* 114b(8); b. w. fol. vb. or verbal clause [cf. Sy: ܠܐ ܡܨܝܢ ܠܡܥܩܪܗ they were able to uproot Nöld, SG § 337B; Satzlehre 185]: 1) pf. + inf.: לא מצאי לאוקומי אנפשאי I was unable to restrain myself *BM* 85b(37); הויא ההיא מדינתא דלא מצו למכבשה there was a certain city which they were unable to capture *Tan* 21a(46); *San* 29a(29); *ib.* 72b(35); 2) pass.part. a) w. part. [freq. usage]: מצינא מכוינא דעתאי I can direct my attention [i.e. to concentrate] *Ber* 17b(40); *Tan* 20b(51); *BM* 103b(6); מצית הדרת בך can you retract? *BB* 84a(8); ומי מצית אמרת can you say ...? *RH* 13a(35); *Yev* 120b(19); *BQ* 117b(6); *Men* 25b(15); *Bek* 11b(7); דידיה מצי אסר דחבריה לא מצי אסר he can prohibit his own. He cannot prohibit that of another *Ḥul* 40b(14); *Mak* 12b(5); *AZ* 36a(23); קדושי מצי מקדיש גרושי לא מצי מגרש he can indeed betroth. (However,) he cannot in any manner divorce *Yev* 113b(7); תרתי לא מציתו אמריתו you cannot say (he is liable for) two (things) *Švu* 25b(38); מצו אזלי מסורא לנהרדעא they can go from GN to GN₂ *Mak* 5a(30); *Giṭ* 33b(11); b) w. inf. [rare; cf. Ma: ... לאמציין מינדאם מיבאד בגאואיהון they can do nothing in them MD ib.]: לא מצינא אצטנועי מינך I cannot conceal myself from you *BB* 60a(16); מצי למימר להו he can say to them *BQ* 8b(14); ולא מצינן לאצוליה we are unable to save him *Ḥag* 15b(18); *Beṣ* 35a(12); *Ket* 6b(12); *ib.* 69a(30); *BM*

86a(31); אנא מצינא אשתמוטי לכו ממסכתא למסכתא אתו לא מציתו אשתמוטי לי I can transfer you from one tractate to another, (but) you cannot transfer me *BM* 97a(25); **2. to bear** [w. -ב]: a. load: אם איתא דלא מצי ביה לישדייה if (the situation) is that he cannot bear it, let him put it down *BM* 80b(5); b. emotion: לא מצינא דליצטער ינוקא I cannot bear that the baby should suffer *Ket* 61a(9); לא מצינא דאטרח I cannot bear to take the trouble (to go to court) *BQ* 27b(40); **3. to overpower** [w. -ב; Ma עו הוא מצעיית בהאזין גברא if you could overpower this man Gy 164:13; cf. JPA יכל DJPA 240, mng. 2]: את מצית בהו did you overpower them? *BM* 83b(20; SM 63:11); אניש לא מצי לי no one can overcome me *Bo* 125:4

Af. 1. to make available: אמצי זוזי מעיקרא he made the money available from the beginning *BB* 48b(2; St1 56:5) [but v. ↓ √רצי af., mng. 5]; **2.** w. -נפש **to make one's presence known** [MH² ממציא את עצמו Ar 30a(45)]: אחוי ליה שוטי דנורא ואמצי נפשיה (the Angel of Death) showed him the whips of fire and made his presence known (to him) *MQ* 28a(51); אמצי נפשיה לסמיכה he made his presence known for ordination *San* 14a(42); וממצי נפשיה ביני עניי he used to make his presence known among the poor *Ket* 67b(48); הוה אזיל ואתי קמיה וממצי ליה נפשיה he used to walk back and forth before him and would make his presence known to him *Yom* 87a(47); *Šab* 104a(21)

Itpe. to be able: a. alone: אתא בעי למיעל לא אימצי (the bird) came trying to enter (but) was unable *Giṭ* 68b(29); בעא למיהדר לאיתויי מאניה ולא אמצייה he wanted to return to bring his gear, but he was unable (to do) it *BM* 84a(41); b. w. fol. inf.: עד שיתת עשר אי@מצי לאוקומי נפשיה טפי לא אימצי למימני until sixteen cups (of wine) he was able to take care of himself. (When he drank) more he was unable to count *Pes* 110b(21; V¹); לא אימצי לסגויי בהדי{(ה)} ישר' (the pagan) was unable to walk with the Jew *Ket* 62a(21; V⁵); *Er* 13a(36); *Ned* 89b(19)

Lit: Satzlehre 184. In light of the use in this rt. of the Pe. pass.part. in both Sy and Ma, the same usage would be expected in JBA. Note, however, the extremely rare *plene* spellings in JBA w. *alef* [e.g. מאצי מסליק *Pes* 6a(6)] as well as the voc. מְצֵי HGP 21b:24; ib. 27b:21; מְצֵיא ib. 44b:39; etc. which point to an act. part.

מְצַיַּין adj. **exceptional** (< MH² מצוין J 1277) pl.m. שהדי מציני exceptional witnesses (in their honesty) *TGAs42* 23:22

מְצִיעָא, מְצִיעָאָה, מְצִיעָא adj. **middle, intermediate** (↓ √מצע, מיצעאה, מיצעתא; QA תרעא מציעא NJ 1:13 [ATTME 96], TA מְצִיעָאָה TO Ex 26:28) **I.** adj. sg.m. דארא מציעא אטרפא מציעא the middle row (of the crocus and) the middle leaf (of it) *Nid* 20a(38); וא מציעאה medial *waw BMsG* 19:33; f. מלתא מציעתא the average [lit. the middle thing] *BB* 107a(21); *Giṭ* 55b(48); pl.m. תלתין יומין מציעאי the thirty middle days *BQ* 112b(39); **II.** n.: sg.m. רו(ו)(י)חא תתאי ומציעא עילויה וזוטרא עילויה the widest (coin) on the bottom, the middle-sized one upon it, and the smallest one upon it *BM* 25a(39); תלתה בנייני הוו תתאה מציעאה עילאה there are three phases of construction: the lower one, the middle one, and the upper one *Šab* 102b(25); מציע' *Bava Meṣi'a* [lit. the middle portion (of Tractate *Neziqin*)] *TGAs33* 223:9; *ib.* 10; 11; pl.m. מציעאי the intermediate (dates) [i.e. neither sweet nor bitter] *AZ* 38b(47); כל מילתא דמיתאמר' בבי תלת' קמאי ובתראי ‹אמרי'› מציעאי לא אמרי' (concerning) any matter that is said by a group of (at least) three (tradents), we state the (names of) the first and last (tradents). We do not state the middle ones *Naz* 56b(42); *Ber* 18b(51); *Pes* 8a(33); f. מציעאתא the middle (fasts) *Tan* 13b(46); *ib.* 14a(21); ארבעי מציעתא the four middle (cubits) *Er* 50b(5; **M**)

Y: מְצִיעָאֵי *Šab* 102b(25; BAYTN 58).

מְצִיעוּתָא n.f. **middle part** (↓ √מצע) sg.cs. במציעות יומא in the middle of the day *Hul* 60a(2; MGG 599:3)

מְצִיעֲתָא n.f. **middle part or section, common fund** (↓ מציעא adj., מיצעתא; Sy ܡܨܥܬܐ LS 399) **1. middle part or section:** a. general: sg. מציעתא דרישא the middle of (the sick person's) head *Giṭ* 67b(24); לעניין יצירה מן מציעתיה מיתצר as to (its) formation, (the embryo) is formed from its middle [i.e. of the body] *Yom* 85a(37; **M**) // *Soṭ* 45b(44; Ed); b. esp. of a Mishna or a *barraita* [≠ סופא ,רישא]: sg. אימ' מציעתא recite the middle part *Šab* 58b(15); *Ket* 23b(13); *Qid* 63a(40); *Ḥul* 94b(8); *Kar* 11b(31); רישא וסופא ניחא ומציעתא קשיא the first and last clauses are clear. The middle clause is difficult *Šab* 54a(38); *Er* 69b(19); *Yom* 15a(19); *BQ* 50a(28); *AZ* 43a(4); *Ḥul* 94b(23); *Men* 107b(32); **2. common fund:** sg. ושדאיי אנא פל' בר פל' קרנא במציעתא קרנא כן וכן ממונא I, NN b. NN₂, have placed in the common fund (of the partnership) capital of such-and-such an amount of money *SŠHai* 9b(7); *TGAs33* 210:10

The same mngs. are found for ↓ מיצעתא; Y: מְצִיעֲתָא *Šab* ib.(BAYTN 173).

מציץ ↓ √צוץ#1 vb.

מצע vb. **to pass between** (↓ בי מיצעי, באמצע, מציעתא, מציעותא, מציעא, מיצעתא, מיצעאה, מיצותא; Sy ܡܨܥ LS 399) **Pa.:** ואי ממצעי מאי if they pass between (these unclean animals) what (should they do)? *Pes* 111a(23; **V¹⁴**) [↓ √פצי#2 pe.]; הני ביתרי דמצעא להו אשה נידה two people between whom a menstruous woman has passed *ib.* 24(**V¹⁴**)

מצץ vb. **to suck, absorb** (↓ √מצי#1; Sy ܡܨ LS 398, Ma מצץ MD 277) **Pe.** (/u) **1. to suck:** a. mother's milk: האי ינוקא דלא מאיץ מיקר הוא דקר פומיה ... וכד חאים פומיה מאיץ the mouth of an infant which cannot suck has completely cooled down When its mouth warms up it will suck *Šab* 134a(27); חזי להני חדיי דמצית מינייהו look at these breasts of mine from which you sucked *BB* 9b(26; **F²**); b. blood: 1) of a bite: ואיתיבת עליה ומצת מיניה (the she-gnat) settled on him and sucked (his blood) from him *Ḥul* 58b(7; **V¹¹**); 2) of circumcision: האי אומנא דלא מייץ סכנה הוא a circumciser who does not suck (the blood) is a danger *Šab* 133b(33; **V**); c. marrow: ולימוץ גרמא let him suck (the marrow of) the bone *Šab* 109b(22; Rashi); **2. to absorb:** ומייצי להו לחמרי' (the jugs) used to absorb their wine *AZ* 32a(8); *TGAs42* 160:10; חפו בקירא ולא מאיץ טפי they coat (a wine jug) with bitumen, and it does not absorb much *BM* 40a(51; **F¹**); מייצא *ib.* 52(**F¹**)

[Pa. to suck: למציץ *Šab* 109b(22) (v. Pe., mng. 1c)]

Af. to give to suck, nurse: וממצא ליה טפי she gives him [i.e. her son] much to suck *Ket* 60b(49); ואילנא [- ועיילנא] ממצנא להון וקטלנא להון I go in, nurse them, and kill them (with the poison on the teats) *AZ* 26a(38; St2 562:11)

Itpe. to be sucked out: מגופיה קא מימצי is (the urine) sucked out of its [i.e. the ass's] body? *Bek* 7a(51; **V⁹**)

מצר#1 vb. **to mark or delineate a boundary** (denom. < ↓ מיצרא#1; Ma מצר#2 MD 277) **Pe.** (a/): דמצר ליה מצרי בראי he marked the outer borders *BB* 61b(1; **P¹**); ואי אשמעינן שדה משום דלא הוה ליה למימצר ליה אבל בית מדהוה ליה למימצר ליה ולא מצר אימא כוליה זבין ליה if he informed us about a field, since he did not have to delineate its boundaries (it is not all sold.) But since he should have delineated the boundaries of a house and did not do so, I would say that he sold all of it *ib.* 29

מצר#2 vb. **to stretch** (↓ מיצרא#2; Sy ܡܨܪ etpa. LS 400, Ma מצר#1 to torment MD 277) **Itpe. to stretch o.s. out:** אימצורי קא מימצירנא I am merely stretching myself out *AZ* 70b(33) [Var: אמצורי קא ממצרנא Ar [AC 5:221], אמצורי בעלמ' (ר)(ר)' קא ממצו(ד) Rashi); אַמְצוּו(ד) קא ממצרנא(ר) *BB* 6b(34; EsAr [AC ib.])

Lit: Koh, AC 5:221; Eps, St1 8; id., PLA 209.

מצרא ↓ מעצרא, מיצרא n.

מצראה ↓ מיצראה adj.

מַקְבָא n.m. perh. **hammer/awl** (↓ √נקב; cf. Sy ܡܩܒܐ awl 445) sg. דדמי רישיה למקבא one whose head resembles a hammer/awl *Bek* 43b(9) [expl. MH מַקְבָן Mib. 7:1]

מקבלתא n.f. **type of demon** (↓ קיבלא) sg. *Bo* 106:5

מקדם ↓ קדם prep.

מַקְדְּשָׁא n.m. **the Temple** (↓ בי מקדשא, √קדש; TA מַקְדְּשָׁא TO Lev 21:12, Sy ܡܩܕܫܐ LS 649) sg. לוגא למקדשא the *log*-measure for the Temple *Pes* 109a(23); האיי דאחרביה למקדשא the one who destroyed the Temple *Yom* 69b(17; **E¹**)

The phrase באחסנתיה יתבני מקדשא *Zev* 54a(11), quoted as a Targum in the name of Levi, is found in TO Gen 49:27 [v. FLT 2:62]); Y: מַקְדְּשָׁא *Zev* ib.(BAYTN 219).

מקוה ↓ √קוה vb.

86a(31); אנא מצינא אשתמוטי לכו ממסכתא למסכתא אתו לא מציתו אשתמוטי לי I can transfer you from one tractate to another, (but) you cannot transfer me *BM* 97a(25); **2. to bear** [w. -ב]: a. load: אם איתא דלא מצי ביה לישדייה if (the situation) is that he cannot bear it, let him put it down *BM* 80b(5); b. emotion: לא מצינא דליצטער ינוקא I cannot bear that the baby should suffer *Ket* 61a(9); לא מצינא דאטרח I cannot bear to take the trouble (to go to court) *BQ* 27b(40); **3. to overpower** [w. -ב; Ma עו הוא מצעיית בהאזין גברא if you could overpower this man Gy 164:13; cf. JPA יכל DJPA 240, mng. 2]: את מצית בהו did you overpower them? *BM* 83b(20; SM 63:11); אניש לא מצי לי no one can overcome me *Bo* 125:4

Af. 1. to make available: אמצי זוזי מעיקרא he made the money available from the beginning *BB* 48b(2; St1 56:5) [but v. ↓ √רצי af., mng. 5]; **2.** w. -נפש **to make one's presence known** [MH[2] ממציא את עצמו Ar 30a(45)]: אחוי ליה שוטי דנורא ואמצי נפשיה (the Angel of Death) showed him the whips of fire and made his presence known (to him) *MQ* 28a(51); אמצי נפשיה לסמיכה he made his presence known for ordination *San* 14a(42); וממצי נפשיה ביני עניי he used to make his presence known among the poor *Ket* 67b(48); הוה אזיל ואתי קמיה וממצי ליה נפשיה he used to walk back and forth before him and would make his presence known to him *Yom* 87a(47); *Šab* 104a(21)

Itpe. to be able: a. alone: אתא בעי למיעל לא אימצי (the bird) came trying to enter (but) was unable *Giṭ* 68b(29); בעא למיהדר לאיתויי מאניה ולא אמצייה he wanted to return to bring his gear, but he was unable (to do) it *BM* 84a(41); b. w. fol. inf.: עד שיתת עשר אי@מצי לאוקומי נפשיה טפי לא אימצי למימני until sixteen cups (of wine) he was able to take care of himself. (When he drank) more he was unable to count *Pes* 110b(21; V[1]); לא אימצי לסגויי בהדי{ו}(ה) ישר' (the pagan) was unable to walk with the Jew *Ket* 62a(21; V[5]); *Er* 13a(36); *Ned* 89b(19)

Lit: Satzlehre 184. In light of the use in this rt. of the Pe. pass.part. in both Sy and Ma, the same usage would be expected in JBA. Note, however, the extremely rare *plene* spellings in JBA w. *alef* [e.g. מאצי מסליק *Pes* 6a(6)] as well as the voc. מְצִי HGP 21b:24; ib. 27b:21; מְצִיאָ ib. 44b:39; etc.

which point to an act. part.

מְצַיַּין adj. **exceptional** (< MH[2] מצוין J 1277) pl.m. שהדי מציני exceptional witnesses (in their honesty) *TGAs42* 23:22

מְצִיעָא, מְצִיעָאָה adj. **middle, intermediate** (↓ √מצע, מיצעאה, מיצעתא; QA תרעא מציעא NJ 1:13 [ATTME 96], TA מְצִיעָֽאָה TO Ex 26:28) **I.** adj. sg.m. דארא מציעא אטרפא מציעא the middle row (of the crocus and) the middle leaf (of it) *Nid* 20a(38); וא מציעאה medial *waw* *BMsG* 19:33; f. מלתא מציעתא the average [lit. the middle thing] *BB* 107a(21); *Giṭ* 55b(48); pl.m. תלתין יומין מציעאי the thirty middle days *BQ* 112b(39); **II.** n.: sg.m. רוו(י)חא תתאי ומציעא עילויה ווטרא עילויה the widest (coin) on the bottom, the middle-sized one upon it, and the smallest one upon it *BM* 25a(39); תלתה בנייני הוו תתאה מציעאה עילאה there are three phases of construction: the lower one, the middle one, and the upper one *Šab* 102b(25); מציע' *Bava Meṣi'a* [lit. the middle portion (of Tractate *Neziqin*)] *TGAs33* 223:9; *ib.* 10; 11; pl.m. מציעאי the intermediate (dates) [i.e. neither sweet nor bitter] *AZ* 38b(47); כל מילתא דמיתאמר' בבי תלת' קמאי ובתראי ⟨אמרי'⟩ מציעאי לא אמרי' (concerning) any matter that is said by a group of (at least) three (tradents), we state the (names of) the first and last (tradents). We do not state the middle ones *Naz* 56b(42); *Ber* 18b(51); *Pes* 8a(33); f. מציעאתא the middle (fasts) *Tan* 13b(46); *ib.* 14a(21); ארבעי מציעתא the four middle (cubits) *Er* 50b(5; **M**)

Y: מְצִיעָאֵי *Šab* 102b(25; BAYTN 58).

מְצִיעוּתָא n.f. **middle part** (↓ √מצע) sg.cs. במציעות יומא in the middle of the day *Ḥul* 60a(2; MGG 599:3)

מְצִיעֲתָא n.f. **middle part or section, common fund** (↓ מציעא adj., מיצעתא; Sy ܡܨܥܬܐ LS 399) **1. middle part or section:** a. general: sg. מציעתא דרישא the middle of (the sick person's) head *Giṭ* 67b(24); לעניין יצירה מן מציעתיה מיתצר as to (its) formation, (the embryo) is formed from its middle [i.e. of the body] *Yom* 85a(37; **M**) // *Soṭ* 45b(44; Ed); b. esp. of a Mishna or a *barraita* [≠ רישא, סופא]: sg. אימ' מציעתא recite the middle part *Šab* 58b(15); *Ket* 23b(13); *Qid* 63a(40); *Ḥul*

94b(8); *Kar* 11b(31); רישא וסופא ניחא ומציעתא קשיא the first and last clauses are clear. The middle clause is difficult *Šab* 54a(38); *Er* 69b(19); *Yom* 15a(19); *BQ* 50a(28); *AZ* 43a(4); *Ḥul* 94b(23); *Men* 107b(32); **2. common fund:** sg. ושדאיי אנא פל' בר פל' קרנא במציעתא קרנא כן וכן ממונא I, NN b. NN$_2$, have placed in the common fund (of the partnership) capital of such-and-such an amount of money *SŠHai* 9b(7); *TGAs33* 210:10

The same mngs. are found for ↓ מיצעתא; Y: מְצִיעֲתָא *Šab* ib.(BAYTN 173).

מציץ ↓ √צוץ 1# vb.

מצע vb. **to pass between** (↓ באמצע, בי מיצעי, מציעתא, מציעותא, מציעא, מיצעתא, מיצעאה, מיצותא; Sy ܡܨܥ LS 399) **Pa.:** ואי ממצעי מאי if they pass between (these unclean animals) what (should they do)? *Pes* 111a(23; V[14]) [↓ √פצי 2# pe.]; הני ביתרי דמצעא להו אשה נידה two people between whom a menstruous woman has passed *ib.* 24(V[14])

מצץ vb. **to suck, absorb** (↓ √מצי 1#; Sy ܡܨ LS 398, Ma מצץ MD 277) **Pe.** (/u) **1. to suck:** a. mother's milk: האי ינוקא דלא מאיץ מיקר הוא דקר פומיה ... וכד חאים פומיה מאיץ the mouth of an infant which cannot suck has completely cooled down When its mouth warms up it will suck *Šab* 134a(27); חזי להני חדיי דמצית מינייהו look at these breasts of mine from which you sucked *BB* 9b(26; F[2]); b. blood: 1) of a bite: ואיתיבת עליה ומצת מיניה (the she-gnat) settled on him and sucked (his blood) from him *Ḥul* 58b(7; V[11]); 2) of circumcision: האי אומנא דלא מייץ סכנה הוא a circumciser who does not suck (the blood) is a danger *Šab* 133b(33; V); c. marrow: ולימוץ גרמא let him suck (the marrow of) the bone *Šab* 109b(22; Rashi); **2. to absorb:** ומייצי להו לחמרי' (the jugs) used to absorb their wine *AZ* 32a(8); *TGAs42* 160:10; חפו בקירא ולא מאיץ טפי they coat (a wine jug) with bitumen, and it does not absorb much *BM* 40a(51; F[1]); מייצא *ib.* 52(F[1])

[**Pa. to suck:** למציץ *Šab* 109b(22) (v. Pe., mng. 1c)]

Af. to give to suck, nurse: וממצא ליה טפי she gives him [i.e. her son] much to suck *Ket* 60b(49); ואילנא [- ועיילנא] ממצנא להון וקטלנא להון I go in, nurse them, and kill them (with the poison on the teats) *AZ* 26a(38; St2 562:11)

Itpe. to be sucked out: מגופיה קא מימצי is (the urine) sucked out of its [i.e. the ass's] body? *Bek* 7a(51; V[9])

מצר 1# vb. **to mark or delineate a boundary** (denom. < ↓ מיצרא 1#; Ma מצר 2# MD 277) **Pe.** (a/): דמצר ליה מצרי בראי he marked the outer borders *BB* 61b(1; P[1]); ואי אשמעינן שדה משום דלא הוה ליה למימצר ליה אבל בית מדהוה ליה למימצר ליה ולא מצר אימא כוליה זבין ליה if he informed us about a field, since he did not have to delineate its boundaries (it is not all sold.) But since he should have delineated the boundaries of a house and did not do so, I would say that he sold all of it *ib.* 29

מצר 2# vb. **to stretch** (↓ מיצרא 2#; Sy ܡܨܪ etpa. LS 400, Ma מצר 1# to torment MD 277) **Itpe. to stretch o.s. out:** אימצורי קא מימצירנא I am merely stretching myself out *AZ* 70b(33) [Var: אמצורי קא ממצרנא Ar [AC 5:221], אֲמְצו{ד}⟨ר⟩י קא ממצ{ד}⟨ר⟩נא Rashi); אמצורי בעלמ' קא ממצרנא *BB* 6b(34; **EsAr** [AC ib.])

Lit: Koh, AC 5:221; Eps, St1 8; id., PLA 209.

מצרא ↓ מיצרא, מעצרא n.

מצראה ↓ מיצראה adj.

מַקָּבָא n.m. perh. **hammer/awl** (↓ √נקב; cf. Sy ܡܩܒܐ awl 445) sg. דדמי רישיה למקבא one whose head resembles a hammer/awl *Bek* 43b(9) [expl. MH מַקָּבָן Mib. 7:1]

מקבלתא n.f. **type of demon** (↓ קיבלא) sg. *Bo* 106:5

מקדם ↓ קדם prep.

מַקְדְּשָׁא n.m. **the Temple** (↓ בי מקדשא, √קדש; TA מַקְדְּשָׁא TO Lev 21:12, Sy ܡܩܕܫܐ LS 649) sg. לוגא למקדשא the *log*-measure for the Temple *Pes* 109a(23); האיי דאחרביה למקדשא the one who destroyed the Temple *Yom* 69b(17; E[1])

The phrase באחסנתיה יתבני מקדשא *Zev* 54a(11), quoted as a Targum in the name of Levi, is found in TO Gen 49:27 [v. FLT 2:62]); Y: מַקְדְּשָׁא *Zev* ib.(BAYTN 219).

מקוה ↓ √קוה vb.

[מקותא ↓ קהיתא n.]

מְקוֹק, מכוג n.m. **measure, cup** (< MIr **makōk* [cf. MP *makōg* boat CPD 53; Sy ܡܩܘܩܐ, ܡܩܘܩܐ, ܡܩܘܩܐ LS 400, > Arab مكوك Fr, AF 207) sg. מקוק *HG3* 398:2 = מכוג *HP* 39:3 [= GeonH מקוג HR 32:24]

Lit: AAC 255, s.v. מכתא; on the semantic connection between 'boat' and 'measure,' v. ↓ 2#ארבא; on the size of the *makkūk* in Islamic sources, v. Hinz, IMG 44.

[מקורא ↓ 1#קורא n.]

מקטורא n.m. perh. **a cloak** (< Lat *amictorium* Lehnw 349; JPA מקטור DJPA 326, MH מקטורן J 830) sg. עד דמקטורך עלך while your cloak is still on you *AZ* 58b(27)

Y: מַקְטוּרָךְ *AZ* ib.

מקמי ↓ קמי prep.

(־)מקצת ↓ קצתא n.

מקק n.m.abs. **type of worm** (etym. unkn.) sg. מקק דסיפרי an *m.*-worm of books *Šab* 90a(46)

Geon. expl.: תולעת היא שמתליעות ספרים TRN 622:7; Y: מְקָק *Šab* ib.

מַקְרָאנֵי n.m.pl. **cold liquids** (↓ √1#קרר; Sy ܡܩܪܢܐ water cooler LS 689) למישתא מקראני דמיצטנן בהון to drink cold liquids with which to cool himself *TGHark* 207:14

מְקָרַב adj. **close, related** (↓ √קרב pa., pass.part.; cf. Akk *qurrubu* [stative] close, near CAD Q 239) **1. close:** a. general: 1) spatial: sg.m. נהרא דמקרב למתא a river which is close to a town *Er* 55b(43); *Ket* 100a(8); וכמה דמקרב מעלי the closer (the fringe) is (to the edge of the garment) the better (it is) *Men* 42a(18); *Ḥul* 107a(8); *Soṭ* 4a(36) [≠ ↓ מרחק]; מקרב לגבי חד מיניהו it is closer to one of them *BM* 7a(37); *AnanSch* 27:26; *HP* 81:31; f. איכא מאתא דמקרבא להתם (if) there is a town which is close to there *MQ* 12a(4); *Giṭ* 6b(14); pl.m. דמקרביתו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני you are closer to the exilarch's court where judges are ubiquitous *BB* 65a(21); *Šab* 37b(34); איזלא ומקרבי קיטרי a net whose knots are close together *Ḥul* 51b(34) [v. Geon 270+; ↓ √הדק pa.]; 2) temporal: sg.m. דגוברא בר קטלא הוא קרובי הוא דלא מקרב ק׳טליה he is a man deserving execution, (but the time of) his execution is surely not so close *San* 81b(7); f. הני דמקרבן these (two acts) which are close together (in time) *Men* 14b(17); *Šab* 104a(35) [↓ 1#מילתא mng. 7]; *Zev* 118b(29); b. in phrase מקרבא דעת־ לגבי־ to be fond of s.t. [↓ √קרב itpa., mng. 1]: ינוקא דמקרבא דעתיה לגבי זוזי a child who is fond of money *Giṭ* 40a(52); *Qid* 8b(26); **2. related:** sg.m. מאן דמקרב ליה טפי לגברה the one who is most closely related to her (deceased) husband *Anan* 109:5; אנא מקרבנא טפי I am more closely related *BB* 33a(14); **3. immediate:** sg.f. אנא שכיחנא בגו ביתא ומקרבא אהניתאי I am usually at home and the benefit from me is immediate *Ket* 67b(40; V[5])

Geon. expl.: ופירוש׳ מיקרבי שנמצא בכתבכם והוא טעות הן מתקרבין ופירוש מקרבי שהן באמת מקורבין Geon 270:11; Y: מְקָרַב *Ber* 44b(38).

מַקְרֵי n.m. **elementary school teacher** (↓ √1#קרי pe., mng. 5; af., mng. 3; cf. Sy ܡܩܪܝܢܐ teacher of reading LS 691) sg. דר׳ חייא בר אבא מקרי בריה הוה דריש לקיש PN was PN$_2$'s son's elementary school teacher *Ket* 8b(12) // *ib.* 111b(46)

Y: מַקְרֵי *Ket* ib.

– מַקְרֵי דַּרְדְּקֵי n.m. **elementary school teacher** (lit. one who teaches reading/Scripture to children; ↓ דרדק, 1#קרא; Ma מאקריא (ו)(ד)דירדקיא MD 251) sg. ההוא מקרי דרדקי דאדריה רב אחא דהוה פשע בינוקי an elementary school teacher whom PN forbade (to teach) because he used to harm (molest?) the children *Giṭ* 36a(8) // *Mak* 16b(14) // *Bek* 46a(5); *Tan* 24a(47); מתא דלית בה מקרי דרדקי a town where there is no elementary school teacher *Ket* 103b(44) [Var: מקרי רבנן Fr]; אנא מקרי דרדקי ומקרינא לבני עניי כבני עתירי I am an elementary school teacher, and I teach the children of the poor to read like the children of the rich *Tan* 24a(48); האי מקרי דרדקי דגריס a certain elementary school teacher who is learned *BB* 21a(38); *Yev* 21b(9); *BM* 97a(20) // *ib.* 109a(47) // *BB* 21b(10) [in a list of professions]; pl. הני בתרי מקרי דרדקי a pair of elementary school teachers *BB* 21a(41); *Dec* 3:2 [in a salutatory address]

Y: מַקְרֵי *Mak* 16b(14; He); מְקָרֵי *Giṭ* 36a(8; Mo 85).

– מַקְרֵי יָנוּקֵי n.m. **teacher of children** (↓ ינוקא) sg. סך מקרי ינוקי עשרין וחמשה ינוקי the limit for a teacher of children is twenty-five children *BB* 21a(37); לסוף שכיב מקרי ינוקי in the end, the teacher of children died *Giṭ* 66a(45); pl. ומקרי ינוקי שפירשתם דמחו להו לינוקי טובא concerning the teachers of children whom you described who hit the children a lot *Geon* 119:23

Y: מַקְרֵי יָנוּקֵי *Giṭ* ib.

– מַקְרֵי קְרִיַּת שְׁמַע n.m. **teacher of the *šemaʿ* prayer** (↓ √1#קרי af.) sg. *Er* 36b(19)

מְקַרְקְעָא n.m. **immovable property, real estate** (↓ מטלטלא) a. general: sg. ... מקרקעא דלא ניד מקרקעא דניד immovable property [i.e. real estate], movable property [i.e. slaves] *BB* 150a(30; *TGAs42* 149:20); pl. כיון דאיתנהו בעיניהו דמקרקעי דאמו since (the movable objects) are available they are considered as real estate *San* 29b(48); עבדא כמקרקעי דמי a slave is considered as real estate *BQ* 12a(20) // *Yev* 99a(34); כתובת אשה דמקרקעי תקינו לה רבנן the scholars instituted that a woman's *ketubba* is (guaranteed by) real estate *BB* 150b(16); *Ket* 87b(46); b. pl. ≠ מטלטלי movable objects: *BQ* 112b(43); *Ket* 68b(35); *Qid* 22b(31); *San* 29b(43); *Ara* 29a(38); *HP* 103:30; *SŠHai* 4a(19); *TGHark* 93:18

Voc: מְקַרְקְעֵי HPP 240:17; HGP 17a:5; Y: מְקַרְקְעֵי *Ket* 78b(39).

מְקַרְרָא n.m. **cooled object** (↓ √1#קרר pa., pass. part.) pl. מקררי *BB* 19a(45) [↓ מחממא]

מקשאה adj. **(uncertain)** sg.m. אפרים מקשאה *BM* 87a(17)

Y: מְקַשְׁאָה *BM* ib.(BAYTN 324).

מר ↓ מריא n.

1# מָרָא n.m. **spade, blow of spade** (< Akk *marru* spade, shovel CAD M/1 287, AIOA 70; Sy ܡܪܐ, ܡܪܪܐ LS 400, > Arab مرّ Fr, AF 86) **1. spade:** a. general: sg. אייתו(י) מרא עקרינהו ליבלי he brought a spade (and) uprooted the cynodons *Ḥul* 105b(29; V[11]); הוה דרי מרא אכתפיה he was carrying a spade on his shoulder *Meg* 28a(16); וקלי להו אמרה חדתא roast them [i.e. the olive stones] upon a new spade *AZ* 28a(30); *Giṭ* 70a(2); מרא וזבילא a spade and a basket *Er* 35a(46); *Tan* 21b(20); *BM* 103b(36); *San* 96b(44); מרא וחצינא a spade and an ax *Er* 77b(3); בעינא חוטרא לידא ומרא לקבורה I need a staff for (my) hand and a spade for (my) burial [i.e. a son to support me and to bury me] *Ket* 64a(20) // *Yev* 65b(45); pl. דכל יומא הוו מפקדי מריהו גבה דההיא סבתא they used to deposit their spades each day with a certain old woman *BM* 36a(38); מרי וחציני *AZ* 16a(8); b. parts: ↓ אפנתא, פדא, קופינא, 2#שופינא, 1#שופתא; **2. blow of a spade:** sg. כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית ליה לארעאי you weaken my field with every blow of the spade that you strike *BB* 17b(26) [cf. TGAs28 198b:2]

Note that *marru* is mentioned together w. *zabillu* and *ḫaṣṣinnu* also in Akk texts [v. CAD Z 6; M/1 287]; Y: מָרָא *Šab* 102b(31; BAYTN 5).

2# מרא*, cs. מר ↓ במר ד־ prep.

[3# מרא ↓ 1#מגאגא n.]

מְרַבְיָינְתָּא n.f. **foster mother** (↓ √1#רבי, מרוביא; Ma מראביאנא foster father MD 278; cf. Sy ܡܪܒܝܢܝܬܐ LS 708, JPA מרביינה DJPA 327) sg. ההו(י)א מרביינתיה הואי that one was his foster mother *Qid* 31b(23) [Var: מרבנייתא Ar [AC 5:239])

Y: מְרַבְיָינְתֵּיהּ *Qid* ib.

מְרַבַּעְתָּא n.f. **resting place, womb** (↓ √1#רבע, בי מרבעו(ת)א, s.v. 1#ביתא mng. 6i; Sy ܡܪܒܥܐ sheepfold, womb LS 709, Ma 3#מארבא lair MD 252) **1. resting place (of an animal):** sg. ומרבעתא דרישיה פ׳ר׳סה ופלגיה the resting place of its [i.e. the newborn aurochs'] head is a parasang and a half *Zev* 113b(22); **2. womb:** sg. ההיא זגתא חיישינן דילמא מחיוה על מרבעתה ולא יכילה לקבולי לביעתא ושדיא לה we are concerned that perhaps that hen was struck on its womb, could not carry the egg, and (prematurely) laid it *HG3* 190:24; *ib.* 191:26

Y: מְרַבַּעְתָּא *Zev* ib.(BAYTN 283).

מָרְגָּא n.m. **meadow** (< MIr **marg* [< Av *marĕγā*-, > Armen *marg*; cf. NP *marγ* species of grass PED 1216]; Sy ܡܪܓܐ meadow 402, Ma מארגא verdure, > Arab مرج Fr, AF 129, PLAr 246; ↓ מוריגא) sg. מרגיהו *Tem* 18a(21; V[10]) [Var: מוריגייהו Ar (AC 5:239)]; מרעהו M]

Lit: Koh, AC ib.; Geig, AAC 267.

מרגופנא (< עמר גופנא > *אמר גופנא) ↓ עמרא n.

מַרְגָּלִיתָא], מרגליתא, pl. **מרגלייתא** n.f. **pearl** (↓ מרגניתא; TA מַרגְּלִין pl. TJ Is 54:12) pl. בי נקבי מרגליאתא between the cavities of the pearls *Nid* 62a(22; GCG 115:4)

The form w. *lamed* occurs in all the Western A dialects [v. DJPA 327], but in JBA it is prob. a corruption of ↓ מרגניתא influenced by the common MH form מרגלית; Y: מַרְגְּלִיתָא *BB* 133b(16).]

מַרְגָּנִיתָא n.f. **pearl** (< MPar *margārīt* ISK 94; ↓ מרגליתא; Sy ܡܪܓܢܝܬܐ LS 402, Ma מארג(א)ניאתא#1 pl. MD 252, Gr μαργαρίτης Lehnw 351, > Arab مَرْجَان Fr, AF 59) a. general: sg. וקרעיה ואשכח ביה חדא מרגניתא *Šab* 119a(22); he tore it open [i.e. the fish] and found a pearl in it *ib.* 25; *BQ* 62a(33); *BB* 133b(16); מרגניתא דשוייה אלפא דזוזי a pearl which is worth one thousand *zuzim ib.* 146a(22; **Es**); *Qid* 26b(7); דקא נקיב מרגנית' one who pierces a pearl *ib.* 33a(6); *Šab* 90a(22); *Nid* 62a(22); pl. אשכחו' דרביע על מרגנית they found it [i.e. the monkey] lying on pearls *Ned* 50b(5); דבי פרסאי מסקן מרגניתא pearls were brought up from GN (by divers) *RH* 23a(34; **M**) [**L**: מרגלייתא]; שַׁב מֹרגְּנִיָּאתָא seven pearls *Ket* 85b(2; HGP 44a:37); b. in a metaph. sense: 1) for a valuable object: נקיט מרגניתא בידי"ה' ויהיבנא ל' חספא he holds a pearl in his hand, and I shall give him a shell (instead of it)! *Qid* 18a(40); 2) of a profound teaching: sg. *Yev* 92b(28) [+ //'s; ≠ ↓ חספא#1 mng. 2]; *Yev* 94a(34); 3) for a special prayer: sg. אנן תקינו לן רב ושמואל מרגניתא בבבל PN and PN_2 instituted a pearl [i.e. the וַתּוֹדִיעֵנוּ-prayer] for us in Babylonia *Ber* 33b(28; **P**); 4) (uncertain): *Šab* 140b(31) [Rashi: teats]

Y: מַרְגָּנִיתָא *Ber* ib.(BAYTN 279).

מרד vb. **to rebel, become insubordinate** (↓ מרדותא#1; Sy ܡܪܕ to rebel, escape LS 402, Ma מרד MD 278) **Pe.** (a/) **1. to rebel:** כל עבדא דמרי' בהא שעתא מצלח any slave who rebels at this time will be successful *BB* 3b(40); מרדו בך יהודאי the Jews have rebelled against you *Giṭ* 56a(7); *ib.* 57a(17); *RH* 4a(15); *Meg* 12a(21); סטין וימרדין ועברין 'על' גזירתא דמריהון they deviate, rebel, and transgress the decree of their master *Bo* 1:9; **2. to become insubordinate, defiant:** ריש לקיש אכיל עד דמריד PN used to eat (that food) until he became insubordinate *Ber* 44a(18; **F**) [v. OHT ib. 99:8]; **3. to run away:** כיון דמרדה פקע לה קדושתה as soon as (the hen) ran away its holiness departed from it *Ḥul* 139a(25)

Itpe. 1. to rebel, flee: אימרדא ואזלא לבית נשה she rebelled (against her husband) and went to her family home *BM* 84b(8) [↓ √מרי itpe., mng. 2]; *Yev* 108a(29); *Ket* 63b(27); *ib.* 57b(15); **2. to become insubordinate, defiant:** ולא נחתינן לניכסיה עד דמימרד ולא צייח דינא we do not confiscate his property until he becomes insubordinate and does not obey the judgment *TGHark* 112:9; *ib.* 13; 19; *TGAs42* 102:16

Lit: S. Friedman, Melammed Vol 165[9] [Itpe., mng. 1].

מרדא#1 n.m. **a bird** (Sy ܡܪܕܐ a species of dove LS 403) sg. *Ḥul* 62b(16); *ib.* 26 [equated w. ↓ תרנוגלא דאגמא]

Lit: Löw, ZA 22 (1909) 86+; Y: מַרְדָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 88).

מרדא#2 n.m. **bread shovel** (↓ √רדי#1; MH מרדה J 837) sg. *Tan* 25a(6; **V**[21][gloss])

[**מרדא#3** ↓ מדרא#2 n.]

מַרְדְּגוּשׁ n.m. **marjoram** (*Origanum majorana*; ↓ שומשוק; cf. MP *marzangōš* CPD 54; Sy ܡܪܕܩܘܫ LS 403, Arab مَرْدَقُوش Siggel 67) sg. ושימשק קורין אותו במקומינו מרדגוש *š.* is called *m.* in our place [i.e. in the vernacular] *TGAs28* 167b:4

Lit: Flora 2:84, 96.

מַרְדּוּתָא#1 n.f. **rebellion** (↓ √מרד; TA מַרְדּוּתָה TJ 1S 20:30, Sy ܡܪܕܘܬܐ LS 403, Ma מארדיתא#2 MD 253) sg. *Ned* 65a(8)

Y: מַרְדוּתֵיהּ *Ned* ib.(BAYTN 205).

מַרְדּוּתָא#2 n.f. **chastisement** (↓ √רדי#1; Sy ܡܪܕܘܬܐ LS 714) sg. מרדותיה מרדותא דיקרבה his chastisement is the chastisement of battle *Bo* 78:4

מַרְדְּנָא n.m. **spindle** (√רדן; Sy ܡܪܕܢܐ LS 715, > Arab مِرْدَن Wehr 335) pl. כרוכי דמרגופנא ודמריזי דעבדן נשי למישד במרדני bundles of cotton and goat's hair which women make to weave on spindles *TRN* 588:2

Lit: Eps, StI 73[15].

מַרְוָא n.m. **marjoram** (*Origanum maru*; < MP *marw* herb CPD 54; Sy ܡܪܘܐ LS 403, Ma מארוא f. MD 253) in phrase **מרוא חיורא white marjoram** (*Origanum maru L.*; calque < MP *marw ī spēd* AAC 266; ↓ שומשוק; Sy ܡܪܘܐ ܚܘܪܐ BBah infra, Ma מארוא חיוארתיא MD ib.) sg. *Šab* 109b(13) [expl. BH אֵזוֹב Lev 14:4]

Cf. Sy: ܡܪܘܐ ... ܐܙܘܒܐ ܗܘ ܡܪܘܐ ܚܘܪܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ... BBah 1153:25; Lit: Flora 2:95+; Y: מַרְוָא *Šab* ib.(BAYTN 88)

מרובא n.m. **type of evil spirit** (etym. unkn.) pl.abs. וימרובין *Bo* 80:6; מרו(י)ב(ו)ין *ib.* 33:18; 64:25

Lit: MSF 116 [The connection w. Sy ܡܪܘܒܐ AMB 1:9 should be rejected].

מרוביא n.f. **wet nurse** (↓ √רבי#1, מרביינתא) sg. *ḤM* 41:9 [expl. by مُرْضِع ib.]

מרודיא n.m. **(uncertain)** sg. כמרודיא דליברות *BM* 87a(47)

In *Meg* 16b(33; Ed) this word is not found in any of the mss. or in the early commentaries [v. DS, ad loc., n. 1]. The mng. of this nautical(?) term is discussed in detail by Sperber, Nautica 53.

מְרַוַּחְתָּא n.f. **fan** (↓ √רווח; Sy ܡܪܘܚܬܐ pl. fans LS 719) sg. בליש' דרבנן מרוחתא *GC* 47:2 [expl. MH מְנָפָא MKel 16:7 and expl. ib. by Arab مِرْوَحَة]

Lit: AAC 259, s.v. מנפא.

מְרוֹמָא n.m. **height** (↓ √רומ; Sy ܡܪܘܡܐ LS 720, Ma מרומא MD 278) sg. סליקית עליהון לימרומא I have ascended over them to the height *Bo* 10:7

מרוקא n.m. **(uncertain)** sg. *BM* 47b(1; **EsF**[1]) [**H**: מרקא]; *ib.* 7(**Es**); *Šab* 110b(6)[!] [text: מוריקא]

Expl. RaḤ: גרעינא של תמרה שמחליקין בה תפר הנייר; Lit: Löw, Flora 2:340.

[**מרורא** ↓ מררא n.]

מַרְזֵיבָא, מרזאבא, מַרְזָבָא n.m. **rain spout** (↓ נרזבא; Sy ܡܪܙܒܐ LS 723, Ma מאריזיב, מארוזיביא MD 254, MH מַרְזֵב MBBK 3:6, J 840, > Arab مِزْرَاب Fr, AF 24) sg. אותבוה תותי מרזבא they placed it [i.e. the jug] under the rain spout *Ḥul* 105b(43); *ib.* 44; ליקום תותי מרזיבא let him stand under the rain spout *Giṭ* 69a(25; **As**); pl. שפאעו מרזאבי דציפורי דמא the rain spouts of GN discharged blood *MQ* 25b(36) // *San* 109a(50; **K**); *Tan* 24b(41); רוח מוריבי' spirit of the rain spouts *Bo* 123:6

Y: מַרְזֵיבָא *Ḥul* ib.(BAYTN 240).

מַרְזְבָנָא, מרזבאנא n.m. **prefect** (< MP *marz[o]bān* margrave, warden of the marches CPD 54; Sy ܡܪܙܒܢܐ LS 404, Ma מארזיבאנא barrier MD 254) sg. והוה אחי אמם מרזבאנא their uncle was a prefect *IKI* 1a:23; pl. ותלת מאה ושתין וחמשא מרזבני איכא ברומי there are three hundred and sixty-five prefects in Rome *Meg* 6b(4)

Lit: AAC 268; P. Gignoux, JSAI 4 (1984) 1+; Y: מַרְזְבָנֵי *Meg* ib.(BAYTN 301).

מרזובלא n.m. **a type of mat** (etym. unkn.; ↓ מזבלא) pl. מרזובלי *Suk* 20a(31) [expl. MH חוצלות MEdiyot 3:4 and expl. as ↓ מזבלא]; *ib.* 20b(11)

מַרְזְחָא, מרזיחא n.m. **wake** (↓ בי מרזחא, s.v. ביתא#1 mng. 6j; EA, Nab, Pal מרזח PAT 386, DNWSI 691, TA מַרזְחִין pl. TJ Am 6:7, JPA מרזח DJPA 329, BH, MH מרזח HAL 599, J 840) sg. מרזיחא דשלח מהו what is the meaning of *m.* (in a letter) which he sent (to me)? *Ket* 69a(50) [v. ib.(46)]; מרזחא *ib.* b(3); 4 [expl. as H אֵבֶל mourning, w. ref. to בֵּית מַרְזֵחַ Jer 16:5]

Lit: Greenfield, AKY 907+, w. prev. lit.

מרזיא adv. **in a crushing manner** (↓ √רזי < ↓ √מרס) כי היכי דתיתי מירזיא so that (the stone) should come in a crushing manner *San* 45b(8) [Var: מריזיא OH 355:20] // מריזיא *Mak* 23a(29)

Geon. expl.: מריזיא אבן עוזבה ומפילה על הנסקל כדי שתבוא בבהלה בכוח קשה וימות בה OH ib. On the interchange of *z-s* in this rt., cf. Sy ܡܪܣ to crush which has the var. ܡܪܙ in the form ܡܪܙܝܐܝܬ LS 404; Y: מְרָזְיָא *San* ib.

מרזיבא ↓ מרזבא n.

מרזיחא ↓ מרזחא n.

מַרְזַפְתָּא, מרזופתא, מרזבתא n.f. **hammer** (↓ ארזפתא#2; Sy ܡܪܙܦܬܐ LS 723) sg. מרזופתא דנפחא the smith's hammer *Ber* 34a(2) [Var: מרזבתא Ar (AC 5:246); מרזפתא AC ib., ס"א]; מרזופתא דנפחא *Meg* 25a(37; **LGM**)

Y: מַרְזַפְתָּא *Ber* ib.(BAYTN 283).

מרח vb. **to plaster, level a pile** (< BH, MH מרח

pi. HAL 599, J 841) **Pa. 1. to plaster:** לא מרח לא קאי (if) he does not plaster it, it will not last *BQ* 105a(50); **2. to level a pile:** דמרחנהו מאן who is the one who leveled the piles (making them liable for the tithes)? *Bek* 11b(2); *ib.* 4

[מְרַחְמָא] n.m. **compassionate man** (↓ √רחם pa., part.; cf. Sy ܡܪܚܡܢܐ LS 724, Ma מראהמאנא MD 278) pl. אחי ומרחמי brothers and compassionate men *Šab* 32a(11)

For the corr. rdg., v. ↓ [רחמא].

מְרַחְמָנוּתָא n.f. **compassion** (↓ √רחם; Sy ܡܪܚܡܢܘܬܐ LS 724) sg. שלמא רבה ומר"ח"מנותא מן שמיא ליהוי עליה דמרנא may great peace and compassion be upon our master from Heaven *Dec* 2:2; *TGAs27* 33:17; שדא דלא מרחמנותא לך a demon without compassion for you *ḤMGas* 94:2

מְרַחַק adj. **far** (↓ √רחק pa., pass.part.; cf. Ma מן מראהקיא from afar MD 278) sg.m. כי הוה מרחק אר"בע' מאה פרסי when he was at a distance of four hundred *parasangs Ḥul* 59b(34); מרחק שוקא the market is far *Ket* 100b(37); *Soṭ* 4a(36); *AZ* 21a(1); *Men* 33a(1); *Anan* 28:14; כמ' מרחקנ' מינ' how far am I away from it? [i.e. the verse] *Giṭ* 58a(19; **M**) [Var: כמה מרחק מדוכ"ת" פלניא how far is it from such-and-such a place? **V**[15]]; f. דוכתא דמרחקא a far away place *Anan* 107:4; *ib.* 29:2; מרחקא דעתיה he dislikes him *San* 29a(13) [↓ דעתא mng. 3b]; pl.m. מרחקי מהדדי (the two passages) are far from each other [i.e. not in the same verse] *San* 46a(1); מרחיקיתון תלת פרסי you are three parasangs away *BB* 73b(41); f. אמת מרחקן מיליה (the letters comprising the word) אֱמֶת are far apart (in the alphabet) *Šab* 104a(35); הנך דמרחקן those (two acts) which are far apart (in time) *Men* 14b(16)

Y: מְרַחַק *AZ* 21a(35).

מַרְחֶשְׁוָון n.m. ***Marḥešwan*, the second month** (< Akk (*W*)*araḫsamna* AIOA 115; Sy ܡܪܚܫܘܢ LS 404, Ma מאשר(א)ואן MD 256) *RH* 21a(4)

מרט vb. **to pluck or tear away** (↓ מרטא, √מרטט; Sy ܡܪܛ LS 404) **Pe.** (a/): מרטיה קרעיה פורתא פורתא he plucked it : tore it [i.e. the garment] away bit by bit *Nid* 20a(15) [double rdg.]; בעא למימרטה מיניה he wanted to pluck it [i.e. the document] away from him *Yom* 77a(43)

Itpe. to be torn away: או מימרט קראמא דאפה דריאה if the membrane of the forepart of the lung is torn away *HP* 200:20

מַרְטָא n.m. **goat's wool** (↓ √מרט; Sy ܡܪܛܐ LS 404, expl. as صُوف المِرْعِزّى BBah 1155:20) sg. מרטא דביני אטמי goat's wool (plucked) from between the thighs (of the animal) *Šab* 49a(10)

Lit: Eps, GC 24[25]; Y: מַרְטָא *Šab* ib.(BAYTN 88).

מַרְטוּטָא n.m. **rag** (↓ √מרטט; Sy ܡܪܛܘܛܐ garment LS 404, Ma מורטאטא MD 263) pl. ממרטו(ש)(ט)' קלמי vermin (comes) out of rags *Ber* 51b(18; MGG 299:12) [Ed. Ven,Son: מרטוטי]

Lit: DS, ad loc., n. ס; Y: סְמַרְטוּטֵי *Ber* ib.

מרטט vb. **to tear out** (↓ √מרט, מרטוטא) **Quad.:** רבא ממרטט ליה PN used to tear it out [i.e. the vein in the fat] *Ḥul* 92b(38)

QuadRef. to be torn to pieces: ההוא אימרטוטי אימרטט that (mouse) was completely torn to pieces *AZ* 69a(3); *Nid* 56b(30); *HG3* 230:74

מרי vb. **to vex, be intransigent, upset, quarrel** (Arab مرى III to argue, dispute, oppose Wehr 905) **Af. to vex:** מאי(ן)⟨ן⟩ אמרייך דאימריית who vexed you that you became upset? *Soṭ* 35b(1) [v. Itpe.; ≠ √פייס pa., mng. 3]

Itpe. 1. to be intransigent: דייקר עיבדיתא ואימרו פועלי' ואזל בעל הבית פייסינהו the cost of labor increased, the workers became intransigent [i.e. refused to work], and the employer went (and) secured their consent *BM* 77a(21; **F**[1]) [≠ √פייס pa., mng. 5a]; דזל עיבידתא ואימרי בעל הבית ואזול פועלים פייסוה the cost of labor diminished, the employer became intransigent [i.e. demanded a reduction in wages], and the workers went and secured his consent *ib.* 36(**F**[1]); **2. to be upset:** אימראי כלתיה דרב זביד ⟨אימראי⟩ ונפקא PN's daughter-in-law became upset and left *Ket* 63a(27; Rashi to Job 39:18); אמריא אזלא לבי נשא she became upset (and) went to her family home *BM* 84b(8; Ar [AC 1:126]) [**M:** אימרי']; *Soṭ* 35b(1) [v. Af.; ≠ √פייס itpa., mng. 1]; **3. to quarrel:** אימראי בקתא לבקא שב' שנים the she-gnat quarreled with the he-gnat for seven years *Ḥul* 58b(4)

Lit: S. Friedman, Melammed Vol 163+, suggests deriving this rt. from ↓ √מרד with loss of final *dalet*, and variants from this rt. are attested in the mss.

מְרֵיָא, cs. מָרֵי, מארי, pl. מָרְוָותָא, מָרֵי n.m. **master, owner** (↓ מרתא 1#; Sy ܡܪܝܐ, ܡܪܐ, pl. ܡܪܘܬܐ, ܡܪܘܬܐ LS 401, Ma מאריא 1#, מארא, pl. מאראואתא MD 251, Nöld, MG 184) w. pron. suf.: sg. 1sg. מר *passim* [v. infra, s.v.]; מארי *San* 5a(28); מרי *Mak* 24a(22); 2m. מריך *BB* 73a(25); מרך *Giṭ* 68a(52); 3m. מאריה *BB* 98a(16); f. מארה *MQ* 22a(24); 1pl. מרנא *AZ* 11b(15); *TGHark* 76:15; מרן *ib.* 35:5; 2m. מריכו *Ber* 57b(56); 3pl. מריהו *Ket* 111b(11); מריהו *BQ* 23b(38); pl. 3sg.m. מרואתיה *AnanSch* 6:12; 2pl.m. מרותיכו *Giṭ* 40a(45); 3m. מרותיהו *ib.* 43;- **1. master:** sg. דעאני ליה למאריה בקרבא (the horse) responds to its master in battle *San* 63b(49); עבדא זכיה למריה the slave bested his master *ib.* 107a(30); *Giṭ* 38a(52); *AZ* 11b(15) [↓ זיפנא]; pl. קם קטלינהו לכולהו מרוותיה he killed all of his masters *BB* 3b(40); **2. lord:** a. general: sg. רבי רבי מרי מרי my master, my master! My lord, my lord! *Mak* 24a(22); בחיי מרי by the life of my lord *Ḥul* 57a(42); דמארי צאבי because my lord [i.e. the Emperor/God] wants (it so) *San* 65b(26); אבא מארי my father, my lord *San* 5a(28); *Ber* 29b(9); *Giṭ* 35a(38); *Qid* 31b(45); אחוהי דמרנא זיפנא הוא our master's brother [i.e. Esau, Jacob's brother] is a falsifier *AZ* 11b(15); מארה דארעא דיש' the lord of Eretz Israel *Nid* 20b(17) [epithet of R. Eliezer]; b. as an epithet of God: sg.cs. מארי כל קדישייא the Lord of all the holy ones *ḤM* 45:17; *ib.* 46:14; מרי כל אסותא the Lord of all cures *Bo* 17:1; *ib.* 31:11; 83:1; 82:7; det. גברא דמריה סייעיה a man whom his Lord has aided *Yom* 22b(31) // *BQ* 20b(4); *San* 99a(15) [↓ שרי 1# √ pe., mng. 5]; *Er* 29a(25); גבוו(ר)⟨ו⟩תיה דמריך the mighty deed of your Lord *BB* 73a(25); שמא דמרך the name of your Lord *Giṭ* 68a(52); *Ber* 57b(56) [↓ רעותא]; מאריה דאברהם Lord of Abraham *Šab* 22a(22) [an oath; v. LPT 157:36]; *Er* 75b(29); *Ket* 2a(10); *BB* 134b(9); c. as an epithet of a demon: sg. מריא איבול מריא רבא lord, PN, the great lord *Bo* 21:5; *ib.* 78:13; d. as an epithet of the head of the academy or the exilarch: sg. מאי דאורי לן מרן what our lord taught us *TGHark* 35:1; מרנ' ורבנ' האיי ראש מתיבתא lord and master, PN, the head of the academy *ib.* 149:6; *Dec* 2:4; pl. (of majesty) מרואתא חסדאי ריש גלותא בריי⟨ה⟩ דמרואתא נטרונאי ריש גלותא the master, PN, the exilarch, the son of the master, PN₂, the exilarch *OHT Ket* 162:2; באבא דמרותא דוד ראש גלותא the court of lord, PN, the exilarch *TGHark* 276:12; **3. owner:** sg.cs. ... מארי ארעא מארי דיקלי owner of the field/date palms *BM* 108b(33); אריסא למארי ארעא משתעבד a tenant farmer is subjugated to the owner of the field *BM* 69a(28); מארי ארעא יהיב ביזרא the owner of the land (and not the tenant farmer) gives the seed *ib.* 74b(36); *Giṭ* 14a(22); *TGHark* 171:2; מארי בתי the owner of the houses *BM* 108b(32) [≠ מארי ארעא]; מארי סיפרא the owner of the scroll *BQ* 115a(43); det. אוקי ממונא בחזקת מריה leave the money in its owner's possession *Qid* 45b(27) [+ //'s; ↓ חזקתא]; רשותא דמרה its owner's possession *BM* 43b(14); *Qid* 59a(41); *Ara* 15b(51); מתרינן במריהו תרי ותלתא זימני we warn their [i.e. the goats'] owner two (or) three times *BQ* 23b(38); חמרא מזלא דמאריה גרים the fortune of the owner of the wine is the determining factor (in its quality, souring, etc.) *BB* 98a(16); *BQ* 92b(33) [↓ שקיא 1#]; pl. זיל צנעינהו למריהו go (and) rebuke their owners [i.e. of the goats who let their animals trespass] *BQ* 23b(32); מרותיהו בתראי their last owners *Giṭ* 40a(43) [of slaves]; מרותיכו קמאי your former owners *ib.* 45; 58b(24); מרואתא דחצר the owners of the courtyard *BQ* 48a(26); מרוותא דכיתנא the owners of the flax *ib.* 103a(18; **M**); *BB* 168b(15); **4. possessor:** sg. מרה דשמעתא the possessor of the legal tradition *Suk* 47a(12); *MQ* 22a(24); *AZ* 16b(41); **5. as a PN:** מארי בריה דרב *Pes* 47a(14); *Bo* 135:1; רב מארי *Er* 64a(28); מארי בריה דרב כהנא *BQ* 99a(18); הונא מרי"י בר שמואל *Hor* 13a(17); רבה בר מארי *JSSig* 23

Lit: Nöld, MG 112. The mng. of the phrase יעביד מראנ' מינ' *Ned* 50a(35) is uncertain; Voc: מָרֵיה HGP 20a:18; Y: sg. מָרֵיה *Ber* 25a(44; BAYTN 8); pl. מָרְוָתָא *Giṭ* 40a(43).

– מָר, מוֹר n.m. **sir, title of the exilarch, PN or component in PN** (< מָרִי* my master/lord; Sy ܡܪܝ PSm 2207, Ma מאר MD 251, s.v. מארא 1#, MH² מרי, רבי ומורי BY 3297) **1. sir,** used in polite

or deferential speech for the 2sg.m. pron. you [cf. JPA מרי DJPA 329, mng. 1d, BH אֲדֹנִי HAL 12, mng. 2]: a. alone: מי בדלת א"ל אין בדילנא ולא א"ל מי בדיל מר are you abstaining (from work)? He said: "Yes, I am abstaining." And he did not say to him: "Is my master abstaining?" *Ber* 27b(9) // *Er* 40b(28); עד השתא לאו מר אנא until now was I not 'sir'? *Ber* 47a(6); מנו מר who are you? [i.e. what is your name?] *Pes* 86b(18); מר ניהו רב you are PN *Yom* 20b(21); *BB* 22a(29); אמר מר you said *ib.* 58a(23) [introduces citation of a Mishna; v. Eps, MNM 793+; 904]; *San* 99b(53); *Švu* 8a(7); לא מיסתפי מר מיצר הרע aren't you afraid of the evil inclination? *Ber* 20a(25); וליצלי מר צלותא דמוספי ותטעום מידי וליתי לפירקא pray the *tĕfilla* of *musaf*, eat [2sg.m. imp.] something, and come to the public lecture *ib.* 28b(7); נימא מר say *Yom* 21a(16); ליזיל וליעיין במילי דשמיא ומר ליזיל וליטרח במילי דמתא let him go and deal with Heavenly matters, and, you, go and take care of the matters of the town *Qid* 76b(32); מאי חזי מר דאזלת בתר דעתא דידך why do you (only) take your own intention into account? *BM* 65a(51); חזי מר מאי עביד לי do you see what he is doing to me? *BM* 109a(46); מידע ידעינן דמיטרא אמטולתה דמר הוא דאתא we indeed know that it rained because of you *Tan* 23b(20); חיי דמר by your life! *Ḥul* 49a(34); כי הוינן בי מר when we were in your house *Pes* 101a(18); b. in contrastive usage: 1) מר ... מר you ... he, this one ... that one: דריש מר שבתא ומר שבתא (if) one expounds on one Sabbath, and the other (expounds on an alternate) Sabbath *Ber* 28a(43); מר כי אתריה ומר כי אתריה you according to (the custom of) your place, and he according to (the custom of) his place *Yom* 55a(41); מר אמ' ליה לימא מר שמעתא ומר אמ' ליה לימא מר אגדתא he said to one: "Recite a legal tradition." He said to the other: "Recite a homily" *BQ* 60b(31); בין למר בין למר לא אכלה whether according to this one or that one she does not eat (*teruma*) *Qid* 11a(8); *Soṭ* 21a(43); *BQ* 3b(41); *Ḥul* 111b(47); 2) אנא ... מר I ... you: אנא דיינא ומר לאו דיינא I am a judge and you are not a judge *Ket* 94b(27); אנא נמי לגבי מר תלמיד חבר אנא I also with regard to you am a disciple (and) a colleague *Er* 63a(8); ניכוין מר ואיכוין אנא ונבעי רחמי let you and I concentrate and pray *Tan* 25a(46); 3) מר ... אחריני you ... others: אי מור לא יהיב ליה אחריני יהבי ליה האי אי מור לא יהיב ליה אחריני נמי לא יהבי ליה (had he been like) Joshua b. Nun, had you not given (her) to him others would have done so. Had you not given (her) to this one, neither would others also have given (their daughters) to him *Yev* 45a(44); **2. title of the exilarch** [v. Beer, BE 10; 187+]: מר יוחנא *Ḥul* 133a(26; V[11]); מר עוקבא *MQ* 20b(38); מר זוטרא *Tem* 8b(26); מר יהודה *Er* 24a(12); **3. PN or component thereof:** a. PN: מר בריה דרבינא *Šab* 136a(7); מר בר רב אשי *MQ* 14a(20); מר בר אמימר *BB* 174a(15); מר בר חנינא *BM* 97a(28; Es); מר בר חייא *Men* 78a(28; V[10]); מרי בר מר *San* 38a(17); מר מימשכי *Men* 43a(8); b. component thereof: 1) first element [cf. Sy ܡܳܪܝ, ܡܳܪܰܢ PSm ib.; v. AC 1:7+]: מר שמואל *Er* 44b(6); מר זוטרא חסידא PN, the pious one *MQ* 17a(46); מר ינוקא ומר קשישא בני רב חסדא *Pes* 107a(8); *Men* 109b(48); 2) second element: הונא מר *BM* 47a(27); אבא מר *Ket* 85a(39); אמימר [= אמי מר] *Men* 66a(41)

Geon. expl.: אבל מר אחת משני דרכים או מי שזה עיקר שמו כגון מר בר אמימר מר בר רב אשי או מי שזה חלק משמו כמו מר רב קשישא ומר ינקא בני רב חסדא אלו דרך אחת. ודרך שניה ראשי גליות שבבבל והנשיאים המעותדים לנשיאות מבית דוד כגון מר עקבא מר יוחנא מר יהודה ומר זוטרא ויש בהן שמאחרין את מר אחר שמותיהן כגון הונא מר יהודה מר בר מרי מר אמימר אלא רבינו שמואל שתלמידיו אמרו מר שמואל ... IŠGSup 126:10; Lit: BY 3297[1]; Voc: מַׄר HGP 51a:34; Y: מָר *Ber* 31a(50; Mo 85).

– מָרֵי אַרְעָא n.m.cs. **Lord of the Earth** (↓ ארעא) sg. *Bo* 82:7

– מָרֵי בִּירְיָאתָא n.m.cs. **Lord of the creatures** (↓ 2# ברייתא) sg. *Bo* 52:11; *ib.* 94a:4

– מָרֵי דוּרָא n.m.cs. **title of an official** (perh. chief of the village; ↓ 2# דורא) sg. מרי דוראי *Pes* 25b(11) // *Yom* 82b(3; E[1]) // *San* 74a(43)

Lit: E. Spicehandler, HUCA 26 (1955) 341[25], deals w. this term and its varr. and rejects any connection w. NP *deh* village; Y: מָרֵי דוּרַאי *Pes* ib.

– מרי דיורא n.m.cs. **title of an official** (↓ 2# דיורא) sg. נערה מארשה דיהב מארי דיוראי עיניה בגוה a betrothed woman upon whom an *m.d.*-official set his sight *Tan* 22a(18)

From the context, the *m.d.* was the chief of a prison.

– מרי דיכי n.m. **a pseudonym for the name of God** (etym. unkn.) sg. a. general: כמה ככרין דנרד אתן למרי דיכי how many loaves of spikenard shoud I give to *M.D.*? *BM* 86a(46); b. used in an oath: sg. מארי דיכי *BQ* 49a(40); *Zev* 43b(7; V[8]); *Ḥul* 90b(6)

Lit.: S. Friedman, BM VII [forthcoming]; Y: דִּיכַי *Ḥul* ib.

– מָרֵי זֵינָא n.m.cs. **armed person** (↓ זינא; Ma מאריא זאינא lord of armor MD 158) sg. באתר דמארי זינא תלא ליה זיניה in the place where the armed person hung up his weapon *San* 103a(39)

– מָרֵי חוֹבָא n.m.cs. **creditor** (↓ 1# חובא, בעל חובא; Sy ܡܳܪܶܐ ܚܰܘܒ݂ܳܐ LS 401, mng. f, JPA מרי חוב DJPA 330) sg. למיפרע מינה למארי חובה דיליה to pay his creditor from it *SŠSad* 266:6

– מָרֵי חִיטַּיָא n.m.cs. **one with much knowledge of the traditions** (lit. owner of wheat; ↓ 1# חיטתא) sg. הכל צריכין למרי חיטיא all need 'the owner of wheat' *Ber* 64a(6) // *BB* 145b(27) // *Hor* 14a(13)

Glossed in BB ib.: גמרא; Y: מָרֵי חִיטַּיָא *Ber* ib.

– מָרֵי כוּלָּא n.m.cs. **Lord of All** (epithet of God; ↓ כולא; QA מרא כול מעבדיא 4Q542 1:2 [DSD 22:268], Sy ܡܳܪܰܟܽܠ LS 401, mng. i, QH אדון הכל Ps 151:4) sg. מרי כול' לא טעימנ' לך (by the) Lord of All! I shall not eat (anything) of yours *Ned* 22b(22); *ib.* 23; 25; 26; אלהא מארי כולא יסי ית [שאלי בר חאתוי] may God, Lord of All, heal PN *Bo* 96:8

Lit: A. Hurvitz, Tarbiz 34 (1965) 224+; id., EI 8 (1967) 84; Y: מָרֵי כּוּלָּא *Ned* ib.

– מָרֵי מָתָא n.m.cs. **town official** (↓ מתא) sg. עבדא דמרי מתא slave of the *m.m.* official *TGHark* 86:26; pl. *Er* 36b(18) [≠ ↓ פהרגבנא pl.]

Y: מָרֵי דְּמָתָא *Er* ib.

– מָרֵי נִיכְסֵי n.m.cs. **property owner** (↓ ניכסי; TA מָרֵי נִכסִין TJ Is 5:22, Sy ܡܳܪܶܐ ܢܶܟ݂ܣܶܐ LS 401) sg. *BQ* 93a(3)

Y: מָרֵי נִיכְסֵי *BQ* ib.

– מָרֵיהּ דְּעוּבְדָא n.m. **one who knows the legal practice** (↓ עובדא; JPA מרי עובד DJPA 330) sg. *Šab* 37b(41); *Beṣ* 29b(16); *Ḥul* 110a(18); דמרי עובדא אנא *BB* 22a(41; MGL 699:6)

Y: מָרֵי דְעוּבְדָא *Šab* ib.

– מָרֵי עָלְמָא n.m.cs. **Lord of the World** (i.e. God; ↓ עלמא; QA מרא עלמא 4Q529:6 [ATTME 127], Ma מאריה אלמא כולה MD 251, JPA מרי עלמה DJPA 330) sg. תפילי דמרי עלמא the phylacteries of the Lord of the World *Ber* 6a(47); *ib.* 10a(49; MGL 588:10); מרי עלמא דעני לעניי the Lord of the World who answers the poor *San* 109b(40; MGG 312:12); מריה דעלמ' *Ber* 5b(40; P); מארי עלמא *TGHark* 101:18; חתמא רבא דמרי עלמא the great seal of the Lord of the World *Bo* 57:8

Y: מָרֵי עָלְמָא *Ber* ib.

– מָר רַב, מָרַב n.m. **title of honor** (esp. of the Geonim; < מָרֵי רַבִּי* my lord, my master) מרב מרדב קימוי בר מרב אשי נחשון גאון *TGHark* 25:19; מר רב יהודאי *ISGF* 115:1; *ib.* 112:2; 120:15; מר רב *Geon* 31:24; *HP̱* 66:28; מר רב אדה אלוף נוחו עדן *TGHark* 107:20; מר רב משה הכהן גאון מחסיא *ib.* 205:33; מר רב נטרונאי בר מר רב נחמיה *IŠGF* 102:13; *ib.* 103:10; 104:6; 107:7; 110:9; 111:5

Cf. the PN רב מארי *Bo* 35:1.

– מָרֵי רְשׁוּתָא n.m.cs. **debtor** (↓ 1# רשותא; cf. TA מָרֵי רְשׁוּ creditor TO Dt 15:2) sg. ממארי רשותך פארי איפרע be reimbursed from your debtor (even in) bran (in lieu of money) *BM* 118a(31) // *BQ* 46b(2) // *BB* 92b(2)

Y: מָרֵי רְשׁוּתָךְ *BB* ib.

– מָרֵי שְׁמַיָּא n.m.cs. **Lord of Heaven** (↓ שמיא; JPA מרי שמייה DJPA 331) sg. מבטילנא יתהון במרי שמיא ובמרי ארעה I annul them by the Lord of Heaven and the Lord of Earth *Bo* 82:7

– מָרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא n.m.cs. **Lord of Heaven and Earth** (↓ שמיא, ארעא) sg. *Bo* 30:1

[מרידתא ↓ מרריתא n.]

[מריבא ↓ מרובא]

מריזי ↓ עמרא n.

מְרִיעַ adj. **sick, unwell, n. sick person** (↓ √מרע pe., pass.part.; TA מָרִיעַ TJ Mal 1:8, Sy ܡܪܺܝܥܳܐ adj. LS 405) **I. sick, unwell:** sg.m. כד [קציר ומ]ריע ורמי על ערסיה being unwell, sick, and bedridden *SŠHai* 8b(7); f. בהמה דלא מריעא a cow which is not sick *Anan* 58:3; **II. sick person:** sg.m. לכבדא דמריעא for the liver of a sick person

ḤM 39:15; pl.m.abs. מריעין *Bo* 71:7; det. כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי according to whom do we pray nowadays for the sick and the unwell? *RH* 16a(39) // *Ned* 49b(1); קצירי קצירי ממש מריעי רבנן (the term) קצירי means actual 'unwell people'. (The term) מריעי refers (metaphorically) to the scholars *Ned* 49b(3) [v. ib. a(29)]

מָרִיר adj. **bitter, cruel** (↓ √מרר; TA מְרִיר TJ 1S 15:32, Sy ܡܪܝܪܐ LS 400, Ma מאריר bitter, cruel MD 254) **1. bitter:** sg.m. כיון דמריר לא אכלה ליה since (a fresh lupine) is bitter, (a goat) does not eat it *Šab* 127b(52); מריר עיסקך כחסא your business deal will be bitter like lettuce *Ber* 56a(33); אהינא מרירא a bitter unripe date *BM* 113b(28); f. הות מרירא ליבא טוב' she was very bitter-hearted *Ber* 30b(40); הרזיפא מרירתא the bitter *h.*-herb *Bo* 125:4; *ib.* 9; pl.m. אהיני ... מרירי *AZ* 38b(46); *TGAs42* 164:3; מרירי ליבא *MQ* 8a(35); f. מרירן *Pes* 39a(26) [↓ מרירתא]; **2. cruel:** sg.m. איסורא בישא ומרירא an evil and cruel spell *Bo* 4:4; *ib.* 63:2; pl.m. סני בישי ובעילדבבי מרירי evil enemies and cruel foes *ib.* 2:3; 29:6; 52:5

Lit: Y. Avishur, Lešonenu 41 (1977) 41+ [mng. 2]; Y: מְרִיר *Ber* 56a(33; BAYTN 58).

מריש ↓ רישא n.

מַרְכַּבְתָּא, abs. **מֶרְכָּבָא** n.f. **chariot, saddle** (↓ √רכב; TA מַרְכֶּבֶת- pl. TJ 1K 7:33, Sy ܡܪܟܒܬܐ chariot, saddle LS 731, Ma מארכאבתא MD 254) **1. chariot:** sg. מרכבתיה מרכבא לטבי his chariot is the chariot of the evil ones *Bo* 78:6; *ib.* 50:4; 16:2; pl. 150:4; **2. saddle:** sg. מרכבתא דנשי a women's saddle *BB* 78a(28)

Expl. RaḤ [mng. 2]: אוכף של נשים; Y: מַרְכַּבְתָּא *BB* ib.(BAYTN 283).

מַרְמָהוּז, **מרמחוז** n.m. **marjoram** (Sy ܡܪܡܚܘܙ LS 404, Ma מארמאהוז MD 255, Arab مَرْمَاحُوز Siggel 68) sg. גווא דמרמהוז a stem of marjoram *Giṭ* 69b(2; Ar [AC 5:255])

Geon. expl.: גואזא דמרמחוז כשבה מרמאחוז הכדי אסמה OHT ib. 156:9, i.e. خَشَبَة مَرْمَاحُوز; Lit: Flora 2:84; Y: מַרְמָהוּז *ib.*(BAYTN 308).

מרמיצא n.m. **(uncertain)** pl. *Bo* 20:6; *ib.* 58:4; 122:5

Lit.: E. Hunter, Studia Aramaica 69[35].

מרמיצתא n.m. **(uncertain)** pl. *Bo* 20:6; *ib.* 58:4; 122:5

מַרְמְרָא n.m. **marble** (< μάρμαρος Lehnw 353; Sy ܡܪܡܪܘܢ LS 404) sg. אבני כוחלא שישא ומרמרא rocks of stibnite, *š.*-marble, and *m.*-marble *Suk* 51b(24) // *BB* 4a(26)

Y: מַרְמְרָא *Suk* ib.(BAYTN 220).

מרנא ↓ מריא n.

מרס vb. **to crush, rub** (Sy ܡܪܣ LS 405, Ma מרס MD 279, Akk *marāsu* B CAD M/1 269) **Pe. 1. to crush:** ולימרסיה במישחא ומילח' let him crush it [i.e. a garlic clove] with oil and salt *Giṭ* 69a(34); **2. to rub:** מתיינן מיא פשורי ומרסינן לה we bring lukewarm water and rub it [i.e. the lung] *HP* 205:7; *HG3* 145:21

מרע vb. **to be sick** (↓ מריע, מרעא, שכיב מרע; Sy ܡܪܥ af. LS 405) **Pe.** (/a): ותוב לא ימרע he will not be sick again *ḤM* 43:20

Af. to make s.o. sick: אם בעית לאמרועי אנשא if you want to make a man sick *ib.* 13

מַרְעָא, abs. **מְרַע** n.m. **illness** (archaic and legal; ↓ √מרע; TA מְרַע TJ 1K 8:37, pl. מַרְעִין TO Ex 15:26, Sy ܡܪܥܐ LS 405, mng. 2, Ma 1# מאהרא [metath.] MD 240) sg.abs. ולא במרע not ill *SŠHai* 4a(5); *ib.* 5b(18); *TGHark* 117:11; det. מותא כי מותא ומרעא חבוליא death is the same for all [lit. death is like death], but illness is an addition [lit. interest] *MQ* 28b(16) [v. OHP ib. 73:23]; מרעא בישא a severe illness *Bo* 90b:1; ומגו מרעיה איפטר לבית עלמיה he died as a result of his illness *BB* 153a(34); *SŠHai* 8b(15); *TGAs27* 24:1; *TGAs42* 156:2; pl.abs. בריש כל מרעין אנא דם I, blood, am the chief cause of all illnesses *BB* 58b(10); גבר סביל מרעין a man who suffers from illnesses *Šab* 156a(40); det. כל כאיבא ומרעי all pain and illnesses *Bo* 89:7; *ib.* 75:3

Y: מַרְעָא BAYTN 89.

[**מרעי** ↓ מרגא n.]

מרעיזי ↓ עמרא n.

מרק vb. **to clear of legal claims** (↓ מרק; Akk *murruqu* CAD M/2 222, JudA מרק TDTJDA 37:15[Mur], Sy ܡܪܩ Dura Europos 14, JPA מרק to pay DJPA 332) **Pa.:** אנא אקום ... ואימריק

זביני איליין I undertake to clear this sale of legal claims *BM* 15a(32; **Es**) [in the defension clause]; *SŠHai* 6a(19); *SŠSad* 187b:5

Lit: Kut, Studies 425 [Heb]; Greenfield, AKY 469.

מרק adj. perh. **diluted** (↓ √מרק; Akk *murruqu* A fine, good quality CAD M/2 222 [NB]; cf. Ma מארקא cleansing MD 255, Sy ܡܪܝܩܐ pure LS 405) sg.m. חמרא מרקא diluted wine *Er* 29b(46); *Giṭ* 67b(21); *ib.* 28 [≠ חמרא חייא undiluted wine]; 69b(13); 70b(19); שיכרא מרקא diluted *š.*-beverage *Yev* 80a(4); *Giṭ* 69b(46)

Geon. expl.: יין מזוג GnK5 172:10; Lit: Löw, Lehnw 353; Flora 1:60; Y: מַרְקָא *Er* ib.

מרר vb. **to be bitter** (↓ מריר, מררא, מרירתא, מררתא, 2# מרתא; Sy ܡܪ af. LS 401, Ma מרר etpe. MD 279) **Pe.:** מייר עסקיה כחסא his merchandise will become bitter like lettuce *Ber* 56a(53; MGG 704:10) [Var: מאיר עיסקך GTB1 16:18)

Pa. to make bitter: דחלי ומררי frighten and make bitter *Bo* 72:8

מְרָרָא, מרארא n.m. **bitterness** (↓ √מרר; TA מְרָרִין pl. TJ Is 5:21, Sy ܡܪܝܪܘܬܐ LS 400) a. of taste: sg. דנפיש מריריה (the salve's) bitterness is great *Ḥul* 111b(41); דלמא אגב חולייה עייל ביה וקא מבטיל למרריה lest because of its sweetness, (the *ḥaroset*) will penetrate it [i.e. the *maror*] and nullify its bitterness *Pes* 115b(7); מררא דכשותא the bitterness of the dodder *AZ* 31b(27); pl. נהר מרארי the river of bitternesses [i.e. bitter waters] *Bo* 125:9; *ib.* 5; b. of mourning: sg. עיקר מרארא חד יומא הוא the major part of the bitterness (of mourning) is one day *MQ* 21a(37); משום מראריהו because of the bitterness (of their mourning) *San* 48b(1); *ib.* 19a(13) [v. Geon. expl. OH ib. 148:2]; *Zev* 101a(40)

Y: מְרָרָה *Ḥul* 111b(41; BAYTN 49).

מְרָרִיתָא n.f. **a bitter herb** (↓ √מרר; cf. Sy ܡܪܝܪܬܐ LS 400) sg. *BB* 20a(31); pl. רבינא אשכחיה לרב אחא בריה דרבא דקא מהדר אמררייתא PN came across PN_2 who was searching for bitter herbs *Pes* 39a(25; **V**[14]); הני מררייתא דאגמא bitter herbs of a marsh *Suk* 13a(16; **M**); *ib.* 23

Lit: Flora 1:434; Y: מְרָרִיתָא BAYTN 205.

מְרָרְתָּא n.f. **gall bladder** (↓ √מרר, 2# מרתא; Ma מרירתא MD 278, mng. b) sg. מררתא דדיו בשכרא the gall bladder of a kite in *š.*-beverage *Ket* 50a(28; **V**[5]) [a remedy]; מררתא דכופיא the gall bladder of a *k.*-fish *Pes* 39a(30; **V**[14]); טעמא דמררתא the taste of the gall bladder *Ḥul* 111b(40); כד מינקבא מררתא וסתים בה כבדא when the gall bladder is pierced, and the liver stops it up *HP* 199:2(HPP 301:19); *ib.* 201:8

Y: מְרָרְתָּא BAYTN 171.

1# מָרְתָא n.f. **mistress** (↓ מריא; Sy ܡܪܬܐ LS 401, Ma מארתא MD 251) sg. מרתה her mistress *HP* 105:9; בשמיך מרתין איבולית מלכתא רבתא דאיסתראתא in your name, our mistress, PN, the great queen of the Astarte-spirits *Bo* 21:5; *ib.* 30:5; 101:3; מרתא דעלמא the mistress of the world *ib.* 141:10; מרתא דחילבונא the Mistress of the (Celestial) Dwelling *ib.* 14; 126:14; מרתה דליליא mistress of the night *ib.* 147:2

Lit: Ch. Müller-Kessler, BSOAS 61 (1999) 113.

2# מְרְתָא n.f. **gall** (↓ √מרר, מררתא; Sy ܡܪܬܐ LS 400, Ma מירתא MD 270) sg. *ḤM* 39:14

מַרְתְּכָא n.m. **silver dross** (< MIr **murtak* [cf. NP *murdāsang* litharge, dross of lead PED 1212]; Sy ܡܪܬܟܐ, ܡܪܬܩܐ, ܡܘܪܬܟܐ, ܡܪܬܟ LS 403, 406, Arab مَرْتَك Wehr 325) sg. *Giṭ* 69b(45); *ib.* 86a(9)

Geon. expl.: יסמא מרתך OHT Giṭ 157:22. Lit: Geig, AAC 271; Tel 94; Y: מַרְתְּכָא *Giṭ* ib.(BAYTN 220).

משארא ↓ משרא n.

[**משבזג** ↓ משכוז n.]

מְשַׁבַּשׁ adj. **corrupt,** n. **corrupted version** (↓ √1# שבש pa., pass.part.) **I. adj. corrupt:** sg.f. והיכא דמשכחינן במתני' מלתא משבשתא where we find in our Mishna a corrupt matter *IŠGF* 56:9; **II. n. corrupted version** [↓ √1# שבש pa., mng. 1b]: sg.f. כיון דקשיא רישא לסיפא לא איתמר בי מדרשא ומשבשתא היא since there is a contradiction between the first clause and last clause (of TGiṭ 5:2), it was not stated in the school and it is a corrupted version *Giṭ* 73a(32; **As**); דילמא משבשתא היא perhaps (the Tannaitic tradition) is a corrupted version *Šab* 121b(23) [≠ ↓ מתרץ mng. II.2; *Qid* 47b(7); *Pes* 100a(1) [≠ ↓ מתקן mng. II.2]; משבשתא היא ולא תותבו מינה בבי מדרשא it is

a corrupted version, and do not raise an objection from it in the school *Ḥul* 141b(1)

Y: מְשַׁבְּשְׁתָּא *Šab* ib.

מְשַׁדְּרָנָא n.m. **sender** (↓ √1# שדר; Ma משאדראנא MD 279; cf. Sy ܡܫܕܪܢܘܬܐ PSm 4070) pl. ויחדרון ויאזלון על עבדניהון ועל משדרניהון they will attack again their practitioners and the ones who send them *Bo* 55:8; *ib.* 40:4; 48:8; 86:9

מֹשֶׁה interj. **by Moses!** (< PN מֹשֶׁה; JPA משה DJPA 333) משה שפיר קאמרת by Moses! You say it well! *Beṣ* 38b(9); *Ḥul* 93a(19)

משוורא ↓ שוורא n.

מְשַׁוְּרְתָּא n.f. **jumping platform, stirrup** (↓ √שוור) **1. jumping platform:** sg. משוורתא דפוריא the jumping platform of Purim *San* 64b(24; Ar [AC 8:42]); **2. stirrup:** sg. *OH San* 393:27

Geon. expl.: פי' משוורתא בית קפיצה OH ib. 393:11 [mng. 1]; ... ואותה טבעת נקראת משוורתא כלומר בית קפיצה. וכן נמי הטבעת שתולין אותה בחמור ובסוס שהרוכב מניח רגלו עליה וקופץ באחרת ועולה על גבי בהמה נקראת משוורתא ib. 23 [mng. 2]; Y: מְשַׁוַּרְתָּא *San* ib.(BAYTN 283).

מְשׁוֹחָאָה n.m. **surveyor** (↓ √2# משח, משחתא; Sy ܡܫܘܚܬܢܐ LS 406, MH מְשׁוֹחוֹת MErK 4:11, J 849) sg. בר אדא משוחאה PN, the surveyor *Er* 56b(21); *BM* 107b(43)

Lit: AAC 271; Y: מְשׁוֹחָאָה *Er* ib.

משום ↓ שמא n.

מְשׁוּנִיתָא n.f. **dike, mound** (< Akk *mušannītu* a dam or dike to regulate the flow of water CAD M/2 258, AIOA 73; > Arab مُسَنَّاة Wehr 436) **1. dike, breakwater:** sg. משוניתא בלשון ארמית *GC* 93:10 [expl. MH שׁוּנִית MOh 18:6]; **2. mound of earth:** sg. *OHT Ber* 12:11 [expl. ↓ כסלא]; רב ביבי בר אביי קביל ארעא וגדרה משוניתא PN leased a field and fenced it with a mound *BM* 109a(31); *ib.* 108b(35); איהדרא ליה משוניתא ואיכסי מיע⟨י⟩נא a mound of earth encircled him, and he was hidden from sight *Tan* 23a(46); *Er* 100a(11) [of roots which stick out of the ground; v. OHP ib. 102:6(Ar)]

Geon. expl.: פירוש משוניתא בארמית הוא מקום שמגיע לשם הים בעת סערה OHP Tan 61:20(Ar) [mng. 1]; כשם שאותם משרים דכארבין בארעא הנקרא אגיא סבוב להן העפר שיצא מהן להוה כמשוניתא ונקרא כסלא OHT Ber 12:10 [mng. 2]; Lit: Sok, KS 51 (1976) 470; Y: מְשׁוּנִיתָא *Er* ib.(BAYTN 180).

1# משח vb. **to anoint** (↓ מישחא, משיחא; Sy 2# ܡܫܚ LS 407, Ma 2# משא MD 279) **Pe.:** pass.part. ההו' דמשיח הוי כהן גדול the one who is anointed will become the high priest *Hor* 11b(35; **M**); *Kar* 5b(20; Ed)[!]

Itpe. to be anointed: דחזייה לדוד דאימשח ליה he saw that David was anointed *BM* 85a(6; SM 66:18); דהא אימשח בגויה he had, in fact, been anointed within it [i.e. the Temple precinct] *Mei* 19a(10)

2# משח vb. **to measure** (↓ מושחנא, משוחאה, משחתא, 2# משכא; Sy 1# ܡܫܚ LS 406, Ma משא MD 279, s.v. 1# משא) **Pe.** (a/a): שקל קניא ומשח ארבעה גרמידי he took a measuring rod and measured four cubits *Giṭ* 68b(19); אייתו אשלי ומשחו bring ropes and measure *Bek* 8b(36); כי משחינן להו תחומא מבאגא משחינן להו או מבי רב משחינן להו do we measure the Sabbath limit for them only from the rural area or from the *be rav*? *Er* 73a(39); *ib.* 57b(32); *Šab* 100b(35); אזל משחה he went (and) measured it [i.e. the field] *BB* 106b(1; **Es**); *SŠHai* 11a(9); למשח ולו⟨י⟩תיב ליה למשח ולשקל מיניה let him measure and give it to him [i.e. the fuller], let him measure and take it from him *Šab* 19a(39); *ib.* 100b(38); *BM* 107b(44); *HG3* 113:18; משח אודניה measure its [i.e. the dog's] ear *Šab* 155b(38; **V**)

מִשְׁחְתָא n.f. **length, surveying** (↓ √2# משח, משוחאה, 2# משכא; TA מִישְׁחֲתָא TO Ex 26:2, Sy ܡܫܘܚܬܐ, ܡܫܚܬܐ LS 406) **1. length:** sg. משחתא דצואריה the length of its neck *BB* 73b(8; **P**[1]); ואי קפיד אמשחתא if he is particular about the length (of the pieces he cuts) *Šab* 74b(6); *Qid* 42b(18); חד מן תמנסר במשחתא one eighteenth in length (of the camp) *Anan* 29:3; *ib.* 30:7; **2. surveying:** sg. לא תזלזל במשחתא do not treat surveying lightly *BM* 107b(41); תרין אינאשי דבקיאין במשחתא two men who are experts at surveying *TGAs33* 211:11; *SŠHai* 11a(9)

Voc: מִשְׁחְתָּא HGP 34a:3; Y: מִשְׁחְתָא *Šab* 19a(38; BAYTN 194).

משי vb. **to wash** (Akk *mesû* CAD M/2 30, TA מְשָׁא TJ 2S 12:20, Ma 1# משא to wash MD 279, Sy ܡܫܐ to rub LS 406, MH משי hitpa. MŠabK 22:6) **Pe.:** a. alone: אנא משאי מלי חופנאי מיא I washed (my hands) with my full handfuls of water *Šab* 62b(28); משא ולא משא (if) he washed (his hands) inadequately *ib.* 27; א"ל אמאי לא משית א"ל איהו אכיל ואנא משינא he said to him: "Why did you not wash (your hands)?" He said to him: "He is eating and I should wash?" *Ḥul* 107b(34); *Šab* 77b(33) [↓ משיכלא]; *ib.* 33 [↓ משיכלתא]; b. w. part of the body as obj.: ונפיק ומשי ידיה he used to go out (of the privy) and wash his hands *BQ* 17a(12); *Ber* 11b(26); *ib.* 43a(37); 46b(57); *Šab* 50b(20); *ib.* 140b(21); *Pes* 112a(3); *BM* 24a(7); *Ḥul* 107a(2); מקדימא ומשיא ידיה לגברה she used to get up early and wash her husband's hands *Ned* 91a(28; **V**[2]); ההיא איתתא דהוה קא משיא כרעא במשיכלא דמיא a certain woman who was washing (her) foot in a basin of water *Qid* 52b(3; **O**[2]); ממשו⟨י⟩א ידיה וכרעיה to wash his hands and feet *Anan* 23:11; *ib.* 25:21; 26:6; 36:18; וימשי בהון עיניה let him wash his eyes with it [i.e. the water] *ḤM* 37:11; כי משי אפיה when he washes his face *Ber* 60b(42); *Šab* 133b(39)

Af. to soak an object (in water): אמשייה במיא וכרכיה ארומחיה he soaked it [i.e. the ball of wool] in water and wrapped it around his spear *BB* 74a(21); אמשינהו למאניה דרבא במיא he soaked PN's clothes in water *ib.* 153a(27)

Lit: Kut, Archives 1 (1972) 97.

משיבא n. **(uncertain)** sg. משיבה דעמרא ... of wool *ḤM* 39:10

מְשִׁיחָא n.m. **the Messiah** (↓ √1# משח; TA מְשִׁיחָא TJ 1S 24:7, Sy ܡܫܝܚܐ LS 407, Ma משיהא MD 280) sg. אימת אתי משיח when will the Messiah come? *San* 98a(48); *Yom* 19b(51); *AZ* 2b(44); מיתו ליה למשיחא בלא זמניה they will cause the Messiah to come before his time *BM* 85b(42); *IŠGF* 122:1; הלכתא למשיחא the law is for (the era of) the Messiah *San* 51b(16); *Zev* 45a(1)

Y: מְשִׁיחָא *Er* 43b(15; BAYTN 58).

[משיכותא ↓ משיכלא n.]

משיכלא n.m./f. **wash basin** (↓ משכילתא; etym. unkn.) sg. *Šab* 77b(32) [expl. as JBA מֵשִׁי כּוּלָּא it washes all]; ההיא איתתא דהוה קא משיא כרעא במשיכלא דמיא a certain woman who was washing (her) foot in a basin of water *Qid* 52b(4; **O**[2]); *Ber* 25b(32); *HP* 200:14; pl.cs. משיכלי דמא וכיבא sixty basins of blood and secretion(?) *BM* 84b(4); משיכלי משיכלי מאני דכיתאנא various basins of linen garments (to be laundered) *MQ* 18b(3); det. תרתי משיכלי two basins *Giṭ* 69b(53); משיכלי חיוורי unglazed basins *Ḥul* 55b(25; **H**[2]); *AZ* 39a(32)

Y: מְשִׁיכְלָא *Šab* ib.(BAYTN 210).

1# משך vb. **to continue, flow, stretch out, pull, draw** (< BH, MH משך HAL 610, J 853; ↓ 2# משכא) **Pe.** (a/u) **1. intr. to continue, last:** משיך תרעיהו their market price continues [i.e. is stable] *BM* 72b(28); זמנין דמשכא תקופת תמוז עד שיתסר בתשרי sometimes the summer solstice lasts until the sixteenth of *Tišri* *AZ* 3b(1) // *RH* 21a(21); הנך משכא מלכותי' עד דאתי משיחא the reign of those [i.e. the Persians and the Romans] will continue until the Messiah comes *AZ* 2b(44); *Ara* 22a(17); תלתה דרי לא משכי they do not last three generations *Zev* 113b(40); ומשכה חדא דופן בהדיהו one wall continues with them *Suk* 19a(29); מאן דבעי לידע אי משכא שתא אי לא one who wants to know if the year will continue [i.e. if he will live through the year] or not *Hor* 12a(36; HG3 315:27); pass.part. דמשיך נהוריה ולית ביה קיטרא its [i.e the lamp's] light is steady [i.e. does not flicker], and it does not have smoke *Ber* 53a(27); *ib.* 53b(4); *Pes* 8a(21) [↓ √קטף pa., mng. 2]; *Hor* 12a(37) // *Kar* 5b(53); **2. intr. to flow:** דכי היכין דמשכין מיא תמשוך שמו⟨ו⟩עתכון just as water flows so should your legal tradition 'flow' [i.e. be incessant] *Kar* 6a(11) // pl. משכן שמעת⟨ת⟩י' *Hor* 12a(44); **3. intr. to be extended, elongated:** דמשכא עורלתיה one whose prepuce is extended (to hide his circumcision) *Er* 19a(33) [cf. MH[2] משכו ליה שניה להכא נמשכה ערלתו Šab 149b(47)] והכא his teeth extended out to both sides *Ber* 54b(23) [cf. PsJ Num 21:35]; pass.part. האיי משיך האיי עגיל this one [i.e. the hole] is elongated, (and) that one is round *Zev* 74b(35) [≠ ↓ עגיל mng. 1]; **4. to pull, retract:** a. general: ונימשוך ונקריב חד מניהו let him pull off and offer one of them (at a time) *Zev* 73a(17); *ib.* 110a(1); משכיה אבלט לידיה PN retracted his hand *AZ* 30a(22); b. to take legal possession of an article [v. Af., mng. 2; MH משך J 583]: מדמשכיה גוי קנייה from the

time that the pagan pulled it [i.e. the wine] he acquired possession of it *AZ* 71b(1); *Giṭ* 52a(42); *BB* 75b(51); *Bek* 13b(35); ומשכה לפרה ולא משכיה לטל(י)א he took possession of the cow but did not take possession of the lamb *BM* 47a(19); *ib.* 48a(39); *BQ* 103a(27); משך תורא *Meg* 31a(15) [in a mnemonic expression ref. to Pentateuchal readings beg. מִשְׁכוּ Ex 12:21; שׁוֹר Lev 22:26]; c. in a fig. sense: משכוה גברי לגברא the men pulled the man [i.e. they convinced him of their opinion] *Yom* 59a(51) // *Zev* 53b(2); **5. to attract, lure:** שאני מינות דמשכה sectarianism is different because it attracts *AZ* 27b(22); משכי להו בליצנותא they attract them into irreverence *Pes* 112b(5); רהיט בתריה משכיה עד דאמטייה למחנה פלשתים he ran after him (and) he lured him until he brought him to the camp of the Philistines *San* 95a(37); **6. to engross s.o.:** a. general: משכיה לרב אידא בר אהבא בשמעתא he engrossed PN in a legal tradition *Tan* 20b(29); b. esp. w. subj. שמעתא to be engrossed in the study of the legal tradition [lit. the legal tradition attracted him]: דלמא משכא ליה שמעתא ואתי לאימנועי ממצוה perhaps he will be engrossed in the legal tradition and will eventually be remiss (in observing) the commandment *Pes* 4a(26); דרב חנא בר חנילאי משכתיה שמעתא ונפק חוץ לתחום PN's legal tradition engrossed him (so much) that he went outside the Sabbath limit *Er* 43b(35); *ib.* 39a(5); *Ket* 62b(14)

Af. 1. to draw (water into a channel) [MH המשיך J 853]: ואי אמשיכינן מיאבראי ורדו אזלו למקוה if he drew it in [i.e. the water] from outside, and it flowed (and) went into the ritual bath *HP* 137:14; **2. to give over legal possession** [v. Pe., mng. 4]: אמשיכו להו פירי ליתמי they gave over possession of the fruit to the orphans *Giṭ* 52a(47); ולא אמשיכתנהו ניה@ליה she did not give possession of them over to him *BB* 151a(32; HP 119:4)

Itpe. 1. to flow: הנך מימשכי בעיניהו הני לא מימשכי בעיניהו those (oils) flow in their natural state. These do not flow in their natural state *Šab* 21a(39); **2. to be prolonged:** דילמא אתי לאימשוכי perhaps (the mealtime) is apt to be prolonged *ib.* 9b(23); ממשיך *Pes* 107a(44); **3. to be attracted** [w. בתר to s.o.]: משום דמימשכא בתריה because she is attracted to him *AZ* 36b(23); *Šab* 147b(39); *Er* 14a(47); *Ber* 43b(52; **F**); **4. to be intemperate, drawn astray:** משום אימשוכי because of being intemperate *San* 70a(28); כיון דבמצוה עסיק לא מימשיך since he is busy with a commandment he is not drawn astray *ib.* 70b(26); *ib.* 34; **5. to be drawn in:** דילמא אתי לאימשוכי perhaps he will be drawn into (the sanctuary) *Yom* 31a(10); **6. to withdraw** [calque < MH נמשך J 853]: אפשר מימשכי הני וממני אחריני עלויהו perhaps these (people) will withdraw (from participation in the Paschal lamb), and he will designate others in their stead *Pes* 60b(32); *ib.* 78b(28); 89a(47)

Lit: Ros, Agnon Vol 296 [Pe., mngs. 2, 3].

משך 2# vb. **to skin an animal** (denom. < ↓ משכא 1#) **Pe.:** אזל נכסי(נ)הו משכינהו he went, slaughtered them [i.e. the steers], (and) skinned them *Nid* 69a(34; **V[5]M**)

משך 3# vb. **to wither, become emaciated** (Sy ܡܫܟ LS 407) **Pe.:** אורח חד משך לא הוה קא מאית one guest became emaciated (but) did not die *San* 109b(39; MGG 312:5)

מְשָׁכָא 1#, cs. **מְשַׁךְ** n.m. **hide, leather, skin** (↓ √משך 2#; TA מַשְׁכָּא TO Lev 9:11, Sy ܡܫܟܐ LS 407, Ma מישכא MD 270) **1. hide:** a. general: sg. 'אוכמ' למשכי' a black (ox is preferable) for its hide *Naz* 31b(27); דאית ליה תורא לינשוט חד משכא דלית ליה תורא לינשוט תרי משכי let one who has an ox strip one hide. Let one who does not have an ox strip two hides *San* 109b(1; MGG 311:4); מעיקרא משכא השתא אברזין originally a hide, now a saddle covering *BQ* 66b(32); *Yom* 12a(25) // *Meg* 26a(42) [↓ גולפא 1#]; *San* 109b(1); *Nid* 69a(35); *Ḥul* 39b(40); *TGHark* 86:19 [↓ √שטח pe., usage b.2]; b. of var. animals: sg.cs. משך אריה a lion's hide *ḤM* 44:26; det. משכא דטביא a deer's hide *Ḥul* 59b(26); משכא דאפא דכרא the hide of a male hyena *Yom* 84a(9; **E[1]**); משכא דחמרא כד קליף מן גויה the hide of a donkey when it is peeled off from from its body *ḤM* 41:12; pl.cs. משכי הוגני hides of dromedaries *San* 52a(48); det. משכי דעגלי hides of calves *BB* 14a(16); **2. leather:** sg. דמשכא [המ]יינא a leather belt *TGAs42* 166:9; ומשכא לא מערבינן ליה בהדי מאי דאתי מחיה ולא בהדי

מאי דאתי מזרעים we do not mix leather together with what derives from (another) animal nor with what derives from seeds *Anan* 6:8; *ib.* 58:8; 64:24; **3. skin:** sg. משכיה דההוא גברא your skin *Suk* 48b(26); פסקין ליה משכא they cut his skin *Anan* 84:14; סירכא דמשכא wound of the skin (of the animal) *Beṣ* 40a(39); pl. מישכי דגרמי skins (covering) the bones *HG3* 156:40

Y: מְשָׁכָא *Ḥul* 39b(40; BAYTN 89).

מְשָׁכָא 2#, משאכא n.m. **length** (↓ √משך 1#, √משח 2#, משחתא) sg. שיעורא במשכא a measurement concerning the length *Suk* 2b(25); משום דנפיש משכיה because its length is great *Er* 3a(36); משאכא דצוריה תלתא פרסי the length of its neck is three parasangs *BB* 73b(8; MGG 51:9) // משאכא *Zev* 113b(22)

Y: מְשָׁכָא *Zev* ib.(BAYTN 89).

מִשְׁכְּבָא n.m. **couch** (↓ √שכב 1#, משכבא, בית משכבא; TA מִשְׁכְּבָא TO Lev 15:4, Sy ܡܫܟܒܐ LS 775) sg. מניה ומשכביה עשרה his vessels and couch are ten (handbreadths) *Suk* 5b(16); ובלעיה מן משכביה (the serpent) swallowed him [i.e. Yezdegard] from his couch *IŠGF* 95:4

מַשְׁכּוֹנָא n.m. **pledge, surety** (↓ √משכן; TA מַשְׁכּוֹן TJ Am 2:8, Sy ܡܫܟܘܢܐ LS 776) sg. רב אויא שקיל משכונה PN used to take a surety *Šab* 148b(39); כל משכונא דיש' בעית לאהדוריה ליה בשביעית you are required to return every surety to a Jew in the Sabbatical year *Anan* 12:7; *ib.* 11; בין במשכונא ובין בלא משכונא *ib.* 6; *TGAs42* 29:14

Y: מַשְׁכּוֹנָא *Šab* ib.(BAYTN 261).

מַשְׁכְּזַג* n.m. **leather apron** (< MP *maškīzag* small mussuck, skin 'tablecloth' CPD 55) sg. דקא בעי ליה למישו(ב)(כ)זג he needs it [i.e. the leather] for an apron *Ḥul* 124a(36) [Var: משו(ב)(כ)זג Ar (AC 5:266)]

Geon. expl.: משׁטג' דעבדי לקטן המ[יינא] דמשכא לבור(ד)ארי מיא עליה דלא ליטפיש מאני TGAs42 166:9; expl. Ar: [כיסוי :rd.] כסא של עור AC ib.; Lit: Geig, AAC 271, rejects the previously suggested P etyms.

מַשְׁכִּילְתָּא n.m. **wash basin** (↓ משיכלא; JPA משכיל DJPA 334) sg. *Šab* 77b(33) [expl. as JBA מֹשִׁיא כַלְּתָא the bride washes]; משכילתא דמיא a basin of water *Ḥul* 46b(14); *ib.* 47b(35); 'דסחיפ ליה משכילתא ארישיה the wash basin is overturned upon its [i.e. the idol's] head *AZ* 51b(29)

Lit: Brand 326. Note that in the JPA this word is stated to be JBA [cf. רבנן דתמן אמרי במשיכלא VR 542:5, as expl. of בַּשְּׂמִיכָה Jud 4:18]; Y: מַשְׁכִּילְתָּא BAYTN 293.

משכן vb. **to pledge something, take a pledge** (denom. < ↓ משכונא; ↓ משכנתא; LJLA משכן Weiss 323 [PsJ, TKet], Sy ܡܫܟܢ LS 776) **Quad. 1. to pledge s.t.:** a. property: דההוא גברא דמשכין ליה פרדיסא לחבריה לעשר שנין a certain man who pledged a vineyard to another for ten years *Ket* 95b(1) // *BM* 72a(28) // *ib.* 109b(29); משכן ליה פל' ארעיה לפלניא והדר חכרה מיניה NN pledged his field to NN_2 and then contracted it back from him as a tenant *BM* 68a(20); רב מארי בר רחל משכן ליה ההוא גוי ביתא הדר זבניה לרבא a certain pagan pledged his house to PN (and) then sold it to PN_2 *ib.* 73b(1); ... האי בי כנשתא אוגורי(ו)'ה' ומשכוני אסיר it is forbidden to rent out or to pledge a synagogue *Meg* 26b(15; **M[2]**); למשכונא *SŠHai* 6b(14); *HP* 48:9; *Geon* 162:18; b. objects: קידושא לא הוה לי ומשכינתיה להמייני I did not have (money for wine for) the *qidduš*, and I pledged my belt (for it) *Meg* 27b(44); ומישכן ליה קתא דמגלא he pledged the handle of a sickle to him *Švu* 43b(14); אבא משכן ליה ההוא גוי כסא a certain pagan pledged a cup to my father *AZ* 75b(46); *BM* 115a(3); c. in a fig. sense: מיכדי דרב לא סבירא לך משכוני נפשך אדרב למה לך since you are not of PN's opinion, why do you want to pledge yourself according to PN's opinion? [i.e. to defend it] *BQ* 106a(27); **2. to take as a pledge:** ושליח בית דין מנתח נתוחי אין משכוני לא the messenger of the court may indeed seize (movable objects). Seizing – yes, taking as a pledge – no? *BM* 113a(19; **V[22]**); *ib.* 27; *BQ* 40a(40); למשכ(ו)נא *Dec* 5:10

מַשְׁכְּנָא n.m. **tent** (↓ √שכן; TA מַשְׁכְּנָא TO Gen 31:33, Sy ܡܫܟܢܐ LS 776, Ma מאשכנא MD 255) sg. משכניה וסיכיה his tent and its pegs *Pes* 80a(35; **MV[14]**)

מַשְׁכַּנְתָּא, pl. **מַשְׁכְּנָאתָא** n.f. **mortgage, pledge** (↓ √משכן; Sy ܡܫܟܢܬܐ, ܡܫܟܢܘܬܐ LS 776, Akk *maškanūtu* person or real estate held as pledge CAD M/1 374 [NB]) **1. mortgage, a loan**

secured by the debtor's property: sg. *BM* 68a(9) [↓ 1#שכונא]; *ib.* 67a(22); 67b(2); 108b(12); ארעא במשכנתא הוה נקיטנא מאבוהון דיתמי I held land as a mortgage from the orphans' father *BB* 32b(33); סתם משכנתא שתא a mortgage without qualification is for a year *BM* 68a(5); *ib.* 67b(4) [↓ נכיתא]; שני משכנתיה the years of his mortgage *ib.* 79a(44); שטר משכנתא a mortgage deed *ib.* 72a(30); *BB* 35b(17); pl. הני משכנתאתא דסורא דכתבי בהו הכי במשלם שניא אילין תיפוק ארעא דא בלא כסף mortgage (documents) of GN in which they write: "At the conclusion of these years this field will go out without money" [i.e. it returns to the debtor without payment] *BM* 110a(24; HP 93:14) // *BB* 38a(7; **P**[1]); **2. pledge:** sg. מבקינן גברא דאית ליה דהבא פריכא ונקיטינן מיניה במשכנתא we search for a man who has broken gold and take it from him as a pledge (for the orphan's money) *BM* 70a(27); משכנתא כזביני דמיא a pledge is considered as a sale *AZ* 75b(47) [w. ref. to a silver cup]

For the medieval text of this document, v. Gulak, LDT 230+; Voc: מַשְׁכַּנְתָּא HGP 27b:8; Y: מַשְׁכַּנְתָּא *AZ* 75b(47; BAYTN 283).

מְשֻׁלָּם adj. **complete** (calque < MH² מוּשְׁלָם J 1585; ↓ √שלם af., pass.part.) sg.f. יהיבא ומשלמא given and complete *SŠHai* 7b(15); pl.m. משלמין *ib.* 7a(3)

מְשַׁלְמָנָא n.m. **perfect person** (↓ √שלם, שלמנא; Sy ܡܫܰܠܡܳܢܳܐ LS 783) sg. שבע בירי למשלמאנא וסליק וחדא לדעבד ביש the perfect person (descends) seven pits and arises, but one (suffices) for the evildoer [cf. Prov. 24:16] *San* 7a(25) [Var: שלמנ' **M**]

משמהיג GN ↓ פרותא n.

משמוטא n.m. perh. **thief** (↓ √שמט) sg. במשמוטא בעלמא *AZ* 15b(55; **P**[1]Ar [AC 5:276]) [Var: משמטא JRaH]

Expl. Ar: גזלן בעלמא AC ib.; Y: מַשְׁמוּטָא *AZ* ib.

מַשְׁמְעָא n.m. **logical conclusion** (↓ √שמע; Sy ܡܰܫܡܥܳܢܽܘܬܳܐ hearing LS 787) pl. תלת מאה משמעי three hundred logical conclusions *Pes* 62b(25)

מִשְׁמְרָא n.m. **priestly order** (< BH, MH מִשְׁמָר Yeivin, BV 1012) sg. אנשי דמשמר[א] members of the priestly order *AnanMann* 2v:13; *ib.* 14

מַשְׁמַרְתָּא n.m. **watch** (< BH, MH מִשְׁמֶרֶת Yeivin, BV 1018) sg. כיון דלאו משמרתיה דידיה since it is not his watch *BQ* 110b(5)

1#משמש vb. **to touch, search** (↓ √מוש; Sy ܡܰܫܡܶܫ to touch LS 406) **Pal. 1. to touch, feel:** כל אימת דממשמשי מברכי whenever they touched (the phylacteries) they would recite a blessing *Suk* 46a(26); *Ḥul* 50a(29); *ib.* 30; 9a(1); *RH* 15a(9); איתנשי משמש if he forgot (and) touched (his anus) *Ber* 62a(51; **P**) [v. OHP ib. 99:6+]; אגב חשיבותיהו מידע ידיע דמשמושי ממשמש בהו because of their importance it is well known that he actually feels for them *BM* 21b(47); *ib.* 27; **2. to search:** אילו הוית ידע' דפתחין פנקסיך וממשמשין עובדך מי נדרת had you known that your (heavenly) *pinax* (containing your deeds and misdeeds) would be opened and your actions would be searched, would you have taken a vow? *Ned* 22a(5)

2#משמש vb. **to prepare** (↓ √משש) **Pal.:** למשמושי ליה זודתא to prepare shrouds for him *Er* 41b(33) [↓ 1#צבת √ pe., mng. 1]

מְשַׁמְּשָׁא n.m. **servant, attendant** (↓ √שמש; Sy ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ LS 788) sg. יומא דחד ממשמשי קדם קודשא בריך הוא the sun, which is one of the attendants of the Holy One, Blessed be He *Ḥul* 60a(3)

משמתתא n.f. **ban demon** (↓ √שמת, שמתא) pl. *Bo* 80:5

משניותא n.f. **an eye defect** (↓ √2#שני; cf. Ma משאניותא separation MD 279) sg. משניותא מבעינו the *m.*-eye defect (is derived) from בְּעֵינוֹ [Lev 21:20] *Bek* 44a(25); *ib.* 23

Y: מַשְׁנְיוּתָא *Bek* ib.

מְשַׁעְבְּדֵי n.m.pl. **property on which there is a mortgage or lien** (calque < MH² [נכסים] משועבדים mortgaged property J 1608; ↓ √שעבד pass.part.; cf. Sy ܡܫܰܥܒܕܳܐ servant LS 506) נהי דלא גבי ממשעבדי מבני חרי מיגבא גבי granted that he does not collect (a debt) from property with a lien. On unmortgaged property he can certainly collect *BM* 12b(43); *ib.* 13b(23); *BB* 169b(12); *Ket* 91a(8); *Giṭ* 19b(28); פרנסה טרפה ממשעבדי ותנאי כתובה לא טרפה ממשעבדי provision

of a trousseau (is a reason) to seize mortgaged property. (Fulfilling) an obligation of the *ketubba* is not (a reason) to seize mortgaged property *Ket* 68b(31); *ib.* 55a(7); 90b(10); 95a(31); *Bek* 49b(25)

Y: מְשַׁעְבְּדֵי *Ket* 52b(39; BAYTN 296).

[מְשַׁעְמְדָא] n.m. **apostate** (↓ √שמד; JPA משמד DJPA 335) pl. משעמדי דישראל Jewish apostates *AZ* 11a(3; SM 46:18)

On the form with *'ayin*, v. DJPA ib., w. prev. lit.]

[משקדא ↓ משקרא n.]

מַשְׁקְיָאנָא n.m. **irrigation channel** (↓ √1#שקי, שיקעא; Sy ܡܰܫܩܝܳܢܳܐ PSm 4282) sg. משקיאנא דפרדיסא an irrigation channel of a vineyard *TGAs28* 192:21; *Šeel* 117:75(Var); *HG3* 397:36[!]

Lit: Eps, StI 123.

משקיפותא n.m. **affliction** (↓ √שקף; Sy ܡܫܰܩܦܳܢܽܘܬܳܐ LS 801) sg. *Bo* 69:6

[משקלא ↓ מתקלא n.

A corrupt gloss between the lines in *BM* 23b(10)]

מַשְׁקְרָא n.m. **sea shell** (Sy ܡܫܩܪܐ ܨܕܦ BAli 1:6869) pl. נייתי משקרי חלזוני let him bring sea shells : snails [gloss] *AZ* 28b(11; **JMAr** [AC 5:282],TGHark 23:2**P**[!])

Geon. expl.: הן שבהן נבראין צפרדעים ונקלפין ויוצאין מהן ונקראין אלצדף בטיית الصدف TGHark ib., i.e. الصدف; TGWeisz 83b:7; Lit: Löw, ZA 23 (1910) 284+. The agreement bet. the form in BT and BAli shows that this is the correct rdg. contra Brockelmann, LS 810, who prefers ܡܫܩܪܐ BBah 1175[16] on etym. grounds.

מִשְׁרָא, משארא n.f. **garden bed** (< Akk *mušaru* surface measure of one square **ninda** [= 12 cubits²] CAD M/2 261, AIOA 74; ↓ בי משרא s.v. 1#ביתא mng. 6k; Ma 1#משארא f. district, zone, garden bed MD 279, Sy ܡܫܰܪܬܳܐ plowed land LS 408, > Arab مشارة Fr, AF 129) sg. הא מישרא בעיא מיא והא מישרא לא בעיא מיא this garden bed needs water. That garden bed does not need water *Tan* 9b(15); הוו עקרי פוגלא ממשרא they used to uproot a radish from the garden bed *BM* 85a(22) [Var: ממשארא SM 67:6]; *BB* 37b(15); משארא דסכיני במאי קטלי לה with what does one cut down a garden bed of knives? *Bek* 8b(38) [a riddle]; *ib.* 39; pl. רב זרע להו[ו] לגינת' דבי רב משארי 'משארי'

PN used to sow the vegetable garden of the *be rav* in various garden beds *Qid* 39a(50; **O**²); *Giṭ* 69b(55); *Šab* 110b(42; **M**); *BQ* 81a(29)

Lit: F. Schulthess, ZA 19 (1905) 128+; Nöld, MG 160; AAC 273; Y: מִישְׁרָא *Šab* ib.(BAYTN 119).

מַשְׁרוּקִיתָא n.f. **hissing** (↓ √1#שרק; Sy ܡܰܫܪܽܘܩܺܝܬܳܐ LS 810, Ma מאשרוקתא MD 256) sg. ושרקית במשרוקיתי I hissed with my hissing *Bo* 136:5

מַשְׁרִיתָא, pl. **מַשְׁרְיָאתָא** n.f. **retinue** (↓ √1#שרי, בר משריתא; TA מַשְׁרִיתָא TO Gen 32:8, Sy ܡܰܫܪܝܳܬܳܐ LS 804) pl. גבריאל אחד' לדשא באפיה(ו) מישרייתיה Gabriel shut the door in front of his retinue *San* 26a(57; **F**²); משריייתך *ib.* 26b(1; **K**)

The passage: הדא היא קרתא ירשל' דעלה ארגישית כל משריתי is this the city of Jerusalem for which I made all my troops tremble? *San* 95a(16) is not in JBA, but it is a quotation from TJ Is 10:32; Y: מַשְׁרְיָיתִי *San* ib.(BAYTN 189).

משש vb. **to prepare** (↓ משאשא, ממשא, √2#משמש; Sy ܡܫ to touch LS 406) **Pe. (u):** תימוש ליה זודתא לאידך מית ... תימוש זודתא לנפשה does she want to prepare shrouds for another dead (son)/herself? *MQ* 27b(32); חברך קריך חמרא אוכפא מוש לגביך (if) your friend called you a donkey, prepare a saddle for your back *BQ* 92b(16); בה'די' מארי נכסי ציבך מוש prepare your firewood with one who owns property *ib.* 93a(4)

מַשְּׁשָׁא, משאשא n.m. **substance, significance** (√משש; ↓ ממשא, בר משא; Sy ܡܰܫܳܫܳܐ feeling LS 406) sg. אטו אמירה דהני מידי משא אית בה does a statement of these (people) contain any substance? *Pes* 4b(6; **V**[1]); *Yev* 102b(38); ענני דצפרא לית בהו משא morning clouds do not have any substance *Tan* 6b(25); *Ket* 18a(18); *Ber* 39a(36); *Ned* 23b(13); *ib.* 75b(3); *BQ* 22a(11); משאשא *ib.* 70a(11; HP 66:23); *San* 101b(14); *Mei* 9b(7); *SŠHai* 5b(12)

Y: מַשָּׁשָׁא *Ber* 59a(35).

מַשְׁתּוּקָא n.m. **silence** (↓ √שתק; JPA משתוק DJPA 336) sg. סמא דמילתא משתוקא the essence of the matter is silence *Meg* 18a(23) [w. ref. to Ps 65:2]; מילא בסלע ומשתוקא בתרי a word for a *sela*, and silence for two *ib.* 24

Both statements are given as Palestinian sayings [cf. DJPA 336, s.v. משתוק]; Y: מַשְׁתּוּקָא *Meg* ib.(BAYTN 261).

מְשְׁתְּיָא, מישתיא n.m. **drinking, drink, feast** (↓ √שתי; TA מִשְׁתְּיָא TO Gen 19:3, Sy ܡܫܬܝܐ LS 811) **1. drinking:** sg. מישתיא יתירה excessive drinking (of wine) *Qid* 2b(37); אנסיה מישתיא (his) drinking has overpowered him *Giṭ* 68b(12); מני משתיא drinking vessels *Suk* 29a(4) [Var: מִשְׁתְּיָא HPP 30:18]; *ib.* 48a(25); בת משתיא a woman in the category of drinking (the potion of the *soṭa*) *Yev* 58a(30); כלבתא בת משתיא הו(י)א is a bitch capable of drinking (wine)? *RH* 4a(29; E²); **2. drink:** sg. ומישתייכון מיא איסיוי your drink is black water *Bo* 78:10; ממיכלך וממישתיך in your food and drink *Pes* 114a(6; V¹⁷); *Šab* 152a(19); **3. feast:** sg. עבד משתיא he made a feast *Meg* 13a(48)

Y: מִשְׁתְּיָא *Suk* 29a(4; BAYTN 248).

מְשְׁתִּיתָא n.f. **web** (TA מְשְׁתִּיתָא TJ Jud 16:13, Sy ܡܫܬܝܬܐ LS 812, Ma מאשתותא MD 256) sg. מ(י)שתית׳ *Nid* 58a(34)

Y: מְשְׁתִּיתָא *Nid* ib.

מָתָא, מאתא, cs. **מָת,** pl. **מָתְוָותָא** n.f. **town, place, first element in GN's** (< Akk *mātu* f., pl. *mātātu* country, land CAD M/1 414, AIOA 71; ↓ בר מתא, s.v. 1# בראי mng. 9, מרי מתא, חזן מתא, ספר מתא, s.v. 2# ספרא; Sy ܡܬܐ, pl. ܡܬܘܬܐ, ܡܬܘܬܐ LS 408, Ma מאתא, pl. מאתואתא town, village MD 256, JNA מאתא *māta* village HDJNA s.v., ModSy *mātā* village Maclean 205) **1. town:** a. general: sg. דאתא פולמוסא דמלכא למתא the royal army came into the town *Ber* 30b(2); *ib.* 60b(58); כי מטא מאתא when he reached the town *Tan* 23b(5); *Ḥag* 5b(38); שכיח במתא he is available in the town *BQ* 33a(14); *ib.* 57a(10); *Šab* 19a(20) [↓ 1# דוור]; ממתא למתא from one town to another *BB* 21a(33); מאתא דלא דיליה an alien town *Ber* 55b(35; MGG 630:7); *Er* 61a(34); ארעא דמקרבא למתא a field which is close to a town *Ket* 80b(15); *Yev* 100a(8); *BM* 107a(28); תיתי ותשתבע לי במתאי let her come and swear to me in my town *Ket* 85a(44); מתא אחריתי another town *BM* 46b(28); *BB* 167b(29); מילי דמאתא civic matters *Tan* 12b(48); *MQ* 6a(7); *Qid* 76b(28); אינשי דמתא כולהו all the residents of the town *San* 97a(42); עניי דמאתן the poor people of our town *Meg* 27a(47); לא סליק חיה רעה במתיהו no wild animal attacked their town *BM* 84b(30); מאתיהון *Anan* 16:4; *AnanSch* 14:13; מתא דהויא תרי אלפי אתרי אלפי a town which is 2,000 x 2,000 (cubits) *Er* 56b(13); מתא עגילתא a circular town *ib.* 57a(14); מאתא פלנית such-and-such a town *SŠHai* 2a(3); *BMsG* 10:7; pl. הנהו מתואתא דמבלען those towns which are incorporated ... *Er* 21a(31); מתוות׳ דארץ ישראל the towns of Eretz Israel *Giṭ* 7a(27; **M**); כול׳ אור׳ לישנא דמתואתא חס׳ in the entire Torah (the word אבּת) as a GN [lit. term of towns], is spelled defectively *BMsN* 33:44; *BMsG* 10:10; b. sections: sg. קיקליתא דמתא the town garbage dump *Šab* 156b(43); *Giṭ* 69a(10); פילי דמתא the town gate *SOZ* 72:19; בי מיצרי דמתא the border area of the town *AZ* 35b(50); רחבה דמתא the open place of the town *Ber* 62a(44); *Er* 24b(20); שבילי דמתא the paths of the town *Ket* 62b(39); *ḤM* 42:3; c. ≠ דברא field: sg. ↓ דברא mng. b; d. in proverbs: sg. במאת שמאי (ש)(ד)לא במא׳ תותבאי in my town – my name (determines my status); not in my town – my garment *Šab* 145b(42); לא תדור במתא דרישה אסיא ולא תדור במתא דלא צניף בה סוסיא do not dwell in a town whose leader is a doctor. Do not dwell in a town where a horse does not neigh *Pes* 113a(2; M¹); מאה קארי במתא במעתא ותותי גלימיך (if) one hundred gourds in the town (cost merely) a *ma'a*, (let them be) under your garment [i.e. in your possession] *ib.* 10; **2. place:** sg.cs. למת ירקא ירקא שקו(י)(ו)ל take vegetables to GN [lit. a place of (plentiful) vegetables] *Men* 85a(6); **3. built-up area:** sg. טלטולי במתא גופיה שרי moving objects (on the Sabbath) in the built-up area itself is permitted *Er* 24b(21); **4. w. GN's** [cf. Akk *māt* GN CAD ib. 417, mng. 1d]: a. as the first element [cf. Ma מאתא עוראשלאם Nöld, MG 319]: sg. מתא מחסיא *Beṣ* 29a(3); *Meg* 26a(17); *Ket* 4a(14); *BQ* 119b(47); b. in apposition [cf. Ma עוראשלאם מאתא ib.]: sg. דראו מתא *MQ* 27b(27); סורא מתא *Yev* 116a(5); *BM* 18a(33)

Lit: Sok, KS 51 (1976) 469; D. Goldenberg, Biblica 77 (1996) 75+; on the semantic shift from Akk to JBA, v. Kut, Words 20; Eshel, JSB 149 [mng. 4]; Voc: מָתָא VTM 84; מָאתָא HGP 19a:25; Y: מָתָא *Ber* 60b(55; BAYTN 5).

[מתאכלא ↓ מסבלא n.]

מתארא ↓ מתרא n.

מְתַבְּרָא n.m. **birthstool** (↓ √תבר; JPA מתבר DJPA 336, TA מַתְבְּרָא TJ 2S 22:5) sg. איתתא דיתבא על מתברא a woman who is sitting on a birthstool *HG3* 364:1 [cf. MH²: משעה שתשב על המשבר *Šab* 129a(13)]; ואיתתא דמיתא לה על מתברא a woman who dies while giving birth [lit. on the birthstool] *TGAs42* 85:14

מתוארא n.m. **platter** (etym. unkn.) sg. וניתי מתוארא ונינח עלייהו let him bring a platter and place (it) over them [i.e. the basins] *Giṭ* 69b(53; Ar [AC 5:293], RaḤ [OHR ib. 46:19]) [↓ פתורא mng. 2]

Expl. RaḤ: דף ib. This word should not be connected w. ↓ מתרא.

1# מתוכילתא n.f. **(uncertain)** sg. *Šab* 77b(30) [expl. by *notarikon* as JBA אימתי תכלי דא when will this end?]

Geon. expl.: כישור כלי מטוה הוא Ar [OHP ib. 36:27]; expl. Ar: 1. ליפתן; 2. סולם.

2# מתוכילתא n.f. **type of food** (↓ √1# אכל, מכולתא) sg. קריבו לי מתוכילתא bring me *m.* (to eat with meat) *Pes* 43a(15; Ar [AC 5:288, א״ס]) [Var: איכא מידי דמי(ת)כלא ביה ריפתא there is something which is eaten with bread Ar (AC ib.)]

Expl. Ar: לפתן AC ib. The Ar takes this and the previous entry as one word.

מתון adj. **wet,** n. **wetness** (↓ √2# מתן) **I. adj. wet:** sg.m. טינא בר זריעה הוא במתונא can one sow in clay? When it is wet *Pes* 47b(9); חזי להסקה במתונא (is not the chaff) fit for heating? (It is not) when it is wet *BB* 19b(36); f. במתונתא *ib.* 19a(46); 47; pl.f. וסיים מסאניה עד דמתונא כרעיה (one who) puts on his shoes while his feet are wet *Pes* 111b(37; V¹⁴) [E¹C: כד רטיבן]; **II. n. wetness:** sg.m. מתונא דמיא wetness of the water *BB* 19a(53; F²); היזיקא דמתונא damage caused by wetness *BB* 19a(18) [≠ ↓ הבלא mng. 1]; f. מתונתא קשי לכותל wetness is damaging to a wall *BB* 18a(10)

RaḤ: קרקע שיש בו לחלוחית *Pes* ib.; Y: מְתוּנְתָא *Pes* ib.(BAYTN 180).

מְתַרְגְּמָנָא, מְתוּרְגְּמָנָא n.m. **expositor, speaker** (↓ √תרגם, אמורא; Sy ܡܬܘܪܓܡܢܐ LS 834, TA מְתוּרְגְּמָן TO Gen 42:23, MH² מתורגמן Tan 4b[16]) sg. ר׳ יהודה בר נחמני מתורגמניה דריש לקיש PN (who was) PN's expositor *Soṭ* 37b(27); *Ket* 8b(16); *Giṭ* 60b(11) // *Tem* 14b(7); מתרגמניה *San* 7b(21)

Lit: Mal, TanEng 51²³; Y: מְתוּרְגְּמָנֵיהּ *Ket* ib.

מתח vb. **to pull, stretch, elongate** (↓ מתחתא; Sy ܡܬܚ LS 408, Ma 1# מתא, מתה MD 280, 260) **Pe.** (a/a) **1. to pull:** מתח לה באשלי (PN) pulled it [i.e. the boat] with ropes *Ket* 85a(3); pass.part. דמתיחא באשלי מלעיל (the animal) is pulled by ropes from above *Suk* 23a(43); **2. to stretch, draw:** אי גוץ מתחי ליה if he was short, they would stretch him *San* 109b(32); דמתח ליה he stretched it [i.e. the garment] *Šab* 19a(40; **M**) [≠ ↓ √כווץ pa.]; *Ḥul* 43a(37; Ar [AC 2:307]) [≠ ↓ √גמד pe.]; ומתח רב ששת לצואריה עלי כחיוויא PN stretched his neck upon me like a snake *Ber* 49a(40; **P**); הוה קא מתח לה למגלתא he was stretching out the leather sheet (to its full length) *BB* 167a(11; HP 68:1); *OHT Šab* 73:27; ומתח (צ)(ע)לוי בקשתא ושדי בה stretch the bow over it and shoot (the thorns) at it *ḤM* 42:7 [cf. Sy, LS ib., mng. 1.b.β]; pass.part. מתיח *Ḥul* 51b(33) [of a cloak]; **3. to elongate:** וו דויזתא צריך לממתחיה כי זקיפא one should elongate the *waw* of 'Vaizatha' [v. Est 9:9] like a gallows post *Meg* 16b(34)
Itpe. 1. to be pulled, towed: אמתוחי אשליהו being towed of their [i.e. the canal boats'] ropes *BM* 107b(48; **Es**); אי ממתחי אשלייהו מסתגי להו if their ropes can be pulled, (the pullers) can walk [i.e. have enough room] *ib.* 53; **2. to be stretched:** אי אפשר (ב)(ד)לא ממתחא פורתא it is impossible that (the curtain) will not be stretched a bit *Šab* 138b(22)

The mng. of מתח מילך מניה *San* 109b(29) is unclear.

מתחות ↓ תחות prep.

מתחלא, מתלא n.m. **spathe of the date palm** (etym. unkn.) sg. מתחלא דדקלא סומאקא spathe of a red date palm *Ket* 77b(19; MGG 226:3) [V⁵: מתלא]; הני מתחלי דערלה spathes of *'orla Ber* 36b(17) // *Pes* 52b(35) [Var: מְתַלֵּי OHP Ber 112:1]

Geon. expl.: קצב אלערלה יעני קצב אלתמרה OHP Ber ib., i.e. قَصَب الثَمَرة stalk of the date palm; קצבאן דערלה OHT Pes 148:13 [cf.: ובלש׳ ישמעאלי קורין אותן בבבל אלקצבאן והן עציו שעדאן הן כלולבין רכין ונוחין להאכל ועושין אותן בכאמך שיש בו חלב OHT Ber 85:24]; Lit: Löw, Flora 2:334, expl.: spathe, the

leather-like shield of the date panicle; Y: מְתַחְלֵי *Ber* ib.(BAYTN 220).

מְתַחְתָּא n.f. **stretching** (↓ √מתח; Sy ܡܬܚܬܐ stretching LS 409) sg. מתחתא דמגילתא the stretching of the leather sheet *Giṭ* 88a(5)

1# מְתִיבְתָּא, pl. **מְתִיבָאתָא** n.f. **site, academic session, members of an assembly, academy** (calque < MH² ישיבה J 600, mng. 3; ↓ √יתב, בבא דמתיבתא, ריש מתיבתא, בית מותבא; JPA מתיבה DJPA 336) **1. site:** sg. עיבא דסליק למתיבתא דנורא ומתחזי ברקא the cloudiness that arises to the site of fire and appears as lightning *Ber* 59a(32; MGE 148:14) [expl. MH ברקים ib.]; **2. academic session:** a. of a particular Rabbi: sg. כי הוו קיימי רבנן ממתיבתיה when the students used to depart from his [i.e. Rav Huna's] academic session *Ket* 106a(23); מתיבתיה דהונא בבלאה *ib.*(25); מתיבת' דר' אפס *Ber* 18b(47); *Ket* 106a(25); מתיבתא דר' יוסי *Ned* 81a(22); מתיבתא דר' *BM* 85b(39); b. in the phrase מתיבתא דרקיעא the heavenly academic session [= MH² ישיבה שלמעלה Pes 53b(28)]: sg. סליק ליה למתיבתא דרקיעא he has ascended to the heavenly academic session *Ber* 18b(45); לא הוו מעיילי ליה למתיבתא דרקיעא they did not permit him to enter the heavenly academic session *Soṭ* 7b(39) // *Mak* 11b(11) // *BQ* 92a(50); *BM* 85b(34); *ib.* 86a(28); **3.** perh. **members of an assembly/session** [i.e. (בני) מתיבתא]: coll.m. אביי שכיב ואתו(א)(ו) מתיבתא דפום@בדיתא וסמכי עילוך PN will die, and the members of the session of GN will come and rely upon you(r decisions) *Ber* 56a(46); כסינהו לכולהו מתיבתך outfit all of the members of your assembly (with garments of *tekhelet*) *San* 110a(13; **K**); כיון דאיכא מתיבתא מישכח שכי' since there are members of the assembly (available, messengers) are quite common *Giṭ* 6a(19); מתיבתא בגירסיהו טרידי the members of the assembly are engrossed in their study *ib.* 20; *Er* 21a(25; **O**); **4. academy, school** [in Geonic lit. only]: sg. מנהגא דמילתא במתיבתא the custom of the matter in the academy *TGHark* 93:20; הוה חדא מתיבתא בפום@בדיתא there was one academy in GN *IŠGF* 89:8; *ib.* 81:11; 118:20; מתיבתא דילנא our academy *ib.* 99:8; ואשתייר רב יוסף גאון במתיבתין כמה שני PN remained in our academy for several years *ib.* 99:3; 103:2; הוה בעי רב למיזל לאיספהן למיקבע בה מתיבתא PN wanted to go to GN to establish an academy in it *TGAs42* 165:19; מתיבתא קדישתא the holy academy *TGHark* 188:32; pl. אתובי מתיבאתא to direct the academies *IŠGF* 99:12 [cf. MH² הושיב ישיבה he convened a session Er 26a(29)]; *ib.* 117:18; רבנן דתרתין מתיבאתא scholars of the two academies *OHT Šab* 76:5 [i.e. originally of Sura and Pumbeditha]; רבנן דמתיבאתא *IŠGF* 88:1; *TGAs42* 29:35; תרתין מתיבאתא *IŠGF* 81:2; *HP* 114:14; *TGHark* 111:21; *ib.* 226:17; **5. (head of) the academy:** pl. תרתין מתיבאתא וראש גלותא the two (heads of) the academies and the exilarch *OHT Ket* 213:9; *IŠGF* 104:10

The mng. in the fol. passage is uncertain: כי הוה אתי ממתיבתא לבי קיסר when he used to come from the *m.* to the government house *San* 14a(46) [but // כי הוה אתי לבי קיסר *Ket* 17a(18)]. The division of this entry follows the discussions of Goodblatt and Gafni [v. Goodblatt, RISB 71+; 76+; id., Zion 46(1981) 14+; Gafni, JBTE 177+] both of whom conclude that there is no certain evidence for the existence of academies/schools in the Talmudic Period, and that the Geonim – followed by modern scholars – anachronistically read the later situation into the Talmudic passages; Y: מְתִיבְתָּא *Ber* 20a(12; BAYTN 173).

2# מְתִיבְתָּא, abs. **מְתִיבָא**, pl. **מְתִיבָאתָא** n.f. **literary unit of traditional study, lesson** (↓ √תוב af., mng. 2) sg.abs. מתיבה *Ḥag* 14b(2; Tarbiz 40 [1971] 196) [editorial note]; det. אשכחיה לריש לקיש ˹דהוה יתיב וקא מסיים מתיבתא דיומא לרבנן˺ he found PN who was sitting and explaining the literary unit of the day to the students *BQ* 117a(39); תא ניהדר מאי מתיבתא דתנו האידנא come (and) let us review whatever literary unit that they studied today *ib.*(GTB2 201:15); מתיבתא דלמחר tomorrow's literary unit *ib.* 42; וכל יומא סליק לרקיעא וגמר מתיבתא דרקיעא נחית לארעא וגמר מתיבתא דארעא every day he ascends to heaven and learns the of literary unit of heaven. He descends to earth and learns the literary unit of earth *Giṭ* 68a(37; **V**[18]); pl. ואנן קא מתנינן תלי@סר מתיבאתא בעקצין we study thirteen literary units in the (Tractate) *'Uqṣin Ber* 20a(12; MGG 826:4) // *Tan* 24b(6) // *San* 106b(41); תמני מתיבתא דתלמוד *ŠT* 495:79; לתנויי בכל כלה תרתי@סרי מתיבאתא חסר ויתר to study at each *kalla*-session twelve literary units more or less *IŠGF* 94:2

Lit: Ros, Tarbiz 40(1971) 193; Lewin, Met, Intr. XXI+; Goodblatt, RISB 77+. Note the use of this term in a Karaite Arabic text: מתיבה מתיבתין מן אלתלמוד one or two literary units of the Talmud Mann, TaS 1:558.

מְתִיָּא, מיתיא v.n. **coming** (↓ √אתי; TA מֵיתוֹהִי TO Gen 24:62, Sy ܡܐܬܝܬܐ LS 54) sg. לא שמיה מתייא this is not called 'coming' *Ket* 3a(28); מתיא *Giṭ* 34a(35); בריך מתייך לשלם blessed is your coming in peace *Ket* 17a(20) // *San* 14a(47); מאי מיתיך לך הכא why did you come here? *Ket* 105b(38)

Y: מְתָיָךְ *San* ib.(Mo 85).

מְתַיִּים adj. **paired, coupled** (↓ √תאם pa., pass.part.; Sy ܡܬܐܡ LS 813) sg. ההו(י)(ו)א דמתיים להו ומשוי להו חד that (place) where they [i.e. the two parts of the central leaf of the *lulav*] are coupled and he reckons them as one *HP* 32:9

מְתִיק adj. **sweet** (↓ √מתק pe., pass.part.; BH, MH מָתוֹק HAL 618, J 860, Akk *matqu* CAD M/2 413) pl.m. משום דמתיקי פירהא ככנרא because its fruits are sweet like (that of) the lote tree *Meg* 6a(5; **M**²Ar [AC 4:262]) [expl. GN כִּנֶּרֶת Sea of Galilee]

מתל vb. **to recite a parable, compare** (↓ 1#מתלא; Sy ܡܬܠ LS 409, Ma מתל MD 281) **Pe. 1. to recite a parable:** *Pes* 114a(7) [↓ 1#מתלא]; *Ket* 66b(40); **2. to compare, liken:** pass.part. אלהכון מתיל באריא your God is likened to a lion *Ḥul* 59b(28; SM 10:5); *ib.* 30; משום דמתילא כנסת ישראל ליונה because the community of Israel is likened to a dove *Ber* 53b(32) // *Šab* 49a(30) // *ib.* 130a(49) // *San* 95a(41); לאו בחיותא מתילי are (the robbers) not likened to animals? *BM* 83b(20)

Itpe. to be compared: אימתילא כנסת ישר' ליונה *Šab* 49a(30; **V**) [v. Pe.]

1# מַתְלָא n.m. **parable** (↓ √מתל; TA מַתְלָא TJ 1S 24:14, Sy ܡܬܠܐ LS 409, Ma מיתלא MD 271) sg. ליו כדין מתלין מתלא בירוש' do they not recite the parable so in Jerusalem? *Ket* 66b(40); מתלי מתלא במערבא they recite a parable in Eretz Israel *Pes* 114a(7); pl. תולתא שמעת(ת)א תולתא אגדתא תולתא מתלי a third legal traditions, a third *aggadot*, (and) a third parables *San* 38b(52) [contents of a public lecture]

Y: מַתְלָא *Pes* ib.(BAYTN 89).

2# מתלא ↓ מתחלא n.

מתמה adj. **weak** (of vinegar; √2#תמה pa./af. pass.part.; cf. Ma 1#תמא to be turbid MD 487) sg.m. חלא מתמהא weak vinegar *Pes* 74b(46; **V**[17]) [C: חלה מתימהא]

Geon. expl.: תמד שלא החמיץ כל צרכו וכל מידי דבטיל וקאים קרי ליה ארמית מתמהא OHP ib. 149:19(Ar); Lit: Flora 1:104; Y: מְתַמְהָא *Pes* ib.(BAYTN 220).

1# מתן vb. **to do something slowly, wait** (Sy ܡܬܢ etpa. to delay, linger LS 410) **Pe.** (/u): מתון מתון ארבע מאה זוזי שוי act very slowly! It is worth four hundred *zuzim Ber* 20a(21; Ar [AC 5:289]) [play on PN מתון ib. and מאתן two hundred]; מתון נסיב איתת' act slow in marrying a wife *Yev* 63a(36)

Af. to wait: איבעי לה לאמתוני she should have waited *Yev* 91b(16); *ib.* 21; נמתין ליה עד אורתא he should wait concerning it [i.e. giving the remedy] until the night *Yom* 84b(18; HP 24:8) [Ed: ליעכב]

2# מתן vb. **to be moist** (MH 2#מתן to be moist LNVTH 218) ↓ מתון

1# מִתְנָא, מיתנא n.m. **cord, rope** (MH² מתנה BB 89a[28]) sg. אי דאיכא מתנא וכוותא לאתייה במתנא וכוותא if there is a cord and a window, let him bring it with the cord and (by way of) the window *Er* 34a(15); מנעול דקטיר במתנא a lock tied with a cord *ib.* 35a(27); *Yev* 102a(38) [of a sandal]; מאן דאסר מתנא דכיתנא בחרציה one who ties a linen cord on his loins *BM* 113b(27); *Šab* 51b(39); *ib.* 102a(11); מיתנא *Men* 35b(1); pl. קיבורי דמתני coils of ropes *Tam* 32a(47); מתני *Šeel* 119:1(Var) [of a scale]; *HG3* 117:49

Lit: Eps, StI 124.

2# *מַתְנָא, pl. **מַתְנֵי** n.m. **loin** (Ma מאתנא, pl. מאתניא MD 257, Sy ܡܬܢܬܐ LS 410) כי שדו להו אמתנייהו שדו להו they only throw them [i.e. the rams] on their loins *Ḥul* 51a(44); לחיוורא דתותי מתני at the calyces below the loins *ib.* 55b(2); 93a(8; **V**[11])

Y: מַתְנֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 89).

מַתְנֵי n.m. **teacher of the Ṭannaitic tradition** (↓ √1#תני; JPA מתניין DJPA 338) sg. מתני בריה דר' שמעון בן לקיש הוה he was PN's son's teacher

of the Tannaitic tradition *Ket* 8b(13; **M**); *ib.* 111b(46); pl. מתנו ינוקי teachers of the Tannaitic tradition to children *San* 86a(14)

מַתְנִיתָא, pl. **מַתְנְיָיתָא** n.f. **Tannaitic statement or tradition** (Mishna, *barraita*; ↓ √1#תני; calque < MH מִשְׁנָה Yeivin, BV 1019; JPA מתניתה det. DJPA 337) a. general: sg. במתניתא תנא he learnt in a Tannaitic tradition *Yom* 72b(46); *Ket* 72a(18); *BQ* 13b(17); pl. רב חסדא מרתע ממתנייתיה דרב ששת PN used to withdraw (from PN₂) because of (the knowledge of) the Tannaitic traditions of PN₂ *Er* 67a(11); ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל a certain blind man who used to recite Tannaitic traditions before PN *Beṣ* 16b(22) // *Qid* 66a(17)b. sg. in phrase מתניתין, מתניתא דילנא our Mishna [= MH משנתנו], w. ref. to the Mishna of R. Judah, the Prince [= Rabbi]: 1) general: מכדי מתניתין מאן תקין ר' now then, who ordered our Mishna? Rabbi *Yev* 64b(13); מתניתין דלא כי האי תנא our Mishna is not according to this *Tanna Meg* 2b(32); מתני' דלא כבבלאי our Mishna is not according to the Babylonians *Ned* 49b(4); רב אדה בר אהבה מסדר מתניתין עסרין וארבעה זימני PN used to recite our Mishna twenty-four times (in order to remember it well) *Tan* 8a(9) [↓ √סדר pa., mng. 1]; מתניתין אטעיתיה our Mishna caused him to err *Ket* 101b(24) [↓ √טעי af., mng. 1]; כל דמשייל לי מילתא בדבי ר' אושעיה ובדבי ר' חייה ולא פשיטנא ליה ממתניתין (if) anyone asks me a matter from (the Tannaitic statements) of PN and PN₂ and I cannot explain it from our Mishna *Tan* 21a(24); רב אשי דייק מתני' ומותי' תיובתא PN makes an inference from our Mishna and raises an objection *AZ* 16b(17); ואנהר לן עינין ממתני' he enlightened us from our Mishna *BB* 53b(24) [+ //'s; ↓ √1#נהר af., mng. 2]; שבוק מתני' ותא אבתראי forsake our Mishna and follow me [i.e. my opinion] *BQ* 15b(47) [↓ √שבק pe., mng. 3b]; שבקוה כולי עלמא למתניתין ואזול בתר תלמודא everyone abandoned (the plain study of) our Mishna and indulged in *talmud BM* 33b(2) [Var: למתניאתא IŠGF 50:21]; ורב שביק מתני' ועביד כברייתא does PN abandon our Mishna and act according to a *barraita*? *BQ* 96b(41) // *Ara* 29a(20); כך תנו חכימיא במתניתא דילנא so the scholars learnt in our Mishna *Šeel* 73:33; *ib.* 75:19; 109:20; 138:17; *IŠGF* 19:18; 2) ≠ ברייתא: התם מתניתי' הכא ברית' in that case (the dispute concerns) our Mishna. In this case (it concerns) a *barraita Šab* 81a(27); דיקא מתניתין כותיה דרב בריתא כותיה דר' יוחנן our Mishna is in accord with PN, the *barraita* with PN₂ *Yom* 64b(2); ותנן במתניתין ותנינא בבריתא we learnt (it) in our Mishna and we learnt (it) in a *barraita BQ* 92b(40); רב אשי ראמי מתניתין אבריתא PN points out a contradiction between our Mishna and a *barraita Zev* 115a(27); *BM* 18b(13); *AZ* 16b(7); דילמא הני מילי מתני' אבל בריית' לא perhaps these matters are a Mishna but not a *barraita Šab* 40a(2); *Er* 29a(26); *Ket* 16b(27); *BQ* 112a(11); 3) portions thereof: רישא דמתניתין the former part of our Mishna *Beṣ* 19a(1); סופא דמתני' the latter part of our Mishna *Ber* 23a(11); גופא דמתניתין the text of our Mishna *Nid* 45b(42); 4) in formulaic phrases: (a) הא קא מהדר ליה במתניתין he, in fact, answers him in our Mishna *Pes* 48a(28); *Giṭ* 13a(4); (b) לאוקומה למתניתין כר' אליעז' בן יעקב to interpret our (anonymous) Mishna according to PN *Er* 88b(12); *BQ* 77b(4); *BB* 98a(8); *Yom* 15a(15); *Meg* 18a(34); *San* 112b(20); (c) מתניתין היא (what he says) is our Mishna *Yev* 106b(19); *Giṭ* 79a(35) [and *passim*]; (d) מתניתין מני (according to) who(m) is our Mishna? *Pes* 86a(35) [↓ מני pron.]; (e) מתניתין נמי דיקא our Mishna is also exact [i.e. the deduction can be made internally from it] *Pes* 99a(12) [↓ √דוק pe., mng. 2]; (f) מתניתין קשתיה our Mishna contradicts him *Šab* 146a(27); *Yev* 24b(44); *BQ* 29b(41); *Men* 103a(24); (g) מתניתין יחידא' היא our Mishna is (according to) an individual authority *Šab* 140a(37) [↓ יחידאה]; c. w. ref. to statements of other Tannaitic authorities [i.e. *barraitot*]: 1) anonymous: sg. רב ששת כי קא בעינא מיניה מילתא פשיט לי ממתניתא דכי נמי משכחנא מתנית' דפרכא לה מתנית' ומתני' הו(ו)(י)א whenever I ask something of PN, he solves it for me from a Tannaitic statement. But whenever I (afterwards) also find a Tannaitic tradition which refutes it, it is one Tannaitic tradition against another *Zev* 96b(10; **V**[11]); הא דבעי ר' יוחנן תיפשוט לה ממתניתא you can solve what PN asks from a

Tannaitic tradition *Ket* 96b(18); כי אתא רב הושעיא מנהרדעא אתא ואייתי מתניתא בידיה when PN came from GN, he came and brought a Tannaitic statement with him *Šab* 19b(9) // *ib.* 145b(8) // *Beṣ* 26b(15); *Beṣ* 28b(40) [+ //'s; ↓ מלכתא]; מתניתא קמייתא ... מתניתא בתרייתא former/latter *barraita Men* 66a(28); תיתרגם מתניתך בשור העומד להריגה let your *barraita* be interpreted as (a case of) an ox that is to be executed *BQ* 91b(34); pl. חדא מהלין מתנייתא one of these *barraitot Tem* 11a(21); הני מתניאתא these *barraitot BQ* 114a(51); תמני דמתנייתא the eight (cases) of the *barraitot Yev* 21b(53); מדמתניאתא לא פליגן אמוראי נמי לא פליגו(ן)(י) just as the *barraitot* do not differ, so too the *Amoraim* do not differ *BQ* 14a(28); מתנייתא קשיין אהדדי the *barraitot* contradict each other *Er* 3a(14); רמי מתניאתא אהדדי ומשני he used to point out a contradiction between Tannaitic statements and answer (it) *BM* 81a(12) [↓ √1#רמי pe., mng. 11b]; מתני' ומתניאתא רב מלכיה our Mishna and the *barraitot* (are according to) PN *AZ* 29a(52); מנקיט רב ששת חומרי מתניאתא ותני PN used to gather together the 'beads' [i.e. fragments] of the *barraitot* and learn (them as one unit) *AZ* 42b(36) [v. Eps, MNM 360]; *Šab* 138a(3); *Men* 43a(20); 2) w. attribution: sg. מתניתא דבי בר הינק *Pes* 101b(8); מתניתא דבי בר קזא *Ket* 104a(57); וכן תני לוי במתניתיה so PN learns in his 'Mishna' *BQ* 78b(14); *BM* 55a(37); הנהי מתניאתא דבבלאי those Tannaitic statements of the Babylonians *IŠGF* 41:1

Lit: Eps, StI 93; id., MNM 803+; 813. The mng. of תקין הא מתניתא *Hor* 13b(42) is unclear; Voc: מַֹתְנִיתִין HPP 35:20; Y: מַתְנִיתָא *Yom* 31a(23; BAYTN 189).

מַתְּנְתָא n.f. **gift, deed of gift,** pl. **priestly dues** (↓ √נתן; TA מַֹתְּנָא TJ Ezek 46:16, JPA מתנה DJPA 337) **1. gift:** sg. כבר יהב לי במתנתא he already gave (it) to me as a gift *San* 103b(48); pl. כי הוה משגרי ליה מתנאתא מבי נשיאה when they used to send him presents from the House of the Nasi *Meg* 28a(32); *BB* 136a(2); ומידעם לנפשאי לא שיירית בגו מתנתא דא I have not retained anything for myself in this gift *SŠHai* 7a(21); *ib.* 8a(1); שטר מתנתא deed of gift *Geon* 231:15; *TGHark* 51:17; **2. deed of gift:** sg. ההיא מתנתא דהוו חתימי עלה תרי גזלאני a certain deed of gift on which the signatures of two robbers appeared (as witnesses) *San* 26b(34); *ib.* 28b(31); האי מתנתא טמירתא a hidden deed of gift *BB* 40b(12) [↓ טמיר]; *TGHark* 35:6; **3. pl. priestly gifts or dues** [calque < MH מתנות (כהונה) THal 2:7]: ההוא ליואה דהוה קחטיף מתנתא a certain Levite who used to snatch the priestly gifts *Ḥul* 131a(18); *ib.* 131b(36); 133a(13); תרתי מתנתא דתורא two priestly dues of an ox *Šab* 10b(28)

Y: מַתְּנָתָא *Ḥul* 131a(18).

מתק vb. **to suck, be sweet** (↓ מתיק; Sy ܡܬܩ pe., pa. LS 410) **Pe. 1. to suck:** טמש הא ומתק הא he dipped this (finger into the forbidden food) and sucked another one *AZ* 18b(13); **2. to draw out:** מילחא גללי(ו)ניתא דמתקא ליה לדמא rock salt which draws out the blood *HG3* 211:68

Pa. to sweeten: למתוקי טעמא to sweeten the taste *AZ* 38b(57); *Ber* 39a(31; **FP**) [Var: אמתוקי טעמא **O**]; משום דממתקא פירותיה' ככינרא because (the Sea of Galilee) sweetens its fruits like the lote tree *Meg* 6a(5) [expl. GN כִּנֶּרֶת; v. OHP ib. 75:17]; מתוקי פירא *BM* 89b(11; **Es**)

Af. to sweeten: v. Pa.

Itpa. to become sweet: איפשר דמימתקי פורתא it is possible that (the fruits) will become a bit sweeter *BM* 89b(11)

מַתְקוּלְתָא n.f. **(uncertain;** ↓ √1#תקל; cf. TA מַתְקוֹלֶת TJ 2K 21:13, Sy ܡܬܩܘܠܬܐ weight, plummet LS 831) sg. *Pes* 50b(37) [expl. MH שכר אשתו ib.]

Expl. RaḤ: 1. weight [משקל המטוה שטוה בכל יום]; 2. shopkeeper who weighs items [חנוונית ששוקלת במשקל] Ar [AC 7:33, s.v. צף]; expl. Rashi: scale [מאזניים]; Y: מַתְקוּלְתָא *Pes* ib.(BAYTN 293).

מתקאלא, מַתְקָלָא, מַתְקָלָא, cs. **מתקל** n.m. **weight,** *miṯqāl* (↓ √1#תקל; TA מַתְקָלָא TO Lev 19:35, Sy ܡܬܩܠܐ [var. weights] LS 831, Ma מאתקאלא MD 257) **1. weight:** sg. במתקלא דשוין (in the case) of a weight of equal (pieces of meat) *BM* 23b(10; Rashi); וליתקל מתקליה מילחא let him weigh its weight in salt *Šab* 66b(38); ר' חנינא מתקיל מתקלא PN used to weigh the weight (of the stones) *Ket* 112a(47; Ar [AC 8:263],Tos) [// מתקל כיפייא used to weigh the stones PT Švi 35c(17;

Vat)]; מתקלא מוכח (the selling of the meat by) weight proves (that there is no deception) *Ḥul* 44b(31); pl. מתקאלי וכילי weights and measures *AnanSch* 12:20; פדיון הבן בחמשה מתקאלי מהני דכל חד מינהון ד' מתקאלי ששדנג האוו בזוזי דטיאעי כ"ח ופלגא ופלגא דנקא the redemption of (the firstborn) son is with five weights of these [i.e. סלעים] each one of which is equivalent to four *šašdanag* [= *miṯqāl*] weights [i.e. twenty *miṯqāls*] which are equivalent in *zuzim* of the Arabs to 28 7/12 (*dirhams*) [lit. 28 *dirhams* + 1/2 *dirham* + 1/12 *dirham*] *TGHark* 38:5; **2. *miṯqāl*, the weight of a gold denar** [= 4.233 gr.; < Arab مِثْقَال]: a. general: sg. כן וכן זוזי דכספא ... במתקלא דעשרה שבעה such-and-such a number of silver *zuzim* [= *dirhams*] in the *miṯqāl* of (the ratio) 10/7 [i.e. ten *dirhams* = seven Tyrian *denars*] *SŠHai* 4a(8); pl. עשרין מתקלי במתקלי דינרא דאינון עשרין ותמניא זוזי ופלגא ופלגי⟨ה⟩ דנקא twenty *miṯqāls* according to the *miṯqāls* of the *dirham* [i.e. the ratio 10:7] which is equivalent to 28 7/12 *dirhams* *Bek* 50a(7) [Geon. addition in BT]; והני חמש איסתירי הויאן עשרין מתקאלי five *staters* [= סלעים] equal twenty *miṯqāls* [= זוזים] *TGHark* 37:28; b. for biblical שֶׁקֶל: sg. פלגיה דמתקלא כספא half a *miṯqāl* [= מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל Ex 30:15] in silver *AnanSch* 15:11; *ib.* 21; 16:1; 9; 26; 17:2; ומתקלא כ' קיראטי האוי the *miṯqāl* is equal to twenty carats *AnanSch* 7:27; *ib.* 28; pl.cs. ובוכרא דשפחה פריק לה בתלתא מתקלי כספא he redeems the firstborn of a maidservant for three silver *miṯqāls* *ib.* 7:19(Marg); det. מאה מתקלי one hundred *miṯqāls* *ib.* 12:13; ומניא שיתין מתקלי האוי במתקלא בר עשרין [קיראטי] the *mane* is sixty *miṯqāls* according to a *miṯqāl* of twenty [carats] *ib.* 12:25

Lit: Sperber, Sinai 55 (1964) 333+; Hinz, IMG 1+; Y: מַתְקָלָא *BM* 23b(10; BAYTN 229).

מְתַקַּן adj. **authentic,** n. **orderly arranged matter, authenticated matter** (↓ √תקן pa., pass.part.; ↓ מתרץ; JPA מתקנה DJPA 338) **I.** adj. **authentic:** sg.f. מתניתא מתקנתא an authentic *barraita* *Kar* 28a(38); **II.** n.f. **1. orderly arranged matter:** sg. לא משכחת לה מתקנתא אלא אי לר' אליעז' דתנא דבי שמואל אי לר' עקיבא דתוספת' you only find an orderly arranged (sacrificial service) either (according to) PN of the school of PN_2 or according to PN_3 of the Tosefta *Yom* 70a(43; V[17]); **2. authenticated matter:** sg. מאן נימא דמתקנתא היא who can say that it is an authentic text? *Pes* 99b(23) [Var: ברייתא מתרצתא **M**; ≠ משבשתא ib. 100a(1)]

Y: מְתַקַּנְתָּא *Yom* ib.

מתרא, מתארא n.m. **rake, shovel** (< Akk *mutirru* fire rake CAD M/2 300, AIOA 74; ↓ מתוארא; Sy ܡܬܘܪܐ, ܡܬܪܐ iron stake, rake LS 410) sg. הוה נקיטא מתארא she was holding a rake *Ḥag* 4b(41; V[20]M); מתארא דתנורא the rake of the oven *ib.* 5a(1)

מתרגמנא ↓ מתורגמנא n.

מְתָרַץ adj. **authentic,** n. **orderly arranged matter, authenticated matter** (↓ √תרץ pa., pass.part.; ↓ מתקן) **I.** adj. **authentic:** sg.f. ברייתא מתרצתא an authentic *barraita* *Pes* 99b(23; **M**); **II.** n. **1. orderly arranged matter:** sg.f. לא משכחת לה מתרצתא אלא ר' אליעזר דבי שמואל ור' עקיבא בתוספתא you only find an orderly arranged (sacrificial service) either (according to) PN of the school of PN_2 or (according to) PN_3 in the Tosefta *Yom* 70a(43); **2. authenticated matter:** sg.f. הא מתרצתא היא this is an authenticated matter *Yev* 58a(40); *Qid* 47b(7) [≠ משבשתא, s.v. ↓ משבש]; *Šab* 121b(22); *Men* 92b(3)

מְתַתָּאִי ↓ תתאי adv.

מְתַתֵּי adj. **low** (↓ √תתי pa., pass.part.; Sy ܡܬܚܬܝܘ lower LS 821) sg.m. כגון דמידלי חד ומתתי חד in a case where one (house) was high and the other was low *Er* 85b(20); *Šab* 97a(37); f. מתתיא *Pes* 8a(33); ואי מתתיי ההיא כוותא או ההיא בבא if that window or gate is low *TGAs42* 166:13

נ

נאני n.f. **mother** (onomatopoeic word; ModSy *nānā* mother Maclean 215, mng. 3, Ma נאנא wet nurse MD 283; cf. NP *nānā* maternal grandfather PED 1381) sg. בר מאה פאפי וחד+ נאני the son of one hundred fathers and one mother *Soṭ* 42b(27; **O[8]V[2]**)

But expl. Ar: כלב AC 2:110, s.v. בן₄; Lit: Hoffmann, Auszüge 157+; J. Geiger, Tarbiz 51 (1982) 305; Y: נַאנַאי *Soṭ* ib.(BAYTN 5).

נָאקְתָא n.f. **female camel** (MH נָקָה Yeivin, BV 758, J 867, Arab نَاقَة Wehr 1011) sg. נאקתא חיורתי בזממא דפרזלא a white female camel with an iron nose-ring *Šab* 51b(17) [expl. MH נָקָה בְּחָטָם Mib. 5:1]

Lit: D. Talshir, Ben Ḥayyim Vol 219+; Y: נָאקְתָא *Šab* ib.

נָארַנְג n.m. **bitter orange** (< Arab نَارَنْج Siggel 70 < NP *nāranj* PLAr 257) sg. *OHP Ber* 63:8

נאתא, נעתא n.f. **a type of sore** (etym. unkn.) sg. נאתא כרביתא (uncertain) *BQ* 85a(50; **F[1]H**) [expl. MH גרגותני ib.; Var: נעתא Ar (AC 5:361)]

Expl. Ar: בשר המת שבחי AC ib.; Y: נַאתָא *BQ* ib.(BAYTN 89).

נאבא, נָבָא n.m. **louse's egg** (< Akk *nābu* B louse CAD N/1 40; Sy ܢܒܐ louse's egg LS 418; ↓ אינבא, יניכא) sg. מנאבא {ה}⟨ח⟩יא דמשתכח בעיקבא דבינתא ונבא מיתא ⟨ד⟩משתכח ברישא דמזיא from the louse's living egg which is found in the root of the hair, and the louse's dead egg which is found in the top part of the hair *Naz* 39a(15; OHP ib. 183:23); כי נבא *Tan* 22b(50; OHT ib. 31:7) [Var: כינ{{כ}}⟨ב⟩א]; pl. נאבי *TRN* 627:1 [expl. MH ביצי כינים Šab 107b(31)]

Geon. expl.: והן בלשון ארמית נ{כ}⟨ב⟩י ובלשון ישמעאל ציבאן OHP Šab 70:20, i.e. صِئْبَان [cf. Sy: ܢܒܐ ... الصِّئْبَان التى تَكُون فى الشَّعْر BBah 1210:23]; ... [ובבבל] בלשון ישמעאל קורין אותן ציבאן והעומד למטה רואה אותו קטן כמו נאבא זה שהוא כינה קטנה. ונאבא היא כינה קטנה שנמצאת בעיקר נימת שיער כאילו היא לבושה לו OHT Tan 31:9.

נבג vb. **to break forth** (↓ ניבגא; Sy ܢܒܓ LS 410, Ma נבג MD 287) **Pe.** (e/): קברה הדר נביג הדר קברה נביג he buried it [i.e. the skull], (and) it broke forth again. He buried it again, (and) it broke forth *San* 82a(27) // שקל קברה נביג ולא איקבר he took and buried it [i.e. the skull]. It broke forth and could not be buried *ib.* 104a(38); דאי+ כרו פורתא וקא נבגי מיא if they dig out a bit (of the ground), water breaks forth *Suk* 53b(13; Ar [AC 5:299])

נבגא n.m. **cup** (< ↓ אנבג) sg. נבגא דברכתא the cup (for making) the grace after meals *Ber* 51b(17) [Var: אנבגי דברכתא MGG 299:12]

Geon. expl.: נטלי OHP ib. 86:27; Lit: Brand 332; Y: נִבְגָא *Ber* ib.

נְבוּאֲתָא n.f. **prophetic book** (< LBH, MH נְבוּאָה Yeivin, BV 917, J 867; ↓ √נביא, נביאותא; TA נְבוּאֲתֵיהּ TO Num 11:29) sg. נבואתיה דמלאכי *Meg* 15a(16); עד סוף נבואתא דיונה *HP* 182:22; עד סוף נבואתא until the end of the prophetic book *ib.* 25; כיון דכתיבה נבואתיה גבי חגי זכריה ומלאכי since his prophetic book is written together with Haggai, Zechariah, and Malachi *BB* 14b(34; **F[2]Es**)

Y: נְבוּאֲתֵיהּ *BB* ib.

נבח vb. **to bark, make various sounds** (Sy ܢܒܚ LS 411, Ma 3# נבא MD 287) **Pe.** (a/): a. general: *Šab* 63b(5); *ib.* 152a(9); *Pes* 113a(3); *BQ* 83a(32); נבחיתון כיכלבי you bark like dogs *Bo* 78:10; b. in proverbs: כלבא בלא מתיה שית שנין לא נבח a dog not in its town does not bark for six years *Er* 61a(34) [cf. Šab 145b(42)]; נבח בך כלבא עול נבחא בך גוריתא פוק (if) a dog barks at you – enter. (If) a bitch barks at you – go out *ib.* 86a(23)

Pa. to make various sounds: ונבחי ביה נבוחי I indeed made a sound with it *Ber* 57a(52) [by

banging on a drum]; מְנַבְּח נָבוּחֵי *RH* 28b(18; GRH 21:15) [w. a *shofar*]; *Beṣ* 14a(27) [of spices being pounded]; *Men* 63a(10)

The phrase הא מנבח נבחי מבחבותי *Men* 63a(10) seems to be a conflated rdg. between a pa. מנבח נב(ו)חי [v. Ed] and an af. מבח (א)בוחי [v. ŠM, ad loc; Ar (AC 3:329, s.v. 2טבח)]. The exact mng. of this phrase, which refers to a type of vocal sound, is unclear.

נבט vb. **to sprout, emerge** (Ma נבט MD 287) **Pe.** (a/) **1. to sprout:** כיון דנבט נבט as soon as (the seed) sprouted, it did so (quickly) *Tan* 4a(4); **2. to emerge:** דלא הדר נביט אבל נביט נביט (that refers to where the rumor) does not re-emerge, but (if) it emerges, it does so (quickly) *MQ* 18b(52); נבט נורא מאפותאי fire emerged from his forehead *Tan* 25a(44; MGG 828:10)

The mng. of ואנבטת עיני *Bo* 94:6 is uncertain.

נבי vb. **to prophesy** (↓ נבייא, נביאותא, נבואתא; Sy ܢܒܐ pa. LS 411, Ma 1#נבא MD 287) **Itpa.:** כד שמעונהו לנביאי דקא מינבו אחורבנא דירושלם when they heard the prophets who were prophesying about the destruction of Jerusalem *San* 96b(45); *ib.* 95a(1); 99a(16); *Meg* 14b(17); אינבוי הוא דאינבי *BB* 15b(8; **F**[2])

נְבִיאוּתָא n.f. **prophecy** (↓ √נבי, נבואתא; TA נְבִיוּת TO Ex 14:31, Sy ܢܒܝܘܬܐ LS 411) sg. התם עיקר נביאותיהו לישראל הכא עיקר נביאו׳תיה׳ לאומות העולם in that case the main part of their prophecy was to the Jews. In this case the main part of his [i.e. Job's] prophecy is to the nations of the world *BB* 15b(10)

Y: נְבִיאוּתֵיהוּ *BB* ib.(BAYTN 176).

נְבִידָא n.m. **an intoxicating beverage made of dates** (< Arab نَبِيذ Siggel 70; Sy ܢܒܝܕܐ LS 411) sg. [ח]מרא ושיכרא ונבידא וכל דומיהון wine, *š*.-beverage, *n*.-beverage, and all similar to them *Anan* 48:2; *HGl* 379:10

Lit: Löw, Flora 2:349.

נְבִיָּא, pl. **נְבִיאֵי**, **נְבִיֵּי** n.m. **prophet**, pl. **the Prophets** (↓ √נבי; TA נְבִיָּא TJ Jud 6:8, Sy ܢܒܝܐ LS 411, Ma 1#נביהא MD 288; mng. 2: calque < MH נְבִיאִים J 868; JPA נבייאיה DJPA 339) **1. prophet:** sg. התם נבייא הוא דקא מסדר שבחיה דאברהם מאי דהוה מעיקרא in that case [i.e. Neh 9:7] it is the prophet who relates Abraham's praise as he originally was [i.e. when still called Abram] *Ber* 13a(30); *San* 21a(31); *ib.* 94a(26); 105b(12); נביא כהנא הוה לן דהוה מוכח לן we had a prophet-priest who used to admonish us *ib.* 96b(30) // *Giṭ* 57b(12; MGN 600:5); pl. כולהו נביאי all of the prophets *BB* 15b(10; **P**[1]); *ib.* 11; אנן נמי נביי כותיהו we too are prophets like them *San* 93a(42); *ib.* 94a(2); **2.** pl. **the Prophets:** אוריתא נביאי וכתיבי the Pentateuch, the Prophets, and the Writings *Er* 17a(5) [used as an oath]; *Qid* 49a(39); *BB* 8a(5); גלית (א)דעתך דאפילו נביאי לא אקרו לך you revealed that they did not teach you even the Prophets *Šab* 152b(43); *Meg* 3a(27); *Ket* 106b(8); *BB* 123b(14); נביי *BMsG* 6:4

Y: נְבִיאֵי *BB* ib.(BAYTN 58).

נְבִילְתָא n.f. **carcass, corpse** (< BH, MH נְבֵ(י)לָה Yeivin, BV 921, J 870; TA נְבִילְתֵיהּ TO Dt 21:23) **1. carcass:** sg. שוט נבילתא בשוקא ואכול אגרה flay a carcass in the market and earn [lit. eat] its fee *Pes* 113a(7) // *BB* 110a(20); עד דידעת ביה דשרץ הוא לא מחייבת במגע דנבלתיה until you know that it is a creeping animal, you are not liable for touching its carcass *Anan* 55:6; **2. corpse:** sg. לא חזייה נבילתיה למיחת בקבורה his corpse is not worthy to go down into a grave *Šeel* 62:3; תהא נבילתיה משגרא למיכל לעופא דשמיא ולבעירא דארעא may his corpse be cast out for the birds of the sky and the animals of the earth to eat *Dec* 7:15

Y: נְבֵילְתָא *BB* ib.(BAYTN 179).

נבל vb. **to defile** (↓ ניבולא; Sy ܢܒܠ LS 411) **Itpa. to be defiled:** כי היכין דלא תינבל ידיה בשכבת זרע so that his hand should not be defiled with semen *Anan* 26:24; תינביל *ib.* 20

נבע vb. **to spring forth, flow** (↓ מבועא; Sy ܢܒܥ LS 412, Ma 2#נבא MD 287) **Pe.** (a/): איתעביד ליה ניסא ונבע ליה עינא דמיא ושתי a miracle occurred for him, a spring of water gushed forth, and he drank *Ber* 54a(37); דקא נבעי מארעיה (the water) springs forth from his field *AZ* 47a(48)

Af. to cause to spring or flow forth: אבע מימיך cause your water to spring forth *Tan* 25b(41); וקא מבע דמא מניהו he caused blood to flow from them [i.e. his fingers] *Šab* 88a(54) [Var: וקא מבען אצבעתיה דמא his fingers were bleeding profusely **M**]; מחינא לכו בסילוא דלא מבע דמא I shall strike

you with a thorn which does not cause blood to flow forth [i.e. I shall excommunicate you] *Ket* 91a(41) // *BB* 151b(8)

נבארא, נְבָרָא n.m. **web of a date palm, fiber made from same** (Sy ܢܒܪܐ LS 412) **1. web made of petioles of palm leaves:** sg. נבארא בר קורא web of the terminal bud of the date palm *Šab* 30b(51; MGG 770:10); דיקלא דחד נברא a date palm of one web *Er* 58a(14) // דיקלא ד(ב)ח(ד) נבארא *Šab* 90b(21) [expl. ↓ נרגילא ib.]; נבארא לא חיישינ׳ (if the bird fell on) the web we do not consider the possibility (of its being internally injured) *Ḥul* 51b(39; **V**[12]) [≠ ↓ תמחתא]; פסוקי נברא דדיקלא cutting of the web of the date palm *TGAs42* 216:11(RaḤ) [↓ תפתיחא]; נברא דדיקלא דיכרא a web of a male date palm *ḤM* 40:11; **2. fiber made from same:** sg. נבארא רכיכא delicate palm web fiber *TGAs42* 165:1 [expl. MH סיב Pes 115b(21)]

Geon. expl.: נבארא בר קורא פירוש דקל בראש ענף שלו יש בו חריות סביביו בין חריות לחריות יש לו סביב כמו בגד עבה ודומה לארג וקרוב לשתי וערב ועושין מהן מוסירות לשוורים למעלה מהן כל נבארא שקרוב (ל)לבו שלדקל מתעלה יותר מחבירו עד שמגיע לקורא TRN 578:7 = Ar [AC 5:303]; RaḤ: ויש שפירשוהו נבארא שהוא ליף בל׳ ישמעאל ולא דמי כי נבארא סיב נקרא OHP Šab 48:14, i.e. ليف fibers [cf. Egron 321]; Lit: Flora 2:331; Pfl 117; Y: נְבָרָא *Šab* 30b(51; BAYTN 89).

נגני, נְגָאנֵי n.m.pl. **depressions** (< נגעני*; cf. Sy ܢܓܐܢܐ depression, hollow LS 414) הנהו נגאני דארעא מיקרו those are called depressions of the field *BQ* 61b(1) // *Qid* 61a(16) // *BB* 103a(11) [**M**: חריצי] // *Ara* 25a(26)

Lit: AAC 275; Y: נְגָאנֵי *BB* ib.(BAYTN 44).

נגב vb. **to be dry** (Sy ܢܓܒ pe., pa. LS 413, MH נגב LNVTH 220; ↓ √גזף) **Pa. to dry s.t.:** האי מאן דמאשי אפיה ולא מנגיב להו one who washes his face and does not dry it *Šab* 133b(39); לינג(ו)(י)ב נפשיה ברישא he should dry himself first *ib.* 141a(21); חזייה לההוא צורבא מרבנן דמשי ידיה ונג(ו)(י)ב אגלימא דחבריה he saw a certain student of the *be rav* who was washing his hands and was drying them on another's cloak *BM* 24a(7; **Es**) [↓ √כפר pe., mng. 1]

Itpe. to be dry: דכי מינגיב עלמא ולא אתי מיטרא when there is a drought [lit. the world is dry], and it does not rain *AZ* 55a(30) [v. varr., Abramson, AZ 210]

נגד vb. **to extend, flow, pull, draw out, spread out, wail, lash** (↓ מיגדנא, מנגדנא, נגדא, 1#נגודא, 1#נגידא, 1#ניגדא, 2#ניגדא, ניגודא; Sy ܢܓܕ LS 413, Ma נגד MD 288) **Pe.** (e/u) **1.** intr. **to extend, be prolonged:** ונגדא ארמלותא דגברה the widowhood for her husband is prolonged *HP* 117:16 [cf. כל יומי מיגד ארמלותיך MKet 4:12(HP ib.)]; **2. to flow:** מכמר ועיולי לבי דפא ומידש ומינגד piling up (olives), bringing (them) into the oil press, treading underfoot, and flowing (of the oil to the pit) *BM* 74a(25); *ib.* 20; ונגיד ואתי חוטא דמשחא מיניהו a stream of fat was continuously flowing out from them *BB* 73b(34); *ib.* 91b(18); 20 [honey]; **3. to pull, extend** [↓ √1#משך pe, mng. 4b: a. alone: גוד או אגוד pull or I shall pull [i.e. take possession by purchase or I shall do so] *BB* 13a(4); *ib.* 18; והוה קא נגיד ביה he was pulling on it [i.e. the leather sheet] *ib.* 167a(11); b. w. a fol. vb.: גוד אחית מחיצאתא extend the partitions downward (fictitiously) *Šab* 101a(12); גוד אסיק מחיצאתא extend the partitions upward (fictitiously) *Suk* 4b(13); *Er* 89a(40); *Ḥag* 19a(48); **4. to take away, remove:** גוד לי take me away *BB* 111b(1); נגודו מיכלא מיניה take the food away from him *Giṭ* 68b(18; **V**[18]); **5. to draw out (of a liquid):** ההוא דנגיד the one who draws (wine out of the pit) *BM* 92b(23); *ib.* 74a(23); *BB* 97a(26); ונגדי מגלגלא דעיניה שתין גראבי משחא they drew out from its [i.e. the fish's] eyeball sixty jugs of oil *ib.* 73b(18; MGG 51:16); נגדי מתותי׳ שיתי׳ משיכלי דמ׳ וכיב׳ they used to draw out (each day) from under him sixty basins of blood and secretion(?) *BM* 84b(3; **M**); **6. to spread out, stretch out:** pass.part. מאורתא נגידא וקיימא ובצפרא חביטא ורמייא at night (the canopy) remains stretched out, and in the morning it is dismantled and laid down *Šab* 138a(40); **7. to wail** [Ma נאגדיא ניגדא they lament a long while, נאגיד ומיתאנא he wails and sighs MD ib.; ↓ √אנח itpe., usage b]: נגיד איתנח רב חסדא PN wailed (and) sighed *Ber* 58b(7); בהדי דקא שקיל ליה נגיד ואיתנח אמ׳ ליה אמאי קא מיתנחת while he was cutting it [i.e. his hair], he wailed and sighed. He

said to him: "Why are you sighing?" *Meg* 16a(20); *BM* 66a(12); *San* 39a(16)

Pa. 1. to lash s.o. [↓ 1# נגדא]: ונינגדיה מר נגודי lash him severely! *Pes* 52a(5); *Ket* 28a(18); ואי נגודי מנגדי לההוא גברא מגלינא if they lash me severely I shall reveal *BM* 86a(24; **Es**); ההוא גברא דהוה חליף אפיתחא דבי חמוה ונגדיה רב ששת a certain man who used to pass by the door of his father-in-law's house and PN lashed him *Qid* 12b(24; **O**²) // *Yev* 52a(24); *ib.* 95a(30); *Giṭ* 19a(45); *Mak* 16b(21); במערבא מנגדין עליהו in Eretz Israel they lash (a person) for these things *Ḥul* 62b(14); *Švu* 41a(24); נגדיה עד דמית he lashed him until he died *Tan* 24b(36); *Ket* 33b(2); *TGHark* 117:4; **2. to stretch out, over:** שקולו גלימא נגידו ליה take a garment (and) stretch it out (as a partition) *Er* 94a(5); *Bek* 44b(10)

Af. to carry away: ואגדיה מיא ושדייה לגודא the water carried it [i.e. the fish] away and cast it on the bank *BB* 73b(16)

Itpe. 1. to wail: אינגיד ואתנח *BM* 66a(12; **F**¹) [v. Pe., mng. 7]; *Ḥul* 57a(1); **2. to fall into a coma** [cf. TA אתנגיד Gen 49:33, H וַיִּגְוַע]: יוסף בריה דר' יהושע בן לוי אינגיד כי הדר אתא אמ' ליה אבוה מי חזית PN b. PN₂, fell into a coma. When he recovered, his father came and said to him: "What did you see (in the other world)?" *Pes* 50a(11); *BB* 10b(23)

Itpa. to receive lashes: טוביה חטא זיגוד מינגד PN sinned (and) PN₂ receives lashes *Pes* 113b(16) // *Mak* 11a(40)

Lit: Lieb, Greek 158 [Itpe., mng. 2].

1# נגאדא, נִגְדָּא n.m. **lashing, lash** (↓ √נגד; Ma נגאדא MD 288, Sy ܢܓܕܐ LS 413, mng. 2) sg. נגאדא דצורבא מרבנן lashing of a *ṣ.m.* *MQ* 17a(49); ההוא גוברא דאתחייב נגאדא בי דיניה דרבא a certain man who was sentenced to lashing in PN's court *Tan* 24b(35); *Naz* 59a(22; HP 140:8, HGP 60a:29); נגדא *Pes* 52a(7); *Yom* 23a(36) [expl. MH פקיע MŠeq 5:1]; *SMel* 43:36; חלמא בישא קשה מנגדה a bad dream is worse than lashing *Ber* 55a(51); משׄמׄתינן ׳ליה׳ עד דמטי עידן נגדיה כי מטי עידן נגדיה מנגדינן ליה ושבקינן ליה we excommunicate him until the time of his lashing arrives. When the time of his lashes arrives we give him lashes and release him (from the ban) *Švu* 41a(24); pl. נגדי *Ber* 55a(51; MGG 633:5); או קטלא הוא מקבלנא ליה נגאדי לא מקבלנא if it is execution, I shall accept (it). If it is lashes, I shall not accept (it) *BM* 86a(24; SM 144:31)

Y: נִגְדָּא *Tan* ib.(BAYTN 119).

2# נגדא ↓ ניגדא n.

[נגדתא ↓ ניגדא n.]

1# נגה vb. **to become or be late** (etym. unkn.) **Pe.** (a/) **1. to become late:** נגה לצלויי it was getting late to recite the *tĕfilla* *Šab* 10a(18); נגה(א) ולא איתו(י)(י) להו ריפאתא it became late, and he did not bring them loaves of bread *Tan* 24a(10); נגה ולא אתו רבנן לבי מדרשא it became late, and the scholars did not come to the school *Meg* 7b(27); אדהכי ואדהכי נגה ולא אתא in the meantime it became late, and he did not come *BB* 22a(51; MGL 699:16) [Var: נגה ליה יומא the day became late **H**]; פוק חזי אי נגה יומא go out and see if the day has become late *Pes* 105a(6; **V**¹) [Var: ההוא יומא אי קדיש **M**¹]; **2. to be late** [w. ל־]: ההוא יומא נגה ליה ולא אתא he was late that day and did not come *Yev* 93a(21); *Ket* 67b(37); *Qid* 66a(18); *BM* 85b(40)

Af. to prolong: שני כתוב׳ דמגהי טפי עד {כ}׳ד׳כתבי a *ketubba* is different, since they prolong (the discussions) a lot until they write (it) *Nid* 65b(20) [Var: דמגחי Ar (AC 2:270)]; כיון דמגחין ברחמי since they prolong (the prayers) of mercy (during the *minḥa*-prayers of the Day of Atonement) *Šeel* 140:32(Var) [Var: דמגיחי Ar (AC ib.), expl. as ומאחרין]

Expl. Ar [Nid ib.]: נושאין ונותנין בה טובא ומאחרין עד חצי הלילה AC ib; Lit: Eps, Stl 126; S. Friedman [forthcoming].

2# נגה vb. **to break (of dawn)** (↓ נגהי, מגהא; Sy ܢܓܗ to become light, ܐܢܓܗ to wait until dawn, remain all night LS 414, Ma 1# נגא, 1# נהג to break of dawn MD 288, 290) impers. form, part. 3sg.f. w. ל־: אי הכי נגהא לה were it so (that the men have to go to work), dawn would have broken *Yom* 28b(7); לאו נגהא לה לא שארית בתיגראי has dawn not broken? You have not resolved my dispute *MQ* 16b(24) [spoken sarcastically]

נְגַהֵי n.m.pl. **daybreak, portion of the night before daybreak** (↓ √2# נגה; Mng. 1: Sy ܢܓܗܐ early dawn LS 414, Ma ניהגא MD 297) **1. daybreak:** קל תרנגלא בנגהי the voice of the rooster at daybreak *Bo* 131:1 [≠ ליליא]; *ib.* 38:6; **2. portion of the night before daybreak:** a. general: באתריה דרב הונא קארו נגהי in PN's locality they call (the night) *n.* *Pes* 3a(28); *ib.* 2a(7) [expl. MH אור Mib. 1:1]; b. in phrase לילי/אורתא ד־x נגהי y night between x and y (lit. night of x daybreak of y; cf. Ḥat 8 ביום 7 נגהא IIH 49:1, Sy ܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܢܓܗ ܫܒܬܐ Friday night LS 414, Afr 222:18): אורתא דתלתא נגהי ארבעה Tuesday night *Ber* 59b(6); לילי דארבעה נגהי חמשה Wednesday night *ḤM* 44:4; אורתא דתליסר נגהי ארביסר the night between the thirteenth and the fourteenth *Pes* 4a(25) [**M**: דנגהי (cf. Sy supra)]; *Men* 68b(19); *ib.* 23; *HP* 16:5 = *HG1* 298:1; *OHT Tan* 37:11; *Šeel* 78:2; *ib.* 100:3

Lit: Eps, PLA 150; Ros, Intr 16[53]; Y: נְגַהֵי *Ber* 4a(15; BAYTN 119).

נְגוּדָא n.m. **bellwether** (lit. leader; ↓ √נגד; TA נְגוּדִין pl. TJ Jud 2:16, Sy ܢܓܘܕܐ LS 413) sg. כ׳ד׳ רגיז רעיא על עאניה עביד לנגודא סמיו׳תא when the shepherd is angry at his sheep, he blinds the bellwether *BQ* 52a(14)

Voc: נְגוֹדָא HGP 15a:34; Geon. expl.: כשהרועה יחרה אפו על צאנו עושה לו תייש מושך סמוי שמוליכה בדרך לא טוב OHT BQ 37:3.

נגוטא ↓ 2# נגידא n.

נגוסטרי n.m.pl. **apparatus for cutting fingernails** (< ὀνυχιστήριον Lehnw 354; MH אנגיסטר TKel 3:12, נגוסטרי MQ 18a[19; **M**]) pl. דשקל בנגוסטרי he cut (his nails) with a nail cutter *Nid* 17a(28; **MAr** [AC 5:309])

Geon. expl.: שקיל טופרי Ar [AC ib., Hai Gaon; v. GC 188[11]]; Y: נְגוּסְטְרֵי *Nid* ib.(BAYTN 298).

נגח vb. **to gore** (↓ נגחנא; BH, MH נגח pe., pa. HAL 630, J 873) **Pe.** (a/): כגון דקאי גבי בהמה תלת זימני ולא קא נגח if, for instance, (the ox) stands next to cattle three times and does not gore *BQ* 37a(43); דנגחיה תורא דידיה לתורא דידן his ox gored our ox *Yom* 85a(10) // *Ket* 15b(26); *BQ* 6b(48); *ib.* 38a(4); מאחורא אתא ומנגח נגחה ואפילה (the ox) came from behind, seriously gored it [i.e. the pregnant cow], and it miscarried *BB* 93a(10; **Es**); *BQ* 47a(4)

Pa. id.: אגב דמנגחי אהדדי שכיח בהו מומא since they gore each other, they commonly have a blemish *Bek* 25b(47); *Šab* 54b(36); לדידי חזי לי ומנגח כי תורא I myself saw him [i.e. the demon שאיה], and he gores like an ox *BQ* 21a(22) // *Soṭ* 48a(46)

Itpe./Itpa. to be gored: מי יימר דמינגח who can say that (the slave) will be gored? *Giṭ* 42b(46)

[נגחא ↓ נגחנא n.]

נַגְחָנָא n.m. **gorer** (↓ √נגח; MH נוֹגְחָן, נַגְחָן Gross, Patterns 65; cf. TA נַגָּח TO Ex 21:29) sg.m. תורא נגחנא אית לך בבקרך you have a goring ox in your herd *BQ* 24b(11); *ib.* 33b(10); 41a(33; **F**¹)

Y: נַגְחָנָא *BQ* ib.(BAYTN 230).

נגחקא, נגהקא n.m. perh. **entrance** (etym. unkn.) sg. הא דנגחקיהו לגאו הא דנגחקיהו לבר this is where their entrance is inward [i.e. towards the city], that is where their entrance is outward *BB* 68b(26; **F**²) [**H**: דנגיח@קיהו; Var: דנגהקיהו Ar (AC 5:307)]

Expl. Ar: מעלינהו AC ib.; Lit: Geig, AAC 276, rejects prev. P etyms.

1# נְגִידָא n.m. **necromancy** (↓ √נגד; lit. pulling [of spirits of the dead from the underworld to the upper one by incantations]; cf. SA נגד itpe. to practice sorcery DSA 500) sg. only w. √סלק **af.** + ב־ **to raise by necromancy:** אזל אסקיה לטיטוס בנגידא he went (and) raised Titus with necromancy *Giṭ* 56b(47); *ib.* 57a(3) [Balaam]; 8 [Jesus]; *Šab* 152b(47) [Samuel]

Ar [AC 5:311] reads בנגירה in all passages; Lit: Fl, TMW 3:716; Geig, AAC 276.

2# נגידא, נגיטא n.m. **goblet** (Sy ܢܓܝܕܐ golden goblet LS 413, > Arab نَاجُود Fr, AF 167) sg. נגידא דחלא a goblet of vinegar *AZ* 38b(26; **J**[bef. corr.]) [Var: נגיטא **P**¹**J**(corr.); נגוטא Ar (AC 5:308)]

Lit: Nöld, MG 54, suggests < נגטא = √לקט; Brand 334.

[גניחותא ↓ גניחותא n.]

1# נגע vb. **to touch, deal with something** (JPA נגע to touch, strike DJPA 341) **Pe.** (a/a) **1. to touch** [w. ב־ **s.o./s.t.**]: ויין נסך לא הוי עד דנגע ביה it does not become forbidden wine until (the pagan) touches it *AZ* 71b(2); כי היכי דלא ניתי למינגע באיסורא דאוריתא so that he should not be

apt to touch something forbidden from the Torah *Pes* 2b(42); *ib.* 46a(17); ולא ידענא אי נגע אי לא נגע I do not know if he touched (it) or not *Šab* 41a(3); *Giṭ* 62a(22); *BB* 74a(3); *AZ* 57a(8); *Ḥul* 18b(34); *Nid* 55b(21); אגב מרריה מיקרי נגע due to his bitterness he may happen to touch (the dead body) *San* 19a(14); ומן דנגע בבשריה דזב one who touches the flesh of a gonorrheal man *Anan* 44:21; *ib.* 48:18; 58:25; **2. to deal with s.t.:** קא נגעת בבעיא דאיבעיא לן you are dealing with a question that our (colleagues) asked *Men* 7a(16); *Ḥul* 70a(45); למנגע בגוים to deal with pagans *NDGR* 235:3

Af. to bring into contact: דאגע בהו שרץ he brought them into contact with a creeping thing *Bek* 28b(31; **V**[9]) // *San* 33b(7); *Zev* 88a(2); *Men* 106b(13); כי מגעת ליה לר' מאיר ור' יוסי בהדי הדדי לא פליגי when you bring together (the opinions of) PN and PN_2 (you see that) they do not disagree *Zev* 30b(2)

נגע #2 vb. **to be afflicted with leprosy** (denom. < ↓ ניגעא; cf. BH נֶגַע צָרַעַת Lev 13:2) **Pa.:** pass.part. כל דמינגע anyone who is afflicted with leprosy *Ḥul* 60a(18; **M**) [Var: דמתנגע SM 10:28) **Itpa.:** בעא רחמי ואינגעה he prayed and she was afflicted with leprosy *ib.* 17

[**נגף** ↓ √1#נקף vb.]

נגר vb. **to be lengthy** (Sy ܢܓܪ LS 413, Ma 1#נגר MD 289) ↓ 2#ניגרא n.

נַגָּרָא #1, נגארא, abs. **נַגַּר** n.m. **carpenter** (< Akk *naggāru* CAD N/1 112, AIOA 75 [< Sum **nagar** SLOB 402, 22[55]]; ↓ בר נגרא, בי נגרי; TA נגרא TJ Is 40:19, Sy ܢܓܳܪܳܐ LS 415, Ma נאגארא MD 281) a. general: sg. כפא דחקק נגרא בגויה a ladle which a carpenter hollowed out *Pes* 28a(7); *ib.* 8 [↓ 1#דולא]; אלהיכם נגרא הוא your God is a carpenter *Ḥul* 60a(15); pl. נגארי *MQ* 11a(23); שוליא דנגארי the carpenters' apprentice *Mak* 8b(27); *Pes* 108a(41); *Giṭ* 58a(45); חצינא דנגרי a carpenters' ax *Šab* 123b(16); b. fig. for a scholar [v. DJPA 341]: sg.abs. אנא לא נגר אנא ולא בר נגר אנא I am neither a carpenter nor the son of a carpenter *AZ* 50b(4); *ib.* 3; 11

Y: נַגָּרָא *Šab* 23b(24).

נִיגְרָא #2, נַגְרָא n.m. **channel, watercourse** (cf. Ma נאנגריא pl. pits MD 284) sg. לישואר ניגרא he should jump across a channel *Šab* 110a(16); *Pes* 113a(12); ארבע אמות דאניגרא זלזיל בהו pay little attention to the four cubits along the channel *BM* 107b(43); *ib.* 45 [↓ 1#ברא mng. 9.a.6]; *Er* 100a(13); תרתין ארעאתא על חד נגרא two fields along one watercourse *BB* 12b(45; TGHark 171:35); *ib.* 13a(1); pl. נגרי *Bo* 127:22

Geon. expl.: נגרא אמת המים TGAs42 85:7 [fol. by drawings illustrating various fields and channels; v. ib.]; OHT Pes 117:4; Lit: Eps, PLA 229; Voc: נַגְרָא בפתח אלנון ודגש אלגימל סאקיה LPT 158:27, i.e. ساقية; Y: נַגְרָא *BB* ib.(BAYTN 254) [v. Y. Kara, Shivtiel Vol 199+].

נדב vb. **to donate** (Ma נדב MD 290, JPA נדב DJPA 341) **Itpa.:** אינדב שרגא לבי כנשתא (PN) donated a candelabrum to the synagogue *Ara* 6b(16); *ib.* 20a(54); מאן דמתנדב מעות מקדש להו one who donates money (to the Temple) sanctifies it *Mei* 14a(22); דמעתרי ישראל ומנדבי ומייתו the Jews become rich and bring donations *Pes* 50a(23; **M**[1]) [Var: מתנדבי **MV**[17]]; *HG3* 282:64

נְדוּנְיָא n.m. **dowry** (< Akk *nudunnû* CAD N/2 310, mng. 2, AIOA 79) sg. יומא חד סליק לשוקא למזבן נדוניא לברתיה one day he went to the market to purchase a dowry for his daughter *Tan* 24a(25); נדוניא ארבע מאה זוזי לברת זל נדוניא (he said): "A dowry (worth) four hundred *zuzim* for my daughter." The dowry [i.e. the trousseau] decreased in value *Ket* 54a(48); *BM* 74b(3); ודין נדוניא דהנעילת עלאי מן דילה this is the dowry belonging to her which she brought in to me *SŠHai* 13b(20) [followed by a list of goods]; *ib.* 18b(13); נדוניא דאיתיאת מן בית נשה the dowry which she brought from her family's estate *TGHark* 36:2; *TGAs42* 79b:26; *Geon* 78:7

The use of this term in Palestinian *ketubbot* [v. Friedman, JMP 1:288] is due to the influence of JBA; on BH נְדָנַיִךְ Ezek 16:33, v. now ALBH 100; Y: נְדוּנְיָא *Tan* ib.(BAYTN 212).

נדי #1 vb. **to break away, excommunicate** (↓ נידויא; Sy ܢܕܳܐ LS 415, Ma נדא MD 289) **Pe. 1. to break away:** sg. פתיק ביה גירא נדאי חלו(נ)(ת)א he pierced it with an arrow (and) the bucket broke away *San* 107a(20); ואי קשיא נדיא ומתעוורא if the (antenna of the locust) is hard, it

breaks away and it becomes blind *Šab* 77b(28; **M**); גופא בדוכתיה נפיל רישא הוא דנאדי נפיל the body (of the murdered man) falls in its place. The head breaks away (and) falls (at a distance) *Soṭ* 45b(40; Ar [AC 5:312]) [Var: ורישא הוא דרהיט **O**[8]]; **2. to excommunicate:** pass.part. נדינא מינך I am (as if) excommunicated from you *Ned* 7a(25) [w. ref. to מְנוּדֶּה אֲנִי מִמְּךָ Mib.K 1:1; v. Geon. expl.]

Geon. expl.: אית דגרסי נדינא בדגש OHP Ned 71:22.

נדי #2 vb. **to cast, sprinkle, shake out** (JPA נדי af. DJPA 341) **Af. 1. to cast:** ואו(ר)(ד)יוה מיא לגודא the water cast it [i.e. the large fish] onto the bank *BB* 73b(16; MGG 51:15); **2. to sprinkle:** הני מילי היכא דאי בעי לאדויי מיניה מצי מדי היכא דאי בעי לאדויי מיניה לא מצי מדי דחוי הוי this refers to where if he wants to sprinkle (the blood) from it he can sprinkle. (But) where if he wants to sprinkle (from it) he cannot sprinkle, it is rejected *Yom* 57b(10); *ib.* 58b(18); 59a(38); כי מדי אהא הדר מדי אהא when he sprinkles on this (corner) he sprinkles afterwards on that (corner) *ib.* 58b(31); *RH* 28b(40); כמאן דלא א(ו)די דאמי כי הדר מדי בה מיא בעלמא הוא דקא מדי it is as if he did not sprinkle (the blood) at all. When he sprinkles afterwards in it, it is merely (as if) he is sprinkling water *Zev* 42b(8) // *Men* 16b(8)

Itpe. to be shaken out [Ma נדא MD 289]: עד@אמא דנינדי מוקרי(ה) על גללי until his brain is shaken out on the rocks *Bo* 127:24

נדי #3 vb. **to revile, reject** (cf. Sy ܢܕܳܐ to loath, abhor LS 415) **Pe. 1. to revile:** ואזלא נדיא מקמי(ה) שיבבתאי she goes (and) reviles (me) before my neighbors *Qid* 49a(34; **O**[2]); **2. w. ־מ to reject:** רב אשי נאדי מטעמיה דאביי PN rejects PN_2's reason *Ned* 16a(24)

Expl. Ar: נודד וסר מן טעם דאביי AC 5:312.

נדסרוב n.m. **a type of broom** (↓ דסתודר; etym. unkn.) sg. דיסתודרי ונדסרוב דכנשי בהון בסתרקי *d.*-brooms and the *n.*-broom with which they sweep carpets *HG1* 194:35

Geon. expl.: פירוש מכבדות של מילת כגון זנב שועל ודוגמתו שהן מכבדין בהן את המצעות ואת כלי מילת HG1 ib.

[**נדף** ↓ √נגב vb.]

נדר vb. **to vow** (↓ נידרא; Sy 1# ܢܕܰܪ LS 416, Ma נדר MD 290) **Pe.** (a/a): כי היכי דלא ליגלו למינדר so that they should not accustom themselves to vow *Ned* 66b(13); דקא נדר בההוא חד בשבא דמית ביה אביו he vows concerning a certain Sunday on which his father died *ib.* 12a(14); נדרת אדעת' דהכי did you vow for such a reason? *ib.* 22b(33); מי הוה נדריתון (if someone had told you that the Temple was destroyed) would you have vowed? *Naz* 32b(14); אידר ברבים דלא אישתי שכרא I shall publicly vow that I shall not drink *š.*-beverage *Pes* 107a(32); מינדר נדר בשבוע' he may indeed vow with an oath *Ned* 28a(30); נדרא נדרי I made a vow *San* 109b(33; MGG 311:14); *Er* 43b(23); *Ket* 52a(24); *Švu* 20b(11); *Men* 81a(37); *Ḥul* 41b(39); יעקב מינדר הו דינדר Jacob actually vowed *AnanSch* 3:4; להני בלבד שרי למידר ואישתבועי are only these (people) permitted to vow or to swear? *TGHark* 118:16

Af. 1. to impose a vow upon s.o.: אדרה בבית דין impose a vow upon her in court *Giṭ* 35a(45); דמדרינן לה ברבים we impose a vow upon her in public *ib.* 35b(11); **2. to forbid benefits from s.o.:** שמע אבוה אפקה מביתיה ואדרה הנאה מניכסיה her father heard, drove her out of his house, and forbade her benefit from his property *Ket* 62b(51); ההי' איתת' דאדרת' לברת' a certain woman who forbade benefits from her to her daughter *Ned* 21b(27); *ib.* 22a(2); 23a(22); 24a(29) [↓ מזמנגא]; 39a(13); *Ket* 70b(16); ההוא מקרי דרדקי דאדריה רב אחא דהוה פשע בינוקי a certain elementary school teacher whom PN forbade (to teach) because he used to harm (molest?) the children *Giṭ* 36a(9) // *Mak* 16b(15) // *Bek* 46a(5)

The mng. of בעית נדר *Ned* 21b(25) [Var: בעיא נהר OHP ib. 80:21; 81:1; 82:4] is uncertain [cf. expl. OHP ib.].

נהג vb. **to follow a practice, deal with** (denom. < ↓ מנהגא; JPA נהג DJPA 342) **Pe.** (a/u) **1. to follow a practice or custom:** a. active: 1) alone: קאמינא לך אנא נהגי I say to you (that) they follow the practice *RH* 15b(25) [≠ איסורא]; נהוג עלמא כר' ישמעאל everyone followed PN's practice *Ber* 22a(38); *ib.* 50a(35); *Pes* 50b(51); בבל וכל פרוארהא נהוג כרב GN and all its environs followed PN's practice *Ket* 54a(30); 2) w. fol. verbal clause or inf.: נשי דידן נהגן דאפין קפיזא

קפיזא our women are accustomed to bake one *q*.-measure at a time (for Passover) *Pes* 48b(3); *ib.* 50b(50); *BM* 103b(31); *TGHark* 166:5; בני בי חוזאי נהוג לאפרושי חלתא מארוזא the people of GN were accustomed to remove *ḥalla* from rice *Pes* 50b(53); *Meg* 31a(14); 3) w. var. dir. obj.: והיכא דנהוג איסורא נהוג והיכא דנהוג התירא נהוג where the usage was prohibited [lit. they followed the practice of prohibition] it was followed. Where the usage was permitted [lit. they followed the practice of permission] it was followed *AZ* 14b(42; **J**); באפה נהוג אבילותא בלא אפה לא תינהוג אבילותא (when she is a mourner) practice mourning in her presence. Do not practice mourning when not in her presence *MQ* 20b(38; **L**) // *Ket* 4b(26; **M**); נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומי he considered himself rebuked for thirty days *MQ* 16a(50); b. pass.part. 1). w. -ב: אתרא דנהיגי בהוצא ודפנא a place where they are accustomed (to build a fence) of palm branch(es) and bay tree(s) *BB* 4a(37); *ib.* 165a(10); ביה נהיגיננא we follow this practice *TGHark* 50:23; 2) w. fol. verbal clause: באתרא דנהיגי דמאלו פורייא בחבלי in a place where they customarily fill the bed with ropes *Ket* 65a(41); דהוו נהיגי כי הוה חתנא וכלתא they had a custom: When there was a wedding [lit. a bride and a groom] ... *Giṭ* 57a(15); *Ḥul* 60a(18); 3) w. fol. inf.: אתרא דנהיגי למכרך ריפתא ומישתא אנפקא a place where they customarily eat a meal and drink unmixed wine *BM* 86a(47); *TGHark* 276:36; **2. w.** -ב **to treat s.o:** לא נהגו ביה יקרא כיד@מיבעי ליה they did not treat him with the honor as befitting him *Tan* 23a(52); נהוגו ביה מנהג מנודה treat him as an excommunicated person *TGHark* 84:14; **3. to lead:** ונהג שמואל לחודיה בתריה שבע שני PN led (the academy) by himself after him for seven years *IŠGF* 81:9; *ib.* 93:15; **4. to apply:** דלא נהגא מצות שבעה ברגל the commandment of the seven day mourning period does not apply on a holiday *MQ* 19b(34); *ib.* 23b(5); *Ḥul* 85a(10); *ib.* 138b(27)

נְהוֹרָא n.m. **light, eyesight** (↓ √1#נהר, סגי נהורא; TA נְהוֹרָא TO Gen 1:5, Ma נהורא MD 291, Sy ܢܘܗܪܐ LS 417) **1. light:** a. general: sg. גליה לדרעיה נפל נהורא בביתא he revealed his arm (and) light fell in the room *Ber* 5b(27); *Ket* 65a(32); נהורא דיומא the light of the sun *San* 108b(33); נהורא דרקיעא the light of the sky *Ber* 58b(49); קרייה רחמ' לנהורא ואזהריה אמצואתא דיממא the Merciful One summoned the light and put it in charge over the commandments of the daytime *Pes* 2a(23) [expl. Gen 1:5]; *Šab* 77b(24); דכביש חשוכה תחות נהורא who subdues darkness under light *Bo* 18:6; *ḤM* 44:16 [↓ √1#נהר itpe.]; b. artificial: sg. נהורא דשרגא the light of the lamp *Šab* 12b(48); *ib.* 116b(14); חד נהורא איכא בנורא there is one (source of) light in fire *Ber* 52b(53); אבוקה דנפ(ו)⟨י⟩ש נהורה a torch whose light is great *Pes* 7b(50); *Šab* 23a(20); האי ציל נהוריה טפי its [i.e. olive oil's] light is clearer *ib.* 22(MMGE 611:21); משיך נהוריה its light is steady [i.e. does not flicker] *Ber* 53a(27); *Pes* 8a(21); *Hor* 12a(37) // *Kar* 5b(53); דעמי נהו(י)⟨ו⟩ריה משום קיטרא its light is faint because of the smoke *Ber* 53a(27); pl. טובא נהורי איכא בנורא there are many (sources of) light in the flame *ib.* 52b(53); c. in honorific designations of scholars: sg. בוצינא דנהור' 'lamp of light' *Ket* 17a(20) // *San* 14a(47); מר רב יהודאי נהורא דעלמא PN, 'the light of the world' *OHT Er* 28:1 [= MH² אורו שלעולם BB 4a(14); v. Danzig, IHP 18⁹]; *OHT Ket* 315:3; *OHT Ned* 23:2; *TaS* 634b:1; **2. eyesight:** sg. דילמ' נהורא שקל מיניה נהורא אמ' רחמ' נשקול מיניה perhaps (if) he took (another)'s eyesight away, the Merciful One says (that) we should take his eyesight away *BQ* 83b(54) [v. Ex 21:24]; מעיקרא נהורא בריא והשתא נהורא כח(ו)⟨י⟩שה originally (his) eyesight (was) strong and now (his) eyesight is weak *Qid* 24b(49); *BB* 84a(18); *Mak* 5a(28); *Yequm Purqan*; כדי מתילידא ביה מילתא בנהוריה דריש מתביתא when something develops concerning the eyesight of the head of the academy [i.e. he becomes blind] *NDGR* 160:5

Y: נְהוֹרָא BAYTN 73.

נהורתא#1 n.f. perh. **eye disease** (euph. usage; ↓ √1#נהר) sg. *BM* 78b(30) [expl. MH הַבְּרִיקָה Mib. 6:3]

Lit: S. Friedman, BM VI:146; Y: נְהוֹרִיתָא *BM* ib.(BAYTN BAYTN 205).

נהורתא#2 n.f. **a mineral** (↓ √1#נהר) sg. ועוד לוקחין עפר מאבן דקורין לה בארמית נהורתא ובישמעאלית נורא additionally, they take a powder from a mineral which in Aramaic is called *n.* and in Arabic نُورَة [= lime] *OHT Beṣ* 38:1

נהי ↓ √1#הוי pe., imp. 3sg.m.

נְהִיל adj. **sifted** (↓ √נהל pe., pass.part.) sg.m. קיטמא נהילה sifted ash *Ber* 6a(13); *Ḥul* 51b(39; Ed)

Y: נְהִילָא *Ber* ib.(BAYTN 58).

נְהִיר adj. **clear, intelligent** (↓ √1#נהר; Sy ܢܗܝܪܐ LS 417, Ma נאהירא MD 281) **1. clear:** pl.m. נהירין לי שבילי דרקיעא כשבילי דנהרדעא the paths of the sky are as clear to me as the paths of GN *Ber* 58b(46; **P**); **2. intelligent:** sg.m. גבר נהיר וחכים an intelligent and wise man *Šab* 156a(30); *ib.* 39; מר רב נסים חברא חכימא נהירא בריה דמר רב יעקב *TGHark* 105:9; pl.m. נהירי *TGAs27* 33:14

נהל vb. **to sift** (< *נחל; ↓ מהולתא, נהיל; Sy ܢܗܠ 1# LS 423, Ma נהל MD 291) **Pe.:** הוה קא יתבא דביתהו קא נהלא קימחא his wife was sitting (and) sifting flour *Ket* 62b(42); *Beṣ* 29b(12); *ib.* 14; *HG3* 281:53

נהם vb. **to roar** (Sy ܢܗܡ LS 416, Ma 1#נהם MD 291) **Pe.** (e/): ההוא אריא דנהים במעצרתא a certain lion which was roaring in the wine press (shed) *AZ* 70a(38); *San* 59b(39); נהים אפילו כל מעברתא דרומי (the lion) roared, (and) all the pregnant women of Rome miscarried *Ḥul* 59b(35; **V**¹¹)

נַהֲמָא, cs. **נְהַם** n.m. **bread** (< *להמא [cf. Ma לאהמא MD 227, Arab translit. لهما Schaeder, IB 7] < ↓ לחמא w. *l-n* interchange; ↓ ריפתא) a. general: sg.cs. עבדא דנהם כריסיה לא שוי למריה a slave who is not worth the food that he eats [lit. the bread of his stomach] to his master *Giṭ* 12a(14) [+ //'s; ↓ כרסא mng. 1a]; det. תנורא דימלי אית(א) נהמא an oven full of bread *Tan* 25a(5); ⟨א⟩מס(א)+ דקא חאריך נהמיך bring a bread shovel because your bread is singed *ib.* 6; בבלאי טפשאי דאכלין נהמ' בנהמ' the stupid Babylonians who eat bread with bread [i.e. bread with a wheat-based dish] *Ned* 49b(5) [Ed: לחמא בלחמא] // *Beṣ* 16a(45); בשליה או שוייה נהמא (if) he cooked it [i.e. rice] or made it into bread *HP* 191:6; דיל' בהדי דאכיל נהמא חנקתיה אומצא ומית perhaps while he was eating bread, a piece choked him and he died *Kar* 7a(49); *Ber* 12a(42); *ib.* 58b(18); *Ket* 10b(53); *BQ* 19b(44); *San* 100b(38); סליה דנהמא his basket of bread *Bo* 125:11; b. w. designations: sg. נהמא דחיטי wheat bread *Šab* 140b(18); נהמא דשערי barley bread *ib.*; נהמא חמימא fresh [lit. hot] bread *Pes* 7a(35); נהמא חמימא דחיטי *Yom* 76b(22); נהמא חמימא דשערי *Yev* 76a(11); נהמא אקושא stale [lit. hard] bread *Ket* 39b(15); *Qid* 62a(2); *MQ* 28a(30) [↓ סמידא]; *ib.* 31 [↓ קבורא]; נהמא דדהבא bread (made) of gold *Tam* 32b(1); נהמא דארמאי bread of pagans *AZ* 35b(52); c. w. √אכל pe. to eat a meal: ניזיל ניכול נהמא בדוך פלן let us go (and) eat a meal in a certain place *Ber* 42b(44); d. euph. for sexual intercourse [cf. Gen 39:6]: *Nid* 17a(47) [↓ פקולא]

Lit: Nöld, MG 54; Eps, StI 100; Voc: נַהֲמָא HPP 293:21; Y: נַהֲמָא *Ber* 12a(42; BAYTN 87).

נהר#1 vb. **to be bright, light, give shine** (↓ מנהרותא, נהורא, נהורתא#1, נהורתא#2, נהיר; Sy ܢܗܪ LS 417, Ma נהר#1 MD 291) **Pe.** (a/u): צפרא נהר the morning grew light *Pes* 2a(12) [expl. BH הַבֹּקֶר אוֹר Gen 44:3]; נהור ענני (if) the clouds were bright *Tan* 10a(13; **M**²); נהור נהוריך כשרגא be bright, your light, like a lamp *Šab* 116b(14) [imp.; cf. Ma: נהור נהורא Lidz, ML 8:10; v. MD 292]

Af. 1. to give light: לאנהורי ליש' בציון to give light to the Jews in Zion *AnanSch* 25:24; **2. to be light** [JPA נהר af. DJPA 343, mng. 1]: והיכא דאתחיל בסעודתא מדאנהר מעלי שבתא if he began his meal when it was still light on Friday [lit. when Friday gave light] *Šeel* 60:61; *HG1* 319:75 = *HP* 23:3¹; **3. w.** עיני **to enlighten s.o., show clearly:** ואנהר לן עינין ממתני' he enlightened us from our Mishna *BB* 53b(24) // *Yev* 35a(35) // *ib.* 56b(1) // *Soṭ* 6a(23)

Itpe. to shine: אם בעית דאתנהר לך נהורא בשעת חשוכא if you want light to shine for you in time of darkness *ḤM* 44:16

Lit: Eps, StI 111 [Af., mng. 2].

נהר#2 vb. **to remember, recall** (JPA נהיר DJPA 343, s.v. √נהר pe.) **Pe.**, pass.part.: נהירנא כד הוה קאים ארבע סאין בסלע I remember when four *seahs* (of grain) cost a *sela BB* 91b(12); *ib.* 15; 17; 19; 21; 24; *Ḥul* 93a(10); *ib.* 137b(32; **M**) [Ed.:

דכירנא]; לא נהירת ליה do you not remember it? *ib.* 54a(15); עד שנת אלפא לא נהירינאנא להון שפיר על הסדר until the year 1,000 (of the Seleucid Era) we do not remember them well sequentially *IŠGF* 105:12
Itpe., w. -ל **to recall:** אי@נהרא לן שמעתא הא@דנא כי הנך שני דחוני המעגל we recalled the legal traditions now as in those years of PN *Tan* 23a(50)

3# נהר ↓ √2# נחר vb.

1# נַהֲרָא, abs. **נְהַר**, pl. **נַהֲרָווָתָא** n.m. **river, canal** (↓ ריש נהרא, בב נהרא; TA נְהַרָא TJ Jon 2:4, Sy ܢܗܪܐ, pl. ܢܗܪ̈ܘܬܐ, ܢܗܪ̈ܘܬܐ LS 417, Ma 1# נאהרא, pl. נאהראואתא MD 281) **1. river:** a. general: sg.abs. במאתא פלנית דעל נהר פלוני מותבה in such-and-such a town which is located on such-and-such a river *SŠHai* 2a(3) [and *passim* in documents]; *Er* 55b(43); cs. נהר מרארי the river of bitterness [i.e. bitter waters] *Bo* 125:9; det. טבעה איתתא בנהרא a woman is drowning in a river *Soṭ* 21b(18); חצבי לנהרא pitchers to the river (to draw water) *Ber* 58a(28); *Šab* 148b(9); *Ḥul* 105b(53); ליעבר נהרא he should cross the river *Šab* 110a(17); *Qid* 81b(35); שדייה בנהרא he threw it into the river *BQ* 117b(34); *Giṭ* 45b(35); *Ned* 62a(18); *Ara* 29a(25); נהרא דמיא a river of (running) water *Kar* 6a(10); *ḤMGas* 94:12; *Er* 24b(10) [↓ 2# גידא mng. 1b]; *AZ* 47a(45) [↓ דכרותא mng. 3]; *Ḥul* 18b(29) [↓ פשטא mng. 2]; *BB* 24a(27) [↓ חריפתא]; *ḤM* 40:6 [↓ 2# כיפא mng. 2]; *OHT Šab* 64:10 [↓ פרותא mng. 3]; *Meg* 6a(4) [↓ 1# רקתא]; pl. תלת עשרי נהרואתא thirteen rivers *Tan* 25a(42); b. w. GN: גינאי נהרא *Ḥul* 7a(31); **2. canal** [↓ 2# פתיא]: a. general: sg. אפיקו בה נהרא they diverted a canal through it [i.e. the field] *Giṭ* 73a(21); *ib.* 60b(47); נהרא אנהרא ביצורתא from one canal to another [lit. from canal to canal], it is a shortage *Tan* 19a(48); נהרא רבה ... נהרא זוטא major/minor canal *BM* 103b(44); *San* 93a(29); ופסק נהרא בפלגא דיומא the canal stopped (flowing) in the middle of the day *BM* 77a(7); *Giṭ* 60b(31) [↓ פשטא mng. 2]; איצא נהרא טמימא a dammed up canal *MQ* 4b(33); רטיבא דסכר נהרא wet algae which dam up the canal *Giṭ* 69b(29); כריא דנהרא dredging of the canal *BM* 108a(14); b. specific canals: sg.cs. נהר מלכא the King's canal *Šab* 108a(29) [calque < Akk *nār šarri* CAD N/1 374]; נהר פפא the *P.*-canal *Qid* 33a(34)

For a complete list of the names of specific canals and rivers of the form x נהר, v. Eshel, JSB 152+; Voc: נְהַרָּא HGP 55Y: נַהֲרָא *Ber* 51a(43; BAYTN 89).

– נהרבלאה, נְהַרְבֵּילָאָה adj., n. **of GN** (*nisbe*-form < Akk *nār Bēl* Bel canal Eshel, JSB 153) pl.n.m. נהרבילאי *Beṣ* 8b(21); *BM* 104b(4); נהרבלאי *Ber* 50a(16)

Lit: BJTP 273+; Y: נְהַרְבְּלָאֵי *Ber* ib.

– נהרדאה, נְהַרְדְּעָאָה adj., n. **of GN** (*nisbe*-form < GN נהרדעא Eshel, JSB 153+) **I. adj.:** sg.m. אנא ענן בר חייא נהרדעא I, PN, of GN *Yev* 116a(6); אנא נהרדעא *BM* 16b(29) // *ib.* 35a(39) // *BB* 31a(21); pl.m. עדי גוברי נהרדעי these men of GN *Giṭ* 45a(45); *BMsD* 2:4; נהרדאיי *Qid* 12b(26; HP 109:8); **II. n.:** sg.m. והא לנהרדעא נסיבא is she not, in fact, married to one of GN? *Ket* 54a(33); pl.m. נהרדעי אמרי (the scholars of) GN say *Ber* 43a(57); *Yev* 52a(26); *Ket* 6a(2)

Voc: נְהַרְדְּעֵי HGP 16b:21; Y: נְהַרְדְּעֵי *Ber* 39b(1; BAYTN 320).

– נהר פפאה adj. **of GN** (*nisbe*-form < GN נהר פפא Eshel, JSB 157) pl.f. תרתי ריפתא נהר פפיאתא two loaves of bread of GN *Er* 82b(40)

Y: נְהַר פָּפִיתָא *Er* ib.

[2# נַהֲרָא n.m. **slave** (↓ מנהרותא) sg. בעיא נהר she wants my slave *Ned* 21b(25; HG2 301:11[Var])

V. HG2 ib., n. 2]

נוגהא ↓ נגהי n.

נוד vb. **to move, be mobile, shake** (↓ ניידא; Sy ܢܕ LS 418, Ma נוד MD 293) **Pe. 1. to move, be in motion:** כי ניידי כולהו ניידי all of them only move together *San* 37a(31); *Zev* 14b(29); *Pes* 64b(38); ידו מינד נייד גופיה לא נייד his hand indeed moves, (but) his body does not move *Šab* 3a(21); נד פורתא he moved a bit *Soṭ* 38b(25); ספינתא כיון דנידא לה פורתא נידא לה כולה when a small part of a boat moves, all of it moves *BB* 75b(48); היינו דובא דנאדא this one [i.e. the Persian] is a moving bear *Qid* 72a(31); מים בעבים מינד ניידי water in the clouds is constantly in motion *Er* 46a(2); כבר נד ולד I have already miscarried [lit. my fetus has already moved] *Šab* 63b(8) // *BQ* 83a(34); *BQ* 83a(33) [↓ עוברא]; מקרקעא דלא נייד ... דנייד immovable property [i.e. real estate], movable property [i.e. slaves] *BB* 150a(30; TGAs42 149:20) [v. Geon. expl. infra]; מטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד self-movable property [i.e. slaves] from non-self-movable property [i.e. objects] *ib.* 29(TGAs42 149:23); **2. to be mobile:** שני בני מחוזא דניידי the people of GN are different because they are mobile *Giṭ* 6a(46); *Ket* 15a(10) [≠ קביעי וקיימי permanent inhabitants]; *Naz* 12a(10); **3. to shake, quiver:** הוה ניידא אפדניה his house was shaking *BB* 25b(49); כדנייד נכתמא אפומא דחצבא (it shakes enough) for the lid on the mouth of a pitcher to quiver *ib.* 26a(1); הוה זעף גדול ונדת ארעא there was a great storm and the earth shook *IŠGF* 110:7
Af. 1. to shake s.t.: ומניד ליה ונפיל ממילא he shakes it and it falls (into the vessel) by itself *Men* 7a(12); מניד ברישיה shaking his head *San* 95a(19; **F**²); דבהדי דקא שקיל ליה לעירוב קא מניד ליה לאילן while removing the *'eruv* he shakes the tree *Šab* 155a(8); דטהור קא מוניד ליה לזוב וזב לא קא מוניד ליה לטהור the ritually clean person shakes the *zav*, and the *zav* does not shake the ritually clean person *HG3* 260:28 [v. Nid 43a(1)]; **2. to remove:** תהא נבילתיה משגרא למיכל לעופא דשמיא ולבעירא דארעא ולית דמניד may his corpse be cast out for food to the birds of the sky and the animals of the earth and may no one remove (it) *Dec* 7:15
Itpa. to be scattered: נכבשינהי דניניידן let him press down on them [i.e. the figs] so that they should be scattered *Zev* 73b(1; **V**¹¹)

Geon. expl.: מקרקעא דלא ניד כל קרקעות ובתים ושדות שאין זזות ממקומן מקרקעא דניד עבד שהוקש לקרקעות TGAs42 149:20.

1# נוול vb. **to disgrace, disfigure** (↓ מנוול, נלא; cf. Sy ܢܘܠ to torment LS 420, Ma נול MD 294) **Pa. 1. to disgrace:** נוולי מנוולי לה they severely disgrace her (by removing her clothes) *Soṭ* 8b(13; **V**²); **2. to make repulsive:** בשבוייה דמנוולה נפשה באפי שבוייה in the case of a captive woman who makes herself repulsive in the presence of her captors *Qid* 12b(10) // *BB* 135a(19); **3. to disfigure:** ניוווליה should we disfigure it [i.e. the corpse]? *Ḥul* 11b(17)
Itpa. 1. to be disgraced: לא ניחא ליה דתינוול he does not want her to be disgraced *Ket* 48a(31); **2. to be disfigured:** קא מינוול (the corpse) will be disfigured *Ḥul* 11b(16); *San* 45a(47); *BQ* 51a(10); האי מינול והאי לא מינול this one is disfigured and that one is not disfigured *BB* 8b(10); *ib.* 102b(13); לינוול ולינוול let him surely be surely disfigured (by post-mortem examination) *ib.* 154b(13) [Var: לינַוֵּל ולינַוֵּל VTM 74]

2# נוול vb. **to weave** (denom. < ↓ 1# נוולא) **Pe.:** אזל אשכחה דיתבא וקא נוולא he went (and) found her sitting and weaving *Giṭ* 34a(8)

The rdg. ונוולא *San* 95a(45; Ed) is a corruption < ועולה [v. DS, ad loc., n. ה].

1# נַוְלָא n.m. **loom** (↓ √2# נוול; Sy ܢܘܠܐ LS 420) sg. וחדא ידעא פילכא ונוולא one (maidservant) knows (how to work) the spindle and the loom [i.e. to spin and weave] *BB* 13b(27; Ed); pl. נוולי דלא מתקני unmended looms *Bo* 78:13

Y: נַוְלָא *BB* ib.(BAYTN 89.

2# נוולא n. **(uncertain)** sg. אנת ונולא אחי you and ... are kinsmen *BM* 67a(14)

Perh. a PN; Lit: Beer, BA 48[93]; Voc: נְוֻולָה VTM 92; Y: נַוְלָא *BM* ib.

נוח vb. **to rest, be calm, place** (↓ ניח, ניחותא, ניחא, ניחותא, נייחא, √תנח; Sy ܢܚ LS 419, Ma נוה MD 293) **Pe.** (a/a) **1. to rest, remain:** ספינה מינח ניחא the boat is completely at rest *BM* 9b(15); *ib.* 20; וגופו מינח נייח his body is completely at rest *Šab* 3a(21); ובענפוהי ניחין כל כריהי דמערבא all the sick people of Eretz Israel rest under [lit. in] its branches *ib.* 21a(14); ואתו נייחי בבי רב they come (and) rest in the *be rav* *Er* 73a(38); ליתי מר ולינח come (and) rest *Giṭ* 68a(10); *Yom* 20b(21); נינח מר אדוכתיה remain in your place *Er* 68b(1); **2. to come to rest:** עד דניחא בחצר until (the stolen article) comes to rest in the courtyard *BQ* 70b(30); בספר דעביד דניח מים מי+ עביד(י) דניחי in the case of an (unfolding) scroll which is likely to come to rest. Is (running) water likely to come to rest? *Šab* 5b(7); *ib.* 100a(17); 100b(24); *BQ* 3b(13); *Ḥul* 43a(38); רישא היכא דנפל נייח where

the head (of the body) falls it comes to rest *Soṭ* 45b(40); **3. to grow calm, subside:** a. alone: **נח ימא מזעפיה** the sea grew calm from its rage *BM* 59b(41); *ib.* 86a(43; **F**[1]) [↓ **זעפא** mng. 1]; **ומחינן ליה בגויה וניח** we would strike it [i.e. the wave] within it and it would subside *BB* 73a(19); **והא מאה שנין דלא נייח דמיה** is it not, in fact, one hundred years that his blood has not subsided? *Giṭ* 57b(14); *ḤM* 44:23; b. w. **דעת־**: **לבתר דנח דעתיה** after he calmed down *BM* 83b(41); *Men* 93b(49); **4. to be satisfactory,** only in impersonal 3f.sg. **תינח**: **תינח זבחים דאיכא עולים מנחות דליכא עולים מאי איכא למימר** let it be satisfactory of sacrifices where there are (entities) which ascend (the altar. Regarding) meal offerings where there are not (entities) which ascend the altar, what is it possible to say? *Pes* 77b(25); *Yom* 65b(14); *Beṣ* 21b(12); *Giṭ* 33a(28); *BB* 48b(11); *Zev* 48b(18)**5.** w. **נפש־** **to die: ההוא יומא דנח נפשיה** that day that he died *BM* 86a(40); **איוב נח נפשיה ואיטרידו כולי עלמא לאספודיה** Job died and everyone was occupied in mourning him *Soṭ* 35a(25); *Pes* 3b(47); *BB* 22a(54); *Nid* 36b(45); *SŠHai* 17a(17); **בשמאדא דאוריתא נחת נפשיה** he died during the religious persecution of (the study of) the Torah *IŠGF* 87:1; **כי הוה קא ניחא נפשיה** as he was dying *Tan* 22b(17); *Ket* 67b(45); *Giṭ* 56a(42); **כי אתא למינח נפשיה** when he was about to die *Ket* 77b(25; MGG 226:12); **תינח נפשיה גברא דההוא** may I die *BM* 86a(33) [oath]; pass.part. **פל׳ ניח נפשיה** NN, the deceased *Dec* 9:9 [cf. Sy ܢܝܚ ܢܦܫܐ deceased LS ib., s.v. ܢܝܚܘܬܐ, mng. 3, MH[2] **נוחי נפש** PT Er 21c(22)]; **6.** w. **שימשא** **to shine: שימשא אכולי עלמא ניחא** the sun shines upon everyone *San* 39a(37; **F**[2]) [Var: **נייחה He**]

Af. 1. to place, set down [w. **ב־**, **ל־**]: **אנוחי לא מנחינן** we do not actually place (the Torah scroll on the bed) *BQ* 17a(7); *BM* 25a(40); **מלנהו מיא ואנחינהו בשמשא ופקעי** they filled them [i.e. the vessels] with water, placed them in the sun, and they burst *AZ* 33b(19); **אנח ליה בפומיה** he placed it in his mouth *Ket* 61b(1); **אנחי ידי אמצרא** I placed my hand on the rope (of the bridge to simulate trembling) *BB* 167a(31); **חזיוה לההוא עבדא דאנח כוזא דמיא אפומא דקומקומא** they saw a certain servant who placed a pitcher of water on the mouth of a kettle *Šab* 48a(3); *ib.* 6a(2); *Yev* 46a(24); **ולינח עילויהו** let him place (the platter) over them [i.e. the basins] *Giṭ* 69b(53); **אתא גוי ואנח ידיה עלה** the pagan came and placed his hand upon it [i.e. the wine jug] *AZ* 59b(18); pass.part. **מנח אסיכי** (the perforated pot) is placed upon pegs *Giṭ* 37a(17); **הא מנח קמך** (the coin) is, in fact, placed before you *BQ* 98a(6); **מנחי אהדדי** (the coins) are placed upon each other *BM* 25a(41); *Pes* 72a(12) [+ //'s; ↓ **כיסתא** #1]; **דמנחי היכא** where were they placed? *Ket* 84b(3); **2. to leave off, leave aside: אנוחי ננחינהו** he should actually leave them aside *Ket* 47b(17); **ואנחונהו מעת לעת** they left them aside for a day *Ḥul* 55b(26); **3.** w. **תפילי** **to put on phylacteries** [↓ √**נחת** af., mng. 4]**:** *AZ* 44a(42); *Ber* 14b(43); *RH* 17a(41); *BQ* 17a(13); *Ḥul* 110a(32)

Itpe. 1. to be placed [cf. Ma **מאתנא**; v. Ch. Müller-Kessler, Aram 11/12 (1999-2000) 306]: **איתנחה עילוי עשבי והלמה** (the dissected thigh) was placed upon herbs and (the gash) closed together *BB* 74b(20); **שמתא וגזירתא ואחרמתא דאיתנח׳ על חירמון טורא** the excommunication, oath, and anathema which were placed upon Mt. Hermon *Bo* 2:6; **2.** w. **ל־** **to agree: איתנוחי איתנחא ליה** he completely agreed to it *Qid* 45b(36; **O**[2]); **ולא איתנחת ליה לאוזילה בשבוע׳** he did not agree to degrade her with an oath *TGAs28* 31:25

The Pe. imp. forms **לינח**, **תינח** [instead of **לינוח***, **תינוח***; cf. **תיקום**] point to the drift of this rt. to **נחח*** as in Ma [v. Nöld, MG 254]; on Pe., mng. 4, v. E. Wajsberg, Lešonenu 59 [1996] 119+.

נוּכְרָא, נוּכְרָאָה adj. **strange, foreign, other,** n.m. **stranger** (↓ √**נכר**; TA **נֻוכְרָאָה** TO Ex 2:28, Sy ܢܘܟܪܝܐ LS 430, Ma **נוכראיא** MD 293) **I. adj. 1. strange, foreign:** sg.m. **עמא נוכראה** a foreign nation *Ber* 56a(25); **2. other, another:** sg.m. **איניש נוכרא** another person *Pes* 89b(17); **גברא נוכרא** *TGAs28* 15:13; **כי היכי דלא לילפן גופא נוכראה** so that (his daughters) should not join themselves to another body *Šab* 65b(2); pl.m. **לאוי נוכראי** other prohibitions *Ḥul* 80b(23); f. **מילי נוכרייתא** other things *Ned* 20b(8) [V[2]: **אחרנייתא**]; **II. n. stranger:** sg.m. **דלא עב⟨י⟩די אינשי דיהבי מתנה לנוכראה** people are not apt to give a gift to a stranger *BM* 15b(32); *ib.* 46a(4); **נוכרא** *TGHark* 93:9; *ib.* 196:2

Y: **נוּכְרָאָה** *Šab* ib.(BAYTN 153).

נום vb. **to sleep, be drowsy, doze off** (Sy ܢܳܡ LS 420, Ma **נום**, imp. **נינימון** MD 294) **Pe.** (a/u) **1. to sleep, fall asleep:** a. active: **אי איפשר דלא ניימי פורתא בליל⟨י⟩א** it is impossible that (the guards) do not sleep for a while at night *Ket* 27a(40); *Yev* 121b(16); *San* 22b(34); **דאי בעי מ⟨כ⟩⟨ב⟩ריז אנפשיה בסילוותא ולא ניים** if he wants he pierces himself with thorns and does not fall asleep *Giṭ* 84a(20); **דעבידי לשינתא דחייא למאן דנאים דמיתה למאן דלא נאים** (wearing fox's teeth) which are effective concerning sleep: Of a live one for one who falls asleep; of a dead one for one who cannot fall sleep *Šab* 67a(37; **V**); **היא נאימא ודיקולא שפיל** she falls asleep, and (her) *d.*-basket goes downstream *San* 7a(29) [proverb]; **לא בעי מר מינם פורתא אמ׳ להי כמה נינם בהנך יומי דאריכי וקטיני** don't you want to sleep a bit? He said to them: "I shall sleep a long time in those days of the 'graves'" *Er* 65a(37) [Var: **נינום O**]; *Pes* 120b(9) [v. Pal]; *Yom* 7b(15); *Ḥul* 67b(22); b. pass.part. **נים** *Ned* 15a(16); **אתיא ליה שינתא נים** sleep overtook him (and) he was asleep *Tan* 23a(46); **נים ולא נים תיר ולא תיר** partially asleep/awake *Meg* 18b(33) // *Tan* 12b(1) [expl. MH **נִתְנַמְנֵם** MMeg 2:2; lit. he is neither completely asleep nor completely awake; cf. Sy ܢܐܡ ܘܠܐ ܢܐܡ LS 523]; *Pes* 112b(42) [≠ **תיר**]; **2.** w. √**שכב** pe. **to be drowsy** [Sy ܢܐܡ ܘܫܟܒ PSm 2321, Ma **נאימיא שאכביא** MD ib.]: **כי ניים ושכיב רב אמרה להא שמעתא** when he was drowsy and falling asleep, PN said this legal tradition *Yev* 24b(25) // *BQ* 47b(22) // *ib.* 65a(9) // *Nid* 60a(2) // *Bek* 23b(33)

Pal. 1. to doze off: כי מטא ההיא שעתא נמנם when that hour arrived he dozed off *AZ* 4b(32; **J**); **אביי הוה יתיב קמיה דרבא והוה קא מנמנם אמ׳ ליה מינם קא ניים מר אמ׳ ליה אין נמנו⟨י⟩⟨מ⟩י קא מנמנמנא** PN was sitting before PN_2 and was dozing off. He said to him: "Are you really sleeping?" He said to him: "Yes, I am actually dozing off" *Pes* 120b(9; **E**[2]) [v. Itpal.]; **נמנומי נמנם** *Suk* 53a(38); **יתיבנא בפירקיה והוה קא מנמנמנא** I was sitting at his lecture and was dozing off *Šab* 56b(47); *ib.* 63b(20); 145b(23); *Giṭ* 11b(23); *Ned* 29b(18); *BM* 83b(27); *Ket* 17b(4) [↓ **קרייתא** #2]; **2.** euph. **to die** [↓ √**שכב** #1 pe., mng. 4]: **חזייה דהוה קא מנמנם** he saw that he was dying *MQ* 28a(34); **כי הוה קא מנמנם רבי** when PN was dying *Qid* 72a(34; Ar [AC 5:343]) [Var: **מנמ׳ V**[3]; **נייחא נפשיה O**[2]]

Itpal. to doze off: מתנמנם בעלמא אנא I am merely dozing off *Pes* 120b(8) [v. Pal.]; **חזייה דקא מתנמנם** he saw that he was dozing off *MQ* 28a(34; **H**); *Tan* 21a(6; **V**[17])

נון n.m. ***nun*, the fourteenth letter of the alphabet** (Sy ܢܘܢ LS 410) sg. *Ned* 54b(28) // *Mei* 20b(24)[!]; **ולא כתב נון במילה** he did not write *nun* in the case of circumcision (of the heart) *Anan* 78:13 [w. ref. to **וּמַלְתֶּם** Dt 10:16 (pe.) as opp. to **וּנְמַלְתֶּם** Gen 17:11 (nif.)]; *ib.* 15; *BMsL* 13:9; **כי שקא וכרעא דאדם דדאמי לנון מיניה כיף ומינה זקיף** like the leg and foot of a man which is similar to a *nun*, partially bent over and partially erect *TGAs28* 68:17 = *GC* 36:9 [expl. ↓ **איסתוורא**]

נוּנָא n.m. **fish** (↓ **מי שפרנונא, קדשנונא, קברנונא, כוורא, מוניני, נונייא**; TA **נוּנָא** TJ Jon 2:1, Sy ܢܘܢܐ LS 421, Ma **נונא** MD 294) sg. **נונא סמא לעינא** fish is a remedy for the eye *Mei* 20b(24) // *Ned* 54b(29); pl.abs. **למצד נונין** to catch fish *ḤM* 41:1

Y: **נוּנָא** *AZ* 39a(24).

נוס vb. **to tremble** (Sy ܢܳܣ LS 421) **Pe.** (u): **וילפינני כל מה דבידיה וינוס** he will teach me all that he knows, and he will tremble *ḤM* 45:18

נוּסְחָא n.m. **book, copy** (< Akk *nisḫu* section of a series CAD N/2 267, mng. 3, AIOA 78; Nab **נסחת** cs. copy DNWSI 735, GeonH **נוסחים** OHT Ḥag 20:5, > Arab نُسْخَة Fr, AF 251; cf. Sy ܢܘܣܚܐ copy LS 434, Ma **נסא** #2 to copy MD 302) **1. book, document:** sg. **נוסחא עתיקא גמרא** an old book of the Talmud *TGHark* 164:18; *OHP Ket* 54:17; **ולא חזי לנא ולא שמיע לנא דנקיטי נוסחא וגרסי בשרגא בלילי שבתא** we have neither seen nor heard that (the scholars) take a book and recite by (the light of) a lamp on Friday night *OHT Šab* 7:10; pl. **נוסחי דבריאתא** books of the *barraitot IŠGF* 47:11; **וזהירין רבנן למגרס על פה אבל מן נוסחי לא** the scholars are careful to recite the text by heart, but not from books *IŠGF* 71:18 [Var: **מנסחי דכתיבי** *IŠGS* ib.]; **צריך עלמא לעיוני**

בנוסחי people have to study in books *OHT Šab* 101:29; נוסחי דגמ׳ דבי רב ישי שכתוב בהן books (of) the Talmud of the School of PN in which it is written ... *TGHark* 137:33; והכי כתי׳ בנוסחי עתיקי so it is written in old books *OHT Yev* 215:27; והכין איתא בנוסחי עתיקי ודוקני it is so in old and exact books *OHP Ket* 57:22; *ib.* 54:22; **2. copy, exemplar, text:** sg. ואשכחן משמיה בנוסחא אחרינא לישנא אחרינא we have found another version in his name in another copy *TGHark* 37:29; נוסחא דפירושא דפריש the copy of the commentary which he made *OHT Ket* 315:7; נוסחין דילנא our own copy *ib.* 10; נוסחא אחרינא another exemplar *SŠSad* 217:11; *TaS* 634:8; וכתבנא לואתיה למיכתב לכון נוסחא we have written to him to write for you a copy (of the responsum) *OHT Ned* 30:6; דנוסחיה ושהדיה כתיבין לעילא (a document) whose text and witnesses are written above *SŠHai* 14b(16); *SŠSad* 235:11; pl. ופקידנא וכתבו תרי נוסחי we commanded and (the scribes) wrote two copies *TGHark* 278:11; כולהי נוסחי all of the copies *TGAs42* 213b:20; *OHT Pes* 129:30

Geon. expl.: רדה הדבש [שופ׳ יד:ט] ומתרג׳ ונסחיה ולכך קורין לספר הנכתב {או} ⟨ממנו⟩ לספר אחר נוסחה GC 146:4 [v. Ar (AC 7:255)]; Lit: Eps, GC 146[11]; Danzig, IHP 63[123], w. lit.

נוף vb. **to sway to and fro** (Sy ܢܳܦ LS 421) **Pe.** [intr.]: חזינהו דקא ניפן אמ׳ להו אי ניפה ואי ניפ{י}ה הפוכי בעיסקא טב מיניכו he saw that (the sheaves) were swaying to and fro. He said to them: "Whether you sway this way or that way, dealing in merchandise is better than you" [i.e. business is better than agriculture] *Yev* 63a(31)
Af. to wave (an offering): לנפו כולהו בהדי הדדי קא הויא חציצה ליניף והדר ליניף (if) all of them wave (the offering) together, (then) this will constitute an interposition. (If one) waves the offering and afterwards (another) does so ... *Men* 94a(12; V^{10}); מיניף *Ḥul* 130a(26)

On *Yev* ib., v. Ar [AC 5:361]; Lit: cf. Beer, BA 35[47].

נוּקְבָא n.m. **hole, cavity** (↓ √נקב, ניקבא; Sy ܢܘܩܒܐ LS 444, Ma ניקבא MD 299) **1. hole:** sg. ואי איכא סירכא ואפילו נוקבא במקום חיתוכא דאוני if there is an adhesion or even a hole in the place of the separation of the lobes (of the lung) *TGHark* 159:19; *ib.* 26; *HP* 200:15; *ib.* 201:13; pl. הלין נוֹקבֵי *ib.* 198:18(HPP 301:16); **2. cavity:** sg. נוקבא דמרגניתא the cavity of the pearl [i.e. in which it is located] *Šab* 90a(22); pl.cs. נוקבי מרגנית׳ *Nid* 62a(22)

Y: נוּקְבָא BAYTN 153.

נוּקְבְתָא, נִיקְבְתָא, abs. **נוּקְבָא** n.f. **female** (TA נוּקְבְּתָא TO Lev 27:4, Sy ܢܩܒܬܐ LS 444, Ma נוק(ו)בתא MD 294) sg.abs. לילתה בישתא דכר ונוקבה the evil lilith, male and female *Bo* 73a:7; *ib.* 13:5; det. מיתי כופרא דדיכרא ומנח לנוקבתא he brings the pollen of the male (palm) and places it on the female *Pes* 56a(12); כל שידא דיכרא ונוקבתא וכל דיוא דיכרא ונוקבתא every male and female demon, every male and female *dēw* *Bo* 83:4; ליליתא דיכרא וניקבתא *ib.* 78:22; 88:5; pl. בין דיכרי ובין נוקבאתא *ib.* 56:13; תמני איסתראתא ניקבאתא eight female spirits *ib.* 21:9; 2:7; 42:2; 86:2

Y: נוּקְבְתָא *Pes* ib.(BAYTN 199).

נוּרָא n.f./m. **fire** (↓ בי נורא, 2#עבדא; TA נוּרָא TO Ex 15:7, Sy ܢܘܪܐ f./m. LS 421, Ma נורא f. MD 294) sg. a. general: היכא משתכחא נורא where is fire to be found? *Ara* 15b(50); מאי טעמ׳ אהניא בך נורא פורתא why did the fire affect you a bit? *San* 93a(47); ההוא אתונא דהוה גריפא נורא הוא a certain oven from which the fire [i.e. the coals] had been scraped clean *Ket* 67b(39); *BM* 42a(41); *AZ* 11a(7); *Zev* 116b(20); *Anan* 70:1; b. colors: נורא חיורא white fire *BB* 73a(18); נורא ירוקתי green fire *ib.*(MGG 32:1); c. in compounds: *Ber* 58a(36) [↓ בוטסא]; *Šab* 30a(10) [↓ בוציצא mng. 2]; *ḤM* 40:17 [↓ גומרתא]; *Yom* 69b(22) [↓ גוריא]; *Bo* 16:3 [↓ היכלא mng. 1]; *San* 93b(47) [↓ 1#חבלא mng. 1]; *MQ* 25b(38) [↓ כיפא דברדא s.v. 1#כיפא]; *ib.* 12b(49) [↓ מדבורא]; *Šab* 109b(32) [↓ מללא mng. 2]; *Ber* 59a(32; MGE 148:14) [↓ 1#מתיבתא]; *Ned* 62b(7) [↓ 2#עבדא mng. 1]; *Ḥag* 15a(22) [↓ 1#פולסא]; *Bo* 17:7 [↓ עיזקתא]; *Ket* 17a(25) [↓ עמודא]; *Tan* 25a(37) [↓ 1#צוציתא mng. 1]; *MQ* 28a(51) [↓ שוטא mng. 1]; *Bo* 78:18 [↓ שלהביתא]; d. w. var. vbs.: 1) √אכל pe.: ואכלתיה נורא the fire consumed him *Yev* 115a(19); *Ḥag* 13a(49); 2) √יקד af.: ואוקידו נורא מתתאי וקליוה they lit a fire from below and burnt it *Yom* 69b(27); 3) √קלי pe., itpe.: למיקלא בנורא to burn in fire *Ḥag* 15b(18); *Giṭ* 69a(20); הוה כדמיקליין עיניה בנורא it was as if his eyes were burnt in fire *BM* 85b(33); 4) √דלק af.: אדליק ביה נורא he lit a fire in it [i.e. the Temple] *San* 96b(18); 5) √שדי pe.: ושאדו נורא תותיה they placed a fire under it *San* 101b(14); 6) √שוב pe.: נורא מישב שאיב ליה the fire completely desiccates it [i.e. the blood from the meat] *Ḥul* 93b(20); 7) √4#שוף pa.: משייף נורא he heats up the fire *Šab* 119a(13; OAr [AC 8:128]); 8) √שלט pe.: לא הוה שלטא ביה נורא fire had no power over him *BM* 85a(51); דלא נישלוט ביה נורא דגיהנם so that the fire of Gehenna should not have power over him *ib.* 50; 9) √תלי itpa.: איתלי ליה נורא בדקניה his beard caught fire *San* 96a(9); איתלי נורא בגנניה his bridal canopy caught fire *Yev* 115a(10); *Pes* 75b(25)

Voc: נוּרָא HPP 279:20; HGP 23a:11; Y: נוּרָא *Šab* 26a(6; BAYTN 20).

נוּרִיתָא n.f. **crowfoot** (*Ranuncubus*; ↓ 2#מילחא; Sy ܢܘܪܝܬܐ LS 422) sg. עיקרא דנוריתא root of crowfoot *Ḥul* 59a(1; Ar [AC 5:390]) [expl. MH תועה ib.; V^{12}: (ט)(נו)ריתא]

Lit: Flora 3:124+.

[**נזבא** ↓ 2#ניסכא n.]

1# נזה, נזח vb. **to rebuke** (↓ ניזוהא; cf. Sy ܢܙܳܐ to disturb LS 416, Ma נזה etpa. to move about boisterously MD 291) **Pe.:** הוא סבר מנזח הוא דקא נזח ליה he thought that he was merely rebuking him *San* 107b(27; SM 181:11) **[He:** מידחא ׳הו׳א דקא דאחי ליה]; נזהיה רבה PN rebuked him *Šab* 48a(4)

2# נזה, נזח vb. **to depart** (poss. < Akk *nešû* CAD N/2 185; QA נזח ATTM 635, Ma נזה MD 162, s.v. 1#זהא) **Pe.** (a/a): מחוינן ליה ונאזה כי נאזה מיתחזי ברישיה כי צוציתא דנורא חיורתי we point at it [i.e. the sea monster] and it departs. When it departs a kind of 'branch' of white fire appears on its head *BB* 73a(19; MGG 32:2); נזה מיניה (the Angel of Death) departed from him *MQ* 28a(42; OHT Šab 6:7); דיזה ויתרחק מיניה דיוא בישא may the evil *dew* depart and distance itself from him *Bo* 3:2; *ib.* 12:2; 14:10; 27:1; 36:3; 48:6; 80:7; *ḤM* 37:16
Af. to cause to depart: לאוזחא ולאפוקא כל שידא דיכרא ונוקבתא to cause every male and female demon to depart and go out *Bo* 83:3
Ittaf. perh. **to recover:** איתזח קצירי the sick recovered *Bo* 78:20

Lit: Eps, StI 339; D. Sperling, Maarav 7 [1991] 229+.

נזז vb. ↓ נזיז adj., נזיזותא n.

1# נזח vb. **to make a Nazirite's vow** (artificial word from √נזר) **Pa.:** מנזיחנא *Ned* 10b(18)

2# נזח vb. ↓ √נזה vb.

נזי n.pl. **kernels** (etym. unkn.) חזיאן לנזי דאית בהו (the sesame plants) are suitable for the kernels which are in them *MQ* 12b(41) [Var: נאזי HG1 418:31]

Lit: Flora 3:10; Y: נְזֵיי *MQ* ib.

נזיא n.m. perh. **tendon** (etym. unkn.) pl. אי איפסיק נזייה טרפה if its tendon was cut it is *ṭĕrefa* *Ḥul* 54b(10; OHT Yev 10:24)

Cf. Geon. expl.: ונז [< שעטנז] לא ראינו אותו עיקר אלא בלשון ארמי והוא דבר שתלוי בדבר ומחובר בו כדאמרינן אי איפסיק ... OHT ib.

נְזִיז adj. perh. **cracked** (√נזז; Ma נזיז MD 295, s.v. נזז) pl.m. רבא זבן מאני דפחרא נזיזי ויהבינהו לבריה ותברינהו PN bought cracked clay vessels and gave them to his son (to play with) and he broke them *Yom* 78b(37; Ar [AC 5:325]) [E^1: מאני נזיזי]

Expl. Ar: שבורין AC ib.

נְזִיזוּתָא n.f. **chiding** (√נזז; Ma ניזיא pl. MD 298) sg. מנזיזותיה דמר as a result of your chiding *San* 41b(32; HeF^2) [Ed: נזיהתא]

נְזִיפוּתָא n.f. **rebuke** (↓ √נזף; Sy ܢܙܝܦܘܬܐ LS 422, MH^2 נזיפה J 891) sg. נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומי he considered himself rebuked for thirty days *MQ* 16a(50); *ib.* 16b(5); 27; 31

Y: נְזִיפוּתָא *MQ* ib.(BAYTN 176).

נְזִירָא n.m. **Nazirite** (↓ √נזר, נזירותא; TA נְזִירָא TO Num 6:20, Sy ܢܙܝܪܐ LS 422) sg. לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב to you, to you, they say, the Nazirite: "Around, around! Do not come near the vineyard!" *Šab* 13a(43) // *Pes* 40b(23) // *Yev* 46a(37) // *AZ* 58b(16); שמע׳ נזירא PN, the Nazirite *Šab* 54b(37)

Voc: נְזִירָא VTM 45; Y: נְזִירָא *Šab* ib.(BAYTN 59).

נְזִירוּתָא n.f. **Naziriteship** (↓ נזירא; TA נְזִירוּ TO

Num 6:2, Sy ܢܙܝܪܘܬܐ LS 422) דסתם נזירותא שלשים יום an unspecified Naziriteship is thirty days *Ned* 4b(14); דילמ' אתי למעבר על נזירותי' perhaps he will violate his Naziriteship *Naz* 3a(5); *ib.* 8b(9); 14b(3); 17b(6); *Er* 30b(20)
Y: נְזִירוּתֵיהּ *Naz* ib.(BAYTN 176).

נְזִיתָא, pl. **נְזָיָיתָא** n.f. **brewing vat** (< Akk *namzītu* fermenting vat CAD N/1 257, AIOA 76; ↓ בי נזיאתא; Sy ܢܙܝܬܐ large jar LS 422) sg. *Pes* 20a(26; **C**) [in a mnemonic]; pl. חזי לנזיאתא (the mat) is suitable (for covering) brewing vats *Suk* 20b(16); *ib.* 18; האי מסובריא דנזייתא the plug hole of the brewing vats *Šab* 111a(42) // *Ket* 6a(6) // *Bek* 25a(2); עאל ופתקיה לנזיאתא (the ox) entered and pierced the vats *BQ* 35a(10); הני תמרי דבינזיאתא dates which are (fermenting) in the vats *HP* 6:3; *AZ* 31b(12)
Geon. expl.: כדות של יין או של שכר OHP Šab 72:21; בלש(ון) ע(רבי') סדאדאת OH Suk 112:1, i.e. سِدَادَات plugs [v. Koh, AC 5:326]. Lit: Stol, Beer, 170+; Brand 335; Voc: נְזִיָּתָא VTM 130; Y: נְזַיְיתָא *Pes* ib.(BAYTN 153).

נזף vb. **to chastise, rebuke** (↓ נזיפותא, מזופיתא; MH נזף LNVTH 225) **Pe.:** וניזופוהי מביניכון rebuke him [i.e. the banned person] from among you *Dec* 4:13
All of the mss. and Ar [AC 5:326] read: רבא נזוף הוה *Ḥul* 133a(33), a H form.

1# נזק vb. **to harm, cause damage** (↓ היזקא, מזיקא, מנזקא, ניזקא; JPA נזק DJPA 345) **Af. 1. to harm, injure** אגב איצצא מזקי ליה (the snakes) harm him because of the pressure (he exerts by standing on them) *Yev* 121b(1) // *Ber* 33a(13); בתרי קטלינן בארבעה מזקינן for two (cups of wine) we [i.e. the demons] kill. For four we harm *Pes* 110a(30); אזוקי קא מזיק ליה (drinking the oil) can cause him serious harm *Ber* 35b(51; **F**); לאזוקיה קא מיכוין he intends to harm him *Giṭ* 53a(32; **M**); *BQ* 48a(49); *TGHark* 227:31; הוא אזיק נפשיה he harmed himself *BQ* 27b(12); הוה קא אזלא דקתא ומזקא אינשי dust (from the flax) used to go and injure people *BB* 26a(3; **Es**); **2. to cause damage:** a. animals: ממוניה הוא דאזיק it is his capital [i.e. his ox] which caused the damage *ib.* 40a(42); אנא פרה דידך אזיקתן your cow caused me damage *ib.* 46b(31); זיל איתי ראיה דהאי תורא אזקך go (and) bring proof that this ox caused you damage *ib.* 36a(18); b. objects: הני מזקי אהני והני לא מזקי אהני these [i.e. flax water] damage those [i.e. vegetables], but not *vice versa* [lit. those do not damage these] *BB* 18b(9); מיא עילאי אזלי מזקי לתתאי the upper water [i.e. of the person living on the upper floor] goes (and) damages the ones below *BM* 117a(20)
Itpe. to be harmed: יעלון ויפקון בישלם ולא יתנזקון they will enter go out in peace and will not be harmed *Bo* 139:17
Ittaf. 1. to be harmed: אילו איתזק מעלמא if he was harmed by someone else [lit. from elsewhere] *BQ* 13b(48); אנא איתזק will I be harmed? *Pes* 111b(32); אנא סמכי ואיתזקי ... במאי איתזקת I joined (the גאולה-prayer with the *'amida*) and was harmed. In what way were you harmed? *Ber* 9b(38); *ib.* 6a(20); דכי עיילי בהו תרי אפי' בימאמא הוו מיתזקי when two people enter into them [i.e. privies] they would be harmed (by demons) even in daytime *ib.* 62a(25) // *Qid* 29b(37); לאתזוקי *BQ* 57b(42); *TGAs42* 159:8; **2. to make fit to cause damage:** מידי מידי כי היכי דמתזק ביה each object (should be such) that damage could be caused through it *BQ* 91a(22)

2# נזק vb. **to make a Nazirite's vow** (artificial word from √נזר) **Pa.:** מנזיקנא *Ned* 10b(18)

נזר vb. **to make a Nazirite's vow, excommunicate** (↓ נזירא, נזירותא; Sy ܢܙܰܪ LS 422) **Pe.** (/a): אי לאו דלא אמיד ליה לנפשיה דיכיל למינ(י)ז(ו)ר לא נזר if he had not estimated himself as being able to make a Nazirite's vow, he would not have done so *Ned* 9b(33); *Naz* 3b(26); *ib.* 11b(1); לא תינזר *ib.* 17a(29); בשעת' דקנזר *Naz* 34a(2)
Pa. to excommunicate s.o.: מנזרינן ליה מן ציבורא we excommunicate him from the community *HG2* 489:14(Var); ונ(י)זרוהי וניזפוהי מביניכון excommunicate him and rebuke him [i.e. the banned person] from among you *Dec* 4:13

נְחוֹתָא n.m. **traveler or emigrant from Eretz Israel to Babylonia** (lit. one who descends; ↓ √1# נחת pe., mng. 6, *qāṭōl*-form; JPA נחות DJPA 346) **1. traveler:** pl. כי אתא רבין וכל נחותי when PN and all the travelers (from Eretz Israel) came (to Babylonia) *Ḥul* 124a(52); *ib.* 101b(17; **V**[11]); *Nid* 10b(9; gloss); **2. emigrant:** pl. וכולהון

נחותי דינחיתו להכא all of the emigrants who moved here [i.e. Babylonia] *IŠGF* 61:18
Note also: כי אתא רבין וכל נחותי ימא *Suk* 43b(16; **MM**[2]) [v. DS, ib. 67, n. ה]; *Ḥul* 101b(17; **H**[2]**M**); *ib.* 124a(52; **V**[11]); *Nid* 39b(27; **M**). While these rdgs. may be explained as corruptions based on the fol. entry, their occurrence in a variety of mss. warrants further inquiry; Y: נְחוֹתֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 108).

– **נְחוֹתֵי יַמָּא** n.m.pl.cs. **seafarers, sailors** (calque < BH יֹורְדֵי הַיָּם Is 42:10; ↓ ימא; TA נָחְתֵי יַמָּא TJ Is 42:10, Sy ܢܚ̈ܬܝ ܝܰܡܳܐ PSm 2343) שאלתינהו לנחותי ימא I asked the seafarers *Šab* 90a(21) // *Nid* 62a(21) [expl. of ↓ אשלגא, שולגא]; *Šab* 20b(26) [expl. of ↓ כולכא]; *RH* 21a(25); אשתעו לי נחותי ימא the seafarers told me *BB* 73a(17); *ib.* 20; *Tam* 32a(34; **V**[10])
Y: נָחוֹתֵי יַמָּא *Šab* ib.

נְחִירָא n.m. **nostril** (↓ אטרפא דנחירי, √2# נחר mng. 2; Sy ܢܚܝܪܐ LS 424, Ma נהירא MD 291) sg. לדמא דאתי מנחירא for blood which flows from a nostril *Giṭ* 69a(16) [v. Geon. expl. infra]; לכאב נחירא ולרוח נחירא for a pain of the nostril and an illness of the nostril *ḤM* 38:6; נחירי' *Giṭ* 69a(21); *ib.* 25; *SOZ* 73:1; ראש נחיריה the tip of his nostril *BQ* 86a(25); pl. דנפיץ ושאדי כרוכי דשיראי מנחיריה he used to shake (his nose) and cast out bundles of silk from his nostrils *San* 67b(27); *Ket* 77b(17); *BB* 74a(37; MGG 50:12); *Ḥul* 93b(24); *HG3* 219:74
Geon. expl.: וכדי פי גריאן דם אל אנף OHT Giṭ 155:11, i.e. وكذا في جريان دم الأنف; Y: נְחִירֵיהּ *Ber* 55b(44; BAYTN 59).

נַחְלָא n.m. *wadi*, **stream** (TA נַחְלָא TO Dt 2:36, Sy ܢܚܠܐ LS 423, Ma נאהלא MD 281) **1. *wadi*:** sg. שני ההוא נחלא דרדפי מייה that *wadi* is different since its water flows rapidly *Yom* 77b(35); pl. נחלא דלא אתו ביה מיא a *wadi* where water does not flow *AnanSch* 8:5; *ib.* 9; 10; 12; pl. רדה דמיהו לנחלי ארנון their blood flowed to the *wadis* of GN *Ber* 54b(5); **2. fig. stream:** pl.cs. וקא נגדי נחלי מישחא מיניהי streams of fat were flowing from them [i.e. the geese] *BB* 73b(34; **Es**)
Y: נַחְלֵי *BB* ib.

נחם vb. **to comfort, console** (↓ נחמתא; Sy ܢܰܚܶܡ pa. LS 423) **Pa.:** אתא לנחומיה he came to comfort him *Ket* 8b(29); בעידנא דקא מנחמי ליה אחריני לדידיה ... בעידנא דקא מנחים איהו אחריני when others are comforting him. When he is comforting others *San* 19a(42); *BQ* 38a(36); לנחומי בביעי to console (a mourner) with eggs (on his return from the cemetery) *BB* 16b(44)

נֶחָמְתָא n.f. **consolation** (↓ √נחם; TA נְחָמָן pl. TJ Is 18:4; cf. Sy ܢܘܚܡܐ resurrection LS 423) a. general: pl. ניחמתא דבבלאי consolations of the Babylonian (Jews) *BQ* 38a(36); b. w. ref. to biblical books dealing w. future consolations: sg. ויחזקאל רישיה חורבנא וסופיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא סמכינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא the beginning of (the Book of) Ezekiel is 'destruction' and its end is 'consolation,' and all [sic!] of (the Book of) Isaiah [i.e. chaps. 41-66] is consolation. We place 'destruction' next to 'destruction' and 'consolation' next to 'consolation' *BB* 14b(37) [expl. the order of biblical books: Kings – Jeremiah – Ezekiel – Isaiah]
Lit: D. de Sola Pool, The Kaddish[3], New York 1964 64 [usage b]; Voc: I. Ben-David, Lešonenu 46 [1982] 143; Y: נֶחָמְתָא *BQ* ib.(BAYTN 286).

1# נחר vb. **to stab** (Ma 3# נהר to pierce MD 292, MH 2# נחר LNVTH 226) **Pe.:** pass.part. דאי נחיר וזריק דם לא משתרי בשר if it is stabbed, and he sprinkles the blood, the meat is not permitted *Ḥul* 80b(16; **V**[11])

2# נחר, נהר vb. **to snort, rebuke** (denom. < ↓ נחירא; Sy ܢܚܰܪ to breathe heavily LS 424, Ma 2# נהר MD 292) **Pe.** (a/) **1. to snort** [w. ל- at s.o.]: נחר ליה רב חסדא PN snorted at him *Giṭ* 68a(10) [as a warning]; *ib.* 16; *Ber* 62b(13) // *Tam* 27b(28); *Šab* 152b(36); כי נהרנא לך תקע לי when I snort at you, blow the *shofar* for me *RH* 34b(27) [**M**[2]: נחירנא]; **2. to rebuke** [w. ב-]: נחרו ביה they rebuked him *Qid* 81b(2; **MAr** [AC 1:78, s.v. אכמר])

נחש vb. **to divine** (↓ 1# נחשא; Sy ܢܰܚܶܫ LS 424, Ma נהש MD 292) **Pa.:** משום דנחיש because he divined *Ḥul* 95b(19) [v. ib. 12]; כיס וארנקי מנחשי אינשי ולא מושלי people divine with a purse and a money bag, and they do not lend (them) *Yev* 120b(10) // *BM* 27b(28) [↓ √סמן pa.]
The mng. of גוים מנחשי לכשפים *BM* 23a(17) [**F**[1]: חיישי לכשפים] is unclear.

1# נַחְשָׁא n.m. **omen** (↓ √נחש; Sy ܢܚܫܐ LS

424, Ma 2# נהאשא MD 290) sg. נחשא קא ראמי להו is he not casting an omen upon them? *San* 19a(43)

2# נְחָשָׁא, נחאשא n.m. **copper, bronze** (TA נְחָשָׁא TO Ex 27:2, Sy ܢܚܫܐ LS 424, Ma 1# נהאשא MD 290) **1. copper:** sg. *BM* 44b(6); חוסכא דנחשא reduction of the copper *ib.* 70a(14); *Tan* 7b(37) [in a mnemonic note]; *Bo* 21:10; *ib.* 78:11; ופרוטות עיקר דילהון מן נחאשא אינין small coins are in the main of copper *TGHark* 38:24; *ib.* 45:26; טסא סומקא דנחשא a red plate of copper *ḤM* 40:9; וכספא ונחשא ופרזלא וכל דמתעביד מארץ silver, copper, iron, and anything which is produced from the earth *AnanSch* 3:12; **2. bronze:** sg. גובתא דנחשא a bronze tube *Šab* 66b(40); *ib.* 90b(23); אסיתא דנחשא דלא שליט בה רקבא a bronze mortar which does not corrode *Nid* 36b(49); תורתא דנחשא a bronze cow *San* 101b(14); מיני מאני דנחשא ודפרזלא various types of bronze and iron utensils *SŠHai* 18b(14); *HP* 16:4; שקיה שקי נחשה ופרזלא his legs are legs of bronze and iron *Bo* 78:6; *ib.* 17:7

Y: נְחָשָׁא *Šab* 66b(40; BAYTN 49).

1# נחת vb. **to descend, go down, penetrate** (↓ מחתנא, נחותא; Sy ܢܚܬ LS 424, Ma נהת [i/u] MD 292) **Pe.** (e/o), pf. 1sg. נחיתי *BM* 109a(26); 3m. נחית *Yom* 36b(32); 3pl.m. נחיתו *Pes* 118b(17); נחות *Ket* 80a(29); imp. 1sg. איחות *BM* 15b(37); 2m. תיחות *ḤM* 37:14; 3m. ניחות *Ber* 45b(24); לינחות *Giṭ* 67b(27); יחות *ḤM* 40:13; imper. 2sg.m. נחות *Yev* 63a(37); חות *Ḥul* 96a(22); *BB* 30a(15; HP 88:23); 2pl.m. חותו *Ket* 19a(17); inf. למיחת *Ket* 111a(24); למינחת *Dec* 9:19;- **1. to descend, go down:** a. general: שבקיה עד דנחית דרגא he let him alone until he descended the stairs *Er* 52a(31); *AZ* 26b(18); *Ḥul* 51a(14); אנא איחות לארעא I shall go down to the field *BM* 15b(37); מאן דבעי דיחות לאתון נורא one who wants to descend into a fiery furnace *ḤM* 40:13; *ib.* 37:14 [bed]; את נחיתת ⟨ל⟩עיבורא אנא לא נחיתת לעיבורא you descended (from the womb) in the intercalary month. I did not descend (from the womb) in the intercalary month *Ara* 31b(28; V[10]); b. esp. into water: בעינא למיחת לצנוני נפשין we wanted to go down (into the sea) to cool ourselves off *BB* 73b(29); *Pes* 118b(17); ולינחות וליקום במיא let him descend (to the river) and stand in the water *Giṭ* 67b(25; **As**); נחית בר אמודאי ואיתי לה a diver descended and brought it *BB* 74b(8); c. ≠ √סלק pe. כי סלקא סק בהדה וכי נחתא נחו⟨ו⟩ת בהדה when (the upper room) remains in proper condition, go up with it [i.e. live in it]. When it deteriorates, go down with it [i.e. live on the ground floor] *BM* 116b(43; **F**[1]); דמנפשיה סליק ונחית which ascends and descends by itself *ib.* 85b(37); דסליק לעילאי אסיר דנחית לתתאי שרי that which grows upward (of the roots) is forbidden (to be used on the Sabbath). That which grows downward is permitted *Er* 100a(11); *Šab* 41a(15); *ib.* 17; d. asyndetically w. a second vb.: נחית אתא ותברינהי (Moses) came down (and) shattered them *Yom* 4b(24); נחיתו אתו they came down (from the roof) *Tan* 23b(16); איפחית עליונה נחית דאיר בתחתונה the upper floor collapsed (and) he went down to live on the lower one *BM* 117a(10); e. of inanimate objects: כל עמר דנחית ליורה סליק all wool which goes down into a kettle takes up (the dye) *Ḥag* 15b(49); *Meg* 7b(5); *MQ* 25b(38) [↓ כיפא 1#]; **2. to reach:** האי איסתוורא עד ארעא נחית the '.-portion (of the leg) reaches the ground *Ara* 19b(28) // *Yev* 103a(30); **3. to descend a generational level:** ואסיר להון לאבות למנסב מן נשי בעלי נשי בניהם כמא דנחית it is forbidden for fathers to marry any of the wives of the husbands of the wives of their sons as far down in generational levels as it descends *Anan* 95:2; *ib.* 100:14; דנחית לדרי (the *Tanna*) goes down (two) generational levels (to exempt) *Bek* 17a(5); **4. to descend in rank, deteriorate:** נחות דרגא ונסיב איתתא go down a rank and marry a woman *Yev* 63a(37); כיון דאיעברא מגוי כוהנת נחיתא לה מקדושתה when a daughter of a priest became pregnant from a pagan, she went down in rank from her state of holiness *HP* 42:27; *BM* 116b(43; **F**[1]) [v. supra, mng. 1c]; **5. to delve:** נחית ליה ר' אליעזר לטעמיה דר' יהושע PN delved into PN_2's reason *Zev* 67a(28); ונחית לעומקא דדינא he delves to the bottom of the case *BQ* 53a(37) // *BM* 117b(37); **6. to emigrate to Babylonia** [calque < MH ירד MYev 16:7; ↓ נחותא; JPA נחת pe., mng. 2c]: a. alone: כי הוה

נחית רב לבבל when PN emigrated to Babylonia *San* 5a(35); *Ber* 45b(24); *Ket* 111a(24); *IŠGF* 61:18; b. ≠ √סלק pe.: דסלקין לעילא ודנחתין לתתא those who 'go upward' [i.e. to Eretz Israel], and those who 'go downward' [i.e. to Babylonia] *BQ* 23b(36); *Giṭ* 6b(23); **7. to position o.s. to lead the prayer in the synagogue** [esp. w. קמי; calque < MH^2 ירד לפני התיבה לפני ר' פלוני; v. e.g. Ber 34a(31)]: ונחית שליחא דציבורא ואמר the prayer leader positioned himself to lead the prayer and recited *Pes* 117b(40); ההוא דנחית קמיה דרבא a certain person who positioned himself to lead the prayer before PN *Ber* 14b(4); *ib.* 62a(37); *Yom* 56b(24); *Meg* 25a(16); **8.** w. √סלק pe. **to be concerned:** בהא סלקינן בהא נחתינן we are concerned with this all the time [lit. with this we go up and with that we go down] *Pes* 87b(45); **9. to enter into a contractual agreement:** אדעתא דבעל נחות ... או דילמ' אדעתא דארעא נחות did they enter into the agreement (to work the field) on reliance of the husband or on reliance of the field? *Ket* 80a(29); האיי אדעתא דהכי נחית והאיי אדעתא דהכי נחית this one [i.e. the creditor] entered into the agreement with such an intention and that one [i.e. the wife] with such [i.e. another] an intention *ib.* 86a(18; HP 103:24) [Ed: האי כי דיניה והאי כי דיניה]; *BM* 35a(43); *Giṭ* 48a(6); **10.** w. -ב **to penetrate s.t.:** חות ביה טפי penetrate into it more (with a knife to remove the veins) *Ḥul* 96a(22); **11.** w. -ל **to seize, take possession** [calque < MH -ירד ל J 594]: מגו דנחתא לדקלא נחתא נמי לכולהו נכסי since she can seize the date palm, she can seize all of the property *BB* 133a(6); לא עביד איניש דנחתי ארישי לארעיה ושתיק a person is not likely to remain silent while tenant farmers seize his field *ib.* 46b(11); 155a(3); רב גידל לא נחית ליה PN did not take possession of it *Qid* 59a(32); **12.** w. -ל **to deal w. s.t.:** למינחת להדא מילתא דהני יתמי to deal with this matter of these orphans *Dec* 9:19; **13.** w. -ל **to acquire:** דנחתא להו טומאה מדרבנן they acquire Rabbinical impurity *Pes* 15b(27); מדנחתא ליה קדושת דמים נחתא ליה נמי קדוש' הגוף since (one limb) acquires holiness for its value, the whole body also acquires holiness *Tem* 11b(30); *ib.* 19b(21); **14.** w. -ל **to specify:** לא נחית למיניינא דכהנים he does not specify the number of priests *Men* 7b(3); **15.** w. -ל **to reach final form:** נחית לפירא it reached the final form of fruit *Pes* 52b(33; **C**); **16.** w. לדינא **to go to court:** זילו קיימו שטרייכו וחותו לדינא go, confirm your writs, and (then) go to court *Ket* 19a(17); *Švu* 31a(29) **Af. 1. to lower, bring down:** אחתוה they lowered him (from the gallows) *AZ* 18b(6); בעינא לאחותי ברי מאיגרא I want to bring my son down from the roof *AZ* 26b(22); גוד אחית מחיצאתא extend the partitions downward (fictitiously) *Šab* 101a(12); **2. to lower in rank, depose:** אחתוה לר' they lowered PN in rank (in the school) *BM* 84b(41); כיון דאחתיניה לא מסקינן ליה since we lowered him in rank [i.e. from priest to non-priest] we do not raise him in rank *BB* 32a(10) // *Ket* 26a(30); **3. to place, put down:** a. general: לא ידענא היכא אנחתינהו I do not know where I placed them *BM* 35a(31); רבא מחתא ליה אבי סדיא PN('s wife) used to place (the cup) for him on the pillow *Ket* 61a(43); *Pes* 7a(35) [↓ √עפש itpa.]; *ib.* 74b(25) [↓ גומרתא]; *Yom* 46b(11) [↓ √כבי pa.↓]; *MQ* 26a(39); *Tam* 27b(38) [↓ √שטף pe., mng. 1b]; הנהו בני היכא מחתינן להו where do we place those children? [i.e. in whose custody] *TGAs42* 85:18; ואחיתונכו תחות טורא רב"ה" דפרזלא they placed you under a great mountain of iron *Bo* 78:13; *ib.* 14; ואחית עקבך על' בארעא place your heel on it on the ground *ḤM* 44:22 [cf. Ma: אהתית על ליגראי מיצריא I placed my foot on the boundaries MD ib.]; *ib.* 42:6; 45:19; דספרא לא מחתינן ליה אילאו במקום קודש we only place a Torah scroll in a holy place *Anan* 23:27; pass.part. [Ma מהת; v. Ch. Müller-Kessler, Aram 11/12 (1999-2000) 307] חזינן חסא דמחת אפום דנא we saw a lettuce that was placed on the opening of a vat *Ber* 56a(33; MGG 704:9); מחתא אוריתא על ארעא the Torah scroll is placed on the ground *Ned* 14b(5); *ib.* 11b(21); *Zev* 105a(42); *Meg* 26b(44); b. in a fig. sense: לא מחית איניש נפשיה לספיקא a person does not put himself in a doubtful position *Qid* 64b(31); *Nid* 20b(6); מחיתנא עליכון שמתא וגזירתא ואחרמתא I impose upon you an excommunication, oath, and anathema *Bo* 2:6; **4. to put on phylacteries** [↓ √נוח af., mng. 3]: כל אימת דמחתי מברכי whenever they put on (phylacteries), they would

recite a blessing *Suk* 46a(25); *Ket* 96a(17); אמאי לא מנחת תפילי why do you not put on phylacteries? *Ḥul* 110a(33); לאחותי תפילי *ŠT* 494:74; **5. to attach (of fringes to a garment):** מאי טעמא לא מחתת חוטי why do you not attach fringes (to your garment)? *Tan* 22a(20); **6. to assign s.o. to work:** ולאחותי ארישי ולסלוקי ארישי to assign tenant farmers to work (on the field) and to remove tenant farmers *SŠHai* 6b(15); **7. to cause to acquire s.t.:** בטומאה דאוריתא אחיתו להו רבנן טומאה the scholars caused them [i.e. glass objects] to be liable to acquire Pentateuchal uncleanness *Šab* 16a(17); *Kar* 21a(37; V[9]); **8. w. -ל to put s.t. in s.o.'s possession:** ההוא דיינא דאחתיה למלוה בנכסיה דלוה a certain judge who put the debtor's property in the possession of the creditor *BB* 174a(19); *ib.* 35b(12); **9. w. קמי to position s.o. (to lead the prayer):** אחתינהו לר' חייא ובניו קמיו(ה) תיבותא he positioned PN and his sons to lead the prayer before the ark *BM* 85b(44); **10. to appoint s.o.:** והוא אחתיה לנטרונאי בר חביבאי נשיא he appointed PN as exilarch *IŠGF* 104:7; *ib.* 112:2; **11. w. לדינא to bring a case to judgment:** סלקיה לדינא דייתמי ואחתיה לדידיה he ousted the case of the orphans and brought his (case) to (immediate) judgment *Ket* 106a(2); **12. w. דמעי/דמעתא to shed tear(s)** [Sy ܡܢ ܥܝܢܘܗܝ, ܢܚܝܬ ܕܡܥܬܐ Ben Sira 12:16, MH² מורידין דמעות Er 19a(14)]: אחיתו עמודי דקסרי דמעי the pillars of GN shed tears *MQ* 25b(36); *Ket* 62b(16)

נחת #2 vb. **to give satisfaction** (sec. rt. < ↓ נייחתא) **Af.:** אנחתת לן חדא you have given us satisfaction in one case *BB* 129a(19) [≠ ↓ √תקף af., mng. 1]

נחת n. (**word in a charm formula**; etym. unkn.) נחת בלע בלע נחת *Šab* 67a(48)

נְטוֹרָא n.m. **watchman** (↓ √נטר *qāṭōl*-form; ↓ נטרא; Sy ܢܳܛܽܘܪܳܐ LS 426, Ma נאטרא MD 282) sg. אגר נטורא the watchman's fee *BB* 4b(34); *ib.* 5a(3)!; pl. אותיב אבוה דשמו' נטורי בהדייהו PN's father placed guards with them [i.e. the former captive women] *Ket* 23a(39); *AZ* 34b(14)
Y: נָטוֹרֵי *AZ* ib.

נטי vb. **to incline** (JPA נטי DJPA 348) **Pe.:** שטן דחזייה להקב"ה דקא נטייה דעתיה בתר איוב Satan, who saw that God's opinion was inclining toward Job *BB* 16a(25); *San* 26a(50); *Yom* 69b(35); וכל כי הני תרין לישאני דפליגי קא נאטו רבנן למסמך אבתרא in all cases of two differing statements like these, the Rabbis incline to rely on the latter ... *TGHark* 51:25
Af. to incline s.t.: דלאו דרכיה לאטויי he does not usually incline (the lamp) *HG1* 159:88 = *TGDr49* 95:14

נְטִילוּתָא n.f. **washing the hands** (< MH² נטילת [ידים] J 899; ↓ √נטל #2) sg. בטלוה לנטילותא they abolished the (requirement of) washing the hands *Ber* 22a(43)
Y: נְטִילוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 177).

נְטִירוּתָא n.f. **guarding, protection** (↓ √נטר; Sy ܢܛܝܪܘܬܐ LS 426) **1. guarding:** sg. a. alone: לענין גנבי נטירותא היא with regard to robbers, it is guarding *BM* 42a(41) [≠ פשיעותא]; קבולי קביל עליה נטירותא he assumed the entire responsibility of guarding *BQ* 47b(14); *ib.* 48a(21); נטרי לך נטירותא יתירתא כחזוני מתא I guarded for you especially well like the town watchmen *BM* 93b(12); *ib.* 32; *BQ* 57a(15); *Šab* 51b(27); ומי איכא נטירותא לפלגא is there partial guarding? *Ḥag* 20a(26); *Zev* 99a(43); b. of var. objects: 1) silver, gold: נטירותא דכספ' *BQ* 62a(14); *ib.* 21; 2) money bag, coins: דיל' שניא נטירו' דארנקי מנטירותא דדינרי perhaps the way of guarding money bags is different from the way of guarding (loose) *denars* *BM* 44a(22); 3) fruit: נטירותא דפירי *MQ* 7a(28); *HG3* 386:21; **2. protection:** sg. רבנן לא צריכי נטירותא scholars do not need protection *BM* 108a(11); *BB* 7b(48); לנטירותא בעלמא הוא דעבידי they are made merely for protection (of the scrolls) *Meg* 26b(39)
Voc: נְטִירוּתָא VTM 84; Y: נְטִירוּתָא *Šab* 51b(28; BAYTN 177).

נטל #1 vb. **to take** (BH, MH נטל HAL 655, J 899) **Pe.** (/u): ונטלי חלא ושדו לבראי they take the sand (in the boat) and throw it outside *RH* 23a(31); ונטיל ליה תלת מאה כאסי ושאדי ארישיה he takes for him three hundred bowlfuls (of water) and pours (them) on his head *Ket* 77b(21); נהירנא כד הוה נטיל עורבא פיתא I remember when a raven used to take bread *BB* 91b(19; **Es**); ותיתי את

ותיטול פלגא you will come and take half *BM* 105a(26) [in a writ]
Itpe. to be taken away: איתנטילת אוריתא דמשה מנכון the Torah of Moses was taken away from you *Šab* 116b(6)

נטל #2 vb. **to pour water** (↓ נטלא, נטילותא; Sy ܢܛܠ to draw water LS 425, mng. 1) **Pe.** (/u): ולינטו(י)ל שיתין כסי אהאי גיסא דרישא let him pour sixty bowls (of the potion) on this side of the head *Giṭ* 68b(50); *Ket* 77b(21; MGG 226:4) [↓ √נטל #1 pe.]; הוה נטיל ידיה ממיא he used to pour (part) of the water on his hands *Er* 21b(28; SM 115:22)
Lit: Nöld apud Fr, AF 66.

נַטְלָא n.f. **drinking cup, ladle, measure** (↓ √נטל #2; Sy ܢܛܠܐ f. ladle, drinking cup LS 425, Ma נאטלא MD 282) **1. drinking cup:** sg. רב חסדא מעטר ליה בנטלא PN used to 'adorn' it [i.e. the cup of unmixed wine] with (water from the) drinking cup *Ber* 51a(53) [Var: בנטלי pl. OHP ib. 114:19]; תיתי דביתכי תירמי לי נטלא let your wife come and pour a cup (of wine) for me *Ned* 51a(12; Ed); **2. ladle:** sg. והא קא נגע ביה בנטלא was he not, in fact, touching it [i.e. the wine] with a ladle? *AZ* 58b(7); *Šab* 48a(8); **3. a measure:** sg. נטלא בת רביעיתא an *n*.-measure containing one quarter of a *log* *Ḥul* 107a(25; V[11]); נטלא בת מחוזא the *n*.-measure of GN *Giṭ* 69a(42) [v. infra]; pl. תרתי נטלי דחולי וחדא נטלא דתרומה two *n*.-measures (of wine) of *ḥullin* and one *n*.-measure (of wine) of *teruma* *Bek* 27a(17)
Geon. expl.: נטלא כוסות OHP Ber 86:16 [mng. 1]; נטלא באטיה OHT Giṭ 156:5, i.e. ܒܐܛܝܐ [↓ בטיתא]. This word should not to be connected w. ↓ אנטל [v. Nöld apud Fr, AF 66]; Y: נַטְלָא *Šab* 48a(8; BAYTN 90).

נטע vb. **to plant** (< BH, MH נטע HAL 655, J 900; ↓ נטעא) **Pe.:** צנון נטעי אינשי אדעתא דפוגלא people plant the radish plant for the sake of the round radish *Ber* 36a(34); *ib.* 35; 38; לא נטעי אינשי אדעתא דמיעקר people do not plant with the intention of uprooting *BB* 102b(10); *TGHark* 196:21; חזייה להההוא גברא דקא נטע חרובא he saw a certain man who was planting a carob tree *Tan* 23a(44); *Meg* 5b(12); *BM* 101a(4); *BB* 14a(20)

נַטְעָא n.m. **plant** (< MH נֶטַע Yeivin, BV 820, J 901; ↓ √נטע) pl. ולמנטע נטעי *SŠHai* 6b(16)

נטף #1 vb. **to drip** (↓ נטפי, ניטופתא, ניטפא, √טפף; Sy ܢܛܦ LS 426, Ma נטף MD 295) **Pe.** (a/): נטף תלת טיפי דמא משמיא three drops of blood dripped from the sky *San* 109a(50); וקא נטיף דובשא מתאיני syrup was dripping from the figs *Ket* 111b(50); ולא נטפא ניטופתא לארעא not a drop (of wine) dripped to the ground *BB* 73b(3; **Es**)
Af. to cause to flow: לאטופי מיניה דם ברית to cause blood of circumcision to flow from him *OHT Šab* 127:16

נטף #2 vb. (**uncertain**; etym. unkn.) **Pe.:** נטוף עינך קום דרי בריך ... your eyes, lift up your child *Ket* 60a(15) [Var: נטף עינא דראי בריך TGHark 99:17]
Expl. Rashi: זקוף עיניך. The connection given by him w. √טוף #2 should be rejected.

נטפא ↓ ניטפא n.

נְטָפֵי n.m.pl. **dripping rain water** (↓ √נטף #1 pe., part. pl.m.; cf. Sy ܢܶܛܦܬܳܐ, pl. ܢܶܛܦܶܐ drop LS 426) אחזיק לנטפי אחזיק לשפכי לשפכי לא אחזיק לנטפי (if) he had a prescriptive right for dripping rain water, he had a prescriptive right for gutters. (If he had a prescriptive right) for gutters he did not have a prescriptive right for dripping rain water *BB* 6a(34; F[2]); *ib.* 35; 36
Geon. expl.: חצי תיקרא [- תקרה] שופך לכן [- לכאן] וחציה שופך לכן ונוטפין מים מועטין TGAs42 157:5; Y: נְטָפֵי *BB* ib.(BAYTN 132).

[**נטפיק** ↓ נפטא n.
Lit: Geig, AAC 279, suggests a MP etym. for the emend. *נפטיק, but none of these rdgs. are supported by the mss.]

נטר vb. **to guard, wait, remain fresh** (↓ מטרייא, מטרתא #2, מנטרא, מנטרנא, מנטרנותא, נטורא, נטרתא, נטרא, נטירותא; Sy ܢܛܪ pe., pa. LS 426, Ma נטר pe., pa. to guard, af. to wait MD 295) **Pe.** (a/a) **1. to guard:** נטר כדנטרי אינשי he guarded (them) as people (generally) guard *BM* 93b(1); ועד האידנ' מאן נטרה who guarded it until now? *AZ* 34b(15); *Er* 63b(21); *Ket* 23a(40); *ib.* 41a(32); נטרוהי מן שמייא may they guard him from Heaven *Dec* 2:1; ראש גלותא נטריה רחמנא the exilarch, may the Merciful One guard him *TGHark*

276:22; **2. to wait:** a. alone: ודלמא מינטר לא נטרינן perhaps we do not actually wait *MQ* 9a(11); וכולי עלמא נטרי עד ניסן ומזבני everyone waits until *Nisan* and (then) sells (their fields) *BQ* 7b(3); *Giṭ* 68b(34); *Yev* 114b(39); אפשר דיתיב ונטר עד דהאוי אפר perhaps he can sit and wait until it becomes ash *Zev* 91b(40); *Ber* 46b(28); *ib.* 53b(31); למינטר ליבום *Anan* 107:7 [cf. MH שׁוֹמֶרֶת יָבָם MYev 4:3]; b. w. ־ל: ונטרי ליה לר' מאיר רבנן the scholars wait for PN (to state his case) *Ḥul* 86a(41); *Ber* 47a(5); *Men* 108b(7); *BM* 108b(29); *BB* 22a(53); **3. to keep, remain fresh** [v. Itpe., mng. 3]: הני נטרן והני לא נטרן these [i.e. the unripe figs] will keep (on the journey), but those [i.e. the ripe ones] will not *Ḥag* 5a(18)
Pa. 1. to guard, watch: a. alone: לנטורי תרבציה to guard his courtyard *Er* 90a(1); *BQ* 24b(12); *BB* 29a(30); *MQ* 17a(39); נטרו לי גלימאי watch my garment for me *BM* 81a(36); *ib.* 93b(32) [↓ נטירותא]; אזלו אשכחוה דקא מנטר טהרות they went (and) found that he was guarding food prepared in purity *Bek* 30b(35); הואיל ושרינהי רבנן ננטרן since they permitted them [i.e. the phylacteries to be taken into a privy] let them guard me (from the demons) *Ber* 23b(4); *TGHark* 271:15; *ib.* 16; b. w. ־נפש: מנטרא נפשה she is careful [lit. watches herself] *Yev* 35a(22); *ib.* 25; *Ket* 37a(7); **2. to observe a commandment:** דידן דמנטרי שבתא our (children) who will observe the Sabbath *AZ* 26a(46); *AnanSch* 26:25; **3. to keep s.t. fresh:** נטורי פירי to keep the fruit fresh *Yom* 77b(21); מידי דמנטר ליה לאילנא something which keeps (the fruit of) the tree fresh *HG3* 395:6(HGP 54a:12); **4. to wait:** מנטרן לגבריהו עד דאתו מבי רבנן they wait for their husbands until they come from the *be rabbanan* *Ber* 17a(48); אנא מנטרנא להו עד אייר I shall wait for them until *Iyyar* *BM* 73a(37); אגר נטר לי payment of 'wait for me' *BM* 65a(43) [↓ 1#אגרא mng. 5]; *ib.* 63b(30); 73a(20); *BB* 87a(9); *San* 25b(35)
Itpe. 1. to be guarded, kept safe: הא דמינטרי הא דלא מינטרי this refers to where they [i.e. the phylacteries] can be guarded, that to where they cannot be guarded *Beṣ* 15a(37); *Šab* 112a(26); *Pes* 6b(40); *BM* 31a(39); הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר in this case it is because of safekeeping, and, in fact, it [i.e. the *get*] is kept safe *Giṭ* 79a(26); ויתנטרון מן שידי ומן דיוי may they be kept safe from demons and *dews* *Bo* 14:3; *ib.* 51:4; **2. to wait:** a. alone: אינטר עד למחר wait until tomorrow *BB* 74a(32); ניתנטר let him wait *Yev* 39a(47); *Ara* 22b(10); b. w. ־ל: אינטרו לי עד דניהדר wait for me until I return *Ber* 53b(31); ניתנטר ליה עד לאורתא let us wait concerning him [i.e. the child] until the night *Yom* 84b(18); **3. to keep, remain fresh:** הני מינטרן והני לא מינטרן *Ḥag* 5a(18; **V**[20]) [v. Pe., mng. 3]

נְטָרָא, נְטַר cs. n.m. **watchman, guardian** (↓ √נטר, נטורא, חזן מתא; TA נָטּוֹרָא TJ 1S 28:2, Sy ܢܳܛܽܘܪ- cs. LS 426, Ma נאטרא MD 282) sg.cs. נטר מתא town watchman *BM* 94b(27) [cf. Sy ܢܳܛܽܘܪ ܡܕܺܝܢܬܳܐ PSm 2354]; נטר בידרי the watchman of the threshing floor *BQ* 59b(27); נטר שיראי the guardian of the silk garments *Ber* 56a(56; MGG 707:4) [cf. Sy ܢܳܛܽܘܪ ܡܳܐܢܶܐ 2K 22:14]; pl.cs. נטרי תרעי guardians of the gates (of heaven) *TGHark* 189:24 [i.e. the angels; cf. נָטַר תַּרְעָא TJ 1S 18:26, Sy ܢܳܛܽܘܪ ܬܰܪܥܳܐ 2K 12:9]
Y: נְטַר *BQ* 59b(27).

נְטִרְתָּא n.f. **protection** (↓ √נטר; Sy ܢܛܺܝܪܘܬܳܐ LS 426) sg. אסותא ונטרתא מן שמיא healing and protection from heaven *Bo* 19:12; *ib.* 53:1; 94a:1; 102:1; וחתמתא ונטרתא sealing and protection *ib.* 56:3; 81:4

[נטש ↓ √נשט vb.]

ניאקא n.m. **a type of coin** (etym. unkn.) sg. דינרא ניאקא ואניגרא an *n.-denar* ... and a ... *BM* 46b(25)
Lit: Lehnw 358.

1#נִיבָא n.m. **canine tooth, molar tooth** (Sy ܢܺܝܒܳܐ LS 427) **1. canine tooth:** sg. דאפקיה לניביה וסרטיה (the dog) stuck out its tooth and lacerated him *BQ* 23b(15); pl. שקילי ניביה its teeth have been removed *ib.* 83a(34) // *Šab* 63b(6); **2. molar tooth:** pl. גמל דניבי אית ליה a camel which has molar teeth *Ḥul* 59a(34); 35; 46
Voc: נִיבֵּה HPP 306:16; Y: נִיבֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 11).

2#ניבא n.m. **sinew, tendon** (perh. < ↓ נימא) pl. ואי איפסיק ניביה טרי' if its sinews [i.e. those connecting the hip and its socket] were torn, (the animal) is *ṭĕrefa* *Ḥul* 54b(11); לא איעכול ניביה כשי' (if) its tendons had not (completely) disintegrated, (the animal) is fit *ib.* 12
Y: נִיבָא *Ḥul* ib.(BAYTN 11).

נִיבְגָּא n.m. **twig** (↓ √נבג; Sy ܢܶܒܓܳܐ shoot, sprout LS 410, Ma ניגבא [metath.!] MD 296) sg. ניבגא בר שתיה דלית ביה קטרי a one-year old twig, which does not have nodes *Pes* 74a(17)
Y: נִבְגָּא *Pes* ib.(BAYTN 89).

ניבולא n.m. **defilement** (↓ √נבל) sg. ושכבת זרע נמי בניבולא כי צאה חשיבה semen is also considered like excrement with regard to defilement *Anan* 32:25; pl. ניבוליא דרעי דילהון the defilements of their excrement *OHT Šab* 34:22 [expl. קטילי קדר *Šab* 33a(38); ↓ קידרא mng. 3]

1#ניגדא, נגדא n.m. **one who tows or drags a boat** (↓ √נגד; Sy ܢܳܓܽܘܕܳܐ LS 413) pl. מלי כתפי נגו(ר)(ד)י full shoulder widths of the ones who tow the boats *BM* 107b(46); ניגו(ר)(ד)י *ib.* 48; זמרא דנגדי ודבקרי the song of the draggers of the boats and the herdsman *Soṭ* 48a(46); גברי ניגדי men who drag boats [i.e. lower class people] *San* 106a(56; OH ib. 529:12)
Geon. expl.: אנשים מושכין בספינה בטיית אלמדאדין OH ib. 529:13, i.e. المَدَّادِينَ; cf. Sy: ܢܳܓܽܘܕܳܐ ... ܗܘ ܡܢܓܕܢܐ ܕܐܠܦܐ المَدَّادُونَ BBah 1215:7; NDGR 62:3; Y: נְגָדֵי *BM* ib.(BAYTN 104).

2#ניגדא n.m. **a cantillation sign representing** ***legarmeh*** (↓ √נגד) sg. <ניג>דא *BMsYFr* 140:8
Lit: Yeivin, Fragment 107.

ניגודא n.m. **lashing** (↓ √נגד pa., mng. 1) sg. אי חאזו בית דין למידחא ניגודיה דאחו if the court sees fit to postpone his lashing, they postpone (it) *TGHark* 117:5

ניגעא, נגעא n.m. **a sore** (↓ √2#נגע; JPA נגע DJPA 341) sg. מינגעיה הוא דאיכפר ליה he received atonement from the (suffering) of the sore *Švu* 8a(24; **F**[2]); ואילו ינוקא דמקמי דנימהל איתיליד ליה ניגעה בעורלתיה דכד מהלינן ליה מיפסיק ניגעיה מהלינן ליה אף על גב דמפסיק ניגעיה if a sore developed on the prepuce of an infant before we could circumcise (him), so that when we circumcise him his sore would be cut off, we circumcise him even though his sore will be cut off *HG1* 211:54; לאסאה נגעא to cure a sore *ḤM* 40:6; *ib.* 42:8
Y: נְגָעֵיה *Švu* ib.

1#ניגרא, נגרא n.f. **foot, step** (metath. < ↓ ריגלא; Sy ܢܺܝܓܪܳܐ Gignoux, IMS 1:45, Ma ליגרא foot, leg 235) **1. foot, leg:** pl. דוק בככי ותשכח בניגרי grind (food) with the molars, and you will find (the results) in the feet *Šab* 152a(15); ניגרי דפרזלא legs of iron *Ber* 41b(13) [symbol of stamina; cf. Da 2:33]; וניגריהון לא מתחזין ברקדיהין their feet are not seen in their dances *Bo* 14:7; **2. pl. steps:** a. general: ניגרי דחמרא שערי the steps of a donkey are (according to) the barley (it eats) *Šab* 51b(22); קל ניגרי the sound of steps *ib.* 66b(14); שיתי נגרי sixty steps *Pes* 111a(18); b. in phrase נקט ניגרי ברייתא pe., af. to wander away [lit. to take external steps]: כיון דנקט(ו)(י) להו ניגרי בריתא בעי נטירות' יתירתא since (the animals) may wander away, it requires extra guarding *BQ* 57a(15); הואיל ואנקטיה נגרי בריתא since he caused them to wander away *ib.* 118b(1; **F**[1]); *BB* 88a(3; **F**[2])
Voc: ניגרא בכסר אלנון ורפי אלגימל רגל LPT 158:28; Y: נִיגְרָא *BB* ib.(BAYTN 119).

2#ניגרא n.m. **denotation of stress on the ultimate syllable** (lit. lengthening; ↓ √נגר) sg. *BMsY* 246
Lit: Morag, Lešonenu 38 [1974] 55.

3#ניגרא ↓ 2#נגרא n.

נִידּוּיָא n.m. **excommunication** (< MH נידוי J 903; ↓ √1#נדי) sg. לישנא דנידויא הוא (מנודה אני לך) (the phrase) is a term of excommunication *Ned* 7b(2; Ed)

נִידּוּתָא n.f. **menstrual period** (cf. MH נִדָּה Yeivin, BV 780, J 878) sg. מי לא טבלה לנידותה did she not immerse herself because of her menstrual period? *Yev* 45b(35); *ib.* 38; *Giṭ* 68b(45); האיי בנידותה בעלה this one had sexual intercourse with her during her menstrual period *Nid* 25b(29; MGL 317:1)
Y: נִידּוּתֵיהּ *Giṭ* ib.(BAYTN 205).

נִידְרָא n.m. **vow, a type of demon** (↓ √נדר; TA נִדְרָא TO Lev 7:16, Ma נידרא MD 297, Sy ܢܶܕܪܳܐ

SIB 189) **1. vow:** sg. רבינא הוה ליה נידרא לדביתהו PN's wife had made a vow *Ned* 8b(2); *ib.* 24a(10); 75b(1); 79b(13); *Kar* 13b(32); נידרא נדרי I made a vow *San* 109b(33); ר' ישמע' ב"ר יוסי הוה ליה נדר' למשרי PN needed to be released from a vow [lit. had a vow to release] *Ned* 23a(8); *ib.* 8b(6); 77b(11); *Šab* 157a(56); אתשיל אנדרי' he asked (a scholar) for absolution of his vow *Ned* 50a(30); איפשר דמיפר לי נדראי perhaps he can annul my vow *Ket* 63a(12); pl. בשני דרב קל נידרי in PN's time vows were treated contemptuously *Giṭ* 35a(30; V[18]); **2. type of demon:** sg. ההוא נידרא *Bo* 61:3; לוטתא וקריתא ונידרא ואשלמתא a curse, calling, vow, and spell *ib.* 49:9; 5:2; 37:4; 88:3; 92:3; pl. וחרשי ונידרי ולוטתא sorceries, vows, and curses *ib.* 48:1; 38:9; 80:5; 91:1; 107:4; הוא יבטיל ית נידרי אילין he will eliminate these vows *ib.* 94a:10; נדרני *ib.* 61:4

Y: נִדְרָא *San* ib.(BAYTN 119).

נִיהוּ pron. **he, it** (↓ איהו, הוא, ניהי; formed on analogy to ↓ נינהו) a. as pred. of nom. phrase: ומאי ניהו what is it? *Šab* 78a(25); *Ḥag* 4a(38); *BQ* 73a(36); *San* 12a(18); הו' ניהו it is the very one *Ned* 55a(34); b. as copula: 1) in nominal phrases: מאן ניהו מר who are you? [lit. who is my master?] *Šab* 152b(38); *Ḥul* 131b(22); מר ניהו רב נינה מר you are PN. Rest! *Yom* 20b(21); *BB* 22a(29); *Pes* 106a(20); ולא שושביניה ניהו מר are you not his close friend? *MQ* 28a(35); *BM* 114b(2); דויד היכא ניהו where is David? *San* 95a(44); *ib.* 39a(16); *Zev* 54b(13); האי גיטא לאו דהאי גברא ניהו this *geṭ* does not belong to this man *HP* 132:10; *ib.* 72:33; 2) in cleft sentences: והוא ניהו דאחמיר אנפשיה it is he who ruled stringently for himself *Šab* 134a(10); הוא ניהו מבעית אנפשיה it is he who frightens himself *Qid* 24b(39); *Ḥul* 94b(37); הוא ניהו דכי עביד מיחייב it is he who when he works is liable *Šab* 154b(2); והוא ניהו דקא דייר it is he who is dwelling *Er* 49b(5); דיל' הוא ניהו דקא מפיק שמא perhaps it is he who spreads the rumor *BQ* 114b(47); *BM* 71b(4); *AZ* 41a(20); *TGHark* 47:16; *HP* 113:10

Lit: Satzlehre 11+; Kut, Studies 235 [Heb]; Y: נִיהוּ *Yev* 94a(18; BAYTN 341).

נִיהִי pron. **she, it** (↓ איהי, היא, ניהו) a. as pred. of nom. phrase: מאי ניהי what is it? *BQ* 2b(17); *Meg* 22a(42); *Mei* 9b(18); *HP* 19:17; ואליבא דמאן ניהי according to whom it [i.e. the Tannaitic tradition] is *IŠGF* 58:1; b. as copula in nominal phrases: והי ניהי ארוסות הי ניהי בעולות והי ניהי נשואות which one [i.e. which type of case] is betrothed women, which one is non-virgins, and which one is married woman? *Yev* 42b(7); מאי ניהי מצוה רבה what is an important charitable deed? *BB* 8a(56)

Voc: נִיהִי HGP 25b:25; Y: נִיהִי BAYTN 341.

נִיל־, נִיהִל־ prep. **dative particle** (< ליהליה* [redupl. ליה], w. dissim. *-l-l-* > *-n-l-* Kut, St 157 [Heb]; cf. JPA ליל־ DJPA 282) 1sg. ניהלי *Bek* 37a(33); ניה@לי *BB* 172a(21; HP 69:34); נילי *Zev* 19a(3); 2m. ניהלך *Ḥul* 142a(5); 3m. ניהליה *BM* 28b(26); נִיה@לֵה *HP* 129:1(HPP 203:20); ניה@ליה *Ket* 105b(33; MGE 537:7); ניליה *HP* 65:8; f. ניהלה *AZ* 63a(3); ניה@לה *Zev* 116b(20); 1pl. ניהלן *Er* 66b(4); נה@לן *Mak* 4a(16); 2m. ניהלייכו *Ḥul* 124a(51; V[11]); 3m. ניהלייהו *Ket* 85a(26); f. נִלְהִי *AZ* 56b(11; HGP 56a:34)- אי מזבנתה ניהלי if you sell it to me *BM* 72a(29); זיל תפסה ניהלי go (and) seize it for me *Ket* 84b(37); הבה ניהליה give it to him *ib.* 77b(29); *AZ* 18a(53); אזל יהבוה נהליה he went (and) they gave it [i.e. the money of the credit] to him *Giṭ* 14a(45); *Šab* 10b(30); אמטינהי ניהליה he brought it [i.e. the money] to him *Giṭ* 37b(18); *BQ* 88b(7); *Švu* 12b(6); ניקנינהו ניהלך let him give you possession of them *BQ* 104b(13); *Ḥul* 142a(5); את אמרתה ניהלן ניהלן ואהא אמרתה ניהלן you told it to us, and concerning this you told it to us *Er* 89b(12); והוה מדלי המיאנא ותתייה נילי (my) belt was high, and he lowered it for me *Zev* 19a(3)

This prep. is always preceded by a vb. w. a suf. acc. pron. The orthography in two words is common in the Y ms. tradition [including citations in MG] and in HP. Occasionally, the first portion of this prep. is suffixed to the vb., e.g. אסקיהניה לי [= אסקיה ניהלי] *Zev* 116b(16); Lit: Kara 48+; Satzlehre 126; Voc: נִיהֲלֵיה HGP 2a:31; Y: נִיהְלִי Kara 49[119]

ניהלא n.m. perh. **drizzle** (cf. Sy ܢܗܠ to rain [metaph.] PSm 2336) sg. ניהלא קמי מטרא ... ניהלא דבתר מיטרא a drizzle which is before/after the rain *Tan* 9b(24) [Var: נהילא M²Ar (AC 5:317)]

Expl. RaḤ: המטר היורד דק כמו קמח AC ib.

ניהר n.m. **price** (metath. < MP *nirx* PED 1395) sg. ולא פסיק ולא ידיע ניהר דילה its price is neither fixed nor known *Dim Vol* 469:21; *ib.* 470:27

Lit: Shaked, apud M.A. Friedman, Dim Vol 471.

ניותאה adj. **Nabatean** (JPA נוותיי, נפתיי DJPA 358) sg.m. אבימי ניותאה PN, the Nabatean *Šab* 17b(12; **OAr** [AC 5:324]); *AZ* 36a(19)

[**ניזבא** ↓ רוזיקא n.]

נֵיזַג n.m.abs. **spear, lance** (< MP *nēzag* CPD 59; ↓ ניסכא #2) sg. ונקו(ו)(י)ט נו(ו)(ז)ג בידיה holding a spear in his hand *Tan* 22b(50) [Var: ויש בידו ניו(ו)(ז)ג OHT Tan 31:11]

Geon. expl.: ניו(ו)(ז)ג שהוא רומח OHT ib.; Lit: D. Rosenthal, Yeivin Vol 347+ and note of Shaked, ib. 350[13].

נִיזְהָא n.m. **cry, shout** (↓ √נזה #1; cf. Sy ܢܘܙܗܐ ܗܘ ܡܠܐ ܗܡܬܦܩܒܐ ܡܢ ܩܠܐ ܗܫܘܦܐ ... Audo 2:86) sg. ניזהא דתורא ... ניזהא דאריא ... ניזהא דגמלא ... ניזהא דארבא ... the cry for an ox, the cry for a lion, the cry for a camel, the cry for a boat *Pes* 112b(17)

Y: נִיזְהָא *Pes* ib.

ניזכא ↓ ניסכא #2 n.

נִיזְקָא n.m. **damage, indemnity for damage** (↓ √נזק #1; TA נִזְקָא TO Ex 24:11, JPA ניזקה det. DJPA 345) **1. damage:** sg. מי עביד האי ניזקא או לא עביד האי ניזקא can this (object) do damage or not? *BQ* 91a(33); אית ביה נזקא לרבים it can cause public damage *AZ* 16b(19); לבר מניזקיה except for the damage done to him *BQ* 84a(41); *ib.* 42; **2. indemnity for damage:** sg. כוליה ניזקא full indemnity for the damage *Ket* 41a(27); פלגו נזקא half indemnity for the damage *BQ* 15a(27) [= MH חֲצִי נֶזֶק Mib. 2:5]; *ib.* 15b(22); 24b(7); 40b(2); 53a(39); *Ket* 41a(25); *Švu* 33a(36)

Voc: נִזְקָא HGP 20b:10; Y: נִיזְקָא *San* 3a(23).

נִיחַ adj. **gentle, convenient, satisfactory, preferable** (↓ √נוח; Sy ܢܝܚܐ LS 419, Ma ניאחא MD 297) **1. gentle:** sg.m. מיטרא ניחא לפירי gentle rain (is beneficial) for fruit *Tan* 3b(45) [≠ ↓ רזי]; *ib.* 36; **2. convenient, easy:** sg.f. ניחא תשמישתיה its [i.e. the road's] use is easy *Er* 22b(14); *ib.* 58a(37); *Šab* 7b(22); אי אית ליה עיבידתא דניחא מינה if he has work which is easier than it *BM* 77a(12; V[2]); **3. sg.f. satisfactory, all right** [cf. תינח; ↓ √נוח pe., mng. 4]: a. alone: sg.f. לאביי ניחא לרבא קשיא it is satisfactory according to PN, but difficult according to PN₂ *Ber* 29a(15); *Yom* 27a(35); b. esp. in phrase הניחא [= הא ניחא]: 1) alone: אי כתיבנא ליה מכרו הניחא אי שלח לי מוציאין if I write to them: "They sold," this is satisfactory if he sends me (in reply): "They may seize" *Ket* 69a(8); הניחא אי סבר לה כמאן דא' this is satisfactory if he is of the opinion of the one who says ... *Bek* 13b(14); *Zev* 30b(40); *Men* 101b(33); 2) w. fol. ־ל: הניחא לרבנן דאמרי this is all right according to the scholars who say ... *Šab* 6a(14); *Pes* 6b(33); *Yom* 33b(26); *Yev* 23a(40); *Kar* 22b(28); *Nid* 11a(33); **4. preferable**, esp. sg.f. w. ־ל: **a. to be satisfied** [cf. Sy ܢܝܚ ܠ־ LS ib., mng. 4]: מינח ניחא לה בכל דהוא she is quite satisfied with whatever there is *BQ* 111a(1); *Er* 73a(6); *Ket* 70a(6); 71b(20); *BM* 101a(47); משה מינח הוה ניחא ליה was Moses really satisfied with it? [i.e. the prophecy] *San* 17a(43); גלי אדעתיה דניחא ליה he revealed his opinion that he was satisfied with it *BM* 42b(33); *ib.* 107a(2); *BB* 5a(7); *AZ* 53b(27); טפי ניחא ליה he prefers it more *San* 26b(43); עבוד רבנן מלתא דניחא ליה למלוה וניחא ליה ללוה the scholars made a decision which satisfied both the creditor and the borrower *BM* 104b(38); **b. to want:** 1) alone: חזייה דלא הוה קא ניחא ליה he saw that he did not want (to enter) *Ket* 53a(1); שקול כל דניחא לך take anything you want *San* 109a(15); *Qid* 61b(28); וכל אימת דניחא לי תבו(י)ענא ליה בדינא I can make a claim against him whenever I want *SŠHai* 19a(18); אנא לא ניחא לי דאיהוי ליה להדין פלו' בר פלו' I do not want to be NN's (wife) *HP* 150:11; והדר משתריא לאינסובי לכל דניחא לה she is permitted afterwards to be married to whomever she wants *Anan* 115:4; 2) w. ־ב s.t.: ניחא ליה צובע במאי בצילא he wants clear (oil) *BM* 40b(20); צובע במאי ניחא ליה for what does he want dyeing? *Šab* 75b(4); *Qid* 48b(36); *Giṭ* 13a(10); *BB* 84b(10); 3) w. fol. verbal phrase: ניחא למר דליהוי רייש מתיבתא do you want to be the head of the academic session? *Ber* 27b(49); לא ניחא ליה דתינוול he does not want her to be disgraced *Ket* 48a(31); ניחא ליה דלא ליקריוה גולנא he does not

want to be called a thief *BM* 15b(49); *ib.* 67a(10); *Šab* 57b(2); *Er* 54b(49); *Beṣ* 40a(16); *BQ* 97a(13); *BB* 132a(1); *Dec* 10:5; 4) w. fol. inf.: איכא דניחא ליה למיזבן there is someone who wants to buy *Ara* 21b(33); *Pes* 4b(22); *Meg* 28a(19) [↓ √יקר itpa.]; *Ket* 99a(20); *BM* 27b(44); *HG3* 286:42; **5. declarative:** sg.m. לשאנא ניחא דסיעתא a declarative term of support (for a point of view) *OHT Yom* 10:6

Lit: Bacher 125; E. Wajsberg, Lešonenu 59 [1996] 119+; Voc: ניחֿא HGP 5a:9; Y: נִיחָא *Er* 22b(14).

ניחותָא n.f. **mildness, convenience, satisfaction** (↓ √נוח; Sy ܢܝܚܘܬܐ LS 419, Ma ניהותא MD 297) **1. mildness, kindliness:** a. alone: sg. מיבעי ליה לאיניש למילף נפשיה בניחותא a person should associate himself [lit. join his soul] to mildness *Tan* 4a(13; **M**²); לעיניין תוקפא וניחותא concerning anger and mildness *Ara* 17a(21); **2. convenience:** sg. ליש' דניחותא a term of convenience *Giṭ* 36b(36) [expl. ↓ עולבנא; ≠ ↓ חוצפא]; **3. satisfaction:** sg. מאי ניחותה what satisfaction is there? *Pes* 32b(50) // *San* 30b(33; **F**²); **4.** in adv. phrase **בניחותא mildly, gently, easily** [Ma בניחותא MD ib.]: sg. מיבעי ליה לאיניש למימרינהי בניחותא a person should say them mildly *Šab* 34a(24); *Giṭ* 7a(1); בניחותא gently (of rain) *BB* 25b(17) [≠ ↓ שפיכותא]; למיגבייה בניחותא בלא טירחא to collect it [i.e. the debt] easily without effort *TGHark* 160:7

Y: נִיחוּתָא *Pes* ib.(BAYTN 34).

ניחלא n.m. **a cantillation sign representing** *zārqā* (etym. unkn.) sg. *BMsJer* 25:1

Lit: Yeivin, Fragment 106.

נִיטוּפְתָא, נטופתא, pl. **נטופייתא** n.f. **drop** (↓ √1# נטף; Ma ניטופתא *Niṭufta*, orig. drop of sperm MD 298; cf. Sy ܢܛܘܦܬܐ, pl. ܢܛܘܦ̈ܝܬܐ LS 426) sg. לא נטפא ניטופתא לארעא not a drop (of wine) dripped to the ground *BB* 73b(4; **Es**); pl. תלת נטופייתא three drops *Giṭ* 69b(47); *ib.* 48

RaḤ: שלשה טיפין OHR Giṭ 46:17; Y: נִיטוּפְתָא *BB* ib.(BAYTN 205).

ניטפא n.m. **a solution of dates** (↓ √1# נטף) sg. *Giṭ* 69b(4; OHT ib. 156:12) [V¹⁶: נפטא]

Geon. expl.: סילאן אל רטב ואל תמר OHT ib., i.e. سَيْلَان الرُّطَب والتَّمر a solution of fresh and dried dates.

נַיְידָא n.m. **shaking, trembling** (↓ √נוד; Sy ܢܝܕܐ LS 418, ܢܝܕܐ 'ܢ PSm 2310; cf. Ma נאודא MD 282) sg. נידא דארעא 'shaking' of the ground *TGAs28* 203:17 [v. ib. 19]

נַיְיחָא, cs. **נְיַיח** n.m. **comfort, peacefulness, rest** (↓ √נוח; Sy ܢܝܚܐ LS 419, ניאהא MD 296) **1. comfort:** a. general: sg. ביזיונא דאיניש עדיף ליה טפי מנייחא דגופיה a person prefers (avoidance of) disgrace over (preservation of) his bodily comfort *San* 45a(33; **K**); *ib.* 34; ניחא דגופה עדיף לה she prefers her bodily comfort *Yev* 118b(37); b. cs. in phrase נייח נפשא satisfaction [lit. comfort of the soul]: על מנת דעבידנא לך נייח נפשא on condition that I give you satisfaction *BQ* 105b(24); *BM* 34b(8); **2. peacefulness:** sg. רוגזא תחות ניחא anger instead of peacefulness *Bo* 18:7; *ib.* 90b:1; **3. rest:** sg.cs. נייח שמיטתא לארעא rest of the Sabbatical year for the land *Šeel* 129:1

Y: נְיַיח *BQ* ib.(BAYTN 49).

נַיְיחָתָא n.f. **ease of mind** (↓ √נוח, √2# נחת; Sy ܢܝܚܬܐ LS 419) sg. ומאי ניחתא what ease of mind is there? *San* 30b(33) [↓ ניחותא mng. 3]

נַיְירָא n.m. **blank sheet or portion of a document, document** (Akk *niāru* papyrus, parchment CAD N/2 200, MH נָיָר Yeivin, BV 903, J 904) **1. blank sheet for writing a document or the unwritten portion thereof:** sg. אנחנא שהדי חתימנא על מחקא ושטרא אניירא we, the witnesses, signed on the erasure, and the writ is on the blank (portion of) the sheet *BB* 164a(11); יהב לה ניארא בעלמא (if) he had given her [i.e. the *yevama*] merely a blank sheet *Yev* 52a(45); דמי ניירא בעלמ' merely the cost of the blank sheet *Ket* 86a(13); ניירא בעלמ' הוא דקלאי מינך I have burnt merely a blank sheet belonging to you *BQ* 33b(46); *ib.* 98b(14); **2. document:** sg. דמסר ליה הדין ניארא ביניה לביניה בלא שהדי he handed him this document between the two of them without witnesses *TGHark* 35:3; *ib.* 5

Geon. comm.: נייר מחקא והוא ורק בטיית GC 50:8, i.e. وَرَق; Lit: Flora 1:562; AAC 279. Since all the surviving pre-Islamic deeds from the area closest to Jewish Babylonia are written on leather [e.g. the Sy documents from Dura Europos and elsewhere], it is uncertain whether in JBA papyrus or parchment is meant; Voc: נַיֵּירא HGP 19b:31; Y: נַיְירָא *BB* 164a(11; BAYTN 49).

נִיכְלָא n.m. **deceit** (↓ √נכל; TA נִכְלִין pl. TJ Jer 5:27, Sy ܢܟܠܐ LS 429, Ma ניכלא MD 298) sg. בלא שיקרא ובלא ניכלא without a lie and without deceit *SŠHai* 10b(4); *TGHark* 272:16; *ib.* 19

נִיכְסֵי n.m.pl. **property, estate** (< Akk *nikkassu* CAD N/2 223, mng. 3 [NA, NB], AIOA 77; ↓ מרי ניכסי; TA נִכְסִין pl. TJ Jos 22:8, Sy ܢܟܣ̈ܐ LS 429) a. general: נכסיי לטוביה my property (is given) to PN *Ket* 85b(23); *BB* 58a(26); *ib.* 125b(1); 133a(14); עישור נכסי a tenth of the estate *Ket* 69a(34) [↓ עישורא]; ההוא גוי בשיבבותיה דהוו נפישי ליה ניכסיה טובא a certain pagan in his neighborhood who had a very large estate *Šab* 119a(21); *Bek* 48a(24); *BB* 174a(22) // *Bek* 48b(25) [↓ √1# ערב pe.]; ... עבדא איקרי נכסי ארעא איקרי ניכסי ... גלימא איקרי נכסי ... זוזי איקרו נכסי a slave/field/garment/money is called property *BB* 150b(19); b. w. var. vbs.: 1) √ברח af. to remove from s.o.'s possession: ↓ √ברח af., mng. 1; 2) √זקק itpe. to deal with: מריש לא הוה מיזדקיקנא לנכסי דיתמי formerly I did not constrain [lit. deal with] the property of the orphans (to collect a debt) *Ara* 22a(50); 3) √כתב pe. to convey: למכתב לה כולהו נכסיה to convey to her all his property *BB* 40b(20); 4) √נחת pe., af. to seize: מיחת לניכסיה to seize his property (for a debt) *Švu* 41a(8); *BB* 155a(5); אחתינן לניכסיה *Švu* 41a(9); 5) √סור pe. to inspect one's property: ↓ √1# סור pe.

Voc: נִכְסֵי HGP 16b:8; Y: נִיכְסֵיה *BB* 42a(9; BAYTN 120).

נִיכְפֵּי n.m.pl. **epileptics** (< MH נִכְפֶּה* J 658, mng. 2) בני ניכפי epileptic children *Ket* 60b(53) [cf. MH² בנים נכפין Pes 112b(40)]

Y: נִכְפֵּי *Ket* ib.

נים ↓ √נום vb.

נִימָא n.m. **strand of hair** (< νῆμα Lehnw 359; ↓ 2# ניבא; Sy 2# ܢܝܡܐ thread LS 427) pl. חוי(ו)רי עיקבי נימיהון the roots of the (dyed) strands of the hair (of their beards) become white *Naz* 39b(1)

Y: נִימֵיהוֹן *Naz* ib.(BAYTN 11).

נִינְהוּ pron.m. **they** (metanalysis < -(*ī*)*n* [pl. part. end.] + ↓ אינהו; ↓ ניניהי) a. as pred. of non-verbal phrase: מאן נינהו who are they? *Pes* 92b(26); *Meg* 13b(38); *BB* 10b(27); פלוגאתא נינהו there are differences of opinion (in this matter) *MQ* 22a(26); אמוראי נינהו there are *amoraim* (who are in dispute) *Ket* 77a(23); לאו גזלני נינהו they are not robbers *BQ* 79b(15); *Nid* 6b(47); b. as copula: 1) at the end of a phrase: הני תרתי מילי נינהו these are two (different) things *BM* 13b(25); הנהו לאו בני זרעא נינהו those (fields) are not suitable for sowing *BB* 103a(9); יתמי לאו בני יקרא נינהו are the orphans not worthy of honor? *San* 46b(54); בני ברתי בני נינהו my sororal grandchildren are (like) my children *Yev* 62b(11); *Qid* 73a(6); *BM* 26b(16); *San* 27a(6); *ib.* 109b(54); *Ḥul* 73b(3); 2) bet. subj. and pred.: מאן נינהו תרין who are the two (authorities)? *Ned* 57b(17); *BM* 86b(52); מאן נינהו רשעים who are evil people? *San* 113b(5); *Bek* 8b(32)

This pron. is nearly always used as a copula and nearly always appears at the end of a phrase. Lit: Satzlehre 11+; Kut, Studies 235 [Heb]; Voc: נִינְהוּ HGP 38b:24; Y: נִינְהוּ *BB* 22a(10; BAYTN 341).

נִינְהִי pron.f. **they** (↓ אינהי, נינהו) a. as pred. of nom. phrase: ורוב בהמות מתעברות ויולדות בתוך שנתן נינהי most cattle become pregnant and give birth during their (first) year *Bek* 19b(27); b. as copula: כולהי חדא ברכתא אריכתא נינהי all of them are (considered as) one 'long' blessing *Pes* 103b(15) [v. RaḤ]; הנך כולהי ברכאתא נינהי all of those (statements) are blessings *MQ* 9b(15); והני אחריניאתא נינהי these (sesame seeds) are different [lit. others] *Yev* 115b(6)

נִינְיָא n.m. *Ammi copticum* (a plant; < Akk *nīnû* a medicinal plant CAD N/2 241; Sy 2# ܢܢܝܐ LS 432, Ma ניניא MD 299 [not mint!]) sg. ניניא *Šab* 128a(44; **M**) // נ(ו)ני(י)יא *ib.* 140a(22) [expl. MH אמינתא, אמינתא Tib. 15:12]; האי נ(ו)ני(י)א מעלי לתחלי ammi is good for (seasoning) cress *ib.*(23); ניניא *Giṭ* 69b(18; OHT Giṭ 157:6) // נינ(י)א *AZ* 29a(13) [in a medicinal recipe]

Geon. expl.: ניניא הוא נאנכואה OHT Giṭ ib., i.e. نَانَخْوَاه *Sison amomum* and *Ammi majus* Flora 3:422; Siggel 70; Lit: Pfl 259+; Flora 3:420+. The Talmudic usage ref. to a medicinal plant points clearly to a borrowing from Akk. The rdgs. נונה *Šab* 128a(44; Ar [AC 5:349]); *ib.* 140a(22; Ar [AC ib.) [Var: נינהא HG1 225:13; נונה RaḤ] seem to be secondary and are influenced by the P and Arab forms; Y: נִינְיָא *Šab* 128a(44;

BAYTN 120).

1# נִיסָא n.m. **miracle** (TA נִסִּין pl. TO Dt 7:19, Sy ܢܣܐ LS 427) a. general: sg. ... ניסא רבה ניסא זוטא a great/minor miracle *BM* 106a(53); ניסא דקביע a regularly occurring miracle *Yom* 21b(14); pl. ניסי דגואי internal miracles [i.e. not visible to all] *ib.* 21a(34); *Anan* 37:11; b. w. var. vbs.: 1) √סמך pe.: sg. לא סמכינן אניסא we do not rely upon a miracle *Pes* 64b(16); *Ket* 61b(8); *Qid* 39b(46); 2) √עבד itpe.: נפל עליה אריה איתעביד ליה ניסא ואיתציל מיניה a lion attacked him, a miracle was performed for him, and he was saved from it *Ber* 54a(34); *Pes* 50b(45); *Tan* 25a(4); *San* 95a(44); 3) √פרסם quad.: פרסומי ניסא publicizing the miracle (of Ḥanukka) *Šab* 23b(17); *Ber* 14a(11); *Meg* 3b(27) [of Purim]; *ib.* 18a(40); 4) √רחש itpe.: אתרחיש ליה ניסא רווחא ליה ארעא תותיה a miracle occurred for him, (and) the ground under him opened up [lit. became wide for him] (and let him hide) *San* 95a(39); *Ber* 28a(4); *Šab* 33b(31); *Qid* 29b(39); *AZ* 17b(42)

Lit: F. Rundgren, Blau Vol 55+; Y: נִיסָא *Ber* 14a(11).

2# נִיסָא n.m. **island** (< νῆσος Lehnw 362; JPA ניסין pl. DJPA 350, Ma נסיסיא ימא pl. MD 302) sg. ויתיבו להון בההוא ניסא they settled down on a certain island *TGAs28* 77b:8; pl.cs. ונפקו ערטילאין לניסי ימא they came out naked onto the islands of the sea *ib.* 5

נִיסָנֵי, נִיסְחָנֵי n.m.pl. **male inflorescences of the date palm** (< Akk *nasḫu* uprooted [plant] CAD N/2 25; ↓ √נסח) ניסחני *Er* 28b(22); נסחני *ib.* 27; ניסחני *Pes* 53a(7; V[17]); כפניות דניסני דקרו להו גופרי the male inflorescences of the torn out portions of the date palms which are called *g.* *HG1* 98:4(Ar [AC 5:354, s.v. נסן]) [↓ גופרא]

Lit: Flora 2:333; for the specific mng. used here, cf. Akk: *libbi ul inassaḫu* he will not pull out the 'heart' (of the date palm) CAD N/2 6; Y: נִיסְחָנֵי *Pes* ib.(BAYTN 251).

1# ניסכא n.m. **thread of the woof** (↓ √נסך, אניסכא) sg. ניסכא בתרא the last [i.e. outermost] thread of the woof *Šab* 96b(35) [M: מסכא]

Expl. RaḤ [v. ib. 97b; Ar (AC 5:353)]: חוט הערב שבסוף; Y: נִיסְכָא *Šab* ib.

2# נִיסְכָא, ניזכא n.m. **lance, spear** (< Ir **naiza-ka-* [w. partial assim. of *z* to *k*; cf. MP *nēzag* CPD 59; ↓ ניזג]; QA נוך TgJb 33:5 [v. ATTM 637], Sy ܢܝܙܟܐ LS 427, Arab نَيْزَك PLAr 265) sg. דעציה לניסכא בארעא he stuck the lance into the ground *San* 95a(46; **HeMGD** 465:13) [**M:** 'ניסכ; Ed: לרומחיה]; בר עדי טייעא נחיתא ליה רום ניזו(ב)(כ)א חיטי בתלת' פרסי wheat to the height of a lance came down (from the sky) for (a length of) three parasangs (on the field of) PN, the Arab *Men* 69b(16) [↓ רוזיקא]

Lit: Greenfield–Shaked, in Greenfield, AKY 349, deal w. the OIr form and its later derivs.

נִיסָן n.m. ***Nisan*, the seventh month** (< Akk *Nisannu* AIOA 115; Sy ܢܝܣܢ LS 427, Ma ניסאן MD 299) ריש ירחא דניסן the first day of the month of *Nisan* *Šab* 87b(35); *Giṭ* 34a(42); *ḤM* 45:21; באדר את מת וניסן לית את חזי you will die in *Adar* and will not see *Nisan* *Ber* 56b(12); וכולי עלמא נטרי עד ניסן ומזבני everyone waits until *Nisan* and (then) sells (their fields) *BQ* 7b(3); יומי ניסן the days of *Nisan* *Ber* 35b(25); *RH* 11a(40); *Beṣ* 36b(6); *BQ* 113a(21); *Nid* 67a(3); חד עשר בניסן the eleventh of *Nisan* *Anan* 82:3; *Šab* 87b(10); *Ket* 94b(34); *HP* 16:5

Y: נִיסָן *Ber* 10b(19).

ניסחני ↓ **ניסני**

נִיסְרָא n.m. **plank** (↓ √נסר; TA נִסְרִין pl. TJ 1K 6:15, Sy ܢܣܪܐ planks, slabs LS 434) coll. דליתו שלמים ולא ליתו דניסרא so that (the boards) should come complete and not come of planks [i.e. made of pieces] *Šab* 98b(8; **V**) [expl. BH תָּמִים Ex 26:24]

Y: נִיסְרָא *Šab* ib.(BAYTN 120).

נִיפְחָא n.m. **volume, full appearance** (↓ √נפח; Sy ܢܦܚܐ blowing, inflation LS 435) **1. volume:** sg. ניפחא כי תיקלא volume is (as difficult to bear) as weight *BM* 80a(31); *ib.* 33; **2. full appearance:** sg. ניחא ליה בניפחיה דשביח he wants its [i.e. the ox's] full appearance, since it is valuable *AZ* 34b(43) // *Tem* 30b(15); *BQ* 47a(17) [caused by the animal's fetus]

Y: נִפְחָה *AZ* ib.(BAYTN 120).

נִיפְלָא n.m. **stillbirth** (↓ √נפל, בר ניפלי, s.v. 1# ברא mng. 12; MH נֵפֶל Yeivin, BV 820, J 925) sg. והיכא דאפילא ולא ידיע ההוא ניפלא אי זכר ונקבה if she miscarried, and it is not known whether that stillbirth was male or female *HP* 136:10; pl. דאם איתה דלא אפיל נפשה בניפלי לא מחזקה if it is (the case) that she did not miscarry, she would not have allowed herself to be presumed (a producer of) stillbirths *Yev* 65b(8); *BB* 101b(14); *ib.* 102b(2); 4

Y: נִיפְלֵי *BB* ib.(BAYTN 120).

ניפצא n.m. **a cantillation sign** (etym. unkn.) sg. *BMsG* 16:8

This may be identical w. ↓ ניצפא or may be an independent sign. Lit: Yeivin, Fragment 105.

נִיפְקָא n.m. **excrement, swelling** (↓ √נפק; Sy ܢܦܩܐ swelling LS 439; cf. Ma 1# נאפקא evacuation of bowels MD 285) **1. excrement:** sg. ניפקא דכלבא חיורא excrement of a white dog *Giṭ* 69b(3); *ib.* 4; **2. swelling:** sg. למרתא ולניפקא for the gall bladder and swelling *ḤM* 39:14

Geon. expl.: ניפקא הי צואה OHT Giṭ 156:10 [mng. 1]; Y: נִפְקָא *Giṭ* ib.(BAYTN 120).

ניפרא n.m. **(an official)** sg. *AZ* 11a(6; Ar [AC 5:367]) [but **J:** אגיפרא]

נִיצְחָן adj. **victorious** (√נצח; cf. Sy ܢܨܚܢܐ victory LS 442) pl.m.abs. ניצחנין *Bo* 48:5

ניצפא n.m. **a cantillation sign, poss.** ***zaqef*** (etym. unkn.; ↓ ניפצא) sg. *BMsJer* 25:1

Lit: Yeivin, Fragment 105.

נִיקְבָא n.m. **perforation, body orifice** (↓ √נקב, נוקבא; TA נִקְבִין pl. TJ Ezek 28:13, Sy ܢܩܒܐ LS 444, Ma ניקבא MD 299) **1. perforation:** sg. איפסיקא ליה וי(ו)ד(ו) דויהרג בניקבא the *waw* of (the word) וַיַּהֲרֹג [Ex 13:15] was cut off in a perforation (in the phylactery and appeared to be a *yod*) *Men* 29b(5); pl. כיון דאית ביה ניקבי ניקבי since there are various perforations in it [i.e. the skin of the bird] *Šab* 108a(9) [w. ref. to use for phylacteries]; **2. body orifice:** pl.abs. נסכרינון לניקבין דידיה ולישתי let him block up his body orifices and drink (the potion) *Šab* 109b(25)

Y: נִיקְבֵי *Šab* ib.(BAYTN 120).

ניקבתא ↓ **נוקבתא** n.

נִיקוּדָא n.m. **removal of veins** (↓ √1# נקד) sg. *HPQ* 211:20

נִיקוּרָא n.m. **(snake) bite** (↓ √נקר; cf. Sy ܢܩܘܪܐ incision LS 447) pl. *AZ* 30b(10); ניקורי *Ḥul* 59a(14; **V**[11])

Y: נִקּוּרֵי *AZ* ib.

ניקרא n.m. **a type of compress used to heal a sore** (etym. unkn.) sg. האי ניקרא מסי a compress heals *Šab* 134b(50; **OAr** [AC 5:385]); ניקרא מקיקלתא a compress (?) from a garbage dump *AZ* 28a(38)

Geon. expl.: מהו ומ(ני)קרא אוד(דא) שלמוכין GnK5 170:2; קיקל(תא) צואה מן האשפה TGWeisz 83:13; expl. Ar: כתיתין והן סמרטוטין AC ib.; Y: נִיקְרָא *AZ* ib.(BAYTN 121).

ניר vb. **to plow a furrow** (↓ 1# נירא; TA ניר pe. TJ 1S 8:12) **Pe.:** למינר *SŠHai* 6b(17)

1# נִירָא n.m. **yoke** (↓ √ניר, בר נירא, בת נירא; Akk *nīru* A CAD N/2 260, TA נִירָא TO Num 19:2, Sy ܢܝܪܐ LS 428, Ma נירא yoke MD 299) sg. a. general: נירא בל' חכ' *GC* 58:1 [expl. קֶטֶרֶב MKel 21:2]; b. fig.: נירא דמלכותא yoke of the government *Ber* 58a(38; MGE 143:11)

2# נִירָא n.m. **cord, string** (< Akk *nīru* B braided[?] string CAD N/2 265; ↓ 1# ברוק) sg. וליצייריה בחללא דבי צוארא בנירא ברקא let him tie it [i.e. a piece of salt] in the space of the neck area (of the garment) with a yellow cord *Šab* 66b(39); *AZ* 28b(4)

Y: נִירָא *Šab* ib.(BAYTN 11).

נירבא n.m. **a type of hard metal** (Ma 2# נירבא MD 299) sg. שושילתא דפרזלא ונירבא a chain of iron and *n.*-metal *Bo* 48:4

Lit: Ch. Müller-Kessler, BSOAS 61 [1999] 113.

נירזבא ↓ **נרזבא** n.

נישמא n.m. **(uncertain)** sg. *ḤM* 39:8; *ib.* 9; 11

Gaster ib.: sprains.

נִישְׁמְתָא n.f. **soul, person** (↓ √נשם; TA נִשְׁמְתָא TO Gen 2:7, Sy ܢܫܡܬܐ LS 451, Ma נישימתא MD 300) a. general: pl. כול נישמתא מין הדין עלמא all the souls of this world *Bo* 67:9; *ib.* 101:5; b. w. √נפק pe. to die: sg. דעייל כשהו' גוסס ונפק נשמת' אדיתיב he entered while he was expiring, and he died before he sat down *Naz* 43a(14); *Meg* 16b(34); *BQ* 84a(24; **Es**); *Giṭ* 47a(16; **V**[18]); שיעור מיפק נישמתיה the amount (of time needed) for him to die *HP* 147:21

Y: נִשְׁמָתֵיה *Giṭ* ib.(BAYTN 194).

נישתרופא n.m. **(uncertain)** pl. קו(ו)(י)רה דנישתרופי bitumen of ... *Šab* 110b(35)
Y: נִישְׁתְּרוּפֵי *Šab* ib.

נִישׂוּאֵי n.m.pl. **marriage** (< MH נִישּׂוּאִין [cf. נִיסּוּאִין Yeivin, BV 959, J 909]) נישואי קמאי קא עקרא (the מיאון-protest) completely annuls the former marriage *Yev* 12a(31); *ib.* 107b(7)

ניתואה ↓ ניותאה adj.

נכי vb. **to deduct** (↓ נכיתא; cf. Sy ܢܟܐ to harm LS 428) **Pe.:** pass.part. ↓ נכי adj.
Pa. to deduct: דילמא מנכו לי מזכוותאי לעלמא דאתי lest some of my merits for the world to come be deducted from me *Šab* 140a(29); זיל נכי ליה go (and) deduct (his loss) from him *BM* 106b(25); אי מחמת טיבעא זל מנכי ליה ואי מחמת תרעא זל לא מנכי ליה if the (produce) was reduced in value because of the coin (which is heavier), he deducts it (in the repayment of the loan). If the (produce) was reduced in value because of the market, he does not deduct it *BQ* 97b(34); מנכי ליה כחשה דארעא the (tenant farmer) deducts (the diminished value lost from) the deterioration of the field (by planting wheat) from it [i.e. the rent] *BM* 104b(33); *ib.* 106a(16); 99b(33); נכי לי פסידה deduct the loss to me *ib.* 105a(4; HP 63:16)

נְכֵי adj. **less, minus** (↓ √נכי pe., pass.part.) sg.m. only in numerical expressions: a. integers: חמשין נכי חדא forty-nine *BM* 99b(7); *Soṭ* 36b(22; V²) [M: בציר]; שיתין נכי חדא fifty-nine *Nid* 30a(3); בר תמנן נכי תרתי seventy-eight years old *Zev* 118b(47) // *Ara* 13a(25); *Er* 83a(31); *Tan* 29a(19); b. fractions: נכי ריבעא דממונא three quarters [lit. (one) less a quarter] of the money *BB* 57a(6); *Giṭ* 58b(31); נכי חומשא four fifths *Giṭ* ib.(32); שית שיבסר נכי חומשא 16 4/5 *Er* 76b(7); מאה ושיתין ושבע נכי תולתא 666 2/3 *Er* 57a(19); עשרין נכי דנקא 19 5/6 *Bek* 50a(5)
Y: נְכֵי *BQ* 59a(41).

נכייתא, נְכִיתָא n.f. **deduction, esp. from the principal of a loan secured by a mortgaged field or property by enjoying the usufruct thereof** (↓ √נכי) sg. האי משכנתא באתרא דמסלקי לא ניכול אלא בנכיתא concerning mortgaged property, in a place where they remove (the creditor immediately from its possession on payment of the debt), he should enjoy the usufruct (of the field) only against a deduction (from the annual debt) *BM* 67b(3) [Var: בנכייתא V²³]; *ib.* 12; 13; 40; משכנתא בלא נכיתא a mortgage without deduction (of the usufruct) *ib.* 62a(51); ההוא גברא דמשכן ליה פרדיסא לחבריה לי' שנים בנכיתא a certain man who mortgaged his vineyard to another for ten years against a deduction *Ket* 95b(2; Ar [AC 5:340]); היכא דאוזפיה עשרה דינרי ומשכין ליה חנותא ויהיב ליה כד' זוזי נכיתא ובעי למהדר בבציר מן שתא if he lent him ten *denars*, and (the debtor) mortgaged his store to him (for a year), gives him for four *zuzim* as an (annual) deduction, and wants to retract in less than a year *Geon* 163:1; *ib.* 162:1; *HG2* 405:63
The form of this word varies in the sources. Mss. **H**, **G**, and **F**¹ consistently employ נכיתא, while Ms. **V**²³ and HGP employ נכייתא or נכיאתא. Voc: נְכִיאָתָא HGP 27a:31; נְכִיתָא ib. 27b:5;
Y: נְכִיְתָא *BM* 67b(3; BAYTN 184).

נכל vb. **to deceive, defraud** (↓ ניכלא; Sy ܢܟܠ LS 428, Ma נכל MD 300) **Pe.:** דלא נכלינן אהדאדי that we shall not deceive each other *SŠHai* 10a(5)

נכס vb. **to slaughter** (↓ בר נכיסתא, נכסתא, כוסברתא; Sy ܢܟܣ LS 429, Ma נכס MD 301) **Pe.** (a/o): a. animals: זכר בר ישראל נכיס ליה a male Israelite slaughters it [i.e. the Paschal sacrifice] *Anan* 78:22; מנכס *ib.* 70:7; 72:9¹; b. demons: ונכיס *Bo* 64:3; *ib.* 23; c. in a fig. sense: ונכיסנא אבא אפום ברא I shall slaughter the father according to the son *San* 25b(49) [concerning the collecting of taxes]; pass.part. נכיס יצרה the desire for it [i.e. idolatry] has been slaughtered *AZ* 17b(1)
Itpe. to be slaughtered: אימר לאיתכסא(ה) a lamb to be slaughtered *Er* 53b(14) [in the 'Galilean' dialect]

נכסאתא, נכסאתא, נִכְסְתָא n.f. **slaughtering** (↓ √נכס, בר נכיסתא; TA נִכְסְתָא TO Gen 31:54, Sy ܢܶܟܣܬܳܐ LS 429, Ma נ(י)כיסתא MD 298) sg.cs. קרבן נכסת שלמיא a sacrifice of the slaughtering of the *šelamim Anan* 72:6; det. ואי גברא דזבין לנכסתא לנכסת' if he is a man who buys (cattle) for slaughter, (this ox is) for slaughter *BQ* 46a(23); נכסאתא *ib.* 25 [Es: נכיסתא]

Y: נִכְסְתָא *BB* 92a(8; BAYTN 194).

נכר vb. **to recognize** (↓ הכירא; Sy ܢܟܪ af., etpe. LS 430) **Itpe.** (a) **to be recognizable, distinguishable:** וההוא יומא במאי מינכר לה בקידושא ואבדלתא by what is that day [i.e. the Sabbath] distinguishable? By *qidduš* and *havdala Šab* 69b(35); מינכר היזיקא the damage is noticeable *BQ* 97a(43); *ib.* 5a(20); *Er* 79a(40); רובה דמינכר a recognizable majority *Ber* 48a(17); *AZ* 37b(4); *Men* 2b(37); מינכרן מחיצתא the partitions are recognizable *Er* 92a(29); *Zev* 74b(10); *Bek* 41a(46)

נכרי vb. **to remove** (denom. < ↓ נוכראה; Sy ܢܲܟܪܝ LS 430, Ma נכרא MD 301) **Quad.:** נכרינהו מיניה כזר remove them from it [i.e. your property] like a stranger *Šab* 82b(6; **M**) [expl. BH תְּזָרֵם Is 30:22]

נכש vb. **to weed** (JudA נכש TBM 9:13 [113:32, Var], MH 1# נכש LNVTH 227) **Pa.:** באתרא דלא מנכשי ואזל איהו ונכיש in a place where they do not weed, and he went and weeded (the field) *BM* 103b(13); *ib.* 14; 105a(20); לנכושי *SŠHai* 6b(17)

נכת vb. **to bite, reduce** (Sy ܢܟܬ LS 430, Ma נכת MD 301) **Pe.** (a/) **1. to bite:** דנכית ליה מיית one whom (a rabid dog) bites will die *Yom* 84a(3); למאן דנכית ליה כלב שוטה *ḤM* 41:11; *HP* 204:13; והא קא חזינן דנכתה ובטשה do we not see that (an animal) bites and kicks? *Ber* 61a(10); **2. to harm:** דנכתיה חמרא חדתא דמעצרתא new wine of the wine press has harmed him *Giṭ* 67b(19) [expl. MH קוּרְדְּיָיקוֹס Mib. 7:1]; **3. to reduce:** דקא נכית ליה since (the interest on the loan) reduces it [i.e. his assets] *BM* 60b(32) [expl. MH נֶשֶׁךְ Mib. 4:1]
Pa. to bite: איבו מנכית ואכיל PN used to bite and eat *AZ* 35b(50)
Af. 1. to cause to bite: ומייתינן שושמנא גמלא ומנכתינן ליה we bring a large ant and cause it to bite it [i.e. over the cut] *Yev* 76a(24); **2. to cause s.o. to take interest:** לא תנכתיה איסורא לחברך do not cause another (to transgress) the prohibition of taking interest (by the borrower's persuading him to lend him money on interest) *Šeel* 45:4 [expl. BH לֹא־תַשִּׁיךְ Dt 23:20 < √נשך af.]
On the non-assimilation of *nun* in the Af. forms, cf. infra ↓ √נשׁב af.

נַכְתְּמָא n.m. **cover, lid** (< Akk *naktamu* CAD N/1 196, AIOA 75) sg. כדנייד נכתמא אפומא דחצבא (it shakes enough) for the lid on the mouth of a pitcher to quiver *BB* 26a(1); *Beṣ* 30a(16); *Šab* 148b(2); *Pes* 112a(21; **E**²)
Y: נַכְתְּמָא *Šab* 105b(44; BAYTN 220).

נָלָא, נאלא n.m. **incubus** (↓ √1# נוול; Sy ܢܐܠܐ incubus LS 420, Ma 2# נאלא vampire, incubus MD 283) sg. נאלא *Bek* 44b(36; **M**Ar [AC 5:296]) expl. MH רוּחַ קְצָרוֹת Mib. 6:5]; יארו(ר)(ד) נאלא *y.*-demon (and) incubus *San* 59b(43; **KM**) [used as a reprobation]; *Bo* 59:7; *ib.* 63:4; pl. נאלי *ib.* 18:9; ירודי ונאלי *ib.* 53:3
Lit: Geig, AAC 94, s.v. בן נפילי₂; perh. < NP *nāl* complaint PED 1378 [v. Shaked, Boyce Vol 512]; Y: נָאלָא *San* ib.(BAYTN 5).

נַמְטָא n.m. **felt, bed covering, pl. felt garments** (< MIr **namat* [cf. MP *namad* felt, bed covering CPD 57]; Sy ܢܡܛܐ bed covering LS 431, > Arab نمط saddle covering Fr, AF 102, PLAr 263) **1. felt:** sg. האי נמטא גמדא shrunk felt *Yom* 69a(24; **M**²Ar [AC 2:307]) // *Beṣ* 15a(2) // *Tam* 27b(15); **2. bed covering:** בליליא הוו מייכין ליה שיתין נמטי at night they used to spread out sixty bed coverings for him *BM* 84b(2; **F**¹); **3. pl. felt garments:** נמטי *BQ* 119b(23; **Es**) // *Bek* 29b(25) [expl. MH בגד ib.]; *BQ* 93b(23)
Lit: Geig, AAC 280; Tel 97; Y: נַמְטָא *Yom* ib.(BAYTN 90).

נַמִי, נאמי, נמ adv. **also, too, either, another** (etym. unkn.; ↓ לם) always as the second element of emphasis in a phrase: a. fol. nouns: אחי אנן וגיסי נמי אנן we are brothers and we are also brothers-in-law *San* 28b(35); תנא קמא נמי מישרא קא שרי the first *Tanna* also indeed permits *Šab* 146b(24); עצרת נמי חד יומא *Shavuot* also is one day *Ḥag* 17b(19); מר נמי אית ליה you also have (a tree overhanging into the public domain) *BB* 60b(3); ואף גר נמי הם כיהאי גונא מיקדיש even a proselyte too is sanctified in this manner *Anan* 80:8; b. fol. vbs.: דיקא נמי דקתני it is also in accord with what (the *Tanna*) learns *Beṣ* 27b(31) [↓ √דוק pe., mng. 2]; ונהי נמי דאיפכא לא מצית אמרת granted too that you cannot say the opposite *Er* 14b(11); ומיחטא נמי לא חטאו they did not either actually sin *Šab* 56a(3); *ib.* 155a(29);

Er 67a(23); *Pes* 55a(42); *Tan* 26b(39); *MQ* 2b(13); c. fol. prons.: אנן נמי נביי כותיהו we too are prophets like them *San* 93a(42); *Er* 63a(8); אנא אנא נמי מלכא אנא I am also a king *Giṭ* 57a(19; MGD 622:7); אנא נמי הוה רהיטנא I also used to run (to the synagogue) *Ber* 6b(24); *BB* 86a(28); *San* 30a(26); עאל איהו נמי בהדי רבנן he too entered with the scholars *MQ* 17a(18); אינהו נמי הא קא סתרי כנישאתא they also, in fact, destroy synagogues *Yom* 10a(38); אנא נמי אשתיל לבניי I also shall plant for my children *Tan* 23a(46); אנא נמי שראי אחריתי I too have permitted another one *AZ* 37a(14); *Naz* 6a(13); אף אנן נמי תניינא even we too have learnt (it) *Ket* 27a(3); הא נמי תקנתא דרבנן היא this also is an ordinance of the scholars *Ket* 53a(6); *Naz* 46a(14); אוקמן נמי לדידי place me also (in the proper position) *Ber* 30a(11); d. fol. prep. phrases: אנא ... לא בעתירותי נמי לא אכלית ירקא I did not eat vegetables either when I was rich *Šab* 140b(12); בכל דהוא נמי פליגי they differ also in the case of 'whatever it is worth' *Qid* 7b(33); e. fol. adverbs: לדידי נמי תנאי היא in my opinion also it is (a dispute of) *Tannaim Er* 3a(16); אפלו פורתא נמי even a bit also *San* 77b(25); מעיקרא נמי בני פריה ורביה נינהו from the beginning also they were capable of reproducing *Yev* 62a(42); כל אימת נמי דאתי למימהל also, whenever (the proselyte) comes to be circumcised *Anan* 81:9; f. in var. phrases: 1) אי נמי, אינמי, אונמי: (a) alternatively [lit. or also]: אונמי *Pes* 52b(17); *Yev* 102a(34); או נמי *Pes* 51a(46); *Suk* 6b(6); *San* 46b(52); אי נמי *Ket* 80b(16); *BM* 31b(37); *Anan* 10:28; *ib.* 13:7; *TGHark* 86:10; *IŠGF* 54:17; *Šeel* 16:61; *ib.* 51:19 [and *passim*]; (b) another: *HP* 56:25 [= GeonH HR 45:2]; *ib.* 59:30; 2) אין הכי נמי yes, it is so also: *Beṣ* 22b(19) [↓ הכי usage 1.4.a]; 3) הכא נמי in this case [lit. here] also: *Yev* 26a(1) [↓ הכא usage b]; 4) הכי נמי מסתברא so also [i.e. the explanation is correct]! It is logical ... *Er* 41a(48) [↓ √סבר itpe., mng. 1b]; 5) השתא נמי now, also: *Ber* 10a(50) [↓ השתא mng. I.b.2]

Geon. expl.: נמי איצא i.e. أيضا LPT 158:18; Lit: W.B. Henning, BSOAS 11 [1946] 729, suggests a deriv. < Sogdian *nm'y* verily, but this is rejected by Shaked, Elements 150. The older etym. which associated this word w. Sy ܠܡ indicator of direct speech [v. Nöld, MG 485; LS 367] should now be rejected since לם is now well attested in this usage in OfA [v. DNWSI 578] and the mngs. of the two words are distinct. Note, however, that like לם, the word נמי always occurs in the second position in a phrase; S. Sasoon, HP 56[14] [usage f.1.b]; Eps, StI 77 [on נם]; Voc: נַמִּי HPP 278:20; HGP 34a:3; נַמֵי VTM 68; Y: נַמֵּי *Giṭ* 20b(26; BAYTN 338).

נְמֵילָא n.m. **harbor** (< λιμήν Lehnw 364; MH[2b] נמיל ib.) sg. ההיא ארבא דמורייסא דאתאי לנמילא דעכו a certain boat (with a cargo) of *muries* which arrived at the port of GN *AZ* 34b(13)

Lit: Sperber, Nautica 140+, w. prev. lit.; Y: נִמְלָא *AZ* ib.

נַמְקָא n.m. **book** (< MIr **nāmak* [cf. Peh *nāmag* CPD 57]; ↓ פורסישנמג; Sy ܢܡܟܐ deed LS 431) sg. תורתו עמו מלשון פרסי שקורין לכתב נמקא *OHP Giṭ* 242:28 [expl. נמקו עמו Giṭ 67a(25)]

Lit: Sperber, GLLT 117. The form of the word [w. *qof* and emph. ending א־] shows that the writer is quoting an A lw. and not the actual P word.

נְמְרָא n.m. **leopard** (TA נִמְרָא pl. TJ Jer 5:6, Sy ܢܡܪܐ LS 431, Ma נימריא leopards MD 298) sg. שיני דנמרא the teeth of a leopard *Bo* 78:5; *ib.* 12

[נַנְחָא, נְנָהָא] n.m. **mint** (Sy ܢܢܟܐ LS 431, Akk *ananiḫu*, *naniḫu* a garden plant CAD A/2 111) sg. *Šab* 140a(22; Ar [AC 5:349]) [Var: נינהא HG1 225:13; RaḤ: ננחה]

Lit: Flora 3:421. While this is a real word, the better rdg. here in the context is ↓ נינ׳א.]

נסב, נסי vb. **to take, marry, state** (↓ מיסב ומיתן, נסיב, נסוביא; Sy ܢܣܒ [a/a] LS 432, Ma נסב [e/e, a/a] MD 302, Nöld, MG 218) **Pe.** (e/e,a), pf. 1sg. נסיבי *Pes* 49a(41; V[1]) [Var: נסיב E[2]M[1]]; נסיבית *SŠSad* 201:23; 2m. נסיבת *San* 107a(42); נסבת *Pes* 113a(5); 3m. נסיב *Yev* 60b(51); נסב *Ket* 80b(8); נסבה *Anan* 110:21; 3pl.m. נסיבו *Dec* 10:11; נסיבונין *HP* 157:20; imp. 1sg. נסיב *Ned* 89b(17); 2m. תינסיב *Pes* 112b(7; C); f. תסבין *SŠSad* 233:9; תיסבין *Bo* 9:13; 3m. ליניסב *Beṣ* 20a(7); ליסבה *Šab* 110b(12); 2pl.m. תסבון *Dec* 4:14; imper. 2sg.m. נסיב *Yev* 63a(37) [cf. Ma נסיב Nöld, MG 240]; סב *Giṭ* 69a(15); *ḤM* 42:5; ניסבן *San* 22a(32); inf. למינסב *Yev* 97b(24); *AnanSch* 17:14; למיסב *TGHark* 171:18; part. 1sg. נסיבנא *Giṭ* 34a(38); 2m. נסבת *Qid* 29b(46); 3m. נסיב *Mak* 11a(40); 1pl. נסבינן *Ket* 12b(2); 3m. נסבין *Kar* 25a(1); pass.part. 1sg. נסיבנא *Šab* 23a(15); 3m. נסיב *HP* 157:21; f. נסיבא *BQ* 88a(54); 3pl.m.

נסיבי *Nid* 13b(19); f. נסיבן *HP* 157:19;- **Pe. 1. to take** [↓ √נקט pe., mng. 3]: נסב ספר תור׳ ואשתבע דפרעתי׳ he took a Torah scroll and swore: "I have paid it ..." *Ned* 25a(16); סב אכול take (and) eat (it) *Giṭ* 69a(15); סב סורא דמיא take an *s.*-container of water *ḤM* 40:15; *ib.* 41:2; 42:10; 44:12; תרי אחי מנהון בעו למיסב חולקהון בהדי הדדי two brothers among them [i.e. the heirs] wanted to take their portion (of the land) together *TGHark* 171:18; נהירנא כד הוה נסיב עורבא חרובא ויתיב אריש שורא I remember when a raven used to take a carob and settle on the top of a wall *BB* 91b(19); **2. to marry** [lit. to take (a wife/husband); Sy ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ/ܒܥܠܐ LS ib., mng. 19, JPA נסב (איתה) DJPA 353, mng. 4b]: a. of a man: 1) alone: שכם נסיב מיבגאי גזר Shechem marries (and) Mabbugai is circumcised *Mak* 11a(40); ולא נסבי מינן ולא מינסיבן לן they do not marry our (women), and (their women) are not married to us *Meg* 13b(44); דאי עבר ונסיב if one had illegally married (a woman forbidden to him) *Yev* 10a(24); ולא תסבון מיניה do not marry (anyone) from him [i.e. his family] *Dec* 4:14; *AnanSch* 17:14; pass.part. [JPA נסיב DJPA 353, mng. 4b]: sg.m. כיון דנסיבנא after I was married *Šab* 23a(15); pl.f. ואי בנתיה לא נסיבן if his daughters are not married *BB* 143b(13); 2) w. dir. obj.: והא מינסב נסיב לה did he not, in fact, actually marry her? *Soṭ* 12a(3); *San* 75a(16); דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא if I want to marry another woman I can do so *Qid* 7a(41); *Ber* 25b(51) [↓ √סייע itpa., mng. 1b]; נסבה וגרשה he married her and divorced her *BM* 85a(38); במערבא כד נסיב איניש איתתא when someone marries a woman in Eretz Israel *Ber* 8a(25); אמ(')@אי נסיבת יפת תואר why did you marry a 'beautiful woman'? [i.e. a captured woman; v. Dt 21:18] *San* 107a(42); נחות דרגא ונסיב איתתא go down a level and marry a woman *Yev* 63a(37); *Ket* 64a(24); *Qid* 71b(5); נסיב אתתא ואוליד בני marry a woman and beget children *Yev* 62b(10); 63a(36) [↓ √1# מתן pe.]; *BB* 112a(9); *AZ* 20a(33); *Anan* 113:8; *AnanSch* 35:18; ניסבן marry me *San* 22a(32); pass.part. sg.m. האיי דנסיב הדא ... וההוא דנסיב אידך this one(m.) who is married to this one(f.) and that one(m.) who is married to the other(f.) *HP* 157:21; *TGAs42* 162:8; f. ההיא בת מחוזא דהוה נסיבא לנהרדעא a certain woman of GN who was married to a man of GN_2 *Ket* 54a(31; **M**); *Yev* 108a(28); *BB* 125b(2); pl.m. דנסיבי קטנות they are married to minors *Nid* 13b(19); b. of a woman: נסבא יכלא לכל דניחא לה she can marry whomever she wants *Anan* 118:16; pass.part. f. תרתין נשין אחואתא דנסיבן לתרין אחי two sisters who are married to two brothers *HP* 157:19; *ib.* 118:16; **3. to state, mention, formulate, deduce** [lit. to take (as support for a legal position; in idiomatic legal expressions]: a. נסיב/נסי לה תלמודא: הוא סבר מדקא נסיב לה תלמודא ("קרא") דאורייתא היא he is of the opinion that since (the *Tanna*) deduces it as a teaching (from a biblical verse) it is a Pentateuchal injunction *Yev* 72a(25) [↓ תלמודא mng. 1b]; כדי נסי״ב ליה תלמודא *Yom* 23b(10); b. נסבה (the *Tanna*) states it incidentally [lit. he takes it of no value]: *Šab* 64b(21) [add. exx., s.v. ↓ כדי #2 adv.]; c. ר׳ היא ונסיב לה אליבא דתנאי (the anonymous Mishna) is (according to) PN, and he states it [i.e. the former and latter parts of it] according to (different) *Tannaim Ket* 36a(20); *RH* 7b(19); *Meg* 9b(41); *Hor* 12b(15); *Ḥul* 84a(7); d. (אי ריש׳) דוק׳ ונסיב סיפ׳ משו׳ ריש׳ אי סיפ׳ דוק׳ ונסיב ריש׳ משו׳ סיפא if the former part (of the Mishna) is exact, then he formulated the latter part in accordance with the former. If the latter part is exact, then he formulated the former part in accordance with the latter *Ned* 72a(12); e. אגב גררא נסבה he mentions it incidentally: *BM* 4b(46; Es); *Švu* 40b(9); *ib.*(29); *Zev* 11b(29; **V**[11]); f. נסבין חבריא למימר the colleagues state: *Kar* 25a(1); *Ḥul* 15a(42); *ib.* 82a(9); **4.** w. √נתן pe./√יהב pe. **to negotiate a business transaction** [JPA נסב ונתן DJPA 363, s.v. √נתן, mng. 3; ↓ מיסב ומיתן]: דנסבינן ויהבינן למיסב ולמיתן *SŠHai* 8b(8); ליה בכל אנפי דתגרותא we have negotiated all kinds of business transactions with him *TGAs33* 209b:4; **5.** w. MH עֵצָה **to take advice** [JPA נסב עיצה DJPA 405; cf. Sy ܢܣܒ ܡܠܟܐ LS ib., mng. 24; v. Af., mng. 3c]: שבקיה לבבא בן בוטא למינסב עצה מיניה he spared PN to take advice from him *BB* 3b(47); ליכא דליסבה עצה is there no one who can give her advice? *Ket* 85b(36)

Af. 1. to arrange a marriage, marry s.o. off: a.

man: מר זוטרא אנסביה לבריה PN married off his son *BB* 144a(29); *HP* 45:16; b. woman: דמנסבינן ליה [- לה] לגברא דאבוה משבטא דאבוה ואימא משבטא דאימא we arrange a marriage for her to a man whose father is from her father's tribe and (his) mother is from (her) mother's tribe *BB* 112a(28); ולא מתבעי ליה לאביה לאנסובה למאן דלא צביא ביה it is improper for her father to marry her off to someone whom she does not want *Anan* 113:12; **2. to permit s.o. to (re)marry:** a. man: אנסביה איתתא he permitted him [i.e. the deaf mute] to marry the woman *Yev* 113a(27); *Ned* 89b(20); b. woman: אנסבה ר' שילא לדביתהו PN permitted (PN$_2$)'s wife to remarry *Yev* 121a(20); לאנסובה לצרה מקמי דידה to allow the rival wife to remarry before herself *ib.* 120a(1); *TGHark* 229:27; **3.** w. var. nouns: **a.** כופרי **to lash with palm spathes:** אסבוה כופרי lash him with palm spathes *Ket* 10a(31) [↓ 3#כופרא mng. 2]; **b.** w. שמא בישא **to give a bad reputation:** מסבת לה שמא בישא לארעאי you are giving my field a bad reputation *BM* 105a(21); **c.** w. MH עֵצָה **to give advice** [v. Pe., mng. 5]: מנסיב לה עיצה he gives him advice *Qid* 69a(12); *BB* 174b(23) // *Ara* 23a(34); ובאבא בן ביטא היכי הוה מסי ליה עצה להורודוס how did PN give PN$_2$ advice? *BB* 4a(28) [cf. Rashi ib. 3b, end]

Itpe. to be married: a. women: ומנסבן בנתך לגוברין your daughters will be married to men *Ber* 56a(20); אמ' לה מינסבת לי אמרה ליה אין מינסבנא לך he said to her: "Will you be married to me?" She said to him: "Yes. I shall be married to you" *Meg* 13b(7; **G**); *ib.* 44 [v. Pe., mng. 2]; והדר משתריא לאינסובי לכל דניחא לה she is permitted afterwards to be married to whomever she wants *Anan* 115:4; *ib.* 91:19; 103:5; ולית לבי צבי לאיתנסבא ליה I do not [lit. my heart does not] want to be married to him *HP* 150:13; בעינא לאינסובי ביה I want to be married by it [i.e. the writ of divorce as proof of not being married] *BM* 18a(15); *TGHark* 229:27; b. couple: וכי הוה מינסבי when they were to be married *Giṭ* 57a(45; **M**)

Lit: Bacher 125 [Pe., mng. 3]; on √נסבא > √נסיב, v. Kara 87.

נסוביא n.m. **marriage** (↓ √נסב pe., mng. 2) sg. נסוביא דאסביא⟨ן⟩+ נה@ליה the marriage by which (my father) married me to him *OHT Yev* 213:5

נסח vb. **to remove** (↓ 1#מסא, ניסחני; JPA נסח DJPA 353) **Pe.** (a/) **to remove:** a. bread from an oven: והיכא דאפא פלגיה דכביזא ונסחינון ורמנון לחד סלא if he baked (loaves of) a half of a *q.*-measure, removed them, and placed them in a basket *HP* 39:4; b. honey from a hive: דנסח כור[צ]י דדובשא who removes honey from the beehives [lit. beehives of honey] *St2* 548:16 [expl. MH הרודה Šab 95a(11)]

Af. w. דעת־ **to take one's mind off s.t.:** אסוחי מסח דעתיה he takes his mind completely off (of it) *Zev* 20b(45); *Giṭ* 53b(5); *BQ* 116b(40); כי היכי דלא ניסח דעתיה מיניה so that he should not take his mind off of it *Ber* 51b(4); *Ned* 40a(36); מההיא שעתא אסחתה לדעתאי מיניהו from that time I took my mind off of them *Tan* 22a(9); *Er* 54b(48); *Yom* 30b(19); *BB* 82a(14); *Zev* 99a(35)

Lit: Eps, GCIntr 55; id., St1 116 [Pe.].

נסחא ↓ נוסחא n.

1#נסי vb. **to try, test** (↓ נסיא, נסיונא; Sy ܢܣܐ LS 433, Ma 1#נסא pa. MD 301) **Pa. 1. to try:** תא נסייה ניהלי come (and) try it [i.e. the domestic animal] for me *AZ* 15a(13); **2. to test:** נסויי קא מנסי לן he is really testing us *San* 101b(56); *ib.* 107a(9); מי שרי לנסויי הקב"ה is it permitted to test God? *Tan* 9a(6; **M**^{2})

Itpa. w. ־ל **to test:** אינהו מינסו לי את לא מינסית לי I have tested them [i.e. the forefathers]. I have not tested you [i.e. David] *San* 107a(7)

2#נסי vb. ↓ √נסב vb.

נְסִיָא n.m. **credit** (↓ √1#נסי; Sy ܢܣܝܐ LS 433) sg. דכל מאי דמזבין בנסיא whatever he buys on credit *TGHark* 271:24; אשראי דהיא נסייא sale on trust which is credit *ib.* 26

Since this word appears also in Sy in late texts it may have been borrowed into A from Arab. Note the Geonic statement: לתת בהקף ובלשון ישמעאלי נסייה SŠHai 9b(16), i.e. نَسِيئَة, and the Arabicized spelling נשייה SŠSad 265b:17

נסיב adj. ↓ √נסב pe., pass.part.

נסיובי n.pl.m. **whey** (etym. unknown) cs. נסיובי חלבא whey of milk *Pes* 42a(34); det. איכא נסיובי דלא קימי there is whey which does not curdle *AZ* 35b(38; **J**); *BM* 68b(24)

Y: נְסִיוּבֵי *BM* ib.(BAYTN 243).

נְסִיוֹנָא n.m. **temptation, test** (↓ √1#נסי; Sy ܢܣܝܘܢܐ LS 433, JPA ניסיון DJPA 349) **1. temptation:** sg. ולידי נסיונא לא אתית you will not undergo a temptation *Ber* 56b(13; MGG 708:9); **2. test:** pl. גזירה משום נסיוני (the prohibition of selling animals to a pagan) is a decree because of tests (of the animal) *AZ* 15a(11); *ib.* 32

Y: נִסְיוֹנֵי *AZ* ib.(BAYTN 261).

נָסִים adj. **gloomy, sad** (↓ √נסס; Ma נסים gloomy, weak MD 302) sg. שויא לחדותהו נסיסא he made their joy sad *Bo* 78:17

נסך vb. **to libate, make wine** ***nesekh*** (i.e. forbidden as assumed to be dedicated to idolatry; ↓ 1#נסכא, ניסכא, אניסכא; Sy ܢܣܟ LS 433, BH, MH 1#נסך HAL 664, J 917) **Pa. 1. to libate:** בעדנא דמנסך מים ויין when he libates water and wine (on the altar) *Suk* 54a(14); **2. to make wine** ***nesekh*** [denom. < H יין נֶסֶךְ J 917]: האי גוי דנסכיה לחמריה דישראל a pagan who made a Jew's wine *nesekh* *AZ* 59b(8); אי משום נסוכי לא מנסך if (the suspicion is) because of making it *nesekh*, (the pagan) does not make (vinegar) *nesekh* *ib.* 29b(48); 56b(10); *Šab* 41a(10) // *Nid* 13a(52; **M**)

Itpa. to become ***nesekh***: קמא קמא אינסיך ליה (the drops of wine poured from the smaller vessel) became *nesekh* one after another *AZ* 71b(13)

נסאכא, נִסְכָא n.m. **a piece of cast metal** (↓ √נסך; Sy ܢܣܟܐ casting of metals LS 434) sg. a. general: *BM* 26a(7) [stuck in a wall]; *Švu* 32b(12; **F**^{2}); *Naz* 26b(12); b. of silver: נסאכא *Šab* 92a(1) [≠ coins]; האי מאן דגזל נסכא מחבריה ועבדיה זוזי ... זוזי ועבדינהו נסכא one who stole a piece of cast metal from another and made it into *zuzim*, *zuzim* and made them into a piece of cast metal *BQ* 96b(10); דההוא גברא דחטף נסאכא מיחבריה a certain man who snatched a piece of cast metal from another *BB* 33b(24; HP 89:32); בני רב חונא בר אבון זבון אמתא בפריטי לא הוה בהדיהו אותבו נסאכא עלה PN's sons bought a maidservant for small coins, (and) they did not have (any coins) with them. They gave a piece of cast metal for her (as a pledge) *Qid* 8b(8; HP 106:15); *Ket* 110b(48); c. of gold: *BB* 165b(43); *Men* 107a(4); d. of bronze: *TGHark* 45:24

P expl.: נסאכא פי' קוראצ'ה זר וסים ואהן SMel 43:37, i.e. NP *qurṣat zar wa-sīm wa-āhan* a lump of gold, silver and iron; Voc: נֹסֹכֹא HGP 38a:18; Y: נִסְכָא *BB* ib.(BAYTN 120).

נסס vb. **to become seriously ill** (↓ נסים; Ma נסס to grieve, be ill MD 302, Sy ܢܣܝܣܐ weak LS 432) **Itpe.:** אכלה ⟨ד⟩⟨ו⟩איתניסה ומתה she ate (the dry fig), became seriously ill, and died *Giṭ* 56a(39; **V**^{18}) [Var: ואיתנים MGD 627:3]; איתני⟨י⟩ס איתנו⟨י⟩סי he became seriously ill *Šab* 145b(17; **M**) [**O**: אסתכני; ↓ √סכן itpa., mng. 1]

[**נסק** ↓ √1#סלק vb.]

נסר vb. **to saw** (↓ 1#מסרא, ניסרא, נסרא; Sy 1# ܢܣܪ LS 434, Ma נסר MD 302) **Pa.:** ואתיוה לארזא ונסרוה they brought the cedar (and) sawed it *Yev* 49b(23); *BB* 73b(19) [bones]; *ib.* 75a(30) // *San* 100a(34) [precious stones]; *AZ* 52b(27)

נסארא, נסרא n.m. **saw** (↓ √נסר; GeonH נסר GC 202:2) sg. לינסרינהו בנ⟨י⟩סרא let us saw them [i.e. the stones of the altar] with a saw *AZ* 52b(27); איתי מנשה נסארא נסריה איתרמי ליה נסרא אפומיה Menashe brought a saw (and) sawed it [i.e. the cedar]. The saw happened to be on his mouth *Yev* 49b(23) [rdg. in comm. of R. Eliezer(?) b. Solomon to Kings; quoted in GC 202^2]

נַעֲוָא n.m. **tank for wine** (TA נַעֲוַיָּא pl. TJ Jo 2:24) sg. נעוא ארתחו' (as to) the tank (which contained wine of pagans), boil it up *AZ* 74b(34)

Geon. expl.: הוא כמו רהט ליין ונקרא בטיית בבבל אלנעו TGHark 24:4, i.e. IrArab النعو < NP *nāwa* boat, kneading trough or bin PED 1382. Lit: Fr, AF 218; Geig, AAC 282.

נָעוֹרָא n.m. **shaker** (↓ √1#נער *qāṭōl*-form) sg. דקל⟨א⟩ נעורא a 'shaking' date palm [i.e. one which sheds its fruit before it is ripe] *BB* 36b(28) [Var: דיקלא נעירא TGAs42 217:24(RaḤ)]

Expl. RaḤ: ... פירו' דקל שהוא מנפץ את פירותיו ואין נגמרות בו ולשון נעירא נפוץ.

נעל vb. **to lock** (< BH, MH נעל pe. HAL 666, J 920) **Pe.** (a/): ונעל וגדר ופרץ he can lock, fence in, and make a breach *SŠHai* 11a(15) [cf. BB 52b(28)]

נעמיתא, נַעֲמִיתָא, נעמתא n.f. **ostrich** (↓ בר נעמיתא; TA נַעֲמִיתָא TO Lev 11:16, Sy ܢܥܡܝܬܐ LS 435) sg.

ביעתא דנעמיתא an ostrich egg *Šab* 110b(19) [in a medical recipe]; *ḤM* 38:17

For the use of *pel lurmi* 'ostrich egg' CAD L 255 in Akk materia medica, v. Goltz, SAGH 31.

נער #1 vb. **to shake something** (↓ נעורא; JPA נער DJPA 354) **Pa.:** ולנערינהו נעורי let him shake them out [i.e. the fruit] thoroughly *Šab* 142a(15; **M**)

נער #2, נאר vb. **to bray** (↓ נערותא; Sy ܢܥܪ LS 435) **Pe.:** נער חמרא the ass brayed *Ber* 58a(42; MGE 144:4); נאיר *ib.* 56a(39; OHP ib. 105:20)

Geon. expl.: נוער OHP ib.

נערותא n.f. **camel's cry** (↓ √נער #2; Sy ܢܥܪܬܐ braying LS 435) sg. ולא אפסיקתיה לנערותיה (the hamstrung camel) did not stop its cry (until it died) *Yev* 120b(26)

Y: נַעְרוּתֵיהּ *Yev* ib.(BAYTN 205).

נעתא ↓ נאתא n.

נפח vb. **to blow, inflate** (↓ מפוחא, ניפחא, נפחא, √פוחא, √תפחא, נפיח; Sy ܢܦܚ LS 435, Ma נהף, נפה MD 303, 291) **Pe.** (a/a): מנפח ביה קשי לרישא blowing into it [i.e. froth] is harmful for the head *Ḥul* 105b(31); נפח בכסיה לא צהי one who blows into his cup will not be thirsty *San* 100b(37; OH ib. 524:5); ופח בלועך יפוק לקבליה blow with your cheeks (and your breath) will prevail against it [i.e. the east wind] *ib.* 18b(40) [v. OH ib. 147:3]; ונפחינן לה we inflate it [i.e. the lung] *Ḥul* 46b(14); *ib.* 47b(38); *HP* 200:7; *ib.* 12
Pa. id.: לינפח {ליה} {ול}חבריה תחלי חיורתא בגיל' דחיטתא let another blow white cress to him by means of a (hollow) wheat straw *Giṭ* 69a(39); מנפח רב ששת בידיה PN used to blow into his hands *BB* 134b(16) // נפח *San* 43a(29) [as a sign of displeasure]; ונפיחי מעוהי כקשתא inflate his intestines like a bow *Bo* 142:4
Itpe. to be fanned (of fire): אינפח בה נורא ואכלתה the fire was fanned upon her and consumed her *Šab* 26a(6) [cf. Ma: מיתניהפא נורא the fire will be fanned Gy 203:20]

נפחא, נַפָּחָא n.m. **smith** (< Akk *nappāḫu* CAD N/1 307, AIOA 76; ↓ √נפח, בי נפחא, בר נפחא #1; TA נַפָּחָא TJ Is 44:12[Var], Sy ܢܦܚܐ LS 436) sg. טבא דנפחא מדבר נפחא (the explanation) of the 'smith' [i.e. R. Yiṣḥaq Nappaḥa] is better than that of the 'son of the smith' [i.e. R. Yoḥanan b. Nappaḥa] *San* 96a(26) [v. OH ib. 491:13]; רב יצחק נפחא *BQ* 60b(30; MGE 502:18); *Šab* 126b(9); *MQ* 24b(21); *BQ* 117b(13); *San* 56a(44); *Ḥul* 110a(18); *BM* 85b(31); מרזופתא דנפחא the smith's hammer *Ber* 34a(2); *Meg* 25a(38); *Giṭ* 56b(41); pl. חנותא דנפאחי a smiths' booth *Giṭ* 56b(41; MGD 728:13); שוליא דנפחי a smiths' apprentice *BQ* 32b(45); *MQ* 11a(23)

Y: נַפָּחָא *Giṭ* 69b(41; BAYTN 228).

נִיפְטָא, נַפְטָא n.m. **naphtha** (↓ נפטויא; Akk *napṭu* CAD N/1 326, Sy ܢܦܛܐ LS 436) sg. דנפטא a naphtha (burning lamp) *Šab* 46a(31) [≠ ↓ מישחא mng. 1.a.2]; *ib.* 35; 12b(46); 67b(30); ניפטא נפטא חיורא white naphtha *AZ* 28b(4); ניפטא חיוורא *Giṭ* 86a(10) [in a salve]; *ḤM* 39:12

On its use as a salve in Mesopotamia, v. CAD supra, mng. d; Y: נַפְטָא *Šab* 46a(35; BAYTN 120).

נַפְטוֹיָא n.m. **dealer in naphtha** (gent. n. < ↓ נפטא) pl. הלין גוים נפטויי these pagan dealers in naphtha *Ned* 91b(8)

Y: נַפְטוֹיֵי *Ned* ib.

נָפְיָא, pl. נָפְוָותָא n.m. **sieve** (√נפי; JPA נפה DJPA 355, MH נָפָה Yeivin, BV 758, J 922) sg. פארי דריש נפייא bran from the top of the sieve *Giṭ* 69a(38); *Ned* 41b(5); והדר ביה כי נפיא (the demon) moves around in it like a sieve *Pes* 111b(28; V[14]); *Ḥul* 45a(18) [w. ref. to the holes in it]; למהוי כי נפיא (for the moon) to become like a sieve [i.e. completely round] *San* 42a(2); *Ḥul* 124a(43); *BQ* 97b(32); pl. נפואתה *GC* 44:4 [expl. MH עדק' MKel 16:3]; *Tan* 3b(30) // *BM* 74a(18); נפואתא *Suk* 20b(15)

Geon. expl.: נפיא שמנפין בה את התבואה TGHark 13:15; Y: נַפְיָא *Ḥul* ib.(BAYTN 90).

נְפִיחַ adj. **bloated** (↓ √נפח pe., pass.part.; Sy ܢܦܝܚܐ LS 435) pl.m.cs. נפיחי כפן (people) bloated from hunger *Šab* 33a(38); *Tan* 19b(7) // *BB* 91b(13); f. דנפיחא כי אופתא (a lung) which is bloated like a stump *Ḥul* 47b(4); בועי נפיחתא רכות דהויין בריאה bloated soft pustules in the lung *Ar* (AC 4:49, s.v. טנר) [expl. ↓ כנדא #1]

נְפִישׁ adj. **big, large, great, numerous, deep,** adv. **much** (↓ √נפשׁ #1 pe., pass.part.; Ma נפיש MD 303, Akk *napšu* A abundant, plentiful CAD N/1 318) **I.** adj. **1. big, large, great:** a. in size: sg.m. דרקודא נפיש מלמדרייה חד ווטר מילמידרייה תרי because the *r.*-jug is (too) big for one person to carry and (too) small for two persons to carry *BM* 83a(25; HP 76:7); נפיש טובא it was very large *Qid* 26b(16); b. in amount: sg.m. בית הכסא דנפיש זוהמיה a privy whose filth is great *Šab* 10b(1); *Yom* 11a(44); דנפיש בטירחא ווטר בשעורא in terms of the effort (picking out the refuse) is great. In terms of the amount it is small *Beṣ* 14b(17); *BM* 21a(34; V[22]); עיסקא זוטא דלא נפיש רווחא a small business deal whose profit is not great *Ket* 66b(15); *Šab* 80b(24); *BM* 82b(8); *Soṭ* 42b(53); *AZ* 73a(23); *Ḥul* 111b(41); f. נפישא זכותיה his merit is great *San* 93a(45); נפישא כתובתה מכתובה דאוריתא her *ketubba* is greater than the *ketubba* of the Torah *BQ* 89b(23); pl.m. נפישי רחמיה its [i.e. the congregation's] prayers are greater *AZ* 4b(36; **J**); *ib.* 5a(6); c. in number: sg.f. ריפתא לא הות נפישא the (number of loaves of) bread was not great *Tan* 23b(31); *Šab* 140b(14); pl.m. משום דנפישין גונדיה because His troops are numerous *Ḥul* 60a(7); ברגלים דנפישי ישראל on the festivals when the Jews are numerous *Yom* 20b(8); *Ber* 6a(7); *Šab* 32a(11); *Yom* 81a(23); *Zev* 86b(14); *Šab* 44a(26); *Tan* 21a(1); *San* 52a(48); *AZ* 8b(54); דנפישי זיפיה one who has many eyelashes *Bek* 44a(30) [expl. MH לופין ib.]; יומי נפישי many days *SŠHai* 18a(10); f. הנך נפישן those (restrictions) are more numerous *Yev* 74b(32); *Zev* 45b(35); פלוגאתא נפישאתא many differences of opinion *TGAs42* 61:23; d. in importance: איניש דנפיש מיניהו a person who is greater than they *HG1* 131:24 [Var: גברא רבא ib.]; **2. deep (of water):** pl.m. סברינן דלא נפישי מיא we thought that the water was not deep *BB* 73b(29; **P**[1]) [cf. BH מַיִם רַבִּים Is 23:3]; *Er* 88b(36); *Pes* 42a(14); *BQ* 51b(28); *HG3* 357:33; *AnanSch* 8:8; *ib.* 10; **II.** adv. **much, excessive:** נפיש טובא *in extenso* *IŠGF* 58:6; ולא נפיש למימ' it is not excessive to say ... *NDGR* 227:3; *ib.* 16

Voc: נִפִּישׁ HPP 278:20. On נפיש *BB* 121a(5) // *Ned* 78a(29), v. ↓ √נפשׁ #2; Y: נְפִישׁ *Ber* 44b(45).

נפל, נפי vb. **to fall, enter, occur** (↓ מפלתא, ניפלא; Sy ܢܦܠ LS 436, Ma נפל MD 303) **Pe.** (a/u); form w/o final *lamed:* נפי *Pes* 111a(38; **C**);- **1. to fall:** שבקיה לרוויא דמנפשיה קא נפיל leave the drunken man alone, for he will fall by himself *Šab* 32a(8); דנפיל מאיגרא ומית one who falls from a roof and dies *BB* 58b(7); *Yev* 64b(45); סברא דליפול עליה וניקטליה she thought that (the spindle) would fall on him and kill him *San* 95a(46); מקמי דתיפול לחצרו before (the bird) falls into his courtyard *BM* 102a(46) // *Ḥul* 141b(28); נפילו לארעא (if the animals) fell to the ground *ib.* 51a(42); 51b(11); *BB* 73b(30); *AZ* 68b(22); *Ḥul* 98a(19); *ḤM* 43:8; **2. to collapse, fall apart** [w. מן]: חזאי דביתא דאיתבר ונפל I saw a house which broke apart and collapsed *Ber* 56a(41); *BM* 101b(26); נפל אשיתא דאפדנא ברייתא the outer wall of the mansion collapsed *Er* 25b(13); *BQ* 23b(35); *BB* 146b(2); ונפל מיניה פורתא פורתא (the garment) disintegrated [lit. fell apart from him bit by bit] *Šab* 110b(44); וכי הוה מדלינן לה מיתלתא ונפלה תילחי תילחי when we were lifting it up [i.e. the lung], it broke up and fell apart into various pieces *Ḥul* 53b(45); **3. to jump off:** בעא למפל מיגיו{ר}(ד)א דגמלא he was about to jump off the planks of the bridge *Suk* 52a(54); נפילנא מקראסא וטבענא I shall jump off from the sailyard and drown *Tan* 21a(25) // *Ket* 69b(37); כי קא נפלה אמרה as she was jumping (off the roof) she said *BB* 3b(41); *Tan* 29a(44); *Ket* 103b(15); **4.** w. ב־/על **to attack, afflict:** נפול עליהו ומחונהו they attacked them and struck them *Giṭ* 57a(46); והיכא דנפלו גנבי על ספינתא if pirates [lit. robbers] attacked a boat *HG2* 408:14; *HG3* 190:17; אם נפל עלך גיסא if a band of marauders attacks you *ḤM* 45:7; נפל עליה אריה a lion attacked him *Ber* 54a(34); *Šab* 53b(42); ר' חייא נפל ליה יניכא בכיתניה the *y.*-pest attacked PN's flax *Ḥul* 85b(40); פולי עלוהי attack him *Bo* 72:6; חזאי דנפל תכלא באצבעתיה I saw that decay afflicted his fingers *Ber* 56a(54); *ib.* 56; *BQ* 92b(27); לירקאנא דנפיל בארעא for blight which afflicts a field *ḤM* 44:3; *ib.* 5; ונפל מותנא בבי ריש גלותא pestilence afflicted the exilarch's house *SOZ* 72:20; **5.** w. על **to be s.o.'s responsibility:** כל דמעני לאו עלי נפיל all who become poor are not my responsibility *Ned* 65b(19; V[2]); **6.** w.

ב־ **to be placed on s.o.:** איכו נפל בההוא גברא זמאמא ולא אמר כי הא מילתא had a muzzle only been placed on me I would not have said such a thing! *San* 107a(26); ונאפיל ביה פרזלא iron manacles were placed upon him (in prison) *Anan* 37:6; **7.** w. על **to bend over s.t.:** נפל על רישא דערלתיה וקטעה בשיניה he bent over the tip of his prepuce and bit it off with his teeth *AZ* 10b(45); **8. to be present, occur:** וכל מידי דנאפיל ביה מחמשת המינים anything in which there is present (one) of the five types (of grain) *GŠ* 313:14; **9. to get involved:** נפל חברין ברברבתא our colleague has gotten involved in serious matters *Beṣ* 25a(6); **10. to take place, occur:** ונפלה תקופת ניסן בשבתא⟨י⟩ the vernal equinox occurs in Saturn *Ber* 59b(5); נפל ליה הרהורא בלביה a thought came into his mind *Meg* 15b(50); ונפיל תיגרא a quarrel will occur *Geon* 240:10; עד דנפיל ביה מומא until a blemish occurs in it *HG3* 294:5; *ib.* 295:14; **11. to be found, located** [GeonH נופל CG 15:10]: והוא נפיל בבבא קמא it is found in *Bava Qamma* *GC* 69:8; ונפלא ליה שמעתא בדוכתא אחריתי he located [lit. it was found by him] the legal tradition in another place [i.e. not in the tractate that they were studying] *San* 99b(52); **12.** w. ל־ **to come into s.o.'s possession** [MH נפל ל־ J 924]: ההיא איתתא דנפלו לה ארבע מאה זוזי a certain woman who came into possession of four hundred *zuzim* *Ket* 80a(12); נפל טריפתא לבני חילא the *ṭerefa* has come into the possession of the soldiers *Ḥul* 94b(27); נפלה ליה בירושה it came into his possession by inheritance *BM* 16a(14); **13. to become subject to s.o. (in a levirate marriage)** [w. קמי; cf. MH² נפלה לפני יבם *Yev* 41b(32)]: דלא ניחא ליה דתיפול קמי יבם he does not want her to be subject to a levirate marriage *Ket* 2b(33); ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בפום@בדיתא a certain man to whom a woman became subject to levirate marriage in GN *ib.* 81b(13); 111a(23); *Giṭ* 71a(38); לעידן דנפלא ליבום by the time that she became subject to levirate marriage *Anan* 108:10; *ib.* 109:10; **14. to be thrown** [w. על **upon s.o.**]: נפול עלי תשעה קבין nine *qabs* (of water) have been thrown upon me *Ber* 22b(40); *ib.* 42; **15.** metaph. **to fall over s.o./s.t.:** a. an area [of light, darkness, shadow]: נפל נהורא בבי דינא light fell in the court *Ket* 65a(32); *Ber* 5b(27); נפל שימשא sunlight fell (over the ant nest) *Ḥul* 57b(43); נפיל־ל טולא דחבריה עלויה (if) another man's shadow falls over him *Pes* 111a(38; **C**); *Beṣ* 24a(24); בתר דערבא שמשא דשבת מקמי דנאפיל הברא after the sun of the Sabbath sets (and) before darkness falls *Anan* 77:5; b. a person [of fear]: ונפלא אימתך אכולי עלמא fear of you will fall upon everyone *Ber* 56a(47; MGG 705:12); **16.** in idiomatic phrases: **a.** w. מומא **to develop a blemish:** לישדינהו עד דנפיל בו(י)ה(ו) מומא let him put them aside until a blemish develops in them *Bek* 61a(23); *ib.* 25b(47); *Šab* 46b(13); *Beṣ* 26a(12); *Men* 100b(38); **b.** w. דמא **to circulate properly (of blood):** דאכתי לא נפל ביה דמיה וליתרהו ליה עד דנפיל ביה דמיה ולימהליה as to (an infant) whose blood is not yet circulating properly, let them wait for him until his blood circulates properly, and (then) he should circumcise him *Šab* 134a(35; **V**); **c.** w. בבית אסירי **to be cast into prison** [cf. Sy: ܢܦܠ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ PSm 2412]: דנאפיל בבית אסירי ומיעני one who is cast into prison and is tortured *Anan* 37:5; **d.** w. על אפי **to prostrate o.s.:** 1) in prayer: הוה קא רגיל כל יומא דהוה נפיל על אפיה he used to regularly prostrate himself every day *Qid* 81b(8); מנפל על אפין נמי כי צלותא חשיב prostrating oneself is also considered like prayer *AnanMann* 1r:9; *Meg* 22b(25); *ib.* 23a(1); *Soṭ* 22a(32); *BM* 59b(42); 2) as a plea: נפל על אפיה ונשקיה לכרעיה he prostrated himself and kissed her foot *Ket* 63a(15); **e.** w. ליד־ **to be dependent on s.o.:** נפלת לידי you are dependent on me *AZ* 39a(45)

Af. 1. to drop: זילו ופילו [= ואפילו] לה בסליה דנהמא go and drop it in a basket of bread *Bo* 125:11; *ib.* 112:10 [v. Müller-Kessler – Kwasman, Bowl 163]; **2. to miscarry, abort:** מאן דמאחי ליה לאיתתא דחבריה ומפלא one who strikes another's wife and she miscarries *San* 109b(14); לא אפילי I did not miscarry *Yev* 65b(2); *ib.* 8 [↓ ניפלא]; *BB* 93a(8); *Ḥul* 42a(2); והיכא דאיעבר ואפיל ואיעבר ואפיל ואיעבר ואפיל if she became pregnant and miscarried three times *HP* 113:20; *ib.* 135:8; 139:2; אי דלא ידיע אי זכר או נקבה אפילא if it is not known whether she aborted a male or a female *Anan* 63:7; **3.** w. נפש־ **to turn o.s. over to**

another: אפולי מפיל נפשיה לגייאסות would he actually turn himself over to the highwaymen? *Giṭ* 38a(22)

Itpe. to collapse [Sy etpa. LS ib.]: והדר אינפול they collapsed again *Meg* 4a(9); אתי לאינפולי (the earth wall of the channel) is apt to collapse *MQ* 2a(14)

Lit: Eps, GC 15[21]; 163 [Pe., mng. 11].

נפלא ↓ בר נפלי n.

נפס vb. **to card wool** (↓ נפסא, √נפץ; Sy ܢܦܣ etpe. LS 437) **Pa.:** דנפסה נפוסי he actually carded it (by beating it) *BQ* 93b(30) [≠ ↓ √2# סרק pa.]

נפסא n.m. (**uncertain**; perh. carder; ↓ √נפס; cf. Sy ܢܦܳܣܳܐ carding of wool LS 437) sg. דנפסא גברא תיתי@ליה בסיפי באבא ותיתיב a woman whose husband is a ... may hang him on the doorposts of the gate and dwell (in matrimony) *Yev* 118b(39) // נפוסא *Ket* 75a(19; Ar [AC 5:365])

Geon. expl.: פתרון נפסא כגון נפיא שמנפץ בה את התבואה וכל דבר ארוך ורחב ויש לו ציצין ופרחין קוראין אותו נפסא כאשר שנינו הצנון והנפוס [כלאים פ"א מ"ג] והוא שמרובין עליו כן הוא אומר אפילו נפסא בעלה של אשה היתה יכולה לתלותו על פתחה כאמלתרא ומועיל לה וטוב מהיותה בדד ... ואפילו קטן כנמלה יש לה בו כבוד ואפילו דומה לנפסא או לקולסא יש לה בו הנאה כמה שיש הנאה באילו הדברים OHT *Yev* 233:22; v. also Ar [AC ib.] for other expl.; Y: נַפְסָא *Yev* ib.(BAYTN 90).

נפף vb. (**uncertain**; ↓ √נוף, נפפותא) **Pa.:** לינפפ(א)(ה) בנפפותא let him ... with a ... *Šab* 134a(29)

נפפותא, נפפיתא n.f. (**uncertain**; ↓ √נפף) sg. *Šab* 134a(29) [Var: בנפפיתא GnK5 170:1]

Geon. expl.: שכורכין אותה במפה ומחוירין אותו GnK5 170:1.

נפפיתא n.f. (**uncertain**) sg. ההוא פורת' דנפפיתא that small amount of ... *Yev* 114b(42; **O**²)

Geon. expl.: פיר' נפפיתא מעט נשמה שיש בו שעולה ויורדת נפפיתא שמה OHT ib. 231:1.

נפץ vb. **to shake, hackle, split** (↓ נפצא, √נפס; Sy ܢܦܨ LS 437, Ma נפץ MD 303) **Pe.** (a/u) **1. to shake, shake off:** a. alone: כי הוו קיימי רבנן ממתיבתיה ונפצי גלימייהו הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא when the students used to get up from his [i.e. Rav Huna's] academic session and shake off their garments, the dust used to rise up and conceal the sun *Ket* 106a(23); *Šab* 147a(5; RaḤ); נפוצו ליה באפיה let them shake it [i.e. the dust from the garment] in his presence *ib.* (7; **V**); b. w. √שדי: ↓ √1# שדי pe., mng. I.1.c.3; **2. to hackle:** עמר״ה פוץ hackle his wool *Yom* 20b(22); כי הוו נפצי כיתנא when they used to hackle flax *BB* 26a(2); pass.part. כיתנא דדיק ולא נפיץ flax which is beaten but not hackled *Šab* 20b(25); *Suk* 12b(13); *Ḥul* 51b(37)

Pa. 1. to shake, shake off, shake out: מלח ליה מילחא גללניתא ומנפיץ ליה he salts it [i.e. the meat] with rock salt and shakes it off *Ḥul* 113a(29); *HG3* 211:69; נפיצו נפוצי shake (the wine) out vigorously *AZ* 72b(21); חזא רבנן דקא מנפצי גלימיהו *Šab* 147a(5) [v. Pe., mng. 1]; **2. to split:** נפציה ואשכחיה תרי he split it and found that it was two (nerves) *Ḥul* 76b(11); ובעופא כי מנפיצת להון לצומת הגידין when you shake the bundle of nerves in a bird *HP* 206:5

נפצא n.m. **purgative, enema** (↓ √נפץ; Sy ܢܦܳܨܳܐ LS 438) sg. סמא דנפצא אשקונהו they gave them a purgative medicine to drink *Nid* 30b(21) [cf. Sy: ܢܦܳܨܳܐ ܕܟܪܣܐ PSm 2419]

Y: נַפְצָא *Nid* ib.

נפק vb. **to go out, be over, take out, send away** (↓ מפקנא, הנפקתא, הנפק, בית מיפק מיא, אפוקי, נפקתא, נפקא, ניפקא, מפקתא; Sy ܢܦܩ LS 438, Ma נפק MD 304) **Pe.** (a/u) **I. General: 1. to go out, come out** [in a physical sense]: a. alone: 1) animate subj.: נפק דק ואשכח he went out, investigated, (and) found *Ḥag* 19a(25); נפק איתיב בכרמלית he went out (and) sat on the *karmelit* *Šab* 146b(43); *Yev* 61b(9); *Ned* 39b(44); *Giṭ* 20a(26); *BB* 31b(23); *San* 82a(32); *Ḥul* 86b(6); איזיל ואיפוק ואיחזי let me go out and see *Giṭ* 56a(37); וליפקו נמי אתמוז וטבת let (the messengers) go out also for *Tammuz* and *Ṭevet* *RH* 18a(52); האי מאן דנפיק ביומי ניסן one who goes out in the days of *Nisan* *Ber* 43b(10); דלא שבקי ספר תורה ונפקי they do not leave the Torah scroll and go out (of the synagogue) *Meg* 22a(36); מדנפיק ליה רישיה הויא לידה from the time that (the foetus') head comes out (of the womb) it is considered birth *Nid* 26a(23); ולא ידעינן הי מיניהו נפק ברישא we do not know which one of them came out (of the womb) first *BB* 141a(33);

עד דנפיק ומאשי ידיה וכרעיה until he goes out (of the privy) and washes his hands and feet *Anan* 25:21; *Ber* 19a(18) [↓ √דוק pe., mng. 4]; *Šab* 129a(53); *Er* 93a(29); *Yom* 87a(1) // *San* 7b(30); *Beṣ* 25b(40); *BM* 84b(5); 2) spirits, demons: פוקו מין ביתיה ומין דירתיה go out of his house and his dwelling *Bo* 7:15; *ib.* 9:4; 3) inanimate subj.: יתיב ליה גרמא דחויא לא נפיק מסתכן a bone of the snake can penetrate into him, will not go out, (and) he will become mortally ill *Pes* 112b(30); נהי דוהר' נפיק דמעת' גופ' לא נפק' granted that the venom can go out (of the mouth). The tear itself does not go out (of the eye) *Nid* 55b(41); נפק נורא מחשמל ואכלתיה the fire came out of the *ḥašmal* and consumed him *Ḥag* 13a(49); נפקת בת קלא ואמרא ליה a voice went out and said to him *San* 96b(13); ושבשתא ממילא נפקא an error departs of itself *BB* 21a(42); b. w. a fol. vb. of motion: **1)** √עלל pe. **to enter** [cf. JudA ולא מעל ול[א] מפק עלי NṢ 8a:10]: **(a) to go out and in:** נפקי עשרה ועיילי עשרה ten (people) go out and ten (people) enter *Pes* 64b(13); מהיכא דעל נפק from the place where it entered it went out *Bek* 8b(41); הינו דנפק הינו דעייל the (mouse) that comes out is the (same) one that goes in (afterwards) *Pes* 10b(23); בדוכתא דאית ביה רב מיעל עילי מיפק לא נפקי in PN's place, (the people) do indeed enter (late) but do not indeed leave (early) *Meg* 22b(1); דלא ידענא מהיכן נפיק ולהיכן עייל I do not know from where (the comet) comes out from and where it enters [i.e. cannot predict its orbit] *Ber* 58b(47); מיא עול מיא נפוק water entered (and) water went out *Bek* 7a(50) [describing animal urine]; *Šab* 110a(41); לבראי נפיק לגואי לא עייל does (the blood) go outward (and) not go inward? [i.e. does it spread only in one direction?] *Zev* 15a(10); *BB* 96b(15); במיפק תרתי ומיעל תלת at the end of the second and the beginning of the third (hour) [lit. in the going out of the second and the entering of the third] *Pes* 11b(35); **(b) to recede and protrude:** האי עייל והאי נפיק one (board) receded and the other protruded *Šab* 98b(16); *ŠT* 490:25 [of a stitch]; **(c) to frequent:** (1) alone: איניש דלא רגיל דנפיק ועייל להתם a person who does regularly frequent there *Ket* 85b(7); מלוה ידע מאן דנפיק ועייל לביתיה a creditor knows whoever frequents his house *BM* 35a(8); כיון דעילא ביה ונפקא ביה since she frequently goes around in it [i.e. the wig] *San* 112a(56); וקא עייל ונפיק אזוזי he frequents (the buyer's house) for (his) money *BM* 77b(48); *TGAs42* 5:32; (2) w. another vb.: רב נחמן בר יצחק מכתיף ועייל מכתיף ונפיק PN used to carry in and out on his shoulders (whatever was necessary for the Sabbath) *Šab* 119a(18); **2)** w. √אתי pe. **to come out:** נפק אתא ההוא גברא a certain man came out *Ber* 58a(45); *Ket* 52b(42); דכי מורח ריחא נפיק ואתי when (the snake) smells the smell it comes out *Šab* 110a(33); נפיק ואתי יתיב he comes out (and) sits (in the court) *San* 18b(25); גדא פוק תא נפק אתא PN, come out. He came out *Er* 11b(26); *Yom* 69b(22); ביממא הוה נפיק ואתי וסאיר לה in the daytime he used to come out and inspect it [i.e. the garden] *Tan* 9b(15); **2. to go out from another's control, be released:** a. of a wife from marriage [cf. MH יוֹצְאוֹת שֶׁלֹּא בִכְתוּבָּה MKet 7:6, Sy ܢܦܩܐ ܡܢ ܐܢܬܬܐ PSm 2420]: ונפקא מן גברא קדמאה בגיטא she is divorced from her first husband by means of a *geṭ* *HP* 128:21; ולא נפקא אשתו מן רשותיה his wife has not gone out of his control *Anan* 104:15; b. of a woman from her father's control: בהפרת נדרי' מיהא נפקא ל' מרשותיה with regard to invalidating vows she has, in fact, gone out of his control *Qid* 4a(4); c. of a slave from bondage [v. Af., mng. I.6.c]: ניחא ליה דנפוק לחירו he wants to go free *BQ* 74a(36); ברתיה מיגרעא ונפקא (the debt of) his daughter (sold into bondage) is reduced (as time passes) and she goes free *Qid* 20a(50); *Yev* 46a(26); **3. to go out from one status to another:** a. of a convert from Judaism: כי גדלה נמי מחיא ונפקא when she grows up she can protest (against her conversion) and leave (Judaism) *Ket* 11a(25); b. of offerings: חטאת שמתו בעליה תיפוק לחולי a sin offering whose owner dies should become *ḥullin* *BQ* 110b(43); *Pes* 27b(10); *BM* 57b(13); *Ara* 21a(7); כיון דמלחיה נפקא ליה מתורת דם as soon as he salted it [i.e. the blood], it ceased to be in the category of blood for him *Men* 21a(12); **4. to be brought out:** לא הוה קא נפיק פורייה בבאבא his bed could not be brought out through the door *MQ* 25a(27); ושלחנות לא קא נפקי עד חד בשבא the tables are not brought out

until Sunday *Meg* 30a(20); **5. to break out** [on skin of pustules; Sy ܢܦܩܬ ܫܘܚܢܘܬܐ a carbuncle broke out PSmSup 215]: נפקו ליה צמחי באפיה pustules broke out on his face *San* 101a(37); שחין דנפיק ביה עד טצהר חדת ועתיק a boil which breaks out in him up to four (years [?] after he is sold, whether) new or old *Giṭ* 86a(8); **6. to sprout:** נקטיה גבך עד דנפיק ליה גנובתא hold it [i.e. the donkey] with you until its (cut-off) tail sprouts *San* 109b(17); *Šab* 108a(40) [↓ רעוא]; כד נפיק מנפשיה when (the plant) sprouts of itself *HG3* 395:9; **7. to rise (of the sun):** לכי נפקא from the time that (the sun) rises *Giṭ* 77a(1) [calque < MH לכשתצא חמה מנרתיקה ib. 76b(44)]; **8. to set out on a journey:** a. w. בּאורחא: והאי מאן דבעי דניפק באורחא one who wants to set out on a journey *Kar* 5b(54); *Er* 51b(30); b. alone: כיון דבשבת לא נפיק במעלי שבת⟨א⟩ נמי לא נפיק since he does not set out on a journey on the Sabbath, neither does he set out on a journey on Friday *Šab* 69b(38); *ib.* 32a(18); **9. to be specified** [calque < MH יצא J 587, mng. 4c]: ואי לא אהדריה קרא הוה אמינא למאי דנפק נפק למאי דלא נפק לא נפק if Scripture had not restored it [i.e. the guilt offering of the leper] I would have said: It applied to what was specified [lit. for what it went out it went out]. It did not apply to what was not specified *Yev* 7b(5); **10. to be over, pass (of time)** [Sy ܢܦܩܘ ܝܘܡܬܐ, etc. PSm 2420, MH[2] יצא J 587, mng. 2; ↓ אפוקי v.n.]: כי הוה נפקי יומי דפסחא when the days of Passover were over *Pes* 30a(8); ולילייא דהאידנא נפק ליה this night [lit. the night of today] is over for him *Šab* 87a(14); *BQ* 79b(52); *Yev* 78b(44); *HP* 30:32; ושביק לה עד דנפיק יומא טבא he waits for it until the holiday is over *ib.* 40:25; *HG1* 66:99; **11. to fulfill one's obligation or duty** [w. -ב; calque < MH -יצא ב J 587; JPA נפק (ידי חובתיה) DJPA 357, mng. 9d]: וכי לא שמע כל הברכה היכי נפיק but when he does not hear the entire blessing, how can he fulfill his obligation? *Ber* 53b(40); *RH* 27a(10); אי מיפק לא נפיק ביה if he cannot actually fulfill his duty with it *BB* 137b(1); קא נאפיק בלולב שאינו שלו he fulfills his duty with a *lulav* which is not his *HP* 34:32; *Pes* 38a(22); *Ḥul* 22b(28); **12.** w. a fol. vb. to indicate incipient action: ניפוק וניתהני בהאי עלמא let us undertake to benefit in this world *Ḥag* 15a(25); ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו let us start doing battle with them *Giṭ* 56a(30); פוק חזי start looking [lit. go out (and) see] *Beṣ* 29b(10); *Ber* 30b(6) [+ //'s; ↓ לבר mng. 1.b.2]; *Pes* 30a(9); *Ned* 40a(17); *BM* 20b(2); *San* 87a(30); *Ḥul* 99b(24); **13. to be transferred (of money), expended** [denom. < ↓ נפקתא]: וקא נפיק נכי ריבע' דממונא אפומא דחד three-quarters of the money is transferred on the testimony of one (witness) *Giṭ* 15b(3); עשרין וארבע' אלפין ריבוון נפקו על בית גננא דין 2,400,000,000 *(denars)* were expended on this wedding chamber *Ned* 50b(38); **14. to be acceptable for payment:** הוה איכא זוזא מאכא בהדיה דלא נפיק he had an underweight *zuz* with him which was not acceptable for payment *Bek* 51a(1); סניא הוא ולא קא נפיק לי (the coin) is debased, and I cannot make payment with it *BQ* 99b(53); **15. to be inferred, concluded, derived** [w. -ל; v. Af., mng. I.9]: 1) from Scripture: מרישיה דקרא נפקא it is derived from the beginning of the verse *Pes* 18a(31); מסיפיה דקר' נפקא it is derived from the latter part of the verse *Soṭ* 3b(22); *Ḥul* 140a(6); הא מהכא נפקא מהתם נפקא is this derived from here [i.e. Ex 21:22]? It is derived from there [i.e. Dt 25:2] *Ket* 37a(27); *Soṭ* 46a(26); *San* 56a(33); *Men* 83b(10); נפקא ליה מהיכא דנפקא ליה לר' שמעון he infers it from the place that PN infers it *Yom* 45a(40); *Tem* 2a(28); *Ḥul* 113b(18); *Pes* 21b(46); נפקא להו מדמקרי ר' יהושע בן לוי לבריה they derive it from what PN teaches his son from Scripture *Hor* 8a(40); ותיפוק לי מאיש איש let me infer it from (the words) אִישׁ אִישׁ [Lev 20:9] *San* 85b(28); 2) from Rabbinic statements: נפקא ליה מדרבי he derives it from PN's (statement) *Yom* 32b(5); נפקא ליה מדתני' he derives it from what is learnt (in a *barraita*) *Ket* 38b(7); *BB* 14b(23); *San* 52b(43); 3) by means of a logical argument: ותיפוק לי דנקבה נמי פסלא I can conclude that a female (embryo) will also invalidate *Yev* 67a(51); *BQ* 101a(31); *BB* 19a(53); *Hor* 11b(39); *Ḥul* 44b(22); **16. to be produced (of a legal document)** [v. Af., mng. I.8]: a. w. מתותי ידי: ההיא איתתא דינפק שטרא מתותי ידה בבי דינא a certain woman who produced a deed in court *ib.* 31a(52); *Giṭ*

64a(29); וכל שום כתבא דיפוק מתחות ידי דיתמי אילין any document at all which these orphans may produce *Dec* 10:17; *SŠHai* 5b(10); b. w. על: בני רב עיליש נפק עליהו ההוא שטרא a certain document was issued against PN's sons *BM* 68b(43); ההוא שטרא דיתמי דנפק תברא עלה a certain document of orphans against which a receipt was produced *BB* 7b(7); **II.** w. var. preps.: **1.** w. **לאפי to go out to greet s.o.:** נפק אמהתא דבי קיסר לאפיה the maidservants of the palace went out to greet him *Ket* 17a(18); *ib.* 63a(23); *Tan* 23b(5); *BQ* 104b(17); *Ḥul* 7b(14); **2.** w. **לוות to go out towards s.o.:** ↓ לוות mng. 1a; **3.** w. **לקבל־ to prevail against:** יפוק לקבליה (your breath) will prevail against it [i.e. the east wind] *San* 18b(40); **4.** w. **מן to follow, result from s.t.:** למאי נפקא מינה what is the practical difference? [lit. concerning what does it follow from it?] *Šab* 21a(1); *Pes* 107a(42); *BQ* 24a(27); *AZ* 6a(36); *Bek* 41b(5) [and *passim*]; לא נפקא מינה it is unnecessary [lit. nothing results from it] *Anan* 23:17; *ib.* 35:15; 109:12; **5.** w. **מן to issue (of progeny):** תרי גברי רברבי נפקי מהכא נפוק מיניהו רב אידי בר אבין ורב חייא בר אבין two great men will issue from here. PN and PN$_2$ issued from them *Šab* 23b(25); ונפיק מינן איניש מעליא an outstanding person will issue from us *Ber* 10a(50); *Yom* 82b(9); *Giṭ* 56a(20); *Qid* 73a(4); *San* 99b(32); **6.** w. **מביני־ to go forth from between:** a. in a lit. sense: ונפקא עינא דמיא מביניהו a spring goes forth from between them [i.e. the two date palms] *Šab* 110a(40); b. in a fig. sense: נפק מילתא מביניהו the matter went out (for discussion?) from among them *Šab* 121b(33) [↓ מילתא#1 mng. 9f]; **7.** **מתותי ידי־ to let s.t. go out from one's hand or possession, produce** [cf. MH² מי שיצתה אבן מתחת ידו BQ 33a(4)]: ההוא טבחא דינפק טריפתא מתותי ידיה a certain butcher who let a *ṭĕrefa* go out from his possession (as permitted meat) *San* 25a(21); **8.** w. **על to have expenditures** [↓ נפקתא; cf. Sy: ܢܦܩܬܐ ܕܒܝܬܐ; ܢܦܩܐ ܟܠ ܢܦܩܬܐ every expense for the temple 2K 12:12; v. PSm 2422]: דאתו מיניהו ליפוק עליהו their descendants [lit. those who come from them] will have expenditures *AZ* 10b(11) [cf. Rashi: יוציאו הוצאות]; **9.** w. **על to attack, challenge:** a. literally: כיון דאתו ישראל למעבר נפקינן עליהו וקטלינן להו when the Israelites are about to pass by we shall attack them and kill them *Ber* 54b(2); b. in a legal sense: בר בינתוס נפקו עליה תרי סהדי ואסהידו ביה two witnesses challenged PN and testified against him *San* 25a(14); **III.** in idiomatic expressions: **1.** w. **אדעת־ to appease:** ↓ דעתא mng. 6b; **2.** w. **חורבא to take place (of a ruinous result):** ↓ חורבא mng. 3; **3.** w. **ידי חובתא to fulfill an obligation:** ↓ חובתא mng. 2b; **4.** w. **לדינא to go out to court:** ↓ דינא mng. 6c; **5.** w. **מפקתא to defecate:** ↓ מפקתא; **6.** w. **נפש־ to die:** ↓ נפשא mng. 7e; **7.** w. **נישמתא to die:** ↓ נישמתא usage b; **8.** w. **רוחא to lose consciousness:** ↓ רוחא mng. 2; **9.** w. **קלא#1 to spread of a rumor:** ↓ קלא#1 mng. 3.b.3; **10.** w. **קרנא to develop of an excrescence:** ↓ קרנא mng. 2; k. **11.** w. **שותא to speak about s.t.:** ↓ שותא#1 usage b; **12.** w. **שיפורא to proclaim:** ↓ שיפורא mng. 1b

Af./Haf. I. General: **1. to take out, remove, send away:** a. alone: 1) people: אפקוה וקטלוה they took him out and executed him *Giṭ* 57b(37); *Beṣ* 25b(33) [in a litter]; *BB* 58a(34); עד דאפקתה מכולה מחוזא until she had chased her out of all GN *Ket* 65a(34); אפקתיה בזוי she put him out (after he had drunk) an even number (of cups) *Pes* 110b(22); *ib.* 110a(24); לא אדעתא לאפוקן אוגרי לך I did not rent (it) to you in order to evict myself *BM* 117a(2); ולא יכיל להנפוקיה עד דמליאן תרתין שנין he cannot evict him until the two years are completed *Geon* 163:4; כיון דאבטחוה ודאי מפקי ליה since they promised him, they will certainly release him (from prison) *Pes* 91a(11; C); 2) animals: תרנגולתא אפקת{ו}ך מביתך did you put a hen out of your house? *Šab* 151b(50); כיון דאפקוה after they released it (from the pen) *BQ* 56b(1); 3) demons: ומפיק כל שידי ודיוי וסטני he will send away all the demons, *dews*, and satans *Bo* 64:3; *ib.* 33:10; 4) objects: אפיק אמתיה כינשא ושדאי the maidservant took out the sweepings and threw (them upon him) *Yom* 87a(44); אפיק מני בית מקדשא ואשתמש בהו he brought out the Temple vessels and used them *Meg* 11b(25); לא אפיקא ליה ריפתא she did not bring out bread to him *Ḥag* 5a(1); *MQ* 28a(50); *Šab* 91a(9); *Qid*

70b(8); *BQ* 17a(7); *San* 7b(39); פתחו פומייכו ואפיקו הבאלא open your mouths (in the bathhouse) and expel the vapor (of the perspiration) *Šab* 41a(25); *ib.* 146a(56); *HP* 200:11 [of air from the lung]; אשלאגא שמיה ומשתכח בי נקבי מרגליאתא ומפקי בה רומצא דפרזלא it is called ʼ., it is found in the cavities of pearls, and they remove rust of iron with it *Nid* 62a(22; GCG 115:4) [v. GC 115[11]]; ומפקי מתותיה שתין משיכלי דמא וכיבא they used to remove from under him sixty basins of blood and secretion(?) *BM* 84b(3); b. w. fol. vb. √עלל af.: **1) to take out and bring in:** תעייל ולא תפיק תפיק ולא תעייל may you bring in and not take out. May you take out and not bring in *MQ* 9b(10) [oracular statement; v. ib.(17)]; מה לי אפוקי מה לי עיולי what is the difference between taking out and bringing in (from one domain to another)? *Šab* 96b(13); *San* 15a(14) [w. ref. to the Temple treasury]; *Mak* 20a(4); **2) to remove and include:** אפיק חדא מינייהו ועייל שרטוט remove one of them and include tracing of lines *Šab* 75b(8); *Pes* 42b(20); *Yom* 21a(29); *Suk* 54b(8); *Mak* 22a(2); *AZ* 39b(7); *Men* 21a(1); *Ḥul* 42b(14); **3) to make protrude and recede:** אפיק סאפא ועייל סאפא כי היכי דליקביל סידא he made (one) row protrude and (another) row recede so that (the wall) would grasp the plaster *BB* 4a(26) // *Suk* 51b(24); **4) to transfer uncleanness from a major portion of a body to a minor portion:** השתא מעיילא עיולי אפוקי מיבעיא now (if a handle) can indeed transfer uncleanness to the body, is there a question about its passing it on? *Ḥul* 118a(17); **5) to draw back and forth of cords:** מטה עיולי ואפוקי בבוני דרגש עיולי ואפוקי באבקתא (regarding) the bed frame, there is drawing back and forth (of the ropes) in the slits. (Regarding) the *d.*-bed, there is drawing back and forth (of the ropes) in the loops *San* 20b(6) // *Ned* 56b(16); **2. to take away, expropriate:** a. money: לא אפוקי ממונא מפקינן we do not actually expropriate money *Ket* 28b(31); *BM* 32a(5); דמפיק ממונא בלא סהדי ובלא ראיה one who expropriates money without witnesses and without proof *BB* 58a(30); *ib.* 52a(27); *BQ* 113b(49); *Ket* 16b(21); b. objects or property in lieu of obligation: ארבעה מפקינן מיניה we take four (measures of grain) away from him *BM* 65a(11); *BQ* 15b(25); להנפוקה לארעא מן ידיה to take the field out of his possession *SŠHai* 16b(3); *TGHark* 1:28; *BB* 43b(13); **3. to exclude, exempt** [calque < MH לְהוֹצִיא J 587]: a. general: לאפוקי מאי לאפוקי הא דתני׳ to exclude what? To exclude that which is learnt ... *Ned* 41a(36); לאפוקי מדר׳ יוסי to exclude (the view) of PN *Giṭ* 85b(47); *BQ* 110a(40); *San* 51a(15); לאפוקי כהנים קטנים דאכתי לא מט{ן}(ו) לשרת to exclude minor priests who have not reached (the age of) serving *Anan* 21:14; אפיק שבעה ואוקי שבעה it excluded seven (days) and set (it at) seven *BQ* 25a(15); אתיא גזירה שוה ומפקא ליה לקרא מפשטיה לגמרי a גזירה שוה-argument can come and exclude a biblical verse completely from its plain sense *Ket* 38b(13); b. pass.part.: 1) alone: מפק מי@כרגא דמלכא it is exempted from the royal poll tax *Suk* 45a(23) [expl. GN מוֹצָא Colonia Mib. 4:5 as if pronounced מוּצָא*]; 2) in phrase מפק ... מפק neither ... nor [lit. excluded ... excluded]: מתא מחסיא דמפקא מכרך ומפקא מכפר GN which is neither a city nor a village *Ket* 4a(14); הא דתונא דבי חזקיה מפקא מדר׳ ומפקא מדרבנן that which (the one) of the School of PN learnt is neither (the opinion) of PN$_2$ nor that of the scholars *San* 79b(3); *Yom* 32b(29; **L**); *Zev* 24b(3); **4. to stick s.t. out:** אפקיה לניביה וסרטיה (the dog) stuck out its tooth and lacerated him *BQ* 23b(15); מפיק רישיה he sticks his head out (of the pit) *RH* 28a(20); *Bek* 46b(11); *Ber* 24a(4); **5. to exude:** כיון דמחלחלא מפיק מיא since (the wooden spit) is perforated [i.e. not solid] it exudes water *Pes* 74a(13); *ib.* 15; **6. to transfer s.o./s.t. from one legal condition to another** [v. Pe., mng. 3]: a. of a person from one status to another: מאן דקמפיק נפשי׳ מחזק׳ one who removes himself from a presumed status *Qid* 79b(13; **M**); *Ber* 38b(3); *RH* 13a(10); b. of a wife from marriage [calque < MH² יוציא (בגט) J 587]: {{איז}}ל אפקה ... לא תפקה go (and) divorce (your wife), do not divorce her *Qid* 66a(22); *Yev* 29a(17); *ib.* 60b(53); *Ket* 39b(31); *Giṭ* 49b(26); *Nid* 12b(17; HP 138:25); אינסיבא לא מפקינן לה מיניה (if) she got married, we do not compel him to divorce her *Yev* 121b(46); c. of a slave from bondage: עבדא

דמפיק ליה מריה לחירו a slave whose master grants him his freedom *Pes* 116a(46); *BQ* 73b(23); *SŠHai* 14b(5); d. of consecrated objects from one status to another: וליחלו‹ה› וליפקה לחולי וליגזה והדר ליקדשה let him redeem it [i.e. the red heifer], transfer it to a state of *ḥullin*, shear it, and afterwards consecrate it *Bek* 25a(31); *Qid* 55a(19); e. of property from the control of the court: אמ׳ אפקוה כל דאלים גבר מפקינן או לא מפקינן (if) he said: "Release it [i.e. the boat] (and) whoever is more powerful will prevail [i.e. take possession]," do we release (it) or not? *BB* 34b(6); **7. to produce (of fruit, bread):** a. alone: איתיה לאילנא דהדר מפיק the tree remains (viable) and can produce fruit again *Ber* 40a(57); *ib.* 38a(49) [expl. MH המוציא ib.]; *Tan* 24a(12); b. w. פירא: כיון דלאו פירא קא מפיק since it does not produce fruit *HP* 192:1; דיקלא דלא מפיק פירי a date palm which does not produce fruit *ḤM* 41:7; *ib.* 44:8; **8. to produce (of a legal document)** [w. על; ↓ הנפק; EgA ספרא זי יהנפקון עליכי TADB 2.3.17; cf. MH הַמּוֹצִיא שְׁטָר חוֹב עַל חֲבֵרוֹ MKet 13:8; v. Pe., mng. I.16]: וכי מטי תשרי מפיק ליה when *Tišri* arrives he produces it *BB* 171b(22); האי מאן דמפיק שטרא אחבריה one who produces a document against another *Švu* 41a(26; **F**²); *Ket* 56a(35); *BM* 19a(13); *BB* 7b(17); כל אימאתי דייפיק שטרא דנן כד לא קריע whenever he produces this deed untorn *SŠSad* 198:20; *TGHark* 85:27; והנפק פל׳ שטר אביזאריה NN produced a quittance document *SŠSad* 263:16; הנפק לקדמנא פתיחה he produced before us a subpoena *Dec* 4:3; **9. to derive** [v. Pe., mng. I.15]: a. from Scripture: אית תנא דמפיק להון ידות מלנדור נדר there is a *Tanna* who derives intimations (of vows) from לִנְדּוֹר נֶדֶר [Num 6:2] *Ned* 3b(8); b. from Tannaitic sources: מנהון מפקין כל מילי עמיקאתא they derive from them [i.e. *barraitot*] all kinds of profound matters *IŠGF* 43:4; **10. to utter, express** [MH² מוציא דברים, etc. J 588]: מפיק בלישנא בישא he utters a slanderous statement *Ara* 15b(50); ההיא איתתא דאפיקא הזכרת השם בפומה לבטלה a certain woman who uttered God's name in vain *Ned* 7b(17); *ib.* 9a(13); *Meg* 3a(52); *Tem* 3b(46); **11. to phrase, write, compose** [Sy ܢܦܩ af. LS 441, mng. 17]: והאי דאפקה רחמנא בלשון נגיעה the fact that Scripture phrased it from the root נגע *Yev* 75a(30) [w. ref. to תִגָּע Lev 12:4]; *Ḥag* 11a(30); ואפקינהו רחמנא בלשון אחד Scripture wrote them in the singular *San* 30a(49) [v. Dt 19:15]; *Zev* 4a(25); אפקה לשארה בלשון נקבה (Scripture) wrote שַׁאֲרָה [Lev 18:17] in the feminine (and not שְׁאָר) *Anan* 104:1; *ib.* 49:22; 71:12; 46:15; **12. to spend or dispense money** [↓ נפקתא]: אזל גברה אפיק שית מאה her husband went (and) spent six hundred (*denars*) *Ket* 80a(13); מאי דשקיל ומאי דמ‹נה›‹הנ›פק what he takes in and what he dispenses *SŠHai* 18a(2); **13.** math. **to divide:** וליתי תרתי מכל מאה ולישדי אפרטי וליפקינהו בשבועי let him take two (years) from each (complete) century (from the time of the destruction), add (them) to the remainder [lit. the 'portions'], and divide them by seven [lit. the Sabbatical cycles] *AZ* 9b(10) [cf. H כשאתה מוציא אותן שבועים Sod Ha-ʿibbur 41:4; v. Sarfatti, Term 51+]; לישייליה לספרא וליבציר מיניה תרתי או לוסיף עליהו חמש וליפקינון בשבועי let him ask the scribe (the year of the Seleucid Era), let him subtract two from it or add five to them, and let him divide them by seven *ib.*; **14. to cause to pass or make depart (of time):** דמפקי לה לשתא בשיהי פיהי they cause the year to pass in idleness and falling apart *Meg* 13b(45; **HeG**); ולא לאפוקה לשבתא בסרהביא not to make (the time of) the Sabbath depart quickly *Anan* 71:18 [cf. MH² מוציאי שבת בציפורי Šab 118b(36)]; **II.** in idiomatic expressions: **1.** w. מאונך (uncertain): ↓ אונא mng. 1.a.2; **2.** w. דמא **to let blood** [Sy ܐܦܶܩ ܕܡܳܐ PSmSup 215]: הב אגריה דאפיק מינך דמא בישא pay him his fee because he has let bad blood from you *San* 109b(18; MGG 311:10); **3.** w. ידי חובתא **to fulfill s.o.'s obligation** [calque < MH הוציא ידי חובתו J 587]: ↓ חובתא mng. 2b; **4.** w. מילתא **to reveal a matter** [Sy ܐܦܶܩ ܡܶܠܬܳܐ PSm 2423]: ההוא תלמידא דאפיק מילתא דאיתמר בבי מדרשא דר׳ אמי a certain student who revealed a matter which was said in PN's school *San* 31a(27); **5.** w. נהרא **to divert a canal:** לסוף אפיקו בה נהרא some time later they diverted a canal through it [i.e. the field] *Giṭ* 73a(21); **6.** w. קלא **to spread a rumor:** ↓ קלא#1; **7.** w. שיפורא **to cause to proclaim:** ↓ שיפורא, mng. 1b; **8.** w. שמא **to spread a**

↓ קלא#1; **7.** w. שיפורא **to cause to proclaim:** ↓ שיפורא, mng. 1b; **8.** w. שמא **to spread a** **rumor:** ↓ שמא, mng. 4

Ittaf. 1. to be taken out: והיכא דשכיב קודים הרגל ואיתפק חדא שעתא if someone died before the holiday and was taken out (for burial) an hour (before it began) *HP* 166:1; **2. to be taken away:** ואיתהנפק ממונא במימריה money was taken away (from him) by his testimony [lit. statement] *TGHark* 34:28; *ib.* 204:18; **3. to be exorcised:** ויתפקון מיניה (all the demons) should be exorcised from him *Bo* 59:14

Lit: Bacher 126; on the use of the archaic haf. originating in OfA in legal documents and Geon. lit., v. Kut, Studies 417+ [Heb]; Greenfield, Yalon Mem Vol 74+ [Heb]. This form is also occasionally found in Ma [v. MD ib.].

נפקא n.m. **projection** (↓ √נפק, גיפופא) pl. דעבד ליה ארבעה נפקי אפומה he made four projections on its edge *Er* 87b(23; Ar [AC 5:366]) [**O:** ניפקי]

Expl. Ar: גיפופי AC ib.; Y: נִיפְקֵי *Er* ib.(BAYTN 120).

נִפְקְתָא n.f. **expenses** (↓ √נפק, הנפקתא; BA נִפְקְתָא HALOT 1932, Sy ܢܦܩܬܐ LS 439) sg. לנפקתה בעלמ׳ it is merely for (personal) expenses *Ned* 7a(6) [Var: נפקותא **V**²]

Y: נִפְקְתָא *Ned* ib.(BAYTN 184).

נפרא n. **(a high official)** sg. *AZ* 11a(6) [**J:** אגיפרא]

For other varr., v. Abramson, AZ 75.

נפרזא, נברזא n.m. **hyena** (etym. unkn.) sg. *BQ* 16a(45) [expl. MH ברדלס Mib 1:4; expl. by ↓ אפא#2; Var: נברזא Ar (AC 5:303)]

Lit: Geig, AAC 53; Y: נִפְרְזָא *BQ* ib.(BAYTN 220).

נפש#1 vb. **to increase, be numerous** (↓ נפיש, נפשא; Ma נפש MD 304, Akk *napāšu* A to expand, become abundant CAD N/1 288, mng. 2) **Pe.** (a/u) **1.** intr. **to increase:** מקמי דליפוש חרון אף before (God's) anger increases *AZ* 2b(15) // *RH* 8b(14); ליפוש ברחמי let him pray a lot [lit. let him increase in prayers] *Ber* 55a(7); תיפש בישתך may your misfortune increase *AZ* 26a(26; St2 562:3); **2. to be numerous:** דבעי למינפש חיילו׳ טפי it is necessary for his troops to be more numerous *Nid* 37b(27); משום דנפשו בהו קראיי because the (number of) biblical verses in them [i.e. the *ʿamida* prayers of the New Year] were numerous *RH* 35a(11); נינפשו בנך your sons will be numerous *MQ* 9b(19; Sidra 9 148:7); **3.** asynd. w. fol. vb. **to do many times:** תיפוש תירום אמתא חד מחבטא ניהוי (if) the maidservant exalts herself a lot, there will be a blow from a rod (from her mistress) *Šab* 32a(6; RaḤ) [cf. MGG 438:14)]

Af. 1. tr. **to increase:** a. w. dir. obj.: בעינא לאפושי ארישי I want to increase (the number of) tenant farmers *BB* 12b(47); אפושי טומאה היא ואפושי טומאה מדרבנן לא מפשינן it is an increase of defilement, and we certainly do not increase defilement according to Rabbinical decree *Beṣ* 7a(24); *Er* 104b(30); *Ket* 8a(28); לאפושי מיא הוא דקעביד he does it to increase the amount of water *Yev* 15b(1); *San* 48b(31); *ib.* 52a(44); מפיש חיי he will live long [lit. he will increase his life] *Yom* 88a(33); אי מפשת ליה דיבורה if you make him speak too much [lit. increase the statement for him] *Giṭ* 3a(26; **V**¹⁸); *Ḥul* 7b(22); להנפושי מילי to increase the (number of) words (in the document) *TGHark* 167:4; *ib.* 85:26; *IŠGF* 68:12; b. w. -ב: קא מפשא בהלוכא she increases the amount of her walking *Beṣ* 30a(14); *Šab* 113b(10); *Qid* 62a(21); *Ber* 5b(29; MGG 827:15); c. w. fol. vb.: בכולהו לא תפיש תדרוש בהו לבר מבלעם do not excessively expound (to their detriment) in all cases except for Balaam *San* 106b(11); אפושי מיכל בשר ואפושי משתא יין to eat an excessive amount of meat and to drink an excessive amount of wine *Anan* 4:12; כי קא מפיש ואמ׳ טובא when he was speaking at length *Meg* 7a(47); כיון דחזא דקא מפשי מייתו אסר להו when he saw that they were bringing more (turnips) he forbade them (to buy) *Er* 40a(12); *ib.* 19b(16); **2. to add a large amount:** האי תבשילא דליפתי דמפשי ביה קימחא a cooked dish of turnips in which they add a lot of flour *Ber* 39a(34); *Men* 23b(47)

נפש#2 vb. **to be empty** (etym. unkn.) **Pe.**(e/): אתא לקמיה דרב ששת לנהרדעא נפיש הוה אתי אבתריה למחוזא PN came to PN_2 in GN. (The house) was empty. He followed him to GN_2 *Ned* 78a(29; Ar [AC 5:370]) // *BB* 121a(6; Ar [AC ib.]) [Var: ולא אשכחיה **H**]

Expl. Ar: מצא הבית ריקם AC ib. There seems to be no reason to connect this rt. w. the prev. one and no cognate is known.

נַפְשָׁא n.f. **soul, body, self** (↓ √1# נפש; TA נַפְשָׁא TO Gen 1:20, Sy [Syriac] LS 441, Ma 1# נאפשא MD 285) **1. soul:** sg. חדאי נפש rejoice, my soul *Pes* 68b(48); **2. life:** sg. נפשא חלף נפשא life for life *Šab* 129a(38) [i.e. one should eat meat after bloodletting]; הני מילי בנפשיה this refers to (saving) his life *San* 73a(31); **3. human being, person:** sg. מאן דיקטל נפשא one who killed a human being *Šab* 129a(53); *RH* 26a(7); *San* 19a(49); *ib.* 27a(44); *Nid* 61a(46); וחתימנא ומחתימנא לך נפשיה ביתיה וקיניניה דהדין יוזדאד I seal and counterseal to you the person, house, and property of this PN *Bo* 7:3; **4. body:** sg. ומלא נפשי׳ שיחנ׳ וכיבי his body was full of boils and sores *Qid* 81a(51; **M**); נייח נפשא satisfaction [lit. comfort of the body] *BQ* 105b(24) [↓ נייחא mng. 1.b]; **5. self:** sg. ברעות נפשי of my own free will *San* 7b(30) [↓ רעותא mng. b]; *SŠHai* 4a(4) [↓ צבותא mng. 1]; טעמיה דנפשיה his very own reason *BB* 78b(1); מדעתיה דנפשיה עבד בועז Boaz acted on his own accord *Ber* 63a(17); *Yev* 94a(24); *Ned* 25a(10); טרידא בנפשה (the woman giving birth) is preoccupied with herself *Ḥul* 72a(15; **H**²); ואי דחיל מעינא דידיה דנפשיה if he is afraid of his own eye *Ber* 55b(39) [cf. Ma: זיוא רבא דילון דנאפשאיהון its own (i.e. the Great Life's) great radiance MD ib.]; אנא קים לי בנפשאי דידענא טפי I am certain concerning myself that I know more *San* 25b(3); **6. ־נפש as reflexive pron.:** a. in apposition to subj. [archaic]: אֲנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יְהָבִית I, myself, inscribed (and) gave (the Decalogue) *Šab* 105a(10) [expl. BH אָנֹכִי Ex 20:2 by νοταρικόν; v. PRK 222:11]; b. as dir. obj.: הוה מציין נפשיה ומצלי (PN) used to adorn himself and pray *Ber* 30b(44); איהי נפשה לא אצילא it [i.e. the idol] did not save itself (from destruction) *AZ* 41b(6); הכא איהי קא דחיא נפשה in this case [i.e. with מיאון] she pushes herself away *Yev* 107b(17); היא גופה לא מקלקלא נפשה she herself will not harm her own status *ib.* 119b(38); c. w. var. prep.: 1) ־א, על־: קרי אנפשיה he used to recite the biblical verse upon himself *Giṭ* 47a(22) [fol. by verse]; *BM* 60b(22); *San* 42a(25); והוא ניהו דאחמיר אנפשיה it is he who ruled stringently for himself *Šab* 134a(10); אינהו אפסידו אנפשיהו they brought a loss upon themselves *BB* 139b(13); בנתיה דר׳ ינאי דקפדן אנפשייהו PN's daughters who are particular about themselves *Qid* 11a(14); וקביל על נפשיה פלני דנן כולהון אילין עניאני דמיפרשין לעילא NN, himself, agreed to all of these matters which are stated specifically above *SŠHai* 4b(10); 2) ־ב: נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומי he considered himself rebuked for thirty days *MQ* 16a(50); ועבדי רבנן עובדא בנפשייהו the scholars practice this ruling themselves *Ket* 62b(11) [but v. Rashi]; 3) באפי before: ↓ באפי mng. c; 4) ־ל: לא עביד איניש דינא לנפשיה ואפלו במקום פסידא a person may not take the law into his own hands even in a case of loss *BB* 99b(25); *Šab* 58a(5); 5) מן from: שבקיה לרוויא דמנפשיה קא נפיל leave the drunken man alone, for he will fall by himself *Šab* 32a(8); **7.** in idiomatic phrases: a. לסוף עבד חושבנא בין דידיה לנפשיה later on he made a reckoning by himself alone *Giṭ* 14a(24); b. ידע נפשיה to possess understanding: קטנים דידעי נפשיהון minors having understanding *Anan* 45:1; *ib.* 46:1; 50:21; *AnanSch* 33:12; c. ־מסר נפש to risk one's life, suffer martyrdom: ↓ √1# מסר pe., mng. 4; d. ־נוח נפש to die: ↓ √נוח pe., mng. 5; e. ־נפקא נפש to die [Sy [Syriac] PSm 2419]: לבאתר דנפקא נפשיהו אכיל להו after they die he may eat them *Anan* 67:12; *Naz* 43a(34); f. ארגיש ־בנפש to feel sick: ↓ √רגש af., mng. 3; g. רמי ־אנפש to make an effort: ↓ √1# רמי pe., mng. 15a; h. ־שעבד נפש to make o.s. responsible: ↓ √שעבד quad., mng. 4

Lit: Satzlehre 130+ [mng. 6]; Voc: נַפְשֵׁיהּ HPP 59:18; Y: נַפְשָׁא BAYTN 90.

– ־דְּנַפְשׁ n. **own property or assets** (↓ ־דיד) בדנפשאי קא בנינא I am building in my own property *BB* 7a(35) [P¹: בדידי]; והאי לדנפשיה קא אזיל והאי לדנפשיה קא אזיל each one goes to his own property *BQ* 51b(50); מדנפשיהו קא ינקי (the trees) draw nourishment from their own property (and not *heqdeš*) *BB* 71b(6) [cf. Anan 9:20]; *Qid* 47a(24); *BQ* 119a(6); *BM* 106a(32); באני לה איהו מדנפשיה he used to (re)build it from his own assets *Tan* 20b(44); ונכרי כי קא מבטל דנפשיה קא מבטל the pagan can only invalidate his own (idolatry) *AZ* 52b(45)

1# נִצָּא, נאצא n.m. **ditch** (< *נִצְצָא; cf. MH

נְעָצִים *MBQK* 5:5) sg. שקל מוליא ושדא בנצא he took (earth from) a mound and put (it) in a ditch [i.e. he leveled the area] *BB* 54a(14) // נאצא *Šab* 81b(14) // *MQ* 10b(16); בין מוליא לנצא between a mound and a ditch *HG3* 116:42

Lit: Eps, GC 119[21]; Voc: נִצָּא HPQ 218:17; Y: נִצָּא *BB* ib.(BAYTN 100).

2# נִצָּא n.m. **quarreler, contentious person** (< *נַצָּאָה; ↓ √נצי; Sy [Syriac] LS 442) sg. נצא בר נצא quarreler, son a quarreler *Šab* 56b(13) [i.e. Mephibosheth b. Saul, also called מְרִיב בַּעַל 1Chr 8:34, w. ref. to 1S 15:5]

Y: נִצָּא *Šab* ib.(BAYTN 2).

3# נִצָּא n.m. **blossom** (↓ √נצץ; TA נֵץ TO Gen 40:10, JPA נץ DJPA 358) sg. נצא דרומנא ... נצ⟨א⟩ דפרחא the blossom of the pomegranate/caper *Ber* 36b(36; **F**)

4# נצא n.m. **falcon** (TA נִצָּא TO Lev 11:16, Sy [Syriac] LS 442) ↓ בר נצא, s.v. 1# ברא, mng. 3e

נִצְּבָא דִּקְנֵי n.m. **reed drain pipe** (< Akk *naṣṣabu ša qanê* CAD N/2 52 [Lex]; ↓ קניא) pl. נצבי דקני *MQ* 16a(21; OHP ib. 68:17) [expl. MH הרדפה ib. a device for restraining a prisoner ib.]

Lit: Eps, StI 50+; cf. also Akk. *alallû* = MIN (*naṣṣabu*) *ša qanê* Malku IV 142ff. CAD A/1 329. Though Eps' identification of this term seems certain in light of the phonetic identity, his identification of הרדפה w. an Akk. term should be rejected [v. now *ḫultuppû* whipping rod as tool of conjurer CAD Ḫ 231].

נצי vb. **to quarrel** (↓ מצותא, 2# נצא; Sy [Syriac] LS 442, Ma נצא MD 305) **Pe.:** מאחר אתאי ונצאי did I come to quarrel [i.e. ask a question] from (what) another (asked)? *Er* 90a(13); נו(י)צינן וליטינן we quarrel and curse *MQ* 16a(19); ההיא דנציה עם חברתה a certain woman who was quarreling with another *AZ* 26a(26; St2 562:9) **Itpe. id.:** משום אינצויי because of quarreling *Meg* 24a(38); קטן בר אינצויי הוא is a minor one who is capable of quarreling? *ib.* 39; *Men* 108a(2); *Giṭ* 59b(31); *BM* 10a(33); גברי דכי מינצו אהדדי ביוחסין קא מינצו men only quarrel among themselves over pedigree *Qid* 76a(37); *ib.* 76b(24); 71b(30); הנהו תרי סגי נהורי דמינצו two certain blind men who were quarreling *Ber* 56a(44); *Giṭ* 52a(31); כי הוו מינצו ר׳ חנינה ור׳ חייא אמ׳ ליה ר׳ חנינא בהדאי דידי מינצית when PN and PN_2 used to quarrel, PN_2 used to say: "Are you quarreling with me?" *BM* 85b(19) // *Ket* 103b(41); *Qid* 76b(27); *San* 5a(26); *BM* 84b(25); ההיא ארבא דהוו מינצו עלה ביתרי a certain boat about which two people were quarreling *BB* 34b(1; **P**¹); *BQ* 117a(28); *BM* 6b(1); מינציין *Qid* 76a(35); *ib.* 81b(39; **M**)

נְצִיחַ adj. **shining, brilliant** (√נצח pe., pass.part.; Sy [Syriac] LS 443) sg.m. כוכבא דהוא נציח מכל כוכביא a starw whis is more brilliant than all (other) stars *Bo* 91:3

נצל vb. **to save** (< נצל hif. HAL 677, J 929) **Af.:** a. people: 1) general: מסרנא נפשאי ומצלנא לה I risk my life to save her *Tan* 22a(17); *ib.* 29a(43); איניש אחרינא אתא לאצוליה ואכלתיה נורא another person came to save him, and the fire consumed him *Yev* 115a(18); *Ḥag* 15b(18); איהי נפשה לא אצילא לההוא גברא מצלא ליה it [i.e. the idol] did not save itself (from destruction). Can it save me (from trouble)? *AZ* 41b(6); *ib.* 15b(56); *Qid* 8b(32); *Soṭ* 21a(27) [↓ √1# גנן af., usage b]; *BM* 47b(32); *San* 72b(35); *ib.* 109b(54); 2) in a fig. sense: רחמנא ליצלן מהאי דעתא may the Merciful One save me from this opinion *Šab* 84b(5); *Ket* 45b(10); *BQ* 65b(37); רחמנא ליצלן מכסופא דשימי may the Merciful One save me from the embarrassment of PN *Tan* 9b(2; **M**²); רחמנ(ך)⟨א⟩ ניצלך ממידי דקשי ממותנא may the Merciful One save you from something which is more severe than pestilence *Yev* 63a(40); b. objects: חד מציל בחד מנא וחד מציל בארבעה וחמשה מאני one saves (food from a fire on the Sabbath) in one vessel, and another saves (it) in four or five vessels *Šab* 19b(28); *ib.* 115a(27); 120a(28)
Ittaf. to be saved [cf. MH ניצל nif. J 929]: a. general: משום דאיתציל because he was saved *Anan* 37:20; *San* 93a(33); איתעביד ליה ניסא ואיתציל מיניה a miracle occurred for him and he was saved from it [i.e. the lion] *Ber* 54a(35); ואיתרחיש ניסא ואיתצלו מינהון a miracle occurred, and they were saved from them *TGAs28* 78:12; אימא אלהא דמאיר ענני ומיתצלת say twice: "God of PN, answer me!" and you will be saved *AZ* 18a(54); *Šab* 156b(16); או אנא הואי ברחמי נפשי כי הוה מיתצילנא if it were me, I would

only have been saved (from sin) by many prayers *Suk* 52a(54); b. objects: דמסיק אדעתי' דלא מיתצלן (because of the strong wind) he concludes that (the garments) will not be saved (from the fire) *Ned* 28b(10)

While √נצל haf. is found in OfA, its mng. is 'to remove' and as such it is not a forerunner of the JBA usage [v. Greenfield, AKY 214+].

נצף vb. perh. **to neigh** (↓ √נצף; cf. Sy 1# ܢܨܦ to shriek LS 443) **Pe.:** מתא דלא נציף בה סוסיא a town where a horse does not neigh *Pes* 113a(3)

נצץ vb. **to sprout** (archaic; ↓ 3#נצא; BH, MH נצץ HAL 677, J 929) **Pe.:** אם בכיר ולקיש כחדא יינץ if an early flowering and late flowering (plant) sprout together *San* 18b(36)

נצר vb. **to squeal** (Sy ܢܨܪ LS 443, mng. 4, Ma 1#נצר MD 306) **Pe.:** נצריתון כיחוזירי you squeal like pigs *Bo* 78:10

נקב vb. **to pierce, perforate** (↓ נוקבא, מקבא, ניקבא, נקובא; Sy ܢܩܒ LS 444, Ma נקב MD 306) **Pe.:** ואיתי קב"ה קומצי ונקבוה ונחית לצואריה the Holy One, Blessed be He, brought locusts, they bored through it [i.e. the mountain], and it came down upon his neck *Ber* 54b(22); דקא נקיב מרגנית' one who pierces a pearl *Qid* 33a(6) [cf. Ma: מארגאניתא לאנקיבא an unpierced pearl MD ib.]; pass.part. ודאי מן קדם שחיטה נקיבא (the stomach) was certainly perforated before slaughtering *HP* 201:11; *Zev* 95a(2) [of a vessel] **Pa. id.:** נקובי נקיב ועייל (the needle) completely perforated (the lung) and entered *Ḥul* 48b(12); *ib.* 36; *HP* 201:4
Itpe. (e) **to be pierced, perforated:** אינקב אינקובי (the vital organs of the animal) were completely perforated *Ḥul* 44a(34) [Var: איניקיב אינקובי M]; עילאה אינקיב תתאה לא אינקיב the outer (membrane) was perforated, (but) the inner (one) was not perforated *ib.* 46a(34); 46b(1); 48b(28); 56a(15); כד מינקיב קראמא דמוחא when the membrane of the brain is perforated *HP* 198:19; כד מינקבא מררתא when the gall bladder is pierced *ib.* 199:3; 202:1; 4

1#נקד vb. **to clean, remove veins** (↓ מנקדותא, ניקודא, נקדתא, נקיד; TA לאתנַקָּדָא TJ Ezek 16:4, Sy ܢܩܕ pa. to cleanse LS 445, Ma נקד MD 306)
Pa. 1. to clean: נקידונהי ולא אכל they cleaned them [i.e. the barley corns], but (the ass) did not eat *Ḥul* 7b(1; MGG 402:4) [v. ACSup 60]; pass.part. כי לא מנקו(ר)⟨ד⟩ when (the wheat) is not clean *TGAs42* 161:9 [expl. JBA נהמא דאובשא Pes 40a(21); ↓ אובשא]; **2. to remove veins** [JNA *nqd* to pick the tallow and sinews out of meat HDJNA s.v.]: וקא מנקיו(ר)⟨ד⟩ אטמא he was removing the veins from the thigh *Ḥul* 96a(21); פתחנא ונקיו(ר)⟨ד⟩נא we opened it up [i.e. the thigh] and removed the veins from it *BB* 74b(20)
Itpa. to be cleaned: בעינא דתינקד ארעאי I want my field to be cleaned (of stubble) *BM* 103b(7; Ar [AC 5:376])

2#נקד vb. ↓ נקודתא n., √נקט vb.

[נקדנא ↓ נקרנא n.]

נְקַדְתָּא n.f. **removal of veins** (↓ √1#נקד pa., mng. 2) sg. נקדתא דעטמי removal of veins of the loins *HG3* 155:35

Lit: Y. Kara, Qafiḥ Vol 211[211].

נקובא n.m. **perforation** (↓ √נקב; cf. Ma ניקובא hole MD 299, Sy ܢܘܩܒܐ LS 444) pl. כמה נקובי הוו תמניא how many cases of perforation are there? Eight *Ḥul* 42b(28; V[11]); *ib.* 51a(6)

Y: נְקוּבֵי *Ḥul* 42b(28; BAYTN 257).

נְקוֹדְתָא, pl. **נְקוּדֵי** n.m. **dot** (√2#נקד; Sy ܢܘܩܕܬܐ, pl. ܢܘܩܕܬܐ, ܢܘܩܕܐ LS 445, MH² נקודה J 931) sg. דכולה חיותא חיורתא ונקודתא אוכמתא באפה the whole animal is white, and there is a black dot on its face *MGG* 543:17; נקודתא חיורתא a white dot *ib.* 544:1; pl. ורבנן נפקא להו מנקודי the scholars derive it from the dots (over words in the Pentateuch) *Men* 87b(9) [w. ref. to ועשרון Num 29:15]; ור' מאיר נקודי לא דריש PN does not expound the dots *ib.* 13

נקוטאי n.m.pl. **assembled people** (↓ √נקט, לקוטאי) *BM* 83b(5; **EsF**[1]Ar [AC 5:379])

Expl. Ar: אנשים שמתלקטים ובאים ממקומות הרבה ללקוט ולהשכיר את עצמן ... AC ib.; Y: נְקוּטָאֵי *BM* ib.

***נָקוֹרָא**, pl. **נָקוֹרָאתָא** n.m. **one who hews something** (↓ √נקר; MH נקורות TMQ 5:12) pl. נקוראתא דריחיא hewers of a millstone *MQ* 10a(39; GC 77:4) [expl. MH מְכַבְּשִׁין Mib. 1:9; Var: נקורתא דרחיא Sidra 9 154:13]

Lit: Eps, GC 77[13]

נקט vb. **to hold, take, attach, seize, travel, direct** (< ↓ √לקט; ↓ נקטתא, נקוטאי, מנקטא פארי; Sy ܠܩܛ to collect LS 370, Ma לגט to hold, grasp MD 230) **Pe.** (e/u) **I. General: 1. to hold, grasp, carry:** a. in a physical sense: 1) active: a) alone: נקטיה להדי יומא he held it towards the sun *AZ* 39a(30); נקטיה גבך hold it [i.e. the donkey] with you *San* 109b(16); ונקוט עלך hold (it) on your person *ḤM* 44:3; *ib.* 17; ונקטין ליה בשיפוליה (the children) used to grab him by the skirt of his garment *Tan* 23b(37) [cf. Ma ליגטוריא בשיפולה Jb 73:8]; *Ket* 77b(27); *Šab* 121b(12) // *Beṣ* 36b(20); *BM* 101b(25) // *Švu* 41a(22); *AZ* 59b(5); ונקטוה פרסאי וקטלוה וצלבוה לריש גלותא the Persians seized, killed, and crucified the exilarch *SOZ* 73:7; אם בעית דתנקוט אריה באודניה if you want to hold a lion by its ear *ḤM* 43:16; ונקוט יתיה hold it [i.e. the knot] *ḤM* 43:17; נקטיה לדיקלא וקא סליק he gripped the date palm and was climbing up *Qid* 81a(44); *Ket* 112a(44); נינקוט זקפא דימיניה בשמאליה ודשמאליה בימיניה let him hold his straight right arm in his left (sleeve) and that of the left in the right (sleeve) *Ber* 55b(35) // *Pes* 110a(31); b) w. "ביד-": נקוט האי קניא בידך grasp this cane in your hand *Ned* 25a(16); *Šab* 110b(23; Marg); *Ket* 112a(8); ולינקוט ציבתא בידיה let him grasp the tongs in his hand *Šab* 110a(33); *BQ* 28a(44) [↓ פזירא]; למיקטינהו בידיה to hold them in his hand *Ber* 23b(20); *Suk* 37a(27); *Ḥul* 30b(8); *Anan* 31:13; אלקפטא נקטן ביד the '.-official took me by my hand *Zev* 96b(5; V[11]); 2) pass.part. 1) in passive sense: נקיטן ברזא רוחי בישתא the evil spirits are seized in the mystery *Bo* 35:6; 2) in active sense [cf. Ma לגיט holding Nöld, MG 380]: 1sg. נקיטנא *BM* 26b(7); 3m. נקיט *BB* 74a(3); f. נקיטא *Ket* 104a(55); 1pl. נקיטינן *Ber* 45b(33); 2m. נקיטיתו *Pes* 110b(2; V[17]); 3m. נקיטי *Giṭ* 58a(16);- a) w. dir. obj.: לא נקיט בידיה מידעם he was not holding anything in his hand (while taking the oath) *Švu* 38b(46); ההוא סבא דהוה נקיט בידיה תרי מדאני דאסא a certain old man who was holding two pieces of myrtle branches in his hand *Šab* 33b(41); אי נקיטא כתובה גביא if she holds her *ketubba*, she can collect *BM* 17b(9); *AZ* 70b(2); ואי הוה נקיטנא אחרינא הוה יהיבנא לך were I holding another (priestly gift), I would have given it to you *Šab* 10b(36); *Yom* 77a(43); *Beṣ* 19a(8); *BM* 51a(12); *AZ* 11a(6); *Anan* 25:9; כי הוה נקיט ספרא דאגדתא when he was holding a book of *Aggadot Ber* 23a(54); כי נקיט איניש כסא בידיה when a person is holding a cup in his hand *Ḥul* 105b(19; V[11]); שבעין גברין דנקיטין שבעין מגלין חריפאתא seventy men holding seventy sharp sickles *Bo* 7:17; b) w. "ל-": מינקט נקיט ליה וקאי (since the husband) actually continues to hold it [i.e. the *get*] *Giṭ* 5a(36); נקיט לה בפומיה he holds it in his mouth *Zev* 105a(43); כי נקיטי ליה ואזלי while they were continuing to hold him *AZ* 11a(13); *Ket* 75a(27); 2) w. "ב-": דמשתרבב ליה כסא ונקט ביה the (heavenly) throne descended to him, and he took hold of it *Suk* 5a(14); כי הוה באעי מינקט קדשים נקיט בשיראי when he wanted to hold sacrifices, he would hold them in silk *Pes* 57a(41); b. in a fig. sense: 1) general: נקוט מהא פלגא בידך hold on [lit. hold in your hand] nevertheless to half [i.e. be satisfied with what you have] *MQ* 28a(30); *San* 90b(43); 2) w. ref. to a tradition: נקוט דרב בידך maintain PN's opinion *Šab* 24a(18); *Pes* 52b(25); *Suk* 47a(12); נקוט האי כללא בידך hold onto this rule *Šab* 147a(35); *Meg* 22b(17); *Tan* 14a(21); *BB* 107b(15); pass.part. נקיטינן we maintain (this as a tradition) *Ber* 45b(33) [v. Geon. expl. infra]; *Er* 21a(17); *Ket* 103a(30); *Giṭ* 59b(36); *AZ* 51b(31); *Bek* 34b(37); **2. to attach, fasten:** דנקטה בסיכי he fastened it [i.e. the garment] with pins *Men* 41a(12); *Er* 8a(27); דנקיט ליה בחוצה ודפנא he attaches to it [i.e. the empty space] (a fence) of palm branch(es) and laurel tree(s) *Suk* 23a(43); *ib.* 25a(9); pass.part. דנקיטי בסיכי ולא מיחברי they are attached with pegs but not bonded together *BB* 69a(27; **F**[1]); *Beṣ* 15a(15); **3. to take:** זוזי ממאן נקט from whom did he take the money? *BM* 2b(11) // *Qid* 74a(1); במאי דנקיטת מיניהו זיל הב להו go (and) give them (flax) for the amount (of money) that you have taken from them *BM* 49a(15); נקטת תבארא עליה you take a receipt for it [i.e. the loan] *SŠSad* 198:18; מינקט חמרא קמי סוסיא to take a she-ass before a horse *HG3* 392:45; **4. to gather, collect:** הנהו מורייקי דגוי

נקיט בשבתא וישראל בחד בשבא certain sowers of saffron (who agreed) that a pagan gathers on the Sabbath and a Jew on Sunday *AZ* 22a(8) [v. Geon. expl. infra]; **5. to seize (of an illness)** [↓ √אחד pe., mng. 2]: ההוא תונבא הוא דנקיט לה it is a certain stupor that is seizing her *Er* 68a(27); נקטא ליה חספנותא an *ḥ*.-disease seizes him *Šab* 133b(39); *Giṭ* 70b(37) [↓ 2# שהייא]; *Ḥul* 51a(42) [↓ 2# צימרא mng. 2]; **6. to choose an example:** מאי שנא כנפי יונה דנקט what was different that he chose the example of 'the wings of a dove'? *Šab* 130a(48); *Er* 80b(33); *Ket* 17b(39); *San* 41a(29); מילתא בעלמ' הוא דנקט he chose the example arbitrarily *ib.* 60a(19); *Bek* 2b(51); **7. to employ a usage:** לישאנא מעליא נקט he employed a euphemism *Pes* 3a(29); *BM* 2a(27); *AZ* 10a(11); **8. to keep of a custom, rule:** אי נמי נקיט איניש מילתא דלאו מצוה היא if also someone keeps something which is not a commandment *Anan* 13:7; שפחה מי מיחייבא למינקט יומי נדה לבעלה is a maidservant required to keep the custom of menstrual days for her husband? *Šeel* 113:74; *ib.* 49:26; 27; *HG3* 347:83; *Geon* 370:14; **9.** w. fol. vb. of motion **to take a certain direction** [cf. JPA √נטל pe., mng. 2, DJPA 348; perh. calque < Akk (*ḫarrāna*) *ṣabātu* CAD Ṣ 26]: סימפונא נקיט ועייל (the needle) takes the path through the bronchus and enters (the lung) *Ḥul* 48b(12); דכי אתית נקטת בגויהו ואתית when you come (back), you will do so by moving along them [i.e. the ropes] *Tam* 32a(48; V[10]); *BM* 59a(47) [↓ 1# תיגרא]; כי קא נקיט ואזיל בשבילא דבי המן while he was going along a path of Haman's house *Meg* 16a(27; **G**); *ib.* 28a(16); **9.** pass.part. w. ־ל **to direct, overcome:** רמות רוחא הוא דנקיטא להו it is pride which directs them *AZ* 71a(20); כו‹יח›(חי)שותא הוא דנקיטה להו emaciation has overcome them *Ḥul* 93b(5); **II.** in idiomatic usages: **1.** w. **אושפיזא to take up abode:** *Zev* 61b(20) [↓ 1# אושפיזא mng. 2b]; **2. דוושא to maintain one's habit:** *BQ* 116b(26) [↓ 2# דוושא]; **3.** w. **בדינא to sue s.o. in court** [calque < Akk *dīna ṣabātu* CAD Ṣ 26]: למחר נקיטנא ליה בדינא I shall sue him in court tomorrow *BQ* 114a(31); *BB* 39a(1; F[2]) [H: תבענא]; **4.** w. **זימנא to allot s.o. time:** נקוט לי זימנא תלתא יומי allot me three days time *Ḥul* 87a(22); *BQ* 112b(35; HP 81:21); pass.part. נקיטא לי זימנא לבי דואר I have been summoned to the court *AZ* 26a(52); **5.** w. **בליבא to keep one's feelings to oneself:** נקיט בליביה *Yom* 23a(15); **6.** w. **־מילתא בדעת to feel aggrieved:** נקט מילתא בדעתיה he felt aggrieved *MQ* 16b(24); *ib.* 31; **7.** w. **ניגרי ברייתא to wander away** [lit. to take external steps]: *BQ* 57a(14) [↓ 1# ניגרא]; **8.** w. **־נפש + ־ב to act like, pretend, consider oneself** [lit. to take o.s. as; Ma לגאט MD ib.]: האי דנקיט נפשיה ברבנן הוא this is one who pretends to be (one) of the scholars *Pes* 55a(14); נקוט נפשך בקצירי pretend that you are sick *Giṭ* 56a(47); נפל נקט נפשיה בשיכבא he fell (and) pretended to be dead *Qid* 81b(2; Ar [AC 5:329, s.v. נחר$_3$]); נקט נפשיה בשלמאני he considers himself to be among the righteous *San* 22a(33); *AZ* 18a(50); וערוה בעי איניש למנקט נפשיה בגויה במזבניתא a person should act in matters of incest in a balanced manner *Anan* 31:1; **9.** w. **סירכא to continue a habit:** ↓ 1# סירכא; **10.** w. **פיתחא to subpoena:** האיי מאן דנקיטין עליה פתיחא על דלא אתא לדינא one who had been subpoenaed because he did not come for judgment *BQ* 113a(8; HP 82:8); **11.** w. **הרמנא/רשותא to receive authorization:** *San* 5a(5) [↓ רשותא mng. 3.b.4]; *Ber* 58a(38; MGE 143:11) [↓ הרמנא mng. 2]; **12.** w. **שוקא to have the right of first sale in the market** [lit. to take the market]: *BM* 65a(54); *BB* 22a(25) [↓ שוקא mng. 3b]

Pa. 1. to gather, collect: a. agricultural products: מהו לנקוטי ומיכל מיניהו is it permitted to gather and to eat from them? *BM* 57a(1) // *Men* 69a(15); נקוטי ירקא gathering vegetables *Anan* 72:1 [cf. Ma יארקוניא מלאגטיליא MD 231]; הוה קמנקיט לה תיבנ' מן מזייה he used to pick [lit. gather] the straw out of her hair *Ned* 50a(7); ברמשא הוה קא מנקיט ציבי he was gathering firewood in the evening *Tan* 23b(1; **V**[17]); *ib.* 23a(47); *Pes* 40b(1) [↓ 2# ארבא mng. 2]; *Ḥag* 5a(15); *Šab* 142a(13); *ib.* 23; b. legal traditions: מנקיט רב ששת חומרי מתניאתא ותני PN used to gather together the 'beads' [i.e. fragments] of the *barraitot* and learn (them as one unit) *AZ* 42b(35) [↓ חומרתא mng. 1b]; *Šab* 138a(2); אזול רבנן לנקוטינהו לשמעתתיה

the scholars went to gather his legal traditions *Qid* 13a(37; **O**[2]); *Yev* 42b(38); **2.** w. **־בידי to place in s.o.'s hands:** אביי מנקטא ליה אמי‹ה› תרי כאסי בתרתי ידיה רב יצחק בריה דרב יהודה מנקטי ליה שמועיה תרי כסי בתרתי ידיה PN's mother used to place two cups (of wine) in his two hands. PN_2's servants used to place two cups in his two hands *Pes* 110a(14); מנקטינן ליה חיפצא בידיה we place the object in his hands *TGHark* 202:26

Af. 1. w. **ניגרי ברייתא to cause to wander away** [v. Pe., mng. II.7]: בבעלי חיים דאנקיטנהו נגרי ברייתא in the case of animals which he caused to wander away *BB* 88a(3; **Es**); *BQ* 118b(1); **2.** w. **גוונא to regain color:** אנקוטיה גונא דבשריה to regain the color of his flesh *BQ* 85b(18)

Itpe. 1. to be seized: ואתנקיטו ב[נ]י יהודאי לאמגושי the children of the Jews were seized by the Magian priests *IŠGS* 97:8; **2. to be held fast** [Ma עתילגיט MD ib.]: אינקוט כרעיה דסוסוותיהו the feet of their horses were held fast *Tan* 23b(47; **V**[17])

Geon. expl.: והכין נקיטינן פירושה דהא דרב אשי מן רבואתא יסודי עולם דנקיטין ליה מן רבואתא דאמוראי משמא דראשונים TGHark 232:20 [Pe., mng. I.1]; שהגוי אורה ולוקט ביום השבת פירות שנגמרו וראויין ללקטן ביומן וישראל יש לו יום אחד כנגדו שלוקט פירות שראויין בו ללקיטה TGAs27 63:20 [Pe., mng. I.4; cf. RaḤ: מלקט]; Lit: Nöld, MG 54[1] [etym.]; Bacher 127.

נקטתא n.f. **collection of excerpts** (↓ √נקט pa., mng. 1; Ma לגאטא bunch MD 229, Sy ܠܩܘܛܬܐ LS 370) pl. נקטאתא דתלמודא collections of excerpts of the Talmud *GŠ* 409b:11; תעניות מן אלנקטאתא *ib.* 412b:1; 413:11

Lit: Lieb, TK 3:40[83].

נקי vb. **to cleanse, clear** (↓ נקי adj.; JPA נקי DJPA 360) **Pa. 1. to cleanse:** לנקויי ידיה to cleanse one's hands *HG1* 41:54; *ib.* 42:66; **2. to clear of an obligation:** a. by an oath: נקי נפשך בשבועתא clear yourself by means of an oath *Ket* 87a(29); pass.part. מינקיית ׳מ׳שבועתא you (f.) are cleared of the obligation of an oath *ib.* 25; b. in a defension clause: ו(ב)‹פ›ציתיה ובריתיה ונקיתיה ושויתיה אביזאר לפלני דנן לירתיה בתריה I have cleared it, quit its claim, cleansed it, and released it for NN and his heirs after him *SŠHai* 5a(7); *ib.* 5b(7)!; *SŠSad* 202b:12

Itpa. to clean oneself: כל מידי דמינקי anything with which one can clean oneself *Ber* 15a(13; **OF**)

Lit: Kut, Studies 420+ [Heb; Pa., mng. 2].

נְקִי adj. **clear** (↓ √נקי; Ma 1# נאקיא MD 286) sg.m. חמר נקי clear wine [i.e. w/o sediments] *ḤM* 44:3

The mng. of this word in the phrase כל דהוה נקי על גב אימיה *Ḥag* 15b(49) is uncertain [v. comm.].

נְקִיָא n.m. **lamb, sheep** (BA עֲמַר נְקֵא sheep's wool Dan 7:9, Sy ܢܩܝܐ LS 444, MH צמר נקי *Šab* 54a[18]) sg. נקיא *HG3* 298:10 [= GeonH רחל HR 34:36; v. Eps, St2 58[44]]; *ib.* 12

Lit: Sok, JBL 95 [1976] 277+; cf. AIOA 77.

נְקִיד adj. **clean, clear** (↓ 1# נקד √ pe., pass.part.) pl.m. מוניני נקידי clear brine *Šab* 110b(29)

Cf. also: איסרא דמזוני נקיד שמיה the genius of food is called נקיד *Pes* 111b(40); Y: נְקִידֵי *Šab* ib.(BAYTN 59).

נקיר adj. **an appellation of wine** (etym. unkn.) sg.m. חמרא נקירא *Giṭ* 69a(42; V[16]OHT ib. 156:6) [Var: נקידא; ↓ נקיד adj.]

Geon. expl.: נוע מן אל כמר באל עראק a type of wine in Iraq OHT ib.

נְקִירְתָא n.f. **hollowed out area, tunnel** (↓ √נקר) **1. hollowed out area:** pl. אתו אמוריי עבדו להו נקירתא ויתיבו בהון the Amorites came, made for themselves hollowed out areas (in the side of the mountain), and settled down in them *Ber* 54b(1) [P: נקירותא]; **2. tunnel:** sg. הויא ליה ההיא נקירת' דהוה אתי בה מביתיה לבי ר' he had a certain tunnel through which he used to come from his house to Rabbi's house *AZ* 10b(12)

Y: נְקִירְתָא *AZ* ib.

נְקִישׁ adj. **well-struck** (of a coin; ↓ √נקש pass.part.) pl.m. זוזי דכספא טאבי בחירי (וקושי) ‹נקישי› good, select, well-struck silver *zuzim* *SŠHai* 4a(7; **O**)

The rdg. and mng. are conjectural.

נקם vb. **to revenge** (Sy ܢܩܡ LS 446, JPA נקם DJPA 360) **Pe.:** דלא תיקום ולא תילוט she may neither revenge nor curse *Bo* 67:9; *ib.* 130:12

1# נקף vb. **to strike, bruise, compare** (↓ הקיפא; Sy ܢܩܦ pe. to cleave, af. to cause to cleave LS 446, Ma נקף MD 306, MH 1# נקף J 934) **Pa.:** ומנקיף ליה לכראעיה he used to strike his foot *Yom*

53a(49; IŠGF 89:1); pass.part. עד דהוו מנקפן כרעיה *ib.*(RaḤ)
Af. to compare [of defects in a slaughtered animal; MH נקף hif. J 934, mng. 2]: אקיפינהו ואידמו he compared them [i.e. the entrails], and they were similar *Ḥul* 50a(29)
Itpa. to be bruised: הוה אזיל לאחוריה ומינקפא כרעיה ומיתוסא איסקפותא דבי רב יוסף דמא he used to walk backwards, his feet became bruised, and the threshold of PN's house became soiled with blood *Yom* 53a(49) [cf. דם ניקוף Ḥul 7b(40)]
This rt. may also occur in the phrase עלת נקפת בכד the ladle which draws up the wine struck the jug *Er* 53b(18), quoted as לשון חכמה [↓ עלת].

2# נקף vb. **to give merchandise on credit** (sec. rt. < Akk *qâpu* to entrust silver or goods for trade or on consignment CAD Q 95, mng. 3; JPA 2# נקף DJPA 360, MH מַקִּיף MAvotK 3:16) **Af.:** א"ל לית ליה(ו) פשיטי א"ל אקפך אנא he said to him: "I do not have coins." He said to him: "I shall give you credit" *Ḥul* 48a(48); אורחיה לאקופי לי' he usually gives him credit *AZ* 63b(8)
Lit: LNVTH 319.

3# נקף vb. **to surround, detour** (Sy ܢܩܦ af. LS 447, mng. 4, BH, MH 2# נקף af. HAL 682, J 934;) **Af. 1. to surround:** רוניא אקפיה רבינא מארבע רוחותיו PN('s property) surrounded (that of) PN_2 on four sides *BB* 5a(1); מקיף לה סולמא דצור מחד גיסא the Ladder of GN surrounds it on one side *Er* 22b(1); *ib.* 3; איקלעי לפומבדיתא ואקפן נחמני שמעת' ומתנית' I happened to be in GN, and PN surrounded me (with queries on) legal traditions and Tannaitic traditions *AZ* 58a(8); *Pes* 75a(37); *San* 52b(6); *MQ* 18b(3); *TGAs28* 206b:9; **2. to detour around:** ניתי מר נקיף come (and) detour around (the unstable wall) *Tan* 20b(27); ואית להו צערא לכהני לאקופי it is difficult for the priests to detour around it *Šab* 34a(1); *ib.* 100b(20); 113b(10); *Ber* 62b(46) // *Meg* 29a(41); *Qid* 33a(37); **3. to grow in completely** (of pubic hair; < MH נקף hif. MSan 8:1): ואוליד בתר דאקיף זקן התחתון he begat after his pubic hair grew in completely *San* 69a(19); **4. to cut the hair of the corners** [< BH נקף hif.; v. Lev 19:27]: בנך דידך דקא נפקין כד גריע ראשיהו מאן קא מקיף להו אמ' ליה אימיהו קא מקפא להו who cuts the hair of the corners of your children who go out with their head shaved? He said to him: "Their mother cuts their corners" *Naz* 57b(25; HP 139:26); *BM* 10b(44); *HG3* 368:15

נקר vb. **to pick at, hew, pluck out** (↓ ניקורא, 1# נקורא, נקירתא, נקרנא; Sy ܢܩܪ LS 447) **Pe. 1. to pick at:** pass.part. אם איתא דנקיר מידע ידיע if the case is that (the dough) was picked at (by the chickens after drinking a red liquid) it is certainly noticeable *Qid* 80b(4; **M**); **2. to hew:** רב הונא שמעיה לההוא גברא דקא נקר ריחיא בחולא דמועדא PN heard a certain main hewing a millstone on the intermediate days of the holiday *MQ* 10a(49); מנקר ריחיא *ib.* 46; pass. part. מי סברת דלא נקירא כגין נקירא do you think that (a millstone) which is not hewn out is like one that is hewn out? *ib.*(49; Sidra 9 156:1)
Pa. to bore out (eyes): נקרינהו לעיניה (the lizards) bore out his eyes *BB* 4a(1)

נָקְרָנָא n.m. **pedant, exacting person** (↓ √נקר; JPA נוקרן DJPA 345) sg. הלין נקרני *Ned* 49b(6; **M**)
Geon. expl.: נקרנין המדקדקין על דברי תוהו TGHark 145:17; שאוכלים בנקיות OHP Ned 93:29; Lit: Löw, Lehnw 357.

נקש vb. **to clap, strike, compare** (↓ הקישה, נקישׁ, נקשא; Sy ܢܩܫ LS 448, Ma נקש MD 306) **Pe.** (a/) **1. to clap:** אנא ידענא למינקש טפי I know how to clap better (to encourage the doves) *San* 25b(4; Ar [AC 7:220]) [He: ואנא נקישנא]; **2. to strike, bang:** איבעי לך מיזל ומינקש עלו'יה you should have continued to strike it [i.e. the board to check its soundness] *BQ* 52b(28); הוה מתיי סדאנא וארזפתא נקשי קמיה they used to bring an anvil and a hammer (and) to strike it in front of him *Giṭ* 56b(41; MGD 728:14); *BM* 59a(48; EsAr [AC 7:220]) [↓ 1# תיגרא]; נקש לכו בליביכו אצמומי דפרזלא they struck arrows of iron in your hearts *Bo* 78:14; *ib.* 84:13
Pa. to clap: ואנא ידענא לנקושי טפי *San* 25b(4) [v. Pe., mng. 1]
Af. to compare one thing with another [< MH[2] הקיש Bacher 57]: אקשה רחמנא לשרץ the Merciful One compared it to a creeping animal *Šab* 83b(35); *Mei* 19a(10); *Nid* 35a(32); וליקשה רחמנא לנבילה let the Merciful One compare it to

carrion *Šab* 83a(2; **V**); דאי אקשיה לחטאת ולא אקשיה לעולה if he compared it to a sin offering and did not compare it to a burnt offering *Zev* 49b(11); מאי חזית דאקשית לאחות אשה אקשינהו לאשת אח why did you compare (them) to the wife's sister? Compare them to the brother's wife *Yev* 8a(22); מר מקיש ומר לא מקיש you compare (them) and he does not compare (them) *Yev* 73b(11); דאיכא דמקיש ואיכ' דלא מקיש *Ara* 28b(25); מקשינן לולב לאתרוג we compare *lulav* to *etrog* *Suk* 31a(30); *Yom* 8a(36); *Qid* 9b(2); *BM* 100b(23); מדאקשינהו להדדי since he compared them **with** each other *Anan* 73:9
Ittaf. to be compared: איתקושי איתקוש להדדי they were indeed compared **with** each other *Pes* 24a(36); *Yev* 73b(6); *Švu* 8b(24); הא איתקש לנזיר he was, in fact, compared to a Nazirite *Tan* 27a(2); *Meg* 20a(36); *ib.* 20b(40); *Soṭ* 2b(33); *Pes* 70a(16); *ib.* 61a(31); *San* 15a(27); דאיתקש טומאת זב לשרצים *Anan* 48:8; *ib.* 88:14; *Pes* 78b(20); *Zev* 11a(23)

נְקָשָׁא, נקאשא n.m. **clapping** (↓ √נקש; Sy ܢܩܫܐ LS 448, Ma נקאשיא pl. shakings MD 306) sg. בינקאשא תליא מילתא the matter (of the racing of the doves) is dependent on clapping *San* 25b(3); *ib.* 4
Y: נְקָשָׁא *San* ib.(BAYTN 90).

נָרָא n.m. **pomegranate** (< MIr **nār* [cf. MP *anār* CPD 9, w. loss of initial vowel, NP *nār* PED 1370]) sg. מיא דנרא extract of pomegranate (peels) *Giṭ* 19b(46) [↓ 1# √בדק pe., mng. 1a]; אודו(ר)(ד)א דנרא דלא משקף a lock of unbeaten wool (dyed) by pomegranate (juice) *AZ* 28b(23)
Lit: Flora 3:101; AAC 284; Tel 98; Y: נָרָא *Giṭ* ib.(BAYTN 5).

נַרְגָּא n.m. **ax** (Sy ܢܪܓܐ LS 449 [Nest], Ma נארגא MD 286) a. general: sg. ההוא גברא דשאל נרגא מחבריה a certain man who borrowed an ax from another *BQ* 11a(19); *BM* 96b(40); פש בהדיה חד נרגא one ax remained with him *San* 96b(15); האי מאן דנקט נרגא וא' אזיל ואקטליה לדיקלא דפלניא one who took hold of an ax and said: "I shall go and cut down NN's date palm" *Švu* 46a(42; **F**[2]); כי נרגא לדיקלא like an ax to a date palm *Ket* 10b(54; Ar [AC 5:388]) [metaph. for something harmful to the body]; מניה וביה אבה ליזיל בגויה נרגא out of the forest itself it [i.e. the handle] will go into the ax (to cut down the forest) *San* 39b(40); *SOZ* 72:22; *MQ* 12b(38); נרגא בת עשר אמין a ten-cubit long ax *Ber* 54b(26); *Ket* 63a(23); *HG3* 286:50; pl. קתתא דנגרי וחציני handles of axes and adzes *Yom* 37b(4) [expl. MH ידות סכינין ib.] // *Beṣ* 33b(23; **MO**[9]); תלת מאה כודניאתא נרגי דפרזלא דשליט בפרזלא three hundred mule (loads) of axes of iron, which has power over (other) iron [i.e. can break it] *San* 96b(7); b. in phrase שדא/רמא בה נרגא to disagree in a matter [lit. to throw an ax in it]: ואתא ר' ירמיה שדא בה נרגא PN came (and) disagreed in the matter *Suk* 12a(9); *Pes* 32b(50); *San* 30b(34); רב חנניה רמא בה נרגא *RH* 13a(39)
Y: נַרְגָּא *Ber* ib.(BAYTN 90).

נַרְגִּילָא n.m. **coconut fiber** (< MIr **nārgīl* [< Sanskrit *nārikēla* coconut; cf. MP *anārgēl* CPD 9, NP *nārgīl* PED 1370]; Sy ܢܪܓܝܠܐ LS 449, > Arab نارجيل Siggel 70) sg. *Er* 58a(13) [expl. אפסיקימא σφήκωμα band, string ib.; ↓ נברא mng. 1]
Expl. RaḤ: גוזל הנר, i.e. جَوْز النّار; Lit: Geig, AAC 57, 284; Löw, Lehnw 112; Flora 2:303; Voc: נַרְגִּילָא VTM 20; Y: נַרְגִּילָא *Er* ib.(BAYTN 236).

נַרְדְּשִׁיר n.m. **backgammon** (< MIr **nēw-ardašīr* [cf. MP *nēw-ardaxšīr* CPD 59]) sg. ... דמטללא בנרדשיר she plays backgammon *Ket* 61b(30)
Lit: Geig, AAC 284; Tel 99; Shaked, Elements 149; Y: נַרְדְּשִׁיר *Ket* ib.

[נרואזא, נרוזא n.m.pl. הני נרואזי *HG3* 195:16(Var) ↓ כרוזא n.]

נַרְזְבָא n.m. **rain spout** (↓ מרזבא; Ma נארזוביא Renger Vol 342) sg. ואי אמשיכינון או(י)(ו)ידי נרזבא פסולין if he drew it in (to the ritual bath) [i.e. the water] by means of a rain spout, it is unfit *HP* 137:18 = *HG3* 346:67(Var); pl. שפאעו נירזואבי דציפורי דמא the rain spouts of GN discharged blood *San* 109a(50; **HeMGG** 310:17); ויתיב תחות נרזבי (the demon) is located under rain spouts *Bo* 59:3
The occurrence of this form of the word in several independent sources shows that it is a real phonetic variant and not a textual corruption.

נַרְמְקָא n.m. **type of shoe** (< ↓ מוקא + ?; cf. Ma

נרמקא* in phrase מסאניא ונארקמיא' shoes and boots MD 286 [metath.]) pl. חמשה זו(ו)ג(י) נרמקי five pairs of *n.*-shoes *Yev* 102b(2) [Var: מאקי **O²**]
Expl. Ar: מנעלים ועורותיהן רכים והם כמו מוק AC 5:389; Lit: Geig, AAC 133, s.v. גרמוקן rejects the suggested P derivs. [v. Fl, TMW 3:719] and considers the word to be corrupted.

נַרְקַס, נרקיס n.m. **narcissus** (< νάρκισσος Lehnw 367; Sy ܢܪܩܝܣ, ܢܪܩܣ, ܢܪܩܘܣ LS 449, Ma 1#נארגיס MD 286 [< Arab]) sg. האי נרקס דגינתא ... דדברא the narcissus of the garden/field *Ber* 43b(6; Ar [AC 5:389])
Geon. expl.: נרקיס דגנוניתא נרגיס OHP ib. 63:4, i.e. نَرْجِس Siggel 71; נירקיס היא חבצלת [השרון וכמה מינ]ים הוא ואין הוה אלא OHP נרקו(י)ס דגנוניתא הוא חבצלת השרון בחרף TGAs28 181:10; Ber 61:29; Lit: Flora 2:203+.

נַרְשָׁאָה adj., n. **of GN** (*nisbe*-form < GN נריש < Akk ᵘʳᵘ*Nāru-eššu* [lit. new canal] Zadok, GN 235]) **I. adj.:** sg.m. רב אדא נרשאה *Šab* 60a(13); pl.m. חכירי נרשאי the tenancy agreements of the people of GN *BM* 68a(12); *ib.*(19); **II. n.:** sg.m. נרשאה נשקיך מני ככיך (if) one of GN kissed you, count your teeth *Ḥul* 127a(30); נרשא'ה' גנב ספרא one of GN stole a scroll *BQ* 115a(41)
Lit: BJTP 258+; Y: נַרְשָׁאָה *Ḥul* ib.(BAYTN 320).

נשא n.m. **depilatory agent** (MH נשם MNeg 10:10) sg. משו' עבורי שער ואפי' סך נש' because of removal of hair, and even if he applied a depilatory agent *Naz* 40a(19); *ib.* 51b(9); 61a(9); סכו נשא *BQ* 86a(9; **Es**); דסך חמש אצבעותיו נשא *Mak* 20b(5)
Lit: Löw, Flora 1:604, indicates that it is not a plant.

נשב vb. **to blow of wind** (↓ √2#נשי, √1#נשף; Sy ܢܫܒ LS 450) **Pe.:** היכא דלא נשיב זיקא where the wind does not blow *Kar* 5b(52) // *Hor* 12a(37); *Yev* 72a(1); *Giṭ* 31b(48)
Pa. id.: ואתי זיקא ומנשיב על פומיה the wind comes and blows over its [i.e. the cloud's] mouth *Ber* 59a(26)

נִשְׁבָּא n.m. **net** (↓ רישבא; Sy ܢܫܒܐ LS 450, Ma נאשבא MD 286, > أُنْشُبَ to find in a net Fr, AF 120) pl. וגדילנא נשבי I shall weave nets *BM* 85b(21) // *Ket* 103b(43)
Y: נִישְׁבֵּי *BM* ib.(BAYTN 121).

נשדור ↓ אנשדור n.

נשווארא, נשוורא n.m. **crumbs** (etym. unkn.) sg. נשוארא בביתא קשי לעניותא crumbs in a house lead to poverty *Pes* 111b(37; **C**); האי דכנשי נשווארא משו' מנקדותא (I previously thought that) the reason for sweeping [lit. this that they sweep] crumbs was because of cleanliness *Ḥul* 105b(25); משום דהוה קא זהיר בנשוורא טובא because he was very careful with crumbs *ib.* 27
Rashi: פירורין; v. also: נישוורא דמן קיסא דתיבותא דנח the parings of the wood of Noah's ark TosTJ 2K 19:35.

נשט vb. **to flay, strip hides** (↓ נשטא; QA נשט ATTME 384, Sy ܢܫܛ LS 451, Ma נשט MD 307) **Pe.** (/u): שוט נבילתא בשוקא ואכול אגרה flay a carcass in the market and earn [lit. eat] its fee *Pes* 113a(7) [Var: נשוט **C**Ar (AC 5:393)] // *BB* 110a(20; Ar [AC ib.],MGE 104:19); דאית ליה תורא לינשוט חד משכא דלית ליה תורא לינשוט תרי משכי let one who has an ox strip one hide. Let one who does not have an ox strip two hides *San* 109b(1; MGG 311:4); לא תינשו(פי)(וט) גילדאנא מאוניה do not skin a fish from its ears *San* 100b(15; TGHark 145:14)
Geon. expl.: לא תפשיט עור מכלפי האוזן שלא יקרע ליפסד TGHark ib.

נִשְׁטָא n.m. **skin, hide** (↓ √נשט; Sy ܢܫܛܐ LS 451) sg. זוטרי דמיתאכלין בנשטא small (fish) which are eaten with their skin *Pes* 8a(38; Šeel 93:21[Var])
Lit: Eps, StI 118.

1# נשי vb. **to forget** (Sy ܢܫܐ itpe./a. to forget LS 450, Ma 1#נשא af. MD 307; ↓ √1#שלי)
Itpe./Itpa. 1. to forget: אכל אינשי ולא בירך he ate, forgot, and did not say grace after the meal *Ber* 53b(29); אינשייה רב לגמאריה PN forgot his tradition *San* 82a(1); יומא חד אינשו(נ)הו לסנדלי(ה) אגבה one day they forgot his sandals on its [i.e. the she-ass'] back *Tan* 24a(22); אימיה עיילתיה ואנשיתיה ... אימא לא מנשיא ברה his mother brought him in and forgot him. A mother does not forget her son *BB* 36a(27); *San* 82a(34); *ib.* 62a(50); *Ket* 20a(37); *Ned* 50a(33); *BB* 16a(25); *Švu* 26a(46); *Ḥul* 93b(50); *HP* 16:7; *TGHark* 82:4; **2. to be forgotten:** נהי דפומא כתבי דליבא דאינשי אינשי granted that they can write (the words) of the mouth. (But) that of the heart [i.e.

the spirit of the matter] which has been forgotten remains so *San* 35a(34; **K**)

2# נשי vb. **to blow of wind** (↓ < √נשב) **Pe.:** נשא זיקא *Suk* 29a(10; **M²**); *Tan* 24a(44); *ib.* 47; 25b(52); *BM* 85b(44); *ib.* 86a(46)
Lit: GC 47[12].

3# נשי vb. **to dislocate** (denom. < ↓ גידא [ד]נשיא) **Pa.:** מאחורי(ה) אתא ונשייה בתרוייהו (the angel) came from behind and dislocated him in both of them [i.e. the thighs] *Ḥul* 91a(37; **V¹¹**)

נשי n. ↓ איתתא n.

נָשְׁיָא n. **sciatic nerve** (< BH נָשֶׁה HAL 688) only in phrase ↓ גידא (ד)נשיא

נָשִׁיף adj. **purified** (of flour; OfA נשיף AOFCI 97, Sy ܢܫܝܦܬܐ ܣܡܝܕܐ Gen 18:6 [H קֶמַח סֹלֶת], LS 451) sg.m. אמור על קמחא כד נשיו(ג)(ף) say over flour when it is purified *ḤM* 39:1

נשיקתא*, pl. **נשיקוותא** n.f. **kiss** (↓ √נשק; Ma נישוקיאתא pl. MD 300, Sy ܢܘܫܩܬܐ LS 451) pl. טבין קולפי דאימא מנשיקותא דאתת אבא the blows of my mother are better than the kisses of my stepmother *Tan* 20a(38; Mal 79:20[Var]) // טבו(א)(י) קולפי דאימא מן (נ)שוקיתא ד(אתת) אבא *San* 106a(12)

[נשך ↓ גשך n.]

נשם vb. **to breathe** (Sy ܢܫܡ LS 451, Ma נשם MD 307) ↓ נשמא n., נישמתא n., √נשתסם vb.

נִשְׁמָא n.m. **breath** (↓ √נשם; Sy ܢܫܡܬܐ LS 451, Ma נישימתא soul MD 300) pl. דסוסיא שתין נשמי (the length of a nap) of a horse is sixty breaths *Suk* 26b(8)
Y: נִשְׁמֵי *Suk* ib.

נִשַׁסְתַּג n.m. **a type of flour** (< MP **nišāstag* [cf. NP *nišāsta* starch PED 1402, נשאסתה SMel 71:924) sg. בפרינג דמן נשסתג עבדין ליה ללחמיה *b.*-pastry from *n.*-flour (which) they make as its bread *OHT Pes* 36:20 = *GC* 143:10 [expl. סיפגנין Pes 37a(31)]
Lit: GC 143[25].

1# נשף vb. **to blow** (↓ √נשב; BH נשף HAL 689, Sy ܢܫܦ pa. to smooth LS 451) **Pe.:** כי נשפין זיקא they blow like the wind *Bo* 14:8

Itpe. perh. **to become stale:** ואי אפי לה מאיתמל אינשפא לה if it [i.e. the תֻּפִינֵי Lev 6:14] had been baked from the day before, it would have become stale *Men* 50b(46)

2# נשף vb. **to move a bit** (↓ נשפא; etym. unkn.) **Pe.** (/u): נשף יממא ואתי ליליא נשף ליליא ואתי יממא daytime moves, and night comes. Night moves, and daytime comes *Ber* 3b(35; **F**) [expl. BH נֶשֶׁף Prov 7:9]; ואי קאי במקום טנופות לינשוף מדוכתיה ארבע אמות וליקרא if he is standing in a place of filth, let him move from his place four cubits and read (the *šĕma'* prayer) *Meg* 3a(43) // *San* 94a(10); שוף לי פורתא דאיקום בהאי ארעא move away from me a bit so that I can take possession of this field *BB* 169a(10); *ib.* 21 [v. Geon. expl.]; ופכירין מן ריגלהון דלא ישפון clasped by their legs so that they should not move *Bo* 48:2
Geon. expl.: פרוש ממנה מעט TGAs42 152:2.

נִשְׁפָּא n.m. ***nešef*, a term referring either to dusk or morning** (< BH, MH נֶשֶׁף HAL 690, J 941, נִשְׁפּוֹ Yeivin, BV 828; ↓ √2#נשף) pl. תרי נשפי הוו there are two *nešefs* *Ber* 3b(35)
Y: נִשְׁפֵּי *Ber* ib.(BAYTN 121).

נשק vb. **to touch, kiss** (↓ נשיקתא; Sy ܢܫܩ LS 451, Ma נשק MD 307, MH² נשק to touch J 941, mng. 1) **Pe.** (a/), w. **הדדי to touch each other:** תא איחוי לך היכא דנשקן ארעא ורקיעא הדדי come (and) I shall show you where the earth and the sky touch each other *BB* 74a(28; TGHark 190:13); דרבא ורב יוסף נשוק כיפי דפרת אהדדי (at the death of) PN and PN₂, the banks of the Euphrates touched each other *MQ* 25b(41); תרתי עיניה דנשק הדדי his two eyes touched each other *Ber* 56b(16; MGG 707:10)
Pa. to kiss: a. general: הבו ניהלי ואינשקיה let me kiss him *Giṭ* 57b(47); רבבא מנשק כיפי דעכו PN used to kiss the stones of GN (on his return) *Ket* 112a(47); b. var. parts of the body: 1) mouth: נרשאה נשקיך מני ככיך (if) one of GN kissed you, count your teeth *Ḥul* 127a(30); 2) head: קם נשקיה ארישיה he stood up (and) kissed him on his head *Hor* 12b(39); 3) hands: הוה מנש'י'ק לאח(ו)תיה אבידיהו he used to kiss his sisters on their hands *Šab* 13a(42) // *AZ* 17a(23); 4) bosom: *Šab* 13a(42) [↓ בי חדיא]; 5) foot: גחין ונשקיה לר' יונתן

אכרעיה he bent down and kissed PN on his foot *Ket* 49b(42); *ib.* 63a(15); *BB* 16a(27); *San* 27b(24)

נשקא n.m. **worm, maggot** (etym. unkn.) sg. *ḤM* 44:5 [glossed by دُود]

נישקי, נשקי n.pl. **slave mark** (etym. unkn.) *Giṭ* 43b(32) [expl. MH נימוסו ib. 31]; *ib.* 36

Geon. expl.: פירוש נישקי דומה לכתבת קעקע או צורה או רושם [שעושין אותו לעבד כדי] שיוכר שהוא עבדו שלפלוני TGAs42 41:25; Lit: Sperber, GLLT 116, w. prev. lit.; Y: נִשְׁקֵי *Giṭ* ib.

נשר vb. **to tear, lacerate** (Ma 1# נשר MD 307) **Pe.:** אסכרה דמיא לחיורא דשלפא לה מגבבא דעמרא דלאחורי נשרא diphtheria is like a thorn which (when the woman) pulls it from a ball of wool it tears backwards *Ber* 8a(31; Ar [AC 2:221 + 5:396]**M**)

Lit: Löw, Flora 1:9, follows J 942 in interpreting this word from √נשר and not as the name of a plant.

נִשְׁרָא n.m. **eagle** (TA נִשְׁרָא TO Lev 11:13, Sy ܢܶܫܪܳܐ LS 451, Ma 1# נישרא MD 300) pl. ידאון נשריא לקיניהון let the eagles fly to their nests *Er* 53b(18) [quoted as לשון חכמה]

Expl. Ar: ילכו התלמידים לביתם AC 6:211; Y: נִישְׁרַיָא *Er* ib.(BAYTN 121).

נשתס/ם vb. **(uncertain) Quad:** לינפפ(א)(ה) דמנשתים בנפפותא ומנשתיס *Šab* 134a(29; **O**) [Var: דמנשתים GnK5 170:2; משתים Ar (AC 8:184)]

Geon. expl.: בלש' יש' יתנפס GnK5 ib., i.e. نفس V to breathe [so also Rashi; cf. ↓ √נשם pe.]; expl. Ar: < ↓ √שתן to urinate AC ib.

נשתף vb. **to be trampled underfoot** (cf. MH 2# שוף nif. LNVTH 360) **QuadRef.:** ... דמינשתפ' כיון דיקירא לא מינשתפא דלא מינשתפא *BM* 23a(6); since it is heavy, it is not trampled underfoot *ib.* 8

RaḤ: פי' מינשתפי מתגלגלין ברגלי בני אדם OHR ib. 35:10.

נְשִׂיאָה n.m. **Nasi, exilarch** (< MH נָשִׂיא MTanK 2:1, J 939; ↓ נשיאותא, בר נשיאה, בי נשיאה; JPA נשי DJPA 362) **1. Nasi:** sg. ר' יהודה נשיאה *Er* 69a(25); *Beṣ* 27a(6); *Tan* 24a(38); *Meg* 7a(53); *MQ* 12b(27); *Yev* 115b(34); *BQ* 19b(7); *AZ* 6b(22); *Nid* 52a(44) **2. exilarch** [↓ בי נשיאה]: sg. וכד אדבריה נשיא עלוהי סליק להתם when the exilarch gave him precedence over him (as Gaon), he immigrated to Eretz Israel *IŠGF* 103:13; *ib.* 97:4; 104:8; 11

Y: נְשִׂיאָה *Ber* 44a(19; BAYTN 59).

נְשִׂיאוּתָא n.f. **office of the *Nasi*** (↓ נשיאה; JPA נשיותה det. DJPA 362) sg. תיב את דלא תזלזל בנשיאותך sit, so that you should not treat your office of *Nasi* lightly *Ḥag* 5b(40); *Hor* 10a(44; Ed)

Y: נְשִׂיאוּתָא *Hor* ib.(BAYTN 177).

נתב vb. (< *נתן בּ־ w. assim. of *nun* to fol. *bet* [cf. Sy ܢܶܬܶܠ < ܢܶܬܶܠ ܠ- * Brock, SG 87]; ↓ √נתן) **Pe.** (/e), suppletive form in imp. and inf. of ↓ √יהב pe., s.v.

נתח vb. **to seize, pull, cut** (MH² נתח J 943, Arab نَتَخَ to pull off, pluck hair Hava 748) **Pa. 1. to seize from a debtor's hand:** ושליח בית דין מנתח נתוחי נתוחי אין משכוני לא the messenger of the court may indeed seize (movable objects). Seizing–yes, taking as a pledge–no? *BM* 113a(19; V²²); *ib.* 28; **2. to pull, pull out:** כיון דמנתחא ליה כאיב לה ולא אתיא לנתוחי since (if the goat) pulls it out [i.e. the bit] it will be in pain, it is not apt to do so *Šab* 52a(6); משום דמנתחי אהדדי because (the attached babies) pull strongly at each other *ib.* 129b(38); *Beṣ* 10b(34); *Giṭ* 51a(34) [Var: מְינַתְּחֵי HGP 40a:39(2x)]

Itpa. to be cut apart: התם מינתח הכא לא מינתח in that case [i.e. a kid] it is cut up. In this case [i.e. the Paschal lamb] it is not cut up *Šab* 20a(15)

Lit: Nöld, NB 197.

נתידזור n. **(uncertain)** sg. דיסק(ר)תא דנאתידזור a landed estate of ... *Er* 59a(23; **O**)

For varr., v. DS, ad loc., n. א.

נתינאה, נְתִינָא adj., n. *nathin*, **a descendant of the Gibeonites** (v. Jos 9:27; *nisbe*-form < BH נָתִין HAL 691) n.pl.m. דורינתוס דורא דנתיני GN, the village of the *nethinim* *Qid* 70b(36); נתיני *HP* 143:13

Y: נְתִינָאֵי *Qid* ib.(BAYTN 325).

נתן vb. **to give** (↓ מתנתא, מיסב ומיתן, √יהב; Ma נתן MD 307, JPA נתן DJPA 362; cf. Sy ܢܬܠ LS 298, s.v. √ܝܗܒ) **Pe.** (/e), suppletive form in imp. and inf. of ↓ √יהב pe.: a. in BT [rare; ↓ √נתב]: כי היכי דליתן ליה בצינעא דלא ליכסיף מיניה so that he should give it [i.e. charity] to him in private in order that he should not be shamed by him *Šab* 104a(22); בעי מינאי דידי ואתן לך ask me (for something) and I shall give (it) to you *Giṭ* 56b(21); ליתן ברישא והדר ניכול let him first give and then eat *BM* 92a(19); *Ket* 85a(14); *BQ* 89a(25); *San* 96a(6); *Bek* 44b(11); אפוקי ממונא ממר ומיתן למר expropriating money from one and giving to another *BM* 32a(5); *Ket* 66a(26); *Giṭ* 30a(11); b. in Geon. lit., Anan: לכי שאכיב אבוהון ליתנון לה כתובתה וליפטרוה when their father dies, let them give her *ketubba* to her and send her away *TGHark* 206:2; דמאן דבאעי למיתן לחבריה ארעא במתנה one who wants to give a field to another as a gift *HP* 65:3; *ib.* 102:27; ולא שכיח לוי למיתן ליה מעשר there is no Levite available to whom to give the tithe *AnanSch* 14:5; *ib.* 15:16; למיתן *Šeel* 4:34; *ib.* 189:10; *TGHark* 86:20; *Dec* 5:13

Lit: Eps, StI 99.

נתק vb. **to tear out, withdraw** (BH, MH נתק HAL 695, J 945) **Pe. 1. to tear out:** האי מאן דרמי חוט' דכיתנא בגלימא דעמר' ונתקי' ולא ידע אי+ נתיק אי לא נתיק one who attaches a linen thread to a woolen garment, tears it out [i.e. the thread], and does not know whether it is torn out or not *Nid* 61b(21) [Var: אי אינתיק אי לא אינתיק HG3 391:34]; **2. to withdraw:** כיון דנתקה נתקה since he has withdrawn it [i.e. the coal from the altar], he has withdrawn it (completely) *Yom* 46b(13)

Pa. to tear: שור דרכיה לנתוקי an ox usually tears (a confining rope) *BQ* 9b(27)

Itpe. 1. to be torn out: *Nid* 61b(21; HG3 391:34) [v. Pe.]; **2. to be withdrawn:** אינתיק למצותה (the ember) was withdrawn (from the altar) for its designated sacred use *Yom* 46b(17); *ib.* 21; *Zev* 56b(14); **3. to be designated, set aside:** כיון דאינתק לשום רחל לא הדרא ומינתקא לשום לאה since (the *soṭa* document) was designated for the sake of Rachel (and was not used), it cannot be redesignated for the sake of Leah *Er* 13a(44) // *Soṭ* 20b(10); דאינתיק ליה לשם גירושין דההיא אתתא he designated it for that woman's divorce *Zev* 3a(4)

For לנתוקי לאו׳ *Mak* 15a(37; M), read most likely: לתקוני לאויה *ib.*(HeRaḤ).

נתר vb. **to fall off, fall out, remove** (↓ היתירא; Sy ܢܬܰܪ LS 452, Ma נתר MD 308, MH נשר LNVTH 235) **Pe.** (a/) **to fall off, fall out:** a. parts of the body: חזאי דבזעי ליה לרישיה ונתר מוקריה I saw (in a dream) that they split open my [lit. his] head and my [lit. his] brain fell out *Ber* 56a(48); כל כריעה דכרע נתר חד רישא each time he bowed down one head (of the seven-headed serpent) fell off *Qid* 29b(39); ונתרן עיניה ונפלי(ה) אכרעיה דיעקב his eyes fell out (from the blow) and fell at Jacob's feet *Soṭ* 13a(30) [cf. Ma: ניניתרון וניפלון MD ib.]; הנך אווזי דינתור גדפיהו משומניהו those geese whose wings fell off from (the weight of) their fat *BB* 73b(34); עד דנתר שער רישייהו until the hair of their heads fell off *Ber* 44a(17); נתור ככי ושיני דגברי the molars and (other) teeth of the men fell out *Ḥul* 59b(36); *Yev* 97a(23) [pubic hair]; *Nid* 48a(39); *Bek* 7b(27) [semen]; *Šab* 33b(46) [tears]; b. parts of plants or trees: קא נתרי פירי the fruits fall off *Er* 100b(8); *BM* 21b(47) [fig]; *Giṭ* 61a(9) [dates]; *Suk* 13a(4) [leaves]; והא קנתרי קינסי do the twigs not fall off? *Er* 100b(9; **O**); c. other: עד דנתרא זפתן until the pitch falls off (the vessels) *AZ* 33b(10); כיון דלא ידיע אימר מינתר נתר since (no distinction) is recognizable (in the fabric), I may say that (one type of thread) has surely fallen out *Nid* 61b(19)

Pa. to remove a covering: ובור דרכה לנתורי it is usual to remove the covering of a pit *BQ* 9b(27)

Af. to cause to fall off or fall out: האי מן דשדא פיסא לדקלא ואתר תמרי one who threw a clod at a date palm, and caused the dates to fall off *Mak* 8a(5) // *Šab* 73b(31); *Giṭ* 61a(8; **O**³) [↓ אופתא]; אדמה דלא מתרא (a type of) earth which does not cause (hair) to fall out *Naz* 42a(32; **V**²); אתורי שיער causing hair to fall out *HG3* 343:47

Expl. RaḤ [Pa.]: יסיר העפר והקירוי ויפתח פי הבור.

ס

1#סאב vb. **to make ritually unclean** (JPA סאב DJPA 364) **Pa.:** דמסאב נפשיה one who makes himself ritually unclean (by contact with a corpse) *Tan* 11a(49); סאוביה *Ḥul* 120a(52) [in a mnemonic formula]; pass.part. ↓ מסאב
Itpa. to become ritually unclean: כיון דאעיל ידי' איסתאב as soon as he put his hand in he became ritually unclean *Naz* 43a(1); כולהון מחורין מאניהון וסאחו ומסתיבי עד דערבא שמשא ודאכו all of them wash their clothes, wash themselves, remain impure until the sun sets, and (then) become ritually clean *Anan* 45:3; *ib.* 44:5; מסתיבין הלך אוכלין והלך משקין those foods and drinks become ritually unclean *ib.* 48:6

2#סאב vb. **to be old** (↓ סב, סיבותא; Sy ܣܐܒ, ܣܝܒ̈ܬܐ ܠܗ LS 453, Ma 1#סאב MD 308) **Pe.** (e/): והשתא סיב ליה now he has become old *TGHark* 37:3; כד סיב *IŠGF* 109:20

[סאם ↓ √סום vb.]

סאסא ↓ ססא n.

סָאתָא*, pl. **סָאוֵי** n.f. **se'ah** (a dry measure; TA סֳאה TJ 2K 7:1, pl. סְאִין TO Gen 18:6, Sy ܣܐܬܐ, pl. ܣܐܬ̈ܝܢ LS 453 [Jacobite]) pl. תלת סאוי three *se'ahs Šab* 119a(10); *Ber* 44a(13); *Pes* 113a(18); שית סאוי six *se'ahs MQ* 12a(49); *Ḥul* 111a(22); מאה סאוי one hundred *se'ahs Soṭ* 48a(47)
Geon. expl.: תלת סאוי טחאיי תלת גריוי סבהקי TGAs42 165:22, i.e. סאתא = ↓ 1#גריוא. The voc. form סֳאוֵי *MQ* 12a(49; HPP 278:21) is app. an error. Lit: ALBH 105; Y: סָאוֵי *Ber* ib.(BAYTN 2).

סָב, סֵיב adj. **old,** n. **סבא, סאבא old person, grandfather/-mother, elder, scholar** (↓ √2#סאב, סיבותא, סבתא; TA סָב TJ Is 3:2, Sy ܣܒܐ LS 469, Ma 1#סאבא MD 308; f. Sy ܣܒܬܐ LS 469, Ma סאבאתא pl. MD 308) **I. adj. old:** sg.m. וסמכיה כי הוה סיב he ordained him when he was old *San* 14a(21); אידמי ליה לסנחריב באיניש סבא he appeared to Sennacherib in the guise of an old man *ib.* 95b(55); גברא סומקא סבא a ruddy old man *SOZ* 72:23 [ref. to King David; cf. אַדְמוֹנִי 1S 16:12]; pl.m. גמלי סאבי old camels *San* 52a(48); **II. n. 1. old person:** sg.m. חד סבא *AZ* 17b(42); האי סבא *MQ* 17a(30); *Ket* 17a(28) [↓ שוטיתא]; ההוא סאבא *Ber* 5b(7; OHT ib. 11:10) [v. Geon. expl. infra]; *ib.* 8b(10); *Šab* 33b(41); *Pes* 106a(23); *Ḥag* 25b(23); *BQ* 114a(40); *AZ* 37a(24); *Ḥul* 6a(7); f. ההיא סבתא *BM* 36a(45) [Es: סיבתא]; ההיא סיבתא *Nid* 33b(14); *Ket* 60b(35); ההיא סבתא דהויא לה תלת בנאתא a certain old woman who had three daughters *BM* 39b(9); *Giṭ* 52a(37); *ib.* 68a(54) [Var: סבתי HP 73:14]; סבתא בביתא סימא בביתא an old woman in the house is a treasure in the house *Ara* 19a(4; O[4]); pl.m.abs. תלתא סבין three old men *Bo* 135:3; det. אביי יהיב ידיה לסבי PN used to assist the old men *Qid* 33a(44); *Ber* 8a(16); *BM* 21b(36) // *Tan* 6b(7) [↓ תיגדא]; *Bo* 78:19 [↓ 3#אסנא]; *Yev* 64b(22) [↓ √עקר itpa.]; *Naz* 39a(26) [↓ √צבע pe., mng. 3b]; *Šab* 89b(31) [≠ דרדקי]; *Bek* 8b(21) [≠ ↓ ינוקא]; מעולימיהון ועד סביהון from their youngest ones to their oldest ones *Bo* 70:4 [of demons]; pl. כמה סבי several old men *AZ* 17b(41); *Giṭ* 28a(9) // *BM* 20b(11) [↓ טליקא]; **2. grandfather/-mother:** sg.m. ניכליה אריא לסבא ולבריה may a lion devour the grandfather and his son *Ket* 72b(25); סבא וסבתי grandfather and grandmother *Bo* 78:12; f. נכסי לסבתא (I bequeath) my property to (my) grandmother *BB* 125b(1; P[1]); *ib.* 3; 16; **3. elder:** a. general: sg.m. אמ' שמו' משמיה דסבא PN said in the name of an elder *Qid* 71a(44); *Er* 63a(21); *Giṭ* 79a(35); *Ḥul* 18a(17); *Nid* 61b(15); סבא דיהודאי the elder of the Jews

BB 58a(34); pl. הני סבי דידה its [i.e. the town's] elders *Er* 59b(32); הני תלת סבי these three elders *Ber* 22a(38); ר' יוח' וסביא PN and the elders *Yev* 16b(6); *Nid* 47b(9); *Šab* 134b(25); מיסמך סאבי ordination by the elders *San* 13b(30) [expl. MH סמיכת זקנים Mib. 1:3]; *ib.* 102b(37) [↓ בהתתא]; סבי דארמאי the elders of the pagans *Qid* 33a(42); סאבי דפום@בדיתא the elders of GN *Pes* 117b(39); *Šab* 11a(45); *Qid* 25a(2); *San* 17b(20); *Bek* 8b(9); אנחנא בית דין וסאבי we, the court, and the elders *SŠHai* 18a(7); b. w. a PN: sg.m. רב עניא סבא *Pes* 88a(42); רב יובא סבא *ib.* 103b(1); רב ייבא סבא *Qid* 53b(1); עולא סבא *Giṭ* 26b(23); לוי סבא *BQ* 72a(15); רבין סבא *BB* 146b(6); רב פפא סבא *Men* 33b(38); רב אויא סבא *Ḥul* 124b(34); **4.** pl.m. **scholars** [cf. H זְקֵנִים]: פלוגת' דסבי a difference of opinion of the scholars *Ber* 50a(42); שמעתתא דסבי the legal traditions of the scholars *Er* 12b(30) // *BB* 149b(5); סבי דבי רב the scholars of the *be rav BQ* 75a(39); כמה סבי שבישתו בה how many scholars did you confuse by it? [i.e. by your incorrect interpretation of the Mishna] *Zev* 70b(10); בתייא וסבי למדי' דינא laymen and scholars knowledgeable of the law *Anan* 116:7; *ib.* 115:19
Geon. expl.: ושש(אלתם) כל היכא דאמרינן ההוא סאבא מאן הוא. כך ראינו שאינו אדם ידוע אלא זקן סתם שהיה נמצא באותה שעה ... OHT Ber 11:10; Voc: סָאבֵי HGP 46b:18; סָבְתָא ib. 40b:32; Y: סֵיב *Tan* 5b(11); סָבָא *Ber* 5b(7; BAYTN 8); סָבְתָא *BB* 125b(1).

[סבד vb. **to lose** (↓ √1#אבד) **Itpe. to be lost:** איסתבד גיטא the *geṭ* was lost *HP* 131:31
Poss. a dissim. < *'ittĕvad* or a scribal error for איתבד.]

סְבוֹרָאֵי, סאבוראי n.m.pl. ***Savoraim,* post-Talmudic scholars** (↓ √סבר *qāṭōl*-form + gent. ending) הוו סבוראי דמפרשי ⟨פירושי⟩ דמקרבי להוראה ואקרו(י)(ו) אנהו רבנן סבוראי there were *Savoraim* who explained matters who were close to (the period of) 'instruction,' and they were called the *Savoraic* scholars *IŠGS* 69:18; רבנן סבוראי בתראיי the later *Savoraic* scholars *IŠGF* 71:11; *ib.* 72:4; 97:14; סאבוראיי *TGHark* 101:19; *GnK4* 59:2; *ib.* 11
Lit: Danzig, IHP 8+; J.E. Ephrathi, The Sevoraic(!) Period and its Literature, Petach Tikvah 1973 [Heb].

סבי vb. **to retail wine** (denom. < ↓ סביא; ↓ מסוביתא) **Pa.:** האיי מן דיהב ליה חביתא דחמרא לסביא לסבויה one who assigned a jug of wine to a wine retailer to sell *BB* 98a(23; HP 87:11,HG2 481:17) [Var: אדעת' לסבוייה M]

סָבְיָא, pl. **סָבְוָתָא** n.m. **wine retailer** (< Akk *sābû* innkeeper, beer merchant CAD S 5; ↓ √סבי) sg. *BB* 98a(23; HP 87:11) [↓ √סבי]; שקליה האיך סביא בריתחיה that wine retailer took it [i.e. the wine] in its 'boiling' state *AZ* 57b(19; HG3 257:85); pl. הנהו סבואתא *AZ* 71a(22); *ib.* 72b(20)
Voc: סַבָּיֵא HGP 5b:31.

סביסק ↓ סוביסך n.

סְבִיר adj. **adept, intelligent** (↓ √סבר pe., pass.part.; Sy ܣܒܝܪ LS 456, Ma סביר MD 317) sg.m. סביר וטעים adept and intelligent *SŠHai* 17b(2)

סבך vb. **to attach** (↓ סבכתא; Sy ܣܒܟ LS 454, Ma סבך MD 316) **Pe.,** pass.part. **attached:** סביך בבישרא (the lung) is attached to the flesh *Ḥul* 48a(28); *ib.* 29; בין סביך בבישרא ובין לא סביך בבישרא *TGHark* 159:24; *ib.* 25; 27
Pa., pass.part. **id.:** ריאה דמינקבא בקראמא ודביק בדפנא דחיותא ומסבך בביסרא a lung which is perforated in (its) membrane, is stuck to the animal's rib, and is attached to the flesh *HP* 201:2; *ib.* 200:16

סבכתא, ספכתא n.f. **type of head covering** (↓ √סבך, ביוכא; Sy ܣܒܟܬܐ hair band, net LS 454) sg. סבכתא *BB* 146a(30) [Var: ספכתא SMel 50:208]; ספכתא *Šab* 62a(11; GC 24:6) [↓ סנוורתא note]
Lit: GC 24[13].

1#סבל vb. **to suffer, support** (Sy ܣܒܠ LS 454, Ma סבל MD 316) **Pe.** (/u) **1. to suffer:** מאן דבלבנה יהא גבר סביל מרעין one who (is born) under (the sign of) moon will be a man who suffers illnesses *Šab* 156a(40); נבעי רחמי אמותנא וכפנא נסבול ליה let us pray concerning the pestilence, and we shall suffer famine *Tan* 8b(21); *Ned* 51a(21); *TGHark* 207:28; **2. to support:** דיקלא דסביל אחוה a date palm which supports another *Er* 51a(7)
Quad. to suffer: ולא פריש כמה מסיביל בחוס[רא]נא he did not state explicitly how much he suffers concerning the loss *TGHark* 270:30; *ib.* 271:31;

צריך למיהוה חולקיה מן רווחא טפי מן מאי דמסיביל מן זיאנא his portion of the profit should be greater than what he would suffer from a loss *ib.* 272:7

2# סבל vb. **to send betrothal gifts** (denom. rt. < MH סִיבְּלוֹנוֹת betrothal gifts MQidK 2:6, J 950 < Akk *šubultu* gift CAD Š/3 188; Sy ܣܰܒܶܠ pa. to give a wedding present LS 455a, mng. 2) **Pa.:** באתרא דמקדשי והדר מסבלי in a place where they (first) betroth and afterwards send gifts *Qid* 50b(26); *ib.* 27; 28; 29

סבניתא n.f. **linen cloth** (JPA סבניתה det. DJPA 365) sg. סבניתא *Šab* 147b(27; Ar [AC 6:10]) [**O:** סבינייתא pl.]

Expl. Ar: סדין שמתעטפין בה AC ib.

סבע ↓ √שׂבע vb.

סבר vb. **to be of the opinion, think, derive by logical deduction** (↓ סבורא, סבוראי, סביר, סברא; Sy ܣܒܰܪ LS 456, Ma סבר MD 316) **Pe.** (a/a) **1. to be of the opinion, agree w. s.o./s.t.:** a. active: 1) general: מר סבר ... ומר סבר this one is of the opinion, and that one is of the opinion *Yom* 83a(38); האי סבר ... והאי סבר *Naz* 47a(27); ר׳ יהושע סבר *Šab* 124a(11) [and *passim*]; רבנן סברי the scholars are of the opinion *BQ* 51b(47); מאי קסבר אי קסבר what is his opinion? If he is of the opinion ... *Kar* 21a(23); רבא סבר לה כר׳ יונתן PN agrees with PN_2 *BM* 96a(1); האי תנא סבר ליה כוותיה בהדא [= בחדא] ופליג עליה בהדא this *Tanna* agrees with him with regard to one case and differs with him with regard to another *Suk* 33b(33); 2) in opp. to √תני pe.: ר׳ תאני ולא סבר לה רבנן נמי לא סברי לה PN learns it but does not agree with it. Do the scholars also disagree with it? *Er* 38b(13); *Nid* 46b(48); b. pass.part. סבירא ל־: לדידכו דסבירא לכו according to you who are of the opinion ... *Yev* 77b(35); *Ber* 24b(48); *Šab* 95a(36); *BQ* 90b(33); לדידי לא סבירא לי את דסבירא לך I am not of this opinion. (But) you who are of this opinion ... *RH* 34b(14); דלמא איכא דלא סבירא ליה perhaps there is someone who does not agree with it *AZ* 35a(24); לא שמיעא לי כלומר לא סבירא לי I did not hear it, viz. I did not agree with it *Pes* 41a(5); *Er* 102b(32); *MQ* 12b(38); *Ket* 97a(13); *Ḥul* 62a(16); סבירא לן כותיה we held the same opinion as he *BM* 83a(19); אנא כאידך לישנא סבירא לי I agree with the other version *Suk* 7a(24); *BB* 170a(47); *Pes* 103a(34); *Beṣ* 22b(2); *BB* 15b(30); מר כמאן סבירא ליה with whose opinion [lit. according to whom] do you agree? *ib.* 95b(26); **2. to think, think at first:** a. alone: סלקא ברתיה לאיגרא סברא his daughter went up to the roof thinking ... *Meg* 16a(28); אינהו סבור they thought *MQ* 25a(21); *San* 109a(17; SM 19:12); b. w. fol. rel. clause: היכא דנקיט כסא דחמרא בידיה וקסבר דשיכרא הוא (in a case) where he is holding a cup of wine in his hand and he thinks that it is *š.*-beverage *Ber* 12a(24); *ib.* 42; סברא איהי דאניס she thinks that he is unavoidably detained *Ket* 3a(1); אנא סברי מדאשתיק קבולי קבלה I thought that from the fact that he remained silent he had indeed agreed to it *BB* 62b(33); *Qid* 81b(46); מי סברת לחמא הוא do you think (that) it is bread? *Ber* 38a(2); *BM* 7a(18); *Men* 16b(26); c. w. fol. inf.: סבור למבנייה בעין עיטם דמידלי טפי they thought (at first) to build it [i.e. the Temple] in GN which is higher *Zev* 54b(17); סבר לאקדומינהו he thought (at first) to make them earlier *Ber* 8b(9); *Qid* 71a(33); *BB* 5a(13); *Men* 43a(11); סבר דלא למחזייה he thought (at first) not to examine it *Beṣ* 27a(7); *MQ* 21a(22); **3. to be aware,** in phrase סבר וקביל he was aware (of the situation) and agreed (to it from the start): ↓ √1#קבל pa., mng. 3; **4. to understand:** השתא סברתיה now I have understood it (on my own) *Yev* 21b(11); הא דמסברי ליה וסבר הא דמסברי ליה ולא סבר this (refers to a case) where they explain (it) to him and he understands, (and) that to where they explain (it) to him and he does not understand *Ara* 3a(32) [cf. BR 189:5]; *BB* 155b(32; **P**[1]); *Bek* 37a(7); **5. to derive by logical deduction, reason logically:** 1) ≠ √גמר pe.: מעיקר׳ אתא לקמיה דר׳ עקיבה כדלא אימצי למיקם אליבא אתא לקמיה דר׳ ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר׳ עקיבה וסבר סברא initially he came (to study) before PN. When he could not understand (his) argumentation he came before PN_2 and learnt the tradition. He came again before PN and derived (the law) by logical deduction *Er* 13a(37) // *Soṭ* 20a(51); דליגמר איניש והדר ליסבר a person

should (first) learn the tradition and afterwards deduce it logically *Šab* 63a(27); *San* 68a(39); *ib.* 106b(43); pass.part. הני מילי גמיר וסביר אבל גמיר ולא סביר לא this refers to one who has learnt and can make logical deductions, not to one who has learnt but cannot make logical deductions *Hor* 2b(4); כגון אנא דגמירנא וסבירנא 'like myself' (meaning that) I have learnt and can reason logically *San* 5a(5); 2) ≠ √שמע pe.: בתר דשמעה מרב נחמן סברה after he received the legal tradition from PN he deduced it logically *BB* 39a(26); *Šab* 133a(13); 3) ≠ √תני pe.: תניה בתלתה יומי וסברה בתלתה יומי he learnt it [i.e. *Torat Kohanim*] in three days and derived it logically in three days *Yev* 72b(19; IŠGF 42:6); **6.** in legal phraseology: a. ותיסברה שיעורין מיכתב כתיבי do you (really) think so [lit. it]? Are measures really written (in the Pentateuch)? *Er* 4b(7); *Suk* 51a(8); *MQ* 5a(38); *Yev* 115a(46); *BB* 87a(7); *Kar* 28a(38); b. סבור מינה they concluded from it *Šab* 148b(11); *Beṣ* 36b(16); *Tan* 21b(18); *Giṭ* 52a(47); *BM* 110a(36); c. סבר אביי למימר PN expressed the opinion [lit. thought to say] *Suk* 4b(8) [cf. mng. 1a and MH[2] כסבורין אנו לומר Ḥag 7a(2)]; *Yev* 114b(40); *BQ* 8b(17); סבור רבנן קמיה דרב נחמן למימר the scholars in PN's presence expressed the opinion *AZ* 10a(1); *ib.* 61b(27); *BB* 33b(22); *Bek* 7b(23); שמעו מאי דסברוה ראשי מתיבתא למימר hear the opinion which the heads of the academies expressed *IŠGF* 111:8; d. מעיקרא סבור כדר׳ אבין ולבסוף סברוה כדר׳ ירמיה initially, they expressed their opinion like that of PN. Finally, they expressed it like that of PN_2 *BQ* 117a(13); *Yom* 23a(48); *AZ* 52b(42); *San* 25b(32)

Af. 1. to explain: אי גברא רבה אנא אסברה if I (shall be) a great man I shall explain it (on my own) *Yev* 21b(9); אסברא לך I shall explain it to you *Šab* 60b(15); *BB* 60b(14); *San* 81b(10); *Mei* 14a(15); ר׳ אידי אסברה לי PN explained it to me *BM* 8b(27); *ib.* 33a(33); זיל שייליה לר׳ אבין דאסברתה ניהליה go (and) ask PN, since I have explained it to him *Nid* 42a(41); *BB* 142b(39); *San* 68a(39); *Ara* 3a(32) [v. Pe., mng. 4]; אשכחתיה לאביי דיתיב וקא מסבר ליה לבריה I found PN who was sitting and explaining to his son *Yom* 27a(2) // *Qid* 48b(40); **2.** w. אפי׳ **to act kindly:** ↓ 1#אפא mng. 1.b.6

Itpe. 1. to be logical, reasonable: a. w. explicit subj.: מיסתבר טעמיה his view is logical *Šab* 60b(50); *RH* 31b(52; **E**[2]); *Yev* 67a(40); *BB* 51a(2); *San* 41a(49); מיסתברא מילתיה דרב PN's statement is logical ... *Ber* 30b(33); *Yev* 69b(45); *Ket* 83a(33); *IŠGF* 24:6; b. w. impersonal subj.: מיסתברא קדש לא ממעיטנא it is reasonable (that) I do not exclude holy food *Yev* 73b(35); *Yom* 17a(5); *Giṭ* 45a(8); איפכה/איפכא מסתברא reverse it! It is logical ... *Pes* 28a(21) [↓ √אפך pe., mng. 2b]; הכי נמי מסתברא so also [i.e. the explanation is correct]! It is logical ... *Er* 41a(48); *BQ* 26a(42); *BM* 79a(42); *Ḥul* 31a(25); כותיה דרב מיסתברא it is logical according to PN *Yev* 112a(33); *Meg* 27a(1); *Er* 28b(48); כותאי דידי מסתברא it is logical according to me *Šab* 138a(23); **2.** w. ל־ **to agree:** סתם דברי יחיד דאיסתברו ליה ולא איסתבר ⟨להו⟩ לרבנן בתראי he quoted the words of an individual anonymously with which he agreed, and the later Rabbis did not agree with it *IŠGF* 54:2; איסתברא ליה כותיה he agreed with him *Šeel* 89:31; ואשכחנן באילין הילכאתא לגאוני קמאיי טעמי רחיקי דלא איסתברו לן we found in the compendia of the earlier Geonim far-fetched reasons with which we did not agree *TGHark* 39:6; *ib.* 34:26

Lit: Bacher 130.

סבארא, סַבְרָא n.m. **logical deduction, conclusion** (↓ √סבר; Sy ܣܒܪܐ opinion, conjecture LS 456, Ma סיברא MD 324) a. general: sg. סבארא הוא *San* 15a(13); *ib.* 28a(5); *Ber* 35a(52); *Šab* 96b(12); *Meg* 7a(46); *BM* 81a(30); *Zev* 36a(26); מילת׳ דתליא בסברא a matter dependent on a logical deduction *Ḥul* 44b(21); *Giṭ* 6b(32); האי סברא מנא ליה from where does he know this logical deduction? *Suk* 24b(14); *Yev* 9a(21); *Tem* 5b(17); סברא דנפשיה his own logical deduction *Ket* 2b(40); לרבנן דלית להו האי סברא according to the scholars who do not maintain this logical deduction *Soṭ* 23a(34); ורבנן בהאיי סברא קא מפלגי the scholars differ concerning this logical deduction *San* 4b(2); מן שמעת ליה האי סברא concerning whom did you hear (that he maintains) this logical deduction? *Pes* 70a(29);

concerning whom did you hear (that he maintains) this logical deduction? *Pes* 70a(29); *BM* 33a(13); *Ḥul* 137a(13); **זיל בתר סברא** follow (your) logical deduction *Giṭ* 73a(33); **למסבר סברא** to derive (the bases of the tradition) by logical deduction *Soṭ* 20a(51); **אגר' דשמעתא סברא** the reward of a legal tradition is (deriving it by) logical deduction *Ber* 6b(25); **קארו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא** they call to him and he answers, but he is unable to respond logically *Tan* 12b(2) [+ //'s; ↓ √עני #1 pe.; expl. ↓ √נום itpal.]; **סבאריה דמר רב משה גאון מחסיה** the logical deduction of PN, the Gaon of GN *TGAs42* 37:6; **סברא קלישא** a weak logical deduction *TGHark* 34:21; pl. **סבארי** *IŠGF* 69:16; 71:7; b. ≠ **קרא** biblical verse: **למה לי קרא סברא היא** why do I need a biblical prooftext? It is a logical deduction *BQ* 46b(18); *Ket* 22a(26); *BM* 95a(2); *Pes* 21b(39); **הכה בקראי פליגי והתם בסברא פליגי** in this case they differ concerning (the interpretation of) biblical verses. In that case they differ concerning a logical deduction *Ber* 49b(33); *Pes* 49b(42); *AZ* 34b(41); *Men* 2a(15); *Tem* 30b(14); c. ≠ **גמרא** tradition: ↓ **גמרא** mng. 1e; d. ≠ √שמע pe. to hear (a tradition): **משמע לא שמיע לי אלא מסברא אית לה** I did not actually hear (this tradition), but it can be logically deduced *Ket* 53b(21); **אנא לא שמיע לי הא דרבה בר רב הונא וקיימתיה מסברא** I did not hear this (tradition) of PN, but I confirmed it by a logical deduction *Šab* 34a(27); *Giṭ* 7a(2); *Ber* 49b(15); *BB* 83a(17)

Lit: Bacher 132; Y: סְבָרָא BAYTN 44.

סַבְתָּא ↓ סב adj.

סגד vb. **to bow down, worship** (Sy ܣܓܕ LS 458, Ma סגד MD 318) **Pe.** (e/u): **חזא אנדראטא וסגיד ליה** he saw a statue and bowed down to it *San* 61b(38); *Šab* 72b(30) // *Kar* 3a(56); **חזא מיא דקא סגדי להו גוים** he saw water that the pagans used to worship *AZ* 58b(25); *ib.* 47a(42); *Soṭ* 47a(36); *San* 93a(34); *ib.* 107b(27); **תעלא בזמניה סגוד ליה** bow down to a fox in its time [i.e. when it is successful] *Meg* 16b(24); **וסגדין עד דדבקין אפיהון על ארעא** they bow down until their faces touch the ground *Anan* 19:17; *ib.* 20:11

– **סָגִיד וְאָכִיל** n.m. **a permitted bird** (lit. bows and eats; ↓ √אכל #1 pe.) sg. *Ḥul* 62b(34)

סגי #1 vb. **to increase, be sufficient, suffice** (↓ סגי adj., √זגי #2; Sy ܣܓܐ LS 457, Ma סגא #2 MD 317) **Pe. 1. to increase: מפיש חיי סגי ומסגי** he will live long, increase, and cause to increase [i.e. will have children and grandchildren] *Yom* 88a(33); **2. to be sufficient, suffice:** a. part. sg.f. in impers. phrase ב־ ... סגיא/ב־ ... תסגי enough, sufficient: **בתריסר סגיא** twelve (cubits in circumference) is enough (for a diameter of four) *Suk* 7b(44); **ובשתי תורות סגיא** two Torah scrolls are enough *Meg* 29b(40); **בתלתה יומי סגיא** are three days sufficient? *AZ* 5b(27); *Er* 80b(37); *BB* 27b(44); **דהא בלא הא לא סגיא** this one without that one [i.e. study without prayer] is insufficient *Nid* 70b(28; **M**); **תסגי בתרי** it should be sufficient with two (judges) *San* 6a(32); *ib.* 13b(32); b. in impers. phrase ... סגי/תסגי ל־ to suffice, be sufficient: **חנוני הוא דסגי ליה כפועל בטל** he is a storekeeper who makes do (with the pay of) an unemployed day laborer *BM* 68b(3); **הוא נמי סאגי ליה בגלות** exile is also sufficient for him *Mak* 9a(23); *Suk* 7a(16); *BQ* 50a(15); *Bek* 46a(8); *Anan* 35:10; *ib.* 67:19; **בחד מינא תיסגי ליה בנסכים דחד** in (the case of) one (type of animal) one libation suffices for it *Men* 91a(40); **תיסגי ליה במלקות** corporal punishment will be sufficient for him *Tem* 3b(45); *Yom* 19a(38); *Suk* 51a(9); *Giṭ* 12b(3); *Naz* 56a(7); *San* 14b(43); *Ḥul* 29a(27); c. in phrase **לא סגי דלא(ו)/אלא** must, obligatory: **לא סגי דלאו משקל בקינסא ואדלוקי** he must take a piece of wood and light (each one) *Šab* 22b(15); **לא סגי דלא זקנים** they must be elders *Ket* 7b(23); **דר' חנינא לא סגי דלא מליך** it was obligatory for PN to be the head of the academic session *Šab* 59b(30); *Pes* 7b(4); *ib.* 64b(36); *Giṭ* 44b(35); *BQ* 65b(28); *San* 42a(46); *Men* 81b(41); *Tam* 32a(45); **לא סגי לן בלא ברכתא** we must have a grace after the meal *Ber* 48a(21); *Ned* 64b(8); *Zev* 47b(9); **דלא סגיאן אלא על גב קרקע ידוע למיגבייה** (powers of attorney) must have known land from which to collect it [i.e. the debt] *TGHark* 93:34

Af. 1. to cause to increase: *Yom* 88a(33) [v. Pe.,

mng. 1]; **והיכי אסגיה לשותפותיה** how he increased (the value) of his partnership *TGHark* 275:34; **2. to be sufficient: זמנין סגיאן דמסגי לה אנו(ו)(י)ש בהכי** this is sufficient for a person many times in this manner *Suk* 26a(43)

סגי #2 vb. **to walk, be current** (↓ סוגיא #1; Ma סגא #1 MD 317, Sy ܐܣܓܝ LS 458b [< Ma], OfA סגי DNWSI 776 [Peh ideog., Aḥ], Akk *segû* to move about CAD S 206) **Pe. 1. to walk, go, move: כי קאסגי** when he walks *Ber* 60b(35); **והנך אינשי דסאגו בעלילותא** those people who walk in perverse ways *Šab* 88b(2); **והדר סגיא לבי מארה** (the donkey) used to go back afterwards to its master's house *Tan* 24a(23); *Zev* 113b(31); **עמודא דנורא דהוה סגי קמיה** the pillar of fire that used to go before him *SOZ* 73:7; **2. to be current, valid: באתרא דלא סגו פריטי דכספא** in a place where small silver coins are not current *BB* 165b(44); *TGHark* 45:26; **פוק חזי טיבעא דמאן קא סגי בעלמ'** go out and see whose coinage is current [lit. walks in the world] *Švu* 6b(35); **האיך שקיל כסף זוזי דסאגו הוא** that silver *shekel* [v. Gen 23:16] is *zuzim* which are current *AnanSch* 17:10; **עד היכא נהרדעא עד היכא דסגי קבא דנהרדעא** until where does GN (extend)? As far as the *qab* of GN is valid *Ket* 54a(33; V[5]Ed,TGHark 205:25)

Pa. 1. to walk, go, move: a. people: **הדרינן ליה וסגינן** we returned (it) and were able to walk *BB* 74a(7); **הי מינייהו סגי ברישא** which one of them [i.e. the faces of the androgynous first person] walked first? *Er* 18b(7); **חשכה לו כי מסגי קליל קליל אבל כי רהיט מטי** he will be overtaken by darkness (in reaching his house) when he walks very slowly, but when he runs he will reach (it in the light) *Er* 51a(4); **עד השתא דסגאי** I have been walking up until now *Tan* 24a(13; **LM[2]**); *Šab* 100b(15); *ib.* 118b(51); *Yom* 86a(35); *Yev* 103a(20) [↓ לוחתא]; *Ket* 62a(22); *Qid* 31a(15); *BQ* 60b(26) [↓ √חבי #1 itpa.]; *San* 95a(45); *Ḥul* 48a(51); *Bek* 8b(16); **לאו דרכיה לסגויי בכרעיה** he does not usually go on foot *Geon* 104b:3; *BM* 81b(7); b. animals: **אית לך רשותא לסגויי עלי** you have permission to walk upon me *BQ* 24b(33); **עיזי מסגאן ברישא והדר אימרי** the goats walk first and then the lambs *Šab* 77b(23); **וסימנא דהלין שמונה שרצים דמסגו על חפא דידיהו ועל חפא דכרעיהו** the sign of these eight creeping animals is that they walk on the palm of their paws and on the palm of their hind legs *Anan* 66:15; *ib.* 4; **בני סאגויי על ארבע** (animals) that can walk on all fours *ib.* 18; c. other: **לא מסגיא ספינתא טובא** the boat was not moving very much *BB* 73b(25); *Ber* 54b(3); **2. to travel: אורחא דבאעי לסגויה בעסרא יומי** he would ordinarily travel it in ten days *San* 95a(11); **דהוו מסגו בלילואתא ובימימי** they used to travel by night and by day [lit. during the nighttimes and during the daytimes] *BM* 28a(38); **מאן דמסגי בספינתא** one who is traveling by boat *IHP* 615:2 [cf. √אזל #1 pe., mng. I.2.b]; *HG1* 161:18 = *TGDr49* 97:7 [↓ √יתב pe., mng. 6a]; **3.** w. ־ב **to act, engage in: ומי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא** are righteous men permitted to engage in deceit? *Meg* 13b(10; MGG 517:12) // *BB* 123a(41; **Es**) [cf. Ma: **בדאגלאותא מאסגיא** she acts treacherously MD ib.]

Itpa. to walk, walk past s.o. [w. ־ל; cf. Satzlehre 40]: **ולא איסתגיא גמלן** our camel could not walk *BB* 74a(5); **כיון דלא מסתגי להו בהדיא** since they cannot walk (in it) directly [i.e. in a straight line] *Šab* 7a(15); **תרי גברי באמתא ופלגא לא מסתגי להו** two men cannot walk past each other in (the space of) 1 1/2 cubits *Men* 98b(5; **V[10]**); *Yom* 51b(34); *BM* 107b(53; **V[22]**); *ib.* 108a(1)

סגי #3 vb. **to close** (< ↓ √סגר) **Pe.: עיליה לאינדרונא וסגא לבבא באפיה** he brought him into the room and closed the door before him *BM* 86a(25); **ואותביה תותיה בי@סדייה וסגא עילויה** he placed him under his pillow and closed (it) over him *San* 95a(39)

סַגִּי, סאגי adj. **many, much,** n.m.pl. **public** (↓ √סגי #1, סגיותא; TA סַגִּי TO Ex 19:21, Sy ܣܓܝ LS 458, Ma סאגיא #1 MD 309) **I. adj. many, much:** pl.m. **חשוך ענני סגיאין מימיהו** (if) the clouds have become dark their water is plentiful *Tan* 10a(14); **הני פריטי באתרא דסגיאן** in a place where small (copper) coins are plentiful *BM* 44b(11); **זימנין סגיאין** many times *Ber* 11b(24); *Meg* 23b(5); *BB* 65a(4); *Zev* 94a(32); **II. n.pl.m. public** [calque < MH רַבִּים J 1438]: **שבילא דסגיאי** a public path *SŠHai* 11a(20) [cf. MH[2] **שביל הרבים** BB 55b(1)]; *ib.* 11b(2)

Y: סַגֵּי BAYTN 167.

– **סַגֵּי נְהוֹרָא** n.m. **blind man** (euph.; lit. one much of light; ↓ נהורא; Sy ܣܓܝ ܢܘܗܪܐ LS 458, JPA סגי נוהריה DJPA 367) sg. חיותא ... דשח⟨ט⟩ה סגי נהורא an animal that a blind man slaughtered *HP* 208:2; pl. הנהו תרי סגי נהורי דמינצו two certain blind men who were quarreling *Ber* 56a(44)

Y: סַגֵּי נְהוֹר *Ber* ib.

סַגִּיוּתָא n.f. **great number, multitude** (↓ סגי adj.; Sy ܣܓܝܐܘܬܐ LS 458) sg. לבלבל פתורך בבני ובבנאתא בסגיותהון may your table be confused by your sons and daughters in their great number *MQ* 9b(23; MGG 466:13[Var])

סגר vb. **to restrain** (↓ √3#סגי, √סגר; Sy ܣܓܪ LS 459, Ma סגר MD 318) **Itpe./a. to be restrained:** שיבקן איסתגרי בקיימתא leave me alone! I was restrained [i.e. unable to answer] in the first (case) *BQ* 40a(43; **F¹H¹**)

סַדָּא n.m. **stock** (↓ סדאה, 1#סדנא; Sy 1# ܣܕܐ LS 460, Ma 1#סאדא MD 309) sg. סדאה בסדיה יתיב ומדול ידיה משתלם the one who makes stocks sits in his stock [i.e. that he made], and he is required by his handicraft *Pes* 28a(8; **CM²**, TGAs42 160:4)

סַדָּאָה n.m. **one who makes stocks** (*nisbe*-form < ↓ סדא) sg. *Pes* 28a(8; **CM²**) [↓ סדא]

Geon. expl.: ויש ששונין סדאה מלשון יושב בספינה או באסדה OHP ib. 143:8(Ar); Lit: Contra Ros, Tarbiz 57 [1988] 13, this word should not be translated 'one who tortures in the stock' as the var. נגרא [Ms. **E¹**] proves [v. the Akk phrase quoted ↓ דוולא].

סַדְיָא n.m. **pillow** (< אסדיא*; ↓ בי סדיא; Sy ܣܐܕܝܐ pl. LS 32, Ma עסאדיא MD 354) sg. שאדו ליה סדיא יתיב עליה they placed a pillow for him, (and) he sat on it *Pes* 86b(18); *ib.* 22

סְדִינָא n.m. **a cloth made of a light material and worn by wrapping it around the body or the head** (JPA סדין DJPA 368, BH סָדִין HAL 702, Akk *saddinnu* cloth, garment CAD S 17) sg. ארבעה זוזי דצירי בסדינא four *zuzim* which are tied in an *s.*-cloth *BM* 24b(15); *Ket* 85b(2); *San* 26a(3); זבן בהו חדא מרגניתא אותבה בסדיניה ואמרי לה בסייאניה דרישיה והבהדיה) דקא עבר מברא אפרחיה זיקא לסדיניה he bought a pearl with it [i.e. the money], placed it in his *s.*-garment – some say: in his *s.*-cap – and while the ferry was crossing, the wind carried off his *s.*-cloth *Šab* 119a(23); וליכרוך בסדיניה וליגני let him wrap himself in his *s.*-cloth and lie down *Giṭ* 70a(20); *ib.* 21; *Ḥul* 58b(6); שרא ר' זירא לסדיניה PN removed the fringes from his *s.*-cloth [lit. untied his *s.*-cloth] *Men* 40b(6); מיכסי בסדיניה dressed in his *s.*-garment *TGHark* 162:1; מיכסי סדינא *BM* 81b(6) [≠ ↓ 1#סרבלא]; אותביה לסרבלא ושקליה לסדינא שטפיה מיא לסדיניה he placed the *s.*-garment on it [i.e. the ass] and took the *s.*-cloth (for himself). The water washed away his *s.*-cloth *ib.* 9; סדינא בקיטא סורבאלא בסתוא the *s.*-cloth in the summer and the *s.*-garment in the winter *Men* 41a(24; TGHark 190:4)

Lit: AIOA 94[324]; ALBH 109; Voc: סְדִינָא HGP 21b:37; Y: סְדִינַאי *San* ib.(BAYTN 58).

1# סַדָּנָא, סדאנא n.m. **anvil, base** (↓ סדא; Sy ܣܕܢܐ LS 460, Ma 1#סאדאנא MD 309; cf. also NP *sandān* anvil PED 701, Arab سِنْدان PLAr 167) sg. הוה מתיי סדאנא וארזפתא נקשי קמיה they used to bring an anvil and a hammer (and) strike (it) in front of him *Giṭ* 56b(41; MGD 728:14); סדנא דפרזלא an iron anvil *Bo* 78:5

Lit: Geig, AAC 289, s.v. סדן; Löw, ZA 23 [1910] 288+; Y: סַדָּנָא BAYTN 90.

– **סַדָּנָא דְאַרְעָא** n.m. **the base of the earth** (↓ ארעא; Ma סאדאנא דארקא MD 309; cf. Sy ܣܕܢ ܐܪܥܐ horsehound LS 460) sg. סדנא דארעא חד הוא the base of the earth is one *BB* 67a(24; **EsP¹**) [**H**: חדא תשמשתא] // *Qid* 27b(13) // *BQ* 12b(5) [i.e. by taking possession of one field a person takes possession of a group of disconnected fields which he has acquired since they are all ultimately connected below ground]

Y: סַדְנָא דְאַרְעָא *BB* ib.

– **סַדָּנָא דְמַיָּא** n.m. **wheel turned by running water** (Ma סאדאניא דמיא Gy 193:4) sg. *Ḥul* 16a(5)

Y: סַרְנָא דְמַיָּא *Ḥul* ib.

– **סַדָּנָא דְפַחְרָא** n.m. **potter's wheel** (turned by hand or foot; Sy ܣܕܢܐ Audo 2:127 [= ܓܠܓܠܐ ܕܦܚܪܐ]) sg. *Ḥul* 16a(4) [cf. TA: ונחתית לבית פחרא והא הוא עביד עבידתא על סדנא TJ Jer 18:3 (H אָבְנָיִם)]

Lit: Löw, ZA 23 [1910] 289. In light of the consistent rdgs. w. *dalet* in both BT and TA, as well as the corr. mng. in Sy [not listed in LS!], the rdg. w. *resh* should be rejected [so Löw, ib.; contra Ros, Tarbiz 57 [1988] 4]; Y: סַרְנָא דְּפַחְרָא *Ḥul* ib.

[– **סדנא דריחיא** ↓ סרנא n.]

[**2# סדנא** ↓ סדאה n.]

סדק vb. **to split** (Sy ܣܕܩ LS 460, Ma סדק MD 318) **Pe.:** pass.part. סדיקה *Bek* 45a(19) [of the foot]; סדיקן *ib.* 40a(32)

סדר vb. **to arrange, recite** (↓ 1#סדרותא, סדרנא, סידרא, סידורא; Sy ܣܕܪ pe. LS 461, Ma 1#סדר pe., pa. MD 318) **Pe. 1. to arrange:** דמיחזי כמאן דקא סדר דיניה he appears like one who is arranging his case (before the judge) *Švu* 30b(35; HP 122:22,**F²**); pass.part. והוא דסדירן in a case where (the stones) are arranged (to build a wall) *BB* 69a(8); **2. to recite, relate:** נשי כל מה דאית לה(ו)י"י סדרן אהדדי בבית הכסא women relate among themselves all that involves them in the privy *Giṭ* 45a(44); וסדרי כל חד וחד מינהון ברכה דיליה each one of them recites his own blessing (after the meal) *TaS* 583:3 [prayer]; pass.part. וסדירן בפומא דרבנן משמא דרבואתא ראשונים דמן בתר סאבוראיי (these matters) are recited in the mouth of the scholars in the name of the early teachers following the *Savoraim TGHark* 101:19; *ib.* 20

Pa. 1. to recite, relate: a. biblical verses: דקא מסדר פיסוקא וכתיב ליה (the scribe) would recite a verse and write it *Meg* 18b(36); ר' יהושע בן לוי מסדר להו להני קראי וגני PN used to recite these verses and lie down (to sleep) *Švu* 15b(30); b. Tannaitic tradition: ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל a certain blind man who used to recite Tannaitic traditions before PN *Beṣ* 16b(22) // *Qid* 66a(17) [cf. MH²: בעל משנה שהוא סודר הלכה לפניו VR 497:5]; רב אדה בר אהבה מסדר מתניתין עסרין וארבעה זימני PN used to recite our Mishna twenty-four times (in order to remember it well) *Tan* 8a(8); *ib.* 6; רבי כדתרצה למשנתינו לא סדרינון למסכאתא חדא בתר חברתא אלא חדא חדא תניא באפי נפשה when PN arranged our Mishna, he did not recite the tractates one after the other, but each one was learnt by itself *IŠGF* 32:3; c. Aggada: ההוא מדרבנן דהוה מסדר אגדאתא קמ' a certain one of the scholars who used to recite *Aggadot* before him *Suk* 53a(39); *Ber* 10a(31); *Er* 21b(15); *Yom* 38b(23); d. legal traditions: והא אביי מסדר מערכה משמא דגמרא was PN not, in fact, reciting the order of the priestly functions in the name of the tradition [i.e. w/o a tradent] ...? *Yom* 14b(23) [v. Bacher 31]; הוו(ת)⟨ה⟩ אית להון שמעתאתא דגרסי להון רבנן כולהון ומסדרי להי תדיר they had legal traditions which all of the scholars used to study and recite constantly *IŠGF* 62:3; e. blessings: חזינא ליה לרב כהנא דמסדר להי אכסא I saw PN reciting them [i.e. the aforementioned blessings] over the cup (of sanctification) *Suk* 46a(48); f. praise: התם נבייא הוא דקא מסדר שבחיה דאברהם מאי דהוה מעיקרא in that case [i.e. Neh 9:7] it is the prophet who relates Abraham's praise as he formerly was [i.e. when called Abram] *Ber* 13a(30); **2. to make an assessment** [< MH² סדר pa. J 958]: זבוני מזבנינן ליה סדורי מסדרינן ליה (if) we actually sell it [i.e. his property for the debt], shall we really make an assessment for him (to retain necessary items)? *BM* 113b(30; **Es**); *ib.* 32

Af. to arrange: והא רב יהודה מסדר צלותיה ומצלי did PN not, in fact, (first) arrange his *tĕfilla* and (then) pray? *RH* 35a(21) [cf. MH²: יסדיר אדם תפלתו ib. 19]

Lit: Bacher 133.

1# סַדְּרוּתָא n.f. **order** (↓ √סדר; Ma סאדרותא MD 310, 318, Sy ܣܕܪܘܬܐ LS 461) sg. אנא עבידנא סדרותא במיל(י)לי דמתא I shall make order in the matters of the town *Qid* 76b(27); *ib.* 28

2# סדרותא n.f. (**uncertain**; ↓ שדרותא) סדרותיה דמר ורבונותיה דמר גרמא ליה דמר דלא תיתמר שמועתא מפומיה your ... and your ... were the reason caused the halakhic tradition not to be said in your name *Pes* 104b(9; **CV¹**) [Var: שדרותיה **V¹⁴V¹⁷**; סרדותיה IŠGS 65:4]

סַדְּרָנָא n.m. **one who arranges or systematizes** (↓ √סדר; MH² סדרן, סודרן Gross, Patterns 67; cf. Sy ܣܕܪܢܐ LS 461, Ma מסאדראנא MD 275) sg. גמירא אנא וסדרנא אנא I am one who has learnt (the legal traditions) and who arranges (them)

Pes 105b(11) [cf. Ma: חכימא דׅלאסדיר an unmethodical scholar MD 318]; pl. סדרני דאוריתא systematizers of the Law *TGAs27* 33:14

Y: סַדְרָנָא *Pes* ib.(BAYTN 226).

סהד, שׂהד vb. **to testify, bear witness, affirm** (↓ סהדותא, סהדא, אסהדותא; Sy ܣܗܕ LS 461, Ma סהד MD 319) **Pe.** (e/u) [w. ל־, **על** for s.o.]: אתא זיגורא סהיד ביה קמיה דרב פפא PN came (and) testified against him in the presence of PN$_2$ *Pes* 113b(15); ושהידו עליה בהכין they testified concerning it in this manner *TGHark* 275:27; שהודו עלאי bear witness for me *SŠHai* 14a(5); *TGHark* 165:24; דלא ליתי שמעון ולסהוד ליה ללוי NN should not come and testify for NN$_2$ *BB* 43b(9); ליתו שהדי לישהדו בי *ib.* 29a(38); אי אתית סהדת לי if you come to testify for me *Švu* 32b(7); למסהד *TGAs27* 23:4

Af. 1. id.: a. alone: אמרו ליה אסהיד they said to him: "Bear witness" *RH* 21a(4); חזא מעשה באתריה דר' יוסי ואזל אסהיד באתריה דר' יהודה he saw an event in PN's place and went to give testimony in PN$_2$'s place *Ket* 28b(21); לא איבעי ליה למיזל אשהודי he was not required to go (and) testify *BQ* 114a(7); למיחזי אתיתו או לאסהודי אתיתו did you come (merely) to see or to give testimony? *Mak* 6a(19); b. w. א־, על: אכולה מילתא קא מסהדי they are testifying about the entire matter *Ket* 24b(19); דלא צריך איהו לאסהודיה אחתימות ידיה so that he does not have to testify as to his (own) signature *Ket* 21a(16); c. w. ב־: מעידנא דאסהיד ביה הוה ליה רשע from the time that he testified against him he was considered an evil person *San* 27a(3); אתו סהדי ואסהידו ביה דאחוה הוא witnesses came and testified concerning him that he was his brother *BM* 39b(39); *ib.* 5b(38); *AZ* 17b(44); מי יימר דכי אתינא ומסהידנא ביה הוה מודה who can say that if I had come and testified concerning him, (the other) would have acknowledged (the claim) *BQ* 56a(39); ואזיל מסהיד ביה בי גוים he goes (and) testifies concerning it in the pagan court *ib.* 113b(48); **2. to affirm, prove:** תא חזי מאן גברא רבה קא מסהיד עליה come and see what sort of great man affirms concerning it [i.e. what he did] *Ber* 30b(11) // *Ḥul* 7a(28); הא מניכו נסהיד עלן (a prophet who comes) from you will, in fact, affirm our (independent status) *San* 39a(52)

סָהֲדָא, שׂהדא n.m. **witness** (↓ √סהד pe. part.; TA סָהֲדָא TO Dt 19:18, Sy ܣܗܕܐ LS 461, Ma סאהדא MD 310) a. general: sg. אנא חד סהדא אית לי I have one witness *Švu* 31a(17); דכתבי בין שהדא לשהדא they write between (the signature of) one witness and another *BB* 164a(13); גוים מפקי ממונא אפומא דחד שהדא pagans expropriate money on the testimony of one witness *BQ* 114a(1); pl. אנן סהדי we are witnesses *Ber* 17b(39); אתו סהדי ואסהידו ביה witnesses came and testified concerning him *BM* 5b(37); ההיא איתתא דאיתאי סהדי ואשתקור a certain woman who brought witnesses and they were proved to have lied *Mak* 5b(6); שהדי שקרי false [lit. lying] witnesses *Soṭ* 6a(33) [↓ 1#שׂקרא]; *Qid* 65b(40) [↓ 1#שׂקרא]; לאכחושי סהדי to refute (the testimony of) the witnesses *RH* 20b(13); ואתו סהדי ואזומנהו דלא באפיהו גנב witnesses came and proved them [i.e. the previous set of witnesses] false, that he had not stolen in their [i.e. the previous set's] presence *BQ* 75b(37); תלת כיתי שהדי three sets of witnesses *ib.* 24a(27); האיי שטרא פרסא דחתי' עליה סהדי ישר' a Persian deed on which Jewish witnesses are signed *Giṭ* 19b(30); דנוסחיה ושהדיה כתיבין לעילא (a document) whose text and witnesses are written above *SŠHai* 14b(16); אנחנא שהדי דילתחתא חתימיננא we, the witnesses, whose signatures are affixed below *ib.* 16a(19); b. in a fig. sense: sg. מיטרא במערבא סהדא רבה פרת (a rise in the level of the) Euphrates is a solid witness for rain in Eretz Israel *Šab* 65b(4) // *Ned* 40a(43) // שהדא *Bek* 55b(11)

The archaic orthography for this word with <š> [= *śin*], which is often retained in JBA, is well attested elsewhere in A in JPA [v. DJPA 570], Pal [v. PAT 413], and in the Old Syriac inscriptions [v. OSIEI 62, 106]; Voc: שׂהֲדֵי HGP 21a:31; סָהֲדֵי VTM 92; Y: סָהֲדָא *Šab* ib.(BAYTN 104).

סָהֲדוּתָא, שׂהדותא n.f. **evidence, testimony** (↓ √סהד; TA סָהֲדוּ TJ Is 8:20, Sy ܣܗܕܘܬܐ LS 461, Ma סאהדותא MD 310) sg. a. general: הא סהדותא עד שיתין שנין מדכר טפי לא מדכר (a person) can, in fact, recall evidence for sixty years. He cannot recall longer than that *Ket* 20b(28; V[5]);

היכא דלא חזו שהדותהו בהדי הדדי if they did not see their evidence together *HP* 80:20; כמאן מקבלינן האידנא סהדותא מעם הארץ according to whom do we accept testimony now from an *'am ha'areṣ*? *Ḥag* 22a(41); *Ber* 14b(52); *AZ* 36a(22); הני למיעקר סהדותיהו קאת{י}⟨ו⟩ these (witnesses) come to abrogate their testimony *Ket* 19b(30); *BQ* 113b(48); לאו כולי עלמא חאזו לסהדותא not everyone is eligible (to give) testimony *San* 89a(28); שהדותא דקרובים או שהדותא דפסולים testimony of relatives or testimony of invalid witnesses *TGHark* 101:5; ואע"ג דשהדי דעיקר שהדותא לא ידעין למיקרא even though the witnesses to the main evidence are illiterate *ib.* 117:17; 95:34; *Geon* 256:7; b. in phrase ידע בסהדותא to know evidence (in s.o.'s favor): דרב אשי הוה ידיע בסהדותא לרב כהנא PN knew evidence for PN$_2$ *Ket* 20b(2); *BQ* 113b(48; HP 82:21); *Švu* 30b(39); *Mak* 5b(22); c. in legal documents: שהדותא דהות באנפאנא testimony which was before us *SŠHai* 4b(16); *ib.* 5b(17); 6b(4); 11a(4); *Dec* 9:1; וסהדותא דא כתבנא וחתמנא ויהיבנא לפלני דנן we have written, signed, and given this testimony to NN *SŠHai* 4b(13); *ib.* 8a(2)

Y: סָהֲדוּתָא *BB* 39b(9; BAYTN 205).

סוביסך, סביסק n.m. **mandrake plant** (< MIr ? [cf. NP *sābīzak* PED 638]; Sy ܣܒܝܣܟ LS 455) sg. *San* 99b(34) [expl. BH דּוּדָאִים Gen 30:14; Var: סיבסיך TGWeisz 81b:12; סביסקי ed. Sonc.]

Lit: Pfl 189; Flora 3:365+.

1# סובר vb. **to let blood** (↓ מסובריא, סיבורי; > Arab سَبَرَ to probe a wound, مِسْبَار probe for wounds Fr, AF 261) **Quad.:** דסובאר *AZ* 28b(40); דמסובר ולא משא ידיה one who lets blood and did not wash his hands *Pes* 112a(1; **E**[2]); דמסובר ואכל ציפרא פרח ליביה כי ציפרא the heart of one who lets blood and eats (the meat of) a bird will palpitate like (the fluttering of) a bird *Mei* 20b(20) // דמסו{כ}⟨ב⟩ר *Ned* 54b(20) [Var: ס⟨ו⟩בר Ar (AC 6:12)]; האי יומא דעיבא והא⟨י⟩ יומא דשותא לא מהלינן ליה ולא מסוברינן ביה we do not circumcise or let blood on a cloudy day and on a day of a south wind *Yev* 72a(7)

2# סובר vb. **to support, maintain** (archaic; TA סובר TJ 1K 4:7; cf. Sy ܣܝܒܪ to endure, be sustained LS 457) **Quad.:** ואנא איפלח ואייקר ואיסובר יתיכי I shall work, honor, and support you *SŠSad* 232:16 [marriage writ]; ומסוברין ית נשיהון בקושטא they support their wives faithfully *ib.* 18 // *SŠHai* 13b(1); *ib.* 19; 20

[**סוג** ↓ √2#סגי vb.]

סוגא n.m. **name of a bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(17)

Geon. expl.: סוגא מצוייה אצלינו הרבה ואין שורה אלא באגמים ובין ביצעי המים Geon 118:14; Y: סוּגָא *Ḥul* ib.

1# סוּגְיָא n.m. **walk, course, practice** (↓ √2#סגי; Ma 2#סיגיא going, walking MD 324, 4#סיגיא copy, treatise ib. 325) **1. walking, walk:** sg. לתרוצי סוגיא עבידא (an old man's cane) is made to make (his) walking straight *Šab* 66b(1); עשרה פרסי סוגיא דחד יומא ten parasangs is one day's walk *HP* 166:18; **2. course:** sg. סוגיא {ב}⟨ד⟩שמעתא the course of the legal discussion *San* 51b(19); סוגיא דכולה שמעתא *TGHark* 135:14; *OHR BQ* 43:11; והכין סוגיא דגמארא such is the course of the *gemara* *TGHark* 95:36; **3. practice** [cf. ↓ הילכתא]: sg. וסוגיא בעלמא אליבא דחד מניהו the general practice is according to one of them *San* 6a(17) // *ib.* 33a(21); סוגיין דעלמא *IŠGF* 37:17; *ib.* 22; 45:3; *TGHark* 48:8; *ib.* 193:31; 205:30; סוגיין ומנהגין כי דמר רב עמרם our practice and custom is like that of PN *ib.* 112:17; 137:3; 205:27; והכין סוגיא דכו[לי ת]למוד[א] such is the practice of the entire Talmud *TGAs42* 64:4; סוגייה סוגיא דקטלא his practice is the practice of killing *Bo* 78:4

Y: סוּגְיָא *Šab* 66b(1; BAYTN 153).

[**2# סוגיא** ↓ אגיא n.]

סוגייני n.pl.m. **(uncertain)** סוגייני דערבתא catkin(?) *Er* 29b(45)

Geon. expl.: בקעים של עץ ערבה GnK5 172:9; Lit: Löw, Flora 3:334. The rdg. is uncertain and there are many varr. in mss. [v. DS, ad loc., n. ו]; Y: סוּגַיְינֵי *Er* ib.(BAYTN 270).

סודנא, סדנא n.m. **beer** (etym. unkn.) ↓ בי סודנא n.

סודני, סודאני n.m. perh. **dweller in a rural area** (etym. unkn.) sg. *Ber* 44b(45) [appellation of

Rab Papa]; *Men* 71a(12); *Nid* 12b(1) [Var: סודאני OHT Ber 104:14]

Geon. expl.: וכך שמענו מן הראשונים סודני הקלאה כלומר שאתה והאיי סודני איש סודי מבני שדה ולא מבני מדינה OHT Ber 104:19; תורה והני מילי בעלמא אינון ... וגם סודני אינו מבוער לקרוא לבן כפר עירני וסודני ib. 85:13. This word is poss. not A; Y: סוּדָנִי *Ber* ib.

סוּדָרָא, סודארא n.m. **scarf, a long rectangular piece of cloth usually wrapped around the head but also employed to tie or cover a variety of items** (< σουδάριον, Lat *sudarium* Lehnw 373; Sy ܣܘܕܪܐ LS 461) a. general: sg. שקל סודריה כרך ליה he took his scarf (and) folded it up *BQ* 20b(2); רמו ליה סודרא בצואריה וקא מצערי ליה they placed a scarf around his neck and were tormenting him *AZ* 4a(37) [Var: סודארא SM 190:25]; ד' קרנוהי דסודרא the four corners of the scarf *ḤM* 42:21; *ib.* 45:14; *Šab* 140a(49); *ib.* 77b(35) [expl. as סוֹד ה' ליריאיו Ps 25:14]; *Qid* 8a(25); b. used as a head covering [i.e. a turban]: 1) general: sg. כומתא וסודרא a *k.*-hat and a scarf *Er* 84b(17; **O**); *ib.* 91a(40); *MQ* 15a(26); סודרה דמר כדמירבנן your scarf is like that of the scholars *Pes* 111b(23); 2) w. √2# פרס pe. to wrap around: אביי אשכחיה לרב יוסף דיפריס ליה סודארא ארישיה PN encountered PN_2 who had wrapped a scarf around his head *MQ* 24a(42); *Ber* 51a(54) [expl. MH עיטוף ib.]; *ib.* 60b(37; **M**); *Qid* 29b(45); *BM* 85a(25); *Šab* 148b(1) // *Beṣ* 30a(6) [around a jug]; c. wrapped around the feet in place of shoes: sg. רבה בר רב הונא כריך סודריה אכרעיה ונפיק PN used to wrap his scarf around his feet (on the Day of Atonement) and go out *Yom* 78b(10) // *Yev* 102b(44); d. used to tie and carry var. items: הוה צייר זוזי בסודריה ושדי להו לאחוריה PN used to tie coins in his scarf and place them over his shoulder [lit. behind him] *Ket* 67b(48); *Ber* 57b(57); *Yev* 63a(47); האי סודרא דאזמניה למיצר ביה תפילי a scarf which he prepared in oder to tie it phylacteries *San* 48a(10) // *Ber* 23b(28); דיסתנא דכריכא בסודריה a portion of food wrapped in his scarf *Giṭ* 68a(2); *ib.* 67b(44); *Suk* 26a(55); *ib.* 37a(27) [*lulav*]; e. used symbolically in affecting a transfer of ownership: sg. ומאן לימ' לן דסודר' דיאתפי' [= דאיתפיס] לא מתפי' who will tell us that the scarf which was retained (by the buyer) is not retained? *Ned* 48b(9); *ib.* 13; *BM* 7a(29)

Y: סוּדָרָא *Suk* 26a(55; BAYTN 161).

סוהרין n.m. **white date** (etym. unkn.) sg. *GŠ* 314:16 = *HGl* 90:74(Var)

P expl.: סוהרין כּוּרמא ספיד white date SMel 65:690.

סוורא n.m. perh. **pile of wood** (< MH^2 סוור, סואר J 960) sg. סוארא *Naz* 26b(16)

Y: סְוָאר *Naz* ib.

סוחרנא n.m. **surrounding area** (↓ √סחר; TA סְחׇרְנוֹהִי TJ Jer 48:17; cf. Sy ܣܘܚܪܢܐ walled enclosure LS 467) pl. סוחרנוהי גלידא its [i.e. the mountain's] surroundings are ice [i.e. my beard has turned white] *Šab* 152a(8)

סוט vb. **to become frightened** (< סעט*; ↓ סיוטא; Ma סוט pa. to abhor MD 321, Sy ܣܘܛ to shudder, loathe LS 487) **Itpa.** כי מטא תיתורא אסתייט שדייה when (the donkey) reached the bridge, it became frightened (and) threw him *Ned* 41a(32; MGG 122:16V^2) [Var: איסטי' V^{21}; אסטויט Ar (AC 1:168)]

Lit: Nöld, MG 126.

סוטא n. **(uncertain)** sg. משח סוטא *s.*-oil *ḤM* 41:17

סוי vb. perh. **to jump** (cf. Sy ܣܘܐ to long, desire LS 462) **Pa.:** הוה קא מסוי לאפה (the child) would jump towards her *Ket* 60a(14; V^5) [but cf. Var: סוא לאנפיה TGHark 99:16]; סוי לבה she was happy [lit. her heart jumped] *ib.* 62b(42; **Fr**[mrg.],Ar [AC 1:207, s.v. אסתקר]; ↓ √1# סקר])

The mng. of this rt. in both passages is very uncertain [v. comm.].

סוף #1 vb. **to sum up** (↓ סכא; Sy ܣܦ to end LS 464) **Pe.:** מסך סיכי להו they sum them up [i.e. the small coins as *zuzim*] *BB* 166b(18; HG2 538:25[Var],Ibn JanaḥHeb 338:3)

Af. id.: אסוכי מסכי להו בזוזא *BB* ib.(HP 67:18).

סוף #2 vb. **to apply, smear** (TA סוּך pe. to anoint TO Dt 28:40) **Pe.:** ואפי' סך נש' (because of removal of hair), and even if he applied a depilatory agent *Naz* 40a(19); *ib.* 51b(9); 61a(9); דסך חמש אצבעותיו נשא סכו נשא *BQ* 86a(9; **Es**); *Mak* 20b(4)

סוּכָא, שוכא n.f. **branch** (↓ סוכתא; Sy ܣܘܟܐ LS 463; cf. Arab شَوْك thorn Siggel 47) sg. שוכא דארזא שוכ' דארזא עץ בעלמא הוא בעמרניתא דאית ביה the pine branch [expl. MH לֶכֶשׁ MŠab 2:1]. The pine branch is merely wood. (This refers) to the woolly substance which is in it [i.e. the pine wool produced from the needles on the pine branch] *Šab* 20b(20); *ib.* 10; pl. שוכי *BM* 24a(16; V^{22}) [expl. MH בדי ib.]; סוכי דארזי *Šab* 155a(21) [expl. MH זירין Mib. 24:2]; *ib.* 27 [expl. MH כיפין Mib.]

Lit: Flora 3:45; AAC 393; Koh, AC 3:317.

סוכלתנותא n.f. **intelligence** (learned lw. < BA שָׂכְלְתָנוּ HALOT 1987; TA סָכְלְתָנוּ TO Ex 31:3, Sy ܣܘܟܠܬܢܘܬܐ LS 473) sg. ואן היא סכלתנותך where is your intelligence? *Šab* 30a(11)

Y: סוּכְלְתָנוּתָךְ *Šab* ib.(BAYTN 313).

סוּכְּרָא n.m. **bolt** (< Akk *sikkūru* bar, bolt CAD S 256; ↓ √סכר; Sy ܣܘܟܪܐ LS 475, Ma סוכרא MD 321) sg. אותיב (חדא) ידא אעייניה וחדא ידא אסוכרא he placed one hand on his eye and the other hand on the bolt *Men* 64b(32); מכרכא גופתיה על סוכרא its body is wrapped around the bolt *Bo* 112:5; *ib.* 113:7; pl. שבעא סוכרי דבבא seven bolts of a gate *Šab* 67a(5)

Lit: AIOA 91. This word may also poss. occur in the phrase מאבולא ועד סיכרא *Ket* 17a(48); Y: סִיכְרָא *Men* ib.(BAYTN 122).

סוּכְּתָא, pl. סוּכֵּי, שוכי n.f. **branch, twig** (↓ סוכא; Sy ܣܘܟܬܐ, pl. ܣܘܟܐ, ܣܘܟܝܬܐ LS 464, TA סוֹכַת־ TJ Jud 9:48) sg. האי מאן דשדא סוכתא לאתונא one who threw a branch into an oven *Šab* 74b(10; OHT ib. 69:13) // סוי(ו)כת' *AZ* 38a(29) [cf.: שדא ישראל תרי תלתא גוויז בפורנא a Jew threw two (or) three) pieces of wood into a furnace NDGR 180:12]; pl. כיון דנתרן שוכיהו שביק לה ונפיק since their twigs may drop off, he leaves it [i.e. the *sukka*] and departs *Suk* 13a(4; Ar [AC 8:40]) [Var: עליהו E^2; טרפייהו Ed]

Geon. expl.: סוכתא היא הגבבה שמטילין אותה [על] מוקדה בכבשן זה הגוי שהפיל גבבה לכבשן להוקיד שליוצר OHT Šab 69:15; TGHark 23:21; but cf.: פיר' סוכתא גללי בהמה דקוקים OHP Šab 32:12. The other mss. in *Šab* and *AZ* all read סיכתא 'peg' which in spite of the explanations of the commentators does not fit the context.

סוּלְמָא n.m. **mountain range** (JPA סולמיה דצור promontory of Tyre DJPA 370, Akk *simmiltu* mountain range CAD S 274, mng. 1.e; cf. TA סוּלְמָא ladder TO Gen 28:12, Ma סומבילתא MD 322, Sy ܣܒܠܬܐ LS 455) pl. הנך מסולמי דפרת נינהו those (springs) are from the mountain ranges of the Euphrates *Suk* 53b(14) // הנהו סולמי דפר"ת' נינהו *Bek* 55b(2)

Lit: AIOA 92; Y: סוּלְמָא *Suk* ib.(BAYTN 269).

סוּלְתָא n.f. **fine flour** (↓ √2# סלת; TA סוֹלְתָא TO Ex 29:40) sg. בהדי ר' יהוש' הוה סולתא שלם פיתא דרבן גמליאל סמך אסולתא דר' יהושע PN had fine flour with him (on the boat). PN_2's bread was finished, (and) he relied on PN's fine flour *Hor* 10a(47); *Ber* 44b(18)

Voc: סוּלְתָא VTM 26; Y: סוּלְתָא *Ber* ib.(BAYTN 153).

סום vb. **to put on shoes or sandals** (sec. rt. < √סאן [cf. BH סאן HAL 697, Akk *šênu* CAD Š/2 292, TA סֵינָא shoe TO Dt 25:9], by way of the assim. *-nm-* > *-mm-*: סאן מסאנא* > סאים מסאנא Eps, StI 131; ↓ מסאנא, סיאמא) **Pe.** (u): הוה סיים חד מסאני' בעי למיסיו(מיה לאחרי' לא עייל he was putting on one of his shoes. He tried to put on the other but it would not go on *Giṭ* 56b(15); איבעי ליה למר למיסם מסניה ומיתא you should have put on your shoes and have come *Yom* 78a(17); האי מאן דבעי למיטעם טעמא דמיתותא ניסום מסני וניגני one who wants to taste the taste of death should put on shoes and lie down *ib.* 78b(31); סיים דימיניה ולא קטר סיים דשמאליה וקטר והדר קטר דימיניה he puts on (the shoe) of his right foot and does not tie (it). He puts on (the shoe) of his left foot, ties (it), and then ties that of his right foot *Šab* 61a(21); מאי שנא דסיימת מסאני אוכמי why are you wearing black shoes? *BQ* 59b(3; **Es**); *Tan* 22a(12); *Er* 100b(16); *Pes* 111a(19); *Tan* 12b(10) [↓ אפנתא usage b]; pass.part. כוליה אורחא לא סים מסאניה he did not wear his shoes the entire way *ib.* 23b(3); שליח ערטיל וסיים מסאני stripped naked and wearing shoes *Ket* 65b(1) // *Soṭ* 8b(15; V^2); אתו רבנן לתעניתא כי סימי מיסאני the scholars came to (the assembly on) the fast day wearing shoes *Tan* 12b(9); לא נפרוס ידיה כי סים מסאנא או סנדלא (a priest) should not spread out his hands (to bless the congregation) while wearing shoe(s) or sandal(s) *TGAs28* 192:9

Af. to place a shoe or sandal on s.o. [Sy

ועבדי להי מסאני לזונות ומסמי [PSm 2495 ܐܣܡܝ] להו ולא מדלון⟨ו⟩ עיניהו ומיסתכלי בהי they used to make shoes for the prostitutes, place them (on their feet), and did not raise their eyes to look at them *Pes* 113b(5; **C**) [Var: ומסיימו **E**²]; ומסי(י)ם ליה שליח בית דין סנדלא ברגליה the messenger of the court places a shoe on his foot *HG2* 143:1 [= GeonH ומנעו(ו)(י)לו HR 120:36]

סוּמְכָא n.m. **thickness, thick part** (↓ √סמך; TA סֻמְכֵּיה TJ 1K 7:26, Ma סומכא MD 322) **1. thickness:** sg. סומכה דרקיעא the thickness of the firmament *Pes* 94a(12); *ib.* 13; סומכא דארעא the thickness of the earth *Suk* 53b(12; Ed); *Šab* 98b(14); סומכא דקרש the thickness of the board *Šab* 98a(14; **M**); **2. thick part:** sg. סומכיה its [i.e. the spleen's] thick part *Ḥul* 55b(6) [≠ ↓ קולשׂא]; סוֹמכָא דבי כאסי the thick part of the *b.k.*-stomach *HP* 201:9(HPP 303:18)
Y: סוּמכָא *Šab* ib.(BAYTN 153).

סוּמָּק, סומאק, סוּמְקְתִי, f. **סוּמַקְתָּא** adj. **red, dark,** n. **red object, redness** (↓ √סמק; TA סוּמַק TO Lev 13:30, Sy ܣܘܡܳܩܳܐ red LS 482, Ma סומאקא etc., f. סומאקתיא MD 322) **I.** adj. **1. red:** sg.m. האי ינוקא דסומק משום דאכתי לא איבלע ביה דמיה an infant which is red because its blood has not yet been absorbed in it *Šab* 134a(33); מאי חזית דדמך סומק טפי דילמא דמא דחברך סומק טפי why is your blood redder [i.e. why is your life more valuable]? Perhaps the blood of another is redder *Yom* 82b(5) // *Pes* 25b(14) // *San* 74a(44); כברזא סומקא לסוסיא חיורא like a red strap for a white horse *Ḥag* 9b(37); *Naz* 31b(28); ⟨ביש(רא)⟩ סומקא red meat *Giṭ* 67b(21); *Ḥul* 46b(1) [↓ אהינא]; *Ket* 77b(19) [↓ דיקלא mng. 1b]; *ḤM* 40:8 [↓ טסא]; *BM* 84a(21) [↓ רומנא mng. 1b]; יצחק סומקא PN, the red one *Yev* 64b(38); f. שמשא סומקתא the red sun *BB* 84a(16) [Var: סומקתי **P**¹]; חימוצתא רומיתא סומקתי חדתי a Roman, red, new *ḥ*-garment *MQ* 23a(24; **M**²HP 169:15,Ed); pl.m. שוריאקי סומאקי דדמא red veins of blood *Pes* 74b(42) [↓ שורייקא mng. 1]; *Ḥul* 63a(3) [↓ שקיטנאה]; *BB* 32b(30) [of coins]; **2. dark** [≠ חיור light]: sg.m. *Yom* 56b(21) [of shades of blood]; חיורא וסומקא *BM* 28a(22) [of a cord]; pl.m. חיורי וסומקי *BM* 27b(28) [of garments]; *Šab* 114a(44); *ib.* 147a(3); *Yev* 120b(11); f. חמש סומקת' וחמש חיורת' (there are) five 'dark' cases [i.e. involving wine or blood] and five 'light' cases [i.e. involving water or oil] *Naz* 38a(10); **II.** n. **red object, redness:** sg.m. סומקא חלף סומקא redness for redness [i.e. red wine to replace blood which has been let] *Šab* 129a(38); דאזיל סומקא ואתי חיורא the redness (of his complexion) disappears and whiteness takes its place [lit. comes] *BM* 58b(48) [expl. MH מלבין פני חברו ib.]; סומאקא דלוליבא red covering on the pith of the date palm *Giṭ* 69a(19; OHT Giṭ 155:14) [v. Geon. expl. infra]; *Bek* 45b(30) [↓ גהי adj.]; כל אימת דלא כבייא אית בה סומקא וקא חזו לה as long as (a coal of wood) is not extinguished, it has a red color and (people) can see it *TGAs42* 159:7; pl.m. שבע סומאקי seven red (pieces of meat) *Giṭ* 69a(13; OHT Giṭ 155:9) [v. infra]
Geon. expl.: שבע סומאקי ז' כישתמאזגאת(?) והוא לחם אחמר OHT Giṭ ib., i.e. لَحْم أَحْمَر; סומאקא דלוליבא אל קשרה אל חמרה אלתי עלי לב אל נכלה, i.e. القِشْرَة الحَمْرَة اللاتى عَلَى لُب النَّخْلَة the red covering which is on the pith of the date palm ib.; Lit: Nöld, MG 154 [f. form]; Y: סוּמָקָא *Šab* ib.(BAYTN 268).

סוּנְיָא n.m. **inferior quality** (lit. ugliness; ↓ √סני; Sy ܣܘܢܝܳܐ LS 483) sg. שופרא וסוניא superior and inferior quality *BB* 122a(29; **P**¹) [**H:** סניא]
Y: סַנְיָא ib.

סוסא ↓ סיסא n.

סוֹסָאן n.m. **lily** (< MP *sōsan* CPD 75, > Arab سُوسَن Siggel 44; Sy ܫܘܫܢ LS 465) sg. משח סוסאן oil of lily *ḤM* 41:17

סוסביל n.m. **a species of locust** (etym. unkn.) sg. *AZ* 37a(34) [expl. JudA אַיָיל קַמְצָיָה MEdiyot 8:4]
Y: סוּסְבִיל *AZ* ib.

סוסגניתא ↓ ססגוניתא n.

סוסטמין n.m.pl. **shackles** (↓ √שסטם; Ma סוסט(א)מיא MD 322) abs. סוסטמין דברזל *Bo* 116:9
Lit: C. Müller-Kessler, ANES 37 [2000] 224+.

סוּסְיָא, pl. **סוּסָוָותָא** n.m. **horse** (↓ סוסתא; TA סוּסְיָא TO Ex 15:1, pl. סוּסָוָן TO Gen 49:17, Sy ܣܘܣܝܳܐ, pl. ܣܘܣܘ̈ܳܬܳܐ LS 464, Ma סוסיא, pl. סוסואתא MD 322) sg. מאי טעמ' לא רכיבת סוסיא why were you not riding a horse? *San* 105b(4) // *Ber* 7a(22) // *AZ* 4b(5); *Meg* 16a(16); *BB*

73a(28); מאן דאית לי' סוסי' ברחמיה מסי(ק) ⟨ביה⟩ does one who has a horse cause him to attack his friend? *AZ* 4a(36; MTGHark 85:23) [**P**¹: סיסיא; v. Geon. expl.]; דדוד כי דסוסיא דסוסיא שתין נשמי David's (nap) was like that of a horse, (and the length of a nap) of a horse is sixty breaths *Suk* 26b(8); *Ḥul* 79a(24); עד מלי צואר סוסיא מיא until a water depth which reaches a horse's neck [lit. until the fullness of a horse's neck of water] *BM* 108a(26); ולא תידר במתא דלא נציף בה סוסיא do not live in a town where a horse does not neigh *Pes* 113a(3); וקבור באתר דלא דריך סוסיא bury (the sherd) in a place where a horse does not tread *ḤM* 42:10; לסרוקי סוסיא to comb a horse *MQ* 10b(4); סוסיא חיוארא a white horse *San* 93a(25); *Ḥag* 9b(37); סוס(י)א דבאזיארן a horse of the falconers *Šab* 94a(23; Ar [AC 3:285]); *San* 98a(45) [↓ בארג 1#]; *Ḥul* 79a(12) [↓ ברא 1# mng. 3d]; pl. משתמטי סוסותיהו their horses escape *Pes* 113a(1; **V**¹⁴); אינקוט כרעיה דסוסותיהו their horses' feet were held fast *Tan* 23b(47; **V**¹⁷)
Geon. expl. [AZ ib.]: וכי מי שהוא רוכב סוס מכוין אותו לדוש את אוהבו TGHark 85:23 [v. DS ib. 9ⁿ; Abramson, AZ 139]; Y: סוּסיא *Ḥul* ib.(BAYTN 153).

סוסכינתא ↓ ססגוניתא n.

סוּסְתָּא n.f. **mare** (↓ סוסיא; Sy ܣܘܣܬܳܐ LS 465) sg. *Ḥul* 79a(13) [↓ ברא 1# mng. 3d]; סוסתא דאיעברא מחמרא a mare that became pregnant from an ass *Šeel* 116:34; *HG3* 392:46

סוּעֲדָא n.m. ***Cyperus esculentus*** (*chufa*; Akk *suādu* CAD S 338, Sy ܣܘܥܕܳܐ, ܣܥܕܳܐ LS 487, > Arab سُعْد Siggel 42) sg. *TGAs42* 160:13 [expl. MH סיגלי Ber 43b(8); ↓ סיגלתא]
Cf. Sy: ܣܥܕܐ ܫܝܓܠܐ السُعْد BAli 2 144:1; Lit: Löw, Flora 1:558+.

סֵיפָא, סוֹפָא n.m. **end, latter or last clause of a Mishna or *barraita*** (TA סוֹפָא TO Gen 3:15, Sy ܣܰܘܦܳܐ LS 465, Ma סאופא MD 311) **1. end:** sg.cs. עד סוף פירקא until the end of the chapter *Pes* 112a(13); *HP* 182:2; *ib.* 183:13; 186:14; סוף פיסקא the end of the verse *Anan* 39:11; סוף דינא the end of the judgment *San* 109b(3); ומודעי דנפקין מגו מודעי עד סוף כל מודעי *m.*-documents which derive from *m.*-documents *ad infinitum* *SŠHai* 16a(1); det. ואמא בסופא he said at the end (of the verse) *Anan* 13:24; ובסופא לא צריך לברוכי he does not have to recite a blessing at the end *ib.* 21:5; סופא דקרא the end of the biblical verse *San* 57b(17); שפיל לסופיה דקרא go towards the end of the verse *Ber* 10a(13); *ib.* 60a(34) [↓ √דרש' itpe.]; ויחזקאל רישיה חורבנא וסופיה נחמתא the beginning of (the Book of) Ezekiel is 'destruction' and its end is 'consolation' *BB* 14b(37); **2. סופה, סופא** f. **latter or last clause of a Mishna or *barraita*** [< סוֹפָה its end HPP 271:19; HGP 24b:16; JPA סופא DJPA 371, s.v. סוף, mng. 2]: sg. a. alone: סופא דמתניתי' *Ber* 23a(11); *AZ* 74b(33); סופה דבריתא *HP* 13:6; *Šab* 3a(2) [↓ בבא mng. 6a]; סופא קשיא לשמואל the latter clause contradicts (the opinion of) PN *BQ* 28b(17); *BM* 21b(48); סופא בית שמאי היא the latter clause is (according to) PN *ib.* 68a(30); סופה איצטריכא ליה (the *Tanna*) needed the latter clause (of the Mishna) *Yom* 84b(35); *Šab* 146b(54); *RH* 25b(41); *BB* 107b(24) // *Bek* 18a(29) [↓ √תרגם quad., mng. 2a]; אימא סופא recite the latter portion (of the Mishna) *Šab* 50a(50); *Beṣ* 7b(30); *BQ* 14a(33); *AZ* 71b(32); סופא דרישא the latter part of the former clause *BM* 34b(35); b. ≠ רישא former clause, מציעתא middle clause: רישא וסופא ניחא ומציעתא קשיא the first and last clauses are clear. The middle clause is difficult *Šab* 54a(38); *Yom* 15a(20); *BQ* 47b(16); רישא רבנן וסופא ר' מאיר the former clause is (according to) the scholars, and the latter is (according to) PN *Hor* 12b(15); *BQ* 48b(42); מר ארישא מתני לה אנן אסופא מתנינן לה you learn it concerning the former clause. We learn it concerning the latter clause *Šab* 71a(36); מאן דמתני אסופא כל שכן ארישא the one who learns (it) concerning the latter portion (of the *barraita*) most certainly learns (it) concerning the former portion *BQ* 32b(42); לא דמיא רישא לסופא the first clause is unlike the last one *Ber* 15b(7); ואדרייק מסיפא לידוק מרישא before he infers from the latter clause let him infer from the former one *Nid* 45b(41); תנא סופא לגלויי רישא he learnt the latter clause (of the Mishna) to reveal (the meaning of) the former one *BM* 10a(9)
Lit: Bacher 137; Eps, MNM 801 [mng. 2]. The form סֵיפָא which commonly occurs in BT was formed on analogy to רֵישָׁא

[v. J. Barth, Nöld Vol 789]; Y: סֵיפָא BAYTN 15.

– **סוֹף** adv. **finally, eventually, in the final analysis** (↓ סופא sg.abs.) a. alone: סוף אישתמע מילתא בי שבור מלכא finally the matter became known in king PN's palace *Ber* 56a(56); וסוף מכפר ליה finally (the sacrifice) forgives him *Kar* 8a(49); *Ned* 41a(20); *San* 95a(53); *ib.* 101b(34; MGE 21:19); b. duplicated: סוף סוף יהב ליה זוזא finally he gave him a *zuz Ber* 56a(45); סוף סוף תרי ותרי נינהו in the final analysis, there are two (witnesses) against [lit. and] two *Yev* 88a(32); סוף סוף מאי קמ״ל in the final analysis, what does he teach us? *Kar* 11b(43); סוף סוף אתו ומשקרי they will eventually come and lie *BM* 39b(37); סוף סוף קא מיפעש לחם the bread will eventually become moldy *Men* 96a(46); סוף סוף לאו תורא הוה בעית לשלומי לי לדידי in the final analysis were you not required to pay me an ox? *BQ* 40a(49); *Šab* 131a(5); *Meg* 30a(19); *Pes* 44a(19); *Suk* 30b(3); *Ket* 35b(1); *BM* 79a(39); *BB* 164a(17); *San* 30b(30); *AZ* 59a(4); *Ḥul* 111b(24)

Y: סוֹף סוֹף *Ḥul* 17b(8).

– **בְּסוֹף** prep. **at the end of** (TA בְּסוֹף TO Gen 49:1) אתא בסוף תלתין יומין he came at the end of thirty days *Ket* 2b(36); בסוף ליליא at the end of the night *Nid* 63b(41)

– **לְסוֹף** prep. **at the end of,** adv. **at last, eventually** (Sy ܠܣܘܦ prep., ܠܣܘܦܐ adv. PSm 2578) **I.** prep. **at the end of:** מחי וקטולי יתיה לסוף תלתין יומין smite and kill him at the end of thirty days *Bo* 142:5; **II.** adv. **at last, eventually:** לסוף אמ׳ להו at last he said to him *Ber* 8a(18); לסוף לא אתא מטרא eventually it did not rain *Tan* 9b(23); לסוף אנסיב ואיגרש eventually she was married and divorced *BB* 151a(20); *Yev* 57a(19); *Qid* 8b(8); *Ned* 65a(11); *Soṭ* 36b(53); *BQ* 96b(23); *Bek* 31a(15); *TGAs42* 60:25; *IŠGF* 111:2; לסוף איגלאי מילתא דארוסה היא eventually it was revealed that she was betrothed *Giṭ* 77b(20); *Ket* 23a(44); *BM* 81a(38); *AZ* 22a(15); *Ara* 23a(36)

– **לְבְסוֹף** adv. **finally, in the end** (JPA בסופה DJPA 371, s.v. סוף, mng. 3c) a. alone: ולבסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא finally, he sat in awe and began (the discourse of) the legal tradition *Šab* 30b(37); דאישתיק ולבסוף צווח he was silent and in the end he shouted *BM* 6a(21); אלהא רבא קריתון ליה וכתביתון ליה לבסוף you call Him the Great God and you write Him at the end! *San* 96a(49) [i.e. after Hezekiah and Jerusalem; v. l. 47]; אע״ג דאתא לבסוף even though he came at the end (of the meal) *Ber* 47a(41); *Yev* 3a(9); *TGHark* 41:12; *IŠGF* 87:21; b. ≠ מעיקרא: מיעיקרא שויא זוזא ולבסוף שויא ארבעה originally (the *teruma*) is worth a *zuz* and in the end it is worth four *Pes* 32a(9); מעיקרא סבר מקצת היום ככולו ולבסוף סבר לא אמרינן מקצת היום ככולו initially, he was of the opinion that part of the day is as the whole. In the end, he was of the opinion (that) we do not say (that) part of the day is as the whole *MQ* 16b(7); *Ber* 9b(45); *Yev* 39b(44); *Soṭ* 47b(44); *BQ* 117a(16); *BB* 60b(5); *AZ* 31a(41); *San* 105a(53)

Y: לְבָסוֹף *Ber* ib.

סוּפְלֵי n.f.pl. **residue of dates after cooking** (< Akk *suplu* a foodstuff made from dates CAD S 392) האי פירא דסופלי a ditch (filled with) date residue *Qid* 73b(10) // *BB* 11a(51); הני סופלי לחיותא date residue (as food) for animals *Beṣ* 21b(9)

Geon. expl.: ופי׳ (פירא ד)סופלי קליפין וגרעינין שנותרין מן התמרים לאחר שמבשלין אותן ועוצרין אותן ושפין את השכר מהן כגון אלו מתקנין להן חפירה בקרקע וזורקין את הסופלי לתוכה מכל צד ונקרא בלשון ישמעאלים חוץ אלתגר TGAs27 41:10, i.e. خَوْض التَّجِير ditch of date residue Wald 29; תמרים אחר שעושין מהן שכר נשתייר הפסולת ונותנין אותו במערה כדי שלא יבשו ומאכילין אתו לבהמה TGAs42 157:17; on f. gender, v. *Beṣ* 21b(11) where a distinction is made bet. יביבתא dry and רטיבתא wet; Lit: Flora 2:340; Y: סוּפְלֵי *BB* ib.(BAYTN 153).

סוּפְתָּק adj. **strong** (< MIr *suftak [cf. NP *suft* hard, stiff (of cloth) PED 684]) sg.m. חלא סופתקא strong vinegar *BB* 96a(22; **HP**[1]); *ib.* 24

Lit: Geig, AAC 302; Flora 1:104; Y: סֵיפְתְקָא *BB* ib.(BAYTN 249).

1# סור vb. **to examine, inspect** (< ↓ סער; Ma 1# סור MD 314) **Pe.:** a. general: האי טבח׳ דלא סר סכינ׳ קמיה חכם a butcher who did not examine his knife before a scholar *Ḥul* 18a(5) [v. Geon. expl. infra]; רבינא סאר סכינא בבבל PN inspected the knife (of a butcher) in GN *Er* 63a(2); למיסר טועניה to inspect its load *BM* 97a(32); b. property: האי מאן דסאיר ניכסיה משכח ביה א״י״סתירא one who inspects his property will find a stater [i.e. he will save money] *Ḥul* 105a(34); *ib.* 32; 39; *Giṭ* 38b(15); עביד איניש דסייר ארעא א״ע גב דלא זבין a person is apt to inspect a field even though he does not buy (it) *BB* 41b(30; **F**[2]); *Šab* 139b(26); וסאייר לה לכולה מאתא he used to inspect the entire town *Tan* 20b(42); *ib.* 9b(15)

Pa. id.: כי את׳ סיירה לגושפנקיה when he came he examined his seal *Giṭ* 68a(46); סיירה לארעיה he inspected his field *BM* 76b(35)

Geon. expl.: בדק הסכין של שחיטה שמא יהיה בה פגם ותרגום פוקד [שמ׳ כ:ה] מסער וכן דרכן של לשון חכמים שמחסירין את העי״ן והחי״ת ואמר סר סכינא כלומר סער סכינא ואומרין שותא במקום שעותא ושרא במקום שחרא וכאלה רבות OHP Er 98:28; Lit: Nöld, MG 58[2].

2# סור vb. **to turn aside** (Ma 1# סור MD 314) **Pe.:** וסר לאחורי׳ (the snake) turned back *AZ* 30a(34)

סוּרָא n.m. **a type of container** (etym. unkn.) sg. סורא דמיא an *s.*-container of water *ḤM* 40:15

סוּרָאָה adj., n.m. **of GN** (*nisbe*-form < סורא) **I.** adj.: sg.m. אבא סוראה PN of GN *Ket* 39b(14); *ib.* 52b(41); *San* 14b(38); **II.** n.: sg.m. עדי סוראה היא this is something of GN *Giṭ* 31b(57); pl.m. סוראי *BMsE* 17:3

Y: סוּרָאָה *San* ib.(BAYTN 320).

[**סורייקא** ↓ שורייקא n.]

סורמטא ↓ סרמוסא

סורמסא n.m. **(uncertain)** ↓ סורמטא

Expl. Ar: [דבר] שהוא מכונה ועכשיו נתקלקל בפקעיות שלמטה בזמן שמסתכסך קורין אותו בארמי סרמוטין OHT Ket 55:23.

סוּרְסָאָה, סרסיא adj. **Syrian** (Aramaicized *nisbe*-form < σύρος Lehnw 378) sg.m. דינרא סרסיא a Syrian *denar Bek* 49b(32) [Var: pl.f. אסתירי סורסואתא Syrian staters MGN 28:1]

Y: סוּרְסָיָא *Bek* ib.(BAYTN 264).

סְחוֹר, סחור סחור adv. **all around** (< TA סְחוֹר סְחוֹר TJ 1K 5:18; ↓ √סחר) *ḤM* 46:9; 10; לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב to you, to you, they say: "Oh Nazirite! Around, around! Do not come near the vineyard!" *Šab* 13a(43) [+ //'s; ↓ נזירא]

סְחוֹרְתָּא n.f. **business** (< MH סְחוֹרָה Yeivin, BV 910, J 970) sg. ועבד התם סחורתא כמה שני he engaged in business there several years *TGAs28* 77:25

סחט vb. **to extract, squeeze out** (BH שחט HAL 1226, MH סחט pe. to press, wring out J 971; cf. Ma סהט to spread MD 319) **Pe.** (a/u) **1. to extract** [cf. Akk *saḫātu* to extract sesame oil CAD S 60]: סחט גלימי׳ ריח׳ his cloak extracted the fragrance (of the leaves of Paradise) *BM* 114b(14; **M**) [Var: סחטיה לגלימיה **F**[1] (v. mng. 2)]; **2. to squeeze out:** ניסחוט טובא ... ניסחוט פורתא let him squeeze out a lot/a bit *Zev* 76a(25) [fruit]; *Pes* 33b(7); *ib.* 22

סחי vb. **to wash oneself, bathe** (↓ בי מסחותא, 2# מסותא, סחיא, סחייא; Sy ܣܚܐ LS 465, Ma סאא MD 308) **Pe. 1. to wash o.s.:** a. alone: לא יכילנא אדאזילנא ונשקול במזיי וסחינא I cannot (appear before the king) until I go, cut my hair, and wash myself *Meg* 16a(17); כולהון מחורין מאניהון וסאחו ומסתיבי עד דערבא שמשא all of them wash their clothes, wash themselves, and remain impure until the sun sets *Anan* 45:3; *ib.* 41:13; 52:5; 64:16; 89:2; וסאחי ודאכי he washes himself and becomes ritually clean *ib.* 50:20; 58:17; 59:1; ולא בר מיסחא הוא (an infant) is incapable of washing himself *ib.* 61:15; ובמים חיים דלא צריכה למטבל כי זבה אבל מיסחא צריכה למסחא she does not have to immerse herself in running water like a gonorrheal woman, but she does indeed have to wash herself *ib.* 41:13; b. w. dir. obj. מיא: האי מאן דסחי מיא one who washes himself in water *Šab* 141a(20) [cf. Ma: סון מיא wash yourselves in water MD ib.]; **2. to bathe:** וליסחי במייא let him bathe in the water *Giṭ* 69b(54); הוה קא סחי בירדנא he was bathing in the Jordan *BM* 84a(39); *Yom* 9b(40)

Af. to wash s.o.: עייליה לבי בני ואסחיה he brought him into the bathhouse and washed him *Šab* 33b(44); ומסחינן ליה במים we wash him [i.e. the infant] in water] *Anan* 64:15

The phrase למסחי רגלוהי *Er* 21b(25; SM 115:21) is doubtful since this is the only place where this rt. refers to washing only a portion of the body. Additionally, the grammatical form רגלוהי is not correct in JBA.

סְחָיָא, סחאיא n.m. **washing** (↓ √סחי; Sy ܣܚܝܐ LS 466) sg. דמחור מאניה בין סחאיא לסחאיא he washes his clothes between each washing (of his body) *Anan* 89:11

סַחְיָיא n.m. **swimmer** (↓ √סחי, 2# שייטא; Sy

ܣܚܝܐ LS 466) sg. שכן בבבל קורין לשייטא סחיא because in Babylonia they call the שייטא [i.e. swimmer in JPA; v. DJPA 547] סחיא *Yom* 77b(36) [Var: סוחוי Ar (AC 6:29)[!]]
Y: סַיְיחָא *Yom* ib.(BAYTN 228).

[סחיתא J 971
This word is non-existent and is based on the rdg. סיחפא *Šab* 121b(37; Ar [AC 6:33], s.v. סחף) emended by Koh to סיהתא.]

סחלא n.m. **a powdered mineral employed for polishing metal** (Arab سُحَالَة filings, file dust Wehr 400) sg. סו(ה){ח}לא דקינאיי polishing powder of the metal workers *TRN* 590:1 [expl. MH גרתקין Šab 50a(45)]
Geon. expl.: והוא עפר הרים צורפים וע(ו)שו(ה)(י) זהב חפין כלי כסף בו ושמו בישמעאלים סיחליה TRN ib. 9

סחנא ↓ שיחנא n.

סחף vb. **to place upside-down, place above, cover** (↓ סחפא, סיחופא, סיחפא#1; Sy ܣܚܦ LS 466, Ma סהף MD 320) **Pe.** (a/u) **1. to place s.t. upside-down:** לסחוף דיקולא ארישיה let him place a basket upside-down on his head *Šab* 110a(12); *Ned* 51a(2); *San* 104a(25); סחיף להו אפומיהו וחתים להו he used to place them [i.e. the wine jugs] upside-down on their openings and seal them *AZ* 74b(35); אייתו מאנא וסחפוהא עילויה bring a vessel and place it upside-down on top of it [i.e. the spittle] *Šab* 121b(39); וסחיפנא ליה באיסקופת ביתיה I shall place it [i.e. the incantation bowl] upside-down on the threshold of his house *Bo* 34:6; *ib.* 84:12; pass.part. דסחיפ' ליה משכילתא ארישיה the wash basin is placed upside-down upon its [i.e. the idol's] head *AZ* 51b(29); תרי כסי דסחיפי אהדדי two cups which are placed upside-down upon each other *Ḥag* 15a(18); היכא דסחיפא רקיעא עילוי ארעא where the heavenly vault is placed upside-down on top of the earth *BB* 74a(28) [↓ √נשקף pe.]; **2. to place above s.t.:** לא ליסחוף איניש כפלי עילוי בישרא a person should not place loins above meat (when roasting it) *Ḥul* 8b(36); **3. to cover:** וסחפי ליה עילויה משום שונרא they cover it [i.e. the chicken coop] because of cat(s) *TGAs42* 158:14; **4. to throw down:** ואתא למיסחף בתי דאילהי וסחוף כל איסתרתא סחפונהו לפתורהו he came to throw down the temples. He threw down all the goddesses. They threw down their tables *Bo* 78:16
Pa. to overturn: סחופי כסי אט{"י}בורא בשבת to overturn cups on the navel on the Sabbath *Šab* 66b(20) [as a remedy]; סחופי כסי אשיראי to overturn cups on silk garments *Beṣ* 23a(3); ומסחפי ליה בתנורא כי שריג ומיקליין they overturn it [i.e. the jug] in the oven while slipping (it) out, and (the grains of wheat) are roasted *TGAs42* 161:8

סחפא n.m. **destruction** (↓ √סחף; Sy ܣܘܚܦܐ LS 466) pl. סחפי דדמא ורוגזא destructions of blood and anger *Bo* 78:22

סחר vb. **to beg** (↓ סחור, סוחרנא; Sy ܣܚܪ pa. to beg LS 466, Ma סהר#2 MD 320) **Pa. to beg:** זיל סחר ואכול go out, beg, and eat *BQ* 87b(21)

סְטוֹמָא, סטאמא, צטמא n.m. **steel** (haplog. < στόμωμα L-S 1649; ↓ אסטמא, שבורקן; Sy ܐܣܛܘܡܐ LS 468) sg. כסטומא לפרזלא like steel (attached to) iron *Ber* 62b(3; **OP**)
Geon. expl.: כי@סטמא דברזלא יש בדיל :rd.] ברזל חד ונקרא כן שאבורקאן שמגיחין אותו על פי מעצדות ומעדרין כדי שיהו חדים והוא סטאמא OHT Ber ib., i.e. Arab شابُورَقان Dozy 1:714, NP *šābūraqān* steel PED 720; ופירוש צטמא בלשון ישמע' אלפולאד Mann, TaS1 602:5, i.e. فُولَاذ; cf. Sy: ܐܣܛܘܡܐ ܦܘܠܐܕ ܡܥܕܢܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܐܣܛܘܡܐ الشابرقان BBah 222:24; Lit: Löw, Lehnw 120.

סטי vb. **to deviate** (Sy ܣܛܐ LS 467, Ma סטא MD 323) **Pe.:** סֹטת דֹא מבעלה this one deviated from her husband *San* 67a(28) // סטית *Šab* 104b(25; **M**) [expl. PN (בן) סטדא ib., i.e. Jesus, by *notarikon*]; ולא נהרהיר ליבך למסטי לגבי יצר let your heart not think to deviate towards (its) inclination *Anan* 27:26; סטין וימרדין they deviate and rebel *Bo* 1:9

סטי adj. **(uncertain)** sg.m. כוחלא סטיא ... stibium *Yom* 9b(19)

סטם vb. **to close up, shackle** (↓ √שסטם, סיטומתא, √סתם; Sy ܣܛܡ LS 468) **Pa.:** וליסטמי(ו)ה באברא let him close it up with lead *Šab* 66b(40)

סטן vb. **to accuse** (denom. < ↓ סטנא; BH שׂטן pe. HAL 1227) **Af.:** תלת מאה ושתין וארבעה יומיא בשתא אית ליה רשותא לאסטוני ביומא דכפורא לית ליה רשותא לאסטוני (Satan) has permission to accuse three hundred and sixty-four days of the year. He does not have permission to accuse on the Day of Atonement *Yom* 20a(3; **L**) // *Ned* 32b(1)

סְטָנָא, סָטָנָא, שטנא n.m. **Satan, a type of demon** (< BH שָׂטָן HAL 1227; ↓ √סטן; TA סָטָן TJ 1K 5:18, Sy ܣܛܢܐ LS 468, Ma סאטאנא MD 311) **1. Satan:** sg. שטנא בתרי אומי לא שליט Satan does not have power (simultaneously) over two nations *Šab* 32a(15); גירא בעינא דשטנא an arrow in Satan's eye [i.e. he has no control over me] *Qid* 81a(47) [+ //'s; ↓ גירא#1 mng. 1]; שטנא נצח Satan is victorious *Tam* 32a(39); **2. a type of demon:** sg. סטנא בישא the evil *s.*-demon *Bo* 3:2; *ib.* 107:10; סטנא תקיפא the strong *s.*-demon *ib.* 5:4; סאטנא *ib.* 32:2; pl.abs. סטנין תקיפי *ib.* 7:6; det. סטאני בישי *ib.* 21:13; 26:4; 14:4; 33:14; 53:2; 64:19
Y: סָטָנָא *Suk* 38a(5; BAYTN 121).

סטר vb. **to move aside** (Sy ܣܛܪ af. LS 468, Ma סטר af. MD 324) **Pe.:** סטרין ליה לדפקא בההיא דוכתא they push the rib aside in that place *TGHark* 159:28

סיאמא n.m. **shoe** (↓ √סום) sg. *HG1* 316:40(Var)
Lit: Eps, St1 130.

[סיארין ↓ סוהרין]

סיאנקא ↓ סיינקא n.

סיבורי n.m.pl. **bloodletting** (↓ √1#סובר) pl. חלא לסיבורי vinegar (taken after) bloodletting (is beneficial) *AZ* 29a(1); תחלי וסיבורי סכנתא אישתא וסיבורי סכנתא כיב עינא וסיבורי סכנתא (eating) cress and bloodletting are a danger; fever and bloodletting are a danger; eye pain and bloodletting are a danger *ib.* 3; תרפתא דסיבורי an incision of bloodletting *Ket* 39b(13; Ar [AC 8:286])

סִיבוּתָא, abs. **סִיבוּ** n.f. **old age** (↓ √2#סאב; TA שִׂיבוּ TO Gen 15:15, Sy ܣܝܒܘܬܐ LS 469, Ma סיבותא MD 324) sg.abs. מסיבו ולעיל מאי תהוי עלה דהך איתתא what will become of me in (my) old age? *Yev* 65b(42; TGHark 37:14) [**O**²: מסיבותי]; *HP* 100:11; det. סיבותא כלילא דחילפי old age is a wreath of willows *Šab* 152a(14)
Lit: S. Friedman, Tarbiz 43 [1974] 63 [on abs.].

[סיבטא ↓ סיכתא n.]

סיבתא ↓ סבתא n.

סִיגְלְתָא, pl. **סִיגְלֵי** n.f. ***Cyperus esculentus*** (an aromatic plant; Sy ܣܝܓܠܬܐ, pl. ܣܝܓܠܐ LS 459, BBah 1366:12; cf. Akk *saggilatu* an alkaline plant CAD S 23) sg. *TGAs42* 160:13; pl. *San* 99b(34) [expl. BH דּוּדָאִים Gen 30:14]; *Ber* 43b(8) [perfume plant]; *Šab* 50b(13) [ingredient of a cosmetic lotion; ↓ ברדא#2]; *TGAs28* 181:8 [↓ חילפא דימא]
Geon. expl.: סיגלי סועדא TGAs42 160:13 [cf. s.v.]; סיגלי סֻעד OHP Ber 113:3, i.e. سُعْد; וסיגלי עצמן עיקרן של עשבין הן וריחן יפה והוא אחד משלשה דברים שפירשו חכמים בדודאים ושמו בלשון ערבי סעודי! TRN 591:5; סיגלי שהוות על גב הנהר והיא ממיני עש' קורין אתו סיגלי ויש להן ריח ויש להן טעם Sura 2 [1955-6] 302:2; v. also Geon. expl. ↓ חילפא דימא; Lit: Pfl 269; Flora 1:559; but 3:495+: violets; Y: סִיגְלֵי *Ber* ib.(BAYTN 121).

סיגנא n.m. **ruler** (Ma סיגניאניא pl. MD 328) pl. מסיגני ושליטי הואי she was a (descendant) of governors and rulers *San* 106a(56; **F**²)

סיד vb. **to whitewash, plaster** (↓ סידא; Sy ܣܝܕ LS 469, TA סוד J 961) **Pe.:** *RH* 4a(20) [↓ סידא]; סבר למיסדיה בדהבא he thought to plaster it [i.e. the wall] with gold *BB* 4a(26; SM 166:7)

סִידָא n.m. **lime, plaster** (↓ √סיד; Sy ܣܝܕܐ LS 469) sg. שלמה סאדיה בסידא הוא לא סאדיה בסידא Solomon plastered it with plaster. (Cyrus) did not plaster it with plaster *RH* 4a(20); כי היכי דליקביל סידא so that (the wall) would grasp the plaster *BB* 4a(26) // *Suk* 51b(25); *Ḥul* 18a(4)
Y: סִידָא *BB* ib.(BAYTN 11).

סִידּוּרָא n.m. **arrangement, order** (< MH סידור MMenK 11:6, J 976; ↓ √סדר) sg. סידורא דפת the order (of the tasks of making) bread *Šab* 74b(9); סידורא דירחא the order of (the days) of the month *Meg* 4b(17); סידורא דיומי the order of the days (of the week) *ib.* 19
Y: סִידּוּרָא *Šab* ib.(BAYTN 257).

סִידְרָא, cs. **סְדַר** n.m. **order, row, book, division of the Mishna, class, pile, recitation of the Bible** (↓ √סדר, ריש סידרא, קידושא דסידרא; TA סִדְרָא TO Ex 39:37, Sy ܣܕܪܐ LS 461, Ma סידרא order, book MD 325) **1. order:** sg. משום דנפיש סדרא דיומא because the order (of the Temple service) of the day [i.e. the Day of Atonement] is

long *Meg* 23a(19); *Yom* 15a(26); **2. row:** pl. קימין סידרי סידרי standing row upon row *Bo* 29:11; *ib.* 2:7; 52:10; **3. book:** sg. סידרן מה(יכ)א דפתיח לן בגויה נסיימיה let us finish our book [i.e. סדר אליהו] from where we began in it *Ket* 106a(7); בסדרא קדמאה in the first book (of the Pentateuch) *Anan* 74:9 [w. ref. to Gen 2:3]; pl. דראשי דארבעה סידרי exegetical interpretations of the four books [i.e. the halakhic midrashim on Ex-Dt] *TGHark* 135:20; **4. an order of the Mishna** [= MH² סדר J 958]: sg. סידרא אחרינא another order *TGAs42* 30:27; pl. ומתנינא שיתא ינוקי בשיתא סידרי I shall instruct six children in the six orders (of the Mishna) *BM* 85b(24) // *Ket* 103b(44); *Tan* 24b(1); *IŠGF* 7:1; ארבעה סדרי *San* 106b(39; HeIŠGF 69:1) // *Ber* 20a(8; MGG 826:1); שאר סידרי the other orders *Nid* 8a(4) [≠ סדר טהרות]; *ib.* 26; **5. class:** sg. בהי סידרא גמירי להו in which class did they learn them [i.e. the sin offerings]? *Tem* 16b(6); **6. pile:** sg. חד סידרא a pile (of coins) *ib.* 23b(37); pl. תרי סידרי two piles *ib.* 24a(1); **7. recitation of the Bible** [JPA סדר DJPA 368, mng. 4]: a. alone: sg. סידרא תליתאה דדב' ימ' the third reading [i.e. division] of Chronicles *BMsG* 10:18; b. sg. w. √פסק pe. to recite verse by verse: וקא פסיק סדרא בספר תלים he was reciting in the Book of Psalms verse by verse *BB* 164b(33); דבנהרדעא פסקי סידרא בכתיבי במנחתא דשבתא in GN they used to recite (a reading from) the Writings verse by verse on Saturday afternoon *Šab* 116b(27); רב כהנא הוה פסיק סידרא קמיה דרב כי מטא האי פסוק איתנח PN was reciting (Ecclesiastes) verse by verse before PN_2. When he came to this verse [i.e. 12:3], (PN_2) sighed *ib.* 152a(43); *MQ* 16b(28) [from Samuel]; *Yom* 87a(51); לוי ור' שמעון בר' הוו יתבי קמיה דר' וקא פסקי סידרא סליק סיפרא PN and PN_2 were sitting before PN_3 and were reciting (Scripture) verse by verse. The book was finished *AZ* 19a(21)

Lit: Eps, MNM 682 [mng. 3]; ib. 980 [mng. 4]; Bacher 135 [mng. 7]; Y: סִידְרָא *Šab* 116b(20; BAYTN 121).

– **סֵדֶר יוֹמָא** n.m.cs. **the Tractate *Yom Ha-kippurim*** (↓ יומא mng. 5) sg. מאן תנא סדר יומא who learnt the Tractate *Yom Ha-kippurim*? *Yom* 14b(15); *ib.* 16; *San* 49b(15); *IŠGF* 33:14

Lit: Eps, MNM 989.

סִיהֲרָא n.m. **moon** (↓ 1# זיהרא; TA סִיהֲרָא TO Dt 4:19, Sy LS 462) sg. שימשא וסיהרא the sun and the moon *Šab* 66b(13); *ḤMGas* 94:13; לא איברי סיהרא אלא לגירסא the moon was only created (to provide light) for study *Er* 65a(34); עסרין וארבעי שעי מיכסי סיהרא the moon is concealed [i.e. in its new phase] for twenty-four hours *RH* 20b(14); *ib.* 21a(26); 25a(25); *Ber* 53a(30); *ib.* 56b(16; MGG 707:10); *Ara* 9a(1); *Bo* 79:6; *ib.* 120:12; pl. ודמיין עיניה לתרי סיהרי its [i.e. the fish's] eyes were like two moons *BB* 74a(36)

Y: סֶהֲרָא *Ber* ib.(BAYTN 139).

סיואה ↓ סייב adj.

סִיוּטָא n.m. **fright, type of demon** (< סעוטא*; ↓ √סוט; Ma סיוטא MD 325) **1. fright:** sg. סיוטא בעלמ' הוא דנקטיה it was merely fright that seized it [i.e. the ox] *BQ* 37b(28); **2. type of demon:** sg. חזא רב נחמן סיוטא בחילמיה PN saw a fright-demon in his dream *Yom* 22b(43) [cf. Rashi]; *ib.* 44!; pl. סיוטי *Bo* 33:19 [in a list of demons]; *ib.* 107:4!

Lit: Nöld, MG 126; Y: סִיוּטָא *Yom* ib.(BAYTN 69).

סִיוּמָא n.m. **concluding session in the school** (< MH² סיום J 977; ↓ √1# סיים, בני סיומי רבנן) sg. ההוא יומא נקטוה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרבא א(ו)ח)ד"א בר אבא משום דלא הוו (דסיומא) בסיומא that day PN and PN_2 grabbed PN_3 (to tell them) because they had not been at the concluding session *BB* 22a(49); וקא האוו בה רבנן בשמעתא כד יתבין בסיומא the scholars were discussing the legal tradition while at the concluding session *GnK4* 28:12; *TGHark* 138:12; *TGAs28* 204:14

Lit: D. Rosenthal, Tarbiz 49 [1980] 52+; B.M. Lewin, OHT Ber 128, n. א'; Y: סִיוּמָא *BB* 22a(49; BAYTN 257).

סִיוָן n.m. ***Sivan*, the ninth month** (< Akk *Simānu* AIOA 115; JPA סיון DJPA 373) sg. ריש ירחא דסיון חד בשבתא the first day of the month of *Sivan* is on Sunday *Šab* 87b(11); *ib.* 25; *Yom* 4b(23); *IŠGF* 98:3

Y: סִיוָן *Šab* 88a(6).

סִיחוּפָא n.m. **blow** (of an animal; ↓ √סחף; Sy LS 466, Ma סיהופתא MD 325) sg. דקטיל בסיחופיה (the horse) kills by its blow *AZ*

16a(21); מחייה לבבא בסיחופיה (the cat) struck the door with its blow *Ḥul* 52b(41); דרא דסיחופיה the row of its blow [i.e. the paw marks were in a row] *ib.* 53a(45)

Y: סִיחוּפֵיה *Ḥul* ib.(BAYTN 142).

סִיחְפָא 1# n.m. **overturned position, cantillation sign** (↓ √סחף) **1. overturned position:** sg. האי חצבא דאבשונא סיחפא שרי זיקפא אסיר a pitcher of roasted ears of grain (in) an overturned position is permitted; (in) an erect position it is forbidden *Pes* 40a(12; CM¹); **2. cantillation sign corresponding to *atnaḥ*:** sg. *BMsE* 16:33; pl. סיחפי *BMsYFr* 153:9

Lit: Yeivin, Fragment 104 [mng. 2].

[**סיחפא 2# (unclear)** *Šab* 121b(38; Ar [AC 6:33, s.v. סחף])

Koh, ib., suggests emending to סיחתא]

סיטמתא, סיטומתא n.f. **seal** (↓ √סטם; LJLA סיטומתא J 977; cf. Sy shackle LS 468, Ma סידמא 1# MD 325) sg. האי סיטומתא the seal (on the vessel) *BM* 74a(7)

Geon. expl.: סיטו(מתא) הוא חותם שחותמין בה חיטים ושעורין ויין ורושמין בה וקורין אותה בל(שון) ישמעאלי רושם Eps, St2 355:24; cf. seal affixed on a storeroom or a vessel Hawa 253; כלי עץ שכת' עליה כתיבת חותם בטבעת SMiq 67:7; היכא דלא אפשר למשלפיה לקשר שעליו החותם או [...] שהיא המגופה בופ(ס)יטמתא שהוא ע"פ החבית TGAs27 74:2; Voc: סִיטֹמְתָא HGP 25a:38; Y: סִיטוּמְתָא *BM* ib.(BAYTN 205).

סִיטְרָא, cs. **סטר** n.m. **side, hem of a garment** (↓ סיטראה; TA סִטְרָא TO Ex 26:5, Sy 1# LS 468, Ma סיטרא MD 326) **1. side:** sg. ולא תיקרבון לסיטרא דימינהון ולסיטרא דישמלהון do not approach either their right or left side *Bo* 6:10; pl. תלתה סטרה its three sides [i.e. of the knife] *HPQ* 217:2; **2. hem of a garment:** sg. אשתכח בסיטר' (the bloodstain) was found on the hem-fold (of the garment) *Nid* 56b(8); pl. נהפכינהו לסטריה אבראי let him turn over his hems to the outside *Šab* 134a(21; Ar [AC 6:39]) [v. DS, ad loc., n. ח]

Y: סִטְרֵיה *Šab* ib.(BAYTN 121).

– **מִסְּטַר** prep. **beside, next to** (< מן סטר; Sy by its side PSm 2603, LS 82, Ma בסיטריא beside him MD 326) a. w/o suf.: בצד ימין מסטר ראשא on the right side beside the head *IŠGF* 110:3; מסטר ימיניה by its right side *ŠT* 492:57; b. w. suf.: והא מסיטר' כתיב' (that biblical section) is, in fact, written alongside (of it) *Ned* 78a(31)

סִיטְרָאָה adj. **of the side** (*nisbe*-form < ↓ סיטרא) n.pl.m., only in phrase **(זוזי) סיטראי 'side money,'** i.e. **money given in settlement of another transaction:** הני סיטראי נינהו this [i.e. the money you paid] is 'side money' *Ket* 85a(13); *Švu* 42a(9)

Geon. expl.: ופתרון סיטראיי ממון שהיה לנו מצד אחר TGHark 114:23; Y: סִיטְרָאֵי *Ket* ib.

סִיָּב, סיואה adj. **black** (< MPar *syāw* ISK 100; Ma סיאוא MD 324) sg.m. לבושא סייבא black garment *Nid* 20a(14; Ar [AC 6:40]) [Var: סיואה M]; pl. מיא סיואי black water *ḤMGas* 94:4; מיא איסירי *Bo* 78:9; *ib.* 142:10!

Lit: AAC 292; AMB 209; Shaked, Dress 109; Y: סְיָאָה *Nid* ib.(BAYTN 64).

סִיגָא n.m. **fence** (√2# סוג; TA סִיגָא TJ Mic 7:4, Sy LS 463) pl. סייגי *SŠHai* 6b(8)

סיים 1# vb. **to finish or conclude a statement or text** (↓ סיומא; MH² סיים J 965) **Pa.:** a. general: ר' אלעזר בתר דמסיים צלותיה after PN used to finish his *tĕfilla Ber* 16b(43); *ib.* 33b(42); נטר להו לרבנן עד דמסיימ' למילתיהו he waits until the scholars conclude their statement *Yev* 18a(37); *ib.* 56a(50); *Ḥul* 86a(42); כי הוה מסיים ר' מאיר סיפרא whenever PN finished a biblical book *Ber* 17a(27); סיומי סימוה קמיה they completed it [i.e. the *barraita*] in its entirety before him *BM* 76b(31) [cf. usage b]; ולא יתבין עד דמסיים they do not sit down until he finishes (the blessing) *Anan* 19:20; *AnanMann* 4r:16; פתח בדשיכר' וסיים בדחמרא he began with (the blessing) of *š.*-beverage and concluded with that of wine *Ber* 12a(25); *ib.* 49a(21); *Yom* 87b(49); *Ḥul* 60b(27); *Nid* 10b(29); b. in phrase מסיים בה, w. ref. to an additional phrase which comes to conclude a previous statement: משום דמסיימי בה דווקני because the accurate (transmitters of the text) conclude it [i.e. the Mishna; fol. by an additional statement] *Yev* 43a(24); רב אחא בריה דרבא מסיים בה משמא דרב יהודה PN concludes it [i.e. the previous statement] in the name of PN_2 *Yom*

53b(19) // *Tan* 24b(51); *Ber* 58b(27); *Šab* 53a(33); *Er* 7a(37); *Yev* 39b(38); *BQ* 114b(36); *BB* 48a(24); *AZ* 11b(17); *Nid* 65b(30)
Itpa. to be completed: וכד אסתימא משנה when the Mishna was completed *IŠGF* 52:7

סיים 2# vb. **to specify, clarify** (denom. < ↓ סימנא; JPA סיים 2# DJPA 374) **Pa. 1. to specify:** ור' אמי דאיקפד סיומי הוא דלא סימוה קמיה PN was angry because they did not clearly specify it before him [i.e. what they had done] *BB* 11a(1); *MQ* 12b(27); *ib.* 25a(42); *Giṭ* 39a(33); *San* 17a(44); ממאי דארבעי מציעתא קא מסיים from what (is it clear) that he specifies the four middle (cubits)? *Er* 50b(5); pass.part. לא מסיים אתריה its location was not specified *ib.* 50a(1); ולא מסיימי אמ' אביי מסיימי ומסיימי (the holders of the opinions) cannot be specified. PN says: "They can definitely be specified" *BQ* 59a(35; **Es**); *Šab* 26a(39); *San* 13a(23); לא מסיימי קראי the (two) biblical verses are not specified (as to their exact meaning) *BM* 31a(50); *ib.* 32a(51); **2. to clarify, explain:** אשכחיה לריש לקיש דהוה יתיב וקא מסיים מתיבתא דיומא לרבנן he found PN who was sitting and explaining the literary unit of the day to the students *BQ* 117a(39; **F**[1]); יתיב מר בתיבותא ומר אבראי וסיימו(י)(ה he sat down in the chest and the other [i.e. Elijah] was outside it and explained it [i.e. *Seder Eliyahu*] *Ket* 106a(8); pass.part. לא מסימא לן it is unclear to us *IŠGF* 34:10; **3. to delineate, mark:** מסיימא מחיצאתא the walls delineate (the path) *BB* 100a(25)
Itpa. to be clarified: ותסתיים דר' יוחנן הוא דאמ' אסורות let it be clarified that PN is the one who says they are forbidden *AZ* 59a(5); *Ber* 45b(15); *Šab* 52a(11); *Yom* 4b(44); *Yev* 65b(33); *BB* 116a(16); *AZ* 46a(32); *Ḥul* 56a(32); מיני ומינך תסתיים שמעתא the legal tradition will be clarified (by combining) mine [i.e. my statement] and yours *Pes* 88a(44; **M**[1]); *Meg* 14b(49) [Aggadic tradition]; *AZ* 16b(43)
Lit: Bacher 138.

סייאנא, סַיְינָא n.m. **type of cap** (Sy 2# ܣܝܢܐ skullcap LS 472) sg. *Šab* 138b(11) // *Er* 102b(3); סייאניה דרישיה the *s.*-cap of his head *Šab* 119a(22)
Geon. expl.: קלנסוה GnK5 170:4, i.e. قَلَنْسُوَة; ברטלא HG1 196:77 [↓ s.v.]. Lit: Geig, AAC 292, is doubtful of P origin; but v. Shaked, Dress 107; Y: סַיְינָא *Šab* 138b(11).

סַיְינְקָא n.m. **half-drachma** (Sy ܣܝܢܩܐ LS 472, Ma סיאנקא MD 324) pl. דינרין סיאנקי *Ket* 67b(46; **V**[5]) [Var: זיינקי Ar (AC 3:288), but **Fr**: דינרי קיסריני]
Lit: Geig, AAC 171, s.v. זיינקי, discusses and rejects proposed P etyms; Tel 197; Y: זַיְינְקֵי *Ket* ib.

סייע vb. **to aid, support a view, succeed** (↓ סייעתא; Sy ܣܝܥ pa., etpa. LS 472, JPA סייע DJPA 374) **Pa. 1. to aid, assist** [w. -ל, בהדי]: לכריא דנהרא תתאי מסייעי עילאי the lower ones [i.e. those who live downstream] help the upper ones in the digging of a canal *BM* 108a(15); *BB* 143a(42); *Yom* 22b(31) // *BQ* 20b(5) [↓ √2# חלי pe.]; *SŠHai* 9b(10); דאתא וסייע בגודא בהדאי he came and helped me with the wall *BB* 41a(21; **P**[1]); ומר הא קא מסייע בהדיה you are, in fact, helping him *Beṣ* 22a(54; **L**); לא תקרוה לגוי לסיועי בהדיכו do not call a pagan to assist you *AZ* 60a(10); *MQ* 12a(15); *Yom* 73b(19); מסייען אהדדי they assist each other *Ket* 61a(31); ומסייעינן ליה ממתא we give him assistance from the town *BB* 21a(38); *IŠGF* 22:12; **2. to support a particular point of view:** a. general: ר' ישמע' כהנא מסייע כהני PN, the priest, aids the priests [i.e. rules in their favor] *Ḥul* 49a(39); *Er* 105a(13); עדים דקא מסייעי ליה witnesses who support him *BB* 128b(27); *Ket* 22b(33); b. in terminological phrases: 1) ref. to a biblical verse: משום דמסייע ליה קרא because the biblical verse supports him *BQ* 69b(19); *Yom* 36b(31); *Yev* 47a(20); *Nid* 30b(30); קרא ומתניתא מסייעי ליה לר' יוחנן a biblical verse and a Tannaitic source support PN *BQ* 22b(24); *BM* 48a(12); 2) ref. to a Tannaitic source: תאני ר' חייא לסיועי לשמואל PN learns a Tannaitic statement to support PN$_2$('s opinion) *Šab* 20a(25); *BQ* 53a(18); *Švu* 40a(17); *Zev* 10a(33); *Nid* 46a(47); תניא דמסייעא לך (a *barraita*) which is learnt which supports you(r opinion) *Er* 3a(52); *Yom* 77b(21); *BM* 6b(16); *BB* 11b(51); הא מתניתא מסייעא ליה למר שמואל a *barraita*, in fact, supports PN *BM* 15a(38); הואיל ומסייעא ליה סיפא רישא מסייעא ליה since the latter part (of the Tannaitic statement) supports him,

the former part supports him *Mei* 4b(4; **O**[4]); *Ket* 11a(13); *Ḥul* 140b(42); לימא מסייעא ליה shall we say (that the following statement) supports him? *Er* 80a(50); *Pes* 54b(23); *Suk* 14b(49); *BQ* 16a(38); *ib.* 20a(8); *BB* 63b(13); אי משום הא לא תסייען if because of this, it will not support me *BQ* 32a(27); *BM* 31a(10); *Švu* 37a(38); *AZ* 54a(21); 3) ref. to an Amoraic statement: האי סיועי קא מסייע לי this indeed supports me *San* 100a(27)
Itpa. 1. to succeed, be successful: a. alone: אי מסתיעית זיל עיביד if you succeed, go (and) perform (the charm) *San* 67b(17); b. esp. w. מילתא: דילמא מסתייעא מילתא מיני ומינך perhaps from me and from you there will be success [i.e. with the progeny] *Ber* 10a(50); *Men* 7a(23); ולא איסתייעא מילתא למיסבו(')ה he did not succeed in consummating the marriage [lit. marrying her] *Ber* 25b(51); *Ket* 60b(31); לא מיסתייעא לך מלתא you will not succeed (with your charm) *Ḥul* 7b(36) [lit. the matter will not be successful for you]; *Pes* 50b(45); *MQ* 18a(15); *Ket* 62b(29); *Qid* 31b(7); *BQ* 92a(50); *San* 14a(36); **2. to be supported (of a particular point of view):** a. alone: דמיסתיעא מן תלמוד דא' ישר' (an argument) is supported from (a statement) in the Palestinian Talmud *TGHark* 228:23; בהא שמעתא מיסתייע ליה לישאנא קמא in this legal issue the first wording is supported *TGAs42* 73:12; b. w. מילתא: ואסתיעוי הוא דאסתייעא מילתא כד אמור הנך the matter was definitely supported according to what those [i.e. the cowherds] said *San* 18b(44)
Lit: Bacher 141.

סַיְיעְתָּא n.f. **assistance, support of a view** (↓ √סייע; Sy ܣܘܥܕܢܐ LS 472) **1. assistance:** sg. סייעתא מן שמיא Heavenly [i.e. divine] assistance *Meg* 6b(10); סייעתא דשמיא *BB* 55a(19); *Ket* 63b(27; **V**[5]); *IŠGF* 36:8; *Yequm Purqan*; **2. support of a particular point of view:** sg. לא סייעתא הויא it does not constitute support *San* 71b(35); לא תיובתיה ולא סייעתיה (the verse) is neither his refutation nor his support *BM* 48a(28); *Nid* 18b(7); ואף על גב דקא מהדרינן לאשכוחי סיעתא לחד מנהון even though we seek [lit. go around] to find support for one of them *TGAs28* 200:13; *TGHark* 158:1; סיעתה מן מתניתין support from our Mishna *ib.* 205:32; סייעתא מן בריתא support from a *barraita* *IŠGF* 56:7; *OHT Yom* 10:6
Lit: Bacher 141; Friedman, JMP 1:309; Y: סַיַּעְתָּא *BB* ib.(BAYTN 289).

סַיְיפָא 1# n.m. **sword** (↓ 2# סייפא; TA סֵיפָּך TO Gen 27:3, Sy ܣܝܦܐ LS 472, Ma 1# סיפא MD 329, > Arab سَيْف Fr, AF 239) sg. שלופי סייפא sword drawers *Giṭ* 57a(23; **V**[18]) [Var: סייפי pl. **M**]; אי סייפך עלך ספרך כאן (even) if your sword is on you, (nevertheless) your book is here [i.e. your genealogy is known to us] *BB* 4a(21; Ar [AC 6:45]); pl. סייפי(ה) *Tan* 21a(45; Ed)
Y: סַיְיפָא *Giṭ* ib.(BAYTN 91).

סַיְיפָא 2# n.m. **highwayman** (lit. swordsman; ↓ 1# סייפא; > Arab سَيَّاف executioner Wehr 448) sg. אי ספרא לא סייפא ואי סייפא לאו ספרא if one is a scholar, then one is not a highwayman. If one is a highwayman, then one is not a scholar *AZ* 17b(33; **J**)
RaḤ: בעל סייף; Y: סַיְיפָא *AZ* ib.(BAYTN 122).

[סיירא ↓ סירא n.]

סיכסא, abs. **סכיס** n.m. perh. **braggart** (etym. unknown; cf. Arab شَكِس quarrelsome Wehr 482) sg.abs. עב@דקן סכיס a thick-bearded man is a braggart *San* 100b(37); det. כל בר חנה סיכסא every PN is a braggart *BB* 74a(9)
Geon. expl.: ופתרון סיכסא שהוא מתרעם הרבה על מדותיו OH San 524:4; Y: סִיכְסָא *BB* ib.

סִיכְרָא n.m. **dam** (< Akk *sikru* CAD S 259; ↓ √סכר; Sy ܣܟܪܐ LS 475) sg. דחייצי גברי מאבולא עד סיכרא the men form a partition from the city gate to the dam *Ket* 17a(49) // *Meg* 29a(10)
The trad. expl. as grave [v. Ar (AC 1:11), s.v. $_2$אבל, Rashi] has no philological basis.

סִיכְתָא, cs. **סִיכַּת,** pl. **סִיכֵּי** n.f. **peg, pin, spade, plowshare, coin stamp** (< Akk *sikkatu* peg, nail CAD S 247, AIOA 91; TA סִכְּתָא TJ Jud 4:21, Sy ܣܟܬܐ, pl. ܣܟܐ LS 472, Ma סיכתא, pl. סיכיא MD 326, > Arab سِكَّة, سَكّ nail, coin stamp Fr, AF 89, 194) **1. peg, nail:** a. general: sg. סי(ב)(כ)תא דדפנא the peg of the wall *Giṭ* 32a(2); תלה כווא בסיכתא he hung the water pitcher on a peg *Šab*

137b(46); *Yom* 7b(12); *San* 112a(55) // *Ara* 7b(18); *Men* 33a(16) [≠ ↓ איסתוורא]; *Er* 8a(27); *Bek* 8b(26); pl. משכניה וסיכיה his tent and its pegs *Pes* 80a(35; **V**[14]); שבעה סיכי משבעה גשרי seven pegs from seven bridges *Šab* 67a(3); מנח אסיכי (the perforated pot) is placed upon pegs *Giṭ* 37a(17); אע״ג דנקיט בסי(ב)⟨כ⟩י even though (the sandal) is fastened with nails *Bes* 15a(15); דנקיטי בסיכי (the door frames) are attached with pegs *BB* 69a(27; **F**[2]); b. w. בגידא metaph. of a small amount [lit. peg in the space bet. the planks (of a bridge); ↓ גידא #3 mng. 2]: sg. ואנן כי סיכתא בגידא לגמרא concerning the oral tradition we are like a peg in (the space between) planks [i.e. our knowledge is small] *Er* 53a(38); לא שיירי מידי לנפשאי אפי' סיכתא בגודא I did not leave anything for myself, even a peg in (the space between) planks [i.e. a tiny amount] *Ket* 53a(14); **2. pin:** sg. *BQ* 119b(39); pl. דנקטה בסיכי he fastened it [i.e. the garment] with pins *Men* 41a(12); **3. spade** [v. TO Dt 23:14]: sg. *GC* 34:10 [expl. MH דָּקָר MBeṣ 1:2]; סיכתא דפרזלא an iron spade *Anan* 31:15 [cf. Sy ܣܟܬܐ ܕܦܪܙܠܐ PSm 2622, Ma סיכתא דפרזלא MD ib.]; *ib.* 30:28; **4. plowshare** [< Akk CAD S 251, mng. 5 [NB]; TA סִכַּת פַּדָּנֵיה TJ 1S 13:20, Sy ܣܟܬܐ ܕܦܕܢܐ PSm ib.]: sg.cs. סיכת פדנה *GC* 59:4 [in a description of the parts of the plow]; *Bo* 69:4; **5. coin stamp** [Sy ܣܟܬܐ ܕܙܘܙܐ BBah 1034:11; v. PSm 2622]: sg. טעי בסיכתא חדתי ההיא שעתא דנפק מתותי סיכתא he erred regarding the new coin stamp which at that time went into circulation instead of the (old) coin stamp *BQ* 99b(52; **Es**); **6.** pl. perh. **prickly hairs:** סיכי דדיקנא הוה ליה he had a (sparse) beard of prickly hairs *Yev* 80b(34; **O**[2])

Geon. expl.: סיכי שאוחזין בהן בגדים לכותשוין TRN 631:7; OHP Šab 78:23(Ar) [mng. 2]; אותן שתי חתיכות ברזל שהן כיתדות קטנים וחקוק בהן המטבע שמניח שלחני האסימון בין אותן שתי יתדות של ברזל ומכה בקורנס בכל כחו בפעם אחת על גבי היתד העליון ובכך נעשה מטבע OHP BQ 156:31; OHR ib. 98:7 [mng. 5]; Lit: Eps, StI 106; GCIntr 14; Voc: סִיכְּתָא HGP 20a:3; Y: סִיכְּתָא *Šab* 74b(10; BAYTN 196).

סִילְוָא, סִלְוָא, סִילְוֵי, סִילְווּתָא, pl. **סִילְוֵי** n.m. **thorn** (Ma סילוא, pl. סילואניא, סיל(א)ואתא, סאלאואתא palm tree thorns [sic!] MD 326, Sy ܣܠܘܐ LS 476, BBah 1352:6, > Arab سُلّاء palm tree thorns Hava 329) a. general: sg. למישקל ליה סלוא to extract a thorn for him *San* 84b(39); כל דקשי סלויה קשי טוליה the shade of any (bush) whose thorn is hard is harmful *Pes* 111b(11); pl. סילוי דאורדינא thorns of the bramble *ḤM* 40:12 [glossed by Arab عَوْسَج boxthorn]; סוו(ל)⟨י⟩ רבאתא large thorns *OHP Ber* 108:15; b. esp. of the date palm: sg. סלוא *ḤM* 42:7; pl.abs. ז' סלוין מן דיקלא צויא seven thorns from a withered date palm *ib.* 6; det. שבעה סילוי משבעא דיקלי seven thorns from seven date palms *Šab* 67a(1) [cf. Ma: שבא סילואניא מן שובא תאליא דזיקלא seven thorns from seven young date palms MD ib.]; c. w. var. vbs.: 1) √ברז af.: מיתינן סילוא ומברזינן ליה we bring a thorn and pierce it [i.e. the pustule] *Ḥul* 47a(3); מ(כ)⟨ב⟩ריז אנפשיה בסילוותא he pierces himself with thorns *Giṭ* 84a(20); 2) √חרז pe.: מאן דחרזיה סילוא one whom a thorn pierced *AZ* 28b(40); *ib.* 42; וחרזיה סילוא בביצים a thorn pierced him in the testicles *Yev* 75b(1; Ar [AC 3:488]); 3) √מחי pe.: מחינא לכו בסילוא דלא מבע דמא I shall strike you with a thorn which does not cause blood to flow [i.e. I shall excommunicate you] *Ket* 91a(40) // *BB* 151b(7)

Geon. expl.: חיורי עיקבי חריות שלדקל ויש בהן קוצין ושמן סילוי וקשין הן ביותר וצולין בהן בשר מפני שדומין לשיני שפוד שלברזל TGAs28 160b:8; Y: סִילְוָא *Ḥul* ib.(BAYTN 122).

סִילוֹנָא n.m. **pipe** (< σωλήν Lehnw 383; Sy ܣܝܠܘܢܐ LS 476) pl. כבר תברינהו אנשי טבריה לסילוניהו the people of GN have already broken their pipes *Šab* 39b(5)

Y: סִילוֹנַיְיהוּ *Šab* ib.(BAYTN 261).

סִילִיתָא #1, pl. **סִילְיָיתָא** n.f. **snare, net** (Ma סיליתא a circular fishing net weighted with lead MD 326, Sy ܣܠܝܬܐ LS 628, > Akk *salītu* [fishing] net CAD S 104, > Arab شَلِيَّة Fr, AF 76) sg. אזא אייתי סליתא he went (and) brought a net *Ḥul* 95b(1; F1,1 78); סיליתא דאברא a snare of lead *Bo* 21:10; pl. מיפרס סיליאתה spreading out of nets (to catch birds or fish) *TGDr49* 96:11

Lit: Eps, GC 65[39]; W. von Soden, OrNS 46 [1977] 193; AIT 199.

סִילִיתָא #2 n.f. **afterbirth** (< Akk *silītu* CAD S 264; ↓ שליתא) sg. סילתיה דאמיה its [i.e. the infant's] mother's afterbirth *Šab* 134a(30); סיליתא דכודנתא the afterbirth of a mule *Bek* 8b(32);

סיליתא דשונרתא אוכמתא the afterbirth of a black cat(f.) *Ber* 6a(15; Ar [AC 6:66]); אסיר למיכל סִילִיתָא it is forbidden to eat the afterbirth *HP* 206:10(HPP 307:19)

Y: סִילִיתָא *Šab* ib.

סִילְקָא #1 n.m. **mangel-wurzel** (*Beta vulgaris macrorhiza*; ↓ מיא דסילקא; Akk *silqu* B CAD S 267, Sy ܣܠܩܐ LS 478, Arab سِلْق Siggel 43) sg. רב חסדא פרים סילקא PN used to chop mangel-wurzel (on the Sabbath) *Šab* 119a(16; MGE 323:7); *ib.* 74b(3; **M**); שבעה (ב)⟨כ⟩ני פירמא דסילקא seven measures of chopped mangel-wurzel *Giṭ* 69a(31); ⟨שב⟩ בני סילקא seven roots(?) of mangel-wurzel *ib.* 69b(55; OHT Giṭ 158:19) [v. Geon. expl. infra]; האי מאן דקניב סלקא one who peels mangel-wurzel *Šab* 73b(17); סילקא חייא קטיל גברא uncooked mangel-wurzel can kill a man *Er* 28b(56); *AZ* 28b(41) [as a remedy for flatus; ↓ זיקא #1 mng. 3]; *Kar* 6a(5) // *Hor* 12a(42) [eaten on the New Year]; סילקא וירקא mangel-wurzels and vegetables *BM* 101a(15); *ib.* 109a(17); *Pes* 114b(25); *Ber* 38b(19)

Geon. expl.: סבע אצול אל סלק מן סבע משאיר ותסלק בתראבהא seven roots of mangel-wurzel from seven garden beds and they should be cooked in their soil OHT Giṭ 158:19; Lit: Flora 1:347. Since the Akk. cognate is already known from an NB text, the prev. etym. < Gr *sikelikon* the Sicilian proposed by Löw, Flora ib., and accepted by CAD, ib., should now be rejected; Voc: סִילְקָא HPP 294:19; Y: סִילְקָא *Šab* 73b(17; BAYTN 122).

[סִילְקָא #2 ↓ שלקא n.]

סִילְתָא #1, pl. **סִילְתֵי** n.f. **piece of wood** (< Akk *siltu* B shaving, splinter CAD S 267) sg. גוזא וסילתא ושרגא wood, a piece of wood, and a lamp *BQ* 22b(23) // *ib.* 60a(1); בחברתה ולא בסילתה by means of another woman and not by means of a piece of wood *Yev* 63b(16) [i.e. one can tame a shrew by means of a rival wife better than by force]; *Nid* 66b(22); pl. *Šab* 20b(8); ואפכינן סילתי we handle [lit. overturn] pieces of wood *ib.* 150b(42; OHT ib. 155:17); האי מאן דסלית סילתי one who cuts (a palm trunk) into many pieces *ib.* 74b(5)

Geon. expl.: נסרין של קורות ושל עצים ... ומהו סילתי סיואר של קורות OHT ib.; אלו עצים דקלים שהן קליפי דקל GnK5 170:19; עומדים שיבי שיבי [= סיבי סיבי] כנימין נימין מי שבא ופירק את אותן הנימין יוצא מביניהן כגון קמח דק ומתוך כך נחשב כטוחן OHP Šab 32:7 [perh. sago, a starchy foodstuff derived from the soft interior of the palm trunk [v. Löw, Flora 2:305] and discussion ↓ √סלת #1]; Y: סִילְתֵי *Šab* 20b(9; BAYTN 197).

סִילְתָא #2 ↓ סלתא

סִימָא n.m. **treasure** (TA סִימָן pl. TO Gen 43:23, JPA סימה DJPA 375) sg. סבתא בביתא סימא בביתא an old woman in the house is a treasure in the house *Ara* 19a(4; **O**[4])

Y: סִימָא *Ara* ib.(BAYTN 11).

סִימַדְרָא n.m. **blossom** (↓ סימרתא; Ma סימאדרא MD 327, Sy ܣܡܕܪܐ LS 479) sg. סימדרא בעלמא הוא it is merely a blossom *Suk* 31b(20)

Lit: Löw, Flora 1:72.

סִימוֹנִיא n.f. **a type of reed** (etym. unkn.; ↓ כאכא) sg. סימוניא דאגמא an *s.*-reed of the marsh *Ḥul* 16b(26; Ar [AC 6:75]) [expl. MH קרומית של קנה ib.; Var: סימוניתא **V**[12]Ar (AC ib.)]

Geon. expl.: פי' גאון ... קניא שכאכא שמו ומהלך במים על הארץ וקרומיתו משונה חדה ואינה מתפגמת ומתחככת כשאר הקנים AC ib. [v. QŠ, no. 35]; Flora 1:670; AAC 296.

סִימְטָא #1 n.m. **scratch/crack in the skin** (cf. Sy ܣܡܛܐ bodies LS 479) sg. סי(טמ)⟨מט⟩א בארמית *GC* 79:7 [expl. MH סוֹרַחַת אֶת הַיָּד MKel 30:4, expl. by Arab شَقَّ to scratch ib.]; לסימטא *Šab* 67a(24) [fol. by an incantation]; האי סימטא פרונקא דאישתא היא a scratch in the skin is a precursor of fever *AZ* 28a(41)

Geon. expl.: סימטא ביקוע שנמצא בעור בשר ובטית אלשקאק TGHark 23:2, i.e. شُقاق [v. Löw, Lehnw 385]; שרט TGWeisz 83:15; Y: סִימְטָא *Šab* ib.(BAYTN 122)

סִימְטָא #2 n.m. **footpath** (< Lat *semita* Lehnw 385; JPA סימטה DJPA 375) sg. תפוס פרה מיתמי בסימטא grab a cow from the orphans in the footpath *Ket* 84b(19); *ib.* 31; כמאן דאנחתה בסימטא דאמיא it is as if she placed it in the footpath *TGHark* 44:1; *ib.* 2

סִימְלַק n.m. **an odoriferous plant** (etym. unkn.) sg. *Ber* 43b(1)

Geon. expl.: זנבק ושמו בלשון ערבי זנבק OHT Šab 53:6, i.e. زَنْبَق Siggel 40 [↓ יסמין]; מאי סימלק בלשוננו קורין אותו יסמין ובלשון ישמעאלים קו' אז' זמבק TGAs28 181:9; וסימלק יסמין הוא HG1 137:17; Lit: Löw, Flora 3:397, cites the var. trads.; Y: סִימְלַק *Ber* ib.

סִימָנָא, סימאנא n.m. **mark, sign, distinctive mark, omen, mnemonic note** (< σημεῖον

Lehnw 386; ↓ √2# סיים, √סמן; Sy ܣܝܡܳܢܬܐ LS 481) **1. mark:** sg. ודילמ' סימנא בעלמא הוא דשויה perhaps he merely made a mark (as his signature) *BB* 161b(3; **F**²); *ib.* 7; ודילמ' סימנ' הוה יהיב ליה בגויה perhaps he had made a mark on it [i.e. the slaughtered bird] *Ḥul* 4a(14); pl. אילין אינון חתימות ידנא בסימניהון these are our signatures with their accompanying marks *SŠHai* 14b(20); **2. sign:** sg. סימנא עדיף מטביעות עינא a sign (identifying an object) is preferable to an (identification by) an imprecise visual impression *Ḥul* 95b(46); הב סימנא give a sign (to identify it) *Giṭ* 45a(27); *BM* 21b(7); דוד סימנא בעלמ' הוה ליה David merely had a sign *Ber* 3b(40); *Meg* 22b(16); יהבת סימנא דלא מסחת דעתך מיניה you have made a sign so that you will not take your mind off it *Beṣ* 40a(35); *Giṭ* 7b(13); דעבדי להו סימנה they make a sign for them *Šab* 54b(19); **3. distinctive or identifying mark:** sg. פלניא דהאי סימנ' והאי סימני' so-and-so whose distinctive mark is such-and-such *Ḥul* 96a(8); pl. דלאו עליה קא סמכינן אסימני הוא דקא סמכינן we do not rely upon her [i.e. the woman's testimony], but we rely upon the distinctive marks (of the corpse) *Yev* 115b(2); מאי סימניה what are its distinctive marks? *Yom* 84a(27); *Giṭ* 68a(34); *San* 98a(48); סימאניהו *Anan* 56:11; *BM* 85b(35); **4. omen:** sg. סימנא מילתא היא an omen is a significant thing *Hor* 12a(41) // *Kar* 6a(4); **5. mnemonic note:** a. alone: sg. סימנא בעלמ' (what was stated in the *barraita*) is merely a mnemonic note *Er* 3a(20); *Suk* 53b(37); ללִיבא בחמרא וסימניך יין ישמח לבב אנוש for (a sickness of) the stomach (he ingests the listed herbs) in wine. Your mnemonic note is: יַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ [Ps 104:15] *AZ* 29a(15; **J**); *ib.* 9b(3); *Ber* 44b(7); *Šab* 35a(18); *ib.* 90b(25); *Pes* 114a(2); *Yom* 28b(46); *Tan* 9b(24); *BB* 91a(30); *Ḥul* 45a(18); *ib.* 47b(23); *Zev* 53b(2); *Nid* 52a(52); b. w. var. vbs.: 1) √גמר af.: אגמרה בסימני he taught it [i.e. the Torah] by means of mnemonic notes *Er* 21b(48); 2) √יהב pe.: ויהיב תנא סימנא בהני אין קרא נמי יהיב סימנא does the *Tanna* gives a mnemonic note concerning these? Yes. Scripture also gives a mnemonic note *Giṭ* 7b(14); 3) √תנח/נוח af.: ואנחו בה סימנא they formulated a mnemonic note concerning it *Yom* 42a(9); *Ket* 54a(37); אתנח בה סימנא *Ḥul* 57b(42); pl. דייקין לישנא ומיתנח להו סימני (the Judeans who) are exact in their phraseology and formulate mnemonics *Er* 53a(42) [cf.: אין התורה נקנית אלא בסימנים ib. 54b(50)]; 4) √שלח pe.: ושלח לי סימנא send me a mnemonic note (that the new moon has appeared) *RH* 25a(28)

Lit: Bacher 140; Voc: סִימְנָא HGP 44a:39; סִימָנְהוֹן HPP 230:21; Y: סִימָנָא *Ber* 3b(40; BAYTN 136).

סימניתא ↓ סימוניא n.

סִיפּוֹנָא, סִינְפּוֹנָא, סִימְפּוֹנָא n.m. **bronchus, blood vessel** (< σίφων Lehnw 389; Sy ܣܝܦܘܢܐ LS 491) **1. bronchus:** sg. סימפונא נקיט ועייל (the needle) takes the path through the bronchus and enters (the lung) *Ḥul* 48b(12); סימפונא רבה דריא' the large bronchus of the lung *ib.* 30; 27; 32; pl. והוא דקיימי סימפונהא this is when its bronchiae are intact *Suk* 36a(8; Ar [AC 6:76]); **2. blood vessel:** sg. *Ḥul* 48b(36); סימפונא רבה דכבדא the large blood vessel of the liver *ib.* 49a(5); סיפונא דליבא a blood vessel of the heart *HP* 201:15; *ib.* 17

Y: סִמְפּוֹנָא *Ḥul* 49a(27; BAYTN 261).

סִימְרָא n.m. **fennel** (< Akk *š/simru* CAD Š/3 8) pl. לשימשא ... בת תרי יומי סימרי for a two day fever – fennels *Giṭ* 67b(22)

On the use of this plant as a drug in Mesopotamia, v. DAB 62.

סימרתא n.f. **bud** (↓ סימדרא) sg. סימרתא דכשותא bud of dodder *Giṭ* 69a(38; OHT ib. 156:3) [Var: סמירתא V¹⁶Ar (AC 6:69, s.v. סמידתא!)]

Geon. expl.: כשות שביה בקרצה OHT ib., i.e. شَبِيه بِقَرصَة dodder like a round object.

סִינָא n.m. **shoe** (archaic; ↓ √סום, מסאנא; TA סֵינֵיה TO Dt 25:9) sg. ושרת סיניה מעל רגליה she untied his shoe from upon his foot *Yev* 39b(36) [quoted from *ḥaliṣa*-document] // *SŠHai* 12b(5)

Y: סֵינֵיהּ *Yev* ib.(BAYTN 15).

סינירוחא n.f. perh. **hated spirit** pl. *Bo* 36:7

[סינרא ↓ סוכרא n.]

סיסא, סוסא n.m. **coil of threads** (Sy ܣܝܣܐ ܕܓܠܝܦܬܐ threads of a cloak LS 464, ... ܟܒܗ ܓܙܠ الغزل ball of cotton thread BBah 2018:17, MH² סיס J 983) sg. a. general: רב חנניה עביד להו

סיסא PN used to make them [i.e. the fringes] into a coil of threads *Men* 41b(22); b. as expl. of MH פִּיקָה: והוא סיסה בלש' רבנן *GC* 108:9 [v. MPar 12:8]; *ib.* 23:7 [v. MKel 11:6]; סוסא *ib.* 86:3 [v. MOh 7:2]

Geon. expl.: סיסין פקיעיות שלשתי ושלערב Geon 331:14; Lit: Eps, GCIntr 54; GC 23¹⁷; Flora 1:376; Y: סִיסָא *ib.*(BAYTN 11).

[סיסיא ↓ סוסיא n.]

סִיסִין n.f. **camomile** (*Matricaria chamomile*; < Akk *sissin libbi* a medicinal plant CAD S 327, mng. 6) sg. סיסין רטיבתא במיא infusion of moist camomile *Giṭ* 69b(27) [as a drug for loose bowels]; סיסין יבישת' במיא infusion of dried camomile *ib.* 28 [as a drug to loosen the bowels]; מיסיסין [= מי סיסין] יבישתא ... מיסיסין רטיבתא *ib.*(OHT Giṭ 153:13)

Geon. expl.: מי סיסין יבשה מפרשין אותו⟨ן⟩ מיא דקובלי והן עשבים שנקראין בלשון ערבי באבונג TGHark 209:2, i.e. بَابُونَج camomile [< MP **bābūnag*; cf. NP *bābūna* PED 136; ↓ קובלא]; מיסיסין יבשה סיסמ⟨כ⟩⟨ב⟩ר והו נוע מן אלמ⟨ד⟩⟨ר⟩ OHT Giṭ 157:14, i.e. سِيسَمْبَر watermint plant Siggel 44 [< MP *sīsīmbar* CPD 75; cf. Sy ܣܝܣܡܒܪ, ܣܝܣܢܒܪ LS 487, Ma סוסאמבאר MD 322]; Lit: Flora 1:376; Geller, Medicine 109; Y: סִיסִין *Giṭ* ib.

1# סִיסָנָא n.m. **date spadix, branch** (< Akk *sissinnu* date spadix CAD S 325; Sy ܣܝܣܢܐ LS 487, > Arab *sinsin* vertebra of the spinal column JSS 11 [1966] 125) **1. date spadix:** pl. ואי אגבהינהו בסיסני קנה if he raised them [i.e. the dates] in the spadices, he acquired possession *BM* 67b(27); *ib.* 29; **2. branch:** pl.cs. סיסני בראתא branches of the juniper tree *Pes* 4a(12; TGHark 141:25)

Geon. expl. [mng. 2]: סיסנ⟨א⟩⟨י⟩ בראתא ענפים וסנסנים שלברוש ויש לו פרי כפרי אילן סרק ונקרא אבהל TGHark 141:26, i.e. أَبْهَل savin [*Juniperus sabina*]. Lit: Löw, Pfl 119; Flora 2:336. The form וסימניך סיסאני *Šab* 110a(45) // *Pes* 42b(20; V¹⁷) is uncertain, since the rdg. in *Pes* ib.(E¹C) is כיסאני, and the expl. of the mnemonic [w. ref. to רב יוסף which has *samekh*] is unclear; Voc: סִיסְנֵי HGP 27a:39.

2# סיסנא n.f. **thorn tree, bramble** (cf. Sy ܣܢܝܐ LS 485) sg. וכי משתין משתין אסיסנא יבישת' he only urinates on a dry *s.*-thorn tree *Giṭ* 69b(51)

Geon. expl.: שוך באל עראק ואל שאם יתרעד והו אל מסמי סנה a thorn in Iraq and Syria which trembles(?) and it is called סנה OHT Giṭ 158:9. Lit: Flora 4:160; 3:186; Y: סִיסְנָא *Giṭ* ib.(BAYTN 122).

סִיעֲתָא n.f. **group, band** (Sy ܣܝܥܬܐ LS 472, Ma סיאתא MD 324) sg. סיעתך היכא where is your band (of people)? *San* 26b(1)

1# סִיפָּא n.m. **doorpost, threshold** (TA סִפָּא TJ 2K 10:21, Sy ܣܦܐ LS 489, Ma 3# סיפא MD 329) **1. doorpost:** sg. סיפיה דבבא doorpost of the gate *Giṭ* 68b(52) [cf. LMA *si-ip-pa-a di a-ba-ba-a'* UrukInc 2]; ליכתביה ⟨א⟩אבנא וליקבעיה בסיפא let him write it [i.e. the *mezuza*] on a stone and set it in the doorpost *Men* 34a(43); pl.cs. סיפי באבא *Yev* 118b(39); det. סיפי גוואי the outer doorposts *HGI* 498:19; **2. threshold:** sg. זימרא בביתא חורבה בסיפא (if) there is song in a house, (there will be) destruction on its threshold *Soṭ* 48a(43); *ib.* 45

Y: סִיפָּא *Giṭ* ib.(BAYTN 135).

2# סיפא ↓ סופא n.

3# סִיפָא n.m. **apple** (< MIr **sēp* [cf. MP *sēb* CPD 74]) ↓ חמרא סיפא

סִיפּוּסְקָא, סִפְסְקָא n.m. **bran, bran meal** (< MIr **sapōsak* [cf. NP *sapūsak*, *sapūsā* PED 652]; Sy ܣܦܘܣܩܐ LS 491) sg. גביל לה ספסקא he used to prepare bran for it *San* 108b(46; MGG 172:12); ריפתא ספסקא bread (of) bran meal *Pes* 42a(36; RaḤ) [expl. MH פת קיבר ib.; Var: ריפתא סיפוסקא V¹⁴Ar (AC 6:106)]; מיא דסיפוסקא bran water *Giṭ* 56b(26; **V**¹⁸)

Geon. expl.: סיפוסקא מורים GnK5 175:16 [mng. of gloss is uncertain]; פסולת הסולת והא פת קיבר OHR Giṭ 37:4; Lit: Fl, TMW 3:726; Geig, AAC 301; Tel 318.

סִיפּוּקָא n.m. **needs** (↓ √2# ספק; TA סֵיפּוּק TJ Jer 31:2[Var]) sg. ומאן דמוקים להון סיפוקא לפום צרכיהון one who will provide their needs according to their requirements *SŠHai* 17a(20); *ib.* 17b(9); 2a(10); pl. והוא דאיפשר ליה למיקם בסיפוקיהי this is where he can supply their needs [i.e. the two wives] *Yev* 65a(22)

Y: סִיפּוּקָא *Yev* ib.(BAYTN 139).

סיפטא ↓ ספטא n.

סִיפְרָא, cs. סְפַר n.m. **scroll, scriptural book, document** (↓ √1# ספר; TA סִפְרָא TO Ex 17:14, Sy ܣܦܪܐ LS 493, Ma 1# סיפרא MD 329) **1. scroll, book:** sg. נפל מיניה ספריה his scroll fell from him *Ber* 56a(50) [containing dream interpretations];

BB 4a(21) [↓ זינא; ref. to a book of pedigrees]; ספרא דאגדתא book of *aggadot Giṭ* 60a(22) [↓ אגדתא mng. 1]; pl. צנא דמלייא סיפרי a basket which is full of books *Meg* 28b(40) [metaph. for one who knows the entire Tannaitic tradition by heart]; מקק דסיפרי an *m.*-worm of books *Šab* 90a(46); כל בני אינשה כתבי סיפרי all people who write books *Bo* 71:9; **2.** esp. **scriptural book (Torah scroll or scroll of another biblical book):** a. Torah: sg. קם קרא בסיפרא he got up (and) read in the Torah scroll *Ber* 50a(41) // *Meg* 22a(45); *Šab* 147b(40); *BQ* 82a(28); למיקם ומקרא בסיפרא *Anan* 21:7; *ib.* 17:23; 19:9; 40:9; *HP* 186:15; שרי ליה למיגרס ועיוני באוריתא בלא סיפרא he is permitted to study and delve into the Torah without a Torah scroll [i.e. by heart] *Anan* 24:26; מיכרך ספרא היכי כרכינן how do we completely roll up the Torah scroll? *Meg* 27a(25); *Yom* 70a(5); *Anan* 38:19; הוה ליה יתירות בספריה he had extra letters in his Torah scroll *Men* 29b(54); *ib.* 52; pl. תלתה סיפרי three Torah scrolls *Yom* 70a(15); *HP* 185:3; קומטרי דסיפרי chests for Torah scrolls *Meg* 26b(38; **GM**²); כיסותא לסיפרי a covering for Torah scrolls *ib.* 37; b. other scriptural book: sg. רב שמואל הוה בדיק בספרא אי אשכח פיסוקא מעליא אמר סימן טב PN used to predict from a scriptural book. If he found a good verse he would say: "It is a good sign" *Ḥul* 95b(24; MGG 395:16); מריה דסיפרא the owner of the scroll *BQ* 115a(45); כי הוה מסיים ר' מאיר סיפרא whenever PN finished a biblical book *Ber* 17a(27); *AZ* 19a(21); מאי טעמ' לא איקרי ספריה על שמיה why was his [i.e. Nehemiah's] book not named for him? *San* 93b(54); חזי פסוקא פסוקא מספרא וכתיב ליה he looks at each verse from the (Esther) scroll and writes it *Meg* 18b(39); c. w. a specific designation: sg.cs. ספר אוריתא דמשה the book of the Torah of Moses *Yom* 36b(34); *SŠHai* 13a(20); ספר יהושע Book of Joshua *Zev* 54b(14); ספר תלים Book of Psalms *BB* 164b(33); ספרא דבן סירא Ecclesiasticus *San* 100b(40); סיפרא דאדם הראשון the Book of Adam *BM* 85b(51); pl. ספרי דאוריתא *BB* 14a(14); **3. document:** sg.cs. ספר תרוכין divorce document *SŠHai* 3a(16); *Bo* 28:6

On the ultimate source of this word, v. ALBH 122+; Voc: סִפְרָא HGP 17b:32; Y: סִפְרָא *Ber* 11b(25; BAYTN 122).

– **סיפרא, סִיפְרָא דְּבֵי רַב** n.m. **the book (*sifra*) of the *be rav*** (↓ בי רב) sg. סיפרא דבי רב *Ber* 11b(25); *ib.* 18b(8); הילכתא וסיפרא וסיפרי *mishnayot, sifra,* and *sifre Ḥag* 3a(18); *Ber* 47b(26); *Meg* 28b(38; **G**); *Qid* 49b(3); *Švu* 41b(38); סתם סיפרא an anonymous statement of the *sifra Yom* 41a(1) // *San* 86a(5) // *Švu* 13a(39) // *Bek* 61a(16); ותרויהו סתם סיפרא הוא both of them are anonymous statements of the *sifra Kar* 7a(43); pl. שאר ספרי דבי רב the rest of the *sifre* of the *be rav Yom* 74a(20; **M**); *BB* 124b(9); *TGHark* 107:22

The identification of these terms w. the Tannaitic midrashim on Exodus–Deuteronomy known today by these names [v. e.g. Eps, PLT 645; Tarbiz 6(1936) 106[5]] is uncertain; Lit: Goodblatt, RISB 116; Y: סִיפְרָא דְּבֵי רַב *Ber* ib.

1# סיפתא ↓ שיפתא n.

2# סיפתא n.f. **a disease** (etym. unkn.) sg. לסיפתא *ḤM* 38:2

[**סיקלא** ↓ סקולאה n.]

סִיקְר adj. **(uncertain)** sg.m. אבא סיקרא *Giṭ* 56a(44)

Y: סִיקְרָא *Giṭ* ib.

סיקרא n.m. **leaping** (↓ √1# סקר) sg. כלבא בסיקרא a dog by leaping *BQ* 22a(3; RaḤ,Ar [AC 6:122]) [Es: בסקירה; Ed: בזקירא]

Note, however, the rdg. of Saadia Gaon: סיקרא [v. כתאב אלסבעין לפס'ה, Goldziher Vol 35b:9].

סִירָא n.m. perh. **net** (< σειρά L-S 1588; Sy 2# ܣܝܪܬܐ cord, fine web LS 472) sg. שאני דגים דיהבי סירא fish are different because they place a net *BB* 21b(19)

Lit: Goldschmidt, BT 8:82[138]; id., Nez 480.

סירוגא n.m. **(uncertain)** pl. סירוגי *Bo* 37:7

סירוכא n.m. **clinging** (↓ √סרך) sg. סירוכא ולא כלום הוא clinging (to a disputed article) is of no value *BM* 6a(38)

סירחא n. **type of gnat** (↓ √1# סרח, 2# סירכא, גרגסא; cf. Sy 1# ܣܪܚ to hurt, damage LS 497) sg. *TRN* 627:1 [expl. MH טפויין Šab 107b(30)]; סירחא דגרגסא gnat(s) *Suk* 26a(36; **E**²) [cf. Sy: ܕܓܠܕܐ ܚܩܠܐ BBah 750:20]; סירחא דגירגיצא *BQ* 82b(30; **Es**); *Suk* 26a(36; HP 30:27)

Lit: Eps, St2 819 [contra Löw, Hoffmann Vol 124]; Y: סִירְחָא *Suk* ib.(BAYTN 123).

1# סִירְכָא n.m. **adherence, practice, habit** (↓ √סרך, 2# דושא; DSH סרך rule, order Licht, RS 66, n. to l. 16) **1. adherence:** sg. גדיא בסירכא the kid (climbs the wall) by adherence *BQ* 22a(4); **2. practice, habit:** sg., only w. √נקט **pe. to continue a habit:** sg. סירכיה נקט ואתי he continued his usual habit *Ber* 16a(15; **F**); סירכא נקט *San* 51b(12) [v. comms. ad loc.]; סירכא דגברא נקיטא she continued the practice of (her deceased) husband *AZ* 30a(45)

Lit: B. Levine, JAOS 92[1972] 75; Y: סִירְכָא *BQ* ib.(BAYTN 123).

2# סִירְכָא n.m. **injury, wound** (< סירחא*; ↓ √1# סרח; Sy ܣܘܪܚܢܐ injury LS 498) sg. סירכא דמשכא wound of the skin (of the animal) *Beṣ* 40a(39); סירכא מן אומה דריאה גופה the injury is from the lobe of the lung itself *Geon* 27:15; *ib.* 14; 16; 26:26; סירכא דליבא an injury of the heart *ib.* 30:15; 31:20; דסליק על סירכא צימחי צימחי חיוארי various white pustules formed on the wound *TGHark* 158:33; *ib.* 159:8; 12

Geon. expl.: וזה (הח') אמ' במקום [כ'] כאשר נאמר סירכא GC 79:8 [acc. to rdg. in AC 6:134; w. ref. to סוֹרַחַת MKel 30:4]; Lit: Eps, GC 79[20].

סירפא n. **(uncertain)** pl.cs. סירפי פומיה *Bo* 78:5; שירפי להבו[ה] *ib.* 123:9

AMB 206: draughts of its mouth [v. discussion ib.].

סיתוא, סִיתְוָא n.m. **winter** (↓ בי סיתוא; TA סִתְוָא TJ Is 18:6, Ma סיתוא MD 330, Sy ܣܬܘܐ LS 502) sg. סדינא בקיטא סורבלא בסתוא the *s.*-cloth in the summer and the *s.*-garment in the winter *Men* 41a(24; TGHark 190:4); בשחקי ... וליסבה דעמר גופנא בסיתווא let him put it in cotton rags in the winter *Šab* 110b(13) // *Giṭ* 69b(46) // *AZ* 28b(12); יומא דסיתוא a winter day *Ber* 18b(9); שיתא ירחי דסיתווא the six months of winter *Ḥul* 60a(11); *BM* 86a(9); אישתא דסיתווא קשי(א) מדקיטא a fever of winter is more severe than that of summer *Yom* 29a(3); *Tan* 24b(38); *Ned* 50a(6); *BB* 3b(24) [↓ בי סיתוא]; *San* 96b(51); *Ḥul* 55b(27)

Y: סִתְוָא *San* ib.(BAYTN 123).

סך n.m. perh. **brother** (uncertain) sg. סך קירי פלסתר the brother of the lord is a fraud *AZ* 11b(14) [expl. as אחוהי דמרנא זיפנא ib.]

Perh. translit. of κάσις κυρίου πλαστήρ GLLT 149, w. prev. lit.; Y: סַךְ *AZ* ib.

סָכָא, cs. **סַךְ** n.m. **limit, sum** (↓ √1# סוך; Sy ܣܟܐ LS 464, PSm 2551, Ma סאכא MD 311) **1. limit:** sg.cs. סך מקרי ינוקי עשרין וחמשה ינוקי the limit for a teacher of children is twenty-five children *BB* 21a(36); **2. sum:** sg.cs. דסך כולהו תלתין ושיתה זוזי the sum of all of them is thirty-six *zuzim TGHark* 37:17; סך זבינתא the sum of the goods *Ibn JanaḥHeb* 338:2 [orig. source unkn.]

Y: סַךְ *BB* ib.(BAYTN 3).

סכולאה n.m. **of GN** sg.m. בר אדא סכולא' *BM* 93b(33)

Rdg. uncertain; v. varr. DS, ad loc., n. ה.

1# סכי vb. **to wait** (↓ מסכיתא; Sy ܣܟܐ LS 473, Ma סכא MD 330) **Pa.:** הוה קא מסכיא דביתהו his wife was waiting (for him) *Ket* 62b(15); עד ההוא יובילא לא תסכי ליה מיכאן ואילך סכי ליה do not wait for him [i.e. the Messiah] until that Jubilee year. From then on, wait for him *San* 97b(7) **Itpa. 1. id.:** עד הכא לא תיסתכי ליה *ib.*(**F²K**); **2. to oversee:** ויהיבנא ליה רשותא לאיסתכויי עלוי(ה) נכסי דיתמי we have given him permission to oversee the property of the orphans *Dec* 9:12; ומסתכי עליהון כדחאזי he will oversee them as is fit *SŠHai* 17b(5); *ib.* 17a(17)[1]

Lit: S. Assaf, SŠHai 49[5].

2# סכי vb. **to pour** (etym. uncertain) **Pe.:** סכא עליהון מים במאנא he poured water on them in a utensil *Anan* 49:30

Lit: Eps, St1 82, compares Arab سكب to pour out water. While, the mng. fits the context, the cognate is phonetically difficult.

סַכִּינָא n.f. **knife** (TA סַכִּינָא TO Gen 22:6, Sy ܣܟܝܢܐ f. LS 474, Ma סיכינא MD 326, > Arab سِكِّين Fr, AF 84) a. general: sg.: רבא מנח סכינא אבריונא ומטלטל PN used to place a knife on a young pigeon and carry (it) *Šab* 142b(39); *ib.* 50b(42); קא מעבר לסכינא אפומא דדיקולא he was passing the knife over the opening of the basket

(to remove fatty substance) *Beṣ* 28b(1); *ib.* 6; דוחקא דסכינא the pressure of the knife *Ḥul* 8b(15) [cf. Beṣ 28b(15)]; הב לי סכינאי give me my knife *Ket* 77b(29) [of the Angel of Death]; *AZ* 26b(30) [for circumcision]; רבינא סאר סכינא בבבל PN inspected the knife (of a butcher) in GN *Er* 63a(2); *Ḥul* 18a(5); *ib.* 17b(28) [↓ √1#בדק pe., mng. 1a]; pl. אשכחיה לפוריה דהוה מירשם בסכיני he found his bed incised with knives *Tan* 24b(43; V[17]); משארא דסכיני במאי קטלי לה with what does one cut down a garden bed of knives? *Bek* 8b(38); *Pes* 30b(13); *BM* 25b(31); b. in a fig. sense: sg. חריפא סכיניה his knife is sharp *Yev* 122a(2) [of a keen scholar; v. infra, usage c.3]; pl. מלי צנא {ה}⟨ד⟩סכיני a basketful of 'knives' [i.e. dates which cause intestinal pain] *Tan* 9b(26); c. w. var. vbs. of cutting, etc.: 1) √בזע pe.: sg. ההוא חורפא דסכינא הוא דקא בזע it is that point of the knife which pierces (the slips) *San* 56a(19); ומייתי סכינא ובזע ליה למוחיה he brings a knife and pierces his skull *Ket* 77b(22; MGG 226:5); 2) √חדד pa.: pl. נפל תורא חדדו סכיני (if) the ox has fallen, sharpen the knives *Šab* 32a(6); 3) √פסק pe., af.: sg. ובעי סכינא למיפסקיה he needs a knife to cut it [i.e. the knot] *Er* 35a(27); סכינא חריפתא מפסקא קראי a 'sharp knife' can 'cut up' biblical verses (for exegetical purposes) *BB* 111b(21) // *Ara* 26a(9) // *Men* 74a(32); 4) √קלף pa.: sg. והני מקלפי קרקבנן בסכינא the gullets of these (birds) can be scraped off with a knife *Ḥul* 62b(21); *ib.* 25; 5) √קרע pe.: sg. שקל סכינא קרעיה לתליסר קירעי he took a knife (and) cut him up [i.e. the pupil] into thirteen pieces *Ḥag* 15b(10); אי הואי סכינא בידאי קרעתיה had there been a knife in my hand I would have cut him up *ib.* 12; מתיינן סכינא וקרעינן בההיא דוכתא פורתא we bring a knife and make a small cut in that place (on the lung) *HP* 200:9; d. parts: sg. קתא דסכינא knife handle *Šab* 141a(18); *BM* 26a(3); סכינא דחליש פומיה a knife whose blade is thin *Ḥul* 48a(8); ריש' דסכינא the tip of the knife *ib.* 17b(8; V[11]); חורפא דסכינא the point of the knife *ib.* 112b(4; V[11]); pl. קתתא דסכיני *Zev* 86a(20; V[11]); e. w. var. designations: sg. סכינא דארמאי a knife of pagans *AZ* 39a(37); סכינא דכולה פרזלא a knife (made) entirely of iron *Šab* 67a(9); *ḤM* 44:19; סכינא דאשכפתא shoemaking knife *BM* 116a(16; Ar [AC 6:53, s.v. סכן, ס"א])

Lit: Kut, Studies 449 [Heb]; Voc: ܣܟܺܝܢܳܐ HPP 302:18; Y: סַכִּינָא *Er* 63a(2; BAYTN 237).

סכך vb. **to cover over** (↓ סככא; BH 1#סכך HAL 712) **Pa.:** a. general: דחקיק ביה באילן וסכיך ביה he incised in a tree, (stuck in poles), and covered it over *Šab* 154b(27); אע"ג דקא מסכיך סכוכי even though he completely covers over (the fire with the wet sheets on the Sabbath) *Yom* 84b(32; **LM**); b. esp. the *sukka*: הא אפקותא דדקלה מסככינן בה we, in fact, cover over the *sukka* with the upper part of the date palm *Suk* 13a(6); *ib.* 10; 13b(2)

Lit: Lieb, TK 3:256 [Yom ib.]

סככא, סְכָכָא n.m. **covering of the *sukka*** (↓ √סכך) sg. סככא בעי קרא the (requirement of the) covering of the *sukka* requires a biblical verse *Suk* 6b(24) // *San* 4b(22); *Suk* 17a(11); 19a(31); סכאכא *Zev* 38a(1)

Y: סְכָכָא *San* ib.(BAYTN 49).

1#סכל vb. **to look at** (Sy 2# ܣܟܠ etpa. LS 473) **Itpa.:** דלי עיניך איסתכל ביה raise your eyes (and) look at it [i.e. the sun] *Ḥul* 60a(2); *Pes* 113b(7); ליסתכלן בי וליהוי להו זרעא דשפירה כותי let them(f.) look at me, and they will have progeny that are as beautiful as I *Ber* 20a(29) // *BM* 84a(30); *Ber* 62b(12); *Tan* 21b(38); *Pes* 104a(24); *AZ* 50a(31); *Soṭ* 21b(19); *BB* 16a(40); *BM* 85b(35)

2#סכל vb. **to injure** (↓ סכל; Sy 1# ܣܟܠ af. LS 473, Ma סכל af. MD 331) **Af.** w. -ב: אסכלי לא נסכלון בהון may they not seriously injure them *Bo* 4:5; *ib.* 2; 52:12; 13

סכל adj. **foolish** (↓ √2#סכל; Sy 1# ܣܟܠܐ LS 473, Ma סאכלא MD 312) sg.m. בוכרא סכלא 'foolish' firstborn [i.e. of a second wife lacking privileges of the firstborn] *BB* 126b(30); *ib.* 31

Y: סְכְלָא *BB* ib.(BAYTN 49).

סכם vb. **to agree** (MH² סכם hif. J 991) **Af.:** a. general: ר' אביתר דאסכים מריה על ידיה PN whose Master agreed with him *Giṭ* 6b(33); *Mak* 23b(26); ולסוף אסו(י)כימו למסמכיה למרב נתן אלוף they finally agreed to ordain PN *IŠGF* 117:6; *ib.* 21:16; b. in writs: ואסכימנא עלוהי אנחנא בית דין we, the court, agreed to it *SŠHai* 17b(5); *ib.* 18b(4); *SŠSad* 268:18; *Dec* 9:8

סכן vb. **to be in jeopardy, seriously ill, endanger** (↓ סכנתא; JPA סכן DJPA 378) **Pe. to be in jeopardy:** אנפי למיחש דעאריק ולא סאכן שמותא there are reasons to suppose that he will flee so as not to be in jeopardy of excommunication *TGHark* 111:35

Pa. 1. to endanger: איכו השתא לא אתאי סכינתון לבראי if, indeed, I had not come now, you would have endangered my son *Ber* 25b(52); בעו לסכוניה (the angels) were about to endanger him *Ḥul* 91b(30; V[11]); *Šab* 116a(48); *Pes* 112b(32); *Qid* 29b(39); *Nid* 17a(25); **2. to jeopardize:** לסכוני בממוניה to jeopardize his money *TGHark* 160:11; **3.** pass.part. **seriously ill:** כהן דימסכן a priest who is seriously ill *HP* 130:9 [cf. Giṭ 75b(6)]

Itpa. 1. to become seriously ill: רב ביבי בר אביי חזא ואסתכן PN saw (the demons) and became seriously ill *Ber* 6a(20); *Yom* 84a(16); *Pes* 111b(21); אי לא שאתי בשבתא מיסתכן if he does not drink (also) on the Sabbath he will become seriously ill *Šab* 140a(45); *ib.* 145b(17); *Pes* 112b(30); *Ket* 61a(46); **2. to endanger o.s.:** ליסתכן should he endanger himself [i.e. his health]? *Šab* 81a(32); דלא איפשר ליה ליסתכן should the one who cannot control (his urine) endanger himself? *Bek* 44b(13); *Tan* 20b(49)

סכנא, סכנא n. **load** (↓ שיחנא) sg. והוה דרינא בסכנא he was carrying a load *Meg* 18a(46) [**MM**²: בסכנא]

סַכַּנְתָּא n.f. **danger** (↓ √סכן; JPA סכנה DJPA 378) a. general: sg. מי קא מדמית איסורא לסכנתא סכנתא שאני can you compare a (religious) prohibition to a (mortal) danger? (Mortal) danger is different *Ḥul* 9b(2); מלתא דאתו בה לידי סכנתא something which endangers people *Pes* 109b(10); *Šab* 66b(19); *ib.* 129b(18); *Yev* 64b(35); *AZ* 30a(40); מאי סכנתיה what is its danger? *Pes* 8a(41); *ib.* 112a(23); b. specific dangers: sg. אשתא צמירתא האי סכנתא היא hot fever is a danger *Pes* 25b(19); פדעתא סכנתא היא an open wound is a (mortal) danger *AZ* 28a(36); *Šab* 90a(48); *ib.* 133b(33); *Pes* 42b(22); *Beṣ* 7b(10); *Giṭ* 6b(39); *AZ* 12a(38); *ib.* 28b(41); 29a(1)

Y: סַכַּנְתָּא *Šab* 129b(18; BAYTN 284).

סכר vb. **to dam, block up** (↓ סיכרא, סוכרא; Sy ܣܟܪ LS 475, Ma סכר MD 331, Akk *sekēru* A CAD S 210) **Pe.** (a/) **1. to dam up, clog:** a. waterway, canal: ורמא כפותא וסכריה לירדנא it defecated and dammed up the Jordan *BB* 73b(10) // *Zev* 113b(24); איצא רטיבא דסכר נהרא wet algae which dam up the canal *Giṭ* 69b(29); *BB* 53a(21); *BM* 24b(20); במיסכר ואשקויי in the case of damming up in order to irrigate *Giṭ* 60b(29) [of a canal]; b. dyke: אתו אינשי סכרוה people came (and) stopped it up [i.e. the breach in the dyke] *Ḥul* 105a(43); pass.part. סכיר נהרא *HG3* 358:35; **2. to block up:** a. windows: רבא בעידן ריתחא הוה סכר כווי PN used to block up the windows at a time of pestilence *BQ* 60b(14; **F**[1]); *BB* 7a(19; **F**[2]); ולא מפתח כוי ולא מיספ{ס}⟨כ⟩ר כוי (one cannot prevent the other) from either piercing windows (in a wall) or from blocking up windows *SŠHai* 11b(17); *TGAs33* 211:14; b. parts of the body: נסכרינון לניקבין דידיה ולישתי let him block up his body orifices and drink (the potion) *Šab* 109b(25); סכר פומא {דכופרא} ⟨דגופתא⟩ block up the opening of the tube *ḤM* 44:6; pass.part. סכירן פומ⟨י⟩הון their mouths are blocked up *Bo* 48:1; סכ⟨י⟩רי פומיהון דכוליהון עממיה the mouths of all the nations are blocked up *ib.* 15:1

Pa. to block up, shut up: a. windows: {כ}שישבי סכירית I blocked up the windows *Bo* 139:14 [↓ שישבא]; b. parts of the body: לסכורי פומה דכל בני אינשה בישי ותקיפי to shut up the mouth of all evil and violent people *Bo* 71:1; *ḤM* 37:3

Itpe. to be clogged, dammed up: אסתכר נהר מלכא סבא the old King's Canal was dammed up *BM* 106b(23); *ib.* 25; *Giṭ* 73a(37)

סַלָּא n.m. **basket** (↓ סלתא; TA סלא TO Gen 40:17, Sy ܣܠܐ LS 475, Ma 1#סאלא MD 312, Akk *sellu* CAD S 217, > Arab سَلَّة Fr, AF 76) sg. פלסיה לסלא (the ass) destroyed the basket *BQ* 19b(43); *ib.* 44; 45; כיון דמנח בסלא כמאן דמנח הכא דמי since (the bread) is placed in the basket, it is as if it were placed here (with the *'eruv*) *Er*

49a(35; **O**); *ib.* 68a(9); *Nid* 17a(15); *HP* 39:4; pl. לכברואי סלי to bleach the baskets *Ber* 27b(14)

Lit: Flora 2:350; Y: סְלֵי *Ber* ib.(BAYTN 100).

סלוא ↓ סילוא n.

סְלִיק adj. **boiled** (↓ √2# סלק pe., pass.part.) pl.f. בסליקאתא ומאיסאתא in the case of boiled and repulsive (wheat) *Pes* 34a(1; **CE**[1]); *ib.* 7

סליקוסתא n.f. **bouquet of flowers** (etym. unkn.) sg. *Šab* 50b(40)

Geon. expl.: אגודה של נרקיס איסורתא דנרקיס TRN 592b:1 = TRN 592a:1; Lit: Löw, Lehnw 251; Flora 4:145; Y: סְלִיקוֹסְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 294).

סליקותא n.f. **refuse of boiled dates** (↓ √2# סלק, חליקוסתא) sg. *BQ* 31a(1; **F**[1])

Y: סְלִיקוּתָא *BQ* ib.

סלמא n.m. **(unclear)** sg. סלמה כירי כירי *Ḥul* 139b(35)

סִילְעָא, סֶלְעָא, abs. **סֶלַע** n.m. **a coin** (Sy ܣܠܥܐ LS 477) sg.abs. נהירנא כד הוו קיימין ארבע סאין בסלע I remember when four *seahs* (of wheat) cost a *sela* *BB* 91b(13; **Es**); אי יהבת ליה כוליה סלע מוזלי גבך טפי if you give him a *sela* for all of it, they lower the price greatly for you *Mei* 21b(15; **V**[10]); מילא בסלע ומשתוקא בתרי a word for a *sela* and silence for two *Meg* 18a(23); det. סילעא דאורייתא תלתא ותילתא הוי a Pentateuchal *sela* is 3 1/3 (*denars*) *Bek* 50a(9)

Y: סִילְעָא BAYTN 122.

סלעם vb. **to swallow** (TA סלעם TJ Nah 3:11) **Quad.:** ומסלעמן *Bo* 59:6 [of demons]

סלק #1 vb. **to ascend, go, occur, be in accord** (↓ מסקנא; Sy ܣܠܩ LS 477, Ma סלק #1 MD 332) **Pe.** (e/a), pf. 1sg. סליקי *Ber* 57a(25); 2m. סליקת *San* 95a(9; MGG 405:15); 3m. סליק *Meg* 16a(24); f. סליקא *Tan* 24a(29); סליקת *SŠHai* 12a(16); 3pl.m. סלוק *Beṣ* 11a(12); סליקו *Yom* 9b(48); imp. 1sg. איסק *Šab* 41a(23); 2m. תיסק *Pes* 112b(6); 3m. ניסק *Ber* 55b(34); ניסליק *Šab* 141a(21); f. תסליק *RH* 27a(12); תיסק *Bo* 38:7; 1pl. ניסק *Tan* 23b(11); 3m. ליסקו *San* 47a(44); ניסלקו *Ḥag* 7a(48); imper. 2sg.m. סק *Yev* 63a(37); סליק *BQ* 113b(33) [cf. Ma סיק MG 240:5]; f. סקי *BM* 84b(18; SM 65:8); inf. למיסק *Anan* 4:16; מיסלק *Naz* 55a(20) [cf. Ma מיסלאק MG 239]; part. 1sg. סליקנא *BM* 85b(23); 2m. סלקת *Beṣ* 25b(35); 3m. סליק *San* 111b(3); f. סלקא *Qid* 31b(14); 1pl. סלקינן *Pes* 87b(45); 3m. סלקי *BB* 23a(2); f. סלקן *Ber* 59a(33);- **1. to ascend, go up, rise:** a. general: 1) people: ההוא גברא דסליק לדיקלא a certain man who ascended a date palm *Yev* 75a(47); סליק לאיגרא נפל ומת he went up to the roof, jumped off, and died *Ket* 103b(14); *Qid* 40a(14); סליק אביי לגביה PN went up to him *Ḥul* 51a(14); סליק רב עמרם לאפנויי PN went up (on deck) to relieve himself *Bek* 27a(28); ניסק לעיליתא נבעי רחמי let us go up to the upper room (and) pray *Tan* 23b(11); ולימוד וליסק וליתו(י)ב let him submerge himself, ascend, and sit down *Giṭ* 67b(26; **As**); *Ket* 62a(41) [↓ דרגא mng. 2]; *Tam* 26b(21) [↓ מצטבתא]; 2) animals: סריך וסליק אכליה ללפתא ותבריה (the animal) clutched (the vat), went up, ate the turnips (on top of it), and broke it *BQ* 20a(2); 3) objects: חזינן דנא דחמרא דסליק לדיקל' we saw (in a dream) a vat of wine which was ascending a date palm *Ber* 56a(39); *AZ* 30a(38); הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא the dust used to rise and conceal the sun *Ket* 106a(24) [cf. Ma סליק אקאפרא dust rose MD ib.]; *Qid* 70b(32); *Ber* 59a(33) [clouds]; *Ḥag* 15b(17; **G**) [smoke]; *Šab* 37a(43) [vapor]; *Pes* 40a(2) [water]; b. ≠ √נחת: ↓ √1# נחת pe., mng. 1c; c. (a)syndetically w. another vb.: וסליק ראמי ליה לדקלא בלביה he ascends in order to pour it [i.e. the mixture] into the pith of the date palm *Pes* 56a(10); מהו למיסק למידר בעליונה is (the tenant) permitted to go up to dwell in the upper level? *BM* 117a(11); כי סלקן ואתיאן בנות ישראל מטבילה when Jewish women come up from the place of ritual immersion *Ber* 20a(28); *HG3* 357:25; כל יומא סליקנא מעיינא ליה במזייה I used to go up every day to examine his hair *BM* 84b(20); סק רכוב go up (and) mount (the horse) *Meg* 16a(23; **G**); *Šab* 156b(37); *Meg* 27b(46); *Giṭ* 68a(45); *BB* 73b(13); d. w. -ל: סליק ליה למתיבתא דרקיעא he has ascended to the heavenly academic session *Ber* 18b(45); **2. to go, travel:** וסליקנא למתא דלית בה מקרי דרדקי I shall go to a town where there is no elementary school teacher *Ket* 103b(43) // *BM* 85b(23); יומא חד סליק לשוקא למזבן נדוניא לברתיה one day he went to the

market to purchase a dowry for his daughter *Tan* 24a(24); *San* 67b(37); *Šab* 63b(44); שמואל הוה קא סליק במעברא PN was traveling on a ferry *Ket* 105b(26); סליקת לקדמנא לבית דינא איתתא חדא a woman came to us at the court *SŠHai* 12a(16); **3.** esp. **to travel or immigrate from Babylonia to Eretz Israel** [JPA סלק pe. DJPA 379, mng. 3b]: a. alone: ההו' בר בבל דסליק לארע' דישר' a certain Babylonian who immigrated to Eretz Israel *Ned* 66b(31); מבתר יומא דסליק מר הכא the day after you immigrated here *Ḥul* 57a(42); *Ber* 24b(28); *Beṣ* 27a(15) // *Ḥul* 50a(22) // *Nid* 48a(17); *Qid* 49b(51); *BM* 109b(4); *Ara* 13a(6); *Tem* 29a(18); b. ≠ √נחת pe.: ↓ √1# נחת pe., mng. 5b; **4. to make a pilgrimage to the Jerusalem Temple:** ההוא גוי דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים a certain pagan who used to make a pilgrimage and eat Paschal sacrifices in GN *Pes* 3b(33); גברא דאית ליה עשרה בני לא ניסלקו חמשה האידנא וחמשה למחר (if) a man has ten sons, five should not make a pilgrimage one day and five the next *Ḥag* 7a(48); **5. to invade:** ההוא פלמוסא דסליק לנהרדעא a certain army which invaded GN *AZ* 70b(4; **J**); *ib.* 70a(43) [of robbers]; לא סליק חיה רעה למתייהו no wild animal invaded their towns *BM* 84b(30; **V**[22]); **6. to disembark** [Sy, PSm 2647, mng. 5]: כל נחותי {כל} ימא לא מייתבא דעתייהו עד דסלק(י)ן ליבשתא sailors are not at ease until they disembark onto dry land *Tam* 32a(35; **V**[10]); סליקו הנך ספונאי certain sailors disembarked *BM* 84b(9); *BB* 73b(22); *Ber* 56a(50) [↓ 2# גידא mng. 1a]; **7. to go back (of lineage):** כמא דסליק as far (as the lineage) goes back *Anan* 97:24; *AnanSch* 16:2; **8.** w. -ל **to be reckoned for s.o.** [MH עלה -ל J 1081]: דאי נטע בההוא יומא סלקא ליה שתא if he plants on that day [i.e. thirty days before the New Year] a (complete) year will be reckoned for him (with regard to *'orla*) *Giṭ* 54a(5; **As**); בנזירו' מרוב' מיסלק סלקי' ליה in the case of a long Naziriteship, (the days) are actually reckoned for him *Naz* 55a(20); *ib.* 16a(6); תסליק ליה לתרתי let (the long *teqi'a*) be reckoned for him as two *RH* 27a(12); חושבנא הוא ולא סליק להו לרבנן עד האידנא it is a reckoning, and the scholars have not reckoned it until now *ib.* 7a(43) // *San* 12b(48); **9. to happen, occur [w. -ב to s.o.]:** כולי האי סליק בך וקא פלחת לע"ז all this happened to you and you (still) worship idolatry *ib.* 96a(17); מסתפינא דלמא סליק ביה כי דסליק ביה בסנחריב I am afraid lest the same will happen to me [lit. him] as happened to Sennacherib *ib.* 96b(46); *Pes* 57a(41); כל מא דהוה סלקא ביה whatever would happen to him *Tan* 21a(40) [// כל דמאטי עליה *San* 108b(53); ↓ √מטי pe., mng. 5]; *Yom* 38b(21; **E**[1]); **10. to appear:** כל היכא דסליק ביה בולד שיחמא wherever a dark color can appear on the embryo (from a blow to the mother) *BQ* 49a(36; **Es**,OHR ib. 59:2); **11. to be effective:** ומי סלקא ליה טבילותא בנורא is ritual immersion in fire effective for Him? *San* 39a(49); *Ḥag* 22a(18); *Pes* 46a(11); **12. to be conclusive:** זימנין סליק וזימנין לא סליק sometimes (the oracular inquiry) was conclusive and sometimes it was not *Soṭ* 48b(5); אי לאו את בהדן לא הוה סליק לן דינא had you not been with us, our judgment would not have been conclusive *San* 30a(29); **13. to be in accord, agree** [v. Af., mng. 12]: לא הוה סלקא ליה שמעתא אליבא דהלכתא his legal tradition was not in accord with traditional law *Soṭ* 7b(41); *ib.* 21a(36); *BQ* 92a(51); *TGHark* 48:9; *TGAs42* 37:18; *OHT Ber* 30:9; *TGAs42* 52:14; **14. to grow (of a tree, plant)** [cf. Akk *elû* mng. 2b CAD E 121]: ההוא דיקלא דהוה לאביי דהוה סליק באיפומא דאיגרא a certain date palm belonging to PN which was growing through the skylight [lit. window of the roof] *Er* 100a(14); ה(א)' לוליבא דסליק בחד הוצא a *lulav* which grows in one palm leaf [i.e. not paired] *Suk* 32a(7); **15. to be finished, conclude:** a. general: סליק סיפרא the book was finished *AZ* 19a(21); סליק עניאנא the topic was finished *Meg* 23b(3); סליק שאילאתא דרב חונאי מן קירואן PN's questions were finished *TGAs28* 27b:16; *ib.* 35:20; *TGHark* 51:13; וניכוין דעתיה וניסק בהדי כהני he should direct his mind and conclude together with the priests *Ber* 55b(34); וקרי תוב שלש פעמים בשנה ואיש כמתנת וסאליק he reads again Dt 16:16-17 and stops *Anan* 39:15; b. ≠ √פתח pe.: תנא פתח בבכי מזרעו וסליק בתתו מזרעו the *Tanna* begins with Lev 20:3 and concludes with v. 4 *San* 64b(18); פתחת בששה וסלקת בשבעה you began with six (gates) and concluded with seven *Yom* 11b(15) [v. ib. 11];

פסוקי דפתחין בנון וסלקין בנון verses which begin with *nun* and conclude with *nun* *BMsL* 13:9; **16.** w. מן **to conclude s.t.:** a. general: ההו(ו)(י)א דסליק מינה ההיא מפריש ברישא (the *Tanna*) explains first that (case) with which he concluded *Ned* 2b(13); *RH* 4b(10); *Tan* 2a(18); *Soṭ* 2a(12); *BQ* 17b(15); *Ḥul* 27b(47); *ib.* 29a(32); **17. to heal, become well (of flesh, pain)** [cf. BH אֲעֲלֶה אֲרֻכָה לָךְ Jer 30:17]: דהוה כאיב ליה מידי וסליק he had a certain pain, and it became well *BQ* 85b(16); איכא איניש דסליק בשריה הייא ואיכא איניש דלא סליק בשריה הייא some people's flesh heals quickly, and other people's flesh does not heal quickly *BQ* 84a(34); *Šab* 134b(24); **18. to take up (of dye):** כל עמר דנחית ליורה סליק all wool which goes down into a kettle takes up (the dye) *Ḥag* 15b(49); כיון דעמר' וכיתנ' מהדו(ר)(ד)(י)ן לא סליק להו ציבע' since the wool and the linen are intertwined, they do not take up the dye *Nid* 61b(18); **19. to be offered as a sacrifice** [Sy, LS ib., mng. 2b, MH עלה J 1081]: אם גדיא יאי יסק לתמידא if young goat('s meat) is better, let it be offered as the daily sacrifice *Pes* 57b(1); וליסקו לגבוה let them be offered as sacrifices to God *San* 47a(44) [cf. MH²: שהראייה עולה כולה לגבוה Ḥag 6b(19)]; *Anan* 76:23; **20.** in var. expressions: a. w. דעתא, אדעתא to occur, come to mind: ↓ דעתא mng. 5c; b. w. ביד to be picked up by the hand: כיון דלא סליק בידיה חלשא דעתיה since if (the high priest) did not pick it up [i.e. the lot inscribed לשם] he might become distraught *Yom* 39a(27); c. w. לשלמא to come to an agreement: אי דסלקי לשלמא מוטב if (the litigants) come to an amicable settlement it is well *Dec* 1:3; d. w. H לגדולה to be elevated to a high position [calque < MH² עלה לגדולה J 211]: אנא בעלי וסליקי לגדולה I had sexual intercourse (with a goose in a dream) and was (later) elevated to a high position *Ber* 57a(39); e. w. לפוריא to get into bed: ↓ פוריא #2 mng. c; f. w. על to wear clothes [calque < BH וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ Lev 19:19]: ולבושא דכלאים אסיר למיסק עלן we are forbidden to wear clothing of *kil'ayim* *Anan* 4:16

Pa. 1. to remove, dismiss: a. people: סלוקי נמי מסלקינן ליה we can actually also remove him *BM* 108a(26); אייתי לי סהדי דקא מפסיד ואסלקיניה bring me witnesses that he is causing a loss (to the orphans) and I shall remove him (from his appointment) *Giṭ* 52b(17); ארעא לארישא משתעבדא אתו מסלקיתו ליה בניסן ומפסדיתו ליה בכמה the field is pledged to the tenant farmer (until the crops are ripe). If) you remove him in *Nisan* you will cause him a loss *BM* 73a(35); ולאחותי ארישי ולסלוקי ארישי to assign tenant farmers to work (on the field) and to remove tenant farmers *SŠHai* 6b(16); מסליקנא לכו בלא שבחא I shall remove you (from the property) without (giving you) the increased value *BM* 109a(37); b. esp. of a creditor holding mortgaged property, etc. in settlement of a monetary claim: האי משכנתא באתרא דמסלקי לא ניכול אלא בנכיתא concerning mortgaged property, in a place where they remove (the creditor immediately from its possession on payment of the debt), he should enjoy the usufruct (of the field) only against a deduction (from the annual debt) *ib.* 67b(3); האי משכנתא באתרא דמסלקי מסלקינן ליה ואפלו מתמרי דאבוריא concerning mortgaged property, in a place where they remove (the creditor immediately from its possession on payment of the debt), we remove him even from dates on a mat *ib.* 25; כמה דלא מסלקי בזוזי לא שקלי אגר ביתא as long as they do not remove (the creditor) they cannot take the rent *ib.* 73b(10); דאי בעי לסלוקה בזוזי הוה מסליק לה if he wants to remove her (claim by payment of) money he could have done so *Ket* 69a(35; V⁵); c. objects: ולבני מערב' דבתר דמסלקי תפיליהו מברכי according to the people of Eretz Israel who make the blessing after they remove their phylacteries ... *Nid* 51b(56) // *Ber* 44b(14); בתר דסליקו תכא מקמיהו after they removed the table from before them *Ber* 42a(23); מסליק סיפרא he removes the Torah scroll *Anan* 40:11; ויסלקון מניה צערי וייסורי may they remove pains and suffering from him *Dec* 2:5; **2.** w. נפש־ **to renounce possession or a claim:** לא עביד איניש דמסלק נפשיה לגמרי a person is not apt to renounce completely his claim (of a property) *Er* 26b(30); *Beṣ* 40a(19); **3.** w. נפש־ **to remove oneself, depart, go away:** סלוקי סליקו נפשיהו מהכא they have completely removed themselves from here *Er* 60a(17); *ib.* 89b(29); סלוקי מסלקי

מרואתא דחצר נפשיהו the owners of the courtyard completely depart *BQ* 48a(28); סליקו נפשייכו מהכא go away from here *Giṭ* 60b(49; O³); **4. to complete:** שלמה לא סליק מלכותיה אתא אשמדאי וטרדיה Solomon did not complete his reign. Ashmedai came and drove him out *Meg* 11b(2; G); **5. to raise, raise up:** סליקינהו על ידי אבנט he raised them up [i.e. the garments] by means of a belt *Zev* 18b(5); **6. to annul:** וסלקוה רבנן לגט קרח the Rabbis annulled a *geṭ* containing an empty space *Geon* 101b:11

Af. 1. to bring, bring up, bring out: אסקינהו לבי רב עמר' חסיד' they brought them [i.e. the captive women] to PN's house *Qid* 81a(34; M); הוה קא מסיק ליה לסיכרא he was bringing it [i.e. the wine] to GN *Ket* 100b(40); *BM* 84b(31); *Er* 19a(35) [w. ref. to הַמַּעֲלֶה Lev 11:45]; *San* 70b(27); **2. to raise up, lift out, lift up, make ascend:** a. objects: מסיק ליה והדר משקע ליה he raises it up [i.e. the laver] and then lowers it *Zev* 21b(8); אסיק תרין he brought up two (heads from the water) *Ḥul* 95b(2; H²); *Šab* 119a(23); אסיקו לי ליבני וטינא מצעתיה דעלמ' raise bricks and clay for me in mid air *Bek* 8b(34; V⁹); גוד אסיק מחיצאתא extend the partitions upward (fictitiously) *Suk* 4b(13) [↓ √נגד pe., mng. 1b]; *ib.* 53b(8) [abyss]; *San* 96b(44) [water]; *Šab* 48a(1) [vapor]; *Yev* 121a(5) [corpse]; *AZ* 72b(26) [↓ גושתא]; pass.part. דבי רומאי מסקן כסיתא דבי פרסאי מסקן מרגליאתא corals were brought up from GN (by divers). Pearls were brought up from GN_2 *RH* 23a(34); b. people: סליק ואסקינהו he went up and lifted them up *Ket* 62a(40); אתיוה ואסקוה לזקיפא they brought him and raised him onto the gallows *AZ* 18b(6); אסקו(ו)(ן) לוותך raise me up to you *TGHark* 208:5; c. animals: מאן דאית לי' סוי(ו)(ס)יא בישא ברחמיה מסיק ליה does one who has a bad horse make it ascend upon another [lit. his friend] (to trample him)? *AZ* 4a(36) [v. TGHark 85:23]; d. deceased in the netherworld: אסקיה משבעה מדוריה של גהינם he raised him up from the seven compartments of Gehenna *Soṭ* 10b(52; V²); e. w. בנגידא the dead by necromancy [Sy, LS ib., mng. 2; JPA סלק af. DJPA 380, mng. 10]: אזל אסקיה לישו הנוצרי בנגידא he went (and) raised up PN by necromancy *Giṭ* 57a(7); *ib.* 56b(47); *Šab* 152b(47); *AZ* 11a(3; SM 46:14); **3. to raise in rank, promote:** כיון דאחתיניה לא מסקינן ליה since we lowered him in rank [i.e. from priest to non-priest] we do not raise him in rank *BB* 32a(11) // *Ket* 26b(31); *Yev* 100a(2); *Qid* 69b(30); בנו להו ספסלי ואסקינהו they built benches for them and promoted them *BM* 84b(40); *ib.* 43(HSM 66:6); *San* 51b(7) [↓ דרגא mng. 4]; **4.** esp. **to bring from Babylonia to Eretz Israel** [v. Pe., mng. 3; JPA סלק af. DJPA 380, mng. 3]: בעל כרחיהו אסקינהו he brought them to Eretz Israel against their will *Qid* 69b(15); כי אסקוה להתם when they brought him [i.e. his body for burial] to Eretz Israel [lit. there] *MQ* 25a(36); *ib.* 51; *Meg* 6a(9); **5.** esp. **to bring to Jerusalem** [v. Pe., mng. 4]: דכי לא מאלו זוזיה בדינרא אסוקי אסיק להו if his (silver) *zuzim* did not amount to a (gold) *denar*, he would still certainly have brought them to Jerusalem *BM* 45b(4); **6. to offer a sacrifice** [H עלה hif. J 1081]: אסקיה ניה@לי לשם שמים offer it for me as a sacrifice for the sake of Heaven *Zev* 116b(16); *ib.* 43b(3); *Suk* 54a(13); ועד דאסקיה לההוא דיכרא תלתא יומי הוה three days had passed until he offered that ram as a sacrifice *Anan* 75:23; *ib.* 68:1; 77:26; **7. to place:** אסוקיה באבוה to place it in its 'father' [i.e. the fish in water] *MQ* 11a(37); ומסקי ליה אתליסר ריפי they place it [i.e. the quail] upon the thirteen loaves *Yom* 75b(23); *BQ* 117b(32); *Ḥul* 104b(7); **8. to complete, conclude:** ומאן אסקיה who completed it [i.e. the Book of Chronicles]? *BB* 15a(8); *ib.* 26; האי מאן דבעי למידע אי מסיק שתיה אי לא one who wants to know whether he will complete his year or not *Hor* 12a(36) // *Kar* 5b(52); דמסקי אוריתא לתלת שנין (the people of Eretz Israel) who complete (the reading of) the Torah in three years *Meg* 29b(34); ונטר להו לרבנן עד דמסקי מילתיהו והדר פליג עליהו he waits until the scholars complete their statement and then he differs with them *Men* 108b(8) [cf. עד דמסיים מילתיה Ḥul 86a(41)]; אסוקי מילתא conclusion of a statement *Yev* 106b(25); *RH* 30a(7); *Hor* 14a(17); *Suk* 39a(1); *IŠGF* 14:17; *ib.* 53:11; **9. to produce a result:** כי הוו בה ר' יוחנן וריש לקיש בפרה לא מסקי מינה כדמסיק תעלא מבי כרבא when PN and PN_2 used to discuss (the laws of the red)

heifer, they were unable to produce from it as much as a fox produces from a plowed field *Yom* 43b(6); *Nid* 65b(29); **10. to remove, take out:** כי היכין דרפתא דגמרת ליה למיפיה ומסקת ליה מתנורא מיחולא אף בשולא נמי גמריה לבשולי ואסקי מנורא מיחולא just as bread that you finish baking you remove from the oven while it is still weekday, so also concerning a cooked dish: Finish cooking it and remove (it) from the fire while it is still weekday *Anan* 71:22; **11. to dismiss, fire:** אמאי לא אסקוה שמואל why did they not dismiss PN? *Ber* 29a(17); **12. to make s.t. accord** [v. Pe., mng. 13]: אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא to make the legal tradition accord with the traditional law *Yom* 26a(17); **13. to close a wound or a sore, heal:** לאסוקי *Giṭ* 69a(40) [≠ √פתח pe., mng. 2]; *AZ* 28a(38); האי ריאה דאסיק' גילדי גילדי a lung which produced various kinds of scabs *Ḥul* 46b(32); ואיתי ליה סמא לאסוקיה שפיר he brought him medicine to heal it [i.e. the affected body part] well *BQ* 85b(17); **14. to give a name, name s.o.** [Ma מאהו נאסיקלה שומא what name shall we give him?]: a. w. שמא: sg. ודיל' ההוא גברא שומשמני חזא דאסיק להו שמא עולי מצרים perhaps a certain man saw ants to which he gave them the name 'the ones that went out of Egypt' *Ned* 24b(17; **V**[2]); *Giṭ* 11b(4); *Švu* 29a(29); b. w. על שמא, בשמא to name after s.o.: אסיקו ליה חנין על שמיה they gave (the deceased son) the name PN after him *MQ* 25b(27; **M**); קמו(י)צא בעלמ' שכיב ואסיקו ליה על שמיה it is merely a locust that died, and they named it after him *Yev* 121b(30; **O**[2]); דלא מסקינן בשמיהו we do not name after them [i.e. the evildoers] *Yom* 38b(15); **15. w. ב־ to have a claim against s.o.** [cf. Sy ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܣܩܘܒܝܗܝ ܥܠ ܐܪܥܐ ܗܕܐ and if anyone makes a claim on this land Doc. B 19 (Semitica 41-2 [1993] 202)]: הוא בעל חוב וזוזי הוא דמסיק ביה (the plaintiff is considered) a creditor, and he has a monetary claim against him [i.e. the defendant] *BQ* 33a(47); *ib.* 96a(1); *BM* 65a(3); *Švu* 41b(40); *Bek* 48a(16); *Tem* 6b(18); מאן דמסיק ארעא בזוזי לא מיפייס one who has a claim on a field is not satisfied with money *BB* 169b(9); מאן מסיק בי אלא פלניא מאה זוזי who has a claim against me except NN for one hundred *zuzim*? *San* 29b(17); היכא דמסקא למישקל בכתובתה (a case) where she makes a claim to take (the object) as part of her *ketubba*-payment *Yev* 67a(7); דאסיר ליה לאחויי ליה לחבריה בשבעית כמן דמסיק ביה כלל he is forbidden to indicate to another in the Sabbatical year as if he has any sort of claim against him *Anan* 11:8; *AnanSch* 28:2; **16. w.** **אדעתא to conclude, come to a conclusion:** ↓ דעתא mng. 5c; **17. w.** **אורחא to set one straight on the road:** ↓ אורחא #1 mng. 1; **18. w.** **שׂרטון to produce alluvial soil** [calque < MH[2] העלה שׂרטון J 1629]: וחזו היכא דמסקא ימא שרטון see where the sea produces alluvial soil *Zev* 116b(19); דילמ' מסקא ארעא שרטון perhaps the ground will produce alluvial soil *BB* 82a(9); *ib.* 124a(21); *Ber* 60a(20); **19. w.** **פושרא to ruminate** [cf. H העלה גרה HAL 194]: וההיא שעתא דקא שחיט לה מסקא פושרא at the time that he is slaughtering it [i.e. the cow], it is ruminating *HG3* 118:73

Itpa. 1. to depart, stay away: ביטול רשות איסתלוקי הוא ואיסתלוקי בשבת שפיר renunciation of a Sabbath domain is (like) departing, and departing is valid on the Sabbath *Er* 71a(26); והא איסתלק ליה ענן משׁה did the cloud not, in fact, depart from him on the sixth (of the month)? *Yom* 4b(21); כיון דעבד הכי איסתלק as soon as he acted in this manner, (Elijah) stayed away *Ket* 106a(6); *ib.* 91b(9); 103a(48; SM 150:31); *IŠGF* 20:16; *AnanSch* 27:13; *SOZ* 73:6; **2. to remove o.s., disassociate o.s.** [w. ־ל]: אתו שקליתו לכו דמי אסתלקיתו לכו מהכא you have taken the money for yourself (in place of the deposit and) have disassociated yourself from this matter *BQ* 108b(25); *BM* 109a(30); ואסתלקית מינה ומכל חוזאקה I have removed myself from it and from all right of possession of it *SŠHai* 7b(1); ליסתלקו בתרי מיניהו ונדינוהו let two of them disassociate themselves (from the townspeople) and judge them *BB* 43a(17); האי שתלא דבעי לאיסתלוקי a planter who wants to quit *BM* 109b(14; **V**[22]); **3. to be removed:** איסתלק ליה בעל איסתלקו להו אינהו (if) the husband (who was a tenant farmer) was removed (from the tenancy, the other tenants) are (also) removed (from it) *Ket* 80a(36); *BM* 67b(30); מסתלקא ספיקתא the doubt is removed *IŠGF* 30:4; *TGHark* 158:12; **4. to turn aside,**

move off: איסתלקו לצדי דרכים they moved off to the sides of the road *BQ* 81b(25)

Ittaf. to be enacted in accordance w. s.t.: והכין עיקר הילכת' דמיתסקא הדא שמעתא so is the essence of the law which is enacted in accordance with the legal tradition ... *TGAs27* 29:1; *TGAs42* 37:18

2# סלק vb. **to boil, cook** (↓ סליק, סליקותא, √שלק, √צלק#2; Akk *salāqu* A to boil CAD S 92, Ma סלק#2 MD 332) **Pe.** (/u): וליסלקיה בשיכרא let him boil it in *š.*-beverage *Šab* 109b(24); ולסלוקינהו בהדי הדדי let him boil them together *ib.* 27; וניסלוקינהו בהדי הדדי *Giṭ* 68b(49; Ar [AC 6:63]); *ib.* 69b(55; OHT ib. 154:10, 12); סלקינהו *HP* 190:13; pass.part. כד סליק במשח when it is boiled in oil *ḤM* 38:1; מיא דסליקין בהון ענבי water in which grapes are boiled *ib.* 39:14; 38:5; 41:3; 44:11

Itpe. to be cooked: מיסתליק *HP* 190:9 [of vegetables]

Lit: Eps, Stl 72. Note that as in Akk [v. op. cit., usage c], this rt. is also used for preparing materia medica [v. Šab ib.; Giṭ ib.]

סלקא ↓ **שלקא** n.

1# סלת vb. **to split or cut up a tree trunk into many pieces** (< Akk *salātu* to cut, split into many parts CAD S 94; ↓ סילתא#1) **Pe.:** האי מאן דסלית סילתי one who cuts (a palm trunk) into many pieces *Šab* 74b(4); וסלתינן סילתי *ib.* 150b(41; **M**) **Pa. id.:** סלותי מסלתינן we may indeed cut up trees *Beṣ* 19b(27); רבינא זבן דיקלא לסלותי PN sold a date palm to cut (it) up into many parts *BQ* 113b(31; Ar [AC 6:65]) [Var: לצלוחי **H**Ar (AC ib., ס"א)]; ↓ √צלח#1 pa.]; מאן דמסלית גואזי one who cuts wood into pieces *TGDr49* 99:10

Geon. expl.: אלו עצים דקלים שהן עומדים שיבי שיבי [= סיבי סיבי] כנימין נימין מי שבא ופירק את אותן הנימין יוצא מביניהן כגון קמח דק OHP Šab 32:7; Lit: Löw, Flora 2:305, explains that this refers to preparing sago. Note, however, the Akk text: *ṣubat gišimmari tusallat tupessi ana pitilti tapattil* you split fibers of the date palm, you ... (them), weave (them) into a mat CAD ib. 95, which would point to a use of the fibers themselves. The Geon. expl. ref. to fine flour seems to indicate a connection w. ↓ סולתא [cf. Ar (AC ib.)] which is unlikely.

2# סלת vb. perh. **to be clear** (denom. < ↓ סולתא) **Pe.:** מדסלתא הא מילתא *TGAs42* 113:27

סִילְתָא, סַלְתָא n.f. **basket** (↓ סלא; Sy ܣܠܬܐ LS 475, Ma סילאת cs. MD 326, > Arab سَلَّة Fr, AF 75) sg. שקלתיה לסלתאי ואנחתה בגווה עד דצליי I took my basket and placed it within it until I (finished) praying *BB* 74a(29) [Var: ואנחתה לסלתאי Geon 344:18]; אותביה בסילתא he placed it in a basket *AZ* 38a(38); תלא לסילתיה תלנהו למזוניה (if) he hung up his basket he has suspended his livelihood *Pes* 111b(37); *Giṭ* 66a(1)

Lit: Flora 1:17; Y: סִילְּתַאי *BB* ib.(BAYTN 197).

סַמָּא, pl. **סַמָּנֵי** n.m. **drug, pigment, essence** (↓ √סמס, סמתרי; Sy ܣܡܐ, pl. ܣܡܡܢܐ drug, pigment LS 479, Ma סאמא MD 312, JPA סם DJPA 381, TA סַמְּמָנִין pl. TJ Ezek 23:14[Var], MH סַמְּמָנִין Yeivin, BV 983, סמנים Gross, Patterns 181, Akk *šammu* plant, medicinal plant CAD Š/1 315, AIOA 100) **1. drug, medicine:** a. alone: sg. ידע מאי סמא מיבעי ליה (the doctor) knows what drug he needs *Ned* 50b(26); *Pes* 113a(12); *BQ* 85b(17); *BM* 85b(48) [for the eye]; *AZ* 28a(33) [harmful]; *Ḥul* 54a(34) [↓ √בדר pe., mng. 1]; *Bek* 39a(4); איכ' גופי(ה) דלא מקבל(י) סמא there are bodies which do not accept [i.e. react to] the drug *Nid* 30b(22); תמניא יומי עבדינן ליה סמא we administer medicine to him [i.e. the circumcised infant] for eight days *Anan* 88:14; pl.abs. באתרא דלית חמר תמן מתבעין סמנין in a place where there is no wine, there medicines are needed *BB* 58b(14; **F**[2]); b. w. qualification: sg. סמא דשינתה sleeping potion *BM* 83b(49; **F**[1]); סמא דנפצא purgative medicine *Nid* 30b(21); סמא דעקרתא a drug (to induce) infertility *Yev* 65b(48); נונא סמ' לעינא fish is a remedy for the eye *Ned* 54b(29) // *Mei* 20b(24); סמא חריפא a potent medicine *Giṭ* 12b(23); סמא דחיי a drug of life *Šab* 88b(25) // *Yom* 72b(40) [= MH[2] סם חיים Er 56a(3)]; **2. pigment, dye:** sg. *Šab* 104b(16) [expl. MH סם Mib. 12:4] // *Meg* 18b(51) // *Giṭ* 19a(16); pl. הב לי סמנאי דאפסדתינהו give me my dyes which you have ruined *BQ* 101a(21); **3.** perh. **essence:** sg. סמא דמילתא משתוקא the essence of the matter is silence *Meg* 18a(23) [w. ref. to Ps 65:2]

On the ultimate source of this word, v. ALBH 118+; Y: סַמָּא *Yom* 72b(40; BAYTN 101).

– סַמָּא דְמוֹתָא, סַמָּא דְמִיתוּתָא n.m. **poison** (lit. drug of death; ↓ מותא, מיתותא; Akk *šammu ša*

muātišu CAD Š/1 320, Sy ܣܡܐ ܕܡܘܬܐ, ܣܡܡܐ ܕܡܘܬܐ PSm 2652, Ma סאמא דֿמותא MD 312, mng. 2e, MH[2] סם המות J 998) sg. סמא דמותא *Šab* 88b(25) // סמא דמיתותא *Yom* 72b(40); מלי צנא סמא דמיתותא בבבל בזוזא מיכליה{ן}⟨ו⟩ סמא דמיתותא והיכי עסקי בבלאי באוריתא a basketful of 'poison' in Babylonia for a *zuz* [i.e. inexpensive dates which cause diarrhea]. Their food is 'poison' and how do the Babylonians study the Torah? *Pes* 88a(6; **C**)

סמדא n.m. **porridge of flour, pulse** (Sy ܣܡܕܐ LS 479, mng. 2) sg. סמדא דמפר{ד}⟨ר⟩א a crumbly pulse *Pes* 74b(7; v. Rashi, Ar [AC 6:69])

[**סמוותא** ↓ סמיא n., סמיותא n.]

סמי vb. **to be blind, strike out** (↓ סמיא, סמיותא; Sy ܣܡܐ pe., pa. LS 480, Ma סמא#1, סמא#2 MD 332, Akk *summû* to hamper, interfere with CAD S 126 [NA]) **Pe. to strike out or eliminate a text:** איסמיה should I strike it out (of the Mishna)? *BQ* 91b(33); *BM* 27a(5); *ib.* 114b(35); *Yev* 40a(50); *Kar* 11b(1); סמי מנחת נסכים מהא מתניתא eliminate (the words) מנחת נסכים from this *barraita* *Tem* 14a(41) [v. ib. 34]; סמי קילתא מן קמי חמירתא strike out the lenient (Tannaitic statement) before the (more) stringent one *Pes* 45b(4); מאי חזית דסמית משקה דרישה סמי משקה דסופה why do you strike out משקה of the former part (of the *barraita*)? Strike out משקה of the latter part *ib.* 20a(24); מאי חזית דסמי' האי מקמי האי סמי האי מקמי האי why did you strike out this one in view of that one? Strike out that one in view of this one *Šab* 52a(22; **M**); *ib.* 141b(2) [v. Geon. expl.]; *Men* 28b(19); סמי מכאן בין הים לחרבה strike out from here [i.e. in the *havdala* blessing] בין הים לחרבה *Pes* 104a(38); *ib.* 56b(3); *Ḥag* 6b(35); *AZ* 26b(4); *ib.* 40a(43); *Zev* 56a(32); *Bek* 42a(31); והיכא דמשכחינן במתני' מלתא משבשתא וצריכה למיסמא מינה מידעם דאית ביה קושיא ולא סל{ו}⟨י⟩ק where we find in our Mishna a corrupt matter, and it is necessary to strike out something from it which contains an inexplicable difficulty *IŠGF* 56:9
Pa. 1. to blind: האי מאן דבעי דלסמייה לקמצא one who wants to blind a locust *Šab* 77b(28); אתו תרי בוטטי דנורא מחיוה לעיניה דגברא ההוא וסמונהו לעיניה two sparks of fire came, smote that man's eye(s), and blinded his eyes *BM* 85b(38; **F**[1]); משו' דסמייה לגמרי because he blinded him [i.e. his slave] completely *Qid* 24b(51; **M**); *Giṭ* 68b(52) // *Šab* 110b(39); **2. to efface, strike out [w. עינא form, color]:** סמי עיניה דדין strike out this one's form *RH* 24b(32) // *AZ* 43b(23) [w. ref. to an image on a seal ring]; *ib.* 30a(33) [ref. to the changing of the color of wine by diluting it with water]
Itpe. to be blinded: האי מא{י}⟨ן⟩ דבעי דליסתמי ליכח{ו}⟨י⟩ל מארמ' let one who wishes to be blinded have a salve smeared on his eyes by a pagan *Nid* 55b(38); *ib.* 39

Geon. expl.: סמי קילתא הללו שתי שמועות הן אומרין משם שמואל כך ואומרין משם שמואל כך ותניא כשמועה ראשונה ותניא כשמועה אחרונה קשיאן אהדדי בטל אחרונה שהיא להקל מלפני ראשונה שהיא להחמיר GnK5 175:16 [Pe., mng. 1]; Lit: Bacher 142; Eps, MNM 592+ [Pe., mng. 1].

סַמְיָא, pl. **סַמְוָותָא** n.m. **blind man** (↓ √סמי pe., pass.part.; TA סַמָּן pl. TJ Zep 1:17, Sy ܣܡܝܐ LS 480, Ma סאימא MD 311) sg. *San* 34b(31) // *Nid* 50a(13); סמיא דהוה קא טעי a blind man who was straying (from the road) *Giṭ* 68b(3); *ib.* 30; ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל a certain blind man who used to recite Tannaitic traditions before PN *Beṣ* 16b(22) // *Qid* 66a(16); pl. חוטרא דסמוותא a staff of blind men *Ber* 31b(23; **F**) [**Es:** דמסואתא; ↓ סמיותא]
Voc: סַמְיָא HGP 34b:14; Y: סַמְיָא *San* ib.(BAYTN 91).

סְמִידָא n.m. ***sĕmida*, finest grade flour** (< Akk *samīdu* B type of groats CAD S 115; Sy ܣܡܝܕܐ LS 479) sg. *Giṭ* 56a(33) [highest quality above ↓ חיוריתא, כושקרא]; בי רב חסדא יהבי' נהמא דסמידא לכלבי the people of PN's household used to give bread of *s.*-flour to dogs *MQ* 28a(30); ומזבין להו לחיטי לסמידא{י} he used to sell the wheat for *s.*-flour *Men* 85b(14); *Šab* 110b(18); ושקלי חלא ושדו בארבא והאוי סמידא (the angels) were taking sand, putting it into the boat, and it was turning into *s.*-flour *Tan* 24b(27); *Ber* 36b(54; **F**); דסמידא (bread made) of *s.*-flour *Pes* 42b(1; **V**[14]) [expl. MH פת נקייה ib.]; *ib.* 74b(12; **V**[14]) [used for a paste; ≠ ↓ חיוריתא]; *Geon* 282:20; pl. סו{י}מ⟨י⟩די בין איסמוק ובין לא

איסמוק whether the *s.*-flours (used for a paste) became red or did not become red (from the blood) *Pes* 74b(12); *TGAs28* 44:21
Lit: AIOA 90; Lehnw 397; Y: סְמִידָא *Šab* 110b(18; BAYTN 59).

[**סמידתא** ↓ סימרתא n.]

סמיות n. **underworld** (Ma סיניאויס ארקא MD 328) sg. ארעא סמיות *Bo* 14:7
Lit: Eps, Stl 342.

סַמְיוּתָא n.f. **blindness** (↓ √סמי; Sy ܣܡܝܘܬܐ LS 480) sg. כ״ד׳ רגיז רעיא על עאניה עביד לנגודא סמיי״ו״תא when the shepherd is angry at his sheep, he blinds the bellwether *BQ* 52a(14) [Var: סַמִּיתָא HG2 324:41 (HGP 15b:34)]; חוטרא דסמיותא a staff of blindness [i.e. used by a blind man] *Ber* 31b(23; **M**) [↓ סמיא]
Y: סַמְיוּתָא *ib.*(BAYTN 191).

סְמִיךְ adj. **thick, viscous, close to, ordained** (↓ √סמך pe., pass.part.; Sy ܣܡܝܟܐ LS 480) **1. thick, compact** [↓ √סמך pa.]: sg.m. קלישא דתותי עיבא סמיכא light cloudiness below thick cloudiness *Tan* 9b(20); f. ארעא סמיכתא היא it is compact [i.e. solid] earth *Šab* 100b(38); *Er* 43a(24); *Giṭ* 8a(4); שתיתא היכא דעבידא סמיכתא where *š.*-porridge is made thick *Ber* 38a(43); טומ' סמיכת' a thick (source of) uncleanness *Naz* 64a(17); pl.m. דילמ' משו' דסמיכין הוא והני הא סמיכין perhaps it is because (batter and honey) are thick, and these [i.e. solid foods] are, in fact, (also) thick *Naz* 50b(6); f. סמיכתא *BB* 20a(17; **F**[2]) [of material used for patches]; **2. viscous:** sg.m. דם דסמיך blood which is viscous *Šab* 77a(24); חמרא סמיך מיא קלישי wine is viscous, water is free flowing *Suk* 48b(36); f. סמיכתא *Ḥul* 112a(21) [of a secretion from meat; ≠ קלישתא]; **3. ordained:** pl.m. תרי בני סמיכי two ordained sons *Pes* 49a(40); תלתא רבנן סמיכי three ordained scholars *Giṭ* 29b(38; **As**); **4. w. ל- close, next to:** a. temporal: sg.m. סמיך לשקיעת החמה close to sunset *Tan* 26b(41); b. spatial: sg.m. פיתחא דיסמיך לשוקא the entrance close to the marketplace *Tan* 24b(16); *Er* 25b(13); f. הא זרדתא דסמיכא למתא a *z.*-reed close to a town *Pes* 111b(19); *BM* 107a(27); pl.f. תרתין באיי דסמיכן ליהדדי two abscesses (of a lung) which are close to each other *Ḥul* 47a(1; HP 199:7); c. w. ref. to biblical verses: sg.m. דסמיך ⟨ליה⟩ לדסמיך ליה (one should compare) what is close to it [i.e. בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּתֶּן־לִי Ex 22:28] with what is close to it [i.e. כֵּן־תַּעֲשֶׂה לְשֹׁרְךָ לְצֹאנֶךָ ib. 29] *Bek* 26b(28); *Šab* 64a(36); *Naz* 3a(31); *Soṭ* 31a(23); *Qid* 30a(28); *BQ* 83b(29); *San* 98a(40); *Zev* 28a(47); *Anan* 10:3; pl.m. הני תרי כללי דסמיכי להדדי נינהו these are two general rules which are close to each other (in Scripture) *Zev* 44a(38)
Lit: D. Rosenthal, Tarbiz 49 [1980] 54[15] [mng. 3]; Y: סָמִיךְ *BB* 18a(4; BAYTN 52).

סמך vb. **to support, place next to, rely, ordain** (↓ אסמכתא, בר סמכא, סומכא, סמיך, סמכא; Sy ܣܡܟ LS 480, Ma סמך MD 333) **Pe.** (a/o) **1. to support, prop up:** דסמכי ליה סניפין ללחם the projections support the bread *Men* 94b(9); למה ליה למר למיסמכיה why do you need someone to support you [lit. him]? *Ket* 62a(43; **V**[5]); pass.part. a. active mng. [cf. Ma: דסמיכילה לפאגרא which support the body MD ib.]: ר' אבהו הוה קאי בי באני סמיכי ל' תרי עבדי PN was standing in the bathhouse (and) two slaves were propping him up *Ket* 62a(38); *ib.* 41; b. passive mng.: הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא certain orphans who were supported in a certain old woman's place *Giṭ* 52a(37; **As**); **2. to place next to s.t., bring close, join:** a. general: סמך לפלגא סמך לכוליה (if) he placed (his wall) next to (his neighbor's) to half (its height, it is as if) he placed it next to it in its entirety *BB* 6a(24); הא ליכא כותל סמיך (if), in fact, there is no wall, he may place (the refuse, etc.) close (to another's property) *BB* 18a(3); b. in a fig. sense: אנא סמכי ואיתזקי I joined (the גאולה-prayer to the *tĕfilla*) and was harmed *Ber* 9b(38); *ib.* 4b(31); *Meg* 6b(60); *Ket* 88a(5); *BB* 14b(38); וסמוך מיעוטא דמפילות join the minority of women who have a miscarriage *Yev* 119a(32); *Qid* 80a(24); **3. to rely [w. על, א- on/upon s.o./s.t.]:** אנן אתכא דבי ריש גלותא סמכינן we rely on the table of the House of the exilarch (to continue our meal) *Ber* 42a(27); *Beṣ* 32b(36); ומאי חזית דסמכת אהאי סמוך אהאי why do you rely on this one? Rely on that one *Meg* 17b(34); *Yev* 94a(5); *Qid* 66a(55); *Giṭ* 45a(41); *San* 27a(7); סמוך עילואי rely on me *Er* 51a(9); או{ר}⟨ד⟩יסקי ליקו וליסמוך can we really rely on

official letters? *Men* 40a(13); *Pes* 19a(7); *Yev* 91b(37); סמכי אהדדי they rely upon each other *Er* 3a(50); סמכי אנפשיהו they rely upon themselves *Yom* 69b(42); וסמכו רבנן אחושבניהו ועברוה להההיא שתא the scholars relied on their (own) reckoning and added an intercalary month to that year *San* 18b(43); *BQ* 100a(5); לא סמכינן אניסא we do not rely upon a miracle *Pes* 64b(16); *Qid* 39b(46); *Ket* 61b(8); וליכא למסמך עליה כל עיקר one cannot rely on it at all *SŠHai* 15b(4); **4. to ordain** [MH סמך pe. J 1000]: וסמכיה כי הוה סיב he ordained him when he was old *San* 14a(21); מיסמך סאבי ordaining by the elders *ib.* 13b(30) [expl. MH סמיכת זקנים Mib. 1:3]; ר' זירא הוה קא מיטמר מלמיסמכיה PN used to hide himself to avoid being ordained [lit. from ordaining him] *ib.* 14a(40); ר' למסמכיה הוה קא מצטער PN was making an effort to ordain him *BM* 85b(50); כל מן דין סמוכו לן ordain for us anyone such as this one *San* 14a(44) // *Ket* 17a(14); *Tan* 3a(35); *IŠGF* 13:19; *ib.* 116:21; **5. to lay hands on a sacrifice** [MH סמך pe. J 1000]: נעיל ידיה ונסמוך let him introduce his hands (into the Temple area) and lay them on the sacrifice *Zev* 33a(7); *Ḥag* 16b(44); *Men* 93b(14); **6. w. ־דעת to be assured or sure of s.t.:** זמנין דסמכה דעתיהו ו‹לא›+ אתו למיזבן sometimes they are sure (that he will give them), and they do not come to buy *Tan* 20b(46); מיסמך סמכא דעתיהו they are quite assured (that he will not see them) *AZ* 69b(2) // *Ḥag* 20b(11); סמכא דעתא עילוייהו she relies upon them *Qid* 8b(24); סמכא דעתיה he is assured (that it will come) *BM* 99a(22); *ib.* 16a(39); 74a(45); *Ket* 82b(12); *Qid* 7b(32); *ib.* 59a(4)
Pa. to make s.t. thick: לסמוכיה to make it [i.e. the *ḥaroset*] thick *Pes* 116a(12)
Af. 1. to find support: אסמכה אקרא he found support for it from a biblical verse *Yom* 71b(40); *Tan* 17b(31); *MQ* 5a(42); *San* 22b(47); *Zev* 18b(47); *Suk* 28a(44) // *Nid* 32a(38); *Ber* 19b(33); *ib.* 26b(44); **2. to have s.o. ordained:** אתיוה אסמכוה בר' they brought him (and) had him ordained as a Rabbi *BM* 85a(25); **3. to cover with a thick layer:** אסמוכי *MQ* 13b(20) [expl. MH מְעַבִּין Mib 2:5; ≠ ↓ √קלש af., mng. 2]; **4. to promise s.o. payment, money:** איניש אסמכיה אזוזי someone promised him payment of money *BM* 66b(16; V[22]); **5. to impose upon s.o.** [w. על]: ולא נסמכו עליה מילי דציבורא so that they should not impose upon him public affairs *ib.* 85a(49; MGN 448:4)
Itpe. 1. w. ־א to lean upon s.o./s.t.: מיסתמיך ואזיל רב אחא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה PN was continuously leaning upon the shoulder of PN$_2$, his sororal nephew *Šab* 140a(45); *Yev* 42b(37); *BB* 111a(35); *AZ* 37a(6); *Ned* 25a(15) [walking stick]; **2. to be ordained:** גברא דאסתמיך אסתמיך a man who was ordained remains so *San* 30b(14); *IŠGF* 115:7

סמך n.m. ***samekh*, the fifteenth letter of the alphabet** (Sy ܣܡܟܬ LS 453) sg. *Mei* 20b(24) // *Ned* 54b(28); *Šab* 66a(17); *Giṭ* 36a(26) // *BB* 161b(5); *BMsD* 6:16
Y: סָמֶךְ *Šab* ib.

סמאכא, סְמָכָא n.m. **basis, authority, closeness** (↓ √סמך; TA סְמָכָא TJ Ezek 39:11, Sy ܣܡܟܐ LS 480, Ma סאמכא MD 313) **1. basis, reliance:** sg. סמאכא דישראל על אילין הילכתא the reliance of the Jews is on these *halakhot* [i.e. the Mishna] *IŠGF* 30:18; ועל מאי סמאכיהון upon what they are based [lit. is their basis] *ib.* 36:13; 27:20; דאו עליה הוה סמאכין if we had relied on it [i.e. the question] *TGAs42* 37:18; **2. authority**, sg. only in דסמכא **authoritative, trustworthy** [↓ בר סמכא]: ר' אביתר דסמכא הוא PN is authoritative *Giṭ* 6b(24); *Yev* 64b(38) [v. OHT ib. 144:12]; *TGHark* 82:8; האי הוא דסמכא וההוא לאו דסמכא this is authoritative, and that is not authoritative *OHT Ket* 39:6; *ib.* 69:11; ופירושא דר' נתן לאו דסמכא הוא PN's interpretation is not authoritative *OHP Ket* 60:27; דסמאכא הוא *Inyanot* 189:7; **3. closeness**, sg. only in phrase ־סמך ל **close to:** כוורי‹ן›(א) סמך למיסרחה מעלי a fish close to becoming putrid is superb *MQ* 11a(37)
Y: סְמָכָא *Yev* 64b(38; BAYTN 91).

סמן vb. **to auger, divine** (denom. < ↓ סימנא mng. 4; ↓ מסמן) **Pa.:** כיס וארנקי דמסמני אינשי ולא מושלי people divine with a purse and a bag, and they do not lend them *BM* 27b(28; F[1]) [for other mss. and // *Yev* 120b(10), v. ↓ √נחש pa.]; pass.part. ולא

מסמנ' מילתא the matter is inauspicious *Qid* 59a(31)

סמם vb. **to treat a sick person** (< סממס* < denom. < ↓ סמא; JPA סמם pa. DJPA 383, Sy ܣܡܡ LS 479, GeonH מסמתו Šeel 18:7; cf. סמסום TGHark 169:14) **Pa.:** אפשר דמסמסא ליה בביצים וחלב perhaps she can treat it [i.e. her child] with eggs and milk *Yev* 42b(2; TGHark 169:12); ל(מ)סמוסה בחלב ובביצים *Šeel* 13:7
Lit: Eps, Stl 105.

סמק vb. **to be red** (↓ סומק; Sy ܣܡܩ LS 482, Ma סמק MD 333) **Pe.:** דסמקא בצפרא ובפניא (the sun) is red in the morning and in the evening *BB* 84a(17); *ib.* 24; כד סמקא ריאה כאהינא סומקא when a lung is red like a red unripe date *HP* 199:4
Af. to become red: או אסמיק אסיר או לא אסמיק שרי if (the smeared flour paste) became red (from the blood) it is forbidden. If it did not become red, it is permitted *Pes* 74b(15); *ib.* 40; *TGAs28* 44:20; האי אומצא דאסמיק a piece of meat which became red *Ḥul* 93b(17); *ib.* 112a(20)

סמר vb. **to be careful** (TA 2#סמר itpe. TJ Ex 23:21) **Itpe./Itpa.:** דמבעי ליה לאיניש לאסתמורי מעינא בישא a person should be careful of the evil eye *BB* 118a(16); *ib.* 99a(26); *BQ* 58b(1)

[סמרטוטא ↓ מרטוטא]

סַמְתְּרֵי n.m. **dragon's blood** (i.e. red-colored heart of *Dracaena cinnabari* used as a medication; < Akk *šam terinni* a medicinal plant DAB 8, AHw 1348, s.v. *terinnu*; ↓ סמא; Sy ܣܡܬܪܝܢ LS 479, s.v. ܣܡܐ mng. 8) sg. עשבי סמתרי הוה the herbs were dragon's blood *BB* 74b(22); ואיכא דעבדי ליה סמתרי וחאיי it happens that they prepare dragon's blood for him [i.e. for his wound], and he recovers *Yev* 114b(40); *BM* 107b(9)
Lit: Flora 2:198+; Y: סַמְתְּרֵי *BB* ib.(BAYTN 220).

סנא ↓ צנא n.

סַנְאָה, שַׂנְאָה, סָנְאֵי, pl. **סַנְוָתָא** n.m. **enemy** (↓ √סני pe., part.; TA סָנְאָה TO Ex 15:6, Sy ܣܢܐܐ LS 483, Ma סאנא MD 313) a. general: sg. לשנאה against an enemy *ḤMGas* 94:1; *ib.* 9; מיסתייך דקא חזית שנאך it is enough that you see your enemy (in his suffering) *Giṭ* 56b(42); *ḤM* 46:2; *Švu* 35b(42); pl. סנאי בישי evil enemies *Bo* 29:6; סני בישי *ib.* 2:3; סניהו *ib.* 84:8; קלא דסנואתי the sound of my 'enemies' [i.e. the lice] *Šab* 12a(41); b. in a euph. sense: sg. סניא דרבא PN's enemy [i.e. PN] *Ḥul* 43b(45); pl. שנאיהון דישראל the Jews *Beṣ* 25b(9) [v. DJPA 571]
Y: סָנְאָה *Ḥul* ib.

סְנָאתָא, cs. **סְנָאַת** n.f. **malice** (↓ √סני; TA סְנָאתָא TJ 2S 13:15, Sy ܣܢܝܐܬܐ LS 483) sg.cs. משו' סנאת מילת' הו' דקא' הדין גבר' the man said it in a malicious manner [lit. malice of a word] *Ned* 62a(8) [Var: סניות מילתא V[2]; cf. Ma: מינילא סאינאתא malicious words MD 311]

סנד vb. **(uncertain) Itpe.:** דאסתניד בקמיתא *BQ* 40a(43; Ar [AC 1:207],RaḤ)
Expl. RaḤ: חליתי מזאת השאלה כגון אסתניס אני שהוא הולה [בל"י -] בלשון יווני חולה OHR ib. 56:9.

1#סַנְדְּלָא n.m. **sandal, flat fish** (< σάνδαλον Lehnw 399; TA סַנְדְּלִין pl. TJ Is 11:15, Sy ܣܢܕܠܐ LS 484, Ma סאנדליא pl. MD 313) **1. sandal:** sg. *BB* 144a(30); *AZ* 13b(29); טפח ליה רבא בסנדליה PN struck him with his sandal *BQ* 32b(29); סנדלי my sandal *San* 7b(39) [among the equipment of a judge]; *MQ* 25a(35); *BB* 22a(30); סנדלא דאית ליה שנאצי a sandal which has laces *Yev* 102a(35); סנדלא דטייעא an Arab's sandal *ib.* 37; מסנא וסנדלא a shoe and a sandal *Ber* 57b(46); *TGAs28* 192:10; *Bek* 8b(20) [↓ √אפדך pe.]; pl. ההוא זווא דסנדלי a certain pair of sandals *Šab* 112a(18); *Tan* 24a(22); *Yom* 78a(13); למיסם סנדליה to put on your [lit. his] sandals *Yom* 78a(17); סנדליה סנדלי פריחי his sandals are ... sandals *Bo* 78:6; **2. (aborted fetus in shape of a) flat fish** [MH סנדל MNid 3:4]: sg. איתתא דילדא דמותא דסנדלא a woman who gave birth to a fetus in the shape of a flat fish *HG3* 364:5
Lit: Löw, Fauna 18 [mng. 2]; Y: סַנְדְּלָא *AZ* 13b(29; BAYTN 220).

סַנְדְּרוּס n.m. ***sandarach*, a red resin obtained from the *s.*-tree** (< NP *sandaros* PED 701 < σανδαράχη L-S 1582; Sy ܣܢܕܪܘܣ LS 484) sg. *HG3* 111:93 = Ar [AC 2:367]
Lit: Löw, Flora 3:32+.

סַנְדְּרִי n.f. **Sanhedrin** (< συνέδριον Lehnw 401; ↓ סנהדרא; Sy ܣܢܗܕܪܝܢ LS 484, JPA סנהדרין

DJPA 383) sg. אייתי לצדקי' ולסנדרי he brought Zedekiah and the Sanhedrin *Ned* 65a(13); *Giṭ* 68b(42)

סַנְהֶדְרָא n.m. **member of the 'Sanhedrin'** (an honorary title; *nisbe*-form < ↓ סנדרי) sg. מר רב צלח בריה דמר רב בהלול סנהדרא רבה PN, a member of the great 'Sanhedrin' *OHT Yev* 2:12

סנוורתא n.f. **metal helmet** (< OP **sara-varti* [cf. MP, Turfan *sārvār* Geig, AAC 298]; ↓ סבכתא; Sy ܣܢܘܪܬܐ LS 486) sg. *Šab* 62a(11) [expl. MH קַסְדָּה Mib. 6:2]
Geon. expl.: סינורת@א+ ספכתא דכרוך מזיה דלא מכרבל GC 24:6 [expl. ↓ √כרבל quad., סבכתא]; Lit: Geig ib.; GC 24[13]; Tel 101; Y: סַנְוַרְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 285).

[סנוותאה ↓ ניותאה]

סנוק interj. **(word in a charm formula)** *Šab* 67b(1)
Y: סְנוּק *Šab* ib.

סני vb. **to hate, dislike** (↓ סני, סנאה, סנאתא, סוניא adj.; Sy ܣܢܐ LS 483, Ma סנא MD 333) **Pe. 1. to hate:** ההיא חמו(ו)תה דהות סניא לה לכלתה a certain mother-in-law who hated her daughter-in-law *Šab* 26a(3); מי+ שרי למסנייה ... כולי עלמא נמי מיסנא סנו ליה is it permitted to hate him? Everyone also should really hate him *Pes* 113b(25); *Šab* 153a(7); *ib. Šab* 26a(3) [↓ כלתא mng. 2]; *Ber* 55b(42) // *Ned* 40a(18); *Yev* 93b(21); מנייהו רחמו לי ומינייהו סאנו לי some of them love me, and some of them hate me *Ket* 105b(23); *ib.* 18; 71b(20); אי מאן דסני לי הוה had it been I [euph.; lit. had it been one who hates me] *Suk* 52a(54; M[2]) [Var: או אנא הואי O[9]]; מאלהא סנינא לכו by God, I hate you [i.e. the Babylonians] *Yom* 9b(41); ההוא קיסר דהוה סאני להו ליהודאי a certain emperor who hated the Jews *AZ* 10b(37); *AnanSch* 31:8; pass.part. סניין אהדדי they(f.) hate each other *Qid* 81b(39) [M: מינצין אהדדי quarrel with each other]; **2. to dislike:** מי סאני מעקה דכת' באורייתא do you dislike (the word) מַעֲקָה which is written in the Torah [Dt 22:8]? *ib.* 70a(36); pass.part. w. על ,-ל: מיסני ליה למר למימר מעקה [= מי סנין] *ib.*(MGD 24:12); דעלך סני לחברך לא תעביד do not do to another what you dislike *Šab* 31a(29)

Af. to cause to hate: אם בעית לאסנואי חברך if you want to cause (people) to hate another person [lit. your friend] *ḤM* 43:11

סְנֵי adj. **unsavory, evil, ugly, odious, inferior** (↓ √סני; Sy ܣܢܝܐ detestable, odious LS 483, Ma סאינא ,סניא hateful, odious, abominable MD 334, 311) **1. unsavory, detestable:** sg.m. ההוא צורבא מרבנן דהוה סני שומעניה a certain *ṣ.m.* whose reputation was unsavory *MQ* 17a(9); *Meg* 25b(42); f. סניא בי מילתא the matter is detestable to me *Pes* 113a(9); בידמותא סניתא in an unsavory form *Bo* 78:11; pl.f. מילי סניתא detestable things *Anan* 119:1 [cf. Ma: מיניליא סאינאתא MD 311]; **2. evil:** sg.m. כל מינדעם סניא any evil thing *Bo* 5:2 [cf. Sy: ܡܕܡ ܕܣܢܐ Luke 23:41]; *ib.* 79:4; pl.m. חיזונין סניין evil visions *ib.* 44:3; חילמין סנין evil dreams *ib.* 33:6 [= חילמי בישי ib. 78:11]; **3. ugly** [cf. Sy: ܐܢܫܐ ܣܢܝܐ ܒܚܙܘܗ PSm 2669]: sg.m. אריכא שמיטא סניא a tall, thin, (and) ugly (person) *Bek* 45b(37) [expl. MH קִפֵּחַ Mib. 7:6]; pl.m. אי הוו סנו הוו גמירי טפי if they had been ugly they would have learnt more *Tan* 7b(1); סניין שמייהו their names are ugly *Meg* 14b(39; Ed, Rashi) [Var: סנו(י)ן שמייהו M]; **4. odious, foul:** sg.m. סני ריחיהו their odor is foul *Suk* 13a(1; O[9]HP 26:21) [cf. Ma: ריהא דסאינא MD ib.]; *HG1* 76:59(Var); **5. debased:** sg.m. סניא הוא ולא קא נפיק לי (the coin) is debased, and I cannot make payment with it *BQ* 99b(53) [M: בישא]
Y: סָנֵי *Ber* 55b(46).

סניא דיבא*, pl. **סניי דיבי** n.f. **part of the cow's intestines** (√סנן; ↓ 2#דיבא; perh. strainers of fluxes; JPA סני דיבין DJPA 384) sg. *Ḥul* 50b(7) [expl. MH כרס הפנימי ib.]; *ib.* 8; pl. ההו(י)א חיותא דאישתכח בה תרתי סניי דיבי a certain animal in which were found two *s.d.*'s *ib.* 58b(16); *HG3* 141:78
Y: סָנְיָא דֵּיבֵי *Ḥul* 50b(7; BAYTN 14).

סְנִיוּתָא n.f. **hatred, enmity** (Ma סאניותא MD 313, Sy ܣܢܝܘܬܐ foulness LS 483) sg.cs. *Ned* 62a(8; V[2]) [↓ סנאתא]; *Bo* 127:26

סנן vb. **to strain** (Sy ܣܢ LS 483, MH סנן pi. LNVTH 249) ↓ סניא דיבי n.

סנף vb. **to project** (↓ סנפא; Sy ܣܢܦ LS 485)

Pa.: סנופי דיו(ב)(כ)' מלבר to project the branches outward *BB* 4b(5)
Y: סַנּוֹפֵי *BB* ib.

סנפא, סינפא n.m. perh. **side room** (↓ √סנף) sg. סנפא דתיבותא a side room of the ark *San* 108b(47) [Var: סינפא MGG 173:3]
Geon. expl.: מהו סינפא דתיבותא סניף היוצא מן התיבה OH ib. 541:10.

סנר vb. perh. **to be troubled, occupied** (cf. Sy ܣܢܪ pa. to nod the head LS 486) **Itpa.:** שיבקן אסתינר(י)' [corr.: אסתגר] בקמיתא leave me alone. I was troubled(?) by the first (problem) *BQ* 40a(43) [Var: אסתנור Ar (OHR ib. 56, n. ד)]
The expl. of RaḤ [OHR ib. = AC 1:206] who connects this word w. איסתנים weak person is very unlikely. Lit: Goldschmidt 460.

סאסא, סַסָּא n.m. **sharp-toothed bristle** (cf. Akk *sassatu* a grass CAD S 194) sg. דמי' לסאסא (if the slaughtering knife) is like a bristle *Ḥul* 17b(16); ומעטרא {ב}'ל'יה כסאסא לשבלתא (a small amount of pride) adorns him like a bristle on an ear of grain *Soṭ* 5a(40); *ib.* 16
Expl. Ar: הענף שבראש השבלת הגראין כמו מחטין ארוכין עומדין ואינן חלקין אלא בולטות מהן כעין שינים דקות מאד ונקראין מלעין [חולין קיט ע"ב] AC 6:91; Lit: Eps, CG 139[8]; Löw, Flora 4:46; Y: סַסָּא *Ḥul* ib.

ססגניתא, ססגוניתא n.f. **(an illness**; cf. Sy ܣܘܣܓܢܝܬܐ ܟܐܒܐ ܕܗܘ ܒܝܫܐ ܕܫܢܝܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ *s.* a type of illness of insanity of impure spirits BBah 1366:6) sg. רב אחא בר הונא אחדתיה ססגוניתא PN was seized by the *s.*-illness *Yev* 64b(21; Ar [AC 6:92]) [Var: רוח ססגניתא O[2]; סוסגניתא M[3]]
Y: סַסְגּוֹנִיתָא *Yev* ib.(BAYTN 294).

סעד vb. **to eat, provide sustenance** (↓ סעודתא; JPA סעד DJPA 384) **Pe. 1. to eat:** בתר דסעוד אמ' ליה after they ate he said to him *Tan* 5b(38); מאי טעמ' לא סעיד מר גבן why are you not eating with us? *Giṭ* 67b(36; V[18]); **2. to provide sustenance:** חמרא סעיד מישח' לא סעיד wine provides sustenance (for a person). Oil does not provide sustenance *Ber* 35b(44); טובא גריו(ר)(ד) פורתא סעיד (wine) stimulates the appetite greatly (but) sustains a bit *ib.* 46; חמרא סעיד ומשמח לחמא סעיד מיסעד שמוחי לא משמח wine provides sustenance and makes one happy. Bread indeed provides sustenance but does not actually make one happy *ib.* 47; *Pes* 108a(3)

סְעוּדְתָא n.f. **meal, banquet** (↓ √סעד; TA סְעוּדְתָא TJ 2S 11:8, JPA סעודה DJPA 385) a. alone: sg. והוו טרידי כולי עלמא בסעודתא everyone was busy with (his) meal *Šab* 156b(28); האי מאן דאית ליה סעודתא ניכלה ביממא one who has a meal should eat it in the daytime *Yom* 74b(44) // *ib.* 75b(4); *Ḥul* 105b(23); pl. ארבעי סעודתא four meals *Er* 82b(43); *Meg* 7b(17); b. w. var. vbs.: 1) w. √יתב pe. to dine: רב ושמואל הוו יתבי בסעודתא PN and PN_2 were dining *Ber* 47a(33); *Pes* 103a(35); *Tan* 5b(35); 2) w. √עבד pe. to prepare a meal: עבד סעודתא לרבנן he prepared a meal for the students *Giṭ* 55b(54); *Ket* 112a(40); 3) w. √פסד af. to ruin a meal: אפסידתא לסעודתא דמלכא you have ruined the king's meal *Ket* 61b(2); *Yev* 43a(36); 4) w. √קבע pe. to eat a meal at a regular time: דקבעי סעודתיהו בשבתא בעידן בי מדרשא those who regularly eat their meal on the Sabbath at the time (of the sermon) in the school *Giṭ* 38b(16); *HP* 30:10; קבע סעודתיה עלויה *Ber* 38a(4)
Voc: סְעוּדְּתָא HPP 40:21; Y: סְעוּדְתָא BAYTN 205.

סעירא n.m. **type of demon** (< BH 3#שָׂעִיר HAL 1250) sg. מסרינהו(י)(ו) לסעיר(א) (Solomon) handed them over to a demon *Suk* 53a(21)

סער vb. **to visit, heal** (↓ √1#סור; Sy ܣܥܪ LS 488) **Pe.** (/u) **1. to visit, check:** לא ליסעו(ד)(ר) איניש קצירא לא בתלת שעי קמייתא ולא בתלת שעי בתרייתא דיומא a person should not visit a sick person either during the first three hours or during the last three hours of the day *Ned* 40a(35; MGG 288:8) [cf. MH[2] סר את החולה Šab 12b(20; Ar [AC 6:124]); v. ACSup 62]; **2. to heal, cure:** כולהו שקיוני מעלו וסעו(ד)(ר)' all the potions are good and heal *Šab* 78a(20; TGAs42 4:20)
Geon. expl. [mng. 1]: לא ליסעוד וי"מ ברי"ש פוקד [שמ' כ:ה] מתרגמינן מסער OHP Ned 90:11 [cf. Pseudo-Rashi ad loc.]

סערא ↓ שׂערא n.

סערתא ↓ 1# שׂערתא n.

סַפָּא, סאפא n.m. **course or layer of stones or bricks** (< סחפא*; Sy ܣܐܦܐ LS 466, > Arab ساف Fr, AF 12) sg. כל ספא וספא זימניה הוא every course of stones is his time [i.e. to pay the

worker] *BB* 5b(6); אפיק סאפא ועייל סאפא כי היכי דליקביל סידא he made one course protrude and one row recede so that (the wall) would grasp the plaster *ib.* 4a(26) // ספא *Suk* 51b(25); סאפא דאגורי{י} a layer of bricks *Inyanot* 227:14 [expl. ↓ הימלטא BB 6a(29)]

Geon. expl.: דומוס TGAs42 157:2 [< δόμος; cf. Sy ܗܕܡܣܐ LS 158, mng. 3; v. Lehnw 205, s.v. דימוס#2]; Lit: Eps, StI 39.

ספג vb. **to soak up** (denom. < σπόγγος Lehnw 406; JPA ספג DJPA 385, MH ספג J 1011) **Pa.:** ולא אתיא לספגיה *Ḥul* 120a(52; **V**[12]) [in mnemonic w. ref. to סוֹפְגִין MTer 11:3, quoted ib. b(39)]

ספד vb. **to eulogize, lament** (↓ ספדא, הספידא, ספדנא, ספידא; Ma ספד MD 335, s.v. ספר#3, JPA ספד DJPA 385; cf. Sy ܣܦܕ to tremble LS 490) **Pe.** (a/) **1. to eulogize:** ר' זירא ספדיה לההוא מרבנן בבי כנשתא PN eulogized one of the scholars in the synagogue *Meg* 28b(35); *ib.* 34; 37; *MQ* 27b(17); **2. to lament:** תלתין יומי ספדו ביו{ו}מ'מא ובליליא מיכן ואילך ספדו ביממא וגרסי בליליא ספדי בליליא וגרסי ביממא עד דספדו{ו}{י} תריסר ירחי שתא they lamented (him) [i.e. Moses] day and night for thirty days. From then on they lamented him during the day and studied at night (or) lamented him at night and studied during the day, until they had lamented (him) for a full year *Ket* 103b(10); ספו{ר}{ד}י lament (him) *Yev* 116b(11); כי שכיב איניש הכא ספדו ליה התם when a (great) man dies here [i.e. in Babylonia] they lament him there [i.e. in Eretz Israel] *Meg* 6a(8; **M**); *San* 46b(54); *BM* 86a(38); *Tan* 5b(39); אי מיית מיספד ספיד ליה if (the locust) dies (the child) will surely lament for it *Šab* 90b(36)
Af. to lament: ואיטרידו כולי עלמא לאספודיה everyone was occupied in lamenting him *Soṭ* 35a(26)

סַפְּדָא n.m. **lamenter, wailer** (↓ ספד√ pe., part. det.) pl. כדי ספדו ספדייא did the lamenters lament for nought? *Tan* 5b(39) [**L:** ספדנייא]

סַפְּדָנָא n.m. **professional lamenter or eulogizer** (↓ ספד√; MH[2] ספדן, סופדן Gross, Patterns 67; cf. Sy ܣܦܕܢܐ LS 490) sg. כדהדר ספדנא במערבא {ו}אמ' יבכון כל מרירי ליבא whenever a professional lamenter comes around in Eretz Israel, they say: "Let all those bitter of heart cry" *MQ* 8a(34; **G**); כי נח נפשיה דרבינא פתח עליה ההוא ספדנא when PN died, a certain professional eulogizer eulogized him *ib.* 25b(13); 34; *Ber* 62a(37); *Meg* 6a(12); *Ḥag* 15b(20); *Ned* 66b(3; **V**[2]); pl. וכן וכן ספדני הוו תמן such-and-such eulogizers were there *Yev* 121b(31); *Tan* 5b(39; **L**) [↓ ספדא]

Y: סַפְּדָנָא *Ber* ib.(BAYTN 230).

סָפּוֹנָא, pl. **סָפּוֹנָאֵי** n.m. **sailor** (ספן√ *qāṭōl*-form; ↓ ספינתא; cf. TA סַפָּנִין pl. 1K 9:27, Sy ܣܦܘܢܐ LS 491, MH סַפָּן Yeivin, BV 967) sg. א"ל לספונא שרי ספינתך he said to the sailor: "Untie your boat" *Bek* 8b(45); pl. הנך ספונאי *BM* 84b(9) [Var: ספאני SM 64:27]; רב גמדא יהב ארבעה זוזי לספונאי PN gave four *zuzim* to the sailors *Ned* 50b(2; **V**[2]); *ib.* 50a(34; **V**[2])

Y: סַפּוֹנָאֵי *BM* ib.(BAYTN 167).

סיפטא, סִפְטָא n.m. **chest, box** (< MIr **sapat* [cf. NP *safad* wicker basket PED 684]; Sy ܣܦܛܐ LS 490, Ma סאפטא, צאפטא MD 314, 388, > Arab سَفَط, سَفْط Fr, AF 79, PLAr 162) a. general: sg. ספטא בלש' רבנן *GC* 88:9 [expl. קְמֶטְרָא MOh 9:15]; שקלה כרכה בשיראי ואותבה בסיפטא he took it [i.e. the skull], wrapped it in silk, and placed it in a chest *San* 82a(31) // *ib.* 104a(42); pl. שקלוה למא דהוה בסיפטיה ומלונהי עפרא they took what was in his boxes and filled them with earth *Tan* 21a(43); *ib.* 47 // שרונהו לסיפטי וישקלו כל דהוה בהו they untied the boxes and took all that was in them *San* 109a(5); b. in a fig. sense: מוהרקיהו דהני בספטא דמלכא מנח the document of these (people) is placed in the king's archive [lit. chest] *BM* 73b(28) // *Yev* 46a(28); וכולהון אכלין מן חד ספטא they all eat from one box [i.e. a communal meal] *HG1* 263:92 = *IHP* 557:20

Geon. expl.: מקום שחובשין בו בגדים וספרים GC ib. [v. GCIntr 89]; Lit: Geig, AAC 300; Eps, StI 311; Tel 101; Flora 2:350; Y: סִפְטָא *San* 82a(31).

ספי #1 vb. **to feed** (JNA *spy* to pour food HDJNA s.v.; cf. Ug *sp'* to devour, consume DLU 406, BH מִסְפּוֹא HAL 574) **Pe.** a. general: 1) people: מדידהו מיספא ספו ליה מדידיה אכלי (if) they indeed feed him [i.e. the priest] from their own (food), can they eat of his (which is *teruma*)? *Ket* 57b(45); ניספו ל' בישרא שמינא אגומרי let them feed him fatty meat (roasted) over coals *Giṭ* 70a(7); ספינן ליה מידי דפסיל ליה לגופיה may we feed him [i.e. a priest] something which renders his body unfit (to eat *teruma*)? *Ḥul* 34b(21); אי הוה פייסת מינאי מי לא ספאי לך משור של פטם דעבדי אתמל had you been friendly with me, would I not have fed you from the fattened ox which I slaughtered [lit. made] yesterday? *ib.* 95a(1); פלוניא גוי זבן מינך וספא לי such-and-such a pagan bought (meat) from you and fed (it) to me *ib.* 4; השתא ספיתו להו איסורא לבני ברת now you have fed forbidden (meat) to my daughter's children *ib.* 95b(17; **V**[11]); לא הוה ספינא לך I would not have fed you *ib.* 107b(13); ספת לברא' כי לא משית ידי{ך} you fed my son without having washed your hands *ib.* 34; *Yev* 114a(42); מר קדים וסאפי ומר מאחר וסאפי one used to feed (the servant) early [i.e. at the beginning of the meal], and the other used to feed (him) late *Ket* 61a(50); *Er* 53b(15) [↓ לבא]; *Pes* 3b(38); *Yom* 83a(11); *BQ* 7a(32); *HG3* 282:74; 2) animals: דספי ליה בידיה he feeds it with his hands *Šab* 155b(22) [expl. MH מְהַלְקְטִין Mib. 24:3]; *ib.* 156a(13); *HG3* 282:74; b. in a fig. sense: קביל וספי ליה כי תורא accept (a pupil from age six) and feed him (knowledge) like an ox *BB* 21a(19; **P**[1]Ar [AC 6:97]) [**H:** ואספי] // *Ket* 50a(20; Ar [AC ib.])
Pa. perh. **to eat:** מספי קמחא he eats flour *GŠ* 313:6
Af. to feed: *BB* 21a(19) [v. Pe., usage b]

ספי #2 vb. **to be afraid** (LJLA ספי itpe. J 1013 [PsJ, T2Jb], Ma ספא etpe. MD 334) **Itpe.:** a. alone: לא מיסתפיתו are you not afraid? *Ber* 62a(25); ומסתפינא דשבקיתו לי ואזליתו I am afraid that you will leave me and go away *AZ* 19a(48); מסתפינא דעבדת לי כדעבד פום@בדיתאה רמאה I am afraid that you will act towards me like the deceitful resident of GN acted *Ket* 82a(11); *Šab* 140a(29); *San* 96b(11); *Bek* 8b(17); b. w. מן of s.o./s.t.: לא מסתפי מר מעינא בישא are you not afraid of the evil eye? *BM* 84a(32); *Ber* 20a(25); *ib.* 55b(35; OHP ib. 105:17); מהאי לא תסתפאי אסתפאי מנבוכד@נצר do not be afraid of this. Be afraid of PN *San* 94b(57); אית לי סהדי ומסתפו מיניה דאיניש אלמא הוא I have witnesses, but they are afraid of him since he is a violent man *BM* 39b(33) // *Ket* 27b(34); *Pes* 105a(19); *Meg* 13b(41); *Švu* 17b(12); *AZ* 18a(53); *Mak* 24a(54)

Geon. expl.: ומסתפי ויכשא OHP Ber 105:17, i.e. يَخشى.

ספי #3 vb. **to gather** (Sy ܣܦܐ to collect LS 489) **Pe.:** השתא ספי מהני טרפיו{ה} gather up now from these leaves *BM* 114b(11; **F**[1])

סְפִידָא n.m. **lamenting** (↓ ספד√, ספדא, הספידא; MH סֶפֶד MMegK 1:3) sg. האי ספידא מאי עבידתיה what is the nature of lamenting? [v. Zec 12:10] *Suk* 52a(7)

סָפִין adj. **worthy** (ספן√2# pe., pass.part.; MH[2] ספון J 1014) sg.m. מאן ספין who is worthy? *MQ* 28a(39; Ed,TGHark 189:30)

Y: סְפִין *MQ* ib.(BAYTN 52).

סְפִינְתָא n.f. **boat, ship** (ספן√; ↓ ספונא; TA סְפִינְתָא pl. TJ 1K 9:27, Sy ܣܦܝܢܬܐ LS 490, Ma ספינתא MD 334) a. general: sg. עיביד לי ספינתא דאית בה שיתין בתי make me a boat that has sixty cabins *Bek* 8b(12); הב לי ספינתא דאנא מיתינא לך חמרא give me a boat so that I can bring you wine *BM* 79a(47); *BB* 22a(24); ו{ס}{ק}מטרי דמנחין ביה זיבנא בספינתא boxes in which merchandise is placed on a boat *TGHark* 86:14; *TGAs28* 77b:2; הוה קא אזילנא בספינתא I was traveling by ship *BB* 73b(15) [↓ אזל√1# pe., mng. 2b]; *ib.* 22; 26; *Suk* 51b(38); וקטר להו בספינתא he tied them [i.e. the ropes] to the boat *RH* 23a(31); שרי ספינתך untie your boat *Bek* 8b(45); לא מסגיא ספינתא טובא the boat was not moving very much *BB* 73b(25); רפסתא דספינתא shaking of the boat *BM* 79b(11); ספינתא כיון דנידא לה פורתא נידא לה כולה when a small part of a boat moves, all of it moves *BB* 75b(48); b. parts: sg. איילי' דספינת' the ship's 'ram' *Ned* 50a(32) [↓ איילא#1]; *ib.* [↓ ענא mng. 2]; איסקריא דספינתא the ship's sailyard *Ket* 69b(36) // *Tan* 21a(23; **V**[17]) [↓ איסקריא]

Voc: סְפִינְתָּא HGP 28a:18; Y: סְפִינְתָא *BB* 73b(25; BAYTN 173).

ספיקא, סְפֵיקָא, cs. **סְפֵיק** n.m. **doubt, doubtful matter** (< MH סָפֵק Yeivin, BV 924, J 1016; ↓ ספק√1#, ספיקתא) a. general: sg.cs. בין השמשות ספיקא הוא ספק יממא הוא וספק ליליא 'twilight' is a doubt(ful time). It is doubtful whether it is day or night [lit. doubt of daytime and doubt of nighttime] *Er* 76a(19); *Ḥul* 10a(18); *ib.* 53a(47); ספק ממונא a

doubt of a monetary matter *Ket* 73b(14); *Giṭ* 63b(18); det. מי איכ' ספיק' קמי קב"ה does God have a doubt? [lit. is there a doubt before God?] *ib.* 6b(37); *Ber* 3b(38; **P**); אי קסבר כוי ספיקא אצטריך קרא למיסר ספיקא if he is of the opinion that the *koy* is (an animal) of doubt, did we need a biblical verse to forbid (the blood) of (an animal) of doubt? *Kar* 21a(23); לא מחית איניש נפשיה לספיקא a person does not put himself in a doubtful position *Qid* 64b(31) // *Ned* 61b(1) // *Nid* 20b(6); *Men* 68b(23); ספיקה דאוריתא a doubt in a Pentateuchal injunction *Beṣ* 3b(14); ספיקה דרבנן a doubt in a Rabbinic injunction *ib.* 17; מספיקא לא מחלינן שבתא we do not desecrate the Sabbath where there is a doubt *RH* 22b(14); מאי ספיקיהו what is the doubt concerning them? *Ḥul* 62b(19); pl.cs. טעון תליסר גמלי ספיקי טריפתא thirteen camel-load(s of questions about) doubtful cases of *ṭĕrefas Ḥul* 95b(30; **V**[11]); det. תרי ספיקי two doubts *Ket* 14a(25; **V**[5]); ספיקי דגברי the doubts of the (identity of) the tradents [lit. men] *Ḥul* 18b(14; **V**[11]); מפרשיננא לה לשמעתא לסלוקי ספיקי we shall explain the legal tradition in order to remove the doubts *TGHark* 41:13; *ib.* 158:12; 167:7; ספיקי קלישי weak doubts *ib.* 34:17; *IŠGF* 18:3; *ib.* 66:15; b. sg.cs. in phrase ספיק ספיקא an extremely doubtful matter [lit. doubt of a doubt]: הוה ליה ספיק ספיקא וספיק ספיקא לקולא it was an extremely doubtful matter, and an extremely doubtful matter (is decided) in a lenient fashion *Yev* 69a(51); *AZ* 70a(51); *Zev* 73a(15); *Nid* 33b(34)

Voc: סְפֵיקָא HPP 40:19; Y: סְפֵיקָא *Ber* 3b(38; BAYTN 65).

ספיקתא n.f. **doubt** (↓ ספיקא) sg. מסתלקא ספיקתא the doubt is removed *IŠGF* 30:4

סְפִירוּתָא n.f. **counting** (↓ √1# ספר; MH סְפִירָה Yeivin, BV 885, J 1014; cf. Sy ܣܦܝܪܘܬܐ doctrine LS 493) sg. וכל דנגע (כפריב) בספירותיה everything which (the gonorrheal) man touches during (the days of) his counting *Anan* 50:19; *ib.* 58:7'

ספכתא ↓ סבכתא n.

ספלא, ספאלא, סופלא n.m. **(a medicinal plant**; perh. < Akk *supālu* CAD S 390+) pl. תלתה גריוי סופלי three *grivs* of *s.*-plants *Giṭ* 69b(52) [Var: ספאלי MOHT ib. 154:9]; מיא דספאלי an infusion of *s.*-plants *ib.* 54(V[15]MOHT ib. 154:11, 158:14)

Geon. expl.: סאבל יעמל מנה באל בחר מסכר יסמי מא סאבל ears of grain from which in GN an intoxicating (drink) called *mā sābal* is prepared OHP ib. 158:14, i.e. سَبَل [This expl., which connects this word with H שִׁבֹּלֶת, is etym. incorrect and should be rejected.] In Mesopotamia, the *supālu*-plant was used extensively in the preparation of medicines [v. CAD ib. 391]; Y: סוּפְלֵי *Giṭ* ib.(BAYTN 153).

ספמא ↓ שפמא n.

1# ספן vb. ↓ ספונא n., ספינתא n.

2# ספן vb. **Pe. (unclear):** ויהבי ליה דספנא מארעא they give him (eggs from a hen which) ... in the ground *Beṣ* 7a(7); *ib.* 42; 7b(5); *Ḥul* 58a(4); *ib.* 15

Expl. Ar: כשאין לה תרנגול ומתעפרת בעפר ויולדת AC 6:104. This expl. is obviously based on BH ספן HAL 722, but this rt. is otherwise unattested in A.

ספאנא, סַפָּנָא ↓ ספונא

[ספנא ↓ סנפא**]**

1# סַפְסֵירָא n. **sword** (< P *šafšēr*, *šamšēr* sword CPD 78, 79 < σαμψήρα Lehnw 408; Sy ܣܦܣܝܪܐ f. LS 491) sg. שלף ספסירא וקטליה he drew (his) sword and killed him *Ber* 6b(30); *Soṭ* 10b(49); *BB* 21b(5); *San* 67b(30) // *Yev* 120b(25); פותיא דספסירא the width of a sword *San* 7a(32); כד אית ספסירא בידיה having a sword in his hand *TGDr49* 98:10; חריפינון ליבנך באוריתא כספסירא 'sharpen' your sons [i.e. make them clever] in the Torah like a sword *Anan* 24:13 [w. ref. to וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ Dt 6:7]; מחתא דספסירא ורומחא a wound of a sword or a spear *AnanSch* 27:4; *ib.* 6; pl. ספסירי *ib.* 10

Lit: Geig, AAC 301; Fr, AF 186; Y: סַפְסְרָא *Ber* ib.(BAYTN 240).

2# סַפְסֵירָא, סַפְסְרָא n.m. **broker, middleman** (< MP سفسير Jawāl 83:3 [cf. NP *sifsār*, *sipsār* PED 685, 652]; ↓ √ספסר, ספסירותא; Ma סאפסירא MD 314, Sy ܣܦܣܝܪܐ LS 491, > Arab سِمْسَار Fr, AF 186 [> NP *simsār* PED 697 > Ma סימסאר MD 327]) sg. ספסירא דזבין מהכא ומזבין להכא a broker who buys from one place and sells to another *BM* 42b(23) [Var:סֹפְסַרָא HG2 379:78 (HGP 23a:26)]; והא בעי מיתב זוז(א)(י) לספסירא does he not, in fact, have to give money to the broker? *ib.* 63b(16); רב אחא שרא לזבוני חמרא אידיה דספסירא PN permitted selling an ass through a middleman *AZ* 15a(32; **J**); *ib.* 34; ההו' ספסר' דשקל חמר' לזבוני בשוק' a certain broker who took an ass to sell in the market *Ned* 31b(7); *ib.* 12

Lit: Friedman, BM VI:263+ [varr. of Ned ib.]; Y: סַפְסְרָא *AZ* ib.(BAYTN 221).

סַפְסֵירוּתָא n.f. **brokerage** (↓ 2# ספסירא; cf. Sy ܣܦܣܝܪܘܬܐ LS 491) sg. זוזיה דאיניש אינון עבדין ליה ספסירותא a person's money does his brokerage [i.e. he needs no middleman] *BM* 63b(18; **F**[1])

Y: סַפְסֵירוּתָא *BM* ib.(BAYTN 286).

סַפְסָלָא n.m. **bench** (< συψέλλιον, Lat *subsellium* Lehnw 408; Sy ܣܦܣܠܐ LS 491) sg. *Šab* 29b(27; **M**); *ib.* 30; pl. איתוספו ארבע מאה ספסלי four hundred benches were added (to the school) *Ber* 28a(13); *ib.* 14; בנו להו ספסלי they built benches for them *BM* 84b(40); *ib.* 38

Y: סַפְסְלָא *Šab* ib.(BAYTN 221).

ספסקא ↓ סיפוסקא n.

ספסר vb. **to bargain, haggle over a price** (denom. < ↓ 2# ספסירא; Sy ܣܦܣܪ LS 491) **Quad.:** ושמעון ספסר וזבניה שמעון ללוי NN bargained and NN sold it to NN_2 *TGHark* 155:8

ספסרא ↓ 2# ספסירא n.

ספף vb. **to burn, be hot** (Sy ܣܦ to burn up LS 489, Ma ספף MD 335) **Itpe./Itpa. to burn:** ולא ניסתפף *Bo* 87:5 [of wine]

1# ספק vb. **to be in doubt** (↓ ספיקא) **Pa. 1. to doubt, put in doubt:** בזמן שהנזיר עובר לפניו ליכ' לספוקי במילת' אחריתי it is when the Nazirite is passing before him, (and) there is no reason to doubt about something else *Naz* 2b(10; **Mo**); לא בשלישי איכא לספוקיה ולא בשביעי איכא לספוקיה we cannot cast a doubt that it is the third or the seventh (day of his impurity) *Yom* 8b(9); בלוי ליכ' לספוקי דלאו לוי הוא there is no way to establish as a doubtful matter as to his being a Levite, since he is (definitely) not a Levite *Ket* 26a(18; **V**[12]); **2.** pass.part. **doubtful:** a. alone: sg.f. ומי מספקא מילתא דטבריה is GN's status (about being surrounded by a wall) doubtful? *Meg* 5b(45); *TGHark* 160:9; *TGAs42* 65:17; pl.f. הא מהנך דלא מספקן this one [i.e. Sabbath work] is one of those which are not doubtful (regarding their liability) *Šab* 6b(26); *ib.* 96b(49); b. sg.f. w. -ל to be in doubt: האי תנא ספוקי מספקא ליה this *Tanna* is seriously in doubt concerning it *Er* 43b(19); *Beṣ* 4b(25; **V**[17]); *Yev* 114a(20); *Ket* 73b(14); *BB* 107a(9); *San* 48a(43); *Ḥul* 79a(44)

Itpa. to be doubtful, in doubt [w. -ל, על]: ר' עקיבה גמריה איסתפק ליה PN was in doubt concerning his tradition *Er* 7a(24) // *RH* 14b(15) // *Yev* 15a(28); מסתפקא להו they are in doubt concerning it *Šab* 138b(39); *Pes* 110b(10); *Ḥag* 11a(18); *BB* 119b(3); *TGHark* 32:18; ואי מסתפק דינהון על דיני דאתרהון if their local judges are in doubt concerning their case *Anan* 16:4

The exact mng. of this rt. in the phrases ספק לי והב לי ואנא איכול ... to me, give to me, and let me eat *Qid* 39a(4); מספקי להדדי they ... for each other *ib.* 8(O), which deal with the consumption of *'orla* in the Diaspora is uncertain. Rashi's interpretation [לקוט שלא בפני שיהיה ספק אצלי], which combines this and the next rt., highlights the problem.

2# ספק vb. **to be sufficient, capable** (↓ סיפוקא; Sy ܣܦܩ LS 491) **Pe. 1. to be sufficient:** זמנין דלא ספקה sometimes it may not be sufficient *Ara* 22a(23); *Ket* 70b(10); *Zev* 61b(24); ירחא בירחא מה דספיק להון each month as much as they need *Dec* 9:15; **2. to be capable:** בדלא ספקה עבד נמי לא ספק when (the woman) is incapable (of supporting herself). A slave is also incapable (of supporting himself) *Giṭ* 12a(13)

Af. to have sufficient time: דאמרי ליה דילמ' לא מספקת ליה ואמ' להו מספיקנא they said to him: "Perhaps you will not have sufficient time for it [i.e. the circumcision]." He said to them: "I shall have sufficient time" *Šab* 133b(31)

Itpe. to be sufficient (of time): ולא איסתפק *Šab* 133b(32)

Itpa. to utilize: וליחזי כמה איסתפק let us see how much he utilized *BM* 40a(35); אסיר לאסתפוקי מניהו it is forbidden to utilize them [i.e. the pieces of wood of the *sukka*] *HP* 28:24

1# ספר vb. **to count** (↓ 1# ספרא, סיפרא, ספירותא; BH, MH ספר HAL 723, J 1027) **Pe.:** ואנן נמי נספריה let us also count it (as a clean day) *Nid* 33a(45); מחיבא למספר בתר דדאכיא שבעה יומי (a

menstruous woman) is required to count seven days after she is clean *Anan* 42:7; *ib.* 13

2# ספר vb. **to cut one's hair** (↓ מספרא, מספרתא, 3# ספרא, תספרתא; Sy ܣܦܪ pa., etpa. LS 492) **Pa.:** אפשר דמספר ועייל it is possible (for the priest) to cut his hair and enter (the Temple) *Tan* 17b(3) [// Itpa.]
Itpa. to take a haircut: אפשר דמסתפר ועאייל *San* 22b(33); רב חנא בר ביזנא הוה מסתפר מגוי בשוקי דנהרדעא PN used to take a haircut from a pagan in the open area of GN *AZ* 29a(45)

1# סָפְרָא n.m. **scribe, teacher** (↓ √1# ספר; TA סָפְרָא TJ Jer 36:20, Sy ܣܳܦܪܳܐ LS 493, Ma 1# ספארא MD 314, > Akk *sepīru* CAD S 225) **1. scribe:** a. general: sg. אמ' ליה לספריה זיל כתוב ליה he said to his scribe: "Go (and) write it" *BB* 168b(21); ספרא אתרמי ליה וכתב a scribe was available to him and he wrote (it) *BM* 20b(32); *Giṭ* 26b(14); *Qid* 50b(38); *AZ* 9a(14); דכל דמזייף לאו לגבי ספרא אזיל ומזייף anyone who (wishes to) falsify (a document) does not go to a scribe to falsify (but he does it by himself) *BB* 163a(7); *BM* 16b(41); *ib.* 20b(25); *Giṭ* 20a(3); ספרא דמבהק a distinguished scribe *ib.* 86b(5); *Ḥul* 64b(22); ספרא יהודאה a Jewish scribe *HP* 130:12; *AZ* 24b(53) [↓ דביר]; *ib.* 17b(32) [↓ 2# סייפא]; ספרא דווקנא an accurate scribe *AZ* 10a(4); pl.cs. ספרי בבא דמרנא ריש מתיבתא the scribes of the court of our master, the head of the academy *Dec* 2:1; *ib.* 7:1; det. *ib.* 2:3; ספרי דווקני *Men* 29b(29); ספרי דדייני scribes of the judges *Giṭ* 2b(13); ספר{א}⟨י⟩ דבי דינא court scribes *San* 29b(55); b. w. ref. to a PN: sg. נבוכד@נצר ספריה דאויל מרודך הוה *San* 96a(48); אפרים ספרא *BM* 119a(14); רב פפא ספריה בריה דרב חנן *BB* 153a(25); ספרא דרבא *San* 29b(57); *BB* 171b(28); pl. כי דאמ' להו רב לספריה as PN said to his scribes *Yev* 116a(17); **2. teacher:** sg. משה ספרא רבא דישראל Moses, the great teacher of Israel *Soṭ* 13b(45); יָא סָפְרָא אַפְנֵי בְּרִי oh, teacher, release my son from (school) *SYeṣ* 45 [quoted as spoken JBA]; pl. ספריא *Suk* 38b(17); אמבוהא דספרי a multitude of teachers *ib.* 55a(22); **3. a spirit:** pl. סופרייא *Bo* 21:11 [a type of spirit; cf. תרין סאפריא Jb 206:4]
Lit: Eps, StI 347; Y: סָפְרָה BAYTN 104.

2# ספרא n.m., cs. only in סְפַר מָתָא n.m. **town official** (< Akk *šāpir mātim* governor CAD Š/1 456, mng. 2a; ↓ מתא) sg. *BM* 97a(20) [in a list of professions]; *ib.* 109b(1) // *BB* 21a(32; **P**[1]); ספר מתא דידע כל חושבניה דמתא the town official who knows all the accounts of the town *TGHark* 86:27 [expl. אנקולמוס οἰκονόμος BB 68b(8)]
While the Akk term originally designated an important official, as a result of the degradation of the term מתא in JBA, the compound phrase now as well indicates a less important one.

3# סַפָּרָא n.m. **barber** (↓ √2# ספר; Sy ܣܰܦܳܪܳܐ LS 492) sg. אביטול ספרא PN, the barber *MQ* 18a(35); *ib.* 37

ספת vb. **to prepare, serve** (MH[2] ספת AZ 50b[46]; var. spelling of ↓ √1# צבת) **Pe.** (a/): השתא כולכו ספת(י)תו להו איסורא לבני ברת now all of you are serving my daughter's children a forbidden thing *Ḥul* 95b(17; MGG 395:11) [Var: כי ספת להו איסורא **V**[12]]; *ib.* 96a(23; **V**[12]); ספת ליה אומצא he prepared a piece of meat for him *Šeel* 46:92(Var)
Lit: Eps, StI 110.

סַקָּא, שַׂקָּא n.m. **sack, sackcloth** (TA סַקִּיה TO Gen 42:25, Sy ܣܰܩܳܐ LS 493, Ma סאקא MD 314) **1. sack:** sg. ההוא שקא דדינרי a certain sack of *denars* *Ḥul* 134b(15); שרי כיסיך ופתח סקיך untie your money bag and open your sack [i.e. first take payment and then deliver the goods] *Pes* 113a(17; **E**[2]); *Šab* 152a(17); מוך שקיך וגני spread out your sack and lie down (on it) *Ber* 59a(37) // *Tan* 6b(27) [↓ √מכך pe., mng. 3]; pl. שקי *Ket* 67a(37); **2. sackcloth:** sg. בדסקא where (the rags) were of sackcloth *BB* 20a(17); שקא *Anan* 58:9; הבו לי שקאי give me my sackcloth *Tan* 23b(43)
Y: שַׂקָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 101).

סקב vb. **to injure, wound** (↓ סקבא, סקבנא) **Pa.:** לא שיילי אינשי אוכפא דמסקב ליה לחמאריהו people do not borrow a saddle, because it can injure their donkeys' (back) *BM* 27b(21; **V**[22]) // *Yev* 120b(7)
Itpa. to injure oneself: דרצה בין הכרמים מסתקב' רועה לא מסתק' (if the animal) runs among the vineyards it will injure itself. (If) it grazes it will not injure itself *BM* 31a(33)
Geon. expl.: ופירוש מסתקבא תעשה בה חבורה ויהיו בה מכות טריות

מבדי אילנות שהיא רצה ביניהן שם המכה סקבה ובלשון ישמעאלי עקר OHT BM 54:30, i.e. عَقْر wound; RaḤ: סיקוב לשון חבורה הוא OHR BM 46:33.

סְקָבָא n.m. **sore spot, difficult period** (↓ √סקב; Sy ܣܩܽܘܒܳܐ wound, ulcer LS 493; cf. Arab شَقْب cleft between two rocks Hava 371) **1. sore spot:** pl. סקבי דייהון באנשא sore spots that occur in a person *HM* 38:3; **2.** fig. **difficult period:** sg. סקבא דשתא ריגלא the difficult period of the year is the holiday *Qid* 81a(33)
RaḤ: חבורה של השנה הרגל כלומר כיון שאוכלין ושותין ובטלין ממלאכתן מתייחדין ובאין לידי עבירה OHR Qid 50:23 [mng. 2]; Y: סְקָבָא *Qid* ib.(BAYTN 91).

סַקְבָנָא n.m. **one who suffers from sores** (↓ √סקב) pl. יתיב ביני סקבני (the Messiah) is seated among those who suffer from sores *San* 98a(49; **HeAr** [AC 6:117])

סקוטלא ↓ אסקוטלא n.

סָקוֹלָאָה n.m. **polisher** (↓ √2# סקל; Sy ܣܩܽܘܠܳܝܳܐ PSm 2717 [Lex]) ↓ בי סקולאי
The phrase בר אדא סקולא *BM* 93b(33; MGE 515:15) [**F**[1]: סקולא] may perh. belong here.

סקוסנאה adj. **of GN** sg.m. בנימן סקוסנא' *Nid* 65a(20)
Y: סְקוֹסְנָאָה *Nid* ib.

1# סקל vb. **to stone** (< BH סקל pe. HAL 725; JPA סקל DJPA 387) **Pe.:** היכא דסקליה מסקל (in a case) where he definitely stoned it [i.e. the ox] *BQ* 41a(47) // *Qid* 56b(30)

2# סקל vb. **to polish** (↓ סקולאה; Sy ܣܩܰܠ LS 494, Ma סקל MD 336) **Pe.:** דסקלין ליה לכספא כד נפיק מן כורא they polish the silver when it comes out of the furnace *TRN* 590:1

1# סקר vb. **to rejoice** (perh. < ↓ √זקר [v. Nöld, MG 46]; ↓ סיקרא, √סוי; Ma סקר to leap for joy MD 336) **Itpa.:** דלאה עינה חזיתיהו איסת{כ}˹ק˺רת ביה ופרח רוחה she lifted up her eyes, saw him, rejoiced at him, and died *Ket* 62b(42) [Var: אסתקר Ar (AC 1:207, s.v. אסתקר)]
Lit: AAC 53.

2# סקר vb. **to be red** (Sy 3# ܣܩܪ LS 495) ↓ סקרתא

סְקַרְתָּא n.f. **red paint** (↓ √2# סקר; Sy ܣܶܩܪܬܳܐ red paint LS 495) sg. סקרתא שמה it is called red paint *Šab* 104b(17) [expl. MH סִיקְרָא Mib. 12:4] // *Meg* 18b(51); *Ḥag* 8a(21) // *Bek* 58a(31); מיסקרתא דרפי עמרא מלתחת from the red paint (on an animal) where the wool underneath is loose *Naz* 39a(25; **V**[2])
Y: סְקַרְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 184).

סרא ↓ שרא n.

סרב vb. **to refuse** (Sy ܣܪܒ LS 496) **Pa.:** ולית לכון לסרובי עליה you should not refuse it *TGAs42* 80:17

1# סורבאלא, סרבאלא, סַרְבָּלָא n.m. **a type of garment** (MH[2] סרבל Šab 101b(29), > Arab سِرْبَال Fr, AF 47) sg. *BQ* 119b(11) [≠ ↓ גלימא]; שמואל שרא למעבד תיאמי לסרבלא PN permitted making fringes for an *s.*-garment *BM* 60b(9); גוצא מיכסי סרבלא the short man was wearing an *s.*-garment *BM* 81b(7); אותביה לסרבלא ושקליה לסדינא he placed the *s.*-garment on it [i.e. the ass] and took the *s.*-cloth (for himself) *ib.* 8; סדינא בקיטא וסורבאלא בסתוא the *s.*-cloth in the summer and the *s.*-garment in the winter *Men* 41a(24; TGHark 190:4); גרדא דסרבלא scraping [i.e. smoothing] of the *s.*-garment *BQ* 99a(18; **Es**) [Var: סורבלא **H**; סַרְבָּלָא Oxf., b.10, 31; v. note infra]; *BM* 112a(38); *BB* 46a(21); אביי נפק בגרדא דסרבאלא כר' PN used to go out (wearing) a scraped [i.e. smoothed] *s.*-garment according to PN_2 *MQ* 23a(23); סרבאלא צריפא a clean/bleached *s.*-garment *San* 44a(33) [expl. BH אַדֶּרֶת שִׁנְעָר Jos 7:21; v. infra]; סרבלא דכרתי a leek-green colored *s.*-garment *Giṭ* 31b(43) [cf. Sy ܠܒܘܫܐ ܕܟܪܬܐ LS 349]; pl. סרבלי *ib.* 14a(43); סרבלי חתימי 'sealed' *s.*-garments *Šab* 58a(14) [↓ חתים]
Geon. expl.: ואדרת שנער דאמר שמואל סרבאלא פירושו צריפא פירושו טילסאן אביץ' נקי, i.e. طِيلَسَان أَبْيَض نَقِيّ a pure white shawl-like garment worn over head and shoulders OH San 352:9; ib. 12; 14; TGAs42 169:43; מהו סורבלא זה הוא מעיל הכת' כגון אילו בגדי הצמר הנקראין אלכז [الخَزّ] TGWeisz 80:16; בתורה שהן עבין וקשין וצר[י]כין לגרדן Inyanot 203b:8; Lit: Geig, AAC 303 [of unkn. P origin]; Fr, AF 47; Lehnw 412. The mng. of BA סַרְבָּל HALOT 1940 is uncertain and cannot be equated w. either this word or the following one; Voc: סֹרבַּלא HGP 29a:35; Y: סַרְבְּלָא *San* ib.(BAYTN 221).

2# סרבלא n.m. **leg coverings** (Sy ܫܪܘܠܐ LS 806, Ma שארואלא MD 445, NP *šalwār* inner breeches PED 758, > Arab سِرْوَال Fr, AF 47) sg.

זווא דסרבלא a pair of leg coverings [i.e. pants?] *BB* 52a(27) [Var: זווא דסרבלי Ar (AC 3:276)] // *Švu* 46b(16; F^{2}) // *BM* 116a(30)

Expl. Ar: שני סרבלים AC ib. Note, however, that the same phrase is found in *AZ* 75b(34) [Var: זוגא וסרבלא Šeel 155:30] where the text seems to refer to a utensil. Hence, Rashi explains it there and elsewhere as: מספריים שגוזזים בהן בגדי צמר; Lit: Levy, TMW 2:520, s.v. זווא; Geig, AAC 303; Lehnw 412.

סרג, שׁרג vb. **to lay bricks, saddle** (↓ סרגא, שירגא; Sy ܣܪܓ to interweave LS 496, Ma סרג MD 337) **Pe.:** שרגינהו ודאי אקצינהו (if) he had laid the bricks, he certainly set them aside (making them unusable on the Sabbath) *Šab* 124b(35) // *Beṣ* 31b(28); pass.part. שריגי ליבני the bricks are laid *BB* 3b(27; Ed, Rashi)
Pa. 1. to saddle [JNA *srg* HDJNA s.v.]: זמנא חדא סרגו(י)⟨ן⟩ ליה תרתי כודניאתא אתרי גשרי דאגנג they once saddled for him two mules on two bridges of GN *ib.* 73a(29); pass.part. הא דמסרג הא דלא מסרג this (refers to) where (the animal) is saddled, that to where it is not saddled *Ber* 57a(1); *ib.* 57b(19); **2. to write in the manner of *serugim*** [i.e. with gaps]: סריג וכתב להו he wrote (the biblical verse of Hos 9:1) to them with gaps *Giṭ* 7a(21; Šeel, St2 439:22)

Lit: Eps, St2 ib., note.

סרגא, סְרָגָא n.m. **saddle** (↓ √סרג; Sy ܣܪܓܐ LS 496, Ma סארגא MD 315, > Arab سَرْج Fr, AF 101) sg. משכא דשדו עילוי סרגא leather which they fastened over a saddle *GC* 70:2 [expl. MH עוצבא BQ 66b(26)]; pl. סראגי *GC* 63:4 [expl. מדוכה MKel 23:2]

Lit: Eps, GC 69[20]; AAC 178, s.v. $_{2}$חבק.

סרגל vb. **to incise lines** (↓ סרגלא, √שרטט; cf. Sy ܣܪܓܠ to engrave lines LS 497) **Quad.:** וצריך לסרגולי מגילתא ולשרטוטי ואי משרטיט בדיותא ולא כלום הוא עד דמסרגיל בסרגלי he is required to trace lines on the leather sheet and to draw (them). If he draws (them) with ink, it is nothing until he incises (them) with incised lines *HG2* 144:9; pass.part. מגילתא דמסרגלא a leather sheet which has been incised with lines *HG1* 406:53

Lit: N. Danzig, Dim Vol 356+.

סַרְגְּלָא n.m. **an incised line** (on parchment; ↓ √סרגל; JPA סרגל DJPA 388) pl. *HG2* 144:9

סַרְדָּא n.m. **sieve** (Sy ܣܪܕܐ Audo 2:177, Arab سَرْد Hava 317) sg. *OHT Šab* 39:6 [expl. MH כְּבָרָה MŠab 20:3]

סרהב, סרב vb. **to hasten** (Safel of √רהב; ↓ סרהביא; LJLA סרהב TgEst 7:7, Ma סרהב MD 337; cf. Sy ܡܣܪܗܒܐ LS 716) **Quad.:** a. intr.: והוה קא מסרהיב ר' ירמיה PN was hastening (to finish) *Šab* 10a(19); השתא מסרהבנא למילתא דמצווה I am hurrying now for a meritorious deed *Ḥul* 7b(18; SM 89:20); b. as aux. vb.: הוה קא מסרהב ואכיל he was eating quickly *Ber* 47a(34); מסרהיב מפיש לה נורא he quickly increases the fire for it *IHP* 593:26

סַרְהֲבִיָּא n.m. **quickness** (↓ √סרהב; Sy ܣܘܪܗܒܐ LS 716, Ma סארהיב urgently MD 315) sg. ולא לאפוקה לשבתא בסרהביא not to make (the time of) the Sabbath depart quickly *Anan* 71:18; בסרהוב⟨נ⟩(י)א *Ber* 6b(30; GY 214*)

סרודתא n.f. **fear** (√סרד; Sy ܣܘܪܕܬܐ Gignoux, IMS 2:44, Ma סארואדתא MD 315) sg. *ḤM* 37:8; pl. קברי סרודתא graves of fear *Bo* 78:13

Lit: AMB 127.

סרח#1 vb. **to become putrid, putrefy, decompose** (< BH, MH סרח#2 HAL 726, J 1025; JPA סרח af. DJPA 388; ↓ סירחא, סירכא#2; cf. Sy 1# ܣܪܚ to damage LS 497) **Pe.** (/a): סמך למיסרחה מעלי כוארו(י)⟨א⟩ a fish close to becoming putrid is superb *MQ* 11a(38); ולינחיה עילויה עד דניסרח let him place it [i.e. the hen] upon it until it becomes putrid *Giṭ* 67b(26) [V^{18}: דניסרי]; *Beṣ* 11b(3); pass.part. דלא סריח (the kidney) was not putrid *Ḥul* 55b(15)
Af. 1. id.: כיון דמסרחי since (the intestines) will become putrid *Šab* 143a(1) // *Beṣ* 33a(26); כל תרבא דאית ביה שוריקי סומקי מסרח all fat which has red veins(?) will putrefy *BM* 83b(52); **2. to decompose:** בתר דאסרח' כיון דאסרח' הוה ליה עפר after (the fat) has decomposed. Since it has decomposed it has become dust *Naz* 50a(24); דלכי מסרחא פרחא לה טומאתה מינה when (the carrion) decomposes its impurity departs from it *Men* 23a(40); *Ḥul* 93b(2); *ib.* 120a(41); *Suk* 36a(19) [of an *etrog*; ↓ √תפח pe.]; חביל גופיהו ומסרחא their body becomes hot and (the semen; i.e. שכבת זרע) decomposes *Nid* 34b(12)

סרח#2 vb. **to be excessive, hang down** (↓ √סרך#2; Ma סרא#2 to hurl down MD 336) **Pe.** (a/) **1. to be excessive:** תרי קבי תמרי קבא דקשייתא וסרח two *qabs* of dates (give) more than one *qab* of (date) stones *Yom* 79b(8); **2. to hang down, droop:** איתקש וסרחו ליה גביניה (PN) became old, and his eyelids drooped *BQ* 117a(48)

סרט vb. **to lacerate** (Sy ܣܪܛ LS 498) **Pa.:** דאפקיה לניביה וסרטיה (the dog) stuck out its tooth and lacerated him *BQ* 23b(15); מייתינן שערתא ומסרטינן ליה we bring a barley grain and lacerate it [i.e. the area of the perforation] *Yev* 76a(22); *BB* 20a(26)

סרי vb. **to spoil, decay, be lazy** (↓ סרי adj.; Sy ܣܪܝ, LS 499, Ma סרא#2 MD 336) **Pe. 1. to spoil:** מילחא כי סריא במאי מלחי לה when salt spoils, with what do we salt it? *Bek* 8b(32; V^{9}); אזל' ורמת חמר' במאני דדהב' וכספ' וסרי she went and put the wine in vessels of gold and silver, and it spoiled *Ned* 50b(12) // תקוף ואיסר⟨י⟩ it became sour and spoiled *Tan* 7a(55; M) [of wine; double rdg.; ↓ √תקף pe., mng. 3]; דאם איתה דמערבי ביה מיסרא סרי for if it is the case that they mix with it [i.e. put lees in the vinegar] it will certainly spoil *AZ* 32a(3); *ib.* 38b(43); 39b(44); **2. to decay, fall apart:** סרי עיסקך ושדית ליה לבירא your merchandise will decay, and you will throw it into a well/pit *Ber* 56a(38); **3. to be lazy:** ↓ סרי adj., mng. 4
Itpe. to be lazy: ניחא ליה דלא ניסתרי עבדיה a person does not want his slave to become lazy *BQ* 97a(24) // *BM* 65a(1)

Lit: Eps, St2 816; on Itpe., v. Rashi on *BM* 65a(1).

סְרִי adj. **putrid, decaying, odious, lazy** (↓ √סרי pe., pass.part.; Sy ܣܪܝܐ, ܣܪܝܐ LS 499, Ma סאריא#3 MD 315; mng. 3: Peh ideog. סליא FiP 26:6 = MP *wad* evil, bad CPD 85) **1. putrid:** sg.m. כיון דסרי ריחיהו since their odor is putrid *Suk* 13a(1; M^{2}); מידי סריא something putrid *Giṭ* 56a(48); גלדנא סריא a putrid *g.*-fish *Hor* 12a(45) // *Kar* 6a(13; V^{9}); **2. decaying:** sg.m. תיבנא סריא decaying straw *Šab* 150b(24); *ib.* 155b(10); *Beṣ* 30a(48); *BB* 19b(34); **3. odious:** sg.m. רוח סרי an odious spirit *Bo* 18:9; *ib.* 35:7; **4. lazy:** sg.m. חד סרי ולי"א גנב one (who) is lazy and (therefore) does not steal *San* 22a(33); גנבא סריא a lazy thief *BM* 93b(55)

Geon. expl.: משל הוא אדם שהיה עצל ואין בו כדי להיות גנב OH San 165:5; Y: סְרִי *AZ* 32a(3).

סְרִיק adj. **empty, worthless,** n.m. **worthless person,** f. **gnat** (↓ √סרק#1 pe., pass.part.; ↓ סריקותא#2]; TA סריק Tal 101, Sy ܣܪܝܩܐ empty, worthless LS 501, Ma סריקא#2 MD 337) **I. adj. empty:** sg.m. גופא סריקא an empty body *Yev* 87b(1; O^{2}) [≠ מליא full, i.e. pregnant] // *Nid* 44a(31); pl.m. בוקי סריקי empty pitchers *BB* 7a(14) [+ //'s; ↓ בוקא#1; metaph. for a meaningless statement]; **II. n. 1. m. worthless person:** pl. סריקי דמתא worthless people of the town *Šeel* 75:6(Var) [cf. MH^{2} חבורה שכולה סריקין San 70b(26); Sy ܐܢܫܐ ܣܪ̈ܝܩܐ ܘܦܚܝܙܐ Jud 9:4, H רֵיקִים]; **2. f. gnat, mosquito:** pl. חצבי חיוורי דמליאן סריקאתא unglazed pitchers full of gnats *Ber* 28a(17) [Ar: סריקתא AC 3:471, s.v. $_{2}$חצב; ↓ סריקותא#2]

Expl. Ar: כדים לבנים מלאים יתושים AC ib.; Y: סְרִיקָא *Yev* ib.

סְרִיקוּתָא#1 n.f. **comb** (↓ √סרק#2; cf. Sy ܣܪܝܩܘܬܐ rake LS 501) sg. סריקותא מקטלא קלמי a comb (which) kills vermin *Nid* 20b(31; Ar [AC 6:144])

Y: סְרִיקוּתָא *Nid* ib.(BAYTN 177).

סְרִיקוּתָא#2 n.f. **nothingness, worthlessness** (↓ סריק; Sy ܣܪܝܩܘܬܐ LS 501, Ma סרקותא MD 337, TA סריקותא TJ Hos 7:3[Var]) sg. חיצבי חיוורי דמליין סריקותא unglazed pitchers full of nothingness *Ber* 28a(17; P)

סרך vb. **to adhere, stick, cling, clutch** (↓ סירוכא, סירכא#1; Sy ܣܪܟ LS 499) **Pe. 1. to adhere, cling:** הא דסריך הא דלא סריך this refers to where (the liquid) adheres [i.e. when it begins to dry], that to where it does not adhere *Men* 21a(42); ליכא מידי למיסרך there is nothing (for the blood) to cling to *Ḥul* 51a(6; M); מיסרך הוה סריך (the blood) would certainly have clung (to it) *ib.* 8(M); *Giṭ* 69a(27) [of blood to straw]; ואי אית כיב' סריך עלה if there is a sore (in the intestines, a תרומיטא-egg) adheres to it *Ned* 50b(25); ולד דאית ליה חיותא סריך an embryo which has life adheres (to the vagina) *Nid* 26a(20); ריאה דסרכא

בדפנא a lung which adheres to a rib *HP* 200:20; *TGHark* 159:33; הוה קא סריך ואתי חיויא בתרה (when she removed the garment from the slit) the snake was adhering and following it *Šab* 156b(25); *ib.* 155b(39) [of a dog; v. Pa.]; pass.part. הני תרתי אוני דריאה דסריכין להדדי two lobes (of the lung) which adhere to each other *Ḥul* 46b(34); אונא ואומא דסריכין מעיקביהו ועד סופיהו a (large) lobe and a (small) lobe which adhere (to each other) their entire length [lit. from their bottom part to their end] *Geon* 27:17; *ib.* 19; 21; *TGHark* 158:31; **2.** in a fig. sense **to acquire a habit or practice:** a. alone: אתי למיסרך (the child) is apt to acquire (an improper) practice *Šab* 139a(54); *Er* 40b(30); *BM* 75a(33); *Bek* 35a(17); *OHT Er* 31:4; b. w. מילתא: שוטה בחדא מילתא לא סריך a fool does not acquire (only) one practice *Giṭ* 68b(43); משום דסרכי מלתא אינשי אחריני נמי סרכי מלתא because (the Samaritans) acquired (the easier) practice. Other people will also acquire (an incorrect) practice *Pes* 51a(3)

Pa. 1. to cling or clutch s.t./s.o.: a. general: אי איפשר דלא מסרך וניים פורתא it is impossible that he did not cling (to the wall) and sleep for a while *Yev* 121b(16); שאני בהמה דמסרכא it is different (with regard to taking possession of) an animal since it clutches (the ground) *BB* 86b(12); כיון דשדיא ליה אומצא מסריך בתרה since she throws a piece to it [i.e. the dog] it will cleave to her *BM* 71a(45) // *AZ* 22b(26); b. in order to climb: משום דמסרכא האי לא סריך because (an animal) can cling (to it). This one [i.e. the kid] did not cling (to it) *Ḥul* 51a(30); ואידך קא מסריך בה סרוכי the other one was clinging tightly to it *BM* 6a(36) [≠ תפיס holding ib. 35]; סריך וסליק אכליה לליפתא ותבריה (the animal) clutched (the vat), went up, ate the turnips (on top of it), and broke it *BQ* 20a(1); לסרוכי ומסלק *ib.* 5; *Beṣ* 11a(12); **2. to stick to s.t.:** חלבא סרוכי מיסרך milk sticks strongly (to the meat) *Ḥul* 111a(33); סרוכי הוה מיסרכא (the needle) would have stuck strongly (to the blood) *ib.* 51a(8); *Nid* 66b(2) [of grit to the hair]; מסריך מזיא ולא עילין ביה מיא the hair sticks together, and the water cannot penetrate it *Nid* 66b(6; HP 137:6) [v. HG3 344[17]; ↓ √שׁרר af., mng. 2]

Geon. expl.: או סריך אן תעלק OHT Giṭ 155:16, i.e. علق V to be attached.

סרמוסא n.m. **(uncertain)** pl. סרמוסי *OHT Ket* 55:22(Ar) [expl. MH סרמוסין Ket 17a(15); Var: סורמסין V[16]]

Geon. expl.: [דבר] שהוא מכונה ועכשיו נתקלקל כפקעיות שלמטה בזמן שמסתכסך קורין אותו בארמי סרמוסי OHT ib.

סַרְנָא, sg. only in **סַרְנָא דְרִיחְיָא** n.m. **axle, axis** (Sy ܣܪܢܐ LS 499) sg. סרנא דריחיא axle of the millstone *Pes* 94b(15; **M**[1])

Lit: Ros, Tarbiz 57 [1988] 4.

1# סרס vb. **to castrate, transpose** (denom. < סריסא < Akk *ša rēši* official, eunuch CAD R 292+, AIOA 100; Sy ܣܪܣ LS 500, Ma 2# סרס MD 338; mng. 2: JPA סרס DJPA 389) **Pa. 1. to castrate:** מהו לסרוסי כלבא is it permitted to castrate a dog? *Ḥag* 14b(45); ליסרסיה לזכר let Him castrate the male (Leviathan) *BB* 74b(32); **2.** fig. **to transpose:** מסריס ליה לקרא ודריש ביה he may transpose (the word order of) the biblical verse and expound it *Mak* 17b(19); *BB* 141a(30) [legal tradition]

2# סרס vb. **to stick in** (cf. Ma 1# סרס to twist, wreathe MD 338) **Pa.:** אושפרא במחטא דמסריס בלבושיה a mender of clothes, with a needle that he sticks into his garment *TGDr49* 94:17 [expl. MH במחטו התחובה לו בבגדו Šab 11b(20)]

סַרְסְיָא n.m. **brewer** (< Akk *sirāšû* CAD S 306) sg. ההוא סרסיא דקדיש בפרומא דשיכרא a certain brewer who betrothed a woman with a *p.*-vessel of *š.*-beverage *Qid* 52b(12; **O**[2]); *BM* 42b(27); ר' אידי סרסיא דרב ששת הוה PN was PN_2's brewer *Bek* 31b(20)

Lit: Stol, Beer 159; Voc: סֹרְסֹיא HGP 23a:33; Y: סַרסְיָא *BM* ib.(BAYTN 209).

סרסיא ↓ סורסאה adj.

סרף ↓ שׂרף #2 vb.

1# סרק vb. **to empty** (↓ סריק, 2# סריקותא; Sy 1# ܣܪܩ pa. LS 501) **Pa.:** סרקינהו לספטי ומלנהו עפרא they emptied the boxes and filled them with earth *Tan* 21a(43; Ar [AC 6:143])

2# סרק vb. **to comb the hair, lacerate** (< *שׂרק [v. HAL 1268]; ↓ מסורקא, מסרקא, 1# סריקותא, סרקתא; Sy 2# ܣܪܩ to comb, lacerate LS 501, Ma 1# סרק MD 338, MH 1# סרק LNV̇TH 257) **Pe. 1. to comb the hair:** מן דסריק יביש one who combs (his hair when it is) dry *Pes* 111b(36); הוה קא חייף וסריק רישיה he was shampooing and combing his hair *San* 111a(15); דלא אפשר למיסרק it is impossible (for her) to comb her hair *HP* 136:23; **2. to lacerate:** סריקנא לבשריכו במסרקי דפרזלא I shall lacerate your flesh with iron combs *BM* 86a(22); *Giṭ* 57b(11) // *San* 96b(29)

Pa. 1. to comb: לסרוקי סוסיא to comb a horse *MQ* 10b(4); **2. to card wool:** דסרקיה סרוקי he actually carded it (by use of a comb) *BQ* 93b(31) [≠ ↓ √נפס pa.]

סַרְקְתָא n.f. **tow cotton** (↓ √2# סרק; Sy ܣܪܩܬܐ tow cotton LS 501) pl. חצבי חיוורי דמליאן סר{י}קאתא unglazed pitchers which are filled with tow cotton [metaph. for something worthless] *Ber* 28a(17; **O**) [Var: סרַאקתַא OHP ib. 110:16)

Geon. expl.: מנקי אלתיאב OHP ib., i.e. مُنَقَّى الثِّيَاب culled of clothes.

[**סררותא** ↓ 2# סדרותא n.]

סָתוֹרָא n.m. **destroyer** (↓ √2# סתר; Sy ܣܬܘܪܐ LS 503) pl. בנאי ביד סתורי (will) the builders [i.e. the Persians] (be delivered) into the hand of the destroyers [i.e. the Romans]? *Yom* 10a(38)

Y: סְתוֹרֵי *Yom* ib.

סתימתאה adj. **anonymous one** (↓ √סתם) sg. ר' אלעזר בר' שמעון סתימתאה ר' יוסי בר' יהודה סתימתאה the anonymous PN and PN_2 [i.e. their opinions are quoted anonymously in our Mishna] *Er* 38b(9; **O**); *Meg* 2a(49); *Ket* 101b(5); *Ḥul* 30a(1); *Bek* 30a(29)

Lit: Eps, PLT 173+; S. Friedman [forthcoming]; Y: סְתִימְתָאָה *Ḥul* ib.(BAYTN 325).

סתם vb. **to stop up, state anonymously** (↓ √סטם, סתימתאה, סתמא, √שׁסטם; Sy ܣܬܡ LS 468, Ma סדם MD 318) **Pe.** (a/u) **1. to stop up, close up:** ושפנהו למיא וסתמינ' בגבבי דעמרא he poured out the water and stopped them up [i.e. the channels] with balls of wool *Giṭ* 68a(43); או בעי בר ישׂ' למיבנא אשיתא ולמיסתם הלך כוי הוה סאתים if a Jew wants to build a wall and close up (the view through) those windows he may do so *TGAs28* 25:15; ההוא נקב דסתמיה חלב טמא a certain perforation (in the lung) which unclean fat stopped up *Ḥul* 49b(19); *ib.* 38 [↓ חימצא]; מיסתם נמי לא ליסתום will (the fat) also not even stop up (the perforation)? *ib.* 50a(1; MGL 74:4); *HP* 199:10; pass.part. ליחזינהו להני בתים כמאן דסתימי דאמו let us consider these rooms as if they are closed up *Šab* 131a(3); *HP* 199:2(HPP 301:19) [↓ מררתא]; **2. to state anonymously:** סתם לן תנא כר' יהודה the *Tanna* stated (the Mishna) to us anonymously according to PN's opinion *Beṣ* 2b(1); *Yev* 101b(23); *Qid* 54b(11); *San* 27b(5); *Bek* 41a(10); מכדי מאן סתמה למתניתין who then is the one who phrased our Mishna anonymously? PN *Beṣ* 2b(4)

Pa. 1. to fill in: לסתומי פילי to fill in the cracks (in the ground) *Suk* 44b(33) [+ //'s; ↓ 2# פילא]; **2. to suppress:** תנא מסתי' ליה סתומי the *Tanna* intentionally suppresses it *Ned* 23b(16) [i.e. he deliberately eliminated it from our Mishna; v. Eps, MNM 643]; pass.part. קמסתמן {ת}⟨ט⟩ענתיה his claims are suppressed *Švu* 30b(13) [Var: קא מיסתתמא טענתיה F[2] (v. Itpa.)]; **3. to make unclear:** pass.part. דנביאי איכא מילי דמפרשן ואיכא מילי דמסתמן as to the Prophets, some of its subjects are expressed clearly and some are enigmatic *Meg* 3a(29; **M**[2])

Itpe. 1. to be stopped up, blocked: איסתתים גובתא דשכבת זרע the semen duct was stopped up *Yev* 75b(46); איסתתומי איסתתימו להו אורחיהו their paths were completely blocked *RH* 23b(10; GRH 14:6); **2. to be closed up:** עד דגזת שעתא ואסתתמא ארעא until the time passed and the earth (which had opened up to swallow Korah's company) was closed up *San* 110a(1); מעידנא דאיסתתים גולל from the time that the rolling stone (of the burial cave) was closed up *HP* 167:6 [cf. MH[2] משייסתם הגולל MQ 27a(4)]; **3. to be completed:** איסתתים תלמודא study of the Oral Law was completed *IŠGF* 97:13

Itpa. to be suppressed: איסתתום טענתיה his claims were suppressed *Ket* 106a(4) [v. Pa., mng. 2]

סַתְמָא, סתאמא, abs./cs. **סְתָם** n.m. **without qualification, anonymous authority** (↓ √סתם; JPA סתם DJPA 390, MH[2] סתם J.1032) **1. without qualification:** sg. a. alone: וגבי גט דסתאמא פסול concerning a *geṭ* which, (if drawn up) without

qualification [i.e. not written for a particular woman], is invalid *Zev* 2b(36); סתמא תנאי היא (concerning a *mezuza*, these buildings) without a qualification are a (dispute between) *Tannaim* *Yom* 11a(36); *Ber* 35a(46); *Suk* 19b(37); *Zev* 3a(23); b. in cs. state before a fol. n.: סתם ספינתא בת תלתין כורי a boat without qualification has a capacity of thirty *kors* *BM* 80b(10); סתם משכנתא שתא a mortgage without qualification is for a year *ib.* 68a(5); סתם מאן דיהיב זוזיה לבעל הבית one, in general, who pays money to the owner *ib.* 72b(35); 77b(34; **Es**); c. w. a fol. n.: סתמא דמילתא the usual practice [lit. a matter without qualification] *RH* 34a(52); *Soṭ* 25a(29); *BM* 15a(16); *BB* 85b(26; **P**[1]); d. adverbial usages: 1) abs.: ואי אמ' ליה ארעאתא סתם if he said to him 'fields' without qualification *BB* 61b(39); *Er* 50a(29); *TGHark* 86:20; 2) in phrase (ב)סתמא: בסתמא מקביל עליה נטירותא (if the statement was made) without qualification, he takes upon himself the obligation of guarding (the animal) *BQ* 48b(35); *AZ* 49b(54); *Men* 78b(33); הא סתמא לשום נישואין (if the entry to the bridal chamber was made), in fact, without qualification, it is for the purpose of matrimony *Ket* 48b(33); סתמא מאי ... הא סתמא ולא כלום (if he said הנח) without qualification, what (is the law)? Without qualification is, in fact, nothing *BM* 81b(25); סתאמא *SMel* 43:39; **2. anonymous authority, opinion:** a. as a n.: sg.cs. סתם מתניתין ר' מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה סתם סיפרא ר' יהודה בריתא ר' סתם סיפרי ר' שמעון the anonymous authority of our Mishna is PN. The anonymous authority of the *barraita* is PN$_2$. The anonymous authority of the *Tosefta* is PN$_3$. The anonymous authority of the *sifra* is PN$_4$. The anonymous authority of the *sifre* is PN$_5$ *San* 86a(5); סתמא דמתניתין ... סתמ' דברייתא an anonymous opinion of our Mishna/a *barraita* *Yev* 42b(41; **O**[2]); קשיא סתאמא אסתאמא (the statement of one) anonymous authority contradicts another *ib.* 72a(38); ומאי אולמי⟨ה⟩ דהאי סתמא מהאי סתמא why is (this tradition of) an anonymous authority preferable to that one? *Šab* 157a(12); סתמא אחרינא another anonymous opinion *Šab* 157a(8); *BQ* 69b(13); pl. תרי סתמי two anonymous opinions *Yev* 101b(28); *Qid* 54b(47); b. used adverbially: דיחידים דפליגין דתאנ{י}⟨ו⟩ מימרהון סתאמא there are individuals who differ who transmit their statements anonymously *IŠGF* 30:1

Lit: Bacher 145; Voc: סׄתׄאׄמׄאׄ HGP 34b:18; Y: סְתָמָא BB 104a(2; BAYTN 44).

– **מִסְתָמָא** adv. **of a general nature** (< מן סתמא) מילתא דמסתמא a matter of a general nature *TGHark* 105:26

1# סתר vb. **to conceal** (↓ 1# סתרא; Sy 1# ܣܬܪ pa. LS 502, Ma 1# סתר MD 338) **Af.:** אסתרינהו לכולהו בנאי ולכולהו אומני she concealed all the bath attendants and all the barbers *Meg* 16a(18; **G**)

Itpe. to closet o.s.: וכיון דמסתתרנא משקן לי מיא דסוטה as soon as I closet myself (with another man) they will make me drink the water of the *soṭa* *Ber* 31b(28; **F**); כיון דקני לה ואיסתתר איתסר עילוי בעל as soon as he had warned her [i.e. his wife], and she closeted herself (with another man), she was forbidden to (her) husband *Yev* 95a(40); *ib.* 58a(33); *Ket* 13b(31); *Soṭ* 2b(37)

2# סתר vb. **to destroy, unravel, refute, render void** (↓ סתורא, 2# סתרא; Sy 2# ܣܬܪ LS 503, Ma 2# סתר MD 339) **Pe.** (a/u,a) **1. to destroy, tear down:** a. general: קא סתר אוהלא he destroys the structure [lit. tent] *Beṣ* 30b(3); כל אשיתא דהוה רעיעא הוה סתר לה he used to destroy any wall which was dilapidated *Tan* 20b(43); *BQ* 56a(27); *Ara* 34a(1); *Bek* 8b(43); לא ליסתר איניש בי כנשתא עד דבני בי כנשת' אחריתי one should not tear down a synagogue until one builds another synagogue *BB* 3b(19) // ניסתור *Meg* 26b(10); *BB* 7a(25); *Yom* 10a(38); חזאי דסתרין ביתיה I saw (in a dream) that they were tearing down my [lit. his] house *Ber* 56a(46); אינהו סתור בית המקדש ואנן מיבנא בנינן ליה they [i.e. the Romans] destroyed the Temple, and we [i.e. the Persians] actually built it *AZ* 2b(41); *Šab* 156a(40); *MQ* 7a(22); *BB* 7a(9); *SŠHai* 6a(15); *TGHark* 203:20; b. in a fig. sense: דלא תסתריה לביתיה so that (the *soṭa*) should not destroy his house *Soṭ* 5b(34); **2. to unravel, dishevel:** a. intr.: חז{ו}⟨י⟩יה רב סמא לקרנא דגלימא דרבינא {{א}}ד'סתר ובצר ממלא קשר גודל PN saw that the corner of PN$_2$'s garment had

unraveled, and it was less than the distance from the first joint of the thumb (from the fringe) *Men* 42a(23); אלימי תרי סתרי תלתא לא סתרי קטיני תרי נמי לא סתרי (if the threads) are thick, two unravel, three do not unravel. (If they) are thin, two also do not unravel *Šab* 105a(35); b. tr.: ויתבא איהי אאבבא וסתרא למזייה she sat at the entrance (of the house) and unraveled (the braids of) her hair *San* 110a(1); *Yev* 116b(11); pass.part. סתיר סעריכין ורמי אחור גביכין your hair is disheveled and is laid behind your back *Bo* 9:3; *ib.* 19:5; 60:3; **3. to refute, contradict:** ותני סיפ' מלתא דסתרא ליה לרישא can he learn in the latter part of the Mishna a matter which contradicts the former part? *Qid* 5b(35; **O**[2]); היכא דסתרן אהדדי where (the opinions of the authorities) contradict each other *Er* 7a(12); דילמא חאזי טענתא וסתר דינא perhaps he will accept the claim and refute the judgment *Šab* 9b(24); **4. to void a count:** מיסתר נמי סתרה (childbirth) also entirely voids a (previous) count (of days) *Nid* 37b(15); נהי נמי דסתרה כמה תסתור granted also that she voids the (previous) count (because of the ejection of semen). How many (days) should she void? *ib.* 33b(2); דאידי דבעי מסתר since (the Nazirite) is required to void the count (if he became unclean) *Naz* 3a(3); *ib.* 6b(3); 14b(18)

Pa. to unravel [MH סתר pe. J 1033, mng. 2]: עד דמיסתרין אינשי ביתי' עליה שעריהון until his wife unraveled (the braids of) her hair because of him *Ned* 50b(28; **V**[2]) [done as a sign of grief at his pain]

Itpe. to be torn down: אדמסתתרי איסתתורי אי מזדבני ליחלטו if (the houses) are sold before they are completely torn down they should become a permanent possession (of the new owner) *Ara* 34a(2)

3# סתר vb. **to wind up on a spindle** (denom. < ↓ מסתוריתא) **Pe.:** יהבין ליה מסתוריתא ויתיב וסתר דולאלי בשוקא דרומי they used to give him a spindle, and he would sit and wind the threads in the marketplace of Rome *Ḥul* 60a(19)

סתר פתר n.m. **(uncertain)** sg. דלאי דדלו דולא דיפול להו סתר פתר water drawers who draw water, let fall to them ... *Yev* 97b(8) [in a riddle; Var: פתר סתור Ar (AC 3:64, s.v. $_2$דל)]

Geon. expl.: ריב ומצה OHT ib. 196:17; Lit: Ros, Yalon Vol 303[53], w. prev. lit.; Y: סְתַר פְּתַר Yev ib.

1# סִתְרָא n.m. **secret** (↓ √1# סתר; TA סׄתׄרׄאׄ TO Dt 13:7, Sy ܣܬܪܐ LS 502, Ma סיתארא covering MD 330) pl.cs. כל סתרי עלמא all the secrets of the world *ḤM* 37:4

2# סִתְרָא, סיתרא n.m. **destruction** (↓ √2# סתר; Sy ܣܬܪܐ LS 503) sg. *ḤM* 39:11; סיתרא תחות בינינא destruction in place of building *Bo* 18:6

ע

עבא ↓ 2# אבא n.

עבד, אבד, אבי vb. **to do, make, produce, prepare** (↓ בר מיעבד, s.v. 1# ברא mng. 5, מעבדא, עובדא, עיבידתא, עבדנא, עבדותא, 2# עבדא, 1# עבדא, שעבד; Sy ܥܒܕ [a/e] LS 504, Ma 1# אבד [a/a,e] MD 2) **Pe.** (a/e), pf. 1sg. עבדי *BQ* 105b(24); עבדתינהי *Yom* 84a(24); 2m. עבדת *Ber* 48a(14); 3m. עבד *BM* 67a(26); 3pl.m. עבדו *Tan* 21a(48); עבוד *Yev* 71b(25); אבוד *Pes* 34b(20); imp. 1sg. איעביד *Giṭ* 35a(37); 2m. תעביד *Pes* 51b(18); תעבדינין *Anan* 9:25; f. תעבדי *MQ* 27b(31; **V**); 3m. ליעביד *Šab* 65a(31); יעביד *Ned* 50a(35); ליביד *NDGR* 103:1; ליבו{ו}(י)ד *Zev* 2b(35); 2pl.m. תעבדו *Šab* 137a(25); תיבדון *Ḥul* 111a(26); 3m. ליעבדו *BB* 156a(8); ליעבדון *SŠHai* 5b(12); imper. 2sg.m. עיביד *Ket* 77b(34); עבידינין *Anan* 28:2; 2pl.m. עיבידו *Bek* 8b(24); inf. למיעבד *Giṭ* 46b(46); מיעיבדיה *Anan* 7:22; למיבד *Pes* 11b(2); part. 1sg. עבידנא *BQ* 105b(24); 2m. עבדת *Ket* 82a(11); 3m. עביד *Ḥag* 15b(37); אביד איביתא [= עיבידתא] *BQ* 87b(21; Oxf., c.21, 34); f. עבדא *AZ* 10b(4); 1pl. עבדינן *BM* 76a(25); 2m. עבדיתו *Pes* 30b(14); עבדיתון *TGAs42* 80:14; 3m. עאבדין *TGHark* 84:19; f. עבדן *Šab* 33a(1); pass.part. 3sg.m. עביד *Šab* 8b(22); f. עבידא *RH* 22b(19); 3pl.m. עבידי *Meg* 26b(39); f. עבידן *Er* 95a(16); forms w/o final *d*: imp. 2sg.m. תיבי *Ket* 112a(15; MGD 710:20); 3m. ליבי *RH* 20b(25); ניבי *ib.* 34a(52; HP 19:26); *Pes* 88b(45); 1pl. ניבי *Pes* 103b(10); part. 3sg.m. אבי *Pes* 52b(32); *AZ* 60b(5; HGP 56b:39); מיקא אביבי [= מאי קעביד בי'] *Meg* 13b(11; MGG 517:13);- **1. to do, act, proceed:** a. alone: מאי דעבד לגרמיה הוא דעבד he does what he does by himself [i.e. it is his own particular opinion] *Ber* 48a(31); *Pes* 68b(51); *BB* 58a(7); כל דעביד רחמנא לטב whatever the Merciful One does is for good *Ber* 60b(54); מאי הוה לה למיעבד what should she have done? *Yev* 91b(6); לא עבדין ביה שום מידי אילא מימשא מיניה they do not do anything in it except to wash from it *Anan* 34:21; דעבד הכי עבד ודעבד הכי עבד the one who acts in this manner does so (properly), and the one who acts in that manner does so (properly) *Šab* 61a(15); *Ber* 39b(27); *Giṭ* 56a(45); *BM* 9a(47); *BB* 155b(32); *Švu* 48b(17); תיב ולא תעביד ... קום עביד remain still [lit. sit] and do not act, begin [lit. arise] to act *Pes* 51b(18); אנא דעבדי כתלמידי דרב I acted like PN's pupils *Pes* 103b(11); היכי ליעביד איניש how should a person act? *Ber* 55a(7); pass.part. אי עביד מהני if (the forbidden act) is done, it is effective *Tem* 4b(35); b. w. -ב, -ל against s.o.: מסתפינא דעביד ביה בההוא גוברא כי היכי דעבד בסנחריב I am afraid that He will act against me just as He acted against PN *San* 96b(12); מסתפינא דעבדת לי כדעבד פום@בדיתאה רמאה I am afraid that you will act towards me like the deceitful resident of GN acted *Ket* 82a(11); *Meg* 13b(41); c. w. -ל to s.o.: מאי איעביד לכו what can I do to you? *Šab* 81b(44) // *Ḥul* 105b(39); *Giṭ* 14a(25); *BM* 109a(46); דעלך סני לחברך לא תעביד do not do to another what you dislike *Šab* 31a(29); עבדו ליה הכי ואיתסי they treated him in this manner and he was cured *BM* 86a(20); *Šab* 11a(9); d. w. -כ like s.o., acc. to s.o.: שבקת רבנן ועבדת כר' יוסי do you abandon the scholars and act like PN? *Er* 16b(46); ורב שביק מתני' ועביד כבריתא does PN abandon our Mishna and act according to a *barraita*? *BQ* 96b(41) // *Ara* 29a(20); *Suk* 46a(19); e. w. var. dir. obj.: v. infra, mng. 11; **2. to make:** עבדי להי מסאני לזונות they used to make shoes for the prostitutes *Pes* 113b(5); *Bek* 8b(12); שן שלשועל דעבדי לה

לשינתא a fox's tooth which they made for him (as a charm) for sleep *Šab* 67a(37); *BM* 85b(22); עבדין מאנא דמהלין ביה they make a tool with which they circumcise *Anan* 79:4; *Šab* 74b(19) [basket]; וניעבדה דכסף וניעבדה דזהב let him make it of silver/gold *Yom* 39a(22); הוצי ועבדינהו חופיא ... חופיא ועבדה שישורא (one who stole) leaves of palm branches and made *ḥ.*-material out of them, *ḥ.*-material and made rope out of it *BQ* 96a(27); *Giṭ* 57a(45); *Meg* 26b(36); **3. to work:** ולישתרו ליה למעבד תרי יומי let two days (of the week) be permitted to him to work *Šab* 69b(40); **4. to bring about:** עבדי לתורה דלא משתכחא מישראל I brought about that the Torah should not be forgotten by the Jews *BM* 85b(20; **Es**); **5. to produce crops (said of land):** ארץ דעבדא מזון ארץ דעבדא פירות a land that produces food/fruit *Ber* 49a(25); בין עבדא בין לא עבדא whether (the field) produces crops or not *BM* 101a(25); *Tam* 29b(30); עבדא חטי כשומשמי (the field) produced wheat equal in value to [lit. like] sesame *BM* 104b(32); **6. to plant, raise a crop** [cf. Akk *epēšu* to plant (with names of domestic plants) CAD E 229, mng. 2.f.4']: למעבד בה תומי to raise garlic in it [i.e. the field] *BM* 106b(22); עבדה אספסתא he planted it with alfalfa *ib.* 30(**V**[22]); **7. to prepare** [Sy, LS ib., mng. 4a]: a. food, dish: ועבדו להו עיגלא תילתא ביממא דשבעא they prepared for them a three-year old calf in the daytime of the seventh (day) *Šab* 136a(42); *Tan* 12b(26); *Yev* 63a(42); *Ḥul* 111a(29); *ib.* 133a(27); *Giṭ* 55b(54); *Šab* 145b(19); pass.part. קימחא ודובשא ומשחא דעבידי אברושך flour, honey, and oil which are prepared as an '.-dish *Ber* 37a(26); b. meal: עבד סעודתא לרבנן he prepared a meal for the students *Ket* 112a(40); *Meg* 7b(22); c. drugs: ואיכא דעבדי ליה סמתרי וחאיי it happens that they prepare dragon's blood for him [i.e. for his wound], and he recovers *Yev* 114b(40); *Giṭ* 12b(23); *Yom* 84a(18); d. meat [i.e. to dress an animal; cf. Sy: ܡܥܒܕܐ ܠܚܡܐ Acts 7:41]: כי מטא להתם על לבי טבחא אשכחיה להוא גברא דקא עביד חיותא when he arrived there, he entered the slaughterhouse (and) found a certain man who was dressing an animal *Bek* 8b(14; **V**[9]); **8. to observe a religious requirement:** וכל דלא עביד אוריתא יש' גוי איקרי any Jew who does not observe Jewish law was called a pagan *Anan* 7:7; *ib.* 20:21; לעבדו תרי יומי let them observe (the holiday) for two days *RH* 21a(6) [cf. Akk *ūma epēšu* to arrange a festival CAD E 224]; *Beṣ* 4b(26); **9. to performed a magical practice** [JPA עבד pe. DJPA 393, mng. 10; cf. Akk *epēšu* G, mng. 1f, CAD E 228+]: עבד מאי דעבד he performed a magical practice (in the cemetery) [lit. he did what he did] *BM* 107b(4) [so Rashi]; *Šab* 34a(4; Ar [AC 6:157]); **10. to fare, prosper:** זיל בקי באבוך מאי קא עביד go (and) inquire into how your father is faring *BM* 84b(11; **Es**); **11. w. var. dir. obj.** [for add. refs., v. obj., s.v.]: **a. איסורא to perform a prohibited act:** איכא סהדי דעבד איסורא there are witnesses that he performed a prohibited act *Pes* 113b(25); *Yev* 89a(6); *Ḥul* 82a(25); **b. אסותא to give medical treatment** [cf. Akk *asûta epēšu* CAD E 204]: עבד לך אסותא he gave you medical treatment *San* 109b(18); **c. גביותא to collect taxes:** עבד גביותא תלי@סר שני he collected taxes for thirteen years *San* 25b(47); **d. גנובתא to commit robbery:** אזול עבוד גנובתא עשרין ותרתין שנין they went (and) committed robbery for twenty-two years *AZ* 26a(6); **e. דינא to render judgment** [cf. Akk *dīnam epēšu* CAD E 206]: לא עביד איניש דינא לנפשיה a person may not render a (favorable) judgment for himself *BQ* 27b(37); **f. היכירא to make a distinction:** עבדו בהו רבנן היכירא the scholars made a distinction concerning them *Šab* 16a(20); **g. חושבנא** to calculate [↓ חושבנא mng. 3]: הנהו גינאי דעבוד חושבנא בהדי הדדי certain gardeners who calculated among themselves *Giṭ* 14a(20); **h. יומא טבא to make a feast** [↓ יומא טבא mng. 2b]: עבד ר' אבהו יומא טבא לרבנן PN made a feast for the students *Ber* 46a(3); **i. יקרא to honor** [↓ יקרא usage b]: רבנן קא עבדי יקארא להדדי the scholars honor each other *MQ* 25b(3); **j. מילתא:** 1) to do s.t.: מילתא בעלמא הוא דקא עביד he is merely doing something *Giṭ* 52b(27); *San* 113a(49); ודלמא מילתא יתירתא עבד perhaps he did something exceptional *MQ* 21a(6); 2) to make a decision: ↓ 1# מילתא mng. 9.b.1; 3) to do a favor: ↓ ib., mng. 9.b.2; 4) euph. to be bled: ↓ ib., mng. 9.b.3; **k. נייח נפשא to give**

satisfaction [↓ נייחא mng. 1b]: על מנת דעבידנא לך נייח נפשא on condition that I give you satisfaction *BQ* 105b(24); *BM* 34b(8); **l. ניסא to perform a miracle:** עביד רחמנ׳ ניסא לשקרי does the Merciful One perform a miracle for liars? *Ber* 58a(45); **m. עובדא to decide a legal case** [↓ עובדא mng. 2.b.3]: למעבד עובדא כי הא מתניתא to decide the case according to this Tannaitic source *RH* 27a(29); **n. עיבידתא to do work** [↓ עיבידתא mng. 1b]: אינאשי דקא עבדי עבידתא people who were doing work *MQ* 27b(27); **o. עיסקא to engage in business** [↓ עיסקא mng. 1b]: עבד עיסקא ורווח he engaged in business, and it was profitable *Er* 64b(1); **p. צבו to arrange one's affairs:** וצבו ביתי לית אנא עביד I do not arrange my affairs *San* 7b(31); **q. קרבא to do battle, make war** [OfA עבדו קרב Beh 57, Sy ܥܒܕ ܩܪܒܐ PSm 3726, Akk *tāhazu epēšu* CAD E 221; ↓ קרבא usage b]: ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו let us go out to do battle with them *Giṭ* 56a(31); *Tam* 32a(51); *AZ* 8b(24); *ḤM* 44:12; *ib.* 14; *SOZ* 73:4; pl. תלתין ותרין קרבי עבדו רומאי בהדי יונאי the Romans fought thirty-two wars with the Greeks *AZ* 8b(19); **r. רעותא to do s.o.'s will:** מלאכה דעביד רעותא דמרוהי the angel who does the will of his Master *Bo* 14:6; **s. שותפותא to make a partnership** [Akk *šutapūta epēšu* CAD Š/3 398]: הנהו מוריקאי דעבדו שותפותא בהדי הדדי certain sowers of safflower who made a partnership between them *AZ* 22a(8; Geon 153:14); **t. שטרא etc. to draw up a document** [cf. Akk *šaṭāra epēšu* CAD E 220]: שטרא לפירי לא עבדי אינשי people do not draw up a document for (the sale of) produce *BB* 33b(19); עביד לי פשוט ואזל ועבד ליה מקושר (he said to him:) "Draw up for me a plain document", and he drew up for him a double document *ib.* 165a(7); pass.part. עביד איטרא קלא אית לה (if) an '.-document is drawn up, it is publicly known *BM* 39b(5; V[22]); **u. שליחותא to carry out a commission, act on s.o.'s behalf:** שליחותא דידה קא עביד he carries out her commission *BQ* 102b(23); **v. שלמא to make peace** [Akk *šulma epēšu* CAD E 221, Sy ܥܒܕ ܫܠܡܐ PSm 2768]: נעביד שלמא בהדייהו let us make peace with them *Giṭ* 56a(30); *ib.* 52a(32); **w. תקנתא to contrive a solution:** אנא אעביד לך תקנתא ומצילנא לך I shall contrive a solution for you and shall save you *San* 109b(54); ניעביד לן מר תקנתא find a solution for us *Yom* 83b(36); *Yev* 37a(4); **12.** pass.part. **likely, apt** [cf. MH[2] עָשׂוּי BY 4770]: a. w. fol. inf.: sg.m. גברא דעביד למיגר a man who is likely to rent *BQ* 20a(45); מידי דעביד לאושולי ולאוגורי something which one is likely to lend or lease *BM* 116a(26); f. מילתא דעבידא לאיגלויי a matter which is apt to be revealed *Šab* 10b(24); *Beṣ* 16a(26); *Yev* 93b(19); *Giṭ* 28b(46; **V**[18]); b. w. fol. rel. clause w. part.: sg.m. עביד איניש דפרע בגו זימניה a person is likely to repay (his debt) within its designated time [i.e. before its due date] *BB* 5a(25); עביד איניש דלא מגלי טענתיה אלא בבי דינא a person is unlikely to reveal his claims except in court *ib.* 31a(19); 36b(10); 41b(29); 46b(10); f. סם המות הוא דלא עבידא דאכלה (the animal) is unlikely to eat the poison *BQ* 47b(24); *BM* 45b(15); pl.m. עבידי אינשי דמיגרשי בצינעא people are likely to get divorced discretely *Ket* 23a(23); *Šab* 100b(15); פירות דקל דעבידי דאתו fruits of the date palm which are likely to develop *BB* 79b(10); *Ket* 60b(47)[!] [↓ √חנק pe.]; *Giṭ* 85a(34); *Qid* 11b(26); *BM* 118a(13); *Men* 70a(28)

Pa. 1. to prepare parchment [< MH עבד pi. J 1035]: ומעבד ליה לקלף *OHT Šab* 73:28; pass.part. מגלתא דמיעבדא בתמרי וקמחא דשערי a parchment sheet which is prepared with dates and barley flour *ib.* 26; **2.** perh. **to knead thoroughly:** pass.part. טינא דמעבד well kneaded clay *BM* 116b(34)

Itpe., pf. 3sg.m. איתעביד *Men* 64a(19); דיעבד *Pes* 78b(3; **M**[1]); f. איתבידא *Zev* 15a(22); איתעבידא *Ket* 11b(24); 2pl.m. איתעבדתון *Bo* 51:4; 3m. איעבוד *Anan* 76:8; imp. 3sg.m. ליעביד *Tan* 9a(24); ליתביד *ib.* 22a(16); f. תתעביד *AZ* 10a(42); part. sg.m. מיתעביד *Men* 64a(18); f. מתעבדא *Pes* 54a(22); pl.m. מתעבדין *Naz* 60a(19); forms w/o final *d*: pf., 3sg.m. איתבי *Ber* 58a(47; MGE 144:14); דיאבא *Pes* 78b(2);- **1. to be made, done, performed:** כל מילתא דמיתעבדא באפי עשרה anything which is done in the presence of ten (men) *Giṭ* 33b(7); מאני דמתעבדין מן הלין מאני garments which are made from these garments ... *Anan* 5:13; *ib.* 47:18; 86:22; וכספא ונחשא ופרזלא

וכל דמתעביד מארץ silver, copper, iron, and anything which is produced from the earth *AnanSch* 3:12; חרשי בישי דעל ידי אינשא מתעבדין evil sorcery which is produced by a man *Bo* 54:8; נפל עליה אריה איתעביד ליה ניסא ואיתציל מיניה a lion attacked him, a miracle was performed for him, and he was saved from it *Ber* 54a(34)**2. to be brought about, carried out** [↓ דאיעבד]: לא איתעביד ליה צורך גבוה the requirement of the Most High was not brought about *Men* 64a(4); איתעבידא מחשבתו his intention was carried out *Šab* 4a(5); *Kar* 20a(23); דינא רבא יתעביד ביה מבית דינא עילאה may a great judgment be brought about against him from the upper [i.e. heavenly] court *Dec* 7:13; **3. to become:** ותתעביד טבריה קלניא GN should become a colony *AZ* 10a(42); *BB* 4a(22); כיון דאיתעביד מנהגא למיכתביה בשטארי since it has become the custom to write it in the writs *TGHark* 165:7

Lit: Kara 88.

– **דְּיאַבָא, דִּיעֲבַד, דְּאִיעֲבַד** adv. **after the fact** (lit. that it was done; ↓ √עבד itpe.) a. alone: ולכתחלה הוא דלא הא דאיעבד שפיר דאמי (perhaps) from the beginning it is not (all right. But), after the fact, it is surely proper *Meg* 19b(25); *Yev* 102a(16); *BB* 137a(11); *Men* 105b(8); *Ḥul* 111a(37); דיעבד אין לכתחילה לא *Ber* 15a(46); *Beṣ* 7b(30); *Yev* 82b(14); *Giṭ* 4b(18); *AZ* 23a(2); דיאבא אין לכתחילה לא *RH* 32b(29); *Pes* 78b(3); *Nid* 59b(34); *LPT* 150:21; *TGAs28* 70:11; תרתי דיעבד למה לי why do I need two after the fact (conditions) in the Mishna? *Ḥul* 2b(12); b. in phrase בדיעבד: בדיעבד לא פתח קרא Scripture does not begin the text with an accomplished fact *Soṭ* 19b(29)

Geon. expl.: דיאבא אן פעל ואדא פעל יענון אלפאעל בראי נפסה והו דאו עבד LPT 150:21; Y: דִּיעֲבַד *Yev* 82b(14; BAYTN 334).

1# עַבְדָּא n.m. **slave** (↓ √עבד, עבדותא; TA עַבְדָּא TO Gen 24:34, Sy ܥܒܕܐ LS 504, Ma 1# אבדא MD 3) sg. כעבדא קמי מריה like a slave before his master *Šab* 10a(9); *BB* 3b(39); עבדא דמרי מתא a slave of the *m.m.* official *TGHark* 86:26; אכריז עילויה דעבדא הוא he declared him to be a slave *Qid* 70a(30) [in a genealogical sense]; *ib.* 70b(20); דארו עבדיה PN, his slave *BM* 64b(27); *Suk* 10b(4); עבדא כמקרקעי דמי a slave is considered as real estate *BQ* 12a(20); עבדא כמטלטלא דמי a slave is considered as a movable object *BM* 100b(11); עבדא ⟨כ⟩⟨ב⟩היפקירא ניחא ליה a slave wants lawlessness *Giṭ* 13a(10); *ib.* 12a(14) [+ //'s; ↓ כרסא mng. 1a]; עבדא הנדואה או עבדא כנענאה או עבדא רומאה או לובאה או עבדא [זנגאה] an Indian slave or a Slavic slave or a Byzantine slave or a Lybian slave or a Negro slave *SŠHai* 7a(1) [O: או זנגאה]; גיטא דחירותא דכתבית ליה לפל׳ עבדי אדעתא לבטוליה a document of manumission which I wrote for NN, my slave, with the intention of annulling it *ib.* 15b(17); ומאי טעמ׳ שבקת עבדך לחירו why did you manumit your slave? *AZ* 17b(43); pl. רגיל דקרי ליה לאינשי עבדי he was in the habit of calling people slaves *Qid* 70a(30); כל יומא הוה מיתי תרי עבדי בהדיה he used to bring two slaves with him each day *AZ* 10b(13); הוה משחרר להו לעבדיה he was freeing his slaves *BB* 155b(22); *BQ* 97a(15) // *BM* 64b(22) [↓ √תקף pe., mng. 3]; דסקרתא דעבדי a landed estate of slaves (who work it) *Giṭ* 40a(42; Geon 82:17); *AnanSch* 4:24; *Bo* 56:6

Voc: עַבְדָּא HGP 20b:10; Y: עַבְדָּא *BB* 127b(22; BAYTN 91); עַבְדָּא *Šab* 48a(3).

2# עַבְדָּא n.m. **worshiper, one who practices magic** (↓ √עבד pe. part.; Sy ܥܳܒܕܳܐ LS 505) **1. worshiper:** sg. אנא עבדא דנורא I am a fire worshiper [i.e. Zoroastrian] *Ned* 62b(7; **V**[2]); **2. one who practices magic:** pl.abs. עבדין בישין evil practitioners of magic *Bo* 42:1; det. עבדיהון *ib.* 47:6; 48:8; 100:15

Lit: D. Goodblatt, JESHO 22 [1979] 283+ [mng. 1].

***עַבְדּוּתָא**, abs. **עַבְדּוּ** n.f. **slavery, bondage** (↓ 1# עבדא; TA עַבְדּוּתָא TO Ex 13:3, Sy ܥܒܕܘܬܐ LS 504) sg. עבדא דנן מוצדק לעבדו this slave is legally placed in slavery *Giṭ* 86a(5; **V**[18]) [quoted from a deed of sale of a slave]; *SŠHai* 7a(10); *ib.* 15b(4)

Y: עַבְדּוּ *Giṭ* ib.(BAYTN 167).

עֲבְדָּנָא, אבדנא n.m. **practitioner** (of a ritual; ↓ √עבד) sg. ההוא עבדאנא *Bo* 139:13; pl. ויחדרון ויאזלון על עבדניהון ועל משדרניהון let them attack again their practitioners and their scatterers *ib.*

55:8; אבדניכו (אמ(ש)(ד)רניכו) your practitioners, your scatterers *ib.* 125:10

Lit: Müller-Kessler – Kwasman, Bowl 163.

עַבְדְּקָן adj., n. **one having a thick beard** (< עב דקן; cf. ↓ דיקנא, זלדקן) n., sg.m.abs. עב@דקן סכים a thick-bearded man is a braggart *San* 100b(36)

Geon. expl.: שוקנו עבה TGHark 145:18; Y: עַבְדְּקָן *San* ib.

עֲבוּרָא, עיבורא n.m. **grain** (Sy ܥܒܘܪܐ LS 509, Ma עבוריא pl. crops MD 340; cf. TA עִיבּוּר TO Gen 27:28) sg. עבורא חדתא new grain *AnanSch* 10:5; *ib.* 17; אזיל איתי בזוזא עיבורא I shall go (and) bring grain for a *zuz* [i.e. it will be inexpensive] *Tan* 23b(43; **M**²)

Y: עִיבּוּרָא *Tan* ib.(BAYTN 69).

עבט vb. **to seize** (Ma אבט#1 to fetter, bind MD 3) **Itpe. to be seized:** בר מתא אבר מתא מיעבט (the property of) one citizen can be seized (for payment of taxes of) another citizen *BQ* 113b(43)

Lit: Greenfield, AKY 14+.

עבי#1 vb. **to be thick** (Sy ܥܒܐ LS 507, MA אבא#1 MD 1) ↓ עבי, עוביא, עוביאנא, אבא#2

עבי#2 vb. ↓ √עבד vb.

עֲבֵי adj. **deep voiced, distended** (lit. thick; ↓ √עבי#1, אבא#2; Sy ܥܒܝܐ LS 507, Ma אביא MD 4) **1. deep voiced:** sg.m. a. alone: משום דעבי קלך because your voice is deep *Meg* 24b(28); b. ≠ ↓ קטין mng. I.2: sg.m. איידי דהני עבי קליהו והני קטין קלייה' since these have a deep voice, and those have a shrill voice *Ara* 13b(35) [cf. Sy: ܩܠܐ ܡܠܝܬܐ ܡܥܒܝܐ PSm 2763, Akk: *šumma rigma kabar* AfO 11 (1936/7) 224:82]; c. ≠ ↓ √צנף pe., pass.part.: sg.m. עבי קליה בר חמרא צניף קליה בר סוסתא (if) its voice is deep, it is a donkey colt. (If) its voice is shrill, it is a young of a mare *Ḥul* 79a(36); d. ≠ ↓ עמי: sg.m. הא דעבי קלא הא דעמי קלא this (refers to) where (her) voice is deep, that to where (her) voice is faint *Ḥul* 38a(18); **2. distended:** sg.f. עבייה לה כבדא the liver was distended *HG3* 142:89

Y: עֲבֵי *Ḥul* 79a(36).

עֲבִיטָא n.m. **basket saddle of a camel** (TA עֲבִיטָא TO Gen 31:34, Sy ܥܒܝܛܐ#2 LS 507) sg. זיל שרי עביטיך go (and) untie your saddle [i.e. return the stolen garment to its owner] *BQ* 115a(25) [prov.; // PT BQ 7c(19)]

עבר vb. **to pass, cross over, transgress, become pregnant** (↓ בי עבורי מיא, מברא, מעבר adj., מעברתא, עברא#1, עבריינא, עברתא, עוברא, עיבורא#1, עיברא#1, עיבר ימא; Sy ܥܒܪ LS 507, Ma אבר#1 MD 4) **Pe.** (a/) **1. to pass, pass by:** a. general: זיויה הוא דעבר ומתחזי כעבר כוכבא הוא it is (Orion's) glow which has passed by (in the sky), and it appears as if a star had passed by *Ber* 58b(48); אנא חזיתיה לזעירי דעבר לגביה דרב חייא בר אשי תלמידיה I saw PN who passed by PN₂, his disciple *Yom* 77b(19); *BB* 73a(25); ובר אינש על מטרתיה לא עבר no one can pass by his guard post *Bo* 7:13; b. of time: דלא עבר עלייהו ארבעין יומי' (barley cakes) which are less than forty days old [lit. forty days have not passed over them] *Giṭ* 69b(12); עברא ליה זמניה its time passed *RH* 28b(38); **2. to cross over (a body of water)** [cf. Akk *ebēru* A CAD E 10, mng. 1]**:** רב לא עבר במברא דאית ביה גוי PN would not cross on a ferry in which there was a pagan *Šab* 32a(13); *ib.* 119a(22); *San* 109b(7); *Yom* 77b(21); *Beṣ* 7b(4); *Ned* 41a(34); *BQ* 113b(36); *Zev* 118b(46); *ḤM* 37:2; *ib.* 42:20; **3. to transgress** [w. על, -א]**:** a. alone: *Šab* 40a(50) [↓ עבריינא]; והאי דלקי דעבר אמימרא דרחמ' הוא the reason that he receives lashes is because he transgressed the Merciful One's command *Tem* 4b(37); *AZ* 29a(47); *Men* 3a(17); *BM* 90a(48); *Ḥul* 133a(30); חזיתון דקעבר אשבועתי' you saw that he is breaking his oath *Ned* 65a(14); ועבר על כל אורייתא he transgressed the entire Torah *Dec* 5:5; b. w. fol. vb.: דילמ' דעבר ונסיב perhaps he transgressed and married (an Egyptian) *Yev* 78a(1); *HP* 110:30; *ib.* 207:1

Pa. 1. to cause s.o./s.t. to pass: a. general: ליעבר וליתי איניש דלא קא מיתבא דעתך מיניה let him cause someone with whom he has displeasure to pass by and come *Giṭ* 56b(17); *Ket* 16b(42); לעבורי מיא בארעיה to let water pass through his field *San* 39a(30) [used fig. of urine passing through the body]; *BB* 97b(20); *Šab* 90b(31) [↓ שושיבא]; *Beṣ* 28b(1); *AZ* 26b(21); כי אתו רבנן מחוו לי מעברנא להו when the scholars come (and) show me (your signature) I shall let them pass (the customs) *BB* 167a(10); *Ket* 10b(2)

[↓ חומרתא mng. 3c]; **2. to move s.o./s.t. over a body of water:** רב ששת מעבר להו נהרא PN used to move them across the river *Qid* 81b(35); *ib.* 71b(7); *Meg* 28b(44); *BM* 93b(33); *AZ* 65b(6); **3. to convey:** כי מעבריתו מאני דבני חילא when you convey the soldiers' garments *Šab* 147b(29); **4. to depose, remove:** a. people: שמתיה רב נחמן ועבריה PN excommunicated him and deposed him *San* 25a(23); *Ḥul* 18a(12); ודיל' עבורי עברוה והדר אוקמוה perhaps they actually deposed him and re-established him *BB* 164b(18); *Ber* 27b(46); *Šab* 133b(33); *Hor* 13b(46); b. objects: לעבורי זוהמא to remove the dirt (in the dish) *Ber* 39a(44) // *AZ* 38b(56); *Ket* 75a(26); *Naz* 40a(19) [↓ נשא]; *ib.* 61a(6); c. disease: לברסם דחמרא שיכרא מעבר ליה לברסם דשיכרא מיא מעבר ליה *š.*-beverage removes pleurisy of (drinking) wine. Water removes pleurisy of (drinking) *š.*-beverage *Ḥul* 105b(33); d. inheritance: לא תהוי בי עבורי אחסנתא do not be in a place of removing of inheritance [i.e. among those who transfer an inheritance from the legal heir] *BB* 133b(30); **5. to apply a substance** [calque < MH עבר hif. J 1038, mng. 1]**:** מעבר להו לכולהו כחד he applies all of them [i.e. the seven substances] together *Zev* 95b(2); **6. to omit, defer:** לישנא דעבורי הוא a term of omitting something *Er* 65a(14) [expl. MH מפיק ib.]; עבורי דדרעא אטוטפתא אסור it is forbidden to defer (the phylactery) of the arm to the phylactery (of the forehead) [i.e. to put on the latter first] *Yom* 33b(8; **L**) [**M**²: אבורי]; **7. to become pregnant** [JPA עבר pa. DJPA 394, mng. 8, MH מְעוּבֶּרֶת J 1039; ↓ מעבר mng. 1]**:** pass.part. האי דמעברת the one with whom you are pregnant *BB* 141b(8); **8. to add a day to a month to make it one of thirty days:** אייר דההוא שתא עבורי עברוה (the scholars) indeed added a day to *Iyyar* of that year *Šab* 87b(13); עברוה לאלול they added a day to *Elul RH* 32a(32); וליעבריה לאדר let him add a day to *Adar San* 13b(8); *Pes* 117b(33); *RH* 20a(23); *Ara* 9b(12); **9. to intercalate (a month), make a leap year:** ועברוה לההיא שתא they intercalated a month in that year *San* 18b(42); *ib.* 13b(8); pass. part. ↓ מעבר mng. 2; **10.** in idiomatic phrases: a. w. מילתא **to cause apostasy:** לעבורי מילתא קא בעי he wants to cause him to violate (his) religion *San* 74b(20); b. w. על מילי- **to overlook one's grievance** [cf. MH² מעביר על מילה J 732]**:** עבורי מעברא על מידותיו she would indeed overlook her grievance *Yev* 63b(7) // *San* 22b(5); צורבא מרבנן דמעבר אמיליה a *ṣ.m.* who overlooks his grievance *Ḥag* 5a(9); c. w. קולמוס **to overwrite** [cf. MH² מעביר עליו קולמוס Šab 104b(33)]**:** וניעבר עליה קולמוס וניקדשיה let him overwrite it and sanctify it *Giṭ* 54b(47)

Itpa. 1. to be removed: ליעבר מוחיה let his brain be removed *BQ* 99b(24; OHP ib. 156:30) [v. Geon. expl. infra]; וכל דיאנא דלא דאיין הכי מיתעבר מן דוכתיה any judge who does not judge so is removed from his position *GnK1* 70:8; **2. to become pregnant:** איעבורי באדר מיעברן (the sheep) indeed become pregnant in *Adar RH* 8a(25); *Bek* 8b(8); והא הוה איעברא תלתא ירחי מעיקרא was she not, in fact, already pregnant for three months? *Soṭ* 12a(44); *San* 69a(12); *Bek* 7a(33); *Nid* 30b(20); בנות ישר' דמיעברן מגוים Jewish women who had become pregnant from pagans *Yev* 46a(29); *HG3* 293:64; *HP* 204:6; **3. to be intercalated of a month, to be made a leap year:** הא דידע דמיעבר' שתא this refers to when he knows that a month will be intercalated *Ned* 63a(24)

Geon. expl.: אין לו מוח בקדקדו OHP BQ 156:30 [but v. ↓ √עכר itpe.].

– עֲבוּרֵי מַיָּא n.m. **watercourse** (pa. inf.; ↓ בי עבורי מיא) sg. *TGAs33* 211:14 [in a writ]; *SŠSad* 204:7

עברא#1, עיברא n.m. **bolt** (↓ √עבר, דשא; Sy ܥܒܪܐ SIB 1:8, Ma אבארא#4 MD 1, TA עֲבָּרָא TJ Jud 16:3) a. general: ועקרתה לדשא ועברה you uprooted the door and its bolt *Ket* 10a(40); ודשה ועברה *SŠHai* 6a(6); *ib.* 6b(10); עיברא דדשא *Šab* 10a(24; MGE 362:12); תלא בישרא בעיברא דדשא he hung the meat on the door bolt *Beṣ* 40a(26; **L**); רבינא אשכחיה לרבה בר יצחק דתלי וקאי בעיברא דדשא PN found PN₂ standing against [lit. adhering and standing on] the door bolt *Giṭ* 32b(7); *Er* 102a(17); *Pes* 68b(48); *Ḥag* 15b(43); b. in a metaph. sense: תמרי ... בתר נהמא כי עברא לדשא (eating) dates after bread is like a bolt for a door [i.e. it is beneficial for the body] *Ket*

10b(54); דרמי ל׳ כי עברא (the signature of the witness) is placed (on the two divorce documents) like a bolt [i.e. straight and not slanted to one of them] *Giṭ* 88a(10)

This word has var. forms in ms. [עיבורא, עיברא], but the present form has been preferred on the basis of the comparative evidence. The mng. of: ההוא מנעלך עיברא דדשא דארץ ישראל הוא *Yev* 102a(29) is uncertain. Lit: Eps, StI 314; Voc: עִיבּוּרָא VTM 95a; Y: עִיבְּרָא *Šab* 10a(24; BAYTN 123).

2# עברא ↓ אברא

עֲבַרְיָינָא n.m. **transgressor** (↓ √עבר; MH² עבריין J 1040; cf. Sy ܥܒܪܢܝܐ sin LS 508) sg. האי מאן דעבר אדרבנן שרי למקרי ליה עבריינא it is permitted to call anyone who transgresses (the ordinances) of the scholars a transgressor *Šab* 40a(50)

Y: עֲבַרְיָינָא *Šab* ib.

עֲבָרְתָּא n.f. **removal from office** (↓ √עבר pa., mng. 3; itpa., mng. 1) sg. דכל דיאנא דלא מגבי לבעלי חובות וכתובת אשה ממטלטלי (מ)סלקינן ליה וכתבי(נ)ן עברתא עליה we remove and write (a writ) of removal from office against any judge who does not order money to be collected from movable property for creditors and for a woman's *ketubba* *OHT Ket* 212:30

עֲגִיל adj. **round, convex** (↓ √עגל pe., pass.part.; JPA עגיל DJPA 395, MH עָגוֹל Yeivin, BV 952, עָגוֹל MNidK 8:4, J 1040) **1. round:** sg.m. האיי משיך האיי עגיל this one [i.e. the hole] is elongated, (and) that one is round *Zev* 74b(35); f. מתא עגילתא a circular town *Er* 57a(14); pl.f. עגילן *Bek* 40a(32) [of an animal's feet]; **2. convex:** sg.m. אית ליה ולא עגיל (the bird) has it [i.e. כף הירך; v. MḤul 7:1], but it is not convex *Ḥul* 92b(4); *ib.* 5

Y: עֲגִיל *Ḥul* ib.(BAYTN 52).

עֲגִילְתָּא n.f. **wagon** (↓ √עגל; Sy ܥܓܠܬܐ LS 510 [Urmia], TA עֲגָלְתָא TO Num 7:3) sg. ואיהו אייתי בעגילתא he [i.e. David] brought (the ark) in a wagon *Soṭ* 35a(55; V²) [Var: עגלאת״א pl. O⁸]

Y: עֲגִלְתָּא *Soṭ* ib.

עגל vb. **to round off** (↓ עגילתא ,עגיל, עוגלא, עיגולא; Sy ܥܓܠ to roll away LS 510) **Pe.:** pass.part. דעגיל להו מיעגל he indeed rounds them off [i.e. the supports under the loaves of showbread] *Men* 94b(11; V¹⁰); *Zev* 62b(33)

Itpe. to be rounded off: משום דמרובע לא מיעגל since a square cannot be rounded off *TGAs28* 207:13

עֲגַל* adv. **quickly** (Sy ܥܓܠ LS 509) only in phrases:

– בְּעֶגְלָא adv. **quickly** (Sy ܒܥܓܠ LS 510, Ma בליגאל MD 235) וייתי למשיחא בר דוד בעגלא בחיינא ובחייכון may He cause the Messiah, the son of David, to come quickly in our lifetime and in your lifetime *IŠGF* 122:2; תבריה יהא בעגלא may his calamity come [lit. be] quickly *Dec* 7:18; *ib.* 12; דניתסון בעגלא that they should be healed quickly *Bo* 49:2; *ib.* 118:3; 74:13; 112:11; דתזלון בעגלא על פ׳ב׳פ that you [i.e. the aforementioned spirits] should attack NN quickly *ḤMGas* 94:6

Y: בְּעֶגְלָא *Pes* 75a(47).

– לְעֲגַל adv. **quickly** (Ma ליגאל MD 235) דלעגל אתית because you will be coming quickly [i.e. you will die shortly] *Ber* 18b(49); כי היכי דלישתריף לעגל so that he should be burnt quickly (during execution) *San* 52a(44); *Pes* 75a(47; **O**)

Y: לְעֲגַל *Ber* ib.

עגן vb. **to desert a wife** (< MH² עגן pe. J 1042; ↓ עיגונא; cf. Sy ܥܓܢ to throw down LS 510) **Pa.,** only w. √יתב **pa. to make a woman dwell as a deserted wife** [calque < MH יושבת עגונה PT Giṭ 45c(16); v. J 1042]: וזריק לה גיטא ומעגן ומיתיב he throws her (an unsigned) *get*, and makes (her) dwell as a deserted wife *Giṭ* 26b(11; V¹⁸) [v. Itpa.]

Itpa., only w. √יתב **pe. to dwell as a deserted wife:** משום דלא תיעגן ותיתיב so that she should not dwell as a deserted wife *BM* 19a(28); זימנין דלא אניס וסברא איהי דאניס ומיעגנא ויתבא sometimes he is not prevented (from coming), but she thinks that he is, and she dwells as a deserted wife *Ket* 3a(1); וזריק לה ניהל׳ ומיעגנא ויתבה *Giṭ* 26b(11) [v. Pa.]

עַד, אַד־ prep. **until, up to,** conj. **until, by the time that, as soon as, while** (↓ עדמא, הכי; Sy ܥܕ LS 510, Ma אד MD 6, אדמטינן until we reached Gy 151:12) **I. prep. until, up to: 1.** general: a. spatial: כל יומא הוה מלוי ליה מר עוקבא לשמואל עד אשפיזיה PN used to accompany PN₂ every day up

to his lodging *MQ* 16b(23); נפק לאפיה עד תואך he went out towards him up to GN *BQ* 104b(17); ההיא צפורתא דהוה קימא עד קרסולה במיא a certain bird that was standing up to its ankles in the water *BB* 73b(28); עד תהומא up to the abyss *Zev* 24a(28); עד סוף סיפרא until the end of the (Pentateuchal) book *HP* 182:2; *ib.* 185:19; b. temporal: עד סוף חמש up to the end of the fifth (hour) *Pes* 12b(12); עד חד בשבא until Sunday *Meg* 30a(20); עד שבעין שנין לא טעין (the carob tree) does not bear fruit until the seventieth year *Tan* 23a(44); *Giṭ* 86a(8) [↓ טצהר]; *AZ* 19b(13); **2.** in adv. phrases: a. w. a fol. adv.: a. עד אימת until when?: ועד אימת ניחא ליה דליקום בהימנותיה until when does he want to maintain his trustworthiness? *BM* 16a(24); *Tan* 25a(8); *Ket* 8a(34); *BM* 106b(9); b. עד האידנא until now: מכלל דעד האידנא לאו כצלמו אוליד this implies that until now (Adam) had not begotten a son in his image *Er* 18b(35); *MQ* 27a(21); *Ket* 103a(52); *San* 20a(44); c. עד השתא until now [cf. Akk *adi inanna*, etc. CAD A/1 119]: כיון דעד השתא זקוף והשת׳ מוטה since until now he was erect and now he is bent over *Ber* 11a(41); *Meg* 13b(16); *Yev* 80b(31); *Hor* 10a(46); d. עד כאן until now [cf. Akk *adi akanni*, *adikanna*, etc. CAD A/1 120]: ועד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת until now they only disagree concerning desecrating the Sabbath for it *Šab* 135b(4); *Ket* 95a(23); *BM* 81b(37); *Bek* 33b(33); e. עד כדון until now [↓ כדו]: בעי ממחיניה ועד כדון לא מחא יתיה he wants to hit him, but he has not hit him until now *San* 58b(38); f. עד כמה how much?: *Pes* 113a(18); *Giṭ* 59a(23) [w. ref. to child's age]; *BB* 145b(11); *AZ* 19b(13); *Ḥul* 43b(33); g. w. fol. prep. phrase: עד בהדי פניא until towards evening *Anan* 29:26; עד להדי פי זכרות until the tip of the penis *Anan* 84:17; עד בתר [פ]לגיה דיומא until after noon *AnanEps* 289:13; **3.** in seq. מ־ ... (ו)עד **from ... until/up to** [cf. Akk *ištu ... adi* CAD A/1 116, 118]: a. spatial: מבינתא דרישי ועד טופרא דכרעאי from a hair of my head to a toenail of my foot *Šab* 140a(29; **V**) [merism for the entire body; ↓ טופרא mng. 2]; מארעית תהומא ועד רום רקיעא from the lowest part of the abyss up to the highest part of the sky *ib.* 63b(8) [merism]; משפוליה ועד תהומא from its [i.e. the date palm's] lower portion to the abyss *BB* 37b(21) // *Ara* 14b(26; V¹⁰); מסורא ועד נהרדעא from GN to GN₂ *Ber* 44a(30; **P**); b. temporal: מאורת׳ דהאידנא ועד אורתא דלמחר from tonight until tomorrow night *Ber* 3b(34); מדיבחא ועד עצרתא from Passover until Shavuot *Šab* 147b(36); **II.** conj. **1. until:** a. w. pf.: הוה קאי לאחוריה לאחוריה עד דאיכסי מר׳ יוחנן he used to stand far behind him until he was out of PN's sight *Yom* 53a(47); ולא איפרק עד דיתיב רב יוסף ברישא ופוי׳רקה it was not solved until PN served as the head of the academic session and solved it *Ket* 42b(23; V⁵); *Qid* 70b(32); *BQ* 112b(49); *BM* 16a(26); *BB* 58a(20); הני שית שני עד דסליק עזרא ו(מ)קדש לא חשיב להו he does not consider the six years until Ezra immigrated and sanctified (the land) *Ara* 13a(6; **M**); *ib.* 12b(19); b. w. part.: לא תתיב אכרעיך עד דאמר׳ לי טע׳ do not sit on your feet [perh. cross-legged] until you tell me the reason *Ned* 55a(35); מיחייב אנשא לאיבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי a person is required to become intoxicated on Purim until he cannot distinguish between 'Cursed is Haman' and 'Blessed is Mordecai' *Meg* 7b(18); *Šab* 21b(17); *Ḥag* 5a(6); *Giṭ* 52b(7); *BB* 22a(22); *Ḥul* 11a(19); *Tam* 32a(35); אדמוקימנא לאברהם ומשינה ליה ידיה ומצלי ומ(י)גנ(י)נ(ני)נא ליה ואדמוקימנא ליה ליצחק וממשינא ליה ידיה ומצלי(ה) ומגנ(י)נ(ני)נא וכן ליעקב (I am delayed) until I wake up Abraham, wash his hands, he prays, and I lay him down, and until I wake up Isaac, wash his hands, he prays, and I lay him down, and the same for Jacob *BM* 85b(41; **F¹**); *HP* 55:10; מכי נפקא מיכרסא דאימה עד דבגרה from when she goes out of her mother's womb until she matures *HP* 152:16; וסגדין עד דדבקין אפיהן על ארעא they bow down until their faces touch the ground *Anan* 19:17; דעד דמשי ידיה אסיר ליה לאידכורי מילי דאוריתא he is forbidden to mention words of the Torah until he washes his hands *ib.* 25:3; 55:5; 77:23; **2.** w. pf. in main clause **by the time that:** עד דאתא אילפא מלך ר׳ יוחנן by the time that PN came, PN₂ headed the academic session *Tan* 21a(21) // *Ket* 69b(36); אדאתא איעקרא דביתהו אדאתא by the time that he came, his wife had become sterile

Ket 62b(35); עד דאזל נח נפשיה דלוי by the time that he went, PN had died *Šab* 139a(48); עד דאתא חשך by the time that he came it had become dark *San* 96a(7); **3. before:** a. w. pf.: עד דאתא יחזקאל מאן פירשה before Ezekiel came, who had explained it? *Zev* 18b(44); עד דאשמעינן חזיר לישמעינן טלה before he imparted to us a tradition (of this law concerning) a pig, he should have done so concerning a lamb *Bek* 24a(36); תרקבא דדינרי עיילא ליה מרתא בת ביתוס לינאי מלכא עד דאוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי PN brought in a *tarqov* of *denars* to Yannai, the king, before he appointed PN among the high priests *Yom* 18a(23; E[1]) [but //: עד דמוקים ליה *Yev* 61a(25)]; b. w. part.: עד דמדמי לה לבעולה נידמייה לבוגרת before he compares her to a woman who has had sexual intercourse, let him compare her to a mature girl *Ket* 11b(23); עד דגמרי מאוב וידעוני ליגמרי⟨ו⟩ מאשת איש before they learn (the punishment of stoning) from *'ov* and *yid'oni*, let them learn (it) from a married woman *San* 53a(28); אדמיפלגי בביצה ניפלגו⟨ו⟩ בתרנגול' before they dispute concerning an egg, let them dispute concerning a hen *Beṣ* 2b(11); *Yev* 26a(32); *Qid* 68a(28; O[2]); **4.** w. part. **as soon as:** אדהוי לי ופרענא ליה as soon as I have (the money), I shall pay him *BQ* 107a(9); כגון אנא דעד דאתינא מבי רב אבא מדלי לי כסא ואימא מוגא לי such as me, as soon as I came from school my father used to draw me a cup (of water) and my mother used to mix (it) for me (with wine) *Qid* 31b(9); עד דאתי לדינא as soon as he comes to court (we rescind the summons) *BQ* 113a(8; HP 82:8); **5.** w. part. **while ... (still)** [Sy ܥܕ ܗܘ, Ma עד ד על Nöld, MG 374; ↓ בהדי ד־]: עד (ש)⟨ד⟩כפנת איכול ועד דצחית שתי אדרתחא קידרך שפוך while you are hungry eat, and while you are thirsty drink. While your pot is seething, pour (it) out *Ber* 62b(6); עד דמוקדך יקו⟨י⟩ד קוץ קרך וצלי while your fire is burning, cut off your gourd and roast (it) *San* 33b(27); *AZ* 58b(27); אדמבשלי ליה מיחמע while they are boiling it, it becomes leaven *Pes* 39b(35); *ib.* 101a(19); עד דדריס שדי זיהרי⟨ה⟩ while it is clawing it injects its venom *Ḥul* 53a(35); אדאכלת כפניאתא בבבל תרגימנא מסופה while you were eating the inflorescences of date palms in Babylonia [i.e. before you immigrated to Eretz Israel], we interpreted it from the latter part (of the Mishna) *BB* 107b(24) // *Bek* 18a(28)
Lit: Satzlehre 239+; Voc: עַד HGP 27a:33.

– אַדְּלָא, עַד דְּלָא conj. **before** (Sy ܥܕ ܠܐ LS 511, mng. 5b, Ma אדלא MD 8) w. pf.: וזל עד דלא אמטייה it went down in price before he brought it (there) *BB* 98a(26); אדלא שכיב שו⟨י⟩כבא קיימא מנוביתיה before the deceased dies his ... comes into being *BB* 91a(18; Ar [AC 5:171]); אדלא אבדן בחישנא before they are lost, I search (for them) *ib.* 152a(10; Ar [AC 2:37])

[– עדמא prep., conj. **until** (< Sy ܥܕܡܐ LS 512; ↓ עד) **I.** prep.: מין בינתא דראשיה ועדמא טורפיעא' ריגליה from the hair of his head until the toes of his feet *Bo* 21:19; **II.** conj.: עד@אמא דנינדי מוקרי על גללי until his brain will be shaken out on the rocks *ib.* 127:24]

עֲדָא pron.f. **this** (< הדא; ↓ עדי pron.) עדה אמרה this says ... *San* 67b(12; F[2]); *BM* 60a(15); *Bek* 45b(55; V[9]); עדא תהי let this be (so) *Pes* 53b(45); *Mak* 21b(33)
Lit: Eps, Gr 24; Y: עֲדָא *Pes* ib.

עֲדַיִין, עֲדַאן adv. **still** (< עֲדַיִן*; MH עַד אָן, עֲדַיִין Yeivin, BV 1142) a. in BT: עדיין כפין הוא he is still hungry *Ber* 42a(3); ועדיין תיבעי לך still you can ask *Šab* 127a(41); *Yev* 108a(28); *BM* 105b(33); עדיין בפ⟨ז⟩⟨ו⟩תייכו קיימיתו do you still remain in your impetuosity? *Ket* 112a(45); *Giṭ* 36b(39); *Qid* 77b(20); *Ḥul* 59a(47); *IŠGF* 11:4; עד@איין *HP* 19:19; b. in Geon. lit.: דעדאן ברשותיה קימא she is still under his control *ib.* 108:23; ועדאן אית לנא בה עיונא we must still look into it *TGHark* 47:28; *ib.* 155:28; 189:22; ועד@אן *TGAs28* 201b:1; *TGAs42* 80:15

עֲדָבָא n.m. **lot** (TA עֲדַבָּיה TO Gen 49:21, Sy ܥܕܒܐ pl. LS 512) pl.abs. ורמו עדבין they cast lots *TGAs33* 211:11

עדי vb. **to pass, pass over, remove** (↓ √אדי; Sy ܥܕܐ LS 511, Ma 1# אדא MD 6) **Pe.:** כמה הרפתקי עדו עילוייהו דהני how many destinies have passed over these (old men)! *Qid* 33a(43); כל הני הרפתקי דעדו עלה all the destinies which have (already) passed over it [i.e. the produce of the field] *RH*

16a(6; M[2]); דתיזח ותבטול ותעדי מן פ' ב' פ' that you [i.e. a sore] should depart, be annulled, and pass from NN *ḤM* 40:8; תיעדון *Bo* 5:1
Pa. 1. to throw: ↓ √אדי pa.; **2. to remove:** עדויי חשוכא removing the snuffed out wick *Beṣ* 32b(5; Ar [AC 5:94]M[2]) [expl. MH מוח/הטין ib. 3]; תעדי *Er* 53b(19) [in a sophistic usage]
Af. to remove: לאעדויי חשכה *Beṣ* 32b(5) [v. Pa.]; לאעדאה מלכין to remove kings *ḤM* 37:2 [archaic]

עֲדֵי pron.m. **this, these** (< ↓ האדי; ↓ עדא) sg. עדי סוראה היא this is something of GN *Giṭ* 31b(57); pl. עדי גוברין these (men) are our husbands *ib.* 45a(45; O[3]); עדי פצימי these are the doorposts *Men* 34a(12)
Geon. expl.: עדי פירשו זה OHT Ber 94:8; פירוש עדי כמאן דאמר הדין OHP Ber 59:21; Lit: Eps, Gr 20; Y: עֲדֵי *Giṭ* 31b(57).

עדיין ↓ עדאן adv.

עדילא ↓ אדילא

עֲדִיף adj. **worthy, preferable** (↓ √עדף; MH[2] עדיף J 1044) **1. valuable, worthy:** a. alone: sg.m. וחד מנייהו עדיף כתרי מינן one of them [i.e. from Eretz Israel] is worth two of us [i.e. from Babylonia] *Ket* 75a(44); עדיף עיסקך כדיקלא your merchandise will be valuable like a date palm *Ber* 56a(39); דעדיפא עבידנא I did (something) which is more worthy *Qid* 70b(18); *Yev* 27b(6); f. צפורי דעדיפא טובא GN which is extremely valuable *Meg* 6a(29); b. מן: sg.m. אנא עדיפנא מנך I am more worthy than you *Suk* 48b(16); *Qid* 29b(51); *Er* 13b(16) [↓ √חדד pa., usage b]; לא עדיפת מינאי you are not more valuable than I *BM* 101b(29); *Ket* 103b(7); f. דידי עדיפא מדידיה mine [i.e. my gift] is more valuable than his *Meg* 7b(8); pl.m. אינהו עדיפי מניה או איהו עדיף מינייהו are they more worthy than he, or is he more worthy than they? *Meg* 3a(40); לא עדיפיתו מיגברא דאתיתו מיניה you are not worth more than the man from whom you came *HP* 72:14; **2. preferable:** a. sg.m. שודא דדייני עדיף the discretion of the judges is preferable *Ket* 94b(4); רווחא דהקדש עדיף או דילמא זילותא דבכור עדיף is the profit of *heqdeš* preferable or is the debasement of a firstborn (animal) preferable? *Zev* 75b(12); *Meg* 3b(13); *Naz* 47a(27); *Giṭ* 41b(15); *BM* 8b(35); *Hor* 14a(11); *Nid* 69a(37); f. הא עדיפא this is preferable *Ber* 52b(12); *BM* 96a(11); *Ara* 16b(24); *IŠGF* 65:9; pl.m. תלתה עדיפי מתרי three (witnesses) are preferable to two *Švu* 42a(33; TGHark 33:9); **3.** w. ־ל **to prefer:** sg.m. כח דהיתירא עדיף ליה he prefers the power of permission (instead of prohibition) *Er* 72b(16); בתרייאתא עדיפא לי מקמייתא I prefer the latter (legal tradition of PN) to the former one *Šab* 10b(35); *ib.* 119a(11); *BB* 141a(4)
Voc: עְדִיף HGP 6a:31; Y: עֲדִיף *Ber* 10b(52).

עדף vb. **to prefer** (↓ עדיף, עודפא; MH עדף hif. J 1045) **Af.:** ודר' חייה ודר' אושעיה אעדפוה רבנן מינייהו the scholars preferred (the Tannaitic traditions) of PN and PN₂ over them [i.e. those in the Mishna] *IŠGF* 39:19

עדק ↓ √אבק vb.

עֶדְרָא n.m. **flock, herd** (TA עֶדְרָא TO Gen 32:16) sg. וואבים בריש עדרא נפלי בסוף עדרא לא נפלי do wolves attack the head of the flock, but do not attack the end of the flock? *Šab* 53b(43); *ib.* 54b(48) // *Beṣ* 23a(36); האי מאן דחזיוה דאגבה דיכרא מעדרא one whom they saw lifting up a ram from a flock (to steal it) *BQ* 118b(3); כוליה עדריה his entire flock *Ḥul* 138a(47); *Bek* 31a(30) // *ib.* 35b(22) // *ib.* 53b(7)
Y: עֶדְרָא *Šab* 53b(43; BAYTN 91).

עואה adj. **of GN** sg.m. יהושע עואה *Yom* 47b(6); *ib.* 10

עוֹבָדָא, עובאדא n.m. **act, case, magical practice** (↓ √עבד, מריה דעובדא; TA עוֹבָדָא TO Num 31:51, Ma עובאדא deed, magical praxis MD 342, Sy ܥܒܕܐ LS 504) **1. act, action, deed:** sg. איכא דעבד עובדא בנפשיה does one perform an act (which endangers) one's life? *Yev* 64b(38); *Yom* 71b(9); *Ket* 62b(11); pl.abs. עובדין דחול actions of a secular nature *Bek* 32b(22); cs. כעובדי אימה כך עובדי ברתא the actions of the daughter are like those of her mother *Ket* 63a(18); det. משום עובאדי because of (our) actions *Tan* 24b(9); משלם בעובדיה he is perfect in his deeds *Meg* 23a(33); *MQ* 25a(45); *Ned* 22a(5); גרמא להון מילתא דעבדין כ"עובדיהון the turn of events causes them to act like their [i.e. the pagans'] actions *Anan* 7:6; **2. case:** sg. a. alone: הוה עובדא there was a case *Meg*

5a(4); *Yev* 37a(13); *ib.* 65b(6); ההוא עובדא דהוה בבירם a certain case which occurred in GN *AZ* 57a(6); *Ket* 50b(21); *BM* 7a(11); הכי הוה עובדא such was the case *AZ* 18b(6); גופא דעובדא the essence of the case *Ket* 63a(13); *Giṭ* 39b(39); *BB* 32b(33); *Nid* 42b(16); בדידי הוה עובדא I was involved in a case *AZ* 39a(43); *Er* 6b(20); *Ket* 60b(35); *Ḥul* 59a(4); b. w. var. vbs.: 1) √הדר af.: sg. ואהדריה ריש לקיש לעובדא מינייהו PN reversed their decision [lit. returned their case from them] *Ket* 84b(7); *ib.* 50b(24); *BQ* 117a(19); *Bek* 44b(12); 2) √ידע pe.: sg. אנא עובדא ידענא I know a case *BM* 70a(7); *Ḥul* 76b(48); 3) √עבד pe., itpe.: sg. למעבד עובדא כי הא מתניתא to decide the case according to this Tannaitic source *RH* 27a(29); *Ket* 80a(6); *Qid* 71b(23); *Giṭ* 19a(45); *BQ* 98a(3); *BB* 6a(37); pl.abs. עובדין דאעבדן cases which were decided *IŠGF* 64:8; *SŠSad* 230:26; **3. occupation:** מאי עובדך what is your occupation? *Tan* 22a(14); **4. preparation:** sg. הא ארבעין שנין דנפק האי עובדא ממצרים it is lo forty years since this preparation came out of Egypt *AZ* 38b(30); **5. magical practice:** pl.abs. עובדין תקיפין mighty magical practices *Bo* 5:2; *ib.* 17:6; 79:4; det. כל אילין עובדיא all these magical practices *ḤM* 46:16
Voc: עֹבְדָא HGP 5b:27; Y: עוּבְדָא *Ḥul* 76b(48; BAYTN 161).

עוֹבְיָא n.m. **thickness** (↓ √1#עבי; Sy ܥܘܒܝܐ LS 507, TA עוֹבִי cs. TJ 1K 7:46) sg. עוביא דבסרא thickness of the meat *Yom* 25b(27; KS 31[1956] 263:90)

עוֹבְיָאנָא n.m. **swelling** (↓ √עבי; Sy ܥܘܒܝܢܐ LS 507) sg. לאנש דאית ביה עוביא(ת)נ׳א for a person who has a swelling *ḤM* 39:7

עובארא, עוּבְרָא n.m. **fetus** (↓ √עבר; LJLA עוברא TgCant 7:3) sg. a. human: נד עוברה she miscarried [lit. her fetus moved] *BQ* 83a(33); ההוא עובארא *OHT Yev* 161:21; b. animal: עוברא דחמרתא חיורתי the fetus of a white she-ass *Šab* 109b(40); *HP* 206:20
Y: עוּבְרָא *Šab* ib.(BAYTN 154).

עוגיא ↓ אגיא n.

עוגלא n.m. **circle** (↓ √עגל, עיגולא; cf. Sy ܥܘܓܠܐ rolling LS 547) sg. *Suk* 8a(1); עוגלא מגו ריבועא ... רבועא מגו עוגלא a circle (inscribed) within a square, a square (inscribed) within a circle *Suk* 8a(3); *ib.* 21; *TGAs28* 206b:9; *ib.* 15
Y: עִיגּוּלָא *Suk* ib.(BAYTN 257).

עוֹד adv. **in addition, moreover** (Sy ܥܘܕ LS 515), only as ועוד at the beginning of a verbal or nominal phrase: a. fol. another statement or question: ועוד מותיב רב אושעיא and, in addition PN asks *Yev* 19a(24); *BQ* 103b(35); *Pes* 96a(11); *Ned* 66b(13); *Giṭ* 68a(17); *BQ* 84b(11); ועוד מומינא ומשבענא עלך and, moreover, I impose an oath and adjure you *Bo* 7:16; b. fol. another statement or question introduced by חדא: ... חדא ועוד הא קא יהיב סימנא one (point) is ..., and, in addition, he, in fact, gives a sign (as to the deposit) *Ket* 85b(6); חדא ... ועוד אי מלכא אנא one (point) is ..., and, in addition, were I a king ... *Giṭ* 56a(53); *Ḥul* 32b(9); *Nid* 41b(3); חדא ועוד קא' (this is) one (point), and, in addition, he says ... *Bek* 58a(29); *Šab* 26a(1); *Meg* 20a(17); *Yev* 67a(51); *San* 37b(17)
Y: עוֹד *Ber* 10a(9).

עודדא ↓ אודדא n.

עוֹדְפָא n.m. **surplus, extra measure** (↓ √עדף; MH² עודף J 1048) **1. surplus:** sg. עודפה שיתין ותלת its surplus [i.e. of one measure over the other] is sixty-three (eggs) *Er* 83a(27); *ib.* 29; 31; **2. extra measure:** sg. מאי עודפיהו what is their extra measure? *BB* 88b(25)
Y: עוּדְפֵּיהוּ *BB* ib.(BAYTN 154).

עווק ↓ אבקא vb.

עוור vb. **to be blind** (↓ עוורא, עויר; Sy ܥܘܪ pe., pa., etpa. LS 518) **Pe.:** ועורין כולהון פתיכרי דיכרי ונוקבתא all the male and female idols are blind *Bo* 48:1; ועורין עיניהון ומטרשן אודניהון their eyes are blind, and their ears are deaf *ib.*
Pa. to blind s.o.: a. alone: אתון שליטין ומעורין וקטלין you rule, blind, and kill *Bo* 33:10; b. w. עינא: בהדיו(ה) דעויר ליה לעיניה נפקא נשמתיה while he blinded his eye, he died *BQ* 84a(24; **Es**); אסיא רחיקא עינא עואר a doctor from far away [lit. a far-off doctor] blinded the eye *ib.* 85a(53; Oxf., c.23, 14) [v. infra]
Itpa. to become blind: ואי קשיא נדיא ומתעוורא if

the (antenna of the locust) is hard, it breaks off and it becomes blind *Šab* 77b(28; **M**); ואי עייל בהו קוטרא מתעוורי if smoke enters into them [i.e. the hen's eyes] they become blind *ib.* 30
Expl. Ar [Pa.]: רופא שיבוא ממקום רחוק עד שיבוא מתעוור העין OHP BQ 148:2.

עֲוֶרָא n.m. **blindness** (↓ √עוור; Sy ܥܘܝܪܐ LS 518) sg. חרפופיתא דרישא מתיא לידי עוי(ו)רא a skin lesion of the head eventually causes blindness *Ned* 81a(3; Ar [AC 3:500]); עוי(ו)רא *Šab* 151b(50)

עוות vb. **to make something worse** (BH עות pi. HAL 760) **Pa.:** שליחא הוה דעוית it was the messenger who made (it) worse *Ber* 14b(53); לתקוני שדרתיך ולא לעוותי I sent you to remedy (the matter) and not to make (it) worse *Ket* 85a(21) [cf. BH: מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן Eccl 1:15] // *ib.* 99b(23) // *Ned* 36a(10) // *Qid* 42b(8) // *BM* 108a(39) // *BB* 169b(21) // *Bek* 61a(29); *Er* 75b(13); מתקנה עוותי קמעוות לה does he fix it? He actually makes it worse *Nid* 53b(14)

עוז vb. **to move** (perh. metath. < ↓ √זוע; Sy ܡܥܙܙܥ SIB 6:10) **Pe.:** עז ימא the sea moved *Bo* 16:2
Lit: Eps, StI 344, 362.

עוי vb. **to cry, roar** (Sy ܥܘܐ pe., pa., af. LS 514, Ma אוא 2# MD 9) **Pa. 1. to cry:** עוי עוי וליכא דאשגח ביה he cried on and on, and there was no one who paid attention to him *Yom* 77a(47); האי ינוקא דלא מעוי an infant that does not cry *Šab* 134a(30; **O**[Marg]Ar [AC 5:201]); ממטו ינוק(א)⟨י⟩ ומעוו התם כי היכי דלישמעינהו וליעו בהדיהו (the Egyptians) would bring infants and make (them) cry there, so that (the hidden newborns) would hear them and cry with them *Soṭ* 12a(46); **2. to roar:** איהו קא מעוי ואינהו קא מקרקרן it [i.e. the lion] was roaring, and they [i.e. the cattle] were lowing *Ḥul* 53a(49)
Af. to make s.o. cry: *Soṭ* 12a(46) [v. Pa.]

עֲוִיר adj. **blind,** n. **blind person** (↓ √עוור; TA עֲוִיר TO Lev 21:18, Sy ܥܘܝܪܐ LS 518, Ma עוירא MD 343) n., sg.m. ונימא ל׳ עוירא let the blind man say to him *Giṭ* 69a(14)
Y: עֲוִירָא *Giṭ* ib.(BAYTN 60).

עוכלא ↓ אכלא n.

עוּכְרָא n.m. **turbidity** (↓ √1#עכר; cf. Sy ܥܘܟܪܐ hindrance LS 523) sg. עוכרא דמיא the turbidity of the water *OHT Šab* 98:3

[**עולא** ↓ 1#אילא n.]

עולבאנא, עוּלְבָּנָא n.m. **injustice** (√עלב; TA עוּלְבָּנֵי TO Gen 29:32, Sy ܥܘܠܒܢܐ injustice, excess LS 526, MH² עלבון Gross, Patterns 39) sg. פרוס׳ עולבנא דדייני הוא the *prosbol* is the injustice of the judges *Giṭ* 36b(28); האי עולבנא לישנא דחוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא is ‛. a term of insolence or a term of convenience? *ib.* 35(As)
Geon. expl.: עולבאנא ظلم LPT 159:25, i.e. ظُلْم; Y: עוּלְבָּנָא *Giṭ* ib.(BAYTN 267).

עוּלֵימָא n.m. **young man** (↓ עולמא; TA עוּלֵימָא TJ 1S 17:55, Sy ܥܠܝܡܐ LS 528) sg. עולימא הב לי פלקאי young man, give me my ax *San* 95a(46; HeMGD 465:11) [but v. ↓ עולמא]; *Bo* 78:12; pl. תרי עולימי גילאיי two young men of the same age *Zev* 116b(18); מעולימיהון ועד סביהון from their youngest to their oldest *Bo* 70:4 [of demons]
Y: עוּלֵם *Ket* ib.(BAYTN 163).

עוּלְמָא, abs. **עוֹלַם** n.m. **young man, servant** (↓ עולימא, עול(מ)תא) **1. young man:** sg.abs. עולם עולם young man, young man! *Ket* 72b(17); *San* 95a(46; Ar [AC 6:346, s.v. פלך]); **2. servant:** sg. ולא הוה מריה דאסיריא שביק עולמיה לאכנסא ליה מיא למשתי ולמסחי רגלוהי the prison warden did not permit his servant to bring in to him water to drink and to wash his feet *Er* 21b(25; SM 115:20)
Y: עוּלְמֵי *Zev* 116b(18; BAYTN 163).

עוּלֶמְתָא n.f. **maiden** (↓ עולימא; Sy ܥܠܝܡܬܐ LS 528) sg. עול(י)מתא *Bo* 78:12

עוּמְסָא n.m. **burden** (< MH² עומס J 1053) sg. יהי ליה מלי עומסיה (God) gives him his full burden [i.e. reward] *San* 100a(45)

עוּמְקָא n.m. **depth** (↓ √עמק; TA עוּמְקַיָא pl. TJ Ex 15:5, Sy ܥܘܡܩܐ LS 531, Ma עומקא MD 344) a. general: sg. אהני עומקא ורומא למקני עומקא ורומא (the phrase) 'depth and height' (in a contract) is effective to acquire possession concerning 'depth and height' [i.e. the space

below and above] *BB* 63b(10) [cf. JudA עומקא ורומ[א] NṢ 21:4, Sy ܥܘܡܩܐ ܘܪܘܡܐ OSIEO As5:11]; *ib.* 15; 64a(1); *SŠHai* 6a(7); *Er* 77a(27); *BQ* 51b(26); b. metaph.: sg. ונחית לעומקא דדינא he delves to the bottom of the case *BQ* 39a(33) // *ib.* 53a(37) // *BM* 117b(37); עומקא דליבא profound understanding [lit. depth of the heart] *Geon* 104:19 [expl. MH לפנים BM 16a(44)]
Voc: עֻמְקָא HGP 3b:30; Y: עוּמְקָא *BB* 63b(10; BAYTN 154).

עוּמְרָא n.m. ***'Omer*, measure of barley** (< BH, MH עֹמֶר HAL 803, Yeivin, BV 860; JPA עומר DJPA 399) **1. *'omer*, the measure of barley brought as an offering on the sixteenth of *Nisan*** [v. Lev 23:10+]: sg. דבגויה מקרבינן עומרא on it [i.e. sixteenth of Nisan] we bring the *'omer* *HGI* 298:3; האידאנא חד יומא בְּעוּמְרָא today is one day in the (counting of) the *'omer* *SRSG* 154:21; *ib.* 23; 26; **2. measure of barley:** pl. ושיעורא דחלה ב' עומרי the (minimum) measure for the (separation) of *ḥalla* is two *'omers* *AnanSch* 11:19

עוּנְקָא n.m. **neck** (↓ אונקא, ענקתא; Arab عُنُق Wehr 649; cf. Sy ܥܢܩܐ neck band LS 541) sg. *Ber* 44b(37) [expl. MH נפש ib.; Var: אונקא FOHP ib. 113:11]
Y: עוּנְקָא *Ber* ib.(BAYTN 154).

עוּנְשָׁא n.m. **punishment** (↓ √ענש; JPA עונש DJPA 399) sg. לא איפרק מעונשא he was not saved from a punishment *BB* 153a(28; MRashi)

עוּפָא n.m. **bird, fowl** (TA עוֹפָא TO Gen 40:17, Sy 1# ܥܘܦܐ LS 517) sg. *Ḥul* 45a(16); *ib.* 46a(6); בעופא שיתסר חוטי הוו there are sixteen nerves in a fowl *ib.* 76b(7); בעופא דקליל in the case of a fowl which is light *ib.* 16b(19); ושחט ביה עופא בהדי דפרח he slaughtered a bird with it [i.e. the arrow] while it was in flight *ib.* 30b(39); 85b(42); ובדמות חית'א' ועופא in the form of an animal or a bird *Bo* 7:14; *HP* 207:14; וכל טפאלא דלא קאריר על עופא any (dough) paste which is not cold on a fowl *TGAs28* 44:19; coll. עופא דשמיא the birds of the sky *Dec* 7:15
Y: עוֹפָא *Ḥul* 16b(28; BAYTN 24).

עוץ vb. **to advise** (< BH עוץ HAL 757; ↓ עיצתא; JPA עוץ DJPA 400) **Pe.:** דעייץ ליה עצות רעות he gives him bad advice *Qid* 80b(23); *Yev* 107a(31); סוף אזא עץ עיצתה למקטליה לדויד finally, he went (and) advised (him) to kill David *San* 101b(34; MGE 21:19); *ib.* 36

עוּצְבָא n.m. **sadness** (↓ √עצב) sg. עוצבא דליבך the sadness of your heart *Ber* 56a(16; Ed)

עוק vb. **to cause trouble, distress** (↓ מעיקא, עייקא, עקתא; Sy ܥܘܩ af. LS 517, Ma 1# הוק pe., af. MD 137) **Pa.:** כאייק ומעאיק לנא פלוני so-and-so is forcing and troubling us *SŠSad* 265b:16; ולית לי לעיוקי ליה I cannot cause him trouble *SŠHai* 8a(19); לעיוקיה לישראל to cause distress to a Jew *TGHark* 160:11; *TGAs28* 35:17
Af. id.: מאן דמצער רבנן טובא ומאעיק להון one who is causing much trouble and distress to the Rabbis *IŠGF* 92:15; בעלי חיים דלא מעיקין animals which do not cause trouble *TGHark* 190:30; ההיא מילתא לא מעיקא לה that thing [i.e. cure] does not cause distress *OHT Giṭ* 152:24; וכל זיקין ומזיקין בישין דימעיקין ליה לדובר ⟨בר⟩ שיותו all the various evil demons which cause distress to PN *Bo* 59:13; *ib.* 68:3
Itpa. 1. to be troubled: קא חיישנא מן הדין אונסא דלא מיתעייק לי I am afraid concerning this duress (to sell my field) that I should not be troubled *TGHark* 166:10; **2. to be caused pain:** דלא ליתעייק ליה so that (the infant) should not be caused pain *OHT Šab* 126:8

עוקבא n.m. **form** (↓ √עקב) sg. ואישתני אפיה כעוקבא דכלבא his face changed into the form of a dog *San* 96a(52; Ar [AC 2:115, s.v. בן יכבד אב]) [Var: עקובה Ar (AC 6:245)]
Expl. Ar: כדמות כלב AC 2:115.

עוקסא 1# ↓ אוקסא n.

עוקסא 2# ↓ עוקצא n.

עוּקְצָא, עוקסא n.m. **stinger, sharp point,** pl. **Tractate *'Uqṣin*** (↓ √עקץ, עקוסא, אוסקא; Sy ܥܘܩܣܐ LS 543; cf. Ma אכץ MD 17) **1. stinger:** sg. עוקצא דעקרבא דטריק ליה לכסיל the stinger of Scorpio which 'stings' Orion *Ber* 58b(53) [Var: עקוסא AC 6:249]; עוקצא דעקרבא דמנח בנהר דינור the stinger of Scorpio which is located in the River of Fire *ib.*; **2. sharp point:** sg. הא דאית ליה עוקסה הא דלית ליה עוקסה this refers to a case in which (the shoe) has a sharp point (which tears out the grass), that where it does not have a sharp point *Er* 100b(18; **O**,HGI 244:99[Var]); **3. pl. the Tractate *'Uqṣin*** [< **MH** עוקצין J 1057]: תליסר מתיבאתא בעוקצי thirteen literary units in *'Uqṣin* *IŠGF* 69:6
Y: עוּקְצָא *Ber* ib.(BAYTN 154).

עור vb. **to awaken** (↓ 2# √תור, √תערי; Sy ܥܝܪ LS 523, Ma 1# אור MD 10) **Pe.:** מאי ערפילא עוּרוּ פִּילֵי what is (the meaning of) '.? Awaken cracks (in the ground) *Tan* 4a(2) [pop. etym.; ↓ 2# פילא]; pass.part. ↓ עיר
Itpe. (a) 1. to wake up: לאיתעורי *Ber* 4a(11; **F**); כי איתער הוה קא מיפרזל when he woke up he was struggling *Giṭ* 68a(51; **M**); לאו דניים וקבעי דליתער is it not that he is asleep and he wants him to wake up? *Er* 104a(36); *Ber* 60b(27); *Qid* 31b(7); *Giṭ* 11b(26; **O**[3]); *Nid* 3a(31); **2. w. -ב to be stirred up:** איתער בהו ר' ירמיה PN became stirred up at them *Šab* 63b(35); *ib.* 145b(26); *Ned* 30a(4)

עוּרְבָא n.m. **raven** (↓ עורבתא; TA עוֹרְבָא TO Gen 8:7, Sy 8# ܥܘܪܒܐ LS 546, Ma 1# עורבא MD 346) sg. דאיכא דעורבא דדמיא לדיונה there is (the egg) of the raven which resembles that of the dove *Ḥul* 64a(22; **M**); מעולם לא שארו לן עורבא ולא אסרו לן יונה they have never permitted us a raven nor forbidden us a dove *San* 100a(1) [prov.]; נהירנא כד הוה נסיב עורבא חרובא ויתיב אריש שורא I remember when a raven used to take a carob and settle on the top of a wall *BB* 91b(19); *Ket* 49b(18); עורבא שקרא הוא the raven is a liar *Giṭ* 45a(41); עורבא פרח a raven flew by [i.e. the statement he made is irrelevant; v. infra] *Beṣ* 21a(9) // *Ḥul* 124b(33); pl. עורבי דאהדרו לפוראי ravens which surrounded my bed *Ber* 56b(19; **P**); ואתו עורבי ואכלי דמא the ravens come and eat the blood *BB* 23a(1); *Šab* 35b(13); *Ḥul* 95b(38)
Geon. expl.: ומה עורבא פרח כך [הוא אומר האומר] דבר שאינו דומה ואין לו טעם וכי מה עניין זה לזו [...] עורב הפורח באויר TGAs28 173:20; Y: עוּרְבָא BAYTN 163.

עורבנא ↓ אורבנא

עוּרְבְתָא n.f. **raven** (↓ עורבא) sg. *Šab* 67b(9; TGAs28 162b:9) [**O**: עורבתי]

עוּרְלְתָא n.f. **prepuce** (√ערל; TA עוּרְלְתֵיהּ TO Gen 17:14, Sy ܥܘܪܠܘܬܐ LS 548) sg. דמשכא עורלתיה one whose prepuce is extended (to hide his circumcision) *Er* 19a(33); נפל על רישא דערלתיה וקטעה בשיניה he bent over the tip of his prepuce and bit it off with his teeth *AZ* 10b(45); שקל סכינא וקטעה לעורליתה he took a knife and cut off his prepuce *ib.*[Marg]
Y: עוּרְלְתֵיהּ *AZ* ib.(BAYTN 199).

עוּרְמָא n.m. **deceit** (↓ √ערם; cf. Sy ܥܘܪܡܘܬܐ LS 549) sg. ובעורמא ממליל he speaks deceitfully *Bo* 118:5

עורפילא ↓ ערפילא n.

[**עורקמא** ↓ 1# ערקומא n.]

עוּתְקָא n.m. **old age** (√עתק; Sy ܥܘܬܩܐ LS 553) sg. לכל מילי עותקא מעלי לבר מתמרי ושכרא והרסנא old age is beneficial for all things except for dates, *š.*-beverage, and *h.*-fish *BB* 91b(48)

עוּתְרָא n.m. **wealth** (↓ √עתר; TA עוּתְרָא TO Gen 31:16, Sy ܥܘܬܪܐ LS 554; cf. Ma עותרא heavenly spirit MD 347) sg. עותריה דרב חסדא PN's wealth *MQ* 28a(32)

עֲזוּב adj. perh. **unpleasant** (↓ עזובתא; Sy ܥܙܝܦܐ LS 519) sg.f. הא מומי עזובה דא this is, in fact, an unpleasant (?) oath *BM* 85a(27)
Translation is uncertain; Y: עֲזוּבָה *BM* ib.

עֲזוּבְתָא, abs. **עֲזוּבָה** n.f. **unpleasant thing, type of demon** (↓ עזוב) **1. unpleasant thing:** sg.abs. מילין דעזוב' matters of unpleasantness *Ned* 22a(1); **2. type of demon:** pl. *Bo* 37:4
Lit: Z. Ben Ḥayyim, Tarbiz 60 [1981] 202+.

עֲזִיז adj. **strong, intense** (√עזז; TA עֲזִיזִ׳ pl. TJ Is 7:18, Sy ܥܙܝܙܐ LS 518, Ma אזיזא MD 12) **1. strong:** sg.m. גברא עזיזא a strong man *San* 7a(20) [in a mnemonic phrase]; ההוא איסורא קשיא עזיזא ותקיפא ומרירא that hard, strong, powerful, and cruel spell *Bo* 63:2; f. דליבת עזיזתא (the demon), PN, the strong one *ib.* 30:5; pl.f. חומר⟨י⟩ עזיזתא strong charms *ib.* 37:6; **2. intense:** sg.f. כי הוה רחמתין עזיזא when our love was intense *San* 7a(32) [cf. BH כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה Song 8:6]
Y: עֲזִיזָא *San* ib.(BAYTN 60).

עזל vb. **to spin** (↓ 2# אזל; Sy ܥܙܠ LS 519, Ma 3# אזל MD 12) **Pe.:** חזיה לערפה אימיה דקא עזלא he

saw Orpa, his mother, who was spinning (thread) *San* 95a(45; **F**[2])

עזן vb. **(artificial verb for invoking a vow) Itpa.:** מתעזנא מאי *Ned* 10b(19)

עזק vb. **to seal** (denom. < ↓ עיזקתא) **Pa.:** דלא תיעזקון ליה that you should not seal him *Bo* 88:6

עֲזָרְתָא n.f. **court** (< BH, MH עֲזָרָה Yeivin, BV 929; TA עֲזָרְתָא pl. TJ Is 10:32) sg. עזרתא דבירושלם *San* 95a(20; **F**[2])

Y: עֲזָרְתָא *San* ib.(BAYTN 171).

עטמא ↓ אטמא n.

עטף vb. **to wrap or clothe oneself** (Sy ܥܛܦ LS 520, Ma 2# אטף MD 13) **Pe.** (/u): עטוף וכסו טורי wrap yourselves (in mourning) and cover the mountains (in tears) *MQ* 28b(13; **L**) [v. OHP ib. 72:19]

Itpe. id.: ר׳ חנינא מיעטיף וקאי אפניא דמעלי שבתא PN used to continue to wrap himself (in a *ṭallit*) towards evening on Friday *Šab* 119a(6); *BQ* 32b(3); *Ber* 51a(54); לביש ומיכסי ומיעטיף he used to dress himself and wrap himself (in a garment) *Šab* 10a(13)

1# עטר vb. **to adorn, decorate** (BH עטר pi. HAL 770) **Pa.:** ומעטרא {{ב}}י"ל׳יה כסאסא לשבלתא (a small amount of pride) adorns him like a bristle on an ear of grain *Soṭ* 5a(40); רב חסדא מעטר ליה בנטלא PN used to 'adorn' it [i.e. the cup of unmixed wine] with (water from the) drinking cup *Ber* 51a(53)

Geon. expl.: יטפחה בשראבת OHP Ber 114:19, i.e. يُطَفِّفُهُ بشرابات he makes it overflow with liquids; v. also expl. Ar [AC 6:233, s.v. עשר = OHP Ber 86:15].

2# עטר vb. **to pay** (< *אטר; ↓ איטרא; OfA אטיר מכיר paid [and] received SamPap 3:3, Ma 1# אטר MD 13) **Pe.**, pass.part. **cleared of claims:** ופטיר ועטיר מן חרורי he is exempt and cleared of claims *Giṭ* 86a(5; **V**[18]); *SŠHai* 7a(11)

This word is to be connected to the NB root *eṭēru* B to pay [receipts, promissory notes], e.g. *ina qātē PN maḫir eṭir* he has received from and been paid by PN CAD E 404; Lit: Eps, StI 359.

עֵיבָא n.m. **dark cloud, cloudiness** (TA עֵיבָא TO Ex 19:9, Ma איבא MD 14) sg. הא דקטר בעיבא הא דקטר בענני this (case) refers to when (the sky) is covered with dark cloud(s), that to when (the sky) is covered with (ordinary) clouds *Ber* 59a(38; **F**) // *Tan* 6b(27; **M**[2]); *BB* 75b(27); כוכיתא דעיבא a *k.*-appearance of the cloud *RH* 24a(19; **M**[2]); האי יומא דעיבא כוליה שימשא a cloudy day is entirely (diffused) sunlight *Yom* 28b(44); *Tan* 20b(42); *Yev* 72a(6); *Ket* 106a(24); עיבא דקמי מיטרא כי מיטרא a dark cloud before rain is (as beneficial) as rain *Tan* 3b(38) [cf. Ma: איבא ומיטרא MD ib.]; *Ber* 59a(25); *NDGR* 226:7; עיבא קלישא דתותי עיבא סמיכא thin cloudiness which is below thick cloudiness *Tan* 9b(19) [expl. MH פורחות ib.]

Y: עֵיבָא *BB* 75b(27; BAYTN 15).

1# עִיבּוּרָא n.m. **pregnancy, intercalation of the month, contiguous outskirts** (↓ √עבר pa.; JPA עיבור DJPA 402) **1. pregnancy:** sg. חד עיבורא *Nid* 40a(31); pl. תרי עיבורי *ib.* 30; תלתה עיבורי *San* 69b(28); **2. intercalation of the month:** sg. עיבורא דירחא *ib.* 69a(34); עיבורא דשיתין שנין (calculation of) the intercalation of the month for sixty years *Ḥul* 95b(28); *OHT RH* 36:7; **3. intercalary month:** sg. *Ara* 31a(23); *ib.* 31b(34); **4. contiguous outskirts** [< MH עִיבּוּרָהּ שֶׁלָּעִיר MErK 5:7, J 1066, mng. 5]: sg. מנלן דעיבור׳ כמת׳ דמיא how do we know that the contiguous outskirts (of the town) are like the town? *Ned* 56b(23)

Y: עִיבּוּרָא *San* 69a(34; BAYTN 257).

2# עיבורא ↓ עבורא n.

אִיבִיתָא, עֲבִידְתָא, עִיבִידְתָא n.f. **work, business, trade** (↓ √עבד; TA עֲבִידְתָא TO Ex 31:15, Sy ܥܒܝܕܬܐ LS 505, Ma עבידאתא pl. MD 340) **1. labor, work:** a. general: sg. כולהו בעידן עיבידתיהו all of them when they are at work *BM* 97a(21; **Es**); זל עיבידתא ... איקר עיבידתא the cost of labor has gone down/increased *ib.* 77a(26); וליחזי עיבידתיהו let him examine their work *ib.* 76a(26); בעיבידתיה טריד he is engrossed in his work *AZ* 20b(21); ושלים עבדתיה בפלגיה דיומא he finished his work in the middle of the day *BM* 77a(11); וקיימי לעיבידתיהו they will get up (to go) to their labor *Ber* 45b(54); b. w. √עבד pe. to work, do work: sg. אינאשי דקא עבדי עבידתא people who were working [lit. doing work] *MQ* 27b(27); אדעתא דעבדינן לך עיבידתא שפירתא on condition that we do good work for you *BM* 83a(43); *Šab* 54a(12); *BQ* 91a(37); *Kar* 7a(50); אביד איביתא מעבד בהון עבידתא to do work with them *Anan* 51:11; *ib.* 83:11; *SŠHai* 8a(14); *HP* 179:12; אינשי דעבדין עבידתא דאלהים people who do the work of God [i.e. dispense justice] *Anan* 16:1; **2. trade, skill:** ואי גמירא עבידתא ועבדא עיבידתא if she has learnt a trade and works at it *HP* 105:8 [= GeonH ואם יודעת מלאכה לעשות HR 79:35]; [עב]ידתא דכתאבא the skill of writing *TGAs28* 17:21; **3.** pl. **magical rites:** בעיזקתא דשלמוה מלכא בר דויד דעבד עיבידתא בשידי דיכרי ובליליתא ניקבתא the ring of Solomon, the king, son of David, with which he performs magical rites against the male demons and the female liliths *Bo* 54:5 [cf. Ma כד עבדיא עבידאתא MD ib.]; **4. worship:** sg. עבידתא דבית כנישתא worship of the synagogue *AnanSch* 17:4; **5.** in phrase ־מאי עיבידת: מאי עבידתיהו what do they do? *Ber* 8a(18); מאי עיבידתך what is your business? *Ket* 105b(29); הני שלשים יום מאי עבדתיהו what is the characteristic of these thirty days? *Pes* 6a(44); *Naz* 5a(32); *Qid* 64b(25); *BM* 99b(3); *Švu* 4a(27); *Ara* 11b(30)

Voc: עֲבִידְתָא HGP 28a:29; Y: עֲבִידְתָא *MQ* 27b(27; BAYTN 173).

1# עִיבְרָא n.m. **side, bank** (↓ √עבר; TA עִיבַר TJ Ezek 46:19, עִבְרָא TO Gen 50:10, Sy ܥܒܪܐ LS 508, Ma 2# אבארא, 1# עברא MD 1, 340) **1. side:** pl. עברי *TGAs42* 156:22 [expl. ↓ 2# דפנא]; **2. bank:** pl.cs. תרי עברי נהרא the two banks of the river *MQ* 6b(47); *BQ* 117a(27); *BM* 107b(46); *San* 72b(35); *AZ* 6b(5); **3.** in GN: sg.cs. עבר ימינא *Ber* 54a(34); *Yom* 77b(20); *BB* 40b(21); det. עיברא זעירא דכותי *ib.* 91a(33; **P**[1]) [expl. BH אור כַּשְׂדִּים]

Y: עִבְרֵי *AZ* 6b(5; BAYTN 123).

– עִיבַר יַמָּא n.m.cs. **overseas** (↓ ימא) sg. ההוא גברא דהוה קאזיל בעבר ימא a certain man who was traveling overseas *Ber* 54a(34); גיטא אתא לנא מין עיבר ימא a *geṭ* has come to us from overseas *Bo* 9:9; *ib.* 19:10

2# עיברא ↓ עברא n.

עִיגּוּלָא n.m. **circle, circularity** (↓ √עגל, עגולא; JPA עיגול DJPA 402, MH[2] עיגול J 1066; ↓ √עגל) **1. circle:** sg. עיגולא מגו ריבועא a circle within a square *Suk* 8a(21); *Er* 76b(3); ריבועא מגו עיגולא a square within a circle *ib.* 4; 9; 10; **2. circularity:** pl. בתר עיגולי אזלינן אי בתר מיניה אזלינן do we follow the circularities (of the כף הירך) or do we follow its species? *Ḥul* 92b(6)

Y: עִיגּוּלָא *BB* ib.(BAYTN 257).

עִיגּוּנָא n.m. **condition of a deserted wife** (↓ √עגן) sg. *Giṭ* 3a(1); *ib.* 17

Y: עִיגּוּנָא *Giṭ* ib.(BAYTN 258).

עִיגְלָא, עֵגלא, עגלא n.m. **calf, a constellation** (TA עֶגְלָא TO Ex 32:19, Sy ܥܓܠܐ LS 509, Ma עגלא MD 341) **1. calf:** a. general: sg. ההוא עגלא דהוה קא ממטו ליה למשחטיה a certain calf which they were bringing to slaughter *BM* 85a(14); רישׁ עיגלא לפיטמא the head of the calf for fattening *ib.* 69a(13); *AnanSch* 8:9; *TGHark* 190:33; pl. עיגלי דבי רב הונא the calves of PN's estate *Šab* 52a(36); משכי דעגלי hides of calves *BB* 14a(16); *Šab* 54b(48) // *Beṣ* 23a(35); b. in phrase עיגלא תולתא/תילתא a three-year old calf: ↓ 2# תולתא; **2. a constellation:** sg. רישא דעגלא 'the head of the Calf' *Ber* 58b(57; **F**) [expl. ↓ יותא ib.]

Y: עִיגְלָא *Šab* 11a(28; BAYTN 123).

עִידָנָא, עידאנא, עִידָן, אידן cs. n.m. **time** (↓ האידנא; TA עִידָנָא TO Gen 21:22, Sy ܥܕܢܐ LS 511, Ma 1# עדאנא MD 341) a. general: sg.cs. כי מטי עידן נגדיה מנגדינן ליה when the time of his lashes arrives we give him lashes *Švu* 41a(24); *Men* 43a(47); בע״דן ריתחא at a time of pestilence *BQ* 60b(14); *Pes* 114b(2); *BM* 97a(21); *IŠGF* 94:13; אסיר לכון מישחט בעידן מיתותה ומיכלה you are forbidden to slaughter (an animal) when it is dying [lit. at the time of its death] and to eat it *AnanSch* 24:5; det. ולא ידענא בהי עדנא קא אתית דאצטנע מינך I do not know at what time you are coming so that I can conceal myself from you *BB* 2b(38); תעלה בעידניה סגו(י)(ו)ד ליה bow down to a fox in its time [i.e. when it is successful] *Meg* 16b(24; **G**); pl. עידאני דמיכנפין המון כהנים times when many priests are assembled *TGHark* 157:6; עידאני אחריני other times *ib.* 7; b. set or fixed time: 1) general: sg.cs. עידן קרבן מוסף the time of the *musaf* sacrifice *Anan* 62:19; עידן רמשא eventide *TGHark* 131:8;

בעידן צלותא at the time of prayer *Ber* 15a(14); *ib.* 22a(44); *Yom* 15a(1); ודקבעי סעודתיהו בשבתא בעידן בי מדרשא those who regularly eat their meal on the Sabbath at the time (of the sermon) in the school *Giṭ* 38b(17); באידן [ד]בי מדרשא *Ḥul* 86b(8); לעידן צלויי *Šab* 33b(33); det. ומן ההוא עידאנא מנינן לה שיתה ירחי we count six months for her from that time *TGHark* 39:2; *ib.* 157:6; *IŠGF* 121:10; 2) esp. for the study of the Law: sg. ולא אמרן אלא דלא קבע ליה עידנא אבל קבע ליה עידנא אמרי לעידניה קא אזיל we only say (that) when he did not set a time for it [i.e. his study], but (if) he had set a time for it, (people) say: "He is going to his (study) time" *Ber* 43b(50); לותבן מר בעידנא א"ל אית לי עידנא לדידי teach me regularly [lit. let my master seat me at a set time]. He said to him: "I study regularly [lit. I have a set time] for myself" *Giṭ* 60b(40); *Šab* 33a(39); *Pes* 4a(24); *Ḥul* 133a(23)

Voc: עִידָּנָא HGP 25a:17; Y: עִידָּנָא *Ber* 7b(49; BAYTN 252).

– **בְּעִידָּנָא דְ־** conj. **when** (TA בְּעִדָּן דְּ־ TO Gen 31:10) a. w. fol. pf.: בעידנא דאפרשיה when he set it aside *Kar* 23b(35); *Nid* 9a(7); בעידנא דאינסבן או בעידנא דבגרן when they got married or when they matured *HP* 112:7; b. w. fol. part.: בעידנא דפרשי ידיהו when (the priests) spread their hands *Ber* 55b(30); בעידנא דקא נטע when he plants *BB* 17b(20); בעידנא דקא מסהדי when they testify *Mak* 5a(40); בעידנא דכאניף קהלא when he assembles the congregation *Anan* 23:21; *Ber* 53b(47); *Pes* 59a(24); *Beṣ* 8b(13); *Soṭ* 21a(26); *BM* 93b(2); *San* 19a(42); *AZ* 10b(15); *HP* 67:4; c. w. fol. אית/לית: בעידנא דאיתיה להאי ליתיה להאי when this one exists that one does not *Šab* 131a(8); *BB* 28b(16)

Y: בְּעִידָּנָא דְ־ *Ber* 53b(47).

– **לְעִידָּן דְ־** conj. **at the time that** (JPA עידן דְ־ DJPA 402) אבל הוה לה להדא אתתא לעידן דנפלא ליבום ולד כלל but (if) this woman had a child at all by the time that she became subject to levirate marriage *Anan* 108:10

– **מֵעִידָּנָא דְ־** conj. **from the time that** מעידנא דאגבהיה קניה from the time that he picked it up he acquired possession of it *Ket* 30b(23); מעידנא דאסהיד ביה from the time that he testified against him *San* 27a(3); *Pes* 40a(36); *Suk* 54a(13); *TGHark* 38:37; *ib.* 102:19

עִיוּנָא n.m. **examination** (↓ √עיין; MH² עיון J 1067) sg. עיונא נפישא much examination *TGAs28* 199b:5

עִיוֹלֵי ↓ √עלל pa.

עִיזָא n.f. **goat** (√ענז; ↓ מעוזיא; TA עִיזָא TO Num 18:17, Sy ܥܙܐ LS 535, Ma עזנא MD 353) sg. ההיא עיזא דהוה שתיא מיא a certain goat that was drinking water *Giṭ* 69b(41); *BQ* 55a(30); מאי כרכושתא ... עזא דאזלא ברישא what is a bellwether? The goat which walks first [i.e. at the head of the flock] *ib.* 52a(12; **Es**) [expl. MH משכוכית ib.]; *BB* 5a(9) [↓ √2# כלי af.]; עיזא שמינא מין the goat is fatter than I *San* 94a(10) // *Meg* 3a(43); עיזא חיורתי a white goat *Šab* 109b(31); *Giṭ* 69a(43); *Ḥul* 59b(15) [↓ כרכוז]; pl. רעיא מחגרא ועיזי רהיטתי the shepherd is lame and the goats are swift *Šab* 32a(9; MGG 438:16); *BB* 36a(33); *Šab* 77b(23); *Tan* 25a(19); *Ket* 111b(50); דאתיין עזי דוו(י)בי בקרניהו the goats brought wolves (impaled) on their horns *BM* 106a(53); עיזי דבאלא wild goats *Ḥul* 80a(31) [lit. goats of an open area]; עיזי ברייתא domestic goats *ib.* 43b(22); עיזי דשוקא goats (to be sold at) market *BQ* 23b(37)

Voc: עִיזָ HGP 2a:4; Y: עִיזָא *BB* 5a(7; BAYTN 135).

– **עִיזָא דִימָּא** n.f. **goat fish, a horned sea-creature** (lit. goat of the sea; ↓ חמרא דימא; Sy ܥܙܐ ܕܝܡܐ ... ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ... BBah 951:26) sg. ההוא עיזא דימא היא דכחישא ואית ליה קרני that is the goat fish which is lean and has horns *BB* 74a(42; **Es**)

This word may be a calque < Akk *suḫurmašû* < Sum **suḫur.maš₂.(ku₆)** goat fish, a supernatural creature half carp, half goat [v. CAD S 351; Salonen, Fischerei 218, 225; for a representation of this creature on a MD *kudurru*-stone, v. ib., pl. XIX, bottom register].

– **עִיזָא דְקוּרְקְסֵי** n.f. **a wooden threshing instrument** (↓ קורקסא) sg. עיזא דקורקסא דדיישי דישתא a wooden threshing instrument with which they thresh the field *Zev* 116b(32; **V**¹¹) // *AZ* 24b(13) // *Men* 22a(17) [expl. MH מטה שלטורבל MPar 12:9; **M**: עזי דקורקסא]

Geon. expl.: עושין גלגל של עץ כעין גלגל של ריחיים והו' מצופה ברזל וקושרין אותו בחמורין ודשין בו חיטים בגורן והן הן מורגים TGWeisz 82b:11; כמין עו של עץ שדשין בו הדשין החטים GC 109:10; TGCas 41b(15) [equated w. BH מֹרַג]; Lit: Feliks, Agriculture 248; Y: עִיזָא דְקוּרְקְסָא *AZ* ib.

עִיזְקְתָא, pl. **עִיזְקָן** n.f. **seal ring** (↓ √עזק; TA עִזְקְתָא TO Gen 38:25, Sy ܥܙܩܬܐ LS 519, Ma עזקתא, עסקתא MD 348, 354) sg. הב לי עיזקתך give me your seal ring *Giṭ* 68b(39); הבו ליה עיזק' דחקיק עליה שם המפורש give him the seal ring on which the ineffable name is engraved *ib.* 45; בעיזקתיה דאל שדי ובעיזקתא די[הוש]ע [בר] פרחיא with the seal ring of El Shaddai and the seal ring of PN *Bo* 19:12; *ib.* 9:11; 13:8; 40:1; 54:4; 57:2; 65:4; pl.abs. תלתה עזקין three seal rings *ib.* 23:3; 25:3

Y: עִיזְקְתָא *Giṭ* 68b(45; BAYTN 195).

עִיטְרָא ↓ איטרא n.

עִיטְרָנָא n.m. **tar** (MH עִיטְרָן Yeivin, BV 1068, Gross, Patterns 50; cf. Sy ܚܛܪܢܐ, ܩܛܪܢܐ cedar oil LS 521) sg. עיטראנא פסולתא דזיפתא tar is the unfit part of pitch *Šab* 20b(43)

Lit: Flora 3:31; Y: עִטְרָנָא *Šab* ib.(BAYTN 253).

עַיֵּין vb. **to look, investigate, study, deal with, consider, search** (denom. < ↓ 1#עינא; ↓ עיונא; Sy ܥܝܢ LS 522) **Pa. 1. to look [w. ־ב at]:** לעיוני בעלמא merely to look *Šab* 9b(20); *Ber* 7a(29); מעינא ביה she is looking at him *BB* 58a(8); *BQ* 82a(37); בני רשות הרבים כי מעייני חזו לי when the people of the public thoroughfare look they can see me *BB* 6b(22); **2. to investigate, examine [w. ־ב]:** עד דמעיינין ביה רבנן בדינאי until the scholars investigate my case *BM* 17a(14); *Šab* 116b(14); *MQ* 14b(34); *BM* 28a(44); *San* 112a(16); *Bek* 30b(35); יתיב רב חסדא וקא מעיין ביה PN was sitting and examining it [i.e. the stone] *Qid* 12a(37); *Ber* 58a(41); *BQ* 40a(36); *BM* 77b(51); *ib.* 84b(20); *BB* 8a(56); *AnanSch* 26:9; *Yev* 33b(3); *Qid* 12a(35); *Giṭ* 89b(43); עיוני בעלמא merely investigating (a person's actions) *RH* 16a(34) [expl. MH בחינה ib.]; *Dec* 9:7; *SŠHai* 18a(8); ועיינוא בהון ופקידנא וכתבו תיובתיהון we investigated them [i.e. the inquiries] and commanded them to write their answers *TGHark* 32:9; *ib.* 76:16; 149:8; *IŠGF* 4:13; **3. to study, look into, prepare carefully [w. ־ב]:** a. Scripture: מעיינינן בהו בקראי we study biblical verses *AZ* 4a(41); *Er* 98a(26); *Šab* 30b(38); *Ḥag* 11a(19); עיוני באוריתא to study the Torah *Anan* 24:25; *AnanSch* 26:2; *Tan* 10b(35) [≠ ↓ √1# גרס pe., mng. 1a]; *Anan* 23:13; *Zev* 54b(14); כי מעיינת ביה בדוד when you study (the biblical verses) about David *Šab* 56a(38); *AZ* 9a(18); b. Rabbinic traditions: דמעייני באגדתא they study *aggadot* *Šab* 89a(45); *Giṭ* 60a(21) // *Tem* 14b(15); וקא מעיין בשמעתתא he was studying the legal traditions *Šab* 88a(53); ניעיין מר במתיבתא דלמחר prepare carefully tomorrow's literary unit (of study) *BQ* 117a(42); עיין בברכת מזונא prepare carefully the grace after meals *Ber* 43a(39); פוק עיין בה דלאורתא קא בעי לה מינך go study it [i.e. the tradition on the matter], for tonight he will ask you about it *Giṭ* 27a(16); *Yev* 61b(8) // *BM* 20b(2) // *BB* 172b(3); *Giṭ* 44a(24) [↓ מכילתא]; *Er* 90a(5) // *BB* 116b(1) [↓ חורפא mng. 3]; *Hor* 13b(48); **4. to deal with s.t., look after [w. ־ב]:** ליזיל וליעיין במילי דשמיא let him go and deal with Heavenly matters *Qid* 76b(32); *San* 8a(6); *Tan* 12b(48); ומעיין במיליהון ובאוזינקיהון (one who) will look after their affairs and monetary matters *SŠHai* 17a(17); **5. to take care, be careful:** איבעי ליה לעיוני he should have taken care (not to cause injury) *BQ* 32a(9); *BM* 42b(17); *Mak* 8a(25); *Bek* 13b(35); **6. to consider:** ודיל' עיוני קא מעיין perhaps he is seriously considering (what to bequeath to each one) *BB* 148b(11); *Tem* 25b(46); **7. to search, look for [w. בתר]:** נעיין I shall search (for you) *Qid* 31b(26); בהדי דקא מעייני ואתו while they were in the midst of searching *Giṭ* 68a(1); ואתי לעיוני בתרה he is apt to search for it [i.e. the needle] *Pes* 8a(45); *AZ* 61a(21); עיינו בתרה they searched for her *San* 109b(39)

Lit: Bacher 147.

עַיְיקָא, cs. **עֲיֵיק** n.m. **weariness** (↓ √עוק) sg.cs., only in phrase **עייק רוחא distress** [lit. weariness of spirit; TA עֲיָק רוּחַ TO Ex 6:9; cf. Sy ܥܝܩܘܬ ܪܘܚܐ Is 57:15 (H שְׁפַל רוּחַ); v. PSm 2839]: אזל מנהון בעייק רוחא he left them in distress *MQ* 9b(12; MGG 466:13[Var],SM 104:10)

עִיכּוּבָא n.m. **delay, indispensable condition**

(< MH² עיכוב J 1069; ↓ √עכב) **1. delay:** sg. מי הוה ידעת דהוה לן עיכובא כולי האי דאיתת נמי סולתא did you know that we would have so much of a delay that you also brought fine flour? *Hor* 10a(48); **2. indispensable condition:** sg. כל היכא דכת׳ המזבח עיכובא הוא wherever (Scripture) writes הַמִּזְבֵּחַ [e.g. Lev 4:18] it is an indispensable condition *Zev* 62a(24); *Yom* 5a(39); *ib.* 62b(6); 24; *Qid* 14a(33); *Mak* 19a(21); *Men* 18a(39)

Y: עִיכּוּבָא *Mak* ib.(BAYTN 258).

עִילָּא#1 n.m. **excuse** (↓ √עלל, עילתא; Sy ܥܶܠܬܳܐ LS 524) sg. ונקיט ליה עילא he takes it as an excuse *AZ* 26b(18)

Y: עִילָּא *AZ* ib.(BAYTN 135).

עילא#2 ↓ אילא#1 n.

עִילָּאָה adj., n. **upper** (↓ √עליי; TA עִילָּאָה TO Gen 14:18, Sy ܥܶܠܳܝܳܐ LS 527, Ma עלאיא MD 350) **I.** adj.: sg.m. קרמא עילאה the upper membrane *Ḥul* 45a(31; V¹¹); תלתה בנייני הוו תתאה מציעאה עילאה there are three phases of construction: the lower one, the middle one, and the upper one *Šab* 102b(25); בין תהומא עילאה לתהומא תחתאה between the upper abyss and the lower abyss *Tan* 25b(40; V¹⁷); בית דינא עילאה the upper [i.e. heavenly] court *Dec* 7:13; *TGHark* 234:12; f. תרתי אפמייתא הויין חד׳ עיליתא וחדא תתייתא there are two GN's (of the same name): one the upper one and the other, the lower one *Qid* 71b(44); **II.** n.: a. general: sg.m. עילאה גבר ... תתאה גבר the upper/lower (object) prevails *Pes* 76a(3) [concerning the heating or cooling of two objects in contact]; עילאה אינקיב תתאה לא אינקיב the upper [i.e. outer membrane] was perforated, (but) the lower [i.e. inner one] was not perforated *Ḥul* 46a(34); *ib.* 46b(1); 56a(15); pl.m. עילאי דידן the upper (money) is ours *Ber* 18b(51); *Tan* 10a(32); *Giṭ* 60b(27); *BM* 25a(39); f. עיליאתה צריכ׳ לתתייתה the upper (rows of the grain stalk) need the lower ones *Ḥul* 119b(20); b. in describing a boundary [cf. OfA עליה the upper end DNWSI 854]: pl.m. ליקו(י)⟨ו⟩צו עילאי ותתאי והדר איקוץ אנא let the ones above and the ones below (me) cut (their sections of the forest), and I shall then cut (mine) *BM* 107b(50); *ib.* 108a(15); *Giṭ* 60b(27) [w. ref. to a canal]

Y: עִילָּאָה *AZ* 28b(7; BAYTN 325).

עִילָּאֵי adv. **above, at the top** (↓ √עליי; Ma עלאי#2 upwards MD 350) הנהו בי תרי דהוה דייר חד עילאי וחד תתאי two certain people one (of whom) was dwelling above and one below *BB* 6b(41); אי תתאי גאיז ליה אי עילאי מחיק ליה if it is at the bottom (of the document) he can cut it off. If it is at the top he can erase it *ib.* 164a(12); *BM* 117a(19); *Er* 16b(28)

Y: עִילָּאֵי *BB* ib.

– לְעֵילָּאֵי adv. **upwards, from the top** (Ma לילאי MD 236, Sy ܠܥܶܠ LS 369) **1. upwards:** דסליק לעילאי that which goes upwards [i.e. roots which stick out of the ground] *Er* 100a(11); מפלגך לעילאי from your waist upwards *San* 39a(29); *Šab* 109b(24); שלפתיה לעילאי וקאיי לתתאי she pulled it off upwards [i.e. the upper shoe] but (the lower shoe) remained downwards [i.e. on his foot] *Yev* 102a(55); כד מר(י)⟨מ⟩ין ידיהון לעילאי when they raise their hands upwards *Anan* 19:17; **2. from the top:** פחות משלשה טפחים לעילאי less than three handbreadths from the top *HP* 25:13

Y: לְעֵילָּאֵי *Šab* ib.

– מן עילאי, מֵעֵילָּאֵי adv. **above, from above, on top** a. general: חמרא מעילאי אקר wine becomes sour from above [i.e. at the surface of the vat] *BB* 96a(6); ביתא מעילאי רווח a room is wider above *ib.* 99a(15); *Anan* 84:16; *ib.* 85:13; b. ≠ מתתאי, below: חד מעילאי וחד מתתאי one from above, one from below *MQ* 10b(23) [of irrigation gates]; וכרא בירא מעילאי he dug a pit from above *Giṭ* 68a(44) [≠ מתתאי ib. 43]; *BQ* 50b(45); *Men* 24a(23); *Ḥul* 9a(1); *Geon* 27:13; מן תתאי ומן עילאי from above and from below *Anan* 32:8; ופסקינן לה לערלה מעילאי לתתאי we cut off the foreskin from above downward *ib.* 85:10; *Šab* 109b(23)

Y: מֵעֵילָּאֵי *BB* 96a(6).

עִילָּוֵי, עילאוי prep. **on top of, against** (↓ √עליי; TA עִלָּוֵי TO Gen 24:30, Sy ܥܠܰܘܗܝ LS 526, Ma עלאויא MD 350) w/o suf.: עילאוי *San* 109a(43; MGG 310:2); w. suff.: 1sg. עילואי *Er* 51a(9); 2m. עילוך *BM* 117a(7); 3m. עילויה *Er* 78b(10); אילאויה *Ket* 77b(23; MGG 226:7); f. עילוה *AZ*

26b(19); 1pl. עילוין *Ber* 56a(39); 3m. עילויהו *Meg* 11a(49); עילוייהו *Ket* 65a(47);- **1. on top of:** כבדא עילוי בישרא liver (being roasted) on top of meat *Ḥul* 111a(31); **2.** w. var. vbs.: לא ניחא לי לאפושי שטרי עילואי I do not want to increase the deeds (held) against me *Ket* 99a(21); עילוי מאי מפקדת א״ל עילוי שיראי דמלכא what are you in charge of? He said: "The royal silk garments" *Ber* 56a(56); לא חל נזירות עילויה מן אלתר Naziriteship did not take effect on him immediately *Ned* 4a(3); כיון דחזו דכולי עלמא אתו עילויהו when they saw that everyone attacked them *BM* 86a(22)

Voc: עִילּוֹהִי HGP 58a:35; Y: עִילָּוֵי *Šab* 59b(39).

– מֵעִילָּוֵי prep. **from above** (JPA מן עילוי DJPA 315) נפל גלימא מעילוי רישיה a cloak fell from above his head *Šab* 156b(36); וליקו(ו)⟨ם⟩ מעילוי דהאי וליתיב עילוי דהאי let him stand from above this one [i.e. basin] and sit from above that one *Giṭ* 69b(53); *Bek* 44a(51)

Y: מֵעִילָּוֵי *Giṭ* ib.

עִילּוּיָא n.m. **elevation of status, best thing, evaluation** (↓ √עליי; JPA עילוי DJPA 404, LJLA עילויא J 1070; cf. Sy ܥܶܠܘܳܝܳܐ LS 527) **1. elevation of status:** sg. התם לית ליה עילויא אחרינא הכא אית ליה עילויא אחרינא בפת in that case it [i.e. oil from olives] does not have another (further) elevation of status. In this case it [i.e. flour made from wheat] has another (further) elevation of status into bread *Ber* 36a(18); *ib.* 35b(37); *Meg* 27a(16); *AZ* 30a(49); **2. best portion, higher offer:** sg. בתר עילויא דבישרא אזלי (both of) them follow (the order of) the best portion (of the meat) *Yom* 25b(36; L); דעתיהו אעילויא their [i.e. the workers'] intent was to the higher offer *BM* 76a(33); **3. evaluation:** sg. דפליג בעילוייא when he divides (the land) by evaluation *Qid* 42b(17) [≠ במשחתא by measure]; מעילוייא ד׳אב from an evaluation of the father [i.e. depending on his generosity or parsimony] *Ket* 50b(11)

Lit: Eps, PLA 229; Y: עִלּוּיָא *Ber* 36a(18; BAYTN 258).

עִילִּיתָא, עִליתא#1 n.f. **upper floor or room** (↓ בי עיליתא, √עליי; TA עִלִּיתָא TJ Jud 3:23, Sy ܥܶܠܺܝܬܳܐ LS 527) **1. upper floor:** sg. ביתא דהוה דייר ישראל בעיליתא וגוי בתחתיתא a house in which a Jew was living on the upper floor and a pagan on the lower one *AZ* 70a(9); *BM* 116b(8); עיליתה ואיגרה its upper floor and roof *SŠHai* 6a(7); **2. upper room:** sg. ניסק לעיליתא נבעי רחמי let us go up to the upper room (and) pray *Tan* 23b(12); *ib.* 15; 24a(28); באבא דעיליתיה the door of its upper room *ib.* 24a(30); אגניין בעיליתאי lay me down (after my death) in my upper room *BM* 84b(18); *ib.* 30; *Hor* 13b(47); עיליתא דשישא an upper room of marble *Šab* 29b(27); מאי בעית בהאי עילתאי what are you doing in this upper room of mine? *BB* 41b(16)

Lit: A. Demsky, Shnaton 12 [2000] 199, suggests connecting *BM* 84b(18) w. Phoenician עלת which he understands as coffin; Y: עִלִּיתָא *Šab* ib.(BAYTN 198).

עיליתא#2 n.f. perh. **a measure** (↓ עלת; etym. uncertain) sg. עיליתא דדינרי a ʿ.-measure of *denars BB* 133b(14); pl. תליסר עיליאת׳ דדינרי thirteen ʿ.-measures of *denars ib.* 21(P¹); *Šab* 119a(26)

Lit: Eps, StI 375; Y: עִילִּיתָא *Šab* ib.

עִילְעָא n.f. **rib** (TA עִלְעָא TO Gen 2:22, Sy ܥܶܠܥܳܐ LS 22) sg. ריש עילעא the top part of the rib *TGAs42* 162:11; pl.abs. עלעין דילה *HP* 203:1

עִילְּתָא n.f. **reason** (↓ √עלל, עילא#1; Sy ܥܶܠܬܳܐ LS 524) sg. הרמאנא דשמיא בלא עילתא (infertility) is a Heavenly order without reason *TGHark* 37:12

Geon. expl.: עלה וסבב LPT 159:27.

עֵין, עַיִן n.m. **ʿayin, the sixteenth letter of the alphabet** (Sy ܥܶܐ LS 503) sg. נון סמך עין נונא סמא לעינא (the order of the letters) *nun*, *samekh*, *ʿayin* (intimates that) fish is a remedy for the eye *Mei* 20b(24) // *Ned* 54b(28); ורב אושעיא עין PN (used to draw) an *ʿayin* (from his name as a signature) *Giṭ* 36a(26) // *Giṭ* 87b(4); עין *MsLᵐ Ex* 34:14

Y: עַיִן *Ned* ib.

עֵינָא#1 n.m./f. **eye, sight** (↓ √עיין, בת עינא, רציץ׳ עינא, גלגלא דעינא; TA עֵינָא TO Ex 21:26, Sy ܥܰܝܢܳܐ LS 522, Ma אינא MD 15) a. general: sg.cs. עין תורא the eye of an ox *Pes* 36a(34) [given as a measure of a small amount]; det. אחית דמעתא מעינה she shed a tear from her eye *Ket* 62b(17); *Ḥul* 111b(39) [↓ √חשש pe., mng. 3]; *BQ* 84a(24) [↓ √עורר pa.]; *Men* 64b(32); *Ned*

54b(29) // *Mei* 20b(24) [↓ עין]; אכסויי מעינא concealment [lit. being hidden from sight] *Pes* 31b(39); *BM* 42a(39); *Tan* 23a(46); pl. בפניא הוו שפירן עיניה לצפרא הוה כדמיקליין עיניה בנורא in the evening his eyes were sound, (and) in the morning it was as if his eyes were burnt in fire *BM* 85b(33); b. parts: sg. שוריאני דעינא the sinews of the eye *AZ* 28b(38) [↓ שוריינא mng. 1]; תרבא דעינא fat [i.e. white] of the eye *Bek* 38b(28) [expl. BH חֵלֶב עֵינֵמוֹ Ps 73:7]; בוביתא דעיניה pupil of the eye *Giṭ* 69a(12); גילגלא דעינא the eyeball *Tam* 32b(17; V[10]); שיפולי עינא the lower portions of (one) eye *TGAs42* 52:17; c. var. diseases and ailments: sg. דכאיב ליה עיניה לינוקא the child's eye hurt him *Yev* 71b(6); דקדחא לה עינא ... פקעה עינה ומיתה her eye was inflamed. Her eye ruptured and she died *AZ* 28b(36); *ib.* 29a(4); 65a(20); *Mei* 20b(24); *Giṭ* 69a(5); pl. דלפן עיניה his eyes drip *Ket* 77b(16); דמזורן עיניה one whose eyes have the *z*.-defect *Bek* 44a(29; L[1]) [↓ √2# זור pa.]; d. esp. of the evil eye: 1) w. בישא/בישתא [Ma אינא בישתא MD 15, JPA עין בישׁ(ה) DJPA 403, mng. 1e]: sg. עינא בישא *Ber* 20a(30); *ib.* 55b(35); עינא בישתא *Bo* 5:4; 2) elliptically: a) w. √יהב pe. to cast a spell [cf. MH[2] נתן עיניו בו BB 75a(34)]: pl. יהבו ביה רבנן עיניהו ונח נפשיה the scholars cast a spell upon him, and he died *BB* 14a(17); *BM* 85a(51); *San* 88b(36); *Ber* 58a(37); *Tan* 24b(13); b) w. √שלט pe. to have power by means of a glance: sg. כיון דנפיש אפחיהו שלטא בהו עינא since their haughtiness is great the (evil) eye has power over them *Pes* 50b(39; E[2]); *Ber* 55b(37); *BM* 84a(34); e. w. var. vbs.: 1) √אחד pe. to produce an illusion: ↓ √אחד pe., mng. 5; 2) √דלי pa.: pl. דלי עייניה he raised his eyes *Šab* 156b(36) [↓ √דלי pa., mng. 2]; 3) w. √יהב pe. to set one's sight (with evil designs) [cf. נתן עיניו באותה תינוקת BB 3b(38)]: pl. בת ישראל דיהבי גוים עיניהו עלה a Jewess upon whom pagans set their sight (for sexual pleasure) *Tan* 22a(17); 18; 4) √כחל pe.: a) to smear a salve on the eye: ↓ √כחל pe., mng. 2; b) to blind: ib., mng. 3; 5) √כסי itpa. to be concealed from sight: ↓ √כסי itpa., mng. 2b; 6) √מלי pe. to fill the eye socket with *kohl*, earth, etc.: ↓ √1# מלי pe., mng. II.2; 7) √נהר af. to enlighten: ↓ √1# נהר af., mng. 2; 8) √סמי pa. to efface: ↓ √סמי pa., mng. 2; 9) √עלם pa. to avert one's eyes: ולא עלים רב עיניה מיניה PN did not avert his glance from it *Ḥul* 95b(16); *ib.* 8; 10) √פצח pa. to make bright: ↓ √פצח pa.; 11) √צלי af. to glance: ↓ √1# צלי af., mng. 2; 12) √שלט pe. to discern: שיתסר מילי שלטא עינה דרועה the eye of a shepherd can perceive (an object at a distance of) sixteen miles *Bek* 54b(34) [↓ √שלט pe., mng. 3]; f. in sayings: sg. גירא בעינא דשטנא an arrow in Satan's eye [i.e. he has no control over me] *Qid* 81a(47) [+ //'s; ↓ 1# גירא mng. 1]; *Šab* 108a(40) // *BB* 89a(20) [↓ קרנא mng. 2]; *BQ* 85a(53) [↓ √עור pa.]; g. in a fig. sense: pl. מיתזלי בעינייהי they despise them [lit. they become disgraced in their eyes] *Soṭ* 47b(44); ומי חשידנא בעיניכו am I suspect by you? [lit. in your eyes] *Ber* 5b(40)

Y: עֵינָא *AZ* 28b(36; BAYTN 15).

– **בְּעֵינ־** prep. **in natural form** a. general: היכא דשליק חיטי בעיניהו ולא תברינהו כלל if he cooked wheat [i.e. the kernels] in its natural form and did not break them at all *Ber* 37a(26); בעינייהו בטלי does it [i.e. the water] lose its existence when it is by itself? *Er* 97b(27); *Pes* 44a(22); b. w. לית־/איתּ־: איתה בעינה (the stolen article) is still in existence *BQ* 105a(6); *Men* 12a(35); היכא דליתיה בעיניה where it is not in existence *San* 112b(23); *Zev* 110a(20); וכמאן דאיתיה לאיסורא בעיניה דמי it is as if the prohibition is in its natural state *AZ* 35a(9); *ib.* 49b(13); *Pes* 30a(6); *San* 29b(47); *Kar* 5a(17); *HP* 114:18; התם איתיה לקיוהא דפירא בעיניה הכא ליתיה לקיוהא דפירא בעיניה in that case [i.e. with weak vinegar] the acerbity of the fruit is present naturally. In this case [i.e. with vinegar which had been employed to contract blood vessels] the acerbity of the fruit is not present naturally *Pes* 75a(2); *BQ* 105a(19); דאיתנהו בעיניהו they are in existence *San* 72a(21); *Ket* 55a(8); *Ḥul* 131a(11); c. w. √הדר pe.: הדרה בעינה (the cow) returns (to its owner) as is *BQ* 95b(25); *BM* 43a(37); *Pes* 6a(3); *San* 33a(41); לאחר שבעה הדר בעיניה after seven (days the beam) returns to its natural state (when the *sukka* is dismantled) *Suk* 31a(27)

Y: בְּעֵינ־ *Ber* 37a(26).

– **כְּעֵין** prep. **similar to** (MH כעין BY 4444) בריך רחמנא דברא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא blessed is the Merciful One who created the earthly kingdom similar to the heavenly kingdom *Ber* 58a(43); כעין חדתתא like new ones *Pes* 30b(16); *BQ* 41a(55); *BB* 20a(19); *AZ* 3b(38); *Zev* 118b(11); כל דתקינו רבנן כעין דאוריתא תקינו whatever the scholars ordained they ordained as if with Pentateuchal authority *Yom* 31a(2) [+ //'s; ↓ דאורייתא mng. 2a]; *BM* 4a(42)

– **מֵעֵין** prep. **similar to** (JPA מעין DJPA 322) שופריה דרב כהנא מעין שופריה דר' אבהו PN's beauty is similar to PN₂'s beauty *BM* 84a(24) // *BB* 58a(16); והוא דפשר ליה מעין חילמיה this refers to a case where he interprets for him the essence of his dream *Ber* 55b(50)

2# עֵינָא, pl. **עֵינָתָא** n.m. **spring** (TA עֵינָא TO Gen 16:7, Sy ܥܝܢܐ LS 522, mng. 4, Ma אינא MD 15, mng. 2) a. general: sg. עינא דמיא a spring of water *Ber* 54a(37); *Šab* 33b(31); *ib.* 110a(40); *SŠHai* 6b(5); *ḤM* 45:11; pl. והאיכא עינאתא דמידליין are there not, in fact, springs which are higher (than the Euphrates)? *Bek* 55b(1); b. as first element of GN's: sg. עינא דבי שייפי *Giṭ* 89a(50)

Lit: Eshel, JSB 205+ [usage b]; Y: עֵינָא *Ber* ib.(BAYTN 15).

עִינְבְּתָא, pl. **עִינְבֵי** n.f. **grape, an infected pustule or boil** (↓ אינבא; TA עִנְבִּין pl. TO Num 13:23, Sy ܥܢܒܬܐ, pl. ܥܢܒܐ grape, berry, hemorrhoid LS 534, Ma עניבתא, pl. עניביא MD 353) **1. grape:** sg. עינבתא בת מינה a grape of the same type [i.e. similar to the pustule; v. mng. 2] *AZ* 28a(40); pl. חמרא עתיקא ועינבי old wine and grapes (which were mixed) *AZ* 66a(1); ההו' גבר' הוו גניבי ליה עינבי(ה) כול' שת' a certain man's grapes were being stolen the whole year *Ned* 62a(28); *BB* 24a(32); *ib.* 126a(12); עינבי דכרום grapes which dried up *BM* 106b(37); *Šab* 90a(47) [↓ 2# אילא]; *HP* 192:16; *ḤM* 39:14; **2. an infected pustule or boil:** sg. האי עינבתא פרונקא דמלאכא (דמותא) היא a pustule is a forerunner of the Angel of Death *AZ* 28a(39); עינבתא מיציתא intermediate pustule *HPQ* 223:12; *ḤM* 38:2 [in a list of diseases]

Geon. expl.: ניפוח כענבה שצומח על בשרו של אדם מלחה סרוחה כמו מורסא TGHark 22:27; TGWeisz 83:14 [mng. 2]; Y: עִינְבְּתָא *AZ* ib.(BAYTN 195).

– **עִינְבֵי תָּאלָא/תָּעְלָא** n.pl.f. **nightshade** (*Solanum nigrum*; calque < Akk *karān šēlibi* a medicinal plant CAD K 201; ↓ תעלא; Sy ܥܢܒܐ ܕܬܥܠܐ LS 534) עינבי ׳תאלי׳ *Giṭ* 70a(1) [Var: עינבי דתאל' M; עינבי תעלא OHT ib. 154:13]

Geon. expl.: חשיש יסמי באל עראק ענב אל תעלב OHT ib. 158:20, i.e. Arab عنب الثعلب Siggel 53; Lit: Flora 3:379+; Y: עִנְבֵי תָּאלָא *Giṭ* ib.

עִינּוּיָא n.m. **suffering** (< MH עִינּוּי Yeivin, BV 960, J 1072; ↓ √3# עני) sg. מילת' דידיע עינוייה השת' a matter whose suffering is known now *Ned* 80b(22); *ib.* 23

Y: עִינּוּיָא *Ned* ib.(BAYTN 258).

עינוניאתא, אינוניתא, עינוניתא n.f. perh. **small lobe** (< ↓ אונא (?) + ־יתא [dimin. ending]; ↓ 2# וורדא) sg. חדא אונא בשמלא וחדא עינוניתא מצרפין ליה לתרתין אוני we combine one lobe on the left and one small lobe into two lobes *Geon* 32:11; *ib.* 27:5; וקרי לה טבחי עינוניתא דוורדא the butchers call it [i.e. the extra lobe] 'the small lobe of the rose' *Ḥul* 47a(17); *TGHark* 84:34; *Geon* 27:3; *ib.* 13; אינוניתא דורדא *ib.* 32:9 [cf. Rashi, Ḥul ib.]; pl. עינוניאתא *HP* 203:6

Lit: Eps, Gr 116; Y: עִינּוּנִיתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 288).

עינוותנא, עִינְווְתָנָא n.m. **humble person** (↓ √עני 2#; TA עִנְוְתָן TO Num 12:3, JPA עינוותן DJPA 412) sg.m. עינותנא אנא I am a humble person *Soṭ* 40a(19); *ib.* 22; *Hor* 14a(10); עינותנא ושפלא ברכיה a humble person whose knees are low *San* 88b(33); pl.m. תא חזי בין תקיפי קמאי לעינוותני בתראי come (and) see (what is the difference) between the earlier harsh ones and the later humble ones *San* 11b(1; F[2])

Lit.: Gross, Patterns 116; Y: עִינְווְתָנָא *Hor* ib.(BAYTN 309).

עִינְווְתָנוּתָא n.f. **humility** (↓ √2# עני; JPA ענוותנו DJPA 412) sg. עינוותנותיה דרבה בר רב הונא PN's humility *MQ* 28a(32; L); *Soṭ* 40a(22; V[2]); *Nid* 20b(4)

Y: עִינְווְתָנוּתֵיהּ *MQ* ib.

עינאנא, עֵינָנָא n.m. **one having large eyes** (< ↓ 1# עינא + ־נא; cf. ↓ קרקפנא, שינגא, שכננא; Sy ܥܝܢܢܐ LS 522) pl. בני עינאני large-eyed children *Ket* 61a(1)

Lit: Eps, Stl 353; Y: עֵינֵי *Ket* ib.

עינתא n.f. **investigating** (↓ 1#עינא) sg. לשאנא דעינתא הוא it is a term of investigating *AnanSch* 26:8 [w. ref. to תָּתוּרוּ Num 15:39]

עיסורא ↓ עישורא n.

עִיסְקָא, abs. **עֲסַק** n.m. **business, joint venture, merchandise** (↓ √עסק; TA עִסְקִי pl. TJ 2K 4:13) **1. business, business deal:** a. general: sg.abs. דין עסק ביש this (was) a bad deal *BQ* 99b(54); det. הוו קא אזלי בעיסקא they were engaged in business *Ket* 69b(36); אגמריה עיסקא he taught him business *Qid* 30b(41); ובעי דנידע אי מצלח בעסקיה ואי לא he wants to know if he will be successful in his business or not (during the coming year) *Kar* 5b(53) // *Hor* 12a(39); פסיד עיסקך your business deal will suffer a loss *Ber* 56a(15); *ib.* 33; עיסקא רבה/זוטא a large/small business transaction *Ket* 66b(14); b. w. √עבד pe.: עבד עיסקא ורווח he engaged in business, and it was profitable *Er* 64b(2); *Tan* 21a(3); *Ket* 80b(17); *Soṭ* 21a(43); **2. joint venture (between two partners in which one supplies the capital and the other the work, and whose profits are divided between the two, two-thirds to the former and one-third to the latter, but whose losses are divided equally):** sg. *BM* 104b(40) [↓ √2#עסק itpa., mng. 6]; האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון a joint venture is considered as being half a loan and half a deposit *BM* 104b(37) // *BB* 70b(7); הני בתרי דעבדי עיסקא בהדי הדדי ורווח two certain people who made a joint venture together, and it was profitable *ib.* 105a(7); *ib.* 2 [↓ √1#קבל pa., mng. 1b]; 31b(36); 69a(44); וכל רווחא דהוי בהדין עסקא any profit which may accrue in this joint venture *SŠHai* 10b(15); שטר עיסקא a joint venture document *ib.* 10a(10) [fol. by a H explanation of the terms and the text of the A writ; ↓ 1#כיסא mng. 3]; pl. תרי עיסקי two joint ventures *BM* 105a(1); **3. merchandise, cargo:** sg. בעא מיניהו עסקא לא יהבו ליה he asked them for merchandise, (but) they did not give (it) to him *Beṣ* 32b(14); *MQ* 10b(34); *Ned* 50a(36) [↓ 3#גווזא]; הפוכי בעיסקא to deal in merchandise *Yev* 63a(31); עסקא דבגווה the cargo in it [i.e. the ship] *BB* 77b(13) [expl. MH אַנְתִּיקֵי ἐνθήκη Mib. 5:1]

Lit: Sperber, Nautica 134 [mng. 3]; Voc: עִיסְקָא HGP 28a:16; Y: עִיסְקָא *BB* ib.

[**עיפושא** ↓ אובשא n.]

עִיפּוּתָא n.f. **doubled-over portion** (↓ √עפף; Sy ܥܒܘܦܬܐ LS 538) sg. וליעבדוה לשיפתא לתתאי ועיפופ(ת)א לעילאי let them make a hem below and a doubled-over portion above *Šab* 134a(24); מעיף לתרתי רישי דרצועה בהדדי ומעייל חדא בגו חדא ורישא דהאי בעיפותא דהאי he folds the two ends of the strap (of the phylactery) over each other and puts one within the other and the top of one in the doubled-over portion of the other *ŠT* 492:49

עִיצְרָא, איצרא n.m. **juice** (↓ √עצר; Sy ܥܨܪܐ LS 540, mng. 4) sg. עיצרא דכרתי juice of leeks *Giṭ* 69b(47) [Var: עצרא Ar (AC 6:242); איצרא Ed]

Geon. expl.: עצארת אל כראת OHT Giṭ 158:6, i.e. عصارة الكراث. Lit: Nöld, MG 58[2]; Y: אִיצְרָא *Giṭ* ib.(BAYTN 109).

עֵיצְתָא n.f. **advice** (< BH 1#עֵצָה Yeivin, BV 770; ↓ √יעץ; JPA עיצתה det. DJPA 405) sg. סוף אזא עץ עיצתה למקטליה לדויד finally, he went (and) advised (him) to kill David *San* 101b(34; MGE 21:19)

עיקא n. **(uncertain)** pl. עיקי *HG3* 156:39 [Var: עוקין, עוקי]

Part of the sciatic nerve.

עִיקְבָא n.m. **heel, root, bottom part** (↓ √עקב, 1#עיקרא; TA עִקְּבָא TO Gen 25:26, Sy ܥܩܒܐ LS 541, Ma 1#עקבא MD 356; cf. Ma עגבא rounded part, joint MD 341) **1. heel:** sg. ואחית עקבך על' בארעא place your heel on it on the ground *ḤM* 44:22; עוקבי בארעה נקיש לי my heel knocked on the ground *Bo* 84:13; **2. root** [w. ref. to the point of attachment of a part of the body]: a. general: sg. עיקב' דבינת' the root of the hair *Naz* 39a(15); עיקבא דלישנא the root of the tongue *AnanSch* 24:18; pl.cs. חוי(ו)ורי עיקבי נימיהון the roots of the (dyed) strands of the hair (of their beards) become white *Naz* 39b(1); det. איפשר דניקו בעיקבי דגפה it is possible for (the bird) to raise itself on the roots of its wings [i.e. the joints where they are attached to the body] *Ḥul* 52a(13); **3. bottom part, end:** sg. אזל איתיב גבי עו(ו)(י)קבה דכולהו he went (and) sat at the end of all of them (at the feast) *San* 109b(36); אונא ואומא דסריכין מעיקביהו ועד סופיהו a (large) lobe and a (small) lobe which adhere (to each other) their entire length [lit. from their bottom part to their end] *Geon* 27:18; עקבא דשורא the bottom part of the wall *ḤM* 42:13; וקבר יתיה עם עקבא בארעא bury it [i.e. the knife] with the bottom part [i.e. the hilt(?)] in the ground *ib.* 44:21; pl. עיקבי דעטמי the bottom parts of the loins *HG3* 155:35; **4.** fig. **source:** sg. עיקבא דכל חכמתא דרבואתא בכל מימריהון בברייתא ובגמרא מתני' היא the source of all the wisdom of the Rabbis in all their statements in the *barraitot* and the *gemara* is the Mishna *OHT Yev* 72:12; *TGAs42* 27:3; עיקבה דשמעתא the source of the legal traditions *TGAs28* 45b:12

Lit: Eps, Stl 124. The text רפיק בעיקבא plowing at the root (of the date palm) *BB* 54a(21) is exceptional in that עיקבא refers to a botanical species. Note, however, that the mss. GP[2] read: רפק בה פורתא; Y: עִיקְבֵי *Ḥul* 52a(13; BAYTN 123).

– **בְּעִיקְבֵ־** prep. **following** (Sy ܒܥܩܒ(-) PSm 2960) בעו(ו)(י)קבה דהא מילתא following that matter *TGHark* 190:34

– **מֵעִיקְבֵ־** prep. **from the beginning of ...** דלא הוו קידושין מעקבייהו the betrothal was invalid from its beginning *Šeel* 121:29(Var)

– **מֵעִיקְבָא, מאיקבא** adv. **from the beginning, originally** (↓ מעיקרא) איח ליה אויבים מעיקבה (if) he has enemies from the beginning *MQ* 18b(53) [RaḤ: מעיקרא]; *TGHark* 102:18; מעיקבא נינוה נהפכת אמרו ליה they told him [i.e. Jonah] from the beginning: "Nineveh will be overturned" [v. Jon 3:4] *San* 89b(15); *ib.* 59b(15); קדים ואייתי לי מעיקבא bring it to me first *BQ* 113b(31; F[1]); *HP* 28:19; *ib.* 85:13; 177:29; מאיקבא *BB* 106b(22; HP 96:27); אשה מאיקבה מורדת היא a woman from the beginning is rebellious *HP* 82:13 [v. BQ 113a(19)]

Voc: מֵאִיקְבָּה HGP 4a:37.

1# עִיקָּרָא, cs. **עִיקַּר** n.m. **root, essential portion** (↓ √עקר; BA עִקַּר Da 4:12, Sy ܥܩܪܐ LS 543) **1. root:** sg.cs. עקר *ḤM* 40:16; det. *Nid* 17a(17); עיקרא דדיקלא the root of the date palm *Suk* 31a(42); *ib.* 36b(27); *TGAs42* 164:7; עיקרא דאספסתא עתיקתא a root of old alfalfa *Giṭ* 69a(18); *HP* 204:10 [↓ אגדנא]; *Giṭ* 69a(37) [↓ 2#חומתא]; *Ḥul* 59a(1) [↓ נוריתא]; **2. essential portion, major part:** sg.cs. עיקר טירחא חד יומא הוא the major part of the effort is one day *MQ* 9a(3); *ib.* 21a(37); עיקר מילתא the essence of the matter *Ket* 90a(16); *Men* 79a(42); *TGHark* 160:19; עיקר איסורא the essential part of the prohibition *Yev* 91a(18); *Soṭ* 45b(41); *BM* 103b(35) [↓ √2#כלם]; *BB* 15b(10); *San* 39a(49); *Zev* 11a(27); *TGHark* 163:11; pl. עיקרי דהא מילתא *IŠGF* 72:7

Y: עִיקָּרָא *Ḥul* ib.(BAYTN 136).

– **מֵעִיקָּרָא** adv. **originally, at first, already, original status** (↓ מעיקבא) **1. originally, at first, already:** a. alone: מעיקרא לא הוה ידע originally he did not know *BB* 16a(41); מחוורתא כדשנין מעיקרא it is evident that it is as we originally replied *Er* 96a(12); כדאמרינן מעיקרא as we originally said *AZ* 33a(28); הא דאתא מטרא מעיקרא this refers to a case where it had already rained *Tan* 6b(30); והא {הוה} איעברא תלתא ירחי מעיקרא was she not, in fact, already pregnant for three months? *Soṭ* 12a(44); *Yev* 108a(28); b. ≠ השתא now: דהוה יקירא מעיקרא וזיל השתא it was originally expensive and now it is cheap *BB* 104a(21); דרכום מעיקרא ענבי והשתא חמרא (if) he trod them, (they were) originally grapes, and (they are) now wine *ib.* 126a(5); *AZ* 47a(7); השתא אין מעיקרא לא now yes [i.e. immediately before the execution], originally [i.e. at a previous time] no *San* 43a(42); *Šab* 19b(5); *Yev* 87a(45); *Ket* 25a(1); *Qid* 24b(49); *San* 88b(38); c. ≠ לבסוף finally: היכא דילדה תאומ' ניקיבה מעיקרא וזכר לבסוף a case where she gave birth to twins, first a female and finally a male *Kar* 10a(35); *MQ* 16b(7); *Ket* 86a(4); *Qid* 69b(30); *BQ* 65a(18); *Mei* 12a(26); d. ≠ מיכן ולהבא אין מעיקרא לא: מיכן ולהבא from this time on – yes, originally – no *Beṣ* 10a(36); **2. original status:** בתר מעיקרא אזלינן we follow the original status *BQ* 18a(4); כדמעיקרא יהבינן לה we give her [i.e. the orphan] according to (the father's) original (worth) *Ket* 68a(43); *BM* 74b(5) [value of a field]; זיל בתר מעיקרא ... זיל בתר בסוף

follow the original/final status (of the woman) *Ket* 52a(34)

Lit: Bacher 154; Voc: מֵעִיקָּרָה HGP 17b:31; מֵיעִיקָרָה HPP 41:18; Y: מֵעִיקְּרָא *Ber* 9b(46).

עיקרא #2 ↓ איקא n.

עִיר adj., n. **awake** (↓ √עור pe., pass.part.; Sy ܥܝܪܐ LS 523) n., pl.m. **1. one who is awake:** עירי ושכבי להוו עלך סהדי may the ones who are awake and the ones who are asleep be witnesses against you? *San* 29b(6); **2. angel** (< BA עִירִין HALOT 1946; Sy ܥܝܪܐ LS 523, mng. 2): pl. עירין דלא שכבין angels that do not sleep *Bo* 133:8

Y: עִירֵי *San* ib.

[עירבובא ↓ עירובא #1 n.]

1# עֵירוּבָא n.m. **(forbidden) mixture (of seeds), *'eruv*** (↓ √ערב #2; TA עִירוּבִין pl. TO Lev 19:19 [H כִּלְאַיִם]; mng. 2: < MH עֵירוּב Yeivin, BV 959, J 1075; ↓ √ערב #4; JPA עירוב DJPA 405) **1. (forbidden) mixture (of seeds):** sg. כשותא בכרמא ערובא dodder in a vineyard is a (forbidden) mixture *Šab* 139a(51); **2. *'eruv*, a legal fiction by which the Sabbath limits are 'mixed' in order to allow the carrying of objects within and between them:** sg. ריפתא דעירובא bread of an *'eruv Ber* 39b(29); *Šab* 117b(53); דקא מותבי עירובא בבי כנישתא דאבי גובר (people) who were placing an *'eruv* in the synagogue of GN *Er* 61b(28); *ib.* 67a(3); *TGAs42* 166:14

Voc: עִירוּבָּא VTM 27; Y: עֵירוּבָא *Šab* ib.(BAYTN 142).

2# עֵירוּבָא n.m. **setting** (of the sun; ↓ √ערב #3; TA עירובי שימשא TgPs 104:23 [v. TW 2:241]) sg.cs. מכי עירוב ש⟨משא⟩ ליליא הוא from the time of the setting of the sun it is night *Ber* 2b(25)

עִירוּקָא n.m. **flight** (↓ √ערק; Sy ܥܪܘܩܝܐ LS 550) sg. עירוקיה מיסתייה his flight suffices for her [i.e. it invalidates the woman's betrothal] *Yev* 37a(13)

Y: עִירוּקֵיהּ *Yev* ib.(BAYTN 142).

עישפא ↓ אישפא n.

עִישְׂבָא, עסבא n.m. **herb** (TA עִסְבָּא TO Gen 1:29, Sy ܥܣܒܐ LS 536) coll. עסבא דדברא herbs of the field *Pes* 118a(21); עישבא *TGAs42* 161:7; pl. איתנחה עילוי עשבי והלמה (the dissected thigh) was placed upon herbs and (the thigh) closed together *BB* 74b(20) [P[1]: עישבי]; 22

Y: עִישְׂבָא *BB* ib.(BAYTN 123).

עִישּׁוּיָא n.m. **compulsion** (↓ √עסי) sg. מעלאי דידי היינו עישוייה my entering constitutes compulsion against him *Ket* 53a(10)

עִישּׂוּרָא, עיסורא, cs. **עיסור** n.m. **a tenth** (↓ √עשׂר; MH עִישּׂוּר MBikK 2:6, J 1077) sg.cs. עישור נכסי a tenth of the estate *Ket* 69a(34); וכד מינסבן שקלן עיסור ניכסי when (the daughters) get married, they take a tenth of the estate *HP* 112:6; *ib.* 117:30; 118:18; det. לא דאמי עישורא בתרא לעישורא קמא the latter tenth [i.e. ten percent of ninety, etc.] is not similar to the former tenth [i.e. ten percent of a hundred] *Ket* 50a(12); *Bek* 60b(37)

Y: עִישּׂוּרָא *Ket* ib.(BAYTN 258).

עִישּׂוּרִיתָא n.f. **tenth, group of ten** (↓ √עשׂר; cf. Sy ܥܣܘܪܝܬܐ LS 537) **1. tenth:** pl. בעישורייתא דבי ר' in (the case of) the tenths of those of PN's household *Ned* 39b(40; V[2]) [i.e. each daughter receives ten percent of the estate in succession and hence a remainder always exists]; **2. group of ten:** pl. עישורייתא *BM* 64a(1; V[22]) [H: עשוריאתא]

Voc: עִישּׂוּרְיָיתָא HGP 24b:22; Y: עִישּׂוּרְיָיתָא *BM* ib.(BAYTN 331).

עכב vb. **to restrain, delay, detain, wait, be essential** (↓ עיכובא, עכבא; JPA עכב DJPA 412) **Pa. 1. to restrain, prevent:** עכבינהו אותבינהו תלתא בי שימשי he restrained them : made them stay put [double rdg.] (from fighting) on three (consecutive) Fridays *Giṭ* 52a(32); מארי ארעא מעכב אמארי בתי the owner of the field can restrain the owner of the houses (from selling) *BM* 108b(32); אתו בני מתא מעכבי עליהו the local (merchants) came to prevent them (from selling) *BB* 22a(12); *ib.* 21b(37); *BM* 79b(20) // *AZ* 65a(45); **2. to delay, postpone:** איהי מציא מעכבא she can postpone (the marriage) *Ket* 57b(12); לא נעכביה למימשא ידיה וכרעיה he should not delay in washing his hands and feet *Anan* 32:24; **3. to detain:** עכבינהו גביה he detained them with him *BB* 12b(16); **4. to wait** [v. Itpa., mng. 2]: עכיב עד דשקיל שמע' דרב יהוד' בר יחזקאל ברישא וניתיב לך

wait until PN's servant takes first and (then) we shall give you *Qid* 70a(27) [M: נטר]; ולא תעכב do not wait *ḤM* 40:4; **5. to be indispensable, essential** [lit. to prevent (an act by omission); MH עכב pa. J 1077]: עבודה דמעכבא כפרה a (Temple) service which is indispensable for atonement *Zev* 18a(17); *Pes* 78b(15); *Yom* 5a(2); *ib.* 40a(23); *Yev* 70b(33); *Naz* 14b(19); *Zev* 52a(17; V[11]); *AnanSch* 8:12; מעכבי אהדדי (the two loaves) are mutually essential [i.e. they cannot be brought separately] *Men* 14b(4); *BM* 54a(10)

Itpa. 1. to be delayed: אי מיבעינא ביני ביני לא איעכב if I am needed in the meantime I shall not be delayed *San* 98a(50); אי דאתי וחליף ליעכב if he is passing through, let (the marriage) be delayed *Ket* 3b(27); ואיעכבו תלתא יומי they were delayed for three days (because of the circumcision) *Anan* 82:3; ציבורא דאיעכבא להו תפלת המנחה עד עידן רמשא a group whose *minḥa*-prayer was delayed until eventide *TGHark* 131:8; **2. to wait:** איעכב לי דאזיל בהדך לא איעכב wait for me so that I can go with you. He did not wait *Ket* 62b(38); כי מטא לארבע' איעכב לארבע' אחרינ' when he came to the fourth (day), he waited another four (days) *Nid* 66a(54) [Ed: נטר]; **3. to remain away:** ליזיל שתא וליעכב שתא וליהדר שתא let (the messenger) travel for a year, remain away for a year, and return in a year *BB* 4a(19); *Ḥul* 105b(53); *ib.* 110a(10); דילמ' תתעכב ותתיב גביה so that she should remain : dwell [double rdg.] with him *Yev* 85a(44)

עַכְבָּא n.m. **delay** (↓ √עכב) sg. לא מפריש בשאילתא מחמת מאי ניהי עכבא it is not explicit in the question for what reason there is a delay (in giving her the *ketubba*) *Geon* 155:16

עַכְבְּרָא, עקברא n.m. **mouse** (↓ עכברתא; TA עַכְבְּרָא TO Lev 11:29, Sy ܥܘܩܒܪܐ LS 542, JPA עכבר DJPA 412) sg. *Šab* 121b(11); *Beṣ* 36b(18); *AZ* 68b(22); לאו עכברא גנב אלא חורא גנב the mouse did not steal, but the hole stole *Giṭ* 45a(7) // *Qid* 56b(2) // *Ara* 30a(8); עכברא דשכיב אדינרי 'a mouse that is lying on *denars*' *San* 29b(20) [nickname of a miserly person; Var: עקברא HP 79:34]; pl. עכברי שקלוה the mice took it [i.e. the *geṭ*] *Giṭ* 19b(56); אכל עכברי ואיחבל ומית (the cat) ate the mice, became sick, and died *BM* 97a(12); *ib.* 6

Y: עַכְבְּרָא *San* ib.(BAYTN 221).

עַכְבַּרְתָּא n.f. **mouse** (↓ עכברא; Sy ܥܘܩܒܪܬܐ LS 542) sg. *Beṣ* 38b(18; V[17])

עָכִיר adj. **turbid, unclear** (↓ √עכר #1 pe., pass. part.; JPA עכיר DJPA 406) **1. turbid:** pl.m. חזונהו למיא דקא ⟨מי⟩דאלו ועכירי they saw the water rising and becoming turbid *Šab* 108a(30); *Ḥul* 55b(15) [≠ ↓ צִיל mng. 1a]; *Bek* 7a(50) [donkey's urine; ↓ הבלא mng. 4]; **2. unclear:** sg.m. חזייה דהוה עכירא דעתיה he saw that his mind was unclear *Men* 53a(33)

Y: עָכִירֵי *Šab* ib.

עכל vb. **to consume, disintegrate** (< ↓ √אכל #1; Sy ܐܬܐܟܠ etpe. LS 17, Ma עתכיל, מיתכיל MD 17, s.v. אכל #1 etpe.) **Itpe. 1. to be consumed:** a. general: האי איעכולי איעכל והאי אישרוצי אשריץ this one [i.e. the clean fish that was swallowed] was completely consumed (by the unclean fish), but this one actually bred (it) [i.e. the clean fish found inside it] *Bek* 7b(41); b. by fire [cf. Ma: תיכלאן נורא MD 17]: דאי הפיך ביה הוה מיעכל ואי לא הפיך ביה לא הוה מיעכל if he turns it over [i.e. the sacrifice] it will be consumed. If he does not turn it over, it will not be consumed *Švu* 17b(6); *ib.* 9; **2. to disintegrate:** והני מילי ד{ו}א״יעכיל איתעכולי אבל לא איעכול ניביה כשי' this refers to when (the tendons) had completely disintegrated. But (if) its tendons had not (completely) disintegrated, (the animal) is fit *Ḥul* 54b(12) [cf. HP 204:15]; זמנין דמתעכל קיטריהו sometimes their knot [i.e. of the money bags] disintegrates *Beṣ* 11a(1)

עכלא ↓ אכלא n.

עכמא n.m. **dark color** (< אכמא*; ↓ אוכם) pl.m. עכמי עכמי דדאמי לכוחלא (a lung) which has various dark (spots) similar to stibnite *Ḥul* 46b(32; HP 199:6)

Lit: S. Sassoon, HP 199[ד].

עַכְנָא n.f. **snake** (Semiticized form < ἔχις, ἔχιδνα Lehnw 415; cf. Sy ܐܟܕܢܐ LS 16) sg. אשכחוה דנח נפשיה והדירא ליה עכנא they found that

he had died, and a snake had encircled him *BQ* 117b(1); הוה הדירא ליה עכנא למערתיה a snake had encircled (the entrance of) his burial cave *BM* 85a(32; **Es**); *ib.* 84b(32)

Lit: Fauna 44+; Y: עַכְנָא *BM* ib.(BAYTN 92).

עכר #1 vb. **to make turbid, disturbed** (↓ עוכרא, עכיר; JPA עכר to make turbid DJPA 406, Ma אכר #2 MD 18) **Pe.:** דלא לירמי בידיה וליעכרינהו אבל במנא כי עכר להו בידיה שפיר דמי he should not place it [i.e. the earth] with his hand and make it [i.e. the water] turbid, but (if the earth is) in the vessel, when he makes it turbid it is proper *Nid* 20a(47); ומינייהו עכרי חלבא some of them [i.e. the foods mentioned] make the (mother's) milk turbid *Ket* 60b(52)

Itpe. 1. to become turbid: דיל׳ מיעברא ומעכר חלב⟨ה⟩ וקטל׳ לה perhaps she will become pregnant, her milk will become turbid, and she will cause its death [i.e. of her previous nursing child] *Yev* 42b(1); **2.** perh. **to be troubled, disturbed:** ניעכר מוחך may his mind be disturbed! *BQ* 99b(24) [but v. ↓ √עבר itpa., mng. 1]

RaḤ: יתבלבל מוחו OHR BQ 97:29 [Itpe., mng. 2].

עכר #2, אכר vb. **to detain, hold back** (Sy ܥܟܪ pa., etpa. LS 523, Ma אכר #1 MD 17) **Pe.:** ואכרנא להון באיסכופת בתיהון I detain you at the thresholds of their houses *Bo* 6:6

Itpe. to be held back: ויתעכר לעיני כל חזוהי may he be held back before the eyes of all who see him *Bo* 74:4

Lit: Eps, Stl 334 [Pe.].

עַל, עֲל־, דְ־, עַל prep. **on, upon, concerning, alongside,** conj. **because, since** (↓ אדרבא, אַ־; Sy ܥܠ LS 526, Ma על #1 MD 349, JPA על conj. DJPA 406) w. suf.: 1sg. עלאי *Tan* 23b(49); עליי *Ket* 92b(7); 2m. עליך *Pes* 114a(6); f. עליכי *Bo* 1:14; 3m. עליה *BB* 73b(21); f. עלה *Yev* 10b(21); 1pl. עלן *Ḥag* 5b(18); עלנא *TGHark* 1:18; 2m. עליכו *Giṭ* 62a(50); עליכו *Yom* 40a(13); עליכון *Bo* 10:7; f. עליכין *Bo* 19:5; 3m. עלייהו *Šab* 16a(21); עליהון *SŠHai* 9a(14); f. עלייהי *Šab* 57a(22); עליהי *HP* 10:12; עליהין *Bo* 58:11;- **I.** prep. **1. on, upon, over:** a. physical: טעונאי עלך טעונך עלי my burden is upon you. Your burden is upon me *Šab* 66b(41); דילמ׳ דמנח גומרתא עליה וקלי ליה perhaps he will place a live coal on it [i.e. the skull bone] and char it (so that it splits open) *Ḥul* 11a(18); *Pes* 84b(20); *Ket* 109b(15); נפל עלה חורבא ומתה a ruined building fell upon her and she died *BB* 146b(2); *Anan* 49:16; אתא שדא עליה שושילתא he came (and) placed a chain over him [i.e. Ashmedai] *Giṭ* 68a(50); וזגא עליהון he lay down upon them *Mei* 14b(11); *Beṣ* 14b(41); *Anan* 45:10; ורשום איניש לא אית עלוהי no one's mark is on him [i.e. the slave] *Giṭ* 86a(7) // *SŠHai* 7a(12) [quoted from a legal document]; *Giṭ* 68a(41); האי שטרא פרסאה דחתי׳ עליה סהדי ישר׳ a certain Persian deed upon which Jewish witnesses are signed *Giṭ* 19b(30); *BB* 74a(40); אמור עליה recite over it *ḤM* 42:3; b. in a fig. sense: 1) in non-verbal phrases: שלם עלך מלכא well-being upon you, oh king! *Giṭ* 56a(52); חבל עלך קיסר woe to you, emperor *ib.* 57b(45) [↓ חבל interj.]; וי וי עליכו דיוי woe to you, *dews Bo* 78:20 [cf. Ma ואי עלאי, Sy ܚܠܦ, ܗ MG 354[1]]; פלגא עלאי ופלגא עליה half (of the monetary loss) is upon me and half upon him *SŠHai* 10b(6); 2) in verbal phrases: רמו עליה חומריה דרב וחומריה דשמואל they imposed upon him the stringent ruling of PN and the stringent ruling of PN_2 *Er* 6b(29); בעו רבנן רחמי עליה the scholars prayed for him [lit. asked for mercy upon him] *Yom* 21a(1); דלאו עליה קא סמכינן אסימני הוא דקא סמכינן we do not rely upon it [i.e. a woman's testimony], but we rely upon the distinctive marks (of the corpse) *Yev* 115b(2); לא קא מקבלי עלאי אינשי ביתאי my wife is not acceptable to me *Tan* 23b(49); ומנלן דיאשיה מלך עליהו how do we know that PN ruled over them? *Ara* 33a(15); **2. concerning, about:** מאי תהוי עלה דההיא איתתא what will become of me (in my old age)? *Yev* 65b(42); הוה דאיג עלה דמילתא טובא he was very anxious about the matter *Šab* 156b(21); משה גזר עליהו ... יהושע גזר עליהו Moses decreed concerning them. Joshua decreed concerning them *Yev* 79a(44); משו ידייכו בצפרא ומתנו עליהו כולי יומא wash your hands in the morning and stipulate concerning them for the whole day *Ḥul* 107a(2); ותני עלה בברייתא he learns concerning it in a *barraita Er* 82a(10); ההיא ארבא דהוו מינצי עלה בתרי a certain boat about which two people were quarreling *BB* 34b(1); משתבע על שארא he swears about the rest *BM* 5a(34); *Švu* 24a(18); פקידנא וכתבו עליה אדרכתא דא we ordered them to write this *adraxta*-document concerning him *Dec* 5:7; ושאלינן עליה we asked about him *ib.* 9:9; **3. alongside, along** [cf. BH על BDB 757, mng. 6a, Akk *ina muḫḫi* (*nāri*) CAD N/1 371]: על נהרא דמיא alongside a river of (running) water *Kar* 6a(10) // *Hor* 12a(44); *BM* 18a(33); במאתא פלנית דעל נהר פלוני מותבה in such-and-such a town which is (located) alongside such-and-such a river *SŠHai* 2a(3); על כיף ימא along the seashore *Ned* 50a(33); **4. in the presence of:** כדדרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא as a certain Galilean expounded in the presence of PN *Šab* 31b(39) // *ib.* 88a(13) // *BQ* 52a(13) // *San* 113a(57) // *Mak* 23a(15); **5. in a case of:** רב מנגיד ... על דמסר מודעא אגיטא ועל דמצער שליחא דרבנן PN used to give lashes in the case of one who submits a protest concerning a *geṭ*, and in the case of one who harassed a messenger of the scholars *Yev* 52a(19) // *Qid* 12b(20); *Šab* 156a(22); **6. w.** איכא **to possess:** איכא עליה תוריתא דנהמא it possesses the look of bread *Ber* 37b(41); **7.** in phrase אית ל־ על־ **to owe to s.o.** [JPA אית על DJPA 55, usage b.7]: אית לי על פל׳ חוב ממונא נפישא so-and-so owes me a large monetary debt *SŠHai* 16b(13); *ib.* 9a(14); ויהבית ליה רשותא על כל מאן דאית לי עליהון מידעם I have given him permission concerning anyone who owes me anything *ib.* 9a(11); אית ליה עלאי אלפא זוזי I owe him one thousand *zuzim SŠSad* 235:3; *ib.* 200:21; **8.** in phrase ... על חד ... **times as much per unit** [Ma עַל חַד MD 116, MG 349, TA עַל האד תרין, etc. על חד תרין TJ Zec 9:12, Sy ܥܠ ܚܕ ܬܪ̈ܝܢ Ex 22:7; cf. JPA על חד תרין DJPA 261]: על חד כמה וכמה twice as much *RH* 23a(32) [Var: אחד תרי GRH 13:24]; *MQ* 12b(42; **V**[17]); *BB* 91a(9; **P**[1]); *San* 94a(49); *AZ* 16a(36); *Men* 87a(23); על חד תלתא מיא three times as much water *Šab* 77a(4); על חד ארבעה four times as much *Er* 29b(25); **9. w.** specific vbs.: a. ↓ √אושׁ pe., mng. 1b; b. ↓ √אזל #1 pe., mng. II.1; c. ↓ √אחד pe., af.; d. ↓ √אסר pe., mng. 4; e. ↓ √אתי pe., mng. 1.d.5; f. ↓ √בחשׁ pe., mng. 3; g. ↓ √ברך pa., mng. 2b; h. ↓ √דמי pe., mng. 2b; i. ↓ √הדר #1 pa., mng. 2; j. ↓ √חבב pe.,

pass.part.; k. ↓ √חוב itpa., mng. 1d; l. ↓ √חול pe., mng. b; m. ↓ √חוס pe.; n. ↓ √ידי af., mng. 1b; o. ↓ √יתב pe., mng. 1.c.1; p. ↓ √כרז af., usage b; q. ↓ √לוט pe., usage b; r. ↓ √מלך #2 itpe., mng. 2; s. ↓ √נפל pe., mngs. 4, 5, 7; t. ↓ √סלק #1 pe., mng. 20f; u. ↓ √סמך pe., mng. 3; v. ↓ √סני pe., mng. 2; w. ↓ √עבר pe., mng. 3; x. ↓ √ערם pa.; y. ↓ √פלג pe., mng. 6; z. ↓ √פתח pe., mng. 6e; aa. ↓ √צור #2 pe.; bb. ↓ √קבל pa., mng. 4; cc. ↓ √קום pe., mng. I.2; II. 14, 15, 16, 17; pa., mng. 7; af., mng. II.1; dd. ↓ √קפד itpe., usage a; ee. ↓ √קפץ #1 pe., mng. 2b; ff. ↓ √קרע pe., mng. 2a; gg. ↓ √רחץ #1 pe., pass.part., itpe.; hh. ↓ √רמי #1 pe., mng. 9; ii. ↓ √רתח pe., mng. 4; jj. ↓ √שאל itpe., mng. 2; **II.** conj. **because, since** [Sy ܥܠ ܕ- PSm 2887]: על דאחילו עלויה יומא רבא {ב}⟨ד⟩שבתא because they profaned the great day of the Sabbath for his sake *Šab* 156a(33); **III.** in compound forms: ↓ על אפי, על גבי־, על ידי s.v. אפא #1, ידא s.v. על ידי, אחורי, על מנת, אליבא, על שום ד־, על כורח־ s.v. שמא

Forms w/o suf. of this word occur in JBA of BT only in archaic and dialectal passages, e.g. *Ned* 3b(23); 8a(20); 12a(11); *Kar* 2b(53); 5a(4); *Naz* 3a(5); *ib.* 11b(23), but occur *passim* in *Anan*, *Bo*, and the Geonic lit. Lit: Eps, Gr 132+; id., Stl 98; Y: עַל *Pes* 63b(4).

עלב vb. (Sy ܥܠܒ to surpass, take advantage LS 526) ↓ עולבנא

עֲלוֹלָא n.m. **member of the Geonic academy** (lit. one who enters; ↓ √עלל *qāṭōl*-form; Sy ܥܠܘܠܐ LS 524) pl. עלולי דסמיכו⟨י⟩ן על רבנן the members (of the Geonic academy) who rely on the Rabbis *IŠGF* 117:16

עלולי n.m.pl. **a type of claim** (↓ √עלל) *Giṭ* 86a(6); *SŠHai* 7a(11)

Y: עִלּוּלֵי *Giṭ* ib.(BAYTN 70).

עלי vb. **to raise the status or price, improve** (↓ מולא #1, מעלי adj., מעליותא, עילאה, עילאי, עילוי prep., עילויא, עיליתא #1, עיליתא #2; Sy ܥܠܐ pa., etpa. LS 527) **Pa. 1. to raise the status:** עלוי קא מעלי ליה he greatly elevates its status [i.e. of the letter *mem* by writing it closed] *Šab* 104a(1); *Meg* 27a(15); עלויי קא מעלינא ליך I am significantly raising your status *Ket* 12b(16); דעלויי עלייה לשמירתו he actually raised the status of its safekeeping (by handing it over to a paid

guardian) *BQ* 11b(17) // *BM* 36a(34); *BB* 97b(11); *Tem* 9a(28); **2. to improve:** מי קאמ' דלא מעלו עו(י)לויי מעלו ולפום שעת' איטריד who says that (dates) do not improve (one's constitution)? They do indeed improve (his constitution), but he was temporarily incapacitated *Ket* 10b(51); חומץ מעלי להו לשנים vinegar improves the teeth *Šab* 111a(21); *ib.* 109a(13); 129a(47); **3. to raise the price:** מעלינן ליה כנכסי דבי בר מריון we are raising its [i.e. the field's] price like the property of PN *BB* 12b(41); ולית לי לאוסופי עליה באגרא ולא לעלוייה עלוהי כלהון אילין ירחי I cannot raise its rent or raise its price during all these months *SŠHai* 8a(16; **O**); **4. to compensate:** התם דעלו אהדדי מכלל דהכא לא עלו אהדדי אטו בשופטני עסיק' דהאי שקיל איספלידא והאי שקיל תרבצתא ולא מעלו להדדי אמ' ל' דעל{ו}⟨י⟩ באשיתא וה{דר}⟨ורד⟩י באוירא לא על{ו}⟨י⟩ in that case [i.e. of the vineyard and the wheat field] they compensated each other. Does this imply that in this case they did not compensate each other? Are we dealing with idiots, that this one takes a vaulted chamber and that one takes a courtyard, and they do not compensate one another? He said to him: "He compensated for the wall and the reeds. He did not compensate for the air rights" *BB* 7a(38; **F**²) **Itpa.** w. -ל **to improve o.s.:** איעליא לה אימך your mother has improved herself in this matter [i.e. cooking the proper dish] *Yev* 63a(44)

עלי n.pl.m. **leaves** (dial.; JPA 2# עלה DJPA 408) יבעיון רחמי אתכליא על עליא דאילמלי עליא לא מתקיימין אתכליא let the clusters pray for the leaves. For were it not for the leaves, the clusters could not exist *Ḥul* 92a(44) [quoted in a prov. from Eretz Israel]; עליהו *Suk* 13a(4; Ar [AC 8:40, s.v. שוך, ס"א]) [Ed: טרפייהו]

עֲלִילוּתָא n.f. **perversity** (< MH² עלילה J 1083) sg. והנך אינשי דסאגו בעלילותא those people who walk in perversity *Šab* 88b(2) [**M:** בעלילתא]
Y: עֲלִילוּתָא *Šab* ib.(BAYTN 177).

עליתא n.f. **(uncertain)** sg. זוזי לתיליתא שכיחי לעליתא לא שכיחי money for ... is available; for ... it is not available *Ḥag* 5a(53) [**L:** לעללא *ib.*]
V. Rashi and RaḤ for suggestions.

עלל, אלל vb. **to enter, penetrate, fit,** pa. **bring in, insert** (↓ אוללא, מעלא v.n., מעלי prep., מעלנא, עיללתא, עלולי, עלולא, עילתא, עילא 1#; Sy ܥܠ LS 524, Ma 1# אלל MD 20) **Pe.** (a/u), pf. 1sg. עאלית *Šab* 140a(28); 3m. עאל *BB* 74a(2); על *Yev* 42b(11); f. עלת *Šab* 63b(4; **V**); על *BQ* 48a(15); עלא *ib.*(**F**¹); 1pl. עאלנא *SŠSad* 213:3; 3m. עלו *Ber* 57a(50); עול *Giṭ* 16b(41); עיול *Giṭ* 57a(23); *MQ* 11a(29); *ib.* 12a(12); imp. 1sg. איעול *Ḥag* 5b(40); ניעול *BB* 58a(8); 2m. תיעול *Ber* 18b(47; **P**); 3m. ליעול *Ber* 47a(5); ניעול *Pes* 112b(31); f. תיעול *San* 39a(36); 1pl. ניעול *Tan* 9b(23); 2m. תיעלון *Bo* 82:8; 3m. ליעלו *BB* 36b(12); ליעלו *Er* 54b(43); imper. 2sg.m. עול *Pes* 94b(31); 2pl.m. עולו *San* 70b(33); *Bo* 139:7; inf. למיעל *Tan* 23b(6); part. 1sg. עיילנא *Ḥul* 7b(19); 2m. עיילת *Bek* 17a(13); 3m. עייל *Anan* 52:14; עאיל *MQ* 17a(47); אייל *Ber* 56a(54; MGG 706:11); f. עיילא *Bek* 8b(19); 1pl. עיילינן *Meg* 28b(25); 2m. עייליתו *Zev* 114a(23); עייליתו *AnanSch* 10:16; 3m. עיילי *Yev* 21b(10); עיילין *Anan* 35:3; f. עיילן *Ḥul* 50b(39; **V**¹¹);- **1. to enter, go in, penetrate, fit in:** a. alone: 1) people: אי פקח הוא עייל לתחומא כיון דעל על if he is clever he enters the (Sabbath) limit. When he has entered he remains *Er* 41b(44); עאל בעידנא דעיילי אינשי he entered (the town) when people (generally) enter *BM* 93b(16); בעינא דניעול עאל I want to enter (the cave). He entered *BB* 58a(8); ועאל טייעא כי רכיב גמלא the Arab entered mounted on a camel *ib.* 74a(2); ולא עָיוֹל [= עיול] לגוה they did not enter into it [i.e. his house] *MQ* 12a(12; HPP 280:20) [v. Kara 144[53]]; 2) objects: סימפונא נקיט ועייל (the needle) takes the path through the bronchus and enters (the lung) *Ḥul* 48b(12); חזאי מחטא דאייל בשיראייה דמלכא I saw a needle which was entering the king's silk garments *Ber* 56a(54; MGG 706:11); שבשתא דעל על an error which has entered remains *Pes* 112a(44) // *BB* 21a(43); b. w. var. preps.: 1) -ב: פילא דעייל בקופא דמחטא an elephant which goes through the eye of a needle *Ber* 55b(56) [cf. Sy: ܦܫܝܩ ܗܘ ܠܓܡܠܐ ܠܡܥܠ ܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ Mat 19:24; v. infra, Pa., mng. 4b]; כדעיילין תלת קשייתא בצפא בדוחקא בלא צפא ברווחא (the hole is such) that three (date) stones can fit into it in a row tightly (and) not in

a row easily *Ḥul* 50b(40); עול בההוא אתונא they entered into a certain oven *Ket* 67b(38); *Šab* 77b(30) [↓ קוטרא]; *Mei* 17b(18) [of a demon into a human being]; 2) בהדי: עאל איהו נמי בהדי רבנן he too entered with the scholars *MQ* 17a(18); *Bek* 31a(13); 3) -ל: האי מאן דעייל לבית הכסא one who enters into a privy *Šab* 82a(7); *Yom* 53a(46); 4) (ל)גבי: עאל לגביה ר' חנינא PN entered (to be) with PN₂ *Ber* 5b(21); *ib.* 54b(52); *Pes* 51a(41); *Anan* 80:28; 5) לקמי: כי עיילת לקמיה דרב פפא רמי ליה when you go in before PN, point out (the following) contradiction to him *Pes* 16a(26); c. w. fol. asyndetic vb.: עאל אתא רב שימי בר חייא PN came in *Ber* 47a(33); *ib.* 61b(58); ההיא אתתא דעל אזל לההוא ביתא a certain woman who entered a certain house *BQ* 83a(32; MGN 160:19); *Yom* 77a(43); על אזא לחנותא the gentile entered inside the tavern *AZ* 57b(15; HGP 56b:3); ניעול ניקום בביתא די הברא let him enter (and) stand in a dark room *Kar* 5b(54); *Men* 53a(33); ניעול נקביל אפיה let us enter (the town and) greet him *Ḥag* 5b(38); כי בעיתו מיעל מיגמר קמי רבכון when you want to enter to learn before your teacher *Hor* 12a(42; **M**); *Meg* 28b(28); את עול תא you, come in (to the school) *Švu* 34b(5); *BQ* 33a(17); d. w. √נפק pe. to go in and out: 1) alone: כי נפקי ועיילי רבנן איקום מקמייהו ואיקביל אגרא when the scholars go in and out (of PN's entrance) I shall arise in their presence and receive a reward *Er* 28b(5); נפקי עשרה ועיילי עשרה ten (people) go out and ten enter *Pes* 64b(13); דכי עייל חייך ביה וכי נפיק חייך ביה on entering and on exiting he rubs against it [i.e. the slaughtered wild cock] *Giṭ* 68b(52); 2) (a)syndetic following another vb.: אחריפו עולו אחריפו פוקו go in early (and) go out early *San* 70b(33); שאייף עייל {ו}שאייף ונפיק he enters crawling and goes out crawling *ib.* 88b(33) [reflecting modesty]; שוף אכריסך עול שוף אכריסך פוק enter crawling on your stomach (and) go out crawling on your stomach *BB* 7a(3); רב נחמן בר יצחק מכתיף ועייל מכתיף ונפיק PN would carry in and out on his shoulders (whatever was necessary for the Sabbath) *Šab* 119a(17); 3) in the mng. to frequent [cf. Akk *erēbu u aṣû* to move about freely CAD E 263]: קא עייל ונפיק אזוזי he frequents (the buyer's house) for (his) money *BM* 77b(46); *Er* 6b(23); *BQ* 57a(8); *BM* 35a(8); **2. to set (of the sun):** עם דמטיא שימשא למיעל as soon as the sun is about to set *AnanSch* 28:7; **3.** w. בקהל(א) **to intermarry w. Jews** [lit. to enter the congregation; calque < H בָּא בַּקָּהָל Dt 23:3; J 1322]: לאכשורי נפשיה למיעל בקהל to make himself [i.e. the proselyte] fit to marry a Jew *Kar* 8b(28); ואסיר למיעל בקהלא דישראל (a bastard) is forbidden to marry a Jew [lit. to enter into the community of Israel; v. Dt ib.] *HP* 142:6; *ib.* 46:9; הא את בר חורין ואית לך רשותא למיעל בקהלא דישראל behold, you are a freeman, and you are permitted to marry a Jew *SŠHai* 14a(20); **4. to begin** [in time expressions; Sy, PSm 2875]: כד עייל יומא when the day begins *HP* 164:14; עד דעייל רגל until the holiday begins *ib.* 18; **5. to go for a price:** הוה קא עילן ארבעה four (measures of bitumen) were going for [lit. fit into] (one *zuz*) *BM* 63b(31; HP 50:18); **6.** w. -ב **to deal w. s.o.:** וליעילון בך תלמידך דלא ליעילון בך אינהו let your students deal with you [i.e. carry the bier] so that they [i.e. the Romans] should not deal with you *Giṭ* 56a(48; MGD 627:12) [**M:** וליעסקו בך]

Pa. 1. to bring in: a. general: 1) people: האיי מאן דעייליה לחבריה לביתא דשישא one who brought another into a house of marble *San* 77a(18); כי מעיילת ליה לבי מדרשא עייל{ו}⟨י⟩ה בפיתחא דיסמיך לשוקא bring him into the school only by way of the entrance which is close to the marketplace *Tan* 24b(15); *BM* 83b(49); *MQ* 25a(44); 2) objects: מייל [= מעייל] לה מאני מיכלא he may bring eating vessels into it [i.e. the *sukka*] *Suk* 48a(24); אילינהו בימנא he brought them in [i.e. the beams] in the daytime *MQ* 12b(47; HP 178:24); *Šab* 110b(30); *Zev* 36a(45); *Bek* 8b(37); b. as part of a dowry [v. Af., mng. 1b]: ההיא איתתא דעיילא ליה לגבר"ה' תרתי אמהתא a certain woman who brought in to her husband two maidservants *Ket* 80b(6); *Yev* 66b(31); *HP* 102:1; *ib.* 115:13; c. ≠ √נפק af.: 1) general: עיילה ואפקה he brought it in [i.e. the tithe into Jerusalem] and took it out *Mak* 20a(4); תעייל ולא תפיק תפיק ולא תעייל may you bring in and not take out. May you take out and not bring in *MQ* 9b(10) [oracular statement; v. ib.(17)]; 2) in a fig. sense: עיולי יומא the ushering in of a (holy) day *Ber* 52a(23)

[≠ ↓ אפוקי יומא dismissal of a (holy) day]; *Pes* 105b(13); **2. to permit s.o. to enter:** לא הוו מעיילי ליה למתיבתא דרקיעא they did not permit him to enter the heavenly academic session *Soṭ* 7b(38) [+ //'s; ↓ מתיבתא 1# mng. 2b]; **3. to include** [≠ √נפק af.]: מפיק אסתר ומעייל ושתי he excludes Esther and includes Vashti *Meg* 15a(21); *San* 56b(46); *Mak* 20b(14); *AZ* 39b(8); *Yom* 21a(30); **4. to introduce, insert, put in:** a. into an area: מעייל ידיה וסמיך he introduces his hands (into the Temple area) and lays (them) upon the sacrifice *Zev* 32a(26); עיילוה בחמימי אפקוה מחמימי עילוה בקרירי {עילוה} ⟨אפקוה⟩ מקרירי they put him in hot water. They took him out of the hot water. They put him in cold water. They took him out of the cold water *Nid* 36b(51) [↓ חמים mng. II.b]; b. into a round aperture: האי מאן{י}⟨ן⟩ דמעייל שופתא בקופינ' דמרא one who inserts a handle into the hole of a spade *Šab* 102b(31); מעיילין פילא בקופא דמחטא they can insert an elephant into the eye of a needle [i.e. they can argue in a subtle manner] *BM* 38b(38) [v. Pe., mng. 1.b.1]; מטה עיולי ואפוקי בבז{ו}⟨י⟩ני דרגש עיולי ואפוקי באבקתא (regarding) the bed frame, there is inserting (of the ropes) in and out of the slits. (Regarding) the *d.*-bed, there is inserting (of the ropes) in and out of the loops *San* 20b(6) // *Ned* 56b(16) [Var: איולי V^2; אעולי Ar (AC 2:31), V^{21}] // *San* 20b(6); *ŠT* 492:54; c. into a text: חלופי ר' יוחנן ועיולי ר' יונתן to replace PN and insert PN_2 *Šab* 54b(51) // *Meg* 7a(16); **5. to develop (of vegetation), ripen** [cf. MH^2 תבואה שלא הביאה שליש Pes 42b(24)]: עייל ביד גוי (the grain) developed in the possession of a pagan *RH* 13a(19); היכא דעייל ריבעא או דינקא where (the grain) had developed a quarter or a sixth *ib.* 28; 32; אייתי קשייתא דזיתא דלא עייל תולתא וקלי להו אמרה חדתא ודביק bring olive stones which have not developed a third, roast them upon a new spade, and stick (them on his gums) *AZ* 28a(30); **6. to hitch an animal:** כי ⟨מ⟩עיילת לי כודניתא בדייספק עיין הני דדמיין להדדי ועייל לי when you hitch the mules to the carriage for me, see that they resemble each other and hitch (them) for me *Ḥul* 79a(45); **7. to cause to recede, push inward:** אפיק ספאפא ועייל ספאפא כי היכי דליקביל סידא he made one row protrude and one row recede so that (the wall) would grasp the plaster *BB* 4a(26) // *Suk* 51b(24); pass.part. ופומיהון לגו מאילי their openings [i.e. of the letter *pe*] are pushed inward *STage* 89; **8. to marry off a woman** [JPA עלל af. DJPA 409, mng. 6]: אית לי אחתא דקשישא מנאי דמעייל לה {מה לך} ⟨ניהלך⟩ I have a sister who is older than I whom he will marry off to you *Meg* 13b(13) // *BB* 123a(40) [P^1: ולא מינסיב לי מקמה I shall not be married before her]

Af. 1. to bring in: a. objects: לוי אעילו ליה תיבנא they brought in straw for PN (from the public domain on the Sabbath) *Er* 44b(11); *ib.* 6; 9; אית לן בירא בדברא אעליה למתא we have a well in the field. Bring it into the town *Bek* 8b(36); b. people: עייליה לבי מדרשא he brought him into the school *Ḥag* 15a(45) [Var: איליה VTM 95a]; c. as part of a dowry: ודין נדוניא דהנעילת עלאי מן דילה this is the dowry belonging to her which she brought in to me *SŠHai* 13b(20) [v. Pa., mng. 1b]; *ib.* 2a(14); 18b(13); **2. to attack:** האי לאעוליה לדוד קא אזיל this one [i.e. Goliath] is going to attack David *San* 95a(45) [cf. Ma: עיול עזיל לדאיוא I shall attack (and) go against the demon MD 20b, s.v. Idioms]; **3. w. MH לספיקה to place s.o. in a doubtful situation** [cf. MH עַד שֶׁתְּתִכְּנֵס לְסָפֵק MKar 6:3]: מעיל איניש נפשיה לספיקה a person may place himself in a doubtful situation *Ned* 19b(17); *ib.* 18b(19)

Itpa. w. -ל **to enter** [v. Satzlehre 46]: דאי בעי סגויי מחצות לא מיתעיל ליה עד דאיכא שימשא if he wants to walk from midday, he will not enter (the Temple precinct) while the sun is still shining *Pes* 93b(27; M^1) [RaḤ: מתעייל; E^1: מתזיל (√אזל Gt)]; ומפסקי ליה ולא מתעייל ליה (the tables) form a barrier for him and he cannot enter (between the table and the wall) *Yom* 51b(34; RaḤ,Ed)

The well attested Pe. pf. 3pl.m. form עיול [v. morph. section, supra] may actually be a composite orthography for עול and יול, the latter representing the actual pronunciation w/o *'ayin* [cf. the Ma imp. forms איול, תיעיול, ניעול, etc. MD 20].

עֲלַלְתָּא, אללתא n.f. **produce, revenue** (↓ √עלל; TA עֲלַלְתָּא TO Lev 25:21, Sy ܥܠܠܬܐ produce LS 524) **1. produce:** sg. זבנינהי כולי עלמ' לאפדנייהו אדעתא למיזבן עללתא everyone sold their houses for the purpose of buying produce (during a famine) *Ket* 97a(35); **2. revenue of an estate** [perh. > Akk *ḫallatu* a kind of dues or a tax CAD Ḫ 43]: sg. שמו' מר פקיד דליתבון תליסר אלפ' זוזי לרבא מן עללת' דנהר פניא PN bequeathed that PN_2 should be given 13,000 *zuzim* from the revenue of GN *Ned* 55a(22); אללת' היכי מקרי' what is called revenue of an estate? *ib.* 23; 26; 27; 29

Y: עֲלַלְתָּא *Ned* ib.(BAYTN 169).

עלם vb. **to conceal, avert one's glance** (JPA עלם itpe. DJPA 410) **Pa. 1. to conceal:** לעלו{ו}מיה עלומי let him conceal it [i.e. the divine name] well *Qid* 71a(33; MGE 56:18); **2. w. עינא pl. to avert one's glance:** ולא עלים רב עיניה מיניה PN did not avert his glance from it *Ḥul* 95b(16); *ib.* 8; 19

Itpe. 1. w. מן **to forget** [lit. to be concealed from]: ובההיא שעתא איעלמא מינאי at that time I forgot (the law) *Ket* 60b(31); *Pes* 66b(35); **2.** w. עינא pl. **to be averted of one's glance:** אי משום איעלומי עיני הא לא עלים if it is because of (his) glance having been averted, he did not, in fact, avert (it) *Ḥul* 95b(19)

עָלְמָא n.m. **world, temporal or worldly life, eternity, environment, everyone** (↓ בית עלמא, מרי עלמא, כולי עלמא; TA עָלְמָא TO Num 18:19, Sy ܥܠܡܐ LS 527, Ma אלמא 1# MD 20) **1. world:** sg. שתה אלפי פרסי הוי עלמא the world is six thousand parasangs *Pes* 94a(11); *RH* 31a(24); *Suk* 45b(30); מחריב ליה לעלמא he will destroy the world *Yom* 69b(25); *Tan* 24b(23); *Suk* 53a(41); מאן חשיב בההו' עלמ' who is important in this world? *Giṭ* 56b(47); *TGHark* 190:28; עלמא קא מצטער בלא מיטרא the world was suffering without rain *San* 113a(49); רוח עלמא the world was at ease [i.e. the prices dropped] *Tan* 23b(45; M^2); *Ket* 106a(10) [↓ ריתחא mng. 2]; *MQ* 9b(11) [↓ אושפיזא 1# mng. 2b]; *Qid* 76b(46) // *San* 21a(43) [↓ √בעת pa.]; *Yev* 105b(39); *Giṭ* 68b(21); ריבוניה דעלמא Master of the World *BM* 86a(42); **2. temporal or worldly life:** sg. מילי דעלמא secular matters *Ber* 60a(40) [≠ תורה]; *Pes* 3a(38); *BM* 59a(32) [≠ מילי דביתא]; **3. eternity:** sg. מן יומי עלמא from time immemorial *SŠHai* 5a(15); *ib.* 6b(11); *Bo* 12:9; *ib.* 20:11; מכען ועד עלמא from now until forever *SŠHai* 7b(2); דרי עלמא for future generations *Giṭ* 36b(25); **4. physical state, environment** [only in impersonal expressions]: sg. a. w. ref. to poverty: ודחיק ליה עלמא he was very poor *BB* 174b(23); *Tan* 21a(2; RaḤ, HG2 268:45, L[Mal]); b. w. ref. to sickness: חליש ליה עלמא he became seriously ill *RH* 17a(50); *Ket* 103b(51; MGG 871:4); *Tem* 8b(29; FŠM); חזייה דתקיף ליה עלמא טובא he saw that he had become critically ill *Qid* 22b(48); *Giṭ* 77b(15); קליל לי עלמא I feel unstable *San* 46b(24); בשבת' אכלין ושתין ויקיר עליהון עלמ' they eat and drink on the Sabbath and they feel sluggish [lit. heavy] *Ned* 37b(7); איברו{א}' ליה עלמא he recovered from the illness *BM* 84b(13; F^1); חזו דאידלי ליה עלמא they saw that he had recovered from the illness *Ber* 54b(52) [↓ √דלי itpa., mng. 4]; *Ket* 104a(1; MGG 871:4); c. w. ref. to space: דדחיק ל{ו}⟨י⟩ה עלמא (the animal's) space is constricted *BQ* 18b(28); *Nid* 59b(40); *ib.* 46; *BB* 167a(19) [↓ √רווח pe., mng. 1a]; d. w. ref. to weather: לדידן חביל לן עלמא לדידהו לא חביל להו עלמא our weather (in Babylonia) is hot; theirs (in Eretz Israel) is not hot *RH* 20a(27); והיכא דאיכא דוכתא דקריר עלמא where there is a place where the weather is cold *HG3* 358:39; **5. everyone, everyone else** [↓ כולי עלמא]: coll. האידנא נהוג עלמא למקרא now everyone has adopted the custom of reading (on the ninth of *Av* the Torah portion Dt 4:25+) *Meg* 31b(11); לאישתרויי לעלמא to be permitted (to be married) to everyone else *Yev* 102b(13); אדראובן קאי או אעלמ' קאי does (the word אף) refer to NN or to everyone else? *Giṭ* 83a(8); *BM* 5b(3); *Ḥul* 86a(19); נטירותא דעלמא guarding (on his property against damage caused) by everyone else *BQ* 47b(37) [≠ דנפשיה]; *ib.* 13b(48); *Yev* 69b(42); לישאנא דעלמא colloquial speech [lit. everyone's speech] *San* 3b(18); רובה דעלמא most people *BB* 23b(25); איניש דעלמא common people *Pes* 52a(10) [↓ איניש usage c]

Acc. to Rashi, the phrase תנאי שקלת מעלמא *Šab* 53b(27) // *Er* 37b(25) // *Beṣ* 19a(30) // *San* 61a(30) means: you have removed the *Tannaim* from the world [i.e. you cannot connect the Tannaitic traditions to specific *Tannaim*]; Voc: עָלְמָא HPP 203:19; HGP 23b:24; Y: עָלְמָא *Ber* 61b(14; BAYTN 104).

עָלְמָא דְאָתֵי – n.m. **the world to come** (↓ √אתי

pe.; JPA עלמה דאתי DJPA 409) sg. אית לן בגויכו חולקא לעלמא דאתי do we have a share in you in the world to come? *BB* 73b(35); בר עלמא דאתי one worthy of the world to come *Tan* 22a(13); בעינא דאיזכי אנא ודרי לעלמא דאתי I want myself and my generation to merit the world to come *Er* 54b(50); *Giṭ* 68b(31); מנכו לי מזכוותאי לעלמא דאתי my merits for the world to come will be diminished *Šab* 140a(30); *Suk* 48b(24); *Ḥag* 15b(14); *Soṭ* 10b(53); *Qid* 81a(38); *San* 98a(51); *ib.* 106b(33)

Y: עָלְמָא דְאָתֵי *BB* ib.

– **בְּעָלְמָא** adv. **in a general way, merely, everywhere** (↓ עלמא) **1. in a general way, merely:** a. in nominal phrases: וקרא אסמכתא בעלמא the biblical verse is merely a support *MQ* 3a(23); *Yev* 24a(7); מיעיקרה עפרא בעלמא הוא in essence it is merely earth [i.e. something of no value] *Pes* 15b(32); *AZ* 68a(3); *Bek* 7b(28) [↓ פירשא#1]; האי שטרא חספא בעלמ' הוא this document is merely a sherd [i.e. of no value] *Giṭ* 10b(29); *BB* 123a(17) [↓ דיקלא mng. 2]; לנטירותא בעלמא הוא דעבידי they are made merely for protection (of the scrolls) *Meg* 26b(39); גוזמא בעלמא it is merely a hyperbole *BM* 38a(24); מילתא בעלמא הוא דקא עביד he does it to oblige (the court) [lit. he is doing merely something] *Giṭ* 52b(27); גרמא בעלמא הוא וגרמא בעלמא לא מיחייב it is merely an indirect effect, and one is not held responsible (in torts) for an indirect effect *BQ* 48b(14); b. in verbal phrases: מתעסק בעלמא אנא I am merely occupying myself (with the measurement) *Šab* 157b(9); מתנמנם בעלמא אנא I am merely dozing off *Pes* 120b(9); לעיוני בעלמא merely to look *Šab* 9b(20); *Meg* 18a(26); *Yev* 101b(37); *Ket* 70a(7); בעלמא אגמריה (God) taught it to him [i.e. Moses] in a general way *Nid* 24a(40); **2. anywhere, everywhere:** a. in writs: ואף לא אשתייר לי מן דמי+ זב(י)ני אילין על פל' [בר פל'] דנן שום מדעם בעלמא moreover I have not retained anything at all anywhere from the price of this sale regarding NN [i.e. he owes me nothing] *SŠHai* 6a(12); *ib.* 6b(13); 4b(21); 7a(4); 11a(14); b. in Masoretic notes: הלין ג' פסוקי דאית בהון שבעה שבעה עממי בעלמ' these three verses [i.e. Dt 7:1; Jos 3:10; ib. 24:11] which contain (the names of) each of the seven nations–everywhere [i.e. in the entire Bible] *BMsD* 7:1; *BMsN* 32:13

Lit [mng. 2]: Yeivin, Lešonenu 30[1966] 26+; idem, ib. 37[1973] 154+; Ofer, BMs 46+; Y: בְּעָלְמָא *Ber* 6a(40).

– **לְעָלַם** adv. **forever** (TA לְעָלַם TO Ex 19:9, Sy ܠܥܠܡ PSm 2899, Ma לאלאם MD 20, s.v. אלמא#1) a. alone: ונוקים יתהון ביד פל' דנן וביד ירתיה בתריה לעלם we shall leave them in the possession of NN and in the possession of his heirs after him forever *SŠHai* 6a(20); *ib.* 7b(4); 18b(3); מן יומא דנן ולעלם from this day and forever *ib.* 3a(15); *ib.* 6a(16); 11b(9); *Dec* 10:16; *Bo* 6:11; *ib.* 38:9; 77:13; 88:4; b. in דלעלם eternal: אסרתה לך איסורא דלעלם I would have forbidden her [i.e. your wife] to you forever [lit. an eternal prohibition] *Yev* 95a(31); *Soṭ* 2b(43); *AZ* 33b(21)

– **לְעָלְמָא** adv. **somewhere else** מעלמא אתו ולעלמא ליזבנו they came from elsewhere and let them sell to (those from) somewhere else *BB* 22a(14); *ib.* 50a(12); הני אזלו לעלמא these (birds) went somewhere else *Beṣ* 11a(7); *Giṭ* 12b(37); *HG3* 119:83

– **מֵעָלְמָא** adv. **from elsewhere** a. alone: כל מ(ן)⟨ה⟩ הצד מגופיה פרכינן מעלמא לא פרכינ' we may refute a deduction from a case having similar characteristics [lit. of itself], not (from those) which are different [lit. from elsewhere] *Ḥul* 115b(42); b. w. a preceding n.: איניש מעלמא an outsider *RH* 22b(18); *BB* 58a(36); חד מעלמא *Beṣ* 10b(20); *SŠSad* 268:13; *Giṭ* 67b(40); *Yev* 69b(35) [↓ √דום]; תלתה מעלמא three (people) from elsewhere *TGHark* 100:34 [acting as a court]; c. w. √אתי pe.: שבחא דאתי מעלמא an increase in value which comes from elsewhere *BM* 34a(10); ואע"ג דאתו לה מעלמא even though they come to it from elsewhere *Meg* 3b(42); *ib.* 26a(15); *BQ* 87b(26); *BM* 102a(12); *San* 28a(33); *AZ* 42b(9); *Zev* 9a(29); *Nid* 3a(28)

Y: מֵעָלְמָא *Šab* 53b(27).

עלס ↓ √אלס vb.

עלף vb. **to become faint** (BH, MH עלף hitpa. HAL 791, J 1085) **Itpa.:** לאיעלופי לא חיישינן we are not concerned (about the case of) becoming faint (while slaughtering) *Ḥul* 3b(48; V[11])

עלקא n.m. **leech** (↓ ערקא; Sy ܥܠܘܩܐ LS 528) sg. סכנת עלקא the danger of a leech *AZ* 12b(3; P[1]HG3 249:16[Var]); *Bek* 44b(15)

Lit: Eps, GC 73[22]; Y: עַלְקָא *Bek* ib.

עלת n.f. perh. **ladle** (↓ עיליתא#2) sg. עלת נקפת בכד a ladle (which draws up wine) strikes a jug *Er* 53b(18) [quoted in 'learned' speech]; ותיתקפי עלת בכד כאילפא דאזלת בים a ladle will float in a jug like a boat which travels on the sea *ib.* 20

Expl. Ar: שהולך העולה על השכר אנטל שמעלה בו היין AC 6:210; בכד מלא כספינה בים AC 1:104; Y: עֲלַת *Er* ib.

עלתר ↓ אלתר adv.

עם prep. **with, together with,** conj. **as soon as** (archaic and dialectal; ↓ בהדי; Sy ܥܡ, ܥܡ ܕ- LS 529, Ma עם#2 MD 351) **I.** prep. **with, together with:** a. w/o suf.: ויעבד טיבו עם בני אינשא let him do kindness for people *Tam* 32a(32); אוכליה כשותא עם מלחא he fed him dodder with salt *Šab* 109b(37); *Ber* 56a(34); ואם בעית למללא עם מיתא if you want to speak with a deceased person *ḤM* 42:23; *Anan* 63:20; *Bo* 77:2; *ib.* 6:3; עים *ib.* 78:1; b. w. suf.: אהדר ליה דליחי עמך return it [i.e. the interest] to him so that he should live with you *BM* 62a(1) [expl. BH וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ Lev 25:36; but F[1]Es: בהדך]; ואסהיד אחתימות ידיה ואחד דעימיה he testified to his signature and to (that of) one who was with him *Ket* 21a(31); ר' שמואל בר נחמני וחד דעמיה PN and one who was with him *San* 10b(39); *ib.* 14a(32); *Meg* 23a(21); *Švu* 16b(30); משתאעו מלאכים עמהון בלשון ארמי the angels speak with them [i.e. the scholars] in Aramaic *TGHark* 189:27; *ib.* 99:26; 277:18; כל דהוו יתבין עמאנא בבית דינא all (those) who were sitting with us in court *SŠHai* 12b(8); *ib.* 9a(15); **II.** conj. **as soon as** [w. ד־ + part.]: ניבנייה האידנא ונישייר ביה פורתא ועם דקדש יומא ניבניי' וניקדשיה let us build it [i.e. the Temple] now and leave over a small amount, and at the commencement of the holiday [lit. as soon as the day becomes holy] let us build it and sanctify it *Švu* 15b(13); עם דשקיל להון זכי בהון as soon as he takes them he owns them *HP* 66:3; עם דמטיא שימשא למיעל as soon as the sun is about to set *AnanSch* 28:7; *Anan* 19:15; *ib.* 32:23; 51:26

עַמָּא, abs. **עַם,** pl. **עַמְמֵי** n.m. **nation, people** (↓ כל עמא; TA עַמָּא TO Gen 23:12, Sy ܥܡܐ, pl. ܥܡܡܐ LS 529, Ma אמא, pl. אמאמיא MD 21) **1. nation:** sg.abs. עם תליתאי a threefold nation [i.e. of priests, Levites and Israelites] *Šab* 88a(15); det. רבא דעמיה chief of his nation *Ket* 17a(19) // *San* 14a(47); עמא נוכראה a foreign nation *Ber* 56a(25); עמא פזיזא an impetuous nation *Ket* 112a(45); רישי עמא the heads of the nation *Suk* 38b(18); *Yom* 84a(22) // *AZ* 28a(23); *Šab* 88a(54); *Tan* 24b(34); *Ḥag* 5b(13); *San* 39a(31); pl. עממי *BMsG* 10:16; *BMsD* 7:1; כוליהון עממיה all the nations *Bo* 15:1; **2. people:** sg. פוק חזי מה עמא דבר go out (and) see how the people conduct themselves *Ber* 45a(4) // *Er* 14b(35) // *Men* 35b(8); ואחוי קרעא לעמא show the tear to the people *MQ* 22b(49)

Y: עַמָּא *San* 14a(44; BAYTN 101).

– **עַמְמֵי** n.pl.m. **pagans** (↓ בר עממין; JPA עמם DJPA 411, Sy ܥܡܡܝܐ LS 529) *RH* 20a(25)

Y: עַמְמֵי *RH* ib.(BAYTN 50).

עמד vb. **to explain** (< BH עמד HAL 795) **Pe.,** w. ל־ [calque < JBA דקיימא לן]: והאידנא דעמדא לן כר' שמע' and now that we explain it according to PN *GC* 128:13

Lit: Eps, GC 128[20].

עמודא n.m. **pillar, column** (TA עַמּוּדָא TO Ex 13:22, Sy ܥܡܘܕܐ LS 529) a. general: sg. איפחית בי באני מתותיה איתרמי עמודא סליק ואסקינהו the bathhouse (floor) collapsed from under him. There happened to be a pillar (under the floor where he was standing). He arose and lifted them up *Ket* 62a(40) // איתעביד ליה ניסא קם על עמודא a miracle occurred for him, (and) he stood on the pillar *Ber* 60a(52); נפק מיניה בעמודא דנורא he departed from him in a pillar of fire *Qid* 81a(39); *MQ* 25a(47); *Ket* 17a(25); *ib.* 62b(25); 77b(38); *SOZ* 73:4; pl. ביני עמודי between the pillars *Ber* 8a(45) // *ib.* 30b(13); *Šab* 10a(24); *Er* 22b(6) // *Yev* 78a(49); אחיתו עמודי דקסרי דמעי the pillars of GN shed tears *MQ* 25b(36); b. fig. of a stream of liquid: sg. (דלדול) ⟨צרצור⟩ קטן דלא נפיש עמודיה a

small bottle whose column (of liquid) is not great (on being poured out) *AZ* 73a(23); חבית דנפיש עמוד(י)ה a vat whose column (of liquid) is great *ib.*
Y: עַמּוּדָא *Ber* 30b(13; BAYTN 244).

עַמּוֹנָאָה adj., n. **Ammonite** (< BH עַמּוֹנִי HAL 798) n., pl.m. הומניא איכא בבבל כולהו עמונאי there is GN in Babylonia (in which) all of them [i.e. the inhabitants] are Ammonites *Qid* 72a(35)
Y: עַמּוֹנָאֵי *Qid* ib.(BAYTN 320).

[עמונאה ↓ עמרויא n.]

עמי vb. **to grow faint** (↓ עָמֵי adj.; TA עמי pe. TO Lev 13:6; cf. Sy ܐܬܥܡܝ to become blind LS 529) **Pe.:** גחלת כמה דשביק לה מעמא עמיא ואזלא the more you leave a coal, the fainter it grows *BQ* 9b(28); *Ber* 53b(11)

עָמֵי adj. **faint** (↓ √עמי pe., pass.part.) sg.m. הא דעבי קלא הא דעמי קלא this (refers to) where (her) voice is deep, that to where (her) voice is faint *Ḥul* 38a(18); דעמי נהו(י)(ו)ריה משום קיטרא its light is faint because of the smoke *Ber* 53a(27)
Y: עָמֵי *Ber* ib.

עַמִּיק adj. **deep, profound** (↓ √עמק; TA עֲמִיק TO Lev 13:3, Sy ܥܡܝܩܐ LS 531, Ma עומקא MD 352) **1. deep:** sg.f. כיון דלא עמיקא since (the pit) is not deep *BQ* 51b(30); או עֲמִיקָא אריתא עשרה פושכין if the irrigation ditch is ten handbreadths deep *HP* 202:10(HPP 303:18); דוכתא עמיקתא דצינעא a deep secluded place *Tan* 23b(45; **M**); מאיגר רם לבירא עמיקתא from a high roof to a deep pit *Ḥag* 5b(38); pl.m. ולאו משום דעמיקי מיא it is not because the water is deep *BB* 73b(31); **2. profound:** sg.f. האי שמעתא לא עמיקא this legal tradition is not profound *Geon* 104:18; *ib.* 20; מילתא דעמיקא a profound matter *IŠGF* 44:3; pl.f. מילי עמיקאתא *ib.* 43:5
Y: עֲמִיק *BQ* ib.

עמיתא ↓ בר עמיתא n.

עמל vb. **to work** (↓ עמלא; Sy ܥܡܠ LS 530) **Pe.:** ועמילנא וטרחנא בכל יוכלאי I shall work and toil with all my ability *SŠHai* 10b(3); *ib.* 14b(7)

עַמְלָא n.m. **work, income** (↓ √עמל; TA עֲמָלִי TO Gen 41:51, Sy ܥܡܠܐ LS 530) **1. work:** sg. אנא בעמלאי ובהנפקת ידי פלגא I (shall take) half for my work and my expenses *BM* 105a(27) [in a writ]; **2. income:** sg. מגבינא אפילו מעמלא דבתי I used to authorize the collection (of the tenth of the estate) even from the income of houses *Ket* 69a(43) // pl. עמלי *BB* 67a(3); אינון ועמליהון ושבחי(ה)ון they, their incomes, and their increased values *BM* 15a(33) [in a writ]; *SŠHai* 18b(2)
Y: עַמְלָא *BM* ib.(BAYTN 92).

עממי ↓ עמא n.

עמץ ↓ √אמץ vb.

עמק vb. **to deepen, make darker** (↓ עומקא, עמיק; Mng. 1: Sy ܥܡܩ af. LS 531; mng. 2: denom. < MH עָמוֹק dark shade J 1087) **Pa. 1. to deepen:** חמשה מעמיק he deepens (the channel) by five (handbreadths) *MQ* 4b(31); **2. to make darker:** בר קפרא אדיהו ליה ודכי עמו(ו)(י)קו ליה ודכי they made it [i.e. the menstrual blood] lighter for PN, and he declared (it) clean. They made it darker for him, and he declared it clean *Nid* 20a(34)

עַמְרָא, abs. **עֲמַר** n.m. **wool** (↓ עמרויא, עמרניתא, אימרא 2#; TA עֲמַרָא TO Lev 13:52, Sy ܥܡܪܐ 3# LS 533, Ma אמרא 1#, אקאמרא MD 23, 33) sg.abs. עמר למלבש wool to wear *Er* 53b(14) [in the 'Galilean' dialect]; כל עמר דנחית ליורה all wool which is lowered into a kettle (for dyeing) *Ḥag* 15b(49); det. עמרא *Anan* 6:13 [expl. BH הַצֶּמֶר Lev 13:59]; *Zev* 18b(42); *BM* 29b(42) [≠ ↓ כיתנא]; *AZ* 75a(31); *Yom* 71b(29); *Yev* 4b(32); *BQ* 66b(11); *BB* 22a(18) [↓ עמרויא]; עמרא חיורא ... עמרא דתכלתא white/*tekhelet*-dyed wool *Ber* 9b(30); *ib.* 8a(31); *Giṭ* 68a(42); *BB* 74a(21); *San* 110a(54); חוט' דכיתנא בגלימא דעמר' a linen thread in a woolen garment *Nid* 61b(21); *Ned* 49b(40); *Švu* 6b(38); *ḤM* 39:18 [↓ אודרא]; *ib.* 10 [↓ משיבא]
Y: עַמְרָא *BB* ib.(BAYTN 92).

– מַרְגּוּפְנָא, עֲמַר גּוּפְנָא n.m.cs. **cotton** (lit. wool of the vine; ↓ גופנא; Sy ܥܡܪܓܘܦܢܐ, ܥܡܪ ܓܘܦܢܐ LS 533, 402; cf. MH צֶמֶר גֶּפֶן J 1289) sg. עמר גופנא *Šab* 110b(13) [≠ ↓ כיתנא mng. 2] // *Giṭ* 69b(46) // *AZ* 28b(12); כרוכי

דמרגופנא ודמריזי bundles of cotton and goats' hair *TRN* 588:1; *SMel* 63:635
Lit: Flora 2:239+.

– מַרְיְזֵי, מַרְעִיזֵי n.m. **goats' hair** (< עמר עיזי; Sy ܡܪܥܙܐ, ܡܪܥܙܝܐ LS 405, 'Nab' مرعزاء Jawāl 137:3, SA מרעז DSA 487, > Arab مِرْعِزَّاء Fr, AF 43) sg. מסאני ... דמרעיזי shoes of goats' hair *GC* 24:11 [expl. ↓ פוזמקא]; *TRN* 588:1 [↓ עמר גופנא]
Lit: Fr, AF 43; AAC 247, s.v. מגפיים.

עַמְרוֹיָא n.m. **wool dealer** (gent. n. < ↓ עמרא) pl. הנהו עמרויי דאיתו עמרא לפום נהרא certain wool dealers who brought wool to GN *BB* 22a(17; **HP**[1]SMel 40:150)

עַמְרָנִיתָא n.f. **woolly substance, bast** (↓ עמרא; cf. Sy ܥܡܪܢܝܬܐ wooly LS 533) sg. עמרניתא דאית ביה the woolly substance which is in it [i.e. the pine wool produced from the needles on the pine branch] *Šab* 20b(21) [↓ סוכא]; קליף ואחוי ליה עמרניתא דאית ביה ביני (ו)(ו)ביני he stripped (the willow) and showed him the woolly substance which was in between [i.e. the bast] *ib.* 36 [expl. אִידָן Mib. 2:1]
Lit: Flora 3:45; Y: עַמְרָנִיתָא *Šab* ib.(BAYTN 294).

1# עָנָא n.m. **small cattle** (Sy ܥܢܐ LS 533, Ma אנא 2# MD 24, TA עָנָא TO Gen 29:3) **1. small cattle (sheep, goats):** sg. כ׳ד׳ רגיז רעיא על עאניה עביד לנגודא סמי׳ו׳תא when the shepherd is angry at his sheep, he blinds the bellwether *BQ* 52a(14); בר ישראל דמיתליד ליה בוכרא בעניה a Jew among whose sheep a firstborn is born *HG3* 294:1
Lit: Eps, St2 802; Y: עָנָא *BQ* ib.

2# עָנָא n.m. **portion of a ship** (prow?; etym. unkn.) sg. דכל ספינת' עבדין ליה ענא a prow (?) is made for each ship *Ned* 50a(33; **V**[2]**V**[21]**MRaŠ**)
In light of the clear ms. tradition of the rdg. ענא in Ned, the expl. of this word offered by Sperber, Nautica 51, based on the rdg. עינא [Ed] should be rejected.

ענב vb. **to fasten with a loop** (JPA ענב DJPA 411, MH ענב LNVTH 266) **Pe.:** וניענביה מיענב let him fasten it [i.e. the *lulav* bundle] securely with a loop *Suk* 33b(30); וניענבינהו מיענב *Er* 97a(8; **O**) [the phylacteries]; *ib.* 13
Itpe. to be looped: אלימי ולא מיענבי דאי הוו קטיני מיענבי (if the threads) are thick and cannot be looped (as fringes), though if they where thin (being of the same length) they could be looped *Men* 38b(29)

ענג vb. **to enjoy, find pleasure** (BH ענג pu., hitpa. HAL 805) **Pa. to make enjoyable:** לענוגי שבתא to make the Sabbath enjoyable *Šeel* 95:1
Itpa. to find pleasure: תליסר נהרוותא דמשכי אפרסמא דמענגת בהו thirteen rivers flowing with balsam in which you will find pleasure *Tan* 25a(42; **V**[17])

1# עני vb. **to respond, answer** (Sy ܥܢܐ 1# LS 533, Ma אנא 1# MD 24) **Pe.:** a. general: דקארו ליה ועאני they call him, and he responds *Tan* 12b(1) // *Pes* 120b(6) // *Meg* 18b(34) // *Yev* 54a(28) // *Nid* 63a(12); *Ber* 45b(27) // *BB* 167b(34); קריתיה לבר עמיתך ולא עניך (if) you called to your fellow, and he did not answer you *BQ* 92b(46); *Yev* 89b(47); *San* 101b(14); זמרן נשי ועניין גברי (if) women sing and men respond *Soṭ* 48a(49); עני ר' יוחנן בתריה PN responded after him [i.e. he added an additional remark] *Pes* 53b(44); *ib.* 103a(19); *BM* 65b(16); עאני ליה למאריה בקרבא (the horse) responds to its master in battle *San* 63b(48) [expl. PN עֲנַמֶּלֶךְ 2K 17:31]; b. to a supplication: אלהא דמאיר ענני God of PN, answer me *AZ* 18a(54); מרי עלמא דעני לעניי Lord of the World who answers the poor *San* 109b(40; MGG 312:11); c. as a response in prayer: למימרא דמברך עדיף ממאן דעני אמן shall we say that the one who blesses is preferable to the one who responds *amen*? *Ber* 53b(43); *ib.* 45b(53); 54b(54)
Itpe. to be imposed: וכל מא דמתענית מן דינא עלי (I have accepted) upon myself all that is imposed by judgment *BQ* 70a(17; **F**[1]) [writ]; *TGAs33* 212:2; *PDFMP* 607:18
The phrase: עני מרי *BQ* 49b(20) // *San* 26b(40) // *Men* 17a(19) // *ib.* 81a(5) is unclear and has been explained from this rt. [cf. Ar: אימא לי מרי AC 6:219; Rashi: ענני אדוני]. A connection of this form w. √עני to wait [so J 1094, who translates: be slow] is unlikely, since this mng. is otherwise known only from the WA dialects [v. DJPA 412, s.v. 2# עני].

2# עני vb. **to become poor** (↓ עינותנא, עינוותנותא, עני, עניותא; MH עני hif. J 1093) **Pe.,** pass.part. ↓ עני adj.
Itpa.: צורבא מרבנן לא מיעני a *ṣ.m.* will not

become poor *Šab* 151b(40); ניענו איענו may they become poor! They became poor *Tan* 23b(48); *Ned* 65b(19); *Kar* 27b(43)

עני 3# vb. **to afflict, torture, delay** (↓ עינויא; Sy ܐܬܥܢܝ to humble oneself LS 534, JPA עני 2# DJPA 412) **Pa. 1. to afflict,** esp. w. נפש־ **to fast** [lit. to afflict oneself; cf. BH עִנָּה נַפְשׁוֹ HAL 807]: ומחיב איניש לענויי נפשיה בתשעב באב a person is required to fast on the Ninth of *Av* *HP* 16:14; **2. to delay:** לא משהינן ליה לאומדנא דבי דינא ולא מעניגן ליה we do not retain it [i.e. the ox] for the estimate (of its value) by the court, and we do not delay it(s execution) *BQ* 91a(2; **EsF**[1])
Itpa. to be afflicted, tortured: חזנהו דהוו מיענו he saw that they were being afflicted *Bek* 9a(3); דנאפיל בבית אסירי ומיעני one who is incarcerated in prison and is tortured *Anan* 37:6
The usage of this rt. in the phrase: ואנן מענינן ואזלינן וצוחינן ומצערינן נפשן we ..., go, shout, and afflict ourselves *Ber* 20a(13) may poss. belong to mng. 1.

עני 4# vb. (Sy 2# ܥܢܐ LS 534) ↓ עניינא n.

עֲנֵי, det. **עַנְיָא**, pl. **עַנְיֵי** adj. **poor, unleavened,** n. **poor person** (↓ √2# עני; TA עֲנִיָּא TO Ex 22:24) **I.** adj. **1. poor:** sg.m. לית דעני מכלבא there is none poorer than a dog *Šab* 155b(40; **M**); **2. unleavened:** sg.m. לחמא ענייא unleavened [lit. poor] bread *TRN* 260:13 [cf. TA פַּטִּירָא לְחֵים עֲנֵי TO Dt 16:3]; *SRAG* 113b:2 [Haggada]; **II.** n. **poor person:** sg.m. ההוא עניא דהוה מהדר אפתחי a certain poor man who used to go around begging *BB* 9a(39); מר עוקבא הוה איכא ההוא ענייא בשיבבותיה there was a certain poor man in PN's neighborhood *Ket* 67b(36); כי אתי ענייא אקדים ליה ריפתא when a poor man comes, give him bread first [i.e. before he asks] *Šab* 151b(41); *MQ* 28a(50); *Ḥag* 5a(1); *BQ* 56b(22); *BM* 59b(43); אידמי ליה כענייא he came in the guise of a poor man *MQ* 28a(49) // *Qid* 81a(48); *BQ* 92a(53) [+ //'s; ↓ עניותא]; *Ket* 106b(45); *San* 109b(34); pl.m. עניי אנן we are poor people *BM* 83a(29); ליתביה ניה@לן מר ליזיל ולפרנס בה עניי דמאתן give it [i.e. the charity money] to us (so that) we can go and support the poor people of our town with it *Meg* 27a(47); *BQ* 93a(45); מיזן עניי to support the poor *Naz* 3a(16); *BB* 43a(24); *BQ* 39a(1); *Ket* 67b(48); *San* 26a(9)
Y: עַנְיָא *Ber* 55a(8; BAYTN 92).

עֲנִיוּתָא n.f. **poverty** (↓ √2# עני; MH² עניות J 1094) sg. a. general: משום דקשי לעניותא because it leads to poverty *Ḥul* 105b(26); *ib.* 32; *Pes* 111b(39); איסרא דעניותא the genius appointed over poverty *ib.* 41; *Ḥul* 105b(26); *Qid* 40a(15); אנא לא בעניותאי אכלי ירקא ולא בעתירותאי I ate vegetables neither when I was poor nor when I was rich [lit. neither in my poverty nor in my wealth] *Šab* 140b(12; **V**); b. in proverbs: בתר עניא אזלא עניותא poverty follows a poor person *BQ* 92a(53) // *BB* 174b(29) // *Ḥul* 105b(34) // *Ara* 23a(37); נאה להו עניותא ליהודאי כברזא סומקא לסוסיא חיורא poverty befits the Jews like a red strap for a white horse *Ḥag* 9b(37)
Y: עֲנִיוּתָא *BB* ib.(BAYTN 191).

עִנְיָינָא n.m. **matter, topic, business** (√4# עני; Sy ܥܢܝܢܐ LS 534, Ma עניאנא MD 353, MH עִנְיָן Yeivin, BV 1044, Gross, Patterns 45) **1. matter, topic:** a. in Scripture: sg. ליקרי מצפרא בעניינא דיומא ולמנחתא דתעניתא let him read (on a fast day from the Torah) in the morning (prayer) in the topic of the day and in the afternoon (prayer) concerning the fast *Meg* 30b(11); *BB* 121a(10); עינייניה דקרא the topic of the verse *Soṭ* 45a(38); *Ned* 80b(20); *Qid* 9a(25); *Tem* 6b(37); *Ara* 30b(48); ריש עינינא דתמורה the beginning of the topic of *tĕmura* *Tem* 3a(23); סוף עינינא כוליה the end of the entire topic *HP* 182:21; ההוא עניאנא כוליה *San* 111b(6); *Yom* 5b(1); *TGHark* 268:7; עינייניה the entire matter *Qid* 35b(22); *Meg* 23b(3); *Pes* 6b(28); pl. תרי עניאני *Pes* 6b(33); *HP* 184:9; b. other: sg. מענינא לענינא from one matter to another *BB* 114b(1); חד עניאנא *IŠGF* 33:23; pl. כולהון אילין עניאני דמיפרשין לעילא all of these matters which are stated specifically above *SŠHai* 4b(10); *TGHark* 109:5; *ib.* 278:7; **2. business deal:** sg. הנהו בי תרי טבחי דעבדי עניינא בהדי הדדי two certain slaughterers who made a deal between themselves *BB* 9a(5; Ed, Rashi); **3.** in phrase **כי עניינא קדמאה as previously** [lit. like the first matter]: א'ל כי עניינ' קדמא' he said (it) to him as previously *Ned* 51a(15); עיביד כי עניינא קדמאה do (it) as previously *ib.* 19(Ed)
Y: עִנְיָנָא *Ber* 5a(17; Mo 96).

– לְעִנְיַין prep. **concerning, in the matter of** fol. by: a. n.: ולענין שאילתא דשאילנא קדמיכון concerning the question which you asked us *Šab* 30b(11); *Šeel* 20:61; *ib.* 53:43; 75:79; 108:70; לענין נורא concerning fire *BM* 42a(41); לענין דינא concerning the law *Nid* 58a(47); *BQ* 15a(22); b. verbal phrase: לענין מאי דקא טעין ראובן concerning what NN claims *TGHark* 271:23; *ib.* 33:4; c. inf.: לעניין שלומי שליח concerning paying the messenger *Ket* 85a(17); לעניין טמויי concerning causing uncleanness *Naz* 43a(33); *ib.* 34; *Ber* 48a(32); *BQ* 69b(37); *San* 72a(24); *TGAs28* 5:27; *TGHark* 2:22
Voc: לְעִנְיַן HGP 23a:13; Y: לְעִנְיַן *Šab* 83b(19).

עֲנָנָא n.f. **cloud** (TA עֲנָנָא TO Ex 14:20, Sy ܥܢܢܐ f. LS 533, Ma אנאנא f. MD 24) sg. ומאי טעמ' קדימתיה עננא ⟨ד⟩דביתהו לדמר why did your wife's (rain) cloud overtake yours? *Tan* 23b(32); *Ber* 59a(38) // *Tan* 6b(28) [≠ ↓ עיבא]; pl. ענני ענני דאתין בגלגלא (the clashing of) the various clouds which come in the celestial sphere *Ber* 59a(22) [expl. MH רְעָמִים Mib. 9:2]; תרתי ענני דסלקן חדא לאפי חברתה two clouds which rise towards one another *ib.* 33(**F**); ענני יורקתי yellow clouds *ib.* 32; ענני דצפרא morning clouds *Tan* 6b(24); *ib.* 10a(14); 25a(52); *Bo* 84:13
Y: עֲנָנֵי *Ber* ib.(BAYTN 50).

עֲנַפָּא n.m. **branch** (TA עֲנַף TJ Ezek 17:8, Sy ܥܢܦܐ LS 535) coll. כל דנפיש ענפיה קשי טוליה whichever has more branches has a more harmful shadow *Pes* 111b(10; **E**²); ליקוץ ענפיה may his branches be cut off [i.e. may his children die] *BM* 108a(7); pl. ובענפוהי ניחין כל כריהי דמערבא all the sick people of Eretz Israel rest under its branches *Šab* 21a(14) [archaic]
Y: עֲנַפּוֹהִי *Šab* ib.(BAYTN 92).

אנקתא, עֲנְקִין, עֲנְקְתָא, pl. **עֲנְקָתָא** n.f. **type of demon** (lit. neck [charm]; ↓ עונקא; TA עֲנְקָא pl. TJ Jud 8:21, Sy ܥܢܩܐ LS 541) pl. *Bo* 7:13; *ib.* 8:11; 82:6; אנקתא *ib.* 18:9; 35:8; 50:4; ענקינין *ib.* 100:13

ענש vb. **to punish** (↓ עונשא; JPA ענש DJPA 413) **Pe.** (a/): ולא מצי עניש ליה he cannot punish him *Ber* 27b(49); ענשיתו אעשה do you punish for (not doing) a positive commandment? *Men* 41a(26); בזמן דאיכ' ריתחא ענשינן we punish in a time of anger *ib.* 27; מר נמי עניש וקטיל you also punish and kill *Šab* 156a(45); *BQ* 117a(49); אנא ענשתיה he was punished on my account [lit. I punished him] *BB* 22a(39); *ib.* 43; 46
Itpe. (a) **to be punished:** מאי טעמא איענש why was he punished? *San* 20a(42); *ib.* 43b(45); 44a(1); 93a(50); *Er* 63a(23); *Beṣ* 16a(32); *Giṭ* 35a(13); *AZ* 18a(8); *Meg* 17a(18); והאיי דלא מיענשי דבי ריש גלותא the reason that (the officials) of the House of the exilarch are not punished *MQ* 25a(48); *Švu* 35b(36)

עסבא ↓ עישבא n.

עסי, עשי vb. **to force, compel** (< BH, MH 2# עשה pi. HAL 845, J 1125; ↓ עישויא) **Pa.:** a. general: הני מילי מדעתיה אבל לעסויה לא אמ' ליה אטו אנא מי קא אמינא לך עול ועסייה עול ולא תעסייה this refers to (a case) with his consent, but to force him – no. He said to him: "Did I say to you: 'Enter and force him? Enter and do not force him'" *Ket* 53a(9); *ib.* 50a(2); עשו אהדדי compel each other (in mutual assistance) *BB* 9a(50; **HP**[1]**M**) [Var: עושו GEd]; עשינהו שקל מינהו צדקה he compelled them (and) took from them (money for) charity *ib.* 10a(26); *Ara* 6b(1); b. esp. to compel s.o. to divorce his wife [cf. MH: גֵּט מְעוּשֶּׂה MGiṭK 9:8]: גוים בני עשויי אינהו pagans are qualified to compel (a divorce) *Giṭ* 88b(10); דעשוייה ואירצי they compelled him and he agreed *Ara* 21b(23) [Var: דעסיוה TGHark 166:2]; מעשינן ליה למיחלץ we compel him to submit to *ḥaliṣa* *HG2* 84:31

עסק vb. **to engage in, deal with** (↓ עיסקא; Sy ܥܣܩ LS 536, Ma אסק MD 29) **Pe.** (e/) **1.** pass.part. **to be engaged in s.t.:** דעסיקי ואתו בדינא they were already engaged in a lawsuit *Šab* 10a(23); הנהי בכשפים עסיקן those (women) are dealing with sorcery *Pes* 111a(28; **E**²); **2. to deal with, take care of, arrange** [w. ־ב, ־ל]: a. act., esp. burial of a deceased person: כי נח נפשיה דרב יוסף לא עסקו ביה when PN died they did not deal

with him *San* 109a(50); אדיתבי קא עסקי ביה while they were sitting and dealing with it [i.e. the corpse] *Šab* 156b(8); b. pass.part.: 1) general: הכא במאי עסיקינן what are we dealing with in this case? *Ber* 20b(37); *Er* 12b(1); *Pes* 72a(34); *BQ* 6b(32); *ib.* 57b(35); *BM* 15b(13); *BB* 43a(11); *San* 9b(7); *AZ* 35b(37); *Zev* 20b(45); במאי עסיקיתו what are you dealing with? *Yev* 105b(13); מי לא עסיקינן ששכרו לכתף are we not dealing with (a case) that he hired him as a porter? *BM* 88b(36); c. w. marriage [v. Itpe., mng. 2c]: רבה בר רב הונא הוה עסיק לבריה בי רב דניאל בר רב קטינא PN was arranging a marriage for his son with PN₂'s house *Ber* 47a(20); *Ket* 8a(38); *Nid* 66a(53); **3.** w. **בתורה/באורייתא to study the Torah** [< MH² עוסק בתורה J 1098]: ולא עסקי בבלאי באורייתא and (yet) the Babylonians do not study the Torah *Pes* 88a(5) [**M**¹: גרסי]; רב' דעסיק באורייתא חיא ארבעין אביי דעסיק באורייתא ובגמילות חסד' חיה שתין PN who used to study the Torah lived forty (years). PN₂ who used to study the Torah and engage in charitable acts lived sixty (years) *Yev* 105a(41) // *RH* 18a(29); דעסיק בתורה הוא דירית דלא עסיק בתורה לא ירית does the one (son) who studied the Torah inherit, and does the (other) one who did not study the Torah not inherit? *BB* 140b(14); *Ket* 77b(24); *Soṭ* 21a(43)
Itpe. 1. to be engaged, occupy oneself [calque < MH² נִתְעַסֵּק J 1098, mng. 3]: a. general: מתעסק בעלמא אנא I am merely occupying myself (with the measurement) *Šab* 157b(9); רב יוסף מיעסק בריחיא רב ששת מיעסק בכשור״ PN used to occupy himself at the mill. PN₂ used to occupy himself by (carrying) a beam *Giṭ* 67b(35) [as a cure for shivers]; b. esp. of burial [v. Pe., mng. 1b; ↓ √עלל pe., mng. 6]: ואי לא דאיעסק ביה יוסף אחו(ו)(י)ה לא הוו מתעסקין ״ביה״ had Joseph not dealt with him [i.e. Jacob('s burial)], would not his brothers have occupied themselves with him? *Soṭ* 13a(34); *ib.* 13b(5); *BM* 84b(17); *ib.* 29; 86a(37); *HP* 164:27; *ib.* 165:2; **2. to attend to s.o., deal in s.t., arrange** [w. -ב]: a. general: לאיעסוקי ביה בהאי עלמא to attend to him in this world *Ket* 103a(49); ואנון צריכין למאן דיתעסק בצרכייהו (the orphans) need someone to attend to their needs *SŠSad* 268:9; b. business dealings: להכי קרו ליה האי עיסקא עיסקא דאמ' ליה לאיעסוקי ביה יהבי לך ולא למשתי ביה שיכרא therefore, a joint venture is called *'isqa*, since he says to him: "I gave it [i.e. the merchandise] to you to deal in it and not to drink *š.*-beverage from it" *BM* 104b(40) [expl. ↓ עיסקא mng. 2]; וכמאן דאיעסק ביה איהו ורואח דאמי it is as if he had dealt in it and had made a profit *HP* 49:17; c. esp. a marriage [v. Pe., mng. 2b]: אהילאי איעסיק ליה לבריה בי רב יצחק בר שמואל בר מרתא PN arranged a marriage for his son with PN₂'s house *Ber* 25b(51); *ib.* 42a(5); *Ket* 52b(41); *ib.* 62b(28); **3.** w. **באורייתא to study the Torah** [v. Pe., mng. 3]: קא מיעסקי באורייתא *Yom* 9b(38); *Ket* 77b(38)

עפף, אפף vb. **to fold, double** (PS *ḏ'p [cf. Arab ضَعَّفَ to double, BH צָעִיף HAL 974] > A *עעף > *אעף [dissim.; cf. Sy ܐܥܦ LS 38] > עפף [sec. rt. from pseudo-Afel by metanalysis]; ↓ עיפותא; Sy 2# ܥܦ LS 537, Ma אפף MD 32) **Pe.:** ועאייף כר(א) וארבע ואותיב ספר תורה עילויה he folded the mattress in four and placed the Torah scroll upon it *MQ* 25a(26) [cf. // *Men* 32b(17); ↓ כרא]; זמנין דעיפין ליה ומנחי ספר תורה עילויה sometimes they fold it [i.e. the curtain] and place the Torah scroll upon it *Meg* 26b(34); ועייף להו מיעף he used to fold them [i.e. the fringes] over completely *Men* 42a(27); ואיפינן לה על תרין we fold it in two *Anan* 9:8; pass.part. עיף (ו)מיעף (if the garment) is completely folded over *Ḥul* 51b(34); עיף עיסקך כחסא your business is 'folded' like lettuce [i.e. increased many times] *Ber* 56a(33); *ib.* 37
Pa. 1. to fold: אדעתא דגלימא עיפינהו he folded them over [i.e. the threads] for the sake of the garment *Er* 96b(28); ו(ל)עייף יתה לעילאי let him fold it over above *Šab* 134a(24; **M**); חדא גדילתא איפה ושויה ציצת fold over one twisted thread and make it a fringe *Anan* 10:1; ואי עיף ההוא גלימא ומעפף if that garment is folded over *Geon* 270:16 [w. ref. to Ḥul ib.; v. Pe.]; **2. to double:** עיי״פינהו ושדרינהו ניהליה he doubled them [i.e. the alms] and sent them to him *Ket* 67b(45) [Var: איפינהו SM 149:10]
Af. to fold: ושקיל ההוא רישא ומעפיה כי היכי דיהי רישא מלעיל he takes the (knot of) that beginning (of the strap of the phylactery) and folds it over so that the (knot of) the beginning should be on top *ŠT* 492:55 [v. sketch ib. 493]; *ib.* 48
Lit: Nöld, MG 73².

עפץ ↓ √אפץ vb.

עפצא ↓ אפצא n.

עַפְרָא n.m. **earth, dust, powder** (↓ עפרורתא; TA עֲפַר TO Lev 14:41, Sy 1# ܥܦܪܐ LS 539, Ma אפרא MD 32) **1. earth:** sg. a. general: דטימן עד פלגיהו בעפרא (the city gates of GN) which were filled up halfway with earth *Er* 6b(23); ההוא טייעא דהוה מורח בעפרא a certain Arab who used to smell the earth (to determine which direction to follow) *BB* 73b(38); *Ber* 57b(56); צריך כסוייה בעפרא he is required to cover it [i.e. the excrement] with earth *Anan* 27:18; *Ket* 112b(2) [↓ √1# גנדר quadref., mng. 2]; עשיק עפרא earth (for making fired utensils) is rare *BM* 74a(44); האי מאן דגזל עפרא מחבריה ועבדיה לבינתא one who stole earth from another and made it into a brick *BQ* 96b(5); עפר לבינתא earth (from a ground mud) brick *Šab* 50b(9) [but v. ↓ עפרורתא]; *SŠHai* 6a(4); b. in magical use [cf. CAD E 185+, mng. 1.b]: דלמא מעפרא דאברהם אבוהון הוא דהוה שאדי מניה עפרא והוו חרבי perhaps it is from the earth of Abraham, their father, who used to throw earth from it and it would turn into swords *Tan* 21a(45); *San* 109a(13); *Ḥul* 7b(35); *Bek* 9a(3); *Pes* 111a(16); מאן יהיב לן מעפרא דרב ושמואל ומלינן עינין oh that we had some of the earth (of the grave) of PN and PN₂ so that we could paint our eyes (with it as a sign of reverence)! *BB* 171b(14) [+ //'s; ↓ √1# מלי pe., mng. II.2]; אמ' על עפרא דמתחות רגל דשמאל recite over the earth under your left foot *ḤM* 43:3; *ib.* 42:3; 17; 46:10; c. in medical recipes: טלופחי בעפרייהו lentils with their earth *Giṭ* 69a(38); *ib.* 69b(55); עפרא דבית הכסא earth from a privy *ib.* 40; d. in idiomatic expressions: עפרא בפומיה דאיוב (let there be) earth in Job's mouth *BB* 16a(37) [expression of censure; cf. Akk: *pīja epiram malīma* my mouth was filled with earth, i.e. I was in trouble CAD E 186]; עפרא בפומיה דקיסר (let there be) earth in the emperor's mouth *San* 39a(5; MGG 89:17); עפרא בעלמא הוא it is merely earth [i.e. something of no value] *AZ* 68a(3); *Pes* 15b(32); *Ned* 85a(12); *BQ* 110b(20); *Bek* 23b(9); **2. dust** [as a metaphor for death]: sg. עתידי צדיקי דהוו עפרא the righteous will eventually become dust [i.e. die] *Šab* 152b(39) [cf. San 90b(56)]; הדרי לעפריך return to your dust [i.e. die before your time; cf. Gen 3:19] *Tan* 24a(19); *San* 65b(42); בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפרא blessed is the Merciful One who consigned you to us [i.e. made you recover from your illness] and did not consign you to the dust *Ber* 54b(53); **3. powder:** sg. עפר פלפלי pepper powder *Šab* 50b(10)
Y: עַפְרָא *Ber* 5b(33; BAYTN 92).

עפרורתא n.f. **ground powder** (↓ עפרא; MH² עפרורית J 1100) sg. עפרורתאו״ דקו(י)(ו)נדרו frankincense powder *TRN* 590:11 [expl. MH עפר לבוי(ו)(נ)תה Šab 50b(9)]

עפש vb. **to become moldy** (↓ אובשא; MH עפש pa., itpa. LNVTH 267) **Itpa.:** איעפושי לחם becoming moldy of bread *Men* 96a(45); *ib.* 97a(30); 23b(48); 108a(3) [of money]; נהמא חמימא אחיתו עלה תרי תלתא זמני ואיעפש they placed fresh bread on top of it two or three times, and it became moldy *Pes* 7a(36); קנים טעמ' מאי משום איפושי בהאי פורתא לא מיעפש what is the reason for the staves(' being placed under the bread)? Because of becoming moldy. (But) in that small amount (of time) [i.e. over the Sabbath] it will not become moldy *Šab* 124a(8)
Lit: Löw, Flora 1:41.

עצב vb. **to be sad** (↓ עציבותא, עוצבא; JPA עצב DJPA 414) **Pe.,** pass.part.: ↓ עציב adj.
Itpe.: ותבר קמיהו ואיעציבו he broke (the expensive goblet) before them and they were saddened *Ber* 31a(2); *ib.* 4

עֲצוֹרָא n.m. **presser** (↓ √עצר; Sy ܥܨܘܪܐ treader LS 540) pl. הנהו עצורי certain pressers (of sesame seeds to produce oil) *BB* 25b(48)
Y: עֲצוֹרֵי *BB* ib.(BAYTN 108).

עֲצִיב adj. **sad** (↓ √עצב pe., pass.part., עציבותא) a. alone: sg.m. מאי עציבת why are you sad? *Pes* 3b(48); b. esp. fol. √חזי pe. [↓ בדיח]: sg.m. חזייה דהוה עציב he saw that he was sad *BM* 51a(6); *Suk* 53a(20); *Beṣ* 6a(15); *ib.* 16b(23); *Giṭ* 37b(11); *BM* 65b(40); f. חזייה לברתיה דהות עציבא he saw

that his daughter was sad *Tan* 25a(15); כי חזינן איניש דעציבא דעתיה מבדחינן ליה when we see someone whose disposition is sad, we cheer him up *Tan* 22a(26; **M**[2])
Voc: עֲצִיב HGP 24a:33; Y: עֲצִיב *BM* ib.

עֲצִיבוּתָא n.f. **grief** (↓ עציב; MH[2] עציבה J 1102) sg. חלמא בישא עציבותיה מסתייה one's grief is sufficient (to counter the effects of) a bad dream *Ber* 55a(49); ומייתי עציבותא לליביה he places sadness in his heart *OH Soṭ* 270:38
Y: עֲצִיבוּתֵיה *Ber* ib.

עציצא ↓ אציצא n.

עצירא n.m. **a dish containing flour and honey** (etym. unkn.) sg. וכגון חביצא ועצירא ושאר דבר' הנעשין בדבש וקמח like the *ḥ*-dish and the ʿ.-dish and other things which are made with honey and flour *GŠ* 30b:9
Lit: L. Ginzberg, op. cit., n. 9.

עצל vb. **to be lazy** (< BH עצל nif. HAL 821, MH nitpa. J 1102; cf. Sy ܥܛܠ to be stupid, etc. LS 520) **Itpe.:** בית דין הוא דלא מיעצלי הא שליח מיעצל it is the court which is not lazy. But the messenger is, in fact, lazy *Er* 32a(12); נותר הוא דגזרו ביה רבנן טומאה דאתי לאיעצולי ביה ואיתוריה concerning *notar* the scholars decreed uncleanness since (the priest) is apt to become lazy and make it *notar* *Pes* 85a(31; **M**[1])

עצץ ↓ √אצץ vb.

עצר, אצר vb. **to wring out, press, retain** (↓ 2#אצר, אצרא, בי עצורי, מעצרא, מעצרתא, עיצרא, עצורא; Sy ܥܨܪ to squeeze, press, trample LS 540) **Pe. 1. to wring out, squeeze:** לסוף חזיה דקא עצר ליה finally he saw him wringing it out [i.e. the mat] *Šab* 48a(10); ואסור למישדא עליה מיא ד⟨ב⟩לא מיצריו⟨י⟩ה it is forbidden to pour water on it [i.e. a garment on the Sabbath] so that he should not wring it out *HG1* 244:10; ולא נצריה לבישרא דקמיט ליה ולא נפיק לבראי he should not squeeze the meat because it constricts it [i.e. the blood] and it cannot go out *HG3* 211:69 [Var: ניעצריה]; **2. to press, trample:** דלבתר דעצרי להון לזיתי after they press the olives *TGHark* 86:9; עינבי כד עצרי להון when they trample grapes *ib.* 11; **3. to cause constipation:** דצלתא אצר חיותא filth causes an animal constipation *Bek* 21b(11; **V**[9])
Itpe. to be held back: וטל מנא לן דלא מיעצר how do we know that dew is not held back? *Tan* 3a(39); *ib.* 3b(1); 5; 20
Lit: Eps, St1 40 [mng. 3].

[**עצרא** ↓ בי עצורי n.]

עֲצַרְתָּא n.f. **Shavuot** (calque < BH, MH עֲצֶרֶת Yeivin, BV 930, J 1103; JPA עצרתה DJPA 415, TA עֲצַרְתְּכוֹן pl. TO Num 28:26) sg. מדיבחא לעצרתא from Passover to Shavuot *Šab* 110a(45); *ib.* 147b(36); *Pes* 42b(21); *ib.* 68b(36); עצרתא נמי יומא חד יומא Shavuot is also one day *RH* 5a(8); יומא דעצרתא *Pes* 68b(44); מעלי יומא דעצרתא the eve of Shavuot *Šab* 129b(22)
Y: עֲצַרְתָּא *Šab* 110a(45; BAYTN 170).

עצתא n.f. **door bolt** (etym. unkn.) sg. בעצת⟨א⟩ דר' חנינה *Ḥag* 15b(43; IŠGF App. X, 1.2) [**M**[1]: בעיבורא דדשא]; וכד חזא ראובן דהיא ואמה קמאן בעצתא when NN saw that she and her mother stood at the door bolt *OHT Ket* 224:23
Lit: B.M. Lewin, OHT ib., n. א׳.

עקב vb. **to seek out the way** (↓ עוקבא, עיקבא; Sy ܥܩܒ LS 541) **Pe.:** דימינא עקבא ברישא the right foot seeks out the way first *Men* 34a(20; MGD 140:1)

[**עקבא** ↓ עיקבא n.]

עקברא ↓ עכברא n.

עֲקוּלָא n.m. **cove, inlet** (√עקל; Sy ܥܩܘܠܐ curve LS 542) sg. ונהרא דסכיר ואית ביה עקולא דאית ביה ארבעים סאה a river which is dammed up and has a cove containing forty *seahs* (of water) *HP* 137:12; pl. ארבי בעקולי הוו קיימין the boats were situated in the coves *Ket* 97a(37); *BB* 24a(26); *AZ* 34b(20)
Y: עֲקוּלֵי *BB* ib.(BAYTN 209).

עֲקוּסָא n.m. **stinger** (↓ √עקץ, עוקצא; Sy ܥܩܘܣܐ LS 543) sg. עקוסא דעקרבא the stinger of Scorpio *Ber* 58b(53; OHP ib. 106:12,Ar [AC 6:249])

עקוש ↓ אקוש adj.

עקים ↓ אקים adj.

עקירבא n. **(uncertain)** pl. עקירבי דעטמי the ... of the loins *HG3* 155:35 [in laws of removal of veins]

עקם vb. **to pervert, make crooked** (↓ אקים; Sy ܥܩܡ pa. LS 542) **Pe.:** מיקם לישנא הוא it is a slip [lit. perverting] of the tongue *Ned* 16a(21) [RaN: מיעקם לישניה הוא ib. (v. 16b); v. Koh, ACSup 65]

עֲקָמוּמִיתָא n.f. **crookedness** (MH[2] עקמומית J 1107, Sy ܥܩܡܘܡܝܬܐ LS 542) sg. כרוך בוו⟨ד⟩⟨ר⟩יא ואותיבו בעקמומיתיה they rolled up a reed mat and placed (it) in its [i.e. the alley's] crooked portion *Er* 8a(24); ובעיטנא בך ופשיטנא לה לעקמומיתך מינך I shall kick you and straighten out your crookedness from you(r hunchback) *San* 91a(26) [cf. Sy: ܦܫܛ ܡܩܒܩܒܐ PSm 1138]
Y: עֲקָמוּמִיתֵיה *Er* 8a(24; BAYTN 289).

עקמותא ↓ עקמומיתא n.

עקס ↓ √עקץ vb.

עקץ, עקס vb. **to sting, twist** (↓ אוקסא, אוכצנא, עוקצא, עקוסא; Ma אכץ MD 17, Sy ܥܩܣ etpe. to be stung, ܥܩܝܣܐ twisted LS 543, > LebAr *ʿaqaṣ* Feghali 56) **Pe.** (a/) **1. to sting:** מאן עקץ ניעקציה עקרבא may a scorpion sting the one (who) has 'stung' (me) [i.e. cited my opinion w/o attribution] *Bek* 31b(23) [Var: מאן דעקס עקסתיה עקרבא AC 6:249]; **2. to twist:** מיעקץ בשפתתיה to twist his lips *HG1* 8:59 = למיעו⟨סק⟩⟨קס⟩ בשפתיה *Šeel* 161:9
Lit [mng. 2]: Eps, St1 128 ['to bite the lips'].

עקר, אקר vb. **to uproot, detach, abrogate, make sterile, forget** (↓ 1#עיקרא, 1#עקרא, עקרותא; Sy ܥܩܪ LS 543, Ma אקר MD 34) **Pe.** (a/u) **1. to uproot:** אזל עקר טורא he went (and) uprooted a mountain *Ber* 54b(21); למעקר כיתנא to uproot flax *MQ* 12b(39) [in harvesting; v. Lieb, TK 1:140]; *Ḥag* 15a(26); *BQ* 92a(6); *Ḥul* 105b(28); *SŠHai* 6b(16); עקור אילנך uproot your tree *BB* 37b(2); *ib.* 38a(2); *Meg* 16a(44); דמיקר אקרו *BB* 94a(7; Geon 107:25) [= דמעקר עקרו]; **2. to detach, tear out, remove:** a. lit.: דעקר מלא צנא דתרבא (a certain goat) from which he detached a basketful of fat *Ḥul* 59b(15); *Men* 95a(43) [the tabernacle]; *Nid* 13a(17) [of semen from the body]; עקרו מזוזתיה detach his *mezuzot* *Dec* 4:11; עקרית ענקתא בישאתא I have removed the evil neck charms *Bo* 9:15; ועקר ליה מדוכתיה he removed it [i.e. the lion] from its place *Ḥul* 59b(33); pass.part. פקיד ועקיר (the pus) is retained and detached (from the flesh) *Ket* 7a(1) [of an abscess]; עקירין *Bo* 91:2 [of demons from the body]; b. in a fig. sense: וכי עקר איניש כרעיה דימיניה עקר ברישא (in walking) a person only detaches his right leg first *Yom* 11b(31) // *Men* 34a(20); *Soṭ* 39a(18); אקר עליה דעתיה ממשתא he took his mind off [lit. detached his mind] from drinking *Pes* 103b(15); עקר נפשיה he traveled from one place to another [lit. detached himself] *Ket* 3b(22); **3. to abrogate, annul, abolish:** תמאן השתא ותעקרינהו לנישואי קמאי let her make the *mi'un*-declaration now and annul the first marriage *Yev* 107b(7); למיעקר סהדותיהו to abrogate their testimony *Ket* 19b(30); *Naz* 21b(10); *Mei* 21a(1); בעל מיעקר עקר does (a husband) completely abrogate (his wife's vow)? *Naz* 21b(7) [≠ ↓ √גזז pe.]; *BM* 112b(8); עקר ליה לשטריה he abrogated his document *Ket* 19b(21); איהו קא עקר איהי קא עקרה is it he who abrogates (the law)? It is she who abrogates (it) *Giṭ* 83a(32); היכי ... ועקרי מילתא דאמרה משה how do they annul the matter which Moses said? *Yom* 69b(42); *Hor* 4b(6); *Meg* 2a(24); **4.** pass.part. w. ־ל **to forget** [v. Itpe., mng. 5]: אבימי מסכתא יקירא [= עקירא > אקירא] ליה PN forgot the tractate *Men* 7a(21; **P**[2]**V**[10])
Pa. 1. to hamstring [cf. TJ Jos 11:6]: מעקרנא להו I shall hamstring them [i.e. the mules] *Ḥul* 7b(22); **2. to cause sterility** [denom. < ↓ עקרותא]: ממיא דספאלי י"לא לישתי משום דמעקרי he should not drink from an infusion of *s.*, because it can cause sterility *Giṭ* 69b(54); **3. to extract:** ולא תעקר ככא do not extract a molar *Pes* 113a(13)
Af. to remove: אכלינן ד⟨ו⟩קא מוקריתו we are (still) eating, and you are removing (the table)! *Pes* 115b(31) [**M**: לא אכלינן וקא מעקריתו תכא]
Itpe. 1. to be uprooted: אתעקרו כל ארזיא all the cedars were uprooted *MQ* 25b(37); טוריא איתעקרו the mountains were uprooted *Bo* 10:6; ויתעקרון כל חרשין בישין may all evil sorcery be uprooted (from PN) *Bo* 55:7; **2. to be pulled down:**

אתעקרו כל אנטרדיא all the statues were pulled down *MQ* 25b(39); **3. to be torn off, detached:** a. body organs: אודנא דשמע זימרא תעקר may the ear that hears music be torn off *Soṭ* 48a(42); איתעקור (the vital organs) were (completely) torn off *Bek* 44a(50) [≠ ↓ √גמם itpe.]; *Ḥul* 44a(29); *ib.* 59a(9); *HP* 203:2; b. literary texts: כיון דאיתעקר איתעקר since (the verse) was detached (from its original context) it remained so *Yev* 11b(25); *BB* 112a(19); **4. to be set aside:** בעידנא דקא מיעקר לאו מיקיים עשה at the (same) time that the negative commandment is being set aside the positive one is being fulfilled *Šab* 132b(52; **M**); *Yev* 90b(3); **5.** w. -מן/ל **to forget:** ר' אליעזר גמריה איעקר ליה PN forgot his tradition *AZ* 46b(27); *Ḥul* 103b(27); איעקר להו תלמודיהו מידיהו they forgot their *talmud Ber* 18b(14); *Šab* 147b(39); *BB* 9b(23) [F²: איקר [= *איאקר > איעקר]; (ואי(י)קר] *Ned* 41a(15); *Pes* 69a(32) // *AZ* 46b(27) [↓ גמרא]; עקרו מיניה *IŠGS* 20:2; **6.** w. ולדא + -ל **to miscarry:** איתעקר לה ולדה she miscarried *Šab* 63b(5); **7.** w. **שרגא to be extinguished** [lit. the lamp was detached]: דילמא כי אזיליתו לבתיכו מתעקרא שרגא דידכו perhaps when you go to your homes the lamp will be extinguished *Pes* 101a(19; **E²**)

Itpa. to become sterile: משום דמיעקר because he may become sterile *Giṭ* 69b(54; OHT ib. 154:11) [v. Pa., mng. 2]; איעקרא דביתהו his wife had become sterile *Ket* 62b(35); שתין סאבי הוינא וכולהו איעקור מפירקי' דרב הונא לבר מאנא we were sixty old men, and all of us [lit. them] became sterile (from extended sitting) at PN's public lecture except for me *Yev* 64b(22); *Šab* 110b(26; Marg); *ib.* 44; *TGHark* 37:4

Ittaf. w. **שרגא to be extinguished** [v. Itpe., mng. 7]: מיתוקד(ו)(ר)א שרגא the lamp will be extinguished *Pes* 101a(13) [v. Kara 65]; *ib.* 19

Lit: Eps, StI 338[25] [on Itpe., mng. 5; v. however, D. Boyarin, Teuda 4 (1986) 122+, who supports the trad. deriv. of these forms from √יקר].

עקרא #1 n.m. **sterile male** (↓ √עקר; TA עֲקַר TO Dt 7:14, Sy ܥܩܪܐ LS 544) sg. כודניא עקרא sterile mule *BB* 91a(23) [w. ref. to Manoah]

עקרא #2 n.m. **leech** (metath. < ↓ עקרא) sg. עקרא דנהרא river leech *GC* 73:8 [expl. MH נומי שבנהר ib.]

עקרא #3 ↓ עקרא #1 n.

עַקְרַבָּא n.m./f. **scorpion, constellation Scorpio** (TA עֲקַרְבִּין pl. TO Dt 8:15, Sy ܥܩܪܒܐ f. LS 544, Ma ארקבא f. MD 39) **1. scorpion:** sg. כל מאן דהוה טריק ליה עקרבא anyone whom a scorpion has stung *Ber* 58b(54); *Ket* 50a(27); טרקתיה עקרבא *TGHark* 158:21; מאן עקץ ניעקציה עקרבא may a scorpion sting the one (who) has 'stung' (me) [i.e. cited my opinion w/o attribution] *Bek* 31b(23); *Ḥag* 5a(52); *San* 65a(35); *Kar* 3b(61); *AZ* 28b(42); *Ned* 41a(34); pl. וחזי דהוה הדירן ליה עקרבי כי חמארי חיוראתא I saw that scorpions encircled it [i.e. Mt. Sinai] like white asses *BB* 74a(13; MGE 43:15); עקירבי *San* 67b(36); **2. constellation Scorpio:** sg. עוקצא דעקרבא דטריק ליה לכסיל the stinger of Scorpio which 'stings' Orion *Ber* 58b(53); עוקצא דעקרבא דמנח בנהר דינור the stinger of Scorpio which is located in the River of Fire *ib.*

Y: עַקְרַבָּא *Ber* ib.(BAYTN 221).

עַקְרְתָא, עַקְרוּתָא n.f. **infertility, type of demon** (↓ √עקר; Sy ܥܩܪܘܬܐ LS 544, Ma אקארתא MD 33) **1. infertility:** sg. אם איתה דאיעברה ואפילה לא הוה מחזקה נפשה בעקרותא if it is (the case) that she had been pregnant and miscarried, she would not have allowed herself to be presumed infertile *Yev* 65b(3; Šeel 18:44) [Var: איתה דאפיל לא מחזקא נפשה בעקרתא FrHP 113:30, בְּעָקָרְתָא HGP 33a:4]; סמא דעקרתא a drug (to induce) infertility *ib.* 48; **2. a type of demon:** sg. *Bo* 12:3; pl. *ib.* 80:5

Y: עַקְרְתָא *Yev* ib.(BAYTN 184).

עקרתא ↓ עקרותא n.

עַקְתָא, abs. **עָקָא**, pl. **עָקָאתָא, עָקֵי** n.f. **trouble, misfortune, a type of demon** (↓ √עוק, בי עקתא; TA עָקָא TJ Is 30:6, Sy ܥܘܩܬܐ LS 517, Ma אקתא MD 34, JPA עקה, pl. עקין DJPA 415) **1. trouble, misfortune:** sg.abs. דא עקא this is a misfortune *San* 26a(43); det. דאי אתיא לך עקתא if misfortune befalls you *TGHark* 161:36; pl. עקאתא *ib.* 16; **2. type of demon:** pl. עקי *Bo* 36:9

Y: עָקָא *San* ib.(BAYTN 8).

עָרָא, עארא, ארא, יראי n.m. **bay tree** (↓ דיראה; QA ער ATTM 663, ATTME 395, Arab غار Siggel 54; cf. שמן ער Asaf 155:32) sg. אטרפא דעארא bay leaf *Giṭ* 69b(24; V[16][corr.]) [Var: טרפא דערא Ar (AC 6:256)]; pl. ערי *BB* 81a(2) [expl. MH ערונים ib.] // ארי *RH* 23a(25) [expl. MH ארונים ib.]; יראי *Giṭ* 69b(24; OHT ib. 153:11)

Lit: Flora 2:121+; 3:15; 4:160; Pfl 299 [Sy attested only in Asaf]; Y: עָרָא *Giṭ* ib.(BAYTN 6).

ערב #1 vb. **to be a surety** (archaic and dialectal; ↓ ערבא #2, ערבאה #2, ערבונא #1, ערבותא, ערבנותא; Sy ܥܪܒ #1 LS 545) **Pe.:** נכסוהי דבר איניש אינון ערבין ביה a man's property is a surety for him *BB* 174a(23) // *Bek* 48b(26); רגלוהי דבר אנש אנין ערבן ביה לאתר דמתבעי לתמן מובלן יתיה a person's feet are his surety. They transport him to the place where he is sought (at his death) *Suk* 53a(23) [↓ (־)ית usage a.2]

ערב #2 vb. **to mix, mingle, intermingle** (↓ עירובא #1, ערבתא #2, √ערבב; Sy ܥܪܒ #2 LS 546, Ma ארב #2 MD 35) **Pe.:** a. general: pass.part. עריבי מיא the water (of the two domains) is mixed together *Er* 86a(36); אע"ג דעריב מעילאי even though it is mixed together on top *Men* 24a(22); *Nid* 22a(25); הא אתון נמי עריביתו בהדין you are, in fact, mixed together with us *San* 39a(51; MGN 416:8); b. w. √הדר pe. [lit. go around and mix]: דהדרי וערבי (the two upper parts of the tree) intermingle *Giṭ* 22a(28) // *BB* 27b(10); *Ḥul* 58b(29) [of intestines]; c. w. fol. vb.: ומיערב הוא דלא קא עריב להו ותני להי the reason (that the *Tanna* of the *barraita*) does not indeed learn them [i.e. the two cases] together *Tem* 34a(32); ליערבינהו וליתנינהו let (the *Tanna*) learn them [i.e. the separate cases] together *Giṭ* 80b(15); *Yev* 19b(13); *BQ* 77b(27); *BM* 9a(8); *BB* 19a(15); *Men* 70b(36); ליערבינון וליכתבינון קרא מאי טע' פלגינון קרא let (Scripture) write them together. Why did Scripture divide them? *Kar* 5a(49) [w. ref. to Ex 20:23]; *Pes* 18a(31) [w. ref. to Lev 11:34]

Pa. to mix, combine: ערובי עריב he certainly mixed in (the refuse) *BB* 94b(15); *ib.* 94a(20); עריבו ריפתיהון בהדי הדדי they combined their bread together (for a common meal) *Pes* 89b(38); אי בעיי לערובי מי לא ערבי לך had I wanted to mix in (lees), would I not have done so for you? *BM* 40b(16; **F¹**); *AZ* 32a(1); *ib.* 34b(17); 38b(43); רב יוסף מערב בזרני וזר' PN used to mix seeds and sow *Qid* 39a(43; **O²**); איסיר לערביה לחד בהדי חבריה it is forbidden to combine one with the other *Anan* 6:13; ערבה במישחא to mix it in oil *ib.* 87:2; pass.part. ערובי מערב (the oil) remains combined (with the vegetables) *Zev* 76a(26); *Men* 24a(16); ואת ערביה קרא (by means of) וְאֵת [Lev 5:25] Scripture combined it [i.e. the laws in vv. 24-25] *BQ* 65b(25); *Yom* 24b(7); *San* 57b(30); *AZ* 24a(5); *Ḥul* 135a(41); *Bek* 6a(18); *ib.* (20)

Itpa. 1. to be mixed up: אטו הנך משום דאיערוב הוו להו פסולין are those tainted because they were mixed up? *Yev* 99b(14); *AZ* 35b(35); *ib.* 49b(22); נהי ד(ב)חבריה לא מיערב ... באחריני מי לא מיערב granted that (this goat) is not mixed up with the other (designated) one. Can it not be mixed up with others? *Yom* 41b(39); והא קא מתערבן בהדי הדדי are (the vegetable plots) not, in fact, mixed up with one another? *Šab* 85b(6); **2. to be intermingled** [w. -ב, בהדי]: האיד' איערבו בהו כותאי now the Samaritans have intermingled [i.e. intermarried] with them *Qid* 72a(11); מיערבא חיותא דמתא בהדיהו an animal of the town is intermingled with them [i.e. the animals of the pagans] *BQ* 113b(45)

ערב #3, עֲרַב, ארב vb. **to set (of the sun;** ↓ מערבא, עירובא #2, ערבא #3; Sy ܥܪܒ #9 LS 546) **Pe.:** וסאחו ומסתיבי עד דערבא שמשא ודאכו they wash themselves, remain impure until the sun sets, and (then) they become ritually clean *Anan* 45:4; *ib.* 29:26; 43:3; 58:11; שמשא ממילא ערבא the sun sets of itself *Pes* 90b(6) // *Naz* 64b(16); בתר דערבא שמשא דשבת מקמי דנאפיל הברא after the sun of the Sabbath sets (and) before darkness falls *Anan* 77:4; *Meg* 20b(5); מכי מתחיל למירב from the time that (the sun) begins to set *Pes* 58a(17); קמי מיערב שמשא before the setting of the sun *Geon* 266:1

Itpe. id.: איערב שמשא ואידכי יומא the sun set and the day was purified *Ber* 2b(3)

ערב #4 vb. **to be combined in an 'eruv** (denom. < ↓ עירובא #1; JPA ערב pa. DJPA 417) **Pe.:** כיון דערבא אמצעית בהדי חיצונה since the middle

(courtyard) is combined in an *'eruv* with the outer one *Er* 48a(47); *ib.* 48b(10)
Pa. to make an 'eruv: a. alone: דאי בעו לערובי מצו מערבי הכא לא מצי מערבי if they want to make an *'eruv* (for all the houses) they can do so. In this case they cannot make an *'eruv ib.* 21(**O**); 70b(1); 26a(14); 28a(21); 67a(20); b. w. obj.: הב לן גברא דמעריב לן מאתין give us a man who can make an *'eruv* for us for our town *ib.* 60a(18); 59b(30); *Beṣ* 16b(17)
Itpa. to be included in an 'eruv: ורשות הרבים מי מיערבא can a public domain be included in an *'eruv*? *Er* 6a(24); *ib.* 6b(5); אי הכי תחתונה חד תיערב תרו(ת)י לא תיער' if so, the lower (courtyard when it is) one [i.e. jointly with the upper one] can be included in an *'eruv.* (But when it is) two [i.e. separate from the upper one] it cannot be included in an *'eruv ib.* 93b(17)

1# עֲרָבָא n.m. **woof** (TA עֲרָבָא TO Lev 13:52) sg. *AZ* 17b(35) [≠ ↓ שתיא]
Y: עֲרָבָא *AZ* ib.(BAYTN 124).

2# עֲרָבָא, עראבא n.m. **guarantor, surety** (↓ √1# ערב, ערבותא; Sy 1# ܥܪܒܐ LS 545, MH עָרֵב Yeivin, BV 968) sg. ואנא ערבא I am a guarantor (for it) *Šab* 140b(24); *SŠHai* 8a(5); עראבא *Švu* 48b(12; HP 125:18); ההוא ערבא דפרעיה לגוי מקמי דלתבעינהו ליתמי a certain guarantor who paid a pagan before he sued the orphans *BB* 174b(10); *ib.* 174a(25); 32b(20); משה בר עצארי ערבא דכתובתא דכלתיה הוה PN was a guarantor of his daughter-in-law's *ketubba Ara* 23a(33) // *BB* 174b(21); בתר ערבא אזלי they pursue the guarantor (first) *ib.* 173b(11); 174b(15); *Mak* 7a(4); ערבא וערבא דערבא a guarantor or a guarantor for a guarantor *Soṭ* 37b(26) [concerning the covenant at Sinai]; ערבך ערבא צריך your guarantor needs a guarantor *Suk* 26a(52) // *Giṭ* 28b(5) [Var: עראבך לעראבא צריך GŠ 65:7]
Voc: עֲרָבָא HGP 1a:18; Y: עֲרָבָא *Giṭ* 28a(6; BAYTN 233).

3# עֲרָבָא n.m. **eve, day preceding** (< MH ערב הפסח/שבת J 1111; ↓ √3# ערב, מעלי; cf. Sy 10# ܥܪܒܐ sunset LS 546) sg. ואם חל ונזדמנה ערבא דפסחא בערבא דשבתא if the eve of Passover happened to fall on the eve of the Sabbath [i.e. Friday] *Anan* 72:8

4# ערבא ↓ 1# ארבא n.

1# עֲרָבָאָה, pl. **עֲרָבָאֵי** adj. **Arabian**, n. **Arab** (↓ טייעא; TA עֲרָבָאֵי pl. TJ Jer 3:2, Sy ܥܪܒܝܐ LS 546) **I.** adj.: sg.m. מלוך ערבאה PN, the 'Arabian' *Hul* 49a(32); דינרא ערביא the 'Arabian' *denar Bek* 49b(31) [expl. MH מָנֶה צוּרִי Mib. 8:7]; **II.** n.: sg.f. ההיא ערבי(ת)א *Ket* 72b(14); pl.m. הנהו ערבאי *BB* 168b(13); *Nid* 47a(44; MGL 720:14)
Lit: Sperber, Money 230, suggests that the Arabian *denar* refers to the Nabatean standard; Y: עֲרָבָאָה *BB* 56a(19; BAYTN 320).

2# עֲרָבָאָה adj. **fiscally liable** (archaic; ↓ √1# ערב; cf. JudA אחרי וערב responsible and a guarantor NṢ 8a:11) pl.m. כולהון יהון [אחר]אין וערבאין לכתובתא דא all of them [i.e. my possessions] will be responsible and fiscally liable for this *ketubba SŠHai* 2b(5)

ערבב vb. **to blend, confuse** (↓ √2# ערב; JPA ערבב DJPA 418) **QuadRef. 1. to blend** [intr.]: ניפוק מתחלת תקיעה מיקמי דניערבב קלא let him fulfill his obligation from the beginning of the *teqi'a* before the sound (of the *shofar*) blends (with the echo) *RH* 28a(18); *ib.* 21; **2. to be confused:** דלא איערבב because (Satan) was not confused *ib.* 16b(4); כי היכי דלא ליערבבו ולישמעו(י) ⟨ו⟩ מאי דא' להו so that they should not be confused and should hear what He says to them *AZ* 2b(4; **M**)

ערבוביתא ↓ חרפופיתא n.

1# עֲרָבוֹנָא n.m. **pledge** (↓ √1# ערב; JPA עֲרָבוֹן DJPA 418) sg. וכי ערבונא שקלי מיניה do they take a pledge from him? *Šab* 105b(18) // *MQ* 25a(9)
Lit: Gross, Patterns 327.

2# ערבונא ↓ ארבונא n.

עֲרָבוּתָא n.f. **guarantee** (↓ 2# ערבא, √1# ערב; Sy 1# ܥܪܒܘܬܐ LS 545) sg. לא הוה עביד ליה ערבותא he would not have made a guarantee for him *HP* 52:7; ועל דעתא דערבותאי אוזפ[יה] אילין זוזי he lent him those *zuzim* on the strength of my guarantee *SŠHai* 8a(5)

עֲרָבְנוּתָא n.f. **guarantee** (↓ √1# ערב) sg. *SŠSad* 202b:17

1# עֲרָבְתָא, ארבתא, pl. **ארבאתא** n.f. **willow, willow branch** (Sy 4# ܥܪܒܬܐ, pl. ܥܪ̈ܒܐ, ܥܪܒܐ LS 546) **1. willow:** sg. *Šab* 20a(38); טולא דארבתא the shadow of a willow *Pes* 111b(9); ערבתא צפצפה צפצפה ערבתה the willow (was called) *ṣ.*, and the *ṣ.* was called willow *Suk* 34a(31; **E**[2]) [but H in //: ערבה צפצפה צפצפה ערבה *Šab* 36a(9)]; *Er* 29b(45) [**O:** ארבתא; ↓ סוגיני]; **2.** pl. **willow branches:** הנהי ערבתא *Šab* 20b(35) [Var: הנהו ארבאתא Ar (AC 1:267)]
Lit: Flora 3:324+; Y: עֲרָבְתָא *Šab* ib.(BAYTN 171).

2# ערבתא n.f. **mixing bowl** (↓ √2# ערב; Ma ארבאתא MD 36, s.v. 2# ארבא) sg. *AnanSch* 11:23

ערדא ↓ 1# ארדא n.

עֲרוֹדָא, עֲרָאדָא, ארודא n.m. **wild ass** (TA עֲרָד TJ Hos 8:9, Sy 2# ܥܪܕܐ LS 547, Ma 1# אראדא MD 35) pl. דבי מר יוחנאי טחני רחיא בערודי (the workers) of PN's estate utilize wild asses to grind in mills *AZ* 16b(25) [Var: ארודי Ar (AC 1:273)]; כל דזרע ערודי אכלי ליה the wild asses eat whatever he sows *BB* 36a(13); גודא דערודי the wall (to keep out) the wild asses *ib.* 11 [Var: עראדי GŠ 418:18; ארדי Ar (AC 1:273)]
Y: עֲרוֹדֵי *BB* ib.(BAYTN 108).

עֲרָוִיתָא n.f. **shivering** (√2# ערי; ↓ 2# אריתא; Sy ܥܪܘܝܬܐ LS 545, IMS 2:52, Ma רויתא OrNS 15 [1946] 325:10) sg. [ומן] אישתא ומן ערויתא from fever and shivering *Bo* 89:7; *ib.* 35:9[!]; ובירויתא *ib.* 74:13
Lit: AMB 47.

עֲרוֹקָא, pl. **עֲרוֹקָאֵי** n.m. **fugitive** (↓ √ערק; Sy ܥܪܘܩܐ LS 550, Ma ארוקא MD 37) sg. או חזינן ליה דערוקא if we see that he is a fugitive *TGHark* 111:34; pl. ערוקאי *Hul* 46a(20)
Y: עֲרוֹקָאֵי *Hul* ib.(BAYTN 325).

עֲרוֹרֵי n.m.pl. **claims** (√ערר) cs. ערורי מלכא ומלכתא the claims of the king or the queen *Giṭ* 86a(6) [in a document of a slave sale]; *SŠHai* 7a(11)
Y: עֲרוֹרֵי *Giṭ* ib.(BAYTN 70).

עַרְטִיל adv. **naked** (↓ ערטילאה; Sy ܥܪܛܠ LS 548, Ma ארטיל MD 37) sg.m. שליח ערטיל וסיים מסאני stripped naked and wearing shoes *Ket* 65b(1) // *Soṭ* 8b(15; **V**[2]) [cf. Ma: ארטיל שליחיא Gy 226]; ערטיל שליחיתון ולא לבישיתון you are stripped naked and are not clothed *Bo* 60:3; *ib.* 19:5; 60:3
Lit: Eps, StI 336. The phrase כל דחמי לה דהיא שלי(א)חא ערטיל עמיץ עינוי ואזיל anyone who sees her stripped naked closes his eyes and goes away Ar [AC 6:217, s.v. עמץ] is not from San 110a(1) as indicated by Koh, but – as the JPA dialect in which the text is written shows – it comes from an otherwise unknown Palestinian source; Y: עַרְטִיל *Soṭ* ib.(BAYTN 234).

עַרְטִילָאָה adj. **naked** (↓ ערטיל; TA עַרְטִלָּאִין pl. TO Gen 2:25, Sy ܥܪܛܠܝܐ LS 548, Ma ארטילאיא MD 37) sg.m. גברא ערטילאו(י)⟨ה⟩ דלית ליה ולא כלום a naked man who has nothing *BM* 46a(9); pl.m.abs. ונפקו ערטילאין לניסי ימא they came out naked onto the islands of the sea *TGAs28* 77b:5; *ib.* 78:12
Y: עַרְטִילָאֵי *BM* ib.(BAYTN 316).

1# ערי vb. **to pour out** (JPA 2# ערי DJPA 419, MH[2] ערי pa. J 1116, Ma ארא pe. to intermingle [of water] MD 356) **Pa.:** וניערי בהדי הדדי ונישתי let him pour them out [i.e. the wine and *š.*-beverage] together and drink *AZ* 29a(8)
Note the passage האי דלא משו מיא בתריא על "ערי" ארעא *Hul* 105b(17), where ערי is poss. a var. of משו, i.e. ... האי דלא ערי על ארעא.

2# ערי vb. **to hold, attach** (Sy ܥܪܐ to hold, contain LS 545) **Pa.:** היכא דלא מערי ⟨אבל מערי⟩ מיחייא חיי if (the umbilical cord) is not attached (to the mother it cannot live), but if it is attached, (the fetus) will certainly live *Yev* 71b(18; RaḤ [OH ib. 318:18]) [Var: מערב **M**[3]; מעוי **O**[2]]
Expl. RaḤ: פירוש שהטבור אינו מעורה לאמו.

עריתא n.f. ↓ 2# אריתא

1# ערך vb. **to evaluate someone's dedication** (denom. < BH עֵרֶךְ HAL 838, Yeivin, BV 812) **Pa.:** אפי' בן חדש בר ערוכי הוא even a one-month old child can be the subject of evaluation *Naz* 62a(18)
Itpa. to be evaluated for dedication: ומנא לן דלא מיערך how do we know that (an *androgynos*) cannot be evaluated? *Šab* 136b(10)

2# ערך ↓ √3# ארך vb.

ערכן, ערכאן, ארכן, n.m. **consul** (< ἄρχων Lehnw 129; ↓ ערכנותא; Sy ܐܪܟܘܢ LS 49, Pal ארכון PAT 343; cf. Arab أَرْكَانُ الدَّوْلَةِ ministers of

state Hava 268) sg. בשנת פל׳ ערכאן in the year of NN, the consul *BB* 164b(14) [writ; **Es:** ארכן]; יבדוק אימתי עביד ערכן בערכנותיה ודילמ׳ האי ערכן דמאריך בערכנותיה let him investigate when the consul served in his consular office. But perhaps this one (is called) a consul because he remains a long time in his consular office *ib.* 15(F^2) [play on ערכן = ארכן; **Es:** ארכן]

The orthography of this word w. *'ayin* suggests a popular etym. of this word from √1# ערך [cf. Kut, Words 89+].

– **ערכן דיגון** n.m. *iterum consul* (perh. < ἄρχων δίγονος Lehnw 197) sg. *BB* 164b(19) [P^1: ארכן דיגון]

Y: אַרְכַן דִּיגּוֹן *BB* ib.

ערכנותא n.f. **consular office** (↓ ערכן) sg. *BB* 164b(15; F^2) [**M:** ארכנות׳]

ערם vb. **to beguile, pretend** (↓ עורמא; Sy 2# ܥܪܡ pa., etpa. LS 548) **Pa.** [w. על **s.o.**]: ערימו עליהון ויזדבנון beguile them and let (the oxen) be sold *BM* 90b(2)

Itpa. 1. to pretend, deceive: האי ערומי קא מיערם this person is merely pretending (to have repented) *San* 25a(24) [Var: איערומי קא מערם **F^2**]; איערומי קא מיערמא she is trying to deceive (him) *Ket* 87b(26); *Mak* 23b(39); *Šab* 38a(25); *Giṭ* 54b(7); *BM* 4b(26); *ib.* 8a(42); *AZ* 14b(14); כולהו איערומי אסירי בר מהאי הערמה all subterfuges (concerning bloodletting) are forbidden except for this subterfuge *Šab* 129a(43); **2. to use a legal fiction** [MH ערם hif. J 1120, mng. 3]: רבה בר עולא מיערם איערומי PN used to use a legal fiction *Šab* 148b(39); *ib.* 108b(1)

1# **עַרְסָא** n.f. **bed, bier** (TA עַרְסָא TO Gen 48:2, Sy ܥܪܣܐ f. LS 549, Ma ארסא f. MD 38) **1. bed:** a. general: sg. ואמטיוהא לערסא בתריה דרבא לפום@בדיתא they brought her bed (with her) after PN to GN *Šab* 129a(27); b. w. var. vbs.: 1) √מכך pe., pass.part.: ערסא מיך לכון בביתיכון you have prepared the bed in your house *Bo* 139:9; 2) √רמי pe., pass.part.: sg. כדקציר ורמי בערסיה being sick and bedridden *BB* 154a(23); *ib.* 153a(33); *SŠHai* 8b(7); *SŠSad* 213:4; pl. ורמי על ערסיהון (the demons) are cast down on their beds *Bo* 7:17; 3) √שמש pa.: pl. ומשמשי ערסיהו they used to have conjugal relations *Giṭ* 58a(16) [cf. MH^2 שימש מיטתו *Meg* 13a(42)]; **2. bier:** sg. כיון דחזו דקדים ערסיהו לערסיה when they saw that their bier preceded his bier [i.e. they died before him] *Ket* 103a(50); *BB* 22a(53); חליפא ערסיה דרב אדא בר אהבה PN's bier passed by *ib.* 54(MGL 699:18)

Y: עַרְסָא *Ber* 7a(30; BAYTN 92).

– **עַרְסָא דְגַדָּא** n.m. **a type of permanent bed** (lit. bed of weaving; ↓ 2# גדא) sg. *Ned* 56a(21) // *San* 20a(44) [expl. MH דַּרְגֵּשׁ Mib. 7:5]; *MQ* 27a(28)

Geon. expl.: היא מטה זו שנסרין קבועין עליה במסמרין OHT Ned 51:11; מטה משובחת ... ולא כשאר מיטות אילא סביבותיה עצים משובחים כגון שטה ותדהר ואמצעיתה [... מ]שובח תכלת וארגמן ותולעת שני והעצים נקובים והכגר׳ שבו טבעות וחבלים [... וכשהו]א רוצה מתיר קרביטה ונופלת ib. 16. The suggestion of Krauss, Qadmoniot 2/1 50: calque < Lat *lectius genialis*, should be rejected; Y: עַרְסָא דְגַדָּא *San* ib.

– **עַרְסָא דְצַלָּא** n.m. **a type of folding bed made with leather** (lit. bed of a tanner; ↓ 2# צלא) sg. ערס׳ דצלא *Ned* 56b(9) // *San* 20a(54) // *MQ* 27a(30) [expl. MH דַּרְגֵּשׁ MNed 7:5]

Geon. expl.: היא כמטה המפורשת במסכתא דכלים בטהרות [פי״ב מ״ב] שהיא מתפרקת יש לה שתי ארוכות ושתי רחבות ונקליטין וסירוג באמצעיתה ופתרון צלא הוא הבורסי ובלשון ארמי הוא וכן מטות שלבורסים שסירוגן מן העור המעובד וסירוגו מתוכו ולפיכך אין צריך לכפותו OHT Ned 51:12; Y: עַרְסָא דְצַלָּא *MQ* ib.

2# **עַרְסָא**, pl. **עַרְסָתָא** n.m. **neighborhood** (etym. unkn.) sg. רבה בר אבוה מצריך {ל}˹מ˺ערסא לערסא PN requires (witnesses for the *geṭ*) from one neighborhood to another [lit. from neighborhood to neighborhood] *Giṭ* 6a(42); pl. רבה בר אבוה מעריב לכולה מחוזא ערסתא ערסתא PN used to construct *'eruvs* for all of GN by various neighborhoods *Er* 26a(14) // *ib.* 60a(23)

Expl. RaḤ: שכונות; Y: עַרְסָא *Giṭ* ib.(BAYTN 92).

ערסלא ↓ ארולא n.

עַרְעוּרָא n.m. **protest** (< MH^2 ערעור J 1122; ↓ √ערער) sg. לית בערעוריה משׁשה his protest has no substance *SŠSad* 268:15; עירעורא *TGHark* 6:16; *ib.* 130:9

עֲרָעִיתָא n.f. **wasp** (TA עֲרָעִיתָא TO Ex 23:28; cf. MH צוֹרְעִי MMakhšK 6:4) sg. ונפקת ערעיתא מן כותל׳ ומחיתיה באנדיפי׳ a wasp came out of the wall and stung him on his forehead *Šab* 80b(30); *GC* 130:7 [expl. MH הצירעין MMakš 6:4]

Geon. expl.: ערו׳עו(עי)תא צרעה TRN 620:9; Lit: M. Kislev,

Lešonenu 61 [1998] 51+; Y: עֲרָעִיתָא *Šab* ib.

ערער vb. **to contest, challenge** (√ערר; ↓ ערעורא, ערערתא; JPA 3# ערער DJPA 420) **Pal.:** a. general: משום דאתי בעל ומערער ופסיל לי׳ השתא מינקט נקיט לי׳ וקאי ערעורי מערער עילויה (the witness must state that the *geṭ* was written and signed in his presence) since the husband can come, contest, and invalidate it. Now, (since the husband) actually continues to hold it, can he actually contest it? *Giṭ* 5a(19); *ib.* 3a(3); 6b(2); 89b(16); נכסים בחזקת בני משפח׳ קיימי וקאתו לקוחות ומערערי the property is in the possession of the family members, and the buyers come and contest *BB* 154b(7); *ib.* 43b(9); 133b(3); לית לערעורי עליה it [i.e. the judgment] cannot be contested *TGHark* 276:24; b. in the defension clause of a writ: כל מאן דייתי ויטעון ויערער על פל׳ דנן anyone who comes, makes a claim, and challenges NN *SŠHai* 6a(18); *ib.* 18b(6); *SŠSad* 187b:3

עַרְעָרְתָא n.f. **challenge** (↓ √ערער) sg. בלא ערערתא without challenge *SŠHai* 4a(16); *SŠSad* 201c:10; אית ליה למוכר ... ערערתא the seller can challenge it *TGAs33* 103:14; pl. כל טענאתא וערערתא all claims and challenges *SŠHai* 5a(8); *TGAs33* 211:2; *Dec* 9:17

ערף vb. **to break an animal's neck** (< BH 2# ערף HAL 840) **Pe.:** אזקן ואסריס ˹הכי נמי˺ דלא ערפי׳ so also do we not break (the heifer's) neck for an old man and a castrated man (whose bodies were found)? *Soṭ* 46a(53); ואי דערפיה מיערף if he had completely broken (the ass's) neck *Bek* 10a(37)

עֲרָפִילָא n.m. **mist** (TA עֲרָפִילָא TJ 2S 22:12, Sy ܥܪܦܠܐ f. LS 549, Ma ארפילא f. MD 38) sg. ערפילא אפילו לפרצידא דתותי קלא מהני a mist is effective even for a seed under a clod *Tan* 4a(1; M^2V^{17}) [Var: עורפילא Ar (AC 6:444)]; מאי ערפילא עוּרוֹ פִּילֵּי what is (the meaning of) '.? Awaken, cracks (in the ground) *ib.* 2 [L: עורפילא]

Lit: Nöld, MG 159; Y: עוּרְפִּילָא *Tan* ib.(BAYTN 240).

ערק, ארק vb. **to flee** (↓ עירוקא, ערוקא, √ברח; Sy 1# ܥܪܩ LS 550, Ma 1# ארק MD 38) **Pe.** (a/u): a. general: רב חסדא ערק ליה עבדא בי כותאי PN's slave fled to GN *Giṭ* 45a(21); יהושע בן פרחיה אזל ועירק לאלסכנדריא של מצרים PN went and fled to GN *Soṭ* 47a(35); *Giṭ* 56a(20); *BQ* 117a(37); *BM* 86a(26); *AZ* 18b(14); פלימו קטל גברא ערק טשא בבית הכסא PN has killed a man. He fled (and) hid in a privy *Qid* 81b(4); *ib.* 39b(54); ערק לאגמא ומאגמא לפום@בדיתא he fled to the marsh and from the marsh to GN *BM* 86a(11); דקטל וערק לאגמא (the ox) that killed (an animal) and fled to the marsh *BQ* 41a(25); ליהבו רבנן בהדן א׳ להו לא ערקינן ערוקו ערוק פלגא let the scholars pay (the tax) with them. He said to them: "No. we shall flee." "Flee!" Half (of them) fled *BB* 8a(41); *Tan* 24a(25); *Ned* 62a(19); דכי שלים זיניהו מיערק ערקי when their weapon is finished (in battle), they surely flee *AZ* 16a(4); דלא ניחזינהו אינשי וניערקו מיניהו so that people should not see them and flee from them *BQ* 79b(16) [Var: ונירקו OHT ib. 54:21]; אנפי למיחש דעאריק ולא סאכן שמותא there are reasons to suppose that he will flee so as not to be in jeopardy of excommunication *TGHark* 111:34; *ib.* 112:23; b. demons: ופוקו וקדחו ועירוקו ואיזילו מן ביתה דבהדנדוך בת ניונדוך go out, break through, flee, and go from the PN's house *Bo* 13:8; *ib.* 3:7; רוחי בישאתה נפקין וערקין ומיתבלעין מינה the evil spirits go out, flee, and are smitten from him *ib.* 64:13

Af. to chase away: הוה מעריקנא ליה לאגמא I would have chased it [i.e. the ox] away to the marsh *BQ* 40b(3); *ib.* 9; 45a(15)

ערקא n.m. **leech** (var. of ↓ עלקא; ↓ 2# עקרא, 2# ארקתא) sg. *AZ* 12b(3; Ar [AC 6:275],HG3 249:16) [Var: ואי⟨ת⟩ ד⟨גרסי⟩ עירקא דנהרא river leech GC 73:8; ↓ 2# עקרא]; דילמא ערקא בלע perhaps he swallowed a leech *Bek* 44b(15; Ar [AC ib.]); ותיפוק לי׳ ⟨משום⟩ ערקא let it be understood as because of a leech *ib.*(V^9)

Lit: Eps, GC 73[22].

1# **ערקומא** n.m. **bow of an animal's hind leg** (cf. MH עַרְקוֹב MBekK 6:11, J 1123, Sy ܥܪܩܘܒܐ LS 551) sg. *Ḥul* 76a(23)

Y: עַרְקוּמָא *Ḥul* ib.(BAYTN 246).

2# **ערקומא** n.m. **(uncertain;** perh. < עֲקוּמָא* w. dissim. of *-qq-* > *-qr-*) sg., only in **ערקומא דמיא pool** sg. *Yom* 78a(11); *ib.* 18; *Meg* 15a(35); *ib.* 28b(44); *Qid* 71b(6)

Y: עַרְקוּמָא *Meg* ib.(BAYTN 246).

ערקתא ↓ ארקתא#1 n.

עררא ↓ אררא n.

עררתא n.f. **type of demon** (lit. enmity; √ערר) sg. ההיא עררתא *Bo* 61:4; *ib.* 6; 9; 10

עָרְתָא n.f. **rival wife** (√ערר; Sy ܥܪܬܐ LS 544) sg. אנא ערתא לא מקבלאנא I shall not accept a rival wife *HP* 100:20

עֲשִׁיק adj. **expensive, rare** (↓ √עשק#2 pe., pass. part.) **1. expensive:** sg.m. עשיק עיסקך your commodity is expensive *Ber* 56a(37; Ed); עשיק לגביך ושוי לכריסיך expensive for your back, but inexpensive for your stomach [i.e. spend much on clothing but little on food] *BM* 52a(14); **2. rare:** sg.m. עשיק עפרא earth (for making fired utensils) is rare *ib.* 74a(44)

Lit: Friedman, BM VI:250[77] [mng. 1]; Y: עֲשִׁיק *Ber* ib.

עשק#1 vb. **to oppress** (Sy ܥܫܩ#1 LS 552, Ma אשק to blind MD 41) pass.part. ישראל עשיקי the oppressed Jews *TGHark* 189:24

עשק#2 vb. **to increase in value** (cf. BH עשק#2 to be strong HAL 849, Akk *ešqu* strong CAD E 367) **Pe.**, pass.part. ↓ עשיק

עשי ↓ √עסי vb.

עֲשִׂירָאָה adj. **tenth** (↓ עשר; TA עֲסִירָאָה TO Gen 8:5, Sy ܥܣܝܪܝܐ LS 537) sg.m. דין גרמא דעשיראה ביר this is the bone of my tenth son *Ber* 5b(17) // *BB* 116a(16)

Lit: D. Boyarin, Lešonenu 37 [1973] 116; Y: עֲשִׂירָאָה *Ber* ib.

עשר vb. **to tithe** (↓ מעשרא, עישורא, עישוריתא, עשיראה; Sy ܥܣܪ pa. LS 537) **Pa.:** תריסר אלפי עיגלי הוה מעשר ר' אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא PN used to tithe twelve thousand calves from his herd each year *Šab* 54b(48) // *Beṣ* 23a(35); שקל ר' ינאי ועשר מפירי דנפשיה עלוייהו PN took and tithed from his own fruit for them [i.e. that of his tenant farmer] *Yev* 93a(22); לעשורי ומיכל to tithe and to eat *ib.* 25; *Er* 32b(2); דמאי הוא דלא מעשרינן הא ודאי מעשרינן it is *demai* which we do not tithe, but we do, in fact, tithe certain (*ṭevel*) *Ber* 40b(50); *Yev* 114a(18); *Bek* 11a(51); *ib.* 56b(1); אי בר חיובא הוא שפיר קא מעשר ואי לאו בר חיובא הוא תשעה לאו בר עשורי ניניהו if he is required, he tithes properly. If he is not required, nine (animals) are not liable for tithing *BM* 6b(22); *Beṣ* 34b(25); *AnanSch* 5:20; *ib.* 30:1

Itpa. to be tithed: דילמ' לא מיעשר' עשרינהו ואכל perhaps (the barley) is not tithed. They tithed it, and (the donkey) ate (it) *Ḥul* 7b(2); וספק מיעש' וספק לא מיעשרי it is doubtful (if the produce) is tithed or not *AZ* 41b(27); היכין דהוה כד איעשר how it was when it was tithed *AnanSch* 5:21

עֲשָׂרָא, עסרא, f. **עֲשַׂר**, pl. **עֲשְׂרִין, עֵיסְרֵי** num. **ten** (↓ בי עשרא, עישוריתא, חדסר, תריסר, etc.; Sy ܥܣܪܐ LS 537, Ma אסרא#1 MD 30, ModSy *ʿsrī* Maclean 242) **1. ten:** sg.m. תלת מאה ועשרה three hundred and ten *San* 100a(49); עשרה יומי ten days *Suk* 51b(38); עשרה דני חמרא ten vats of wine *BM* 106b(34); עסרא דרי ten generations *San* 94a(38); f. עשר אמין ten cubits *Ber* 54b(26); עשר שעי ten hours *San* 96a(44); pl. עשרין ותרין twenty-two *Nid* 39b(8); עשרי ... עסרי *HP* 96:20; מאה ועשרין וחמשה one hundred and twenty-five *Ket* 93a(29); **2. tenth:** sg.m. עשרה בירחא the tenth of the month *Anan* 81:6; pl. עיסרי פאדר the twentieth of *Adar AZ* 11b(27; TGHark 22:21) [**M:** ואסרי באדר]

Voc: עֲשָׂרָה HPP 67:18; עֵיסְרִין ib. 57:19; Lit: Eps, StI 374[103]; id., Gr 127; Y: עֶשְׂרִין *San* 21a(32; BAYTN 328).

עָתִיד adj. **expresses future occurrence** (TA עָתִיד TO Dt 32:35, Sy ܥܬܝܕܐ LS 553, Ma עתית MD 358) a. w. ־ד + part./inf.: sg.m. ברא דברא משמע בורא דעתיד למיברא (the pf. form) בָּרָא means 'he created.' (The part. form) בּוֹרֵא means 'he will create' *Ber* 52b(51); *San* 95a(1); *SŠHai* 2b(3); מאי דעתידנא לפרושי what I shall explicitly state *TGHark* 165:33; f. דעתידה היא דמיגיירא ונסיב לה she will eventually convert, and he will marry her *AZ* 20a(33); *Tan* 10a(24); pl.m. דעתידי רבנן דמתקני לה כתובה מנה the scholars will eventually institute for her [i.e. the widow] a *ketubba* of a *mane Ket* 10b(41); *Ber* 52b(52); *Šab* 152b(38); *Suk* 48b(23); *Tan* 25a(10); *Giṭ* 85a(32); f. ועקן סגיאן עתידן למיתי על סנאיהון דישראל many troubles will befall the Jews *San* 11a(39); b. in elliptic usage: sg.f. מי הואי אלא דעתידה הכא נמי דעתידה was (GN) in existence? Rather it will (be)

in the future. In this case also [i.e. concerning the *ketubba* of a widow], it will (be) in the future *Ket* 10b(43); pl.m. הכי נמי דעתידי so also (this means) 'who will (be born)' *Ned* 30b(30) [w. ref. to הַנּוֹלָדִים Gen 48:5]

Y: עֲתִידֵי *Šab* ib.

עַתִּיק adj., n. **old, ongoing** (√עתק; TA עַתִּיק TO Num 6:3, Sy ܥܬܝܩܐ LS 553, Ma אתיקא MD 43) **I. adj. 1. old:** a. alone: sg.m. עתיק עתיקי very old [of wine; lit. old of the old ones] *Pes* 42b(2; **E**[2]**M**[1]) [expl. MH יין ישן ib.]; חמר' עתיקא old wine *Giṭ* 70a(19); בי כנשתא עתיקא an old synagogue *Meg* 26b(7; **G**); f. אספסתא עתיקתא old alfalfa *Giṭ* 69a(19); pl.f. חושל' דשערי עתיק' old barley groats *Ned* 41b(5); *Men* 35a(46); *TGHark* 51:11 [↓ רצין]; b. ≠ חדת: sg.m. *Giṭ* 86a(8) [↓ טצהר]; *RH* 20b(15); pl.m. עתיקי *Šab* 147a(2); *MQ* 4b(11); *BM* 60b(15); *AZ* 20b(16); f. עתיקאתא old (bricks) *Meg* 26b(17); *Men* 32b(6; **M**); **2. ongoing:** sg.f. שמשא עתיקתא an ongoing fever *Giṭ* 67b(24); **II.** n.: sg.m. מגמר בעתיקא קשי מבחדתא learning in something old [i.e. restoring forgotten knowledge] is more difficult than (learning) in something new [i.e. previously unlearned knowledge] *Yom* 29a(5) [v. Geon. expl. infra]

Geon. expl.: כשיחזיר אדם תלמודו ששכחו ועבר מלבו קשה עליו מלחדש לימוד לכתחלה OHT Yom 15:6; Y: עַתִּיקָא *Giṭ* 70a(19; BAYTN 237).

עַתִּיר adj. **rich**, n. **rich person** (↓ √עתר; TA עַתִּיר TO Ex 30:15, Sy ܥܬܝܪܐ LS 554, Ma יאתירא#2 MD 188) **I. adj. rich:** sg.m. אהורייריה דר' הוה עתיר משבור מלכא PN's stable master was richer than king PN[2] *Šab* 113b(47) // *BM* 85a(10); לית דעתיר כדחזירא there is nothing as rich as a pig (which eats everything) *Šab* 155b(40); גבר עתיר a rich man *ib.* 156a(38); pl.m. דכיון דעתירי מפנקי ולא עבדי עיבידתא since they are rich, they are delicate and do not do work *Šab* 54a(11); **II.** n. **rich person:** sg.f. עתירת' דירושלם the richest woman of GN *Giṭ* 56a(32); pl.m. אינהו תלתא עתירי those three rich men *ib.* 22; עתירי דבי חם the rich people of my father-in-law's household *Tan* 23b(48); *ib.* 24a(49); עתירי בבל the rich people of GN *Beṣ* 32b(12); עתירי ומיסכיני rich and poor people *Bo* 136:6

Y: עַתִּירָתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 237).

עַתִּירוּתָא n.f. **wealth** (↓ √עתר; Sy ܥܬܝܪܘܬܐ LS 554) sg. אנא לא אכלי ירקא ולא בעניותאי ולא בעתירותאי I ate vegetables neither when I was poor nor when I was rich [lit. neither in my poverty nor in my wealth] *Šab* 140b(12; **V**); *ib.* 13

Y: עַתִּירוּתִי *Šab* ib.(BAYTN 287).

עתר vb. **to be rich** (↓ עותרא, עתיר, עתירותא; Sy ܥܬܪ LS 554, Ma אתר#2 MD 43) **Pa.:** הואיל ולא שכיחא ומעתרא since (the incense offering) is infrequent and makes (the priest) rich *Yom* 25b(7; **L**) [v. ib. 26a(7)] // *Men* 50a(26)

Itpa. to become rich: או לאו דרמאי שיכרא לא איעתרי had I not brewed *š.*-beverage I would not have become rich *Pes* 113a(19); *ib.* 49a(42); אוקירו נשיכו כי היכי דתיתעתרו honor your wives so that you should become rich *BM* 59a(56); *Ber* 57a(55); *Tan* 23b(49); *Ket* 103a(4); *Ned* 50a(31); *Giṭ* 30b(7); *Hor* 10b(25); *TGHark* 151:22

פ

פ־ prep. **in** (phon. var. of ↓ ־ב) עיסרי פאדר the tenth of *Adar AZ* 11b(27; TGHark 22:21); עינא דחזית פבית ליבא the eye that sees inside the heart *Bo* 32:4

Lit: Eps, StI 353.

פא prep. **by** (< MIr *pa* [cf. Peh *pad* CPD 62] משבענא לכון פאביר אברהם I adjure you by the mighty one of Abraham *Bo* 9:12

Lit: Shaked, Study 182.

פאפא n.m. **father** (onomatopoeic word; Sy ܦܐܦܐ, ܦܐܦܐ LS 586, Gr παππάς L-S 1301) sg. בר מאה פאפי וחד+ נאני the son of one hundred fathers and one mother *Soṭ* 42b(27; **O**⁸**V**²)

Y: פַּפֵּי *Soṭ* ib.(BAYTN 6).

פארי ↓ פרתא 2# n.

פַּגָּא n.m. **jaw, cheek** (↓ בי פגא; Sy 2# ܦܓܐ LS 567) sg. ידא אפגא דרגא לפחדא (placing) the hand on the jaw is a prelude to fear *Pes* 112a(4; **E**¹**CV**¹⁴RaḤ,TGAs42 164:14)

פְּגִים adj. **defective, broken** (↓ √פגם pe., pass. part.) sg.m. כסא פגימא a defective cup *Pes* 106a(6; **C**); חצבא פגימא a broken pitcher *ib.* 7; בימוסא פגימא a broken pedestal *AZ* 53b(45); f. חביתא פגימתא a broken jug *Pes* 106a(8)

Y: פְּגִימָא *Pes* ib.(BAYTN 60).

פגל vb. **to make *piggul*** (i.e. unsuitable for a sacrifice because of improper intention; < MH פגל pi. LNVTH 273; ↓ פיגולא) **Pa.:** לא מצי מפגיל ביה he cannot make it *piggul Men* 17a(19); *ib.* 102a(3); מיהדר פגולי to render *piggul* again *ib.* 16a(46); *Zev* 42a(21); מיתה ... לא מפגלא death does not render (it) *piggul ib.* 38b(20); מפגלי אהדדי they can render each other *piggul Men* 13b(9)

Itpa. to become *piggul*: לאיפגולי לחם that the bread should become *piggul Men* 15a(47); *ib.* 14a(40); 43; 15b(14); לא מיפגלא it does not become *piggul ib.* 15a(44); 15b(15)

פגם vb. **to damage, impair validity** (↓ פגים, פגמא, פיגמתא; Sy ܦܓܡ to diminish LS 556, Ma פגם pa. to injure MD 366, MH פגם LNVTH 273) **Pe.** (a/u) **1. to damage:** עֶצֶם ודאי פגים עור ספק פגים ספק לא פגים a bone definitely damages (the slaughtering knife). Skin may or may not damage (it) *Ḥul* 10a(18); *Pes* 44b(33) // *AZ* 67b(17); **2. to harm, adversely affect:** דקא פגים לה because he can harm her (by a false accusation) *Ket* 41a(12); *San* 73a(47); *ib.* 73b(27); כי היכי דלא ליפגום לישניה so that he should not adversely affect his oral version (of the tradition) *AZ* 19b(1); לא פאגמי כל עיקר זוביני they do not have any adverse affect concerning the sale *TGHark* 165:19; **3. w. שטרא to impair the validity of a document (by admitting to having received partial payment):** כי היכי דליפגום שטריה so that he can impair the validity of his document *BB* 172a(16); *ib.* 19

Pa. to injure: מפגמי *Bo* 1:10 [of demons; cf. Ma: ראמיה ומפאגים (the demon) casts him down and causes injury MD ib.]

Itpe. 1. to be damaged: הא נמי כיון דמיפגמא קפדי אינשי ולא מושלי since this also can be damaged, people are particular and do not lend (it) *BM* 116a(32); *Ḥul* 10b(7); **2. to be diminished:** ודהבא לאו בר איפגומי הוא is gold something which is not diminished (in weight) by use? *Mei* 19a(20)

פְּגָמָא, פגאמא n.m. **impairment, discredit** (↓ √פגם; Sy ܦܘܓܡܐ LS 556) sg. פגמא *Yom* 70a(11) [of a Torah scroll; // MH פגימה *Soṭ* 41a(23)]; *ib.* 15 [Var: פגאמא GTB1 124:13]; ולא נפיש פגמיהו their impairment is not great *San* 73b(3; **K**); אפג(י)מה רבה קפד רחמ׳ אפג(י)מה זוטא לא קפד רחמנא the Merciful One is particular about a major impairment [e.g. as the result of incest]. He is not particular about a minor impairment [e.g. becoming a חללה] *ib.* 27 [: אפיגמא]; פגאמא *TGAs42* 104:2

The form פוגמה *Soṭ* 42b(21; **O**⁸**V**²) seems to be a corruption.

פגע vb. **to meet, encounter, come upon, attack** (↓ פגעא, פגעתא; Sy ־ܦܓܥ ܒ LS 556, Ma פגא ־ב MD 366) **Pe.** (a/) **1. to meet, encounter** [w. ־ב **s.o./s.t.**]: בהדי דקאזיל מיפגע פגע ביה while he is walking, he may actually meet him *Giṭ* 65b(6) [↓ √2# גוס pe.]; פגע ביה אליהו Elijah met him *BM* 84a(1); פגע ביה חנן חייטא ברב הונא בר מנויומי PN, the tailor, met PN₂ *AZ* 39a(42); וכי פגעו בהדדי הוו להו ארבעה when (the angels) encountered each other (on the ladder) there were four *Ḥul* 91b(26); *Šab* 119a(26); *ib.* 129a(53); *Pes* 34a(9); *ib.* 110a(36); *Yom* 87a(49); *Yev* 100b(15); *San* 41b(17); *Kar* 8a(4); כי אתיאן בנת ישראל למטבל וסלקו(ן) ניפגעו בי וניהוי להו בני רבנן ושפירי כותי when Jewish women come for ritual immersion and go up they will encounter me, and they will have sons who are scholars and are beautiful like me *BM* 84a(30; MGG 826:14); הא דפגע במקדש ברישא הא דפגע בירושלם ברישא this refers to one who came upon the Temple first, that to one who came upon Jerusalem first *MQ* 26a(48); *Yom* 33b(1); *Ber* 51a(42); **2. to get to, reach** [w. ־ב **s.o./s.t.**]: פגע בי@גינאי נהרא he got to the *G.* river *Ḥul* 7a(30) [cf. Sy: ܦܓܥ ܒܝܡܐ PSm 3032]; דילמ׳ פגע ולא נגע perhaps (the knife) reached (the cartilage) but did not touch (it) *Ḥul* 18b(33); **3. to attack** [w. ־ב **s.o.**]: פגעו ביה הנך אריותא certain lions attacked him *San* 59b(39); כל יומא נפקין לחרובי עלמא פגעו הני בהני והני בהני ומיקטל חד מיהני וחד מיהני each day they go out to destroy the world. They attack each other [lit. these attack those and those these], and one of these and one of those is killed *Meg* 6b(5); אזלית ופגעית בהון בסני בישי ובעילדבבי I went and attacked the evil enemies and adversaries *Bo* 2:2; *ib.* 29:5; 52:4

פִּגְעָא, pl. **פגעי, פגעוני** n.m. **type of demon** (↓ √פגע, פגעתא; Sy ܦܓܥܐ SIB 14:6, IMS 1:53, Ma פיגיא pl. MD 370, s.v. פיגא) sg. *Bo* 59:7; *ib.* 95:5; פגעא בישא an evil *p.*-demon *ib.* 88:3; רוח פגעא *ib.* 96:5; pl.abs. פגעין *ib.* 17:6; 60:2; 100:10; פגעין בישין *ib.* 25:1; 31:6; 45:2; 108:4; det. פגעי *ib.* 7:14; 36:7; פגעוניא *ib.* 35:8

פִּגְעֲתָא n.f. **a type of demon** (↓ √פגע, פגעא) sg. פגעתא *Bo* 35:8; *ib.* 121:7; פגיתא *ib.* 50:4; פגעיתא *ib.* 18:10

1# פגר vb. **to break up, destroy** (↓ √1# בגר, 1# פגרא; JPA פגר DJPA 424) **Pa.:** ואי בעית לפגרא טורין ו(ר)מין if you want to destroy high mountains *ḤM* 37:1; מפגרין *Bo* 1:11

Lit: Löw, Hoffmann Vol 133.

2# פגר vb. **to make someone idle** (perh. metath. < פרג*; cf. Sy ܦܪܓ to delight, recreate LS 592, Arab فرج في/على V to take pleasure, delight Wehr 702) **Pa.:** לא איפגריה I shall not make him idle (from his task) *Ket* 103b(40)

Itpa. to be absent: יומא דהוו מיפגרי רבנן the day that the scholars were absent *Šab* 129b(32); אפגר תלתא יומי he was absent (from teaching) for three days *Ket* 111b(46) [Var: הוה איפגר **MV**⁵]; מאי טעמ׳ איפגרת why were you absent? *ib.* 47; 49; *Tan* 23b(24)

Lit: Löw, Hoffmann Vol 133.

1# פגרא n.m. **(compensation for) destruction** (↓ √1# פגר) sg. אגרא ופגרא hire and (compensation for) destruction *BM* 69b(39) [of a boat]; *ib.* 46; 70a(2)

Voc: פִּגְרָא HGP 27b:23; Y: פַּגְרָא *BM* 69b(39; BAYTN 92).

2# פַּגְרָא n.m. **body** (TA פַּגְרֵיכוֹן pl. TO Lev 26:30, Sy ܦܓܪܐ LS 556, Ma פאגרא MD 359) sg. כוליה פגריה his entire body (of PN) *Bo* 7:15; *ib.* 21:15; 52:13; 58:12; 120:45; pl. פגרי *ib.* 54:9

פגרתא n.f. **(uncertain)** sg. בני פגרתא *Bo* 78:9

פִּדָּא, פַּנְדָּא n.m. **handle, blow** (etym. unkn.) **1. handle:** sg. פדה דמרא the handle of a spade *BQ* 27b(23); *ib.* 29 [Es: פנדא]; **2. a blow with a handle:** pl. למחייה במאה פנדי דמרה let him hit him with one hundred blows of the handle of the spade *ib.* 30

Geon. expl.: פוור(נד)א קציב רטב *OHP BQ* 128:3, i.e. قَصَبٌ رَطْبٌ a moist small cane/reed; Lit: Geig, AAC 320, rejects P derivs.; Y: פַּנְדָּא *BQ* 27b(23; BAYTN 93).

פדי vb. ↓ √פדע vb.

פדיבר, בדובר n.m. **servant** (< MIr **padi-bar* [cf. NP *payāmbar* messenger PED 262]; Ma פאדיברא servant MD 360 [v. Nöld, ZA 33 (1920) 80]) sg.abs. פדיבר קאי ההוא גברא ממאריה servant, are you departing [lit. standing] from your master? *Ber* 6b(30; OHP ib. 108:8)

Geon. expl.: פי׳ אלאסתדבאר יעני אנת קאים מסתדבר אלקבלה OHP ib., i.e. Arab are you standing backwards [דבר] X] to the holy place?; ודקוקו בדובר ועיקרא מלשון ישמעאל שהרי מפורש דטייעא אמרה ופירושו בלשון ישמעאל מסתדבר לכאלקה) (אלקבלה) לפי שהיה עומד אחורנית לבית הכנסת OHT Ber 14:9; בדובר רדי ודדי באלפארסי OHP ib. 107:8 [unclear]. The mss. and other witnesses have var. rdgs., e.g.: כדובר, בדובר. Lit: Eps, StI 373+.

פדלא ↓ כרולא n.

פַּדָּמָא, פדאמא n.m. **mask** (< MP *padām* mask for the mouth, worn by a celebrating priest CPD 62) pl. פדאמי *Šab* 66b(9; Ar [AC 6:296]) [expl. MH לוקטמין Mib. 6:8]

Geon. expl.: פי׳ פור(ד)מי יש מי שאמ׳ חתיכה של בגד שקושרין על פיהם למען רירם מפני ששפתותיהן מתרפט(ו)ת [לוקנים] TGDr46 163: 7; Lit: Geig, AAC 320. For an incorrect Geon. expl., v. TRN 604:5.

פַּדָּנָא n.m. **yoke of oxen, plow** (TA פַּדָּנַיָּה TJ 1S 13:20, Sy LS 558, Ma פאדאנא MD 359, > Arab Fr, AF 129) **1. yoke of oxen:** sg. פדנא דתורא *BM* 84a(6; **Es**); *BQ* 96b(21); **2. plow:** sg. סכת פדנא coulter of a plow *Bo* 69:4 [cf. Sy LS ib.]

פדע, פדי vb. **to wound** (↓ פדעתא; Sy LS 558) **Pe.:** דפדע ליה לחבריה one who wounds another *San* 109b(17) [**F²**: דפדי]; פדעוה *ib.* 26; שקל גלאלא פדעיה לדיאנא he took a rock (and) wounded the judge *ib.* 28 [Var: פדייה T-S F1,1 95]

פְּדַעְתָּא, פידעתא n.f. **open wound** (↓ √פדע; TA פִּדְעָא TO Ex 21:25) sg. האי פדעתא סכנתא היא an open wound is a (mortal) danger *AZ* 28a(36) [Var: פודעתא TGWeisz 83:12]; פדעתא דראשא head wound *Anan* 15:2; *ib.* 4

Geon. expl.: הא פידעתא תרגום פצע פידעא TGHark 22:26; פצע TGWeisz ib.; Y: פְּדַעְתָּא *AZ* ib.(BAYTN 195).

פה n.m. **a type of pest** (etym. unkn.) sg. פה דתאיני the *p.*-pest of figs *Šab* 90a(47); *ib.* 50

Geon. expl.: שרץ שנוצר בתאינים כשהן באביהן TRN 623:2; Lit: Flora 1:240; Y: פָּה *Šab* ib.

***פַּהְיָא**, abs. **פְּהֵי** n.m. **falling apart** (√פהי; Ma 2# פאייא MD 360, Sy wandering LS 559) ↓ 1# שהייא mng. 2

פַּהְרַגְבָּנָא, פרהגבנא n.m. **guard** (< MIr **pāhrag-bān* [< MP **pāhrak* protection + *-pān* guard > Armen *pahakapank'* guards Hübsch, AG 218]; Sy LS 558) coll. פהרגבנא דמלכא the royal guard *BQ* 117a(29; HP 85:17); [**F¹**: פרהגבנא]; *BM* 83b(19; **F¹**); מימסר(ת) לפרהגבנא דמלכא you will be turned over to the royal guard *Ber* 56a(31; MGG 704:6); pl. פרהגבאני! *Er* 36b(18) [w. ref. to גוים Mib. 3:5]

Lit: Geig, AAC 337; Voc: פּרִיגְּבַנַּא HGP 18b:9; Y: פַּרְהַגְנָא *BQ* ib.(BAYTN 316).

פוג vb. **to be faint** (Sy LS 559) **Pe.:** דילמא פייגא דעתייהו דצבורא lest the disposition of the congregation grow faint (on hearing the curses in Lev 19 and Dt 28) *Meg* 25b(14; **MEd**) [G: פיגא]

פּוּגְלָא n.m. **round radish** (Akk *puglu* AHw 875, Sy LS 557; ↓ 2# חמא) sg. *GC* 138:5 [expl. MH צְנוֹן MUqṣ 1:2]; צנון נטעי אינשי אדעתא דפוגלא people plant the radish plant for the sake of the round radish *Ber* 36a(35) // *Er* 28b(49); עקר פוגלא he uprooted a radish *Ḥag* 15a(27); *BM* 85a(22); *AZ* 10a(47); האי (ס)(פ)וגלא חורפיה מעלי ליה the pungency of the radish is beneficial for him *Šab* 108b(19); *ib.* 123a(24)

Geon. expl.: העגולים GC ib.; Lit: Flora 1:511+; Y: פּוּגְלָא *Šab* 108b(19; BAYTN 154).

פּוּדְקָא n.m. **inn** (< πανδόκιον Lehnw 428; Sy LS 618, MH² פודקאות של כותיים AZ 15b[27; **M**], JPA פונדק DJPA 426) sg. פודקא דיאי the inn of GN *Ḥul* 6a(29) [corr.: פונדקא]

Y: פּוּנְדְּקָא *Ḥul* ib.(BAYTN 265).

פוזמקא ↓ פומקא n.

פוח vb. **to breathe, blow up** (↓ √נפח; Sy LS 559) **Pe.:** פח בכסיה לא צהי he who breathed into his cup is not thirsty *San* 100b(37) [quoted from 'Ben Sira']

פוטיתא n.f. **small eel-like fish** (↓ גיריתא; etym. unkn.) sg. *Er* 28a(2); *Pes* 24a(42) // *Mak* 16b(21)

Geon. expl.: פוטיתא גיריתא ודג טמא הי ושמה בלשון ערבי גרי OHT

Pes 18:18, i.e. Wald 20; Lit: Fauna 7; Löw, Lehnw 424; Y: פּוּטִיתָא *Pes* ib.

פּוּטְנַק, פוטנג n.m. **pennyroyal** (*Mentha pulegium*; < MP **pūtnak, *pūtnag*, > Arab Siggel 57; cf. Sy LS 564, NP *pūdina* mint PED 259) sg. פוטנק *Šab* 109b(17) [expl. MH יוֹעֶזֶר Mib. 14:3; Var: פוטנג Ar (AC 6:315); פדג(נ)ג HG3 190:25]

Geon. expl.: ומאי פוטנק עשב שהוא יוצא על גב הנהר וקורין אותו פוטנק ופעמים שאדם חש בחנכיים שלו אכ[ל ליה] TRN 628:3; עשב ששמו כך GnK5 168:27. Lit: Pfl 315; Flora 2:76; Tel 104.

פוכתא n.f. perh. **excrement** (↓ כבותא) sg. *Bo* 1:11

Lit: Eps, StI 331, equates this word w. Ma 1# פוכתא MD 367, explained there fol. Nöld, MG 41, as bridle.

פול vb. **to mingle, permeate** (Sy LS 560, TA פול pass.part. TO Lev 14:21) **Pe.:** [ונקרא בל'] ארמי] דפילון דפילו(ו)(י)ן בשמים דילה מיפל (malabathrum) is called פילון in Aramaic because its spices are completely mingled (in oil) *TRN* 598:6

פּוּלְגָא n.m. **difference of opinion** (↓ √פלג; Sy division LS 571) sg. פולג' *BMsE* 16:29; *ib.* 24:10

Ofer's interpretation of the term as פולגין [v. BMs 315] is impossible since this is a H form.

פּוּלְגָנָא, פולגאנא n.m. **division** (↓ √פלג; EA ספר פלגן TADB 2.11:17, Ma פולגאנא discord MD 367) sg. שטר פולגנא a deed of division (of a partnership) *SŠSad* 208b:3 [= Arab כתאב אלפרקה ib. 2, i.e.]; שטר פולגנא דבאתי a deed of the division of houses (of a partnership) *SŠHai* 11a(3); ולא אשתייר ליה לכל חד מינגא על חבריה מחמת פולגאנא שום מדעם בעלמא neither of us has retained anything at all anywhere from either one of us as a result of the division (of the houses) *ib.* 11a(13); *ib.* 11b(7); 10; *SŠSad* 203:5; פולגנהון פולגנא their division (of the inheritance made before the additional heir appeared) is a (valid) division *Šeel* 157:44

פולינתא n.f. (mng. unkn.) sg. *Pes* 39b(?; TGAs42 161:6)

The word is not explained and does not occur in the mss.

פּוּלְמוּסָא, פלמוסא n.m. **army** (< πόλεμος war Lehnw 426; MH פֻּלְמוּס MSotK 9:14, פֻּלְמְסִיּוֹת Yeivin, BV 985) sg. ההוא פלמוסא דסליק לנהרדעא a certain army which invaded GN *AZ* 70b(4; **J**); פולמוסא דמלכא the royal army *Ber* 30b(1); *Er* 34b(19); *Ḥul* 46a(18); גברי דפלמוסא men of the army *BM* 93b(46)

Voc: פְּלַמּוֹסָא HGP 29b:39; Y: פּוּלְמוּסָא *Ber* ib.(BAYTN 271).

1# פּוּלְסָא n.m. (etym. unkn.; cf. Sy sparks LS 77) sg., only in **פולסא דְנוּרָא** n. **fire-stroke** (↓ נורא) pl. מחיוה שיתין פולסי דנורא they struck him with sixty fire-strokes *Ḥag* 15a(22) // *Yom* 77a(26; **L**) // *BM* 85b(46); הוה מפיק לאפיה פולסי דנורא he would have brought out before him fire-strokes [i.e. he would have excommunicated you] *ib.* 47a(40)

Lit: Sperber, GLLT 21, rejects deriv. < Gr in Lehnw 426; Y: פּוּלְסֵי *BM* ib.(BAYTN 155).

2# פּוּלְסָא n.m. **a blank** (metal piece; < φόλλις, Lat *follis* Lehnw 426; ↓ לומא; Sy LS 575, > Arab Fr, AF 192) sg. *BM* 47b(19) [expl. MH אֲסִימוֹן Mib. 4:1]; ואסימון דהוא פולסא דלא טביע an '. which is an unstruck blank *TGHark* 45:29; ליעביד לה פולסא let him employ a *p.*-blank for it [i.e. as a remedy for the צינית-growth] *Šab* 65a(32)

Lit: Sperber, Money 47+, deals w. these passages in detail; Y: פּוּלְסָא *Šab* ib.(BAYTN 155).

פולקתא n.f. **(uncertain)** sg. רמי לה פולקתא בפומה he throws a ... in her mouth *Bo* 78:8

Perh. to be connected w. ↓ פלקא; Lit: AMB 208.

פּוּמָא, cs. **פּוּם, פּוּ**, pl. **פּוּמֵי, פּוּמָּנֵי** n.m. **mouth, opening of a vessel, mouth of a river, edge of a knife, individual member** (↓ מיפתח פומא, מיצף פומא, מיקפץ פומא; LMA *pu-um-m[é-e]* his mouth UrukInc 32, TA פּוּמָּא TO Gen 29:2, Sy LS 577, Ma פומא MD 368) **1. mouth:** a. of a human or an animal: sg.cs. חמרא וחיי לפום רבנן wine and life to the mouth of the scholars *Šab* 67b(34); det. אנח ליה בפומיה he placed it in his mouth *Ket* 61b(2); *Er* 53b(22); *Yev* 49b(23); פומא דכלבאי my dog's mouth *BQ* 23b(2); פומיה דלויתן the mouth of the Leviathan *BB* 74a(42); *ḤM* 37:3 [↓ 1# כיבא mng. 1.b.4]; עפרא בפומיה דאיוב (let there be) earth in Job's mouth *BB* 16a(37) [expression of censure; ↓ עפרא mng. 1e]; רוקא דאתחזי לנא מן פומה spittle which we saw from her

mouth *SŠHai* 12b(6); ידבוק לישניהון בפומיהון ולא ימללון let their tongue adhere in their mouth so that they should be unable to speak *Bo* 71:10; pl. פתחו פומיכו open your mouths *Šab* 41a(29); *Švu* 22b(16); b. of speech: sg. מרגלא בפומיה דר' מאיר a habitual (saying) in PN's mouth *Ber* 17a(31); מאי דאיכא בפומך לא ידעת you do not know what you say [lit. what is in your mouth] *San* 39a(23); *ib.* 35a(33) [↓ √1#נשי itpe./a. mng. 2]; כל יומא שמעתתיה בפומן בי מדרשא we recite [lit. in our mouth] his legal traditions every day in the school *MQ* 25a(20); דלא הוה שתיק פומיה מגירסא he did not cease [lit. his mouth was not silent] from reciting (the oral tradition) *MQ* 28a(48) [+ //'s; ↓ 1#גירסא mng. 2]; *Ket* 77a(33) [↓ √פסק pe., mng. 4.b.1]; מימר פומה what she said *TGHark* 1:28; *SŠHai* 4b(8); *Ber* 33b(23); *Šab* 145a(33); *Ḥag* 15b(38); *Ḥul* 137b(34); c. in adv. phrase בחד פומא in one accord [Sy ܒܚܕ ܦܘܡܐ PSm 3064]: אטו בתרי כי אתו בחד פומא קא משתעו when two (witnesses) come, do they speak in one accord? *San* 30a(54); **2. opening, top** [Akk *pû*#1 AHw 874, mng. E.5]: a. of a vessel: sg.cs. פום דנא top of the vat *Ber* 56a(33); *BQ* 20a(1); det. פומא דקומקומא the mouth of the kettle *Šab* 48a(4); *Bo* 135:3 [↓ אתונא]; *AZ* 76b(1) [↓ גדנפא]; *Beṣ* 28b(1) [↓ 1#דיקולא usage a]; *AZ* 31a(31) [↓ חביתא usage b]; *Soṭ* 49b(24) [↓ 1#חצבא, קפיזא]; *Šab* 48a(7) [↓ 1#כובא]; *ib.* 139b(43) [↓ כוזתא]; *AZ* 71b(12) [↓ מאנא mng. 1c]; *ib.* 10b(8) [↓ 1#מטרתא]; *Šab* 141a(38) [↓ 2#שישא]; *Tan* 22b(27) [↓ 1#תנורא]; *AZ* 74b(35) [↓ √סחף pe., mng. 1]; b. other: 1) stuffed animal: אפילו פומה לעיל even if its opening (faces) upward (while being roasted) *Pes* 74b(17); 2) cloud: *Ber* 59a(26) [↓ עיבא]; c. w. √פתח pe. to give an opening: ↓ √פתח pe., mng. 6f; **3. entrance, edge** [cf. Akk *pû*#1 AHw 874, mng. E.4]: sg. פומא דמטללתא the entrance of the *sukka* *Suk* 14b(52); פומא דבירא the edge of the pit *BB* 175b(43) // *Ara* 7a(17); *Šab* 148b(7) [↓ ליחייא]; *Ber* 63a(33) [↓ איגרא mng. 1]; פומא ד[שבילי] entrance of the paths *IHP* 556:10; **4. mouth of a river** [only in GN's; Ma פומא דׁפראש the mouth of the Euphrates MD ib.]: sg.cs. פום@בדיתא *Ber* 33b(23); פופדיתא *TGAs42* 151:23; פום@נהרא *BB* 36b(13) [cf. Akk *pî nārim* AHw 874, mng. E.2]; פום@נהרא *ib.* 88a(15; HP 87:5); **5. edge (of a knife)** [cf. Akk *pû*#1 AHw 874, mng. F.1]: sg. פומא דסכינא *San* 56a(18); *HP* 200:20; *HG3* 112:4; pl. דשנג דתרי פומנה a double-edged dagger [lit. a dagger whose edges are two] *BM* 84a(44; MGG 829:2) [Var: דתרין פומיה Geon 239:21; cf. EA סכין פמי[ן] Aḥ 84, Sy ܣܦܣܪܐ ܕܬܪܝܢ ܦܘܡܝܗ Ps 149:6, H חֶרֶב פִּיפִיּוֹת]; **6. opening (of a letter):** pl. ופומיהון לגו מאילי their openings [i.e. of the letters *qof*, *ṣade*, and *alef*] are pushed inward *STage* 89; **7. individual member:** pl.cs. חמשה פומי קנינא five individual [lit. mouths] sheep *HG3* 284:27

Lit: Eshel, JSB 208+ [mng. 4]; Kara 89; on the loss of final *mem* in this word, v. also infra ↓ לפו; Voc: פּוּמֵּיהּ VTM 95a; פּוּמָּא HPP 202:20; HGP 3a:38; Y: פּוּם *Ber* 56a(36; BAYTN 160).

– **פום רוּמָּנֵי** n.m.cs. **pomegranate blossom** (Sy ܦܩܥܐ ܕܪܘܡܢܐ ܗ̄ ܦܘܡܐ ܕܪܘܡܢܐ أقماع الرُّمّان BBah 881:12) sg.cs. ביני דפום רומני 'hairs' of a pomegranate blossom *Šeel* 117:17 = *HG3* 395:7

Lit: Eps, St1 121; Pfl 364; Flora 3:93.

– **אַפּוּמָא ד־, אַפּוּם** prep. **on top of, on the testimony of,** adv. **orally** (lit. by the mouth of; Sy ܥܠ ܦܘܡ PSm 3064) **I.** prep. **1. on top of:** אפום דנא on top of the vat *Ber* 56a(34); אפומא דליחייא on top of the *leḥi*-pole *Šab* 148b(7); אפומא דמטללתא on top of the *sukka* *Suk* 14b(52); אפומא דתנורא on top of the oven *Tan* 22b(27); **2. on the testimony of:** גויים מפקי ממונא אפומא דחד שהדא pagans expropriate money (from one person to another) on the testimony of one witness *BQ* 114a(1); *Giṭ* 15b(3); *Yev* 101b(43); קרענא שטרא אפומיה I tear up a document on his testimony *Ket* 85a(40); *BQ* 74a(25); *BB* 57a(6); **3. verbally by means of:** יהבינן זמנא אפום' דאיתתא ואפומא דשיבב"י we can give (him) a summons orally by means of a woman or neighbors *BQ* 112b(56); **II.** adv. **orally:** מדכרי להו דאפומא they recall what is said *San* 35a(34)

– **לְפוּ, לְפוּם** prep. **according to, divided into,** conj. **according to** (TA לְפוּם TO Gen 47:12, JPA לפם ד־ DJPA 285; cf. Sy ܠܦܘܬ LS 369) **I.** prep. **1. according to:** a. general: לפום גמלא שיחנא the load is according to (the size of) the camel *Ket*

67a(4) [+ //'s; ↓ שיחנא]; לפום חורפא שבשתא (the magnitude of) an error is according to (one's) ingenuity *Giṭ* 20b(22) [+ //'s; ↓ חורפא mng. 3]; *Mak* 23a(17); לפום מאי דעביד ולפום צורכיה ולפום טפליה according to what he earns, according to his needs, and according to (the number of) his children *TGHark* 84:17; *SŠHai* 17a(20); b. in adv. phrases: לפום (לפום) שעתא momentarily *Ket* 10b(51) [↓ שעתא mng. 2.b.5]; לפום הכין therefore *TGHark* 112:9; *ib.* 189:4; *IŠGF* 69:10; *TGAs42* 110:14; **2. divided by:** ותשעה לפו(ו)ם תלתין ושיתא רביע הוי nine divided by thirty six is a quarter *Er* 56b(30); **II.** conj. **according to:** לפום דמחוו לכון מן שמיא according to what they show you from heaven *TGHark* 98:31; לפום דמפרשא שמעתא according to the way the legal tradition is explained *ib.* 43:12; ומגמר לכל חד מן תלמידיה לפום דצריך ולפום דיאכיל he teaches each of his students according to his needs and ability *IŠGF* 58:10; לפו(ו)ם דאקשינן שנינן we answered according to what we asked *HP* 114:6

Y: לְפוּם *Ket* 48a(2).

פּוּמְבְּדִיתָאָה, פום@בדיתאה adj., n. **of Pumbeditha** (*nisbe*-form < GN פו[מ]בדיתא) n., sg.m. פום@בדיתאה רמאה a deceitful resident of GN *Ket* 82a(12); פומבדיתא לויך שני אושפיזך (if) a person of GN traveled with you, change your lodging place *Ḥul* 127a(31); pl.m. פום@בדיתאי *Ket* 55a(12); פומבדיתאי *ib.* 4; *Ned* 48b(5)

Lit: BJTP 351+; Y: פּוּמְבְּדִיתָאָה *Ḥul* ib.

פּוּמְבַּיְינֵי n.m.pl. **seams** (< ? + פּוּמ־) דעביד ליה בפומביאני he does it [i.e. the tearing] on the seams *Qid* 32a(25; O[2])

Rashi: מקום התפירה; Y: פּוּמְבַּיְינֵי *Qid* ib.

פּוּנְדְּקָא ↓ פודקא n.

פּוּסְקָא n.m. **cut** (↓ √פסק; Sy ܦܘܣܩܐ LS 584) sg. ומותבינן בההוא פוסקא we place (a feather, etc.) in that cut (made on the lung) *HP* 200:10

פּוּסְתָּא n.f. perh. **leather sheet making up a scroll** (< MP *pōst* skin, hide CPD 69) sg. פו(ו)סתא ופלגיה a sheet and a half *Giṭ* 58a(20)

Lit: Geig, AAC 331; Y: פּוּסְתָּא *Giṭ* ib.

פּוּעְלָא ↓ פעלא n.

פּוּקָא n. (uncertain) sg. חומרי דחרצא מן פוקא the joints of the loin from the ... *HG3* 156:41

פּוּקְדָּנָא n.m. **command, will, testament** (↓ √פקד; TA פּוּקְדָּנָא TO Lev 5:21, Sy ܦܘܩܕܢܐ LS 588, Ma פוקדאנא MD 368) **1. command:** sg.cs. פוקדן מריהון the command of their master *Bo* 127:18; **2. will, testament:** det. ולא פוקדנא ולא ירותא neither a will nor an inheritance *SŠSad* 202b:18

פּוּקְרֵי ↓ בי פוקרא n.

פּוּרָא n.m. **lot** (< Akk *pūru*#2 AHw 881, AIOA 84; ↓ 1#פוריא; Ma 2#פורא MD 368) sg. מאי משמע דחלשין ליש' דפורא הוא חֲלָשִׁין [MŠab 23:2] is a term for a lot? *Šab* 149b(38); בכרא דפלג בהדי אחיה שקיל מנאתא דמטיא ליה בפורא a firstborn who divides with his brothers takes the portion which accrues to him by lot *HP* 59:10; פורא רמינא I cast a lot *Bo* 10:1

Lit: Eps, St1 358; Voc: פּוּרָא HGP 45a:36; Y: פּוּרָא *Šab* ib.(BAYTN 20).

פּוּרְזְמָא n.m. **a type of *š.*-beverage** (↓ √פרזם) sg. ומה פורזמה שכר תיני תמרי ואסני what is *p.*? *š.*-beverage of figs, dates, and Dilmun dates *Pes* 107a(22; C[1]E[1])

Y: פְּרוּזְמָא *Pes* ib.(BAYTN 212).

[**פּוּרְטִיתָא** ↓ פרטתא n.]

1# פּוּרְיָא n.pl.m. **Purim** (< BH, MH פּוּרִים HAL 870, J 1146; ↓ פורא; Sy ܦܘܪܝܐ LS 560) *Pes* 68b(36); מיחייב אנשא לאיבסומי בפוריא a person is required to become intoxicated on Purim *Meg* 7b(18); רב חזייה לההוא גברא בפוריא דהוה (ד)זר'ק'א זרע כיתאנא he saw a certain man on Purim who was sowing flax *Meg* 5b(28); מפוריא לפסחא תלתין יומין הוו there are thirty days from Purim to Passover *San* 12b(44); *ib.* 12b(45); *Pes* 68b(38); *HP* 187:7; *AnanMann* 2r:11

Geon. expl.: הם ימי הפורים OHP Meg 75:21(Ar); Y: פּוּרְיָא *San* 64b(24).

2# פּוּרְיָא, pl. **פּוּרְיָיתָא, פּוּרְיֵי** n.m. **bed** (Sy ܦܘܪܝܐ, ܦܘܪܝܐ LS 596, Ma 1#פוריא bed MD 368, Gr φορεῖον Lehnw 433, BH אַפִּרְיוֹן HAL 78) a. general: sg. *Šab* 77b(33) // *Ket* 10b(55) [expl. by MH שפרין ורבין עליה people procreate and multiply upon it]; פוריא ובי סדיא the bed and

the pillow *Šab* 118a(28) // *BB* 9a(37) [expl. פרנסת לינה requirements of an overnight stay ib.]; פוריא בר שתין גרמידי a bed of sixty cubits (width) *San* 7a(33) [hyperbole]; *Ber* 6a(13); *Er* 101a(19); *Tan* 24b(43); *MQ* 11a(40) [↓ √2# טען pe., mng. 1]; *Nid* 37a(4); pl. אייתו להו פורייתא they brought them beds *Šab* 121b(1; **V**); אית להו תרי פוריי חד זיט וחד אריך they had two beds, one short and one long *San* 109b(31; MGG 311:12) [**K**: פורייתא]; b. parts: sg. באתרא דנהיגי דמאלו פורייא בחבלי in a place where they customarily fill the bed with ropes *Ket* 65a(41); אשלי דפוריא עתיק{ת}א ropes of an old bed *Giṭ* 69a(19); ארבע כרעיה דפוריא the four legs of the bed *Šab* 110a(19); *Giṭ* 58a(18); *San* 105b(33); c. w. var. vbs.: 1) √גני pe.: לא גנינא אפוריא I do not sleep on a bed *San* 109b(33); סליק גנא אפורייה he got in (and) lay down on his bed *Meg* 27b(46); 2) √יתב pe., af.: איתיב אפוריא he sat on the bed *Šab* 46a(34); *MQ* 25a(25); לאותובי ספר תורה אפורייה to place a Torah scroll on his bed *ib.* 23; 3) √נחת pe.: מן קדם דתיחות מן פוריך before you get out of bed *ḤM* 37:14; 4) √סלק pe.: כי הוה סליק לפורייא when he used to get into bed *Meg* 28a(21); לא תיסק לפורייך בלא קריית שמע do not get into your bed without (having recited) the *šĕma'*-prayer *Pes* 112b(6); *Qid* 31b(14); *AZ* 10b(28)

Y: פּוּרְיָא *Šab* 77b(34; BAYTN 155).

פּוּרְנָא n.m. ***ketubba*-money** (< φερνή Lehnw 490; Sy ܦܪܢܘܬܐ LS 599) **1. *ketubba*-money:** sg. אשה גובה פורנה מנייהו a woman collects her *ketubba*-money from them *Ket* 67a(38); **2. dowry:** sg. פורנא ליתמי (the savings on) the dowry is for the orphans [i.e. the heirs] *ib.* 54a(48)

Lit: Sperber, GLLT 161+; Friedman, JMP 78; ib.[128] [mng. 2]; Y: פּוּרְנָא *Ket* ib.(BAYTN 155).

פּוּרְנִי n.m. **oven** (< φοῦρνος L-S 1952; Sy ܦܘܪܢܐ LS 598) sg. ואפי' שדא ישראל תרי תלתא גוזי בפורני even if a Jew threw two (or) three pieces of wood into the oven *NDGR* 180:12 [cf. AZ 38a(29)]

1# פּוּרְסָא n.m. perh. **designated time** (↓ √1# פרס) **1. designated time:** sg. פורסא דדמא כל תלתין יומין פורסא דדמא חד בשבא וב⟨ארב⟩עא בשבא מעלי שבתא the designated time for blood(letting) is every thirty days. The designated time for blood(letting) is Sunday, Wednesday, and Friday *Šab* 129b(7); **2. (uncertain):** פורסא דמילתא the ... of the matter *Giṭ* 37a(5; **V**[18]) [pop. etym. of ↓ פרוסבולא ib.]

Geon. expl. [mng. 2]: תקנתא דמילתא Geon 39:5; Lit: Sperber, GLLT 155, w. prev. lit., suggests that this is perh. a quasi-translation of ↓ פורסישנמג; Voc: פּוֹרְסָא דְּדְמָא HPP 1:21; Y: פּוּרְסָא *Šab* ib.(BAYTN 155).

2# פּוּרְסָא n.m. **(uncertain)** pl. פורסי *Yom* 9a(8) [expl. MH פַּרְהֶדְרִין Mib. 1:1]; ומנייה בפורסי דבבל he appointed him among the ... of GN *Yev* 45b(27; Ar [AC 6:435])

The expl. < ἔφορος Lehnw 435 was rejected by Löw, ib. 480; Lit: Sperber, GLLT 156.

פּוּרְסִישְׁנָמַג n.m. **protocol of investigation** (< MP *pursišn nāmag* MHDA 34:6; Sy ܦܘܪܣܫܢܡܓ PSmSup 261; ↓ נמקא) sg. כי שקלי מקמי דליחת{ו}⟨י⟩ם פורסי@שנמג לבתר דליחת{ו}⟨י⟩ם פורסי@שנמג לא שקלי (the judges) take (a bribe) only before the protocol of investigation is signed. After the protocol of investigation is signed, they do not take (a bribe) *Giṭ* 28b(27)

Lit: Geig, AAC 343; Tel 117; Eilers, IB 17+; M. Macuch, IJ 4 [1999] 98+; Y: פּוּרְסִי שְׁנָמַג *Giṭ* ib.

פּוּרְסָנָא n.m. **value** (↓ √1# פרס) sg. ופריק ליה מריה בפורסניה he redeems it [i.e. the firstborn animal] for its value *AnanSch* 8:16; *ib.* 17

פּוּרְעָנָא n.m. **repayment meal** (↓ √2# פרע, 2# ארשיתא; Ma 1# פוראנא repayment meal MD 368, Sy ܦܘܪܥܢܐ LS 603) sg. *MQ* 22b(22; CHG1 434:67,HP 168:19)

Lit: Löw, Hoffmann Vol 121; Eps, St1 49, deals w. the Ma evidence [contra MD ib.].

פּוּרְעָנוּתָא n.f. **retribution** (↓ √2# פרע; TA פּוּרְעָנוּתָא TO Dt 32:43, Sy ܦܘܪܥܢܘܬܐ LS 603) a. general: sg. תשעה באב פורענותא היא ואקדומי פורענותא לא מקדמינן the Ninth of *Av* is (a day of) retribution, and we surely do not move forward retribution [i.e. move up the fast to the eighth when the ninth falls on the Sabbath] *Meg* 5a(32); *Giṭ* 18a(2) // *ib.* 75b(8); *Tan* 29a(35); *Ber* 54b(31); *Ḥul* 127a(37); *Ned* 50b(43); *Bo* 74:13; b. w. ref. to the order of biblical books, etc. dealing w. retribution: sg. ליקדים לאיוב ברישא אתחולי בפורענותא לא מתחלינן רות נמי פורענותא היא פורענותא היא דאית לה אחרית let us place (the Book of) Job first (in the Writings). We surely do not begin with retribution. (The Book of) Ruth is also retribution. However, it is a retribution which has a (providential) end *BB* 14b(41); 108a(17) [w. ref. to the order of Mib. 8:1]

Y: פּוּרְעָנוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 294).

פּוּרְצַנְתָא*, pl. **פּוּרְצְנֵי** n.m. **stone or kernel of fruit** (esp. of grapes; ↓ פרצומא; TA פּוּרְצְנִין pl. TO Num 6:4, Sy ܦܪܨܢܬܐ, pl. ܦܪܨܢܐ LS 605) pl. הני פורצני דארמאי kernels of the pagans *AZ* 34b(2); הא דחמרא הא דפורצני this [i.e. the תמד-drink] (is made) of wine, that of kernels *Pes* 42b(18); *Ber* 38a(17); *Ḥul* 110a(30)

Geon. expl.: אחר שסוחטין הענבים נותנים שם כל החרצנים ב' ג' ימים ואחר כך סוחטין אותן היוצאת מהן נקראת תמד דפורצני OHP Pes 146:3; Lit: Flora 3:98; Y: פּוּרְצְנֵי *Ber* ib.(BAYTN 265).

פּוּרְקָנָא n.m. **redemption, redemption payment** (↓ √פרק; TA פּוּרְקָן TO Num 3:46, Sy ܦܘܪܩܢܐ LS 606, Ma פורקאנא MD 369) **1. redemption:** sg. *Bo* 52:15; *ib.* 4:5; **2. redemption payment:** sg.cs. פורקן נפשת{נ}ן redemption of our souls *AnanSch* 15:10; *ib.* 13; det. וכמה שיעור פורקניה what is the amount of its redemption payment? *HP* 36:19; דמי פורקנא *HG3* 397:39; דנוסיף חומשיה על פורקניה he should add its fifth to its redemption payment *AnanSch* 4:22

1# פּוּרְתָא n.f. **small amount,** adv. **a little, while** (↓ √פרת; cf. Sy ܦܪܬܘܬܐ fragment LS 609, Ma פורתא cleft MD 369) **I. n. small amount:** sg. a. alone: בהאי פורתא לא מיעפש in that small amount (of time) [i.e. over the Sabbath] it will not become moldy *Šab* 124a(9); *Ket* 104a(49); ואיכא הך פורתא דלא קמיץ עילויהו there is that small amount for which he does not take a fistful *Zev* 77a(2); *BQ* 89b(14); שדא פורתא מניה he threw a small amount of it *San* 67b(36); *Giṭ* 34b(25); דמטפי ביה פורתא או דמבציר ביה פורתא he adds a small amount to it or removes a small amount from it *Er* 5b(8); *Mei* 16b(13); פורתא דגונדריזא a small low fence *Qid* 70a(36; **O**[2]Šeel 43:73); *Yev* 114b(42); הנאת פורתא a small benefit *AZ* 23a(23); b. in phrase כל פורתא ופורתא each small amount: *Tem* 25a(19); *Men* 23b(36); *BM* 107b(41); c. w. preced. adv.: הב לי זבורית טפי פורתא או עדית בציר פורתא give me a bit more of low quality land or a bit less of high quality land *BQ* 7b(15); *MQ* 10a(48); *Ket* 77b(27); *Giṭ* 60b(48); *BM* 69a(26); קליל פורתא a tiny bit *Er* 34a(14); **II.** adv. **1.** temporal **for a while:** אי שביק ליה פורתא מיית if he abandons him alone for a while, he will die *Yom* 84b(32); לישהי פורתא והדר ליקום he should remain still for a while and then get up *Šab* 129b(3); איתרח פורתא wait a while *Qid* 31b(30; **O**[2]); אי איפשר דלא ניימי פורתא בליל⟨י⟩א it is impossible that (the guards) do not sleep for a while at night *Ket* 27a(40); *Yev* 121b(16); *BQ* 10b(12); *BM* 93b(3); *San* 22b(34); **2.** spatial **a bit, bit by bit, progressively:** a. alone: ניכוף בה פורתא let him bend it a bit *Suk* 7b(17); אפלו פורתא ליספו ליה should they feed him even a bit (from charity)? *BQ* 7b(1); *Šab* 67a(11); *ib.* 99b(45); *Pes* 64b(38); *Soṭ* 38b(25); *BB* 75b(49); *San* 77b(25); *ib.* 93a(46); *Hor* 10b(25); *AZ* 12b(15); *Zev* 14b(29); b. repeated [cf. ↓ קליל קליל mng. II.a]: ונפל מיניה פורתא פורתא (the garment) disintegrated [lit. fell off him bit by bit] *Šab* 110b(44); מרטיה קרעיה פורתא פורתא he plucked it : tore it [i.e. the garment] away bit by bit *Nid* 20a(16); *Giṭ* 56b(27) [↓ √רווח pe.]; *BM* 52b(5); *AZ* 16a(35); *HG3* 213:79

Voc: פּוֹרְתָא HPP 302:19; HGP 3a:29; Y: פּוּרְתָא *Ber* 35b(46; BAYTN 155).

2# פּוּרְתָא ↓ 1# פרתא n.

פּוּשׁ vb. **to remain** (↓ √פשי; Sy ܦܫ LS 561, Ma פוש MD 369) **Pe.** (a/u) **1. to remain, stay behind:** a. alone: אזול פש חד מיניהו דלא אזל they went, (and) one of them who did not go remained *BB* 58a(28); הוו פיישי תרי אלפי ומאתן two thousand two hundred (scholars) remained *Ket* 106a(13); *SOZ* 72:21; והאי דפייש דידי הוא this (portion of the grave) which remains is mine *Soṭ* 13a(21); הנך דפיישן היכי מייתו how could they bring those (sacrificial animals belonging to people who died) which remained? *Hor* 6a(26); *Pes* 98a(31); כי היכין דלא פייש בגופיה שם טינוף so

that no defilement remains in his body *Anan* 32:21; b. w. var. preps.: 1) ל-: ואיבדור ופשו להו תלת they disbanded and three remained (to judge) *San* 8a(54); *BB* 96b(17); פשא לה פלגא דאמתא a half cubit was left over *Šab* 98a(11); *Er* 56b(29); *Suk* 6b(16); פש ליה חד זוזא he was left with one *zuz* *Tan* 24a(27); פשו להו חמשין fifty (years) remained for them *Šab* 89b(37); היכא דעביד ליה תרתי ופוש ליה ארבעה (a case) where he worked for him two (years) and four remained for him *Qid* 20b(14); *BM* 77b(50); *Yev* 38a(16); *AZ* 30a(37); *Nid* 30a(2); *San* 69b(27); *Meg* 21b(47); *Ara* 12b(4); *Tam* 27a(39); 2) בהדי: פש בהדיה חד one (ax) remained with him *San* 96b(11); 3) גבי: פש גביהו שבסר דינרי seventeen *denars* remained with them (out of the seven hundred) *BB* 10a(26); *Anan* 10:27; **2. pass.part. delayed:** מינאי לא פיש I did not cause the delay *HP* 100:17

פוּשְׁכָא n.m. **handbreadth** (TA פּוּשְׁכָא TO Ex 25:25, Sy ܦܘܫܟܐ LS 612, Akk *pušku* AHw 883) pl. תלתה פושכי three handbreadths *Suk* 14b(52); *ib.* 5b(25); *BB* 14b(5)

Voc: פּוּשְׁכִּין HP 202:10(HPP 304:18); Y: פּוּשְׁכֵי *BB* 3a(52; BAYTN 155).

פושקנצא ↓ פשקצא n.

פוּשְׁרָא n.m. **rumination** (Sy ܦܘܫܪܐ rumination LS 614, mng. 1) w. √סלק af. **to ruminate** [cf. BH הֶעֱלָה גֵרָה HAL 184]: sg. וההיא שעתא דקא שחיט לה מסקא פושרא at the time that he is slaughtering it [i.e. the cow], it is ruminating *HG3* 118:73

פוּשְׁרָנָא n.m. **interpretation** (↓ √פשר; cf. Sy ܦܘܫܪܐ LS 614, mng. 6) sg. פושרנ(י)ה דברכתכון the interpretation of your blessing *MQ* 9b(24; MGG 466:13[Var])

But cf.: ומאי פותרניה *ib.*(16; MGG ib.).

פוּשְׁתִּיבָּנָא, פושתיבאנא n.m. **guard** (< MP *puštībān* protector, bodyguard CPD 70) sg. פושתיבאנא דפום@בדיתא a guard of GN *Nid* 25a(1; TGAs28 82:22) [Var: פשתיבנא Ar (AC 6:461)]

Geon. expl.: אדם בעל [כח גבוה מכל העם] TGAs28 ib. [v. also ib.[9]]; Lit: Geig, AAC 346.

פוּתָא n.f. **madder** (*Rubia tinctorum*; < פואתא*; Sy ܦܘܬܐ LS 558, JPA פואה DJPA 425) sg. נפל פותא בבירא madder has fallen into disuse [lit. into the pit] *Šab* 66b(15; **M**)

Geon. expl.: ושמו בלשון ארמי פותא ובלשון ערבי פווה TRN 604:10+Ar [AC 6:286], i.e. فُوَّة; Lit: Flora 3:275+; Y: פּוּתָא *Šab* ib.(BAYTN 20).

פּוּתְיָא n.m. **width, breadth** (↓ √1#פתי; TA פּוּתְיָא TO Ex 26:8, Sy ܦܘܬܝܐ LS 615, Ma פותיא MD 369) sg. פותיא דספסירא the width of a sword *San* 7a(32); פותיא דקרש כמה הוי how wide is the board? *Šab* 98a(10); *ib.* 13; 98b(19); 24; אורכה כפותיא its length is (the same) as (its) width *Er* 55a(22); *Meg* 6a(34); ר' אלעזר חזייה לההיא ארעא דשדי בה כריא לפותיה PN saw a certain field in which ... was sown across its width *Yev* 63a(29); פותיה ורומיה כהדדי נינהו (the wall of Jericho)'s width and height are the same *Ber* 54b(38); *Ket* 112a(2); *AZ* 60b(4); *Men* 98b(3); *TGAs28* 207:6; לשדייה לסכינא עילוי פותיה let him turn the knife to a vertical position [lit. let him place the knife on its width] *HG3* 111:1

Y: פּוּתְיָא *Šab* 98a(10).

פותנק ↓ פוטנק n.

פוזח vb. **(artificial word for invoking a vow of Naziriteship) Pa.:** מפוזיחנא *Ned* 10b(18); *ib.* 19

1#פְּזִיז adj. **impetuous** (√פזז; ↓ פזיזותא, 1#פחיז; Sy ܦܙܝܙܐ agile LS 561) sg.m. עמא פזיזא דקדמיה פומיה לאודניה an impetuous nation which placed its mouth before its ears *Ket* 112a(45) [w. ref. to נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע Ex 24:7] // *Šab* 88a(54; **M**)

Y: פְּזִיזָא *Ket* ib.(BAYTN 60).

[**2#פזיז** ↓ √נזז vb.]

פְּזִיזוּתָא n.f. **impetuosity** (↓ 1#פזיז; Sy ܦܙܝܙܘܬܐ LS 561) sg. אכתי בפזיזותיכו קיימי׳ do you still remain in your impetuousity? *Ket* 112a(45; MGD 83:20)

פזירא n.m. **stick** (cf. Sy ܐܦܙܪܐ plough handle LS 2 [Lex], > Arab بَيْزَر Fr, AF 259) sg. לנקוט פזירא וליתיב let him grasp a stick and sit down (to guard his property) *BB* 99b(24); *BQ* 28a(44); *ib.* 51

Expl. RaḤ: יטול בידו שבט כמו פזרא ויקפה שוקים כל מי שבא לעבור בתוך שדהו; Y: פְּזִרָא *BQ* ib.(BAYTN 92).

פַּזְמְקָא n.m. **leg guard, type of shoe** (< MIr ?) **1. leg guard:** pl. פזמקי *Šab* 62a(12) [expl. MH

מַגָּפַיִים Mib. 6:2]; *GC* 24:8; **2. type of shoe:** pl. רבה בר רב הונא ראמי פזמקי ומצלי PN used to put on *p.*-shoes and pray *Šab* 10a(7); שליפו פזמק(י)כו וחותו לדינא take off your *p.*-shoes and come down for judgment *Švu* 31a(29; HP 123:22)

Geon. expl.: שהן כמין מנעלין של נחשת או של ברזל שנותנין אנשי מלחמה לפני שוקיהן שכשירוצו לא יגפו GC ib. [mng. 1]; מסאני דליבדא או דמוזי(ר)א דמרעיזי ib. 11 [mng. 2]; Lit: Geig, AAC 321, rejects all proposed P derivs.; Shaked, Dress 111, points out that the second element is MIr *mōk shoe [↓ מוקא], but the first element is uncertain; Voc: פּוּמְקָךְ HGP 35a:2; Y: פַּזְמְקֵי *Šab* ib.(BAYTN 221).

פַּחָא, פאחא n.m. **snare** (↓ 1#פחתא; Sy ܦܚܐ LS 562) sg. סבא בביתא פאחא בביתא an old man in the house is a snare in the house [i.e. of no use] *Ara* 19a(4)

Y: פָּאחָא *Ara* ib.(BAYTN 6)

פחד vb. **to be afraid** (↓ פחדא; JPA פחד DJPA 427) **Pa. id.:** חזייה דקא מפחד he saw that he was afraid *Ber* 60a(37); מפחדת *ib.*; אכל תהלי ולא משא ידיה מפחיד תלתין יומי (if) he ate cress and did not wash his hands, he will be afraid for thirty days *Pes* 111b(42); *ib.* 112a(1)
Itpa. id.: הוה קא מיפחיד חזקיהו PN was afraid *San* 26a(49); *ib.* 33a(39)

פַּחְדָּא n.m. **fear, dread** (↓ √פחד; BH, MH[2] 1#פַּחַד HAL 871, J 1151) sg. פחדא צמית ביעתותא מרפיא fear inhibits (a woman's menstrual flow, and) dread loosens (it) *Soṭ* 20b(39; V[2]) // *Nid* 71a(13); ההוא גוברא נמי בההוא פחדא יתיב I am also afraid of this [lit. dwell in this fear] *San* 95b(56); לפכוחי פחדיה to moderate his fear *BM* 66b(15) // *Tan* 13b(15; **M**[2]); *Pes* 112a(5); *Ket* 57b(19); *IŠGF* 22:11

Y: פַּחְדֵּיה *BM* ib.(BAYTN 92)

1#פחז vb. **(artificial word for invoking a vow of Naziriteship) Pa.:** מפחזנא *Ned* 10b(19)

[**2#פחז** vb. **(uncertain;** ↓ אפחזא, פחזותא, 1#פחיז; Sy ܦܚܙ pa. LS 562) **Pa.:** וניפחזוניה they will ... him *Bo* 106:10 [rdg. doubtful]

Lit: Greenfield, AKY 725+.]

פַּחֲזוּתָא n.f. **impetuousity** (↓ √2#פחז; Sy ܦܚܙܘܬܐ LS 562) sg. אכתי בפחזותיכו קימיתו are you still in your state of impetuousity? *Šab* 88a(55)

Y: פַּחֲזוּתַיְכוּ *Šab* ib.(BAYTN 192).

פחחא n.m. **weakness** (?; √פחח; cf. Sy ܦܚܝܚܘܬܐ LS 562) sg. פחחא בביתא *Ara* 19a(4; V[10][ל"א], Rashi) [↓ פחא]

פחי vb. **to cover** (perh. metath. < ↓ √חפי) **Pe.:** שקול דיקולא רבה פחייה כופרא take a large basket (and) cover it with pitch *Ned* 51a(2; Ar [AC 6:306])

פחיא n.m. **a bird** (etym. unkn.) sg. ביעי דפחיא the eggs of the *p.*-bird *Beṣ* 7a(1); *ib.* 4 [Var: דפייא Ar (OHP Ber 34[3], s.v. סר)]

The rdg. פעיא *ib.*(RaḤ) and the translation 'hen' offered by the commentators seems to be an attempt to connect this word w. ↓ √פעי pe. But this latter rt. never refers to the sound made by domestic birds and so this should be rejected; Y: פַּחְיָא *Beṣ* ib.

1#פחיז adj. **impetuous** (↓ √2#פחז, 1#פזיז; Sy ܦܚܝܙܐ LS 562) sg.m. עמא פחיזא an impetuous people *Šab* 88a(54)

2#פחיז adj. **(uncertain)** sg.f. דפחיזא כי אופתא (a lung which is) ... like a stump of a palm branch *Ḥul* 47b(5)

Y: פַּחִיזָא *Ḥul* ib.

פְּחִית adj. **less, inferior** (↓ √פחת pe., pass.part. [cf. MH פָּחוּת Yeivin, BV 448]; ↓ בציר) **1. less:** sg.m. האי אריא לא פחית משיתה ולא טפי מתרי@סר מיני אישאתא no less than six and no more than twelve kinds of fever (sustained) the lion (in the ark) *San* 108b(47); f. פחיתא *Pes* 111b(19); **2. inferior:** pl.m. אינאשי פחיתי מקבלי שחד inferior people (who) take bribes *TGAs42* 23:19

פחמא n.m. **(uncertain)** pl. אתריגו לפחמין *Er* 53b(23) [quoted as לשון חכמה]

Y: פַּחְמִין *Er* ib.

1#פַּחְרָא n.m. **potter** (< Akk *paḫāru*#2 AHw 810, AIOA 7 [< Sum **baḫar** PSB B 46, Lieb, SLOB 433, 22[55]] in *qattāl*-form; Sy ܦܚܪܐ LS 563, mng. 1, Ma פאהארא MD 360, TA פַּחָרָא TJ Is 29:16, > Arab فَخَّار Fr, AF 70) sg. סדנא דפחרא potter's wheel *Ḥul* 16a(4)

Lit: HALOT 1956; Y: פַּחְרָא *Ḥul* ib.

2#פַּחְרָא, פחארא n.m. **clay** (sec. form < ↓ 1#פחרא; ↓ 2#מדרא; Sy ܦܚܪܐ LS 563, mng. 2, Ma כאסא חדתא דפאהארא MIT 7:26, > Arab فَخَّار Fr, AF 257) sg. דפחרא (a cup) of clay *Yom*

78a(23); כסי חדתי דְפַחְרָא new clay cups *HG2* 255:55(HGP 56a:19); *HG3* 230:75; מאנא דפחרא a clay vessel *Tan* 7a(53); *Ned* 50b(10); *Anan* 48:7; *ib.* 17; מאני דפחארא *HP* 16:1; *ib.* 3; מעצרתא דפחרא a clay wine press *TGAs27* 74:17

Y: פַּחְרָא *Tan* ib.(BAYTN 102).

פחת vb. **to be diminished, depreciate, remove, cave in** (↓ פחית, 1# פחתא; cf. Sy ܦܚܬ pe. to dig, itpe. to collapse LS 563, Ma 2# פחת to break open MD 366, MH פחת LNVTH 275) **Pe.** (a/u) **1.** intr. **to diminish, to be diminished, debased:** a. in number: לא פחית עלמא מן תלתין ושתה צדיקי the world does not have less than [lit. is not diminished from] thirty-six righteous people *Suk* 45b(30) // *San* 97b(40); b. in weight: ככלים של כסף דפחתי like silver vessels which can diminish *Ket* 67a(13); **2. to depreciate, be debased:** כיון דפחתן since they depreciate (over time) *Ned* 55a(29); *Ket* 56b(35); כי מזקנה ופו(תח)(חת)א קיימא אתילתא when (a woman) grows old and depreciates she is valued at a third (of her original value) *Ara* 19a(2); פחת פורתא פורתא (the *sela*) becomes progressively debased *BM* 52b(5); **3.** tr. **to diminish, detract:** פחות ממיכלך וממשתך ואוסיף על דירתך diminish your food and drink and augment your domicile *Pes* 114a(6; **C**); איהי דמ"י"פחת קא פחתא she who is actually diminishing (her *ketubba*-money) *Ket* 64a(33) [≠ ↓ √יסף af.]; אנא עון גיליון לא למיפחת אוריתא דמשה אתיתי I, the gospel, have come not to detract from the Torah of Moses *Šab* 116b(11) [≠ ↓ √יסף af., mng. 2; cf. Mat 5:17]; **4. to remove:** לבתר דגמר סעודתיה פחית בה ארבעה after he finishes his meal (on the seventh day) he removes four (handbreadths of the covering of the *sukka*) *HP* 31:7 [v. Suk 48a(21)]; *ib.* 9
Af. to diminish s.t. in value: השתא מיהת הא אפחתי' for the time being [lit. now, at any rate], he has, in fact, diminished his value *BQ* 85b(46); חבלא דאפחתה מכספה an injury which diminished her monetary value *ib.* 88a(1); *ib.* 3
Itpe. 1. to cave in, collapse [cf. Sy, LS ib., MH² J 1153]: זמנין דמפחית ולאו אדעתיה נפחת sometimes (the covering over the cavity) caves in without his knowledge *BB* 60a(25); איפחית בי בני מתותיה the bathhouse (floor) collapsed from under him *Ber* 60a(52) // *Ket* 62a(39); *ib.* 62b(17) [roof]; *Šab* 30b(6) [ladder]; *BM* 117a(10) [upper story of a house]; **2. to break:** ההוא דשאיל דולא מיחבריה איפחית a certain person who borrowed a bucket from another (and) it broke *BM* 97a(4; HP 75:13); **3. to be diminished:** כי מיפחית מינכרא לה מילתא when (the straw) is diminished, the matter is noticeable *Er* 79a(40); *ib.* 90b(22)

In MD ib. the Ma rt. has been confused w. פחת [< פחה*], but, as already shown by Eps, GC 96[27], they should be separated. Ma also has 2# בהת [Eps, ib.]

1# פַּחְתָא n.f. **depreciation** (↓ √פחת; cf. Sy ܦܚܬܐ chasm LS 563) sg. ושקיל אגריה ושקיל פחתיה he takes its fee [i.e. for the use of the vessel] and he takes its depreciation (charge) *BM* 70a(11); אי אגרא לא פחתא ואי פחתא לא אגרא if a fee, not a depreciation (charge); if a depreciation (charge), not a fee *ib.* 12; נפיש אגריהו וזוטר פחתיהו their [i.e. the tools'] fee is great and their depreciation is small *ib.* 82b(9); 69b(9); יהיב פחתא depreciation is taken into consideration *Ket* 67a(27); *ib.* 26

Voc: פֿחֿתֿיהֿו HGP 29b:7; Y: פַּחְתָא *BM* 70a(11; BAYTN 50).

2# פַּחְתָא n.m. **(uncertain**; perh. < Akk *pīḫātu* governor AHw 862, AIOA 82; BA פַּחַת־ cs. HAL 1764) ↓ בר פחתי

Since the pl. of this word in OfA is פחות, the exact deriv. is uncertain.

פטומא n.m. **one who fattens animals** (↓ √פטם *qāṭōl*-form; ↓ פיטמא) sg. ריש עיגלא לפטומיה the head of the calf is for the one who fattens (it) *BM* 69a(13; **EsF**[1])

פטופרסא n.m. **punishment** (< MIr **pātifrās* [cf. MP *pādifrāh* punishment, retribution CPD 62]; EA פתפרס DNWSI 953) sg. only, w. √שקל pe. **to receive punishment:** בריך רחמנא דשקליה יששכר איש כפר ברקאי לו(מ)(פ)טופרסיה בהאי עלמא blessed is the Merciful One, for PN of GN received his punishment in this world *Pes* 57b(4) [Var: דאשקליה לישׂשכר af. **L**[1]] // לפט"ו"פרסיה *Kar* 28b(11; Oxf., heb. b.10 [v. Ros, Intr 56]); *Yev* 105b(27); שקלתה מיכל למטרפסה! Michal received her punishment *San* 21a(39; **K**)

Geon. expl.: לשון ארמית היא ופירושיה נטל חלקו וגורלו מן העונש

כנגד חובתו OHT Pes 80:9; Lit: Eps, St2 819; Geig, WZKM 44[1937] 58+; id., AAC 252, s.v. מטפרס.

פְּטוּרָא n.m. **exemption** (↓ √פטר; MH² פטור J 1154) sg. *Qid* 34b(8) [≠ ↓ חיובא mng. 1]; *Yev* 33a(32); *Tem* 4b(1); pl. חיובי ופטורי liabilities and exemptions *Šab* 2b(12); *Švu* 5a(40); *Zev* 39a(19)

Y: פְּטוּרָא *MQ* 3b(2; BAYTN 258).

פטי vb. **to last** (?; etym. unkn.) **Pa./Af.:** דמפטיא ליה י"ב ירחי שתא that (the garment) will last him for a full year *Šab* 140b(24; Ar [AC 6:310])

Expl. Ar: אני ערב שמספיק לו י"ב חדש AC ib.; Lit: Geig, AAC 322 [rejects P deriv. of Koh ib.]

פטילא n.m. **plate, dish** (< πάτελλα, Lat *patella* Lehnw 437) pl. פטילי *HG1* 287:2 = *HP* 15:18 [expl. ↓ טגגירא]

Lit: Eps, GCIntr 67.

פַּטִּים adj. **fattened** (↓ √פטם; TA פְּטִים TJ Jud 3:17) sg.f. תרנגלתא פטימתא a fattened hen *Ket* 67b(27; SM 148:22); pl. זגתא אוכמתי ((דמ))בי פטימתא a black hen among the fattened ones *BM* 86b(30; **EsAr**[1] [AC 3:272, s.v. זגתא])

פַּטִּיר adj. **untanned, unleavened,** n. **unleavened bread** (↓ √פטר pe., pass.part.; mng. 1: Sy ܦܛܝܪܐ LS 565, mng. 2; mng. 2: Sy ib., mng. 1, TA פְּטִיר TO Ex 29:2, Ma פאטירא MD 360, > Arab فطير Wehr 720) **I.** adj. **1. untanned (of leather, hides):** sg.m. גידא (ד)ג(ו)(י)לדא פטירא a cord of untanned leather *OHT Yev* 201:3; pl.m. גלדי פטירי untanned hides *Pes* 119a(31; **C**) // *San* 110a(42); **2. unleavened (of bread):** sg.f. כנתא פטירתא unleavened *k.*-bread *Giṭ* 69a(33) [↓ 3# כנתא]; **II.** n. **unleavened bread:** sg.m. לבעורי חמירא ומיכל פטירא to eliminate leaven and to eat unleavened bread *HP* 13:16 [cf. Pes 43b(7)]

פטם vb. **to fatten, compound** (↓ פטומא, פטומי מילי, פטים, פיטמא; Sy ܦܛܡ pa. LS 564, MH פטם pi. LNVTH 277) **Pa. 1. to fatten:** a. animals: דיהב ליה בהמה מעברתא לפטומה he gave him a pregnant cow to fatten *Bek* 2b(22); *ib.* 33; אנא מפטימנא ואת שקלת shall I fatten (the animal), and will you take (the increase in value)? *BQ* 65a(12); *ib.* 34a(21); *BM* 69a(20); *Ned* 38b(24); b. fruit: פטומי פירא *AZ* 50b(35); **2. to compound:** כי מפטם ליה לחצאין when he compounds it [i.e. oil] partially *Kar* 5a(43)
Itpa. to be fattened: דקא מיפטמי מהדדי (the two pieces of meat) are fattened [i.e. absorb fat] from each other *Pes* 76b(2)

– פַּטּוֹמֵי מִילֵּי n.m. **embellishment** (↓ √פטם pa. inf.; lit. fattening of words) פטומי מילי בעלמא הוא it is merely embellishment *BM* 66a(1); *ib.* 3; 14; *TGHark* 204:15

Y: פַּטּוֹמֵי מִילֵּי *BM* ib.

פטר vb. **to exempt, conclude, divorce** (↓ פיטורין, פטיר, פטורא, מפטרנא, אפטרתא, פיטרותא; Sy ܦܛܪ LS 565, Ma פטר MD 369, MH פטר pe., hif., nif. J 1157) **Pe. 1. to exempt:** רבנן דפטרי scholars who exempt (from liability) *BQ* 29a(30); זיל איתי ראיה דמחית לתרנוגלי ואיפטרך go (and) bring proof that you are efficacious (in slaughtering) roosters, and I shall exempt you *ib.* 99b(38); נישקול ממונא מיניה וניפטריה let us take a monetary compensation from him and exempt him (from the death penalty) *Ket* 37b(15); דלא מצי פטר נפשיה he cannot exempt himself *Ber* 49b(15); *BQ* 57b(26); *BM* 34a(29); אנוס רחמנא פטריה the Merciful One exempted one under duress (from obligations) *AZ* 54a(12); פטרתון מלאודויי you have exempted me from having to give praise *Ber* 54b(53); *Pes* 115b(32); אינהו פטור אדם אדם פטור בהמה בהמה פטור did (the Levites) exempt (firstborn asses of the Israelites)? A (Levite) man exempted an (Israelite) man. A (Levite's) animal exempted an (Israelite's) animal *Bek* 4a(1); pass.part. פטיר ועטיר מן חרורי he is exempt and cleared of claims *Giṭ* 86a(5); *SŠHai* 7a(11); מיפטר פטיר is he completely exempted? *Hor* 9a(11); פטירא אימיה מן היבום his mother is exempted from the levirate marriage *HP* 147:16; *Suk* 10b(16; **E**[1]); פטירי *Ḥag* 3a(4); *BQ* 31a(20); *San* 86a(12); *Men* 43a(42); ונשי אף על גב דכל מצוה דקביע לה זימנא אינין פטירן even though women are exempt from any commandment whose time is fixed *HP* 13:15; בלכת מצוה פטירת in going (to fulfill) a commandment you are exempt (from saying שמע) *Ber* 11a(15) // *Suk* 25a(21); פטירינן ממימר מה נשתנה we are exempt from reciting מה נשתנה *Pes* 115b(32; **M**[1]); *BM*

96b(42; HP 75:12); *TGAs28* 6:28; **2. to cease, conclude** [w. **מן**]: ותקעינן ופטרינן we blow the shofar and cease *AnanMann* 2r:13; וכד פטר מן צלותא when he finishes the prayer *Anan* 36:16; **3. to send away, remove:** לכי שאכיב אבוהון ליתנון לה כתובתה וליפטרוה when their father dies, let them give her the *ketubba* and send her away *TGHark* 206:2; ואם בעית למפטר יתיה if you want to remove him *ḤM* 45:15; **4. to divorce:** פטרנא לה בגיט' I shall divorce her with a *geṭ Qid* 64b(3); וכדו פטרית ושבקית ותרו{י}כית יתיכי ליכי I have now dissolved the marriage, separated, and divorced you *SŠHai* 3a(13) [in divorce document]; *SŠSad* 223:27; *Geon* 230:18; ופטרית ותרכית יתיכי אנתי לליתה *Bo* 19:3

Af. 1. to exempt: דמפטרינן ליה מן בי דינא we exempt him (from the oath) from the court *TGHark* 203:13; **2. to recite the *haftara*** [denom. < ↓ אפטרתא]: אפטורי מפטרינן do we indeed recite the (same) *haftara*? *Meg* 31a(36); *ib.* 40; 31b(12); ריבעא דיומא קרו ומפטרי they read (from the Pentateuch) and recite the *haftara* a quarter of the day *ib.* 30b(14) // *Tan* 12b(48); *Ber* 53b(48); ומפטר בנביא ברישיה דיחזקאל he recites the *haftara* in the prophetic book at the beginning of Ezekiel *HP* 182:8; *ib.* 17; 183:1; 185:6

Itpe. 1. to be free of liability: זיל איתי שהדי דלא שנית ביה ואיפטר go (and) bring witnesses that you did not use it improperly and be free of liability *BM* 96b(42); *ib.* 83a(18); אפלו דנכרי כי נגח דישראל ניפטר (in that case) even when (an ox) of a non-Jew gores that of a Jew he should be free of liability *BQ* 38a(33); לא שביק איניש מידי דכי מודי ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודי ביה מיפטר a person does not abandon something for which (the defendant) is not free from liability when he makes an admission in order to advance a claim for which he would be liable when makes an admission *Ket* 43a(5; V[5]); **2. to be exempt:** חדא מייבמה וחדא מיפטרא one (sister-in-law) is taken in a levirate marriage and the other is exempt *Yev* 19a(7); כי מייתי חד מי מיפטר when he brings one (sacrifice) is he exempt (from the others)? *Kar* 8b(1); מבכור בהמה טהורה נמי ניפטרו let (the Levites) be exempt also from (the redemption of) a firstborn clean animal *Bek* 4a(9); *HG3* 286:10; **3. to be divorced:** איתתא ... דאיפטרא לה בגיטא a woman who was divorced with a *geṭ HG2* 129:42; **4. to take leave [w. מן of s.o.]:** איפטור מניה באורתא בצפרא אתו וקא מיפטרי מניה אמ' להו לאו איפטריתו מנאי באורתא they took leave of him at night. In the morning they came and took leave of him (again). He said to them: "Did you not take leave of me last night?" *MQ* 9a(42); *Ḥag* 5b(40); *Yev* 63a(40); *Ket* 106a(12); כי הוה מיפטרי רבנן מהדדי when the scholars used to take leave of each other *Yom* 71a(26); *Er* 64a(26); *Tan* 5b(44); *Giṭ* 76b(8); **5. to die** [JPA פטר itpe. DJPA 429, MH פטר nif. J 1157, Sy ܦܛܪ (ܒܓܘ) (ܐܬܦܛܪ LS 565, mng. 2]: a. alone: ועד דאיפטר רבי until PN died *IŠGF* 74:3; b. w. לבית עלמיה: ומגו מרעיה איפטר לבית עלמיה he died as a result of his illness *BB* 153a(34); *SŠHai* 8b(15); c. w. לגן עדן: *IŠGF* 104:11

The exact mng. of פטרתיה *Ḥul* 70a(30) is unclear [v. comm., ad loc.].

פְּטְרוֹזָא n.m. perh. **sacrificial animal** (< MIr **pātrōz* [cf. MP *padrōz* daily, perpetual > Armen *patručak* sheep for slaughter Hübsch, AG 514]) sg. פטרוזא בר דנקא a sacrificial animal worth a *danqa Zev* 48a(30; Ar [AC 6:320]); *ib.* 31(AC ib.); *Bek* 11a(2); *ib.* 5

Expl. Ar: כבש ששוה שתות דינר AC ib.; Lit: Geig, AAC 324; Tel 105; Shaked, Food [forthcoming]; Y: פְּטְרוֹזָא *Bek* ib.(BAYTN 243).

פֵּ, pl. **פֵּיפֵי** n. ***pe*, the seventeenth letter of the alphabet** (Sy ܦܐ LS 554) sg. *Yom* 19b(25; E[1]); pl. פיפי *BMsN* 31:22

Lit: Ros, TI 50; 113[38].

פִּיגּוּלָא n.m. ***piggul*, a sacrifice which is rendered unfit because of an improper intention of the officiating priest** (< MH פִּיגּוּל Yeivin, BV 958; ↓ √פגל pa.; TA פִּיגּוּל TJ Is 65:4) sg. *Men* 59a(31) [in mnemonic formula]; *ib.* 59b(2)

Y: פִּיגּוּלָא *Men* ib.(BAYTN 258).

פיגמא ↓ פגמא n.

פִּיגְמְתָא n.f. **defect** (↓ √פגם, פגמא; cf. Sy ܦܓܡܬܐ fracture LS 556; cf. MH פִּגּוּמוֹ Yeivin, BV 900) sg. דאי לבסוף מישתכחא פיגמתא לא תיפסו{ו}ל{י}ל אלא אחרתה so that if at the end (of the slaughtering) a defect is found (in the knife) only the last one should be declared unfit *HP* 208:7

Voc: פִּיגְמְתָא HPQ 215:16 [v. Y. Kara, HPQ ib., n. 252].

פֵּיגְנָא n.m. **rue** (*Ruta Graveolens L.*; < πήγανον Lehnw 439; ↓ שברא, בשׂשׂ; Sy ܦܝܓܢܐ LS 556, MH פֵּיגָם Yeivin, BV 933) sg. פיגנא בדובשא rue in honey *AZ* 28a(39; Ar [AC 6:293]) [Var: טיגנא **M**; טוגנא **P**[1]; פגנא *SMel* 67:784

Geon. expl.: פיגם {ט}(פ)יגנא וישמע' קורין אתו סודאב Sura 2 [1955-6] 302:3, i.e. P *sudāb* CPD 78, PED 663 [cf. והפיגם פי' סדאב GC 138:7, i.e. Arab سَذاب Siggel 41; cf. also Sy: ܦܝܓܢܐ ܗ ܚܪܡܠܐ ܘܗܘ ܪܘܛܐ الحَرْمَل وَهُوَ السُّذاب البَرِّى BBah 1540:18]; on the Var in *AZ*, Löw notes also the form ܛܝܓܢܘܢ BB 801:25 and suggests that these form go back to an unattested Gr form *τήγανον; Lit: Pfl 372; Flora 3:317.

פידעתא ↓ פדעתא n.

[פידרא] **(uncertain)** כגון ששרפו ע"ג פידרא באפידרא *Nid* 28a(11; Ar [AC 6:299])

According to a Geon. responsum quoted in Ar, loc.cit., this word means 'dung'. This is, however, unlikely since פֶּדֶר is known only from H, and no attestation of this word is known in A. V. AC also for alternative rdgs.]

פִּיוּטָא n.m. ***piyyuṭ*, liturgical poem** (↓ מפייטנא; MH[2] פיוט BY 4905) pl. פיוטי *OHT Tan* 25:2

פיזא, פזא, פאזא, n.m. **fine gold** (BH פָּז HAL 870) sg. מתקל ארבעה זוזי פיזא fine gold of the weight of four *zuzim AZ* 11b(13); מתקל תרתי איסתירי פיזא fine gold of the weight of two staters *Giṭ* 58a(13); דהוו מחפי בפזא they were covered with fine gold *ib.* 12; תליסר תכתקי פאזא thirteen fine gold chairs *Ket* 77b(31; MGG 227:5)

Y: פִּיזָא *AZ* ib.(BAYTN 16).

פִּיטוּרָא n.m. **fungus** (Sy ܦܛܘܪܐ LS 565) sg. האי מאן דתלש פיטורא מאונא דחצבא one who tears off a fungus from the handle of a pitcher *Šab* 108a(1; RaḤ, RaN) [**O:** פיטרא]

Cf. MH: כפי@טורי בפי הוושט like fungi at the entrance of the oesophagus *MQ* 29a(1; TGHark 144:7) // כ{פרוקי}@פיטורי בפי ופיטורי ממין כמהין אלא שהן וושט *Ber* 8a(32), and Geon. expl.: גדולות מן הכמהין ונקרא{ו}ת פטריות ובלשון ישמעאלי בבבל אלכמה ואלפטר TGHark ib., i.e. كَمْأة, فُطْر; Lit: Löw, Flora 1:34.

פִּיטוּרִין n.m.pl. **divorce, dissolution** (↓ √פטר pe., mng. 2; JudA פיטורין MGiṭ 9:3 [rdg. in Ned 5b(20; V[2])]) גט פטורין divorce document *SŠHai* 3a(17); *Bo* 58:6; גיטכי ופיטורכי גיטיכין ופיטוריכין your divorce(s) and dissolution(s) *ib.* 9:8; 19:9; 28:6

פִּיטְמָא n.m. **fattening** (↓ √פטם, פטומא, פטים; Sy ܦܛܡܐ LS 564) sg. הא דרעיא הא דפיטמא this (refers to) grazing, that to fattening *BM* 28b(48); ריש עיגלא לפיטמא the head of the calf for fattening *ib.* 69a(13) [Var: לפטומא **V**[22]**Ed**]; *BQ* 47a(17)

פיטקרא ↓ פתכרא n.

פיטרא ↓ פיטורא n., פרטתא n.

פיטרותא n.f. **expulsion** (?; ↓ √פטר) sg. ומן פיטרותא דבני אינשא *Bo* 40:3

פייס vb. **to persuade, make peace, compensate** (denom. < πεῖσις, πεῖσος Lehnw 429; ↓ פייס adj., 1# פייסא; Sy ܦܝܣ LS 567, MH פיס 1# pi. LNVTH 278) **Pa. 1. to persuade:** ועייל רב נחמן לפיוס' PN went in to persuade her (to immerse herself) *Nid* 67b(49); וקרינא יתיה ואשתעינא ליה ופייסניה למיקם באפיטרופותא דילהון we called him, spoke to him, and persuaded him to assume their guardianship *SŠHai* 17b(4); **2. to secure s.o.'s consent:** כיון דיחיד הוא אימר פיוסי פיסיה since it is an individual, say that he definitely secured his consent *BB* 23a(36); דזל עיבידתא ואימרי בעל הבית ואזול פועלים פייסוה the cost of labor diminished, the employer became intransigent [i.e. demanded a reduction in wages], and the workers went and secured his consent *BM* 77a(36; **F**[1]); *ib.* 21; **3. to make peace, pacify:** לפו{י}(ו) שעתא הוא דרתח עלה והדר מפייס לה he is angry at it [i.e. the idol] for the moment, and afterwards he makes peace with it *AZ* 44b(38); כל אימת דבעי מפייס להו whenever he wants he can pacify them *Meg* 12a(20); אנא מפייסנא ליה I shall pacify him *Giṭ* 57b(14); ומאן {אי}פייסך דאיפייסת who pacified you that you were pacified? *Soṭ* 35b(1); *Mak* 5b(47); *Ber* 28a(31); *Er* 54a(49); *Hor* 13b(53); **4. to reconcile:** אי לא מפייסנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אזל פייסה ולא איפייסה let it be a *geṭ* if I cannot reconcile (her) within thirty days. He went to reconcile her, but she was not reconciled *Giṭ* 30a(11; **V**[18]); **5. to compensate or satisfy s.o.:** a. for a misdeed: אנא מפייסנא ליה I shall satisfy him [i.e. Zechariah who was unjustly murdered]

San 96b(32); b. concerning a legal claim: לכי גדיל מפייסנא ליה מדילי when (the child) grows up I shall compensate him from my own (property) *BQ* 84a(44); איפ׳ דמפייסא ל׳ בדמיה perhaps she will compensate him with her money *Giṭ* 75a(20); *Pes* 31a(13) // *Ket* 92a(13); *ib.* 91a(40); *BQ* 21a(29); *BM* 72b(15); אזל ופייסיה לבעל דיניה he went and mitigated his legal adversary *MQ* 14b(38); *ib.* 16a(28); *Dec* 6:3; *Anan* 16:20; **6. to appeal to s.o.:** ואזול פועלין ופיסוה the workers went and appealed to him (to employ them) *BM* 77a(37); **7. to bribe, give a gift:** פייס למברוייה פייסיה bribe the ferryboat operator. He bribed him *Ḥul* 94a(13); ומשדרנא ליה ומפייסנא ליה I send it [i.e. the fish] to him and give him a gift *Tan* 24a(50; **M**) [↓ √שחד pa., mng. 1]

Itpa. 1. to be pacified: *Soṭ* 35b(1) [v. Pa., mng. 3]; **2. to be satisfied, compensated:** כיון דמיפייס מלכא since the king has already been compensated (for the previous year's taxes) *BQ* 113b(44); לכי מיפייס לי לא תיתרע אשיתאי when I am satisfied (that) my wall will not become unsound *BB* 6a(29); *ib.* 169b(9); **3. to be bribed:** שליח׳ דבי דינא הוא דלא איפייס מינאי it is the messenger of the court who was not bribed by me *Švu* 30b(31); **4. to be reconciled:** דכי מפייסי ליה מיפייס (in a case) when they try to reconcile him, (and) he is reconciled *Yom* 23a(17); *ib.* 87b(5); *Giṭ* 18a(1); *ib.* 30a(11; **V**[18]) [v. Pe.]; ואיפ(י)סנן מן הדאדי בהדין we have become reconciled among ourselves on this matter *SŠSad* 205:4

The text מיסרי ומפיס *Pes* 107a(32) is unclear [v. comm. ad loc.].

פיים adj. **peaceful, friendly** (↓ √פיס) sg.m. אי הוה פייסת מינאי if you had been friendly with me *Ḥul* 95a(1)

Y: פַּיְיסַת *Ḥul* ib.

1# פַּיְיסָא n.m. **supplication, reconciliation** (< πεῖσις Lehnw 429; ↓ √פיס; Sy ܦܝܣܐ LS 567, ܒܥܐ ܦܝܣܐ PSm 3117 Ma פיאסא MD 369) sg. עבדי רבנן פייסא the scholars made a reconciliation *Nid* 37a(5)

Y: פַּיְיסָא *Nid* ib.(BAYTN 137).

2# פַּיְיסָא, פיסא n.m. **lot** (↓ √פיס; Sy ܦܣܐ lot LS 580) sg. תקינו לה פייסא they arranged a lot for it [i.e. in order to choose the order of the priests] *Yom* 22a(16); פיסא *ib.* 25; 23a(46)

Lit: Brock ib. rejects Gr etym. in Lehnw 431; Nöld apud Fr, AF 60, connects it with ܦܣܐ; Y: פַּיְיסָא *Yom* 22a(13).

1# פִּילָא n.m. **elephant** (TA פִּיל TJ 1K 10:22, Sy ܦܝܠܐ LS 566, Ma פילא MD 371) sg. פילא דעייל בקופא דמחטא an elephant which goes through the eye of a needle *Ber* 55b(56); *BM* 38b(38)

Y: פִּילָא *Ber* ib.(BAYTN 12).

2# פִּילָא n.f. **crack, split** (< ↓ פילחא; ↓ √פלי 1#, ביתא 1# mng. 6l) sg. איפלאי פילא מתחותיה ואשכחיה דמליא חמרא a crack developed at its bottom, and he found it full of wine *AZ* 74b(18); *Pes* 76a(49) // *Ḥul* 112a(17) [in the crust of meat; ↓ פילחא]; *Šab* 155b(7); חזא דהוו אית ליה פילי בגביה he saw that he had cracks in (the skin of) his back *ib.* 33b(45); לסתומי פילי to fill in the cracks (in the ground) *Suk* 44b(33) // *MQ* 3a(28) // *AZ* 50b(28); מאי ערפילא עורו פילי what is (the meaning of) ‘.? Awaken cracks (in the ground) *Tan* 4a(2) [pop. etym.]

Geon. expl.: פילי שיש בו חורין וסדקין GnK5 176:11; Y: פִּילֵי *Šab* ib.(BAYTN 16).

3# פִּילָא n.m. **an aromatic plant** (etym. unkn.) sg. *Ket* 77b(18)

Lit: Flora 4:503; Y: פִּילָא *Ket* ib.

פילון n.m. **Malabathrum, ointment made from leaves of *Cinnamomum malabathrum*** (< [μαλα-βάθρου] φύλλον *m.*-herb Löw, Lehnw 445; Sy ܦܠܘܢ Löw, ib.) sg. חומרתא דפילון bead [i.e. cake] of malabathrum *Šab* 62a(33; **V**) [expl. MH כּוּבֶּלֶת Mib. 6:3]; *Giṭ* 69b(45)

Geon. expl.: [ונקרא בל׳ ארמ׳] דפילון דפילו(ו)(י)ן בשמים דילה מיפל [כדמתרגמינן דפילא במשח [ת״א ויק׳ ב:ה TRN 598:6 [popular etym.]; ידועה בטיית אלמוש OHT Giṭ 157:23 [mng. unkn.; ↓ חומרתא]. Lit: Löw, Lehnw 445; Flora 2:117+; Y: פִּילוֹן *Giṭ* ib.

פילחא n.m. **crack** (↓ פילא 2#; JPA פלח 2# portion DJPA 434) pl. ואי אית ביה פילחי אסיר if it [i.e. the meat] has cracks it is forbidden *Pes* 76a(49; **E**[1]**C**)

פִּילֵי n.m. **gate** (< πύλη Lehnw 447; JPA פילי DJPA 431) sg. פילי דמתא the town gate *SOZ* 72:18

פִּילְכָּא n.m. **spindle** (poss. < Akk *pilakku* AHw 863, AIOA 82; ↓ √פלך; BH, MH פֶּלֶךְ 1# HAL 881, Yeivin, BV 830) sg. ההיא ערבי(ת)א דהות קא יתבא וקא שדי(ה)א״ פילכה a certain Arab woman who was sitting and spinning thread with her spindle *Ket* 72b(15); חזייה לערפה אימיה דהוה קא שאיו(ר)א פילכא ... אדהכי ואדהכי פסקתיה לפילכה he saw Orpah, his mother, who was spinning (thread) with her spindle. In the meantime she cut it off [i.e. the thread] from her spindle *San* 95a(45); *Ket* 72b(16); עולימא איתי לי פלכאי young man, bring me my spindle *San* 95a(46; SM 112:26); *Ket* 72b(17); חדא ידעא פילכא ונוולא one woman knows the spindle and spins (thread) *BB* 13b(26; **P**[1])

Y: פִּילְכָּא *BB* ib.(BAYTN 124).

פִּילַסְפָּא n.m. **scholar** (lit. philosopher; < φιλόσοφος Lehnw 446; Sy ܦܝܠܣܘܦܐ LS 575, Ma פילאסופא MD 371) sg. ההוא פ(ו)(י)לאספא *Šab* 116a(49)

Y: פִּילוֹסוֹפָא *Šab* ib.(BAYTN 277).

פִּילְפּוּלָא n.m. **dialectic argumentation** (< MH[2] פלפול J 1184; ↓ √פלפל) sg. פילפול׳ בעלמ׳ merely dialectic argumentation *Ned* 38a(19); מהדרנא לה מפילפולאי I can restore it [i.e. the Law] from my dialectic argumentation *Ket* 103b(42) // *BM* 85b(20); ורב ששת מרתע מפילפוליה דרב חסדא PN used to recoil (from PN_2) because of the sharp dialectic argumentation of PN_2 (in the Tannaitic traditions) *Er* 67a(12); pl.abs. פילפולין וסבארא dialectic argumentations and deduction *IŠGF* 43:9

Y: פִּילְפּוּלֵי *BM* ib.(BAYTN 254).

פִּילְפַּלְתָּא, פִּילְפְּלֵי, pl. **פִּילְפְּלֵי** n.m./f. **peppercorn** (< Sanskrit *pippali* Löw, Flora 3:49+; ↓ פירפלתא; Sy ܦܠܦܠܐ LS 576, ModSy ܦܠܦܠܬܐ *pilpilta* Maclean 253) sg. איפשר דנקיט פלפלתא בפומיה ועב(ו)(י)ד עבודה it is possible for him to place a peppercorn in his mouth and to perform the Temple service *Ket* 75a(27); חדא פילפלתא חריפתא one pungent peppercorn *Yom* 85b(22) // *Ḥag* 10a(42); pl.abs. חמר ופלפלין wine and peppercorns *AZ* 30a(49) [expl. MH חד ib.]; det. *Ber* 36b(42); *ib.* 44; עפר פלפלי pepper powder *Šab* 50b(10); *ib.* 141a(18); *HP* 190:4; סנא דפלפלי a basket of peppercorns *BB* 126b(6)

Lit: Flora, op.cit.; Y: פִּלְפְּלֵי *BB* ib.(BAYTN 221).

– **פִּילְפַּלְתָּא אֲרִיכְתָּא** n.f. **‘long’ pepper, i.e. the unripe spadices of various types of pepper** (↓ אריך 1#, פירפלתא אריכתא; Sy ܦܠܦܠܐ ܐܪܝܟܬܐ BBah 1574:13; cf. Ma דאר־ פילפיל MD 371 [< Ar]) pl. תלת מאה פילפלי אריכתא three hundred ‘long’ peppers *Giṭ* 69b(20) [in medicinal use]; *Pes* 42b(4)

Lit: Flora 3:54; Siggel 56.

פימוסקא ↓ פרמיסקא

פִּינְיוּתָא n. **(uncertain)** sg. *ḤMGas* 94:19

פִּינְכָּא n.f. **plate, dish** (< πίναξ Lehnw 466, mng. B.2; ↓ בר מלכך פינכי; Sy ܦܝܢܟܐ, ܦܢܟܐ LS 579) sg. פינכא דדיסא a plate of the *d.*-dish *Tan* 24b(44); פינכא אחריתי another plate(ful) *ib.*; ההיא פינכא *Ḥul* 111b(14; **V**[11]); *ib.* 18

Lit: Brand 428; Y: פִּינְכָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 277).

פִּינַקְסָא n.m. ***pinax*, a wax-covered writing tablet or book** (< πίναξ Lehnw 466, mng. B.1; TA פִּינְקָס TJ Ezek 9:2; cf. Sy ܦܝܢܩܝܕܐ, ܦܝܢܩܝܬܐ πινακίδιον LS 580) sg. כתוב אפינקסיך write on your *pinax* *BQ* 99b(54); פינקסיה דבלעם Balaam's *pinax* *San* 106b(8); *Šab* 156a(17); *ib.* 21; *Men* 70a(24); אילו הוית ידע׳ דפתחין פנקסיך had you known that your (heavenly) *pinax* (containing your deeds and misdeeds) would be opened *Ned* 22a(5)

Y: פִּינְקְסֵיהּ *San* ib.

פיס vb. **to cast a lot** (denom. < ↓ פייסא 2#; MH פיס hif. J 1166) **Itpe.:** סוף סוף הנהו תרתי לא איפיוסי באעו do those two (priestly divisions) eventually not need to cast lots? *Suk* 55b(17; **M**[2]**M**)

פִּיסָא n.m. **clod, fragment** (↓ √פסס) **1. clod:** sg. האי מן דשדא פיסא לדקלא ואתר תמרי one who threw a clod at a date palm, and caused the dates to fall off *Mak* 8a(5) // *Šab* 73b(30); *Mak* 8a(8); שקל פיסא שדא ביה he took a clod (and) threw (it) at it [i.e. the idol] *San* 64a(37); **2. fragment, small stone:** sg. שקיל פיסא a fragment (of it) is removed *Bek* 43b(11); pl. פיסי *GC* 54:6 [expl. GeonH אבנים קטנות ליתן בין הנדבכין ib. 5]

Geon. expl.: צרור של אדמה TGDr46 165:1. This word has been separated from ↓ פייסא 2#, since the latter designates a lot which being small could not cause the damage indicated in these passages; Y: פִּיסָא *Šab* ib.(BAYTN 135).

פִּיסוּלָא n.m. **disqualification** (↓ √1#פסל) sg. פיסולא דאבות the disqualification of the fathers *San* 28a(41)
Y: פִּיסוּלָא *ib.*(BAYTN 258).

פיסוקא ↓ פסוקא n.

פיסחא ↓ פסחא n.

פִּיסְלָא n.m. **board** (MH² פסל J 1198, mng. 2) sg. *Šab* 80a(28) // *BB* 56a(4); אזל גיטא נפל בפיסלא the *geṭ* (which he threw) went (and) fell onto the board (in the courtyard) *Giṭ* 77b(42)
Expl. Ar: עמוד שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה או כגון זיז היוצא למעלה AC 6:380; Y: פִּיסְלָא *BB* ib.(BAYTN 124).

פיספג ↓ בסבג n.

פִּיסְקָא n.m. **piece, group, section** (↓ √פסק, בי פיסקא; Sy ܦܣܩܐ part LS 583) **1. piece:** pl. פיסקי דשיראי pieces of silk *BB* 143b(9; **P¹**HP 118:13); פיסקא דאבארא a piece of lead *TGAs28* 17:20; pl. פיסקי דארזא pieces of cedar *Er* 3a(35; **O**) [Palestinian expl. of אמלתרא ib.]; תרין פיסקי דגדילתא two pieces of twisted thread *Anan* 9:25; *TGDr46* 172:6 [parchment]; **2. group:** pl. רבנן דקא עיילי פיסקי פיסקי the scholars who were entering in various (small) groups *RH* 26b(9) // *Meg* 18a(42) [expl. MH סְרוּגִין MMeg 2:2; // קטעין קטעין PT Švi 38c(49) + //'s; v. DJPA 487]; **3. section of a literary work:** a. Biblical [JPA פסיק DJPA 440]: sg. הללו יה סוף פיסקא ... הללו יה ריש פיסקא (the word) הַלְלוּ־יָהּ (is written at) the end of a biblical section [i.e. the end of a Psalm; v. Ps 135:21]. (The word) הַלְלוּ־יָהּ (is written at) the beginning of a biblical section [i.e. the beginning of a Psalm; v. Ps 135:1] *Pes* 117a(49); דכת' הללו יה באמצע פיסקא (the word) הַלְלוּ־יָהּ is written in the middle of a section [i.e. between the two Psalms] *ib.* 50; מן והקרבתם אשה דפסח עד סוף פיסקא from Num 28:19 to the end of the section [i.e. v. 25] *HP* 181:16; ומפטר בנביא ביחזקאל היתה עלי יד ה' עד סוף פיסקא he recites the *hafṭara* in the prophetic book in Ezekiel (from) ch. 37:1 until the end of the section [i.e. v. 14] *ib.* 182:6; 14; 25; 183:13; 186:6; *Anan* 39:11; *ib.* 40:1; *AnanMann* 2r:6; *BMsD* 2:2; pl. ג' [פיס]קי מ⟨א⟩שרי תמימי דרך ותרין פיסקי מראש ספר דתהלים ותרי[ן] פיסקי משיר המעלות ולבתר דמסימינן עד ז' פיסקי three sections of Ps 119, two sections from the beginning of the Book of Psalms, and two sections from שִׁיר הַמַּעֲלוֹת [Pss 120–134]. After we finish the seven sections ... *AnanMann* 2v:4; b. Mishnaic: sg. פיסקא דמתניתין *TGHark* 162:7; *ib.* 118:30; *GnK1* 8:3; *ib.* 11; *OHP Ber* 45:22; פסקא דמתניתין *OHT Giṭ* 152:19; ההוא פיסקא ראשון דמן הא ברייתא that first section of this *barraita TGHark* 232:32
Lit: Eps, MNM 908+ [mng. 3b]; Voc: פִּיסְקָא HPP 302:20; Y: פִּיסְקֵי *BB* 68b(15; BAYTN 124).

1#פִּיסְקָתָא n.f. **section, apportionment** (↓ √פסק) **1. section** [in scribal usage only, designating a discussion of a new part of the Mishna; ↓ פיסקא]: sg. *MQ* 8b(13); *ib.* 12a(41); 17b(5); *Zev* 11a(30); *ib.* 12b(20); 14a(9); **2.** pl. **apportionments:** pl. שטרי פסקאתא writs of apportionments *MQ* 18b(15) [defining the amounts parents will give to their children on their marriage]; שטר פיסקתא *SŠHai* 18b(9) [fol. by the text of the writ]; *Ket* 102a(1; **V⁵**Ar [AC 6:384]); *ib.* 102b(24; **V⁵**); *TGAs42* 24:14
Geon. expl.: כשפוסק אבי הבת מעות וכלי' תשמיש לתת לבתו בנישואיה ומקדש אותה הבעל והאב מקבל על עצמו מה שפסק ליתן לה כותבין עליו שטר זה וכך מפרשין *SŠHai* 18b(10); Y: פִּיסְקָתָא *BB* 151a(39; BAYTN 195).

[**פיסקתא#2** ↓ פסיקתא#2 n.]

פִּיסְתָּא n.f., only in **פִּיסְתָּא דִידָא hand up to the wrist** (Sy ܦܣܬܐ ܐܝܕܐ PSm 3183, TA פַּסַּת יַד TJ 1K 18:44) sg. גברא חריכא דשדי ופיסתא דידא דשדיא a charred man lying (on the ground) and a hand lying (nearby) *Yev* 115a(12); *ib.* 16; 17; 19
Y: פַּסְּתָא *Yev* ib. [v. BAYTN 188].

פִּיסְתְּקָא n.m. **pistachio nut** (< MIr **pistak* [cf. MP *pistag* CPD 69]; Sy ܦܣܬܩܐ LS 585, > Arab فُسْتُق Fr, AF 143, PLAr 210) sg. בפיסתקא ופלגו פיסתקא (the size of) one and a half pistachio nuts *Giṭ* 59a(30); כי פיסו(קת)תק⟨א⟩ דא⟨שנ⟩⟨נש⟩דור *sal ammoniac* about the size of a pistachio *ib.*(41)
Geon. expl.: וכן סלסלה שמו פיסתקא והוא בלשון ערבי פוסתקה OHP ib. 240:15. The expl. of RaḤ: גרעינה של פרי שקורין גלוד⟨ב⟩נא שהן מאכל חיות ... ובלשון ישמעאל קנה OHR ib. 45:6, i.e. قِنَّة galbanum, is unclear; Lit: Flora 1:198+ [the *taw* shows that this word was borrowed from P and not from Gr πιστάκια; Löw, Lehnw 474] as opp. to the form פיסטק [< Gr] in JPA [v. DJPA

432]; Y: פִּיסְתְּקָא *Giṭ* ib.(BAYTN 249).

פיקא ↓ פיקעא n.

פיקדא n.m. **a type of demon** (↓ √פקד; Ma פיגדיא pl. spells for restraint MD 370) pl.abs. פיקדין *Bo* 59:7; det. ופיקדי ולטבי *p.*-demons and no-good spirits *ib.* 85:7
Lit: Shaked, Boyce Vol 512⁷.

[**פיקוסא** ↓ √פקס vb.]

פיקח adj., n. **seeing** (↓ √פתח, פקח; JPA פקיח DJPA 443) n., sg.m. האיך פיקחא that seeing man *Giṭ* 69a(15) [≠ ↓ עוירא]

פִּיקְעָא, פִּיקָא n.m. **fissure, anal fissure** (↓ √1#פקע; Sy ܦܩܥܐ LS 590, Ma פיקא MD 371) **1. fissure:** sg. האי מאן דשדי ליפתא בפקו(י)עא בארעא דגר one who sows turnips in a fissure in a field of a proselyte *Er* 25a(35) [Var: בי בקעי **O**]; *HG3* 214:92(Var) [in meat]; **2. anal fissure** [cf. Sy: ܦܩܥܐ ܕܐܫܬܐ ܕܗܕܡܐ PSm 3222]: sg. ר' יעקב חש בפקעא PN was suffering from an anal fissure *AZ* 28b(1); פיקעא עילאה ... פיקעא תתאה upper/lower anal fissure *ib.* 7; ניתי קשיאתא דאסנא ונינח בפיקעא להדי פיקעא let him bring the stones of a Dilmun date and place (them) in (his) anal fissure facing the fissure (in the date stone) *ib.* 6 [Var: פיקא להדי פיקא TGWeisz 83b:5]
Geon. expl.: רגילין רבנן למימר פיקא לשון קל הוא והוא מקום שניבקע בתחתוניות שלאדם וקוראין אותו בטיית אלשק TGHark 22:29, i.e. شَقّ place between a person's legs where they touch the body Dozy 1:772; יניח סדק של גרעינה נגד סדק שבגוף TGWeisz 83b:5 [mng. 2]; on the agricultural use of this term [mng. 1], cf. also in Sy: ܐܘܟܝ ... ܠܐ ܒܦܩܥܐ ܒܦܩܥܐ ܒܡܚܠܐ Geop 89:14 [v. U. Seidel, AltFor 15 (1988) 165]; Y: פִּיקְעָא *AZ* 28b(7; BAYTN 124).

פִּיקָר, פיקאר n.m. **dispute** (< MIr **paykār* [cf. MP *pahikār* dispute CPD 63] < OP **pati-kāra*) sg. לא תהוי לך (בי) פיקאר בהדי יהודאי do not have a dispute with the Jews *Tan* 24b(37) [Var: פיקר Ar (AC 6:404); עסק הדברים ib., ס"א; v. Mal 108:20, note]; ולא פיקאר ולא הימאר without dispute or account *SŠSad* 202b:19; *SŠHai* 5a(10)
Lit: Geig, AAC 333; Ros, TI 94³⁴; Shaked, Elements 148; Kut, Studies 427+ [Heb], suggests a deriv. < Akk *paqāru* to claim AHw 104, but the nom. form does not seem to fit an Akk derivation; v. also TK 6:360²⁵ [< בקר].

1#פֵּירָא n.m. **fruit, crop, produce, usufruct** (TA פֵּירִין pl. TO Gen 1:11, Sy ܦܐܪܐ LS 555, Ma 1#פירא MD 371) **1. fruit:** a. general: sg. לא חציף איניש למיכל פירא דלא דידיה a person is not so impertinent as to eat fruit which does not belong to him *BB* 33b(17); קיטפא פירא resin (is considered as) fruit *Nid* 8a(30); האי ציץ לאו פירא הוא this ציץ (in ציצית Num 17:23) is not a fruit *Anan* 10:4; קמחא דחיטי פירא הוא (as to its blessing) wheat flour (is considered as) fruit *Ber* 36a(10); *Pes* 75a(1) [↓ קיוהא mng. 1]; *Men* 69a(5) [↓ הנצא, חנטא#2]; pl. *Giṭ* 52a(49); פירי אוכלא fruit (is considered as) food *Beṣ* 3a(10); תלתא פירי three (different) fruits *BB* 28b(14; **F²**); פירך ברשותי מאי בעו what is your fruit doing in my property? *BQ* 21b(18); אבוה דשמואל הוה מזבין פיריה בתרפא בתרעא חרפא PN used to sell his fruit of the early season at the price of the early season *BB* 90b(20); ותלתא לאיתת בפירי a third for my wife regarding the fruit *ib.* 132b(17) [in a testament]; פירי דעבר ימינא the fruit of GN *Er* 19a(50); כריא דפירי a pile of fruit *Suk* 26a(27); צנא דפירי a basket of fruit *BB* 35b(9); רחשא דפירי vermin of fruit *Anan* 55:11; b. w. var. vbs.: 1) √אצר pe.: pl. אצור לי פירי תלת שנין store the fruit for me for three years *BB* 90b(34); 2) √גמר pe.: sg. משׁ' דאכת' לא גמר פירא because the fruit has not yet become fully ripened *Suk* 31b(17); 3) √טען pe.: pl. לא טענא פירי עד תלת שני it does not bear fruit until the third year *RH* 15a(10); 4) √כשר af.: sg. לאכשורי פירא to make the fruit fit [i.e. more appetizing] *BM* 89b(2); 5) √נחת pe.: sg. נחית לפירא it reached the final form of fruit *Pes* 52b(33; **C**); 6) √נפק af.: sg. לאילנין דלא מפקין פירא for trees which do not produce fruit *ḤM* 41:6; *ib.* 44:8; 7) √נתר pe.: pl. קא נתרי פירי the fruit falls off *Er* 100b(8); 8) √עבד pe.: pl. ארעא מכבלתא דלא עבדא פירי a 'bound' land that does not produce fruit *Šab* 54a(15) [expl. GN כָּבוּל 1K 9:13]; 9) √פטם pa.: sg. פטומי פירא to fatten the fruit *AZ* 50b(35); 10) √צמח pa.: sg. לצמוחי פירא to cause fruit to sprout *MQ* 2b(15); 11) √רקב af.: pl. פירי דעב⟨י⟩די דמרקבי fruit which is apt to decay *Švu* 48a(12); 12) √תלע af.: sg. הא דאתלע פירא גופיה הא דאתלע אילנא גופיה this refers to where the fruit itself became wormy, that to where the tree itself became wormy *Ḥul* 67b(9);

2. crop: sg. פירא רבה ופירא זוטרא a 'large' crop [i.e. fully grown] and a 'small' crop [i.e. partially grown] *BB* 36b(2); **3. produce:** sg. כספא דחריף הוי טיבעא דהבא דלא חריף הוי פירא silver, which is current, is considered coin. Gold, which is not current, is considered produce [i.e. merchandise] *BM* 44b(1); עיילא ליה גלימא פירא הוי if she brought in a garment, it is (considered) produce (which he can use) *Ket* 79b(20); ומחללינן פירא אטיבעא we may redeem produce by coin *ib.* 38; דדהבא לגבי כספא פירא הוי ולא מחללינן gold with relation to silver (is considered as) produce and we do not redeem (silver by gold) *ib.* 50; *Giṭ* 48b(5); שטרא לפירי לא עבדי אינשי people do not draw up a document for (the sale of) produce *BB* 33b(19); **4. usufruct** [calque < MH פֵּירוֹת J 1275]: sg. פירא תקינו ליה רבנן פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן the scholars designated the usufruct for him [i.e. the husband]. They did not designate the usufruct (which accrues) from the usufruct for him *Ket* 79b(6; **M**); *ib.* 79a(36)

The mng. of שומנא דפירא הוא *Er* 27a(44) which refers to fish is unclear; Voc: פִּירָא HGP 16a:37; Y: פֵּירָא *Ber* 35b(39;BAYTN 12).

2# פִּירָא n.m. **ditch** (< *פעירא [√פער]; Ma 2# פירא MD 372, Sy ܦܥܪܐ cleft, chasm LS 586) sg. פירא דכוארי a ditch of fish *Ket* 79a(36); *Tan* 24a(49); פירא דבי תורי a ditch for keeping [lit. of] cattle *Er* 26a(15) [v. Ar (AC 6:407)]; האי פירא דסופלי a ditch filled with [lit. of] date residue *Qid* 73b(10) // *BB* 11a(51); pl. קא יבשין פירי the ditches will dry up *Giṭ* 60b(48; **As**); פירי דכוורי *Qid* 72a(38)

Lit: Ros, Ben Ḥayyim Vol 507+; Y: פֵּירָא *Qid* ib.(BAYTN 16).

3# פירא n.m. **sprout** (< Akk *per'u* AHw 856) pl. פירי חדתי newly laid eggs [lit. new sprouts] *Ḥul* 142a(2)

פִּירְדָא n.m. **mule** (BH פֶּרֶד HAL 906, Yeivin, BV 830) sg. פירדא דלא פרי ולא רבי a mule which does not reproduce and propagate *Šab* 67a(27); רכביה לפרדיה he rode his mule *San* 95a(44)

פירוז אנדרפטא n.m. **a permitted bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(31)

Lit: Geig, AAC 37; Y: פִּירוּז אַנְדְּרַפְּטָא *Ḥul* ib.(BAYTN 315).

פירוסתא n.f. **covering** (of fat; ↓ √2# פרס; LJLA פריסותא דתרבא PsJ Lev 1:8; cf. Sy ܦܪܘܣܬܐ breastplate, cloak LS 600) sg. פירוסתא דתרבא דריאה the covering of the fat of the lung *HP* 202:2; פירוסתא דעל כרסא the covering on the stomach *HG3* 154:30; *ib.* 158:61(Var); *Šeel* 80:16(Var)

Geon. expl.: פירוש פרוסתא דתרבא אלמנדיל Wehizhir2 88:6, i.e. المنديل kerchief; Lit: Eps, Stl 113.

פֵּירוּקָא n.m. **solution, answer** (< MH² פירוק J 1170; ↓ √פרק) sg. האי קושיא האי פירוקא this is the difficulty (and) this is the solution *BQ* 117a(38; **Es**); בקושיא דר' זירא ובפירוקא דאביי פליגי they differ in PN's question and in PN_2's solution *ib.* 14a(29); פירוקא קמא the first solution *TGHark* 2:24; ולא אשכחינן פירוקא להדין ק⟨ו⟩שיא we did not find a solution to this question *ib.* 163:14; pl. ופריקנא ליה ארבעה ועשרין פירוקי עד דרווחא שמעתא I used to give twenty-four solutions for him until the legal tradition was clarified *BM* 84a(50); הוה מפריק לה ... תריסר פירוקי he would give for it [i.e. the question] twelve solutions *Šab* 33b(48); פירוקי לסכנתא are solutions (effective) against (mortal) danger? *AZ* 30a(40); הוו הדרי וכתבי פירוקיה ושלחי לבי מדרשא they would afterwards write his answers and send (them) into the school *Hor* 13b(51; MGE 699:6); ואיפרקו ביה בהאי קושיא כמה פירוקי several solutions were proposed for this question *TGHark* 142:20; איכא קושיי ואיכא פירוקי *ib.* 207:21; *TGAs42* 63:7; *IŠGF* 58:3

Lit: Bacher 163; Y: פֵּירוּקָא *AZ* ib.(BAYTN 142).

[פירורא ↓ פרורא n.]

פֵּירוּשָׁא, abs. **פֵּירוּשׁ** n.m. **explanation, explicitness** (< MH² פירוש J 1171; ↓ √פרש; TA פֵּירוּשׁ TO Num 30:7) **1. explanation, interpretation:** a. general: sg. ולא ידע למימר לן פירושא דהאי פסוקא he does not know how to tell us the explanation of this biblical verse *AZ* 4a(39); האי צורבא מרבנן דשמיע ליה מילתא ולא ידע פירושה a *ṣ.m.* who has received a legal tradition on a matter and does not know its explanation *Meg* 27a(42); ואידך פירושא זיל גמור and the rest (of the Torah) is the explanation (of this rule). Go (and) learn (it) *Šab* 31a(30); *San* 22a(21); כל כהני וליואי מיחייבין למיגמר אוריתא ופירושה all the priests and the Levites are required to learn the Torah and its interpretation *Anan* 22:15; *ib.* 24:10; b. introducing an explanatory interpolation in BT: sg. ... פירושא דאי נפק ליה רגל explanation: If the holiday has passed ... *BQ* 79b(52; **H**,Oxf. c.23, 12); פיר' ומאי כורכין explanation: What is כורכין [ib. 15]? *Pes* 56a(16); פיר' אסימון כסף שאין עליו צורה explanation: אסימון is silver which is unminted *Pes* 35b(36; **C**); *ib.* 37a(3; **C**); 47b(6; **C**); *AZ* 61b(33; HG3 261:446); *Men* 105a(36); c. in Geonic lit.: sg. *HP* 97:21; *ib.* 147:7; 149:16; ובעיא דבעא אית ביה פירושא דשמעתא דשאילת the question that he asked has an explanation of the legal tradition that you asked ... *TGHark* 191:25; *ib.* 103:20; 268:9; היכי גירסה ופירושה what [lit. how] is its textual reading and explanation? *ib.* 107:16; *TGAs42* 89:2; *ib.* 171:33; *Geon* 84:16; pl. כגון פירושי דהשתא דמפרישנא! אנחנא וכיוצא בה לתלמידי דילאנא like the current explanations and the like which we explain to our students *IŠGF* 51:22; *ib.* 25:14; 58:8; 69:16; וכתבנא פירושיהון כד@אחוו לנא מן שמיא we have written their [i.e. of the questions] explanations as they have shown us from heaven *TGHark* 149:8; *ib.* 5:20; *Geon* 169:10; *TGAs28* 98:6; **2. explicitness:** sg.det. דנקב נמי איקרי פירושא (the root) נקב was also called 'explicitness' *Anan* 13:20 [w. ref. to נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת explicitly named Num 1:17]

Lit: Bacher 169.; Voc: פֵּירוּשָׁא HGP 15b:11; Y: פֵּירוּשָׁה *Šab* ib.(BAYTN 142).

– בְּפֵירוּשׁ adv. **explicitly** הא דר' יהושע בן לוי לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר this (tradition) of PN was not stated explicitly but was stated by inference *Ber* 9a(7); *Šab* 29a(23); *BQ* 20b(36); *BM* 101a(44); *BB* 40b(17); *Švu* 21a(11); *Ḥul* 94a(12); בפירוש שמיעא לך או מכללא אמ' ליה בפירוש שמיעא לי did you hear it [i.e. the tradition] explicitly or by inference? He said to him: "I heard it explicitly" *Er* 46a(9); *Šab* 39b(21); *Yev* 60b(43); *Giṭ* 39b(14); ואע"ג דלא איתניס בפירוש לבטולי מודעי even though he was not forced explicitly to annul the protests *TGHark* 165:9; *ib.* 29; לא סתם ולא ⟨ב⟩פירוש neither without qualification nor explicitly *SŠHai* 4b(9)

Lit: Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 53.

פֵּירוּשְׁתָא n.f. **scriptural pericope in the synagogue** (↓ √פרש, פרשתא) sg. פירושתא כי תצא *BMsYFr* 128:6 [i.e. Dt 20:1-25:19]; *ib.* 140:12; 147:10; 153:8; פורשתא *BMsG* 8:9

Lit: Yeivin, Fragment 101.

פִּירְחָא n.m. **fluttering** (↓ √פרח; cf. Sy ܦܘܪܚܐ flight LS 594) sg. פירחא דליבא palpitation of the heart *Giṭ* 69b(10; **V**[18]); *ib.* 15

Geon. expl.: OHT Giṭ טוף אל פואד בשהיה[?] מא לא ידרא מא הוא 157:3, i.e. طوف الفؤاد beat of the heart; Y: פִּירְחָא *Giṭ* ib.(BAYTN 125).

פירטא ↓ פרטתא n.

פירויטא n.m. **type of demon** (etym. unkn.) pl. פירויטי בישי evil *p.*-demons *Bo* 37:6

פִּירְכָא n.m. **objection, refutation** (↓ √פרך; Sy ܦܘܪܟܐ breakage LS 597) sg. כי אתי פיסקא דדינא דידי קמיכו וחזיתו ביה פירכא when my legal decision comes before you and you see an objection to it *BB* 130b(26); לכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל דלית לה פירכא all of them have a refutation except for that of PN, which does not have a refutation *Yom* 85b(16); *Meg* 7a(45); *Ḥag* 10a(26); *Giṭ* 83a(28); *Men* 66a(27); *Kar* 4a(41); ולא להאי אית ליה פירכא ולא להאי אית ליה פירכא neither this one nor that has a refutation *Nid* 23a(12); מעיקרא דדינה פירכא from the root of the argument there is a refutation *Qid* 4b(34); *Men* 6a(12); *Ḥul* 114a(25); *Tem* 28b(2); pl. הדורי אפירכי למה לך why are you searching for objections (from a *barraita*)? *Ḥul* 76b(37; **V**[11]); *Nid* 65b(24)

Y: פִּירְכָא *Ḥul* ib.(BAYTN 125).

פירכוסא ↓ פרכוסא n.

פִּירְמָא n.m. **chopped food** (↓ √פרם; JNA פרמא *pirma* large slice [of melon, etc.] HDJNA s.v.; cf. Sy ܦܘܪܡܐ cutting into pieces PSm 3266) sg. *Ḥul* 120a(26) [expl. MH קוּפָּה Mib. 9:1; of meat]; פירמא דסילקא ... פירמא דכרתי chopped mangel-wurzel/leeks *Giṭ* 69a(31) [v. infra]; *ib.* 69b(55); pl. פרמי רברבי ... פירמי זוטרי large/small pieces *Ber* 39a(31; **F**)

Geon. expl.: OHT Giṭ 155:17, i.e. פירמא דסלקא אקטאע אל סלק أقطاع السلق; Y: פִּירְמָא *Ḥul* ib.(BAYTN 125).

פִּירְפַּלְתָּא, pl. **פִּירְפְּלֵי** n.f. **peppercorn** (↓ פילפלתא) sg. פרפילתא חריפתא sharp

peppercorn *Meg* 7a(50); pl. סנא דפירפלי a basket of peppercorns *BB* 126b(6; HP 59:3); *Šab* 141a(18; Ar [AC 6:440])

– **פִּירְפַּלְתָּא אֲרִיכְתָּא** n.f. **'long' pepper, i.e. the unripe spadices of various types of pepper** (↓ פילפלתא אריכתא) sg. פ(י)רפ(ו)לתא אריכתא *Meg* 7b(7); pl. פירפלי אריכאתא *Giṭ* 69b(20; GnK5 3:11)

פִּירְצָא n.m. **perforation, hole** (↓ √פרץ; MH פִּירְצָה Yeivin, BV 815) pl. כיון דאית ביה פירצי פירצי since there are various perforations (in the skin) *Šab* 108a(20)

Y: פִּירְצֵי *Šab* ib.

פִּירְקָא n.m. **time, section, joint, chapter of the Mishna, public lecture, convocation** (↓ √פרק, ריש פירקא, בני פירקי; TA פִּרְקָא TJ Ob 14, Sy ܦܘܪܩܐ strip LS 605) **1. time, period:** sg. כל יומא פרקיה every day is its time (to be sold) *Giṭ* 31b(19); **2. joint(?):** pl.cs. בי פירקי רישא (the area) between the 'joints' of the head *Mak* 21a(9); בי פירקי דקנא (the area) between the 'joints' of the beard *ib.*(10); **3. section:** sg. וניגרוס בפירקא אחרינא let him recite (a prayer) in another section *Ber* 20b(58); **4. chapter of the Mishna, Midrash, etc.** [< MH פרק J 1239, mng. 2]: a. alone: sg. סליק פירקא the chapter is concluded *passim* [v. Eps, MNM 933]; שית דפרקין חדא דפרקין קמא six (regulations) of our chapter [= RH, ch. 4], one of our preceding chapter [v. 21b] *RH* 31b(24); *Ket* 16a(15); בפירקין קאמרינן we mean (only) in our chapter *Yev* 9a(54); באידך פירקין in another chapter of our (Mishna) *Suk* 22b(25; **E**[2]); *Tan* 14a(10); *San* 52b(35); *Zev* 15a(13); *ib.* 26b(7); מתניתין דהך פירקא our Mishna of that chapter *Men* 92b(24); כולי פירקין our entire chapter (of the Mishna) *Ber* 52b(42); *Yev* 84a(35); *Ket* 77a(34); *Ned* 82a(6); *Bek* 23b(32); *Ara* 18b(36); *Nid* 47b(36); לתנויי פירקין בסיפרא דבי רב to expound our chapter in the book of the *be rav Ber* 11b(25; **F**); *ib.* 26; ריש פירקא the beginning of the chapter *TGHark* 33:16; pl. פרקי דכל מסכתא ומסכתא the chapters of each and every tractate *IŠGF* 32:8; ע"ז דאברהם אבינו ארב' מאה פירקי הוה (the rules of) idolatry of the patriarch Abraham comprised four hundred chapters *AZ* 14b(23; **M**); b. w. designations: sg. פירקין המפקיד *BM* 35a(35) [i.e. BM, ch. 3]; פירקין דיוצא דופן *Ara* 18b(32) [i.e. Nid, ch. 5]; **5. public lecture** [cf. JPA פרק DJPA 450, mng. 1]: a. general: sg. שתין סאבי הוינא וכולהו איעקור מפירקי' דרב הונא לבר מאנא we were sixty old men, and all of us [lit. them] became sterile (from extended sitting) at PN's public lecture except for me *Yev* 64b(22); *ib.* 62b(12); האיי משום דאותבן בפרקא הוא this is because he asked me at the public lecture *Pes* 110a(26); מפירקיה דר' יעקב שמיע לי I heard it from PN's public lecture *Ḥag* 5b(42); *RH* 24b(15); *BQ* 42b(16); *San* 29a(45); *Mak* 11a(38); *AZ* 43b(5); b. w. vbs. describing exposition: 1) √דרש pe.: sg. רבא סבר למידרשיה בפירקא PN intended to expound it at a public lecture *Qid* 71a(33) // *Pes* 50a(37); למחר דרשה בפירקא the next day he expounded it during a public lecture *AZ* 28a(22); *Ned* 23b(18); *Ḥul* 15a(32); *Men* 40a(8); pl. רבי מאיר דריש בפירקיה תולתא שמעתא תולתא אגדתא תולתא מתלי PN used to expound in his public lectures one-third legal tradition, one-third *aggada*, (and) one-third parables *San* 38b(51); *Tan* 26b(38); 2) √תני pe.: sg. תנא בפירקא תנא קמיה a *Tanna* recited (it) in the public lecture in his presence *Ḥul* 15a(33); אנא איקלעי לפרקיה דרב פינחס בריה דרבמי ותנא תנא קמיה ולא אמר ליה מידי I happened to be at PN's public lecture, and a *Tanna* recited in his presence, and he did not say anything to him *Pes* 100a(2); c. w. var. vbs. describing attendance: 1) √אתי pe.: sg. מ"ט לא אתית לפירקא why did you not come to the public lecture? *Ber* 28b(3); *Er* 44b(9); *Yom* 77b(22); *ib.* 78a(14); *Qid* 25a(3); 2) √יתב pe., af.: sg. הוה יתיבנא בפירקיה והוה קא מנמנמנא I was sitting in his public lecture and was dozing off *Šab* 56b(47); *BM* 64a(9); דמר בר רב אשי הוה יתיב בפירקא PN b. PN[2] was seated (while giving) a public lecture *Qid* 31b(45); pl. מותיב פירקי public lecturer [lit. one who convenes lectures] *Er* 36b(19); 3) √נפק pe.: סבר דלא למיפק בפירקא he thought that he would not leave the public lecture (to teach) *MQ* 21a(23); *Ber* 30a(52); 4) √עלל pe.: רב איויא לא על לפירקיה דרב יוסף PN did not attend PN[2]'s public lecture *Ber* 28b(1); *Šab* 148a(2); 5) √קלע itpe.: *Pes* 100a(2)

[v. supra, usage 5.b.2]; 6) √רהט pe.: מריש כי הוא חזינא להו לרבנן דקא רהטי לפרקא בשבתא at first when I used to see the scholars running to the public lecture on the Sabbath *Ber* 6b(22) [cf. אגרא דפירקא ריהטא the merit of the public lecture is (for) the running *ib.* 25]; **6. convocation(?):** sg. ובעא למעבד פרקא he wanted to make a convocation *SOZ* 72:17; pl. ולא הוו יכלין למיקבע פירקי they were unable to convene the convocations on a regular basis *IŠGF* 99:12 [cf. GeonH: וקובעים פרקים IŠGSup 28:12; TaS 169b:1]; דשאלתא דאיתאמרן במתיבתא בפרקי מן שני קדמוניות the *še'eltot* which were recited in the academy at the convocations in former years *TGAs27* 74:17

Lit: Eps, MNM 993 [mng. 4]; ib. 898+; Mann, TaSI 195+; Goodblatt, RISB 191+ [mng. 6]. The exact institution indicated by this word in mng. 5 has been the source of much discussion [v. Goodblatt, RISB 171+; Gafni, JBTE 204+], and thus the translation given here should merely be taken as a rough approximation; Y: פִּרְקָא *Ber* 20b(58; BAYTN 125).

– **לְפִירְקִין** adv. **from time to time** (MH לִפְרָקִים MBerK 9:3) ולפרקין הוו חאזו רב ושמואל הדאדי PN and PN[2] used to see each other from time to time *IŠGF* 81:8

פִּירְשָׁא n.m. **secretion, excrement** (< BH 1#פֶּרֶשׁ, פִּרְשׁוֹ HAL 918, Yeivin, BV 830; ↓ 1#פרתא) **1. secretion:** sg. פירשא בעלמא הוא it is merely a secretion *BQ* 47a(7); *Ḥul* 113b(19); *ib.* 116b(38); *Tem* 31a(16); **2. excrement:** sg. פרשיהו מותר *AZ* 35a(1) [of the ox]; אסור פירשא דידהו *ib.* 4

Y: פִּרְשָׁא *Ḥul* 113b(19; BAYTN 125).

פִּישְׁחָא n.m. **cut-off branch of a tree** (↓ √פשח, אילתא) sg. פ(ו)שי(יש)חא דדיקלא branch of a date palm *Šab* 109b(25); pl. הוה מפשח ויהיב להו אלוותא פישחי פישחי he used to break off and give them groups of branches *Beṣ* 33b(22; RaḤ)

פִּישְׁרָא n.m. **loosing or breaking of a spell** (↓ √פשר; Ma פישרא MD 372; cf. TA פִּשְׁרֵיה TJ Jud 7:15) sg. בהדין פישרא מפשרנא with this loosing I break the spell *Bo* 94a:4

פִּיתָּא n.m. **bread** (↓ √פתת, 2#אפתא; TA פִּתָּא TO Gen 18:5, Sy ܦܬܘܬܐ LS 615, Ma פיהתא MD 370) sg. נהירנא כד הוה בצע ינוקא פיתא I remember when the child used to break bread *BB* 91b(17); ריח פיתא the smell of bread *ib.* 16; בריך מריה דהאי פיתא blessed is the Master of the bread *Ber* 49a(42; **F**); *Er* 74b(7); *Yev* 97b(12); *AZ* 13b(29); *Hor* 10a(47)

Y: פִּיתָּא *Ber* ib.(BAYTN 135).

פִּיתְּחָא, פתחא n.m. **entrance, *petiḥa*, solution, the vowel *pataḥ*** (↓ √פתח; Sy ܦܬܚܐ LS 616, Ma פתאהא MD 383, MH פֶּתַח, פִּתְחוֹ Yeivin, BV 831) **1. entrance, opening:** sg. a. general: פיתחא רבה ... פתחא זוטא bigger/smaller opening *Er* 10b(18); *ib.* 76a(31); 94a(51); *BB* 60a(16); *Yom* 58b(18); פיתחא דבין תרי בתי an entrance between two houses *Men* 33a(8); חזא מזוזתא דמנחא אפיתחא he saw a *mezuza* which was placed on the entrance *AZ* 11a(14); *Men* 34a(10); pl. ההוא עניא דהוה מהדר אפתחי a certain poor man who used to go around begging *BB* 9a(39) [calque < MH[2] מחזר על הפתחים BB ib.]; צירין פיתחיהון וכל איגרהון their entrances and all their roofs are tied *Bo* 6:6; b. w. a specification: 1) buildings: פיתחא דבי נשיה דרב שיזבי the entrance of PN's family estate *Šab* 23b(27); *Ber* 58b(7); פיתחא דבי נשיאה the entrance of the Nasi's house *Šab* 155b(33); *BQ* 71a(34); *Ket* 61a(52); *Qid* 58a(11); פיתחא דבי זונות the entrance of a house of prostitution *AZ* 17a(58); 2) cities: פיתחא דירושלם *Mak* 19b(32); *Giṭ* 56a(51); פיתחא דצור *AZ* 13b(15); 3) other: פתחא דגיהנם the entrance of Gehenna *BB* 84a(26) [cf. *San* 112a(52)]; פיתחיה לבי קיברי its entrance to the cemetery *Yev* 86b(13); פיתחא דמערתא the entrance of the cave *Šab* 33b(34); *San* 98a(46); *AZ* 18b(8) [↓ רומאה mng. II.2]; **2. *petiḥa* (proemium), a homiletical interpretation beginning with an unrelated biblical passage which the speaker connects with the biblical verse at hand** [JPA 2#פתח, det. פיתחה DJPA 454]: sg. ר' יוחנן פתח לה פיתחא להאיי פרשתא מהכא PN began a *petiḥa* to this pericope from this verse [lit. here] *Meg* 10b(32; **G**); *ib.* 41; 50; 11a(14); *Mak* 10b(4); **3. solution to a problem:** sg. איפתח אנא פיתחא לנפשאי I shall find an (exegetical) solution for myself *Zev* 5a(15) [fol. by prooftext]; נפק רב סחור' ופת' פיתח' לנפשי' PN went out and offered a solution (to absolve the vow) for himself *Ned* 22b(35); **4. the vowel *pataḥ*:** sg. *BMsY* 54:7

In spite of the fact that this word is occasionally spelled defectively [e.g. *Ber* 28a(48); *Suk* 53a(21); *BB* 84a(26)], since the great majority of its occurrences are spelled *plene yod*, and spellings such as פתאתא* do not occur at all, all of the exx. have been quoted in the present entry; Y: פִּתְחָא *Ber* 8b(30; BAYTN 125).

פִּיתְפָּא n.m. **food ration** (< OIr *piθwa* HAp 140; OfA פתף DNWSI 953) sg. ולא קא יהיב פיתפא לאחי יתמי he does not give the food ration to the brothers of the orphans *OHT Yev* 196:22

Lit: Eps, St2 819.

פִּיתְקָא n.m. **slip** (< πιττάκιον Lehnw 441; ↓ יפתקא; Sy ܦܛܩܐ, ܦܬܩܐ LS 618, 564) sg. נפל פיתקא מרקיעא a slip fell down from heaven *BM* 86a(35; **V**[22]); *ib.* 39; *Yom* 69b(19); כתב שבנא פיתקא ושדא בגירא PN wrote a slip and shot (it) with an arrow *San* 26a(48); *ib.* 64a(13); והוה תלי ליה פיתקא וכת׳ ביה a slip was hung on it on which was written ... *Bek* 8b(30); pl. הוו כתבי קושיאתא בפיתקי ושאדו בי מדרשא they used to write the questions on slips and throw them into the school *Hor* 13b(50; MGE 699:5)

Y: פִּתְקָא *San* 26a(48).

פכה vb. **to become dull, faint** (↓ פכהותא; Sy ܦܟܗ to lose flavor, languish LS 568, Ma פהך MD 366) **Pe. 1. to become dull:** למחר פכה ליה חמריה he will become sober tomorrow [lit. his wine will become dull to him] *Meg* 12b(26; **M**); *ib.* 7b(21; **M**[2]); **2. to become faint:** מפכה הוא דקא פכה ואזיל (the color of the blood) becomes continuously fainter *Nid* 20b(52) [v. Pa., mng. 2] **Pa. 1. to temper, moderate:** לפכוחי פחדיה to moderate his fear *BM* 66b(14) // *Tan* 13b(15; **M**[2]) [**V**[17]: לפכוחי צערא]; צערא to temper (his) sorrow *Ber* 56a(29; **F**); **2. to become faint:** ופכוחי הוא דפכה ואזיל *Nid* 20b(52; Ar [AC 6:330]) [v. Pe., mng. 2]

פַּכְהוּתָא n.f. **paleness** (↓ √פכה; cf. Sy ܦܟܝܗܘܬܐ folly LS 568) sg. פכהותא דדיוטא paleness of the ink *Nid* 20a(10)

Y: פַּכְהוּתָא *Nid* ib.(BAYTN 192)

פכר vb. **to clasp, join** (Sy ܦܟܪ to tie, join the hands LS 568, Ma פכר MD 373) **Pe.** (a/) **1. to clasp:** ופכרית ... ואסרית I clasped and bound *Bo* 17:7; pass.part. אסירין ופכירין *ib.* 48:1; 2; 106:4; **2. to join the hands (in prayer):** רבה שדי גלימיה ופכר ידיה ומצלי PN used to put on his cloak, join his hands, and pray *Šab* 10a(9) [cf. Sy: ܦܟܪܘ ܐܝܕܝܟܘܢ join your hands (in supplication) PSm 3128]

Lit: Eps, St1 344.

פלג vb. **to divide, separate, distribute** (↓ פולגא, פולגנא, 1#פלגא, 2#פלגא, 3#פלגא, פלגאה, פלגו, מפלג, פלוגתא; Sy ܦܠܓ LS 569, Ma פלג MD 373) **Pe.** (a/u), pass.part. 1sg. פליגנא *Yom* 40a(13); 3m. פליג *Šab* 50a(30); 1pl. פליגינן *Ned* 4a(6); 2m. פליגיתו *Nid* 61a(24); 3m. פליגי *Yev* 91a(44);- **1. to divide:** מאי חזית דפלגת הכי פלוג הכי why do you divide in this manner [i.e. crosswise]? Divide in that manner [i.e. lengthwise] *BM* 7a(38); *ib.* 8a(2); כי קא פלגי אמ׳ להו פלוגו אמצראי when they were dividing (the estate) he said to them: "Give (me) my share next to my border(ing field)" *BB* 12b(38); כיון דפלגוה פרחה לה טומאה קמית׳ when they divided it, its original impurity departed from it *Ber* 50b(8); תא ליפלוג come, let us divide *BM* 105a(8); פלגינן בדיבורא we may accept part of the testimony [lit. divide the utterance] *San* 10a(3); בעינא דניפלגו לי בניכסי דבית נשאי I want them to divide with me the property of my family's estate *Šab* 116b(3); *BM* 39b(28); *BB* 133a(3); אהדרו לי נכסי דפלג אבוכון בהדאי return to me my property which your father shared with me *Yev* 37b(38); *BM* 2b(3); pass.part. מצר ארעא דמינה פליגא the boundary of the field from which it [i.e. the portion that I sell to you] is divided *BB* 62b(37); **2. to have a share or portion** [w. -ב, בהדי **w. s.o.**]: a. alone: אידך פלוגו בהדי הדדי share the rest (of the inheritance) with each other *BB* 58a(24); b. w. נכסי: לבתר דפלג יבם בנכסי מיתנא after the levir had received his share in the property of the deceased *Yev* 37b(36); **3. to distribute:** אנא פליגנא אמגוזי את פליג שיסקי I shall distribute nuts (to the children, and) you can distribute jujubes *BM* 60a(40) [expl. MH יחלק Mib. 4:12] // *BB* 21b(25); **4. w.** בין **to distinguish:** פלגי רבנן בין יממא לליליא the scholars distinguish between daytime and nighttime *Pes* 2b(35; **M**); אימור דפליג רחמנא בין יחידים למרובים לענין ע״ז בשאר מצות מי פליג רחמנא say that the Merciful One distinguishes between

individuals and a multitude concerning idolatry. Does the Merciful One distinguish concerning other commandments? *San* 15b(35); **5. w.** יקרא **to honor** [cf. MH[2] חלק כבוד J 273]: פליג ליה רביה יקרא his teacher honors him *BB* 119b(21); **6. to differ, disagree:** a. alone: אם כן פלוגתא לדמר ותיפלוג if so, it is a difference of opinion from that of yours! Let it differ! *BB* 170a(4); רב תנא הוא ופליג PN is a *Tanna* and may disagree (with a statement in our Mishna) *Ket* 8a(45); *Tan* 14b(21); *BM* 5a(21); pass.part. כולי עלמ׳ לא פליגי דגיטא מעליא הוי כי פליגי היכ׳ דא״ל no one disagrees that it constitutes a valid *geṭ*. They only disagree where he said to him ... *Giṭ* 29a(53); *San* 79b(37); ומי פליגיתו do you differ? *Er* 10b(29); b. w. -ב: במאי פליגי in what do they differ? *MQ* 10a(34); פליגי בה ר׳ יוח׳ וסביא PN and the elders differ on it *Yev* 16b(6) [v. Bacher, Tradition 542+]; *Er* 24b(23); *Yom* 42a(3); c. w. בתר: מכדי כולהו אמוראי ותנאי בתר עזרא פליגי now, then, all of the *Tannaim* and *Amoraim* differ according to Ezra('s ordinance) *Ber* 22b(5); d. w. -עלא/: כי פליג אסיפא הוא דפליג he only differs concerning the latter part (of the Mishna) *Mak* 4a(12); וניפלוג נמי ר׳ ברישא ר׳ אכולה מילתא פליג ונטר להו לרבנן עד דמסקי מילתייהו והדר פליג עלייהו let PN differ also on the first part (of the Mishna)! PN differs on the whole matter, but he waits until the scholars complete their statement, and then he differs with them *Men* 108b(8); *Naz* 11a(23); *Yev* 56a(49); *Nid* 22b(24); אלתר פלג עליה he was immediately at variance with him *San* 110a(12; HeMGN 269:9); והא מיפלג פליג עילויה does he not, in fact, completely disagree with him? *Šab* 142b(1); *Men* 68b(12); לא פליגי רבנן עליה דר׳ עקי׳ the scholars do not disagree with PN *Yom* 6a(19); פליגנא עליכו בחדא I differ with you in one (matter) *Yom* 40a(13); **7. to be exceptional** [v. Af., mng. 2]: כיון דפלג פלג since he was exceptional he remained so *Giṭ* 28a(20; **V**[15]**V**[18]); והוא דפליג בחכמה והוא דפליג בזקנה in a case where one is exceptional in wisdom, and in a case where one is exceptional in old age *BB* 120a(12; **V**[22])

Pa. 1. to distinguish, make a distinction: מאי שנא רישא דלא קא מפליג ומאי שנא סופא דקא מפליג what is the difference between the former part of the Mishna in which (the *Tanna*) does not make a distinction and its latter part where he does? *BM* 78a(21); *ib.* 17a(7); בן בתירה לא קא מפליג בין זכרי׳ לנקבות PN does not make a distinction between (the sale of) male and female (horses) *AZ* 7b(29); *Qid* 47a(22); לא צריכת לפלוגי בין אילין מילי you do not have to distinguish between these matters *TGHark* 2:13; **2. to distribute:** במערב מפלגין לה גרמא גרמא in Eretz Israel they distribute it [i.e. the animal to the priest] bone by bone *Ḥul* 132b(34) [cf. Ma: תיפאלגיבון לתארמידיא you should distribute them to the priests MD ib.]; גירא ברומאני ומפלגא לקצירי she prostitutes herself for pomegranates and distributes (them) to the sick *OHT Giṭ* 197:26

Af. 1. to separate: לא הוה מפליג נפשיה מיניה he would not have separated himself from it *Ḥul* 5a(1); **2.** pass.part. **to be outstanding, exceptional** [v. Pe., mng. 7]: כיון דאפליג אפליג since he was exceptional he remained so [i.e. if he had reached this extreme age we assume that he continued to live] *Giṭ* 28a(20; Ar [AC 6:336]) [v. OHR ib. 17:15]; pass.part. מאן דמפלג one who was outstanding (in wisdom) *IŠGF* 106:16; *ib.* 107:10; *NDGR* 160:4; **3. w.** לספינתא **to sail a boat** [cf. MH[2] הפליג את הספינה BY 4930]: מפליג לה לספינתא ועביד מאי דבעי he sails the boat away and does what he wants *AZ* 69b(7)

Itpe. 1. (e) **to be divided:** משום דביה איפליגו מיא because the (primeval) waters were divided on it [i.e. Monday; v. Gen 1:6-7] *Šab* 156a(28); ארץ ישראל לשבטים איפלוג או דיל׳ לקרקף גברי איפלוג was Eretz Israel divided according to the (number of) tribes or was it perhaps divided according to the number of individuals [lit. head of men]? *BB* 121b(29) [Var: איתפלוג **G**; איפלג **P**[1]; cf. MH: והיכין נתחלקה ירושלם לשבטים Meg 26a(31)]; איפלגן תרתי מתיבאתא how the two academies became divided *IŠGF* 72:9; *ib.* 89:9; **2. to differ, disagree:** הא איפליגו בה במתניתין חדא זימנא they, in fact, differed on it once in our Mishna *Pes* 52a(37); *Yev* 110a(4); *BM* 15b(22); במאי קא מיפלגי in what do they differ? *RH* 26b(43); *Soṭ* 19b(17); *Zev* 55b(1); בהא קמיפלגי in this (matter) they differ *Ket* 91a(1); *Giṭ* 39a(12); *Men* 54a(10);

יומא חד הוה קא מיפלגי בי מדרשא one day they were disagreeing in the school *BM* 84a(42); לימא מר ורבה בדר׳ זירא קמיפלגיתו let us say that you and PN differ in respect to PN$_2$'s opinion *Beṣ* 7b(38); *Ket* 38b(23); *San* 9b(8); *Qid* 12a(23); בתלת מילי ⟨ב⟩לחוד הוא דאיפליגו it was only in three matters that they differed *IŠGF* 10:6; *ib.* 37:11; **3. to be separated:** ואי מדלינן איתפליג ליה טובא if we raise (the Temple), it would be separated from it [i.e. the Sanhedrin] by a great distance [lit. much] *Zev* 54b(21; **V**[8]); *Er* 9b(30); *Suk* 17b(5); איתפלג דרא the lineage was separated *Yev* 21b(48); **4. to be scattered:** ואיפליגו רבנן לכל צד the scholars were scattered to every side *IŠGF* 10:10

Lit: Bacher 156. The evidence in BT for the Af. pass.part. is very tenuous: 1) רב אחא בר יעקב דמופלג PN who was outstanding *Er* 63a(26); but O^{2}Ar [AC 6:336]): דמופלג; 2) והוא דמפלג בחכמה והוא דמפלג בזקנה this refers to one who is extremely wise/old [lit. exceptional in wisdom/old age] *BB* 120a(12); but note EsP^2: דמופלג as well as the fact that the continuation of the phrase is in H.

1# פַּלְגָּא n.m. **half, waist** (↓ √פלג; TA פַּלְגָא TO Ex 25:10, Sy ܦܠܓܐ LS 570, Ma 1#פאלגא MD 360) **1. half:** a. general: 1) people: coll. ערוק פלגא דליוה לפלגא אתו לקמיה דר׳ הנך פלגא half (of them) fled. They deducted half of it [i.e. the coronation tax]. The other half came before PN *BB* 8a(41); פלגא נפוק half went out *San* 14b(15); 2) objects: sg. פלגא לברת half (of my estate) for my daughter *BB* 132b(17); *ib.* 62b(30); ריבועא מגו עיגולא פלגא (the area of) a square (inscribed) within a circle is half (of the square circumscribed around the circle) *Er* 76b(10); שחרריה לפלגיה he manumitted half of him *Giṭ* 40a(49); *Bek* 23b(24); יומא ופלגא a day and a half *Yev* 25a(10); דמי פלגא דסעודתא the cost of half of the meal *Giṭ* 56a(1); פלגא דאמתא half a cubit *Šab* 98a(12); *Yev* 119a(33); *Soṭ* 32a(6); פלגיה דמתקלא half a *miṯqāl AnanSch* 16:4; אידך פלגא the other half *Yom* 85a(11); *Ket* 15b(27); פלגא אחרינא the other half (of the property) *SŠHai* 11a(21); b. in numerical expressions: לשיתא ופלגא ילדה she gave birth at 6 1/2 (months) *Yev* 42a(33); תרתי@סרי ופלגא 12 1/2 (years) *Šab* 89b(38); ארבע ופלגא מהאי וארבע ופלגא מהאי 4 1/2 (cities) from this (tribe) and 4 1/2 from that one *San* 111b(62); pl.cs. תרי פלגי דיקלא two halves of a date palm [i.e. both owned in partnership] *Ket* 109b(41); תלתא פלגי מילא three halves of a mile [= 1 1/2 miles] *Šab* 34b(35); שיתא פלגי מיא six half measures of water *BB* 96b(16); c. in phrase פלגא ופלגא equally divided [lit. half and half]: שתי נשים ואיש אחד כפלגא ופלגא דמו (the testimony of) two women against one man is like equally divided (testimony) *Soṭ* 47b(29); *Pes* 79b(6) [pure and impure people]; *Yev* 119a(33) [sons and daughters]; *ib.* 88b(37); *Yom* 84b(37); *Qid* 73a(38); *Bek* 23b(24); d. in sequence ... פלגא ופלגא: פלגא עלי ופלגא עלך half (of the years) are upon me and half are upon you *Šab* 89b(42); האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון a joint venture is considered as being half a loan and half a deposit *BM* 104b(37) // *BB* 70b(7); דאכיל לה לפלגא דימינא ופלגא דשמאליה he eats half of the right side (of the bird) and half of its left side *Šab* 90b(23); פלגא לדיליה ופלגא לדילי half for him and half for me *SŠHai* 10b(5); חדא אשיתא פלגא חדתא ופלגא עתיקא a partly new and partly old (wall) *BB* 7a(24); **2. waist** [i.e. half of the body; Sy, ib., mng. 3, Ma, MD 361]: sg. מפלגך לעילאי דהורמיז ⟨ן⟩מ⟨ו⟩ל⟩פ׳לגך לתתאי דאהורמיז⟨ו⟩ from the your waist upward is (under the control) of Ormizd; from your waist downward (is under the control) of Ahriman *San* 39a(29) [cf. Ma: ומן פאלגא ליליא עלימא she is vigorous from the waist upwards AM 22:1]; כו׳ על׳ קיימ׳ לפושת⟨כ⟩⟨ב⟩נא דפומבדיתא עד פלגיה everyone('s height only) reached until the waist of the guard of GN *Nid* 25a(2); **3. middle:** sg. פלגה דאור׳ בפסו[ק]ין the middle of the Torah in verses *BMsL* 13:33; דטימן עד פלגיהו בעפרא (the city gates of GN) which were covered up halfway [lit. to their middle] with earth *Er* 6b(23)

Voc: פַּלְגֵּיה HGP 28a:29; Y: פַּלְגָא *Šab* 90b(27; BAYTN 330).

– פַּלְגָּא דְיוֹמָא n.m. **middle of the day, noon** (Sy ܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ LS ib., mng. 2) sg. טהר טיהרא הוה פלגא דיומא (if) noon shone, it was the middle of the day *Yom* 59a(33); *Šab* 131a(7); *BM* 77a(7); *ib.* 98a(5); *Nid* 33a(47); *Geon* 164:11; *AnanEps* 289:13

Y: פַּלְגָא דְיוֹמָא *Šab* ib.

– פַּלְגָּא דְלֵילְיָא n.m. **middle of the night, midnight** (Sy ܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ LS ib., Ma פאלגא דליליא MD 360) sg. *BM* 76b(35)

2# פַּלְגָּא n.m. **apoplexy, a demon** (↓ √פלג; Sy ܦܠܓܐ LS 570, فالج Jawāl 114:3, Ma 2#פאלגא paralysis, kind of demon MD 361, > Arab فالج Fr, AF 263) **1. apoplexy,** sg., only in phrase רוח פלגא [lit. spirit of apoplexy]: אחדא ליה רוח פלגא apoplexy will seize him *Pes* 111b(2) [cf. Sy: ܘܐܝܬ ܠܗ ܦܠܓܐ ܒܝܫܐ ܠܡܐܬܘܗܝ Mt 17:15(Sin)]; *ḤM* 37:14; **2. a demon:** sg. *Bo* 59:7; *ib.* 64:25; pl. פלגי *ib.* 33:19; 105:2

Geon. expl.: פילגי׳ דיבש חד גיסא אי פליג דינר[?] לא חיי one side shriveled [perh. became paralyzed] ... he will not live TGAs42 164:8 [mng. 1]; Lit: Geig, AAC 131, s.v. גרדן; Pfl 82; Y: רוּחַ פַּלְגָא *Pes* ib.

3# פַּלְגָּא, פלאגא n.m. **portion** (of food; ↓ √פלג; Sy ܦܠܓܐ division LS 569) pl. קריבו לי שתין צעי דשתין מיני לפדא ואכלי בהו שתין פלאגי they brought before me sixty plates of sixty types of a prepared dish, and I ate from them sixty portions *Meg* 7b(12); אהדרוהו פלאגי וצעי they surrounded him with portions and plates *Yom* 83b(29; **M**) [Var: פלוגי Ar (AC 6:336); בלגי **L**]

Expl. Ar: חתיכות של פת AC ib.; Y: פְּלָגֵי *Meg* ib.

פַּלְגָּאָה adj., n. **disputatious** (↓ √פלג) n., sg.m. מקמי פלגאה ניקום shall we stand up before a disputatious man? *Giṭ* 31b(32) // *ib.* 62a(49); *Er* 61b(30; **O**); פלגא׳ אוקמינכו the disputatious man has stirred you up *Qid* 58a(18)

Y: פַּלְגָאָה *Qid* ib.(BAYTN 105).

פַּלְגּוּ n.f. abs./cs. **half, middle** (↓ √פלג; TA פַּלְגּוּתָא TO Num 31:36, Ma פאלגו cs. MD 361, Sy ܦܠܓܘ LS 570; ܦܠܓܘܬܐ, cs. ܦܠܓܘܬ ܡܕܝܢܬܐ, cf. JPA פלגו גרמה DJPA 137) abs. אי פלגו באגר תרי תולתי בהפסידא if (regarding) profit (the partner gets) half, regarding loss (he bears) two thirds *BM* 68b(47); cs. פלגו נזקא half indemnity for damage *Ket* 41a(25); *BQ* 13b(49); *ib.* 40a(48); *San* 3a(23); *Švu* 33a(36); פלג⟨א⟩⟨ו⟩ רווחא ופלגו קרנא half of the profit and half of the principal *BM* 105a(11); פלגו רווחא *ib.* 69a(21); פלגו אגריה half of his wage *HG2* 410:19; *Beṣ* 29a(1) [↓ תרטא]; *ib.* 2 [↓ 1#חילקא]; 3 [↓ אוזיא]; מעשה כי הוה בפלגו ארבע מר קטעי פלגו שעתא לקמיה ומר קא טעי פלגו⟨י⟩⟨ו⟩ שעתא לאחוריה the incident occurred in the middle of the fourth (hour). One (is of the opinion that a person) may err a half hour preceding it and the other that he may err a half hour following it *Pes* 11b(37); פלגו שש middle of the sixth (hour) *ib.* 12b(10; **C**)

Lit: Nöld, MG 313 [cs. form]; Y: פַּלְגּוּ *Beṣ* 29a(3; BAYTN 331).

– פַּלְגּוּ קֵיסַר n.m.cs. **vice emperor** (↓ קיסר) sg. קיסר ופלגו קיסר emperor and vice emperor *San* 98b(53)

Y: פַּלְגֵי קֵיסַר *San* ib.

פַּלְגוֹס n.m. **sea** (< πέλαγος Sperber, Nautica 147; Sy ܦܠܓܘܣ LS 571) sg. ואדריכו יותיה לגו פלגוס ימא רבה they overtook him in *pelagos*, the great sea *Bo* 76:6 = *ib.* 77:9

[פלוגא ↓ 3#פלגא n.]

פְּלוּגְתָּא, pl. **פְּלוּגְוָותָא, פְּלוּגָאתָא** n.f. **division, distinction, difference of opinion** (↓ √פלג, בר פלוגתא; Ma 1#פלוגתא dissension MD 374; cf. JPA פלגו DJPA 434, mng. 2) **1. division:** sg. *BB* 2b(4) [expl. MH מְחִיצָה Mib. 1:1, w. ref. to מֶחֱצַת Num 31:43; ≠ ↓ 1#גודא mng. 1]; תא לעביד פלוגתא come (and) let us make a division *ib.* 3a(13); **2. distinction:** sg. קטן אית ביה פלוגתא regarding an infant there is a distinction (if born before or after the holiday) *MQ* 14b(1); *Pes* 46a(2); **3. difference of opinion:** sg. פלוגתא דר׳ אליעזר ור׳ יהושע *Šab* 117b(25) [v. K 31:168+]; ר׳ חנניה בן עקביה ורבנן בפלוגתא דבית שמאי ובית הלל קא מיפלגי PN and the scholars (in a *barraita*) have the same difference of opinion as PN$_2$ and PN$_3$ (in the Mishna) *Yev* 116b(32); ופלוגתא דבריתא פלוגתא היא the difference of opinion in the *barraita* is genuine *Bek* 24a(5); פלוגתא דרבוואתא a difference of opinion of the scholars *Šab* 15a(25); פלוגת׳ דסבי a difference of opinion of the scholars *Ber* 50a(42); pl. פלוגאתא נינהו there are differences of opinion (in this matter) *MQ* 22a(26); *Ḥul* 50a(25); הני נמי פלוגתא נינהו these too are differences of opinion *Beṣ* 11b(31); לאפוקי נפשיה מפלוגאתא in order to avoid differences of opinion *Pes* 115a(8); בפלוגאתא לא קא מיירי he does not deal with differences of opinion *Yev* 9b(14; HPP 252:20); וחליפן פלוגאתא נפישאתא באילין מילי many differences of opinion were exchanged in these matters *TGAs42* 61:23;

פלוגוואתא *ib.* 63:6; פלוגאתא דרבנן *IŠGF* 29:19; *ib.* 115:2

Lit: Eps, PLA 192 [mng. 1]; Y: פְּלוּגְתָּא *BM* 43b(19; BAYTN 294).

פלח vb. **to work, serve, worship** (Sy ܦܠܚ LS 572, Ma פלה, פהל MD 374, 366) **Pe.** (a/a) **1. to work:** ההיא חמארה דהוו פלחי ביה כולי יומא a certain donkey with which they were working the whole day *Tan* 24a(20); **2. to serve:** ואנא איפלח ואייקר ואיסובר יתיכי I shall serve, honor, and support you *SŠSad* 232:16; *ib.* 236:8; *SŠHai* 2a(7); *ib.* 13b(19); משחררת בתנאה דפלחת קמאי כל יומי חיי you are manumitted on condition that you will serve me all the days of my life *HP* 45:15; דאי לאו עבדיה מאן פלח לי' if (the slave) does not work for him, who will serve him? *Giṭ* 12b(8); **3. to last:** מסאני דקא פלחי לי שב שני shoes which will last me for seven years *ib.* 68b(8; **AsSM** 76:26); **4. to worship:** a. God: כי היכי דמחייב איניש למיפלח קמי רחמ[נא] just as one is required to worship the Merciful One *AnanSch* 3:6; b. idolatry: ואזיל פלח לעבודה זרה he goes (and) worships idolatry *Yev* 76a(38); *San* 101b(56); *ib.* 102b(12); *Giṭ* 57b(35); *Ber* 59a(42) [rainbow]; מזבין לה לגוי ופלח לה he sells it to a pagan, and he worships it *AZ* 43a(36); *ib.* 11a(36; **J**); 22b(5); 53b(47); 54a(22); 64b(3); אילו נגדוה לחנני' מיש' ועז' פלחו לצילמא had they lashed PN, PN_2, and PN_3 they would have worshiped the idol *Ket* 33b(2); אתו גוים אחריני דלא פלחי למרקוליס other pagans came who did not worship Hermes *AZ* 50a(25)

Pa. to bribe: דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא נמי אזיל ו(מ)פלח if he has to bribe the government, he will also go and bribe (it) *Ber* 27b(48; **F**); מ״י ידעיתו מאי קא מפלחנא בצינעא לבי שבור מלכא do you know how much I bribe the court of king Shapur in secret? *Ḥag* 5b(3); פלגא ליהוי לך ובפלגא פלח half (of the money) will be for you, and bribe with half *AZ* 18a(54)

פלט #1 vb. **to exude, disgorge** (Sy 1# ܦܠܛ LS 573, Ma פלט MD 374) **Pe.** (e/u) **1. to exude:** משום דפליט והדר בלע because it exudes and then absorbs *Ḥul* 111a(12); *ib.* 112b(10); מיבלע בלע מיפלט לא פליט (the meat) will certainly absorb (the milk, but) it will definitely not discharge (it) *ib.* 108b(11); *AZ* 76a(35); *TGAs28* 44:20; **2. to disgorge:** כל@מדעם לא תפלוט קמי רב(א)⟨ך⟩ לבר מן קר' ודייס' do not disgorge anything before your teacher except for a gourd and a *d.*-dish *Ned* 49b(18) // *Tam* 27b(47) [i.e. after eating them; v. expl. Ar infra]; פקע ארזא ופלטיה the cedar split and disgorged him *San* 101a(33); בהדי דשעילא פליטא לה while (the animal) was coughing it disgorged it *HP* 201:18; **3. to enhance (of faded handwriting):** אי פליט פליט ואי לא פליט לא כלו' הוא if (the treatment with an extract of pomegranate peels) enhances (the faded writing) it is well. If it does not enhance (it) there is nothing *Giṭ* 19b(47)

Pa./Af. to cause to exude: מפליט ביה כי דירכיה he may cause it [i.e. the metal vessel] to exude (the absorbed blood) in the appropriate way *HG3* 217:49; *ib.* 273:25

Expl. Ar: לאחר שאכל קרא ודייסא אם אינו רק לאחריהן מזיקין לו ששורפין גופו כפתילה של אבר AC 6:340.

פלט #2 vb. **to escape** (Sy 2# ܦܠܛ LS 573, Ma פלט MD 374) **Pe.:** פלטי לי מתרתי I have escaped from two things *Ket* 112a(40); בכל הני דאיקטול הוא פליט among all these (people) who were killed did he (alone) escape? *Yev* 114b(38); ואת פליט בשלם you will escape safely *ḤM* 45:5; עד אן לא פלטינן מניה דקאכלינן עסבא דדברא we have still not escaped from it [i.e. from the nourishment of animals] for we eat herbs of the field *Pes* 118a(21)

פלי #1 vb. **to split, open up** (< ↓ √פלע; ↓ 2# פילא; Ma 2# פלא to divide MD 373) **Pe. 1. to split:** הוה יתיב קא פלי רישא he was sitting (and) splitting the (animal's) head *Yom* 87a(50); *Ḥul* 11a(11); הוה יתיב קא פאלי רומנא he was sitting and splitting a pomegranate *San* 108b(45; **K**); ר' חנינא פלי קורטא דגרגיש' PN used to split open a particle of clay *Nid* 20a(50); **2. to open (of a sealed document):** ופלייה וחזייה he opened it up [i.e. the double document] and saw it *BB* 160b(36); *ib.* 164b(10)

Pa. to split: פלי ואכל קמה he split (the pomegranate) and ate (it) in front of her *Ket* 61b(11) [v. Pe., mng. 1]; פלאי פלויי she

completely split (the fetus on abortion) *Nid* 21b(45); *ib.* 46; 47

Itpe./Itpa. to be cracked: זיל עיין אי מתפלייא איתפלויי go (and) see if (the excrement) is completely cracked *Ber* 25a(50; Ar [AC 6:331]); בהדי דקא אזיל ואתי עלה איפלי פילא מתחותיה while he was looking into the matter (of the winepress), a crack developed at its bottom *AZ* 74b(18; JHG3 263:84)

פלי #2 vb. **(uncertain) Af.:** דהות מַפליא ליצנותא she ... licentiousness *AZ* 44a(16) [expl. BH מִפְלַצְתָּהּ 1K 15:13]

The passage is not explained either by RaḤ or by Ar [AC 5:211, s.v. מפלצת]; cf. Tos ad loc.

פליא ביארי n.m. **a species of locusts** (etym. unkn.; ↓ יארא) sg. *Šab* 90b(20) [expl. MH צִפּוֹרֶת כְּרָמִים Mib. 9:7]

Y: פְּלִיָּה בָּאֲרֵי *Šab* ib.

פְּלִיזָא n.m. **bronze** (Sy ܦܠܝܙܐ copper LS 572, Ma פליגזא MD 374, MP *brinj* #2 CPD 20, > Arab فلز slag, dross Fr, AF 153) sg. זבן לקנא דדהבא בכלל דפליזא he bought a gold bowl as if it were (gold-plated) bronze *BQ* 113b(28; **EsF**[1]**H**[corr.], Ar [AC 6:339],HP 88:6)

Lit: Fauna 236; Tel 106.

פְּלִישְׁתָּאָה adj., n. **Philistine** (Sy ܦܠܫܬܝܐ PSm 3165) n., pl.m. גדישין דפלישתאי דעדשים הוו the stacks of the Philistines were of lentils *BQ* 60b(44; **F**[1]); *ib.* 49; ארע פלשתאי the land of the Philistines *San* 95a(38; SM 112:7)

פלך vb. **to spin** (denom. < ↓ (פילכא) **Pe.:** בהדי שותא פלכא (a woman) spins thread while (holding) a conversation *Meg* 14b(13; **CAr** [AC 8:180, s.v. ₂שת])

פַּלְמוּדָא n.m. **Mediterranean benito** (*Thynnus sardu*; < παλαμμυδία Sophocles 832, 888; cf. MH פולמוס THul 3:27[506:5]) sg. *AZ* 40a(8) [↓ פרא]

Lit: Fauna 16; Y: פַּלְמוּדָא *AZ* ib.(BAYTN 243).

פְּלָן n.m. **so-and-so, such-and-such** (LMA *pe-la-nu* UrukInc 22, Sy ܦܠܢ LS 575, Ma פלאן MD 373) sg.abs., only in apposition to a n. [cf. Sy ܦܠܢ ܐܬܪܐ LS ib.]: קא ממטינא לדוך פלן I shall bring (it) to such-and-such a place *BM* 81a(26); *Ber* 18b(41; **F**); *ib.* 42b(44; **P**); *Ket* 105b(38); דוכתא פלן *BB* 73b(39); אורחא פלן such-and-such a road *Suk* 52a(53; **M**[2]); *Giṭ* 68a(34; **V**[18]); מסכתא פלן ומסכתא פלן such-and-such a tractate and such-and-such a tractate *Hor* 10b(24)

Y: פְּלָן *BB* ib.(BAYTN 209).

פְּלָנְיָא, abs. **פְּלָנִי** n.m., f. **פְּלָנִית, פְּלָנִיתָא** **so-and-so** (Sy ܦܠܢܝܐ, abs. ܦܠܢܝ, ܦܠܢܝܬ LS 575, Ma פלאן, f. פלאניתא MD 373) a. alone: sg.abs.m. פלני בר פלני NN b. NN_2 *SŠHai* 2a(4); ואנתון פלני ופלני you, NN and NN_2 *ib.* 3b(10); פל' בר פל' *ib.* 15b(15) [freq. abbreviated so]; *ib.* 18a(19); f. קו׳ד׳י׳ש פלני דנן לפלנית דא בתי NN betrothed NN_2, my daughter *ib.* 18b(16); *ib.* 12b(3); det.m. פלניא ופלניא *San* 29b(17; HP 79:34); פלניא פלניא *AZ* 12b(21); פלניא פלניא *BMsG* 22:11 [w. ref. to a PN occurring twice, e.g. מֹשֶׁה מֹשֶׁה Ex 3:4]; אית לי זוזי גבי פלניא NN owes me money *BQ* 104a(38); יהביה לפלניא give it to NN *Giṭ* 14a(13); *Yom* 82b(3); *RH* 26b(1); *BM* 69b(12); *BB* 30a(23); דיקלא דפלניא NN's date palm *Švu* 46a(43); עיני דפלניא NN's eyes *Hor* 5a(46); פלניא גזלנא הוא so-and-so is a robber *BB* 30b(6); פלניא בר פלניתא *Pes* 112a(25); *Yom* 84a(10); דמא דפלניא בר פלניתא the blood of NN b. NN_2 *Giṭ* 69a(26); f. אמרא לה פלניתא NN said to her *Tan* 25a(6); *MQ* 18b(33); פלניתא בת פלניתא *Ber* 18b(41; MGG 805:15); *Giṭ* 35a(48); *ib.* 69b(34); b. w. a preced./fol. n.: m. ביום פלני on such-and-such a day *SŠHai* 15b(6); פל' מיתנא NN, the deceased *ib.* 12b(1); פל' ריש מתיבתא PN, the head of the academy *Dec* 1:1; פל' בעלי PN, my husband *ib.* 9:2; 3:4; 4:17; 5:3; f. מאתא פלנית such-and-such a town *SŠHai* 2a(3); *ib.* 5b(20); דוכתא פלניתא such-and-such a place *Ket* 105b(38; MGE 537:13); פלנית אינתתי NN, my wife *SŠHai* 13b(13)

Because of the common MH פלוני, the JBA form is freq. corrupted w. a *waw*, e.g.: פלוניא בר פלוניתא *Šab* 67a(24); Voc: פְּלָנָיָא HGP 2a:10; פְּלוּנִיתָא HPP 235:20; Y: פְּלָנְיָא *AZ* 12b(21; BAYTN 209).

פלס vb. **to demolish** (etym. unkn.; cf. Akk *palāšu* to bore through, break AHw 815) **Pa.:** פלסיה לסלא (the ass) demolished the basket *BQ* 19b(43); לפלוסי סלא *ib.* 45; דאכל יו׳הדר פליס it ate and afterwards demolished (it) *ib.*

Expl. RaḤ: חתך בשיניו.

פלסתר, פלסטר n.m. **forgery, fraud** (< *πλαστήρ GLLT 149; ↓ סך; cf. Sy ܦܠܣܛܪܐ false words LS 575) sg. סך קירי פלסתר the brother of my lord is a fraud *AZ* 11b(14) [Var: פלסטר **M**,MGG 486:1]

Y: פְּלַסְתָּר *AZ* ib.(BAYTN 297).

פלע vb. **to divide, split** (↓ √1#פלי, √פלק; cf. Arab فلع to split Hava 574) **Pe.:** הוה יתיב וקא פאלע רומאנא he was sitting and splitting a pomegranate *San* 108b(45)

פלפל vb. **to argue, debate** (√פלל; ↓ מפלפלנא, פילפולא; MH פלפל LNVTH 280) **Pal.:** מאן דתאני ולא ידע לפלפולי one who recites (the *Tannaitic* tradition), but does not know how to argue *IŠGF* 44:11; *ib.* 15

פלק vb. **to split, smash** (↓ √פלקא, פלע; Akk *palāqu* to slaughter AHw 814, Arab فلق to split Wehr 727) **Pe.:** הוה קא פאליק אבא רומאנא my father was splitting a pomegranate *San* 108b(45; MGG 17:11); ואי לא הדרי עילויה ופלקו(י) ליה if not, (the maladies) will return upon him and smash him *Giṭ* 69a(15; Ar [AC 6:358])

Expl. RaḤ: ואוסרין אותו פי' בית הסוהר בל' יון פילקי ובלשון ישמעאל הסדן שכולין בו רגלי האדם פלקה Ar [AC ib.], i.e. φυλακή, فلقة. The rt. is, however, Semitic, and the Gr deriv. [accepted in Lehnw 449, fol. RaḤ ib.; but v. Fr, AF 282] and translation should be rejected.

פִּלְקָא n.m. **ax** (↓ √פלק; Sy ܦܠܩܐ LS 576, Ma פילקא MD 371) sg. עולימא הב לי פלקאי servant, give me my ax *San* 95a(46; **He**MGD 465:11) [Var: פילכאי Ar (AC 6:346)]

The rdg. w. *qof* is preferable to the var. w. *kaf* since it is difficult to see how a spindle could have penetrated Ophrah's head and killed her [↓ √פתק]. The rare word here was replaced by the more common ↓ פילכא which appears previously in the story. Lit: AIOA 82 [not < Akk].

פנדא ↓ פדא n.

[**פנוקתא** ↓ מפנקותא n.]

פַּנְחֵיה n.m. **protection** (perh. < MP *panāhīh* protection CPD 64) sg. שמירה ופנו(ו)חיה בעלמא הוא דקא בעינא I merely want protection [Hebrew gloss: guarding] *BQ* 103a(6; **Es**) [**H:** "פנחיי"]; לפנחיה שבקיה he left it [i.e. the letters on the jar] for protection *Yev* 115b(24; Ar [AC 6:368])

Geon. expl.: פי' בתשובות ... לשמירה Ar [AC ib.]; v. also OHP BQ 158:23; Lit: Geig, AAC 329; Y: פַּנְחָיָא *BQ* ib. [v. BAYTN 221].

פני vb. **to remove, release, free for interpretation, relieve oneself** (↓ פניא; Sy ܦܢܐ pe., pa. LS 578) **Pa. 1. to remove, take out:** a. utensils: פנו לי מנאי ממטלתא remove my vessels for me from the *sukka Suk* 29a(11); *Er* 68a(28); *Tan* 20b(30); b. earth, debris: פניוה לעפריירהו clear away their earth [i.e. in front of the gates] *Er* 6b(26); *Naz* 65b(1); *BM* 116b(10); *San* 48a(20); *AZ* 53b(4); **2. to empty:** אם איתה דפנינהו מיכפר הוה כפר ליה were it (the case) that he had emptied them [i.e. the vessels of *teruma*], he would have completely erased it [i.e. the mark] *Yev* 115b(22); **3. to release:** אם בעית לפנאה גברא מן בית זינא if you want to release a man from prison *ḤM* 42:1; לו(א)פנאה *ib.* 39:20

Af. 1. to free a text for interpretation: ולהכי אפנייה לבהמה לשני צדדין it is for this purpose that (Scripture) freed it (in the case of) the animal for interpretation in two ways [lit. on two sides] *Nid* 23a(1); ויברא "ל"גופיה ויצר לאפנויי (the word) וַיִּבְרָא [Gen 1:27] (is needed) for itself. (The word) וַיִּיצֶר [ib. 2:7] (is available) to free for interpretation *Nid* 22b(44); *Šab* 64a(38); *BQ* 25b(30); *Bek* 32a(27); pass.part. לאיי אפנויי מפני it is not so. There is (a text) completely free for interpretation *Šab* 131a(22) [for add. exx., v. ↓ לאיי]; *Yev* 4a(33); *ib.* 17b(21); *Bek* 32a(22); *Ara* 18a(46); **2. to release (from school):** יָא סָפְרָא אַפְנֵי בְּרִי oh, teacher, release my son from (school) *SYeṣ* 45 [quoted as spoken JBA]

Itpe. to be free, available: איזיל השתא לצורכי וכי מיפני(נ)א עבידנא לה I shall go now (to attend to) my needs, and when I am free I shall perform it [i.e. the commandment] *TGAs42* 163:23 [w. ref. to Yom 33a(44)]

Itpa. 1. to be removed: ולטעמיך הרוגי נבוכדנצר נמי לא הוו אלא הוו ואיפנואי איפנו הא איפנו כי איפנו מירושלם אבל מכולה ארץ ישראל לא איפנו according to your reason those killed by Nebuchadnezzar were also not (in Jerusalem). They had been (there), but they had been entirely removed. They, in fact, were only removed from Jerusalem, but they were not removed from all of Eretz Israel

Zev 113a(47); **2. to relieve o.s.** [cf. MH² פני nif. J 1188, mng. 4, JPA פוניי toilet DJPA 426]: בעינא לאיפנויי I need to relieve myself *Ber* 62a(45); *Šab* 140b(30); *Pes* 111b(1); *ib.* 21; *MQ* 26a(39); *AZ* 29a(9); *Bek* 27a(28); *HP* 187:22

Lit: Bacher 157 [Af.]

[**פני** n. **(uncertain)** זיל חזי אי מקרמי פניה go (and) see if its [i.e. the dung's] ... form a crust *Ber* 25a(49; **P**)

The expected term for 'surface' should have been ↓ אפי.]

פַּנְיָא n.m. **evening** (↓ √פני; TA פַּנְיָא TO Gen 49:27, Sy [ܗܦܢܝܬܐ] ܦܢܝܐ LS 578, Ma פאינא MD 360) a. general: sg. צפרא ופניא morning and evening *BB* 36a(33); *ib.* 84a(17); *Anan* 71:8; מצפרא לפניא from morning until evening *Mak* 5a(30); *Ket* 77b(19); טולא דפניא the shadow of the evening *Pes* 111b(34); b. sg. w. var. preps.: 1) אפניא towards evening: אפניא דמעלי שבתא towards Friday evening *Ber* 27b(14); *Šab* 119a(7); *BM* 49a(49); *Nid* 42b(17); אפניא דמעלי יומא טבא towards the evening of the holiday *HP* 5:16; 2) בפניא in the evening: בפניא אתא ענייא קרא אבב' a poor man came in the evening (and) called at the door *Šab* 156b(26); *Er* 29b(28); *BM* 85b(32); *BB* 84a(25); 3) (ל)בהדי פניא towards/at evening: *Er* 43a(38); *Tan* 20b(44); *Yom* 19a(34; **L**); *Giṭ* 77b(13); *Anan* 27:5; 4) לפניא in the evening: לפניא אתא רב אחדבוי בר מתנה בכא קמה in the evening PN came (and) cried before her *BB* 151a(35); *Yom* 14b(2); מפלגיה דיומא עד לפניא from the middle of the day until the evening *Šab* 131a(7); *Tan* 12b(48) // *Meg* 30b(13); וסאחי ודאכי לפניא he washes himself and becomes pure in the evening *Anan* 58:18; 5) מן קמי פניא before evening: היכא דנפק שכבא מן קמי פניא if a corpse was taken out (for burial) before evening *HP* 167:4; 6) עד פניא until evening: *Naz* 5a(31); עד בהדי פניא until towards evening *Anan* 29:26

Voc: פַּנְיָא HGP 2a:6; Y: פַּנְיָא *Šab* 33b(40; BAYTN 93).

פנק vb. **to pamper** (↓ מפנקותא; Sy ܦܢܩ pa. LS 580, Ma פנק MD 375) **Pa.:** איהו הוא דלא איבעי ליה לפנוקי נפשיה כולי האי he should not have pampered himself so much *Ket* 67b(22); ... תמרי לא מפנקן dates do not pamper (the body) *Giṭ* 70a(14); pass.part. ↓ מפנק

פנרא interj. **(word in a magic formula)** *Šab* 67a(32)

פנתא ↓ אפנתא n.

[**פסג** vb. **(uncertain)**

This rt. which occurs in MH in the mng. of cutting branches (v. J 1191) is attested once in JBA in a context together w. the same H rt. and only acc. to **M** and Ed: חבירו הוא דידע להיכא קא מסיק לה דמפסיג אבל הוא דלא ידע להיכ' קסליק לא ניפסוג in the case of another who knows where he is advancing he may cut branches, but if he does not know where he is advancing he should not cut branches *BQ* 81b(32; **M**) [Var: ... דנפסו(ו)ג"י"ד נפסיד **HEs**; ניפסוד ... **F**]. Though √פסג is attested also in JPA (v. DJPA 439), it is not, however, known from the other eastern A dialects and thus may be a corruption from the neighboring H vb.]

פסגא n.m. **(uncertain)** sg. במקום פלני מותבא דעל נהר או פסגא in such-and-such a place which is situated by a river or ... *SŠHai* 3a(7) [missing in **O**]

The mng. 'summit' is very unlikely since this word only occurs in BH.

פסד vb. **to be spoiled, suffer a loss, ruin, cause a loss** (↓ פסידא, הפסידא; Ma פסד MD 375, JPA פסד pe., af. DJPA 439, MH פסד LNVTH 281) **Pe.** (/u) **1. to be spoiled, ruined:** אי שביקנא ליה הכא דילמ' פסיד if I leave it [i.e. the wine] here it may possibly be spoiled *Ket* 100b(40); *BM* 65a(50); *Pes* 13b(2); פסוד גרוגרות דידיה his dried figs were spoiled *BB* 22a(32; **P**[1]); פסוד להי ביעי מיצילמא the eggs have deteriorated [lit. lost their form] *Pes* 55b(25) [Var: קא פסדא לה ביעא the egg is spoiled **V**[17]]; *ib.* 27; **2. to suffer a loss:** ואנא איפסוד should I suffer a loss? *Ket* 94b(33); דכיון דלא פסיד משהי ליה since he does not suffer a loss he leaves it alone *AZ* 20b(46); פסיד עיסקך your business deal will suffer a loss *Ber* 56a(15); *BM* 105a(2); ואיד' ריבעא אם פסוד עיסקא *HP* 49:24; *ib.* 63:16; ניפסוד let him suffer the loss of the other quarter *BQ* 53a(41); *BM* 109b(15); כיון דקא פסיד כוליה אגריה since he loses his entire fee *Giṭ* 55a(2); *BM* 58a(12); **3. to impair:** למיפסד מודעא קמא to impair (the validity of) the first *m.*-document *TGHark* 164:26

Af. 1. to ruin, spoil, waste: אפסידתא לסעודתא דמלכא you have ruined the king's meal *Ket* 61b(2); *Yev* 43a(36); הב לי סמנאי דאפסדתינהו give

me my dyes which you have ruined *BQ* 101a(22); וכל יומא הוו מפסדי חיותא אמטולתיה they were wasting (the meat of) an animal every day because of him *Ket* 67b(19); אפסודי קא מפסידנא ליה I do indeed spoil it [i.e. the radish] *Šab* 108b(18); אפסידתינהו מנאי you have ruined them [i.e. the *zuzim*] for me (by repaying me one by one) *BM* 77b(50); כי היכי דלא ליפסדינהו so that he should not ruin them [i.e. the fields] *BM* 39a(20); *Ket* 80a(11); אפסדתא לקמייתא you have ruined the previous (statement) *Qid* 73a(22); **2. to suffer a loss:** מפסיד עסקך your business will suffer a loss *Ber* 56a(28) [≠ ↓ √רווח af.]; **3. to cause a loss, damage:** a. general: מאי דאפסיד קא משלם he pays for the loss that he caused *BM* 109a(44); *Giṭ* 52b(19); כמה מפסדא עלייה בבית how much of a loss does an upper floor cause in a house (to the lower floor)? *BM* 117b(38); קא מפסדן עיזי דידך your goats are causing (me) damage *Tan* 25a(20); *BQ* 23b(30); ואפסודיה להוא גברא לא מפסדינן ליה we do not deliberately cause that man [i.e. the buyer] a loss *BQ* 89a(37; F[1]); שמעי בי רבנן (ו)מפסדי להו מינאי (if) the scholars hear about me [i.e. that I sell *teruma*], they will cause me to lose (all of) them *AZ* 40b(37); *ib.* 30b(41); *Giṭ* 40a(50); *BM* 17a(45); *BB* 149a(24); *Bek* 29b(14); מאי אפסדתך what loss did I cause you? *Bek* 37a(30); b. w. a spec. obj.: אטו בחמשא זוזי מפסדת שיראי דמלכא did you cause the loss of the royal silk garments for five *zuzim*? *Ber* 56a(57); מפסיד עיסקא one who causes a business loss *BM* 105a(6); דמפסדי עלמא (animals which) cause widespread damage [lit. which destroy the world] *TGHark* 190:28; b. w. אנפש־: אינהו אפסידו אנפשיהו they caused themselves a loss *BB* 139b(13); *ib.* 172a(3); *Ket* 3a(29); *ib.* 56a(37); 89b(19); *BM* 16b(31); *Ara* 23b(25); **4. to bruise(?):** שפופר' אפסודי מפסד' לה will a tube (inserted into her uterus) actually bruise her? *Nid* 66a(20) [↓ √1#בגר af., mng. 1]; **5. to waste:** איתת אבא דהוה קא מפסדא מזוני a stepmother [lit. father's wife] who was wasting (her) wife support *Ket* 54b(3); *Ara* 22a(48)

Ittaf. to be rendered a loss: וליתפסד עלאי a loss will be rendered to me *TGHark* 35:19

1# פְּסוּלָא n.m. **disqualification, blemish** (< MH פָּסוֹל Yeivin, BV 916; ↓ √1#פסל; TA פְּסוֹלָא TJ 2S 22:27) **1. disqualification:** sg. לא דמי פסולא דרישא לפסולא דסיפא the (nature of the) disqualification of the first part of the Mishna is unlike the (nature of the) disqualification of the second part *Er* 16a(35); פסולא דאוריתא a Pentateuchal disqualification *BB* 165b(3); פסולא דרבנן a Rabbinic disqualification *Švu* 47a(3); פסולא דגופיהו an intrinsic disqualification [lit. of their body] *Zev* 114a(17); *Men* 12a(36); *Ḥul* 36a(33); פסולא מעלמא a circumstantial disqualification *Zev* 114a(18); pl. פסולי תלתה הוו חשבינהו חד there were three disqualifications, (but) he considered them as one *Yom* 21a(29); **2. blemish (concerning pedigree):** sg. דילמ' ״חס ושלום פסולא איכא perhaps, Heaven forbid, there is a blemish (here) *Ket* 62b(29)

Y: פְּסוּלָא *Ḥul* 29b(5; BAYTN 70).

2# פְּסוּלָא n.m. **disqualified person** (i.e. having a blemished pedigree; < MH פָּסוֹל Yeivin, BH 448; ↓ √1#פסל) sg. כל פסול' דקרו ליה ושתיק פסול anyone who is called a disqualified person and he remains silent, is a disqualified person *Ket* 14b(18); pl. פסולי דידהו לית להו תקנתא the disqualified ones among them have no recourse *Yev* 17a(29); *ib.* 30; 32

פְּסוּלְתָא n.f. **unfit part** (< MH[2] פסולת J 1193; ↓ √1#פסל) sg. עיטראנא פסולתא דזיפתא שעוא פסולת' דדובשא tar is the unfit part of pitch. Wax is the unfit part of honey *Šab* 20b(42)

Y: פְּסוּלְתָא *Šab* ib.(BAYTN 206).

פִּיסוּקָא, פְּסוּקָא n.m. **biblical verse, declaration** (↓ √פסק; Sy ܦܣܘܩܐ section of a book LS 584) **1. biblical verse:** sg. ואיתעביד לי ניסא בהאי פסוקא a miracle happened to me concerning this verse *Ber* 58a(48); הדין פיסוקא *San* 96a(33); מישום דאיתציל אמא פסוקא דאית בה חסד והצלה because he was saved he said a verse which has grace and saving *Anan* 37:20; כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן we do not divide (in reading) any verse which Moses did not divide *Tan* 27b(36) // *Ber* 12b(40) // *Meg* 22a(11); כי מטא האי פסוק' איתנח when he reached this verse he sighed *Šab* 152a(44); *Ḥag* 5b(37); פסוק לי פסוקיך recite for me your biblical verse (that you learnt in school today) *Ḥag* 15a(45); *Tan* 9a(16); *Meg* 28b(31); *Giṭ* 56a(18); *ib.* 68a(17); *Ḥul* 95b(31); כתיב פסוקא פסוקא וקרי ליה he writes (the *Megilla*) verse by verse and reads it *Meg* 18b(37); דא' פסוקא ופסוקא ותנייה he recites verse by verse and repeats it *Ber* 33b(51; **F**) // *Meg* 25a(35; **L**); בין פסוקא לפסוקא between one verse and another *Ber* 8a(51); *ib.* 60a(34); ריש פיסוקא the beginning of the verse *Pes* 117b(10); pl.abs. במערב' פסקין להדין פסוק' לתלת' פסוקין in Eretz Israel they divide this verse [i.e. Ex 19:9] into three verses *Ned* 38a(3) // פסוקי *Qid* 30a(49); det. תקנו ״ל״חד גברא תלתא פסוקי they instituted (reading) three verses (of the Torah) for one man *BQ* 82a(26); *Tan* 27b(34); *Meg* 21b(46); *BB* 82a(3); חד מפסוקי דרחמי one of the verses of supplication *Ber* 5a(2) [↓ רחמי mng. 4]; *Šab* 118b(31) [↓ זמרא mng. 2]; תישעה פיסוקי *HP* 186:9; ראשי פסוקי beginnings of verses *BMsG* 6:4; מיצעי פסוקי middle parts of verses *ib.* 9:5; פסוקי דפתחין בנון וסלקין בנון verses which begin and conclude with *nun* *BMsL* 13:9; **2. declaration:** sg. כיון דאקריוה פסוקא דגיטא since they made him recite the declaration of (writing) the *geṭ* *TGAs27* 65:20; *HG2* 250:52; **3. division** [cf. Ma פסוקתא division, split MD 375]: pl.cs. פסוקי תקיעתא לא פסקינן we do not make divisions of the *teqi'a* *RH* 27a(12; **E**[2]) [RaḤ: פסוקי תקיעתא חדא לתרתי לא פסקי]

Lit: Bacher 160 [mng. 1]; on mng. 2, v. Friedman, JMP 1:332, who mentions that the phrase פסוק אלגט occurs in Judeo-Arabic documents from the Geniza; Y: פְּסוּקָא *Ber* 5a(2; BAYTN 167).

פסח vb. **to participate in the Paschal sacrifice** (denom. < ↓ פסחא) **Pa.:** כל דצריך ייתי וִיפַסַח let anyone who is in need come and participate in the Paschal sacrifice *SRSG* 136:24; ופסחו *HP* 187:10 [in a mnemonic phrase]

פִּיסחא, פִּסְחָא n.m. **Passover, Paschal lamb** (< BH, MH פֶּסַח, פִּסחוֹ HAL 893, Yeivin, BV 830; ↓ √פסח; JPA פסח, det. פיסחה DJPA 439, Sy ܦܨܚܐ LS 587) **1. Passover:** sg. כולי יומא דמעלי יומא דפסחא the entire day of Passover eve *Pes* 107b(19); *ib.* 108a(6); *Ber* 22b(43); *Meg* 15a(35); ערבא דפסחא the eve of Passover *Anan* 72:8; מהו לאשתמושי בהו בפיסחא is it permitted to use them [i.e. glazed vessels] on Passover? *AZ* 33b(38) // *Pes* 30b(23); מפוריא לפסחא תלתין יומין הוו from Purim to Passover there are thirty days *San* 12b(44); הוה דרי חיטי לפיסחא he was carrying wheat for Passover *Ḥul* 7a(37); עד קמי פיס' ... עד דמפני פיסחא until before Passover [i.e. the eve of Passover], until Passover is finished *Qid* 65a(9) [expl. MH עַד פְּנֵי הַפֶּסַח MNed 8:1]; **2. Paschal lamb:** sg. כי זייתא פסחא an olive-sized piece of the Paschal lamb *Pes* 85b(34); דאקדשינהי למזבן בהי פסחא he dedicated them [i.e. the wheat] to buy the Paschal lamb with them *Pes* 53a(37) [expl. חטי דפסחא ib.]; דינא דפסחא כדינא דקודשיא the law of the Paschal lamb is like the law of *qodashim* *Anan* 72:5; קרבנא דפסחה the Paschal sacrifice *ib.* 15

Y: פִּסְחָא *Ḥul* 129b(30; BAYTN 124).

פסי vb. **to step** (< ↓ √פסע; ↓ √2#פצי; Ma פסא MD 375, Sy ܦܣܥ LS 582) **Pe.:** דלא מצייא פסייא קנייא (a hen) which cannot step over a reed (because of its weight) *BM* 86b(31; **Es**)

Pa. id.: דפסאי פסואי (uncertain) *BQ* 23b(10; Rashi [v. comm.])

Lit: Nöld, MG 237[1].

פְּסֵידָא n.m. **loss** (↓ √פסד, הפסידא; JPA פסיד DJPA 440) sg. התם אית להו פסידא ליתמי הכא מאי פסידא אית ליה in that case the orphans incur a loss. In this case what loss does he incur? *Ket* 91b(12); *Giṭ* 50b(5); *BQ* 27b(31); *BM* 42b(17); ואי מטי לך פסידא דרינא בהדך if you incur a loss I shall bear it with you *ib.* 105a(13); מידי דאתי ביה לידי פסידא something through which he will incur a loss *BB* 35b(19); *Šab* 14a(30); פסידא דתגרי loss for the merchants *BB* 90a(23); *MQ* 12a(52) [≠ ↓ טירחא mng. 1]; *ib.* 2a(29) [≠ ↓ הרווחא mng. 1]; נפיש פסידיה the loss involved in it [lit. its loss] is great *MQ* 12a(42); *BM* 73a(23); *ib.* 30a(1) // *Ḥul* 84b(15) [↓ 1#תורא]

Voc: פְּסֵידָא HPP 278:20; פְּסֵידָא HGP 19b:14; Y: פְּסֵידָא *Šab* 9b(21; BAYTN 60).

פסיל ↓ √1#פסל pe., pass.part.

פְּסִילוּתָא n.f. **defect** (in a pedigree; ↓ פסיל) sg. דוקתא דאית ביה פסילותא a family which has a defect (in its pedigree) *Šeel* 171:2; *TGAs27* 24:33

פְּסִים adj. **broken** (↓ √פסס pe., pass.part.; Ma פסס

MD 375) pl.m. כדי פסיסי broken *k.*-vessels *Bo* 78:10; *ib.* 15

פְּסִיק adj. **decided, contracted** (↓ √פסק pe., mng. 2, pass.part.) **1. decided:** sg.f. מילת' פסיקתא a decided matter *Ket* 7b(6); *TGHark* 40:35; *ib.* 44:20; 151:14; *Geon* 28:10; pl.f. הילכאתא פסיקאתא decided laws *BQ* 102a(49; Oxf., b.10, 35); *AZ* 7a(19); *HG2* 27:22; *ib.* 56:83; *TGAs27* 25:25; **2. contracted:** pl.f. שטרי פסיקתי contracted documents *Ket* 102a(1); אקניאתא פסיקאתא contracted transfers of ownership *TGHark* 93:20

– **פְּסִיק רֵישֵׁיהּ** n.m. **inevitable result of an act** (↓ רישא; cf. Sy ܦܣܝܩ ܪܝܫܐ beheading PSm 3197) sg., only in phrase פסיק רישיה ולא ימות [lit. (if) its head is cut off will it not die?]: sg. מודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות PN concedes (that it is forbidden if it is) an inevitable result of an act *Šab* 75a(30) // *ib.* 103a(30) // *ib.* 117a(17) // *Ket* 6a(8) // *Suk* 33b(28) // *Bek* 25a(5); *AZ* 61a(18)

On the non-collocational use of this phrase, v. ↓ מטרקא; on the construction itself, cf. Sy ܦܣܝܩ ܣܒܪܐ desperate LS 583; Y: פְּסִיק רֵישֵׁיהּ *Šab* ib.

פסיקתא n.f. **portion** (↓ √פסק; cf. Sy ܦܣܝܩܬܐ decision, judgment LS 584) sg. פסיקת' דפרדיסא a portion of a vineyard *BB* 151a(39; F²) [H: קרנא]

Y: פְּסִיקְתָּא *BB* ib.(BAYTN 173).

פסל #1 vb. **to render or declare unfit** (↓ פיסולא, פסולא #1, פסולא #2, פסולתא; JPA פסל DJPA 440, MH פסל #2 LNVTH 283) **Pe.** (a/u) **1. to render unfit:** והאי פרה הואיל ופסיל בה מומא since a blemish renders a cow unfit *AZ* 23b(22); פסליה לזרעיה he rendered his progeny unfit *Giṭ* 59b(42); בעא אחוה למיפסלה בגיט(ה)⟨א⟩ מיניה his (younger) brother wanted to render him unfit [i.e. the older brother from marrying the widow] by his (giving her) a *geṭ* *Ket* 82a(9); *ib.* 16a(42); *BQ* 67a(11); *Ḥul* 34b(21); חלל דלאו זר מעיקרא הוא לא ליפסול a *ḥalal* who was not formerly a stranger (to her) should not render (her) unfit (to eat *teruma*) *Yev* 69a(26); **2. to declare unfit:** פסלינהו בגזלנותא he declared them unfit (as witnesses) on the grounds of robbery *BQ* 73a(2); ומגו דפסלי דיינים פסלי נמי עדים since they declare the judges unfit, they also declare the witnesses unfit *San* 24a(3); *ib.* 23a(25); 26b(46); רחמנא פסליה the Merciful One declared him unfit *ib.* 23a(46); pass.part. מאן דעביד הכי פסיל למיכל מיניה it is unfit to eat from one who makes (food) in this manner *Ket* 61b(4; V⁵); האי דיינא דשאיל שאילת' פסיל למידן דינא a judge who (regularly) borrows objects is unfit to judge a case *ib.* 105b(8; V⁵); פסילנא לכו לדינא I am unfit for you for judgment *ib.* 29a(2); מעיקרא הכי נמי דפסילי from the beginning (these witnesses) are also declared unfit *ib.* 45b(20)

Itpe. (e) **to become unfit, invalidated:** a. alone: ניקדיש וניפסיל let it become sanctified and unfit *Yom* 29b(13); *Men* 7a(2); איפסולי נמי לא ניפסיל (the sacrifice) should surely not also become unfit *Zev* 27a(12); *Men* 79a(50); לאיפסולי גופיה to become unfit of itself *Pes* 14b(13); כיון דמהיא שעתא דקא מתזמי הוא דמפסלי since it is (only) from the time that (the witnesses) are proven false that they are declared unfit *BQ* 73a(41); *Giṭ* 88b(17); *BB* 43a(25); מי מפסיל גיטא או לא is the *geṭ* invalidated or not? *TGHark* 5:22; b. w. -ל: איפסיל ליה מן קמיתא (the sacrifice) became unfit by the first (wrongful intention) *Pes* 60a(6); *ib.* 71a(18); *Zev* 92b(35); איפסיל ליה did he become unfit (to judge)? *BB* 58b(1; F²)

פסל #2 vb. **to hew** (Sy ܦܣܠ LS 581) **Pe.** (a/u): פסלת לך ארבעה טורי you have hewn four mountains [i.e. you have learnt four orders of the Mishna] *Meg* 28b(45) [cf. Sy: ܗܘ ܦܣܠ ܦܣܘܠܬܐ ܕܟܐܦܐ PSm 3189]

פסניתא, pl. **פסניאתא** n.f. **(uncertain**; cf. Ma פאסאנתא, pl. פאסאניאתא palm of the hand MD 361; ↓ גנבא #3) pl. פסניאתא דעטמי the ... of the loins *HG3* 155:36

The term refers to a portion of meat in the animal's loin.

פסס vb. **to destroy, break** (↓ פיסא, פסיס; Ma פסס pe. to destroy MD 375, Akk *pasāsu* to annul AHw 838, MH פספס #1 LNVTH 284) **Pe.** (a/): ואתא⟨י⟩ גלאלא ופסתיה למוחיה a hailstone came and split its skull *Ḥul* 63a(36; MGL 256:5)

Pa. id.: מפסיס גרמך he breaks your bones *Bo* 7:17

Pal. to take apart: אבל פספוסי לא וכיפין פספוסי נמי מפספסינן (it is permitted to untie the bundles

before cattle on the Sabbath) but not to take them apart. As for bunches, we may also take (them) completely apart *Šab* 155a(29)

פסע vb. **to step, tread** (↓ פסיע; Sy ܦܣܥ LS 582) **Pe.** (a/) **1. to step, traverse:** חזינא להו לאביי ורבא דפסעי להי להני שלש פסיעות בכריעה אחת I used to see PN and PN_2 taking three steps while kneeling once [lit. in one kneeling] *Yom* 53b(15); *San* 96a(50); *Šab* 100b(22); *Giṭ* 69a(22); *Nid* 58a(17); *TGHark* 130:31; דלא יכלה למיפסע קניא (a hen) which cannot step over a reed *BM* 86b(31); **2. to tread:** האי מן דפסע אדיקלא one who treads on a date palm *Pes* 111b(4)

Pa. to proceed step by step: אגב יוקריה הוה קא מפסע ואזיל because of his heavy weight (PN) was proceeding step by step *Yev* 105b(19); *ib.* 37; *BQ* 81b(25); דפסעי פסועי *ib.* 23b(10; Es)

Af. to cause s.o. to step: ליפסעוה ולותב{י}⟨ו⟩ה אתרתי חבייאתא let them make her step and be placed on two jugs *Šab* 110a(30)

פספס ↓ √פסס pal.

פסק vb. **to cease, stop flowing, cut off, interpose, contract, render judgment** (↓ אפסוקי, פסיק רישיה, פסיק, פסוקא, פיסקתא, פיסקא #1, פוסקא, פסקא, פסקית, פסיקתא; Sy ܦܣܩ LS 583, Ma פסק MD 375) **Pe.** (a,e/u) **I. intr. 1. to cease, stop:** a. general: הא בקלא דפסיק הא בקלא דלא פסיק this refers to a rumor which ceases, that to a rumor which does not cease *MQ* 18b(50); *ib.* 51; *Yev* 25a(7); ולא פסק חוכא מפומיה כולי יומא laughter did not cease from his mouth the entire day *Ber* 9b(44; F); אי פסקא זוהמא מיניה אי לא פסקא זוהמא מיניה if the foul smell (of the fish skin) ceases from it or not *Šab* 108a(27); אי אמרת פסוק הנך דמעיקרא פקעא קדושתיהו if you say: (The firstborn males of the desert) ceased. (Then), the holiness of those previously (firstborn males born in Egypt also) lapsed *Bek* 4b(33); דקדים ופסק ישראל the Jew stopped (drinking) first *AZ* 72b(34); *San* 17a(39); *Zev* 115b(17); b. w. פומא to stop reciting: שמואל לא פסיק פומיה מכוליה פירקין PN did not stop reciting [lit. his mouth did not cease] from our entire chapter *Ket* 77a(33) [a mnemonic statement indicating that he learnt רֵיחַ הַפֶּה in MKet 7:10]; **2. to stop flowing** [cf. Ma מיא פסקיא stagnant water *Gy* 57:1]: ופסק נהרא בפלגא דיומא the canal stopped flowing in the middle of the day *BM* 77a(7); מיא דלא פסקי water which does cease flowing *MQ* 4a(32; L); *ib.* 38; כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמא דפלניא just as this water stops flowing, so may NN's blood stop flowing (from his nose) *Giṭ* 69a(26); כיון דפסק פסק since the flow (of blood) stopped it remained so *Nid* 68b(30); *Anan* 114:20; ואי נקטא תרי יומי פסקא תלתא יומי if she holds it [i.e. the barley grain] in her hand for two days (her gonorrheal discharge) will stop flowing for three days *Šab* 110b(24; M); *Nid* 37b(32) [of prenatal bleeding]; פסק מיטרא the rain stopped *Yom* 53b(23); *Ḥag* 15b(19); **3. to be abrogated (of an agreement, contract, legal connection, etc.)** [w. מן]: דלא פסקה מיניה לגמרי (her marital relationship) with him was not completely abrogated *Giṭ* 83b(47); שלימה דלא פסקה מיניה an unblemished animal from which (his connection) was not completely abrogated *Bek* 2b(32); *ib.* 3a(14); **4. w. a fol. vb. to do s.t. decisively:** a. w. √שדי pe. to dispose of s.t.: איידי דזוטרן מיליהו פסיק שדי להי והדר תאני שבועות since their matters [i.e. the laws of impurity] are few he disposes of them quickly and then learns (the laws of) oaths *Švu* 3a(10); *Bek* 13a(31); b. w. √תני pe. to learn decisively in a Tannaitic statement: קא פסיק ותני (the *Tanna*) learns decisively (in our Mishna) *Yev* 16b(1); *ib.* 61a(27); *Suk* 2a(11); *ib.* 29b(14); *Giṭ* 10b(24); *San* 15a(45); תני תנא פסקה the *Tanna* learns it decisively *Ned* 16a(31); **II. tr. 1. to cut, cut off:** a. part of the body: כל יומא הוו פסקי מניהו חד אבר each day they would cut off one limb from them *Pes* 50a(17); פסקוה לידא דסמליה they cut off his left hand *Pes* 57b(2) // *Kar* 28b(10); דפסקיה לריש אודניה או לראש נחיריה he cut off the top of his ear or the tip of his nostril *BQ* 86a(24); *Ḥul* 53a(34) [paw]; *Yev* 76a(24) [head]; *BB* 58a(32); *Soṭ* 10b(49) [hair]; *AnanSch* 24:21 [neck]; *Anan* 85:8 [prepuce]; *Kar* 7a(50) [leg]; *BB* 20a(22) [limb of an animal]; *Giṭ* 67b(40); *Ḥul* 28a(5) [backbone of a fowl]; pass.part. [↓ פסיק רישיה]: מיפסק פסיק *Yev* 103a(30) [portion of lower leg]; *Ḥul* 76b(8) [nerve of fowl]; b. other: פסק ואכל ופסק ויהב ליה לבאטי בר טובי he cut off (a piece of the citron)

and ate. He cut off (another piece) and gave (it) to PN *AZ* 76b(14); וכי פסיק ליה ליתתיה וליפסקיה let him cut it off [i.e. the thornbush] only below [i.e. close to the ground] *Šab* 67a(20); *Ḥul* 76a(19); דפסק בה גווזא לע"ז he cut wood with it [i.e. the slaughtering knife] for idolatry *ib.* 8b(4; V[11]); ניפסוק מגלתא שיעור גיטא he should cut a leather sheet the size of the *geṭ* *HP* 130:18; פיסקי ושקלי חוטא דתכלתא מיניהו I cut off and took a thread of *tekhelet*-dyed wool from them *BB* 74a(3); *Ket* 72b(16); *BM* 108b(35); *Men* 37b(41); *Šab* 156b(37); *Er* 35a(27); *MQ* 12b(38); אדהכי ואדהכי פסקתיה לפילכה in the meantime she cut it off [i.e. the thread] from her spindle *San* 95a(45); pass.part. כמאן דפסיק דמי it is considered as if it is cut off *BM* 7a(30); חיויא דפסיק ושאו⟨ר⟩(ד)׳ בתרתי גובי a snake that was cut and thrown in two pieces *Šab* 156b(10); מצר ארעא דמינה פסיקא the boundary of the field from which it [i.e. the portion that I sell to you] is cut off *ib.* 62b(37); *Yom* 23a(30) [↓ מטרקא]; *HG3* 245:37; c. fig.: קא פסקת ליה לחיותי you are cutting off my livelihood *BB* 21b(15); **2. to stop:** a. general: וליפסקיה לאלתר וליקום let him stop it immediately and stand up *Ber* 25a(5); *ib.* 21b(20); *Tan* 27b(44); *Suk* 38a(18); b. in a fig. sense: pass.part. דבעידנא דשדא ביה מיפסק פסיקי גיריה when he shot at it, his arrows were completely stopped [i.e. his initial action was incapable of causing damage and he is not liable] *San* 77b(8) // *BQ* 26b(35) [↓ שדי √1# pe., mng. II.1]; **3. to stop a flow:** מינייהו פסקי חלבא some of them [i.e. the foods mentioned] stop the flow of the (mother's) milk *Ket* 60b(52); *AZ* 28a(37) [blood]; **4. to interrupt, abrogate:** סיים רב ולא פסקיה לצלותיה דר׳ ירמיה בר אבא PN finished (his prayer) and did not interrupt PN_2's prayer (by passing in front of him) *Ber* 27a(45); דכתיב לה ספרא דפסיק בין דיליה לדילה the scribe writes for her (a document) which abrogates [lit. severs] (the marital relationship) between him and her *Anan* 119:5 [expl. BH סֵפֶר כְּרִיתֻת Dt 24:1]; פסקיה לגמליה he abrogated his agreement *MQ* 11b(34); **5. to divide:** a. objects: דפסקינהו בבת בירתא he divided it [i.e. the water] into the channel *Ḥul* 106a(21); מרימר פסיק לה לסורא באיזלי PN used to divide up GN with nets *Er* 8a(23; **O**); b. written words: דפסיק ליה ספרא לתרתין the scribe divides it [i.e. the PN כְּדָר לָעֹמֶר] into two (words) *Ḥul* 65a(2); במערב׳ פסקין להדין פסוק׳ לתלת׳ פסוקין in Eretz Israel they divide this verse [i.e. Ex 19:9] into three verses *Ned* 38a(3) // *Qid* 30a(49); *Ber* 12b(40); *Tan* 27b(36) [+ //'s; ↓ פסוקא mng. 1]; פסיק להו והדר עריב להו he divides them and then combines them *Ḥul* 135b(3) // *Bek* 6a(20) [ref. to the words רֵאשִׁית ... וְרֵאשִׁית Dt 18:4]; **6. to interpose, block:** לא מצית אזלת דפסקי הרי חושך you cannot go (there) because the mountains of darkness interpose *Tam* 32a(44); ופסקיה מברא the river crossing interposed between him (and the other side) *Ket* 2b(36) [↓ מברא mng. 1]; פסקתינהו רשות הרבים (if) the public way interposed between them [i.e. the two date palms] *Pes* 111a(12; **E**[2]); *BQ* 32a(24) [↓ שלדא]; **7. to contract to do s.t.:** a. alone: אי פסקת בשער הגבוה שקול כי השתא ואי לא פסקת שקול כדמעיקרא if you contracted at the lowest price, take according to the present price [lit. that of now]. If you did not contract (so), take according to the original price [lit. that at the beginning] *BM* 74b(4); דיפסיקית למיהב לפלנית בתי נדוניא I have contracted to give to NN, my daughter, a dowry *SŠHai* 18b(12); b. w. מילתא: פסקה למילתיה he contracted his deal *Qid* 7b(4); *BB* 175a(20); כיון דפסקיה אבוהון למלתיה since their father had contracted the deal *BB* 175a(14); pass.part. פסיקא מילתייהו their price [i.e. of the goods] was fixed [lit. their matter was contracted] *Mei* 21b(17); **8. to render a judgment, decide:** a. alone: במאי דפסיק ׳א׳נפשיה what I render in judgment for myself [lit. he ... himself] *Giṭ* 57a(1); *BQ* 68b(40); ופסק היל׳ כר׳ שמעון he decided the law according to PN *BQ* 59b(19); דכל מאי דפסקינן עליכון בין לזכות בין לחובה מקבליתון עליכון ופסקו עליהון מאי דפסקו או פסקו מן דינא דאוריתא או מדרבנן you will accept whatever we decide concerning you, whether in your favor or against you. And they decided concerning them what they decided or they decided according to the law of the Torah or of the Rabbis *TGHark* 101:21 = *HP* 64:9 [expl. ↓ מיאנזיג pl.]; *TGHark* 37:18; *ib.* 44:23; 275:26; *HP* 114:14; *TGAs28* 8:24; pass.part. w. ־ל: לא

פסיקא ליה he was undecided *RH* 7b(3); *Er* 18a(20); *Yev* 21a(37); *BQ* 15b(19); *San* 112b(19); *Zev* 82a(3); רישא פסיקא ליה סיפ׳ לא פסיק׳ ליה (the *Tanna*) rendered the former part (of the Mishna absolutely). He did not render its latter part (absolutely) *Mei* 11a(5); b. w. דינא judgment [cf. Sy, LS ib., mng. 1r]: ופסקוה לדינא אפומיהו they rendered the decision according to their testimony *BQ* 74a(25); מאן דפסקין ביה דינא ולא מקביל someone for whom they render a judgment and who does not accept (it) *Anan* 16:11; c. w. מילתא to make a definitive statement: pass.part. צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה במילתא דפסיקא a *ṣ.m.* may render a judgment for himself in a matter which has been definitively decided *MQ* 17a(8); לא פסיקא מילתיה לכרת his case was not (yet) decided for *karet* *Mak* 14a(3); הדא מילתא כבר פסיקא this matter has already been decided *Geon* 165:3; **9. to grant or dispense an allowance:** פסקו ל׳ שית שני they granted him an allowance (to study) for six years *Ket* 63a(20); *ib.* 62b(31); אמרה ליה פסוק לי מזוני פסק לה she said to him: "Grant me a support allowance." He granted (it) to her *ib.* 65a(36); **10. w. סידרא, פסוקא to recite the Bible verse by verse:** ↓ סידרא mng. 7b, פסוקא mng. 1

Pa. 1. to cut: פסוקי אתרוגא cutting an *etrog* *Anan* 72:1 [cf. Pe., mng. II.1.b]; **2. to divide:** פסוקי תקיעתא מהדדי לא מפסקינן we do not actually divide the *tĕqi'ot* from one another [i.e. a double-length *tĕqi'a* cannot be considered as two regular ones] *RH* 27a(12) [↓ פסוקא]

Af. I. intr. **1. to pause, take a break, stop:** דלא הוו מפסקי בין שמע לואהבת they did not pause between שְׁמַע [Dt 5:4] and וְאָהַבְתָּ [ib. 5] *Pes* 56a(16); לייי לבדו דק [= דִּקְדֵק] ומפסקין ליה they read and pause (between the words) לייי ׀ לְבַדּוֹ [Ex 22:19; i.e. there is a פָּסֵק-sign between them] *BMsE* 22:19; נפסיק נקבעה לשבתא let us take a break (from the meal and) designate it for the Sabbath *Pes* 105a(6; **C**); כד מיקלע בשבתא מפסיקין בחמיסר באדר when (the first day of the month of *Adar*) occurs on the Sabbath, (we) take a break (in the succession of the four special Sabbaths) on the fifteenth of *Adar* *HP* 186:1; בענן אקדומי אפסוקי we are required to stop (working) early *ib.* 23:6; **2. to intervene, interpose:** דמפסיק צונמא hard rock intervenes *BB* 18a(30); *Giṭ* 8a(4) [solid earth]; *Er* 57b(35) [river]; *RH* 30a(38); מפסיק מידי ביני וביני something interposes in between *Yom* 69a(19); *Beṣ* 14b(43); *Tam* 27b(8); *BM* 102a(37); *AZ* 75b(10); אריכי באפי גוצי לא מפסקי הכא תיבה נמי לא מפסקא tall people in front of short ones do not interpose (between the priestly blessing and the congregation). In this case the ark also does not interpose *Soṭ* 38b(48); *HP* 19:23; **II.** tr. **1. to stop s.t.:** והא רב פפא אפסיק ליה לאבא מר בריה איהו וחד did PN not, in fact, stop (the meal of) PN_2, his son – him, and another – (for the common grace)? *Ber* 45b(41); אפסקיה לקלא he stopped the rumor *Yev* 24b(29); *ib.* 120b(26) [↓ נערותא]; סבר לאפסוקינהו he thought to stop them *Tan* 28b(24); **2. to cut, cut up:** a. general: דמפסקי לה בסכינא דארמאי they cut it [i.e. *Asa foetida*] with a knife of pagans *AZ* 39a(37); b. metaph.: סכינא חריפתא מפסקא קראי a 'sharp knife' can 'cut up' biblical verses (for exegetical purposes) *BB* 111b(21) [+ //'s; ↓ סכינא usage c.3]; **3. to interrupt:** התם אפסקוה רבנן הכא לא אפסקוה רבנן in that case [viz. MEr 2:1] the scholars interrupted him [i.e. PN's two opinions]. In this case [viz. Mib. 2:5] the scholars did not interrupt him *Er* 23a(36); **4. to separate:** a. general: לא אפסקינהו ברוקא או בעפרא he did not (symbolically) separate it [i.e. the spilt water] with spittle or earth *Pes* 111a(16); b. sacrifices, prayers: אפסוקי במאי אפסיק להי with what did he actually separate them? *Yom* 33b(25); c. of texts: אפסקיה קרא את (by means of) אֶת [Lev 5:25] Scripture separated it [i.e. the laws in vv. 24-25] *BQ* 65b(25); *Meg* 2b(29; **M**) [w. ref. to אֶת Est 9:21]; *Anan* 106:11; **5. to eat a meal before a fast** [cf. MH[2] סעודה המפסיק בה Tan 30a(12)]: לא מר אפסיק ולא מר אפסיק neither this one nor that one ate the meal before the fast *Ket* 63a(24; Ar [AC 6:384])

Itpe. (e) **1. to break, be severed, torn:** a. strap, cord, etc.: זמנין דמפסיק מינה ואתיא למקטריה sometimes (the cord) breaks from it and she is apt to tie it *Beṣ* 30a(17); *Šab* 58a(8); *ib.* 42; איפסיק ליה חוטא his shoelace broke *ib.* 118b(55); 112a(23); *Men* 35b(3); *ib.* 37b(44); איפסיק דרגא

מתותיה the ladder broke under him *Ket* 62a(42); b. cord-like part of body: ודילמ' חוט השדרה איפסיק לה perhaps its spinal cord was severed *Ḥul* 51a(37); *ib.* 54b(11) [↓ 2#ניבא]; 76b(3) [w. ref. to ↓ חוטא mng. 2: sinew]; איתפסיק *HP* 204:3; *ib.* 200:18 [↓ שורייגא]; דהוה מיפסקן כרעיה בתרייתא its hind legs were broken *Ḥul* 59a(11); *Men* 29b(1) ['leg' of letter *he*]; **2. to be terminated:** ודילמא איניש אחרינא אשכחיה ואיפסיק ביה perhaps another person found it [i.e. the amulet], and (his illness) was terminated by it *Šab* 66b(43); איתוספא הוראה דארא דבתר דארא עד ראבינא דאיפסקא instruction increased one generation after another until (the time of) PN when it was terminated *IŠGF* 69:11; **3. to be divided up:** ואף (מסכאתא) נמי הוה מיפסקאן מקמי רבי even the tractates were also divided up before (the time of) PN *IŠGF* 25:5; **4. to interpose:** כי נח נפשיה איפסיק ליה עמודא דנורא בין דיליה לכולי עלמ' when he died a pillar of fire interposed between him and everyone (else) *Ket* 77b(38); *ib.* 17a(25); איפסיק ביארא an uncultivated (field) interposed *BM* 105b(40; **Es**); *Ḥul* 8b(38) [↓ קרמא usage b]; *HG3* 387:1; **5. to pause:** איפסיק ביני וביני he paused in between (the two actions) *Kar* 12b(51); **6. to be rendered or decided:** a. of a judgment: פקידנא וכתבו פתיחא דאיתפסיק ביה דינא we instructed them to write a decree of excommunication in which the judgment was rendered *Dec* 6:2; *TGHark* 276:12; *HG2* 277:1; הכי איתפסיקת במתיבתא the judgment was rendered so in the academy *OHT Ket* 298:2; b. of a law: ומדאיפסקא הילכת' after the law was decided *TGAs42* 66:4; *TGHark* 95:33; c. other: וכמה דאיפשר טירחו דליפסקון מיליהון לשלמא תמן על ידיכון strive as much as possible that their affairs should be decided there amicably by you *Dec* 1:7; *SŠHai* 18a(13)
Lit: Bacher 158; Yeivin, Fragment 109 [Af., mng. I.1].

פְּסָקָא, פסאקא n.m. **cutting, parcel of land, definitive assertion** (↓ √פסק; Sy ܦܣܩܐ LS 583) **1. cutting:** sg. דאית ליה סימנא בפסקיה he has a (distinctive) sign in his cutting *BM* 23b(16) // *Ḥul* 95b(10); דב(א)עוא' אתחולי בפסקא מעילאי מלהדי גבעה דזכרות he should begin the cutting (of the prepuce) from above next to the projection [lit. hill; v. Jos 5:3] of the penis *Anan* 85:12; לשלומי לפסאקיה לתתאי להדי תרין אטרפי דזכרות (he should) complete his cutting below towards the two flaps of the penis *ib.* 14; **2. parcel of land:** pl.cs. מאי ביזלי ... פסקי באגי ופסקי באגי הוא דלא מזדבני what are 'suburbs'? Parcels of land of the rural areas, and it is the parcels of land of the rural areas which are not sold (by themselves) *BB* 68b(15) [v. expl. Ar, infra]; **3. definitive assertion:** sg. מאי פסקא can he make a definitive assertion in this case? [lit. what? A definitive assertion?] *Giṭ* 51a(14); *Er* 30b(25); *Ket* 76b(21); *ib.* 102b(32); *BM* 15a(16); *ib.* 32b(43); *BB* 85b(25); **4. rule:** sg. פסקא הדין *Geon* 266:13
Expl. Ar [mng. 2]: פיסקי דארעתא דלא הוו ט' קבין דלא חשיבין לאיזדבוני בפני עצמן אלא ע"ג העיר AC 2:2; Y: פִּסְקִיה *Ḥul* 112a(2; BAYTN 124).

– **פְּסָקָא דְּדִינָא, פסיק דינא, פְּסַק דִּינָא** n.m.cs./det. **legal decision** (↓ דינא; Sy ܦܣܩܐ ܕܕܝܢܐ PSm 3198) sg. פסק דינא דאיתפסיק במעמד דינא דרבנן דמתיבתא a legal decision which was made in the presence of the judgment of the scholars of the academy *HG2* 277:1; פסיק דינא *TGHark* 276:12; *ib.* 277:4; det. פסקא דדינא *BB* 130b(26; F^2) [but **H**: פיסקא דדינא]

פסקית adv. **crosswise** (↓ √פסק) ואי מחייה פסקית if he struck it [i.e. the cow] crosswise *Ḥul* 51a(15; Ar [AC 6:384])
Expl. Ar: לרחבה של בהמה AC ib.

פעוטא n.m. **young child** (MH פְּעוֹטוֹת MGiṭK 5:7[corr.]) pl. *SŠSad* 268:8
Lit: Lieb, TK 8:847+ [seven year-old child].

פעי vb. **to low, protest** (↓ פחיא, פעיתא; Sy ܦܥܐ LS 585, Ma 1#פאא MD 359) **Pe. 1. to low:** דכי קא פעי מיחזי (the defect in its mouth) is visible when it lows *Bek* 35a(38); *ib.* 36; וושט כיון דאכלה ופעיא ביה גמדא ליה ופשט"א' ליה since (the animal) eats and lows with the oesophagus, it contracts it and expands it *Ḥul* 43a(36); **2. to protest:** אם איתה דאוגר מיפעא פעי if it is (the case) that (the non-Jew) had rented (to a Jew, the former) would have vigorously protested *Er* 75b(37); דגוי מפעא פעי אבל ישר' דלא פעי שפיר דמי a pagan will strongly protest (if his contribution is changed). But (concerning) a Jew who will not protest (the change), it is all right *Ara* 6b(15); *Ḥul* 133b(9)

פְּעִיתָא n.f. **quarrelsome woman** (↓ √פעי pe., part., f. det.) sg. פעיתא הדא *Suk* 31a(21)
RaḤ: צעקנית; Y: פְּעִיתָא *Suk* ib.

פועלא, פָּעֲלָא n.m. **laborer** (√פעל; Sy ܦܥܠܐ LS 586) pl. פעלי דאבא my father's laborers *Tan* 24a(12; V^{17}); אנן פועלי דיממא we are day laborers *Er* 65a(39); פועליא *BB* 91b(15) [Var: פעלייא **Es**; פעלי' **M**]
Y: פּוֹעֲלַיָא *BB* ib.

פעפע vb. **to break, penetrate** (√פעע pal.; JPA פעפע DJPA 442, Sy ܦܥ pa. to crush, af. to break [of eggs] LS 585) **Pal. 1. to break:** פעפועי ביעי breaking eggs *Šab* 109a(15); **2. to penetrate:** דילמא מפעפע דמא בבי דוגי the blood may perhaps penetrate into the oven (below the meat) *HG3* 213:82
Geon. expl.: לטורפן בשמן GnK5 168:25.

פער vb. **to worship Baal Pe'or** (denom. < DN [בַּעַל] פְּעוֹר HAL 895; MH פער pe., pi. J 1203) **Pa.:** השתא פעורי קא מפערי קמיה now they indeed worship Baal Peor before it *AZ* 51b(32)
The actual mode of worship of this deity was obscene, but its description is not exactly certain; cf. Albeck, Mishna, Order Neziqin, 449 [Heb].

פפונאה adj. **of PN,** n. **one of GN I. adj. of PN** [< PN פפא]: pl.m. טרשאי פפונאי the *ṭ*.-transactions of PN *BM* 68a(12); **II. n. one of GN** [< GN פפוניא Eshel, JSB 214]: sg.m. פפונאה *BQ* 115a(41); *ib.* 44; pl.m. פפונאי *Qid* 35a(16) // *BQ* 54b(50); *Ḥul* 139b(28)
Y: פַּפּוּנָאֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 320).

פצח vb. **to be bright** (cf. Sy 2# ܦܨܚ af. to gladden LS 587, Ma פציחא bright MD 376) [**Pe. to become sober:** למחר קא פצח מחמריה ומדכר לה tomorrow he will become sober from his wine and will remember her *Meg* 12b(26)] **Pa. to make bright:** פצוחי עינא 'brightening' of the eye *Beṣ* 22a(47) // *AZ* 28b(39) [in a list of eye afflictions]
Geon. expl. [Pa.]: ברירת המאור OHP Beṣ 55:12; on Pe., v. ↓ √פכח pe., mng. 1.

1# פצי vb. **to rescue, clear a claim, indemnify** (↓ פציתא; Sy ܦܨܐ LS 587, Ma פצא pa. MD 376) **Pa. 1. to rescue:** האי בר ישראל דזבין ליה חמארא לחבריה ואתא גוי וקא אניס ליה מיניה דינא הוא דמפצי ליה a Jew who sold a donkey to another, and a pagan came and forcibly took it from him, by right he has to rescue (it) for him *BB* 45a(10); **2. to clear a claim:** a. general: ואתא בעל חוב דראובן וקא טריף לה מיניה דינא הוא דאזיל ראובן ומפצי ליה (NN sold a field to NN_2), and a creditor of NN came to seize it from him. By right NN has to go and clear the claim for him *Ket* 92b(5); b. in the defension clause of legal documents: ונפצי ... ית זביני אילין we shall clear the claims (arising) from this sale *SŠHai* 6a(19); *ib.* 5a(6); *SŠSad* 187:16; *ib.* 202b:12; **3. to indemnify:** אי אתיא אם וקא מערערא לא מפצינא לך if my mother comes and protests (against my sale), I shall not indemnify you *Ket* 91b(38); מחייב לפצוייה לשמעון he is required to indemnify NN_2 *TGHark* 203:25; *TGAs42* 23:25; *ib.* 24:3
Itpa. to be indemnified: איתפציאו יתומים מינהון the orphans were indemnified by them *TGHark* 268:29
Lit: Kut, Studies 420+ [Heb]: < Akk *puṣṣû* to whiten AHw 857; Kaufman, AIOA 84, disputes Kut's etym. since the Akk vb. is never used in a legal context.

2# פצי vb. **to pass between, pass by** (cf. ↓ √פסי) **Pe.:** הני בי תרי דפציא להו אשה נדה two certain people between whom a menstruous woman passed *Pes* 111a(24) [↓ √מצע pa.]; ואו פצא מאי תקול(נ)תיה if he passed between, what is its remedy? *Pes* 111a(23); חד הוה פאצי אפיתחא דע"ז וחד הוה פאצי אפיתחא דבי זונות one (road) passed by the entrance of a place of idolatry, and the other passed by the entrance of a house of prostitution *AZ* 17a(58)

פְּצִימָא n.m. **doorpost** (√פצם; MH פְּצִים Yeivin, BV 955; cf. TA פְּצִין TJ Jer 36:23 [H דְּלָתוֹת]) pl. עדי פצימי these are the doorposts *Men* 34a(12); *ib.* 14; חזינא להו לכולהו איספלידי דבי מר דאית פצימי ולית להו מזוזתא I have seen that all the vaulted chambers of your house comprise doorposts but do not have *mezuzot* *ib.* 33b(33)
Geon. expl.: הלחי והמזוזה GC 100:3; Y: פְּצִימֵי *Men* 34a(12).

פציתא n.f. **indemnification** (↓ √1#פצי; cf. Sy ܦܘܨܝܐ deliverance LS 587) sg. כיון דקנו מינהון

בפציתא since they bought from them with indemnification ... *TGHark* 268:28

פצל vb. **to split apart, be forked** (↓ √בצל; Sy ܦܨܠ LS 587, Ma פצל pa. MD 376) **Pe. to branch off:** ופציל לתלתה (the sinew) branches off into three (parts) *HG3* 155:38

Itpe. 1. to split apart, be split: אימא עמרא מפציל כיתנא נמי מפצל על ידי לקותא הוא דמפציל say (that the term בַּד means) wool. It splits apart. Flax also splits apart. It is through beating that it splits apart *Zev* 18b(42) // מבציל *Yom* 71b(29); **2. to be forked, branch off** [MH² הפציל J 1205]: היכא דלא מיפצלי where (the animal's horns) are not forked *Ḥul* 59b(12); תלתא מפצלי לתרי תרי מפצלי לתלתא תלתא three (sinews) branch off into two apiece. Two branch off into three apiece *ib.* 93a(27); ולא אמרן אלא דלא אפצ{י}⟨ו⟩ל זרתא אבל אפצ{י}⟨ו⟩ל זרתא (we only said that they are poisonous) if (their leaves) did not branch apart a span, but if they branched apart a span (there is no objection to them) *Er* 29b(1; Ar [AC 6:393]) [Var: א⟨י⟩ב{י}צול AC ib.]

פצע vb. **to split** (JPA פצע DJPA 442) **Pa.:** מהו לפצועי זתים בשבת is it permitted to split olives on the Sabbath? *Šab* 50b(15)

Itpe. to be split (of the testicles) [denom. < BH פְּצוּעַ־(דַּכָּה) Dt 23:2]: ולבסוף איפציעו *Šeel* 170:12

Itpa. to be split open: איפצע מוחיה his skull was split open *HG2* 136:82

The mng. of דפצע פצועי *BQ* 23b(10; **MH**[1]) is uncertain [v. comm., ad loc.]

פקד vb. **to retain, command, deposit** (↓ פוקדנא, פיקדא, פקדתא; Sy ܦܩܕ LS 588, Ma פקד MD 376) **Pe.** (a/u) **to retain** [esp. of a liquid]: pass.part. האי דם מיפקד פקיד the blood is actually retained *Šab* 133b(34) [of an infant]; *Ket* 5b(13) [of a virgin]; פקיד ועקיר (the pus) is retained and detached (from the flesh) *ib.* 7a(1) [of an abscess]; משקין מפקד פקידי the liquids are retained (in the grapes) *Pes* 33b(6); *Šab* 123b(4) [of a thorn in flesh]

Pa. 1. to command, order: אנן המן פקדינן Haman commanded us *Meg* 16a(45); *Hor* 13b(50); ופקידנא וקרו יתהון קדמנא we ordered them to read them [i.e. the questions] to us *TGAs42* 93b:7; *IŠGF* 4:13; *Dec* 5:2; *TGHark* 32:9; *ib.* 84:11; 276:15; *SOZ* 72:18; כי היכי דפקידתך באור' just as I commanded you in the Torah *Anan* 28:3; *ib.* 7:13; 12:13; *AnanSch* 26:25; pass.part. כהנים הוא דמפקדי ישראל לא מפקדי priests are commanded (not to marry prostitutes). Israelites are not commanded *Yev* 61b(2); איבעי לך למעבד כדמפקדת you should have done as you were commanded *Yom* 77a(27); **2. to assign:** דכותה מפקיד להו דקשיא מינה לא מפקיד להו he can assign them to similar (work). He cannot assign them to more difficult (work) *BM* 77a(13); **3. to put s.o. in charge [w. על]:** pass.part. עילוי מאי מפקדת what are you in charge of? *Ber* 56a(56); **4. to give a last testament [w. א־]:** שכיב ר' מיישא ולא פקיד PN died without having given a last testament *Ket* 85b(4); *San* 107b(35); איפשר דחיי פורתא אדמפקיד אביתיה it is possible that he will live a bit until he gives a last testament concerning his household *AZ* 12b(15); *Giṭ* 70a(8); *HP* 53:12; *ib.* 119:23 [↓ פקדתא mng. 1]; *TGHark* 268:24

Af. to deposit (money, objects of value, etc. for safekeeping): ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה a certain man who deposited money with another *BM* 42a(47); *ib.* 36a(39); *BQ* 62a(36); *ib.* 117b(22); *Ket* 85b(1); *Švu* 45b(27); pass.part. דאבוה דשמואל הוו מפקדי זוזי{ה} דיתמי גביה money of orphans was deposited with PN's father *Ber* 18b(42; **P**)

Itpe. w. **דינא to be decreed of judgment:** זימנין דמיפקיד דינא עליה ומידחי sometimes judgment is decreed upon him, and he is rejected *AZ* 4b(35); *Šab* 32a(13); *Soṭ* 21a(7)

Itpa. 1. to be commanded: אשבת איפקוד אתחומין לא אפקוד they were commanded concerning the Sabbath, (but) they were not commanded concerning the Sabbath limits *Šab* 87b(4); *San* 56b(36); פקודי לא מיפקדא she is certainly not commanded *Soṭ* 21a(33); *Yev* 64b(16); *San* 57b(21); לא מיפקדנא ועבידנא מצות I am not commanded, but I observe the commandments *BQ* 87a(15); *Anan* 81:18; **2. to be given by testament:** איתתא דיריתת ממונא מן בית נשה מימילה כד לא איתפקד בה a woman who inherited (a loan of) money from her family estate of itself

(a loan of) money from her family estate of itself not having been given to her by testament *HP* 53:20

פַּקְדְתָא n.f. **will, order** (↓ √פקד pa.; Ma פאקאדתא #1 order MD 362, Sy ܦܘܩܕܢܐ LS 589) **1. will, testament:** sg. שטר פקדתא *Giṭ* 50b(23); *SŠHai* 8b(16) [fol. by the text]; *TGAs27* 28:9; *TGAs28* 30b:19; *ib.* 31:21; pl. וכל פקדאתא דמפקיד all the testaments that (a dying man) makes *HP* 119:23; **2. order:** sg. פקדתא דילה על ביאה His order concerning entering (into the synagogue) *Anan* 22:5

Y: פַּקְדְתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 285).

[**פקולא** n.m. a **type of cloth** (< MH² פקולין של צמר נקי ורך Nid 17a) pl. מאן בעי פקולין דנהמא who needs *p.*-cloth for 'bread'? *Nid* 17a(46; Ar [AC 6:399]) [i.e. to check for menstrual blood before sexual intercourse; ↓ נהמא mng. d]

This is most likely a H word in an A context. Expl. Ar: פשתן נקי pure flax AC 6:390.]

פקוסנא n.m. **resin** (?; etym. unkn.) sg. הנהו מאני דפקוסנא certain vessels (stuck together) with resin *AZ* 33b(18; **JP**[1])

Geon. expl.: מאני דפקוסנא כך הוא לשון מדוקדק ופירושו כלים מדובקים בפקונסא! ובטיית אללך ;מאני דשדו TGHark 23:16, i.e. لك; פקוסנא ליה בנורא ולא פקעי שדו ליה במייא ופשרין HG3 273:36; Y: פְּקוֹסְנָא *AZ* ib.

פקח vb. **to be beneficial** (↓ פיקח, פקיח; Sy ܦܩܚ pe., pa. LS 589) **Pa. to make s.o. better:** חמרא וריחני פקחין wine and spices made me better *Yom* 76b(17; **L**) // *San* 70a(35) // *Hor* 13b(17); pass.part. חלמא טבא לדידי מפקחא לי a good dream is beneficial to me *Ber* 55a(50; **F**) [cf. Sy: ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ it would be better for him Lk 17:2]

פקטי n.m.pl. **froth** (perh. < πηκτός congealed Lehnw 475; MH פקטים J 1208) פקטך מאי אעביד לך what should I do with your froth? *BM* 40b(41)

פקי ↓ √פקע #1 vb.

פַּקִּיחַ adj. **skilled, wise** (↓ √פקח; cf. Sy ܦܩܝܚ expedient LS 589) sg.f. איתתא דידי פקיחא טפי my wife is more skilled (and does not need a midwife) *BQ* 59a(42) [cf. TA חַכִּימָן אִינִּין TO Ex 1:19, H חָיוֹת הֵנָּה]

Y: פְּקִיחָא *ib.*

פְּקִיעַ ↓ בקיע adj.

פקיר ↓ √פקר #2 pe., pass.part.

פקס vb. **to remove hair or outer skin from a vegetable, trim** (< ποκίζειν Lieb, TK 2:671; MH פקס #3 LNVTH 286) **Pa.:** אנן מפקסינן {ד}⟨ו⟩אכלינן we trim the vegetable and eat *Beṣ* 13b(35); מדאתחיל לפ{י}קוסייהו from the time that he began to trim the vegetables *BM* 88b(12; **Es**)

פקע #1, פקי vb. **to rupture, split, cease, cancel, confiscate** (↓ אפקעתא, פיקעא, פקעתא, פקתא; Sy ܦܩܥ LS 590, Ma פקא MD 376) **Pe.** (a/a) **1.** intr. **to split, rupture, burst:** a. containers: ההיא חביתא דפקעה לאורכה a certain jug which split along its length *AZ* 60b(1) [Var: דפקעאי HGP 56b:37]; *Pes* 110b(6); *Ḥul* 105b(44); *Šab* 42b(31) [↓ גולפא #1]; *BM* 40a(45) [↓ כדא]; *AZ* 33b(20) [container glued with resin; ↓ פקוסנא]; b. trees: פקע ארזא מתחותיה the cedar split from under him *MQ* 28a(48) // *Mak* 10a(33); *BM* 20b(6); *San* 101a(33); c. people, demons: פקע' ומתה she burst and died *Ned* 50b(20); צוא פרחא ופקע שידא the caper shrub dried up, and the demon burst *Pes* 111b(19); ניפקא כי ארזא may he burst like a cedar *Bo* 6:11; d. parts of the body: תחתאה אגב רוככיה מפקע פקע the lower (membrane) will certainly split because of its softness *Ḥul* 56a(17); עינא דחזיא לכו בבישותא ליפקע ... פקע עיניה may the eye which looks at you with wickedness rupture. His eye ruptured *AZ* 65a(20); *ib.* 28b(36); *Giṭ* 69a(5); פקע כריסיה ונפק מעייניה his stomach burst, and his intestines spilled out *Ḥul* 56b(56); d. other objects: פקע עסקיה כרומנא his merchandise will burst like a pomegranate *Ber* 56a(37; MGG 704:13); פקע טורא the mountain split *Giṭ* 68b(27) [Var: ופקי טורא SM 77:10; cf. Ma: טוריא פקא מנה MD ib.]; **2.** tr. w. ־ב **to split, rupture:** והלילא פקע באגרא (the din of) the *Hallel* split the roof *Pes* 85b(34); **3. to cease, be canceled:** לבתר דפקעא ליה קדושתיה after its sanctity ceased from it *Men* 102a(32); *Er* 36a(39); *Yev* 56a(46); *Ket* 106b(12); *Ḥul* 139a(20); משום דאחמיץ פקע ליה איסוריה מיניה did its [i.e. the wine's] prohibition desist from it because it turned sour? *AZ* 29b(45); לא פקע ליה קנייניה his right of possession was not

canceled *Yev* 57a(16); *Men* 70a(18); *Ḥul* 89b(13); *TGHark* 202:32 [↓ תביעותא]

Af. 1. to tear open: מפקע ליה ושקיל ליה he tears it open [i.e. the purse] and takes it *Šab* 92a(1); **2. to cancel, nullify:** אפקעינהו רבנן לקדושיה the scholars (retroactively) nullified his betrothal *Pes* 21b(10; **C**); *Ket* 3a(8); *Giṭ* 73a(11); *Yev* 46a(3); דאת⟨א⟩' שביעית אפקעתיה the Sabbatical year came (and) canceled it [i.e. the debt] *Švu* 48b(31); שביעית מי מפקעא ארעא does the Sabbatical year nullify (the lease of) a field? *BM* 109a(13); ואתאי חליצה אפקעתה לזיקה the *ḥaliṣa* came (and) nullified the connection *Yev* 53a(1); עבד דכל יומא ויומא מפקע ליה ממצות' every single day that the slave (is in the possession of the pagan) he abrogates him from the religious commandments *Giṭ* 44a(43) // *Bek* 3a(9); *Nid* 47a(8); **3. to release from the need of redemption:** בן חדש דאפקע ליפקע פחות מבן חדש דלא אפקע לא ליפקע a month old (Levite) who released (an Israelite) from the need of redemption should be released himself. A (Levite) less than a month-old who did not release (an Israelite) should not be released himself *Bek* 4a(22); **4. to exempt:** איכא גברא ביהודאי דקא מפקע תריסר אלפי גברי שית ירחי בקיטא ושית ירחי בסיתוא מכרגא there is a man among the Jews who exempts twelve thousand men from the poll tax six months in the summer and six months in the winter [i.e. for the entire year] *BM* 86a(8; bef. corr.) [F¹: דקמבטל]; **5. to confiscate:** בי דינא אלימי לאפקועי ממונא a court is authorized to confiscate money *BB* 171a(1); *Giṭ* 36b(26); ואי לא מפקענא ל' מינך if not, I shall confiscate him [i.e. the runaway slave] from you *ib.* 45a(11); *BM* 97a(23) [used fig. of intellectual property]; **6. w. תרעא to raise prices arbitrarily** [↓ תרעא mng. 2]: לאפקועי תרעא *BB* 90a(19); *Men* 77a(23)

Itpe. to be released from the need of redemption: *Bek* 4a(22) [v. Af., mng. 3]

פקע #2 vb. **to be known** (↓ בקיע) **Af. to make known:** מעיקרא במאי אפקעינהו בדיסקי initially, in what way did they make them [i.e. their signatures] well-known? Through documents *Giṭ* 36a(27; **As**)

פקעתא n.f. **enforced idleness** (↓ √1 פקע# af., mng. 5) sg. שכר פקעתה payment for her enforced idleness *Ket* 47a(12; **V⁵**)

Y: פְּקָעְתָהּ *Ket* ib.(BAYTN 184).

פקפק vb. **to make light of** (cf. MH פקפק to shake and loosen LNVTH 287) **Pal.:** לפקפוקי בלולב to make light of the *lulav* *Suk* 43b(10; **M²**)

פקר #1 vb. **to declare ownerless, renounce ownership** (↓ אפקרותא #1, הפקירא; MH פקר/בקר hif. LNVTH 289) **Af.:** דמפקר להו אפקורי because he declares them completely ownerless *Šab* 18b(3); *BQ* 31b(16); *Er* 93a(23); *Ned* 45a(1); *BQ* 20b(8); אפקרו זיתיא לחשיכיא renounce ownership of the olive orchards to the evildoers(?) *Suk* 44b(27); *BQ* 30b(41) [↓ חושלא #1]; *MQ* 12b(43); בי גזא דאהרן אפקורי אפקריה רחמנא לגבי אחיו הכהנים the Merciful One has declared Aaron's treasury completely ownerless with regard to his priestly brethren *Yom* 51b(10); *BM* 68b(40); מגו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני since if he wishes he may declare his property ownerless and become poor *Er* 31a(28) // *Suk* 35b(19) // *Ber* 47a(42) // *Ned* 84b(10); כי אפקריה אדעתא דאריא אפקריה אדעתא דכולי עלמא לא אפקריה he only declared it ownerless with regard to the lion. He did not declare it ownerless with regard to everyone (else) *BQ* 116a(31); אפקורי אפקריה רחמ' לזרעיה Scripture declared their progeny completely ownerless [i.e. they are legally fatherless] *Yev* 98a(9); *HP* 45:2; pass.part. לכולי עלמא מפקר לך לא מפקר it is declared ownerless for everyone except for you *BM* 30b(21)

Itpe. to be declared ownerless: הא מיפקרי וקיימי they are, in fact, in an ownerless state *Giṭ* 47a(41); *ib.* 45

Lit: S. Friedman, Sidra 12 [1996] 123+.

פקר #2 vb. **to be irreverent, act promiscuously** (↓ אפקרותא #2; Sy ܦܩܪ to be mad LS 590, Ma פקר #2 MD 377) **Pe. 1. to be irreverent:** במצוה גופיה לא פקר he was not irreverent with regard to the commandment itself *San* 44a(14); *ib.* 38b(34; **F²**); pass.part. מי פקירי כולי האי are they so irreverent? *ib.* 60a(55); **2. w. נפש־ to act licentiously** [cf. MH פקרה עצמה PT San

20b(21)]: כולי האי לא פקר נפשיה he does not act so licentiously *ib.* 44a(19)

Af. 1. to cause s.o. to behave promiscuously: נשיהו ודאי לא מפקרי (the pagans) certainly do not cause their wives to behave promiscuously *San* 82a(41); *Ḥul* 13b(1); **2. w. נפש־ to act promiscuously:** מדאפקר נפשה לגבי ארוס הכי אפקר נפשה לעלמא since she acted promiscuously towards (her) fiancé, she (is assumed to have) acted promiscuously in this manner towards everyone else *Yev* 69b(42); *Soṭ* 10b(41)

Itpe. 1. to behave irreverently: אי מיתפקר בשליחא דבי דינא if he acts irreverently towards the messenger of the court *MQ* 16a(11); ההוא טבחא דאיתפקר ביה ברב טובי בר רב מתנה a certain butcher who acted irreverently towards PN *ib.*(27); ההוא דאתפקר מן דינא one who acted irreverently concerning the law *Anan* 16:23; **2. to act promiscuously:** נשייהו ודאי לא מיפקרא their wives will certainly not act promiscuously *San* 82a(41; **K**)

פְּקָתָא n.f. **open area, plain** (< פקעתא*; ↓ √1 פקע#; Sy ܦܩܥܬܐ valley, broad expanse LS 590, Ma פאקאתא pl. MD 362) a. general: sg. מאן דמצלי בפקתא one who prays in an open area *Ber* 34b(52; **FOHP** ib. 49:2]); דמזמין לה לכולה פקתא he prepares (the earth) of the entire open area (to cover the blood) *Ḥul* 31a(7); b. sg. in GN פקתא דערבות the Plain of GN [cf. Sy ܦܩܥܬ ܕܘܪܐ Dan 3:1; ܦܩܥܬܐ ܕܡܕܒܪܐ 1Chr 5:8; v. PSm 3222]: *Ber* 54a(36); *ib.* 39; *MQ* 15a(37); *Naz* 43b(4; **V²**); *Ḥul* 107a(1; **V¹²**)

Geon. expl.. חוצה לעיר או ברחוב OHP Ber ib.; Lit: Nöld, MG 58²; Y: פְּקָתָא *Ber* 54a(36; BAYTN 188).

פרא n.m. **a clean fish whose head is similar to that of an unclean fish** (etym. unkn.) sg. פרא ופלמודא *AZ* 40a(8; TGHark 23:31, Ar [AC 6:348, s.v. פלמוד]) [but F¹: בארא]

Geon. expl.: פרא ופלמודא הראשון בריש והשני בדלת והן שני מינין מן הדגין בבבל וראשיהן דומין לראשי דגים טמאים TGHark ib.; Lit: Fauna 9.

פְּרָגָא n.m. **gift** (< MP *pārag* #2 CPD 64; ↓ דרון) sg. קא משדרנא פראגא למלכא I am sending a gift [i.e. a bribe] to the king *San* 109a(4; MGG 238:9[Var]) [Var: פרג GŠ 400b:6; פרג{ל}⟨א⟩ **He**; דורון **M** (v. MGG ib., l. 7)]

Lit: M. Sabato, Tarbiz 65 [1996] 509+; id., YM 150+. The rdg. כרגא ib.(KSM 19:2,Ed) is a corruption based on this more common word in JBA [↓ כרגא].

פרגודא n.m. **attendants(?)** sg. *Bo* 78:14

Mng. very uncertain; v. the discussion in AMB 210.

פרד vb. **to spread apart, fade, crack** (Ma פרד #2 to break through MD 378, Sy ܦܪ̈ܕ to crumble, break into pieces, ܦܪܕ to flee LS 593) **Pa. 1. to spread apart:** וצריך לפרודא he must spread it apart [i.e. the threads of the ציצית] *Men* 42a(9); **2. to crack, crumble:** pass.part. ס{י}מ⟨י⟩די כיון דידעינן דפרידן ולא קאררן על עופא since we know that (the pastes of) *s.*-flours are cracked and do not stick together on the fowl *OHT Pes* 84:24; 13; שתיתא דפרי{ר}⟨ד⟩א crumbled *š.*-porridge *HG1* 97:87; *ib.* 88

Pa. to crack: pass.part. בסמידא דמיפרד with (a paste) of *s.*-flour which is cracked *Pes* 74b(7; Ar [AC 6:69], Šeel 81:26) [v. infra]

Itpa. 1. to be spread apart, separated: דאיפרוד איפרודי (the leaves of the *lulav*) were entirely spread apart *Suk* 32a(9; **M²**) [expl. MH נפרדו ib.]; *HP* 32:7; לאיפרודי מן הדאדי to be separated from each other *TaS* 583:2; **2. to fade:** ואיפרוד חזותא (the dye's) color faded *Men* 43a(10); *ib.* 15!

Expl. Ar: בסמידא דמיפרר פי' ר"ח מלש' פירורין ואנו שונין דמיפרד בד' מלשון ויפרדו AC ib.

פרדא* n.m. **hard-packed manure** (phon. var. of ↓ פרתא #1) sg. וקורין אותו בלש' ארמית פ{דר}⟨רד⟩א *Nid* 28a(11; Ar [AC 6:299, s.v. פדרא]) [acc. to Geon. comm.]

Expl. Ar: מקום שמעמידין בו צאן בימות הגשמים ומטילות זבל הרבה שם ונופלין עליו גשמים ומימי רגליהם ודשות אותו יום אחר יום והוא נדבק ונעשה עבה ... AC ib.

פַּרְדֵּיסָא n.m. **orchard, vineyard** (< Akk *pardēsu* garden, orchard AHw 833 < OP *paridaida-* pleasure garden HAp 137; ↓ כרמא; TA פַּרְדֵּיסִין pl. TJ Jud 4:5, Sy ܦܪܕܝܣܐ LS 593, Ma פארדיסא, פארדאסא #1 MD 363) **1. orchard:** sg. ר' שמעון בן לקיש הוה קא מינטר פרדיסא PN was guarding an orchard (of fig trees) *MQ* 17a(39); **2. vineyard:** sg. ההוא גברא דקביל פרדיסא מחבריה בעשרה דני חמרא a certain man who leased a vineyard for ten

vats of wine *BM* 106b(34); ההיא חצבא דחמרא דאשתכח בפרדיסא דערלה a certain pitcher of wine that was found in a vineyard of *ʿorla BB* 24a(28); רב יוסף הוה ליה ההוא קרנא דפרדיסא רפיק ליה טפי ריפקא ודרי מיא על חד תרין PN had a certain corner of a vineyard. He used to hoe it very much, (and it produced wine) which could be diluted with twice as much water *Men* 87a(22); *BM* 103a(18); *BB* 151a(39); הנהו דקלי אמצרא דפרדיסא דרב יוסף certain date palms on the border of PN's vineyard *ib.* 26a(28) [v. ib. 30]; 12a(29); *BQ* 113b(32); ר' ינאי הוה ליה ההוא פרדיסא דימטא בחולא דמועדא קטפיה PN had a certain vineyard which ripened on the intermediate days of the holiday, (and) he picked it *MQ* 12b(41) [↓ √קטף pa., mng. 1]; *BM* 92a(30) [v. ib. 25]; *ib.* 73a(18) [v. Rashi]; פירי דפרדיסא fruit of a vineyard *Šeel* 117:29 [≠ פירי דשאר אילני]; *ib.* 79; pl. פרדיסי ובוסתני vineyards and gardens *ib.* *BM* 39b(40); *BB* 61b(41); *MQ* 12b(42); *BM* 103a(20); תלתא בפרדיס' a third (part) in a vineyard *BB* 167a(17) [in a writ]; *Ket* 95b(2); *BM* 72a(29) // *BB* 40b(7; Marg); *HG3* 396:19; *ib.* 397:35

While the original mng. of this word in OP was 'garden', in JBA it almost exclusively means 'vineyard', a mng. already found in NB, through which the word was borrowed into A [v. M.A. Dandamaev, AcIr 23(1984) 113+]; cf.: *pardēsa ana karāni* a vineyard [lit. orchard for wine] CT 22:198,16 [for this rdg., v. AHw 833]; Lit: Tel 108; Beer, BA 87[14]; Voc: פְּרְדֵּיסָא HGP 2a:28; Y: פַּרְדֵּיסֵי VTM 92; פַּרְדֵּסָא *BB* 12a(37; BAYTN 240).

פרדיסקא n.m. **chest** (< πυργίσκος Lehnw 480; Sy ܦܘܪܓܝܣܩܐ LS 594, Ma 2# פארדאסא coffer MD 363) pl. דמיתו פרדיסקי בהדיהו they bring chests with them *AZ* 65b(6; **J**)

Lit: S. Fraenkel, ZA 9[1894] 8; Y: פַּרְסְדִיקֵי *AZ* ib.(BAYTN 300).

פַּרְדַּכְשָׁא, pl. **פַּרְדַּכְשָׁנֵי** n.m. **a certain official** (etym. uncertain) sg. קרחה בביתיה פרדכשא ליהוי the ... in his house (wants) to be a *p.*-official *Meg* 12b(41; **G**); אזל נקט נפשיה ⌜כפרדכשא⌝ he went (and) disguised himself as a *p.*-official *AZ* 18a(51; **J**); ההוא פרדכשא דרתח מלכא עליה a certain *p.*-official with whom the king was angry *Šab* 94a(28; **M**) [Var: פרכשתא{י} Ar (OHP ib. 55:23)]

Lit: Geig, AAC 336, rejects all prev. etyms. as entirely w/o basis and proposes < MP *par* above + **dahša* guard [cf. Sy [illegible] guard LS 149, Armen *dahič*], i.e. an official above the rank of guard; Shaked, EIr 260, suggests perh. < MP **pardakkaš*, lit. one who draws the curtain; Y: פַּרְדַּשְׁכָּא *Šab* ib.(BAYTN 301).

פרדכת n.m. **(uncertain)** sg. פרדכת מסייע מתא the *p.*-official assists the town [i.e. he is not exempt from civil duty] *BB* 55a(18)

Lit: Geig, AAC 336, rejects all prev. P derivs.; Y: פַּרְדְּכַת *BB* ib.

פרדס vb. **to finish** (< MP *pardāz-* [pres. stem of *pardāxtan*] to strive, be accomplished CPD 64) **QuadRef.:** כד מיפרדס מן עסיקות טומאה when he finishes (dealing with) matters of impurity *Anan* 25:11

Expl.: פרדס פרדאכתן מיפרדס SMel 70:873, i.e. NP *pardāxtan* to finish PED 240; Lit: Eps, StI 81.

פַּרְדַּשְׁנָא n.m. **a gift in return for another gift** (< MIr **pād-dāšn* [w. dissim. to *-dd-* > *-rd-*; cf. MP *pādāšn* [*p'td'šn*] reward CPD 62]; ↓ 1# דשנא) sg. האי דשנא להאי פרדשנא is this gift deserving of this return gift? *San* 94b(36); pl. הני פרסאי משדרי פרדשני להדדי the Persians send gifts to one another in return *AZ* 71a(17; **J**); שדר נמי פרדשני ולא גליא ליה he also sent gifts in return but she did not reveal (her real identity) to him *Meg* 13a(49)

Geon. expl.: מה ענין זה לזה פרעון זה לפעולה זו TGHark 144:31; TGWeisz 81:18; Lit: Geig, AAC 336; Tel 109; Y: פַּרְדַּשְׁנָא *San* ib.(BAYTN 303).

פרהבא n.m. **(uncertain)** sg. מילא פרהבא *p.*-type fine wool *Nid* 17a(41)

Lit: Geig, AAC 337, rejects all prev. derivs.; Tel 110; Lehnw 480; Y: פַּרְהֲבָא *Nid* ib.

פרהגבנא ↓ פהרגבנא n.

פרהדיא, פרחדיא n.m. **mill, crushing apparatus** (etym. unkn.) sg. וטחנו בך קשיאתא בפרהדיא דדהבא they will make you crush (date) stones in a golden mill *Ber* 56a(4)

Geon. expl.: ארחא OHP ib. 105:18, i.e. الرَّحَى hand mill. Lit: Geig, AAC 337, rejects Fl's P deriv.

פרהז vb. **to avoid, keep away** (< MIr **parhēz* [metath. < *pahrēz-*, present stem of MP *pahrēxtan* #1 CPD 64; cf. NP *parhez* PED 246]; Ma פרהז keep s.o. away MD 378) **Quad.** w. נפש־ מ־ **to avoid:** וצריכה לפרהוזי נפשה משיכנא she

must avoid slime *HP* 137:21 = *HG3* 346:70; מיבעי ליה לפרהוזי נפשיה is he required to avoid it [i.e. slander]? *Šeel* 146:27(Ar [AC 6:415])

P expl.: פרהיז כרדן פרהוז(י) *parhez kardan* to abstain SMelG 75; Lit: Eps, StI 127; Geig, AAC 338. In IMS 2:49, the rt. ܦܗܪ deriv. < *pahrēz-*, present stem of *pahrēxtan* #2 to protect [CPD 64] occurs, and it should be kept separate from the present rt. [contra Gignoux, IMS 43].

פַּרְהֶסְיָא n.m. **public matter** (< παῤῥησία Lehnw 481; ↓ √פרסם; Sy ܦܪܗܣܝܐ, etc. LS 602, s.v. ܦܪܗܣܝܐ) sg. a. general: והא אסתר פרהסיא הואי was not, in fact, Esther('s marriage to Ahasuerus) a public matter? *San* 74b(11); *ib.* 2; הא מתנתא תהוי פרהיסיא ולא טמירתא this present will be a public matter and not a hidden thing *TGHark* 35:6; *ib.* 18

– **בפרהסיא** adv. **in public** (Sy ܒܦܪܗܣܝܐ LS 60s, mng. 5) *San* 26b(38); *TGAs42* 5:32; הא בצינעא הא בפרהסיא this is in private, that is in public *Ber* 5b(15); *ib.* 55a(25); *Giṭ* 38a(47); *BM* 46b(31); *San* 26b(37); *AZ* 27b(28); *Ara* 16b(1)

Y: פַּרְהֶסְיָא *Ber* 5b(15).

פרווא n.m. **an unclean bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(33)

פַּרְווֹנְקָא n.m. **guide, messenger, precursor** (< MIr **parwānak* [cf. MP *parwānag* guide, leader CPD 65]; Sy ܦܪܘܢܩܐ LS 594, Ma פארואנקא messenger, guide MD 363, > Arab فَرَانِق PLAr 206) **1. guide:** sg. שבקתך הדא שעתא {{מלו בך}} ⟨ו⟩שויוך פרונקא I left you at that time, and they made you into a guide *Suk* 48b(20) [**M**²: ⟨ו⟩שויוך פרונקא]; אפלו בפרוונקא נמי לא קבלינ{הו}⟨וה⟩ we did not even accept him [i.e. Metatron] as a guide *San* 38b(47); **2. messenger:** sg. קריאנא דאיגרתא הוא ליהוי פרוונקא let the reader of the letter be the messenger (who delivers it) *San* 82a(55) // *ib.* 96a(50) // *BM* 83b(32) [prov.]; **3. precursor:** sg. האי אישת' אי לאו דפרוונק' דמלאכ' דמיתות' הי' were fever not a precursor of the Angel of Death (it would be beneficial) *Ned* 41a(40); האי סימטא פרונקא דאישתא היא a scratch in the skin is a precursor of fever *AZ* 28a(41); *ib.* 39

Expl. RaḤ: תייר San ib. [mng. 1]; Geon. expl.: פרונקא דמלאך המות היא כלומר שלוחו של מלאך המות הוא TGAs28 162b:1 [mng. 3]; Lit: Geig, AAC 338; Tel 111; ISK 98 [< Parthian]; Y: פְּרְוָנְקָא *San* 38b(47; BAYTN 302).

פְּרָווָרָא, פרוארא n.m. **environs (of a city;** < MP *parwār* CPD 65) pl. פרווארה *BB* 122b(7) [w. ref. to וְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר וְאֶת־חֲצֵרֶיהָ Jos 21:12]; בבל וכל פרוארהא נהוג כרב נהרדעא וכל פרווארהא נהוג כשמואל GN and all of its surrounding areas followed the practice of PN. GN$_2$ and all its environs followed the practice of PN$_2$ *Ket* 54a(30)

Lit: Ros, Ben Ḥayyim Vol 509+; Geig, AAC 334; Tel 113; Y: פְּרְוָארֵי *Giṭ* 8b(1; BAYTN 230).

פְּרוֹחַ adj. **flying,** n. **flying insect,** pl. **loose hair** (↓ √פרח; Sy ܦܪܘܚܐ bird, flying LS 595) **I.** adj. **1. flying:** sg.m. רוח פרוח flying spirit *Bo* 48:7; **II.** n. **1. flying insect:** pl.m. רב פפא באלי פרוחי PN used to chase away flying insects *Nid* 17a(9; Ed) [V⁵: פרחי]; **2.** pl.m. **loose hair:** *Šab* 57b(39) [↓ כליא]

Geon. expl. [mng. II.1]: יבחושין HG3 196:40; Y: פְּרוֹחֵי *Šab* ib.(BAYTN 209).

פְּרוּטְתָא, abs. **פְּרוּטָא,** pl. **פְּרוּטֵי** n.f. ***peruṭa*, a small coin** (< MH פְּרוּטָה Yeivin, BV 917) sg. ושמע' לית ליה קרנא חדא פרוטא NN does not have capital of a *peruṭa TGHark* 272:2; pl. ארבעין ותמניא פרוטי forty-eight *peruṭot Kar* 10b(25)

Y: פְּרִיטֵי *Kar* ib.

פרומא, פרמא n.m. **a small vessel** (↓ פורוזמא; cf. Sy ܦܪܡܐ censer LS 598) sg. פרומא דשיכרא a small *p.*-vessel of *š.*-beverage *Qid* 52b(13) [Var: פרוזמא דשיכרא Ar (AC 6:419)]

Geon. expl.: כלי קטן ועדיין קורין בבבל לכלי קטן פרמא OHP ib. 216:9; expl. Ar: כלי מלא שכר AC ib.; Y: פְּרוּמָא *Qid* ib.(BAYTN 70).

פְּרוֹמָאָה n.m. **burglar** (lit. one who breaks through; ↓ √פרם; Sy ܦܪܘܡܝܐ PSm 3266) pl. והאידנא דשכיחי פרומאי now that burglars are common *BM* 42a(32)

Y: פְּרוֹמָאֵי *BM* ib.(BAYTN 325).

פרונקא, פרנקא, פראנקא n.m. **rag** (cf. Sy ܦܪܢܩܐ piece of cloth LS 605) sg. וצייריה לפומיה דכובא בפרונקא he tied the opening of the drinking bowl with a rag *AZ* 30a(37) [Var: צרייה בפרנקא Ar (AC 6:433)]; עד דסליק מיא עילוי פרונקא ושאתי until the wine came up above the rag, and he drank *ib.* 38; *Šab* 139b(41); *ib.* 48a(10)

Expl. Ar: חתיכה של בגד ועשוייה לכסות בו מים או יין שבכלי AC ib. The Ar always reads פרנקא and RaḤ פראנקא.

פְּרוֹסְבּוֹלָא n.m. ***prosbol*, a declaration made in court to the effect that the Sabbatical year law will not affect a loan** (< προσβολή GLLT 154; ↓ פורסא 1#; JPA פרוזבול DJPA 444) sg. *Giṭ* 36b(28; Ed); *ib.* 37a(4; MGD 311:11)

For the pop. etyms. offered for this word, see the discussion in GLLT ib.; Y: פְּרוֹסְבְּלָא *Giṭ* ib.(BAYTN 309).

פרוסתקא n.m. **(uncertain)** sg. ואדרו פרוסתקיה *San* 109a(46; MGG 310:13)

פרורא n.m. **glue** (↓ √פרר; cf. Sy ܦܪܘܪܐ porridge LS 591) sg. פרורא דאשכפי shoemakers' glue *Pes* 42b(25; **C**) [expl. MH קוֹלָן שֶׁלַּסּוֹפְרִים Mib. 3:1, but more exactly קולן שלרצענין ib. 29]; *ib.* 28; 29

Y: פְּרוּרָא *Pes* 42b(25; BAYTN 142).

פרותא, pl. **פרוותא** n.f. **harbor, riverbank, market** (< *פרועתא; cf. Arab فُرْضَة port Wehr 706, BH מִפְרָץ harbor HAL 585) **1. harbor:** sg. *HG3* 360:70 [gloss for נמיל Nid 67a(1)]; pl. פרוותא דמשמהיג the harbors of GN *RH* 23a(36; **O**,Ar [AC 6:416]); *Yom* 77a(46; **M**,Ar [AC ib.]); **2. w. נהרא riverbank(?):** sg. וחאפי [פ]רותא דנה' טינא וכי נחתן בפרותא דנהרא מכלכלן כרעוהי בט[ינא] clay covers the riverbank, and when (the women) go down to the riverbank (to immerse themselves), their feet become fouled with clay *OHT Šab* 64:10; **3. pl. market:** פרואתא דבלשפט the market of GN *BM* 73b(39); *BB* 98a(26); *Ḥul* 95b(6; **V**[11])

Lit: Löw, WZKM 25 [1911] 193; on GN משמהיג, an island in the Persian Gulf bet. Bahrain and Oman; cf. Sy ܡܫܡܗܝܓ, ܡܫܡܗܝܓܝܐ [PSmSup 192] < MIr *māšmāhig*, NP *māšmāhī*, v. Fl, TMW 3:320; Geig, AAC 272; Y: פְּרוּתָא *Ḥul* 95b(6; BAYTN 192).

פְּרִזוֹמָא n.m. **apron** (< περίζωμα Lehnw 487; Sy ܦܪܝܙܘܡܐ, ܦܪܝܙܘܡܐ LS 594) sg. פירזומא דאינשי ביתיה his wife's apron *Men* 43a(28) // פרזומא *Suk* 11a(37; **E**[2])

Y: פִּרְזוּמָא *Suk* ib.(BAYTN 212).

פרזל vb. **to shake, struggle** (< פזל [?]) **Quad. to shake:** ולפרזיל ליה ולידרייה let him shake it and scatter it *Šab* 66b(41) [Var: ולברזוליה Ar (AC 2:189)]

QuadRef. to struggle(?): כי איתער הוה קא מיפרזל when he woke up he was struggling *Giṭ* 68a(51; **M**)

Lit: TMW 4:228.

פַּרְזְלָא n.m. **iron, iron blade** (Sy ܦܪܙܠܐ LS 594, Ma פארזלא MD 364, TA בַּרְזְלָא TO Dt 8:9) **1. iron:** a. general: sg. טורא רב"ה' דפרזלא a great mountain of iron *Bo* 78:13; *ib.* 21:10; פרזלא הנדואה steel *AZ* 16a(9) [lit. Indian iron, used for weapons; cf. MH²: סייף הינדוי TanḥB Dt 6 and v. note infra]; b. objects: sg. נגרי דפרזלא legs of iron *Ber* 41b(14); זממא דפרזלא an iron nose-ring *Šab* 51b(18); סיכתא דפרזלא an iron spade *Anan* 31:15; סכינא דכולה פרזלא a knife (made) entirely of iron *Šab* 67a(9); *ḤM* 44:19; גזירי דפרזלא iron shears *BQ* 81b(28); מסרקי דפרזלא iron combs *BM* 86a(22); *Giṭ* 57b(11) // *San* 96b(29); קולפא דפרזלא an iron club *Ber* 58a(47; **P**); שושילתא דפרזלא a chain of iron *Bo* 48:4; סדנא דפרזלא an anvil of iron *ib.* 78:5; 2:1; 29:4; נרגי דפרזלא דשליט בפרזלא axes of iron which has power over (other) iron [i.e. can break it] *San* 96b(8); *SŠHai* 6a(6); *ib.* 11a(10); **2. iron blade (of a knife, ax):** sg. *Yev* 76a(25) // *Ḥul* 77a(25) [↓ זרף 1# pe.]; קל פרזלא the sound of an iron blade *Šab* 66b(14); מחתא דפרזלא a wound (caused) by an iron blade *ḤM* 39:11; pl. פרזליהי בנורא וקתיהי בטינא (he puts) their [i.e. the knives'] iron blades into the fire while their handles (are encased) in clay *Pes* 30b(17); **3. iron manacles:** sg. ונאפיל ביה פרזלא iron manacles were placed upon him (in prison) *Anan* 37:6; **4. iron tool:** sg. *OHT Šab* 126:8 [used to examine an infant]

Lit: Löw, Fauna 182+; cf. Sy: ܦܪܙܠܐ ܗܢܕܘܝܐ ܗܘ ܦܘܠܕ PSmSup 275, i.e. فُولَاذ; GeonH ברזל הינדוי RaḤ AZ 23b(18); ברזל הנדי OH San 504:23; Y: פַּרְזְלָא *Šab* 67a(9; BAYTN 221).

פרזם vb. perh. **to press out** (↓ פורזמא; Ma פרזם to divide, breach MD 379) **Quad.:** אפרזמינהו למיא מיניה I shall press the water out of it *Giṭ* 69a(?; Ar [AC 6:419])

פרח vb. **to fly, depart, flutter** (↓ פירחא, מפרחיתא, פרוח, פרח, פרחא, פרחתא; Sy ܦܪܚ LS 594, Ma פהר [metath.], פרא 2# MD 366, 377) **Pe. (a/a) 1. to fly:** ושחט ביה עופא בהדי דפרח he slaughtered a bird with it [i.e. an arrow] while it was in flight *Ḥul* 30b(39); חזאי תרין יוני דפרחן I saw two doves that were flying *Ber* 56b(20); *Šab* 54b(21); *BB* 20a(24); *ib.* 74b(15); *Ḥul* 53b(13); ציפר גפא דפרח באווירקיעה [= באויר רקיעה] a winged bird which flies in the air of the sky *Bo* 133:4; חזו דקא פרח אסא מהאי פוריא להאי פוריא they saw a myrtle branch flying from one bier to another *Nid* 37a(3); עורבא פרח a raven flew by [i.e. the statement he made is irrelevant] *Beṣ* 21a(9) // *Ḥul* 124b(34) [↓ עורבא]; כי היכן דפרח ומסגי על ארעא so that (the fowl) can fly and walk on the ground *Anan* 55:14; **2. to palpitate, vibrate:** פרח ליבא his heart palpitated *Giṭ* 69b(13) [↓ פירחא]; פרח ליבי' כי ציפר' his heart will palpitate like (the fluttering of) a bird *Ned* 54b(21) // *Mei* 20b(21); כיון דקא אתי זיקא פרח ושדי ליה when the wind comes, (the *leḥi*-stake) vibrates and throws it down *Er* 8a(27); **3. to depart:** אזמון עליהו במקומן פרח זימון מיניהו (if) they had counted them for a quorum in their place, (the obligation of) a quorum had departed from them *Ber* 50b(3); דלא פרח צימרה its heat had not (yet) departed *Pes* 55b(25); דלכי מסרחא פרחא לה טומאתה מינה when (the carrion) decomposes its impurity departs from it *Men* 23a(41); *Ber* 50b(8); *Šab* 52b(10); פוקו ופרחו מן אבא בר בריכתא go out and depart from PN *Bo* 120:37; *ib.* 58:11; פרח רוחה she fainted [lit. her breath departed] *Ket* 62b(42)

Pa. 1. to flutter, fly [cf. Sy pa. LS ib.]: חזאיי רוח צרעת דקא מפרחא ליה עילויה I saw the spirit of leprosy fluttering over him *Ket* 61b(9); **2. to carry off:** פרחיה זיקא למוריקא חדתא wind, carry off the new safflower *Pes* 110b(1)

Af. 1. to cause to fly: אפרח עלי בר אווזא cause a duck to fly over me *Švu* 30b(16; **F**[2]); אימא לי' לעילא' אפרחה say to the one on top: "Let it [i.e. the dove] fly away" *AZ* 10a(45); תרתי יוני דאפרח (I saw) that he let two doves fly away *Ber* 56a(42; **F**); **2. to carry off:** אפרחיה זיקא לסדיניה the wind carried off his *s.*-cloth *Šab* 119a(23); אפרחיה זיקא לגלימיה מיניה *ib.* 156b(36; TGHark 207:33)

פְּרָח, פראח adj. **fast-running,** n.m. **flier** (↓ √פרח; *qattāl*-form[?]; cf. Sy ܦܪܚܐ spendthrift LS 594) **I. adj. fast-running:** sg.m. גמלא פראחא a fast-running camel *Mak* 5a(32); **II. n. flier:** m., in phrase ↓ ארחא ופרחא transient guest

Y: פָּרְחָא *Mak* ib.

פַּרְחָא n.m. **caper shrub, caper** (↓ √פרח; Sy ܦܪܚܐ LS 594) **1. caper shrub:** sg. *Ber* 40b(49) [expl. MH נצפה ib.]; טולא דפרחא the shade of the caper shrub *Pes* 111b(8); *ib.* 18; האי פרחא אילנא הוא the caper shrub is a tree *Šeel* 117:86; פירא דפרחא the fruit of the caper shrub *ib.* 90; שותא דפרחא sprouting of the caper shrub *HG1* 95:59; *HP* 190:1; pl. בי פרחי among the caper shrubs *Pes* 111b(17); **2. caper:** sg. צלף דנטעי אינשי אדעתא דפרחא a caper shrub which people plant for the sake of the caper *Ber* 36a(36; **F**); נץ דפרחא the bud of the caper *ib.* 36b(36); pl. תלת קשייתא דפרחי three seeds of capers *Ḥul* 59a(8)

Geon. expl.: ידוע ומנוכר הוא בין בבבל ובין בארץ ישראל הוא צלף והוא נצפה ובלשון ארמי פרחא ובלשון ישמעאלי נקרא אלכבר OHT Ber 85:21, i.e. كَبَر; OHT Giṭ 157:5[1]; TGWeisz 89b:14 [↓ אקמא note]; Lit: Flora 1:324; Eps, StI 124; Y: פַּרְחָא BAYTN 93.

פרחונא n.m. **(uncertain)** pl. ניהוין פרחוני *Bo* 106:9

Lit: Harviainen 14 suggests a P derivation meaning 'exorcist.'

[פרחי ↓ פרוח adj.]

פַּרְחָתָא, pl. **פַּרְחָוָתָא** n.f. **bird** (↓ √פרח; Sy ܦܪܚܬܐ LS 594) pl. פרחותא דישמיה the birds of the sky *Bo* 78:13

פרט vb. **to split, specify** (↓ פרטא, פרטתא, פריטתא; Sy ܦܪܛ to tear away LS 595, Ma פרט to make a breach MD 379, MH פרט LNVTH 291) **Pe.** (a/) **1. split, breach:** a. general: עייל ואת' מרי' דבית' ופרטיה ההו' נואף להוצא ועריק the master of the house entered and came in, and that adulterer breached the fence of palm leaves and fled *Ned* 91b(11); פרט פירטאתא *San* 96b(39; OH San 492:13) [↓ פרטתא]; ועייליה לרישיה ופרטה לשיפתיה (the animal) stuck its head in, and (the foliage) split its lip *Beṣ* 27b(8); pass.part. פריטן סיפוותיה his lips were split *BQ* 117a(49; Ar [AC 6:423]) [Var: הוה פריטא סי"פת"יה GTB2 201:22]; b. in a fig. sense: דלא פרטינן גידירא we do not make a breach in a 'fence' *TGAs28* 192:11 [i.e. we take preventive measures; calque < MH² פרץ גדר J 215]; **2. to specify:** a. general: ודפרטינן חטאיה בצבורא we specify his sins in public *MQ* 16a(15); אית דתאנו כללות ואית דפרטין ומרוחין ופאשטין דומיי דומיי there are some (*Tannaim*) who

learn general rules and some who specify, elaborate, and explain various similar cases *IŠGF* 18:21; ופרטינן פראטי *ib.* 53:12; *TGHark* 118:17; *Anan* 49:13; *ib.* 71:22; b. esp. in Scripture: להכי פרט ביה רחמ' for this purpose the Merciful One specified ... *BB* 143a(33); *Men* 55b(12); *Ḥul* 68b(30); *Kar* 2b(43); מיהדר מיפרט להו למא לי why does (Scripture) have to specify them again? *Mak* 18a(4); האכא פרט ביה רחמנא the Merciful One specified in this case *Anan* 43:8; *ib.* 81:8; *AnanSch* 33:16

Pa. to enumerate: מאן דמפרט חטאיה one who enumerates his sins *Soṭ* 7b(46) [// *Ber* 34b(52); ↓ √פרש pe., mng. 7]

Lit: Eps, StI 52 [mng. 1].

פְּרָטָא, פראטא n.m. **specification, portion** (↓ √פרט; JPA פרט#2 DJPA 446, Sy ܦܪܳܛܳܐ tearing LS 595) **1. specification:** sg. נכתוב רחמנא חד פרטא let the Merciful One write one specification *BQ* 54a(12); *Naz* 35b(10); *Švu* 26a(28); *Zev* 30b(36); בפרטיה מאי קא ממעיט what does it [i.e. the biblical verse] exclude in its specification? *Pes* 95a(35); pl. רבנן דרשי כלאלי ופראטי the scholars expound (biblical verses by the principle of) general rules and particular cases *San* 45b(52) // *BQ* 117b(47) // *Švu* 4b(10); *ib.* 23b(27); 38a(42); *Zev* 4b(35); *Ḥul* 66a(15); כל האני פראטי *MQ* 3b(6); *BQ* 63a(30); *IŠGF* 53:12 [↓ √פרט pe., mng. 2a]; **2. portion:** sg. אלפא ופרטא דחד אלפא a thousand (years) and a portion of a thousand (years) *AZ* 9a(18); ודילמ' פרטא רבה קחשיב בככרי פרטא זוטא לא קחשיב בככרי perhaps (Scripture only) reckons a large portion (of a counting unit) concerning the talents. It does not reckon a small portion concerning the talents *Bek* 5a(47); pl. כללי ביובילי ופראטי בשבועי the 'whole ones' [i.e. the hundreds in the date] as jubilee cycles and the 'portions' [i.e. the remainder] as sabbatical cycles *AZ* 9b(9; TGHark 21:36)

Y: פְּרָטֵי *AZ* 9a(11; BAYTN 44).

פרטתא, פירטתא, פירטא n.m. **cleft, split** (↓ √פרט; Ma פורטא, פורטתא cleft, gaping wound MD 369; cf. Ma ופראט בבאיתא פרוטתא Morgan, Textes, p. 48) pl. ערק ואזל ושדא פרטאתא בביתיה ואיגייר he fled, went, caused a rift in his family [lit. placed a split in his house], and converted *San* 96b(39) [Var: פרט פירטאתא OH San 492:13; שדא פירטא Ar (AC 6:423)] // ושדא פרטאתא *Giṭ* 57b(18; MGN 600:15)

Geon. expl.: פרק פרצות בחצירו ונתגייר OH San ib.; Lit: Eps, StI 52; Y: פּוּרְטִיתָא *San* ib.(BAYTN 201).

פרי vb. **to grow, propagate, bear fruit** (Sy ܦܪܳܐ LS 596, Ma פרא#1 MD 377) **Pe. 1. to grow:** ואי באטרפא הדר פארי if (damage occurred) in the leaf, it will grow again *BB* 18b(11); כל דפארי משרשין דיליה whatever grows from its roots *HGI* 94:36; **2.** w. √רבי **pe. to propagate:** יהא זרעיך כארעא דסדום כסריס וכקלוט וכפירדא דלא פרי ולא רבי כן לא תפרי ולא תרבי בגופיה דפלוניא בר פלוניתא may your seed be like the land of Sodom, like a eunuch, a *qaluṭ*, and a mule, which does not reproduce and propagate. So may you not propagate and reproduce in the body of NN daughter of NN *Šab* 67a(27)

Pa. to bear fruit: כי שרי מידי דאיתי(ו)ה לגרידיה משתית ומפרי פרויי בשביעית אבל ספיחין דבזרא דעלמא הוא דנפי משתית ומפרי פרויי בשביעית ההיא זריעה דשביעית היא ואסיר when is it permitted? Something which exists [i.e. has grown] of itself in the sixth year and actually bears fruit in the Sabbatical year. But aftergrowths of a seed which merely falls in the sixth year and bears fruit in the Sabbatical year is sowing of the Sabbatical year and is forbidden *Pes* 51b(15; **C**)

פְּרִידָא n.m. **pomegranate seed** (Akk *pirindi nurmi* pomegranate seed AHw 866 [in a medical prescription], Sy ܦܪܺܝܕܳܐ, pl. ܦܪܺܕܶܐ grain LS 593, MH² פרידה אחת של רימון PT Ber 10a(14), JPA פירטה DJPA 433) pl. וחמשה (ב)(כ)וני פרידא five measures of pomegranate seed *Giṭ* 69a(32; Ar [AC 6:412]) [ingredient in a remedy for spitting up blood from the lungs]; ובל' רבנן פרידא *GC* 142:15 [w. ref. to הָרִמּוֹן שֶׁפְּרָדוֹ MUqṣ 2:6 and expl. by Arab حَبُّ الرُّمَّان ib. 14]

Geon. expl.: פרידא חב אל רמאן אליאבס OHT Giṭ 155:18, i.e. حَبُّ الرُّمَّان اليَابِس dry pomegranate seed; cf. ܦܪܺܕܳܐ ܕܪܽܘܡܳܢܳܐ حَبُّ الرُّمَّان BBah 1604:13; Lit: Löw, PfI 310; Flora 3:96+; Y: פְּרִידָא *Giṭ* ib.(BAYTN 60).

פריח adj. **(uncertain)** pl.m. סנדלי פריחי *Bo* 78:6

Lit: AMB 207.

***פְּרִיטְתָא**, pl. **פְּרִיטֵי** n.f. **small coin** (↓ √פרט; JPA פריטין pl. DJPA 447, MH פרוטה J 1219) pl. a. general: הוה משתתיפנא בפריטי בהדי אושפיזאי I used to be a partner (in the Ḥanukka lights) with my landlord by means of small coins *Šab* 23a(14); בני רב הונא זבו(י)(ו)ן ההיא אמתא בפריטי PN's sons bought a certain maidservant for small coins *Qid* 8b(7) [≠ ↓ נסכא]; הני פריטי באתרא דסגיאן אינהי טפי חריפן מכספא in a place where small (copper) coins are plentiful, they are more current than silver ones *BM* 44b(11; **F**¹); *ib.* 45a(17); *Suk* 44b(28); b. of various metals: פריטי דכספא *Ket* 110b(49) [silver]; *BB* 165b(44) // *Men* 107a(9); פריטי דדהבא *BB* 166a(1) [gold]; פריטי דנחשא *TGHark* 45:26 [copper]

Y: פְּרִיטֵי *BB* ib.(BAYTN 60).

פְּרִיךְ adj. **broken, refuted** (↓ √פרך pe., pass.part.) **1. broken:** sg.m. דהבא פריכא broken gold *Ket* 67a(34); *BM* 70a(27); *ib.* 32; *BB* 166a(3); *AZ* 10b(7); **2. refuted:** sg.m. קל וחומ' פריכא הוא it is a refuted *a fortiori* argument *Mak* 14a(29)

פריכא n.m. **type of demon** (< MIr **parikā-* [cf. MP *parīg* witch CPD 65]; Ma פריכיא pl. MD 379) pl. דיכרי פריכ[י]ן male *p.*-demons *Bo* 29:11

Lit: Shaked, ActIr 11 [1985] 512⁵.

פְּרִיסָא n.m. **cover** (↓ √פרס#2, פרסא#2; Sy ܦܪܺܝܣܳܐ LS 600) sg. האי פריסא רבה דבלה מעבדיה שרי ... פריסא זוטא it is permitted to make (for synagogue use) a small cover from a large cover which is worn out *Meg* 26b(36; **M**²)

Y: פְּרִיסָא *Meg* ib.(BAYTN 61).

פְּרִיסְתְּקָא n.m. **messenger** (< MIr **frēstak* [cf. Parth *pryštky* Gignoux 61, MP *frēstag* [*plystk*] messenger, apostle, angel CPD 34]; Sy ܦܪܶܝܣܬܩܳܐ royal messenger LS 603) a. general: sg. איקלע פריסתקא לההוא אושפיזא דהוה ביה the messenger happened to come to a certain inn where he was *BM* 86a(14) [Var: פריסתקא דמלכא Ar (AC 6:439); וערק מן פריסתקא לאגמא he fled from the messenger to the swamp *IŠGF* 87:5; פריסתקא דמלכא a royal messenger *Giṭ* 56b(14; **V**¹⁸) [Var: פריסתקא דרומאי Ar (AC 6:439)]; *AZ* 65a(18); b. esp. w. √שדר pa.: sg. דילמא פריסתקא שדרו perhaps they sent a messenger *Meg* 7a(49; **G**); שדרו פריסתקא דמלכא אבתריה *BM* 86a(10); *Ber* 58a(39; Ed)

On *Ket* 62a(36), v. ↓ דריקא; Lit: Geig, AAC 343; Tel 114; Y: פְּרִיסְתְּקָא *Ber* 58a(39; BAYTN 310).

פְּרִיעַ adj. **paid** (↓ √פרע#2 pe., pass.part.) sg.m. שטרא פריעא a paid document *Ket* 85a(33); *Švu* 41a(27)

פְּרִיץ adj. **licentious, reckless** (↓ √פרץ pe., pass. part., פריצותא; MH² פריץ J 1227) **1. licentious:** a. general: sg.m. אניש פריצא a licentious person *NDGR* 237:7; גמלא פריצא a licentious camel *Ber* 54a(38) [↓ פרך adj.]; pl.m. הינך דאסירן להו לא פריצי בהי they were not licentious in those (sexual relations) which were forbidden to them *Yom* 75a(23; **E**¹); *Ber* 3b(2); דגים פריצי fish are licentious *BB* 74b(33); b. w. -ל: עבד כנעני פריץ לה a Canaanite slave is licentious with her *BM* 71a(42); f. פריצא ליה she is licentious with him [i.e. the slave] *Giṭ* 13a(11; Ed); **2. reckless:** pl.m. הנהו בתרי דקא פריצין בריפתא two certain people who were reckless with bread *Tan* 24b(11; **M**²)

Y: פְּרִיצֵי *Ber* 3b(2; BAYTN 106).

פְּרִיצוּתָא n.f. **licentiousness** (↓ פריץ) sg. פריצותא קא אסר רחמנא does the Merciful One forbid (her to her husband because of) licentiousness? *Yev* 55b(17); זמרן גברי ועניין נשי פריצותא (if) men sing and women respond it is licentiousness *Soṭ* 48a(48); פריצותא דעבדי licentiousness of slaves *Beṣ* 14b(6); *Pes* 91b(1); *Ber* 45b(9); *Meg* 12b(19); *Yev* 52a(28); *ib.* 76a(32); *Soṭ* 26b(41); *Qid* 12b(28); *BM* 91a(36); *TGHark* 87:17; *AnanSch* 18:2

Y: פְּרִיצוּתָא *Soṭ* ib.(BAYTN 176).

פְּרִישְׁתָּא n.f. **secret** (↓ √פרש; Akk *pirištu* secret AHw 866, Sy ܦܪܺܝܫܬܳܐ miracle LS 608) pl. ממלל בראזי פרישתא He speaks with deep secrets [lit. mysteries of secrets] *Bo* 95:2; *ib.* 96:4; 104:2

פרך vb. **to break off, refute** (↓ פירכא, מפרכתא, פריך; Sy ܦܪܰܟ LS 597, MH פרך LNVTH 291) **Pe.** (a/u) **1. to break off:** יבישה מיפרך פרכא he may completely break off a dry (pustule) *Pes* 68b(13; **V**¹⁴); **2. to object, refute:** איכא למיפרך it is possible to refute *Pes* 23b(19); *Yev* 74a(34); *BQ*

5b(4); *Zev* 4a(19); *Kar* 4a(34); וליפרוך let him raise an objection *BQ* 26a(36); פריך רב אחאי PN objects *Qid* 13a(10); *AZ* 46b(24); *Men* 60b(43); והא תנא בעלמא קאי ולא קפריך does the *Tanna* not, in fact, take a general position (concerning the prohibitions), and no one raises an objection? *Yev* 6a(18); ומאי פרכת אי פרכת what can you object? If you object ... *Kar* 5a(21; **F**); כל מ(ו)ן(ה) הצד מגופיה פרכינן מעלמא לא פרכינ' we may refute a deduction from cases having similar characteristics [lit. of itself]. We do not refute (from those) which are different [lit. from elsewhere] *Ḥul* 115b(41); חדא מחדא קולא וחומרא פרכינ' כל דהוא לא פרכינן חדא מתרתי פרכינ' אפי' כל דהוא we may refute one case (inferred) from another by means of something which is less grave or graver. We may not refute by any (peculiarity). We may refute one case (inferred) from two cases even by any (peculiarity) *ib.* 116a(2); מר כי בעינא מיניה מילתא פשיט לי מסברא וכי משכחנא מתניתא פרכ(נ)א ליה whenever I ask you something (you) solve (it) for me by reason. (But) whenever I find a Tannaitic tradition it refutes it *Zev* 96b(8; **V**[11]); הא אמ' ליה ברישא ופרכיה he, in fact, said (it) to him first and (the other) refuted it *Pes* 69a(14); pass.part. והא נמי פריכא this is also refuted *TGHark* 100:11; *HP* 59:9

Itpe. 1. to be crumbled, crumble, break off: מהו לאיפרוכי ולמיכל מיניה ביום טוב is it permitted (for the the mustard stalk) to be crumbled and to eat from it [i.e. the mustard seeds] on a holiday? *Beṣ* 12b(41); איפרוכי מיפרכא *Šab* 20b(37) [algae]; *Er* 103a(17) [pustule]; *Ḥul* 88a(36) [sand]; *Nid* 55a(8) [dried skin]; **2. to be refuted:** כל דאמ' מילתא לא מפריך להוי רישא דכולהו איפריך דאביי לא אפריך let whoever makes a statement (and) is not refuted be the head (of the academic session. The statement) of all of them was refuted. That of PN was not refuted *Hor* 14a(15); היכא דמפריך קל וחומר (in a case) where an *a fortiori* argument is refuted *BQ* 18b(17)

Lit: Bacher 162.

פַּרְכּוּסָא n.m. **spasmodic motion** (MH² פירכוס J 1171; ↓ √פרכס) pl. ופרכס תלתא פרכוסי (the foetus) made three spasmodic motions *BB* 142b(3) // *Nid* 44b(2) // *Ara* 7a(43)

Y: פַּרְכּוּסֵי *BB* ib.

פרכיס n.m. **(uncertain)** sg. לא הוה פרכיס *Ḥul* 57b(19; V[12]R.G.)

Y: פַּרְכִּיס *Ḥul* ib.

פרכס vb. **to make a spasmodic motion, raise an objection** (denom. < φρίξις Lehnw 490; ↓ פרכוסא; JPA פרכס DJPA 447, Sy ܦܪܟܣ to tremble LS 597, MH פרכס LNVTH 292) **Quad. 1. to make a spasmodic motion:** *BB* 142b(3) [+ //'s; ↓ פרכוסא]; דשחט מאבראי ולא פרכיס אינמי דשחט בביתא דבי שישא ופרכיס he cut (his trachea and oesophagus) outside, and he did not make a spasmodic motion. Alternatively: He cut (his trachea and oesophagus) in a marble room, and he made a spasmodic motion *Giṭ* 70b(34) // *Yev* 121a(3); *TGAs28* 15b:4; **2.** fig. perh. **to raise an objection:** אילמלא הוה ר' יוחנ' באתרא דמורו ביה להיתירא לא פרכיס if PN had been in the place where they used to make a permissive ruling, he would not have raised an objection *Ḥul* 57b(19; **V**[11])

פְּרָכְתָּא*, pl. **פְּרָכֵי** n.f. **curtain** (< BH פָּרֹכֶת HAL 911; Sy ܦܪܘܟܬܐ, etc. LS 597) pl. מכסונן פראכי we cover the curtains *AnanSch* 29:28

פרם vb. **to chop, hack down** (↓ פרומאי, פירמא; Sy ܦܪܡ LS 598) **Pe. 1. to chop:** רב חסדא פרים סילקא PN used to chop mangel-wurzel (on the Sabbath) *Šab* 119a(16; MGE 323:7); *ib.* 74b(3; **M**); דפרמינהי בפורמיו(ה) זוטרי he chopped them into small pieces *Ber* 39a(31); **2. to hack down:** פרום באבי ואפקוה they hacked down the doors and removed it [i.e. the bed] *MQ* 25a(32)

Itpe. to be cut: דחזינ' גדפי דמיפרמי לאבראי we see that the feathers are cut to the outside *Ḥul* 31a(1)

Geon. expl.: כעין כתישא ואינו כעין חיתוך OHP Šab 32:7.

פרמא ↓ 2# פרומא n.

פרמיסקא n.m. **(uncertain)** sg. גברי דפרמיסקא men of ... *BM* 93b(46; GŠ 385:11) [Var: גברי דפלמוסא Ar (AC 6:361); דפימוסקא **H**]

V. DS, ad loc., n. ת; Geon. expl.: פ' רב צמח אנשי מלחמה ib.; expl. Ar: גונדא דמלכא AC ib.; Lit: Geig, AAC 328, rejects P derivs. [v. e.g. Fl, TMW 4:227; Koh, AC ib.]; Y: פַּרְמִיסְקָא *BM*

ib.(BAYTN 304).

פְּרַנְדָּא n.m. **silk** (< MP *parand* Šāyast-nē-šāyast 4:1 [cf. NP *parand* PED 244], > Arab فرند silk cloth Jawāl 111:8, PLAr 209; ↓ 1# שיראה) sg. שירא פרנדא *p*.-silk *Šab* 20b(31; **M**) [expl. ↓ מטכסא]; שירא לחוד שירא פרינדא לחוד silk is distinct from *p*.-silk *ib.* 33; *Soṭ* 48b(44) [in H context]

Geon. expl.: ↓ 1# גושקרא. This word may also occur in Sy [v. ܦܪܢܕܐ LS 79]; Lit: Geig, AAC 341; Y: פְּרַנְדָּא *Šab* ib.(BAYTN 209).

פרנס vb. **to support** (↓ פרנסא, פרנסותא; Sy ܦܪܢܣ LS 599, MH פרנס LNVTH 293) **Quad.:** ליתיהיב לן מר ונפרנס בה עניי מאתן let (the charity money) be given to us, master, and we shall support the poor of our town with it *Meg* 27a(47; **G**); *Ned* 65b(20); *BB* 8a(35); *SŠHai* 2a(7) [*ketubba*-document]; *ib.* 13a(21); *HP* 163:31

QuadRef. to be supported: ואית לי פירא דכוארי דמפרנסנא מניה I have a ditch of fish which supports me *Tan* 24a(49)

פַּרְנָסָא n.m. **communal leader** (↓ √פרנס; TA פַּרְנָסָא TJ Is 22:15, Sy ܦܪܢܣܐ LS 599) pl. פרנסי *Dec* 3:2 [in a list of communal officials]

In *Ar* 17a(10), all the mss. read: מעלי פרנס.

פַּרְנָסוּתָא n.f. **support** (↓ √פרנס; Ma פארנאסתא MD 364, Sy ܡܦܪܢܣܢܘܬܐ LS 599) sg. עד זמן פרנסותא until the time of their support [i.e. income] *TGAs27* 71:15

פרנקא ↓ פרונקא n.

1# פרס vb. **to break, split** (↓ 1# פורסא, פורסנא; Sy 1# ܦܪܣ LS 599) **Pe.:** pass.part. שפיד ופריס (its mouth) is pointed and split apart (like that of a pig) *Bek* 40a(45; Ar [AC 8:131]); והא כמאן דפריסא דמיא this one [i.e. a partially baked loaf] is as if it is broken *Pes* 37b(2) // *Men* 78b(29); מאי משמע ... פריסא פלגא what does (this meaning of פרס) imply? Broken, [i.e.] half *Bek* 58a(7)

Expl. R.G.: עקומה למעלה כשל חזיר AC ib.

2# פרס, פרש vb. **to spread, distribute** (< √פרש [cf. BH פרש HAL 917, etym. section]; ↓ פירוסתא, פריסא, 2# פרסא; Sy 2# ܦܪܣ LS 600, Ma פרס MD 380) **Pe.** (/u) **1. to spread:** a. coverings: 1) general: וגולתא דדהבא פרסי על רישך they will spread a golden cloak over your head *BM* 85a(27); *Ḥul* 57b(42); שקלוה יתמי פרסוה אמיתנא the orphans took it [i.e. the garment of fine wool] (and) spread it over the corpse *Yev* 66b(32); פרסי ליה אסיפרא they spread it over the Torah scroll *Meg* 26b(34); *Giṭ* 31b(43); *Šab* 48a(7) [mat]; *Pes* 100b(4) [cloth]; pass.part. תרי גלימי דפריסי אהדדי two garments which are spread one over another *Ḥag* 15a(17); 2) esp. w. סודרא ארישא to wrap a scarf around the head: pass.part. אביי אשכחיה לרב יוסף דיפריס ליה סודארא ארישיה PN encountered PN_2 who had wrapped a scarf around his head *MQ* 24a(41) [for add. exx., v. ↓ סודרא usage a.2]; b. hands: וניקום קמי כהני בעידנא דפרשי ידיהו let him stand before the priests when they spread their hands (to bless the congregation) *Ber* 55b(30); *Tan* 26b(32); *Meg* 24b(30); *Ket* 24b(45); *Ḥul* 133a(23); *TGAs28* 192:9; c. w. דינא: pass.part. הוה פריס דינא דייתמי קמיה the case of the orphans was spread out before him (for judgment) *Ket* 105b(50); **2. to distribute:** טעים ופריס להו he used to taste (the food) and distribute (it) to them *San* 49a(42); **3. to retail merchandise:** פריס ליה רב יהודה בשיתא שיתא בזווא PN used to retail each six (jugfuls of wine) for a *zuz* *BM* 40a(53)

1# פַּרְסָא n.m. **parasang, a Persian mile** (< MIr **frasax* Nyberg 76, w. loss of *ḫ*; TA פַּרְסִין pl. TJ Is 10:32, Ma פארסא MD 364, Sy ܦܪܣܚܐ LS 601, > Arab فَرْسَخ Wehr 705) sg. רב פפא כל פרסה הוה אכיל ריפתא PN used to eat a loaf of bread for each parasang (that he walked) *Tan* 11a(2); pl. רהט אבתריה תלתה פרסי he ran after him three parasangs *AZ* 15b(50) // *Ket* 60b(25); תלת מאה פרסי אתלת מאה פרסי three hundred square parasangs *Meg* 6b(36); *BB* 75b(22); *Ḥul* 59b(36); טורא בר תלתא פרסי a three parasang (high) mountain *Ber* 54b(21; **F**); *Er* 55b(34); *Naz* 7a(16); *BB* 73a(20); *Zev* 113b(22); *Men* 69b(17); *HP* 166:18 [↓ 1# סוגיא mng. 1]

Lit: Geig, AAC 342; Tel 502; Y: פַּרְסָא *AZ* ib.

2# פַּרְסָא, פראסא n.m. **cover, curtain** (↓ √2# פרס, פריסא; Sy ܦܪܣܐ LS 600) sg. בליתא דפרסא a rag of a cover *Ḥul* 8b(18) [Var: דפראסא GTB2 248:18]; pl. פראסי *Suk* 20b(15); *ib.* 18

Y: פַּרְסָא *Ḥul* ib.(BAYTN 50).

פַּרְסָאָה, פרסא adj., n. **Persian** (↓ פרסית; Sy ܦܪܣܝܐ PSm 3272, Ma פארסאיא MD 364) **I.** adj.: sg.m. גמלא פרסאה a Persian camel *BQ* 55a(25) [≠ טייעא Arab]; דיקלא פרסאה a Persian date palm *ib.* 59a(46); שטרא פרסאה a Persian document *Giṭ* 11a(26) [i.e. written in the Persian language; v. HP 130:13]; *ib.* 19b(25); כתבא פרסאה the Persian (Pehlevi?) script *TGHark* 129:6 [cf. OHT Ket 63:5; v. Eps, Gr 17]; pl.m. חרשין פרסאין Persian sorcery *Bo* 56:9; לונכי פרסאי Persian lances *Giṭ* 70a(6); *Šab* 110b(1) [↓ שמכא]; f. תמרי(ה) פרסייתא Persian dates *Šab* 110b(34); *ib.* 29a(29); 143a(28); *Ber* 44b(47) [↓ אופתא]; **II.** n.: pl.m. רומאי מעלו מפרסאי the Romans are better than the Persians *Giṭ* 17a(3); *Ber* 56a(3); *ib.* 59b(11) // *Qid* 72a(1); *AZ* 11b(26); *Yom* 10a(2); *BM* 108a(25); לאו פרסאי אנן דאמרי אבדתא למלכא we are not Persians, who say: "A lost object (belongs) to the king" *ib.* 28b(13); ופרסאי הוי רובא דעלמא are the Persians the majority of the world? *Er* 29b(49); בדרכי סעודה פרסאי פקיעי טפי מינכון the Persians are more versed than you in the etiquette of a meal *Ber* 46b(20); *ib.* 26; 33; *Er* 29b(49) [↓ טבהקא]; *Pes* 41a(33) [↓ אברנים]; *AZ* 24b(53) [↓ דביר]; *ib.* 54 [↓ דשתנא]; *AZ* 71a(17) [↓ פרדשנא]; מלכותא דפרסאי the kingdom of the Persians *BQ* 117a(37); שני פרסאי the time [lit. years] of the Persians *Yom* 77a(46); דינא דפרסאי judgment of the Persians [i.e. an arbitrary judgment] *BB* 173b(10); *BQ* 58b(32; **Es**); כוסר מלכא דפרסאי PN, the king of the Persians *OHT Yev* 39:7

Voc: פַּרֹסָאֵי HGP 18b:16; Y: פַּרְסָאָה *Ber* 62b(24; BAYTN 320).

פרסיכנא n.m. **(uncertain)** sg. גוואזא ופרסיכנא דאילן גופיה the trunk and the ... of the tree itself *Šab* 154b(31)

Lit: Geig, AAC 342, rejects P derivs.; Y: פַּרְסִיכְנָא *Šab* ib.

פְּרְסִית adv. **in Persian** (↓ פרסאה) כתבין יהודאי פרסית וחתמין שטרא או כתובתא the Jews write (it) in Persian and sign the document or the *ketubba* HP 130:13

פרסם vb. **to publicize, make well known** (denom. < ↓ פרהסיא Lehnw 492; MH פרסם LNVTH 295; cf. Sy ܦܘܪܣܡ LS 601) **Quad.:** לפרסומי מילתא to publicize the matter *Yev* 101b(37); *San* 70b(32); *Ara* 29a(29); *Men* 64a(16); *Ḥul* 53b(17); פרסומי ניסא publicizing the miracle (of Ḥanukka) *Šab* 23b(17); *Ber* 14a(11); *Meg* 3b(27) [of Purim]; *ib.* 18a(40); pass.part. צבור דמפרסם חטאיה a community whose sin is publicized *AZ* 5a(4); שאני חנוכה דמפרסם ניסא Ḥanukka is different since the miracle is publicized *RH* 18b(43); מפרסם בבישתא he is well known for his wickedness *BQ* 115a(27; HP 86:15)

QuadRef. to be publicized: אפרסמא מילתא the matter was publicized *RH* 25b(29); *ib.* 24a(43); *Hor* 11a(54); *TGHark* 102:17; *TGAs42* 80:15

פרע #1 vb. **to tear open** (↓ מפרעתא; Sy ܦܪܥ #1 LS 603, Ma פרא #5 MD 378) **Pe.:** היכא דפרעי טבחי where the butchers tear open (the animal) *Ḥul* 76a(25); *ib.* 93b(33)

פרע #2 vb. **to pay, repay a debt, punish** (↓ פורענא, פורענותא, פריע, פרען; Sy ܦܪܥ #3 LS 603, Ma פרא #3 MD 377, MH פרע LNVTH 295) **Pe.** (a/a): a. money: אית לך סהדי דפרעתינהו ניהליה do you have witnesses that you repaid it [i.e. the money] to him? *Ket* 85a(15); כי פרעת לי פרען באפי תרי pay me only before two (witnesses) *Švu* 41b(30; **F²**); אזל פרעיה באפי(ה) סהדי he went (and) paid him before (witnesses) *ib.* 42a(27); אדהוי לי ופרענא ליה as soon as I have (the money), I shall pay him *BQ* 107a(9); *BM* 3b(3); הני בני בי רב דיזפי בתשרי ופרעי בטבת students of the *be rav* who borrow in *Tišri* and repay in *Ṭevet* *ib.* 72b(38); ופרעיה זוזא זוזא he repaid him one *zuz* at a time *ib.* 77b(48); 102b(34); *BB* 174a(26); מיפרע לא פרעה he certainly did not repay it *Ket* 56a(35); פירען שית מאה זוזי דמסיקנא בך pay me the five hundred *zuzim* which I claim from you *Švu* 41b(46; HP 126:14); *HP* 79:17; לית לי מידעם בעלמא למיפרע ליה I have nothing at all with which to repay him *TGHark* 83:23; *ib.* 106:15; *SŠHai* 4a(11); *SŠSad* 198:16; b. fig. of time: וליזוף מר ולפרע borrow and repay [i.e. postpone your fast until another day] *Tan* 12b(28); רב אחא בר יעקב יזיף ופרע PN used to borrow and repay [i.e. he would make up at night for his missed study of the day] *Er* 65a(40); c. anger: מאן דפרע

קנאיה מחריב קיניה the one who repays his anger destroys his family *San* 102b(46; Ar [AC 7:129])

Itpe. 1. to be repaid or reimbursed (of a debt): זוזי הוא דקא בעי איתפרועי it is the money that he wants to be repaid *BM* 16a(19); ממארי רשותך איפרע פארי be reimbursed from your debtor (even with) bran (in lieu of money) *ib.* 118a(31) // *BQ* 46b(2) // *BB* 92b(2) [↓ פרתא #2]; דאי מיתניס מיפרע מיחת פלגא if (the money) is seized, he is at any rate repaid half *HP* 49:16; עד דישתלם ויתפרע חוב דיליה עד גמירא until his debt is paid and reimbursed in full *Dec* 5:11; *SŠHai* 2b(5); *TGHark* 85:31; *ib.* 268:20; **2.** w. מן **to punish** [cf. MH נפרע מן J 1235]: a. w. spec. subj.: בי דינא רבא ליפרע מהני דחייפי גונ(ד)(דנ)י may the great [i.e. heavenly] court punish the ones who rub(?) *g.*-garments *Soṭ* 22b(18); ומאן דאיתפרע מאנשי דור המבול ... הוא יתפרע מיניה may the One who punished the people of the generation of the Deluge punish him *Dec* 7:16; b. impersonal usage: איפרעו מיניה he was punished *Yom* 22b(34); לא איפרעו מגופיה his body was not punished *ib.* 36; *Soṭ* 22b(18)

פְּרָעָן adj. **one who repays a debt** (↓ √פרע #2; cf. Sy ܦܪܘܥܢܐ LS 603) sg.m. חזי דגברא פרענא אנא see that I am a man who repays his debt *Šab* 79a(7)

פרעתא #1* n.f. perh. **pad of foot** (etym. unkn.) pl. מן קודק(ד)א דמוחיה ועד פרעת רגליה from the top of his skull to the pads(?) of his feet *Bo* 133:10 [merism for entire body]

The mng. is derived from the context. Note the phrase: ודפרעת כרעת רגליה *ib.* 11, where כרעת may be a gloss for פרעת.

[**פרעתא #2** ↓ פדעתא n.]

פַּרְפְּחִינָא, פַּרְפִּינָא n.m. **purslane** (Sy ܦܪܦܚܝܢܐ LS 604, Ma פרפינא MD 364, Akk *parparḫû* AHw 834, > Ar فَرفَخ, فرفين Fr, AF 143) pl. ההוא גבר' דהוה קא מבדר פַּרְפְּחִינֵיה a certain man who was scattering his purslane *RH* 26b(13; GRH 18:33,**O**) [expl. MH חלגלוגות ib. 11] // *Meg* 18a(43); עקר פרפיני a root of purslane *ḤM* 40:16

Geon. expl.: ועד עכשיו נקרא פרפחין OHP Er 91:9(Ar); Lit: Löw, Flora 3:70+; Y: פַּרְפְּחִינֵי *Meg* ib.(BAYTN 300).

פרפיסא n.m. **basket made of woven palm leaves** (etym. unkn.; ↓ תוחלא) sg. האי פרפיסא שרי לטלטולה it is permitted to carry a *p.*-basket *Šab* 81b(20); *ib.* 22; *GC* 46:4 [expl. MH חוֹתָל MKelK 16:5]

Lit: Löw, Lehnw 494, rejects a Gr deriv.; Y: פַּרְפִּיסָא *Šab* ib.

פרץ vb. **to make a breach, be wild** (↓ פירצא, פריצותא, פרץ adj.; Ma פרץ to break through MD 380, BH פרץ #1 HAL 914) **Pe.** (a/u) **1. to make a breach:** לא תפרוץ רובא do not make a breach of most (of it) *Er* 15b(35); ונעל וגדר ופרץ he may lock, fence in, and make a breach *SŠHai* 11a(15) [cf. BB 52b(28)]; **2. to be wild, reckless:** הואיל ופרץ ביה בההוא מינא since (the ox) was wild concerning a certain species *BQ* 37a(30); pass.part. ↓ פריץ

פְּרָץ, פראץ adj. **licentious, wild** (↓ √פרץ, פרח adj.; Sy ܦܪܝܨܐ wanton LS 605) sg.m. גמלא פרצא a licentious camel *Ber* 54a(38; MGE 146:15 [Var]) [Var: גמלא (א)פראצא OHP ib. 105:12]

Geon. expl.: גמל רא(כ)ב אנתאתה a camel (which) copulates with its mate OHP Ber 105:12; Y: פְּרִיצָא *Ber* ib.(BAYTN 106).

פרצומא n.m. perh. **a low-quality wine made of grape seeds** (↓ פורצנתא, רצופא) sg. ˹פרצומא˺ דמזדבן אקרנתא *p.*-wine which is sold on street corners *BB* 95b(25; **H**[corr.], Ar [AC 6:444])

The translation is based on a poss. phon. connection w. ↓ פורצנתא [v. Löw, Flora 1:80; TMW 4:134]; Y: פּוּרְצְמָא *BB* ib.

פַּרְצוּפָא n.m. **face** (< πρόσωπον Lehnw 495; Sy ܦܪܨܘܦܐ face, self LS 605, Ma פארצופא MD 365) sg. הדר פרצופיה לאחוריה he had a seizure [lit. his face turned backwards] *BM* 86a(17); *TGAs42* 164:9 [expl. JBA רוח צדרא vertigo Pes 111b(3)]

Y: פַּרְצוּפָא *AZ* 18b(10; BAYTN 255).

פַּרְצִידָא n.m. **kernel, seed** (> Arab فرصد grape stone Fr, WZKM 7[1893] 39; cf. Sy ܦܪܨܝܕܐ pomegranate kernel LS 605) sg. פרצידא דתותי קלא a seed under a clod *Tan* 4a(1) [v. Geon. expl.]; *ib.* 3; pl. פרצידי דרומנא סומקא seeds of a red pomegranate *BM* 84a(20); ומפרצידוהי עבדין מ(י)שו(י)חא they make oil from its kernels [i.e. of the קיקיון-plant] *Šab* 21a(13)

Geon. expl.: זרע תבואה שהיא אבן צומחת תחת OHP Tan 56:15(Ar); Lit: Flora 3:98. This word should not be connected with TA פרצידא source, rivulet J 1204; Y: פַּרְצִידוֹהִי *Šab* ib.(BAYTN 236).

פרק vb. **to redeem, separate, divide, solve**

(↓ פורקנא, פירוקא, פירקא; Sy ܦܪܩ LS 605, Ma פרק MD 380) **Pe.** (a/u) **1. to redeem, ransom:** a. firstborn child: והיכא דלא פרקיה אבוה מחיי{'}‹ב› איהו למיפרק נפשיה in a case where his father did not redeem him, he is required to redeem himself *Qid* 29a(43); *AnanSch* 6:22; *ib.* 7:9; *HG3* 291:35; b. firstborn animal: *Bek* 9b(13); *ib.* 37b(4); c. sacred or dedicated objects: *Pes* 13b(24); *BM* 53b(8) [tithe]; *BB* 72b(13) // *Ara* 14a(44); *Men* 48a(3); *HG3* 396:20 [vineyard of fourth year]; *AnanSch* 4:6; d. captive: פרוק הנהו שבוייתא they ransomed certain captive women *Yev* 45a(15); *Giṭ* 38a(23); *ib.* 45a(33); *Ket* 47a(24); 47b(19); e. sinner: כל כי האי ריתחא לירתח עלן קדשא ב"ה ולפרוקינן let the Holy One, Blessed be He, be so angry at us and redeem us *San* 105a(34) // *RH* 32b(5); f. in fig. use: דיקלא דפריק מריה מכרגא a date palm which (by its large yield) redeems its owner from the poll tax *Er* 51a(8); **2. to separate, remove:** pass.part. כמאן דפריקא דמיא it is as if it [i.e. the frankincense] was removed *Men* 11b(38)

Pa. 1. to release: אזל בתריה לפרוקיה he followed him to release him *BM* 83b(42; **V**[22]); **2. to divide, separate:** אזל לפרוקינהו he went to separate them [i.e. the two who were quarreling] *Ber* 56a(44; **P**); מייתי' סכינא דחליש פומיה ומפריקנא ליה I shall bring a knife whose blade is thin and will separate it *Ḥul* 48a(9); pass.part. כד לא מפרקא when (the lung) is not separated *TGHark* 159:29; **3. to unload:** איפשר דעייל לגואי ומפריק he can go inside and unload (the animal there) *BB* 11b(4); **4. to pierce:** מתינן סילוא ומפרקינן לה we bring a thorn and pierce it [i.e. the pustule] *Ḥul* 47a(3; HP 199:9) [↓ √ברזז af.]; **5. to solve a problem:** הוא מותיב לה והוא מפריק לה he raises an objection to it, and he solves it *Pes* 85b(12) // *Šab* 145a(3) // *Suk* 39b(9) // *Ket* 44b(14) // *BB* 120a(23) // *Zev* 63a(13); *Ket* 42b(23) [v. Itpa.]; *BM* 84a(50) [↓ פירוקא]; *Šab* 33b(48); *TGHark* 2:17; *ib.* 227:1; *IŠGF* 38:18; ולית נגר בר נגר דיפרקינה there is no 'carpenter son of a carpenter' [i.e. scholar] who can solve it *AZ* 50b(3); *Mak* 11b(13); *Tan* 23a(51); *Hor* 13b(50)

Af. 1. to permit to be ransomed: מיתזלא באפיה ומפרק לה she becomes disgraced in his [i.e. the pagan's] sight, and he permits her to be ransomed *Giṭ* 38a(45); **2. to release for sale:** שרי למיכתב ואפרוקי כדי פרנסתו he is permitted to write and to release (phylacteries and *mezuzot*) for sale (on the intermediate days) for his livelihood *HP* 175:19

Itpe. 1. to be redeemed: a. firstborn animal: ולא איפרוקי מיפריק it is indeed not redeemed *Bek* 32b(24); *Men* 100b(39); *AnanSch* 8:29; b. sacred or dedicated objects: *Ara* 5a(31) [field]; **2. to be released, delivered:** כיון דחזא דמלו שבעין שנין ולא איפרוק אמר מדלא איפרוק השתא תולא [= תו לא] מיפרקי when seventy years were completed, and they were not delivered (from exile), he said: "Since they have not been delivered, they will not be delivered anymore" *Meg* 11b(42); **3. to be spared:** לא איפרק מחולשא he was not spared from sickness *Giṭ* 35a(44); לא איפרק מטיבעא he was not spared from the sinking (of his boat) *BB* 153a(28); משום דאיפרקא מלידה because she was spared from (the danger of) giving birth *BQ* 49a(25); **4. to be released for sale:** דכתיב ומנח לאיפרוקי (the new Torah scroll) is written and set aside to be released (for sale) *Meg* 27a(29; **L**)

Itpa. 1. to split, split off: ואיתפרק ליה אשיתא the wall split for him *Ber* 54a(38); איפרק איפרוקי (the vital organ) was completely split off *Ḥul* 44a(35; **M**); **2. to be dislocated:** בהמה בחייה פרוקי מיפרקא while an animal is alive it(s limbs) can be temporarily dislocated *Ḥul* 93a(9; **H**[2]); **3. to be solved (of a problem):** הא מילתא קשאי בין רבה לרב יוסף עשרין ותרתין שנין ולא איפרק עד דיתיב רב יוסף ברישא ופ{י}רקה this matter was difficult for PN and PN_2 for twenty-two years, and it was not solved until PN_2 served as the head of the academic session and solved it *Ket* 42b(23; **V**[5]); *Nid* 42b(5); *TGHark* 142:20 [↓ פירוקא]

פרקא ↓ פירקא n.

פרקד vb. **to bend backwards** (denom < ↓ פרקדן; cf. Akk *naparqudu* to lie flat CAD N/1 282; ↓ אפרקיד, פרקדן; Sy ܦܪܩܕ LS 606 [Lex]) **Quad.:** pass.part. פרקודי הוה מפרקדא (the rim of the table) was bent completely backwards *Men* 96b(3)

Cf. Geon. expl.: פורקדן [ברכות יג ע"ב] ינאם עלי אלקפא יעני עלי אלמפצלין אלאימן ואלאיסר he lies on (his) back, viz. on the two joints of the right and left OHP Ber 109:14 [cf. BBah 1636:9: ܦܪܩܕ وَقَعَ عَلَى القَفَاء].

פּוּרְקְדָן, פַּרְקְדָן adv. **on the back** (< Akk *purqidam* AHw 881, AIOA 84; ↓ אפרקיד, √פרקד; MH[2] פרקדן Gross, Patterns 85) פרקדן לא שמיה הסבה (lying) on the back is not called reclining *Pes* 108a(30; **E**[1]**CV**[17]) [**V**[14]: פורקדן]

Lit: Kut, Studies 405 [Heb].

פַּרְקְמַטְיָא n.m. **merchandise** (< πραγματεία Lehnw 478; Sy ܦܪܓܡܛܝܐ LS 592, mng. 2) sg. פרקמטיא זילת קפוץ קני מינה (if) merchandise has become inexpensive, quickly acquire some of it *Ber* 63a(31; **OP**)

The form with *qof* [not *gimel*] is the dominant one also in the H of the BT.

פרקסא* n.m. **bond** (Ma 2#פארקסא chain, bond MD 365) pl. אהדר ליה רבא פר{סק}‹קס›' PN entangled it [i.e. the bird] (in) bonds *Ḥul* 141b(24; Ar [AC 6:438]**M**) [**V**[12]: פר{{ק}}'ס'יקי]

Lit: Geig, AAC 342, rejects prev. P. derivs. Note esp. in Ma: אהדרילֿה [text: האדיראלה] פארקסא I entangled him (in) a bond Gy 85:24.

פרר vb. **annul a vow** (↓ פרורא, 2#פרתא; BH פרר hif. to annul a vow HAL 916, MH pa. to crumble J 1241)

Af. to annul a vow: היכי מצי מיפר לה how can he annul her vow? *Yev* 29b(40); לכי שמע ליפר לה let him annul her (vows) whenever he hears (them) *Ned* 72b(22); *ib.* 70a(2); הלין והלין מפר he annuls these (vows) and those *ib.* 79b(10); *Naz* 21b(16); *ib.* 28a(32); לא מצי רביה מיפר ליה his [i.e. the slave's] master cannot annul it [i.e. his oath] *HP* 45:19; לאופורי ליה שבועה *NDGR* 65:11; דמופרי נדרי those who annul vows *ib.* 66:9

פרש vb. **to depart, interpret, set aside** (↓ אפרשותא, מפרש, פירושא, פירושתא, פרישתא, פרשתא; Sy ܦܪܫ LS 607, Ma פרש MD 381) **Pe.** (a/u) **1. to withdraw, remove oneself, separate o.s.:** a. alone: דאי פריש ניפרוש if he wants to withdraw (and not convert) let him do so *Yev* 47b(17); ופריש ושביק ליה (the pest) will withdraw and leave it *Ḥul* 85b(42); *ib.* 49a(27); *Yev* 14a(45); *Zev* 20b(11); *SOZ* 72:16; b. w. מן from s.o./s.t.: מחיבינן למיפרש מינהון we must separate ourselves from them *Anan* 7:3; *ib.* 6:26; אף אתון פרושו מיניה you, also, separate yourselves from him *TGHark* 84:14; מיפרש פרשי מיניה they completely separate themselves from it *Yev* 36b(26); *Naz* 51a(38); *Šab* 70b(10); *HG3* 353:46; איכא רבנן דפרשי מיניהו there are some scholars who used to distance themselves from them [i.e. those paths] *AZ* 50a(27); *BM* 6a(16); *Men* 52a(4); **2.** pass.part. w. מן **to abstain sexually:** הא כמה שני דפריש ל' מינאי it is lo many years that he has been sexually abstaining from me *Qid* 81b(10); דאף על גב דפריש מינה עד דיהיב לה ספר כריתות בביתו הויא even though he refrains from sexual relations with her until he gives her the divorce document, she stays in his house *Anan* 119:18; **3. to depart from a group:** וכל דפריש מרובא פריש whatever departs from a group (is assumed to) to have departed from the majority *Ber* 28a(28) // *Yom* 84b(40) // *Yev* 16b(26) // *AZ* 17a(35); *Ḥul* 67a(34) [↓ 1#צבתא mng. 1.b.1]; **4. to branch off:** חד פריש לליבא וחד פריש לריאה וחד פריש לכבדא one [i.e. the aorta] branches off to the heart, one [i.e. the trachea] branches off to the lungs, and one [i.e. the *vena cava inferior*] branches off to the liver *Ḥul* 45b(17); ופריש לתלתא (the sciatic nerve) branches off into three (parts) *HG3* 155:37; **5. to trek:** אייתי חמרי לובי דפרשי בהברא bring Lybian donkeys that can trek in the dark *Tam* 32a(47); **6. to set aside the priestly dues from *ṭevel*:** וליפרוש מינה ובה let him set aside the priestly dues from it itself [i.e. the *'eruv*] *Er* 30b(24); **7. to enumerate:** וליפרוש כנויי מריש' let (the *Tanna*) enumerate the substitutes (for the vows of Naziriteship) first *Naz* 2a(16); מאן דפריש חטאיה one who enumerates his sins *Ber* 34b(52) [v. // ↓ √פרט pa.]

Pa. 1. to express clearly, state specifically: לפרש פרושי let (Scripture) state (it) specifically *San* 111b(63); *Suk* 34a(8); הוא מפרש איסורא דנפשיה בריש he states the prohibition concerning himself specifically first *Naz* 2a(27; **V**[2]); ומאי דשייר ‹ב›מתני' קא מפרש בברייתא what he omitted in our Mishna he states specifically in the *barraita* *BM* 51a(43); ופרשינן תיובתא לקמיה ‹ד›מרנא

בחו(ו)תמות ידנא we have made a specific reply to our master under our signature *Dec* 2:9; *SŠHai* 5b(21); *HG3* 283:95; pass.part. כל מנייני דמפרשי כדמפרשי ודלא מפרשי ארבעי' וחד זימנא all incantations which are specifically stated (as to the number of times to be said) are as stated, and (the ones) that are not specifically stated are (to be said) forty-one times *Šab* 66b(32); דאוריתא מפרשן מילי"ה' דנביאי איכא מילי דמפרשן ואיכא מילי דמסתמן as to the Torah, (its) subjects are expressed clearly. As to the Prophets, some of its subjects are expressed clearly and some are enigmatic *Meg* 3a(28; **M**²); *ib.* 15a(1); בכל מה דכתיב ומפרש לעילא in everything which is written and specified above *SŠHai* 4b(13); *Dec* 10:24; **2. to explain, interpret:** a. biblical verses: ומאן דלא ידע לפרושי קראי one who does not know how to interpret biblical verses *Yom* 10a(33); ליפריש לי מר explain (it) to me *Tan* 9a(4); *RH* 26a(47); כל קרא דלא מפריש ליה רב יצחק בר אבדימי וכל מתניתא דלא מפריש לה זעירי לא מיפרשא any biblical verse which PN cannot interpret, and any Tannaitic tradition which PN_2 cannot interpret, cannot be interpreted *Zev* 43b(24); כי היכן דפרישנן as we explained (the verses) *Anan* 5:3; *ib.* 21:6; 105:19; b. Rabbinic tradition: פרושי קא מפריש he is specifically explaining (that אסימון means מעות הניתנות במרחץ) *BM* 47b(14); *BB* 104a(10); *Men* 23a(15); *Ḥul* 31a(25); תני והדר מפרש (the *Tanna*) learns (it) and then explains *BQ* 13b(12); *Hor* 2b(25); *Zev* 20b(31); לפרושי טע' דתנא קמא to explain the reason of the first *Tanna Giṭ* 71b(15); *Ḥul* 45a(23); רב אסי בר נתן הוה גמיר להא מתניתא ולא הוה ידע לו׳ה לפו(ו)רושה PN had learnt this *barraita* but did not know to explain it *BB* 121a(4); *TGHark* 273:3; כי מטא הכא פריש when he reached this phrase [lit. here] he explained (as follows) *Yom* 20b(15); *BB* 153a(3); לא תיתיב אכרעך עד דמפרשת לי הני קראי do not sit 'on your legs' until you explain these verses to me *Er* 54a(51); *Men* 38b(9); כל רב מפריש לתלמידיה פירושי אחריני every scholar used to explain different explanations to his students *IŠGF* 62:11; *ib.* 19:9; 50:12; pass.part. כדמפרש בגמרא דתפלת השחר as is explained in the *gemara* of Ber, ch. 4 *IŠGF* 75:19; *ib.* 85:16; *SŠHai* 11b(3); **3.** pass. part. **ineffable:** sg. שמא רבא מפרשה the great ineffable name *Bo* 90a:5

Af. 1. to set aside (of offerings): a. priestly gifts: אפרושי הוו מפרשי they used to explicitly set aside (the first tithe) *Soṭ* 48a(6); *Šab* 17b(4); *Mak* 17a(8); *Men* 76a(37); *Anan* 7:19; *AnanSch* 10:22; b. sacrifice: אפריש ולא אקריב he set (the animal aside) but did not sacrifice (it) *RH* 6a(23); *BQ* 110b(43); *Kar* 27b(44); **2. to separate:** אפרושי אפרש' ומנפשיהו סליק he completely separated them [i.e. people of doubtful lineage], and they immigrated to Eretz Israel by themselves *Qid* 69b(14); ומאן אפריש נשים נכריות מישראל who separated the foreign women from the Jews? *Meg* 15a(18); מפרשינן לה לאיתתיה מיניה we separate his wife from him *Anan* 14:13; *ḤMGas* 94:11; לאפרושי בין קדש לחול to separate between holy and profane *Anan* 22:12; **3. to keep away, keep separate:** אפרישינהו מי@איסורא I shall keep them away from a prohibited (sexual) act *Suk* 52a(53); *Šab* 40b(36); *Er* 63a(27); אפרשינון חד חד לחודיה he kept each one of them [i.e. of the elements of שעטנז] separate *Anan* 6:11; **4. to expedite(?):** ונפקא לא ניכול משום דמפריש he should not eat the excrement since it may expedite (his death) *Giṭ* 69b(5; Ar [AC 5:366, s.v. $_2$נפק], OHT ib. 156:13,M) [Var: דמעקר it sterilizes OHR ib. 45:11; v. Geon. expl.]

Itpa. 1. w. מן **to explain:** לדידי מיפרשא מיניה דרב הונא PN explained it to me *Yev* 78b(24); *Soṭ* 46a(50); *BQ* 94b(9); *Men* 29a(50); *Ḥul* 76a(27); **2. to be stated specifically:** והא מילתא דרב עמרם אע"ג דלא מיפרשא בגמרא וקבלה היא בידנא כבר מיפרשא בתלמוד ארץ ישר' even though this statement of PN is not stated specifically in the *Gemara*, we have it as a tradition, (and) it is already specifically stated in the Palestinian Talmud *TGHark* 228:18; *ib.* 157:32; *SŠHai* 4b(10)

Ittaf. 1. to be separated: כמה דאתפרשו שמיא מן ארעא as much as the sky was separated from the earth *ḤMGas* 94:10; **2. to be set aside of offerings:** דמתפרשא חטאת דיום הכפרים תרין יומי מיקמי יום כפורים the sin offering for the Day of Atonement is set aside two days before the Day of Atonement *AnanSch* 16:29

Geon. expl. [Af., mng. 4]: דמפריש מא יפצל אל אמר יסמא הכדי ואשיא יקאל אדא אכלתה אל מריץ אן כאן מן אהל אל מות עגאלה ואן כאן מן אהל חיוה קרבת עאפיתה מא כאן מתל ו(ה)דא יקאל לה מפריש OHT Giṭ 156:13, i.e. that which expedites [يفصل ما; lit. separates] a sick person either to die or to recover; Lit: Bacher 167.

1# פָּרָשָׁא n.m. **horseman** (TA פָּרָשִׁין pl. TO Gen 50:9, Sy ܦܪܫܐ LS 609, Ma פאראשא MD 363) sg. אידמי ליה כפרשא he came to him in the guise of a horseman *Šab* 109b(37); *ib.* 39; פרשה זריזא the swift horseman *Yev* 121b(41); פרשא דמתא the horseman of the town *Meg* 27a(41) [folk etym. of ↓ דוכסוסיא ib. as if < JBA דוך place + סוסיא horse]; *BB* 8a(53); *ib.* 73a(28); 73b(26); 88a(12); *Ḥul* 59b(29); pl.cs. פרשי מלכא the royal horsemen *AZ* 18a(51); det. גונדא דפרשי a troop of horsemen *BM* 86a(33; **Es**)

Lit: Löw, Lehnw 190 [Meg ib.]; Y: פָּרָשָׁא *BB* 73a(28; BAYTN 233).

2# פָּרָשָׁא, פראשא n.m. **ox-goad** (TA פרש TJ Jud 3:31[Var], Sy ܦܪܫܐ LS 607, Akk *paruššu* sharp prick AHw 837, > Arab بارش LS ib.) sg. דינקיט פרשא משלם the one who holds the ox-goad pays *BM* 80a(7); פרשא בלשון דרב' *GC* 151:5 [expl. MH מלמד MKel 9:6; Var: פראשא OHP Ḥag 52:18]; pl. תרין פארשי *TGDr49* 95:12 [expl. שתי מרדעות Šab 12b(29)]

Lit: Löw, ZA 23 [1910] 23; AIOA 81; Y: פָּרָשָׁא *BM* ib.

פָּרְשְׁתָא n.f. **scriptural reading in the synagogue, literary unit of a Psalm** (↓ √פרש, פירושתא; JPA פרשה DJPA 452, MH פָּרָשָׁה Yeivin, BV 970) **1. scriptural reading in the synagogue:** sg. איעבור פרשתא דא ואתנייה I shall go through this scriptural reading and repeat it *Meg* 4a(27; **L**); ר' יונתן פתח לה פתחא להאיי פרשתא מהכא PN composed a *petiḥa* on this scriptural reading from this biblical verse [lit. here] *ib.* 10b(33); 41; 48; *Mak* 10b(4); פרשתא דיומא the scriptural reading of the day *Meg* 29b(26); מפקין תלתה סיפרי חד דפרשתא וחד דריש ירחא וחד דחנכה three Torah scrolls are taken out: One for the scriptural reading, one for the New Moon, and one for Ḥanukka *HP* 185:1; *ib.* 16; 21; וכד מיקלעא פרשת שקלים בפרשתא דואתה תצוה when the reading of שקלים [Ex 30:11+] falls (on the Sabbath) of the reading וְאַתָּה תְּצַוֶּה [Ex 27:20+] *ib.* 186:4; 181:3; 10; 186:7; **2. literary unit of a Psalm:** sg. אשרי האיש ולמה רגשו גוים חדא פרשתא היא Psalm 1 and Psalm 2 are one literary unit *Ber* 9b(53; **F**) // *Meg* 17b(47); pl. תרתי פרשתא *ib.*(Rashi)

Lit: Bacher 170 [mng. 1]; Y. Norzi, מנחת שי, Introduction to Psalms [mng. 2]; Y: פָּרְשְׁתָא *Meg* 11a(4; BAYTN 206).

פרש ↓ √2# פרס vb.

פרת vb. **to break off, separate** (of food; ↓ 1#פורתא, 1#פרתא; Sy ܦܪܬ pa., etpa. LS 609, Ma פרת MD 382) **Pa.:** והאי דפרתיה לאו לחם הוא since he broke it off, it is not (considered) bread *Ḥul* 120a(37; **V**¹²**ŠM**); פרתיה פרותי he broke it off into pieces *HG3* 201:85 [of forbidden fat]

Itpa. to be broken off, separated: אוכלא דאיפרת הוא (an egg) is food which has been broken off [i.e. from the hen] *Beṣ* 2a(13); *Ḥul* 14b(24); כמאן דמיפרתי דמו (the foods) are considered as if they are separated *ib.* 73a(5) // *Pes* 85a(40); *Zev* 43b(1); *Ḥul* 9a(2; **MV**¹¹)

1# פִּרְתָּא, פּוּרְתָא n.m. **excrement** (↓ √פרת, פרדא; Sy ܦܪܬܐ LS 609, Ma 2#פארתא MD 365) sg. ממסמם ליה לבישר' בפרת' he soils the meat with excrement *Ḥul* 18a(10); לקריבינהו בפרתיהו should he offer them [i.e. the sacrifices] with their excrement? *Zev* 85a(33); דמא ופורתא blood and excrement *San* 67b(31) [corr.: פרתא]; איתיב לה פורתא בכרעה ומתה excrement penetrated her leg and she died *Giṭ* 56a(38)

Y: פִּרְתָּא *San* ib.(BAYTN 93).

2# פַּרְתָּא*, pl. פָּרֵי, פָּרֵי **פארי** n.f.pl. **bran** (↓ √פרע, מנקטא פארי; Sy ܦܪܬܐ, pl. ܦܪ̈ܐ LS 591) pl. פארי דריש נפייא bran of the top of the sieve *Giṭ* 69a(38) [v. note infra]; ממארי רשותך פארי איפרע be reimbursed from your debtor (even in) bran (in lieu of money) *BM* 118a(31) [+ //'s; ↓ √פרע itpe., mng. 1]; *Pes* 111b(39); *Bek* 8b(37) [↓ √פשל af.]; מיא דפארי bran water *Giṭ* 56b(26)

Geon. expl.: פארי ופָארי סובין שמן [בלשון חכמים] OHT BQ 35:28; דריש נפיא נכאלה מן ראס אל מנכל OHT Giṭ 156:1, i.e. نُخَالَة مِنْ رَأس المُنْخَل; Lit: Löw, Lehnw 420; Geig, AAC 319; Y: פָּארֵי *BB* ib.(BAYTN 6).

פְּשׁוֹר adj. **lukewarm,** n.pl. **lukewarm water** (↓ √פשר; Sy ܦܫܘܪܐ LS 614; cf. MH פּוֹשְׁרִים Yeivin, BV 440) **I.** adj.: pl.m. והנהו מיא דצייל

מיניה לא קרירי ׳קרירי ולא׳ חמימי חמימי אלא פשורי that fluid which flows out from it [i.e. the buck's kidney] is neither very cold nor very warm, but lukewarm *AZ* 28b(17); *ib.* 38b(33); מיא פשורי *Ḥul* 47b(36); *ib.* 55b(27); **II.** n.: pl.m. מותבינ׳ ל(א)⟨ה⟩ בפשורי ונפחינן לה we place it [i.e. the lung] in lukewarm water and inflate it *ib.* 46b(14)

Y: פְּשׁוֹרֵי *AZ* 28b(17; BAYTN 108).

1#פְּשׁוֹרָא n.m. **exorcist** (↓ √פשר; Ma פאשורא exorcist MD 365, Sy ܦܫܘܪܐ interpreter LS 614) pl.abs. כסא דחרשין ולא כסא דפשורין (better) a bowl (used by) sorcerers than a bowl (used by) exorcists *BM* 29b(43; **F**[1]) // *Ḥul* 84b(4; **V**[11])

RaḤ: ויש אומרים הן הלוחשין BM ib.; Lit: Lieb, Greek 85, w. prev. lit.

2#פשורא n.m. **(uncertain)** pl. עקולי ופשורי coves and ... *AZ* 34b(20); *ib.* 26

Y: פִּשׁוּרֵי *AZ* ib.

פשח vb. **to break, tear** (↓ פישחא, תפשיחא; Sy 1# ܦܫܚ to tear, detach LS 610) **Pa.:** האיי מאן דפשח דקלא one who tore off (branches from) a date palm *MQ* 10b(25); *BB* 54a(4); הוה מפשח ויהיב לן אלוותא אלוותא he used to break off and give us groups of branches *Beṣ* 33b(22)
Itpe./Itpa. 1. to be torn: אף על גב דלא מפרש אי איתפשח או לא even though it is not specified if (the document) was torn or not *TGHark* 272:11; אי איתפשח הא אזל ליה if it was torn, it, in fact, became invalid *ib.*; **2.** perh. **to break out (of fire):** אפשח נורא בי עמרם a fire has broken out in PN's house *Qid* 81a(36; Ar [AC 1:245])

RaḤ: נפלה אש בבית עמרם OHR Qid 51:4 [Itpe./a., mng. 2].

פשט vb. **to straighten, explain, solve** (↓ פשטא, פשיט adj., 1#פשיטא, 2#פשיטא, פשיטותא, פשטאה; Sy ܦܫܛ LS 611, Ma פשט MD 382) **Pe.** (a/u) **1.** intr. **to spread out, be disseminated:** ופשטן אילין הילכתא בכל ישראל these *halakhot* were disseminated in all of Israel *IŠGF* 30:13; pass.part. חסא גילאה דפשיטין אטרפוהי *g.*-lettuce whose leaves are flat [lit. spread out] *ḤM* 41:20; **2. to straighten, spread, stretch out:** כיון דכאיף ופשיט אורחיה הוא since he bends and straightens (his legs while asleep) it is his natural manner *BQ* 4a(35); דכייפא ופשט׳ לה והדר כייפ׳ (the animal) bends (its foreleg), straightens it out, and bends it again *Ḥul* 38a(11; **V**[11]); וכי יתרא פשיטנא לכון I shall stretch you out like a bowstring *Bo* 2:5; *ib.* 29:6; רבה קטר לה ופשט ושדי להו PN used to tie it [i.e. the knot of *tefillin* of the head], stretch (it), and let them [i.e. the straps] drop *Men* 35b(16); ופשיטנא לה לעקמומיתך מינך I can straighten out your crookedness from you(r hunchback) *San* 91a(26); וחד גיב ולא פשיט one that bends and does not straighten *Bo* 142:12; דילמ׳ דפשט כנפיה וקבלה perhaps he spread out the flap of his garment and caught it *Šab* 5a(14); *ib.* 56b(47); pass.part. כמה דפשיט טפי עדיף the more one is erect (while praying) the better it is *RH* 26b(45) [≠ ↓ √כפף pe., mng. 1a, pass.part.; cf. Sy ܦܫܝܛ ܗܘ ܩܕܡܘܗܝ PSm 3319]; **3. to state s.t. in a straightforward manner:** יתיב רב כהנא וקא פשיט לה מפשט PN was sitting and was stating it [i.e. the ruling] clearly *Pes* 86b(11); *Zev* 20a(13); *Ḥul* 98a(37); כי פשיט ר׳ אליעז׳ במנחות בעי הכי when PN was stating (the laws of) meal offerings he used to ask as follows *Men* 26b(46; **V**[10]); *Nid* 34b(35; **M**); כל חד פשיט מתניתין ומגמר להו לתלמידיה טעמה each one used to state our Mishna and teach his explanation to his disciples *IŠGF* 59:3; pass.part. ↓ פשיט; **4. to explain [w. ־ל s.o.;** fol. a vb. of query]**:** מר ⟨כי⟩ בעינא מניה מילתא פשו(ו)⟨י⟩ט לי מסברא ... רב ששת בעינא מיניה מילתא פשיט לי ממתניתא (when) I asked you something you used to explain it to me by logical deduction. (When) I asked PN something he used to explain it to me from a Tannaitic source *Zev* 96b(7); *Ber* 2b(8); בעו מינאי ואיפשוט לכו ask me and I shall explain to you *Qid* 25a(8); *Bek* 24b(24); *Šab* 97a(23); *ib.* 140a(49); *Er* 20a(18); *OHT Yev* 68:1; לבתר דאיבעיא ליה הדר פשטה ליה after he asked it, he then explained it *Šab* 4b(11); *Qid* 23b(6); *San* 10a(17); *Zev* 105a(39); פשטה גרס ותנא he explained it (and) studied (it) again and again *Hor* 13b(48; MGE 699:1); **5. to solve a question, problem:** הוה עובדא בנהרדעא ופשטה רב ששת מ(ו)⟨ה⟩א מתניתא there was a case in GN, and PN solved it from this Tannaitic source *BM* 38b(36); אתא שייליה בי מדרשא ופשטוה מיהא he came (and) asked it in the school, and they solved it from this (statement of an *Amora*) *Giṭ* 60a(10);

Qid 50a(19); *BM* 7a(12); תיפשוט ליה מדר׳ אבהו you can solve it from (the statement) of PN *Pes* 23b(39); *Yev* 52b(10); *Giṭ* 66b(24); *Tem* 2b(37); וליפשוט מינה דמין בהמה הוא let him solve from it that it is a type of (domestic) animal *Šab* 28b(26); ניפשוט מינה *Ḥag* 17b(16); פשוט מיהא חדא solve at any event one (case) *Giṭ* 65b(31); *Qid* 6a(10); *BM* 25a(45); *ib.* 90b(17); *BB* 140b(4); **6. to deduce:** היכי פשיט מר איסורא מ׳ממונא how do you deduce a (religious) prohibition from (a law of) monetary penalty? *BM* 20b(4); איכא למפשט מינה one can deduce from it *BQ* 88b(43); **7. to remove clothes** [calque < H פשט HAL 921, J 1245]**:** דכי פשיט בגדי קדש ולביש בגדי חול when (the priest) removes the sacred garments and puts on the profane ones *Yom* 32a(2)
Itpe. 1. to be straightened out: הדרי ומפשטי (the elements of the purification ceremony) are straightened out again *Soṭ* 15b(35); *Men* 41a(15) [a garment]; **2. to answer, clarify** [w. ־ל]**:** לא איפשיט להו they did not answer it *Ber* 51a(56); *Šab* 10a(49) [≠ מיבעא באעי]; *Ḥul* 52a(33); עד דאפשיטו להון הנך ספיקי until they clarified those doubtful matters *IŠGF* 18:2

For: פשטוה למשכיה *BB* 58a(32), read: נשטוה [↓ √נשט pe.].

פְּשָׁטָא, פשאטא n.m. **plain sense, course of a river** (↓ √פשט; Sy ܦܫܝܛܐ extension LS 611, Ma פשאטא MD 382) **1. plain sense:** sg. כפשאטיה *San* 100b(18); פשאטיה דקרא the plain sense of the biblical verse *ib.* 20a(38); *Er* 23b(8); *Ket* 111b(43); *Ḥul* 6a(14); *Ara* 32a(31); אתיא גזירה שוה ומפקא ליה לקרא מפשטיה לגמרי a גזירה-שוה argument can come and remove the biblical verse completely from its plain sense *Ket* 38b(14); ואית מפשאטה למימר תרין טעמי it is possible to deduce [lit. state] two reasons from its plain sense *TGHark* 105:26; *ib.* 51:24; *NDGR* 225:3; פשאטא דמתניתין the plain sense of our Mishna *GnK1* 56:8; **2. course of a river/canal** [i.e. most straightforward route]: sg. נהר׳א כפשטיה אזיל a river/canal goes according to its course *Giṭ* 60b(32); נהרא נהרא ופשטיה each river has is own course [i.e. each place has its own custom] *Ḥul* 18b(29); *ib.* 57a(27)

Y: פַּשְׁטֵיהּ *Ḥul* ib.(BAYTN 125).

פַּשְׁטָאָה, pl. **פַּשְׁטָאֵי** n.m. **one who explains** (↓ √פשט pe. part. + *nisbe*-ending) pl. רבנן פשטאי דשאלתא דאיתאמרן במתיבתא the scholars who explain the *še'eltot* which were recited in the academy *TGAs27* 74:16

פשי vb. **to remain** (sec. rt. < ↓ √פוש) **Pe.:** פשיין להו עשרין וחמש twenty-five (years) remain for them *Šab* 89b(38)

פְּשִׁיט adj. **obvious, clear** (↓ √פשט pe., pass.part.; JPA פשיט DJPA 453, Sy ܦܫܝܛܐ LS 611) **1. obvious, clear:** a. general: pl.m. הנהו עיקרים וכללי ורובה דטעמי דפשיטין ומרווחין בבריאתא those principles and general rules and most of the explanations which are expansively clarified in the *barraitot IŠGF* 36:11; f. והנך מילי דהוה פשיטן להנהו ראשונים those matters which were clear to those earlier scholars *IŠGF* 63:1; b. esp. sg.f. it [sc. מילתא] is obvious, clear: a. alone: פשיטא מזיד בר קטלא הוא it is obvious! One who acts willfully is liable for capital punishment *Mak* 7b(8); *Šab* 69b(11); *San* 81a(10); *Nid* 24b(25); פשיטא לא צריכא דמרבעא ולא מרבעא בריבועי עולם it is obvious! No. It is necessary where (the city) is squared but is not aligned with the cardinal points of the world *Er* 55a(24); *RH* 2b(19); *BM* 102a(11); הא נמי פשיטא מהו דתימ׳ this too is obvious! You might say ... *Šab* 146b(54); *Pes* 12b(49); *Meg* 25b(2); *Yev* 113b(37); *BQ* 13b(5); מילתא פשיטתא היא it is an obvious matter *TGHark* 48:23; *ib.* 102:12; c. w. ־ל: בין למר ובין למר מפשט פשיטא ליה it is absolutely clear according to both of them *Yev* 82b(18); *AZ* 47a(24); *Men* 46a(6); *Ḥul* 90b(37); פשיטא לי *BB* 21b(36); לדידך דאתניתך תרתי פשיטא לך it is clear to you for whom I transmitted in the Mishna two (versions) *Zev* 30b(32); והיכא נמי דלא פשיטא לן הלכה כהי אמורא where also it is not clear to us according to which *Amora* is (decided) the law *TGAs42* 64:5; *IŠGF* 34:14; d. w. ־ד and vb. phrase: פשיטא דנפוק כולהו it is clear that all of them went out *San* 14b(16); פשיט׳ דלא שמיעא ליה it is obvious that he had not heard it [i.e. the legal tradition] *Er* 80a(34); **2. 'simple':** pl.m. איסתרי פשיטי 'simple' staters *Šab* 119a(11) // *Ḥul* 44b(7)

[Rashi: provincial staters]; זוזי פשיטי 'simple' *zuzim Ket* 65b(6)

Lit: Bacher 173 [mng. 1]; D. Sperber, NT 9 [1967] 188 [mng. 2]; Y: פְּשִׁיטָא *Ber* 20b(2).

1# פשיטא n.m. **private (?) letter** (↓ √פשט; cf. כתב פשיט PDFMP 344:15) pl. דקא כתבי לכל אתרוותא פשיטי ודיאסקי they write to all places private and official letters *NDGR* 60:12

Lit: M.A. Friedman apud NDGR 60[16].

2# פְּשִׁיטָא, pl. פְּשִׁיטֵי n.m./f. **small coin, blister** (↓ √פשט; cf. Sy ܦܫܝܙܐ LS 610 < MP *pišīz* small copper coin CPD 69) **1. small coin:** sg. רב חמא הוה מוגר זוזי בפשיטא ביומא PN used to rent out money for (a fee of) a small coin per day *BM* 69b(7); pl. האי מאן דיזיף פשיטי מחבריה ואשכח בהו טפיאתא one who borrowed small coins from another and found among them additional ones *ib.* 63b(38); ואתו כ"ע ונסבי בלא פשיטי everyone will come and take (from you) without paying [lit. without coins] *Ber* 56a(36); פשיטי דספרא the coins of the scribe [i.e. his payment for writing the writ] *BM* 16b(41); פשיטי זוטרתי small coins *Ḥul* 54b(15; V[11]); *Pes* 112b(48); *Beṣ* 32a(34); *Tan* 21b(39); *San* 48a(12); *AnanSch* 17:13; **2. blister:** pl. וקאי בישריה פשיטי פשיטי his flesh was full of all kinds of blisters *Giṭ* 67b(34)

On mng. 2, cf. the similar usage of סלע in JPA [v. DJPA 379, mng. 2].

פְּשִׁיטוּתָא n.f. **plain heir's right of inheritance** (↓ √פשט; Sy ܦܫܝܛܘܬܐ simplicity LS 612) sg. נהי דזבני לבכ⟨י⟩רותאי פשיטותאי מי זבני granted that I have sold my birthright. Did I sell my plain heir's right? *Soṭ* 13a(22); *ib.* 23

Y: פְּשִׁיטוּתָא *Soṭ* ib.(BAYTN 177).

פשיטנא, פשיטאנא n.m. **a plant** (etym. unkn.) sg. *Šab* 110b(9; **OM**) [Ar: פשישנא AC 6:461]

Geon. expl.: פשיטאנא עשב ששמו כך GnK5 169:4; [עשב מצוי] במקומינו מפושט על הארץ ועלין שלו [...] OHT Šab 99:15; Lit: Löw, Flora 4:146.

פְּשִׁיעוּתָא n.f. **negligence** (↓ √פשע; Sy ܦܫܝܥܘܬܐ LS 613) sg. כל לא ידענא פשיעותא היא any (claim of) 'I do not know' is negligence *BM* 35a(32) // *ib.* 42a(46); לעניין נורא פשיעותא היא with regard to fire it is negligence *ib.* 43(**F**[1]); והדא מילתא דעבד ליה שמע' פשיעותא רבתא היא that thing that PN did to him was major negligence *TGHark* 271:16; *Meg* 26b(11); *Giṭ* 6b(40); *BQ* 58a(12); *BB* 3b(21)

Voc: פְּשִׁיעוּתָא VTM 92; פְּשִׁיעוּתָּא HGP 23a:10; Y: פְּשִׁיעוּתָא *BB* ib.(BAYTN 177).

פשל vb. **to twist, spin** (of ropes; Sy ܦܫܠ af. LS 613, Ma פשל pa. 382, MH פשל hif. J 1247) **Af.:** אפשילו חבלי מפארי twist ropes from bran *Bek* 8b(36) [in a facetious statement]; היכא דמפשלי חבלים where they twist ropes *TGAs42* 163:18

פשע vb. **to be negligent, sluggish, harm, transgress** (↓ פשיעותא; Mng. 1: Sy ܦܫܥ to be sluggish LS 613; mng. 2: < BH, MH פשע HAL 922, J 1247) **Pe.** (a/) **1. to be negligent, careless [w. -ב concerning, with]:** שומר חנם משתבע דלא פשע a unpaid bailee swears that he was not negligent *BM* 82b(24); *ib.* 83a(11); *BQ* 60a(25); לאו מפשע פשעי בה אלא איגנובי איגנוב it was not that they were actually negligent concerning it, but they were certainly robbed *BM* 97a(36); *ib.* 81a(37); *Pes* 90b(8); *BQ* 93a(44); *TGHark* 271:14; *Zev* 101a(40); **2. to be sluggish, careless:** כל מאן דפשע {בינוקיה} משחידנא ליה בכוורי I give a gift of fish to whomever is sluggish (in learning to read) *Tan* 24a(50; **M**[2]); מירתת ולא אתי למפשע he is afraid (that he will miss the *minḥa*-prayer) and is not apt to be **careless** *Šab* 10a(3); פשע ולא מפריש he will be careless and not set aside (*teruma*) *Yev* 89a(23); *Men* 50a(27); *ib.* 51b(47); *Ara* 21a(26); **3.** w. **-ב to harm s.o.:** ההוא מקרי דרדקי דאדריה רב אחא דהוה פשע בינוקי a certain elementary school teacher whom PN forbade (to teach) because he used to harm (molest?) the children *Giṭ* 36a(9) // *Mak* 16b(15) // *Bek* 46a(5); פשעת בנפשך you will harm yourself *BQ* 85a(54); **4. to transgress:** דפשעי ואזלי the ones who continually transgress *Er* 19a(34) [expl. BH הַפֹּשְׁעִים Is 66:24]

פשפש vb. **to rub** (metath. < ↓ √שפשף) **Pal.:** אשכח ליה אביי לרבא דקא מפשפש ליה לבריה אגבא דהבצרה PN found PN_2 rubbing his son on the back of ... *Šab* 154b(22; **M**)

פשקצא n.m. **raven** (etym. unkn.) sg. אתא פשקצא בלעו⟨ה⟩{ת} לתנינא a raven came (and) swallowed the sea-monster *BB* 73b(13; **HAr** [AC 6:459]); אתא פשקצא וקטליה a raven came and killed it *ib.* 74b(10) [**P**[1]: פושקנצא, פשקנצא]

Expl. Ar: עורב נקבה AC ib.; Y: פּוּשְׁקַנְצָא *BB* ib.(BAYTN 221).

פשר vb. **to be broken of a spell, interpret a dream** (↓ פושרנא, פישרא, פשור, 1# פשורא, 1# פשרא, 2# פשרא, פשרתא; Sy ܦܫܪ to interpret a dream, dissolve LS 614, Ma פשר to loosen a spell MD 383, MH פשר LNVTH 299) **Pe.** (a/) **1. to be broken (of a spell):** כי מטא מיא פשר when he reached the water, (the spell) was broken *San* 67b(33); וכד פשר פשרא למיזל when (the spell) is broken, (the boat) is released to travel *ḤM* 42:18; **2. to break a spell:** אתו חבראתה פשרא לה the other women came (and) broke the spell for her *San* 67b(37); **3. to interpret a dream:** הוא חלים והוא פשר does (the same person) dream and interpret a dream? *Yom* 28b(38); והוא דפשר ליה מעין חילמיה this refers to a case where he interprets for him the essence of his dream *Ber* 55b(50); **4. to melt:** כד פשר קליל when (the wax stopping up the ear) dissolves a bit *ḤM* 38:1

Pa. 1. to interpret a dream: בר הדיא מפשר חלמי הוה מאן דיהיב ליה זוזא מפשר ליה חילמיה לטבא ומאן דלא יהב ליה זוזא מפשר ליה חילמיה לבישא PN was an interpreter of dreams. He used to interpret a dream positively for one who paid him a *zuz*. He used to interpret a dream negatively for one who did not pay him a *zuz Ber* 56a(10); בהדין פישרא וניפשר ונישדי מפשרנא *Bo* 94a:5; **2. to melt s.t.:** ליפשר ונינח בה let him melt (the fat) and place (it) on it *AZ* 28b(9); *ib.* 18

Itpe. 1. to come apart: כי היכין ⟨ד⟩לא תיפשר גדילתא so that the fringe should not come apart (into threads) *Anan* 9:4; **2. to be interpreted (of a dream):** חילמא דלא מיפשר כאגרתא דלא מקריא a dream which is not interpreted is like a letter which is not read *Ber* 55a(18); **3. to be broken (of a spell):** דאישתרי ויתפשר לה the spell was released and broken for him *Bo* 133:10

1# פשרא n.m. **(uncertain;** ↓ √פשר) sg. פשרא יש בו משום אסופי (a child found in) a ... is considered a foundling *Qid* 73b(12)

Expl. Rashi: מקום שיפוע הנהר על ידי הפשרת שלגים; Y: פִּשְׁרֵי *Qid* ib.

2# פְּשָׁרָא n.m. **compromise** (↓ √פשר) sg. וכל פשרא בכל מאי דהוה בינאתן any compromise in whatever there was between us *SŠHai* 5a(14); למעבד להו פְּשָׁרָא to make a compromise for them *HG3* 15:31(HGP 36a:20)

פְּשָׁרְתָא n.f. **compromise, release** (from a spell; ↓ √פשר; cf. Sy ܦܘܫܪܐ interpretation LS 614) **1. compromise:** אי דינא בעייתו אי פְּשָׁרְתָא בעייתו (he used to ask) if they wanted a decision or a compromise *San* 6b(56; HGP 36a:13) [**He:** פשרה]; **2. release (from a spell):** sg. *Bo* 50:9; *ib.* 101:5; 141:15

פִּתְגָּמָא n.m. **matter,** pl. **the Decalogue** (< OIr **patigāma*, MIr **patgām* [cf. Peh *ptg'm* Gignoux 32, MPar *ptgm* ib. 61]; > BA פִּתְגָם HALOT 1961, Sy ܦܬܓܡܐ LS 616; cf. Ma פוגדאמא MD 367) **1. matter:** sg. בדוכרן פתגמא דהוא באנפנא in a record of the matter which was before us *SŠSad* 217:13; pl. בדוכרן פתגמי דהוה באנפנא *BB* 136a(27); **2.** pl. **the Decalogue** [calque < H (עֲשֶׂרֶת) הַדְּבָרִים Ex 34:28]: פיתגמי *BMsG* 8:15; *BMsD* 5:14

Y: פִּתְגָּמֵי *BB* ib.(BAYTN 253).

פְּתוֹרָא n.m. **table, platter** (↓ פתורתא, פתוראה; TA פָּתוֹרָא TO Ex 26:35, Sy ܦܬܘܪܐ table LS 618, Ma פאתורא platter MD 366) **1. table:** sg. הוה קא מגבהי פתורא they were lifting up the table (to remove it) *Pes* 115b(30); *Beṣ* 29b(14); *Šab* 36a(10) // *Suk* 34a(34) [↓ פתורתא]; *Ḥul* 105b(19); פתורא דיונ{ים}⟨וס⟩ an ebony table *Šab* 129a(33); פתורא דדהבא a table of gold *Tam* 32a(54; **V**[10]); *Tan* 25a(10); פתורא דתלת כראעי a three-legged table *ib.*; ליבלבל פתורך may your table be disturbed *MQ* 9b(12) [oracular statement]; *ib.* 22; pl. *Bo* 78:18; **2. platter:** sg. ולייתי פתורא ולינח עילויהו let him bring a platter and place (it) over them [i.e. the basins] *Giṭ* 69b(53) [↓ מתוארא]

פָּתוֹרָאָה n.m. **money changer** (↓ פתורא + gent. ending [cf. MH שׁוּלְחָנִי J 1534]; calque < τραπεζίτης L-S 1810; JPA פתור FT Gen 23:16; cf. Sy ܦܬܘܪܐ money changer's table LS 618, mng. 6) sg. רב חנה פתוראה PN, the money changer *Ḥul* 54b(16)

Y: פָּתוֹרָאָה *Ḥul* ib.(BAYTN 325).

פְּתוּרְתָא n.f. **table** (↓ פתורא) sg. פתורא פתורתא פתורתא פתורא the פתורא (is now called) פתורתא, and the פתורתא (is now called) פתורא *Šab* 36a(10) // *Suk* 34a(34)

Y: פְּתוּרְתָא *Šab* ib.(BAYTN 206).

פתח vb. **to open, lance, begin** (↓ מיפתח פומא, 1#תפתיחתא, פתיחא, פתיח, פתחא, פתחא, מפתחתא; Sy ܦܬܚ LS 616, Ma פהת [metath.], פתא MD 366, 383) **Pe.** (a/a) **1. to open:** a. alone: למימעץ ומיפתח to close and open (the eyes) *Šab* 108b(28); *Beṣ* 22a(54); *Giṭ* 77b(17); b. w. obj.: פתח יעקב עיניה ואחיך Jacob opened his eyes and laughed *Soṭ* 13a(31); פתחו לי בבא open the gate for me *Tam* 32b(12); *Tan* 24a(30); *Qid* 31b(5); *San* 96b(16); *ḤM* 43:4; *TGHark* 189:24; כיון דפתחו חביתא טובא after they opened many (wine) jugs *AZ* 70b(11); *Giṭ* 69b(43); פתחו פומייכו ואפיקו הבאלא open your mouths (in the bathhouse) and expel the vapor (of the perspiration) *Šab* 41a(25); *Er* 54a(9); וכד פתח ליה לסיפרא when he opens the Torah scroll *Anan* 19:13; **2. to lance (an abscess, boil, etc.):** למפתח *Giṭ* 69a(39; OHT ib. 156:1) [v. Geon. expl. infra]; למפתח בועתא to lance an abscess *San* 84b(40; Ar [AC 2:137]); **3. to begin, commence:** a. general: הא קמי דניפתח הא בתר דנפתח this refers to before he commences, that to after he commences *Pes* 117a(39); מיפתח הו' דלא יפת' לו בשבוע' he should surely not commence with a vow (of his own volition) *Ned* 28a(29); פתחת בתרתי ומסיימת בחדא you begin (the *barraita*) with two (women) [i.e. מעוברת ומניקה] and finish with one [i.e. w. עליה 3sg.f. pron. suf.] *Nid* 10b(29) [v. ib. 27]; *Ber* 49a(21); pass.part. אזל אשכחינהו דפתיח להו במסכתא he went (and) found that they had begun (to study a certain) tractate *San* 49a(13); b. w. fol. vb.: פתח יהושע קא מישתעי Joshua began to speak *Soṭ* 35a(9); פתח חד מיניהו ואמ' one of them began to speak *Er* 64a(30); *San* 18b(35); פתח ותני he began learning (the Tractate *'Uqṣin*) *Hor* 13b(49); פתח למימר אגדתא he began reciting a homiletical lesson *BQ* 60b(32); *Meg* 13a(9); **4.** pass.part. w. -ל **to face** [lit. opened to; cf. BA: וְכַוִּין פְּתִיחָן לַהּ בְּעִלִּיתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם Da 6:11]: דהוה פתיח ליה פתחא לההוא אידרונא (a certain synagogue) whose entrance faced a certain inner room *Meg* 26b(40); בתי דפתיחי לנהרא rooms facing the river *Er* 60a(19); חד גיסא פתיח למתא וחד גיסא פתיח לשביל של כרמים one side facing the town, and the other facing the path of the vineyards *ib.* 24b(8); *Ber* 58b(16); **5. to offer a suggestion to absolve a person from a vow** [calque < MH פתח pe. J 1251]: לא פתחינן בהא we do not offer this as a suggestion to absolve a vow *Ned* 22a(8); **6.** in idiomatic usages: **a.** w. בדינא **to subpoena to court** [↓ פתיחא]: כגון דפתחו (ב)ל"יה בדיניה ושלחו ליה ולא בא if they subpoenaed him to court, sent (it) to him, and he did not come *BQ* 112b(22); **b.** w. כותא **to pierce a window in a wall:** ליפתח להו כוי let him pierce windows (in the wall) *Er* 60a(21); *SŠHai* 11b(16); *TGAs33* 211:14; **c.** w. מיא **to let water run onto a field by opening a channel** [calque < Akk *petû* G AHw 859, mng. 12d]: האיי מאן דפתח מיא לארעא one who let water run onto a field by opening a channel *MQ* 10b(21); *BB* 53a(24); *HP* 65:12; *TGDr49* 96:4; **d.** w. בעידנא **to set a time:** צורבא מירבנן לא ניפתח בעידנא באורתא דתלי@סר נגהי ארבי@סר a *ṣ.m.* should not set a time (for study) on the night between the thirteenth and the fourteenth (of *Nisan*) *Pes* 4a(24); pass.part. פתיח ליה בעידנא a time was set for him *Švu* 30b(36; HP 122:23) [↓ √קבע pe.]; **e.** w. על **to eulogize:** כי נח נפשיה דראבינא פתח עליה ההוא ספדנא when PN died, a certain professional eulogizer eulogized him *MQ* 25b(12); *ib.* 34; *Ḥag* 15b(20); *Ket* 8b(17); **f.** w. פומא **to give an opening:** לא לימא איניש הכי כי היכי דלא ליפתח פומיה לשטן a person should not speak in such a manner so that he should not give an opening to Satan *Ber* 19a(48) [cf. MH אל יפתח אדם פיו לשטן Ber 19a(49)]; **g.** w. פיתחא **to commence a sermon** [↓ פיתחא mng. 2]: ר' יוחנן פתח לה פיתחא להאיי פרשתא מהכא PN began a *petiḥa* to that pericope from this verse [lit. here] *Meg* 10b(32; **G**)

Itpe. 1. to be opened: יתפתחון לי שערי חכמה ואהגי בהון the gates of wisdom will be opened for me and I shall meditate in them *ḤM* 45:21; **2. to be lanced:** לאפתוחי *Giṭ* 69a(39) [v. Pe., mng. 2]; **3.** fig. **to have sexual intercourse:** צפירתא דלא איפתחא a virgin she-goat *Giṭ* 69b(32; V[18]) [lit. which has not been opened; calque < Akk *lā petītu* not having had sexual intercourse (of an animal); v. AHw 858, s.v. *petû* I, mng. 5; cf. MH[2] פתח פתוח absence of virginity J 1252]; *Pes* 42b(1; **E[2]M[1]**); *AZ* 28b(9)[1]

Geon. expl.: ואל פתח אלדי [אסמאה] למפתח OHT Giṭ 156:1, i.e. فتح opening (of a boil) [Pe., mng. 2]; Lit: M. Geller, BiOr 43[1986] 739 [Itpe., mng. 3].

פתאחא, פְּתָחָא n.m. **commencement** (↓ √פתח; Sy ܦܬܐܚܐ LS 616, Ma פתאהא MD 383) sg. יומא דפתאחא day of the commencement (of the *kalla*) *TaS* 105b:13

1# פתי vb. **to be wide** (↓ פתי adj., פותיא, 4#פתיא; Sy ܦܬܐ LS 615) **Af. to widen:** ומפתי להו כי היכי דניעול בהן קילפא he widens them [i.e. the hollowed-out portions in the wood] so that the parchment can go into them *ŠT* 488:3

2# פתי vb. **to entice** (BH 1#פתי pi. HAL 925) **Pa.:** זמנין דימפתי לה ומישתבשא sometimes he entices her, and she is cajoled *HP* 134:10

פְּתֵי adj. **wide** (↓ √1#פתי; TA פְּתֵיא TO Ex 3:8, Sy ܦܬܝܐ LS 615, Ma פתיא wide MD 384) sg.f. ארעא פתיתא the wide earth *Bo* 125:9 [cf. NB *erṣetu rapaštu* AHw 245]; pl.f. דרדבן אטירפיה ופְּתַיָּין its leaves are large and wide *HP* 32:31(HPP 43:20)

1# פְּתָיָא, pl. **פְּתָוָותָא** n.m. **bucket** (< Akk *pattû* chest AHw 849, AIOA 82; Ma פאתיא MD 366; ↓ נטלא, בטיתא) sg. פתיא דמוניני a bucket of brine *Giṭ* 69b(46); פתיא אוכאמא black bucket! *Meg* 14b(49) // *Ber* 50a(42) // *Pes* 88a(44; **M[1]**) // *AZ* 16b(42; Marg) [pejorative description of a scholar; v. Geon. expl.]; pl. הני פתואתא דבי מכסי buckets of GN *AZ* 33b(30)

Geon. expl.: פתואתא דבי מכסי טפיחים שמודדין בהן את היין ובלשון ישמעאלי אלבואטי האחד פתיא אלבאטיה TGHark 23:17, i.e. بَاطِيَة, pl. بَوَاطٍ jug; פתיא אוכאמא באטיה מקירה אי כלי שמחזיק יין טוב שמור למה יזקק להלכה חלוקה OHP Ber 114:9, i.e. بَاطِيَة مُقَيَّرَة a jug covered with pitch; פתיא אוכמא טפיח ... ומאי קרי ליה פתיא והיא נטלה בלש' חכמ' כגון אוכאמא שהיה קצר ושחור Geon 318:11; דלי GC 10:7; פתיא טרף יסמי דן והו(א) אל כאביה אל צגירה OHT Giṭ 158:1, i.e. دَنّ, الخَابِيَة الصَّغِيرَة. Lit: S.A. Kaufman, Lešonenu 36[1972] 32+; AAC 347; Brand 445; Y: פְּתָיָא *Ber* 50a(42; BAYTN 93).

2# פתיא n.m. **canal** (< Akk *pattu* AHw 848, AIOA 82; ↓ נהרא mng. 2) sg. כריא דפתיא dredging of the canal *BM* 108a(11); *BB* 8a(20); *ib.* 26

Y: פְּתָיָא *BB* ib.(BAYTN 93).

3# פתיא n.m. **child** (dialectal word; JPA 2#פתי DJPA 455) sg. בכרכי הים קורין לינוקא פתיא in the 'cities of the sea' a child is called *p.* *San* 110b(51)

Y: פְּתָיָא *San* ib.(BAYTN 93).

4# פְּתָיָא, cs. **פְּתֵי** n.m.cs. **width** (↓ √1#פתי; Sy ܦܬܝܐ LS 614) sg.cs. שיתסר דרי בפתי מילא sixteen rows (each) a mile wide *Ḥul* 139b(34; **V[11]**); עסרין וחמשה פרסי בפתי שיתא twenty-five parasangs (in length) with a width of six *Ket* 112a(2; MGD 125:21)

פְּתִיחַ adj., n. **seeing** (↓ √פתח, פיקח; Sy ܦܬܝܚܐ LS 616, mng. 1) n., sg.m. האיך פתיחא that seeing man *Giṭ* 69a(15; **V[18]**)

Y: פְּתִיחָא *Giṭ* ib.

פְּתִיחָא n.m. **summons or subpoena to appear before a court, decree of excommunication** (↓ √פתח pe., mng 6a) **1. summons or subpoena to appear before a court:** sg. ההיא איתתא דאזמנוה לדינא קמי אמימר לנהרדע אזל אמימר למחוזא ולא אזל(א) בתריה כתב פתיחא עילוה a certain woman who was summoned to PN's court in GN. PN went to GN_2 and she did not follow him there. He drew up a summons against her *RH* 31b(15); האי מאן דכתבי פתיחא עילויה אדלא אתא לדינא one against whom a summons was drawn up for (the fact) that he did not come to court *BQ* 113a(8); *ib.* 16; 112b(38); 55 [≠ ↓ שמתא mng. 1]; זוזא דפתיחא a *zuz* (in payment for writing) the summons *ib.* 56; **2. decree of excommunication:** sg. שקו(י)ל פתיחא עליה serve him [lit. take against him] with a decree of excommunication *MQ* 17a(57); *SŠHai* 17b(15); וכתבו עליה פתיחה דנן לשמותי יתיה בכל אתר they drew up this decree of excommunication against him to excommunicate him everywhere *Dec* 3:8; *ib.* 13; 4:3; 6:2; 6; *TGHark* 84:21; *ib.* 112:30

The summons included an explicit threat of excommunication if disobeyed. For the text of the פתיחא, v. Dec 3:1+; Gulak, OŠ 302; Y: פְּתִיחָא *BQ* 113a(8; BAYTN 61).

פְּתִיכְתָא n.f. **small necklace** (↓ פתכא, פתכיתא; cf.

Sy ܦܬܝܟܬܐ LS 617 [H גָּבִישׁ Job 28:18], expl. as ܓܒܫܐ necklace Audo 2:353) sg. 'פתיכתה בל' חכ' *p.* in JBA *GC* 24:12 [expl. MH קְטָלָה MKel 11:8]; pl. פתיכאתא *GC* ib.(Ar [AC 6:80]); כן וכן פתיכתא *OHT Ket* 201:22; פתוכתא *SMel* 41:177

Geon. expl.: קטלה פירוש תכשיט שעושין בצואר האשה והוא רחב שחונקת עצמה ודוחקת בבשר צוארה ואין לה צער ונראית כבעלת בשר ובלשון חכמים ובארץ ישראל ⟨בבבל⟩ פתיכאתא OHP Qid 204:18(Ar). Lit: GC 24[29]; AAC 189, s.v. ₁₄חמר.

פְּתִילְתָא, pl. **פְּתִילָאתָא**, **פְּתִילֵי** n.f. **wick, tampon, long stalk** (√פתל; Sy ܦܬܝܠܬܐ LS 617, Ma פתיליאתא pl. MD 384) **1. wick:** pl. רב פפא גדיל פתילתא PN used to spin wicks *Šab* 119a(16); שב פתילתא seven wicks *AZ* 28b(19) [Var: שבע פתילי TGHark 23:4]; שב פתילי ברקא seven wicks of ... *ib.* 22(**M**); פתילאתא *Yom* 23a(32; **E**[1]) [expl. MH פקיע ib.]; **2. tampon:** sg. ונייתי גבבי דעמרא וניגדול פתילתא let him bring tufts of wool and weave a tampon *Giṭ* 69a(20) [used to stop a nosebleed; cf. Akk *lippu* CAD L 200]; *ib.* 24; **3. long stalk:** pl. פתילתא דאספסתא long stalks of alfalfa *BQ* 20a(23); *AZ* 28b(19; **M**)

Lit: Flora 2:464 [mng. 3]; Y: פְּתִילְתָא *Šab* ib.(BAYTN 173).

פתירא n.m. **type of legging** (< MIr **patīr* [cf. NP *patīr* a covering of canvas or leather PED 237]; cf. Sy ܦܬܝܪܐ leg covering BBah 1539:9) pl. הא בגלימי הא בפתירי this (refers) to cloaks, that to leg coverings *Nid* 20a(21; Ar [AC 6:467]**M**)

Lit: Koh, AC ib.; Ros, Yalon Vol 304[53] [contra Geig, AAC 348]; Y: פְּתוּרָא *Nid* ib.(BAYTN 167).

פתך vb. **to mix, intermingle** (LJLA פתך J 1254 [PsJ, Tg2Jb], Sy ܦܬܟ LS 617) **Pe.:** pass.part. פתיכה בהו תרומה *teruma* is mixed in with them *Nid* 7a(24); דכל היכא דפתיכי wherever (the ones permitted and forbidden to eat the Paschal sacrifice) are intermingled *Pes* 60a(44); *ib.* 63a(18); 22

Expl. RaḤ: מעורבין.

פתכא n.m. **chain, necklace** (↓ פתיכתא, פתיכתא) sg. פתכא דאופי a chain of palm stumps *Ḥul* 105a(37) // *BM* 30b(16; **Es**) [H: ביתכא]

Geon. expl.: עושין מהן מחרוזות לתינוקות וחוגרין אותן במתניהן כדי שיהו צפין ושטין על פני המים ופתכא הוא כמו ענק שלצואר ובלשון ישמעאלי מכנקה TGHark 13:30, i.e. مِخْنَقَة; Lit: Geig, AAC 347; H. Shai, Sefunot 21 [1993] 244; Y: פִּתְכָא *Ḥul* ib.(BAYTN 125).

פתכיתא, pl. **פתכייתא** n.f. **small chain** (< ↓ פתכא + יתא- [dimin. ending]; ↓ פתיכתא) pl. ההוא גברא דהוה קא מזבין פתכייתא חומרי בחנותא a certain man who was selling small chains : beads [double rdg.] in a shop *Qid* 9a(1) [Var: פתכיאתא HP 106:27 (= GeonH ענקים HR 82:2); פתכייתא SMel 41:177; פתיכיאתא HG2 206:99; פת(ב)⟨כ⟩׳ חומרי **O**[2]]

Rashi reads חומרי and quotes var. פתכייתא. In light of this, the suggestion of Geig, AAC 189, s.v. ₁₄חמר, to derive this word from the adj. פתכאה is unlikely.

פִּתַכְרָא, **פתיכרא**, **פיטקרא** n.m. **image, idol spirit** (< OP *patikara-* HAp 138 [cf. Par *ptkr* Gignoux 61, MP *pahikar* [*ptk'l*] CPD 63]; OfA פתכר DNWSI 952, TA פַּתְכְּרֵיהוֹן pl. TJ Am 5:26, Sy ܦܬܟܪܐ LS 617, Ma פאתיכרא idol-demon MD 366, > Arab فَتْكَر Fr, AF 273, PLAr 206) **1. image:** sg. פיטקר(י)⟨א⟩ דדאמי לתורא an image which resembles an ox *MGG* 121:16; **2. idol spirit:** sg. *Bo* 21:16; *ib.* 78:22; 83:9; pl.abs. פתכרין *ib.* 103a:9; פתיכרין *ib.* 106:7; det. פתכרי *ib.* 34:5; 48:6; 53:2; 85:8; פתיכרי דיכרי male idol spirits *ib.* 48:1; 115:2

Lit: Geig, AAC 348; Tel 120; ISK 99; Shaked, ActIr 11 [1985] 512[4]; id., Elements 148; Sperber, Magic 41.

פתכרתא n.f. **(female) idol** (Sy ܦܬܟܪܬܐ LS 617) pl. *Bo* 8:13

פתק#1 vb. **to hurl, shoot** (Mng. 2: Ma כד פאתיקליא לגירא when he shoots the arrow MD ib., Sy ܦܬܩ to penetrate, pierce of an arrow PSmCom 471) **Pe.** (a/) **1. to hurl, throw** [w. -ב at s.o.]: דעציה לניסכא בארעא ופתקיה לדוד לעילא he stuck the lance into the ground and hurled David upward *San* 95a(47); *Giṭ* 68b(40); הני דכרי דפתקי גנבי rams which the robbers hurl (over the fence) *Ḥul* 51a(43); *AZ* 17b(52); שקל קלא פתק ביה he took a clod (and) threw it at him *Pes* 62b(23); *AZ* 18b(3); *Švu* 18b(10); פתקיה בריש מוקי(ו)⟨ר⟩ה עלה וקטלה he hurled it [i.e. the ax] at the top of her cranium. It pierced it and killed her *San* 95a(46); **2. esp. w. גירא to shoot an arrow:** פתק ביה גירא ולא מטיה he shot an arrow at it, and it did not reach it *San* 95a(37); פתק גירא פתקה לחלתא he shot an arrow, (and) it pierced the bucket *ib.* 107a(19; **F**[2]); ופאתיק פרשא

גירא the rider was shooting an arrow *BB* 73b(26; MGG 52:5)

Lit: Greenfield, AKY 667+.

פתק#2 vb. **to pierce, insert** (↓ √2# בדק; cf. Sy ܦܬܩ to burst [of an ulcer] LS 618, Akk *batāqu* to cut off, pierce dikes, etc. CAD B 161) **1. to pierce, penetrate:** *San* 107a(19; **F**[2]) [↓ √1# פתק mng. 2]; עאל ופתקיה לנזיאתא (the ox) entered and pierced the vats *BQ* 35a(10); **2. to insert:** פתקה לוי במתניתא PN inserted it into his (copy of) the Mishna *Yev* 10a(30; Ar [AC 6:467]**M**); *BM* 48b(45; **EsH**[corr])

Lit: Eps, MNM 700 [mng. 2].

פתר vb. **to explain, interpret** (↓ פתרא, פתרנא; JPA פתר DJPA 456) **Pe.** (a/): פתריתו בה כולי האי you explain with it so much *Er* 32b(29) // *Ket* 10b(31) // *ib.* 38; אינהו נמי קא פתרו לה הכי they also explain it so *Er* 32b(30); כל מילתא דאמרת לן כחדא פתרנא לך everything you said to us we explained unanimously *Tam* 32a(37); והנך מילי דהוה פשיטן להנהו ראשונים ופתרי בהי לתלמידיהו those matters which were clear to those earlier (scholars), and which they used to explain to their students *IŠGF* 63:2

Lit: Bacher 180.

פִּתְרָא n.m. **explanation** (↓ √פתר pe., part.) pl. מלתא דלית ליה פתריו(ה) a matter which has no explanations *Yev* 57a(24; **O**[2]); מיל(ת)⟨א⟩ דא לית ליה פתרי *Tam* 32a(14)

Y: פִּתְרֵי *Tam* ib.

פתרנא n.m. **explanation** (↓ √פתר) sg. ומא פתרניה what is its explanation? *MQ* 9b(15; SM 104:13)

פתת vb. **to break, tear** (↓ פיתא; Ma פתת to tear off MD 385, פאתותיא גילדא to tear off skin MD ib., Sy ܦܬ pe., etpa. to break [of bread] LS 615) **Pe.:** pass.part. תרי ליה והאוי פתיתא he soaks it [i.e. the unleavened bread] and it becomes broken up *HP* 15:8

Itpa. to be torn away: ואיידי דמשמ⟨שא⟩ ביה ידא דטבחא מיפתת since the hand of the butcher handles it [i.e. the membrane] it is torn away *Ḥul* 9a(2; **H**[2]) [**MV**[11]: מיפרת; ↓ √פרת itpa.]

צ

צבא ↓ צבעא n.

צבוייא, pl. **צבויי** n.m. perh. **Mandean** (Ma צאבוהא, צאבויא baptizer MD 385) pl. *HG2* 522:37
Lit: Lieb, Shkiin 25+.

צְבוּתָא*, abs./cs. **צְבוּ** n.f. **will, thing, affairs** (↓ √צבי; Ma צבו abs., צבותא det. will, affairs MD 389, Sy ܨܒܘܬܐ ܢܦܫܐ cs. LS 619) **1. will,** sg.cs., only in ־צבו נפש **own will:** בצבו נפשיה לקטלא נפיק he goes out to be killed of his own will *Yom* 87a(1) [// ברעות נפשי *San* 7b(30)]; מחמת דבצבו נפשי קא מודינא קדמיכון because of my own free will I acknowledge before you *SŠHai* 9a(2); בצבו נפשי כדלא באונס of my own free will without coercion *ib.* 4a(4); 5b(18); *TGHark* 117:11; **2. thing, affairs:** a. alone: sg.abs. ולא תידמון ליה בכל צבו ודמו דאתון מיתדמין לבני אינשא do not appear to him as any thing or form by which you appear to people *Bo* 88:10; det. צבותא *Bo* 133:10; b. sg.cs. w. √עבד pe.: וצבו ביתיה לית הוא עביד he does not arrange the affairs of his household *Yom* 87a(1; **L**) // וצבו ביתי לית אנא עביד *San* 7b(30) [= GeonH חפצי ביתי אין אני עושה Wehizhir1 106:1]
On the cs. צבו [for the expected צבות*], cf. also פלגו ניוקא [↓ פלגו] and Ma טאבו רביא the goodness of the Great Life Gy 32:22 [v. Nöld, MG 313[1]]; Lit: Ros, Tarbiz 40[1971] 31+ [mng. 2]; Y: צְבוּ *Yom ib.*(BAYTN 28).

צבי vb. **to want, desire** (↓ צבוותא, צביינא; Sy ܨܒܐ LS 619, Ma צבא #1 MD 388) **Pe.:** a. alone: דמארי צאבי because my Lord [i.e. the Emperor/ God] wants (him/it so) *San* 65b(26) [cf. Ma: כד צאביא רביא when the Great (Life) wills it MD ib.]; למיהב במתנה לכל מאן דיצבי to give as a present to whomever he desires *SŠHai* 6a(16); די תהויין רשאה ושלטאה בנפשיכי למהך להתנסבה לכל גבר דיתצביין you will be permitted and authorized of your own will to go to be married to whomever you desire *SŠSad* 223:28 [cf. OHT Giṭ 199:5+]; b. w. fol. ־ב: דלא מיבעי ליה ליבמה אילא דצבי בה he is not required to make a levirate marriage unless he desires her *Anan* 109:18; בין דלא צבי בה הוא ובין לא צביא ביה היא whether he does not desire her or whether she does not desire him *ib.* 119:3; 115:18; לא רעיאנא ביה ולא צביאנא ביה ולית לבי צבי לאיתנסבא ליה I do not desire him, do not want him, and I do not lit. my heart does not] want to be married to him *HP* 150:13; *Yev* 107b(18); c. w. fol. vb.: 1) inf.: אנת צבית לאחרובי ביתא you wanted to destroy the Temple *Tan* 29a(1) [inscription on an idol]; לית אנא צאבי ליבמותה I do not want to make a levirate marriage with her *SŠSad* 230:14; 2) sub. clause: לית דין צאבי דיליף this one does not want to learn *BB* 111b(1); 3) syndetic clause: וצבי ואוסיף לה על כתובתה he desired to add for her to her *ketubba* *SŠHai* 2a(20); וצביאת פלניתא כלתא והואת ליה לאינתו NN, the bride, desired to become his wife *ib.* 14; כען צבינא בבי דינא ובינא לפל' דנן ניכסי אילין we in the court have now desired to sell these properties to NN *Dec* 10:13
Itpe. to consent, be mutually willing: a. alone: לבתר דאצטבו תרויהו הויא ביאה דילהון after the two of them were mutually willing their sexual intercourse took place *Anan* 113:6; *TGHark* 169:24; b. w. fol. inf.: ולא איצטבי לאותוביה קמיה ולמהוי רישא עלוהי he did not consent to appoint him to be the head over the academic session before him *IŠGF* 78:15; *ib.* 17; ואיצטבינא תרוינן ברע[ו]ת נפשאנא למיפלג יתה the two of us consented of our own free will to divide it *SŠHai* 11a(6); *SŠSad* 208b:5; *ib.* 263:20

צְבִיֵּנָא n.m. **will, free will** (↓ √צבי; Sy ܨܒܝܢܐ LS 619, Ma צוביאנא #1 MD 390) sg. ברעות נפשאי ובציביאנאי of my own volition and my free will *SŠHai* 15b(18); *ib.* 14b(6); 16b(2); דבציביניה דיליה בעי ליה ליבומה he wants to make a levirate marriage of his own free will *Anan* 109:21; דבציביניה (ד)נסבה he married her of his own free will *ib.* 113:4; 8; 12

צבע vb. **to moisten, dip, dye** (↓ ציבעא, צבעא; Sy ܨܒܥ #1 LS 620, Ma צבא #2 MD 388) **Pe. 1. to moisten:** מיא דחזורא דצבעו(ן)(י) בהו לכא a solution of bran with which they moisten lac *Pes* 42b(23); **2. to dip:** סב חספא חדתא וצבע במורא אוכם take a new sherd and dip (it) in black myrrh *ḤM* 41:4; *ib.* 44:2; **3. to dye:** a. material: הא תכילתא היכי צבעיתו לה how do you dye the *tekhelet*-wool? *Men* 42b(31); *Yev* 4b(41); ואתא קוף צבעיה להאיך עמר בהנך סמנין an ape came (and) dyed that wool with those pigments *BQ* 101a(34); *ib.* 16; *Er* 96b(25); *HG3* 394:7; pass.part. מנא דצביע a dyed garment *Šab* 19a(35; **M**); b. hair of beard: כד צבעין סבי' דיקניהון when the old men dye their beards *Naz* 39a(26); *BM* 60b(16)

צַבָּא, צַבָּעָא n.m. **dyer** (↓ √צבע; Sy ܨܒܥܐ LS 620) sg. עמרם צבע' PN, the dyer *Giṭ* 52b(12) [Var: צבא HP 56:16]
Y: צַבָּעָא *Giṭ* ib.(BAYTN 228).

צבת #1, צוות vb. **to prepare, offer** (↓ √ספת; Sy ܨܒܬ pa. to decorate LS 620, Ma צפת/צבת pa. MD 389, 396) **Pe.** (a/u) **1. to prepare:** למיצבת ליה זוי(ו)(ד)תא to prepare shrouds for him *Er* 41b(33; GnK5 172:15) [v. Geon. expl.]; דצבתין ליה צרכיה they (first) prepare his needs *San* 48b(18; Šeel 150:34); פוק צבות בדברא דרויח עלמא אזל צבת בשיתא ירחי בקייטא go (and) prepare (it) in the field which is spacious. He went (and) prepared it for six months during the summer *Ḥul* 60a(8; **H**[2]); **2. to offer, present:** בעינא דנצבות לחמא לאלהיכו I want to offer food to your God *ib.* 6; לא מצית צבתת ליה you cannot offer to him *ib.* 7 [part. 2sg.m.]
Pa. 1. to prepare: מאן דצבית הא לא הוה חזי למלכא the one who prepared this was not suitable for the king *Ket* 61b(4); צביתו ליה זוודתא prepare shrouds for him *RH* 17a(51) // צוית *Nid* 37a(1) [**M:** צבית]; צבת ליה אומצא he prepared a piece of meat for him *Šeel* 46:92; כו(ד)(ר)כי דמצבתן נשי למישד bundles (of animal hair) which women prepare by weaving *Geon* 325:12; **2. to decorate:** כאיניש דבני ביתא וכד מצבית ליה וגמר ליה לעיבידתיה like a person who builds a house, and when he decorates it and completes its work ... *Šeel* 1:3
Geon. expl.: לעשות לו תכריכין GnK5 172:16 [Pe., mng. 1]. Lit: Eps, StI 102; Greenfield, AKY 9+ [etym.; but cf. AIOA 95].

צבת #2, צוות vb. **to group together, repair, attach** (↓ צוותא, ציבתא #1; Ma צפת pe. to join MD 396) **Pa. 1. to group together:** pass.part. מצוות עלמא people lit. the world] were grouped together *BM* 28a(38; V[22]); **2. to repair:** אסיר לצבותיה בחצינא בחולא דמועדא it is forbidden to repair it [i.e. a broken key] with an ax on the intermediate days of the holiday *Šeel* 192:62(Var); שרי למימר לגוי לצבותיה it is permitted to tell a pagan to repair it *HG1* 204:32; pass.part. אף על גב דמתברא ומצבתא even though it was broken and repaired *ib.* 287:8 [Var: ומיצבתא ib.(Var); Arab gloss: שאעאב, i.e. شَعَّبَ to repair]
Itpa. to be attached: דמצטותא אברתה ואזווא דשבקינן לה ברתה נמי תצטות באמה ובזווא שבקינן לה אמה אברתה מצטוותא ברתה אאימה לא מצטוותא (the mother bird) will be attached to her daughter and the mate that we leave with her. Her daughter will also be attached to the mother and the mate that we leave with her. Her mother is attached to its daughter, (but) the daughter is not attached to her mother *BB* 80a(6) [Var: מצטבתא Ar (AC 7:6)]
Lit: Eps, StI 103; AIOA 95.

צבתא #1, pl. **צִבָּאתָא, ציבוותא, ציוותא** n.f. **fiber, flotsam** (cf. Akk *ṣippatu* D a reed CAD Ṣ 203) **1. fiber:** a. general: sg. צבתא בארמית *GC* 92:3 [expl. MH סיב MOh 18:1]; pl. לא ניהדיק איניש צבאתא בפומיה דכוותא משום דמיחזי כמשמרת a person should not squeeze fibers into the opening of a *k.*-pitcher (on the Sabbath), because it looks like a sieve *Šab* 139b(42; **OHG1** 226:20) [= GeonH סיב על פי קיתון HR 5:15]; b. pl. objects made thereof: 1) sieve: לא לישפי איניש שכרא בצבאתא באורתא דלמא פריש שרץ ממנא ליצבאתא והדר נפיל לכסא a person should not pour *š.*-beverage through (a sieve of) fibers at night, lest a creeping animal come out of the vessel into the

fibers and afterwards fall into the cup *Ḥul* 67a(33; MGL 251:17); הני רואקי ... דצבאתא strainers (made) of fibers *AZ* 75b(1); 2) rope: חבלא דצבתא rope of fibers *Tam* 30a(1); **2. flotsam:** pl. האי דשד(ו)⟨י⟩ מיא מפומא דחצבא משו' ציבוותא one who pours out water from the mouth of a pitcher because of the flotsam *Ḥul* 105b(52); נשא זיקא וקא מיתי ציוותא the wind blew and was bringing flotsam *Suk* 29a(10; **M**²)

Lit: Flora 1:575; Eps, GC 92⁷; Voc: צִבְּתָא HGP 57b:28; Y: צְבָאתָא *Šab* 139b(42); BAYTN 45).

צבתא #2 ↓ צוותא n.

צבתא #3 ↓ ציבתא#1 n.

צדד vb. **to tilt, turn sideways** (Sy ܨܕ af. to fix the eye, gaze LS 621, MH צדד to tilt, push LNVTH 302) **Pa. to tilt s.t.:** תתאה בצדודי ועפרא the bottom (course of stones is laid) by tilting and (by filling in) earth *Šab* 102b(25; **M**) [cf. MH: מצדד את האבן ib. 20]

Af. 1. to tilt s.t.: אי קא מצדד אצדודי חמרא אסיר if (the pagan) actually tilts (the drinking bowl), the wine is forbidden *AZ* 60a(10) [Var: לצדודי HG3 259:13 (pa.)]; לא לצדד איניש כובא בארעא a person should not tilt a drinking bowl on the ground (on the Sabbath) *Šab* 141a(36); דמצדד להו אצדודי (the priest) indeed tilts them [i.e. the lights of the candelabrum towards the middle light] *Men* 98b(34); **2. to turn o.s. sideways:** דמצדד אצדודי he turns himself completely sideways *Yom* 37a(37); דמצדדי אצדודי *BB* 99a(20) [of the cherubs]

Expl. Ar: דרך הבנאין ביסוד מצדדין האבנים על העפר ומיישבין אותן AC 7:7 [Pa.]; RaḤ: מקצתו כנגדו ומקצתו לאחוריו *Šab* ib.

[צדי ↓ √צדד vb.]

צְדִי n.m. *ṣade*, **the nineteenth letter of the alphabet** (Sy ܨܕܐ LS 619) sg. *Yom* 73b(14)

Y: צָדִי *Yom* ib.

צַדִּיק adj. **righteous**, n. **righteous person** (↓ √צדק; TA צַדִּיקַיָּא pl. TO Gen 49:11, Ma זאדיק, צאדיק MD 157, 385, Sy ܙܕܝܩܐ LS 189) **I. adj. righteous:** pl.m. ומאחר דהוו צדיקי כולי האי since they were so righteous *Giṭ* 57a(43); תרווייהו רבנן צדיקי הוו both of them were righteous scholars *MQ* 28a(28; LSM 145:22); אחזי לי רבנן צדיקי כי סלקי ונחתי למתיבתא דרקיעא show me the righteous scholars as they are ascending and descending to the heavenly academy *BM* 85b(34); **II. n. righteous person:** sg.m. ידענא בך דצדיקא רבא את we know that you are a very righteous man *San* 93a(47); רשיעא בר צדיקא an evil man, the son of a righteous man *ib.* 52a(8); 46b(55); *Šab* 149b(32); *Pes* 8a(46); pl.m. ומי שרי לצדיקי למעבד הכי is it permissible for righteous men to act so? *Meg* 13b(9); עתידי צדיקי דהוו עפרא the righteous men will (eventually) become earth [i.e. will die] *Šab* 152b(38); לא פחית עלמא מן תלתין ושתה צדיקי the world does not have less than lit. is not diminished from] thirty-six righteous people *Suk* 45b(30) // *San* 97b(41); *Ber* 23a(20); *Yom* 69b(18) // *San* 64a(9); *BM* 83b(23); *Ḥul* 13b(17)

Y: צַדִּיקָא *Šab* 149b(32; BAYTN 237).

צדק vb. **to be right** (↓ צדקתא ,צדקן ,צדיק; Sy ܙܕܩ LS 189, Ma זדק MD 162) **Af. to make s.t. right or legal:** pass.part. ↓ מצדק

צַדְקָן adj. **charitable** (↓ √צדק) sg.m. מאן דבצדק יהא גבר צדקן one who will be born under Jupiter will be a charitable man *Šab* 156a(42)

Y: צַדְקָן *Šab* ib.

צְדָקְתָא n.f. **charity** (↓ √צדק; TA צִדְקְתָא TO Gen 18:19, Sy ܙܕܩܬܐ LS 189, Ma זידקא MD 165) sg. אגרא דתעניתא צדקתא the reward of a fast day is (for dispensing) charity *Ber* 6b(26)

Y: צְדָקְתָא *Ber* ib.(BAYTN 170).

צְדָרָא #1, pl. **צְדָרֵי**, **צְדָרְיָיתָא** n.m. **coarse garment** (< MIr **čādar* [cf. MP *čādur* veil CPD 21, NP *čādar* mantle, veil PED 383]; ↓ צדרויא, איזרא; Sy ܙܕܪܐ = ايزرا loincloth PSm 3367, mng. 2, Arab صدار undergarment Dozy, Vêtements 245) sg. צדרא בר זוזא a coarse garment costing a *zuz MQ* 27b(15; CAr [AC 7:10]) // *Ket* 8b(55; Ar [AC ib.]); pl. רבה שרא למידק צדרי PN permitted beating coarse garments (to give them a better appearance) *BM* 60b(11; **F**¹); צדרייתא *ib.* 51a(22; Ar [AC ib.]) [Var: צדריאתא **H**; צְדְרְיָיתָא HG2 387:11(HGP 24b:4)]

Expl.: בצרדא' ... בגד עב ייקרא בלשון ארמי צדר והיסוד צדי דלת ריש Shlomo b. ha-Yatom 127; Lit: Geig, AAC 349; Tel 121; Flora 1:260; Eps, St1 105; Shaked, Dress 108; Schemel, Kleidung 33; Y: צְדָרֵי *BM* 60b(11; BAYTN 94).

צְדָרָא #2 n.m. **vertigo** (√צדר; ↓ שקיק; Sy ܨܕܪܐ dizziness LS 623) sg. רוח צדרא vertigo *Pes* 111b(2; E²TRN 622:6); *Ḥul* 105b(20; TGAs42 165:12); *Bo* 123:4 [not צרדא!]

Geon. expl.: פרש [= פירוש] די@הדר פרצופיה לאחוריה TGAs42 ib.; Lit: Löw, ZDMG 47 [1893] 516.

צְדְרוּיָיא n.m. **seller of clothes** (↓ צדרא#1) pl. צדרויי דיהבי ארבע למאה sellers of clothes who give a four percent (discount) *BM* 51b(27; **F**¹)

Lit: Eps, St1 105.

צְהוּתָא n.f. **thirst** (↓ √צהי; TA צְהוּתָא TO Dt 28:48, Sy ܨܗܝܘܬܐ thirst LS 622, Ma צאותא#5 thirst MD 386) sg. ומאי משמע דהאי שלחין לישנא דצהותא הוא what proves that שְׁלָחִין [MMQ 1:1] is a term of 'thirst' [i.e. dry land]? *MQ* 2a(24) [Var: צחיותא Ar (AC 8:80, s.v. שלח)]

Connected w. מִשְׁלְחוֹ TO Gen 25:29, H צִחֶה, w. *ḥ-h* interchange [v. Ar (AC ib.)]; Y: צְהוּתָא *MQ* ib.(BAYTN 31).

צחי ,צהי vb. **to be thirsty** (↓ צהותא; Sy ܨܗܐ, ܨܗܝ LS 622, Ma צהא#1 MD 389) **Pe.:** ואו צהי מאי what (should he do) if he is thirsty? *Pes* 112a(10) // צחי *AZ* 12b(18); צהינא I am thirsty *Pes* 112a(20); ועד דצחית שתי while you are thirsty drink *Ber* 62b(6); *ḤM* 44:12; *Ber* 54a(37); *Giṭ* 68a(49); *San* 100b(37); ואם לא צחיאתון if you are not thirsty *Bo* 112:8; *ib.* 113:9

צהיר adj. **bright** (↓ √צהר pe., pass.part.; cf. Sy ܨܗܝܪܐ LS 190, Ma זהיר#1 MD 163) sg.m. דהוה קילפיה צהיר טפי the upper part (of the דייסא) was very bright *MQ* 14b(5; **M**)

צהר ↓ טצהר num.

צהל ,צהר vb. **to understand** (↓ צהיר; cf. Sy ܙܗܪ#1 to be clear, bright LS 190) **Pe.:** לא צהריתו you do not understand *Qid* 39a(41) [Var: לאו צהליתו TGAs42 163:17]

On the *r-l* interchange, cf. Ma צהר-צהל MD 390. The expl. of RaḤ: לא נתברורה השמועה כצהרים לכם OHR ib. 28:3 should be rejected on etym. grounds.

צוארא ↓ צוורא n.

צוב vb. **to frequent, visit** (Sy ܨܘܒ LS 623) **Pe.:** דצייבי בה אינשי ושקלא אגרא טפי because people frequent it, and (the shop) earns a greater profit *BM* 69b(36; **EsGeon** 361:8)

צוד vb. **to catch creatures** (↓ ציידא ,מצדתא; Sy ܨܕ LS 623, Ma צוד MD 390) **Pe.** (u): a. animals: וציידנא טבי I shall catch deer *Ket* 103b(43) // *BM* 85b(22); b. fish: למצד נונין *ḤM* 41:1; אזול כולה עלמא צוד איתו כוארי everyone went, caught, (and) brought fish *MQ* 11a(29; HP 177:27) [cf. Ma: עזאל צוד נוניא MD ib.]; *ib.* 11a(33); *Qid* 72a(38); *IHP* 594:20

Itpe. to be caught: ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא דאיתציד ביום טוב ראשון a certain young deer which was brought to the residence of the exilarch, (and) which had been caught on the first day of the holiday *Er* 39b(19); *ib.* 37; דלישבוק להו רווחא כי היכי דלא ליתצדן ממילא he should leave room (in the net) for them [i.e. the bees] so that they should not be caught unintentionally *Šab* 43b(13)

צוהריתא n.f. **crust** (↓ ציהרא#1, תואריתא) sg. צוהריתא דלחמא a crust of bread *Ber* 37b(45; OHP ib. 112:9)

Geon. expl.: קשרה אלכבז OHP ib., i.e. قشرة الخبز crust of bread.

צוות #1 vb. **to shout, protest, be in pain** (↓ √צואת, צווחתא, צוי#1; Sy ܨܘܚ LS 623) **Pe.** (a/a) **1. to shout:** כגון דאיכא עדים דקא צווחה מתחי' ועד סוף if, for instance, there are witnesses that she was shouting from beginning to end (during the rape; cf. Dt 22:27) *Ket* 51b(26); **2. to cry out (in prayer):** ואנן צווחינן כולי יומא וליכא דמשגח בן we cry out the whole day, and no one pays attention to us *Tan* 24b(8); *San* 106b(42); **3. to utter a shrill sound:** צווח כי כורכיא he uttered a shrill sound like a goose *Qid* 44a(42; Ar [AC 4:325]); *Šab* 67b(8) [of a raven]; **4. to protest, complain:** קא צווחן בנות צלפחד the daughters of Zelophchad were complaining *BB* 118a(4); *ib.* 5; איבעי להו למצווח they should have complained *ib.* 12; והאי דלא צווח עד השתא סבר כי לא מטי לי מאי אצווח the reason he did not protest until now (was that) he thought: "Why should I protest as long as it has not come into my possession?" *ib.* 138a(18); *BM* 6a(22); *Er* 25a(42); *Ket* 80b(9) [↓ צווחא]; *Šab* 55a(3); *ib.* 156a(22); *BM* 93b(38); *Ḥul* 39b(36); **5. w. לי to be in pain** [cf. Sy ܟܐܒܐ pain LS 623, mng. 2]: דאית ליה קרטופני

וצוחי ליה he has cracks (in his skin), and he is in pain from them *BQ* 86a(10; F^1)
Af. 1. perh. **to cause a protest:** חזי דלא מצווחת עלי בי מדרשא see that you do not cause a protest against me in the school *Er* 60a(28); *AZ* 74b(21); **2. to cause pain:** וקא נתרן דמעי וקא מצווחן ליה the tears were falling (into the cracks in his back) and causing him pain *Šab* 33b(46)
The correct rdg. and interpretation of the passages in Af., mng. 1, are unclear. Note the varr.: *Er* – וחזי מאי צווית עלי RaḤ; *AZ* – חזי דקא מצוותת עלי Ar [AC 7:12, 2x], HG3 263:85; וחזי מצות עלי HGP 57b:16; ib. 19; Lit: Goldschmidt, Neziqin 464 [Pe., mng. 5].

[צווח #2 ↓ √צוי #2 vb.]

צְוָוחָא n.m. **complaint** (↓ √צווח #1, צווחתא) sg. צווחה צווחה ולא אשגח בה she complained, and he did not pay attention to her *Ket* 80b(9); *BB* 9b(25); *AZ* 28b(36)

צְוָוחְתָּא n.f. **shout, type of demon** (↓ √צווח #1, צווחא; Sy ܨܘܚܬܐ LS 623) **1. shout:** sg. ותשתמע צווחתא דישראל עשיקי let the shout of the oppressed Jews be heard *TGHark* 189:24; **2. type of demon:** sg. ציוחתא *Bo* 106:5

צוויץ #1 vb. perh. **to hiss, whistle** (↓ צוציתא #2, √צוי #1; Sy ܨܘܨܝ to chirp, whistle LS 624) **Pa.:** וכלי מתכות נמי לא אמרן אלא דלא צוייץ אבל צוייץ לית לן בה moreover, we only said 'metal vessels' when it did not whistle (on boiling), but if it whistled (on boiling), there is no objection to it *BM* 29b(45) // *Ḥul* 84b(9); ולד (Ed) שמעתיה דצוייץ אפניא דמעל' שבתא I heard my fetus (which was about to be born) hissing on Friday towards evening *Nid* 42b(16)

צוויץ #2 vb. **to squint** (Ma עינא מצוצתיא peeping eye, מצוצאן blinking [eyes] MD 390) **Pa.:** והאיי דמצוצן עיניהו the one whose eyes squint *Ber* 59b(18; MGG 82:16); בני מצו(י)⟨ו⟩צי עיינא children who squint *Ket* 60b(54; Ar [AC 5:214]) [Var: בני (ר)⟨מ⟩צוצי עיני Fr; בני מ(ו)ט(י)⟨ו⟩פי מ(ו)צ(ו)⟨י⟩צי עינא V^5(double rdg.; ↓ √2# טוף)]

צַוְּארָא, צוארא, צורא, cs. **צַוַּאר** n.m. **neck** (↓ בי צוורא; TA צַוְּרִיה TO Gen 45:14, Sy ܨܘܪܐ LS 625, Ma צאורא MD 386) sg.cs. עד מלי צואר סוסיא מיא up to the depth of water which reaches a horse's neck [lit. up to the fullness of a horse's neck of water] *BM* 108a(26); det. משאכא דצוריה תלתא פרסי the length of its neck is three parasangs *BB* 73b(8; MGG 51:9) // *Zev* 113b(22); רמו ליה סודארא בצוריה they placed a scarf around his neck *AZ* 4a(37; SM 190:25); רמו ליה ארויסא בצואריה they placed a rope on his neck *Yev* 46a(22); אשתכח אשחיטה דבקר וצאן מצוורא הוא להדי חיכא the result is that slaughtering of cattle and sheep is from the neck towards the palate *AnanSch* 24:29; *ib.* 21; ולינחות במיא עד צואריה let him descend into the water up to his neck *Giṭ* 67b(27); *AZ* 65a(11); *Ber* 49a(41); *ib.* 54b(23); *Qid* 30a(2; O^2) [↓ ידא mng. 3]; pl. כמה צוארי הוו ליה לבנימין how many necks did Benjamin have? *Meg* 16b(9) [w. ref. to צַוְּארֵי Gen 45:14]; הוו יתבי עד צוורי״הו בחלא they used to sit (in the cave while covered) up to their necks in sand *Šab* 33b(32); *Yom* 77b(21); *Tam* 32a(42); אורכא דתרי צוורי דתוורא the length of two necks of an ox *IHP* 610:15
The frequent spelling צוארא in JBA is under the influence of the BH orthography; Y: צַוְּרָה *Meg* 7b(5; BAYTN 94).

– **בצואר** prep. **in the vicinity of** (Ma בצאוריא Lidz, Jb 40:8) בצואר מחוזא in the vicinity of GN *BB* 36b(17)
Lit: Eps, StI 310.

צוורני ↓ צורני n.

צוורנייתא n.pl.f. **a dish served to mourners** (etym. unkn.) צורניאתא קא הניא לך you like the *ṣ*.-dish *MQ* 20b(40); צוורני״תא קא בעית למיכל do you want to eat the *ṣ*.-dish? *Šab* 136a(48) [Var: צורניאתא IHP 578:10]
Lit: Löw, Hoffmann Vol 136 [double pl.]; Y: צוּרְנַיְתָא *Šab* ib.(BAYTN 201).

צַוְּתָא, צבתא n.m. **company, group** (↓ √2# צבת; Sy ܨܘܬܐ society, companionship LS 625, mng. 3, Ma צאותא #2 MD 386) sg. דאפי' בן שש בצוותא דאימיה טפי ניחא ליה even a six year old child wants his mother's company more *Er* 82b(3); *BQ* 60b(11); אחרינא בצוותא הוא דאזיל ויתיב גביה the other goes and sits with him for company *Tam* 27a(17; V^{10}); צותין בסו(י)⟨מ⟩א ואורחן רחיקא our company is pleasant, and our journey is far *Suk* 52a(54) [Var: צבתין Ar (AC 7:6)]; סבולת נמי דאדעתא דצותא הוא a communal meal which is

also for the sake of company *Pes* 89b(30) [Var: דלצבתא Ar (AC 7:6)]; לצוותא בעלמא merely for company *AZ* 6a(9); *San* 57a(10); *MQ* 7b(6); *BB* 21a(22); *Zev* 116a(17); לא הברא בימא ולא צותא בליליה neither friend by day nor company by night *Bo* 60:6
Geon. expl.: צְוָת לזה [ברכות ו ע"ב] אנו גורסים ובאורו חברותא לזה והוא מפורסם בלשוננו שם החברותא צְוָתָא OHT Ber 14:14; Y: צַוְּתָא *BB* ib.(BAYTN 45).

צוי #1 vb. **to roar, make noise** (poss. a sec. rt. < √צווח #1) **Pa.:** הוא מצוי ואנהו(ו)⟨י⟩ קא מקרקרן (if the lion) was roaring, and (the cattle) were lowing *Ḥul* 53a(49; Ar [AC 5:217, s.v. מצוי]) [Var: מעוי V^{12}]; מצוין *BM* 29b(45; Ar [AC ib.]) [of boiling water?]; בר קרחא מצוי (uncertain) *Šab* 152a(29)

צוי #2 vb. **to dry up, wither** (↓ צוי adj.; Sy ܨܘܐ #2 LS 623, Ma צוא MD 390) **Pe.:** צוא פרחא ופקע שידא the caper shrub dried up, and the demon burst *Pes* 111b(18); *ib.* 110b(24); גמיו(ר)⟨ד⟩ מסאנא וצוא כרעא (his) shoe shrunk, and (his) foot withered *ib.* 111a(22); לאלתר צאוי (the date palm) will immediately wither *ib.* 56a(11) **Af. to desiccate:** דאזיל אבקא ונפיק ויתיב בלבביה ומצוי ליה the dust goes out (of the granary), settles into its [i.e. the plant's] inner part, and desiccates it *BB* 24b(41)

צָוֵי adj. **dried up, withered** (↓ √2# צוי pe., pass.part.; Sy ܨܘܐ LS 623) sg.m. דיקלא צויא a withered date palm *ḤM* 42:6

צולא, צולעא n.m. perh. **skin** (↓ צלא #1) pl. או חזינן מכה בצולי בדקינן לה לריאה if we see an injury on the skins(?) we check the lung *TGHark* 159:32; כד (ת)⟨ל⟩יפן מן צולי דכפלי when they are attached to the skins (membranes?) of the loins *ib.* 31; צולעי *ib.* 33

צולצלא ↓ צוצלא n.

צוֹמָא n.m. **fast** (√צום; Sy ܨܘܡܐ LS 623, Ma צאומא MD 386) sg. אימרא דצומא a sheep of a fast [i.e. an emaciated one] *Tem* 29a(6); שבעין יומי דצומא the seventy fast days *Anan* 40:5; קיטמא דצומא ash of the fast *AnanMann* 4v:5

צוֹנְמָא, צונאמא n.m. **hard rock** (Sy ܨܘܢܡܐ LS 633) sg. דמפסיק צונמא hard rock intervenes *BB* 18a(30) [Var: צונאמא TGAs28 203b:14]; *ib.* 27b(9); 29b(18) // *Giṭ* 22a(27); דצונמא בר זריעה הוא hard rock can be sown *Pes* 47b(6)
Voc: צֻנָּמָא HGP 5a:38; Y: צוּנְמָא *BB* 103b(6; BAYTN 155).

צוצאה n. **(uncertain)** צוצאה זוטרי *TGAs42* 165:1 [expl. MH תגרי חרך Pes 116a(16)]

צוציינא n.m. **(uncertain)** pl. הני כובשני דצוצייני *k*.-birds of ... *Ḥul* 62b(11)
Lit: D. Boyarin, Tarbiz 50[1981] 174; Y: צוּצַיְינֵי *Ḥul* ib.

צוציפתא n.pl.f. **forceps, pincers** (Sy ܨܘܨܦܬܐ LS 636) sg. צוציפתא בלש' ארמי *OHT MQ* 21:4 [expl. MH רהיטני J 1454 and expl. as מנקאש בלש' ישמעאל, i.e. Arab منقاش tweezers Hava 793]
Geon. expl.: שני שוקים יש לה פעמים שעשויה כלי אחד מחובר מעיקרו ופעמי' נעשית שלפרקים שמפרקין ומחברין אותה זוג עשוי לכסימת השיער ונקרא בלשון ישמעאל אלגלם [الجَلَم] והוא שני שוקים שלפרקים באחד נקבות ובאחד זכרות ומכניסין זה בזה ונוטלין את השער OHT MQ ib.; Lit: Löw, Lehnw 575.

צוּצִיתָא #1 n.f. **small branch, tail** (↓ ציצתא; Sy ܨܘܨܝܬܐ LS 624, mng. 3, 4) **1. small branch:** a. general: sg. צוציתא דדיקלא branch of the date palm *Qid* 81b(13); הך רומנ' דריש צוצית' that pomegranate from the top of the branch *ib.*(M); b. metaph. w. דנורא 'branch' of fire: sg. ונפק צוציתא דנורא מאפותיה a 'branch' of fire went out from his forehead *Tan* 25a(37); צוציתא דנורא חיורתי a 'branch' of white fire *BB* 73a(19; EsF^2) **2. tail (of a mouse):** sg. נקטוה בצוציתיה ואפקוה they grasped it by its tail and removed it *Šab* 121b(12) // *Beṣ* 36b(20)
Lit: D. Boyarin, Tarbiz 50[1981] 163+, has shown that the basic mng. of this word is botanical and refers to young branches of trees, while the other mngs. are metaphorically derived from it; v. also Eps, StI 25+; Y: צוּצִיתֵיה *Šab* ib.(BAYTN 37).

צוציתא #2 n.f. **crying, whining** (↓ √1# צווץ, ציציו; Sy ܨܘܨܝܐ LS 624; cf. Ma צוסיא incantations MD 390) sg. קל צוציתא דוולד the sound of the crying of a child *Šeel* 9:41
Lit: Eps, StI 104.

צוּצִיתָא #3, צוציאתא, pl. **צוּצְיָאתָא** n.f. **curled hair** (Sy ܨܘܨܝܬܐ LS 624, mng. 2, Ma צוציאתא pl. MD 391) sg. צוציתא דארמאי the curled hair of the pagans *Men* 42a(9); נתן (ר)⟨ד⟩צוציתא PN, the curly-haired one *Šab* 56b(46); pl. וכד מגדלא מויה לא תיקטרינן לראשי צוציאתה when she braids her

hair, she should not tie the tips of her curls *HP* 137:1 = *Šeel* 113:37 = *HG3* 358:50

Lit: Eps, StI 122; D. Boyarin, Tarbiz 50[1981] 174; Y: צוּצִיתָא *Šab* ib.(BAYTN 37).

צוּצְלָא m., f. **צוּצֵילְתָּא** n. **dove** (< צולצלא(ת); √צלצל; ↓ צילצולא; Sy ܨܘܨܠܐ dove LS 636, Ma ציצליא 2# small doves MD 394) sg. ביעתא דצוצלא dove's egg *San* 100a(33) [**M**: צולצלתא]; *BB* 75a(29; **Es**); ביעתא דצוצילתא *Šab* 80b(43)

Geon. expl.: ביצה שלעוף והוא דיאצופי [חולין סב ע"א(32)] ושמו בלשון ערבי פכתיה, i.e. الفاختة wood pigeon TRN 621:1; עוף קטן כתורים וביצתו קטנה OHT Šab 81:26; Lit: Nöld, Beitr 113; Y: צִיצְלָא *BB* ib.(BAYTN 167).

צור 1# vb. **to fashion, draw, form** (↓ צורתא; Sy ܨܳܪ pe., etpe. LS 624, Ma צור 1# MD 391) **Pe. 1. to fashion, depict:** למיפלח לכל מידי דמשכחי פלחי למיצר ולמיפלח הני תלתא חשיבי וציירי להו ופלחי להו למידי אחרינא לא as for worshiping, they worship anything they can. As for fashioning (an idol) and worshiping (it), these three [v. MAZ 3:3] are important. They fashion them and worship them, (but) not anything else *AZ* 42b(33); ובעי דליצור בקלפא דביתא he should draw on the parchment of the phylactery box ... *ŠT* 491:2; ציירין דבית דוד ד{ו}⟨י⟩דבא על חותמייהו those of the Davidic House depict a fly on their seals *SOZ* 73:1; pass.part. ואף על גב דציר עליהון צורת בעלי ח[יים] even though an image of an animal is depicted upon them [i.e. the coins] *AnanSch* 17:12; **2. to draw:** דהא רב צאיר כוורא PN, in fact, used to draw a fish (as his signature) *BB* 161b(4) // *Giṭ* 36a(25)

Pa. 1. to mark out: דצייריה מאיתמל he marked it out [i.e. the clay at the riverbank] the day before *Beṣ* 32b(37); **2. to forge a document:** ציורי צירוה they definitely forged it *BB* 7b(18; **HP**[1]) [Ed: זיופיה זייפיה]

Itpe. to be formed: כיון דלא אתצר since (the embryo) was not (yet) formed *Naz* 51b(2); לעניין יצירה מן מציעתיה מיתצר as to (its) formation, (the embryo) is formed from its middle [i.e. of the body] *Yom* 85a(37; **M**) // *Soṭ* 45b(44; Ed); דילמ' איתצורי הוא דלא מיתצרי אלא לאחר שלש perhaps (the virginal blood) is not completely formed until after three (years) *Nid* 45a(7; **M**) [contra Rashi]

צור 2# vb. **to besiege** (BH צור 1# pe. HAL 951, mng. 3) **Pe.** [w. עלוי/על]: כי אתא סנחריב צר עילוי ירשלם when PN came (and) besieged Jerusalem *San* 26a(47); אתא וצר עליה תלת שני he came and besieged it for three years *Giṭ* 56a(21)

צור 3# vb. **to rub against** (denom. < ↓ צירא) **Pe.:** צורים דצירי על הדאדי והינו שקיל טופרי (the text states) צורים [Jos 5:2] since they rub against each other, i.e. a nail cutter *Anan* 83:20

Lit: Hark, Anan 83[6].

צוּרְבָא n.m. (mng. and etym. uncl.) sg., only in phrase **צוּרְבָא מֵרַבָּנַן a member of an intermediate scholarly class between the common people and the scholars** (↓ רבנן mng. 1): sg. a. general: האי צורבא מרבנן דאתא ממערבא a *ṣ.m.* who came from Eretz Israel *Ber* 15a(9); *Ḥul* 51a(9); ההוא צורבא מרבנן דהוה בשיבבותיה דר' אלכסנדרי דשכיב אדינוק a certain *ṣ.m.* who was in PN's neighborhood who died while still a young man *Ḥag* 5a(20); האי צורבא מרבנן ורב הונא בר חיון שמיה a *ṣ.m.* whose name was Rav PN *Šab* 139b(22); *Ara* 23a(33); כי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן when I see a *ṣ.m.* who has completed his tractate, I make a feast for the students *Šab* 118b(55); *ib.* 119a(2); האי צורבא מרבנן דרחמי ליה בני מאתיה a *ṣ.m.* whom his townspeople love *Ket* 105b(19); צורבא מרבנן חזי לנפשיה a *ṣ.m.* may inspect (a slaughtering knife) for himself *Er* 63a(9); האי צורבא מרבנן דשמיע ליה מילתא ולא ידע פירושה לשאו{י}לה למאן דשכיח לקמיה{ו} דרבנן a *ṣ.m.* who has received a legal tradition and does not know its explanation should ask one who is frequently in the presence of the scholars *Meg* 27a(41); אי צורבא מרבנן הוא לימא שמעתא if he is *ṣ.m.* let him recite a legal tradition *ib.* 28b(30); כי דטעים צורבא מרבנן ועייל לכלא as much as a *ṣ.m.* eats and (then) enters the *kalla* *Suk* 26a(45); ההוא צורבא מרבנן דהוה סני שומעניה a certain *ṣ.m.* whose reputation was unsavory *MQ* 17a(8); זילותא דצורבא מרבנן debasement of a *ṣ.m.* *BM* 84b(23); *Qid* 76b(33); *Soṭ* 21a(36); *BB* 168a(1); *San* 25b(48); *Švu* 48b(20); b. status: שרי ליה לצורב' מרבנן למימר צורב' מרבנן אנא שרו לי תיגראי בריש' שרי ליה לצורב' מרבנן למימ' לא יהיבנ' אכרגא לי' לצורב' מרבנן למימ' עבד' ד{ו}נ(ו)רא אנא לא יהיבנ' אכרג' a *ṣ.m.* is

permitted to say: "I am a *ṣ.m.* Resolve my dispute first." A *ṣ.m.* is permitted to say: "I shall not pay the poll tax." A *ṣ.m.* is not permitted to say: "I am a Zoroastrian, (and so) I shall not pay the poll tax" *Ned* 62a(41); איכא צורבא מרבנן הכא ניעול נקביל אפיה there is a *ṣ.m.* here. Let us [i.e. R. Judah, the Prince, and R. Ḥiyya] enter (the town and) greet him *Ḥag* 5b(38); *Nid* 33b(12); הוה קא חליף ואזיל צורבא מרבנן לא איכנעא מיקמיה a *ṣ.m.* passed by, (and) she did not bow down before him *MQ* 16b(26); לא משכחת צורבא מרבנן דמורי אלא דאתי או משיבטא דלוי או משבטא דיששכר the only *ṣ.m.* whom you can find who can instruct is one who is a descendant of the tribe of Levi or the tribe of Issachar *Yom* 26a(12); *Er* 39a(4) [≠ עם הארץ]; *Švu* 30b(32); *Giṭ* 27b(26) [≠ איניש דעלמ']; *BM* 83b(27) [≠ פועל]; *Ḥul* 133a(24) [≠ כהנא]

Geon. expl.: הוא כמו צָרֶבֶת הַשְּׁחִין [ויק' יג:כג] דבר חם המתחמם באשה של תורה האי צורבא מרבנן דרתח אורייתיה קא מרתחא ליה ... OHT ד"א צורבא מרבנן קשה בערבי קורין לחטים הקשות חנטא צריבא Tan 5:22, i.e. حِنطَة ضَرِيبَة smitten wheat [cf. also: צורבא מדרבנן חוזק תלמידי חכמים Ar (AC 7:45)]. From the passages in BT it appears that the *ṣ.m.* while not belonging to the Rabbinical class was accorded a special status in the legal hierarchy and could also render legal decisions. Lit: Bacher, Tradition 618+; H. Leshem, Maḥanayim 57[1961] 99+ [Heb]. The etym. < P *čarb* 'fat' proposed by Koh, ACSup 71 and Bacher, ib. 619[4], was rejected by Geig, AAC 355; Voc: צוּרְבָּא HGP 35a:24; Y: צוּרְבָא *Ber* 15a(9; BAYTN 155).

צָרְכָא, צוּרְכָא n.m. **need, necessity** (↓ √צרך; TA צוֹרְכָךְ TO Dt 2:7, JPA צורך DJPA 461) pl. ואכיל ושתי כל צורכיה he eats and drinks his fill *HP* 15:5; *ib.* 14:18; חזי לצרכיה it is fit for his needs *Pes* 47b(16; **C**) // *Mak* 22a(2); לפום צורכיה according to his needs *TGHark* 84:17; *SŠHai* 17a(21); ועבדינן צרכין we would attend to our needs *Šab* 150b(40; **M**); איזיל השתא לצורכי וכי מיפנא' עבידנא לה I shall go now (to attend to) my needs, and when I am free I shall perform it [i.e. the commandment] *TGAs42* 163:22; ואנון צריכין למאן דיתעסק בצרכייהו they [i.e. the orphans] need someone to attend to their needs *SŠSad* 268:9; *Dec* 9:7; *ib.* 13; למשאל צורכיה{ו}ן בלשון ארמי to ask for their needs in Aramaic (while praying) *TGHark* 189:21; *ib.* 188:31

Y: צוּרְכָא BAYTN 155.

צוּרְנֵי, צוּרְנֵי n. **(unclear)** pl. אתי אליהו ומפיק מינן צורני צורני Elijah would have come and taken out ... from us *Qid* 72b(43) [Var: צוורני צוורני Ar (AC 7:13)]

Expl. Ar: גדודיות חיילות AC ib.; Y: צוּרְנֵי *Qid* ib.

צוּרְתָא, cs. **צוּרַת** n.f. **image, picture, form** (↓ √צור 1#; TA צוּרָא TO Dt 4:16, Sy ܨܘܪܬܐ LS 624, Ma צורתא 1# MD 391) **1. image, figure:** a. general: sg.cs. צורת עיזקתא דנורא the image of a ring of fire *Bo* 17:7; *ib.* 79:6; 82:9; b. esp. on coins: sg. דאפי' אצורתא דזווא לא מסתכל he would not even look upon a figure (stamped) on the *zuz* *AZ* 50a(31) // *Pes* 104a(24); משום דדעתיה אצורתא וצורתא עבידא דבטלה because his mind is on the figure (on the coin), and the figure is apt to be annulled *BM* 45b(15); *Šab* 65a(32); **2. picture:** sg. *BM* 69b(36; **V**[22]); pl. רב לא קנה לגינתא דבי רב אלא בצורתא PN took possession of the garden (in the vicinity) of the *be rav* only by (drawing) pictures (on its wall) *BB* 54a(27) [Var: בצוראתא IŠGF 80:9]; וכרובים דצוראתא הוו (in the Second Temple) the cherubs were in the form of pictures *Yom* 54a(45); **3. form, outline:** sg. צורתא דשמעתא the outline of the legal tradition *Šab* 63a(49)

Voc: צוּרְתָּא HGP 38a:15; Y: צוּרְתָא *Šab* ib.(BAYTN 37).

צות vb. **to listen, obey, heed** (Sy ܨܳܬ LS 625, Ma צות MD 392) **Pe.** (i) **1. to listen:** אטו כולי עלמא לתנא ציתי לאמורא ציתי does everyone listen to the *Tanna* [i.e. the transmitter of the Oral Law]? They listen to the *Amora* [i.e. the speaker] *Ḥul* 15a(35); זיל צית ושמע מאי קא אמרי go, listen, and hear what (the spirits) are saying *Pes* 111b(23; **V**[1]); **2. to obey [w. ל- s.o./s.t.]:** a. alone: אי צאית צאית if he obeys all is well and good lit. if he obeys he obeys] *BQ* 23b(38); *San* 8a(3); *ib.* 31b(43); *Nid* 36b(45); *Ara* 27a(31); *MQ* 27b(32); *AZ* 22a(2); *ib.* 28b(33); בתרי מני צאית בחד מנא לא צאית (concerning *teruma*) he will obey in (the case of) two vessels. He will not obey in (the case of) one vessel *Yev* 89a(31) // *Qid* 46b(25); מיצת צית *ib.* 26; צית מאי דקאמ' לך רבך obey what your master is saying to you *Švu* 18a(25) // *Zev* 100b(6); והיא דרבנן לא ציתא she does not obey (the interdictions) of the scholars *Suk* 2b(50); **b.**

w. ל־: אי אמ׳ לי ר׳ יוחנן מפומיה לא צייתנא ליה if PN says it to me from his (own) mouth, I shall not obey him *Ber* 24b(40) // *Ḥul* 124a(44); ניצית ליה he should obey him [i.e. his father] *BM* 32a(40); *ib.* 44; לא צאיתנא לדינא I shall not obey the judgment *BB* 40a(13); *MQ* 14b(23); *BQ* 113a(10); *San* 29a(7); ולא צת לדינא *TGHark* 111:23; *TGAs42* 23:16; **3. to heed:** מן דציית ליה לאבא אכיל נהמא דחפושא the one who heeds PN will eat moldy bread *Pes* 40a(20); *ib.* 80a(34); לא תציתו ליה do not heed him *Šab* 22a(39); *Er* 59b(41); *Ket* 21a(45); *ib.* 60a(8); *AZ* 38b(24); *Ḥul* 76a(24); אי לדידי צייח יתיב תריסר אחרניי׳ if he heeds me he will sit (and study) another twelve (years) *Ket* 63a(2) // אי מיני דידי צייח *Ned* 50a(20); ומאי חזית דציתת אהני צית להני why do you heed these (witnesses)? Heed those *BQ* 74b(26) [bef. corr.]; *ib.* 72b(23; **M**); *Kar* 24a(19) **Af. 1. to listen:** אצית איזי מאי דשמעת מהכא listen, then! What do you hear from here? *BB* 74a(24) // *San* 110a(55); אציתו ושמעו קל מלילא listen and hear the sound of the spell *Bo* 133:5; **2. to obey:** וכול דלרעא קריא וכול דלישמיא מציתא all that is of the earth calls and all that is of heaven obeys *Bo* 67:8; *ib.* 129:8

צחי ↓ צהי√ vb.

צַחִיחַ adj. **shining** (צחח√; Sy ܨܚܝܚܐ LS 625) pl.m. צחיחי *SŠHai* 4a(6) [of coins]

צחנאתא, צַחְנָתָא n.f. **fish hash** (↓ בטא; JPA צחנה DJPA 462, > Arab صحناة Fr, AF 37 > Sy ܨܚܢܬܐ LS 626) sg. האי צחנאתא דבב נהרא hash (of fish caught at) the opening of the canal *AZ* 39a(12) // *Suk* 18a(40; **E**²); *AZ* 39a(33); ההיא ארבא דצחנתא a certain boat carrying lit. of] fish hash *ib.* 40a(24); *San* 49a(41)

Geon. expl.: צחנתא היא טרית שלדגים שהן צחנה ובבבל נקראת צחנאה כי לשונם קרוב ללשון ארמי TGHark 184:26, i.e. IrArab صحناء; Lit: Fauna 15; Eps, GCIntr 49[184]; Y: צַחְנְתָא *AZ* ib.(BAYTN 185).

צחר ↓ טצהר num.

צטמא ↓ סטומא n.

ציבא n.m. **a type of condiment placed in a drink** (etym. unkn.) sg. דלא שדא בהו ציבא he did not place a ṣ-condiment in them *BM* 29b(46) // *Ḥul* 84b(7)

Expl. Rashi. There is no reason to connect this word to ↓ ציבי. The mng. of the word ציבי *BQ* 93a(3) is uncertain.

צִיבּוּרָא n.m.coll. **congregation, public** (< MH צִיבּוּר Yeivin, BV 958, J 1274; ↓ שליחא דציבורא; JPA ציבור DJPA 462) **1. congregation, group:** sg. לא בעי מטרח צבורא he does not want to disturb the congregation *Meg* 22b(34); *Ber* 24b(27; **F**); יקרא דצבורא the congregation's honor *Meg* 25b(11); כד קארי בסיפרא בלא ציבורא when he reads in the Torah scroll without a congregation *Anan* 21:3; *ib.* 18:7; 20:21; בעידנא דמצלו ציבורא when the congregation is praying the *tĕfilla* *Ber* 7b(49); ואשכח ציבורא דקא קארו he encountered a congregation that was reciting (the *Hallel*) *Tan* 28b(23; HP 37:6); *ib.* 25a(46; **M**²); *Ber* 30a(52); *ib.* 1; כד מיכנפין ציבורא וצריכא למיחזא אי האוו בי עשרה when a congregation is gathered together, and it is necessary to see if there are ten people *TGHark* 157:12; *ib.* 131:8; ציבורא אחרינא another congregation *RH* 28b(44); pl. הני מילי דלא מפלגא מאתא בציבורי ובחבוראתא this refers to where the town is not divided into groups of people and societies (who deal with burial) *HP* 165:2; *TGAs27* 33:13; **2. public:** sg. דוחקא דציבורא (financial) pressure on the public *Giṭ* 45a(32); *Ket* 67b(24); פרטינן חטאיה בצבורא we specify his sins in public *MQ* 16a(15); מלי דציבורא public affairs *Meg* 30b(13); *BM* 85a(49)

Y: צִבּוּרָא *Ber* 7b(49; BAYTN 258).

צִיבֵי n.pl.m. **pieces of wood used for fuel, firewood** (↓ בי ציבי; Ma 2# ציביא firewood, chips MD 392, Peh ideog. *syb'* FiP 4:16 = *ēzm* firewood, fuel CPD 31, JNA ציוא *sīwa* wood HDJNA s.v.; cf. Sy ܨܒܝܐ ܕܒܣܪܐ pieces of meat LS 626) נצלחיה לציבי let him cleave it into firewood *BM* 79a(43); *Šab* 119a(17); *BB* 102b(15); ציבי חדתי new firewood *Zev* 116b(19); שיתין כלכי ציבי sixty firewood storehouses *Giṭ* 56a(29; Ar [AC 4:235]); *Tan* 10a(29); *BQ* 21a(24); *BB* 7a(32); האי מאן דמזכי זו(ו)(י)כיא אדעתא דציבי שרי ... שקל רברבי ושבק זוטרי אדעתא דציבי one who cleans up (a dirty area. If it is) for the purpose of (gathering) firewood it is permitted. (If) he took the large pieces and left the small ones (it was) for the purpose of (gathering) firewood *MQ* 10b(17) // *BB* 54a(9); *BQ* 93a(3) [↓ משש√ pe.]; בפניא הוה קא מנקיט ציב(א)(י) he was gathering firewood in the evening *Tan* 23b(1; **M**²); *Ḥul* 51b(33); *Er* 82b(47) // *Ket* 64b(32) [for baking bread]; איתינן ציבי וטוינא we brought firewood and roasted (the meat) *BB* 74b(20); אנן תברינן להו בבשרא וחמרא אתון במאי תבריתו להו א״ל בציבי we moderate them [i.e. the pungent turnips] with meat and wine. With what do you moderate them? He said to them: "With firewood" [i.e. by cooking them well] *Ber* 44b(46)

Lit: Geig, AAC 349; Voc: צִיבֵּי HPP 7:17; Y: צִיבֵי *BB* 7a(32; BAYTN 12).

[**ציביא** ↓ ציבא n.]

ציביתא, ציבתנא n.m. **shuttle** (etym. unkn.) sg. *Šab* 105a(45; OHP ib. 67:26) [expl. MH קִירוֹס Mib. 13:1; Var: ציבתנא GC 56:10; מצובייתא OAr (AC 5:215); ↓ מצוביתא]

Geon. expl.: ציביתא עץ אחד (ו)שלאורגין והרצפנין שלו סדקין ומכניסין אותו בין שתי לשתי וההוטין נתונין באותן הסדקין כדי שתהא המסכת מתוקנת OHP ib.

צִיבְעָא n.m. **color, dye** (↓ צבע√; Sy 1# ܨܒܥܐ LS 620, Ma 2# עצבא MD 355) **1. color:** sg. מידי ציבעא קא גרים is the color (of the threads) the main point? *Men* 38b(21); ציבעא דתכלת the color of *tekhelet* *AnanSch* 25:24; **2. dye:** sg. *BQ* 101a(32); כי היכי דליצלח ציבעיה so that it should take up its [i.e. the snail's] dye well *Šab* 75a(32); *Nid* 61b(18); מיא דציבעא dye water *Er* 29b(13); מאנא דציבעא a dyed garment *Šab* 19a(35)

Y: צִיבְעֵיהּ *Šab* 75a(32; BAYTN 125).

1# צִיבְתָא, צבתא n.m./f. **tongs, attachment** (↓ 2# צבת√; TA צִיבְתָא pl. TJ 1K 7:49, JudA צבת TEr 8:23) **1. tongs:** sg. ולינקוט ציבתא בידיה let him grasp tongs in his hand *Šab* 110a(33); שקלינן צבתא ושקלינן לדרקון וקטלינן ליה we take the tongs, take the serpent, and kill it *Giṭ* 56b(12; **V**[18]); *Ket* 77b(22); **2. connection:** sg. התם ציבתא דחרש קא גרים הכא לאו צבתא דחרש קא גרים in that case the connection of the deaf mute is the cause (of the damage directly). In this case the connection of the deaf mute is not the cause of (the damage directly) *BQ* 9b(31); *ib.* 22b(22); 59b(34)

Expl. RaḤ [mng. 1]: כלי הוא שתופשין בו כל כלי מתכות החמין ובלשון ישמעאל כלבתין OHR Giṭ 37:2, i.e. كَلْبَتَيْن pincers; Y: צִבְתָא *Šab* ib.(BAYTN 139).

[**2# ציבתא** ↓ 1# צבתא n.]

ציבתנא ↓ ציביתא n.

צידא ↓ צידעא n.

צִידְעָא, צִידָא n.m. **temple, hair covering temple** (↓ בת צידעא/צידא; Sy ܨܕܥܐ LS 622, mng. 2; cf. TA צִדְעִיה TJ Jud 4:21) **1. temple:** pl. צידעה her temples *Bo* 123:5; צידיה סדנא דפרזלא his temples are an anvil of iron *ib.* 78:5; **2. hair covering temple:** sg. *Šab* 80b(22) [v. Geon. expl.]; *ib.* 25; pl. ולישוף מישחא בצידעיה let him rub oil on the hair covering his temples *ib.* 129a(45)

Geon. expl.: באנו לפרש תחלה וכל שלו (כלכול) צידעא ואנדיפי בלשון ישמעאל אצדג [الصُّدْغ] והוא מקום מקצוע הפנים מן הצד מן סוף שיער של [בנות] עד סוף [הפנים] סדין אותו בסיד והוא נקרא כלכול OHP Šab 39:24; (בת) צידעא כשאשה קולעת שערה כולה משירת ... TRN 619:5; מ(מ)נו דבר מועט בין אוזנה לפ(דח)[תה] כנגד צידעא cf. Sy expl.: ܨܕ̈ܥܐ ... ܣܥܪܐ ܐܪܝܟܐ ... ܟܕ ܬܠܝܐ ... الأصْدَاغ المُزَرَّفَة ... long hair which falls down on top of the ears like tresses; curled hair covering the temples ... BBah 1655:14; Y: צִידְעָא *Šab* 80b(22; BAYTN 126).

1# ציהרא n.m. **crust** (↓ צוהריתא) sg. חזייה דהוה קליף ציהריה he saw that its crust was peeled *Beṣ* 14b(5; **L**)

2# ציהרא n.m. **a liquid** (etym. unkn.) sg. הא בחמרא הא בציהרא this (refers) to wine, that to ... *Qid* 48b(33)

Lit: L. Goldschmidt, TMW 4:683, identifies this word w. Sy ܨܝܗܪܐ, ܨܝܗܪܬܐ hemlock LS 623, but this is rejected by Löw, Flora 4:80; Y: צִיהְרָא *Qid* ib.(BAYTN 126).

ציוצי n. **chirping** (↓ 2# צוציתא; Sy ܨܘܨܝܐ chirping of a bird LS 624) sg. מאי האי ציו@ציו דקא שמעינן what is this chirping that we hear? *Men* 42a(34) [**V**[10]: ציוצי] // ציצי *Ber* 42a(8)

צַיְּידָא n.m. **fisherman** (↓ צוד√; TA צַיָּדֵי נוּנַיָּא pl. TJ Is 19:8, Sy ܨܝܕܐ LS 627) sg. אידיא ציאדא PN, the fisherman *MQ* 11a(37); רבא מיתי ליה ציידא מאגמא a fisherman used to bring PN (quail) from the marsh *Yom* 75b(24; **E**[1]); pl. כוכא דציידי

the fishermen's hut *Tan* 22a(47; **M**[2]); קיטרא דציידי the fishermen's knot *BM* 23b(2; **Es**)

Y: צַיָּדָא *BM* ib.(BAYTN 228).

ציין vb. **to mark a burial place** (< MH צִיֵּן pi. LNVTH 304) **Pa.:** ריש לקיש הוה מציין מערתא דרבנן PN used to mark the burial caves of the scholars *BM* 85b(15); *BB* 58a(5); *ib.* 9; 11; *Ber* 30b(44); *Šab* 34a(5); *MQ* 5b(40)

ציל adj. **clear, lucid** (↓ √צלל pe., pass.part., צילותא; Sy ܨܠܝܠܐ LS 627) **1. clear:** a. fluid: sg.m. ניחא ליה בצילא he wants clear (oil) *BM* 40b(20); pl.m. צילי *Ḥul* 55b(15) [fluid from the kidney; ≠ ↓ עכיר]; b. light: sg.m. האי ציל נהוריה טפי its [i.e. olive oil's] light is clearer *Šab* 23a(21; MMGE 611:21); c. sound: sg.m. שמעיה דהוה ציל קליה he heard that its sound was clear *Beṣ* 14a(26; **LV**[1]); **2. lucid, sober** [↓ √צלל itpe.; cf. Sy ܨܠܝܠ ܡܚܫܒܬܐ PSm 3396]: sg.m. עד שתסר הוה ציל אזדהר בנפשיה מכאן ואילך לא הוה ציל לאזדהורי בנפשיה until (he drank) sixteen (cups of wine), he was sober (enough and) protected himself. From then on he was not sober enough to protect himself *Pes* 110b(20; **C**); f. לא צילא דעתאי my mind is not lucid *Er* 64a(16); צילתא *Yev* 113b(1) [≠ ↓ קְלִישׁ mng. 4]; *Giṭ* 70b(26) [≠ ↓ שְׁגִישׁ]

Y: צִיל *Šab* ib.(Mo 239).

צִילוּתָא n.f. **lucidity, clarification** (↓ ציל; Sy ܨܠܝܠܘܬܐ LS 627) **1. clarity of mind:** sg. שמעתא בעיא צילותא כיומא דאסתאנא legal discussion requires lucidity like a day of the north wind *Meg* 28b(26) // *Er* 65a(28); *Giṭ* 70b(26; Ed); **2. clarification:** sg. פירכא דבעאי צילותא an objection which requires clarification *OHT Ket* 315:6

Y: צִילוּתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 34).

צִילְחֲתָא, צלחתא n.f. **hemicrania, migraine** (↓ √1#צלח; Sy ܨܠܚܬܐ LS 629, Ma 2#צאלאהיאתא MD 387) sg. לצילחתא *Šab* 90a(31); *Giṭ* 68b(51); צלחתא *ḤM* 37:18; *Bo* 105:4; רוח צילחתא the spirit of hemicrania *ib.* 123:5

Geon. expl.: צילחתא צערא דנקיט בחד גיסא דרישא ושמו בלשון ארמי צילחתא ורוח צדרא ובלשון ערבי שקיקה TRN 622:5, i.e. شَقِيقَة [cf. Sy: ܫܩܝܩܐ ... ܗܦܠܓܘܬ ܪܝܫܐ ܫܩܝܩܐ BBah 1668:3; ܫܩܝܩܐ ܗܝ ܡܚܫܐ ܕܦܠܓܘܬ ܪܝܫܐ ib. 638:21]; צילחתא שקיקה והו תרג' ויבקע OHT Giṭ 155:2 [cf. וצְלַח TO Gen 22:3]; Lit: Löw, ZDMG 47 [1893] 517; Fr, AF 264[1]; Geller, Vademecum 18; Y: צִלְחֲתָא *Šab* ib.(BAYTN 174).

צילמא ↓ צלמא n.

צִילְמְתָא n.f. **image, form** (↓ √צלם; Ma צאל[א]מאתא, pl. צילמיא MD 387, 393, Sy ܨܠܡܬܐ LS 630) pl. צילמתא יהוו כצילמתא דמיתי (your) forms will be like the forms of the dead *Bo* 78:12

צִילְצוּלָא n.m. **a bird** (↓ צוצלא; Sy ܨܠܨܘܠܐ a bird which catches fish LS 631 [Lex]) sg. ביעתא דצילצולא the egg of a *ṣ.*-bird *BB* 75a(29)

צִילְקָא n.m. **split, fissure** (↓ √1#צלק) sg. *LPT* 160:12 [expl. ib. as שק, i.e. شَقّ fissure, split]

צִימְדָא n.m. **yoke, pair of oxen** (↓ √צמד; Akk *ṣimdu* team of draft animals CAD Ṣ 196, BH, MH צֶמֶד Yeivin, BV 821) sg. דקרו ליה לצימדא צימדא ולבקר בקר צימדא זבין ליה בקר לא זבין ליה ואלא דקרו לבקר צימדא כולה זבין ליה (in a place) where they call a yoke צימדא and oxen בקר, (if the agreement specified צימדא) he sold him a yoke but did not sell the oxen. But (in a place) where they call (a pair of) oxen צימדא, he sold him everything *BB* 77b(26; **Es**) [expl. of Mib. 5:1]; *ib.* 29(**Es**)

Y: צִימְדָא *BB* ib.(BAYTN 126).

צִימְחָא n.m. **splendor, pustule** (↓ √צמח; TA צִמְחָה TO Gen 19:25, Sy ܨܡܚܐ splendor, sprout LS 631, Ma ציהמא splendor MD 393) **1. splendor, luster:** pl. נקטיה להדי יומא חזא ביה צמחי ושרייה he held it [i.e. the eel-like fish] towards the sun, saw lusters on it (from the light reflected off the scales), and permitted it *AZ* 39a(31); **2. pustule:** pl. חזנהו דקיימי צימחי צימחי he saw that (the lungs) were covered with all kinds of pustules *Ḥul* 48a(47); נפקו ליה צמחי באפיה pustules broke out on his face *San* 101a(38); *TGHark* 158:33; *ib.* 159:7

Geon. expl.: הא פרישו ראשונים צימחי כגון בועי שהן אבעבועות TGHark 158:35 [mng. 2]; Y: צִימְחֵי *AZ* ib.(BAYTN 126).

1# צִימְרָא n.m. **strangury** (↓ √2#צמר, צימרתא; Sy ܨܡܪܐ LS 632) sg. צימרא ברא outer strangury *Giṭ* 69b(51) [v. Geon. expl. infra]; צימרא גויא inner strangury *ib.* 54; pl. כולהו צימרי all types of strangury *ib.* 51

Geon. expl.: צימרה גוה עסר אל בול [عَسْرُ البَوْل] מן גהה אל מתאנה strangury lit. retention of urine] from the side of the bladder OHT ib. 158:12; צימרא ברא מן גהה אלאחליל strangury from the side of the urethra ib. 13; but RaḤ: לצמרא ברא קדחת ששורף אותו מבחוץ לצמרא גוא קדחת ששורף אותו מבפנים OHR ib. 46:14 [↓ 2#צימרא]. The second expl. in Ar [AC 7:26, s.v. צמר₄] seems less likely.

2# צִימְרָא n.m. **heat, fever** (↓ √1#צמר; Ma 1#צימרא MD 394) **1. heat:** sg. דלא פרח צימרה its [i.e. the hen's] heat had not (yet) departed *Pes* 55b(25); **2. fever:** sg. צימרא בעלמ' הוא דנקיט להו it is merely fever that has seized them [i.e. the rams] *Ḥul* 51a(41)

Y: צִימְרָא *Ḥul* ib.(BAYTN 126).

3# צימרא n.m. **a type of demon** (lit. poison; ↓ √1#צמר; Ma 2#צימרא MD 394) pl. צימרי *Bo* 36:6; *ib.* 37:4

צִמִּירְתָא, צְ(י)מַרְתָּא n.f. **strangury** (↓ 1#צימרא, √2#צמר, צמיר; Sy ܨܡܝܪܬܐ retention of urine LS 632, Ma 1#צאמארתא MD 387, JPA צמר, צמרמרין DJPA 466, Akk *ṣemertu* CAD Ṣ 126) sg. צמירתא *Giṭ* 69b(47; OHT ib. 158:4) [Var: צימרתא Ar (AC 7:26)]; לצימרתא *ḤM* 39:4; ומאן דאחדתיה {אישתא} צמירתא וכד קאים לצלויי נטפין מימי רגלים דיליה someone who is seized by strangury, and when he stands up to pray his urine drips *HG1* 40:39; שית בצמרתא six (years) of strangury *BM* 85a(9); *SMel* 71:905

Geon. expl.: תקטיר אל בו(ב)ל dripping of urine OHT Giṭ ib. For the two aspects of this ailment, cf. the expl. of Bar Bahlul for ܕܘܣܘܪܝܐ [δυσουρία] micturition: ܬܘܪܦܬܐ ܗܢܝ تقطير البول ... ܚܒܫܐ ܕܡܝܐ الحصر أسر البول BBah 567:17, i.e. dripping of urine, retention of urine; ܨܡܝܪܬܐ ...الأسر عسر البول ib. 1672:3. Lit: Eps, GC 116[9]; Geller, Vademecum 28 [who compares Akk *ṣemertu* distension(?) CAD Ṣ 126]. Note that the Akk term appears together with *isiltu* constipation CAD I/J 192; Y: צְמִירְתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 294).

צינא ↓ צינתא n.

צִינּוֹרָא n.m. **channel, hook** (↓ צינרתא; cf. MH צִינּוֹר Yeivin, BV 956, Sy ܨܢܪܬܐ hook LS 633) **1. channel** [↓ בידקא mng. 1]: sg. צינורא דבידקא a channel of a sluice *Ḥul* 105a(41); *San* 7a(19); **2. hook:** sg. להפוכי בצינורא to turn (the meat over the fire) on the hook *Mei* 10a(9); *Švu* 17b(3)

Lit: Brand 462; Y: צִנּוֹרָא *Ber* 18b(40; BAYTN 262).

– צִינָּרָא דְדַשָּׁא, צִינּוֹרָא דְדַשָּׁא n.m. **door socket** (↓ דשא) sg. *GC* 20:7 [expl. MH צינור MKel 11:2]; וניפוקו(') וניתבינהו ניהליה בצינורא דדשא let him go out and place them [i.e. the pieces of meat] for him in the door socket *Giṭ* 69a(10); *ib.* 69b(51) [v. Geon. expl. infra]; בצינורא דדשא בדוך פלן (the money) is in a door socket in such-and-such a place *Ber* 18b(40); *ib.* 58b(18; **F**); דהוה רגיל כל יומא דשדי ליה ארבעה זוזי בצינורא דדשא he used to regularly place four *zuzim* (for a poor man) every day in the door socket *Ket* 67b(36); אזל איתיב אחורי צינרא דדשא I shall go (and) sit behind the door socket *Ket* 67b(37; MGG 652:6); *Šab* 119a(12); *Pes* 94b(15)

Geon. expl.: דוארה באב OHT Giṭ 158:11, i.e. دَوَّارَة بَاب [cf. Arab بَاب دَوَّار revolving door Wehr 300].

[צִינִיתָא] n.f. **callus** (MH צִינִית J 1278) pl. אסתירי דציניאתא staters for calluses *Ket* 93b(26; Alf)

V. Rashi. For the correct rdg., v. ↓ רצין adj.]

צִינְעָא n.m. **privacy, seclusion** (↓ √צנע, צניעותא; MH צִנְעָה Yeivin, BV 815) צינעא דהני יממא הוא privacy for (bringing in) these (beams) is during daytime *MQ* 12b(48; HP 178:25); דוכתא עמיקתא דצינעא a deep secluded place *Tan* 23b(45; **M**); תשמיש המטה דצנעא הוא conjugal relations which are a private matter *Geon* 37:12

Y: צִנְעָא *Ber* 5b(15; BAYTN 126).

– בְּצִינְעָא adv. **in private, in secret** a. alone: כי היכי דליתן ליה בצינעא דלא ליכסיף מיניה so that he should give it [i.e. charity] to him in private in order that he should not be embarrassed by it *Šab* 104a(22); *BB* 42a(8); איקדשא ל' בצינעא she was betrothed to him in secret *Ket* 62b(51); *ib.* 23a(16); תא בצינעא לגבאי come to me in secret *Giṭ* 56a(45; **V**[18]); *Ḥag* 5b(4); *AZ* 10b(2); b. ≠ בפרהסיא publicly: הא בצינעא הא בפרהסיא this is in private, that is in public *Ber* 5b(15); *ib.* 55a(25); *Ara* 16a(54); דהוה ליה לאתזוני בצנעא וקא מבזי נפשיה בפרהסיא he should have received support in private, and he shames himself in public (by taking charity from pagans) *San* 26b(39); *AZ* 54a(17); *Giṭ* 38a(47); *BM* 46b(31)

צִינֶּרְתָּא, צִינוֹרְתָּא n.f. **hook** (↓ צינורא; Sy ܨܢܪܬܐ, ܨܢܘܪܬܐ LS 633, > Arab صِنَّارَة Fr, AF

88) sg. ואי משתכחא קשיתא או צינרתא לידחייה בפומא דסכינא לעילא או לתחתא ולישחיט if a date stone or a hook is found (in the trachea), he should push it up or down with the edge of the knife and (then) slaughter *HG3* 112:4 [Var: צינורתא ib.]

צִינְתָא, pl. **צִינְיָיתָא, צִינִין** n.f. **type of palm** (etym. unkn.) sg. קא קטר חמרא בצינתא בשבתא he was tying his ass to the ṣ.-palm on the Sabbath *Er* 63a(29); pl.abs. צינין *BB* 69b(7; **P^1F^1**); *SŠHai* 6b(8; **O**); det. מפום נהרא עד צינייתא דבבל from GN to the ṣ.-palms of Babylonia *Ber* 31a(39; **P**); הני צינייתא דבבל *ib.* 40(**P**); *BM* 24b(35)$^!$; *Soṭ* 46b(39)

Lit: Flora 2:313. In *San* 96b(14), the corr. rdg. is ציניתא (He, OH ib. 492:19), explained as the name of a river south of Pumbeditha [contra Eps, StI 52+]; צִינִיתָא HGP 49a:30; Y: צִינְתָא *Er* ib.(BAYTN 33).

ציפא ↓ צפא n.

צִיפּוּנָא n.m. **north** (TA צִפּוּנָא TO Ex 26:20, Sy ܨܦܘܢܐ Gignoux, IMS 3:56) sg. *Beṣ* 4a(12); *Bo* 119:10; *ib.* 51:3; ומנא לן דבבל אציפונא דארץ ישראל קימא how do we know lit. whence do we have (in Scripture)] that Babylonia is situated north of Eretz Israel? *BB* 25b(33); *Giṭ* 7b(5)

Y: צִיפּוּנָא *Yom* 32b(46).

צִיפּוֹרָאָה adj. **of GN** (JPA ציפוריי DJPA 463) sg.m. אבין צפוראה *Šab* 29b(27); *Yom* 77b(41); *RH* 35a(4); *Ḥul* 51a(17)

Y: צִיפּוֹרָאָה *Ḥul* ib.(BAYTN 321).

צִפְּרָא, ציפורא צִיפְּרָא n.m. **bird, fowl** (↓ ציפרתא, ציפריתא; TA צִפַּרָא TO Lev 14:5, Sy ܨܦܪܐ f. LS 635, Ma ציפרא 1# m. MD 394) sg. *Zev* 64b(24); ואתא ציפרא רבא a large bird *Švu* 29a(28); ואתא ציפרא וקטעיה לרישיה a bird came and bit off its [i.e. the sea monster's] head *BB* 74b(10; MGG 51:4); דמסובר ואכל ציפרא פרח ליביה כי ציפרא the heart of one who lets blood and eats (the meat of) a bird will palpitate like (the fluttering of) a bird *Mei* 20b(20) // *Ned* 54b(21); ומאן דשחיט ... ציפרא one who slaughters a bird *HP* 207:14; *ib.* 203:10; 17; pl. הנהו ציפרי *BM* 86a(37); *BB* 26a(28); הנך צפורי דהוו מליחי certain birds which were preserved in salt *ib.* 74b(14); וכל ציפרי אסיר לן באכילה לבר מיוני ושפניני all types of fowl are forbidden to us to eat except for doves and turtle doves *Anan* 67:14

Voc: צִיפַּרָא HPP 305:19; Y: צִפְּרָא *BB* 73b(28; BAYTN 250).

צִיפְּרוֹנָא n.f. **a small bird** (Sy ܨܦܪܘܢܐ LS 635) sg. ציפרונא דצידין לה בדבוקא בחד גפה a small bird which is captured (by putting) glue on one wing *HP* 205:10

[**ציפריתא** n.f. **type of locust** (< ↓ ציפרא + ־יתא [dimin. ending]) sg. *Giṭ* 69b(32; OHT ib. 157:15)

Geon. expl.: צפורת הכרמים [MŠab 9:7] ib. [↓ ציפרתא דדיקלא]. From the context, however, the term in the BT must refer to an animal [↓ צפירתא].]

צִפַּרְתָּא, צִיפַּרְתָּא, צפרתא, צפורתא n.f. **bird, a species of bird** (↓ ציפרא) **1. bird:** sg. אתא שטן אידמי ליה בציפרתא Satan came (and) appeared to him in the guise of a bird *San* 107a(18); ההיא צפורתא דהוה קימא עד קרסולה במיא ורישיה מטי לרקיעא a certain bird that was standing up to its ankles in the water, and its head reached the sky *BB* 73b(28); *Tem* 34a(17) [embroidered from hair]; **2. a species of bird of small size:** sg. ציפרתא דזוטרא טפי a ṣ.-bird which is much smaller *Šab* 80b(43) [↓ ≠ בר יוכני]; צפרתא *Suk* 5b(2); בעתא דציפרתא a ṣ.-bird's egg *Yom* 80a(14); סלו כציפרתא הוי the quail is like a ṣ.-bird *Yom* 75b(22); ציפרתא נמי מקלט קלטא the ṣ.-bird also snatches well (in flight) *Ḥul* 65a(23)

Y: צִיפַּרְתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 289).

– **צִיפַּרְתָּא דְּדִיקְלָא** n.f. **species of locust** (lit. bird of the date palm; ↓ דיקלא) sg. *Šab* 90b(21; Ar [AC 6:344, s.v. פלייה]) [expl. MH צִפּוֹרֶת הַכְּרָמִים Mib. 9:7]

צִיפְּתָא, pl. **צִיפֵּי** n.f. **mat** (Sy ܨܝܦܬܐ 2#, ܨܦܝܬܐ, pl. ܨܝܦܐ, ܨܦܬܐ LS 634) sg. ושדו ל' ציפתא עילויה they placed a mat over it [i.e. the pit] *Giṭ* 68a(9); *ib.* 13; דלי ציפת' he lifted up the mat *Ned* 50a(1); ציפתא חדתא a new mat *Šab* 140b(25; **V**); ציפתא דאסא a mat of myrtle branches *Qid* 12b(29; **O^2**); pl. ציפי דבי כנשתא mats of the synagogue *BB* 8b(52; **Es**); הני ציפי דבי רב mats of the *be rav Ber* 25a(25); תותי ציפי under the mats *Qid* 45a(24) [employed for shade; but cf. Rashi]

Geon. expl.: אציפתא חדתי מחצלת חדשה GnK5 170:7; [?]מעינאתן צפאף OHP Ber 110:13, i.e. مُعَيَّنَات صُفَف ledges. Lit: Flora 1:679; 3:826; Y: צִיפֵּי *Ber* ib.(BAYTN 33).

ציצא n.m. perh. **splendor** pl. ובציצי דצבאות by the splendor of *Ṣeva'ot Bo* 7:5; *ib.* 14:7

ציצי ↓ ציוציו interj.

[**ציצתא** n.f. (↓ צוציתא 1#) sg. ציצתא דנורא tongue of fire *BB* 73a(18)]

צִירָא n.m. **pivot** (of a door; ↓ √צור 3#, אפותא; TA צִירִין pl. TO Ex 26:17, JPA ציר DJPA 464; cf. Sy ܨܝܪܬܐ LS 627) pl.abs. צירין *Bo* 34:7

צִירְחָא n.m. **feverish inflammation** (< Akk *ṣiriḫti libbi* intestinal inflammation CAD Ṣ 207; cf. Sy ܨܪܚ 1# to catch fire LS 637) sg. צירחא דליבא intestinal inflammation *Giṭ* 69b(18; V^{18}OHT ib. 157:5) [V^{16}: חולשא דליבא]

But Geon. expl.: חרקה אל פואד OHT ib. 6, i.e. حُرْقَة الفُؤاد heartburn. Lit: Geller, Vademecum 26; cf. Flora 3:422; Y: צִרְחָא *Giṭ* ib.(BAYTN 94).

צִירָיָא 1# n.m. **red area in the eye** (Sy ܨܝܪܝܐ ... الدَّم الذى يَخْرُج فى العَيْن من الطَّرْفَة BBah 1665:15) sg. הא באוכמא הא בצירייא this refers (to a defect) in the pupil, that to the red area of the eye *Nid* 23a(33) // *Bek* 40a(44; Ar [AC 7:44]**F**[corr.])

RaḤ: כתיב בציהרא ופי' אוכמא שחור של עין ציהרא אדום הסובב את השחור Ar [AC 7:44]. The expl. of RaḤ agrees with that of BBah, though the former reads ציהרא [cf. Sy ܨܗܪܐ red from shame LS 626]; Lit: TMW 4:188; v. also ציר עינין *Bo* 59:8.

צִירְיָא 2# n.m. **split, fissure** (↓ √צרי 1#; Sy ܨܪܝܐ LS 637) sg. הוה צריא בידיה וקא מיתחזי תפלין there was a split (in his cloak) in (the area of) his hand, and (his) phylacteries were visible *Men* 37b(14); חטי דכיון דאית בהי צריא עילי בהי מיא since wheat (kernels) have a fissure water can penetrate them *Pes* 40a(23); pl. שאני חיטי הואיל ואגב ציריהו כמבוקעות דמו (ears of) wheat are different, since they are considered split because of their fissures *AZ* 65b(35); בצוו⟨י⟩ר⟨י⟩ אברו(ש) דחברתה in the cracks (of the wheat) one on top of the other *Pes* 40a(2; OHT *Pes* 41:6)

Geon. expl.: ריווח שבאמצע חטה GnK5 175:13; Y: צִירְיָא *Pes* ib.(BAYTN 12).

צִירְפוּתָא n.f. **money changing** (↓ √צרף 1#; cf. Sy ܨܪܘܦܐ 2# money changer LS 638, Arab صَرَّاف Wehr 513) sg. ראובן יהב ליה לשמעון דינרי למיתב בחנותא ולמעבד צירפותא PN gave PN_2 *denars* to sit in a shop and engage in money changing *TGHark* 270:30

1# צְלָא, צַלְעָא n.m. **leather, skin** (↓ צולא, צלא 2#, צללא; Akk *ṣallu* a type of leather CAD Ṣ 74, Sy ܨܠܐ, ܨܠܥܐ LS 628, > Arab صَلَّة Fr, AF 167) sg. *Šab* 114a(9) [used as a patch on a shoe]; מיגנא אמככא דצלא sleeping on a leather bolster *Pes* 112b(22; **C**) [expl. MH עור ib.]; *BB* 5a(15) [↓ צללא]

Y: צָלָא *Pes* ib.(BAYTN 6).

2# צְלָא, צַלְעָא, pl. **צַלָּאֵי, צַלְעֵי** n.m. **tanner** (< צַלָּאָה*; ↓ צלא 1#, ערסא דצלא) sg. 'כו(י)נת(י) דצלעא a tanner's apron *Ned* 55b(28) [Var: כיתונא דצלה GC 45:3; expl. סקורטיא [*vestis*] *scortea* Tib. 4:3]

Geon. expl.: ופתרון צלא הוא הבורסי ובלשון ארמי הוא וכן מטות שלבורסים OHT Ned 51:13; expl. Ar: חלוק של עור שלובשין אותו העבדנין בשעת מלאכתן AC 6:123, s.v. סקורטיא.

צלב vb. **to crucify** (↓ √זקף; Sy ܨܠܒ LS 629, Ma צלב MD 395) **Pe.** (a/): הוה להו איסרא דהוה צלבין ליה they had a punishment that they would crucify him *San* 109b(35); ונקטוה פרסאי וקטלוה וצלבוה לריש גלותא the Persians seized, killed, and crucified the exilarch *SOZ* 73:7; אפיקתיה למיתנא פסקו(י)(ה) לראשיה וצלבוו(י)(ה) בדוכתיה she removed a corpse, they cut off his head, and crucified him instead of him [i.e. the previous one] *OHT Qid* 199:11; צלבא פרצופה (unclear) *Bo* 123:11; pass.part. גברא דהוה צליב a man who was crucified *OHT Qid* 199:10

צְלוֹפְחָא, צְלוֹבְחָא n.m. **eel** (etym. unkn.; > Arab سِلَّبَاح Fr, AF 122) sg. ההוא מינא דדמי לצלובחא a certain species (of fish) which resembles an eel *AZ* 39a(30) [Var: צלופחא RaḤ, Ed; צלבחא Ar (AC 7:18)]

Expl. Ar: שהוא דג טמא וכך קורין אותו בל' ישמעאל והוא דג ארוך דמות נחש ... AC ib.; Lit: Fauna 10; AAC 350; Y: צְלוֹפְחָא *AZ* ib.(BAYTN 277).

צְלוֹלִיבָא n.m. **ricinus tree** (Sy ܨܠܘܠܝܒܐ LS 629) sg. ולצלוליבא דמי it is similar to the ricinus tree *Šab* 21a(12) [w. ref. to קִיקָיוֹן Jon 4:6]

Geon. expl.: אילן אחד יש במקומנו ואילן סרק הוא ועושה גרעינין ועושין מהן שמן ומין סמנין הוא וכל מי שיש בו צינה הרבה שותה ממנו ושמו בלשון ערבי כורווע ושמנו קורין אותו דוהן כורווע TRN 575:3, i.e. خِرْوَع castor oil plant, دُهْن خِرْوَع oil of the castor oil plant;

OHP Šab 8:24; ib. 9:2; Lit: Flora 1:610; Y: צְלוּלִיבָא Šab ib.(BAYTN 277).

צלופחא ↓ צלובחא n.

צְלוֹתָא n.f. **prayer** (↓ √2# צלי; TA צְלוֹתִי TO Gen 30:8, Sy ܨܠܘܬܐ LS 628, Ma צאלותא MD 387) sg. a. general: צלותיה דאברהם Abraham's prayer *Yom* 28b(9) [v. OHT ib. 12:2]; צלותיה דכהן גדול the high priest's prayer *Yom* 53b(25) // *Tan* 24b(47); *Šab* 30b(43); איפוך צלותך reverse (the order of the words) of your prayer *San* 95a(49); צלותא כקטורת חשיבא prayer is considered like incense *Anan* 36:8; וכד פטר מן צלותא when he finishes the prayer *ib.* 16; *Dec* 2:6; עידן צלותא the time of prayer *Ber* 15a(14); *AnanMann* 2v:14; b. esp. *tĕfilla*, the *ʿamida*-prayer [calque < MH תְּפִלָּה J 1686; JPA צלו DJPA 464]: 1) general: כיון דצלותא רחמי נינהו since the *tĕfilla* is prayer *Ber* 26a(50); והא רב יהודה מסדר צלותיה ומצלי did PN not, in fact, (first) arrange his *tĕfilla* and (then) pray? *RH* 35a(22); ר' אלעזר בתר דמסיים צלותיה אמ' הכי after PN finished his *tĕfilla* he used to say so ... *Ber* 16b(43); *ib.* 17a(5); חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה he saw that PN was taking a long time in his *tĕfilla Šab* 10a(15); צלותא גואל ישראל (the seventh benediction of) the *tĕfilla* (ends with the words) גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל *Pes* 117b(16) [≠ ↓ הלילא]; *ib.* 17(E²); 22 [≠ ↓ אפטרתא]; 28 [≠ ↓ קידושא mng. 1]; אימא בצלותך במכניע זדים say in your *tĕfilla* (in the blessing) מַכְנִיעַ זֵדִים *ḤM* 42:23; ולא תמלון [ביה] צלותא do not complete the *tĕfilla* with him *Dec* 4:11 [i.e. do not include him in the quorum]; 2) w. designations: צלותא דמוספי the *tfilla* of *musaf Ber* 28b(7); *Anan* 38:16; צלותא יתירתא an extra *tĕfilla* [i.e. of נעילה] *Yom* 87b(46); צלותא דתעניתא the *tĕfilla* of a fast day *Tan* 13b(25); בצלותיה בראש שתא in his *tĕfilla* on the New Year *HP* 19:7; *ib.* 23:16

Voc: צְלוֹתֵיהּ HPP 27:19; Y: צְלוֹתָא *Ber* 15a(14; BAYTN 39).

1# צלח vb. **to cleave, split** (< PS **ṣlḥ*; ↓ צילחתא; Sy 1# ܨܠܚ pa. LS 629) **Pa.:** רבינא זבן דיקלא לצלוחי [corr.: לצלחא] PN bought a date palm to split (into wood) *BQ* 113b(31) [↓ √1# סלת pa.]; נצלחיה לציבי let him cleave it into firewood *BM* 79a(43); *Šab* 119a(17); שמואל צלחו ליה תכתקא דשגא they split a teak chair for PN (to make a fire) *ib.* 129a(32); 33

For the separation of this rt. from the fol. one, v. LS ib. [corr. the etym. discussion in HAL 961, HALOT 1964 where they are combined].

2# צלח vb. **to take up well (of a dye), prosper** (< PS **ṣlḥ*; ↓ אצלחתא; Sy 2# ܨܠܚ af. LS 629) **Pe. to take up well (of a dye):** כי היכי דליצלח ציביעיה so that it should take up its [i.e. the snail's] dye well *Šab* 75a(32)

Af. to prosper, be successful: ואצלח עיסקיהו their business prospered *Men* 43a(21); כד חזי איניש דמצלח ליה זרעא אפלא when a person sees that the sowing of the late blooming crop is successful for him *RH* 16a(13; E²); *Ket* 53a(5); אי מצלח אי לא מצלח if he is successful or is not successful *Er* 45a(38); ואי גניב לא מצלח if he steals he will not be successful *Šab* 156a(37); כל עבדא דמרי' בהא שעתא מצלח any slave of his master who rebels at this time will be successful *BB* 3b(40); *Hor* 12a(38) // *Kar* 5b(53); *ḤM* 41:20

צלחתא ↓ צילחתא n.

1# צלי vb. **to turn aside, incline** (Sy ܨܠܐ pe., pa. LS 628, Ma 1# צלא MD 395) **Pe.**, w. **אודנא to listen attentively** [lit. to incline the ear; Sy ܨܠܐ ܐܕܢܐ PSm 3401]: אידך צלי אודניה לגמרא the other listens attentively to the oral tradition *Ḥag* 11b(30); *ib.* 32

Af. 1. intr. **to turn aside:** כי נפלי על אפיהו דמצלו אצלויי when they prostrated themselves they would turn aside [i.e. on an angle] *Meg* 23a(1) // *Ber* 34b(14); *BB* 25b(32); מיגנא כי מצלי שפיר דמי מיקרא כי מצלי אסיר sleeping while turning on one's side is all right. Reciting the *šĕmaʿ* while turning on one's side is forbidden *Ber* 13b(48) // *Nid* 14a(10); ומצלי אצלויי he used to turn completely aside (since he was in doubt as to who was the proper transmitter of the tradition) *Pes* 52b(29); **2.** tr. **to turn s.t. sideways, push aside, tilt:** כי דייקת אצלי אצלויי ודוק when you pound (salt) tilt (the container) on its side and pound (it) *Beṣ* 14a(24; V¹); כיון דחזייה דקא מצלי ליה לדשא when he saw him pushing the door aside *Ket* 67b(38; V⁵) [Var: בהדי דאצליוה

(ל)דשא}ד{ SM 148:29]; *AZ* 26b(30) [of a knife]; ומצלי עיניה מרמאי he used to glance sideways because of charlatans *Ket* 67b(49); דילמא משתלי ומצלי בה בשרגא lest he forget and tilt the lamp *TGDr49* 95:7; **3. to pervert:** לאצלויי דינא to pervert justice *Ket* 105a(28); מצלי דין *San* 109b(13) [name of a judge in Sodom; cf. Ma: מצאליא דינא MD ib.]

2# צלי vb. **to pray** (< NB, NA *ṣullû* AHw 1110, CAD S 367, s.v. *sullû* A; ↓ צלותא; Sy ܨܠܝ pa. LS 628, mng. 3, Ma 1# צלא pa. MD 395) **Pa.:** a. of a private nature: טעמ' דמצלו הא לא מצלו מיתי the reason is so that they should pray (for the high priests. If) they, in fact, do not pray, will (the high priests) die? *Mak* 11a(39); בתר דצלי בעא למהדר after he prayed he wanted to return *San* 95b(11) // *Ḥul* 91b(16); דההיא בתולה דהות מצל(י)א בי מדרשא דר' יוח' a certain virgin who used to pray in PN's school *Soṭ* 22a(32) [fol. by text of a prayer]; הוה קאי רב חסדא וקא מצלי תפלת הדרך PN was standing and praying the prayer for the journey *Ber* 30a(9); כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי according to whom do we pray nowadays for the sick and the unwell? *RH* 16a(39) // *Ned* 49b(1); b. in the synagogue, esp. w. ref. to the *tĕfilla* and its accompanying prayers [↓ צלותא usage b]: הוו מכנפי בי עשרא ומצלו והדר נפקי לפירקא they used to assemble ten (men), recite the *tĕfilla*, and then go out (to give their) public lecture *Ber* 30a(52; **F**); שמע ישראל קל צלויי בבי כנישתא the Jew heard the sound of praying in the synagogue *AZ* 70a(25); *BB* 3b(21); לא הוו מצלו אלא ביני עמודי היכא דהוו גרסי ויתבי they would only pray between the pillars where they used to recite and sit (to learn) *Ber* 8a(45) // *ib.* 30b(13); ההוא גברא דקא מצלי אחורי בית הכנסת a certain man who was praying behind the synagogue *ib.* 6b(29); *Meg* 29a(34); הוה מציין נפשיה ומצלי (PN) used to adorn himself and pray *Ber* 30b(44); *Šab* 10a(9); מדרב צלי של שבת בערב שבת since PN prayed the *tĕfilla* of the Sabbath on Friday (afternoon) *Ber* 27a(40); שמואל לא מצלי בביתא דאית ביה שיכרא PN would not pray in a room in which there was an intoxicating beverage *Er* 65a(45); וליצלי מר צלותא דמוספי pray the *tĕfilla* of *musaf Ber* 28b(7); *AZ* 4b(34); *Suk* 41b(42); *Tan* 12b(48); *Ned* 49b(41); *Men* 36b(1); *Anan* 12:16; *ib.* 36:14; 39:5

Lit: Zimmern 65. The orig. Akk rt. is *sly* which became *ṣly* in the first millenium BCE dialects.

3# צלי vb. **to roast** (JPA 2# צלי DJPA 465) **Pe.:** עד דמוקדך יקוד קוץ קרך וצלי while your fire is burning, cut off your gourd and roast (it) *San* 33b(28)

צליל ↓ ציל adj.

צלילא sg. **pure condition** (↓ √צלל; Sy ܨܠܝܠܐ, ܨܠܝܠܘܬܐ LS 627) sg. האי צו(י)לילא *Šab* 66b(24)

צלל vb. **to be clear, flow out** (↓ ציל, צילותא, צלילא, צללתא; Sy 2# ܨܠ LS 627 to cleanse, purify, Ma 1# צלל MD 395) **Pe.** (/i) **1. to be clear:** כי היכי דצאיל האי שיעא ליציל חמריה דפלוניא בר פלוניתא just as this clay becomes clear, may the wine of NN b. NN become clear *Šab* 66b(25) [cf. Sy: ܢܨܠܠ ܚܡܪܐ Am 6:6]; *ib.* 23; משום דסליק קוטרא ולא צאיל נְהוֹרא because the smoke rises and the light (of the flame) is not clear *OHP Ber* 88:4; *ib.* 5; **2. to flow out:** והנהו מיא דציילי מיניה that fluid which flows out from it [i.e. the buck's kidney which is cut] *AZ* 28b(16) [Var: דצילי RaḤ; דנפקי **M**]

Af. to clarify: pass.part. באתרא דמצלי מיא in a place where they clarify the liquid *AZ* 31b(13) [context unclear; v. RaḤ and Rashi ad loc; cf. Sy ܡܨܠܠ ܚܡܪܐ PSm 3396]

Itpe. metaph. **to become lucid** [↓ ציל mng. 2]: דלכי מיתציל אין צריך למיהדר לאימלוכי ביה when he becomes lucid, there is no need to consult him again *Giṭ* 70b(12) [cf. Sy ܐܬܢܨܠ ܡܨܠܠ ܪܥܝܢܐ PSm ib.]

צלאלא, צְלָלָא n.m. **small piece of leather** (dimin. < ↓ 1# צלא) pl. ארבעי לצלא וארבעי לצלאלא four (loaves) for (a large piece of) leather and four (loaves) for a small piece of leather *BB* 5a(15; HG2 438:19) [H: צללא]

Geon. expl.: דייך במה שיש לך ועזוב שדה זו לרוניא TGAs28 172:26; עשיר אתה היסתפיק במה שבידך TGAs42 157:1; Lit: Eps, PLA 204; Abramson, BB 6:247, note; Y: צְלָלָא *BB* ib.(BAYTN 45).

צְלָלְתָא n.m. **clarity** (↓ √צלל; Sy ܨܠܝܠܘܬܐ LS 627) sg. צללתא דדמא clarity of the blood *Ḥul* 87b(23)

Y: צְלָלְתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 170).

צלם vb. **to cover with paint** (↓ צלמא, צילמתא, צלמיותא; Sy ܨܰܠܶܡ pa. to form an image LS 630) **Pa.:** רבא שרא לצלומי גירי רב פפא שרא לצלומי דיקולי PN permitted painting arrows (for sale). PN_2 permitted painting baskets *BM* 60b(11)

צַלְמְתָא, צַלְמָנְיָא, צַלְמֵי, צִילְמָא, צַלְמָא, pl. **צַלְמֵי, צַלְמָנְיָא, צַלְמְתָא** n.m. **idol, form, picture** (↓ √צלם; TA צַלְמֵיהּ TO Gen 1:27, pl. צַלְמָנַיָּא ib. 31:34, Sy ܨܰܠܡܳܐ LS 630, Ma צילמא, pl. צילמיא, צאלןאןמאתא MD 393, 387) **1. idol, image:** sg. אילמלא נגדוה לחנניה מיש' ועזר' פלחו לצילמא had they lashed PN, PN_2, and PN_3, they would have worshiped the idol *Ket* 33b(23); כי כשורא לצלמא like a log for (carving) an image *Ket* 86a(14) // *BQ* 98b(15; **Es**) [v. Geon. expl.]; ועביד צלמא וכתוב עליה שמה make an image (out of the clay) and write his name upon it *ḤM* 42:6; pl. איתשע(ו)ר כל צלמניא והוו למחצליא all the images were smoothed down and became like mats *MQ* 25b(38); **2. form, figure:** sg. פסוד להי ביעי מיצילמא the eggs have deteriorated lit. lost their form] *Pes* 55b(25); *ib.* 27; הנה צילמה דמבכלתא this is the image of the *m.*-demon *Bo* 81:1 // *ib.* 39:1; **3. picture:** pl. שף צלמי (the animal) rubbed off the pictures (on the wall) *BQ* 23b(9); **4.** pl. **Gemini** [cf. Sy ܬܐܘܡܐ ܨܰܠܡܳܐ LS ib., mng. 3]: רישא דצלמי the head of Gemini *Ber* 58b(56; MGG 168:15)

Geon. expl. [mng. 1]: קורה שמניחין אותה משקוף לפתחים ורגילין לפתוחי בה פיתוחי צלמים וצורות להיות נאה ואין כשר לצלמי אלא קורה חזקה מעץ טוב Ar [OHT BQ 75:3].

צלמיותא n.f. perh. **embroidery** (↓ √צלם, תלמיותא; cf. Sy ܨܰܠܡܳܝܘܬܳܐ woven, embroidered work LS 630) sg. מחטא דלצלמיותא embroidery needle *Ber* 63a(38; OHP ib. 106:25)

Geon. expl.: סום נגדו(ד)(ה), i.e. سُمّ نِجَادَة eye of an upholstery needle Wald 36.

צלעא ↓ 1#צלא n., 2#צלא n.

צלף vb. **to wound** (Sy ܨܠܰܦ LS 630, Ma צלף MD 395) **Pe.:** וצלפין *Bo* 1:10

1#צלק vb. **to split lengthwise** (↓ צילקא; cf. Arab صَلَقَ to strike Hava 403, MH צלקת scar J 1286) **Pe.:** דצלקיה מצלק *Ḥul* 124a(23) [of an oven; ≠ ↓ גסטרא]; ואסרו ליה חד בהא אטמיה וחד בהא אטמיה וצלקוה they tied to him one (bent tree) on this thigh and another (bent tree) on that thigh, and (on being released the trees) split him lengthwise *Ber* 56b(3; MGG 707:7)
Itpe. (e) **to be split lengthwise:** לא מחילנא ליה עד דאיצטליק רישיה מגופיה I shall not forgive him until his head will be split lengthwise from his body *Ber* ib.; כד מצטלקא גרגרתא when the throat (of the animal) is split lengthwise *HP* 198:19

2#צלק vb. **to cook** (< ↓ √2#סלק; Arabism for سَلَقَ; ↓ √שלק) **Pe.:** דצליק להו (if) he cooks them *Anan* 67:11; pass.part. אהיני צליקי cooked unripe dates *HG1* 100:27(Var)

Lit: Eps, StI 72.

צלתא n.f. **dirt, filth** (< *צעלתא; Sy ܨܰܠܥܬܳܐ filth LS 634) sg. דצלתא אצר חיותא filth causes an animal constipation *Bek* 21b(11; **V**[9])

Lit: Eps, StI 40; Y: צַלְתָּא *Bek* ib.(BAYTN 29).

צמד vb. **to join, bind, attach** (↓ צמיד, צימדא; Sy ܨܡܰܕ to bind a wound LS 631, Ma צמד to yoke MD 395) **Pe. 1. to join:** צאמיד תבירי one who joins broken pieces (of a utensil) *OHP Ber* 28:24 [v. Geon. expl. infra]; **2. to yoke together:** אפי' צמדינן בנירא even if we yoke (the animals) together with a yoke *HG3* 394:73; **3. to bind (by magical means;** ↓ √אסר pe., mng. 1**):** האי מאן דבעי למצמד זיבורא ועקרבא one who wants to bind a hornet and a scorpion (by magical means) *Kar* 3b(61) // *San* 65a(35); *ḤM* 43:3; pass.part. צמידין *Bo* 86:1
Pa. to attach: קליה די מצמדנא די סכת פדנא the ... which I attach, which is the coulter of the plow *Bo* 69:4
Itpa. 1. to be joined together: אצטמיד חצביה דרב נחמן PN's (broken) pitcher was joined together [i.e. his previously expressed opinion is valid] *Ber* 22b(3) [≠ איתבר חצביה ib. 22a(59)]; **2.** in a fig. sense **to be healed:** אזלי כי קא מתברי ואתו כי מיצמדי they go (to the pagan temple) crippled and come back healed lit. broken ... joined] *AZ* 55a(15)

Geon. expl. [Pe., mng. 1]: וכלי שנשבר לכמה שברים מי שבא ונוטל השברים ומזווג אותם זה לזה וקובע כל אחד במקומו ומחברן ומחזקן בטפלה או באיגד או במסמרים קורין אותו בלשון ארמי צאמיד תבירי OHP Ber 28:21.

צמח vb. **to sprout, shine** (↓ צימחא; Sy ܨܡܰܚ to shine, sprout LS 631, Ma צמא, צהם to shine MD 390, 395) **Pe.** (a/) **1. to sprout:** שדא ביה ביזרוני ולא צמח לאורתא בעא רחמי וצמח he planted seeds in it, and it did not sprout. At night he prayed and it sprouted *Ḥul* 60b(22); ולטיה ולא צמח כיתניה he cursed it, and his flax did not sprout *Meg* 5b(29); **2. to shine:** טורי כולהון צמחי בידמותיה all the mountains shine with his shape *Bo* 78:20
Pa./Af. to cause to sprout: לצמוחי פירא to cause fruit to sprout *MQ* 2b(15) [Var: לאצמוחי פירא RaḤ]; האי נמי קא מצמח פירא *ib.*

צָמִיד adj. **bound** (↓ √צמד pe., pass.part.) sg.m. עישפא צמידא bound incantation *Bo* 86:4

צָמִיר adj. **hot** (of fever; ↓ √1#צמר pe., pass.part.; Ma 1#צמר fever MD 387, עשאתא צימארתא ib. 393) sg.f. אשתא צמירתא סכנתא היא hot fever is a danger *Pes* 25b(19); *AZ* 28a(8); *Ned* 41a(40; OHT Šab 66:7); *Šab* 67a(8) [w. remedy]

Geon. expl.: אחילי' דצמרי OHP Šab 66:3 [v. Ber 32a(37) where אחילו is defined as אש של עצמות]; Y: צְמִירְתָא *AZ* ib.

צמירתא ↓ צימרתא n.

צמצם vb. **to confine, tighten** (√צמם [?]; ↓ צמצמאה; JPA צמצם DJPA 466) **Pal. 1. to confine:** ההוא גברא דצמצמה לחיותא דחבריה בשמשא ומיתה a certain man who confined another's animal in the sun, and it died *San* 76b(46); **2. to tighten:** ארפו ליה וצמצמו ליה they loosened it [i.e. the rope] and tightened it *Yev* 46a(22); *ib.* 23; **3. to determine simultaneity:** היכא דנולדו שניהם בבת אחת ומצמצמיתון משתי נשים if both of them were born at the same time, and you determine simultaneity from two women *OHT Yev* 103:21

צמצמאה n.m. **(uncertain;** ↓ √צמצם**)** pl. ומשתכחא בי גזא דצמצמאי מלכתא it is found in the treasury of the ... of the queen *Šab* 63a(6)

צמק vb. **to be dry** (JPA צמק pa. DJPA 466) **Af. to dry up:** הנך דיכרי דאצמיק ריאה דידהו certain rams whose lung had dried up *Ḥul* 55b(24); בתר דמצמיק מישחא after the oil dries up [i.e. is absorbed into the batter] *TGAs42* 43b:5

1#צמר vb. **to heat up** (↓ 2#צימרא, 3#צימרא, צמיר; Ma 1#צמר pa. MD 396) **Pa.:** דצמרה צמורי he heated it up thoroughly (by exhaling upon it) *BQ* 60a(13)

RaḤ: חממא חמומי OHR ib. 63:25.

2#צמר vb. **to restrict or stop a flow** (↓ 1#צימרא, צמר[י]תא; Sy ܨܡܰܪ pe. to have retention of urine LS 632, Ma 2#צמר to hold back, repress MD 396) **Pe.** (a/)**:** דצמר לה מיא (by placing the pebble) he restricted the flow of the water to it *BB* 53a(24; **HF**[2]) [≠ √פתח]

1#צמת vb. **to inhibit, retard, contract** (MH[2] צמת J 1289, JPA צמת DJPA 467) **Pe. 1. to inhibit, contract:** a. flow of blood: פחדא צמית ביעתותא מרפיא fear inhibits (a woman's menstrual flow, and) dread loosens (it) *Soṭ* 20b(39; **V**[2]) // *Nid* 71a(14); b. swelling: חזייה דדריכא ליה חמרא אגבא דכרעיה ויתיב וקא צמית ליה בחלא he saw that a donkey had trodden on the top of his foot, and he was sitting down reducing it [i.e. the swelling of his foot] with vinegar *Šab* 109a(29); *ib.* 31; מיא מיצמת צמתי water severely inhibits (the swelling of the features of a drowned man) *Yev* 121a(10); c. fermentation: *Pes* 41a(8) [≠ ↓ √חמע pa.]; **2. to contract:** מיצמת צמית (the heat of the coals) completely contracts (the blood in the meat) *Pes* 74b(27) // *Ḥul* 93b(21) [≠ ↓ √שובל pe., mng. 1]

Geon. expl.: מצמת לשון יבישה ... כל מצמת יבושי הוא OHT Pes 47:7 [mng. 2].

[**2#צמת** vb. **to gather together** (JPA צמת DJPA 467) **Itpa. to be gathered together:** ההוא יומא דהוו מצטמתין that day when they were gathering together *San* 109b(55; Ar [AC 7:26])

This quotation belongs to a passage from a JPA source which was interpolated into the text of San of Ar. For another quote from this interpolation, v. ↓ √אמץ.]

צַנָּא, צאנא, סנא n.m. **basket** (Ḥaṭ צנא IIH 30:10, > Arab صِنّ basket of palm leaves Fr, AF 76; cf. Akk *ṣēnu* B laden basket CAD Ṣ 128 [Lex], Sy ܣܦܢܝܬܐ basket LS 483) a. general: sg. ר' שמע' שקל צנא אכתפי' PN placed a basket on his shoulder *Ned* 49b(39); *ib.* 33a(6); מלי צנא דדובשא a basketful of honey *Tan* 9b(25) // *Pes* 88a(4); מלי צנא סמא דמי(מ)(ת)ותא a basketful of 'poison' *ib.* 6 [ref. to dates]; טבא חדא פילפלתא חריפתא ממלי צנא קרי one sharp peppercorn is better than a basketful of gourds *Ḥag* 10a(43) // *Meg* 7a(50) // *Yom* 85b(23); *BM*

25a(15) [fruit]; *BB* 35b(9); סנא *BB* 126b(5; **HEsHP** 59:3) [peppercorns]; *Ḥul* 59b(16) [fat]; *ib.* 57a(3) [birds]; צנא דמלי סיפרי a basket which is full of books *Meg* 28b(39; **GM**) [metaph. for one who knows the entire Tannaitic tradition by heart]; pl. צני *Suk* 20b(13); *AZ* 38b(54); צאני דנהמא ותמרי baskets of bread and dates *Ber* 58b(18); b. of var. measures: sg. צנא בר תלתא גריוי a basket of three *g.*-measures capacity *Er* 30a(32); צנא בר תלת {סואי} ⟨סאוי⟩ a basket of three *seas* capacity *Ber* 44a(13)

Geon. expl.: צני קפיפות גדולות GnK5 174:6. Lit: Flora 2:350; Voc: צַנָּא HGP 1b:21; Voc: צְנָא VTM 26; Y: צַנָא *Ber* 44a(13; BAYTN 6).

צְנִיעַ adj. **modest, clever** (↓ √צנע pe., pass.part.; mng. 1: TA צְנִיעַ TJ Mic 6:8, MH צָנוּעַ J 1291; mng. 2: Sy ܨܢܝܥܐ shrewd, cunning LS 633) **1. modest:** a. in dress: sg.m. ... איניש דלא צניע איניש צניע a person who is immodest/modest *Švu* 46b(8); *Men* 43a(34; **V**[10]); b. in sexual conduct: sg.m. עבד עברי צניע לה she considers a Jewish slave modest *BM* 71a(42); *AZ* 22b(24); *Ket* 62b(50); f. אמאי לא צניעא הך איתתא באיסורא why are you not modest in the prohibition (against promiscuous sexual behavior)? *BB* 58a(25); pl.f. הויתו צניען באפי גברייכו you should be modest (even) in the presence of your husbands *Šab* 140b(28); **2. clever:** pl.m. אי הוה ידענא דצניעיתו כולי האי had I known that you were so clever *BB* 4a(13)

Lit: Kut, Archive 2[1974] 103 [mng. 2; but cf. M. Kister, Tarbiz 59(1980) 352+]; Y: צְנִיעָתָא *BB* ib.(BAYTN 61).

צְנִיעוּתָא n.f. **privacy, modesty** (↓ צינעא, √צנע; Sy ܨܢܝܥܘܬܐ LS 633) **1. privacy:** sg. בית משום דלצניעותא קא עביד אבל שדה דלאו לצניעותא קא עבידא (the difference is that) a house is designed for privacy, but a field is not designed for privacy *BB* 64b(14); לצניעותא בעלמ' עבידא (the partition) is made merely for privacy *Er* 26a(9); *Meg* 10a(30); *Švu* 16a(39); *Er* 2b(34); *Zev* 107b(50); **2. modesty:** sg. a. general: *Suk* 3a(9); *Soṭ* 49b(49); *BQ* 48a(25); *ib.* 28; 82a(34); b. esp. in the privy: קיבלא דבי' הכסא שתיקותא צניעותא the charm (against demons) of the privy is silence (and) modesty *Ber* 62a(27); *ib.* 12; קא בעי צניעותא (the privy) requires modesty *AZ* 47b(7)

Y: צְנִיעוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 177).

צְנִיף adj. **shrill (of voice)** ↓ √צנף pe., pass.part.

צנן vb. **to cool something/someone** (JPA צנן DJPA 467) **Pa.:** בעינא למיחת לצנוני נפשין we wanted to go down (into the sea) to cool ourselves off *BB* 73b(29); *ib.* 30; ליסרסיה לזכר וליצננה לנקבה let Him castrate the male (Leviathan) and cool (the sexual ardor) of the female *BB* 74b(32)

Itpa. to cool o.s.: רב יהודה מצטנן בקרא PN used to cool himself off (on the Day of Atonement) by means of a gourd *Yom* 78a(22); למישתא מקראני דמיצטנן בהון to drink cold liquids with which to cool himself *TGHark* 207:14

צַנְנָא n. **savor** (↓ צנפא; Sy ܨܢܢܐ savor of roast meat LS 632 [Lex]) sg. דיל' בצננא מיתפיס perhaps this takes effect when there is a savor (of the meat of the sacrifice)? *Naz* 22b(4; **V**[2]) [↓ צנפא]; *ib.* 8

This word was generally understood as being derived < ↓ √צנן; Y: צְנָנָא *Naz* ib.(BAYTN 45).

צנע vb. **to rebuke, hide, put aside** (↓ צינעא, צניעותא, צניע; MH צנע hif. J 1292, Sy ܨܢܥ pa. to plot LS 633) **Pa. to rebuke:** זיל צנעינהו למריהו go (and) rebuke their owners [i.e. of the goats who let their animals trespass] *BQ* 23b(32); זיל צנעינהו *Qid* 25a(4; **O**[2]) [scholars who did not attend the lecture]; זיל צנעיה *Nid* 36b(45; Ar [AC 7:30]); *Ber* 28b(2; **FO**[1])

Af. 1. to hide, conceal: למגנב מיניה ואצנועי בגויה לא מצנעי as to stealing from it [i.e. wine from a vineyard] and (then) hiding (it) within it [i.e. the same vineyard] – they would not do so lit. hide] *BB* 24a(31); *Qid* 60b(50); *TGHark* 102:16; אטו אמור' מצנעי ישראל לא מצנעי do (only) Amorites conceal (objects in walls and) Jews do not? *BM* 25b(45); אי דאצנעיה ... אי דלא אצנעיה if he concealed/did not conceal it [i.e. the rope] *BQ* 19b(21; **F**[1]); שדרא אסתר אצנעתינ{ו}˹הו˺ לכולהו {{בי בני}} ˹בנאיי˺ ולכולהו אומאני Esther sent someone to sequester all of the bath attendants and all of the barbers *Meg* 16a(18); אצנועי מצנעי להו they conceal them well [i.e. the stains of menstrual blood] *Nid* 56b(44); בשלשה עשר דשכיח ליה לחם בכולהו בתי לא מצנעה on the thirteenth (of *Nisan*) when bread is common in all the rooms (the

rodent) does not conceal (it) *Pes* 9b(21); *ib.* 21a(39); **2. to put aside:** a. general: איניש אצנעינהו someone put them aside [i.e. the young birds] *BM* 25b(24); *ib.* 16; b. esp. as being significant for carrying the object on the Sabbath [< MH הצניע J 1292]: אי איצנעיה רביה מיחייב עילויה if his master put it aside, he is liable on account of it *Šab* 78a(37); *ib.* 75b(47)

Itpe. to conceal oneself, be hidden: עד האידנא בחצר בעינא אצטנועי מינך בבית לא בעינא אצטנועי מינך השתא אפלו בבית נמי בעינא אצטנועי מינך until now I needed to conceal myself from you in (my) courtyard, (but) I did not need to conceal myself from you in (my) house. Now, I need to conceal myself from you even in (my) house *BB* 59b(27); *ib.* 3a(1); 6b(17); 60a(16)

RaḤ [Pa.]: לך געור ופגע בהון OHR Qid 20:27.

צנף vb. **to neigh, make a shrill noise** (↓ √נצף; Ma 1# צנף MD 396) **Pe.** (a/u) **1. to neigh:** במתא דלא צניף בה סוסיא in a town where a horse does not neigh *Pes* 113a(3; **M**[1]); **2. make a shrill noise:** pass.part. עבי קליה בר חמרא צניף קליה בר סוסתא (if) its voice is deep, it is a donkey colt. (If) its voice is shrill, it is a young of a mare *Ḥul* 79a(37) [cf. Ma: צנאפבה בקאלה MD 396]; עד דליקדח וליצנוף ולייליל until he shouts, makes a shrill sound, and wails *Bo* 142:8; צנף ילולי *Bo* 38:7

צִנְפָּא n.m. **corner, fringe** (TA צִנְפָא TJ Is 17:6) sg. דילמא בצנפא מתפיס does one perhaps put oneself in a state (of Naziriteship) by the 'fringe' [i.e. secondarily]? *Naz* 22b(4; Ar [AC 7:30]) [↓ צננא]

Lit: Eps, PLA 74.

צָעָא, צאעא n.f. **plate, dish** (Sy ܨܥܐ f. LS 624; cf. Ma צא piece of dough MD 385) sg. משתא מיא בצעא drinking water in a plate *Pes* 111b(42); *ib.* 41; אייתי ליה שייפא בצעא he brought him a salve in a dish *Ḥul* 111b(39); צעא דקוניא a plate with a *q.*-glaze *ib.* 47b(55) [Var: צאעא SMel 43:40]; pl. צאעי *Yom* 83b(29); pl. צאעי דקוניא *Pes* 30b(22); צעי חקלייתא rustic plates *Beṣ* 32a(38) [expl. MH עירוניות ib.]; שתין צעי דשתין מיני לפדא sixty plates of sixty types of a prepared dish *Meg* 7b(12)

Lit: Brand 468; Y: צָעָא *Ḥul* 47b(55; BAYTN 6).

צעק vb. **to shout** (↓ צעקתא; Sy ܙܥܩ LS 202) **Pe.** (e/): וצעיקו בפומיהון they shouted with their mouths *Bo* 94:7; *ib.* 11

צעקתא n.f. **shout, cry** (↓ √צעק; Sy ܙܥܩܬܐ LS 202) sg. *Bo* 86:5

צער vb. **to trouble, inflict pain, suffer, make an effort** (↓ צערא; Sy ܨܥܪ LS 634) **Pa. 1. to trouble, vex, aggravate:** ההוא אלאמא דהוה קא מצער ליה להוא צורבא מרבנן a certain violent person who used to trouble a certain *ṣ.m.* *MQ* 17a(56); *Ber* 56a(52); *Giṭ* 67b(29); *Tan* 23b(46); *Ket* 39b(35); *AZ* 10a(46); *Ḥul* 41a(18); *ib.* 95a(7); רב הוה מצערא ליה דביתהו PN's wife used to vex him *Yev* 63a(42); *Ber* 27b(45); צעורי צערון לי they caused me considerable aggravation *MQ* 9b(14); *Meg* 28a(22); *Ket* 8b(30); *Naz* 23b(39); *Yev* 117b(6); *Hor* 11a(1); **2. to inflict pain, torture:** בליליא צערוה at night (the dates that he ate) caused him pain *Pes* 88a(5); רמו ליה סודרא בצואריה וקא מצערי ליה they placed a scarf around his neck, and they were tormenting him *AZ* 4a(37); סוף קא מצערי ליה eventually they were torturing him *San* 109b(39; MGG 312:8); לימא ליה מר דלא ליצערן tell him [i.e. the Angel of Death]: "Do not cause me pain" *MQ* 28a(35); **3. to poke, stick:** בפסוקא קמא צערן טפי לא תצערן for the first verse (of the *šema'*) poke me (to awaken me). Do not poke me for more [i.e. the rest] *Ber* 13b(45); **4. w. נפש־: a. to cause o.s. pain:** לא שקיל ומצער נפשיה he will not take (compensation) and cause himself pain *BQ* 85a(15); *RH* 12b(32); **b. to abstain, fast** [calque < MH² ציער עצמו J 1294]: *Ber* 20a(13) [↓ √3# עני pa., mng. 1]; *San* 106b(42); *Tan* 12b(19)

Itpa. 1. to take the trouble, make an effort: אמאי אצטער ואתו רבנ' כולי האי why did you lit. the scholars] go to so much trouble to come? *Ḥul* 94b(33); *Ḥag* 5b(43); *Dec* 1:7; הוה קא מצטער ר' למסמכיה PN was making an effort to ordain him *BM* 85b(50); יתבי וקא מצטערי למיהדריה they were sitting and making an effort to recover it [i.e. their lost tradition] *Ber* 18b(14; **P**); רב יהוד' מצטער וקרי וחתים PN used to make an effort to read (the document) and sign (it) *Giṭ* 19b(19); **2.**

to suffer: עד אימת נצטער וניזיל כולי האיי until when shall we continue to suffer so much? *Tan* 25a(8); רבה תוספאה אשכחיה לרבינא דקא מצטער מהבלא PN found that PN_2 was suffering from unhealthy air *Šab* 95a(32); כיון דחזא קב"ה דקא מצטריך למטרא ועלמא קא מצטער בלא מיטרא ולא קא מצטער אליהו אמ' אעביד ליה מילתא כי היכי דנצטער ונישבק וניתי מיטרא when God saw that there was need for rain, the world was suffering without rain, and Elijah was not suffering, He said: "I shall do something to him so that he should suffer, he will forgive, and it will rain" *San* 113a(49); *BB* 8b(13); *Ned* 23a(1); *San* 101b(14); *TGAs42* 157:14 [↓ √טגן itpa., mng. 2]; **3. to feel pain:** הוה מצטער צדקי' בגופי' PN felt pain in his body *Ned* 65a(11); *Ket* 104a(8); **4. to grieve, lament:** הוה קא מצטער ר' יוחנן בתריה טובא PN was grieving for him (after his death) very much *BM* 84a(47); *Suk* 52a(54; **M²**); *Šab* 140b(32); *Giṭ* 56b(16); *BB* 10a(27); *San* 14a(37)

The phrase: איבעי ליה מצער נפשיה ואיזל he should have ... to go (another way) *BB* 57b(21) is difficult, since after איבעי ליה an inf. should follow [↓ √בעי itpe., mng. 4], and this vb. is never attested in the Pe. conj.

צַעֲרָא n.m. **trouble, distress, pain** (↓ √צער; TA צַעֲרָכִי TO Gen 3:16[Var], Sy ܨܥܪܐ LS 634) **1. trouble, grievance:** sg. כי איכא צערא בעלמא whenever there was trouble in the world *Šab* 10a(11); וגרם להו צערא לישראל he caused the Jews trouble *Meg* 13a(2); כולי האי צערא למר ואנא נמי אצעריה you have so much trouble, and should I also trouble you? *San* 108b(48); צערא דמילי בעלמ' a grievance of a general nature *ib.*; *Giṭ* 80a(33); **2. distress, grief:** sg. לישנא דצערא a term of grief *Ber* 28a(53; **F**) [expl. BH נוּגֵי Zep 3:18]; צעריה הוא דקא מדכר it is his grief that he is recalling *BB* 17a(7); *ib.* 147a(9); *Bek* 35a(31); צעריהו לא זכי ליה רחמ' the Merciful One does not assign him their distress [i.e. does not allow him to cause them distress] *BM* 92b(47); **3. physical pain, suffering:** sg. הוה ליה למר צערא did you suffer pain (while dying)? *MQ* 28a(36); דלמא חס ושלום אגב צעריה קאמ' מילתא כלפי שמיא perhaps, heaven forbid, he is making a derogatory statement against Heaven because of his pain *Tan* 22b(19); *Nid* 3a(31); צערא דידה וצערא דמרה its [i.e. the animal's] pain and its owner's pain *BM* 31a(51); קוץ דצערא דנפשיה a thorn (stuck in his foot) which is his own pain *AZ* 12a(37); צערא דגופא physical pain lit. affliction of the body] *Yom* 23a(11); *Yev* 118a(30); בזיוניה עדיף ליה מצערא דגופיה (a person) prefers disgrace over physical pain *Soṭ* 8b(8); *Ket* 43a(47); *Ned* 65a(17); *Ber* 18b(17); *Šab* 53a(37); *Ned* 81a(33); *BQ* 87b(27); pl. ויסלקון מניה צערי וייסורי may they remove pains and suffering from him *Dec* 2:5; כל צערי *Bo* 7:11; *ib.* 75:3

Y: צַעֲרָא *Ber* 18b(15; BAYTN 94).

צַפָּא n.m. **row** (GeonH צף של אוונים HR 140:17 [= JBA דרא דאוני Ḥul 47a(13)], Arab صَفّ Wehr 516) sg. כדעיילין תלת קשייתא בצפא בדוחקא בלא צפא ברווחא (the hole is such) that three (date) stones can fit (into it) in a row tightly (and) not in a row easily *Ḥul* 50b(40); דגניין בצפא (the women) lie (together) in a row *Nid* 61a(21; Ar [AC 7:35]); [ב]צפא לשמאל דארון קימ[ין] [כה]ני וליואי ובצפא לימין דארון קימין [וא]מרין the priests and Levites stand in a row to the left of the ark, and in the row to the right of the ark they stand and say ... *AnanMann* 2v:3

Lit: Eps, St1 83; 225[13]; St2 816.

צפדינא n.m. **a disease** (etym. unkn.) sg. ר' יוחנן חש בצפדינא PN suffered from the ṣ.-disease *Yom* 84a(18) // *AZ* 28a(18); *ib.* 24; *BM* 85a(9)

Geon. expl.: מהו בצפדינא במיחוש שיניים ומכת שיניים TGWeisz 83:2; Lit: Löw, OLZ 15 [1912] 558, rejects expl. of Preuss 196; Y: צַפְדִּינָא *AZ* ib.

צפי vb. **to look** (JPA צפי DJPA 468) **Pe.:** ואיזיל ולא תצפי לאחורך go and do not look behind you *ḤM* 41:5

צָפִיף adj. **crowded** (calque < MH צָפוּף J 1297) pl.f. וצפיפן אוני בדוכתא אליצא the lobes (of the lung) are crowded in a tight place *TGHark* 159:24

צְפִירְתָא n.f. **she-goat** (↓ צפירתא; JPA צפירה DJPA 468, BH צָפִיר HAL 981) sg. צפירתא דלא איפתח a virgin she-goat *Giṭ* 69b(32; **V**[18]); *Pes* 42b(1; **E²M¹**); *AZ* 28b(8)

Geon. expl.: עז ששמה כן צפירתא TGHark 23:2; RaḤ: שעירה שעדין לא ילדה כלו' לא נפתחה רחמה OHP Pes 146:1; OHR Giṭ 45:21; Lit: M. Geller, BiOr 43 [1986] 739, compares Akk *unīqi*

la petītu [v. AHw 858, s.v. *petû*, mng. 5: having had sexual intercourse, of an animal]. The phrase צפירא זעיר חוביה דדרא סגיאין the goat is small, (but) the sins of the generation are many *Yom* 66b(45; **M²**Ar [AC 7:37] = RaḤ) is introduced by תנא and is thus not in JBA; Y: צְפִירְתָא *AZ* ib.(BAYTN 61).

צַפְרָא, abs. **צְפַר**, pl. **צִיפְרָנֵי** n.m. **morning** (Sy ܨܦܪܐ LS 635, Ma 2# ציפרא MD 394) a. general: sg. צפרא ופניא morning and evening *BB* 36a(33) [↓ פניא]; צפרא נהר the morning grew light *Pes* 2a(12) [expl. BH הַבֹּקֶר אוֹר Gen 44:3]; טולא דצפרא the shadow of the morning *ib.* 111b(34); ענני דצפרא morning clouds *Tan* 6b(25); צפרא דתלתא בשבא Tuesday morning *Men* 49b(21); צפר' דמעלי שבת' Friday morning *Naz* 5a(30); צפרא דשבתא the morning of the Sabbath *Šab* 87a(16); *HG3* 282:61; צפרך לטב good morning to you lit. may your morning be for good] *OHT Ber* 38:7; pl.cs. ציפראני ניסן the mornings of *Nisan Giṭ* 70a(28); b. in adv. phrases: sg.abs. אם תור בצפר בתלג ימות if an ox can die in the morning in snow *San* 18b(37); det. דסמקא בצפרא ובפניא (the sun) is red in the morning and in the evening *ib.* 84a(17); שתין רהוטי רהוט ולא מט'יוה' לגברא דמצפרא כרך sixty runners ran and could not overtake a man who ate a meal in the morning *BM* 107b(30) // *BQ* 92b(5); *San* 16b(11) [↓ √תערד pa.]; מצפרא דהאידנא עד אורתא דלמחר from this morning until tomorrow night *Ber* 3b(34); מצפרא לפלגיה דיומא from morning to noon *Pes* 93b(27); *Šab* 131a(6); *Tan* 12b(47); *Meg* 30b(13); מאורתא ועד צפרא overnight lit. from night to morning] *Giṭ* 69b(26); *Men* 89a(38); לצפרא הדר ביה in the morning he retracted *Šab* 76a(14) [≠ באורתא]; *Tan* 22a(1); *BQ* 71b(39)

Voc: צַפְרָא HGP 2a:6; Y: צַפְרָא *Ber* 3b(33; 94).

צפריתא n.f. **she-goat** (↓ צפירתא; Sy ܨܦܪܝܬܐ LS 635) sg. עז ששמה כן צפריתא *TGHark* 23:2 [expl. ↓ צפירתא]

צפתא n.f. **(uncertain)** sg. הוה חאיקי ליה למר עוקבא דוכתא בצפתא they ... for PN a place ... *MQ* 16b(23)

צרב vb. perh. **to be hard** (etym. unkn.) **Pe.,** pass.part.: משום דצריבן because (the eggs) are hard *Beṣ* 7a(4; **V**[1])

Expl. Ar: קשים וחזקים AC 7:45; Y: צְרִיבָן *Beṣ* ib.

1# צרדא, צראדא n.m. **a permitted bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(15) [Var: צראדא Ar (AC 7:46)]

Y: צַרְדָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 96).

2# צרדא n.m. **an eye disease** (cf. Ma באינא צארדא with a blighting eye MD 397) sg. רוחא צרדא דינקישא לה בפת עינה the ṣ-disease which strikes the pupil of her eye *Bo* 123:4

[3# צרדא ↓ 1# צדרא n.]

[4# צרדא ↓ 2# צדרא n.]

[צרדויא ↓ צדרוייא n.]

[צרדיאתא ↓ 1# צדרא n.]

צרוותא n.pl. **kidneys** (etym. unkn.) תרבא דצרוותא דעל הכסלים fat of the kidneys on the flanks *HG3* 200:62 = *Šeel* 80:28(Var) [expl. H חלב שעל הכליות ib.]

Lit: Eps, St1 114.

[צרורתא ↓ צינתא n.]

1# צרי vb. **to penetrate, split** (↓ כוכבא דצארי, 2# ציריא; Sy ܨܪܐ to tear, pass through, etc. LS 636, Ma 1# צרא MD 396) **Pe. 1. to penetrate:** חזייה לההוא חויא דקא צארי ואתי he saw a certain snake penetrating and coming (into the wineskin) *AZ* 30a(33); **2. to make pass s.t. through:** וצריא מיניה חוטי לפילכא she makes the threads pass through from it [i.e. the distaff] to the spindle *OHP Šab* 49:32

Af. to cause to split or burst: טיל(י)א חריפא דמצרי זיקי full strength *ṭ*.-wine which causes the skin-bottles to burst *AZ* 30a(49)

Itpe. to be split open, burst: a. general: מיצטרו זיקי the wineskins will burst *Šab* 154b(20); *AZ* 65b(5); ניפקע כי ארזא וניצטרי כי בינא may he burst like a cedar and be split open like a tamarisk *Bo* 6:11; b. in a fig. sense: בנתא דההוא דרא איצטרויי איצטרי the daughters of that generation were completely 'split open' [i.e. became sterile] *Yev* 17a(10)

Lit: Eps, OHP Ber 91, n.ה [Pe., mng. 1].

2# צרי ↓ √צרר vb.

צְרָיָא*, צארא*, pl. **צרי, צארי** n.m. **palm-band** (< Akk *ṣarû* a part of the date palm CAD Ṣ 115; MH² צ[ו]רי דקל J 1271) pl. דחייטי להו בחבלי דצארי

(baskets which the pagans) sew with ropes of palm-bands *AZ* 75a(33) [Var: דצרי Ar (AC 7:45)], דצורי **J**]

Lit: Flora 2:332.

צריך ↓ √צרך pe., pass.part.

צְרִיף adj. **clean/bleached** (↓ √2# צרף pe., pass. part.; cf. TA צריפותא TgJer 2:22 [TGHark 184:3, H בּוֹרִית], Sy 2# ܨܪܝܦܘܬܐ cleaning LS 638) sg.m. סרבאלא צריפא a clean/bleached *s.*-garment *San* 44a(33) [expl. BH אַדֶּרֶת שִׁנְעָר Jos 7:21]

Geon. expl.: סרבאלא צריפא פירושו טילסאן אבין נקי OH San 352:10, i.e. طَيْلَسان أبْيَض; מהו צריפה צמר מנוקה מכל דופי TGWeisz 80:16; but cf. טילסאן אן מוטבק TGAs42 169:43, i.e. طَيْلَسان مُطْبَق complete mantle; Y: צְרִיפָא *San* ib.(BAYTN 61).

צְרִיפָא n.m. **hut** (JPA צריף DJPA 470) a. general: sg. אותיב(ו) חדא ידיה אאיגר' וחדא ידיה אצריפא he placed his one hand on the roof and his other hand on the hut *Men* 64b(27); צריפא דאורבני a hut of papyrus reeds *BM* 42a(40); *BB* 6a(38); pl. הני צריפי דאורבני *Suk* 13b(4; M[2]); סוכה דלית לה גג ודעבידא כצריפא a *sukka* which does not have a roof and is made like a hut *HP* 28:2; b. first element of GN: sg. צריפא דעינא *BM* 86a(11)

Geon. expl.: הצריפים [אהילות פי"ח מי"ב] פ' אכואך [Var] בטית והוא צריפא דאורבאני בליש' דרבנן GC 94:5, i.e. أكْواخ, pl. of كُوخ; צריפא דאורבני לא שריקא ליה טינא ונבלע לתוכו חצי או רוב מי גש(מים) וקל היזקן TGAs42 157:6; Lit: Mainzer, Jagd 12; Löw, Lehnw 497 [not < Gr]; Flora 1:568+; Eshel, JSB 221+; Voc: צְרִיפָא HGP 23a:11; Y: צְרִפָא *BB* ib.(BAYTN 106).

צרך vb. **to be necessary, need, require** (↓ צורכא, אצרכתא; Sy ܨܪܝܟ, ܐܨܛܪܟ to be needy, poor LS 637, JPA צרך DJPA 470, TA צְרִיךְ TO Gen 16:12) **Pe.**, pass.part. 1sg. צריכנא *Ber* 55a(19); 2m. *Giṭ* 37a(22); צריכת *AnanSch* 6:10; 3m. צריך *Ḥag* 5b(25); f. צריכא *BB* 69a(21); 1pl. צריכינן *TGHark* 109:8; 2m. צריכיתו *Pes* 105a(7); 3m. צריכין *Ket* 22a(7); צריכי *BQ* 99b(51); f. צריכן *Mei* 2a(20);- **1. to be necessary**: a. w. subj.: הנהו מצרך צריכי (both of) those (verses) are definitely necessary *Yev* 23a(31); *BQ* 50a(13); *Men* 10a(3); *Kar* 6b(30); b. impersonal usage: 1) alone: sg.m. לא צריך it is unnecessary *Ḥul* 53a(34); f. וצריכא it is necessary *Šab* 64b(14) [i.e. each of the two categories stated in the Mishna must be stated and one cannot be implied from the other; ↓ אצרכתא]; *Yev* 62a(41); *Qid* 50a(35); *BM* 118a(12); *AZ* 26a(38); *Bek* 18b(46); פשיטא לא צריכא דמרבעא ולא מרבעא בריבועי עולם it is obvious! No. It is necessary where (the city) is squared but is not parallel to the cardinal points of the world *Er* 55a(24); *RH* 2b(19); *BM* 102a(11); 2) w. fol. inf.: ולא צריך לבעוריה it is not necessary to remove it [i.e. the leaven] *Pes* 6a(4); *Beṣ* 17a(43); לא צריך למירמא ביה חמרא it is not necessary to put wine in it [i.e. the muries] *AZ* 34b(11); דצריך לברוכי על מיא it is necessary to recite a blessing on water *Anan* 18:11; *ib.* 20:18; 35:8; **2. to be in need, needy:** כל דצריך ליעול ליתי let anyone who is in need come in *Tan* 20b(49); *ib.* 51; כל דצריך ייתי ויפסח let anyone who is in need come and participate in the Paschal sacrifice *SRSG* 136:24; **3. to need:** a. alone: תו לא צריכת you do not need (to do) any more *Ber* 13b(35); לא צריכת you will not need (medicine) *Yom* 84a(19) // *AZ* 28a(20); *BB* 39b(14); לא צריכנא דאית לי טובא I do not need (any) since I have a lot *AZ* 10b(9); b. w. inf.: אנא אתנויי נמי לא צריכנא I also do not have to stipulate *BB* 9a(3); *Yev* 103a(16); *Giṭ* 5b(8); צריכי דייני למיחזי רוקא the judges need to see the spittle *Yev* 101b(3); ברם צריך את למילף but you need to learn *Šeel* 1:49 [↓ ברם]; b. w. obj.: סברא הוא ולא צריך קרא it is a logical deduction, and does not need a biblical verse *Pes* 21b(39); *Zev* 55b(4); רבא צריך להו אנא לא צריכנא להו PN needs them. I do not need them *Giṭ* 31b(46; V[18]); לא צריכין לך אנן את צריכת לן we do not need you. You need us *BM* 33a(37); *ib.* 84a(49); האי דידן לא צריך להאי דידכו this one of ours does not need that one of yours [i.e. my husband does not have to learn the teaching from your husband] *Soṭ* 40a(24); ערבך ערבא צריך your guarantor needs a gugarantor *Suk* 26a(52) // *Giṭ* 28b(6); האיי לגופיה צריך והאיי לגופיה צריך each one [i.e. biblical verse] is necessary for itself *Zev* 49b(3) lit. this one needs itself]; צריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא salt needs cooking like the meat of an ox *Šab* 42b(12); הוה צריכא רופא כל יומא she needed a doctor every day *Ket* 52b(17); רבנן לא צריכי נטירותא scholars do not need protection *BM* 108a(11); וצריכין יתמי למזוני the orphans need child support *Dec* 9:3; אע"ג דצריכא לארעא even

though (the detached wheat) needs the field (for drying) *BB* 69a(21); *BM* 31a(12); ואנון צריכין למאן דיתעסק בצרכייהו (the orphans) need someone to attend to their needs *SŠSad* 268:9

Af. to require of s.o./s.t.: אצרוכי הוא דלא אצרכה רחמ' כלי שרת the Merciful One did not actually require a service vessel *Zev* 92b(30); *Men* 51a(41); והא אצרוכי מצרכינ' להי ולא דמיין להדדי do we not, in fact, actually require (both) of them, since they are not similar to each other? *Nid* 8a(38); ורבנן הוא דאצרוך תרי it was the scholars who required two (witnesses) *Giṭ* 3a(17); *Ḥul* 8b(28); ואצרכה רב ששת גיט' אחרינא PN required him (to give) her another *geṭ* *Giṭ* 34a(19); *ib.* 78b(24); ומצרכינן ליה שבועה we require a vow of him *TGHark* 85:33; *ib.* 43:29; 109:34

Itpe. (e) **1. it was necessary:** a. impersonal usage: 1) alone: איצטריך it was necessary (for the *Tanna* to state it twice) *Šab* 100b(19); לאביי תרתי למה לי איצטריך according to PN, why do I need the two (cases)? It was necessary *Zev* 97a(45; V[8]); *Ber* 13a(50); *RH* 5b(38); *Yev* 4b(21); *BM* 100b(45); *Bek* 6b(21) [and *passim*]; 2) w. fol. inf.: איצטריך לאשמועינן it was necessary to inform us *Beṣ* 7a(29); אצטריך קרא למעוטיה משבועה the verse was necessary to exclude it from an oath *BM* 5a(2); *Suk* 27b(27); b. w. fol. -ל (actor) to need: איצטריכא ליה he needed it *Šab* 6b(18); סופא איצטריכא ליה he needed the last part of the Mishna *RH* 25b(41); *Yev* 23b(21); שמו' איצטריכ' ליה בשבתא דריגלא PN had to urinate lit. needed it] on the Sabbath of the *rigla* *Bek* 44b(9); אי אצטריך ליה לאיניש למיעל למיקרא גברא מבי כנשתא if someone had to go in to call a man from the synagogue *Meg* 28b(28); ודיל' אצטריכו ליה זוזי וזבין perhaps he needed money and sold *BQ* 115a(1); *Ket* 87a(5); **2. to need, require:** a. alone: דלמא מצטריכנא ולא אצטריכי perhaps I shall need (them), but I did not *San* 26a(3); b. w. obj.: איצטריך תרי קראי he needed two biblical verses *Nid* 41a(20); לא אצטריך עלמ' למטרא the world did not need rain *BM* 85a(20); *Tan* 23a(54); אי מטאי לגביה לא איצטרכי לך had I reached it, I would not have needed you *Giṭ* 58a(21); לא איצטריכנא לך ולא לאושעיא רבך we would have needed neither you nor PN, your teacher *Tan* 9a(15); איצטריכא ליה שעתא his teaching was essential [lit. the hour needed him] *Bek* 31a(12); *IŠGF* 85:17; וממעט ממוניה ומצטרך לדילך his money is diminished, and he needs your (aid) *AnanSch* 28:26; c. w. fol. inf.: אצטריך ר' אלעז' לאסהודי עליה דר' יוחנן did PN have to testify concerning (the view of) PN_2? *BB* 135b(27); דאיצטריכית לאטעוייה לפל' בר פל' I had to mislead NN *SŠHai* 15b(7); כי היכן דלא לו(א)צטריך אינש למיפא ולבשולי באפוקי שבתא so that a person should not need to bake or cook on Saturday night *Anan* 71:16; **3. to be needy:** דלסיבותא לא נפלא ההיא איתתא ומיצטרכא so that in old age I shall not be in a situation that I am needy *HP* 100:11

Lit: Bacher 183+; Y: צְרִכָא *Ber* 15b(25).

צרכא ↓ צורכא n.

צרע vb. **to become leprous** (< BH צרע HAL 988; JPA צרע itpa. DJPA 470, MH[2] צרע hitpa. J 1303) **Itpa.:** איצטרע *San* 107b(4)

1# צרף vb. **to combine, count together** (↓ צירפותא; Sy 2# ܨܪܦ LS 638) **Pa.:** עדים הוא דלא מצרפינן אבל דייני מצרפינן it is witnesses (before two different courts) that we do not combine, but we do combine judges (from different courts) *BB* 165b(29); ודאורית' ודרבנן לא מצרפינן we cannot combine (a tithe) according to biblical law with one according to Rabbinical law *BM* 53a(24); בהדי מאן נצרפיה with what should we combine it? *Švu* 5b(19)

Itpe. (e) **to be counted together, combined, join:** a. alone: אפלו איצטרופי נמי לא מצטריפנא I shall not even be counted at all together (for a court) *Ḥag* 16b(30); *BB* 165b(19); וכל היכא דלא שוו שיעורי להדדי מי מצטרפי wherever legal quantities are not equal to each other can they be combined together? *Šab* 76a(31); *Hor* 3a(40); *Pes* 110b(36); *Yom* 74a(25); *Mei* 16a(12); *Ḥul* 125a(42); b. w. בהדי w. s.o.: מאי דעתיך לאיצטרופי בהדן is it your intention to join us (for a quorum)? *Ber* 47a(34); אזל ר' נהראי לאצטרופי בהדיה PN went to join him [i.e. the other witness] *RH* 22b(13); *Suk* 9b(20)

The mng. of דהאי מצריף והאי לא מצריף *Soṭ* 17a(30) is uncertain.

2# צרף vb. **to treat with alum** (denom. < צרפא*;

↓ צריך; Sy 1# ܨܪܦ etpe. to be treated w. alum LS 638, mng. 3, ܨܪܘܦܐ LS ib.) **Pa.:** pass.part. ירוקי לא תיבעי לך דודאי אסירי דמצרפי there is no question that yellow (vessels) are certainly forbidden (on Passover), since they are treated with alum (and absorb) *AZ* 33b(35; **J**)

צָרָפָא n.m. **money changer** (Sy 2# ܨܪܘܦܐ LS 638, Ma צאראפא goldsmith MD 388, Ar صَرَّاف Wehr 513) sg. צ{י}רפא ותגא@{ד}(ר)׳ מן זוזי money changer and dealers in coins *TGDr49* 95:1

צרקי ↓ טצרקי n.

צרר, צרי vb. **to tie up, accumulate** (↓ צייר, צררא; Sy ܨܪ LS 636, Ma 2# צרר, 2# צור MD 397, 391) **Pe.** (o) **1. to tie up:** האי סודרא דאזמניה למיצר ביה תפילי צר ביה תפילי אסיר למיצר ביה פשיטי it is forbidden to tie small coins in a scarf which he had designated for tying phylacteries, if he had (actually) tied the phylacteries in it *San* 48a(11) // *Ber* 23b(29); צור ושדרו ליה שערי they tied up and sent him barley *Šab* 51b(21); הוה צייר זוזי בסודריה ושדי להו לאחוריה PN used to tie coins in his scarf and to place them over his shoulder lit. behind him] *Ket* 67b(48); *Yev* 63a(47); *Ber* 24a(5); *Qid* 48b(52); וליצרינהי בחללא דבי צוארה בנירא ברקא let him tie them with a yellow cord in the space of the neck area (of the garment) *Šab* 67a(7) // *AZ* 28b(3); דציירנא להי לידיה I shall tie his hands *ib.* 56b(11); צארנא לכון וחתמנא לכון I tie you and seal you *Bo* 8:2; *ib.* 6:6; 7:2; האי מאן דצאריה לגלימיה one who tied up (the edge of) his garment *Men* 37b(38; Ar [AC 7:2]) [V[10]: דצרייה]; pass.part. תלי@סרי מעי דצירין בסדינאי the thirteen *mĕʿas* which are tied in my *s*.-cloth *San* 26a(3); *Ket* 85b(2); *BM* 24b(15); הני צירי והני שרו these (coins) are tied [i.e. in a sealed package], and those are untied *ib.* 108b(27) [v. Geon. expl. TGAs42 28:26]; אע״ג דמתנחי בסלא וציירי וחתימי even though they [i.e. garlic, etc.] are placed in the basket and are tied and sealed *Nid* 17a(15); כל מידי דצייר וחתים וכייל ומני anything which is tied, sealed, measured, and counted *Ḥul* 105b(50); *AZ* 31a(37); **2. to accumulate:** pass.part. [w. ־ל] כל רוקא(י) דצירון(י) לה בלעתינהו she swallowed all the saliva which she had accumulated *Ket* 61b(12); כל רוקא(י) דצירון(י) לך תוף שדי spit out (and) eject all the saliva which you have accumulated *ib.* 15 **Pa. id.:** ליתי גרגילא ונציירה בשוסתג let him bring sea rocket and tie it in a napkin *Giṭ* 69b(25; Ar [AC 8:117]); הוה מצייר עפרא בסודריה ושדייה אבראי he used to tie earth in his scarf and throw it outside *Ber* 57b(57); וצייריה לפומיה דכובא בפרונקא he tied the opening of the drinking bowl with a rag *AZ* 30a(37) [v. Pe.]

On the confusion bet. the rts. צרר and צרי also in Ma, v. Ldz. JB 2:110[1].

צְרָרֵי, צרארי n.pl.m. **bundle, money bag, security money** (↓ √צרר; TA צְרָרֵי pl. TO Gen 40:35, Sy ܨܪܪܐ LS 636, Ma צראריא MD 397) **1. bundle, packet:** *Šab* 91b(40); **2. money bag:** אטו ולדות צררי נינהו דזכיא בהו are embryos money bags that (the proselyte's widow) should take possession of them? *BQ* 49a(41); הני צררי דפשיטי וזוזי money bags of small coins and *zuzim Beṣ* 15a(4; **L**); הני ליהוו גבך בצראריהון עד למחר או ליומח׳רא׳ let these (*zuzim*) remain with you (tied up) in their money bags until sometime in the future *TGAs42* 28:26; **3. *ṣĕrārē*, goods or money deposited by a debtor with a creditor or a guarantor or by a husband with his wife or other female relative as security in case of non-payment of a debt or a *ketubba*:** חיישינן לצררי we take *ṣĕrārē* into consideration *BB* 174b(13); *Ket* 107b(7); צררי אתפסה he put *ṣĕrārē* in her possession *Giṭ* 51a(22); דילמ׳ אתפו{י}ס צררי צררי לקטנה לא מתפסינן perhaps he put *ṣĕrārē* in her possession. We do not put *ṣĕrārē* in the possession of a minor *Ket* 107b(21); אי לאו דאתפסיה צררי מעיקרא לא הוה מקבל ליה had he not put *ṣĕrārē* in his possession, he would not have accepted it [i.e. to be a guarantor] *BB* 174b(18); *BM* 7b(27); *Ara* 22a(52); צרארי *TGHark* 98:27

On mng. 2, cf. Akk *ṣurāru* C possibly referring to a bag or purse in which silver was kept CAD Ṣ 257; Y: צְרָרֵי *Šab* 91b(40; BAYTN 45).

צרתא n.f. **(uncertain;** < צרדתא[?]) sg. *Yom* 19b(43) [expl. MH צְרַדָּה (אֶצְבַּע) Mib. 1:7]

צתרא n.m. **(uncertain)** sg. *ḤMGas* 94:19

צָתְרֵי, ציתרי n.pl. **savory** (*Satureia*; Sy ܨܬܪܐ LS 639, JPA צתר DJPA 471, Arab صَعْتَر Siggel

48) *AZ* 29a(14; **J**) [glossed: שדריאה; **P**[1]: צעתרי]; *Šab* 128a(44; Ed) [expl. MH סֵיאָה MMas 3:9; **O:** צעתירי]

Geon. expl.: צתרי הן הן סיאה ששנינו בה הסיאה שבמצר וישמע׳ קורין צעתר TGCas 42a:6, i.e. Arab صَعْتَر. Acc. to Löw, ib., the var. rdgs. w. *ʿayin* are Arabicized. Lit: Flora 2:103; Fr, AF 143; Y: צָתְרֵי *Šab* ib.(BAYTN 223).

צתת vb. **to kindle** (cf. BH יצת hif. HAL 410) **Pa.:** ר׳ זירא מצתית צתותי PN used to kindle (the fire) *Šab* 119a(17)

ק

קָא, קָ־ particle employed before the participle (< קָאֵי < קָאֵים [↓ √קום pe., part., sg.m.]; ↓ כא; Ma [קא], [קן] MD 398, 410, JPA קאים DJPA 480, mng. 6d) **I.** in main clauses: a. alone: 1) in BT: a) general: קא בעי לך מלכא לגביה does the king want you in his presence? *Giṭ* 68b(43); *BQ* 27b(24); דקא יתיב ר' יוחנן וקא דריש PN was sitting and expounding *Yev* 72b(8); יתיב ההוא מרבנן קמיה דר' שמואל בר נחמני ויתיב וקאמ' a certain one of the scholars was sitting before PN and was sitting and saying *BB* 15a(49); אדהכי והכי קא בטיל משוקיה in the meantime he is idle from doing business *BM* 32b(9); ודקא ארי לה מאי קא ארי לה (since the answer is clear,) what is the one who stipulates it, (in fact,) stipulating? *BB* 17b(48) [↓ √ארי #1 pe.]; והא אנא קא אמינא כמה זמני רחב רחב ולא איכפת לי did I not, in fact, say several times: "Rahab! Rahab!," and I did not care? *Meg* 15a(23); אמאי קא בכית why are you crying? *Ber* 5b(28); ואנן קא מתנינן בעוקצין תליסר מתיבתא we study thirteen literary units in the (Tractate) *'Uqṣin ib.* 20a(8); רב הוה קא פסיק סידרא קמיה דרבי PN was reciting verses of the Bible before PN_2 *Yom* 87a(51); הות קא מחמיא תנורא she was heating up the oven *Ḥag* 4b(41); הוה קא מיכיבן כרעיה דמר עוקבא PN's feet were being burnt (by the fire) *Ket* 67b(39; MGG 652:8); b) in legal contexts: קא משמע לן he informs us *Pes* 6a(4); *RH* 28a(21); *Yev* 84b(28); *San* 63a(26); *Zev* 29b(7) [and *passim*]; קתני (the *Tanna*) actually learns *Tan* 14a(3); *Soṭ* 43a(17) [and *passim*]; וחסורי מחסרא והכי קתני (the Tannaitic source) is actually truncated and (the *Tanna*) learns so *BB* 145a(13) [↓ √חסר pa., mng. 4]; ודקאמרת and concerning what you say *BM* 22b(42); ודקא אמרת and concerning what you say *Beṣ* 4a(13); *Yev* 53b(22) [and *passim*]; שפיר קאמרת do you speak right? *Suk* 39a(1); הינו דקא אמרינן that is what we say ... *Pes* 63a(6); *San* 13a(28); והלין מאני דקא אמרינן these utensils concerning about which we say ... *Anan* 45:12; ודקא קשיא לך and that which is difficult for you *Šab* 117a(15); *Tan* 13a(35); *BQ* 53a(40) [and *passim*]; 2) in Geon. texts: קא מודינא קדמיכון דנסיבית וקבילית מיניה כן וכן זוזי דכספא טאבי בחירי I acknowledge before you that I took and received from him such-and-such an amount of good (and) select silver *zuzim SŠHai* 4a(5); 3) in Anan: קא אמא (Scripture) says [fol. by biblical quotation] *Anan* 43:17; *ib.* 11:2; 17:9 [and *passim*]; קא ראזים (Scripture) indicates *ib.* 13:25; 116:2; קא מגריס או קא מעיין אי קא מגמר אי קא גמר if he is instructing or inquiring or teaching or learning *ib.* 23:13; ובשבת לא קא מקרבין ולא קא מהלין ליה on the Sabbath we do not bring a sacrifice or circumcise him *ib.* 77:18; b. in seq. pf. + (ו)קא + part.: אתאי קא צווחא she came voicing a complaint *Er* 25a(42); ואתא בעל חוב דראובן וקא טריף ליה מיניה PN's creditor came and was seizing the property from him *Ket* 92a(1); אתא עורבא וקא קרי a raven came and was making a sound *Giṭ* 45a(40); פש ליה חד זוזא וקא עייל ונפיק עילויה one *zuz* remained (unpaid) to him, and he was repeatedly seeking after it *BM* 77b(51); רמו ליה סודרא בצואריה וקא מצערי ליה they placed a scarf around his neck and were tormenting him *AZ* 4a(37); ההוא גברא דזבנינהי לניכסיה וקא מגרשה לדביתהו a certain man who sold his property and was divorcing his wife *Ara* 23b(16); c. in seq. הוה + part. + (ו)קא + part.: הוה קאי רב חסדא וקא מצלי תפלת הדרך PN was standing and praying the prayer for the journey *Ber* 30a(9); הוה יתיב רשב"ג וקא דריש PN was sitting and expounding *Šab* 30b(49); *ib.* 56b(47); הות יתבא וקא חיפא רישה she was sitting and washing her hair *San* 97a(37);

רב חסדא הוה יתיב וקא גאריס בבי רב PN was sitting and learning in the *be rav Mak* 10a(32); הוה קא בכי וקא נתרן דמעי he was crying and shedding tears *Šab* 33b(45); הוה קא יתבא דביתהו קא נהלא קימחא his wife was sitting (and) sifting flour *Ket* 62b(42); הוה קימה אמתיה קא כנשא ביתא his maidservant was in the process of sweeping out the house *BM* 85a(17); d. in seq. imper. + ־ד + קא + part.: חזי דאנא ריפתא מעליתא קא בעינא see that I want fine quality bread *Beṣ* 32b(34); *BQ* 100a(5); *BM* 84b(11); *Nid* 8a(31); פוק עיין בה דלאורתא קא בעי לה מינך go out (and) study it [i.e. the tradition on the matter], for tonight he will ask you about it *Giṭ* 27a(17); e. in cleft sentences: והוא ניהו דקא דייר it is he who is dwelling *Er* 49b(5); אינהו הוא דקא מטעו נפשייהו it is they who are deceiving themselves *Ḥul* 94b(29); f. w. a tautological inf.: מישרא קא שארי he definitely permits (it) *Šab* 50a(50); דלמא מיכל נמי קא אכלי perhaps they also even eat (on the fast day) *Tan* 12b(10); מדחא קא דחי ליה he was indeed rejecting him *Soṭ* 47a(36); *Giṭ* 47a(17); *BQ* 43b(20); *San* 25a(25); *ib.* 99a(3); *Anan* 7:16; g. fol. an interj.: ווי דקא מיתה הך איתתא woe, for I am dying *BB* 151b(9; P[1]); **II.** in subordinate clauses: a. w. var. conj.: 1) ד־: בהדי דקא מסגי חזייה לערפה אימיה דהוה קא שאי{ר}⟨ד⟩א פילכא while walking he saw Orpah, his mother, spinning (thread) with her spindle *San* 95a(45); חזייה דהוה קא מנמנם he saw that he was dying *MQ* 28a(34); 2) אי ד־: אי דקא צווח מאי הוה ליה למעבד if he protests, what could he have done? *BM* 6a(20); אי דקא ניחא ליה if he wants it *San* 77b(25); *AZ* 35b(36); 3) אידי ד־: ואידי דקא בעי למיתני סיפא since he wants to learn the latter part (of the Mishna) *Yev* 102a(18); *Soṭ* 3a(46); *Qid* 50b(3); 4) היכא ד־: היכא דקא מדליק משרגא לשרגא (in a case) where he lights from one lamp to another *Šab* 22a(40); *Ket* 23b(38); *BQ* 99b(22); *Nid* 19b(10); 5) כגון ד־: כגון דקא נקיט מנא if, for instance, he is holding a utensil *Beṣ* 19a(8); *Ket* 87b(5); *Anan* 25:8; 6) כיון ד־: כיון דקא מפחדת חוטא את since you are afraid you are a sinner *Ber* 60a(37); *Er* 8a(27); *MQ* 4b(30); *Yev* 122b(26); 7) מאן/מאי ד־: מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב the one who raises an objection does so properly *Šab* 123a(35); *Ket* 105b(24); *Giṭ* 68b(31); מאי דקא אסר תנא קמא קא שרי ר' דוסא what the first *Tanna* prohibits, PN permits *Beṣ* 9b(26); *Ket* 21a(43); 8) משום ד־: משום דקא בעי למיתנא because he wants to learn ... *Šab* 105a(48); *Pes* 89a(9); *Yev* 41b(13); *BQ* 75a(31); *San* 73a(47); b. in circumstantial clauses: 1) w. כי: כי קא נפיק on going out *Giṭ* 65b(39); כי קא סליק בעט ביה as he was mounting (the horse), he kicked him *Meg* 16a(24); כי קא בחשי עליה אשכחוה דנח נפשיה while searching for him, they found out that he had died *BQ* 117a(50); *MQ* 17a(31); *Ned* 55a(33); *Giṭ* 68a(8); כי הוה קא ניחא נפשיה דר' אמ' when PN was dying *Šab* 59b(31); *Tan* 22b(17); *Ket* 67b(45); *BB* 52a(4); 2) w. בהדי ד־: בהדי דקאתי שקל עפרא מעפריהו while coming (to the boat) he took some of their earth [lit. earth from their earth] *Bek* 8b(45); בהדי דקא רהיט ואזיל while running and going *Pes* 62b(28; V[14]); *San* 95a(45) [v. supra II.a.1]; c. in conditional clauses, in seq. כי קא + part. + קא + part.: כי קא רתח ריגעא קא רתח (God) is only angry for a moment *AZ* 4b(25); כי קא טריף בדין קא טריף he is only lawfully seizing (the land) *Ket* 91b(32); *ib.* 42b(43); *Šab* 28b(43); *Pes* 6a(28); *Beṣ* 21a(18); *Qid* 47a(24); *BQ* 105a(7); כי קא קפיד במידי דקא חסיר ביה he is only particular in a matter in which he suffers a loss *BQ* 87b(26)

Lit: Nöld, MG 379[1] [etym.]; Y. Breuer, Lešonenu 60 [1997] 73+ [a partial discussion based on a very limited corpus]; Voc: קָא HPP 202:20; Y: (א)קָ Mo 119.

קאוזא ↓ קוזא n.

קאי ↓ √קום pe.

[**קאיא** ↓ נגחקא n.]

קאים ↓ √קום pe.

קאקא ↓ קקא #1 n.

קַבָּא, cs. קַב n.m. *qab* (a measure; ↓ תרקבא; TA קָבָּא TJ 2K 6:25, Sy ܩܒܐ LS 639, Ma קאבא #2 MD 398) a. general: sg.cs. קב רשו 'a *qab* of a loan' *San* 29b(16) [nickname for one who has many debts]; det. היכא דחק קפיזא בקבא (in a case) where he hollowed out a *q.*-measure in (a block intended) for a *qab*-measure *Šab* 103a(6) // *Ḥul* 25a(37); *Men* 24a(22); b. size: קבא ארבעה לוגי האוי the *qab* is four *logs HP* 97:23; c. w.

qualifiers: sg. קבא זוטא a small *qab* *Qid* 79b(24); קבא רבא a large *qab* *ib.* 25; *Yev* 17a(33); קבא דנהרדעא the *qab* of GN *Ket* 54a(34); *Pes* 48a(37) [↓ מגלונאה]; d. objects measured: sg. 1) flour: *BQ* 50b(52); 2) loaves: תליסר ריפתי מן תלתא תלתא לקבא thirteen loaves of bread, of (the size of) three to a *qab* *Ber* 42a(2); *Er* 82b(44); 3) dates, date stones: דקלא דטעין קבא a date palm which produces a *qab* (of dates) *BQ* 91b(37) // *BB* 26a(32); *Yom* 79b(8); 4) safflower: *Giṭ* 14a(12); *ib.* 47a(22); 5) barley groats: *San* 27a(48) [but v. ↓ כפא #1, mng. 4]; 6) bitumen: *ib.* 29a(5); 7) gall nuts: *Švu* 41b(46); e. in proverbs: גמלא במדי אקבא רקדא a camel in Media can dance on a *qab* [i.e. anything is possible] *Yev* 45a(42); קבא מארעא ולא כורא מאיגרא a *qab* from the ground and not a *kor* from the roof [i.e. it is preferable to profit less close-by than more far away] *Pes* 113a(17; V[14])
Y: קַבָּא *BB* 26a(32; BAYTN 101).

[קבוותא ↓ קיבותא n.]

קבורא n.m. **coarse meal** (< κιβαριός household bread L-SSup 176, Lat *cibarius*; MH (פת) קִיבָּר Yeivin, BV 1075) sg. נהמא דקבורא bread of coarse meal *MQ* 28a(31)
Lit: D. Sperber, Tarbiz 36 [1967] 199+.

קְבוּרָאָה*, pl. **קַבּוֹרָאֵי** n.m. **gravedigger** (↓ √קבר *qāṭōl*-form + gent. ending; ↓ קברא #2; Sy ܩܒܘܪܐ LS 644) sg. הנהו קבוראי דקברו מיתא ביום טוב ראשון certain gravediggers who buried a deceased person on the first day of a holiday *San* 26b(46)
Y: קַבּוֹרָאֵי *San* ib.(BAYTN 325).

קבי ↓ √קבל #1 vb.

קביל adj. **(uncertain)** sg.m., only in phrase הוי קביל וקיים be ... *San* 14a(41; F[2]); 92a(49; F[2]) [Var: קבל וקים He]
Expl. Ar: כמו חשך ... כלומ' שיהא ענו ויהא קיים AC 7:58; Y: קַבֵּל וְקַיָּים *San* ib.

קְבֵיל* prep. (↓ √קבל #1), only in compound forms:

– לקיבל־, לְקוּבֵל־, לְקֳבֵל prep. **opposite, in front of, towards** (↓ √קבל #1; Sy ܠܘܩܒܠ LS 641) **1. opposite:** וקום לקבל שמש stand opposite the sun *ḤM* 41:21; תיב לקיבליי sit opposite me *Ḥul* 122a(42); פסוקא לקבל פסוקא verse by verse antiphonally [lit. verse opposite verse] *Soṭ* 40a(8); **2. in front of:** אבא לקביל אלפא חמרא שתי my father [i.e. Belshazzar] drank wine in front of a thousand (people) *Meg* 12b(22); **3. towards:** בר אנש דאתי לקיבלנא the person who is coming towards us *BB* 111a(37); אם אתי נחש בתרך אמור לקביליה if a snake comes after you, say towards it *ḤM* 42:15; *ib.* 45:15; **4. w. var. vbs.: a.** √נפק pe. **to prevail against:** יפוק לקבליה (the air of his breath) will prevail against it [i.e. the east wind] *San* 18b(41); **b.** √קום pe. **to oppose** [Sy ܩܡ ܠܘܩܒܠ PSm 2471]: כל בני אינשה דקימין לקובלי all people who oppose me *Bo* 71:5; *ib.* 90b:2; **c.** √תרס itpe. **to oppose:** מה דין איתריסתון לקבלן why did you oppose us? *Tam* 32a(38)
Y: לְקִיבְלָנָא *BB* 111a(37).

– כָּל קֳבֵיל prep. **concerning, as opposed to** (BA כָּל־קֳבֵל HALOT 1966) **1. concerning:** קו אימ' מילתא כל קבל ינוקא say then something concerning the (deceased) child *Ket* 8b(17); **2. as opposed to:** שקלינן ארבע כלקביל חמש we take four (cities from this tribe) as opposed to five (from that one) *San* 111b(63)
Y: כָּל קֳבֵיל *Ket* ib.

קְבִילְתָא n.f. **complaint** (↓ √קבל #2; TA קְבִילְתָּה TO Ex 22:22, Sy ܡܩܒܠܢܘܬܐ LS 641) sg. למיכתב ליה קבילתא to draw up a complaint against him *SŠHai* 17b(15) [// ולמקרב ליה קבלתא *GŠ* 297b:1]

קביע ↓ √קבע #1 pe., pass.part.

קביעא ↓ קבעא n.

קְבִיעוּתָא n.f. **designation, fixed state** (↓ √קבע #1; Sy ܡܩܒܥܢܘܬܐ LS 643) **1. designation:** sg. קביעותא דמנא קביעותא הוא the designation of the vessel (concerning the incense) is what matters *Zev* 110a(1); *ib.* 2; 3; *Men* 3a(30); אי הויא קביעות' אי לא הויא קביעות' if (drinking wine) is considered a designation (of a meal) or if it is not considered a designation *Ber* 35b(50); *ib.* 42b(47); 43a(5); וקביעותא דקרית ספר מאי היא קראיא דקמי ציבורא וקביעותא דאכילה מאי היא דקבע דוכתא ויתיב ואכיל what constitutes reading of a Torah scroll (to require a blessing preceding and following it)? Reading before the

congregation. What constitutes eating (to require a blessing following it)? That he designates a place, sits, and eats *Anan* 18:6; *ib.* 14; 20; **2. fixed state:** sg. ר' אלעזר לא בעי קביעותא לאיסורא PN does not require a fixed state (of a forbidden piece among permitted ones) for a prohibition *Kar* 18a(23); *Ber* 25a(30)
Y: קְבִיעוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 172).

קבעתא, קְבִיעֲתָא n.f. **fitting, setting** (↓ √קבע #1, קיבותא; Sy ܡܩܒܥܢܘܬܐ, ܡܩܒܥܐ LS 643) sg. קביעתא דכשורי fitting of beams *BB* 6a(27) [Var: קבעתא F[2]]; קבעתא דכשורה בבינינים *TGAs42* 157:2
Geon. expl.: חלונות שעושין בכותל מקום הכנסת ראשי הקורות של תקרה Inyanot 227:15.

קבל #1, קבי vb. **to receive, accept, agree upon** (↓ קבלנותא, קבלנא, קבלי, קביל prep., בר קבולי, קבלתא; Sy ܩܒܠ pa. LS 641, Ma קבל pa. MD 404) Forms w/o final *lamed*: Pf. 3sg.m. קבי *Ket* 105b(49; MGE 538:4); *BQ* 91a(7; Oxf., c.23, 15); imp. 1sg. איקבי *Ket* 105b(48; MGE 538:3); 2m. תיקבי *Suk* 42a(26);- **Pa. 1. to receive:** a. objects: קבל לי גיטי במתא מחסיא receive my *geṭ* for me in GN *Giṭ* 65a(43); דאי מהדרת ליה במדב' מקבילנא מינך if you return it [i.e. the animal] to me in the desert, I shall receive (it) from you *BQ* 118a(10); וניכפיו(ה) ליצרין ונקבל אגרא let us overcome our desire and receive a reward *AZ* 17b(2); *Yom* 69b(19); תא תיב אמסחתא וקביל זוזך come (and) sit at the scales and receive your money *BQ* 23b(39); את קבילתינהו you have received it [i.e. the money (pl.)] *Švu* 41b(37); b. goods on commission: האי מאן דקביל חמרא מחבריה אדעתא דממטי ליה לפרותא דבי אלשפט one who received wine on commission from another on the understanding that he would bring it to the market of GN *BB* 98a(26); האי מאן דקביל עיסקא מחבריה ופסיד one who entered into a joint venture with another, and it lost money *BM* 105a(2); **2. to accept:** a. alone: עד בר שית לא תקביל מיכן ואילך קביל do not accept (a pupil to school) until the age of six. From that age on – accept (him) *BB* 21a(18) // *Ket* 50a(20); אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו had you been able you should have accepted (the Torah). If not, you should not have accepted (it) *Šab* 88a(55); קבולי לא בעאי דאקבל השתא הואיל ואמרת לי טעמ' מקבילנא I did not want to accept (anything) at all. Now since you said the reason to me I shall accept (it) *Ket* 105b(48); pass.part. לא מיקבלא דעתיהון their opinion is not accepted *TGHark* 101:16; מקבלינן מיניה we accept (the sacrifice) from him *Ḥag* 7a(12); ומנא לן דקביל מיניה how do we know that he accepted (the slander) from him? *Šab* 56a(45); b. w. dir. obj.: 1) people: קבילתון you accepted me (as a member of the company) *Pes* 89b(21); כי קבילנך אדעתא דטרחת את קמן we only accepted you on condition that you would take care of us *ib.* 22; קבילתינכו I have accepted you *TGHark* 101:11; קבלן accept me *San* 107b(26); סמכיה רבי עקיבא ולא קבלוה דהוה ינוק PN ordained him, but they did not accept him because he was a young man *San* 14a(21; IŠGF 14:18); pass.part. **acceptable:** האי מאן דיהיר אפי' אאינשי ביתיה לא מקבל one who is haughty is unacceptable even to his wife *Soṭ* 47b(44) // *BB* 98a(18); לא קא מקבלי עלאי אינשי ביתאי my wife is unacceptable to me *Tan* 23b(49); 2) other: הדר קבלוה בימי אחשורוש (the Jews) accepted it [i.e. the Torah] again in PN's time *Šab* 88a(22); *AnanSch* 26:22; מקבלי שוחדא they accept a bribe *Yev* 63b(32); ולא מקבלינן מיניה צדקה we do not accept charity from him *Anan* 14:17; *Giṭ* 57b(45); וקביל מומתכין accept the oaths imposed upon you *Bo* 20:9; איכ' גופי(ה) דלא מקבל(י) סמא there are bodies which do not accept [i.e. react to] the drug *Nid* 30b(22); ולא קביל דינא he has not accepted the judgment *Dec* 4:6; *Anan* 16:14; **3. to agree to s.t.:** a. alone: אנא סברי מדאשתיק קבולי קבלה I thought that since he remained silent he had indeed agreed to it *BB* 62b(34); ניקביל מר להוי ריש מתיבתא do you agree to be the head of the academic session? *Ber* 27b(49; SM 119:17); b. in phrase סבר וקביל he was aware (of the situation) and agreed to (it from the start): חייתא דקטירי סברת וקבילית (in the case of) 'a bag of tied up objects' [i.e. a sale at the risk of the buyer] you were aware and agreed (to it) *Ket* 93a(3) // *BQ* 9a(3) // *BM* 14b(2); *Ket* 94a(24); *BM* 65a(27); *BB* 106b(5); סבר וקביל she was aware (of his physical defects) and agreed (to marry him) *Ket* 77a(8); סברא וקבילא *Qid* 8a(48);

סבור וקביל they understood and accepted *BM* 76a(30); **4. w. על to take upon o.s., agree upon:** היכא דקביל עליה נטירותא דנפשיה הוא דקביל עליה דעלמ׳ לא קביל עליה או דילמא נטירותא דעלמא נמי קביל עליה (in a case) where he took upon himself safekeeping, he took upon himself that of himself [i.e. against damage from his own animals], (but) He did not take upon himself that of everyone else. Or did he perhaps also takes upon himself safekeeping of everyone else? *BQ* 47b(36); קא מקביל עליה יוקרא וזילא he takes upon himself (the risk of) appreciation and depreciation *BM* 64b(2); *SŠHai* 2a(19); לצעורי נפשיה קביל עליה he took upon himself to cause himself pain *RH* 12b(32); *Tan* 9b(6); *San* 107a(50); מקבל(י)תון עליכון you agree upon yourselves *HP* 64:10; ולא מקבל עליה שמתא דרבנן he (is not willing) to take upon himself a ban of the scholars *BM* 70a(35); *Dec* 9:11; **5. to lease a field as a tenant for a fixed fee or a fixed percentage of the crop** [denom. < ↓ קבלנותא]: ההוא גברא דקביל ארעא מחבריה a certain man who leased a field from another *BM* 104b(23); *ib.* 106b(30); 109a(23); דכולי עלמ׳ מקבלי בריבע׳ ואזל איהו וקבלה בתולתא everyone leases for a quarter (of the crop), and he went and leased it for a third *ib.* 103b(26); גידול בר רעילאי קביל ארעא בטסקא מבני ב{{נ}}ר״ג״א PN leased a field from the residents of the rural district in lieu of the payment of the land tax *Giṭ* 58b(22); **6. to grasp:** אפיק סאפא ועייל סאפא כי היכי דליקביל סידא he made one row protrude and one row recede so that (the wall) would grasp the plaster *BB* 4a(26) // *Suk* 51b(25); **7. w. אפי to greet s.o.:** איזיל איקביל אפיה I shall go to greet him *Nid* 33b(13); *Ḥag* 5b(40); *Suk* 45b(31) // *San* 97b(41)

Af. 1. to lease a field to a tenant for a fixed fee [v. Pa., mng. 5]: להקבלא *SŠHai* 6b(15); **2. w. אפי to greet s.o.** [v. Pa., mng. 7]: לאקבולי אפיה to greet him *Šab* 108a(31) [of rising water in a canal]

Lit: Eps, Gr 57; Kara 88.

קבל #2 vb. **to complain** (↓ קבילתא; Sy ܩܒܠ pe. LS 640, Ma קבל pe. MD 404) **Pe.:** אזל רב גידל קבליה לר׳ זירא PN went (and) complained about him to PN₂ *Qid* 59a(23); עוקבן הבבלי קו(י)בל קדמנא *San* 31b(40); אנן קבלינן ברחמי we complain in the prayers *OHT Yev* 71:11

קבל #3 vb. **to become dark** (cf. JPA קבל darkness DJPA 472) **Af.:** ושבקי ליה עד דמקבל they leave it alone until (the mixture) becomes dark *AZ* 38b(34)

Lit: Löw, Flora 2:511 [contra Rashi].

קבלא ↓ קיבלא n.

קַבְלִי, f. **קבליתא** adj. **former** (↓ קבל #1 prep.) sg.f. ברכה קבליתא the former blessing *Anan* 20:10

Lit: Eps, StI 72.

קַבְּלָנָא n.m. **one who receives a tradition, transmitter** (↓ √קבל #1; MH קַבְּלָן Yeivin, BV 1045, Gross, Patterns 87; cf. Sy ܡܩܒܠܢܐ LS 642, Ma מקאבלאנא MD 277) pl. כל שמעתא דמתאמרא מבי תלתא קבלני any legal tradition which is stated by three (consecutive) transmitters *Naz* 56b(42; Ar [AC 7:57])

קַבְּלָנוּתָא n.f. **contract work** (↓ √קבל #1 pa., mng. 5; ↓ קבלתא; MH קַבְּלָנוּת Yeivin, BV 1060, Gross, Patterns 88, Sy ܡܩܒܠܢܘܬܐ LS 642) sg. *BM* 104a(3) [≠ ↓ חכרנותא tenancy]; *ib.* 4; 5; *SŠSad* 202b:17

Y: קַבְּלָנוּתָא *BM* ib.(BAYTN 286).

קַבָּלְתָא n.f. **contract payment for work** (↓ √קבל #1, קבלנותא; Ma קאבאלתא share, portion MD 398) sg. קביל לה קבלתא לחבריה he took contract payment for it for another *Anan* 11:1

קבס vb. perh. **to vomit** (↓ קיבסא) **Pa. to cause s.o. to vomit:** קבסתן you have made me vomit *Qid* 26b(5); *San* 55a(26)

Geon. expl.: פ״א בתשובות קבסתן בל׳ ישמעאל גְתַיְתַּנִי ברפה ולא בדגש כאדם שמראה את חבירו דבר מטונף והוא אומר הפכת כל האוכלין במעי עד שהגעתני להקיא Ar [AC 7:59] = OHP Qid 210:12, i.e. Arab غَثَّيْتَنِي [غثّى II].

קבע #1 vb. **to fix, establish** (↓ קביע, קבעא, קיבועא, קביעתא, קביעותא; Sy #1 ܩܒܥ LS 643, MH קבע LNVTH 316) **Pe.** (a/a) **1. to affix:** קבע לי מזוזתא affix a *mezuza* for me *Men* 33a(10); **2. to fix, set:** a. of time: מיקבע לא קבעא it does not definitely fix (a regular menstrual period) *Nid* 39a(46); יום הכיפור׳ בי דינא הוא דקבעי ליה it is the court which sets (the date) of the Day of Atonement *Ḥul* 101b(13); *Šab* 10a(2) [↓ זימנא]; *Giṭ* 38b(16) [↓ סעודתא mng. b.4]; pass.part. קרבן דלא קביע a sacrifice which is not fixed [i.e. is not brought on a regular basis] *Anan* 51:27; *ib.* 18:6; 77:15; שבתא דקביעא וקיימא the Sabbath which remains fixed [i.e. is independent of human intervention] *Pes* 117b(32; **M**[1]); *Ket* 15a(11); *BB* 19a(49); *AZ* 11b(40); b. of position: כיון דקבעו(י)⟨ו⟩ רבנן ה׳ שפתי בתפלה כתפלה אריכתא דמייא since (the scholars) fixed ה׳ שְׂפָתַי תִּפְתָּח in the *tĕfilla* it is like one long *tĕfilla* *Ber* 4b(30; **P**); ברקיע קביעי (the sun and the moon) are fixed in the *r*.-sky *Ned* 39b(28); **3. to set up, establish:** היכא דלא קבע מסחתא in a place where he did not set up scales *Ḥul* 132b(21); קבעינן בית דינא we establish a court *Anan* 116:4; *IŠGF* 80:15; וקבע ליה ריגלי ותעניאתא דלא הויין אלא לרישי גלואתא ובנהרדעא he established for himself festivals and fast days which were (previously) only for the exilarchs and in GN *IŠGF* 90:18; *ib.* 99:11; pass.part. בית הכנסת דקביעא קדושתיה a synagogue whose sanctity is permanent *Meg* 27b(34); אנא קביעא תשמיש(ת)אי ואת לא קביעא תשמישתך my usage (of the courtyard) is fixed [i.e. at a set time]. Your usage is not fixed *BB* 2b(36); בתי דינין דקביעי established courts *Giṭ* 4b(30); *Šab* 22b(15); *Suk* 10b(29); *Yev* 16b(26); **4. to insert:** דזעירי קבעוה תנאיי דרב ששת לא קבעוה תנאיי the oral transmitters inserted (the emendation) of PN (into the Mishna). The oral transmitters did not insert that of PN₂ (into the Mishna) *Zev* 114b(18) [v. Eps, MNM 346]; קבעיתו לה נמי בגמרא do you insert this in the *gemara*? *Er* 32b(31); *IŠGF* 24:7; *ib.* 63:6; 71:12; **5. to designate:** נפסיק נקבעה לשבתא ... שבת קבעא נפשה let us take a break (from the meal and) designate it [i.e. the meal] for the Sabbath. The Sabbath itself designates (it) *Pes* 105a(7; **C**); **6. to give a particular food the designation of a regular meal** [< MH² קבע J 1311]: לא קבע איניש עלויה קבע עילויה מאי a person cannot give it [i.e. wine] the designation of a regular meal. (If) he did so what (is the rule)? *Ber* 35b(48); *Pes* 107a(36)

Af. 1. to fix, set: אפלו אתי איניש מעלמא ומקבע ליה זמנא לבי דינא even if any person comes and subpoenas him [lit. sets a time for him] to court *BB* 58b(1) [↓ זימנא mng. 4c]; *Dec* 2:6; **2. to establish:** לאקבועי בחובה to establish an obligation (for a *zimmun*) *Ber* 45b(1)

Itpe. 1. to do s.t. on a permanent basis: והני מילי לאהדורי אבל לאיקבועי לא this refers to peddling on a circuit, but doing (business) on a permanent basis is not (allowed) *BB* 22a(7; **Es**); ואיקבעו רובא דראשי גלואתא למידר התם most of the exilarchs lived there on a permanent basis *IŠGF* 91:15; **2. to be a fixed part of s.t.:** מלח דלא איקבע בהדי מנחה salt which was not a fixed part together with the *minḥa*-offering *Men* 11a(4); **3. to be established:** שתי חתיכות איקבע איסורא חתיכה אחת לא איקבע איסורא (if there were) two pieces, the presence of) a prohibition was established. (If there was only) one, the prohibition was not established *Kar* 18a(12); *Naz* 23a(39); וכולהי הני בריאתא לא איקבען למיגרסאנין כולי עלמא כדאיקבען בריאתא דר׳ חייה ור׳ הושעיה all of these *barraitot* were not (textually) established in a way that everyone could recite them, as the *barraitot* of PN and PN₂ were (textually) established [i.e. arranged in the *Tosefta*] *IŠGF* 41:14; *ib.* 42:7; **4. to be declared, designated:** a. alone: בחד בשבתא איקבע ירחא the new moon was declared on Sunday *Šab* 86b(39); *Pes* 61b(36); b. w. ל-: כיון דאיקבע ליה לפסח since he designated (the animal) for the Paschal sacrifice *ib.* 98a(15)

The exact mng. of אנא בגידול קבו{{צו}}ע׳תה וגידול קבע בדידיה I ... for PN, and PN ... by himself *Bek* 36b(4) [v. Bacher 185] is uncertain.

קבע #2 vb. **to rob** (etym. unkn.) **Pe.:** קבען פלניא so-and-so robbed me *RH* 26b(1) [expl. by ↓ √גזל pe. and w. ref. to הֲיִקְבַּע Mal 3:8]; במה קבעך ואמאי קבעך with what did he rob you, and why did he rob you? *ib.* 5

קְבָעָא, קבאעא n.m. **setting, declaration** (↓ √קבע #1, קיבועא; Sy ܩܒܥܐ LS 643) sg.cs. קבע זימנא subpoena *Dec* 1:2 [lit. setting of time]; det. לקבעיה הדר he returns (in thought) to his (previous) set place (of eating) *Pes* 101b(16); מקבעא לא מכפרא it does not atone in a fixed way *Zev* 6a(15) [↓ קיפיא mng. 1]; קבעא דירחא the declaration of (the appearance of) the (new) moon *RH* 21a(26); *Yom* 8b(16); *Suk* 43a(8); *Pes*

54b(47); קבאעא דירחא *Beṣ* 4b(29; OHT RH 40:20); *OHT RH* 42:14

For the text of the subpoena, v. OH San 70:12+.

קבעתא ↓ קביעתא n.

קבר vb. **to bury, cache** (↓ קבורא, 1#קברא, 2#קברא; Sy ܩܒܰܪ LS 644, Ma קבר to bury, cover MD 404) **Pe.** (a/u) **1. to bury, inter:** a. people: תיקבריה אימיה may his mother bury him [i.e. may he die prematurely] *Tan* 31a(13) // *BB* 121b(13); *Naz* 57b(14) // *BQ* 80a(41); דקברי שכבי they used to bury the dead (in Hebron) *Ket* 112a(21); *ib.* 53a(43); 80b(42); *Dec* 4:12; מנהגא בעלמא מדקבריה קב"ה למשה (burial) is merely a custom from (the fact) that God buried Moses *San* 46b(38); לא תקברוה לגוברא ההוא do not bury me *ib.* 42; 39a(47); 26b(46) [↓ קבורא]; 82a(27) [↓ √נבג pe.]; כי היכי דקבר בה האי קבר בה איניש אחרינא just as this one can bury (in it) so can another person bury in it *Bek* 25b(46); *Soṭ* 34b(39); pass.part. חפיר וקביר טב מיניה (one for whom a grave) is dug and is buried is better off than he *Šab* 152a(26); b. objects: זיל קלינהו וקברינהו בי קברי go, burn it [i.e. the wheat], and bury it in a cemetery *AZ* 62b(13); גלימא דעיל(ו)יך דבעלי הוה דקברתיה בהדיה the garment that you are wearing [lit. which is upon you] belonged to my husband which I interred with him *Ber* 56b(22); ונישלחינהו למאניה וניקברינהו תרי עשר ירחי שתא let him remove his clothes and bury them for a full year *Yom* 84a(13); *BM* 42a(30); וקבור באתר דלא דריך סוסיא bury (the sherd) in a place where a horse does not tread *ḤM* 42:10; *ib.* 44:2; דמקבר קיברא בארעא one who buries it [i.e. the vine; lit. buries a burial] in the ground] *TGDr46* 163:13 [expl. דמקביר קברי בארעא = המבריך Šab 73b(6)]; ואתא ישראל לכרמא *ib.* 221:17; **2. to cache, hide:** וקבר ביה ישראל קרא מעיקרא a Jew had come and had previously cached a gourd in it [i.e. the oven] *AZ* 38a(29); קבריה לרישיה בכנפיה דר' (the calf) hid its head in the flap of PN's garment *BM* 85a(15; SM 66:29)

Itpe. (a) **to be buried:** מדאיקבור צדיקי (burial is not for expiation) since the righteous were buried *San* 46b(44); הנך נמי ליקברו כי היכי דתהוי להו כפרה those also should be buried so that they should have atonement *ib.* 47; 47b(10); שקל קברה נביג ולא איקבר he took (and) buried it [i.e. the skull]. It broke forth and could not be buried *ib.* 104a(38)

1#קַבְרָא n.m. **grave** (↓ √קבר, בי קברא; Sy ܩܰܒܪܳܐ LS 644, Ma קאברא MD 398, TA קִבְרָא TJ Jer 5:16) a. genral: sg. זילו חבטו לקבריה דאבוכון go (and) beat on your father's grave *BB* 58a(28); קבריה דרב PN's grave *San* 47b(18); *ib.* 48a(6) [in mnemonic note]; 95a(52); סליק קוטרא מקיבריה דאחר smoke went up from PN's grave *Ḥag* 15b(17; **G**) [Var: מְקוּבְּרֵיה VTM 95a]; דוכתא דקבריה the place of his grave *TGAs28* 31b:1; איסרא דקברא the charm of the grave *Bo* 69:2; pl.cs. קברי סרודתא graves of fear *ib.* 78:13; 72:4; det. הוה קא שריא תכלתיה ר' יוחנן על קברי PN's *tekhelet* fringe was untied on the graves *Ber* 18a(41); כד פתח לן קב"ה קברי when God will open the graves for us *Šab* 152b(44); b. fig. reg. a vine: *TGDr46* 163:12 [↓ √קבר pe., mng. 1b]

Y: קַבְרָא *BB* ib.(BAYTN 126).

2#קַבָּרָא n.m. **gravedigger** (↓ √קבר pe. part., קבוראה) pl. כדי ... קברו קבריא did the gravediggers bury for nought? *Tan* 5b(39)

Y: קַבָּרַיָּא *Tan* ib.(BAYTN 233).

קברנונא n.m. **a species of fish** (↓ נונא) sg. *AZ* 39a(25; **JAr** [AC 7:62])

Lit: Fauna 10; Y: קְבַר נוּנָא *AZ* ib.

1#קַבְתָּא n.f. **stomach of a ruminant** (TA קֵיבְתָא TO Dt 18:3) sg. כרוכא דנפיק מן קבתא the intestine which goes out of the stomach *HP* 196:16; קֵבְתָא *ib.* 199:1(HPP 301:19)

2#*קבתא, pl. **קבאי** ↓ קובתא n.

קדד vb. **to penetrate** (Sy ܩܰܕ, ܩܰܕܶܕ to tear, cut off LS 645, JPA קדד DJPA 474) **Pe.:** שאני רוק דקדיד saliva is different since it penetrates *Zev* 79b(11; **V**[11]) [text: דקריר]; אגב דשמין קדי⟨ר⟩(ד) since (the meat) is fatty it penetrates *Men* 83a(22; **V**[10]) // *Zev* 98a(16)

Lit: DS, ad loc., notes.

קְדוּשְׁתָא n.f. **sanctity, sacred status, shortened public** ***tĕfilla***(< MH קְדוּשָּׁה Yeivin, BV 951, J 1314; ↓ √קדש; TA קְדוּשְׁתָא TO Lev 21:9) **1. sanctity, sacred status:** sg. a. alone: כהנת

דבקדושתה בנפשה the daughter of a priest who has her own intrinsic sanctity *Yev* 68b(20); b. w. var. vbs.: 1) √חול pe., af.: תיחול קדושתא דחטאת העוף עילוי מעות let the sanctity of the sin offering of the fowl take affect upon the money *Kar* 28a(41); *Pes* 98b(8); ומחיל ליה לקדושתיה בגדול he transfers its sanctity to the larger (animal) *Men* 108b(28); 2) √1#חלל af., ittaf.: אחליה לקדושתיה והדר אכליה redeem it from its sacred status and then eat it *Ber* 35a(13); דלא איתחילא קדושתיהו their [i.e. the bricks'] sanctity was not degraded *Meg* 26b(17); *Bek* 27a(9); 3) √פקע pe., af.: פקעא ליה קדושתיה its sanctity ceased *Ket* 106b(12); *Er* 36a(39); *Yev* 56a(47); *Men* 102a(33); *Ḥul* 139a(20); מצית מפקעת ליה מקדושתיה you can terminate it from its sacred status *Tem* 24b(16); *Bek* 3b(44); 4) √קבע pe., pass.part.: בית הכנסת דקביעא קדושתיה a synagogue whose sanctity is permanent *Meg* 27b(34); 5) √קום pe.: בין בקדושתיה קאיי בין לאו בקדושתיה קאיי whether or not he retains his sanctity *Yev* 57a(25); *ib.* 76a(37); בקדושתייהו הוו קיימי (the fields) continued to retain their sanctity *Giṭ* 47b(13); *Meg* 26b(15); *Tem* 24a(29); *Zev* 2a(19); **2. the shortened public** ***tĕfilla*** **recited on Friday night after the silent** ***tĕfilla*:** קדושתא שהיא ברכה אחת מעין שבע ברכות *SRAG* 64:2; *ib.* 66:1

Lit: Wieder, FJL 1:323+ [mng. 2]; Voc: קְדוֹשְׁתָא *Bek* 47a(55; HPP 59:20); Y: קְדוּשְׁתָא BAYTN 294.

קדח vb. **to bore through, sprout, blaze up, be inflamed** (↓ קידחא; Sy ܩܕܰܚ LS 645, Ma 1#קדא MD 404, 1#קהד ib. 405; Pe., mng. 2: Sy LS ib., mng. 1.e, Ma 2#קדא MD 405) **Pe.** (a/a) **1. to break through:** שקול גיטיכן וקבילו מומתכין ופוקו וקדחו ועירוקו ואיזילו מן ביתה דבהרנדוך בת ניונדוך take your *geṭs*, accept your oaths, go out, break through, flee, and go from the house of PN *Bo* 13:8; *ib.* 20:9; 58:12; 62:7; 122:9; **2. to bore through:** רב אשי שרא להו לבני מאתא מחסיא למקדח נהר בורניץ PN permitted the people of GN to bore through (the sand bar[?] of) the GN_2 canal (on the intermediate days of the holiday) *MQ* 4b(34); pass.part. כולהו מיקדח קדיחי להו all of them [i.e. the *shofars*] are completely bored through *RH* 27b(32) [Var: קדחי להו GRH 20:15); **3. to sprout:** חזינן חסא דקדח אפום דנא we saw lettuce sprouting on the opening of the vat *Ber* 56a(33); דחזא דקדחו בה חילפי he saw that ferns had sprouted in it *BM* 23b(48); *Ḥul* 110a(32); וקדחה ליה תחלי בליביה ומית the cress sprouted in his stomach and he died *Šab* 113b(23); ונקיט ומייתי ביזורני מאילני ושדי התם וקדחי he takes and brings seeds from the trees, sows there [i.e. on the mountains], and they sprout *Giṭ* 68b(28); *BM* 63b(14); *ib.* 109a(24); 31; *BB* 28b(22); *ib.* 73b(21); הבה ניהליה עד דקדחה give it [i.e. the donkey] to him until (its cut-off ear) sprouts *San* 109b(17; **K**) [cf. Ma: מאן שאפופא דקדאלה ליגריא what legless man ever sprouted legs? Jb 72:8]; **4. to blaze up:** ואיתניחתיה אגבה דכרעה קדח בה נורא she placed it [i.e. the oven rake] on top of her leg, (and) the fire blazed up on her *Ḥag* 5a(1; **V**[20]); **5. to be inflamed:** דקדחא לה עינא בשבתא her eye was inflamed on the Sabbath *AZ* 28b(36); **6. to shout** [Sy, LS ib., mng. 1e, Ma 2#קדא, 2#קהד MD 405]: תוב קדח תני ויאלל again it shouts a second time and wails *Bo* 131:2; *ib.* 142:8 [↓ √צנף mng. 2]

Af. to cause to sprout: אי משום דמקדח if (the prohibition is) because he will cause (flax) to sprout *Zev* 94b(12)

Lit: Eps, StI 340+ [Pe., mng. 3]. The exact mng. of אבראתא לכודא לא משום דקדיחא thyme for hemorrhage following childbirth – not (in the potion) because ... *AZ* 29a(16) is uncertain.

קדי ↓ √קדם vb.

קְדָיָא n.m. **owl** (< Akk *qadû* A CAD Q 51; TA קָדְיָא TO Lev 11:17) sg. *Nid* 23a(35); *ib.* 44; *Ber* 57b(23; **MAr** [AC 7:66]) [v. DS, ad loc., n. ה]

Lit: Talshir, Fauna 64; Y: קַדְיָא *Nid* ib.(BAYTN 103).

קְדִים adj. **previous, early** (↓ √קדם pe., pass.part.; Sy ܡܩܰܕܡܳܐ LS 647) sg.m. ולית בהון חד דקדים אפילו כ[הרף] עין there is not one of them who preceded (the other), even by the blinking of an eye *TGAs42* 67:4; f. חדא קדימא *ib.* 9; ואע"ג דתפילת המוספין קדימא even though the *musaf*-prayer is earlier (than the *minḥa*-prayer) *Zev* 91a(27); pl.m. הוו קדימי טובא they were much earlier *Šab* 15a(45); מאן דקדימין לנא the ones who preceded us *TGHark* 166:33

קדירתא n.f. **pot** (↓ קידרא) sg. קדירתא דרבי PN's pot (of food) *Šab* 152a(38)

קַדִּישׁ adj., n. **holy** (↓ √קדש; TA קַדִּישׁ TJ Is 1:4, Sy ܩܲܕܝܼܫܵܐ LS 649, Ma קאדישא MD 399) **I.** adj.: sg.m. אלהא קדישא the holy God *Bo* 18:5; f. חלה דקדישא *ḥalla* which is holy *Beṣ* 27b(32); מתיבתא קדישתא the holy academy *TGHark* 188:32; pl.m.abs. מלאכין קדישין holy angels *Bo* 4:1; *ib.* 9:13; 49:6; det. ידענא בהו דקדישי נינהו I know that they are holy *San* 109b(54); רבנן קדישי the holy scholars *Pes* 113b(8; V[14]); **II.** n. **holy one:** a. general: sg.m. קדיש רב יתקרי he will be called a holy (and) great person *Šab* 156a(34; MGG 65:23); pl.m. מארי כל קדישייא the Master of all the holy ones *ḤM* 45:17; *ib.* 46:32; b. esp. sg.m. the Holy One [= God]: אשרי קדיש' שכינתיה עלך the Holy One made His Divine Presence rest upon you *Šab* 67a(21)

Y: קַדִּישׁ *Giṭ* 38b(22; BAYTN 237).

1# קְדָלָא n.m. **neck, upper portion of a letter** (↓ 2# כותלא; TA קְדָלֵיהּ TO Lev 5:8, Sy ܩܕܵܠܵܐ neck, nape of neck LS 646) **1. neck:** sg. לא שחטינן לה אילאו מקדלה we slaughter it only from its neck *AnanSch* 24:6; *ib.* 19; 31; **2. upper portion of a letter:** sg. מ"ד באורייתא דאריך קדליהון ותגיהון נחית מן קדליהון ובהדי קדליהון מתחי לתחת כרישיה דיוד (there are) forty-four (instances) in the Pentateuch (of *lamed*) whose upper portion is long and their protrusion descends from their upper portion, and together with their upper portion it is lowered down like the top of *yod* *STage* 89

The phrase קדלי דחיורי *Meg* 13a(37; Ar [AC 7:228]) is explained alternatively [ויש שמונין הא דמגילה] as ערוף של חורת כלומר ראש של חסא AC ib., but this should be rejected since חיורא in this sense is not attested in A.

2# קדלא ↓ 2# כותלא n.

קדם, קדי vb. **to do something first, overtake** (↓ קדם adj., קדים prep., מקדם, לקדם, קדמאה, קמי, קמא, קידום, קדמתא, קדמותא; Sy ܩܕܰܡ LS 646, Ma קדם MD 405) **Pe.** (e/u) **1. to do s.t. first, precede, come first:** a. alone: הי מעשה קדים which act came first? *Ber* 10a(17); *Yom* 23a(45); *RH* 3b(5); *BB* 14b(30); *Ḥul* 8a(20); מיקדם הוא דקדמי they indeed take precedence *Ket* 90b(6); דלמא תמידין הוא דקדמי למוספין משום דתדירי perhaps the daily offerings should precede the *musaf* offerings because they are more frequent *Zev* 89a(7); *BB* 30b(20); תיקדום עולת בהמה let the burnt offering of the cattle come first *Zev* 90b(20); כבר קדמוך רבנן the scholars have already preceded you *Šab* 19a(37); *BB* 167a(12); כיון דחזו דקדים ערסיהו לערסיה when they saw that their bier preceded his bier [i.e. they died before him] *Ket* 103a(50); פקודא דשבתא קדמה מן כלהון the commandment of the Sabbath preceded all of them *Anan* 74:8; אילו קדמתן ואודעתן הוה מטהרנא לבנך if you had approached me earlier and informed me I could have purified your sons (from their *mamzer*-status) *Qid* 69a(11; HG2 131:82); b. w. fol. vb. [cf. Sy, Nöld 274; Ma, MD 399, s.v. קאדים; Nöld, MG 442[3]]: 1) pf.: כי היכי דקדימי אנא ואתאי קדי' ואתי ישראל בעליונה וחזי לי just as I came back first, the Jew could have come back first on the top floor and have seen me *AZ* 70a(13) [cf. Ma: עקדום עתיא MD 405]; *Zev* 86b(14); *Ara* 9a(1); קדים נח נפשיה he died first *Ket* 103b(31; SM 151:32); *Šab* 121b(2); *Pes* 72a(48); *Ket* 110a(27); *BQ* 46b(33); *BM* 110a(6); *Mei* 17b(18); *HP* 57:27; אנא קדים שחין [= קדימי שחינ]נורא מקמך דידך I heated the fire (in my house) before you *Ara* 31b(27); *Geon* 154:24; 2) imp.: ניקדום ניזרע חרפא let him sow early the early blooming crop *RH* 16a(14); לא ניקדום צורבא מירבנן וניתיב a *ṣ.m.* should not sit down first (in court) *Švu* 30b(33; HP 122:21); *Bek* 58a(17); 3) imper.: מילתא דאת בהית מינה קדום ואמרה say first something of which you are ashamed *BQ* 92b(20; MGG 404:1); 4) part.: כיון דחשיב קדמי ומכרזי since he is important they announce (him) beforehand *Ber* 18b(52); *Pes* 7a(15); קדים הוא עייל לבית הכנסת he enters into the synagogue first *Yom* 13b(18); *BM* 19b(28); או הוא קדים משמיש ... או קדמא משמשא if he/she first has sexual relations *Pes* 111a(32); דביתהו דרב חיסדא קדמא ומקשטא קמי כלאתה כי היכי דניחזיין כלתה ונגמרן מינה PN's wife used to adorn herself first before her daughters-in-law so that her daughters-in-law would see and learn from her *MQ* 9b(31; Sidra 9 148:20); וכד מיקלע בתרין בשבא קדמינן וקרינן בשבתא when (the first day of the month of *Adar*) falls on Tuesday, we move up the reading (of *Šĕqalim*) on the Sabbath (of the twenty-ninth of *Adar*) *HP* 185:23; **2. to overtake:** קדמיה חמרא דרבין לחמריה דאביי PN's donkey overtook PN$_2$'s donkey *Ber* 47a(2); *Šab* 51b(44); ופאתיק פרשא גירא וקדמה ליה the rider shot an arrow and (the fish) overtook it *BB* 73b(26; MGG 52:4); אי תקדמיה יונך ליון if your dove overtakes my dove *San* 25a(31); ומאי טעמ' קדימתיה ענגא ⟨ד⟩דביתהו לדמר why did your wife's (rain) cloud overtake yours? *Tan* 23b(32)

Pa., form w/o final *mem*: ניקדי *Suk* 52a(53; E[1]);- **1. to arise early** [v. Af., mng. 5]: קדים רב ספרא למחר PN arose early the next day *BQ* 116a(29); למחר ניקדי ניזיל באורחא tomorrow let us arise early (and) go on (our) journey *Suk* 52a(53; E[1]); חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך prepare yourself at night and prepare yourself early in the morning (to do your bodily functions) *Tam* 27b(36); קדומי קדים לגרסיה he rose up very early for his study *BM* 83b(28); *Er* 52a(31); **2. to place before, first:** עמא פזיזא דקדמיה פומיה לאודניה an impetuous nation which placed its mouth before its ears *Ket* 112a(45) [w. ref. to ליקדים נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע Ex 24:7] // *Šab* 88a(54; M); ליקדים לאיוב ברישא let him place (the Book of) Job first *BB* 14b(40); *ib.* 33; *Qid* 25a(26); **3. to take an advance:** מאן הוא דאזיל וקדמיה לעלמיה כרבה בר אבוה who is the one who goes and takes an advance of his world (to come) as PN (has done)? *BM* 114b(12)

Af. 1. to do s.t. first, in an anticipatory way: ואי אקדים לית לן בה if he did (this act) first, it is of no value *San* 49b(29); האיי עובר לישאנא דאקדומי הוא this (word) עובר is a term (connoting) doing something first *Pes* 7b(25) // *Suk* 39a(14) // *Meg* 21b(12); ואקדים כתב ליה (Scripture) wrote it first *Anan* 24:20; *AnanSch* 27:15; **2. to give first, in advance:** a. alone: כי אתי ענייא אקדים ליה ריפתא when a poor man comes, give him bread first [i.e. before he asks] *Šab* 151b(42); דאקדים לי' דינר he gave him the *denar* first (before receiving the merchandise) *AZ* 71b(31); b. w. another vb.: אקדים ויהיב זוזי דתרתי תלת שני he gave the money (for the land tax) in advance for two or three years *Giṭ* 58b(23); *ib.* 62a(40); **3. to place first, move forward:** מאי טעמ' קא מקדים ליה ברישא why does he place him first? *Tan* 17a(11); אידי דחביבא ליה אקדמה since (the *Tanna*) preferred it, he placed it first (in the Mishna) *RH* 12a(17); *Yev* 30a(21); *San* 49b(35); *Ara* 21a(28); ואקדומי פורענותא לא מקדמינן we surely do not move forward retribution [i.e. move up the fast to the eighth when the Ninth of *Av* falls on the Sabbath] *Meg* 5a(32) [↓ פורענותא usage a]; *Giṭ* 75b(8); *Men* 38b(14); *Yom* 40a(19); *Anan* 27:7; *ib.* 13:22; *IŠGF* 34:2; קא מקדמי אקדומי הני בתראי the latter (witnesses) actually place the event earlier *BQ* 74a(13); **4. to make or do s.t. early:** אי רגיל⟨י⟩תו לאקדומי אחירו ואי רגיל⟨י⟩תו לאחורי אקדימו if you generally make (the meal) early, make it late. If you generally make it late, make it early *Šab* 119a(45; MGE 414:13); *ib.* 23b(35); *Ber* 8b(9); *ib.* 52a(24); *Yom* 20b(2); *Meg* 4b(3); אקדימו ואחשיכו לבי כנישתא go to the synagogue early in the morning and leave late at night *Ber* 8a(19); *ib.* 18; *ib.* 2b(26; **P**) // *Meg* 20b(12); [↓ √חרף af.]; **5. to arise early** [v. Pa., mng. 1]: ההיא איתתא דכל יומא דתשמיש מקדימא ומשיא ידיה לגברא a certain woman who on every day of (permitted) sexual relations used to arise early and wash her husband's hands *Ned* 91a(28; V[2]); *Ber* 11b(26); *BM* 83a(42)

On קדי [< קדם], v. Kara 89.

קֳדָם prep. **before, to** (archaic and dialectal; spatial only; ↓ √קדם, קמי; TA קֳדָם TO Gen 29:26, Sy ܩܕܵܡ LS 647, Ma קודאם MD 406) **1. before:** a. in BT: כל דמותיב מילה קדם רביה anyone who gives an answer (to a legal question) in the presence of his teacher *Er* 63a(53); בדוכרן פתגמי דהוה קדמנא in a record of the matters which was before us *BB* 136a(27) [quoted from a writ; Var: באנפנא **P**[1]**Es**]; ולא שיירית בזביני אילן קדמאי כלום I have not retained for myself [lit. before me] anything in this sale *BB* 61b(12); b. in Geon. lit.: אנחנא ורבנן דהוו יתבי קדמנא בבי דינא we and the scholars who were sitting before us in the court *Dec* 9:8; *ib.* 10:1; 3:3; 7:2; *SŠHai* 17a(15); ואטלע לה קדמנא רגליה דימינא he lifted up his right leg to her before us *SŠSad* 230:17; *ib.* 204:12; קא מודינא קדמיכון I acknowledge before you *SŠHai* 4a(6);

ib. 8a(4); 15b(5); 16a(3); c. in magic texts: עשרא מלאכיהון דאיתו קדם שמיש their ten angels which came before Šameš *Bo* 78:21; אם בעית למיעל קדם מלכא או רברבני if you want to go in before the king or the nobles *ḤM* 44:2; *ib.* 45:6; רוק רוקך קדמיהון spit your spittle before them *ib.* 42:20; **2. to:** a. in BT: עוקבן הבבלי קו{י}בל קדמנא על ירמיה אחוהי PN, the Babylonian, complained to us about PN$_2$, his brother *San* 31b(40); אמרית קדם רבי I said to PN *Šab* 156a(17) [quotation from a private notebook]; b. in Geonic lit.: ופקידנא ואיקריין קדמנא ועיינא בהון we instructed, (the questions) were read to us, and we investigated them *TGHark* 76:16; *ib.* 96:8; 149:7; **3.** in place of ל- in the ל- קטיל-syntagm: ולענין שאילתא דשאילנא קדמיכון concerning the question which you asked us *Šab* 30b(12); *Šeel* 108:70; *ib.* 140:55; 163:71; 184:55 [and *passim* in this work]
Rashi [Šab ib.]: דרך ענוה אמר דהוה ליה למימר דשאילתון קדמי [mng. 3]; Y: קֳדָמְנָא *San* 31b(40).

– לְקֳדָם prep. **to** (archaic and dialectal; ↓ לקדמות, לקמי; Sy ܠܘܩܕܡ, ܠܩܕܡ LS 647, Ma לקודאם MD 406) לקדם רבינו שבבבל to our master who is in GN *Ḥul* 95b(25; V[11]) [in the salutation of a letter written by a Palestinian scholar]; *ib.* 27; וכמא דאיפשר טירחו דליפסקון מיליהון לשלמא תמן על ידיכון ולא ליצטערון למיתא לקדמנא לבבא דמתיבתא ופירשו תיובתא לקדמנא בחתימות ידיכון make an effort as much as possible that their affairs should be settled amicably there through you, and that they should not be troubled to come to us to the Geonic court, and send a specific reply to us with your signature *Dec* 1:8; *ib.* 10:3; לא הוו יכלין רשואתא לאימנועי מלמיזל לקדמיהון בריגליהון the heads of they *yeshiva* could not refuse to go to them [i.e. the exilarchs] on their *riglas* *IŠGF* 93:5; אי״ך פלוני׳ הקרבת ית פלן יבמה לקדמנא לבי דינ׳ that NN has brought NN$_2$, her levir, to us to the court *Yev* 39b(32); דפל׳ בר פל׳ ופל׳ בר פל׳ אתו תרויהון לקדמנא לבית דינא NN and NN$_2$, the two of them, came to us to the court *SŠHai* 9b(5); *ib.* 12a(17); 15a(15); 16b(20); *SŠSad* 229b:4; שאילאתא אילין ... נפקאן לקדמנא לבית דינא רבה לבאבא דמתיבתא לקדם מרנ׳ ורבנ׳ האיי ראש מתיבתא these questions have been brought to us to the great court, the Geonic court, to our master and teacher, Hai, head of the *yeshiva* *TGHark* 149:5; *ib.* 24:16; 167:20; 276:14; *TGAs28* 3:7; *ib.* 27b:21; 76:5; *TGAs42* 93b:4; *Dec* 2:1; *ib.* 4:3; 5:2

– מִקֳּדָם, מִן קֳדָם prep. **in front of, before,** conj. **before,** adv. **previously** (↓ מקמי; Sy ܡܢ ܩܕܡ LS 647) **I.** prep. **in front of, in the presence of, before:** a. w/o suf.: מהו לכבויי בוצינא דנורא מן קדם באישא בשבתא is it permitted to extinguish a burning lamp in the presence of a sick person on the Sabbath? *Šab* 30a(10); b. w. suf.: וערקת מן קדמיהון (the fire) fled from before them *ib.* 67a(23); *Bo* 3:10; ובעיתי למיקם מן קדמוהי ולא שבקני I wanted to stand up in front of him, but he did not let me *Ḥul* 54b(18); דמן קדמוהי זע ימא the one before whom the sea trembled *Bo* 7:12; *ib.* 8:12; והוא רהיט מן קדמך כגבר דרהיט מן קדם קטליה he will run from before you like a man who runs from before his (would-be) killer *ḤM* 44:25; ומיתבלע מין קדמוהי ומין קדמיה דהדין ביתא it is swallowed up before him and before this household *Bo* 3:9; *ib.* 68:4; 76:2; אילין שאילאתא דשאילו מן קדמנא these are the questions which they asked us *TGAs42* 93b:1; *TGHark* 27:10; **II.** conj. **before:** כד משיין ידך מן קדם דתיחות מן פוריך when you wash your hands before you get out of bed *ḤM* 37:14; **III.** adv. **previously** (Sy ܡܢ ܩܕܡܬܐ in front LS 647) *IŠGF* 72:9

קַדְמָאָה, f. **קַדְמִיתָא**, pl. **קַדְמָאֵי** adj. **first, previous,** n. **first one** (dialectal form; ↓ קמא; TA קַדְמָאִין pl. TJ Jer 16:18, Sy ܩܕܡܝܐ LS 646, Ma קאדמאיא MD 399) **I.** adj. **1. first:** sg.m. והא לא דמי כללא בתראה לכללא קדמאה the latter general statement is not, in fact, similar to the former one *Kar* 21a(12); *ib.* 16; יומא קדמאה דדיבחא דניסן the first day of the holiday of *Nisan* [i.e. Passover] *HP* 180:27; *ib.* 182:7; 184:15; *Anan* 39:8; אדם קדמאה the first man [i.e. Adam] *Bo* 11:3; **2. previous:** sg.m. בעלה קדמאה her previous husband *SŠHai* 13b(3); *HP* 128:18; f. תמנתא קדמיתא the previous *t.*-measure *Pes* 109a(24); והדרינן למילתין קדמיתא we return to our previous statement *TGAs28* 28b:9; pl.m. רשיעיא קדמאי previous evildoers *Dec* 7:17; **II.** n. **first one:** sg.m. בשלמ׳ בתרא׳ איכ׳ קדמא׳ אל׳ קדמאה מי איכ׳ בתרא׳ קמי׳ granted the latter (Nazirite) has

the first one (who became a Nazirite before him). But, does the first one have the latter one before him? *Naz* 12a(24); *Kar* 10a(31); f. פשוט מינהון קדמית׳ resolve the first (case) from them *Naz* 14a(11); *Kar* 25b(47); pl.m. מאי חזית דצי״יתת להון ציו׳י)ת להלין קדמאי why do you heed them [i.e. the second pair of witnesses]? Heed these first ones *ib.* 24a(19); *Anan* 104:16
Voc: קַדְמָאָה HPP 203:18; Y: קַדְמָאֵי *San* 11b(1; BAYTN 330).

קַדְמוּתָא n.f. **dawn** (↓ √קדם, קדמתא; Sy ܩܕܡ ܨܦܪܐ LS 648) sg. אי@קשיא לרב ששת בלילייא ושנייה בקדמותא מבריתא (the matter) was difficult for PN at night, and he answered it from a *barraita* at dawn *Bek* 31b(18)
Y: קַדְמוּתָא *Bek* ib.(BAYTN 192).

– לְקַדְמוּת prep. **to** (dialectal; ↓ לקדם; JPA פל׳ בת פל׳ אלמנת פל׳ אתת לקדמות DJPA 285) לקדמותנא לבי דינא PN, the widow of PN$_2$, came to us to the court *Dec* 9:1
The mng. of the phrase וזיל לקדמותיה *Bek* 31a(16) is unclear.

קַדְמְתָא, abs. **קַדְמָא**, cs. **קַדְמַת** n.f. **dawn** (↓ √קדם, קדמותא; Ma קאדאמתא MD 399) sg.abs. בני בירב דדירי בבאגא מהוא למיתא חשכא וקדמא לבירב should the students of the *be rav* who live in the rural district come to the *be rav* at dusk and at dawn? *Pes* 8b(15) [cf. Ma: עו לקאדאמתא אתיא if he comes at dawn MD 399]; אינהו דקא טעו וחשבו דקדמא וחשכא it is they who err and compute (the time), of dawn and dusk *Pes* 94a(27); det. בקדמתא ובחשכתא at dawn and at dusk *BM* 30b(51; Es)

– מִן קַדְמַת prep. **before** (of time) in adv. phrase מן קדמת דנא **previously** [< BA מִן־קַדְמַת־דְּנָה HALOT 1968] *SŠHai* 3a(12); *ib.* 14a(19)

קדקדא ↓ קרקורא n.

קדר vb. **(uncertain) Pe:** קדור הנך אקרי דפרזלא עליהו ... those ... of the metal upon them *Pes* 118b(17; E[1]C)

קדר ↓ קידרא n.

קדש vb. **to become sacred, consecrate, betroth** (↓ מקדשא, קודשא, קדיש, קדושתא, קידושא; Sy ܩܕܫ LS 649, Ma קדש MD 405) **Pe.** (u/u) **to become holy, consecrated:** בלילה הוא דכי (ד)קדוש יומא בעי קדושיה it is at night when the day became holy that he is required to consecrate it *Pes* 106a(12); פוק חזי מי קו׳י)דוש יומא go out (and) see whether the day has become holy *ib.* 105a(6; C); *Švu* 15b(13) [↓ עם conj.]; הנך דקדוש קדוש דלא קדוש לא קדוש those who were holy remained so. (Those) who were not holy did not become so *Bek* 4b(33); מקמי דתקדוש before (the offering) becomes holy *Soṭ* 6b(3); ליקדוש וליפסול let it become holy and (then) become unfit *Men* 100a(50); תיקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה (if he says:) "Let each half of the wheat (grain) be consecrated (for tithes)," it is consecrated *Er* 50a(15) // *Qid* 51a(5); מקדש הוא דקדשי כהנים טפי the priests are actually holier (than the Israelites) *Ara* 14a(7); pass.part. הא מיקדש קדישי they are, in fact, fully consecrated *Tem* 5b(41) [but מיקדש קדישי *ib.* 10b(33)]; הא קדישי וקיימי they are, in fact, already consecrated *ib.* 10b(34); 44; *Zev* 22a(36); *Ḥul* 139a(20)
Pa. 1. to consecrate, sanctify: קדישתינהו לכולהו שבילי דנהר@דעא you have consecrated all of the paths of GN *Meg* 27b(38); ישראל דמקדשי לזמנים the Jewish people which sanctifies the seasons *Ber* 49a(27); *Beṣ* 17a(10); לקדושה לשבתא to sanctify the Sabbath *AnanSch* 26:23; ניבנייה וניקדשיה למחר let us build it [i.e. the Temple] and sanctify it the next day *Švu* 15b(7); ועזרא קדושי קדיש Ezra actually consecrated (those places) *ib.* 16a(10; F[2]); *Giṭ* 54b(47); כי קדיש דויד עד תהומא קדיש או רצפה עליונה קדיש did David sanctify (the Temple court) down to the abyss or did he sanctify (only) the upper pavement? *Zev* 24a(25); סכין מקדשא ליה the knife consecrates it [i.e. the sacrifice] *Men* 16b(26); ולשתא דשמיטתא בעונן לקדושה we must sanctify the *šemiṭa*-year *Anan* 11:12; דוכתא דמקדשת לה a place which you sanctify *ib.* 35:25; pass.part. ירושלם מי מקדשא is GN sanctified? *Qid* 54a(20; O[2]); **2. to wash the hands and feet before performing a sacred task** [calque < MH קדש pi. J 1319, mng. 3]: וניתיב מיתב וניקדיש let (the priest) indeed sit and wash his hands and feet *Zev* 19b(32); *ib.* 20b(22); **3. to recite the *qidduš*** [calque < MH קדש pi. J 1319, mng. 5b]: למה ליה לקדושי בביתיה why should he recite the *qidduš* in his house? *Pes*

101a(2; V¹); *ib.* 12; 106a(19); זמנין דהוה חביבא ליה רפתא מקדיש אריפתא sometimes when he preferred bread he would make the *qidduš* on bread *ib.* 106b(5); מהוא לקדושי אשכרא is it permitted to recite *qidduš* over *š.*-beverage? *ib.* 107a(22); קדושי הוא דלא מקדשינן עליה we cannot actually recite *qidduš* over it *ib.* 25; *Ber* 33b(2); **4. to proclaim the new month** [calque < MH קדש pi. J 1319, mng. 5a]: זיל לעין טב וקדשיה לירחא go to GN and sanctify the new month *RH* 25a(27); ניעבריה האידנא וניקדשיה למחר let us intercalate it today and sanctify it tomorrow *ib.* 20a(8); 25b(35); לא ניקדשיה וממילא מיעבר let us not proclaim it and it will be intercalated of itself *San* 10b(6); **5. to betroth a woman** [calque < MH קדש pi. J 1319, mng. 6a]: מאן דמקדיש בביאה one who betroths by sexual intercourse *Yev* 52a(27); *ib.* 31b(13); *Qid* 12b(18); *Giṭ* 33a(28); באתרא דמקדשי והדר מסבלי in a place where they (first) betroth and afterwards send gifts *Qid* 50b(26); *ib.* 12a(37); 45b(6); מאן דמקדש אדעתא דרבנן קא מקדש one who betroths does so in compliance with the scholars *Yev* 90b(14); *BB* 48b(7); מאן דנסיב איתתא מיתבעי לקדושה ברישא one who marries a woman must first betroth her *HP* 109:10; pass.part. אי דהוה נסיבא מעיקרא או דהוה מקדשה מעיקרא was she originally married or (only) originally betrothed? *Yev* 108a(28); **6. to arrange or accept a betrothal** [calque < MH קדש pi. J 1319, mng. 6b]: רבין חסידא אזל לקדושי אשה לבריה PN, the pious one, went to arrange the betrothal of a woman for his son *Qid* 59a(11); קדשה איהי נפשה (the minor woman) arranged her own betrothal *ib.* 44b(41; O²); 8b(17); *Ket* 46b(17); היכא דקדשה אבוה if her father betrothed her to someone *HP* 151:18; פלנית אמי או פל' אחי אחי אטעיאו יתי וקדישו יתי לגברא חד דשמיה פל' בר פל' NN, my mother, or NN, my brother, deceived me and betrothed me to a man whose name is NN *SŠSad* 239:11; *SŠHai* 13a(9)

Af. to dedicate s.t. to Temple use [calque < MH קדש hif. J 1320, mng. 2]: בירא אקדשי מיא לא אקדשי I dedicated the cistern. I did not dedicate the water *BB* 79b(18); *ib.* 88a(16); ומדאקדיש חד איבר אקדשה דכולה since he dedicated one limb he has dedicated the entire (animal) *Tem* 11b(31); *Ara* 5a(15); *AZ* 52b(18); *Ḥul* 138b(30); לאקדושיה למאנא דמימהל ביה to dedicate to Him the instrument with which one is circumcised *Anan* 83:15; *AnanSch* 3:17; מדאקדושי מקדיש אמורי נמי מימר since he can indeed dedicate (it) for a sacrifice, he can certainly make an exchange *Tem* 2b(28); *ib.* 9a(33)

Itpa. 1. to become consecrated: כיון דאתקדש אברה' אתקרו על שמי' from the time that Abraham was consecrated, (the Jews) were called by his name [i.e. they were no longer called בני נוח] *Ned* 31a(17); הא מיקדשא ויקיימא (the Sabbath), in fact, continues to be consecrated *Beṣ* 17a(11; L); ליקדשו באפי נפשיהו let them be consecrated separately (from the field) *BB* 103a(2); ליקדשן תרתי מיגו ארבעה let two out of the four (loaves) be consecrated *Men* 48a(18); תרויהו בהדי הדדי מיקדשן the two (thanksgiving offerings) are consecrated together *Švu* 15b(43; F²); **2. to sanctify o.s.:** איקדשו תרין יומי they sanctified themselves for two days *Anan* 76:5; *ib.* 75:13; **3. to become betrothed** [w. -ל]: במאי כו מיקדשא with what then is she betrothed? *BQ* 99a(33) // *Qid* 48a(45); *Yev* 110a(17); עבידי אינשי דמיקדשי בצינעא people are apt to become betrothed in secret *Ket* 23a(21); אי מקדישנא לך אזלת לבי רב... איקדשה ליה בצינעה if I become betrothed to you, will you go (to study) in the *be rav*? She became betrothed to him in secret *ib.* 62b(50; V⁵); מיקדשא ל' [= ליה] ברתיך לברי your daughter will become betrothed to my son *Qid* 45a(26); ר' עקי' איקדש' ליה בת כלב' שבוע PN₂'s daughter was betrothed to PN *Ned* 50a(3); *Giṭ* 89a(50); אי יהיבנא לך מיקדשת לי if I give (this) to you, will you be betrothed to me? *Qid* 13a(18); *ib.* 9a(3); 11a(14); **4. to be recited (of the *qidduš*):** ולא מיקדשא לכו you will not recite the *qidduš* *Pes* 101a(20; C)

קדשנונא n.m. **a species of fish** (↓ נונא) sg. *AZ* 39a(24; J)
Lit: Fauna 10; Y: קֻדְשׁ נוּנָא *AZ* ib.

קהי vb. **to be obstinate, deal rigorously, stick in firmly** (↓ קהיתא; Sy ܩܗܐ to be blunt LS 650; cf. Ma כהא to scold MD 204) **Pe. to be obstinate:** האי מאן דקהי אזוזי one who is obstinate

concerning (imperfections in) *zuzim* *BM* 52b(35; Ar [AC 7:71])

Pa. to deal w. s.t. rigorously: יתבו וקא מקהו קהייתא (PN and PN₂) who were sitting and dealing rigorously (with the matter) *Yev* 110b(43; Ar [AC 7:71])

Af. to stick in firmly: דילמ' מקהי להו לטופריה בארעא (the cock) may perhaps stick its claws firmly into the ground *Šab* 128b(26) [v. Alf, Ḥul 6a(35)]; אקהיתנהי לכרעא בארעא (the animal) stuck its legs firmly into the ground *HG3* 116:42

Expl. RaḤ [Pa.]: מדקדק בשמועה זו עד אחריתה כאדם המדקדק הרבה בדבר כדגרסי' ר' יהושע אומר קיהה בה עיין בה כלומר מיאן לחזור בו ודקדק בדבר הרבה וטיהרו OHR Yev 331:4.

קהיתא, pl. **קהייתא** n.f. **rigorous opinion** (↓ √קהי; cf. Ma כהיתא rebuke MD 205) pl. קהייתא *Yev* 110b(43; Ar [AC 7:71]) [↓ √קהי pa.]

קְהָלָא n.m. **quorum, congregation** (TA קְהָלָא TO Num 16:3, Sy ܩܗܠܐ LS 650) **1. gathering, quorum:** sg. דהא לא איכא קהלא למימר אמן there is, in fact, no quorum (available) to say Amen *Anan* 21:4; **2. congregation:** a. general: בעידנא דכאניף קהלא when he assembles the congregation *ib.* 23:22; *AnanSch* 29:18; *AnanMann* 2v:14; וקם ההוא גברא [ב]בכנישתא קדם קהלא a certain man stood up in the synagogue before the congregation *TGAs28* 27:27; *ib.* 27b:11; b. as a designation of the Jewish people [< BH קָהָל Dt 23:3]: 1) alone: pl. חמשה קהלי כתיבי five 'congregations' [i.e. the word קָהָל] are written (in the Pentateuch concerning intermarriage of certain categories, e.g. Dt 23:3) *Qid* 72b(45); *ib.* 73a(6); *Hor* 5a(44); 2) sg. w. √עלל pe. to intermarry w. Jews [calque < BH בָּא בְקָהָל; lit. to enter the congregation]: ↓ √עלל pe., mng. 3
Y: קְהָלָא *Ber* 9b(37; BAYTN 50).

קהארמנא, **קָהֲרָמָנָא** n.m. **local ruler, administrator** (perh. Par *kār-hramān [cf. NP *kār-farmā* ruler, superintendent PED 1003]; > Arab قَهْرَمان steward, household manager Wehr 794; ↓ הרמנא) sg. כיון דשכיחי גבי קהרמנא מדכרי הדדי since they are frequently at the seat of the local ruler they remind each other *Er* 59a(20; V¹RaḤAr [AC 7:72]) [Var: קָהֲרָמָנָא Oxf., b.10, 23]; קהרמנא שוויה he made him an administrator *BB* 46b(13; Ar [AC ib.])
Expl. Ar: השלטון של מקום AC ib. Lit: Shaked, EIr 260.

קואה n.m. **a forbidden bird** (etym. unkn.) pl. קואי {ל}⟨ו⟩קוקאי אסירי קוקייאתא שריא q_1.-birds and q_2.-birds are forbidden. q_3.-birds are permitted *Ḥul* 63a(17; H²) [Var: קוא Ar (AC 7:179)]

קובלא n.m. **camomile** (Sy ܩܘܒܠܐ LS 640) pl. מיא דקובלי camomile tea *TGHark* 209:3 = *TaS* 589b:2 [expl. MH מי סיסין יבשה Ber 44b(40)]
Geon. expl.: עשבים שנקראין בלשון ערבי באבונג TGHark ib., i.e. بَابُونَج Siggel 18; Lit: Pfl 326.

קוּבְלָנָא n.m. **counter charm** (↓ קיבלא) sg. מכאן לקובלנא מן התורה from this verse [lit. here; i.e. לֹא עֲלֵיכֶם Lam 1:12] there is biblical support for a counter charm *San* 104b(43; F²) [Var: קבלנא Ar (AC 7:58)]
Y: קוּבְלָנָא *San* ib.(BAYTN 267).

קובנאה ↓ אקונבאה n.

קוּבְּתָא, pl. **קוּבָּאֵי** n.f. **pavilion** (Sy ܩܘܒܬܐ, pl. ܩܘܒܐ LS 640, Ma קומבא MD 408) sg. קובתא מאי קובתא בי וורדי a pavilion. What is a pavilion? 'A house of roses' *BB* 98b(18; Ed,Ar [AC 4:96]) [expl. MH טְרִיקְלִין Mib. 6:4]; pl. ואוקימנהו בקבאי לשמשנהו בתורת עבדים they placed them in pavilions to serve them as slaves *OHT Yev* 39:10

קודקדא* n.m. **skull** (JPA קודקד DJPA 478) sg. מן קודק(ד)א דמוחיה ועד פרעת רגליה from the top of his skull to the pads(?) of his feet *Bo* 133:10 [merism for entire body]

קוּדְשָׁא n.m. **holiness, pl. sacrifices** (↓ √קדש; TA קוּדְשָׁא TO Gen 45:27, Sy ܩܘܕܫܐ LS 649, Ma קודשא MD 406) pl. דדינא דפסחא כדינא דקודשיא the law of the Paschal lamb is like the law of the *qodashim* *Anan* 72:6; *ib.* 10
Y: קוּדְשָׁא *Ber* 7a(18; BAYTN 155).

– קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.m. **God, name of God** (lit. the Holiness, Blessed be He; ↓ רוחא דקודשא; JPA קודשה בריך הוא DJPA 476) **1. God:** sg. דקודשא בריך הוא דעבד ניסי it is God who performs miracles *Ber* 50a(21); *ib.* 10a(49); 13a(22); וגליא קמי קודשא בריך הוא דהוו מהימני

God knows [lit. it is revealed before God] that (the Jews) were believers *Šab* 97a(10); *Yev* 16b(19); *Giṭ* 6b(35); *Qid* 32a(53); *Ḥul* 60a(3); *TGAs42* 156:12; **2. name of God:** sg. ובסיפרי דבית יֹלתֹא כתבין הל לחוד וקודשא לחוד in the codices of the School of PN, they write הל by itself and the name of God by itself *BMsG* 14:18 [w. ref. to הל ה' Dt 32:6]; סוראי כתו(י)' בחד נהרדעי כתו(י)' משמו לחוד וקודשא לחוד the Masoretes of GN write (it) together. The Masoretes of GN_2 write מִשְּׁמוֹ by itself and the name of God [i.e. אל] by itself *ib.* [w. ref. to מִשֻּׂמוֹ אֵל Num 24:23]

Generally abbreviated as קב"ה, e.g.: *Ber* 54b(22); *Šab* 116b(4); *Tan* 3b(8); *Ḥag* 15b(37); *Giṭ* 6b(37); *BM* 59b(26); *San* 26a(50).

קוה vb. **to become sour, tart** (↓ קיוהא; Ma קוא to be strong MD 405) **Pe.** (a/): מקוה דחמרא soured wine [lit. souring of wine] *Ket* 75a(26; Ar [AC 5:281, s.v. משך]); קואה חמרא דכולי עלמא וקואה נמי חמרא דיליה everyone's wine became sour, and his wine also became sour *BM* 106b(35; TGAs28 58:20); ארבע מאה דני חמרא כי קו(י)(ו)ה' when four hundred vats of wine become sour *ib.* 83a(21; BL Or. 5531) [v. BM VI Text 408]; קווה עיסקך כרומנא your merchandise will be tart like a pomegranate [i.e. your wine will become sour] *Ber* 56a(37; **F**) [Var: קוה Ar (AC 7:70); קוויה **O**]

Pa. to impart an acrid taste: צריך לקו(י)(ו)היה it is necessary to impart an acrid taste to it *Pes* 116a(12) [w. ref. to MH חרוסת Mib. 10:3]

On the connection bet. the two mngs. 'strong' and 'sour', cf. ↓ √תקף pe., mng. 2.

קווץ vb. ↓ √כווץ vb., √2#קפץ vb.

קאוקא, קְווּקָא n.m. **clay brazier** (Ma קאוקא terra-cotta cube for holding incense MD 399, קאוקא דֿנורא ib.) pl. הני קאווקי ודמ(ו)(י)נ(י)אקי היכי יהבינן להו how can we give them [i.e. the magian priests] braziers and bellows? *San* 74b(14) [Var: קואקי ודמינקי TGHark 144:19]

Geon. expl.: כלי של טיט הוא ודומה לעציץ ועושין אותו בני אדם כשמתחממין כנגד מדורה ומבקשין לישן כופין אותו על הגחלי' ועל הדשן כדי שלא תיצת האש בכלי' שבבית OH San 426:15 [= Šeel 44:98]; Lit: Ros, TI 41; 81+, in his detailed discussion suggests deriving this word ultimately from Gr καῦκος, καυκίον a kind of cup L-S 931 [cf. also Sy ܩܘܩܐ pot LS 656, JPA קווקין DJPA 478]; Y: קְווָאקֵי *San* ib.(BAYTN 45).

קוט vb. **to abbreviate** (< *קטי < *קיט < ↓ קטע; ↓ קיט adj.) **Pe.:** והאי קאיט לישנא this one is terse [lit. abbreviates his speech] *IŠGF* 19:3; דקאיט לה מר מרוח לה מר what this scholar abbreviates, the other master expands *ib.* 44:2; pass.part. פירושא דאי(ו)רוח ביה מסברא התם והכא קו(ו)(י)טא an explanation which was extensive concerning it in a deductive fashion there [i.e. the Palestinian Talmud] but (which) here [i.e. in the Babylonian Talmud] is abbreviated *OH San* 181:19

Lit: Lewin, IŠG 36א.

קוּטְנָא n.m. **thin part** (√קטן; ↓ קטין; JPA קטון DJPA 485) sg. מאולמא לקוטנא from the thick part to the thin part *Šab* 134a(31; Ed); היכי גרסי רבנן בוצינא מקיניה ידיע או מקוטניה how do the students recite the textual tradition (of Ber 8a[9]): 'The *b.*-plant is recognizable from its stem' [↓ 1#קינא] or 'from its thin part'? *TGHark* 209:14

Y: קוּטְנָא *Šab* ib.(BAYTN 156).

קוטפא, קטפא n.m. **break made in harvesting** (↓ √קטף, 1#כנא; cf. Sy ܡܩܛܦܐ depression, despair LS 661) sg. [בוצינא] מקוטפיה ידיע (the nature of) the *b.*-plant is recognizable from its break *Ber* 48b(9; OHT ib. 112:24,TGHark 209:15)

קִיטְרָא, קוּטְרָא n.m. **smoke** (↓ √2#קטר) sg. *BQ* 82b(29); *BB* 23a(8); סליק קוטרא מקיבריה דאחר smoke rose from PN's grave *Ḥag* 15b(17); *Šab* 18b(13); *San* 110a(54); חוטא דקוטרא a stream of smoke *BB* 74a(21); ואי עייל בהו קוטרא מתעוורי if smoke enters into them [i.e. the hen's eyes], they will become blind *Šab* 77b(30); דעמי נהו(י)(ו)ריה משום קיטרא ... דמשיך נהוריה ולית ביה קיטרא its light is faint because of the smoke. Its light is steady, and there is no smoke in it *Ber* 53a(27); וחיותא ... דעייל בה קיטרא ומיקטרא an animal which has inhaled [lit. enters into it] smoke and is (adversely) affected by it *HP* 204:8 [expl. MH הַמְעוּשֶּׁנֶת MHul 3:5]

Rdgs. w. both *waw* and *yod* are common in the mss., and it is difficult to determine whether these are alternative forms or the results of a graphic confusion; Voc: קוּטְרָא VTM 95a; Y: קְטָרָא *Šab* ib.(BAYTN 156).

קוי vb. **to be collected (of a liquid), be stationary** (Sy ܩܘܐ LS 640, Ma קבא MD 404,

BH 2#קוה nif. HAL 1012) **Pe. 1. to be collected of a liquid:** מיקוא קאוי ואסיר (the blood) is collected entirely (in the animal's head), and it is forbidden *Ḥul* 93b(23) [≠ מידב דייב flows out]; **2. to be stationary:** הא דנפישי ⟨הא⟩ דקאוו להו ⟨הא⟩ דלא נפישי דלא קאוו this (refers to) where (the spilled out water) is deep so that it is stationary. That (refers to) where it is not deep so that it is not stationary *Pes* 42a(15); כיון דקוו וקימי כמים שיש להן סוף דמי since (the water of the lake) remains stationary, it is like water (whose extent) has an end *Yev* 121a(25); ים הגדול דקאוו וקימי the Mediterranean Sea where (the water) remains stationary *Mak* 4a(21)

Itpe. to be collected (of a liquid): דמשתפכין מיא מרקיעא לים הגדול ואיתקו(ל)(ו) בהדיהו water is spilled out of the sky into the ocean and is collected together *NDGR* 226:3

1#קוֹלָא n.m. **lenient ruling** (↓ √קלל; JPA קול DJPA 478) a. alone: sg. הכא קולא הוא וקולא לא אית ליה in this case (it leads to) a lenient ruling, and he does not maintain a lenient ruling (in this case) *Kar* 10a(9); לאקולי ביה קולא אחרינא to make another lenient ruling concerning it *Šab* 86a(2); *Er* 10a(31); pl. תרי קולי two lenient rulings *Ket* 52b(9); *BM* 53a(10); b. ≠ חומרא: sg. והאי קולא הוא חומרא הוא is this a lenient ruling? It is a strict ruling *Giṭ* 3a(1); וכל היכא דאיכא קולא וחומרא לחומרא פרכינן לקולא לא פרכינן wherever there is a lenient ruling and a stringent ruling, we raise an objection concerning the stringent ruling. We do not raise an objection concerning the lenient ruling *AZ* 46b(20); *Ḥul* 116a(1); חומרא דאתי לידי קולא הוא it is a stringent ruling which leads to a lenient one *Nid* 24b(16); pl. כקולי דמר וכקולי דמר like the lenient rulings of this one and the lenient rulings of that one *ib.* 7a(5) [≠ כחומרי דמר וכחומרי דמר]; בקוליהון ובחומריהון *Ḥul* 43b(46); *Šab* 40a(28); *Pes* 101a(28); c. sg. in adv. phrase לקולא in a lenient fashion: 1) alone: ספיקא דרבנן הוא ולקולא it is a doubtful case of the scholars, and (it is decided) in a lenient fashion *Beṣ* 4a(13); *Yev* 69a(51); *Ḥul* 134a(25); *Ara* 30b(3); 2) ≠ לחומרא: לחומרא פליג או לקולא פליג does he differ in a stricter or in a more lenient fashion? *BQ* 118b(41); *Šab* 71a(34); *Er* 46a(13); *Beṣ* 4b(3); *BB* 27a(5); *Ḥul* 98b(23)

Voc: קוֹלָא HPP 5:20; Y: קוּלָא *Giṭ* 3a(18; BAYTN 160).

2#קוֹלָא n.m. **snare** (TA קוֹלָא TJ Am 3:5, Ma קולא MD 406) sg. *OHT Ḥag* 31:3

Geon. expl.: ודומה כי הוא מלשון קולא שהוא פח ... וקולא זה שאנו אומ' בלשון ארמי הוא קולר האמור ומדומה בלשון יוני OHT Ḥag ib. 2, i.e. κολλαριόν. In spite of the proposed Geon. etym. [accepted also by Eps, St1 77], the dialectal occurrences of this Gr word do not support it.

קולבאי (uncertain) קולבאי רעיא *BM* 84b(35) // *San* 103a(39)

Lit: Margulies, Vayyikra Rabbah 76:1, note; D. Boyarin, Lešonenu 38 [1974] 308+.

קולחא ↓ קלחא n.

קוליא ↓ √קלי vb.

קוּלְמוֹסָא n.m. **scribe's reed** (< κάλαμος, Lat *calamus* Lehnw 506; MH קוֹלְמוֹס Yeivin, BV 985) sg. קולמוסא בדיק ליה the reed checks it [i.e. the parchment as the scribe writes] *Men* 35a(18); קן קולמוסא the ... of the reed *Giṭ* 6a(1; Ed, Rashi)

Y: קוּלְמוּסָא *Giṭ* ib.(BAYTN 271).

קוּלְסָא n.m. **stalk** (< καυλός, Lat *caulis* Lehnw 507) sg. *GC* 139:4 [expl. MH קוֹלְסֵי (אכרוב) MUqṣ 1:4]; דקולסא גברא לא בעיא טלפחי לקידרה (a woman) whose husband is a 'stalk' [i.e. of low quality] does not need lentils for (her) pot [i.e. she is satisfied with him] *Yev* 118b(40) // *Ket* 75a(21); pl. קולסי(ה) דליפתא turnip stalks *Ḥul* 112a(2) [Var: קולסי דסילקא stalks of mangel-wurzel SMel 71:925]

Geon. expl.: פתרון קולסא בדי תרדין ובדי כרוב שמהן עלין יוצאין ונקרא בלשון הזה קולסי כרוב וקולסי תרדין אפילו היה בעלה שלאשה קלסא היה ממתק את קדירתה ולא היתה צריכה למתק אותם בעדשים OHT Yev 233:26; Lit: Löw, Lehnw ib.; Y: קוּלְסָא *Yev* 118b(40; BAYTN 156).

קוּלְפָא, גּוּלְפָא n.m. **thick stick, club, blow** (NP *kūpāl/gūpāl* PED 1058, 1101; Ma קולפא MD 406, גולפא club ib. 83, Sy ܩܘܠܦܐ LS 328; cf. Akk *kalappu* ax CAD K 66) **1. club:** sg. *Šab* 63a(11; **M**) [expl. MH אלה Mib. 6:4; Var: קופל **OVAr** (AC 1:86)]; מחייה בקולפא דפרזלא וקטליה he hit him with an iron club and killed him *Ber* 58a(47) [cf. Ma קולפא דֿפרזלא Jb 148:2]; שקל קולפא מחייה אריש' he took a club (and) hit him on

the head *Soṭ* 13a(30; V²); יהבו ליה קולפא אפתחא דרומאי ודון דינ' give him a club at the entrance of the lictors and let him make judgment *Ber* 58a(44); **2.** perh. **thick stick:** sg. נפקו(ה)א' אבתרה מחתה בקולפא דשיראי עד דאפקתה מכולה מחוזא she went out after her, hit her with a club of the silk weavers (?) until she had chased her out of all GN *Ket* 65a(34); **3. blow:** a. general: pl. טבין קולפי דאימא מנשיקותא דאתת אבא the blows of my mother are better than the kisses of my stepmother *Tan* 20a(38; Mal 79:20[Var]) // *San* טבו(א)(י) קולפי דאימא מן (נ)שוקיתא ד(אתת) אבא 106a(12); b. in a fig. sense: קולפי טאבי בלעי מאבימי עלה I received 'good blows' from PN [i.e. he censured me] for it *Ara* 22a(13) [Var: קלפי טאבי HP 120:16] // *Men* 7a(19) [↓ √בלע pe., mng. 4b]

Expl. Ar: שבט שמכין בו בני אדם וראשו עב ובלשון ישמעאל היא אלמקרע AC 7:110, i.e. المِقْرَعَة; Lit: D. Boyarin, Tarbiz 50[1981] 187+; Ros, TI 50+; 116+ who derives this word < MP *kulāf* cap CPD 52, which indicated the investiture of power in the Sasanian Empire; Shaked apud Boyarin ib. [mng. 3]; Y: קוּלְפָּא *Ber* 58a(44; BAYTN 156).

קוּלְשָׁא n.m. **thin part** (↓ √קלש) sg. בקולשיה in its [i.e. the spleen's] thin part *Ḥul* 55b(5) [≠ ↓ סומכא mng. 2]

Y: קוּלְשֵׁיהּ *Ḥul* ib.(BAYTN 156).

קוּלְתָא, abs. **קוּלָא** n.f. **pitcher** (< Akk *qulliu*, pl. *qulliātu* a bowl CAD Q 297; Sy ܩܘܠܬܐ LS 666) sg.abs. קולא *TRN* 592:8; det. קולתיה תלא he hung his pitcher *BM* 84b(35) // *San* 103a(40) [after corr.; was קירתיה; prov.]

Lit: Eps, OHT Šab 53, n.ת'; Y: קוּלְתֵיהּ *San* ib.(BAYTN 200).

קום, קו vb. **to stand up, stand, wake up, remain, refer to, confirm, establish, place** (↓ קיים, קיומתא, קיומא, קומתא, קא, אוקמתא, אוקומי, קיים, 1#קימא; Sy ܩܳܡ LS 652, Ma קום MD 407) **Pe.** (a/u), pf. 1sg. קמית *Šab* 156b(28); 2m. קמת *Ḥag* 15a(23; Ed); 3m. קם *Ḥul* 95b(30); f. קמת *Ned* 50a(25); 1pl. קמנן *Giṭ* 57b(13); קמנא *TGHark* 159:22; 3m. קמו *BB* 114b(1); imp. 1sg. איקום *Er* 28b(6); 3m. ניקום *Hor* 12a(39); ליקום *BM* 15b(50); f. תיקום *BB* 43b(17); 1pl. ניקום *Šab* 11b(3); 2m. תקומון *Bo* 59:14; תקומו *Ḥul* 86b(8; M); imper. 2sg.m. קום *Er* 15a(41); inf. מיקם *Mak* 11a(44); part. 1sg. קאימנא *Beṣ* 28b(5); 2m. קיימת *RH* 25a(27); 3m. קאים *Qid* 33a(43); קיים *Anan* 19:11; f. קימא *Yev* 31a(15); 1pl. קיימינן *BQ* 10b(12); 2m. קיימיתו *BB* 172a(9); 3m. קיימי *Švu* 42a(1); f. קיימן *Giṭ* 39a(27); pass.part. sg.m. קים *BM* 51a(29); forms w/o *mem*: Pf., 3sg.m. קא *HP* 20:18; *Ber* 56a(44; MGG 705:5); imp. 1sg. איקו *BM* 15a(32); *Ḥul* 95b(30); 3m. ניקו *Ḥul* 52a(13); f. תיקו *Tem* 3a(5); *BM* 67b(14; HG2 404:47); 1pl. ניקו *Suk* 6b(7); imper. 2sg.m. קו *Pes* 94b(32) [cf. ModSy *qū* NsChr 118]; *MQ* 25a(47); inf. מיקא קאים *Anan* 22:26; part. 1sg. קאיינא *Suk* 44b(19); *San* 91a(25); קָאֵינָא *Ket* 69a(33; HGP 43a:29); m. קאי *BQ* 20a(16); קאיי *MQ* 25a(13); קיי *Yev* 66b(37); *Bo* 142:12; pass.part. קי לי(ה) *BB* 106b(4; HP 96:19);- **I.** General: **1. to stand up, rise:** a. alone: ההוא טייעא דקם ויתיב דקם ויתיב a certain Arab who continuously stood up and sat down *Šab* 82a(27); הוה יתבינן פורתא וקיימינן we would have remained seated a bit and (then) risen *BQ* 10b(12); וכד פתח ליה לסיפרא קימין כוליה עלמא when he opens the Torah scroll everyone stands up *Anan* 19:13; קו מדוכתיך arise from your place *MQ* 25a(47); *Ket* 112b(1); b. w. מקמי: הא הוא רבאי קאימנא מקמיה were he, in fact, my teacher, I would have risen in his presence *Qid* 33b(27); כי חלפי רבנן איקום מקמיהו when the scholars pass by I shall stand up in their presence *Ber* 28a(49); *Giṭ* 31b(32); *Qid* 33a(42); *ib.* b(18); *Mak* 22b(8); **2. to stand [w. על, עילוי upon, alongside, at]:** a. people: ומיקם קיים he indeed stands *Anan* 19:11; קאי ברי אאיגרא my son is standing on the roof *AZ* 26a(52); כפי אסיתא וקום עילוה overturn the mortar (and) stand upon it *MQ* 22b(48); *Qid* 31b(14); חזא אמבוהא דהוה קאיי אכופסא דתמרי he saw a crowd that was standing alongside the residue of dates *Tan* 24b(17); כי הוית ריש מתיבת' קאי עילוך או(י)מורא when you are the head of the academic session an *Amora* will stand alongside you *Ber* 56a(39); *San* 7b(21); אתא אליהו וקאי אפיתחא דמערתא Elijah came and was standing at the entrance of the cave *Šab* 33b(34); *Tan* 24b(24); *Ḥul* 95b(13); b. objects: אע"ג דקם תליסר שנין even though (the wall) had stood for thirteen years *Tan* 20b(26); *BB* 7a(27); ומ"ט שקר אחדא כרעא קאי why does (the word) שֶׁקֶר stand on one

leg? *Šab* 104a(36) [w. ref. to the bottom of its letters]; **3. to stand still, stop** [< BH עמד pe. HAL 796, mng. 3a]: אזל שית וקם שית (the sun) moved for six (hours) and stood still for six (hours) *AZ* 25a(11); הוה קאי ר' אלעזר בדוכתיה עד דאיכסי ר' יוחנן מ(ע)יניה PN used to stand still in his place until PN_2 was out of his sight *Yom* 53a(47); קום אדוכתיך stand still in your place *BQ* 33a(18); *Soṭ* 4a(27); כיון דקם קם when it stopped (shaking) it remained so *San* 7a(20); *BM* 38a(57); **4. to wake up:** ולא איכא דאוקומיה עד דקאי מנפשיה no one should awaken him until he wakes up by himself *Giṭ* 70a(20); *Ber* 3b(27); *Tan* 23a(47); שני מיגנא ממיקם going to sleep is different from waking up *Yom* 22a(27); כד גוי(נ)ג(י)את וכד קימת when you go to sleep and when you wake up *Anan* 24:19 [expl. BH וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ Dt 6:7]; **5. to remain:** a. general: תיקו let (the matter) remain (unresolved) *Yev* 102a(53); *BQ* 19a(32); *Zev* 19a(36) [and *passim*]; ליקום גביך let (the pledge) remain with you *AZ* 63a(26); תיקום ארעא היכא דקימא let the field remain where it is [i.e. with its present owner] *BB* 43b(17) // *ib.* 32b(18); קם דינא the judgment remained (in force) *Yev* 37b(39); *BB* 106b(23); חזייה לסיהרא דקאים בצפרא דעשרין ותשעה he saw the (old) moon which remained [i.e. was still visible] on the morning of the twenty-ninth *RH* 25a(25); *ib.* 27; b. in phrase -כד + √קום pe. + √קום pe. to remain as is: מכלל דקמא כדקאי קאי this implies that the first one remains as it is *Yom* 64b(5); *Šab* 15b(21); הא צרה כדקיימא קיימא the rival wife, in fact, remains as she is [i.e. with the same prohibition] *Yev* 10b(22); *BQ* 98a(26); *BM* 96b(8); *Ara* 33a(37); *HP* 191:12 [↓ תיובתא mng. 2a]; **6.** fig. **to deal with s.t., be situated, located** [w. -ב, על]: מכלל דלאו הכא קאים היכא קאים התם קאים this infers that he is not dealing with this case [i.e. he does not refer to our Mishna]. What is he dealing with? He is dealing with that case ... *Er* 27a(4); *ib.* 51b(12); כי קאי ר' בהאי מסכתא לא תשייליה במסכתא אחריתי when PN is dealing with this tractate, do not ask him (a question) in another tractate *Šab* 3b(2); דעל קרבנות דלא קביעי קאי (Scripture) deals with sacrifices which do not have a fixed time *Anan* 62:10; *ib.* 5:21; 49:14; 50:8; תנא היכא קאי ... תנא אקר' קאי where is the *Tanna* located (that he began MBer 1:1 as he did)? He is located at the biblical verse [v. Dt 6:7] *Ber* 2a(15); ארישא קאי he is located at the first part of the Mishna *BB* 27b(28); *Pes* 29a(20); *Yev* 95b(19); **7. to be alive, in a state, exist:** a. people: אחוה דחד דקאים the brother of the one who was alive *BB* 57a(2); *Yev* 31a(15); אי קיימת דידך אנא if you are alive I am yours [i.e. your wife] *BM* 66a(13); מיתה הא קימא הא (if) this one dies, that one is (still) alive *Yom* 13b(14); שוליא דנפחי למקטליה קאי is a smiths' apprentice to be killed? [lit. in a state to kill him] *BQ* 32b(45); הני טבחי דהוצל קיימי בשמתא דרב חסדא הא עשרין ותרתין שנין the butchers of GN have been under PN's ban for lo these twenty-two years *Ḥul* 132b(25); אנא קאימנ' I am ready [lit. exist] *Ket* 2a(32); במקום דקאים בעל וקא מערער in an instance where the husband is present and protests *TGHark* 130:6; אכתי בפחזותיכו קימיתו are you still in your state of impetuosity? *Šab* 88a(55); b. animals, objects: כיון דלית ליה שדרא לא קאיי since (an unclean fish) does not have a spine it cannot exist (there) *Suk* 18a(42); חצר דקימא לאגרא a courtyard which is available for renting *BM* 101b(34); חמרא כיון דלזבוני קאי כזוזי דמי since wine is for sale it is considered like money *ib.* 66b(44); שטרא לגוביאנא קאי a writ exists for collection *ib.* 103a(10); *Ḥul* 72b(28); בית שיני כמה קם how long did the Second Temple exist? *Ara* 12b(3); **8. to occur, take place:** אימתי קאיי when does it [i.e. the announcement that Sarah will have a son] take place? *RH* 11a(47); *Zev* 100b(21); **9. to turn into, become:** פשר קם גמלא דאוסקניתא the spell was broken (and the donkey) turned into a plank bridge of '.-wood *San* 67b(33); **10. to recover from an illness:** וכי קא קימא הוה הדרא בה whenever she recovered from an illness she would retract [i.e. from giving the gift] *BB* 151b(1); **11. to curdle (of milk)** [denom. < ↓ 1#קימא; calque > MH² עמד J 1086, mng. 2]: ניקום let it curdle *AZ* 35b(36); איכא נסיובי דלא קאים there is whey which does not curdle *ib.* 38; **12. to be covered by a growth (over a part of the body)** [cf. Sy: ܩܳܡ ܡܚ̈ܘܬܐ ܦܓܪܗ he is covered by scars all over

PSm 3684, s.v. ܩܝܡܐ]: וקאי בישריה פשיטי פשיטי his flesh was covered with all kinds of blisters *Giṭ* 67b(34); חזנהו דקיימי צימחי צימחי he saw that (the lungs) were covered with all kinds of pustules *Ḥul* 48a(47); *ib.* 48b(2); 4; ריאה דקימא גילדי גילדי a lung which is covered with various kinds of scabs *Ḥul* 46b(31; HP 199:5); **13.** as an aux. vb. implying emphasis [JPA קום pe. DJPA 480, mng. A.6; cf. BH קום pe., mng. 2, HAL 1015]: a. pf. [cf. JNA 2# קם *qam* + pf. HDJNA s.v.]: קמית אנא שקלתיה לדסתאנא דיהבת לי I took the portion of the food which you gave to me *Šab* 156b(28; **V**); קם גלה לבי רומאי he went into exile to GN *Ber* 56a(53); כי קם איחמם when (the garment) was heated up (by the fever) *Šab* 110b(44); קם רבא שחטיה לר׳ זירא PN cut PN_2's throat *Meg* 7b(21); *BQ* 117a(33); *BB* 3b(40); קמת טענתיה על כתפה she carried him on her shoulder *San* 110a(1); b. imp.: ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה should we take it upon ourselves to make a secondary decree? *Šab* 11b(3); ואשנוייא ניקום ונסמוך should we rely on a solution (of s.o.'s opinion as the basis of a legal decision)? *BB* 135a(8); *Yev* 91b(37); *MQ* 25a(24); *Giṭ* 54a(33); *AZ* 8b(55); איקום אנא פל׳ בר פל׳ וירתאי בתראי ונפצי ונברי I, NN b. NN_2, and my heirs after me will undertake to clear, quit ... (the claims) *SŠHai* 6a(18); *ib.* 5b(5); c. imper.: קו אימ׳ מילתא כל קבל ינוקא say then something concerning the (deceased) child *Ket* 8b(16); *MQ* 25b(22); קום תיב sit down *San* 20a(45) [cf. BH קוּם־נָא שְׁבָה Gen 27:19]; *ib.* 96b(46); קום משי ידך wash your hands *Ber* 43a(37); *Pes* 69b(6); *BQ* 70b(34); קומו אהדרו return (the interest) *BM* 62a(30); d. part. [↓ קא]: נפקו אשכחוה דקאיי קא רפיק they went out (to the field and) found him plowing *Tan* 23a(55); הוה קימה אמתיה קא כנשא ביתא his maidservant was in the process of sweeping out the house *BM* 85a(17); **14.** w. ־ו + part. fol. the main vb. **to continue to be, remain** [cf. MH² מושבע ועומד מהר סיני he remains committed to the oath from Mt. Sinai Yom 73b(35)]: הא חלים וקאי (the skin), in fact, remains attached *Ḥul* 123b(40); ר׳ חנינא מיעטיף וקאי אפניא דמעלי שבתא PN used to continue to wrap himself (in a garment) towards evening on Friday *Šab* 119a(6); וכל מאי דהוה תלי וקאים everything which remained undecided *IŠGF* 70:1; הא שריא וקיימא she, in fact, remains permitted *Giṭ* 83b(25); *Er* 88b(27); *Tem* 22a(19); הא מיפקרי וקיימי they, in fact, remain in an ownerless state *Giṭ* 47a(41); *Beṣ* 3a(13); *Yev* 121a(25); **II.** w. prep. modifiers: **1.** w. ־ב, ־ל **to be located, present, situated:** a. people: כי קיימיתו בשילו when you will be in GN *BB* 172a(9); *ib.* 12b(9); ברשותיה דמריה קימא it is in the possession of its owner *BM* 6b(20); רב יצחק בר יוסף אשכחיה לר׳ אבהו דקאיי באכלוסא דאינשי PN found PN_2 situated among a multitude of people *Pes* 72a(10) // *Ket* 50a(41); ר׳ יהושע בן חנניה הוה קאי בי קיסר PN was in the palace *Ḥag* 5b(12); הספידא דקאים ביה רב חסדא a eulogy at which PN is present *Meg* 28b(33); הוה קיימא בחצר she was in the courtyard *Giṭ* 77b(41); מדקאיי בניסן וקרי לה שנה שנית since (Scripture) refers to *Nisan* and calls it the second year *RH* 3a(17); b. animals, objects: ארעא פל׳ דקימא במתא פל׳ such-and-such a field which is situated in such-and-such a town *SŠHai* 7a(16); אנטיפטרס בגליל קיימא GN is located in Galilee *Giṭ* 76a(44); עכו לציפונא דארץ ישר׳ קיימ׳ GN is in the (extreme) north of Eretz Israel *ib.* 7b(5); ביני ביני הוה קימא it was located in between *RH* 23b(5); **2.** w. ־ב **to maintain, stand by:** ניחא ליה דליקום בהימנותיה he wants to maintain his trustworthiness *BM* 15b(50); ליקו במילתיה let him maintain his (original) statement *Men* 82b(6); *BM* 34b(6); **3.** w. ־ב **to rule:** קאי מאדים בזווי Mars rules at even (hours) *Šab* 129b(14; Ar [AC 3:276]); **4.** w. ־ב **to ascertain, determine:** קמו רבנן ביה בגיטא דגיטא מעליא הוא אבל גבי מפולת מי קמו ביה רבנן the scholars determined concerning the *geṭ* that it was a valid *geṭ*. But in the case of a collapse could the scholars determine it [i.e. who died first]? *Yev* 31a(17); *ib.* 25a(7); קמו רבנן במלתא the scholars ascertained the matter *BM* 19a(33); **5.** w. ־ב **to be in possession:** התם מוכר קאי בנכסיה הכא לוקח קאי בנכסיה in that case the seller is in possession of his property. In this case the buyer is in possession of his property *BB* 30a(9); *ib.* 14 [v. Pa., mng. 3]; **6.** w. ־ב **to be composed of:** אמגוזא דקאים תרין אטפי ביה the nut which is composed of two curved parts [i.e. the

shells] *Anan* 87:11; אסא מיצרא דקאיים שבעה אטירפי בקינא the Egyptian myrtle which is composed of seven leaves in a cluster *HP* 33:3; **7.** w. ־ב **to have a value, cost** [cf. MH² עמד על Ara 30a(44)]: לסוף אי{י}קר וקם בשית מאה finally it rose in price and had a value of six hundred (*zuzim*) *Ket* 98a(18); דיקר בשרא וקם בדמי רדיא the price of meat went up, and (an ox for meat) had the value of (an ox for) plowing *BQ* 46a(25) // *BB* 92a(11); *BM* 77a(28); *Ara* 19a(2); נהירנא כד הוה קאים ארבע סאין בסלע I remember when four *seahs* (of grain) cost a *sela* *BB* 91b(13); *Soṭ* 48a(47); *Qid* 12a(30); **8.** w. ־בהדי **to stand by s.o.:** קום בהדאי stand by me *BQ* 117b(6); *Ḥag* 4b(30); **9.** w. ־כוות **to agree w. s.o.:** לאו מי איכא רבן שמעון בן גמליאל דקאי כוות is there not PN who agrees with me? *Er* 4a(8); כולהו אמורי קימי כותיה בסוכה all of the *Amoraim* agree with him concerning *sukka* *Suk* 45b(53); *Tan* 28b(5); *Qid* 58b(3); *AZ* 7b(28); סהדותא כותיהו קימא (their) testimony agrees with them *BQ* 74a(19); **10.** w. ־ל **to reach a height:** פושת{כ}⟨ב⟩נא דפומבדית׳ קאי ליה לאדא דיילא עד חרציה the (height of the) soldier of GN reached PN's loins *Nid* 25a(2); **11.** w. ־ל + ־ב **a. to be liable for s.t.:** קם ליה בדרבה מיניה he was liable for (the punishment) that was greater than it [i.e. the lesser one] *Giṭ* 52b(42); *ib.* 53a(10); *BQ* 22b(11); *ib.* 71a(23); *Ḥul* 81b(15; **H²**); משעת עשייה הוא דקם ליה בחטא it is from the time that it was made that he was liable for the sin *AZ* 52a(16); **b. to receive s.t.:** וקם ליה לכל חד מיננא במא[טו] מנאתיה מן הדא דרתא each one of us received his portion from this property *SŠHai* 11a(14); **12.** w. לאפי **to resist:** כי אזילנא קאי לאפאי ואי קאי לאפאי קטילנא ליה when I go (to rob him) he will resist me. And if he resists me, I shall kill him *Yom* 85b(18) // *San* 72a(18); אי לא שמיענא להו וקאיימנא לאפיהו if I do not obey them and resist them *San* 7a(12); **13.** w. מן **to depart, bid farewell:** כי הוו קיימי רבנן ממתיבתיה when the students used to depart from his [i.e. Rav Huna's] academic session *Ket* 106a(22); **14.** w. על **to wait on s.o.:** הוו יתבי בסעודתא וקאיי עליהו רב המנונא סבא they were sitting at a meal and PN was waiting on them *Pes* 105a(5); **15.** w. ־על/א **to understand:** ולא אמצי למיקם אליביה he could not understand his argumentation *Er* 13a(36; **M**) // *Soṭ* 20a(50); לא מצי קאי אטעמיהו he is unable to understand their reasons *Bek* 58a(35); **16.** w. על **to deal w. s.t. in detail:** וקמנא על כל מאי דאית לן ומאי דהוה עלאן לתגארי we have dealt in detail with what we are owed and with what we owed to the merchants *SŠSad* 209:8; ועיינא בהון וקמנא על כל מה דכתיב בהון we have investigated them and have dealt in detail with everything that is written in them *IŠGF* 4:13; **17.** w. על **to resist, oppose** [Sy ܩܡ ܥܠ LS ib., mng. 6]: השתא קאיינא עלך ובעיטנא בך now I shall resist you and kick you *San* 91a(25); **18.** w. קמי **to be in a subservient position before s.o., attend** [cf. Akk *izuzzu maḫar* to stand before (of a servant) AHw 409, mng. I.2, Sy ܩܐܡ ܩܕܡܘܗܝ ܗܘܵܘ ܐܝܟ PSm 3525]: a. in a situation dealing w. serving food: ההוא שמעא דהוה קאים קמי׳ דר׳ חנינ׳ a certain servant who was attending PN *Ḥul* 50a(8); *Pes* 106b(4); *Suk* 44b(20); *Ket* 61a(46); b. in a learning situation: זמנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דר׳ יוחנן I 'stood' many times before PN *Meg* 23b(5) [concerning the reading of *hafṭara*]; *MQ* 18a(20) [in the בי מדרשא]; *Ber* 11b(25); *BB* 41b(19) [**F²**: יתיבנא]; c. as a disciple-attendant: אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף אמ׳ ליה הב לי כומתאי PN was attending PN_2. He said to him: "Give me my hat" *Šab* 147a(8); *Zev* 94b(5); **III.** in *qṭīl lĕ-* syntagm: **1. to be certain** [w. ־ב, ־בגוו concerning]: הני מילי היכא דלא קי לי⟨ה⟩ בגוה מר קי לי⟨ה⟩ בגוה this refers to where he is not certain concerning it [i.e. the field's contents]. You are certain concerning it *BB* 106b(4; HP 96:19) [Var: קִילֵּיהּ HGP 4a:30]; *Šab* 136a(48); *Qid* 66a(6; **M**); *BM* 23b(54); *ib.* 51a(29) [↓ זבינתא]; 52b(18); *AZ* 76b(18) [↓ בגו]; קים להו לרבנן דינוקא מקרבא דעתיה לגבי זוזי the scholars are certain that a child is fond of money *BB* 156a(2); רופא קים ליה טפי a doctor is more certain (than the patient) *Yom* 83a(5); *San* 25b(3); *AZ* 72a(29); והיכא דלא קים לן בהון יאדעין למיקרא או לא יאדעין למיקרא if we are uncertain concerning them (whether) they know how to read or not *TGHark* 109:12; **2. to establish:** sg.m. וקים להו לרבנן דעשרה עבדי מיתה the scholars established that (a pit) of ten

(handbreadths depth) can cause a fatality *BQ* 3a(45); *Šab* 85a(1); f. והשתא דקימא לן דכולי עלמא אור אורתא now that we have established according to everyone that אור [MPes 1:1] is night *Pes* 4a(14); והא קימא לן דמכי ערבא שמשא ועד צאת הכוכבים לא האוי ליליא have we not, in fact, established that from the time that the sun sets until the stars come out it is not night? *Meg* 20b(5); וקימא לן דבנתקל פושע פליגי we have established that they differ as to whether one who stumbles is negligent *BM* 82b(20); דהכי נמי קימא לן we have also established it so *Anan* 74:7; *Suk* 46a(31; M[2]); *Ket* 17b(33; V[5]); *BQ* 12b(1); *BB* 170a(45); *AZ* 69b(35); *Bek* 48a(27; V[8]); **3. to make an agreement [w. ־ב w. s.o.]:** כי אמרי לכו דלא קים לי בכו השתא קים לי בכו I only said (that) to you when I had not made an agreement with you. Now I have made an agreement with you *BM* 77a(30); *ib.* 45; **4. w. ־ב to rely upon s.o.:** אבא מר ברי דקים לי ביה PN, my son, upon whom I rely *Ket* 85a(40); **IV.** in idiomatic usages: **1. w. ־בדוכת to return to the original position or place:** אזל כל חד וחד וקם בדוכתיה each (tree) went and returned to its original position *Ber* 56b(3); *Suk* 53b(8); *Ara* 10a(2); **2. w. ־בדיד־/בדיל־, ־ב to be in s.o.'s power, to be up to s.o.:** בדילך הוה קיימא it is up to you *Ber* 56a(50); אבא ואביך בדידה קיימא is it (only) up to her (to have sexual intercourse) with his [lit. my] father or her [lit. your] father? *Giṭ* 84a(52); ומאן דקימא ביה לאוכחיה ולא אוכח one who has the ability to admonish him and did not do so *HG3* 10:60(HGP 49a:24); **3. w. בדינא to go to court:** לא צריך למיקם בדינא עלה he does not have to go to court over it *BM* 116a(19); **4. w. ־בסיפוק to support:** והוא דאיפשר ליה למיקם בסיפוקיהי this is where he can support them [i.e. the two wives] *Yev* 65a(23); **5. w. ־בשיטת ־ד/בשיטתיה to adopt s.o.'s opinion or principle:** ↓ שיטתא mng. 2; **6. w. ־בתר אודני to come to power:** ↓ מלכותא mng. 1; **7. w. ־על/ב מילתא to prove the matter:** ליכא למיקם עליה דמילתא it is impossible to prove the matter *AZ* 35b(38); *BB* 35a(2); **8. w. שעתא to have a propitious moment/time** [↓ שעתא mng. 3]: דרבה ורב יוסף קיימ' להו שעתא it is a propitious time for (both) PN and PN$_2$ *Ber* 64a(5); חד מניהו קיימא ליה שעתא it is a propitious time for one of them (and he will not be harmed) *Tan* 21a(10) // *Ket* 69b(36); *Pes* 111b(32); *BB* 12b(13); **9.** in phrase **קם ל־גראן to increase in price:** ↓ גראן

Pa. 1. to fulfill [w. ־ב]: a. general: ביאה דלא איפש' לקיומיה על ידי שליח sexual intercourse (for marriage), which it is impossible to fulfill by means of an agent *Ket* 74a(26); קיימי כל דאמור רבנן I have fulfilled everything that the scholars said *Ara* 16a(14); ליכא מילתא דכתבת באוריתא דלא קיימתה there is nothing which you wrote in the Torah that I did not fulfill *Ḥag* 4b(31); *Ket* 77b(37); קימוה ביקרא לאוריתא fulfill the Torah with honor *Anan* 12:21; *AnanSch* 26:21; *BQ* 30a(33); pass.part. לווטת' דמשה רבי' לא קמקיימ' ... לווטת' דיהושע תלמידי' מקיימ' the curse of Moses, his teacher, is not fulfilled. Will the curse of Joshua, his disciple, be fulfilled? *San* 113a(42; M); b. w. ־בנפש in oneself (of a biblical verse): דקיימי בנפשאי והחכמה תחיה בעליה because I fulfilled in myself (the words of) Eccl 7:12 *Yev* 62b(23; O[2]); *Tan* 21a(3); *ib.* 17; *BB* 88a(23); c. w. תנאה stipulation: ↓ תנאה usage b.5; **2. to confirm:** אקיימיניה I shall confirm it *Giṭ* 36b(32); נדרה איהי וקיים לה איהו she made a vow and he confirmed it [lit. her] *Ket* 52a(17); אנא לא שמיע לי הא דרבה בר רב הונא וקיימתיה מסברא I did not hear this (tradition) of PN, and I confirmed it by a logical deduction *Šab* 34a(27); **3. to authenticate a document by confirming its signatures:** אזול לקיומינהו they went to authenticate them *BM* 20b(23); *ib.* 72b(16); קיים שטריך וקום בנכסיך authenticate your deed and take possession of your property *BB* 30a(14); קיומיה *TGHark* 276:15; **4. to establish, set up:** לקיומי זמנין ולבטולי זמנין to establish subpoenas and to annul subpoenas *SŠHai* 9a(13); **5.** pass.part. **to exist:** כד הוה מקיים בית המקדש when the Temple was in existence [lit. was established] *HP* 36:17; **6. to preserve:** ריבוננא קימיה רחמנא may the Merciful One preserve our master [i.e. the Gaon] *TGHark* 156:27; **7. to place an oath [w. על upon]:** מומינא ומשבענא ומקימנא וגזרנא ומקימנא עליכון I adjure, make swear, place an oath, decree, and impose an oath upon you *Bo* 31:10

Af., forms w/o *mem*: pf. 2sg.m. אוקיתיה *Pes* 62a(31); *MQ* 25a(44); 3m. אוקי *Er* 104a(27); 1pl. אוקינ(ו)ה *Yom* 33b(33; E[1]); imper. 2sg.m. אוקי *BQ* 25a(15); part. 1sg. מוקינא *Pes* 90a(3); 3m. מוקי *Nid* 33a(49);- **I. alone: 1. to make s.o. stand up, assist to stand up:** בטש ביה ואוקמיה לעם הארץ he kicked him and made the *'am ha'areṣ* stand up *Švu* 30b(28); יהב ליה ידא ואוקמיה he gave him his hand and helped him stand up *Ber* 5b(21); *Šab* 110b(15); *BB* 58a(32); **2. to place, put, leave:** a. general: 1) people: ואוקמוהא אאיגרא דשורא they placed her on the ledge [rampart?; lit. roof] of the (city) wall *San* 109b(40); אוקמיה לדוד בין שמיא לארעא he placed David between the sky and the earth *ib.* 95a(48); *Ket* 23a(42); 2) animals, objects: אוקמינהו קמי קיסר he placed it [i.e. the water] before the emperor *Bek* 9a(2; M); ואוקומי שרי is it permitted to put (cattle there)? *Er* 79a(25); *BM* 42b(15); והוא גוברא אוקים ליה ע"ז I set up idolatry for it *San* 113a(39); *RH* 24b(37; M) // *AZ* 43b(27); *MQ* 10b(2); *BB* 21b(13); b. w. ־אחזק in a presumed status [cf. MH[2] העמיד על חזקתו J 1086]: התם אוקי גוברא אחזקיה הכא אוקי תרומ' אחזקיה in that case leave the man in his presumed status [i.e. of being defiled]. In this case leave the *teruma* in its presumed status [i.e. of being holy] *Mak* 4a(27); *Ḥul* 53a(42); *Nid* 2b(1); c. w. var. preps.: 1) ־ב in s.o.'s possession: אוקי ממונא בחזקת מריה leave the money in its owner's possession *Ket* 12b(28) [+ //'s; ↓ חזקתא]; לא שבקו לי דאוקמה בידך they did not let me leave it in your possession *San* 28b(37); אוקמוה רבנן ברשותיה the scholars left it in his possession *Giṭ* 55b(24); אוקמיה בנכסי he confirmed him in the possession of the property *BB* 151a(27); 2) באפי in front of: שפחה דאוקמה באפי זיקא a maidservant whom he placed before the wind (as a shield) *San* 85b(44); 3) להדי against: אוקי תרי להדי תרי ואוקי איתתא אחזקיה place two (witnesses) against two, and leave the woman in her presumed status *Yev* 31a(37); *BM* 93b(54); 4) ־על next to: אוקי רבא אמורא עליה he placed an *amora* next to him *Er* 104a(27); *Giṭ* 43a(36); *BB* 127a(16); *Zev* 94b(18); *Ḥul* 100a(12); **3. to place s.o. in position:** אוקמן נמי לדידי ואיצלי place me also (in the proper position) so that I can pray *Ber* 30a(11) [w. ref. to R. Šešet, who was blind]; *BB* 25a(45); **4. to awaken, wake s.o. up:** אדמוקימנא ליה לאברהם ומשי ידיה (I am delayed) until I wake up Abraham and wash his hands *BM* 85b(41; V[22]); *Giṭ* 70a(20) [v. Pe., mng. I.4]; **5. to revive from death** [Sy, LS 655, mng. 1d]: תיירויה אוקמיה he awakened him (and) revived him *BQ* 117b(8; Es); **6. to appoint:** דבי נשיאה אוקמו להוא דיאנא בתרקבא דדינארי the officials of the House of the Nasi appointed a judge for a (bribe of) a *t.*-measure of *denars* *San* 7b(20); *Yev* 61a(25); *Qid* 76b(35); *BB* 89a(16); *Meg* 6a(45); *Anan* 115:28; ומי מוקמי מלכא בר מלכא do (the Romans) appoint the son of the king (to be) king? *AZ* 10a(31); *Kar* 5b(31); *BB* 164b(19); *Ber* 27b(46); ואידך דנקא מוקמינן ליה אפוטרופא לינוקא we appoint a guardian for the child for the other one-sixth portion *BM* 39b(24); פל' בר פל' אפיטרופא דאוקימניה מן בית דין ליתומים אילין NN, the guardian, whom we appointed by means of the court for these orphans *SŠHai* 18a(12); יומא דאוקמוה(ו) לר' אלעזר בן עזריה the day they appointed PN (as head of the academy) *IŠGF* 26:1; **7. to explain, interpret:** במאי אוקמתה in what way did you explain it [i.e. the case in the Mishna]? *Meg* 19b(38); *Beṣ* 36a(36); מי אלימא הא ממתניתין דאוקימנה is this (*barraita*) more valid than our Mishna which we have explained ...? *Er* 89b(9); *BQ* 49a(44); השתא דאוקמה ר' אושעיה להיא now that PN has interpreted that (Mishna) ... *Pes* 90a(17); במאי אוקימתא להאי בריתא בדלא אישתהי in what (case) did you interpret that *barraita*? In (a case) where he did not tarry *Šab* 109b(2); ומאי דוחקיה דר' זירא לאוקומה למתניתין כר' אליעז' בן יעקב what compels PN to interpret our (anonymous) Mishna according to PN$_2$? *Er* 88b(12); *BQ* 25b(40) [↓ אתרא mng. e]; אדמוקים לה במועד נוקמה בתם before he explains it [i.e. PN's statement] in regard to *mu'ad*, let him explain it in regard to *tam* *BQ* 39b(52); ומי מצית מוקמת לה בר' יהודה can you explain it [i.e. the Mishna] according to PN? *Meg* 19b(28); אוקמוה אדאוריתא they interpreted it according to Pentateuchal authority *Men* 51b(47); *AZ* 37b(20); ולוקמה בגזלן let him establish it as dealing with a robber *BB* 44a(1);

8. to stir up, incite: פלגא' אוקמינכו the disputer has stirred you up *Qid* 58a(18); **9. to make s.o. stop, finish, stop:** a. alone: בתר דאוקים אמ' להו after he finished he said to them *Hor* 13b(49); b. w. dir. obj.: אקשי ליה אוקמיה he asked him a question (and) made him stop *Yev* 16a(37); אוקימנהו דאימני stop them [i.e. the stars] so that I can count (them) *San* 39a(21); ואוקימנא למלתא יומי נפישי we stopped the matter [i.e. the sale of the field] for many days *SŠHai* 18a(10); **10. to complete one's study:** אוקיתיה לתלמודאי מניה כי הואי בר תמני@סר by the time I was eighteen years old I had completed my study of the *talmud* from him *MQ* 25a(44); אוקמיתו מסכתא פלן ומסכתא פלן have you completed the study of such-and-such a tractate and such-and-such a tractate? *Hor* 10b(24); **11. to impede deterioration (of the body, plants, etc.):** האי כוחלא ... אוקומי מוקים ארווחי לא מרווח (after the age of forty, application of) kohl does indeed impede (deterioration of vision). It does not, however, improve (it) *Šab* 151b(48); *Giṭ* 69a(37) [v. Geon. expl.]; לאוקומי אילנא to impede deterioration of the tree *AZ* 50b(29); תלתא מוקמי three ('knots' of *Rubia tinctorum*) impede deterioration (of a sick person) *Šab* 66b(12); לאוקומי גירסא to preserve one's learning (from being forgotten) *Meg* 6b(12); **12. to cause milk to curdle** [v. Pe., mng. I.11; MH² מעמיד J 1036]: דכיון דאוקומי מוקים חשיב איסוריה since (the rennet) does indeed cause (the milk) to curdle, its prohibition is considered (as if it is in its natural state) *AZ* 35a(8); **II.** w. prep. modifiers: **1. w. -א to reduce in size or quantity** [cf. MH² העמיד על J 1086]: דדילמא שאפי ליה אומנא ומוקים לה ארביעתא lest the bloodletter let (the blood) flow from him and reduce it to a *revi'it* *Šab* 129a(50); **2. w. עם to agree w. s.o.:** ולא מוקמאנא עמיה I do not agree with him *SŠHai* 13a(11; **O**); **III.** in idiomatic usages: **1. w. -ב to insist on one's full rights** [calque < MH² מעמיד על מידותיו Pes 113b(10)]: הואיל ולא מוקים במיליה לא תוקמו בהדיה since he does not insist on his full rights (for his deeds), do not do so with him (for his transgressions) *RH* 17a(52); **2. w. בדינא to bring s.o. to judgment:** דלא לשכחיה אלהא דיהודאי דלוקמיה בדינא so that the God of the Jews should not find him and bring him to judgment *Giṭ* 56b(46); **3. w. במילתא to berate** [lit. to place s.o. w. a word]: במילתא בעלמא הוא דאוקמתה she merely berated her *AZ* 26a(30); *San* 5a(29); **4. w. -אנפש to restrain o.s.** [cf. MH² העמיד על עצמו J 1086]: לא מצאי לאוקומי אנפשאי ואסתכלי ביה I was unable to restrain myself and I looked at it *BM* 85b(37); *Suk* 52a(54; Rashi); עד תלתין יומין מוקים איניש אנפשיה for thirty days a person can restrain himself (from sexual relations) *Yev* 111b(48; Ed); **5. w. סיפוקא to provide s.o.'s needs:** ומאן דמוקים להון סיפוקא לפום צרכיהון one who will provide their needs according to their requirements *SŠHai* 17a(20); **6. w. על to be meticulous or particular about s.t.:** האי מאן דמוקים על זוזא מיקרי נפש רעה one who is meticulous about a *zuz* (coin) is called an 'evil soul' *BM* 52b(35) [but cf. Var: דקהי אזוזי Ar (AC 7:71); ↓ √קהי pe.]; **7. w. קרא to interpret a biblical verse:** a. alone: ר' יוחנן היכי מוקים ליה לקרא how does PN interpret the verse? *Šab* 71b(31); *Naz* 58a(17); *Qid* 42b(45; **O**²); b. w. -נפש: ↓ √דחק pe., mng. 3; **8. w. שמא to perpetuate s.o.'s name:** בדיל לאוקמא לאחוהי מיתנא שמא בישראל in order to perpetuate a name for his brother, the deceased, in the Jewish people *HP* 163:33

Itpa. 1. to be fulfilled: a. biblical verse: אי זרעתה חטי הוה מיקיים בי ותגזר אמר ויקם לך had you had sown it with wheat, (the verse) "you will decree and it will be fulfilled for you" [Job 22:28] would have been fulfilled in me *BM* 106a(9); *ib.* 35a(28); *San* 93a(33); ויתקים עליה קראה דכתיב may the biblical verse which is written ... be fulfilled in him *Bo* 74:5; *Dec* 7:14; b. dream: לא חלמא טבא מתקיים כוליה ולא חלמא בישא מתקיים כוליה neither a good dream nor a bad dream is fulfilled in its entirety *Ber* 55a(48); *IŠGF* 80:6; c. condition: איקיים ליה תנאיה his stipulation was fulfilled *AZ* 37a(21); *Giṭ* 34a(37); **2. to last, endure:** בדידי הוה עובדא ואיתקיימא בי I acted this way and (my learning) endured in me *Er* 54b(30); *ib.* 54a(10); על מה מתקיים עלמא through what does the world endure? *Soṭ* 49a(36); **3. to live, stay alive, survive:** דיהון להון בנין ויחון ויתקימון ויתנטרון מן שידי ומן דיוי may they have children, may they live, stay alive, and be kept safe from the demons and from the *dews* *Bo* 14:3; *ib.* 18:4; 20:2; לא ליקיימו ליה בני may his sons not survive [i.e. may they die young] *Šab* 108a(42); לא איקיים ליה זרעא לרב הונא מחובה no offspring of PN from PN_2 survived *BQ* 80a(41); *Tan* 23a(49); דלא מתקיימא בלא דם the animal does not live without blood *Mei* 12b(6); אילמלי עליא לא מתקיימין אתכליא were it not for the leaves the bunches could not exist *Ḥul* 92a(45); **4. to be authenticated:** אתקיים כתבא דנא קדמנא בבית דינא this document was authenticated by us in court *SŠHai* 14b(15); *TGHark* 109:11; *PDFMP* 604:15

Ittaf., form w/o *mem*: pf., 3sg.f. איתוקא *Geon* 266:23;- **1. to be placed:** איתסר ההוא דיכרא דאיתקם האתם that ram that was placed there was tied *Anan* 75:21; **2. to be established:** יום מקמי דאיתקם תמידא the day before the daily sacrifice was established *Tan* 18a(5); **3. to be explained, interpreted (of a text)** [v. Af., mng. I.7]: a. biblical: מתוקמי קראי the verses are interpreted *BB* 112a(23); *Yom* 2a(31); b. Tannaitic: לא מיתוקמא מתניתין כרבנן our Mishna cannot be explained according to the scholars *Bek* 15a(5); ואיתוקמא בתר הכין בתרתין מילי it was interpreted afterwards in two ways *TGHark* 34:1; איתוקא *Geon* 266:23; **4. to be appointed:** מסכת עדויות דאיתוקמא ביומא דאתוקם ר' אלעזר בן עזריה the Tractate *Eduyot* which was explained [v. mng. 3] on the day that PN was appointed (head of the academy) *IŠGS* 25:21 [Var: דאיתניא IŠGF ib.]

Geon. expl. [Af., mng. I.11]: אל איקאף אלדי אסמאת [أسمات] לאוקומי OHT Giṭ 155:22, i.e. إيقاف impeding (the growth of the boil); Lit: Bacher 188; for the text of the authentification of a document [קיום שטרות], v. SŠHai 45. The expression מאי דקמא seems to mean: what is going on/taking place? [lit. what is it that stood?] *Pes* 3b(42); *Hor* 13b(48); *Ket* 67b(48); *MQ* 17a(29). Ar (AC 7:118), s.v. קמאן–fol. by J 1383; Eps, Gr 67–derives this word from √אמר, but this should be rejected. The correct ms. rdg. in *Soṭ* 2b(45) is: מאי דקמאי קא בדלה what is before me [i.e. my wife] is separated.

1# קוּמָא n.f. **gum arabic** (< κόμμι, Lat *cummi* Lehnw 508; ↓ 2# גומא; Sy ܩܘܡܐ LS 671) sg. *Šab* 104b(18) [expl. MH קומוס Mib. 12:4] // *Meg* 18b(51; **M**²) // *Giṭ* 19a(17); קומא אלכסנדריתא Alexandrian gum Arabic *Šab* 110a(46; Oxf., c.27, 13)

Geon. expl.: כשף [שבת כג ע"א] זהו שרף שמעולה לדיו מכל (ד)(ה)סרפין ושמו צמג ערבי ובארמית קומא TRN 576:5, i.e. صَمْغ عَرَبِيّ [cf. ib. 630:3]; GnK5 169:4; TGDr49 106:8; Lit: Flora 2:389; Y: קוּמָא *Šab* ib.(BAYTN 20).

2# קומא n.m. ***comes*, a high official** (< κόμης, Lat *comes* Lehnw 509; Sy ܩܘܡܝܣ, etc. LS 673) sg. *AZ* 11a(8)

Y: קוּמָא *AZ* ib.(BAYTN 20).

[**3# קומא** ↓ 1# קימא n.]

קומטרא ↓ קמטרא n.

קוּמְנִיתָא n.f. **mold** (< קומליתא*; Ma קומאנא mildew MD 408, Sy ܩܘܡܢܝܬܐ moldiness of bread LS 672) sg. קומניתא דאומא mold of barley flour *Pes* 42a(35)

Geon. expl.: קומניתא הוא עיפוש ובלשון ישמעאלי תו(כ)(כ)רג TGHark 179:10, i.e. تَكَرَّجَ to become moldy of bread; עיפוש הפת GnK5 175:14; פת ניקודים OHP ib. 145:27; Lit: Flora 1:41; Y: קוּמְנִיתָא *Pes* ib.(BAYTN 201).

1# קוּמְצָא n.m. **handful** (↓ √קמץ; TA קוֹמְצֵיה TO Lev 2:2) sg. קומצא דשערי קמחא a handful of barley : flour *Meg* 16a(14) [double rdg.; Var: מלא קומציה קמחא **M**¹]

Y: קוּמְצֵי *Meg* ib.(BAYTN 156).

2# קומצא ↓ קמצא n.

קוּמְקוּמָא n.m. **kettle** (< κουκκούμιον, Lat *cucumis* Lehnw 511, w. dissim. of *-qq-* > *-mq-*; JPA קומקם DJPA 482, MH קוּמְקוּם MKelK 3:7, > Arab قُمْقُم Fr, AF 70) sg. פומא דקומקומא the mouth of the kettle *Šab* 48a(4); כי חם קומקומא in the time it took [lit. when] for the kettle to become hot *BB* 73b(26)

Y: קוּמְקוּמָא *Šab* ib.(BAYTN 271).

קוּמְתָא n.f. **body** (↓ √קום; TA קוֹמָא TJ Is 10:33, Ma 1# קומתא body MD 408, Sy ܩܘܡܬܐ body, height Gignoux, IMS 65, LS 653) sg.cs. קומת פרזלא a body of iron *Bo* 2:1; det. כפא ליה לקומתיה he bent his body over *Giṭ* 68b(1); והיכא דלא נפישו(י) מיא למישדא בהו איתתא כולי קומתה if the water is not deep enough for a woman to immerse her entire body in it *HG3* 358:34; מאתן ארבעין ותמני הדמי קומתיה the two hundred and forty-eight limbs of his body *Bo* 59:14; *ib.* 44:6; 90a:3; 106:11; 120:47; כולה קומתי דנורא דכיא my entire body is of pure fire *ib.* 29:4; אסירא וחיתמא!

ומחתמא כולה קומתיה his entire body is tied, sealed, and secured *ib.* 21:3; 51:5

Lit: Eps, Stl 331; Y: קוּמְתֵּיהּ *Giṭ* ib.(BAYTN 39).

קוּנְבָּרָא n.m. **asclepias, a hot drug resembling mustard** (Sy ܩܘܢܒܪܐ LS 675) pl. קונברי *HG1* 141:92(Var); *SMel* 72:929

P expl.: ברגסת SMel ib., i.e. *baryast* a wild pot-herb resembling spinach PED 176; Lit: Flora 1:526.

קוּנְדְּרוּג, קנדרו n.m. **frankincense** (< MIr **kundurug* [cf. MP *kundur* CPD 52, > Arab كُنْدُر Siggel 64]; Sy ܩܘܢܕܪܐ ... ܠܒܘܢܬܐ ܟܘܢܕܪ BBah 1803:26, ܠܒܘܢܬܐ ܗܘ ܩܘܢܕܪܐ ib. 1775:9) sg. עפרורתא(ו) דקו(י)(ו)נדרו frankincense powder *TRN* 590:11 [expl. MH עפר לבו(י)(ו)נתא Šab 50b(9)]

P expl: קונדרוג SMel 72:933, expl. as כונדרו; Lit: Löw, Pfl 267; Flora 1:314.

קוּנְיָא n.m. **a glaze made of lime powder** (< κονία Lehnw 513; Sy ܩܘܢܝܐ lye made of ashes and quicklime LS 677) sg. צעא דקוניא a plate with a *q*.-glaze *Ḥul* 47b(55); צאעי דקוניא *Pes* 30b(22) // מאני דקוניא utensils with a *q*.-glaze *AZ* 33b(35); והאי קוניא אוכמא וחיורא שרי ירוקא אסיר (if) the *q*.-glaze is black or white it is permitted [i.e. the vessel is impermeable]. (If) it is green it is forbidden [i.e. it is permeable through cracks] *Ket* 107b(41) // *Pes* 30b(30) // *AZ* 33b(36); מאני דקוניא נמי כי דפחרא דאמו vessels with *q*.-glaze are also like clay [i.e. they are absorbent] *HP* 16:3

Geon. expl.: מאני דקוניא תחילתו כלי חרש ופניו טוחות בסממנין ואע"ג דשיע בסממנין בלע ודיית ככלי חרש OHT Pes 29:14; Lit: Brandt 469[11]; Voc: קוּנְיָא Voc: 8a:3; Y: קוּנְיָא *AZ* ib.(BAYTN 156).

קוּנָמָא #1 n.m. **word used in place of קרבן for expressing a vow** (↓ √קנם; MH קוֹנָם Yeivin, BV 973, J 1335) sg. קונמא מאי קונם קאמ' או דיל' קינמון קא' what is (the meaning of) קונמא? Did he say קונם [i.e. a vow] or perhaps he said 'cinnamon' *Ned* 10b(20; V²) [↓ קונמא #2]

קונמא #2 n.m. **cinnamon** (*Cortex cinnamomi zrylanici*) sg. *Ned* 10b(20; V²) [↓ קונמא #1]

Lit: Löw, Pfl 346; Flora 2:112.

קוּנְרְסָא* n.m. **artichoke** (< κινάρα Löw, Lehnw 534; Sy ܩܢܪܣܐ, ܩܘܢܪܣ etc. LS 679, JPA קינרס DJPA 491) sg. קונ(ד)(ר)יסא *Er* 83a(15; RaḤ) [but v. DS for other forms]

Lit: Löw, Flora 1:407+.

קוסנא sg. **leaf** (etym. unkn.) pl. והא קא נתרי קוסני the leaves, in fact, fall off *Er* 100b(9; Ar [AC 7:148])

Expl. Ar: עלי האילן AC ib.

קוּסְטָא, קוסא n.m. **district** (< MP *kust*#1, *kustag* district CPD 52, Turfan *kōs* province Geig, AAC 359) sg. דיירנא בקוסטא רחיקא I live in a remote district *Tan* 24a(45; Ed) [**M²**: קוסא]

The rdg. בדוכתא M is a gloss. Lit: Geig, WZKM 44 [1937] 61+; Y: קוּסְטָא *Tan* ib.(BAYTN 156).

קוֹעָא n.m. **neck, windpipe** (↓ קקא #1; cf. Sy ܩܘܥܐ bridge of nose LS 655) **1. neck:** sg. יאי קועך לזוגא your neck is fitting for scissors *AZ* 29a(46; **J**); וזקפיה רב ששת לקועיה עלי כחויא PN stretched out his neck over me like a snake *Ber* 49a(41; Ed) [Var: לצואריה **O**]; האי אריך קועיה והאי ז(ו)טר קועיה this one's neck is long and that one's neck is short *BQ* 55a(25; **F¹**); האי אלים קועיה והאי קטין קועיה this one's neck is thick, and that one's neck is thin *ib.* 26(**F¹**); כי ממסמס קועיה דמא its neck being soiled with blood *Ḥul* 53b(19) // *ib.* 28a(49); **2. windpipe:** sg. קם רב כהנא שמטיה לקועיה PN tore out his windpipe *BQ* 117a(33); איתיב ליה בקועיה ומית (the bone) penetrated his windpipe and he died *Yom* 87a(51)

Y: קוֹעֵיהּ *Ḥul* 28a(49; BAYTN 24).

קוֹף n.m. ***qof*, the eighteenth letter of the alphabet** (Sy ܩܘܦ LS 639) sg. אפיה דקוף the 'face' of *qof Šab* 104a(30); תאגיה דקוף the 'crown' of *qof ib.* 31; כרעיה דקוף the 'foot' of *qof ib.* 32

Y: קוֹף *Šab* ib.

קוּפָּא #1 n.m. **ape** (TA קוֹפִין pl. TJ 1K 10:22, Sy ܩܘܦܐ LS 656, Ma קופא #1 MD 409) sg. *Ned* 50b(4); דצבעיה קופה an ape dyed it *BQ* 101a(33) [bef. corr.; **Es**: דצבע בהו קופא]

The mng. of the pass. in *BQ* is uncertain; v. other expls. in OHR ib. 98:27+; Y: קוֹפָא *BQ* 101a(33; BAYTN 24).

קוּפָּא #2 n.m. **trunk of a vine** (cf. Sy ܩܘܦܐ pole LS 681) sg. קופא סבא an old trunk of a vine *BM* 109b(28; **EsF¹**); *Ḥul* 110a(32; Ar [AC 7:156]) [Var: קיפא ס˹בא˺ הוה **H²**(Marg)]

Expl. Ar: גפן זקן AC 7:156 [cf. RaḤ quoted ib.]; on Ḥul ib., v. Koh, AC ib., n. 1.

קוּפָּא #3 n.m. **eye of a needle** (↓ קופינא; Ma קופא #2 hoop MD 409, mng. b) sg. פילא דעייל בקופא דמחטא an elephant which goes through the eye of a needle *Ber* 55b(56); *BM* 38b(38); אי קופיה לגיו ... ואי קופיה לבר if its eye (points) inward/outward *Ḥul* 48b(35); אי אלימתא היא וקופה לעילא ורישה לתתאי if (the needle) is thick, its eye is upward (in the lung), and its head [i.e. the point] is downward *HP* 201:4; *ib.* 6; 17; *TGDr49* 100:1

Y: קוּפָא *Ḥul* ib.(BAYTN 24).

קוּפָּא #4 n.m. **collection box** (< Akk *quppu* cash box at the temple gate for receiving offerings CAD Q 308, mng. 3b, AIOA 86; Ma קופא #2 MD 409, mng. a, Sy ܩܘܦܬܐ purse LS 681) sg. קופא דרבנן דמתיבאתא the collection box of the scholars of the academies *IŠGF* 88:1 [expl. ↓ שיפורא]

[קוּפְּדָא n.m. **meat** (< κοπάδιον piece [of meat] Lehnw 516; Sy ܩܘܦܕܐ LS 682) sg. על הביעה ועל מיני קופדא on the egg and on types of meat *Ber* 44b(2; Ar [AC 7:158]) [Var: הקופרא **F**]

This passage is suspect since the A words are presented in a H framework. Additionally, קופד though well known in JPA [v. DJPA 483], is not otherwise found in JBA]

קוּפְּיָא #1, קוּפָּאֵי pl. n.m. perh. **flotsam** (↓ √קפי; Sy ܩܘܦܝܐ flotsam LS 682) pl. הנהו זיקי דחמרא דאשתכוח בי קופאי certain wineskins which were found among flotsam (?) *BB* 24a(33)

For other suggestions, v. Ar [AC 7:157], s.v. קפא; J 1337, s.v. קופא #2; Obermyer 267 [a GN]; Y: קוּפָּאֵי *BB* ib.(BAYTN 157).

[**קופיא #2** ↓ אקונבאה n.]

קופינא n.m. **hole in the spade's blade for the handle** (↓ קופא #3, שופינא #2) sg. קופינא דמרא *Šab* 102b(38); *ib.* 31; *Soṭ* 13a(30); *Giṭ* 32a(1); *BQ* 27b(23)

Y: קוּפִינָא *Šab* ib.(BAYTN 164).

קוּפְלָא n.m. **lock, bolt** (Sy ܩܘܦܠܐ LS 683, > Arab قُفْل Fr, AF 16) sg. *GC* 22:4 [expl. MH קְלוֹסְטְרָה MKel 11:4]; pl. *San* 110a(42; **F²**Rashi) [Var: גופלי Ar (AC 7:97, s.v. קלד)] // *Pes* 119a(31; **CE¹**)

Geon. expl.: מרובע כמעשה קסת הסופר מחוניא[?] GC ib.; Lit: Eps, GC 22[8]; Ros, TI 52.

קוּפְצָא n.m. **jumping** (↓ √קפץ#1) sg. דקא אזיל בקופצא he goes by jumping *Er* 43a(26)

קוּצָא n.m. **thorn** (BH קוֹץ HAL 1019) pl. כולהו עיזי ברייתא קוצי קאכלן all the domestic goats eat thorns *Ḥul* 43b(22; **H²**) [↓ בראה #2 adj.]; *Beṣ* 30a(48) // *BB* 19b(35); *ib.* 20a(32)

Y: קוּצֵי *BB* ib.

קוקאה n.m. **a forbidden bird** (etym. unkn.) pl. קוקאי *Ḥul* 63a(17; **H²**) [↓ קוקיתא]

קוקיתא n.m. **a permitted bird** (etym. unkn.; called ↓ תחותא in Eretz Israel) pl. קואי ול(ו)קוקאי אסירי קוקייאתא שריא q_1.-birds and q_2.-birds are forbidden. The q_3.-birds are permitted *Ḥul* 63a(17; **H²**) [Var: קוקיתא Ar (AC 7:179)]

קוּקָנָא, קוקאנא n.m. **parasitic worm** (< Akk *qūqānu* AHw 928) pl. a. in humans: כיון דקשי לקוקני since it leads to *q*.-worms *Ber* 36a(29; **O**Ar [AC 7:181]); למאי אכלי ליה לקוקני for what do (people) eat it [i.e. marjoram]? Against *q*.-worms *Šab* 109b(15; **O**Ar [AC ib.]) [Var: לקוקאני TGAs28 167b:4]; b. in fish: קוקאני *Ḥul* 67b(21) [Var: קוקאני דכוארי *q*.-worms of fish HG3 195:15]

Geon. expl.: ומהן קוקאיני שרצים קטנים שהן דומין לנימה ויוצאין בצואתו של אדם TRN 628:1; בלש' ישמע' דוד GnK5 168:26, i.e. دُود worm, maggot; Lit.: Landsberger, Fauna 129; Y: קוּקִיָאנֵי *Ber* ib.(BAYTN 267).

קוּקְרָא, קוקארא n.m. **a fish trap** (etym. unkn.) pl. לוחי וקוקרי *Šab* 18a(36); קוקרי *Giṭ* 61a(2; Ar [AC 7:181]) [Var: הוהרי **V¹⁸**; ↓ אוהרא]

Expl. Ar: מסגרות שעושין מן לוחות לתפוש הדגים ושמן בל"ע - בלשון ערבי[ן] קולקא[?] AC ib. The deriv. < κούκουρον quiver Lehnw 518 was rejected by S. Fraenkel, ZDMG 55 [1901] 357 [cf. AAC 373]; Y: קוּקְרֵי *Šab* ib.(BAYTN 157).

קוּרָא #1 n.m. **terminal bud ('heart') of the date palm** (< Akk *uqūru* AHw 1427; Sy ܩܘܪܐ LS 656) sg. קורא בל' רבנן *GC* 145:6 [expl. MH קוֹר MUqṣ 3:7 and expl. by Arab جُمَّار]; ... קורא אוכלא הוא the terminal bud is a food *Ber* 36a(30) // *Er* 28b(44); *Ket* 60b(51); דקלא מי נטעי אינשי אדעתא דקורא do people plant the date palm for the sake of the terminal bud? *Ber* 36a(35) // *Er* 28b(50); נבארא בר קורא web of the terminal bud of the date palm *Šab* 30b(51; MGG 770:10); *Ber* 43b(18); *ib.* 56b(43); pl. למחר איתי לי מקוריהו tomorrow bring me from their terminal buds [i.e.

cut them off so that the date palms will die] *BQ* 92a(5) [v. Flora infra]

Cf. Sy: ܩܘܪܐ ܕܕܩܠܐ شحم النخل وهو الجمّار BBah 1523:3; ܩܘܪܐ ... ܠܒܐ ܕܕܩܠܐ ib. 1750:1; Lit: Eps, GCIntr 86; Flora 2:325; Y: קוֹרָא *Ber* 36a(30; BAYTN 20).

2# קוֹרָא n.m. **trunk, beam** (↓ בי קורי; MH קוֹרָה Yeivin, BV 761) **1. trunk:** sg. קורא עבדא פירי לא עבדא (the alluvial soil) produces a trunk (but) does not produce fruit *Tam* 30a(3); **2. beam:** pl. הוה קא מנסרין מגרמיה קורי למבניה להנך מחוזי they were sawing beams from its bones to build those towns *BB* 73b(19)

3# קוֹרָא n.m. **cold, frost** (↓ √קרר #1; Sy ܩܘܪܐ LS 689) sg. קורא קמיט חומא מרפי cold constricts (and) heat loosens *OHT Ber* 130:23(Ar)

קוּרְבָא n.m. **kinship, close distance** (↓ √קרב; Sy ܩܘܪܒܐ LS 691, Ma קורבא MD 409) **1. kinship, kin:** sg. אחי אביו דקורבא דאביו הוא his father's brother who is kin of his father *San* 54a(29); *ib.* 58b(11); ומאי קורבא דבן מבת is the kinship of a son (to the father greater) than (that of) a daughter? *BB* 110b(14); *Yev* 3a(18); *HP* 141:12; אחי גופיהו קורביהו דכולהון להדדי חד הוא all of the brothers themselves have the same kinship to one another *Anan* 108:2; pl. קורבי קורבי various degrees of kinships *Yev* 3a(9); **2. close distance:** sg. *BB* 23b(7); *ib.* 122a(29); ודלמ' בקורבא הוא ואתי perhaps he is in the vicinity and is coming *San* 96b(47); דקימא ברוחקא ודקימא בקורבא who stands far away or at a close distance *Bo* 132:2; *TGAs28* 199c:1

Y: קוּרְבָא *Yev* 3a(18; BAYTN 157).

קָרְבָּנָא, קוּרְבָּנָא n.m. **sacrifice, gift** (↓ √קרב; TA קוּרְבָּנָא TO Lev 6:13, Sy ܩܘܪܒܢܐ LS 692, Ma קורבאנא #1 MD 409) **1. sacrifice:** sg. שדר להו קורבנא he sent them a sacrifice *Giṭ* 56a(8); אתיו תורא לקורבנא they brought an ox for a sacrifice *Ber* 31b(42); קרבנא דפסחה ודחגא the sacrifice of Passover and Sukkot *Anan* 72:16; *AnanMann* 1r:11; *BMsE* 32:29; **2. gift:** sg. רבא אמטי לי' קרבנא לבר ששק ביום אידו PN brought a gift to PN_2 on his holiday *AZ* 65a(9); *ib.* 64b(42); אטמי דקיימן לקרבנא thighs (of an animal) which are designated as a gift *Ḥul* 8a(35; **M**); לשדורי קורבנא למלכא to send a 'gift' [i.e. a bribe] to the king *San* 108b(53; Tarbiz 65:513)

Y: קוּרְבָּנָא *Ḥul* ib.(BAYTN 268).

כורדינאה, קוּרְדִּינָאָה adj. **Gordian** (< PN *Gordianus* Lehnw 518; JPA דינרא קורדייניא DJPA 484) sg.m. דינרא קורדינאה a Gordian *denar Ḥul* 54b(17); כורדינאה *ib.* 14

Y: קוּרְדִּינָאָה *Ḥul* ib.(BAYTN 321).

קורדנאה adj. **of GN** pl.f. חיטי קורדניאתא wheat of GN *Pes* 7a(5; **C**); *ib.* 21b(9)

Geon. expl.: כירתובן[1] [read: כורתיכן] Kurdish TGAs42 160:1 [↓ כורתיך]; חטים שהן קשים מפני שגדילין בהרים OHP ib. 138:19.

קוּרְטָא, קוּרְיְיטָא n.m. **grain, particle** (√קרט; ↓ קורטיתא; JPA קורט tiny person DJPA 484, MH קוֹרֶט, קוֹרְט Yeivin, BV 440, Ma גורטא MD 85) sg. קורטא בכורא a grain (of salt of Sodom) in a *kor Er* 17b(17) // *Ḥul* 105b(13); קורטא דחילתיתא a grain of *Asa foetida HP* 204:11; קורטא דגרגיש' a particle of clay *Nid* 20a(51); *ib.* 11 [of ink]; קוּרְיָיאטָא דידמא a particle of blood *HP* 201:10(HPP 303:19); pl.cs. תרין קורטי דמא *Ḥul* 43b(5); *ib.* 52b(42)

Y: קוּרְטָא *Ḥul* ib.(BAYTN 157).

קרטבלא, קוֹרְטְבָלָא n.m. **support, cushion** (< καταβολή Lehnw 566; MH קָטָבוֹלְיָה MKelK 16:4) sg. *Šab* 79a(41) [Var: קרטבלא Ar (AC 7:194)]

Geon. expl.: והוא בלש' ישמ' ספו(א)רה OHP ib. 39:2, i.e. سُفْرَة [leather] table [v. Eps, GC 66[11]]; expl. Ar: עור שאינו עשוי לכתיבה AC ib.; Lit: Eps, Stl 318; Y: קוּרְטוּבְלָא *Šab* ib.

[קורטיסא ↓ קורטמא n.]

קוּרְטִיתָא n.f. **small portion** (√קרט; < ↓ קורטא + יתא- [dimin. ending]; Sy ܩܘܪܛܝܬܐ LS 694) sg. דאישתקיל קורטיתא מיניה a small portion of it [i.e. the bone] was severed from it *Ḥul* 77a(9)

Y: קוּרְטִיתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 201).

קוּרְטְמָא n.m. **safflower seed** (√קרטם; < ↓ √קטם #1; Sy ܩܘܪܛܡܐ LS 695 > Lat *carthamus* Flora, infra) pl. ותילת' קורטמי a third safflower seeds *Šab* 110a(43) // *Pes* 42b(19) [ingredient of Egyptian zythos]; *Ber* 38a(17) [ingredient of טרימא ib.]; קורטמי דחריי safflower seeds *Giṭ* 70a(39; **M**); *ib.* 69a(19) [in a medical recipe]

Lit: Flora 1:401; Voc: קוּרְטְמֵי VTM 114; Y: קוּרְטְמָא *Ber* ib.(BAYTN 265).

קורטמן ↓ קרטמן adj.

1# קוּרְיְיטָא n.m. **caryota dates, cariotum** (< Lat *caryota*, καρυωτός Lehnw 520; > Arab قريطى Fr, AF 146) **1. caryota dates:** pl. קוריאטי *AZ* 14b(31) [given as Palestinian expl. of נִקְלָבָס Nicolaus dates Mib. 1:5]; *ib.* 32; 35; **2.** pl. ***cariotum*** [i.e. wine made of the *c.*-dates; JPA קריוטין DJPA 505]: *Ber* 50b(23) [mixed w. undiluted grape wine]

Geon. expl.: גואריוסי(ש)ן OHP Ber 85:13(Ar), i.e. NP *guwārišn* an electuary for assisting digestion PED 1100 [> Arab جَوَارِش Siggel 26, Sy ܓܘܪܫܢܐ LS 110; cf. NP *guwāriš*; v. Geig, AAC 375; PLAr 96]; לקוריאטי אלגואראשו[?]את בפרסית כוריאת OHP ib. 114:11, i.e. Arab جوارشات [cf. NP *guwārišt* PED ib.]; Lit: Flora 2:322; Pfl 111; Y: קוּרְיָיטֵי *AZ* ib.(BAYTN 270).

2# קורייטא ↓ קורטא n.

קורמא, קוראמא n.m.pl. **an edible wild-growing water plant** (↓ שיצניתא #1) pl. קוראמי באגמי *q.*-plants in the marshes *Er* 22a(7; TGHark 179:9,**O**) [V[1]: קרמי]

Geon. expl.: ... ואנשי הכפרים קוראין אותו [= קרמית] קוראמי ואוכלין אותו בשני בצורת TGHark ib., i.e. Hai Gaon identifies MH קרמית [TPes 1:29] w. our word and w. קוראמי, the spoken A term of the villagers; Lit: Flora 1:707.

קוּרְנִיתָא n.f. **thyme** (*Thymus bovei*; Sy ܩܘܪܢܝܬܐ origanum, mint LS 697; cf. Akk *qurnû* a plant CAD Q 319) sg. *Šab* 128a(45) [expl. MH קורנית Tib. 15:12]; מאן {ד}בעי קורניתא ואישתכח חאשי who wants (to buy) the *q.*-plant? And it turned out (to be) wild thyme *ib.* [↓ חשא #2]; קורניתא חאשי *ib.* 46

Lit: A. Witztum & M.I. Gruber, Lešonenu 56[1991] 147+; Flora 2:77+; 104+; Y: קוּרְנִיתָא *Šab* ib.(BAYTN 201).

1# קוּרְנָסָא n.m. **mallet, hammer** (TA קוּרְנָסָא TJ Is 41:7, Sy ܩܘܪܢܣܐ LS 698, Ma קורנאסא MD 409; cf. Arab قُرْنَاس mountain peak Fr, AF 95) sg. מחייה בקורנסא he hit it with a mallet *BQ* 98a(17); קורנסא לא אמ' כלום (if he said) *q.* (instead of קונם), he said nothing *Ned* 10b(29)

Y: קוּרְנָסָא *BQ* ib.(BAYTN 265).

2# קורנסא n.m. **small horn** (< ↓ קרנא + סא- [dimin. ending]; cf. Ma קורנא #1 end MD 409) sg. שיתין מאני דפרזלא תלו ליה לבקא בקורנסיה they hung sixty *manes* of iron on the small horn of a gnat *Ḥul* 58b(9; **H**[2])

Lit: Eps, Gr 116; Y: קוּרְנְסֵיה *Ḥul* ib.

1# קוּרְצָא n.m. (mng. uncertain) sg., only in **אכל קורצא to inform on s.o.** (calque < Akk *karṣī akālu* CAD K 222, AIOA 63; ↓ √קרץ; BA אֲכַל קַרְצִין HALOT 1974, TA קַרְצִין pl. TO Lev 19:16, Sy ܐܟܠ ܩܪܨܐ LS 17, Ma אכיל כירצא MD 216) אזל אכל קורצא בי מלכא' he went (and) informed on him to the authorities *Ber* 58a(38); *Giṭ* 56a(6); *BM* 86a(6); *BB* 58a(29); *IŠGF* 87:2

The lit. mng. of the phrase is uncertain; Y: קוּרְצָא *BB* ib.(BAYTN 157).

2# קורצא, קוראצא n.m. **a type of worm** (↓ √קרץ; cf. JPA קרוצי DJPA 503 [uncertain mng.]; cf. Sy ܩܪܨ to sting [of a gnat] LS 699) sg. *GC* 130:3 [expl. MH כְּנִימָה MMakh 6:1; Var: קוראצא]

Geon. expl.: קוראצא הוא סלמנטון הוא דרן GC 130[6] [Ms. **O**], i.e. دَرَن Dozy 1:437.

קורקא ↓ קרקא n.

קורקבנא ↓ קרקבנא n.

קורקור, קור קור n.m.abs. **buzzing, crowing** (↓ √קרקר; Sy ܩܘܪܩܪܐ cackling of a hen LS 701) sg. אפיקו לי קור@קור מהכא rid me of the crowing from here *BB* 23a(3)

Expl. Ar: צפצוף העורבים וזעקתם AC 7:217; Y: קוּרְקוּר *BB* ib.(BAYTN 277).

קוּרְקְסָא n.m. **wood** (perh. < עיקר קיסא*; ↓ עיזא דקורקסי; Ma קורקסא block of wood MD 410, Sy ܩܘܪܩܣܐ driftwood LS 700, mng. 2) sg. דדהבא הוא דאסר רחמנא דקורקסא שריא the Merciful One prohibited (prostration to idols) of gold, (but to an idol) of wood it is permitted *Kar* 3b(10; ENA 2093/6); מלבנא דקורקסא a wooden frame *HP* 72:19

Lit: D. Rosenthal, Tarbiz 61 [1991] 61+; Y: קוּרְקְסָא *AZ* 24b(13; BAYTN 265).

1# קוּשְׁטָא n.m. **truth** (TA קוּשְׁטָא TO Dt 13:15, Sy ܩܘܫܬܐ #1 LS 704, Ma כושטא MD 209) sg. דכי אישתבע קושטא אשתבע he only swore the truth *BQ* 105a(7; **Es**); *Ned* 25a(20); *Švu* 46b(37); *Qid* 64a(34); ליכא קושטא בעלמא there is no truth in the world *San* 97a(30); שיקרא שכיחא קושטא לא

שכיחא falsehood is common. Truth is uncommon *Šab* 104a(35); *Giṭ* 62b(32) [in a mnemonic]; *SŠHai* 10b(4); *San* 8a(7); ולא ידעין קושטא דמילתא מאי הוא (we) do not know what the truth of the matter is *TGHark* 84:13; *ib.* 154:36; *TGAs27* 23:10; *TGAs42* 29:30
Y: קוּשְׁטָא *Šab* 104a(35; BAYTN 157).

– **בְּקוּשְׁטָא** adv. **faithfully** ומסוברין ית נשיהון בקושטא they support their wives faithfully *SŠHai* 13b(20)
Lit: Friedman, JMP 71, 177.

2# קוּשְׁטָא n.m. **costus** (MH² קושט J 1344, Sy 2# ܩܘܣܛܐ LS 704) sg. עשרה מני קושטא ten *manehs* of costus *Dim Vol* 469:18; *ib.* 22
Lit: Löw, Flora 391+.

קוּשְׁיָא, pl. **קוּשְׁיֵי, קוּשְׁיָיתָא** n.m. **question, difficulty** (↓ √קשי; JPA קושיי difficulty DJPA 484, Sy ܩܘܫܝܐ hardening LS 703) **1. question:** sg. כי הוה מקשי ר' פינחס בן יאיר קושיא הוה מפריק לה ר' שמעון בן יוחאי בעשרים וארבעה פירוקי whenever PN asked a question, PN$_2$ would give twenty-four solutions for it *Šab* 33b(49); כל קושיא *Tan* 23a(51); קושיא דר' זירא *BM* 34a(14); pl. שייליה רבי יוחנן כל קושיאתא דהוו ליה PN asked him all the questions that he had *BQ* 117b(4) [Var: קשואתא GTB2 202:5]; הוו כתבי קושיאתא בפיתקי they used to write the questions on slips *Hor* 13b(50; MGE 699:4); קושיאתא *BM* 84a(50); כולהי קושייתא all the questions *Yom* 3b(29); [ואקשי]נין למר קושיי ולמר קושיי we asked this one questions and that one questions *TGAs28* 200:4; קושייהון *IŠGF* 58:2; **2. difficulty:** sg. ומאי קושיא what is the difficulty? *Pes* 109b(6); *Er* 37b(32); *Yom* 28b(19); *Yev* 43a(17); *BQ* 83b(54); *Švu* 17b(2); *Kar* 7a(47); הדר קושיין לדוכתיה our (original) difficulty remains [lit. returns to its place] *Pes* 80a(20); *Yom* 13a(21); *Ket* 70b(10); *Qid* 15b(29); *Men* 14a(8); דכל שמעתא דסלקא בקושיא לא האוי קושיא תיובתא not every legal discussion which ends in a difficulty is a refutation [lit. the difficulty does not constitute a refutation] *TGHark* 163:16; ומסקנא דשמעתא בקושיא דלא מפרק the conclusion of the legal discussion is with a difficulty which is not resolved *ib.* 46:27; 192:3; יאכיל ישראל למיגבא חובו בטירחא ובקושיא the Jew is able to collect his debt (only) with effort and difficulty *ib.* 160:9; pl. תרתי קושייתא two difficulties *Ḥul* 32b(9)
Lit: Bacher 198; on the adj. קושיא [< קשיא], v. ↓ קשי adj.; Y: קוּשְׁיָא *Šab* 33b(48; BAYTN 157).

קוּשְׁקָא n.m. **palace** (< MP *košk* pavilion, palace, kiosk CPD 51; Sy ܩܘܫܟܐ LS 110) pl. *Šab* 11a(7; **O**Ar [AC 7:225])
Expl. Ar: קושקושי' כלשון ישמעאל אלג'ואסק ולאחד יקרא גוסק, i.e. جَوْسَق, pl. جَوَاسِق AC 1:17, s.v. אברוארי; Lit: Geig, AAC 334, 378; ib., WZKM 42 [1935] 122+; Tel 122.

קוּשְׁרְתָּא n.f. perh. **chest** (etym. unkn.) sg. אותיבתנהו בקושרתה ואיגניבו she placed them [i.e. the coins] in the *q.*-chest, and they were stolen *BM* 42a(47; HP 83:15) [**Es:** קרטליתא]

קוּשְׁתָּא n.f. **costmary** (*Auklandia Costus Falconer*; Sy 2# ܩܘܣܛܐ LS 704) sg. *TGAs28* 181:9 [expl. JBA ↓ כשרתא and expl. as Arab אקוסט, i.e. القُسْط Siggel 59]
Lit: Löw, Flora 1:391+.

קוּתְלָא ↓ 2# כותלא n.

קָזָא, קאזא n.m. **cottonseed** (etym. unkn.) sg. משחא דקאזא cottonseed oil *Šab* 21a(10) [expl. שֶׁמֶן קִיק Mib. 2:1; Var: קזא Ar (AC 7:75)]
Geon. expl.: קזא משדר אלזין [= קָזָא] ליס הוא איסם וקאל פיה מן תקדם קולין אחד מנהמא אנה דהן יתסכרג מן חב אלקטן ואלאכר קאל הו דהן יתסכרג מן מא אלתמרה OHP ib. 8:21, i.e. 1. cottonseed oil; 2. oil from fruit syrup; Lit: Geig, AAC 359, rejects the P etym. suggested by Löw, Flora 2:240; Y: קָאזָא *Šab* ib.(BAYTN 6).

קְטַבָּא n.m. **name of a demon** (< BH קֶטֶב [מְרִירִי] HAL 1020) pl. תרי קטבי הוו there are two *q.*-demons *Pes* 111b(26)
Y: קְטָבֵי *Pes* ib.

קְטוֹסְרָאָה adj. **of GN** sg.m. ר' יצחק קטוסראה *Ber* 51a(2)

קְטוּפָא, pl. **קְטוּפֵי, קְטוּפְנֵי** n.m. **bunch of grapes** (cf. TA קְטוּפִין pl. grape pickers TJ Jer 49:9, Sy ܩܛܘܦܐ vintage LS 661) pl. חזא הנהו שבשי דגופנא דתלו לבר מפרדיסא ותלו בהו קטופי he saw certain branches of a vine which were suspended outside a vineyard, and bunches of grapes were hanging on them *BQ* 113b(32); חזנהו להנהו קטופי דהוו קיימי כעגלי he saw certain bunches of grapes which were standing like calves *Ket* 112a(10);

קטופי דהינו(ו)⟨י⟩ קטופי נינהו *ib.* 12 [M: קטופני]; succulent bunches of grapes *TGAs42* 161:1 [expl. BH אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר Song 1:14]
Lit: Flora 1:54; Y: קִיטּוּפֵי *BQ* ib. [v. BAYTN 70].

קְטוּתָא n.f. **cucumber, gourd** (Sy ܩܛܘܬܐ LS 657) only in **קְטוּתָא דְחִיוְיָא** n.f. **coloquinth** (lit. snake gourd; Sy ܩܛܘܬܐ ܕܚܘܝܐ BBah 1761:20, pl. ܩܛܘ̈ܬܐ ܕܚܘܝܐ LS 658) sg. קטוו(ר)תא דחיויא *SMel* 72:945 [expl. ib. as NP حنظل (< Arab) PED 432]
Lit: Pfl 332; Flora 1:533.

1# קטט vb. **(uncertain) Pa.:** הני מקטטי והני לא מקטטי *Ara* 13b(35)
Refers to a type of singing.

2# קטט vb. **to quarrel** (cf. MH קטטה J 1347) **Itpe.:** הוה עובדא בדביתהו דאבא מארי ריש גלותא דאיקוט there was a case concerning the wife of PN, the exilarch. They quarreled among themselves *Nid* 67b(49; Ed, Rashi)
Rashi: לשון קטטה.

קטי vb. ↓ √קטל vb.

קְטִיל adj. **killed, dead,** n. **dead person** (↓ √קטל pe., pass.part.) **I.** adj. **killed, dead:** sg.m. גוברא קטילא הוא he is sentenced to death [lit. he is a dead man] *San* 81a(14); *ib.* 85a(20); *Pes* 110b(23); אריא קטילא קטלת עמא קטילא קטלת you killed a dead lion. You killed a dead nation *San* 96b(21); **II.** n. **dead person:** pl.m.cs. נפישי קטילי קדר there are many people dead of constipation [i.e. (retention of) excrement] *Šab* 33a(38)
Y: קְטִילָא *Pes* ib.

קְטִין adj. **thin, narrow, shrill,** n. **thin person** (√קטן; ↓ אריך, קטנותא, קטינתא, קטינא, קוטנא, וקטין; Sy ܩܛܝܢܐ LS 659, Ma גאטינא MD 75, Akk *qatnu* thin, narrow CAD Q 173) **I.** adj. **1. thin, narrow:** a. general: sg.m. אידי דקטין קימא אסיפתיה וקפצא since it [i.e. בן חרי a trench] is narrow, (the animal) stands on its edge and jumps (over it) *BB* 108a(4); pl.m. וקטיני שקו(א)⟨יה⟩ ורעיא ביני ורדיני its legs are thin, and it grazes among the brambles *BQ* 80a(38) [expl. MH חולדת הסנאין ib.]; והויין ליה לחיויא גרמי קטיני the snake has thin bones *Pes* 112b(28; **M**[1]); שורייקי קטיני דדמא thin veins of blood *HG3* 212:78; b. ≠ אלים thick: sg.m. *Šab* 134a(31) [an infant]; *BQ* 55a(26) [a camel's neck]; *Bek* 40b(16) [tail of a kid]; f. והני מילי בקטינת' אבל באלימת' לא this refers to a thin (needle), but with a thick one it is not so *Ḥul* 48b(36; **V**[11]); pl.m. דקא משליף קטיני מביני אלימי he pulls out the thin (onions) from among the thick ones *BM* 89a(21); שקיל קטיל קטיני מביני אלומי לאברויי אילני he prunes the thin (branches) from among the thick ones to improve the condition of the trees *MQ* 10b(25; Sidra 9 158:8) [↓ √קטל pe., mng. 3a]; *Šab* 105a(34) [threads]; *BQ* 119b(5); *Men* 38b(29); *BB* 69a(21) [reeds]; *Ḥul* 76a(32) [the bunch of sinews]; f. הא בקטינתא הא באלימתא this (refers) to the thick (teeth of the comb), that to the thin ones *Yev* 43a(23); c. in phrase אריך וקטין rectangular: ↓ 1# אריך mng. 1; **2. shrill:** sg.m. אידי דהני עבי קלייהו והני קטין קלייה' since these have a deep voice, and those have a shrill voice *Ara* 13b(35) [Sy ܩܠܐ ܩܛܝܢܐ ܘܡܚܕܕܐ PSm 2763, MH² היה קולו דק או עבה RH 27b(30); cf. Akk: *šumma rigma qatan ... šumma rigma kabar* if he has a shrill/deep voice CAD Q 175]; **II.** n. **thin person:** sg.m.cs. חריכא קטין שקי the singed one with thin legs *San* 37a(29; **F**²) [lit. the thin one of legs]; det. קטינא חריך שקיה the thin one with singed legs *BM* 85a(51) [appellation of R. Zera]; *Ber* 46a(2)
Lit: S. Abramson, Lešonenu 18 [1954] 66+; Y: קְטִין *San* 37a(29; BAYTN 61).

קְטִינָא n.m. **plot of land** (↓ קטין adj.; cf. Akk *qutānu* A plot of land CAD Q 321) a. alone: sg. הני חמשין זוזי דמי קטינא fifty *zuzim* are the price of the plot of land *Ket* 91b(34); *ib.* 28; pl. תרי קטיני *ib.* 17; 99b(9); b. w. דארעא of a field: sg. *BM* 75b(41); *Hor* 10b(26)
Lit: S. Abramson, Lešonenu 18 [1954] 68+; Y: קְטִינָא *BM* ib.(BAYTN 61).

קְטִינְתָּא n.f. **nerve** (lit. thin thing; ↓ קטין sg.f.det.; Ma גאטינאתא pl. nerves MD 75) sg. חדא קטינתא *HG3* 157:51; *ib.* 52; pl. תלת קטינתא דשכיבן בהדי גרמא three nerves which lie with the bone *ib.* 54; קטניאתא' דליבא nerves of the stomach *ib.* 155:32; קטינאתא דעטמא nerves of the thigh *ib.* 36(Var); קטינאתיה *GŠ* 311:3; קטניאתא' *HG3* 156:40; *SMel* 67:761; קטינתהון *Bo* 124:16

קְטֵיסְפָּאָה adj. **of Ctesiphon** (cf. Sy ܩܛܝܣܦܘܢ PSm 3575) sg.m. רבה בר חייא קטיספאה *BB* 93b(42; **Es**); *Beṣ* 38b(10)
Y: קְטוּסְפָּאָה *BB* ib.(BAYTN 321).

קְטִיעַ adj. **cut off,** n. **shortened form** (↓ √קטע pe., pass.part.) **I.** adj. **cut off:** sg.m. ריש קטיעא ימלל should 'the one whose head is cut off' [i.e. Joshua] speak? *Soṭ* 35a(10); f. מלכותא קטיעתא the cut-off [i.e. mutilated] kingdom *Pes* 87b(44); *AZ* 10b(43; **MRaḤ**) [v. Abramson, AZ 149[1]]; **II.** n.m. **short one,** in adv. phrase **בקטיעא in the shortened form:** בסיון שנת ר"מ בקטיעא in *Sivan* of the year 240 in the shortened form *TGHark* 278:12 [i.e. 1240 of the Seleucid era = 929 C.E.]
Y: קְטִיעָה *AZ* ib.(BAYTN 61).

קְטִיפְתָּא 1# n.f. **a covering** (Sy ܩܛܝܦܬܐ LS 661, > Arab قَطِيفَة Wehr 778) sg. *TRN* 593:1 [expl. MH גלופקרין Šab 51a(36)]
Lit: Brody, TRN 593.

קְטִיפְתָּא 2# n.f. **(uncertain)** sg. חומרתא דקטיפתא amulet of ... *Šab* 57b(20) [expl. MH טוֹטֶפֶת Mib. 6:1]
Y: קְטִיפְּתָא *Šab* ib.(BAYTN 174).

קטיר ↓ קיטרא 1# n.

קטל, קטי vb. **to kill, execute, cut down** (↓ קטלא 1#, קטיל; Sy ܩܛܠ LS 658, Ma גטל MD 87) **Pe.** (a/u) **1. to kill:** a. people: עבדיה דינאי קטל נפשא PN's slave killed a person *San* 19a(48); בר [חמ]א קטא נפשא *ib.* 27a(42; OH San 221:5); *Šab* 129a(53); ההוא גברא דקטל כל הני נשמתא I who killed all these souls *Giṭ* 57b(18); זיל קטליה לפלניא ואילא קטילנא לך go (and) kill so-and-so, and if not, I shall kill you *Pes* 25b(12); קטינא לך *San* 74b(19; Teuda 15 181:1); לקטלך ולא תיקטול let him kill you, and do not kill (another) *San* 74a(44) // *Yom* 82b(4); הוה קטיל ואזיל עד דמטא היכלא he continued to kill until he reached the sanctuary *San* 96b(17); קם קטלינהו לכולהו מרוותיה (the slave) killed all of his masters *BB* 3b(40); כל דאתי עלאי במחתרתא קטילנא ליה I would kill anyone who attacks me during a break-in *San* 72b(2); מלאך המות הוא דקטלה it is the Angel of Death who killed him *BM* 36b(23); סילקא חייא קטיל גברא uncooked mangel-wurzel can kill a man *Er* 28b(56); אם בעית למקטל אינש if you want to kill a man *ḤM* 42:5; אם בעית דיקטלון אנון הדדי if you want them to kill each other *ib.* 44:20; אידביקו טורי בהדי הדדי וקטלינהו the mountains were joined together and killed them *Ber* 54b(5); b. animals: דחזייה לההוא גברא דקטיל זיבורא he saw a certain man who was killing a hornet *Šab* 121b(27); חזאי חיויא בחלמ' וקטלתיה I saw a snake in a dream and killed it *Ber* 57a(55); חבור עליה עכברי וקטלוה the mice ganged together against it [i.e. the cat] and killed it *BM* 97a(7); pass.part. ולא קטיל לכו כינא אמנא you have not killed a louse on (your) garment *Šab* 82a(1) // *Ḥul* 105b(39); **2. to execute:** כל דקטיל ליקטלוה anyone who kills (a Jew) should be executed [lit. let them execute him] *Giṭ* 55b(48); כיון דגמר דינא לקטל' מיקטל קטלי ל' as soon as the judgment has been decided for capital punishment they execute him right away *ib.* 28b(24); *San* 35a(25); אפקוה למיקטליה they took him out to execute him *Giṭ* 57b(46); דלמא מיעצי עילויה דההוא גברא למקטליה perhaps they are planning to execute me [lit. to kill that man] *Meg* 15b(50); זיל איתי וקטול נפשך go, bring (the instrument), and execute yourself *San* 43a(21); **3. to cut down, cut off** [calque < Akk *dâku* G (v. infra); Ma גטל infra, usage c, SA קטל אילניה TM 93:917]: a. grass, leaves, reeds, etc.: האי מאן דקטל אספסתא one who cuts down alfalfa (on the Sabbath) *Šab* 73b(15); *San* 74b(17); גברא אזיל לאגמא קטיל קניא a man goes to a marsh (and) cuts down reed(s) *Bek* 8b(28); רבך קטיל קני באגמי הוה your teacher was one who used to cut down reeds in the marshes [i.e. was not versed in the Oral Law] *Šab* 95a(19); *San* 33a(17); דקטלי לה להזמתא ומייתא כשותא the prickly shrub is cut down and the (parasitic) dodder dies *Er* 28b(15; **O**); *MQ* 12b(39); שקיל קטיל קטיני מביני אלומי לאברויי אילני he prunes [lit. takes (and) cuts off] the thin (branches) from among the thick ones to improve the condition of the trees *MQ* 10b(25; Sidra 9 158:8); b. trees: האי מאן דנקט נרג(ג)א בידיה וא' איזיל ואיקטליה לדיקלא דפלניא ואשתכח דקטיל הוא לא אמרי' דהוא קטליה דעביד דאיכ' איניש דגזים ולא קטיל one who took an ax in his hand and says: "I shall go and cut down NN's date palm," and it turned out that it is cut down. We do not say that he cut it down, since a person is apt to exaggerate and not to cut down (the tree) *Švu* 46a(43) [cf. Akk *dâku* G to cut down date palms AHw 152, mng. 4b]; *BQ* 113b(36); *ib.* 96a(21); ושקל נרגא וקטל לכל ארזי דהוו ביה he took an ax and cut down all of the cedars that were in it *SOZ* 72:22 [cf. Ma: גטול ארזא מן ארקא לבנאן cut down the cedar from the land of Lebanon Gy 265:12]; *ib.* 74; c. other: קטלונהו לאוניה they cut off its [i.e. the camel's] ears *San* 106a(55); משארא דסכיני במאי קטלי לה with what does one cut down a garden bed of knives? *Bek* 8b(38)
Itpe. (e) **1. to be killed:** ההיא בת קיסר דאיקטיל a certain daughter of the emperor who was killed *Pes* 50a(17); מוטב ניקטיל אנן ולא ניקטלו כולהו ישראל it is better that we should be killed than that all of the Jews should be killed *ib.*; גיראה בגיריה מיקטו(ו)(י)ל the arrow maker is killed by his (own) arrow *ib.* 28a(10); **2. to be executed:** ואע"ג דמיקטיל משלם even though he is to be executed he pays (the damages) *Ket* 34b(3); וכיון דאינהו לא מיקטלי איהי היכי מיקטלה since they [i.e. the witnesses] cannot be executed, how can she [i.e. the betrothed woman] be executed? *San* 41a(22); קטולי איקטלא she was certainly executed *Soṭ* 8a(39) // הא קא מיקטלא *San* 45a(20); ובחמשה עשר בטבת איתקטיל הונא מארי בן מר זוטרא PN was executed on the fifteenth of *Ṭevet IŠGF* 97:3

קְטָלָא 1# n.m. **killing, execution** (↓ √קטל, בר קטלא; TA קְטָלא TO Lev 20:9, Sy ܩܛܠܐ LS 658, Ma גיטלא MD 89) **1. killing:** sg. לישנא דקטלא a term of killing *Yom* 32b(43) [expl. MH קְרָצוֹ Mib. 3:4, w. ref. to קֶרֶץ Jer 46:20]; בצבו נפשיה לקטלא נפיק he goes out of his own will to be killed *Yom* 87a(1) // *San* 7b(30); מסר נפשיה לקטלא he risked his life *BQ* 114b(54) [lit. gave his life over for killing; v. TJ Jud 5:18]; *ib.* 91a(13); *Giṭ* 38a(21); *San* 73b(25); חרבא דקטלא a sword of killing *Bo* 78:6; **2. execution, capital punishment:** sg. כיון דגמר דינא לקטל' מיקטל קטלי ל' as soon as the judgment has been decided for capital punishment they execute him right away *Giṭ* 28b(24); *Anan* 14:11; ומשה הוא דלא הוה ידע קטליה במאי it is Moses who did not know by what means his execution (was to be) *San* 78b(8); האי בקטלא כת' this [i.e. the term מַכֵּה Lev 24:21] is written concerning capital punishment *Ket* 35a(22) // *BQ* 83b(28); לא תשקול מיניה ממונא ותפטריה מקטלא do not take a monetary compensation from him and exempt him from capital punishment *Ket* 37b(10); *San* 15b(11); ולא אתרו ביה לקטלא they did not warn him that it was a capital offense *ib.* 9a(1); 16a(22); *ib.* 57a(6); *Mak* 13b(39); מאן דמחייב קטלא one who is liable for capital punishment *Anan* 16:18; *ib.* 21:18; 33:23; 116:5; pl. מיחייבת תרי קטלי you are liable for two capital punishments *Giṭ* 56a(52); *San* 81b(1)
Y: קְטְלָא *San* 9a(1).

קטלא 2# n.m. **neck chain** (< κατέλλα, Lat *catella* Lehnw 525) sg. *Šab* 57b(1; **MRaḤ**)

קטם 1# vb. **to pluck, crop** (Sy 1# ܩܛܡ LS 659) **Pe.:** pass.part. דקטים ומנח (the leaf) is plucked and lying about *Šab* 146b(36); תלתה וקטימי שכיחי חד ולא קטים לא שכיח three (myrtle leaves) which are cropped (at their tips) are common, but one which is not cropped is uncommon *Suk* 34b(25)

קטם 2# vb. **to turn into ash** (denom. < ↓ קיטמא; Sy 2# ܩܛܡ pe. LS 659) **Pe.:** משום דקטמי because (the previously mentioned trees) turn into ash (and are not fully consumed) *Tam* 29b(13); *ib.* 16; 23; 24; 25

[קטמא] ↓ קיטמא n.]

קְטַנּוּתָא n.f. **youth** (↓ קטין; MH² קטנות J 1350) sg. מיקטנותה ועד דבגרא ברשותיה קימא from her youth until she matures she remains in his custody *HP* 108:24; הא דאבא דקטנותא this (opinion) of my father is from (his) youth *Giṭ* 29b(27; Rashi)
Y: קְטַנּוּתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 192).

קטע vb. **to bite off, cut off, kill** (↓ קטיע, √קוטע; Sy ܩܛܥ LS 660, Ma גטא MD 87) **Pe. to bite off** [Sy, pe., LS ib., mng. 1.f]: a. general: ההוא חמארא דיקטע ידא דינוקא a certain ass which bit off a child's hand *BQ* 84a(40); נפל על רישא דערלתיה וקטעה בשיניה he bent over the tip of his prepuce and bit it off with his teeth *AZ* 10b(45) [cf. מבוגיי קטע Mabbugai is circumcised BR

961:5; v. DJPA 488]; *Ḥul* 53a(48); *BB* 74b(10; MGG 51:4); b. in a fig. sense: pass.part. ויו קטיע׳ the *waw* is 'bitten off' *Qid* 66b(45; **O**²) [w. ref. to שָׁלוֹם Num 25:12; v. note supra]

Pa. 1. to cut off: a. general: עבדא דקטע לידיה a slave (whose owner) cut off his hand *BM* 100b(16); b. in a fig. sense: חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא the *ḥ*.-plant 'cuts off' the legs of the evildoers [i.e. convicts them] *Beṣ* 25b(7); **2. to kill, execute:** אדהכי והכי אתא שונרא קטעיה לינוקא in the meantime a cat came (and) killed the infant *BQ* 80b(6; **F**¹**H**[bef. corr.]); רבה מקטע להו PN used to kill them [i.e. the lice] *Šab* 12a(38); שמע מלכותא עילוה וקטעתיה the authorities heard about him and executed him *BB* 73b(6)

The exact mng. of the passage in *Qid* ib. is uncertain, since the biblical mss. employ a regular *waw* [v. Yeivin, Masorah 48].

קטף vb. **to pluck, pick, interrupt** (↓ קוטפא; Sy ܩܛܦ LS 661, Ma גטף MD 88) **Pe.:** מדוכתא דקטפין לה מיניה from the place from which they pluck it *TGHark* 209:17 [expl. ↓ קוטפא]

Pa. 1. to pick fruit: ר׳ ינאי הוה ליה ההוא פרדיסא דימטא בחולא דמועדא קטפיה PN had a certain vineyard which ripened on the intermediate days of the holiday (and) he picked it *MQ* 12b(42); **2. to interrupt:** כי כיילתו חמרא לגוי קטיפו קטופי when you measure out wine to a pagan interrupt (its flow) completely *AZ* 72b(21); pass.part. דקא האי משיך נהוריה והאי מקטף *ib.* 10; מקטף קטופי קטופי this one [i.e. the light of a lamp] is continuous. That one [i.e. the light of a torch] flickers [lit. is interrupted] *Pes* 8a(21); **3. to form dough** [< MH² קטף pi. J 1351]: קטופי נמי ⟨ל⟩א מקטפינן ביה we do not actually also form the dough *HP* 13:7

Itpa. to be plucked off: מיקטף (the hair) is plucked off *Nid* 66b(2)

קטפא ↓ קוטפא n.

1#קטר vb. **to tie, construct** (↓ 1#קטרא, 1#קיטרא; Sy ܩܛܪ LS 661, Ma 1#גטר MD 88) **Pe.** (a/) **1. to tie, knot:** קטרא דקטרי בזממא וקטרא דקטרי באסתדירא a knot which one ties (with the guide rope) through the nose-ring, and a knot which one ties through the parral *Šab* 111b(25); *ib.* 67a(10); 74b(32) [≠ √שׁרי pe. to untie]; *Er* 63a(28); *ḤM* 38:17 [↓ 2#כרכשתא]; וקטר אטוני דכיתנא ⟨ב⟩כסיתא וקטר להו בספינתא (the diver) ties linen ropes to the coral and ties them to the boat *RH* 23a(30); ואייתי קיבורי דמתני וקטר בהאי גיסא bring coils of ropes and tie (them) on this side *Tam* 32a(47); *Šab* 61a(22) [of shoes; ↓ √סום pe.]; *Yev* 102a(38) [↓ 1#מתנא]; *Šab* 112a(16) [↓ אושכפא]; *Soṭ* 40a(53); *Beṣ* 30a(18); pass.part. מנעול דקטיר במתנא a lock tied with a cord *Er* 35a(27); *ib.* 102a(20); *Ket* 93a(3) [↓ 1#חייתא usage c]; *Men* 35b(15) [of phylacteries]; *HP* 137:1 [↓ 3#צוציתא]; **2. to construct** [calque < Akk *kaṣāru* to construct buildings CAD K 258, mng. 1b; cf. Ma מיגטאר ספינתא boat building MD 88]: הוו קטרין ליה גננא לר׳ אלעזר they were constructing the bridal canopy for PN *Ber* 16a(6) [cf. Sy: ܩܛܪ ܓܢܘܢܐ PSm 3588, mng. 1.δ; ↓ √2#גנן]; קטר להו ארבע מאה תפתוקי he constructed four hundred chairs for them *Bek* 31a(14; **L**¹); **3. to be covered (of clouds)** [cf. MH² נתקשרו שמים בעבים Ber 27b(15)]: הא דקטר בעיבא הא דקטר בענני this (case) refers to when (the sky) is covered with dark cloud(s), that to when (the sky) is covered with (ordinary) clouds *Ber* 59a(38; **F**) // *Tan* 6b(27; **M**²); **4.** w. **תגא to put on a crown** [Sy ܩܛܪ ܬܓܐ, ܩܛܪ̈ ܬܓܐ PSm ib., mng. 1.ιβ; cf. Akk *šumma agê ikaṣṣarma* if the moon 'wears a crown' CAD K 258, MH² קשר קשרים Šab 89a(34), of crownlets on letters]: pass.part. תלתמאה ושתין מלכי קטירי תגא three hundred and sixty crowned kings *Meg* 6b(3)

Af. to make s.t. hard: דמקטרא לפירי (Pleiades) which makes fruit congeal (by its cold) *OHT Ber* 130:22(Ar)

Itpe. to be knotted, tied: a. hair: דיל׳ מיקטר perhaps it is knotted *BQ* 82a(37); *HP* 137:1; b. fringes: *Men* 39a(1)

2#קטר vb. **to burn on the altar** (denom. < ↓ קוטרא; ↓ אקטרתא, 2#קיטורא, 2#קטרא) **Af.:** והא בעי אקטורינין לכליות דהדר מקטר להי חדא חדא is he not, in fact, supposed to burn the kidneys on the altar? He burns them afterwards on the altar one at a time *Pes* 64b(28); *ib.* 59b(5); 96a(10); דלמא אזיל האי ומזבין לאחריני ומקטרי perhaps this one will go and sell (the

frankincense) to others, and they will burn it (as incense) on an altar *AZ* 14a(16); *Yom* 47b(20); *Zev* 76b(10); *Men* 106a(40); *Kar* 5a(46)

Itpe. to be burnt on the altar: וקטרת באהל מועד דמיקטרא incense in the tent of the meeting which is burnt *Anan* 36:22; דכמה דלא מתקטר קומץ לא מתאכלי שירים as long as the handful is not burnt the remainder cannot be eaten *Men* 13b(16)

Itpa. to be affected by smoke: וחיותא ... דעייל בה קיטרא ומיקטרא an animal which has inhaled [lit. enters into it] smoke and is (adversely) affected by it *HP* 204:8 [expl. MH הַמְעוּשֶּׁנֶת MḤul 3:5]

1#קְטָרָא n.m. **cloud** (↓ √1#קטר; Sy ܩܛܪܐ condensation LS 662, mng. 2, Ma גיטרא gathering of waters MD 90, mng. d) pl. בניסן נמי שכיחי קטרי clouds are also common in *Nisan RH* 7b(13)

2#קְטָרָא, קטארא n.m. **incense** (↓ √2#קטר) pl. ומנח קטארי על נורא תחות מאני he may place types of incense on a fire under the utensils *TGDr49* 96:5

קטרב vb. **to attach a yoke** (denom. < MH קַטְרֵב pin or chord used to tie the two hooks of the yoke J 1353; cf. Sy ܩܛܪܒܐ LS 663, SyrArab *'atrīb* AASQ 86) **Quad.:** ואיהו קטרי⟨ב⟩ ליה שלא ישמטו הבקר he attached the yoke so that the cattle should not break away *GC* 35:4 // קרטיב׳ *ib.* 58:3

Lit: Eps, GC 35¹⁷; GCIntr 55; AAC 361.

קיאסתא ↓ קיסטא n.

קִיבּוּעָא n.m. **proclamation, establishment** (↓ √1#קבע, קבעא; Sy ܩܘܒܥܐ LS 643) sg. קיבועא דירחא proclamation of the new moon *Pes* 54b(27; **E**²); קבועא *Yom* 50b(13) [≠ ↓ קיפיא mng. 1]; *Šab* 86b(38; **M**); *Suk* 43b(15; **M**²)

קִיבּוּרָא n.m. **ball of thread, cluster of fruit** (↓ קיבוריתא, כבסא; Sy ܩܒܘܪܐ LS 644, mng. 2, Ma קאבורא MD 398) **1. ball of thread:** sg. קיבורא דתכלתא a ball of thread of *tekhelet*-dyed wool *Ḥul* 95b(43); pl. קיבורי דאו⟨י⟩זלי בי אזולויי balls of thread which are spun [lit. they spin] at the spinners *BM* 24b(48); תרי קיבורי *AZ* 17b(35); **2. coil of rope:** pl. קיבורי דמתני coils of ropes *Tam* 32a(47); **3. cluster of fruit:** sg. פסקיה לקיבורא בשיניה he cut off the cluster (of dates) with his teeth *Šab* 156b(37); *Ḥul* 78a(7) [**V**¹¹: כובסא]; קיבורא דאהיני a cluster of unripe dates *BB* 5a(5); *San* 26b(46)

Lit: Flora 2:337; Y: קִיבְּרָא *Ḥul* ib.(BAYTN 138).

קִיבּוּרִיתָא n.f. **small ball of thread** (< ↓ קיבורא + יתא־ [dimin. ending]) sg. קיבוריתא וסוסא בלש׳ ארמית ball and coil of thread in Aramaic *GC* 86:3 [expl. MH פִּיקָה MOh 7:4]

Lit: Eps, GCIntr 54.

קיבותא*, pl. **קיבואתא** n.f. **framework** (↓ קביעתא; cf. Sy ܩܐܒܘܬܐ box, chest LS 645, Ma קוביתא MD 405) pl. קיבואתא דדשי frameworks of doors *MQ* 11a(27; **CSMel** 41:200) [Var: קוותא דדשי Ar (AC 7:74); כוותא ib. (ס״א)]

Expl. Ar: עץ שלקורה AC ib.

קִיבְלָא n.m. **charm** (↓ קובלנא, מקבלתא; Ma קובלא countercharm MD 405, > IrArab אל קבל OHT Giṭ 155:8; 11) sg. קיבלא קא גמירנא I have learnt a charm (against demons) *Ber* 62a(28) [Var: קיבלא לי I have a charm OHP ib. 106:21; v. Geon. expl.]; קיבל׳ דבית הכסא שתיקותא צניעותא קיבלא דייסורי שתיקותא ומיבעי רחמי the charm for the latrine is silence (and) modesty. The charm for suffering is silence and praying *ib.*; קיבלא דקים ליה לההוא דעביד ליה דלית ביה עקתא a charm which the one who employs it knows has no harmful effect *OHT Giṭ* 152:26; *ib.* 19; הדין קיבלא למיפך חרשי ונידרי ולוטתא this charm is to overturn sorcery, vows, curses, ... *Bo* 120:1; *ib.* 86:5; 102:6; הדין קבלא *ḤM* 38:15; pl. *Ber* 62a(26); והני קיבלי דאמרי להו רבנן בשמעתא דמעלו charms which the Rabbis state in the legal tradition that they are effective *OHP Ber* 99:13; *Bo* 6:2 [in a list of charms and demons]; *ib.* 14:9; 18:9; 34:5; 103a:7

Geon. expl.: סר אעמלה OHP Ber ib., i.e. سِرٌّ أَعْمَلُهُ a mystery which I shall perform; expl. Ar: קמיעתו שיצילנו מן המזיק AC 7:58.

קיבסא n.m. **vomit** (↓ √קבס) sg. וקיא מלמעלה נקרא בל׳ ארמי קיבסא Ar [AC 7:59, s.v. קבסתן]

Quoted from a Geon. expl.

קיבעא n.m. **box** (↓ √1#קבע) sg. בקיבעא דהוא שילחא דתפלי in the *q*.-box which is a leather box of the parchment (of the phylacteries) *OHT Šab*

74:2 [Var: בקבאעא TGDr46 172:8; ↓ שילחא mng. 2]

קיברא ↓ 1#קברא n.

קידום n.m.abs. **east wind** (↓ √קדם) sg. אם קידום תקיף לחדא if an east wind is very strong *San* 18b(40)

Geon. expl.: אם רוח מזרחית קשה תצא ואתה נופח בלחייך ויוצא כנגדה TGAs42 155:26; Y: קִידּוּם *San* ib.

קִידּוּשָׁא n.m. **qidduš-prayer, doxology, betrothal, washing of the hands and feet** (< MH קִידּוּשׁ Yeivin, BV 958; ↓ √קדשׁ; cf. Sy ܩܘܕܫܐ LS 649) **1. qidduš-prayer recited over wine for the sanctification of the Sabbath or a holiday:** sg. קידושא דבי שמשי the *qidduš*-prayer of Friday evening *Ber* 43b(54) // *Šab* 113b(15); *Pes* 117b(28) [≠ ↓ צלותא]; *Ber* 33b(2); ולא שכיח ביה חמרא לקידושא ואבדלתא wine is not available in it for *qidduš* and *havdala* *Tan* 24a(46); *Šab* 69b(35); קידושא רבא the 'great' *qidduš* [i.e. of Sabbath morning] *Pes* 106a(20); *Ber* 55a(18); קידושא לא הוה לי ומשכינתיה להמייני I did not have (money for wine for) the *qidduš*, and I pledged my belt (for it) *Meg* 27b(44); **2. doxology,** sg. in phrase **קידושא דסידרא** ***qidduš*-prayer recited after recitation of the Bible** [↓ סידרא mng. 7]: *Sot* 49a(37); **3. betrothal** [< MH קִידּוּשִׁין pl. J 1355]: sg. חד קידושא one act of betrothal *Yev* 21b(43); pl. תרי קידושי two acts of betrothal *ib.* 44; הא שדתינהו קמ' הוו קידושין (if), in fact, she threw it [i.e. the money] before him, it constitutes a betrothal *Qid* 8b(13; O²); לכי יהיב לה הוו קידושי whenever he gives her (the money) it constitutes betrothal *Giṭ* 74a(34); חייבי לאוין תפסי בהו קידושי betrothal is valid with regard to those subject to negative precepts *Yev* 23a(2); *Qid* 67b(28); *Bek* 56b(10); **4. washing of the hands and feet before performing a priestly function** [< MH קידוש J 1355, mng. 3]: pl. תרי קדושי two washings *Yom* 31b(20); *ib.* 42

Lit: I. Elbogen, התפילה בישראל, Tel Aviv 1972 62 [mng. 2]; for the prayer by this name in the Geonic Period, v. Goldschmidt, SRAG 40+; Voc: קִידּוֹשָׁא HPP 37:18; ib. 203:19; Y: קִידּוּשָׁא *Pes* 106a(11; BAYTN 258).

קִידְחָא n.m. **inflammation** (↓ √קדח; Sy ܩܕܚܐ BBah 1710:13, Ma קודהא MD 406) sg. *AZ* 28b(39; **J**) // *Beṣ* 22a(45) [in a list of eye afflictions]; קדחא דליבא inflammation of the heart/stomach *Šab* 140a(38); ק(ו)(י)דחא *GC* 96:7 [expl. MH הַקֶּדַּח MNeg 6:8]

Geon. expl.: גרח GC ib., i.e. جُرْح wound, sore; cf. BBah ib.: ܐܝܟ ܢܦܘܩܐ ܘܡܚܘܬܐ ܘܚܫܘܟܐ ܘܩܕܚܐ ܗܠܡܐ; Lit: Eps, GC 96[20]; Y: קִדְחָא *AZ* ib.(BAYTN 26).

קִידְרָא, abs. **קְדַר** n.f. **cooking pot, potful of food, excrement** (↓ קדירתא; TA קִדְרָא TO Num 11:8, Sy ܩܕܪܐ f. LS 649, Ma קידרא MD 410, > Arab قِدْر Fr, AF 63; cf. Akk *diqāru* a bowl for serving and heating CAD D 157) **1. cooking pot:** a. general: sg. *Er* 101a(19) // *Beṣ* 33a(1); *ḤM* 42:18; ושאדי גוי נבלה בקידריה a pagan puts carrion in his [i.e. the Jew's] pot *AZ* 12a(5); *HP* 206:19; קידרא דבי שותפי לא חיימא ולא קיירא a pot of a partnership is lukewarm [lit. neither warms up nor cools down] *BB* 24b(24; **F²**TGAs28 200b:8) // *Er* 3a(50); *Yev* 118b(40) [↓ קולסא]; בנתיה דרב נחמן בחשן קידרא בידייהי PN's daughters used to stir the pot with their hands *Giṭ* 45a(36); ובל' חכמ' בחשא (ד)קדרא in the language of the scholars [i.e. JBA] 'she stirs the bowl' *GC* 143:1 // *ib.* 130:2; היכא דבשלינהו בקידרא if he cooked them in a pot *Ber* 37a(27); *ib.* 36b(52); לבשולי בקִידְרָא *HP* 206:12(HPP 307:21); קידרא דמרתחין בה מיא למרחץ a pot in which water for the bathhouse is boiled *TGHark* 86:15 [expl. MH יקמים TBB 3:3 (BB 67b[32])]; pl. קידרי *HP* 15:18; *ib.* 25:2; b. in a fig. sense: sg. אדרתחא קידרך שפוך while your pot is seething, pour (it) out *Ber* 62b(7) [prov.; v. Geon. expl. infra]; **2. potful of food:** sg. בשיל לי קדרה בשבתא cook me a potful of food on the Sabbath *Yev* 121b(50); קידר' חיתא a potful of uncooked food *Šab* 18b(18); **3. excrement:** sg.abs. נפישי קטילי קדר there are many people dead of constipation [lit. (retention of) excrement] *Šab* 33a(38)

Geon. expl. [mng. 1b]: עד שדעתך מצויה עמך באר היטב OHP ib. 106:23; בזמן שיש בידך עשר שאתה יכול לפזר ממנו ולעשות חסדים שנמצא מה שבידך כמים רותחים בקדרה ונשפכין לחוץ כי הקדרה לא תכילם לפיכך מה שניטל מן הקדרה באותה שעה הרי הוא נשמר ויכולין בעליו לעשות בו חפצם ולהאכיל ממנו עניים אם נוטלין ממנו מחסרין את הקדרה בדעת ואם מעלימין עין הרי הוא נשפך ארצה כי אין הקדרה מכילה אותו ואבד מבעליו וכך משל שלמה OHT 139:13; mng. 3: דקטלין נפשיהון בניבוליא דרעי דילהון שאין מוציאים אתו בזמנו וקא קרי לצואה קדר OHT Šab 34:22; Lit: Brand, Ceramics 471+; Y: קִידְרָא *Šab* 152a(38; BAYTN 126).

[קיהא ↓ נגחקא **n.]**

קִיהָא, קיוהא n.m. **acerbity, acerbic liquid** (↓ √קהי) **1. acerbity:** sg. כל דאית ליה ריחא (ו)אית ליה קיוהא whatever (food) has a smell and has acerbity *Ket* 61a(48); קיוהא דחמרא soured wine [lit. acerbity of wine] *Ket* 75a(26); התם איתיה לקיוהא דפירא בעיניה הכא ליתיה לקיוהא דפירא בעיניה in that case [i.e. with weak vinegar], the acerbity of the fruit is present naturally. In this case [i.e. with vinegar employed to contract blood vessels], the acerbity of the fruit is not present naturally *Pes* 75a(1); כלי חרש בוליע מקיוהא a pottery vessel absorbs from the acerbity *OHT Pes* 32:7; **2. acerbic liquid:** sg. מי סברת חמרא הוא קיוהא בעלמא הוא do you think that (lees) are wine? They are merely an acerbic liquid *BB* 97a(9); *Šab* 111a(23) [≠ ↓ 2#חלא]; תמד שהחמיץ דקיוהא בעלמ' *temed* which became sour is merely an acerbic liquid *Er* 27b(20)

Geon. expl.: קיוהא שיש בו טעם חמץ GnK5 176:8; Lit: Flora 1:102; Y: קִיוּהָא *BB* ib.(BAYTN 259).

קִיוּמָא n.m. **authentification, authenticated document** (< MH² קיום J 1356; ↓ √קום pa., mng. 3; ↓ 1#אשרתא, mng. 2, הנפק; cf. Sy ܩܘܝܡܐ confirmation LS 654, mng. 10, TA קְיוּם oath TO Num 30:11) **1. authentification:** sg. הנך תרי דחתימין אקיומא those two (judges) who are signed on the authentification *TGHark* 82:28; *TGAs28* 22b:10; קיומיה מניה וביה לתחתא its authentication is in itself below [i.e. it is written on the same sheet of the document] *SŠHai* 14b(16); **2. authenticated document:** sg. לא משהי איניש קיומיה בידא דספרא no one leaves his authenticated document in the possession of a scribe *BM* 20b(25)

Authentification of a document is affected when the witnesses appear in court and the court confirms their signatures; Y: קִיוּמֵיהּ *BM* ib.(BAYTN 259).

קִיוּמְתָּא n.f. **type of ban** (↓ √קום) sg. *Bo* 121:2

קִיט adj. **short, abbreviated** (↓ √קוט pe., pass. part.) sg.m. לישאנא קיטא an abbreviated version *IŠGF* 36:6; *ib.* 43:6; *TGHark* 50:17; *OHT Ber* 6:24

קִיטוֹנָא n.m. **small room** (< κοιτών Lehnw 528; Sy ܩܝܛܘܢܐ LS 664) sg. קיטונא דבי רב a small room of the *be rav* *Šab* 66a(14); *Ned* 77b(1) [Var: קוטנא HG3 383:30]

Note: פי' קיטונא חדר HG3 ib.; Y: קִיטוֹנָא *Šab* ib.(BAYTN 168).

קִיטוּפָא n.m. **juice, must** (↓ קיטפא) sg. עצר קיטופא he squeezes out juice *HG1* 75:27; קיטופא דעינבי juice of grapes *ib.* 30

1#קיטורא n.m. **(uncertain)** sg. מאי קיטורא אי קיטורא בי ידי מעשה אומן הוא what is *q.*? If *q.* is in the sleeves it is the work of a craftsman *Beṣ* 23a(11) // קטורי בי ידי אסיר *MQ* 10b(11)

Geon. expl.: (ס)ם)(א)בלשון ערבי תפריך אלאכמ, i.e. تفريك الأكمام, rubbing of the sleeves OHP Beṣ 55:20(Alf); gloss in Y ms. of MQ: פ' קול ומ(ו)ת)פריוד(ך) אלאכמאם Price, MQ 18; Lit: AAC 361; Y: קִיטוּרֵי *MQ* ib.

2#קיטורא n.m. **fumigating** (↓ 2#קטר; JPA קיטור DJPA 490) sg. מאי קיטורא ... אי לעשן what is *q.*? If (it means) to fumigate ... *Beṣ* 23a(15)

Lit: TMW 4:289.

קִיטְמָא n.m. **ash** (↓ √2#קטם; TA קִטְמָא TO Num 19:9, Sy ܩܛܡܐ LS 659, Ma גיטמא MD 89) sg. *Beṣ* 32b(37); *Ber* 28a(17; **F**,Ar [AC 3:471, s.v. חצב,₂(ס"א)]); *ḤM* 41:9; וקא בעי מקלייה ואגנדורי בקיטמא (the ox) wants to burn it [i.e. the pen] and to roll in the ash (to soothe a bite) *BQ* 35a(6); *Giṭ* 69a(21); מטלטלינן כנונא אגב קיטמיה we move the brazier for the sake of its ash *Beṣ* 21b(23; Ar [AC 4:255]) // *Šab* 47a(18; **M**); כי מייתנא קליוה לההוא גברא ובדרוה לקיטמיה אשב ימי when I die, burn me and scatter my ash over the seven seas *Giṭ* 56b(46); *ib.* 57a(2); *Yom* 84a(14); קיטמא נהילה sifted ash *Ber* 6a(13); *Ḥul* 51b(39); קיטמא דצ'ו'מא ash of the fast day *AnanSch* 29:29; pl. ושבעא קיטמי משבעא תנורי seven (portions of) ashes from seven ovens *Šab* 67a(3) [cf. Ma: גיטמא מן שובא תאנוריא MD ib.]

Y: קִיטְמָא *Ber* ib.(BAYTN 127).

קִיטְפָא n.m. **resin, sap** (↓ קיטופא; TA קְטַף TO Gen 37:25, MH קֶטֶף Yeivin, BV 821) sg. קיטפא פירא resin (is considered as) fruit *Nid* 8a(30); *ib.* 8b(12); קיטפא דפירא resin of the fruit *ib.* 15 // *AZ* 35b(11); קיטפא דגואזא resin of the stem *ib.* 10

Y: קִטְפָא *AZ* ib.(BAYTN 127).

1#קִיטְרָא, קטרא, abs. **קְטִיר** n.m. **knot, node,**

plot, penalty (↓ √1# קטר; TA קִטְרָא pl. TJ Is 7:18, Sy ܩܛܪܐ LS 662, Ma גיטרא MD 89) **1. knot:** sg. קיטרא במיא איהדוקי מיהדק a knot in water becomes extremely tight *Ḥag* 21b(1); ואי אית בהו קיטרי שארי להו if there are knots in them [i.e. the cords] he unties them *AZ* 75a(32); *Bo* 57:5; קטרא דקטרי בזממא וקטרא דקטרי באסתדירא a knot which one ties (with the guide rope) through the nose-ring, and a knot which one ties through the parral *Šab* 111b(25); קטירא דצײדא a fisherman's knot *BM* 23b(2); זמנין דמתעכל קיטריהו sometimes their knot [i.e. of the money bags] disintegrates *Beṣ* 11a(1); pl.abs. וקטר בכרכשתא דהמיאנך ז' קיטרין ואמר על כל קיטרא וקיטרא tie seven knots in the fringes of your belt and recite (an incantation) on each knot *ḤM* 43:17 [v. note infra]; שבעין קיטרין seventy knots *Bo* 57:1; det. איזלא ומקרבי קיטרי a net whose knots are close together *Ḥul* 51b(35) [i.e. of high density; v. Geon 270:21]; איזלא ומחדקין קטריה a net whose knots are tight *Geon* 270:18; דיהיב ליה קיטרי he used to put knots (on the vessels as identifying signs) *AZ* 65b(8); **2. node:** pl. שיעי קטריה its nodes [i.e. of the spit of pomegranate wood] are smooth *Pes* 74a(16); *ib.* 17; *Ḥul* 51a(15) [on a stick]; **3. plot** [calque < BH קֶשֶׁר HAL 1076]: sg.abs. קטיר קא חזינא הכא I see a conspiracy here *Yev* 61a(24); **4.** metaph. **penalty:** pl. תרי קטרי עבדו ביה they imposed two penalties on him *Yev* 107b(30)

Geon. expl.: מהו קטיר קשר OHP Yev 286:2 [mng. 3]; on *ḤM* supra [mng. 1a], cf. in Akk, s.v. *kiṣru*: you tie seven and seven knots and you recite an incantation over every (knot) you tie CAD K 437; Voc: קִטְרֵי HGP 57b:29; Y: קִיטְרָא *Šab* 112a(1; BAYTN 127).

2# קיטרא ↓ קוטרא n.

קַיִּט adj. **of summer** (cf. Sy ܩܝܛܝܐ LS 664) pl.m. חרפי ואפלי וקייטי early, late, and of summer *Bek* 57b(37) [w. ref. to births of calves]

קַיְטָא, קִיטָא, כֵּיטָא n.m. **summer** (↓ בי קייטא; TA קִיטָא TJ Is 28:4, Sy ܩܝܛܐ LS 664, Ma גאיטא MD 76) sg. שילהי קיטא קשו מקיטא the end of summer is more severe [i.e. hotter] than summer *Yom* 29a(2); אישתא דסיתוא קשי מדקיטא a winter fever is more severe than a summer one *ib.* 4; סדינא בקיטא סורבלא בסתוא the *s.*-cloth in the summer and the *s*-garment in the winter *Men* 41a(24; TGHark 190:4); רב ששת בקייטא מותיב לרבנן היכא דמטיא שמשא PN used to place the students in the summer where the sun reached *Šab* 119a(46; **M**); שיתא ירחי קייטא the six months of summer *Ḥul* 60a(10); *Šab* 110b(20); *Giṭ* 69b(45); *BB* 3b(23); *AZ* 28b(12); *Ḥul* 55b(25); *Ara* 9b(12); שאמיש וכיטא the sun and summer *Bo* 32:2

Y: קֵיטָא *Šab* 110b(12; BAYTN 65).

קַיָּים adj. **established, existing, still alive** (legal and dialectal; ↓ √קום; TA קַיָּים TJ Jud 8:19, Sy ܩܝܘܡܐ LS 654, Ma קאיאם MD 400) **1. established, existing:** sg.m. שריר וקיים sound and established *BB* 160b(41) [at the end of a document]; *ib.* 45; *SŠHai* 15b(19); *ib.* 16a(5); *Dec* 10:24; קים ושריר *Bo* 15:8; אלהא חיא וקימא דקים ליעלם ולעולמי עולמים the living and existing God who exists for ever and ever *Bo* 102:6; מנהאגא דוקאנא וקימא an exact and established custom *TGAs42* 71:4; f. קיימא *BB* 91a(18; Ar [AC 5:171) [↓ מנוביתא]; דתהא שרירא וקיאמא בידיה וביד ירתיה בתריה (this present) should be sound and established in his possession and in the possession of his heirs after him *SŠSad* 255:25; pl.m. זביני שרירין וקיאמין the sale is sound and established *TGHark* 165:20; *SŠHai* 6a(3); *Dec* 10:15; **2. still alive:** pl.m. אילו הוו אבהתין קיימין were our fathers still alive *TGHark* 171:21

Y: קַיָּים *San* 14a(41).

קַיְסָא n.m. **a measure** (Sy ܩܝܣܐ a measure, weight LS 665, mng. 3, 4, PSmSup 301) pl.cs. שיתא קייסי סולתא six *q.*-measures of flour *Ber* 44b(18) [Var: קיאסי OHP ib. 113:10]

Geon. expl.: אכאייל OHP ib., i.e. أكيال [sg. كيل]; Y: קַיְסֵי *Ber* ib.(BAYTN 65).

קִיל ↓ √קלל pe., pass.part.

[קילוזא ↓ הילוזא n.]

קִילְיָא n.m. **alkali, potash** (↓ √קלי, ירקא דקיליא; Sy ܩܠܝܐ LS 666, mng. 2; cf. also קיליא TJ Ezek 27:17 [Ar (AC 7:100), H פַּנַּג]) sg. בקיליא סלקא דעתך אלא ירקא דקיליא do you think that (the *'eruv*) is of alkali? It is rather of *Saliconia herbacea L. Er* 28b(54)

Geon. expl.: עֲתַר [?] GnK5 172:4; Lit: Flora 1:638; Y: קִלְיָא *Er* ib.(BAYTN 95).

קִילְעָא n.m. **a small room, chamber** (< κελλίον L-S 937; ↓ קיעלא; Sy ܩܠܝܬܐ cell LS 668, MH² קילעא Er 63b[17]) sg. בחושא הוה קאימנא אקילעא דבי ר' אושעיא I was standing in pain at the chamber of PN's house *Ber* 22b(1); *Šab* 121b(33); *Pes* 72b(28); *MQ* 20a(31); *Ḥag* 26a(31); *BQ* 19b(7); זיל לקילעך go to your chamber *Ned* 22b(34)

Lit: Eps, Stl 362; Y: קִילְעָא *Pes* ib.(BAYTN 127).

1# קִילְפָא n.m. **parchment** (↓ √קלף; cf. Sy ܩܠܦܐ folio of a book LS 670) sg. קילפא דתפילי parchment of phylacteries *Men* 35a(15); *ŠT* 489:4; *ib.* 11; 490:15

Lit: Ros, TI 51; 120[34]; Y: קִילְפָא *Men* ib.(BAYTN 127).

2# קילפא n.m. **scale** (↓ √קלף; TA קַלְפִין pl. TO Lev 11:9, Sy ܩܠܦܬܐ, pl. ܩܠܦܐ, ܩܠܦܬܐ LS 670, Ma קלאפתא shell MD 413) pl. חזא ביה קילפי ושרייה he saw scales on it [i.e. the fish] and permitted it *AZ* 39a(29); *ib.* 40a(26)

Y: קִלְפֵי *AZ* ib.(BAYTN 127).

קִילְקוּלָא n.m. **damage, harm** (↓ √קלקל; JPA קילקול DJPA 490, Sy ܩܘܠܩܠܐ censure LS 666) **1. damage, damaging result:** sg. מאי קלקולא איכא what damaging result is there? *Beṣ* 16b(44); *ib.* 17a(1); *Giṭ* 23b(44); קלקולא דמילתא degenerate matter *TaS* 605:18 [↓ רוחא דקודשא]; **2. harm to personal status:** sg. אקילקולא דנפשה חיישא אקילקולא דזרעה לא חיישא she takes into consideration harm to herself. She does not take into consideration harm to her progeny *Yev* 94a(23); *Giṭ* 46b(15); *ib.* 46a(2); 47a(3); *Naz* 17a(23) [≠ ↓ תקנתא]; *Nid* 39a(18)

Y: קִלְקוּלָא *Giṭ* ib.(BAYTN 255).

קילקלתא ↓ קיקלתא n.

קִילְתָא n.f. **lenient case** (↓ √קלל pe., pass.part. f.det.) sg. *Pes* 18b(27) [≠ ↓ חמירתא]; *ib.* 45b(5) [↓ √סמי pe.]; *Suk* 7a(37); *Naz* 20b(2)

Y: קִילְתָא *Pes* ib.

קִים ↓ √קום pe., pass.part.

1# קִימָא n.m. **curdled milk** (↓ √קום pe., mng. I.12; MH קים MNedK 6:5) sg. באתר' דרבנן קרו להו(ו) לחלב' חלבא ולקימ' קימ' באתרי' דר' יוסי לקימ' נמי קרו ליה קימ' דחלב' in the scholars' place they call milk חלבא and curdled milk קימא. In PN's place they call it [i.e. curdled milk] also קימא דחלבא *Ned* 52b(4)

The translation here is based on the expl. of MNed ib. as חלבא מקטרא in PT Ned 39b(10) [v. DJPA 326]. Note, however, the expl. Ar: נסיובי דחלבא whey AC 6:116; Y: קוּמָא *Ned* ib.(BAYTN 20).

2# קימא n.m. **(uncertain)** pl. *BB* 74a(37) [MEd: זימיה]

קימחא ↓ קמחא n.

1# קִינָּא n.m. **nest, cluster, family** (TA קִינָּא TO Dt 22:6, Sy ܩܢܐ LS 674, Ma 2# קינא nest, family MD 411, Akk *qinnu* nest, family CAD Q 257) **1. nest:** a. birds: sg. *Beṣ* 11a(18); pl. ידאון נשריא לקיניהון let the eagles fly to their nests *Er* 53b(19); קינא דתרנגולתא ברא a nest of a hoopoe *Giṭ* 68b(28); זיל טרוף אקן go (and) beat against my nest *Ḥul* 141b(36; V[11]); b. ants: sg. קינא דשומשני *ib.* 57b(42); *ḤM* 46:10; **2. cluster:** sg. תלתה תלתה בקינא each three (leaves) in a cluster *Suk* 32b(49); *BQ* 58b(30) [date palms]; שבעה אטירפי בקינא seven leaves in a cluster *HP* 33:3; בוצינא מקיניה ידיע a *b.*-plant is recognizable from its cluster *Ber* 48a(9; TGHark 209:13, Ar [AC 2:153]); **3. family:** sg. מאן דפרע קנאיה מחריב קיניה the one who requites his anger destroys his family *San* 102b(46; Ar [AC 7:129]) [Var: ביתיה household **F²He**]

The exact mng. of קינא דשדכי *BQ* 92b(39; **H**Ar [AC ib.]) is uncertain; Y: קִינָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 135).

2# קִינְאָה, קִינָא n.m. **anger, enmity** (↓ √2# קני itpa., mng. 1; Ma 1# קינא rancor MD 411, Sy ܩܢܐܬܐ anger LS 675) sg. ואיהו הוא דאתי ועביד קנאה בהדה he is the one who comes and causes enmity against her *Soṭ* 2b(48); *ib.* 46; קינאיה *San* 102b(46; **F²**Ar [AC 7:129]) [**He**: קיניה; ↓ 1# קינא mng. 3]

Y: קִינְאֵיה *San* ib.

3# קינא n.m. **crossbeam** (etym. unkn.; cf. BH קִנִּים pl. HAL 1036, MH² קינים BM 117a(16) [expl. MH תִּקְרָה Mib. 10:2]) sg. קינא *BB* 6a(26; **F²**); pl. קיני *Er* 3a(34) [expl. אמלתרא ib.]

Lit: Eps, Stl 13; Y: קִינֵי *Er* ib.

קִינָאָה, pl. **קִינָאֵי** n.m. **metalworker** (TA קֵינָאֵי TJ Jer 10:9, Ma קינאיא, קאנאיא MD 401) pl.

סו(ה)(ח)לא דקינאיי polishing powder of the metalworkers *TRN* 590:1

קִינְבָא n.m. **hemp** (< κάνναβις Lehnw 551; Sy ܩܢܦܐ LS 678) sg. *Beṣ* 22a(25; V[17]GC 42:5)

Geon. expl.: וקנבא שמון(ו) בלשון ישמעאל קנב OHT ib. 28:10, i.e. قُنَّب Siggel 60; Lit: Flora 1:259; Eps, GC 42[15]. Note also the gloss קינב(ד)יס HG1 94:29 for ↓ שהדנג.

קִינּוּחָא n.m. **cleaning** (↓ √קנח) sg. קלאיי דקינוחא clods of cleaning (of the excrement) *Anan* 27:17; הולכך צריך קינוחא וחוורה לשכבת זרע therefore cleaning and washing is needed for semen (to be purified) *ib.* 32:27

קִינּוּיָיא n.m. **warning of jealousy** (< MH² קינוי J 1363; ↓ √2#קני) sg. דאי בעי לבעול מחיל ליה לקינוייה if he wants to have sexual relations (with his wife) he can renounce his warning of jealousy *Soṭ* 25a(50); *ib.* 31; 37

Y: קִינּוּיֵהּ *Soṭ* ib.(BAYTN 259).

קִינְטָא n.m. **fear, suspicion** (√קנט; Sy ܩܢܛܐ LS 676) sg. תידכר קינטא בנפשיה may fear be ... in his soul *Dec* 4:16

קִינְטְרָא n.m. ***centenarius*** (a weight; shortened form < κεντηνάριος Lehnw 532; Sy ܩܢܛܝܪܐ LS 677, BBah 1808:17, JPA קינטיר DJPA 491, > Arab قِنْطار Fr, AF 203) sg. איכא דקרו ליה לתיקלא קינטרא there are some who call the shekel *centenarius BM* 87a(12; V[22]) // ואיכא דוכתא דקרו ליה לקינטריא תיקלא there is a place where they call a *centenarius* a *shekel Bek* 50a(26) [cf. BR 627:1]; pl. קינטרי *ib.* 11

Y: קִנְטֵרֵי *BM* ib.(BAYTN 240).

קִינְסָא n.m. **piece of wood, twig** (< ↓ קִיסָא w. dissim. of *-ss-* > *-ns-*; ↓ קיסנאה; Sy ܩܝܣܐ LS 665; cf. Akk *qištu* A forest CAD Q 272, AIOA 86) **1. piece of wood:** sg. כיון דקביעי נרות לא סגי דלאו משקל בקינסא ואדלוקי since the lamps are fixed (on the candelabrum) he must take a piece of wood and light (each one) *Šab* 22b(15); *ib.* 4; *AZ* 33b(11) [used as a fire brand]; *Ḥul* 105a(50) [upon which water is spilled]; **2. twig:** pl. תרין קינסי יבישי וחד רטיבא אוקדוה יבישי לרטיבא two dry twigs and one wet one. The dry ones set the wet one on fire *San* 93a(49) [Var: קיסי Ar (AC 7:142); ↓ קיסא, אודא]; והא קנתרי קינסי do not the twigs, in fact, fall off? *Er* 100b(9; **O**Ar [AC 7:148, s.v. קסן])

Expl. RaḤ: עצים יבשים דקים שנפרכין ברגל או ביד כשעולין או כשיורדין מן האילן OHP Er 102:11; Y: קִינְסָא *Šab* ib.(BAYTN 127).

קִיסָא n.m. **wood, twig** (↓ קינסא) pl. קיסי *San* 93a(49; Ar [AC 7:142])

קִיסְטָא, קיסתא n.f. ***xestes*** (< ξέστης, Lat *sextarius* Lehnw 535; Sy ܩܣܛܐ LS 679) sg. קיסטא דמורייסא בלומא ויקיסטא דחמרא בארבעה לומי a *xestes* of *muries* for a *nummus*, and a *xestes* of wine for four *nummi AZ* 34b(17); קיסטא דמוריסא דהוות בצפרי היא הוות לוגא דמקדשא the *xestes* of *muries* which was in GN was the same as the *log* of the Temple *Pes* 109a(21; Ar [AC 7:144]) [Var: קיסתא דמוריאסא C]; קיסטא דמיא *AZ* 30a(42) [Var: קיסתא דמיא SMel 72:944]

Geon. expl.: קיאסתא דמוריאסא היא מדה TGHark 23:19; Y: קִיסְתָא *AZ* 34b(17; BAYTN 127).

קֵיסְמָא n.m. **chip** (MH קֵיסָם Yeivin, BV 933; cf. Sy ܩܝܣܐ LS 665) sg. קיסמא דריתמא a chip of the *r.*-shrub *Šab* 54b(37)

Y: קִיסְמָא *Šab* ib.(BAYTN 127).

קִיסְנָאָה adj. **wooden** (perh. < ↓ קינסא by metath.; Sy ܩܝܣܢܝܐ wooden LS 665) pl.f. דמיטללא בגוריאתא קיסניתא she plays with wooden cubs *Ket* 61b(30; V[5]) [Var: בגורייתא קיסנייתא Ar (AC 5:388, s.v. נרדשיר); ק(ו)(י)ס(("י"))ניאתא **Fr**]

Note the Geon. rdg. קינסיתא TGAs42 40:8, where this word is explained [ib. 11], however, as the gentilic of a GN.

קֵיסָר n.m. **emperor** (< καῖσαρ, Lat *caesar* Lehnw 535; ↓ פלגו קיסר, דבי קיסר, בי קיסר; Nab קיסר DNWSI 1018, Sy ܩܣܪ LS 680) sg.abs. a. alone: אזל אמר ל' לקיסר מרדו בך יהודאי he went (and) said to the emperor: "The Jews have rebelled against you" *Giṭ* 56a(7); מאן אודעיה לבר יוחאי דמית קיסר ובטלה גזירתא has anyone informed [lit. who has informed] PN that the emperor has died and the decree is annulled? *Šab* 33b(35); זימנא חדא שדרו דרון לקיסר מלכא they once (wanted to) send a gift [i.e. a bribe] to the emperor : the king [double rdg.] *Tan* 21a(41); דההוא קיסר דהוה סאני להו ליהודאי a certain emperor who hated the Jews *AZ* 10b(37); *ib.* 11a(2); שבור מלכא וקיסר PN, the king, and the (Roman) emperor *Švu* 6b(32); אמר ליה קיסר לרבן גמליאל *San* 39a(16); *ib.* 90b(56); *Ḥul* 59b(27); *San* 98b(53); ברתיה דקיסר the emperor's daughter *Tan* 7a(53); *Giṭ* 57a(46); *Ned* 50b(6); *Ḥul* 60a(14); *Mei* 17b(19); b. w. PN: נירון קיסר *Giṭ* 56a(16); אספסיינוס קיסר *ib.* 21(V[18])

This word is treated as a PN and never occurs w. the det. ending; Y: קֵיסָר *San* ib.(BAYTN 140).

קֵיסְרָיָין adj. **Caesarean** (< GN קיסריה; cf. Sy ܩܣܪܝܢܝܐ καισαριανοί LS 680) sg.m. דינרא קסריאנא a Caesarean *denar AZ* 6b(21); pl.m. שבעה אלפי דינרי קיסרייני seven thousand Caesarean *denars Ket* 67b(46)

קִיעְלָא n.m. **tent** (metath. < ↓ קילעא; Sy ܩܝܠܥܐ SIB 6:10) sg. זיל לקיעלך go to your tent *Ned* 22b(34; ŠM 25d)

Lit: Eps, St1 362.

קִיפּוּלָא n.m. **scraping off** (↓ √1#קפל; MH קיפול J 1366) sg. *BB* 4b(9)

קִיפּוּפָא n.m. **owl** (TA קִיפּוֹפָא TO Dt 14:16, Sy ܩܦܘܦܐ LS 681) sg. *Ber* 57b(23; **FP**); *Nid* 23a(35; Ar [AC 7:66]) [v. DS, ad loc., n. ח]

Y: קִפּוּפָא *Ber* ib.(BAYTN 259).

קִיפְיָא n.m. **floating state, letter vocalized w. *šĕwa*** (↓ √קפי; Sy ܩܦܝܐ LS 683, Ma קיפיא MD 411) **1. floating state** [≠ ↓ קבעא]: sg. מיקיפיא מכפרא it effects a 'floating atonement' *Zev* 6a(15); *ib.* 7b(1); *Yom* 50b(13; **M**); **2. letter vocalized w. *šĕwa*:** sg. *BMsD* 8:2 [w. ref. to הִתְשַׁמֵּר]; *BMsL* 27:32 [w. ref. to וְצֹאן 1Ch 12:41]

Mng. 1 is uncertain and can be ascertained only from its opposition to ↓ קבעא; Lit: Yeivin, BV 333 [mng. 2]; Y: קוּפְיָא *Zev* ib.(BAYTN 157).

קִיפְּצָא n.m. **contraction** (↓ √2#קפץ; cf. Sy ܡܩܦܨܢܘܬܐ LS 685) sg. דאזיל בקיפצא he goes (there) through contraction (of the way and arrives miraculously) *Er* 43a(26; **M**); *Yev* 116a(15)

Y: קְפִיצָא *Yev* ib.

קִיץ ↓ √קצץ pe., pass.part.

קִיצּוּתָא n.f. **fixed term, amount** (↓ √קצץ, קיץ) **1. fixed term:** sg. נדרים הוא דמיפר משום דלית ליה קיצותא אבל גבי נזירות דאית ליה קיצותא דסתם נזירותא שלשים יום he can annul vows, since (a vow) does not have a fixed term. But concerning Naziriteship, which has a fixed term, since an unspecified Naziriteship is thirty days ... *Ned* 4b(13); קיצותא שריא a fixed term (during which the mortgagee has the usufruct) is permitted *BM* 67b(5); *ib.* 7; 9; **2. fixed amount:** מעיקרה לאו בקיצותא השתא בקיצותא at first there was no fixed amount [i.e. legal maximum]. Now there is a fixed amount *RH* 4a(37); *Ket* 54b(28); קיצותא דתרעא a fixed market price *Švu* 42a(6; **F**²)

Voc: קִיצּוֹתָא HGP 27a:31; Y: קִיצּוּתָא *RH* ib.(BAYTN 34).

קִיקַּלְתָא, קִילְקַלְתָּא, קִיקְלֵי, pl. קִילְקְלֵי n.f. **garbage dump** (< קילקלתא; ↓ √קלל pal.; TA קִלְקִלְתָּא TJ Jer 19:2, Sy ܩܩܠܬܐ LS 688, JPA קיקלה DJPA 491, mng. 1, > NA *kiqillitu*! CAD K 401; cf. JNA קְלָקִינֵי junk, scrap Yona 396, IrArab *qelaqil* Avishur, Elements 264+) sg. אפיק אמתיה כנישא ושדת בקילקילתא the maidservant took out the sweepings and threw (them) in the garbage dump *Yom* 87a(44; **E**¹); קיקליתא דמתא the town garbage dump *Šab* 156b(43); *AZ* 28a(38) [↓ ניקרא]; ההוא גברא דבנא אפדנא אקיקלתא דיתמי a certain man who built a mansion on the garbage dump of orphans *BQ* 21a(25); בר ישׂ' דהוה ליה קיקילתא ותבעו מיניה בני שכונה לפנויה a Jew who had a garbage dump, and the residents of the neighborhood demanded that he remove it *TGAs28* 32b:18; *ib.* 33:27; pl.cs. קיקלי מתא *Pes* 114a(9; **C**); det. על קיקלי דמתא מחסיה תיבו ולא על אפדני דפום@בדיתא dwell in the garbage dumps of GN and (do) not (dwell) in the mansions of GN_2 *Kar* 6a(11) // *Hor* 12a(44); קילקלי דמתא *Giṭ* 69a(10)

Lit: J.C. Greenfield – A. Shaffer, in Greenfield, AKY 225+; Y: קִיקְלֵי *Pes ib.*(BAYTN 128).

1# קִירָא n.f. **bitumen, pitch** (↓ קיראה, בי קירי, קירותא; Akk *qīru* CAD Q 270, Sy ܩܝܪܐ LS 665, Ma 1#קירא f., קירא קאשאיתא MD 412, JNA קירא *qīra* HDJNA s.v., > Arab قِير Fr, AF 150; cf. IrArab *qirrāyi* oil lamp for the Sabbath Avishur, Elements 256+) sg. *Ber* 56b(43); *Šab* 110b(35); *ib.* 133b(37); כאצבתא בקירא like fingers (sticking into) bitumen *Er* 53a(38; **O**); אותיבו קירא באונייכו stick bitumen in your ears *Giṭ* 34a(36; **As**,OHR ib. 24:5) [expl. RaḤ ib.: דלא תציתו so you should

not hear]; חפו בקירא ולא מאיץ טפי they coat (the wine jug) with bitumen, and it does not absorb much *BM* 40a(51; **Es**); משח קירא an ointment of bitumen *AZ* 28b(11) [v. infra]; קבא דקירא a *qab* of bitumen *San* 29a(5); אגני דקירא cakes of bitumen *BM* 69b(17); קירא בבליתא Babylonian bitumen *Yev* 120a(38); בר ברך קירא לזבון let your grandson sell bitumen *San* 95a(49; MGD 465:16) [**He:** קורא]

Geon. expl.: מהו משח קירא וד(ו)ר(ב)ב ושמן זית מבושל זה בזה TGWeisz 83b:9. The incorrect translation of this w. as 'wax' derives from the false etym. < Lat *cera* [v. Lehnw 539]. The Akk word and all the cognates mean bitumen. Both the rdg. and the mng. of this word in the saying in *San* ib. are uncertain [v. DS ad loc., n. ט]; Y: קִירָא *Ber* ib.(BAYTN 12).

קִירָא #2 n.m. **lord** (< κύριος Lehnw 539; ↓ סך, כירי #1; Sy ܩܘܪܝܣ LS 698) sg. *Bo* 96:4; סך קירי פלסתר the brother of my lord is a fraud *AZ* 11b(14)

Y: קִירִי *AZ* ib.(BAYTN 26).

קוראה ,קִירָאָה n.m. **dealer in bitumen** (↓ קירא #1) sg. האי מאן דיהיב זוז(א)(י) לקיראה one who invests money with a dealer in bitumen *BM* 63b(31); [Var: קוראה **Es**,Geon 81:1]; pl. הוה שקיל אגני דקירא מקיראי he used to take basins of bitumen from the dealers in bitumen *ib.* 69b(17)

Y: קִירָאָה *BM* ib.(BAYTN 326).

קירויא adj. **(uncertain)** sg.m. ההוא סבא קירוייא *Šab* 45b(21); אבא חילפא קירויה *BB* 123a(46)

Poss. a gentilic. Lit: S. Abramson, BB 145:627, note.

קירוּתָא n.f. **mass of bitumen** (↓ קירא #1) sg. *Šab* 20b(40) [expl. MH שְׁעָוָה MŠab 2:1]; *TGDr49* 101:2; דאנא דחמרא דמנחא קירותא בבראזיה a barrel of wine in whose bung-hole a mass of bitumen is placed *OHT Šab* 151:22 [v. ib., n. ז]; *ib.* 24

קיראטא ,קִירָטָא n.m. **carat** (Sy ܩܝܪܛܐ, ܩܪܛܐ LS 694, Arab قيراط Wehr 804) pl. ומתקלא כ' קיראטי האוי the *mitqāl* is equal to twenty carats *AnanSch* 7:27; קירטי *ib.* 29

Lit: Hinz, IMG 27. Its weight in Iraq was 0.2232 gr. The etym. < κεράτιον is disputed by Fr, AF 200, and Löw, Lehnw 566.

קירי קירי interj. **(type of cry)** *Ḥul* 139b(35)

Y: קִירִי קִירִי *Ḥul* ib.

קִירְמָא n.m. **a type of material or garment** (↓ √קרם; Sy ܩܪܡܐ LS 696, MH² קרמין J 1421) sg. לכסכוסי קירמא to rub *q.*-material (in order to soften it) *BM* 60b(10) // pl. לכסכוסי קירמי *MQ* 10b(9) [Var: קרמי Ar (AC 7:201)]; קירמאי *HG1* 503:26(Var)

Y: קִרְמֵי *BM* ib.(BAYTN 128).

קירעא ↓ קרעא #1 n.

קירצא ↓ כירצא n.

קירקני ↓ קרקנא n.

קיש קיש ↓ כיש כיש interj.

קִישׁוּיָא, pl. **קִישׁוּיֵי** n.m. **harsh action** (↓ √קשי; Sy ܩܫܝܘܬܐ hardness LS 703) sg. וכל קישויא וקישויא every single harsh action *TGAs28* 27b:7; pl. כולהון קישויי ובזיוני all harsh statements and disgraces *ib.* 5

קישורי n.pl.m. **stilts** (etym. unkn.) *Šab* 66b(8; MTGAs28 161:27) [expl. MH לוקטמין Mib. 6:8(BT)]

Geon. expl.: [מביאין שני עצים דק]ים שנושאין בהן קנקנים שלנו וארוכין חמש אמות ויש בהן למעלה מארבע [אמות מקום רגלים] והאמה העליונה אוגדה עם שוקיו ועומד עליהן למעלה ומהליך בהן (ו)מ[רק]ד [בהן] TRN 604:2.

קָלָא #1, קאלא, cs. **קָל** n.m. **voice, sound, rumor** (↓ בת קלא, קלקלא, קלקלניתא; TA קָלָא TO Gen 39:14, Sy ܩܠܐ LS 651, Ma קאלא MD 400) **1. voice, cry:** a. general: sg.cs. קל גברא a man's voice *Meg* 32a(27); det. קלא דאיתתא a woman's voice *Bo* 15:9; האי קלא דמי לקליה דר' אלעזר בר' שמעון this voice resembles PN's voice *BM* 85a(29); דעבי קלא ... דעמי קלא his voice is deep/faint *Ḥul* 38a(18); אידי דהני עבי קלייהו והני קטין קלייה' since these have a deep voice, and those have a shrill voice *Ara* 13b(35); צניף קליה its voice is shrill *Ḥul* 79a(37); pl. קליא רמיא loud voices *Bo* 63:4; b. w. var. vbs.: 1) √אזל #1 pe.: אזל קליה בארבע מאה פרסי its voice carried four hundred parasangs *Yom* 69b(24); 2) √עבר pe.: עבר ליה קלא לקליהו (his) cry (from the pain) surpassed their cry [i.e. of the animals] *BM* 85a(12); 3) √רמי pe.: רמא ביה קלא he shouted to him *Er* 63a(29); *Šab* 124b(40); *Yom* 69b(25); *BQ* 118b(4); *BB* 73a(23); 4) w. √שדי pe. to shout: שדא ביה קלא שדייה he shouted at it [i.e. the bird] (and) it dropped it [i.e. the *šamir*] *Giṭ* 68b(29); **2. sound:** a. general: sg.cs. קל יתרי the sound of the bowstrings *MQ* 26a(27); קל תרנוגלא the sound of a cock *Šab* 66b(14); *RH* 30a(9); *Beṣ* 14a(25); *Giṭ* 56b(41); *AZ* 70a(10); det. קלא רבא ... קלא זוטא a loud/low sound *MQ* 11a(23); צייל קליה its sound is clear *Beṣ* 14a(27); חלי קליה its sound is sweet *Ara* 10b(28) [expl. MH חליל ib.]; pl. תרי קלי two (simultaneous) sounds *RH* 27a(5); b. w. var. vbs.: 1) √בסם pa.: בסומי קלא to make a cheerful sound *Suk* 51a(48) [of instrumental music]; *Ara* 11a(10); 2) √ילד af.: אולודי קלא to produce (an artificial) sound *Er* 104a(36); *Ḥul* 42a(1); 3) √ערבב quadref.: מיקמי דניערבב קלא before the sound (of the *shofar*) is mixed up (with the echo) *RH* 28a(18); 4) √שאב pe.: אברא שייב קלא lead muffles sound *Yom* 69b(27); **3. rumor:** a. general: sg. כל קלא דבתר נישואין any rumor after marriage *Yev* 92a(1); *MQ* 18b(50) [↓ √פסק pe., mng. I.1.a]; קאלא אית לה למילתא the matter is publicized *RH* 21a(1); *Yev* 121b(47); אינהו קלא אית להו they [i.e. the documents] are publicized *Giṭ* 18a(6); b. w. var. vbs.: 1) √אלם pa.: אלומי אלמיה לקלא he greatly strengthened the (previous) rumor *Yev* 25a(27); 2) √בטל pa.: מבטלי קלא they squelch a rumor *Giṭ* 89a(46); 3) √נפק pe., af.: ונפק עליה קלא a rumor was spread about him *Ket* 26a(29); *Giṭ* 89a(47); נפק קלא דנח נפשיה a rumor was spread that he had died *BB* 22a(53); *ib.* 42a(10); אויבים הוא דאפקוה לקלא it was the enemies who spread the rumor *Yev* 25a(16)

Y: קָלָא *Ber* 59a(12; BAYTN 8).

– קָל קָלָא, קָלְקָלָא n.m. **voice** (< קל קלא; Ma קלקלא MD 400) sg. קאל קאלאיהון [שמעית] *Bo* 15:8 [cf. Ma קאל קאלא שומאי MIT 8:1]; קל קלא ברזי קלא a voice in the secrets of a voice *ib.* 9; 69:4

Lit: Eps, StI 343; AMB 154.

קָלָא #2, pl. **קָלָאֵי** n.m. **clod of earth** (< קאלא* < קלעא*; ↓ √קל_ע, קרשנתא; Sy ܩܠܥܐ sling stone, clod LS 669) sg. שקל קלא ושדא ביה he took a clod and threw (it) at it *RH* 25a(26); *Pes* 62b(23); *Giṭ* 68b(29); *BM* 30b(5); *Švu* 18b(10); *AZ* 18b(3); *Tam* 32b(12); *BQ* 92b(48); אמ' על עפרא או על קלא say over earth or a clod *ḤM* 42:17; פרצידא דתותי קלא a seed under a clod *Tan* 4a(1); pl. צריך לקנוחי בקלאיי שפיר לפי טבעת מצואה he is required to wipe his anus from the excrement well with clods *Anan* 26:8; *ib.* 19; 27:16; 32:14

Geon. expl.: פאיים צרורות הן והן קלא OHT Šab 82:12; Lit: Nöld, MG 58²; Geig, AAC 361; Y: קָלָא *AZ* ib.(BAYTN 6).

קלבא ,קלאבא n.m. **pitch** (etym. unkn.) sg. קלבא *BQ* 85a(50; **F**¹) [used in a salve]; קלאבא *Šab* 133b(37)

Geon. expl.: זפת OHP BQ 147:31; Y: קַלְבָא *Šab* ib.(BAYTN 95).

קלד vb. **to grasp** (denom. < קולדא* [cf. ܩܠܕܐ bolt LS 667]; cf. Ma קלד to clutch MD 413) **Itpe. to be grasped:** איקלודי מיקלד (the tendon) is firmly grasped (in the flesh) *Ḥul* 93b(31; **M**)

Lit: Löw, Lehnw 542.

קילחא ,קולהא ,קוּלְחָא ,קֻלְחָא n.m. **stalk, stem** (MH קֶלַח Yeivin, BV 821, J 1374) sg. שמו' הוה בדיק נפשיה בקלחא PN used to defecate with (the aid of) a stalk *Ned* 50b(28; **V**²Ar [AC 7:98]); קולחא *Ḥul* 119b(18); *ib.* 119a(24) [Var: קולהא TGAs42 166:6]; pl. תלת קילחי דבי כרבא three stalks of a plowed field *Giṭ* 69b(1)

Geon. expl.: כשיצאו בו' ג' קנים בין בתבואה (ובין בדים) דעשבים וירקות משורש אחד שמו קלח GC 107:5; Y: קִילְחֵי *Ḥul* 112a(2; BAYTN 127).

קלט vb. **to snatch, retain, clutch** (JPA קלט DJPA 493, MH קלט LNVTH 323, Sy ܩܠܛ etpa. to be niggardly LS 668) **Pe. 1. to snatch:** ציפרתא נמי מקלט קלטא the *ṣ.*-bird also snatches well (in flight) *Ḥul* 65a(24); **2. to retain (by a sacred area making its removal prohibited):** דאי עילא לה קלטוה מחיצאתא if (the sacrificial animal) entered (Jerusalem), the (city) walls have retained it (and it cannot be redeemed) *Zev* 120a(2); *BM* 53b(22); *ib.* 23; *San* 113a(5); דקלטינהו מזבח the altar retained them *Zev* 27b(31); *ib.* 87b(15); מידי גבא דחמרא קלטינהו did the back of the donkey retain them [i.e. the fruit so that it cannot be returned]? *Pes* 52a(31)

Pa. to clutch tightly: וכי בעי מקליט להו when he wishes he clutches them [i.e. the straps] tightly *Mak* 23a(19; **M**) [≠ מרפי]

Itpe. (a) **to be caught:** דאיקלט (the wine) was caught (in a vessel) *Suk* 49b(8) // דאי@קלט *Mei* 11b(32)

קלי vb. **to burn, roast, destroy** (↓ קלי adj.,

קיליא; Sy 1# ܩܠܐ to burn, destroy LS 666, Ma קלא MD 413) **Pe. 1. to burn, char:** וקלייה להיכלא he burnt the Temple *Yom* 69b(17) // *San* 64a(9); אקלייה בנורא I shall burn it [i.e. the Temple] with fire *RH* 4a(16); *Giṭ* 56a(31); *Šab* 110a(34) [snake]; כי מייתנא קליוה להווא גברא ובדרוה לקיטמיה when I die, burn me and scatter my ash *Giṭ* 56b(45); *Yom* 84a(14); *Ḥag* 15b(18); דילמ' דמנח גומרתא עליה וקלי ליה perhaps he will place a live coal on it [i.e. the skull bone] and char it (so that it splits open) *Ḥul* 11a(19); *Pes* 84b(20); שגרתיה לתנורא וקלתה she heated up the oven and burnt it [i.e. the skull] *San* 82a(34) // *ib.* 104a(44); *Soṭ* 11a(10); *San* 93a(34); *ib.* 31a(55); *Ber* 6a(16); *Pes* 75a(38; V[1]); *BQ* 35a(6) [↓ קיטמא]; נוירא בעלמ' ; *BM* 74a(32) [lime] מקלא; הוא דקלאי מינך I have merely burnt a blank sheet belonging to you *ib.* 33b(46); 98a(36); 60b(48); דאי בעיא קלתיה if she wanted she could have burnt it [i.e. the document] *San* 31a(55); *Beṣ* 4b(21); pass.part. ↓ קלי adj.; **2. to roast:** a. in preparing food: ותרו להו וקלו להו he soaks them [i.e. barley] and roasts them *Pes* 42b(20); *AZ* 28a(30); קלינהי טחנינהי עבדינהי שתיתא (if) he roasted them [i.e. the lentils or beans], ground them, (and) made them into *š.* *HP* 191:2; pass.part. קליא *AnanSch* 10:23 [wheat and barley]; b. in preparing apotropaic medicines [cf. Akk *qalû* CAD Q 71, mng. 4a]: לייתי שב חיטי ארו(ו)ז)ניתא וליקלינהו אמרא חדתא let him bring seven (stalks) of '.-wheat and roast them upon a new spade *Giṭ* 70a(2); *ib.* 69a(20); *AZ* 28b(10); *Šab* 110b(14); *ḤM* 43:21; **3. to destroy, ruin:** מיקלא קלי לה משום עינא ומשום גנבי he may completely destroy it because of the (evil) eye or because of thieves *BM* 30a(12); מיקלא קלייה (the pagan) completely ruined it [i.e. the wine by making it *nesekh*] *AZ* 59b(10; **J**); אית ליה זיהרא ולא קלי (the cat) has venom, but it does not destroy *Ḥul* 52b(43); *ib.* 54a(4); *AZ* 31b(27); איתיהיבא ליה רשותא למיקלינהי לזכוותא דאחר he was given permission to destroy PN's merits *Ḥag* 15a(23) [**M:** למעקר]

Itpe. 1. to be burnt: אינהו איקלו להו לגמרי they were completely burnt *San* 93a(45) [≠ √חרך itpe.]; *BM* 85b(33); *Ket* 67b(39); והדר אפקיה ד(ו)איקלי איקלויי he took it out afterwards [i.e. the ball of wool], and it was completely burnt *San* 110a(55); איקלי ליה איסורא the prohibited material was burnt *AZ* 49b(13; **J**); *ib.* 66b(14); **2. to be roasted:** ולא שנא כי אכיל ליה כי מקלי ולא שנא כי לא מקלי it does not matter whether he eats (the new wheat) roasted or not roasted *HP* 16:11

קְלִי adj. **burnt** (↓ √קלי pe., pass.part., קיליא; Sy ܩܠܝܐ LS 666, Ma קליא MD 413, s.v. קלא) sg.m. היכלא קליא a burnt temple *San* 96b(21)
Y: קְלִיָא *San* ib.

קלי adv. ↓ קליל adj.

קליבוסתא n.f. ***os innominatum*** (MH² קליבוסת J 1376) sg. האי תרבא דקלי@בוסתא the fat of the *os innominatum* *Ḥul* 93a(16) [Var: אקליבוסתא Ar (AC 7:97)]
Lit: Katz 269; AAC 362; Y: קְלִיבּוּסְתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 313).

קְלִי, קְלִיל adj. **light, swift, easy, small, minor, unstable,** adv. **small amount** (↓ √קלל, אקלתא, 2# קלילאית, קלילותא; TA קְלִיל TO Num 21:5, Sy ܩܠܝܠܐ LS 665, Ma 3# קאליא MD 400) **I.** adj. **light:** sg.m. דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא they know that a living person is lighter than a dead one *Giṭ* 56a(50; **V**[18]); בעופא דקליל in the case of a fowl that is light *Ḥul* 16b(19); לישנא קלילא a 'lighter' term *BQ* 6b(18) [i.e. חַב Mib. 1:1 instead of חַיָּב]; *TGHark* 159:1 [i.e. בויי abscesses for בועי; ↓ בועתא]; pl.m. קלילי *TGAs42* 157:4 [reeds]; **2. swift:** sg.m. מלכא דקליל כטביא a king who is swift like a deer *Ket* 111a(38); נפתלי דקליל כאיילתא Naphtali who is swift like a hind *Soṭ* 13a(26) [w. ref. to Gen 49:21]; איזגדא קלילא a swift messenger *TGHark* 189:26 [quoted from an A prayer; cf. Ma: פארואנקא קאלילא MD ib.]; *ḤM* 42:14; *Bo* 47:10; f. דידי קלילא טפי my (dove) is swifter *San* 25b(1); pl.m. אנהו דהוו קלילי רהוט ויתבי בדכותייהו those who were swift ran and sat in their places *Yev* 105b(18; **O**²); **3. easy:** sg.m. שאני לשון כשדי' דקליל the language of the Chaldeans [i.e. Aramaic] is different because it is easy (to learn) *Ḥul* 24a(44); **4. small, few:** pl.m. דמי קלילי a small amount of money *BB* 133b(18; **Es**); אורחא רחיקתא וזוודי קלילי the road is long, and the provisions are few *Ket* 67b(46; MGD

320:14); **5. minor:** sg.m. איסורא קלילא a minor prohibition *Er* 32b(9); pl.f. קבעינן בית דינא למידן מילי קלילתא כל מילי דלא אית בהון קטלא we establish a court to judge (even) minor matters, (i.e.) all things which do not involve capital punishment *Anan* 116:4; *ib.* 111:24; **6. unstable (?):** sg.m. קליל לי עלמא I feel unstable *San* 46b(24) [expl. MH קלני מראשי Mib. 6:5(BT)]; **II.** adv. **small amount, bit:** a. alone: אושלן גלימיך איגני ביה קלי lend me your garment to sleep in it a bit *Šab* 110b(43); ונישקול מיניה קלי let him take a bit from it *AZ* 35b(37); כד פשר קליל when (the wax stopping up the ear) dissolves a bit *ḤM* 38:2; וינום קליל he should sleep a bit *ib.* 39:16; b. w. fol. n. [cf. Ma קאליא אנאשיא MD 400, Nöld, MG 318[1]]: קליל פורתא a tiny bit *Er* 34a(14); קליל עפרא a bit of earth *Tam* 32b(19); קלי מיא a small amount of water *AZ* 30a(34)
Geon. expl.: וכן דרך אדם בזמן שמצטער אינו יכול להתכבד ולעמוד על עצמו אלא מתקלל כדבר הקל שמתנענע ומתנדנד לכאן ולכאן OHT Ḥag 31:8 [mng. I.6]; Y: קְלִיל *Ḥul* 16b(19; BAYTN 237); קְלִי *Šab ib.*

– **קְלִי(ל) קְלִי(ל)** adv. **very slowly, little by little** (Sy ܩܠܝܠ ܩܠܝܠ LS 666, mng. 6, Ma 3# קאליא little, few MD 400) חשכה לו כי מסגי קליל קליל he will be overtaken by darkness (in reaching his house) when he walks very slowly *Er* 51a(4) [**O:** קלי קלי]; *Šab* 153b(35); *Ket* 103a(47); *IŠGF* 41:21; *IHP* 611:19; אימעוטו(י) קלי+ קלי they became diminished little by little *NDGR* 236:2
Y: קְלִי קְלִי *Šab* ib.

1# **קלילאית** adv. **in a sorrowful state** (lit. in a snare/trap; cf. Ma קולאלא snare MD 406) כמאן דאמר קלי@לאית *San* 46b(22; OHT Ḥag 30:30) [expl. MH קלני Mib. 6:5(BT); **He:** הוא קל@לית]; יתיב בקלי@לאית he is in a sorrowful state *OHT Ḥag* 31:2
Geon. expl.: עד עכשיו כך דרך מדברי לשון ארמי בזמן שאדם מצטער הרבה אומרין עליו יתיב בקלי@לאית ודומה כי הוא מלשון קולא שהוא פח כלומר יושב בצער כמי שהוא נלכד בפח OHT Ḥag 31:1; Lit: Eps, MNM 88²; ib., GCIntr 50[187]; St1 82.

2# **קְלִילָאִית** adv. **lightly** (↓ קליל) ⟨מחו⟩ נפשיהו בקלילאית they struck themselves lightly *AnanSch* 27:7 [≠ בקשיותא ib. 8]

קְלִילוּתָא n.f. **lightness** (↓ קליל; Sy ܩܠܝܠܘܬܐ LS 666) only in adv. phrase **בקלילותא disgracefully:** מאן דמדכר שמי(א)(ה) דרחמנ' בקלילותא one who mentions the name of the Merciful One disgracefully *Anan* 13:23; *ib.* 26; 14:9

קְלִיף adj. **peeled** (↓ √קלף pe., pass.part.) pl.f. ביעי קליפאתא peeled eggs *Ber* 56b(21; MGG 707:16)

קְלִיפְּתָא, קְלִיפְתָא, pl. **קְלִיפֵּי** n.f. **peel, shell** (< H קְלִיפָּה, pl. קְלִיפִּים Yeivin, BV 944; ↓ √קלף, קלפתא) sg. עיקרא או קליפתא a root or a peel *Nid* 17a(18); קליפתא דביעתא דנעמתא the shell of an ostrich egg *ḤM* 38:16; pl. קליפי דביעי *Pes* 112b(24); קליפי דקני peels of reeds *San* 82b(29; MGN 442:15) [fig. for a paltry sum]
Y: קְלִיפְּתָא *Nid* ib.(BAYTN 211).

קְלִישׁ adj. **thin, light, transparent, weak, free flowing** (↓ √קלש pe., pass.part.) **1. thin:** sg.m. קליש קרמיה its membrane is thin *Ḥul* 9a(1); *Er* 3a(40); f. קלישא ארעא the soil is thin *Soṭ* 34b(49); **2. light:** sg.m. עיבא קלישא דתותי עיבא סמיכא thin cloudiness which is below thick cloudiness *Tan* 9b(20); **3. transparent:** sg.m. אי איתא דולד הוא לא הוה קליש כולי האי if (the embryonic sac) was that of a foetus, it would not have been so transparent *Nid* 25a(50); ואידי דקליש ידיע ביה טפי since (this glass cup) is transparent, (the color of the wine in it) is more recognizable *ib.* 21a(8); **4. reduced, weak, feeble:** sg.m. זיהריה קליש its poison is reduced *AZ* 30b(23); סברא קלישא a weak logical deduction *TGHark* 34:21; f. דעתא קלישתא feeble mind *Yev* 113a(40) [of a deaf person; ≠ ↓ ציל]; *NDGR* 95:21; pl.m. ספיקי קלישי slight doubts *TGHark* 34:17; **5. free flowing:** sg.m. *Šab* 77a(24) [wine]; *Anan* 44:18 [gonorrheal discharge; v. Eps, St1 76]; f. שתיתא היכא דעבידא סמיכ(ת)א בורא מיני מזונות היכא דעבידא קלישא כמיא בעלמ' שהכל נהיה בדברו where *š.*-porridge is made thick (the blessing is) בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת. Where it is made free flowing merely like water (the blessing is) שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ *Ber* 38a(43); *Ḥul* 112a(21) [of a secretion from meat; ≠ סמיכתא]; pl.m. חמרא סמיך מיא קלישי wine is viscous, water is free flowing *Suk* 48b(37); *Yom* 58a(29)
Y: קְלִישְׁתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 62).

קלל vb. **to be light, damage, ease, make a lenient ruling, make light of** (↓ אקלתא, 1#קולא, קיל, קילתא, קליל קליל, קליל, קלילותא, קללא; Sy ܩܠ pe., pa., af. LS 665, Ma קלל pe., pa. MD 413) **Pe.** (a/) **1. to be made light of:** בשני דרב קל נידרי in PN's time vows were treated contemptuously *Giṭ* 35a(30; **V**[18]) [Var: קיל **V**[15]]; **2.** pass.part. **lenient** [Sy ܩܠܝܠܐ LS 665, Ma קאליל MD 401]: דלמא מנודה לשמים שאני דקיל perhaps one banished by Heaven is different because it is lenient *MQ* 15b(28); הני מלי סייף דקיל this refers to (execution by) a sword, which is lenient *San* 41a(10) [≠ חמיר]; ביום טוב דקיל ואתי לזלזולי one is apt to disregard (a prohibition) on a holiday, which is lenient [i.e. the punishment for its transgression] *Beṣ* 2b(8); דקיל טמאה דיליה משאר טמאות his uncleanness is more lenient than other types of uncleanness *Anan* 29:7; *ib.* 47:10; *Pes* 18b(24); *ib.* 54b(44); *Ket* 14a(29); *Men* 25b(43); *Nid* 51a(4); *TGAs42* 111:19; **3.** pass.part. **unstable (?):** קיל לי עלמא I am unstable *San* 46b(24; **K**) [↓ קליל adj., mng. I.6]

Pal. (↓ קילקולא; Sy ܩܠܩܠ LS 666, Ma קרקל MD 416) **1. to damage, spoil:** pass.part. דילמ' חזי לאבוס דמקלקל perhaps he will see that the trough is damaged *Er* 20b(15); *ib.* 16; הא מקלקלא וקיימא (the courtyard), in fact, continues to be spoilt *ib.* 88b(27); **2. to harm s.o./s.t.'s status:** דמקל@קל הוא he harms (the animal's) status (by slaughtering it) *Ḥul* 8a(29) [≠ מתקן]; *Šab* 73b(28); *Ḥag* 10a(48); לקלקולה לחמות הוא דקא מיכונה she intends to harm (her) mother-in-law's (marital) status *Yev* 117b(4); *ib.* 118a(5); היא גופה לא מקלקלא נפשה she herself will not harm her own status *ib.* 119b(38); 120a(4); *Giṭ* 46a(2); **3. to do s.t. incorrectly:** pass.part. דלמא מקלקלא תקיעה perhaps the *tĕqiʿā* will be done incorrectly *Pes* 7b(32); **4. to cause s.o. to err** [w. ־ל']: דדיל' מקלקל' ליה דלא חזיא perhaps she will unwittingly cause him to err (if she becomes a menstruous woman) *Nid* 12b(12); *ib.* 24

Af. 1. to ease: והני מילי לרפואה אבל אקולי מיקל this refers to (bloodletting) as a remedy. But it does indeed ease (high blood pressure) *Šab* 129b(26); **2. to rule leniently:** באבלות הוא דאקילו בה רבנן it was regarding mourning that the scholars made a ruled leniently *Er* 46a(48); *Yev* 88a(26) // *Giṭ* 3a(1); *ib.* 35a(1); *Qid* 17b(50); וכל דרבנן אקילו בה רבנן the scholars ruled leniently concerning any Rabbinic requirement *Tem* 27b(27); היכא דמיקל ר' יהוד' מחמרי רבנן (in a case) where PN rules leniently, the scholars rule strictly *Švu* 46a(34); *Ber* 36a(52); *Pes* 20b(20); *Tan* 18a(39); *BM* 106b(18); וכי מקילינן בדרבנן אבל בדאורייתא' לא מקילינן we only rule leniently in a case of Rabbinical authority. We do not rule leniently in a case of Pentateuchal authority *Ḥul* 4b(6); *Meg* 22a(32); *TGHark* 94:5; כמאן דמוקיל *HP* 144:25; **3. to make light of s.t.:** אי מקיל בגוה מידין עלה if he makes light of it [i.e. the commandment] he is judged for it *Anan* 13:10; *ib.* 12:22'; **4. to be lax:** והוה מקלין נמי בין וו נוסף לוו עיטור they were also lax (regarding the difference) between an additional *waw* [i.e. a conjunctive *waw*] and a *waw* of עיטור סופרים [i.e. in wrongly adding a *waw* not in the Masora; v. Ned 37b(22+)] *TGHark* 103:7

Itpa. (unclear): דמיקללא ידיה *TGDr49* 105:17 [expl. MH מאמין את ידו Šab 103a(9)]

Itpal. 1. to be miscalculated: והא קא מיקלקלא ראש השנה מוטב תיקלקל ראש השנה ולא ליקלקלו כולהו מועדות will the New Year not, in fact, be miscalculated? It is preferable that the New Year be miscalculated than that all the holidays be miscalculated *RH* 19b(16); זמנין דגזרי שמדא ואתו לאיקלקולי sometimes (the government) decrees a religious persecution, and (the holidays) are apt to be miscalculated *Beṣ* 4b(31); **2. to err:** כיון דמקלקלי בה רבים היינו קלקולא since the public errs concerning it, this is a damaging result *Beṣ* 16b(44); **3. to be adversely affected:** ואתי עירוב לאיקלקולי the (application of the law of) *ʿeruv* is apt to be adversely affected *Er* 49a(39); ההו(י)א' דאשתכח כתם גב' הוא דמתקלקל⟨קלא⟩ ואידך לא תתקלקל that woman upon whom a bloodstain has been found is adversely affected (and has to wait an additional day), while the other would not be adversely affected *Nid* 60a(20)

The mng. of דמקיל בזווא דאויל *Ket* 100b(10) is unclear.

קללא n.m. **type of demon** (lit. curse; ↓ √קלל; H קְלָלָה J 1378) sg. *Bo* 5:3; *ib.* 106:5

קַלְמְתָא, pl. **קַלְמֵי** n.f. **vermin** (Sy ܩܠܡܬܐ LS 668) sg. *Bo* 74:13; pl. ממרטוש(ט)י' קלמי vermin (comes) out of rags *Ber* 51b(18; MGG 299:12,**P**); סריקותא מקטלא קלמי a comb (which) kills vermin *Nid* 20b(31; Ar [AC 6:144])

קלנדא n.m. *calendae* (< καλάνδαι, Lat *calendae* Lehnw 546; Sy ܩܠܢܕܣ, etc. LS 669) sg. תנא כולה קלנדא חד יומא קא חשיב ליה the *Tanna* considers all of *calendae* as one day *AZ* 6a(27)

Y: קְלַנְדָּא *AZ* ib.

קְלָנְיָא n.f. **colony, free person** (< κολωνία, Lat *colonia* Lehnw 546; Pal קלניא PAT 406, Sy ܩܘܠܘܢܝܐ LS 669) **1. colony:** sg. ותתעביד טבריה קלניא GN should become a colony *AZ* 10a(43); *ib.* 46; **2. free person:** sg. הורודוס קלניא מתעביד can Herod become a free person? *BB* 4a(22)

Geon. expl.: קלוניא בן שאין עליה מכס OH Suk 112:18 [mng. 1]; ובתמיהא גרסינן הנעשה חורין מן מס TGAs42 156:21 [mng. 2]; הורודוס חפשי זה פי' גאון Ar [AC 3:287]; Y: קְלָנְיָא *BB* ib.

קלניתא n.f. **name of a bird** (etym. unkn.) sg. קלניתא לא מסרט' the *q*.-bird does not scratch *BB* 20a(26); *Ḥul* 102b(15)

Y: קְלָנִיתָא *BB* ib.(BAYTN 189).

קלס vb. **to praise** (denom. < καλῶς Löw, Lehnw 547; Sy ܩܠܣ LS 669) **Pa.:** משום דקלסה אבוה דאמך את נמי מקלסת לה because your maternal grandfather praised it [i.e. that legal tradition] you also praise it *Ket* 21b(5); ואע"ג דקלסיה שמואל לרב יהודה even though PN praised PN$_2$ *Er* 28b(50); *Giṭ* 77a(23); *Mei* 16b(9); *Yev* 92b(28) // *Mak* 21b(21)

Lit: Lieb, Schocken Vol 75+; Bacher 191.

קלע vb. **to happen to come or fall** (↓ 2#קלא, קלעיתא, √הנדז; cf. Sy ܩܠܥ to sling LS 669) **Itpe. 1. to happen to come:** רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא PN happened to come to the exilarch's house *Ber* 49a(20); *Šab* 46a(33); *RH* 21a(1); *San* 5b(26) [and *passim*]; לישנא איקלע ר' אלעזר להתם the following year PN happened to come there *Ket* 112a(7); זימנא חדא איקלעית להתם one time I happened to come there *Šab* 145b(16); כי הדר ואתא איקלע לההוא אושפיזא when he came again, he happened to come to that inn *Soṭ* 47a(35); גברא רבא איקלע גביכו מאתרין a great person happened to come to you from our place *AZ* 7b(33); הואיל ואו מיקלעי ליה אורחין since if guests were to happen to come to him *Pes* 46b(13); ויהיב שלמא לבי עשרה עד דמקלעין ליה עשרה דגמירין הילכת' he gives greetings to ten people until ten people who have learnt *mišnayot* happen to come to him *Ned* 8a(21); מרימר ומר זוטרא כי הוה מקלע להו גוי ביומא טבא when a pagan happened to come to PN and PN$_2$ on a holiday *Beṣ* 21b(29); **2. to happen to fall:** כיון דאיקלע ראש חדש אדר בשבת since the first day of the month of *Adar* happened to fall on the Sabbath *Meg* 30a(31); וכי מיקלען שתי שבתות when two Sabbaths happen to fall (on Ḥanukka) *ib.* 31a(42); *RH* 20a(9); זימנין דמיקלע ביום שלשים וזימנין דמיקלע בעשרים ותשע' sometimes (the פרוס הפסח [v. MBek 9:5]) happens to fall on the thirtieth (of *Adar*) and sometimes it happens to fall on the twenty-ninth *Bek* 58a(13); *HP* 184:7; *ib.* 185:4; 16; 23; **3.** w. ־ל **to happen to have s.t.:** דלמא מילתא דמצוה איקלעא להו לרבנן perhaps the scholars happened to have an opportunity to fulfill a commandment *Tan* 22a(7); דאיקלע ליה כוס he happened to have a cup (of wine) *Er* 40b(26); אי מיקלע לן ממילא מברכינן if we happen to have (it) anyway we make the blessing *Ber* 53b(20); *Šab* 117b(52)

קַלְעִיתָא n.f. **hairdresser** (lit. one who plaits hair; ↓ √קלע; JPA קלעי[תה] DJPA 495; cf. TA קַלְיָעָן pl. TJ 1K 6:29) pl. בכרכי הים קורין לקלעייתא בנייתא in the 'cities of the sea' they call hairdressers בנייתא *Šab* 95a(5; **M**) [↓ 1#בנייתא] // לקלעיתא בנייתא *Ber* 61a(35; **P**) // *Er* 18a(54) // *Nid* 45b(30) [// PT Šab 12c(60)]

Geon. expl.: קלעיתא בניתא מאשטה OHP Ber 106:20, i.e. ماشطة hairdresser.

קלף vb. **to peel, scrape off** (↓ 1#קילפא, 2#קילפא, קליף, קליפתא; Sy ܩܠܦ LS 669, Ma קלף MD 413) **Pe.:** חזאי ביעי שליקתא דקליפנא I saw (in a dream) that I was peeling boiled eggs *Ber* 56b(21); הוה קא קליף ליה טחלא ללוי בריה he was scraping (fat from) a spleen for his son, PN *Ḥul* 93a(40); pass.part. חזייה דהוה קליף ציהריה he saw that its crust was peeled *Beṣ* 14b(5; **L**); משכא דחמרא כד קליף מן גויה the hide of a donkey when it is peeled off from its body *ḤM* 41:12

Pa. id.: נקלף ביה קלי ונתבריה let him (first) scrape off a bit of it [i.e. the flesh] and (then) break it [i.e. the bone] *Pes* 85a(20); והא רב מקלפא ליה דביתהו כסי כסי does PN's wife generally not husk many cups (of barley) for him? *Beṣ* 13b(24); והני מקלפי קרקבנן בסכינא the gullets of these (birds) can be scraped off with a knife *Ḥul* 62b(20); *Šab* 20b(36) [bark of a tree]

Itpe./Itpa. to be peeled or scraped off: כי קא רפי מיקלף בידה when it becomes soft it can be peeled off by hand *Ḥul* 62b(24); *ib.* 25; איקלוף איקלופי *Soṭ* 15b(35) [of bark]; תרבא דאית ביה מתקליף the fat which is on it [i.e. the intestine] can be scraped off *HP* 196:16; *OHT Šab* 74:1 [parchment]

קְלָפְתָא, קְלָפוּתָא, קְלָפְאתָא, pl. **קְלָפָאתָא** n.f. **peel, shell** (↓ √קלף; Sy ܩܠܦܬܐ, pl. ܩܠܦܐ, ܩܠܦܬܐ LS 670, Ma קלאפתא MD 413; cf. MH קְלִפִּי Yeivin, BV 944) pl. קלפתא דרומאנא ודאמגוזא the peel/shell of a pomegranate and of a nut *HP* 36:16; קלפותא דשגדי ... קלפתא דרמוני shells of almonds/pomegranates *HG3* 395:6(HGP 54a:12); קלפתא דרמוני *ib.* 7(ib. 13)

קלקל ↓ √קלל pal.

קלקלא ↓ קלא #1 n.

קְלַקְלָנִיתָא n.f. **one having a loud voice** (↓ קלא #1; cf. Sy ܩܠܩܠܢܐ ... الصُّوَيت BBah 1797:3) sg. ההיא קלקלנית⟨א⟩ *BM* 80a(?; 'ס המעשים Tarbiz 2 [1931] 408:18)

Lit: Eps, St2 851.

קלש vb. **to reduce, make thin, dissolve** (↓ קולשא, קליש; GeonH קלש OHT Er 11[א], BY 5978) **Pe.** (a/): **1. to reduce:** בעל מיגז גייז או מיקלש קליש does a husband completely eliminate (his wife's vow) or does he partially reduce [i.e. absolve] (it)? *Ned* 68a(8); כיון דטבל קלש טומאתו once he has immersed himself, he has reduced his uncleanness *Mei* 8b(7); **2. to make thin:** אי קלשת הויא לה חמתה מרובה מצילתה if you make (its covering) thin, its sunny area will be greater than its shade *Er* 3a(40); *ib.* 41; 46; 53; pass.part. ↓ קליש

Af. 1. to reduce s.t.: מישרא שארי או אקלושי מקליש does this actually permit (the remainder of the incense) or merely reduce (the prohibition)? *Zev* 110a(39); **2. to cover thinly:** אקלושי *MQ* 13b(18) [expl. MH מְחַפִּין Mib. 2:5; ≠ ↓ √סמך af., mng. 3]; **3. to dissolve in water:** כי מקליש ליה במיא when he dissolves it [i.e. the porridge] in water *HG1* 97:80

The mng. of דחד מורשא מקליש ... חורפא מקליש ... כי אולא מקליש *Šeel* 108:12(Var) is not certain.

קַמָּא, f. **קַמַּיְיתָא** adj. **first**, n. **first one, Tractate *Bava Qamma***, pl. **earlier scholars** (< ↓ קדמאה; JNA קמאיא *qamāya* HDJNA s.v., ModSy *qāmā* Maclean 270; ↓ √קדם) **I. adj. 1. first:** a. general: sg.m. תנא קמא the first *Tanna* (of the Mishna) *Šab* 90b(29) [and *passim*]; כללא קמא the first general rule *Er* 28a(12); פסוקא קמא the first verse *Ber* 13b(45); לישנא קמא the first version *Pes* 79b(40); דרא קמא the first row *Suk* 45b(24) // *San* 97b(43); *BB* 157b(24); יומא טבא קמא the first holiday [i.e. the first day of Sukkot] *HP* 34:32; f. שתא קמייתא my first state *Yev* 66a(43); מילתאי קמייתא the first year *Giṭ* 58b(24); טיפתא קמייתא the first drop (of menstrual blood) *Nid* 20b(33); איתתיה קמיתא his first wife *San* 82a(33); pl.m. נישואי קמאי the first marriage *Yev* 12a(31); תלתין יומין קמאי the first thirty days *BQ* 112b(38) [≠ בתראי, מציעאי]; מרוותא קמאי the first owners *Ket* 109b(33); *Giṭ* 40a(45); b. ≠ בתרא: ↓ בתרא mng. I.2; **2. early:** pl.m. רבנן קמאי איתני עולם the earlier scholars, the strong ones of the world *TGHark* 30:16; *IŠGF* 67:3; רבנן קמאי במתיבתא the earlier scholars in the academy *TGAs28* 88:17; **3. preceding:** sg.m. שית דפרקין חדא דפרקין קמא six (regulations) of our chapter [= ch. 4], one of our preceding chapter [v. 21b] *RH* 31b(24); **II. n. 1. first one:** sg.m. מכלל דקמא כדקאי קאי this implies that the first one remains as it is *Yom* 64b(5); f. דכיון דלא אבדיל בקמיתא כמאן דלא צלי דמי since he did not say *havdala* in the first (*tĕfilla*), it is as if he had not prayed (this prayer) *Ber* 26b(7); הך קמייתא that first (clause of the Mishna) *Qid* 64b(32); בני מקמיתא children from (my) first (wife) *Yev* 64b(17); הדר ביה מקמיתא he retracted from the first (document) *BM* 19b(9); *Ḥul* 32b(9); **2. former one:** ↓ בתרא mng. I.1.b; **3. m. Tractate *Bava Qamma*** [< בבא) קמא)]: sg. קמא *GŠ* 424b:13; **4. pl.m. earlier ones,**

predecessors, ancient ones [Sy ܩܕܡܝܐ τοῖς ἀρχαίοις Mt 5:21]: a. general: מאי שנא קמאי דמתרחיש להו ניסא what was different concerning the earlier ones that a miracle used to happen for them? *Ber* 20a(5); *BM* 93b(38); *San* 103b(46); *Men* 43a(20); קמאי דקמך your predecessors *BB* 46b(6); b. esp. of scholars [cf. MH² ראשונים BY 6331]: דאשכחן בה פלוגתא לקמאיי we found a dispute between the earlier ones *GŠ* 82b:6

On *IŠGF* 20:17, v. ↓ מלאכא note; Y: קַמָּא *Meg* 9a(22; BAYTN 330); קַמֵּיתָא *Šab* 29a(16; ib.).

– **קַמָּא קַמָּא** adv. **gradually, one after another** (JNA קאמא קאמא *qāma qāma* gradually HDJNA s.v.; cf. MH² ראשון ראשון J 1437) **1. gradually:** sg.m. הך דאיסורא קמא קמא אזל ליה והאי אחרינא הוא that (flame) of prohibition has disappeared gradually [i.e. by flickering], and this is another one *Ber* 53a(11); pl. מלו ושדו ביה קמאי קמאי ובלע להו they filled (the pitchers) and poured (the water) into it [i.e. the bowl] gradually, and it was absorbed *Bek* 9a(7; V⁹); וקמאי קמאי שפלי להו one after another (the water) has gone downstream *AZ* 47a(45; M); **2. one after another:** דקמא קמא דמטא אתיוה לקמיהון they brought before them (the dishes of food) which arrived one after another (without waiting for them all to be prepared) *BM* 86b(35); *ib.* 95b(23) [↓ √רפש #1 pa.]; וכיון דקא נגיד קמא קמא since he draws out (the portions of the *temed*) one after another *BB* 97a(26); *Giṭ* 12b(4); *AZ* 71b(12); *HG3* 236:20; pl. קמאי קמאי אזלי והני אחריני נינהו (the coins) disappear one after another, and these are other ones *Pes* 7a(29; V¹⁷); *BM* 26a(18; M)

קָמוּנְיָא n.m. **furnace** (< κάμινος Lehnw 551; Sy ܩܡܝܢܐ LS 673, > Arab قَمِين Fr, AF 26) sg. כל דזכי מלכ' שדו ליה לקמוניא חלו⟨ו⟩⟨י⟩לא anyone who bests the king is thrown into a 'hollow' furnace [i.e. one heated from below where the heat comes through apertures] *AZ* 10b(44)

Lit: Lieb, TK 8:765³⁷, fol. expl. of RaḤ ib.; Y: קָמוּנְיָא *AZ* ib.(BAYTN 212).

קמח vb. **to dress hides with flour, pulverize** (↓ קמחא; cf. Sy ܩܡܚ to make flour LS 672) **Pe.:** pass.part. דלא מליח ולא עפיץ ולא קמיח (the term מצה is a hide) which is neither salted, nor treated with gall nuts, nor floured *Šab* 79a(34) // *Meg* 19a(2) // *Giṭ* 22a(33)

Af. to pulverize: אקמח אקמוחי he completely pulverized (the bones) *Naz* 53b(4); אקמחיה (if) he pulverized it [i.e. the rice] *HP* 191:5

Lit: M. Haran, HUCA 56 [1985] 34 [Pe.].

קִימְחָא, קַמְחָא n.m. **flour** (↓ √קמח, מיחא; TA קִמְחָא TO Gen 18:6, קִמְחָא ib.[Var], Sy ܩܡܚܐ LS 671) a. general: sg. האי תבשילא דליפתי דמפשי ביה קימחא a cooked dish of turnips to which they add much flour *Ber* 39a(34); הוה קא יתבא דביתהו קא נהלא קימחא his wife was sitting (and) sifting flour *Ket* 62b(42); *Beṣ* 29b(12); קמחא דגבלין במשחא דזייתא ומילחא flour which one mixes with olive oil and salt *TGAs42* 161:4; *Anan* 3:3; *ḤM* 39:1 [↓ נשיף]; pl. שאר קמחי other flours *Pes* 74b(15; V¹⁴); b. specific: sg. קמחא דחיטי wheat flour *Ber* 36a(10) [v. HP 191:3]; קמחא דשערי barley flour *ib.* 22; *Šab* 109b(16); *Pes* 56a(10); *Yom* 83b(25); *Giṭ* 56a(36); קמחא דאבישינא flour of roasted ears of grain *Pes* 39b(40); *Meg* 7b(4); c. in idiomatic phrases: sg. קמחא טחינא טחנת you have ground milled flour [i.e. you have performed a trivial task] *San* 96b(22); מאן האי דלא חש לקמחיה who is this one who was careless in his studies [lit. who did not care about his flour] *Yom* 46a(16); *Pes* 84a(34); *Suk* 54a(27); *Yev* 42b(33) [but v. Ar (AC 7:119, s.v. קמח) who gives rdg. (ס"א): לקמיה before him]

Voc: קִמְחָא HPP 293:17; Y: קִמְחָא *Ber* 37b(14; BAYTN 127).

קמט vb. **to tie, constrict, contract, force** (Sy ܩܡܛ to tie, seize LS 672, Ma גמט MD 94) **Pe. 1. to tie, bind:** בעינא מיקמטינכו מימחיינכו חייתא ופלגא ... קמטינ⟨ו⟩⟨ה⟩ ... I want to tie you up (and) hit you with a (whole) bag and a half. He tied them ... *Giṭ* 47a(14); נקטיה קמטיה he took him (and) tied him *San* 95a(38) [Var: תפשיה וקמטיה Ar (AC 7:120)]; pass.part. ⟨א⟩ברזי דקמ⟨י⟩טין עילוי מזיא cords which are tied on (her) hair *Šeel* 113:41(SMel 44:5); **2. to constrict:** קמיט מרפי ליה ודראפי קמיט ליה (if) he is constipated [lit. constricted] it loosens his (bowels. If) he has loose bowels it constricts him *Šab* 110a(45) // *Pes* 42b(22); *OHT Ber* 130:23(Ar) [↓ חומא]; דקמיט ליה ולא נפיק לבראי he

constricts the blood to it [i.e. the meat] and it cannot go out *HG3* 211:69; pass.part. ואיכא משפחה דקמיט דמה there is a family whose blood is constricted [i.e. whose members do not bleed profusely] *Yev* 64b(43) [≠ דרפי דמיהו ib.]; דגים רפו קרמייהו עופות קמיטי the membranes of fish are 'loose' [i.e. permeable] (and those of) fowls are 'constricted' [i.e. relatively impermeable] *Ḥul* 112b(10); **3. to contract, shrink:** מירפא ראפי מאנא מן נורא ... והדר קאמיט the utensil becomes very soft from the fire and afterwards shrinks *OHT Šab* 69:20 [v. Šab 74b(12)]; **4. to force:** וקא קמטין ליה וקא מזבין ארעיה בעל כרחיה they force him, and he sells his field unwillingly *Šeel*(Eps, St1 55:20); *ib.*(ib. 56:2)

Lit: Eps, St1 123.

קוּמְטְרָא, קְמַטְרָא n.m. **box, chest** (< κάμπτρα Lehnw 550; ↓ ספטא; TA קִמְטְרָא pl. TJ 2K 10:22, Sy ܩܡܛܪܐ LS 672, MH קְמֶטְרָא MOhK 9:15, J 1385, > Arab قِمَطْر Fr, AF 252) sg. גלימא אקומטרה a cloak over a box *Ber* 26a(1) [v. Geon. expl. infra]; pl. קומטרי דסיפרי chests for Torah scrolls *Meg* 26b(38; **GM**[2]); וס)ק(מטרי דמנחין בוי)ה(ו⟨ ⟩ זיבנא בספינתא boxes in which merchandise is placed on a boat *TGHark* 86:13 [expl. MH מרצופין MBB 5:1; v. Hark, TGHark 358]; קמטרי שנותנין בהן פירות או משוי boxes in which fruit or a load is placed *ib.* 179:5 [expl. MBB ib.]

Geon. expl.: השקין ארגז המיוחד להניח בו תפלין OHP Ber 32:25; שנותנין ⟨בהם⟩ הסחורות בספינות והן גדולין GC 53:6 [cf. Ar (AC 5:259)]; מקום שחובשין בו בגדים וספרים ib. 88:9; Lit: Klengel 36; Y: קְמַטְרָא Ber ib.(BAYTN 222).

קַמֵּי(־) prep. **before, in front of, in the presence of, to,** conj. **before** (< קדמי* w. assim. of *-ḏ-*; ↓ קדם prep.; Ma 1# קאמ־/קאם MD 401, ModSy *qām* Maclean 270, JPA קומי DJPA 481, CPA ܩܘܡܝ LSp 175) **I.** prep.: w. suf.: 1sg. קמאי *Tan* 23b(27); 2m. קמך *BB* 41b(18); קמיך *Men* 43a(21); 3m. קמיה *Pes* 32b(28); f. קמה *Šab* 100b(42); 1pl. קמן *Šab* 4b(15); 2m. קמיכו *BB* 130b(26); 3m. קמייהו *Giṭ* 10b(27);- **1. before, in front of, in the presence of:** a. temporal: חד דקמי טיהרא חד דבתר טיהרא one (demon) which is before noon, another which is after noon *Pes* 111b(26); עיבא דקמי מיטרא כי מטרא a dark cloud before the rain is (as beneficial) as rain *Tan* 3b(38); כי היכי דכליאן קמי פיסחא so that they should be used up before Passover *Pes* 40b(9); עד קמי פיס⟨חא⟩ until before [i.e. the eve] of Passover *Qid* 65a(9); *Yev* 92a(3); חזייה לההוא גברא דקא שתי מיא קמי אבדולי (PN) saw a certain man drinking water before reciting *havdala* *Pes* 105a(18); קמי חרבן הבית before the destruction of the Temple *IŠGF* 22:2; *ib.* 74:10; קמאי דקמך your predecessors [lit. the earlier ones who were before you] *BM* 93b(39); b. spatial: 1) general: ליזיל וניקום קמי כהני בעידנא דפרשי ידיהו let him go and stand before the priests when they spread their hands (to bless the people) *Ber* 55b(29); כעבדא קמי מריה like a slave before his master *Šab* 10a(9); ההיא איתתא דאזמנוה לדינא קמי אמימר לנהרדע a certain woman who was subpoenaed for judgment before PN in GN *RH* 31b(14); *Suk* 53a(18); *Tan* 25a(51); איקלע קמיה דרב כהנא לפום@בדיתא he happened to be in the presence of PN in GN *Ḥul* 95b(37); כי אמריתה קמיה דשמואל when I recited it [i.e. the legal tradition] in the presence of PN *Šab* 22a(14); שדא קמיה דהבא וכספא he placed gold and silver before him *San* 107b(21); מר עוקבא הוה שדי רוקא קמיה PN was spitting out saliva in front of him *Ket* 105b(30); *Šab* 74a(38); דמרציא ארצויי קמיה (the wife) constantly ingratiates herself before him [i.e. her husband] *Er* 100b(38); ההוא מדרבנן דהוה מסדר אגדאתא קמ׳ a certain scholar who used to recite *Aggadot* in his presence *Suk* 53a(39); למיא דקמיה קא סגיד he is worshiping the water before him *AZ* 47a(44); *Tan* 23b(27); קמאי דידי in front of me *San* 25a(14); 2) w. var. vbs.: a) √אתי pe. to come before: אתא ההוא גברא קמיה a certain man came before him *Giṭ* 33b(39); כי אתיא ההיא איתתא קמך אגבייה עישור נכסים when that woman comes before you, authorize her to collect a tenth of the estate *Ket* 69a(44); b) √יתב pe. to sit before s.o. (as a disciple): תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דבר קפרא two students who were sitting before PN *Ber* 39a(10); *Pes* 3b(15); *Suk* 11a(30); *Meg* 16a(8); *MQ* 24a(3); *BQ* 117a(33); *BM* 35a(34); *Kar* 6a(8); c) √קום pe. to attend s.o.: הוה קאימנא קמיה דרבינא I was attending PN *Šab* 140a(13); *Er* 102b(27); *Ket* 61a(46); *BB* 41b(20); *Zev* 94a(32); d) √שכח pe., pass.part. to be frequently in the presence of s.o.: ↓ שכיח mng. 1.c.1; e) √שלח pe. to send before s.o. (for a legal opinion): שלחו קמיה דר׳ אמי they sent (the case) before PN (for his opinion) *Giṭ* 63b(32); **2.** esp. w. ref. to God **to** [= ־ל; ↓ קדם mng. 2]: ומי איכא רתחא קמי הב"ה does God have anger? *Ber* 7a(18); קמי שמיא גליא it is revealed to God *Pes* 88b(43); *San* 107a(30); *Tan* 24b(42); *Ḥag* 5b(28); כולהון צריכין שבוחי קמי רחמ׳ דרחים עליהון all of them are required to glorify the Merciful One who had mercy upon them *Anan* 37:9; *ib.* 12:16; 81:2; *AnanSch* 30:12; **II.** conj. [w. fol. imp. vb.]: הא קמי דניפתח הא בתר דנפתח this refers to before he commences, that to after he commences *Pes* 117a(39); חדא שעתא קמי דליעול רגל an hour before the holiday was to begin *HP* 166:7; וקמי דניכתוב ליה שטרא וקמי דליתפסיה ארעא before he wrote the document for him and before he took possession of the field *TGHark* 165:20

On mng. I.2, cf. M. Klein, JTS 30[1979] 502+; Voc: קַמֵּי HPP 73:20; Y: קַמֵּי Ber 3b(38; BAYTN 337).

– לְקַמֵּי(־) prep. **to, before, in front of** (↓ לקדם) a. spatial, esp. w. vbs. of motion and sending: 1) √אזל pe.: זיל לקמיה דרבא בריה דרב יוסף בר חמא go to PN *Yev* 122a(2); *Pes* 62b(18); *IŠGF* 121:1; 2) √אתי pe., af.: ההוא דאתא לקמיה דר׳ חייא a certain man who came to PN *Šab* 30b(41); *Yom* 82b(10); *Ket* 52b(18); *BQ* 96b(23); *Ḥul* 47a(8) [and *passim*]; איתו לקמי׳ חמרא מבשלא they brought him boiled wine *AZ* 30a(22); *BM* 84b(13) [and *passim*]; 3) √הדר pe, af.: הדרו לקמיה דר׳ יוחנן they returned to PN *Ket* 54b(10); *IŠGF* 121:7; אהדרוה לקמיה דרב חסדא they replied [lit. returned it, i.e. the statement] to PN *BM* 40a(6); 4) √מטי pe.: איגלגל מלתא ומטאי לקמיה דר׳ אמי the matter continued to be dealt with and came to PN *BM* 40a(4); 5) √עלל pe.: לריש תלתא יומי עייל לקמיה at the end of three days he entered before him *Giṭ* 68b(19); 6) √פרש pe.: ופרשינן תיובתא לקמיה ⟨ד⟩– מרנא בחו)ו(תמות ידנא we have made a specific reply to our master under our signature *Dec* 2:9; 7) √קלע itpe.: איקלע לקמיה דרבינא he happened to be in the presence of PN *Ber* 14a(16); *Meg* 21b(18); 8) √שדר pa.: שדרינהו לקמיה דרב נחמן he sent them to PN *Ket* 91a(41); *Giṭ* 59a(32); *BB* 8a(56); *Zev* 116b(15); 9) √שלח pe.: שלחה שמואל לקמיה דרב PN sent it to PN_2 *Yev* 75b(2); b. temporal: 1) general: שקול כיוקרא דלקמך take (compensation) according to the high price ahead of you [i.e. at harvest time] *BQ* 7b(9); *ib.* 26; *BM* 65a(53); 2) w. 1pl. poss.pron. used as adv. further on [lit. in front of us]: הא קתני לה לקמן (the *Tanna*), in fact, learns it further on *BQ* 13b(10); *Meg* 2a(19); *Švu* 16a(46); *Ara* 32b(22)

Y: לְקַמֵּי Šab 140b(45).

– מִן קַמֵּי, מִקַּמֵּי(־) prep. **from before, for the sake of, from,** conj. **before** (↓ מן קדם; Ma מן אקאמאך MD 33, Sy ܡܢ ܩܕܡ LS 647) **I.** prep. **1. before, from before, in the presence of:** a. temporal: יומא מיקמי יומא דאיתקם תמידא the day before the day on which the daily sacrifice was established *Tan* 18a(33); והוו אינשי יהבי שלמא ליצחק מיקמי אברהם people used to greet Isaac before Abraham *San* 107b(35); ומי מלכי זוטרי מקמי רברבי do the younger (sons) reign before the older ones? *Hor* 11b(46); מקמי פלגיה דיומא before noon [lit. the middle of the day] *Anan* 62:21; מקמי הכי beforehand *Šab* 129b(28); *Anan* 34:8; *ib.* 100:3; מן קמי הכין *TGHark* 40:30; *IŠGF* 93:1; ותלייה בההוא מאי דאמא מקמיה דכתיב ליה מקמיה he connected it with what he said previously [lit. before it], for it is previously written *Anan* 56:15; b. spatial: מיקמי חברי from the presence of the Magian priests *Šab* 45a(8); שקולו שותא מיקמי כהנא remove the trap from before PN *Šab* 124b(11); מקמי חמארא from before the donkey *Šab* 140b(44); איקום מקמה (if) I shall stand up in her presence *Švu* 30b(13); *Er* 28b(6); *Suk* 29a(2); *Qid* 33b(22); *Tan* 21b(40); *Mak* 22b(8); *IŠGF* 121:15; חזיוה גבאי צדקה וערקו מיקמיה the collectors of charity saw him and fled from his presence *Tan* 24a(25); *San* 26a(36); מן קומיהון *Bo* 28:6; **2. for the sake of, in face of:** ומאי חזית דאפכת תרתי מקמי חדא איפוך חדא מקמי תרתי why do you reverse two (statements) for the sake of one? Reverse one for the sake of two *Er* 37b(10); *BQ* 96b(42); *Ara* 29a(21); ליתה למתניתין מקמי ברייתא our Mishna cannot be maintained in face of the *barraita* *Yev* 83a(1); לבטולי הא מקמי הא to annul this in face of that *Soṭ*

48a(49); סמי דידך מקמי דידי strike out your (opinion) for the sake of mine *Men* 28b(19); *Pes* 45b(5); *Tan* 5b(34); *BM* 19a(28); **3. from** [w. ref. to God]: תלת מילי בעאי מקמי שמיא I requested three things from God *MQ* 28a(32); **II.** conj. **before:** a. w. fol. imp.: מקמי דליסמכוה before they ordained him *Tan* 3a(35); מיקמי דלחזו סהדי חתמות ידיהו before the witnesses see their signature *Ket* 85a(48); *Ber* 45b(24); *Šab* 79a(28); *Er* 78b(13); *Tan* 17b(30); *Soṭ* 6b(2); *BM* 110a(6); *San* 69a(16); *Zev* 15a(21); *HP* 52:3; *ib.* 148:2; b. w. fol. part.: מקמי דחילא שבתא before the Sabbath takes effect *Anan* 69:12; מן קמי דעיילינן לבית כנישתא before we enter the synagogue *ib.* 36:10; 77:5; 109:10

Y: מִקַּמֵּיה *Ber* 46b(32).

קְמִיעָא n.m. **amulet, parchment of the phylactery** (Sy ܩܡܝܥܐ LS 673, Ma קמאהא MD 413) **1. amulet:** sg. כתב ליה קמיעא דחד שידא he wrote an amulet for him against [lit. of] one demon *Pes* 111b(22); *ḤM* 37:18; *ib.* 39:3; 43:18; הדין קמיעה דליליתא this amulet against Lilith *Bo* 1:6; *ib.* 54:8; תלי קמיעא (an infant) with an amulet hung (on him) *Qid* 73b(3; O^2); קמיעא איתמחי the efficacy of the amulet was proved *Šab* 61b(9) [for add. refs., v. ↓ √מחי#3]; *Pes* 111b(16); *Giṭ* 67b(21); דנא קמיעה לאסותה דהדא ניונדוך בת כפני this amulet is for the healing of PN *Bo* 11:1; *ib.* 53:1; 70:1; pl. תלתא קמיעי three amulets *Šab* 61b(7); מיכתבין קמיעי amulets are written *TGHark* 189:4; **2. parchment of the phylactery:** pl. ובעי למכרך קמיעי בשערי דתורא כי היכי he should tie the parchments of the phylacteries with hairs of an ox as it is *ŠT* 490:19(Var) [cf. MH^2 התפלין נכרכות בשערן Šab 108a(47)]

Y: קְמֵיעָא *Šab* 61b(4; BAYTN 106).

קמל vb. ↓ קומניתא n.

קמץ vb. **to take a handful** (↓ קומצא#1; JPA קמץ DJPA 496) **Pe.:** כדקמצי אינשי as people (ordinarily) take a handful *Yom* 47b(33) [expl. BH וּמְלֹא קֻמְצוֹ Lev 2:2]; *ib.* 24; 29b(1); ומקמץ היכי קמיץ how does he actually take a handful (of two combined meal offerings)? *Men* 105b(16); דקא קמיצנא *ib.* 18; 7a(10); 23b(36); *Zev* 25a(11); *ib.* 77a(2)

Pa. to remove a small portion: קמיץ והב לי ואי˹י˺כול remove a small portion and let me eat *Ḥul* 50a(9; V^{12}H^{2}M) [cf. MH מקמצין ib.]

Itpe. to be taken by a handful: איכ׳ מנחה דמיקמצה ולא מיתאכלה there is a meal offering whose handful is taken and whose remainder is not eaten *Men* 72b(43); כי היכי דלא תקמו(ו)⟨י⟩ץ בהדי מנחתה so that a handful (of the frankincense) should not be taken together with her meal offering *Soṭ* 14b(35)

קוּמְצָא, קָמְצָא n.m. **locust** (↓ כמצא; TA קָמְצִין pl. TO Num 13:33, Sy ܩܡܨܐ LS 673, Ma גאמצא MD 76) sg. קרנא דקמצא רכיכא the locust's horn is soft *Šab* 77b(27); *ib.* 28; קמצא ירקא a green locust *ḤM* 46:2; coll. אתא קמצא גזר תעניתא locusts came (and) he declared a fast day *Tan* 21b(24); pl. קמצי *Anan* 67:3 [expl. BH חָסִיל Ps 78:46]; ואיתי קב״ה קומצי ונקבוה ונחית לצואריה the Holy One, Blessed be He, brought locusts, they bored through it [i.e. the mountain], and it came down to his neck *Ber* 54b(22) [Var: קומצא Ar (AC 7:125)]; והיכא דשבק פיאה ואכלוה קומצי if he put aside *pe'a*, and locusts ate it *HG3* 387:42; קא חזינא אינשי דדמיין לקומצי באילני we see people similar (in size) to locusts in the trees *Soṭ* 35a(34); מוניני דקמצי brine of locusts *Šab* 110b(29)

Y: קַמְצָא *Šab* ib.(BAYTN 95).

קוּמְרָא, קָמְרָא n.m. **belt** (< MP *kamar* belt CPD 49; Sy ܩܡܪܐ LS 673, Ma קאמאר cs. MD 401) sg. אהני לך קומר׳ דאבוך למהוי אב ב״ד your father's *q.*-belt [i.e. his high position] helped you to become the head of the court *Hor* 13b(54) [Var: קמרא MGE 699:11]; קמרא שרי it is permitted (to wear) a *q.*-belt (on the Sabbath) *Šab* 59b(37); קמרא עילוי הימינא a *q.*-belt on top of an *h.*-belt *ib.* 39

Geon. expl.: הזון [כלים פכ״ו מ״ג] קמרא בלשון ארמית ומנטקה בטיית GC 69:3, i.e. منطقة; וקמרא בלשון ערבי מנתקה! TRN 597:1; חגור שבמתנים OHP Šab 25:17; Lit: Geig, AAC 366; Tel 123; ISK 100; Beer, BE 29+; 29[52], w. lit.; Ros, TI 87[130]; Shaked, Dress 110; Y: קַמְרָא *Šab* ib.(BAYTN 95).

קן n.m. **(uncertain)** sg. אפילו שמע קן קולמוס וקן מגילתא even if he heard the ... of the reed pen and the .. of the leather sheet *Giṭ* 6a(1)

This is the rdg. of the mss., but note Rashi: ואית דגרסי קל קולמסא ['sound of the pen'] and cf. OHP ib. 218:2; Lit: Kut, Studies 448 [Heb; interchange of *l* > *n*].

קנב vb. **to trim vegetables** (JPA קנב DJPA 496) **Pa.:** האי מאן דקניב סלקא one who trimmed beets *Šab* 73b(17); דבי רב יהודה מקנבי כרבא (the people) of PN's household used to trim cabbage (on the Day of Atonement) *ib.* 115a(5)

קנדרו ↓ קונדרוג n.

קנדרוג n.m. **mastic** (< MIr **kundurag* [cf. NP *kundurak* PED 1054]) sg. ... רוקעתא דמידבקא בקנדרוג a piece of cloth that was stuck on (the animal) with mastic *HG3* 111:92 = Ar [AC 2:367]

Expl. Ar: דבק AC ib.

קְנוֹקַנְתָּא n.f.pl. **creepers of grape vines** (MH^2 קנוקנות J 1389; cf. Sy ܢܢܘܩܐ f. sucker, offshoot LS 535) *Šeel* 24:13(Ar [AC 6:227]) [expl. MH עֲנְקוֹקְלוֹת MOr 1:8]

Lit: Eps, St1 107; Pfl 89.

קנח vb. **to wipe** (↓ קינוחא; JPA קנח DJPA 497, MH קנח LNVTH 328) **Pa.:** a. general: במאי מקנחי ליה מקנחי ליה בקורה on what do they wipe it off [i.e. the clay off his feet]? They wipe it off on a beam *Šab* 141a(33); *Zev* 25a(29) [blood]; *Anan* 26:22 [semen]; b. after defecation: צריך לקנוחי בקלאיי שפיר לפי טבעת he is required to wipe his anus from the excrement well with clods *ib.* 26:8; 10; 17; 32:11; 33:1; דלא קא מקנחיתו לכו בחספא you do not wipe yourselves with a sherd *Šab* 82a(1) // pass.part. דלא מקנח לכו בחספא *Ḥul* 105b(39) [v. Satzlehre 45]

קנטריא n.m. **left-handed person** (↓ גונדליא) sg. *TGDr49* 106:1 [expl. MH איטר Šab 103a(42)]

Lit: Eps, St2 552:23, note.

קני#1 vb. **to acquire possession** (↓ אקניתא, קניינא; Sy ܩܢܐ LS 674, Ma קנא#1 MD 413) **Pe. 1. to acquire possession** [w. מן **from s.o.**]: a. general: מאן קא מסר ליה דליקני who gives it [i.e. the found object] over to him so that he should acquire possession? *BM* 8b(30); אי בכספא ליקני בכספא ואי בחזקה ליקני בחזקה if (he purchased the pit) with money, let him acquire possession by the money. If by means of taking possession (of the pit), let him acquire possession by taking possession (of it) *BQ* 51b(51); כי אמ׳ ל׳ קני קני when he says to him [i.e. the slave]: "Acquire possession," he acquires (it) *Qid* 23b(25); *BM* 66b(7); מר ניחא ליה דליקני ומר לא ניחא ליה דליקני he wants (this) one to acquire possession, and he does not want (that) one to acquire possession *BB* 40b(24); *BM* 10a(43); *Qid* 53b(12); מדאשתיק קנינהו since he remained silent, he acquired possession of them *BB* 138a(15); דקנית מינאי which you have acquired from me *Yev* 62b(17); מכדי לוקח במאי קא קני לה להא ארעא now, then, with what does the purchaser acquire possession of this field? *BM* 16a(29); ומקנא לא קני לה עד דנפלה לחצרו (the owner of the courtyard) does not actually acquire possession of it [i.e. the egg] until it falls into his courtyard *ib.* 102a(46); ינוקא מקנא קאני אקנויי לא מקני a child can indeed acquire possession (of the *lulav*). He cannot actually transfer possession *Suk* 46b(34); ואי אגבהינהו בסיסני קנה if he raised them [i.e. the dates] in the spadices, he acquired possession *BM* 67b(27); האי מאן דגזל דיקלא מחבריה וקטליה אע״ג דשד(הו)⟨ייה⟩ לארעא דידיה לא קני one who stole a date palm from another and cut it down, even though he placed it in his own field, he does not acquire possession *BQ* 96a(22); מדמשכיה גוי קנייה from the time that the pagan pulled it [i.e. the wine] he acquired possession of it *AZ* 71b(1); pass.part. כי היכי דלדידך קני לך חצר דידי למשדא ביה מייך לדידי נמי קני לי מיא דאיגרך just as you have acquired possession in my courtyard to pour your water into it, so also have I acquired possession of the water of your roof *BB* 59a(8); קניא ליה he acquired possession of her [i.e. the *yevama*] *Yev* 68a(12); *AZ* 63a(25); b. in quotations from legal documents: דיקנאי ודקנינא which I have acquired or which I shall acquire *Ket* 82b(11); וקנינא מיניה במנא דכשר למקניא ביה we [i.e. the witnesses] have taken possession (in a symbolic fashion) with an implement which is fit for acquiring possession *BM* 47a(53); *BB* 136a(23); *SŠHai* 4b(13); הוו עליה סהדי וקנו מני מעכשיו והבו ליה לפל׳ בר פל׳ be witnesses for it and

acquire possession from me from this time and give it to NN *ib.* 4b(17); 11a(16); 17a(2); *Dec* 10:23; pass.part. קני לך מארעית תהומא ועד רום רקיעא you have acquired possession from the lowest part of the abyss until the height of the sky *BB* 63b(8); *ib.* 69b(7); c. w. ־נפש to be manumitted [lit. to acquire o.s.]: זיל קני וקני נפשך go acquire (the cap) and be emancipated *Giṭ* 39b(41); קמא ליקני נפשיה וליקני חבריה let the first one be emancipated and (then) acquire the other one *ib.* 42a(29); *Qid* 7a(7); **2. to be legally binding:** אנא אמרי אסמכתא קניא ומניומי אמ׳ אסמכתא לא קניא I said: "An '.-stipulation is legally binding." PN said: "An '.-stipulation is not legally binding" *BM* 66a(32) [↓ אסמכתא mng. 3]

Af. to transfer possession: a. general: לא אקנית כדמקנו אינשי you did not transfer possession as people do *BB* 153a(5); *Suk* 46b(34) [v. Pe., mng. 1]; אזל אקנייה לבנו קטן he went (and) transferred possession of it to his minor son *BB* 137b(15); מי אמרי׳ אקנויי אקניתה ליה או דיל׳ אשה לא ידעה לאקנויי do we say that she actually transferred possession of it [i.e. the tablet] to him, or perhaps a woman does not know how to transfer possession? *Giṭ* 20b(33); אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי he transferred (potential) possession of movable objects to him by means of immovable property *BB* 44b(12); *TGHark* 116:34; בהמה הוא דמקני ליה כפילה it is (only for guarding) an animal that (the owner) transfers possession to him of (the right of) double payment *BM* 33b(28); גמרי ומקנו להדדי they decide to transfer possession to one another (by the lot alone) *BB* 106b(13); הוה מקני להו לאודניהו לגויים he used to transfer ownership of their [i.e. the animals'] ears to pagans *Bek* 3b(37); *SŠHai* 9a(8); b. w. ־נפש: בההיא הנאה דק׳+ מציל׳ מיניה גמרא ומקניא נפשה with that benefit that he is saving her from it [i.e. the dog] she decides to transfer possession of herself (to him in betrothal) *Qid* 8b(32); c. in quotations from legal documents: ודרתא דא דאקניתי ליה לפל׳ דנן במתנה this property which I have transferred to NN's possession as a gift *SŠHai* 7a(19); *ib.* 6b(14); 9a(5); 16b(5)

Itpe. to be transferred (of possession), be acquired: הרי הן כהקדש׳ ולא מיקנו אלא בכספא (the property of orphans) is like sacred property and possession of it is transferred only with money *Giṭ* 52a(45); תקני נמי ספינה במסירה let possession of a boat be transferred by 'delivery' also *BB* 76a(18); *ib.* 77a(5) [↓ מי_ל_לת_א 1# mng. 1]; מה שדה מיקניא בחליפין אף אשה מיקניא בחליפין just as possession of a field can be transferred by barter, so possession of a woman [i.e. betrothal] can be transferred by barter *Qid* 3a(18)

קני #2 vb. **to warn one's wife of unfaithfulness, be hostile** (↓ קינא #2, קינויי; JPA קני #2 DJPA 497) **Pa.:** הא קנויי מקנא לה he can, in fact, surely warn her [i.e. his betrothed] *Soṭ* 24a(24) // *ib.* 25a(10); דזימ׳ דלא קנא(י) לה ׳ואמ׳׳ קנאי in some instances he did not warn her, and he says: "I warned (her)" *ib.* 2b(36); 45; *Yev* 58a(29); *ib.* 95a(40)

Itpa. 1. to be hostile: ולא תיקני בחיויא ולא תיקני בארמא do not be hostile towards a snake, and do not be hostile towards a pagan *Pes* 113a(13) [v. OHT ib. 117:7]; האי מאן דמיקנא ביה חויא one towards whom a snake is hostile *Šab* 110a(14); דאיקני ביה המן (Mordecai) against whom Haman was hostile *Meg* 13a(2); ואיקני בה למיקטלה he became enraged at her to kill her *ib.* 16a(39; **G**); **2. to be jealous of one another:** דריש מר שבתא ומר שבתא אתו לאיקנויי (if) one expounds on one Sabbath, and the other (expounds on an alternate) Sabbath, they are apt to be jealous of one another *Ber* 28a(43)

קְנָיָא, pl. **קְנֵי** n.m. **reed, cane, rod, measuring rod, tube, windpipe** (↓ נצבא דקני; TA קַנְיָא TJ Ezek 41:8, Sy ܩܢܝܐ LS 677, Ma קאינא MD 400) **1. reed:** a. plant: sg. גברא אזיל לאגמא קטיל קניא a man goes to the marsh and cuts reed(s) *Bek* 8b(28); *Giṭ* 32a(3) [↓ טפיתא]; *Ber* 56b(44); *Er* 85a(4); *Ḥul* 53b(21); pl. קני ואורבני reeds and papyrus reeds *Šab* 101a(11); *San* 82b(28); רבך קטיל קני באגמי הוה your teacher was one who used to cut down reeds in the marshes [i.e. was not versed in the Oral Law; v. supra] *Šab* 95a(19); *San* 33a(17); שיתין ריבוותא קני 600,000 reeds *Giṭ* 57a(30); גודריתא דקני a small hedge of reeds *Er* 19b(39); b. var. uses: sg. גובתא דקניא a reed tube *BM* 102a(1); *AZ* 28b(25); *Šab* 140b(9); *ib.* 1 [↓ כיתניתא]; pl. כרוכא דקני a bundle of reeds *Bek* 8b(17); *Šab* 8b(28) [↓ זירזא]; *ib.* 50b(44) [↓ גזרתא]; *Suk* 13a(9) [↓ דוקרא]; c. w. specifications: sg. שחפי דקניא papyrus reeds *Šab* 110a(20); קניא דורדתא יחידאה a single *z.*-reed *ḤM* 43:19; **2. cane, stick:** sg. נקוט האי קניא בידך grasp this cane in your hand *Ned* 25a(16); *ib.* 10; 18; *Švu* 29a(37); נקיט ליה בקניא he is holding it [i.e. his load] on a stick *Mak* 19b(36); *Zev* 88a(6); **3. pipe:** sg. ונפל קניא מטללא ובעא למיב(ז)עיה לארנקא דמוחיה a pipe fell from the ceiling and nearly pierced the membrane of his brain *Ber* 19a(8); **4. measuring rod** [Akk *qanû* CAD Q 89, mng. 5]: sg. שקל קניא ומשח ארבעה גרמידי he took a measuring rod and measured four cubits *Giṭ* 68b(19); **5. measure of length** [Akk *qanû* CAD Q 90, mng. 6, LS ib., mng. 13b]: sg. וקניא שתא גרמידי הוא the *q.*-measure is six cubits *Anan* 30:12 [v. Ezek 40:5]; pl. חמש מאה קני תלתה אלפי גרמידי 500 *q.*-measures (are) 3,000 cubits *ib.* 15; **6. anatomical 'tube':** pl. תלתא קני הוו חד פריש לליבא וחד פריש לריאה וחד פריש לכבדא there are three 'tubes': One [i.e. the aorta] branches off to the heart, one [i.e. the trachea] branches off to the lungs, and one [i.e. the *vena cava inferior*] branches off to the liver *Ḥul* 45b(17; **V**[11]); **7. trachea, windpipe** [Sy (ܗܪܐܬܐ) ܩܢܝܐ PSm 3654, mng. 7, MH קָנֶה J 1389]: sg. קניא בקפיה the trachea in its neck *Ḥul* 111a(5; Ar [AC 7:156]); עד דשחיט קניא ומאטי לעיקבא דלישנא until he cuts (the animal's) trachea and reaches the root of the tongue *AnanSch* 24:18; בילשניה ובקרקבניה ובקניה in his tongue, craw, and trachea *ḤMGas* 94:4

Lit: Löw, Flora 1:664+. Voc: קַנְיָא HPP 305:20; Y: קַנְיָא *Ber* 19a(8; BAYTN 95).

קְנִייָנָא n.m. **possession, property, livestock** (↓ קני #1√; TA קִנְיָנָא TO Gen 14:11, Sy ܩܢܝܢܐ possession, cattle LS 674, Ma קיניאנא property MD 411) **1. possession, acquisition, purchase:** sg. גבי שפחה כנענית לא שייר בקניינה הכא שייר בקניינה he did not leave (anything) out regarding the acquisition of the Canaanite maidservant. In this case [i.e. a Jewish woman] he left out something regarding her acquisition *Qid* 10b(39; O[2]); לא פקע ליה קניניה his right of possession was not canceled *Yev* 57a(16); *ib.* 75a(39); קנינא גמירא חתיכא a complete (and) decisive acquisition *SŠHai* 11b(8); קיניניהו לא קיניאנא their purchase is invalid *HP* 64:15; **2. property:** sg. ביתיה וקיניניה his house and his property *Bo* 7:3; *ib.* 18:4; 27:6; 33:15; 48:3; **3. livestock:** a. cattle: sg. לסרוסי קניינא to castrate the cattle *Šeel* 122:1; *ib.* 180:22; מארי קנינא the owner of the cattle *Geon* 368:4; b. sheep: sg. ושמין קיני(נ)הוי its [i.e. the land's] sheep grow fat *Soṭ* 34b(50); תורי וקניינא cattle and sheep *Šeel* 163:52; *HG3* 213:80; *AnanSch* 14:16; דכד הוי ליה לבר ישראל קנינא דעמרא ואפילו הוי ליה חמשה פומי קנינא when a Jew has wool-bearing sheep, even if he has (only) five individual [lit. mouths] sheep *HG3* 284:27

Lit: Eps, StI 125; Y: קִנְיָנָא *Soṭ* 34b(50; BAYTN 253).

קנישקיז, קנישקנין n.m. **drinking vessel with several built-in tubes** (enabling more than one person to drink at a time; etym. unkn.) sg. *Šab* 62b(12) [expl. מִזְרְקֵי יַיִן Am 6:6]; איקלעו לבי ריש גלותא וא׳׳שתו בקנישקניז they happened to be at the exilarch's house and drank by means of the *q.*-vessel *ib.* 14 [Var: קנישקיז OHP ib. 26:24]; למישתי בקניש@קניז *AZ* 72b(36) [of a Jew w. a pagan; Var: קנישקין **J**; קנישקיז OHP Šab 26:26]; קנישקניז *ib.* 33(**J**); 73a(2)

Geon. expl.: קנשקיז יקאל אנא ראס כביר לה כמין ישרבו מנה אתנין פי דפעה it is said that a *q.* has a large head so that two can drink from it together OHT Šab 26:24; קנישקיז בזין ואמרו כי הוא כלי אחד שיש בו דדין דגמת מה ששנינו עשה שנים עשר דד לכיור ובסיית בְּזָל *ib.* 26, i.e. بُزَال [cf. بُزَال hole made in a wine cask Lane 1:200]; Lit: AAC 368; for another ex. of a *zayin-nun* confusion, v. ↓ שמגן; Y: קַנִישְׁקָנִין *Šab* ib.(BAYTN 310).

קנם vb. **artificial verb for invoking a vow** (denom. < MH קוֹנָם Yeivin, BV 973, J 1335; ↓ קונמא #1) **Pa.:** מקנמנא *Ned* 10b(15)

קנס #1 vb. **to penalize, punish** (denom. < ↓ קנסא #1; Ma קנס MD 414) **Pe.** (a/u): a. alone: בתר דקנסינהו עזרא after Ezra penalized them *Ket* 26a(16); האי איניש גזלנא הוא ובעינא דאיקנסיה this man is a robber, and I want to punish him *BQ* 96b(28); מאי חזית דקנסינן ללוקח ליקנסיה למוכר why do we penalize the buyer? Let us penalize the seller *Giṭ* 45a(7; **As**); *ib.* 54a(34); *Qid*

15a(52); *BQ* 30b(19); מי קנסוה רבנן לאהדורה לגביה או לא did the scholars punish him nnot to withdraw it [i.e. his hand] towards himself or not? *Šab* 3b(11); כי קניס בדרבנן בדאורייתא לא קניס he only penalizes for (transgressing) a Rabbinical ruling, (but) he does not penalize for a Pentateuchal one *Giṭ* 53b(30); *Yev* 91a(18); *Ned* 85a(6); *BQ* 95a(40); *BM* 72a(23); *BB* 94a(20); *Hor* 13b(52) [↓ שמעתא mng. 2b]; *Bek* 30a(1); ליקנוס *BQ* 38b(40; **Es**); b. w. קנסא: ↓ קנסא 1#

קנס 2# vb. **(artificial verb for invoking a vow) Pa.:** מקנסנא *Ned* 10b(16)

קנסא 1#, קַנְסָא n.m. **penalty, fine** (< κῆνσος, Lat *census* Lehnw 554; ↓ √1# קנס; Mng. 1: Ma קנאסא MD 414, JPA קנס DJPA 497, Sy ܩܢܣܐ LS 678; mng. 2: NA קנס DNWSI 1918, MH קנס J 1393) **1. penalty:** קנאסא הוא דקנסוה רבנן the scholars did indeed penalize him *Zev* 80a(38); *Pes* 30a(5); *BQ* 95a(15); *Bek* 28b(2); קנסא עו(ד)(ל) שלא עלו בימי עזרא it was a penalty because they did not immigrate to Eretz Israel in the time of Ezra *Yev* 86b(21); וקנאסא לעיוקיה לישראל או לסכוני בממוניה לא אמרינן we do not invoke a penalty where it will cause hardship to a Jew or to jeopardize his money *TGHark* 160:11; **2. fine:** sg. פלגו נזקא קנסא half indemnity for damage is a fine *BQ* 15a(27); *Ket* 41a(29); גזירה ממונא מקנסא לא ילפינן we do not learn (a גזירה שוה) from (a matter involving a) fine to (one involving) monetary penalty *Ket* 40b(20) // *Qid* 3b(27); *Giṭ* 53a(1); דינא או קנסא is it a judgment or a fine? *BQ* 116b(54); pl. קנסי קא מגבית בבבל can you authorize the collection of fines in GN? *ib.* 84b(20)

Y: קְנָסָא *BB* 94a(15; BAYTN 45).

קנסא 2#, קנאסא n.m. **partition** (etym. unkn.) sg. קנאסא כי דאמרי אינאשי partition as people say *Qid* 70a(37; MGD 24:14) [Ed: מחיצה]

קַנְקַנָּא n.m. **vessel** (↓ קרקנא; MH קַנְקַן Yeivin, BV 978, J 1394, JPA קיקן container DJPA 492, Sy ܩܢܩܢܐ container on a plow from which seed is ejected LS 689, mng. 2) a. general: sg. הא חמרך והא קנקנך here is your wine and here is your vessel (which caused it to sour) *BB* 98a(5); b. w. ↓ √2# תהי in a fig. sense to appraise s.o.'s knowledge [lit. to inhale from his vessel]: זיל תהא ליה בקנקניה go (and) appraise his knowledge *Šab* 108a(32); פוק תהי ליה אקנקניה *BB* 22a(27)

Y: קַנְקַנֵּיה *BB* ib.(BAYTN 302).

קְסוֹמָא n.m. **diviner** (↓ √קסם *qāṭōl*-form; ↓ קסמא, כצומא; Sy ܩܨܘܡܐ LS 687, Ma כאצומא MD 200) pl. וכהנים קסומי הוו were the priests diviners? *Pes* 70b(1; **E¹CRaḤ**)

RaḤ: החוזים בכוכבים.

קסם vb. **to divine** (↓ קסומא, קסמא, כצומא; Sy ܩܨܡ LS 687, Ma כצם MD 222) **Pe.** (/u): וליקסום מאי דאיכא תותיה let him divine what is under him *Giṭ* 68b(36); *ib.* 9

קַסָּמָא, קסאמא n.m. **diviner** (↓ √קסם *qaṭṭāl*-form; ↓ קסומא; TA קַסָּמַיָּא pl. TO Dt 18:14, Sy ܩܨܘܡܐ LS 687) sg. חזייה להההוא קסמא דהוה קא קסים אריפתא he saw a certain diviner who was divining over bread *Giṭ* 68b(8; **V¹⁸**); *ib.* 36 [Var: קסאמא SM 76:27; ib. 77:26]

Y: קַסָּמָא *Giṭ* ib.(BAYTN 104).

קפא n.m. **worms of various types found in vegetables** (< καμπή L-S 872) sg. קפא מריחא מאיית 'פקע' *q.*-worms die : burst from the smell (of the radish) *Pes* 115b(4) [on var, v. infra]; קפא דחסא חמא קפא דחמא כראתי קפא דכראתי חמימי קפא דכולהו קפי חמי(מי) (the remedy for) *q.*-worms in lettuce is the long radish. (The remedy for) *q.*-worms in the long radish is leeks. (The remedy) for *q.*-worms in leeks is hot water. (The remedy) for all *q.*-worms is hot water *ib.* 116a(5); 8

Geon. expl.: עיקר קפא בל' ארמית מל' קפוי כמו נפיחה והרוח האחוזת במעים מן המאכולת נקראת קפא מפני שמנפחת והתרסת סם שטורדת אותה הרוח. ולא היה שונה מריחא דחלא מיית אלא מריחא דחלא פקע OHP ib. 152:1, i.e. acc. to the Gaon *q.* is a demon; Lit: Lieb, TK 1:407+; Y: קַפָּא *Pes* ib.(BAYTN 6).

קפד vb. **to be particular, annoyed, angry** (↓ קפידא, קפדן; JPA קפד DJPA 499) **Pe. 1. to be particular:** a. alone: כל דקפיד קפדי בהדיה דלא קפיד(י) לא קפדי בהדיה (the demons) are particular about one who is particular (about pairs). They are not particular about one who is not particular (about them) *Pes* 110b(6); שתא קמיתא לא קפיד איניש תרתי לא קפיד תלת קפיד a person is not particular (about forgoing his rights in a field) during the first year. He is not particular during the second (year). He is particular during the third year *BB* 29a(10; **Es**); *Soṭ* 25a(26); *BQ* 87b(26); קפדי אינאשי *Meg* 8a(5); *Yev* 55b(23); *BM* 100b(57); וכולי האי לא קפדי אינשי people are not so particular *Giṭ* 79b(6); אתרא דכהני הוה והוו קפדי טובא ומגרשי נשיהו it was a place of priests. They were very fastidious and used to divorce their wives (for an insignificant matter) *BB* 160b(25); *BQ* 119b(45); b. w. על, א־ about s.t.: קפיד עלייהו he is particular about them *Šab* 49b(5); במערבא לא קפדי אזוי בנהורדעא קפדי אזוי in Eretz Israel they are not particular about even numbered things. In GN, they are particular about even numbered things *Pes* 110b(4); קפדיתו אמנא קפדיתו אחזותא קפדיתו אשיעורא are you particular concerning the vessel? Are you particular concerning the color (of the water)? Are you particular concerning the quantity? *Ḥul* 107a(18); *San* 67b(21); *Šab* 148a(26); *BM* 66b(16); *Mak* 21a(28); *Zev* 107b(33); קפדי אהדדי they are particular with each other *Beṣ* 28a(17); *Qid* 71b(45); *BM* 37a(42); *ib.* 116b(16); c. w. אנפש־ about o.s.: בנתיה דר' ינאי דקפדן אנפשייהו PN's daughters who are particular about themselves *Qid* 11a(13); *Pes* 88a(44); **2. to be annoyed:** קפיד מר you are annoyed *San* 113b(3) **Itpe.** (a) **to be angry** [w. על at s.o.]: שמע ר' יוחנן איקפד PN heard (and) was angry *RH* 21a(11); *Meg* 27b(46); *Qid* 32b(7); *BB* 10b(53); *Bek* 44a(26); איקפד בעא למקטלינהו he was angry (and) wanted to kill them *Tan* 21a(44); אטו מיקפיד עליה דיינא will the judge become angry at him? *Yev* 104a(6)

קפדאן, קַפְּדָן adj., n. **hot-tempered** (↓ √קפד; MH קַפְּדָן Yeivin, BV 1045, Gross, Patterns 96) **I.** adj.: sg.m. גברא קפדנא a hot-tempered man *BQ* 87b(31); *ib.* 32; **II.** n.: sg.m. קפדאנא קרית לי you called me a hot-tempered man *San* 113b(2)

Y: קַפְּדָנָא *BQ* ib.(BAYTN 230).

קַפּוּטְקָאָה adj. **Cappadocian** (< GN Καππαδοκία Lehnw 559; TA קַפּוּטְקָאֵי pl. TO Dt 2:23, Sy ܩܦܘܛܩܝܐ PSm 3688) sg.m. רב שמואל קפוטקאה *Ḥul* 27b(36; **V¹¹**)

Lit.: Kutscher, SGA 36; Y: קַפּוּטְקָאָה *Ḥul* ib.(BAYTN 321).

קְפוֹלָאָה n.m. **one who uncovers** (↓ √1# קפל *qāṭōl*-form + gent. ending) pl. הנהו קפולאי דהוו קא קפלי בארעא certain grave robbers [lit. those who uncover] who were uncovering (bodies) in the ground *Šab* 152b(36)

Expl. Ar: חופרים AC 76:164; Y: קְפוּלָאֵי *Šab* ib.(BAYTN 34).

קפח vb. **to rob, best someone** (↓ קפחנותא; Sy ܩܦܚ pa. to trample, oppress LS 682, Ma גהף MD 81) **Pa. 1. to rob, steal:** קפחיה לרועה ואכליה לנהמיה he robbed the shepherd and ate his food *Yom* 83b(28; **L**) [cf. Ma: ולאהמא מגאהפא ניכול he will eat stolen food MD 81]; **2.** fig. **to best s.o. in a dispute:** קפחינהו רב ספרא לתלתא רבנן סמיכי PN bested the three ordained Rabbis *Giṭ* 29b(38; **As**); קפחתינהו לסבי דבי רב you have bested the scholars of the *be rav* *BQ* 75a(39)

Geon. expl. [mng. 2]: נצחתינהו לכלהו תלמידי דרב OHP BQ 137:8; Lit: Löw, ZA 23 [1910] 280+.

קפחנותא n.f. **victory** (↓ √קפח pe., mng. 2) sg. מאי קפחנותא what is the victory (in the argument)? *Giṭ* 29b(38; **V¹⁸**)

קפי vb. **to rise to the surface, float, hover, overflow** (↓ 1# קיפיא, קופיא; TA קְפָא TJ 2K 6:6, Sy ܩܦܐ LS 681, Ma קפא MD 414) **Pe. 1. to rise to the surface:** קפא תהומא ובעו למשטפיה לעלמא the (waters of) the abyss rose to the surface and were about to inundate the world *Suk* 53a(41) // *Mak* 11a(43); **2. to float:** ופירא קפי מלעיל the fruit floats on top *Ḥul* 26b(6); דמא דכבדא קפי the blood of the liver floats *ib.* 111b(5) [≠ ↓ √שכן pe.]; *HG3* 217:52; רב נחמן שתי 'עד' דקאפי טחליה PN used to drink (wine) until his spleen floated (in it) *Šab* 129a(40)

Af. 1. to cause to float: דמיא אקפויי מקפו ליה למנא the water indeed causes the vessel to float *Ḥag* 21b(2; **L**); **2. to skim off the top:** כיון דאקפיה אחשביה since he skimmed it off [i.e. the blood on top] he showed that it was meaningful to him *Ḥul* 120a(31); **3. to cause to hover:** דאמרינן להי אקפה ידיכי we say to them (f.): "Make your hands hover (over the animals)" *Ḥag* 16b(51); משום דמקפיא נפשה because (the hen) makes itself hover *Šab* 128b(21; **M**)

Itpe. 1. to float: ותיתקפי עלת בכד כאילפא דאזלת בים the ladle will float in a jug like a boat which travels at sea *Er* 53b(20); **2. to overflow:** דאקפו

פירי דכוורי וצדו בה בשבתא the ditches of fish overflowed, and they caught them on the Sabbath *Qid* 72a(38); דאקפי אגמא (ב)(ד)כוורי the swamp of fish overflowed *BM* 12b(18)

On Af., mng. 2, cf. הקפה את הדם ואכלו TKar 2:19 and LNVTH 333.

קְפִיָא n.m. **hind part of the neck** (Sy ܩܦܝܐ etc. LS 683) sg. קניא בקפיה the trachea in its neck *Ḥul* 111a(5; Ar [AC 7:156]) [V[12]: בקופיה]

On var. קוקיא, v. ↓ קקא; Y: קוּפֵיהּ *Ḥul* ib.(BAYTN 62).

קְפִידָא n.m. **minding, objection, care** (↓ √קפד) sg. מידי דקפדי בה אינשי הוי קפיד"י"ה קפידא ומידי דלא קפדי בה אינשי לא הוי קפידיה קפידא (if it pertains to) something about which people mind, his objection is a valid one. (If it pertains to) something about which people do not mind, his objection is not a valid one *Ket* 72b(43); *Nid* 62b(1); *Pes* 45b(33); *ib.* 46a(5); *Yev* 55b(22); *BM* 104a(20); *BB* 165a(7) // *Qid* 49a(11); מידי בקפידא תליא מילתא is the matter dependent on care (regarding the language)? *Er* 53a(41)

Y: קְפִידָא *Šab* 57a(26).

כַּבִיזָא, קְפִיזָא n.m. **a small measure equal to one-tenth *griv*** (< MIr **kap/bīz* [cf. MP *kabīz* CPD 47, Armen *kapīč* Hübsch, ˋAG 165]; Sy ܩܦܝܙܐ LS 682, > Arab قفيز Fr, AF 207, PLAr 220, Ma כאביצא MD 195 [< MIr **kabīč*]) sg. קפיזא בל' רבנן *GC* 137:14 [expl. phonetically similar MH פְּפִישָׁה MṬY 4:2]; היכא דחק קפיזא בקבא where he hollowed a *q*.-measure in (a block intended) for a *qab*-measure *Šab* 103a(6) // *Ḥul* 25a(37); קפיזא (ד)(ב)קבא *Men* 24a(22); *ib.* 23; נשי דידן נהגן דאפין קפיזא קפיזא our women are accustomed to bake one *q*.-measure at a time (for Passover) *Pes* 48b(4); כביזא ופלגיה בדסורה a *q*.-measure and a half of that of GN *HP* 39:2 [given as the minimum for the requirement of *ḥalla*]; pl. תלתה קפיזי *Šab* 110b(1); *ib.* 34; *Giṭ* 70a(39); כיילא בת תלתא קפיזי a measure of three *q*.-measures *BB* 90b(5; **EsP**[1]); כביזי *SMel* 60:527

Lit: Geig, AAC 370; Tel 124; ISK 94. Geig points out that the ideog. for *kpyc* in FiP 19:2; 30:1 is כבא, כפא, i.e. קבא; on the *qafīz* in the Islamic Period, v. Hinz, IMG 48+; Y: קְפִיזָא *Šab* 103a(6).

קַפִּילָא n.m. **tavern keeper** (< κάπηλος merchant, tavern keeper Lehnw 560; Sy ܩܦܝܠܐ LS 684) sg. מיא דאחים קפילא ארמאה water which the pagan tavern keeper heated up *Šab* 51a(25); *MQ* 12b(30); ליטעמיה קפילא ארמאה let the pagan tavern keeper taste it *Ḥul* 111b(28); *ib.* 35; 97a(14); *ib.* 15

All cases in BT refer to a pagan tavern keeper, even where this is not specifically stated; Y: קַפִּילָא *Ḥul* 97b(4).

קפל 1# vb. **to uncover, remove** (↓ קיפולא, קפולאה; Sy ܩܦܠ to strip, remove LS 683, Ma קפל to tear out MD 414) **Pe. to uncover, dig:** קפלי *Šab* 152b(36) [↓ קפולאה]
Pa. to scrape off: והדר מקפיל ליה לטינא afterwards he scrapes the clay off (from the handle) *Pes* 30b(18; **V**[14]); דשריק ליה טינא מקפיל ליה he smears it with clay. (The other) scrapes it off *BB* 4b(9); *ib.* 3
Itpa. 1. to be removed: מחמת חרו(ס)(ש) הוא דאיקפל (the lime) was removed (from the grave) because of plowing *MQ* 6a(16); **2. to be torn off(?):** דאיקפל איקפולי (the vital organs of the animal) were completely torn off *Ḥul* 44a(34); איקפולי הוא דמקפל חרוב האי גיסא איתיב האי גיסא (Palmyra) was indeed torn off. This side was destroyed and the other side was resettled *Yev* 17a(18); **3. to be peeled off, stripped off:** גדול איקפולי מיקפל (if the perforation) is big, (the suture) will be completely peeled off *Ḥul* 76a(26)

קפל 2# vb. **to roll up** (< MH קפל LNVTH 334; cf. Akk *k/qapālu* D to roll up, wrap CAD K 173) **Pa.:** דילמא מיפסיק ומירתת ומקפיל ליה perhaps (the chain) will break, he will be afraid, and he will roll it up [i.e. the garment] *Šab* 58a(8)

קפץ 1# vb. **to jump, act quickly, rush to acquire** (JPA קפץ 1# DJPA 500, BH, MH קפץ 1# HAL 1044, J 1402; ↓ קופצא, בית קפצא) **Pe.** (a/u) **1. to jump, pounce:** הוה בהו ההוא דרומאה דהוה קפיץ מילא וקטלינהו there was a certain man from GN among them who used to jump a mile and kill them *Giṭ* 57a(18; **V**[18]); וקפצה בחד בשבא וחזאי she jumped on Sunday and became a menstruous woman *Nid* 11a(15); זמנין דבהדי דמנח ליה קפצא sometimes while he places it [i.e. the ladder against the dovecote] (the marten) pounces (on them) *BB* 22b(35); *ib.* 108a(3); קפציה לירדנא

ואתא בתריה he jumped over the Jordan and came behind him *BM* 84a(40; MGG 828:12) [↓ √3# כפת]; *BB* 108a(2); *Nid* 11a(23); **2.** w. a fol. vb. **to act quickly:** פרקמטיא זו(י)לת קפוץ קני מינה (if) merchandise has become cheap, quickly acquire some of it *Ber* 63a(31; **OAr** [AC 3:293, s.v. זל[2]]); קפוץ זבון ארעא buy a field quickly *Yev* 63a(36); **3.** w. על **to rush to acquire s.t.:** a. merchandise: מידי דקפיץ עליה זבונא something which a buyer rushes to acquire *Er* 29b(40) // *Pes* 32a(18); *Nid* 8b(45); *BQ* 7b(30); b. spouse: כי היכי דליקפצו עלה אינשי ואתו (ו)נסבי לה so that men should rush to acquire her and they will be apt to marry her *Ket* 52b(34); מעיקרא קפצ(י)ן עלייהו ולבסוף מיתזלי בעינייהי initially (the women) rush to acquire them (as husbands), and eventually they despise them *Soṭ* 47b(44); *IŠGF* 120:22

קפץ 2# vb. **to shrink, contract** (↓ מיקפץ פומא; JPA קפץ 2# DJPA 500, Sy ܩܦܨ LS 684, Ma כבץ MD 202; ↓ √קוץ, כווץ, קיפצא) **Pe.** (a/u): אתעביד ליה ניסא וקפצא ליה ארעא a miracle occurred for him, and the earth contracted for him *San* 95a(44); *ib.* 95b(6); *Ḥul* 91b(15); אם בעית דתקפוץ ארעא קדמך if you want the earth to contract before you *ḤM* 43:19

קפצא n.m. **bird cage** (Ma כבאציאתא 1# pl. dovecotes MD 202, Sy ܩܦܣܐ LS 685, > Arab قفص Fr, AF 118) sg. *Ibn Janaḥ* 320:27 [in name of Hai Gaon; expl. MH כְּלוּב MKel 23:5]

Lit: Eps, GCIntr 15; ib.[22].

קַצָּבָא n.m. **butcher** (√קצב; Sy ܩܨܒܐ LS 687) sg. *NDGR* 240:8; pl. נטי"ע"א מקטע רגליהון דקצביא 'planting' cuts off the legs of the butchers *Beṣ* 25b(8)

Y: קַצָּבֵי *Beṣ* ib.(BAYTN 233).

קצוצא n.m. **(uncertain)** pl. ואע"ג דקימי קצוצי עליה דר' even though ... stand around Rabbi *Ber* 16b(56)

Y: קְצוּצֵי *Ber* ib.

קצוצתא n.f. **bar** (↓ √קצץ) sg. קצוצתא דפרזלא an iron bar *Bo* 52:2

קצותא ↓ קיצותא n.

קצי vb. **to cut off, set aside** (↓ √גזי, בקצי, קצי; Sy ܩܨܐ LS 687) **Pe. to cut off:** לא אתי למיקצייה he is not apt to cut it [i.e. the willow] off *HP* 35:8; *ib.* 9
Af. 1. to place aside: pass.part. הא לשכה אקצויי מקציא the cell was, in fact, placed aside *Yom* 17a(3); **2. to set aside, designate for religious use** [cf. MH[2] קצי hof. J 1405]: הדס די לריחא קאי כי קא אקצייה מריחא אתרוג דלאכילה קאי כי אקצייה מאכילה אקצייה as to the myrtle which is employed for (its) odor, he only set it aside from (use for its) odor. As to the *etrog* which is employed for eating he only set it aside from eating *Suk* 37b(10; **M**[2]); שרגינהו ודאי אקצינהו (if) he had laid the bricks, he certainly set them aside (making them unusable on the Sabbath) *Šab* 124b(36) // *Beṣ* 31b(28); *AZ* 22b(5) [of idolatry]; pass.part. מקצי *Šeel* 50:1(Teuda 15 185:12); *ib.* 32
Ittaf. to be set aside: דמיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי נמי לכולי יומא since (the basket) was set aside at twilight (of the Sabbath), it was set aside also for the entire day *Šab* 43a(20); למצותה אתקצאי it was set aside for its religious usage *Suk* 46b(10); *ib.* 22

קצי ↓ בקצי prep.

קְצִיצָא n.m. **cut piece, form** (↓ √קצץ, קצצתא; LJLA קציצא TW 2:380[Tg2Est]) pl.cs. קציצי אבריה the pieces of his limbs *Bo* 31:4

Lit: Eps, StI 352.

קְצִיר adj. **sick,** n. **sick person, sickness** (↓ √קצר 1# pe., pass.part., באישא, קצירותא; Sy ܩܨܝܪܐ 3# LS 688, Ma כציר 1# MD 222) **I.** adj. **sick:** sg.m. לשיוליה על עסקי ברה דהוה קציר to ask her about her son who was sick *MGG* 378:5 = *HG1* 451:37(Var); כדקציר ורמי בערסיה being sick and bedridden *BB* 154a(22); *SŠHai* 8b(7); *SŠSad* 213:3; **II.** n. **1. sick person:** sg.m. לא ליסעו(ו)(ר) איניש קצירא לא בתלת שעי קמייתא ולא בתלת שעי בתרייתא דיומא a person should not visit a sick person either during the first three hours or the last three hours of the day *Ned* 40a(35; MGG 288:8); לשיולי בקצירא to ask about the welfare of a sick person *Šab* 12b(12; Ar [AC 7:177]); אם (בעית) דתדע בקצירא או מאית או חאיי if you want to know concerning a sick person whether he will

die or recover *ḤM* 43:14; *ib.* 44:11; 'אידלי יומ אידלי קצירא the sun rose (and) the sick person recovered *BB* 16b(39; F²); pl. כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי according to whom do we pray nowadays for the sick and the unwell? *RH* 16a(39) // *Ned* 49b(1); *Giṭ* 56a(47) [↓ √נקט pe., mng. 10h]; גירא ברומאני ומפלגא לקצירי she prostitutes herself for pomegranates and distributes (them) to the sick *TGHark* 6:1 [cf. in JPA, PRK 161:9]; **2. sickness:** sg. וכגין דמיקצר ותקיף קציריה ומשתיזב if, for instance, he becomes sick, his sickness becomes more severe, and he recovers *Anan* 37:7

Lit: N. Bronznick, Lešonenu 41 [1977] 169; Y: קְצִירָא *BB* 16b(39; BAYTN 62).

קצירותא n.f. **sickness** (↓ קציר) sg. *Bo* 37:7

קצע vb. **to trim, cut** (↓ קצעא; Sy ܩܨܥ etpe. to be shattered LS 687) **Pa.:** הא לאו מקבלה טומאה עד דמקצע לה it cannot, in fact, contract uncleanness until he trims it [i.e. the hide] *Zev* 94a(16)

קְצָעָא n.m. **bowl** (↓ √קצע) pl. קְצָעֵי דלישא kneading bowls *HP* 14:6(HPP 14:20) [= GeonH כוסות HR 16:9]

קצץ vb. **to cut down, cut off, stipulate** (↓ קיץ, קציצתא, קציצא, קצצתא, קצוצתא, קיצותא, √גצץ; Sy ܩܨ LS 686, Ma קצץ* MD 414) **Pe.** (a/u) **1. to cut down:** ההוא גברא דקץ קשבא מחבריה a certain man who cut down a date palm belonging to another *BQ* 58b(28; Geon 246:28,Es); *ib.* 59b(9); למקציו)י(ה *ib.* 91b(39); *Pes* 52b(31); ליקוץ מר אמ' להו ליקו)י()ו(צו עילאי ותתאי והדר איקוץ אנא cut down (your section of the forest)! He said to them: "Let those above and below (me) cut down (their sections of the forest), and then I shall cut down (mine)" *BM* 107b(50); *BB* 26a(34); קוץ לאלתר cut (the trees) down immediately *BM* 100b(54); *BB* 24b(30); *San* 33b(27) [↓ מוקדא#1]; אזל למיקציה בחולא דמועדא he went to cut it down [i.e. the forest] on the intermediate days of the holiday *MQ* 12b(35); *BB* 26a(32); *Nid* 8b(37); וכד הוו מינס' קייצי להו ועביד להו גנאנא when they were to be married they would cut them down [i.e. the trees] and make them into a bridal chamber *Giṭ* 57a(45); **2. to cut off:** אזל אשכחיה דקא חפר וקאיץ שרשין he went (and) found that he was digging and cutting off the roots *BB* 26a(35); רב הונא קץ ידא PN cut off a hand (as a punishment) *San* 58b(41) // *Nid* 13b(24); אי קייץ קוץ ואי לא לא תקוץ if (mine) is cut off, cut off (yours). If not, do not cut off (yours) *BB* 60b(4) [w. ref. to overhanging branches]; **3. to stipulate, fix:** קוץ לי מיקץ stipulate (the physician's fee) for me *BQ* 85a(54); *Ket* 52b(18); ולא מצי קאיץ he cannot stipulate (that they do not receive food) *BM* 93a(9); תבן ניקוץ להו let him stipulate straw for them [i.e. his cattle] *ib.* 10; pass.part. לא שביק איני' מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ a person does not abandon something which is stipulated [i.e. a set fine] and claim something which is not stipulated [i.e. a variable damage claim] *Ket* 43a(3) // *Švu* 38b(18); *Ket* 59a(8); *Qid* 7b(33); *BQ* 84b(12); *San* 25b(39); קיצי דמיה its price is fixed *BB* 88a(10); התם קיץ ליה הכא לא קיץ ליה in that case [i.e. the increase in price] he stipulated it. In this case he did not stipulate it *BM* 65a(49) [Var: קץ ליה F²]; *ib.* 67a(25); **4. to terminate:** וחיוהי יקיצון ליה they will terminate his life *Bo* 141:14

Pa.#1 to cut off: a. general: קצצו חוטיה cut off his fringes *Dec* 4:10; b. in a fig. sense: קצצתינון לרגלוהי דינוקא I have cut off the child's legs [i.e. he cannot answer my objection] *Mei* 7b(16; **M**)
Pa.#2 id.: מאן דקייציה ליקוץ ענפיה may the branches of the one who cut down (this forest) be cut off [i.e. may his children die] *BM* 108a(7; **Es**)
Itpe. to be cut off: ליקוץ *BM* ib. [v. Pa.#2]
Itpa. id.: תאנים מיקצצן בידא (ד)ענבים לא מיקצצן בידא figs are cut off with the hand. Grapes are not cut off with the hand (but with a knife) *Ned* 61b(25; **V²**)

קְצָצְתָא, pl. **קְצָצְיָיתָא** n.f. **small piece** (↓ √קצץ, קציצא; Sy ܩܨܘܨܝܬܐ shavings, parings LS 686) sg. צנור דמעיקרא קצצתא a pipe which was originally a small piece (of wood) *BQ* 67a(6); pl. עבדינהו קצציתא קני (if) he turned them into small pieces he acquires possession *ib.* 96a(25)

Geon. expl.: חתיכות קטנות דלא חזו אפי' לכשורי זוטרי OHP ib. 155:13; Y: קְצִיצְתָא *BQ* ib.(BAYTN 174).

קצר #1 vb. **to be sick, ill** (↓ קציר, קצירותא, קצרא#2; Ma כצר#1 MD 222) **Itpe.:** כי הוה מיקצר איניש חדא זמנא when a person became sick for the first time [lit. once] *San* 107b(36); למימדיה לגברא כמה מיקצר מ(ן)י(הא כמה לא מיקצר to estimate for how long a man will remain ill until he recovers [lit. how long he will be ill from this (wound and) how long he will not be ill] *BQ* 91a(31); עד דהוה אלישע לא (לא) הוה איקצורי ואיתפוחי until Elisha's time no sick person ever recovered [lit. there was no being sick and (then) recovering] *BM* 87a(43; F¹) [↓ √חלש#1 pe., mng. 2]; ואי מיתקצרא וצריכא אסיא if (his wife) becomes sick and needs a doctor *HG2* 227:71; וכגין דמיקצר ותקיף קציריה ומשתיזב if, for instance, he becomes sick, his sickness becomes serious, and he recovers *Anan* 37:7; אזא ר' עקיבא ואקצר PN went and became sick *SM* 12:4

Lit: Eps, St1 116.

קצר #2 vb. **to harvest** (< BH, MH קצר#1 HAL 1051, J 1408) **Pe.:** מעידנא דאתחיל למקצר אחייב ליה בכולי שדה from the time that he began to harvest he became liable for the entire field *Ḥul* 138a(45; V¹¹); ומה דזרעת לא קצרת what you sow you will not harvest *Ber* 56b(12; MGG 708:8); נקצריה מערב שבת let him harvest it on Friday *Men* 72a(39)

קְצָרָא, קצארא #1 n.m. **fuller** (Ma כאצארא MD 200, TA קַצָּרָא TJ Jos 15:7, Sy ܩܨܪܐ LS 688, > Arab قصّار Fr, AF 258, NP gāzur PED 1072) sg. אביי יהב ההוא מאנא דציבעא לקצארא PN gave a certain dyed garment to a fuller *Šab* 19a(35); *ib.* 38; *Men* 41b(21); *BQ* 119b(27) [↓ קצרא#2]; *Ned* 23a(11); *ib.* 22; 41a(23); pl. או(ב)כ(לא דקצארי the fullers' vessel *San* 92a(7); *Ned* 23a(12); בטלי קצו)י(רי דבי רב the fullers of the *be rav* are idle *Tan* 29b(14)

Lit: Geig, AAC 372; Nöld, Pers. St. 2:42 [borrowed from A into P]; Fr, AF 258+ [borrowed from P into A]; Y: קְצָרֵי *Šab* 123b(14; BAYTN 228).

קצרא #2 n.m. **(uncertain)** sg. קצרא שמיה וקצרא שקיל ליה he is called the fuller [↓ קצרא#1], and he takes *q.* for himself *BQ* 119b(27)

The expl. of RaḤ [OHR ib. 109:28], which connects this word w. H קצר, is philologically incorrect; Y: קְצָרָא *BQ* ib.

קְצָתָא* n.f. **portion** (Sy ܩܨܬܐ LS 687) sg. cs. only in compound (־)מִקְּצָת prep. **a part of, some** (JPA מן קצת DJPA 316) ארבסר וחמיסר ומקצת שתס(ס)(ר) the fourteenth, fifteenth, and part of the sixteenth (day) *Pes* 55a(33); מקצת שאילאתא some of the questions *TGHark* 105:8; מקצת רבנן some of the Rabbis *IŠGF* 121:7; דכולה ערלה פסלה מקצתה לא פסלה all of it [i.e. the *ḥavura*] in a state of uncircumcision renders it [i.e. the Passover sacrifice] unfit. Part of it (in this state) does not render it unfit *Pes* 61b(20); *Suk* 36a(1); לא מינה ולא מקצתה neither (all) of it [i.e. pride] nor part of it *Soṭ* 5a(41); *Yom* 84b(43); *Giṭ* 67b(9); במקצתהון או בכולהו in part of them or in all of them *TGHark* 5:22; *ib.* 229:21; *Anan* 64:25

קוקא, קאקא, קָקָא #1 n.m. **throat, neck** (perh. redup. < ↓ קועא) sg. שדו ליה סודרא בקקיה they placed a scarf around his neck (to choke him) *Tan* 24a(41; Ar [AC 7:179]); האי אריך קקיה והאי זוטא קאקיה this one's [i.e. the goose's] neck is long, and that one's [i.e. the wild goose's] neck is short *BQ* 55a(24) [F¹H(corr).: קועיה]; האי אלים קקיה והאי קטין קקיה this one [i.e. a Persian camel] has a thick neck, and that one [i.e. an Arab camel] has a thin one *ib.*(Ar [AC ib.]); קניא בקוקיה the trachea in its neck *Ḥul* 111a(5; TGAs42 165:21]) [↓ קפיא]

Expl. Ar: פי' [קקיה =] קועיה והוא הצואר AC ib.; however, expl. RaḤ: שוקיו.

קאקא, קָקָא #2 n.m. **pelican** (Sy ܩܩܐ pelican LS 688, Akk *qaqû* a bird CAD Q 124, JNA קקוואנא *qaqwāna* partridge HDJNA s.v.) pl. *Ḥul* 63a(16); קאקי חיורי 'white pelicans' *Ber* 20a(26; **F**) [fig. for women who do not arouse sexual desire]; *Ket* 85a(8) // *Giṭ* 73a(40) [fig. for old men]

Geon. expl.: פי' קאק עוף הוא מצוי על מימי בבל והוא כולו לבן ואין בו גוון אחר ויש לו צוואר ארוך כי עיקר לשון צואר העוף בארמי קאקא ובזמן שמתלבן שער הזקן הרבה אומר' חיואר כקאקא וקוראים לזקנים קאקי חיורי SMelG 24³; Lit: Talshir, Fauna 167¹, w. Lit; AAC 373; Y: קָאקֵי *Giṭ* ib.(BAYTN 6).

קקואה n.m. **an unclean bird** pl. קקואי *Ḥul* 63a(17)

Y: קָקוּאֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 224).

קאקוזא, קְקוּזָא n.m. **type of vessel** (Sy ܩܩܘܙܐ jug LS 688 [Lex]) sg. ובכא ומלא קו(ו)ק(ו)זו(י)א דדמעי ושתייה he cried, filled a *q.*-vessel of tears,

and drank it *SOZ* 72:20; pl. קָאקוּזֵי *HP* 25:4[HPP 30:19] = *HGI* 327:12; קאקוזי *SMel* 71:917; קקוזי *ib.* 74:1007

Lit: Löw, Hoffmann Vol 134.

קְקוּלָא n.m. **sea rocket** (*Cakile maritime Scopoli*; Sy ܩܩܘܠܐ LS 688, Akk *qaqqullu* a plant CAD Q 124) pl.cs. דאכיל בקקולי אקיקלי מתא יתיב one who eats sea rocket will sit on the garbage dumps of the town *Pes* 114a(9; **M**[1])

Lit: Flora 1:489+; Y: קְקוּלֵי *Pes* ib.(BAYTN 138).

1# קְרָא, pl. **קְרָאֵי** n.m. **biblical verse, Scripture** (↓ √1# קרי; JPA קרה DJPA 503) a. general: sg. מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמ' it is a Rabbinical (obligation), and the biblical verse is merely a support *Ber* 41b(6); *Zev* 18b(47); קרא יתירא a superfluous biblical verse *BQ* 3a(25); פשטיה דקרא the plain sense of the biblical verse *Er* 23b(8); כוליה קרא the entire biblical verse *Yom* 2a(31); קרא לקרא (do we need) a biblical verse (to support) a biblical verse? *Yom* 53a(20); *Bek* 51b(26); אנא נמי מהדין קראה אמרית I also derived [lit. stated] (it) from this biblical verse *Kar* 25b(38); אנא מהאי קרא קא מסתפינא I am afraid of this verse *San* 98b(33) [w. ref. to Jer 30:6]; *Mak* 24a(54); pl. והוה קא מצער ליה בקראי (the sectarian) was vexing him with biblical verses *San* 105b(32); ריבויא דקראי amplification of biblical verses *Zev* 97b(35); דראשי דקראי exegetical interpretations of biblical verses *IŠGF* 39:1; פוק קרי קראיך לברא go out (and) recite your biblical verses outside *Ber* 30b(6) [+ //'s; ↓ לבר mng. 1.b.2]; ותרי קראי למה לי why do I need two biblical verses? *Ket* 37b(13); b. in terminological usages: 1) ≠ גמרא: ↓ גמרא mng. 1.f; 2) ≠ סברא: pl. ↓ סברא mng. b; 3) in non-verbal phrases: sg. מאי קראה what is the biblical verse (which serves as a prooftext)? *Šab* 32a(16); *Yev* 101b(1); *BB* 100b(3); 4) in verbal phrases: a) subj.: (1) √אמר pe.: sg. לימא קרא בלכת let the biblical verse say בְּלֶכֶת* (and not בְּלֶכְתְּךָ [Dt 5:7]) *Ber* 16a(49); *Pes* 90b(15); (2) √דוק pe.: sg. דק קראה וכתב the biblical verse wrote precisely *Anan* 67:20; pass.part., pl. קראי לא כמר דיקי ולא כמר דיקי the verses are not in accord with (the intrpretation of) either this one or that one *BQ* 3b(41); (3) √יתר itpa.: pl. אייתרו להו תרי קראי they had two superfluous verses (for exegetical interpretation) *Ket* 29b(19); *Švu* 16b(6); (4) √כתב pe.: sg. ליכתוב קרא let Scripture write ... *Yev* 68b(11); *Ḥul* 118b(8); (5) √פתח pe.: sg. משום דפתח ביה קרא because Scripture begins with it [i.e. בעל אוב] *San* 65a(9); (6) √2# ערב pa.: sg. ואת ערביה קרא (by means of) וְאֵת [Lev 5:25] Scripture combined it [i.e. the laws in vv. 24-25] *BQ* 65b(25); (7) √קפד pe.: sg. קא קפיד קרא עליה דיהוש' Scripture is sensitive concerning Joshua *Ara* 32b(48); (8) √קשי pe.: pl. קשו לכו קראי אהדדי according to you the verses contradict each other *Ber* 10a(18); (9) √רמז pe.: sg. דרמז(א)ה קראה להאיי מישחא בהי דכתיב המול the biblical verse indicated this oil with (the letter) *he* by writing הִמּוֹל [Gen 17:10] *Anan* 87:8; (10) √שעי itpa.: sg. בשבחיה קמשתעי קרא Scripture speaks in praise of him *Bek* 45b(5); (11) √שתק pe.: sg. נשתוק קרא מניה let the biblical verse omit [lit. be silent] from it *Meg* 8b(9); *Soṭ* 2b(11); (12) √תמה af.: sg. אתמוהי קא מתמה קרא the biblical verse actually speaks rhetorically *Zev* 113a(28) [concerning Ezek 22:24]; (13) √תני pe.: sg. תנא ביה קרא תרי@סר זימני Scripture repeated it twelve times *Men* 19b(18); b) obj.: (1) √דרש pe.: sg. קרא אשכוח ודרוש they found a biblical verse and expounded (it) *Suk* 51b(46); *Ḥag* 15b(29); (2) √סרס pa.: sg. מסריס ליה לקרא ודריש ביה he may transpose (the word order of) the biblical verse and expound it *Mak* 17b(20); (3) √פסק pe., af.: sg. במערב' פסקין להדין פסוק' לתלת' פסוקין in Eretz Israel they divide this verse [i.e. Ex 19:9] into three verses *Ned* 38a(4) // *Qid* 30a(49); סכינא חריפתא מפסקא קראי a sharp knife can cut up biblical verses (for exegetical purposes) *BB* 111b(21) [+ //'s; ↓ סכינא usage c.3]; (4) √פרש pa.: pl. ומאן דלא ידע לפרושי קראי one who does not know how to interpret biblical verses *Yom* 10a(33); (5) √רבי pa.: sg. רבייה קרא Scripture included it *Švu* 27b(11); (6) √שבש pa.: pl. ומאי חזית דמשבשת קראי why do you distort the biblical verses? *Yom* 71a(20); (7) √תרץ pa.: pl. ומתריץ להו לקראי כר' יאשיה he interprets the biblical verses according to PN *BM* 95b(38); *Zev* 101a(33)

Lit: Bacher 196; Y: קְרָא *Ber* 13a(46; BAYTN 2).

2# קְרָא, קְרָאָה n.m. **accurate reader of the Bible** (↓ √1# קרי *qaṭṭāl*-form; ↓ קריינא) a. general: sg. אי קרא הוא לימא פסוקא if he is an accurate reader, let him recite the verse *Meg* 28b(30); קרא אנא עד דקרי אורית' נביאי וכתיבי בדוקא (if he said:) "I am an accurate reader," (this is not the case) until he can read the Pentateuch, Prophets, and Writings exactly *Qid* 49a(38; **M**) [**O**[3]: קראה]; b. w. PN: ר' חנינא קראה *Ber* 30b(4; **P**); ר' חנינא קרא *Yev* 40a(48); *Ket* 56a(5)

Y: קָרָא *Ber* ib.(BAYTN 7).

3# קרא n.m. **(uncertain)** pl. מתרי ותלת' קראי שמיע לי I have heard it from two or three ... *AZ* 40a(39) [Var: קיראי AC 7:185]

Expl. Ar: אדונים AC ib. [v. Koh ib.]; expl. Rashi: חכמים גדולים שהם כדאי לסמוך עליהם כעל המקרא.

4# קְרָא, קָאָרָא, קַרְעָא n.m. **gourd** (< *קְרָאָא < קַרְעָא; ↓ קרקוזאה; Sy ܩܪܐ, ܩܪܥܐ LS 691, 699) sg. קרא בל' רבנן *GC* 140:5 [expl. MH דְּלַעַת MUqṣ 1:6 and expl. as Arab قَرْعَة]; *Ber* 56b(43); *Ket* 83b(9) [+ //'s; ↓ בוצינא mng. 1]; רב יהודה מצטנן בקרא PN used to cool himself off (on the Day of Atonement) by means of a gourd *Yom* 78a(22); קרא חייא a raw gourd *Ber* 36a(22); *ib.* 38b(19); *Šab* 18b(36); ביזרא דקרא the seed of a gourd *ib.* 103a(20; **V**); *Hor* 12a(41) // *Kar* 6a(5); גויה דקרא the inner portion of the gourd *Ned* 49a(27); *ib.* 28 [↓ לוליבא mng. 2]; *San* 33b(28) [↓ 1# מוקדא]; pl. מאן דיהיב זוזי לגנאה אקארי one who gives money (in advance) to a gardener for gourds *BM* 64a(13); *ib.* 10; *BB* 88a(15); מלי צנא דקרי a basketful of gourds *Yom* 85b(23) [+ //'s; ↓ צנא]; תלתה טרפי דקארי דמיבשי בטולא three gourd leaves which have been dried in the shade *AZ* 28b(10); *Meg* 12a(48) // *Soṭ* 10a(24) [in a prov.; ↓ בי prep.]

Geon. expl.: אטרפוא(י) דקרעא והן עלין של דלועין קרא TGCas 41b(30); Lit: Flora 1:546+; Y: קְרָא *Ber* ib.

קראי ↓ אקראי adv.

קראיא ↓ 1# קריא n.

קְרָאסָא n.m. **sailyard** (< κέρας Sperber, Nautica 150; ↓ איסקריא) sg. קראסא דארבא a ship's sailyard *Tan* 21a(23) [Var: קראסא דספינתא IŠGF 36:14]; נפילנא מקראסא וטבענא I shall jump off from the sailyard and drown *ib.* 26 [// *Ket* 69b(38); ↓ איסקריא]

Voc: קְרָאסָא HGP 43a:39.

קרב, קרי vb. **to come near, be offered as a sacrifice, bring near** (↓ קורבנא, קורבא, מקרב, קריב, קרבא; Sy ܩܪܒ LS 691, Ma קרב MD 415) **Pe.** (e/a) **1. to come near, approach** [w. -ל, לגבי-, לקדם]: לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב to you, to you, they say: "Oh Nazirite! Around, around! Do not come near the vineyard!" *Šab* 13a(43) [+ //'s; ↓ נזירא]; ולא קא יכיל מלאך המות למיקרב ליה the Angel of Death was unable to approach him *Mak* 10a(32); *BM* 86a(31); ולא תיקרבון לסיטרא דימינהון ולסיטרא דישמלהון do not approach either their right or left side *Bo* 6:10; *ib.* 24:2; 82:9; מאן דאית ליה דינא ליקרב לגבי דיאנא one who has a court case should approach the judge *San* 3b(19); *Ket* 77b(39); *Qid* 70a(27); בעידנא נמי דקרבי לגבי מזבח also when they approach the altar *Anan* 34:2; *ib.* 35:13; לא קרבין גבי הדדי they do not come near to each other *Šeel* 147:42; דראובן ושמעון קריבו לקדמנא לדינא NN and NN$_2$ approached us for judgment *TGHark* 277:11; וקריבת (לותיה) קדמנא ושרת סיניה מעל רגליה she approached us and untied his shoe from upon his foot *SŠHai* 12b(5); **2. w. -ב to touch:** ומאנא דפחארא דקרבא ביה תברינן ליה we break a clay vessel which (a gonorrheal woman) touches *Anan* 44:7; *ib.* 41:18; 22; 57:13; 66:25; *AnanSch* 34:13; **3. to be offered as a sacrifice:** איפשר דמצטרפי דמר ודמר בהדי הדדי וקרבי (the extra wine) of this one and that one may perhaps be combined with each other and be offered *Men* 104a(23); אמטו@ל+ הכי קריבי for that reason they may be offered *Švu* 12a(5); *ib.* 8; הכא והכא לא קרוב they were not offered here or there *Meg* 9b(49); *Bek* 4b(37); ליקרב let it be offered *Ḥul* 75a(43); *Bek* 14b(17); סבור רבנן למיקרבה the scholars were of the opinion that it should be offered *Giṭ* 56a(12) ; הא מיקרב קרבה it is, in fact, offered *Yom* 50b(28); *RH* 5b(12); *Pes* 96b(15); *Men* 5a(9); *ib.* 24b(32); *Tem* 20a(35); וקרבן דלא קביע מיקמי פלגיה דיומא קאריב a sacrifice which is not fixed [i.e. is not brought on a regular basis] is offered before noon *Anan* 51:28; *ib.* 88:14 **Pa. 1. to bring near, close:** לישנא דקרובי a term

of bringing close *Šab* 53b(41) [expl. MH לְבוּבִין Mib. 5:2, w. ref. to לִבַּבְתִּנִי Song 4:9]; הדרי בתשובה ומקרבי ליה they will repent and bring Him [i.e. God] near *San* 96b(50); *ib.* 37a(27); קריבו תכא קמיה they brought the table before him *BM* 86a(15); לאו כל כמינך דמקרבת להו לפירך לרשות הרבים you do not have the right to bring your fruits so close to the public domain *BQ* 21b(2); לקרובי אינון לדינא to bring them to judgment *SŠHai* 9a(12) [cf. Akk: *ana dajānī qurrubu* CAD Q 239]; *ib.* 17b(12); pass.part. ↓ מקרב adj.; **2. to serve, bring, offer:** קריבו ליה רישא דטאוסא בחלבא they served him a peacock's head in milk *Šab* 130a(27); *Pes* 43a(15); *Meg* 7b(11); *Qid* 81a(49); *San* 67b(35); *AZ* 39a(33); **3. to offer as a sacrifice:** נישהינהו ונקרבינהו לשנה הבאה let us hold them back and offer them as sacrifices the following year *Yom* 65a(41); *Pes* 13b(19); דם קרבנות דהוה מקרבינן קמי קב"ה the blood of the sacrifices which we used to offer before God *San* 96b(27); *Anan* 62:19; *ib.* 77:17; עולות ניקרי let him offer (them) as burnt offerings *Pes* 58b(41) [v. Kara 87]; **4. to bring into the family** [denom. < ↓ קריב]: לקרובה קאתי he comes to bring her into the family *Qid* 50a(35); *ib.* 59b(48); *Giṭ* 74a(37); *BB* 168a(17)

Af. 1. to offer (as a sacrifice, etc.): אקרובי נמי מקרבינן we certainly offer (it) *Men* 84a(10); *Zev* 110a(1); לאקרובי הוא דאזל he went to offer a sacrifice *Tem* 14b(43); *Ket* 105b(46) [first fruit]; ודילמא באנינות אקריבתוה ופסלתוה perhaps you offered it in a state of mourning, and you disqualified it *Zev* 101a(21); *Šeel* 124:2; **2. to bring near, close** [archaic]: פלוני' הקרבת ית פלן יבמה לקדמנא NN brought NN$_2$, her levir, before us *Yev* 39b(31)

Itpa. 1. w. דעתא **to become attached to or well disposed towards s.o.:** משום איקרובי דעתא והא איקרבא דעתא (he promised his bride an additional *ketubba*-sum) for forming an attachment. And an attachment was, in fact, formed (even though he has since died) *Ket* 56a(4); *San* 28b(21); איקרבא דעתיה לגביה (by taking a bribe) he became well disposed towards him *Ket* 105b(14; **M**); **2. to be offered as a sacrifice:** וחטאת מי מיקרבה עולה can a sin offering be offered as a burnt offering? *Tem* 15b(5); דכי לא אית ביה מומא מיקרב לקרבן when (the firstborn animal) does not have a blemish, it is brought as a sacrifice *AnanSch* 14:14; *ib.* 4:27; *Anan* 62:4; *Šeel* 46:9

For Geon. expl. [Itpa.], v. ↓ מקרב.

קְרָבָא n.m. **war, battle** (↓ √קרב, קרפדנא; TA קְרָבָא TJ 2S 21:15, Sy ܩܪܒܐ LS 691, Ma קראבא 1# MD 415, < Akk *qarābu* [NA] CAD Q 125, ALBH 133) a. general: sg. לשלופי גברא לקרבא to pull a man out to war *Yev* 102b(27); דעאני ליה למאריה בקרבא (the horse) responds to its master in battle *San* 63b(49) [expl. PN עֲנַמֶּלֶךְ 2K 17:31]; *Bo* 70:8; *ib.* 78:18; b. esp. w. √עבד pe. to do battle or fight a war: ↓ √עבד pe., mng. 10q

Y: קְרָבָא *Giṭ* ib.(BAYTN 50).

קרבנא ↓ קורבנא n.

קַרְבָּסָא, קרבאסא n.m. **linen** (< κάρπασος L-S 879; Sy ܟܪܦܣ, ܩܪܒܣܐ LS 693, 343) sg. בליתא דקרבאסא a linen rag *ḤM* 46:4

קְרָדָא n.m. **castor oil** (Sy ܩܪܕܐ LS 693) pl. שמן קיק הנקרא בלשון ארם קו(רד)'(רד)' *Asaf* 155:27

Lit: Flora 1:608+.

קַרְדְּוָיָא, pl. **קַרְדְּוֵיי** adj., n. **Kurdish** (*nisbe*-form < GN קַרְדוּ Gen 8:4; Sy ܩܪܕܘܝܐ PSm 3731) n., pl.m. קרדויי לחוד וקרדו' לחוד people of GN are one thing, and Kurdish people are another *Yev* 16a(46)

קְרוּפְיָתָא, pl. **קְרוּפְיָיתָא, קְרוּפְווּתָא** n.f. perh. **peddler** (etym. unkn.) pl. רב יהודה שרא להי להנהי קרוֹפוֹאָתָא למיזל ולזבוני בשוקא כי אורחיהי PN permitted those peddlers to go and sell in the marketplace in their usual manner *MQ* 13b(37; HP 179:4) [Var: קרופייתא CAlf; קרופיאתא SMel 74:1011; כרופייתא Ar (AC 4:340)]

P expl.: זנאן מינא פּרושאן SMel ib., i.e. *zanān mīnā firošān* women who sell glass objects; Lit: Geig, AAC 236, s.v. כרף rejects all proposed etym.; Y: קְרוּפְיָיתָא *MQ* ib.(BAYTN 212).

קרח 1# vb. **(uncertain) Pe./Pa.:** ופוקי וקרו'חי' depart and ... *Bo* 151:11; קרחי תבארי פוקי *ib.* 122:9

The phrase קרח קרחיכי *Pes* 110a(37; V[1]) in an incantation against a demon should be considered corrupt. A preferable rdg. is found in an incantation bowl text: קר קרדיכי פר פרדיכי *Bo* 138:5 [cf. קר קודריכי פרח פרחיכי *Pes* ib.(C)]. The mng. of קרחנני והנכני *Pes* 110b(3) is likewise unclear.

קרח 2# vb. **to be bald** (Sy ܩܪܚ 1# LS 693) ↓ קרח adj., קרחא 1#, קרחתא

קָרֵחַ, קראח adj. **hornless, bald, absent (of a consecutive *waw*),** n.m. **bald person** (↓ √קרח 2#, בר קרחא, קרחא 1#; Sy ܩܪܚܐ, ܩܪܝܚܐ LS 693, TA קָרִיחַ TO Lev 13:40, קָרְחָא TJ 2K 2:23) **I.** adj. **1. hornless** [LS ib., mng. 2 (of sheep)]: sg.m. בראחא קראחא a hornless buck *San* 63b(45) [expl. PN אֲשִׁימָא 2K 17:30]; ברחא קרחא בארבעה a hornless buck is worth four (coins) *Šab* 152a(22; **V**); **2. absent (of a consecutive *waw*):** sg. נדב קרחא *BMsE* 24:1 [w. ref. to וְאַהֲרֹן נָדָב]; *BMsG* 10:26; *BMsD* 5:16; pl. הכנעני האמרי החוי קרחי *BMsE* 32:34; *BMsG* 7:14; **II.** n. **bald person:** sg.m. כמיא חמימ(א)(י) אדישא דקרחא like hot water on the head of a bald man *Ket* 39b(12)

Lit: G. Weil, Textus 3 [1963] 117 [mng. I.2]; Y: קָרְחָא *Šab* ib.(BAYTN 95).

קַרְחָא 1# n.m. **baldness** (↓ √קרח) ↓ בר קרחא

קרחא 2# n.m. **(uncertain)** sg. קרחה בביתיה פרדכשא ליהוי the ... in his house wants to be a *p*.-official *Meg* 12b(41; **G**)

Expl. Rashi: weaver; Y: קַרְחָה *Meg* ib.

קרחא 3# n.m. **storm** (Sy ܩܪܚܐ 3# storm, tempest LS 694) pl. שמשא דביני קרחי the sun between the storms *Tan* 3b(41)

Rashi: clouds; Y: קַרְחֵי *Tan* ib.

קרחא 4# n.m. **(uncertain;** ↓ √קרח 1#) pl. *Pes* 110a(37; **V**[1]) [in an incantation]

קרחינאה adj. **of GN** sg.m. רב אדא קרחינא *Ber* 33a(34; **F**); יעקב קרחינאה *Šab* 139b(45)

Y: קַרְחִינָאָה *Ber* ib.

קַרְחָתָא n.f. **baldness** (↓ √קרח 2#; Sy ܩܪܚܘܬܐ LS 694) sg. דמיא קרחתא דאבא למטוי עלה גלדאני my father's baldness is suitable for frying *g.*-fish upon it *Ber* 10b(4; MGL 588:22); מדמיא קרחתא דאבא למתבר עלה אמגוזי my father's baldness is suitable for breaking nuts upon it *ib.*(MGL 588:23) [**M:** קרחא דאבא]

***קַרְטוּפָא**, pl. **קַרְטוּפֵי** n.m. **crack** (cf. Ma גארטופיאתא, pl. גארטופיאתא knife, blade MD 78) pl. והיכא דאית בהו קרטופני ... שיעי where there are cracks in them [i.e. the glazed vessels]. They are smooth *Pes* 30b(25; **V**[1]); ... דלית בה קרטופני דאית קרטופני *Ket* 107b(42) // *AZ* 33b(36); דאית ליה קרטופני וצווח ליה מהנהו קרטופני he has cracks (on his head) and is in pain from those cracks *BQ* 86a(10; **Es**); דבעי אחויי גווני ארישיה ולא מצי מחוי מהנהו קרטופני he wants to show the ... on his head, but he cannot show because of those cracks *ib.* 13

Lit: Nöld, MG 38; Löw, Hoffmann Vol 136 [rejects P etym.]; Y: קַרְטוּפֵּי *AZ* ib.(BAYTN 304).

קַרְטִיגְנָאָה adj. **of Carthage** (cf. Sy ܩܪܛܓܢܐ, ܩܪܛܓܢܝܐ PSm 3765) sg.m. ר' חנינא קרטיגנאה *BQ* 114b(38; **Es**); *Ned* 57b(14; **V**[2])

קַרְטַלִּיתָא n.f. **small basket** (< κάρταλος Lehnw 567 + ־יתא [dimin. ending]; Sy ܩܪܛܠܐ f. LS 695, > قرطالة ,قرطلّة Fr, AF 77) sg. קרטליתא דדביתהו דר' חנינא בן דוסא the small basket of PN's wife *BB* 74b(3); ההיא קרטליתא דהוה מדבק בה אבנים טובות ומרגליות a certain small basket on which precious stones and pearls were stuck *ib.* 74a(45); ואותבינהו בקרטליתא ואיגנוב she placed it [i.e. the money] in the small basket and it was stolen *BM* 42b(8; **Es**); *GC* 42:5 [expl. כל_כ_ל_ה MKel 16:2]; *ib.* 84:8 [expl. כפ_י_לשה_ה MOh 5:6]; קורטליתא *SMel* 41:197

Voc: קַרְטְלִיתָה HGP 23a:15; Y: קַרְטַלִּיתָא *BB* 74b(3; BAYTN 279).

קַרְטְמָן n.m. perh. **one who murmurs** (Sy ܩܪܛܡ to murmur Audo 2:463) sg.abs. זל@דקן קרטמן a thin-bearded man is one who murmurs *San* 100b(36) [quoted from 'Ben Sira'; Var: קורטמן TGHark 145:16]

Geon. expl.: נקרנין המדקדקין על דברי תורה TGHark 145:17 [v. Koh, ACSup 42[3]].

קַרְטָסָא, קרטאסא n.m. **sheet for writing** (< χάρτης Lehnw 567; Sy ܩܪܛܝܣܐ, ܩܪܛܣܐ LS 695, > Arab قرطاس Fr, AF 245) sg. כתוב על קרטאסא write on a sheet *ḤM* 44:16

קרי 1# vb. **to call, summon, designate, read, recite** (↓ קריא 1#, קרא 2#, קרא 1#, מקרי, אקריתא, קריינא, קריתא 1#; Sy ܩܪܐ 1# LS 689, Ma קרא 1# MD 414) **Pe.**, forms w/o *reš*: imp. 3sg.m. דייקי [= דיקרי] *AnanSch* 3:18; 3pl.m. ניקיוה [= נקריוה] *TGHark* 160:32[1];- **1. to call, cry out:** קארו ליה

ועאני they call to him, and he responds *Tan* 12b(1) [+ //'s; ↓ √1# עני pe.; expl. MH מתנמנם ib.]; *BB* 167b(34); כי קארי איניש אבבא when someone cries out at the door (to be admitted) *Šab* 140b(30) [↓ בבא mng. 1.c.5]; קרנא קריא ברומי בשוקא (when) the public crier(?) calls out in a public place in Rome *Ber* 62b(7); קרא גברא the man cried out *Yom* 20b(19); **2. make a sound or noise:** a. birds: אתא עורבא וקא קרי a raven came and was making a sound *Giṭ* 45a(40); *ib.* 42; b. inanimate objects: איסתירא בלגינא כיש כיש קריא a stater in an (empty) bottle makes the sound '*kiš kiš*' *BM* 85b(10); **3. to summon, call:** שדר וקרייה he sent someone to summon him *Tan* 25a(46); *San* 39a(36); *SŠHai* 17b(3); קרייה רחמ' לנהורא ואזהריה אמצואתא דיממא the Merciful One summoned the light and put it in charge over the commandments of the daytime *Pes* 2a(23); לא תקרויה לגוי ליתי ליסיע בהדיכו do not summon a pagan to come (and) assist you *AZ* 60a(10; HGP 56a:30); קרו ליה לבית דינא they summon him to court *Anan* 116:18; *ib.* 115:2; **4. to designate, name, call:** a. in impersonal usages: קא קרי לה לאוריתא שם יי' he calls the Torah scroll 'the name of God' [2Sam 6:2] *Anan* 14:6; *AnanSch* 20:9; ניחא ליה דלא ליקרויה גזלנא he does not want them to call him a robber *BM* 15b(49); התם ר' קרו לי והכא ר' קרו לי there [i.e. among the brigands] they used to call me *rabbi*, and here [i.e. among the scholars] they call me *rabbi BM* 84a(44); *AZ* 17b(33); ההוא דהוה קארו ליה קב רשו a certain person who used to be called *qav rēšu* [i.e. 'a *qab* of a loan'] *San* 29b(16); באתרא דקרו ליה שונרא in a place where (the cat) is called *šunara Ber* 56b(49); אסא שמיה ואסא קארו ליה its name is myrtle and it is called myrtle *San* 44a(5); וקריוה מר זוטרא על שמיה דאבוה they named him PN after his father *SOZ* 73:9; *IŠGF* 72:19; קרי לה הדסה וקרי לה אסתר (Scripture) calls her Hadassah and calls her Esther *Meg* 13a(22); b. w. a specific subj.: חברך קריך חמרא (if) your friend called you a donkey *BQ* 92b(16); *Giṭ* 56a(53); *San* 96a(49); עבידי אינשי דקרו לפלגא דזוזא איסתירא people are apt to call a half *zuz* a *stater Qid* 11b(26); *Bek* 50b(23); *Qid* 70a(30); *Ned* 52b(3); *BQ* 27a(40); כמאן קרו פרסאי לנדה דשתנא according to what do the Persians call a menstruous woman *daštān*? *AZ* 24b(54; Ar [AC 3:169]); וקרו נפשייהו יתמי (the remaining students) used to call themselves 'orphans' [i.e. w/o teachers] *Ket* 106a(27); **5. to read:** a. general: 1) of children: דקארי קארי ודלא קארי ליהוי צותא בעלמא לחבריה the one who can read is fine [lit. who reads – reads]. Let the one who cannot read merely be company for the other one *BB* 21a(21); מאן דלא קארי משחידנא ליה עד דקארי I give a gift (of fish) to whomever (among the children) cannot read until he can read *Tan* 24a(50); והני מילי דלא קרו בה דרדקי this refers to where children do not read in it [i.e. the synagogue] *BQ* 60b(28); 2) adults: יהודאי דידעין למיקרא כתבא פרסא Jews who know how to read the Persian [i.e. Pehlevi] script *HP* 130:13; ופקידנא וקרו יתהין קדמנא we instructed them to read them to us *TGHark* 32:8; *ib.* 96:8; *Dec* 5:2; b. Scripture: 1) the traditional reading of the biblical text: קרינא I can read *Qid* 49a(38; O[2]) [≠ ↓ קרא #2 usage a]; וקריין ולא כתבין וכתבין ולא קריין (words which) are read and not written [lit. they read and do not write] (in Scripture) and (which) are written and not read [lit. they write and do not read] *Ned* 37b(21); כת' כי יתן וקרינן כי יותן (Scripture) writes (defectively) כי יתן [Lev 11:38], and we read (it) כִּי יוּתַּן *BM* 22b(6); והא אנן זכר קרינן do we not, in fact, read זֵכֶר [Dt 25:19]? *BB* 21b(3); *San* 70a(33); *Anan* 97:24; *Ber* 56a(21); סוראי אמרין בַּחוּר דקרן באור' the Masoretes of GN say בַּחוּר (Ex 14:7) which they read (only here) in the Pentateuch *BMsYFr* 151:1 [v. Lešonenu 30(1966) 26; = ליתא in Tiberian Massora]; *BMsJer* 25:4; 2) the Pentateuch in the synagogue service [calque < MH קרי pe. J 1417]: קם קרא בסיפרא he got up (and) read in the Torah scroll *Ber* 50a(40) // *Meg* 22a(45); *ib.* 31a(36); *Šab* 147b(40); *BQ* 82a(28); למיקם ומקרא בסיפרא *Anan* 21:7; *ib.* 17:23; *HP* 186:15; רב בכהני קרא PN used to read (from the Torah) among the priests [i.e. the first portion] *Meg* 22a(48); קרו תלתא בדחנוכה וחד קרי בדראש חדש three people read in (the Pentateuchal reading) of *Ḥanukka* and one reads in that of the New Moon *Meg* 29b(43); 3) the *Megilla* [MH קרא J 1417]: קרא מגילתא *Meg* 5b(52); כתיב פסוקא פסוקא וקרי ליה he

writes (the *Megilla*) verse by verse and reads it *Meg* 18b(37); *ib.* 4a(24); *Tan* 18b(7); **6. to know Scripture** [denom. < ↓ קרא #1; i.e. to have been taught to read the Bible as part of elementary education]: a. alone: זיל קרי בבירב go (and) learn to read (Scripture) [i.e. get a basic education] in the *be rav San* 33b(25) [+ //'s; ↓ בי רב usage a]; b. together w. √תני pe. to know the Tannaitic tradition [i.e. to have received also advanced education]: b. מיתנא לא תנא ... מקרא נמי לא קרא he could not recite the Tannaitic tradition at all, neither did he know Scripture at all *Pes* 57b(7); מאן דקרי ותאני one who can read the Bible and recite the Tannaitic tradition *Meg* 29a(12) // *Ket* 17a(50); *Pes* 68b(49); *Suk* 28b(43); **7. to apply a biblical verse to s.o.:** a. w. -על/א: קארי עליהו בני קטורה he used to apply to them (the phrase) בְּנֵי קְטוּרָה [Gen 25:4; i.e. they are not true Jewish descendants of Abraham] *Zev* 62a(37); *Yom* 82b(8); קארי אנפשיה החכם עיניו בראשו he used to apply to himself (the verse) Eccl. 2:14 *Pes* 106a(23); *Giṭ* 47a(22); *BM* 60b(22); *San* 42a(25); b. w. -ב: כל דקרינא ביה כי תהיינה קרינא ביה וילדו לו to anyone to whom I apply כִּי־תִהְיֶיןָ, I (also) apply וְיָלְדוּ־לוֹ [Dt 21:15], I (also) apply [ib.] *Qid* 68b(19); *ib.* 21b(49); *BQ* 72a(2); *Mak* 19b(39); *Zev* 82b(40); **8. to recite:** a. Scripture: חזינן דקא קרינן בחילמא בנים ובנות תוליד we saw that we were reciting Dt 28:41 in a dream *Ber* 56a(18); פוק קרי קראיך לברא go out (and) recite your biblical verses outside *Ber* 30b(6) [+ //'s; ↓ לבר mng. 1b; a statement of censure]; *Er* 54a(9) [↓ √1# תני pe., mng. 3b]; b. the *šema'* prayer [calque < MH קרי pe., denom. < קְרִיַּת שְׁמַע J 1417]: וליקום וליקרי let him arise and recite the *šema' Ber* 3a(27); והא ר' יוחנן דמצלי וקרי but there is, in fact, PN who used to turn on his side and recite the *šema' ib.* 13b(49); c. the *Hallel* prayer: חזא דקא קרו הלילא he noticed them reciting the *Hallel* (on the first day of the month) *Tan* 28b(23); **9. w. שיפורא to sound a *shofar*** [Sy ܩܪܐ ܒܫܝܦܘܪܐ LS 690, mng. 10]: וקרי ביה אלפא דשיפורי sound a thousand shofar blasts in it [i.e. the jar] *MQ* 17b(1); *Geon* 154:31

Af. 1. to read aloud to s.o.: האי מאן דמקרי גיטא לא ליקריה לא לחודיה אבה יבמי לחודיה(ו) the one who reads aloud the (*ḥaliṣa*) document (to the woman) should not read (the word) לֹא [Dt 25:7] by itself (and the words) אָבָה יְבָמִי [ib.] by themselves *Yev* 106b(21; O[2]); *SŠSad* 230:15; *Yev* 91b(12) [*geṭ*]; *Giṭ* 19b(26) [writ]; **2. to make s.o. recite Scripture (in a dream):** אקריוה לרב כהנא בחלמיה בגדה יהודה ... PN was made to recite Mal 2:11 in his dream *San* 82a(2); *Ber* 56a(32); *Tan* 9b(1); *Yev* 93b(1); *Soṭ* 31a(25); *BM* 85a(45); *Ḥul* 133a(31); **3. to teach s.o. to read** [↓ מקרי דרדקי], מקרי דרדקי אנא ומקרינא לבני עניי כבני [מקרי ינוקי] עתירי I am an elementary school teacher, and I teach the children of the poor to read like the children of the rich *Tan* 24a(48); אנא זכר אקריון I was taught to read [lit. they taught me to read] זֵכֶר (in Dt 25:19) *BB* 21b(3); היכי אקריתן how did you teach me to read? *ib.* 4; **4. to teach Scripture** [cf. MH קרי hif. J 1418]: a. alone: דאקרייך נביאי לא אקריך כתיבי the one who taught you the Prophets did not teach you the Writings *BB* 123b(14) // *Ket* 106b(7; V[5]); *Šab* 152b(40); *BB* 21b(3); *Yev* 9a(22) // *Hor* 8a(41); *Zev* 116b(33); *SOZ* 72:27; b. w. √תני af.: אקרו בהדי הדדי ואתנו בהדי הדדי teach each other Scripture and teach each other the Tannaitic tradition *BM* 85b(24); *Ket* 103b(44) // *BM* 85b(23); *ib.* 84a(41; MGG 828:15); **5. to enable s.o. to learn Scripture:** באקרויי בניהו(ן) בי כנישתא by enabling their(f.) sons to learn Scripture in the synagogue *Ber* 17a(48) // מקריין *Soṭ* 21a(33)

Itpe., form w/o *reš*: pf., 3pl.f. איקין [= איקריין] *IŠGF* 4:14; *Anan* 88:6;- **1. to be called, designated:** אידין מיתקרי חכם אידין מיתקרי גיבור who is called a wise man? Who is called a hero? *Tam* 32a(23); הוה ליה תרתי ארעאתא דמקריין דבי חייא he had two fields which were called 'of the estate of PN' *BB* 61b(37); ומנלן דרבנן איקרו מלכי how do we know that the scholars were called kings? *Giṭ* 62a(51); *ib.* 60a(44); *Šab* 27b(29); *BB* 150b(20); *Anan* 78:1; בהמה בלשון נקבה איקריא (the word) בְּהֵמָה was designated as feminine *Anan* 57:21; *IŠGF* 41:2; *ib.* 69:17; משרשיה דמיקרי דהבאי בר מחלפתא *Bo* 21:16; *ib.* 59:5; 72:2; **2. w. על שם to be named for s.o.:** מאי טעמ' לא איקרי ספריה על שמיה why was his [i.e. Nehemiah's] book not named for him? *San* 93b(53); *Ned*

31a(17); *BB* 16b(23); **3. w. לדין to be subpoenaed:** כל דיין דמתקרי לדין לא שמיה דיין any judge who is subpoenaed to court is not called a judge *ib.* 58a(36); **4. to be read:** איגרתא דלא מיקריא a letter which is not read *Ber* 55b(19); ופקידנא ואיקריין קדמנא we instructed that (the questions) be read to us *TGHark* 76:16; *Dec* 2:1; **5. to be appointed:** והוה מקרי רישא דרבנן בבבל ריש סידרא the head of the Rabbis in Babylonia was appointed the *r.s.* *IŠGF* 78:10; *ib.* 103:7; 111:4

Lit: Bacher 195; I. Yeivin, Lešonenu 30[1966] 25+; 37[1973] 154+; Fragment 109+.

קרי #2 vb. **to happen, occur by chance** (↓ אקראי; Sy 2# ܩܪܐ LS 691) **Itpe.**, w. fol. vb.: a. asyndetic: אגב מרריה מיקרי נגע due to his bitterness he may happen to touch (the dead body) *San* 19a(13); דאגב דמיטנפי מיקרי נחית because (people) become filthy (from traveling), (a person) will sometimes go down (into the pool) *Šab* 8b(24); *Yom* 24b(43); *ib.* 44b(11); b. syndectic: ואיקרי ועבד כחד מינהו he happened to act according to one of them *San* 33a(20; **F**²); דמיקרי ושאתי (a snake) may happen to drink (from it) *AZ* 30b(3); דזמנין דמשכח שיירתא ומקרי ונפיק sometimes he finds a caravan and happens to leave (with it) *Šab* 69b(40); *Ket* 26a(16); *ib.* 72a(53); *BQ* 32b(38); דילמ' איקרי וכתיב perhaps (something in the document) was written by chance *BM* 13a(11); *BB* 7b(43); *Ara* 6b(21); והיכא דיהו{י}ב לה גיטא ואקראי אינסיבא לחד מן קריביה אי נמי אקרא{א}' הוא ונסיב חדא מן קריבתיה if he gave her a *get*, and she happened to get married to one of his relatives. Alternatively: He happened to marry one of her relatives *HG2* 114:57; *HP* 188:1

קרי #3 vb. **to flow of semen** (denom. < ↓ 3# קריא) **Af. to cause semen to flow:** ומנחינן לי אבי פוקריה ומקריה we place it [i.e. hot bread] on his anus, and it causes his semen to flow *Yev* 76a(12)

קרי #4 vb. perh. **to lay a beam** (< BH, MH 2# קרי HAL 1062, J 1418) **Pa.:** תיקרייה בסיפי באבא let her lay him [i.e. her husband] like a beam on the doorposts of the gate *Yev* 118b(39; **V**⁵) [**M**³: תיתי@ליה; ↓ נפסא]

קרי #5 ↓ √קרב vb.

קְרָיָא #1, קראיא n.m. **reading, recitation** (↓ √1# קרי; Sy ܩܪܝܢܐ LS 690) sg. כל קראיא דסיפרא דלאו קריא דקביע any reading of the Torah scroll which is not regular *Anan* 18:2; קראיא דקמי ציבורא a reading before the congregation *ib.* 7

קריא #2 n.m. poss. **a pest** (cf. Ma 1# קיריא strife, dispute MD 412) sg. זניתא בביתא כי קריא לשומשמא fornication in the home is like a *q.*-pest(?) to a sesame plant *Soṭ* 3b(28); *ib.* 29

Rashi: תולעת של שומשמין; Lit: Flora 1:40; 3:9; AAC 375; Y: קְרָיָא *Soṭ* ib.(BAYTN 95).

קְרָיָא #3 n.m. **nocturnal emission** (↓ √3# קרי; Sy ܩܪܝܐ ܕܠܠܝܐ LS 691, mng. 2, Ma 1# קיריא emission of semen MD 412) sg. ולא חזי לי קר{ע}{י}א I did not see a nocturnal emission *MQ* 25a(45) [Var: לא חזאי לי קרא **V**]

קְרִיב adj. **close,** n. **relative** (↓ √קרב; Sy ܩܪܝܒܐ LS 692, Ma קאריב MD 402) **I.** adj. **close:** sg.m. דליכא אחרינא דקריב מיניה there is no other one closer than he (to the lost object) *BB* 23b(16); f. איתתא קריבא הניתה טפי the benefit (received) from a woman is immediately usable [lit. much closer] *Tan* 23b(34); דעתיה דתינוק קריבא גבי חלב a baby keeps its mind on (its mother's) milk *Kar* 13b(9); אית לי חנותא אוחרנתא דקריבא להדא חנותא I have another shop which is near to this shop *Geon* 162:10; pl.m. דרחיקין ודקריבין (charms) which are far and near *Bo* 90a:1; f. דרחיקתא וקרביתא *ib.* 38:2; **II.** n. **relative:** sg.m. קריביה הוא he is his relative *Ket* 105b(50); *ib.* 52b(16); 84b(18); *Giṭ* 37a(43); f. קריבתיה דרב נחמן PN's relative *Ket* 85b(35); pl.m. זיל זבון לי ארעא מקריבאי go (and) buy a field for me from my relatives *BM* 67a(13); *BB* 33a(12); f. פוק איטפל בקריבתיך go out (and) take care of your female relatives *ib.* 23a(46); *Yom* 69b(33) // *San* 64a(22; **K**); *Ber* 56a(23); *Ned* 23a(19)

Y: קְרִיבֵיהּ *BB* 33a(12; BAYTN 106).

[**קריד** ↓ קריר adj.]

קְרָיְנָא, קריאנא n.m. **reader** (↓ √1# קרי, 2# קרא; cf. Sy ܡܩܪܝܢܐ teacher of reading LS 691) sg. a. general: קריאנא דאיגרתא הוא ליהוי פרוונקא let the reader of the letter be the messenger (who delivers it) *San* 82a(55) // *ib.* 96a(50) // *BM* 83b(32) [prov.]; b. of the Pentateuchal text: חד ק{י}ריאנא קארו{ו}{י} להון ארבעה פסוק{י}ן one reader reads four verses (of the Decalogue) for them *TGAs42* 100:31

Y: קְרָיְנָא *San* ib.(BAYTN 226).

קְרִיְיתָא #1, קְרִתָא, קְרִיְתָא, pl. **קְרִיָּתָא** n.f. **town, village,** pl. **countryside** (TA קַרְתָּא TO Gen 4:17, Sy ܩܪܝܬܐ LS 695) **1. town, village** [archaic and dialectal]: sg. לקריתי אנא אזיל I (want to) go to my town *BM* 85a(26); כדו הויתי דאיר בקרתא דא ארבעין שנין I have now lived in this town for forty years *Suk* 44b(25); ושלם לקרתא ירושלם well-being to the city of GN *San* 96a(49) [in a salutation]; מדנח קרתא east of the town *BB* 91b(16); *BMsG* 44:13; pl. קריתא אילי [= אית לי] I have villages *Suk* 44b(21); *ib.* 22; **2.** pl. **countryside:** בני ר' חייא נפוק לקיריאתא PN's sons went out to the countryside *Ber* 18b(13) // *Beṣ* 9b(10) // *Nid* 24a(25); *Er* 28b(54); *Pes* 3b(49); *Yev* 105a(28); *BB* 98b(25)

Lit: D. Goldenberg, Biblica 77[1996] 81+; Abramson, BB 210 [mng. 2]; Y: קַרְתָּא *BB* 91b(16; BAYTN 96).

קרייתא #2 n.f. **(uncertain)** sg. קרייתא דמנמנמא ביה כלתא a ... in which the bride dozes off *Ket* 17b(4) [expl. MH הֵינוּמָה Mib. 2:1]

Cf. OHP ib. 15:8; Y: קְרִיָּיתָא *Ket* ib.

קְרִינָא n.m. **a two-thirds boiled-down must originating in Caria** (< κάροινον L-S 879, Lat *caroenum* OLD 291; JPA קרינה DJPA 506) sg. מאי קרינא ... חמרא חלייא דאתי מעסייא what is *q.*-wine? A sweet wine which comes from GN *AZ* 30a(50; **J**)

Lit: Flora 1:91; Voc: קְרִינָא HGP 55b:31; Y: קְרִינָא *AZ* ib.(BAYTN 62).

קְרִיר adj. **cold,** n.m.pl. **cold water** (↓ √1# קרר; TA קְרִיר TJ Nah 3:17, Sy ܩܪܝܪܐ LS 689, Ma קאריר MD 403; mng. II: Sy ܩܪܝܪܐ LS ib., mng. 2, Ma קארירייא MD 403; cf. JPA צנינין pl. DJPA 467) **I.** adj. **cold:** a. of weather: sg.m. כמה דקריר עלמא as long as the weather is cold *Šab* 147b(36); ואי קריר כולה שתא קרירא if (the first day of the New Year) is cold, the whole year (will be) cold *BB* 147a(43); b. of food, liquid: sg.m. *ib.* 24b(28) // *Er* 3a(50) [↓ חמים mng. I.b]; *Soṭ* 4a(40) [bread]; *Giṭ* 61b(27) // *Ḥul* 6b(5); f. חלופי חמימתא בקרירתא exchanging a fresh (loaf of bread) for a stale one [lit. hot ... cold] *AZ* 39b(3); pl.m. מי' קרירי cold water *Ned* 50b(24); *Ḥul* 55b(26); *HP* 204:9; קרירי קרירי דשערי a very cold (dish) of barley *Yom* 84a(27) // *AZ* 28a(26); *ib.* 28b(17; **M**); c. w. -ל to feel cold: sg.m. חמרא אפי' בתקופת תמוז קריר ליה a donkey feels cold even at the summer solstice *Šab* 53a(40); **II.** n.pl.m. **cold water:** a. general: חמימי לגו קרירי וקרירי לגו חמימי hot water into cold water and cold into hot *Pes* 111a(2); *Šab* 55a(6); בקרירי לא דמטרשי לה not in cold water because it stops it up [i.e. any hole in the lung] *Ḥul* 46b(10); b. in medical treatments: עיילוה בחמימי אפקוה מחמימי עילוה בקרירי {עילוה} ⟨אפקוה⟩ מקרירי they put him in hot water. They took him out of the hot water and put him in cold water. They took him out of the cold water *Nid* 36b(51) [description of an unsuccessful medical treatment]; *AZ* 28b(42) [for a hornet's sting and a *ḥ.*-disease (↓ חוספניתא)]

Y: קְרִיר *BB* 19b(45; Mo 86) [v. BAYTN 62].

קְרִיתָא #1 n.f. **type of demon** (lit. creation, creature; ↓ √1# קרי, אקריתא; Ma 1# קריתא MD 416, mng. b) sg. קריתא *Bo* 82:4; *ib.* 104:4; pl. קירין *ib.* 82:3; קריתא *ib.* 14:9; 49:9; 79:4; קריתא בישתא evil *q.*-demons *ib.* 82:10; קיריתא *ib.* 86:6

קריתא #2 n.f. **a type of date** (etym. unkn.) sg. קריתי *GŠ* 314:16 = קרייתא *HG1* 90:74(Var) [text: קיריטי]

P expl.: קיריתא נאם כורמא סיאה name of a black date SMel 73:960; Lit: Flora 4:218, 326.

קרם vb. **to form a film/crust** (↓ קרמא, קירמא; Sy ܩܪܡ pe. LS 696, Ma קרם MD 416) **Af.:** זיל חזי אי מקרמי פניה go (and) see if its [i.e. the dung's] corners have formed a crust *Ber* 25a(49; **P**)

קְרָמָא, קראמא n.m. **membrane, thin skin** (↓ √קרם; Sy ܩܪܡܐ LS 696) a. general: sg. קרמא מיפסיק מתתאי the membrane is interposed from below (between the meat and the forbidden fat) *Ḥul* 8b(38); *ib.* 9a(1); pl. חמשה קראמי הוו

there are five membranes *ib.* 93a(36) [of spleen, loins, kidney, testicles, and brain]; דגים רפו קרמייהו עופות קמיטי the membranes of fish are 'loose' [i.e. permeable], (and those of) fowls are 'constricted' [i.e. relatively impermeable] *ib.* 112b(9); b. specific: 1) brain: sg. ... קרמא עילאה קרמא תתאה the upper/lower membrane *ib.* 46a(30); 56a(13); קְרָאמָּא דמוחא *HP* 198:19[HPP 301:17]; קרמא דמוקרא דדכרא או דברחא the membrane of the brain of a ram or of a buck *ḤM* 41:14; 2) lung: sg. קראמא דריאה *HP* 200:13; *ib.* 201:1; 3) thigh: pl. קרמי גוואי דעטמי the inner membranes of the thighs *HG3* 155:35; 4) penis: sg. ולכוליה בשר ערלה באעי מפסקיה לדיליה ולקרמיה he is required to cut off his entire foreskin and its membrane *Anan* 85:6; *ib.* 8

Y: קְרְמָא *Ḥul* 9a(1; BAYTN 95).

קְרְמָנָאָה, קרמונאה adj., n. **of Qarman** (Sy ܩܪܡܢ, ܩܪܡܘܢܝܐ PSm 3749) n., pl.m. בדקרמנאי like those [i.e. the beds] of the people of GN *Šab* 138a(36; TRN 633:1) [**O:** בדקרמונאי]; תור' דקרמנאי an ox of the people of GN *Naz* 31b(30); *BQ* 21a(28)

Geon. expl.: קראמנאיי שלמקום מקום שדרין בו בני אדם TRN ib.; קְרְמָנָאֵי פל' GnK5 170:3; Lit: AAC 376; Eshel, JSB, no. 491; Y: *Naz* ib.(BAYTN 321).

קַרְנָא, קַרְנָתָא, pl. **קַרְנֵי**, n.f./m. **horn, vessel, corner, principal, antenna of a locust, public crier** (↓ בי קרנתא, 2#קורנסא, קרנזור; TA קַרְנָך TJ 1S 16:1, Sy ܩܪܢܐ f. LS 697, Ma קארנא horn, corner, lock of hair MD 403) **1. horn:** sg.abs. חדא קרן one horn *Šab* 28b(28); det. קרנא דתורך your ox's horn *BQ* 34a(28); *BB* 16b(30) [↓ לקותא mng. 2]; קרנא דעיזא a goat's horn *Pes* 111b(28); קרנא דחמרא a donkey's horn *Bek* 8b(38) [sic!; v. BT ib.]; pl. *San* 106a(55); תרי קרני two horns *BB* 74a(40) [of the goat fish]; בקרניה קא מעייל ליה does he bring it in [i.e. the ox] by its horns? *Yom* 50a(9); קטלה בקרניה it kills with its horns *BQ* 41a(3); *Tan* 25a(21) [↓ 1#דיבא]; *BM* 106a(53); בסיא לקרניהו they trample upon their horns *Bo* 78:16; **2. excrescence, growth** [cf. Akk *qarnu* an excrescense on the head CAD Q 139, mng. 5i]: sg. יהא רעוא דתיפוק קרנא בעינך may it be (His) will that an excrescence should develop in your eye *Šab* 108a(40) // *BB* 89a(19) [play on PN קרנא]; **3. vessel** [cf. Akk *qarnu* horn as container CAD Q 138; Sy, LS ib., mng. 2]: sg. קרנא דאומנא the bloodletter's vessel *Mak* 16b(26) [perh. cupping glass; v. Geon. expl. infra]; קרנא קמיתא the first vessel (of blood) *Nid* 20a(4); pl. קרני דאומני *Šab* 154b(8); **4. corner:** sg. *BB* 4a(48) [of a wall]; פיתחא דאקרנא a door at the corner *Men* 34a(10); *BQ* 27b(19; F[1]) [↓ בי@עצורי]; קרנא דגלימיה the corner of his garment *Ket* 77b(28); *Men* 42a(22); קרנא דחוטי the corner (of the garment) with the fringes *Men* 37b(44); *BB* 74a(4; Es); ההוא קרנא דפרדיסא a certain corner of a vineyard *Men* 87a(22); *BB* 151a(39); קרנא דארעא a corner of a field *Men* 85b(12); קרנא דשיזבותא 'the corner of refuge' *Ket* 111a(34) [↓ שיזבותא]; pl. קרנתא *BB* 6a(25); תלת קרנאתא triangle [lit. three corners] *BM* 23b(17) // *Beṣ* 28a(8) // *Ḥul* 95b(11); ארבעי קרנתא דגלימא the four corners of the garment *AnanSch* 25:27; מורשא דקרנאתא the projection of the corners *Suk* 8a(6; M[2]) [of a square within a circle]; ⌜פרצומא⌝ דמזדבן אקרנתא *p.*-wine which is sold on street corners *BB* 95b(25); *Bo* 71:9; **5. principal:** sg. *BM* 55a(54) [≠ ↓ חומשא mng. 1]; *Ket* 80a(18) [≠ ↓ 1#פירא mng. 4]; *ib.* 101a(33); דזקפי ליה רווחא אקרנא וכתבי לה בשטרא they append the (assumed) profit to the principal and write it in the (promissory) note *BM* 68a(13); קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה (paying) the principal without (the possibility of) an oath is more severe than double payment in the case of a (false) oath *ib.* 94b(25) // *ib.* 41b(12); פלגו רווחא ופלגו קרנא half of the profit and half of the principal *ib.* 105a(11; V[22]); **6. value of an object:** sg. קא כליא קרנא the value of the object is used up *Giṭ* 42b(3) [↓ √2#כלי pe., mng. 2]; *BM* 79a(43) [↓ √2#כלי pa., mng. 2]; *BQ* 3a(6); *SŠHai* 9b(7) [↓ מציעתא mng. 2]; **7. antenna (of a locust):** sg. קרנא דקמצא רכיכא the locust's antenna is soft *Šab* 77b(27); pl. האי מאן דבעי דלסמייה לקמצא לישלפינהו לקרנה one who wants to blind a locust should pull out its antennae *ib.* 29; **8. protrusion on a letter** [↓ תגא mng. 2]: sg. חדא קרנא *STage* 88 [on *he*]; pl. ארבע קרני *ib.* 87 [on *dalet*]; **9. lock of hair** [Ma קארנא MD ib., mng. b]: sg.abs. קרן ליה זיף זליף a lock of decorated hair *Bo* 14:5; **10. public crier(?):** sg. קרנא קריא ברומי בשוקא (when) the public crier (?) calls out in a public place in Rome *Ber* 62b(7)

Expl. RaḤ [mng. 2]: קרן של בשר AC 7:203; Lit: Eps, StI 341 [mng. 9]; Voc: קַרְנָא HGP 5a:25; Y: קַרְנָא *Men* 85b(12; BAYTN 96).

קרנונא n. **(uncertain)** sg. *Qid* 25a(11)

Appellation of R. Hamnuna, poss. playing on the first part of his name [i.e. the opp. of חם = הם hot]. If so this would be a composite H-A artificial word; cf. OHR ib. 20:29; Y: קַרְנוּנָא *Qid* ib.

קרנזור, קרנזול n.m. **diagonal** (etym. uncertain; perh. < ↓ קרנא + ?) sg. קרנאזור בל' חכ' *GC* 52:4 [expl. MH לוֹכְסָן MKel 18:5 and expl. by Arab מוואו(ה)(ר); cf. Arab زور to incline Hava 300]; פלגי לה בקרנזור they divide it [i.e. the field] along the diagonal *BB* 13a(2) [v. the diagram in TGAs42 85]; ואי אתו בהדי הדדי פלגין ליה קרנזול if (the four owners of the neighboring fields) come simultaneously they divide it [i.e. the field] along the diagonal *BM* 108b(38; **HHP** 93:4) [Var: קורנאזור TGAs42 29:5, SMel 41:198]

Geon. expl.: קרנאזור שהוא אלאכסון GnK3 24:17; ib. 6; Lit: Eps, GC 52[9]; id., PLA 229; Y: קַרְנְזוּל *BB* ib.(BAYTN 310).

קרנינא ↓ מיא דקרנינא n.

1#קרס vb. **to become sour** (MH[2] הִקְרִיס BB 95b[24; **H**]; cf. Sy ܩܪܣ to become dried up, harsh LS 698, Ma קרס MD 416) **Af./Itpe.:** חמרא דאיקריס wine which became sour *BB* 95b(23; **HEs**); *AZ* 30a(51) [**P**[1]: דאקריס]

Lit: Löw, Lehnw 569, rejects < Gr.

2#קרס ↓ √כרס vb.

קרצולא, קַרְסוּלָא n.m. **ankle** (TA קַרְסוּלִין pl. TO Lev 11:21, Sy 1# ܩܘܪܣܠܐ LS 700) sg. ומחייה לקרסוליה וקטליה he struck his ankle and killed him *Ber* 54b(27); pl. ההיא צפורתא דהוה קימא עד קרסולה במיא ורישיה מטי לרקיעא a certain bird which was standing up to its ankles in the water, and its head reached the sky *BB* 73b(29) [Var: קרצוליהו MGG 52:7]

Y: קַרְצוּלֵיהּ *BB* ib.(BAYTN 304).

קרע vb. **to cut open, tear** (↓ 1#קרעא; JPA קרע DJPA 507) **Pe.** (a/a) **1. to cut open, cut up:** וליקרעיה לליביה ולותביה עילויה let him cut open its [i.e. the white donkey's] womb and place it on it [i.e. the foetus on the snake bite] *Šab* 109b(41); ונקרעיה שתי וערב let him cut it open [i.e. the abscess] crosswise *AZ* 28a(42); *ib.* 28b(16); *Giṭ* 67b(24); *Ḥul* 111a(27); *Šab* 134a(26); *Ḥag* 15b(11) [↓ 1#קרעא mng. 2]; *BM* 83b(49); *BB* 169a(16); *Ḥul* 123a(27; cf. HP 200:9); **2. to tear, rend:** a. garments: 1) general: וקרעה מינה he tore it [i.e. the garment] off her *Ber* 20a(19); מרטיה קרעיה פורתא פורתא he tore it : rent it [i.e. the garment] away bit by bit *Nid* 20a(15) [double rdg.]; 2) esp. as a sign of mourning [cf. DJPA ib., usage a]: a) abs. [w. על on account of]: קרע עליה ... אתא בריה קרע באפיה he rent (his garment) on account of him [i.e. his grandson]. His son came (and) rent in front of him *MQ* 20b(50); *ib.* 24a(31); 26a(24); *Pes* 3b(47); *Ket* 104a(13); b) w. obj.: וקרע קרעא אחרינא he made another rent (in the garment) *Ber* 43a(1); וקרעינהו בני מיני אסיא למניהו the sons of PN, the physician, rent their garments *Šab* 133b(38); *Yev* 116b(11); b. legal documents as a sign of invalidation [cf. Akk *ḫepû* G CAD Ḫ 171, mng. 2]: האי שטרא דיתמי לא מיקרע קרעינן ליה we do not tear the document of the orphans to pieces *Švu* 48b(18); *BB* 130b(28); *BM* 16b(39); *ib.* 18a(14); 66a(24); *Ket* 89b(38); *BQ* 113a(11) [↓ פתיחא mng. 1]; *BB* 169a(18) [↓ אדרכתא]; *TGHark* 169:22; pass.part. שטרא כד לא קריע a document not having been torn *SŠHai* 4b(5)

Pa. 1. to tear [v. Pe., mng. 2b]: לקרועי שטרא to tear the document (to invalidate it) *BM* 62a(32); *Ket* 79a(3); **2. to incise (outlines of letters)** [calque < MH קרע pi. J 1424]: מקרעין ליה בסכינא וחתים they incise the letters for him, and he signs *HP* 130:16

Itpe. 1. to be torn: a. general: כל היכא דמיקרע טפח wherever (the rumen) is torn one handbreadth *Ḥul* 50b(29); b. of a document: ההוא יומא איקרעו כמה כתובות בנהרדעא on that day many *ketubbot* were torn in GN [i.e. the marriages were invalidated] *Qid* 70b(29); וגזר דין דצבור מי מיקרע is the decree of a congregation torn (after it has been made)? *RH* 18a(14); **2. to be cut (in a surgical procedure**; MH נקרע J

1424): אותביה אבי כורסי ואיקרע ואוליד שבע בנין they placed him [i.e. the *ṭumṭum*] on the *b.k.*-chair, he was cut (so that his testicles descended into his scrotum), and he fathered seven sons *Yev* 83b(14); *Bek* 42b(36)

1#קְרָעָא, קִירְעָא n.m. **torn or cut piece** (↓ √קרע; JPA קרע DJPA 507) **1. torn piece (as a sign of mourning):** sg. אהדריה לקרעיה לאחוריה he turned his torn piece backward *Ket* 104a(13) // *Ber* 43a(1); *Pes* 3b(48; V17); pl. למישל קרעיהו to sew together the torn pieces (of) their (garment) *MQ* 25a(50) [Var: קירעיהו HP 173:4]; ולא חזי לי קרעא I did not see a torn piece [i.e. had not been in mourning] *ib.* 45 [L: קירעא]; 22b(49); **2. cut piece:** pl. שקל סכינא קרעיה לתליסר קירעי he took a knife (and) cut him up [i.e. the pupil] into thirteen pieces *Ḥag* 15b(11)
Y: קְרָעֵיה *Ber* ib.

2#קרעא ↓ 3#קרא n.

קרפדנא n.m. **warrior** (phon. var. < *קרבתנא; ↓ קרבא; Sy ܩܪܒܬܢܐ LS 691, Ma קאראבתאנא MD 402) sg. מלכא רבא קרפדפא great king, warrior *Bo* 101:3; *ib.* 128:14; 141:5
Lit: Ch. Müller-Kessler, BSOAS 62 [1999] 112+.

קרפיטא ↓ אקרפיטא n.

קרץ vb. **to bite, sting** (↓ 1#קורצא, 2#קורצא, כירצא; Sy ܩܪܨ LS 699, mng. 1, Ma גרץ MD 97) **Pe.:** אי קרצתן כינה לא גריסי were a louse to bite me, I could not study *Er* 65a(30)

קרצולא ↓ קרסולא n.

קרקא, קורקא n.m. **type of shoe** (< Lat *corticea* Lehnw 519; Sy ܩܘܪܩܐ LS 700) sg. ההוא קרקא מיקרי that one [i.e. a shoe made of hair] is called *q. Yev* 102b(22; O2) [M3: קורקא]
Lit: S. Fraenkel, ZA 9 [1895] 10; Y: קַרְקָא *Yev* ib.(BAYTN 96).

קוּרְקְבָנָא, קַרְקְבָנָא n.m. **craw of a bird** (Sy ܩܘܪܩܒܢܐ, ܩܪܩܒܢܐ LS 700, Ma קארק[ו]באנא MD 410; cf. Akk *quqqubānu* AHw 500) sg. ולא מיקלף קרקבניה its craw is not peeled *Ḥul* 62b(22) [V11: קורקבניה]; כד מינקיב קוֹרקְבָנָא when the craw is pierced through *HP* 198:20(HPP 301:18); בילשניה ובקרקבניה ובקניה in his tongue, craw, and trachea *ḤMGas* 94:4

Y: קוּרְקְבָנֵיה *Ḥul* ib.

[**קרקדריכי** *Pes* 110a(37)
V. ↓ √1#קרח vb., note.]

קרקוזאה adj. **(uncertain;** ↓ 4#קרא) pl.m. קרי קרקוזאי ... pumpkins *Ned* 51a(30) [expl. MH דְּלַעַת הָרְמוּצָה Mib. 6:1; V2: קרקוראי]
Lit: Flora 1:548; Y: קַרְקוּזָאֵי *Ned* ib.

קרקורא n.m. **a piece** (etym. unkn.) sg. קרקורא דבישרא בעלמא (it is) merely a piece of meat *Bek* 43b(16)

קוּרְקְנָא, קַרְקְנָא n.m. **jug, amphora** (< ↓ קנקנא) pl. למחר שתינא חמרא ברקודא דאבוך ובקרקני דאמך tomorrow I shall drink wine from the *r.*-jug of your father and the *q.*-jugs of your mother *Ned* 51a(7; V2) [Var: קורקני Ar (AC 7:214)]
The mng. may be inferred from the // ↓ רקודא [and thus Löw, Hoffmann Vol 136, should be rejected]; Y: קִירְקְנֵי *Ned* ib.(BAYTN 249).

קַרְקְעָא n.m. **land** (< MH קַרְקַע Yeivin, BV 983, J 1426; JPA קרקע DJPA 507) sg. על גב קרקע⟨א⟩ דנן דאקניתי ליה upon this land which I have transferred to his possession *SŠHai* 9a(8); *ib.* 11a(9)

קַרְקְפָא n.f. **head, skull** (↓ קרקפנא, קרקפתא) a. general: pl. אקרקפי דארי on the heads of lions *Šab* 67a(31) [from an incantation]; b. fig. of an individual: sg.cs. כרגא אקרקף גברי מונח the poll tax is an individual obligation [lit. is imposed upon the head of men] *BB* 55a(11); *ib.* 121b(29)
Y: אַקַּרְקַף *BB* ib.(BAYTN 224).

קַרְקְפָנָא n.m. **one having a large head** (< ↓ קרקפא + ־נא; cf. ↓ עיננא, שיננא, שכננא) sg. קרקפנא חזיתיה לרישך ביני עמוד׳ large headed one! I saw your head between the pillars (of the building) *Er* 22b(5) // *Yev* 78a(49)
RaH: בעל גולגלת גדולה Er ib. [v. Ar (AC 7:216)]; Y: קַרְקְפָנָא *Yev* ib.(BAYTN 302).

קַרְקַפְתָּא n.f. **head, skull** (↓ קרקפא; Sy ܩܪܩܦܬܐ LS 701, Ma קארקאפתא MD 403) sg. קרקפתא דלא מנחא תפילי a head which does not put on phylacteries *RH* 17a(40); קרקפתא ודרעא דאינון עצמות קשים the skull and the arm which are hard bones *TGHark* 107:28; קרקפתי דפרזלא my skull is of iron *Bo* 2:1

קרקר vb. perh. **to low** (↓ קור קור; MH2 קרקר J 1427) **Quad.:** ואינהו⟨ו⟩(י) קא מקרקרן they [i.e. the cattle] were lowing *Ḥul* 53a(49)

קרקש vb. **to rattle, clash** (↓ 2#כרכושתא; Sy ܩܪܩܫ LS 701, Ma קרקש MD 416) **Quad.:** מקרקש ליה זוזי he rattles the coins *Ket* 86a(9); *Giṭ* 40b(1); *Ara* 29b(11); הוה מקרקשא ליה [בת רב] חסדא אמגוזי בליקנא PN's daughter used to rattle nuts in a bowl (against demons) *Ber* 62a(29; GŠ 96:17); מקרקיש *Yom* 84b(34; **O**) [Var: ומקשקיש ליה Ar (AC 8:21, s.v. 2שבש, ס"א)]; cf. Rashi: נקרקיש נכתמא דחצבא [ומקרקש לו אגווים] let him clash the jar cover (against the jar) *Pes* 112a(19; E2)

[**קרקשתא** ↓ 2#כרכושתא n.]

1#קרר vb. **to cool down** (↓ מקררא, מקראני, 3#קורא, קריר; Sy ܩܪ LS 689) **Pe.:** האי ינוקא דלא מאייץ מיקר הוא דקר פומיה the mouth of an infant which cannot suck has completely cooled down *Šab* 134a(27); וקיירי מבינו⟨י⟩תא דרישיהו עד טופרא דכרעיהו they cool down from a hair of their head to a toenail of their foot [i.e. their entire body] *AZ* 38b(35); אדקיאר קיאר בלע⟨א⟩ until (the hot object) completely cools down, it absorbs *Pes* 76a(39); קידרא דבי שותפי לא חיימא ולא קיירא the pot of a partnership is lukewarm [lit. neither warms up nor cools down] *BB* 24b(24; F2TGAs28 200b:8); למיקר *TGHark* 23:23; pass.part. משום דמחממי חאים ומקררי קאיר because (sand surrounding) heated objects heats up and (sand surrounding) cooled objects cools down [i.e. it acts as an insulator and is relevant only to the Sabbath] *BB* 19a(45)
Pa. to cool s.t.: a. general: pass.part. מקררי cooled objects *BB* ib. [v. Pe.]; b. in water: לקרורי נפשיה to cool himself *Šab* 8b(22) [v. Af.]
Af. ib.: a. general: אקורי קא מיקר ליה it cools it down substantially *Pes* 76a(23; V18); עד דמקר ליה בלע (מקרו⟨י⟩) until it [i.e. the hot object] completely cools it down, it absorbs *ib.* 35; אקרתיה חרס לדידיה the clay (of the utensil) cooled it [i.e. the hot liquid] *ib.* 12; *BB* 73b(29; MGG 52:7); b. in water: נחיתו לנחל קישון לאקורי נפשיה they went down (to bathe) in the Qishon wadi to cool themselves off *Pes* 118b(18) [v. Pa.]; *Šab* 100b(16)
Itpa., fig. to be cooled down: לאיקרורי דעתיה cooling off his temper *Ket* 5a(25)
Lit: C. Meehan, Ben Ḥayyim Vol 381[11] [Af., usage b].

2#קרר vb. **to stick together** (cf. Ar قَرَّ to become settled, remain, قَرَار firmness Wehr 751+, Sy ܠܫܝܫܗܘܢ their dough Ex 12:34, H מִשְׁאֲרֹתָם) **Pe.:** a. of flour paste: חיוריתא דקאריר (a paste of) *ḥ*-flour because it sticks together *Pes* 74b(12) [Var: דקריר V17Ar (AC 3:353), HG3 220:88; בחיורתא דמיקו⟨ד⟩(ר)א Šeel 81:29 (Pa.; v. Koh, AC ib., n. 7); ≠ בסמ⟨י⟩דא דמפרדא]; כל טפאלא דקארו⟨ו⟩(י)ר על עופא לא פאליט עופא דמיה ואסור וכל טפאלא דלא קאריר על עופא פאליט ההוא עופא דמיה ושרי regarding any paste which sticks together on the fowl, the fowl does not exude its blood (while being roasted) and it is forbidden. But regarding any paste which does not stick together [i.e. is cracked] on the fowl, the fowl exudes its blood and it is permitted *OHT Pes* 84:20; כיון דידעינן דסו⟨י⟩מ⟨י⟩די פרידן ולא קארן על עופא since we know that (the pastes) of *s.*-flours are cracked and do not stick together on the fowl *ib.* 24; 13; b. of cooked food: האי קריר והאי לא קריר on this one [i.e. the vessel of the pagan's cooking; v. MAZ 5:12] (the forbidden food) sticks together (and requires white hot burning) and on that one [i.e. the vessels used for sacred offerings] (the remnants) do not stick together (and can be removed by scalding) *AZ* 76a(32)
Pa. id.: מקרו⟨ד⟩(ר)א [v. Pe.]
The rdg. שריר *Pes* 74b(12; Ed) has no textual basis in the mss. and is a late scholarly emendation [v. DS, ib. 222[7]].

קרש vb. **to congeal** (↓ קרשנתא; Sy 1# ܩܪܫ LS 701, Ma קרש MD 416) **Pe.** (a/): דעביד דקריש והוי חתיכה (blood) which is apt to congeal and become a solid piece *Nid* 22b(28); *Naz* 50a(12); קרש *ib.* 14; pass.part. חלא דקריש a secretion which is congealed *Ḥul* 120a(20; V12V11Ar [AC 3:392]); *ib.* 21 [of fat]; 25; אי קריש מצטרף אי לא קריש לא מצטרף if (the brine) is congealed it is appended (to the solid). If it is not congealed it is not appended *ib.* 120a(26)

***קרשנתא**, pl. **קרשני** n.f. **clod** (↓ √קרש, 2#קלא)

pl. קרשני בבליאתא Babylonian clods *Šab* 81a(30; OHT ib. 82:13) [expl. MH פיים ib.; Var: קרישני בבלייתא RaḤ, כרשיני **O**]

Geon. expl.: צרורות הן והן קלא ... והן הן קרשני בבליאתא ולמה בבליאתא מפני שקרשני בבל רכות הן ונוחות 'הן' לפי הטבעת ופי הטבעת נ"י"משך מיהן TRN 622:2; RaḤ: אדמה שהיא קרוב להתפרך ולהתכתת; Lit: Flora 2:489.

קרתא ↓ 1# קרייתא n.

קרתואה adj., n. **of GN** n., pl.m. קרתויי לחוד וקרדו' לחוד people of GN are one thing, and Kurdish people are another *Yev* 16a(46); *ib.* 44; 45

Y: קַרְתְּוַיֵּי *Yev* ib.(BAYTN 321).

קַשָּׁא n.m. **elder** (↓ √קשש; Sy ܩܫܫܐ elder, presbyter LS 702, Ma 1# קאשא MD 403) ↓ בר קשא

קשב vb. **to know** (Sy ܩܫܒ LS 703) **Pe.:** דאינהו קשבי דחייא קליל they know that a living being is light *Giṭ* 56a(50; AsAr [AC 7:223]) [V[16]: ידעי]

Expl. Ar: יודעין AC ib.; cf.: ... by habit (the sheep dogs) know [= ...], i.e. ..., when they are given those pieces that it is proper to provide for them BBah 1626:15.

קְשָׁבָא n.m. **date palm, variety of date** (Sy ... dry date LS 702, Akk *qašbu* variety of dates CAD Q 146, > Arab قسب Fr, AF 146) **1. date palm:** sg. ההוא גברא דקץ קשבא מחבריה a certain man who cut down a date palm belonging to another *BQ* 58b(28; Geon 246:28**Es**) [Var: תלתא Ar (AC 7:222, ס"א); ↓ תלתא]; **2. variety of date:** sg. *AZ* 14b(29) [expl. MH חצב Mib. 1:5(BT)]; pl. מלא טסקא קשבי a basketful of *q.*-dates *Meg* 7b(3)

Geon. expl.: דקל הוא ממין תמרים וישמעאלים קורין אותו קסב OHT BQ 40:22, i.e. قسب dried date; RaḤ: ציני [צינתא ↓] והוא מין דקל והוא דקלא פרסאה שמעולה ושמן OHP BQ 62:33; Lit: Flora 2:323; Voc: קַשְׁבָא HGP 16a:10; Y: קַשְׁבָא *AZ* ib.(BAYTN 96).

קשט, כשט vb. **to adorn, set (of a table)** (↓ √כשט, תכשיטא; JPA 2# קשט to decorate DJPA 508) **Pa. 1. to adorn:** קשטה נפש' she adorned herself *Qid* 81b(11); *ib.* 40a(14); pass.part. נפקא דביתהו לאפיה כי מקשטא his wife went out towards him adorned *Tan* 23b(6); **2. to set (of a table):** a. general: פתורי מכשטיתון you set tables *Bo* 78:18; b. in euph. usage: מקשטא ליה תכא ומקשטא ליה פומא (an evil wife) 'sets the table' for him [i.e. prepares herself for sexual intercourse; ↓ תכא usage b] and 'prepares her mouth' for him [i.e. curses him] *Yev* 63b(9; Ar [AC 8:224]) [Var: מקשטא ליה תכא ומהדרא ... ומיכשטא M[3]]; מכשטא ליה גבא she 'sets the table' for him and turns (her) back to him [i.e. she refuses to have sexual intercourse] *ib.* 10(Ar [AC 8:224]) [Var: מכשטא ליה פומ(א)'ה' ומהדרא ליה גבה M[3]]

Itpa. to adorn oneself: איקשטי במשחא דאפרסמא adorn yourself with balsam oil *Šab* 26a(4); *ib.* 5

The mng. of וקשוט ואכריזו על ההיא ארעא *SŠSad* 265:20 is uncertain.

קְשִׁי vb. **to be difficult, contradict, raise a question** (↓ קשיא, קושיא, קישויא, קשי adj., קשיותא, קשיתא; Sy ܩܫܐ pa., etc. LS 703, Ma קשא MD 416) **Pe. 1. to be difficult:** a. general: הא מ"לתא קשאי בי רבה לרב יוסף תרתין ועשרין שנין ולא אשתנאי this matter was difficult for PN for twenty-two years in the school of PN$_2$ and was not clarified *BQ* 66b(27) // *Ket* 42b(21; **V**[5]); מתניתין קשתיה our Mishna was difficult for him *Šab* 146a(27); *Pes* 14b(6); *Ned* 5b(9); *Men* 103a(24); **2. w. -ל to be contradictory** [lit. to be difficult for s.o.: מתניתין קשתיה our Mishna contradicts him *Šab* 146a(27); *Pes* 14b(6); *Yev* 24b(44); ולטעמיך תקשי לך רישה אסופה according to your reason, the first part (of the Mishna) should contradict its latter part *Pes* 72a(48); ולטעמיך תיקשי לך מתני' according to your reason our Mishna is contradictory *Ket* 77a(35); *Šab* 150b(7); *Naz* 42b(14); *San* 12b(17); את הלכה אתניוך ומקשא הוה קשיא לך ואפכ' they transmitted a *halakha* to you, it indeed contradicted you(r opinion), and you reversed it *ib.* 40a(51); כי היכי דלא תיקשי הילכתא אהילכתא so that one *halakha* should not contradict another *Yev* 37a(51); pass.part. ↓ קשי adj.

Af. 1. to ask a question, raise an objection: הוה רגיל דמקשי טובא he used to raise many objections *Tan* 9b(4); למה לך לאקשויי כולי האי why do you have to raise so many objections? *Naz* 7a(28); *MQ* 5a(54); *Yev* 77a(1); *Pes* 23b(22); ואקשאי ליה I asked him *Ḥul* 57b(4); וקביל עלך דלא מקשית ליה לר' יוחנן עד שבע שנין take upon yourself not to ask PN questions for seven years *BQ* 117a(38); כי הוה מקשי ר' פינחס בן יאיר קושיא הוה מפריק לה

ר' שמעון בן יוחאי בעשרים וארבעה פירוקי whenever PN asked a question, PN$_2$ would give twenty-four solutions for it *Šab* 33b(49); *BM* 84b(39); *IŠGF* 38:18; **2. to act brazenly, haughtily:** אקשו לאפי מלכא they acted brazenly towards the king *Bek* 9a(4); **3. to have an erection** [cf. MH[2] המקשה Nid 13b(1)]: דאפילו אקשויי נמי לא עצמו לדעת איקשו moreover, (the men of Jericho) were not also even able to have an erection *Zev* 116b(1)

Lit: Bacher 197. The mng. of דהא מקשיין אהדדי *Kar* 11a(42) is unclear.

קָשֵׁי adj. **hard, severe, difficult, contradictory, harmful** (↓ √קשי pe., pass.part., קשיתא; TA קְשֵׁי TO Dt 1:17, Sy ܩܫܝܐ LS 703, Ma 1# ק[א]שאיא MD 403) **1. hard:** sg.m. כל דקשי סלויה קשי טוליה the shade of any (bush) whose thorn is hard is harmful *Pes* 111b(11); **2. severe, serious:** sg.m. רחמנ(ך)(א) ניצלך ממידי דקשי ממותנא may the Merciful One save you from something which is more severe than pestilence *Yev* 63a(40); זיהא דשמשא קשי משימשא the radiance of the sun is more intense than the sun *Yom* 28b(46); קשה יומא דמיטרא כיומא דדינא a day of rain is as severe as the day of judgment *BM* 85a(20); pl.m. שילהי קיטא קשו מקיטא the end of summer is more severe [i.e. hotter] than summer *Yom* 29a(2); כל כורהני קשיי all serious sicknesses *Bo* 7:11 [cf. Ma כוהראנא קאשיא AM 117:2]; **3. difficult:** a. alone: sg.f. אי קשיא הא קשיא if there is a difficulty [lit. it is difficult], this (case) is difficult *Er* 45a(13); *Beṣ* 9b(39); *MQ* 27a(23); *Ḥag* 10b(31); *BB* 159a(7); b. w. -ל: sg.f. ומאי קא קשיא לך what do you find difficult [lit. what is difficult for you?] *San* 41b(20); *AZ* 50b(5); *Bek* 5a(31); אף לדידי קשיא לי I also found it difficult *Giṭ* 81b(36); *AZ* 51a(17); אנן הכי קשיא לן we found it difficult in this manner *Yom* 36a(12); *Men* 29b(37); יתיב אביי וקא קשיא ליה PN was sitting, and found (the matter) difficult for him *Beṣ* 36b(12); *Qid* 59b(40); *BB* 64a(18); *Men* 88b(5); מריש הוה קשיא לי from the beginning I found it difficult *Ḥul* 97a(10); c. w. -ב: sg.m. קשי בה אמימר PN had difficulty with it *BB* 55a(13); *Nid* 52a(53); *Ḥul* 38a(39); הא מילת' קשו בה רבה ורב יוסף PN and PN$_2$ had difficulty with this matter *Ket* 42b(21) [↓ √קשי pe., mng. 1]; *Šab* 103a(9); **4. contradictory:** a. alone: הא גופא [= גּוּפָהּ] קשיא this itself is contradictory *Ber* 8b(42); *Pes* 84a(5); *Ḥul* 5a(33); ולא קשיא there is no contradiction [lit. it is not contradictory] *Šab* 3b(19); *Ket* 100b(19); *BQ* 106a(26); *Švu* 13a(44); b. w. -א: sg.f. קשיא דרבנן אדרבנן (that statement) of the scholars contradicts [lit. is contradictory to] (the other statement) of the scholars *Šab* 120b(49); *Er* 82b(47); *BB* 159b(37); *San* 72a(38); *Ḥul* 57a(34); קשיא הילכתא אהילכתא one traditional law contradicts (another) traditional law *Qid* 59b(34); אדקשיא לך מתניתין נקשו(י)(ו) לך קראי before you find our Mishna [i.e. MTem 1:1] to be (self)-contradictory, let the biblical verses be contradictory [i.e. between Lev 27:10 and MTem ib.] *Tem* 2a(8; **V**[9]); *Meg* 18b(25); pl.m. אתון דלא דר(ו)ש(י)תו סימוכין קשו לכו קראי אהדדי אנן דדרשי(תו)(נן) סימוכין לא קשו לן קראי אהדדי for you, who do not interpret by juxtaposition, the verses contradict each other. For us, who interpret by juxtaposition, the verses do not contradict each other *Ber* 10a(18); *Ḥag* 15b(32); *RH* 3b(28); f. מתנייתא קשיין אהדדי the *barraitot* contradict each other *Er* 3a(15); *MQ* 25a(41); *BM* 48a(42); *Zev* 100a(22); **5. harmful:** sg.m. שתייה לאלתר הוא דמעלי לבתר הכי ומקמי הכי קשי או דילמא לא מעלי ולא קשי is it drinking immediately (after bloodletting) which is beneficial, but afterwards or beforehand it is harmful? Or perhaps it is neither beneficial nor harmful? *Šab* 129b(28); pl.m. יומי ניסן ויומי תשרי לא מעלו ולא קשו the days of *Nisan* and the days of *Tišri* are neither beneficial nor harmful *Giṭ* 70b(5); *Pes* 42b(2); f. תרתי ענני דסלקן חדא לאפי חברתה קשיין two clouds which rise towards one another are harmful (signs) *Ber* 59a(34; **F**); **6. w. -ל to cause a negative result or harm:** sg.m. משום דקשי לעניותא because it leads to poverty *Ḥul* 105b(26); *ib.* 36; 42; *Ber* 36a(29) [↓ קוקני]; *Pes* 76b(33); *ib.* 111b(10); pl.m. משום דקשו לריח הפה because they cause a (bad) smell in the mouth *Ber* 40a(32); כיון דקשו לכות' שקיל להו since (the grasses) may damage the wall he removes them *BB* 20a(13); כולהו שקיאני קשו לאודנא בר ממיא דכוליתא all

fluids can harm the ear except for the fluid of a kidney *AZ* 28b(15); *BB* 18a(10); f. ומילחא גללניתא ובוצלי דקשיין לגוף כחרבות rock salt and onions which can harm the body like swords *Qid* 62a(3; MGN 565:6)

Lit: Bacher 189.

קַשְׁיוּתָא n.f. **severity, hard times** (↓ √קשׁי; Sy ܩܫܝܘܬܐ severity LS 703, Ma קאשיותא hard times MD 403, mng. b) **1. severity,** in adv. phrase **בקשיותא severely:** כד מחו נפשיהון בקשיותא אתי דמא מבשרהון when they hit themselves severely blood exudes from their flesh *AnanSch* 27:8; **2. hard times:** sg. *Bo* 37:7

קַשִּׁישׁ adj. **old, elder, mature,** n. **old person** (↓ √קשׁשׁ, קשישותא; TA קְשִׁישׁ TJ 1K 2:22, Sy ܩܫܝܫܐ LS 702) **I. 1. old:** sg.m. יהואחז קשיש PN was older *Kar* 5b(30); לאו קשיש מאבוך אנא am I not older than your father? *BM* 60b(21) [Var: קשישנא מאבוך **F**[1]**Es**]; כמה קשיש אברהם משרה how much older was Abraham than Sarah? *San* 69b(35); *ib.* 36; *Nid* 8b(1); *IŠGF* 78:18; בריה קשישא his older son *BB* 40b(20); f. אית לי אחתא דקשישא מנאי I have a sister who is older than I *Meg* 13b(12) // *BB* 123a(40); *Qid* 65a(6); pl.m. *SŠSad* 268:8; **2. elder** [in PN's only; ↓ מר mng. 3.b.1]**:** sg.m. אביי קשישא PN, the elder *Šab* 56a(39); *Yev* 24a(45); *Ket* 94a(8); *San* 7a(19); **3. mature, experienced, senior:** sg.m. רווחא שבק למאן דקשיש מיניה he left space (in the document) for one senior than he (to sign) *Giṭ* 10b(3); גברא רבא קשישא מעליא a great, senior, excellent man *OHT RH* 29:9; pl.m. ראובן אית ליה תרין בני קשישי חד בכור וחד פשוט PN has two mature sons, one a firstborn and the other a regular one *HP* 57:31; פשיטא דהלכתא כותין דקשישינן מיניכו ולי' הלכתא כותיכו דדרדקי אתון it is clear that the law is according to us, because we are more experienced than you, and the law is not according to you, because you are less experienced *BB* 142b(36; **P**[1]); אע"ג דרבנן אתון דקשישי אתון even though you are scholars : you are experienced *Ber* 46b(20) [double rdg.]; רבנן קשישי מינן the scholars who are more experienced than we *ib.* 30a(55; **F**); *OHT Ket* 162:6; **II.** n. **old person:** pl.m. אנן קשישי ואינון דרדקי we are old people, and they are young ones *Bek* 8b(22)

Y: קַשִּׁישׁ *San* 69b(35; BAYTN 238).

קַשִּׁישׁוּתָא n.f. **seniority, old age** (↓ קשׁישׁ; Sy ܩܫܝܫܘܬܐ LS 702) sg. מידי בקשישותא תליא מילתא is the matter dependent on seniority? *BB* 142b(37); בינקותיה לא דכירנא בקשישותיה דכירנא I do not remember (anything) of his childhood. I remember (something) of his old age *Tan* 20b(41)

Y: בְּקַשִּׁישׁוּתָא *BB* ib.(BAYTN 287).

קַשִׁיתָא, pl. **קַשְׁיָיתָא** n.f. **stone, pit, or hard seed of various fruits and cotton** (↓ קשׁי adj. f.det.; Sy [ܩܫܝܬܐ =] ܩܫܝܬܐ النّوى date stones EN 51:62, LS 703, mng. 9a) a. w/o designation: sg. קשיתא כד מישתכחא במררתא אי דדיקלא היא כש' ואי דזיתא היא מנקבא ועילא וטר' when a fruit stone is found in the bile, if it is of a date palm (which is smooth [v. HG3 142:82], the animal) is fit. If it is of an olive it pierces and enters, (and the animal) is unfit *HP* 201:8; *Ḥul* 49a(9); *ḤM* 43:20; pl. חד גריוא דקשיאתא one *g.*-measure of (date) stones *San* 96a(7); כדעיילין תלת קשייתא בצפא בדוחקא בלא צפא ברווחא (the hole is such) that three (date) stones can fit into it in a row tightly, not in a row with ease *Ḥul* 50b(40); *Ber* 56a(4); *HG3* 395:6; קש{ו}⟨י⟩אתא *TGDr49* 101:15 [expl. MH גרעינין]; b. w. designation: 1) dates: pl. תרי קבי תמרי קבא דקשייתא וסרח two *qabs* of dates (give) more than one *qab* of (date) stones *Yom* 79b(8); *Šab* 29a(25); *BB* 155b(28); 2) Dilmun date: pl. קשיאתא דאסנא *AZ* 28b(6); 3) olives: pl. קשיאתא דזיתא *Yom* 84a(26); *AZ* 28a(29); 4) capers: pl. תלת קשייתא דפרחי *Ḥul* 59a(8); 5) cotton: pl. קישיאתא דמרגופנא cottonseeds *TRN* 575:1 [expl. MH גרעיני צמר גפנים Šab 21a(10); cf. ܩܫܝܬܐ ܕܓܘܙܐ ܠܒܩܠܐ BBah 1855:8]

Lit: Flora 2:339; Y: קַשְׁיָתָא *Ḥul* 49a(9; BAYTN 185).

קַשְׁקוּשָׁא #1 n.m. **hoeing** (↓ √1#קשׁקשׁ; MH[2] קישקוש J 1370) pl. תרי קשקושי הוו there are two types of hoeing *MQ* 3a(27) // *Suk* 44b(32) // *AZ* 50b(27)

Y: קַשְׁקוּשֵׁי *AZ* ib.(BAYTN 255).

[**קשקושא #2** ↓ קושקא n.]

קשקשׁ #1 vb. **to hoe** (√קשׁשׁ; ↓ 1#קשקושא; MH[2] קשקש J 1431) **Quad.:** ואתן בני קריתא מקשקשין בכרמיא the villagers come (and) hoe in the vineyards *Suk* 44b(22); לקשק{י}⟨ו⟩שי כרמיא *ib.* 28(**M**[2])

קשקשׁ #2 vb. ↓ √קרקשׁ vb.

קשרתא ↓ כשרתא n.

קשׁשׁ vb. **to grow old, grow up** (↓ קשא, קשׁישׁ, קשׁישׁותא; Sy ܩܫ LS 702, Ma קשש MD 416) **Pe.** (a/o) **1. to grow old:** a. people, animals: מיקש הוא דקשא לה she has indeed grown old *BB* 167b(38); השתא דקשינן now that we have grown old *BQ* 92b(54); מי קש כולי האי was he so old? *Yev* 16b(19); *Tan* 5b(11; Mal 13:12) [**M**[2]: סיב]; יהא רעוא דתיקוש ותינוק ולא תמות may it be His will that you grow old, be rejuvenated [lit. suck], and not die *San* 108b(48; Ar [AC 3:386, s.v. חלב 3]); b. objects: קש לחמש שנין (the vineyard) grew old [i.e. ceased bearing fruit] after five years *BM* 109b(30) // *Ket* 95b(2; **V**[5]); קש דינא the case has become old *San* 42a(40) [expl. MH נזדקן הדין ib.; v. OH ib. 349:3]; *ib.* 44; 46; **2. to grow up:** לא קשינא [= קַשִׁי אֲנָא] כי קש נח נפשיה דר' יוחנן I am not old enough [lit. grown up]. When he grew up, PN had died *Ḥag* 13a(38) [**L**: קשיי; read: קשי]; *ib.* 5b(43); ההוא ברא כד קאייש מיחיב למיפרק נפשיה when that son grows up, he must redeem himself *HP* 42:24 = *HG3* 293:66 [Var: גדיל]

Ittaf. to grow old: איתקש וסרחו ליה גביניה (PN) became old, and his eyelids drooped *BQ* 117a(48; **HGTB2** 201:20)

קַשְׁתָּא n.f. **bow, curved side of the stomach** (↓ קשתויא; Sy ܩܫܬܐ bow LS 703, Ma קאשתא MD 404) **1. bow:** sg. ומתח {צ}⟨ע⟩לוי בקשתא he stretched the bow against him *ḤM* 42:7; קשתא דחוסקניאתא a bow of *ḥ.*-wood *ib.* 6; כי קשתא גאיבנא לכון I am bent over you like a bow *Bo* 29:6; *ib.* 2:4; 52:7; **2. curved side of the stomach** [≠ ↓ יתרא mng. 2]**:** sg. *Ḥul* 50a(1); *ib.* 4

Y: קַשְׁתָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 29).

קַשְׁתּוֹיָא n.m. **archer** (↓ קשתא; cf. Sy ܩܫܬܝܐ LS 703) pl. שיתא אלפי קשתויי six thousand archers *Yev* 16b(14); *ib.* 15

Y: קַשְׁתּוֹיֵי *Yev* ib.(BAYTN 310).

קַתָּא, pl. **קַתֵּי, קַתָּתָא, קתאתא** n.f. **handle** (< Akk *qātu* handle CAD Q 188, mng. 3; Sy ܩܬܐ LS 704, pl. ܩܬܬܐ Audo 2:472, Ma 1#קאתא MD 404) a. general: sg. וה"מ דחזא בקת{י}"הו this refers to a case where he saw (the tools in his dream) with their handle *Ber* 57b(20); b. various tools: 1) knife: sg. קתא דסכינא *Šab* 141a(18) [cf. Ma: קאתא דסיכינא MD ib.]; *BM* 26a(3); *ib.* 6; pl. פרזליהי בנורא וקתיהי בטינא (he puts) their iron blades into the fire while their handles (are encased) in clay *Pes* 30b(17); קתתא דסכיני *Zev* 86a(20; **V**[11]); 2) sickle: sg. קתא דמגלא *BM* 82a(15); *Švu* 43b(14); *ib.* 18; 20; pl. תרתין קתאתא two handles *Švu* 43b(16; HP 76:14) [**V**[18]: קתי ⟨ר⟩תי{ו}ת]; 3) spade: sg. מהדר ליה קתיה he returns its handle to him (when the spade is unusable) *BM* 103a(21); 4) spear: sg. קתא דבורטיא *San* 27b(1); 5) ax: sg. פש בהדיה חד נרגא אתא מחייה בקתא one ax remained with him. He came (and) struck it [i.e. the door] with the handle *ib.* 96b(15); pl. קתתא דנגרי וחציני handles of axes and adzes *Beṣ* 33b(23; **MO**[9])

Geon. expl.: תבין זה מן הסכין שפעמ' שהנצב [= שהנציב] שלו שהו קתא נקוב וקדוח והסכין נכנס בו בנצב. ופעמ' שנצב שהו קתא קתא דבורטיא קת משו{י}⟨ו⟩פה כיתד והסכין חודקו וחורקו GC 192:13; שלסכין שאנשי המלחמה שמין אותן עם אזורן ובלשון ישמעאלי נצאב כנגר TGHark 144:16, i.e. نِصَاب خَنْجَر handle of a dagger. Kaufman's reservation [v. AIOA 85] is now unwarranted [v. Friedman BM VI 316[130]]; Y: קַתָּא *San* 27b(1; BAYTN 101).

קתלא ↓ 2#כותלא n.

ר

רַב, f. **רַבְּתִי**, pl.m. **רַבְרְבֵי**, f. **רַוְרְבָן** adj. **great, large,** n. **great one, great thing** (√רבב; ↓ אדרבא, רברבני, רבא, יומא רבא, בר רברבי; LMA *ra-ab-ra-bé-e* UrukInc 11, TA רַבּ TO Gen 50:10, רַבָּא ib. Gen 1:16, pl. רַבְרְבַן ib. Num 13:28, Sy ܪܰܒ, pl. ܪܰܘܪܒܶܐ LS 706, Ma 1# רבא, f. ראבתיא, pl. רביא, רוביא, רובאניא, רוריביא MD 422) **I.** adj. **1. great, important:** a. God: sg.m. היינו אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא this is the great God who saved Noah from the flood *San* 96a(15); *ib.* 49; *Bo* 7:4; b. animate: sg.m. אגמריה ואתנייה ושוייה גברא רבה he taught him, transmitted to him, and transformed him into a great man *BM* 84a(42); שמע בר כלבא שבוע דאתא גברא רבה למאתיה PN heard that a great man had come to his town *Ket* 63a(11); *Ber* 47a(38); *Pes* 76a(46); *MQ* 17a(24); *AZ* 7b(33); משה ספרא רבא דישראל Moses, the great teacher of Israel *Soṭ* 13b(45); pl.m. תרי גברי רברבי two great men *Šab* 23b(25); *Er* 68a(6); *Ḥul* 107b(4); כהני רברבי high priests *Yom* 18a(23); c. inanimate: sg.m. שאני משה דרב גובריה Moses is different, since his potency is greater *AZ* 8a(2); *Yev* 104a(17); יומא רבא דשבתא the great day of the Sabbath *Šab* 156a(34); קידושא רבא the great *qidduš* [i.e. of Sabbath morning] *Pes* 106a(20); דינא רבא a major punishment *Qid* 43a(30); ניסא רבה a great miracle *BM* 106a(53); דארא רבה במתיבתא the great row in the academy *IŠGF* 120:18; f. אבל רבתי the great (Tractate of) Mourning *Ket* 28a(28) [v. Zlotnick, TM 1[1]; Brody, TRN 638[3]]; בי כנישתא רבתי the great synagogue *SOZ* 72:20; **2. large:** sg.m. סימפונא רבה דריא' the large bronchus of the lung *Ḥul* 48b(30); f. רבא כריסיה his stomach is large *Ned* 50b(18; **V**[2]); pl.m. אפי רברבי ואפי זוטרי a large face (of a man) and a small face (of a cherub) *Suk* 5b(15) // *Ḥag* 13b(39); תרנגלי רברבי large roosters *BQ* 15b(23); *BB* 24b(1) [skin bottles]; *Ber* 57b(45); *Mak* 16b(32); *Beṣ* 27a(19) [+ //'s; ↓ אשלא#1 mng. 1d]; f. רברבן אוניה its ears are large *Ḥul* 79a(38); דרברבן אטירפיה ופתיין its leaves are large and wide *HP* 32:31; **II.** n. **1. great one, great thing:** sg.m. קם ליה בדרבה מיניה he was liable for (the punishment) that was greater than it [i.e. the lesser one] *Giṭ* 53a(10) [↓ √קום pe., mng. II.11]; pl.m. שביק מר רברבי ועבד כזוטרי do you abandon the great (authorities) and act according to the lesser ones? *BB* 51b(14); f. נפל חברין ברברבתא our colleague has fallen among the great things [i.e. has entered into a controversy] *Beṣ* 25a(7); **2. large one:** sg.f. רבתי the large one *BQ* 119b(43) [of an ax; ≠ זוטרתי]; pl. רברבתא large ones [i.e. bricks] *BB* 3b(17); *Er* 10b(19); **3. older person:** pl.m. ומי מלכי זוטרי מקמי רברבי do the younger (sons) reign before the older ones? *Hor* 11b(46)

Lit: Nöld, MG 154 [f. form רבתי]; Y: רַבָּא BAYTN 101.

רַבָּא, cs. **רַב**, pl. **רַבֵּי**, **רַבְוָותָא** n.m. **master, teacher** (↓ רב, בי רב, רבותא, רבנא, רברבני; TA רַבָּא TO Ex 2:16, Sy ܪܰܒܳܐ LS 706) **1. master:** sg. רבא דעמיה the master of his people *Ket* 17a(19) // *San* 14a(47); רבי רבי מרי מרי my master, my master! My lord, my lord! *Mak* 24a(22) [praise for a scholar]; פל' דנן דהוה רבי so-and-so who was my master *SŠHai* 14b(5); אימתא דרביה fear of his master *BQ* 28a(20); pl. ניפתח וניתני ברבואתא let us begin again with the 'masters' *San* 102b(15) [≠ חבריא ib. 5; w. ref. to שלושה מלכים Mib. 11:1]; רבנן our masters *OHT Yev* 213:4 [plea to judges]; **2. teacher:** a. general: sg.abs. רב טב a good teacher *Tan* 24b(34; **M**); det. טע' דאנא רביה הא הוא רבאי קאימנא מקמיה the reason (that I sit) is that I am his teacher. Were he, in fact, my teacher, I would have risen in his presence *Qid* 33b(27); אנא דמחיין רבאי my teacher hit me *Ḥul* 107b(33); אנא רבך ורבא רביה דרבך I am your teacher, and PN is your teacher's teacher *BB* 22a(31); *RH* 31b(46); מר רבה רב הונא רביה דרבה you are a teacher, (and) PN is the teacher of the teacher *Ket* 69a(47); *Švu* 10b(24); *AZ* 13b(30); רבהון דיהודאי teacher of the Jews *San* 39a(6; MGG 89:18); *Pes* 117a(38) [≠ ↓ תלמידא mng. 2a]; *San* 109b(53); תרי כי יתבי קמי רבה when two (students) sit in front of the teacher *Ḥag* 11b(30); דדייק וגמר שמעתא מפומא דרביה (PN) who carefully learns the legal tradition from the mouth of his teacher *Pes* 52b(27); מרביה הוה גמיר ליה he had a tradition about it from his teacher *Soṭ* 10a(37); *San* 48b(46); *Šab* 63a(50); *AZ* 19a(50); *Soṭ* 4b(5); הא דידיה הא דרביה this is his (opinion, and) that is his teacher's (opinion) *BQ* 30a(2); *BB* 116a(21); *Zev* 79a(1); *Nid* 10b(7); כרביה סבירא ליה he is of the same opinion as his teacher *Ber* 15a(50); *Meg* 20a(9); *San* 41a(49); לא קאים איניש אדע' דרביה עד ארבעין שנין a person does not comprehend his teacher's opinion until the fortieth year *AZ* 5b(7); ביעתות' דרביה fear of his teacher *Nid* 13a(54); *Ket* 28a(42); לא לורי איניש במקום רביה a person should not make a legal decision in the place of his teacher *Ket* 60b(28); pl. כרבואתא עבד he acted according to the teachers *Šab* 51a(27); *ib.* 15a(25); *TGHark* 30:20; רבואתא בתראיי the later teachers *ib.* 38:26; ואיקרו הנהו רבואתא רבנן סבוראי those teachers were called the *Savoraim* *IŠGF* 69:18; רבואתא דמתיבתא דילנא the teachers of our *yeshiva* *ib.* 86:11; *TGAs42* 37:6; b. w. PN: sg. משה רביה *San* 113a(37); שמואל רביה *Er* 66a(13); זעירי רביה *Yom* 77b(20)

Y: רַבָּא *San* 14a(47; BAYTN).

– **רַבִּי, רַב** n.m. **master, chief, head** (< *רַבִּי my master, w. loss of final unaccented open *-ī*; ↓ בי רב/רבי; Sy ܪܰܒܝ PSm 3784, Ma 1# ראב MD 417) **1. master** [title of Bab. scholars]: רב [fol. by PN] *passim* [cf. Ma ראב יוהאנא MD ib.]; **2. chief, head of a group** [< JPA; only in narratives from Eretz Israel]: התם ר' קרו לי והכא ר' קרו לי there [i.e. among the brigands] they called me *rabbi*, and here [i.e. among the scholars] they call me *rabbi* *BM* 84a(44); *ib.* 85a(27); מאי טעמא קרו לך ר' רבן של טרסיים אני why do they call you *rabbi*? [He said to them:] "Because I am the chief of the weavers" *AZ* 17b(33; **J**)

Geon. expl.: רבי מחכמי א"י הסמוכין שם בסנהדרין שלהן ... ורב מחכמי בבל הסמוכין בישיבות שלהן Ar [AC 1:6]; Lit: Kut, Isaiah Scroll 260 [development of an original penultimate form '*rắbbī*']; Nöld, MG 175; M. Breuer, Tarbiz 66 [1997] 41-59; on the crasis of this title w. PN's, cf. רבא [< רַ(ב) אַבָּא], רַפְּרַם [< רַ(ב) אַפְּרֵם; cf. Sy ܐܰܦܪܶܝܡ], רבינא [< רב אבינא] and AC ib. 9: וזה רי"ש שבראש המלה סימן הוא לרב ולישנא קלילא וכן ראמי בר חמא אמי שמו.

– **רַבָּנָא** n.m.sg. **lord** (lit. our lord; cf. Sy ܪܰܒܳܢܳܐ master, abbot LS 707) a. title of the Exilarch or a member of his family: רבנא נחמיה ריש גלותא lord, PN, the Exilarch *Šab* 20b(28); *BM* 91b(7; **Es**); רבנא עוקבא יתמא lord, PN, the orphan *Giṭ* 52a(42); *Pes* 115b(8) // *Beṣ* 29a(44) // *Soṭ* 39a(22); רבנא נחמיה ורבנא עוקבא בני ברתיה דרב lord, PN, and lord, PN$_2$, the sons of PN$_3$'s daughter *Ḥul* 92a(16); *BB* 51b(13); רבנא יוחנן *San* 13b(29); רבנא אשי *ib.* 30a(11); b. title of the head of the Yeshiva: בית דינא דרבנא אשי the court of lord, PN *Ket* 22a(12) [cf. Geon. expl.: דהוה ריש מתיבתא רבנא מארי בר מר ינוקא TGHark 82:31]; בי דינא דמרנא ורבנא האיי *IŠGF* 96:15; *TGHark* 76:15; *ib.* 156:24; 149:6; מרנא ורבנא האיי ריש מתיבתא בריה דמרנא ורבנא שרירא ריש מתיבתא בריה דמרנא ורבנ' חנניה ריש מתיבתא *TGAs42* 93b:4; *ib.* 51:10; 52:19; c. others: לרבנא שביב ... בריה דרבנא יעקב שלמא רבה מן שמיא ליהוי עליה דרבנא ועל כל רבנן דקירואן to our master, PN, the son of PN$_2$, may much peace from Heaven be upon the master and all the scholars of GN *TGAs28* 27b:18; *TGHark* 76:12

Geon. expl.: וראשי גליות נקראו רבנא IŠG 129:21 [responsum]; Lit: Beer, BE 9+ [contra Beer, the Ir title should be read LB'n/RB'n, i.e. MP *wuzurgān* Gignoux 26, 52 and thus has no connection w. this word]; Y: רַבָּנָא *Pes* 115b(8).

– **רַבָּנַן** n.m.pl. w. 1pl. pron. suf. **scholars, Rabbis, students** (lit. our masters/teachers; ↓ בי רבנן, בני רבנן, צורבא מרבנן; Ma ראבאנאן, רבאנאן Nöld, MG 10, Lidz, ML 46:2; cf. Sy ܪܰܒܳܢܳܐ LS 706, s.v. ܪܰܒܳܐ mng. 3, JPA רבנין DJPA 512, mng. II.2.b) **1. scholars, Rabbis** [cf. MH רַבּוֹתֵינוּ Bacher, Tradition 590+]: a. in BT: 1) as a designation of pre-Tannaitic authorities: דוד הוה מתני להו איהו לרבנן David used to teach the scholars *MQ* 16b(47); *San* 106b(35); אזל אשכחיה

דיתבי רבנן קמיה ועסיקין במצות העומר (Haman) went (and) found the scholars sitting before him [i.e. Mordecai] and dealing with the commandment of the *'omer* *Meg* 16a(8); *Ḥag* 5b(43) [w. ref. to חֲכָמִים Ps 49:11; cf. MH חֲכָמִים J 463]; *Meg* 12b(24); *Soṭ* 47a(33); קם קטלינהו לכולהו רבנן (Herod) proceeded to kill all of the scholars *BB* 3b(47); *Ber* 48a(20); *Giṭ* 56a(4); 2) as a designation of Tannaitic authorities: סיפא רבי רישא רבנן the latter part (of the Mishna is according to) PN. The former (is according to) the scholars *Kar* 18b(40); ואזדא ר' יהודה לטעמיה ורבנן לטעמיהו PN followed his approach, and the scholars (followed) their approach *BB* 87b(24); ר' חנניה בן עקביה ורבנן בפלוגתא דבית שמאי ובית הלל קא מיפלגי PN and the scholars have the same difference of opinion (in a *barraita*) as PN$_2$ and PN$_3$ have (in our Mishna) *Yev* 116b(32); ר' שמעון חייש ליוהרא ורבנן לא חייש⟨י⟩ ליוהר' PN is apprehensive of haughtiness. The scholars are not apprehensive of haughtiness *Ber* 17b(24) // *Pes* 55a(3); תנו רבנן the scholars learnt *BB* 46b(19) [fol. by a Tannaitic source]; רבנן בתראי the latter scholars [i.e. those mentioned last in the Tannaitic source; ≠ תנא קמא] *AZ* 7b(13); *Soṭ* 19a(6; V^{2}); *Giṭ* 4b(9); *BQ* 85a(38); הוו קא מרנני רבנן עליה the scholars were complaining about him [i.e. Eleazar b. Simeon b. Yoḥai] *BM* 84b(14); *Ḥag* 15b(38); 3) as a designation of Amoraic authorities: a) alone: ר' יהודה נשיאה רמא שורא ארבנן PN imposed (the building of) the (city) wall upon the scholars *BB* 7b(48); *ib.* 8a(4); רבנן לא צריכי נטירותא scholars do not need protection *BM* 108a(11); רבנן קשישי מינן the scholars (who) are more experienced than we *Ber* 30a(55; **F**); *Pes* 113b(7); פרשי מינה רב חנניה ורב הושעיא וכולהו רבנן PN, PN$_2$, and all of the scholars kept away from it *BM* 6b(4); מאי אהנו לן רבנן how did the scholars benefit us? *San* 99b(50); תרוויכו רבנן הויתו the two of you will become scholars *Ber* 48a(8); דרחים רבנן הוו ליה בנין רבנן one who loves the scholars will have sons who (will be) scholars *Šab* 23b(37); *Soṭ* 31a(29); רבנן רבנן ורבנן לאו רבנ' are these really scholars and those not scholars? *Qid* 32b(7; O^{2}); *Yom* 77a(35) [≠ ישראל ib.]; *Meg* 13b(42); רבנן דעיילי לבי כנישתא the scholars who enter the synagogue *Yev* 21b(10); מאי אמור רבנן בי מדרשא what did the scholars say in the school? *Yev* 42b(12); b) in var. phrases: ההוא מרבנן a certain one of the scholars *Ber* 38a(14); *Pes* 23b(33); *Meg* 28b(38); *Ḥul* 127a(9); שוקא דרבנן the district of the scholars *BM* 24b(31); זווי זווי דרבנן various pairs of scholars *Šab* 119b(1); *Šab* 110a(5) [↓ חיויא]; והוה מקרי רישא דרבנן בבבל ריש סידרא the chief of the Rabbis in Babylonia was called the *r.s.* *IŠGF* 78:10; רבנן אמורי Rabbis-Amoraim *ib.* 43:3 [↓ אמורא mng. 2]; c) w. var. modifiers: רבנן דבי רב ששת the scholars of PN's 'school' *Pes* 116b(28); *Suk* 46a(25); *San* 30a(10); תלתא רבנן סמ"י"כי three ordained Rabbis *Giṭ* 29b(38); רבנן צדיקי righteous scholars *BM* 85b(34); *MQ* 28a(28; **L**); d) used in a deferential manner for the 2pl.m. pron. [cf. ↓ מר mng. 1]: תרי גברי רברבי כרבנן two great men like you *Er* 65b(10); *ib.* 68a(6); *Ḥul* 94b(33) [↓ √צער itpa., mng. 1]; *ib.* 107b(4) [V^{11}: כותייכו]; 4) as a designation of the carriers of the halakhic tradition: מנא הא מילתא דאמור רבנן from where is this statement which the scholars said ...? *Šab* 48b(15); *Yom* 38b(24); *BB* 8b(2); אע"ג דאמור רבנן even though the scholars said ... *Šab* 34a(23); *Yev* 11b(23); וכי גזור רבנן בזנות בנישואין לא גזור רבנן the scholars only decreed in (the case of) prostitution. The scholars did not decree (in the case) of marriage *Yev* 100b(24); היכי אתו רבנן עקרי תקנתא דתקינו אנשי כנסת הגדולה how can the scholars come (and) abrogate an ordinance which the men of the Great Assembly have made? *Meg* 2a(24); כל דתקון רבנן כעין דאוריית' תקון whatever the scholars ordained, they ordained (with a force) similar to Pentateuchal authority *Yev* 11a(23) [+ //'s; ↓ √תקן pa., mng. 2]; מאן דמקדש אדעתא דרבנן קא מקדש one who betroths does so in compliance with the scholars *Yev* 90b(14); b. in Geon. lit. [ref. also to Savoraim, early Geonim]: 1) alone: ומפרשין רבנן the scholars explain *HP* 47:13; *ib.* 103:7; 179:24; וסדירן בפומא דרבנן משמא דרבואתא ראשונים דמן בתר סאבוראיי (these matters) are recited in the mouth of the scholars in the name of the early teachers following the *Savoraim* *TGHark* 101:19; אמור

רבנן the scholars said *ib.* 133:31 [= והילכתא HP 59:13; HG2 505:83]; *Šeel*(Eps St1 55:18); ואית רבנן דפליגי there are early scholars [= Geonim] who differ ... *OHT Meg* 18:11; היכי גרסי לה רבנן [והיכי] מפרשי לה how do the scholars [= Geonim] learn it and how do they explain it? *OHT Beṣ* 34:8; *ib.* 11; וקאמרי רבנן רבנן דהוו יתבי קדמנא בבי דינא the scholars who were sitting before us in the court *Dec* 9:8; ורבנן ותלמידי the scholars and the disciples *TGHark* 27:11; *ib.* 32:8!; רבננא ודייני וראשי כנישתא the scholars, the judges, and the heads of the synagogues *Dec* 3:1; 7:1; 2) w. a modifier: אמרו משמא דרבנן רבואתא they said in the name of the early scholars [= Geonim] *HG3* 358:34 [= GeonH משמא דגאונים ראשונים GnK4 8:25]; רבנן קמאיי the earlier scholars *TGHark* 30:16; *IŠGF* 67:3; רבנן קמאיי במתיבתא the earlier scholars in the academy *TGAs28* 88:17; רבנן בתראיי דבתראיי the latest scholars *TGHark* 107:15; ואיקרו הנהו רבואתא רבנן סבוראי those teachers were called the *Savoraim* *IŠGF* 69:17 [↓ סבוראי]; *GnK4* 59:2; *ib.* 11; רבנן דהשתא contemporary scholars *HG2* 165:85 [= GeonH חכמי דורו TGHark 146:16]; רבנן דמתיבתא the scholars of the academy *IŠGF* 92:18; *HG2* 18:92; רבנן פשטאי דשאלתא דאיתאמרן במתיבתא the scholars who explain the *še'eltot* which were recited in the academy *TGAs27* 74:16; *TGHark* 199:34; *ib.* 226:16; רבנן קשישי the senior scholars *IHP* 257^{74}; רבנן דפום@בדיתא the scholars of GN *IŠGF* 92:7; **2. students, disciples:** a. in BT: כי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן when I see a *ṣ.m.* who has completed his tractate, I make a feast for the students *Šab* 118b(55) [Rashi: תלמידים]; *Ber* 46a(3); רבנן דבי רב students of the *be rav* *Beṣ* 19a(6) [Rashi: תלמידים שבבית המדרש]; *MQ* 28a(23; **L**); *Qid* 31a(47); *BQ* 87a(15); וסליקנא למתא דלית בה מקרי רבנן I shall go to a town where there is no teacher of students *Ket* 103b(44) [V^{5}: מקרי דרדקי]; כי הוו קיימי רבנן ממתיבתיה when the students used to depart from his [i.e. Rav Huna's] academic session *Ket* 106a(22); *ib.* 12; 26; *Šab* 119a(46); *Pes* 117a(39); *BM* 97a(22); *AZ* 19a(40); b. in Geon. lit.: אקשו ליה רבנן the students asked him *HG1* 114:64; *HG3* 27:2; ובעו{י}⟨ו⟩ רבנן *OHP Ber* 38:24; משיילי רבנן *ib.* 42:26; *OHT Šab* 77:16; כל חד מרבנן גאריס מפומא דרביה each one of the scholars used to recite (the *barraitot*) according to the oral tradition of his teacher *IŠGF* 42:14; *ib.* 39:13; היכי גרסי רבנן במתיבתא how do the students recite the textual tradition in the academy (in this Mishna)? *TGHark* 199:34 [↓ √גרס pe., mng. 4]

The translations employed in this entry are conventional and fail to convey the ambiguity of this word. Since ordination only existed in Eretz Israel, the meaning 'Rabbis' cannot strictly be applied to the Babylonian scholars. On the other hand, a distinction clearly existed between the general members of scholarly groups and the teachers and leaders of these groups. Unfortunately, all of these groups are designated ambiguously by one term. Additionally, it should be pointed out that BT also employs the term anachronistically for 'scholars' who lived during the biblical and late Second Temple Periods. Note also that in phrases indicating members of this group, the phrases מרבנן [and not דרבנן] is employed. E.g.: האי מרבנן *Ber* 33b(40); ההוא מרבנן *Soṭ* 46a(49); *AZ* 28b(31); זווא מרבנן a pair of scholars *Tan* 21b(42); *San* 43a(36); צורבא מרבנן [↓ s.v.]; Lit: Bacher, Tradition 165+; 605+; Goodblatt, RISB 286+, w. lit.; Eps, St2 378+ [mng. 1] and the lit. cited there; Eps, St1 55[12]; Goodblatt, RISB 286+ [mng. 2]; Friedman, BM VI:273[39]; Voc: רַבָּנַן HGP 19b:11; Y: רַבָּנַן *Ber* 4b(30; BAYTN 26).

– רַבָּנַן דְּסִיּוּמָא, רַבָּנַן דְּדָרָא דְסִיּוּמָא/י n.m.pl. **backbenchers in the academy** (lit. the scholars of the row of the concluding session(s); ↓ סיומא, בני סיומא; GeonH סיומין IGŠSup XXX:10) ומן רבנן {ד}קשישי דדרא רבא שעומדים במקום סנדרי' גדולה ומן רבנן דדרא דסיומא שעומדין [במקום] סנדרי קטנה from the senior scholars of the principal row who are in place of the Great Sanhedrin and from the backbenchers who are in place of the Lesser Sanhedrin *OHT Ket* 162:7; ומן רבנן דדרא רבא ומן רבנן {ו}⟨ד⟩סיומ{י}⟨א⟩ *TGAs27* 33:19; רבנן דסיומא *OHT Ber* 128:17

The exact connotation of the phrase רבנן בתראי בסיומא במתיבתא *HG2* 348:11 and its connection to this entry are not entirely clear; Lit: D. Rosenthal, Tarbiz 49 [1980] 61.

– דְּרַבָּנַן adj. **Rabbinical, having scholarly authority** (≠ ↓ דאורייתא) a. alone: אי דרבנן דרבנן ודרבנן הוא if it is a Rabbinical (obligation), it is (one) Rabbinical (obligation) against another *Nid* 46b(26); והני מילי בדרבנן אבל ב⟨ד⟩אוריתא לא this refers to a Rabbinical law but in regard to a Pentateuchal one – no *Šab* 148b(12); *Pes* 3a(38);

Suk 38a(15); *Yev* 72a(26); *BM* 27a(27); b. w. preced. n.: שמתא דרבנן the ban of the scholars *MQ* 16a(32); שיעורא דרבנן measure of the scholars *Šab* 81a(6); תקנתא דרבנן ordinance of the scholars *Yev* 112b(45); c. in phrase: לישנא דרבנן 'language of the scholars' [= Rabbinic Hebrew, JBA]: ↓ לישנא mng. 6c

רבונותא n.f. **(uncertain**; ↓ רב; cf. Pal רבנו term as head PAT 409, DNWSI 1055, Sy ܪܒܘܬܐ LS 707) sg. סדרותיה דמר ורבונותיה דמר גרמא ליה דמר דלא תיתמר שמועתא מפומיה your ... and your ... caused the halakhic tradition not to be said in your name *Pes* 104b(9; **C**)

רְבוּתָא n.f. **superiority, exceptional thing** (↓ רבא; TA רְבוּ TJ Is 9:6, Sy ܪܒܘܬܐ greatness LS 706, Ma 1#ראבותא majesty MD 417) **1. superiority, greatness:** sg. מאי רבותייכו מינן how are you superior to us? *Giṭ* 68b(38); אחוי לך רבותאי I shall show you my superiority *ib.* 39; *San* 39a(51); *ib.* 94a(47); עלמיה מתקן לרבותיה His world is established for His greatness *Bo* 31:11; **2. exceptional thing**: sg. הינו רבותא ... מאי רבותא this is something exceptional. What is the exceptional thing? *BM* 95b(30); *Pes* 107b(7); *Yev* 15b(15); *Ḥul* 37b(26); *Ḥag* 24a(27); מאי רבותא דמילתא what is the exceptional thing of the matter? *Yom* 22b(25); מאי רבותיה *Yev* 15b(16); *Ket* 67b(17); *San* 21b(11); *Ḥul* 59b(29); רבותא קמ"ל he informs us of an exceptional thing *Šab* 147b(6); *Qid* 59a(2); *BM* 95b(26); *San* 76b(41); רבותא למיבעי בעיי is it an exceptional thing to ask questions? *San* 106b(39); רבותא למיחשב גברי is it something exceptional to enumerate authorities [lit. men]? *Yev* 45a(20) // *BB* 36b(17)

Lit: Bacher 201; Y: רְבוּתָא *Šab* 147b(6; BAYTN 29).

1# רבי vb. **to grow, raise, include** (↓ מרביינתא, ריביתא, ריבוייא, רביתא#2, רביתא#1, רביא, מרוביא; Sy ܪܒܐ LS 707, Ma 1#רבא MD 422) **Pe. 1. to grow:** מירבא דארעא רבו (mushrooms) do indeed grow out of the ground *Ber* 40b(41) // *Ned* 55b(13); *Er* 28b(10); כיון דממילא קא רבו since (the gourds) grow of themselves *BM* 64a(16); ואבי שקיא רבי (Jonas' ricinus) grows on an irrigated field *Šab* 21a(12); רבו בהדי הדדי (the animals) grow up together *BQ* 55a(22); *Tem* 31a(11); **2.** w. √פריל **to propagate:** ↓ √פריל pe., mng. 2

Pa. 1. to grow s.t., let grow: אנא כורכמא רישקא רביי{ה} I would have grown saffron *BM* 109a(29); משו' טינא דלא מרבי טינא דג טמא because of the clay, since the clay does not permit an unclean fish to grow (in that river) *AZ* 39a(19) // *Suk* 18a(46); רבי מזייה ורבי טופריה he let his hair and fingernails grow *San* 25a(23); רבי לה גדפי⟨ה⟩ ושלחה let it grow its wings back and send it away *Ḥul* 141b(19); **2. to raise, produce:** אביי מרביא ליה אימיה אימרא למיעל לבית הכסא PN's mother used to raise a lamb to go into the privy (with him) *Ber* 62a(27); *Hor* 12a(38) // *Kar* 5b(53) [rooster]; *BM* 71a(43) // *AZ* 22b(22); והא רבויי רביתיה did not (Pharaoh's daughter), in fact, actually raise him? *Meg* 13a(14); כצוען דמרבו ביה מלכי like GN which produces in it kings *Ket* 112a(19); *Meg* 6a(44); **3. to include:** a. general: אהני כללא בתרא לרבויי כל דדמי ליה משלשה צדדין the latter general rule had the effect of including whatever is similar to it in three aspects *Er* 28a(16); *San* 46a(1); לאו ⟨וישראלית⟩ אטו לויה לכהונה קא מרבינן להי do we not include the daughter of a Levite and the daughter of an Israelite in respect to (the prohibition of) a priestly (marriage)? *Yev* 68b(17); לרבויי ע"ז to include idolatry *San* 46a(1); b. esp. implied from the use of an additional word in the Pentateuchal text [calque < MH רבי pi. J 1441]: מאי רבי רבי כל מלי what did (Scripture) include? It included all matters *Suk* 50b(37); *Naz* 34b(24); *Soṭ* 16b(5); *BQ* 117b(46); רבי רחמנא הקרובה Scripture included (her by the additional word) הַקְּרֹבָה [Lev 21:3] *Yev* 60b(3); *Yom* 41b(14); *Ara* 31b(42); *Tem* 13b(8); *AnanSch* 16:20; כי מרבי קרא בת יום אחד מרבי Scripture (also) includes a one-day-old female child *Nid* 32a(34); מאי דרבי רבי ומאי דלא רבי לא רבי what (Scripture) included it included, and what it did not include it did not include *Tem* 13b(10)

Itpa. 1. to grow: משום דבמיא מתרבו because (seeds) grow in water *Anan* 5:18; *ib.* 22; **2. to be included:** a. alone: מאי דאיתרבי איתרבי מאי דלא איתרבי לא איתרבי what was included (expressly by Scripture) was included. What was not

included was not included *Men* 56a(5); *Ara* 17b(3); *San* 56a(43); *Zev* 48b(20); הא חצר איתרבאי משום יד a courtyard was, in fact, included in the category of hand *BM* 12a(1) // *Giṭ* 21a(19); *Naz* 35b(23); b. w. -ל: ואיתרבו להו כל מילי they included everything *Er* 28a(11); *BQ* 64a(18); *Men* 55b(40)

Lit: Bacher 201.

2# רבי vb. **to lie down** (< ↓ √1#רבע, 3#רביתא; Ma 2#רבא MD 422) **Pe.** (a/): ודלמא רביא perhaps (the animal) will lie down *Suk* 23a(43); pass.part. 'דרבי מירבא' *Zev* 62b(16) [expl. BH רָבוּעַ Ex 27:1]; אריא רבי על בבין the lion is couched at the gates *Bo* 112:5; פרה רביא בהאי גיסא the cow is lying down on this side *BQ* 32a(24) [corr.: רביעא]

Pa. to cause to lie down: רבו ליה תרי ארזי בחבלא they made two cedars lie down (on the ground) for him with a rope *Ber* 56b(1; MGG 707:6)

Lit: Kara 66.

3# רבי ↓ √דבי vb.

רְבְיָא n.m. **boy** (↓ √1#רבי, 1#רביתא; TA רָבְיָא TO Gen 21:20, Ma ראביא MD 418) sg. כרביא שכן בבבל קורין לינוקא רביא 'like a boy,' since a child in Babylonia is called *r.* *Ḥag* 13b(37) // *Suk* 5b(12) [expl. BH כְּרוּב Ex 25:18]

Y: רְבְיָא *Suk* ib.(BAYTN 103).

רְבִיעָאָה adj. **fourth** (↓ ארבעא; Sy ܪܒܝܥܝܐ LS 709) sg.m. יומא רביעאה the fourth day (of the holiday) *HP* 181:8; *ib.* 184:18; f. שבתא רביעיתא the fourth Sabbath *ib.* 185:14; בשום רביעיתא in the name of the fourth one [i.e. magical word] *Bo* 6:8; *ib.* 107:9

רביעיתא, רְבִיעְתָא, רְבִיעֲתָא, pl. **רְבִיעֲתָתָא** n.f. **one quarter of a *log*** (liquid measure; < MH רביעית J 1443; ↓ √3#רבע, רבעא, ארבעא, ריבעא; cf. Sy ܪܒܝܥܬܐ a measure LS 709, MH רְבִיעִית MKilK 16:7) sg. שיעור רביעתא *Šab* 129a(44); רביעתא דחמרא ורביעתא דשיכרא an *r.*-measure of wine and an *r.*-measure of *š.*-beverage *AZ* 29a(8); *ib.* 12b(14) [vinegar]; *Ber* 25b(32) [water]; *Šab* 109b(30) [milk]; *Ḥul* 59a(8) [honey]; רביתא *Er* 64a(16); כווא בת רביעתא a *k.*-measure containing one quarter *log* *Ḥul* 107a(26); pl. לוגא ארבע רביעתאתא האוי a *log* is four quarter-*log* measures *HP* 97:25; ארבע רביעיתא *ib.* 24

Lit: Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 62; Y: רְבִיעְתָא *Ber* 14a(22; BAYTN 174).

1# רוּבִיתָא, רְבִיתָא n.f. **young girl** (↓ √1#רבי, רביא; Ma 1#ראביתא MD 418) sg. נח נפשה דרביתא the young girl died *Ket* 62b(29); שמעא לה להההיא רביתא דהוו קרו לה בת חכינאי he heard a certain young girl whom they called 'daughter of PN' *ib.* 40; 41; סליקא ההיא רביתא נפלא מן איגרא the young girl went up (and) jumped off the roof *BB* 3b(41; MGD 398:22); *San* 58b(27); *AZ* 70b(1); ההיא רוביתא דכריא לה בהדי ההוא עניא a certain young girl who was grieved about a certain poor man *San* 109b(39)

Y: רְבִיתָא *San* ib.(BAYTN 28).

2# רביתא n.f. **growth, growing** (↓ √1#רבי; Ma 1#רביתא MD 423) **1. growth:** sg. רביתיה דינוקא חמימי ומשחא the (proper) growth of an infant (is dependent on) hot water and oil *Yom* 78b(34); *ib.* 32; **2. place of growing:** sg. התם לאו היינו רביתיה הכא היינו רביתיה its place of growing is not there. Its place of growing is here *Šab* 108a(4); *HG3* 196:37

3# רביתא n.f. **lying position** (< רביעתא*; ↓ √2#רבי) sg. קיימן כסידרן היינו רביתייהו וכשיר' (if the two lobes) are located in their (normal) order, this is their natural [lit. lying] position, and (the animal) is fit *Ḥul* 46b(36); מקום רביתא *ib.* 48a(24); רבותא *Yev* 76a(21; Ar [AC 7:200])

Geon. expl.: והיכא מקום רביתא מקום חיתוכא דאוני TGHark 159:16 = HP 201:2 [↓ חיתוכא]; והגאונים כתבו כיון דחדא סריכה על חברתה היא מרביצה ומרבעתה ולא אכפת לן בהאי סרכא דהיינו רביעתיהו Ar [AC 1:133, s.v. 2אן; v. RaḤ apud Tos Ḥul 47a]; והני מילי באומה דלא מקום רבותא פי' שאינה נרבצת על הדופן אבל האונות שהן נרבצות על הדופן ושם מקום צר אם עלה שם קרום מחמת מכה ונסתבך בדופן כשרה Ar [AC 7:200]; Y: רְבִיתָא *Ḥul* ib.

4# רביתא n.f. **sea** (Ma 2#רביתא ocean, sea MD 423, Sy ܪܒܝܬܐ LS 707 [< Ma]) sg. פוק לג(ו)(י)דא דרביתא go out to the seashore *Ḥul* 60a(9; V[11])

Lit: Eps, StI 40.

5# רביתא ↓ רביעתא n.

1# רבל vb. **to swell up** (Sy ܪܒܠ LS 708) **Pe.:**

ואע"ג דלא קא נפקא מירבל הוא דרביל even though (the date stone) cannot go out, (the portal vein) swells up a lot (to let it pass through) *Ḥul* 49a(11)

[2# **רבל** ↓ ארבל√ vb.]

רבנן ↓ רבא n.

1# רבע vb. **to lie down** (↓ מרבעתא, 2#רבי√; Sy 2# ܪܒܥ, pass.part. ܪܒܝܥ LS 709) **Pe.:** בר מך רבע the one who lay down completely *Pes* 49a(50); לא מסתייך דרבעת ברשות הרבים is it not enough that you are lying down in the public domain ...? *BQ* 32a(22); pass.part. דרביע מרבע *Zev* 62b(16) [expl. BH רָבוּעַ Ex 27:1]; ואריא הוא דרביע עילויה it is a lion which is crouching upon it [i.e. something which makes the use of the doorway impossible] *Er* 78b(10) // *Švu* 22b(40); *Ned* 50b(5); משו' דרביע' הי' והא קמת because (the cow) was lying down and, in fact, has gotten up *Naz* 10b(4); *ib.* 12
Af. to make lie down: ארבעת לי אריא אמצראי you have made a 'lion' [i.e. an undesirable person] lie down on my boundary *BQ* 114a(14)

2# רבע vb. **to copulate with an animal** (JPA 3#רבע DJPA 515) **Pe.** (a/): הוא בעצמו מידע ידע דלא רבע he, himself, surely knows that he did not copulate with the animal *Kar* 24a(41); היכא דודאי רבעה פסלה where he surely copulated with it, he made it unfit *AZ* 23b(7); *ib.* 24a(19); 24; דרבעה וקטלה (the ox) copulated with it and (then) killed it *BQ* 40b(41); *ib.* 41a(2)
Af. to mate animals: סבי דבי אתונא ארבעונהו ואוליד לתלת the elders of the school of Athens mated them [i.e. the snakes], and it gave birth in three (months) *Bek* 8b(9); לירבע עלה מ"י"נה דאמה let him mate its mother's type with it [i.e. the mule] *Ḥul* 79a(32); אסיר לן לארבעי בעירין כלאים we are forbidden to mate our cattle as *kil'ayim* *Anan* 4:14; *HG3* 392:42
Itpe. to copulate together (of animals): דקדשינהו מעיקרא והדר אירבעו he first dedicated them, and afterwards they copulated together *Zev* 114a(2)

3# רבע vb. **to square** (denom. < ↓ ארבעא; ↓ רביעתא, רוביא num., ריבועא, ריבעא; Sy ܡܪܒܥ LS 709, JPA 2#רבע DJPA 515) **Pa.:** נירבעה בריבועי עולם let us square it (parallel) to the cardinal points of the world *Er* 55a(25); *ib.* 23b(4); pass.part. חזיה כמאן דמרבע⟨א⟩ רבועי מי מרבענא לה he considered it [i.e. a round city] as if it were squared. Can I actually square it? *ib.* 57a(15) [O: מי קא מרבעא]; דמרבעא ולא מרבעא בריבועי עולם (the city) is squared, but it is not aligned with the cardinal points of the world *ib.* 55a(24); והאיי אימא דמרבע רבועי say that this [i.e. the term רָבוּעַ Ex 27:1] means (that the altar) is perfectly squared *Zev* 62b(16)

רבץ vb. **to sprinkle water** (↓ תרביצא; Sy 2# ܪܒܨ LS 710 pa.) **Af.:** האי תרביצא שרי לארבוציה בחולו של מועד it is permitted to water a *t.*-field on the intermediate days of the holiday *MQ* 6b(23)

רַבְרְבָנֵי n.m.pl. **nobles** (↓ רב adj.; BA רַבְרְבָנִין HALOT 1977, Sy ܪܘܪܒܢܐ LS 706, s.v. ܪܒ, mng. 2, Ma רורביא, רורבאניא MD 431) למיעל קדם מלכא או רברבני to enter before the king or the nobles *ḤM* 44:2

רגג vb. ↓ ארגג√ vb., רגיג adj., ריגותא n.

רגז vb. **to be angry** (↓ רוגזא, רגזן; LMA *ra-gi-zu*, *mi-it-ra-ag-ga-r̄zu*¬ UrukInc 19, Sy ܪܓܙ LS 711, Ma רגז MD 424) **Pe.** (a/): כ'ד' רגיז רעיא על עאניה when the shepherd gets angry at his sheep *BQ* 52a(13); רגז ותבריה לההו' קני' he became angry and broke that cane *Ned* 25a(18)
Af. to make s.o. angry: קמאיי לא הוו ידעין לארגוזי the previous (kings) did not know how to make (God) angry *San* 103b(47); *Ned* 21b(26)

רַגְזָן adj. **quarrelsome** (↓ רגז√; MH[2] רגזן Gross, Patterns 78) sg.m.abs. גבר רגזן a quarrelsome man *Šab* 156a(28)
Y: רַגְזָן *Šab* ib.

[**רגזתא** ↓ גוזרתא n.]

רגיא n.m. **(uncertain)** sg. עין יפה בסלע עין רעה בשקל בינונית בראגיא a generous person (gives the priest) a *sela*, a stingy person a *shekel*, (and) an intermediate one ... *Bek* 11a(9; MGN 302:4,HG3 299:15); הילכת' ברגיא וכמה תלתא זוזי the law is .... How much? Three *zuzim* *ib.*(V[9])

רְגִיג adj. **pleasant** (רגג√; Sy ܪܓܝܓܐ LS 711, Ma רגיג MD 424) sg.m. ורגיג ליה לעיניה (what) is pleasant in his sight *AnanSch* 26:5; *ib.* 3; 10

רגל vb. **to be usual, frequent** (MH רגל hif., hitpa. J 1448, JPA רגיל DJPA 516) **Pe.**, pass.part. **usual, frequent, regular:** a. w. -ב: sg.m. נחום איש גם זו דרגיל בנסים הוא PN, for whom miracles used to occur [lit. is frequent with miracles] *San* 109a(2); f. רגילא בהו she is used to them *Ket* 70b(13); pl.m. חזא דהוה רגילי בשרגא he saw that they usually (used) a lamp (on the Sabbath) *Šab* 23b(24); כגון אנן דרגילינן במשחא like us who usually (clean our hands) with oil *Ber* 42a(28); b. w. -ד + part.: sg.m. איניש דרגיל דנפיק ועייל a person who regularly frequents (there) *Ket* 85b(8); רגיל דקרי לאינשי עבדי he frequently calls (other) people slaves *Qid* 70b(16); *Šab* 23b(27); *ib.* 119a(25; **M**); 129a(51); *RH* 21a(14); *Beṣ* 38a(17); *Tan* 9b(4); *Ḥag* 5b(42); *Ket* 105b(32); *ib.* 111a(20); *BM* 77a(7); *Bek* 51b(16); c. w. inf.: sg.m. ההוא דהוה רגיל למימר a certain person who used to say ... *Pes* 4a(9); הוה רגילא דביתהו למישגר תנורא כל מעלי שבתא his wife used to heat up the oven regularly every Friday *Tan* 24b(54); +אי רגילת למידרא במאתך שקול if you are accustomed to carry (a spade) in your town, take (it)! *Meg* 28a(18); *Ket* 67b(43); *San* 113b(1); *Hor* 12a(41); pl.m. אי רגיליתו לאקדומי אח(ו)(י)רו if you are accustomed to come early, come late *Šab* 119a(45); *IŠGF* 34:1; *TGHark* 113:8; *Anan* 71:7
Af. 1. to make s.t. regular, habitual: pass.part. מרגלא בפומיה דר' מאיר a habitual (saying) in PN's mouth *Ber* 17a(31) [cf. JPA: תדירא {ה}⟨ד⟩א מילתא בפומהון דרבנן PT Yom 42a(10)]; *ib.* 34; 37; 40; 44; *San* 50b(22); *Zev* 36b(22); **2. to encourage s.t.:** הא דארגיל הוא הא דארגילא היא this refers to where he encouraged (the divorce), that to where she encouraged (the divorce) *Yev* 26a(11); הא לא מרגלא ליה ולא מידי she does not, in fact, encourage it [i.e. the marriage] at all *ib.* 85b(28); 39; 116b(1); *AZ* 37a(5)
Itpe. to accustom o.s.: כי היכי דלא לירגלו למינדר so that they should not accustom themselves to vow *Ned* 66b(13); נירגל בפת של שחרית דמעלי ל' לכולי גופיה let him accustom himself (to eat) bread in the morning, since it is beneficial for his whole body *Giṭ* 69b(44)
Geon. expl. [Af., mng. 1]: מרגלא מסתמרה מן רגיל מעתאד OHP Ber 109:20, i.e. مستمرة من رجيل معتاد i.e. 'remaining' [مرّ X] (derived) from רגיל 'accustomed' [عود VIII] Wald 70; Lit: Lieb, TK 5:1082[13].

רגלא ↓ ריגלא n.

[**רגלא** ↓ דגלא n.]

רגם vb. **to stone** (↓ ריגמא; Sy ܪܓܡ LS 712, Ma רגם MD 424) **Pe.:** נפוק בתריה למירגמיה they went out after him to stone him *Qid* 70b(30); *San* 64a(36); *Anan* 13:17; רגמוה כולי עלמ' באיטרוגיהו everyone stoned him with their *etrogs* *Qid* 73a(17)

רגש vb. **to tremble, feel, perceive, be sick** (↓ רגשא, ריגשא; Sy ܪܓܫ LS 713, Ma רגש MD 425) **Pe.** (a/) **1. to tremble, shake:** כי מטא למימר מחייה המתים רגש עלמא when he was about to say (the blessing) מחייה מתים the world trembled *BM* 85b(45; **Es**); ורגש ובעא לטבועה לספינתן (the sea monster) shook and was about to sink their boat *BB* 74b(9; MGG 51:3); **2. to feel, perceive:** דרגש בהו דיאלא provided that the servant perceived them *Pes* 86b(37; **V**[14]); pass.part. דרגיש לה צערא she has felt the suffering *Yev* 117b(6; **O**[2]) [↓ גשש√ pe.]
Af. 1. to perceive, feel: אע"ג דלא ארגיש even if she did not perceive (the blood) *Nid* 57b(51); *ib.* 23; 28; 35; ולא ליעול בך איניש אחרינא ולא לירגשון בך do not let anyone else deal with you(r burial) so that they should not perceive that you (are alive) *Giṭ* 56a(49); **3. to feel weak, ill:** יומא חד ארגיש בנפשיה one day he felt weak [lit. in himself] *Šab* 129a(52); כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה how little does [lit. how much does not] a man whom his Lord has aided become sick or feel ill! *Yom* 22b(31) // *BQ* 20b(4); **3. to cut, prick (?):** אשני פורייה חזייה דמרגש בסכיני he changed his bed. (The next day) he saw that it was cut (?) with knives *Tan* 24b(43) [v. Mal 109:10, note]
Itpe. to tremble: בתר דנפק נפל ארגיש רב אידא בר אהבה after he went out (of the building) it collapsed. PN trembled *Tan* 20b(31; **M**[2]) [**L:** אירגיש]

The passage: הדא היא קרתא ירשל' דעלה ארגישית כל משריתי is this the city of Jerusalem for which I made all my troops tremble? *San* 95a(16) is a quotation from TJ Is 10:32.

רגשא n.m. **(an ailment)** (↓ √רגש af., mng. 3) sg. *ḤM* 38:2 [in a list of ailments]

רדא, רודא n.m. **type of myrtle** (↓ אסא; Arab رَنْد sweet bay, myrtle Lane 1165) sg. אסא רדא *Pes* 56a(9); *Giṭ* 68b(49; Ar [AC 7:255]) [Var: +אסא רודא OHT ib. 154:24)

Geon. expl.: אסא רודא בטית אסרנד OHT Giṭ 154:24, i.e. آس رَنْد; Lit: Flora 4:159.

רדד vb. **to hammer thin** (BH, MH רדד HAL 1110, J 1451) **Pa.:** רדודי רדיד he hammered (metal) very thin (at night) *BM* 83b(30); pass.part. ענבים נמי כי מירדדן grapes also when they are thin *Ned* 61b(27; Tos,Ar [AC 7:254]) [but ↓ √זרד pa.]

Expl. Ar: כשהן דקין AC ib.; cf. expl. Tos [Itpe.]: כשנתייבשו.

רְדוֹ n.f.abs. **plowing** (↓ √2#רדי; cf. Sy ܪܕܘܬܐ course, continuance LS 714) ↓ בי רדו n.

רדוף adj. perh. **persecuting** (↓ √רדף) pl.m. מעבדי רידופי persecuting deeds *Bo* 105:5

1#רדי vb. **to flow, liquefy** (↓ 2#מרדא, 2#מרדותא, רדיוני; Sy ܪܕܐ LS 714, Ma 1#רדא MD 425) **Pe.** ורדה דמיהו לנחלי ארנון their blood flowed to the *wadis* of GN *Ber* 54b(5); ואזלו ורדו למקוה (the water) went and flowed to the ritual bath *HG3* 345:63

Af. to liquefy: pass.part. אפילו מרפיא או מ(דר)(רד')יא even if (the pitch) softens or liquefies *AZ* 33b(11; TGAs27 74:9)

2#רדי vb. **to plow** (Ma 2#רדא MD 425, JPA 2#רדי DJPA 517) ↓ רדיא

רדיא, רְדָיָא n.m. **plowing** (↓ √2#רדי; JPA רידייה det. JPA 517; cf. Sy ܪܕܐ to plow LS 714, mng. 2b) sg. אי גברא דזבין לרדיא לרדיא if he is a man who buys (oxen) for plowing (this ox is) for plowing *BQ* 46a(23); *ib.* 46b(5); דיקר בשרא וקם בדמי רדיא the price of meat went up, and (an ox for meat) had the value of (an ox for) plowing *BQ* 46a(25) // *BB* 92a(11); תורי דרדייא oxen for plowing *Šab* 19b(22); *BQ* 33b(4); *ib.* 91a(11)

Y: רְדָיָא *BB* ib.(BAYTN 128).

רדיוני n.m.pl. perh. **dripping waters** (↓ √1#רדי; cf. Sy ܪ̈ܕܝܐ flowing waters LS 714) ברידיוני נפל (the mud) fell off into the dripping waters *Nid* 67a(6)

Note Rashi: איני יודע לשונו; Y: רְדִיוֹנֵי *Nid* ib.

רדף vb. **to pursue, urge, flow rapidly** (↓ רדוף; Sy ܪܕܦ LS 715, Ma רדף MD 425, Akk *radāpu* CAD R 59) **Pe.** (a/u) **1. to pursue:** הוו קא רדפי בתריה they were pursuing him *San* 95a(51); *ib.* 72b(28); *Soṭ* 21a(39); וקומו ורדפו בתריה they set out and pursued him *Bo* 76:6; *ib.* 77:9; נירדופינהו בפגריהו נירדופינהו בארחתהו let us pursue them in their bodies. Let us pursue them on their roads *ib.* 78:19; **2. to urge:** ויהי לבך רדיף עליך your heart will urge you (to eat more) *Pes* 114a(5); **3. to flow rapidly:** שני ההוא נחלא דרדפי מייה that *wadi* is different, since its water flows rapidly *Yom* 77b(35); *BB* 73b(31); pass.part. רדיפי מיא the water is rapid *AZ* 39a(14); *ib.* 15; 16; *Suk* 18a(41; E[2])

רָהוֹטָא n.m. **runner** (↓ √רהט *qāṭōl*-form; Sy ܪܗܘܛܐ forerunner LS 716) a. general: pl. שתין רהוטי רהוט ולא מט'יוה' לגברא דמצפרא כרך sixty runners ran and could not overtake a man who ate a meal in the morning *BM* 107b(29) // *BQ* 92b(4); b. pl.cs. in phrase רהוטי מיכסא 'toll runners' [i.e. those who run after people trying to cross the toll without paying] *Šab* 78b(41)

Geon. expl.: לא מוכס עצמו אלא שעומד לפניו TRN 618:9 [usage b]; Y: רְהוּטֵי BAYTN 70).

רהט vb. **to run, come quickly, follow someone's opinion, act in haste** (↓ רהוטא, רהיט, 1#ריהטא; LMA *re-ḥu-ṭi-i'* [imper. f.sg.], Sy ܪܗܛ LS 716, Ma רהט MD 426) **Pe.** (e/e,o) **1. to run:** ורהיט תלתא פרסי בכרעיה he ran three parasangs on foot *Šab* 94a(28); *Er* 57a(1); *AZ* 15b(50); שלחינהו שדנהו למניה ורהיט he took off (and) removed his clothes and ran *Yom* 84a(7); *Ber* 54a(38); *Tan* 24a(25); רהיטו *San* 109b(38); *BM* 107b(29) // *BQ* 92b(4) [↓ רהוטא]; *Šab* 30a(35); *AZ* 18b(11); *ḤM* 44:25; האי מאן דרהיט בתריה חיויא לירהיט ליה בי חלאתא one after whom a snake runs should run among the sand (dunes) *Šab* 110a(21); *Pes* 111b(16; TGAs42 164:10); אנא נמי הוה רהיטנא I also used to run (to the synagogue) *Ber* 6b(24); בת שתין כבת שית לקל טבלא רהטא a sixty-year-old woman runs like a six-year-old at the sound of the *ṭ.*-instrument *MQ* 9b(34); *Ber* 59a(8); נירהיט let him run *Yom* 84a(5); כיון דרהיט ואזיל ורהיט ואתי since it runs to and fro (it is considered a lamb) *Ḥul* 74b(36) // *Bek* 12a(18); **2. to move swiftly:** ורהיט פרשא כי רכיב חיותא מתתאי ולא מדוור ליה a rider was moving swiftly, while mounted on an animal below, and was not able to overtake him *BB* 73a(29; **Es**); **3. w. -ל to come quickly to s.o.:** דילמא אגב שיטפך רהיט לך גמרך perhaps by means of your swiftness your tradition came back to you quickly *Šab* 130b(34); **4. as aux. vb. to act in haste:** כגון דקא נקיט מנא ורהיט ואזיל בין השמשות לאטבוליה if, for instance, he takes a utensil and goes quickly at twilight to immerse it *Beṣ* 19a(9); *Pes* 62b(28; V[14]); *Qid* 31b(4); אדרהיט ותני סופא ליפלוג בגווה before he hastily learns the latter part (of the Mishna) let him differ (already) within it [i.e. the former part] *BQ* 61b(30); מאי איריא רהיט ותני why was it taught (that) he hastily learns ...? *Mei* 16a(11); *ib.* 20a(21); **5. w. -כ to follow s.o.'s opinion:** לכאורא כשמואל רהטא וכי מעיינת בה הילכ' כוות' דרב at first blush (the Mishna) follows PN's opinion. But when you investigate it, (you find that) the law is according to PN_2 *Ket* 54a(42)

Af. 1. to cause s.o. to run: ארהטיה קמיה תלתה מילי he made him run before him three miles *Šab* 109b(37); **2. to review** [w. בהדי s.o.]: ארהוטי גמרא to review the oral tradition *Suk* 28b(44) [≠ ↓ √1#גרס pe., mng. 1a: to study]; דרבא וראמי בר חמא כי הוו קיימי מקמיה דרב חסדא מרהטי גמרא בהדי הדדי when PN and PN_2 used to be in the presence of PN_3 they would review the oral tradition with each other *ib.* 29a(2; **E**[2]); כל יומא מקמי דניעול לכלה מרהיט לשמעתא בהדי רב אדא בר אבא each day before he would enter into the *kalla* he would review the legal tradition together with PN_2 *BB* 22a(47)

The phrase ארהיטני *AZ* 48b(26; **J**); *ib.* 27 understood by Rashi to be from this rt. [משכני במרוצה] is difficult both because the mng. seems to be derived *ad hoc* and because the grammatical form is strange. [The expected form is ארהטן*.]

רָהִיט adj. **swift** (↓ √רהט *qaṭṭīl*-form; cf. Ma ר[א]האטא דֿמיא stream of water MD 418) pl.f. רעיא מחגרא ועיזי רהיטתי the shepherd is lame and the goats are swift *Šab* 32a(9; MGG 438:16)

Y: רְהִיטֵי *Šab* ib.

רוּבָּא n.m.coll. **majority, large amount, plural** (√רבב; JPA רוב DJPA 517, BH, MH רֹב Yeivin, BV 805, J 1455) **1. majority, larger portion:** a. alone: sg. וכל דפריש מרובא פריש whatever departs (from a group is assumed to) depart from the majority *Ber* 28a(28) [+ //'s; ↓ √פרש pe., mng. 3]; בתר רובא אזלינן we follow the majority *BB* 93a(22); *BQ* 46b(7); *Bek* 45a(38); *Ḥul* 11a(2); *Nid* 29b(12); רובה דמינכר a recognizable majority *Ber* 48a(17); *Yev* 37a(22) [↓ √רעע itpe., mng. 2]; רובה קרו לה לכדא כדא most (people) call a *k.*-vessel *kadda* *BQ* 27a(41); *BB* 61b(8); רובא מקדשי והדר מסבלי most (people first) betroth and then send gifts *Qid* 50b(28); pl. תרי רובי בחד מנא ליכ' two majorities [i.e. each one being more than one half of the whole] cannot exist in one vessel *Ḥul* 28b(44); *Ket* 15a(19); b. w. a fol. n. or pron. suf.: sg. ואנשי הוצל הוי רובא דעלמא do the people of GN constitute a majority of the world? *Šab* 92a(42; **M**); *ib.* 144b(17); *Er* 28a(34); *Qid* 6a(15); רובה דשפוכאי ישראל נינהו most pourers of wine are Jews *BB* 24b(1); רובה דאינשי most people *San* 69a(33); רובא דרבנן most of the scholars *TGHark* 229:16; אשתדוף רובה דבאגא most of the rural area was blighted *BM* 105b(38); pl. רובייהו משתכחי בבי כנישתא דתותי אפתא most of them [i.e. the righteous men] are found in the synagogue which is under the upper room *Ḥul* 92a(51); רוביהון *IŠGF* 97:14; מצות רוביהו most of the commandments *Anan* 21:1; **2. large amount:** sg. מאי טעמא שבקו רבנן קמאי רובה לבתראי why did the earlier (scholars) leave a large amount for the later ones (to explain)? *IŠGF* 7:8; *ib.* 31:3; **3. plural:** sg. וק[א] אמא] משכבי בלשון רובא (Scripture) says מִשְׁכְּבֵי [Lev 18:22] in the plural *AnanSch* 31:4; *Anan* 103:26; *ib.* 117:20; קרן מעוטא ומיתרגם רובא the text is read [lit. they read] in the singular and it is translated in the plural [w. ref. to וַעֲזָבַנִי Dt 31:16 and וִישַׁבְּקוּן יָת דַּחְלְתִי TO ib.] *BMsYFr* 145:9

Voc: רוּבִּיה HPP 202:20; Y: רוּבָּא *Šab* 122a(37; BAYTN 160).

רוביא n.m. **type of legume** (etym. unkn.) sg. *Hor*

12a(41) // *Kar* 6a(5) [in a list of vegetables]; *Ḥul* 52a(6); גידי דרוביא the fibers of the *r.*-plant *Šab* 109b(20)

Geon. expl.: גירי[!] דרוביא אוכלין אותו בני אדם כשהוא לח ובריאתו רובו(י)א הוא פול המצרי דרוביי ולובי' כעין חומטא ראיה TRN 627:9; הוא חד OHT RH 52:12; Lit: Flora 2:480, 509; Y: רוּבְיָא *Ḥul* ib.

רוביא num. **a quarter** (< *רובעא [cf. Sy ܪܘܒܥܐ LS 709]; ↓ √3# רבע, ריבעא; Ma רובאיא MD 428) sg. נכי רוביה דממונא three-quarters [i.e. (one) less a quarter] of the money *BB* 57a(6; HP 128:6) [**H**: ריבעא]

רוביתא ↓ רביתא 1# n.

רוּגְזָא n.m. **anger, wrath** (↓ √רגז; Sy ܪܘܓܙܐ LS 711, Ma 1# רוגזא MD 428) sg. נח רוגזיה its anger subsided *Ḥul* 53a(48; V[11]); רוגזא תחות ניחא anger instead of peacefulness *Bo* 18:7; *ib.* 35:5; סחפי דדמא ורוגזא inundations of blood and wrath *ib.* 78:22; מלאכי דרוגזא angels of wrath *ib.* 119:15; *ḤM* 46:17

רווח vb. **to be wide, excessive, comfortable, profitable** (↓ רויח, רווחא, מרווחתא, הרויחא; Sy ܪܘܚ LS 718, Ma 2# רוא MD 427) **Pe.** (a/a) **1. to be wide, spacious:** a. general: האי תגרא לא דאמי אלא לצנורא דבדקא כיון דרוח רוח a quarrel is just like the channel of a sluice: When it becomes wide it only gets wider *San* 7a(19); בית שחיטה מירווח רווח (the cut of) the place of the slaughtering becomes wider and wider *Ḥul* 8a(3); עד דרווח פורתא פורתא until (his stomach) became progressively wider *Giṭ* 56b(27) [cf. ↓ רווחא mng. 1]; מאי טע' רווח עלמא להאי ואו כולי האי why is the space of this *waw* (in the document) so wide? *BB* 167a(19); ביתא מעילאי רווח a room is wider above *ib.* 99a(15); אתרחיש ליה ניסא רווח ליה ארעא תותיה a miracle occurred, (and) the ground under him became wide for him [i.e. it opened up to let him hide] *San* 95a(39); אידי דרווח קימא (מ)(ב)גויהו וקפצא since (the trench) is wide, (the animal) stands in it and jumps *BB* 108a(2); pass.part. דרויחא לה the (hair net) was loose-fitting for her *Šab* 112a(8); פוק לגודא דרביתא דרויח עלמא go to the seashore which is spacious *Ḥul* 60a(9; V[11]); כיון דרויחא מינפל נפיל טולא בגוה since (the *sukka*) is spacious, the shade (of the covering) falls completely within it *Suk* 2b(17); *BQ* 50b(46); *TGHark* 159:20; ואף על גב דרויחן even though (the vessels) are spacious (and can be easily cleaned) *HP* 12:15; b. in a fig. sense: תרעא דרווח רווח (if) the market price dropped [lit. the gate became wider], it remained so *BB* 90b(24) [v. Af., mng. 7]; **2. to be excessive:** כיון דרווח רווח since (the charity for the poor) is excessive, it is more than enough *BB* 43a(35); **3. to become easy, comfortable:** משום רווח ביתא והא קא רווח for the comfort of the house. But is there not, in fact, comfort? *Ket* 80b(11); **4. to be profitable:** אי אמרת משו' הרווחה הא קא רווח ליה if you say (that the prohibition) is because of profit, (the pagan), in fact, profits *AZ* 6a(37); הני בתרי דעבדי עיסקא בהדי הדדי ורווח two certain people who made a joint venture, and it was profitable *BM* 105a(7); נרווח טפי let it be more profitable *ib.* 8; *Er* 64b(2); ואם ראוח שקיל פלגא מן רואחא if (the business deal) is profitable he takes half of the profit *HP* 49:24; *ib.* 63:32; *TGAs28* 78:27; **5.** in idiomatic phrases: רווח' דעתי' he feels well [lit. his mind is comfortable] *Ned* 40a(37); עד דרווחא שמעתא until the legal tradition was clarified *BM* 84a(50); רווח עלמא the world was at ease [i.e. the prices dropped] *Tan* 23b(45; **M**[2])

Af. 1. to widen: דקא באעי ארווחי בה טפי פורתא he wants to widen it [i.e. the hole; ↓ בת עינא mng. 2] a bit more *MQ* 10a(48); *Šab* 146b(2) [an entrance]; *Er* 30a(13; **O**); ולא אמרן אלא דאותביה עילויה אבל אותביה בהדיה ארווחי ארווחיה we only said (that the ladder effects a reduction) when he placed it upon it [i.e. the projection], but if he placed it beside it he merely widened it *Er* 78a(3); *BQ* 50a(32); **2. to make room:** ארווחו ל(י)הו(ו) לגברא סבא דאתא ליה make room for the old man who has come *IŠGF* 109:21; *ib.* 110:2; **3. to expand (in explanation):** והאי קא(י)ש לישנא והאי מרווח ליה this one is terse [lit. abbreviates his speech] and that one is expansive *IŠGF* 19:4; *ib.* 44:2; 58:13; 18:22; *TGHark* 165:13; pass.part. רובה דטעמי דפשיטין ומרווחין בבריאתא most of the reasons which are clear and expanded in the *barraitot* *IŠGF* 36:11; **4. to make a profit:** מרווח עסקך your business will make a profit *Ber* 56a(27) [≠ ↓ √פסד af., mng. 2]; אנא ארווחי I made a profit *Ket* 98a(31); אנא מנטרנא להו עד אייר

ומרווחנא להו בכמה I shall wait for them until *Iyyar* (when the crops are fully ripe), and I shall make a much greater profit for them *BM* 73a(37); *Ara* 22a(31); **5. to improve:** ... האי כוחלא א_לוה_ק_לוה_מ_י מ_לוה_ק_י_ס^ א_רוה_לוה_ח_י ל_א מ_רוה_לוה_ח (after the age of forty, application of) kohl does indeed impede deterioration (of vision). It does not, however, improve (it) *Šab* 151b(48); **6. to benefit:** דקא מרווח להו it benefits them *AZ* 6b(28); **7.** w. תרעא **to cause the market price to drop** [v. Pe., mng. 1b]: משו' דקא מרווח ליה לתרעא because he causes the market price to drop *BM* 60b(1; **F**[1])

Itpe. to be extensive [↓ רויח]: פירושא דאי(י)רוח ביה מסברא התם והכא קו(י)טא an explanation which was extensive in it [i.e. the Palestinian Talmud] in a deductive fashion and here [i.e. in the Babylonian Talmud] is abbreviated *OH San* 181:19

רְוָוחָא, רואחא, cs. **רְוַוח** n.m. **room, ample amount, comfort, priority** (↓ √רווח; TA רֻוחָא TO Gen 32:16, Ma רואהא MD 428, Sy ܪܘܘܚܐ LS 718) **1. room, space:** sg. רווחא לבסומא שכיח(י) room (in the stomach) for a sweet thing (always) exists *Er* 82b(42) // *Meg* 7b(15)[!]; ולא הוה ליה רווחא למיתב he did not have room to sit *Šab* 146b(42); שבק רואחא לחבראתא he leaves room for other (rocks) *San* 64a(40); שבק למאן רווחא דקשיש מיניה he left space (in the document) for one senior than he (to sign) *Giṭ* 10b(3); *AZ* 47b(6); רווחא פורתא a small amount of room *Pes* 112b(50; V[17]); רווחא דביני ביני the space in between *BB* 14b(5); *Suk* 23a(43); **2. ample amount:** sg.cs. רווח ביתא ample amount of the estate *Ket* 69a(26); *ib.* 28; דאית ליה רווחא he has an ample amount (of biblical verses from which to read) *Tan* 28a(1); *Meg* 22a(27); det. כיון דאית ליה רואחא מהשתא ועד לחצות since he has an ample amount (of time) from now until midnight *Zev* 30a(14) // *Pes* 63a(6); **3. comfort, convenience:** sg.cs. רווח ביתא the comfort of his house *Ket* 80b(1); *ib.* 11 [↓ √רווח pe., mng. 3]; לרווחא דמלתא הוא דעבד he did (it) for the convenience of the matter [i.e. as an extra precaution] *BQ* 116a(31); **4. profit:** sg. פלגא דרווחא half of the profit *BM* 105a(10); תרין חולאקי מן רואחא two-thirds of the profit *SŠSad* 207:7; *SŠHai* 5a(5); 11a(11); עיסקא זוטא דלא נפיש רווחא a small business deal whose (possible) profit is not great *Ket* 66b(15); *ib.* 54b(2); וכל רואחא דהוי בהדין עסקא any profit which may accrue from this deal *SŠHai* 10b(15); *BM* 60b(36); *Men* 77a(28) [↓ זיינא 1#]; הבא לי פלגא רואחא ופלגא קרנא give me half of the profit and half of the principal *HP* 63:20; *ib.* 34; *TGHark* 272:7

Voc: רֹואחָא HPP 60:19; HGP 25b:22; Y: רְוָוחָא *Šab* 43b(12; BAYTN 46).

רָוּקָא, רואקא n.m. **a strainer used to filter wine** (↓ √ריק; > Arab راووق filter, denom. روق II to clarify, filter a liquid Fr, AF 165+) sg. בדרווקא concerning a (תמד-drink made using) a strainer *Pes* 42b(18; V[14]) [v. RaḤ infra]; pl. הני רואקי דארמאי דמזיא strainers of the pagans (made) of hair *AZ* 75a(30) [**J**(Marg): רווקי]

Geon. expl.: פי' משמרת של יין ובל' ישמעאל קורין למשמרת ראווק TGCas 40b(39); Ar [AC 7:265]; expl. RaḤ: והנותן מים בשמרי יין ומסנן אותן היוצא מהן נקרא תמד דרווקא Pes ib.; Lit: TMW 4:486; Y: רְוַוקֵי *AZ* ib.(BAYTN 46).

רוזגר* n. **employment** (< MIr *rōzgār* Salemann 282 [< MIr *rōz* day CPD 72 + *kār*#1 work ib. 49]) sg. ואימא (ד)(ר)וזגר בעלמא and say (that the verse Ezek 48:19) merely (refers to) employment *BB* 122a(27; **HEsP**[1]) [Var: רו(נ)(ז)גר Ar (AC 7:284)]; *Yev* 79a(41; Ar [AC ib.]) [w. ref. to 1K 5:29]

Lit: FI, TMW 1:440; Geig, AAC 382, 384, points out that the P word can mean: 1. employment; 2. day laborer. On the second poss., note expl. Ar: רוז יום גר שכיר כלו' שמא שכיר יום הוא AC ib., s.v. רונגר[!], i.e. day laborer [< MIr *rōz* + *-gār* actor suff.]

רוזיקא, רוזינקא n.m. **daily ration, provision** (< MIr **rōzīk* [cf. MP *rōzīg* daily bread, sustenance CPD 72, Armen *ročik* Hübsch, AG 234] < MP **rōč/ēnak* [cf. NP *roziyāna* daily allowance PED 594]; Sy ܪܘܙܝܩܐ LS 723, Ma רזיקא MD 432) sg. איזול ואיזבון לכו רוזינקא I shall go and purchase the daily ration for you *Tan* 23b(45; Ar [AC 7:266]) [Var: עיבורא AC ib., ס"א]; אי(ו)(י)תית (ד)(ר)וזיקא I have brought the daily ration *ib.*(**He**); בר עדי טייעא נחיתא ליה רוזינקא בחיטי דתלתא פרסי a provision in wheat of (the length of) three parasangs came down (from

the sky on the field of) PN, the Arab *Men* 69b(16; Ar [AC ib.]) [↓ 2#ניסכא]

Lit: Geig, AAC 382.

רוּחָא, cs. **רוּחַ**, pl. **רוּחֵי**, **רוּחָאתָא** n.f. **wind, breath, direction, spirit, illness** (↓ רמות רוחא, s.v. רמותא; TA רוּחָא TO Gen 8:1, Sy ܪܘܚܐ LS 718, Ma רוהא MD 428) **1. wind:** sg. נשא רוחא the wind blew *BM* 85b(44); רוחא דשותא the south wind *HP* 87:13 [↓ 2#שותא]; *ib.* 202:9; **2. breath:** sg. פרח רוחה she fainted [lit. her breath departed] *Ket* 62b(42); ונפק רוחיה he lost consciousness [lit. his breath went out] *BQ* 84a(26); **3. side, direction, edge:** sg.cs. רוח מדינחא the east side *SŠHai* 11a(17); *ib.* 8; pl.abs. מצר ראובן רוחין תרתין PN's border is two sides *BB* 62a(12) [in a writ]; cs. ארבע רוחי עלמא the four cardinal directions *Ber* 58b(16); det. תלת רוחת' the three edges (of the knife) *Ḥul* 17b(23); **4. life spirit:** sg. מהיכא נפיק רוחיה from where does the spirit (of a bird which dies in its shell) go out? *Bek* 8b(41); **5. a spirit:** sg.cs. ורוח בית קברי ורוח מיתי a spirit of the cemetery and a spirit of the dead *Bo* 119:23; det. רוחא בישתא evil spirit *Bo* 9:16; *ib.* 28:4; 48:1; pl.abs. רוחין בישין *ib.* 24:1; 42:1; det. רוחי *Pes* 111b(15); רוחי טבאתה ... דרוחי בישאתה good/evil spirits *Bo* 7:9; רוחי קדישתא the holy spirits *Bo* 127:29; **6. disposition**, w. 1#√ארך af. to be forbearing: מאריך רוחיה *BQ* 50a(48) [of God]; **6. an illness, pain** [lit. spirit, demon; Sy PSmSup 317, Ma MD 428, mng. c]: sg.cs. רוח נחירא an illness of the nostril *ḤM* 38:6; *Pes* 111b(2; E[1]TRN 622:6) [↓ 2#צדרא]; *ib.* [↓ 2#פלגא mng. 2]; דהא רוחא קורדייקוס שמה this illness is called *q. Giṭ* 67b(20; V[18]); det. לרוחא במיא for an illness (he should ingest the aforementioned herbs) in water *AZ* 29a(15); לכל רוחא for any illness *ḤM* 43:22(Var); לרוחא משגרא for an inflamed illness *ib.* 37:6

Voc: רוּחָא HGP 5b:33; Y: רוּחָא *Šab* 94a(27; BAYTN 20).

– **רוּחָא דְקוּדְשָׁא** n.m. **the Holy Spirit** (< Sy ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ LS 718, mng. 8, > Ma רוהא דקודשא Ruha of evil [lit. holiness, a spirit] MD 406, 428; ↓ קודשא) sg. דהוה אמרין בשאילת שלום בריך מר לאבא וברא ורוחא דקודשא they [i.e. the Judeo-Christians] used to say in greeting: "You are blessed to the father, the son, and the Holy Spirit" *TaS* 605b:2 [cf. Sy ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ Mat 28:19; Ma שום אבא וברא ורוהא דקודשא Gy 226:9]

Quoted by the Gaon ib. as a קלקולא דמלתא 'degenerate matter'.

רוּחְקָא, cs. **רְחוֹק** n.m. **far distance** (↓ √רחק; Sy ܪܘܚܩܐ, cs. ܪܘܚܩ LS 725, Ma רוהקא MD 429) sg.cs. ברחוק מילא at a distance of a mile *Giṭ* 57a(22); det. לקורבא ורוחקא according to the short and far distance *BB* 122a(30); דקימא ברוחקא ודקימא בקורבא who stands far away or close by *Bo* 132:2

רוי vb. **to become intoxicated** (↓ רויא, רויתא, √שכר; Sy ܪܘܐ LS 719, Ma 1#רוא MD 427) **Pe.:** אישתי רווא וגנא he drank (the wine), became intoxicated, and fell asleep *Giṭ* 68a(49); *Meg* 13b(45); אבא לקביל אלפא חמרא שתי ולא הוה רוי my father [i.e. Belshazzar] drank wine in front of a thousand (people) [v. Dan 5:1] and did not become intoxicated *ib.* 12b(23); *Ber* 29b(46); רָאוֵי *OHT Giṭ* 11:9; pass.part. רוי *Ned* 49b(32) **Af. to make s.o. intoxicated:** ואשקיתיה וארויתיה she gave him (wine) to drink and made him intoxicated *San* 109b(55); חמרא או כל מידי דמרוי wine or any intoxicating (beverage) *Anan* 21:11 [expl. BH יַיִן וְשֵׁכָר Lev 10:9]; *ib.* 25; 4:6

רְוָיָא n.m. **drunken person** (↓ √רוי pe., pass.part.; TA רַוְיָא TJ 1S 1:13, Sy ܪܘܝܐ LS 720) sg. חזא ההוא רויא דהוה קא טעי באורחא he saw a certain drunken man who was straying on the road *Giṭ* 68b(4); שבקיה לרויא דמנפשיה קא נפיל leave the drunken man alone, for he will fall by himself *Šab* 32a(8)

Y: רְוָיָא *Giṭ* ib.(BAYTN 103).

רְוִיחַ adj. **extensive, wide, n. wide object** (↓ √רוח pe., pass.part., רויחותא; Sy ܪܘܝܚܐ LS 719) **I. adj. 1. extensive, extended:** sg.m. פירושא רויחא an extensive explanation *OHT BQ* 11:22; *OHT BM* 8:31; pl.m. לישאני רויחי non-essential [lit. extended] versions *IŠGF* 30:18; **2. wide:** sg.m. למלבנא רויחא for (bricks made in) a wide brick mold *BM* 116b(33); **II. n. wide object:** sg.m. רויחא תתאי the widest (coin) on the bottom *BM* 25a(39; **Es**)

רויתא n.f. **intoxication** (↓ √רוי; Ma רויתא MD 429, Sy ܪܘܝܘܬܐ LS 720) sg. ומאן דרוי לא לישחוט דרובה דדרוסה מן רויתא דהוייא מילתיה one who is intoxicated should not slaughter, for most (cases of) דרוסה are from involvement with intoxication *HG3* 118:69

רְוִיחוּתָא n.f. **ample manner** (↓ רויח; Sy ܪܘܝܚܘܬܐ LS 719) sg. ... ואי קימא היא בסיפוקיהו ברויחותא if she provides their needs amply *TGHark* 222:18

רוּכְבָא n.m. **broom** (Sy ܪܘܟܒܐ broom BBah 1886:18) sg. רוכבה דהוצי a broom of palm branches *GC* 139:1 [expl. MH מְכַבֶּדֶת שֶׁלְּתְמָרָה MUqṣ 1:3]; *HG1* 194:37; וכניש ברוכבא he sweeps with a broom *ib.* 39

Lit: Eps, GC 139[1]; Flora 2:325.

רוּכְּכָא n.m. **softness, tenderness** (↓ √רכך; Sy ܪܘܟܟܐ LS 730) sg. תחתאה אגב רוככיה מפקע פקע the lower (membrane) will certainly split because of its softness *Ḥul* 56a(17); פרחא נטעין ליה אינאשי למיכל עלין ולולבין ברוכ(ו)כיהו people plant the caper to eat (its) leaves and branches when they are tender *TGHark* 196:22

Y: רוּכְּכֵיהּ *Ḥul* ib.(BAYTN 157).

רוֹכְלָא n.m. **peddler** (< BH רוֹכֵל Yeivin, BV 440, HAL 1154; √רכל; Sy ܪܰܟܠܐ LS 731) sg. אטו תנא כי רוכלא ליחשוב וליזיל should the *Tanna* continue to enumerate like a peddler? *Giṭ* 33a(2) // *Naz* 21a(6) // *BQ* 36b(31) // *Ara* 23b(19); משום דתנא לא חאשיב כרוכלא אילא אורחא יאהיב because the *Tanna* does not enumerate like a peddler, but he gives a usual case *TGHark* 118:23

Y: רוֹכְלָא *Giṭ* ib.(BAYTN 163).

רום vb. **to alight, raise** (↓ רם, רומא, מרומא, רמותא, 1#רמתא; Sy ܪܳܡ LS 720, Ma 1#רום MD 430) **Pe. 1. to alight:** ואתי ליה רירא מפומיה וראימי דידבי עילאויה saliva flows out of his mouth, and flies alight upon him *Ket* 77b(17; MGG 225:17); **2. to exalt o.s.:** תיפוש תירום אמתא חד מחבטא ניהוי (if) the maidservant exalts herself a lot, there will be a blow from a rod (from her mistress) *Šab* 32a(6; RaḤ) [cf. MGG 438:14] **Af. to lift up, raise:** תורמינך שעתך may your propitious moment raise you up *AZ* 34b(37; RaḤ) [statement of praise]; כד מרימין ידיהון לעילאי when they lift their hands upwards *Anan* 19:24; יהי רעוא דתרים רישך אכוליה כרכא may it be (His) will that you will raise your head over the entire city *Yom* 53b(2); לאשפלא ולארמא to vanquish and to uplift *ḤM* 37:3; pass.part. איסקופתי מרימא my threshold is raised up *Bo* 125:5

רוּמָא, cs. **רוּם** n.m. **height, heaven** (↓ √רום; TA רוּמָא TJ Is 14:12, Sy ܪܘܡܐ LS 720, Ma ראומא MD 420) **1. height:** a. general: sg.cs. רום ניז(ב)(כ)א the height of a lance *Men* 69b(16); det. פותייה ורומיה כהדדי נינהו its [i.e. the wall of Jericho's] width and height are the same *Ber* 54b(38); רומיה דגלא תלת מאה פרסי the height of the wave (was) three hundred parasangs *BB* 73a(20); b. in legal texts: sg.cs. מארעית תהומא ועד רום רקיעא from the lowest part of the abyss up to the highest part of the sky *ib.* 63b(9) [merism]; det. אהני עומקא ורומא למקני עומקא ורומא (the phrase) 'depth and height' (in a contract) is effective to acquire possession concerning 'depth and height' [i.e. the space below and above] *ib.* 10; 15; 64a(1); *SŠHai* 6a(7); c. in magic text: ובשמיה דאישו דכבש רומ"א' ועומ"ק"א בזקיפיה in the name of PN, who subdues 'the height and depth' by his cross *Bo* 127:29; **2. heaven** [Sy, LS ib., mng. 3]: sg. סימן דמחוי(א) ליה קב"ה לישראל ברומא a sign which God shows the Jews in heaven *NDGR* 226:2; *ib.* 227:4

Voc: רוּמָא HGP 3b:29; Y: רוּמָא *BB* 61a(21; BAYTN 20).

רוֹמָאָה, f. **רוֹמִיתָא** adj. **Roman, Byzantine, n. Roman, lictor, soldier** (< GN רומי Ῥωμή Lehnw 577; ↓ רומיתא, הגתא; Sy ܪܗܘܡܝܐ, ܪܘܡܝܐ Roman, Greek, soldier, lictor LS 721) **I. adj. 1. Roman** [↓ הגתא]: sg.m. כיתנא רומאה Roman flax *Ḥul* 84b(13) [expl. MH כלי פשתן ib.]; *Ket* 61b(25); f. המוי(ו)צתא רומיתא סומקתי חדתי a Roman, red, new *h.*-garment *MQ* 23a(24; Ar [AC 3:218]); כיתנא רומיתא *BM* 29b(48); זוגיתא רומיתא Roman glass *Ḥul* 84b(14; MGD 160:11); *Men* 33b(36); **2. Byzantine** [calque < Arab رُومِي]: sg.m. עבדא רומאה a Byzantine slave *SŠHai* 7a(1); **II. n. 1. Roman:** sg.m. ההוא רומאה *Ket* 61b(10); *BM* 28b(11); *Ḥul* 56b(55); pl.m. רומאי *Ber*

56a(8); *Giṭ* 17a(3); *AZ* 11b(26); חשיבי דרומאי the notables of the Romans *Giṭ* 56b(15); *ib.* 58a(15); *AZ* 10b(2); תלתין ותרין קרבי עבדו רומאי בהדי יונאי the Romans fought thirty-two wars with the Greeks *ib.* 8b(19); **2. lictor:** pl.m. יהבו ליה קולפא אפתחא דרומאי ו(י)דון דינ' אותבוה אפיתחא דרומאי{ה} ייתיב אפיתחא וקא דאין דינא give him a club at the entrance of the lictors and let him make judgment. They placed him at the entrance of the lictors, and he sat at the entrance and was rendering judgment *Ber* 58a(44); חקקוה לדמותא דר' מאי' אפתח' דרומאי they carved PN's figure on the gate of the lictors *AZ* 18b(8); והיכא יתיב אפיתחא דרומ(א)י' where does (the Messiah) sit? At the entrance of the lictors *San* 91a(48; F[2]); **3. soldier:** pl.m. גונדא דרומאי a troop of soldiers *Giṭ* 57a(17); *Ber* 56a(3); *AZ* 11a(2)

The lictor was an attendant of a Roman magistrate, carried the fasces, and executed the sentences that the magistrates pronounced. This meaning is clearest in the first example in II.2 and may be inferred in the others employing the same phrase. In *AZ* 11b(24), Bokser, JAOS 95 [1975] 261, suggests emending to ארמאי*; Y: רוֹמִיתָא *Ḥul* 84b(15); רוֹמָאֵי BAYTN 321.

רוּמְחָא n.m. **spear** (↓ 2#נִיסכא; TA רֻמְחָא TJ Jos 8:18, Sy ܪܘܡܚܐ f. LS 734) sg. *Yev* 114b(40); ונקיט רומחא בידיה holding a spear in his hand *BB* 74a(3); *ib.* 22 // *San* 110a(54); דצייה לרומחא בירדנא he stuck the spear in the Jordan *BM* 84a(40); *AnanSch* 27:4; pl. רומחי *ib.* 10

Y: רוּמְחַיָּה *San* 95a(47; BAYTN 158).

רוּמְיָא n.m. **objection** (↓ √1#רמי) sg. והאי מאי רומייה what is the objection to it? *Giṭ* 61b(15); *Men* 42a(41; **V**[10])

Y: רוּמְיָא *Giṭ* ib.(BAYTN 158).

רוּמָּנָא, רומאנא n.m. **pomegranate, knob** (Sy ܪܘܡܢܐ LS 735, Ma רומאנא MD 430; mng. 2: calque > Arab رُمّانة knob, pommel Wehr 360) **1. pomegranate:** a. general: sg. הך רומנ' דריש צוצית' that pomegranate from the top of the branch *Qid* 81b(12; **M**); קווה עיסקך כרומנא your merchandise will be tart like a pomegranate [i.e. your wine will become sour] *Ber* 56a(37; **F**); *ib.* 50b(27); הוה קא פאליק אבא רומאנא my father was splitting a pomegranate *San* 108b(45; MGG 172:11); pl. אז(י)ל אייתי רומאני he went (and) brought pomegranates *Ket* 61b(14); *Ber* 56a(36); הה דרומני the *h.*-worm of pomegranates *Šab* 90a(48); גירא ברומאני ומפלגא לקצירי she prostitutes herself for pomegranates and distributes (them) to the sick *TGHark* 5:34; *HP* 192:17; b. parts: sg. פרצידי דרומנא סומקא seeds of a red pomegranate *BM* 84a(20); ושקלוה לנץ דרומנא ולקה רומנא they removed the blossom of the pomegranate, and the pomegranate was blighted *Ber* 36b(36); **2. knob:** sg. *OHP Er* 103:6 [expl. MH גְלוֹסְטְרָא Mib. 10:10 and glossed as: והיא כמין אחיזת מאנא]

Lit: Flora 3:80+; Eps, GC 22[15] [mng. 2]. The orthography רימוני *Ket* 61b(11); *BM* 22a(38) is under the influence of H רִימּוֹן; Y: רוּמָּנָא *Qid* 81b(12; BAYTN 268).

— רוּמָּנֵי דְאַפֵּי n.m.pl. **cheeks** (↓ 1#אפא; Ma רומאניא דֿאנפיה full of face MD 430) *AZ* 30b(38)

Lit: Fl, TMW 4:488; Flora 3:99; Y: רוּמָּנֵי דְאַפֵּי *AZ* ib.

רוּמְנִיסָא n.m. **bolt of a door** (perh. < ρωμανίζω to bolt a door Sophocles 974; Sy ܪܘܡܢܝܣܐ PSm 3867, > Arab رُومانس Jawāl 71:12) pl. רומניסי *GC* 20:3 [expl. MH נֶגֶר MKel 11:2 and expl. as מתרס בטיית, i.e. مِتْرَس]

Lit: Fr, AF 19; Eps, GC 20[7]; Flora 3:101.

רומצא ↓ רמצא n.

[**רונגר** ↓ רוזגר n.]

רוסתקא ↓ רסתקא n.

רוּסְתְקָאָה, f. רוּסְתְקָיְיתָא adj., n. **villager** (*nisbe*-form < ↓ רסתקא) n., sg.f. רחב הזונה ... רוסתקייתא הות Rahab, the harlot, was a villager *HG2* 521:31 [= GeonH כפרנית HR 37:4]; pl.m. ואי איכא כרכא דמקף שורא מימות יהושע בן נון בחמשה עשר ואי אית ליה רוסתקי הדר הודרניה כל רוסתק(א)' דמרחקין מן ההוא כרכא עד מילא כבני כרכא דאמו וקרו בחמיסר אבל ודאי הני רוסתק(א)' דמרחקין טפי מן מילה קרו בארבסר if there is a city which is surrounded by a wall from the time of Joshua b. Nun, (the reading of *Megillat Esther*) is on the fifteenth. If there are villages around it, all the villagers who are at a distance of up to one mile from that city are like the inhabitants of the city, and they read on the fifteenth. But (if) these villagers are farther away than one mile, they read on the fourteenth *HG1* 408:72

Lit: Danzig, IHP 236[190]; Geig, AAC 386.

רופילא n.m. **high official** (etym. uncertain) sg. מלכא ורופילא ואלקפטא ווריש גלותא the king, the *r.*-official, the *'.*-official, and the exilarch *Švu* 6b(31); *ib.* 29; דבי פרזק רופילא people of the household of PN, the *r.*-official *BM* 49b(20); *ib.* 107b(52); *AZ* 33b(25); *ib.* 61b(26); 29

The deriv. < Lat *rufulus* name of a military tribune OLD 1666 proposed in Lehnw 578 is rejected by F. Schulthess, ZA 24 [1910] 52; ib. 25 [1911] 293, who connects it w. Sy ܪܘܦܠܐ, etc. < δορυφόρος praetorian LS 369; cf. also Beer, BE 25[38]; Y: רוּפִילָא *AZ* ib.(BAYTN 164).

1#רוּקָא n.m./coll. **spittle** (↓ √רקק; Sy ܪܘܩܐ LS 743, Ma רוקא MD 431) a. alone: sg. צריכי דייני למיחזי רוקא כי נפיק מפומא דיבמה the judges must see the spittle as it leaves the mouth of the *yevama* *Yev* 101b(3); *ib.* 39b(37); *SŠHai* 12b(6); *Pes* 111a(16); *Ḥul* 47b(29); רוקא דזב the spittle of a gonorrheal man *Anan* 45:26; *ib.* 46:1; ומסי רוקיה his spittle heals (the eye) *BB* 126b(34); ויתמסי רוקיה בגרגרתיה may his spittle coagulate in his throat *Bo* 74:2; ברוק' דהדדי תפיתו you spat with each other's spittle [i.e. you are of the same opinion] *Nid* 42a(30) // כולי(ה)⟨כ⟩ ברוקא דהדדי איתפיו(ה)⟨ת⟩' *Šab* 99b(10); b. w. a vb.: 1) √רקק pe.: *ḤM* 38:12; *ib.* 42:20; 2) √שדי pe.: *Šab* 121b(38); *Ket* 105b(30); *ib.* 61b(12) [coll.; ↓ √צרר pe.]

Voc: רוּקָא HPP 302:19; HGP 32b:36; Y: רוּקָא *Šab* ib.(BAYTN 25).

2#רוקא n.m. **demon** (etym. unkn.) sg. רוקא דחמת קא חזינא הכא I see the demon, PN, here *San* 101a(38; **HeAr** [AC 7:299])

רוּקְעָתָא, רוקתא n.f. **piece of cloth, rag** (↓ √רקע, ארוקתא; Sy ܪܘܩܥܬܐ LS 744, s.v. ܐܪܘܩܥܬܐ, JNA רקאתא *raqa'ta* patch HDJNA s.v.) sg. רוקעתא דמידבקא או בקירא או בקנדורג או בסנדרוס ודביקא ההיא רוקעתא עילוי אפקותא דחיותא ועייל סכינא (עילוי) ⟨תחות⟩ ההיא רוקעתא ושחט a piece of cloth that was stuck on (the animal) with either pitch, mastic, or *sandarch*-resin. That cloth was stuck on the animal's forehead, and he stuck the knife under that cloth and slaughtered *HG3* 111:94 = Ar [AC 2:367]; רוקעתא דאיתתא דשתניתא the rag of a menstruous woman *Bo* 139:12; רוקע(ת)א *TGHark* 271:23; רוקתא *OHT Šab* 56:10

Geon. expl.: רוקתא כרקה LPT 160:36, i.e. خِرْقَة; רוקתא מטלת AC 5:352, s.v. נסכן = RaḤ *Šab* 59b(12); OHR BQ 108:24; רקעתא סמרטוט AC 2:367, s.v. גרם; Y: רוּתְקָא (BAYTN 200).

רורא n.m. **(uncertain)** sg. גירדא דרורא scraping of ... *AZ* 28a(38)

[**רושחתא** ↓ שחתא n.]

רוּשְׁמָא, cs. **רְשׁוּם** n.m. **mark, seal impression** (↓ √רשם; TA רוּשׁם TO Lev 13:10, pl. רוּשְׁמִין TJ Is 3:24, Sy ܪܘܫܡܐ LS 745, Ma רושמא MD 432, > Arab رَوْسَم wooden stamp Fr, AF 137) **1. mark:** sg.cs. ורשום איניש לא אית עלוהי no one's mark is on him [i.e. the slave] *Giṭ* 86a(7) // *SŠHai* 7a(11) [quoted from a legal document; cf. OfA רושם slave mark SamPap 2:2]; pl. רושמי דחביתא marks of a jug *Pes* 110b(5; **C**); **2. seal impression:** sg. רושמא מיחרץ חריץ או כנופי מיכנף is a seal impression cut directly into (the wax) or is (the wax) completely bunched up? *Giṭ* 20a(39)

Lit: A. Gulak, Tarbiz 3 [1933] 3; Greenfield, AKY 208 [mng. 1]; Y: רוּשְׁמָא *Pes* ib.(BAYTN 158).

רושן, ראושן n.m. **balcony** (< Arab رَوْشَن Wehr 367) sg. ר(וא)⟨או⟩שין דילה its [i.e. the property's] balcony *SŠHai* 6a(7); ואפיק זיזא ורושן מן כותלא דדרתיה להוא שארע he extended the projection and the balcony of the wall of the property into that street (شَارِع) *RLOW* 24a(23)

Cf. ושמו בטיית רושן GC 133:1 [expl. MH גזוזטרא MZav 4:1; cf. Sy: ܩܣܛܠܪܘܦ ܘܡܫܒܚܬܐ ܗܘ ܕܢܦܩ ܡܢ ܫܘܪܐ ܘܡܬܩܪܝܐ ܪܘܫܢ BB 909:10]; Lit: Eps, GC 133[4]; Löw, REJ 25 [1892] 257.

רָזָא, ראזא n.m. **secret, mystery, spell, amulet** (< OIr **rāza* [cf. MP *rāz* CPD 71]; archaic and dialectal; BA רָז HALOT 1980, TA רָז TJ Is 24:16, Sy ܐ[ܪ]ܙ LS 722, Ma 3#ראזא MD 420) **1. secret, mystery:** pl.cs. ממלל בראזי פרישתא He speaks with deep secrets [lit. mysteries of secrets] *Bo* 95:2; *ib.* 96:4; רזי ארעה the secrets of the earth *ib.* 120:30; כל רזי חרשין all the mysteries of sorcery *ib.* 82:6; 7:13; det. רזי בישי evil mysteries *ib.* 2:7; דין גלי רזייא this one is a revealer of secrets *San* 31a(30); רזוהי גליין his secrets are revealed *Šab* 156a(37); רזוהי מיכסין his secrets are concealed *ib.* 41; ביתרי עשר ראזי כסי וחתימי וינטירי איליה(ו)ן with these twelve concealed, sealed, and guarded mysteries *Bo* 80:8; **2. mystery** [a type of spell]: sg. מזמן הדין איסרא ורזא

this spell and mystery are prepared *Bo* 3:1; רזא הדין *ib.* 8:13; 15:8; 71:1; 82:1; 84:1; 133:6

Lit: Tel 125; Y: רָזַיָּיא *San* 31a(30; BAYTN 8).

רזי vb. **to cause damage** (↓ מרזיא, רזי; Sy ܪܘܙ etpe. to waste away LS 723) **Af.:** שאני מיא דמרזו מכה water is different since it damages a wound *Yev* 120b(24); *ib.* 47b(41)

רזי adj. **violent** (↓ √רזי) sg.f. הא בניחא הא ברזיא this refers to (a case of) mild (wind), that to a violent (wind) *Tan* 3b(36); מיטרא רזיא לאילני violent rain (is beneficial) for trees *ib.* 45; 19b(10)

רזם vb. **to indicate** (metath. < ↓ √רמז; ↓ רוזמא; BH רזם HAL 1129) **Pe.:** ולהכי כתב שופר ב׳ זמני ביובל קא ראזים בין שתא דיובל ובין שתא דשמיטתא מקדשינן לה בתרועת שופר ביום הכפרים therefore (Scripture) wrote (the word) שׁוֹפָר twice [v. Lev 25:9] concerning the Jubilee year, indicating that we sanctify it both in the Jubilee year and in the Sabbatical year by the blowing of the shofar on the Day of Atonement *Anan* 11:24; *ib.* 17:26; 29:13; 31:18; 75:18; 100:6; 101:23; 115:20; *AnanSch* 15:14; *ib.* 20:15; 22:9; מירזאם בהאיי דמישחא דעבדינן למילה דאמגוזא הוא to indicate by this that the oil which we prepare for circumcision is of a nut *Anan* 87:7

רְזָמָא, רוזאמא n.m. **indication** (↓ √רזם) sg. רוזאמא קא ראזים *Anan* 63:3; *ib.* 66:6; 10

רְחוֹבָא n.m. **open place** (< BH רְחוֹב Yeivin, BV 907, HAL 1131; JPA רחובא דקרתא DJPA 520) sg. רחובה דמתא the open place of the town *Ber* 62a(44; **P**)

רְחֵילָא n.m. **ewe** (TA רְחֵלָא TJ Is 53:7) sg. רחילא בת רחילא 'ewe daughter of a ewe' [i.e. Rachel, the wife of R. Akiva, the descendant of Rachel, wife of Jacob] *Ket* 63a(18; **V**[5])

Y: רְחֵילָא *Ket* ib.

רחימתא ↓ רחמתא n.

רחיץ ↓ √1# רחץ vb.

רָחִיק adj. **far, distant,** n.m. **far-off one** (↓ √רחק; TA רְחִיקָא TO Dt 30:11, Sy ܪܰܚܺܝܩܳܐ LS 725, Ma ראהיק MD 418) **I. adj.:** sg.m. אי רחיק if he is far away *San* 94a(8); אסיא רחיקא a distant doctor *BQ* 85a(52); f. צותין בסו(ו)(י)מא ואורחן רחיקה our company is pleasant and our journey is far *Suk* 52a(54); *Ket* 67b(46); *TGAs28* 206b:7; דוכתא רחיקתא a distant place *TGHark* 112:4; *ib.* 228:12; *HP* 9:22; pl.m. טעמי רחיקי דלא איסתברו לן far-fetched reasons which we did not understand *TGHark* 39:5; דרחיקין ודקריבין (charms) which are far and near *Bo* 90a:1; **II. n.:** pl.m. דקריב רחיקי ברישא he brought the far-off ones near first *Meg* 12a(19); *Mak* 7a(2)

Y: רְחִיקָא *Meg* ib.(BAYTN 168).

רחם vb. **to love, have compassion, give suck** (↓ רחמנא, רחמי, רחמותא, רחמא, מרחמנותא, מרחמא, רחמתא; Sy ܪܚܷܡ LS 723, Ma רהם MD 426) **Pe. to love:** לא לידון איניש דינא לא למאן דרחים ליה ולא למאן דסאני ליה a person should not sit in judgment either for one whom he loves or for one whom he hates *Ket* 105b(17); *ib.* 20; *Ber* 55b(42) // *Ned* 40a(19); *Yev* 118b(34); דרחים רבנן one who loves the scholars *Šab* 23b(37); *Meg* 15b(51); *Tam* 32a(31); תרויהו רחימנא להו I love both of them *San* 89b(41); *Naz* 13a(28); *Bo* 71:3 **Pa. 1. to have compassion, have mercy:** a. alone: שלמה נמי מדהא קא מרחמא והא לא קא מרחמא Solomon also (determined which one was the true mother), since this one was compassionate, and that one was not compassionate *Mak* 23b(43); b. w. על ל־, upon s.o.: יהא רעוא דלימסר בידא דמלכותא ולא מרחמי ליה may it be (His) will that he be handed over to the government and they will not have mercy upon him *Ber* 56a(52; **F**); מרחים עלאי כאב על הבן he has compassion for me like a father for a son *San* 72b(5); מן שמיא הוא דרחימו עלוהי they had mercy upon him from heaven *BQ* 91a(38); *ib.* 116a(25); אענייא קא מרחם 'מר' ו'א'ההוא גברא לא קא מרחם מר you have compassion for a poor person, and do you not have compassion for me? *MQ* 28a(50); מאו(י)(ן) דמרחם אבני חרי אעבד נמי רחומי (מ)רחים one who has mercy on freemen will certainly also have mercy on a slave *Giṭ* 12a(37); *Anan* 14:18; *ib.* 37:10; *Dec* 9:11; **2. w. dir. obj. to give suck (of an animal for its young)** [MH רחם pi. J 1467]: הא (א)'ה'יכא דאוליד חיישינ' לרחומי או דיל' דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא where it had (previously) given birth, we suspect that (the

animal) will give suck (to another's child). Or perhaps it will give suck to its own, but it will not give suck to one that is not its own *Bek* 24a(17); *ib.* 24b(7)

רְחָמָא n.m. **friend** (↓ √רחם pe. part.det., רחמותא; TA רְחֲמוֹהִי pl. TO Gen 26:26, Sy ܪܳܚܡܳܐ LS 724, Ma ראהמא MD 419, mng. a) sg. ההוא גברא דרחמיה קמצא ובעיל דבבא בר קמצא a certain man whose friend (was named) Qamṣa and whose enemy (was named) Bar Qamṣa *Giṭ* 55b(53); מאן דאית לי' סו(י)(ו)סיא בישא ברחמיה מסיק ליה does one who has an evil horse make it ascend upon another (to trample him)? *AZ* 4a(36) [v. TGHark 85:23]; pl. אבב חנותא אחי ורחמי אבב בזיוני לא אחי ולא רחמי at the doorway of a tavern, there are brothers and friends. At the gate of a prison there are no brothers and no friends *Šab* 32a(11; Ar [AC 2:4]) [↓ מרחמא]

On Šab ib., cf.: ܗܘ ܪܳܚܡܳܐ ܫܰܪܺܝܪܳܐ ܕܟܰܕ ܪ̈ܳܚܡܶܐ ܘܰܐܚ̈ܶܐ ܛܳܥܶܝܢ ܠܳܟ ܗܽܘ ܠܳܐ ܛܳܥܶܐ ܠܳܟ that is the true friend, who when friends and brothers forget you, he does not forget you [Afrem, quoted in Nöld, Gr § 341]; Y: רַחֲמֵיהּ *Giṭ* ib.

רַחֲמוּתָא n.f. **love, friendship** (↓ √רחם, רחמי; Sy ܪܳܚܡܽܘܬܳܐ LS 724, Ma ראהמותא MD 419) sg. רחמותיה דאברהם Abraham's love (of God) *BB* 16a(25); רחמותא דאנטונינוס לדיליה PN's friendship for him *IŠGF* 21:15; *TGAs27* 33:16

רַחֲמֵי n.m.pl. **love, prayer, supplication, mercy** (↓ √רחם; TA רַחֲמֵי TJ Jer 16:5, Sy ܪ̈ܰܚܡܶܐ LS 724, Ma ראהמא MD 419, mng. b, c) **1. love:** רחמי דאבא אברא ורחמי דברא אבני דהוו ליה a father's love is to (his) son, and the son's love is to the sons that he begot *Soṭ* 49a(49); **2. mercy:** cs. סליקאן ברחמי שמיא the responsa are finished by the mercy of Heaven *TGHark* 51:13; *Bo* 12:2; *ib.* 20:1; 44:2; 75:8; det. דרחמי לא אית ליה one who has no mercy *Bo* 21:11; אסיא רבא דרחמי the great healer of mercy *ib.* 3:1; 7:2; 21:2; באבא דרחמי a gate of mercy *TGHark* 189:21; **3. prayer:** a. general: דהוה מצער נפשיה טובא ברחמי he used to torment himself greatly in prayer *Ber* 30b(42); ואלישע כל דעבד ברחמי עבד Elisha did everything through prayer *Meg* 27a(12) [expl. MH תפלה ib.]; ומי מהנו רחמי is prayer efficacious? *Ber* 60a(30); *BM* 85b(42); כיון דצלותא רחמי נינהו since the *təfilla* [i.e. the *'amida*] is prayer *Ber* 26a(51); *Pes* 117b(17); לא הוה פסקי כולי עלמא מרחמי no one ceased praying *Ket* 104a(10; MGG 872:6); רחמי נפישי many prayers *Suk* 52a(54); נפישי רחמיה its [i.e. the congregation's] prayers are greater [i.e. more efficacious] *AZ* 4b(36); *ib.* 5a(6); *Ber* 55a(7); כולהו רחמי ובעיי all the prayers and supplications *TGHark* 188:31; b. in phrase בעא רחמי to pray [cf. Ma: בא ראהמיא רורביא MD ib., MH[2] בקש רחמים J 1468]: שתיקותא ומיבעי רחמי silence and praying *Ber* 62a(27); מצלינן ובעינן רחמי we pray and beseech *Tan* 12b(48); גזרו רבנן תעניתא ובעו רחמי the scholars decreed a fast day and prayed *Ket* 104a(2); *San* 64a(13); בעו רבנן רחמי עליה the scholars prayed for him *Yom* 21a(1); ובעא רבי רחמי עליהו ואיתסו PN prayed for them and they were healed *Ḥag* 3a(17); זיל ובעי רחמי אנפשיך דחטת go (and) pray for yourself because you have sinned *Ned* 77b(12); *Ber* 6a(21); *ib.* 31b(48); *Šab* 89b(29); *Tan* 8b(21); *ib.* 23a(54); *Meg* 7b(22); *Ket* 62b(37); *BM* 84a(52); *San* 64a(20); *Ḥul* 59b(33); *ib.* 92a(44); *Nid* 66a(40); *Anan* 37:21; *AnanMann* 1r:8; **4. supplication:** חד מפסוקי דרחמי one of the verses of supplication *Ber* 5a(3) [fol. by Ps 31:7; cf.: פואסיק אלרחמין *piyyuṭim* of supplication SRSG 343b:1]; בשעת רחמי in a time of supplication *ib.* 29a(30); באבא דרחמי a section of a supplication prayer *TGHark* 189:21

Y: רַחֲמֵי *Ber* 5a(3; BAYTN 102).

רַחֲמָנָא n.m. **the Merciful One** (i.e. God; ↓ √רחם; OfA רחמן Aḥ 91, TA רַחֲמָנָא TO Ex 34:6, JPA רחמנה det. DJPA 522, Sy ܪܰܚܡܳܢܳܐ LS 724, Ma ראהמאנא MD 419, MH[2] הרחמן J 1468; cf. Akk *rēmēnû* CAD R 258 [said of gods]) a. general: sg. כל דעביד רחמנא לטב whatever the Merciful One does is for good *Ber* 60b(55); גנבא על פום (ד)איגרא רחמנא קרי on the edge of a roof (even) a thief calls out (in prayer) to the Merciful One *ib.* 63a(33); הני כהני שלוחי דרחמ' נינהו the priests are the messengers of the Merciful One *Qid* 23b(8); ורחמנא היכא יתיב where does the Merciful One dwell? *Ber* 48a(5); ומאן דמקו(ו)יל מצות דרחמ' רחמ' דיין ליה the Merciful One will judge the one who belittles the Merciful One's commandments *Anan* 12:23; *ib.* 6:20; 13:23; *Pes* 39a(27); *RH* 18b(39);

b. in blessings: בריך רחמנא מריה דהאי ריפתא blessed is the Merciful One, the Master of this bread *Ber* 40b(24); בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפרא blessed is the Merciful One, who consigned you to us and did not consign you to the earth *ib.* 54b(53); c. in requests: רחמנא לידכרך לשלמא may the Merciful One remember you for well-being *Šab* 12b(13); רחמנא ליצלן מהאי דעתא may the Merciful One save me from this opinion *Šab* 84b(5); *Ket* 45b(10); *BQ* 65b(37); רחמנא לישיזבן מכיסופא דשימי may the Merciful One save me from the shame (caused by the questions) of PN *Tan* 9b(6); רחמנא ניסבעך כי היכי דסבעינן may the Merciful One satisfy you just as we were satisfied *ib.* 24a(14); רחמנא ליזכיך לדיליה may the Merciful One make you worthy for his own [i.e. the world to come] *IŠGF* 111:14; ופסק ראש גלותא נטריה רחמנא דינא the Exilarch – may the Merciful One guard him – decided the case *TGHark* 276:22; d. esp. in transferred mng. for the Torah, viz. (the word of) the Merciful One, w. var. vbs.: 1) √אמר pe.: מהיות משה אמר רחמנא the Merciful One said: מִהְיוֹת מִשֶּׂה [Ex 12:4] *Pes* 90a(35); *RH* 13a(20); *Suk* 25a(19); *Qid* 9b(23); *BQ* 3a(44); האי דקא אמ׳ רחמ׳ למקטליה משום דמסרא נפשה לקטלא the reason that the Merciful One says to kill him [i.e. the rapist] is because she is willing to be killed [lit. she gives over her life to killing] *San* 73b(24); *Ket* 37b(11); *Soṭ* 2b(4); *BQ* 83b(47); 2) √אסר pe.: עצים דע״ז דאסר רחמ׳ trees of idolatry which the Merciful One prohibited *Pes* 27b(2); *Yev* 44a(28); *Ḥul* 115a(15); 3) √גלי #2 pa.: התם גלי רחמ׳ בההיא the Merciful One revealed the meaning in that case *Pes* 75a(16); *Šab* 27a(6); *Naz* 42a(5); *Ḥul* 99a(1); 4) √דחי pe.: מידחא דחייה רחמ׳ the Merciful One completely rejected him *Pes* 92b(16); 5) √זכי pe.: אע״ג דקא זכי ליה רחמ׳ בגוויה even though the Merciful One allows him to take (temporary) possession within it *BM* 10b(3); *ib.* 92b(14); *Men* 22a(1); 6) √חוס pe.: חס רחמנא עליהו the Merciful One cared about them [i.e. the animals] *San* 55a(39); *Pes* 92b(14); *Qid* 35b(2); *BQ* 110a(22); *Kar* 10b(23); 7) √כתב pe.: דאי כתב רחמ׳ בבקר if the Merciful One had (only) written בַּבָּקָר [Dt 14:26] *Er* 27b(13); *Pes* 71a(41); *Yev* 55a(47); *AZ* 75b(28); נכתוב רחמנא חד פרטא let the Merciful One write one specification *BQ* 54a(12); *Pes* 23a(31); *Yev* 4a(35); *Mak* 18a(3); *Nid* 32b(7); 8) √מעט pa.: מעיט רחמנא the Merciful One excluded *Yom* 71b(53); 9) √נקש af.: דלמאי הלכתא אקשה רחמנא לשרץ concerning what law did the Merciful One compare it to a creeping thing? *Šab* 83b(35); 10) √פטר pe.: אנוס רחמנא פטריה the Merciful One released (from obligations) one under duress *AZ* 54a(11); 11) √פלג pe.: מאי שנא דפלגינהו רחמ׳ why did the Merciful One divide them? *Qid* 32b(53); 12) √פקר af.: בי גזא דאהרן אפקורי אפקריה רחמנא לגבי אחיו הכהנים the Merciful One has declared Aaron's treasury completely ownerless with regard to his priestly brethren *Yom* 51b(10); 13) √קנס pe.: ורחמ׳ הוא דקנסיה כי היכי דנינטריה לתוריה it is the Merciful One who punished him so that he should guard his ox *BQ* 15a(34); 14) √קפד pe.: אפגימה זוטא לא קפד רחמנא the Merciful One is not particular about small dishonor *San* 73b(28); 15) √קרי pe: קרייה רחמ׳ לנהורא ואזהריה אמצואתא דיממא the Merciful One summoned the light and put it in charge over the commandments of the daytime *Pes* 2a(23); 16) √רבי pa.: מעיין הוא ורחמ׳ רבייה (the nose is) a source, and the Merciful One included it (concerning the *zav*) *Nid* 55b(36); 17) √רמי pe.: רמא רחמ׳ שבועה עליה the Merciful One imposed an oath upon him *BQ* 107a(10); 18) √שוי pa.: טומאת עם הארץ ברגל טהרה שוייה רחמנא the Merciful One made the uncleanness of an *'am ha'aretz* pure on a festival *Ḥag* 26a(34); 19) √שרי pe.: דובשא רחמנא שרייה the Merciful One permitted honey (to be eaten) *Bek* 7b(9)

Lit: Bacher 207; Greenfield, Brinner Vol 381+; Voc: רַחְמָנָא HPP 222:18; Y: רַחְמָנָא BAYTN 230; רַחְמָנָא *Ber* 55b(20).

[רחמנותא ↓ רחמותא n.]

רַחְמְתָא n.f. **love** (↓ √רחם; TA רַחֲמָה cs. TJ Hos 3:1, Sy ܪܚܡܬܐ LS 724, Ma רהאמתא MD 426) sg. דילמ׳ חס ושלום מנשי ליה לרחמתיה דאברהם perhaps, heaven forbid, He will forget Abraham's love *BB* 16a(25) [P¹: לרחמותיה]; כי הוה רחמתין עזיזא when our love was intense *San* 7a(32); רזי רחמתא the secrets of love *Bo* 30:3

1# רחץ vb. **to trust** (JPA רחץ DJPA 522, Akk *raḫāṣu* C CAD R 74) **Pe.**, pass.part. [w. על in s.o.]: גוברא די רחיצנא עליה the man in whom I trust *San* 7a(30)

Itpe. id.: דמתרחץ עליהון one who trusts in them *BB* 91b(25)

2# רחץ vb. **to bathe, flood** (< BH, MH רחץ HAL 1138, J 1468) **Pe.:** מחיב למרחץ he is required to bathe *Anan* 43:7 [expl. BH וְרָחַץ בַּמַּיִם Lev 16:27]; דראחיץ נפשיה he bathes himself *ib.* 10; 5; 27:13

The original A rt. is רחע [v. HAL ib., w. lit.]. For the uncertain phrase: ביתי רחיץ my house is flooded(?) *Bo* 125:5, v. Müller-Kessler – Kwasman, Bowl 163.

רחק vb. **to be far away, distant, removed** (↓ מרחק adj., רחוקא, רחיק; Sy ܪܚܩ LS 725, Ma רהק MD 427) **Pe.** (/a): כי היכי דלא תרחק so that you will not have to go far away *Tam* 27b(37)

Pa. 1. to put farther away: וכי מאטי ריש ירחא מרחקינן להו ואתו לזלזולי בחמץ (if) when the new month (of *Nisan*) arrives we put them farther away (from Passover by intercalating a second *Adar*), they are apt to treat (the laws of) *ḥameṣ* with contempt *San* 12b(46); **2. to distance, move away, remove:** משרה וירק לא בעי רחוקי he does not have to move the soak water (for flax) away from the vegetables *BB* 18b(14); *TGAs28* 32b:17; *ib.* 199b:10; נימ׳ להו לשבויינהי דלירחקינהי מהכא let us tell our [lit. their] captors to remove us [lit. them] from here *Giṭ* 45a(46); *ib.* 74a(37); *Qid* 50a(37); ומרחקינן להון מן מחנה חד מן תמנסר במשחתא דכולה מחנה we remove them from the camp one-eighteenth of the length of the whole camp *Anan* 30:20; *Zev* 113a(21); לא מרחקא ואי מרחקא לא מקרבא (an unclean animal) does not distance (its newborn young), and if it distances (them) it does not bring (them) close (again) *Šab* 128b(36); *Anan* 28:15; pass.part. ↓ מרחק

Af. to distance: והא ארחיקי לי כדינא have I not, in fact, distanced what is mine according to the law [i.e. a distance of four cubits]? *BB* 26a(29; M)

Itpa. 1. to be far away: מאי טעמ׳ אשתרו דאירחוק ממשכן וכ״ש הכא ... דאירחקו להו טפי why were they permitted (to eat meat)? Because they were far away from the sanctuary. Even more so in this case when they were farther away [i.e. in exile] *Ḥul* 16b(45); ואיתרחק לדוכתא דלא הוה אית בה תורה he went far away to a place where there was no Torah [i.e. the people were unlearned] *IŠGF* 79:11; **2. to be removed:** אסורי ת׳א׳סרון ותיחתמון ותירחקון מן ביתיה ודירתיה may you be securely bound, sealed, and removed from the house and dwelling (of PN) *Bo* 79:2; *ib.* 3:2; 11:6; 12:3; תיעדון ותיחתמון ותירחקון מין ביתיה may you pass away, be sealed, and be far away from his house *ib.* 5:1; וירחקון דין מן דין let them be far away from one another *ḤMGas* 94:20

רחש vb. **to creep, move, generate vermin, take place** (↓ ריחשא; Sy ܪܚܫ LS 726, Ma רהש MD 427) **Pe. 1. to creep:** דעד דגאדיל וראחיש על ארעא לא אסיר למנגע בנבלה דידיה it is not forbidden to touch its [i.e. of the שרץ] carrion until it grows up and creeps on the ground *Anan* 55:3; *ib.* 9; 10; **2. to move:** ריאה דאית בה מורנא ניעיין אם נפקין ורחשין כש׳ we examine a lung in which there are parasitic worm(s). If they go out and move it is ritually permitted *HP* 205:9; לרוחא דרחשא בגופא for a spirit which moves in the body *ḤM* 37:5

Pa. to move (of the lips): מרחשן שיפותיה *Men* 63a(13); ודלמא רחושי קא מרחשי שיפותיהו בעלמ׳ perhaps their lips [i.e. of the dead] are merely moving *San* 90b(36; F²); *ib.* 67b(35; F²); *Tan* 22b(18); *Meg* 27b(40); *Ḥag* 3a(17)

Af. to generate vermin: ושביקנא עד דמרחיש ואתיא אכלא I shall leave it alone until it generates vermin, and (the animal) will come (and) eat it *San* 108b(46; MGG 173:1]) [Ed: מתלע]; ארחשן *HG3* 190:23 [of eggs]

Itpe. (e) w. **ניסא to happen or occur (of a miracle)** [w. **-ל for s.o.]:** איתרחיש ליה ניסא a miracle occurred for him *Ber* 28a(4); אי הוה חזית לאיתרחושי לך ניסא הוה מתרחיש לך had you been worthy for a miracle to have occurred for you, it would have occurred for you *BM* 106a(52; V²²); *Ber* 53b(31); *Šab* 33b(31); *Meg* 7b(24); *Yev* 115a(6); *Giṭ* 45a(43); *AZ* 17b(36); *San* 95a(39); *TGAs28* 77b:11

Geon. expl. [Pa.]: מהו ארח(ו)שי סיפתתא רוחשות שפתיו ודובבות TGWeisz 80b:6.

1# רחשא ↓ ריחשא n.

[2# רחשא ↓ ריגשא n.]

רטב vb. **to be soft, moistened** (↓ רטיב; Sy ܪܛܒ LS 726, Ma רטב to become soft MD 432) **Pe.:**

ונטיל ושדי ארישיה עד דרטיב ארעיתא דמוחיה he pours out : pours (the bowls of water) on his head until the bottom of his skull becomes soft *Ket* 77b(21; MGG 226:4) [**Fr:** דרפייא]
Itpe. to be moistened: כמה דמידלי טפי מירטב עלמא the more (the abyss) rises the more the world is moistened *Suk* 53b(9; Ed)

רְטִיב adj. **moist, wet,** n. **moist object, pasture** (↓ √רטב; TA רְטִיב TJ Ezek 17:24, Sy ܪܛܝܒܐ LS 726, Ma ראטיבא MD 420) **I.** adj. **1. moist:** sg.m. רטיבא ליבישא ויבישא לרטיבא a wet (medicine is effective) for a dry (sore), and a dry one for a wet one *AZ* 28b(26); *Beṣ* 33a(11) [↓ חיזרא#1]; *Pes* 42b(4) [ginger]; *HP* 190:5; *San* 93a(49); f. הא ברטיבת' הא ביבשת' this (refers) to a moist one, that to a dry one *Ber* 36b(49) [peppercorn] // *Yom* 81b(31); *Giṭ* 69b(28) [camomile]; pl.m. רטיבין תרויהון בטפי (the husband and wife) are too 'moist' (preventing conception) *TGHark* 37:11; f. שיבלי רטיבאתא בין דחיטי ובין דשערי moist ears of grain, whether of wheat or of barley *HG1* 280:77; **2. wet:** pl.f. וסיים מסאניה כדרטיבן כרעיה (one who) puts on his shoes while his feet are wet *Pes* 111b(37); חפויפאתא רטיבאתה ויבישאתה moist and dry skin lesions *ḤM* 38:3; **II.** n. **1.** perh. **moist object:** sg.m. דליוה לרטיבא רפסא לי בדוכתיה (if) they raised the moist object, ... in its place *Er* 40b(32; RaḤ) [translation conjectural; mng. uncertain; v. AC 7:293]; **2. pasture, meadow:** sg.m. ברטיבא שדאי לה I put it [i.e. the horse] out to pasture *San* 105b(4) // *Ber* 7a(22) // *AZ* 4b(5)
Y: רְטִיבָא *Giṭ* ib.(BAYTN 238).

רטן vb. **to mumble, murmur** (↓ ריטנא; Sy ܪܛܢ LS 726, Ma רטן MD 432) **Pe.:** ראטין אמגושא ולא ידע 'מאי' דראטין the magian priest mumbles (a charm), and he does not know what he is mumbling *Soṭ* 22a(7)
Lit: Greenfield, Finkel Vol 63+; Ros, IT 72[23].

רי interj. **word used in an incantation** שברירי ברירי רירי ירי רי *AZ* 12b(22) // *Pes* 112a(26)

רִיבְּבְתָא, pl.abs. **רִיבְּוָון, רִיבוֹאן**, cs. **רִיבֵּי**, det. **ריבואתא** num. **ten thousand, myriad** (√רבב; Sy ܪܒܘ, pl. ܪ̈ܒܘܬܐ LS 707, Ma רובאן MD 428) sg. אלפא מן שמאליה וריבבתא מן ימינה a thousand on his left and ten thousand on his right *Ber* 6a(9; **P**) [**O:** עשרא אלפא]; pl.abs. שיתין ריבוון 600,000 *Ḥul* 7a(42); *Giṭ* 57a(29); עשרין וארבע' אלפין מאה שבעין ריבוון 2,400,000,000 *Ned* 50b(38); ושבע אלפין ריבואן 17,700,000,000 *Bo* 64:11; cs. ריבי רבי ריבוון countless myriads *San* 39a(37); det. חד@סרי ריבואתא 110,000 *San* 26a(47); תלי@סרי ריבואתא 130,000 *ib.* 46; תלת מאה רבותא 3,000,000 *Pes* 62b(26)
Lit: Eps, Gr 128; Y: רִבְבְתָא *Ber* ib.(BAYTN 330).

רִיבְדָא, ריפדא n.m. **incision, scratch** (etym. unkn.; ↓ תרפתא) sg. ריבדא דכוסילתא incision of a scalpel *MQ* 28a(37) [Var: ריפדא OHT Šab 6:4]; *Šab* 129a(41); *Ket* 39b(13); *San* 93b(40; **F**[2]); *AZ* 27a(44); pl. הני ריבדי דכוסילת' *Nid* 67a(7)
Geon. expl.: רבד דם יבש OHP Šab 74:12; expl. Ar: כמו סריטה שסורט האומן בצואר למצץ דמו AC 4:275; Y: רִיבְדָא *Šab* ib.

רִיבּוּיָא n.m. **larger amount, amplification** (< MH רִיבּוּי Yeivin, BV 960; ↓ √רבי#1 pa., mng. 5) **1. larger amount:** sg. בדרבנן בעינן ריבויא in (the case of) a Rabbinical injunction we require a larger amount (of permitted food) *Yev* 82a(32); *ib.* 82b(5); **2. amplification or extension of the applicability of a term in an exegetical framework** [calque < MH ריבוי J 1472; ≠ ↓ מיעוטא mng. 3]: sg. אשר ריבויא הוא (the word) אֲשֶׁר [Dt 21:3] is an amplification *Soṭ* 46a(45); וכל בהמתך רבויא הוא וכל היכא דכת' כל רבויא הוא (the phrase) וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ [Dt 5:14; ≠ וּבְהֶמְתֶּךָ Ex 20:10] is an amplification. Is wherever (Scripture) writes כֹּל an amplification? *BQ* 54b(38); *ib.* 63a(12); *Nid* 33a(35); תביאו ריבויא יתירא הואי (the word) תָּבִיאוּ [Lev 23:17] was an amplification: addition *Zev* 57b(11) [double rdg.]; *Men* 78a(9); רבויא דקרא an (implied) amplification of the biblical verse *BQ* 104b(41); *Zev* 13b(22); *Soṭ* 17a(24); pl. דרשי רבויי ומיעוטי (PN and PN_2) expound (biblical verses according to) amplifications and limitations *Er* 27b(42); *Naz* 34b(20); *BQ* 117b(44); *Suk* 50b(29); *Soṭ* 16b(1); *Qid* 21b(27); תרי רבויי two amplifications *BQ* 78a(8)
Lit: Bacher 201 [mng. 2]; Y: רִבּוּיָא *Šab* 131a(27; BAYTN 259).

רִבּוֹנָא, רִיבּוֹנָא n.m. **teacher, master** (√רבב; ↓ רבא; TA רִבּוֹן TO Ex 23:17, Sy ܪܒܘܢܐ LS 707) **1. teacher:** sg.abs. det. כי בעיתון למיעל קמי רבונכון גר(ו)סו מעיקרא מתניתין והדר עוי(ו)לו לקמי ריבונכון וכי יתביתון קמיה דרבונכון חזו לפומיה דרבונכון when you want to come into the presence of your teacher, first recite our Mishna and then come before your teacher. When you sit in the presence of your teacher, look at your teacher's mouth *Kar* 6a(8) [Var: רבכון **FM**]; ריבוננא *TGHark* 156:27 [ref. to the Gaon]; *TGAs42* 52:15; **2. lord, master:** sg.abs. רבון טב a good Lord *Tan* 24b(34) [**M**[2]: ריבונא טבא]; det. ריבוניה דעלמ' כוליה Master of the entire world *Giṭ* 57a(18); *BM* 86a(42); [...] ריבנהון דכל *Bo* 27:3 [a demon]
Y: רִיבּוֹנֵיהּ *Giṭ* ib.(BAYTN 262).

רִיבּוּעָא n.m. **square** (↓ √רבע#3; cf. Sy ܪܒܘܥܐ LS 709) sg. כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא the diagonal in every square of (a side of) one cubit, is 1 2/5 cubits *Er* 57a(21) [+ //'s; ↓ אלכסונא]; *Er* 14b(6); עוגלא מגו ריבועא ... רבועא מגו עוגלא a circle (inscribed) within a square, a square (inscribed) within a circle *Suk* 8a(4); *ib.* 21; *Er* 76b(4); ריבועא דרבנן the square of the scholars *ib.* 23b(17; **M**Ar [AC 7:246]) [v. comms. ad loc.]
Y: רִיבּוּעָא *BB* 27a(6; BAYTN 259).

רִיבִּיתָא, רביתא n.f. **interest, usury** (↓ √רבי#1; TA רִבִּיתָא TO Lev 25:37) a. general: sg. כללא דרביתא a general rule of interest *BM* 63b(29); *ib.* 65a(8); 13; 19; 71b(5); *Tem* 6b(21); b. w. √יזף pe., af.: ניחא לאיניש דלזבין ברתיה ולא ליזוף בריביתא a man prefers to sell his daughter (as a maidservant) and not to borrow on interest *Ara* 30b(27; **O**[4]) // *Qid* 20a(50); *San* 25a(16); ואוזופינון ברביתא דמכסי מן ביסרא ודמא to lend them money on interest which is hidden from people *HP* 50:3; *ib.* 49:29; *AnanSch* 27:28; c. w. √אכל pe.: קא אכיל בריה דמר רביתא your son is taking interest *BM* 69b(19) [cf. Ma אכליא הבוליא MD 16, Akk *ḫubullu kaspi ikkal* he will have the interest on the silver CAD A/1 252]; *Ara* 22a(28); pl. קא אכיל מר רביאתא *BM* 73a(31; TGAs42 25:25)
Voc: רִבִּיתָה HPP 70:21; רִבִּיתָא VTM 92; Y: רִיבִּיתָא *San* ib.(BAYTN 198).

רִיבְעָא num. **quarter** (↓ √רבע#3, רוביא num., רביעתא; TA רִבְעַת TJ 2K 6:25, Sy ܪܘܒܥܐ LS 709) a. general: sg. דל ריבעא מיניהו remove one quarter from them [i.e. the measurements of the city] *Er* 56b(29); פלגא בארעא דאית לי ריבעא (if one owns half a field and sold) 'half in a field which belongs to me,' (he sold him) one quarter [i.e. a half of a half] *BB* 62b(32); היכא דעייל ריבעא where (the grain) had grown a quarter *RH* 13a(28); דכולי עלמא יהבי בתולתא ואיהו יהיב בריבעא everyone gives (land in tenantship) for a third (of the yield), and he gives for a quarter *BM* 103b(22); ריבעא דשבחא a quarter of the increase in value *BM* 109b(10); *Tan* 12b(48); *Meg* 30b(14); *Kar* 10b(33); נכי ריבעא דממונא three-quarters [lit. (one) less a quarter] of the money *Ket* 21a(7); *BB* 57a(6); pl.cs. תלתא ריבעי מילא three-quarters of a mile *Šab* 34b(37); b. of weights: sg. ריבעא דבישרא כמה חלבה בעי לבשולי how much milk is required to cook a quarter (of a *liṭra*) of meat? *Ḥul* 110a(8); *Beṣ* 29a(4); ריבעא דריבעא דפומבדיתא a sixteenth [lit. a quarter of a quarter] (of a weight) of GN *Šab* 79a(35) // *Giṭ* 22a(36) // *BM* 105b(24); c. of measures [cf. MH רְבִיעִית J 1443]: sg. רבעא קבא מלוגנאה a quarter of a *qab* of GN *Pes* 48a(37); פלגו ריבעא לגילויא an eighth [lit. half of a quarter] (of a *log* of urine) for (one who drank) uncovered water *Šab* 109b(33); pl.cs. תרין רבעי שיכרא two quarter (*logs*) of *š.*-beverage *Er* 29b(16); d. of a *zuz*: sg. דלות כמה הויא ריבעא how much is (an offering of) poverty? A quarter (of a *zuz*) [i.e. sixteen *peruṭot*] *Kar* 10b(24); pl. מאה ריבעי one hundred quarters (of a *zuz*) *Šeel* (Eps, St2 443:10)
Voc: רִבְעָא HGP 3a:38; Y: רִבְעָא *Ber* 44b(35; BAYTN 128).

רִיגוּתָא n.f. **lust** (√רגג; Sy ܪܓܝܓܘܬܐ LS 710) sg. בני ריגותא וזינותא children of lust and prostitution *Bo* 78:10

רִגְלָא, רִיגְלָא n.f. **leg, foot, festival** (archaic and dialectal [mng. 1]; ↓ ניגרא#1, בר ריגלא; TA רִגְלָא TO Num 22:25, Sy ܪܓܠܐ f. LS 712; mng. 2: < MH רֶגֶל, רְגָל־ Yeivin, BV 832, J 1449; JPA רגל DJPA 516) **1. leg, foot:** a. general: sg. עד דכליא ריגלא דתרמודאי until the gatherers of the *t.*-plant leave (the field) *Šab* 21b(17) [lit. their leg is

finished; cf. MH² עד שתכלה רגל מן השוק Šab 21b(16)]; אם בעית דתיזיל במיא ורגלך לא תטבע if you want to walk upon water so that your foot will not sink *ḤM* 45:18; *ib.* 44:13; pl. דמנעלין ברגלוהי בר איניש one who has shoes on his feet is (just) a human being *Šab* 152a(25); רגלוהי דבר אנש אנין ערבן ביה לאתר דמתבעי לתמן מובלן יתיה a person's feet are his surety. They transport him to the place where he is sought (at his death) *Suk* 53a(23); קא דחקן רגליה דבר נתן PN's legs are pushing [i.e. it is his time to succeed you] *MQ* 28a(46); ברגליהו ובידיהו הוא דדאמו להדאדי (the שרצים) resemble each other in their feet and paws *Anan* 57:2; איסירי ידי וריגלי דגברי ודנשי דעבדו דביש the hands and feet of the men and women who did evil are tied *Bo* 55:6; *ib.* 70:7; b. legal: sg. אטלע לה רגלך דימינא lift up your right leg towards her *Yev* 39b(35) [↓ טלע #2√ af.]; pl. כד הוה מהלך על רגלוהי בשוקא when he was walking around on his feet outside *BB* 154a(20) [in a legal text]; *SŠHai* 8b(9); *SŠSad* 213:6; c. in a fig. sense: חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא the *ḥ.*-plant 'cuts off' the legs of the evildoers [i.e. convicts them] *Beṣ* 25b(7); קצצתינון רגלוהי דינקא I have cut off the child's legs [i.e. I have bested the argument of my younger opponent] *Mei* 7b(17); **2. festival:** a. general: 1) in BT: sg. לא קבעינן זימנא ... ולא לבני ריגלא בריגלא we do not set a subpoena for those attending the festival on the festival *BQ* 113a(26); *Bek* 60a(8) [Rashi: Sabbath before the festival]; רב חסדא ורבא בר רב חונא כי הוה אזלי לרגלא גאנו ארקאתא דסורא when PN and PN₂ came to the festival (at the Exilarch's house) they used to sleep on the alluvial ground of GN *Suk* 26a(16); שהייה עד ריגלא he retained it [i.e. *š.*-beverage] until the festival *Ket* 100b(38); pl. שהייה תלתא ריגלי he delayed her for three festivals *Yev* 122a(1) [v. Geon. expl. infra]; *AZ* 56b(15); *Ḥul* 77a(10); 2) in Geon. lit.: sg. ריגלא דבי רב the festival of the *be rav IŠGF* 92:6; *ib.* 93:10 [of the Nasi]; pl. וקבע ליה ריגלי ותעניאתא דלא הויין אלא לרישי גלואתא ובנהרדעא ושוייה לריגלא דריש גלותא בגוה he established for himself festivals and fast days which were (previously) only for the Exilarchs and in GN and placed the *rigla* of the Exilarch in it *IŠGF* 90:19; *ib.* 91:11; 93:5; b. in phrase שבתא דריגלא Sabbath of the *rigla*, perh. the Sabbath of (during or preceding?) the festival: sg. מרימר ומר זוטרא בשבת' דריגלא הוו מכנפי בי עשרא ומצלו והדר נפקי לפירקא PN and PN₂ used to gather ten people on the Sabbath of the *rigla*, pray the *tĕfilla*, and then go out to the public lecture *Ber* 30a(51; **F**); רב אשי בשבתא דריגלא הוה נפיק לפירקא PN used to go out to the public lecture on the Sabbath of the *rigla ib.* 52; כי הוינא בי ריש גלותא בשבתא דריגלא when I was at the Exilarch's house on the Sabbath of the *rigla ib.* 50a(36); מר זוטרא כי הוה מכתפי ליה בשבתא דריגלא when they used to carry PN on their shoulders on the Sabbath of the *rigla Yom* 87a(5) // *San* 7b(33); *Beṣ* 25b(41); *MQ* 5a(54); *Men* 37b(44); *Bek* 44b(10)

Geon. expl.: כל הנך ריגלי דאמוראי היינו יום שמת אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם OHT Yev 241:12 [mng. 2a]; Lit: Beer, BE 129+ [mng. 2]; Brody, Geonim 81 [mng. 2b]; Y: רִיגְלָא *Šab* 21b(17; BAYTN 128).

רִיגְמָא n.m. **stone** (used for stoning a person; ↓ רגם√) pl. שדו ריגמיהו מידייהו they threw away their stones from their hands *Qid* 70b(32)

רִיגְעָא n.m. **moment** (< BH, MH רֶגַע Yeivin, BV 822, J 1450; JPA ריגעה det. DJPA 516) sg. כי קא רתח ריגעא קא רתח (God) is only angry for a moment *AZ* 4b(25) // *Ber* 7a(26; MGN 415:1); חד ריגעא *TGHark* 171:33; *TGAs27* 27:22; *TGAs42* 67:4

רִיגְשָׁא n.m. **movement** (↓ רגש√; Sy ܪܶܓܫܳܐ feeling LS 713) sg. שמעו קל ריגשא קמו נפקו they heard the sound of a movement, got up, (and) went out *Meg* 29a(29); *ib.* 30; שמע קלא {{הדגרסיה}} ד⟨ריגשא באגמא heard a sound of movement in the marsh *BM* 86a(32; **F**¹); שמע קל רו(ח)⟨יג⟩ש Pes 111b(18; TGAs42 164:11)

Y: רִיגְשָׁא *Meg* ib.(BAYTN 128).

ריהֲטָא #1 n.m. **running, path** (↓ רהט√; TA רִיהֲטָא TJ 2S 18:27[Var], Sy ܪܗܛܳܐ LS 716, Ma ר[א]האטא #1, ריהטא MD 418, 433) **1. running:** sg. אגרא דפירקא ריהטא the reward of (attending) the public lecture is (for) running (to it) *Ber* 6b(25);

2. path, course: sg. ריהטא דסיהרא the course of the moon *Bo* 106:7

Y: רְהָטָא *Ber* ib.

ריהטא #2 n.m. **dish made of honey and flour, etc.** (etym. unkn.) sg. האי ריהטא דחקלאי דמפשי ביה קימחא the *r.*-dish of the field workers in which they add much flour *Ber* 37b(13; **F**); האי ריהטא דמחוזא דלא מפשי בה מ(ו)⟨י⟩חא the *r.*-dish of the town in which much flour is not added *ib.* 15(**P**)

Geon. expl.: האי ריהטא דמחוזה ודחקלא היכי דמי והוה חביץ קידרא הוא כמשמע במחוזה מוסיפין בו דבש של כפרים מוסיפין בו סולת ולמה קורין אותו ריהטא מפני שהוא ר(ד)דקיק ואינו עבה TGWeisz 89b:17; רהטא דמחוזא עצידה OHP Ber 112:9, i.e. عَصِيدَة a thick paste of flour and clarified butter Wehr 616; Y: רִיהֲטָא *Ber* ib.(BAYTN 128).

ריז* n. **(a measure of volume)** sg. רו(י)⟨ז⟩ פפא the *r.*-measure of GN *BB* 90b(9; Ar [AC 7:266, s.v. ₂[רז]])

V. DS, ad loc., n.ז; Lit: Obermeyer 242².

ריח vb. **to smell** (↓ ריחתן ,ריחא #1; Sy ܐܪܺܝܚ af. LS 727) **Af.:** a. alone: הוא גופיה לאורוחי קעב⟨י⟩ד כי היכי דמורחי אינשי ואתו זבני מיניה it [i.e. the spicemaker's store] itself is made for smelling, so that people will smell and will come to buy from him *Ber* 53a(44; **F**); *Er* 40a(14); *AZ* 58b(7); דמורח ודאין (the Messiah) judges by smelling [lit. smells and judges] *San* 93b(29; **F**²) [v. Is 11:3]; *ib.* 34(**F**²) [**He:** מירח]; ההיא עברה דארחא a certain pregnant woman who smelled (something and became ill) *Yom* 82b(7; **L**); b. w. dir. obj.: אורחיה he smelled it [i.e. the blood] *Nid* 20b(20); דכי מורח ריחא when (the snake) smells the smell *Šab* 110a(33); *Soṭ* 49a(44); *Ḥul* 85b(42); ואתו בליליא התם אורח ריחא דאפרסמא ככלבא they came there at night, (and) he smelled the odor of the balsam like a dog *San* 109a(46; MGG 310:12); האי מאן דמורח אתרוגא one who smells an *etrog Ber* 43b(9); ההוא טייעא דהוה מורח בעפרא a certain Arab who used to smell the earth (to determine which direction to follow) *BB* 73b(38)

On af.-forms of II-*y* rts. conjugated as I-*y/w* forms, v. Eps, Gr 91+.

רֵיחָא #1, cs. **רֵיחַ**, pl. **רֵיחָנֵי** n.m. **smell, odor,** pl. **spices** (↓ ריח√; TA רֵיחָא TO Gen 27:27, Sy ܪܺܝܚܳܐ, pl. ܪܺܝܚܶܐ LS 727, Ma ריהא, pl. ריהאניא MD 432) **1. smell:** sg.cs. ריח פיתא the smell of bread *BB* 91b(16); כל מידי דלאו לריחא עביד anything which is not made for an odor *Ber* 53a(42); *ib.* 38; ריחא ולא כלום הוא smell is nothing [i.e. it has no essence] *Pes* 76b(4); *AZ* 66b(9); דקא מוליד ריחא it produces smell (of the incense) *Beṣ* 23a(2); בסים ריחיה its smell is pleasant *Men* 74a(36); *Suk* 13a(1) [↓ סני adj., mng. 4]; וריחיה' חלא וטעמיה חמרא חמרא (if) its smell is vinegar and its taste is wine–(it is considered) wine *BB* 96a(8) // *AZ* 66b(1); *Ber* 40a(41); משום דקשיא לריחא וקשיא ריחה לדבר אחר because it can cause a (bad) smell, and a (bad) smell can cause leprosy *Pes* 76b(33); *AZ* 29a(10); *Ket* 61a(48) [↓ קיוהא mng. 1]; *Pes* 115b(4) [↓ קפא]; *Šab* 110a(33) [↓ ריח√ af.]; ריחא דתומרתא הינוניתא the smell of an unripe date *Soṭ* 49a(44); **2.** pl. **fragrances, spices:** חמרא וריחני פקחין wine and spices made me better *Yom* 76b(17; **L**) // *San* 70a(35) // *Hor* 13b(17); הוו מסקי לה לקמי אבוה בריש ריחני they used to bring her [i.e. a female child whose mother ate an *etrog* during her pregnancy] before her father as the choice fragrance *Ket* 61a(7); *Ber* 44b(15); *Nid* 52a(1); ריחני דמשחא spices for (adding scent to) oil *OHP Ber* 63:8

Voc: רֵיחָא HGP 42a:35; רֵיחָנֵי VTM 26; Y: רֵיחָא *Ber* 44b(32; BAYTN 16).

[**ריחא #2** ↓ ריתא n.]

רִיחְיָא, pl. **רַחֲוָאתָא** n.m. **mill, millstone** (↓ בי ריחיא ,בוציגא; TA רֵחְיָא TO Dt 24:6, Sy ܪܚܝܳܐ, pl. ܪ̈ܚܘܳܬܳܐ LS 723) **1. mill:** a. general: sg. ההוא גברא דאוגר ל' ריחייא לחבריה לטחינה a certain man who leased a mill to another for grinding *Ket* 103a(4); *ib.* 13; אגר רחיא rent of a mill *Pes* 50b(37); האי בר מבואה דאוקים רחיא a resident of the alley who erected a mill *BB* 21b(14); *Giṭ* 67b(35); *Bek* 8b(37); חמארא דרחיא the donkey of the mill *MQ* 10b(1); b. w. qualifier: sg. בריחייא דידה a hand mill *Men* 68a(4) [cf. Sy ܪܚܝܳܐ ܕܐܺܝܕܳܐ PSm 3878]; *Ket* 59b(26); רחיא דדהבא a mill (made) of gold *Ber* 56a(4; SM 144:5); pl. רחואתא דדהבא *ib.*(GTB1 16:3); c. parts thereof: sg. איצטרובלי(ה) דרחיא (uncertain) *Ket* 69a(42); **2. millstone** [↓ נקורא #1]: sg. מנקר ריחיא to hew

out a millstone *MQ* 10a(46); *ib.* 49; אמתא דרחיא the lower millstone *Ber* 18b(50; MGG 806:9) [↓ אמתא#4]; שיפתא דרחיא the edge of the millstone *Beṣ* 28b(6); סו(ר)(ד)נא דריחיא axle of the millstone *Pes* 94b(15; **M**[1])

Voc: רֵחְיָא HGP 42a:25; Y: רִיחְיָא *BB* 21b(14; BAYTN 128).

ריחני ↓ ריחא n.

רחשא, רִיחְשָׁא n.m. **maggot, reptile** (↓ √רחש, רמתא#2; TA רִחְשָׁא TO Ex 16:20, Sy ܪܶܚܫܳܐ LS 726, Ma ריהשא, ראהשא MD 433, 419) **1. maggot, vermin:** sg. יומא חד חזאי ריחשא דקא נפיק מאוניה one day I saw a maggot going out of his ear *BM* 84b(21); רחשא דפירי vermin of fruit *Anan* 55:11; *TGDr49* 95:8; **2. reptile:** sg. לא אתי לאוסופי משום ריחשא he is not apt to enlarge (the opening of the coop) because of a reptile *Šab* 146b(1); חיויא או {כלך יתשא} ⟨כל ריחשא⟩ דמזיק a snake or any reptile which causes damage *ḤM* 38:14; pl. רחשין *ib.* 15

Lit: Eps, Gr 107; Y: רִיחְשָׁא *Šab* ib.(BAYTN 129).

ריחתן adj. **sweet smelling, aromatic** (↓ √ריח; Sy ܪܶܝܚܳܢܳܐ aromatic LS 727, ܫܚܪܐ ܪܝܚܢܝܬܐ PSm 3855) pl.m. מעליא דכולהו סומקא 'ריחתנא' the best of all of them [i.e. the wines] is the red aromatic one *Giṭ* 70a(27) [V[18]: ריחנא]; *Šab* 110a(32; Rashi); דאכלה אתרוגי הוו לה בני ריחתאני (a woman) who eats *etrogs* will have sweet smelling children *Ket* 61a(5)

ריטנא n.m. **murmuring, jabbering** (↓ √רטן; Sy ܪܶܛܢܳܐ LS 726,, Ma ריטנא MD 433) pl. ריטני *LPT* 160:37

Arab. expl.: הד'יאן ib., i.e. هَذَيَان.

ריכבא n.m. **(uncertain**; MH רכב שלתמרה TKil 1:10) sg., only in ריכבא דדיקלי ... of date palms *BM* 108b(35); *BB* 62b(11); *ib.* 25; 83b(3); *Ket* 109b(15)

Geon. expl.: כגון שיש מצר אחד או אמת המים לאורכה ונטועים עליו דקלים זה בצד זה {ומדורחן} וסדורין עליו ושמן ריכבא דדיקלי בלשון ארמ' על שום שרוכבין על המצר GnK5 171:12; Lit: Landsberger, Date Palm 42: < Akk *rikbu* yearly growth, but this does not fit the BT context; Löw, Flora 2:324: palm stem lying on the ground; Y: רִיכְבָּא *BB* ib.(BAYTN 129).

ריכסא ↓ רכסא

רכשא, רִיכְשָׁא n.m. **horse** (TA רִכְשָׁא TJ 1K 5:8, Sy ܪܰܟܫܳܐ LS 732, Ma ראכשא#1, ריכשא MD 420) pl. a. general: *Bo* 56:13 [in a list of animals]; b. in a fig. sense: ארכבה אתרי ריכשי he mounted it upon two horses *Ket* 55b(7) [i.e. he gave his claim double force] // רכשי *BB* 152a(5)

Geon. expl.: ... הרכיבו אותה שני מרכבות TGAs42 149:26; Y: רִיכְשֵׁי *BB* ib.(BAYTN 129).

רֵימָא n.m. **aurochs** (< רְאֵמָא*; QA ראם ATTM 689, TA רֵימָא TO Dt 14:5, Sy ܪܶܝܡܳܐ LS 727) sg. רימא היכא קם where did the aurochs stand? *Zev* 113b(19); *ib.* 18; אורזילא דרימא בר יומיה a newborn aurochs *BB* 73b(6; **P**[1]Ar [AC 1:277]) // *Zev* 113b(21) [↓ אורזילא#1]

Lit: HAL 1085; Y: רֵימָא *Zev* ib.

רימיא n.m. **a cantillation sign representing** ***ṭifxa*** **before** ***atnaḥ*** (perh. ↓ √רמי#1 pe., pass. part.) sg. *BMsG* 10:15

Lit: Yeivin, Fragment 106.

רִימּוּזָא n.m. **signaling** (↓ √רמז, רימזא) sg. מהו דתימא רימוזא מילתא היא קא משמ' לן רימוזא ולא כלום הוא you would have said: "Signaling is consequential." He informs us: "Signaling is inconsequential" *San* 86b(39)

Y: רִמּוּזֵי *San* ib.

רימונא ↓ רומנא n.

רִימְזָא n.m. **hint, gesture** (↓ √רמז, רימוזא; Ma רימזא MD 433, Sy ܪܶܡܙܳܐ LS 734) sg. בלישנא קיטא וברימזי tersely and with hints *IŠGF* 43:6(Var); רזא ורימזא secret and hint *Bo* 21:8 [cf. Ma: ראזיא ורימזיא MD ib.]

Lit: Eps, Stl 346.

רִימְסָא n.m. **reptile** (↓ √רמס; JPA רמס DJPA 526) sg. *Bo* 7:14

רימצא n.m. **pick** (etym. unkn.) sg. דברזי(י)ה ברימצא דפרזלא ושבקו(י)ה בגויה he bored it with a pick of iron, and left it inside it *Šab* 103a(4)

Y: רִמְצָא *ib.*

ריסוקא n.m. perh. **belt** (cf. Sy ܪܶܣܘܩܳܐ chain LS 737) sg. האי ריסוקא *Šab* 59b(40; **O**,Ar [OHP ib. 25:23],RaḤ) [Var: רסוקא OHT ib. 56:16]

Expl. RaḤ: חגור שלעור; Lit: Geig, AAC 385, suggests poss. P derivs.; Lit: Shaked, Dress 111.

[**ריסקא** ↓ סקא n.]

רֵיעַ adj. **unsound, unsure** (↓ √רעע pe., pass. part., ריעותא, רעיע; Sy ܪܥܝܥܐ LS 737) sg.m. האי ריע טפי this is more unsound *BM* 116b(30); דריע מזליה לישתמיט ליה since its [i.e. *Av*'s] destiny is unsound, let him avoid it [i.e. a lawsuit] *Tan* 29b(3); ריע חזקיהו their presumed status is unsure *Ket* 24b(46); pl.m. כל שטרי לא ריעי הני ריעי documents in general [lit. all documents] are not unsure. These are unsure *BM* 12b(48)

Y: רֵיעַ *BM* ib.

רֵיעוּתָא n.f. **unfavorable state or status** (↓ ריע) sg. התם תרתי לריעותא הכא חדא לריעותא in that case there are two causes for an unfavorable state. In this case there is one cause for an unfavorable condition *Qid* 79a(32); *Nid* 2b(15); התם איתלידא ביה ריעותא בבהמה in that case an unfavorable state developed in the animal *Ḥul* 10b(1); *ib.* 48a(20); מי מחזקינן ריעותא ביום טוב או לא do we make a presumption of an unfavorable state (in the animal) on a holiday or not? *Beṣ* 34a(7); *BB* 161a(9)

Y: רֵיעוּתָא *Ḥul* 10b(1; BAYTN 36).

רִיפְסָא n.m. **a type of disease** (↓ √רפס#1; Sy ܪܦܣܐ LS 741, Ma ריפסא MD 433) sg. *Bo* 59:8; pl. *ib.* 37:1; רוח ריפסי *ib.* 123:7

Cf. Ma: רוהא הע ליאתבא למאטאהיאתא ומיתקיריא ריפסיא a spirit which is situated on the loins and is called *r.* MD ib.

רִיפְקָא n.m. **hoeing** (< Akk *ripqu* A ground-breaking work CAD R 366, mng. 2; ↓ √רפק) sg. האי מאן דאגר אגירי לריפקא one who hires workers for hoeing *BM* 76b(35); *ib.* 76a(26); רפיק ליה טפי ריפקא he used to give it an additional hoeing *Men* 87a(22); *Tan* 23a(55; **M**[2])

Geon. expl.: רו(י)פיק ריפקא מעדר עידור TGAs28 142:9; Voc: רִיפְקָא HGP 28b:3; Y: רִיפְקָא *BM* ib.(BAYTN 129).

רִיפְתָּא, abs. **רִיפָא**, pl. **רִיפֵי, רִיפָאתָא** n.f. **bread, loaf of bread, piece of bread** (< רְעִיפְתָּא* [< √רעף pe., pass.part. det.f.; i.e. (dough) baked on coals]; > JPA ריפתא det. DJPA 523; cf. Sy ܪܓܝܦܐ#2 LS 740, Arab رَغِيفَة Fr, AF 36, BH עֻגַת רְצָפִים 1K 19:6) **1. bread, loaf of bread:** a. general: sg.abs. ריפא בל' רבנן *GC* 136:4 [expl. MH חֲמִיטָה MṬY 1:1]; det. ריפתא *Tan* 11a(2); *Pes* 106b(5) [used for sanctification of the day]; *Ned* 49a(20); *Giṭ* 68b(9); *Zev* 95b(26); ריפתיה *Šab* 114a(37); כי אתא קריבו ליה ריפתא when he came, they brought him bread *Ber* 38a(55); אפיקא ליה ריפתא בחיצבא she brought the bread out to him [i.e. the poor man] in a pitcher *San* 109b(39) [done as a subterfuge]; *Šab* 151b(42); *BM* 59b(43); *Qid* 81a(48); *Beṣ* 21a(40); pl. נגהו{א} ולא איתו(ו)⟨י⟩ להו ריפאתא it became late, and he did not bring them loaves of bread *Tan* 24a(10); ארבעי חמיש ריפאתא four (or) five loaves of bread *HP* 7:3; כל יומא הוינא מרמינן ריפתא בהדי הדדי ואכלינן we used to throw the loaves together each day (for a common meal) and eat *Šab* 156b(11); עריבו ריפ{ת}יהון בהדי הדדי they mixed their loaves of (unleavened) bread together *Pes* 89b(38); תליסר ריפי thirteen loaves of bread *Yom* 75b(23); *Ber* 42a(2; OHT Ber 94:5) [v. Geon. expl. infra]; ריפי כעכי loaves : *k.*-bread *ib.*(Ar [AC 4:282]) [double rdg.; ↓ כעכא]; b. w. var. designations: sg. ריפתא דתנורא oven-(baked) bread *Pes* 30a(21) [v. Ḥag 5a(1)]; דרפתא דגמרת ליה למיפיה ומסקת ליה מתנורא bread which you finish baking and remove from the oven *Anan* 71:20; ריפתא מעליתא fine quality bread [i.e. w/o ashes] *Beṣ* 32b(34); *ib.* 29b(13) [made from finely sifted flour]; ריפתא דלא בשילא שפיר bread that is not baked well *HP* 15:15; ריפתא דעירוב' bread of an *'eruv Šab* 117b(52); pl. תרתי ריפאתא איכריתא two farmer's loaves *Er* 82b(39; **O**); c. in phrase כרך ריפתא to eat a meal: ↓ √כרך pe., mng. 8b; **2. piece of bread:** sg. וליפין רפתא דלחמאענייא בשרירא they wrap the piece of the unleavened [lit. poor] bread in the whole one *TRN* 260:13 [cf. MH[2] מניח פרוסה בתוך שלמה Ber 39b(23)]

Geon. expl.: שני ככרות הדבוקין זה לזה ושמן בלשון ארמי ריפה OHT Ber 94:5; Lit: Fl, TMW 4:488; Voc: רִיפְתָּה HPP 293:21; Y: רִיפְתָּא *Šab* 156b(11; BAYTN 39).

ריק vb. **to be empty** (↓ ריקא, רוקא, ריקן; JPA ריק DJPA 523) **Af. to empty, pour out:** דקא מוריק אורוקי he pours out (the wine) completely (from the jug) *AZ* 58b(9); וישראל נקיט כובא וקא מוריק חמרא the Jew holds the drinking bowl and (the pagan) is pouring out the wine *AZ* 60a(8); דשקלינן מיא מן כיורא בידן ולא מורקינן אורוקי we take the water from the basin in our hands, but we do not actually pour (it) out *Anan* 33:9

On af.-forms of II-*y* rts. conjugated as I-*y/w* forms, v. Eps, Gr 91+.

רֵיקָא n.m. **worthless person** (↓ √ריק; Sy ܪܩܐ LS 743, > Gr ῥακά L-S 1474) sg. *Ket* 112a(46)

[**ריקודא** ↓ רקודא n.]

רִיקְמָא n.m. **spot** (√רקם; TA רִקְמָתֵיה pl. TJ Jer 13:23[Var]; cf. Sy ܪܘܩܡܬܐ freckles LS 744) pl. דקאי ריקמי ריקמי it is in a state of spots *Šab* 107b(21; **M**) [expl. BH חֲבַרְבֻּרֹתָיו Jer 13:23]

Y: רִיקְמֵי *Šab* ib.

רֵיקָן adj., adv. **empty** (↓ √ריק; TA רֵיקָן TJ Jer 51:34, Sy ܪܝܩܢܐ LS 727, Ma ריקאן, pl.f. ריקאניאתא MD 434, MH רֵיקָן Yeivin, BV 1045, Gross, Patterns 112) **I.** adj.: sg.m. ליבא ריקנא empty stomach *Šab* 109b(19); *BM* 113b(28); *Ḥul* 59a(2); f. ביאה ריקניתא a vacuous entrance *Zev* 19b(46; **V**[11]); **II.** adv.: וכי אזיל בריקן אזיל does he only go empty-handed? *Šab* 118a(26); *Yom* 87a(2) // *San* 7b(31; **M**)

Y: רֵיקָן *San* ib.(BAYTN 334).

רִירָא n.m. **saliva, liquid secretion** (TA רִירֵיה TJ 1S 21:14, Sy ܪܝܪܐ LS 727, Ma רירא MD 434) **1. saliva:** sg. ואתי ליה רירא מפומיה ורמו דידבי עילויה saliva flows from his mouth, and flies alighted upon him *Ket* 77b(17); pl. חמור דלית ביה רירי ... פרה דאית ליה רירא an ass which does not have saliva, a cow which has saliva *Šab* 140b(46; **V**) [ref. to dropping of saliva into food while eating]; **2. secretion:** sg. הנך אית להו רירא those (seeds) have a secretion *Zev* 94b(13); *Beṣ* 22a(45) // *AZ* 28b(38) [in a list of eye afflictions; v. Geon. expl.]; דקנא משכא ריריה its [i.e. the bone's] secretion attached the skin *Ḥul* 77a(20; Ar [AC 7:304],Tos); pl. משו' דאית בהון רירי because (these foods) have liquid secretions *Naz* 50b(5); *ib.* 16

Geon. expl.: רירא ודיצא מכות היוצאות בעין ונקרא רירה ודיצא OHP Beṣ 55:10; Y: רִירָא *AZ* ib.(BAYTN 12).

רירי interj. **word used in an incantation** שברירי ברירי רירי ירי רי *AZ* 12b(22) // *Pes* 112a(26)

רֵישׁ n.m. *reš*, **the twentieth letter of the alphabet** (Sy ܪܝܫ LS 705) sg. שקול כ"ף שדי ארי"ש קרי ביה הכשרת remove *kaf* (from חֶשְׁכַת Ps 18:12), place (it) on *reš* (of the parallel word חַשְרַת 2S 22:12), and read it (w. the interchange of *ḥet-he*) as הַכְשָׁרַת *Tan* 10a(12); אפי' זבוב נמי דאתי ויתיב על תאגא דדלת ומחיק ליה ומשוי ליה ריש even also (concerning) a fly which may come and sit on the protruding part of the *dalet*, erase it, and turn it into a *reš* *Er* 13a(33) // *Soṭ* 20a(45); *Šab* 104a(30); *MsL*[m] *Lev* 15:3

Y: רֵישׁ *Šab ib.*

רֵישָׁא, ראשא, cs. **רֵישׁ**, pl. **רֵישֵׁי**, **רֵ(י)שָׁוָתָא** n.m. **head, top part, main cause, superior, beginning, head (of the academic session), first part of a Mishna** (< BA רֵאשָׁא [HALOT 1975; ↓ פסיק רישיה, רישותא, רישנותא, רישתא; TA רֵישָׁא TO Lev 1:8, Sy ܪ[ܝ]ܫܐ LS 728, Ma רישא, pl. רישיא, ריש[א]ואתא MD 434) **1. head:** a. general: 1) human: sg.cs. ריש קטיעא 'the one whose head is cut off' *Soṭ* 35a(10) [i.e. Joshua; v. Ar (AC 7:305) and Rashi, ad loc.]; det. בינתא דרישאי a hair of my head *Šab* 140a(29); פדעתא דראשא head wound *Anan* 15:2; יהי רעוא דתרים רישך אכוליה כרכא may it be (His) will that you will raise your head over the entire city *Yom* 53b(2); *BM* 85a(27); מניד ברישיה shaking his head *San* 95a(19; **F**[2]); *BB* 58a(32); *Ḥul* 45b(32); pl. ינוקא דאית ליה תרי רישי an infant that has two heads *Men* 37a(24; **M**); וקימא כימה ארישיהו Pleiades is situated above their heads *BM* 106b(11); מאה רישי בזוזא one hundred heads [i.e. haircuts (?)] for a *zuz* *Šab* 129b(31; **V**) [v. OHP ib. 83:1]; 2) animal: sg.cs. ריש עיגלא a calf's head *BM* 69a(13); det. רישא דחיותא the head of the animal *Bek* 8b(16); רישא דתורא an ox's head *Ara* 4b(49); רישא דטווסא a peacock's head *Ḥul* 116a(36) // *Šab* 130a(27); דרב ספרא הוה מחריך ריש' PN used to char the head (of the animal) *Qid* 41a(11) // *Šab* 119a(15); pl. תנינא דשב רשוותיה a seven-headed serpent *Qid* 29b(38) [bef. corr.; cf. Ma: ... תאנינא דשובא רישאואתא Gs 85:2]; 3) vegetable: pl.cs. תרי רישי לפתות two turnip heads *Ber* 56a(43); b. w. var. vbs.: 1) √2# גלי pa.: לא שבקתיה גלויי רישיה she did not permit him to bare his head *Šab* 156b(34) [cf. Sy ܓܠܐ ܪܝܫܐ PSm 716]; 2) √3# חלל pa.: חזייה ההוא דהוה מחלל רישי(י)א במיא he saw a certain person who was washing the head (of an animal) in water *Ḥul* 95b(1); 3) √חפף pe. to shampoo the hair: הוה קא חייף וסריק רישיה he

was shampooing and combing his hair *San* 111a(15); 4) √כסי pa.: זימנין דמגלי רישייהו וזימנין דמכסי רישייהו sometimes their head is uncovered and sometimes their head is covered *Ned* 30b(16); *Qid* 33a(39); 5) √כרכשׁ quad.: וכרכיש בה רישיה בי מדרשא he nodded his head concerning it (in agreement) in the school *BB* 143a(1) // *Nid* 42a(41); **2. beginning, head:** a. general: sg.cs. ריש עדרא the head of the flock *Šab* 53b(43); ריש נהרא the beginning of the canal *Giṭ* 60b(46) [≠ ↓ שילהי]; b. w. ref. to texts: sg.cs. ריש מגילתא the beginning of the document *BB* 167a(11); הללויה ריש פיסוקא (the word) הַלְלוּ־יָהּ (is written at) the beginning of a biblical section [i.e. the beginning of a Psalm; v. Ps 135:1] *Pes* 117b(10); ריש סיפרא the beginning of the Book (of Numbers) *HP* 187:8; ריש חומשה the beginning of the Pentateuchal book *AnanSch* 29:11; ריש עיניינא דתמורה the beginning of the topic of *temura* *Tem* 3a(23); ריש פירקא the beginning of the chapter *TGHark* 33:16; det. רישיה דקרא the beginning of the verse *Pes* 18a(31); מסיפיה לרישי' in reverse [lit. from its end to its beginning; of a verse] *Ber* 60a(34); **3. superior, leader, chief:** a. alone: sg. רישך בקרירי ורישא דרישך בחמימי your superior (will be judged) with cold water and your superior's superior with hot water *Šab* 55a(6); b. w. fol. n.: sg.cs. ריש גנבי the chief thief [lit. the chief of the thieves] *Šab* 156a(26); *Giṭ* 56a(44); *Ḥul* 50b(5); ריש ריחני the chief fragrance *Ket* 61a(7) [cf. Sy ܪܝܫ ܒܣܡܐ Song 4:14]; pl.cs. רישי עמא the leaders of the nation *Suk* 38b(18); **4. head (of an organization)** [↓ ברישא]: a. academic session, academy: sg. בעי למיהוי רישא ומשוי רישואתא בבבל he is about to become the head (of the academic session) in Babylonia, and he will make (other) heads *Yom* 87b(13); ולא קביל על נפשיה רב יוסף למהוה הוא ראשא PN did not take it upon himself to be the head *IŠGF* 85:16; *ib.* 78:10 [↓ ריש סידרא]; pl. ראשואתא דפום@בדיתא the heads (of the academy) of GN *IŠGF* 91:3; *TGAs42* 61:29; *ib.* 110:13; *TGHark* 99:30; *OHT Ket* 213:5; b. community: sg. ושוייה רישא he made him the head of the community [i.e. the Exilarch] *SOZ* 72:29; **5.** f. **first clause of a Tannaitic tradition (Mishna, etc.**; < רֵישָׁהּ* its head; ↓ סופא**)**: sg. לא דמיא רישא לסופא the first clause is unlike the final one *Ber* 15b(7); רישא רבנן סיפא ר' מאיר the first clause is (according to) the Rabbis. The final clause is (according to) PN *Meg* 9b(39); רישא דברייתא the first clause of the *barraita* *Beṣ* 18b(31); רישא דרישא the very first clause *Ket* 23b(38); סיפא דרישא the end of the first clause *Er* 70a(26; **M**); **6. top part:** sg.cs. אדאיכא שימשא אריש דיקלי while the sun is still at the top of the date palms *Šab* 35b(11); ריש שורא top of the wall *BB* 91b(19); *Giṭ* 69a(38); *BQ* 86a(25); det. חיואר רישיה its [i.e. the pustule's] top part is white *AZ* 28a(43); pl. תפשוה להלין ארזי וכפינהו לרישינהו they held these cedars and bent their tops (to the ground) *Ber* 56b(2); **7. tip:** a. general: sg.cs. בריש רומחא on the tip of the spear *San* 110a(54); det. רישא דערלתיה the tip of his prepuce *AZ* 10b(45); רישא דלוליבא the tip of the *lulav* *ib.* 57a(9); pl.cs. חיורן רישי כרעיהו the tips of their legs are white *Yom* 49a(32) // *Ḥul* 7b(34); ראשי צוציאתה the tips of her curls *HP* 137:1; det. רשואתא דהלין גדילאתא the tips of these twisted threads *Anan* 9:3; *ib.* 11; **8.** in phrase **... רישא ... רישא end ... end** [cf. Sy ܡܢ ܪܝܫ ܠܪܝܫ completely, from one end to the other LS 738, mng. 13f, Ma מן ריש בריש MD 434; Nöld, MG 303[3] (calque < P); ↓ לריש prep.]: sg. ואיתיוה מהאי רישא להאי רישא they brought it [i.e. the circumcision knife] from one end (of the alley) to the other *Šab* 130b(30); דלמא נפקי מיא מהאי רישא ובלע אידך רישא perhaps water will go out from this end (of the wheat stalk) and the other end will absorb (it) *Pes* 40a(8); ומותיב חד ריש' בנורא וחד רישא באוניה he places one end (of the thread) in the fire and the other end in his ear *AZ* 28b(22)

The exact rdg. and mng. of תרתי ראשי *Šab* 112a(5) are uncertain [v. comm.]; Voc: רֵישָׁא HGP 27b:20; אַרֵישָׁה HPP 271:19; Y: רֵישָׁא Mo 118; BAYTN 17.

– **רֵישׁ גָּלוּתָא** n.m. **Exilarch** (↓ בי ריש גלותא, גלותא, דבי ריש גלותא; JPA ראש גלותא DJPA 511, Sy ܪܝܫ ܓܠܘܬܐ LS 116, > MP *rēš galūtak* Nyberg 169) a. in BT: 1) general: sg. *Ber* 46b(19); *Šab* 119a(41); *Suk* 31a(16); *Yev* 61a(33); *Giṭ* 7a(34); *BM* 66a(25); *BB* 22a(24); *San* 27a(43); אתא לדינא לקמיה דריש גלותא he

came for judgment before the Exilarch *BQ* 58b(29); ריש גלותא דדאין דינא דפרסאי an Exilarch who makes a judgment of the Persians [i.e. an unjust one] *ib.* 32(Es); 59a(46); היל' כותיכו דמקרביתו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני the law is according to you because you are close to the court of the Exilarch where judges are ubiquitous *BB* 65a(21); רבא בר חנא כי הוה מינצי בהדיה דריש גלותא when PN was quarreling with the Exilarch *San* 5a(26); אינשי ביתי' דריש גלות' the Exilarch's wife *Nid* 67b(49); ברכתא דריש גלותא the Exilarch's grace (after the meal) *Ber* 50a(37); *Švu* 6b(30) [↓ אלקפתא]; *Er* 25b(18) [↓ אכוורנקא]; *Ḥul* 59a(11) [↓ בר טביא 1#]; *Ber* 42a(24) [↓ דסתנא 1#]; *Šab* 115b(15); *Er* 26a(17); *Yom* 78a(14); *BQ* 102b(40); 2) w. PN: sg. רבנא נחמיה ריש גלותא *Šab* 20b(29); *BM* 91b(8; F[1]); *BB* 55a(9); עוקבא בר נחמיה ריש גלותא *Šab* 56b(46); יצחק ראש גלותא בר אחתיה דרב ביבי PN, the Exilarch, PN₂'s sororal nephew *Yev* 115b(24); b. in Geon. lit.: 1) general: sg. ופסק ראש גלותא נטריה רחמנא דינא the Exilarch – may the Merciful One guard him – decided the case *TGHark* 276:22; *ib.* 101:8; ובכל שתא כד הוי ראש גלותא דקבע ריגלא דבי רב during each year when there was an Exilarch who used to establish a *rigla*-celebration of the *be rav IŠGF* 92:5; pl. ראשי גלואתא מבית דוד Exilarchs of Davidic lineage *ib.* 73:18; ריגלי דרישי גלואתא *ib.* 91:11; 2) w. PN: sg. וביומיה רב הונא קמא הוה ראש גלותא בבבל in his time, the first PN was the Exilarch in Babylonia *IŠGF* 76:3; הונא בר נתן דהוא ריש גלותא בהנך יומי PN who was the Exilarch in those days *ib.* 91:2; הונא מארי בן שלמה בר חסדאי ראש גלותא *ib.* 97:1; 98:14; ראש אתתיה דרב הונא גלותא *ib.* 106:17; *TGHark* 82:17; ריש גלותא the wife of PN, the Exilarch *SOZ* 72:15; בההוא יומא איקטיל מר זוטרא ריש גלותא PN, the Exilarch, was killed on that day *ib.* 73:9

Lit: Beer, BE, *passim*; Y: רֵיש גָּלוּתָא *Ber* 46b(19).

– **ריש גרגותא** n.m. **superintendent of irrigation** (↓ גרגותא) sg. *Ber* 58a(55) // *BB* 91b(3); *Qid* 76b(36)

Y: רֵיש גַּרְגּוּתָא *Ber* ib.

– **רֵיש דּוּכְנָא** n.m. **assistant teacher** (↓ דוכנא; lit. head of the platform) sg. ואי איכא ארבעין מותבינן ריש דוכנא if there are forty (pupils) we appoint an assistant teacher *BB* 21a(38)

[– **ריש טורזינא** ↓ טרזא 2# n.]

– **רֵיש יַרְחָא** n.m. **first day of the lunar month** (↓ ירחא; Sy ܪܺܫ ܝܰܪܚܳܐ pl. LS 729) sg.cs. וכד מיקלע ריש יירח טבת בשבתא when the first day of *Ṭevet* falls on the Sabbath *HP* 184:24; *ib.* 185:31; *ḤM* 45:20; ההוא יומא ריש ירחא הוה that day was the first of the month *BM* 59b(42); *ib.* 85b(40); קרו ליה אינשי ריש ירחא people call it [i.e. the thirtieth day of a full month] the first day of the (following) month *Ned* 60b(12); רב איקלע לבבל בריש ירחא PN happened to be in GN on the first of the month *Tan* 28b(23); *Nid* 39b(20); ומדחמיסר בניסן חמשא בשבתא ריש ירחא דאייר שבתא וריש ירחא דסיון חד בשבתא since the fifteenth of *Nisan* is on Thursday, the first day of *Iyyar* is on the Sabbath, and the first day of *Sivan* is on Sunday *Šab* 87b(10); אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא if I do not marry (my fiancée) by the first day of *Adar* let the *geṭ* take effect [lit. let it be a *geṭ*] *Giṭ* 34a(40)

– **רֵיש כּוֹרֵי** n.m. **an official** (etym. unkn.) sg. במערבא אפילו ריש כורי לא מוקמי מינייהו in the West, they do not even appoint an *r.k.*-official from them [i.e. the proselytes] *Qid* 76b(35)

Y: רֵיש כּוֹרֵי *Qid* ib.

– **רֵיש כִּיסָא** n.m. **principal** (↓ כיסא 1# mng. 3) sg. דראובן ראש כיסיה אלפא זוזי NN's principal is one thousand *zuzim TGHark* 272:1; *ib.* 277:16; 278:3; *SŠHai* 9b(9); ריש כיסא דשדא במצעתא the principal which he invested in the joint fund *SŠSad* 209:10

– **רֵיש כַּלָּה**, pl. **רֵישֵׁי כַּלֵּי** n.m. **head of an academic institution (*kalla*) which met at certain periods during the year in the Talmudic and Geonic Periods** (↓ כלה) sg. הוה⟨י⟩ ריש כלה he will become a *r.k. Ber* 57a(52); רב נחמן בר יצחק ריש כלה הוה *BB* 22a(46); *TGHark* 76:14; *ib.* 105:9; *Geon* 283:17; *Agur* 17:9; pl.cs. אבא מרישי כלי דרפרם הוה my father was one of PN's *r.k.*'s *Ḥul* 49a(22); אנא מרישי כלי זוטרי דרב הונא I was (one) of PN's

junior *r.k.*'s *Ket* 106b(22; Šeel 184:51); *TGAs27* 33:18; *OHT Ket* 212:26; *Yequm Purqan*

Lit: Eps, StI 129; Y: רֵיש כַּלָּה *BB* ib.

– **רֵיש כְּנֵישְׁתָּא** n.m. ***archisynagogos*** (↓ כנישתא 1#; JPA ראש כנישתה DJPA 511) sg. ריש כנשתא דבצרה *archisynagogos* of GN *Šab* 29b(29); pl.cs. ראשי כנישתא *Dec* 3:1; *TGAs33* 213:14

Y: רֵיש כְּנֵישְׁתָּא *Šab* ib.

– **רֵיש כְּרַכֵּי יַמָּא** n.m. **chief of the 'cities of the sea'** (↓ כרכא 1#) sg. *Tan* 20a(36)

– **רֵיש מְדְרָשָׁא** n.m. **head of the school** (↓ בי מדרשא) pl. ראשי מדרשא *TGAs27* 33:18

– **רֵיש מְתִיבְתָּא** n.m. **head of an academic session, head of the academy** (↓ מתיבתא 1#; MH² ראש ישיבה Ber 57a(51), Arab ראס אלמתיבה Mann, TaS2 67:24) **1. head of an academic session** [in BT]: sg. ניחא למר דליהוי ריש מתיבתא do you want to be the *reš metivta*? *Ber* 27b(50) [↓ מלך √1# pe., mng. 2]; ריש מתיבתא הוית ודחלי כולי עלמ' מינך you will be a *reš metivta* and everyone will fear you *ib.* 56a(31); 39; ר' ריש מתיבתא הוה ושכיחי רבנן קמי⟨ה⟩ Rabbi (Judah, the Prince,) was a *reš metivta*, and the scholars were regularly in his presence *Nid* 14b(17); ריש מתיבתא דמליך במתא מחסיא טביומי חתים the *reš metivta* who will preside in GN signs (his name) PN *BB* 12b(10); pl. אי בכולי תלמודא בראשי מתיבתא if (he is proficient) in the entire Oral Law, (he may be appointed) among the *rešei metivata Šab* 114a(40); **2. head of the academy** [in Geonic texts]: sg. רבנו שרירא ריש מתיבתא בריה דמרנו ורבנו חנינא ריש מתיבתא בריה דמרנו ורבינו רבנא אשי דהוה ראש *IŠGF* 4:10; יהודה ריש מתיבתא רב סעדיה ז"ל מתיבתא *TGHark* 82:31; *ib.* 149:6; מר רב הוה ליה ראש מתיבתא בסורא *OHT Ber* 34:5; חנינה ריש מתיבתא *SOZ* 72:15; *ib.* 73:3; *TGAs28* 27b:18; *HP* 186:10; *Dec* 1:1; *TGAs42* 165:15; *ib.* 166:1; ונהג רב אשי ראש מתיבתיה קרוב לשיתין שני PN served as the head of his academy for nearly sixty years *IŠGF* 93:15; pl. ראשי מתיבאתא *ib.* 73:18; 74:4; 87:23; 111:9; *IKI* 3b:15

Lit: Gafni, JBTE 188+; Goodblatt, RISB 86+. These two scholars discuss the exact mng. of *metivta* in this phrase whose mng. cannot be precisely determined for the Talmudic passages; Y: רֵיש מְתִיבְתָּא *BB* 12b(10).

– **רֵיש נַהֲרָא**, pl. **רֵישֵׁי נַהֲרֵי** n.m. **a high official** (↓ נהרא 1#) sg. כי הוה אתי ריש נהרא למתא when the *r.n.*-official used to come to a town *San* 25b(47); *ib.* 49; 26a(1); pl. ראשי נהרי *Tan* 20a(35; **M²**)

The term would seem to have originally indicated an official in charge of regulating matters concerning a canal, but on the basis of the lexica it does not seem to be attested in Akk or Sy [v. D. Goodblatt, JESHO 22 (1979) 257[69]]; Y: רֵיש נַהֲרָא *San* ib.

– **רֵיש סִידְרָא** n.m. **head of the *sidra*** (a title; ↓ סידרא; cf. JPA סדר 2# DJPA 369) a. in BT: sg. ריש סדרא בבבל *Ḥul* 137b(31; IŠGF 80:4); b. in Geon. lit.: והוה מקרי רישא דרבנן בבבל ריש סידרא the head of the Rabbis in Babylonia was called the *r.s. IŠGF* 78:11; מר רב יהודה ריש סידרא בריה דמר רב יוסף *TGHark* 96:7; אלוף וראש סידרא *Geon* 279:7

Lit: Goodblatt, RISB 51+, reviews the literature on this expression and remains inconclusive on to its mng.; Abramson, Merkazim 107+. In the Geonic Period, this was also an honorific title of scholars in the Diaspora; Y: רֵיש סִדְרָא *Ḥul* ib.

– **רֵיש פִּירְקָא** n.m. **head of the *pirqa*** (↓ פירקא mng. 4a; Gr ἀρχιφερεκῖται Novellum 146 of Justinian) sg. ועיילוה בריש פירקיה they inducted(?) him as the head of his *pirqa SOZ* 73:12; נחמיה ריש פירקא *IKI* 40a:3; pl. ראשי פירקי *TGAs27* 33:19

Lit: Goodblatt, RISB 187+, w. prev. lit.

– **רֵיש שַׁתָּא** n.m. ***Roš Ha-šana*, the New Year holiday** (↓ שתא; Sy ܪܺܫ ܫܰܢ̄ܬܳܐ PSm 3904, JPA ראש שתה DJPA 511) sg. *Hor* 12a(41) // *Kar* 6a(5); מעלי יומא דריש שתא the eve of the day of the New Year *Er* 40b(31); יומא קמא דריש שתא the first day of the New Year *BB* 147a(42); *AZ* 4b(35); צלותיה בראש שתא the *'amida* of the New Year *HP* 19:7; *ib.* 187:10

Y: רֵיש שַׁתָּא *BB* ib.

[– **רֵיש תַּרְעָא** n.m. **an official** (lit. head of the gate; ↓ תרעא) sg. יתיב אפיתחא דריש תרעא דמלכא he sat at the entrance of the royal *r.t.*-official *Ber* 56a(53; **O**)

Read: טרזא 2#) ריש טרזיא (↓]

– **בְּרֵיש** prep. **at the head of, main cause of 1. at the head of:** בריש יוני at the head of the doves

Ḥul 63a(42; **M**); **2. main cause of:** בריש כל מותא אנא דם I, blood, am the main cause of all death *BB* 58b(6); *ib.* 10; 11

– **לְרֵיש** prep. **at the end of** (cf. Sy ܠܪܝܫ adv. afterwards LS 728, mng. 16.d.α, Ma סליק לריש was completed MD 434) לריש תלתא יומי עייל לקמיה at the end of three days he entered before him *Giṭ* 68b(18)

Lit: Nöld, MG 303[3]; Y: לְרֵיש *Giṭ* ib.

– **בְּרֵישָׁא, בראשא** adv. **at the head, first** (Sy ܒܪܝܫܐ PSm 3904) a. spatial: 1) general: למנויי ברישא to appoint (PN) at the head (of the academic session) *Soṭ* 40a(29); ליקדמיה להושע ברישא let him place (the Book of) Hosea first (of these four Prophets) *BB* 14b(33); *Qid* 25a(26); *Hor* 12b(52); 2) w. √יתב pe., af.: ומאן (ד)יתיב בי מרזחא ברישא who presides [lit. sits at the head (of the table)] at a wake? *Ket* 69a(46); ויתב ר' חנינא ברישא PN became the head (of the academic session) *ib.* 103b(24); אימנו רבנן לאותובי לרב אחא מדפתי ברישא the scholars have decided to appoint PN of GN to be the head (of the academic session) *BB* 12b(14); ואימנו חשיבי דרומאי לאותבך ברישא the notables of the Romans have decided to appoint you to be the head (of the government) [i.e. to make you emperor] *Giṭ* 56b(15); b. temporal: 1) alone: הי מינייהו סגי ברישא which one of them [i.e. the faces of the androgynous first person] walked first? *Er* 18b(7) // *Ber* 61a(49); *BQ* 52a(12); אי בעי האי מקטר ברישא ואי בעי האי מקטר ברישא if he wants he burns this one [i.e. the handful] first or if he wants he burns that one [i.e. the frankincense] first *Men* 13b(17); דהוא מאית ברישא (the foetus) dies first *BB* 142b(1); *Giṭ* 28a(33); *Ara* 7a(42); שרו לי תיגראי בריש' resolve my dispute for me first *Ned* 62a(42); *Ber* 41b(9); *Pes* 117a(39); *RH* 12a(16); *MQ* 25b(3); *Men* 34a(20); דאזלין בראשה לבית דינא דמאתיהון they go first to the court of their town *Anan* 16:3; ולא ידעינן הי מיניהו נפק ברישא we do not know which one of them came out (of the womb) first *BB* 141a(33); *Bek* 18a(24); 2) ≠ √הדר pe. then in fol. clause: מיכדי מיכרב כרבי ברישא והדר זרעי ... תנא בארץ ישראל קאי דזרעי ברישא והדר כרבי do they first actually plow and then sow? The *Tanna* is dealing with Eretz Israel where they first sow, and then plow *Šab* 73b(5); *ib.* 77b(23); *Ber* 2a(25); *Šab* 141a(21); *Pes* 6b(23); *Tan* 23b(29); *MQ* 17a(46); *Ket* 110a(27); *BM* 92a(19); *San* 99a(38); *HP* 109:14; *TGAs28* 56:27

– **מֵרֵישׁ, מֵרֵישָׁא** adv. **again, formerly** (Ma מן ריש again MD 434, Sy ܡܢ ܪܝܫ LS 728, mng. 16.e.α) **1. again:** מרישא הוא דקא זבין איבעי ליה למכתב שטר זביני it is as if he [i.e. the borrower] is buying the field again, (and) he should have written a bill of sale *BM* 16b(36); ובעיא למיטבל מֵרֵישָׁא she must immerse herself again *HP* 138:18(HPP 217:18); שארי המוציא לחם מן הארץ מירישא והדר אכיל he makes the blessing over the bread again and then eats *ib.* 187:23; **2.** in syntagm **מריש(א) הוה** + part. **formerly:** מרישא הוה גריסנא בגו ביתא formerly I used to study at home *Ber* 8a(41); מריש הוה מלחנא פוגלא פוגלא formerly I used to salt each radish individually (on the Sabbath) *Šab* 108b(18); *Ber* 6b(22); *Šab* 23a(13); *Meg* 29a(34); *BB* 8b(52); *Ara* 22a(49); *Nid* 20b(32); מריש הוה אמינא formerly I used to say *Yom* 23a(31); *Meg* 26b(30); *Ket* 67a(38); *Soṭ* 40a(18); *San* 97a(29); *Ḥul* 105b(16)

[**ריש ריש** adv. perh. **each one** *Giṭ* 45b(34; Rashi,Ed)

Y: רֵיש רֵיש *Giṭ* ib.]

רִישְׁבָּא n.m. perh. **trapper** (↓ נשבא) sg. טבות רישבא PN, the trapper *Šab* 17b(1); *ib.* 146b(32); *Tan* 10a(29); יוסף רישבא *Ḥul* 54a(30); *ib.* 116a(36); *Šab* 130a(26; **V**)

Geon. expl.: פ' ריש בא כאשר כת' נשיא בית אב [במ' כה:יד] רב בית בא זה ראש בית אב OHT Tan 11:22, i.e. בָּא < *בָּאי [abs. of בָּיְתָא; cf. TJ Is 5:8]; Lit: Mainzer, MGWJ 53 [1909] 184[2], w. prev. lit.; Y: רִישְׁבָּא *Ḥul* ib.(BAYTN 129).

רֵישׁוּתָא, ראשותא n.f. **exilarchate** (↓ רישא, רישנותא; Sy ܪܝܫܘܬܐ LS 729) sg. ושקליה לראשותיה מן רב פחדא he took the exilarchate away from PN *SOZ* 72:30; *IŠGF* 72:8

רֵישָׁנוּתָא, ראשנותא n.f. **beginning, status of head of the academy** (↓ רישא, רישותא; Sy ܪܝܫܢܘܬܐ governorship LS 729) **1. beginning, former state:** sg. ראשנותא דישראל the former state of the Jews *IŠGF* 72:8; **2. status of head of the academy:** sg. קביל על נפשיה ראשנו(י)ותיה רשותא he took upon himself the status of head of the academy [glossed: רשותא; ↓ רישותא] *ib.* 86:9 [Var: רישנותיה]

רִישְׁפָּא n.m. **a demon** (< BH רֶשֶׁף, רשפי Yeivin, BV 833, HAL 1210) pl. דבי איגרי רישפי rooftop demons are *rišpē* [i.e. BH רְשָׁפִים] *Pes* 111b(16; **CV**[14])

Y: רִישְׁפֵּי *Pes* ib.(BAYTN 129).

רִישְׁקָא n.m. **fiber, hair** (< MIr **rēšak* [cf. MP *rēšag* fiber CPD 72]; Sy 2# ܪܝܫܩܐ LS 746) only in phrase ↓ כורכמא רישקא

Lit: Geig, AAC 325, s.v. פוך; 387; Flora 2:15.

רֵישְׁתָּא n.f. **chief** (↓ רישׁ; Sy ܪܝܫܬܐ LS 729) sg. רישתיהו דנשים כשפניות the chief of the sorceresses *Pes* 110a(36; **V**[17])

ריתא n.m. **cord, belt made from palm leaves** (etym. unkn.) sg. רב הונא הוה אסיר ריתא PN was girded with an *r.*-belt *Meg* 27b(44; **G**) [Var: דיתא C(corr. דתאה); דיתאה Ar(AC 3:169, s.v. דתאה)]; ריתא דהוה הים an *r.*-belt which (PN) used to gird *OHP Šab* 48:14

Lit: Geig, AAC 154, s.v. דתאה, discusses poss. P etyms. and suggests perh. < NP *rišta* thread PED 577; Flora 2:332.

רִיתְחָא n.m. **anger, pestilence** (↓ √רתח; Sy ܪܬܚܐ excitement, inflammation LS 747) **1. anger:** sg. ומי איכא רתחא קמי הב"ה does God have anger? *Ber* 7a(18); כל כי האי ריתחא לירתח עלן קדשא ב"ה ולפרוקינן let the Holy One, Blessed be He, be angry at us so much and redeem us *San* 105a(33) // *RH* 32b(4); *Qid* 32a(26); *San* 48b(31); *Ḥul* 52a(38); *Men* 41a(27); **2. pestilence:** sg. בימי רב יוסף הוה ריתחא לעלמא in the time of PN there was pestilence in the world *Ket* 106a(10); רבא בעי"דן ריתחא הוה סכיר כוי PN used to block up the windows at a time of pestilence *BQ* 60b(14)

Y: רִתְחָא *Ber* ib.(BAYTN 129).

רִיתְמָא n.m. **broom** (*Retama Roetam*; TA רֹתְמָא TJ 1K 19:4[Var]) sg. קיסמא דריתמא a chip of broom *Šab* 54b(38); גומרי דריתמא coals of broom *BB* 74b(22)

Lit: Flora 2:469+; Y: רִיתְמָא *BB* ib.(BAYTN 130).

ריתקא n.m. **an impediment atop a wall** (etym. unkn.) sg. מהדר ליה שורא וריתקא he encircles it [i.e. the field] with a wall and an impediment *BM* 107b(1)

Geon. expl.: שורא וריתקא חומה וקוצין וקנין שהן נעוצין בראש החומה TGAs28 142:12; Y: רִתְקָא *BM* ib.(BAYTN 250).

רכב vb. **to ride, impose upon** (↓ ארכבתא, מרכבתא; Sy ܪܟܒ LS 730) **Pe.** (e/u) **1. to ride, mount:** מאי טעמ' לא רכבת אסוסיא why were you not riding a horse? *Ber* 7a(22) // *AZ* 4b(5) [but // ורכוב האי *San* 105b(4); v. infra]; רכיבת סוסיא חמר למרכב mount this horse *Meg* 16a(16); סוסיא a donkey to ride *Er* 53b(14) [in the 'Galilean' dialect]; pass.part. עולא הוה רכיב חמרא PN was riding a donkey *Pes* 53b(38) [cf. Sy ܪܟܝܒ ܥܠ ܚܡܪܐ ܘܪܟܝܒ ܥܠ ܓܡܠܐ Is 21:7, MH היה רָכוּב על החמור MBerK 4:5]; *Ber* 8b(30); *ib.* 56b(51); *Qid* 33a(34); *San* 95a(44); וחליף טייאעא כי רכיב גמלא תתאי an Arab passed by below while riding a camel *Tan* 22b(50); *BB* 74a(2); *BM* 81b(6); דרכיב איתתא בשוקא they saw him mounted on a woman in the street *San* 67b(38); אריא רכיבא mounted on a lion *Bo* 78:15; הוון רכיבי' על כתפא דאבוהי דאמיהו they were mounted on the shoulder of their maternal grandfather *Ber* 10b(10; MGL 588:21); **2. to impose upon s.o.:** הדרא רכבא ליה אנינות the *'aninut*-status (of the mourner) is reimposed upon him *Zev* 99a(33); *Men* 102a(33); ואיסורא הוא דרכיב להו it is a prohibition which is imposed upon them *RH* 28a(25); *Yev* 88a(23); **3. to copulate (of animals)** [Sy, LS ib., Pe., mng. 4]: גמל רא(כ)ב אנתאתה a camel (which) copulates with its mate *OHP Ber* 105:12

Af. 1. to mount s.o. [w. -א upon]: a. general: ארכביה אכתפיה he mounted him upon his shoulders *Meg* 28b(44); *Ket* 17a(30); *Qid* 71b(6); b. in a fig. sense: ארכבה אתרי ריכשי he mounted it upon two horses [i.e. he gave his claim double force] *Ket* 55b(7) // *BB* 152a(5); **2. to carry s.o.:** לירכביה ארבע גרמידי let him carry him four cubits *Šab* 110a(15)

Itpe. to become a runner upon another plant: דכי קיימא ביני עשבים מירכבא when (the fenugreek) is found among grasses it becomes a runner (upon them) *BQ* 81a(26; **EsOHT** ib. 141:26 [ל"א])

Expl. Ar [Itpe.]: שוטחת עצמה ע"ג עשבים וגדילה לאורך OHP ib.

רכה n.m. **king** (etym. unkn.; ↓ בר רכה) sg. את לא רכה ולא בר רכה you are neither a king nor the son of a king *BB* 4a(22); מאי רכה מלך what is *r.*? King *ib.* [w. ref. to רַךְ וּמְשׁוּחַ מֶלֶךְ 2S 3:39 and אַבְרֵךְ Gen 41:43]

Lit: Lehnw 579; Geig, AAC 383, rejects P etym.; Y: רַכָּא *BB* ib.

רכובא n. **(uncertain)** sg. שיתא דרכובא six (sinews) of the *r. HG3* 157:47

רַכִּיךְ adj. **tender, soft** (↓ √רכך; TA רְכִיךְ TO Gen 18:7, Sy ܪܟܝܟܐ LS 730, Ma ראכיך MD 420) sg.m. שאני בר אווזא דרכיך ו(ד)(ו)חזי לאומצא a duck is different because it is tender and suitable for a meat dish *Šab* 128a(53) // *Ḥul* 76b(50); רכיך וטב tender and good *BM* 86b(32) [of meat]; *Ḥul* 122a(37) [of an animal's skin; ≠ ↓ אשון]; *ib.* 136b(15); *Zev* 28a(23); *Nid* 22b(22) [≠ ↓ אקוש]; *Soṭ* 4b(1); נבארא רכיכא a soft fiber *TGAs42* 165:1 [expl. MH סיב Pes 115b(21)]; f. אידי דרכיכא בלעא since (the meal offering) is soft it absorbs *Zev* 98a(15); קרנא דקמצא רכיכא the locust's horn is soft *Šab* 77b(27); pl.m. *ib.* 155a(34); *Ned* 49a(26) [of a gourd; ≠ ↓ אשון]

Y: רַכִּיךְ *Ḥul* ib.

רכים n.m. **(uncertain)** sg.cs. בשורידי מתא דעל רכים נהרא in the outskirts of the town alongside the ... of the canal *Giṭ* 27a(14) // *BM* 18a(33)

The commentators understood this word as a GN [v. Eshel, JSB 236].

רכך vb. **to be soft** (↓ רוככא, רכיך, √2#ארך; Sy ܪܟ LS 730, Ma רכך MD 435) **Pa. to soften:** לרכוכי כיתניתא to soften a linen garment *Šab* 140a(47); סוף סוף למאי יהבה ניהליה לרכוכיה כיון דרככיה הינו שבחיה in the final analysis, why did he give it to him? To soften it. When he softened it, that was its improvement *BQ* 99a(20) // *BM* 112a(38)

Itpa. to become soft: כד קיימי ביני עשבים מירככא when (the fenugreek) is among the grasses it becomes soft *BQ* 81a(26; OHT ib. 141:26)

Geon. expl. [Itpa.]: לשון ריכוך.

רכן vb. **to bend over** (Sy ܪܟܢ LS 731, Ma רכן etpe. MD 435) **Pe.:** דעל אפה נפלא ובבירכה רכנא who falls on her face and bends over on her knees *Bo* 115:7

רכס vb. **to be lost, be broken, hide oneself** (etym. unkn.) **Itpa. 1. to be lost:** שטר נמי עביד דמירכס a document is also likely to be lost *Švu* 37b(28); שטרא מעליא הוה לי ואירכס I had a valid document and it was lost *BB* 32b(3); *ib.* 164b(6); אירכס כתובתה her *ketubba*-document was lost *Ket* 57a(1); כתובה דמירכסא *SŠHai* 1b(8) [title of a document]; אי מירכס חד מכפרנא באידך בחבריה if one (sacrificial animal) gets lost, I shall be atoned for by the other one *Kar* 24a(7); אידי דזוטר מירכס since (the Book of Hosea) is small it would be lost (if circulated as a separate book) *BB* 14b(35); **2. w. -ל to lose s.t.:** אבוה דרב פפא אירכס ליה חמארא PN's father lost his donkey *BM* 28b(31); *Er* 39a(6; **M**) [V[1]: איתביד]; *Giṭ* 45a(26); *San* 61a(25); אירכסא ליה מפתחות דבי מדרשא (he) lost the keys of the school *Yev* 113b(40) [↓ √1#אבד itpe.]; שטרך אירכס לי I lost your document *BB* 171b(11); *SŠHai* 13b(15); **3. to be broken:** ודאי מימד אמדא נפשה דמציא למיטלא ולא מירכסין גרמה (the animal) certainly gauged well for itself that it could jump down and its bones would not be broken *HP* 202:13; **4. to be damaged:** חייש דלמא מרכס בי סגנא מרוב מיא he was concerned lest the prison be damaged by the excessive water (and he would escape) *Er* 21b(28; SM 115:21); **5. to hide oneself:** ההו' גבר' אירכוסי הוה מירכס that man [i.e. the suspected adulterer] would have certainly hidden himself (from the husband) *Ned* 91b(12)

Voc: מִירְכְּסָא *SŠSad* 161:9; *ib.* 10; Y: אִרְכַּס *BM* 17a(21; Mo 85).

רִכְסָא n.m. **mud used as a mortar bond** (Ma ראכסא MD 420; cf. Akk *raksu* attached, *riksu* strap, binding CAD 108, 347) sg. והני מילי טינא אבל רכסא בעי טפי this [i.e. binding between layers of a wall] refers to clay, but mud requires more *BB* 3a(50) [Var: ריכסא **F**[2]]; pl.abs. תרין ריכסין two bonds *Bo* 64:14

Geon. expl.: ריבלו TGAs42 156:19 [unclear]; Lit: Eps, PLA 196, translates the Ma passage [בליליא האזינאלה לנונא בראכסא Jb 143:9] as: at night I see the fish in the slime (of the marsh); Y: רִיכְסָא *BB* ib.(BAYTN 129).

רכשא ↓ ריכשא n.

רָם adj. **high, loud** (↓ √רום, בר רמי; TA רָמָא TO Gen 39:14, Sy ܪܡܐ LS 720, Ma ראמא 1# MD 421) **1. high:** sg.m.abs. איגר רם a high roof *Ḥag* 5b(37); pl.m.abs. טורין ו(ו)רמין high mountains *ḤM* 37:2; det. בתי רמי high houses *MQ* 17b(5; **V**); **2. exalted:** pl.m. כומרי רמי דבגדנא exalted priests of GN *Bo* 21:10; **3. loud:** sg.m. קלא רמא a loud voice *Anan* 118:4; pl.m. קליא רמיא *Bo* 63:4

Y: רָמֵי *MQ* ib.(BAYTN 8).

רַמָּאָה, abs. **רַמָּאי**, pl. **רַמָּאֵי** n.m. **deceiver, charlatan** (↓ √2#רמי; Sy ܪܡܝܐ LS 733) sg.abs. אב רמיי my father is a deceiver *Meg* 13b(8; MGG 517:11) det. אבא רמאה הוא *ib.*(**H**) // *BB* 123a(39); זיל איתי סהדי דלאו רמאה את go (and) bring witnesses that you are not a deceiver *BM* 28b(32); *ib.* 34; *BB* 167b(34) [↓ רמאותא]; *AZ* 11b(16); *ib.* 26a(4); pl. ותקנתא לרמאי עבדינן do we make an ordinance for the deceivers? *BB* 4b(15); 18; *Qid* 71b(3); *BQ* 113a(27); ומצלי עיניה מרמאי he used to glance sideways because of charlatans *Ket* 67b(49); *BB* 46a(20)

Y: רַמָּאָה *BB* 123a(39; BAYTN 233).

רַמָּיוּתָא, רַמָּאוּתָא n.f. **deceit** (↓ √2#רמי; Sy ܪܡܝܘܬܐ LS 733) sg. רמאה ברמאותיה זהיר a deceiver is careful in his deceit *BB* 167b(34); *AZ* 11b(17); ומי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא are righteous men permitted to engage in deceit? *Meg* 13b(10; MGG 517:12) // *BB* 123a(41) [Var: למעבד רמאותא **G**]

Y: רַמָּאוּתָא *BB* ib.(BAYTN 286).

רמונא ↓ רומנא n.

רָמוּתָא, cs. **רָמוּת** n.f. **height** (↓ √רום; TA רָמוּת TJ Jer 48:29, Sy ܪܡܘܬܐ LS 720) sg.cs. only, in phrase **רָמוּת רוּחָא** n.f. **haughtiness** (↓ רוחא; Sy ܪܡܘܬ ܪܘܚܐ PSm 3862) sg. *Šab* 94a(27); *ib.* 113a(45); *Qid* 70b(34); *AZ* 71a(20)

Y: רָמוּת רוּחָא *Šab* ib.

רמז vb. **to indicate, wink, intimate** (↓ רימוזא, רימוזא, √רזם; Sy ܪܡܙ LS 734, Ma רמז MD 436) **Pe.** (a/u) **1. to indicate, allude, hint:** אטו לא רמז משה באוריתא כי האי גונא did Moses not indicate in the Torah in such a manner? *Tan* 9a(20); pass.part. היכא רמיזא where is (separation of the firstborn) indicated? [Answer: Ex 29:43] *Zev* 115b(30); *Meg* 2a(28); *San* 81b(23); *AZ* 25a(37); דכי רמיזי מיא בשני הוא דרמיזי water is alluded to (in the Torah) only on the second (day of Sukkot) *Tan* 3a(15); והיכא רמיזן הילכאתא בקראי where the traditional laws are hinted at in the biblical verses *IŠGF* 39:2; **2. to wink** [w. "בעיני"; Ma עאינאן רמאז רימוא MD ib., MH[2] ירמוז בעיניו Yom 19b(28)]: רמוז לי בעינך wink at me *Ket* 111b(44); ועיני לית לך דרמזת עלי you do not have eyes to wink at me *Bo* 84:7; דהויין מליאן כוחלון(א) ורמזן they used to paint their eyes with kohl powder and wink *Šab* 62b(32) [expl. BH מְשַׂקְּרוֹת עֵינַיִם Is 3:16]

Pa. to intimate, signal: נתרי בהו מעיקרא ונרמזינהו let us warn them first and intimate clearly to them *Ket* 33a(22); רמוזי דקא מרמזי רמוזי (the sets of witnesses) signal clearly (to each other) *BQ* 24b(8) // *San* 86b(38)

Lit: Bacher 210.

1#רמי vb. **to throw down, put, place, lay, impose, raise a contradiction,** itpe. **happen to be** (↓ רמיא, רימיא, רומיא; Sy ܪܡܐ LS 732, Ma רמא MD 435) **Pe. 1. to throw down, cast:** ומחן ורמן וקטלין they smite, throw down, and kill *Bo* 6:4; ותירמי יתיה בשיפלא בערסיה you should throw him on his bed in exhaustion *ib.* 142:7; פורא רמינא I cast a lot *ib.* 10:1; **2. to position, place:** ובליליא רמינא פוריי בין גברי לינשי at night I place my bed between the men and the women *Tan* 22a(16; **M**[2]); **3. w. -ב to put, insert** [cf. MH הטיל ב- AZ 22b(35)]: ראמי ליה בגובתא דנחשא he inserts it in a bronze tube *Šab* 90b(23); רמו ארבעין ותמניא כוזי בדנא they put forty-eight *k.*-measures into a vat *BM* 40a(52); למירמא בי' שכרא to put *š.*-beverage into it [i.e. a jug] *AZ* 33b(16); *Tan* 7a(53); *Ket* 8a(37) // *AZ* 8b(7; **J**) [↓ אסינתא]; הוה אית ליה דוכתא מאבראי למירמא בה פשיטי (the garment) had a place on the outside in which to put small coins *ib.* 21b(39); *BB* 20b(2); *Ket* 75a(19) // *Yev* 118b(39) [↓ 2#חרתא]; כתב על בעא ורמי בחמרא write on an egg and put (it) in wine *ḤM* 43:24; *ib.* 39:5; 41:2; pass.part. דרמיא בחורצא (the needle) is placed in the crack (of the rock) *Šab* 99b(14); **4. to place or put upon s.t.:** ושקלינן פורתא בביעתא ורמינן ליה באודרא we take a small amount (of the *tekhelet*-dye) in an egg(shell) and place it on a wad of wool *Men* 42b(34; MGN

255:9); ונסחינון ורמנון לחד סלא he removed them [i.e. the loaves from the oven] and placed them in a basket *HP* 39:4; רמא ליה סמא בשקיה he applied a medication to his leg *AZ* 28a(33) [cf. Akk *nadû* CAD N/1 82, mng. 2.a.12']; *ib.* 25 // *Yom* 84a(27) [↓ דררא#1]; *Nid* 20a(47); רמו עלי' תריסר אר{ו}⟨ר⟩ות' דתיבנא ובלעיתנון they placed upon it [i.e. the snake] twelve sacks of straw, and it swallowed them *Ned* 25a(48); pass.part. רמי חומרי (an infant) with beads upon him [lit. placed of beads] *Qid* 73b(2; O[2]); חזאי טונא דאסא דרמי עילווי I saw a load of myrtle branches which was placed over me *Ber* 56b(18); **5.** pass.part. **to lie down:** a. obj.: רמו טעוניהו באורחא their loads are lying on the road *BM* 32a(52); *Šab* 138a(40); חספא דרמי בשוקא דלית ביה משמא a sherd without any substance lying in the street *SŠHai* 5b(12); *Suk* 22b(25) [↓ √חבט pe., mng. 3]; וסתיר סעריכין ורמי אחור גביכין your hair is disheveled and is laid behind your back *Bo* 9:3; b. people: רמי גברא אאפיה a man lying on his face *Zev* 62b(15; V[8]) [indicating placement from north to south]; רמי ריש לקיש על מעוהי בי מדרש⟨א⟩ ומקשי PN was lying on his stomach in the school and was raising a difficulty *Zev* 5a(3); כדקציר ורמי בערסיה being sick and bedridden *BB* 154a(22) [in a legal document; cf. Sy ܪܡܐ ܥܠ ܥܪܣܐ PSm 3923]; *SŠSad* 213:4; רמי על ערסיהון *Bo* 7:17; **6. to plant:** דראמי תומי one who used to plant garlic *San* 109b(10) [cf. ↓ √שדי#1 pe., mng. 13]; **7. to pour a liquid** [Akk *nadû* CAD N/1 74, mng. 1b]: דרמא תלתא ואתא תלתא ופלגיה he poured three (measures of water upon the lees) and three and a half (measures of wine) resulted (from the mixture) *BB* 96b(14); *Ber* 25b(27); לבתר דרמא לכסא after he poured (the wine) into the cup *AZ* 58a(28); *ib.* 71b(2); תיתי דביתכי תירמי לי נטלא אתת רמיא ליה let your wife come (and) pour me a cup (of wine). She came (and) poured (it) for him *Ned* 51a(12; Ed); *Bek* 27a(16); *Pes* 42b(6); *Kar* 13b(35); רב ששת ראמי לה לאמתיה מי נונייא ארישא PN used to pour fish brine on his maidservant's head *Šab* 105b(43); וסליק ראמי ליה לדקלא בלביה he ascends to pour it [i.e. the mixture] into the pith of the date palm *Pes* 56a(10); *TGAs28* 183:9; **8. to set out (of food):** רמא ל' תורא he set out (meat of) an ox for him *Nid* 33b(17) [cf. Ma: דׄרמון להאמא וטאבותא רמון לדילכון who set out bread and ritual food for you MD 435]; כי הוה רמו כיסתא לחיותא when they used to set out fodder for the animals *BM* 85a(10); **9. to impose s.t. upon s.o.** [w. -על; cf. MH הטיל על Men 42a(10)]: a. monetary duty, work: רמו עילויהו צדקה they imposed upon them (an assessment) of charity *Meg* 27a(46); דההוא דמי כלילא דרמו אבני טבריה a certain payment of the coronation tax which was imposed upon the people of GN *BB* 8a(39; SM 174:33); *ib.* 4 [↓ כרגא usage a]; b. oath [cf. Akk *māmītam nadû* to take (?) an oath CAD N/1 94]: רמו רבנן עליה שבועה the Rabbis impose an oath upon him *BM* 2b(2); *BQ* 107a(9); *TGHark* 202:33; c. obligation, duty: ר' יהודה נשיאה רמא שורא ארבנן PN imposed (the building of) the (city) wall upon the scholars *BB* 7b(48); רמו עליה חומריה דרב וחומריה דשמואל they imposed upon him the stringent ruling of PN and the stringent ruling of PN_2 *Er* 6b(29); pass.part. כיון דמצוה עליה רמיא לדידיה כייפינן since the commandment is incumbent upon him, we compel (him) *Yev* 39a(46); *BQ* 48a(27); הנך דרמי עליהו לאיעסוקי ביה those upon whom it is incumbent to deal with it [i.e. burying the corpse] *HP* 165:2; d. fear: למירמא אימתא אאינשי ביתיה to inculcate fear in his wife *Šab* 105b(42); e. act, deed: pass.part. כולי מילי דמ"א"תא עליה רמיא all the matters of the town are incumbent upon him *MQ* 6a(7); כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה a person is not aware of anything which is not incumbent upon him *Švu* 34b(16); *BB* 39a(14); *Anan* 22:12; *AnanSch* 3:17; **10. to strike s.o.:** טב טב רמו ליה strike him very much *Giṭ* 14b(7; Ar [AC 4:2]); **11.** fig. **to raise a contradiction by contrasting authoritative sources** [lit. to throw one source against another]: a. biblical verses: ואיכא דראמי קראיי אהדדי there are some who raise a contradiction between biblical verses *Mak* 9a(8) [bet. Num 35:15 and ib. 12]; *Ber* 7a(41); *MQ* 9a(49); *BB* 98b(25); *Zev* 116b(33); b. a biblical verse and a Tannaitic source: ראמי ליה ר' אחא אריכא *Šab* 111a(18) [bet. Mib. 14:4 and Prov 10:26]; b. Tannaitic sources: רבינא רמי מתניאתא

אהדדי ומשני PN used to point out contradictions between Tannaitic traditions and answer (them) *BM* 81a(11); *San* 61a(25); *Nid* 33b(18); ואיכא דראמי לה{ו}⟨י⟩ מירמא there is someone who actually points out a contradiction between them [i.e. bet. our Mishna and a *barraita*] *RH* 27b(36); *Suk* 16a(21); כי עיילת לקמיה דרב פפא רמי ליה when you go in before PN, point out (the following) contradiction to him *Pes* 16a(26); *Er* 34b(16); *Yev* 42b(29); *Yom* 30b(14); ורמינהי and point out the contradiction between them *Šab* 58a(19) [bet. a Mishna and *barraita*; v. Eps, MNM 154+]; *Yom* 14b(5); *BQ* 81a(22); c. statements of *Amoraim*: ורמי דאביי אדאביי ורמי דרבא אדרבא point out a contradiction between that of PN and that of PN [i.e. two statements of his] and PN_2 and PN_2 *Šab* 92a(10); *Pes* 11a(33); *Qid* 75a(35); *BB* 152a(11); רמי דיליה אדיליה he points out a contradiction between two of his statements [lit. this one of his and that one of his] *Kar* 3b(20); גברא אגברא קא רמית you are raising a contradiction between one authority and another *Er* 82a(1); *Tan* 4b(24); *BQ* 43b(29); **12.** fig. **to attribute [w. -א]:** הא אמאן תרמייה to whom will you attribute this [i.e. our Mishna]? *MQ* 2b(3); *Pes* 27a(17; V[14]); *Men* 25b(44); **13. to lay an egg** [Ma דׄרמא ביתא MD 435, JNA *rmy* HDJNA s.v., Sy ܐܪܡܝ af., LS 733, mng. 6; cf. Akk *pilî nadû* CAD N/1 94]: תרנגולתא דרמיא יומא וכבשא יומא a hen which lays (an egg) one day and withholds the (next) day *Nid* 39b(11); מאיתמל רמתא (the hen) laid it yesterday *Beṣ* 7b(7); והני {מילי} ⟨ביעי⟩ דלא גמרן דרמיא תרנגולתא eggs which have not matured which a hen lays *HG3* 189:7; *ib.* 190:14; **14. to attach threads, fringes, or laces:** האי מאן דרמי חוט' דכיתנא בגלימא דעמר' one who attaches a linen thread to a woolen garment *Nid* 61b(21); רב עמרם חסידא רמא תכילתא לפריזמא דאנשי ביתיה PN attached *tekhelet*-dyed fringes to his wife's apron *Suk* 11a(37) [cf. MH[2] המטיל תכלת Men 40a(3)]; *Men* 39a(41); *ib.* 41a(14); 42a(27); 43a(28); ההוא גוברא דסים מסאני אוכאמי ולא ראמ{י}"ו" חוטי a certain man who was wearing black shoes and did not attach laces *Tan* 22a(13); **15.** in idiomatic phrases: a. w. **-אנפש to make an effort** [lit. to place upon o.s.]: איבעי ליה מירמא אנפשיה he should have made an effort *BQ* 99b(28); אנא רמאי אנפשאי ואידכרית I made an effort and remembered *Ket* 20b(7); *AZ* 4a(41); *Švu* 45b(10); *Nid* 15a(37); b. w. **כפותא to defecate** [lit. to drop excrement; cf. Akk *kabussu iddi* CAD K 29]: ורמא כפותא וסכריה לירדנא it defecated and dammed up the Jordan *BB* 73b(9) // *Zev* 113b(24); c. w. **ליבני to lay bricks** [Akk *libitta nadû* CAD L 177; cf. TA נׅרמֵי לׅבנִין let us make bricks TO Gen 11:3]: דראמי ליבני one who is laying bricks *San* 109b(9); pass.part. רמו ליבני *BB* 3b(26); d. w. **נרגא to disagree w. s.o.** [lit. to throw an ax]: ↓ נרגא usage b; e. w. **פוזמקי to put on shoes:** רבה בר רב הונא ראמי פוזמקי ומצלי PN used to put on *p.*-shoes and pray *Šab* 10a(7); f. w. **קלא to raise the voice, shout** [Sy ܐܪܡܝ ܩܠܐ LS 734, mng. 19, Ma רמא ... קאלא MD 435; cf. Akk *rigma nadû* CAD N/1 94]: רמא ליה קלא he shouted to him *Ber* 59a(12); *Yom* 69b(24); *BB* 73a(23); *Ḥul* 105a(42); ורמו ביה קלא ואהדריה they shouted at him and he brought it back *BQ* 118b(4); *Šab* 124b(39); *Er* 63a(29); *MQ* 17a(39); *BB* 5a(6); g. w. **שכרא to brew *š.*-beverage** [cf. Akk *ana nadê šikari* (dates) for brewing beer CAD N/1 76]: או לאו דרמאי שיכרא לא איעתרי had I not brewed *š.*-beverage I would not have become rich *Pes* 113a(19); מיהא רמי אזל רמא מאידך brew from this (pile of cuscuta). He went (and) brewed from another (pile) *BM* 42b(27); ושיכרא דארמאיי בין דחיטי ובין דתמרים בין דצמוקין כיון דמירמא רמו ליה ולא מבשלין ליה שרי as to *š.*-beverage of pagans, whether of wheat, or dates, or raisins, since they actually brew it and do not cook it, it is permitted *Geon* 343:12; h. w. **תיגרא to quarrel** [Ma רמא תיגרא MD 485; v. Af., mng. 3]: דליכא כתובה דלא ראמו בה תיגרא there is no *ketubba*-(settlement) in which (people) do not quarrel *Šab* 130a(38)

Af. 1. to throw: כל יומא הוינא מרמינן ריפתא בהדי הדדי ואכלינן והאידנא הוה איכא חד גבן דלא הוה ליה ריפתא בהדיה והוה מכסיף אמינא לחבראי אנא קאימנא ומרמינא ליה ריפתא כי מטאי לגביה שוי נפשאי כמאן דשקלי מיניה כי היכי דלא ליכסיף every day we used to throw the loaves together (for a common meal) and eat. Today there was one with us who did not

have bread with him, and he was ashamed. I said to my colleagues: "I shall get up and throw the bread for him." When I came to his place, I pretended as if I had taken (it) from him so that he should not be ashamed *Šab* 156b(14); **2. to snatch away:** ארמויי ארמייה מניה (the other mouse) certainly snatched it [i.e. the piece of bread] from it *Pes* 10b(26); *ib.* 27; 29; אי אינקטיה ביד מאן מרמי ליה מין if I hold him in my hand, who can snatch him away from me? *Ḥag* 15b(18); **3. w. ב- to involve s.o. in a dispute** [v. Pe., mng. 15h]: מרמיא ביה תגרי it involves him in disputes *Yev* 63a(33)

Itpe. 1. to happen to be, take place, occur: a. person: איתרמי בההוא אושפיזא he happened to be at a certain inn *San* 107b(26); איתרמויי הוא דלא מתרמין בהדי הדדי they just happen not to be present together *HG2* 98:83; זימנא חדא איתרמאי נערה מאורשה דיהב מארי דיוראי עיניה בגוה once there happened to be a betrothed woman upon whom an *m.d.*-official set his sight *Tan* 22a(18); איתרמי על בההוא פיתחא he happened to enter a certain entrance *Ḥul* 7b(19); *SŠHai* 17b(6); *TGHark* 161:33; *ib.* 157:8; *IŠGF* 111:6; b. animal, object: תלתא יומי אתרמויי אתרמי טפי ודאי אבדה היא for three days (the animal) just happened to be (there). More – it is certainly a lost object *BM* 30b(52); איתרמויי איתרמו ונפלו אהדדי (the coins) just happened to fall together *ib.* 25a(41); דיל' מיתרמיא מלתא דמצוה ויהבי להו perhaps a matter of a *miṣwa* may occur, and they will give it [i.e. the money designated for the synagogue] to them *BB* 3b(26); *SŠHaiGr* 32:9; איתרמי עמודא סליק ואסקינהו there happened to be a pillar (under the floor where he was standing). He rose and lifted them up *Ket* 62a(40); *HG3* 238:59; c. occurrence, date: דלמא יהודה כיון דחשיב יומי וירחי ואתרמי perhaps Judah (knew), since he had reckoned the days and months, and it coincided *Mak* 23b(41); בכל אימת דמתרמי תלתה בתשרי מפרשינן ליה whenever the third of *Tišri* falls we separate him [i.e. the high priest from his wife] *Yom* 8b(17); *Meg* 29b(32); כל מועד דמתרמי בשבת any holiday which falls on the Sabbath *Anan* 39:5; *ib.* 76:12; *IKI* 3a:17; d. place: *Ḥul* 13b(5); **2. w. ל- to happen to have:** עד דמיתרמו ליה ביתרי דתאנו הילכתא until he has two (witnesses) who can recite Tannaitic traditions *Švu* 41b(36; HP 126:5); איתרמויי איתרמי לה she just happened to have it [i.e. the froth] *AZ* 70b(4); דאי מיתרמו להו תרי קיטרי בהדי הדדי if there happened to be two knots next to each other *Šab* 74b(32); דאתרמי לי קטינא דארעא למזבן I happened to have (the opportunity) to buy a plot of land *BM* 75b(41); *ib.* 20b(32); *BB* 5a(26); *Ber* 39b(29); *Bek* 27a(15); *Ara* 11b(51); איתרמי לה עיילה בעיינא דחיויא it happened for her that (the pin [?]) penetrated the snake's eye *Šab* 156b(23); **3. to coincide, be the same:** דיל' אתרמי שמא בשמא perhaps one name was the same as another *BM* 18b(41)

Lit: Bacher 210 [Pe., mng. 11]; Stol, Beer 159 [Pe., mng. 15g]. The mng. of this rt. in the fol. passages is unclear: 1. אתא לן גבר' דרמינא ליה בגילא דחיטאת' מירמי ומידחי the man whom we ... with wheat straw has come to us and he is ... and refuted *Nid* 26b(31; M); 2. כותחא דרמי כיפי the *k.*-dish which ... *Hor* 12a(45) // *Kar* 6a(13) is unclear.

רמי #2 vb. (JPA רמי #2 DJPA 526) ↓ רמאה n., רמאותא n.

[רמיתא ↓ רימוזא n.]

רַמְכָא n.m. **herd** (< MIr **ramak* [cf. MP *ramag* herd, flock CPD 70]; Sy ܪܰܡܟܳܐ herd [of horses, donkeys, etc.] LS 734, Ma ראמכא large flock, herd MD 421; cf. BH רַמָּכָה* HAL 1160) pl. חמרתיה הוה מעברא אולידא רמכי רמכי his she-ass was pregnant. It gave birth to many herds (of donkeys) *Tan* 23a(47; Ar [AC 7:281])

Lit: Geig, AAC 383; Y: רַמְכֵי *Tan* ib.(BAYTN 129).

רמס vb. **to trample** (↓ רימסא; BH רמס HAL 1161, JPA רמס to crawl DJPA 526) **Pe.:** וירמסין they trample *Bo* 1:10

Itpe. to be trampled: ההוא יומא אירמו⟨ו⟩⟨י⟩ס חד סבא an old man was trampled that day *AZ* 17b(42); ועד האידנא כמה סבי אירמוס *ib.* 41

רמץ vb. **to produce a secretion in the eye** (↓ רמצא; Sy ܪܡܰܨ ܥܰܝܢܳܐ the eye produced a white secretion Audo 2:516) **Pa./Af.:** pass.part. דמרמצן עיניה his eyes are covered by a secretion *Bek* 44a(28; Ar [AC 4:80]) [expl. MH טרוטות ib.]

Lit: Eps, GC 115[11]; AAC 207, s.v. טרוטות.

רומצא, רְמְצָא n.m. **rust** (↓ √רמץ; cf. Sy ܪܶܡܨܳܐ secretion in the eye PSm 3934) sg. רמצא דפרזלא rust of iron *Šab* 90a(23) // *Nid* 62a(23) [Var: רומצא MGC 115:4]

Lit: Eps, GC 115[11]; Y: רַמְצָא *Šab* ib.

רַמְשָׁא, abs. **רְמַשׁ** n.m. **evening** (TA רְמְשָׁא TO Gen 19:1, Sy ܪܰܡܫܳܐ LS 735, Ma ראמשא #1 MD 421) sg.abs. ולא בכל רמש וצפר not every evening and morning *Bo* 28:5

רָמְתָא #1 n.f. **height** (↓ √רום; Sy ܪܳܡܬܳܐ LS 720, Ma ראמתא #2 MD 421) pl. ורמתא בהון איתמסראה the heights in them were lowered down *Bo* 10:6; pl. ותיפלון על טורי ועל ראמתא they will fall upon the mountains and the heights *ib.* 119:29; 127:21

רִמְתָא #2 n.f. **maggots, worms** (in a decaying body; Sy ܪܶܡܬܳܐ LS 732, Ma רימא #2 MD 433) coll. קא שלטא ביה רמתא the maggots have power over him *BB* 84b(22; SM 65:14)

רנן vb. **to complain, gossip** (JPA רנן ב- DJPA 526) **Pa. 1. w. על- to complain:** הוו קא מרנני רבנן עליה the Rabbis were complaining about him *BM* 84b(13); **2. w. ב-, אבתר-, בתר- to gossip:** זוטר קא מרנני⟨א⟩ בתריה (if he dies) young they will gossip about his (early death) *Tan* 5b(22) [Var: מרנני כולי עלמ' אבתריה L]; *Yev* 34b(30); *TGHark* 84:20

רסס #1 vb. **to sprinkle** (Sy ܪܰܣ pe., af. LS 736) **Af.:** רס הוא דמריס במיא (the word) רס [i.e. לָרֹס Ezek 46:14] means that he sprinkles (the flour) with water *AnanSch* 11:25

[רסס #2 vb. ↓ √רום pe., mng. 2

Šab 32a(6; Ed, Rashi)]

ריסתקא, רוסתקא, רֶסְתְּקָא n.m. **district, village** (< MIr **rastaq* [cf. MP *rastag* series, row CPD 71, NP *rustāq*, *rastāq* village, market town PED 575]; OfA רסתכה TADC 3:21:22; ↓ רוסתקאה) **1. district:** sg. ריסתקא דמחוזא the district of GN *Šab* 124b(38); *Er* 44b(8); ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחמרא לחבריה ברסתקא דמהוזא a certain person who was moving a jug of wine to another in the district of GN *BM* 83a(17; HP 75:31); מר בר רב אשי הוה קאי ברסתקא דמחוזא PN was located in the district of PN *BB* 12b(9); *Ber* 54a(40; MGE 146:14); **2. village:** sg. רוסתקא דקרביל village of GN *Bo* 87:2; pl. ואי אית ליה רוסתקי הדר הודרניה if there are villages around it ... [i.e. a walled city] *HG1* 408:72; ריסתקי דרבנן the villages of the scholars *TGAs27* 96:1; במדינאתא וברוסתקי in the cities and in the villages *NDGR* 236:5

Lit: Geig, AAC 386; Tel 127; Shaked, MSF 135; Voc: רֹסְתְּקָא HGP 29b:16; Y: רֶסְתְּקָא *Ber* ib.(BAYTN 222).

רַעֲבְתָּנִיתָא, רַעֲבְתָּנָאָה f. adj., n. **ravenous** (< MH רַעַבְתָן, רוֹעַבְתָן Gross, Patterns 120; ↓ רעבתנותא n., sg.f. דלא ליקרו לה רעבתניתא so that they should not call her the ravenous one *Ket* 96b(16; M)

רַעַבְתָּנוּתָא n.f. **voracity** (< ↓ רעבתן + -ותא) sg. והא קא מתחזי כרעבתנותא does it not, in fact, look like voracity? *Ber* 39b(27) // *Šab* 117b(51); *Ḥul* 105b(35)

Y: רַעַבְתָּנוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 313).

רְעוּתָא, abs. **רְעָוָא**, cs. **רעות** n.f. **wish, will, volition** (↓ √רעי #2; TA רַעֲוָא TO Dt 33:24, JPA רעווה, cs. רעות- DJPA 527) sg. a. general: זיל עיב⟨יד⟩ ליה רעותיה go (and) carry out his wish for him *Ket* 77b(26); *Dec* 2:6; קיימו רעותא דמריכו fulfill the will of your Lord *Ber* 57b(56); מלאכה דעביד רעותא דמרוהי the angel who does the will of his Lord *Bo* 14:6; *ḤM* 42:14; רעותא דליביה the will of his heart *AnanSch* 32:8; *ib.* 5; b. esp. cs. in phrase ברעות נפש- of ... own volition [cf. JPA ברעות נפשי לקטלא אנא ברעות נפשכון DJPA 527]: ברעות נפשי לקטלא אנא נפיק I am going out to be killed of my own volition *San* 7b(30); איצטביתי ברעות נפשאי I desired of my own volition *SŠHai* 17a(2); דאשתתפנא ברעות נפשאנא we entered into partnership of our own volition *ib.* 9b(6); 3a(9); 14a(6); 15b(18); *SŠSad* 208b:5; c. abs. in the phrase (ד-) יהא/תהא רעוא may it be (His) will: יהא רעוא דתיפוק קרנא בעינך may it be (His) will that a horn should sprout in your eye *Šab* 108a(39) [play on PN קרנא]; יהא רעוא דאימא מילתא ותתקבל may it be (His) will that I shall say a (legal) matter and it will be accepted *Beṣ* 38a(21); יהי רעוא תזרע ולא תחצוד may it be (His) will (that) you will sow and not reap *MQ* 9b(9); *Ber* 56a(51); *Yom* 53b(2); *Yev* 37a(2); *San* 108b(48);

Men 67a(19); *Nid* 33b(23); תהי רעוא *MQ* 9b(25); *IŠGF* 121:15; *Dec* 7:10

Y: רְעוּתָא *Ber* 57b(56; BAYTN 29); רַעֲוָא *Šab* 108a(39; BAYTN 102).

1# רעי vb. **to graze, tend animals, to be in charge** (↓ רעיא, רעייא; Sy 1# ܪܥܐ LS 737, Ma 1# ראא MD 417) **Pe. 1. to graze:** חרזא וקטיני שקא ורעיא ביני ורדיני a prickly (creeping animal), with thin legs, and it grazes among the brambles *BQ* 80a(38) [expl. MH חולדת הסנאין ib.]; *Tem* 22b(23); **2. to tend animals:** a. alone: דאית לי' תור' נירעי יומא דלית ליה תור' נירעי תרי יומי let the one who has (one) ox tend (the other oxen one) day. Let the one who has no ox (tend the other oxen) two days *Nid* 69a(33) // ראעי *San* 109a(50); ההוא רעיא דהוה רעי חיותא a certain shepherd who was tending animals *BM* 93a(43); b. w. -ב: ותפסי לך ורעו בך חזירים בחוטרא דדהבא they will seize you and make you tend pigs with a golden staff *Ber* 56a(8); **3. to be in charge of s.o.:** רעינא להו אנא עד דמלו לדרא I [i.e. the Angel of Death] shall be in charge of them until they complete their allotted time [lit. the generation] *Ḥag* 5a(6)

2# רעי vb. **to desire, wish** (↓ רעותא; Sy 3# ܪܥܐ LS 738) **Pe.:** לא רעינא בך ולא צבינא בך I do not desire you, and I do not want you *Yev* 107b(18) [Var: לא רעיאנא ביה ולא צביאנא ביה HP 150:7]; *ib.* 48; ואנא לא רעינא לזבונא יתיה I do not wish to sell it *SŠHai* 16b(1)

Itpa. to agree: אכפיה אירעי ליה he compelled him, (and) he agreed to his (demand) *Pes* 62b(23)

Used mostly in legal terminology.

3# רעי vb. ↓ רעיונא n., √רצי vb.

רַעְיָא, pl. **רַעֲוָותָא** n.m. **one who grazes animals, shepherd** (↓ √1# רעי; TA רַעְיָא TJ Is 40:11, Sy ܪܥܝܐ, pl. ܪ̈ܥܘܬܐ LS 737, Ma 1# ראיא MD 420) sg. ר' עקיב' רעיא דבן כלבא שבוע הוה PN was a shepherd of PN_2 *Ket* 62b(49); ההוא רעיא דכל יומא הוו מסרין ליה חיותא בסהדי a certain grazer to whom each day animals were delivered (for grazing) before witnesses *BM* 5a(29); כ'ד' רגיז רעיא על עאניה when the shepherd gets angry at his sheep *BQ* 52a(13); *Ber* 40b(21); *Šab* 32a(9); *BM* 84b(35) // *San* 103a(39; **K**); *ib.* 93a(43); pl. ורבנן ארעוותא סמוך did the Rabbis rely on the grazers (of the cows to intercalate the year)? *San* 18b(43; **K**); *Bek* 21b(11); דורא דרעותא 'the town of shepherds' *Er* 7b(6) [GN]

Voc: רָעְיָא HGP 15b:34; Y: רַעְיָא *BM* 84b(35; BAYTN 104).

רַעְיוֹנָא n.m. **thought** (√3# רעי; LJLA רעיונא TgPs 92:5, Sy ܪܥܝܢܐ LS 738, Ma 1# רויאנא MD 429) pl.cs. רעיוני ליבא the thoughts of the heart *Bo* 59:4; *ib.* 7

רַעְיָיא n.m. **pasture** (↓ √1# רעי; TA רַעְיָא TJ 1K 5:3, Sy ܪܥܝܐ LS 737) sg. אזלא לרעיא (the animal) goes out to pasture *Pes* 97a(12); איידי דקלישא ארעא עבדא רעייא since the ground is thin, it produces pasture *Soṭ* 34b(50); *BM* 28b(47) [≠ ↓ פיטמא]; *ib.* 69a(29; V^{22}); כפויי דרעיא droppings of the pasture *Er* 29b(44; Ar [AC 4:288])

Y: רַעְיָא *BM* 69a(29; BAYTN 129).

רָעִיעַ adj. **dilapidated, of impaired status** (↓ √רעע pe., pass.part., ריע; TA רְעִיעַ TJ Is 42:3, Sy ܪܥܝܥܐ LS 737) **1. dilapidated, unsound:** sg.m. ההוא ביתא דהוה רעיע a certain house which was dilapidated *Tan* 20b(29); f. כל אשיתא דהוה רעיעא הוה סתר לה he used to destroy any wall which was dilapidated *ib.* 43; ההיא אשיתא רעיעתא *ib.* 25; **2. of impaired status:** sg.m. האי שטרא רעיעא לא מגבינן ביה we cannot collect a debt with a document of impaired status *Ket* 36b(12)

Y: רְעִיעָא *Tan* ib.(Mo 239).

רעם vb. **to thunder** (↓ רעמא, תרעומתא; Sy ܪܥܡ LS 739, Ma ראם רימא MD 421; cf. Gy 96:13) **Pe.:** דרעים רעמא the thunder thunders (in the cloud) *Ber* 59a(27; MGE 149:8)

רַעְמָא n.m. **thunder** (↓ √רעם; Sy ܪܥܡܐ LS 739, Ma 1# רימא MD 433) sg. *Ber* 59a(27; MGE 149:8) [↓ √רעם pe.]

רעע vb. **to break, cause harm, impair validity** (↓ ריע, ריעותא, רעיע; Sy ܪܥ pe., etpe. LS 737) **Af. 1. to break:** ואתו גמלים ארעוה ואתו שוורים ונפלו ביה camels came (and) broke it [i.e. the covering on the pit], and (then) oxen came and fell in it *BQ* 52a(32); **2. to make unsound:** מרעת ליה לאשיתאי you are making my wall unsound *BB* 7a(21); *ib.* 59a(5); *TGAs28* 198b:2; **3. to cause harm:** מעיקרא מידק דייק ולא אתי אורועי נפשיה (the messenger) investigates (the husband's intentions) thoroughly from the beginning, and (the latter) is not apt to cause himself harm *Giṭ* 3a(7); *ib.* 10b(27); *Pes* 3b(32); *AZ* 27b(3); דלא לו(א)רעך כמה דאורעיה לאבוך so that he should not cause harm to you as he caused harm to your father *Tan* 9a(24; **O**); **4. to impair validity:** קבעו לי זמנא דמיתינא סהדי ומרענא ליה set a time for me (in court) to bring witnesses, and I shall impair its [i.e. the writ's] validity *BQ* 112b(36); מרענא שטרא אפומיה I would impair the validity of a document on his testimony *Ket* 85a(41); *BM* 21a(12); *BB* 49a(3); *ib.* 154a(15); קא מרע ליה לדיבוריה he impairs the validity of his statement *Qid* 64a(35); *BM* 5b(12)

Itpe. 1. to be unsound: לא תיתרע אשיתאי my wall should not become unsound *BB* 6b(29); **2. to be impaired:** איתרע שטרא the validity of the document was impaired *Švu* 42a(10); כיון דנפל איתרע ליה since (the document) fell, its validity was impaired *BM* 13a(11); איתרע ליה רובא (the embryo)'s (presumption of belonging to) the majority was impaired *Yev* 37a(22); *Ket* 16b(1); *BB* 92b(13); סכין איתרעיי בהמה לא איתרעיי the knife's (status of being smooth) was impaired. The animal's (status of being fit) was not impaired *Ḥul* 10a(31); **3. w. מזלא to have misfortune:** דלמא חלשא דעתיה ומיתרע מזליה lest he become discouraged and he will have misfortune *Hor* 12a(40) // *Kar* 6a(3); האי מאן דחליש יומא קמא לא ליגלי כי היכי דלא ליתרע מזליה one should not reveal that he is sick on the first day so that he should not have misfortune *Ber* 55b(41); *Ned* 40a(16); *Ḥag* 5a(2)

רפד vb. **Pa. (uncertain):** ורפדי מרפדין *Bo* 2:7; *ib.* 29:11; 52:11

Lit: AIT 126.

רַפּוֹקָא n.m. **one who hoes** (↓ √רפק *qāṭōl*-form) sg. *Soṭ* 10a(22; V^2)

Y: רַפּוּקָא *Soṭ* ib.(BAYTN 20).

רפט vb. **to fall apart** (MH^2 רפט J 1489) **Itpe.** (a): האי תיבותא ⟦דביתי⟧ ⟨רבתי⟩ דאירפט a large ark (for Torah scrolls) which has fallen apart *Meg* 26b(35)

Lit: D. Boyarin, Tarbiz 50 [1981] 175+, suggests that this is a var. rt. of ↓ √פרד; Y: אִרְפַּט *Meg* ib.

רפי vb. **to be loose, soft, weak, undecided** (↓ רפיותא; Sy 2# ܪܦܐ LS 740, Ma רפא MD 436) **Pe. 1. to be loose:** a. objects: כל היכא דהוה רפי צייניה wherever (the ground) was loose he indicated it *Šab* 34a(5) [↓ ≠ קשי adj.]; זמנין דראפי ונפיל sometimes (the bit) becomes loose and falls out *ib.* 52a(8); 43a(14); שופתא בקופינא דמרא רפיא the handle in the hole of the spade becomes loose *Giṭ* 32a(1); *ib.* 2; 3; אפי' רפאי מירפא even (if the pitch on the jug) became quite loose *AZ* 33b(11); b. parts of body: *Naz* 39a(23) [of hair]; *ib.* 25; מירפא דראפי *Šab* 110a(45) [v. Pa.]; **2. to be soft:** ראפי מאנא מן נורא ... והדר קאמיט the utensil becomes very soft from the fire and afterwards shrinks *OHT Šab* 69:20 [v. Šab 74b(12)]; *Ḥul* 62b(23); ושאדי אר(ו)י"שיה עד דרפייא ארעיתא דמוחיה he pours (three hundred bowlfuls of water) on his head until the bottom of his skull becomes soft *Ket* 77b(21); ואע"ג דרפו טובא even though (the olive cakes) are very soft *AZ* 40b(14); **3. to be weak:** sg. איכא דרפי דמיהו there are (families) whose blood is weak [i.e. which bleed profusely] *Yev* 64b(42); *Šab* 77a(10) [of wine]; **4. w. -בידי to be undecided** [v. Pa.]: sg.f. אין ולא ורפיא בידיה yes and no, and he was undecided concerning it *Šab* 113a(25); *ib.* 116a(44); *BM* 14b(12); *Qid* 65a(30)

Pa. 1. to loosen: a. soil: לרפויי ארעא to loosen the soil of the field (by plowing) *MQ* 2b(13); *Ned* 41b(38); *BB* 17b(26); b. teeth: ליכא מכה מרפי (if) there is no wound, (the vinegar) loosens (the teeth in the gums) *Šab* 111a(25); c. clasps: כי באעי מרפי בה when it is necessary he loosens it [i.e. the loops of the whip to lengthen it] *Mak* 23a(19); d. bowels: קמיט מרפי ליה ודראפי קמיט לי (if) he is constipated [lit. constricted] it loosens his (bowels. If) he has loose bowels it constricts him *Šab* 110a(45) // *Pes* 42b(21); e. menstrual flow: פחדא צמית ביעתותא מרפיא fear inhibits (a woman's menstrual flow), (and) dread loosens (it) *Soṭ* 20b(39; V^2) // *Nid* 71a(14); f. other: *OHT Ber* 130:23(Ar) [↓ חומי]; **2.** pass.part. **w. -בידי to be undecided** [v. Pe.]: דרפויי מרפיא בידיהו מעיקרא they were entirely undecided at first *BB* 142a(15)

Af. to loosen: ארפו ליה וצמצמו ליה they loosened it [i.e. the rope] and tightened it *Yev* 46a(22)

רפיותא n.f. **softness** (↓ √רפי; cf. Sy ܪܦܝܘܬܐ LS 740) sg. רפיותא דארעא softness of the field [i.e. the soil] *TaS* 571:4

1# רפס vb. **(uncertain;** ↓ ריפסא, רפסתא; Sy ܪܦܣ LS 741, Ma רפס MD 437) **Pe.:** דליוה לרטיבא רפסא לי בדוכתיה *Er* 40b(32; RaḤ)
[Af. to shatter ↓ √רפת**]**

Geon. expl.: משל הוא כלומר אתה לא היית רגיל לבוא לכאן אילולי שאילה שיש לך לשאול לא היית בא GnK5 172:13; RaḤ: מי שרואה חברו מחפש על עץ לח אומר בדעתו שמא להכות אותי מה עסקו לכך שואל אותו מה עסקך והוא מדקדק אחריו Ar [AC 7:293].

2# רפס vb. **to be wide** (cf. Akk *rapāšu* D to widen CAD R 156) **Af. to widen:** ארפסינהו לעייניה חזייה בשקריה he opened his eyes wide, saw him, (and) recognized him *Bek* 36b(14; L[1])

רְפָסְתָא n.f. **shaking** (↓ √1# רפס; Sy ܪܦܣܬܐ trembling motion LS 741) sg. רפסתא דספינתא shaking of the boat *BM* 79b(10)

So Rashi [other expl. S. Friedman, BM VI:189]; Voc: רְפֹסְתָא HGP 28b:28; Y: רְפָסְתָא *BM* ib.(BAYTN 186).

רפק vb. **to hoe** (< Akk *rapāqu* A CAD R 150, AIOA 87; ↓ ריפקא, רפוקא) **Pe.:** a. field: נפקו אשכחוה דקאי קא רפיק they went out (to the field and) found him hoeing *Tan* 23a(55) [Var: קא רפיק M²Ar (AC 7:294)]; כי דרפיק גברא בחד יומא ריפקא as much as a person can hoe in one day *BB* 12a(35); *ib.* 54b(18); *Er* 25a(41); *TGAs42* 43:21; b. vineyard: למירפק ביה האי פרדיסא to hoe the vineyard with it *BM* 103a(18); *ib.* 19; רפיק ליה טפי ריפקא he used to give it an additional hoeing *Men* 87a(22)

Geon. expl.: רו(י)פיק ריפקא מעדר עידור TGAs28 142:8 [expl. Tan. ib.]

1# רפש vb. **to break (of clods;** cf. Sy ܪܦܫܐ shovel LS 741, mng. 3 < Akk *rapšu* II AHw 957) **Pa.:** מרפיש ואזיל קמא קמא he continuously breaks up the clods one after another *BM* 95b(23; H[corr. to מרפי],Ar [AC 7:295])

Expl. Ar: מרפק ומפתח הארץ AC ib.

[2# רפש vb. **to become soiled** (denom. < BH רֶפֶשׁ HAL 1193) **Itpa.:** ואירפוש ליה מניה *Šeel* 37:147

Lit: Eps, St1 108, suggests a corruption < ואיטפוש (v. Var).]

רפת vb. **to vibrate, pulsate** (Sy ܪܦܬ to glide, vibrate LS 741) **Pa./Af. to cause to vibrate:** הני שמעת' דידו(א)י מירפתן איגרא these traditions of mine make the roof vibrate *Qid* 63b(38)

רְצוּעֲתָא n.f. **strap** (JPA רצועה DJPA 528) sg. רצוע(ת)י my strap *San* 7b(39)

The H form רצועה occurs several times in BT in A contexts, e.g.: רצועה דתפילי *MQ* 25a(45); *Men* 35b(3); רצועה דסנדליה *Šab* 112a(23).

רצופא n.m. perh. **a low-quality wine** (etym. unkn.; ↓ פרצומא) sg. *BB* 95b(25) [Var: (פ)רצופא RaḤ, quoted in RaŠBaM]

רצי vb. **to appease, propitiate, accommodate, present a discourse, agree** (< BH 1# רצי pi. HAL 1194; ↓ √3# רעי; JPA רצי DJPA 529) **Pa. 1. to appease:** כמה ידע האי מרבנן לרצוי למריה how well this one of the scholars knows how to appease his Master *Ber* 33b(40) // *Meg* 25a(19); **2. to propitiate (of a sacrifice):** רצויי הוא דלא מרצי הא מיקדש קדישי (even though the blemished sacrificial animals) do not propitiate at all, they are, in fact, still fully consecrated *Tem* 5b(40); ציץ מרצי the frontplate (of the high priest) propitiates (for a mistake in a sacrifice) *Pes* 78a(14); *Yom* 7b(12)
Af. 1. to persuade: דארצייה חד מינהו לחבריה ואתרצי one of them persuaded the other (party in the dispute), and he agreed [lit. was persuaded] *BB* 2b(12); **2. to ingratiate o.s.:** דמרציא ארצויי קמיה (the wife) constantly ingratiates herself before him [i.e. her husband] *Er* 100b(38); *Ned* 20b(35); **3. to propitiate (of a sacrifice):** בכור בר ארצויי הוא does propitiation apply to a firstborn animal? *Zev* 11b(23) [cf. בר הרצאה RH 5b(40)]; **4. w. קמי to present a discourse before s.o.** [calque < MH הרצה לפני J 1493]: דארצי וארצו קמיה קא חשיב דארצי ולא ארצ'ו' קמיה לא קא חשיב he counts (an instance) where he discoursed and they discoursed before him. He does not count (an instance) where he discoursed and they did not discourse before him *Ḥag* 14b(38); *Qid* 45b(3); **5. w. זוזי to hand over money** [calque < MH² הרצה מעות ib.]: ארצי ליה זוזי he handed over the money to him *BB* 48b(2)
Itpe./Itpa. 1. to agree: *BB* 2b(12) [v. Af., mng.

1]; כי אתרצאי לך למעוטי באוירא אבל למעוטי בתשמשתא לא I only agreed with you with regard to limiting (my) air space, but not with regard to limiting my use (of the ground) *ib.* 13; דעשוייה ואירצי they compelled him, and he agreed (to give the *get*) *Ara* 21b(23); *ib.* 4; *IŠGF* 112:13; *TGHark* 203:8; **2. to be accepted (of a sacrifice):** דמדאורייתא' ארצויי מרצי it is accepted completely according to the Torah *Yev* 90a(27); ליתי ולא לירצי let him bring (the sacrifice) even though it will not be accepted *Zev* 5a(21); *ib.* 27; 5b(31); *Mei* 8a(1); *Men* 3a(41); *Yom* 64a(24); **3. to be appeased:** איפשר דמירצי קודשא בריך הוא ואתי מיטרא perhaps the Holy One, Blessed Be He, will be appeased and it will rain *Tan* 23b(12; V[17]) [Var: דמתרצי LM²]

רְצִין adj. **deteriorated, worn-out** (↓ רצינתא) pl.f. הותירו זוזי חדתי פחתו איסתירא(א)(י) (ד)(ר)צינתא they made a profit [MKet 10:4] – (they bought with deteriorated staters and sold for) new *zuzim*. They made a loss [Mib.] – (they bought with new *zuzim* and sold) for deteriorated staters *Ket* 93b(26; V[5]) [Var: אסתירי רצינאתא TGHark 51:11]

Geon. expl.: והכא במאי עסיקינן כגון דזבנו באסתירי רצינאתא דאינון עתיקאתא ... וזבינו (כ)(ב)זוזי חדתי דטפי עדיפי. ופ(חתו) איפכ(א) ואמרי בתר הכי ופחתו איפכא כגון דזבנ(י)(ו) TGHark ib. [v. also: בחדתי וזבינו ברצינאתא TGAs42 51:8].

רְצִינְתָא n.f. **a grain disease** (↓ רצין; cf. Sy ܪܨܝܢܬܐ dandruff LS 742) sg. *BB* 91b(42; EsP[1]) [expl. סלמנטון ib.; Var: רצינאתא TGHark 51:11, רצוניאתא GC 105:12]

Y: רְצִינְתָא *BB* ib.(BAYTN 174).

[רציצא ↓ ורציצא n.]

רְצִיץ adj. **bruised** (√רצץ pe., pass.part.; Sy ܪܨܝܨ crushed Lev 22:24 [H מָעוּךְ]) pl.m. בני רצו(י)(י)צי עיני children with bruised eyes *Ket* 60b(54); f. והאי דרציצן עיניהו the reason their eyes are bruised *Ber* 59b(18)

רַצְעָנָא n.m. **shoemaker** (< MH רַצְעָן, רוֹצְעָן Yeivin, BV 1045, Gross, Patterns 72) sg. ההוא רצענא *Šab* 60b(27)

Expl. Ar: אושכף AC 7:298; Y: רַצְעָנָא *Šab* ib.

רצף vb. **to smash, crush** (Ma רצף to smash MD 437) **Pe.:** דרצ(ו)פינהו מירצף he smashed them [i.e. the utensils] completely *Šab* 16b(18); דרציף ליה מירצף *Zev* 95a(4)

Expl. Ar: 1. ששיקע כתלי הכלי בתוכו ונעשה כאילו נשברו כתליו [= RaḤ]; 2. ששיברן מהכל AC 7:298.

רקב vb. **to rot, decay** (↓ רקבא; BH רקב pe. HAL 1201) **Af.:** פירות כיון דמרקבי לא משהי להו since fruits rot, he does not leave them for a period of time *BM* 45b(5); *Švu* 48a(13); גבי מת אפי' ארקיב חד אבר concerning a corpse, even if one limb decayed *Naz* 51b(20); *ib.* 51a(33); דארקיב כשהו' מת it decayed when he was dead *ib.* 51b(21)

רִקְבָא n.m. **decay** (↓ √רקב; TA רִקְבָא TJ Is 40:20) sg. אסיתא דנחשא דלא שליט בה רקבא a bronze mortar which does not corrode [lit. is not subject to decay] *Nid* 36b(49)

Y: רִקְבָא *Nid* ib.

1# רקד vb. **to dance** (↓ רקדא; Sy ܪܩܕ LS 743, Ma רקד MD 437) **Pe.** (a/u): קום רקוד get up (and) dance *Ned* 51a(13); ותאלי נפשיה בעיבורא דדשא ורקיד ואמר he used to suspend himself from the door bolt, dance, and say *Pes* 68b(48); גמלא במדי אקבא רקדא a camel in Media can dance on a *qab* [i.e. anything is possible] *Yev* 45a(43); נסבתיה [ח]ד[ה] וחרוניאתא רקדן one took her, and the others dance *Bo* 30:3
Pa. id.: מרכיב לה אכתפיה ומרק' (PN) used to mount her [i.e. the bride] on his shoulders and dance *Ket* 17a(30) [V⁵: ורקיד]; בר מרקיד בי כובי one who dances among the drinking bowls *Pes* 49a(49); *BQ* 97a(19) // *BM* 64b(27); *BQ* 86a(12)

The mng. מרקיד אתלת *Ket* 17a(24; V⁵) is uncertain. Acc. to Rashi it refers to juggling three objects and catching one.

2# רקד vb. **to sift flour** (MH רקד pi. J 1496; ↓ √1# הדר pe., mng. 9) **Pe.:** חזי כמה מהולאתא איכא דרקדן בנהרדעא see how many sieves there are which sift flour in GN *Beṣ* 29b(11; Šeel 124:35)

רִקְדָא n.m. **dance** (↓ √1# רקד; Sy ܪܘܩܕܐ LS 743, Ma רקודא MD 437) pl. וניגריהון לא מתחזין ברקדיהין their feet are not seen in their dances *Bo* 14:8

רקודא n.m. **jug, barrel** (etym. unkn.; > Arab رَاقُود, pl. رَوَاقِيد large jug Fr, AF 165) sg. למחר שתינא חמרא ברקודא "דאבוך" ובקרקני דאמך I shall drink tomorrow from the *r.*-jug of your father and

the *q.*-jugs of your mother *Ned* 51a(7; V²); הני דדרו באגו(ר)(ד)א ואיתקול ותברוה לרקודא לישלמו פלגא מאי טעמא דרקודא נפיש מלמדרייה חד וזוטר מילמידרייה תרי these (porters) who were carrying (a load) on a pole, stumbled, and broke the *r.*-jug should pay half (its value). Why? Because the *r.*-jug is too big to be carried by one person and too small to be carried by two persons *BM* 83a(25; HP 76:7); pl. רקודי *GC* 14:2(Var,Ar [AC 7:301] [expl. MH הפיטסין MKel 3:6; v. infra]; רקודי הרפנאיי *r.*-jugs of GN *BM* 84a(17; **F**¹,AS 9 [1981] 32,HP 76:7,SM 64:19); *Šab* 127a(30; Ar [AC 7:301])

Geon. expl.: הפיטסין שהן (וריקודי) (רקודי בארמית(V)) והן דני 'בטייוס(ת)' ודומין לקנקנים אלא שהקנקנים ארוכים ואילו עגולים GC ib., i.e. دَنّ; cf. also: والرقود إناءٌ مِن آنِيَةِ الشَّراب اعجمى مُعرَّب وهو دَنٌّ Jawāl 71:13; Lit: S. Friedman, AS ib.; id., BM VI:410³²³

רְקוּעַ adj. **spotted** (↓ √רקע; TA רְקוּעַ TO Gen 30:32) sg.f. רקועתא *BQ* 118b(8) [of sheep]

Y: רְקוּעְתָא *BQ* ib.(BAYTN 73).

רְקִיעַ adj. **firm, solid** (↓ √רקע pe., pass.part.; Sy ܪܩܝܥܐ adj. LS 744) sg.m. ומאן רקיע who is firm? *MQ* 28a(39; TGHark 189:30,Ed) [C: מרקיעא]

Y: רְקִיעַ *MQ* ib.(BAYTN 52).

רְקִיעָא n.f. **sky, heaven** (↓ √רקע; Sy ܪܩܝܥܐ m./f. LS 744, Ma רקיהא MD 437) a. general: sg. ואותבה לחד גפא בארעא וחד ברקיעא he placed one wing on the earth and one in the sky *Giṭ* 68b(40); *Ḥag* 12b(47); אי לאו דמכרזי ברקיעא הזהרו בחנינה בני had they not proclaimed in heaven: "Beware of PN, my son" *Pes* 112b(48); *Qid* 81a(42); *Giṭ* 68b(31); *BM* 85b(46); וכרזיו עלה ברקיעא בגיטא they proclaimed in heaven concerning her by the *geṭ* ... *Bo* 70:7; *ib.* 84:13; פליגי בה תרי מלאכי ברקיעא two angels differed (in this matter) in heaven *BB* 75a(24); *ib.* 74a(31; TGHark 190:22) [↓ גונבא]; נפל להו פיתקא מרקיעא a slip fell down to them from heaven *Yom* 69b(20) // *San* 64a(13); *BM* 86a(35); *Tan* 21b(33); *Yom* 69b(32); מאי דאיכא ברקיעא ידעת do you know what is in heaven? *San* 39a(24); רקיעא נמי הכי הדרא the sky also revolves this way *ib.* 21; היכא דסחיפא רקיעא עילוי ארעא the place where the heavenly vault is overturned on top of the earth *BB* 74a(29); *ib.* 73b(29); נחיתו כיפי דנורא מן רקיעא stones of fire came down from the sky *MQ* 25b(38); *ib.* 41; b. in compounds: sg. מתיבתא דרקיעא the heavenly academic session *Ber* 18b(46) [↓ מתיבתא #1 mng. 2b]; מלכותא דרקיעא the heavenly kingdom *Ber* 58a(43); *Švu* 35b(37); נהורא דרקיעא the light of the sky *Ber* 58b(49); כוכבי דרקיעא the stars of the sky *San* 39a(20); ראזה רבה דרקיעה the great mystery of heaven *Bo* 79:7; אויר רקיעא the air of the sky *ib.* 136:17; 133:4; c. in legal texts: sg. מארעית תהומא ועד רום רקיעא from the lowest part of the abyss up to the highest part of the sky *BB* 63b(9) [merism]; *SŠHai* 6b(11)

Voc: רְקִיעָא HGP 3b:28; Y: רְקִיעָא *BB* 63b(9; BAYTN 62).

רקע vb. **to patch** (↓ ארוקתא, רוקעתא, רקוע, רקיע, רקיעא; Sy ܪܩܥ af. LS 744) **Pe.:** מטלניות חזו למרקע לבושא strips of cloth are suitable for patching a garment *BB* 20a(16; **HAr** [AC 7:303]) **Af. (uncertain**; dialectal form): ארקיעו לורבין *Er* 53b(23)

Lit: Eps, PLA 245.

רקק vb. **to spit** (↓ ירק #2√, רוקא #1; Sy ܪܩ LS 742, Ma רקק MD 437) **Pe.** (a/u): דרק ליה באפיה he spat in his face *BQ* 85b(20) [expl. MH בושת ib.]; ורקת באנפו' רוקא דאיתחזי לנא בבי דינא על ארעא she spat before him spittle which we saw in the court on the ground *Yev* 39b(36) [quoted from writ of *ḥaliṣa*]; *SŠHai* 12b(5); *SŠSad* 230:18; רקה *Yev* 106b(34); ורקת אלבושיה she spat on his garment *Ned* 66b(15); תיהדר ותירוק let her spit again *Yev* 105a(22); ראיק *Anan* 45:2; רוק ליה רוקא בפומיה spit out spittle into his mouth *ḤM* 38:12; *ib.* 41:10; 42:20; מירק אמאני' דרשב"ג spitting on PN's clothes *Ned* 66b(17); ר' יוחנן רייק מכותתא דבבלאי PN used to spit at the mention of [lit. from] the *k.*-dish of the Babylonians *Šab* 145b(17; **V**)

1# רְקָתָא, pl. **רְקָאתָא** n.f. **alluvial ground** (Akk *raqqatu* B swamp, marsh AHw 958, AIOA 88; Ma ראקאתא pl. banks MD 422; cf. OfA רקק AOFCI 191:4, Sy ܪܩܩܐ shallow LS 743) sg. רקתא דנהרא the alluvial ground of the river *BM* 23b(36); *ib.* 108a(24; **V**²²); דמידליא כי רקתא דנהרא because it is raised up like the alluvial ground of a river *Meg* 6a(4) [expl. GN רַקַּת Jos 19:35, equated with Sepphoris]; רקתא דפרת *Beṣ* 32b(36); pl. רקאתא דסורא *Suk* 26a(17)

Y: רְקָתָא *BM* 23b(36; BAYTN 188).

2# רקתא n.f. **shoelace** (< ↓ ארקתא) sg. *LPT* 160:36

[**3# רקתא** ↓ דקתא n.]

רַשָּׁאי adj. **having control** (↓ רשי #2√; JudA רשיה NḤ 7:15, MH רַשָּׁאי, רַשָּׁאִים Yeivin, BV 969, J 1498) sg.f. דתיהוי רשאה ושלטא בנפשה למהך לאיתנסבא לכל גבר she should have control and be empowered to go to be married to any man *HP* 150:14 // *SŠHai* 3a(13) // *SŠSad* 223:27 [in a divorce document]

Lit: Gift 397.

רשבא ↓ רישבא n.

רשום ↓ רושמא n.

1# רְשׁוּתָא, abs. **רְשׁוּ**, pl. **רַשְׁוָותָא** n.f. **loan** (< Akk *rašûtu* creditor's claim CAD R 213, AIOA 88; ↓ רשי #1√, מרי רשותא; TA רְשׁוּת מדעם TO Dt 24:10) sg.abs. בזפו ורשו as a loan and debt *SŠHai* 4a(9; **O**); *SŠSad* 237:11; *TGHark* 155:12; קב רשו 'a *qab* of a loan' *San* 29b(16) [nickname for one who has many debts]; pl.det. כתבי רשואתא loan documents *Agur* 17:7

RaḤ: הלואה OHR Giṭ 53:18; קַב רְשׁוּ *San* 29b(16).

2# רְשׁוּתָא, pl. **רַשְׁוָותָא** n.f. **possession, domain, authorization** (↓ רשי #2√; JPA רשותה det. DJPA 530, MH רְשׁוּת Yeivin, BV 1055, J 1499) **1. possession, control:** sg. ברשותא דמריה in the possession of its owner *BQ* 76a(6); *Pes* 6a(4); *Giṭ* 55b(25); *BM* 116b(12); *San* 72a(24); *AZ* 71a(26); דהדא דוכתא ברשותך תהוי this place should be in your possession *Anan* 28:6; ולא נפקא אשתו מן רשותיה his wife has not gone out of his control *ib.* 104:15; **2. domain, property:** sg. מאי בעית ברשותי what are you doing in my property? *BQ* 23b(28); דנפל לרשותא דחד מיני' it fell into the domain of one of them *BB* 4a(38); רשותא אחריתי another (Sabbath) domain *Er* 89a(17); *ib.* 63b(28); 66b(21); *Giṭ* 77b(44); **3. authorization, permission:** a. general: sg. יפתקי דרשותא certificates of authorization (to judge) *HP* 179:25 [gloss to MH איגרות שלרשות ib.]; b. w. var. vbs.: 1) w. -איתֿ/לית ל: נהי דאית לך רשותא לסגויי עלי לבעוטי בי לית לך רשותא granted that you have permission to walk upon me. You do not have permission to kick me *BQ* 32a(28); *Yom* 20a(2); *Ḥul* 105b(47); 2) w. √יהב pe., itpe.: *San* 8a(46); *Anan* 111:8; *Dec* 5:11; יהיבא ליה רשותא *BQ* 60b(24); חזא מטטרון דאיתיהיבא ליה רשותא חדא שעתא ביומא למיתב ומיכתב זכוותא דישראל Metatron saw that he was given permission one hour in a day to sit and write the Jews' merits *Ḥag* 15a(20); *San* 93a(49); 3) w. √נסב pe.: איכא גברא חד ביהודאי דלא נסיב רשותא ודאין דינא there is a certain man among the Jews who judges cases without taking authorization *Ber* 58a(38); *ib.* 41; 4) w. √נקט pe.: ונקיטנא רשותא מבי ריש גלותא I have received authorization from the Exilarch's house (to judge) *San* 5a(5); *ib.* 7; 5) w. √קום pa.: לקיומי זכואתא ורשואתא to uphold rights and authorizations *SŠHai* 17b(13; GŠ 297:13); 6) w. √שקל #1 pe.: מישקל רשותא מגואל אחרנא to get permission from another redeemer *Anan* 111:26

On רשו *Giṭ* 86a(7; Ar [AC 7:305]), v. ↓ רושמא; Voc: רְשׁוּתָא HGP 34b:10; Y: רְשׁוּתָא *Yom* 87b(13; BAYTN 29).

1# רשי vb. **to collect a debt, be owed** (denom. < Akk *rāšû* A creditor CAD R 207 [NB, LB], AIOA 88; ↓ ארשיתא #2, רשותא #1; TA רשי pe. to collect a debt TO Dt 15:2, Ma רשא pe. to lend MD 437) **Pe. 1. to collect a debt:** מאן דראשי אשראי וחובות דילהון one who collects their [i.e. the orphans'] outstanding credits and loans *SŠHai* 17a(19); **2. pass.part. w. -ב to be owed:** ארבעין גריוי חיטי דרשינ' [-דרשינא] בך forty *g.*-measures of wheat which you owe me *Ned* 51a(3) **Af. to lend s.o. money:** ולארשו(י) ולזבוני to lend money and to sell *SŠSad* 268:17

Lit.: Greenfield, Yalon Mem Vol 81 [Heb].

2# רשי vb. **to have authority** (↓ ארשיתא #1, רשאי, רשותא #2, √שרשי; OfA רשי DNWSI 1086, Sy ܐܪܫܝ pe., af. to give LS 745) **Af. to give control over:** אורכתיה וארשיתיה ואשליט[תיה על כל] תביעותא דאית לי על פל' בר פל' I have given him power of attorney, control, and command concerning any claim that I have against NN *SŠHai* 9a(8); *TGAs33* 211:26

רָשִׁיעַ adj., n. **evil, wicked** (↓ √רשע; TA רְשִׁיעָא TJ Ezek 18:23, Sy ܪܫܝܥܐ LS 746) **I. adj.:** sg.f. אימך רשיעתא your wicked mother *San*

95a(52); **II. n.:** sg.m. ההו' רשיע' *Ned* 50a(26); כמאן קרינן רשיעא בר רשיעא אפלו לרשיעא בר צדיקא according to whom do we call an evil man 'the son of an evil man' even (if he is) an evil man, the son of a righteous man? *San* 52a(7); *Mak* 14a(17); *Kar* 15a(25); לא עביד איניש דמשוי נפשיה רשיעא a person is unlikely to incriminate himself [lit. reckon himself an evil person] *Qid* 50a(24); pl.m. ברשיעי עסקינן are we dealing with evil people? *Yom* 6a(13); *Giṭ* 30b(22); *Qid* 33a(30); דיל' שקלת צדיקי ושבקת רשיעי perhaps you take the righteous ones and leave the evil ones alone *BM* 83b(23); *San* 46b(56); *ib.* 96b(50); *Beṣ* 25b(7) [↓ חצובא]

Y: רְשִׁיעָא *Ḥul* 62b(32; BAYTN 238).

רשל vb. **to be slack** (Sy ܪܫܠ LS 745) **Itpa.:** דילמ' אתי לאירשולי perhaps (the second teacher) is apt to become slack (from overconfidence) *BB* 21a(39); *TGAs28* 201:2

רשם vb. **to incise** (↓ רושמא; Sy ܪܫܡ to engrave LS 745, Ma רשם to sign MD 437) **Itpe. to be incised:** אשכחיה לפוריה דהוה מירשם בסכיני he found his bed incised with knives *Tan* 24b(43; V[17])

רשע vb. **to be evil** (↓ רשיע; Sy ܪܫܥ LS 746) **Pe.** (/a): הרבה הוא דלא לירשע הא מעט לירשע he should not be evil a lot. May he, in fact, be slightly evil? *Šab* 31b(21) [expl. BH אַל־תִּרְשַׁע הַרְבֵּה Eccl 7:17]
Af. to do evil: מרשען *Bo* 59:6 [of demons]

רתח vb. **to seethe, be excited, angry, heat up** (↓ ריתחא, רתחי, רתחן; Sy ܪܬܚ LS 747, Ma רתא MD 437) **Pe.** (a/) **1. to seethe, boil:** אדרתחא קידרך שפוך while your pot is seething, pour (it) out *Ber* 62b(7) [v. Geon. expl. OHT ib. 139:13; OHP ib. 106:23]; חזייה לדמא דזכריה דהוה קא רתח וסליק he saw PN's blood seething and rising *San* 96b(25) // *Giṭ* 57b(8; MGN 599:20); מיא רתחי boiling water *TGAs28* 183:9; **2. to be excited, act rashly:** ביומא דרתח on a day that he was excited *Er* 65a(25); רתחנא I shall be excited *Naz* 12b(23); צורבא מרבנן דרתח אוריתֵיהַ מרתחא it is his (study of) Torah which causes a *ṣ.m.* to be excited *Tan* 4a(5); מלכא חייא רתח a living king may act rashly *Pes* 110a(28); **3. to be indignant:** אם כן מירתח רתח if that be the case, he would be quite indignant (in his reply) *Ḥul* 52a(36); *Zev* 30b(41); **4. to be angry at s.o.** [w. -על]: איזיל איחזי אי רתח אילא רתח I shall go (and) see if he is angry or not *Qid* 32a(21); *Ber* 29b(46); *AZ* 4b(25) // *Ber* 7a(26; MGN 415:1) [↓ ריגעא]; ההוא פרדכשא דרתח מלכא עליה a certain *p.*-official with whom the king was angry *Šab* 94a(28; **M**); *Qid* 31b(35); *Ket* 71b(17); *Ned* 66b(33); *AZ* 44b(38); *San* 105a(34) // *RH* 32b(4) [↓ ריתחא 1# mng. 1]; *Ket* 53a(11); pass.part. ידענא בהו ברבנן דרתיח(ו)(י) עילואי I know that the scholars are angry with me *BM* 84b(17)
Af. 1. to heat up: ומלייה מיא וארתחה he filled it [i.e. the kettle] with water and heated it up *AZ* 76b(1); *TGAs42* 160:16; מתיינן דם חלזון וסמנין ושדינן להו ביורה ומרתחינן להו we bring the blood of a *ḥilazon* and pigments, place them in a kettle, and heat them up *Men* 42b(33; MGN 255:8); *Pes* 56a(10); *ib.* 76a(19; **M**); *Geon* 339:21; **2. to melt s.t.:** האי מאן דארתח כופרא one who melted pitch *Šab* 74b(14); *GŠ* 330:18; בהדי דמרתח ליה while he was melting it [i.e. the fat of a corpse] *Naz* 50b(11); **3. to boil (of water):** קידרא דמרתחין בה מיא למרחץ a pot in which water for the bathhouse is boiled *TGHark* 86:15; pass.part. מרתח גביל (flour and water) boiled (and) kneaded *Ber* 37b(45) [expl. MH טריתא ib.]; **4. to excite:** v. Pe., mng. 2
Itpe. to seethe: אשכחיה לדמיה דזכריה דהוה מירתח וסלי' *Giṭ* 57b(8) [//; v. Pe., mng. 1]

רְתָחֵי n.pl.m. **hot water** (↓ √רתח pe., part. pl.m.; MH רותחין J 1502) *HG3* 217:46

רַתְחָן adj., n. **excitable** (↓ √רתח pe., mng. 2; MH[2] רתחן Gross, Patterns 72) sg., n.m. איבדקיה להההוא גברא אי רתחנא הוא אם לאו I shall test that man (to see) if he is an excitable person or not *Qid* 8b(18)

רתית adj. **trembling** (↓ √רתת; Sy ܪܬܝܬܐ LS 746) sg.f. רב אחא בר אדא דרתיתא ידיה PN whose hand trembles *BB* 167a(30)

Y: רַתִּית *BB* ib.

רְתֵיתָא n.m. **trembling** (↓ √רתת; Sy ܪܬܝܬܐ LS 746, Ma רתיתיא MD 438) sg. הדרא בה מחמת רתיתא she retracted (from drinking the potion) because of trembling *Soṭ* 19b(39); *ib.* 40; 20a(8);

באימתא וברתיתא with fear and trembling *Anan* 12:17; רוח רתיתא spirit of trembling *Bo* 123:7

Y: רְתִיתָא *Soṭ* 19b(39; BAYTN 65).

רתיתן adj. **trembling** (↓ √רתת) pl.m. *Bo* 48:4

רתע vb. **to recoil, tremble** (LJLA רתע בתר pe. to withdraw TgCant 2:5, Sy ܪܬܥ af. to fall down LS 748; cf. Ma רתא MD 437) **Itpe.:** רב חסדא מרתע ממתנייתיה דרב ששת ורב ששת מרתע מפילפוליה דרב חסדא PN used to recoil (from PN_2) because of (the knowledge of) the Tannaitic traditions of PN_2. PN_2 used to recoil (from PN) because of the sharp argumentation of PN (in the Tannaitic traditions) *Er* 67a(11) [Var: מרתען שפוותיה ... מירתע כולי' גופיה his lips used to tremble, his whole body used to tremble **O**]

רתת vb. **to tremble, be afraid** (↓ רתית, רתיתא, רתיתן; Sy ܪܬ LS 746, Ma רתת MD 438) **Pa. to cause to tremble:** שידא דמזע ומרתתיה(!) ית כל הדמי קומתיה a demon which causes all the limbs of his body to shake and tremble *Bo* 59:3; *ib.* 4; 9; 10
Itpa. 1. to tremble: חזייה דקא מירתת he saw that he was trembling *Ber* 43a(38); **2. to be afraid:** a. general: אירתת נפל סכינא מידי'ה he was afraid, (and) the knife fell out of his hand *Ḥul* 96a(23); כיון דקבענא לה זימנא מירתת ולא אתי למפשע since we have set a time for it [i.e. the *minḥa*-prayer], he is afraid (that he will miss it) and is not apt to be careless *Šab* 10a(3); *ib.* 58a(8); אינהו דבהדדי ידעי מירתתי אנן דלא ידעינן בהו לא מירתתי מינן they [i.e. the pagans] who know about each other (concerning bestiality) are afraid (of a loss in wages if the animal loses weight). They are not afraid of us who do not know about them *AZ* 22b(16); כלבא כיון דמיגרי בה מירתתא since a dog has sexual desire for her she will be afraid *BM* 71a(45) // *AZ* 22b(25); *Er* 65b(24); *Ned* 84b(12); b. w. ref. to lying or deception: כיון דאיכא חד בהדיה אירתותי מירת' since there is (another) one with him, he is indeed afraid *Qid* 63b(24); היכא דאיכא שטרא אירתותי מירתת where there is a document he is indeed afraid *BB* 128b(23); *AZ* 40b(37); באותה מדינה דשכיחי אינשי מירתתא ממדינה למדינה דלא שכיחי אינשי לא מירתתא in the same country where people are available (who knew her husband) she is afraid. From one country to another where people are not available, she is not afraid *Yev* 116b(27); *AZ* 31b(7); *ib.* 39b(43); *Bek* 36b(3)

Y: מְרַתַּת *AZ* 39b(43; Mo 85).

ש

[שאב ↓ √שוב vb.]

שָׁאה אִיסְפְּרַם n.m. **basilroyal** (*Ocimum basilicum*; < NP *šāh isparam* PED 726; ↓ איספרמקא, שהדנג; Sy ܫܗܣܦܪܡ LS 760) sg. שאה ⟨ם⟩איספר(ס) *HG1* 137:22
Lit: Pfl 152; Flora 2:81.

1# שָׁאי vb. **to shine** (Ma 2# שאא etpa. to be glorified MD 438) **Pe.:** שאי ומישתבח בישמיא (the angel) shines and is glorified in heaven *Bo* 14:6 [cf. Ma: עשתאיובה ועשתאבאבה (Life) was praised and glorified therein MD ib.]; *ib.* 7
Lit: Eps, Stl 341.

2# שָׁאי ↓ √1# שעי vb.

שְׁאֵילְתָא, pl. **שְׁאֵילָאתָא** n.f. **question, *šĕʾelta*, public lecture, borrowed object, responsum** (↓ √שאל; TA שְׁאִלַּת cs. TJ Jer 12:1, Sy ܫܐܠܬܐ LS 748, Ma שאיאלתא MD 441) **1. question:** sg. שאול שאילת' לעילא מר' תנחום דמן נגוה they asked a question before PN of GN *Šab* 30a(9; **M**); *ib.* 30b(11) [↓ √שאל pe., mng. 1]; *Ket* 105b(11); ולענין שאילתא דשאילנא קדמיכון concerning the question which you asked us [lit. which we were asked by you] *Šab* 30b(11); *Šeel* 1:218; *ib.* 73:77; 75:79; 108:70; 140:55; 163:71[!]; כען אית לנא הכא שאילתא we have here now a question *TGHark* 164:34; pl. שאילאתא אילין דשדרו these questions which (so-and-so) sent *ib.* 76:12; 96:7; 105:8; 149:4; 169:17; *IŠGF* 4:9; *TGAs42* 93b:1; על מאי דכתבנא לכון בתשובות דשאילתכון concerning what we wrote you in the answers of your questions *TGHark* 103:21; *ib.* 156:27; *TGAs28* 27b:16; **2. matter, proposition** (***šĕʾelta***) [cf. Sy ܫܐܶܠܬܐ LS 749]: sg. *Šeel* 1:1; *ib.* 2:1; 3:1 [and *passim* at the beg. of each section of this work]; שאילתא דבהעלותך *TGHark* 191:25; **3. public lecture**: sg. אילו⟨ן⟩ פרושי דפריש מר ⟨בר⟩ ⟨רב⟩ חנינאי ריש מתיבתא בשאילתא דכלו⟨ך⟩⟨ה⟩ these are the explanations which PN, the head of the academy, explained in his public lecture of the *kalla HG3* 287:69; **4. borrowed object:** pl. האי דיינא דשאיל שאילתא the judge who (regularly) borrows objects *Ket* 105b(8); **5. responsum** [calque < GeonH שאלות (ותשובות) Geon 231:8; ib. 11]: sg. ופסיק בשאילתא דמר רב יהודאי גאון it was decided in a responsum of PN *HG2* 504:78; ושאר שמעתא הא פרישנה בשאילתא דקמי הא we have, in fact, explained the rest of the legal tradition in the responsum before this *TGHark* 43:4; *ib.* 270:29; 275:31; pl. כי אורחא דשאילאתא as in the manner of the responsa *ib.* 24
Lit: Eps, Stl 88; Danzig, IHP 198[24]; 415[2] [mng. 2]; Y: שְׁאֵילְתָא *Ket* 105b(8; BAYTN 179).

שְׁאֵל, שׁוּל vb. **to ask, borrow** (↓ שאילתא; Sy ܫܐܠ LS 748, Ma שאל MD 441) **Pe.** (e/a,u), pf. 1sg. שאילי *BQ* 40a(47); שאילית *Bo* 4:6; שאילתינהו *BB* 55a(16); 2m. שאילת *TGAs28* 16:9; 3m. שאיל *BM* 97a(6); f. שאילתיה *Šab* 140a(43); 1pl. שאילנא *Šab* 30b(12); 2m. שאילתון *TGHark* 102:21; *Geon* 253:19[!]; 3m. שאילו *Šab* 145b(19); imp. 2sg.m. תשאל *ḤM* 40:13; 3m. נשאול *BM* 97a(16); לישאול *TGHark* 188:31; imper. 2sg.m. שאול *Mei* 17b(21); inf. מישאל *Ber* 13b(50); מישל *MQ* 18a(4); part. 1sg. שאילנא *Meg* 5b(55); 3f. שיילא *Nid* 6b(36); 1pl. שיילינן *Ḥag* 22b(18); 3m. שיילי *Šab* 96b(38); pass.part. 3m. שאילן [= שאיל לן] *BM* 97a(22); f. שאילא *TGAs28* 29:22; 2pl.m. שאיליתו *BM* 97a(24; **V**[22]); 3f. שאילן *TGHark* 156:27;- **1. to ask:** a. alone: אתא ושאיל בי מדרשא he came and asked in the school *RH* 26b(2); *Ḥul* 97a(8); *Meg* 5b(55); *AZ* 33a(35); *BM* 96a(21); הדרא ושיילא she asks again *Nid* 6b(36); b. w. dir. obj., s.o.: ואתאי ושאילתיה לרב אדא בר מקמי, קדם, ל- אהבה she came and asked PN *Šab* 140a(43); *Ned*

56b(7); שאול כל מה דאית לכון ask whatever you want [lit. have] *Mei* 17b(21); וכל דתשאל יתיה יתיבינך he will answer you whatever you ask him *ḤM* 40:13; ושאילו מקמיה they asked him *TGHark* 264:11; *ib.* 17; pass. ולענין שאילתא דשאילנא קדמיכון concerning the question which you asked us *Šab* 30b(11) [↓ שאילתא mng. 1]; *Šeel* 109:70; c. w. על about s.o.: שאיל עליה מאי עבדתיה ask about him, [viz.] what he does *BM* 83b(27); *Dec* 9:9; *IŠGF* 48:1; **2. to borrow:** שיילינן מינהו we borrow from them *Ḥag* 22b(18); מי שיילי מהדי הדדי do they borrow from one another? *Šab* 96b(38); ההוא גברא דשאיל נרגא מחבריה a certain man who borrowed an ax from another *BM* 96b(39); *Ket* 105b(8) [↓ שאילתא mng. 4]; תורא שאילי אריא לא שאילי I borrowed an ox. I did not borrow a lion *BQ* 40a(47); לאו לאוקמה בכילתא שאלתה I did not borrow it [i.e. the animal] to put it in an enclosure *BM* 96b(35); האי מאן דבעי דנשאול מידי מחבריה ונפטר ליה one who wants to borrow something from another and not to be responsible for it *BM* 97a(16); *ḤM* 41:16; קטן שאלינהו a minor borrowed them *Pes* 111a(13); *Beṣ* 38a(19); pass.part. אתון שאיליתו לי I have 'borrowed' you [i.e. you serve me] *BM* 97a(24; **V**[22]); איהו שאיל להו ביומי דכלה אינהו שאילי ליה בשאר כל יומי דשתא they 'borrowed' him [i.e. the teacher] for the days of the *kalla*. He 'borrowed' them for the rest of the year *ib.* 26(**V**[22]); **3.** in idiomatic usages: **a. to inquire about s.o.'s well-being** [w. שלמא; v. Pa., mng. 2, שלמא mng. 2b]: מישאל שאיל *Ber* 13b(50) [≠ √1# הדר af., mng. 9]; **b. w. טעמא to console s.o.:** למשאל ליה טעמא to console him *San* 113a(34); עאל למישל ביה טעמא he entered to console him *MQ* 18a(4); *ib.* 9; **c. to insert the prayer for rain** [calque < MH שאל (את הגשמים) J 1506]: משאל שאיל ואזיל one continues to insert the prayer for rain *Tan* 4b(8)

Pa. 1. to ask: ואתא קמיהו דרבנן לשיולינהו he came before the scholars to ask them ... *Beṣ* 19a(14); *RH* 17a(50); *Qid* 22b(48); *Ḥul* 3b(37); *Tam* 32a(20); *Ara* 16a(13); יבמתו כזיז מינה לשיולה he is shy towards his *yevama* to ask her (about her menstrual date) *Pes* 72b(35); שאולי קא משאלי ואיהו נמי קא מהדר להו they were indeed asking (him), and he was also replying to them *BQ* 37a(52); *Beṣ* 27b(1); נישייליה לספרא כמה כתיב let us ask a scribe how many (years) he writes (in a document) *AZ* 9a(11); כי קאי ר' בהאי מסכתא לא תשייליה במסכתא אחריתי when PN is dealing with [lit. is located in] this tractate, do not ask him (a question) in another tractate *Šab* 3b(2); **2. to inquire about s.o.'s welfare** [v. Pe., mng. 3a]: כי הוה קא ניחא נפשיה אתא ירמיה לשיולי ביה when he was dying, PN came to inquire about his welfare *Tan* 22b(18); *Ber* 9b(43); *Soṭ* 35a(25); *Giṭ* 16a(42); *Šab* 12b(12; Ar [AC 7:177]); **3. to borrow:** שיול אצטלא מילאתא borrow a garment of fine wool *MQ* 28b(14); שאילי מאני borrow garments *Ket* 63a(7; **V**[5]); אגרה מאה יומי הדר שיילה מיניה תשעין יומי he hired it [i.e. the cow] for one hundred days, (and) afterwards borrowed it from him for ninety days *BM* 35b(24); *AZ* 15a(10)

Af. to lend: אושלן גלימיך איגני ביה קלי lend me your garment to sleep in it a bit *Šab* 110b(43); *Tan* 21b(20); *ib.* 23b(26); *BM* 103a(18); ההיא איתתא דמחמא תנורא ומושלא לשיבבאתה a certain woman who used to heat up (her) oven and lend it to her neighbors *Tan* 21b(23); ולא מושלינן ליה we do not lend him (anything) *Anan* 14:17; לאושולי ולאוגורי to lend and to rent *BM* 116a(25); *AZ* 15a(35); *Ara* 24a(8); *Yev* 120b(10) // *BM* 27b(28) [↓ נחשׁ pa.]; *BM* 116a(33)

Itpe. 1. to be lent: את גופך לא תתשיל לי you, yourself, will not be lent to me *BM* 94b(9); **2. to be absolved by a scholar** [calque < MH שאל nif. J 1507]: a. vow, Naziriteship: לאיתשולי הוא דקאתי his intention is to be absolved (from his Naziriteship) *Naz* 9a(14); *ib.* 11b(4); *Ned* 90a(15); *Er* 30b(21); b. oath: חשיב ליה לאיתשולי עליה (an olive-sized piece) is significant enough for him to be absolved on account of it *Švu* 28a(6); *Ned* 65a(16); c. *ḥalla, teruma*: דאו הואיל בעי מיתשל עליה ממוניה הוא ונפקא לחולי since if he wants he can be absolved concerning it, it is still his property, and it becomes unconsecrated food *Pes* 46b(9); *Ned* 59a(13); *ib.* 18; 21

[שאף ↓ √שוב vb.]

[1# שאר ↓ √שייר vb.]

[2# שאר ↓ √1# שדי vb., mng. 13]

שְׁאָרָא, cs. **שְׁאָר** n.m. **remainder, rest** (TA שְׁאָרָא TO Gen 45:7, Sy ܫܪܟܐ LS 774) sg.cs. שאר יומי the rest of the days *RH* 19b(9); *BM* 99b(28); *Anan* 62:18; שאר אינשי the rest of the people *Qid* 70b(4); שאר סידרי the other orders (of the Mishna) *Nid* 8a(4); *MQ* 18b(2); *AZ* 49a(2); וישאר כל מזיקי כלהון all the rest of the demons *Bo* 88:6; שאר עמא דבירושלם the rest of the people who were in GN *Šab* 114b(13); שאר בבל the rest of GN *BB* 145a(35); det. הא שארא עבדא she, in fact, does the rest (of the work) *Ket* 61a(19); משתבע על שארא he swears concerning the rest *BM* 5a(34); *Ber* 40b(44); *RH* 27a(40); *BQ* 71b(2); שארה דאוריתא the rest of the Torah *BMsE* 16:36

Y: שְׁאָרָא *Ket* ib.(BAYTN 50).

שב ↓ שבעא num.

שַׁבָּא n.f. **week** (back formation from < ↓ שבתא; ↓ √שבת) sg., only as a component of the name of a day: ↓ חד בשבא, תרי בשבא, תלתא בשבא, ארבעא בשבא, חמשא בשבא

Lit: Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 36+; Y: שַׁבָּא BAYTN 101.

שַׁבָּאָה, pl. **שַׁבָּאֵי** n.m. **captor** (↓ √שבי; Sy ܫܒܝܐ LS 750) pl. שבאי *BB* 135a(19; **P¹H**[emended]) [↓ שבוייא]

שבב vb. **to burn** (denom. < ↓ שביבא) **Itpa.:** דנישתוחן ונישתגר ונישתבב בתר אחת בת נבאוך may he be inflamed, heated, and enkindled after PN *Bo* 30:1; *ib.* 4

שְׁבוּיָא, pl. **שְׁבוּיֵי**, **שְׁבוּיָינֵי** n.m. **captor** (↓ √שבי, שבאה) pl. בשבוייה דמנוולה נפשה באפי שבוייה in the case of a captive woman who makes herself repulsive in the presence of her captors *Qid* 12b(11) // *BB* 135a(19) [Var: שבאי **P¹H**(emended)]; אוקמינהו לשבויינהו מאבראי he placed their captors outside (of the court) *Ket* 23a(42); *ib.* 44; *Giṭ* 45a(46)

שָׁבוּעָא n.m. **week, sabbatical cycle** (↓ שבעא num.; TA שָׁבוּעַיָּא pl. TO Ex 34:22, Sy ܫܒܘܥܐ LS 753) **1. week:** sg. אטו עצרת יומי מנינן שבועי לא מנינן do we count the days (until) Shavuot, (but) do we not count the weeks? *RH* 5a(9) // *Ḥag* 17b(21); *RH* 5a(11) // *Men* 66a(31); **2. sabbatical cycle:** sg. האי מאן דלא ידע כמה שני בשבוע(א) one who does not know how many years it is in the sabbatical cycle *AZ* 9b(6); *ib.* 10; שית בשבועא the sixth (year) of the sabbatical cycle *Ara* 12b(5; **O⁴**); *ib.* 19; 12a(24); pl. וניחשו' כללי ביובלי ופרטי בשבועי let him consider the general numbers [i.e. the hundreds] as Jubilee cycles (of fifty years each) and the 'portions' [i.e. the remainder] as sabbatical cycles *AZ* 9b(7); וליתי תרתי מכל מאה ולישדי אפרטי וליפקינהו בשבועי let him bring two (years) from each (complete) century (from the time of the destruction), add (them) to the 'portions' [i.e. the remainder], and divide them by sevens [lit. the Sabbatical cycles] *ib.* 10; וארבסרי תרי שבועי fourteen (years) are two sabbatical cycles *Ara* 12b(4)

Y: שָׁבוּעָא *Tan* 18a(29; BAYTN 168).

שְׁבוּעֲתָא n.f. **oath** (< BH, MH שְׁבוּעָה Yeivin, BV 918, HAL 1288, MH 1511; ↓ √שבע, שיבתא#3; TA שְׁבוּעֲתָא TJ Jud 21:5, JPA שבועה DJPA 533) a. general: sg. ידענא בה דחשידא אשבועתא I know that she is suspect (of falsifying) regarding an oath *Ket* 85a(30); *BM* 5b(20); *ib.* 6a(3); *Giṭ* 68b(30); שבועתיה אידכיר ליה he remembered his oath *Švu* 26a(46); איתשלי אשבועתי I was absolved from my oath *Ned* 65a(16); *Ket* 77b(28); *Soṭ* 36b(55); נקי נפשיך בשבועתא clear yourself with an oath *Ket* 87a(29); ומשבענא עליכון שבועתא רבתא I impose upon you a great oath *Bo* 48:6; *ib.* 37:3; *TGAs42* 79b:17; ומאן דמחייב שבועתא ליתמי one who is required (to take) an oath regarding orphans *HP* 55:10; *SŠHai* 5a(12); *TGAs28* 6:28; *TGHark* 161:36; pl. מן שבועתא ומן גזירתא ומן שיפורי (we exempt the guardian) from oaths, court oaths, and *shofars* [i.e. threats of excommunication] *Dec* 9:16; *Bo* 107:4; b. as a term introducing an oath: sg. שבועתא דלא אכילנא I swear [lit. an oath] that I shall not eat *Ned* 16a(30) [expl. MH שֶׁלֹּא אוֹכַל ib.]; *Er* 30a(33)

Y: שְׁבוּעֲתָא *BB* 74a(18; BAYTN 180).

שבור אנדרפיטא n.m. **a forbidden bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(31)

Lit: Geig, AAC 37, rejects prev. etyms.; Y: אַנְדְּרְפִּטָא *Ḥul* ib.

שאבורקאן, שְׁבוּרְקָן n.m. **steel** (< NP *šāburaqān* PED 720; ↓ סטומא; Sy ܫܒܘܪܩܢ LS 754) sg. בו(די)(רז)ל חד ונקרא כן שאבורקאן sharp iron which is called steel *OHT Ber* 138:26

שבח #1 vb. **to praise, boast** (↓ שבחא#1, תושבחתא; Sy ܫܒܚ pa. LS 751, Ma שבא#2, שבה, שהב MD 446, 447, 450) **Pa. 1. to praise:** אמר כסאבי דפומ@בדיתא ושבחוה he said (the tradition) according to the elders of GN and they praised him *Pes* 117b(39); *Ber* 6a(48); *Yom* 87b(49); *Meg* 21b(43); *Giṭ* 56a(27); *IŠGF* 43:18; הוה משבח ל' רב חסדא לרב הונא ברב המנונא PN was praising PN$_2$ *Qid* 29b(43); *Bek* 30a(6); שבוחי הוא דקא משבח נפשיה he actually praises himself *Meg* 11b(16); *San* 42a(47); **2. to glorify:** ואת שבחתיה כולי האי you glorified Him so much *Ber* 33b(44); מאירין הוא דבעו שבוחי it is the shining (stars) which are required to glorify (God) *Pes* 2a(29); בעי אדויי ושבוחי he should give thanks and glorify (his Master) *ib.* 116a(49); כולהון צריכין שבוחי קמי רחמ' דרחים עליהון all of them are required to glorify the Merciful One who had mercy upon them *Anan* 37:9

Itpa. 1. to boast: אתא וקא מישתבח בי מדרשא he went and was boasting in the school *Qid* 31b(15); אישתבוחי הוה מישתבח ליה he would have certainly boasted to him (about it) *Bek* 21b(20); זיל אשתבח לה לערפה אימך רשיעתא בקברה go (and) boast to Orpah, your wicked mother, in her grave *San* 95a(52; **HeMGD** 465:21) [cf. לך אמ[ור] לאמך OH San 491:2]; **2. w. -ב, בגו- to praise, commend s.o.:** סבא דמשתבח לן מר בגויה דגברא רבה הוא the old man whom you commend to us as being a great man *Beṣ* 21a(10; **L**) // *Ḥul* 124b(35); *Ber* 38a(52); *Ned* 22b(29) // *BQ* 40a(29); *AZ* 4a(33); *Nid* 14b(7); אביי משתבח בפירי דעבר ימינא PN used to praise the fruits of GN *Er* 19a(50); מאי קא משתבח בהו קרא for what is Scripture praising them? *Yom* 75a(23); *Pes* 50b(37)

שבח #2 vb. **to increase in value, improve** (< Akk *šamāḫu* to grow thickly, thrive CAD Š/1 288, AIOA 99; ↓ שבחא#2, שביח; JPA שבח#2 DJPA 534, MH שבח pe., hif. J 1511, Sy ܫܡܚ to sprout LS 762; cf. Ma שיח worthy, valuable [√שוח pe., pass.part.] MD 453) **Pe.:** בעידנא דשדא לא קא שבח בעידנא דשבח שבחא דממילא הוא when he sowed (the turnips, the field) was not increasing in value. When it increased in value, the increase was of itself *Er* 25a(37); *BQ* 34a(22); *BB* 54a(3); דילמ' שבח ביני וביני perhaps in the meantime he increased in value *Ara* 19b(47); *BQ* 98a(2)

Af. 1. intr. **to increase in value:** זבניה במאה ויהב ליה חמשין זוזי פלגו דמי ואש(כ)(ב)ח וקם על מאתן (if) he bought him for one hundred (*zuzim*), and (the slave) gave him fifty *zuzim*, half of (his) value, and he increased in value and had a value of two hundred *Qid* 20b(27) [**O²**: ואשבח]; **2.** intr. **to improve:** כמה דישבקת להו אשבוחי משבח the more you leave it [i.e. the hair] alone, the more and more it improves *San* 15a(43) // *Giṭ* 39a(28); עכברא בשיכר' אשבו' משבח (if) a mouse (falls) into *š.*-beverage, (its taste) indeed improves *AZ* 68b(40); **3. to increase the value of s.t.:** אזול יתמי ואיתו ראיה דאינהו אשבוח the orphans came and brought proof that they had increased the value (of the field) *BM* 110b(12); זילו שימו ליה שבחא דאשבח ... תורי אשבוח ארעא לא אשבח go (and) evaluate the added value which he increased (to the field). Did the oxen (alone) increase (the field's) value? Did not the ground (also) increase (its) value? *BQ* 96b(24); *BM* 39a(6); *ib.* 104b(37); 109b(6); *Yev* 107a(30); *Ket* 104b(48); דמסקא ליה שירטון הדר הודרניה ומשבחה it produces alluvium round about and makes it [i.e. the field] more valuable *Ber* 60a(21; **P**); דזבן איל בארבע' ואשבחיה בתלתא ושוי תמניא he bought a ram for four (*selaim*), increased its value by three, and (now) it is worth eight *Kar* 27a(26); pass.part. ↓ שביח; **4. to increase an amount:** רבינא משבח וכתיב לבנתיה PN used to write an excessive amount in his daughters' (*ketubbot*) *BM* 104b(7)

Lit: Kut apud Kaufman, AIOA 99[344].

שְׁבָחָא #1 n.m. **praise, glory** (↓ √שבח#1; Sy ܫܘܒܚܐ LS 750, Ma שובאהא MD 453) **1. praise:** sg. נבייא הוא דקא מסדר שבחיה דאברהם מאי דהוה מעיקרא it is the prophet who relates the praise of Abraham as he originally was [i.e. called Abram] *Ber* 13a(30); *Giṭ* 80a(33); בשבחיה קמשתעי קרא Scripture speaks in praise of him *Bek* 45b(5); *TGAs27* 33:17; pl. שבחיהו דישר' the praises of the Jews *Ber* 6a(48; **F**); **2. glory:** sg.

דהא קא חזו בשבח' דמתיבתא תרי זימני בש{ו}(ע)תא they, in fact, used to see the glory of the *yeshiva* twice a year *ib.* 17b(21); אם בעית דייזיל שבחך בעלמא if you want your glory to go forth into the world *ḤM* 43:18; pl. כולהו שבחיה דמרך all the glories of your Lord *Ber* 33b(42)

Y: שְׁבָחֵי *Ber* ib.

2#שְׁבָחָא, שבאחא n.m. **added or increased value, increased amount (of fields, animals, etc.;** ↓ √2#שבח**) 1. added or increased value:** sg. כשיעור ארעא ושבחא according to the price of the field and its added value *BQ* 96a(1); *BM* 110b(25); שופרא שבחא ופירי the best value, the added value, and the produce *ib.* 15a(20) [quoted from a writ]; שבחא דממילא the increased value of itself [i.e. of the animal] *BB* 123b(37); שבחא דאיתיה ברשותיה the increased value which is in his [i.e. the heir's] possession *ib.* 124b(20); *Bek* 52b(1); הבו לי שבחאי give me the added value due to me *BM* 109a(24); מסליקנא לכו בלא שבחא I shall remove you (from the property) without (giving you) the increased value *ib.* 37; 110b(30); 112a(40); יהיב ליה שבחא דביני ביני he gives him [i.e. the tenant] the increased value of the difference (between the crops) *ib.* 104b(36); *SŠHai* 11a(13); ההוא שבאחא *TGHark* 204:32; pl. אינון ועמליהון ושבחיו{'}(הון) they, their incomes, and their increased values *BM* 15a(33) [in a writ]; שבחיהון *SŠHai* 6a(20); **2. increased amount:** sg. והיכא דכתיב שבחא בכתובתא where an increased amount (of the dowry) is written in the *ketubba* [i.e. more than the actual amount given by the bride's father] *HP* 101:26; *ib.* 102:3

Y: שְׁבָחָא *BB* 54a(3).

שבט vb. **to fly** (Sy ܫܒܛ ܗ ܫܒܛ ܟܘܟܒܐ BBah 1928:5, PSm 4029, ܫܒܛܐ astron. shafts of light PSmSup 326) **Pe.:** ↓ כוכבא דשביט

שְׁבָט n.m. *Ševaṭ*, **the fifth month** (< Akk *Šabāṭu* AIOA 115; Sy ܫܒܛ LS 752, Ma שאבאט MD 439) sg. קאי בשבט he is in (the month of) *Ševaṭ* *RH* 2b(36)

Y: שְׁבָט *RH* ib.

שְׁבָטָא, שיבטא n.m. **tribe** (TA שִׁבטָא TO Num 1:4, Sy ܫܒܛܐ LS 751) sg. משיבטא דלוי או משבטא דיששכר from the tribe of Levi or the tribe of Issachar *Yom* 26a(13); משבטא דאימא לשבטא דאבא from the mother's tribe to the father's tribe *BB* 112a(20); גמירי דלא כלי שיבטא it is a tradition that no tribe will cease to exist *ib.* 115b(3)

Y: שִׁבְטָא *BB* ib.

שבי vb. **to capture** (↓ שבאה, שבוייא, 1#שביתא, שיביא; Sy ܫܒܐ LS 750, Ma 1#שבא MD 446) **Pe.:** בההיא ליליא אתא גייסא שביוה להההוא מתא an army came that night (and) captured (the inhabitants of) that town *Ber* 60b(58); *SOZ* 73:8; דאתו רומאי ושבו בך soldiers will come and capture you *Ber* 56a(8; **F**); ובעו למישבא יתהון ולמיקטלינון they were about to capture them and to kill them *TGAs28* 77b:10

Itpe. to be captured: אמתיה דמר שמואל אישתבאי PN's maidservant was captured *Giṭ* 38a(23); *ib.* 36; 45a(38); *Qid* 66a(54); *BM* 39b(10); ואישתביין בנתיה דמר שמו' PN's daughters were captured *Ket* 23a(41); *ib.* 47b(18)

שְׁבִיבָא n.m. **spark** (↓ √שבב; Sy ܫܒܝܒܐ LS 750, Ma שאמביביא pl. MD 443) sg. שביבא הוה משדרא (the fire of the altar) used to send forth a spark *Zev* 61b(19; **V**[11])

Y: שְׁבִיבָא *Zev* ib.(BAYTN 62).

שְׁבִיחַ adj. **valuable** (↓ √2#שבח; Sy ܫܒܝܚܐ LS 751) a. alone: sg.m. ניחא ליה בניפחיה דשביח he wants its [i.e. the ox's] full appearance, since it is valuable *AZ* 34b(43); הך דילידא חד שביח טפי (the male offspring of) that (ewe) which gave birth to a single (offspring) is more valuable *Bek* 18b(48); *ib.* 19a(1); גברא שביחא a valuable man *Ara* 19b(36) [≠ ↓ זיל]; b. sg.f. in phrase שביחא התם זילא להו מילתא הכא שביחא להו : ל׳ מילתא in that case (concerning the official mentioned in the dating) they debased it. In this case they raised its stature *Giṭ* 80b(8); *BB* 52b(18)

Y: שְׁבִיחָא *Ara* ib.

שביט ↓ √שבט vb.

שְׁבִילָא n.m. **path, course** (TA שְׁבִילִין pl. TJ Jer 18:15, Sy ܫܒܝܠܐ LS 752, Ma שבילא MD 447) **1. path:** sg. ההיא אתתא דהות יתבא בשבילא a certain woman who was sitting on a path *MQ* 16b(25); *BM* 101b(32); שבילא דסגיאי a public

path *SŠHai* 11a(19) [cf. MH[2] שביל הרבים BB 55b(1)]; *ib.* 11b(2); pl.abs. שבילין ז' *ḤM* 44:11; cs. שבילי מתא the paths of the town *ib.* 42:3; det. *Ket* 62b(39) [↓ √1#שני itpa.]; שבילי דנהרדעא the paths of GN *Ber* 58b(46); *Meg* 27b(38); *ib.* 16a(27); שבילי דמייחדי למיסק בהו בדברא special paths on which to go out to the field *Ber* 62b(9); שבילה its paths *SŠHai* 6b(10); **2.** in astron. usage **course** [cf. Akk *ḫarrānu* CAD Ḫ 108, mng. 1.e, Sy ܫܒܝܠ ܬܒܢܐ Milky Way PSm 4032]: pl. שבילי דרקיעא the courses of the sky *Ber* 58b(46)

Y: שְׁבִילָא *BM* ib.(BAYTN 106).

שְׁבִיסְתָּנָא n.m. **lodge, inn** (< NP *šabestān* private apartments [lit. place to spend the night] CPD 78) sg. גישרא דשביסתנא bridge of the overnight lodging *Ber* 59b(13)

Geon. expl.: גסר אלמדאין אלליל כאן יגלק פלא יצעד זורק ולא ינחדר. שבי לילה בליש' פרסי. סתאנא מצא{ד}(ע)(עד) bridge [drawbridge?] of the towns which is bolted at night so that no boat can go upstream or downstream. שבי' [= NP *šab*] (means) 'night' in Persian, סתאנא (means) 'points of ascent' [i.e. مَصَاعِد] OHP ib. 106:15. Poss. a GN [v. AAC 389]; Lit: Geig, AAC ib.; Y: שְׁבִיסְתְּנָא *Ber* ib.

שְׁבִיעָאָה adj. **seventh** (↓ שבעא num.; TA שְׁבִיעָאָה TJ Jer 41:1, Sy ܫܒܝܥܝܐ LS 752, Ma שובאיא Nöld, MG 192) sg.m. יומא שביעאה the seventh day *HP* 181:14; *ib.* 183:8; f. בשום שביעיתא in the name of the seventh one [i.e. magical word] *Bo* 6:8

Lit: Eps, Gr 129; Y: שְׁבִיעָאָה *Nid* 67b(23; BAYTN 330).

שְׁבִיעִיתָא n.f. **Sabbatical year** (< MH שְׁבִיעִית J 1514) sg. פוקו זרעו בשביעיתא מפני ארנונא go out (and) sow in the Sabbatical year because of the *annona*-tax *San* 26a(14); *ib.* 39a(41)

Y: שְׁבִיעִתָא *San* 26a(14; BAYTN 174).

שְׁבִישְׁתָּא*, pl. **שְׁבַשֵׁי, שְׁבִישָׁתָא** n.f. **branch** (of a vine; TA שְׁבִישׁתָּא TJ Ezek 15:2, pl. שבשין TO Gen 40:10, Sy ܫܒܫܬܐ LS 754) pl. הנהו שבשי דגופנא certain branches of a vine *BQ* 113b(32) [cf. TO Gen ib.: וּבְגוּפנָא תְלָתָא שִׁבשִׁין]; רבא זבן שבישתא מארישא PN bought branches from (his) tenant farmer *ib.* 119a(3); *Ber* 5b(41); שיבשתה דערלה branches of *'orla Šab* 110b(14); טונא דשבישתא a load of branches *BB* 100a(24)

Geon. expl.: חטב אלכרם pruned vines in a vineyard OHP Ber 107:4 [cf. خَطَب to prune a vine Hava 130]; Lit: Flora 1:69; Y: שְׁבִישְׁתָּא *Šab* ib.(BAYTN 174).

1#שְׁבִיתָא n.f. **captive woman** (↓ שבי√ pe., pass.part.f.det.) pl. הנך שבייתא דאתאן לנהרדעא certain captive women who came to GN *Qid* 81a(34) // הנך שבו{י}יתא *Ket* 23a(38); הנהו שבייאתא *Yev* 45a(15; **O**[2])

Y: שְׁבוּיֵיתָא *Ket* ib.(BAYTN 71).

2#שְׁבִיתָא n.f. **dill** (Sy ܫܒܬܐ LS 754, > LB *šibittu* AHw 1227, CAD Š/2 381, MH שֶׁבֶת MPeaK 3:2) sg. *Ber* 39a(43); *HP* 190:4; מיא דשביתא *ib.* 6

Lit: Flora 3:466+; Y: שְׁבִתָא *Ber* ib.(BAYTN 130).

שבלא ↓ שובלתא n.

שְׁבַלִילְתָּא n.f. **fenugreek** (< Akk *šambaliltu* CAD Š/1 310, AIOA 99; > MP *šambalīdag* CPD 79; cf. Sy ܦܠܒܠܬܐ LS 569) sg. *Šab* 110b(6); *Giṭ* 69a(38); בזרא דשבלילתא fenugreek seed *AZ* 38b(33) [v. Geon. expl.]; מיא דשבללתא infusion of fenugreek *Men* 42b(48)

Geon. expl.: בְּזַר שבלילתא זרע תלתן בטיית חולו{כ}(ב)ה TGHark 23:24, i.e. حُلْبَة; שבלילתא תלתן והו חלבה OHT Giṭ 156:2 [= GC 111:3]; Lit: Flora 2:478+; Zimmern 56; Geig, AAC 389. The Sy form app. represents an Akk metanalytic form **baliltu*; cf. the form *šammu baliltu* CAD ib. [lex. section]; Y: שְׁבַלִילְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 295).

שבע vb. **to swear, adjure** (< BH, MH 1#שבע nif., hif. HAL 1298, J 1515; ↓ שבועתא, √ימי; JPA שבע af., itpe. DJPA 535) **Af. 1. to make s.o. swear, impose an oath:** האי דיינא דאשבע בתפי' a judge who made (someone) swear (while holding) phylacteries *Švu* 38b(43); ולשבע יתהון דמקיימיתון תור' let him make them swear: "You are keeping the Torah" *Ned* 25a(37); *Giṭ* 35a(45); כתוב לי דלא משבעת לי write for me that you will not impose an oath upon me *Ket* 87a(6); ואי צורבא מרבנן הוא לא משבעינן 'ליה' if he is a *ṣ.m.* we do not impose an oath upon him *Švu* 41a(34); *TGAs42* 79b:15; *SŠHai* 17b(16); **2. to adjure** [w. על s.o.]: אשבעתינכו במאי עסקיתו I have adjured you. In what are you engaged? *Tan* 24a(26); אשבעינהו ולייטינהו he adjured them and cursed them *Švu* 36a(16); *MQ* 16a(20); *Qid* 81a(39); כיון דאשבעיה אבימלך לאברהם when Abimelech adjured Abraham *Ḥul* 60b(34); לאשבועי סרא to adjure an angel *ḤM* 40:2; *ib.* 37:4; *ḤMGas* 94:9;

אשבעית עליכון במן *Bo* 3:4; אשבועי משבענא עלך דאשרי שכינתיה בהיכלא דנורא וברדא I have adjured you by the one who placed His Divine Presence in the temple of fire and ice *ib.* 16:3; 13:4; 31:7; 37:1; 71:8

Itpe. to swear: נסב ספר תור׳ ואשתבע he took a Torah scroll and swore *Ned* 25a(17); דכי קמישתבע בשיקרא קא מישתבע he only swears falsely *Švu* 46b(36); משתבע איהו דהנהו זוזי אשלמינהו לאימיה ומשתבעא אימיה דהנהו זוזי אותבינהו בקרטל׳ ואיגנוב he swears that he gave that money to his mother, and his mother swears that she placed that money in a small basket, and it was stolen *BM* 42b(7); אי אתית סהדת לי משתבענא ושקילנא if you had come and testified for me, I would have sworn and taken (the money) *Švu* 32b(8); *ib.* 41a(28); *BQ* 105a(7); *BM* 3a(34); *Ned* 25b(15); *TGHark* 161:15; *ib.* 202:30

שְׁבַע, שְׁבַ, שַׁב, f. **שְׁבַע, שְׁבַ**, pl. **שַׁבְעִין** num. **seven** (↓ שביעאה, שבועא; TA שַׁבְעָה TO Gen 7:2, Sy ܫܒܥܐ LS 752, Ma שובא, שאבא MD 438) **I.** in form שְׁבַע: sg.m. אפיק שבעה ואוקי שבעה remove (the additional) seven (days) and keep the seven (original ones) *BQ* 25a(15); ושבעא קיטמי משבעא תנורי seven (portions of) ashes from seven ovens *Šab* 67a(3); שבעא יומי שבתא the seven days of the week *ḤMGas* 94:15; *Anan* 42:8; שבעה שבועי seven weeks *HP* 16:4; f. מאתן ושבע two hundred and seven *Er* 83a(18); שבע בנן seven daughters *Yev* 83b(15); שבע שני seven years *ib.* 114b(47); pl. בר שבעין שנין seventy years old *Ber* 28a(5); *Tan* 23a(43); *Meg* 11b(42); שבעין נכי חדא sixty-nine *Er* 83a(31); שבעין ספרי דאוריתא seventy Torah scrolls *BB* 14a(14); שבעין לישנין seventy languages *Bo* 56:10; **II.** in form שַׁב: sg.m. שב ימי the seven seas *Giṭ* 56b(46); וניגבו שב אומצי מן שב בתי let them collect seven pieces (of meat) from seven houses *Giṭ* 69a(9); שב דרי seven generations *BQ* 117a(42); f. משב ועד תמני@סרי חד@סרי from seven to eighteen is eleven *Ara* 12a(29); *Bek* 45b(10); כבר שב about seven (years old) *Giṭ* 59a(24); שב תמרי אוכמתא seven black dates *Šab* 109b(16); שב ליבני seven bricks *ib.* 129a(51); שב שני seven years *Giṭ* 68b(8); *Bek* 8b(9); *Giṭ* 70a(1); *Šab* 110b(13); *Beṣ* 28a(17); *Ket* 85b(2); *AZ* 28b(18)

Y: שְׁבַ *Ber* 33b(17; BAYTN 328); שְׁבָעָא *Šab* 74b(1).

שְׁבַע עֲשַׂר, שיבסר, שְׁבַסְרֵי, שיבסרי, f. **שְׁבַסַר** – num. **seventeen** (Sy ܫܒܥܣܪ Nöld, SG 93, Ma שובאסאר Nöld, MG 188) **1. seventeen:** m. שיבסר דינרי seventeen *denars* *BB* 10a(27); שיבסר נכי חומשא sixteen and four-fifths *Suk* 8a(19; **M**²) // שיבסר נכי חומשא *Er* 76b(7); שב@סר *Meg* 2a(39); שבי@סר *San* 13a(25); f. כבר שיבסרי about seventeen (years old) *BB* 91b(23); שבסרי הויאן there are (only) seventeen (interdictions) *Šab* 17b(14); *Yev* 21b(54); איתי שבסרי משבסר יובלי take seventeen (years) from seventeen jubilee (cycles) *Ara* 12b(18); מאתן ושיבסרי ביעין two hundred and seventeen eggs *Er* 83a(15); שבע עשרה שורן seventeen rows *IŠGF* 60:2; **2. seventeenth:** m. אורתא דשיתסר נגהי שבסר the night between the sixteenth and the seventeenth (of the month) *Men* 68b(19); *ib.* 23

Lit: Eps, Gr 127; Y: שִׁיבְסַר *San* ib.(BAYTN 329).

שבק vb. **to leave, abandon, bequeath, let loose, divorce, permit, forgive** (↓ שִׁבְקָא, שיבוקין; Sy ܫܒܩ LS 753, Ma שבק MD 447) **Pe.** (a/u) **1. to leave:** a. objects: אורחא דארעא למשבק איניש גולפא ומשכא באושפיזא a person customarily leaves an (empty) pitcher and a hide at an inn *Yom* 12a(25) // *Meg* 26a(42); גחלת כמה דשביק לה מעמא עמיא ואזלא the more you leave a coal, the fainter it grows *BQ* 9b(28); *San* 15a(42); *BB* 73a(24); *Šab* 103a(4); *AZ* 38b(33); למשבקיה בשבתא to leave it [i.e. a lit lamp] on the Sabbath *Anan* 69:8; *ib.* 88:21; *AnanSch* 6:13; *TGHark* 118:7; b. places, buildings: ושבקה למחסיה ולבבל כולה ואזיל יתיב במדינתא דבצרה he left GN and all of Babylonia and went to settle in the city of GN$_2$ *IŠGF* 118:17; שקול דינרי דיזיפת מינך ושבקה לחנותאי take the *denars* that I borrowed from you and leave my store (which is mortgaged to you) *Geon* 162:7; c. people: ולא איפשר לי למשבק אינשי ביתאי ומית׳ קמי רבנן I cannot leave my wife and come before the scholars *Yev* 115a(41); ור׳ יוסי מדשבקיה לבר זוגיה since PN left his colleague [i.e. states his own opinion] *ib.* 60b(7); שבקיה איסריה לדגון ואתא ואיתיב ליה אמפתן the genius left Dagon and it went and settled on the threshold *AZ* 41b(11); *Zev* 96b(3); *Kar* 8a(3); d. space:

רואחא לחבראתא שבק he leaves room for other (rocks) *San* 64a(40); רווחא שבק למאן דקשיש מיניה he left space (in the document) for one senior than he (to sign) *Giṭ* 10b(3); *AZ* 47b(6); **2. to leave intact, spare:** וחביתא שבקינן לה we leave the jug intact *Giṭ* 56b(13); *BB* 3b(47); ולא נישבוק להו חיה בדירהו we shall not spare them a living thing in their dwellings *Bo* 78:19; **3. to abandon, forsake:** a. people: לא שביק לי לדידי ומחיל ל׳ לאחרינא he will not forsake me and renounce (the debt) for another *Qid* 48a(6); *Bek* 35a(44); *HP* 147:26; שבקה ואזל לארץ ישׂ׳ he abandoned her and went to Eretz Israel *Qid* 31b(26); *Bek* 33b(33); שבקתך הדא שעתא מלו בך מיא the (favorable) moment has abandoned you (and) they make you draw water *Suk* 48b(21); ושבקת כל הני תנאי ואמוראי ועבדת כרב you have forsaken all of these *Tannaim* and *Amoraim* and have acted according to PN *Ber* 49a(44); *Suk* 19b(13); *Ned* 57b(17); *BB* 51b(14); b. objects: שבקה ר׳ עקיבה לחסידותיה PN has abandoned his compassion (in his biblical exegesis) *San* 110b(21); שבקתיה ליה׳ימנותך have you forsaken your trust (by not watching the children? *BB* 8b(43); שאביק פירי דשביעית he abandons the fruit of the Sabbatical year *Anan* 12:10; שבוק מתני׳ ותא אבתראי forsake our Mishna and follow my view [lit. follow me] *BQ* 15b(47); *Kar* 19b(49); *RH* 28b(41); *Soṭ* 40a(34); שביק פיתחא רבה ועייל בפתחא זוטא he can abandon the bigger opening and enter by the smaller opening *Er* 10b(17); לא שביק היתירא ואכיל איסורא (a person) does not forsake a permitted thing and eat a forbidden one *Giṭ* 37b(24); *Ket* 79a(9); **4. to be survived by, to leave behind after death:** a. heirs or dependents: שכיב ושבק חמשא חתנואתא he died and was survived by five sons-in-law *BM* 109a(34); איגרשה ושכיבה ושבקה ברתא she was divorced, died, and was survived by a daughter *Ket* 85b(35); *BM* 39b(12); *Anan* 110:13; *HP* 58:17; *ib.* 117:15; 163:29; *SŠHai* 17a(17); *SŠSad* 232:14; *Dec* 10:4; b. property: שכיב ושבק ארבא he died and left behind a boat *Ket* 84b(37); c. guarantor: ההוא דשכיב ושבק ערבא a certain man who died and left behind a guarantor (of a loan he had received) *Švu* 48b(12); c. life for others: ↓ חיי n. usage c; **5. to bequeath** [calque < Akk *ezēbu* G CAD E 421, mng. 3b; JPA שבק pe., mng. 6 DJPA 536]: מאן דשביק ארעא one who bequeaths land *Ket* 50b(4); *BB* 13b(25); *ib.* 125a(1); ארעא דישבק יתא אבונא the field which our father bequeathed us *SŠSad* 265b:18; *HP* 60:17; **6. to let s.o./s.t. alone:** כיון דחזו דלשם שבת קא עביד שבקוה when they saw that he was doing it for the sake of the Sabbath they left him alone *Tan* 24a(43); *Meg* 28a(28); *MQ* 28a(44); *BQ* 59b(15); חדא אכלוה וחדא שבקוה (the lions) ate one (thigh) and left one alone *San* 59b(41); שבקיה לרוויא דמנפשיה קא נפיל leave the drunken man alone, for he will fall by himself *Šab* 32a(8); *Er* 52a(31); *Tan* 23b(52); *MQ* 12b(37); *San* 39a(6); **7. to let loose, release:** כחילונהי לעיניה ושבקוה they blinded it [i.e. the evil inclination] and let it loose *Yom* 69b(32; MGG 130:5); קטלת זכרים ושבקת לנקבות you killed the males and released the females *BB* 21b(1); *ib.* 58a(19); *Ber* 56a(45); *BM* 78b(34); *Naz* 59a(23); *AZ* 18b(3); *San* 82b(37); שבוקו מיני let go of me *Bo* 76:7; *Ḥul* 95b(14) [animal]; **8. to divorce** [calque < Akk *ezēbu* G CAD E 422, mng. 3c; JudA שבק ומתרך TDTJDA 131:2 (Mur 19); ↓ שיבוקין]: וכדו פטרית ושבקית ותרו(י)כית יתיכי ליכי now I have dissolved the marriage, separated, and divorced you *SŠHai* 3a(13) [in divorce document]; *Bo* 19:2; **9. to manumit, free** [cf. Sy: ܢܫܒܩܘܢ ܓܒܪ ܠܥܒܕܗ ܘܐܢܬܬܐ ܠܐܡܬܗ Jer 34:9; ܢܫܒܩܝܘܗܝ Ex 21:26]: ומאי טעמ׳ שבקת עבדך לחירו why did you manumit your slave? *AZ* 17b(43); דאי+ שביק ליה לעבדיה כי לא מאהיל if (a man) manumits his slave when he is not circumcised *AnanEps* 286:18; **10. to allow, permit, let:** a. alone: לא שביק שמואל Samuel will not allow (it) *Tan* 5b(21); ושבקינן ליה do we permit him (to do so)? *Yev* 44a(4); *Ara* 22a(30); פתח למימר שמע׳ לא שביק ליה מר פתח למימר אגדתא לא שביק ליה מר he began to say a legal tradition (and) one did not let him. He began to say a homiletical lesson (and) the other did not let him *BQ* 60b(32); *SOZ* 72:17; b. w. fol. vb. phrase: שבקי להאי לימות let this one [i.e. Samuel] die *Ber* 31b(47); *San* 113a(49); אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה נפקן בחוטי ולא שביק להו גנין גבי הדדי PN's

father did not let his daughters go out (on the Sabbath) with threads (in their ear), and he did not let them lie next to each other (in bed) *Šab* 65a(33; V); *Beṣ* 27a(13); *BM* 29b(10); *San* 28b(37); *Ḥul* 86b(12); *Giṭ* 56a(30); *San* 38b(49); *ib.* 39a(30); 48b(36); 84b(38); *BM* 59b(41); *ib.* 84b(5); *BB* 19b(21); **11. to forgive, exempt, remit:** a. sins: הוא ימחול וישבוק לחוביה ולחובנא ולחובי כל ישראל may He forgive and absolve his sins, our sins, and the sins of all the Jews *TGHark* 234:13; pass.part. שביקי לך you are forgiven for them *San* 107a(45); עשרין וארבעה שביקא להו were they forgiven the twenty-four (sins)? *Tan* 5a(40) [cf. Ar (AC 6:254)]; b. debts: ושבק מן ממוניה מידי אי נמי דשבקיה כוליה ואחליה וקנו מיניה דכין וכין ממונא אית לך וקא שבקת he remitted some of the money. Alternatively: He remitted all of it and he forgave him (the debt). And they obligated him: Such-and-such an amount of money is owed to you and you remit (it) *HP* 64:6 [expl. of compromise]; c. w. מכסא to exempt from taxes [cf. Sy: ܫܒܩ ܡܟܣܐ ܕܥܠܝܗܘܢ ܠܥܠܡܐ BHChr 341:13]: שבקו לי' מכסא תליסר שני they exempted him from taxes for thirteen years *AZ* 4a(34); *BM* 65a(54); **12.** w. fol. vb. of motion **to depart, go away** [cf. Sy: ܫܒܩ ܘܐܙܠ, etc. PSm 4038]: כי קא שביק ואזיל אמר ליה as he was departing and going he said to him *Pes* 62b(28); הוה שבו(י)קי ליה ואזלי they went away from him *San* 26a(1); מאן דיזיף זוזי מיחבריה ושביק ואזיל למדינת הים one who borrows money from another and goes away overseas *HP* 124:13; **14. w. דמא to let blood** [Sy, LS ib., mng. 5, Ma זמא לאנישבוק MD ib.]: ולישבוק ליה דמא מאפותיה let him let his blood from his forehead *Šab* 110b(38; **M**)

Itpe. 1. to be forsaken: והנך כולהי אשתבקו all of those (*halakhot*) were forsaken *IŠGF* 30:15; **2. to be deserted:** והיכא דמישתבק מחמת קרובי האב where (the orphan child) is deserted by the father's relatives *TGHark* 99:21; **3. to be divorced:** בעינא דאישתביק מיהאי גברא I want to be divorced from you *HP* 100:10; **4. to be omitted:** לא הוה משתבקא הכין כדלא מיתמר גופה (this matter) would not have been omitted so without itself having been said (in a Tannaitic source) *TGAs27* 35:29

Lit: Bacher 213; Gift 397 [Pe., mng. 5].

שָׁבְקָא n.m. **testator** (↓ √שבק pe. part., mng. 5) sg. יתמי דאכלי דלאו דידהו ניזלו בתר שבקיהו let the orphans who consume what is not theirs follow their testator [i.e. to the grave] *BM* 70a(7) [Var: שיבקיהו **EsF**¹TGHark 75:7] // *Ara* 22a(50)

שָׁבְרָא n.m. **Syrian rue** (*Peganum harmala*; perh. < Akk *šibburratu* an aromatic plant CAD Š/2 376; ↓ בשש, פיגנא; Sy ܫܒܪܐ LS 754, Ma שאמברא MD 443) sg. *Šab* 20b(37) [expl. MH פְּתִילַת הַמִּדְבָּר Mib. 2:1]; סליק ש(ו)כ(ב)רא במיא boil Syrian rue in water *ḤM* 44:11

Geon. expl.: שברא בלשון ערבי שמו חרמל [حَرْمَل] ומיני זרעים הוא ואין נאכל וזרעו מין סימנין הוא וחם הוא ביותר ושותין אותו למי שיש בו צינה TRN 574:1 [= BBah 1932:10]; TGDr46 146:4; Y: שַׁבְרָא *Šab* ib.

שַׁבְרִירָא #1 n.m. **night- and day-blindness** (< Akk *šubrur* dimmed or darkened (of eyes) [elative adj.]; cf. *ša īnāšu šubrurā* one whose eyes are blinded MSL 12 183:5 [v. AHw 1547], *barāru* G to become dim¹ (of eyes) CAD B 106; ↓ברירי; TA שַׁבְרִירָיא pl. TO Gen 19:11 [H סַנְוֵרִים]) pl. *Pes* 112a(23); איזדהר משברירי שבריר(י) ברירי רירי ירי רי be careful of š.-blindness: *šbryry, bryry, ryry, yry, ry ib.* 25(V¹⁷) [an incantation] // *AZ* 12b(22); שברירי דליליא night-blindness *Giṭ* 69a(5); שברירי דיממא day-blindness *ib.* 12(V¹⁸)

Geon. expl.: מרפאין בהן את בעלי שברירין שבעין שנקראין בלשון ישמעאלי אלעשא ואלשבכרה TGHark 209:10, i.e. عَشا night-blindness, شُبْكَرَة purblindness at night [< NP *šabkūrī* PLA 176]; Lit: M. Geller, BiOr 43 [1986] 742; M. Stol, JNES 45 [1986] 295+; Y: שַׁבְרִירֵי *AZ* ib.(BAYTN 236).

שברירא #2 n.m. **radiance of the sun** (cf. Akk *šarūru* sunlight, radiance of the sun CAD Š/2 140) pl. שברירי דשימשא קשו משמש' the radiance of the sun is stronger than the sun (itself) *Yom* 28b(46)

Geon. expl.: עיקר לשון שברירי הן הסנורים OHT ib. 14:19; Y: שַׁבְרִירֵי *Yom* ib.(BAYTN 236).

שבש #1 vb. **to corrupt, confuse, be mistaken** (↓ משבש, שבשתא, שיבושא; QA שבש itpa. ATTME 418, Sy ܫܓܫ to confuse LS 766, Ma שבש pa. to befool, שוש to confuse, שמש #2 id. MD 448, 457, 470, > Arab شوش II Fr, AF 250) **Pa. 1. to distort, corrupt:** a. alone: ומאי חזית

דמשבשת קראי שביש מתניתין why do you distort the biblical verses? Distort (instead) our Mishna *Yom* 71a(20); b. w. √תני pe. [↓ משבש mng. II]: ההיא אדא בר אבימי היא דמשבש ותני that is (according to) PN who learns the Tannaitic tradition in a corrupt manner *Beṣ* 26b(18; **V**¹¹); תנא כל 'הכי' (מ)שביש ותני does the *Tanna* corrupt (our Mishna) so much? *Švu* 38a(35; **F**²); pass. part. והכין לישנא דגמרא איצטריכינן למכתביה משום דמשבש וא(י)ית בי חילופי so we had to write the textual reading of the Talmud because it is corrupted and there are variants *TGDr46* 178:9; **2. to confuse:** לשבושיה(ה) נפשיה הוא דעבד הכי he acted so in order to confuse him (to test his acumen) *Yev* 75b(44); כמה סבי שבישתו בה how many scholars did you confuse by it? [i.e. by your incorrect interpretation of the Mishna] *Zev* 70b(10)

Itpa. to be mistaken, err: a. general: אישתבשת you were mistaken *Švu* 28b(24); *ib.* 29; *Zev* 26a(27); *ib.* 31; אשתבוש כהני the priests erred *Pes* 17a(1); *ib.* 5; 15; מאן דתני לבה לא משתבש ומאן דתני ניבה לא משתבש the one who learns ליבה (in MBQ 6:4) does not err, and the one who learns ניבה does not err *BQ* 60a(3); *ib.* 116b(46); *Er* 61a(9); *Suk* 50b(4); *Beṣ* 35b(22); *AZ* 2a(8); וביה אשתבש מאן דפסק כשמואל the one who decided the law according to PN erred in it *TGHark* 193:21; b. w. ref. to the reading of the Bible: 'דמישתבש אינוה ב' דחזי להון איננו ומיש *MsL*ᵐ *Gen* 28:15; (the word) אֵינֶנָּה occurs twice and it seems to them that it should be אֵינֶנּוּ, and they are mistaken *BMsG* 7:8; דמיש' ביה *BMsN* 36:1; *BMsYFr* 125:7; *ib.* 127:5; 130:5

Lit: Eps, MNM 678; Bacher 213; Yeivin, Fragment 116 [Itpa., usage b].

שבש #2 vb. **to collect a fee on agricultural crops** (< Akk *šabāšu* to collect taxes levied on agricultural crops CAD Š/1 6, mng. 2; ↓ שיבשא) **Pe.:** הנהו דשבשי שיבשא those who collect the agricultural fee *BM* 73a(24; **EsF**¹) [cf. Akk: *šibišni ul tašabbaš* you will not collect our š.-tax CAD loc. cit.]

Rashi: בעלי בתים המלוים תבואה לאריסים לזרע ומשלמין להם לגורן תבואה חדשה; but cf. Geon. expl.: [ל[ה]נהו דמ[שב]שין שיבשי.] אותם ש]חותכין זמורות שיבשי מיהן ונועצין בארץ ופרין ורבין והינו שיבשי [בשי]מש Eps, St2 327:22.

שבש #3 vb. **to cajole, coax, entice, persuade** (↓ שבשא; Sy ܫܒܫ to coax, wheedle LS 754, Ma שבש pa. MD 448) **Pa.:** אזיל משביש ומיתי לה he may go, cajole, and remarry her [lit. brings her] *Yev* 108b(18); הא כבר שבשה ולא אשתבשא he, in fact, already cajoled her, but she was not persuaded *ib.* 20; אתא רב אחא בר הונא ושבשיה ואנסביה איתתא PN came, coaxed him, and permitted him to marry him a woman *Ned* 89b(20; Ar [AC 8:21]V²); אפשר דיו(ה)(ת)יב בהאי גיסא ומשביש ליה באמגוזי perhaps he is sitting at the other side of the door and can entice him [i.e. the child] with nuts *Yom* 84b(34; Ar [AC 8:21]L) [Rashi: מפתהו]

Itpa. to be persuaded: אשתבשא *Yev* 108b(21) [v. Pa.]; זמנין דימפתי לה ומישתבשא sometimes he entices her, and she is persuaded *HP* 134:10

שבאשא, שַׁבָּשָׁא n.m. **decoy (for catching birds;** lit. one who leads astray/fools; ↓ שבש #3) sg. *OH San* 203:33 [expl. ↓ ארא #1]; pl. יונים שבאשי decoy doves *ib.* 204:1

שַׁבַּשְׁתָּא #1 n.f. **error, confusion** (↓ √שבש #1; Ma שאבאשתא MD 439) **1. error:** sg. קבעא עולא לשבשתיה כר' בנימן בר יפת PN set his error like (the opinion of) PN_2 *Ber* 38b(37); לפום חורפה שבשתא (the magnitude of) an error is according to (one's) ingenuity *Giṭ* 20b(22) // *BM* 96b(2) // *Nid* 33b(2); ואי אית בה במתני' שבשתא if there is an error in our Mishna *IŠGF* 57:3; שבשתא דעל על an error which has entered remains [lit. has entered] *Pes* 112a(44) // *BB* 21a(43); שבשתא ממילא נפקא an error will depart of itself *ib.* 42; **2. confusion:** sg. משום דאית בה במילתא שבשתא because there is confusion in the matter *IŠGF* 72:11

Y: שַׁבַּשְׁתָּא *BB* ib.(BAYTN 285).

שבשתא #2 ↓ שבישתא n.

שבת vb. **to rest on the Sabbath, be annulled** (↓ שבא, שבתא; Sy ܫܒܬ LS 750) **Pe. 1. to rest from work:** בעי משבת ממלאכה he is required to rest from work (on the Sabbath) *Anan* 69:13; **2. to be annulled:** pass.part. כולהון שביתין ובטילין

all of them are annulled and void *Bo* 56:10; *ib.* 90b:4; 121:8; שביקין ושביתין *Kol Nidre*

שבתא, שַׁבְּתָא, pl. **שַׁבְּתָתָא, שַׁבֵּי** n.f. **Sabbath, week** (↓ √שבת, שבא; OfA יום שבה DNWSI 1107, s.v. שבת #2, TA שַׁבְּתָא TO Ex 16:25, pl. שַׁבַּיָּא ib. Lev 19:3, Sy ܫܒܬܐ, pl. ܫܒ̈ܐ Sabbath, week LS 750, Ma שאפתא #1 Sabbath MD 444) **1. Sabbath:** a. general: sg. יומא דכיפורי דההוא שתא שבתא הוה the Day of Atonement of that year was a Sabbath *Ḥul* 101b(16); *Šab* 87b(11); כל יומא דשבתא every Sabbath *ib.* 30b(1); דריש מר שבתא ומר שבתא (if) one expounds on one Sabbath, and the other (expounds on an alternate) Sabbath *Ber* 28a(43); *Giṭ* 38b(16) [↓ סעודתא mng. b.4]; *Anan* 72:13; עקר פוגלא בשבתא he uprooted a radish on the Sabbath *Ḥag* 15a(27); דידן דמנטרי שבתא מחללי׳ עליהו שבתא דידכו דלא מנטרי שבתא לא מחללינן עליהו שבתא we may desecrate the Sabbath (in midwifery) for our (children) who will observe the Sabbath. We may not desecrate the Sabbath for your (children) who will not observe the Sabbath *AZ* 26a(46); *ib.* 70a(35); לאבעורי בשבתא הוא דאסיר it is forbidden to kindle a fire on the Sabbath *Anan* 69:6; *ib.* 70:8; מאן דיזיף לשבתא פרעיה שבתא the Sabbath will repay the one who borrows for the Sabbath (to honor it) *Šab* 119a(26); מחד שביך לשבתיך from your Sunday to your Sabbath [i.e. prepare for the Sabbath from the beginning of the week] *Beṣ* 16a(19); שבתא דריגלא the Sabbath of the *rigla* *Ber* 30a(51) [↓ ריגלא mng. 2b]; pl. תרתי שבתתא two Sabbaths *Yom* 84b(19); יוסף מוקר שבי Joseph who honors the Sabbaths *Šab* 119a(20); הוה דריש ר׳ג תרי שבי PN used to expound on two (consecutive) Sabbaths *Ber* 28a(43); b. w. ref. to parts thereof: sg. צפרא דשבתא the morning of the Sabbath *Šab* 87a(16); *Anan* 38:14; מנחתא דשבתא *minḥa* of the Sabbath *Šab* 116b(21); בהדי פניא דשבתא towards evening of the Sabbath *Er* 43a(38); c. sg., as a component of the name of a day: ↓ אפוקי שבתא, מעלי שבתא, בתר שבתא; **2. week:** a. general: sg. שיתא יומי שבתא six days of the week *Anan* 38:12 [≠ צפרא דשבתא]; שבעא יומי שבתא *ḤMGas* 94:15

Lit: J. Tigay, EI 14 [1978] 111*+; Voc: שַׁבְּתָא HGP 58a:35; שַׁבֵּי ib. 17a:24; Y: שַׁבְּתָא *Šab* 129b(9).

שאגא, שָׂגָא n.m. **teak** (Sy ܫܓܐ LS 762, Ma שאגא MD 439, Arab ساج Siggel 41) sg. שאגא *RH* 23a(20) // *BB* 80b(40) [expl. BH תִּדְהָר Is 41:19]; תכתקא דשגא a teak chair *Šab* 129a(32); *ib.* 119a(13; MGE 323:3); שאגה *SŠHai* 6a(6); *ib.* 11a(10)

Lit: Flora 3:489+; Y: שָׂאגָא *BB* ib.(BAYTN 7).

שְׁגוּ n.f.abs. **error** (↓ √שגי; Sy ܫܓܘܐܐ LS 755) sg. כל שלו וכל שגו וכל טעו every negligence, every error, and every mistake *SŠSad* 205:5; *ib.* 185:30; לא בשגו ולא בטעו *SŠHai* 5b(18); *ib.* 4a(5)

שגושיא, שְׁגוּשְׁיָא, pl. **שְׁגוּשֵׁי** n.m. **tumult, commotion** (↓ √שגש; Sy ܫܓܘܫܝܐ LS 757, TA שִׁיגּוּשׁ TO Dt 7:23) sg. שדא שגושיא באגמא (the angel) caused commotion in the marsh *BM* 86a(32; SM 145:5); pl. שגושי *IŠGF* 11:1

שגושין n. **(uncertain)** *Bo* 33:9

The context consists of a group of nonsense words.

שגח vb. **to pay attention, take notice** (JPA שגח af. DJPA 537) **Af.:** a. alone: רמא ביה קלא ולא אשגח he shouted to him, but he did not pay attention *Er* 63a(29); *MQ* 27b(31); *BQ* 21a(30); b. w. -ב: אשגוחי הוא דלא אשגח ביה he did not take any notice of him *BQ* 20b(46); *ib.* 117b(3); *Yom* 77a(39); *Suk* 31a(18); *Ket* 91a(40); *Qid* 44a(43); *BM* 84a(46); *BB* 5a(9); *San* 107b(26); *TGAs28* 23b:6; *Dec* 1:6

שגי vb. perh. **to bend over** (↓ שגו; cf. Sy ܫܓܐ to stray, wander LS 754, Ma שגא MD 448) **Pe.:** שגא נפל he bent over (and) fell *Yev* 63b(32)

שגידתא*, pl. **שְׁיגְדֵי, שגדי** n.f. **almond** (< שְׁקִדתא; ↓ שגירתא; Sy ܫܓܕܬܐ, pl. ܫܓܕ̈ܐ LS 755) pl. *Šeel* 117:15(Var); שגדי *HG3* 395:6(HGP 54a:12)

Lit: Eps, StI 123; Flora 3:152.

שָׂגִיר adj. **heated** (↓ √2#שגר; Sy ܫܓܝܪܐ LS 756, Ma שגיר MD 448) sg.m. תנורא שגירא a heated oven *Yom* 29a(3) [≠ קרירא]; pl.m. תנורי שגירי *Bo* 78:13

Y: שְׂגִירָא *Yom* ib.

שגירתא*, pl. **שגרי** n.f. **almonds** (↓ שגידתא; Sy ܫܓܪܬܐ #2 old scribal error for ܫܓܕܬܐ LS 756, Ma שיגרא #2 MD 460) pl. *HG3* 395:6

Lit: Sok, Mutual Elucidation 406.

שְׂגִישׁ adj. **confused** (↓ √שגש; Sy ܫܓܝܫܐ LS 757, Ma שגיש MD 448) sg.f. דעתא שגישתא הוא his mind is confused *Giṭ* 70b(27); pl.m. חלמי שגישי confused dreams *Bo* 26:4

Y: שְׂגִישְׁתָא *Giṭ* ib.

שגר #1 vb. **to send, make flow** (↓ √1#שדר; Sy ܫܓܪ #1 LS 756, Ma שגר #1 MD 448) **Pa. 1. to send:** ר׳ אלעזר כי הוה משגרי ליה מתנאתא מבי נשיאה when they used to send presents to PN from the house of the *Nasi* *Meg* 28a(32); **2. to send forth, cast out:** ושגרתיכי ⟨על⟩ מארוי בר באתאי I have sent you forth against PN *Bo* 72:6; pass.part. תהא נבילתיה משגרא למיכל לעופא דשמיא ולבעירא דארעא may his corpse be cast out for the birds of the sky and the animals of the earth to eat *Dec* 7:15; **3. to make flow** [Sy pa., mng. 1]: משגרי בי כנשות מיא מלברא דמן ארעהון they used to make the reservoir flow outside of their field (onto the roads) *San* 109a(43; MGG 309:19)
Itpa. to be sent forth: דאישתגר ואתא עליכון דיוי שמיש ליקרבה Šamiš was sent forth and came upon you, dews, for battle *Bo* 78:21; *ib.* 9

שגר #2 vb. **to heat up** (↓ שגיר; Sy ܫܓܪ #2 LS 756, Ma שגר #2 MD 448) **Pe.** (a/): a. oven [cf. Sy ܫܓܪ ܬܢܘܪܐ PSm 4055, Ma שגור תאנורא MD ib.]: הוה רגילא דביתהו למישגר תנורא כל מעלי שבתא his wife used to heat up the oven regularly every Friday *Tan* 24b(54); *Qid* 40a(9); *ib.* 81b(13); *BM* 85a(50); ושגר תנורא וגרפתיה she heated up the oven and raked it *Šab* 109b(29); שגרתיה לתנורא וקלתה she heated up the oven and burnt it [i.e. the skull] *San* 82a(34) // *ib.* 104a(44); *ŠT* 489:7; *Geon* 26:11; *HG3* 216:31; *ib.* 395:6; pass.part. ↓ שגיר adj.; b. cauldron: שגרא שיתין אופי פרסייתא she used to heat up (the cauldron) with sixty Persian stumps *Ber* 44b(47; P) [cf. Rashi: היתה שורפת תחת קדרת הלפת]
Pa. to inflame: לרוח⟨א⟩ משגרא for an inflamed illness *ḤM* 37:6 [cf. Ma: משאגראנא inflamed, enraged MD 279]; *Bo* 141:13
Itpe. to be heated up: דנישתותן ונישתגר ונישתבב בתר אחת בת נבאוך may he be inflamed, heated up, and enkindled after PN *Bo* 30:1

The Y tradition of this word is w. *s* [< Arab سَجَرَ], e.g. וסגר תנורא *Šab* 119a(14; MGE 323:4); תנורא סגירא *Yom* 29a(3; E[1]). Kara 81 points out that this is also the modern oral tradition.

[שגרא ↓ שוגריא n.]

שגש vb. **to disturb, upset** (↓ שגושיא, שגיש; Sy ܫܓܫ LS 757, Ma שגש MD 448) **Pa.:** אילא משגש אורחתא דאימיה a foal (which) upsets the ways of its mother *BB* 9b(9) [cf. Sy ܫܓܫ ܡܢ ܐܘܪܚܐ deviating from the road PSm 4059; ܐܘܪ̈ܚܬܐ ܫܓܝܫܢ the roads were disorderly ib.]; שידא דימשגיש ית גיסא דימינא the demon which disturbs the right side *Bo* 59:4; *ib.* 7; 1:11; משגשא לישנה בפומה she confuses her tongue in her mouth *ib.* 123:11

שדי #1 vb. **to throw, expel, spit out, pull down, place, insert, impose, plant** (Sy ܫܕܐ LS 757, Ma שדא #1 MD 449) **Pe. I.** general: **1. to throw, cast, hurl:** a. w. dir. obj.: 1) general: האי מן דשדא פיסא לדקלא ואתר תמרי one who threw a clod at a date palm and caused the dates to drop off *Mak* 8a(4) // *Šab* 73b(30); *Giṭ* 61a(8; O[3]) [↓ אופתא]; דהוה שאדי מניה ... גילי והוו גירי he used to throw pieces of straw from it, and they would turn into arrows *Tan* 21a(45) // *San* 108b(50); שדו ריגמייהו מידייהו they threw away their stones from their hands *Qid* 70b(32); האי מאן דשדא סוכתא לאתונא one who threw a bough into the oven *Šab* 74b(10; OHT ib. 69:13); סק לאגרא ושדי דרגא מתחותך go up to the roof and throw the ladder down from under you *Ber* 33a(15) // *Pes* 112b(16); שדינהי בנהרא he cast them [i.e. the coins] into the river *San* 72a(30); *Er* 8a(27); *ib.* 74b(3); *Meg* 28b(46); *Giṭ* 57b(45); *BQ* 92b(49); *ib.* 117b(34); *San* 109a(13); *AZ* 10b(46); *Ara* 29a(25); *ḤM* 42:17; *ib.* 43:13; 2) of an animal to its rider [cf. Sy, PSm 4063, mng. 5]: כי מטא תיתורא אסתייט שדייה when (the donkey) reached the bridge, it became frightened (and) threw him *Ned* 41a(32; MGG 122:16V[2]); b. (a)syndetically fol. another vb.: 1) √גמם pe.: את+גום שדי cut (the fat off and) throw (it) away *Ḥul* 50a(10; MGL 74:8); 2) √חבט pe.: חבט שדינהו he threw (the nuts and) flung them down (on his bald head) *Ber* 10b(10; MGL 588:23); 3) √נפץ pe.: פוץ מילחא שדי לכלבא shake off the salt (from the meat and) throw (it) to a dog *Nid* 31a(25); דנפיץ ושאדי כרוכי דשיראי מנחיריה he

used to shake (his nose) and cast out bundles of silk from his nostrils *San* 67b(26); נפוץ ושדי shake (and) throw off (the dew from the hat) *Šab* 147a(10); *BM* 114b(13); 4) √פסק pe.: אידי דזוטרן מילייהו פסיק שדי להי והדר תאני שבועות since their matters [i.e. the laws of impurity] are few he disposes of them quickly and then learns (the laws of) oaths *Švu* 3a(10) [but Rashi: ושרי]; 5) √שלף pe.: זיל שלוף שדינהו אזל שלף שדנהו go, pull them out [i.e. the reeds], and throw them away. He went, pulled them out, (and) threw them away *Er* 11b(24); **2. to drop** [cf. Akk *nadû* CAD N/1 79, mng. d1']: שדא ביה קלא שדייה he threw a clod at it [i.e. the bird] (and) it dropped it [i.e. the *šamir*] *Giṭ* 68b(29); ומי שדיא ליה בר יוכני does (the בר יוכני-bird) drop it [i.e. its egg]? *Bek* 57b(14); *Ḥul* 95b(38) [↓ כוליתא]; **3. to expel, abandon:** כל אורתא הוו שדו ליה חמארא דחד מיניהו every night they used to abandon to it [i.e. the lion] a donkey belonging to one of them *BQ* 116a(27); *San* 25b(38) [↓ √כון itpa., mng. 2d]; והיכא דילידת ולא שדת שיליא if (a woman) gave birth and did not expel the placenta *HP* 135:8; pass.part. כל (היכא) ⟨הכי⟩ שדו ואזלי do they continually abandon (the waifs) in such a manner? *Qid* 73a(42); **4. to spit out** [cf. Akk *nadû* N/1 74, mng. 4']: ונזדמן לו רוק ושדייה לאחוריה his saliva accumulated and he spat it out behind him *Ber* 24b(22); מר עוקבא הוה שדי רוקא קמיה PN was spitting out saliva in front of him *Ket* 105b(30); *Šab* 121b(37); אכמר שדא ביה he spit into it [i.e. his cup] again *Qid* 81b(2) [Ed: אכמר שדא ביה כיחו]; כל רוקא דצירנ(ן)⟨י⟩ לך תוף שדי תפת שד(י)א⟨אי⟩ spit out (and) eject all the saliva that you have accumulated. She spat (it) out (and) ejected (it) *Ket* 61b(16); **5. to remove a garment** [cf. Akk *nadû* CAD N/1 76, mng. 1c]: נישלח נישדינהו למאניה ונירהיט let him strip, remove his garments, and run *Yom* 84a(4); רבה שדי גלימיה PN used to remove his cloak *Šab* 10a(8); אזא שדייה איכסי גלימ' אחריתי he went, removed it, (and) put on another garment *Men* 41a(17); **6. to pull down:** דשדיתו דקלי וזקפיתו להו you pull down date palms and plant them (anew) *San* 30b(35); שדייה זיקא the wind pulled it [i.e. the fence] down *Ket* 77b(42); *Giṭ* 68a(54); *BQ* 92b(46); אתו(י)⟨ו⟩ גמלי שדיין ליה camels may come (and) pull it down *Er* 24b(14); **7. to pluck off fruit:** ההוא גברא דהוו(ו)⟨ה⟩ קא שדי ל' תמרי מדיקלא אתאי ההיא איתתא אמרה ל' שדי לי תרתי אמ' לה אי שדינא לך מיקדשת לי אמרה לי שדי מישדא a certain man who was plucking dates from a date palm. A certain woman came and said to him: "Pluck two for me." He said to her: "If I pluck for you will you be betrothed to me? She said: "Go ahead and pluck." *Qid* 9a(10); **8. to place, put:** a. general: ליכתוב חתימת ידיה אחספא ושדי ליה אבי' דינ' let him write his signature on a sherd and place it with the court *Ket* 21a(15); וליתי בשרא שמינה ולישדי אגומרי let him bring fat meat and place (it) on the coals *Šab* 109b(22); *ib.* 66b(40); *Ket* 67b(36); *San* 95a(12); *AZ* 29a(24); *HP* 40:25; בתר דתקלי שדו תרי תלתא after (the sellers) weigh (the produce) they place two (or) three (more) *Ara* 19a(26); ושדי להו לפומיה ופסיל להו he puts them in his mouth and invalidates them *Šab* 14a(12); *Giṭ* 68a(50) [↓ שושילתא mng. 1]; *Švu* 22b(16); והיכא דלא נפיש(ו)⟨י⟩ מיא למישדא בהו איתתא כולי קומתה where the water is not deep enough for a woman to place her entire body in it *HG3* 358:34 [cf. H translation: כדי שיחזיק כל גופה GnK4 8:23]; c. in seq. שקל ... שדא take ... place: שקו(י)⟨ו⟩ל יהבך ושדי אגמלאי take your load and place (it) on my camel *Meg* 18a(47); שקל ברה דתומי ושדייה לפומיה he took the garlic head(?) and placed it in his mouth *Tan* 25a(35); *Šab* 110a(24); *RH* 25a(26) [+ //'s; ↓ קלא#2]; *Tan* 10a(12); *MQ* 10b(16); *Ket* 104a(10); *Giṭ* 68b(29); *BQ* 85a(13); *BM* 24b(35); *ib.* 54b(18); *AZ* 57b(20); pass.part. שקילא טיבותיך ושדיא אחיזרי your kindness is taken and is placed on the thorns [i.e. it is of no value] *BM* 63b(13) [+ //'s; ↓חיזרא #1]; **9. to place in a category [w. בתר]:** בתריה דידיה שדינן ליה we place it in his category [i.e. the child is considered to have been fathered by the one who betrothed the woman] *Yev* 69b(36); *ib.* 70a(2); 78a(51); *BQ* 37b(2); *Zev* 104b(54); **9. to insert, put into s.t.:** למשדא תנאה בגיטא to insert a condition into a *geṭ* *BM* 66a(16); כי שאדי לה מר ביני וביני when you insert it in between [i.e. a space of one quarter cubit between the boards] *Šab* 98a(16); שדא ביה ידיה ושכשך ביה he put his hands into it [i.e. the bucket of water] and dabbled (them) in it *AZ* 57b(18); שדי גברא ביניהו put (another) man between them *Yom* 9b(47) // *Beṣ* 28a(18); דקא שדי בה זוהמא (Sisera) was inserting sensuality into her (by copulating with her) *Yev* 103b(7) [cf. MH²: הטיל בה זוהמא ib. 8]; **10. to impose s.t.:** a. taxes: ההוא דמי כלילא דשדו אטבריה a certain payment of the coronation tax which was imposed on GN *BB* 8a(39); *ib.* 43; 143a(38); b. ban [cf. Akk *šipta nadû* CAD N/1 95]: שדי שמתא אגנבתא דכלבא impose a ban on the tail of a dog *MQ* 17a(54); c. oath: אינהו נמי כל חד שהדא למומתא שדו ליה they [i.e. the pagan court] also impose an oath upon each witness *BQ* 114a(3); **11. w. ־א to add (of numbers):** אייתי שבסרי משבסר יובלי שדי אהני take seventeen (years) from seventeen jubilee cycles (and) add (them) to these *Ara* 12b(18); וליתי תרתי מכל מאה ולישדי אפרטי וליפקינהו בשבועי let him bring two (years) from each (complete) century (from the time of the destruction), add (them) to the 'portions' [i.e. the remainder], and divide them by sevens [lit. the Sabbatical cycles] *AZ* 9b(10); **12.** pass.part. **lying on the ground, situated:** גברא חריכא דשדי ופיסתא דידא דשדיא a charred man who was lying on the ground and a hand which was lying (nearby) *Yev* 115a(12); אשכחיה דקטיל ושדי he found him killed and lying on the ground *AZ* 10b(21); ואישתכח דקטיל שדי (the date palm) was found cut down and lying on the ground *Švu* 46a(43; HP 82:19); הנהו זיקי דהוה שדיין בריסתקא דמחוזא certain skin-bottles which were lying on the ground in the district of GN *Er* 44b(8); **13. to sow seeds, plant:** שדא ביה ביזרני ולא צמח he sowed seeds in it [i.e. the garden], and it did not sprout *Ḥul* 60b(22); *Giṭ* 68b(27); שדאי בה שיתא ואתו סהדי אמור דלא שדא בה אלא חמשא (he said:) "I sowed six (measures of seed) in it," and witnesses came and said: "He only sowed five" *BM* 56b(40); ההוא גברא דהוה קא שדי כיתנא בפוריא a certain man who was sowing flax on Purim *Meg* 5b(28; Ed) [C: זרע]; וקא עקרי אילנא שדו בבוסתנא they were uprooting a tree (and) planting (it) in a garden *Meg* 16a(44); *Er* 25a(35); *BB* 54a(1); *San* 109b(9; **M**); pass.part. ר' אלעזר חזייה להההיא ארעא דשדי בה כריא לפותיה PN saw a certain field in which ... was sown across its width *Yev*

63a(29); שדיא משאו(ד)⟨ר⟩' לאדם לא שדיא משאו(ד)⟨ר⟩' לבהמה (if the field) is sown as garden beds it is for human consumption. (If it) is not planted as garden beds it is not for animal consumption *BQ* 81a(29; **Es**); **14. to pour a liquid:** ושדי עלי pour (the water) on me *Ber* 22a(55); חזיה דשדי מיא מפומא דחצבא he saw that he was pouring water from the opening of a pitcher *Ḥul* 106a(1); *Ket* 77b(21; MGG 226:4) [↓ √רטב pe.]; *Giṭ* 69b(6); מיא דשאדו בההו כיורא the water which they pour into that basin *Anan* 34:20; *ib.* 25:15; *HG3* 212:75; שאדי להו אדופנא דספינה he pours it [i.e. the waste water] on the side of a boat *Šab* 100b(45); *Meg* 16a(29) [↓ אציצא]; *Tan* 25a(52) [of rain clouds]; *Giṭ* 69a(25); **II.** in idiomatic phrases: **1. w. גירא to shoot an arrow:** שדא גירא למזרח he shot an arrow to the east *Giṭ* 56a(16); שדא ביה גירא ולא מטייה he shot an arrow at him, and it did not reach him *San* 95a(37; SM 112:6); שד(י)א גירא פרשא the horseman shot an arrow *BB* 73b(26); *RH* 24a(1); *San* 77b(8) // *BQ* 26b(35) [↓ √פסק pe., mng. 4a]; **2. w. זוזי to invest money:** וזוזאי בכדי לא שדינא I do not invest my money for nothing *BQ* 103a(7) [↓ בכדי]; 'ושדיי אנא פ' במיצעתא כן וכן זוזי קרנא' I, NN, invested in the common fund such-and-such an amount of *zuzim* of principal *SŠSad* 205:13; *ib.* 209:10; **3. w. זיהרא to inject venom:** עד דדריס שדי זיהרי⟨ה⟩ ... בהדי דשליף שדי זיהריה while it is clawing it injects its venom. While it is pulling (its paw) out it injects its venom *Ḥul* 53a(36) [cf. Ma שדיא זיהיראך MD 166]; **4. w. ידא: a. to feel, touch** [lit. to place the hand; Akk *qāta nadû* CAD N/1 94, Sy ܫܕܐ ܐܝܕܐ PSm 4064, Ma עדא שדא MD 449]: אנא מעקרא לא הוה בצענא עד דשדאי ידי במאני ואשכחית בה כל צרכי initially, I would not break (bread) until I had felt (all the loaves) in my container, and I found in it all that I needed *Šab* 140b(16; **V**); *San* 39a(23); **b. to attack:** נשדי בה ידא האידנא let us attack it now *San* 95a(21); **5. w. מומא to inflict a blemish:** בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים while (the animal) was coming he inflicted upon it a blemish in its upper lip *Giṭ* 56a(10); *Tem* 8b(20); *HG3* 294:3; **6. w. מיטרא to rain:** שדא מיטרא *Yom* 53b(22; **E²L**) [cf. Ma:

ומיטרא שדון MD 266; Var: אתא מיטרא M[2]]; **7.** w. **מסורקא to comb the hair:** למישדא מסורקא *HG3* 358:43; *Šeel* 113:30(Var); **8.** w. **נרגא to disagree** [lit. to throw an ax at it; ↓ נרגא]: ואתא ר' ירמיה שדא בה נרגא PN came and disagreed in the matter *Suk* 12a(9); *Pes* 32b(50); *San* 30b(34); *RH* 13a(39); **9.** w. **עילוי פותיא to turn vertically** [lit. on its width]: לשדייה לסכינא עילוי פותיה he should turn the knife to a vertical position *HG3* 111:1; **10.** w. **פרטתא בביתיה to cause a rift in the family** [lit. to make a split in his house]: *San* 96b(39) // *Giṭ* 57b(18; MGN 600:15) [↓ פרטתא]; **11.** w. **רטיבא to put out to pasture** [cf. Akk: *ana nabrītim nadû* CAD N/1 79, mng. 1.c.7']: ברטיבא שדאי לה I put it [i.e. the horse] out to pasture *San* 105b(4) [+ //'s; ↓ רטיב mng. II.2]; **12.** w. **שגושיא to cause commotion:** שדא שגושיא באגמא (the angel) caused commotion in the marsh *BM* 86a(32; SM 145:5)

2# שדי vb. **to spin or twist thread** (↓ √שודר; cf. Ma 2# שדא to fasten MD 449) **Pe.:** ההיא ערבי(ת)א דהות קא יתבא וקא שדי(ה)א פילכה a certain Arab woman who was sitting and spinning thread with her spindle *Ket* 72b(15); חוט' דזהוריתא דשדתיה דומה בת דומה a crimson thread which NN b. NN$_2$ [viz. a woman of ill repute] spun *Giṭ* 69b(49; V[18]OHT ib. 154:6) [v. infra]; דאית בה תכלתא דשו(ר)ד(י)א חוטי לצדיקי לעלמא דאתי there is in it [i.e. the chest] *tekhelet*-wool which she will spin into threads for the righteous in the world to come *BB* 74b(4); מישדי אשלי to twist ropes *Suk* 16a(6; M[2])

Geon. expl.: מן גזל מרה מדכורה בקביח בנת מרה מדכורה (crimson thread) from the spinning [غزل] of a woman known for ignominy, daughter of a known woman OHT Giṭ ib. 158:8; Lit: Eps, StI 72+.

שְׁדְיָא n.m. **east wind** (< Akk *šadû* B east, east wind CAD Š/1 59, AIOA 97) sg. שדיא נשיב the east wind blows *Giṭ* 31b(48; Ar [AC 8:30],Ed)

Y: שְׁדְיָא *Giṭ* ib.(BAYTN 96).

שדך vb. **to negotiate a marriage agreement** (↓ שידוכי; Sy ܫܕܟ pa. to make proposals of marriage LS 758) **Pa.:** הא דשדיך הא דלא שדיך this refers to where he negotiated a marriage agreement, that to where he had not done so *Qid* 52b(2); *ib.* 13a(22); 36; 12b(28; HP 109:9)

1# שדאכא, שדכא n.m. perh. **branch, root** (etym. unkn.) sg. שדאכא *Šab* 85b(15); שדכא *BM* 91b(40; EsAr [AC 8:33]); pl. הא דאיכא שדאכי הא דליכא שדאכי this refers to a case in which there are branches, that to where there are no branches *Er* 100b(18; HG1 243:97) [RaḤ: שדכי]

Geon. expl.: שדאכי ענפים ארוכים שמשתלחין ומשתדכין באשר ומה הן שדאכי כי שידוך כלשון קשירה הוא לפניהם OHT Šab 87:17; שדאכא דלית של אילן שורשן שלעשבים GnK4 19:19; GnK5 173:11; OHP Šab 45:12(Ar); on והו פיר' שדאכא ריכוך OHT Šab 85:2, v. AAC 392; Lit: Löw, Flora 4:150, points out that the Geon. expls. are merely derived from the context.

2# שדכא, שרכא n.m. perh. **idle person** (etym. unkn.; cf. Ma שדך pe. to be still, quiet MD 449) sg. שדכא *BB* 139a(17; Ar [AC 8:33) [Var: שרכא EsP[1]]; pl. קינא דשדכי (uncertain) *BQ* 92b(39; HAr [AC ib.]) [Var: דשרכי F]

Lit: Koh, AC ib.; Geon. expl.: אדם ריקן שאין בו לא תורה ולא סחרות ולא מלאכה ואין בו דיעה Sura 2 [1955-6] 302:5 [cf. R.G. ad loc.]; Y: שְׁדָכָא *BB* ib.(BAYTN 96).

שדל vb. **to try to convince** (Sy ܫܕܠ pa. LS 759) **Pa.:** משדלינן להון ליורשים בדברים we try to convince the heirs with words *TGHark* 98:20

שדף vb. **to blight** (< BH שדף pe. HAL 1322; ↓ שודפנא; MH שדף nif. J 1525) **Itpe. to be blighted:** כיון דאשתדוף כולהי ארעתיה since all of the fields were blighted *BM* 106a(16); אשתדוף רובה דבאגא most of the rural area was blighted *ib.* 105b(38); דיל' מישתדפן perhaps (the fields) will be blighted *Giṭ* 52a(21); *ib.* 49b(53); *Ket* 95a(30); *Ara* 23b(5)

1# שדר vb. **to send** (↓ √משדרנא, 1# שגר, √1# שלח; Sy ܫܕܪ LS 759, Ma שדר pa. MD 450) **Pa. 1.** w. fol. dir. obj. **to send:** a. people: שדר אביי זווא מרבנן למיבדקיה PN sent a pair of scholars to check him *Tan* 21b(41); לתקוני שדרתיך ולא לעוותי I sent you to remedy (the matter) and not to make (it) worse *Ket* 85a(21) [+ //'s; ↓ √עוות pa.]; *Giṭ* 34a(6); *BB* 12b(15); אזילנא ואיניש אחרינא קא משדרנא I shall go and send someone else *Giṭ* 56b(21); וכל בהדי פניא דמעלי שבתא משדר שליחא לשוקא he used to send an agent to the market every Friday towards evening *Tan* 20b(44); *Qid*

33a(44); *Dec* 10:7; *BM* 86a(10) [↓ פריסתקא usage b]; b. objects: שדורי משדרנא לך I shall indeed send (it) to you *Šab* 108b(40); ההוא דשדר ליה גיטא לדביתהו a certain (man) who sent a *geṭ* to his wife *Giṭ* 29b(31); שדר להו קורבנא send them a sacrifice *ib.* 56a(8); קרעיה לתליסר קירעי ושדריה לתליסרי בי מדרשי he cut him up [i.e. the child] into thirteen pieces and sent him to thirteen schools *Ḥag* 15b(11); שרא להו לרבנן לשדורי תפלין ביומא טבא he permitted the scholars to send phylacteries on a holiday *Beṣ* 15a(22); הני פרסאי משדרי פרדשני להדדי the Persians send gifts to one another in return *AZ* 71a(17; J); *ib.* 10b(7); *San* 108b(53); *ib.* 109a(1); c. supernatural beings: ושדרית עלהי מלאכי נכר נכר I have sent against him the angels ... *Bo* 132:6; לשדורי רוחא על מר זוטרא בר אוכמי to send a spirit against DN *Bo* 142:1; *ib.* 5; אם בעית לשדורי שידא בישא על סנאך if you want to send an evil demon against your enemy *ḤM* 46:2; *ib.* 42:10; **2.** w. fol. asyndetic vb. **to send s.o. to do s.t.** [cf. Sy ܫܕܪ ܐܢܘܢ PSm 4070, etc., Nöld, SG 274, MG 443[3]]: בליליא שדר קצייה לההוא דידיה at night he sent someone to cut down his own (branches) *BB* 60b(1; F[2]); שדרא אסתר אצנעתינ(ו)"הו' לכולהו {בי בני} "בנאיי ולכולהו אומאני Esther sent someone to sequester all of the bath attendants and all of the barbers *Meg* 16a(18); שדר אזל איתי זווא מביתיה he sent someone to go (and) bring scissors from his house *ib.* 19; שדרה אייתיתיה לר' שמעון בן שטח she sent someone to bring PN *Ber* 48a(23); שדרו דבי קיסר שקלינהו מיניהו the officials of the government sent people to take it [i.e. the money] from them *BB* 10a(27)

Itpa. to be sent: וכל דאישתדר עליה דמחלפא בר בתשתיתן לישתדרו עליה דמר זוטרא בר אכלמי may all that is sent against PN be sent against DN *Bo* 141:8; ואינון באישתד[ור'] they [i.e. the cases of שלח pu. in BH] (mean) 'to be sent' *BMsG* 38:17 [v. Ofer, BMs 421[543]]

For a similar distinction in Sy bet. ܫܕܪ 'to send a person' and ܫܠܚ 'to send a message,' v. L. van Rompay, SCC 78+.

2# שדר vb. perh. **to be twisted** (↓ 1# שדרא, שדרתא) **Pe.:** ההיא אימרתא דהוה בי רחבנא דהוו שדרן כרעיה בתריתא a certain ewe which was in GN whose hind legs were twisted(?) *Ḥul* 51a(34; H[2]) [Var: והוה שדרה HG3 162:14]

This translation is conjectural since this rt. does not appear to be known from any other A dialect.

1# שִׁדְרָא n.m. **twisted rope, spine** (↓ √2# שדר, שדרתא; Mng. 1: Ma שידרא twisting, spinning MD 460; mng. 2: MH[2] חוט השדרה Šab 151b[14]) **1. twisted rope:** sg. שדרא ברוקא strong twisted rope *Giṭ* 69a(6) [Var: שי(ו)רד(ר)א ברוקא OHT ib. 155:6]; **2. spine:** sg. והאיי דג טמא כיון דלית ליה שדרא since an unclean fish does not have a spine *Suk* 18a(42); חיותא דמיתבר {מן עילעין} שדרא דילה ואיפסיק חוטא דשדרא ⟨דבין חומרתא⟩ לחומרתא an animal whose spine is broken from (its) ribs, and the spinal cord was broken between one vertebra and another *HP* 202:15; *HG3* 155:37

Geon. expl.: חבל ותיק OHT Giṭ ib., i.e. حَبْل وَثِيق [mng. 1].

– חוּטָא דְשִׁדְרָא n.m. **spinal cord** (↓ חוטא) sg. ואיפסיק חוטא דשדרא ⟨דבין חומרתא⟩ לחומרתא the spinal cord was broken between one vertebra and another *HP* 202:15; *HG3* 155:37

2# שדרא n.m. perh. **elevation** (etym. unkn.) sg. שדרי דארעא מיקרו they are called the elevations of the field *BB* 103a(11; P[1]) // *Ara* 25a(26) // שדרא *Qid* 61a(16; O[2])

Expl. Ar: רכסי הארץ AC 8:36.

שדרותא n.f. **(uncertain;** ↓ 2# סדרותא) sg. שדרותיה דמר your ... *Pes* 104b(9; IŠGS 65:4) [Var: סרבנותיה M[2]; סררותיה V[14]]

שדריא n. **lees** (etym. unkn.; ↓ דורדיא) sg. *BM* 40b(4; EsF[1]Ar [AC 8:35])

Geon. expl.: דורדיא דחמרא שמה בגמרא שדריא ובמקרא שמרים GC 130:10.

שדרתא n.f. **spine** (↓ √2# שדר, 1# שדרא) sg. שידי דשדרתא demons of the spine *Bo* 36:10; *ib.* 37:7; 48:2

שַׁהְדָּנַג n.m. **hemp-seed** (< MP *šāh-dānag* CPD 79; ↓ קינבא, שאה איספרם; Sy ܫܗܕܢܩ LS 760, Ma שאדאנאך MD 439) sg. *HG1* 94:28 [expl. ↓ כיסנא]

Lit: Geig, AAC 226, s.v. כנבר; Flora 1:261.

שהואן ↓ שחוור n.

שְׁהוּתָא n.f. **pause, delay** (< MH[2] שהות J 1526;

בלא דחיתא ובלא שהותא (↓ √1#שהי, שהיתא) sg. without delay and without pause *SŠHai* 4a(15)

1# שהי, שחי vb. **to remain, pause, delay, retain** (↓ שהיתא, שהותא; Sy ܫܗܐ LS 759) **Pe. 1. to remain, remain still:** שהי כאן ונטבלך למחר remain here and we shall ritually immerse you tomorrow *Yev* 46b(34); האי מאן דעביד מילתא לישהי פורתא והדר ליקום one who has let blood should remain still a bit and then get up *Šab* 129b(3); אי דשהה בר כרת הוא if he remained (in the Temple court) he is liable for *karet Švu* 17a(25); **2. to pause:** זימנין דשהי ודריס ולא ידע sometimes he pauses and presses (with the knife when slaughtering an animal) and he is unaware *Ḥul* 9a(14; V[11]); (אי) שחט ושהא כדי משחט חדא חיותא if he was slaughtering and paused for the time it takes to slaughter one animal *HP* 208:16; **3. to tarry, be delayed:** שהיי לי I have tarried (too long) *BM* 51a(8); ואי שהה למוצאי שבת שיעור למקברינהו if he tarried on Saturday night the length of time required to bury it [i.e. the money] *ib.* 42a(29); מאן דשהו סימניה טובא one whose physical signs of maturity were delayed a long time *TGHark* 39:4; **4. w.** בהדי **to live in matrimony with s.o.** [< MH שהה עם J 1526]: מאן דנסיב איתתא ושהא בהדה עשר שנין one who married a woman and lived with her for ten years *HP* 100:4; *ib.* 113:21

Pa. 1. to delay, postpone: כל שהויי מצוה לא משהינן we do not delay (the performance of) a commandment at all *Yev* 39a(49); *MQ* 12b(42) [Var: שחיוה HP 178:21]; *Zev* 101b(2); ולית לי לדחוייה ולא לשהוייה I can neither postpone it [i.e. payment of the dowry] nor delay it *SŠHai* 18b(18); **2. to leave s.t. for a period of time:** כיון דמשהי בהי לישא since he leaves dough in them [i.e. the kneading troughs] for a period of time *Pes* 30b(40); משום יקרא דאברהם משהו לה לשרה they left Sarah('s corpse unburied) because of Abraham's honor [i.e. until he came] *San* 46b(52); *Šab* 37b(37); *Pes* 115b(6); *BQ* 79b(53); *ib.* 112b(49); שחייה *ib.* 50(HP 81:32); *BB* 98a(7); *ib.* 164a(26); *San* 110a(55); *Ḥul* 53b(13); ומאן דמשהי שמתא דרבנן תלתין יומין one who lets a Rabbinical ban remain (in force upon him) for thirty days *Yev* 52a(21); **3. to detain, retain, hold back:** a. objects: כיון דברשותיה קימא משהי לה since (the animal) is in his possession he can retain it (until after the festival) *AZ* 20b(52); *RH* 6a(24) [sacrifice]; *AZ* 16a(14); *Bek* 26b(1); *Ket* 100b(38) [*š*.-beverage]; *AZ* 56b(14) [wine]; b. documents: זימנין דמשהי ליה אפשיט' דספרא sometimes (the creditor) retains his (writ of the paid loan) because of the payment [lit. coins] of the scribe *Ket* 19b(11); *Giṭ* 49b(31) [*geṭ*]; *Ket* 64a(5); *BM* 20b(25) [↓ קיומא mng. 2]; *BB* 22a(35) [↓ אוניתא]

Itpa. 1. to wait: לישתהי עד דנפיל ביה דמיה let him wait until his [i.e. the child's] blood circulates properly *Šab* 134a(34; **M**) [V: לירתחהו; ↓ √תרה itpa., mng. 1]; **2. to be tarry, be delayed:** תרתי שנין אשתהי באורחא he tarried on the road for two years *Meg* 17a(21); *Šab* 109b(3); ואישתהוי הוא דאישתהי (its birth) was actually delayed *Yev* 80b(5); אישתהויי אישתהי חודש אחד ואיעבר she was actually delayed for a month and (then) became pregnant *ib.* 42a(27); לא אמרן אלא דאישתהי אבל לא אישתהי משהינן ליה we only said (this in a case where the burial) was (already) delayed. But (if) it was not delayed, we delay it (until after the festival) *Beṣ* 6a(8); *Giṭ* 76b(5); אישתחויי הוא דאישתחאי בתריה (the placenta of the first child) was actually delayed after it [i.e. the second child] *HP* 135:10; **3. to live in matrimony:** ואישתהאי גביה כמה יומי ולא יכיל למיבעל she lived with him for several days, but he was unable to have sexual intercourse *HP* 100:14

2# שהי vb. **to be tired, lethargic** (< שחי; ↓ 1#שהייא; JPA שחי DJPA 544, Sy ܫܗܐ pe., mng. 4, LS 759, Ma 1#שהא MD 450) **Pe.:** משהא הוה שהי ושתיק ליה he was very tired and remained silent *Švu* 40a(31) // *ib.* 45b(19) // *Ḥul* 75b(15)

Geon. expl.: ריש לקיש יגע ביותר באותה שעה ומיגיעתו לא יכל לדבר ולפיכך שתק שיגיעה כזאת נקראת בלשוננו שיהיא [= שיהיא] TGKis 14:9 [↓ 1#שהייא].

1# שהייא*, שיחיא, abs. **שהי** n.m. **lethargy, idleness** (↓ √2#שהי; Sy ܫܗܝܐ loneliness LS 759) **1. lethargy:** sg. שיחיא *TGKis* 14:10 [↓ √2#שהי, note]; **2.** abs. in adv. phrase **בשהי פהי in idleness and falling apart** [Ma שאייא ופאייא MD 360, לאשאהיא ולאפייא ib. 359]: דמפקי לה לשתא בשיהי פיהי they cause the year to pass in idleness and falling apart *Meg* 13b(45; **HeG**) [Var: בשהי פהי Ar (AC 8:38)]

Lit: Eps, GCIntr 50 [mng. 1]; Z. Ben Ḥayyim, Yalon Mem Vol 56+ [mng. 2]; Y: שְׁהֵי פְּהֵי *Meg* ib.

2# שהייא, שְׁהָיָא, שחייא n.m. **bending down, nodding of the head** (< שחייא; ↓ √1#שחי) sg. כל היכא דכי רהיט אבתרה מאטי ליה (כ)(ב)חדא שהייא wherever when ones runs after it [i.e. an animal] (and) reaches it in one bending down *Šab* 106b(23; **OAr** [AC 8:38]) // בחד שיחיא *Beṣ* 24a(21); וניחוש שמא שיחייא דלאו לאו נקטיה ושיחייא דהין הין נקטיה let us consider that perhaps an (involuntary) nodding in a negative [lit. of no, no] or a positive [lit. of yes, yes] manner has seized him *Giṭ* 70b(36; **O**[3]) [expl. והרכין Mib. 7:1]

Y: שְׁהָיָא *Šab* ib.(BAYTN 130).

שְׁהִיתָא n.f. **delay, pause** (↓ √1#שהי, שהותא) sg. *JPMA* 254:19; שחיתא *SŠHai* 4a(15)

שהפא ↓ שחפא n.

שואצרא ↓ שוצרא n.

שוב, שוף vb. **to desiccate, muffle** (↓ שיבתנא; Sy ܫܳܒ to wither, become dry LS 761) **Pe. 1. to wither s.t., desiccate:** ואתי זיקא ושאיב מיניה ואתי לידי סכנה a gust of wind may come and wither him, and he will be in mortal danger *Šab* 129a(51) [**M:** ושייף; cf. Sy: ܪܘܚܐ ܫܐܘܒܬܐ torrid wind PSm 4085]; נורא מישב שאיב ליה the fire completely desiccates it [i.e. the blood from the meat] *Ḥul* 93b(20) // גומרי מישב שייבי ליה the coals completely desiccate it *Pes* 74b(28; **V**[14]); דילמא נורא שאיפא ליה (ד)(ל)דמא *HG3* 213:83; *TGAs28* 43b:2; **2. to muffle:** שדיוה בדודא וכסיוה באברא דאברא שייב קלא place it [i.e. the evil inclination] in a cauldron and cover it with lead, because lead muffles sound *Yom* 69b(27) // כי היכי דשאיב קליה in order to muffle its sound *San* 64a(18)

Pa. to heat up: ר' אבהו הוה יתיב את(כ)(קת)(תק)א דשינא ומשייף נורא PN used to sit on an ivory chair and heat up the fire *Šab* 119a(13)

All the previous lexica have connected these exx. w. √שאב pe., meaning 'to draw (of water),' but since this rt. is otherwise unknown from A, the present derivation, which fits the contexts, has been preferred.

שובטא, שופטא n. ↓ שיבתא

***שוביא** ↓ 2#שופינא n.

שׁוּבְכָא n.m. **dovecote** (TA שׁוֹבְכָה TJ Jer 48:28) sg. שובכא דיוני *BB* 144a(28)

Y: שׁוּבְכָא *BB* ib.(BAYTN 272).

שׁוּבַּלְתָא, שובלתא, שבלתא, pl. **שׁוּבְּלֵי** n.f. **ear of grain** (Sy ܫܒܠܬܐ, pl. ܫܒܠܐ LS 752, Ma שומבולתא, etc., pl. שומבליא MD 455) sg. לחה שובלתא מיקריא a moist (date) is called 'an ear of grain' (on account of its size) *Yom* 79a(4; **E**[1]); ומעטרא (ב)ל'יה כסאסא לשבלתא (a small amount of pride) adorns him like a bristle on an ear of grain *Soṭ* 5a(40); *ib.* 16; 18; pl. תרתי שובלי two ears of grain *Pes* 40a(5); *BB* 124a(22) // *Bek* 52b(2); *Ḥul* 119b(20; TGAs42 166:6); רב עאל לביני שיבליה PN entered among its ears of grain *Yev* 63a(31)

Y: שׁוּבְּלֵי *BB* ib.(BAYTN 200).

– שׁוּבְּלֵי תַעֲלָא/י n.f.pl.cs. **type of grain** (calque < MH שִׁיבּוֹלֶת שׁוּעָל Yeivin, BV 974, J 1557; ↓ תעלא) *Pes* 35a(19; **E**[1]HP 14:17) [expl. MH שִׁבֹּלֶת שׁוּעָל Mib.K 2:5] // *Men* 70b(1) [expl. Mib. 6:5]; *HG1* 84:11(Var)

Lit: Flora 1:743; Y: שִׁבּוֹלֵי תַעֲלָא *Pes* ib.

שׁוֹבָרָא n.m. **receipt** (< MH שׁוֹבָר Yeivin, BV 942, J 1529) sg. דנקטת 'שוברא' עליה you held a receipt for it [i.e. the loan] *SŠHai* 4b(5)

שׁוּגְרָיא n.m. **basket woven out of palm leaves** (< Akk *šugrû* basket CAD Š/3 202, > Arab شُوْغَرَة Fr, AF 78) sg. שוגריא דתמרי an *š*.-basket of dates *Ket* 80a(1; OHT ib. 245:10)

Geon. expl.: נקרא חותלות שלתמרים וכלי הוא מעלין שלדקל שגודלין אותו כאריג או כמעשה עבות OHT ib.; Lit: Landsberger, Date Palm 37; Flora 2:347.

שוד vb. **to spin or twist thread** (sec. rt. < ↓ √2#שדי) **Pe.:** חזייה לערפה אימיה דהוה קא שאי(ר)(ד)א פילכא he saw Orpah, his mother, who was spinning (thread) with her spindle *San* 95a(45); אדעתא דגלימא (שזרינהו) 'שדנהו' he spun them for the purpose of (weaving) a cloak *Er* 96b(26) [v. also DS 374[b]]; מישד גדאדי to twist threads *Anan* 7:16; מישד שידא *ib.* 8:9; דעבדן נשי למישד במרדני (cotton and goat's hair) which women make (into thread) by spinning on spindles *TRN* 588:2

Lit: Eps, StI 73.

שׁוּדָא n.m. **discretionary judgment** (< ↓ שוחדא bribe; Ma שודא MD 453, Sy ܫܘܕܐ LS 768) sg. a. alone: שודא עדיף the discretion (of the messenger) is preferable *Giṭ* 15a(8; **O**[3]); b. esp. in phrase שודא דדייני discretion of the judges [JPA שוחדה דדייני DJPA 544]: *Ket* 85b(30); *ib.* 94b(26); *Qid* 74a(8); *BB* 35a(1); *ib.* 62b(30); *Švu* 30b(1)

Expl. Ar: אומד הדיינין OHT Ket 263:26; Y: שׁוּדָא Mo 89.

שׁוּדְפָּנָא n.m. **hot weather** (↓ √שדף, שיבתנא; TA שִׁדְפָנָא TO Dt 28:22) sg. דלא שקיל שודפנא the hot weather has not abated *Tan* 6b(29; **L**)

Lit: D. Rosenthal, Yeivin Vol 351+.

שְׁוּלְיָא n.m. **apprentice** (< Akk *šamallû* assistant, apprentice scribe CAD Š/1 291, AIOA 99; Ma אשואליא, שואליא disciple MD 40, MH[2] שווליהן Šab 96b[37]) sg. שווליא דנגרי a carpenters' apprentice *Pes* 108a(41); *Giṭ* 58a(45; Ar [AC 8:40]); *Mak* 8b(27); שווליא דנפחי a smiths' apprentice *BQ* 32b(45; **F**[1])

Y: שׁוּלְיָא *Pes* ib.(BAYTN 158).

שווצרא ↓ שוצרא

שׁוּר vb. **to jump** (↓ שוורא, משוורתא; Sy ܫܘܪ LS 766, Ma שור MD 456) **Pe. 1. to jump:** קאשואר *Geon* 3:7 [v. Geon. expl. infra]; **2. to bounce around (of a liquid):** חמרא אכפא דגברי שאור wine bounces around on the shoulder of men (and ferments) *BB* 96b(1; HP 87:9,TGAs28 10b:21) [v. Geon. expl. infra]

Pa. to jump: דצייה לרומחא בירדנא ושוור לאידך גיסא דירדנא he stuck the spear into the Jordan and jumped to the other side of the Jordan *BM* 84a(40); *Ket* 77b(27); לישואר ניגרא he should jump across a channel *Šab* 110a(16); ולא תשוור נגרא *Pes* 113a(12; **C**) [Var: תישור OHT Pes 117:3, תישוור **V**[1]; v. Geon. expl. infra]; ושוור עשר אמין he jumped up ten cubits *Ber* 54b(27); לדידי חזי לי הורמיז בר לילותא דהוה קא משואר אקובנאה דמחוזא I saw Hormiz, the son of liliths, who was jumping on the cupola of GN *BB* 73a(28); *San* 96b(13) [↓ שוורא]; *Qid* 81b(13); *BM* 93a(43)

Geon. expl.: כי אדם בזמן שהוא קופץ קאשואר ואם קפץ אומרין שור Geon 3:7 [Pe., mng. 1]; אפילו חמרא מעולה מהמעולין כי דרו ליה TGAs28 ib. [Pe., mng. 2]; אל תקפוץ את [ג]יתא לביתא אקר ליה מן המים OHT Pes ib. 117:4 [Pa.]; Lit: Beer, BA 163[1] [Pe., mng. 2].

שׁוֹרָא, שׁוּוְרָא n.m. **jumper** (↓ √שור; JPA גבר שואר BR 1056:6 [MGG 658:8]) pl. שואר בר שוארי jump, son of jumpers! [i.e. take the initiative] *San* 96b(13)

Geon. expl.: שואר בר שו(ו)רי כן הוא הדבר בן הדלוגים דלוג OH הַדְּלוּגִין דְּלוֹג =] וכן הוא בלשון ישמעאל אטפר יא אבן אלטפארין San 492:5, i.e. أظفر يا ابن الظفارين be successful, son of successful ones Wald 48; והקפצן שהוא רגיל בקפיצה ⟨קורין⟩ שוורא ib. 393:13(Ar).

שׁוּרֵי n.m.pl. **robbers** (cf. Sy ܐܫܬܘܪܝ, ܫܠܚ to attack LS 308 [√ܫܘܪ, eštaf.] pl. רוב שורי ישראל נינהו most robbers are Jews *AZ* 70a(44) [Var: גנבי **J**(corr.); משוורי Ar (AC 8:42)]

שׁוּחְדָא n.m. **bribe** (↓ שודא, √שחד; TA שֹׁוחְדָא TJ 1K 15:19, Sy ܫܘܚܕܐ LS 768) sg. מאי טעמ' דשוחדא כיון דקביל ליה שוחדא מיניה איקרבא (ל)דעתיה לגביה והוה ליה כגופיה what is the reason for (forbidding) a bribe? Since (the judge) has accepted a bribe from him, his disposition has become close to his, and (the judge) has become like (the other's) self *Ket* 105b(13); *ib.* 105a(32); *Šab* 116b(1); *Yev* 63b(32); *Giṭ* 28b(26); אזל יהיב שוחדא he went (and) gave a bribe *Pes* 57b(2) // *Kar* 28b(10); *SOZ* 72:29

Y: שׁוּחְדָא *Šab* ib.(BAYTN 158).

שׁוחילא n.m. **pipe** (↓ √שחל; cf. Sy ܫܘܚܠܐ flow LS 769) sg. גובתא דחיקין לה ומשוו לה שוו(ש)⟨ח⟩ילא a small log which one hollows out and makes into a pipe *BQ* 67a(7; GC 118:10) [expl. MH צינור ib.]

Lit: Eps, GCIntr 53.

שׁוחן vb. ↓ √שחן vb.

שׁוט vb. **to fly** (↓ 1#שייטא, 2#שייטא; Ma 2#שוט MD 454, TA שוט pe. to move around TO Num 11:8) **Pe.:** מישט שיטא טובא (the dove) actually flies a lot *BQ* 83a(36) // *BB* 23a(19)

שׁוֹטָא n.m. **whip, whiplash, scourge** (↓ שוטיתא; Sy 2#ܫܘܛܐ LS 763, Ma שאוטא MD 440) **1. whip:** pl. שוטי דנורא whips of fire *MQ* 28a(51) [cf. Ma שאוטא דנורא MD 340]; **2. whiplash:** pl. הא בשוטי הא במילי this refers to (persuasion) by whiplashes (and) that by words *Ket* 77a(51); **3. scourge:** sg. ותימיחי בש(ו)⟨ט⟩א רבא דאסו כדי לא אית ליה you should smite with a great scourge which does not have any remedy at all *Bo* 142:12

Y: שׁוֹטָא *MQ* ib.(BAYTN 25).

שׁוֹטִיתָא n.f. **branch** (↓ שוטא, שיטתא; TA שׁוֹטִיתָא staff TJ 1S 14:27) sg. אהנייא ליה שוטיתא לסבא the branch benefited the old man *Ket* 17a(28) [// JPA שבשבתך BR 633:2; v. DJPA 537]; *Šab* 77b(32) [expl. ↓ שיטתא mng. 1]; שוטיתא דאסא a branch of a myrtle shrub *Qid* 12b(15)

Y: שׁוֹטִיתָא *Šab* ib.

שׁוי vb. **to be worth, place, make into, compare, agree** (↓ שוי adj., שויתא; Sy ܫܘܐ LS 760, Ma שוא MD 451) **Pe. 1. to be worth:** ההיא שעתא זוזא הויא שויא at that time it was worth a *zuz BM* 43a(43); דיהבי ארבע ושקלי דשאוי חמשה they used to give four and take something worth five *San* 25b(36); *BQ* 50b(53); כמה שויאן הני ביסתרקי ... דלמא שאוו טפי how much are these mattresses worth? Perhaps they are worth more *Tan* 22a(3); מרגניתא דשויא אלפא זוזי a pearl worth one thousand *zuzim Qid* 26b(7); *Dec* 10:8; אסיא דמגן מגן הוא דשוי a doctor who is gratis is worth nothing *BQ* 85a(52); עבדא דנהם כריסיה לא שוי למריה a slave who is not worth the food he eats [lit. the bread of his stomach] to his master *Giṭ* 12a(14) [+ //'s; ↓ כרסא mng. 1a]; אחוי לן מנא דלא שוי חבילי⟨ה⟩ show us a utensil that is not worth the damage it causes [lit. its damage] *Bek* 8b(42); **2. to be appropriate:** סבר לאותיביה ממתנית' ... אמ' איתיב' מברייית' דשויא בכולהו he thought to refute him from our Mishna. He said: "I shall refute him from a *barraita* which is appropriate in all of them" *Zev* 115b(20); **3. to be equal, same:** לא שאוי⟨ן⟩ שיעורי להדדי their (standard) sizes are not equal to each other *Suk* 17b(6); דשוו כולהו להדדי all of them [i.e. the fields] are equal to each other [i.e. of the same type] *Giṭ* 50b(25); *Er* 83a(3); *Bek* 57a(14); כתב עברי וכתב פרסי שוין לגביה the Hebrew and the Persian scripts are the same as far as he is concerned [i.e. he reads them both] *TGHark* 109:25; **4. to be agreeable:** מילתא דשויא לתרויכו a matter on which both of you agree [lit. is agreeable to both of you] *San* 39a(41) // *BQ* 60b(34) [v. Af.]

Pa. 1. to place: ושוי מניכא דדהבא על צואריהון he placed a golden necklace on their necks *Tam* 32a(42); וקבע ליה ריגלי ותעניאתא דלא הויין אלא לרישי גלואתא ובנהרדעא ושוייה לריגלא דריש גלותא בגווה he established for himself holidays and fast days which were (previously) only for the exilarchs and in GN and placed the *rigla* of the exilarch in it *IŠGF* 90:19; מילי דשמיא קבל עינן בעינן שויאנין we should place the words of heaven before our eyes *AnanSch* 27:15; **2. to transform s.o./s.t., make into:** אגמריה ואתניה ושוייה גברא רבה he taught him, transmitted to him, and transformed him into a great man *BM* 84a(41); *SŠHai* 15b(2); *SOZ* 72:28; יומא חד שבקתך ושויוך פרונקא one day I sent you away, and they made you into a guide *Suk* 48b(20; **M**[2]); *Ned* 36a(10); הדר משוי לה עפרא he can transform it [i.e. the brick] back into dust *BQ* 96b(6); אזל מחקיה לכביה דבית ושוייה ופרדיסא he proceeded to erase the horizontal portions of the *bet* (of בפרדיסא) and made it into ופרדיסא *BB* 167a(18); *Er* 13a(33); ושחריר יתי{ה} ושוי יתי לנפשאי he emancipated me and made me independent [lit. made me for myself] *SŠHai* 14b(6); חדא גדילתא איפה ושויה ציצת fold over one twisted thread and make it into a fringe *Anan* 10:1; **3. to consider, reckon:** שויתיה חספא בעלמא he considered it merely a sherd [i.e. of no value] *Ket* 87b(35); אתון הוא דשויתון פנויה it is you who considered me unmarried *Yev* 92a(28); שוינכו כי כותאי he considered you as Samaritans *Pes* 51a(44); שויתינהו לדמך תרי פשיטי I would have reckoned your value at two small coins [i.e. of no value] *Pes* 112b(48); שויה רבנן לבעילתו בעילת זנות the scholars considered his sexual intercourse as (mere) prostitution *Yev* 90b(17; **O**[2]); *Ket* 52b(38); *Beṣ* 11b(29); *BB* 139b(5); *Bek* 18a(42); ורחמנא טבא לטבא ישויניה may the good Merciful One consider it [i.e. the dream] for good *Ber* 55b(20); לשויי אוכלא לא משוינן we indeed may not make (it) into food *Šab* 155a(25); *Giṭ* 87b(5); *AZ* 52a(51); *Bek* 18a(42); וגברא משוינן מהולא we consider a man a circumciser *Anan* 78:19; ושויתי ית מימריה ודיבוריה עלאי כשהדותא דתרין שהדי כשרי מהימני I considered his statement and speech concerning me like the testimony of two fit (and) trustworthy witnesses *SŠHai* 19a(4); **4.** w.

נפש־ **to consider o.s., pretend:** משום דשוייה לנפשיה ע"ז because (Haman) considered himself to be an idol *Meg* 10a(45; **LM**^{2}); *Qid* 60a(13); *Yev* 66a(43); איהי שויתה נפשה חתיכה דאיסורא she considered herself unfit *Ket* 23b(26); *ib.* 22a(33); 110a(36); *BB* 45a(4); לא עביד איניש דמשוי נפשיה רשיעא a person is unlikely to incriminate himself [lit. consider himself an evil person] *Qid* 50a(24); כי מטאי לגביה שוי נפשאי כמאן דשקלי מיניה when I reached him I pretended as if I had taken (the bread) from him *Šab* 156b(15); **5. to make equal:** ושוינן הדאדי ... מן כל מאי דמגלי ומן מאי דלא מיגלי we have made each other equal in all that is revealed or is not revealed *SŠHai* 11b(20) **Af. 1. to compare:** אשויה לשבר לעין ושן he compared 'break' [Lev 24:20] to 'eye' [ib.] and 'tooth' [ib.] *Anan* 15:10; *ib.* 20:16; 75:9; 79:11; **2. to agree:** לא אשוינא עמיה ולא אזלנא לקמיה we did not agree with him and did not go to him *IŠGF* 121:8; דאשוו תרתין מתיבאתא וראש גלותא בהדידהון לאגבויי בעלי חובות וכתובת אשה ממטלטלי the two (heads of) the academies and the exilarch agreed among themselves to authorize collecting from debtors and (from a man liable for) a woman's *ketubba* from movable objects *OHT Ket* 213:9; pass.part. מילתא דמשויא לתרויכו *BQ* 60b(34; MGE 502:23) // *San* 39a(41; MGL 685:21) [v. Pe., mng. 4]; **3. to level, make even:** אשויי גומות to level the depressions *BM* 117a(35); **4. to lower the price:** a. alone: דקא משוי ליה טפי פורתא he lowers the price a bit more *BM* 80b(30); b. w. fol. vb.: משויתו מזבניתו you will sell at a low price *Pes* 30a(16); אשוו וזבינו sell at a low price *Suk* 34b(23)

Lit: Friedman, BM VI:250 [Pa., mng. 3].

שְׁוֵי adj. **worth, equivalent, inexpensive** (↓ √שוי pe., pass.part.; Sy ܫܘܐ, ܫܘܝܐ LS 760, Ma שאויא MD 440) **1. worth:** sg.m. משוי פרוטה ולעילא from the value of a *peruta* and up *SŠHai* 11b(6); **2. equivalent:** pl.m. על אל דשוו למקרי{א} כהדדי על ועל (the words) עַל and אֶל which are equivalent to read (at first glance) alike as עַל and עַל *BMsN* 4:19 [w. ref. to עַל־עֲבֹדָתוֹ וְאֶל־מַשָּׂאוֹ Num ib.]; **2. inexpensive** [cf. Sy ܫܘܝܘܬܐ low value LS ib.]: sg.m. שוי חמרא wine is inexpensive *AZ* 34b(19; J[Marg],Ed); עשיק לגביך ושוי לכריסיך expensive for your back, but inexpensive for your stomach [i.e. spend much on clothing but little on food] *BM* 52a(14)

Lit: Friedman, BM VI:250 [mng. 2]; Y: שְׁוֵי *BB* 156a(2).

– בִּשְׁוֵי adv. **equally** (↓ √שוי) ופלגין להון בשוי they divide it among themselves equally *TGHark* 272:22; וכל רווחא ... הוו(א)י בינאתן תרוינא בשוי פלגא לדיליה ופלגא לדילי any profit will accrue between the two of us equally, half for him and half for me *SŠHai* 10b(5); *ib.* 13; *SŠSad* 204:9; *TGAs33* 211:15; *HP* 58:1

שויסקא n.m. **(uncertain)** pl. ומאן נימא לן דלא שויסקי עבדונהו ואכלונהו who will tell us that they did not make them ... and eat them? *Pes* 96a(11) [w. ref. to אימורי פסח מצרים ib.]

Geon. expl.: שמתחכין את הכרס ואת הקרבים [...] ובלשון ערבי עצבאן GnK5 176:21 [cf. Arab عُصْب, pl. أَعْصِبَة, guts of a sheep or goat, folded or put together and then put into one of the winding guts of the belly Lane 2059]; Lit: Geig, AAC 393, rejects P etyms.; Y: שְׁוִיסְקֵי *Pes* ib.(BAYTN 210).

שְׁוִירָא n.m. **outskirts** (perh. < Akk *šawirum* ring AHw 1205, *s/šemeru* CAD S 219, used in a fig. sense; ↓ שירא #1) pl.cs. בשוירי מתא דעל רכיס נהרא in the outskirts of the town alongside the ... of the canal *Giṭ* 27a(14) // *BM* 18a(33); תרי שוירי two (different) outskirts *ib.* 18b(1)

Geon. expl.: שוירי מתא אינון באגי the outskirts of the town are the rural district TGHark 86:27 [expl. שיריה TBB 3:5]. The commentators understood this word as a GN [v. Eshel, JSB 236].

שויתא n.f. **comfort, relaxation** (↓ √שוי; cf. Ma שוא etpa. to be repaired MD 452) sg. חבלא תחות שויתא injury instead of comfort *Bo* 18:7; *ib.* 134:5

Lit: Eps, St1 345, points out that this phrase is similar to the verbal clause עהאמבאל ולאעשתאוון they were broken and not fixed Lidz, ML 79:6.

שוך #1 vb. **to be attached, attach, connect, belong** (etym. uncertain) **Pe.** (u) **1. to be attached, connected:** a. in a physical sense: כוליה חמרא בגשתא ובת גשתא שייך all of the wine is connected by means of a siphon and a small siphon *AZ* 72b(32; Ar [AC 2:384]); אבנא רבתי דשייך ביה גוואזא a large stone to which a stick of wood is attached *TGHark* 86:13 [expl. ↓ מפרכתא]; b. in a non-physical sense: הני מילי במילת' דלא שייכי אבל במילת' דשייכי בה עב(י)די לאחזוק' שיקרייהו this refers to a matter in which they are not connected, but in a matter in which they are connected, they are apt to maintain their lies *Giṭ* 28b(45); שייך ואזיל דקלא בישא בהדי קינא דשדכי the bad date palm is continually connected with ... *BQ* 92b(39; Ar [AC 8:33]); שכירות בשאילה מישך שיכא the hiring is indeed connected with the lending *BM* 98b(17) [≠ לחודה]; *ib.* 20; בין השמשו' דר' יוסי מישך שייך בדר' יהוד' twilight according to PN is definitely connected [i.e. is a continuation] of that of PN_2 *Nid* 53b(2) // *Šab* 35a(31; **M**); *San* 71b(29); עבד דשייך במצות a slave who is bound to perform commandments [lit. he is connected to certain ones of them] *BB* 4a(32); *Qid* 23b(13); *MQ* 17b(36); **2. to be located:** אם אינו עיניין היכ' דשייך תניהו עיניי' להיכא דלא שייך if (the biblical verse) is irrelevant where it is located, apply it to where it is located elsewhere [lit. where it is not located] *Qid* 42a(10); **3. to attach, connect:** לא לישוך אנש לולבא בהושענא דלמא משתרקי אטרפי one should not attach the *lulav* to the bundle (of the other species) lest the leaves fall off (the willows and myrtles) *Suk* 37b(3) [↓ √דוק pe.]; דהא מילתא איכא למישיכה בדינא דאסמכתא one can connect this matter to the law of *'asmakhta TGHark* 101:27; משום דשייך נפשיה לשיעבודא because (the guarantor) connected himself to the obligation *Ket* 102b(3); **4.** pass.part. w. **ידא to own a share:** שבח ולדות דשיכא ידה בגויהו זכיא בהו בכולהו דמי ולדות דלא שיכא ידה בגויהו לא זכיא בהו (as to) the increase in value of the fetuses in which she owns a share, she can acquire title to all of them. (As to) the compensation of the fetuses in which she owns no share, she cannot acquire title to them *BQ* 49b(13); וטען דהות ידא דראובן דנן שיכא עימיה בשותפותא he claimed that NN owned a share with him in the partnership *TGHark* 277:18; *ib.* 21; ידיהון דתרויהון שיכן במיצעתא the two of them owned a share in the common fund *ib.* 29

שוך #2 vb. **to dabble (the hands) in water, wash lightly** (MH^2 שכשך J 1577; cf. Sy ܫܘܓ pe., af. to wash LS 762, Ma שוג pe., af. MD 453) **Pe. to dabble (the hands) in water:** לישכינהו לתרוויהו בנהרא let him dabble both of them [i.e. his hands] in the river *Šeel* 106:32(Var); למישך שאיך איניש ידיה בגויהו *ib.* 34; he dabbles his hands in them [i.e. the vessels] *HG1* 128:73; *ib.* 127:66; 68

Pal. 1. id.: שדא ביה ידיה ושכשך ביה he inserted his hands in it [i.e. the bucket of water] and dabbled (them) in it *AZ* 57b(18); *ib.* 59b(5) [in wine]; **2. to wash lightly:** זמנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב ושכשיכי ליה מסאניה במיא I used to attend PN many times and washed his shoes lightly in water for him *Zev* 94b(5); *ib.* 6 [≠ ↓ √1# כסס pal., mng. 2]

Lit: Eps, St1 120.

שׁוּכְנָא, שכונא n.m. **residence** (↓ √שכן; Sy ܫܘܟܢܐ LS 776, JPA שכונה, pl. שכונין DJPA 549) pl. שוכני גואי inner residences *BB* 29b(23; HP 88:14) [**H:** שכוני] // שכוני גואי *ib.* 159b(35); שוכני בראיי outer residences *ib.* 30a(17; HP 88:25) [**H:** שכוני]

Y: שְׁכוּנֵי *BB* ib.(BAYTN 71).

שׁוּכְתָּא n.f. **pus exuding from an infection** (√שכת; Sy ܫܘܟܬܐ skin disease LS 778 [Lex]) sg. *Šab* 65a(31); *ḤM* 39:1

Lit: Lieb, TK 1:715^{19}; Y: שׁוּכְתָא *Šab* ib.(BAYTN 36).

שול ↓ √שאל vb.

שולגא n.m. **soapwort** (↓ אשלגא) sg. *Šab* 90a(20; OAr [AC 1:316, s.v. אשלג]) [expl. MH אַשְׁלָג Mib. 9:5]

שׁוּלְטָנָא, abs. **שׁוּלְטָן** n.m. **authority, ruler** (↓ √שלט, שולטנא, שולטנותא; TA שׁוּלְטָן TO Num 21:30, Sy ܫܘܠܛܢܐ LS 781, Ma שולטאנא MD 454) **1. authority:** sg.abs. שולטן ביד מלכו authority is held by kingship *Tam* 32a(40); det. ויהב שולטנא ורחמי דינא He gave authority and lovers of justice *Ber* 58a(43; MGE 144:7); גישא לישנא דשולטנא הוא (the root) נגש [v. יִגֹּשׂ Dt 15:2, w. ref. to נֹגְשֵׂי Ex 5:10] is a term of authority *Anan* 11:5; עבד שולטנא ברקיעה he makes authority in heaven *Bo* 84:10; *ib.* 101:5; 103a:11; **2. ruler:** sg. וקא תפיס שולטנא למישקל מיניה כן וכן זוזי דמים ולזבוני ליה the ruler is forcing (me) to take from him such-and-such an amount of *zuzim* of money and to sell (the field) to him *SŠHai*

16a(21) [// שלטונא *SŠSad* 242:27]; *TGHark* 161:25

Y: שׁוּלְטָנָא *Ber* ib.(BAYTN 269).

שׁוּלְטָנוּתָא n.f. **power, authority** (↓ שׁוּלטנא; Sy ܫܘܠܛܢܘܬܐ LS 781) sg. שולטנותא דמלכא power of the king *IŠGS* 93:7

שׁוּם vb. **to evaluate, appraise** (↓ שׁוּמא; JPA שום DJPA 541, MH שׁוּם pe. LNVTH 358; cf. Akk *šâmu* A to buy CAD Š/1 350) **Pe.** (u): מישם שיימינן להו as to evaluating (dishonor), we evaluate (it) of them [i.e. the slaves] *BQ* 86a(54); *ib.* 47a(16); מאן שם ליך who evaluated (it) for you? *Ket* 98a(16); שמוה ארבע מאה זוזי they appraised it [i.e. the garment] at four hundred *zuzim Ber* 20a(20); *BB* 46b(6); *ib.* 133b(20); כדשיימי בי תלתה according to (the value) that the three people appraise (the property) *AZ* 72a(27); *Tem* 27b(20); זיל שום ליה go (and) estimate it *BM* 101a(45); בדניזק שיימינן ... בדמזיק שיימינן we appraise (the *kofer*) according to the (value of the) injured/injuring party *BQ* 40a(23); *Giṭ* 48b(19); *Mak* 2b(36); *BM* 67b(10)

Pa. id.: זול שיימוה כעבדא go (and) appraise him as a slave *BQ* 84a(44); לישימוה אינהו let them evaluate it *BB* 133b(20)

Itpe. to be evaluated: ליתשום let it be evaluated *Geon* 154:9

שׁוּם n. ↓ שמא n.

שׁוּמָא, pl. **שׁוּמָתָא** n.m./f. **value, appraisal, entitlement** (↓ √שׁום; MH שׁוּם J 1536) **1. value, price:** sg. במשחתא ובשומא (they divided it) according to measure and value *SŠHai* 11a(9); *ib.* 11; 12; ולאו כולי עלמא בקיאן בשומיהו not everyone is proficient in its [i.e. the real estate's] value *TGHark* 44:14; *ib.* 45:7; 268:23; וחזינא דשואי הדין שומא דמפרש לעילא we saw that it is worth this value that is stated above *Geon* 78:12; *ib.* 14; pl. דילמא חסרו משכונות מן שומאתהון perhaps the sureties have been reduced in value *TGHark* 268:22; **2. appraisal, evaluation:** sg. שומא רבה ... שומא זוטא large/small appraisal [i.e. above/below the actual value of the goods] *Ket* 66b(7); שומא דידיה ... שומא דידה his/her appraisal *ib.*; לא צריכי שומא they do not require an evaluation *Qid* 7b(27); שומא דדייני ... שומא דבי' דינא the evaluation of the judges/court *ib.* 42b(10) [cf. MH שׁוּם הַדַּיָּינִים MKet 11:5]; כיון דאינתתא לא פקיעא בשומא since a woman is not expert in evaluation *Qid* 7b(32); *Ket* 100b(30); *Dec* 10:8; **3. entitlement to a creditor of a debtor's property:** sg. שומא הדרא לעולם an entitlement may always be returned [i.e. the debtor may always pay his debt and recover his property] *BM* 16b(29); *ib.* 27; שומא בטעות הואי the entitlement was by mistake *ib.* 35a(37); **4. document of entitlement:** sg. וכל שומא דלא כת' בה קרעיניה לאדרכתא לאו שומא היא any *š.*-document in which it is not written: "We have torn the '.-document," is not a (valid) *š.*-document *BB* 169a(17)

This *š.*-document is written following the ↓ טירפא and the ↓ אדרכתא; v. Geon. expl. in TRN 664, where the text of the document is given [v. also Gulak, OŠ 323]; Lit: Boyarin, Ros Vol 13+; Voc: שׁוּמָא VTM 92; Y: שׁוּמָא *BQ* 30b(31; BAYTN 97).

שׁוּמְנָא n.m. **fat, fatness** (↓ √שמן; TA שׁוּמְנָא TJ Jud 3:22, Sy ܫܘܡܢܐ LS 786, Ma שומנא MD 455) sg. *Ḥul* 120a(19) [expl. MH רוֹטֶב Mib. 9:1]; טח'ל'א שומנא בעלמ' הוא the spleen is merely fat *Ḥul* 111a(28); אווזי דינתור גדפיהו משומניהו the geese whose wings fell off from (the weight of) their fat *BB* 73b(34); שומנא דבשרא fatness of meat *Yom* 25b(38)

The mng. of שומנא דפירא הוא *Er* 27a(44) which refers to fish is unclear; Y: שׁוּמְנָא *Ḥul* ib.(BAYTN 158).

– **שׁוּמְנָא דְמוֹרָא** n.m. **stacte, myrrh oil** (↓ מורא; Sy ܫܘܡܢܐ ܕܡܘܪܐ BBah 1039:19) sg. *OHP Šab* 39:17

Geon. expl.: שמן המור ... קוראין אותו סטכט ויש שקורין אותו סְטַקְט והוא בלשון ארמי שומנא דמורא ובלשון ישמעאל לְבְּנִי אלרמאן וריחו טוב ולא מן הרימונים הוא אלא כך נקרא וממיני שרף הוא והוא הנקרא [שמ' ל:כג] בלשון ארמי מורא דכיא והוא תרגום מור דרור TGDr46 176:3 = OHP ib. [v. Pes 43a(4)]; cf. expl. BBah ib.: ܫܘܡܢܐ ܕܡܘܪܐ ... مَيْعَة الرُّمَّان (وَ لُبْنَى الرُّمَّان); Lit: Löw, Lehnw 80; Flora, 1:310+; Eps, GCIntr 14[20].

שׁוּמְעָנָא n.m. **reputation** (↓ √שמע) sg. ההוא צורבא מרבנן דהוה סני שומעניה a certain *ṣ.m.* whose reputation was unsavory *MQ* 17a(9); *Meg* 25b(42); *ib.* 43

Y: שׁוּמְעָנֵיהּ *Meg* ib.

שׁוּמְשׁוּק, שִׁימְשֵׁק n.m. **marjoram** (*Origanum*

Majorana L.; ↓ 1# אברתא, מרוא חיורא; Arab سَمْسَق Siggel 43) sg. שומשוק *Šab* 109b(15) [expl. BH אֵזוֹב Lev 14:4]; שומשוק בל' רב' *GC* 101:8 [expl. MH אֵיזוֹבְיוֹן MNeg 14:6]

Geon. expl.: ושימשק קורין אותו במקומינו מרדגוש TRN 627:12 [↓ מרדגוש]; שימשאק מרזנגוש GnK5 168:26, i.e. MP *marzangōš* CPD 54; Lit: Löw, Pfl 135; Flora 2:84; Y: שׁוּמְשׁוּק *Šab* ib.(BAYTN 278).

שׁוּמְשְׁמָא n.f. **sesame plant,** pl. **sesame seeds** (↓ שׁוּשׁמא) **1. sesame plant:** sg. כי קריא לשומשמה like a *q.*-pest(?) to a sesame plant *Soṭ* 3b(29); **2.** pl. **sesame seeds:** הוו דייקי שומשמי they were pounding sesame seeds *BB* 25b(49); עבדא חיטי טפי מן שומשמי the field produced more wheat (in value) than sesame seeds *BM* 104b(35); *Ber* 38a(16); *Yev* 115b(10); *ib.* 116a(19); *Ket* 21b(2); *BM* 49a(50); הויין חנוואתא אבראי דהוו שטחי בהו שומשמי there were sheds outside (the press room) where they used to spread out sesame seeds (to dry) *BB* 68a(6; P[1]); מישחא דשומשמי sesame seed oil *Šab* 23a(19)

Lit: Flora 3:7+; on the poss. identity of this word w. Akk *šamaššammū*, v. CAD Š/1 306; Y: שׁוּמְשְׁמֵי *BB* 25b(49).

שׁוּשְׁמָנָא, שׁוּמְשְׁמָנָא n.m. **ant** (Sy ܫܘܫܡܢܐ LS 767 [< ܫܘܫܡܫܡܢܐ* Nöld, SG § 31], Ma שושמאנא MD 458, Arab سُمْسُم Nöld, Beitr 118) a. general: sg. שומשמנא גמלנא a large ant *Šab* 66b(39; Ar [AC 2:310]) // *Yev* 76a(24); pl. ודילמ' האי גבר' שומשמני חזא perhaps that man saw ants *Ned* 24b(17); *ib.* 25a(2); קינא {שני} דשומשמני a nest of ants *Ḥul* 57b(42; **M**); ק(י)נ(י)א דשושמאני *ḤM* 46:10; *HG3* 387:42; b. in a fig. sense: sg. דשושמנא גברא (a woman) whose husband is an 'ant' [i.e. small in stature(?)] *Ket* 75a(18) // *Yev* 118b(38) [v. Geon. expl. infra]

Geon. expl.: אפילו בעלה של האשה נמלה יש לה כבוד בין חברותיה ומשימות לה כסא בבואה אליהן OHT Yev 233:21; Lit: Nöld, op. cit.; Y: שׁוּמְשְׁמָנָא *Šab* 66b(39; BAYTN 310).

[שׁוּנאנא] n.m. **alkali** (< NP *ušnān* PED 67; ↓ שולגא; GeonH שונאן Wehizhir Ex 33:3,6) sg. *Šab* 90a(20; Ed)

Lit: Löw, Flora 1:648, states that this is a ghost word originally שולגא > שונאנא (v. Mussafia, AC 1:316, s.v. אשלג) > שונאנא.]

1# שׁוּנְיָא n.m. **chaste tree** (*Vitex agnus castus*; < Akk *šunû* CAD Š/3 309; Sy ܫܘܢܝܐ LS 764) sg. *Bo* 78:12

Lit: Löw, Flora 3:492.

2# שׁוּנְיָא, pl. **שׁוּנְווֹתָא** n.m. **diversionary canal** (↓ √1# שני, בר שוניא; cf. Sy ܫܘܢܝܐ change, transition LS 790) sg. *OHP Giṭ* 241:5(Ar); pl. שנו(י)'ו'תא *Giṭ* 60b(46)

The interpretation here follows Hai Gaon, quoted in Ar, as opp. to Rashi who interprets שנוותא as a GN [v. Geon. expl. s.v. ↓ בר שוניא]. The basic mng. of √שני in this word is found in Akk *šanû* B Š af [cf. *ša Ṭebilti mālakšu uštešnā* I changed the course of the GN river CAD Š/1 408]. The Sy ܫܘܢܝܐ ܕܢܗܪܐ quoted by Koh in AC 2:202 belongs to ↓ 1# שוניא [v. PSm 2927, s.v. ܫܘܢܝܐ ܕܢܗܪܐ]; Y: שְׁנוּוָתָא *Giṭ* ib.

שׁוּניטא n.m. **acacia tree** (> Arab سَنْط Wehr 435) sg. *BB* 80b(40; MGE 575:19) [expl. BH שִׁטָּה Is 41:19]

Lit: Flora 2:380.

שׁוּנָרָא, שׁוּנארא n.m. **cat** (metath. < ↓ שורנא; ↓ שׁוּנרתא; Sy ܫܘܢܪܐ LS 791, Ma שונארא MD 455) sg. באתרא דקרו ליה שונארא in a place where they call it [i.e. the cat] *šunārā Ber* 56b(49; MGG 696:2) [≠ ↓ שורנא]; ביתא דלית ביה שונארא לא ניעול ליה בהברא he should not enter a house which does not have a cat in the dark *Pes* 112b(30); *ib.* 111b(39); אתא שונרא אכליה לתרנגולא the cat came (and) ate the rooster *Ber* 60b(57); *BQ* 15b(22); *Er* 100b(49; **V[1]RaḤ**); ספק כלבא ספק שונרא there is a doubt whether it is a dog or a cat (which attacked the animal) *Ḥul* 53a(47); כל מאי דדריס כגון שונרא whatever claws, such as a cat *HP* 203:11; שׁוּנָּרָא *ib.* 16(HPP 305:19); 205:3; האי שונרא דאכל תמרי a cat that ate dates *BQ* 19b(42); *Šab* 75b(47); *ib.* 142b(45); *BQ* 80b(6); *BM* 97a(6); *Ḥul* 52b(40); pl. ארבע שונרי four cats *Šab* 110a(18); *San* 19b(28); *Bo* 78:12

Y: שׁוּנָרָא *Ber* 56b(49; BAYTN 161).

– **שׁוּנָרָא בָּרָא** n.m. **civet cat** (↓ ברא adj., 1# חלבא) sg. *OHP Ber* 61:19

שׁוּנַרְתָּא n.f. **cat** (↓ שונרא, שינורתא; Sy ܫܘܢܪܬܐ LS 791 [Lex]) sg. שונרתא אוכמתא בת אוכמתא a black cat offspring of a black one *Ber* 6a(15)

Y: שׁוּנַרְתָּא *Ber* ib.(BAYTN 268).

שׁוּסְתַּג, שׁוּסְתָּא n.m. **napkin, towel** (< MP **šustag* [cf. NP *šustaya* handkerchief, towel PED 744]; Sy ܫܘܣܬܩ LS 791 [Lex], Arab شُسْتَقَة LS

ib.) sg. ליתי בזרא ⟨ד⟩גרגיו⟨ל⟩⟨ר⟩א ונציירה בשוסתג let him bring rocket seed and tie it in a napkin *Giṭ* 69b(25; Ar [AC 8:117]) [Var: שוסת⟨ג⟩⟨ן⟩ **V**[18]; שוי⟨כ⟩⟨וס⟩תא **V**[16]]

Geon. expl.: בזר אל גרגיר ינועק⟨קעא⟩ה ויצפיה פי כרקה ולא ישרב מן דאתה let him soak [يُنْقَع] the seed of the rocket in a rag [خِرْقَة] and strain it, and he should not drink from (the seed) itself OHT Giṭ 157:11; OHR ib. 45:18; באלונסית [ער' פח ע"א⟨3⟩] בלש⟨ון⟩ ער⟨בי⟩ שוסתגא GnK5 173:7. Lit: Geig, AAC 399; Tel 128; Y: שִׁיסְתְּגָ *Giṭ* ib.(BAYTN 250).

שוע, שעי vb. **to stop up, cover over** (↓ שִׁיעָא; Sy ܫܥܐ to cover with pitch, stop up LS 764) **Pe. 1. to stop up:** למישעא חביאתא דשיכרא to stop up the jugs of *š.*-beverage *MQ* 12a(46; HP 178:4VV[17]); pass.part. בר שית סאוי ושיע כבר תמני ולא שיע an amount of six *seahs* (of *š.*-beverage) and stopped up (in a jar) is like an amount of eight (*seahs*) and not stopped up *MQ* 12a(49); **2. to cover over:** סבר למשעייה בדהבא he thought to cover it [i.e. the Temple] over with gold *Suk* 51b(25; **M**[2]) // למישעיה *BB* 4a(26; **F**[2]); pass.part. דשיעא באמתא מלבר (the wall) is covered over on the outside for a cubit *ib.* 4b(1)

Pa. to cover over: שייעיה והדר שייעיה he covered it over (with plaster) and covered it over again *AZ* 47b(30)

For the similar phenomenon of II-*w* > III-*y* in Ma where the original third radical was *h* [= *ḥ*], v. Nöld, MG 254.

שוף #1 vb. **to rub, wear down** (↓ שוּפִינָא #1, שייפא, שיף, שיפא #1, √שפי #1; Sy ܫܦ LS 765, Ma שוף #1 MD 455) **Pe.** (u) **1. to rub, smear:** a. w. oil: ולישוף מישחא בצידעיה let him rub oil on (the hair covering) his temples *Šab* 129a(46); *ib.* 66b(23); 10b(19) // *Beṣ* 16a(29) // *Qid* 73b(2); *Giṭ* 70a(3) [v. Geon. expl.]; *ib.* 28; *San* 101a(37); אמור על משח זיתא ... ושוף ליה בידך דשמלא say (the incantation) over olive oil and rub it (on the affected area) with your left hand *ḤM* 38:4; *ib.* 10; 39:3; 41:13; ולישוף מישחא *Bo* 139:11; ותישוף מי דשיפנא you should rub (with oil) that I rub *ib.* 125:7; *HG3* 356:14; דשפייה למנא משחא he smeared the utensil with oil *Beṣ* 39a(25) // *Pes* 75b(24); b. w. other substances: שפוהא דובשא they smeared her (body) with honey *San* 109b(39); דשיפא לה סם בדד מאבראי וקטלא ליה (the wet nurse) smears poison on a teat from the outside, and she kills it [i.e. the sucking child] *AZ* 26a(40); ומייתינן תרבא ושייפינן ליה we bring fat and smear it (on the cut area) *Yev* 76a(23); *Šab* 77b(18); *Pes* 25b(16); *Giṭ* 86a(11); *San* 109b(39); *Tam* 30a(1); **2. to rub off, wear down:** שף צלמי (the animal) rubbed off the pictures (on the wall) *BQ* 23b(9); pass.part. מחמת דשיפי וסומקי הוו because the coins were worn down and 'red' *BB* 32b(30); **3. to file down:** שאפיה *BQ* 98a(18) [↓ שופינא #1]

Pa. to rub: לישייפיה ולשקייה let him rub him and give (the gall) to him to drink *Ket* 50a(29) [a remedy]; לישייפיה ⟨משחא⟩ ולינקטיה להדי יומא let him rub (the infant) with oil and hold him towards the sun *Šab* 134a(25; **V**) [a remedy]; לישייפיה *ib.* 110b(30)

Geon. expl.: וידהן במא יכרג מן דהנהא OHT Giṭ 158:23 [Pe., mng. 1a].

שוף #2 vb. **decant** (sec. rt. < ↓ √שפי #2) **Pe.:** מייתי תמרי ומבשיל ליה מפניא ועד צפרא ושייפי ליה למייא והדר מב[שיל] בההוא מיא תמרי אחריני כהיכי דמסו⟨ס⟩⟨ת⟩⟨מו⟩⟨י⟩ך והדר [ש]ייפי ליה he brings dates and cooks them overnight [lit. from evening to morning]. They decant the water, and then cook other dates in that water so that it becomes thick, and they decant it again *TGAs42* 160:6

שוף #3 vb. ↓ √שוב vb.

שופטני, שופטאני n.m.pl. **idiots, fools** (perh. metath. < ‏*טפשני) בשופטני עסיקינן are we dealing with fools? *BM* 40a(41); שופטאני *ib.* 47a(16); *BQ* 85a(9; **F**[1]) [Var: שפטני Ar (AC 8:132); 'טופשני' **H**]; *BB* 7a(38); *ib.* 122a(29); *Švu* 48b(23; **F**[2])

Lit: Geig, AAC 400, rejects P etyms.; note עמא טפשא TY Dt 32:6 [Ar (AC ib.), H נָבָל], where TN has טפשא; Y: שׁוּפְטָנֵי *BB* ib.(BAYTN 267)

שוּפִינָא #1 n.m. **file** (↓ √שוף #1; TA שׁוּפִינָא TJ 1S 13:21, Sy ܫܘܦܝܢܐ LS 765) sg. שאפיה בשופינא חסורי חסריה (if) he filed it down [i.e. the coin] with a file, he severely diminished its size *BQ* 98a(18) [cf.: Sy ܒܫܘܦܝܢܐ ... ܫܦ PSm 4101]

Y: שׁוּפִינָא *BQ* ib.(BAYTN 164).

שוּפִינָא #2, שוּבִינָא n.m. perh. **wooden handle of a spade** (< Akk *suppinnu* a tool CAD S 392; ↓ קופינא) sg. אפי' שופינא דמרא גייצי (the mice) gnaw even the handle of the spade *Hor* 13b(1)

Lit: Kaufman, AIOA 93, takes both this and prev. word to be cognate. The Sumerograms of the Akk word all employ **giš** indicating that this object was made of wood.

שוּפְרָא n.m. **beauty, best quality, strengthening** (↓ √שפר; TA שׁוּפְרֵיהּ TO Num 18:29, Sy ܫܘܦܪܐ LS 797, Ma שופרא #1 MD 456) **1. beauty, elegance:** sg. שופריה דרב כהנא מעין שופריה דר' אבהו שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו ושופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון PN's beauty is similar to PN_2's beauty. PN_2's beauty is similar to that of Jacob, our father. The beauty of Jacob, our father, is similar to that of Adam *BM* 84a(24) // *BB* 58a(15); האי שופרך לנשי your beauty belongs to women *BM* 84a(40); האי שופרא באלי בארעא this beauty will waste away in the ground [i.e. the grave] *AZ* 20a(33) // *Ber* 5b(33); *Šab* 62b(41) [↓ כיבא #2 mng. 1]; שופרא דתרצתה דמתני' the elegance of the ordering of our Mishna *IŠGF* 30:10; **2. best quality:** sg. *BM* 15a(19) [↓ שבחא #2 mng. 1]; *BB* 122a(29) [↓ סוניא]; אנא קא אכילנא משופריה שופריה I eat from its [i.e. the Paschal lamb's] very best part *Pes* 3b(36); *Ḥul* 95a(2); *ib.* 30b(8); 51b(13); **3. strengthening** [cf. MH[2] ייפה את כוחו BB 51b(3)]: sg. שופרא דשטרא strengthening (the effectiveness of) the document *BB* 69b(8); *TGHark* 1:11; *ib.* 167:4

The mng. of משום דשופרא בחמה הוי *Šab* 156a(39) is unclear; Y: שׁוּפְרָא *Ber* ib.(BAYTN 163).

שופרזני n.m.pl. **drinking vessel** (↓ ברזינא) דהוה משקה לי בשופרזני כי האי he used to give me (wine) to drink in *š.*-vessels in such an amount *Ket* 65a(31)

Expl. Ar: בשופר זייני פי' כוס של זכוכית שיעור טפח או יותר וקורין אותו ברזיני OHP ib. 37:21.

שופתא #1 n.f. perh. **handle** (↓ שופינא #2) sg. האי מאו⟨י⟩⟨ן⟩ דמעייל שופתא בקופינ' דמרא one who inserts a handle into the hole of a spade *Šab* 102b(31); *ib.* 38; *Giṭ* 32a(1)

Since the Geonic passage: תרחור [כלים פי"ג מ"ג] שוביא' דמרא בלבש' חכמ' בטיית [...] שהוא חותך משני צדדין GC 30:1 [expl. MH חַרְחוּר coulter MKel 13:3] = שופתא דמרא Ar [AC 3:490] refers to a metal object it cannot be identical with this word; Y: שׁוּפְתָּא *Šab* ib.(BAYTN 158).

שופתא #2 n.f., in שופתא דתומא n. **a portion of the garlic** (↓ תומא #1) sg. *Šab* 140a(14)

Lit: Flora 2:142; Geig, AAC 402, rejects P derivs.

שוציצא n.m. perh. **date spadix** (cf. Akk *s/šissinu* CAD S 325; ↓ הוצא) sg. שוצינא דתמרי *BM* 99b(5; Ar [AC 8:144])

שׁוֹצְרָא, שואצרא n.m. **species of artemisia** (Sy ܫܘܨܪܐ BBah 1955:15, LS 798, שווצרא Asaf 155:72, > Arab شُوَاصْرا Siggel 47) sg. עיקר שואצרא artemisia root *ḤM* 37:5; *ib.* 40:15; pl. לא בשואצרי מסככינן we do not cover the *sukka* with artemisia *Suk* 12b(17); *ib.* 16

Geon. expl.: עשבים הם גדלים אצלם בבבל ורגילים להסיק בהם וגדלים משתים ושלש אמות OHT ib. 21:16; Lit: Löw, Flora 1:384+; Pfl 80; Flora 1:384+; שְׁוָאצְרֵי VTM 41; Y: שׁוּצְרֵי *Suk* ib.(Mo 109); שׁוּצָרֵי BAYTN 21.

שׁוּקָא n.m. **street, quarter, market** (< Akk *sūqu* street CAD S 400, AIOA 93; ↓ שוקאה; TA שׁוּקָא TO Gen 9:22, Sy ܫܘܩܐ LS 766, Ma שוקא MD 456) **1. street, open area** [↓ בר שוקא, s.v. ברא #1 mng. 7]: a. general: sg. פוק חזי כמה בטלני איכא בשוקא go out (and) see how many idlers there are in the street *Ber* 17b(41); *Pes* 68b(46); *ib.* 110a(9) [↓ √חזי pe., mng. 1d]; *Yom* 18a(28); *ib.* 84a(6); *Meg* 16a(5); *MQ* 16b(23); *Qid* 12b(18); *San* 67b(38); *AZ* 70a(35); *Ara* 16a(7); *Ber* 55b(42) [↓ √כרז af.]; *BM* 16b(21) [↓ אקניתא mng. 2]; חספא דרמי בשוקא דלית ביה מששא a sherd without any substance lying in the street *ib.* 5b(12); שוקא פל' such-and-such a street *ib.* 8a(13); pl. *BB* 40b(16; **Es**) [↓ ביריתא]; *Bo* 78:19; b. pl.cs. w. GN's [cf. Sy ܫܘܩܐ ܕܒܝܬ ... Jer 49:27, MH שוקי טבריא Er 29a(9)]: רב חנא בר ביזנא הוה מסתפר מגוי בשוקי דנהרדעא PN used to take a haircut from a pagan in the open area of GN *AZ* 29a(46); **2. quarter, district:** sg. שוקא דרבנן the district of the scholars *BM* 24b(31); *MQ* 27a(30) [↓ גילדאה]; *Ḥul* 48a(47) [↓ טבחא]; *Ned* 56b(8) [↓ צלא #2]; **3. market, bazaar:** a. general: sg. יומא חד סליק לשוקא למזבן נדוניא לברתיה one day he went to the market to purchase a dowry for his daughter *Tan* 24a(24); שרא להי להנהי קרופואתא למיזל ולזבוני בשוקא כי אורחיהי PN permitted those peddlers to go and sell in the market as was their custom *MQ* 13b(37; HP

179:4); *Tan* 22a(2); *Ned* 31b(8); *BM* 105a(20); עבדא דזבין ליה מן שוקא a slave whom he purchased in the market *AnanSch* 15:2; *Tan* 20b(45); שוט נבילתא בשוקא ואכול אגרה flay a carcass in the market and earn [lit. eat] its fee *Pes* 113a(7) // *BB* 110a(20); יומא דשוקא market day *BM* 99b(27); *BB* 22a(15); pl. ותלת מאה ושתין וחמשא שוקי אית בה (Rome) has three hundred and sixty-five markets *Meg* 6b(36); b. w. √נקט pe. to have the right of first right of sale in the market [lit. to take the market]: sg. דכל היכא דאזלי שבקי להו מיכסא ונקטי להו שוקא wherever they go they exempt them from taxes, and they have the first right of sale in the market *BM* 65a(54); *BB* 22a(25); c. w. designations of GN: sg. שוקא דנהרדעא the market of GN *BQ* 59b(1); *Ber* 60a(37); *Tan* 22a(11); *Soṭ* 10a(45); *BM* 24b(23); *BB* 22a(12); *Ḥul* 48b(3); *ib.* 60a(19); **4.** pl. **business dealings:** אנא בשוקי בראי הואי I was far away on business [lit. I was in external markets] *BB* 30a(17; **P**[1]); תלתין יומין בשוקאי הוה טרידנא I was occupied with my business for thirty days *ib.* 20 [↓ √טרד pe., mng. 4b]; אדהכי והכי קא בטיל משוקיה in the meantime he is idle from doing business *BM* 32b(9)

Lit: Lieb, apud Beer, BA 223 [mng. 2]; Beer, ib. 222 [mng. 3b]; Voc: שׁוּקָא HPP 67:19; Y: שׁוּקָא *Pes* 110a(9; Mo 106).

– לְשׁוּקָא, בְּשׁוּקָא adv. **outside, in public** (Sy ܒܫܘܩܐ PSm 4102, JPA לשוקה, בשוקה DJPA 542) מאן דמשתעי ריש לקיש בהדיה בשוקא one with whom PN converses in public *Yom* 9b(46); ומבזין ליה למלכא בשוקא they shame the king in public *Meg* 13b(46); *Suk* 56b(30); כשאר בני [אנשא ד]מהלכין על רגליהון בשוקא like other people who walk outside on their feet *SŠHai* 8b(9); כתבוהא וחתמוהא בשוקא they wrote it [i.e. the deed of the gift] and signed it in public *ib.* 1; *OHT Qid* 67:22; וניפקו לשוקא וניפרסמה למילתא let them go out in public and publicize the matter *Men* 40a(6); *Šab* 34a(11); *Ned* 49b(40); *Giṭ* 6a(12)

שׁוּקָאָה n.m. **market vendor** (↓ שׁוּקָא; Sy ܫܘܩܝܐ LS 766) pl. הני שוקאי דסורא the market vendors of GN *BM* 111a(10)

Y: שׁוּקָאֵי *BM* ib.(BAYTN 21).

1# שׁוּרָא n.m. **wall** (↓ בר שורא s.v. 1# ברא mng. 4; TA שׁוּרָא TO Lev 25:30, Sy ܫܘܪܐ LS 766, Ma 3# שורא MD 456, > Arab سور wall, enclosure Fr, AF 237) a. of a city: sg. *Pes* 86a(30) [expl. BH חֵל Lam 2:8]; *BB* 7b(48); *ib.* 8a(52); איגרא דשורא the ledge [rampart?; lit. roof] of the (city) wall *San* 109b(40); חד גיסא דשורא דטבריה ימא הוא one side of the wall of GN is the sea *Meg* 5b(47); *San* 95a(13); *MQ* 26a(27); pl. שורי דרומי the walls of Rome *Ḥul* 59b(35); b. other: sg. דמהדר ליה שורא וריתקא he encircles it [i.e. the field] with a wall and an impediment *BM* 107b(1); מריש שורא ועד ארעא from the top of the wall to the ground *BB* 91b(20); עקבא דשורא the bottom part of the wall *ḤM* 42:13; שורא רבא דנחשא a large wall of bronze *Bo* 4:6; pl.abs. תלתא שורין רברבין three large walls *ib.* 79:5; det. וכי מיא שורי שורי קום did the waters (of the Flood) stand like a series of walls? *Yom* 76a(27)

Y: שׁוּרָא *BB* ib.(BAYTN 21).

2# שׁוּרָא n.m. **umbilical cord** (↓ √שרר; TA שׁוּרֵיה TJ Ezek 16:4, Ma 2# שורא MD 456, Sy ܫܪܐ f. LS 802) sg. *Bo* 123:12

שׁוּרְבִינָא n.m. **species of cypress** (*Cypressus horizontalis*; < Akk *šurmēnu* CAD Š/3 349; Sy ܫܘܪܒܝܢܐ LS 806, Ma שורבינא MD 457, > Arab شربين Siggel 46) sg. *RH* 23a(21; **L**) // *BB* 80b(40) [expl. BH תְּאַשּׁוּר Is 41:19]; *Giṭ* 68b(48)

Geon. expl.: אל שורבין והוא אחד ממיני ארזים OHT Giṭ 154:23; Lit: Flora 3:28+; Y: שׁוּרְבִינָא *BB* ib.(BAYTN 270).

שׁוּרְבְּתָא n.f. **family** (Ma שורבתא MD 457, Sy ܫܪܒܬܐ LS 806) sg. מעדי שורבתך he will remove your family *Bo* 7:17; שורבתיה! *ib.* 124:17; 19

שׁוּרְיָינָא n.m. **sinew, vein, bronchus** (< Akk *šer'ānu* sinew, tendon CAD Š/2 308, *šer'ān īnī* veins of the eyes ib. 311; Sy 1# ܫܪܝܢܐ nerve, membrane, artery LS 808, Ma 1# שיריאנא MD 463, mng. a) **1. sinew, vein:** pl. שוריאני דעינא בליבא תאלו the sinews of the eye are suspended from the heart *AZ* 28b(37); שוריני דידיהון the sinews of their hands *Bo* 124:16; **2. bronchus:** pl. איפסקו שוריאני the bronchi (of the lung) broke *HP* 200:19

Lit: M. Geller, BiOr 43 [1986] 740; Y: שׁוּרְיָינֵי *AZ* ib.(BAYTN 267).

שׁוּרְיְקָא, סורייקא n.m. perh. **vein, streak** (cf. Sy ܫܘܪܝܩܐ glare of the sun or fire BBah 1958:14) **1. vein:** pl. שוריאקי סומאקי דדמא red veins of blood *Pes* 74b(42); שורייקי קטיני דדמא thin veins of blood *HG3* 212:78; כל תרבא דאית ביה שורייקי סומקי מסרח all fat which has red veins will putrefy *BM* 83b(51) [Es: סורייקי]; *Ḥul* 93b(11) [in testicles of a deer]; שורייקי דכנתא veins of the ileum *NDGR* 164:7; **2. streak:** pl. כל שעתא אית ביה שורייקי סומקי וההיא שעתא לית ביה שורייקי סומקי all the time (the rooster's crest) has red streaks in it. At that time it does not have red streaks in it *AZ* 4b(30) // *Ber* 7a(28; **P**) [**F**: סורייקי] // *San* 105b(29) [**K**: סורייקי]; שורייקי חיורי white streaks *Ḥul* 47b(56) [in a lung]

The mng. of this word is deduced from context; Y: שׁוּרְיְקֵי *Ber* 7a(28; BAYTN 267).

שׁוּרָנָא, שוראנא n.m. **cat** (↓ שׁוּנרא; OA שרן DNWSI 1193, Sy ܫܘܪܢܐ LS 809, Akk *šurānu* CAD Š/3 339) sg. באתרא דקארו ליה שוראנא in a place where they call it [i.e. the cat] *šurānā* *Ber* 56b(50; MGG 696:2) [Var: שורנא **F**,T-S F1,1 46]; בדמות שורנא in the form of a cat *Bo* 107:7

Lit: Greenfield, JSS 11 [1966] 100.

שׁוּרִינְקָא, שורניקא n.m. **species of hawk** (etym. unkn.) sg. שורניקא *Ḥul* 63a(43; MGL 256:12,Ar [AC 8:168]) [expl. ↓ בר הודיא; **V**[11]: שורינקא]

Lit: Geig, AAC 404, discusses var. P etyms. w/o coming to a definite conclusion; Tel 130; Y: שׁוּרִינְקָא *Ḥul* ib.(BAYTN 278)

שׁוּרְתָא, pl. **שׁוּרָתָא** n.f. **row** (JPA שורה DJPA 542) pl.abs. הוה יתיבנא אחורי שבע עשרה שורן אחורי דרב I was sitting seventeen rows back behind PN *Ḥul* 137b(33; IŠGF 60:3,Ed); det. תלי@סר שורתא thirteen rows *Meg* 28b(37) [**G**: עשרים וארבעה שוראתא twenty-four rows]

Y: שׁוּרָתָא *Meg* ib.(BAYTN 37); pl. שׁוּרָן *Ḥul* ib.

שׁוּשָׁא n.m. **licorice wood** (*Glycyrhiza glabra*; Sy ܫܘܫܐ LS 766, Ma 2# שושא MD 457, Akk *šūšu* CAD Š/3 385) pl. בשושי מסככינן we may cover the *sukka* with licorice wood *Suk* 12b(17); *ib.* 16

Voc: שׁוּשֵׁי VTM 41; Lit: Flora 2:435; Y: שׁוּשֵׁי *Suk* ib.(BAYTN 21).

שׁוֹשְׁבִינָא n.m. **best man, close friend** (< Akk *susapinnu* friend of bridegroom participating in the wedding ceremony CAD S 416, AIOA 94; ↓ שׁוֹשְׁבִינוּתא, שׁוֹשְׁבִינְתא; TA שׁוֹשְׁבִינָא close friend TJ 1K 4:5, Sy ܫܘܫܒܝܢܐ LS 766, Ma שושבאן MD 457, MH שׁוֹשְׁבִין Yeivin, BV 1069, Gross, Patterns 169) **1. best man:** sg. סק דרגא (ו)ר(ד)בחו go up a rank (and) choose a best man *Yev* 63a(37); אפומא דשושביניה according to the testimony of his best man (who identified the body) *ib.* 121a(7); **2. close friend:** sg. חיאל שושביניה דאחאב הוה Ḥiel was Ahab's close friend *San* 113a(33); ר' חנינא בר פפא שושביניה דמלאך המות הוה PN was a close friend of the Angel of Death *Ket* 77b(33); ולא שושביניה ניהו מר are you not his close friend? *MQ* 28a(35) [w. ref. to the Angel of Death]

Y: שׁוֹשְׁבִינֵיה *San* ib.(BAYTN 278).

שׁוֹשְׁבִינוּתָא n.f. **function of the best man** (< Akk *susapinnūtu* CAD S 416; ↓ שׁוֹשְׁבִינָא; Sy ܫܘܫܒܝܢܘܬܐ LS 766, MH שׁוֹשְׁבִינוּת Gross, Patterns 169) sg. *BB* 145b(7)

Y: שׁוֹשְׁבִינוּתָא *BB* ib.(BAYTN 295).

שׁוֹשְׁבִינְתָּא n.f. **close friend** (↓ שׁוֹשְׁבִינָא; Sy ܫܘܫܒܝܢܬܐ LS 766) sg. שאני רב ביבי דשושבינתי' הואי וגייס' ביה PN is different, since she was a close friend of his and she was familiar with him *Qid* 81a(28; **M**)

Y: שׁוֹשְׁבִינְתֵּיה *Qid* ib.(BAYTN 278).

שׁוּשִׁיבָא n.m. **species of locusts** (etym. unkn.) sg. *AZ* 37a(33) [expl. JudA אַיִיל קַמְצָיָה MEduy 8:4]; והוה קא מעבר שושיבא אפומיה he was passing an *š.*-locust over his mouth *Šab* 90b(31)

Geon. expl.: אח[ד] ממין ארבה TRN 624:7; Lit: AAC 405; Y: שׁוּשִׁיבָא *Šab* ib.(BAYTN 164).

[שׁוּשִׁילָא ↓ שוחילא n.]

שׁוּשִׁילְתָּא, שושלתא n.f. **chain, posterity** (↓ שִׁילְשְׁלתא; Ma שושאלתא, שושילתא MD 457, Sy ܫܫܠܬܐ chain, progeny LS 774) **1. chain:** sg. שושילתא דפרזלא ונירבא a chain of iron and *n.*-metal *Bo* 48:4; *ib.* 50:3; אתא שדא עליה שושילתא (the demon) came (and) placed a chain upon him *Giṭ* 68a(50); שקו(י)(ו)ל שושילתא מינאי take the chain off me *ib.* 68b(38); 39; 46; *Ket* 27a(41); **2. posterity** [cf. MH שלשלת genealogical chain J 1590]: sg. שושילתא דרבן גמל' *Giṭ* 56b(22)

Y: שׁוּשִׁילְתָא *Giṭ* 68b(46).

שׁוּשִׁיפָא n.m. **towel** (poss. < Akk *šusuppu* towel CAD Š/3 376, AIOA 104; TA שׁוּשִׁפָיה TJ 2K 2:8, Sy ܫܘܫܝܦܐ napkin, towel LS 767) sg. היכא דנקיט ליה בסודרא או בשושיפא if he held it [i.e. the *lulav* or *etrog*] in a scarf or a towel *HG1* 344:53

שׁוּשִׁירָא n.m. **chain** (< שׁוּרשִׁירָא*) sg. *Bo* 57:6

שׁוּשְׁמָא n.f. **sesame plant,** pl. **sesame seeds** (< ↓ שׁוּמְשְׁמָא; Sy ܫܘܫܡܐ, ܫܡܫܡܐ LS 767, Ma שושמא MD 458) **1. sesame plant:** pl. ההוא גברא דקביל ארעא לשושמי a certain man who leased a field (to raise) sesame plants *BM* 104b(31); *ib.* 49a(42); *San* 5b(26); למעקר שושמי to uproot sesame plants *MQ* 12b(39); **2.** pl. **sesame seeds:** שושמי למאי חזיאן for what are sesame seeds suitable? *ib.* 41; *Ber* 38a(16; Ar [AC 8:178]); *Giṭ* 73a(34); *HG1* 94:29; שושמי בחיותיהי raw sesame seeds *HP* 192:2; משח שושמי sesame seed oil *ḤM* 37:11

Lit: Flora 3:7+.

שׁוּשְׁמְנָא ↓ שׁוּמְשְׁמָנָא n.

1# שׁוּתָא n.f. **talk, speech** (< ↓ שׁעוּתָא, √1# שׁעי; Ma 1# שותא MD 458) sg. a. alone: בהדי שותא פלכא (a woman) spins while (holding) a conversation *Meg* 14b(13; CAr [AC 8:180, s.v. ₂שת]); שותא דינוקא a child's speech *Suk* 56b(30; M²); שותיה דמר your speech *Qid* 70b(6; MGD 25:5); b. w. √נפק pe. + -ל/indir. obj. to speak about s.t.: לא תפוק לכו שותא do not speak about it *BB* 39a(10); *ib.* 11; לא נפקתנן שותא we did not speak about it *ib.* 12(HP 90:33)

Y: שׁוּתָא *BB* ib.(BAYTN 21).

2# שׁוּתָא n.m. **south wind** (< Akk *šūtu* south, south wind CAD Š/3 408, AIOA 105; Sy [ܫ]ܘܬܐ SIB 1:7, Ma 3# שותא MD 458) sg. יומא דשותא a day (of blowing) of the south wind *Šab* 32a(18); *Er* 65a(27); *Yev* 72a(6); דלא ברזה לרוחא דשותא he did not bore a hole in it [i.e. the wine jug] towards the south wind *HP* 87:13 [= GeonH רוח דרומית HR 67:13]

Y: שׁוּתָא *Šab* ib.(BAYTN 21).

3# שׁוּתָא, שִׁיתָא n.f. **sprouting, germination** (< שׁוּחתָא*; ↓ אבשׁטא; cf. Sy ܫܘܚܬܐ germination LS 762) sg. צלף נטעי אינשי אדעתא דשותא people plant a caper for the sake of the sprouting *Ber* 36a(39) [O: דשיתא]; שותא דפרחא sprouting of the caper shrub *HG1* 95:59

Geon. expl.: יובא בשתי עונות בימי ניסן מביאין ממנו עלין ותמרות והן הנקראין שיתא בלשון ארמי ונקראין עוד אבשטי ובלשון ישמעאלי קורין אותן בבבל אלקצ'באן והן עצין שעדאן הן כלולבין רכין ונוחין להאכל ועושין אותן בכאמך שיש בו חלב OHT Ber 85:22 i.e. القُضْبَان [sg. قَضِيب] branch of a stem; Lit: Pfl 264; Flora 1:324.

4# שׁוּתָא ↓ 1# שִׁיתָא n.

שׁוּתַף ↓ √שׁתף vb.

שׁוּתָּפָא, pl. שׁוּתָּפֵי, שׁוּתָאפֵי, שׁוּתָּפָאנֵי n.m. **partner** (< Akk *šutāpu* CAD Š/3 397, AIOA 105; ↓ √שׁתף, בי שׁוּתפי, שׁוּתפוּתא; TA שׁוּתָּפִין pl. TJ Is 1:23, Sy ܫܘܬܦܐ LS 767, Ma שותאפא, pl. שותפיא, שותאפאניא MD 458) sg. הא דאיכא שותפא בהדי'ה' והא דליכא שותפא בהדיה this refers to where he has a partner and that to where he does not have a partner *Ber* 59b(41); *BQ* 46b(34); *ib.* 70a(18); pl. שותפי נינהו they are partners *ib.* 33a(47); *BM* 26b(16); *ib.* 69a(27); 108b(20); בור דשותפי a pit of partners *Beṣ* 39a(36); תרי שותאפי *TGAs42* 29:26; *TGAs28* 23:25; *TGHark* 99:30; *ib.* 272:20; תרי שותפני *Yom* 86a(34; E¹); אילין שותפאני *TGHark* 271:9; *ib.* 272:31; *Geon* 256:14

Y: שׁוּתָּפֵי *BQ* ib.(BAYTN 161).

שׁוּתָּפְתָא, שׁוּתָּפוּתָא n.f. **partnership** (↓ שׁוּתפא; TA שׁוּתָּפוּת cs. TO Lev 5:21, Sy ܫܘܬܦܘܬܐ LS 767, Ma שאתאפותא MD 446) sg. a. general: תמותאי ושותפותאי מאי אהניא לי what did my *tam*-status and my partnership benefit me? [i.e. I should pay only one quarter of the damage] *BQ* 53a(39); תיתי לי דלא עבידי שותפותא בהדי גוי I swear that I did not engage in a partnership with a pagan *Meg* 28a(46); דלא כסי ליה מן שותפתיה מן ממונא דהדא שותפות⟨א⟩ שום מידי (he swears) that he did not conceal from him anything at all concerning his partnership (or) concerning the money of this partnership *TGHark* 277:28; *ib.* 272:35; 275:25; משום שותפותי' דאב because of the father's partnership (with the fiancé) *Ned* 67b(13); b. in legal texts: שטר שותפותא *SŠSad* 160:5; *ib.* 205:10; *TGAs33* 210:4; ועבדנא שותפותא בקצי הדאדי we made a partnership in the presence of each other *SŠSad* 205:12; *ib.* 208b:4;

פלגנא שותפותא קרנא רואחא we divided the partnership, the capital, (and) the profit *ib.* 6

Y: שׁוּתָּפוּתַאי *BQ* 53a(39; BAYTN 207).

שׁוּתְקָנָא n.m. **silence** (↓ √שׁתק; cf. Sy ܫܘܬܩܐ LS 812, Ma שידקא MD 460) sg. שותקאניה *Bo* 84:14

שׁחד vb. **to give a gift, persuade** (↓ שׁוּחדא, שׁוּדא; Sy ܫܚܕ LS 768) **Pa. 1. to give a gift:** מאן דלא קארי משחידנא ליה עד דקארי I give a gift (of fish) to whomever (among the children) cannot read until he can read *Tan* 24a(50); **2. to persuade:** שחודי שחדיה במילי he indeed persuaded him [i.e. Achan] with words (to confess) *San* 43b(37; F²); לפלוני איפשר דמשחדא ליה בממונא it is possible for her to persuade so-and-so (to marry her) by means of money *Giṭ* 84a(51; V¹⁸)

שׁחוור, שׁהואן n.m. **an official** (etym. unkn.) sg. אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה ולחמאריה לשחוור were it not that he had confessed to him, he would have brought him and his donkey to the *š*.-official *BB* 47a(15) [Var: שהואן TGHark 166:34; v. Geon 251:21)

This word has no connection w. a putative שחון BR 145:1 [v. DJPA 544, s.v. שחן]; Y: שְׁחַוּוּר *BB* ib.(BAYTN 224).

שׁחט vb. **to cut the throat** (< BH, MH 1# שׁחט pe., nif. HAL 1352, J 1546; cf. Sy ܫܚܛ to harm LS 768) **Pe.** (a/u): a. people: איתי סנהדרי גדולה שחט עילויה he brought the Great Sanhedrin (and) cut their throats above it [i.e. the blood of Zechariah] *San* 96b(32); קם רבא שחטיה לר' זירא PN cut PN₂'s throat *Meg* 7b(21); *Ned* 22a(37); שחטי לה גברא ואתי מיטר' they slaughter a man to it [i.e. the idolatry] and it rains *AZ* 55a(31); b. animals in ritual slaughtering: עד דשחיט קניא ומאטי לעיקבא דלישנא until he cuts (the animal's) trachea and reaches the root of the tongue *AnanSch* 24:18; לא שנא שחטה משחט ולא שנא קטלה מיקטל it makes no difference if he completely cut its throat or actually killed it *San* 112a(52); ושחט ביה עופא בהדי דפרח he cut the bird's throat with it [i.e. an arrow] while it was flying *Ḥul* 30b(38); לישחוט ולא ליכסייה let him cut (the animal's) throat and not cover it(s blood) *Beṣ* 8a(23); *Ḥul* 79b(26); שחטינן לה אילאו מקדלה we slaughter it only from its neck *AnanSch* 24:6; כי קא שחיט אדעתא דחולה קא שחיט he only slaughters (the animal) for the sake of a sick person *Ḥul* 15b(14); *Yev* 121a(1); *Giṭ* 70b(34); *BQ* 41b(2); *Bek* 37b(4); *Anan* 57:19; *AnanSch* 23:16; pass.part. ההוא הוא דהוה קשחיט שפיר it was that one which was slaughtered properly *Ḥul* 4a(12)

Itpe. to be cut in the throat, slaughtered: ההוא תורא דאישתחיט בשנים ושלושה מקומות a certain ox whose throat was cut in slaughtering in two or three places *Ḥul* 30b(6); ואישתחיט ולא אשכחו בה טחלא (the goat) was slaughtered, and they did not find a spleen in it *Giṭ* 69b(42); *Er* 39b(20); *BB* 123b(30); *AnanSch* 24:11; *HP* 217:4; *HG3* 233:1

1# שׁחי vb. **to bend down** (↓ 2# שׁהיא) **Pe.:** דרבה שאחי הוה PN used to bend down *Šab* 41a(16); *ib.* 18

2# שׁחי ↓ √1# שׁהי vb.

שׁחים ↓ שׁחם adj.

שְׁחִיק adj. **crushed, pounded** (↓ √שׁחק pe., pass.part.) sg.m. תומא שחיקא crushed garlic *Beṣ* 7b(10)

Y: שְׁחִיקָא *Beṣ* ib.

שׁחל vb. **to draw out, strain** (↓ שׁוּחילא, שׁחלא; Sy ܫܚܠ LS 768, Ma 1# שהל MD 450) **Pe. 1. to draw out, pull out:** מישחל בינתא מחלבא drawing a hair out of milk *Ber* 8a(32; Ar [AC 2:55]); **2. to be porous:** שחיל it is porous *Yom* 78a(25) [of a clay jar containing water; Var: מישחל שחיל L]; **3. to strain:** כפא ⟨ד⟩פרזלא דמסיקין ביה כוורדיקא ושחלין ביה בשר a metal spoon with which they lift out the meat gravy and strain the meat *GC* 29:5 = *HG1* 193:20 [expl. MH תורבד MKel 30:2, etc.]

שְׁחָלָא, abs. **שְׁחֵיל** n.m. **strainer, filter** (↓ √שׁחל; Sy ܫܚܠܐ BBah 1963:13) sg. שחלא דהוצי בלישנא דרבנן a strainer of palm branches in JBA *GC* 68:9 [expl. MH כְּפִיפָה מִצְרִית MKel 26:1]; *HG1* 226:24; מיא דשחלא water through a strainer *TGAs42* 164:13 [expl. MH טיף טיף Pes 111b(36)]

BBah ib.: ܫܚܠܐ ܗܘ ܡܨܠܝܬܐ ܕܒܗ ܡܨܠܝܢ ܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ; Lit: Eps, GC 68[17]; Pfl 125; Fr, AF 79[1]; Brand 535.

שׁחליא, שׁיחלא n.m. **ear infection** (etym. unkn.; cf. SJLA רוח שחלניא GAp 20:26) sg. דעבדי לה לשחליא they prepare it [i.e. the *hargol*'s egg] (as

a remedy) for an ear infection *Šab* 67a(37) [Var: שיחלא **M**]; שיחלה *Bo* 74:13

Geon. expl.: צער שאוחז באוזן וקורין אותו בלשון ארמי שחליא ודומה לחזזית לחה ויוצאין ממנה כעין מים של לחה סרוחה TRN 606:1.

שֶׁחֵם, שחים adj. **dark-colored, glazed** (↓ שחמא; Sy ܫܚܝܡܐ, ܫܚܡ dark, black LS 769, Ma שהם to blush MD 451) **1. dark-colored:** pl.m. שחמי ועבדינהו חדתי ... חדתי ועבדינהו שחמי dark-colored (*zuzim*) and he made them new, new and he made them dark-colored *BQ* 96b(14); **2. glazed** [≠ ↓ חיור #1 mng. 4]: pl.m. הני חצבי שחמי דארמאי glazed pitchers of the pagans (which are non-absorbent) *AZ* 33b(29); משיכלי שחימי glazed basins (from which water does not evaporate exerting a cooling effect) *Ḥul* 55b(27)

The exact color intended cannot be identified; Y: שְׁחִימֵי *AZ* ib.

שִׁיחְמָא, שַׁחְמָא n.m. **a dark color** (↓ שחם) sg. מידע ידיע שחמיהו their (original) dark color [i.e. of the coins] is clearly recognizable *BQ* 96b(16); כל היכא דסליק ביה בולד שיחמא wherever a dark color can appear on the fetus (from the blow to the mother) *ib.* 49a(36; **EsOHR** ib. 59:2)

Y: שִׁיחְמֵיהוּ *BQ* ib.(BAYTN 130).

שחן vb. **to be inflamed, heat** (↓ שיחנא; Sy ܫܚܢ LS 769, Ma שהן MD 451) **Pe.** (/u) **to be inflamed (with love)** [cf. Ma: משאהנילון ומשאגרילון they inflame them and they make them burn (with lust) MD ib., Sy ܫܚܢ etpa. to be inflamed w. love PSm 4120]: אם בעית תישחון בליבא if you want her to be inflamed (with love) in (her) heart *ḤM* 43:7

Pa. to warm, heat: בתר דשחנתיה after (Abishag) had warmed him [i.e. David] *San* 22a(32); תמרי ... משחנן dates warm (the body) *Ket* 10b(48) // *Giṭ* 70a(14) [v. RaḤ infra]; *Bo* 141:13; אנא קדים שחין [- קדימי שחינ] נורא מקמך דידך I heated the fire (in my house) before you *Ara* 31b(27) [v. R.G.]

Itpol. to become inflamed (of love) [Sy ܫܚܢܢ quad. LS 763]: בתר אחת בת נבאוך ... דנישתוחן let him be inflamed of PN *Bo* 30:1; *ib.* 4

Expl. RaḤ: שמחממות את הגוף OHR Giṭ 46:22 [Pa.]; Lit: Eps, StI 351 [Itpol.].

שחף vb. perh. **to dredge** (cf. Ma שהף #1 to flow MD 451) **Pa.:** אבאיי שרא לבני בי הרמך לשחופי נהרא PN permitted the people of GN to dredge the canal (on the intermediate days) *MQ* 4b(33)

Expl. Ar: לעקור ענפי אילנות הגדילים בנהר AC 8:54 [↓ שחפא].

שַׁחְפָא, שַׁהְפָא n.m.pl. **papyrus reed** (↓ שיפא #4; Ma שאהפא #1 foliage MD 440, MH שיהופא TSuk 1:10 [259:32, Ms. Erfurt]) pl. שחפי דקניא papyrus reeds *Šab* 110a(20)

Geon. expl.: שחפי עלים של קנים רכים שלא נגמרו ושלא נתגדלו GnK5 169:3. Lit: Flora 1:580; Eps, GC 98[10].

שחק vb. **to pound in a mortar** (↓ שחקי #1, שחיק; Sy ܫܚܩ LS 770, Ma שהק MD 451) **Pe.** (/u): משחק סמנין בשבת to pound drugs on the Sabbath *AZ* 28b(30); *ib.* 10; 29a(20); ולישחוקינהו בהדי הדדי let him pound them together *Šab* 110a(48); *Ber* 6a(17); *Giṭ* 69a(2); *BB* 146a(22) [a pearl]

שַׁחֲקֵי #1 n.m.pl. **rags from worn-out garments** (↓ √שחק; MH שְׁחָקִין Yeivin, BV 844, J 1551, TA בְּלָאֵי שְׁחָקִן TJ Jer 38:11; cf. Sy ܫܚܩܐ fatigue LS 770) *Nid* 17a(50; **M**) [≠ חדתי]; שחקי דכיתנא linen rags *Šab* 110b(12) // *Giṭ* 69b(45) [v. Geon. expl.]; *AZ* 28b(11); *Švu* 6b(38); *Nid* 17a(47); שחקי דעמר גופנא cotton rags *Šab* 110b(12)

Geon. expl.: כרק כתאן כפיפה OHT Giṭ 157:25, i.e. خِرَق كَتّان خَفِيفَة; Y: שְׁחָקֵי *AZ* ib.

שחקי #2 n.m.pl. **heaven** (< BH שְׁחָקִים pl. Yeivin, BV 844, HAL 1358) מרי כל אסותא דכורסיה מתקן בי שחקי the Master of all remedies whose throne is set in heaven *Bo* 31:11

שחר #1 vb. **to be black or dark** (↓ שחרתא #1; Sy ܫܚܪ #1 pe., af. LS 770, Ma שהר #2 MD 451) **Pe.:** שחרן עיניה his eyes became dark *Tan* 25a(36; MGG 828:3)

Af. 1. to become black or dark: אשחר *Suk* 33b(14) [myrtle berry]; בשלמא דיין משחר אלא דמים אמאי משחר granted (that the plastered surface of the bowl) becomes black from wine. But why does it become black from water? *ib.* 48b(32); אשחורי משחר *Men* 88b(39) [lamp]; *Ber* 28a(32) [walls of a house]; *Yom* 52a(3) [clothes]; מכי משחרי כותלי from the time that the walls become dark (from the shadows) *Pes* 58a(26); *Yom* 28b(9); *ib.* 21; **2. to blacken:** קא משחרת לכתליי you blacken my walls *BM* 117b(14; **F**[1]**M**Rashi)

שחר #2 vb. **to remain awake late** ↓ שחרתא #2 n. [שחרוריתא ↓ שחרתא #1 n.]

שחרר vb. **to emancipate** (↓ √חרר #2; MH שחרר LNVTH 363; cf. Sy ܫܚܪܪ pa. LS 252) **Quad.:** דהוה משחרר להו לעבדיה he was emancipating his slaves *BB* 155b(21); קם חד מיניהו שחרריה לפלגיה one of them [i.e. the two owners of the slave] went (and) emancipated half of him *Giṭ* 40a(49); *HP* 46:1; *TGAs28* 54:28; *TGAs42* 61:22; *SŠHai* 7a(7); *ib.* 14b(4); 6

QuadRef. to be emancipated: בני יודן אמתא אשתחרור the sons of PN, the maidservant, were emancipated *Yev* 97b(23; **O**[2])

שחרתא #1 n.f. **blackness** (↓ √שחר #1; Sy ܫܘܚܪܬܐ LS 771) sg. a. general: שחרתא דאשיאתא the blackness of the walls *BQ* 20b(28); *BM* 117b(14; **HEs**) [**F**[1]: שחררתא]; b. an illness: *Bo* 74:13

שחרתא #2 n.f. **slumber** (√שחר #2; Ma שאהארתא MD 439) sg. שחרתא דיממא slumber of the day *Bo* 7:16; *ib.* 9:11

שחתא, שיחתא n. **an illness** (√שחת; ↓ אשחתא; cf. Sy ܫܘܚܬܐ rust, verdegris, foulness LS 771, Ma שותא #2 MD 458) sg. *Giṭ* 69b(44; OHT 157:20) [Var: שיחתא Ar (AC 8:59)]

Geon. expl.: אלקרות OHT ib., i.e. القُرُوح sores; תחתוניות hemorrhoids OHR ib. 45:23. The var. rdgs. רשחתא *ib.*(V[16]) and דוחתתא *ib.*(V[18]) are app. corrupt.

שְׁטוּתָא, pl. שְׁטְוָותָא n.f. **foolishness** (↓ √שטי; Sy ܫܛܝܘܬܐ LS 772, Ma שיטואתא pl. follies MD 461) sg. שטותא יתירא חזא ביה he saw in him excessive foolishness *BB* 155b(21); שטותיה לסבא his foolishness (benefited) the old man *Ket* 17a(29; V[5]); pl. אבין שטיה הכין מתני שטואתיה ל(בניה)ו(ן) PN, the fool, recites foolish things to his sons in this manner *Šab* 121b(4; OHT ib. 113:6) [**O:** (שטו)י(ו)ת(א)]

Y: שְׁטוּתָא *Šab* ib.(BAYTN 31).

שטח vb. **to spread out** (Sy ܫܛܚ LS 772, Ma שטא #2 MD 458) **Pe.:** a. general: pass.part. שקילא טיבותא דההוא גברא ושטיחא אחוזי your goodness is removed and spread out on the thorns [i.e. your words are to no avail] *BQ* 83a(34); b. for drying: 1) agricultural products: חזיא למשטח בה פירי (the Sabbatical year) is suitable for spreading out fruit (to dry) *BM* 106a(45); *BB* 29b(19); *Šab* 74a(38); *BB* 68a(6) [sesame]; 2) hides: מה לי משטחינהו מה לי ממלחינהו what is the difference to me between spreading them out and salting them? *Beṣ* 11b(3); למישטח בה מישכי to spread out hides in it *TGHark* 86:22; *ib.* 19; 3) wet objects: אית@מישא ליה כי@תנותיה מיא שטחי(ה) על(י)ו מטלתיה his linen garment was soaked with water. He spread it on his *sukka* (to dry) *Suk* 10b(5)

Pa. id.: לשטוחי עורות to spread out hides *Yom* 28b(45)

Itpa. to prostrate oneself: אולי ואשתטחי אמערתיה I went and prostrated myself on his [i.e. Elijah's] burial cave *BM* 85b(38); *Tan* 23b(46; **M**[2])

שטי vb. **to be a fool** (↓ שטותא, שטיא; Sy ܫܛܐ LS 772, Ma שטא #1 MD 458) **Af. to make s.o. demented:** לאשטואי אינשא *ḤM* 43:8

Itpa. to become demented: ההוא גברא אשתטי ליה בחמריה you became demented from (drinking) your wine *Meg* 12b(23)

שָׁטְיָא n.m. **fool, madman** (↓ √שטי, בר שטיא; LMA *šá-te-e* UrukInc 18, TA שׁטֵי TJ 1S 21:15, Sy ܫܛܝܐ LS 773) sg. אבין שטיה *Šab* 121b(4; OHT ib. 113:6) [↓ שטותא]; *Er* 101a(21); *Ḥul* 87a(22); הירדוס שמע להההוא שטיא PN heard a certain fool *BB* 3b(39; TGAs42 156:20); *ib.* 12b(10; **P**[1]); אנא אלכסנדרוס הויתי שטיא עד דאתיתי למדינת אפריק(י) דנשייא I, Alexander, was a fool until I came to the country of Africa of women *Tam* 32b(5)

Y: שָׁטְיָא *Ber* ib.

שטנא n.m. **a bird** (etym. unkn.) pl. שטני *Ḥul* 63a(12)

שטף vb. **to rinse, inundate, carry off, best in a dispute, do something offhandedly** (↓ שיטפא; Sy ܫܛܦ to cleave, cut LS 773) **Pe.** (a/u) **1. to rinse, wash:** a. parts of the body: והיכי שאטיף ידיה how does he rinse his hands? *Anan* 25:15; *ib.* 26:1; 27:1; 32:27; 45:1; b. cups, utensils: ושטופו כסא בתריה rinse the cup after him [i.e. after the excommunicated person drank from it] *Dec* 4:14; שטוף ושתי שטוף ואחית rinse (the cup) and (then) drink. Rinse (it) and put (it) down *Tam* 27b(38); וכל מאני דגואזא שטפינן להו במיא we wash all

(impure) wooden utensils in water *Anan* 44:8; **2. to inundate:** קפא תהומא ובעו למשטפיה לעלמא the (waters of) the abyss rose to the surface and were about to inundate the world *Suk* 53a(41) // *Mak* 11a(43); *BB* 73a(24; **F**²); **3. to carry off (of a river):** שטפיה מיא לסדיניה the water (of the river) carried off his *s.*-cloth *BM* 81b(10); *ib.* 109b(28) [a field]; **4. to best in a dispute:** שטפוה רבנן לר' אליע' the scholars bested PN in the dispute *Naz* 32b(9); **5.** pass.part. w. H בזימה **dissolute** [calque < MH² שטוף בזימה J 1552]: אטו כולי עלמא ברזילי הגלעדי הוא דשטיף בזימה is everyone (like) Barzillai who is dissolute? *Yev* 76a(16); **6. to do s.t. quickly or in a slipshod manner** [used mostly w. ↓ √גרס pe., mng. 4]: שטופו מתני' ועולו קמי רבה go through your Mishna quickly and enter before PN *Hor* 12a(42; HG3 310:51, Mss. V,F⁸) [Var: גרסו **P**¹]; וטובא משתבשין גרסאי בהא מילתא דשטפי וגרסי ... the oral transmitters of the text are extremely corrupt in this matter in that they recite the text in a slipshod manner *NDGR* 102:1; ורבנן גראסי שטפי גרסי תוריתא דלחמא מבליעין את האלף the student oral transmitters recite the text in a slipshod manner as תוריתא (instead of תאוריתא) not pronouncing the *alef* *TGQed* 84:5; *TGCas* 26b(36)

The mng. of כד סיב ואישטיף *IŠGF* 109:21 is unclear.

שטר vb. **to smear, spread out** (Ma שטר MD 459) **Pe.** (/a) **1. to smear:** אשטר לך משטר I shall indeed smear (the ointment) on you(r eye) *BM* 85b(49); ומאן דמהלין ליה באעי למישטר ליה מדם מילה על כרעיה (they) are required to smear blood of the circumcision on the feet of the one whom (they) circumcise *Anan* 87:16; שטרינן *ib.* 19; ונישטרינהו בכמכא דלא עבר עליהו ארבעין יומי' let him smear them [i.e. the barley cakes] with *k.* which is not more than forty days old *Giṭ* 69b(11); *ib.* 16 [honey]; *San* 109b(39; MGG 312:10); *Pes* 44a(23) // *Naz* 36b(8); בחמימא מ״י״שטר שטר with hot (wheat bread) he may indeed smear (his mouth) *Ḥul* 105a(14); **2. to spread out:** לייתי פשיטנא ולישטרה let him bring the *p.*-plant and spread it out *Šab* 110b(9)

שטרא, שטארא, שְׁטָרָא, cs. **שְׁטַר** n.m./f. **document, writ, deed** (< Akk *šaṭāru* legal or administrative document CAD Š/2 222, mng. 1.b, AIOA 101; ↓ בר שטרא; TA שְׂטָרָא TJ Jer 32:10, Sy ܫܛܪܐ LS 773, Ma [?]שאטארא MD 440, > Arab سطر Fr, AF 250) a. general: sg. גודא בשטרא לא מיחלף a wall (with writing) will not be interchanged with a document *Šab* 149a(12; **V**); אמאי קא סמכת אהאי שטרא שטרא חספא בעלמא היא why do you rely on this document? The document is of no value [lit. is merely a sherd] *BB* 32b(6); *Giṭ* 10b(29); האי שטרא זייפא הוא this document is a forgery *BB* 32b(1); דמקדש בשטרא one who betroths (a woman) with a document *Yev* 31b(14); אוזפיה מאה זוזי בשטרא he lent him one hundred *zuzim* with a writ *BM* 103a(8); אנחנא שהדי חתימנא על מחקא ושטרא אניירא we, the witnesses, signed on the erasure, and the document (was written) on the blank (portion of) the sheet *BB* 164a(11); ומפיק ליה לשטאריה (the creditor) will produce his document *Ket* 56a(35); *Švu* 41a(26); *Pes* 78a(29) [↓ √זכי pa., mng. 2]; הב לי שטראי ושקול זוזך give me my writ and take your money *BB* 171b(10); שופרא דשטרא strengthening (the effectiveness of) the document *ib.* 69b(9); 172a(16) [↓ √פגם pe., mng. 3]; מרענא שטרא אפומיה I would impair the validity of a document on his testimony *Ket* 85a(41); איתרע שטרא the validity of the document was impaired *Švu* 42a(10); שטרא מעליא הוה לי ואירכס I had a valid document and it was lost *BB* 32b(2); אלימא מילתא דשטרא the matter of the document is valid *Ket* 101b(43); שטרא פרסאה a Persian document [i.e. written in the Persian language] *Giṭ* 11a(26); pl. חד עיסקא ותרי שטרי one business deal and two documents *BM* 104b(43); שתא קמיתא מזדהר איניש בשטריה a man guards his deeds the first year *BB* 29a(15); טופסי דשטרי templates of documents *ib.* 44b(14; **P**¹) [↓ טופסא]; תרתי שטרי two documents *BM* 19b(8); שטרי פסיקתי contracted documents *Ket* 102a(1); מלוגא דשטרי an *m.*-container of writs *Ket* 85a(22); *BB* 151a(32); b. specific: sg.cs. ... שטר: ↓ אביזריה, אדרכתא, אורכתא, אפיטרופותא, אקניתא, זביני, חלטתא, טענתא, כיסא, כתובתא, מודעא, משכנתא, מתנתא, עיסקא, פולגנא, פקדתא, שריאתא, שותפותא

Voc: שְׂטָרָא HPP 201:19; Y: שְׁטָרָא *BB* 30b(18; BAYTN 46).

שיאטא ↓ 1# שייטא n.

שיאפא ↓ שייפא n.

1# שיבא n.m. **chip** (etym. unkn.; ↓ שיכא) sg. כי היכי דלימטיין שיבא מכשורא so that a chip from the log should come to me *San* 7b(15) // *Hor* 3b(34) [i.e. a share of the responsibility; v. Geon. expl. infra]; pl. שבעה שיבי משבעה כשורי seven chips from seven logs *Šab* 67a(2); כל שיבי דכראבי ליעלו בה may all the chips of the plowings enter into it [i.e. the plow] *BB* 36b(12)

Geon. expl.: אם חס [ושלו]ם יהיה מכ[שול] או טעות במשפט לא אסבול אני את העון כלו יגיע לי קיסם מן הקורא TGAs42 153:22
Y: שֵׁיבָא *BB* ib.(BAYTN 17).

2# שיבא n.m. perh. **groove** (etym. unkn.) pl. אידי דאית ביה שיבי מהנפיק מיא והוה ליה מבושל since it [i.e. a spit made of a palm branch] has grooves, it exudes water (into the meat) and it is (considered) to be boiled *Pes* 74a(12)
Ar: חרותות כמו שורות שבעץ. AC 8:8.

3# שיבא n.m. ↓ שיכא

4# שיבא n.m. **a charm** (cf. TA שִׁבְּבִין an ornament pl. TO Ex 35:22) pl.abs. שיבין *Bo* 17:6

שיבבא, שיבאבא, שִׁיבָבָא, pl. **שִׁיבָבֵי** n.m. **neighbor** (< Akk *šē bābi AIOA 101 [lit. neighbor of a city quarter; v. Akk *šēʾu* CAD Š/2 363]; ↓ שיבבותא, שיבבתא; Pal שבב PAT 412, DNWSI 1100, TA שִׁיבָבֵיה TO Ex 12:4, Sy ܫܒܒܐ LS 749, Ma שיבאבא MD 459) sg. אפומא דשיבבא on the testimony of a neighbor *BQ* 112b(57; **Es**); בעי רחוקה מן היכא דשרי שיבאביה he is required to remove it from where his neighbor resides *Anan* 28:16; *ib.* 18; pl. שיבבי מידע ידעי בימּמא ובליליא the neighbors surely know (if the house is occupied) by day and by night *BB* 29a(32); עמון ומואב שיבאבי בישי לירושלים הוו Ammon and Moab were bad neighbors of Jerusalem *San* 96b(45); שיבאבי ובני שוקיה neighbors and people of his street/quarter *OHT BQ* 97:26

Lit: S.A. Kaufman, Lešonenu 37 [1973] 103. The mng. of the phrase שיבי בי *Šab* 109b(24) is uncertain [v. also ↓ שיכבא]; cf. expl. Ar: פי' בין השמשות פ"א בין שכני AC 8:8. Even if the mng. 'twilight,' is true there is no connection w. P [v. Geig, AAC 389]; Voc: שִׁבָּבֵי HGP 17a:14; Y: שִׁיבָבֵי *BB* ib.(BAYTN 140).

שיבבותא, שִׁיבָבוּתָא, שבבותא n.f. **neighborhood** (↓ שיבבא + ־ותא; Sy ܫܒܒܘܬܐ LS 749) sg. ההוא סמיא דהוה בשיבבותיה דר' יוחנן a certain blind man who was in PN's neighborhood *San* 34b(32) // *Nid* 50a(13); הוה איכא ההוא ענייא בשבבותיה דהוה רגיל לשדורי ליה ארבע זוזי כל מעלי שבתא there was a certain poor man in his neighborhood to whom he used to send four *zuzim* every Friday *Ket* 67b(49); *Ber* 7a(29); *ib.* 10a(4) [↓ בריוני]; *Šab* 80b(16); *ib.* 116a(49); 119a(20); 152a(51); *Er* 80a(38); *Tan* 21b(18); *ib.* 23b(34; **M**²); *Meg* 24b(30); *Ḥag* 3a(13); *Soṭ* 22a(36; **V**²); *Giṭ* 52a(28); *BB* 25b(48); *Ḥul* 133a(24)
Voc: שִׁיבָבוּתֵיה HGP 34b:15; שִׁיבָבוּתֵיה HPP 268:20; Y: שְׁבָבוּתֵיה *Ber* ib.(BAYTN 207).

שִׁיבָבְתָא, pl. **שִׁיבָבָאתָא** n.f. **neighbor** (↓ שיבבא + ־תא; TA שִׁיבָבְתַּהּ TO Ex 3:22, Sy ܫܒܒܬܐ LS 749) sg. קא מינציא דבתיהו בהדי שיבבתה his wife was quarreling with her neighbor *BM* 84b(26); הך שיבבתה בישתא that bad neighbor *Tan* 25a(1); *Ket* 103a(47); *San* 97a(38) // *ib.* 104a(42); pl. ההיא איתתא דמחמא תנורא ומושלא לשיבבאתה a certain woman who used to heat up (her) oven and lend it to her neighbors *Tan* 21b(23); שיבבתהא *Ket* 63a(6); ואזלא נדיא מקמי(ה) שיבבתאי she goes (and) reviles (me) before my neighbors *Qid* 49a(34; **O**²)
Y: שְׁבָבְתָא *BM* ib.(BAYTN 140).

שִׁיבּוּטָא n.m. **a scaled fish** (Sy ܫܒܘܛܐ, ܫܒܘܒܛܐ LS 751, > Arab شبّوط Fr, AF 122; ↓ כופיא) sg. שבוט' לא סליק ליבשה *Pes* 112b(22); the *š.*-fish does not go up on dry land *BQ* 55a(31); *ib.* 30 // *San* 59b(28; **F**²); רבא מלח שיבוטא PN used to salt the *š.*-fish *Šab* 119a(15) // *Qid* 41a(21); רישא דשיבוטא דמילחא the head of a salted *š.*-fish *Šab* 110b(27); מוחא דשיבוטא the brain of an *š.*-fish *Ḥul* 109b(37; **V**¹¹) [said to taste like pig meat; cf. Sy ܫܒܘܛܐ salted pig meat LS 751, mng. 3]

Geon. expl.: מררתא דכופיא דשיבוטא והיינו קוליס האיספונין TGAs42 161:3 = GC 130:6. It is mentioned in PT Tan 69b(36) as a fish which did not return to Eretz Israel after the Exile. Lit: Fauna 10+; Y: שִׁיבּוּטָא *Šab* 119a(15; BAYTN 138).

[שיבולתא ↓ שובלתא n.]

שִׁיבּוּקִין n.m.pl. **divorce** (↓ √שבק pe., mng. 8; JPA שיבוקין DJPA 546; cf. Sy ܫܘܒܩܢܐ manumission LS 753) ווא דשיבוקין (the letter) *waw* of שיבוקין [in the divorce writ] *Geon* 170:4;

TGHark 229:7; אגרת שבוקין writ of divorce *SŠHai* 3a(17); אגרת שיבוקיכי *Bo* 9:13; *ib.* 28:6; 58:7

שִׁיבּוּשָׁא n.m. **corruption** (< MH² שיבוש J 1557; ↓ √1# שבש) sg. [הכין] גארסין רבנן בלא שיבושא ובלא פלוגתא the students recite in this manner without corruption or dispute *GnK1* 16:14; pl. שיבושי בקראיי corruptions in (the recitation of) the biblical verses *ib.* 3

1# שיבטא, שיפטא n.m. **demon, plague** (↓ 1# שיבתא; Ma שיבטא MD 459, mng. 6) pl.abs. שיבטין *Bo* 80:4; *ib.* 82:3; 114:8; שובטין *ib.* 17:6; *ib.* 44:2; 59:2; 14:4; שיפטין *ib.* 86:9; det. שופטי בישי evil *š.*-demons *ib.* 33:18; 64:8

2# שיבטא ↓ שבטא n.

שִׁיבְיָא n.m. **captivity** (↓ √שבי; TA שִׁבְיָא TO Ex 12:29, Sy ܫܒܝܐ LS 750, Ma 1# שיביא MD 459) sg. מכל שיביא דאתית לך from all the captivity which you brought for yourself *Qid* 72b(12)

שיבקא ↓ שבקא n.

שִׁיבְשָׁא n.m. **a levy placed on agricultural crops** (forbidden as interest; < Akk *šibšu* an agricultural tax CAD Š/2 383) sg. *BM* 73a(24; **EsF**[1]) [↓ √2# שבש pe.]

This word may perh. occur in BH שבש [v. Cohen, Hapax 49].

1# שיבתא n. **name of a demon** (phon. var. of ↓ 1# שיבטא) sg. משום שיבתא *Yom* 77b(16; **L**) // *Ḥul* 107b(32; **V**[11]) [personifying a serious illness]

Geon. expl.: 1. שיבתא רוחא היא דשריא על ידי דאינשי בליליא ומאן דנגע במיכלא בלא ממשא ידיה שריא ההוא רוחא על אוכלא ומסכנא HG1 315:26 = Ar[AC 8:24]; 2. פי' בתשובות רוח רעה שאוחזת התינוקות בצואר במפרקת בגידים שאחורי הצואר ומייבשת אותם מתנונה והולך עד שימות AC ib.; Y: שִׁיבְתָא *Ḥul* ib.(BAYTN 130).

2# שיבתא n.f. perh. **a medicinal motion** (etym. unkn.) sg. מילתא דשיבתא *Tan* 20b(49; **M**²) [Var: מילתא דאסותא **He**]

Expl. RaḤ: משקה של רפואה. Rashi equates this word w. ↓ 1# שיבתא [v. Mal 83:7, note].

3# שיבתא n.f. **artificial word for** ↓ שבועתא (poss. a popular pronunciation) sg. שיבתא לא אמ' כלום if he said *šivta*, it is as if he had said nothing *Ned* 10b(27)

שיבתנא n.m. **hot weather** (↓ √שוב, שודפנא; MH שבת BR 268:6 [v. var. lec.]) sg. דלא שק{ו}⟨י⟩ל שיבתנא the hot weather has not abated *Tan* 6b(29; **HeRaḤ** = Ar [AC 8:272], expl. of RaḤ)

Lit: S. Naeh, LangSt 7 [1995] 97+ [contra D. Rosenthal, Yeivin Vol 351+, who compares Sy ܫܒܬܐ, ܫܒܬܢܐ sultry weather LS 761].

שיגדונא n.m. **a malady** (Ma שינגדוניא hip disease MD 462; ↓ שריגדונא) sg. הא וודאי שיגדונא הוא דנקיט לה the *š.*-malady, in fact, has certainly seized it *Ḥul* 51a(35; **V**[12]Ar [AC 8:26]) [Var: שיגרונא **H**²]; *ib.* 38; *Giṭ* 69b(46; Ar [AC 8:26])

[**שיגרא** ↓ שוגריא n.]

[**שיגרונא** ↓ שריגדונא n.]

שִׁידָא n.m. **demon** (< Akk *šēdu* A CAD Š/2 256, AIOA 101; ↓ בית שידי s.v. 1# ביתא mng. 6n, בר שידא, שידתין; TA שֵׁדִין pl. TO Dt 32:17, Sy ܫܐܕܐ LS 748, Ma 1# שידא MD 460) a. general: sg. *Bo* 21:14 [in a list of supernatural creatures]; *ib.* 78:21; 83:8; אם בעית לשדורי שידא בישא על סנאך if you want to send an evil demon against your enemy *ḤM* 46:2; *ḤMGas* 94:1; לשידא לימא הכי against a demon he should recite as follows *Šab* 67a(29); *Pes* 111b(22) [↓ קמיעא mng. 1]; *ḤM* 37:7; צוא פרחא ופקע שידא the caper shrub dried up, and the demon burst *Pes* 111b(19); שידא דיכרא a male demon *Bo* 54:5; *ib.* 83:3; pl.abs. שידין *ib.* 64:10; 33:19; 44:6; det. שידי *ib.* 7:14; 20:7 [and *passim* in these texts]; שתין שידי sixty demons *Pes* 111b(22); b. w. PN: יוסף שידא *Er* 43a(39); *Pes* 110a(26); pl. אשמדאי מלכא דשידי PN, king of the demons *ib.*; *Giṭ* 68a(33); בגדנא מלכיהון דשידי *Bo* 13:4

Y: שֵׁידָא *Šab* ib.(BAYTN 135).

שִׁידּוּכֵי n.m.pl. **premarital arrangements** (< MH² שידוכין J 1558; ↓ √שדך; cf. Sy ܫܘܕܟܐ gift which the groom gives the bride before marriage LS 759, mng. 2c) מאן דמקדיש בביאה בלא שידוכי one who betroths by sexual intercourse without the premarital arrangements *Yev* 52a(27) // *Qid* 12b(27); *SŠHaiGr* 32:13

Y: שִׁידּוּכֵי *Yev* ib.

שִׁידְתָא n.f. **chest, box** (cf. Akk *šiddatu* A stand for a large vat CAD Š/2 402, Sy ܫܕܬܐ LS 757)

sg. *Giṭ* 68a(22) [given as Pal translation of שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת Eccl 2:8]

Lit: F. Schulthess, ZA 24 [1910] 57; AIOA 102; Y: שִׁידְתָא *Giṭ* ib.(BAYTN 97).

שֵׁידְתִין, pl. **שֵׁידָנְיָיתָא** n.f. **demon** (↓ שידא) sg. שידה ושידתין male demon and female demon *Giṭ* 68a(21) [given as Babylonian translation of שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת Eccl 2:8]; *ib.* 30; דאמרא ליה שידתון לברה the female demon said to her son *Pes* 111b(13); pl. שידי ושידניאתה *Bo* 7:14

Y: שֵׁידְתִין *Giṭ* ib.(BAYTN 17).

שִׁיוּרָא n.m. **remnant, omission** (< MH² שיור* J 1558; ↓ √שייר) **1. remnant, leftover:** sg. שיורא מילתא היא ... שיורא לאו מילתא היא a remnant is significant/insignificant *Men* 26a(9); *ib.* 39a(15); שיורא הוא there is a leftover (of the marriage not dissolved by the *geṭ*) *Qid* 60a(18); *Yev* 51a(25); pl.cs. שיורי כסא דהרסנא remnants of an *h.*-fish hash *AZ* 28a(27); **2. omission**, sg. in phrase **לאו שיורא הוא there is no omission:** אי משום פצוע דכא לאו שיורא הוא if because of (the case of) a man whose testicles were bruised [v. Dt 23:2], there is no omission (in the Tannaitic source) *Yev* 84b(18); *Suk* 54b(1); *Tan* 14a(9); *Ket* 41a(45); *Naz* 38b(24); *Qid* 16a(52); *BQ* 15a(48); **3. retention for oneself:** חוץ שיורא על מנת לאו שיורא (in a condition, the term) חוץ implies retention for oneself. (The term) על מנת does not imply retention for oneself *Ḥul* 134a(3); *ib.* 138a(35); את מהימן בכל מה דאמרת בין בחוסראנא בין בשיורא you are believed in all that you say, whether involving a loss or a retention for yourself *TGHark* 268:7; *ib.* 15

Y: שִׁיּוּרָא *Ḥul* ib.

שיזב vb. **to save, indemnify** (< Akk *ušēzib* CAD E 424, s.v. *ezēbu* Š, AIOA 105; ↓ שיזבותא; BA שֵׁיזִב HALOT 1993, Sy ܫܘܙܒ LS 762, Ma שוזב MD 454) **Quad. 1. to save:** שיזיב מאה וחד גברא בחד איבריה he saved one hundred and one men with his one arm *Ber* 60a(52); שפיר עבדת דשיזיבת נפשיך you did well that you saved yourself (from death) *Yev* 114b(42); *MGN* 399:18; אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא the Great God who saved Noah from the Flood *San* 96a(15); *BM* 86b(54); רחמנא לישיזבן מכיסופא דשימי may the Merciful One save me from the shame (caused by the questions) of PN *Tan* 9b(6); *Bo* 106:10; *ib.* 114:5; **2. to indemnify:** האיי איניש דקא מערער עלאי אית עלך מן דינא לשיזבא יתי מיניה you are required by law to indemnify me regarding this person who is making a claim against me *TGHark* 203:22; נשיזיב *SŠHai* 6a(19) [in defension clause] **Quadref. 1. to be saved:** מאן דמאטי לסכנה ומשתיזב one who arrives at a danger and is saved *Anan* 37:3; *ib.* 6; 9; 38:3; **2. to recover from an illness:** וכגין דמיקצר ותקיף קצירִיה ומשתיזב if, for instance, he becomes sick, his sickness becomes more severe, and he recovers *ib.* 37:7

שֵׁיזָבְתָא, שֵׁיזָבוּתָא n.f. **refuge** (↓ √שיזב; TA שֵׁיזָבְתָּא TJ Jo 3:5; cf. Sy ܫܘܙܒܬܐ LS 762) sg. קרנא דשיזובותא 'the corner of refuge' *Ket* 111a(34) [expl. GN הוצל as if < √נצל af.; **V**⁵: שיזובתא]

שיחא n.m. **desire, lust** (√שיח; Ma 2# שיהא MD 460) sg. בשיג[ר]א ויבישיחאה with flame and desire *Bo* 30:4

Lit: Eps, St1 352.

שיחיא ↓ 1# שהייא n.

1# שיחלא n.m. **(uncertain)** sg. האי טעינא חדא ביעתא בשיחלא והאי טעינא טובא בשיחלא this one [i.e. the wild goose] carries one egg in the ..., and that one [i.e. the domestic goose] carries many in the ... *BQ* 55a(27; **F**[1]); שיחלא קמא the first *š.* *Ḥul* 58a(5); *ib.* 20; שיחלא אחרינא the other *š.* *HP* 205:4; *HG3* 190:14

Y: שִׁיחְלָא *Ḥul* ib.(BAYTN 130).

2# שיחלא ↓ שחליא n.

שִׁיחְנָא, abs. **שְׁחֵין** n.m. **boil** (↓ √שחן; TA שִׁחְנָא TO Lev 13:20) sg.abs. מכל מום ומכל שחין דנפיק ביה any blemish or any boil which breaks out in him *Giṭ* 86a(8) [in a writ]; det. *SŠHai* 7a(12); לשיחנא *ḤM* 38:2; pl.abs. לאסאה שיחנין וכיבין to heal boils and sores *Šab* 67a(26); det. ערבובי' דגופ' מתי' לידי שיחנ' וכיבי tetter of the body causes boils and sores *Ned* 81a(5); ומלא נפשי' שיחנ' וכיבי his body was full of boils and sores *Qid* 81a(51; **M**)

Y: שִׁיחְנָא *Qid* 39b(54; BAYTN 131).

שיחתא ↓ שחתא n.

שִׁיטְפָּא n.m. **swiftness, hastiness, slipshod manner** (↓ √שטף) sg. דילמא אגב שיטפך רהיט לך גמרך perhaps by means of your swiftness your tradition came back to you quickly *Šab* 130b(34); *ib.* 35; דילמ' אגב שיטפך אתי' לך *Nid* 53b(25); *ib.* 26; האי דקא גרסי מפילין שיטפא הוא ומשום הכין איצטריכינן למיטרח לגלויה the reason that (people) recite מפילין [v. Yev 109b(12)] in the text is hastiness, and because of this we had to work diligently to explain it *TGAs42* 70:24; *NDGR* 98:23; *Merkazim* 131:12; שיטפא דגרסאי the slipshod recitation of the oral transmitters *OHT Meg* 7:4

Lit: S. Emanuel, NDGR 98[54]; Y: שִׁיטְפָּא *Šab* ib.(BAYTN 197).

שִׁיטְתָא n.f. **branch, opinion** (↓ שוטיתא; mng. 1: Sy ܫܒܛܐ pl. twigs LS 763; mng. 1: JPA 2# שיטה DJPA 547) **1. branch:** sg. שיטתא דאסא a branch of a myrtle shrub *Qid* 12b(15; HP 109:3) [cf. Sy ܫܒܛܐ ܕܐܣܐ PSm 4095]; *Šab* 77b(32) [↓ שוטיתא]; **2.** sg. in phrase / **קום בשיטת־ ד־ בשיטתיה to adopt s.o.'s opinion or principle:** כולהו בחדא שיטתא הוה קימי they all adopted the same opinion *Zev* 12b(19); כי סליק ר' זירא קם בשיטתיה דר' אלעא וקם רבה בשטתיה דר' זירא when PN immigrated to Eretz Israel he adopted PN$_2$'s principle, and PN$_3$ adopted PN's principle *BB* 158b(12); *Šab* 92a(9); *Er* 17a(2); *Suk* 46b(30); *Nid* 8b(2); שִׁיטְּתָא *HP* 162:20(HPP 254:19); שטפוה רבנן לר' אליע' ואוקמו' בשיטתיהו the scholars bested PN in the dispute and made him adopt their principle *Naz* 32b(9)

Lit: Bacher 215 [mng. 2]; Y: שִׁיטְתֵּיה *Šab* ib.(BAYTN 197).

שייה interj. **(word in an incantation**; etym. unkn.) שייה שייה *Šab* 67a(49; **M**) [Var: שיח שיח Ar (AC 8:47)]

Expl. Ar: תמם המם AC ib.

1# שִׁיָּיטָא, שיאטא n.m. **traveling, swimming** (↓ √שוט; Ma 1# שאיטא coming and going MD 441) **1. traveling:** sg. מאי שיאטיה דמר הכא what is (the reason) for your traveling here? *Qid* 70b(5; **O**[2]) [V[3]: 'שייטי]; **2. swimming:** sg. שיטא *Yom* 77b(36) [expl. BH סחו (i.e. שָׂחוּ) Ezek 47:5]

Y: שַׁיָּאטֵיה *Qid* ib.

2# שַׁיָּיטָא n.m. **swimmer** (< JPA שייט DJPA 547; ↓ √שוט, סחייא) sg. שכן קורין בבבל לשייטא סחיא because in Babylonia they call the שייטא [i.e. swimmer in JPA] סחיא *Yom* 77b(36; **E**[1])

שִׁים, שִׁימאה adj. **(uncertain)** pl.m. הני פיתחי שימי' these ... entrances *Men* 33b(24; **P**[2]**V**[10]) // פתחי שימאי *Er* 11a(25; **V**[1]Ar [AC 8:97]) [expl. ib. as either דלית ליה שיקפי without doorposts or דלית ליה תקרי without roofs]

The interpretation in Ar [AC ib.] of שימאי as Palestinian [cf. Arab بِلَاد الشَّام] is impossible. An interpretation of שים from a rt. *שמם is unlikely since this rt. is not attested in A.

שְׁיָיפָא n.m. **salve** (↓ √1# שוף; Sy ܫܝܦܐ LS 765) sg. *TGDr49* 100:3 [expl. MH קִילוֹר MŠab 8:1]; אייתי ליה שייפא בצעא he brought him a salve in a dish *Ḥul* 111b(39); pl. שיאפי ד(א)ממיתא salves of glaucium *Giṭ* 69b(45; OHT ib. 153:24); שיאפי *TGDr49* 96:8

Geon. expl.: כדי יסמי באל עראק שיאף אמאמיתא it is called so in Iraq شِيَاف المَامِيثَا OHT ib. 157:2; Y: שְׁיָיפָא *Ḥul* ib.(BAYTN 65).

שייר vb. **to leave over, retain, omit** (↓ שיורא; JPA שייר DJPA 547, MH שייר pi. J 1508) **Pa. 1. to leave over:** ניבנייה האידנא ונישייר ביה פורתא let him build it [i.e. the Temple] today and leave over a small amount of it (to complete at the end of the holiday) *Švu* 15b(13); *MQ* 9a(12); ושייר בה טפח leave the width of a fist (of the mat unrolled) *Er* 102a(40); לא תשייר רובא do not leave over the greater portion (uncut) *Ḥul* 28b(36); *ib.* 18b(35); או משירא מצנעא ליה if the animal leaves over (leavened food) it conceals it *Pes* 21a(39); pass.part. מאן דמשייר בה whoever remained in it *IŠGF* 117:5; **2. to retain:** a. general: מדהוה ליה למכתב ולא שיירית בזביני אילן קדמאי כלום ולא כתב ליה שמע מינה שיורי שייר since he should have written (in the document): "I have not retained anything for myself in this sale," and he did not write it, understand from it that he has indeed retained (something) *BB* 61b(11); *ib.* 69b(14); *SŠHai* 6a(11); **3.** in legal phraseology **to omit:** תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר (the *Tanna*) learned (some matters) and omitted (others). What (other matters) did he (also) omit since he has omitted this? *Yev* 21b(50); *BQ* 10a(23); *Tan* 13b(44); *Ket* 41a(45); *Soṭ* 16a(18); *Qid* 16a(50); אידי דשייר הנך שייר הא since he omitted those (items) he omitted this one *BQ* 10a(30); ומאי דשייר ⟨ב⟩מתני' קא מפרש בברייתא what he omitted in our Mishna he states specifically in the *barraita BM* 51a(43); ורגל מאי שיירה what about 'foot'? Did (the *Tanna*) omit it? *BQ* 4a(13)

Itpa. 1. to be left over, remain: הני ליבני דאשתיור מבניינא bricks that were left over from the building *Šab* 124b(35); *ib.* 43a(29); אי הוה חזית לאישתיורי לך מידי הוה משתייר לך מדנפשך had you been worthy that something (of the field) should remain for you, it would have remained for something of yours *BM* 106a(31; **Es**); *IŠGF* 93:12; *ib.* 117:15; אנא אשתיירי משפירי דירושלם I (alone) have remained of the beautiful ones of Jerusalem *BM* 84a(18); *San* 95b(19); *Qid* 12b(11); **2.** w. ־ל **to retain for oneself:** ואף לא אשתייר לי מן דמי+ זב(י)ני אילין על פלני דנן שום מידעם בעלמא moreover I have not retained for myself anything at all anywhere from the price of this sale regarding NN [i.e. he owes me nothing] *SŠHai* 6a(12)

Lit: Bacher 216.

שְׁיָירְתָא n.f. **caravan** (TA שְׁיָרַת cs. TO Gen 37:25, JPA שיירה DJPA 547, Pal שירה PAT 414, DNWSI 1130) sg. רב ספרא הוה שקיל ואזיל בההיא שיירתא PN was traveling along in a certain caravan *BQ* 116a(26); *Šab* 69b(40); pl. *Tan* 21b(32); דשכיחן שיירתא ... לא שכיחן שיירתא caravans are frequent/infrequent *BM* 18b(11); *Giṭ* 27a(25); *Yev* 116b(29); עד דאזלן שירתא ואתיין until the caravans go and come *BQ* 112b(49)

Y: שְׁיָירְתָא *Šab* ib.(BAYTN 171).

שִׁיבָא n.m. perh. **hole** (↓ 2# שיבא) sg. *AZ* 69b(38; Ar [AC 8:70]) [Var: לשיבי **P**[1]]

Geon. expl.: פי' בתשובות כשסותם פי החבית ועושהו צמיד פתיל מביא כוש או בצבוץ ונוקב בתוכו שיצא הבל של יין ויכנס לו אויר וינדוף ריחו ונקרא הנקב בלשון ארמי שיבא Ar [AC ib.]; cf. Tos ad loc.; Y: שִׁיבָא *AZ* ib.(BAYTN 12).

שִׁיכְבָא n.m. **lying down, death** (↓ √1# שכב; Sy ܫܟܒܐ LS 775, Ma שכיבתא MD 465) **1. lying down:** sg. כיון דקמטא היא משיכבא הוא דרפיא because it [i.e. the בלורית of the pagans] is pressed down from lying down, it becomes loose *Naz* 39a(24); **2. death:** sg. נפל נקט נפשיה בשיכבא he fell (and) pretended to be dead [lit. in death] *Qid* 81b(2; Ar [AC 5:329, s.v. נחר$_3$])

The phrase בי שיכבי *Šab* 109b(24; Ar [AC 8:8, s.v. שב, ס"א]) is interpreted as בית קברות, but the validity of the rdg. is uncertain [↓ שיבבא]; Y: שִׁכְבָא *Naz* ib.

שִׁיכחא n.m. **forgetfulness** (< H שִׁכְחָה Yeivin, BV 816, J 1572; ↓ √2# שכח) sg. *Er* 53a(39)

שִׁיכְנָא n.m. **sediment, slime** (< Akk *šiknu* C sediment in rivers and canals CAD Š/2 439, AIOA 102; ↓ √שכן; Sy ܫܟܢܐ LS 776, mng. 4, Ma שיכנא MD 462) sg. והאי כיון דלא שריר שכניה לא מצי סליק since its sediment [i.e. of the watercourse] is not firm, this (fish) cannot travel (from Babylonia to Eretz Israel) *Šab* 145b(35); וצריכה לפרהוזי נפשה משיכנא (when immersing herself) she must avoid slime *HP* 137:21 = *HG3* 346:70; *ib.* 360:71[1]

Lit: Eps, StI 127[186].

שיכרא ↓ שכרא n.

[שיכתא ↓ שוסתג n.]

שִׁילְהֵי, שִׁלְהֵי n.m.pl.cs. **end** (↓ √שלהי) a. temporal: שילהי הילוליה the end of his wedding feast *Yev* 115a(10); *Ket* 62b(37); שילהי פירקיה דרב ששת the end of PN's public lecture *Er* 65b(7); *Yev* 66b(17); *BM* 64a(9); *RH* 6b(24); שילהי קיטא קשו מקיטא the end of summer is more severe [i.e. hotter] than summer *Yom* 29a(2); b. spatial: שילהי נהרא the end of the canal *Giṭ* 60b(47); שלהי כפלי the end of the loins *Ḥul* 52b(6)

Voc: שָׁלְהֵי HPQ 204:8; Y: שִׁילְהֵי *Ket* ib.(BAYTN 131).

שִׁילּוּמָא n.m. **entirety** (↓ √שלם) sg. ומאן דמטוי כבדא בשילומה one who roasts liver in its entirety *HG3* 217:53

שִׁילְחָא n.m. **leather, leather box, skin of fruit** (↓ √2# שלח, שלחא; Sy ܫܠܚܐ LS 780) **1. leather:** sg. כל היכא מיתלי ביה בשילחא הדר חלים wherever the leather is stretched, (and) it returns to its original state *Men* 35a(47); שילחא על שילחא *TGAs28* 67:5 [in the phylactery]; *ib.* 4; **2. leather box:** sg. שילחא דתפלי the leather box of the parchment (of the phylacteries) *OHT Šab* 74:2 [↓ קיבעא]; ומעילי ליה לשילחא they place it [i.e. the parchment] in the leather box *ib.* 75:14; **3. skin of fruit:** sg. כול תוחלא ושדי שילחה לבר eat a *t.*-date and throw out its skin *Ḥag* 15b(33) [Var: שילחא **GM**]

שִׁילְקָא n.m. **cooked vegetable** (↓ √שׁלק) pl. פריק ליה בשילקי (PN) used to redeem it [i.e. a firstborn ass] with cooked vegetables *Bek* 9b(14); *ib.* 22

שִׁילְשַׁלְתָּא n.f. **chain** (↓ שׁוֹשִׁילְתָא; Sy ܫܝܫܠܬܐ LS 774) pl. שילשלן *Bo* 116:9

שילת גופנא*, pl. **שילי גופנא** n.f. **a species of plum** (*Cordia Myxa L.*; ↓ גופנא; Sy ܫܠܬܐ ܕܓܘܦܢܐ BBah 1312:23) pl. *Ber* 40b(49; OHP ib. 112:19) [Var: שילי גפנים Ar [AC 2:339]; expl. MH גּוֹפְנָן MDem 1:1]

Geon. expl.: שילי גופנא והו אלסבסתאן OHP ib., i.e. Arab سبستان < NP *sag-pistān* sebestens [lit. bitch's teats] PED 691 [cf. Sy: ܫܠܬܐ ܕܓܘܦܢܐ ܗܝ ܡܥܡܕܐ السبستان BBah, op.cit.]; Lit: Löw, Lehnw 324; id., Flora 1:296+.

שימאה ↓ שיים adj.

שִׁימּוּשָׁא n.m. **use, ministration, compendium** (↓ √שׁמשׁ; TA שִׁימּוּשָׁךְ TO Gen 40:13, JPA שימוש DJPA 547, MH² שימוש J 1563) **1. use:** sg. לשימושיה קא עביד he makes it [i.e. the light] for his (own) use *Ber* 53a(31); **2. ministration, service:** pl. דידעין שימושי they know the ministrations *Anan* 34:18 [w. ref. to the priests]; **3. compendium** [GeonH שימוש בית דין ושימוש אלגמאעה TGHark 62:20]: sg. שימושא רבא the 'Large Compendium' [viz. on the laws of phylacteries] *HG1* xlvi+; שימושא רבה דספר תורה *GM* 17:1; שימושא רבא דגאונים *OHT Meg* 59:22

Lit: A. Harkavy, TGHark 62¹, 390 [mng. 3].

שִׁימְצָא n.m. **suspicion** (MH² שמץ J 1600) sg. חמרא משום שימצא אלא שיכרא אמאי לא משום שימצא דשימצא (he refused to drink) wine because of a suspicion. But why not *š*.-beverage? Because of a slight suspicion *AZ* 31b(22; J)

Geon. expl.: שימצא שם רע שימצא ⟨דשימצא⟩ דבר הגורם לשם רע TGHark 23:14; Y: שִׁימְצָא *AZ* ib.(BAYTN 131).

שִׁימְשָׁא n.m. **sun, sunlight, fever** (↓ בי שימשי; TA שִׁמְשָׁא TO Dt 4:19, Sy ܫܡܫܐ LS 788, Ma 1#שאמשא MD 443) **1. sun:** sg. לישנא דשימשא a term of the sun *Men* 110a(8) [expl. BH הֶרֶס Is 19:18 in light of חֶרֶס ib. 43:6, assuming a *he–ḥet* interchange]; אדאיכא שימשא אריש דיקלי אדליקו שרגא light the lamps (on Friday) while the sun is still at the top of the date palms *Šab* 35b(11); *Pes* 93b(27); איערב שמשא the sun set *Ber* 2b(3); מכי ערבא שמשא ועד צאת הכוכבים from the time that the sun sets until the stars come out *Meg* 20b(5); בתר דערבא שמשא דשבת מקמי דנאפיל הברא after the sun of the Sabbath sets (and) before darkness falls *Anan* 77:4; *ib.* 27:6; 44:6; 50:19; 114:23; קום לקביל שמשא stand opposite the sun *ḤM* 40:11; זיהא דשמשא קשי משימשא the radiance of the sun is more intense than the sun *Yom* 28b(46); שברירי דשימשא the radiance of the sun *ib.* [↓ 2# שברירא]; שמשא סומקתא the red sun *BB* 84a(16); **2. sunlight:** sg. אבלט אשכחיה לשמואל דגאני בשימשא PN found PN_2 lying in the sunlight *Šab* 129a(46); מטולא לשימשא from the shade to the sunlight *Ket* 112b(1); *Šab* 128a(52); *Beṣ* 25b(34); *Ned* 23a(1); *BM* 84a(22); אמאי תיעול שמשא לגו ביתא why does sunlight enter the house (of the emperor)? *San* 39a(36); *Šab* 119a(46); חוליא דשימשא sweetness of (the fruit dried in) the sunlight *Men* 87a(10); **3. fever:** sg. שימשא בת יומא ... בת תרי יומי ... בת תלתא יומי a fever of one/two/three days *Giṭ* 67b(22); שמשא עתיקתא an ongoing [lit. old] fever *ib.* 23; 28

Expl. RaḤ: קדחת תדירא יום ליום OHR Giṭ 44:7 [mng. 3]; Y: שִׁמְשָׁא *Ḥul* 57b(43; BAYTN 131).

שִׁימְתָא n.m. **a disease** (etym. unkn.) sg. *ḤM* 38:2

שִׁין n.m. ***šin*, twenty-first letter of the alphabet** (Sy ܫܝܢ LS 748) sg. משום דכתי' בשין because it is written with *šin Soṭ* 5a(46) [i.e. שָׁאוּל and בָּשָׂר are both written w. this letter]; שרי לבזוייה בגימל ושין it is permitted to denigrate him with *gimel* and *šin Meg* 25b(42) [cf. OHP ib. 81:12]; *BMsD* 6:16

Lit: R. Steiner, Morag Vol 161*; Y: שִׁין *Meg* ib.

שִׁינָּא, pl. **שִׁינֵּי** n.f. **tooth, ivory** (↓ דור שיני, שינגא; TA שִׁינָּא TO Dt 19:21, Ma 1#שינא MD 462, Sy ܫܢܐ tooth, ivory, pl. ܫܢ̈ܐ, ܫܢܝܬܐ LS 789) **1. tooth:** sg. ורבא שיני' he has a large tooth *Ned* 50b(19); pl. ואחווי לי בשיניך show me Your teeth *Ket* 111b(45); נפל על רישא דערלתיה וקטעה בשיניה he bent over the tip of his prepuce and bit it off with his teeth *AZ* 10b(45); שקלינהו לטופריה בשינ⟨א⟩⟨י⟩ וזרקינהו he cut his fingernails with his teeth and threw them away *MQ* 18a(22); פסקיה לקיבורא בשיניה he cut off the cluster (of dates) with his teeth *Šab* 156b(37); חרקינהו

לשיניה נפק נשמי' he gnashed his teeth (and) died *Giṭ* 47a(17); *Yom* 47a(18); לא הוה ליה ככי ושיני למיכל ומית (the ox) did not have molars and teeth to eat with and it died *BM* 42b(10); *MQ* 25b(6); *Ḥul* 59b(36); *San* 39a(22); *AZ* 28a(12); *Ber* 56a(42; MGG 705:1); *Bo* 78:4; **2. a tooth-shaped point of support, protrusion:** pl. האי כרכשתא אתלת שיני יתבא the large intestine is situated on three protrusions *Šab* 82a(9); *ib.* 10; **3. sharp point of a saw, tooth** [cf. Akk *šinnu* tooth of a comb, saw, etc. CAD Š/3 52, mng. 3]: pl. שיני דְמַסְּרָא the teeth of a saw *HPQ* 218:7 = *HG3* 113:15!; **4. ivory:** sg. ת⟨כ⟩קת⟨תק⟩א דשינא an ivory chair *Šab* 119a(13) [M: תכתקא דפילא]

The mng. of this word in שינא דחדיא *HG3* 156:45 is unclear; on *Šab* 119a(13; O), v. ↓ שגא; Y: שִׁינָּא *Šab* ib.(BAYTN 135).

– שִׁינָּא דְטוּרָא n.m. **mountain peak** (↓ טורא; Sy ܫܢܐ ܕܛܘܪܐ PSm 4231, Ma שינא דטורא MD 462) sg. *Giṭ* 68b(27); *BM* 86a(45; G²³); *San* 96b(52) [v. OH ib. 492:22]

1# שִׁינּוּיָא n.m. **change** (< MH שִׁינּוּי Yeivin, BV 960, J 1564; ↓ √1#שני pa.; TA שִׁנּוּי TJ Is 28:11; cf. Sy ܫܘܢܝܐ LS 790) sg. וכיון דחזה רבי ⟨ד⟩איכא שינויא כולי האי בתנויי דרבנן when PN saw that there was such a change in the oral tradition of the Rabbis *IŠGF* 20:11

2# שִׁינּוּיָא n.m. **solution, answer** (↓ √2#שני pa.) sg. שינויא דשנין שינויא הוא the solution which we gave is a (real) solution *Pes* 12b(45; V¹⁷) // *Ket* 98b(9) [v. pl.]; ואשנוייא ניקום ונסמוך should we rely on a solution (of s.o.'s opinion as the basis of a legal decision)? *BB* 135a(8); *Yom* 57b(34); *Tem* 25b(39); שנוייא דחיקא a contrived solution *Ket* 42b(12); ולא בריר טעמא דהדין שינויא the reason for this solution is unclear *TGHark* 106:33; *ib.* 51:20; *TGAs42* 63:4; *ib.* 66:4; pl. שנויי דשנינן שינויי אינהו the solutions which we gave are (correct) solutions *Pes* 12b(40); והשתא דשנינן כל הני שינויי אביי ורבא במאי פליגי now that we have given all of these solutions, in what do PN and PN_2 differ? *Tem* 6a(33); *ib.* 6b(16); *Kar* 14a(37); *Nid* 26a(10); שינויי דחיקי *BQ* 36a(18) // *ib.* 106a(25) // *Tem* 21a(3); *TGAs42* 63:24; קושייהון ושינוייהון their questions and solutions *IŠGF* 58:2

Y: שִׁינּוּיָא *Šab* 3b(4; BAYTN 259).

שִׁינּוּרְתָּא n.f. **she-cat** (↓ שונרתא; Sy ܫܢܘܪܬܐ LS 791, Ma שינארתא MD 462) sg. *San* 105a(51) [Var: שונריתא OH ib. 528:28]

שינאנא, שִׁינָּנָא n.m. **one having long teeth** (< ↓ שינא + -נא; cf. ↓ קרקפנא, עיננא, דקננא, שכננא) sg. *Ber* 36a(33) [nickname of Rav Yehuda b. R. Shim'on]; *Šab* 7a(37); *Er* 28b(48); *ib.* 54a(9); *RH* 24b(32); *Ḥag* 15b(43); *Ket* 53a(3); *Giṭ* 78b(21); *Qid* 32a(37); *BQ* 14a(38); *BB* 133b(30); *AZ* 43b(23); *Kar* 19b(48); *Nid* 13a(47); שינאנא *San* 80b(26)

Geon. expl.: שינאנא ... ופרושו בעל שינים כי אמרו שיניו שלרב יהודה היו גדולות ביותר ... והאיי שינאנא ששונה הלכות או ששונין טעמיו ... והני מילי בעלמא אינון. שינגא ברור בלשוננו אפילו בפי נשים וקטנים שכל גדול שינים כך קוראין אותו OHT Ber 85:8; v. also OHT Ket 45:11; Y: שִׁינָּנָא *Ḥag* 14b(47; BAYTN 226).

שִׁינְתָא n.f. **sleep** (√ישׁן; TA שִׁנְתָא TO Gen 15:12, Sy ܫܢܬܐ LS 789, Ma שינתא MD 462) sg. לא איברי ליליא אלא לשינתא the night was created only for sleep *Er* 65a(33); *Suk* 26b(6); שינתהון דיממא their daytime sleep *Bo* 8:16; *ib.* 10:4; אתיא ליה שינתא he fell asleep *Tan* 23a(46); *Er* 65a(21); *Bo* 101:1; *ib.* 141:13; סמא דשינתא sleeping potion *BM* 83b(49; F¹); דעבדי לה לשינתא they prepare it [i.e. a fox's tooth] (to bring on) sleep *Šab* 67a(37); *Pes* 112a(5)

Y: שִׁינְתָא *Šab* ib.(BAYTN 33)

1# שִׁיסְקָא n.m. **jujube** (Sy ܫܝܣܩܐ LS 768) pl. את פליג שיסקי you, distribute jujubes *BM* 60a(41) // *BB* 21b(25); שִׁיסְקֵי *HP* 191:4(HPP 293:19)

Lit: Flora 3:140; Y: שִׁסְקֵי *BB* ib.(BAYTN 132).

2# שִׁיסְקָא n.m. **weasel** (etym. unkn.) sg. *TRN* 577:6 [stated to be לשון ארמי; expl. MH תלא אילן *Šab* 28a(30) and expl. by Arab זבזב, i.e. زَبْزَب a type of cat Lane 3:1208]

Geon. expl.: בירייה קטנה היא מן חיות וכמות חתול גדול ומרוקם ויש בו גונים הרבה וטמא הוא ושמענו שמצוי באיספמיא שתופסין בו שפנים TRN ib. 4.

שִׁיעַ adj. **smooth** (↓ √שעע pe., pass.part.; Sy ܫܥܝܥܐ LS 791) a. objects: sg.f. אזל חזייה דהות שיעא טובא he went (and) saw that (the pitch-covered area of the winepress) was very smooth *AZ* 74b(17); pl.m. שיעי קטריה its nodes [i.e. of the spit of pomegranate wood] are smooth

Pes 74a(16); *AZ* 33b(40) [glazes]; f. שיען *Pes* 40a(24) [barley]; b. parts of the body: sg.m. שאני לב דשיע the heart is different because it is smooth *ib.* 74b(4); 30b(26); f. היכא דשיעא where (the aborted object) was smooth *Nid* 21b(46); *Ḥul* 47b(5) [lung; ↓ אופתא]

Y: שָׁיֵיע *Pes* 74b(4; Mo 239); שְׁיָעָא *AZ* 74b(17).

שְׁיָעָא n.m. **sealing clay** (↓ √שוע; TA מגופת שִׁיעַ TO Num 19:15; Sy ܫܝܥܐ LS 764, > Arab سِيَاع mixture of clay and straw Fr, AF 7) sg. מייתי שיעא דדנא ותארי ליה במיא he brings sealing clay of a vat and soaks it in water *Šab* 66b(24); *ib.* 25; pl. ʳשיתין שיעי דדנאʾ sixty (pieces of) sealing clay *ib.* 110b(8)

Y: שְׁיָעָא *Šab* 66b(24; BAYTN 12).

שִׁיעוּרָא, cs. **שִׁיעוּר** n.m. **size, amount** (↓ √שער; JPA שיעור DJPA 548) **1. size, measurement:** sg.cs. שיעור אמגוזא the size of a nut *Giṭ* 69a(39); det. שיעורא דרבנן the (standard) size of the scholars *Ber* 20b(37); *BB* 27b(39); שיעורא במשכא a measurement concerning the length *Suk* 2b(25); כיון דשקלת ליה לגרעינתיה בצר ליה שיעוריה when you remove its [i.e. the olive's] stone, its (minimum) size is diminished *Ber* 39a(1); *Ḥul* 10b(26); pl. וקא טעי אשיעורי he errs regarding the (permitted and forbidden) sizes *Šab* 73a(31); וכל היכא דלא שוו שיעורי להדדי מי מצטרפי wherever their legal quantities are not equal to each other can they be combined? *ib.* 76a(30); *Er* 83a(3); **2. amount:** sg.cs. גריוא דארעא כשיעור שבחאי a *g.*-measure of land according to the amount of my amelioration *BQ* 96a(8); *BM* 15b(4); det. בשעורא תליא מלתא the matter is dependent on the amount *Pes* 45b(32); דנפיש בטירחא וזוטר בשעורא in terms of the effort (picking out the refuse) is great. In terms of the amount it is small *Beṣ* 14b(17); לית ליה שיעורא there is no (limiting) amount *Meg* 29a(13); לא יהב בה רחמנא שיעורא the Merciful One did not specify an amount concerning it *Zev* 109b(22); מאי דיקמה דקא קאיי האי עניא טפי משיעורא what is going on that this poor man is remaining (alive) more than the (usual) amount (of time)? *San* 109b(39)

Y: שִׁיעוּרָא *Ber* 20b(37; BAYTN 142).

שִׁיף, שְׁיִיף adj. **filed down** (↓ √1#שוף pe., pass. part.; ↓ 1#שיפא; Sy ܫܝܦ PSm 4099) sg.m. דינרא טיריינא הדריאנא שייפא a filed down Trajanic Hadrianic *denar* *AZ* 52b(32; **J**) // שיפא *Bek* 50a(1; MGN 28:2L[1]) [**F:** שאיפא]

Lit: Sperber, Money 229[6]; Y: שָׁיְפָא *AZ* ib.

1#שִׁיפָא, שִׁיבָא n.m. perh. **board** (↓ √1#שוף, שיף; TA שִׁיפָא TJ Hab 2:11) sg. דחד שיפא (a door) having one board *Er* 101a(17) [expl. MH דלת אלמנה ib.; Var: שיבא OHP ib. 102:19]

Geon. expl.: 1. לוח אחד; 2. שאינה נצמדת משני צדדיה OHP ib. 19.

2#שִׁיפָא n.m. **a measure** (cf. Sy ܫܝܦܐ [var. ܫܝܦܬܐ] a measure used by people of Askalon LS 794) sg. שיפא דדינרי an *š.*-measure of *denars* *Qid* 40a(15; Ar [AC 8:129, s.v. $_{14}$שף])

Geon. expl.: ארנן OHP Qid 212:9; Lit: Eps, StI 41 [rejects Geon. expl.].

3#שִׁיפָא n.m. **(uncertain)** sg. הב לי חד שיפא give me one ... *Qid* 9a(2; **V[3]O[2]HG2** 206:99[Var])

4#שִׁיפָא n. **papyrus reed** (< ↓ שחפא; ↓ אורבנא) pl. שב שיפי seven marsh reeds *AZ* 28b(2; GC 18:6); שיפי בלʼ רבʼ *GC* 108:7 [expl. MH אורבן MPar 12:8 and expl. as قَصَب البَرْدِي]

Lit: Flora 1:580.

שִׁיפּוּלָא n.m. **lower portion, skirt of a garment** (↓ √שפל; TA שִׁפּוֹלֵי pl. TO Ex 19:17, Sy ܫܝܦܘܠܐ LS 795, Ma שיפולא MD 462) **1. lower portion:** sg. קני ליה משפוליה ועד תהומא he acquires possession of it [i.e. the date palm] from its lower portion down to the abyss *BB* 37b(21) // משיפולא *Ara* 14b(26); pl.cs. דמר חאזי בשיפולי עינא מי דלא חאזו אחריני בתרתי עיני you see with the lower portions of (one) eye what others do not see with two eyes *TGAs42* 52:17; **2. skirt of a garment:** sg. ונקטין ליה בשיפוליה (the children) used to grab him by the skirt of his garment *Tan* 23b(37) [cf. Ma: ליגטויא בשיפולה Jb 73:8]; *San* 102b(13)

Y: שִׁיפּוּלֵיהּ *BB* ib.(BAYTN 262).

שִׁיפּוּלְתָּא n.f. **lower portion** (↓ √שפל; Ma שיפולתא MD 462) sg. שיפולתא דריאה the lower part of the lung *HG3* 152:14

שִׁיפּוּצָא n.m. **repairing** (↓ √שפץ) sg. שיפוצא מאי *Ket* 103a(32; Ar [AC 8:139])

שִׁיפּוּרָא n.m. **shofar, vessel for holding coins** (Sy ܫܝܦܘܪܐ LS 798, Ma שיפורא MD 462) **1. shofar:** a. general: sg. שיפורא חצוצרתא חצוצרתא שיפורא (from the time that the Temple was destroyed), the *shofar* (was called) 'trumpet' (and) the 'trumpet' (was called) *shofar* *Šab* 36a(7) // *Suk* 34a(32); pl. קרני קריתון שיפורי מיביתון you blow horns, you sound *shofars* *Bo* 78:18; b. used for announcements: sg. שיפורא דירחא the *shofar* (proclaiming) the new moon *Nid* 38a(35; Ar [AC 8:141]); *San* 41b(45); שמע קל שיפורא דשכבא he heard the sound of the *shofar* (announcing the appearance) of a dead person *MQ* 27b(27); *BM* 59b(43); pl. שיתה אלפא שיפורי six thousand *shofars* *Meg* 29a(7); נפקי שיפורי דרבא ואסרי נפקי שיפורי דרב הונא בר חיננא ושארו the *shofars* of PN proclaim a prohibition (on the fish hash). The *shofars* of PN$_2$ proclaim a permission *AZ* 40a(27) // *ib.* 57b(22); קל שיפורי דבי שמשי the sound of the *shofars* of Friday evening *ib.* 70a(29) [indicating the onset of the Sabbath]; c. used for proclaiming a ban [↓ √1#קרי pe., mng. 9]: sg. אפיק שיפוריה ושמתיה he took out his *shofar* and excommunicated him *Qid* 70a(29); שיפורי my *shofar* *San* 7b(39) [as part of a judge's equipment]; pl. בארבע מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז Barak excommunicated Meroz with four hundred *shofars* *MQ* 16a(16); *Soṭ* 47a(36); *San* 107b(26); *MQ* 17b(1); *ib.* 3 [expl. as שנפרעין ממנו they exact retribution from him]; ולישתמת וליתחרם בשיפורי let him be excommunicated and banned with *shofars* *Geon* 154:11; *ib.* 31; ושיפורי ושמתתא *shofars* and bans *Bo* 53:2 [referring to types of demons]; *ib.* 120:16; **2. vessel for holding coins** [MH שופר TŠeq 3:4 (213:11)]: sg. ההוא שיפורא דהוה מעיקרא בי רב יהודה a certain *š.*-vessel which was originally in PN's house *Giṭ* 60b(22) [v. Geon. expl.]

Geon. expl. [mng. 2]: ושיפורא הוה קופא דרבנן דמתיבאתא דמאי (מותבי לגוה) דאתי להון מן ישראל IŠGF 87:23 [↓ 4#קופא]; Lit: Brand 533 [mng. 2]; Voc: שִׁיפּוּרֵי VTM 45; Y: שִׁיפּוּרָא *Giṭ* ib.(BAYTN 138).

שִׁיפְלָא n.m. **fatigue, exhaustion** (Sy ܫܝܦܠܐ LS 795, mng. 3) ותירמי יתיה בשיפלא בערסיה you should throw him on his bed in exhaustion *Bo* 142:7

1#שִׁיצָא n.m. **fin of a large fish** (etym. unkn.) sg. בין שיצא לשיצא דכורא between one fin and the other of the fish *BB* 73b(24); pl. תרי שיצי *ib.* 73b(27)

Y: שִׁיצֵי *BB* ib.(BAYTN 13).

2#שִׁיצָא n.m. **a type of date** (<ʼAkk *šīṣūtu*, *šuṣû* a quality of dates CAD Š/3 124, 277, MH שיץ J 1567, > Arab شِيص dates of bad quality Hava 385) pl. טענו דקלי שיצי the date palms bore *š.*-dates *MQ* 25b(42)

From the fact that the MQ passage refers to an event following the death of a scholar, it may be inferred that the dates were of bad quality. Lit: Flora 2:341; Pfl 114; Y: שִׁיצֵי *MQ* ib.(BAYTN 13).

שיצי vb. **to destroy** (< Akk *ušēṣi* to expel CAD A/2 382, mng. 8, s.v. *aṣû* Š; BA שֵׁיצִיא HALOT 1993) **Quad.:** ורחמʼ משצי ליה the Merciful One will destroy him *Anan* 13:14; ולשיציה בהין כל מבכלין זידנין to destroy with them all evil *m.*-demons *Bo* 7:17

QuadRef. to be destroyed: וישתצי *ib.* 74:4

Lit: AIOA 104.

1#שִׁיצְנִיתָא n.f. ***Glyceria fluitans*** (a grass; ↓ כולתא, קורמא) sg. *Pes* 35a(28; **E[1]TGHark** 179:6) [expl. MH קרמית THal 1:1]; שיצניתא דמשתכחא ביני כולניתא *g.f.* found among papyrus reeds *ib.* 29

Geon. expl.: הוא מין שאנו יודעין אותו ונמצא בכפרים בבבל בין הגמא OHT Pes 33:13; שיצנתא מין אחד ממיני קטניות GnK5 175:2; Lit: Flora 1:704; Y: שִׁיצְנִיתָא *Pes* ib.(BAYTN 197).

2#שִׁיצְנִיתָא n.f. **(uncertain)** sg. מילחא דשיצניתא עדיף salt of ... is preferable *BB* 74b(33; **P[1]**) [**M:** דשצניתא; v. DS, ad loc., n. ס]

[שיקא ↓ שידא n.]

שִׁיקוּפְתָּא, pl. **שיקופותא** n.f. **type of demon** (lit. affliction, blow; ↓ √שקף; Ma שיקופתא MD 463) sg. ההיא שיקופתא *Bo* 61:3; *ib.* 36:7; 50:6; pl. 14:9; 37:4; 43:2; 86:2; 102:4; 119:14

שיקייא* ↓ 2#שקיא n.

שִׁיקְלָא n.m. **taking** (↓ √1#שקל pe., mng. 3) sg., only in phrase **שִׁיקְלָא וטריא discussion,**

negotiation [lit. taking and throwing; cf. Sy ܫܩܠܐ ܘܛܪܝܐ commerce LS 799, mng. 7]: שיקלא וטריא ותגרותא negotiation and business *SŠSad* 201:26

שִׁיקְמֵי n.m.pl. **(uncertain**; ↓ 1# שִׁיקְפָא) דלית ליה שיקמי *Men* 33b(27; **P**²**V**¹⁰)

שִׁיקְעָא n.m. **watercourse, trough** (< שִׁיקְיָא*; ↓ √1# שׁקי, משקינא; Sy ܫܩܝܐ LS 798) sg. הא מיא בשיקעא there is, in fact, water in the watercourse *AZ* 37b(43; **P**¹**J**Ar [AC 8:150])

Lit: Eps, StI 123.

1# שִׁיקְפָא n.m. perh. **door post** (↓ √שׁקף) pl. דלית להו שיקפי *Er* 11a(27) // שקפי *Men* 33b(27; **V**⁸) [expl. פיתחי שיימי/שמאי ib.]

Geon. expl.: 1. משקוף; 2. עץ לוח שבו נקב שמכניסין בו ציר הדלת OHP Er 87:1; Y: שָׁקְפֵי *Er* ib.(BAYTN 104).

2# שִׁיקְפָא n.m. **affliction** (↓ √שׁקף; cf. Sy ܫܘܩܦܐ LS 801) sg. *Bo* 38:3

שִׁיקְצָא n.m. **unclean animal** (< BH שֶׁקֶץ HAL 1519; TA שִׁיקְצָא TO Lev 11:10) pl. שיקצא ורימסא unclean animal and creeping creature *Bo* 8:14; ורעיי בך שקצי they will make you graze unclean animals *Ber* 56a(4; Ed)

Y: שִׁקְצֵי *Ber* ib.(BAYTN 132).

שִׁיקְרָא n.m. **falsehood, lie** (↓ √שׁקר; TA שִׁקְרָא TO Lev 5:24, Ma שיקרא MD 463, Sy ܫܘܩܪܐ LS 801) a. general: sg. שיקרא שכיחא קושטא לא שכיחא falsehood is common. Truth is uncommon *Šab* 104a(35); ואזל ושייליה ואישתכח שיקרא he went and asked him, and it turned out to be a lie *Ket* 72a(39); לא מפקת שקרא מפומך you will not utter a lie *Švu* 31a(19); לא נימא ליה אנ(ו)ש(י) לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה דקא מליף ליה שקרא a person should not say to a child: "I shall give you something," and (then) not give (it) to him, because he teaches him a lie *Suk* 46b(38); *Yev* 116b(12); משום דמיתחזי כשיקרא because it appears to be a lie *Ket* 85b(1); *RH* 20b(1); *Giṭ* 26b(36); *BQ* 70a(8); *BB* 172a(12); מילתא דשיקרא something which is untrue *TGHark* 105:24; pl. עבידי לאחזוקי שיקריהו they are apt to maintain their lies *Giṭ* 29a(22); b. in adv. phrase בשיקרא/' falsely: ואנא בשיקרא אישתבעי did I swear falsely? *Švu* 26a(38); *ib.* 46b(35); *BQ* 103b(39); אחזוקי שהדי בשקרי לא מחזקינן we do not really assume that the witnesses (testify) falsely *BB* 7b(14)

Y: שִׁיקְרָא *Šab* 104a(35; BAYTN 132).

1# שֵׁירָא n.m. **bracelet** (poss. < Akk *šewērum* AHw 1205; ↓ שוירא; TA שֵׁירִין pl. TJ Is 37:29, Sy ܫܝܪܐ LS 749) sg. חד שירא *Ket* 63b(27); *HG3* 244:25; pl. שירי *BQ* 119a(47)

But Rashi: מעיל אחד Ket ib. [v., however, ↓ 1# שיראה, where this term is used for a garment only in the pl.]; Voc: שֵׁירָא HGP 54b:10.

2# שֵׁירָא ↓ 1# שיראה n.

1# שֵׁירָאָה, שֵׁירָא, pl. **שֵׁירָאֵי** n.m. **silk, silk garments** (< MP *šērāi* FiP 4:11; ↓ 2# שיראה, פרנדא; TA שִׁירָן pl. TJ Ezek 27:19, Sy ܫܐܪܝܐ, ܫܝܪܝܐ silk LS 749, Ma 1# שאראיא MD 445) **1. silk:** sg. שירא פרנדא *p.*-silk *Šab* 20b(31; **M**) [↓ פרנדא]; pl. פסקי דשיראי pieces of silk *BB* 143b(10); כרוכי דשיראי bundles of silk *San* 67b(26); (ב)(כ)' הוה באעי מינקט קדשים נקיט בשיראי when he wanted to hold sacrifices, he would hold them in silk *Pes* 57a(41); **2. pl. silk garments:** סחופי כסי אשיראי to overturn (perfumed) cups on silk garments *Beṣ* 23a(3); ההוא גברא דקדיש בשיראי a certain man who betrothed (a woman) with silk garments *Qid* 7b(26); *ib.* 9a(17); 32a(20); 73a(21); *Šab* 90a(47) [↓ תכך]; *Meg* 27b(45) [↓ √טמם itpe.]; *Ket* 65a(40); *San* 82a(31) [↓ ספטא]; שיראי דמלכא the royal silk garments *Ber* 56a(56)

Lit: H.S. Nyberg, Kungl. Vet. Soc. Arsbok 1967:33+ [< Mongolian origin]; W. Henning, Transactions of the Philological Society, 1945:153+. The mng. of שיראה האנא *ḤM* 43:21 is uncertain; Y: שֵׁירָא *Šab* 20b(32; BAYTN 13).

2# שיראה n.m. perh. **silk weaver** (↓ 1# שיראה) pl. מחתה בקולפא דשיראי she hit her with a club of the silk weavers (?) *Ket* 65a(34)

שירותא ↓ שרותא n.

שיריא n.m. **a cantillation sign representing** ***segol*** (etym. unkn.) sg. *BMsG* 20:3; *ib.* 22:4

Lit: Yeivin, Fragment 105.

שִׁירְצָא, שרצא n.m. **creeping animal** (↓ √שׁרץ; Sy ܫܪܨܐ LS 810) sg. מאי שירצא דמיתתי שקיה what is a creeping animal? One whose legs are low *BQ* 80a(38)

Y: שָׁרְצָא *BQ* ib.(BAYTN 97).

שִׁירְקָא n.m. **pressed-out fatty secretion** (< MIr **šīrak* [cf. NP *šīra* pressed juice of fruit PED 774) sg. שירקא דמעיא fatty secretion of the intestines *Pes* 68a(27) [expl. MH מְחוּי קְרָבַיִם Mib. 6:1]; שרקא דמעיא דנפיק אגב דוחקא a fatty secretion of the intestines which can be removed by (applying) pressure *MQ* 22a(23) [expl. MH ליחה THul 3:11] // *Ḥul* 50a(13)

Geon. expl.: שומן רך כמו מוח קרוב להיות רעי OHT Pes 149:8(Ar). The mng. of שירקא טויא roasted ... *Šab* 109a(15; Oxf., c.27, 11,VM) is uncertain; cf. שירקא טוייה עשב שמרפא כריס GnK5 168:23; RaḤ: ולא בריר לן מאי היא שריקא טויא גם היא ואמרו כי הן מים של מיעי אבטיחים שמסננין אותן במשמרת ושותין אותן לבדן ויפין הן לשלשול; Lit: Geig, AAC 405; Y: שִׁירְקָא *Ḥul* ib.(BAYTN 132).

שירתא n.f. **(uncertain)** sg. שירתא דקיימא בשילהי the ... which is located at the end *HG3* 155:34

1# שִׁישָׁא n.m. **marble** (Sy ܫܝܫܐ LS 774) sg. *Yom* 31b(2); *Yev* 121b(15); אבני כוחלא שישא ומרמרא rocks of stibnite, *š.*-marble, and *m.*-marble *Suk* 51b(24); *BB* 4a(24); ביתא דשישא a room of marble *BM* 83b(49); *Yev* 121a(2; **O**²); *San* 77a(18); *Ket* 77b(20); עיליתא דשישא an upper chamber of marble *Šab* 29b(27)

Y: שִׁישָׁא *BB* ib.(BAYTN 17).

2# שִׁישָׁא n.m. **bottle** (< MIr **šīša* [cf. NP *šīša* PED 775 < MP *šīšag* bottle, flask CPD 80]; Sy ܫܝܫܐ, ܫܝܫܬܐ LS 774, Ma שישא bottle, phial MD 464) sg. פומא דשישא the mouth of a bottle *Šab* 141a(38) [Var: פומא פומיה דאשיש' **M**; שישא דמשחא Ar (AC 1:326)]; דאשישא a bottle of oil *BB* 144a(31); שישא דמשחא דאפרסמא a bottle of balsam oil *San* 109a(45; MGG 310:12)

Geon. expl. [Šab ib.]: פא אלקרורה GnK5 170:9, i.e. فَا القَارُورَة mouth of a long-necked bottle [cf. Blau, GMJA 150]. Acc. to Samuel, BH אֲשִׁישָׁה 2S 6:19 should be interpreted as גרבא דחמרא a jug for wine Pes 36b(40).

שישבא n.m. perh. **window** (Ma שאשבא MD 446) pl. (כ)שישבי סכירית I blocked up the windows *Bo* 139:14 [cf. Ma מסאכראלון לשאשבי (the soul) blocks up the windows (of the body) ATŠ 1:281]

שִׁישׁוּרָא n.m. **a rope made of palm cord** (Sy ܫܝܫܘܪܐ woven palm leaves for making a basket BBah 1975:3; cf. Akk *šeršerru* CAD Š/2 321) sg. חופיא ועבדה שישורא (he stole) *ḥ*-material and made a rope out of it *BQ* 96a(27); דקא גדיל שישורא he plaits a rope *Pes* 82a(22)

Geon. expl.: מן הוצי כמין ורשכי GC 43:6 [↓ ורשכא]; v. GCIntr 56; Y: שִׁישׁוּרָא *Pes* ib.(BAYTN 139).

1# שִׁיתָא, שותא n.f. **trap** (< שִׁיתְתָא*; etym. uncertain) sg. ההיא שיתא דהוה קא מינצו עלה ביתרי a certain trap about which two people were quarreling *BQ* 117a(28; HP 85:16,Ar [AC 8:181]) [= GeonH מצודה HR 65:29; Var: שותא HEs, Geon 291:20]; שיתא בלישנא דרבנן *GC* 64:6 [expl. MH חֵרֶם MKel 23:5 and expl. as H מצודה]; אייתו ליה (א)שותא לכהנא וליתיב עלה ... שקולו שותא מיקמי כהנא bring the trap to PN and let him sit on it. Remove the trap from PN's presence *Šab* 124b(11)

Geon. expl.: בל' ארמי ובל' ישמע' שבכה GnK5 169:16, i.e. A ↓ סבכתא, Arab شَبَكَة netting, snare Wehr 453; RaḤ: שחתא היא החי"ת מובלע בה והיא מצודה OHR BQ 108:1; Lit: Eps, GC 64¹⁸.

2# שִׁיתָא ↓ 3# שותא n.

שִׁיתָּא, שִׁיתְּתָא, f. **שִׁית**, pl. **שִׁיתִּין, שִׁיתֵּי** num. **six** (↓ שתותא, שתיתאה; Sy ܫܬ LS 811, Ma שית MD 464) sg.m. קרו שיתה six (men) read (from the Torah) *Meg* 30a(2); אייקור וקם בשיתא שיתא (the jugs of wine) rose in price and were worth six (*denars*) apiece *Giṭ* 52a(43); ומתנינא שיתא ינוקי בשיתא סידרי I shall instruct six children in the six orders (of the Mishna) *BM* 85b(24); שיתא יומי שבתא six days of the week *Anan* 38:12; *Tan* 3a(11); שיתה באדר the sixth of *Adar HP* 185:24; שיתא אלפי 6,000 *Yev* 16b(15); חד משיתא one out of six *Švu* 35b(36); f. שית בצמרתא six (years) with strangury *BM* 85a(9); שית סאוי six *seahs MQ* 12a(49); שית שנין six years *Er* 61a(34); שית דליליא six (hours) of the night *Ber* 3b(22); עשרין ושית twenty-six *AZ* 8b(36); שית מאה six hundred *Ket* 98a(18); pl. שיתין גושפנקי sixty seals *Šab* 90b(24); חיא שיתי he lived sixty (years) *RH* 18a(31); שיתין שיתי נגרי sixty steps *Pes* 111a(17); שיתין אפייתא sixty bakers (f.) *Ber* 58b(13); שיתין אלהי דיכרי sixty male gods *Bo* 21:8; תלת מאה ושיתין וארבעה יומי three hundred and sixty-four days *Yom* 20a(5); שיתין ריבוון 600,000 *Ḥul* 7a(45)

In BT, 'sixty' is often a typological number representing a large amount [v. e.g. *Meg* 7b(12); *MQ* 11a(35); *Ḥag* 15a(22); *BQ* 92b(27); *BM* 85b(46); *ib.* 107b(29); *San* 7a(33); *AZ* 28a(42)]. For a similar usage in Sy, cf.: ܫܬܝܢ ܬܪܥܝܢ ܢܦܩܬ ܘܡܫܟܚܬ

ܠܗܘܢ ܫܬܝܢ ܩܨܪ̈ܝܢ I married sixty women and built them sixty castles AḥSy 37:8; Lit.: Shaked, Dress 113; Voc: שִׁיתָּא, שִׁתִּין HPP 212:19; HGP 58a:12; Y: שֵׁית Ber 3b(22).

– שֵׁיתַסַר, שית@סר, שֵׁית עֲשַׂר, f. **שֵׁיתַסְרֵי, שית@סרי** num. **sixteen** (Sy ܫܬܬܥܣܪ SG § 148, Ma שיתאסאר m./f. Nöld, MG 188) m. אורתא דשיתסר נגהי שבסר the night between the sixteenth and the seventeenth (of the month) *Men* 68b(19); *RH* 20b(24); *HP* 186:3; שית עשר דתמוז *Yom* 4b(23); *Pes* 111b(33); *AZ* 3b(1); שיתא עשר *Er* 56b(24); שית@סר מילי sixteen miles *Meg* 6b(37); *BB* 106b(2; HP 96:18); מאה ושית@סר one hundred and sixteen *Meg* 17a(13); f. משיתסרי עד עשרים ותרתי from (the age of) sixteen to twenty-two *Qid* 30a(3); *Yev* 22a(2); שתסרי אמהתא sixteen cubits *BM* 107b(46); שיתסרי ביעי sixteen eggs *Ḥul* 59a(7; V[11]); שתיסרי שני sixteen years *IŠGF* 113:2; שית@סרי הויאן *Šab* 2b(25)

Y: שֵׁיתַסַר *Ḥul* 76b(7).

שִׁיתּוּמָא n.m. **boring a hole** (√שתם; JPA שיתום DJPA 549) sg. *AZ* 69b(36)

Y: שִׁתּוּמָא *AZ* ib.

שִׁיתְלָא n.m. **plant** (↓ √שתל; Ma שיתלא MD 464, Sy ܫܬܠܐ LS 812) pl. למישתל שיתלי to plant plants *SŠHai* 6b(16); וכל שיתלי ואילני all plants and trees *ib.* 8; הנהו שתלי דערלה הוו those are plants of *'orla AZ* 22a(17; **J**)

1# שכב, שכי vb. **to lie down, sleep, die** (↓ 1# אשכבתא, משכבא, שיכבא, שכבא, שכיב מרע; Sy ܫܟܒ [e/a,o] LS 775, Ma שכב [e/u] MD 465) **Pe.** (e/u) **1. to lie down:** מאן דנגע במאני דשאכיב עליהון זב one who touches garments upon which a gonorrheal person was lying *Anan* 49:19; *San* 29b(20) [↓ עכברא]; **2. to sleep:** כי ניים ושכיב רב אמרה להא שמעתא PN said this legal tradition when he was drowsy and falling asleep, *Yev* 24b(26) [+ //'s; ↓ √נום pe, mng. 2.]; כי הוה רחמתין עזיזא אפותיא דספסירא שכיבן when our love was intense we slept on (a bed) the width of a sword *San* 7a(33); ועים בני אינשא שכבין בליליא ובימּמא (the demons) sleep with people by night and day *Bo* 1:13; *ib.* 12:8; 59:14; **3. to have conjugal relations:** אסיר לך למשכב בכל דרך שכיבא דנפיק בה שכבת זרע לבטלה you are forbidden to have any kind of conjugal relations in which semen is discharged for naught *AnanSch* 31:7; *ib.* 4; **4. to die** [↓ √נום pal., mng. 2]: איכו שכיבי לא אמרי לך had I, indeed, died, I could not have told you *Yev* 46a(27) // *Šab* 152b(33) // *BM* 73b(26); ההוא דשכיב בשיבבותיה דרב יהודה a certain person who died in PN's neighborhood *Šab* 152a(51); *Ḥag* 5a(21); *Yev* 64b(36); *San* 34b(43; HGP 44b:14); *Giṭ* 69b(36); *BQ* 91a(39) // *BB* 26a(33); שכיב ושבק דקלא he died and left behind a date palm *ib.* 33a(12); *Ket* 84b(37); איגרש ושְׁכִי she was divorced and died *ib.* 85b(37; HGP 44b:14) [Var: איגרשה ושכיבה **Fr**]; ושכיבא בחיי סבתא she died during the lifetime of (her) grandmother *BB* 125b(2); *Šab* 151b(49); *BB* 132b(22); שכיבו תרי בנה her two sons died *San* 97a(40); כי קא שכיב אמ' להו as he was dying he said to them *BB* 58a(26); *ib.* 133a(13); *San* 29b(21); דתו לא שכיבנא so that I should not die again *BQ* 117b(7); יתיב מאה אחריני דלא לשכוב ר' אלעאי בחייה he fasted one hundred more days so that PN should not die in his lifetime *BM* 85a(49); *BQ* 111b(22); מאן דשכיב ושבק איתתא ובנאתא זטרתאתא one who died and left a wife and minor daughters *HP* 105:9; *ib.* 117:15; *IŠGF* 85:9; *ib.* 97:7; *SŠSad* 265b:16; **5.** pass.part. **situated together:** תרין הוין דשכיבין בהדי גרמא there are two (sinews) which are situated together with the bone *HG3* 156:41; *ib.* 157:54

Pa. to kill: שכבינהו לתורי he killed the oxen *San* 109a(51) [**F**[2]: קטלינהו]

Itpa. w. ־ל **to die:** תורי אשתכבו להו the oxen have died *San* ib.

2# שכב vb. **to press** (metath. < ↓ √כבש; Sy ܐܬܟܒܫܘ SIB 6:5) **Af.:** pass.part. כבישן ומשכבן they are pressed down and suppressed *Bo* 18:11

Lit: Eps, St1 345.

שְׁכָבָא n.m. **sleeper, dead person** (↓ √1# שכב pe., part.; Sy ܫܟܒ̈ܝ ܥܦܪܐ Is 26:19 [H שֹׁכְנֵי עָפָר], Ma שאכאבא sleeper MD 441) **1. sleeper:** pl. עירי ושכבי להוו עלך סהדי may the ones who are awake and the ones who are asleep be witnesses against you? *San* 29b(6); **2. dead person, corpse:** sg. כל דשקיל שכבא מעלי בר ממסנא וסנדלא ... וכל דיהיב שכבא מעלי בר מעפר' וחרדלא anything which a dead person takes (in a dream) is good, except for a shoe or a sandal. Anything which a dead person gives is good, except for earth and mustard *Ber* 57b(46); יקרא דשכבא honor for the deceased *San* 46b(52); *Šab* 94b(8); *MQ* 27b(27) [↓ שיפורא mng. 1]; *Giṭ* 69b(36); *BB* 91a(18) [↓ מנוביתא]; היכא דנפק שכבא מן קמי פניא if a corpse was taken out (for burial) before evening *HP* 167:4; *ib.* 7; מיקבר שכביה to bury his corpse *HG2* 227:67; מחייבין לאיבטולי ולאלוויי בהדי שכבא they are required to be idle from work and to accompany the corpse (for burial) *Geon* 121:19; *ib.* 16; *Dec* 4:12; *IKI* 3b:3; pl. אמריתו דחיו שכבי you say that the dead will live (again) *San* 90b(56); דקברי שכבי they used to bury the dead (in Hebron) *Ket* 112a(21); קא מחטטי שכבי they exhume the corpses *Yev* 63b(34); שכבי אשלחת you stripped corpses *Ber* 56b(21); שכבי דהרפניא the corpses of GN *San* 48b(18; **F**[2])

Y: שְׁכָבָא *Ber* 57b(47).

– שְׁכֵיב מְרַע n.m. **gravely ill person** (lit. lying sick; < JudA שְׁכֵב מְרַע MBB 9:6 [legal term]; ↓ √מרע) sg.m. *Giṭ* 75b(6); *ib.* 77b(12); *BM* 66a(11); *SŠHai* 8b(16)

Y: שְׁכִיב מְרַע *Giṭ* ib.

[שכבנא ↓ שכננא n.]

1# שכונא n.m. **pledge** (↓ √שכן; cf. Sy ܫܘܟܢܐ gift, legacy LS 777) sg. דשכונה גביה its pledge is next to it [i.e. the mortgagee has the first right to buy the field] *BM* 68a(9) [expl. ↓ משכנתא mng. 1]

Y: שְׁכוּנָא *BM* ib.

2# שכונא ↓ שוכנא n.

1# שכח vb. **to find** (Sy ܫܟܚ af. LS 775, Ma 1# שכא MD 464) **Pe.,** pass.part. ↓ שכיח

Af. 1. to find: a. alone: לכי תשכח whenever you find (them) *Ber* 19a(18) [↓ לכי conj., mng. b.]; בדקו ולא אשכחו they searched and did not find (anything) *Ket* 61b(6); *Giṭ* 68a(8); b. w. dir. obj.: נפק דק ואשכח תלת he went out, investigated, and found three (cases) *Ber* 19a(18); *AZ* 68a(18); קרא אשכוח ודרוש they found a biblical verse and expounded (it) *ib.* 52b(24); אזל לביתיה ולא אשכחיה he went to his house and did not find him *San* 95a(43); גלייה אשכחיה חמרא he uncovered it [i.e. the pit] (and) found it (contained) wine *Giṭ* 68a(46); איזיל ואיפוק ואיחזי אי משכחנא מידי למיכל let me go out and see if I can find anything to eat *Giṭ* 56a(37); אי לאו דדלאי לך חספא מי משכחת מרגניתא תותה were it not that I had lifted up the oyster shell for you, would you have found the pearl under it? *Yev* 92b(28) [+ //'s; ↓ 2# חספא mng. 2a]; היכי משכחת לה how can you find it? [i.e. such a case] *Pes* 27a(39) [and *passim*]; דלא לשכחיה אלהא דיהודאי דלוקמיה בדינא so that the God of the Jews should not find me [lit. him] and bring me [lit. him] to court (in judgment) *Giṭ* 56b(46); דיל' איניש הוא דלא קא משכח לשדורי לי perhaps he cannot find anyone (with whom) to send (it) to me *BQ* 104a(39); אי דקא משכח לאוגרה if he can find someone to whom to hire it out [i.e. the boat] *BM* 79b(7); c. w. ־ד + vb.: אשכחן דאיענש ... ולא אשכחן דאיצטריך ליה יהושע we found that he was punished, but we did not find that PN needed him [i.e. his advice] *Er* 63a(52; **M**); היכ' אשכחן דאחייה where did we find that he revived him? *San* 47a(34; **M**); *Šab* 5b(34); *Yev* 5b(13); *Men* 15a(35); d. w. dir. obj. + ־ד + vb.: אשכחוה דנח נפשיה they found out that he had died *BQ* 117a(50); אתא אשכחיה דקא דריש he came (and) found him expounding (Scripture) *Šab* 148a(4); אתא אביי אשכחיה דהוה עציב PN came (and) found that he was sad *Giṭ* 37b(11); אשכחיתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי I found the students of the *be rav* sitting and saying *Qid* 47b(18); ברוריה אשכחתיה להוא תלמידא דהוה קא גריס בליחשא PN encountered a certain student reciting (the tradition) in a whisper *Er* 53b(46); **2. to apply s.t.:** כיון דאשכוחי משכחת לה since you can indeed apply it *Yev* 9b(11); משכחת לה בקרא חייא וסלקא וכרובא you can apply it to raw gourd, spinach, and cabbage *Ber* 38b(19); מכלל דמשכחת נמי כולהו שלא במקום נזק this implies that you can also apply all of them in a case without damage *BQ* 85b(12); *Ber* 27a(11); *Šab* 70b(22); *RH* 6b(23); *Naz* 34a(23); *Mak* 8a(8); *Men* 11a(35); **3.** w. **דינא to attain justice:** לימחר מישתניא מלכותא ומשכח דינא ומפיק ליה לארעיה tomorrow the government will change, he will attain justice, and recover his field *HP* 50:32

Itpe. (a) **1. to be found:** a. people: האי דנפל

בבירא י"ו"לא מישתכח one who falls into a well and is not found *Ber* 56a(38); חבל על דאבדין ולא משתכחין woe for those who have perished and are not found *San* 111a(37) [cf. Ma: מינדאם דֿאבאד מיתשכא something lost will be found AM 143:10]; *Nid* 62a(22); b. documents: ההוא גיטא דאישתכח בנהרדעא a certain *geṭ* that was found in GN *Yev* 115b(31); הני אקנייתא דמשתכחן בשוקא (deeds of) transfer which are found in the street *BM* 16b(21); *BB* 24a(33); *AZ* 70a(35); *Ḥul* 48b(33); **2. to happen to be:** האי דמשתכח בבי דרי one who happens to be in the granary *BQ* 113b(41); **3.** impersonal usage **it turns out, the result is** [JPA אשתכח DJPA 550; cf. MH² נמצא J 825]: ואישתכח דהוה מידלי טובא it turned out that it was raised a great deal *Šab* 92a(32); אשתכח דסומכה דרקיעא חד משתה בעלמא הוי it turned out that the thickness of the firmament was one-sixth of the world *Pes* 94a(17); *Ḥag* 3a(18); *Ned* 50a(36); *Giṭ* 87b(35); *San* 69b(53); אישתכח דמהלו בחד עשר בניסן ואיעכבו תלת יומא it turned out that they were circumcised on the thirteenth of *Nisan* and they were delayed (by the circumcision) for three days *Anan* 82:3; *ib.* 14:6; 30:14; 104:4; *AnanSch* 24:21

Lit: Bacher 217; Danzig, IHP 169[193] [Af., mng. 3].

שכח 2# vb. **to forget** (< BH שכח 1# pe. HAL 1381; ↓ שׁיכחא; JPA שכח 2# DJPA 550) **Pe.** (a/) **to forget (of a halakhic tradition):** גמר ושכח he learnt and forgot *Šab* 120a(11) // *Ḥag* 14a(53); עד כן לא נח נפשיה דרב שכחנה לשמעתתיה PN has not yet died, (and) we have forgotten his legal tradition *Pes* 106b(3)

Pa. id.: ליגרוי(ו)ס איניש ואע"ג דמשכח a person should study even though he forgets *AZ* 19a(32)

Af. to cause s.o. to forget: אם בעית דתשכח מן חברך כל דיליף if you want to cause another to forget all that he has learnt *ḤM* 45:24

Itpe. to be forgotten: a. Torah: דאי חס ושלום משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה מפילפולאי if – God forbid! – the Torah will be lost from the Jews, I can restore it from my argumentation *Ket* 103b(41); *BM* 85b(19); b. halakhic tradition: אישתכח דאישתכח what was forgotten was forgotten (and not recovered) *Tem* 15b(41); *IŠGF* 47:3; יתיב מאה תעניתא דישתכח תלמודא דבבל מיניה he fasted one hundred days so that he should forget the *talmud* of Babylonia *BM* 85a(48); *NDGR* 234:6

שכי ↓ √שכב vb.

שכיב ↓ שכבא n.

שְׁכִיחַ adj. **present, available, frequent, common, close, familiar** (↓ √שכח 1# pe., pass. part.; Sy ܫܟܝܚ LS 775, JPA שכיח DJPA 550) **1. present, available:** a. alone: אליהו הוה שכיח במתיבתא דר' כל יומא Elijah was present in PN's academic session every day *BM* 85b(39); שכיח במתא he is available in the town *BQ* 33a(14); *ib.* 113a(19); היכא דלא שכיח כהן למיתן ליה תרומות where there is no priest available to whom one may give *terumot* ... *AnanSch* 14:4; f. אשה בי מדראשא לא שכיחא a woman is not usually present in the school *MQ* 18a(29); אנא שכיחנא בגו ביתא I am usually at home *Ket* 67b(40); b. w. -ל: sg.m. שכיח ליה he is readily available to him *Giṭ* 62a(18; **As**); דשכיח ליה ביני זוזי (the copper *denar*) was available to him among the *zuzim Qid* 8a(48; **O**²); *San* 71a(16); f. שכיח' ליה (an immoral woman) is readily available to him *Giṭ* 13a(10; **V**¹⁵); pl.m. שכיחי ליה (water) was readily available to him *Pes* 111a(14); **2. frequent, common:** a. as a pred.: sg.m. ביטול מקח לא שכיח annulling a purchase is not frequent *BM* 50b(25); מידי דשכיח a frequent matter *Ket* 59a(7); מידי דלא שכיח *Beṣ* 16a(42); *Šab* 111b(18); *Meg* 7b(16); *Nid* 43a(21); f. כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא אזול רבנן בתר דשכיחא לקולא (in) any matter which is (both) frequent and infrequent [i.e. it has a frequent and infrequent use], the scholars followed the frequent (one even) for leniency *Šab* 78a(9); מילתא דלא שכיחא *Er* 63b(29); *Giṭ* 88b(30); *BQ* 84b(16); *BM* 47a(26); *Bek* 3a(20); כל יומא בצורתא שכיחא is a shortage (of food) common every day? *Ket* 97a(40); pl.m. כיון דאיכ' רבנן דסלקי ונחתי מישכח שכיחי since there are scholars who travel between Babylonia and Eretz Israel (witnesses) are quite common *Giṭ* 6b(23); לא שכיחי מתיבתא members of the assembly are rare *Er* 21a(25; **O**); *Giṭ* 6a(20); *Ned* 23a(17); *Qid* 71b(3); *Anan* 22:4; f. שכיחן שיירתא caravans are frequent *Giṭ* 27a(27); *Er* 21a(19); b. w. fol. vb.:

sg.m. שכיח למיטרח ולמזבן מאוונא לאוונא it is frequent to go to the trouble to purchase (provisions) from one station to another *AZ* 65a(46) // *BM* 79b(22; **V**²²); שכיח דפשע one is frequently negligent (in such a case) *BQ* 60a(25); *BM* 17a(41); לא שכיח דדיירי it is not frequent that they dwell (together) *Er* 63b(27); *Šab* 42b(31); *MQ* 12a(7); *Yev* 26a(18); *BM* 51a(5); c. w. fol. prep.: 1) -ב: sg.m. ולא שכיח ביה חמרא לקידושא ואבדלתא wine was not usually available in it for *qidduš* or *havdala Tan* 24a(45); *Bek* 25b(47); 2) בהדי: sg.m. מר הוה שכיח אליהו בהדיה Elijah was frequently with you *Ket* 61a(49); 3) -גב: sg.m. ההוא מרבנן דהוה שכיח אליהו גביה *BM* 85b(32); *AZ* 4a(41); 4) -ל: sg.m. כגון אנן דשכיח לן בישרא וחמרא כל יומא like us who frequently have meat and wine (to eat) every day *Šab* 119a(42; **M**); *Pes* 9b(22); 5) קמי [v. RISB 199]: sg.m. הוה שכיח קמיה דר' שמעון בן פזי (PN) was frequently in the presence of [lit. frequent before] PN₂ *Ber* 10a(31); *Šab* 82a(4); *Beṣ* 29b(16); *Tan* 23b(48); *Kar* 8a(3); **3. close:** sg.f. בי כנישת' דשכיחא למתא ושכיחי בו רבים a synagogue which is close to a town, and many people are found in it *Qid* 73b(8); **4. familiar:** sg.m. לא שכיחת באגדתא דאמרי במערבא are you not familiar with the *aggada* which they say in Eretz Israel ...? *San* 100a(47)

Y: שְׁכִיחַ *Ber* 10a(31).

שְׁכִינְתָּא n.f. ***Shekhina*, the Divine Presence** (< MH שְׁכִינָה J 1573; ↓ √שכן; TA שְׁכִינְתָּא TO Ex 17:7, Sy ܫܟܝܢܬܐ LS 776, Ma שכינתא MD 465) sg. אשרי קדיש' שכינתיה עלך the Holy One caused His Divine Presence to dwell upon you *Šab* 67a(21); שכינתיה שריא על טורא דסיני His Divine Presence dwells on Mt. Sinai *Bo* 40:2; *ib.* 16:3; pl. כמה שכינת' איכ' how many *shekhinas* are there? *San* 39a(35; **M**)

Y: שְׁכִינְתָּא *San* ib.(BAYTN 174).

שכן vb. **to settle, sink, reside** (↓ משכנא, שוכנא, שיכנא, שוכנא 1#, שכינא, שכינתא, שכננא; Sy ܫܟܢ LS 776, Ma שכן 1# MD 466, LBH שכן BS 43:17 [v. M. Kister, Tarbiz 59 (1980) 361]) **Pe.: 1. to settle, sink:** וטענין ליה חלא עד דשכנא אארעא they load it [i.e. the boat] with sand until it settles on the bottom *RH* 23a(29; **M**); דמא דבישרא שכן blood of meat settles (to the bottom of the dish) *Ḥul* 111b(5; **V**¹¹) [↓ √קפי mng. 2]; *HG3* 217:53; אידי דמיא יקירי שכני לתתא since water is heavier it sinks to the bottom *Ḥul* 26b(6); **2. to reside, dwell:** שכנין *Bo* 133:8 [of angels]

Itpe. id.: דמשתכנא כרעא בגוה עד כבלא because a leg sinks into it [i.e. the sandy soil] up to the fetter *Šab* 54a(14; **OM**) [expl. GN כָּבוֹל 1K 9:13]

שְׁכְנָנָא* n.m. **a person with drooping eyelids** (JPA שכן DJPA 550; cf. GeonH: (שצומת) שכינה קרקפנא, עיננא, בה השער GC 103:11; ↓ √שכן, (שינגא) sg. שכו(ב)(נ)נא *Bek* 44a(27) [expl. ib. as שגביניו שוכבין one whose eyelids droop; v. איזה הוא שכניה שגביניו שוכבין Tib. 5:3 (539:32)]

In spite of the fact that גבין generally means 'eyebrow' in MH, it is clear from this text that here 'eyelid' is meant, since this word is derived from A שכן eyelid. The corr. to שכבנא in BT was clearly the result of influence of H popular etym. from ↓ √שכב; Y: שְׁכָבְנָא *Bek* ib.

שכר vb. **to intoxicate** (↓ שכרא, שכרותא, √רוי; Sy ܫܟܪ 2# pe. LS 777) **Pa.:** מידי דמשכר something which intoxicates *Yom* 76a(48) [expl. BH שֵׁכָר Dt 14:26] // *Švu* 23a(8); *Er* 64b(35)

Itpa. to become intoxicated: דההוא זוגא דרבנן דאישתכור בהילולא דבריה דר' יהושע בן לוי a certain pair of scholars who became intoxicated at the wedding feast of PN's son *Ber* 9a(9)

שכר 1# n.m. **sugar** (< NP *šakar* PED 752; Sy ܫܟܪ LS 777) sg. *HG1* 95:51(Var)

Lit: Pfl 345; Flora 1:751+.

שכר 2# n.m. **type of date** (etym. unkn.) sg. אהיני דשכר unripe *š.*-dates *GŠ* 314:15 = *HG1* 90:74

Lit: Flora 4:326.

שִׁיכְרָא, שִׁכְרָא n.m. **an alcoholic beverage not made from grapes** (↓ √שכר; Sy ܫܟܪܐ 2# LS 777, Ma שאכרא MD 441) a. general: sg. אי לא רמאי שכרא לא איעתרי had I not brewed *š.*-beverage I would not have become rich *Pes* 113a(20) [↓ √רמי 1# pe., mng. 15g]; שמואל לא מצלי בביתא דאית ביה שיכרא PN never used to pray in a house in which there was *š.*-beverage *Er* 65a(46); דשתיא שיכרא הוו לה בני אוכמי (a woman) who drinks *š.*-beverage will have dark-skinned children *Ket* 60b(55); לקדושי אשכרא to sanctify

(the day) over *š*.-beverage *Pes* 107a(22); חביתא דשכרא a jug of *š*.-beverage *MQ* 12a(46); *AZ* 68b(23); *HP* 178:4; דהוה שכריה חלא his *š*.-beverage turned to vinegar *BM* 42b(36); חלא דשיכרא vinegar of *š*.-beverage *AZ* 66a(15); b. varieties: sg. 1) dates: הני תמרי לשכרא דבי נצרפי let these dates be for *š*.-beverage of ... *Er* 80a(2) // *AZ* 48a(43); 2) cuscuta: כשותא חזיא לשכרא cuscuta is suitable for *š*.-beverage *MQ* 12b(40); 3) laurel: שיכרא ⟨ד⟩דפנא *š*.-beverage of (the wood of) the laurel tree *Pes* 56a(9); c. ≠ חמרא: sg. פתח בדשיכר' וסיים בדחמרא he began with (the blessing) of *š*.-beverage and concluded with that of wine *Ber* 12a(25); *Pes* 110b(37); *Ber* 51a(29); *MQ* 11a(41); *ib.* 12a(47); *AZ* 31b(21); d. in medicinal use: sg. *Šab* 109b(27) [for jaundice]; *ib.* 29; 110b(36); 40; 44; לברסם דחמרא שיכרא מעבר ליה ל⟨כ⟩⟨ב⟩רסם דשיכרא מיא מעבר ליה *š*.-beverage removes pleurisy of wine. Water removes pleurisy of *š*.-beverage *Ḥul* 105b(33); מררתא דדיו בשכרא the gall bladder of a kite in *š*.-beverage *Ket* 50a(28; V[5]); אטרפא דאדרא בשיכרא a leaf of an '.-tree in *š*.-beverage *Giṭ* 69b(55); עאל ופתקיה לנזיאתא ושתי שכרא ואיתסי (the ox) entered, pierced the vats, drank *š*.-beverage, and was cured *BQ* 35a(10); e. w. var. designations: sg. שיכרא דארמאי *š*.-beverage of the pagans *AZ* 32a(1); שיכרא דבבלאי *š*.-beverage of the Babylonians *Šab* 110a(42); שיכרא מרקא pure *š*.-beverage *Yev* 80a(4); *Giṭ* 69b(46); שיכרא חריפא דטבת full strength *š*.-beverage of *Ṭevet* *ib.* 69a(33); שיכרא בר תליסר מגא⟨ג⟩⟨נ⟩י *š*.-beverage of thirteen *m*.-vessels *Pes* 107a(30) [v. OHT ib. 110:19+]

Lit: Löw, Flora, 1:718+; Stol, Beer, deals with the production of these beverages from dates in the NB Period [as opposed to their production from grain in earlier times] and points out many parallels from the Talmudic Period; Voc: שִׁכְרָה HGP 23a:35; שִׁיכְרָא HPP 278:18; Y: שִׁיכְרָא *Šab* 80b(18; BAYTN 131).

שְׁכָר בָּזָאֵי n.m. **hunting of falconers** (< MP **škār* hunting [cf. NP *šikār* PED 751] + ↓ בזאה pl. falconer) sg. יומא חד נפק לשכר בזאי one day he went out for the hunting of the falconers *San* 95a(37; HeF[2]MGD 464:20)

Lit: Geig, AAC 396, suggests < MP **škār-ī-bāz* falcon hunting, but this form requires emendation; G. Gnoli, Gignoux Vol 90+, points out that the first element of this word was already borrowed earlier into A in the form שקרתא 'hunting' in an inscription from Iran from the third cent. B.C.E. [v. ib. 88]; Y: שְׁכָר בָּזָאֵי *San* ib.

שַׁכְרוּתָא n.f. **intoxication** (↓ √שכר) sg. שכרותיה דלוט the intoxication of Lot *HG1* 47:57

שכשך ↓ √2# שוך pal.

שלב vb. (↓ √שלט) **Pa.**, pass.part., perh. **well set:** משלבי הדמיה its [i.e. the infant's] limbs are well set *Qid* 73b(1; OHR ib. 48:7) [V[3]: משלטי]

Expl. Ar: איברים משולבות AC 3:184.

שלאבא, שלבא n.m. **spout, spigot** (etym. unkn.) sg. דאית ליה שלאבא *Šab* 112b(39; Ar [AC 8:77]O[1]) [w. ref. to a pot]; *HG1* 127:64 [w. ref. to a basin]

RaḤ: כגון דדי הכיור שמקלחין המים AC ib.

שַׁלְגַּם n.m. **turnip** (*Brassica rapa*; Sy ܫܠܓܡܐ LS 779, Arab شَلْجَم Siggel 42) sg. שלגוס⟨ם⟩ *HG1* 141:91

Lit: Pfl 241; Flora 1:489.

שַׁלְדָּא n.f. **corpse** (< Akk *šalamtu* CAD Š/1 203, AIOA 98; QA שלדיהון ATTME 422, Sy ܫܠܕܐ f. LS 779, Ma שאלאנדא f., שאלדא MD 467, 442, MH שלד f. TOh 2:5) sg. דפסקיה לארחיה כשלדא (the beam) blocked his path like a corpse *BQ* 32a(24; EsF[1]); *ib.* 31b(22)

Lit: Sok, KS 51 [1976] 471; Y: שַׁלְדָּא *BQ* ib.(BAYTN 131).

שלהוביתא, שַׁלְהָבִיתָא n.f. **flame** (√שלהב; Sy ܫܠܗܒܝܬܐ LS 779, Ma שאלהאביאתא pl. MD 442, TA שַׁלְהוֹבִית TO Ex 3:2) sg.cs. שלהבית אישתא flame of fire *Bo* 109:5; שלהובית אישתא *ib.* 109:9; det. שלהביתא דנורא *Bo* 78:18; שלהוביתא *ib.* 74:4

שלהי vb. **to be weary** (↓ שילהי; Sy ܡܫܠܗܝܐ weary LS 780) **Quad.:** הני בו⟨ו⟩רכי' י' דשלהו knees which were weary *Ber* 6a(10)

שלהף ↓ √שלחף vb.

שלוחא ↓ שליחא n.

שלוכיתא n.f. **neighbor** ('Galilean' dialect) sg. שלוכיתי תיכלך לבא *Er* 53b(15) [given as 'Galilean' dialectal speech for תי אספי לך חלבא come I shall feed you milk ib.; RaḤ: שלוכתיתא]

Y: שְׁלוּכְתִי *Er* ib.

שְׁלוּף דּוּץ ↓ √1# שלף vb.

שְׁלוּפָא n.m. **one who draws out** (↓ √1# שלף; Ma שאלופא one who removes fleece MD 442) pl.cs. שלופי סייפא sword drawers *Giṭ* 57a(23; V[18])

שְׁלוּפְפֵי n.m.pl. **undeveloped dates** (< Akk *suluppū* [ripened and plucked] dates CAD S 373) שלופפי והוו תמרי (they were originally) undeveloped dates and they became (ripened) dates *BB* 124a(22; P[1]Ar [AC 8:88]) // *Bek* 52b(2)

Lit: Flora 2:342; Y: שְׁלוּפְפֵי *BB* ib.(BAYTN 213).

שְׁלוּתָא, abs. **שְׁלוֹ** n.f. **negligence** (↓ √1# שלי; BA שָׁלוּ HALOT 1994) sg.abs. ולא בשלו ולא בטעו without negligence and without mistake *SŠHai* 4a(5); *SŠSad* 185:31; *ib.* 202b:13; *TGHark* 117:11; det. כל טעותא ושלותא *SŠHai* 5a(14); *ib.* 11b(20)

שלח #1 vb. **to send a message, send away** (↓ שליחא, שליחותא, √שדר; Sy 2# ܫܠܚ LS 780, Ma 1# שלה, 2# שלא MD 467, 466) **Pe.** (a/a) **to send a message:** a. general: דשלח רבין באיגרתיה PN sent a message in his letter *Ket* 49b(31) // *BM* 116a(26) // *BB* 139a(29) // *Nid* 68a(5); שלחו ליה למר עוקבא they sent a message to PN *San* 31b(39); ואשלח להו לרבנן למיבעי רחמי עלה דמילתא I shall send a message to the scholars to pray concerning the matter *Tan* 22a(24); שלח שלמה לבי מדרשא Solomon sent a message to the school *Šab* 30b(7); *Ber* 28a(36); *San* 95a(44); שלח לביתיה he sent a message to his house *Ket* 62b(45); שלח ליה רב חסדא לרבא ביד רב אחא בר הונא PN sent a message to PN_2 by means of PN_3 *Pes* 47a(25); אי שלח לי לא אתינא if he sends me a message I shall not come *BB* 149a(19); *MQ* 16b(11); שלחו מתם they sent a message from there [i.e. Babylonia] *Beṣ* 4b(30) [↓ √תמ adv.]; b. ≠ ↓ √1# שדר pa. [cf. משדר שליחא Tan 20b(44)]: ושדריה לקמיה דרב נחמן ושלח ליה he sent him to PN and sent him a message *Ket* 105b(49) [message follows]; שלח ליה ר' זכאי למר עוקבא לישדר לן מר מהנך קילורין דמר שמואל שלח ליה שדורי משדרנא לך PN sent a message to PN_2: "Send us some of that eye-salve of PN_3." He sent him (a reply): "I shall indeed send (it) to you" *Šab* 108b(39)

Pa. to send away: דשלחה שלוחי he sent it [i.e. the ox] away *BQ* 3a(17); *ib.* 29; אי דשלח גזל מעליא הוא ואי דלא שלחה הא בעי שלוחה if he sent (the birds' mother) away, it is certain robbery. If he did not send it away, he is, in fact, required to send it away *BM* 102a(50); דאפילו נדה נמי משלחינן לה ממחנה we also send even a menstrual woman away from the camp *Anan* 41:10; *ib.* 118:20

Itpe. to be sent: ואישתלחו מלאכי עליהון מן קדם אלהא angels were sent against them from before God *Bo* 127:18

שלח #2 vb. **to remove clothes, flay** (↓ שילחא, שלחא, √2# חלש; Sy 1# ܫܠܚ pa., af., itpa. LS 780, Ma 2# שלה af., 3# שלא pe., af. MD 466, 467) **Pe.** (a/): שלח מדך ואנא אלבשיניה remove your garment and I shall wear it *Ber* 28a(37); ומאני דתותיה לא שלחין להון they do not remove the garments under them [i.e. the weapons] *Anan* 117:9; pass.part. שליח ערטיל וסיים מסאני stripped naked and wearing shoes *Ket* 65b(1) // *Soṭ* 8b(15; V[2]); 'ערטיל' שליחתין ולא לביש⟨י⟩תין you (pl.f.) are stripped naked and are not clothed *Bo* 9:3; *ib.* 19:5[!]

Af. 1. to strip a person, remove clothes: a. w. personal obj.: שכבי אשלחת you stripped corpses *Ber* 56b(21); דילמ' אשליחינון בריש' והדר קטילינ'ו⟨ן⟩ perhaps (Samson) first stripped them and then killed them *Naz* 4b(49); אשלחוהא ערומא ושטרוהא דובשא וזקפוהא עילאוי שורא they stripped her naked, smeared her with honey, and impaled her upon the city wall *San* 109b(39; MGG 312:10); b. w. non-personal obj.: ונישלחינהו למאניה וניקברינהו תרי עשר ירחי שתא let him remove his clothes and bury them for a full year *Yom* 84a(13); *ib.* 4; *Šab* 33b(33); *ib.* 110a(24); *Meg* 27b(46); קאקי חיורי משלחי גלימא דאינשי 'white pelicans' remove the cloaks of people *Giṭ* 73a(40) // *Ket* 85a(8) [metaph. of old men who act in a highhanded fashion; v. AC 7:179, s.v. 2קקן]; *Švu* 41a(36); **2. to flay a hide:** וישלח משכיה (the ox) will flay its hide (against the tree) *San* 18b(38); ואשלח יתיה flay its [i.e. the donkey's] hide *ḤM* 41:12

Itpe. to be shed (of the skin): משתלח משכיה his skin will be shed *Ḥul* 59a(3); *ib.* 5

3# שלח vb. **to grow hair long** (artificial rt. < BH שלח pi.; cf. וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ Ezek 44:20) **Pa.:** שלוחי הוא דלא משלחי they do not actually grow their hair long *Tan* 17a(40)

שַׁלָּחָא n.m. **stripper of or dealer in hides** (↓ √2# שלח, שילחא; JPA 2# שלח DJPA 551) sg. אבא שלחא הוה my father was a stripper/dealer of hides *Šab* 49b(1)

Lit: Lieb, TK 3:53, 232; Y: שַׁלָּחָא *Šab* ib.

שלחף, שלהף vb. **to overlap** (metath. < שחלף, šafel of ↓ √חלף; ↓ √2# שלף; JPA שלחף DJPA 552, Sy ܫܚܠܦ to change LS 236) **Quad.:** דלא לשלחפנהו מהדדי so that they should not make them overlap each other *Šab* 98b(9; **VM**) [↓ √2# שלף]; pass.part. ודילמא ושלחופי הוו משלחפי perhaps (the weavers were sitting) in a completely overlapping manner *ib.* 96b(37); *BM* 25a(41; **F**[1]) [of coins; ↓ √כנף pa., mng. 1]; *BB* 99a(16) [w. ref. to the pinions (ידיהו) of the Cherubim; Var: שלהופי משלהפא MGE 581:2]; ומשלחף כלפי רישיה (the embryo) overlaps (the *sandal*) towards its head *Nid* 26a(13; Ar [AC 8:82])

שלט vb. **to have power over someone, dominate** (↓ שליט, שלטונא, שלטאה, שולטנא; Sy ܫܠܛ LS 781, Ma שלט MD 468) **Pe.** (/u) **1. to have power over s.o./s.t.:** a. general: דלא נישלוט ביה נורא דגיהנם so that the fire of Gehenna should not have power over him *BM* 85a(50); שטנא בתרי אומי לא שליט Satan does not have power (simultaneously) over two nations *Šab* 32a(15); *ib.* 151b(32); נרגי דפרזלא דשליט בפרזלא axes of iron, which has power over iron [i.e. can break it] *San* 96b(7); אינון שלטין ביה ומשנקין ית גופיה they overpower him and torment his body *ḤM* 46:18; ולא תישלטון בכל קינינהון דאית להון you will not have power over all of their property *Bo* 6:10; *ib.* 43:3; b. esp. w. (בישא) עינא the evil eye: אנא פלו' בר פלוני מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא I, NN, am a descendant of Joseph, over whom the evil eye has no power *Ber* 55b(37); *ib.* 20a(32); *Soṭ* 36b(18); *BM* 84a(34); *BB* 118b(1); *Pes* 50b(39); **2. to dominate:** כיון דמידליא שליט בה אוירא דביני ביני since (the pot) is raised (above the stove) the air in between dominates *Šab* 37a(44); *Pes* 30b(42); *Suk* 36a(10); *Yev* 75b(38); *Ḥul* 46b(30) [↓ 1# זיקא mng. 1]; אסיתא דנחשא דלא שליט בה רקבא a bronze mortar which does not rust *Nid* 36b(49); **3.** w. subj. **עינא to perceive, discern:** משלט שלטא עיניה he can indeed perceive it *Suk* 2b(11); *ib.* 2a(17); *Er* 3a(26); *Bek* 54b(34) **Pa.,** pass.part., perh. **set, fit:** משלטי הדמיה its limbs are ... *Qid* 73b(1) [↓ √שלב pa.]
Af. to give power to someone, empower: ואשליטנא יתיה לפל' תובע דנן על כל ממון וניכסין דאית ליה לפל' דנן נתבע תחות כל שמיא we have given NN, this claimant, power over all money and property under the entire sky [i.e. everywhere] which belong to NN_2, this defendant *Dec* 5:8; *TGAs33* 211:26

שָׁלְטָאָה adj. **empowered** (↓ √שלט, שליט) sg.f. abs. תהויין רשאה ושלטאה בנפשיכי you will have control and be empowered concerning yourself *SŠHai* 3a(13) [in legal text]

שָׁלְטוֹנָא n.m. **ruler** (↓ √שלט, שולטנא; JPA שלטון DJPA 552, H שִׁלְטוֹן Gross, Patterns 29) sg. דשלטונא קא אניס [יתי לזבו]ני [לארעא] the ruler is forcing me to sell the field *SŠSad* 242:27

1# שלי vb. **to forget** (↓ שלותא, √1# נשי; Sy ܫܠܐ to be quiet LS 778, Ma 1# שלא MD 466) **Pe.:** ושלו כולהו גלימיהו ורהיטו all of them forgot their garments and ran *San* 109b(38)
Itpe. 1. id.: a. alone: אישתלויי אישתלי he completely forgot (to erase the mark) *Yev* 115b(23); אישתלי טעם מידי ואבדיל he forgot, ate something, and recited *havdala Pes* 106b(11); אִישְׁתְּלִי *HP* 39:14(HPP 54:20); *ib.* 188:2; *TGHark* 102:32; אישתלין we forgot *Ket* 33a(17); דטריד בגרסיה ומשתלי he is engrossed in his study and forgets *BM* 75b(42); דלמא זמנין דנפיל ומשתלי ואכיל ליה sometimes (the bread) may fall, he forgets, and eats it *Pes* 10b(41); *ib.* 6b(55); וכל דלאו בר מיכל קדש הוא משתלי ואכיל קד[ש] anyone who is not permitted to eat a holy object (and) forgets and eats a holy object *AnanSch* 15:6; אשתלו ולא אמרו ליה they forgot and did not tell him *BQ* 113a(7); *Beṣ* 4b(1); *San* 100a(7); *AZ* 72b(24); *Ber* 23a(34); *Šab* 120b(55); b. w. dir. obj.: אישתלאי יונה דדהבא I forgot a dove of gold *Ber* 53b(31); **2. to be forgotten:** מישתליא *TGAs42* 34b:1

2# שלי vb. **to draw out** (froth of wine; Sy ܫܠܐ pe. LS 778, Ma שלי pe. JB 163[7] [but v. שלב MD 467], MH 2# שלי pe. LNVTH 367) **Pa.:** באתרא דההוא דשריק ההוא משלי in a place where the one who plasters [i.e. seals up] (the wine vat) is the (same) one who draws out (the froth) *BM* 92b(29); *ib.* 28

שְׁלִיחָא, w. suf. -שְׁלוּח, pl. שְׁלוּחֵי n.m. **agent, messenger** (↓ √1# שלח, שליחותא; Sy 2# ܫܠܝܚܐ LS 780, Ma שליהא MD 468, MH שָׁלִיחַ, w. suf. -שְׁלוּחַ, pl. שלוחים J 1583) a. general: sg. כל מילתא מימלך עלה שליחא any matter about which an agent would consult (the sender) *Mei* 20b(2) // *Ned* 54a(22) // *Ḥul* 104a(7); וכל בהדי פניא דמעלי שבתא משדר שליחא לשוקא he used to send an agent to the market every Friday towards evening *Tan* 20b(44); שליחא שויתך I made you an agent *Ned* 36a(9); *Giṭ* 66a(46); *BQ* 70a(17); *HP* 128:8; *TGHark* 93:25; שדר שליחא send a messenger *BB* 4a(18); שליחא קלילא a swift messenger *ḤM* 42:14; אמ' ליה לשלוחיה he said to his messenger *Ket* 84b(37); *Giṭ* 56a(33); *BQ* 71a(21); *Mei* 21b(5); pl.cs. שלוחי ניסן the messengers (sent to announce the new moon) of *Nisan RH* 21a(5); *Yev* 37b(19); det. ... שלוחי דידן שלוחי דשמי' our agents, agents of Heaven *Ned* 35b(6); למנויי שלוחי ושלוחי דשלוחי to appoint primary and secondary agents *SŠHai* 3b(11); b. w. designations: 1) sg. שליחא דבי דינא messenger of the court [calque < MH שְׁלִיחַ בֵּית דִּין MGiṭ 3:6; cf. ומשדרי שליחא מבי דינא ומזמני להו לדינא they send a messenger from the court and subpoena him *San* 29b(41)]: sg. *MQ* 16a(11); *Yev* 104a(6); *BQ* 112b(54); *San* 8a(40); *Švu* 30b(31); *TGHark* 161:18; 2) pl.cs. שלוחי ישראל messengers of the Jews *Dec* 2:3; 3) pl.cs. שלוחי מלכא royal messengers *BQ* 113b(39); 4) sg. שליחא דבי נשיאה agent of the exilarchate: sg. *Ḥul* 46a(9); 5) שליחא דרבנן an agent of the scholars: sg. מאן דמבזי שליחא דרבנן one who shows contempt for an agent of the scholars *Yev* 52a(20); *Qid* 12b(21); *ib.* 70b(13)

Lit: V. Aptowitzer, JQR 4 [1913/4] 39 [usage b.2]; Voc: שְׁלִיחָא HGP 12b:19; Y: שְׁלִיחָא *BB* 4a(18; BAYTN 63).

— שְׁלִיחָא דְצִיבּוּרָא n.m. **prayer leader** (lit. agent of the congregation; calque < MH שְׁלִיחַ צִיבּוּר J 1274; ↓ צִיבּוּרָא) sg. כי מטא שליחא דצבור' אבל חטאנו when the prayer leader reached (the words) אֲבָל חָטָאנוּ *Yom* 87b(39); *Ber* 7b(48); *ib.* 29a(55); *Pes* 117b(40); *RH* 30a(8); *Ara* 11b(42)

Y: שְׁלוּחָא דְצִיבּוּרָא *Pes* ib.

שְׁלִיחוּתָא n.f. **commission** (↓ שליחא; Sy ܫܠܝܚܘܬܐ LS 780) sg. a. general: אזיל בשליחותיה ושקיל אגרא he undertakes his commission and takes (his) payment *BQ* 85b(25); בטלא לשליחות' דשליח he annulled the messenger's commission *Giṭ* 32b(23); *ib.* 32a(15); דשדריה ראובן בשליחותא he sent NN on a commission *TGHark* 272:26; b. esp. w. √עבד pe. to carry out a commission, act on s.o.'s behalf: שליחותא דידה קא עביד he carries out her commission *BQ* 102b(23); *Er* 48b(12); *Yev* 10b(27); *Ket* 70b(23); *Qid* 8b(25); *BQ* 84b(6); *BM* 106b(37); *Mei* 21a(23); *Ḥul* 18a(17)

Y: שְׁלִיחוּתָא *AZ* 53b(29; BAYTN 178).

שַׁלִּיט adj. **having control,** n.m. **ruler** (↓ √שלט, שלטאה; TA שַׁלִּיט TO Gen 45:26, Sy ܫܠܝܛܐ LS 781, Ma שאליט MD 442) **I.** adj. **having control, authority:** sg.m. ושליט יהא פל' דנן על זביני אילין דזבינית ליה NN will have control over this sale which I sold him *SŠHai* 6a(13); *ib.* 7a(5); הדין שמה רבה דהוה שליט על כל רוחי בישאתא this great name which has control over all of the evil spirits *Bo* 33:4; *ib.* 64:2; pl.m. אתון שליטין ומעורין וקטלין you have control, can blind, and kill *ib.* 33:13; 64:11; **II.** n. **ruler, authority, tyrant:** sg.m. דפל' בר פל' אנס יתי בשליטא לזבוני ליה ארעא דאית לי בדוכתא פלנית NN compelled me by means of the ruler to sell him a field which I have in a such-and-such a place *SŠHai* 16a(20); שליטא רבא דליליתא the great ruler of the liliths *Bo* 13:4; *ib.* 58:3; pl.m. למיהב באשראי לשליטי ולגנבי to give on credit to tyrants and thieves *TGHark* 100:13

שְׁלִיְתָא, abs. שִׁילְיָא n.f. **placenta, afterbirth** (↓ 2# סליתא; Sy ܫܠܝܬܐ LS 778, Ma 1# שוליתא MD 454) sg.abs. איתתא דאפילת שִׁילְיָא בעלמא a woman who merely miscarried a placenta *HP* 135:6(HPP 212:21); det. שלייתא דאימיה its [i.e. the infant's] mother's afterbirth *Šab* 134a(31);

שלייתא דשונרתא אוכמתא בת אוכמתא the afterbirth of a black cat offspring of a black one *Ber* 6a(15)
Y: סְלִיתָא *Šab* ib.

שְׁלִים, שלם adj. **complete** (↓ √שלם adj.; Sy ܫܠܝܡ, ܫܠܡܐ adj. LS 782, LJLA שלימי TgPs 119:1) sg.m. גיטא שלמא a complete *geṭ* *SŠHai* 3b(12); ליבא שלמא a complete mind *SŠSad* 185:31; f. דעתא שלימתא complete [i.e. sound] mind *SŠHai* 14a(18); אסותא שלמתא complete healing *Bo* 101:6

שְׁלֵימוּתָא n.f. **perfection** (↓ √שלם; Sy ܫܠܡܘܬܐ LS 782) sg. אנן דסגינן בשלימותא we who walked in perfection *Šab* 88b(1; **V**)
Y: שְׁלֵימוּתָא *Šab* ib.(BAYTN 178).

שְׁלִיף adj. **castrated** (↓ √1#שלף pe., pass.part.; TA שְׁלִיף TO Lev 22:24) sg.m. איקא שליפא בתמניא (the skin of) a castrated goat for eight (coins) *Šab* 152a(22; RaḤ)
Y: שְׁלִיפָא *Šab* ib.

שְׁלִיפָא n.m. **sack, bag** (Sy 2# ܫܠܝܦܐ LS 784, > Arab شليف BAli 2 437:13) sg. שו(י)ל(י)פא *ŠT* 490:22; pl. שליפי רברבי large sacks *BB* 86b(6); שליפי זוטרי small sacks *Šab* 154b(10)
Y: שְׁלִיפֵי *Šab* ib.

שליפותא n.f. **(uncertain)** sg. מעי דשליפותא intestines of ... *ḤM* 38:1

שְׁלִיק adj. **cooked, boiled** (↓ √שלק pe., pass. part.; Sy ܫܠܝܩܐ LS 784) sg.m. מישחא שליקא butter [lit. boiled oil] *AZ* 38b(42) [↓ מישחא mng. 2]; כבדא שליקא a boiled liver *Ḥul* 111a(14; V[11]); pl.m. אהיני שליקי cooked dates *AZ* 38b(46); f. ביעי שליקתא boiled eggs *Ber* 56b(21); *ib.* 44b(20)
Y: שְׁלִיקָא *AZ* ib.

שלל vb. **to sew together** (MH שלל J 1585; cf. Sy ܫܠܠܐ seam LS 778, mng. 1) **Pe.:** למישל קרעיהו to sew together the torn pieces (of) their (garment) *MQ* 25a(50) [Var: למישלל HP 173:4]

שלם vb. **to be completed, pay, hand over, make peace** (↓ אשלמתא, משלמנא, משלם, מישלם, שילומא, שלים adj., שלימותא, שלמא, שלמנא, תשלומא; Sy ܫܠܡ LS 782, Ma שלם MD 468) **Pe.** (e/a) **1. to end, be completed, be concluded:** a. alone: אשור הייא והבו לה דלישלם צעריה דגברא ⟨ה⟩הוא run quickly and give it [i.e. the *geṭ*] to her so that my trouble should be completed *Giṭ* 34a(30; **As**); *Šab* 35a(31); זמנין דשלמא שני משכנתיה מקמי יובל sometimes the years of his mortgage were completed before the jubilee year *BM* 79a(44); b. w. fol. -ל: שלימו להו יומי the days (of the new mother's impurity) were completed *Nid* 35b(43); *Ned* 89a(20); *Kar* 10a(31); *Anan* 27:11; **2. to be finished, used up:** שלם פיתא דרבן גמליאל PN's bread was finished *Hor* 10a(47); דכי שלים זיניהו קטלי בהו when their weapon(s) are finished (in battle), they kill with them [i.e. their shields] *AZ* 16a(2); *Suk* 19a(31); שיול אצטלא מילאתא לבר חורי דשלמו ליה זוודיה borrow a garment of fine wool for a nobleman who has used up his provisions *MQ* 28b(15); **3.** w. fol. -ל **to complete:** שלימא ליה עיבידתא he completed his business *Šab* 49b(32); *ib.* 96b(7; Rashi); שלימו להו שבעה יומי דסוכה they completed the seven days of the *sukka* *HP* 31:6

Pa. 1. to pay: נהי דשלומי לא משלם granted that he does not actually pay (for the stolen or lost object) *BM* 58a(11); *BB* 145b(11); כולהו נמי באעו שלומי ליה they should also pay all of it to him *Mak* 3b(6); זיל איתי ראיה דהאי תורא אזקך ואישלים לך go (and) bring proof that this ox damaged you, and I shall pay you *BQ* 36a(18); פלגו נזקא הוא דמשלמת לי it is half of the damage which you pay me *ib.* 13b(49); נימא לה לאימיה שלימי let us say to his mother: "Pay!" *BM* 42b(2); *Er* 29b(33); *Ket* 32a(10); *San* 30a(26); *Švu* 47a(30); **2. to hand over:** מיחייב לשלומאנון he is required to hand them over [i.e. the wife's properties] *TGHark* 36:6; **3. to exterminate** [cf. LS ib., mng. 4]: שלימתונהו לכולהו have you exterminated all of them [i.e. the hornets]? *Šab* 121b(27); **4. to conclude peace:** כי הוה קא נפיק הוא וסיעתו לשלומי as he [i.e. Shebna] and his retinue were going out (of the city) to conclude peace *San* 26a(57); **5.** pass.part. **perfect:** דמשלם בעובדיה because he is perfect in his deeds *Meg* 23a(32) [expl. PN מְשֻׁלָּם ib.]

Af. 1. to complete: כי משלים סיהרא ליומא when the moon completes the sun [i.e. the moon remains visible until sunrise] *RH* 21a(26); סבר לאשלומינהו לכלהו פרשיות דכול' שתא במעלי יומא דכיפורי he thought to complete (reading) all of the weekly pericopes for the whole year on the eve of the Day of Atonement *Ber* 8b(3); אשלימתיה לשבחיה דמרך have you completed your Master's praise? *Ber* 33b(42; MGD 191:5); *Tan* 25b(46) [of fasts]; *ib.* 12b(18); **2. to hand over, entrust:** a. money: אשלימו ליה כיסיהו they entrusted their money bags to him *Yom* 83b(32); *Ber* 18b(39); *BM* 42a(47); b. animals, property: ומידא לידא משלמי they hand over (the animals) from one to another *BB* 36a(34); pass.part. יהיבין ומשלמין ליה (the properties) are given and handed over to him *Dec* 10:15; c. people: ואשלמוה לר' שמע' בן איסי בן לקוניא אחוה דאימיה they entrusted him (for instruction) to PN, his maternal uncle *BM* 85a(25); גברא אשלימת לי גברא אשלימי לך you handed over a man [i.e. the debtor] to me, (and) I handed over a man to you (to repay his debt) *BB* 173b(9); **3. to pledge:** נדרו ואשלימו לאלהי דיכרי ולאיסתרתא ניקבתא they pledged and vowed to the male gods and the female spirits *Bo* 46:3; *ib.* 94a:7; **4. to make peace:** כיון דרובה משלמי אינהו נמי מימסרי since the majority are making peace, we [lit. they] will also give ourselves up *San* 26a(50)

Itpa. 1. to be recompensed, paid: מאי דאית לי לאשתלומי מהאיך משתלימנא ושארא משתלימנא מינך whatever I can be recompensed by that one I am recompensed. As for the rest, I am recompensed by you *BQ* 53a(43); *ib.* 13a(39); 115a(25); *BB* 92b(1); דנסיבית וקבילית ואשתלימית מיניה כל מאי דהוה אית לי עליה I have taken, received, and was paid by him all that he owed me *SŠHai* 4b(19); *ib.* 9a(16); 11a(12); דאי מיטרפא לא משׁ⟨ת⟩למת מינאי if (the field) is seized you will not be recompensed by me *BQ* 9a(21); **2. to be requited:** נגרא בסדא יתיב ומדול ידיה {א}⟨מ⟩שתלם the carpenter sits in the stock and is requited by his handicraft *Pes* 28a(9; **E[1]C**)

שְׁלָמָא, abs. **שְׁלָם** n.m. **peace, well-being, greeting** (↓ √שלם, שלמנא; TA שְׁלָמָא TO Lev 26:6, Sy ܫܠܡܐ, ܫܠܡ LS 782, Ma שלאמא, יהב ש' MD 467) **1. peace:** a. general: sg.abs. ליתי מר לישלם come in peace *Meg* 7b(23); *Yom* 71b(8); בריך מתייך לשלם blessed is your coming in peace *Ket* 17a(20) // *San* 14a(47); det. כי הוה שלמא when the situation quieted down *ib.* 107b(26) // *Soṭ* 47a(35); *BB* 9a(50); זיל לשלמא go in peace *BM* 14a(21); b. w. √עבד pe.: sg. נעביד שלמא בהדייהו let us make peace with them *Giṭ* 56a(30); *ib.* 52a(32); *IŠGF* 119:16; **2. well-being, welfare:** a. in non-verbal salutations: sg.abs. הונא חברין שלם PN, our colleague, well-being! *Ket* 69a(43) [cf. Sy: ܠܡܪܢ ... ܫܠܡ Addai 3:18]; שלם טב good well-being *Tan* 24b(34); שלם עלך מלכא well-being upon you, oh king! *Giṭ* 56a(52); *ib.* 62a(50; MGD 214:9); שלם למלכא חזקיה שלם לקרתא ירשלם שלם לאלהא רבא well-being to King PN! Well-being to the City of Jerusalem! Well-being to the great God! *San* 96a(47); *ib.* 98a(50); לדזיו ליה כבר ביתיה שלם *San* 31b(39; **F[2]**) [v. Rashi]; *Dec* 1:2; det. שלמא לך בר well-being to you, my son *Yev* 97b(5); *Giṭ* 62a(41); *Bek* 8b(22); b. w. √שאל pe.: שאיל ביה בשלמיה דרב ברונא אחי inquire about the well-being of PN, my brother *Ber* 9b(43); *Dec* 3:11; c. abs. in adv. phrase בשלם safely: ואת פליט בשלם you will escape safely *ḤM* 45:5; *ib.* 1; **3. greeting, salutation:** sg. a. general: אבא אומנא הוה אתי ליה שלמא מרקיעא כל יומא PN, the bloodletter, used to receive a greeting from heaven every day *Tan* 21b(33); b. w. √נתן/יהב: pe.: ליזיל ויתיב על פרשת דרכים ויהיב שלמא לבי עשרה let him go and sit at the crossroads, and he will give greetings to ten people *Ned* 8a(21); כי יהבינן ליה שלמא למר when we greeted you *Tan* 23b(22); *ib.* 23a(55); *Giṭ* 62a(40); *Bek* 8b(21); ותתן שלמא ותיעול let (the sun) give greetings and (then) set *San* 91b(19)
Y: שְׁלָמָא *Ber* 6a(40; BAYTN 46).

– בשלאמא, בִּשְׁלָמָא adv. **it is all right, accords well** a. in first position in a phrase: בשלאמא יביש בינא [= בעינא] הדר וליכא (the prohibition on the second day concerning) a dry (*lulav*) is all right, (since) I require הָדָר [v. Lev 23:40] and this is not so *Suk* 29b(16); *Šab* 2b(25); *Pes* 23b(14); *RH* 2b(37); *BB* 4b(16); *Zev* 114a(1); b. in phrase אי/או אמרת בשלמא if you say: "It is all right ...": אי אמרת בשלמא במערבית דרומית הוה קימא הינו דמיתריץ לחם הפנים if you say: "It was situated in the southwest (corner)," it is all right that he answers (from) show bread *Yom* 17b(1); *Beṣ*

16b(42); *Yev* 120a(1); *San* 42a(43); *Zev* 5b(41); c. fol. by ־ל: בשלמא לדידי דאמינא it is all right according to me, for I say ... *Suk* 17a(35); *Pes* 2b(35); *Yom* 4a(2); בשלמא לר׳ אלעזר בן עזריה *Ber* 9a(33); *Šab* 38a(22); *Zev* 37a(28); בשלמא למאן דאמ׳ it is accords well with the one who says ... *Meg* 29b(16); *RH* 6b(16); *San* 17a(41); בשלמא להך לישנא דאמרת it accords well with that version which you say *Yom* 39b(50)

Y: בִּשְׁלָמָא *Šab* 54a(39).

שלמיא n.m.pl. **type of sacrificial offering** (< H שְׁלָמִים J 1587) קרבן נכסת שלמיא *Anan* 72:7

שְׁלָמָנָא n.m. **perfect person** (↓ √שלם, משלמנא; Ma שאלמאנא MD 442) pl. חד סרי ולי״א גנב נפשיה בשלמאני נקט one (who) is lazy and (therefore) does not steal considers himself among the perfect ones *San* 22a(33); *ib.* 7a(25) [**He:** משלמאנא]

Geon. expl: משל הוא אדם שהיה עצל ואין בו כדי להיות גנב נוהג בעצמו מנהג תמימים וחסי(דים) וחושב את נפשו עמהן ולא מפני כי שלם הוא אלא שעצל הוא ואין בו כדי לגנוב OHT ib. 165:5; Y: שְׁלָמָנָא *San* ib.(BAYTN 226).

1# שלף vb. **to pull off, pull out, annul** (↓ שלוף, שלופא, שליף; Sy ܫܠܦ LS 783, Ma שלף דוץ MD 469) **Pe.** (a/u) **1. to pull off, remove:** a. general: בעי למישלפי(ה) משכו ליה שניה להכא והכא ולא מצי למישלפיה (Og) tried to pull it off [i.e. the mountain from his head], (but) his teeth stuck out from both sides and he could not pull it off *Ber* 54b(23); דילמ׳ שלפא ומיחויא perhaps she will remove (the jewelry) and show it (to a friend) *Šab* 59b(16); *Šeel* 122:3 [↓ √1#חשל pe.]; שלופי ית רוחיה מן מתן וארבעין ותמניא הדמי קומתיה remove his spirit from the 248 members of his body *Bo* 141:9; b. esp. of shoes: 1) general: שלוף למסאני ואמטינהו לגויה דביתא remove my shoes and bring them inside the house *Qid* 22b(49); *Ber* 20a(12); *Tan* 24b(21); pass.part. הוה שליפא מסאנא (her) shoe was removed *Giṭ* 56a(37); 2) in the *ḥaliṣa* ceremony: ממאי דהאי וחלצה נעלו מישלף הוא how (do we know) that (the words) וְחָלְצָה נַעֲלוֹ [Dt 25:9] refer to pulling off? *Yev* 102b(24); דאי סים גורבי מסני הוא דשלפא להון וגורבי לא שלפא if he is wearing socks, she pulls off (his) shoes but does not pull off (his) socks *Anan* 117:7; תשלוף *ib.* 22; 23:26; 116:25; שלפתיה לעילאי וקאיי לתתאי she pulled it off upwards [i.e. the upper shoe], but (the lower shoe) remained downwards [i.e. on his foot] *Yev* 102a(55); **2. to pull out, draw:** a. general: זיל שלוף שדינהו אזל שלף שדנהו go, pull them out [i.e. the reeds], and throw them away. He went, pulled them out, (and) threw them away *Er* 11b(24); דצה ושלפה והדר דצה (if) he inserted it in, pulled it out, and inserted it in (again) *Šab* 50b(40); לישלופינהו let him pull them [i.e. the hairs] out *Tem* 34a(19); משלף שלפא ליה she will completely pull it out [i.e. the hair net] *Šab* 112a(9); ולא שלו(י)פי״תו ירקא מכישא דאסר גינאה ואכליתו ליה you do not pull a vegetable out of a bunch which the gardener has tied together and eat it *ib.* 82a(2); בהדי דשליף שדי זיהריה while it is pulling (its paw) out it is injecting its venom *Ḥul* 53a(35); האי מאן דבעי דלסמייה לקמצא לישלפינהו לקרנה one who wants to blind a locust should pull out its antennae *Šab* 77b(29); שלף ספסירא וקטליה he drew (his) sword and killed him *Ber* 6b(30); pass.part. מאה אלפי שליפי סייפי 100,000 (soldiers with) drawn swords *Giṭ* 57a(23); b. in phrase: דעבדי שלוף דוץ that practice 'pull out, stick in' *Yev* 109b(15) [i.e. they replace a surety by s.o. else; v. Geon. expl., infra]; **3. to annul:** כל מילתא דמתעבדא באפי עשרה צריכי ביה עשרה למשלפה anything which is done in the presence of ten (men) requires ten to annul it *Giṭ* 33b(8; **V**[18])

Pa. 1. to pull off: שליפו פוזמק(י)כו וחותו לדינא take off your *p.*-shoes and come down for judgment *Švu* 31a(29; HP 123:22); **2. to pull out:** שלופי pulling out (of vegetables) *MQ* 4b(1) [expl. MH מדלין *ib.* 3b(42)]; דקא משליף קטיני מביני אלימי he pulls out the thin (onions) from among the thick ones *BM* 89a(20); שלפינהו שלופי he pulled them out completely *Suk* 11b(18; **E**[2]); לשלופי גברא לקרבא to pull a man out to war *Yev* 102b(27) [expl. BH הֵחָלְצוּ Num 31:3]; דאי בעי משליף להו if he wants he can pull them out [i.e. the slats] *BQ* 93b(16); **3. to pull apart:** pass.part. דילמא השתא מיחת הא משלפא ושריא perhaps now (the idol) is, in fact, (considered) to be pulled apart and is permitted *Šab* 83b(17)

Itpe./Itpa. 1. to be removed, pulled out: מה של דנפש כולה נפש משתלפא אף של דנעל כוליה נעל

משתליף just as של of the soul [i.e. the rt. √נשל in the verse כִּי יֵשֶׁל אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ Job 27:8] (means) the whole soul is removed, so של of the shoe [in the verse שַׁל נַעַלְךָ Jos 5:32] (means) the whole shoe (including the sock) is removed *Anan* 117:12; דאי+ שליף להו עד דחמימי משתלפי if he pulls them out [i.e. the veins] while they are (still) warm they can be (easily) removed *Ḥul* 93a(29); **2. to be pulled apart:** דכי משתלפי קרשים נקיט להו when the boards are pulled apart he can hold them *Šab* 99a(21; **V**)

Geon. expl: שלוף נפשיה דציה לחבריה עשאו ערב במקומו OHP Yev 290:28.

– שְׁלוּף דּוּץ n.m. **an alkaline substance** (lit. pull out, stick in; ↓ √1#שלף, √דוץ) sg. *Šab* 90a(19) [expl. MH קִימוֹלְיָא Cimolian earth Mib. 9:5]; *Nid* 62a(20) [expl. MH קִימוֹלְיָא Mib. 5:6; Var: שלף דץ GC 115:1]

Geon. expl.: [...] והוא עשב שמו בטיית GC ib.; v. also OHP Šab 47:18+ and n. п.

2# שלף vb. **to order, arrange in an overlapping manner** (< ↓ שלחף) **Pa.:** דלא לישלפינהי מהדדי so that they should not arrange them [i.e. the boards] in an overlapping manner *Šab* 98b(9) [Var: לישלחפינהו **M**; לישלחפנהו **V**]; pass.part. משלפי שלופי *BM* 25a(32) [of coins; ≠ מפוזרים; Ed: משלחפי שלחופי]

שַׁלְפּוּחָא n.f. **bladder** (Sy ܫܠܦܘܚܬܐ LS 784) sg. *AZ* 40b(4)

Y: שַׁלְפּוּחָא *AZ* ib.(BAYTN 246).

[שלופי ↓ שלופי n.]

שלק vb. **to boil** (↓ שלקא, שליק, שילקא, √2#סלק, √2#צלק; Sy ܫܠܩ LS 784) **Pe.** (a/u): שאני תרמוסא דשלקי ליה שבעה זימנין the lupine is different for it is boiled seven times (before it is edible) *Šab* 74b(1); *Ber* 38b(45); *AZ* 59a(10); היכא דשליק חיטי בעיניהו ולא תברינהו כלל if he boils wheat kernels in their natural state and does not crush them at all *Ber* 37a(26); ולישלוק בשיכרא ולישתי let him boil (the head of the fish) in *š.*-beverage and drink (it) *Šab* 110b(27); *ib.* 1; *Giṭ* 69b(55); *Ket* 77b(19); אנא שלקי ליה לרב אמי ואכו(י)ל I boiled it [i.e. the liver] for PN, and he ate (it) *Ḥul* 110b(11); pass.part. ↓ שליק adj.

Lit: Löw, WZKM 23 [1909] 366+.

שְׁלָקָא, סְלָקָא, סלאקא n.m. **boiling, boiled down vegetables** (↓ √שלק; Sy ܫܠܩܐ boiled down substance, boiling LS 784) **1. boiling** [Sy ܫܠܩܘܬܐ LS ib., mng. 2]: sg. מיתאכלי בשלקא they are eaten by boiling *Pes* 84a(26); *Ḥul* 56b(27); **2.** pl. **boiled down vegetables:** אכסיגרון מיא דכולהו שלקי ὀξύγαρον is a sauce of all (types of) boiled down vegetables *Ber* 36a(1) [Var: סלאקי HG1 102:48; סילקי Ar [AC 6:63]; מיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי (with regard to the blessing,) a broth of all boiled down vegetables is like all boiled down vegetables *ib.* 39a(42) [Var: סלקי HG1 ib.]

Expl. Ar: סלקי היינו שלקי AC ib.; Lit: Lieb, TK 2:458+. The Arab gloss אלשליק Ar [AC 1:79] for Ber ib. should prob. be סליק, i.e. from سَلَقَ to boil; Voc: שִׁלְקֵי VTM 27; Y: שְׁלָקָא *Ḥul* ib.(BAYTN 131).

1# שלשל vb. **to loosen the bowels** (√שלל [?]; MH[2] שלשל J 1590) **Itpal.:** תמרי ... משלשלן dates loosen the bowels *Giṭ* 70a(14) // *Ket* 10b(48); כסא קמא מרפי אידך משלשל the first cup (of מי דקלים) softens (the bowels). The next loosens (them) *Šab* 110a(41)

Pal. to have loose bowels: כי היכי דלישתלשל *ib.* 108a(41)

2# שלשל vb. **to lower by a rope** (√שילי; JPA שלשל DJPA 555, MH שלשל J 1589; redup. of √שלל [cf. DJPA 553, s.v.]) **Pal.:** לשלשוליה דרך גגין to lower it [i.e. the bed] through the roofs *MQ* 25a(28)

שְׁמָא, cs. **שׁוּם, שֵׁם**, pl. **שְׁמֵי, שְׁמָהָתָא** n.m. **name, designation** (↓ לשום, שמנא; TA שְׁמָא TO Lev 24:16, Sy ܫܡܐ, pl. ܫܡܗܐ, ܫܡܗܬܐ LS 784, Ma 1#שומא MD 454) **1. name:** a. general: sg.abs. וכל שום דאית לה any (other) name that she has *Giṭ* 34b(25); *SŠSad* 223:24; *Bo* 75:8; cs. שם סרא דממנא על מלאכי רוגזא the name of the archangel who is appointed over the angels of anger *ḤM* 47:1; בשום הלין שבע מילין in the name of these seven words *Bo* 6:7; *ib.* 9:6; 16:2; 84:11; בשם מארי כל קדישייא in the name of the Lord of all the holy ones *ḤM* 45:17; det. שמא בשמא מיחלף one name may be interchanged with another *Giṭ* 11a(23); *Yev* 116a(2); ומנא לן דשמא גרים how do we know that a name is a cause of something?

Ber 7b(24); במאת שמאי in my town–my name (determines my status) *Šab* 145b(42); יהא שמיה רבא מברך may His great name be blessed *Soṭ* 49a(37); גברא דשמיה לוי a man whose name is Levi *BB* 109b(23); *AZ* 28b(31); קא מיתחל שמא דשמיא God's name will be profaned *MQ* 17a(11); pl.abs. חדעסר שמין eleven names *Bo* 67:6; *ib.* 129:6; cs. שמהת סריא the names of the angels *ḤM* 47:1; det. איתחזק בתרי שמי he was known to have two names *Giṭ* 34b(12); *Ḥul* 125a(42); *TGHark* 214:11; שאנו רבנן דפקיעי בשמיהו the scholars are different since they are well known by their names *Yev* 37b(17); *Ḥul* 5a(16); ודווקא לוקוס ולוס דלא שכיחי ישר' דמסקי בשמהתיהו אב' שמהת(ו)"א' אחרינא(ו)"י' דשכיחי ישר' דמסקי בשמהתיהו לא specifically Lucas and Lus which Jews do not usually employ as names, but other names which Jews usually employ–not *Giṭ* 11b(4); b. in an ascription of a tradition: sg. ומשמיה דרבא אמריתה I said it in the name of PN *Beṣ* 23a(18); *Ket* 63b(21); הכי אמר הלל משמיה דגמרא so said PN in the name of tradition [i.e. not according to his own opinion] *Pes* 115a(10) [↓ גמרא mng. 1d]; *Er* 67a(38) [↓ אולפנא]; ואזל שליחא דבי דינא ואמר משמא דחד מניהו a messenger of the court went and stated (the decision) in the name of one of them *San* 8a(41); הכי אמ' אבוה דאימך משמיה דרב so said your maternal grandfather in PN's name *Šab* 156a(11); *Tan* 8b(25); *Qid* 71a(44); *BM* 66b(3); *Ḥul* 55a(22); **2. designation:** sg. שמא בעלמא זבני לך I sold you something that was merely designated so [lit. merely a designation] *BB* 7a(46); *BM* 104a(7); בתר שמא אזלינן we follow the designation (of the mixture) *AZ* 66a(6); סקרתא שמה it is called [lit. its designation is] red paint *Šab* 104b(17) [expl. MH סִקְרָא Mib. 12:4] // *Meg* 18b(51); הילוך על ידי הדחק שמיה הילוך walking with difficulty is called walking *Šab* 8b(26); כל דיין דמתקרי לדין ויגבון מיניה ממון בדין לא שמיה דיין any judge against whom a lawsuit is brought, and they authorize to collect money from him in a lawsuit, is not called a judge *BB* 58b(3); *Suk* 13a(7); *Giṭ* 34a(35); *BB* 2b(3); **3.** w. √דכר **pe. to mention s.t.:** מאן דכר שמי(ה)/שמיהו who mentioned it/them? [i.e. what is the connection to the matter at hand?] *Šab* 57a(9); *Beṣ* 7b(10); *Meg* 28b(8) [↓ √דכר pe., mng. 1]; **4.** w. √נפק **af. to spread a rumor** [cf. Sy ܐܰܦܶܩ ܫܡܳܐ LS 440, mng. 9]: דיל' הוא ניהו דקא מפיק שמא perhaps it is he who is spreading the rumor *BQ* 114b(48); **5.** sg.cs. **any** [cf. Akk *šarrum šumšu* any king CAD Š/3 294, mng. 3]: a. general: ולא עבדינן ביה שום עבידתא לבר מן מילה we do not do any (other) work with it [i.e. the knife] except for circumcision *Anan* 83:10; *AnanSch* 26:24; שם עבידתא דחול any kind of profane activity *Anan* 34:11; ולא שם שמותא לא סתם ולא בפירוש nor any excommunication, either unspecified or specified *TGHark* 1:6; כל שום כתבא any written document *Dec* 10:17; לא פש מנהון חד שום אנש not a single person remained from them *SOZ* 72:26; b. in phrases: 1) שום מידי/מידעם anything [cf. Akk *mimma šumšu* anything CAD ib.; ↓ מידא, מידעם]: ולא לבטולי שום מדעם מיניה not to annul anything from him *SŠHai* 17b(21); משביעין ליה דלית בהאידאנא שום מידעם למיפרעיה לבעל דיניה they impose an oath upon him that he does not have anything now to pay to his legal adversary *TGHark* 83:24; *ib.* 268:30; *Geon* 165:14; *GŠ* 32b:6; *TGAs28* 23b:4; שם מדעם *NDGR* 226:5; לית לה לאפוקי מבעל שום מידי she cannot remove anything from (her) husband *HP* 115:19; *ib.* 14:22; *Anan* 34:21; *ib.* 49:26; 83:16; לא ... שום מדעם בעלמא nothing at all anywhere *SŠHai* 4b(21); *ib.* 6b(13); 10a(5); 15b(9); 18a(20); שום מידי אוחרינא nothing else at all *Anan* 36:19; *TGHark* 277:28

Lit: Bacher 218; Y: שְׁמָא *San* 95a(52; BAYTN 2).

– לְשֵׁם, לְשׁוּם prep. **for the purpose or sake of** דעבד לשום שמיא he did (it) for the sake of Heaven *BQ* 61a(12); *San* 96b(30); כיון דאינתק לשום רחל לא הדרא ומינתקא לשום לאה since (the *soṭa* document) was designated for the sake of NN (and was not used), it cannot be redesignated for the sake of NN_2 *Er* 13a(44); *Zev* 3a(8); *ib.* 9a(18); פרקוה לשם אמהותא they redeemed her for service as a maidservant *Giṭ* 38a(23); *Men* 49a(18); ליפתח חביתא דחמרא לשמיה let him open a jug of wine for his sake *Giṭ* 69b(43)

Y: לְשׁוּם *Er* ib.

– מִשּׁוּם prep. **because of,** conj. **because, since**

(MH מִשּׁוּם Yeivin, BV 767, J 1536) **I.** prep. **1. because of:** a. w. fol. n.: משום יקרא דבי קיסר because of the honor of the imperial house *Soṭ* 40a(40); משום עינא ומשום גנבי because of the (evil) eye or because of robbers *BM* 30a(13); משום האי פירכא because of this objection *Men* 82b(7) [and *passim*]; b. w. הכי for that reason, on that account: משום הכי פסלינהו for that reason he disqualified them *Qid* 75b(28); ומשום הכי קא פליג לה(ו) מהדדי for that reason he separates them from one another (in our Mishna) *Šab* 157a(31; V); לאו משום הכי not for that reason *Zev* 96b(7); *Meg* 5b(52); *BM* 46a(26); *Anan* 29:11; *ib.* 46:1; 57:23; *AnanSch* 5:14; *ib.* 7:14; *TGHark* 35:19; *IŠGF* 19:9; c. w. fol. inf.: משום איעפושי because of becoming moldy *Šab* 124a(8); משום אכסויי מעינא because of concealment [lit. being hidden from sight] *Pes* 31b(38); משום איקרורי דעתא because of cooling off (his) temper *Ket* 9b(7); *Giṭ* 79a(26); *BB* 151a(21); *AZ* 29b(48); **2.** w. fol. inf. **in order to:** משום אמתוקי טעמא in order to sweeten its taste *Ber* 39a(31); משום פרסומי ניסא in order to publicize the miracle *Šab* 23b(16); **II.** conj. **because:** משום דקא בעי למיתנא סופה because he wants to learn the latter part *Yom* 69a(1); משום דזמינתיה אסתר להמן בהדיה because Esther invited Haman with him *Meg* 19a(49); משום דנפישא ביעתותיה because his fear is great *MQ* 28a(41); משום דאיאשו להו מרואתיהו מיניהו because their owners abandoned their claims concerning them *BQ* 113b(37); מישום דאיתציל because he was saved *Anan* 37:19; מישום דבמיא מתרבו because (seeds) grow by means of water *ib.* 5:18; 9:19; 43:23; *AnanSch* 19:12; *IŠGF* 33:23; *ib.* 45:11 [and *passim*]

Y: מִשּׁוּם *Šab* 94a(19).

– מִשּׁוּם לת־ prep. **because of** (derived on analogy < אמטולת־ [↓ אמטול w. suf.] as if < אמטו + לת־) משום לתאי פקע it split because of me *BM* 20b(7); *ib.* 106a(17); 26; 28; משום לתאי דידי because of me *Ket* 53a(14; Šeel 21:23); *HGI* 374:41(Var); גזירה אחותה משום לתה דידה it is a decree (concerning) her sister because of her *Yev* 29a(4) // *ib.* 114b(21)

Lit: Eps, StI 105.

– עַל שׁוּם דְּ־ prep. **in accordance with** (Sy ܥܰܠ ܫܘܡ ܕ LS 784, mng. 4) על שום דמעיקרא in accordance with its original status *San* 41b(4); על שום דהשתא in accordance with its present status *ib.* 5

Y: עַל שֵׁם דְּ־ *San* ib.

שמגז ↓ שמגן n.

שמגן, שמגז n.m. **a type of vinegar** (etym. unkn.) sg. חלא שמגן a strong vinegar *Giṭ* 70a(10; OHT ib. 158:25) // שמגז *AZ* 12b(14; **JAr** [AC 8:98])

Geon. expl.: נוע מן אלכל תקף האמץ גדא והי כלמה פארסיה a type of very strong bitter vinegar, and it is a Persian word OHT Giṭ ib.; Lit: Flora 1:104; 2:349; Geig, AAC 398, rejects a P etym. For other exx. of a *zayin-nun* graphic confusion, v. ↓ קנישקין, רוזגר.

שמד vb. **to convert** (↓ משמדא, שמדא, √שמת; Sy ܫܡܰܕ pa. LS 785, mng. 2, JPA שמד DJPA 556) **Itpa. to convert of one's own will:** ושמתינהו ר' אחי בר יאשיה ואישתמוד PN excommunicated them, and they converted (from Judaism) *Qid* 72a(39)

שְׁמָדָא, שמאדא n.m. **religious persecution** (↓ √שמד, שמתא; Sy ܫܘܡܳܕܳܐ LS 785) sg. שמדה הוי it is a time of religious persecution *Ḥul* 101b(15); רבה בר נחמני אגב שמדא נח נפשיה PN died on account of religious persecution *BM* 86a(6); *IŠGF* 87:1; *ib.* 31:20; 94:13; בימי ר' זירא גזרו שמאדא דלא למיתב בתעניתא in the time of PN, they decreed a religious persecution not to fast *Tan* 8b(30); *Beṣ* 4b(31); ונפיש שמאדא בארץ ישראל ואתמעטא הוראה תמן religious persecution was great in Eretz Israel, and instruction declined there *IŠGF* 61:14; *TGAs28* 126:19

Y: שְׁמָדָא *Ḥul* ib.(BAYTN 51).

שָׁמוּטָא n.m. **one who dislocates** (↓ √שמט *qāṭōl*-form; cf. MH שנשמטה יריכו J 1594) pl.cs. בני שמוטי ירכא sons who dislocate (their) thigh *Ket* 60b(53)

Y: שָׁמוּטֵי *Ket* ib.(BAYTN 71).

שָׁמוּעָא n.m. **official appointed to hear lawsuits** (lit. listener; ↓ √שמע, שמעא, שמיע; Sy ܫܳܡܽܘܥܳܐ LS 786, PSm 4216) pl. שמועיה דשמעי בבביה דמרנא the *š.*-officials who hear the lawsuits in the court

of our master *Dec* 2:4; לשדורי שמועי ושלוחי to send *š.*-officials and messengers *OHT Pes* 54:14

[**שְׁמוּעְתָא** n.f. **legal tradition** (↓ √שמע, שמעתא; TA שְׁמוּעֲתָא TJ 1S 2:24, JPA שמועה DJPA 556, Sy ܫܡܘܥܬܐ report, tidings LS 786) sg. דכי היכין דמשכין מיא תמשוך שמועתכון just as water flows, so may your legal tradition flow *Kar* 6a(11); דלא תימר שמועתא מפומיה so that you should not say the legal tradition according to him *Pes* 104b(10); pl. שמועתא אהדדי איתמר the legal traditions supplemented [lit. were stated upon] each other *Men* 43a(13); *ib.* 18; כמה מכוו(נ)ן שמועתתא דסבי how accurate are the traditions of the old men! *BB* 149b(5); הני שמועתא כולהי all of these traditions *HP* 148:14

Since the form ↓ שמעתא is much more common in JBA, it is likely that the sporadic occurrence of the present form is due to the influence of the other JA dialects; Voc: שְׁמוּעְתָא VTM 45.]

שמותא n.m. **excommunication** (↓ √שמת, שמתא) sg. שמותא דאישתמת פל' דנן an excommunication by which NN was excommunicated *TGHark* 234:10; *ib.* 14; בלא שבועתא ובלא גזירתא ובלא שמותא without an oath, a court oath, or a (threat of) excommunication *ib.* 1:29; 111:35; *SŠHai* 5a(21)

שמט vb. **to tear out, expropriate, avoid** (↓ שמיטתא, שמיט, שמטתא, שמוטא, משמוטא; Sy ܫܡܛ LS 785, Ma שמט MD 469) **Pe.** (e/u) **1. to become dislocated** [JPA שמט DJPA 556, mng. 1]: מלו עד דשמיט כתפיהו וכלו ואזול they were filling (the *t.*-vessel with water) until their shoulders were dislocated, they expired, and died *Bek* 9a(8); **2. to tear out:** קם רב כהנא שמטיה לקועיה PN tore out his windpipe *BQ* 117a(33); שונרא נישמטיה לכרבלתיה דתרנגולא may a cat tear off the cock's crest *Er* 100b(49); *Ber* 62b(24) // *Giṭ* 57a(21) [↓ כרכשא]; ובעה דנישמטה לאטמיה (the sea monster) was about to tear out his thigh *BB* 74b(1; **P**[1]); **3. to pluck out:** מכי שמיט גדפא מיניה ואתי דמא from the time that he plucks out a feather and blood flows *Ḥul* 22b(24; **V**[11]); *TGDr49* 99:12; ושמטו לכל מזייה דדיקניה they plucked out all the hair of his beard *SOZ* 72:19 [cf. Ma: דמאנזיה עלה נישמוט MD 470]; **4. to take away, remove:** סליקו איגרא ושמיטו לדרגא מיקמיה they went up on the roof and took away the ladder from before him *San* 26a(36); **5. to expropriate:** דאי שמיט ואכיל if he expropriates (the fruit) and eats (it one at a time) *BM* 66b(54) // *Yev* 93a(15); *ib.* 107a(28); *BB* 28b(23; **Es**); *ib.* 169b(5); *Qid* 26b(31) [movable objects]; **6. to steal:** אחין הוא דשמטי מהדדי it is brothers who steal (property) from each other *BB* 173a(19); *BM* 93b(40); *Ned* 48b(1) [Var: שביט Ar (AC 4:294)]; **7. to set aside:** pass.part. גבו זוזי שמיטי the money is collected (and) set aside *BB* 3b(25; TGAs42 156:19) [H: ומנחי]

Pa. 1. w. ־נפש **to excuse oneself:** לשמוטי נפשיה הוא דעבד he did (it) to excuse himself *Ber* 43b(34; **F**); *Tan* 12a(14); *HP* 77:9; **2. to place under stipulations of the Sabbatical year:** תשמט ותיזיל עד חג הסוכות let (the Sabbatical year) continue to place it under its stipulations until Sukkot *RH* 13a(1; **E**[2]); **3. to release a debt:** ותקון רבנן דתשמט זכר לשביעית the scholars ordained that (the Sabbatical year) should release a debt to retain its memory *Giṭ* 36b(1); משמטא *ib.* 36a(39); משמיט *Anan* 10:26; *ib.* 11:1

Itpe. 1. to be torn away: דגרגר' עבידא לאישתמוטי the oesophagus is apt to be torn away *Ḥul* 28a(31); *Šab* 82a(10); *Yom* 87a(51); **2.** w. ־ל **to transfer:** אתון הוא דשא(י)ליתו לי דאילו אנא מצינא אשתמוטי לכו ממסכתא למסכתא אתו לא מציתו אשתמוטי לי I have 'borrowed' you. For I can transfer you from one tractate to another, (but) you cannot transfer me *BM* 97a(25); **3. to slip, slip out:** אשתמיט כרעיה ואיפחית דרגא מתותיה his foot slipped, and the ladder collapsed from under him *Šab* 30b(6); *BB* 10a(29); אשתמיט נרגא בעא מפסקיה לוס(ש)קיה the ax slipped (and) was about to cut his thigh *MQ* 12b(37); *Pes* 51a(33); *BB* 86b(7); עבידא דמישתמטא (the nail of the claw) is apt to have slipped out *Ḥul* 53a(44); בהדי דקא תפסי ליה אישתמיט בינתא מיניה while they were holding it, a hair slipped out of it *Yom* 69b(24) // *San* 64a(16); **4. to escape, avoid s.o.** [w. מן]: אישתמיט חד מיניהו ומחייה תרי גולפי one of them escaped and struck him two blows *Ber* 56a(44); אשתמיט ועייל לחורתא (the monkey) escaped and entered the hole *Ned* 50b(4; **V**[2]); *BQ* 58a(20;

F[1]); *Pes* 113a(1); *AZ* 70a(19); זעירי הוה קא משתמט מיניה דר' יוחנן PN was avoiding PN_2 *Qid* 71b(3); *Ber* 24b(27) // *Šab* 41a(18) // *Ket* 110b(54); אישתמטן עולא PN avoided me *BQ* 12a(2); **5. to escape s.o.'s attention:** אישטמיטתיה הא דאמ' רב יהודה what PN said escaped his attention *Ket* 15b(5); *Yom* 27b(14); *Qid* 71b(11); *Ḥul* 107b(5); *ib.* 120a(8); **6. to put off a claimant temporarily:** אשתמוטי מישתמיט ליה עד דבחישנא ליה he puts him off temporarily (saying): "Until I can search for it" *BM* 5b(35); *ib.* 3b(2); 16b(40); *Pes* 57a(9); *BQ* 112b(42); *BB* 6b(34); *ib.* 48b(3); *Bek* 36b(1); **7.** w. ־ר + fol. vb. **to omit:** לא לישתמיט קרא וליכתוב חלות משוח' ורקיקין בלולין Scripture should not have omitted to write חַלּוֹת מְשׁוּחוֹת וּרְקִיקִין בְּלוּלִין [cf. Lev 2:4] *Men* 75a(29; **V**[10]); *Ḥul* 22b(9); *Tem* 30b(2; **M**); לא לישתמיט תנא וליתני רביעי לתרומה ... the *Tanna* should not have omitted to learn a fourth degree (of impurity) for *teruma* ... *Pes* 19a(5; **V**[14]); *Yev* 72b(39); *Nid* 52a(53)

שמטתא n.f. **escaping from an obligation** (↓ √שמט) sg. בלא שמטתא *SŠHai* 4a(16); *JPMA* 254:20

Lit: Eps, SŠHai 20[22].

שמי ↓ √שמע vb.

שְׁמַיָּא n.m.pl. **sky, heaven, highest part, Heaven** (↓ מרי שמיא וארעא, מרי שמיא; TA שְׁמַיָּא TO Gen 28:17, Sy ܫܡܝܐ heaven, roof, highest part LS 785, Ma 2# שומיא MD 455) **1. sky, heaven:** cs. שמי שמיא the highest sky *Er* 9a(29); det. אביי נפק לברא ואחוי לשמיא PN went outside and pointed to the sky *Ber* 48a(7); בין שמיא לארעא between the sky and the earth *San* 95a(48); *ḤMGas* 94:10; מאן דיברא שמיא וארעא the one who created the sky and the earth *Bo* 29:5; נטף תלת טיפי דמא משמיא three drops of blood dripped from the sky *San* 109a(50); גיטא נחית לנא מין שמיא a *geṭ* has descended to us from the sky *Bo* 9:7; גיגלי שמיא the wheels of the sky *ib.* 6:11; תחות כל שמיא under the entire sky [i.e. everywhere] *Dec* 5:9; *SŠHai* 4a(18); *ib.* 14a(3); *SŠSad* 254:13; כי היכי דאחוו לנא מן שמיא just as they have shown us from heaven *IŠGF* 4:14; *TGHark* 32:9; *TGAs42* 93b:9; **2. highest part** [cf. Akk *šamû* A canopy CAD Š/1 348]: cs. שמי טללא the highest part of the ceiling *Ber* 48a(6); **3. Heaven** [epithet of God; JPA שמיין DJPA 557, mng. c, MH שמים J 1595]: a. general: חברותא כלפי שמיא is there companionship towards Heaven? *Ber* 34a(1) [+ //'s; ↓ חברותא]; חוצפא אפלו כלפי שמיא מהניא boldness is effective even towards Heaven *San* 105a(53); תלת מילי בעאי מקמי שמיא I requested three things from Heaven *MQ* 28a(32); *Pes* 88b(43); *AZ* 2b(3); משמיא קא רדפי ליה he is pursued from Heaven *San* 72b(28); b. in var. expressions: אימתא דשמיא fear of Heaven *Šab* 156b(34); דחלות שמיא fear of Heaven *AnanSch* 26:14; הימנותא דשמיא (by) the faith in Heaven *SŠHai* 10a(4); הרמאנא דשמיא בלא עילתא (infertility) is a Heavenly order without reason *TGHark* 37:12; מילי דשמיא Heavenly matters [i.e. of religion] *Ber* 7b(38); *MQ* 17a(5); *Ket* 105b(21); *Qid* 76b(32); *AnanSch* 27:14; סייעתא מן שמיא Heavenly assistance *Meg* 6b(10); עיבידתא דשמיא service of Heaven *Anan* 7:3; רחמי שמיא the mercy of Heaven *TGAs28* 3:5; *Bo* 20:1; *ib.* 26:5; 75:8; שלמא דשמיא the peace of Heaven *Dec* 1:9; שמא דשמיא Heaven's name *MQ* 17a(11)

Lit: E.E. Urbach, The Sages – Their Concepts and Beliefs, Jerusalem 1975 69+; Y: שְׁמַיָּא *Ber* 3b(38; BAYTN 2).

שְׁמִיט adj. **thin** (↓ √שמט; Ma שמיטא MD 470) **I. adj.:** sg.m. דאריך ושמיט long and thin *Bek* 43b(13) [expl. MH שמוט ib.]; **II. n.:** אריכא שמיטא סניא a tall, thin, (and) ugly (person) *ib.* 45b(36) [expl. MH קִפֵּחַ Mib. 7:6]

שְׁמִיטְתָא n.f. **Sabbatical year or cycle** (< MH שְׁמִיטָּה Yeivin, BV 944; ↓ √שמט; JPA שמיטה DJPA 557) sg. שתא דשמיטתא *Anan* 11:12; *ib.* 17; 22; שבע שני שמיטתא the seven years of the Sabbatical cycle *Bo* 71:7

שַׁמִּין adj. **fat, fertile,** n. **superior one** (↓ √שמן, שמנוניתא; TA שַׁמִּינֵיהוֹן pl. TO Gen 4:4, Sy ܫܡܝܢܐ LS 786, Ma שאמינא MD 443) **I. adj.:** **1. fat, fatty:** sg.m. אייתי ליה שמינא א"ל האי שמין טפי he brought him a fat (goat). He said to him: "This one is too fat" *Ḥul* 45b(37; **V**[11]); אגב דשמין קדי(ר)⟨ד⟩ since (the meat) is fatty it penetrates *Men* 83a(22; **V**[10]) // *Zev* 98a(16); *AZ* 34b(11); בישרא שמינא fatty meat *Giṭ* 67b(29); *ib.* 70a(7);

Šab 109b(19); *ib.* 110a(31); *Meg* 3a(44) [ewes]; *San* 94a(10); pl.m. שמיני *Šab* 53b(44) [sheep]; *Yom* 47b(24) [priests]; f. שמינן *Šab* 53b(44); משום דבריא ושמינא טפי because (eggs of a pairing of a hen and cock) are fatter *Beṣ* 7a(11) [double rdg.]; **2. fertile:** sg.f. בשני ר' יוחנן הוה שמינא ארעא in the time of PN the soil was fertile *BM* 105b(27) [cf. Sy ܐܪܥܐ ܫܡܝܢܬܐ fertile soil Geop 3:16]; **II. superior one:** pl.m. בשמיני דאית בהו of the best ones among them [i.e. Sennacherib's troops] *San* 95b(36) [expl. BH מִשְׁמַנָּיו Is 10:16]; *Zev* 116a(36) [i.e. burnt offerings; expl. BH מֵחֶלְבֵהֶן Gen 4:4]

On mng. II, cf. Fr: C'est la crème des hommes 'he is a very fine man'; Y: שָׁמֵין *Hor* 12a(38).

שְׁמִירָא n.m. **šamir** (< BH 2# שָׁמִיר HAL 1445; TA שָׁמִירָא TJ Ezek 3:9, Sy ܫܡܝܪܐ LS 788) sg. אזל אייתי שמירא לאותוביה עלויה (the bird) went (and) brought the *šamir* to place it upon it *Giṭ* 68b(29); *ib.* 25

Lit: Löw, Fauna 255+; Y: שָׁמִירָא ib.(Mo 118).

שֻׁמְכָּא n.m. **a bulbous plant** (Akk *šumkū* onions CAD Š/3 274, Sy ܫܘܡܟܐ LS 786, Ma שומכא onion MD 455) sg. שמכא שיכרא והרסנא *š*.-plant, *š*.-beverage, and fish hash *Ket* 60b(52; **FrAr** [AC 8:101]); pl. *Ara* 19a(25); מוזא דשמכי peel of the *š*.-plants *Qid* 52b(9); שמכי פרסאי Persian *š*.-plants *Šab* 110b(1) [used as a medication]; בישרא ושמכי ואצרי meat, *š*.-plants, and spices *HG3* 219:80 [used in a stuffing]

V. ↓ 1#מוזא note. Lit: Flora 2:186: Schopfhyazinthe; Y: שְׁמָכֵי *Šab* ib.(BAYTN 131).

שמן vb. **to become fat** (↓ שמנוניתא, שמין, שומנא; Sy ܫܡܢ LS 786, Ma שמן MD 470) **Pe.:** שמין קיניי(נ)הו׳ the cattle grow fat *Soṭ* 34b(50); אי שמין ושפר נידע דמצלח if (the cock) becomes fat and thrives, he will know that he will be successful *Kar* 5b(53) // *Hor* 12a(38)

The phrase בי בליעי שמני *Pes* 112a(19) may be translated: I have become fat among the thin ones, but its mng. in the context following an incantation is uncertain.

שמנא n.m. **name** (↓ שמא) sg. רב עוירא שמני PN is my name *Ḥul* 51a(10)

Y: שְׁמַנִי *Ḥul* ib.

שמנונותא, שַׁמְנוּנִיתָא n.f. **fattiness** (↓ √שמן, שומנא; MH² שמנונית J 1598; ↓ שמין) sg. שמנוניתא דאיסורא the fattiness of the forbidden (meat) *HG3* 215:9 [cf. שמנונית דאיסורא *Ḥul* 8a(35)]; אגב חורפיה דחלתיתא מחליא ליה שמנונותא because of the pungency of the *Asa foetida*, the fattiness (on the pagan's knife) 'sweetens' it [i.e. makes it less pungent] *AZ* 39a(38)

Y: שַׁמְנוּנִיתָא *AZ* ib.(BAYTN 288).

שמע, שמי vb. **to hear, heed, infer, obey** (↓ בר שמעא, שמועתא, שמועא, שומענא, משמעא, מישמע, שמעתא, מימר ומשמע; Sy ܫܡܥ LS 786, Ma שמא MD 469) **Pe.** (a/a), *qĕṭīl lĕ*- forms [cf. Sy ܐܫܬܡܥܐ ܕܫܡܝܥ ܠܝ Nöld, SG 219, Ma שמילכון Nöld, MG 382]: 1sg. שמיע לי *Zev* 110a(18); שמיעא לי *Pes* 41a(4); 2m. שמיע לך *Ber* 16a(33); 3m. שמיע ליה *MQ* 24a(40); 1pl. שמיע לן *BB* 51a(14); שמיעא לן *Qid* 13a(14);2m. שמיע לכו *Qid* 13a(15); 3m. שמיע להו *Ḥul* 5b(35);- **1. to hear:** a. active: 1) alone: מדשמעי אנא והוא לא שמע since I heard (what the angels said) and he did not hear (it) *Ket* 69b(36); *Ned* 50a(16); *Zev* 13b(15); *Ḥul* 7b(21); שְׁמַעְאִי אזל אחילתיה she heard, went, and relinquished it [i.e. her mother's *ketubba*] *Ket* 86a(2; HGP 44b:16); איפוק איחזי מאי שמענא I shall go out to see what I am hearing *Yom* 75b(24); אצית זי מאי קא שמעת listen, then! What do you hear? *San* 110a(55); אדהכי שמעה ילתא קמה בזיהרא in the meantime, PN heard (it and) arose in anger *Ber* 51b(15); כי היכי דלישמעו בכו אינשי so that people should hear about you *San* 70b(33); אודנא דשמע זימרא תעקר may the ear that hears music be torn off *Soṭ* 48a(42); 2) w. a complement [dir. obj. or adv.]: איזיל ואשמע מיניה מילתא I shall go and hear something from him *Šab* 41a(21); שמע קל תיגרא he heard the sound of a quarrel *AZ* 70a(10); *Meg* 29a(29); רב יוסף כד הוה שמע דארונה הוא דקאתי he heard that it was his coffin that was coming *Qid* 31b(36); וכיון דשמע הכי סליק לאיגרא when he heard this, he went up to the roof *Ket* 103b(14); 3) w. ־ב about, concerning: שמעי בי רבנן ומפסדי להו מינאי (if) the scholars hear about me [i.e. that I sell *teruma*], they will cause me to lose (all) of them [i.e. the priestly gifts] *AZ* 40b(37); *Giṭ* 40a(49); *Bek* 29b(13); 4) w. ־ל concerning: והא איפכא שמענא להו did we not, in fact, hear the opposite concerning them [i.e. they hold a contrary view]? *BB* 170a(24); *Kar* 19b(21); מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא concerning whom do you hear that he maintains this opinion? *Ber* 52a(8); מאן שמעת ליה דאית ליה מדרש כתובה concerning whom did you hear that he expounds the *ketubba*? [lit. that he has an exegetical explanation of the *ketubba*] *Ket* 81a(13); *BM* 33a(7); *Hor* 2b(54); 5) w. pron. suff. + ־ל + ־ד + vb.: ההוא גברא דשמע' לדביתהו דהוה אמרה לברתה a certain man who heard his wife saying to her daughter *BB* 58a(24); *Yom* 75b(25); *Tan* 21a(6); *Meg* 18a(41); *Ket* 104a(4); *Ḥul* 110a(7); כיון דשמעיה לרשב"ג דמיקל טפי when he heard that PN was very lenient *Tan* 18a(39); כד הוה שמע קל כרעא דאימיה when PN used to hear his mother's footfall *Qid* 31b(18; **O**²); b. in *qĕṭīl lĕ*-syntagm: שמיע לי עליכון דשדיתו דקלי וזקפיתו להו I have heard concerning you that you pull down date palms and plant them (anew) *San* 30b(35); **2. to hear or receive a (legal) tradition** [↓ שמעתא]: a. active voice: אנא לא שמעיתה הא דרב המנונא I did not hear this (statement) of PN *Ber* 57b(58); הא מילתא שמעית מיניה דעולא סבא I heard this (statement) from PN *Giṭ* 26b(22); שמעית מיניה דמר שמואל תרתי I heard from PN two (statements) *Ara* 29b(34); והא איפכא שמעינן להו did we not, in fact, receive an opposite (tradition) concerning them [i.e. the two scholars in the Mishna]? *Ber* 49b(26); *Er* 79a(3); *BM* 100b(17); אימר דשמעינן ליה לר' מאיר say: Do we hear PN (express this opinion)? *BB* 79b(9); אימר דשמעת ליה לר' אליעזר *Šab* 6a(17); *Ket* 36a(33); *San* 3b(26); b. in ־קטיל ל-syntagm: אנן לא שמיעא לן להא דרב הונא בריה דרב יהושע we did not hear this (statement) of PN *Qid* 13a(14); משמע לא שמיעא לי I did not actually hear it *Ket* 53b(16); לא שמיעא לי הא שמעתא I have not heard this legal tradition *Er* 66b(3); לא שמיעא לי כלומר לא סבירא לי I did not hear it, viz. I do not agree with it *Pes* 41a(4) [↓ √סבר pe., mng. 1b]; בפירוש שמיעא לך או מכללא אמ' ליה בפירוש שמיעא לי did you hear it [i.e. the tradition] explicitly or by inference? He said: "I heard it explicitly" *Er* 46a(9); *Yom* 50a(34); *Giṭ* 39b(22); הא גמר' הו' וגמרא לא שמיע ליה this is a tradition, and he did not receive the tradition *ib.* 6b(33; **M**); *TGHark* 190:14; **3. to heed** [w. ־ל, קדם]: והוה צווח רבי ולית דשמע ליה PN was protesting and no one heeded him *Šab* 156a(22); וישמע קדמנא בבבא דמתיבתא he should heed us in the Gaonic court *Dec* 1:4; **4. to agree** [w. ־ל]: מאן שמע לך ולר' יוחנ' רבך who agrees with you and with PN, your teacher? *Mei* 12a(18); **5. to consent:** ושמעתיה פלניתא דא ואתיבמת ליה this NN consented to him and became his wife by levirate marriage *SŠHai* 13b(2); **6. to infer, conclude, derive** [w. מן]: a. general: הלכתא גיבראתא איכא למשמע ממנהגא דהלילא one can infer important laws from the custom of *Hallel Suk* 38b(1); למשמע מינה תרתין to infer from it two (things) *Anan* 5:2; מיהא ליכא למשמע מינה you cannot infer anything from this *Švu* 38a(1); *Meg* 27a(22); b. in legal phrases: 1) תא שמע come (and) conclude (from the following text) [cf. JPA איתא חמי CTY 2:256+]: *Beṣ* 27a(19); *Yev* 103a(38); *BQ* 2b(16); *BB* 2b(16); *San* 5a(21); *Mak* 11b(17); 2) שמע מינה conclude from it: *Šab* 64a(38); *Yom* 3b(19); *BQ* 25b(30); שמע מינה תרתי conclude from it two things *San* 46b(27); *Zev* 4a(41); שמע מינה מדר' עקיבה תלת infer from (the statement) of PN three (things) *Pes* 5b(1); 3) שמעת מינה you can conclude from it *Šab* 37b(1); שמעת מינה תרתי you can conclude from it two (things) *Yev* 68b(12); *BQ* 58b(11); *Ḥul* 82b(6)

Pa. to serve, administer to s.o.: ניחא לי לשמועי ליה למר I want to administer to you *Meg* 28b(47); *Dec* 2:9; מאן יהיב לן נגרי דפרזלא ונישמעינך oh that we had legs of iron so that we could serve you *Ber* 41b(14); כל יומא הוה משמע ליה לר' he used to administer to PN every day *AZ* 10b(26); *ib.* 12; *MQ* 25a(45)

Af. 1. to let s.o. hear: ואשמען לי קלא דסנואתי let me hear the sound of my 'enemies' [i.e. the lice] *Šab* 12a(40); **2. to impart a legal tradition to s.o.:** קמ"ל [= קא משמע לן] בברייתא מאי דלא אשמעינן במתניתין (the *Tanna*) imparts a legal tradition to us in the *barraita*, a matter which he did not do in our Mishna *Beṣ* 6b(32); וצריכא דאי אשמעינן הך הוה אמינא בהא כרב סבירא ליה it is necessary. If (the *Tanna*) had imparted a tradition to us about that (case), I would have said that in this (case) he is of the opinion of PN *Meg* 29b(39); *Yev*

28b(7); *Qid* 7a(36); *BB* 64b(13); עד דאשמעינן חזיר לישמעינן טלה before he imparted to us a tradition (of this law concerning) a pig, he should have done so (concerning) a lamb *Bek* 24a(36); ולשמעינן הא ולא מיבעיא הך let him impart a tradition to us in this (case) and that one is unnecessary *Meg* 29b(41); איכפל תנא לאשמועינן כל הני did the *Tanna* have to take the trouble to impart a tradition to us about all these (matters)? *Šab* 5a(30) [↓ √2#כפל itpe., usage a]; **3. to inform:** וכת' תחרש לאשמעי מינה תרתין (Scripture) wrote תַחֲרֹשׁ [Dt 22:10] to inform from it two (things) *Anan* 4:24; מילתא אגב אורחיה קא משמע לן he informs us of (this) matter in an incidental manner *Zev* 19a(30) [and *passim*]; קמשמע לן כדרב שמעיה he informs us that it is according to PN *Pes* 90b(47); **4. to prove, indicate:** קראי משמעי כמר ומשמעי כמר the biblical verses prove like you [i.e. your opinion] and prove like him *Er* 65a(19) [M: משתמעי]; מאי משמע דהאי גימון לישנא דמיכף הוא what (biblical verse) proves that גִּימוֹן [MŠab 5:4] is a term of 'bending'? *Šab* 54b(42); *Pes* 7b(25); *Meg* 29a(39); *San* 12a(23); *Nid* 31b(10); מאי משמעא *Suk* 39a(13); *MQ* 2a(25); *BB* 16a(51); **5. to mean, imply:** משמע הכי ומשמ' הכי (the word *lō*) can mean so [i.e. לוֹ 'to him'] and mean so [i.e. לא negation] *Soṭ* 31a(10); *Zev* 62b(17); משמע רגל ומשמע שן (the vb. √שלח pi.) can imply (damage of) a foot and can imply (damage of) a tooth *BQ* 3a(21); ולא ניכתוב איגרת דמשמע אִי גֶרֶת [= גְּרַת] אלא נכתוב אגרת he should not write (in the *geṭ*) איגרת [i.e. *plene yod*] since it means 'if she committed adultery', but he should write אגרת (defectively) *Giṭ* 85b(33; OHT Giṭ 197:16); במוציא כ"ע לא פליגי דאפיק משמע כי פליגי בהמוצי' ת"ק סבר המוציא דאפיק משמע ור' נחמיה סבר המוציא דמפיק משמע no one disagrees that מוציא means 'who has produced.' When do they disagree? On המוציא. The first *Tanna* is of the opinion that המוציא means 'who has produced.' PN is of the opinion that המוציא means 'who produces' *Ber* 38a(47)

Itpe. 1. to be heard: ההוא תורא דנפל ואשתמע קל גניחותיה a certain ox that fell, and the sound of its grumbling was heard *Ḥul* 51b(11); *Er* 104a(37); תרי קלי מחד גברא לא משתמעי ומתרי גברי משתמעי two sounds (of the *shofar*) from one person cannot be heard [i.e. are indistinguishable]. From two people they can be heard *RH* 27a(18; **O**); ותשמע צווחתא דישראל עשיקי let the shout of the oppressed Jews be heard *TGHark* 189:24 [= GeonH ותשמע צעקת ישראל עשוקים ib. 23]; **2. w. -ל to hear (of a speaker):** כיון דאוושׁ כ"ע לא משתמע להו since everyone was making noise, they could not hear *Ber* 50a(37); אישתמע ליה כמאן דקאמ' ולאלישע he heard him as if he was saying ולאלישע [instead of וְלָרָשָׁע Ps 50:16] *Ḥag* 15b(9); **3. w. מילתא to become known** [lit. the matter was heard; cf. Akk (OA): *ammakam awutum la iššamme* the matter must not become known there CAD Š/2 287]: סוף אישתמע מילתא בי שבור מלכא finally it became known [lit. the matter was heard] in PN's palace *Ber* 56a(56); *Tan* 24b(36); *BM* 83b(31) [Var: אשתמאי SM 63:18]; *AZ* 18b(5); **4. w. -מילי to be respected, heeded:** כי היכי דלשתמען מליה so that he should be respected *MQ* 16b(23); *Šab* 23b(40); *Giṭ* 52b(14); *BQ* 11b(14); *BB* 132a(2); *TGHark* 96:2; **5. to obey** [Sy, LS 787, mng. 2b]: לאשבעא מלאכין דישתמעון לך to adjure angels that they should obey you *ḤM* 37:4; *Bo* 133:9; *ib.* 145:1

Lit: Bacher 220 [Pe.]; E. Diamond, Dim Vol 50+, has discussed the term (מאי משמע(א and is of the opinion that it is a noun ['what is the meaning of ...'], but this is unlikely from a syntactical point of view. The mng. of the prov. אגב אורחך לבעיל דבבך אשתמע *San* 95b(44) is unclear.

שְׁמָעָא, שמאעא, שַׁמָּעָא n.m. **servant, attendant, disciple** (↓ √שמע *qaṭṭāl*-form; ↓ שמועא; cf. JPA 2#שַׁמָּשׁ attendant, servant DJPA 559, Sy ܡܫܡܫܢܐ servant, deacon LS 788, Ma שאמאשא MD 443) **1. servant, attendant:** a. general: sg. אמ' ליה לשמעיה שליף לי מסאנאי he said to his servant: "Take off my shoes" *Tan* 24b(19); *Ber* 62a(44); *Šab* 142b(45); *RH* 34b(27); *Giṭ* 55b(54); *BQ* 113b(31); אזל קרייה לשמאעיה he went (and) called his servant *San* 39a(36); דרב חסדא כולהו אקלידי הוה קא מסר ל' לשמעיה לבר מדציבי PN used to hand over all of his keys to his servant except that of the (storehouse of) firewood *Giṭ* 56a(28); מטא לאבדולי קם שמאעא קא מתלי נורא משרגא he came to recite *havdala*, (and

his) servant got up to light the fire from the lamp *Pes* 103b(16); *Beṣ* 22a(22); pl. הוו קא מידחפו ליה שמעיה his attendants were pushing her away *Ket* 63a(10); b. w. PN: sg. סוגא שמעיה *BB* 90b(34); רב כהנא בר חיננא שמעיה *Tan* 24b(14); *AZ* 58a(2); **2. disciple** [cf. Sy ܫܡܘܥܐ LS 786, mng. 2]: sg. מסתמיך ואזיל ר' אבהו אכתפיה דר' תנחום שמעיה (when standing) PN used to continuously lean on the shoulder of PN_2, his disciple *Yev* 42b(38); בעא מיניה ר' נחום שמאעיה דר' אבהו מר' אבהו PN, PN_2's disciple, asked PN_2 *ib.* (39; IŠGF 38:6); *RH* 33b(8); *BB* 111a(36); בקידושין דבי לוי דהוא נמי שמאעיה דרבי in (the Tractate) קידושין of the school of PN, who is also PN_2's disciple *IŠGF* 40:3 [cf. BB 52b(29)]; דהוא שמאעי(ו)הון ושמעי(ה)א) דרב ושמואל בבבל he was their disciple and the disciple of PN and PN_2 in GN *ib.* 60:18; pl. כיון דהוה אית רבנן שמאעי דהנך רבואתא דפליגין since there were scholar-disciples of those Rabbis who differ *ib.* 29:20; 103:12

Voc: שַׁמָּעָיה VTM 45; Y: שַׁמָּעָיה *Šab* 12b(48; BAYTN 228).

שמעתא, שְׁמַעְתָּא, pl. **שמעתתא** n.f. **legal tradition, legal discussion, adopted practice** (↓ √שמע, שמועתא; Sy ܫܡܥܬܐ LS 786) **1. legal tradition:** a. general: sg. אגר' דשמעתא סברא the reward of a legal tradition is (deriving it by) logical deduction *Ber* 6b(25); כל יומא שמעתתיה בפומן בי מדרשא we recite [lit. in our mouth] his legal traditions every day in the school *MQ* 25a(20); *Suk* 47a(12) [↓ מריא mng. 4]; צורתא דשמעתא the outline of the legal tradition *Šab* 63a(49); עבד עובדא בי ריש גלותא כשמעתיה he decided the case in the exilarch's house according to his legal tradition *Er* 11b(24); *Giṭ* 27a(23); *BB* 6a(38); שמעתא חדתי משמיה דרב a new legal tradition in PN's name *Šab* 10b(29); pl. כל הני שמעתתא all these legal traditions *Ber* 42a(30); *BB* 150b(15); תרתי שמעתתא two legal traditions *Nid* 26a(44); שב שמעתתא seven legal traditions *Ḥul* 42b(17); ניבדרו שמעתתך your legal traditions will be (widely) disseminated *Ber* 56a(46); שמעתאתא *TGHark* 112:31; *IŠGF* 62:2; b. ≠ מתניתא ,אגדתא: sg. מתניתא קאמרינן שמעתא לא קאמרינ' we are stating a Tannaitic tradition. We are not stating an (Amoraic) legal tradition *Nid* 18b(3); pl. תולתא שמעתא תולתא אגדתא תולתא מתלי a third legal traditions, a third *aggadot*, (and) a third parables *San* 38b(51) [contents of a public lecture]; **2. legal discussion:** sg. שמעתא בעיא צילותא כיומא דאסתאנא legal discussion requires clarity (of mind) like a day of the north wind *Meg* 28b(26) [// הילכתא *Er* 65a(28)]; **3. w. var. vbs.:** a. √1#אזל pe.: sg. שמעתך כר"ש אזלא your legal tradition goes according to PN *Yev* 91a(40); *San* 86b(33); b. √אמר pe.: sg. אמריתה לשמע' קמיה דרב זביד מנהרדעא I stated the legal tradition in the presence of PN from GN *Yev* 48b(38); *Pes* 60b(9); *Nid* 52a(43); *Ket* 77a(42); כי ניים ושכיב רב אמרה להא שמעתא when he was drowsy and falling asleep, PN said this legal tradition *Yev* 24b(26) [+ //'s; ↓ √נוס pe., mng. 2]; *Qid* 47a(41); *Ḥul* 50a(39); מיהו ליקנסינהו דלא לימרו שמעתא משמי' we will, however, punish them so that legal traditions will not be said [lit. they will not say] in their name *Hor* 13b(52); c. √גמר pe.: sg. דמי האי מרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא it seems to this one of the scholars as if people cannot learn the legal tradition *Er* 15a(42) // *BB* 84b(21); *Nid* 48a(17); *Ber* 33b(22); וא'ג'מרה לשמעתא מפומיה דמרה I shall learn the legal tradition from the mouth of its possessor *Beṣ* 27a(15); d. √הדר pe. + -ב: sg. הדרתו בכו משמעתיכו did you renege from your legal tradition? *Suk* 10b(15); *Ḥul* 111b(43); e. √חדד pa., pass.part.: pl. אלעזר בן פדת דמחדדן שמעתתיה PN whose legal traditions are more honed *BM* 84a(48); f. √חשך pa., pass.part.: pl. משום דיתבי באתרא דחשוכא אמרי שמעתתא דמחשכן because they dwell in a place of darkness [i.e. Babylonia] they recite legal traditions which are obscure *Pes* 34b(15) [+ //'s; ↓ √חשך af., mng. 1]; g. √כוון pa., pass.part.: pl. כמה מכוונן שמעתתא דסבי how well-ordered are the legal traditions of the old men *Er* 12b(30; **O**) // *BB* 149b(5)'; h. √משך pe.: sg. דכי היכין דמשכין מיא תמשוך שמ(ו)עתכון just as water flows so should your legal tradition 'flow' [i.e. be incessant] *Kar* 6a(11) // pl. משכן שמעת(ת)י' *Hor* 12a(44); i. √נקט pa.: pl. אזול רבנן לנקוטינהו לשמעתתיה the scholars went to gather his legal traditions *Qid* 13a(37; **O**^{2}); j. √סבר pe.: אנא כשמעתיך סבירא לי I am of the same opinion as your legal tradition *BB*

55a(3); k. √סיים itpa.: sg. מיני ומינך תסתיים שמעתא the legal tradition will be clarified (by combining) mine [i.e. my statement] and yours *Pes* 88a(44; **M**^{2}); l. √סלק pe., af.: sg. לא הוה סלקא ליה שמעתא אליבא דהלכתא his legal tradition was not in accord with the traditional law *Soṭ* 7b(42); *ib.* 21a(36); *BQ* 92a(51); אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא to make the legal tradition accord with the traditional law *Yom* 26a(17); *TGAs27* 33:15; m. √פתח pe.: sg. כי בעי מפתח בשמעתא אמ' ברישא מלתא דבדיחותא whenever he was about to begin lecturing on a legal tradition, he would first make a mirthful statement *Pes* 117a(39) // *Šab* 30b(37); n. √צרך itpe.: sg. איכא דמצטרכא ליה שמעתא there is someone who needs the legal tradition *Ḥul* 86b(9); o. √רווח pe.: sg. עד דרווחא שמעתא until the legal tradition was clarified *BM* 84a(50); p. √שאל pe.: sg. משאל שמעתא to ask about a legal tradition *Yom* 77b(28); q. √שמע pe.: sg. לא שמיעא לי האי שמעתא I have not heard that legal tradition *Er* 10a(15); *Mak* 4a(15); r. √שקל וטריל pe.: sg. למשקל ולמטרא בשמעתא to engage in a discussion of the legal tradition *Soṭ* 7b(40); s. √תוב af.: sg. ומותבינן אשמעתין we can raise an objection to our (previously mentioned) legal tradition *Šab* 125b(14); *Er* 9b(25); *Men* 49a(10); t. √תני af.: sg. איכא דמתני לה לשמעתא בפני עצמה there is someone who transmits it as an independent legal tradition *BM* 22b(34); *Šab* 48b(12); *Suk* 17b(21); u. √תרגם quad.: sg. כבר תו׳ורגמה רב הושעיה לשמעתיך בבבל PN has already interpreted your legal tradition in Babylonia *Ket* 53b(2); *AZ* 54a(32); *Giṭ* 41a(24)

Lit: Bacher 224; Voc: שְׁמַעְתָּא HGP 27b:12; Y: שְׁמַעְתָּא *Šab* 63a(49; BAYTN 285).

שמר vb. **to direct attention** (Sy ܫܡܪ pa. to direct the mind LS 787) **Itpa.** [w. ־ב, בגו־]: כיון דחזי לה דמקרבה למילד איבעי ליה אשתמורי בגווה since he saw that (the cow) was close to giving birth, he should have paid attention to it *BQ* 59a(1) [Var: איסתמורי **H**(corr.); לאישתמורי **Es**]; בעל הבור בעי לאשתמורי במיא דבריה the owner of the cistern should pay attention to the water of his cistern *BB* 99a(26; **P**^{1}) [**H**: לאסתמורי]

שמש vb. **to spend time, minister, have conjugal relations, use** (↓ תשמישא, שימושא, משמשא, תשמשתא; Sy ܫܡܫ LS 788, Ma שמש #1 pa. MD 470) **Pa. 1. to spend (time):** ארבסרי דשמשי בבית עבר the fourteen (years) that (Jacob) spent in the house of PN *Meg* 17a(15); ואתא פל' תבע ושמיש בבבא דמתיבתא זמניה NN, the claimant, came and spent his time at the Gaonic court (waiting for the other party) *TGAs33* 213:20; **2. to minister, serve** [w. ־ל, ־ב]: אנטונינוס שמשיה לר' PN served PN$_{2}$ *AZ* 10b(49); ושמיש עסרין וחד יומין he ministered for twenty-one days *Yom* 77a(30; MGN 282:4); כד הוה משמש לר' אבא איהו ור' חייא when he and PN used to minister to PN$_{2}$ *Ḥul* 54a(16); אהל מועד בעמידה משמשין ביה (the priests) minister in the tent of meeting standing up *Anan* 22:25; **3. to allow to pass through:** ריאה דיבישא ולא משמשא זיקא a lung which is shriveled and does not allow a stream of air to pass through *HP* 205:6; *HG3* 146:1; **4. to have conjugal relations** [calque < MH שימש (מיטתו) J 1601]: דמשמשא על ארעא (a woman) who has conjugal relations on the ground *Ket* 60b(53); משמשי בימטא they have conjugal relations in the daytime *Ber* 59b(17); *Šab* 110a(26); *Pes* 111a(32); *Nid* 29b(7); *HG3* 365:18; *Bek* 8b(10) [of snakes]; *Giṭ* 58a(16) [↓ ערסא #1 mng. 1.b.2]

Itpa. to use, make use of s.t.: a. alone: דאחדא דשא ומשתמשא since (the inner courtyard) can close the door and use (it) *Er* 67a(2); כי אשתמש היכי אשתמש (if there was a danger) how did he use (it) when he used (it)? *Pes* 8a(41; **V**^{14}); b. w. ־ב: מר אשתמש בה you made use of her [i.e. the maidservant] *BB* 29b(6); אע"ג דלא אשתמש בהו כמאן דאשתמש בהו דמי even though he did not use them, it is as if he had used them *BM* 29a(18); דלאו אורח ארעא לאישתמושי י׳ולזולי במאני דמלכותא it is improper to use and to treat royal garments with disrespect *Meg* 16a(17; **L**); *ib.* 11b(26); *Pes* 30b(23); *Ara* 6a(41); *HP* 15:17; *ḤM* 46:16

The mng. of לכי תשמש *BQ* 20b(2) is uncertain.

שמשק ↓ שומשוק n.

שמת vb. **to ban, excommunicate** (denom. < ↓ שמתא; ↓ משמתתא, שמותא, √שמד; Ma שמת MD 470, > GaonArab סמת TGAs42 76:23) **Pa.:**

a. people: ונישמתיה מר שמותי excommunicate him! *Pes* 52a(8); *Meg* 5b(29); *Qid* 39a(38); ברישא משמית נפשיה והדר משמית ליה לדידיה he used to first excommunicate himself, and then excommunicate him *MQ* 17a(46) // *Ned* 7b(22); *Ket* 28a(16) [≠ ↓ √נגד pa., mng. 1]; *Pes* 52a(7); *Geon* 200:15; בארבע מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז Barak excommunicated Meroz with four hundred *shofars* *MQ* 16a(16) [↓ שיפורא mng. 1c]; שמותי ודאי משמתינן ליה עד דקביל עליה כל אונסא דאתי מחמתיה we certainly surely ban him until he accepts upon himself any unforeseen circumstance that can result from it *BM* 108b(10); *BQ* 15b(28); *Švu* 41a(21); *Meg* 16b(34); *MQ* 14b(23); *Yev* 121a(21); *Qid* 70b(12); *Ḥul* 18a(6); דשמתוה ומית בשמתיה they excommunicated him, and he died while under the ban *BB* 174b(2) // *Ara* 22a(53); שמתה ושריא לה לאלתר באנפה he excommunicated her and released her immediately in her presence *Ned* 7b(17); *ib.* 8a(24); וכתבו עליה פתיחה דנן לשמותי יתיה בכל אתר they wrote this decree of excommunication against him to excommunicate him everywhere (since he disobeyed it) *Dec* 3:8; *TGHark* 108:30; *ib.* 161:30; *ḤM* 46:13; b. demons: מומינא ומשבענא וגזרנא ומשמיתנא ומבטילנא I adjure, impose an oath, imprecate, ban, and annul ... [followed by categories of demons] *Bo* 82:6; אינון יבטלון וישמתון כל גיסי וקיבלי let them annul and ban all *g.*-demons and charm-demons *ib.* 14:9; pass.part. ליט תביר ומשומת! cursed, broken, and excommunicated *Šab* 67a(30); גזירין חרימין ומשמתין decreed, banned, and excommunicated *Bo* 106:4; *ib.* 90:2

Itpa. to be excommunicated, banned: ואישתמת בפתיחה תלתין יומין he was excommunicated for (ignoring) the subpoena for thirty days *Dec* 4:5; *ib.* 5:3; *TGHark* 234:10; *Geon* 154:11; וישתמת ויתבר וי"בד" וישתצי may (DN) be banned, broken, lost, and destroyed *Bo* 74:4

Lit: F. Schulthess, ZA 19[1905] 133^{1}; G. Libson, AIRJL 2[1975] 321+.

שַׁמְּתָא, שמאתא, שמתא, pl. **שַׁמְּתָתָא** n.f. **ban, excommunication, type of demon** (< *שַׁמְדְּתָא; ↓ √שמת, שמותא, שמדא; Ma שמאדתא, שמאתא #2 MD 442, 469, JNA שמתא *šamitta* HDJNA s.v.) **1. ban, excommunication:** a. against people: sg. *MQ* 17a(50) [w. pop. etym.: 1. שם מיתה there is death; 2. שממה יהיה there will be desolation]; *MQ* 17a(46) // *Ned* 7b(22) [↓ √שמת pa., mng. 1a]; בשמתא דאית ביה ובשמתא דלית ביה one who has it [i.e. some pride] should be under the ban, and one who does not have it should be under the ban *Soṭ* 5a(41); ליהוי ההוא גברא בשמתא let that man be under the ban *Er* 63a(29); *MQ* 17a(37) [↓ √שדי #1 pe., mng. 10b; Var: שמאתא HG2 490:39]; *Ned* 50b(20); *AZ* 26a(5); *Ket* 69a(45); יהא בשמתא דישר' let him be under the ban of the Jews *Dec* 7:11; *Ḥul* 132b(24); לא חל שמתא עליה תלת(ה)(ין) יומין the ban has not been in effect upon him for thirty days *MQ* 16a(29); *Qid* 12b(22); ופקידנא ואחילו ליה שמתא לפל' דנן we instructed them to pardon the excommunication on NN *Dec* 6:5; *BB* 174b(2) // *Ara* 22a(53) [↓ √שמת pa., mng. 1a]; ושארו שמתיה they released their ban *AZ* 26a(7); ולישמתיה שמותי כיון דלא צמח כיתאניה הינו שמתא let him actually excommunicate him (and not curse him). Since his flax did not sprout this is (equivalent to) a ban *Meg* 5b(29); שמתא דרבנן the ban of the scholars *MQ* 16a(32); *BM* 70a(35); *BQ* 112b(55) [≠ ↓ פתיחא mng. 1]; *SŠSad* 202b:20; למישמע שמאתא to hear the (pronouncement of) the ban *TGHark* 161:32; b. against demons: sg. מחיתנא עליכון שמתא וגזירתא ואחרמתא I impose upon you an excommunication, oath, and anathema *Bo* 2:6; *ib.* 29:9; שלח עליכון שמתא רבי יהושע בר פרחיא PN has sent a ban against you *ib.* 9:6; 19:8; **2. type of demon:** pl. שמתתא *ib.* 53:2 [in a list of demons]; *ib.* 120:16

Geon. expl.: שמתא נידוי דנידוי שמנדין אותו וכותבין עליו פתיח(א) לאחר שמנדין אותו שלשים יום TGWeisz 87b:9; לאחר שמנדין אותו ל' יום ואינו חוזר בו ממה שהיה בידו כותבין עליו חרם ומוציאין אותו מכלל ישראל OHT MQ 17:18; Voc: שַׁמְּתָא HGP 49a:31; שַׁמְּתָּא HGP 25b:21; Y: שַׁמְתָּא *Pes* 52a(13; BAYTN 285).

שנא ↓ שתא n.

שנונתא n.f. **moss, algae** (< MIr ? [cf. NP *ušna* moss PED 67]; Sy ܫܢܘܢܬܐ moss LS 789, mng. 2; ↓ אוכמתא) pl. שנונתאי דחריצי ודמכואתא algae of the ditches and the boats *TRN* 574:4

Lit: Flora 1:15.

שנז vb. **to deflect, turn aside** (Sy ܫܢܙ LS 791) **Pe.:** ואתא טהור ושנ{י}⟨ז⟩ה להההוא קנה דתותי בחשיה a ritually clean person came and deflected that reed under his armpit *HG3* 260:28

Geon. expl.: [והסט גופו] נידנוד בלשון קודש ושנז בלשאנא דגמארא GC 197:1; Lit: Eps, GC 197[1] [contra ib. 134[10]].

1#שני vb. **to be different, change** (↓ שוניא, 1#שינוייא; Sy ܫܢܐ LS 789, Ma שנא MD 471) **Pe. 1. to be different** [only in impersonal expressions w/o concord to logical subj.]: a. מאי שנא what is the difference? [calque < MH מַה שָּׁנָה MHor 1:2; v. Yalon, Intr 107]: 1) alone: ומאי שנא יונה in what way is a dove different? *Ber* 53b(32); *Pes* 30b(29); *RH* 20a(26); *Yom* 44b(11); *Beṣ* 38b(5); *Ket* 16a(47); *BQ* 65b(21); *Švu* 14a(20); *Ḥul* 86b(34); 2) repeated: מאי שנא הכא ומאי שנא הכא wherein are the two cases different? [lit. what was different here, and what was different here?] *Ber* 49b(12); מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא what is the difference between the former part and the latter part of the Mishna? *Šab* 70a(1); מאי שנא איהו ומאי שנא נינהו what is the difference between him and them? *Er* 51b(28); *Pes* 17a(16); *Qid* 10b(26); *BQ* 9b(19); *Zev* 21b(7); b. לא שנא there is no difference: 1) alone: הכא נמי לא שנא here also there is no difference *Šab* 6a(13); *Yev* 40b(10); *AZ* 11a(29); *Men* 35a(9); לדידך דלא שנא לך בין ... according to you, who do not maintain any difference between ... *Pes* 72a(20); (2) repeated: לא שנא בדאוריתא ולא שנא בדרבנן it makes no difference whether it is a Pentateuchal (injunction) or a Rabbinic one *Er* 37b(35); *Pes* 23a(5); *MQ* 18a(18); *Ket* 68a(47); *BM* 39b(6); *Švu* 37a(4); *Ara* 5b(5); *Anan* 18:15; *ib.* 21:12; 55:9; c. שאני, שני it is different: 1) alone: שאני הכא it is different in this case *Men* 37b(1); *Ḥul* 29b(36); *Bek* 36a(53); ושני סוטה דאיסורא דאית בה ממונא הוא it is different (concerning) a *soṭa* since it is a prohibition which has a monetary aspect in it [i.e. her *ketubba*] *Švu* 36b(6); שאני חגתא דטייעי דלא קביעא it is different (in the case of) the festival of the Arabs since it is not fixed *AZ* 11b(40); שאני פרסאי דלאלתר מותבי תכא קמיהו it is different (in the case of) the Persians since they place a table immediately before them *Ber* 46b(29); *Hor* 11a(54); ושאני בהמה דאיכא עורה it is different (in the case of) an animal since its skin remains (after death) *Ket* 79b(11); דבזכרות הוא דשאני זכר מנקבה because the male is different from the female in the male sexual organs *Anan* 80:4; ולא שאני בין נדה לזבה there is no difference between a menstrual and a gonorrheal woman *ib.* 41:10; 2) w. fol. ל- בין -: מאן האי תנא דשני ליה בין ראויין לשאינן ראויין who is the Tanna who maintains a distinction between eligible and ineligible? *Pes* 72b(11); *ib.* 83a(30); לר' אליעזר לא שאני לה בין עוקר לטועה PN does not maintain any difference between one who abrogates and one who errs *ib.* 72a(17); ולא שאני לן בין איסורא לסכנתא do we not maintain any difference between (laws of) prohibition and (those of) mortal danger? *Ḥul* 9b(4); דשני לן *Er* 11b(8); רבנן היא דשני להו בין חולין למעשר it is (according to) the scholars who maintain a difference between unconsecrated food and tithe *Ḥag* 19b(4); *Qid* 13a(23); *AZ* 23a(2); **2. to be dislocated** [cf. Sy ܘܫܢܬ ܦܩܬܗ ܕܝܪܟܗ ܕܝܥܩܘܒ Jacob's hip joint was dislocated Gen 32:25; v. LS ib., mng. 4; cf. Ma ארקא שנאת מן סאדאנה the earth shifted from its axis MD ib.]: שנייא ליה ידיה his hand was dislocated *Šab* 148a(10) [w. ref. to מִי שֶׁנִּפְרְקָה יָדוֹ Mib. 22:5] **Pa. 1. to change s.t.:** כמה דאיפשר לשנויי משנינן we indeed change as much as is possible (concerning permitted work on a holiday) *ib.* 148a(31) // *Er* 103a(34) // *Beṣ* 30a(9); *Šab* 128b(46); *ib.* 119a(45); *Ḥag* 11a(5); *Kar* 11a(21; **FV**[9]) [v. Itpa.]; *SŠHai* 6a(15) [↓ √גמרג pa.]; **2. to act improperly [w. -ב:]** את שנית זיל שלים you acted improperly. Go (and) pay *Ḥul* 105b(47); זיל איתי שהדי דלא שנית ביה ואיפטר go (and) bring witnesses that you did not act improperly with it [i.e. the tool] and be exempted *BM* 96b(41); משום דשני ביה כל הכי לישני בה וליזיל because he acted so improperly much concerning it [i.e. the sacrifice], should he continue to act improperly concerning it? *Zev* 2a(24) // *ib.* 7b(6); **3. w. דעתא to become insane** [cf. Sy ܫܢܐ ܠܗ ܪܥܝܢܗ LS 790, mng. 2e; cf. BA לִבְבֵהּ מִן אֲנָשָׁא יְשַׁנּוֹן Da 4:13, Akk *ṭēm(šu) išanni*, etc. CAD Š/1 405]: הוה קא אזיל וקארי אבבי בר לקישא היכא את עד דשני דעתיה

he used to go around and call at the doors: "PN, where are you?" until he became insane *BM* 84a(52); **4. to change one's appearance [w. נפשא:]** זיל ושני נפשך כי היכי דלא ידעוך ... אמ' ליה במאי אישני go and change your appearance so that they should not recognize you. He said to him: "In what way should I change (it)?" *San* 96a(1); שנאי נפשה במאנה she changed her appearance by her dress *Yev* 65b(47); **5. w. בדיבורא to distort or change one's usual word or style:** a. people: דאי הוו יהבו ליה כל חללי עלמא לא הוה משני בדיבוריה if they were to give him all (the contents of) the empty spaces of the world, he would not distort his word *BM* 49a(49) // *San* 97a(34; **F**[2]); *BM* 23b(56); b. Scripture [v. Af., mng. 2]: דשני קרא בדיבוריה אם המצ' תמצא Scripture changed its usual style (by saying) אִם הִמָּצֵא תִמָּצֵא [Ex 22:3] *BQ* 65a(2); *Pes* 28b(26; **C**); *RH* 34a(40); *Qid* 35b(14; **O**[2]); *San* 40b(12); *Hor* 10b(11)

Af. 1. to move from one place to another: אשני פוריך change the place of your bed *Tan* 24b(42); לאשנוייה מפוריה לפוריא to move him from his bed to (another) bed *MQ* 25a(29; **L**); **2. w. לדיבורא to change one's usual style** [v. Pa., mng. 5b]: אשניה לדיבוריה מדיבורא קדמאה (Scripture) changed its style [in Lev 12:4] from the first one [ib. 2] *Anan* 64:7

Itpa. 1. to change, be changed: a. of appearance: אשתני אפיה ואידמי לכלבא his appearance changed and he resembled a dog *San* 96a(52) [cf. BA: וְזִיוַי יִשְׁתַּנּוֹן עֲלַי Da 7:28]; אדאתא אישתנו (ליה) שבילי דמתא until he came, the paths of his town had been changed *Ket* 62b(39); הא אישתני גופא והא לא אישתני גופא in this case her body was changed. But in that case it was not changed *Yev* 59a(11); ערו{ו}דא דלא אשתני מברית(ו)⟨ה⟩ the mushroom which was not changed from its creation *Anan* 3:9; b. of status: הואיל ואשתני אשתני since he was changed (concerning his judicial procedure), it was so (also concerning his liability) *San* 71b(25); *RH* 26a(25); *MQ* 18a(30); *BB* 15a(25); *Bek* 42b(24); מאי משמעא דהאי נחרפת אשת(ט)⟨נו⟩׳ הוא what (verse) informs us that נֶחֱרֶפֶת [Lev 19:20] (refers) to being changed? *Kar* 11a(21; MGL 557:8) [Var: לישנא דשנויי a term of changing **FV**[9]; אשתטותי HG2 45:78]; יין דאישתני לעילוייה wine whose status was raised (from that of the grape) *Ber* 35b(36); הני תלת מילי אישתני שמייהו מכי חרב בית המקדש the names of three things have changed since the Temple was destroyed *Šab* 36a(6) // *Suk* 24a(30); **2. to depart [w. מן:]** דלא לישתני ממנהגא so that he should not depart from the custom *San* 46b(40); דאשתניאו ממדינת פאס who departed from the city of GN *TGAs27* 33:14

Lit: Bacher 226; Sok, JPA 558, note, w. lit.

2#שני vb. **to reply, answer a question** (< H √2#שני pe. HAL 1477, J 1607; ↓ משניותא, 2#שינוייא) **Pa.:** a. general: הני מילי היכא דליכא לשנויי אבל היכא דאיכא לשנויי משנינן this refers to where there is nothing to answer. But where there is something to answer we do so *Qid* 4b(4); שפיר קא משני ליה he answers him well *BM* 56a(30); *Šab* 3b(5); מחוורתא כדשנין מעיקרא it is evident (that it is) as we originally replied *Er* 96a(12) [↓ מחוורתא]; *RH* 4a(39); כדשני ליה as he replied to him *Švu* 21a(1); אנא שנאי חדא ואת שני חדא I answered one [i.e. the contradiction in the first part of the Mishna], and you, answer the other! [i.e. the one in its latter part] *BQ* 17b(5; **F**[1]); אנא בעאי דאישני ליה וקדים ושאני ליה רב יוסף I wanted to answer him, but PN answered him first *Šab* 134b(38); סבר לשנוייה ליה כר' נחמיה he thought to answer it according to PN('s opinion) *ib.* 123a(8); זימנין משני ליה ... וזמנין משני ליה sometimes he replies ... [first answer follows], and other times he replies ... [second answer follows] *ib.* 7b(29); *Tem* 6a(33); b. preceded by var. vbs.: 1) √קשי pe., af., itpa.: קשיין אהדדי ומשנינן (the two parts of MRH 1:1) are contradictory (concerning the dating of documents). We may reply ... *AZ* 10a(21); ואקשי ליה ושני ליה he asked it and answered it *Ned* 6b(12); איקשיא לרב ששת באורתא ושניה בקדמותא מבריתא (the matter) was difficult for PN at night, and he answered it at dawn from a *barraita* *Bek* 31b(17); 2) √רמי pe.: ורמינן קראי אהדדי ומשנינן לא קשיא we raise a contradiction between biblical verses and we reply: There is no contradiction *Ber* 7a(41); ראמי מתניתין מדרמינן ... ומשנינן *Yom* 17a(7);

אבריתא ומשני he raises a contradiction from our Mishna to a *barraita* and he replies ... *Zev* 115a(27); *Giṭ* 27a(28); *AZ* 16b(7); רמי מתניאתא אהדדי ומשני he raises a contradiction between (two) *mišnayot* and replies *BM* 81a(12); *Pes* 20b(4); *Ḥul* 102a(41); 3) √תוב af.: איתיביה כל הני תיובאתא ושני להו he asked all these questions and answered them *AZ* 24b(27)

Af. to clarify a difficulty: דאשנייה ליה שמעתא he clarified the legal tradition for him *Bek* 60a(12; Rashi, ŠM) [F: לא@שנייא]

Itpe. to be clarified of a difficulty: הא מ״י״לתא קשאי בי רבה לרב יוסף תרתין ועשרין שנין ולא אשתנאי this matter was difficult for PN for twenty-two years in the school of PN_2 and was not clarified *BQ* 66b(27) // *Ket* 42b(21; V[5])

Lit: Bacher 226.

שנץ vb. **to tighten a cord, noose** (↓ שנצי; JPA שנץ pe. DJPA 560, GeonH שנץ SŠHai 18a[5]) **Pa.:** ארפו ליה ושניצו ליה ארפו ליה דלא ליהוי חציצה ושניצו ליה דלא ליקני נפשיה they loosened it [i.e. the cord around his neck] and tightened it. They loosened it so that there would not be an interposition. They tightened it so that he would not acquire his freedom [lit. himself] *Yev* 46a(22; OHT ib. 107:18) [M[3]: וצמצמו]

שְׁנָצָא, שנאצא n.m. **lace** (↓ √שנץ; JPA שנץ DJPA 560) pl. סנדלא דאית ליה שנאצי a sandal which has laces *Yev* 102a(36); ותלא בהו כיסי בלא שנצי they used to hang on them [i.e. the doorways] money bags without their laces *Ber* 58b(14; **M**) [v. SM 126:22]; כיסא בתר שנאצי (the possession of) a money bag is according to (where) the laces (lie) *BM* 26a(4); *ib.* 6; איכא כיסי דלית להו שנצי אי נמי דאית להו שנצי ומכרכי על פומיהו there are moneybags which do not have laces. Alternatively, they have laces, and they are wrapped around their openings *OHP Šab* 50:17

שנק vb. **to torment, punish** (Sy ܫܢܩ pa. LS 791, Ma שנק pa. MD 471) **Pa.:** אינון שלטין ביה ומשנקין ית גופיה they overpower him and torment his body *ḤM* 46:18; ומשנקן ... ית כל הדמי קומתיה they torment all the members of his body *Bo* 59:6; *ib.* 4

שְׂסטם, שְׂסתם, שְׂצטם, ססטם vb. **to shackle, fetter** (< ↓ √סטם šaf.; ↓ סוסטמין; Ma סטם MD 334) **Quad.:** שד׳ עליה שושילת׳ שסטמיה he placed a chain upon him [i.e. Ashmedai] (and) shackled him *Giṭ* 68a(51; **M**) [Var: ושסתמיה Ar (AC 8:117)]; ומססטימנא יתכון וחתמנא יתכון בחתמא רבא I shackle you and seal you with the great seal (of PN) *Bo* 116:9; לשצטמא *CBS 2981* 1; pass.part. חתים ומחתם ומשצטם הדין באיתיה this house is sealed, secured, and shackled *Bo* 64:21; אסיריתון ומשצטמיתון you are bound and shackled *ib.* 33:19; משסטמא *CBS 16059* 11 [of Lilith]

Lit: C. Müller-Kessler, ANES 37 [2000] 224+.

ששי vb. **to incite** (of a dog; MH ששי pa. J 1608) **Pa.:** כיון דידעת ביה בכלבך דמשסו ביה ומשתסי since you know concerning your dog that they incite it (to bite) and it is incited *BQ* 24b(16)

Itpa. to be incited: v. Pa.

שסתם ↓ √שסטם vb.

שעבד vb. **to enslave, make responsible, obligate** (< ↓ √עבד šaf.; ↓ משעבדי, שעבודא; Sy ܫܥܒܕ LS 506, Ma שאביד MD 2, s.v. אבד šaf.) **Quad. 1. to enslave** [w. ־ב]: משעבדי שעבודי they completely enslave *San* 106a(30); **2. to make subordinate:** דשעבדיה לבית לעלייה he made the (lower) room subordinate to the upper one *BM* 116b(45); **3. to obligate, make liable, pledge:** כיון דרחמ׳ שעבדיה בעל כורחיה since the Merciful One obligated him against his will *BQ* 56b(23); pass.part. דמשעבד ליה מדאורייתא he is made liable to him [i.e. the priest] according to Pentateuchal law *Ket* 102a(7); *ib.* 107a(7); *Qid* 65b(27); *Ned* 15b(16); כל חד מננא משעבד מעכשיו לחבריה each one of us is obligated to the other from now on *SŠHai* 9b(20); מטלטלי משעבדי לכתובה movable objects are pledged to a *ketubba* *Yev* 99a(32); **4.** w. **־נפש to make o.s. responsible, be responsible:** כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה (a father) regards himself as completely responsible in all cases with regard to his son *Giṭ* 49b(54) // *BB* 174b(40) // *Ara* 23b(6); גמר ומשעבד נפשיה he undertakes to be responsible *Giṭ* 14a(2); *Er* 82a(17); *BM* 13a(6); *ib.* 94a(32); *BB* 173b(35)

QuadRef. 1. w. **־ב to force into servitude, enslave:** דיהבי זוזי לאינשי לכרגייהו ומשתעבדי בהו they advance money to people for their poll tax and force them into servitude *Yev* 46a(26; O[2]) // *BM* 73b(25); אשתעבודי דלא אישתעבד בה (PN) certainly did not (re)enslave her *Giṭ* 38a(28; **As**); *ib.* 39b(40); אינהו אשתעבדו בהו בישראל אנן לא אשתעבדינן בהו they [i.e. the Romans] enslaved the Jews. We [i.e. the Persians] did not enslave them *AZ* 2b(43); *ib.* 8b(33); **2. to be liable, obligated, pledged:** דערב דכתובה לא מישתעבד a surety for a *ketubba* is not obligated (for its payment) *Giṭ* 49b(51) // *Ara* 23a(39); *Giṭ* 50a(4); *BB* 173b(33); כי היכי דמשתעבדנא לכו לדידכו הכי משתעבדנא ליה just as I am obligated to you, so am I obligated to him *Pes* 31a(21); *BQ* 40b(13); *BB* 157b(20); הא אישתעבדו ליה ניכסי was not the property, in fact, pledged to him [i.e. the priest]? *Bek* 48a(9); ארעא לארישא משתעבדא the field is pledged to the tenant farmer (until the crops are ripe) *BM* 73a(35) [Var: משעבדא V[22]Es (Pa., pass.part.)]; *ib.* 73b(22); 69a(29); *BQ* 20b(24); *BB* 44b(3)

שְׁעְבּוּדָא, שיעבודא n.m. **servitude, legal obligation** (< MH[2] שיעבוד J 1609; ↓ √שעבד; Sy ܫܥܒܘܕܐ LS 506) **1. servitude:** sg. אפקעיה לשיעבודיה he canceled his servitude [i.e. of the pagan slave] *Yev* 46a(3); עבדא דשחררוהי פקע ליה שעבודיה the servitude of a slave whom they have freed is canceled *TGAs28* 54:28; *SŠHai* 14b(1); **2. legal obligation:** sg. בתר שיעבודא אזלינן we follow (the place where) the obligation (was incurred) *Ket* 110b(41); קני לך הוא וכל שעבודא דאית ביה you have acquired it [i.e. the writ] and every obligation which is in it *BB* 76b(20) // *Qid* 47b(49) [quoted from a legal document]; שעבודא דשטרא the obligation of the writ *BB* 32b(30); שיעבודא דאוריתא the (hypothecary) obligation is from the Torah *ib.* 175b(18); 24; 35; *Qid* 13b(6); שיעבודא קמא the first obligation *Ket* 44a(3); שעבודא דגר הוא דקא פקע it is the obligation to the proselyte which becomes void (at his death) *Mak* 16b(1); *BQ* 49b(25); *Ket* 70a(29)

Voc: שְׁעְבּוּדָא HGP 1a:22; Y: שְׁעְבּוּדָא *BB* 76b(20; BAYTN 255).

שְׁעוּלָא n.m. **cough** (↓ √שעל; Sy ܫܥܘܠܐ LS 793) sg. *ḤM* 39:13

שְׁעוּתָא n.f. **speech, discourse** (↓ √1#שעי, 1#שותא; JPA שעותה det. DJPA 561) sg. הפיכא שעותא דכול בני אינשא the discourse of all people is overturned *Bo* 130:4; *ib.* 67:3[!]; 115:5

Lit: AMB 138.

1#שעי, שאי vb. **to speak, tell** (↓ 1#שותא, שעותא; Sy ܐܫܬܥܝ etpa. LS 793, Ma 1#שאא itpa. MD 438) **Itpa. 1. to speak, tell** [w. בהדי w. s.o.]: איפתח אנא מישתעינא (if) I begin to speak *Soṭ* 35a(10); אטו בתרי כי אתו בחד פומא קא משתעו when two (witnesses) come, do they speak in one accord? *San* 30a(54); ר׳ יוחנן משתאי *BB* 74a(34; MGG 50:11); האי מאן דלא ידע לאשתעויי לישנא בישא כהמן לא לישתעי one who does not know how to speak slander like Haman should not speak (it) *Meg* 13b(40); הני תלת מילי אשתעי לי (PN) told me these three things *BB* 55a(9); אשתעו לי נחותי ימא the sailors told me *BB* 73a(17); *Ber* 19a(7); *BM* 84b(18); *Qid* 70b(10); אי בגוה קא מישתעי קרא if Scripture is speaking about (a woman) herself *Yev* 63b(19); בשבחיה קמשתעי קרא Scripture speaks in praise of him *Bek* 45b(5); *San* 93b(49); *Tem* 7a(9); ומי מישתעי ריש לקיש בהדי רבה בר בר חנה does PN speak with PN_2? *Yom* 9b(45); *BB* 7b(28); *San* 65b(41); *AZ* 11a(13); ולא משתעינן בהדיה we do not speak with him *Anan* 14:15; כי בעו אישתעויי תרויהו בהדי הדדי when the two of them want to speak to each other *Ber* 46b(25); ומשתאעו מלאכים עמהון בלשון ארמי the angels speak with them [i.e. the scholars] in Aramaic *TGHark* 189:27; **2.** w. **(דינא) בהדי־ to sue s.o.:** כי היכי דלא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו so that you cannot sue them *Yev* 37b(47); *Bek* 11b(8); *ib.* 47b(11); בידא דלא מצינא לאשתעויי דינא בהדיה in the possession of one whom I cannot sue *BQ* 45a(16); *ib.* 8b(41); דמשתעי בהדי אינשי (a guardian) who can sue (these) people *Dec* 9:6

2#שעי ↓ √שועי

שעיתא n.f. **species of bean** (< *שעעיתא; ↓ √שעע; cf. MH שְׁעוּעִית Yeivin, BV 1054) sg. *AZ* 38b(29) [eq. w. פיסוליא, מטליא ib.]

Lit: Löw, Flora 2:511, points out that BT ib. also describes שעיתא as a procedure for cooling down after a bath, but the connection between this word and this entry is unclear; Y: שְׁעִיתָא *AZ* ib.(BAYTN 33).

שעל vb. **to cough** (↓ שעולא; Sy ܫܥܠ LS 793) **Pe.:** בהדי דשעילא פליטא לה while (the animal) was coughing it disgorged it *HP* 201:18 [= GeonH שכשהבהמה שועלת Wehizhir2 79:5]
Lit: BY 7354.

שְׁעָמוּמִיתָא n.f. **idiocy** (√שעמם; MH שִׁעֲמוּם Yeivin, BV 1030) sg. ערבוביתא דמנא מתיא לידי שעמומית' a skin lesion caused by [lit. of] a garment leads to idiocy *Ned* 81a(4)
Y: שְׁעָמוּמִיתָא *Ned* ib.(BAYTN 288).

שעע vb. **to smooth down** (↓ שיע, שעיתא; Sy ܫܥܥ pa. to smooth LS 791) **Itpe. to be smoothed down:** אשתעו כל צלמניא והוו למחצלייא all the images were smoothed down and became like mats *MQ* 25b(39; Ar [AC 5:112]) [C: אשתע[ר]ו]

שער vb. **to measure, calculate** (↓ שיעורא; JPA שער DJPA 562) **Pa.:** משער תנא במידי דקיץ the *Tanna* calculates (the coins) according to a fixed amount *BM* 44b(30); *ib.* 31; רבינא סבר לשעורי' במאה וחד PN thought to use as a calculation one hundred and one (measures to neutralize an unclean animal which fell into vinegar) *AZ* 69a(4); שו(י)ער *ib.* 8 [Var: הוה שָׁעַר HGP 58a:11]; אדקא משערת בצלייה ובגמיעה דחדא ביצה שעיר בגמיעה דשלש ביצים before you measure (the time) according to the roasting and swallowing of one egg, measure according to swallowing of three eggs *Soṭ* 4a(35; V²); ושעור רבנן חצי לוג מאורתא ועד צפרא ואיכ' דאמרי מלמעלה למטה שעור ואיכ' דאמרי ממטה למעלה שעור the scholars calculated (the amount of oil needed in the lamp) overnight [lit. from night to morning] to be half a *log*. Some say: They calculated (this amount from the difference as measured) from the top down. Some say: They calculated (it from the amount added) from the bottom up *Men* 89a(38); כי משערינן בדידיה משערי' או במאי דנפיק מיניה משערינן do we only calculate (the amount needed for neutralization) according to (the prohibited object) itself, or do we calculate according to what was exuded from it? *Ḥul* 97b(30); *ib.* 98a(20); 98b(13)
The form איתשערו [corr.: אשתנ(א)ו] כל צלמניא *MQ* 25b(38) is unclear.

שערתא n.f. **(uncertain)** sg. ושערתא ועקרתא וחבלתא ..., sterility, and destruction *Bo* 12:3
Lit: AIT 171 [poss. fever].

שָׁעְתָא, cs. **שָׁעַת**, pl. **שָׁעֵי, שאעי** n.f. **hour, time, propitious moment** (√2# שוע; ↓ השתא; TA שַׁעְּתָא TJ 2K 5:26, pl. שַׁעְיָא ib. 20:11, Sy ܫܥܬܐ, pl. ܫܥܝܐ LS 764, Ma 3# שיתא, pl. 2# שאייא MD 464, 441) **1. hour:** sg. חדא שעתא ביומא one hour in a day *Ḥag* 15a(20); *BM* 30b(51); *HP* 166:2; פלגו שעתא half an hour *Pes* 11b(38); pl. שאעי דליליא hours of the night *Tan* 11b(22); עשרין וארבעא שאעי twenty-four hours *RH* 20b(14; OHT ib. 37:13); תלת שאעי קמאיאתא the first three hours *Ber* 7a(27; MGN 415:3) // *San* 105b(26); *Pes* 58a(21); *Ned* 40a(35); *BQ* 10b(10); **2. time, moment:** a. general: sg.cs. בשעת רחמי in a time of supplication *Ber* 29a(30); *Qid* 32a(26) [↓ ריתחא mng. 1]; det. שעתא דמזוני a time of (plentiful) livelihood *Tan* 25a(39); מטאי שעתיה ולא קא יכיל מלאך המות למיקרב ליה his time (to die) arrived, but the Angel of Death was unable to approach him *Mak* 10a(32); *TGHark* 166:11 [↓ √דחי pe., mng. 2]; b. in adverbial expressions: 1) כל שעתא (ושעתא) all the time: *Ber* 7a(28) // *San* 105b(28); *Ber* 55a(16); *Šab* 10a(24); *ib.* 131b(1); *Meg* 7b(24); *AZ* 44b(38); *Kar* 7a(47); *Anan* 24:29; 2) ההיא שעתא at that time: *BM* 73a(30); *ib.* 81a(39); *San* 105b(29); *Men* 41a(39); 3) מההיא שעתא from that time on: *Tan* 9b(6); *Yev* 61b(32); *Ned* 3b(22); 4) בשעתיה at the very same time [lit. in its time]: *Yev* 121a(11); *San* 57a(31); *Ḥul* 95b(8; M); *Nid* 13a(22); *IŠGF* 10:1; 5) לפו(ם) שעתא temporarily [cf. MH² לפי שעה MQ 6b(15)]: עו(י)לויי מעלו ולפום שעת' איטריד מידי דהוה אחמרא לפו(י)‹ו› שעתא טריד מיכן ואילך מעלי (dates) do indeed improve (his constitution), but he was temporarily incapacitated, just as with wine. He is temporarily incapacitated. From then on it improves (his constitution) *Ket* 10b(51); לפו(י)‹ו› שעתיה הוא לא מושיל ולא מוגר for the moment he neither lends nor rents out (the animal) *AZ* 15a(34); התם לפו(י)‹ו› שעתא הוא דרתח עלה והדר מפייס לה in that case he is only momentarily angry at it [i.e. the idol], and afterwards he is reconciled with it *ib.* 44b(38); **3.** esp. **favorable or propitious moment or time:**

a. general: sg. כי מטיא ההיא שעתא אלטייה when that (propitious) moment arrives I shall curse him *AZ* 4b(31); *San* 105b(33); תורמינך שעתך may your propitious moment raise you up *AZ* 34b(37; RaḤ) [statement of praise]; שבקתך הדא שעתא the (favorable) moment has abandoned you *Suk* 48b(21); הואיל וחליף שעתא since the (propitious) time has passed *BQ* 117b(8); *Ber* 7a(30); *MQ* 28a(42); *San* 105b(33); b. in phrase קיימא ל- to have a propitious moment/time: ↓ √קום pe., mng. IV.9; c. in phrase איצטריכא ל- שעתא ... was needed [lit. the time needed ...]: רב הונא בר חייא איצטריכא ליה שעתא PN was needed (to clarify halakhic matters) *Bek* 31a(13); דרבה ורב יוסף איצטריכא להו שעתא *Ber* 64a(5; IŠGF 85:17,Rashi); וכד שכיב ואיצטריכא שעתא לרבא דלא לבטולי תורה בפום@בדיתא when he died and PN was needed in order not to abolish the Torah in GN *IŠGF* 86:16
Voc: שְׁעְּתָא HPP 259:21; שְׁתָא HGP 36b:26; Y: שָׁעְתָא *Šab* 10a(24; BAYTN 30).

שַׁפָּא n.m. **sarcophagus, casket** (Sy ܫܦܐ LS 794) sg. על איבריה לשפא his [i.e. Reuben's severed] arm entered into the sarcophagus *Soṭ* 7b(38; **V²**) // *BQ* 92a(49; **Es**) // *Mak* 11b(10; Ed)
Geon. expl.: זרועו היה עומד חוץ לארון ואח"כ נכנס OHP Qid 212:9; on Sy, cf.: [Syriac text] BBah 546:7; Lit: Eps, StI 41.

שפד vb. **to pierce, skew on a spit** (↓ 1# שפודא; Sy ܫܦܕ pe. LS 794) **Pe. 1. to pierce:** שפיד מוקרה קמה he pierces her brain before her *Bo* 78:8; **2. to skew on a spit:** *Pes* 74b(25) // *Ḥul* 93b(18) [↓ שפודא]; חזייה לבריה דרמי בר אבא דקה שפיד כבדא עילוי בישרא he saw that PN's son used to skew liver on top of meat on a spit (when roasting) *Ḥul* 111b(1); **3.** pass.part. **pointed:** שפיד ופריס (its mouth) is pointed and split apart (like that of a pig) *Bek* 40a(45; Ar [AC 8:131])
Expl. R.G. [mng. 3]: חד כשפוד כשל חזיר AC ib.

שַׁפּוּדָא n.m. **spit, top part** (↓ √שפד, בי שפודא; Sy ܫܦܘܕܐ LS 795) **1. spit:** sg. שפדיה בשפודא מידב דייב (if) he put it [i.e. the meat] on the spit it will certainly drip (blood) *Pes* 74b(25) // *Ḥul* 93b(19); אי קימא בשפודא if the animal remains on the spit *HP* 206:12; pl. שפודי *ib.* 25:2; **2.** perh. **top part:** ↓ בי שפודא
Lit: Löw, Lehnw 582 [not < Gr]; Voc: שְׁפּוּדָא HPQ 210:10; Y: שְׁפּוּדָא *Ḥul* ib.(BAYTN 71).

שָׁפוֹכָאָה n.m. **one who pours** (of wine; ↓ √שפך *qāṭōl*-form + gent. ending) pl. הנהו שפוכאי *AZ* 72b(22) [of wine]; רובה דשפוכאי ישראל נינהו most pourers of wine are Jews *BB* 24b(1)
Y: שְׁפּוֹכָאֵי *AZ* ib.(BAYTN 326).

שָׁפְטֵי n.m.pl. **Judges** (calque < H שׁוֹפְטִים) *BMsG* 6:11

1# שפי vb. **to smooth, be relieved** (↓ √1# שוף; LJLA שפי Weiss 333 [Tg2Jb], Sy ܫܦܐ pa. to plane, strain LS 794, Ma 1# שפא MD 471)
Pa. to smooth, plane, trim: עצים דכמה דלא משפי להו לגזירין as long as he does not shave the wood off into pieces *Men* 101a(22); שפייה בר (ו)ר"ב אשי כקולמוס PN trimmed (the corona) like a reed pen *Yev* 75b(45); דשפי להון כי טיריז he trimmed them [i.e. the boards] like the gore of a garment *Šab* 98b(16; TGHark 10:17¹); pass.part. אבני דמשפיין smoothed stones *BB* 3a(42) [expl. MH גָּזִית Mib. 1:1]; אבני דלא משפיין unsmoothed stones *ib.* [expl. MH גְּוִיל Mib.]; pass.part. כיון דמשפיאן אע"ג דלא מוקמן as long as (the reeds) are trimmed even though they are not erect *BB* 69a(11)
Itpa. to be relieved: אישתפי כורה[נא ביש]א the evil sickness was relieved *Bo* 78:20

2# שפי vb. **to pour out, let flow, stand at an angle** (↓ < שפע; ↓ √2# שוף; Sy ܫܦܐ LS 796, Ma 2# שפא MD 471) **Pe. 1. to pour out:** שאפו שיכרא ממנא למנא they used to pour out *š.*-beverage from one vessel to another *Šab* 139b(43); איפשר דמנח מידי אפומא דדנא ושפי ליה he may possibly place something on the opening of the vat and pour it (as a strainer through it) *BQ* 115b(40; **F¹**); *Ḥul* 67a(32); *ib.* 112b(1) [w. ref. to fat on meat]; **2. to let flow:** שפנהו למיא he let the water flow *Giṭ* 68a(43); שאפי ליה אומנא the bloodletter will let (the blood) flow from him *Šab* 129a(50); *NDGR* 95:4; וברצוה עד דשפייא they bored a hole in it [i.e. the barrel] until it caused (the wine) to flow (onto his hand) *AZ* 59b(6; **JAr** [AC 2:198])

Af. to place at an angle: איתתא לא תק{י}⟨ו⟩ם {ל}יה ידא} ⟨להדי⟩ {ל}ינוקא אלא תשפייה אשפויי a woman should not stand opposite a child (when urinating), but should place him somewhat at an angle *Bek* 44b(29; MGL 294:15); משפי לה לו{ד}ידיה לתחתאי וקא שחיט בוושטא he places his hand at an angle downwards and slaughters (the animal) in the oesophagus *HG3* 114:21

3# שְׁפִי vb. **to satisfy a claim** (lit. to clear; JudA למשפיה NṢ 9:8, JPA שפי to pay DJPA 563, Sy ܫܦܐ pa. to clarify, calm LS 794; cf. Akk *šapû* C to silence, subdue CAD Š/1 491) **Pa.:** זיל שפי ליה go (and) satisfy his claim *Giṭ* 73a(22; **V**[18]); אנא איקו ואישפי ואידכי ואימר{ו}⟨י⟩ק זביני אילן I shall stand up, satisfy, cleanse, and clear this sale of claims *BM* 15a(32); *SŠSad* 187b:5; *TGHark* 186:31[!]; pass.part. דדיל' לא משפין perhaps the claims (on the fields) are not satisfied *Giṭ* 52a(23); גברא דמשפו נכסיה a man whose property is secured *BM* 70a(34) [but cf. משפעין ניכסיה Dec 9:11]

Lit: Kut, Studies 426 [Heb]; Greenfield, AKY 462+.

שְׁפִיכוּתָא n.f. **torrent** (< MH שְׁפִיכוּת J 1616; ↓ √שפך) sg. דאתא בשפיכותא (the rain) came in a torrent *Tan* 19b(13); *BB* 25b(18) [≠ ↓ ניחותא mng. 4]

Y: שְׁפִיכוּתָא *BB* ib.(BAYTN 178).

[שְׁפִילָא ↓ שפלא n.]

שַׁפִּיר adj. **beautiful, good,** adv. **well** (↓ √שפר; TA שַׁפִּיר TO Gen 39:6, Sy ܫܦܝܪܐ LS 797, Ma שאפיר MD 444) **I.** adj. **1. beautiful:** sg.m. זרעא דשפיר כותי offspring that are beautiful like me *Ber* 20a(29; **F**); *Qid* 31b(26); f. אחתי דשפירא מנאי my sister who is more beautiful than I *BM* 84a(41); pl.m. נפישי טובא דשפירי מינאי there are many (people) who are more beautiful than I *AZ* 18a(52); *Ber* 59b(17); ואינהו שפירי משפירי בני מחוזא they are the most beautiful [lit. the beautiful of the beautiful] citizens of GN *RH* 17a(27); *BM* 84a(18); בני שפירי כותי beautiful children like me *ib.* 31; **2. good, sound, of good quality:** sg.m. שפירא הוא (the coin) is of good quality *BQ* 99b(52; Oxf., b.10, 33); f. שפירא תר{ו}צתיהון ועדיפא their ordering (of the Tannaitic traditions) was better and preferable *IŠGF* 29:14; עיבידתא שפירתא good work *BM* 83a(43); pl.f. הוו שפירן עיניה his eyes were sound *ib.* 85b(33); שמעתתא דלא שפירן legal traditions which are unsound *Giṭ* 41a(23); כמה תקנאתא שפיראתא several commendable ordinances *IŠGF* 90:18; **3.** sg.f. in phrase **שפירא דעתיה not fastidious** [calque < MH² דעתו יפה BB 145b(38)]: מאן דשפירא דעתיה *HP* 206:9; **II.** adv. **well, all right, properly:** *Pes* 117b(6); *Ḥag* 26b(32); שפיר דמי it is all right *Ber* 13b(48); *Šab* 120a(25); *Yev* 43b(16) *Anan* 4:5; *ib.* 72:2 [for add. exx., v. K 39:1240+]; שפיר עבד he acted properly *Šab* 66b(20); *Ber* 48a(14); *Beṣ* 27a(33); *Giṭ* 14a(48); *BM* 35a(36); שפיר קאמרת do you speak properly? *Suk* 39a(1); *Ket* 74a(21); *ib.* 109b(12) [statement]; *BM* 58b(47); *ib.* 84a(51); מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב the one who asks, asks well *RH* 29b(13); *Ket* 11b(39); שפיר דנך he judged you well *ib.* 104b(34); אנא שפיר דיירנא I am dwelling all right *BB* 6b(42); תיב שפיר sit properly *Qid* 81b(1); והאי שפיר נסיב this one married (her) legally *Yev* 94b(23); ריפתא דלא שפיר בשילא bread that is not baked well *HP* 15:15; פקידנא ועיינו בהון שפיר בתרין מימרי אילין we ordered them to investigate these two documents well *TGHark* 268:14; שפיר דאמי למקטלאנון it is all right to kill them [i.e. the harmful creatures] *ib.* 190:29; 268:2; שפיר ושפיר אצולאנון it is exceedingly proper to save them *ib.* 190:33; *OHT Yev* 71:15

Lit: Bacher 227; Voc: שַׁפִּיר HPP 45:20; HGP 27b:25; Y: שַׁפִּיר *Ber* 12a(38; BAYTN 234).

שְׁפִירָא n.m. **fetus** (MH שָׁפִיר MNid 3:3) sg. ההוא שפירא דאתא לקמיה דמר שמואל a certain fetus which was brought before PN *Nid* 25b(25); *ib.* 25a(48)

Y: שְׁפִירָא *Nid* ib.(BAYTN 106).

שפירנאה adj. **(uncertain;** ↓ ורדינאה) sg.m. אמי שפירנאה *Giṭ* 41a(23)

Y: שַׁפִּיר נָאֶה *Giṭ* ib.

שפישיג n. **(uncertain)** sg. *TGAs42* 157:9 [expl. MH פצים BB 11b(50)]

שְׁפַךְ vb. **to flow, pour out, converge, spill out** (↓ שְׁפָכֵי, שְׁפִיכוּתָא, שפוכאה; Sy ܫܦܟ etpe. LS 795, Ma שפך MD 472) **Pe.** (a/u) **1. to cascade,**

flow: ואת' מיטרא עד דשפוך מרזבי דציפורי[!] לדיגלת it rained until the rain spouts of GN cascaded (water) into the Tigris *Tan* 24b(41; **V**[17]); ושפ{י}⟨ו⟩ך מתרתי זימי' מיא כתרי מ{י}ברי דסורא water cascaded from its two nostrils like the two river crossings of GN *BB* 74a(37; **M**); וכיון דאתבזעו להו וכל דמא דאית בהו בחד שפכו אתו הי לבר when (the sides of the womb) were torn, and all of the blood which is in them flowed (and) came out quickly *Anan* 114:19; *Ḥul* 47a(3); **2. to spill or pour out:** a. general: תרי ענני דשפכין מיא להדדי two clouds which spill out water [i.e. rain] into each other *Ber* 59a(23); *HP* 205:7; אדרתחא קידרך שפוך while your pot is seething, pour (it) out *Ber* 62b(7) [v. Geon. expl. OHT ib. 139:13; OHP ib. 106:23; but Rashi expl. as mng. 2b]; האי תלמידא דשפיך קמי{ה}⟨ה⟩ רביה a student who pours out (water from a cup) in front of his teacher *Tam* 27b(46); הוה שפיך חמרא לגוים ואזיל he used to pour out wine for pagans one after another [lit. continuously] *AZ* 65b(1); *ib.* 72b(23); *Giṭ* 68a(44); *BM* 73b(18); *BB* 73b(2); *Zev* 60a(21) [of blood]; b. fig. of bodily functions: pass.part. דקם ויתיב דקם ויתיב עד דשפיך כקדרא (a certain Arab) who continuously stood up and sat down until he voided himself [lit. was spilled out like a pot] *Šab* 82a(27); **3. to flow (of rivers):** האידנא דשפיך בה נהר גוזן ונהר גומדא now that the GN and GN_2 rivers flow into it AZ 39a(20) // *Suk* 18a(47); *Ḥag* 13b(54); **4. to converge:** דוכתא דשפכי כולהו סימפונות the place where all the bronchial tubes converge *Ḥul* 45b(12); *ib.* 58b(17)

Itpe. 1. to be spilled out: a. liquids: ההוא ינוקא דאישתפיך חמימיה a certain infant whose hot water (necessary for its circumcision) had been spilled out *Er* 67b(37); זימנין דמישתפיך מיניה sometimes some of it [i.e. the blood] is spilled out *Yom* 56b(20); *Pes* 13b(36); *ib.* 65a(29); *Giṭ* 57b(9); *Zev* 35a(3); b. objects: ותבריה לההו' קני' ואשתפוך הנהו זוזי he broke the cane, and those *zuzim* were spilled out *Ned* 25a(19); אשתפוכי אשתפוך *BM* 26a(10) [of articles in a wall]; **2. to seep out:** כד מינקבא מררתא וסתים בה כבדא ולא מישתפכא when the gall bladder is pierced, the liver blocks it, and (the gall) does not seep out *HP* 199:2

שְׁפָכֵי n.m.pl. **gutters, drainpipes** (for rain; < שפכי [מיא]; ↓ √שפך pe., mng. 2a; Sy ܫܦܟܐ ܗܡܬܟܐ BBah 2001:8) עד דתקין לה שפכי until he installed drainpipes for it [i.e. the synagogue] *BB* 3b(34); אחזיק לנטפי אחזיק לשפכי לא אחזיק לנטפי (if) he had a prescriptive right for dripping rain water, he had a prescriptive right for gutters. (If he had a prescriptive right) for gutters he did not have a prescriptive right for dripping rain water *ib.* 6a(34; **F**²)

BBah ib.: ܫܦܟܐ ܗܡܬܟܐ مَرَازِيب المَاء وَبَرَابِخ; Geon. expl.: שופכין כולן לצד אחד ועושין להן מרזבי TGAs42 157:6; Y: שְׁפְכֵי *BB* 3b(34; BAYTN 119).

שְׁפַל vb. **to go downstream, be humble** (↓ שפלא, שְׁפַל adj., שִׁיפְלָא, שִׁיפּוּלְתָא, שִׁיפּוּלָא; Sy ܫܦܠ LS 795, Ma שפל pe., af. MD 472) **Pe.** (e/e) **1. to go downstream:** רב אשי הוה שפיל ואזיל בארבא PN was going continuously downstream in a boat *BQ* 113b(32); שפיל ואזיל בר אווזא ועיניה מיטיפי בארעא the duck goes continuously downstream, and its eyes squint at the ground (for food) *BQ* 92b(23) // *Meg* 14b(14); למיא קמאי קסגיד וקמאי קמאי שפלי להו he was worshiping the previous water, and one after another it (the water) has gone downstream *AZ* 47a(45; **M**); היא נאימא ודיקולא שפיל she falls asleep, and (her) *d.*-basket goes downstream *San* 7a(29) [proverb; v. AC 3:123]; **2. to go towards the end:** שפיל לסופיה דקרא go towards the end of the verse (to understand it) *Ber* 10a(13); *Er* 101a(21); *Ḥul* 87a(21); שפילית לסופה וכתי' ביה I went towards the end of it [i.e. the book], and it is written in it ... *Šab* 116b(10); **3.** pass.part. **humble, submissive:** כולי האי לא שפילי להו they were not so submissive *Er* 61a(35)

Af. 1. to carry downstream: מיא 'הוא' דקא משפילי ליה it is the water which carries it [i.e. the fowl] downstream *Ḥul* 51b(32); מייך אשפלוה לארעיך your water carried your field away downstream *BB* 99b(19); כיון דאיכא גלי אימ' גלי אשפלוה since there are waves (in the lake), say: "The waves carried him downstream" *Yev* 121a(25; **O**²); נפיש'א' בישתא דההיא איתתא כדמשפלנא מיניהו כי אופי בנהרא (may) the misfortune that befalls me be great if I (have not) caused (children) of theirs to be carried

downstream like stumps in the river *AZ* 26a(28) [cf. RaḤ]; **2. to vanquish:** לאשפלא ולארמא to vanquish and to uplift *ḤM* 37:3

Itpe. to be vanquished: אישתפל גברי חשוכא the men of darkness were vanquished *Bo* 78:20

שפל adj. **low, feeble** (↓ √שפל; Sy ܫܦܠ, det. ܫܦܠܐ LS 795, Ma שאפלא MD 444) pl.f. ושפלא ברכיה his knees are low [i.e. bent] *San* 88b(33)

שפלא n.m. **low level** (↓ √שפל; cf. Sy ܫܦܝܠܘܬܐ humiliation LS 795, Ma שאפלא#1 degradation MD 444) sg. דייני דשפלא incompetent judges [lit. judges of a low level] *BB* 29a(36)

– **בְּשִׁפְלָא** adv. **downstream, with the current** (cf. Akk *šapliš* downstream CAD Š/1 467, mng. 2) איהו בדלא ואנן בשפלא it [i.e. the fish] was (swimming) against the current and we were (sailing) with the current *BB* 73b(25; **HP**[1])

שַׁפְנִינָא n.m. **turtle dove** (TA שַׁפְנִינָא TO Gen 15:9, Sy ܫܦܢܝܢܐ LS 796) sg. *AnanSch* 24:5; pl. *Anan* 67:15; *ib.* 68:3

שפע vb. **to discharge, overflow** (↓ √שפי#2; Sy ܫܦܥ LS 796) **Pe.** (a/): שפאעו מרזאבי דציפורי דמא the rain spouts of GN discharged blood *MQ* 25b(36) // *San* 109a(50); קשפע' תלת' יומי (the gonorrheal woman) discharges for three days *Naz* 16a(7); הא שפעה ואזלא she is, in fact, continuously discharging (blood) *Nid* 63a(49; Ed)

Pa. to slant: וצריכת את לשפועיה באלכסון ולשווייה משולש you have to slant it on a diagonal and to make it a triangle *TGAs28* 207:20; pass.part. משפעי לחד גיסא (the walls) are slanted to one side *BM* 26a(9); דמשפע כמדוכה because he is slanted [perh. bent over] like a pestle *Soṭ* 22b(9)

שפף vb. **to slide, crawl** (↓ √שפשף; Sy ܫܦ LS 793, Ma שפף#1 to crawl MD 472) **Pe.** (a/u) **1. to slide, be dislocated, displaced:** דקא שייף מישף he actually slides *Zev* 14b(28) [expl. H יושב ib.]; האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה a thigh joint which was dislocated [lit. slipped from its place] *Ḥul* 42b(18) // *ib.* 54a(48) [cf. OHT RH 44:2+]; עד דשייפא קשי(י)תא בושטא אי לעילא או לתחתא until the fruit pit is displaced in the gullet either up or down *HG3* 119:74; **2. to crawl:** שאייף עייל (ו)שאייף ונפיק he enters crawling and goes out crawling *San* 88b(33) [reflecting humility]; שוף אכריסך עול שוף אכריסך פוק enter crawling on your stomach (and) go out crawling on your stomach *BB* 7a(3)

Lit: Eps, PLA 210 [mng. 2].

שפץ vb. **to repair** (↓ שיפוצא; etym. unkn.) **Pa.:** שפצת מאי (if) she repaired (the house), what (is the law)? *Ket* 103a(32; **V**[5]); ואתא אסא ושפצינהו PN came and repaired them *Meg* 4a(10); טום ולא תשפיץ (ת)שפיץ ולא תיבני stop up (a hole), and you will not have to repair (it). Repair (it) and you will not have to build *Yev* 63a(35; **O**[2])

שפר vb. **to thrive, be pleasing, beautiful** (↓ שופרא, שפיר, שפר; Sy ܫܦܪ LS 797, Ma שפר#1 MD 472) **Pe.** (a/) **1. to thrive:** הי מיניהו דשאפר לשו(אפ)(פא)ר ודלא שפר ליהוי ציבי let whichever one of them [i.e. the vines] thrives – thrive. Let whichever does not thrive be for firewood *BB* 102b(14) [↓ √בדרע pe., mng. 2]; אי שמין ושפר נידע דמצלח if (the cock) becomes fat and thrives, he will know that he will be successful *Kar* 5b(54) // *Hor* 12a(38); כיון דכמא דכסח ליה טפי שפר since the more that he prunes it the more it thrives *TGDr49* 98:15; **2.** w. -בעיני-/ל **to be pleasing:** גרעת ליה לארמא ושפר ליה (if) you shaved the pagan's head, and he was pleased *San* 96a(12); דאי לא שפרא בעיניה if he is not pleased with her *Anan* 119:1

Af. 1. to beautify: נגד בה מאני אדעתא לאשפורה he laid out vessels in it [i.e. the *sukka*] for the purpose of beautifying it *HP* 28:25; **2. to improve:** אם ארעא היא ופתח בה מיא אדעתא לאשפורה ולאו מיחמת כוארי if it is a field and he let water run onto it for the purpose of improving it and not on account of fish *ib.* 65:12

Lit: Eps, StI 113.

שְׁפַר n.m.abs. **best, choice** (↓ √שפר; TA שְׁפַר TO Dt 12:11) sg.cs., only in phrase כל שפר ארג נכסין all the best choice property *SŠHai* 2b(2); *ib.* 8a(7); 14a(3); *SŠSad* 188:10

שפרנונא n.m. **a permitted fish** (↓ נונא) sg. *AZ* 39a(32; **J**) [**P**[1]: שפר@נונא]

Lit: Fauna 10; Y: שְׁפַּרְנוּנָא *AZ* ib.(BAYTN 20).

שפשף vb. **to move someone back and forth** (↓ √שפף, √פשפש; cf. Sy ܫܦ to crawl, creep LS 793) **Pal.:** אביי אשכחיה לרבא דקא משפשף ליה לבריה אגבא דחמרא PN found PN_2 rubbing his son on the back of a donkey *Šab* 154b(22)

שצטם ↓ √שסטסם vb.

שָׁקָא, שאקא, n.m. **leg, shaft** (TA שָׁקָא TO Ex 29:22, Sy ܫܩܐ LS 765, Ma שאקא MD 445) **1. leg:** sg. רמא ליה סמא בשקיה he applied a medicine to his leg *AZ* 28a(33); *ib.* 34; פסקיה מרה לשקיה ומית the spade cut off his leg and he died *Kar* 7a(50); שקא וכרעא דאדם the leg and foot of a man *TGAs28* 68:16 = *GC* 36:9 [expl. ↓ איסתוורא]; pl. שקי *Ḥul* 63a(3) [↓ שקיטנאה]; קטינא חריך שקיה the thin one with his singed legs *BM* 85a(51) // *Ber* 46a(2) [appellation of R. Zera]; *BQ* 80a(38) [↓ √חרז pe.]; שאקיה *Anan* 36:16; שקיהו *ib.* 35:3; גזירתינהו לשקך בגזירי דפרזלא I would have shorn your legs with iron shears *BQ* 81b(28); *ib.* 80a(39) [of a creeping animal]; שקיה שקי נחשה ופרזלא its legs are legs of bronze and iron *Bo* 78:6; *ib.* 74:3; **2. shaft:** sg. שקא דדייספק a shaft of a carriage *Giṭ* 55b(52); *ib.* 57a(44); 46

The mng. of the phrase אחתיה בשק' *Ned* 62a(17) is uncertain; Y: שָׁקָא *Ara* 19b(29; BAYTN 8).

שקד vb. **to be eager** (BH שקד pe. HAL 1511) **Itpe.:** ר' חנניה ור' הושעיה הוה קא משתקד ר' יוחנן עליהו למיסמכינהו PN was eager to ordain PN_2 and PN_3 *San* 14a(36); *ib.* 30b(5)

שאקולאה, שְׁקוֹלָאָה n.m. **porter** (↓ √שקל#1 *qāṭōl*-form + gent. ending; Sy ܫܩܘܠܝܐ LS 800) pl. הני שקולאי דתברו חביתא דחמרא דחנונ(ו)אה porters who broke a jug of the tavern keeper's wine *BM* 99b(26); *ib.* 83a(26; MGE 516:1); ההוא שקולאי דחמרא *AZ* 60a(11) [Var: שאקולאיי HGP 56b:30]; *Ḥul* 105b(43)

Voc: שקוֹלָאיי HGP 29b:25; Y: שְׁקוֹלָאָה *AZ* ib.(BAYTN 326).

שְׁקוּתָא n.f. **drink** (↓ √שקי#1; Sy ܫܩܘܬܐ LS 798) sg. תהוי שקותיה שכרא דמן דמקדיש אשיכרא let the drink of the one who sanctifies the day on *š.*-beverage be *š.*-beverage *Pes* 107a(33; **CE**[1])

שקט vb. **to be in a peaceful state** (BH שקט pe., hif. HAL 1514) **Pe.** (a/): ושקטו רבנן ביומיה מן כל שמד in his time the Rabbis were in a peaceful state with regard to religious persecution *IŠGF* 21:14; *ib.* 75:4

שקי#1 vb. **to give to drink, irrigate** (↓ משקיאנא, שיקיא, שקותא, שקיא#1, שקיא#2, √שתי; Sy ܐܫܩܝ af. LS 798, Ma שקא af. MD 473) **Af. 1. to give to drink:** a. w. var. liquids as dir. obj.: 1) wine: אשקיין אשקויי give me indeed (wine) to drink *Qid* 9a(8); *AZ* 58a(28); *ib.* 58b(5); ודימטא לימות ואשקיוה חמרא חיי will one who is about to be executed, and they gave him wine to drink live? *BB* 58b(9); 2) water: אשקיין מיא give me water to drink *Soṭ* 49a(51); *BM* 60b(20); *ib.* 97a(17); *Pes* 103a(32); *Beṣ* 40a(39); *Tan* 21b(42); *MQ* 27a(22); *Giṭ* 56b(26); *BM* 97a(19); *BB* 58a(32); *San* 67b(37); *Ḥul* 94a(17); 3) medicinal potion [cf. Akk *šaqû* B CAD Š/2 26, mng. 1.3']: סמא דנפצא אשקונהו they gave them a purgative medicine to drink *Nid* 30b(21); אשקיוה סמא דשינתא they gave him a sleeping potion to drink *BM* 83b(49; **F**[1]); *Ket* 50a(29); *BB* 146a(22; **P**[1]) [liquid w. ground up pearl]; 4) the potion of the *soṭa*: קמשקי לה כשהיא ארוסה he gives her to drink (even) when she is betrothed *Qid* 27b(21) // *Yev* 58a(29); b. w. a drinking vessel as dir. obj.: אשקיוה נגיטא דחלא they gave him a goblet of vinegar to drink *AZ* 38b(25); כי נפקית ואתאי אשקיין חד כסא when I came out, he gave me a cup (of wine) to drink *Šab* 140a(28); *Qid* 9a(6); *BM* 86a(19); *Ket* 65a(31) [↓ שופרזני]; **2. to let water flow, irrigate:** במיסכר ואשקויי in the case of damming up in order to irrigate *Giṭ* 60b(29) [of a canal]; למימנעיה מן אעבורי מיא לאשקוי ארעיה to prevent him from bringing water across to irrigate his field *TGHark* 170:12; ואשקי מיא לכל אילני irrigate all the trees *ḤM* 41:7; חזאי דאשקאי משחא דזיתא לזיתא I saw (in a dream) that I irrigated the olive tree with olive oil *Ber* 56b(14; MGG 707:8)

שקי#2 ↓ √שקל#1 vb.

שְׁקָיָא#1 n.m. **butler** (↓ √שקי#1 pe., part. det.; TA שָׁקְיָא TO Gen 40:1, Sy ܫܩܝܐ LS 798, Akk *šāqû* CAD Š/2 28) sg. חמרא דמאריה טיבותא דשקיא the wine is its owner's, (but) the favor is the butler's *BQ* 92b(33)

Cf. Akk prov.: *nadānu ša šarri ṭubbu ša šāqî* to give is the king's prerogative, to show favors the steward's Lambert, BWL 258:5+; v. CAD ib., lex. section; Lit: Melammed, BQ 153:809, note; Y: שְׁקָיֵּיה *BQ* ib.(BAYTN 233).

שְׁקָיָא* #2, pl. **שקייני** n.m. **liquid, potion** (↓ שקי #1√, בי שקיא; Sy ܫܩܝܐ LS 798) pl. כולהו שקיאני קשו לאודנא בר ממיא דכוליתא all fluids are harmful to the ear except for the fluid of a kidney *AZ* 28b(15); כל שקייני מסו ומיטללי all potions cure and are unabsorbed *Šab* 78a(20) [↓ טלל #1√ itpa.]; *ib.* 147b(36); *Giṭ* 70a(17)

Geon. expl.: משקה TGWeisz 83b:10; Y: שְׁקֵיְנֵי *Šab* ib.(BAYTN 226).

[שקיותא ↓ שקותא n.]

שקטנאה, שקיטנאה n.m. **name of a bird** (etym. unkn.) pl. שקיטנאי אריכי שקי סומקי שרי ... גוצי {ק}'ש'קי ויורקי אס{ו}'י'רי *š.*-birds (whose) legs are long (and) red are permitted. (Those whose) legs are short and green are forbidden *Ḥul* 63a(2) [V¹¹: שקטנאי]

Y: שְׁקַטְנָאֵי *Ḥul* ib.

שקייני ↓ שקיא #2

שקיל טופרי ↓ שקל #1√ pe.

שקיק adj. **split** (< Arab شَقِيق half, شَقِيقَة hemicrania Wehr 480; cf. ↓ פלגא #2 mng. 1, צדרא #2) sg.f. אינש דשקיקא דעתיה a deranged person [lit. whose mind is split] *TGHark* 207:17

שקל #1, שקי vb. **to take, cut off** (↓ שיקלא וטריא s.v. שיקלא, שקולאה; Sy ܫܩܠ LS 798, Ma שקל #1 MD 473) **Pe.** (a/u), forms w/o final *lamed* [cf. ܦܘܪܐ ܕܡܫܝܢܐ ܘܫܩܘܠܐ SIB 4:3; CAMIB 120SY:4]: Pf. 3sg.m. שקא *Tan* 25a(44; MGG 828:9); imp. 2sg.m. תשקו *BQ* 103a(21; Oxf., b.10, 36); imper. 2sg.m. שקו *ib.*(Oxf. ib.); part. 3sg.m. שאקי *Zev* 13b(37); שקי *BQ* 119a(21);- **1. to take:** a. alone: 1) w/o obj.: אי אתית סהדת לי משתבענא ושקילנא if you come to testify for me, I shall swear and take (the money owed me) *Švu* 32b(8); שקיל בשבחא he takes (a portion) of the increase in value *BQ* 34b(15); איהו קא שאקי ויאהי he takes and gives *Zev* 13b(37); *BM* 40a(41) [↓ כילתא #2]; *ib.* 60b(33) [↓ דנקא mng. 1]; אייתי ראיה דאחונא את ושקול bring proof that you are our brother and take (your portion) *Yev* 37b(36); *BB* 24b(31); *AnanSch* 28:4; זיל שקול לנפשך go (and) take for yourself *BM* 23b(30); זי שקו ואילא לא תשקו (when they sold it, if they said it was PN's flax) go take (the money). If not, do not take (it) *BQ* 103a(21; Oxf., b.10, 36); משתבע ושקיל he swears and takes (his pay) *ib.* 112b(2); 2) w. obj.: שקלתה ואישתיקא she took it [i.e. the mat] and remained silent *Qid* 12b(31; O²); *ib.* 13a(20); כי היכי דלשקול אגרא זימנא אחריתי so that he can take a payment a second time *Bek* 29a(10); כי שאקי ליה בדוכתיה מנח ליה when he takes it [i.e. a spadeful of earth] he puts it in its place *MQ* 4b(21); שקא זיקא דחאלא בהדיה he took a skin-bottle of vinegar with him *BB* 74b(2; MGG 50:19); שקא אסקוטלא ומחיאן אפותאי he took (his) finger bone and hit me on my forehead *Tan* 25a(44; MGG 828:9); שקא גודא מחייה ארישיה he took a leather bottle (and) hit him on his head *San* 109b(26; MGG 311:16); כלבא שקא בישרא the dog took the meat *Sophos* 31:2; לישקליה מישקל let him simply take it (with his hand) *Mei* 14a(13); שקול יהביך ושדי אגמלא take your load and place it on the camel *RH* 26b(25); *Beṣ* 29b(10); שקולי טאטיתא וטאטי ביתא take the broom and sweep the house *Meg* 18a(48; M²) // *RH* 26b(21); למת ירקא ירקא שקיל does one take vegetables to a town of (plentiful) vegetables? *Men* 85a(7; V¹⁰); משכח רברבי שדי זוטרי ושקי רברבי (a fisherman who) finds large (fish) throws back the small ones and takes the large ones *BQ* 42a(4; Oxf., c.21, 26); pass.part. שקילא טיבותיך ושדיא אחיזרי your kindness is taken and is placed on the thorns [i.e. it is worthless] *BM* 63b(13) [+ //'s; ↓ חיזרא #1]; b. w. fol. vb. phrase: 1) general: a) asyndetic: שקלוה לרב נחמן טריוה מן גודא take PN (and) throw him from the wall *Tan* 24a(51; M²); שקל קלא פתק ביה he took a clod (and) threw it at him *Pes* 62b(23); *Ḥag* 15b(10); *Giṭ* 39b(41); *BQ* 27b(29); *San* 109b(28); שקלוה יתמי פרסוה אמיתנא the orphans took it [i.e. the fine wool garment] (and) spread it over the corpse *Yev* 66b(32); *BB* 74b(12); *Ḥul* 105a(41); b) syndetic: שקל רברבי ושבק זוטרי (if) he took the large ones and left the small ones *MQ* 10b(18); שקל קניא ומשח ארבעה גרמידי he took a measuring rod and measured four cubits *Giṭ*

68b(19); *Tan* 25a(35); *San* 109b(38); שקול גיטיכין וקביל מומתכין take your *geṭs* and receive your oaths *Bo* 20:9; *ib.* 62:7; 135:7; 2) esp. ≠ יהב√ pe.: עד דשקיל חד ויהיב חד until he takes one and gives one *Yom* 43a(31); שקולו דידכו והבו לי דידי take what is yours and give me what is mine *BQ* 28a(49); חמסן יהיב דמי ושקיל גזלן לא יהיב דמי a *ḥamsan* [i.e. extortioner] pays and takes. A *gazlan* [i.e. robber] does not pay *ib.* 62a(37); אנת שקול מנתא דידך והב ליה לארישא you, take your portion and give it to the tenant farmer *BM* 109b(20); הוה תקי יהי ותקי שקי (the tenant farmer) used to weigh (and) give, weigh and take *BQ* 119a(21); *Yom* 86a(34); *Zev* 13b(41); **2. to remove, take out:** ולא שקל ידא מן כיסיה he did not remove his hand from his money bag [i.e. always gave charity] *Ber* 58b(14); האי מאן דשקיל אקופי מגלימי one who removes splinters from garments *Šab* 75b(24); שקולו שותא מיקמי כהנא remove the trap from before PN *ib.* 124b(11); *Er* 94a(5); **3. to cut off or remove s.t. from the body** [cf. Sy ܫܩܠ ܠܪܝܫܐ to decapitate LS ib., mng. 6]: a. w. בישרא flesh: למשקל מבשריה למשדא לכלבים to cut off from his flesh to throw (it) to dogs *BQ* 85a(12); b. w. דמא blood: שקל לך דמא he has let blood for you *San* 109b(18; F²); רבא שרא למשקל דמא לבהמה בחולא דמועדא PN permitted letting blood from an animal on the intermediate days of the holiday *MQ* 10b(6); c. w. טופרי fingernails or talons: ושאקיל במזייה ובטופריה he cuts his hair and fingernails *Anan* 89:13; *Šab* 110a(28); *Pes* 112a(3); *MQ* 18a(10); pass.part. שקילי טופריה its talons have been cut off *Šab* 63b(6) // *BQ* 83a(34; **M**); d. w. מזיא hair: לא יכילנא אדאזילנא ונשקול במזיי וסחינא I cannot (appear before the king) until I go, cut my hair, and wash myself *Meg* 16a(17); *ib.* 22; *Pes* 112a(2); *Šab* 110a(28); *Anan* 89:5; *ib.* 13; *HP* 139:19 = *HG3* 367:11(HGP 60a:15) [↓ גרע√ pe.]; *ib.* 283:92; e. w. ניבא canine tooth: pass.part. שקילי ניביה its canine teeth have been removed *Šab* 63b(6); f. w. ערלה prepuce: למישקלא לערלה מזכרות to cut off the prepuce from the penis *Anan* 85:3; **4. w. טרי√ pe. to engage in discussion, have business dealings** [lit. to take and to throw; v. mng. 1.b.1.a]: a. in legal matters: לא הוה קא ידע מישקל ומיטרא בהדי רבנן he did not know how to deal with the scholars *Mak* 11b(12) // *BQ* 92a(51); *Soṭ* 7b(40); תרי כי יתבי קמי רבה חד שקיל וטרי בהדי רבה אידך צלי אודניה לגמרא תלתא חד שקיל וטרי בהדי רבה תרי שקלי וטרו בהדי הדדי ולא צלו אודניהו לגמרא when two (students) sit in front of the teacher, one engages in discussion with the teacher (and) the other listens attentively to the tradition. (When there are) three, one engages in discussion with the teacher, two engage in discussion with each other, and they do not listen attentively to the tradition *Ḥag* 11b(30); *TGAs42* 52:19; *HG2* 492:67'; b. in business matters: ואי איניש דאתי מעלמ' דלא שקיל וטרי בהדיה if (the lender) is someone who has come from elsewhere with whom he does not have business dealings *BM* 64a(6); דאיכא אינאשי דאית בידהון למראית העין פרקמטיא דשאקלין וטארו there are people who to all intents and purposes have merchandise with which they engage in business dealings *TGHark* 84:2; *ib.* 168:18; *TGAs28* 27:25; **5. w. יהב√ pe. to do business:** וכל דשקילנא ויהבנא whatever business transactions we have made *SŠHai* 10a(3); **6.** w. subj. **בידקא to carry away (of a flood):** ↓ בידקא usage b; **7.** w. dir. obj. in idiomatic expressions: a. w. פטופרסא to take punishment: ↓ פטופרסא; b. w. רשותא to get permission: לעיולי רשותא בעי למשקל מיניה he has to get permission from him to bring (something into the courtyard) *BM* 81b(38); כי בעי מישקל רשותא מגואל אחרנא when he needs to get permission from another redeemer *Anan* 111:26; c. w. שמא to possess a reputation: ההוא פ(ו)(י)לאספא בשיבבותיהו דהוה שקיל שמא דדאין ולא מקבל שחדא a certain philosopher in their neighborhood who had acquired a reputation that he judges (cases) and does not take a bribe *Šab* 116b(1); **8.** w. fol. vb. of motion **to move along, travel** [Sy ܫܩܠ pe. LS 799, mng. 15; cf. JPA, TA נטל DJPA 348, mng. 2; v. Lieb, TK 8:995¹²]: a. alone: נחרו בי' שקא ומית they rebuked him [i.e. Satan], he moved, and died [i.e. fell down and pretended to die] *Qid* 81b(2; **M**) [↓ נקטץ√ pe., mng. II.8]; b. w. אזל #1√ pe.: זימנא חדא ר' אבהו הוה שקיל ואזיל בתריה דר' יוחנ' PN was once moving along behind PN₂ *Ber* 24b(46); *ib.* 33b(6); 58a(27); *Šab*

108b(26); *Pes* 53b(38); *ib.* 110b(22); *Qid* 39a(36); *BM* 24b(23); *Nid* 65a(20); רב ספרא הוה שקיל ואזיל בההיא שיירתא PN was traveling along in a certain caravan *BQ* 116a(26); c. w. √אתי pe.: כי שקיל ואתי יתיב אההוא מעיינא while he was coming on his way he sat down at a certain source *Tam* 32b(6)
Af. 1. w. גיטא to force s.o. to give a writ of divorce to his wife: אתא ההוא גברא קמיה ואשקליה גיטא על כורחיה a certain man came before him, and he forced him to give a *geṭ* (to his wife) against his will *Giṭ* 33b(39); *ib.* 34a(25); **2. w. בידקא to cause a flood of water to carry away:** ↓ בידקא mng. 2b; **3. w. פטופרסא to give s.o. punishment:** ↓ פטופרסא
Itpe. 1. to be carried: הא דמשתקלי חד חד בקופה והא דמישתקלי תרין תרין בקופה this refers to where they can be carried one at a time in a basket, and that to where they are carried two at a time in a basket *Šab* 127a(28); **2. to be taken away:** ומדמיין באפך כדקא מ׳י׳שתקלן לעמא נוכראה (your daughters) appear to you as if they are being taken away to a foreign nation *Ber* 56a(24); **3. to be removed:** והשתא דאישתקילא לה אישפה now that the garbage dump has been removed *Er* 59b(36); אִישְׁתְּקִיל מִילוּלֵיה his speech has been taken away *Ḥag* 2b(20) // *Giṭ* 71a(14) [i.e. he cannot talk; expl. BH אֵלֶּם Ps 38:14 by *notarikon*]; לבושא דחיטתא דמישתקיל מן חיטתא the covering of the wheat (kernel) which is removed from the wheat *Anan* 84:24; *HP* 28:19 [↓ גדנפא]; *Šab* 94b(21); *ib.* 142b(24); *AZ* 59b(17); **4. to be severed from the body:** דאישתקיל קורטיתא מיניה a small portion of it [i.e. the bone] was severed from it *Ḥul* 77a(9); **5. w. בידקא to be swept through (of a flood):** ↓ בידקא mng. 2c
Lit: Eps, Gr 57; id., St1 337.

– **שָׁאקֵי טוּפְרֵי, שָׁקִיל טוּפְרֵי** n.m. **nail cutter** (pe., part. sg.m.; ↓ טופרא mng. 1b, גנוסטרי) sg. אמגוזא דקאים תרין אטפי ביה כי שאקיל טופרי דאעביד תרין אטפי the nut which is composed of two curved parts [i.e. the shells] is like the nail cutter which is made of two curved parts *Anan* 87:12; *ib.* 79:7; 83:21
Geon. expl.: גנוסטר [מו״ק יח ע״א] בלש׳ ארמי שאקי טופרי ופירושו נוטל צפרנים ובלשון ישמעאל אלמקץ וי״א אלמקראץ Ar [OHT MQ 21:8], i.e. مِقْرَاص ,مِقَصّ.

שקל vb. **to be equal** (< H שקל J 1623; ↓ אשקלתא) **Pa. to make of equal authority:** pass.part. שקולי משקלי קראי the (preceding and following) biblical are of equal authority *Ara* 18b(5)
Itpe., w. -ל to be of equal authority: אישתקילו ואישתקילו להון בריאתא חדא כרבנן חדא להו *ib.*(8); כרבי the *barraitot* were of equal authority, one according to the Rabbis and the other according to PN *GŠ* 35:19
On Itpe., v. L. Ginzberg, note to GŠ ib.

שקע vb. **to lower, stick in, make sink** (JPA שקע DJPA 565, BH שקע pe., hif. HAL 1517) **Pa. 1. to lower:** גלגלא דהוו משקעי ליה an irrigation wheel with which they used to lower it [i.e. the laver into a cistern] *Yom* 37a(50) [expl. MH מוכני Mib. 3:10]; *Zev* 21b(8) [≠ √1#סלק af., mng. 2a]; *ib.* 8; 16; **2. to stick in, imbed:** קנים שקועי משקע להו he imbeds the sticks deeply into them [i.e. the showbread] *Men* 96a(45); שלמה שקעיה בבנינא הוא לא שקעיה בבנינא Solomon imbedded it [i.e. the wood] into the construction. He [i.e. Darius] did not imbed it into the construction *RH* 4a(19); **3. to make sink:** לישקעיה שקועי{ה} let him make it [i.e. the froth] sink (into the liquid) *Ḥul* 105b(32); **4. to dip into a liquid:** האיי מרור צריך לשקועיה משום קפא one should dip *maror* (into vinegar) because of the *q.*-worm(s in order to remove them) *Pes* 115b(1); **5. to give up ownership:** משום דחזיה לגוי דדעתיה לשקועיה because he saw that the intention of the pagan was to give up ownership of it *AZ* 75b(48)
Itpa. 1. to sink in: דמשתקעא כרעא בגווה (his) foot sinks into it [i.e. the sandy soil] *Šab* 54a(14; Ar [AC 4:184]); **2. to be given up (of ownership):** קא מישתקען בידי גוים (the ownership of the fields) was being given up to the pagans *Giṭ* 47b(15)

שקף vb. **to knock, beat** (↓ אישתקופתא, משקיפותא, שיקופתא, 1#שיקפא, 2#שיקפא; Sy 1# ܢܩܦ LS 801, Ma שקף MD 473) **Pe.:** מחיא ושקפא וקטלא (a demon which) strikes, beats, and kills *Bo* 58:11; *ib.* 122:5; 151:8
Pa. id.: pass.part. אודו{ר}{ד}א דנרא דלא משקף a

flock of unbeaten wool (dyed) by pomegranate (juice) *AZ* 28b(23)
Itpe. to be beaten: ולטו ואשלימו ואף אישתקיפו they cursed and vowed, but they were also beaten *Bo* 94:7

שִׁקְצָא ↓ שיקצא

שקר vb. **to lie, deceive** (↓ שיקרא, 1#שקרא; Sy ܫܩܪ pa. LS 801, Ma שקר MD 473) **Pa. 1. to lie:** או אנא שקרי או איהו שקר either I lied or he lied *Yev* 55b(33); *ib.* 33a(31); *Giṭ* 57a(30); *San* 94a(47); *Švu* 31a(15); מילת׳ דעבידא לאיגלויי לא משקר one does not lie concerning a matter which is apt to be revealed *Yev* 93b(29) // *ib.* 115a(23) // *RH* 22b(19) // *Bek* 36a(48); **2. to deceive** [w. -ב **s.o.**]: כי ה{י}כי דמשקרו בבלאי משקרין בהו מטריהו just like the Babylonians deceive, (so also) do their rains deceive them *Tan* 9b(24); שקורי קא משקר בי he is definitely deceiving me *San* 98a(52)
Itpa. to be proved to have lied [MH נשתקרו J 1626]: ההיא איתתא דאיתאי סהדי ואשתקור a certain woman who brought witnesses and they were proved to have lied *Mak* 5b(6); *Bo* 136:7

1# שַׁקָּארָא, שַׁקְרָא n.m. **liar** (↓ √שקר; TA שִׁקְרִין pl. TJ Jer 9:1, Sy ܫܩܪܐ LS 801, Ma שאקארא MD 445) sg. כיון דחזייה דשקרא הוא since he saw that he was a liar *Šab* 56a(43); ברזילי הגלעדי שקרא הוה PN was a liar *ib.* 152a(38); *Giṭ* 45a(41); *TGAs28* 23b:4; pl. שקארי נינהו they are liars *San* 89a(47); *Bek* 28b(7); *Soṭ* 35a(29); עביד רחמנ׳ ניסא לשקרי does the Merciful One perform a miracle for liars? *Ber* 58a(45); ילא׳ איברו סהדי אלא לשקרי witnesses were only created for liars [i.e. to testify against them] *Qid* 65b(40); סהדי שקארי lying witnesses *San* 29a(33); *Ket* 16b(3); *Soṭ* 6a(33); *BB* 31b(6); *Švu* 47b(25); דאחזוקי סהדי כשקרי לא מחזקינן we do not naturally assume that witnesses are liars *Ara* 22b(33)
Voc: שַׁקְרָא HGP 39b:8; Y: שַׁקָּרָא *Šab* 56a(43; BAYTN 233).

2# שקרא ↓ שיקרא

שרבב vb. **to let something down** (< *שבב w. dissim. of *-bb-* > *-rb-* [cf. Sy ܫܒܒ pe., pa. to let down LS 749]; TA שרבב infra, MH² שרבב J 1627) **Quad.:** כי מעבריתו מאני דבני חילא שרביבו להו למטה מכתפים when you convey the soldiers' garments (on the Sabbath), let them down below your shoulders *Šab* 147b(29)
QuadRef. 1. to be extended, extend itself: אישתרבובי אישתרבוב (her arms) were completely extended *Soṭ* 12b(14); אישתרביב בגלימיה טפח regarding his cloak (if) it was extended a handbreadth (over his head) *Er* 102b(5); לבבל נחית ואשתרבב לעילם (pride) descended to Babylonia and extended itself to Elam *San* 24a(32) // להכא נחית בריש׳ ואישתרבב להתם *Qid* 49b(35); **2. to descend:** והני אישתר{ו}ב{ו}בי אישתרבוב ונחית these (birds) descended further and went down (to the lower nest) *Beṣ* 11a(8); דאישתרבב ליה כסא ונקט ביה the (heavenly) throne descended to him, and he took hold of it *Suk* 5a(14; **M²**)
Lit: Levy, TMW 4:608; on etym., cf.: TA וּשְׁרְבִּיבוּ יָת יִרְמְיָה TJ Jer 38:6 = ܘܫܒܒܘܗܝ ܠܐܪܡܝܐ ܒܚܒܠܐ Peš ib.

שרבט vb. **(uncertain) Quad.:** בבהמה חיה ועוף דמשרבטי נפשיהו cattle, animals, and fowl which ... *Šab* 94a(12)
A connection w. MH שרבט to beat [of cattle] LNVTH 377 [< שבט w. dissim. of *-bb-* > *-rb-*; cf. Sy ܫܒܛ to beat LS 751] does not seem likely. The exact action involved is not clear [Rashi: משמטין כלפי מטה; J 1628: stiffen themselves].

שרג vb. **to slip, slide** (↓ √2#שרק; Ma 2#שרג MD 475) **Pe.:** דמא מישרג שריג the blood slides down smoothly *Ḥul* 111a(31; **V¹²Ar** [AC 8:163]); שר{ו}{י}ג חד מינהו נפל לנהרא one of them [i.e. the animals] slipped (and) fell into the canal *BM* 93a(43; **F¹Ed**); ומסחפי ליה בתנורא כי שריג ומיקליין they overturn it [i.e. the jug] in the oven while it slides out, and (the grains of wheat) are roasted *TGAs42* 161:8
Pa. id.: שרוגי שריג ואזיל (the louse egg) continually slid along (to the top of the hair) *Naz* 39a(21)
Itpe./Itpa. id.: כל מדי דמשתריג anything which slips away (from another) *Ḥul* 52a(8; **H²**); משתרגא בה כרעא (his) foot slips into it [i.e. the sandy soil] *Šab* 54a(14; Rashi,Ed)

שרגא, שראגא, שְׁרָגָא n.f. **lamp, candelabrum** (< MPar **širāγ* [cf. MP *čirāγ* CPD 23]; LJLA שרגא J 1628[TgKet], Sy ܫܪܓܐ m. LS 806, Ma 1#שראגא m./f. MD 475, > Arab سِرَاج Fr, AF 95)

1. lamp: a. general: sg. נהורא דשרגא the light of the lamp *Šab* 12b(49); *ib.* 116b(14); 63a(15) [↓ טיהרא]; *Ḥul* 60b(12); *BQ* 22b(24) [↓ סילתא#1]; שרגא דמישחא an oil lamp *Šab* 46a(31); שרגא דנפטא a naphtha (burning) lamp *ib.* 35; א(י)תא זיקא כבייה לשרגא the wind came (and) extinguished the lamp *Ber* 60b(57); דילמא כי אזיליתו לבתיכו מתעקרא שרגא דידכו perhaps when you go to your homes the lamp will be extinguished *Pes* 101a(19; **E**²); *ib.* 20; 13; טלטל שרגא he moved a lamp *Šab* 46a(22); חזא דהוה רגילי בשרגא he saw that they usually (used) a lamp (on the Sabbath) *ib.* 23b(24); 28; *Suk* 29a(6); *Yev* 14a(33); למשבק בין שרגא ובין כל נורא דביעורא to leave either a lamp or any burning fire (on the Sabbath) *Anan* 69:19; pl. תרי שרגי two lamps *Ned* 66b(36); b. w. var. vbs. ref. to lighting: 1) √דלק af.: sg. אדליק ליה שראגא he lit the lamp for him *San* 77a(19); *Šab* 22a(40); *ib.* 35b(11); 122b(2); pl. אדליקו שרגי *Giṭ* 57a(22); 2) √תלי pe., af., itpe.: sg. נתלי שרגא בביתא היכא דלא נשיב זיקא let him light a lamp in a room where the wind does not blow *Kar* 5b(52) // *Hor* 12a(36); קם שמאעא קא מתלי נורא משרגא (his) servant got up to light the fire from the lamp *Pes* 103b(17); זילי ואיתלאי לי שרגא go (and) light the lamp for me *Šab* 26a(6); **2. candelabrum:** sg. שרגא דדהבא a candelabrum (made of) gold *Šab* 116b(2); אינדב שרגא לבי כנשתא (PN) donated a candelabrum to the synagogue *Ara* 6b(16); קם שמעיה וזקף שרגא his servant arose and set up the candelabrum *Beṣ* 22a(22) [w. ref. to זוֹקְפִין אֶת הַמְּנוֹרָה Mib. 2:6]

Lit: Geig, AAC 403, points out that the spelling w. *š* indicates a northern pronunciation as opp. to southern *č* [cf. ↓ טשובק; v. exx. in Gignoux 64+; also ISK 28[102]]; Tel 129; Voc: שְׂרָאגָא HPP 30:19; Y: שְׁרָגָא *Šab* ib.(BAYTN 46).

שרגושא n.m. **a small measure** (etym. unkn.) pl. תרין שרגושי *Er* 29b(41)

Expl. RaḤ: הן מדות קטנות אינן ידועות עכשיו ;(?)שתי הפעות GnK5 172:6; Lit: Geig, AAC 403, rejects proposed P etyms.; Y: שַׁרְגּוּשֵׁי *Er* ib.

שרונא adj. **(uncertain)** sg.m. רומאנא שרונא a ... pomegranate *BM* 84a(21; MGG 827:7)

שרופא n.m. **a pest that attacks trees** (etym. unkn.) sg. ובלשון ארמי מיקרי שְׁרוּפָא in Aramaic it is called *š*. *OHT BQ* 26:7 [expl. BH שְׁאִיָּה Is 24:12, quoted in BQ 21a(20)]

Geon. expl.: תולעת שיוצא בעצים ומחלחלן ומכתתת באמצעיתן עד שתחזור כקמח הדק ib.

שירותא, שֵׁרוּתָא n.f. **meal** (↓ שרי #3√; QA שרו ATTME 136, Sy ܫܘܪܘܬܐ LS 804, Ma שארואתא#1 pl. feasts MD 446, TA שֵׁירוּתֵיהּ pl. TJ 2K 25:30, JPA שירותה det. DJPA 549) sg. ר׳ זירא הוה בצע אכוליה שירותיה PN used to break bread (to suffice) for his entire meal *Šab* 117b(51) // *Ber* 39b(26); סלקת לאיגרא שרותך בכנפך (if) you go up to the roof, your meal (should be) in the lap of your garment *Pes* 113a(9); בר בי רב דיתיב בתעניתא כלבא אכיל לשירותי"ה a dog eats the meal of a student of the *be rav* who is fasting *Tan* 11b(7)

Voc: שֵׁירוּתָא VTM 27; Y: שֵׁירוּתָא *Ber* ib.(BAYTN 142).

שרי #1 vb. **to dwell, untie, release, permit, absolve** (↓ משריתא, שריותא; Sy ܫܪܐ LS 803, Ma שרא#1 MD 474) **Pe.**, pf. 1sg. שראי *Mak* 19b(20); 2m. שרית *Tem* 24a(39); 3m. שרא *Šab* 9b(33); שרנהו *BB* 24a(33); f. שראי *Šab* 87a(15); שרתנהו *Zev* 86a(20); 1pl. שרינה *Yev* 92a(14); 2m. שריתוה *Giṭ* 76b(39); 3m. שרו *Ket* 2b(28);- **1. to dwell, live, reside:** a. general: דכי היכי דמרחק לה מן היכא דשרי הוא הכי בעי רחוקה מן היכא דשרי שיבאביה just as he distances it [i.e. the privy] far from where he resides, so must he remove it far from the place where his neighbor resides *Anan* 28:15; כל בני אינשא דשרן בה all the people who dwell in it *Bo* 8:6; *ib.* 14:12; להדא ליליתא דשריא עים יותיאי בת חתאי against this Lilith who dwells with PN b. PN_2 *ib.* 78:1; 142:3; לרוחא דשריא על בית ולד דאתתא against the spirit which resides on a woman's womb *ḤM* 39:17; pass.part. דויד מלכא דישראל שרי בצערא David, King of Israel, is in a state of sorrow *San* 95a(40; SM 112:14) [cf. MH² שרוי בצער J 1295]; b. esp. of Divine Presence: דלא שראי שכינה עד צפרא דשבתא the Divine Presence did not dwell (on Mt. Sinai) until the morning of the Sabbath *Šab* 87a(15) // *Yev* 62a(24); *Yom* 9b(2); *San* 39a(35); **2. to untie, loosen:** כיון דשרא ליה המייניה when he has untied his belt *Šab* 9b(33); ולא שרי ליה לגלימיה כולי יומא he does not loosen his garment the whole day

Men 43a(34); *Geon* 330:12; שרונהו לסיפטי וישקלו כל דהוה בהו they untied the boxes and took all that was in them *San* 109a(5); *ib.* 98a(49) [↓ אימרא#2]; *Šab* 92a(2); *Pes* 113a(17; **E**²) [↓ סקא#1 mng. 1]; *BQ* 115a(25) [↓ עביטא]; *Bek* 8b(45) [↓ ספינתא usage b]; *Yev* 39b(36) [↓ סינא]; דאיניש קיטריה לא שרי whose knot no man can untie *Bo* 86:11; *AZ* 75a(32); pass.part. הני צירי והני שרו these (coins) are tied [i.e. are in a sealed package], and those are untied *BM* 108b(27) [v. Geon. expl. TGAs42 28:26]; **3. to break off:** ההו׳ גוי דסליק לדיקל׳ למישר׳ לוליב׳ a certain pagan who climbed up a palm tree to break off a palm leaf *AZ* 57a(8; **M**); **4. to release:** a. from marital status: הוא אסרה והוא שרי לה he bound her (by marriage), and he releases her (by his death) *Qid* 13b(25); תעביד הכי כי היכי דלישריוה let her act in this manner so that they can release her [i.e. the doubtful widow] *Yev* 116b(13); *ib.* 105a(20); b. from prison: למישרא גברא מן בית זינא to release a man from prison *ḤM* 44:7; **5. to permit** [JPA שרי pe. DJPA 567, mng. 5, MH מתיר J 946]: מאי דאסר שרא ומאי דשרא אסר he has permitted what he prohibited, and he has prohibited what he permitted *Giṭ* 82b(36); כל דאסר קודשא בריך הוא שרא לן כוותיה the Holy One, Blessed be He, has permitted us something similar to everything he has prohibited *Ḥul* 109b(34); מישרא שארי או אקלושי מקליש does this actually permit (the remainder of the incense) or merely reduce (the prohibition)? *Zev* 110a(39); התם שרא תלת הכא מר חדא הוא דשרא ואי נמי שרא מר אחריתי אכתי תרתי נינהו אמ׳ ליה אנא נמי שראי אחריתי in that case he permitted three (things). In this case you have permitted one. If also you have permitted another one, they are still two. He said to him: "I have also permitted another one" *AZ* 37a(13); דרבא שרא טרפתא וזבן מינה בישרא PN permitted a suspected *ṭĕrefa* and bought some of its meat *Ḥul* 44b(28); דובשא רחמנא שרייה the Merciful One permitted honey *Bek* 7b(9); *AZ* 39a(31); נפקי שיפורי דרבא ואסרי נפקי שיפורי דרב הונא בר חיננא ושארו the *shofars* of PN proclaim a prohibition (on the fish hash). The *shofars* of PN_2 proclaim a permission *AZ* 40a(29) // *ib.* 57b(22); pass.part. a. alone: לכולי עלמא שרי ולך אסיר for everyone it is permitted. For you it is forbidden *AZ* 28b(34); ואי סלקי׳ דעת׳ אחתיה הואי מי שריא ליה if you are of the opinion that she is his sister, is she permitted to him (in marriage)? *San* 21a(45); מדאוריתא משרא שרי by Pentateuchal law it is surely permitted *RH* 29b(32); כולהו מאני דקוניא שרו all vessels with *q.*-glaze (in which the pagan's wine was stored) are permitted *AZ* 34a(5); לבתר תריסר ירחי שתא שריין (the dates) are permitted after a full year *Ḥul* 58b(2); *Šab* 111b(17); *Ket* 51b(36); *BM* 67b(5); *Ḥul* 111a(31); *Tem* 30a(7); b. w. fol. inf.: ומי שרי לצדיקי למעבד הכי is it permissible for righteous people to act so? *Meg* 13b(9); *Pes* 113b(24); לא ידע האי גברא דשרי לממהל בשב׳ does this man not know that it is permitted to circumcise on the Sabbath? *Nid* 42b(14); שרי לן למיכל we are permitted to eat *Anan* 4:8; *Ber* 23b(30); *Er* 67b(29); *Meg* 26b(14); *Ned* 62a(38); *BQ* 79b(53); **6. to forgive:** שרא ליה מריה לר׳ הלל may his Lord forgive PN (for his statement) *San* 99a(14); *Er* 29a(25); **7. to release from a spell:** וכד בעית דתשרי להון when you want to release them from a spell *ḤM* 46:7; **8. to release from a ban:** גברא רבא דחשיב כרב יהודה ליכא דלישרי לך there is no man as important as PN who can release you from the ban *MQ* 17a(25); *ib.* 16a(33); *Ned* 8a(22); אתו כולהו למישרי שמתיהו all of them came (for him) to release their ban *AZ* 26a(7; **J**); **9. to annul a vow or a Naziriteship** [cf. MH כָּל נְדָרִים אָדָם מַתִּיר MNeg 2:5]: איזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב הונ׳ בר אבין ושרו ליה נדרי׳ the scholars were obliged to deal with PN's son and they annulled his vow *Ned* 77b(11) // *Šab* 157a(56); *Ned* 23a(8); *Kar* 8b(29); **10. w. מיא to make water flow** [v. Af., mng. 3]: אי לאו דשרא בהו מיא לא הוה מיגלפא had he not made water flow over them [i.e. the husks], (the emmer) could not have been shelled *MQ* 13b(33); **11. to loosen the bowels** [cf. Akk *išaru* loose (said of bowels) CAD I/J 226, mng. 4]: למישרי *Giṭ* 69b(28) [↓ סיסין]; **12. w. תיגרא to resolve a dispute:** ↓ תיגרא#1 usage c

Af. 1. to cause to dwell: לאו משום דגביהת מכל אילני אשרי קדיש׳ שכינתיה עלך אלא משום דמיכאת מכל אילני אשרי קדיש׳ שכינתיה עלך not because you [i.e. the thornbush] are the tallest of all the

trees did the Holy One cause his Divine Presence to dwell upon you, but because you are the lowest of all the trees did the Holy One cause his Divine Presence to dwell upon you *Šab* 67a(21); *Anan* 36:6; *Šeel* 43:3; *Bo* 16:3; **2. to provide lodging:** מאן דמשרי צורב׳ מרבנן באושפיזיה לישרי (ב)(כ)רב אדא בר אהב׳ דקמהפיך בזכותי׳ let one who provides lodging for a *ṣ.m.* in his inn provide lodging for one like PN who knows how to argue in his favor *Qid* 76b(33; **M**); *AZ* 22b(23); משריאן בני בי רב בבתיהי they provide lodging for the students of the school in their houses *Ber* 17a(49; MGG 374:7); **3. w. מיא to make water flow** [Ma ותשרון מאשריא מיא letting water flow MD ib.]: ליה מיא סיוא(י) בכרסיה you will make black water flow in his stomach *ḤMGas* 94:7

Itpe. 1. to be untied: אי@כרפות דדיך ולא הדרת בך אשתרו נמי לא הדרת בך your breasts were 'tied up' [i.e. were undeveloped] and you did not repent. They were 'untied' [i.e. were developed] and you also did not repent *Nid* 48b(1) [↓ √כרפת quadref.]; **2. to be released from a spell:** שיבעא איסרין דילא מישתרין seven charms which cannot be released *Bo* 21:4; *ib.* 133:10 [↓ √פשר itpe., mng. 2]; **3. to be permitted:** a. objects: בעל מום נמי בעופות אישתרויי אישתרי a blemished one among the birds was also certainly permitted (to be offered) *Men* 6a(28); כיון דאשתרי אשתרי since it was permitted (for a Noahide to marry his sister) it remained so *San* 58b(16); *Yev* 7b(6); *Zev* 32b(33); גויוה פורתא כי היכי דלישתרי טפי move it in [i.e. the *'eruv*] a bit so that more (area) should be permitted (for walking) *Er* 61b(29); איהו הוא דאשתריא ליה שבת לגבי עבודה it is he [i.e. the priest] for whom the Sabbath was permitted concerning the Temple service *San* 51a(9); כל מלאכות נמי לשתריאן let all types of work also be permitted (on the intermediate days) *MQ* 13a(33); *Beṣ* 2b(26); b. people: ומשום דרבו מסרב לו לצאת ואינו יוצא אשתרי למקטליה because his master is exhorting him to go out and he does not go out, was he permitted to kill him? *BQ* 32b(46); כי היכי דתישתרי לעלמא so that she should be permitted (in marriage) to everyone else *Yev* 106a(23); והדר משתריא לאינסובי לכל דניחא לה and afterwards she is permitted to be married to whomever she wants *Anan* 115:3; **4. to be annulled (of a vow):** כי קמיתשיל מחד׳ מיניהו משתרי when he is absolved from one of them [i.e. things forbidden to a Nazirite] it [i.e. his Naziriteship] is annulled *Naz* 11b(6)

Geon. expl.: חל אל בטן OHT Giṭ 157:13, i.e. حَلَّ البَطْن [Pe., mng. 11].

שרי #2 vb. **to sing** (< BH שיר HAL 1372) **Pa.:** שארו ליה בני סיומיה הכי his fellow backbenchers (in the school) sang to him so *San* 14a(43); לישרי לן מר sing for us *Ber* 31a(6); משרו קמי׳ כלתא במערבא הכי they sing so before the bride in the Eretz Israel *Ket* 17a(9); *ib.* 14; 19; *Pes* 111b(23); משרו גברי ... משראן נשי (if) men/women sing *Soṭ* 48a(49; NDGR 62:8)

Lit: Y. Breuer, Lešonenu 62 [1999] 72+; Y: שָׁרוּ *Pes* ib.(Mo 85).

שרי #3 vb. **to make the blessing over bread before eating a meal** (denom. < ↓ שרותא; Sy ܫܪܐ to eat a meal [≠ ܫܪܐ] PSm 4307, mng. 1c) **Pe.:** כי אתא קריבו ליה ריפתא אמרו ליה לישרי לן מר בריך מוציא לחם מן הארץ when he came, they brought him bread. They said to him: "Make the blessing over bread for us!" He made the blessing מוציא לחם מן הארץ *Ber* 38a(55); *ib.* 40a(13); 46a(5); מישרא המוציא *San* 102b(8); והיכא דאקרי אכל ליה נהמא ואישתלי ולא שרא המוציא לחם מירישא if he happened to eat bread, and he forgot to make the blessing over the bread at the beginning *HP* 188:2; *ib.* 187:23; *GŠ* 314:4

Lit: Ros, TI 73[23].

שריגדונא n.m. **a malady** (↓ שיגדונא) pl. שריגדוני *Giṭ* 69b(46; OHT ib. 153:8,157:26) [V[16]: שיגרונא]

Geon. expl.: שריגדוני אסתרסאל אל פכד ואל סאקיין דתי לא יטיקנהו ינא, i.e. إِسْتِرْسَال الفَخِذ والسَّاقَيْن relaxation of the shanks and thighs ... OHT ib. 157:26; חולי הנקרא גוט"א OHR ib. 46:5, i.e. gout; Lit: Eps, GnK5 3:9, note, derives this word < χειράγρα gout of the hand L-S 1984, but while this has the textual support of the Geon. expl., the mng. does not fit the context.

שְׁרִיוּתָא n.f. **permission** (↓ שרי #1 adj.) sg. בעידנא דבטול להו לא הויא שריותא בההיא חצר when they annulled them [i.e. their shares], there was no permission (for use) of that courtyard *Er* 69b(41); *ib.* 70a(45); כבר פסקו בה רבנן הלכה לשריותא the Rabbis have already decided the law in favor of permission *OHT Er* 76:14

Y: שְׁרִיוּתָא *Er* 69b(41; BAYTN 192).

שריקריק interj. **whistling sound of the bee-eater bird** (merops; ↓ √שרק #1; cf. Sy ܫܪܝܩܪܝܩܐ Lev 11:18 [BH רָחָם] merops LS 810) sg. שריקריק (the רחם) ועביד makes a whistling sound *Ḥul* 63a(36); *ib.* 33; 34

Note, however, the rdg. in Ar: ושריק רקרק AC 8:172.

שְׁרִיר adj. **strong, fit, hard,** n. **complete one** (↓ √שרר; Sy ܫܪܝܪܐ LS 802, Ma שאריר MD 446) **1. strong:** sg.m. אלהא שרירא the strong God *Bo* 21:17; חתמא שרירא the strong sealing *ib.* 3:1; 39:3; f. מומתיה שרירתא his strong oath *ib.* 33:17; **2. sound, fit:** sg.m. שריר וקיים sound and established *BB* 160b(42) [at the end of a document; for add. exx., v. ↓ קיים adj. and √שרר af., mng. 1]; *Bo* 137:6; **3. hard, firm:** sg.m. דלא שריר שכניה its sediment [i.e. of the watercourse] is not firm *Šab* 145b(34) [↓ שיכנא]; pl.m. שרירי *Zev* 86b(1) [of limbs burnt on the altar]; f. חטין נמי דשרירן wheat which is also hard *Pes* 40a(20); **II. complete one, whole one** [Sy, LS ib., mng. 2]: sg.m. וליפין רפתא דלחמא ענייא בשרירא they wrap the piece of the unleavened [lit. poor] bread in the whole one *TRN* 260:14 [cf. H מניח פרוסה בתוך שלמה Ber 39b(23)]

Note also the PN שרירא Šarrira [for refs., v. TGHark 416]; Y: שְׁרִיר *Šab* ib.(BAYTN 63).

שְׁרִיתָא #1 n.f. **beam** (TA שְׁרִיתֵי TO Gen 19:8) sg. ההיא שריתא דהוה בבי ר׳ פדת a certain beam that was in PN's house *Er* 102a(31)

Geon. expl.: חצי קורה GnK5 173:11; Y: שְׁרִיתָא *Er* ib.

שריתא #2, pl. **שריאתא** n.f. **release** (of a previously married or engaged woman to marry; ↓ √שרי #1 itpe., mng. 3b; Ma שריתא, pl. שיריאתא #1 MD 475, 463) pl. שריאתא *SŠHai* 1a(10) [contents]

The text of the previously missing release document [v. the discussion in SŠHai 52[2]] has now been published in SŠHaiGr.

שרכא ↓ שדכא #2 n.

שרכפא, שרקפא n.m. **coop** (etym. unknown; LJLA שרכפא J 1632 [PsJ, TgKet]) sg. *Ḥul* 53b(8; Ar [AC 8:168]) [V[12]: שרקפא]; שרכפא דוגאתא hen coop *HP* 203:13

Y: שַׁרְקְפָא *Ḥul* ib.(BAYTN 222).

שְׁרַעְתָא, pl. **שְׁרַעְתָא** n.f. **slippery ground** (√שרע; Sy ܫܪܥܬܐ pl. LS 809) sg. שרעתא דנהרא slippery area along the river *BQ* 29a(20; **EsF**[1])

Expl. RaḤ: שפת הנהר; Y: שְׁרַעְתָא *BQ* ib.(BAYTN 186).

שרץ vb. **to creep, breed** (↓ שירצא; MH שרץ hif. J 1633, Sy ܫܪܨ LS 810) **Pe.:** שרצא וחרצא איכא דאמ׳ חרוז וקטיני שקו(א)(יה) ורעיא ביני ורדיני it creeps and digs – some say: it pierces – its legs are thin, and it grazes among the brambles *BQ* 80a(38) [expl. MH תולדת הסנאין ib.]

Af.: אשרוצי אשרוץ (the unclean fish) actually bred (it) *Bek* 7b(38; **M**); *ib.* 41

שרצא ↓ שירצא

שרק #1 vb. **to whistle, hiss** (↓ משרוקיתא, שריקריק; Sy ܫܪܩ #2 af. LS 810, Ma שרק #1 MD 476) **Pe.** (a/) **1. to whistle:** אי יתיב אארעא ושריק אתי משיחא if (the *raḥam*-bird) settles on the ground and whistles, the Messiah will come *Ḥul* 63a(34; **H**[2]); ההוא דיתיב אארעא בי כרבא ושריק a certain (*raḥam*-bird) which settled down in a plowed field and was whistling *ib.* 36(**H**[2]); והוא דיתיב אמידי ושריק רקרק this is when it settles down on something and whistles *raqraq ib.*(33; Ar [AC 8:173]); **2. to hiss:** ושרקית במשרוקיתי I hissed with my hissing *Bo* 136:4

Pa. id.: האומר ... לעורבתי שריקי one who says to the raven: "Whistle!" *Šab* 67b(9)

Itpe./Itpa. to hiss: מישתרקיתון כיתניני you hiss like serpents *Bo* 78:11 [cf. Sy: ܡܫܬܪܩܝܢ ܐܝܟ ܚܘܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܐ ܗܢܘܢ PSm 4338]

שרק #2 vb. **to glide, slip off** (↓ √שרג; Ma שרק #2 MD 476) **Pe. 1. to glide:** מיא שרקי פירי לא שרקי water glides (when poured out of a container). Fruit does not glide (and the container must be overturned) *Nid* 3b(45); ולד דאית ליה חיות׳ שריק ולא נפיק סנד׳ דלית ליה חיות׳ שריק ונפיק a fetus which has life glides and does not go out (of the womb). The *sandal* which does not have life glides and goes out *Nid* 26a(21; **M**); **2. to**

slip off: רב@בהו הוה אכיל עד דיתיב די{ר}⟨ד⟩בא אפותיה ושריק PN used to eat until a fly would alight on his forehead and slip off *Ber* 44a(16) **Af. to make slippery:** כל מידי דמשריק anything which causes slipping *Ḥul* 52a(8); משום דמשרקי because they make (the ground) slippery *BQ* 30b(1) [of straw and stubble; v. Itpe.] **Itpe. 1. to slip:** כי היכי דלא לישתרקו כהנים so that the priests should not slip *Zev* 62a(33); אי אישתרוקי אישתריקא if (the animal) slipped at all *HP* 202:9; **2. to be slippery:** כל דמישתריק anything which is slippery *Ḥul* 52a(8; Rashi) [Var: דמשתריג H^2]; **3. to fall off:** אשתרוקי הוא דאישתרוק ואתא בהדיהו it was actually (the leaves) which fell off, and (the resin) came with them *AZ* 40b(12; **J**); דלמא משתרקי אטרפי lest the leaves fall off (the willows and myrtles) *Suk* 37b(4)

3#שרק vb. **to plaster, smear** (JPA שרק PT Šab 10c[4]) **Pe.:** a. on people: ושרקיה טינ' he smeared him [i.e. his face] with clay *Ned* 90a(1; V^2); לייתי לסילתיה דאמיה ולישרקיה עילויה let him bring its [i.e. the infant's] mother's afterbirth and smear it over it *Šab* 134a(30); b. on objects: דשריק ליה טינא he plasters it [i.e. the wall] with clay *BB* 4b(8); *BQ* 81b(20); דמר שרקין ליה תנורא ביומא טבא your (servants) plaster your oven (with clay) on the holiday (to keep in the heat) *Beṣ* 32b(35); באתרא דההוא דשריק ההוא משלי in a place where the one who plasters [i.e. seals up] (the wine vat) is the same one who draws out (the froth) *BM* 92b(29); pass.part. *ib.* 18b(24) [of an oven]; 30; שריקא ולא חתימא plastered but not sealed *AZ* 31a(31) [of a wine barrel]; לא שריקא ליה טינא ונבלע לתוכו חצי או רוב מי גש' (a reed hut which is) not plastered with clay, and half or most of the rain is absorbed into it *TGAs42* 157:7

שרר vb. **to be strong, firm** (↓ 2#שורא, שריר, 1#שררא, 2#שררא, שררותא, √2#אשר; Sy ܫܪ pe., pa., af., etpa. LS 802, Ma שרר pe., af. MD 476) **Pe.**, only 3sg.m. imp., in impersonal archaic usage יישר **well done** [< יישר (חילך) may (your strength) be firm; cf. SA יישר חילון *yiššăr* DSS 934, Ma נישאר האילאך MD ib., JPA יישר חילך DJPA 568]: *Ber* 42b(15); *Šab* 53a(31); *ib.* 63b(36); *Er* 32b(28); *Pes* 53b(38); *BM* 51a(20); *San* 100a(24); *Ḥul* 17b(30); *ib.* 75b(14) **Pa. to make strong, hard:** לשרורי מאנא to strengthen the utensil [i.e. the coulter] *AZ* 38a(31) // *Šab* 74b(12) **Af. 1. to authenticate a document** [in legal texts; ↓ 1#אשרתא, mng. 2, שריר mng. 2]: אשרנוהי וקימנוהי we have authenticated it and certified it *Ket* 21a(34; V^5); *TGAs42* 150:22; *TGHark* 276:27; *SŠHai* 14b(20); **2. to make hard:** משר' דמשרו מזיא because (the cold water) makes the hair hard *Nid* 66b(6) [↓ √סרך pa., mng. 2]

Note that in NḤ 15:37, Greenfield now reads השדת she testified [√שהד], and not השרת [√שרר haf.; v. JANES 22 (1993) 40[6].

1#שְׁרָרָא n.m. **strength** (↓ √שרר; Sy ܫܪܪܐ LS 802, Ma שרארא MD 475) sg. חתמא דשררא a strong seal *Bo* 64:23

2#שררא n.f. **umbilical cord** (↓ √שרר; cf. Sy ܫܪܐ, ܫܪܪܐ LS 802, Ma 2#שורא MD 456) sg. *Anan* 86:1

שְׁרָרוּתָא n.f. **power** (↓ √שרר; cf. Sy ܫܪܝܪܘܬܐ LS 802) sg. מאי שררותא what is the power (of the charity officers)? *BB* 8b(33)

שרש vb. **to take root, uproot** (Ma שרש MD 476) **Af.:** בדלא אשרוש ... ובדאשרוש in a case where (the trees) did not take root/took root *Giṭ* 22a(14); *BM* 56b(50) // *Men* 69a(10); *ib.* 68b(48) **Itpa. 1. to take root:** דורעים לצדדין משתרשי seeds take root to the sides *BB* 19b(1); **2. to be uprooted:** הא קא משתרשי (the graves on the outside) will, in fact, be uprooted *BB* 101a(11; HP^1) [but v. ↓ √דושׁ itpe.]

שרשורא ↓ שישורא n.

שרשי vb. **to benefit** (< Akk *ušarši* to cause s.o. to get s.t. AHw 962, s.v. *rašû* I Š; cf. Sy ܐܪܫܝ, ܬܘܪܫܝܬܐ to confer a favor LS 745; ↓ √2#רשי) **Quad.:** שרשויי הוא דקא משרשו ליה (the cooks) are actually benefiting him *MQ* 12a(19; HP 179:13) **QuadRef.**, w. -ל **to derive benefit, profit:** דאישתרשי לה מקום דינר she profited the space of a *denar* (where she saved flour in the bread) *Giṭ* 35a(14); *ib.* 44a(6) // *Ḥul* 131a(5); כי היכי ⟨דלא⟩ נישתרשי ליה so that he should not derive benefit

Zev 80a(39); *Ket* 108a(7); *BM* 42b(35); *ib.* 65a(25); אי דקא משתרשי ליה אמאי אית ליה עליה תרעומת אי דלא משתרשי ליה אמאי קא יהיב לעולם דלא קא משתר' ליה if he profits (at the place where the donkey died), why does he have animosity towards him [i.e. the renter]? If he does not profit, why should he give (the renter his fee)? It can be maintained that he does not profit ... *ib.* 79a(15)

שַׁרְשִׁיפָא n.m. **footstool** (etym. unkn.; cf. MH infra) sg. שרשיפא בלישנא דגמרא *GC* 62:2 [expl. MH שְׁרַפְרָף MKel 22:3]; דרב אידי מנח להו אשרשיפא ומנח סודרא עילוייהו PN used to place them [i.e. the phylacteries] on a footstool and place a scarf over them *Ber* 24a(7); *Ket* 61a(44); *BB* 59a(28); *Pes* 27b(3) [made of wood]; לרבא צלחו ליה שרשיפא they chopped up a footstool for PN (for firewood) *Šab* 129a(33; **V**)

Geon. expl.: מדרג'ה ללכרסי אלעלי מן לשרפרף OHP Ber 110:10 [v. GC 62:2]; מלך כשיושב על כסאו שעושין לו שרשיפא למטה שמניח רגליו עליו GnK5 174:26; The second element in this word is poss. Akk *šēpu* foot. Voc: שַׁרְשִׁיפָּא HPP 216:21; Y: שַׁרְשִׁיפָּא *Šab* ib.(BAYTN 303).

שַׁשְׁדָּנָג n.m. **gold denar** (< MP **šašdānag* six *danqas* [< MP *šaš* + *dānag* [↓ דנקא]) sg. חד שֵׁשׁדנֹג *HP* 41:12(HPP 57:20); *HG3* 290:22(Var); כן וכן דינרי דהבא טבי בחירי במתקלא דשש@דנג such-and-such an amount of good and select gold *denars* according to the weight of the *šašdānag* *SŠHai* 4a(9); פדיון הבן בחמשה מתקאלי מהני דכל חד מינהון ד' מתקאלי ששדנג האוו בזוזי דטיאעי כ"ח ופלגא ופלגא דנקא the redemption of (the firstborn) son is with five of these weights [i.e. סלעים], each one of which is equivalent to four *miṯqāl-šašdānag* weights [i.e. twenty *miṯqāls*] (which in) *zuzim* of the Arabs are equivalent to 28 7/12 (*dirhams*) *TGHark* 38:5; *ib.* 16; 18; 21

Lit: D. Sperber, Sinai 55 [1965] 336+, has shown that this weight is equal to the Arab مثقال [↓ מתקלא]; cf. also in Karaite H text: כי ככר חמשת אלפים מעות ששדנג Harkavy, StuMit 8:127.

שַׁתָּא, abs. **שְׁנָא**, pl. **שְׁנֵי**, abs. **שְׁנִין** n.f. **year** (↓ ריש שתא; TA שַׁתָּא TO Lev 25:30, pl. שְׁנִין ib. Gen 11:10, Sy ܫܢܬܐ, pl. ܫܢܝܐ LS 789, Ma 2#שיתא, שידתא, שנא בשנא MD 464, 460, 471) a. general: sg.cs. ובשנת תתכ"ו שכיב רב תחינא PN died in year 826 (of the Seleucid Era) *IŠGF* 99:1; *ib.* 89:6; 105:4; בכלא דאדר דשנת אלפא ותלת מאה ועשרין the *kalla* of *Adar* of year 1,320 (Seleucid Era) *TGHark* 76:15; det. חדא שתא one year *AZ* 9b(6); תלתא זוגי מסאני בשתא three pairs of shoes a year *Ket* 65b(3); פירי דההיא שתא fruit of that year *Giṭ* 60b(46); תריסר ירחי שתא a full year [lit. twelve months of a year] *Šab* 33b(38); *Yom* 84a(14); *Ket* 64a(6); *BM* 24b(29); שתא ⟨ד⟩יומי או תרתין שנין one or two years *SŠHai* 8a(14); ועברוה להההיא שתא they intercalated a month of that year *San* 18b(42); *ib.* 13b(8); *Ned* 63a(24); pl.abs. תרתין שנין יתירתא an additional two years *BM* 110a(23); *AZ* 10a(1) [↓ יתיר adj., mng. 1]; שבע שנין הוה כפנא the famine lasted seven years *San* 29a(29); תרתי@סרי שנין אחרניית' another twelve years *Ned* 50a(20); *Šab* 33b(34); מלך רבה עשרין ותרתין שנין PN was the head of the academic session for twenty-two years *Hor* 14a(13); det. שניא אילין these years *BB* 35b(15) [in legal document]; והא בימי דוד אימעוט שני were the years (of life), in fact, not reduced in David's time? *Yev* 64b(14); כל הנך שני all those years *Ber* 18b(47; **F**); *Tan* 23a(50); *Giṭ* 59a(12); *IŠGF* 90:14; תלת שני three years *RH* 15a(10); תרתי תלת שני two (or) three years *Giṭ* 58b(23); שב שני seven years *Bek* 8a(46); שבעין שני כחילמא seventy years as in a dream! *Tan* 23a(43); שיתא אלפי שני six thousand years *RH* 31a(24); שניה מאי עבדת להו what do you do with her (allotted) years? *Ḥag* 5a(8; V^{20}); ואיניש בלא שניה לא שכיב no one died there before [lit. not in] his (allotted) years *San* 29a(32); בשני דידהו according to their [i.e. of the gnats] years (which are short) *Ḥul* 58b(10); והוו פליגי ביה אביי ורבא כולהו שניהו PN and PN_2 disputed it all their lives [lit. years] *Er* 15a(45); כמה שני several years *IŠGF* 86:6; b. w. designations: sg. שתא מעברתא intercalated year *RH* 7a(42) // *San* 12b(47); שתא דשמיטתא the Sabbatical year *Anan* 11:21; שתא דיובל Jubilee year *ib.* 15; c. w. √סלק pe., af. to complete the year: דאי נטע בההוא יומא סלקא ליה שתא if he plants on that day [i.e. thirty days before the New Year] a (complete) year will be reckoned for him (with regard to *'orla*) *Giṭ* 54a(5; **As**); האי מאן דבעי למידע אי מסיק שתיה אי לא one who wants to know if he will complete his year or not *Hor*

12a(36) // *Kar* 5b(52); d. in adv. phrases: sg.abs. בכל שנה in every year *Ara* 9b(24) [cf. Sy ܟܠ ܫܢܐ ܫܢܐ ܒܫܢܐ LS ib.]; det. ליזיל שתא וליעכב שתא וליהדר שתא let (the messenger) travel for a year, remain for a year, and return in a year *BB* 4a(19); ליזרעה שתא חטי ושתא שערי שתא שתי ושתא ערב let him sow it one year wheat and one year barley, one year lengthwise and one year crosswise *BM* 107a(3); כולא [=כולה] שתא the whole year *Ber* 35b(26); *Ned* 62a(28); *BB* 147a(43); כל שתא ושתא every year *Beṣ* 23a(36); *Šab* 129a(47); *BB* 30a(18); משתא לשתא from one year to the next *AnanSch* 6:13; pl.cs. כל שני חייה all the years of his life *BB* 137b(15); בשני רב חסדא in PN's time *Er* 63a(4); *Tan* 24a(53); *BM* 105b(28); *AZ* 38b(32); בשני פרסאי in the time of the Persians *Yom* 77a(43)

Voc: שְׁתָא HGP 27b:21; Y: שְׁתָא *BB* 4a(19; BAYTN 101).

– **לִישָּׁנָא** adv. **the following year** (< ־ל + ↓ שתא abs.; cf. Sy ܠܫܢܐ ܫܢܐ ܡܢ LS 789) לישנא הדר he returned the following year *BB* 58a(19); *ib.* 39b(14); 73b(18); לישנא חזייה דהוה עציב the following year he saw that he was sad *Beṣ* 16b(25); *Pes* 107a(14); *Ket* 112a(7); לישנא שהיוה כולי עלמא לפרדיסיהו לחולא דמועדא the following year everyone postponed (the picking of) their vineyards until the intermediate days *MQ* 12b(42); הא שתא עבדי לִישָּׁנָא בני חארי this year–slaves; next year–freemen *SRSG* 136:23

Voc: לִישָּׁנָא HGP 2a:18; Lit: Eps, StI 185.

שתומא n.m. **(uncertain)** sg. אי שתו״מ״א קאמר(ת) לישמטו(י)(ו)ה לאמורא מיניה if he says ..., let them remove the speaker from him *Ḥul* 84b(25)

Ed: אשתומא; the mng. and etym. of this word are uncertain.

שְׁתוּתָא num. **sixth** (↓ שיתא num.; JPA שתות DJPA 568, > MH שתות J 1637; Sy ܫܬܝܬܐ LS 811) sg. דל תמניא שתותא deduct eight (which is) a sixth (of forty-eight) *BM* 40b(2); שתותא מלבר the sixth is 'from without' [i.e. for each five portions one is added] *Men* 77a(36); *BB* 90b(4); *Bek* 50a(3); שתותא מלבר חומשא מלגיו הוא a sixth 'from without' [i.e. the combined amount, viz. 20%] is a fifth 'from within' [i.e. of the original amount, viz. 20%] *TGHark* 38:12; *ib.* 23

Y: שְׁתוּתָא *BB* ib.(BAYTN 331).

שתי vb. **to drink, be irrigated** (↓ משתיא, שקי #1√; Sy ܫܬܐ ,ܐܫܬܝ pe., etpe. LS 811, Ma שתא #1 MD 476) **Pe. 1. to drink:** a. w/o obj.: 1) wine: יומא חד אישתי טובא one day he drank a lot (of wine) *Pes* 110b(19); אשתי ואותר I shall drink and leave over *Šab* 67b(12); איתסריתו למשתא you were forbidden to drink *Pes* 103b(4; **C**); 2) potion of *soṭa*: מקמי דתשתי ... בתר דשתאי before she drinks/after she drank (the potion) *Sot* 6a(29); משתא הוא דלא שתיא she does not actually drink (the potion) *ib.* 24a(23); b. w. dir. obj.: 1) water: נישתי מן מיא ד(נ)(א)ישתיה מיניה כלב׳ בליליא let him drink from water from which a dog drank at night *Giṭ* 69b(7); *Pes* 111b(41); *MQ* 12b(28); ומיא לית למשתי there is no water to drink *ḤM* 45:10; 2) intoxicating beverages: ידענא בהו בבני מחוזא דשתו חמרא I know that the people of GN drink wine *Ket* 65a(37); *Er* 64a(16); האי מאן דשתי ט(ו)(י)ל(י)א חיורא one who drinks white *ṭ.*-wine *Giṭ* 70a(25); ולישתי שיכרא חריפא דטבת let him drink the full strength *š.*-beverage of *Ṭevet* *Giṭ* 69a(33); *ib.* 69b(46); דשתיא שיכרא (a woman) who drinks *š.*-beverage *Ket* 60b(55); *MQ* 9b(48); *Šab* 140b(19); כל כהן דשאתי חמרא או כל מידי דמרוי any priest who drinks wine or any intoxicating drink *Anan* 21:10; *BM* 86a(48) [↓ אנפקא #2]; 3) w. metonymic obj. כסא cup (of wine): ↓ כסא #1 mng. 1c; 4) other: אזלא אישתיה סמא דעקרתא she went (and) drank a drug (to induce) sterility *Yev* 65b(48; **O**[2]); שתי רביעתא דדובשא (one who) drinks a quarter *log* of honey *Ḥul* 59a(8); אישתאי מן דמיה drink from his blood *Bo* 72:8; c. w. אכל√ pe.: חטוף אכול חטוף אישתי eat quickly (and) drink quickly *Er* 54a(14); *Beṣ* 30a(35); *Tan* 25b(53); *Meg* 13b(45); *Ḥag* 10b(9); *San* 95a(39); *Ḥul* 4b(33); *Dec* 3:10; **2. to be irrigated** [Sy, LS ib., mng. 3, Akk *šatû* A CAD Š/2 215, mng. 3]: אי לא שתיא לחד יומא תשתי לתרי תלתה יומי if (the field) is not irrigated in one day, it will be irrigated (sufficiently) in two (or) three days *MQ* 4a(36); כל דשתי מיא והינינון זרעים anything which is irrigated with water, viz. seeds *Anan* 6:14 [expl. BH הַשְּׁתִי Lev 13:59]; מאן דאית ליה גינתא ... ושתיא כוליה יומא דשבתא one who has a vegetable garden, and it is irrigated the entire Sabbath *TGDr49* 96:4

Itpe. 1. to be drunk: כיון דמשתתי הכי לאו מידי קא עביד since (the wine) is drunk in this manner, he is not doing anything *Šab* 109a(20); **2. w. ־ל to drink:** ולא משתתי ליה he cannot drink *Šeel* 139:27

– **שְׁתַיָּא חַמְרָא** n.f. **a forbidden bird** (↓ חמרא #1; lit. drinker of wine) sg. *Ḥul* 62b(35)

Y: שְׁתַיָּא חַמְרָא *Ḥul* ib.

שְׁתְיָא n.m. **warp** (שתי #2√; TA שתיא TO Lev 13:48, Sy ܫܬܝܐ LS 811) sg. הי דשתיא והי דערבא which is of the warp? Which is of the woof? *AZ* 17b(35); *ib.* 37; 38

Y: שְׁתְיָא *AZ* ib.(BAYTN 132).

שְׁתִיקוּתָא n.f. **silence** (↓ שתק√; Sy ܫܬܝܩܘܬܐ LS 812) sg. קביל עליה מההיא שעתא שתיקותא he resolved to remain silent from that time *Tan* 9b(7); קיבלא דבי׳ הכסא שתיקותא צניעותא the charm (against demons) of the privy is silence (and) modesty *Ber* 62a(27); *ib.* 6b(26); 58a(31); *Qid* 71b(30)

Y: שְׁתִיקוּתָא *Ber* 6b(26; BAYTN 178).

שתיתא n.f. **a porridge made from the meal of various grains or dried fruits** (< שחתיתא*; Sy ܫܬܝܬܐ LS 772) sg. a. general: *Ber* 38a(24); שתיתא היכא דעבידא סמיכתא בורא מיני מזונות קלישא דעבידא כמיא בעלמ׳ שהכל נהיה בדברו where *š.*-porridge is made thick (the blessing is) בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת. Where it is made thin, merely like water, (the blessing is) שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ *ib.* 43; קלינהי טחנינהי עבדינהי שתיתא (if) he roasted them [i.e. the lentils or beans], ground them, (and) made them into *š.* *HP* 191:2; על דהוו גבלין שתיתא בב(ב)ל concerning (those people) who used to mix *š.* in Babylonia *Šab* 156a(21; **OM**); *Er* 29b(41); *San* 67b(35); *AZ* 38b(48) [made from lentils and water or vinegar; wheat and barley]; תרי מיני שתיתא two types of *š.* *ib.* 54; שתיתא דטלפחי דמיא *š.*-porridge of water (soaked) lentils *ḤM* 39:15; שְׁתִיתָא דכינרי ושיסקי *š.*-porridge of ... and jujubes *HP* 191:4(HPP 293:19) [cf. Sy ܫܬܝܬܐ ܗܘܗܩܐ BBah 1586:18]; שתיתא דפרירא crumbled *š.*-porridge *HG1* 97:87; *ib.* 86

Geon. expl.: סויק שיתיתא OHP Ber 112:13; OHT Giṭ 158:27, i.e. Arab سَوِيق meal of parched barley, wheat, etc. or dried fruits which can be moistened w. water or fat into a gruel Lane 1472; Siggel 44; cf. Sy ܫܬܝܬܐ ... السّويق والملح BBah 1965:12; Lit: Löw, Pfl 286; Y: שְׁתִיתָא *Ber* 38a(24; BAYTN 28).

שְׁתִיתָאָה, שיתיתא f. adj. **sixth** (↓ שיתא; Sy ܫܬܝܬܝܐ LS 811, Ma שיתאיא MG 192) sg.m. אצנעי מיומא שתיתאה למטרא לשבתא to put aside (food) from Friday [lit. the sixth day] for safekeeping for the Sabbath *Anan* 73:14; *HP* 181:11; *ib.* 184:9; f. בשום שיתיתא in the name of the sixth one *Bo* 6:8 [i.e. magical word]; *ib.* 107:9

שתך vb. **to become rusty** (etym. unkn.; cf. MH[2] משותכין *Tan* 8a(18; Ar [AC 8:183]) **Pe.:** pass. part. v. Af., mng. 1

Af. 1. to become rusty: דאשתוך טפי they became very rusty *BM* 26a(1; **HAr** [AC 8:183]) [Var: דשתיך טפי **EsM**]; כיון דמשתכי לא עבדי הכי since (the needles which they bury) will become rusty, they do not do so *Šab* 102b(11; Ar [AC 8:183]); **2. to cause to rust:** משום דמשתכי לה לקדרה because (the rocks) cause the pot to rust *BB* 19a(43)

Expl. RaḤ: עלה בהן סוג *BM* ib.; Lit: Geig, AAC 406, suggests a connection w. Sy ܚܫܘܟܐ rust LS 771 and Ma שותא #2 MD 458.

שתל vb. **to plant** (↓ שיתלא, שתלא; Sy ܫܬܠ LS 812, Ma שתל MD 477, Akk *satālu* CAD S 197) **Pe.** (a/e): כי היכי דשתלו לי אבהתי אנא נמי אשתיל לבניי just as my forefathers planted (a carob tree) for me, I shall also plant (one) for my sons *Tan* 23a(45); *ib.* 47; 25a(43); כי איתיליד להו ינוקא שתלי ארזא when a male child was born to them they would plant a cedar *Giṭ* 57a(45); דאי נפול הדר שתיל להו if (the trees) fall, he can replant them *BB* 71b(8); ליפלוג ליה מפרדיסי ובוסתני דשתל let him share with him from the vineyards and gardens which he planted *BM* 39b(40; **Es**); למישתל שיתלי to plant plants *SŠHai* 6b(16); *Men* 70a(1)

שַׁתָּלָא ,שתאלא n.m. **planter, gardener** (↓ שתל√ *qattāl*-form) sg. שתלא *BB* 21b(10) // *BM* 97a(20) [in a list of professions]; *ib.* 109a(38); 45; 109b(3); 24; רב יוסף הוה ליה שתאלא PN had a planter *ib.* 109a(34); 110a(40; HP 93:22,Rashi[!])

Geon. expl.: ושתאלא פיר׳ נוטע נטיעות לרבים בשכר GŠ 392b:11; Lit: Beer, BA 89[17], w. lit.; Y: שַׁתָּלָא *BB* ib.(BAYTN 228).

שתן vb. **to urinate** (< BH הִשְׁתִּין HAL 1371, s.v. שִׁין; JPA אשתין DJPA 569) **Af.:** אשתין *Bek* 44b(14); *Giṭ* 69b(51); מידי דדרכיה לאשתוני בקיר something whose habit it is to urinate on a wall [i.e. a dog] *BB* 19b(21) [expl. BH מַשְׁתִּין בְּקִיר 1K 21:21]

שתף, שותף vb. **to make an ally, combine, become a partner** (denom. < ↓ שׁוּתפא; Ma שתף MD 477, Sy ܫܘܬܦ LS 767) **Pa. 1. to make an ally:** ולא יכילו להו עד דשתפינהו לישראל בהדיהו they could not overcome them until they allied themselves with the Jews *AZ* 8b(20); **2. to combine:** וכי שותפי [- שותפיה] נמי בחדי [- בהדי] אדם אחר when he combined him also with another person *TGAs42* 34:18; והא קא משותיף does he not, in fact, combine (God's name with something else by saying ליה ולך מזבח)? *Suk* 45b(35) [v. Tib. 3:1 and MH שיתף J 1639]; **3. w. נפשא to associate o.s.:** ונישת(ת)יף איניש נפשיה בהדי ציבורא a person should associate himself with the congregation (in prayer) *Ber* 30a(1); **4. to make a fictitious partnership (in an alley for the purpose of carrying on the Sabbath**; MH השתתף J 1639)**:** הא לא שתיפו they did not, in fact, make a fictitious partnership *Er* 67b(39); לתקוני שתפתיך ולא לעוותי I made a partnership with you to correct (my status) and not to pervert (it) *ib.* 75b(12; **O**)
Itpa. 1. to become a partner [w. בהדי with s.o.]: זיל אישתתיף בהדי טבחי ישר' איידי דפטרת להו ממתנות משתתפי לך בהדייהו go (and) become a partner with Jewish butchers. Since (as a priest) you exempt them from the priestly gifts, they will make you their partner *Ḥul* 132b(10; **V**[11]); אי משתתפת בהדיה יהב נמי פלגא ואליתא if you become a partner with him, he will also give you half and the fat tail *BM* 69a(22); *Pes* 112a(37); הוה משתתיפנא בפריטי בהדי אושפיזאי I used to be a partner (in the Ḥanukka lights) with my landlord by means of coins *Šab* 23a(14); דאשתתפנא ברעות נפשאנא ועבדנא שותפות⟨א⟩ בינאתן we have become partners of our own free will and have made a partnership between ourselves *SŠHai* 9b(6); *TGAs42* 30:2; אנן לא בעינ(א)⟨ן⟩ לאישתתופי בהדי הדדי we do not want to be partners with each other *TGHark* 171:23; *ib.* 33; 204:12; **2. to make a partner [w. ־ל]:** v. mng. 1

שתק vb. **to be silent** (↓ שׁותקנא, משתוקא, שתיקותא; Sy ܫܬܩ LS 812) **Pe.** (e/u), pf. 1sg. שתיקי *BM* 37b(3); 3m. אישתיק *Šab* 30b(6); f. אישתיקא *Yev* 88b(28); אישתיקת *Qid* 12b(31; HP 107:3); 3pl.m. אישתוק *Suk* 10b(14); אישתיקו *Yev* 77a(1); imp. 3sg.m. לישתוק *BQ* 10b(33); נישתוק *Pes* 24a(26); imper. 2sg.m. שתוק *San* 39a(6; MGG 89:18); part. 2sg.m. שתקת *Ket* 109b(32); 3m. שתיק *Kar* 11b(28); f. שתקא *Bo* 59:10; 2pl.m. שתקיתו *BQ* 8a(41); 3m. שתקי *Ket* 104a(9);- **Pe.:** אישתיק ולא אמ' ליה ולא מידי he was silent and said nothing to him *Ber* 27a(39); *Yev* 57a(18); *Švu* 40a(31) [+ //'s; ↓ √2# שהי]; *Nid* 39a(46); אישתיק ונח נפשיה he became silent and died *BM* 86a(34; **Es**); אישתיק ויכיל ליה he was silent and (the Angel of Death) overpowered him *MQ* 28a(48); *Mak* 10a(33); *Yev* 110b(23); *BB* 152b(2); *Ḥul* 77a(4); אקשי להו כל הני קשיאתא אישתיקו he asked them all these questions (and) they were silent *Yev* 77a(1); *Naz* 32a(28); אי שתיקי לך כדשתיקו ליה חבריה לר' יהודה if I remained silent for you like PN's colleagues remained silent for him *Šab* 29b(28; **M**); *BM* 37b(3); *Ket* 14b(24); ליכתוב לה ולשתוק let (Scripture) write it and be silent *Soṭ* 3b(1); *Pes* 23a(31); *Kar* 4a(44); *Zev* 89a(17); שתוק שתוק be completely silent *San* 39a(6; MGG 89:18); אי שתקיתו שתקיתו if you remain silent all is well *Qid* 70b(30; **O**[2]); אי שתקת שתקת *Yev* 37b(46) // *Ket* 109b(32); שתיק מישתק *Kar* 11b(44); אי איהי שתקא אנן שתקינן if she is silent, are we (to remain) silent? *Yev* 65a(17); דלא הוה שתיק פומיה מגירסא he did not cease [lit. his mouth was not silent] from reciting (the oral tradition) *Šab* 30b(3) [+ //'s; ↓ 2# גירסא mng. 2]; לא הוו קא שתקי רבנן ממיבעא רחמי the scholars did not refrain from supplicating *Ket* 104a(9)
Pa. to silence: שתיקו שתוקי לבעל silence the husband completely *Git* 84b(32; **O**[3]); הא שתוקי לא משתקינן ליה we do not, in fact, silence him completely (in his prayer) *Ber* 33b(51); *Meg* 25a(34); לשתוקי ולסכורי פומה דכל בני אינשה בישי ותקיפי to silence and to shut up the mouth of all evil and violent people *Bo* 71:1

Itpa. to be silent: אישתתק *Giṭ* 64b(36); *BB* 9b(23)

The mng. of אשתיקן *Ket* 104b(18) // *Ned* 77a(27) is unclear [v. comm. ad loc. and Ar (AC 8:186)].

שׂ

שבע, סבע vb. **to be satiated, satisfied** (↓ שׁוּבעא; Sy ܣܒܥ LS 456, Ma סבא MD 316) **Pe.** (e/a): a. from food or drink: מיסבע אנ(ו)ׄ(י)ש מגרוניה סבע a person is fully satiated (drinking wine) from his throat [i.e. by gulping it down] *Suk* 49b(13); ומאן דהוה עייל כפין נפיק כי שבע one who would enter hungry would go out satiated *Ber* 58b(17); *Meg* 7b(10); רחמנא ניסבעך כי היכי דסבעינן may the Merciful One satisfy you just as we were satisfied *Tan* 24a(14); b. other: ⟨השתא כבש⟨ת לכולי עלמא ולא שבעת עד דכבשתן לדידי you have now subdued everyone, and you will not be satisfied until you have subdued me *Giṭ* 68b(23); לא שבעת חוכא מניה you will not have your fill of laughter from him *San* 96a(13)

Pa. to satisfy: כביצה שבועי משבעא a quantity of (food the size of) an egg fully satisfies *Yom* 79b(36); *ib.* 38; תמרי משבען dates satisfy *Giṭ* 70a(14); *Tan* 24a(14) [v. Pe.]

שהד ↓ √סהד vb.

שהדותא ↓ סהדותא n.

שָׂבְעָא, שׂוּבְעָא n.m. **plenty** (↓ √שבע; TA סָבְעָא TO Gen 41:29, Sy ܣܘܒܥܐ LS 456, Ma 1#סיבא MD 324) sg. שבע דשובעא ותרתין דכפנא seven (years) of plenty and two of hunger *Ber* 55b(7); כד יהב קב"ה שבעא לחיי הוא דיהיב when the Holy One, Blessed Be He, gives plenty, it is for the living that he gives (it) *Tan* 8b(23)

שוכא ↓ סוכא n.

שטנא ↓ סטנא n.

שִׂיחְנָא n.m. **load** (√שחן; ↓ סכנא; JPA שיחנה det. DJPA 571) sg. לפום גמלא שיחנא the load is according to the (size of the) camel *Ket* 67a(4) // *ib.* 104a(46) // *Soṭ* 13b(24)

Geon. expl.: בלשון עברי משוי גדול OHP Ket 39:5; Lit: Ros, Archive 1 [1972] 111; Y: שִׁיחְנָא *Ket* ib.

סיפוותא, סיפתא, שִׂיפְוָותָא, שִׂיפְתָא, שִׂיפְתָא, pl. **שִׂיפְוָותָא** n.f. **lip, shore, edge** (TA סִפְתָא TO Ex 26:4, pl. סִפְוָתָךְ ib. Dt 23:24, Sy ܣܦܬܐ, pl. ܣܦܘܬܐ LS 489, Ma סיפתא, pl. ספיהאתא MD 329) **1. lip:** sg. בהדי דקאכיל איבזע שיפתיה while it was eating its lip was split *Bek* 36a(34); *Beṣ* 27b(9); *BQ* 117a(49); תורא ברא דשיפתיה the outer row [edge?] of his lip *Bek* 39a(24) [expl. MH שְׂפָתוֹ Mib. 6:4]; pl. חזונהי לספתתיה דהוו קא מדמדמן they saw his lips mumbling *Ber* 58a(42; MGE 144:5); חזייה דקא מרחשן שפתאתיה they saw his lips moving *Tan* 22b(18); מרחשן שיפוותיה *Men* 63a(13); *Ḥag* 3a(17); *San* 90b(36); שפתתיהו *IŠGF* 35:17; ואפיקו [ב]סיפתתהון they pronounced with their lips *Bo* 94a:8; **2.** in a fig. sense: **a. shore, bank:** sg.cs. שפת מיא the shore of the water *Šab* 100b(38); **b. edge, rim:** sg. שיפתא דרחיא the edge of the millstone *Beṣ* 28b(6); סיפתה דאגאנא the rim of the basin *Pes* 45b(14; **C**); *BB* 108a(4) [of a trench]; **c. border:** sg. בליתא דאית ליה שיפתא a rag that has a border *Šab* 134a(23); סיפתא דגלימא the border of the garment *Er* 96b(27; **O**)

Y: שִׁפְוָתָה *San* 67b(35; BAYTN 39).

שירגא n.m. **lattice work** (↓ √סרג; Sy ܣܝܪܓܐ lattice LS 496) sg. שירגא דליבני a lattice work of bricks *Qid* 60a(13); *San* 64b(22)

Geon. expl.: לבנים שמונחות כמו בנין אלא שאין ביניהם טיט אלא מונחות אחת על אחת OH San 393:8; Y: שִׂרְגָא *San* ib.(BAYTN 97).

שְׂכִירוּתָא n.f. **rental** (< MH² שְׂכִירוּת J 1573) sg. יומי שכירותיה the days of his rental *BM* 35b(37)

סמלא, שְׂמָאלָא n.m. **left side, left hand, left foot** (TA סְמָלָא TO Num 22:26, Sy ܣܡܠܐ LS 481, Ma סמאלא MD 332) **1. left side:** a. general: sg. עשרא אלפא מימיניה ואלפא משמאליה ten thousand

(demons) on his right and one thousand on his left *Ber* 6a(9); *Šab* 90b(23); *Ḥul* 47a(7); *ib.* 93a(26); *Bo* 85:2; *ib.* 88:9; 112:5; פו(י)צ(י)מא משמאלא a doorpost on the left side (of the entrance) *Men* 34a(14); b. w. parts of the body: sg. פסקוה לידא דסמליה cut off his left hand [lit. the hand of his left side] *Pes* 57b(2); *Ket* 61a(43); *Giṭ* 69a(23); אטרפא דשמאלה דנחיריה the left flap of his nostril *Ber* 55b(40); ⟨רגלך דשמאל⟨א your left foot *ḤM* 44:13; *ib.* 25; סיטרא דישמלהון their left side *Bo* 6:10; 59:4; **2. elliptical for left body part:** a. hand: sg. פסקיה לשמאליה *Kar* 28b(10) [v. mng. 1b]; וכל קיטרי בשמאלה all knots (for magical purposes should be) on the left hand *Šab* 66b(32); ימיניה דסגן עדיפא משמאליה דכהן גדול the right hand of the (high priest's) aid is preferable to the left hand of the high priest *Yom* 39a(28); נינקוט זקפא דימיניה בשמאליה ודשמאליה בימיניה let him hold his straight right arm in his left (sleeve) and that of the left in his right (sleeve) *Ber* 55b(36) // *Pes* 110a(32); אצבעתך דידך זעירתא דשמאלך the small finger of your left hand *ḤM* 44:25; בסמלה with her left hand *Ket* 61a(43; HG3 361:97); b. foot: sg. סיים דימיניה ולא קטר סיים דשמאליה וקטר והדר קטר דימיניה he puts on (the shoe) of his right foot and does not tie (it). He puts on (the shoe of) his left foot, ties (it), and then ties that of his right foot *Šab* 61a(22); *Tan* 12b(12); *Yev* 103b(19)

Y: שְׂמָאלָא *Šab* 66b(32; BAYTN 51).

שמח vb. **to be happy** (< BH שמח pe., pi. HAL 1243; QA שמח ATTM 713) **Pa. to make happy, give cheer:** חמרא סעיד ומשמח לחמא סעיד מיסעד שמוחי לא משמח wine provides sustenance and makes one happy. Bread indeed provides sustenance but does not actually make one happy *Ber* 35b(47)

[שנאותא ↓ סנאה n.pl.]

שער vb. **to grow hair** (denom. < ↓ שׂערא, 2#שׂערתא; Sy 2# ܣܥܪ pa., af. LS 489, MH שער hif. J 1612) **Af.:** תורא דמשער טפי an ox which grows much hair (on the gullet) *Ḥul* 44a(23; **V**[11])

סערא, שַׂעֲרָא, cs. **שְׂעַר** n.m. **hair** (↓ √שער, שׂערתא; TA סַעֲרָא TO Lev 13:10, Sy ܣܥܪܐ LS 488, Ma 1#סארא MD 315) coll.cs. עד דנתר שער רישייהו until the hair of their heads fell out *Ber* 44a(17); det. לאינש דלא נפיק סערא for a person whose hair does not grow *ḤM* 40:1; *Naz* 3a(9)

Y: שַׂעֲרֵיהוֹן *Ned* ib.(BAYTN 102).

1#שְׂעַרְתָא, pl. **שְׂעָרֵי** n.f. **barley** (TA סְעָרִין pl. TO Lev 27:16, Sy ܣܥܪܬܐ, pl. ܣܥܪܐ LS 489, mng. 2, Ma סאריא pl. MD 315, s.v. 2#סארא) a. general: sg. *Šab* 110b(22; Marg); *Yev* 76a(22) [↓ √סרט pa.]; פחית משערת' ועדיף מחיטתא less than (the length) of a barley grain and more than (that of a) wheat grain *Ḥul* 43b(34; **V**[11]); pl. ואזל זרעה שערי he went (and) planted barley *BM* 106a(5); סערי דשיען smooth barley (grains) *Pes* 40a(24); אכסו שערי לאלעזר give PN barley to munch *Ket* 77a(42); *ib.* 64b(37); ניגרי דחמרא שערי the steps of a donkey are (according to) the barley (it eats) *Šab* 51b(22); רמו שערי באסינתא they place barley in the mortar *Ket* 8a(37); ארבעה גריוי דשערי four g.-measures of barley *BM* 65a(9); b. pl. together w. חיטי: אנא זיינא בחיט' ושערי I can support (the city) with wheat and barley *Giṭ* 56a(26); *Anan* 50:2; דקא זרע חיטי ושערי 'בהדי הדדי' he used to plant wheat and barley together *Qid* 39a(37); *BB* 150a(19); *AZ* 15b(59); *Zev* 94b(12); *Men* 70a(4); c. pl. as a component: קימחא דשערי barley flour *Ber* 36a(26); *Pes* 56a(10); *Yom* 83b(25); *Giṭ* 56a(36); *AnanSch* 10:26; חיטי בלחמ' דחיטי דשערי בלחמ' דשערי או דחיטי בדשערי ודשערי בחיטי (a porridge) of wheat with wheat bread, (and a porridge) of barley with barley bread, or (a porridge) of wheat with barley (bread) and (a porridge) of barley with wheat (bread) *Ned* 49b(9); נהמא דשערי barley bread *Šab* 140b(18); *Qid* 62a(2); כרושייתא דשערי barley cakes *Giṭ* 69b(11); חמיר' דשערי barley yeast *AZ* 66a(15); מי+ שערי barley water *Pes* 42b(6); *Šab* 110a(43) // *Pes* 42b(19) [ingredient of Egyptian zythos]

Lit: Flora 1:713; Voc: שְׂעָרֵי HPP 304:19; שְׂעוֹרֵי HGP 25a:10; Y: שְׂעָרֵי *Qid* ib.(BAYTN 171).

2#שְׂעַרְתָא, pl. **שְׂעָרֵי** n.f. **hair** (↓ שׂערא; Sy ܣܥܪܬܐ, pl. ܣܥܪܐ LS 489, mng. 1) sg. תורא דנפיש שערתיה an ox which has much hair *Ḥul* 44a(23) [↓ √שער]; pl. עד דמסת(ו)ׄ(ר) אינשי ביתי' עליה שעריהון until his wife dishevels her hair because of him *Ned* 50b(29); וסתיר סעריכין ורמי

אחור גביכין your hair is disheveled and thrown behind your back *Bo* 9:3; *ib.* 19:5; 60:3; והוה ליה תמני@סרי שערי חוואראתא he had eighteen white hairs *Ber* 28a(5; SM 119:23)

שפאמא, שְׂפָמָא n.m. **upper lip** (TA סַפְּמֵיה TJ 2S 19:25) pl. האידנא יומא דשפמי הוא today is the 'day of the upper lips' [i.e. a day of no profit] *Šab* 129b(32); *ib.* 31

Geon. expl.: ויש יום שהאומן עושה השפמות לא היה נוטל שכר והיה הולך לביתו ריקם ועל כן היה למשל כל מי שהיה יגע ולא עלה בידו כלום שכר היו קורין אותו יומא דשפאמי OHP ib. 83:6(Ar); Y: שְׂפָמֵי *Šab* ib.

שקא ↓ סקא n.

שרא, שָׂרָא n.m. **angel, guardian angel** (< LBH שַׂר HAL 1260, mng. III; ↓ איסרא #1) sg. שר' דימא the angel of the sea *Giṭ* 68b(26); שרא דעניותא the angel of poverty *Ḥul* 105b(26); דוביאל שרא דפרסאי DN, the angel of the Persians *Yom* 77a(29; LMGN 282:4); מיטטרון סרא רבא דמיתקרי אסיה רבא DN, the great angel, who is called the great healer *Bo* 63:5; לאשבועי סרא to adjure an angel *ḤM* 40:2; *Bo* 109:6; סרא דממנא על מלאכי רוגזא the archangel appointed over the angels of anger *ḤM* 47:1; *ib.* 2

Y: שָׂרָא *Ḥul* 41b(3; BAYTN 8).

שרג ↓ √סרג vb.

שרטט vb. **to trace or write lines** (↓ √סרגל; JPA שׂרטט DJPA 572, MH^2 שׂרטט J 1629; cf. Ma סארטאטא portrait MD 315, Sy ܣܪܛܠ LS 498, BH שׂרט HAL 1263) **Quad.:** מר זוטרא משרטיט וכתי' לו(י)ה לכולה פרשה PN used to trace the lines and write the entire pericope *Yev* 106b(30); וצריך לסרגולי מגילתא ולשרטוטי ואי משרטיט בדיותא ולא כלום הוא עד דמסרגיל בסרגלי he is required to trace lines on the leather sheet and to draw (them). If he draws (them) with ink, it is nothing until he incises (them) with incised lines *HG2* 144:9

Lit: N. Danzig, Dim Vol 283+.

שרף #1 vb. **to burn** (JPA שרף DJPA 573) **Pe.** (/u): כי היכי דלא לישרוף עלייהו תרומה וקדשים so that he should not burn *teruma* and sacred offerings on their account *Šab* 16a(21); ליתברינהו ונפקיה למוח דידהו ונשרפיה let him break them [i.e. the bones of the Paschal lamb], remove their marrow, and burn it *Pes* 83a(23); מישרף לא שרפינן we do not actually burn (the *teruma*) *Nid* 4a(30); *Yom* 68a(31); *BM* 74a(29); *San* 52b(32) // *AZ* 11a(33); *Ḥul* 36a(28)
Itpe. (e) **to be burnt:** כי היכי דלישתריף לעגל so that he should be burnt (to death) quickly (during execution) *San* 52a(44); *Soṭ* 7b(44); דאי אינהו אקרבוה שפיר אישתר(ו)⟨י⟩ף had they sacrificed it, it would by rights have been burnt *Zev* 16a(28; V^8)

שרף #2 vb. **to gulp down, consume, quaff** (Sy ܣܪܦ #1 LS 500, Ma סרף #1 MD 338) **Pe.:** a. general: חלש ליביה ושאריף פינכא דדיסא he did not feel well, and he was gulping down a plateful of the *d.*-dish *Tan* 24b(43); *ib.* 44; אין דקשריף משרף if he gulps (it) down completely *Naz* 36b(7); *Pes* 44a(22; Ed); pass.part. בשעה שהנשמה יוצאה מישרף שריף when the (last) breath (of an animal) goes out, (its blood) is completely taken up (into the chamber of the heart) [lit. gulped down] *Kar* 22a(22; V^{10}); ותהי וסאריף ת⟨י⟩ה(י)⟨א⟩ מן קנקניה דחמרא he inhales and sucks up the vapor from his wine vessel *OHT Šab* 98:5; b. in a fig. sense for sexual intercourse: דמי פומיה דאבא כדלא שריף תבשילא PN's mouth seems as if it has not consumed a cooked dish *Ber* 62a(15; Ed) [**P**: טעים // טעים *Ḥag* 5b(22)]

The orthography w. *śin* reflects an orthographic convention of MH [v. J 1632].

[**שרורתא** ↓ סדרותא #2 n.]

ת

תאו ↓ תו n.

תאינתא ↓ תינתא n.

תאלא ↓ תעלא n., עינבי תאלא s.v. עינבתא n.

תאם vb. **to come together** (Sy ܐܬܬܐܡ itpa. to be coupled LS 813) **Pa.**, pass.part.: ↓ מתיים adj.

תְּבִיעוּתָא, תַּבְעוּתָא n.f. **claim** (↓ √תבע; MH תְּבִיעָה J 1643, Sy ܬܒܥܘܬܐ LS 814) sg. הדא תביעותא *TGHark* 101:31; פקעא לה תביעותך your claim is canceled *ib.* 202:32; 'כל' תביעותא דאית לי על פל' בר פל' any claim that I have against NN *SŠHai* 9a(9); דאנא קאימנא בְּתַבְעוּתֵיה ולמחר תבענא ליה בְּדינא I shall refute his claim, and tomorrow I shall lodge a claim against him *SŠSad* 260b:7; *Geon* 103:2

תְּבִיר adj. **broken** (↓ √תבר pe., pass.part.; Sy ܬܒܝܪ LS 815, TA תְּבִיר TO Lev 22:22) sg.m. מנא תבירא תבר he broke a 'broken' vessel [i.e. a vessel which will certainly be broken] *BQ* 17b(51) // *ib.* 26b(32); *Bek* 8b(37); pl.m. מאני תבירי *Šab* 105b(43)

Y: תְּבִירֵי *Šab* ib.

תְּבִירָא n.m. **breaking** (of bones; ↓ √תבר) sg. כיון דשחטה לתבירא קיימא since he slaughtered it, it is ready for the breaking up (of its bones) *Beṣ* 11a(34)

תבל vb. **to season, spice** (denom. < ↓ תבלא) **Pa.:** ואי מתבל בתבלי כוליה אסיר if he seasons (it) with spices, all of it is forbidden *Ḥul* 112a(17) // *Pes* 76a(49; M^1)

תַּבְלָא n.m. **spice** (↓ √תבל; JPA תבל DJPA 574) pl. *Ḥul* 112a(17) // *Pes* 76a(49; M^1) [↓ √תבל]; בוכנא ואסיתא דתבלי a pestle and a mortar for (grinding) spices *Ḥul* 105b(24); מאני דתַבְלֵי ואצרי vessels for spices and condiments *HP* 25:3(HPP 280:18); *MQ* 13b(42); *Giṭ* 69a(33); *TGAs42* 160:8; *TGHark* 275:27 [text: חבלי]

Y: תַּבְלֵי *Pes* ib.

תבן vb. **to fertilize with straw** (denom. < ↓ תיבנא) **Itpa. to be fertilized with straw:** בעינא דתיתבן ארעאי I want my field to be fertilized with straw *BM* 103b(5; F^1)

תבע vb. **to demand, claim, solicit** (↓ תביעותא; Sy ܬܒܥ LS 814) **Pe.** (a/a) **1. to demand:** ולא אתי ותבע לשמתיה he does not come (to the court) to demand (the removal of) his excommunication *Yev* 52a(22); *Dec* 4:6; מצי אידך למיהדר מיתבעיה the other one can demand it [i.e. an oath] again *Ket* 94a(23); *TGHark* 113:3; דאיסיר ליה למיתבעיה לחבריה למיפרעיה בשביעית he is forbidden to demand that the other one repay it in the Sabbatical year *Anan* 11:3; **2. to claim, sue:** a. debt: אתא בעל קא תבע the husband came to claim (the property) *BB* 125b(3); כי תבע איניש קרנא תבע ברישא a person only sues first for the principal *BM* 15a(16); *Ket* 42b(43); *ib.* 43a(3) // *Švu* 38b(18); מתא מחסיה אתרא דתבעי הוא GN is a place where (people) are litigious *Yom* 86a(33); קדים ותבעיה he made his claim first *Ket* 110a(28); *BQ* 46b(32); *BM* 111b(32); ותתבע כתובתה מאבוה let her claim her *ketubba* from her father *Ara* 23a(35); *Ket* 54a(45); ויתבע כל חד מינגא פולגנא each one of us will claim our half *SŠHai* 9b(19); *SŠSad* 268:16; *Dec* 7:3; b. w. לדינא ,בדינא in court: ואתבעיניה בדינא I shall make a claim against him in court *BM* 51a(14); *BB* 39a(1); *Giṭ* 55b(49); גבי קידוש' דכסיפא למיתבעיה לדינא in the case of betrothal where she is reticent to make a claim against him in court *Giṭ* 74a(41); **3. to claim a widow by a levir:** מהו דליתבעוה הנך קמאיי are those previous ones [i.e. those who had a prior right] permitted to claim

her? *Yev* 65a(9); **4. to solicit (illicit) sexual intercourse** [cf. MH² תובעת Ket 65b(24)]: נפק אשכח זונה תבעה he went out, found a harlot, (and) solicited her *Ḥag* 15a(26); תבעתיה ההיא מטרוניתא a certain noble lady solicited him *Qid* 39b(53; **O**²); *ib.* 40a(6); 81b(12); *OHT Qid* 199:10; **5. to seek, desire:** חזי למיתבע בטיבותא דתינוק גופיה it is proper to seek the good of the child himself *TGHark* 99:11; למיתבע שלמא בין האיש לאשתו to seek (domestic) peace between the husband and his wife *TGAs27* 66:13; מילתא דתאבע אדם מן מלאכי השרת something which a person desires from the ministering angels *TGHark* 188:36
Itpe. to be sued: קא מיתבע בממונא he is being sued for money *TGHark* 228:11

תבעתא ↓ תביעותא n.

תבר vb. **to break, adulterate, crush** (↓ מתברא, תברא, 1#תברא, 2#תברא, 3#תברא, תביר, תבירא, תברתא, תוברא, תבריתא, תברא גרמא, תיברא; Sy ܬܒܪ LS 815, Ma תבר MD 482) **Pe.** (a/a) **1. to break, smash, crush:** a. general: לישנ' מיתבר a term of breaking *Ḥul* 27a(23) [expl. MH חתיהו ib., w. ref. to BH תֵּחַת Dt 1:21]; מדמיא קרחתא דאבא למתבר עלה אמגוזי my father's baldness is fitting for breaking nuts on it *Ber* 10b(4; MGL 588:23) [v. Pa.]; *HP* 190:13; *AZ* 52b(28); תברה נחשול לההיא ספינתא a wave smashed that boat *TGAs28* 77b:4; נקלף ביה קלי ונתבריה let him (first) scrape off a bit of it [i.e. the flesh] and (then) break it [i.e. the bone] *Pes* 85a(21); *Beṣ* 11a(26); pass.part. חיותא דתביר בה גרמא an animal in which a bone is broken *HP* 206:6; *ib.* 10; b. esp. vessels: תבר מאני תבירי he used to break broken vessels (to vent his anger) *Šab* 105b(43); *BQ* 17b(51); *Šab* 54b(21); *Ḥul* 111b(15); *Anan* 48:17; הני שקולאי דתברו חביתא דחמרא דהנו(נ)(ו)אה porters who broke a jug of the tavern keeper's wine *BM* 99b(27); *BQ* 20a(2); ליתבריה לחספא let him smash the sherd *Giṭ* 69a(15); זילי תברי יתהון על ריש' דבבא go (and) break them on PN's head *Ned* 66b(34); *Ber* 31a(1); *ib.* 37a(26) [↓ √שלקף pe.]; *Ḥul* 111b(18); *ḤM* 44:10; *HP* 76:7; c. metaphoric: תביר יצריה his desire is broken *Qid* 80b(30); איפשר תברי ציבורא ליביהו perhaps the public will will be remorseful *Tan* 25a(46; **M**²) [cf. שְׁבוּרֵי לֵב Ps 147:3]; **2. to moderate:** אנן תברינן להו בבשרא וחמרא אתון במאי תבריתו להו we moderate them [i.e. the pungent turnips] with meat and wine. With what do you moderate them? *Ber* 44b(45)
Pa. 1. to break: תבורי אמגוזי breaking nuts *Anan* 72:1; תבורי מני breaking vessels *Yom* 78b(36) [by a child]; רבה זבין להו לבניה מני גזיזי ומתברי PN used to buy fractured vessels for his (young) children, and they would break them *ib.* 37; *AZ* 32a(8); pass.part. תבורי מיתברא *ib.* 49b(54) [of an idol]; **2.** pass.part. **crippled:** דאזלי כי קא מתברי ואתו כי מיצמדי they go (to the pagan temple) crippled and come back healed *ib.* 55a(14) [lit. broken ... joined; cf. Ma: מתאבריא ושאפופיא the cripples and the lame MD 482]
Itpe./Itpa. 1. intr. **to break, be broken:** a. general: איתבר ממילא it broke of itself *BQ* 65a(22); *ib.* 10b(8); *BM* 43b(42); *ib.* 96b(40); *Ber* 28a(2); *ib.* 56a(41); עיליתא מיתברא the upper floor is broken *BM* 116b(8); איתבר בה גרמא a bone (of his) was broken on it *Giṭ* 68b(2); חיותא דמיתברא כרעה an animal whose leg is broken *HP* 204:16; b. in a fig. sense: איתבר חצביה דרב נחמן PN's pitcher was 'broken' [i.e. useless] *Ber* 22a(59); **2. to break apart:** כותלא חדת' דאיתבר a new wall which broke apart *ib.* 56a(46); **3. to break into:** למחר איתבר בי ׳ז״ייני⟨ה⟩ דמלכא the next day the royal storehouse was broken into *ib.* 32(F); **4. to be crushed:** חיטי דמתברי באסיתא wheat kernels which are crushed in a mortar *ib.* 37a(26); *HP* 190:13
Only forms which can unequivocally be assigned to pa. on morphological grounds have been assigned to this stem.

— **תְּבָרָא גַרְמָא** n.f. **butcher's block** (lit. breaker of the bone; ↓ 1#תברא, גרמא) sg. תברא גרמא חדתי a new butcher's block *Beṣ* 11a(25); *ib.* 22; 23
Y: תְּבָרָא גַרְמֵי *Beṣ* ib.

1#תְּבָרָא, תבארא, cs. **תְּבַר** n.m. **breaking, calamity, broken pieces,** pl. **broken sounds of the *shofar*** (↓ √תבר; TA תְּבָרָא TJ Lev 24:20, Sy ܬܒܪܐ LS 815, Ma תבארא MD 482) **1. breaking:** sg.cs. תבר מנא the breaking of the utensil *BQ* 17b(49); יום תבר מגל the day of the breaking of a sickle *BB* 121b(12); **2. calamity:** sg. לישנא דתברא a term of calamity *Ber* 28a(53)

[w. ref. to נוּגֵי Zep 3:18]; *AZ* 2a(11) [w. ref. to אֵידָם Dt 32:35]; תבריה יהא בעגלא may his calamity come [lit. be] quickly *Dec* 7:18; ותברא ידבקיה may calamity overtake him *Bo* 74:5; ולא תיהי ליה לא תברא בימאמה ולא ⟨ת⟩ברא בליליה may he have calamity neither by day nor by night *ib.* 88:8; **3. broken piece:** דמהדר ליה תבריה he returns its broken piece to him *BM* 97a(2; **Es**) [Var: תיברא HP 75:18]; **4. fracture:** sg. תו(י)ברא דגרמא bone fracture *Anan* 15:12 [expl. BH שֶׁבֶר Lev 24:20]; **5.** pl. **'broken' sounds of the *shofar*** [calque < MH² שברים J 1518]: מאי תבארי ... תברי בתי what are תבארי? (Sounds) which break houses *MQ* 17b(4)
Lit: Bacher 228; Y: תְּבָרָא *Ber* 28a(53; BAYTN 51).

2#תְּבָרָא n.m. **receipt** (↓ √תבר; cf. MH שׁוֹבֵר J 1527) sg. ההוא שטרא דיתמי דנפק תברא עלה a certain document of orphans against which a receipt was produced *BB* 7b(7); *ib.* 12; 17; ההוא תברא דהוה חתים עליה רבה בר רב חנן a certain receipt on which PN's signature appeared *ib.* 167b(35); 168a(2); כי כתביתו תברא אי ידעיתו זמנא דשטרא כתובו when you write a receipt, if you know the date of the document, write (it) *ib.* 171b(30); 172a(22); *BM* 20b(34); *ib.* 103a(12); דילמ' מירכס תבריה ומפיק ליה לשטאריה והדר גבי ביה זימנא אחרינא perhaps his receipt will be lost, (the creditor) will produce his document, and he will collect again a second time with it *Ket* 56a(35); *TGHark* 85:31; *ib.* 113:10; 228:11; *TGAs42* 103:4; דנקטת תבארא עליה you take a receipt for it *SŠSad* 198:18; *ib.* 22
The concept of 'breaking' as an indication of the invalidation of a document was borrowed from Babylonian culture in which documents were written on clay tablets [cf. Akk *hepû* G CAD Ḫ 172, mng. 1.d.]; Y: תְּבָרָא BAYTN 51.

3#תְּבָרָא n.f. **contradiction** (lit. it[f.] breaks; ↓ √תבר pe., part.sg.f.) sg. תברה מי ששנה זו לא שנה זו a contradiction. The one who learnt this (in the Mishna) did not learn that *Šab* 92b(20); *Yev* 108b(12); *Ket* 75b(11); *BQ* 40b(21); *ib.* 47b(17); *BM* 82b(21); *Kar* 24b(30); *ib.* 35
Lit: Friedman, BM VI:379+; Voc: תְּבָרָא *BM* 82b(21; G); Y: תְּבָרָא *Šab* ib.(BAYTN 51).

תברא גרמא ↓ √תבר pe.

תבריתא, תברתא, pl. **תברייתא** n.m. **surface area unit** (↓ √תבר[?]) pl. תלתית בית סאה דה(א)⟨ו⟩׳ בתבריתא שמונה מאות ושלשים ושליש a third part of a *bet se'a*-field which in surface area units is 833 1/3 (squared cubits) *TGAs28* 205b:4; חמשא אלפי גרמידי תברייתא *Geon* 36:17; בתבר(ו)⟨י⟩תא 5,000 (square) cubits in surface area units *Er* 23b(4) [size of a double *beit se'a*]
RaḤ: מחצר משכן למדו דהויא לה אורך ק' אמה ורחב נ' אמה Er זימנין מאה אמין הוויין בת⟨ב⟩רי(י)תא חמשה אלפין פרו(ו)⟨א⟩ מאה ib. [v. Lieb., YK 253]; Lit: Sarfatti, Term 46.

תְּבָרְתָּא n.f. **refutation** (↓ √תבר; cf. Sy ܬܘܒܪܬܐ destruction LS 815) sg. ועל דא תברתהון their refutation on this (claim) is (the following) *AZ* 2b(49)

תַּבְשִׁילָא n.m. **cooked dish** (↓ √בשל; TA תַּבְשִׁיל TO Gen 25:34) sg. a. general: מן תבשי' נדר he took a vow (not to eat) of a cooked dish *Ned* 49a(18); *RH* 21a(2); תבשילא דליפתא a cooked dish of turnips *Ber* 39a(34; **P**); *Šab* 37b(48); תבשילא דארדי a cooked dish of mushrooms *Ket* 61a(46); תבשילא דטחלי a cooked dish of spleens *Šab* 129a(39; **V**); *Ḥul* 111a(30); *ib.* 110a(15); b. metaph. for sexual intercourse: דמי פומיה דרב כמאן דלא טעים תבשילא PN's mouth is similar to (that of) one who has not eaten a cooked dish [i.e. you act like one who has never before had sexual intercourse] *Ber* 62a(15) // *Ḥag* 5b(24)
Y: תַּבְשִׁילָא *RH* ib.(BAYTN 236).

תאגא, תָּגָא n.m. **crown, a protruding part of a letter** (< MP *tāg* Nyberg 189 [cf. Armen *t'ag* Hübsch, AG 153, NP *tāj* PED 273]; Sy ܬܓܐ, ܬܐܓܐ LS 815, Ma תאגא MD 477, > Arab تاج Fr, AF 62, PLAr 67) **1. crown:** sg. שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא the emperor took his crown and placed it on the ground *Giṭ* 57a(18); תאגא דמלכא by the royal crown! *Qid* 9a(16) [an oath]; מלכותא דלא תאגא היא it is a kingdom without a crown *San* 99b(30) [expl. BH אַלּוּף Gen 36:15]; *ib.* 105a(54) [expl. MH חוצפא ib.]; תלתמאה ושתין מלכי קטירי תגא three hundred and sixty crowned kings *Meg* 6b(3) [cf. Sy ܡܩܛܪ ܬܐܓܐ LS 662, mng. k, Ma תאגא גטארוליא MD 88]; אסר תגא למלכו he places a crown for kingship *Bo* 84:10; **2. protruding part of a**

letter: sg. תאגא דדלת the protruding part of the *dalet Er* 13a(32) // *Soṭ* 20a(45) [on the right horizontal distinguishing it from *reš*]; *Šab* 104a(31) [of *qof*]; *Men* 29b(46) [of *he*]; pl.abs. תאגין *STage* 87; det. כל אלפא ביתא דאתואתא דתגי all of the letters of the alphabet with protrusions *ŠT* 491:33

Lit: Geig, AAC 408; S.Z. Havlin, Rackman Vol 79 [mng. 2]; Y: תָּגָא *Qid* 9a(16; BAYTN 101); on the gemination in this word, v. M. Bar Asher, Shivtiel Vol 25+.

תגממא n.m. perh. **legion, cohort** (< τάγμα L-S 1752; Sy ܛܓܡܐ LS 816) pl. תגממיה *Bo* 15:1

Lit: AIT 179.

תגר sec. rt. < ↓ √אגר itpe.

תַּגָּרָא, תגארא n.m. **businessman, merchant** (< Akk *tamkāru* AHw 1314, AIOA 107; ↓ תגרותא, תגרן; TA תַּגָּרִי pl. TO Gen 37:28, Sy ܬܓܪܐ LS 816, Ma 1#תאנגארא MD 479, > Arab تاجر Fr, AF 181) sg. בת גבר תגרא daughter of a businessman *Pes* 50a(28; M¹V¹⁷) [expl. BH בַּת־אִישׁ כְּנַעֲנִי Gen 38:2]; תגרא דזבין ומזבין a businessman who buys and sells *BM* 74b(28); *ib.* 40b(37) // תגארא *BB* 90a(24; MGE 767:18) // *Men* 77a(29); *AZ* 13b(32); *BB* 91a(9); *Men* 77a(27); pl.cs. תגרי ישראל Jewish merchants *AZ* 24a(11); det. פסידא דתגרי a loss for the merchants *BB* 90a(23); אחנא תגרי our brethren, the merchants *MQ* 28b(16); תגארי *SŠHai* 17a(20); *SŠSad* 209:9; *TGHark* 44:26; *ib.* 272:29; *IŠGF* 120:17; *TGDr49* 95:1 [↓ צרפא]

Y: תַּגָּרָא *BB* 90a(23; BAYTN 233).

תַּגָּרוּתָא n.f. **business** (↓ תגרא; Ma תאנגארותא MD 479; Sy ܬܓܪܘܬܐ LS 816) sg. *TGHark* 100:14; דמי תגרותא money of the business *ib.* 273:1; ועבדו תגרותא דאברישום they engaged in the silk business *ib.* 277:12; כל אנפי דתגרותא all kinds of business *TGAs33* 209b:5; *SŠSad* 201:26; *ib.* 206:14

תַּגָּרָן adj. **dealing in merchandise** (↓ תגרא) sg.m. בת גבר תגרן daughter of a merchant *Pes* 50a(28) [expl. BH בַּת־אִישׁ כְּנַעֲנִי Gen 38:2]

Quoted in the name of a Pal *Amora*, poss. from a Targum to this verse.

תדיר adj. **frequent,** adv. **constantly** (TA תְּדִירָא TO Num 28:3, Ex 27:20) **I.** adj. **frequent:** sg.f. דהו(ן)(ך) דתדירא היא תקדום that which is more frequent should precede *Zev* 89a(18); pl.m. דלמא תמידין הוא דקדמי למוספין משום דתדירי perhaps the daily offerings should precede the *musaf* offerings because they are more frequent *ib.* 8; **II.** adv. **constantly:** ומסדרי להי תדיר they used to recite them constantly [i.e. their legal traditions] *IŠGF* 62:4; *TGHark* 157:9; בכל יומא תדירא constantly every day *TGAs33* 214:6; וגריס באוריתא תדירא he studies the Torah constantly *San* 88b(34)

Y: תְּדִירָא *BB* 25a(16; BAYTN 63).

– בתדירא adv. **constantly** (BA בִּתְדִירָא HALOT 2004, TA בִּתְדִירָא TJ Hab 1:17) הוה קא בכיא עליה בתדירא she was crying over him constantly *MQ* 27b(31; **LM**) [Var: יתירא **C**]

תַּדְמוֹרָאָה adj., n. **Palmyrene** (Pal תדמרי PAT 418) n., sg.m. ההוא תדמוראה *Giṭ* 38a(36; **As**)

תְּהוֹמָא, cs. **תְּהוֹם** n.m. **abyss** (< BH תְּהוֹם HAL 1557; TA תְּהוֹמָא TO Gen 1:2, Sy ܬܗܘܡܐ LS 816) a. general: sg. קפא תהומא ובעו למשטפיה לעלמא the (waters of) the abyss rose to the surface and were about to inundate the world *Suk* 53a(41); *ib.* 53b(1); 8; *Mak* 11a(44); כי קדיש דויד עד תהומא קדיש או רצפה עליונה קדיש did David sanctify (the Temple court) down to the abyss or did he sanctify (only) the upper pavement? *Zev* 24a(25); וקאי בין תהומא עלאה לתהומא תתאה תהומא תתאה אמ' ליה אבע מימיך לעילאה אמ' ליה חשור מימיך (Ridya) stands between the upper abyss and the lower abyss. He says to the lower abyss: "Cause your waters to spring forth." He says to the upper abyss: "Distill your waters" *Tan* 25b(39; V²¹) [v. TGAs42 156:12; Geon 345:8]; b. in legal texts: sg. מארעית תהומא ועד רום רקיעא from the lowest part of the abyss up to the highest part of the sky *BB* 63b(8) [merism]; *SŠHai* 6b(11); משפוליה ועד תהומא from its [i.e. the date palm's] lower portion down to the abyss *BB* 37b(21) // *Ara* 14b(26; V¹⁰)

Voc: תְּהוֹמָא HGP 3b:29; Y: תְּהוֹמָא *BB* ib.(BAYTN 73).

1# תהי vb. **to be astonished, regret** (↓ תיהייא; JPA תהי DJPA 576; cf. Sy ܬܗܐ pa. to delay LS 816) **Pe. 1. to be astonished [w. ־ב at s.t.]:** תהו ביה נהרדעאי the people of GN were astonished at it *Er* 66a(1); *ib.* 10; *Ket* 107b(26); *Qid* 55b(1); *BQ* 76b(2); *ib.* 112b(15); *BB* 39b(19); *Bek* 42b(9); *Zev* 13b(24); **2. to regret:** כדו תהית do you regret now (that you vowed)? *Ned* 21b(24)

Geon. expl.: פי' תהי מקשה ולישנא דאתמוהי הוא OHP BQ 137:18; Lit: Bacher 228 [mng. 1].

2# תהי vb. **to inhale** (< √*תחי; ↓ תיהא) **Pe.:** a. general: דהוה תאהי באמברא דחמרא he used to inhale in a wine storehouse (to evaluate the wine) *Ket* 105a(37; MGE 539:6); b. fig. w. ־ב/אקנקנ to appraise s.o.'s knowledge [lit. to inhale from s.o.'s vessel]: זיל תהא ליה בקנקניה go (and) appraise his knowledge *Šab* 108a(32); פוק תהי ליה אקנקניה *BB* 22a(26)

Geon. expl.: ופיר' תהי בקנקניה חזי אי גמרי(ה) וקנקניה) (נקי) אי לא כמן [־ כמאן] דנקיט בת תיהא ותאהי וסאריך תי(י)הו(י)א) מן קנקניה דחמרא OHT Šab 98:4 = Ar [AC 3:63]

תָּו, תאו n.m. *taw*, **the twenty-second letter of the alphabet** (Sy ܬܐܘ LS 813) sg. תרויהו אסרין הוו בתאו the two prohibitions are (written) with *taw* *Anan* 69:10; טפי ביה תָו he added to it a *taw* [i.e. to the word ערלה, viz. עָרְלָתוֹ Gen 17:14] *ib.* 85:7; 8; *BMsL* 23:33

תּוּ, תוּב adv. **thus, again, more** (< תוב; Sy ܬܘܒ LS 817, Ma 1#תום MD 483; ↓ √תוב) a. as a marker: 1) at beginning of narrative [cf. LS ib., mng. 2]: ותו זימנא חדא הוה שקיל ואזיל בו(ד)(י)סתקא דמחוזא and thus: PN was once moving along in the district of GN *Ber* 24b(46; **P**); *ib.* 54a(35); *Šab* 30b(46); *Pes* 112b(47; **E²**); *Yev* 121a(6); *Ket* 67b(43); *Ḥul* 57b(2); ותוב רב פפא הוה משקי בי הילולא דאבא מרי בריה and thus: PN was serving drink at the wedding house of PN₂, his son *Qid* 32b(8); תוב אסרנא לכון באיסורא בישא thus, I bind you with an evil charm *Bo* 4:3; *ib.* 11:4; 21:17; 75:7; 2) at beginning of a legal discussion: תו שדי חמור בין המצא לתמצא then place (the word) חֲמוֹר between הַמָּצֵא and תִּמָּצֵא [Ex 22:3] *BQ* 64b(15); ותוב *Pes* 61a(8); *HP* 28:7 [v. Danzig, IHP 164¹⁸³]; *IHP* 617:5; 3) before a responsum [cf. Sy ܬܘܒ Sachau, SR 31; 33; etc.]: תוב שאילו מן קמיה again: They asked him ... *TGMus* 17a-19a *passim* [v. Danzig, IHP 415²]; 4) in lieu of repetition, ditto: חזאי דנפל תכלא בתרתין אצבעתיה ותו בתלת' ותו בארבע ותו בכוליה ידיה I saw that decay was present in his two fingers; ditto in three; ditto in four; ditto in his whole hand *Ber* 56a(55); b. in various non-verbal phrases: 1) ותו לא: ודכולי עלמ' עד חצות ותו לא and for everyone (recitation of the *tĕfilla* is) 'until midday.' And no more? *Ber* 26a(45); *Šab* 2b(5); אלפים אמה ותולא two thousand cubits and no more? *Er* 45a(11); *Meg* 9b(45); 2) ותו ליכא: ותו ליכא והאיכא גיהנם is there nothing else? Is there not, in fact, Gehenna? *Er* 19a(47); *Yom* 21a(32); *Meg* 14a(29); *Ket* 105a(19); *BQ* 16a(30); ותוליכא *Meg* 11b(1); 3) ותו לא מידי: אי רבנן נישקליה ניהלי' ביד ותו לא מידי if it is (the opinion of) the scholars let him remove it from him with (his) hand! There is nothing more (to say about it) *Er* 103b(17); 4) למה לי ... תוב הא דתנן why do I need this additional case [lit. again] which we have learnt (in the Mishna)? *Kar* 2b(2); *ib.* 12; 31; הא תו למה לי why do I need this additional one? *Šab* 14b(1); *Er* 14a(48); *Meg* 13a(30); *Yev* 23b(29); *BQ* 32a(35); *BB* 64b(11); *Švu* 27b(28); *Bek* 60b(23); תוב למה ליה *Kar* 4b(62); c. in verbal phrases: 1) w/o negation: לשנא תו איקלע the following year he happened to be there again *Pes* 107a(14); חזא תוב דהוה כת' he saw again that it was written *BB* 58b(6); *San* 110a(9); ומאשי תוב ידיה וכרעיה he washes his hands and feet again *Anan* 36:13; *ib.* 38:18; ומיתן תוב כל שתא פלגיה דמתק[לא] to give the half shekel again each year *AnanSch* 15:11; ותוב כתיב again it is written *TGAs28* 27b:8; 2) w. negation: תו לא הדרי לי זוזאי my money will not return to me any more *AZ* 6b(43); תו לא אתא he did not come again *Ket* 103a(48); קביל עליה דתו לא מצער he took upon himself not to vex (him) any more *Ara* 16b(29); תו לא ליבדוק he should not examine (her) again *Nid* 45b(18); דתו לא שכיבנא so that I should not die again *BQ* 117b(7); *Ḥul* 132b(27); ותוב לא ימרע he will not be sick again *ḤM* 43:20; מדהשתא לא איפרוק תו לא מיפרקי since they were not redeemed until now, they will not be redeemed any more *Meg* 11b(52); הא נתאלמנה תרי זמני תו לא חזייא לאינסובי (if) she was, in fact, widowed twice, she is not fit to be married again *Ket* 43b(18); ותוב לא תיתחזין להון you should not appear to them again

Bo 9:10; *ib.* 13:7; 20:8

Voc: תולא HGP 15b:18; Y: תוּב *AZ* ib.(BAYTN 335).

תואריתא, תוריתא, תוריתא n.f. perh. **look, appearance** (cf. √תאר; ↓ צוהריתא) sg. תוארי(י)תא דנהמא the appearance of bread *Men* 75b(38) // תוריתא דנהמא *Ber* 37b(41) [Var: תאוריתא דלחמא OHT ib. 88:14; v. Geon. expl. infra]

Geon. expl.: ... ופירושו שיש עליו תואר לחם ונכר וידוע כי לחם הוא ורבנן גראסי שטפי גרסי תוריתא דלחמא מבליען את האלף כי כן דרכן באוהֹעֹ להבליען הרבה OHT Ber ib.; Y: תּוֹרִיתָא *Ber* ib.(BAYTN 38).

תוב, תו vb. **to answer, raise an objection** (↓ אותבתא, 2#תיובתא, תו, מתיבתא; Sy ܬܘܒ pe., af. LS 817, Ma תוב pe. MD 483) **Af.** [אותיב־, איתיב־] **1. to answer, reply:** וכל דתשאל יתיה יתיבינך he will answer you whatever you ask him *ḤM* 40:13; **2. to raise an objection, refute:** אותיביה ר' יוחנן לריש לקיש PN raised an objection to PN$_2$ *Yev* 62a(44); *Yom* 65a(35); *Ḥag* 7a(40); בעיי לאותוביה אונאה I wanted to raise an objection against him (from) 'overcharging' *BM* 67a(1); *Yev* 90b(1); איתיביה כל הני תיובאתא he raised all these objections against him *AZ* 24b(26); *ib.* 16b(17); *Er* 67b(42); *Yom* 10a(33); *Giṭ* 73a(31); עד דמותבת לי מבריתא אותבן ממתניתין before you raise an objection against me from a *barraita*, raise an objection against me from our Mishna *Er* 93a(16); סבר לאיתוביה ממתניתין ... אמ' אותביה מבריתא דשויא בכולהו he thought to refute him from our Mishna. He said: "I shall refute him from a *barraita* which is appropriate in all of them" *Zev* 115b(20); *Šab* 21a(28); מאי טעמ' שביק מתניתין ומותיב בריתא why does (PN) forsake our Mishna and raise an objection from a *barraita*? *RH* 28b(42); *Ket* 81b(3); ואיכא דמותיב הכי some raise an objection in this manner *Yom* 65a(14); *BM* 4b(17); *Zev* 23b(10); מותיבי they raise an objection *Yom* 49a(1); *Pes* 2a(9); מיתיבי *Ket* 67a(12); *BB* 164a(7); ומותבינן אשמעתין we can raise an objection to our (previously mentioned) legal tradition *Šab* 125b(14); *Men* 49a(10); הוא מותיב לה והוא מפרק לה he raises the objection and he solves it *Šab* 145a(3); *Er* 91a(40); *Pes* 59b(24); *Yev* 20b(7); *BB* 51a(24); מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב the one who raises an objection does so properly *Šab* 123a(36); *Yom* 29b(14); *Men* 100a(51); מותי ליה לרבי he asks PN *Yom* 10a(33; E[1]); משבשתא היא ולא תותבו מינה בבי מדרשא it is a corrupted version, and do not raise an objection from it in the school *Ḥul* 141b(2) **Ittaf. to be refuted:** דהא איתותב he was, in fact, refuted *Šab* 40a(23); *Pes* 30b(5); *BB* 129a(4); *San* 27a(40); *Zev* 95b(34); ולאו איתותב ריש לקיש was PN not refuted? *BM* 12b(24); דהילכתא כשמואל דאף על גב דאיתותב the law is according to PN even though he was refuted *TGAs42* 33:5; לאתותובי *TaS* 592b:4

תוב ↓ **תו** adv.

תובא n.m. **body** (etym. unkn.) sg. דקריב רישיה לגבי תוביה his [i.e. Absalom's] head was close to his body *Soṭ* 10b(52; V[2][glossed: גופיה],Ar[AC 8:194]) [O[8]: תו(כ)(וב)יה]

Expl. Ar: חזר ראשו לגופו AC ib.; Lit: AAC 407.

תובליא n.m. **rope device used to climb date palms** (< Akk *tubalû* AHw 1364, AIOA 108; > Arab تُبْلِيَا Fr, ZDMG 60[1906] 369) sg. האי מאן דנקיט מגלא ותובליא one who takes a sickle and a *t.*-rope *BB* 33b(13); *ib.* 36a(8; P[1]); רהיט וכ(ב)גפא ותובליא he ran with a ... and a *t.*-rope *Ned* 89b(19)

Lit: Flora 2:319; Voc: תּוּבִילָא HGP 1b:32; Y: תּוּבְלְיָא *BB* ib.(BAYTN 265).

תוברא n.m. **fracture** (↓ √תבר; Sy ܬܘܒܪܐ LS 815) sg. *TGHark* 159:33

תוה vb. **to be dismayed, stunned** (↓ תיוהא; Sy ܬܘܗ LS 818) **Pe.:** תיגלי ל(ה)' לחברותיך כי היכי דתווהן עלך להך גיס' תווהן עלך להאי גיסא you should reveal (your affliction) to your friends, so that just as they are dismayed about you from that point of view, they are dismayed about you from this point of view *Nid* 66a(38); כי היכי דלתווהו אינשי עליה ויבעו(י)(ו) רחמי so that people should be stunned by it [i.e. by painting the tree red], and they will pray (for it) *Šab* 67a(43; MGL 356:14); תווהי בהו אינשי *Pes* 50b(42; E[2])

תוהלא, תוחלא, תוּהֲלָא, pl. **תוּהֲלֵי, תוּהֲלָאנֵי** n.m. **basket made of woven palm leaves, type of date** (< Akk *tuḫallu*, *t. ša suluppī t.*-basket for dates AHw 1366; ↓ פרפיסא; Sy ܬܘܗܠܐ BBah 531:8, ܬܘܗܠܐ LS 149, > Arab دُوخَلَّة Fr, AF 79) **1. basket made of woven palm leaves:** sg. תוהלא *GC* 46:4 [expl. MH חוֹתָל MKel 16:5]; תוחלה *TGAs42* 165:16; pl. תוהלי *TRN* 572:3 [expl. MH חותלות Šab 20a(40)]; תמרי דתוחלי dates of a *t.*-baskets *ḤM* 44:8; **2. type of date:** sg. כול תוחלא ושדי שילחה לבר eat a *t.*-date and throw out its skin *Ḥag* 15b(33); איצפא דתוחלא ... of a date *Giṭ* 89a(50); pl. תוחלני *BM* 89a(27; F[1]) [H: תחלי]; הני תוהלאני מיגזרנהי שרי it is permitted to cut off *t.*-dates *MQ* 10b(29; HP 177:7, HG1 415:84)

Geon. expl.: מביאין הוצין שלחריות שלדקל כחמשה עשר [כעשרין הוצ]ין וקולעין אותן כמין קב וממלין אותן תמרים חדשות ואוכלין אותן [לפי שעה]ושמן תוהלין TRN 571:4+Ar [AC 3:518, s.v. תחל]; ib. 572:3; cf. Sy: ... ܬܘܗܠܐ BBah ib.; Lit: Flora 2:351+; Landsberger, Date Palm 36+; GC 46[13]; Y: תּוּחֲלָא *Giṭ* 89a(50; BAYTN 158).

תוונא n.m. **chamber** (TA תּוֹנָיָא pl. TO Dt 32:25, Sy ܬܘܢܐ LS 819) pl. יהודאי בתווני דליבא יתביתו you, Jews, dwell in the 'chambers' of the mind [i.e. are knowledgeable] *Nid* 20b(32)

Y: תְּוָונֵי *Nid* ib.(BAYTN 233).

תוורא n.m. **plower, one who fattens an ox** (↓ 1#תורא, בר תורי; cf. Sy ܬܘܪ to plow w. an ox LS 819) **1. plower:** sg. כי אזיל תוורא דתורי והדר as (much as) the plower with oxen (plows) on going and returning *BB* 54b(2; F[2]Es); pl. בתוורי דנפיש פסידיהו in the cause of (inefficient) plowers who cause a great loss *BM* 30a(1; OHR BM 45:1); *ib.* 73a(23; OHR ib.); *Ḥul* 84b(23; OHR ib.); **2. one who fattens an ox:** pl. תוארי *AZ* 16a(36) [↓ בר תורי]

RaḤ ib.: בקרים שאינן מעמיקים המחרישה כראוי ומפסיד(ים) כל מה שורע OHR BM 3 [but cf. other interpretation quoted in Tos, BM 73a, s.v.]; Lit: Beer, BA 120; Y: תַּיְירָא *BB* ib.

תוחלא ↓ **תוהלא** n.

תוכחא n. **(uncertain;** ↓ איקא) sg. עיקר שליפא תוכחא *Šab* 152a(30) [RaḤ: בתמניא]

Y: תּוֹכְחָה *Šab* ib.

תוך תוך interj. **sound of boiling** (onomatopoeic) והוא דיתיב אבי תפי ועביד תוך תוך this is in a case where (the cooked dish) is placed on a stove and makes (the sound) '*tox tox*' *Ber* 39a(40; **F**) // *Er* 29a(8; **O**)

Y: תּוֹךְ תּוֹךְ *Ber* ib.

תולאן, תולען, תולען adj. **worm-colored** (↓ תולעתא, 1#אוהלא) sg.m. אוהלא תולאנא worm-colored alkali plant *Šab* 110b(35) // אהלא תולאנא *AZ* 28b(2); אחלא תולאנא *Giṭ* 69b(10) [Var: אהלא תולעא(ב)(נ)א OHT ib. 157:1]

Geon. expl.: אשנאן שביה כאל דוד OHT ib., i.e. أُشْنَان شَبِيهُ كَالدُّود saltwort similar to a worm; אהל יפה שדומה לתולעת ואין בו עצין מהו שבמינו אהלא ותולנא יש באהל שהן GnK5 169:5; אלא מעט מכבסין בו כלים יש בו כמה גונים ויש בו שהוא דומה לתולעת לוקח ממנו שבע מינים מזה שדומה לתולעת TGWeisz 83b:2; TGCas 41b:24

תולעתא n.f. **worm** (↓ √תלע, תולאן; TA תּוֹלַעְתָּא TO Dt 28:39, Sy ܬܘܠܥܬܐ LS 826, Ma תוליתא MD 483) sg. נפלא תולעתא מנה a worm fell out of it [i.e. the pomegranate] *San* 108b(46); סב תולעתא מן טינא take a worm from clay *ḤM* 44:5

Y: תּוֹלַעְתָּא *San* ib.(BAYTN 202).

תולשמי n.m. **name of a bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 62b(18; **M**) [Var: תולשמא MGL 255:7; תלשמי Ar (AC 8:239)]

Geon. expl.: תולשמי אין אנו יודעין מהו TGHark 145:9; in H context, v. *San* 108a(32); Y: תּוּלְשְׁמֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 266).

תולתא#1, תִּילְתָא, תוּלְתָא, pl. **תוּלְתֵי, תילתי, תוּלְתָנֵי** num. **one-third** (↓ תלתא; Sy ܬܘܠܬܐ LS 826) a. general: sg. כי מזקנה ופו(תח)(חת) קיימא אתילתא when (a woman) grows old and depreciates she is valued at a third (of her original value) *Ara* 19a(2); טעי איניש תולתא a person can err by a third *BB* 90a(7); תילתא יתירא an extra third (of a *denar*) *Bek* 50a(19); שקיל שתלא פלגא וארישא תולתא a planter takes a half (of the crop) and a tenant farmer a third *BM* 109b(13); תולתא שערי תולתא מלחא ותולתא קורטמי a third barley, a third salt, a third safflower seeds *Pes* 42b(19) // תילתא ... ותילת' ... ותילתא *Šab* 110a(43) [ingredients of Egyptian zythos]; תולתא בושלא תולתא מלחא תולתא טוי a third (of the fish) in a cooked state, a third prepared by salting [i.e. pickled], a third by roasting *MQ* 11a(36); תולתא שמעת(ת)א תולתא אגדתא תולתא מתלי a third legal traditions, a third *aggadot*, (and) a third parables *San* 38b(51) [contents of a public lecture]; *BB* 132b(21; **P**[1]); pl.cs. תרי תולתי(ה) מילא two-thirds

of a mile *Šab* 35a(1); *BM* 68b(47); det. תרי תילתי מילחי ותילתא מיא two-thirds salt and one-third water *Šab* 108b(16) [composition of salt water]; תרי תולתי *ib.* 92a(32); תרין תולתאני *TGHark* 271:8; b. in numbers: sg. תלתין ותלתא ותולתא 33 1/3 *BQ* 58b(31); *Ket* 93a(15); *BB* 27a(3); מאה ושיתין ושבע נכי תולתא 166 2/3 *Er* 57a(19)

Voc: תִּילְתָא HGP 5b:32; Y: תִּילְתֵי *Šab* ib.

2# תִּילְתָא, תוּלְתָא num. **three-year old** (↓ תלתא; TA תְּלְתָא TJ 2K 11:5, תוּלְתָא ib.[Var], תְּלְתָה ib.(Var), Sy ܬܘܠܬܐ three-year old LS 826 [H מְשֻׁלָּשׁ], Akk *šulušû* CAD Š/3 263) only with עיגלא calf [cf. BH עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת Gen 15:9]: sg. עיגלא תולתא *Tan* 12b(26) [↓ עיגלא mng. 1b]; *Zev* 116b(15); ועבדו להו עיגלא תילתא ביממא דשבעא they prepared for them a three-year old calf on the seventh day *Šab* 136a(42); *ib.* 119b(24); *Hul* 133a(27); *Pes* 68b(45); *Meg* 7a(53); *Tan* 25b(38)

Geon. expl.: וברא קודשא בריך הוא כמין עיגלא תלתא כמין פרה שהיא בת ג' שנים ויהביה בין תהומא עילאה לתהומא תחתא והיינו (כיריא) [rd.: רידייה] בירייה הוא דאמי לעיגלא וקאי בין תהומא תתא לתהומא עילאה וכולה שמעתא TGAs42 156:12; v. however: עגל שהוא שלישי לבטן שהוא משובח מכל ולדות בהמה TRN 632:6; OHT Šab 133:7.

1# תּוּמָא n.m. **garlic** (TA תּוּמֵי pl. TO Num 11:5, Sy ܬܘܡܐ LS 819, Ma 3# תום MD 483) a. general: sg. אכלה תומא ורקה (if) she ate garlic and spat *Yev* 106b(34); *Tan* 25a(35; **M²**); תומא שחיקא crushed garlic *Beṣ* 7b(9); pl. תומי וכרתי garlics and leeks *Ber* 38b(21); *Er* 56a(2); למעבד בה תומי to raise garlic on it [i.e. the field] *BM* 106b(23); דראמי תומי one who used to plant garlic *San* 109b(10); *BB* 86a(8) [↓ מסבלא]; b. parts thereof [↓ ברא דתומא s.v. 3# ברא; שופתא דתומא s.v. 2# שופתא]: sg. תומא יחידאה a clove [lit. a single garlic] *Giṭ* 69a(34)

Lit: Flora 2:142; Y: תּוּמָא *Šab* ib.

2# תּוּמָא ↓ תיאמא n.

תּוּמְנָא num. **one-eighth of a certain coin** (↓ תמנתא; Sy ܬܘܡܢܐ LS 828) pl. והסלע ד' כספים מאלו הנקראין תומנאי והוא חצי כסף OHR BQ 90:21 [= GeonH תמונית OHT Ket 40:3]

Cf.: והרי הכספים אלו(ת)(ת)מניה הבאים לפנינו עד עכשיו מארץ ימן כל זוז מהן יש בו אחד משמונה בכספים הללו שבבבל TGHark 202:1.

תונבא n.m. **stupor, type of spirit** (↓ √תנב; Ma תונבא name of a disease spirit MD 483, Sy ܬܘܢܒܐ numbness, stupor LS 829) **1. stupor:** sg. ההוא תונבא הוא דנקיט לה it is a certain stupor that is seizing her *Er* 68a(26); *Yom* 83a(7; **L**); *Nid* 37b(34); **2. type of spirit:** sg. רוח תונבא pneumonia *Bo* 123:6

Lit: Ch. Müller-Kessler, Renger Vol 352[69]; Y: תּוּנְבָא *Yom* ib.(BAYTN 158).

[תוס ↓ √אוס vb.]

תּוּסְפָאָה n.gent. **one who writes *plene*** (↓ √יסף, תוספתא; cf. Sy ܐܬܘܬܐ ܕܬܘܣܦܬܐ afformative letters PSm 1610) sg.m. ספרא בצירא ותנא תוספאה the (Bible) scribe is the one who writes with defective spelling, and the *Tanna* is the one who writes *plene* *AZ* 9a(14)

Expl. Ar: מנהג הכותב מקרא לכתוב בחיסור כגון משה בלא ו' לאמר בלא ו' אבל התנא מנהגו לכתוב התיבה מלאה בלא חיסור AC 6:112; Lit: Eps, MNM 701; Y: תּוּסְפָאָה *AZ* ib.

תוספאה adj. **of GN** sg.m. רבא תוספאה *Ber* 50a(38); *Šab* 95a(31); *Suk* 32a(24); *Yev* 75b(36); *BQ* 119a(48); *BB* 64a(19)

Lit: Eshel, JSB 245.

תּוּסֶפְתָּא n.f. **additional amount, *Tosefta*** (↓ √יסף, תוספאה; JPA תוספתה det. DJPA 578) **1. additional amount:** sg. בתוספתא פליגי they differ with regard to the additional amount (of time the sun stood still; v. Jos 10:13) *AZ* 25a(16); ונדוניא ותכשיטין ומתנה ותוספתא the dowry, jewels, present, and additional amount *SŠHai* 2a(21); *TGAs33* 210:19; *Geon* 78:11; **2. *Tosefta*, a collection of Tannaitic traditions not included in the Mishna of Rabbi Judah the Prince:** sg. *Yom* 70a(44) [↓ מתרץ]; *Hag* 3a(19) // *Qid* 49b(3) // *Švu* 41b(39) [in a list of the components of the Oral Law]; סתם תוספתא ר' נחמיה an anonymous authority of the *Tosefta* is PN *San* 86a(5); ומילי דתוספתא ברירי(ו)ן דבתר מתניתין אינון ועליהון תניאן the matters of the *Tosefta* are clear, (showing) that they postdate our Mishna and they are learnt upon them *IŠGF* 34:13; *ib.* 42:7; בריתא דתוספתא the external Tannaitic tradition of the *Tosefta* *TGAs27* 25:1; *TGHark* 103:23

Lit: Eps, PLT 241+; Strack–Stemberger 149+ [mng. 2]; Y: תּוּסֶפְתָּא *San* ib.(BAYTN 202).

תּוּקְפָא n.m. **anger** (↓ √תקף; Ma תוקפא wrath

MD 483; cf. TA תּוּקְפָא strength TO Num 23:22, Sy ܬܘܩܦܐ strength LS 833) sg. תוקפא בבית' כי קריא לשומשמא anger in the home is like a *q.*-pest(?) to a sesame plant *Soṭ* 3b(29); תוקפא וניחותא anger and mildness *Ara* 17a(21)

Y: תּוּקְפָא *Soṭ* ib.

1# תור vb. **to return something** (Akk *târu* G D AHw 1332, Ma תאר Gy 134:5) **Pa.:** האכי מתיו(י)ר משכונא דעל יופתא למריה בשביעית he returns the surety for the loan in this way to its owner in the Sabbatical year *Anan* 12:11; בעית לתיוריה ליה you are required to return it to him *AnanSch* 28:10; *ib.* 7; 14; 16; 22; 22

Lit: Eps, Stl 74.

2# תור vb. **to be awake** (sec. rt. < ↓ √תער [↓ √עור itpe.]; ModSy *tā'ir* to awaken Maclean 324) **Pe.**, pass.part. **awake** [Ma תיריא Jb 185:7 (v. Nöld, ZA 30 [1915] 150), תיראתא waking MD 486, JNA תְּאִיר Yona 431]: דתיר ובעי לינים one who is awake and wants to sleep *Er* 104a(37); נים ולא נים תיר ולא תיר partially awake *Tan* 12b(1) // *Meg* 18b(33) [expl. MH מתנמנם ib.; lit. he is neither completely asleep nor completely awake;]; *Pes* 112b(42)

Pa. to awaken: תיירה אוקמיה he awakened him (and) revived him (from death) *BQ* 117b(8; **Es**)

Lit: Nöld, MG 84[1].

1# תּוֹרָא, תּוֹוְרָא, abs. **תּוֹר** n.m. **ox** (↓ בי תורי, תורתא, תוראה; TA תּוֹרָא TO Ex 21:28, Sy ܬܘܪܐ LS 819, Ma תאורא MD 478) sg.abs. אם תור בצפר בתלג ימות if an ox can die in the morning in snow *San* 18b(37); det. דאית לי' תור' נירעי יומא דלית ליה תור' נירעי תרי יומי let the one who has one ox tend (the other oxen one) day. Let the one who has no ox (tend the other oxen) two days *Nid* 69a(33) // *San* 109a(50); לאו אתוורא יהבת לי did you not give me (money) for an ox? *Švu* 42a(13; HP 126:19); רישא דתורא בדיקולא the ox's head is in a *d.*-basket (of fodder) *Pes* 112b(16) // *Ber* 33a(14); אורכא דתרי צוורי דתוורא the length of two necks of an ox *IHP* 610:15; מ"ט תורא אריכתא גנובתא why is the ox's tail long? *Šab* 77b(26); נפל תורא חדדו סכיני (if) the ox has fallen, sharpen the knives *ib.* 32a(6); *BQ* 40a(47) [≠ ↓ אריא]; *Giṭ* 62a(3) // *Hul* 6b(12; **V**[11]) [↓ דיישא]; *Pes* 112b(17) [↓ ניזהא]; *BM* 84a(6) [↓ 1# בקרא]; *BQ* 84a(44) [↓ √אלס pe.]; *Yom* 85a(10) [↓ √נגח pe.]; *BQ* 33b(10) [↓ נגחנא]; *ib.* 36a(18) [↓ √1# נזק af., mng. 2b]; *ib.* 45a(16) [↓ √תפס af.]; 24a(28) [↓ √2# יעד pa.]; pl. פוק חזי כמה תורי בשוקא go out (and) see how many oxen there are in the market *BQ* 84b(9); *BM* 90a(52); בתורי דנפיש פסידיהו in the case of oxen whose loss [i.e. damage caused by them] is great *ib.* 30a(1) [but v. ↓ 2# תוורא]; *ib.* 73a(23); *Hul* 84b(15); *Bo* 78:12; *ib.* 56:6; *BM* 69a(18) // *Ber* 40a(4; **F**) [↓ √גבל pe., mng. 2]; *Šab* 19b(22) [↓ רדיא]

Voc: תּוֹוּרֵי HGP 40b:30; Y: תּוֹרָא *Ber* 33a(14; BAYTN 25).

– תּוֹרָא דִּימָּא n.m. **an unclean fish** (poss. trans. of βοῦς θαλάσσιος a type of thornback) sg. *AZ* 39a(22)

Lit: Fauna 12; Y: תּוֹרָא דִּימָּא *AZ* ib.

2# תּוּרָא n.m. **line, row** (TA תּוּרָא band TJ Jos 2:18) sg. תורא ברא דעינא the outer 'row' of the eye *Bek* 38b(1) [Rashi: eyelid; expl. MH רִיס שֶׁלָּעַיִן Mib. 6:2]; תורא ברא דשיפתיה the outer 'row' [edge?] of his lip *ib.* 39a(24) [expl. MH שְׂפָתוֹ Mib. 6:4]

תּוֹרָאָה n.m. perh. **cattle dealer** (↓ 1# תורא) sg. פפא תוראה *Giṭ* 19a(44)

Expl. Rashi; Y: תּוֹרָאָה *Giṭ* ib.

[תורבלא n.m. **aurochs** (< תור בלא; ↓ 2# בלא) sg. *Hul* 80a(42) [expl. BH תְּאוֹ Dt 14:5]

Quoted from Tg ib.; Y: תּוֹרְבָּלָא *Hul* ib.]

תורמוסא ↓ תרמוסא

תּוּרִיתָא ↓ תואריתא

תּוּרְנִיתָא n.f. perh. **acacia** (Sy ܬܘܪܢܝܬܐ cypress LS 836) sg. *RH* 23a(19) // *BB* 80b(39) [expl. BH שִׁטָּה Is 41:19]; כי איתיליד להו ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי (ארזא) תורניתא when a male child was born to them they would plant a cedar; a female child, they would plant an acacia *Giṭ* 57a(45)

Lit: Flora 2:380. In *AZ* 14a(1), this word expl. MH אִצְטְרוֹבִּילִין Mib. 1:5, but in spite of the fact that this is the ms. rdg., the text seems to be corrupt [v. Flora 3:43*]; Y: תּוּרְנִיתָא *BB* ib.(BAYTN 207).

תורסא n.m. **shield** (< θυρεός Lehnw 593; cf. TA

תְּרִיסָא TJ 1S 17:7) sg. *TGDr49* 98:10 [in a list of weapons]

Lit: Lehnw 593

1# תּוּרְפָּא n.m. **lower portion of a document** (< MH² תורף J 1658) sg. תורפא דגיטא the lower portion of the *geṭ Giṭ* 84b(33); *TGHark* 6:18; *ib.* 276:17

Y: תּוּרְפֵּיהּ *Naz* ib.(BAYTN 158).

2# תּוּרְפָּא n.m. perh. **intention** (etym. unkn.) sg. תורפיה דהדין גברא משום אוקומה בידיה this man's intention (?) was to make it [i.e. the cow] stand up through his action [lit. hand] *Naz* 10b(2; V²)

The mng. is based on context. The expl. גילוי דעת of Tos, ad loc., is based on the identification of this word w. its homograph, which was equated w. BH סֵפֶר הַגָּלוּי Jer 32:14 [v. Koh, AC 8:285].

תּוֹרְתָא n.f. **cow** (↓ 1# תורא; Sy ܬܘܪܬܐ LS 819, Ma תורתא MD 483) sg. *Giṭ* 52a(37); תורתא דנחשא a cow of bronze *San* 101b(14)

Y: תּוֹרְתָא *Giṭ* ib.

תּוּשְׁבַּחְתָּא n.f. **praise** (↓ √1# שבח; TA תּוּשְׁבָּחָא TJ Is 63:14[Var], Sy ܬܫܒܘܚܬܐ LS 751) sg. תושבחתיה בארעא his praise is on earth *Bo* 14:7; *ib.* 31:12; 102:6

תּוּתָא n.m. **bottom part** (↓ תותי prep.) sg. וליהפכיה תות⟨א⟩ לעיל let him turn it upside down [lit. overturn the bottom part upwards] *Giṭ* 69b(6)

1# תּוֹתָבָא n.m. **resident, dweller** (↓ √יתב; TA תּוֹתָּבָא TO Ex 12:45, Sy ܬܘܬܒܐ LS 312, Ma 2# תותבא MD 484) sg. ולא לאותובי עימיה תותבא אחרינא בכל אילין ירחי (I can)not bring in another resident to dwell with him during all these months (of the lease) *SŠHai* 8a(19); תותביה *AnanSch* 14:24; pl.cs. כל תותבי דעלמא all the dwellers of the earth *SŠHai* 8a(18)

2# תּוּתָבָא n.m. **shirt, garment** (↓ √יתב; TA תּוּתָבֵיהּ TO Ex 22:26, Ma 1# תותבא woman's garment MD 484) sg. במאת שמאי (ש)⟨ד⟩לא במא' תותבאי in my town – my name (determines my status); not in my town – my garment *Šab* 145b(42); pl. הני תותבי דבי מיכסי garments of GN *Ket* 67a(36)

Y: תּוּתְּבַאי *Šab* ib.(BAYTN 159).

תּוּתֵי prep. **under, below** (< תחותי; ↓ תותא, תחות; Ma אתותיא, תותיא MD 43) **1. under, below:** פרצידא דתותי קלא a seed which is under a clod *Tan* 4a(1); עיבא קלישא דתותי עיבא סמיכא thin cloudiness which is below thick cloudiness *ib.* 9b(20); ויתיב תותי פוריה he sat down under his bed *Ber* 62a(14); *Ḥag* 5b(23); וליקסום מאי דאיכא תותיה let him divine what is under him *Giṭ* 68b(37); *Šab* 88a(54); *Pes* 113a(10); *Yev* 92b(28) [↓ 1# חספא mng. 2b]; *Ket* 111b(50); *Soṭ* 35a(32); *Qid* 45a(24); *BB* 23a(1); *AZ* 29a(24); *Ḥul* 55b(2); *Anan* 28:6; *ib.* 44:4; **2.** w. √יתב **pe. to be under s.o.'s jurisdiction** [cf. MH² יושבת תחת בעלה Ket 107b(16)]: איתתא דיתבה תותי בעלה a wife who is under her husband's jurisdiction *BB* 139b(14); *San* 26b(43); *Yev* 91a(22); *ib.* 109a(16)

Y: תּוּתֵי *Ber* 18b(40; BAYTN 337).

– מן תותי ↓ תחות

1# תוּתְרָא n.pl. **(uncertain)** תותרי *BM* 68b(24)

Expl. RaḤ: הצמר שעל הירכים שגללי הצאן מסתבכין בו בשעה שיוצא הרעי מן החלוה(חו)לת והרועין תמיד גוזזין אותו הצמר כדי שלא יהו הגללין נתלין בו Ar [AC 8:292], i.e. wool on the thighs of the sheep; Y: תּוּתְרֵי *BM* ib.

2# תוּתְרָא n.pl. **(uncertain)** תותרי *Šab* 53b(40) [expl. MH לְבוּבִין Mib. 5:2]

Geon. expl.: שעושין לו חבלים וקושרין על רגליו זו מזו כדי שיתקרבו פסיעותיו זו לזו ולא יתרחקו ויבא לידי ריצה OHP ib. 23:23, i.e. leg shackles. Lit: Geig, AAC 416, suggests that if this expl. is correct, there may be a connection w. NP *tātūra* fetters for horses PED 272; Y: תּוּתְרֵי *Šab* ib.(BAYTN 159).

תְּחוּמָא n.m. **boundary, Sabbath limit, study hall** (Akk *taḫūmu* AHw 1303, TA תְּחוּמָא pl. TJ Jos 18:20, Sy ܬܚܘܡܐ LS 820, Ma 1# תאומא MD 477) **1. boundary:** sg. אבראי מן תחומא outside the boundary *Anan* 29:4; *ib.* 30:23; **2. (Sabbath) limit** [< MH תְּחוּם (שבת) J 1660]: sg. הני בני אקטיספון דמשחי⟨נן⟩ להו תחומא מהאי גיסא דארדשיר the residents of GN, for whom we measure the (Sabbath) limit from this side of GN₂ *Er* 57b(32); *ib.* 45a(4); 73a(40); pl. תרין תחומי two (different) limits [i.e. one for the Sabbath and another for a holiday] *TGAs28* 26:12; **3.** perh. **study hall:** sg. לא הוית גבן באורתא בתחומא you were not with us last night in the study hall *BQ* 20a(41) [cf. MH אמש לא היית עמנו בבית המדרש AZ 37a(8; J)]; *BB* 51a(12)

Expl. Ar: פי' בבית המדרש שהוא תחומה של תורה AC 8:216 [mng. 3]; Lit: AIOA 105; Y: תְּחוּמָא *BB* ib.(BAYTN 71).

תְּחוּת, תְּחוּתֵי prep. **under, instead of** (archaic and dialectal; ↓ תותי, מלתחת, תחתיתא; TA תְּחוֹתוֹהִי TO Ex 10:23, Sy ܬܚܝܬ, ܬܚܘܬ LS 821) **1. under:** a. w/o suf.: תחות כל שמיא under the entire sky [i.e. everywhere] *SŠHai* 2b(3); *ib.* 8a(8); *Dec* 5:9; תחות טורא רב[ה] דפרזלא under the great mountain of iron *Bo* 78:13; ואחית תחות לישנך place (it) under your tongue *ḤM* 43:5; *ib.* 44:18; ופש חדא ארזא זוטרא תחות ארעא one small cedar remained underground *SOZ* 72:23; תחותי דיקלא דסביל אחוה under a date palm which supports another one *Er* 51a(7); *ib.* 86b(3); b. w. suf.: דלא הוה חליף מר שמואל תחותה PN would not pass under it [i.e. a tottering wall] *Tan* 20b(26); וזרענא תחותיהו סילקא וירקא I can sow mangel-wurzels and vegetables under them *BM* 101a(15); **2. instead of:** חשוכה תחות נהורא מחתא תחות אסותא סיתרא תחות בנינא חבלתא תחות שויתא רוגזא תחות ניחא darkness instead of light, wound instead of healing, destruction instead of construction, injury instead of comfort, anger instead of tranquility *Bo* 18:6 // *ib.* 35:4; בעינא דאסוירוס ברי ימלוך תחותי I want PN, my son, to reign in my stead [i.e. after me] *AZ* 10a(42; J)

Y: תְּחוּתֵי *AZ* ib.

– מן תותי, מִן תְּחוּתֵי, מְתוּתֵי, מִתְּחוּת prep. **from under, out of, instead of** (TA מִתְּחוֹת TO Num 3:32, Sy ܡܢ ܬܚܘܬ LS 821) **1. from under, below:** למשקל עפרא מתחות כרעיה to remove earth from under his feet *Ḥul* 7b(35); איפחית בי בני מתותיה the bathhouse (floor) collapsed from under him *Ber* 60a(52) // *Ket* 62a(39); *ib.* 42; 62b(18); *Šab* 30b(6); *Giṭ* 69a(23); *Qid* 81a(26); *BQ* 117a(47); *BM* 84b(3); שדי דרגא מתחותך throw down the ladder from under yourself *Ber* 33a(15); *MQ* 28a(48); *AZ* 74b(18); עפרא דמתחות רגלך דשמאל⟨א⟩ dirt which is under your left foot *ḤM* 43:3; *ib.* 44:12; **2. out of, from:** ההוא טבחא דינפק טריפתא מתותי ידיה a certain butcher who let a *ṭerefa* go out from his possession (as permitted meat) *San* 25a(22); *ib.* 31a(52); *Giṭ* 64a(16); להנפוקאנון מן תחות ידיה to remove them from his possession [lit. hands] *TGHark* 272:9; *ib.* 44:10; 204:23; בכל כתב ולישן די יפוקון מתחות ידאי או מתחות יד ירתאי (documents) in any script or language which will come from my hands or out of the hands of my heirs *SŠHai* 5b(10); *ib.* 6a(21); *Dec* 10:17; ומן תחות ידוהי לא שור no one has jumped out of its [i.e. the spell's] control [lit. hands] *Bo* 21:14; **3. instead of:** טעי בסיכתא חדתי ההיא שעתא דנפק מתותי סיכתא he erred regarding the new coin stamp which at that time went into circulation instead of the (old) coin stamp *BQ* 99b(52; Es)

Voc: מִתּוּתֵי HGP 20a:3; VTM מְתוּתֵי VTM 101; Y: מִתּוּתֵי *Ber* 18b(40).

תחותא*, pl. **תחוותא** n.f. **name of a bird** (etym. unkn.; called ↓ קוקיתא in Babylonia) pl. במערבא מלקו עליהו וקרו להו תחוותא in Eretz Israel they punish with lashes for (eating) them, and they call them *t. Ḥul* 63a(18; H²) [Var: תחותא Ar (AC 8:217)]

Y: תַּחְוָתָא *Ḥul* ib.

תְּחִילְּתָא n.m. **beginning** (< BH תחילה J 1661; ↓ √תחל) sg.cs. סוף דינא כתחלת דינא the end of the judgment is like the beginning of the judgment *San* 109b(3) // *Nid* 69a(36); תחילת שאילתא the beginning of the question *TGHark* 169:17; *ib.* 165:14; תחלת מלתיה the beginning of his statement *Anan* 103:25

תחל vb. **to begin** (< MH הִתְחִיל LNVTH 387 [denom. < BH תְּחִלָּה HAL 1582]; ↓ אתחלתא, תחילתא) **Af.:** a. alone: הילכך אתחולי מתחילינן דהא מתחלי במערבא וכיון דאתחלינן מגמר נמי גמרינן therefore, we certainly begin (the third section of שמע), because they begin (it) in Eretz Israel. Since we began (it) we also certainly finish (it) *Ber* 14b(17); *Pes* 55a(42); מכי מהדריתו אפייכו מבבא דאבו⟨ו⟩לא אתחילו ומנו from the time that you turn your face from the city gate begin to count (the days of mourning) *MQ* 22a(11; L); כי מתחיל חורבא בסיפא מתחיל destruction only begins (in a house) at the threshold *Soṭ* 48a(45); דאתחילא בהו מיגואי (the fire) began in them from within *San* 52a(34); *Meg* 22a(37); *Naz* 19b(15); *Ket* 104b(40); b. w. "ב-": אתחילא בה איהי ואתא משה וגמרה she [i.e. Zipporah] began it [i.e. the circumcision], and Moses came and completed it *AZ* 27a(39); *BB* 14b(41) // *ib.* 108a(17)

אף על גב דאתחיל בה מיחולא מקמי [↓ פורענותא] דחילא שבתא even though he began it from the weekday before the Sabbath takes effect *Anan* 69:12; *Men* 44b(22); c. w. fol. ל-: כיון דאתחיל ליה עביד רובא since he began it, he does the larger part *Yom* 33b(36); d. w. fol. inf.: מכי מתחיל למירב from the time that (the sun) begins to set *Pes* 58a(17); אתחיל רבא לנקוטי איסתירי אשיכרא PN has begun to collect his staters from *š*.-beverage [i.e. it is valuable for him] *ib.* 107a(35; **E**²); בעידנא דאתחי' למיקצ' when he began to harvest *Ḥul* 138a(45); *ib.* 47; דמחיבת לברוכי כד מתחלת למיכל you must recite a blessing when you begin to eat *Anan* 17:21

Ittaf. to be begun: קידושי מיתחלו מהאידנא ומיגמר לא גמרינן עד למח' the *qiddušin* are begun today, but we do not actually complete (it) until tomorrow *Qid* 7b(13)

In JBA, this lw. replaced the more original A √שׁרי pa. [v. HALOT 2002] most likely borrowed from Akk *šurrû* A CAD Š/3 359 [v. Sok, DSD 7 (2000) 107].

תַּחְלְתָא*, pl. תַּחְלֵי, תהלי n.f. **cress** (Sy ܬܚܠܐ Flora 1:506+, LS 820, f. ܬܚܠܐ ܒܒܠܝܬܐ Babylonian cress BBah 2068:20, OA שחלין [= *ṯḥlyn] DNWSI 1121, JPA תחלין DJPA 579; cf. BH שְׁחֵלֶת HAL 1356, MH שחליים pl. J 1548, Akk *šeḫlātu* CAD Š/2 264 [Mari], *saḫlû* pl. CAD S 62, Ug *šḫlt* DLU 435) pl. והוה מחתוך‹ן› תחלי לתמן וטעימינון חיויא there was cress placed there, and a snake had eaten from it *Ned* 91b(13) [cf. AZ 30b(5) and Tos, ad loc.]; תחלי וסיבורי סכנתא (eating) cress after [lit. and] bloodletting are a danger *AZ* 29a(2); *ib.* 28a(37; Ed); הני תחלי דבי כיתנא cress which (is found) among the flax *BM* 107a(10); *Šab* 110a(32; Ed); *ib.* 113b(23); 140a(23); *MQ* 11a(40); *Ket* 60b(54); תחלי חיורתא white cress *Šab* 109b(21); *Giṭ* 69a(39); תהלי *Pes* 111b(42)

Geon. expl.: תחלי חיוראתא רשאד אביץ OHT Giṭ 156:4, i.e. رَشَاد أَبْيَض; Lit: HAL 1356; Flora, op.cit.; Y: תַּחְלֵי *Šab* 109b(21; BAYTN 133).

תַּחֲנוּנָא n.m. *taḥanun*-**prayer** (i.e. אֱלֹהַי נְצוֹר at the end of the *tĕfilla*; < MH תַּחֲנוּן J 1662) sg. ואי אישתלי ולא אידכר בשומע תפלה דכי מסיים שים שלום ואומ' תחנונא יו(ו)‹י›מא הכי if he forgot (on a fast day) and did not mention (the עֲנֵנוּ prayer) in the שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה prayer, when he completes שִׂים שָׁלוֹם and recites the *taḥanun*-prayer, he should say thus *HGl* 400:26 [v. SRSG 23:14]; תחנונא דבתר צלותא the *taḥanun*-prayer following the *tĕfilla* *IHP* 569:4

תחת prep. **below**, only in the phrases:

– **לְתַחַת ,לְתַחְתָּא ,לְתַתָּא** adv. **downward, below** (TA לְתַחְתָּא TO Dt 28:13; Sy ܠܬܚܬ LS 821) **1. downward:** אפילו פומה לתחת even if its mouth is downward *Pes* 74b(16); אידי דמיא יקירי שכני לתתא since water is heavier it sinks downward *Ḥul* 26b(6); *San* 78a(1); *Beṣ* 15a(20); *Ḥul* 111a(28); **2. below:** אנחנא שהדי דילתחתא חתימיננא we, the witnesses, whose signatures are affixed below *SŠHai* 16a(19); *ib.* 14b(18)

Voc: לְתַחְתָּא HGP 2b:21; Y: לְתַתָּא *BQ* ib.

– **מִלְּתַחַת** adv. **below, from below** (Sy ܡܢ ܠܬܚܬ LS 821) תולתא מלעיל ותרי תולתי מלתחת one-third (of the load) is above (the porter's head) and two thirds are below *Šab* 92a(32); והא@גידי מלתחת they are tied from below *Suk* 13b(6); *Naz* 39a(10); *ib.* 16; 39b(1); *Bek* 8b(21); *SŠHai* 6a(10)

תַּחְתָּאָה adj. **lower, terrestrial,** n. **lower one** (*nisbe*-form < תחת* prep.; ↓ תחתיתא ,תתא; Sy ܬܚܬܝܐ LS 821) **I. adj. 1. lower:** sg.m. תהומא תחתאה the lower abyss *Tan* 25b(41); **2. terrestrial:** sg.m. מלכא תחתאה the terrestrial king *Meg* 15a(26; **G**) [i.e. Ahasuerus; ≠ מלכא עילאה God]; בית דינא תחתאה the terrestrial court *TGHark* 234:12; **II. n. lower one:** sg.m. תחתאה אגב רוכּכיה מפקע פקע the lower (membrane) will certainly split because of its softness *Ḥul* 56a(16); *ib.* 93a(54); *AZ* 10a(44); pl.m. לכריא דנהרא תחתאי מסייעי עילאי the lower ones [i.e. those who are downstream] help the upper ones in the dredging of the canal *BM* 108a(15); דנפקין תחתאי ועדיין ניבי נמי לא נפקו the lower teeth have come out, but the molar teeth have not yet come out *Ḥul* 59a(47); עילאי דידן ותחתאי דידך the upper (money) is ours and the lower is ours *Ber* 18b(51); *Pes* 8a(32); f. תחתיאתא דתחתיאתא the lowest (vats) of the lowest (rows) *Pes* 8b(40)

תַּחְתִּיתָא n.f. **lower floor** (↓ תחתאה; Sy

ܬܚܬܝܘܬܐ lower part LS 821, MH תַּחְתִּית J 1662) sg. ישראל בעיליתא וגוי בתחתיתא a Jew on the upper floor and a pagan on the lower floor *AZ* 70a(10); תחתיתא מיתברא the lower floor is broken *BM* 116b(9)

תְּיָאמָא n.m. **fringe** (etym. unkn.) pl. שמואל שרא למעבד תיאמי לסרבלא PN permitted making fringes for an *s*.-garment *BM* 60b(9) [Var: תומי F¹EsAr (AC 8:241)]

Expl. Ar: רצועות AC ib.; Lit: Geiger, AAC 411.

תיבורא n.m. **torch** (↓ מדבורא; etym. unkn.) pl. תיבורי דנורא torches of fire *MQ* 12a(48; NDGR 96:11)

תֵּיבוּתָא n.f. **chest, ark** (TA תֵּיבוּתָא TO Ex 2:3, JPA תיבותה det. DJPA 580) **1. chest, ark:** a. general: sg. עבד ית'יבותא ואתנחיה יתיב מר בתיבותא ומר אבראי וסיימ(ו)‹י›ה he made a chest and set it down. He sat down in the chest and the other [i.e. Elijah] was outside it and explained it [i.e. *Seder Eliyahu*] *Ket* 106a(8); b. esp. that containing the Torah scrolls: sg. אחתינהו לר' חייא ובניו קמי(ה) תיבותא he placed PN and his sons before the ark *BM* 85b(44); האי תיבותא (דביתי) ‹רבתי› דאירפט למעבד מינה תיבותא זוטרתי שרי it is permitted to make a small ark from a large ark which has fallen apart *Meg* 26b(35); *ib.* 42(**G**); **2. (Noah's) ark:** sg. דפא מתיבותא דנח a plank from Noah's ark *San* 96a(14); סנפא דתיבותא a side room of the ark *ib.* 108b(47)

Y: תֵּיבוּתָא *San* ib.(BAYTN 36).

תִּיבְנָא n.m. **straw** (↓ בי תיבנא, √תבן; TA תִּבְנָא TO Ex 5:7, Sy ܬܒܢܐ LS 814) sg. בבבל נהוג דלא יהבין תיבנא לארישא in Babylonia it is customary not to give straw to a tenant farmer *BM* 103b(31); *Anan* 80:15; הוה קמנקיט לה תיבנ' מן מזייה he used to pick [lit. gather] the straw out of her hair *Ned* 50a(7); *ib.* 10; 13; *Er* 44b(12); *MQ* 12a(16); תיבנא וציבי straw and firewood *BQ* 21a(24); *BB* 7a(32); *BM* 103b(8); תיבנא סריא דאית בה הוצא putrid straw that has prickly shrub(s) in it *Šab* 150b(24); *ib.* 155b(10); *BB* 19b(34); תליסר ארו(ר)‹ו›תא דתיבנא thirteen sacks of straw *Švu* 29b(4) // *Ned* 25a(49); תיבנא ועביד ביזגא straw and it is made into a bundle *Ḥul* 52a(2; **V**¹¹Ar [AC 2:32])

Y: תִּיבְנָא *BB* 7a(32; BAYTN 132).

תִּיבְרָא n.m. **the cantillation sign** ***tevir*** (↓ √תבר; Sy ܬܒܪܐ LS 815) sg. *BMsG* 10:14

Lit: Yeivin, Fragment 105.

תִּיגְדָּא n.m. **staff, walking stick** (TA תיגדין pl. TJ 2S 3:29(Ar [AC 2:236, s.v. גד₃]), Sy ܬܓܕܐ LS 831) sg. סאבי דאזלי אתיגדא old men walking with the aid of [lit. on] a staff *BM* 21b(36) [expl. MH נְמוֹשׁוֹת MPea 8:1] // *Tan* 6b(7)

Expl. Ar: זקנים המהלכין במשענת AC ib. But v. Geon. expl.: גבול על כל שדה ושדה OHT Tan 9:8; Lit: Eps, MNM 95; Y: תִּיגְדָא *BM* ib.(BAYTN 132).

1# תִּיגְרָא n.m. **quarrel, dispute** (√תגר; sec. rt. < אִתְגְּרִי* [↓ √1# גרי itpa.]; ↓ טנגירא; JudA תגר NṢ 9:9, Sy ܬܓܪܐ LS 816, Ma 1#תיגרא MD 485) sg. a. general: בתרי דאית להו תיגרא two people who are having a quarrel *Tan* 22a(27); במשלם שערי כדא נקיש ואתי תיגרא when the barley of the *k*.-vessel is finished, strife knocks (at the door) and comes *BM* 59a(48; **EsAr** [AC 7:220]); קל תיגרא the sound of a quarrel *AZ* 70a(10); *San* 7a(18) [v. Geon. expl. OH ib. 57:1]; *Geon* 240:10; b. w. √רמי pe., af. to quarrel, be involved in a dispute [cf. Ma: תיגרא בנהורא מאן רמא who cast strife into the light? Jb 6:10]: sg. דליכא כתובה דלא ראמו בה תיגרא there is no *ketubba*-(settlement) in which (people) do not quarrel *Šab* 130a(39); pl. מרמיא ביה תגרי it involves him in disputes *Yev* 63a(33); c. w. √שׁרי pe. to resolve a dispute [cf. Ma: שארין תיגראי Gs 14:17]: sg. כי הוה אתו גברא ואיתתא לדינא לקמאי הוה שרינא תיגרא דגברא ברישא when a man and woman came before me for judgment, I would first resolve the man's dispute *Yev* 100a(20); *ib.* 22; 112a(15); *MQ* 16b(24); *Ned* 62a(42); *Qid* 70b(4); *Švu* 30a(52)

Lit: Nöld, MG 133; Weiss 333; Voc: תִּיגְרָא HGP 15a:33; Y: תִּיגְרָא *Šab* ib.

2# תִּיגְרָא n.m. **a vessel** (< MIr **tigār* [cf. NP *tayār* earthen dish or bowl PED 311]; Ma תיגארא bowl MD 485, > Arab تِغار Fr, AF 69, SyrArab *tigār* AASQ 90) sg. איתי הנהו מיא דאיתי מבי בליעי שדנהו בתיגרא he brought that water which he had brought from the chasm (and) poured it into the *t*.-vessel *Bek* 9a(6) [Var: בתיו(נ)גארא Rashi]

Lit: Geig, AAC 408 [contra Nöld, MG 51].

תֵּיהָא, תיהא n.m. **vapor** (< תיהא; ↓ בר/בת תיהא, √2# תהי; Sy ܬܳܘܢܳܐ vapor, breath [= Arab الدُّخَان BBah 2058:16 [v. ib.[24]], ܬܶܘܢܳܐ, ܬܰܘܢܳܐ heavy breath BBah 2055:3, Ma תיהא breath, vapor MD 485) sg. ר׳ יונתן שתי עד דנפיק ״תיהא״ מאוניה PN used to drink until vapor came out of his ears *Šab* 129a(40; **OM**); ותהי וסאריף ת(י)הו(י)(א) מן קנקניה דחמרא he inhales and sucks up the vapor from his wine vessel *OHT Šab* 98:5

Geon. expl.: זיקא דמפיק אדם מפומיה ודמעייל לפומיה נקרא תיהא בלשון ארמי OHP Šab 82:18; Lit: Eps, GC 200[3], note; Y: תֵּיהָא BAYTN 13.

תיהייא n.m. **astonishment** (↓ √1# תהי) sg. מאי תיהייא דר׳ אלעזר what is PN's astonishment? *Er* 66a(12)

Y: תְּהִיָּא *Er* ib.

תְּיוּבְתָּא, pl. **תְּיוּבָאתָא** n.f. **reply, refutation, repentance** (↓ √תוב; TA תְּיוּבְתָּא TJ Jer 12:5; cf. Sy ܬܝܳܒܘܬܳܐ vomit LS 818, Ma 1# תיאבותא clemency MD 484) **1. reply, response:** sg. *Dec* 2 [title]; ופרשינן תיובתא לקמיה (ד)מרנא בחו(ו)תמות ידנא we have made a specific reply to our master under our signature *ib.* 2:9; בתיוב׳ דשאילתא דשאילן מן קמיה in response to the questions which were asked of him *TGHark* 156:27; נקוט לי זימנא תלתא יומי ומהדרנא לך תיובתא allot me three days time, and I shall give you a reply *Ḥul* 87a(23); ופקידנא ואהדרו תיובתא we instructed them to give a reply *TGHark* 275:23; *TGAs42* 93b:8; *OHT Giṭ* 159:5; pl. ועיינגא בהון ופקידנא וכתבו תיובתיהן we investigated them and ordered them to write their [i.e. the questions'] answers *TGHark* 32:9; תיובאתא דמר רב משה גאון PN's responsa *GŠ* 229:4; **2. refutation, objection:** a. general: sg. *Šab* 20b(33); *Pes* 94a(24); לא תיובתיה ולא סייעתיה (the verse) is neither his refutation nor his support *BM* 48a(27); *Nid* 18b(7); תיובתך *Ned* 76a(6); הויא קמיית׳ תיובתא the first (*barraita*) is the refutation *Ara* 21b(20); *Šab* 22b(4); *RH* 33b(7); *Nid* 68b(4); בדאוריתא מותבינן תיובתא והדר עבדינן מעשה בדרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינ׳ תיובתא in a Pentateuchal matter we (first) raise an objection and then perform an act. In a Rabbinical matter we act (first) and then raise an objection *Er* 67b(41); *Yom* 49a(3); *Ket* 73b(16); *AZ* 16b(17); *ib.* 68a(10); תיובתא והילכתא is it a refutation and a law (in spite of this)? *Er* 10a(21); *Ket* 41b(17); ... הא גברא והא תיובתא גברא קא חזינא תיובתא לא קא חזינא here is the man and here is the objection! I see (the greatness of) the man, but I do not see (the greatness of) the objection *BM* 16a(38); מרישא דסופא תיובתא the refutation is from the first part of the last clause (of the Mishna) *ib.* 35a(17); ההיא תיובתא דאצרכתא היא תתעקר אצרכתא ותיובתא כד קימא קימא that objection is from an *ʾaṣraxta*. (If) the *ʾaṣraxta* is removed, will the objection remain as it is? *HP* 191:11; pl. וקמותי׳ ליה הלון תיובתא he raises these objections against him *Naz* 37a(10); אותיביה הני תיובאתא he raised these objections to him *Pes* 89b(41); *Šab* 43a(24); *Beṣ* 18a(32); *AZ* 24b(27); b. in phrase תיובתא ד־...: ותיובתא דרב it is a refutation of PN('s opinion) *Pes* 76b(16); *Er* 16b(13); *Ket* 94b(10); תיובתא דתרויהו it is a refutation of both of them *Tem* 23b(6); ותיובתא דכולהו is it a refutation of all of them? *ib.* 11b(24); b. תיובתא ד־... תיובתא: תיובתא דרב פפא תיובתא it is a refutation of PN. The refutation (stands) *Pes* 32b(38); *Ber* 10b(48); *Yev* 110b(40); *Zev* 34b(1); תיובתא דכולהו תיובתא it is a refutation of all of them. The refutation stands *BB* 128b(1); **3. repentance**, sg. in phrase הדר בתיובתא pe. **to repent**, af. **cause to repent** [calque < MH[2] חזר בתשובה RH 31a(52); cf. Sy ܬܝܳܒܘܬܳܐ penitence LS 817]: sg. כל דהוה קא באעי רחמי עליהו לקרובינהו דלהדרו בתיובתא הוו קפדי רבנן the more that he prayed for them to bring them close to repent, (the more) the scholars were angry *San* 37a(28); *Tan* 23b(35; **M**[2]); ליהדרינהו לתיובתא that He should cause them to repent *Ber* 10a(10; MGN 415:17)

Lit: Bacher 232; Y: תְּיוּבְתָּא *Ber* 21a(24; BAYTN 290).

תְּיוּהָא n.m. perh. **mishap**, pl. **indications of ruin** (↓ √תוה; TA תְּיוּהָא anxiety TO Gen 27:33; cf. Sy ܬܘܳܗܳܐ remorse LS 816; cf. Ma תיהוא dismay MD 485) **1.** perh. **mishap:** sg. כי הוה ביה תיוהא when a mishap occurs in it *BM* 73a(21); **2.** pl. **indications of ruin:** חזא בה תיוהי סתר ובני (if) he saw in it [i.e. the synagogue] signs of ruin, he may tear (it) down and rebuild (it) *BB* 3b(31); *ib.* 32; 36

Y: תְּיוּהָא *BB* ib.(BAYTN 71).

[תיירא ↓ 2# תוורא n.]

[תיכלא ↓ 2# תכלא n.]

תֵּיכְתָא, pl. **תֵּיכֵי** n.f. **rope, cord** (TA תְּכִין pl. TO Ex 28:14, Sy ܬܶܟܬܳܐ, pl. ܬܶܟܶܐ belt LS 822, Ma תיכתא, pl. תיכיא draw string, halo MD 485, > Arab تِكَّة Fr, AF 55) **1. rope:** sg. בעונן למיגדלה כי תיכתא we need to plait it [i.e. the ציצית] like a rope *Anan* 8:13; **2. cord:** pl. תיכי חלילאתא hollow (woven) cords *Šab* 57a(18) [in a woman's hair]; *Šeel* 113:40; *BQ* 119b(19) // *Bek* 29b(26) [expl. MH אריג ib.]

Lit: Eps, Stl 122; GC 48[24]; Geig, AAC 410; Y: תֵּיכֵי *Šab* ib.(BAYTN 135).

1# תֵּילָא n.m. **ruin-mound** (< Akk *tillu* mound, ruin heap AHw 1358, AIOA 108; Sy ܬܶܠܳܐ LS 824, Ma תיליא pl. hills MD 485) sg. ההוא תילא דבי כנשתא a certain ruin-mound of a synagogue *Meg* 26b(2); דמי לתילא (the house) is like a ruin-mound *Ber* 58b(19)

Y: תֵּלָא *Ber* ib.(BAYTN 136).

2# תילא ↓ תלא n.

תֵּילְחָא, תילהא n.m. **piece** (↓ √תלח; cf. Sy ܬܶܠܚܳܐ rent, fissure LS 825) sg. וכי הוה מדלינן לה מיתלחא ונפלה תילחי תילחי while we were lifting it up [i.e. the lung], it broke up and fell apart into various pieces *Ḥul* 53b(45) [Var: מיתלהא ונפלה תילהי תילהי Ar (AC 8:232)]

Y: תֵּילְחֵי *Ḥul* ib.(BAYTN 133).

תיליא n.m. **suspension of letter(s) or word(s) between the lines or in the margin** (↓ √תלי) sg. והרבה מצוי כן שתולין בקצה הנוסח או בין תורין תיליא דאדכרתא או דפירושא there are many such cases that (the scribes) insert in the margin of an exemplar or between the lines a suspension of a reference or an explanation *OHT BQ* 37:19; *OHT Šab* 70:11 [indicating that the fol. words are a marginal addition to ib. 2]; תליא כדי וכדי such-and-such a suspension *SŠSad* 189:9; עין דמיער תיליא the letter *ʿayin* of מיער [Ps 80:14] is a suspension *MsL*[m] *Ex* 34:14 [i.e. it is written מיר]

Lit: Eps, OHT Šab ib., n. ב.

תיליתא n.f. **(uncertain)** sg. זוזי לתיליתא שכיחי לעליתא לא שכיחי money for ... is available. It is not available for ... *Ḥag* 5a(53)

V. Rashi and RaḤ for suggestions; Y: תְּלִיתָא *Ḥag* ib.

תִּילְּתָא, pl. **תִּילֵּי** n.f. **psalm**, pl. **Psalms** (< MH[2] ת[ה]לה, pl. ת[ה]ילים J 1649) sg. *BMsE* 33:9 [w. ref. to Ps 106:23]; pl. תילי דבי רב חנן the Psalms-(book) of the school of PN *Pes* 117a(49); *ib.* 7

Y: תִּילֵּי *Pes* ib.

תֵּימְהָא n.m. **extraordinary thing** (↓ √תמה; Sy ܬܶܡܗܳܐ LS 827, Ma תיהמא MD 485) **1. extraordinary thing:** sg. מאי תימהא אית בהון what extraordinary thing is there in them? *TGHark* 208:1; pl. כל תרי תימהי מידכר דכירי אינשי people certainly remember (a case of) two extraordinary things *Ḥul* 75b(27); **2. astonishment**, sg. in adv. phrase **בתימהא as a rhetorical question:** גרסין ליה בטעמא דתימהא they recite it [i.e. the phrase איכשור דרי *Yev* 39b(44)] in the intonation of a rhetorical question *OHT Yev* 71:15

תימזא n. **a bird** (etym. unkn.) sg. *Ḥul* 141b(21; **V**[11]) [Ed: תימא]

[תימנתא ↓ תמנתא n.]

תֵּימְרָא n.m. **eyelid** (Sy ܬܶܡܪܳܐ LS 828, Ma תימריא pl. MD 486; cf. BH שְׁמֻרוֹת עֵינַי Ps 77:5 [HAL 1466]) sg. האי תימרא דתרנגולא מידל(א)י לעיל the rooster's (lower) eyelid is raised upwards *Šab* 77b(29; **O**TRN 615:6) [Var: תימורא Ar (AC 8:248)]

Expl. Ar: עפעפים של מטה AC ib. The Geon. expl.: גלגל עין בוביתא דעינא שחור קטן שבאמצע שחור שבלובן שבעין, i.e. pupil TRN ib., should be rejected [v. Brody, loc. cit.].

תינחתא n.m. **groan, sigh** (↓ √אנח; Sy ܬܶܢܚܬܳܐ LS 28, Ma תיניהתא MD 486) sg. *Bo* 138:2

תֵּינְתָא, תאינתא, pl. **תֵּינֵי, תאיני** n.f. **fig tree, fig** (< תאינתא; TA תֵּינְתָא TJ Ho 9:10, pl. תֵּינַיָּא TO Num 13:23, Sy ܬܺܐܢܬܳܐ, pl. ܬܺܐܢܶܐ LS 813, Ma תיניא pl. MD 486) **1. fig tree:** sg. דקץ תינתא בלא זימנה he cut down a fig tree before its time *BB* 26a(33; MGD 453:2) [**H**: תאנתא]; טולא דתינתא the shade of a fig tree *Pes* 111b(8); *San* 18b(38); **2.** pl. **figs:** אתא ההוא גברא קא אכיל תיני a certain man came who was eating figs *MQ* 17a(39); *Šab* 90a(50); *Ḥag* 5a(16); דובשא מתאיני honey from

figs *Ket* 111b(50); שכר תיני תמרי ואסני *š.*-beverage of dates, figs, and Dilmun dates *Pes* 107a(23; **C**); פה דתאיני the *p.*-pest of figs *Šab* 90a(47); *ib.* 50

Lit: Flora 1:224+; Goldmann, Figue 22[1]; for a discussion of the unclear תאני דולבא *Ber* 40b(49) [expl. MH בְּנוֹת שִׁקְמָה MDem 1:1], v. Löw, ib. 1:278; Y: תְּאֵנְתָא *BB* ib.(BAYTN 179).

– **תְּאִינֵי חִיוָּרָאתָא** n.f.pl. **Aleppo pines** (*Pinus halpensis*; lit. white [non-productive] fig trees; Sy ܬܐܢܐ ܚܘܪܬܐ BBah 2029:3) תאיני חיוארתא *AZ* 14a(9) // תאני חוורתא *Ber* 40b(48) [expl. MH בְּנוֹת שׁוּחַ MDem 1:1]; *Tam* 29b(32)

Lit: Lieb, JQR 36[1946] 47+; id., TK 1:132; Y: תְּאֵינֵי חִיוָּרָתָא *Ber* ib.

תיפלא n.m. **impropriety** (√תפל; MH² תיפלה J 1686) sg. *AZ* 63b(33); תופלא *Pes* 91a(40)

Y: תִּיפְלָה *AZ* ib.

תיקו ↓ √קום pe., mng. I.6.a

1# תִּיקְלָא n.m. **weight, shekel** (↓ √1#תקל; TA תִּקְלָא TO Ex 38:26) **1. weight:** sg. ניפחא כי תיקלא volume (is as difficult to bear) as weight *BM* 80a(31); תיקלא כתיקלא *ib.* 33; **2. shekel:** sg. ואיכא דוכתא דקרו ליה לקינטריא תיקלא there is a place where they call the *centenarius* a *shekel* *Bek* 50a(26) // *BM* 87a(12; Ed); חד תיקלא ⟨ה⟩ד'חלתית⟨א⟩ a *shekel*-(weight) of *Asa foetida* *Ḥul* 59a(4); pl.cs. תלת תיקלי חילתיתא *ib.* 2; *Šab* 140a(39; **M**)

Y: תִּיקְלָא *BM* ib.

2# תִּיקְלָא n.m. **obstacle** (↓ √2#תקל; Sy ܬܘܩܠܬܐ LS 831, Ma תיקלאתא pl. MD 486, TA תִּקְלָא TO Dt 7:16) sg. האי מאן דתקיל תיקלא one who removes an obstacle *BB* 54a(12); *MQ* 10b(13; RaḤ, Ar [AC 8:264])

Y: תִּיקְלָא *BB* ib.(BAYTN 133).

תיקנא n.m. **improvement** (↓ √תקן) sg. תיקנא דארעא improvement of the field *MQ* 10b(29; Sidra 9 158:10); מתקין תיקנא (unclear) *Giṭ* 60b(47; OHP ib. 241:11)

Geon. expl.: ופ' שקרקעיתו עולה למעלה ואין המים עולין אליו אלא נשפכין כולן אל בר שניא OHP ib.

תִּיקְרָא n.m. **roof, ceiling** (< MH תִּקְרָה J 1694) sg. חזוקי תקרא strengthening the roof *BM* 117a(34); pl. דלית ליה תיקרי (the rooms) of which do not have ceilings *Men* 33b(26; **P²V¹⁰**) [expl. פיתחי שימי ib.]

תיר adj. ↓ √2#תור pe., pass.part.

תִּירוּכִין n.m.pl.abs. **divorce** (↓ √תרך; JudA ספר תרוכין תִּירוּכִין MGiṭ 9:3, תרכין Mur 19:7) divorce document *SŠHai* 3a(16); *SŠSad* 224:2; *TGHark* 229:8; *Bo* 10:10; ספר תירוכי *ib.* 9:13; 28:6; 58:7; ולורכיה לוי"ו דתירוכין he should lengthen the *waw* of (the word) תירוכין (in the *get*) *Giṭ* 85b(37)

תִּירוּצָא n.m. **solution, answer** (↓ √תרץ, תרצתא; cf. Sy ܬܘܪܨܐ correction LS 838) sg. *Yom* 17b(4; **L**); *AZ* 48a(27); ותירוצה דריש לקיש לא סמכינן עליה we do not rely on PN's answer *TGAs42* 64:2; *ib.* 63:13; 66:6; *TGHark* 33:34; pl. תירוצי *TGAs42* 63:11

Y: תִּירוּצָא *Yom* ib.(BAYTN 142).

תִּיתוּרָא n.m. **bridge, part of phylacteries** (< Akk *titūru*, *titurru* AHw 1363, AIOA 108; Sy ܬܝܛܘܪܐ LS 839, Ma תאתורא MD 482) **1. bridge:** sg. ואי איכא תיתורא ממטינן if there is a bridge, we let (the children) go across *BB* 21a(35) [≠ ↓ 2#גמלא]; כי מטא תיתורא אסתייט שדייה when (the donkey) reached the bridge, it became frightened (and) threw him off *Ned* 41a(32; MGG 122:16V²); ומן בגדאד הוה מן תיתו)י(ר)ו(א ברא he was from Baghdad, from the 'outer bridge' *IŠGF* 103:10; **2. part of phylacteries of the arm:** sg. תיתורא ⟨ד⟩תפילי *Men* 35a(9) [v. Geon. comm.]

Geon. expl.: תיתורא דתפילי שילחא עילאה דדרעא שלא תאמר תהא כטוטפתא דחד שילחא הוא אילא צריכא שילחא על שילחא שתי וערב זה על זה כגשר על הנהר וגשר תיתורא שמו GŠ 20b:3 = TGAs28 67:6; Y: תִּיתוּרָא *BB* ib.(BAYTN 142).

תכא n.m. **table** (etym. unknown) a. general: sg. אייתו תכא לקמיהו they brought a table before him *Giṭ* 67b(43); *Pes* 100b(3); *BM* 86a(15); ודליוה לתכא מקמיה they removed the table from before him *ib.* 16; *Qid* 81a(50); *Ber* 46b(29); *Tan* 25a(10; **M**); האי דלא אכלי ירקא דנפל מתכא the fact that they do not eat a vegetable which has fallen from the table *Ḥul* 105b(41); *Pes* 110b(41); אנן אתכא דבי ריש גלותא סמכינן we rely on the table of the House of the exilarch (to continue our meal) *Ber* 42a(26); b. w. √קשט euph. for sexual intercourse: sg. מקשטא ליה תכא she 'sets the table' for him *Yev* 63b(9; Ar [AC 8:224]) [cf. MH²: ערכתי לו שלחן Ned 20b(23)]

This word should not be connected w. ↓ תכתקא [v. AAC 201, s.v. טכטכא]; Y: תַּכָּא *Ber* 42a(23; BAYTN 101).

תְּכֵילְתָא n.f. **tekhelet color, tekhelet-dyed wool, fringes made of same** (TA תְּכֵילְתָא TO Num 15:38, Sy ܬܟܠܬܐ LS 823) **1. tekhelet color:** sg. גבבא דעמרא דתכלתא a ball of wool of *tekhelet*-color *Ber* 9b(30); **2. tekhelet-dyed wool:** sg. הא תכילתא היכי צבעיתו לה how do you dye the *tekhelet*-wool? *Men* 42b(31); חוטא דתכלתא a thread of *tekhelet*-dyed wool *BB* 74a(4); דאית בה תכלתא דשו(ר)(ד)יא חוטי לצדיקי לעלמא דאתי there is in it [i.e. the chest] *tekhelet*-dyed wool which she will spin into threads for the righteous in the world to come *ib.* 74b(4); *Šeel* 144:1; קיבורא דתכלתא a ball of thread of *tekhelet*-dyed wool *Ḥul* 95b(44); *AZ* 39a(41); **3. fringes made of same:** sg. רב עמרם חסידא רמא תכילתא לפריזומא דאנשי ביתיה PN attached *tekhelet*-dyed fringes to his wife's apron *Suk* 11a(37); גלימא דכולה תכילתא ורמי ליה תכילתא וגדילא מיגדל a garment entirely of *tekhelet*-dyed wool to which were attached *tekhelet* fringes which were completely woven around *Men* 39a(41); *ib.* 43a(28); 39b(2); *Ber* 18a(41); *Šeel* 143:12

The exact color intended by this word [e.g. dark blue, royal purple] has been the subject of much discussion for which there is now much archeological evidence [v. e.g. I. Ziderman, BASOR 265 (1987) 25+]. The exact mng. of תכילתא דבבל *Qid* 72a(8); תכילתא דחביל ימא *ib.* 9 is uncertain [v. DJPA 581, s.v. תכלה]; Y: תְּכֶלְתָּא *Ber* 18a(41; BAYTN 179).

תכך n.m. **a type of worm** (etym. unkn.; cf. Sy ܬܟܟ to harm LS 822) sg. תכך דשיראי the *t.*-worm of silk garments *Šab* 90a(47)

Geon. expl.: תולעת שנוצרת מן השיראין כשנ)ה(ן מונח)ין בקופסה ימים רבים TRN 623:1.

תכל ↓ 1#תכלא n., 2#תכלא n., תכלתא n.

1# תַּכְּלָא n.m. **bereaved person** (↓ √תכל pe. part.) sg. אבון תכאלא PN, the bereaved one *Pes* 70b(34; **CM¹**) [Var: תכלא **E¹**Ar [AC 8:225]) // אבין תו)י(כלא *Ḥul* 110a(16)

2# תכאלא, תְּכָלָא n.m. **bereavement by loss of children** (↓ √תכל; TA תַּכֹּל TJ Is 47:9, Sy ܬܟܠܐ LS 823, Ma תכאלא MD 487) sg. תרתי תו)י(כלא ועוו)י(ר)ו(רא two (things): bereavement and blindness *Šab* 151b(50); pl. בי רבא שתין תכאלי there were sixty cases of bereavement in PN's household *MQ* 28a(30; SM 145:25); דמלפא תכלי לא בהתא (a woman) who is accustomed to bereavements is not ashamed (by additional ones) *Ket* 62a(27)

Y: תְּכָלָא BAYTN 133.

3# תיכלא, תכלא n.m. **decay** (perh. < איתכל [↓ √1#אכל itpe.]) a. w. √נפל pe.: sg. חזאי דנפל תכלא באצבעתיה I saw that decay afflicted his fingers *Ber* 56a(54); *ib.* 55; נפל תיכלא בשיראי דמלכא decay was present in the royal silk garments *ib.* 56(**P**); pl. שתין תכלי נפלוה לככא sixty decays were present in the molar *BQ* 92b(27) [cf. Sy ܡܬܐܟܠܢܐ decayed (of teeth) SBM 167:1]; b. w. √שדי pe. (?): sg. דאישדא תו)י(כלא בכול' decay permeated (?) throughout it [i.e. the egg] *Ḥul* 64b(10)

Y: תִּכְלָא BAYTN 133.

תכליתא n.f. **end** (< H תכלת J 1668) sg.cs. תכלית חרבא the end of the 'sword' *ḤM* 46:14

תכלתא n.f. **spirit of barrenness** (↓ √תכל) sg. *Bo* 80:5

תַּכְשִׁיטָא n.m. **jewel** (↓ √כשט; JPA תכשיט DJPA 581) pl.abs. בעינא תכשיטין I want jewels *Qid* 31b(25)

טכטכא, טכטקא, תַּכְתְּקָא n.m. **chair** (< MIr **taxtak* [cf. MP *taxtag* plank, board CPD 83; MP *taxt* throne ib., NP plank, table, bed PED 286], IrArab תכ'תג'א, pl. תכ'אתג' Avishur, Elements 262+) sg. תכתקא דשגא a teak chair *Šab* 129a(32); *ib.* 119a(13; MGE 323:3, Ar [AC 8:228]); תכתקא דכהני the chair of the priests *AnanSch* 29:17; pl.cs. תליסר תכתקי פאזא thirteen fine gold chairs *Ket* 77b(31; MGG 227:5) [Var: טכטקי פיזא **Fr**; טכטכי פיזא Ar (AC 4:30)]; det. ארבע מאה תכתקי four hundred chairs *Bek* 31a(15; Ar [AC 8:228] **L¹M**)

Lit: Geig, AAC 201; Eps, St1 83; Y: תַּכְתְּקָא *Šab* ib.(BAYTN 222).

תלא, תילא n.m. **peg, hook** (< תלאה; ↓ √תלי; Sy

ܬܠܐ LS 824) sg. האי תלא דבשרא a meat hook *Šab* 140b(6; Ar [AC 8:229]) [**O**: תילא]
Geon. expl.: העץ שתולין בו הבשר OHP ib. 89:4.

תַּלְגָּא, abs. **תְּלַג** n.m. **snow** (TA תַּלְגָּא TJ 2S 23:20, Sy ܬܰܠܓܳܐ LS 825, Ma 1#תאלגא MD 478) sg.abs. טור תלג a mountain (is covered with) [lit. of] snow [i.e. my hair is white] *Šab* 152a(8) [cf. JPA טור תלגה DJPA 582]; *San* 18b(37) [↓ 1#תורא]; det. לתלגא for (a chill caused by) snow *Giṭ* 67b(28); דבי ריש גלותא הוו מגנו ל' אתלגא (the officials) of the exilarch's house used to make me lie down in the snow *ib.* 30; *Tan* 3b(42) [↓ טורא usage a]
Y: תַּלְגָּא *Giṭ* ib.(BAYTN 97).

תלח, תלה vb. **to fall apart** (↓ תילחא; Sy ܬܠܰܚ LS 825) **Pe.:** אגב יוקראי{י} דלחם תלח it fell apart because of the heavy weight of the bread *Men* 94b(14) [Var: תלה Ar (AC 8:232)]
Itpe. id.: ↓ תילחא

תלי vb. **to hang, suspend, stretch, make dependent, light a fire** (↓ תלא, תילא, 1#תליא; Sy ܬܠܳܐ LS 824, Ma תלא pe., etpe. MD 487) **Pe. 1. to hang, suspend:** כמאן תלינן קיבורא בדיקלא according to whom do we hang a cluster of fruit on a date palm? *Ḥul* 78a(7; **H²**); *Beṣ* 40a(26); תלה כוזא בסיכתא he hung the water pitcher on a peg *Šab* 137b(46); *Yom* 7b(12); *Soṭ* 6b(14) [↓ 2#כפא]; *BB* 59b(15); *Giṭ* 68b(52); תלא נפשיה באיסקריא דספינתא he suspended himself from the sailyard of the boat *Ket* 69b(36); ותאלי ליה באיברא דשמאליה he hangs it [i.e. the tube] on his left arm *Šab* 90b(24); *BB* 144a(30); *Pes* 111b(23) [↓ 3#חינגא]; *ib.* 37 [↓ סלתא]; *ḤM* 37:18; *ib.* 40:9; 41:13; pass.part. דתלי בסיכתא where (the wig) was hung on a peg *San* 112a(55; **F²**) // *Ara* 7b(18; **O⁴**); חביתא דתליא בדיקלא a jug which is hung on a date palm *Ber* 56a(35); *Beṣ* 27a(19) [↓ 1#אשלא mng. 1d]; חזא דתליא ביה חיותא he saw that (the meat of) the animal was hung on it [i.e. the crack of the door] *Ḥul* 95b(14; **V¹¹**); הנהו שבשי דגופנא דתלו לבר מפרדיסא certain branches of a vine which were suspended outside a vineyard *BQ* 113b(32); *BM* 107a(23); זימנין דתליין sometimes (the testicles) are suspended *Bek* 39b(31); שוריאני דעינא בליבא תאלו the sinews of the eye are suspended from the heart *AZ* 28b(38); תלי קמיעא (an infant) with an amulet hung (on him) *Qid* 73b(3; **O²**); **2. to place in mid-air, suspend:** תלא בין רקיעא לארעא he placed (himself magically) in mid-air between the sky and the earth *Bek* 8b(34); ואי כתב למהך ולא תאלי ליה לכרעא דהי if he writes למהך (in the *get*) and does not suspend the leg of the *he* (so that it should not be read למחך 'to laugh') *TGHark* 5:32; תלי בין דרא לדרא he suspends (the letter) between one line and another *TGAs28* 19:17; pass.part. תליא כרעיה its [i.e. the letter *he's*] leg is suspended *Men* 29b(43); *Šab* 104a(32); **3. to lift:** אזל תלייה לרישיה בכנפיה דר' (the calf) went (and) lifted its head in the flap of PN's garment *BM* 85a(15); **4. to stretch:** תליוה בארזא דבי רב they stretched him on the cedar of the *be rav* (to cure a disorder) *Yev* 64b(21); **5. to coerce:** תליוה וזבין זביניה זביני (if) they coerced him and he sold, his sale is valid *BQ* 62a(38); *BB* 47b(19); *ib.* 48b(7); 13 [↓ 2#כינרא mng. 1 and Rashi, ל"א]; **6.** pass.part. **to adhere** [Sy, LS ib., mng. 9]: רבינא אשכחיה לרבה בר יצחק דתלי וקאי בעיברא דדשא PN found PN₂ standing against [lit. adhering and standing] the door bolt *Giṭ* 32b(6) [↓ עברא usage a]; **7. to make dependent [w. -ב, -בגוי on s.o./s.t.]:** a. alone: הני הוא דתלנהו רחמנא בבניין בית המקדש it is these (fasts) that the Merciful One made dependent on the building of the Temple *RH* 18b(39); *Ket* 71b(8); *AZ* 53b(18); תלי תניא בדלא תניא he makes something which was (specifically) learnt dependent on something which was not (specifically) learnt *Šab* 22a(22); *BB* 134b(9); pass.part. הא בהא תליא this is dependent on that *Naz* 18b(9); *Tem* 18a(4); b. esp. w. מילתא: בכהן תלא רחמנא מילתא the Merciful One made the matter dependent on the priest *MQ* 7b(1); *Ber* 25a(30); תליה למילתא בגויה (Scripture) made the matter dependent upon him *Anan* 29:12; pass.part. מידי בקפידא תליא מילתא is the matter dependent on care (regarding the language)? *Er* 53a(41); *Nid* 62b(2); *RH* 7a(43); *MQ* 7b(21); *Yev* 54b(1); *San* 25b(4); *Ḥul* 63a(14); **8. to leave undecided, suspend:** מישרף לא שרפינן מיתלא תלינן we do not actually burn (the *teruma* but) leave its status really undecided

Nid 4a(31); תלא לסילתיה תלנהו למזוניה (if) he hung up his basket he has suspended his livelihood *Pes* 111b(38); pass.part. מיתלא תלי וקאי it remains indeed suspended *Yev* 32a(27); וכל מאי דהוה תלי וקאיים everything which remained undecided *IŠGF* 69:18; **9. to make an assumption, assume:** כל היכא דאיכא למיתלא תלינן wherever it is possible to make an assumption we do so *AZ* 15b(16); מי תלינן או לא תלינן do we assume (that he caused the perforation) or not? *Ḥul* 49a(19); *ib.* 10b(11); **10. w. נורא to light a fire, lamp** [v. Af.]: pass.part. משום דתלי ביה נורא because a fire (of passion) is lit in him *Šab* 156a(38; **V**Rashi)
Af. to light a fire [Ma תלא נורא/שראגא MD 487; v. Lidz, JB 135⁷]: a. w. נורא: קם שמאעא קא מתלי נורא משרגא (his) servant got up to light the fire from the lamp *Pes* 103b(17) [Var: קא מדליק **V¹**]; וליתלי בהו נורא let him set them on fire *AZ* 28b(19; Ed); *Beṣ* 39a(25); b. w. שרגא: נתלי שרגא בביתא היכא דלא נשיב זיקא let him light a lamp in a room where the wind does not blow *Kar* 5b(52) // *Hor* 12a(36); זילי ואיתלאי לי שרגא go (and) light the lamp for me *Šab* 26a(5); *ib.* 6
Itpe. 1. to be suspended (of heavenly bodies): איתליו ביה מאורות the heavenly lights were suspended on it [i.e. Wednesday of creation] *Šab* 156a(31); **2. to be stretched:** היכי דמיין חדתתא והיכי דמיין עתיקתא ... כל היכא מיתלי ביה בשילחא הדר חלים חדתתא אינמי כל היכא דמיתלי ביה במיתנא אתיא אבתרי⟨ה⟩ חדתתא אינך עתיקתא what characterizes new (straps) and old (straps of phylacteries)? Wherever the leather is stretched (and) it returns to its original state, they are new ones. Alternatively, wherever the strap is stretched and (the phylactery) follows it [i.e. the strap does not snap], they are new ones. The others are old ones *Men* 35a(47); **3. w. נורא to catch on fire** [v. Af.]: איתליא ביה נורא בגנ⟨ו⟩בתיה ואכלתיה its tail caught fire and consumed it *MQ* 17a(55); *Yev* 115a(10); איתלי ליה נורא בדקניה (if) his beard caught on fire *San* 96a(13)
Lit: Bacher 233 [Pe., mng. 7].

1#*תְּלָיָא, pl. **תְּלָאֵי** n.m. **suspended object** (↓ תלי√ pe., pass.part.) pl.m. תלאיי בביתא קשו לעניותא suspended objects in a house lead to poverty *Pes* 111b(37; **C**)

2#תליא, pl. **תלאי** n.m. (mng. uncertain) only in **תליא (דְלִיבָּא) a part of the stomach** (↓ ליבא; cf. Sy ܐܣܛܘܡܟܐ ܘܬܠܝܐ ܕܟܪܣܐ BBah 154:1) sg. האי מאן דאכל שיתסר ביעי ... אליבא ריקנא בתקופ' תמוז מיתעקר תליא דליבא the *t.*-part (of the stomach) of one who eats sixteen eggs ... on an empty stomach at the summer solstice will be torn out *Ḥul* 59a(10); pl. ליבא כי בזיא ואזיל בזויא לתלאי גואי if the stomach is perforated, and the perforation reaches the inner *t.*-parts *IHP* 616:14
Lit: Pfl 9²; in Akk, the *tallu* is part of the *libbu* [v. CAD L 167]; Y: תְּלְיָא *Ḥul* ib.(BAYTN 97).

תְּלִיל adj. **uplifted** (√תלל; LJLA תליל J 1672 [TgPs, TgKet]) sg.m. זיניה בכפיה תלילא his weapon is in his uplifted hand *Bo* 112:5

1#תליסר ↓ תלתא num.

2#תליסר ↓ תרי num.

תְּלִיתָאָה, abs. **תְּלִיתָאי** adj. **third, threefold,** n.m. **intermediary** (↓ תלתא; Sy ܬܠܺܝܬܳܝܳܐ LS 826; mng. 2: ib., mng. 6 and MH שלישי Sifra 24d[(9)]) **I.** adj. **1. third:** sg.m. יומא תְּלִיתָאָה the third day *HP* 181:7(HPP 283:16); f. תליתאה חלפא בשתיקותא a third (troop) was passing in silence *Ber* 58a(31); שבתא תליתיתא the third Sabbath *HP* 185:20; *ib.* 28; בשום תליתיתא in the name of the third one [i.e. magical word] *Bo* 107:9; **2. threefold:** sg.m.abs. בריך רחמנא די יהב אוריאן תליתאי לעם תליתאי על יד תליתאי בירח תליתאי blessed is the Merciful One who gave a threefold teaching, to a threefold people, by an intermediary, in a third month *Šab* 88a(14); לישן תליתאי קטיל תלתא a threefold tongue [i.e. slander] kills three (people) *Ara* 15b(43; **M**); f.det. אישתא תלית⟨א⟩⟨ית⟩ה a tertiary fever [i.e. lasting three days] *Šab* 67a(1) [cf. Sy ܐܶܫܳܬܳܐ ܬܠܺܝܬܳܝܬܳܐ PSmSup 39]; **II.** n.m. **intermediary** [LS ib., mng. 6]: sg. *ib.* 88a(14) [↓ supra, mng. 2]
Lit: Ros, TI 48 [אוריאן תליתאי mng. I.2]; Lieb, Greek 292 [לישן תליתאי mng. I.2]; Y: תְּלִיתָאָה *Šab* ib.(BAYTN 330).

תַּלְמוּדָא n.m. **teaching, study of Oral Law, Amoraic discussion of the Mishna** (< MH תַּלְמוּד J 1672; JPA תלמוד DJPA 583; cf. Sy ܬܘܠܡܕܐ LS 367) **1. teaching:** sg. a. in phrase מאי תלמודא/ה (קרא) what is the teaching (of the

scriptural passage)? [i.e. the prooftext; cf. MH תלמוד לומר Bacher 1:200]: קרא מאי תלמודא *Tem* 25b(12); מאי תלמודה *Šab* 149a(42); *Pes* 58b(35); *Yom* 53a(35); *ib.* 64b(6); *Suk* 55a(7); *Yev* 72a(12); *Qid* 69a(4); *San* 19b(20); *ib.* 59b(25); *Švu* 35a(35); *Zev* 115a(22); *Men* 34a(19); *ib.* 75a(29); *Ḥul* 22b(9); *ib.* 134b(24); 140b(32); *Tem* 9a(18); *ib.* 28b(38); b. in phrase נסי/נסיב לה תלמודא: הוא סבר מדקא נסיב לה תלמודא {ˀקרא} דאורייתא היא he is of the opinion that since (the *Tanna*) deduces it as a teaching (from a biblical verse) it is a Pentateuchal injunction *Yev* 72a(25); *Yom* 23b(10); *MQ* 3b(2); *ib.* 5; 10; *BM* 11a(24); *AZ* 45b(27); *Zev* 115a(21); *Bek* 19a(17); *ib.* 53a(21); ומנסבין בה תלמודא *OHT BQ* 28:18; **2. *talmud*, study of the Oral Law with the intent of eliminating contradictions, making logical deductions, etc., the knowledge thereof:** a. general: sg. שבקוה כולי עלמא למתניתין ואזול בתר תלמודא everyone abandoned (the plain study of) our Mishna and indulged in *talmud BM* 33b(2); דאוקיתיה לתלמודאי מניה כי הואי בר תמני@סר by the time I was eighteen years old I had completed my study of the *talmud* from him *MQ* 25a(44) [cf. Hor 10b(24)]; כי הוינא בר תמני@סרי שנין הוה גמירנא לכוליה תלמודא by the time I was eighteen years old, I had learnt the entire *talmud Šab* 63a(26); כולי [כוליה =] תלמודא *ib.* 114a(39) [≠ מסכתיה]; *Ḥag* 3a(19); *Švu* 41b(39); ותקילא לי כי כולי [כוליה =] תלמודאי I consider it [i.e. that particular matter] to be equal to all my *talmud Ber* 24b(14; **P**) // *Men* 17a(25); יתיב מאה תעניתא דישתכח תלמודא דבבל מיניה (PN) fasted one hundred days so that he should forget the *talmud* of Babylonia *BM* 85a(48); בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה the scholars prayed for him and his *talmud* was restored *Šab* 147b(41); ומנא לן דהוה אית להון תלמודא how do we know that they [i.e. the *Tannaim*] had *talmud*? *IŠGF* 50:3; *ib.* 49:12; איסתתים תלמודא study of the Oral Law was completed *ib.* 97:13; b. w. √הדר pa. [v. infra, mng. 3]: כל תלתין יומין הוה מהדר תלמודיה קמיה דר׳ יוחנן וגריס every thirty days he used to review his *talmud* before PN and recite (it) *Ber* 38b(42) // *Ḥul* 86b(15) // *Kar* 27a(47); עכיב לי תלתין יומין עד דאהדריה לתלמודאי give me a respite of thirty days until I can review my *talmud Ket* 77b(34); *MQ* 28a(44); c. w. √עקר itpe.: ואי{י}קר תלמודיה his *talmud* was forgotten *BB* 9b(24; **F**[2]); *Ber* 18b(14; Ed); *Ned* 41a(15); מיעקר תלמודיה *Šab* 90b(28); *ib.* 147b(39); **3. *Talmud*, Amoraic discussion of the Mishna:** sg.abs. הני תלת הלכתא לית להי תלמודא these three *mišnayot* [i.e. MYevK 14:8-10] do not have *Talmud Yev* 114b(29) [editorial note]; det. והאדר תלמודי{יה}⟨א⟩ כוליה בתלתין שני he went through the entire *Talmud* [i.e. sixty tractates at the *kalla* sessions] in thirty years *IŠGF* 94:3; תלמודא דארץ ישראל the Palestinian *Talmud TGHark* 157:20; תלמודא דילנא our [i.e. the Babylonian] *Talmud ib.* 32; 107:32

Lit: Bacher 235; S.Z. Havlin, Encyclopaedia Hebraica, 32:857-895, s.v. תלמוד; Y: תַּלְמוּדָא *Šab* 149a(42; BAYTN 244).

תַּלְמִידָא n.m. **apprentice, disciple** (< Akk *talmīdu* apprentice AHw 1311, AIOA 107; Sy ܬܰܠܡܺܝܕܳܐ LS 367, Ma תארמידא MD 481, > Arab تِلْمِيذ Fr, AF 254) **1. apprentice:** sg. אי מר רבה את תלמידא אי קרח רבה את תלמידא if this one [i.e. Moses] is the master, you are the apprentice. If Koraḥ is the master, you are the apprentice *San* 109b(53); **2. student, disciple:** a. general: sg. ברוריה אשכחתיה להההוא תלמידא דהוה קא גריס בליחשא PN encountered a certain student who was reciting (the tradition) in a whisper *Er* 53b(46); ר׳ ינאי הוה ליה ההוא תלמידא דכולה שתא הוה מקשי ליה PN had a certain disciple who used to ask him questions the whole year *MQ* 5a(54); ההוא תלמידא דאפיק מילתא דאיתמר בבי מדרשא לבתר עסרין ותרתין שנין a certain student who revealed a matter which was said in the school twenty-two years later *San* 31a(27); האי תלמידא דשפיך קמי{ה} רביה לית ביה משום אפיקורותא a student who pours out (water from a cup) before his teacher is not irreverent *Tam* 27b(46); *Šab* 30b(35) // *Pes* 117a(38); pl. תריסר אלפי תלמידי twelve thousand students *Ket* 62b(52); *ib.* 63a(5); *Ned* 50a(24); *Šab* 67b(35); b. of a certain Rabbi: sg. ר׳ אסי תלמידיה דר׳ יוחנן הוה PN was PN$_2$'s disciple *Šab* 45b(43); רב הונא תלמידיה דרב הוה *Beṣ* 40a(28); *Yom* 77b(19); *Qid* 25b(10); *Men* 72a(41); *Ḥul* 111b(16); *Tem* 25b(38); *IŠGF* 82:6; pl. תלמידיה דרב *Pes* 105a(4); *BQ* 106a(43); *BM*

107a(31); *Er* 65b(29); *Ḥul* 37b(36); *Nid* 52a(41); *IŠGF* 29:14; כל רב מפריש לתלמידיה פירושי אחריני every Rabbi used to explain to his disciples different explanations *IŠGF* 62:12; *TGHark* 32:8

Y: תַּלְמִידַיְהוֹן *Šab* 67b(35; BAYTN 236).

תלמיותא n.f. **mending** (etym. unkn.; ↓ צלמיותא) sg. מחטא דתלמיותא a needle for mending *Ber* 63a(38; **P**) // דתלמיות{ת}א *Qid* 82b(1)

Geon. expl.: מחטא דתלמיותא איחוי הנקרא כן בלשון ישמעאלים אלרפו *TGHark* 214:21, i.e. رَفْو mending of clothes. While Löw, Lehnw 590, rightly rejected the Gr etym. proposed, ib. 589, no other satisfactory one has been proposed. The present rdg. has both mss. support and Geon. tradition, an alternative rdg. [↓ צלמיותא] is also supported by the Geonim.

תלע vb. **to become wormy** (denom. < ↓ תולעתא; MH התליע LNVTH 388) **Af.:** וכי מתלע אכלא ליה (זקיתא) when (the bran) would become wormy, (the worm) would eat it *San* 108b(46); הא דאתלע באביה הא דלא אתלע באביה this refers to where it became wormy as its growing fruit, that to where it did not become wormy as its growing fruit *Ḥul* 67b(7); הא דאתלע פירא הא דאתלע אילנא גופיה this refers to where the fruit itself became wormy, that to where the tree itself became wormy *ib.* 9; *MQ* 10b(31) [of dates]; *Mak* 7b(44) [of a rung of a ladder]; בישרא וכוורי דאיתלעו meat and fish which became wormy *HG3* 196:29; גופיה יתלע ברימה ותוליעה may his body become wormy with maggot(s) and worm(s) *Dec* 7:12

תלש vb. **to pluck out** (Sy ܬܠܫ LS 826) **Pe.** (a/): האי מאן דתלש כשותא מהיזמי והיגי one who plucks out dodder from among prickly shrubs and thistles *Šab* 107b(46) [cf. Er 28b(15)]; *Šab* 107b(47); pass.part. תליש הוא it is (considered as) plucked out *Men* 70a(23); *ib.* 28; כל דתליש דבעל הוא whatever is plucked off belongs to the husband *HP* 114:20; *Bek* 26a(35) [wool]
Pa. to tear out: ומתלשינן שער! we tear out hair *MQ* 16a(20); דתלשינהו גלא a wave tore it [i.e. the water] away *AZ* 59a(4)
Itpe. to be plucked out: אף על גב דלבתר הכין סופיה לאיתלושי even though afterwards (the produce) will eventually be plucked out *HP* 114:22

תלת vb. **to do a third time, make threefold** (denom. < ↓ תלתא num.) **Pe. to do s.t. a third time:** ודוכתא דמצלו בה וליכא ז׳ למיקרא בסיפרא תנו ותלתי in a place where they are praying, and there are not seven people to read in the Torah scroll, (the same people may read) a second and a third time *TGAs28* 22:29
Pa. to make s.t. threefold: רב אחא בר יעקב קטר להי ומתלית ל{יה}⟨הי⟩ PN used to tie them [i.e. the straps of the phylacteries] and entwine them in a threefold fashion *Men* 35b(17); מתלית ברישא he makes a threefold (knot) at the top (of the strap) *ŠT* 492:53

תָּאלָא, תָּאלֵי pl. **תָּאלֵי** n.m. **species of date palm** (< Akk *tālu* young date palm AHw 1312; Ma תאלא#4 MD 478) sg. ההוא גברא דקץ תלתא מחבריה a certain man who cut down a *t.*-palm belonging to another *BQ* 58b(28) [Var: קשבא Geon 246:28,Es; ↓ s.v.]; *Ket* 112a(31; MGD 711:8V[5]); pl.abs. תאלין *BB* 69b(7); det. קדחו בה תאלי *t.*-palms sprouted in it *BM* 109a(24); *BQ* 92a(6; **F**[1]) [Var: דיקלי דתלו **H**]; הוו אתו צפרי ויתבי בתאלי the birds used to come and sit in the *t.*-palms *BB* 26a(29); *ib.* 22b(37); 23a(2); *SŠHai* 6b(8)

Lit: Flora 2:317; Y: תָּאלֵי *BB* 23a(2; BAYTN 7).

תַּלְתָּא, תְּלָת f. **תְּלָת,** pl. **תְּלָתִין,** w. suf. **תְּלָתֵי־** num. **three** (↓ תו/ילתא#1, תו/ילתאה#2, תליתאה, √תלת, תלתיתא; TA תְּלָת TO Gen 15:9, Sy ܬܠܬܐ LS 826, Ma תלאתא MD 487) sg.m. תרי מיגו תלתא two out of three *BM* 32a(1); אנא ואתו הא תלתה I and you (pl.) make three *Pes* 110a(33); ואשבחיה בתלתא he increased its value with three (*zuzim*) *Kar* 27a(26); תלתה בתשרי the third of *Tišri Yom* 8b(18); במותב תלתה הוינא we were in a session of three (judges) *BB* 165b(32); תלתה גברי בתלתה סיפרי three men (reading) in three (different) Torah scrolls *Yom* 70a(15); תרי תלתא זמני two (or) three times *Pes* 7a(35); *Yev* 48b(41); *BQ* 24b(2); תליסר ריפתי מן תלתא תלתא לקבא thirteen loaves of bread of (the size of) three to a *qab* (of flour) *Ber* 42a(2); תלתא תלתא זימני three times each *Šab* 61b(6); תלתינהו the three of them *HG1* 108:1; f. חדא לתלת one (grain) into three (pieces) *MQ* 13b(31); תלת אמרת לי תלת אמינא לך you said three (things) to me). I shall say three (things) to you *Šab* 152a(27); הני תלת מלי these three things *Suk* 34a(29); תלת מאה three hundred *Šab*

149b(49); תנא תלת תלת שמעינהו the *Tanna* heard them in groups of three *Qid* 6a(6); pl. דל תלתין remove thirty (cubits) *Šab* 98b(22); תלתין יומי thirty days *RH* 7b(10); תלתין ותרין קרבי thirty-two wars *AZ* 8b(19); בר תלתין ותלת thirty-three years old *San* 106b(6)

Voc: תְּלָתָא HPP 260:19; HGP 25b:1; Y: תְּלָתָא *Ber* 6a(39; BAYTN 328).

– **תלתא, תְּלָתָא בְּשַׁבָּא** n.m. **Tuesday** (↓ שבא; Sy ܬܠܬܐ ܒܫܒܐ LS 827) sg. *Šab* 156a(29); *Men* 49b(21); *Ḥul* 60b(18); *HP* 2:23; *Bo* 136:16; תלתא *Šab* 87a(4); *Giṭ* 77a(20)

Y: תְּלָתָא בְּשַׁבָּא *Šab* ib.

– **1# תְּלֵיסַר, תלי@סר, תליסר**, f. **תְּלֵיסְרֵי, תְּלָת עֲשְׂרֵי, תְּלָתְסְרֵי** num. **thirteen** (↓ תלת; Ma תלאסר m./f. Nöld, MG 188, Sy ܬܠܬܥܣܪ SG § 148) **1. thirteen:** m. תלי@סר וארבי@סר thirteen or fourteen *San* 13b(8); תליסר אמוראי thirteen speakers *Ket* 106a(22); ר' אבא זבין בתליסר איסתרי פשיטי בישרא מתליסר טבחי PN used to buy for thirteen 'simple' staters meat from thirteen butchers *Šab* 119a(11); טעון תליסר גמלי ספיקי טריפתא thirteen camel-load(s of questions about) doubtful cases of *ṭerefas Ḥul* 95b(30; **V**11); תליסר אלפי מלאכי 13,000 angels *Ḥag* 14a(10); *MQ* 10b(36); *Ned* 55a(21); *BM* 46a(12); *BB* 150b(27); f. בר תליסר thirteen years old *San* 69b(49); תליסר ריפי thirteen loaves of bread *Yom* 75b(23); תלי@סר שורתא thirteen rows *Meg* 28b(37); תליסר כנישאתא thirteen synagogues *Ḥag* 15b(5); *Ber* 20a(11); תליסר חיוותא thirteen animals *Ḥul* 10b(8); תליסר שנין thirteen years *Tan* 20b(26); *Giṭ* 68b(34); *BB* 8b(43); *San* 25b(47); *AZ* 4a(34); תליסרי שני thirteen years *Qid* 70b(24); תלי@סרי ריבואתא 130,000 *San* 26a(46); תלת' עשרה *Ber* 6a(41); תלת עשרי נהרוותא thirteen rivers *Tan* 25a(42); **2. thirteenth:** תרי@סר ותלי@סר the twelfth and the thirteenth *Meg* 2a(42); אורתא דתליסר נגהי ארביסר the night between the thirteenth and the fourteenth *Ber* 4a(15)

Rashi [*Šab* 119a(11)] points out that תליסר is often used typologically in JBA to indicate a large number; Lit: Eps, Gr 126; Y: תְּלֵיסַר *BB* 8b(43; BAYTN 329).

– **2# תליסר** ↓ תרי

תַּלְתֵּי num. **two** (< תרתי [↓ תרי num.]; ↓ תרי num.) f. תלתי חבייתא two barrels *Šab* 110a(49; **M**)

Lit: Eps, Gr 125.

תַּלְתִּיתָא n.f. **a third part** (↓ תלתא) sg.cs. תלתית בית סאה a third part of a *bet se'a*-field *TGAs28* 205b:3

תַּם adv. **there** (↓ תמן, התם; Ma מן תאם MD 479) only in phrase שלחו מיתם they sent (a message) from there [i.e. Eretz Israel]: *Ber* 8a(35; **F**); *Beṣ* 4b(30); *Giṭ* 20a(21); *Yev* 115b(26); *San* 17b(28); *Zev* 87a(11); *Men* 43a(18); *Ḥul* 101b(15); *Ara* 22a(53)

Y: תַּם *Giṭ* ib.

תמה vb. **to express astonishment, be tired** (↓ אתמהנותא, אתמהתא, תימהא, תמיה; Sy ܬܡܗ LS 827, Ma תהם MD 483) **Pe.** (a/) **1. to express astonishment:** הוה קא תמה ר' יוחנן PN expressed astonishment *Tan* 9a(18); *Ber* 8a(17); *Ned* 22a(39); ודקא תמהת ממעשה דר' אלעזר the fact that you express astonishment about PN's action *TGHark* 207:36; או איכא למיתמה הכי איכא למיתמה if there is reason to express astonishment, it is in this manner *ib.* 268:31; *TGAs27* 16:6; *TGAs28* 26:9; **2. to be tired:** האידנא תמהיתו מאורחיכו you are now tired from your journey *San* 95a(22); דלמא אגב דתמ˹י˺היתו דמייתין לה עליה lest since you are tired they bring it upon him [i.e. the pagan] *AZ* 60a(10; HGP 56b:31); הר הבית דאי תמה ובעי מיתב מצי יתיב ... עזרה דאי תמה מיתב לא מצי יתיב with regard to the Temple mount, if he is tired and wants to sit he is able to sit. (But) with regard to the Temple court, if he is tired he is unable to sit at all *Tam* 27a(28); תמה ואתא חבריה ושחט he was tired and another came and slaughtered *HP* 208:16 [Var: אִיתְמַה HPQ 216:9] **Af. 1. to express astonishment:** וכי חזי חלמא טבא הוה מתמה whenever he saw a good dream he would express astonishment *Ber* 55b(44; **F**); דמקשו ומתמהי they ask in astonishment *TGHark* 228:18; *IŠGF* 34:16; **2. to make a rhetorical statement:** אתמוהי קא מתמה קרא the biblical verse actually speaks rhetorically *Zev* 113a(28) [concerning Ezek 22:24]; דוד אתמוהי קא מיתמה David was merely speaking rhetorically *Giṭ*

57a(20; MGD 622:10) [concerning Ps 60:12; Var: אתמוהי קא מיתמה **V**16**V**18]; אתמוהי קא מתמה *ib.* 60b(7; MGE 715:16); *Pes* 17a(21; **V**17); *San* 20a(40); **3. to cause to desist:** כבושו ואניחו ואתמהו ליביה ורעיוניה תקיפי subdue, bring to rest, and cause to desist his heart and strong thoughts *Bo* 127:27

Lit: Rashi San 95a(22), s.v. תמהיתו [Pe., mng. 2].

תַּמּוּז n.m. ***Tammuz*, the tenth month** (< Akk *Tammūz AIOA 115 [cf. LB *Du'uzu* < Sum **Dumu.zi** AHw 179]; Sy ܬܡܘܙ LS 827, Ma תאמוז MD 479) sg. תמוז דההוא שתא מלוי{ה} מלי{י}⟨ו⟩ה they made *Tammuz* of that year a full month *Tan* 29a(19); *RH* 18a(52); *BM* 83b(50); מחד בתמוז ועד שיתסר בה from the first of *Tammuz* until the sixteenth of it *Pes* 111b(32); *Yom* 4b(26); תקופת תמוז the summer solstice *Šab* 53a(38); *Tan* 14b(16); *AZ* 75a(29); *Ḥul* 57b(41)

Y: תַּמּוּז *Pes* ib.

תַּמּוּתָא n.f. ***tam*-status** (i.e. status of an animal whose owner had not been warned that it had caused injury; < MH[2] תמות J 1676) sg. תמותאי מאי אהניא לי מאי אהניא ל{י}⟨ך⟩ דקא מש{(ת)}למת פלגו נזקא אלא תמותאי ושותפותאי מאי אהניא לי what did my *tam*-status benefit me? It benefited you that you pay half of the damage. But what did my *tam*-status and my partnership benefit me? [i.e. I should pay only one quarter of the damage] *BQ* 53a(39)

V. the similar rdgs. in OHP ib. 133:21+ and DS, ad loc. and n. ק; Y: תַּמּוּתָא *BQ* ib.(BAYTN 193).

תמחתא, תמהתא n.f. **a hard substance of a plant or tree** (etym. unkn.; ≠ ↓ נברא) sg. תמחתא חייש' (if the bird fell on) the *t.*-substance we consider the possibility (of its being internally injured) *Ḥul* 51b(39; **V**12R.G.) [Var: תמהתא Ar (AC 8:243); ≠ ↓ תמחתא]

Y: תִּימְחָתָא *Ḥul* ib.

תָּמִידָא n.m. **daily sacrifice** (< BH תָּמִיד J 1676) sg. אם גדיא יאי יסק לתמידא if young goat('s meat) is better, let it be brought as the daily sacrifice *Pes* 57b(1); יומא מיקמי יומא דאיתקם תמידא the day before the day on which the daily sacrifice was established *Tan* 18a(33)

Y: תָּמִידָא *Pes* ib.(BAYTN 106).

תְּמִיהַ adj. **peculiar, puzzling** (↓ √תמה pe., pass.part.; Sy ܬܡܝܗܐ admirable LS 827) sg.f. כל מילת' דתמיהא מידכר דכי˹ר˺י אינשי people remember well any peculiar thing *Ḥul* 75b(24); *TGHark* 193:11; *ib.* 268:30; pl.f. אימ' לי כל הני מילי דעבדת דה{˹ו˺}א תמיהן לי tell me all these things that you did since they are, in fact, puzzling to me *Giṭ* 68b(30)

Y: תְּמִיהָא *Ḥul* ib.

תְּמִינָאָה adj. **eighth** (↓ תמניא; cf. Sy ܬܡܝܢܝܐ LS 827, Ma תמאנאיא, תמינאיא MD 488) sg.m. יממ' תמינא' the eighth day (in the daytime) *Nid* 67b(17); יומא תמינאה *HP* 182:1; *ib.* 183:10; 184:1; 21

תמכתא n.m. **a bitter herb** (etym. unkn.) sg. *Pes* 39a(9) [expl. MH תַּמְכָה Mib. 2:6]

Lit: Flora 1:430+; Y: תַּמְכְּתָא *Pes* ib.

תמם vb. **to cease** (Sy ܬܡܡ to make perfect LS 827) **Pe.:** בדתמו מיא when the water ceased (flowing) *BQ* 30a(8); *Nid* 59b(11); מיא מיתם תימי והדר אזלי the water ceases completely and then flows again *BM* 117a(38); תיימי *Er* 88b(2); *ib.* 3

Geon. expl.: ופירושו כי בחצר המים תואמים במקום אחד ויורדין לעוקה ואין מתפשטין בכולה GŠ 78b:13.

תַּמָּן adv. **there** (< תַּמָּה + ־ן; archaic and dialectal; ↓ תם, התם; QA תמן ATTM 724, TA תַּמָּן TO Gen 2:8, Sy ܬܡܢ LS 827) לאתר דמתבעי לתמן מובלן יתיה (his feet) bring him there to the place where he is requested *Suk* 53a(18); כו(א)ן וכן רבנן הוו תמן וכן וכן ספדני הוו תמן such-and-such scholars were there, such-and-such eulogizers were there *Yev* 121b(30); והוה מחת(ך)⟨ן⟩ תחלי לתמן cress had been placed there *Ned* 91b(14); *ib.* 51a(21); *Ber* 63a(32); *BM* 84b(34); *BB* 58b(14); *San* 103a(39); *Zev* 30a(14); ואתמעטא הוראה תמן instruction declined there *IŠGF* 61:15; וכמה דאיפשר טירחו דליפסקון מיליהון לשלמא תמן על ידיכון make an effort as much as possible that their affairs should be decided there amicably by you *Dec* 1:7; *TGHark* 112:31; *ib.* 161:21; ודאיר הוא ואיתתיה תמן he and his wife dwell there *Anan* 107:5

Y: תַּמָּן *Ber* ib.

תְּמָנְיָא, f. **תְּמָנֵי**, pl. **תְּמָנַן** num. **eight** (↓ תמינאה,

תמנתא; TA תְּמָנֵי, TO Gen 5:4, תְּמָנְיָה ib. 22:23, תְּמָנָן ib. 35:28, Sy ܬܡܢܝܐ LS 827, Ma תמאניא, pl. תמאנאן MD 488) sg.m. אי לתמניא ילדה if she gives birth at eight (months) *Yev* 42a(25); *San* 69b(28); מי יהיב ארבעה ושקיל תמניא does one invest four (*zuzim*) and take eight? *BQ* 103a(24); תמניא יומי eight days *Anan* 88:15; *ib.* 81:10; *Yom* 84b(17); תמניא אפי eight ways *Ber* 4b(36) [w. ref. to the eightfold acrostic Ps 119]; *Qid* 31b(8); עשרין ותמניא זוזי twenty-eight *zuzim* *Bek* 50a(8); *Tan* 18a(6); *Nid* 29b(16); מאתן ארבעין ותמני הדמי קומתיה two hundred and forty-eight members of his body *Bo* 59:14; f. בר תמני an amount of eight (*seahs*) *MQ* 12a(49); *BB* 60a(14); תמני כלתך your eight daughters-in-law *Pes* 116a(8); תמני ביעי eight eggs *Suk* 53a(31); *Ber* 33b(17); *Er* 82b(46); תמני איסתראתא ניקבאתא eight female spirits *Bo* 21:9; ארבעין ותמני שנין forty-eight years *AZ* 9a(23); תמני מאה eight hundred *Ket* 106a(21); *BM* 104b(13); תמני מאה וחמשין ותרתין eight hundred and fifty-two *Giṭ* 88b(2); pl. תמנן זוזי eighty *zuzim* *BQ* 115a(42); *BM* 35b(25); תמנן שני eighty years *IŠGF* 83:17

Voc: תמני HPP 240:19, תמניה ib. 57:19; HGP 25b:28; Y: תְּמָנֵי *Ber* 33b(17); תְּמָנְיָא *Yom* 72a(13; BAYTN 328).

– תְּמָנֵיסַר, תמני@סר, תְּמָנְסַר, f. **תְּמָנֵיסְרֵי, תמני@סרי** num. **eighteen** (Ma תמאנאסר Nöld, MG 188, Sy ܬܡܢܬܥܣܪ, ܬܡܢܥܣܪ, f. ܬܡܢܬܥܣܪܐ SG § 148, TA תְּמָנַת עֲסַר TO Gen 14:14) **1. eighteen:** m. תמניסר דרי חיורתא eighteen rows of white hair *Ber* 28a(5); תמניסר כלילי eighteen headbands *Šab* 59b(36); תמני@סר אלפי פרסי 18,000 parasangs *Suk* 45b(24) // *San* 97b(43); תלת מאה ותמני@סר עבדי three hundred and eighteen slaves *Suk* 31a(19); *San* 21a(32); *Men* 29a(1); חד מן תמנסר במשחתא one-eighteenth in length *Anan* 28:18; *ib.* 30:20; תמנ@סר *Suk* 8a(18); תמנת עשר *HP* 185:29; f. הני תמני@סרי הויין תשסרי הויין are these eighteen (literary units of the Psalms)? There are nineteen *Ber* 9b(53); *ib.* 28b(50); *Ara* 12a(29); בר תמני@סרי שנין eighteen years old *Šab* 63a(25); *Ket* 64b(27); *BB* 91b(23); **2. eighteenth:** m. אורתא דשבסר נגהי תמניסר the night between the seventeenth and the eighteenth (of the month) *Men* 68b(23)

Y: תְּמָנֵי סְרֵי *Ber* 28a(4; BAYTN 329).

תמנתא n.f. **one-eighth *qab* measure** (↓ תמניא, תומנא; Sy ܬܘܡܢܐ LS 828, JPA תומנה DJPA 577) sg. תמנתא קדמיתא the previous *t.*-measure *Pes* 109a(24)

Y: תַּמְנְיָיתָא *Pes* ib.

תמרורתא n.f. **(uncertain)** sg. ולא תימירון בתמרורתיה *Bo* 88:8

תְּמַרְתָּא, תוּמַרְתָּא, pl. **תַּמְרֵי** n.f. **date palm, date** (↓ בי תמרי; Sy ܬܘܡܪܬܐ, pl. ܬܘܡܪ̈ܐ LS 828, Ma תומרתא, pl: תומריא MD 483) **1. date palm:** pl. תרתי כפאתא ⟨ד⟩תמרי two branches of date palms *Suk* 32a(25) [expl. כַּפֹּת Lev 23:40]; **2. date:** a. general: pl. דיקלא דאכיל מיניה תמרי a date palm from which he can eat dates *BQ* 87b(34); *Qid* 9a(10); חלי עסקיה כתמר⟨א⟩⟨י⟩ his business will be sweet like dates *Ber* 56a(36; MGG 704:15); תמרי נמי מיזן זייני dates also indeed nourish *ib.* 12a(45); בריך אתמרי ברישא he made the blessing on dates first *ib.* 41b(9); האי מן דשדא פיסא לדקלא ואתר תמרי one who threw a clod at a date palm, and caused the dates to drop off *Mak* 8a(5) // *Šab* 73b(31); *Giṭ* 61a(9); b. properties: pl. תמרי משבען משחנן משלשלן מאשרן ולא מפנקן dates satisfy, warm, loosen the bowels, (and) strengthen, but do not pamper (the body) *Ket* 10b(47); תמרי מקמי נהמא כי נרגא לדיקלא (eating) dates before bread is like an ax to a date palm [i.e. it is harmful to the body] *Ket* 10b(54; Ar [AC 5:388]) [cf. Ber 12a(43)]; ולא תיכלון תמרי בליליא do not eat dates at night *Šab* 140b(29); *BB* 91b(48) [↓ עותקא]; c. w. var. designations: sg. תמרתא דהינוניתא partially ripened date *Ket* 61a(48); תומרתא דהינוניתא *Soṭ* 49a(43); pl. תמרי אוכמתא black dates *Šab* 109b(16); *ib.* 129a(45); *BB* 124a(22; P^{1}) // *Bek* 52b(2) [↓ שלופפי]; תמרי חיוראתא white dates *Šab* 109b(18); תמרי דזיקא dates (detached by) the wind *Ber* 40b(42) [expl. MH נוֹבְלוֹת Mib. 6:3]; *BM* 22b(21); תלתא קפיזי דתמרי{ה} פרסייתא three *q.*-measures of Persian dates *Šab* 110b(34); הני גרעינין דתמרי ארמייתא (edible) stones of Syrian dates *ib.* 143a(26) [v. ib. 29a(29)]; d. parts thereof: pl. תרי קבי תמרי קבא דקשייתא וסרח two *qabs* of dates (give) more than one *qab* of (date) stones *Yom* 79b(8); e. products made thereof: pl. דובשא דתמרי date syrup *Ber*

38a(9); *Pes* 113a(18) [date wine; ↓ בי נזיאתא]; f. processed forms: pl. תמרי דאבוריא dates which are on a reed mat (for drying) *BM* 67b(26) // *Ket* 50b(34; V^{5}); חיבוצא דתמרי a pressed cake of dates *Ket* 80a(2; Ar [AC 3:335]); תמרי דעבדי טרימ' dates which they made into a *ṭ.*-cake *Ber* 38a(22) [↓ טרימא]; כוספא דתמרי residue of dates *Tan* 24b(18); g. containers: pl. טיריאנא דתמרי a wicker tray of dates *Pes* 88a(2; V^{17}); צאני דנהמא ותמרי baskets of bread and dates *Ber* 58b(18); *Tan* 9b(25); שוגריא דתמרי an *š.*-basket of dates *Ket* 80a(1; OHT ib. 245:10); הני תמרי דכדא dates (kept) in a *k.*-vessel *Ḥul* 58b(1); הני תמרי דבינזיאתא dates (fermenting) in the vats *HP* 6:3; *Giṭ* 78a(25) [↓ טסקא #1]; *ḤM* 44:8 [↓ תוהלא mng. 1]; *San* 89b(10) [↓ ארבלא]; h. measures: pl. *Šab* 110b(34) [v. supra, usage c]; קב תמרי a *qab* of dates *BM* 21a(46; F^{1})

Lit: Flora 2:343+; Voc: תמרי HGP 16a:21; תמרי HPP 7:16; Y: תַּמְרֵי *Ber* 12a(42; BAYTN 171).

תַּנָּא #1, תאנא, תַּנָּאָה, pl. **תַּנָּאֵי** n.m. ***Tanna*, a scholar mentioned in a Mishna or a *barraita*, an oral transmitter of the entire Tannaitic tradition** (↓ √תני #1 *qaṭṭāl*-form, תנוי, גרסא; JPA תניי #2 DJPA 586, > MH^{2} תנאין Soṭ 22a[22], GeonH תנאין Eps, MNM 689, GeonArab אלתנאין JQR OS 17[1905] 755:13) **1. *Tanna*, a scholar mentioned in a Mishna or a *barraita*:** sg. a. general: sg. אינהו דאמור כי האי תנא they who said according to this *Tanna* (in the following *barraita*) *Šab* 47a(32); אטו תנא כי רוכלא ליחשוב וליזיל should the *Tanna* continue to enumerate like a peddler? *Giṭ* 33a(2) [+ //'s; ↓ רוכלא]; האי תנא תנא ירושלמאה הוא this *Tanna* (of our Mishna) was a Jerusalemite *Tanna* *BQ* 6b(17); תנא יליף לה ממנעל ואת אמרת מקפנדריא the *Tanna* learns (it) from 'shoe', and you say (it) from a 'short cut' *Ber* 62b(53); *Qid* 40a(24); *Bek* 11a(18); מתני' דלא כי האי תנא our Mishna is not according to this *Tanna* *Šab* 140b(33); *Er* 69b(9); *Yom* 39a(23); *Meg* 2b(33); תנא היכא קאי on what does the *Tanna* [of MBer 1:1] base himself? [lit. where does the *Tanna* stand?] *Ber* 2a(15; **P**); *Tan* 2a(14); רבי תאנא הוא ופליג PN is a *Tannā* and may disagree (with a statement in our Mishna) *Tan* 14b(21); *Ket* 8a(45); *BM* 5a(21); מאן תאנא דחול מעלי ליה לסיד who is the *Tanna* (who maintains) that sand is beneficial for lime? *Šab* 80b(36); *Er* 59b(2); *Ḥag* 22a(35); *BB* 146b(15); ומן האי תנא דקאים כותיה ומחמיר טפי מניה who is this *Tanna* who agrees with him and is more stringent than he? *Pes* 77b(31); pl. תנאי היא (the matter) is (a dispute of) *Tannaim* *Šab* 53b(23); *RH* 19b(1); *Beṣ* 19a(30); *BB* 21b(31); נימא כתנאיי shall we say that (their opinions) are like (those of) the *Tannaim* (in the following *barraita*)? *Pes* 23a(41); *Ket* 27b(39); *Zev* 13b(41); והני תנאי כהני תנאי (the dispute of) these *Tannaim* (in the previous source) is like (the dispute of) those *Tannaim* (in the following source) *Beṣ* 19b(2); *Soṭ* 20b(4); *Nid* 16a(24); ובפלוגתא דהני תנאי (do those *Tannaim*) have the (same) dispute as these *Tannaim*? *Er* 35a(14); *Qid* 59b(45); *BQ* 105b(30); *Nid* 21b(20); ר' היא ונסיב לה אליבא דתנאי (the anonymous Mishna) is according to PN, and he states it [i.e. the former and latter parts of it] according to (different) *Tannaim* *RH* 7b(19) [↓ √נסב pe., mng. 3c]; תרי תנאי ואליבא דר' יהודה two *Tannaim* (who differ) in the opinion of [lit. according to] PN *Beṣ* 23b(22); תרי תנאיי ותרי אמוריי דפליגי אליבא דהדדי two *Tannaim* or two *Amoraim* who differ with each other (in a certain matter) *San* 6a(15); כל הני תנאי ואמוראי all of these *Tannaim* and *Amoraim* *Ber* 49a(44); b. w. a designation: sg. תנא קמא the first *Tanna* *Šab* 21a(31); *Beṣ* 7b(31); *BM* 23a(21); כל תנא בתרא לטפויי מלתא קא אתי every last *Tanna* (in a Mishna) comes to add a matter (concerning a restriction) *BB* 93b(19); תנא דידן our *Tanna* [i.e. of our Mishna] *Šab* 37a(35); *RH* 7b(2); *BQ* 119b(43); *BM* 52a(9); *Bek* 57a(27); תנא ברא the 'external' *Tanna* [i.e. of a *barraita*] *BQ* 119b(44); *MQ* 17b(35); *Qid* 22b(30); תנא תוספאה the *Tanna* is the one who writes *plene* *AZ* 9b(4); c. of a particular school [v. Bacher, Tradition 227]: האי תנא תאנא דבי ר' עקיבא היא this *Tanna* (in the *barraita*) is a *Tanna* of the School of PN *Yev* 74a(21); *Pes* 34b(3); *Šab* 27a(12); האי תנא דבי ר' ישמע' *Qid* 37b(12); האי תנא תנא דבי מנשה הוא *San* 56b(45); **2. *Tanna*, an oral transmitter of the entire Tannaitic tradition (*mišnayot, barraitot,***

halakhic midrashim, etc.): a. in BT: 1) *mišnayot*, etc.: sg. אמ' לה תנאה אנא עד דתני הילכת' סיפרא וסיפרי ותוספתא (if) he said to her: "I am a *tanna*." (This is acceptable) only when he can recite *mišnayot*, *Sifra*, *Sifre*, and the *Tosefta Qid* 49b(2); אי תנא הוא לימא הלכתא if he is a *tanna* let him recite *mišnayot Meg* 28b(30); *Švu* 41b(36); תני תנא ולא ידע מאי תני the *tanna* recites and does not know what he is reciting *Soṭ* 22a(8); תנא בפירקא תנא קמיה אטו כולי עלמא לתנא צייתי לאמורא צייתי the *tanna* recited (it) in the public lecture in his presence. Does everyone listen to the *tanna*? They listen to the speaker *Ḥul* 15a(33); *Pes* 100a(3); איכו תנא דאתנייה רב מדות if, indeed, there is a *tanna* to whom PN transmitted *mišnayot* dealing with measurements *BB* 87a(32); *Ḥul* 110a(4); *Zev* 114b(19) [↓ √1# קבע pe., mng. 4]; א"ל רב יוסף לתנא לא תיתנייה דאיכא אנא PN said to the *tanna*: "Do not recite it [i.e. עָנָה MSoṭ 9:15] because there is I" *Soṭ* 49b(55); *ib.* 22b(13; **V**²); 2) *barraitot*, etc.: sg. אזל ואשכח תנא דתאני קמיה דרב יהודה he went and found a *tanna* who was reciting before PN *Ber* 24b(31); *BM* 113b(28); *San* 103a(3); *AZ* 46a(8); *Ḥul* 64b(11); תני תנא בפירקא דאמורא' a *tanna* was reciting in the Chapter of the (Practice of the) Amorites [= TŠab, ch. 6-7] *Šab* 67a(45; **M**); pl. שיילונהו לתנאי they asked the *tannaim Nid* 43b(50) [concerning the text of a halakhic midrash]; *BM* 34a(49); b. in Geonic lit.: pl. רבנן תנאי *TGAs27* 33:19; *ib.* 71:16; ותנאי דילן הכין תנו בתוספתא our *tannaim* recite so in the *Tosefta TGHark* 156:34; והכין תנו כולהו תנאי ואין ביניהון חילוף all of the *tannaim* transmit in this manner, and there is no difference between them *ib.* 107:22; לישנא דתנאי the version of the *tannaim Šeel* 38:65(Var) [fol. by quote from BT]

Geon. expl.: ישנו כאלו התנאין של עכשיו שסודרין משנתן על פה בגירסא ויושבין ללמד משניות ואין עוסקין בתלמוד אלא במעט ואין מלמדין תלמוד ואין מעסיקין אלא בגרסת המשניות והילכת' קורא׳ אותו תנא ... ובאותו הזמן לא היה תנא שאומרין דבר משנה משמו אלא סדרנין של משנה כשל עכשיו Tarbiz 69 [2000] 126 [Responsum of Hai Gaon]; Lit: Eps, MNM 673+, w. lit.; ib. 688+; S. Emmanuel, Tarbiz ib. 105+; Voc: תְּנָאֵי VTM 45; Y: תְּנָא *Ber* 2a(15; BAYTN 102).

2# תנא n.m. **Tannaitic statement** (↓ √1# תני) pl. תנאי *AZ* 4a(40; SM 190:27) [≠ קראיי; Mss.: תנויי]

תְּנָאָה n.m. **condition, stipulation** (↓ √2# תני, תנוי; JPA תניי DJPA 586) a. general: sg. איכא תנאה there is a condition *Yev* 110a(11); תנאה הוה ליה בנישואין he had a stipulation concerning marriage *ib.* 94b(28); *Kar* 7b(45); דיל' תנאה הוה ביה וזייפתיה perhaps there was a condition in it, and she falsified it *Giṭ* 22b(4); *Qid* 60a(39); pl. כל תנאי מהיכא גמרינן להו from where do we learn (in the Bible) about all stipulations? *Giṭ* 75a(27); *SŠHai* 4b(11); *ib.* 14a(15); *Dec* 10:16; תרי תנאי קאמ' לה he states two stipulations to her *Giṭ* 76b(1); *Ned* 15a(1); b. w. var. vbs.: 1) √הני af.: sg. אהני לי⟨ה⟩ תנאיה his stipulation was effective for him *Qid* 23b(28); *Beṣ* 30b(21); 2) √2# חלל af.: sg. אחולי אחליה לתנאיה he completely relinquished his stipulation *Yev* 110a(8); *Ket* 73b(14); 3) √כפל pe.: sg. כפליה לתנאיה he doubled his stipulation [i.e. he stipulated what he would do if it was or was not fulfilled] *Giṭ* 75a(26); 4) √עקר pe.: sg. לא כל כמינ(י)ה דעקרא ל' לתנאיה it is not her prerogative to repudiate her stipulation *Qid* 50a(18); 5) √קום pa., itpa.: sg. לקיומי תנאי' קא בעי he wants to fulfill his stipulation *Giṭ* 34a(36); *ib.* 84a(12); *Qid* 60a(34); איקיים ליה תנאיה his stipulation was fulfilled *AZ* 37a(21); pl. קיימו תנ'א'ייכו וחותו לדינא fulfill your conditions and (then) go to court *Ket* 19b(24); 6) √שדי pe.: sg. למשדא תנאה בגיטא to insert a condition into a *geṭ BM* 66a(16); 7) √2# תני af.: sg. ומתני בהדה תנאה he makes a stipulation with her *HP* 46:1

Voc: תְּנָאֵיה HGP 12a:30; Y: תְּנָאָה *Giṭ* 74a(32; BAYTN 51).

תנב vb. **to become stiff** (↓ תונבא; Sy [illegible] LS 829) **Pe.:** מה לשון חיריש כמה שאנו אומרין בלשון ארמי תנ(ו)(י)ב ליה what does the term חרש mean (regarding dough)? As we say in Aramaic: "It became stiff" *TRN* 248:6 [expl. MH בָּצֵק הַחֵרֵשׁ Mib. 3:2]

The quotation from the spoken A dialect shows that the rt. תנב has both a fig. and lit. mng. just like the MH rt. חרש; Lit: Eps, GCIntr 50.

תְּנֵוֵי n.m. **condition** (↓ √2# תני, תנאה; Sy [illegible] LS 829) sg. מודי במידעם על תנוי he admits something conditionally *TGHark* 1:5; *ib.* 106:30; *TGAs28* 205:17

תְּנוּיֵי n.m.pl. **oral tradition, study of the oral tradition, Talmud** (↓ √1# תני pa., inf.; ↓ 1# תנא) **1. oral tradition:** pl. אימור דאמרי אנא בתנויי בקראי מי אמרי לכו say that I said (to you that he is knowledgeable) concerning oral traditions. Did I say (this) to you concerning biblical verses? *AZ* 4a(40); וכיון דחזה רבי ⟨ד⟩איכא שינויא כולי האי בתנויי דרבנן ואע"ג דטעמיהון לחדא מילתא סלקין when PN saw that there was such a change in the oral tradition of the Rabbis, even though their explanations for a particular matter corresponded *IŠGF* 20:12; שבקו כולהון הנך תנויי דהוה תאנו they abandoned all of those oral traditions which they used to study *ib.* 30:12(Var); *IŠGS* 44:1(Var); וגמיר תנויי מיני' (PN) learnt the oral tradition from him *AZ* 10b(27; **M**); **2. *talmud*, study of the oral tradition:** sg. כל תנויי בנזיקין הוה all of (their) *talmud* was (just) in (the order of) *Neziqin Tan* 24a(53) // *Ber* 20a(7) // *San* 106b(39); מקרא ומשנה במטללתא תנויי תלמוד בר ממטללתא (the study of) Bible and Mishna is in the *sukka*; תנויי (glossed: תלמוד) is outside the *sukka Suk* 28b(43; **E**²) [cf. AC 8:249]; **3. Talmud, the Amoraic discussion of the Mishna** [↓ √תני pa., mng. 2]: sg. דהלכה כמר בר רב אשי בכולי תנויי לבר מן תלת the law is according to PN in the entire Talmud, except for three (cases) *TGHark* 202:20; כוליה תנוי(ה) *Šab* 114a(39; Ed) [≠ חדא מסכתא one tractate; note *ib.*(**O**): מסכתיה ≠ כוליה תלמודא]; תקנו פרקים שבכל תנויי כסדרן they arranged chapters of the entire Talmud in their order *STA* 9:4; ועוסקין בתנויי they discuss Talmud *Sefer Ha'ittim* 247

Lit: Eps, MNM 897²; Bacher, Term 239+; Y: תְּנוּיֵי *Tan* 24a(53; Mo 263).

1# תַּנּוּרָא n.m. **oven** (perh. < Akk *tinūru* AHw 1360; TA תַּנּוּר TO Gen 15:17, Sy 1# [illegible] LS 829, Ma תאנורא oven, hollow space MD 480) sg. ושגר תנורא וגרפתיה she heated up the oven and raked it *Šab* 109b(29); שגרתיה לתנורא וקלתה she heated up the oven and burnt it [i.e. the skull] *San* 82a(34); תנורא שגירא a heated oven *Yom* 29a(3); *Tan* 24b(54); *Qid* 81b(14); *BM* 85a(50); ההיא איתתא דמחמא תנורא a certain woman who used to heat up (her) oven *Tan* 21b(23); תנורא בר תשעה an oven of nine (handbreadths) *Ḥul* 124a(27; **V**¹¹); נפל לה ארחא בתנורא a half brick of hers fell (from its wall) into the oven *Beṣ* 32b(33; Ar [AC 1:279]); ושקליה גוי ואותביה בתנורא a pagan took it and placed it in the oven *AZ* 38a(39); *Ḥul* 59a(15); *Ḥag* 5a(1) [↓ מתרא mng. 2a]; *Tan* 22b(26) [↓ פומא, כסיא mng. 2a]; *Zev* 95b(25) [↓ טחיא]; *MQ* 17a(51); *Beṣ* 32b(36) [↓ √3# שרק pe.]; *Šab* 110b(31); *Anan* 71:21; pl. תנורי שגירי *Bo* 78:13; שבעא קיטמי משבעא תנורי seven (portions) of ashes from seven ovens *Šab* 67a(4)

Lit: AIOA 108; HAL 1623; ALBH 150; Voc: תַּנּוּרָא HPP 54:19; Y: תַּנּוּרָא *Šab* 18b(19; BAYTN 244).

2# תַּנּוּרָא n.m. **helmet, corselet** (< Ir **tanu-vāra* covering of the body [cf. NP *tanūra* part of dress worn by dervishes, type of armor PED 331]; ↓ תנוראה; Sy 2# [illegible] corselet LS 829, JNA תנורא *tannura* skirt HDJNA s.v.) **1. helmet:** sg. אתא עלויהו בתנורא דפרזלא he attacked them wearing [lit. in] an iron helmet *Pes* 118b(17; TGAs42 165:3); **2. corselet:** sg. תנורא דאס' a corselet (woven from) myrtles *Ket* 17b(3) [expl. MH הֵינוּמָא Mib. 2:1]; pl. *MQ* 11a(7) [↓ תנוראה]

Geon. expl. [mng. 2]: קובה מן אסא דמנמנמא בה כלתה OHP Ket 15:8; cf.: [illegible] Audo 2:629. Lit: Lagarde, GA 51[135] [etym.]; Eps, St2 816.

תַּנּוּרָאָה n.m. **corselet maker** (*nisbe*-form < ↓ 2# תנורא mng. 2) sg. רב יהודה שרא ליה לאמי תנוראה למגדל תנורי PN permitted PN₂, the corselet maker, to weave corselets (on the intermediate days) *MQ* 11a(7)

Y: תַּנּוּרָאָה *MQ* ib.(BAYTN 326).

תנח vb. **to place, lay something down** (sec. rt. < ↓ איתנח [↓ נוח itpe.]; Ma 1# אתנא MD 43) **Af. 1. to place, lay s.t. down:** ואי אתנח מנא עליהו מאתמל if he placed a utensil on them the day before *Beṣ* 31a(17); מכי מטית להת' אתנחיה אארעא ושקליה when you arrive there, place it on the ground and pick it up *Giṭ* 24a(16; **V**¹⁸); שלפיה קיסר לתגיה אתנחיה על ארעא the emperor removed his crown (and) placed it on the ground *Giṭ* 57a(18; MGD 622:6); שקליה אתנחתה עילויה ואחייה he took it [i.e. the plant], placed it on it,

and revived it *BB* 74b(12); עבד 'ת"יבותא ואתנחיה he made a chest and set it down *Ket* 106a(8); ואתנחתה לסלתאי I placed my basket *BB* 74a(29; Geon 344:18); כל היכא דלא ידענא היכא אתנחתינהו פשיעותא היא wherever (a person says:) "I do not know where I put it" [i.e. the money], it is negligence *BM* 42b(45; HP 83:10); ואעג"ב דמתנח ביה הימלטא even though he places mortar in it *BB* 6a(28; **F**²); דלאו לאתנחיה בכילתא שאילתיה I did not borrow it [i.e. the bucket] to put it in an enclosure *BM* 97a(5; HP 75:14); *Šab* 155a(14) [↓ גווזא#1 mng. 3]; *ib.* 148b(1); *HP* 32:18; *ib.* 36:8; הא ערובא קא מתנחנא I am, in fact, placing an *'eruv IHP* 603:13; *ib.* 604:21; *TGAs42* 166:13; *HG1* 348:33; pass.part. מן קמי דמתנח בתנורא before it is placed in the oven *HG3* 214:3; **2. to put on phylacteries:** כל אימת דמתנח מבריך whenever he put on (phylacteries), he would recite a blessing *Suk* 46a(25; HP 30:6); וכד מתנח להו מתנח דדרעא ברישא when he puts them on, he puts on (those of) the arm first *ŠT* 494:65
[Ittaf. ↓ √נוח itpe.]
Lit: Nöld, MG 84.

תני #1 vb. **to repeat, learn a *Tannaitic* tradition, to recite, to report a tradition** (↓ מתני, מתניתא, תנא#1, תנא#2, תנויי, תניין, תניינא; Sy ܬܢܳܐ LS 828, Ma תנא#1 MD 488) **Pe.**, pf. 1sg. תנאי *Pes* 68b(49); תניתה *Kar* 25b(5); 2m. תנית *Meg* 28b(45); 3m. תנא *San* 3b(3); תונא *Ket* 76b(24); *TGHark* 103:32 [v. Eps, St1 34+]; תאנא *Šab* 139a(51) [v. Eps, MNM 888]; תניה *AnanSch* 35:8; *IŠGF* 42:5; 1pl. תניינא *Švu* 28b(11); תנינא *Yev* 69b(22); תנן *Yev* 37b(40); תננהי *Šab* 37b(17); תנינה *Pes* 34b(29); 2m. תניתוה *BM* 102b(35); 3m. תנו *Yev* 9a(8); תנונין *IŠGF* 39:11; imp. 3m. ליתני *Giṭ* 11a(6); ליתנייה *Yev* 3a(8); ליתנינהו *BB* 19a(15); ניתנייה *Qid* 67a(14); imper. 2sg.m. תני *Pes* 62b(23); inf. למיתנא *Meg* 4a(24); למיתני *Ned* 65b(10); למיתנייה *Er* 9b(22); part. 1sg. תנינא *Qid* 12a(17); *ib.* 49b(2); 2m. תאנית *RH* 22a(22); 3m. תאני *Suk* 50b(4); קתאני *San* 34a(46); תוני *Zev* 115a(24); 1pl. תנינן *Šab* 28b(46); 2m. תניתו *Ara* 29a(23); 3m. תאנו *San* 99b(50); pass.part. sg.m. תני *BQ* 117a(39); f. תניא *BM* 84a(49); pl.f. תניין *Šab* 18a(16);- **1. to repeat, do again:** a. alone: תנא ליה ארבע מאה זימני ולא גמר he repeated it to him [i.e. the lesson to his pupil] four hundred times, and he did not learn *Er* 54b(47; **O**); תנא מיניה ארבעין זמנין he repeated it after [lit. from] him forty times *Ber* 28a(51) // *Pes* 72a(11) // *Meg* 7b(34) // *Ket* 22b(1); איעבור פרשתא ואיתנייה I shall go through the scriptural reading and repeat it *Meg* 4a(27; **L**); הא דא' מילתא מילתא ו'תנייה הא דא' פסוקא פסוקא ותנייה this (refers to where) he said each word and repeated it, that to where he said each verse and repeated it *Ber* 33b(51; **F**) // *Meg* 25a(35; **L**); קא תאני' אמא *AnanSch* 15:17; אע"ג דתנא ביה קרא even though Scripture repeated it *Men* 19b(5); *San* 59b(12); *Šeel* 112:24; להאכי תנייה for this reason (Scripture) repeated it *Anan* 34:8; *ib.* 90:16; *Šeel* 78:2; *TGAs28* 22:29 [↓ √תלת pe.]; *TGHark* 157:15; b. used adverbially w. another vb.: 1) preced. [Ma (א)תנא שכיב he slept again MD ib., MG 444, Akk *šanû* G w. fol. vb. CAD Š/1 399; cf. ↓ √הדר#1 pe., mng. 7]: תנא אשקליה על כורחיה he forced him to give (a *geṭ* to his wife) a second time *Giṭ* 34a(24); תני עייל לקמיה bring (the case) before him a second time *Ḥul* 99b(23) [**V**¹¹: הדר עייליה]; תו לא תני חליט ביה he does not contract (the blood vessels in the meat) again a second time with it [i.e. the vinegar] *Pes* 74b(46; **M**¹) [**M**: הדר חליט]; *Meg* 30a(3); תנא אוזפיה ארבעה זוזי he lent him again four *zuzim* *BQ* 115a(36; HP 86:20); גרס ותנא גרס ותנא he studied (it) again and again *Hor* 13b(48); היכא דאנח תפילי בצפרא ובריך וסלקינון ותנא קא מחית להו if he put on phylacteries in the morning, made a blessing, removed them, and put them on again *Šeel* 47:36; *Anan* 114:9; 2) fol.: הוה רגיל וחליף ותאני אפיתחא דאבין נגרא he used to habitually pass back and forth at the doorway of PN, the carpenter *Šab* 23b(23); וחלפה ותניא קמיה she was passing back and forth in front of him *Qid* 81b(11); כריב ותני he plows back and forth *BB* 12a(28) [cf. Sy ܐܰܦ̈ܶܐ ܕܦܕܳܢ ܘܬܢܐ PSm 4464]; *BM* 107a(5); תוב קדח תני ויאלל again it shouts a second time and wails *Bo* 131:2; **2. to learn a Tannaitic tradition:** a. general: למיתנא מתניתין דידה to learn our Mishna relating to it [i.e. the *Megilla*] *Meg* 4a(24) [incorrect interpretation of

MH לשנותו ib. 22]; מיתנא תרתי למה לי why do I have to learn twice? *Kar* 17b(30); ותנן במתניתין ותנינא בברייתא we learnt (it) in our Mishna and we learnt (it) in a *barraita* *BQ* 92b(40); דתנן תנן דלא תנן לא תנן what we have learnt we have learnt. What we have not learnt we have not learnt [i.e. the Tannaitic law applies only where it is specifically stated] *Ara* 23b(20); *Nid* 47b(36); *Bek* 38a(38); חד תני משילין וחד תני משחילין one (*Amora*) learns (in MBeṣ 5:1) משילין and another learns משחילין *Beṣ* 35b(20) [v. Eps, MNM 318]; *AZ* 2a(7); *Ḥul* 139b(32); *BQ* 6b(17); *IŠGF* 25:3; הך דלית לה תקנתא קתני הך דאית לה תקנתא לא קתני he learns that (case) which does not have a remedy. He does not learn that (other case) which has a remedy *Yom* 27b(27); וכן תני לוי במתניתיה so PN learns in his Mishna *BQ* 78b(14); תנא כי רוכלא ניתני וניזיל should the *Tanna* continue to learn (the various cases) like a peddler? *BQ* 36b(32); מעיקרא תני לישנא דאורייתא ולבס' תני לישנא דרבנן initially (the *Tanna*) learns in biblical Hebrew [i.e. אִשָּׁה נִקְנֵית MQid 1:1]. Later he learns in Rabbinic Hebrew [i.e. הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ Mib. 2:1] *Qid* 2b(2); מאן דתאני שאובה לא משתבש ... מאן דתאני חשובה לא משתבש the one who learns שאובה (in MSuk 5:1) does not err, and the one who learns חשובה does not err *Suk* 50b(4) [↓ √שבש#1 itpa.]; דלמא אידי דתנא רישה מתעסק תנא סופה מתעסק perhaps since (the *Tanna*) learnt מתעסק in the first part (of MRH 4:8), he learnt מתעסק in its latter part *RH* 33b(9); *Šab* 6b(10); *Yev* 86a(43); *Ḥul* 2b(32); תנא דרבנן ותני דאוריתא (the *Tanna*) learnt the Rabbinic law (first) and (then) he learns the Pentateuchal one *RH* 12a(16); היכי כו ניתנייה how then should he learn it? *Qid* 67a(15); פוק תני לברא go out (and) learn (this Tannaitic tradition) outside [i.e. it is not authentic] *Šab* 106a(6) [+ //'s; ↓ לבר, s.v. ברא#2 mng. 1.b.2]; תנאי היא דתני חדא ... ותניא אידך it is (a difference of opinion of) Tannaim. He learns one (Tannaitic source) ... Another (Tannaitic source) is learnt *Ket* 6b(17); pass.part. תא הדר מאי מתיבתא דתני האידנא come (and) review the literary unit which was learnt today *BQ* 117a(39); כמאן אזלא הא דתניא with whom does what is learnt (in a *barraita*) agree? *Er* 26b(10); כל מתניתא דלאו תניא כרבי חייא וכר' הושעיא any *barraita* which is not learnt according to PN and PN_2 *Ḥul* 141a(38); כדתניא *Tan* 16b(39); *Yev* 72a(35); *San* 70b(42); מיבעי ליה לכדתניא he needs it, as it is learnt ... *Yev* 6a(25); *Qid* 17b(36); *BM* 47b(41); *AZ* 51a(49); מידי גבי הדדי תניין are they learnt together (in a *barraita*)? *Šab* 18a(16); בתר מתניתין אינון ועליהון תניאן (the words of the *Tosefta*) postdate our Mishna, and they are learnt concerning them *IŠGF* 34:14; b. w. another vb.: ההיא בר אבימי היא דמשבש ותני that is (according to) PN who learns the Tannaitic tradition in a corrupt manner *Beṣ* 26b(18); קא פסיק ותני he learns decisively (in our Mishna) *Yev* 16b(1); *BQ* 61b(30) [↓ √רהט pe., mng. 4]; אדתני סיפא ... ליפלוג וליתני בדידה before he learns the last part (of the Mishna) let him draw a distinction in learning in this very case [lit. itself] *Er* 30a(39); *Yev* 103a(11); *BQ* 28a(34); *Bek* 16b(16); c. as a correction of an error: 1) imper. תני learn [v. Eps, MNM 509+]: *Yev* 12b(3); *Giṭ* 10b(31); *San* 15a(5); *Švu* 29b(9); 2) כרוך ותני combine and learn (together two Tannaitic statements; v. Eps, MNM 594+): *Ber* 59a(47); *Šab* 34b(24); *Pes* 75b(4); *RH* 14b(24); *BQ* 59a(30); *Men* 87a(9); 3) part. תני: ליתה למתניתין מדתני בבי מדרשא דתנו בבי מדרשא our Mishna is not (correct) since one learns (a contradictory *barraita*) in the school. As they learn in the school ... *Yev* 92a(5); *Er* 36b(22); d. in citation terminology of Tannaitic sources: 1) תנן we learnt [< *תְּנֵין; v. Eps, MNM 815+]: a) Mishna: מיתנא תנן we have indeed learnt *Men* 67a(6); *BM* 54b(11) [and *passim*]; b) *barraita* [v. Eps, MNM 843+]: *Šab* 90a(15); *Suk* 3b(15); *Giṭ* 15b(27); *BB* 2a(18); *Men* 15a(4); 2) תנן התם we learnt there [i.e. in another tractate; v. Eps, MNM 815+]: a) Mishna: *Er* 20a(39); *Ket* 42a(9); *BB* 35a(3) [and *passim*]; b) *barraita*: *Er* 10b(22); *Yom* 55a(46); *Qid* 40a(51); *Ḥul* 87b(26); 3) תנינא, תנינה, תניינא we learnt (it): a) Mishna: אף אנן נמי תניינא even we have also learnt (it) *Ket* 27a(3); *Švu* 28b(13); *Ḥul* 9a(17); *Bek* 11a(3); תנינה *Pes* 35a(6); b) *barraita*: תניינא להא דתנו רבנן we have learnt (here) what the scholars learnt *Qid* 29a(28); *Ḥag* 2b(11); *BM* 25a(7); *Ḥul* 117b(17); 4) תנו

רבנן/חכימיא the scholars learnt [v. Eps, MNM 879+]: a) Mishna: תנו רבנן *Pes* 37a(27); *Qid* 29a(50); כך תנו חכימיא במתניתא דילנא so the scholars learnt in our Mishna *Šeel* 73:33; *ib.* 109:20; 140:37; 172:15; b) *barraita*: תנו רבנן *Šab* 75b(26) [and *passim* in BT]; לקטונין רבנן ותנונין בי רבנן ועליהון אמרינן בגמרא תנו רבנן the scholars collected them [i.e. the traditions of R. Ḥiyya and R. Hošaya] and learnt them in the *be rabbanan*, and we say concerning them in the Talmud: תנו רבנן *IŠGF* 39:12; 5) תניתוה you have learnt it [v. Eps, MNM 884]: a) Mishna: *Yev* 59a(2); *Soṭ* 45b(1); *Giṭ* 85a(33); *BM* 23b(5); *Bek* 7a(52); b) *barraita*: *Ḥag* 19a(49); *AZ* 75a(10); 6) קתני/תני (the *Tanna*) actually learns: a) w. ref. to a Tannaitic tradition mentioned in the discussion [v. Eps, MNM 885+]: (1) קתני מיהת at any rate (the *Tanna*) learns ...: *Er* 12a(8); *Yom* 7a(6); *BQ* 40b(37); *Mei* 6a(13); (2) דיקא נמי דקתני it is also in accord with what (the *Tanna*) learns: *Beṣ* 27b(31); *Tan* 14a(3); *Yev* 79b(31); *BQ* 14a(25); *Ḥul* 67b(10); (3) היינו דקתני this is what (the *Tanna*) learns: *Ber* 41a(1); *Ket* 13a(22); *Ḥul* 58b(31); (4) חסורי מיחסרא והכי קתני (the Tannaitic source) is actually truncated and (the *Tanna*) learns so [v. Eps, MNM 595+]: *Šab* 37a(2); *Meg* 6b(54); *Ket* 69b(31); *San* 29a(43); *Nid* 56b(40); (5) והא עלה קתני does he not, in fact, learn concerning it?: *Er* 42a(3; **O**); *Yom* 69b(46; V^{17}); *BM* 80a(36); (6) ותני עלה (the *Tanna*) learns concerning it: (a) general: ותני עלה בברייתא *Er* 82a(10); *BQ* 18a(30); *BB* 71b(4); *Ḥul* 126a(1); (b) introducing a previously made statement [= אמר מר; v. Eps, St1 95]: קתני *Naz* 19a(21); *ib.* 19b(34); 25a(19); 57a(17); *Mei* 2a(12); 7b(30); *Šeel* 65:13; *ib.* 88:48; 7) תנינא I learn [v. Eps, MNM 878]: תני מר מידי בצורת הפתח אמ' ליה אין תנינא do you learn anything concerning the form of an entrance? He said to him: "Yes, I learn" [fol. by *barraita*] *Er* 11b(26); *Švu* 45b(31); אנא תנינא לה וקרוב לאלפים תנינא לה I learn it (in a *barraita*), and קרוב לאלפים I learn it *Qid* 12a(17); *Švu* 37b(16); 8) תנא he learnt [introducing a *barraita*; v. Bacher, Tradenten, 236+; Eps, MNM 1291+]: *Er* 14b(22); *Ḥag* 25b(28); *Giṭ* 31b(11); 9) תנא תונא the *Tanna* learnt (so) [= *tūnā* < **tānā* < *tĕnā*; v. Eps, MNM 887]: *Ket* 76a(18); *BB* 84a(3); *San* 28a(42); *Ḥul* 44a(25); 10) pass.part. תניא it is learnt [v. Eps, MNM 817+, 867+]: a) Mishna: *Ber* 21b(45); *Šab* 105a(1); *Yom* 26a(33); *Ket* 105a(35); *BB* 156b(17); b) *barraita*: (1) general: *Šab* 50a(50); *BQ* 12a(32) [and *passim*]; (2) in var. phrases: תניא אידך another one is learnt *Pes* 79b(33) [v. Eps, MNM 153]; *Ket* 6b(19); *Ḥul* 131b(33); והתניא and is it not, in fact, learnt? *Šab* 61b(2) [v. Eps, MNM 154+]; *Pes* 88a(43); *BQ* 14a(10); *Men* 34b(29); והא תניא and this is learnt *Yom* 23a(20; OHT ib. 10:6); תניא נמי הכי it is also learnt so *Pes* 89a(36); *Qid* 72a(9); *BB* 19a(5); תניא דמסייעא לך (a *barraita*) which is learnt which supports you(r opinion) *Er* 3a(52); *Yom* 77b(21); תניא כוותיה דרב חסדא (a *barraita* which) is learnt according to PN *Šab* 24a(1); *Yom* 4a(10); *BM* 13b(13); תלי תניא בדלא תניא he makes something which was (specifically) learnt dependent on something which was not (specifically) learnt *Šab* 22a(22); *Ket* 2a(11); **3. to recite a *Tannaitic* tradition [↓ 1# תנא mng. 2]:** a. alone: תני תנא ולא ידע מאי אמ' the *Tanna* recites and does not know what he is saying *Soṭ* 22a(8; V^{2}); *ib.* 49b(55); *BM* 113b(28); *San* 103a(3); *AZ* 46a(8); *Ḥul* 64b(11); ההוא מרבנן דהוה תאני הלכאתא a certain one of the scholars who was able to recite *mišnayot* *Meg* 28b(37); ביתרי דתאנו הילכתא two people who can recite *mišnayot* *Švu* 41b(34; HP 126:3); *Šeel* 31:1 = *HG2* 492:71; מאן דתאני ולא ידע לפלפולי one who can recite (the *Tannaitic* tradition), but does not know how to argue *IŠGF* 44:11; b. together w. knowledge of Scripture: פתח פמך קרי פתח פמך תני recite Scripture aloud [lit. open your mouth, read]. Recite the Tannaitic tradition aloud *Er* 54a(9); מיתנא לא תנא ... מקרא נמי לא קרא he could not recite the Tannaitic tradition at all, neither did he know Scripture at all *Pes* 57b(5) // *Kar* 28b(11); *Meg* 29a(12) // *Ket* 17a(50) [v. Pa., mng. 3]; *San* 99b(50); **4. to explain, elucidate:** a. esp. in תני רב יוסף [v. Bacher, Tradition 254]: 1) w. ref. to Tannaitic statements]: a) in Hebrew: *Ber* 13a(6); *Šab* 26a(9); *Pes* 117b(23); b) in Aramaic: *Pes* 42b(19); *Tan* 31a(13); *Ket* 17b(15); *ib.* 103a(26); *BM* 71a(43) // *AZ* 22b(22); 2)

Aggadic statements: a) in Hebrew: *Tan* 3b(21); *Giṭ* 37a(2); *San* 36b(21); *AZ* 10a(32); b) in Aramaic: *Yom* 10a(10); *Ket* 112b(6); *Šab* 155b(8) [רב חנן מנהרדעא]; b. anonymously w. תנא explaining a Tannaitic source [v. Eps, MNM 1291[3]]: *Yom* 66b(44); **5. to report:** נישייליה לתנא כמה קתני let him ask the *Tanna* how many (years) he reports *AZ* 9a(13); *ib.* 9b(2); **6. to sift flour** [calque < MH^2 שני pe.; cf. MH^2 ביום טוב אין שונין קמח Beṣ 29b(5); ↓ √1# הדר pe., mng. 11]: מיתנייה לקמחא to sift the flour *HG1* 362:10; ובעי למתנייה ביום טוב he wants to repeat it [i.e. the sifting] on the holiday *Šeel* 55:8

Pa. 1. to relate, tell: כי אתו את והב תניאו להו לישראל when Et and Heb [v. Nu 21:14] came, they told the Israelites *Ber* 54b(6) [**P:** גליאו]; **2. to study the *talmud* [i.e. the oral tradition]:** a. alone: רב אבון ורב חנניה בר אבון תנו תרומות בי רבה PN and PN_2 studied the *talmud* of *Terumot* in the school of PN_3 *Pes* 34a(8; **C**); *San* 41b(16); *Švu* 36b(49); *Nid* 17b(6); כל תנויי בנזיקין הוה ואנן קא מתנינן שיתא סדרי all of (their) *talmud* was (just) in (the order of) *Neziqin*, and we study the *talmud* of (all) six orders *Tan* 24b(1) // *Ber* 20a(7) // *San* 106b(39); ואנן מתנינן בעוקצין תלי@סר מתיבאתא we study thirteen literary units in the (Tractate) *'Uqṣin* *Ber* 20a(11) // *Tan* 24b(5) // *San* 106b(41); תא ׳נ׳הדר מאי מתיבתא דתנו האידנא come (and) let us review whatever literary unit that they studied today *BQ* 117a(39); לתנויי בכל כלה תרתי@סרי מתיבאתא חסר ויתר to study at each *kalla*-session twelve literary units more or less *IŠGF* 94:1; b. ≠ √תני pe.: לישתמיש אינש במאן דמתני ארבעה ולא לישתמיש במאן דתאני ארבעה let a person use one who can study the oral tradition and not use one who can recite four (orders of the Mishna) *Meg* 28b(43; OHT ib. 52:21) [v. Geon. expl.]; והוא דתאנו הילכתא אבל מתנו ולא תנו לא this (refers to where) they can recite the *halakhot* [i.e. the Mishna]. But (if) they can study the oral tradition and cannot recite the Mishna – no *Ned* 8a(18); והני מילי למאן דקרי ותאני אבל למאן דמתני לית ליה שיעורא this refers to one who can read the Bible and recite the Tannaitic tradition. But for one who can study the oral tradition there is no (limiting) amount (of the mourners) *Meg* 29a(12) // *Ket* 17a(50); **3. to expound the oral tradition:** לתנויי סיפרא דבי רב to expound the book of the *be rav* *Ber* 11b(25); ניתי מר ונתני א"ל בברכת מזונא לא גמרי' תנויי קמתנינ' come and expound (it). He said to him: "I have not learnt the grace after meals. Can I indeed expound (it)?" *Ber* 49a(39; **F**); *Tan* 7a(24); ניתני מר עוקצין פתח ותני expound *'Uqṣin* (for us). He began to expound (it) *Hor* 13b(49)

Af. 1. to teach the Tannaitic tradition (Mishna, *barraita*, etc.) [JPA תני af. DJPA 586]: ומתנינא שיתא בשיתא סידרי וכל חד וחד מינייהו אמינא ליה אתני חברך I shall teach the Mishna to six (children) in the six orders (of the Mishna), and I shall say to each one: "Teach the Mishna to another" *Ket* 103b(44) // ואתנו בהדי הדדי teach each other the Tannaitic tradition *BM* 85b(24); אקרייה ואתנייה he taught him Scripture and the Tannaitic tradition *BM* 84a(41; V^{22}); *MQ* 16b(46) [anachronously in the time of David]; *Ket* 106a(5) [of *Seder Eliyahu*]; *Kar* 25b(5); *IŠGF* 19:1; *ib.* 27:1; **2. to enable s.o. to learn the oral tradition:** אתנויי בניה{ו}⟨י⟩ בי רבנן by enabling their(f.) sons to learn the oral tradition in the *be rabbanan* *Ber* 17a(48) // מתניין *Soṭ* 21a(33); **3. to transmit oral traditions:** a. concerning the text of a Tannaitic source: מתני לה רב יחזקאל לראמי בריה ... אבא לא תתנינה הכי ... אלא הכי איתנייה PN was transmitting it [i.e. a Mishna] to PN_2, his son. (He said to him:) "Father, do not transmit it so, but transmit it so" *San* 80b(15) // *Qid* 32a(26); *Šab* 121b(2); *Er* 2b(42) // *ib.* 11a(9); כדמתני ליה רב לחייא בריה as PN transmits it [i.e. a *barraita*] to PN_2, his son *Pes* 70a(12); מתני ליה רב חיננא בר רב לחייא בר רב קמיה דרב רחבה אע"פ שאינה בריאה אמ' ליה אתנייה רחבה ובריאה PN was transmitting a Mishna to PN_2 in the presence of PN_3: אע"פ שאינה בריאה. He said to him: "Transmit it (so): רחבה ובריאה" *Er* 14a(38) [v. Mib. 1:4]; *BB* 87a(32) [v. Mib. 5:8]; *Ḥul* 110a(4) [v. Mib. 8:3]; *ib.* 137b(30); אפכה ואיתניניה כי היכי דתיקו ברבנן לאסורא I shall reverse its transmission [i.e. the names of the tradents] in the *barraita* so that it should be established as forbidden in accordance with the scholars *Pes* 27a(34); *Ber* 50a(15); כי אתנייה ר'

לדידיה אליבא דר' שמעון אתנייה וכי אתנייה לר' חייא אליבא דר' יוסי אתנייה PN transmitted it to him only according to PN_2. He transmitted it to PN_3 only according to PN_4 *Yev* 33a(28); *Zev* 30b(32); דברי הכל אתנויו' they transmitted it [i.e. the *barraita*] as a unanimous opinion *Men* 17a(33); b. concerning Amoraic traditions: 1) said of a place or of an institution: בסורא מתנו לה להא שמעתא משמיה דרב חסדא בפומ⟨פדי⟩תא מתנו לה משמיה דרב כהנ' in GN they report this legal tradition in the name of PN. In GN_2 they report this legal tradition in the name of PN_2 *Šab* 48b(12); *Yom* 18b(7); *Giṭ* 35a(24); במערבא מתנו הכי in Eretz Israel they transmit (it) so *Zev* 55b(18); בי רב כהנא לא מתנו הכי בי רב פפי ובי רב זביד מתנ{י}⟨ו⟩ הכי in the school of PN they do not transmit (it) so. In the school of PN_2 and the school of PN_3 they transmit it so *Qid* 72b(33); 2) said of individual(s): רב מארי בר רחל מתני לה להא שמעתא משמיה דר' יוחנן PN transmits this legal tradition in the name of PN_2 *Šab* 154a(15); *Suk* 4b(36); *BB* 163b(1); רב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי PN transmits it without (additional) authorities [lit. men] *Ket* 6a(12) // *Bek* 25a(8); אנן הכי מתנינן לה we transmit it in this manner *BB* 165b(14); *Ara* 6a(44); רב דימי מנהרדעא מַתְנֵי אִיפְּכָה PN from GN transmits it in the opposite manner [i.e. he reverses the tradents] *RH* 20a(40; GRH 10); *Ned* 21b(9); *Švu* 31a(32); אנן דייני גולה איפכא מתנינן we transmit (the tradition of) the judges of the Diaspora in an opposite manner *BB* 71a(1); אתו הכי מתניתו לה אנן הכי מתנינן לה you transmit it in this manner. We transmit it in that manner *BM* 47a(28); *Ḥul* 48a(16); 3) said anonymously: איכא דמתני לה אהא דתניא there is someone who transmits it in connection with what is learnt (in a *barraita*) *Beṣ* 24a(46); *Ber* 8b(46); איכא דמתני לה לשמעתא בפני עצמה there is someone who transmits it as an independent legal tradition *BM* 22b(34); איכא דמתני לה אסופא דמתניתי' there is someone who transmits it in connection with the latter part of our Mishna *Ber* 23a(11); *Pes* 88b(38); *Ket* 12a(6); איכא דמתני ל⟨י⟩ה להאי קרא אמתניתא there is someone who transmits this verse in connection with a *barraita* *Suk* 34a(13; **M**²); איכא דמתני לה כר' שמעון there is someone who transmits it according to PN *Pes* 53b(4); *Ber* 8b(46); **4. to derive a midrashic basis for Scripture:** אנן מהכא מתנינן לה אתון מהכא מתניתון לה we derive it from this verse [lit. here; i.e. Job 24:19]. You derive it from there [i.e. Dt 11:17] *Tan* 7b(13) // *Ber* 55a(46); *Tan* 4a(10) **Itpe. 1. to be repeated:** הני נמי לא איתנו these too were not repeated *San* 59b(14); **2. to be learnt (of a Tannaitic tradition):** מידאני דאיתנו בימי אביו matters which were learnt in the time of his father *IŠGF* 26:6; *ib.* 25:16; 18; 35:10; 46:18; **3. to be transmitted:** עובאדין דאעבדן מיתנו cases which were decided are transmitted *ib.* 64:9

Geon. expl.: היו יודעין שכל דבר שהוא שנוי בין במשנתינו בין בתוספתא בין בסיפרי ובין בכל בריאתא יש לומר עליו תניא כלומר זו שנויה ואמורה ואין מפורש מי שנאה ומי אמרה TGHark 103:26; ואיכא דגארסין והא תניא אחת מוציאין וכול' לשאנא ניחא דסיעתא אבל דקושיא אמרין והא תניא חטף באתמהתא ופירוש והא תניא בלשון קדש וזאת שנויה ופירוש והא תניא והלא שנוי⟨ה⟩ OHT Yom 10:6 [Pe., mng. 2]; הכין גרסין רבנן ופירושה זה השונה הלכות לאו מאן דתאני מתניאתא אבל דמתני הוא כעין התלמוד שלא תלמודנו זה הוא כי תלמודנו זה על ההלכות נאמר וכן הוא הדבר כי מי שהוא יודע מכילאתא ודראשי דארבעה סידרי זה הוא דמתני האמור כן ודתאני מתניאתא כגון משנת חכם זה או חכם זה כי דתניא דבי ר' ישמעאל ודומיהן שיש בהלכות ויש בהן שאינן הלכות OHT Meg 52:21 [Pa., mng. 2]; Lit: Eps, Stl 81, 110 [Pe., mng. 1]; Bacher, Term 2:239+; Eps, MNM 681+ [Pa., mng. 2] attributes these statements to the 'Tannaim' and analyzes the vb. as Af.; on Af., mng. 3b, v. Lewy, Intr 4+; Bacher, Tradition 578+.

תני #2 vb. **to stipulate, make a condition** (↓ תנאה, תנוי; JPA תני #2 af. DJPA 586, MH תני hif. J 1681; cf. Sy ܐܬܢܝ LS 829) **Af.:** a. alone: דאיבעי לאתנויי ולא אתני he should have stipulated (it) but did not do so *Ket* 2b(39); אנא אתנויי נמי לא צריכנא I also do not have to stipulate *BB* 9a(2); לסוף איגלאי מילתא דאתנו מעיקרא eventually the matter became known that they had made the condition *a priori* *AZ* 22a(15); *Yev* 48b(38); *Giṭ* 84b(14); *BM* 66a(6); *Švu* 11b(25); *Men* 105b(16); b. w. var. preps.: 1) על, משו ידיכו בצפרא ואתנו עליהו כולי יומא :א־ wash your hands in the morning and stipulate concerning them for the whole day *Ḥul* 107a(2; **H**²); אתנו אהדדי (if) they had stipulated among themselves *BB* 7a(9); משום דהאיי אתני אנפשיה because this person stipulated for himself *TGHark* 106:8; *ib.* 271:23; 100:18; 2) בהדי: אתנויי אתנו בהדי הדדי they indeed stipulated among themselves *Meg*

12a(14); *Yev* 48b(37); *BB* 9a(5); *AZ* 8b(21); *TGHark* 270:30; *HP* 46:1; 3) בין: ואתנו{י}⟨ו⟩ ביניהון דשקיל ראובן פלגא מן רואחא ושמע' פלגא they stipulated among themselves that NN takes half of the profit and NN_2 half (of it) *TGHark* 272:2

תְּנִיָּין, f. **תנייתא** num. **second** (↓ √1# תני; TA תִּנְיָן TO Gen 1:8, Sy ܬܢܝܢܐ LS 829, Ma 1# תיניאנא MD 486) m. יומא תנינא the second day *Meg* 31a(24); *HP* 182:15; f. ארבא תנייתא דגישרא the second boat of the (floating) bridge *Qid* 72a(7; Ar [AC 1:267]); שבתא תינייתא the second Sabbath (of *Adar*) *HP* 185:13; בשום תינינתא גישמין in the name of the second one, PN *Bo* 34:8

Y: תְּנִיָּינָא BAYTN 330.

תנייאנא, תנייאנא n.m. **one who is versed in or transmits legal traditions** (↓ √1# תני) pl. שבקו כולהון הנאך תניאני they abandoned all those (other) oral legal traditions *IŠGF* 30:12; *IŠGS* 44:1

תַּנִּינָא n.m. **serpent, sea-monster** (TA תַּנִּינָא TO Ex 7:9, Sy ܬܢܝܢܐ LS 828, Ma תאנינא MD 480) **1. serpent:** sg. אידמי ליה כתנינא בר שב רישי it appeared to him in the guise of a seven-headed serpent *Qid* 29b(38; **O**²); ובלעיה תנינא מן בית משכבי⟨ה⟩ a serpent swallowed him [i.e. Yezdegard] from his sleeping area *IŠGF* 96:12; pl. מישתרקיתון כיתניני you hiss like serpents *Bo* 78:11; **2. sea-monster:** sg. אתא תנינא בלעה אתא פשקצא בלעת לתנינא a sea-monster came (and) swallowed it [i.e. the frog]. A female raven came (and) swallowed the sea-monster *BB* 73b(13); וחזינא להההוא אבן טבא דהדר לה תנינא we saw a certain precious stone which a sea-monster was encircling *ib.* 74b(8; **P**¹); ליויתן תנינא Leviathan, the sea-monster *Bo* 2:6; *ib.* 29:8; 52:7

Y: תַּנִּינָא *BB* ib.(BAYTN 238).

תננא n.m. **smoke** (TA תְּנָנָא TO Ex 19:18, Sy ܬܢܢܐ LS 828) sg. ההיא ביזותא דסליק תננא מיניה a certain crevice from which smoke went up *San* 110a(54; Ar [AC 2:31, s.v. $_4$בז]) [**He:** קוטרא]

תסברא ↓ √סבר pe.

תַּסּוּגָא n.m. *tasūg*, **a coin equivalent to 1/4 of a dang or 1/24 of a** ***miṯqāl-denar*** (< MIr **tasūg* 1/4 [cf. MP *tasum* fourth CPD 82; NP *tasū* 1/24 of a weight, measure, or day PED 301]; Sy ܛܣܘܓܐ LS 281, Arab طسّوج EI 4:692) pl. זוזא דדבריהן תלת {תשסי"גי} ⟨תסוגי⟩ הוי a *zuz* of the Rabbis is three *t.*-coins *OHP Qid* 205:20

The *miṯqāl-denar* contains four biblical *zuzim* and twenty-four *tasūgs*. Since the biblical *zuz* is twice the Rabbinical one, one *tasūg* is equal to 1/6 of a biblical *zuz* and 1/3 of a Rabbinical one. Lit: D. Sperber, Le Muséon 80 [1967] 265+; Hinz, IMG 34.

תִּסְפַּרְתָּא n.f. **haircut** (↓ √2# ספר; MH² תספורת J 1683) sg. תספרתא י{הו}⟨חי⟩דאיתא a ... haircut *San* 22b(50) [expl. MH תספורת לוליינית Julian haircut ib.; **F**²: תספרתא יחידאה]

Y: תִּסְפּוֹרְתָא *San* ib.

תעז vb. **(artificial word for invoking a vow of Naziriteship) Pa.:** מתעזנא *Ned* 10b(19)

תַּעֲלָא n.m. **fox** (↓ עינבי תאלא, שובלי תעלא; TA תַּעְלָא pl. TJ Ezek 13:4, Sy ܬܥܠܐ LS 830, Ma 1# תאלא MD 478) sg. תעלא בזמניה סגוד ליה bow to a fox in its time *Meg* 16b(24) [↓ √סגד pe.]; *Yom* 43b(6) // *Nid* 65b(30) [↓ √1# סלק af., mng. 9]; כל מאי דדריס כגון ... תעלא whatever claws, such as a fox *HP* 203:11; pl. תעלי בני תעלי foxes sons of foxes *Ḥag* 14a(45) [expl. BH תְּעָלוּלִים Is 3:4]

Y: תַּעְלָא *Pes* 35a(19; BAYTN 97).

תַּעֲנִיתָא n.f. **fast, fast day** (< LBH תַּעֲנִית HAL 1628, J 1684; TA תַּעֲנִיתָא TJ Is 58:6, JPA תעני DJPA 587) **1. fast:** a. general: sg. מוניני לתעניתא brine for (breaking) a fast *AZ* 29a(2); לא יכילנא דחליש חילי מן תעניתא I cannot (mount the horse) because I [lit. my strength] am weak from the fast *Meg* 16a(23); b. w. √יתב + ב־ to fast: 1) pe.: איתיב ארבעין שנין בתעניתא he fasted for forty years *Giṭ* 56a(40); בתעניתא יתיבנא I am fasting *Šab* 11a(30) // *Tan* 12b(27); ליתיב תעניתא על תעניתיה let him fast (again) for his fast (on the Sabbath) *Ber* 31b(54); *Er* 40b(35); *Pes* 68b(36); *RH* 21a(14); *Yom* 69b(19); *Tan* 8b(31); *ib.* 11b(7); *Ket* 106a(6); *San* 100a(8); *Ḥul* 87a(23); pl. רב יוסף יתיב ארבעין תעניאתא PN fasted forty days *BM* 85a(45); *ib.* 33a(39); *MQ* 25a(46); 2) af.: מי מצי מותיב להו בתעניתא can one make them fast? *BQ* 91b(12; **Es**); **2. fast day:** a. general: sg. אגרא דתעניתא צדקתא the reward for a fast day is (for

dispensing) charity *Ber* 6b(26); גזר תעניתא (PN) decreed a fast day *Tan* 21b(24); *ib.* 29; 38; 25a(45); 21b(4); *Meg* 27a(46); *Ket* 104a(2); *Ned* 49b(42); *BM* 85b(43); מנחתא דתעניתא the afternoon prayer of a fast day *Meg* 30b(12); *Soṭ* 39b(47); pl. ריגלי ותעניאתא festivals and fast days *IŠGF* 90:19; *HP* 187:5; יומי תעניאתא *TGHark* 188:33

Y: תַּעֲנִיתָא *Meg* 16a(23; **C**) [v. BAYTN 189].

תער vb. **to awaken** (sec. rt. < ↓ אִיתְּעַר [√עור itpe.]; ↓ √2#תור; Ma 1#אתר MD 43) **Pa.:** צפרא מתער יקרא דאינאשי יקארא דידי מתער לצפרא the morning awakens people's honor. My honor awakens the morning *San* 16b(11) // *Ber* 4a(7; **P**) [expl. BH עוּרָה כְבוֹדִי ... אָעִירָה שָּׁחַר Ps 57:9]; אי איכא איני(נא)⟨ש⟩ גביה נתעריה נימא ליה if there is someone with him, let him awaken him (and) say to him ... *Pes* 112a(20)

This rt. occurs once as a corruption in JPA [cf. מתערתא PT Beṣ 63a(46); v. DJPA 400, s.v. √עור].

תפח vb. **to swell, recover from an illness** (sec. rt. < ↓ √נפח; ↓ תפיחא; MH תפח LNVTH 390, Ma 1#תפא etpa. MD 30, s.v. 2#אפא MD 488) **Pe.:** כיון דאפי לה תפחא when he bakes it [i.e. the shewbread], it swells *Men* 94a(42); אישתהי מיתפח תפח (if the corpse) had remained (in the water for an extended period) it would have become extremely bloated *Yev* 121a(11); *Suk* 36a(19) [of an *etrog*; v. Rashi]
Itpa. 1. to recover from an illness or a wound: איתפח ר' זירא PN recovered *Ber* 46a(3); *RH* 17a(51); חלש אינגיד ואית׳פח he was sick, fell into a coma, and recovered *BB* 10b(23); עד אלישע לא חלש איניש ואיתפח אתא אלִישע ובעא רחמי ואיתפחו אינשי until (the time of) Elisha a person did not become sick and recover. Elisha came, prayed, and people recovered *BM* 87a(43); *Ber* 46a(2); *BQ* 85b(23); *ib.* 91a(37); *San* 96a(44); אדהכי והכי איתפח ידיה in the meantime his hand recovered *Šab* 148a(11); *Yev* 71b(7); *San* 102b(1); **2. to rest:** עביד איניש דמנח גלימיה ומתפח a person is apt to put down his cloak and rest *BQ* 20a(34); כמאן דקא מתפח like one who is resting *Bek* 8b(18); אותביה וקא מיתפח he put it [i.e. his load] down and was resting *BM* 30b(16); *Ḥul* 105b(44)

In *SOZ* 73:1, read: איתפח ⟨לא⟩; Lit: Lidz, JB 2:172[4] [Itpa.].

תפיא n.m. **stove** (Sy ܬܦܝܐ LS 830) ↓ בי תפי

תְּפִיחָא n.m. **one who is recovered from an illness** (↓ √תפח pe., pass.part.) sg.m. לשיולי בתפיחא to inquire about someone who had recovered from an illness *Šab* 12b(12; **OMAr** [AC 7:177, s.v. ₂קצר, ס"א])

Y: תְּפִיחָה *Šab* ib.

תְּפִילְּתָא*, pl. **תְּפִילֵּי** n.f. **phylactery** (TA תְּפִלִּין pl. TO Dt 6:8, Sy ܬܦܠܐ LS 830) a. general: pl. האי סודרא דאזמניה לתפילי וצר בה תפילי a scarf which he designated for the phylacteries, and he had (actually) tied the phylacteries in it *Ber* 23b(29) // *San* 48a(11); חזינא להי לתפ״לי דבי חביבי דתפריה' בכיתנא I saw the phylacteries of my uncle's house which he sewed with linen (thread) *Mak* 11a(25); תפילי דמרי עלמא the phylacteries of the Lord of the World *Ber* 6a(47); ונפיק ומשי ידיה ומנח תפילי ומברך he used to go out, wash his hands, put on phylacteries, and recite a blessing *BQ* 17a(13); *Ber* 14b(43); *ib.* 30b(48); *Ḥul* 110a(32); קרקפתא דלא מנחא תפילי a head which does not put on phylacteries *RH* 17a(41); ולבני מערב' דבתר דמסלקי תפיליהו מברכי according to the people of Eretz Israel who make the blessing after they remove their phylacteries ... *Nid* 51b(56) // *Ber* 44b(14); פטר חמור גהיט מתפלך (the words) פֶּטֶר חֲמוֹר [Ex 13:13] are erased from your phylacteries *ib.* 56a(40); כסתא דתפילי the bag of the phylacteries *ib.* 23a(54); *Giṭ* 45b(33) [↓ 1#חיתא]; b. parts thereof: ↓ 2#מעברתא, 1#קילפא, רצועתא, תיתורא mng. 2

Y: תְּפִילֵּיהוּ *Ber* 44b(14; BAYTN 211).

תְּפִיסוּתָא n.f. **association to a vow by means of a referential statement** (↓ √תפס itpe., mng. 2) sg. אי אמרת חיילין הוי תפיסותא if you say that (her vows) take effect, there is association *Ned* 75b(2; **V**[2])

תפירא n.m. **stitch** (↓ √תפר) sg. תפירה its stitch [i.e. of the strap of the phylactery] *Men* 35b(6; **V**[10]) [**M:** תפרא]; pl. תריסר תפירי twelve stitches *ŠT* 490:25

תפך vb. **to reverse** (sec. rt. < אִיתְּפַךְ [↓ √אפך itpe.]; ↓ תפכתא, √הפך; Ma לתאפוכיא to overturn MD 31, s.v. אפך ethpa.) **Pa.:** ומתפכינן כמה טעמי we reverse several opinions *TGHark* 8:17; ומן הדין קושיא מתפכינן לה לשמעתא we reverse the legal tradition from this question *OHT Šab* 133:2; לתפוכי מטראתא to interchange the sacks *Ket* 110a(19; TGAs42 144:19) [↓ 1#מטרתא]; איכא זמנין דמתפכ(י)ן ליה sometimes (we) reverse it *GŠ* 19:18

תפכתא n.f. **inconsistency** (↓ √תפך) pl. הא שמעתא אית בה כמה תפ(א)כ(כא)תא this legal tradition has many inconsistencies *TGCas* 28b(41); טרואתהון ותפכאתהון inconsistencies [lit. shakings and overturnings] *IŠGF* 46:20

Lit: Lewin, IŠG 46[λ].

תפלא n.m. **table** (dialectal form; ↓ טבלא) sg. תפלא הות לי וגנבוך מיני I had a table, and they stole it from me *Er* 53b(16)

תפס, תפש vb. **to seize, take possession, be valid, put in a state** (↓ תפסא, תפיסותא; JPA תפס DJPA 588) **Pe.** (a/u) **1. to seize, catch:** a. general: איזיל ואיתפוס ואיפלוג בהדיה אנא I shall go, seize, and share (the find) with him *BM* 2b(3); משכחנא ליה לגנב ותפיסנא ליה I shall find the robber and seize him *ib.* 5b(33); 83b(31); *Ber* 56a(8); ואם תפסין יתך מלכותא if the authorities seize you *ḤM* 45:5; *ib.* 7; 44:24; b. esp. property in lieu of debt: חזייה לר' אבא דמן עכו דתפסי ליה בעל חובות he saw PN of GN whose possessions creditors were seizing *Soṭ* 40a(30); תפסה לא מפקינן מינה לא תפסה לא יהבינן לה (if) she seizes (property) we do not take (it) away from her. (If) she does not seize we do not give (it) to her *Ket* 64a(4); ההיא איתתא דתפשה כסא דכספא לכתובתה a certain woman who seized a silver cup (in payment) of her *ketubba ib.* 98a(3); 84b(18); 85a(22); *BB* 36a(30) [to collect damages]; **2. to take possession:** מספקא ליה אי תפיס אי לא תפיס (PN) is in doubt whether (a dead person) can take possession (of the surplus collection) or not [i.e. concerning its use for another purpose] *San* 48a(44); pass.part. תפיסי להו בית דינ' the court is in possession of them [i.e. his deeds] *Giṭ* 37a(56); *BM* 102b(24); *BB* 105b(2); **3. to hold:** בהדי דקא תפסי ליה while they were holding it *Yom* 69b(24) // *San* 64a(15) [**E**[1]: נקטי]; יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס the one who is seated (in the wagon) does not hold the reins. The one who rides holds (them) *BM* 8b(18); תרויהו תפסי לה both of them are holding it *ib.* 2b(23); 3a(45); pass.part. תפיסי בכרכשתא they are holding the fringes *ib.* 7a(28); **4. to be valid (of *qiddušin*)** [calque < MH[2] קידושין תופסין BB 145a(38)]: דילי' כי היכי דתפסי בה קידו' השתא תפסי נמי בתר הכי perhaps just as the *qiddušin* are valid for her now, they are also valid for her afterwards *Qid* 62b(15); *Yev* 92b(30); *Ned* 6b(7); **5. to place in a state:** דלא אלימא קדושתיה למיתפס פדיונה its sanctity [i.e. of food purchased with money of the second tithe] is not strong enough to place it in a state for redemption *Zev* 49a(5); *ib.* 103a(20); *Tem* 24a(37); *Men* 82a(25) [v. Af., mng. 3]; **6. to force:** וקא תפיס שולטנא למישקל מיניה כן וכן זוזי דמים ולזבוני ליה the ruler is forcing (me) to take from him such-and-such an amount of *zuzim* and to sell (the field) to him *SŠHai* 16a(21)
Af. 1. to make s.o. hold s.t.: לאתפוסי חפצא בידיה to make him hold a (sacred) object in his hand *Švu* 38b(42; **F**[2]); *TGHark* 202:28; **2. to put in s.o.'s possession, deposit:** אי לאו דאתפסיה צררי מעיקרא לא הוה מקבל ליה had he not put *ṣērarē* in his possession, he would not have accepted it [i.e. to be a guarantor] *BB* 174b(18) [for add. exx., v. ↓ צררי mng. 3]; אתפשוה מטלט' put movable goods in her possession (as a guarantee for her *ketubba*) *Ket* 7a(4); לאתפושי מידעם דשמעון to put something of NN in the possession (of NN_2) *TGHark* 112:7; גברא דאתפיס זכואתיה לבי דינא a man who deposited his *z.*-writs with the court *Ned* 27a(19; TGHark 178:15) [↓ זכותא mng. 3]; **3. to put s.o./s.t. into a particular state by making a statement indirectly referring to it:** לישנא דאתפוסי (the word תַּחַת MTem 5:6) is a term meaning 'to put something in a state' *Tem* 26b(19) [w. ref. to Lev 13:23; ≠ ↓ √4#חלל af., mng. 4]; *ib.* 17; 27a(9); מתפיס איניש במידי דסמיך ליה a person can put himself in a state (of

Naziriteship by expressing) something which is close to it [e.g. צְפָּרִים instead of שְׂעָר, both mentioned in Dan 4:30] *Naz* 3a(31); *ib.* 21a(12); כי מתפיסת ליה נמי תפיס when you put it [i.e. money of the second tithe] (in the state of a peace offering), it is also binding *Men* 82a(25)
Itpe. 1. to be punished [cf. MH^2 נתפסין בעון הדור Šab 33b(18; **M**); נתפס על אנשי עירו ib. 54b(53)]: דילמא מיפקיד דינא עליה ומתפישנא בהדיה perhaps judgment will be decreed upon him, and I shall be punished with him *Šab* 32a(14); הני דבי ריש גלותא מיתפסי אכולי עלמא the people of the exilarch's house are punished for everyone('s sins) *Šab* 54b(54); מיתפיס בההוא עון he is punished for the same sin *HG3* 10:60; לא מתפסת בעוון you are not punished for a sin *Anan* 6:8; **2. to be put into a state by means of a referential statement:** דהוו גברי טפי דאיתפוס ואז{י}⟨ו⟩ל there were many men who were continually put into a state (of Naziriteship) [i.e. one after another] *Naz* 34a(22); *ib.* 21a(13); בקמ׳ מיתפסין טפי מכדי דיבור לא מיתפסין (if) they are (all linked) to the first one, they cannot be put into a state (of Naziriteship) for longer than the time of (his) speaking *ib.* 15; בעיקרו קא מיתפיס או בהיתירא קא מ״י״תפיס is it put into a (forbidden) state according to its original condition or (its current) permission? *Ned* 11b(22); *ib.* 12a(5); *Naz* 22b(4); **3. to be deposited:** מיתפס{ו}⟨ן⟩ זכוותיה his *z.*-writs are deposited (with the court) *Ned* 27b(9; **V**^{2})

In general, the JBA usages are calques of those found in MH^2 תפס J 1687.

תפסא, תיפסא n.m. **seizure** (↓ √תפס) sg. תפסא הוא it is a (temporary) seizure (of part of the sacrifice) *Pes* 64b(30) [Var: תיפסא TGAs42 163:20]

תפף vb. **to spit** (Arab تَفَّ to spit Wehr 95) **Pe.** (u): a. alone: ברוק׳ דהדדי תפיתו you spat with each other's spittle [i.e. you are of the same opinion] *Nid* 42a(30) // כול{ה}⟨כ⟩ו ברוקא דהדדי *Šab* 99b(10) [v. Itpe.]; ותפתיה לבראי איתפי{ה}⟨ת⟩ו לאחוריה I spat it [i.e. the spittle] out behind him *Ber* 24b(22; **P**); למיתאף ביה רוקא to spit saliva upon him [i.e. the sick person] *IHP* 599:16 = *HG1* 237:61; b. w. √שדי pe.: כל רוקא דצירו{ן}⟨י⟩ לך תוף שדי תפת שד{יא}⟨אי⟩ spit out (and) eject all the saliva that you have accumulated. She spat (it) out (and) ejected (it) *Ket* 61b(16) [↓ √1# שדי pe., mng. 4]
Itpe. ib.: v. Pe.

In *Pes* 111a(16), all the mss. read סף בהו רוקא, and the rdg. תף is an emendation of BaḤ ib.

תפר vb. **to sew** (↓ תפירא; JPA תפר DJPA 588) **Pe.:** מהו למתפרי⟨ה⟩ ועי{י}⟨ו⟩לי לתפירה לגאו is it permitted to sew it [i.e. the strap of the phylacteries] and to place its stitch on the inside? *Men* 35b(6; **M**); *Mak* 11a(25) [↓ תפילתא]

תפשיחא n.m. **cutting off** (↓ √פשח) sg. ההיא איתתא דאכלה דיקלא בתפשיחא תלת שנין a certain woman who consumed the usufruct of a date palm for three years by cutting off (the branches) *BB* 54a(20); האיי תפשיחא *MQ* 10b(13; Sidra 9 156:19)

תפתוקא n.m. **(uncertain**; ↓ תכתקא**)** pl. קטיר להו ארבע מאה תפתוקי he built for them four hundred ... *Bek* 31a(15; **FV**^{9}) [Var: טפטקי ŠM ib.]

תַּפְתֵּיחָא n.m. perh. **clearing the land** (↓ √פתח; calque < Akk *teptītu* clearing the land, newly cleared land AHw 1347) sg. תפתיחא לא הוי חזקה clearing the land is not considered taking possession *BB* 36a(18)

Expl. RaḤ: פסוקי נברא דדיקלא cutting off the web of the date palm TGAs42 216:11; Lit: Eps, PLA 262 [traditional explanations]; Voc: תְּפתִּיחָא HGP 1b:36.

תָּקוֹעָא, pl. **תָּקוֹעַיָּא** n.m. **one who blows the shofar** (↓ √תקע; JPA תקע DJPA 590) pl. קל תקועיא דיחידאי the sound of the ones who blow the *shofar RH* 30a(9; **OME**^{2})

Y: תָּקוֹעַיָּא *RH* ib.(BAYTN 108).

תקופתא n.f. **cycle** (< BH תְּקוּפָה HAL 1641) sg.cs. only **solstice:** תקופת תמוז the summer solstice [lit. the cycle of *Tammuz*] *Tan* 14b(16); *Ḥul* 60a(1); תקופת טבת the winter solstice [lit. the cycle of *Ṭevet*] *RH* 21a(21)

1# תקי ↓ √1# תקל vb.

2# תקי ↓ √תקן vb.

תְּקִיל adj. **full-weight** (lit. weighed; ↓ √1# תקל pe., pass.part.) pl.m.abs. דינרין טאבין ותק⟨י⟩לין good and weighed *denars BM* 44b(17); det. זוזי מי הוו טאבי ותקילי are there *zuzim* which are (both) good and weighed [i.e. have full weight]? *BM* 69b(1); *ib.* 5; 108b(26)

תְּקִיעֲתָא n.f. **shofar blast, těqi'ā** (< MH תְּקִיעָה Yeivin, BV 886; ↓ √תקע; JPA תקיעתה pl.det. DJPA 589) **1. shofar blast:** pl. כי מסיק שליחא דציבורא תקיעתא ביבנה לא שמע אנ{ו}⟨י⟩ש קל א{ז}⟨ו⟩ניה מקל תקיעתא when the prayer leader completes the shofar blasts in GN, a person is temporarily deaf [lit. cannot hear the sound of his ears] from (the volume of) the shofar blasts *RH* 30a(8); **2. *těqi'ā*, one of the types of shofar blasts:** pl. פסוקי תקיעתא מהדדי לא מפסקינן we do not actually divide the *těqi'ōt* one from the other [i.e. a double-length *těqi'ā* cannot be considered as two] *ib.* 27a(12)

Y: תְּקִיעֲתָא *RH* 30a(28).

תַּקִּיף adj. **strong, grievous,** n. **powerful or harsh person** (↓ √תקף; TA תַּקִּיף TJ Is 19:4, Sy ܬܰܩܺܝܦܳܐ LS 833, Ma תאקיף MD 481) **I.** adj. **1. strong, powerful:** sg.m. אם קידום תקיף לחדא if an east wind is very strong *San* 18b(40); גבר תקיף a powerful hero *Bo* 70:8; ברקא תקיפא a powerful lightning flash *Ber* 59a(25); סטנא תקיפא the strong *s.*-demon *Bo* 5:4; *ib.* 78:17; f. ליליתא תקיפתה a powerful lilith *ib.* 28:4; pl.m.abs. עובדין תקיפין powerful magical practices *ib.* 5:2; 18:11; 63:6; 79:4; det. מעבדי תקיפי *ib.* 47:4; בעילדבבי תקיפי powerful enemies *ib.* 36:8; **2. severe, hard:** sg.m. איניש תקיפא a severe person *BM* 64a(2); **3. grievous:** sg.m. שאני משה דתקיף אבליה Moses is different since the mourning for him was grievous *MQ* 21a(36); pl.f. שאני שמועות בית המקדש דתקיפא טובא the reports (of the destruction of the) Temple are different since they are very grievous *Ket* 62a(19); **II.** n. **1. powerful person:** sg.m. מאי משמעה דהאיי איתן לישנא ⟨ד⟩תקיפא הוא what informs (us) that this (word) אֵיתָן [Num 24:21] is a term meaning 'powerful one'? *RH* 11a(30); **2. harsh person:** pl.cs. תקיפי ארעא דישראל the harsh ones of Eretz Israel *Tan* 23b(41; **V**^{17}) // *Meg* 28b(40) // *Ḥul* 122a(44) [≠ ↓ חסיד mng. II.a]; det. תקיפי קמאי the earlier harsh ones *San* 11b(1) [≠ ↓ עינוותנא]

Voc: תַּקִּיפָא HGP 24b:23; Y: תַּקִּיף *San* 18b(40; BAYTN 238).

1# תקל, תקי vb. **to weigh, be even, be equal to** (↓ תקיל, תיקלא 1#, מתקלא, מתקולתא; Sy ܬܩܰܠ LS 831, Ma 1# תקל MD 489) **Pe.** (a/a) **1. to weigh:** a. intr.: ביניתא אכרסה תקלא a *b.*-fish weighs according to (the size of) its stomach *BM* 79b(31); b. tr.: דאיכא דכייל ואיכ׳ דתקיל there is (a place) where one measures, and (a place) where one weighs *Ara* 19a(22); *ib.* 24; וליתקל מתקליה מילחא let him weigh its weight in salt *Šab* 66b(38); דהוה תקי יהי ותקי שקי (PN's tenant farmer) who used to weigh (and) give (to PN), weigh (and) take (for himself) *BQ* 119a(20); *BM* 70a(10); *Tam* 32b(15); pass.part. ↓ תקיל; **2. to be even, equal to:** עד דתקלו מיא וקמו בהדי טורי until the water stood even with (the tops of) the mountains *Yom* 76a(30); pass.part. ותקילא לי ככוליה תלמודאי I consider it [i.e. that particular matter] to be equal to all my *talmud Men* 17a(25) // *Ber* 24b(14)
Pa. to weigh: ר׳ חנינא מתקיל מתקלא PN used to weigh the weight (of the stones) *Ket* 112a(47; Ar [AC 8:263],Tos) [// מתקל כיפייא used to weigh stones PT Švi 35c(17; Vat)]

Lit: Kut, Studies 254 [Heb; on √תקי].

2# תקל vb. **to remove obstacles, stumble** (↓ 2# תיקלא; Sy ܬܩܰܠ LS 831, mng. 5, Ma 2# תקל MD 489) **Pe.:** האי מאן דתקיל תיקלא one who removes an obstacle (to even the level of the field) *BB* 54a(12); *MQ* 10b(13; RaḤ, Ar [AC 8:264]) [↓ √תקן af., mng. 2]
Pa. id.: דמתקיל תיקלא *MQ* ib.(Rashi)
Itpe. 1. to stumble: הוה מיתקיל בה הוה נפיל וקאים had (the ox) stumbled on it [i.e. the stone], it would have fallen down and gotten up *BQ* 53a(47); *ib.* 29a(23); הני דדרו באג{ר}⟨ד⟩א ואיתקול ותברוה לרקודא (porters) who were carrying with a pole, stumbled, and broke the barrel *BM* 83a(25; HP 76:7); לישניה איתקיל his tongue slipped (so that he said the wrong thing) *Švu* 20a(7); **2. to have a restricted flow (due to obstructions):** שאני נהר בורן דמיתקיל the *B.*-canal is different since it has a restricted flow *BM* 24b(17); מתקיל נהרין the flow of our canal is restricted *Giṭ* 60b(47)

Expl. RaḤ: אולח וגה אל ארץ וגעלהא מועתו(ר)⟨ד⟩@א+ לא@י he smoothed the surface of the ground and ... to prepare it ... MQ ib. [v. OHP MQ 65:27].

תקלא ↓ תיקלא #2 n.

תקן, **תקי** vb. **to make fit, ordain, institute, prepare** (↓ מתקנתא, תיקנא, תקן, תקנתא; Sy ܬܩܢ LS 831, Ma תקן MD 489) **Pa. 1. to make fit, remedy, fix, improve:** a. general: לתקוני שדרתיך ולא לעוותי I sent you to remedy (the matter) and not to make (it) worse *Ket* 85a(21) [+ //'s; ↓ √עוות pa.]; הואיל ואיתרחיש לי ניסא איתקין מילתא since a miracle occurred for me, I shall remedy a matter (for them) *Šab* 33b(50); *ib.* 53; אפשר לתקונה או לא אפשר לתקונה is it possible to remedy it or is it impossible to remedy it? *Zev* 15a(1); לתקוני גברא to fix (the disqualification of) a man *Zev* 76b(4); *Yev* 46b(26); מי מתקין עילאי מתקין who fixes (it)? The one who is above fixes (it) *BM* 117a(21); *Šab* 146a(51); והק(מ')מתקי מאנא but is he not, in fact, fixing the 'vessel' (on the holiday)? *Suk* 33b(24); ותקוני לא מתקין ליה (the second Passover) does not actually fix it [i.e. the first one if it was deliberately neglected] *Pes* 93a(29); דמתקן הוא he improves (by means of it) *Ḥul* 8a(29); b. w. נפש־: דאו בעי מתקין נפשיה if he wants he can make himself fit *Pes* 62a(6); לתקוניה נפשיה דשקיל במאזייה ובטופריה to make himself fit by cutting his hair and fingernails *Anan* 89:12; חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך prepare yourself at night and prepare yourself early in the morning (to do your bodily functions) *Tam* 27b(36); **2. to ordain, introduce, institute:** כל דתקון רבנן כעין דאוריית' תקון whatever the scholars ordained, they ordained (with a force) similar to Pentateuchal authority *Yev* 11a(23) // *Pes* 116b(32) // *Giṭ* 64b(36) // *Qid* 43b(12) // *AZ* 34a(6); *Ber* 22b(5); *Šab* 24b(12); *BM* 18a(11); *BB* 172a(2); ותקנינהו בתפלה they introduced them into the *tĕfilla* *Ber* 33b(43); *ib.* 27; תקן קבא בת תלת קפיזי (PN) instituted the *qab*-measure of three *q*.-measures *BB* 90b(5); אנא קבא חדתא תקיני I introduced a new *qab* *ib.* 8(**F**[2]); יכילנא לתקוני לכולה גולה I can institute (a calendar) for the entire Diaspora *RH* 20b(2); *TGHark* 36:10; *ib.* 108:20; 167:2; *IŠGF* 93:18; *ib.* 105:5; *Anan* 9:23; **3. to order, arrange:** תקינו לה פייסא they arranged a lot for it (in order to choose the order of the priests) *Yom* 22a(16); מכדי מתניתין מאן תקין now, then, who ordered our Mishna? *Yev* 64b(13); **4. to install:** עד דתקין לה שפכי until he installed drainpipes for it [i.e. the synagogue] *BB* 3b(34); pass.part. דכורסיה מתקן בי שחקי לשחקים whose throne is installed between the heavens *Bo* 31:11; **5. to set aside the priestly gifts** [JPA תקן pa. DJPA 589, mng. 4]**:** אתי גברא דאורי' מתקין טיבלא דאורית' a man under the obligation of the Torah, may come and set aside the priestly gifts from Pentateuchal *ṭevel* *Nid* 46b(40); *Yom* 83a(39); *Giṭ* 30b(37); *ib.* 86a(4); *Bek* 37a(33); pass.part. *Pes* 35b(40)
Af. 1. to institute: אתקין ר' אבהו בקיסרי PN instituted (the custom) in GN ... *RH* 34a(45); *Suk* 55a(29); *Giṭ* 67b(10); *Ḥul* 107a(24); וכיון דאתקנו ריגלי דרישי גלואתא במתא מחסיה when they instituted the *rigla*-celebrations of the exilarchs in GN *IŠGF* 91:11; **2. to prepare:** האי מאן דמתקן ארעא אדעתא דבידרי one who prepares a field for the sake of a threshing floor *MQ* 10b(13) [↓ תקל #2√ pe.]; דמתקני ומייתו מעיקרא אבני זוטרתא ואבני רברבתא they used to prepare and bring in advance small stones and large stones *Tam* 26b(23); דמתקני אחריני ומייתו חילופיהו they prepare others and bring (them) instead of them *San* 45b(14; **K**); וליתקין ארבע קברות let him prepare four graves *ib.* 47a(36); *Men* 104a(20); *Ḥul* 8b(23); דבעי למיפק לבראי בההיא דוכתא דאתקין he is required to go outside to that place which he prepared *Anan* 30:26; *ib.* 40:1; 70:4; pass.part. מתקנן *BB* 69a(5) [of stones]; **3. to apply, focus:** אתקונניו(ן)⟨ן⟩ על מאי דהני ליה לליביה to apply them [i.e. the words of the Torah] upon what pleases his heart *AnanSch* 26:3; *ib.* 13
Itpe. 1. to be made fit, fixed: a. of ritual impurity: אכתי לא איתקן גברא the man has not yet been made fit (to eat ritually pure food) *Pes* 7b(31); *Zev* 102b(2); b. of irregular menstrual period: דאי@הדר איתקן her menstrual period became regular [lit. she afterwards became fixed] *Nid* 12b(16); זמנין דאזלה מינסבה ומיתקנה sometimes she goes, gets married (to another), and becomes fixed *ib.* 18; **2. to be instituted:**

ודילמ' בתרי בי דיני אתתקן but perhaps (the ordinances) were instituted in two courts *BB* 131b(2); והא מעיקרא הוה מי״תקנא was not (the Pentateuchal reading) originally instituted (before Ezra's time)? *BQ* 82a(18) [Var: מיתקנא **F**[1]**Es**]; ביומי דרבי איתקן בריאתא the *barraitot* were instituted in the time of PN *IŠGF* 35:10; ואיתקן לאקרויה לבעל שמגרש את אשתו אילי' מילי it was instituted to recite these words to a husband who divorces his wife *TGHark* 165:16

On the phrase מתקין תיקנא [unclear] *Giṭ* 60b(47; OHP ib. 241:11), v. ↓ תיקנא. A preferable rdg. for מתקן מתקלא *Ket* 112b(1) is מתקל מתקלא [↓ מתקלא]

תקן adj. **steadfast, trusty** (↓ √תקן; Sy ܬܩܝܢܐ LS 832, Ma תאקנא MD 481) pl.m. חיים ארוכין טבין ותקנין a long, good, and steadfast life *Yom* 71a(27); f. לא חזיתי בר נש דמהלך באורחן דתקנן כדין I did not see anyone walking in trusty paths like this one *Suk* 44b(26; **M**[2]) [Var: דתקנין ארחתיה כדין whose ways were trusty like this one **O**[9]]

תַּקָּנְתָּא n.f. **solution, remedy, ordinance** (↓ √תקן; Sy ܬܘܩܢܬܐ pl. LS 832) **1. solution:** sg. a. alone: מאי תקנתאי what is the solution to my problem? [lit. what is my solution?] *MQ* 17a(41); *Tan* 8a(3); *Meg* 3a(43); *Ket* 95a(2); *Giṭ* 56b(17); *BB* 4a(14); *Šab* 110a(26); *Yev* 63b(40); *Ḥul* 105b(32); *HP* 199:8; סיפ' בתקנתיה קמיירי the latter part (of the *barraita*) deals with his solution *Naz* 17a(22); הנך לית להו תקנתא those (cases) do not have a solution *Ḥul* 93a(35; **H**[2]); *Zev* 76a(19); b. w. √עבד pe.: אנא אעביד לך תקנתא ומצילנא לך I shall contrive a solution for you and will save you *San* 109b(54); ניעביד לן מר תקנתא find a solution for us *Yom* 83b(36); *San* 7a(15); זיל עביד תקנתא go (and) find a solution *Er* 25b(20); *Yev* 37a(4); *BQ* 96a(20); *BM* 51a(3); **2. remedy:** sg. ואית ל' תקנתא (the disease) has a remedy *Giṭ* 69a(27); *ib.* 31; מאי תקנתיה what is its remedy? *Ber* 44b(26); *Šab* 134a(1); *Yom* 27b(27) [↓ תני #1√ pe., mng. 2a]; ולא תיהוי ליה תקנתא לעלם may he have no remedy forever *Bo* 141:15; **3. ordinance:** a. general: sg. תקנתא דיהושע an ordinance of Joshua *Er* 17a(43); תקנתא דרבנן an ordinance of the scholars *Yev* 67b(17); *BQ* 8b(16); *BB* 50a(9); *SŠHai* 14a(5); תקנתא דידי my ordinance *BQ* 8b(6); *Pes* 90a(30); תקנתא דהיתירא ... תקנתא דאיסורא a permissive/prohibitive ordinance *Yev* 111a(31); תפלה דעיקר תקנתא היא the *tĕfilla* which is the ordained place [lit. main part of the ordinance] (for *havdala*) *Ber* 33a(49); pl. הני הילכאתא נינהו תקנתא נינהו are these traditional laws? They are ordinances *BM* 112b(4); b. w. var. vbs.: 1) √בטל pa.: sg. היכי מצי מבטל תקנתא דתלמידי שמאי והלל how can he abolish an ordinance of the disciples of Shammai and Hillel? *AZ* 36a(23); 2) √עבד pe.: sg. תקנתא היא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן it is an ordinance, and we do not institute one ordinance upon another *BM* 5b(1) // *Švu* 41a(18); *Giṭ* 50a(41); *BB* 4b(15); *Geon* 233:6; pl. ועבד בה כמה תקנאתא שפיראתא he instituted in it [i.e. in GN] several commendable ordinances *IŠGF* 90:18; 3) √תקן pa.: תקנתא תקינו רבנן the scholars instituted an ordinance *Tan* 27b(40); היכי אתו רבנן עקרי תקנתא דתקינו אנשי כנסת הגדולה how can the scholars come (and) annul an ordinance which the men of the Great Assembly made? *Meg* 2a(24)

Voc: תַּקָּנְתָּא HGP 19b:11; Y: תַּקְנְתָא *Ber* ib.(BAYTN 285).

תקע vb. **to strike with the hand, to blow the *shofar*** (↓ תקיעתא, תקועא; BH תקע pe. to strike, blow a trumpet HAL 1642, > Sy ܬܩܥ to blow a trumpet LS 833, JPA תקע DJPA 590) **Pe.** (a/a) **1. to strike with the hand:** ההוא גברא דתקע ליה לחבריה a certain man who struck another with his hand *BQ* 36b(26); *ib.* 90b(17); 37a(3) // *Bek* 50b(24); **2. to blow the *shofar*:** כי נהרנא לך תקע לי when I snort at you, blow the *shofar* for me *RH* 34b(27); במקדש היכי תקעינן how can we blow the *shofar* in the Temple (on the Sabbath)? *ib.* 29b(27); 29a(1); 30a(12); ליתקע *Šab* 114b(7); *ib.* 21; בעדנא דמנסך מים ויין תקע when he libates water and wine (on the altar) he blows the *shofar* *Suk* 54a(14); *Ḥul* 26b(26); ותקעינן ופטרינן we blow the *shofar* and cease *AnanMann* 2r:13; **3.** perh. **to shout:** ריש לקיש להו תקע לדרומאי PN shouted(?) to the inhabitants of Darom *Zev* 22b(33; **V**[11])

Expl. Rashi [mng. 3]: צעק להם קול גדול.

תקף vb. **to become strong, to intensify, hold, ferment, raise an objection** (↓ אתקפתא, תוקפא,

תקיף; Sy ܬܩܶܦ LS 833, Ma תקף MD 490) **Pe.** (e/o) **1. to become strong, intense, severe:** a. alone: תקיף חולשי' his weakness intensifies *Ned* 40a(37); ותקיף קצירה his sickness becomes more severe *Anan* 37:7; מילה תלתא יומי תקיף כאיבא the pain of circumcision is severe for three days *ib.* 82:20; כדתקיף גזרתא when the decree intensified *Šab* 33b(30); כי היכי דתקיף איסורא דאיש למנסב קרובותיה just as the prohibition for a man to marry his female relatives is strong *Anan* 97:18; pass.part. מיתקף הוה תקיפא she would become extremely vehement (in her anger) *Yev* 63b(7) // *San* 22b(5) [cf. Sy, LS ib., mng. 3]; b. w. -ל: דנהי דתקיף להו יצרא דעבירה יצרא דע"ז ויין נסך לא תקיף להו granted that their desire for promiscuity would become intense. Their desire for idolatry and libated wine would not become intense *AZ* 69b(39) [cf. יוסף תקיף יצריה MV 342:20]; *Šab* 110a(27); *BQ* 19b(15); c. w. -ב: תקפי ברחמי they are intense in (their) prayers *BM* 85b(42; **V**[22]); **2. to take hold, hold, seize** [MH תקף J 1693]: תקפיה אזל בהדיה he took hold of him (and) went with him *Ḥag* 5b(40); תקפיה ועייליה לבי מדרשא he took hold of him and brought him into the school *ib.* 15a(44); איבעי ליה למתקפה he should have held onto it [i.e. the animal, to prevent it from falling] *BM* 36b(47); רב יוסף בר חמא הוה תקיף עבדי מאינשי דמסיק בהו זוזי PN used to seize slaves from people who owed him money *BQ* 97a(15) // *BM* 64b(22); *ib.* 73b(30); **3. to ferment, become sour (of wine)** [cf. Sy ܬܩܠ ܚܡܪܐ PSm 4491]: תקיף ההוא חמרא that wine became sour *BM* 106b(35); *ib.* 83a(20); *Tan* 7a(55); *BB* 98a(23); **4. impers. w. -ל to be upset:** לא תיתקוף לך do not be upset *Men* 42a(26); *BB* 10a(28; MGD 328:13); תקיף לה מן גבר' she was upset with her husband *Ned* 91a(17) [but v. Rashi ad loc.]; **5. w. -ל + עלמא to be ill:** חזיה דתקיף ליה עלמא טובא he saw that he had become critically ill *Qid* 22b(48); *Giṭ* 77b(14)

Af. 1. to raise an objection: מתקיף לה רב פפא PN raises an objection to it *Šab* 6a(13); *Pes* 71a(41); *Ket* 16b(35); *BQ* 42a(28); *AZ* 72a(23); *Tem* 25b(34); ואתקיפת לן חדא you have raised an objection for us in one case *BB* 129a(20) [≠ ↓ √2# נחת af.]; **2. to contend:** הוה קא מתקיף ביה טובא he was contending with him a lot *Ḥul* 7b(23; MGG 612:14) [↓ √כתש itpa., mng. 3]; **3. to seize** [v. Pe., mng. 2]: אתקיף מרות על רבנן he seized control over the Rabbis *IŠGS* 102:16

Itpe. to ferment, become sour (of wine) [v. Pe., mng. 3]: רב הונא הוו ליה ארבע מאה דני חמרא איתקיף והוו ליה חלא PN had four hundred vats of wine. They turned sour and became vinegar *Ber* 5b(38); *ib.* 56a(34)

Lit: Bacher 242 [Af., mng. 1].

תרא, abs. **תר** n.m. **place** (< אתר[א]; Ma 1# תאר MD 481) ↓ אתרא n., לאלתר adv.

תַּרְבָּא n.m. **(forbidden) fat** (TA תַּרְבָּא TO Lev 3:3, Sy ܬܰܪܒܳܐ LS 833, Ma תירבא MD 486) sg. a. general: דמא ותרבא blood and fat *Ḥul* 39b(40); *ib.* 93a(31); כל תרבא דאית ביה שוריקי סומקי מסרח all fat which has red veins will putrefy *BM* 83b(51); דדייב תרבא ובלע בישרא the (forbidden) fat flows (from above), and the meat absorbs (it) *Ḥul* 8b(36); *Šab* 136b(6) // *Yev* 37a(2); *ib.* 76a(23); תרבא לחיגא מי אית ליה is there (a connection in the verse חֵלֶב חַגִּי Ex 23:18) between fat and holiday? *Ḥag* 10b(12); אמימר שרי תרביהו PN permits their [i.e. the wild goats'] fat *Ḥul* 80a(39); b. w. a designation: תרבא דאטמא fat of the thigh *Bek* 30a(1); האי תרבא דתותי מתני the fat which is under the loins *Ḥul* 93a(7; **V**[11]); האי תרבא דקלי@בוסתא the fat on the *os innominatum ib.* 16; תרבא דליבא the fat of the heart *Geon* 27:16; תרבא דעינא the 'fat' [i.e. the white] of the eye *Bek* 38b(28) [expl. חֵלֶב עֵינֵימוֹ Ps 73:7]; תרבא דצפירתא דלא ⟨אי⟩פתח fat of a virgin she-goat *AZ* 28b(8); *ib.* 17; פירוסתא דתרבא דריאה the covering of the fat of the lung *HP* 202:2; c. w. a measure: ההוא כיזיתא דתרבא a certain olive-sized piece of fat *Ḥul* 98a(19); *ib.* 23; מלא צנא דתרבא a basketful of fat *ib.* 59b(16); שב מאני דתרבא seven portions of fat *Šab* 133b(37); דיקולי דיקולי דתרבא many *d.*-baskets (full) of fat *BM* 83b(50; **Es**); d. in a fig. sense: בשמתא נרש משכיה תרביה ואליתיה GN is under a ban: its skin, fat, and fat tail [i.e. all of its people] *Ḥul* 127a(28)

Voc: תַּרְבָּא HPP 299:19; Y: תַּרְבָּא *Šab* ib.(BAYTN 97).

תַּרְבִּיצָא n.m. **type of irrigated field** (↓ √רבץ) sg. האי תרביצא שרי לארבוציה בחולו של מועד it is permitted to water a *t.*-field on the intermediate days of the holiday *MQ* 6b(22); חד מטייה אספלידא וחד מטייה תרביצא אתא ההוא דתרביצא the vaulted chamber accrued to one and the *t.*-field accrued to the other (as their inheritances). The one of the *t.*-field came ... *BB* 7a(33); pl. דלא ביירי תרביצי the *t.*-fields are not fallow *Tan* 6b(29; **O**)

Geon. expl.: ותרביצי הן מקומות שנתרבצו במים כמו המרבץ את שדהו ... ותרביצא היא השדה שהשקו אותה ונשארה בה לחלוחית OHT Tan 10:5; תרביצא מהו שדה שאין ומשיתיבש חורשין אותה דעתו לזורעה היום וכשנזדמנו מים מביא מר[א] ומרפיק אותה ומשקה אותה מים OHT MQ 10:17; Y: תַּרְבִּיצָא *BB* ib.(BAYTN 240).

תַּרְבְּצָא, תרבאצא, תַּרְבְּצָא, cs. **תַּרְבַּץ** n.m. **courtyard, study hall** (< Akk *tarbāṣu* court AHw 1327, AIOA 107; ↓ תרבצאה; Sy ܬܰܪܒܺܝܨܳܐ LS 710, Ma תארבאצא MD 481, MH[2] תרבץ BY 7895) sg.cs. תרבץ אפדני a courtyard of large houses *BB* 98b(19) [expl. MH קנתינר ib.]; *ib.* 6b(3); det. תרבאצא *GC* 94:7 [expl. MH חָצֵר MOh 18:10 and expl. as Arab (الدار) صَحْن]; תרבצא דביתיה the courtyard of the house *Er* 89b(35); *ib.* 90a(1); תרבו(י)צא *BB* 67a(18) [clarification of ↓ דירתא]; *IHP* 557:18; pl. תרבצי *HGI* 262:82; תרבאצ(א)ה *SŠHai* 6a(6; **O**); **2. study hall** [cf. LJLA תרביצא לתלמידיא Tg1Ch 2:55, MH תרבץ לתורה Tanḥ Tazria' § 9]: sg. ובתרבו(י)צא אמור they said in the study hall *Men* 82b(21)

Lit: Geig, AAC 413.

תַּרְבְּצָאָה n.m. **student** (< ↓ תרבצא w. gent. ending) pl. רבואתה דתרבו(י)צאי the teachers of the students *OHT BQ* 7:24

תרג vb. **(uncertain) Af.:** אתריגו לפחמין *Er* 53b(23) [quoted as לשון חכמה]

תַּרְגּוּמָא n.m. **Aramaic version, interpretation** (↓ √תרגם; JPA תרגום DJPA 590, Sy ܬܘܪܓܡܐ LS 834) **1. Aramaic version:** sg. אלמלא תרגומיה דהאי קרא were it not for the Aramaic version of this verse *San* 94b(18); *Meg* 3a(32); *MQ* 28b(33); **2. the Aramaic portions of the Bible** [cf. MH תַּרְגּוּם שֶׁבְּעֶזְרָא וּבְדָנִיֵּאל MYad 4:5]: pl. תרין בתרגומי twice in the Aramaic portions of the Bible *BMsD* 7:12; **3. interpretation:** sg. אנא בהדי תרגומא ד(א)סבי למה לי why do I need the interpretation of the old men? *Šab* 134b(25); ותרגומה נהרדעא its interpretation is Nehardea *Er* 45a(31) [expl. GN בבל as a frontier city]; *Yom* 19b(50); *BB* 145a(34)

Lit: Bacher 245 [mng. 3]; Y: תַּרְגּוּמָה *BB* ib.(BAYTN 244).

[תרגימנא ↓ √תרגם vb.]

תרגם vb. **to translate into Aramaic, explain** (↓ תרגומא, מתורגמנא; Sy ܬܰܪܓܶܡ to explain, translate LS 834) **Quad. 1. to translate a biblical passage into Aramaic:** רב/לוי מתרגים PN/PN₂ translates *Zev* 54a(10) [fol. by an A translation of Gen 49:27; v. FLT 2:62]; והיינו דקא מתרגם this is what he translates *Giṭ* 68b(28) [fol. by an A translation of Lev 11:19]; ומתרגמינן and we translate *Šab* 10b(9) [fol. by an A translation of Dt 7:9]; *MQ* 2a(25) [fol. by an A translation of Dt 25:18]; *RH* 33b(25); *Ara* 15b(18); *BB* 12b(29); *San* 106b(46); *AZ* 2b(1); *Mak* 10a(44); *Nid* 31b(11); כדמתרגם רב יוסף as PN translates *Ber* 28a(53) [fol. by an A translation of Zep 3:18]; *Pes* 68a(30); *MQ* 26a(10); *Soṭ* 48b(48); *BQ* 3b(37); *AZ* 44a(28); **2. to explain, interpret:** a. general: מאן דמתרגם לי בבקר אליבא דבן בגבג (if) there is someone who can explain to me בַּבֹּקֶר [Dt 7:26] according to PN *Er* 27b(9); *BM* 41a(14) // *San* 62b(43); *Er* 88b(6); *Ket* 110a(30); תרגמה רב אונא בר סחורה קמיה דרבא בריגלא PN explained it in the presence of PN₂ at the *rigla Bek* 60a(7); אני וארי שבחבורה תרגימנה I and a 'lion' of the collegium explained it *Qid* 48b(47; **O**[2]); *Šab* 111b(8; **M**); *Naz* 50b(10); *BB* 88a(5); *San* 8b(6); ור' יהודה מתרגם מחמותו ואילך PN explains (PN₂'s statement ib. as referring to) from 'his mother-in-law' onward *Yev* 9b(8) // *ib.* 28b(16); כבר תו(י)רגמה רב הושעיה לשמעתיך בבבל PN has already interpreted your legal tradition in Babylonia *Ket* 53b(1); *Šab* 43b(18); *BB* 136b(24); *AZ* 54a(32); אדאכלת כפניאתא בבבל תרגימנא מסופה while you were eating the inflorescences of date palms in Babylonia [i.e. before you immigrated to Eretz Israel], we interpreted (the first clause of the Mishna) from its final clause *BB* 107b(24) // *Bek* 18a(29); אנא ורב נחומי בר זכריה תרגימנא I and PN explained (it) *Kar* 15a(44; **L**[1]); תרגומה אדם interpret it with regard to blood *Pes* 16a(38) [Var: תרגמה **M**[1]**V**[17]];

Er 28a(23); *ib.* 76b(19); *Pes* 40a(27); *Ket* 23a(2); והוא דידע לתרגומי בכולהו (this refers) to where he knows how to explain all of them [i.e. Bible and Mishna] *ŠT* 495:83; b. esp. H words or phrases: 1) in JBA: a) BH: הכא תרגימו עדילי ימא here [i.e. in Babylonia] they interpreted תַּנִּינִם Gen 1:21] as sea monsters *BB* 74b(23) [≠ TA תַּנִּינַיָּא TO Gen ib.]; *Giṭ* 66a(20) [↓ שידתין]; b) MH: מדמתרגמינן תורבלא מינא דבהמ׳ ניו(נ)הו from the fact that we explain (שׁוֹר בָּר MKil 8:6) as תורבלא, (it follows) that it is a species of cattle *Ḥul* 80a(42) [cf. TO Dt 14:5, BH תְּאוֹ]; הכא תרגימו פרורא דאושכפי here [i.e. in Babylonia] they explained (קוֹלָן שֶׁלַּסּוֹפְרִים MPes 3:1 as) 'shoemakers' glue' *Pes* 42b(25; **C**); *RH* 18a(44); *BQ* 52a(11); *BM* 20a(21); *BB* 61a(7); *ib.* 68a(25); 69a(1); 74b(23); תרגמה רב פפא ... PN explained it [i.e. the *barraita*] *BQ* 22a(3) [followed by an A explanation]; *ib.* 83a(24); *BM* 29b(48); 46b(24); 80b(2); *Šab* 52b(36); *Pes* 73b(27); *Yom* 37b(4); *BB* 146a(30); *Ḥul* 16b(26); *Bek* 44a(51); *Kar* 27b(30); 2) in Hebrew: הכא תרגימו כוס של בית אבל here [i.e. in Babylonia] they explained (the phrase כוס של שלום [Ned infra] as) 'a cup of the house of mourning' *Ned* 38b(20) [≠ אי הכי [במערב׳ אמרי]; היינו דמתרגמינן מחוך מקום המביא לידי גיחוך thus, this is how we explain מָחוֹךְ [Num 31:50] – 'the place which leads to promiscuity' (?) *Šab* 64a(46; **V**) [↓ √1# חוך and cf. BH צחק pi.]; *ib.* 28a(34); תרגמה שמואל בששמעו בו שמת PN explained it as (a case) where they heard about him that he had died *Ket* 107a(17); *Ber* 51a(2); *Yom* 37a(35); *ib.* 61a(5)

QuadRef. 1. to be translated (of a biblical passage): פסוקי דלא מתרגמין בציבורא verses which are not translated in public *BMsE* 32:22 [v. Ofer, BMs 464[197]]; **2. to be explained, interpreted:** תיתרגם מתניתיך בשור העומד להריגה let your *barraita* be interpreted as (a case of) an ox that is to be executed *BQ* 91b(34); *BM* 27a(6); *BB* 77b(23); *Zev* 118a(20); תתרגם שמעתתיה let his legal tradition be interpreted (as follows) *Giṭ* 41a(24); *BM* 77b(54)

Lit: AIOA 107 [poss. < Akk]; Bacher 242+.

[תרדא ↓ תררא]

תרה, תרה, תרהי, תרחי vb. **to remain, delay** (perh. sec. rt. < *רהא itpe.; cf. Sy ܬܪܐ, expl. as ܐܝܟ ܗܢܐ ܕܐܬܐܚܪ ܘܐܬܥܘܩ BBah 1876:2) **Pa. 1. to cause to remain, wait:** תרהייה גביה עד דבנייה לבית מקדשא (Solomon) made him [i.e. Ashmedai] remain with him until he built the Temple *Giṭ* 68b(37; Ar [AC 8:276]) [Var: תרחייה V[16]]; **2. to delay:** אפוקי יומא מתרהינן ליה we delay the exit of the day *Pes* 105b(15); מתרחינן ליה תרתי שעי we delay it [i.e. the sacrifice] for two hours *ib.* 58a(21)

Itpa. 1. to remain, wait: a. alone: מאן נתרה שמואל ונתרה רב או רב אסי who should wait? PN? Should PN₂ or PN₃ wait? *BQ* 80b(2; Ar [AC 8:276]) [but **H¹EsF¹**: (נ(י)טרח]; מיתרהנא I shall wait (for you) *AZ* 18a(52; **M**) [Var: קא מתרהנא AC ib.]; לא מצינא לאיתרוח(י) I cannot wait *TGAs42* 165:16 [expl. MH דעתי קצרה Ḥul 107b(5)]; ליתרהו ליה עד דמבלע ליה דמיה let them wait for him [i.e. the infant] until his blood is absorbed *Šab* 134a(34; **V**); [**M**: [לישתהי]; b. w. indication of time: איתרח תרי תלתה יומי he waited two (or) three days *San* 113b(1); איתרח לי תלתין יומין wait thirty days for me *MQ* 28a(44; LTGHark 189:33) [Var: איתרה AC ib.]; הך ד׳נקבה אית(חר)(רח) ארבעין יומין והדר איעבר the (maidservant) of the female (child which was born) waited (to have intercourse) for forty days and then became pregnant *Nid* 30b(25); איתרח פורתא wait a while *Qid* 31b(30; **O²**); אי אתרחיתו עד לאורתא if you had waited until the night *Šab* 136a(43); **2. to be delayed:** דא״כ מיתרח סיהרא תלתא יומי השתא נמי מיתרח (קמיתרח) סיהרא תרי יומי if so [i.e. if there are five defective months], the new moon will be delayed for three days. Now, too, the new moon will be delayed for two days *Ara* 9a(11; **MŠM**) [Var: קא מיתרהא Ar (AC 8:276), מתאחר ib., ס״א]; מאי טעמא איתרחת why were you delayed? *Ket* 111b(47; MGD 710:6)

Geon. expl.: מאן תרח מי ישהא לחוץ עד לאחר שעה OHP BQ 140:22; Lit: Eps, St2 836 [etym.].

תַּרְוָדָא n.m. **spoonful** (lit. a metal spoon; Sy ܬܰܪܘܳܕܳܐ LS 834, MH תַּרְוָד J 1696) sg. תרוודא דדובשא a spoonful of honey *AZ* 29a(24); *Giṭ* 69a(41)

Geon. expl.: ויש(מעאלים) קורין אותו מלעקה ואוכלין בו מיני מתיקה

TGCas 42a(10), i.e. مِلْعَقَة; GC 29:5 [↓ כוורדיקא]; Lit: Eps, GC 82[22]; Y: תַּרְוָדָא *AZ* ib. [v. BAYTN 222].

תרח ↓ √תרה vb.

תרטא n.m. **a measure** (etym. unkn.) sg. תרטא ופלגו תרטא a *t.*-measure or half a *t.*-measure *Beṣ* 29a(1) [of meat]; כי תרטא like the size of a *t.*-measure *Ḥul* 124a(43); *BQ* 97b(32)

The spellings in Ar תריטא [AC 8:277], טריטא [AC 1:49, s.v. איזא; expl. שלישית] are based on Gr τρίτη [Lehnw 272, s.v. טריטא]; however, since it is unlikely that a Gr word should be attested only in JBA, this should be rejected as an ancient emendation; Y: תַּרְטָא BAYTN 98.

1# תרי vb. **to warn** (↓ אתרייתא; Sy ܐܰܬܪܺܝ LS 833, Ma 1# תרא MD 490, MH תרי hif. J 1698) **Af.** [w. ־ב s.o.]: ידעי לאתרויי בה they know to warn him *Soṭ* 7a(16); היכא דלא אתרו ביה (in an instance) where they did not warn him *Ket* 32b(15); *San* 9a(1); *ib.* 41a(19); *Mak* 13b(40); *Ḥul* 81b(21); ומשום מאי מתרינן ביה concerning what do we warn him? *Šab* 138a(21); הני עיזי דשוקא מתרינן במריהו תרי ותלתא זימני we warn the owner of the goats (to be sold) at market (which are causing damage) two (or) three times *BQ* 23b(37); באתרא דמתרו והדר קטלי in a place where (first) they warn (the owner) and afterwards they kill (the animal) *BM* 31a(35)

2# תרי vb. **to soak, steep** (Sy ܬܪܳܐ LS 834, Ma 2# תרא MD 490) **Pe.:** ודקינהו ותרינהו he pounded them [i.e. the pigments] and soaked them *BQ* 101a(14); וניתרייה במיא מאורתא ועד צפרא let him soak it [i.e. rocket seed] in water overnight *Giṭ* 69b(26); *AZ* 38b(33); *Men* 43a(1); היכא דתארו כיתנא (in a place) where they soak flax *BM* 18b(11) // *Giṭ* 27a(24); וכל היכא דמטו תרו להו ושתו מיניה wherever (the wine-impregnated sherds) arrived, they used to steep them (in water) and drink from it *AZ* 32a(10); מייתי שיעא דדנא ותארי ליה במיא he brings sealing clay of a vat and soaks it in water *Šab* 66b(25); *ib.* 140a(34); *Pes* 42b(20); *Suk* 12b(13); *HP* 15:8

תְּרֵי, תְּרֵין, תַּרְתֵּי, תַּרְתֵּין, f. **תַּרְוַיְ־, תַּרְוֵי־** w.suf. num. **two** (↓ בי תרי, s.v. 1# בי, תלתי; TA תְּרֵין TO Gen 1:16, תַּרְתֵּין ib. Ex 25:10, תְּרֵיהוֹן ib. Gen 2:25, Sy ܬܪܶܝܢ, f. ܬܰܪܬܶܝܢ LS 834, Ma תרין, f. תרתין MD 490) a. w/o suf.: 1) alone: m. על חד

תרין twice as much *Men* 87a(23) [↓ על prep., mng. I.8]; תרי ותרי נינהו it is two (witnesses) against [lit. and] two *Yev* 88a(32); *Ket* 22b(29); *Qid* 66a(55); *BQ* 74b(25); תרי להדי תרי two (witnesses) against two *Yev* 31a(37) // *Ket* 20a(12); תרי קמי תרתי two (portions) before two (animals) *Šab* 156a(18); תרי תלתא גברי two (or) three men *Er* 97a(33) [cf. Sy ܬܪܝܢ ܬܠܬܐ PSm 4469]; *Yev* 48b(41); *Zev* 94b(35); תשעין ותרין ninety-two *San* 17b(36); f. שמעת מינה תרתי you can learn from it two (things) *Yom* 4a(31); לדידך דאתניתך תרתי for you whom I taught two (cases) *Zev* 30b(32); *Beṣ* 31a(29); *Yev* 46b(26); הנך תרתי *Qid* 35b(3); *BM* 31b(1); תרתין תלת two (or) three (times) *Naz* 10a(17); תרתי דיממא two (hours) of the daytime *Ber* 3b(22); תרתי דכפנא two (years) of famine *Meg* 17a(12); חדא ידיעה מתרתין one 'knowledge' out of two *Kar* 26a(46); חדא לתרתי one (grain) into two (pieces) *MQ* 13b(31); 2) w. fol. n.: m. תרין בנין two sons *Ber* 56a(42); *Suk* 46b(45); *Ned* 66b(32); *BB* 26b(24); תרין לישאני two terms *Anan* 46:15; תרין יומי דפורים the two days of Purim *AnanSch* 29:28; תרין שהדי two witnesses *SŠHai* 19a(4); *SŠSad* 189:10; תרין פירושי two explanations *TGHark* 158:14; תרי עברי נהרא the two sides of the river *AZ* 6b(5); תרי זוזי two *zuzim* *San* 109b(8); תרי מיני two types *Zev* 90b(12); *Švu* 16a(50); *Hor* 7b(6); *Tem* 24a(1); f. תרתין מתיבאתא the two academies *IŠGF* 107:13; *TGHark* 112:31; תרתין בליאתא תרתי אמהתא דכיתאנא two linen rags *Anan* 85:20; תרתי two maidservants *Ket* 80b(7); *Ber* 56a(55); תרתי ידיה his two hands *Pes* 110a(14); עשרין ותרתין שנין twenty-two years *Ber* 55b(7); b. w. suf.: אמרי תרויהו both of them say *BB* 40a(12); ופליגא דרבי חייה בתרויהו it differs with (the statement) of PN in both of them *San* 60a(53); *Anan* 59:24; תרויהו כי הדדי אינהו both of them [i.e. the terms] are the same as each other *Pes* 3b(8); *Anan* 70:19; מגרש להי לתרויהי he divorces both of them *Yom* 13b(5); *HP* 147:27; תרויהי תנהי we have learnt both of them *Šab* 37b(17); ואיתיה ביד(א) דתרוינן it is the possession of both of us *SŠHai* 9b(8); *ib.* 11b(15); תרוייכו רבנן הויתו the two of you will become scholars *Ber* 48a(8; **F**); אימא לכו מילתא דמשויא לתרויכו I shall say something to you in

which both of you will agree *BQ* 60b(34; MGE 502:23) // *San* 39a(41; MGL 685:21); *TGHark* 277:24; c. repeated: m. תרי דתרי תרי ותרי דחד חד two (threads) twofold and two singly *Yom* 72a(19) [cf. Sy ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ PSm 4469]; תלתא מפצלי לתרי תרי three (sinews) branch off into two apiece *Ḥul* 93a(27); f. אנא נמי תרתי תרתי קא אמינא לה I also say in twos *Zev* 74a(15); לילדה כולהי תרתי תרתי let all of them give birth to two apiece *Bek* 20b(28); *ib.* 26

Voc: תְּרוֹיהֿ HGP 2a:25; תְּרְתֵּי ib. 19a:30; Y: תְּרֵי *Ber* 6a(38; BAYTN 328).

– תליסר, תְּרֵי עֲשַׂר, תרי@סר, תְּרֵיסַר, f. **תַּרְתֵּי@סְרֵי** num. **twelve, the Minor Prophets** (Ma תריסר m./f. MD 490, Sy ܬܪܥܣܪ SG 93, ModSy *tlesar* Maclean 327) **1. twelve:** m. תריסר ירחי שתא a full year [lit. twelve months of a year] *Šab* 33b(38); *Yev* 79a(1); *AZ* 34b(1); תריסר מהולאי twelve circumcisers *Šab* 135a(25) [**M**: תליסר]; תריסר *ib.* 140b(24; **M**); תריסר בי כנישתא twelve synagogues *Ber* 30b(12) [**F**: תליסר]; תרי@סר לוגי twelve *logs Men* 89a(33); תריסר אלפי תלמידי twelve thousand students *Ket* 62b(52); *BQ* 104b(14); תרי עשר *Yom* 84a(14); תרין עשר *Bo* 77:4; f. תרתי@סרי שני twelve years *Ket* 62b(34; V[5]); וקם תרתי@סרי (the sun) stood still for twelve (hours) *AZ* 25a(13); תרתי@סרי ופלגא 12 1/2 (cubits) *Šab* 89b(38); תרתי@סרי שנין אחרניית' another twelve years *Ned* 50a(20); תרתי@סרי מתיבאתא twelve literary units *Ber* 20a(8; IŠGF 94:2); **2. twelfth:** m. תרי@סר ותלי@סר the twelfth and thirteenth (of the month) *Meg* 2a(36); **3. the Minor Prophets:** תרי עשרה *BMsD* 4:10

Lit: Eps, Gr 126; Voc: תְּרֵיסַר HGP 27a:3; תְּרֵיסַר VTM 92; Y: תַּרְתֵּי סְרֵי *Šab* 3a(8; BAYTN 328).

– תרי, תְּרֵי בְּשַׁבָּא n.m. **Monday** (↓ שבא; Sy ܬܪܝܢ ܒܫܒܐ LS 835) sg. תרי בשבא *Šab* 156a(28); *ib.* 87a(2); *HP* 185:23; תרי *Giṭ* 77a(20)

Y: תְּרֵי בְּשַׁבָּא *Šab* ib.

תְּרִיץ adj. **straight, correct, honest** (↓ √תרץ pe., pass.part., תריצותא; TA תְּרִיצִין TO Ex 23:8, Sy ܬܪܝܨܐ LS 838, Ma תריץ MD 490) **1. straight:** pl.m. כי תריצי when (the pieces of meat are laid out) straight [i.e. not one on top of the other] *Ḥul* 8b(37) [Var: אי תריץ להו HG3 201:78]; **2. correct, true, exact:** sg.m. תירוצה תריצה הוא וסמכ׳ינן עליה it is a correct answer, and we rely on it *TGAs42* 66:6; f. דיקא ותריצא exact and correct *IŠGF* 47:5(Var); דעתא תריצתא a true mind *TGAs33* 210:17; pl.m. מתקלי תריצי true weights *Šeel* 119:1; זוזי ... תריצי exact *zuzim SŠHai* 4a(7); שינ[ויי] תריצי ושינויי דלא תריצי correct answers and incorrect answers *TGAs42* 63:25; **3. honest, upright:** sg.m. ומהימן ותריץ he is trustworthy and honest *Dec* 9:10; ולשאניה ומלוליה תריץ ומתוקן בפומיה his speech and his utterance are honest and fixed in his mouth *SŠSad* 213:5 [cf. Ma: בלישאנא תריצא with an honest tongue Gy 5:9]

תְּרִיצוּתָא n.f. **integrity** (↓ תריץ adj.; Sy ܬܪܝܨܘܬܐ LS 838, Ma תריצותא MD 490) sg. הימנותא ותריצותה וקושטא trustworthiness, integrity, and honesty *SŠHai* 10a(6); כל מאי דעביד בתריצותא whatever he does with integrity *ib.* 17b(21)

תרך vb. **to divorce** (↓ תירוכין; JudA שבק ומתרך TDTJDA 131:2 (Mur 19), JPA תרך DJPA 592) **Pe.:** pass.part. שביקין תריכין divorced (and) separated (people) *Giṭ* 85b(38) [v. Geon. expl. infra]

Pa. id.: אדורנילאי נהרדעא פטר ותריך ית פלניתא אינתתיה PN of GN dissolved his marriage and divorced NN, his wife *Yev* 115b(33); *ib.* 116a(6); וכדו פטרית ושבקית ותר(ו)(י)כית יתיכי ליכי now I have dissolved the marriage, separated, and divorced you *SŠHai* 3a(13) [in a divorce document]; *SŠSad* 223:27; *Bo* 19:3; *ib.* 58:6; 10:9; 62:6; pass.part. פלניתא בת פלוני מיתרכא NN b. NN, a divorcee *SŠHai* 2a(13)

Geon. expl.: ורובא דרבנן גארסי בתירוכין ושבוקין לורכה לואו דלא משמע ספר תריכין ואגרת שביקין כלומר ספר אנשים מגורשים או אנשים עזובים OHT Giṭ 198:4

תרם vb. **to give *teruma*** (< MH תרם pe. LNVTH 394, denom. < BH תְּרוּמָה HAL 1645; JPA תרם DJPA 592) **Pe. (a/u):** כיון דאיכא דתרים בעין יפה ואיכא דתרים בעין רעה since there are some who give *teruma* generously, and others who give *teruma* stintingly *Ket* 100a(13) // *Bek* 61a(34); ואמ׳ ליה זיל תרום ולא אמ׳ ליה מהני תרום he said to him: "Go (and) give *teruma*!" He did not say:

"Give *teruma* from these!" *BM* 22a(33); *Ḥul* 12a(31); *Tem* 5a(40); *BQ* 115b(41)

תרמדא n.m. **a plant** (↓ תרמדאה; cf. Arab *ṭarmada* a bitter plant [Nöld apud Löw, Flora 4:147]) pl. ציבי דשמיהו תרמדי firewood which is called *t. Geon* 343:3; *ib.* 4; 5

תרמדאה n.m. **one who gathers the *t.*-plant** (↓ תרמדא; cf. Sy ܬܪܡܕܝܐ very poor LS 835) pl. עד דכליא ריגלא דתרמ(ו)דאי until the gatherers of the *t.*-plant leave (the field) *Šab* 21b(18) [Var: תרמדאיי TRN 575:7]

Geon. expl.: בני אדם פועלים העושין בשדה מיתאחרין אחר כל בני אדם וכשבאין מלקטין תרמדי עצים למי שהן אוצ(י)ן(א)ן וטפלהון דלא אפשר להון למזבן ציבי ותרמדי בחינם Geon 343:3; TRN 575:7; Lit: Flora 4:146+; Y: תַּרְמוֹדָאֵי *Šab* ib.

תּוּרְמוּסָא, תַּרְמוּסָא n.m. **lupine** (Akk *tarmuš* AHw 1331, Sy ܬܘܪܡܘܣܐ LS 835, Gr θέρμος Lehnw 585, > Ar تُرْمُس Wehr 94) sg. שאני תרמוסא דשלקי ליה שבעה זימנין the lupine is different for it is boiled seven times (before it is edible) *Šab* 74a(43) [Var: תורמוסא VM]; תורמוסא *Ber* 38b(44; F); *Yev* 46a(31) // *AZ* 59a(10); תרמוסא מקטע רגליהון דשנאיהון דישראל the lupine will cut off the legs of the Jews *Beṣ* 25b(9) [↓ שניהון דישראל, s.v. סנאה]

Lit: Flora 2:453+; Y: תּוּרְמְסָא *Ber* ib.(BAYTN 271).

תַּרְמָלָא n.m. **bag, sack** (TA תֹּרמָליה TJ 1S 17:40, Sy ܬܪܡܠܐ LS 835) sg. תרמלי דחיני bags of *ḥenna TGHark* 275:27

תַּרְנָגוּלְתָּא n.f. **hen** (↓ תרנוגלא; Sy ܬܪܢܓܘܠܬܐ LS 836) sg. אתרנגול(א) ותרנגולתא חרוב טור מלכ׳ GN was destroyed because of a hen and a cock *Giṭ* 55b(52); תרנגולתא דר׳ אבהו *Šab* 145b(15); *Bo* 40:6; תרנגולתא אפקתך מביתך did you put a hen out of your house? *Šab* 151b(50); *Ḥul* 56b(10); *ib.* 56a(44); תרנגולתא דרמיא יומא וכבשא יומא a hen which lays (an egg) one day and withholds the (next) day *Nid* 39b(11); תרנגולתא אוכמתי a black hen *Giṭ* 67b(24); *BM* 86b(29); תרנגלתא פטימתא a fattened hen *Ket* 67b(27; SM 148:22)

Y: תַּרְנְגוּלְתָּא *Šab* 66b(14; BAYTN 311).

– תורנולתא דאגמא, תַּרְנָגוּלְתָּא דְאַגְמָא n.f. **'marsh' hen** (↓ אגמא) sg. תרנגולתא דאגמא *Ḥul* 62b(28) // *Nid* 50b(17) [Var: תורנו(י)(ו)לתא דאגמא MGL 255:14]

Y: תַּרְנְגוּלְתָּא דְאַגְמָא *Ḥul* ib.

– תַּרְנָגוּלְתָּא בָּרָא n.f. **hoopoe** (↓ ברא adj.) sg. *Giṭ* 68b(26); *ib.* 28; 51

תרנגלא, תרנגולא, תּוּרְנוּגְלָא, תַּרְנוּגְלָא, abs. **תַּרְנָגוֹל** n.m. **rooster, cock** (< Akk *tarlugallu* AHw 1330, AIOA 108; ↓ תרנולא; Sy ܬܪܢܓܠܐ, ܬܪܢܓܘܠܐ LS 836, MH תַּרְנְגָלִין pl. MBQK 7:7) a. general: sg.abs. קל תרנגול ביגגהי the sound of a rooster at dawn *Bo* 38:6; det. קל תרנוגלא *Šab* 66b(14); *ib.* 128b(25); קרא תרנוגלא the rooster crowed [lit. called] *Yom* 20b(12) [expl. קריאת הגבר ib.]; ההוא תרנוגלא *Ḥul* 52b(46); נירבי תרנוגלא let him raise a rooster *Kar* 5b(53); תורנגלא *San* 105b(27); תרנגולא *Ber* 7a(27); *Giṭ* 57a(15); תרנגולא דביתא domestic rooster *Šab* 78a(28; RaḤ); pl.abs. תרנגלין *HP* 207:14; det. שונרא דאכל תרנגלי רברבי a cat which eats large roosters *BQ* 15b(23) // תרנגולי *Ket* 41b(23); *Šab* 35b(12) [↓ דברא]; תרנוגלי *BQ* 99b(38); ביומא דעיבא במאתא איכא תרנוגלי on a cloudy day in the town there are roosters *Geon* 128:14; b. portions: sg. כי חורא כרבלתא דתרנוגלא when the cock's crest becomes white *AZ* 4b(29) [+ //'s; ↓ כרבלתא]; כרעי דתרנגולא cock's feet *Ber* 6a(14); ואחית בפום תרנגלא place it in the mouth of a rooster *ḤM* 42:12

Lit: Sok, KS 51 [1976] 472; Yeivin, BV 1070; Y: תַּרְנְגוֹלָא *Giṭ* 68b(26; BAYTN 311).

– תַּרְנוּגְלָא דְאַגְמָא n.m. **'marsh' cock** (↓ אגמא) sg. *Ḥul* 62b(25); *ib.* 27 // *Nid* 50b(16)

Y: תַּרְנְגוֹלָא דְאַגְמָא *Nid* ib.

– תַּרְנוּגְלָא בָּרָא n.m. **hoopoe** (↓ ברא adj.; Sy ܬܪܢܓܠܐ ܕܒܪܐ LS 836, mng. 2 [H דּוּכִיפַת]) sg. *Nid* 50b(10); *Giṭ* 68b(28; SM 77:8)

Geon. expl.: הדהד OHT Giṭ 155:3, i.e. هُدْهُد hoopoe Wehr 1023 = BBah 2089:1; Y: תַּרְנְגוֹל בָּרָא *Nid* ib.

תַּ(וֹ)רְנוֹלָא n.m. **cock** (↓ תרנוגלא; Ma תארנאולא MD 482, Peh ideog. תלנאוליא FiP 8:3) sg. תורנולא *Yom* 20b(17; E[1]); הנא תרנולא חיורא this white cock *Bo* 127:6; pl. תרנולי *BQ* 15b(23; Oxf., e.73, 83)

Lit: Kara 76.

תַּ(וֹ)רְנוֹלְתָּא n.f. **hen** (↓ תרנולא; Ma תארנאולתא

MD 482) sg. תרנו(י)(ו)לתא *Giṭ* 55b(52; Tobi, TY 35:3)
Lit: Kara 76.

תרם vb. **to oppose** (MH[2] התריס J 1700) **Af./Itpe.:** איכו נח נפשיה דרב הונא ואתריסת לקיבלי if, indeed, PN were dead, you would have opposed me [i.e. my opinion] *BB* 111a(32); מה דין איתריסתון לקבלן why did you oppose us? *Tam* 32a(38); מאן דקא מתרים מלמיהב מאי דאית עליה one who refuses to pay what he owes *TGHark* 84:9

תַּרְעָא n.m. **gate, market price** (↓ ריש תרעא; LMA *ta-ra-ḫa* UrukInc 13, TA תְּרעָא TO Gen 19:6, Sy ܬܪܥܐ gate LS 836; mng. 2: OA שערן measures Fekh 32) **1. gate, door, entrance** [dial.; ↓ בבא]: a. general: sg. פשטיה לא הוה עייל בתרעא he spread it out [i.e. the mat], (and) it did not go through the entrance *Bek* 8b(43); חבל על דלית ליה דירתא ותרעא לדירתא עביד woe upon one who does not have a dwelling and makes a gate for his dwelling *Yom* 72b(35) // *Šab* 31b(4) [prov.]; וכתוב על תרעא שמך ושמה write your name and her name on the gate *ḤM* 41:19; *SŠHai* 11b(2); pl. ההוא לתרעי that [i.e. קְנֵה הַמִּדָּה Ezek 40:3] is for (measuring) the gates *Er* 58a(21); תרעי גיהנם the gates of Hell *Bo* 143:8; b. in a fig. sense: pl. נטרי תרעי פתחו תרעי guardians of the gates [i.e. the angels], open the gates *TGHark* 189:24 [opening line of a Babylonian Geonic prayer; v. TMHP 3:436, no. 690]; תרעי דימזונא the gates of sustenance *Bo* 56:14; **2. market price:** sg. ואי מחמת תרעא זל if (the value of the fruit) went down because of the market price *BQ* 98a(1); תרעא זילא low market price *BM* 74b(21); תרעא חרפא the price of the early crop [lit. early price] *ib.* 63b(19); אבוה דשמואל הוה מזבין פיריה בחרפא בתרעא חרפא שמואל משהי להו עד אפלא ומזבין להו בתרעא חרפא PN's father used to sell fruit of the early crop at the price of the early crop. PN used to hold them back until the late crop and would sell them at the price of the early crop *BB* 90b(21); *ib.* 24 [↓ √רווח pe.]; מתני' באכלכי וארבי דמשיך תרעיהו our Mishna deals with (wheat) in storehouses and boats whose price remains stable *BM* 72b(28); לאפקועי תרעא to raise prices arbitrarily *BB* 90a(19); *Men* 77a(23); pl. תרי תרעי two market prices *BM* 74b(22); ניח' ליה דמגלו ליה תרעי he wants them to reveal the market prices to him *ib.* 73a(7; **F**[1])
c: תְּרָעָא HGP 25a:5; Y: תַּרְעָא *Šab* 31b(4; BAYTN 98).

תַּרְעוּמְתָּא n.f. **complaint, quarrel** (< MH תַּרְעוֹמֶת J 1701; ↓ √רעם) pl. *SŠSad* 205:7

תרפתא n.f. **incision** (√תרף; ↓ ריבדא; cf. Sy ܬܪܦ ܒ- to make an incision LS 837, mng. 2, Ma תרף to bite MD 490) sg. תרפתא דסיבורי an incision of bloodletting *Ket* 39b(13; Ar [AC 8:286, Rashi (אית דגרסי)] [Var: תורפת' דסיכורי **V**[4]]
Expl. Ar: כהקזת דם מן הצואר AC ib.

תרץ vb. **to be straight, set up, arrange, explain** (↓ תרצתא, תריצותא, תריץ, תירוצא, מתרצתא; Sy ܬܪܨ LS 838, Ma תרץ MD 490) **Pe.** (e/) **1.** intr. **to be erect, straight:** a. alone: כד הוון מחיין ליה לאבא כייפנא ותריצנא (ו)מטת לרישי (ב)חדא when they were striking my father (with the whip), I would bend over and become erect (in the womb) and one (blow) reached my head *OHT Ber* 46:14; תרצן אנפיה כדרכן his [i.e. the child's] countenance was straight *SOZ* 72:27; b. esp. w. √יתב **pe. to sit upright** [cf. Sy: ܬܪܝܨ ܝܬܒ ... إِنْتَصَبَ BBah 2090:20]: ואחייה ותריץ ויתיב he revived him and he sat upright *BQ* 117b(4); כי בעי לאישתעויי בהדיה מיתרץ תריץ ויתיב when he wants to speak with him he sits completely upright *Ber* 46b(25; **F**); כי תריץ יתיב אומ' ברוך מתיר אסורים when he sits upright he says: 'Blessed is He who loosens the bound ones' *Ber* 60b(33); *Yev* 63b(32) [as a sign of joy]; **2.** tr. **to set up s.t.:** הפכוה ותרצוה they overturned it [i.e. the chair] and set it up *Giṭ* 35a(44) [↓ כורסיא]; ותריץ לה לחיותא he sets up the animal *HG3* 118:72; **3. to arrange, order:** רבי כדתרצה למשנתינו לא סדרינון למסכאתא חדא בתר חברתא אלא חדא חדא תניא באפי נפשה when PN arranged our Mishna, he did not recite the tractates one after another, but each one was learnt by itself *IŠGF* 32:2; *ib.* 9; רבנן סאבוראי בתראיי תרצוהי וקבעוהי (וחד) (ודזוד) מיניה נמי the last *Savoraim* arranged it and codified it also as well as other (texts) *ib.* 71:12; 7:2; 24:16; 26:14; 29:17; 31:1; 34:9; 39:9; 46:17; 59:1; pass.part. ↓ תריץ

Pa. 1. to make straight, straighten: לתרוצי סוגיא עבידא (an old man's cane) is made to make (his) walking straight *Šab* 66b(1); עאל רבה תרצינהו PN entered (and) reset them [i.e. the bricks from a north-south to an east-west orientation] *Ber* 61b(58); לתרוצי לכרעיה to straighten his leg *Yev* 103a(16; Alf [נסחא אחרינא]); **2. to explain, interpret:** a. biblical verses: ומתריץ להו לקראי כר' יאשיה he interprets the biblical verses according to PN *BM* 95b(38); ורבנן היכי מתרצי להו להני קראיי how do the scholars explain these verses? *Zev* 101a(16); במערבא מתרצי הכי in Eretz Israel they interpret (the verse) thus *Ber* 4b(38); b. Tannaitic statements: כי שכיבנא ר' הושעיא נפיק לות דמתרצנא מתני' כותיה when I die PN will come towards me, since I explain the Mishna like him *BQ* 111b(23) // *BM* 63a(1); ותרצה לדר' נחמיה הכי he explained PN's (statement) in this manner *Soṭ* 47b(28); *Yev* 117b(25); עולא מתריץ לטעמיה PN interprets (the Mishna) according to his opinion *Šab* 29b(34); *Yom* 11a(40); תריץ ואימא הכי interpret and say so *Beṣ* 19a(27); *BB* 80b(19); ולאו תרוצי קא מתרצת לה תריץ הכי do you not indeed (need to) interpret it [i.e. the *barraita*]? Interpret (it) thus *Yev* 11b(47); *BM* 115a(5); *AZ* 40b(2); תרצת כזית פחות מכזית מי מתרצת you have explained (the *barraita* regarding the case of) the size of an olive. Can you explain (it regarding the case of) less than an olive? *Pes* 45b(12; **V**[14]) [Var: שנית ... משנית **E**[1]]; ואי צריכה לתרוצה מתרצינן לו(י)ה if it is necessary to interpret it [i.e. our Mishna] we do so *IŠGF* 57:2; ולתרוצה למתניתין ואפוקה מן פשטאה to interpret our Mishna and to remove it from its simple meaning *TGHark* 51:23; pass.part. מתניתא היכי מתרצא how can the *barraita* be interpreted? *BQ* 10b(9; **F**[1]); c. other: קא מתרץ דיבוריה he harmonizes his statement *Kar* 12a(30)
Itpa. 1. to be explained: קראי איתרוץ the biblical verses were explained *Nid* 44a(33); **2. to be ordered, arranged:** דבתר דאיתרצן הלכות משנתנו איתרצא תוספתא after the *halakhot* of our Mishna were arranged, the Tosefta was arranged *IŠGF* 34:12; *ib.* 59:2; תלמוד ומשנה לא איכתבו(י)(ו)ן אלא תרוצי איתרצו the Talmud and Mishna were not written but were (orally) arranged *ib.* 71:16
Lit: Bacher 245.

תרצתא n.f. **ordering, answer** (↓ √תרץ, תירוצא) **1. ordering:** sg. שופרא דתרצתה דמתני' the elegance of the ordering of our Mishna *IŠGF* 30:11; *ib.* 29:15; שפירא תרו(ו)צתיהון ועדיפא their ordering (of the Tannaitic traditions) was better and preferable *ib.* 29:14; **2. answer:** sg. ובתרצתא דרב ירמיה בר אבא דקא מתריץ בסופה in the answer that PN gives at its end *Yom* 17b(4); *Geon* 28:15 [v. *Ḥul* 57a(37)]; *TGAs28* 4:13

תַּרְקַבָא n.m. **a measure equal to three *qabs*** (etym. uncertain; MH תַּרְקַב J 1702; ↓ קבא) sg., only in phrase תרקבא דדינרי **a *t*.-measure of denars:** a. general: *Giṭ* 30a(9); *Qid* 11a(14); b. as an amount of a bribe: *Yom* 18a(22) // *Yev* 61a(25); *San* 7b(20); *AZ* 18a(49)
Geon. expl.: תרקב שהו ג' קבין שהן חצי סאה GC 25:7. The etyms. connecting this word w. A תרי and קבא [v. e.g., already: ג' קבין דהיינו תרי וקב R.G. to Tan 10a] or deriving it from *τρίκαβος [v. Mussafia in AC 8:287] do not fit the form of the word and should be rejected [v. BY 7923[4]]; Y: תַּרְקָבָא *AZ* ib.(BAYTN 222).

תרדא, תרארא, תרדא n.m. perh. **idiot** (etym. unkn.) sg. תאראדא *BQ* 105b(21) [corr. in ms.: תררא; Var: תרארא AC 8:287]; תרארא *BM* 20b(5; **F**[1]); *Kar* 18b(27); *Zev* 25b(23)
Geon. expl.: תררא מוריד רירו על זקנו. תררא מלשון ריר. וגאון פי' תרארא שוטה OHP BQ 160:20 [cf. AC ib.]. On Varr w. *dalet*, v. J 1696; Lit: Koh, AC 8:288.

תַּשְׁלוּמָא n.m. **compensation, payment** (↓ √שלם; JPA תשלומי pl.cs. DJPA 593, MH תַּשְׁלוּמֵי cs. J 1704) pl. תשלומי מעליי full compensation *BQ* 26a(8) [for damage]; *Yev* 90a(18) [for a sacrilege]
Y: תַּשְׁלוּמֵי *Yev* ib.

תַּשְׁמִישָׁא n.m. **usage, implement** (↓ √שמש, תשמשתא; cf. JPA תשמיש DJPA 593) **1. usage:** sg. התם הא תשמישא לחוד הוא והא תשמישא לחוד הוא אבל הכא כולה חדא תשמישא היא in that case this one and that one have separate usages, but in this case it is all one usage *BB* 61a(23); *TGHark* 86:18; **2. implement:** pl. דכי מזבין איניש מידי איהו וכל תשמישיה מזבין a person sells something (together) only with all of its implements *BB* 78b(12; **P**[1])

תַּשְׁמִשְׁתָּא, תשמישתא n.f. **use, purpose** (↓ √שמש, תשמישא; Sy ܬܫܡܫܬܐ LS 788) sg. ניחא תשמישתיה its [i.e. the road's] use is convenient *Er* 22b(14); *ib.* 58a(37); *Šab* 7b(23); דחיקא תשמישתיהו their [i.e. the two towns'] use (of the *qarpaf*) is cramped *Er* 57b(6); בעיתא תשמישתיה its use [i.e. of the wall] involves fear *ib.* 77a(30); שדה דחדא תשמשתא היא a field which has one purpose *BB* 61b(27); *ib.* 67a(24); רוב תשמשתיהו לבר most of their [i.e. the shops'] use is outside *ib.* 16; כי אתרצאי לך למעוטי באוירא אבל למעוטי בתשמשתא לא I only agreed with you with regard to limiting (my) air space, but not with regard to limiting my use (of the ground) *ib.* 2b(13); אנא קביעא תשמש⟨ת⟩אי ואת לא קביעא תשמישתך my usage (of the courtyard) is fixed [i.e. at a set time]. Your usage is not fixed *ib.* 36; *Ned* 7a(19); pl. מאני דתשמישתא utensils (for various) uses *SŠHai* 2a(17); מוי(ני תשמישאתא)כן דביתא various household utensils *ib.* 18b(15)
Y: תַּשְׁמִישְׁתָּא *BB* 61b(26; BAYTN 295).

[תסיגא ↓ תסוגא n.]

תְּשַׁע, תְּשָׁעָה, f. **תְּשַׁע**, pl. **תִּשְׁעִין** num. **nine** (TA תְּשַׁע TO Gen 9:29, תִּשְׁעָה ib. Num 1:23, Sy ܬܫܥ LS 838, Ma תשא, pl. תשין MD 491) a. alone: sg.m. הני תשעה הוו these are (only) nine (statements) *Meg* 21b(35); *Yom* 32a(1); *Er* 56b(30); *Yev* 42a(26); *BQ* 3a(43); *BB* 118b(30); תנורא בת תשעה an oven of nine (handbreadths) *Ḥul* 124a(27); עסרין ותשעה the twenty-ninth (of the month) *Tan* 18a(4); *RH* 25a(26); *Ket* 94b(34); f. תשע סעודתא nine meals *Er* 82b(44); *Pes* 107b(11); pl. תשעין יומי ninety days *BQ* 112b(38); *BM* 35b(25); בת תשעין ותרתין שנין ninety-two years old *Šab* 152a(38); *MQ* 28a(29); *San* 17b(36); b. repeated: m. תרי דתשעה תשעה two (garments) of ninefold (thread) *Yom* 71b(55); f. דלמא תרויהו בתשע תשע אוליד perhaps both of them begat at the age of nine *San* 69b(28); *Giṭ* 59a(25)
Y: תְּשַׁע *Ḥul* 59b(24; BAYTN 328).

– **תְּשַׁסַר**, f. **תְּשַׁע עֶשְׂרֵי, תְּשַׁסְרֵי** num. **nineteen** (Sy ܬܫܥܣܪܐ LS 839, Ma תשאסאר MD 491) f. תשסרי *Ber* 9b(53); *ib.* 28b(50); 33b(16); *Šab* 17b(24); תשע עשר שני nineteen years *IŠGF* 89:13
Y: תְּשַׁסְרֵי *Ber* ib.

תִּשְׁרִי n. ***Tišri*, the first month** (< Akk *Tešrītu* AIOA 115; Sy ܬܫܪܝ LS 805, Ma תישרין MD 487, > Arab تشرين Wehr 94) וכתב ליה שטרא בתשרי he wrote him a document in *Tišri* *BB* 171b(23); *BM* 17a(49); דלמא מתשרי מנינן perhaps we count (the months of the year) from *Tišri* *RH* 2b(29); *ib.* 8b(16); מתשרי לבתר תשרי from *Tišri* until after *Tišri* *BQ* 113a(23); תלתא בתשרי the third of *Tišri* *Yom* 8b(17); *RH* 21a(2); יומי תשרי the days of *Tišri* *Ber* 35b(25); *Šab* 43b(16); *BQ* 7b(3); *ib.* 113a(21); *Bek* 55b(17)
Voc: תִּשְׁרִי HGP 27b:25; Y: תִּשְׁרִי *BQ* ib.

תשרתא n. **(uncertain)** sg. לחתמתא ותשרתא *Bo* 33:2

תְּתָא, תַּתָּאָה, תַּתָּא, f. **תַּתָּיתָא** adj. **lower, inner,** n. **lower one, inner one** (< ↓ תחתאה; ↓ √תתי; Sy ܬܚܬܝܐ LS 821, Ma תיתאיא MD 487) **I.** adj.: sg.m. קרמא תתאה the inner membrane *Ḥul* 46a(31); f. אפמייתא תתייתא lower GN *Qid* 71b(43); **II.** n.: a. general: sg.m. ... עילאה גבר תתאה גבר the upper/lower (layer) prevails *Pes* 76a(3) [concerning the heating or cooling of two layers in contact]; רשותא דתתאה the domain of the lower (dweller) *BB* 7a(7); עילאה אינקיב תתאה לא אינקיב תתאה מגין the outer (membrane) was perforated, (but) the inner (one) was not perforated. The inner (one) protects (the lung) *ib.* 34; 46b(1); 56a(15); תלתה בנייני הוו תתאה מציעאה עילאה there are three phases of construction: the lower one, the middle one, and the upper one *Šab* 102b(25); f. ההיא תתיתא דכולהי that lowest one of all of them [i.e. the loaves] *Yom* 75b(23); pl.m. עלאי בעו מיא the upper ones (fields?) require water *Tan* 10a(32); *Giṭ* 60b(31); *BM* 25a(39); f. עיליאתה צריכי' לתתיתה the upper (ears of the grain) need the lower ones *Ḥul* 119b(20); תתייתא דתתייתא the lowest (vats) of the lowest (rows) *Pes* 8b(41; **M**); b. in describing a boundary [cf. OfA תחתיה the lower end DNWSI 1211, mng. 2]: pl.m. ליקו(י)⟨ו⟩צו עילאי ותתאי והדר איקוץ אנא let the ones above and the ones below (me) cut down

(their sections of the forest), and I shall then cut down (mine) *BM* 107b(50); *ib.* 108a(15)
Y: תַּתָּאָה *Meg* 15a(26; BAYTN 327).

– **לְתַתָּא** adv. **1. downward** [fig. from Eretz Israel to Babylonia]: דסלקין לעילא ודנחתין לתתא those who 'go upward' [i.e. to Eretz Israel], and those who 'go downward' [i.e. to Babylonia] *BQ* 23b(37); *ib.* 113b(47); *BB* 45a(8); **2. below:** אנן בידינא דחתימין לתתא we, by our hands, who are signed below *SŠSad* 268:6

תַּתָּאֵי adv. **below** (↓ √תתי) הנהו בי תרי דהוה דייר חד עילאי וחד תתאי two certain people, one (of whom) was dwelling above and one below *BB* 6b(41); אי תתאי גאיז ליה אי עילאי מחיק ליה if it is below he can cut it off. If it is above he can erase it *ib.* 164a(12); *BM* 117a(19); וחליף טייעא כי רכיב גמלא תתאי an Arab passed by below while riding a camel *Tan* 22b(50); *Er* 16b(27); *Ḥul* 20a(26); *Šab* 8b(4) [↓ דלאי adv.]
Y: תַּתָּאֵי *Šab* ib.

– **לְתַתָּאֵי** adv. **downward, from the bottom** (Ma מעילאי לתיתאי MD 487, s.v. תית) **1. downward:** מעילאי לתתאי from above downward *Šab* 109b(23); *Anan* 84:19; *ib.* 85:10; דנחית לתתאי (a root) which grows downward *Er* 100a(12); *Qid* 71b(50); מ׳פ׳לגך לתתאי from your waist downward *San* 39a(29); דצה לתתאי he stuck it in downward *Bek* 8b(27; **V**[9]); *Yev* 102a(56) [↓ לעילאי mng. 1]; וקופה לעילא ורישה לתתאי the eye (of the needle) is upward (in the lung) and its head [i.e. the point] is downward *HP* 201:4; **2. from the bottom:** בפחות משלשה טפחים לתתאי less than three handbreaths from the bottom *ib.* 25:13
Y: לְתַתָּאֵי *Šab* 81b(15).

– **מִתַּתָּאֵי, מן תתאי** adv. **from below, below** ואוקידו נורא מתתאי וקליוה they lit a fire from below and burnt it *Yom* 69b(27); אזל כרא בירא מתתאי he went (and) dug a pit from below *Giṭ* 68a(43); חמרא מתתאי אקר wine becomes sour from below *BB* 96a(11); חד מעילאי וחד מתתאי one from above (and) one from below *MQ* 10b(23) [of irrigation gates]; כי היכין דתתכסי צאה בעפרא מן תתאי ומן עילאי so that the excrement should be covered with earth from above and from below *Anan* 32:8; *Šab* 149a(10); *Suk* 22b(29; HP 26:6); *BB* 73a(29); *Men* 24a(24); *Zev* 64b(21); *Ḥul* 8b(38)
Y: מִתַּתָּאֵי *Šab* 109b(24).

תתי vb. **to lower** (denom. < ↓ תתא; ↓ תתאי adv.) **Pa. a.** alone: והוה מידלי לי המיאנא ותתייה ניהלי my belt was high, and he lowered it for me *Zev* 19a(3); מוטב ליתתי ביה פורתא it is better that we should lower it [i.e. the Temple] a bit *ib.* 54b(17); כיון דשרי ליה לדלויה ותתויה since he is permitted to raise it [i.e. the lamp] and to lower it *HP* 6:6; pass.part. מאי שירצא דמיתתי שקיה what is a creeping animal? One whose legs are low *BQ* 80a(38); דמידלי להו ומיתתו להו לדידהו פורתא כתלמיד היושב לפני רבו (Moses' table) was lifted above them and their own (tables) were lowered a bit (below), like a pupil who sits before his teacher *Men* 99a(8; **V**[10]); b. used asyndetically w. a second vb.: וכי פסיק ליה ליתתייה וליפסקיה let him only cut it [i.e. the thornbush] off below [i.e. close to the ground] *Šab* 67a(20); *Ḥul* 76a(19); לא ניתתי במגילתא ונהוי he should not show (his signature by signing) at the bottom of the sheet *BB* 167a(5; HP 67:29); שקל סיכתא תתי ור⟨ד⟩צה ולא על he took a peg, stuck it in below, and it did not go in *Bek* 8b(26); דלא תתי ו(ו)ברוזה להדי ⟨שמרים⟩ he did not bore a hole in it [i.e. the wine jug] below opposite the lees *HP* 87:13

INDICES

I. Babylonian Talmud

Berakhot

Reference	Entry
2a(15)	קוּם vb.
2a(25)	הדר #1 vb.
	בְּרֵישָׁא adv.
2a(30)	אַגַּב אוֹרְח־ prep.
	כָּהֲנָא n.
2a(35)	טהר #1 vb.
	יוֹמָא n.
2b(1)	גַּבְרָא #1 n.
	טהר #1 vb.
2b(3)	טהר #1 vb.
	ערב #3 vb.
	שִׁימְשָׁא n.
2b(4)	דכי #1 vb.
2b(5)	בעי vb.
2b(7)	טהר #1 vb.
2b(8)	פשט vb.
2b(10)	טהר #1 vb.
2b(25)	עֵירוּבָא #2 n.
2b(26)	חשך vb.
2b(26; P)	חרף vb.
	קדם vb.
2b(51)	אֲנָא pron.
2b(51; F)	יְמָמָא n.
3a(27)	קרי #1 vb.
3b(2)	פְּרִיךְ adj.
3b(2; P)	חֲשָׁדָא n.
3b(3)	כָּשֵׁר adj.
3b(16)	טַעֲמָא n.
3b(22)	יְמָמָא n.
	לֵילְיָא #1 n.
	שִׁיתָּא num.
3b(27)	אוּרְתָּא n.
	קוּם vb.
3b(28)	אוּרְתָּא n.
3b(34)	אוּרְתָּא n.
	הָאִידָּנָא adv.
	עַד prep.
	צַפְרָא n.
3b(34; F)	מחר adv.
3b(35)	נִשְׁפָּא n.
3b(35; F)	נשף #2 vb.
3b(36)	אֵימַת adv.
3b(38; P)	סְפֵיקָא n.
3b(40)	סִימָנָא n.
4a(7; P)	אִינָשָׁא n.
	יְקָרָא n.
4a(11; F)	עור vb.
4a(15)	אַרְבַּסַר num.
4a(30)	מֵי adv.
4b(13)	דוּכְתָא n.
4b(30)	אֲרִיךְ #1 adj.
4b(30; P)	אֲרִיךְ #1 adj.
	קבע #1 vb.
4b(31)	סמך vb.
4b(36)	
	אַלְפָּא בֵּיתָא n.
	אַפָּא #1 n.
5a(2)	פָּסוּקָא n.
5a(3)	רַחְמֵי n.
5a(7)	לָא adv.
5b(7; OHT ib. 11:10)	
	סָב adj.
5b(15)	בפרהסיא adv.
	בְּצִינְעָא adv.
5b(16)	הוי vb.
5b(17)	בְּרָא #1 n.
	גַּרְמָא #1 n.
	דֵּין pron.
	עֲשִׂירָאָה adj.
5b(19)	לְגַבֵּי prep.
5b(21)	יְדָא n.
	עלל vb.
	קוּם vb.
5b(27)	גלי #2 vb.
	נְהוֹרָא n.
	נפל vb.
5b(27; MGG 827:13)	
	דְּרָעָא n.
5b(28)	קָא part.
5b(29)	בכי vb.
5b(29; MGG 827:15)	
	נפשׁ #1 vb.
5b(31)	מְזוֹנָא n.
5b(33)	אַרְעָא n.
	בלי #1 vb.
	שׁוּפְרָא n.
5b(37)	אַרְבְּעָא num.
5b(38)	אִזְלָא n.
	דַּנָּא #1 n.
	חַלָּא #2 n.
	חַמְרָא #1 n.
	חֲסִיד adj.
5b(39)	חשד vb.
	מִילְּתָא #1 n.
5b(40)	אִי conj.
	עֵינָא #1 n.
5b(40; P)	מִילְּתָא #1 n.
	מָרֵי עָלְמָא n.
5b(41)	*שְׁבֵישְׁתָּא n.
5b(42)	מִידָּא n.
5b(43)	גנב vb.
	גַּנָּבָא #1 n.
	טעם vb.
5b(44)	הדר #1 vb.
	חַלָּא #2 n.
	יקר vb.
6a(6)	אִינְהוּ pron.
6a(7)	נְפִישׁ adj.
6a(7; FOHT ib. 12:8)	
	אָגְיָא n.
6a(7; F)	כסלא n.
6a(8)	יַמִּינָא n.
6a(9)	דוּחְקָא #1 n.
	שְׂמָאלָא n.
6a(9; P)	רִיבַּבְתָּא num.
6a(10)	בִּירְכָּא n.
	כַּלָּה n.
	שלהי vb.
6a(11)	בלי #1 vb.
	חוּפָּא n.
	מָאנָא n.
6a(13)	הדר #1 vb.
	נְהִיל adj.
	פוּרְיָא #2 n.
	קִיטְמָא n.
6a(14)	כְּרָעָא #1 n.
6a(15)	אוּכָּם adj.
	חזי vb.
	שׁוּנָּרְתָּא n.
	שִׁלְיְיתָא n.
6a(15; Ar [AC 6:66])	
	סִילְיתָא #2 n.
6a(16)	בּוּכְרְתָא n.
	בְּרַתָּא #1 n.
	קלי vb.
6a(17)	מלי #1 vb.
	שחק vb.
6a(18; F)	גוּבְתָא #1 n.
	גוּשְׁפַּנְקָא n.
	חתם vb.
6a(20)	נזק #1 vb.
	סכן vb.
6a(21)	אסי #1 vb.
	רַחְמֵי n.
6a(38)	מאחר ד־ conj.
6a(39)	כתב vb.
6a(41)	מאחר ד־ conj.

6a(47) מָרֵי עָלְמָא n.
6a(48) שבח #1 vb.
6a(48; F) שְׁבָחָא #1 n.
6a(52) בֵּיתָא #1 n.
6b(1) דְּרָעָא n.
6b(22) מֵרֵישָׁא adv.
פִּירְקָא n.
6b(23) חלל #1 vb.
6b(24) נַמֵּי adv.
רהט vb.
6b(25) כַּלָּה n.
סְבָרָא n.
פִּירְקָא n.
רִיהֲטָא #1 n.
שְׁמַעְתָּא n.
6b(26) אַגְרָא #1 n.
בי טמא n.
דלי vb.
הַסְפֵּידָא n.
צְדָקְתָּא n.
שְׁתִיקוּתָא n.
6b(26; F) דּוּחְקָא #1 n.
6b(27) בֵּי הִילוּלָא n.
6b(28) לֵית(־) part.
6b(29) אַפָּא #1 n.
דמי vb.
הדר #1 vb.
צלי #2 vb.
6b(30) סַפְסֵירָא #1 n.
שלף #1 vb.
6b(30; GY 214*)
סַרְהַבְיָא n.
6b(30; OHP ib. 108:8)
פדיבר n.
7a(16) ברך vb.
7a(18) מֵי adv.
קַמֵּי(־) prep.
רִיתְחָא n.
7a(21) ידע vb.
7a(22) סוּסְיָא n.
רַטִּיב adj.
רכב vb.
7a(26; MGN 415:1)
רִיגְעָא n.
רתח vb.
7a(27) חוור vb.
כַּרְבַּלְתָּא n.
7a(27; MGN 415:3)
שָׁעְתָא n.
7a(28; P) שׁוּרְיָיקָא n.
7a(28) שָׁעְתָא n.
7a(29) טוּבָא adv.
עיין vb.
שִׁיבָבוּתָא n.
7a(30) שָׁעְתָא n.
7a(30; MGN 415:9)
חלף vb.
7a(31) אוֹרַח אַרְעָא n.
7a(41) רמי #1 vb.
שני #2 vb.
7b(17) בְּכֵירוּתָא n.
7b(21) בְּכֵירוּתָא n.
7b(24) גרם #1 vb.
שְׁמָא n.
7b(38) שְׁמַיָא n.
7b(48) טרח vb.
יכל vb.
שְׁלִיחָא דְצִיבּוּרָא n.
7b(48; F) כנף vb.
7b(49) כּוּלֵּי הָאֵי adv.
צִיבּוּרָא n.
8a(16) סָב adj.
8a(18) בֵּי(ת) כְּנֵישְׁתָּא n.
חשך vb.
לְסוֹף adv.
עֵיבִידְתָּא n.
קדם vb.
8a(19) ארך #1 vb.
8a(19; P) ארך #1 vb.
8a(19) בֵּי מִדְרָשָׁא n.
חשך vb.
קדם vb.
8a(25) כַּד conj.
נסב vb.
8a(31) גְּבָבָא n.
חיזרא #1 n.
עַמְרָא n.
8a(31; Ar [AC 2:221 + 5:396]M) נשר vb.
8a(32) חַלְבָּא #1 n.
פִּיטוּרָא n.
8a(32; Ar [AC 2:55])
בִּינְתָא n.
שחל vb.
8a(34; Ar [AC 3:265])
זַבִּילָא n.
8a(36) מְעַלֵּי adj.
8a(41) גרס #1 vb.
מֵרֵישָׁא adv.
8a(42) כְּנֵישְׁתָּא #1 n.
8a(44) בֵּי(ת) כְּנֵישְׁתָּא n.
8a(45) עַמּוּדָא n.
צלי #2 vb.
8a(49) כפף vb.
8a(51) אִינְהוּ pron.
גרס #1 vb.
דִּיד־ pron.
פָּסוּקָא n.
8b(3) שלם vb.
8b(4) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
8b(9) סבר vb.
קדם vb.
8b(10) סָב adj.
8b(23) גִּיּוֹרְתָּא n.
8b(29) אֲבָל conj.
8b(30) רכב vb.
8b(42) גּוּפָא n.
קְשֵׁי adj.
8b(45) אִינָשָׁא n.
הָךְ pron.
8b(49) יְמָמָא n.
9a(2) גני #1 vb.
9a(7) אמר vb.
בְּפֵירוּשׁ adv.
מִכְּלָלָא adv.
9a(8) זוּגָא n.
9a(9) הִילוּלָא n.
שכר vb.
9a(10) מָהוּ pron.
9a(13) הָא part.
9a(33) בִּשְׁלָמָא adv.
9a(34) מִן prep.
9a(40) אודי vb.
9b(9) מִיצְרָאָה adj.
9b(30) גְּבָבָא n.
עַמְרָא n.
9b(38) נזק #1 vb.
סמך vb.
9b(39) אָסָא n.
בֵּי מַלְכָּא n.
9b(40) אַפָּא #1 n.
9b(43) שאל vb.
שְׁלָמָא n.
9b(44; F) חוֹכָא n.
פסק vb.
9b(45) לְבָסוֹף adv.
9b(53; F) פָּרָשְׁתָּא n.
10a(4) בריוני n.
הָנְהוּ pron.
שִׁיבָבוּתָא n.
10a(7) אבד #1 vb.
10a(10) הדר #1 vb.
10a(13) סוֹפָא n.
שפל vb.
10a(15) מִינָאָה n.
10a(17) קדם vb.
10a(18) קְרָא #1 n.
קְשֵׁי adj.
10a(31) אַגַּדְתָּא n.
סדר vb.
שְׁכִיחַ adj.
10a(37) אֲנָא pron.
10a(49) מִן prep.
קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
10a(49; MGL 588:10)
כּוּבְשָׁא n.
10a(49; F) כִּיבְשָׁא #1 n.
10a(49; MGL 588:10)
מָרֵי עָלְמָא n.
10a(50) דִּילְמָא conj.
הָשְׁתָּא adv.
יהב vb.

מָאי ד־ pron.
נַמֵּי adv.
נפק vb.
סייע vb.
10a(50; MGL 588:12)
אִיפְשָׁר adv.
10a(51) אִינִישׁ n.
מְעַלֵּי adj.
10b(4; MGL 588:22)
קֻרְחֲתָא n.
10b(10; MGL 588:23)
אַמְגּוֹזָא n.
10b(10; MGL 588:22)
גִּילְדָּנָא n.
טוי #1 vb.
10b(10; MGL 588:23)
חבט vb.
10b(10; MGL 588:21)
רכב vb.
10b(10; MGL 588:23)
שדי #1 vb.
11a(15) פטר vb.
11a(16) טרד vb.
11a(22) טִירְדָּא n.
11a(41) הָנֵי pron.
עַד prep.
11b(4) לִישָּׁנָא n.
מְעַלֵּי adj.
11b(24) זִימְנָא n.
סַגֵּי adj.
11b(25) סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
קום vb.
11b(25; F) פִּירְקָא n.
11b(26) משי vb.
פִּירְקָא n.
קדם vb.
12a(23) חַמְרָא #1 n.
כָּסָא #1 n.
12a(24) בּ־ prep.
סבר vb.
12a(25) בַּד־ prep.
סיים #1 vb.
שַׁכְרָא n.
12a(42) נַהֲמָא n.
סבר vb.
12a(43) בַּעְיָא n.
12a(45) זון vb.
12a(51) דְּ־ conj.
12a(52) כִּי #1 conj.
כרע vb.
12b(1) זקף vb.
חיזרא #1 n.
כרע vb.
12b(2) חִיוְיָא n.
12b(32) חלל #2 vb.
12b(40) פְּסוּקָא n.
פסק vb.
13a(22)
קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
13a(30) הָתָם adv.
נְבִיָּיא n.
סדר vb.
שְׁבָחָא #1 n.
13a(50) צרך vb.
13b(29) גרס #1 vb.
כִּי הֵיכִי(ן) conj.
13b(33) ארך #1 vb.
13b(34) לְמָה ל־ conj.
מלך #1 vb.
13b(35) צרך vb.
13b(44) לְמָה ל־ conj.
13b(45) צער vb.
קַמָּא adj.
13b(46) אַבָּא #1 n.
טְפֵי adj.
13b(48) גני #1 vb.
דמי vb.
צלי #1 vb.
שַׁפִּיר adj.
13b(48; F) אַפַּרְקִיד adv.
לוט vb.
13b(49) קרי #1 vb.
13b(50) הדר #1 vb.
הָשְׁתָּא adv.
מֵחֲמַת prep.
שאל vb.
14a(11) נִיסָּא #1 n.
פרסם vb.
14a(16) לְקַמֵּי(־) prep.
14b(4) נחת #1 vb.
14b(6) מְעַלֵּי adj.
14b(8) אמר vb.
מַעְרְבָא n.
14b(10) מְעַלְּיוּתָא n.
14b(23) דכר vb.
14b(43) נוח vb.
14b(52) בְּדִ־ prep.
סָהֲדוּתָא n.
14b(53) עוות vb.
15a(13; OF) נקי vb.
15a(14) הדר #1 vb.
עִידָּנָא n.
צְלוֹתָא n.
15a(46) דְּאִיעֲבַד adv.
15a(50) אתי vb.
הָשְׁתָּא adv.
רַבָּא n.
15b(7) סוֹפָא n.
רֵישָׁא n.
16a(6) גִּנְנָא n.
קטר #1 vb.
16a(6; IKI 24:15)
גנן #2 vb.
16a(7) אזל #1 vb.
16a(8) אתי vb.
16a(8; IKI 24:16)
בֵּי וַעֲדָא n.
16a(15; Ar [AC 3:32])
דוושא #2 n.
16a(15; F) סִירְכָּא #1 n.
16a(32) מִידָּא n.
16a(33) שמע vb.
16a(39) איריא n.
16a(49) קְרָא #1 n.
16b(2) טרד vb.
16b(3) טִירְדָּא n.
16b(8) טרד vb.
16b(43) סיים #1 vb.
צְלוֹתָא n.
16b(46) בָּתַר prep.
16b(56) קצוצא n.
17a(5) צְלוֹתָא n.
17a(18) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
17a(23) כִּי #1 conj.
17a(27) סיים #1 vb.
סִיפְרָא n.
17a(31) פּוּמָא n.
רגל vb.
17a(34) רגל vb.
17a(37) רגל vb.
17a(40) רגל vb.
17a(44) רגל vb.
17a(48) בֵּי רַבָּנַן n.
בֵּי(ת) כְּנֵישְׁתָּא n.
גַּבְרָא #1 n.
זכי vb.
נטר vb.
קרי #1 vb.
17a(48; P) בְּדִיל prep.
17a(49; MGG 374:7)
שרי #1 vb.
17b(18) גובאה adj.
טַפְשָׁאָה adj.
17b(19; P) גִּיוֹרָא n.
17b(20) הָלֵּין pron.
17b(21) שְׁבָחָא #1 n.
17b(24) יוּהֲרָא n.
רַבָּנַן n.
17b(25) אֵיפְכָא n.
17b(32) אפך vb.
17b(35) דַּעְתָּא n.
כון vb.
17b(37) יוּהֲרָא n.
17b(39) אֲנַן pron.
סָהֲדָא n.
17b(40) מצי #2 vb.
17b(41) בַּטְלָנֵי n.
כַּמָּה adv.
שׁוּקָא n.
18a(37; HPP 271:19)
כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
18a(41) קַבְרָא #1 n.

18a(42) דלי vb.
18b(7; OAr [AC 2:262])
בַּרְדָּא 1# n.
גְּזִין adj.
18b(8) טבל 1# vb.
סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
18b(9) יוֹמָא n.
סִיתְוָא n.
18b(11) אִי conj.
18b(13) בְּרָא 1# n.
קְרִייְתָא 1# n.
18b(13; MGG 804:3)
חיותא n.
18b(14) אַבָּא 1# n.
חַד 1# num.
יְדָא n.
לְ- prep.
עקר vb.
18b(14; P) אַבָּא 1# n.
צער vb.
18b(17) צַעֲרָא n.
18b(38) אַלְמָא adv.
18b(39) אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
דְּ- conj.
כִּיסָא 1# n.
שלם vb.
18b(39; MG 805:12)
אוּשְׁפִּיזְכַנְתָּא n.
18b(40) אֲבָתַר- prep.
אזל 1# vb.
הֵיכָא adv.
זוּזָא n.
יתב vb.
צִינוֹרָא דְדַשָּׁא n.
18b(41) גּוּבְתָּא 1# n.
דּוּךְ n.
כּוּחְלָא n.
מַסּוּרְקָא n.
18b(41; F) פְּלָן n.
18b(41; MGG 805:15)
פְּלָנְיָא n.
18b(42) גַּבֵּי prep.
18b(42; P) פקד vb.
18b(44) טוּבָא adv.
18b(45) אַבָּא 1# n.
מְתִיבְתָּא 1# n.
סלק 1# vb.
18b(46) רְקִיעָא n.
18b(46; P) גִּיסָא 2# n.
18b(47) אַבְּרָאֵי adv.
אַמָּאֵי conj.
דַּעְתָּא n.
חלש 1# vb.
יתב vb.
מְתִיבְתָּא 1# n.
18b(47; P) עלל vb.
18b(47; F) שַׁתָּא n.
18b(48) אַדְּהָכִי adv.
אחר vb.
בכי vb.
18b(49) אחר vb.
חֲשִׁיב adj.
טַעֲמָא n.
לְעֵגֶל adv.
מַאי 1# pron.
18b(50; MGG 806:9)
אמתא 4# n.
18b(50) דבר vb.
חֲשִׁיב adj.
18b(50; MGG 806:9)
רִיחְיָא n.
18b(51) גנב vb.
מְצִיעָא adj.
עִילָּאָה adj.
18b(51; F) מְיָצְעָאָה adj.
18b(52) אכל 1# vb.
קדם vb.
19a(2) חזק vb.
19a(3; F) טֵיבוּתָא n.
19a(7) שעי 1# vb.
19a(8) אַרְנְקָא n.
בעי vb.
טְלָלָא n.
מוּתָא n.
קְנְיָא n.
19a(8; MGG 807:8)
בזע vb.
19a(18) דוק vb.
לְכִי conj.
נפק vb.
שכח 1# vb.
19a(40) דמי vb.
19a(48) פתח vb.
19b(30) אחך vb.
19b(33) סמך vb.
20a(5) קַמָּא adj.
20a(8) אִילּוּ conj.
קָא part.
20a(8; MGG 826:1)
סִידְרָא n.
20a(12) מְסָאנָא n.
שלף 1# vb.
20a(12; MGG 826:4)
מְתִיבְתָּא 2# n.
20a(13) מִיטְרָא n.
צער vb.
20a(15) מסר 1# vb.
20a(17) הוי vb.
20a(18) כַּרְבַּלְתָּא n.
לבש vb.
20a(18; OHP ib. 110:4)
כרביתא n.
20a(19) קרע vb.
20a(20) מְאָה num.
שום vb.
20a(21; Ar [AC 5:289])
מתן 1# vb.
20a(22) זוּזָא n.
20a(23; MGG 826:10)
בַּת יִשְׂרָאֵל n.
20a(25) מָר n.
ספי 2# vb.
20a(26) חִיוָּר 1# n.
20a(26; MGG 826:12)
בְּאַפֵּי(־) prep.
20a(26; F) קְקָא 2# n.
20a(28) סלק 1# vb.
20a(29) כְּוָות- prep.
סכל 1# vb.
20a(29; F) זַרְעָא 1# n.
שַׁפִּיר adj.
20a(30) עֵינָא 1# n.
20a(31) בִּישׁ adj.
זַרְעָא 1# n.
20a(32) שלט vb.
20b(20) חוב vb.
20b(37) בְּ- prep.
מַאי 1# pron.
עסק vb.
שִׁיעוּרָא n.
20b(58) גרס 1# vb.
פִּירְקָא n.
21a(42) בַּר בֵּי רַב n.
21a(44) בַּר חִיוּבָא n.
טרח vb.
21b(20) פסק vb.
21b(20; F) אִית part.
כַּד- prep.
21b(21) בעי vb.
21b(26) לֵית(־) part.
21b(55) גְּרִיד adj.
22a(38) נהג vb.
סָב adj.
22a(42) בטל vb.
טְבִילוּתָא n.
22a(43) נְטִילוּתָא n.
22a(44) לוט vb.
עִידָּנָא n.
22a(46) אָמוֹרָא n.
22a(54) כְּוָות- prep.
22a(55) אָרְוָנָא n.
בֵּי מַסְחוּתָא n.
מַיָּא n.
שרי 1# vb.
22a(57) חַצְבָּא 1# n.
22a(59) אַ- prep.
חַצְבָּא 1# n.
חַשָּׁא 1# n.
22a(59; Ar [AC 2:4])
בְּאִישָׁא n.
22b(1) קִילְעָא n.
22b(3) צמד vb.

22b(4) אָמוֹרָא n.
חַצְבָּא 1# n.
22b(5) פלג vb.
22b(27) זוֹגָא n.
22b(40) נפל vb.
22b(42) נפל vb.
22b(42; F) יהב vb.
22b(43) טבל 1# vb.
כְּוָות- prep.
מעל vb.
פִּסְחָא n.
23a(6) דחי adj.
23a(11) מַתְנִיתָא n.
סוּפָא n.
23a(20) אוֹ conj.
צַדִּיק adj.
23a(34) שלי 1# vb.
23a(54) הוֹאִיל וְ- conj.
נקט vb.
23a(54; OHP ib. 110:8)
אַגַּדְתָּא n.
23a(54; P) כִּיסְתָּא 1# n.
23b(4) נטר vb.
23b(9) מַנִּי pron.
23b(14) לָאו adv.
23b(17) דִּירְקָא n.
23b(20) אסר vb.
נקט vb.
23b(21) מְעַלֵּי adj.
23b(28) סוּדָרָא n.
23b(29) זמן vb.
צרר vb.
23b(30) שרי 1# vb.
24a(4) מורשא n.
נפק vb.
24a(5) כִּילְתָא 1# n.
לְבַר adv.
צרר vb.
24a(7) שַׁרְשִׁיפָא n.
24a(9) זִימְנָא n.
24a(10) אזל 1# vb.
24a(36) מחי 4# n.
24a(48) כִּיסָא 1# n.
24b(13) בלע vb.
24b(22) לַאֲחוֹרֵי- prep.
שדי 1# vb.
24b(24) אֲנִין adj.
24b(27) טרד vb.
שמט vb.
24b(27; F) צִיבּוּרָא n.
24b(28) סלק 1# vb.
24b(30; F) בֵּי וַעֲדָא n.
24b(40) צות vb.
24b(46) אזל 1# vb.
שקל 1# vb.
24b(47) הֵיכָא adv.
24b(48) סבר vb.
25a(5) לְאַלְתַּר adv.
פסק vb.
25a(25) בֵּי רַב n.
צִיפְּתָא n.
25a(26) אֲבָל conj.
25a(30) קְבִיעוּתָא n.
25a(40) דְּ- conj.
הוּא pron.
25a(49; P) פני n.
קרם vb.
25a(50; Ar [AC 6:331])
פלי 1# vb.
25b(18; F) כִּיסוּיָא n.
25b(19) כסי vb.
25b(27) רמי 1# vb.
25b(32) משיכלא n.
רְבִיעְתָּא n.
25b(42) אפך vb.
בַּעְיָא n.
25b(43) מַאן 1# pron.
25b(51) נבב vb.
סייע vb.
עסק vb.
25b(52) אִיכּוֹ part.
סכן vb.
26a(1) קַמְטְרָא n.
26a(9) לָאו אַדַּעְתּ- prep.
26a(23; Ed) בֵּי כִּיסֵּא n.
26a(28) כָּאן 1# adv.
26a(47) אזל 1# vb.
26a(50) צְלוֹתָא n.
26a(51) רַחְמֵי n.
26b(7) קַמָּא adj.
26b(44) סמך vb.
27a(11) שכח 1# vb.
27a(13) אִי conj.
הָכִי adv.
27a(18) מִכְּדֵי conj.
27a(27) בְּחִירְתָא n.
27a(39) בְּחִירְתָא n.
שתק vb.
27a(40) לָא מִידֵּי adv.
צלי 2# vb.
27a(41) אַדְּרַבָּה/א adv.
אוֹרְתָא n.
27a(44) אֲחוֹרֵי prep.
27a(45) פסק vb.
27b(8) בדל vb.
27b(9) מָר n.
27b(14) כברי vb.
מעל vb.
סַלָּא n.
פַּנְיָא n.
27b(15) הדר 1# vb.
טָעוּתָא n.
27b(33) כּוּלָּא pron.
לֵילְיָא 1# n.
27b(45) אִשְׁתַּקַּד adv.
צער vb.
27b(45; P) כָּל הֵיכִי adv.
27b(46) עבר vb.
קום vb.
27b(48; F) בֵּי קֵיסַר n.
פלח vb.
27b(49) נַיְחַ adj.
ענש vb.
27b(49; SM 119:17)
קבל 1# vb.
27b(50) מלך 2# vb.
רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
27b(50; F) אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
28a(2; Ar [AC 4:267])
מנקרא n.
28a(3) חִיוָּר 1# n.
28a(3; F) מיינק adj.
28a(4) גִּיסָא 1# n.
רחש vb.
28a(5) בְּרָא 1# n.
דָּרָא 1# n.
הדר 1# vb.
חִיוָּר 1# n.
שַׁבְעָא num.
28a(5; SM 119:23)
שַׁעֲרְתָא 2# n.
28a(12) כַּמָּה adv.
28a(13) יסף vb.
סַפְסְלָא n.
28a(14) מְאָה num.
סַפְסְלָא n.
28a(15) דִּילְמָא conj.
28a(16) חִילְמָא n.
28a(17) חַצְבָּא 1# n.
סְרִיק adj.
28a(17; P)
סְרִיקוּתָא 2# n.
28a(17; O) סְרְקְתָּא n.
28a(17; F,Ar [AC 3:471, s.v. חצב$_2$, ס"א])
קִיטְמָא n.
28a(18) יתב vb.
28a(28) כָּל דְּ- pron.
פרש vb.
רוּבָא n.
28a(31) פיים vb.
28a(32) אִשְׁתָּא 1# n.
שחר 1# vb.
28a(36) לבש vb.
מַדָּא n.
שלח 1# vb.
28a(37) שלח 2# vb.
28a(38) גלא 2# n.
טרק vb.
28a(39) אַדְּהָכִי adv.
דִּשָּׁא n.
טרף 1# vb.
28a(43) מָר n.

Reference	Entry
	קְנִי #2 vb.
	שַׁבְּתָא n.
28a(48)	גִּירְסָא #1 n.
	חלשׁ #1 vb.
28a(49)	קום vb.
28a(51)	כִּיסְתָא #1 n.
	כְּמָאן דְּ־ conj.
28a(53)	כְּדְ־ prep.
	לִישָּׁנָא n.
28a(53; F)	צַעֲרָא n.
28b(1)	דכר vb.
	פִּירְקָא n.
28b(2)	דַּעְתָּא n.
28b(2; FO[!])	צנע vb.
28b(3)	פִּירְקָא n.
28b(4)	חלשׁ #1 vb.
	טעם vb.
28b(7)	מוּסָפָא n.
	מָר n.
	צְלוֹתָא n.
	צלי #2 vb.
28b(50)	כרע vb.
29a(6)	גמר vb.
29a(7)	בִּישׁ adj.
	טָב adj.
29a(15)	נִיחַ adj.
29a(17)	סלק #1 vb.
29a(30)	רַחְמֵי n.
	שָׁעְתָא n.
29a(42)	מֵי adv.
29a(44)	כלל #2 vb.
29a(46)	טרד vb.
29a(47)	בְּאִמְצַע prep.
29a(55)	
	שְׁלִיחָא דְצִיבּוּרָא n.
29b(1)	דכר vb.
	מִבָּתַר prep.
29b(9)	אַבָּא #1 n.
	מָרְיָא n.
29b(24)	חדת vb.
	יכל vb.
29b(30)	לוט vb.
29b(46)	רוי vb.
	רתח vb.
30a(1)	צִיבּוּרָא n.
	שׁתף vb.
30a(8)	הוי vb.
30a(9)	צלי #2 vb.
	קָא part.
30a(11)	נַמֵּי adv.
	קום vb.
30a(45)	אוֹרְחָא #1 n.
30a(51)	בֵּי #1 n.
	שַׁבְּתָא n.
30a(51; F)	כנף vb.
	רִיגְלָא n.
30a(52)	פִּירְקָא n.
	צִיבּוּרָא n.
	רִיגְלָא n.
30a(52; F)	צלי #2 vb.
30a(54)	טרח vb.
30a(55; F)	קַשִּׁישׁ adj.
	רַבָּנַן n.
30a(61)	מוּסָפָא n.
30b(1)	פּוּלְמוּסָא n.
30b(2)	טרד vb.
	מַלְכָּא n.
	מָתָא n.
30b(4; P)	קָרָא #2 n.
30b(6)	לְבַר adv.
	נפק vb.
	קְרָא #1 n.
	קרי #1 vb.
30b(10)	אתי vb.
	חזי vb.
30b(11)	מָאן #2 pron.
	סהד vb.
30b(13)	אֶלָּא conj.
	עַמּוּדָא n.
	צלי #2 vb.
30b(14)	גרס #1 vb.
30b(33)	סבר vb.
30b(39)	מְנָא adv.
30b(40)	לִיבָּא n.
	מָרִיר adj.
30b(42)	רַחְמֵי n.
30b(44)	נַפְשָׁא n.
	ציין vb.
	צלי #2 vb.
30b(47)	בְּדִיחַ adj.
30b(50)	הִילּוּלָא n.
31a(1; Ar [AC ib.])	
	מנקרא n.
31a(2)	הִילּוּלָא n.
	עצב vb.
31a(3)	זוּגִיתָא n.
	כָּסָא #1 n.
31a(3; F)	בְּדִיחַ adj.
31a(4)	חִיוָּר #1 n.
	עצב vb.
31a(5)	זוּט adj.
31a(6)	דְּ־ conj.
	וָוי interj.
	שׁרי #2 vb.
31a(7)	אמר vb.
	מות vb.
31a(8)	גנן #1 vb.
31a(38)	לוי vb.
31a(39; P)	צִינְתָא n.
31a(40; F)	אִית part.
31a(40)	וַדַּאי adv.
	צִינְתָא n.
31a(58)	גִּיבָּר adj.
	הִילְכְּתָא n.
31b(23; F)	חוּטְרָא #1 n.
	סַמְיָא n.
31b(23; M)	סַמְיוּתָא n.
31b(28; F)	כֵּיוָן conj.
	סתר #1 vb.
31b(42)	אתי vb.
	קוּרְבָּנָא n.
31b(47)	אִימָּא n.
	בכי vb.
	חלל #2 vb.
	שׁבק vb.
31b(48)	אַתְּ pron.
	רַחְמֵי n.
32a(17)	בִּישׁ adj.
	זְנָא n.
	כַּרְסָא n.
32a(38)	אִישָּׁא n.
33a(12)	אִיצְצָא n.
33a(13)	נזק #1 vb.
33a(15)	אִיגָּרָא n.
	דִּיקוּלָא #1 n.
	דַּרְגָא n.
	שׁדי #1 vb.
33a(34; F)	קרחינאה adj.
33a(54)	דְּ־ conj.
33b(1)	הִילְכְּתָא n.
33b(2)	קדשׁ vb.
	קִידּוּשָׁא n.
33b(3)	בדל vb.
33b(5)	חֲמָרָא #2 n.
33b(6)	שׁקל #1 vb.
33b(6; OHP ib. 111:5)	
	לוי vb.
33b(22)	דוק vb.
	שְׁמַעְתָא n.
33b(23)	פּוּמָא n.
33b(28; P)	אֲנַן pron.
	מַרְגָּנִיתָא n.
33b(37)	מַעְרְבָא n.
33b(40)	חדד vb.
	כון vb.
	רצי vb.
33b(42)	דְּ־ conj.
	מָה pron.
	סיים #1 vb.
	שְׁבָחָא #1 n.
33b(42; MGD 191:5)	
	שׁלם vb.
33b(43)	אִי לָאו דְּ־ conj.
33b(44)	שׁבח #1 vb.
33b(46)	אַטּוּ prep.
	זוּטַר adj.
33b(48)	לְגַבֵּי prep.
33b(51)	שׁתק vb.
33b(51; F)	מִילְּתָא #1 n.
	פְּסוּקָא n.
34a(1)	חַבְרוּתָא n.
	לְאַפֵּי(־) prep.

Reference	Entry
34a(2)	מַרְזִפְתָּא n.
	נַפָּחָא n.
34a(2; P)	אַרְזַפְתָּא #2 n.
34b(14)	צלי #1 vb.
34b(18)	כרע vb.
34b(52)	חֲצִיף adj.
	פרט vb.
	פרשׁ vb.
34b(52; FOHP ib. 49:2])	
	פְּקַתָּא n.
34b(53)	חַטָּאָה n.
35a(13)	קְדוּשְׁתָּא n.
35a(29)	יתר vb.
35a(46)	סְתָמָא n.
35a(50)	כָּל מִידֵּי pron.
35a(52)	סְבָרָא n.
35b(25)	אתי vb.
	בֵּי רַב n.
	יוֹמָא n.
	מַטּוּתָא n.
	נִיסָן n.
35b(25; MGD 212:20)	
	טרח vb.
35b(25; F)	מִן prep.
35b(26)	טרד vb.
	מָזוֹנָא n.
	שַׁתָּא n.
35b(36)	שׁני #1 vb.
35b(37)	עִילּוּיָא n.
35b(39)	גּוּפָא n.
35b(40)	הוי vb.
	זון vb.
	מִישְׁחָא n.
35b(44)	סעד vb.
35b(46)	כְּלָל adv.
	סעד vb.
35b(47)	סעד vb.
	שׂמח vb.
35b(48)	לַחְמָא n.
	קבע #1 vb.
35b(50)	קְבִיעוּתָא n.
35b(51; F)	נזק #1 vb.
35b(55)	מַיָּא דְסִילְקָא n.
	עַל יְדֵי־ prep.
36a(1)	שִׁלְקָא n.
36a(10)	חִיטְּתָא #1 n.
	פֵּירָא #1 n.
	קַמְחָא n.
36a(12)	לָא adv.
36a(13)	כְּוָות־ prep.
36a(17)	מִילְּתָא #1 n.
36a(18)	עִילּוּיָא n.
36a(22)	חַיי adj.
	קַמְחָא n.
	קַרָא #4 n.
36a(26)	שְׂעָרְתָא #1 n.
36a(27)	גרע vb.
36a(29)	אִינָשָׁא n.
	קָשֵׁי adj.
36a(29; OAr [AC 7:181])	קוקני n.
36a(30)	קוּרָא #1 n.
36a(32)	אוּכְלָא #1 n.
36a(33)	שִׁינָּנָא n.
36a(34)	נטע vb.
36a(35)	אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
	דִּיקְלָא n.
	נטע vb.
	פּוּגְלָא n.
	קוּרָא #1 n.
36a(36; F)	פַּרְחָא n.
36a(38)	נטע vb.
36a(39)	שׁותא #3 n.
36a(51)	זרק vb.
36a(52)	קלל vb.
36b(15; F)	גְּמָרָא n.
36b(17)	מתחלא n.
36b(19)	כּוּפְרָא #3 n.
36b(34)	לקי vb.
36b(36)	פַּרְחָא n.
	רוּמָּנָא n.
36b(36; F)	נַצָּא #3 n.
36b(37; Ar [AC 1:44])	
	בּוּטִיתָא n.
36b(42)	פִּילְפַּלְתָא n.
36b(43)	אודי vb.
36b(44)	זַנְגְּבִילָא n.
	כסס #1 vb.
	פִּילְפַּלְתָא n.
36b(49)	יַבִּישׁ adj.
	רַטִּיב adj.
36b(50; L)	הימלתא n.
36b(51)	הִינְדְּוָאָה adj.
36b(52)	חֲבִיצָא n.
	קִידְרָא n.
36b(53)	גְּרִיד adj.
	דַּיְיסָא n.
36b(54)	דוּבְשָׁא n.
	חֲבִיצָא n.
36b(54; F)	סְמִידָא n.
37a(26)	אברושך n.
	בְּעֵינ־ prep.
	דַּיְיסָא n.
	חִיטְּתָא #1 n.
	מִישְׁחָא n.
	עבד vb.
	שׁלק vb.
37a(26; P)	אֲסִינְתָא n.
37a(27)	אָרוּזָא n.
	ברך vb.
	בשׁל vb.
	חַיי adj.
	כסס #1 vb.
	קִידְרָא n.
37b(13; F)	חַקְלָאָה n.
37b(13; Ar [AC 5:106])	
	מִיחָא n.
37b(13; F)	ריהטא #2 n.
37b(15)	ריהטא #2 n.
37b(15; F)	מְחוֹזָא n.
37b(20; F)	חֲבִיצָא n.
37b(41)	עַל prep.
37b(44)	אַרְעָא n.
	טְרִיתָא #1 n.
37b(44; PAr [AC 4:219])	כּוּבָא #1 n.
37b(45)	טְרִיתָא #1 n.
	רתח vb.
37b(45; OHP ib. 112:9)	
	צוהריתא n.
37b(46)	טְרִיתָא #1 n.
37b(46; F)	לַחְמָא n.
38a(2)	סבר vb.
38a(3)	גּוּבְלָא n.
	לַחְמָא n.
38a(4)	סְעוּדְתָא n.
38a(9)	דוּבְשָׁא n.
38a(10)	זיעא #2 n.
38a(14)	טְרִימָא n.
	רַבָּנַן n.
38a(15)	מָהוּ pron.
38a(16)	שׁוּמְשְׁמָא n.
38a(16; Ar [AC 8:178])	
	שׁוּשְׁמָא n.
38a(17)	*פּוּרְצַנְתָא n.
	קוּרְטְמָא n.
38a(19)	דכר vb.
	חֲשִׁילְתָא n.
38a(22)	טְרִימָא n.
38a(24)	שׁתיתא n.
38a(37)	מִמֵּילָא adv.
38a(43)	סְמִיךְ adj.
	קְלִישׁ adj.
	שׁתיתא n.
38a(47)	שׁמע vb.
38a(49)	נפק vb.
38a(52)	שׁבח #1 vb.
38a(55)	רִיפְתָּא n.
	שׁרי #3 vb.
38b(3)	נפק vb.
38b(19)	כְּרָבָא #3 n.
	סִילְקָא #1 n.
	קְרָא #4 n.
	שׁכח #1 vb.
38b(22)	כַּרְתָא n.
38b(37)	שַׁבַּשְׁתָא #1 n.
38b(42)	הדר #1 vb.
38b(43)	גרס #1 vb.
38b(44)	דַּיְן pron.
38b(45)	שׁלק vb.
38b(53)	לֵיכָּא part.
38b(54)	גַּרְעִינְתָא n.

39a(1) בצר vb.
שִׁיעוּרָא n.
39a(4) גַּרְעִינְתָא n.
39a(10) קַמֵּי(־) prep.
39a(20) לוג vb.
39a(27) בֵּיתָא #1 n.
זון vb.
39a(28; F) גּוֹרְגְלִידָא n.
39a(30) לְגַבֵּי prep.
39a(31) מִשּׁוּם prep.
פרם vb.
39a(31; FP) מתק vb.
39a(31; F) פִּירְמָא n.
39a(33; P) מִיחָא n.
39a(34) מִיחָא n.
נפש #1 vb.
קִמְחָא n.
39a(34; P) לִיפְתָּא n.
39a(36) מִשְׁשָׁא n.
39a(37) דבק vb.
39a(37; P) דבק vb.
39a(40; F) בֵּי תַפֵּי n.
39a(41) מַיָּא דְסִילְקָא n.
39a(42) לִיפְתָּא n.
מַיָּא n.
שִׁלְקָא n.
39a(43) מָהוּ pron.
שְׁבִיתָא #2 n.
39a(44) זוּהֲמָא n.
עבר vb.
39a(51) כלי #2 vb.
39b(3) אִימָּא n.
39b(26) בצע vb.
שְׁרוּתָא n.
39b(27) כָּל יוֹמָא adv.
עבד vb.
רַעַבְתָנוּתָא n.
39b(29) עֵירוּבָא #1 n.
רמי #1 vb.
39b(30) מִצְוָא n.
40a(4; F) גבל vb.
40a(12) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
40a(13) שרי #3 vb.

40a(13; F) להדיא #1 adv.
40a(15) בַּשֵּׂשׁ n.
דֵּין pron.
לֵית(־) part.
40a(32) קָשֵׁי adj.
40a(35) חוּלְשָׁא n.
40a(41) אִימָּא n.
דבק vb.
הָא pron.
טַעֲמָא n.
רֵיחָא #1 n.
40a(57) אִילָנָא n.
נפק vb.
40a(57; F) גְּוּזָא #1 n.
40b(5; Ar [AC 1:246])
אפתא #2 n.
40b(15) דכר vb.
כ(ו)רחא n.
40b(21) רָעֲיָא n.
40b(22) הָאֵי #2 pron.
40b(24) בְּרִיךְ adj.
רַחֲמָנָא n.
40b(41) אֲוִירָא n.
אַרְעָא n.
ינק vb.
רבי #1 vb.
40b(42) בּוּשְׁלָא n.
זִיקָא #1 n.
כומרא #1 n.
40b(44) בּוּשְׁלָא n.
כומרא #1 n.
שְׁאָרָא n.
40b(46) בּוּשְׁלָא n.
כומרא #1 n.
40b(48) חִיוָּר #1 n.
טולשא vb.
40b(48; PAr [AC 4:262]) כִּינָרָא #2 n.
40b(49) גּוּפְנָא n.
פִּרְחָא n.
40b(49; OHP ib. 112:19)
*שילת גופנא n.
40b(50) בּוּשְׁלָא n.

כומרא #1 n.
עשר vb.
40b(51) הַפְקֵירָא n.
41a(3) בּוּשְׁלָא n.
כומרא #1 n.
41b(6) מִדְּ־ prep.
קְרָא #1 n.
41b(7) אַסְמַכְתָּא n.
41b(9) בְּרֵישָׁא adv.
41b(13) נִיגְרָא #1 n.
41b(14) יהב vb.
פַּרְזְלָא n.
שמע vb.
42a(2) קַבָּא n.
42a(2; Ar [AC 4:282])
כַּעְכָּא n.
42a(2; OHT Ber 94:5)
רִיפְתָּא n.
42a(3) כְּפֵין adj.
עִדָּאן adv.
42a(3; F) כפן vb.
42a(3; OHT ib. 94:8)
כַּפְנָא n.
42a(5) עסק vb.
42a(8) ציוציו n.
42a(19) גמר vb.
42a(23) סלק #1 vb.
42a(24) רֵישׁ גָּלוּתָא n.
42a(24; Ar [AC 3:105])
דִּסְתְּנָא #1 n.
42a(26) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
42a(27) סמך vb.
42a(28) מִשְׁחָא n.
רגל vb.
42a(29) הָנֵי pron.
42a(30) שְׁמַעְתָּא n.
42b(15) שרר vb.
42b(37) בעי vb.
42b(44) נַהֲמָא n.
42b(44; P) פְּלָן n.
42b(47) יְדָא n.
קְבִיעוּתָא n.
43a(1) לַאֲחוֹרֵי־ prep.

קרע vb.
קְרָעָא #1 n.
43a(2) בִּרְכַּת מְזוֹנָא n.
גמר vb.
43a(5) קְבִיעוּתָא n.
43a(22) דַּעְתָּא n.
43a(25) הני #1 vb.
43a(37) משי vb.
קום vb.
43a(38) בר פחתי n.
רתת vb.
43a(39) בִּרְכַּת מְזוֹנָא n.
עיין vb.
43a(48; Rashi) גִּילְדָא n.
43a(53; OHP ib. 113:2)
אַפַּרְסְמָא n.
43a(56; FPHG1 138:40)
כשרתא n.
43a(56) מִישְׁחָא n.
43a(57) טְחִין adj.
כְּבִישׁ adj.
נְהַרְדְּעָאָה adj.
43b(1) סימלק n.
43b(3) חילפא #2 n.
43b(6; Ar [AC 5:389])
נַרְקִס n.
43b(8) גְּנוּנִיתָא n.
סִיגַלְתָּא n.
43b(9) אַתְרוּגָא n.
חֲבוּשָׁא n.
ריח vb.
43b(10) נפק vb.
43b(10; F) אִילָנָא n.
לבלב vb.
43b(18) אִינָשָׁא n.
אמר vb.
קוּרָא #1 n.
43b(34; F) שמט vb.
43b(44) זיעא #2 n.
43b(48) אַפַּנְתָּא n.
43b(49) אַרְקְתָא #1 n.
43b(50) עִידָנָא n.
43b(52; F) משך #1 vb.

43b(54) בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
הדר #1 vb.
קִידּוּשָׁא n.
44a(10) לקט vb.
44a(11) בֵּי #1 n.
44a(13) חוק vb.
סָאתָא* n.
צַנָּא n.
44a(14; MGD 711:15)
זיינא #2 n.
44a(16) אֲפוּתָא n.
דִּידְבָא n.
שרק #2 vb.
44a(16; MGD 711:16)
ירק adj.
44a(17) נתר vb.
שַׂעֲרָא n.
44a(18; F) מרד vb.
44a(19) דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
44a(19; MGD 711:18)
אוּכְלְסָא n.
44a(20) בְּלוֹשָׁא n.
44a(30; P) עַד prep.
44a(32) אַף עַל גַּב conj.
כַּהֲנְתָא n.
44a(54) חתם vb.
44a(56) הָא pron.
לְ־ prep.
44b(2; Ar [AC 7:158])
קוּפָא #4 n.
44b(3) יַרְקָא n.
44b(7) חַד #1 num.
סִימָנָא n.
44b(8) דכר vb.
44b(13) בְּרָא #1 n.
44b(14) סלק #1 vb.
44b(15) רֵיחָא #1 n.
44b(17) בֵּיעְתָא n.
טָב adj.
44b(18) סוּלְתָא n.
קַיְיסָא n.
44b(18; Ar [AC 2:284])
אוּקְיָא n.

44b(19) מְטַוֵּי adj.
44b(19; OHP ib. 113:9)
מְגַלְגַּל adj.
44b(20) שְׁלִיק adj.
44b(26) אלס vb.
44b(27; T-S F1,1 111)
מַיָּא n.
44b(35) בְּרָא #1 n.
גַּדְיָא n.
44b(36) גִּילְדָנָא n.
44b(36; F) בי גילי n.
44b(37) אונקא n.
עוּנְקָא n.
44b(38) אוּמְצָא #1 n.
בֵּיתָא #1 n.
טרח vb.
44b(42) לִיפְתָּא n.
44b(45) אַתּוּ pron.
חַמְרָא #1 n.
סודני n.
44b(46) צִיבֵי n.
44b(47) פָּרְסָאָה adj.
44b(47; P) אוּפְתָא n.
שגר #2 vb.
44b(49) חַיֵּי adj.
טוי #1 vb.
יָאוּת adv.
לָא adv.
44b(51) מעט vb.
45a(1; F) אוּמְצָא #1 n.
45a(1; P) חנק vb.
45a(4) דבר vb.
מָה pron.
עַמָּא n.
45b(1) קבע #1 vb.
45b(9) פְּרִיצוּתָא n.
45b(15) סיים #2 vb.
45b(24) מִקַּמֵּי(־) prep.
נחת #1 vb.
45b(27) עני #1 vb.
45b(33) נקט vb.
45b(41) פסק vb.
45b(43) הֲדָדֵי pron.

כרך vb.
45b(46) אִינִישׁ אִינִישׁ n.
אֲנַן pron.
הֲדָדֵי pron.
45b(47) אתי vb.
45b(48) זמן vb.
45b(53) עני #1 vb.
45b(54) עִיבִידְתָא n.
45b(55) זלל vb.
לִיחְשָׁא n.
46a(2) חֲרִיךְ adj.
חרך vb.
קְטִין adj.
שָׂקָא n.
46a(3) יוֹמָא טָבָא n.
עבד vb.
רַבָּנַן n.
46a(5) שרי #3 vb.
46a(7) ברך vb.
46b(10) ארע vb.
46b(19) רֵישׁ גָּלוּתָא n.
46b(20) אַתּוּ pron.
פָּרְסָאָה adj.
קְשִׁישׁ adj.
46b(21) בְּקִיעוּתָא n.
טְפֵי adj.
46b(25) שעי #1 vb.
46b(26) פָּרְסָאָה adj.
46b(27; F) מחוג n.
46b(28) נטר vb.
46b(29) יתב vb.
שני #1 vb.
46b(33) בָּבְלָאָה adj.
פָּרְסָאָה adj.
46b(48) בִּרְכַּת מְזוֹנָא n.
46b(57) משי vb.
47a(2) קדם vb.
47a(4) גוס #1 vb.
דַּעְתָּא n.
לְ־ prep.
מטי vb.
47a(5) בֵּיוּת כְּנִישְׁתָּא n.
נטר vb.

עלל vb.
47a(6) אֲנָא pron.
הָשְׁתָּא adv.
מָר n.
47a(20) עסק vb.
47a(24) כלי #2 vb.
47a(33) סְעוֹדְתָא n.
עלל vb.
47a(34) דַּעְתָּא n.
סרהב vb.
צרף #1 vb.
47a(35) כְּבָר adv.
47a(36) גּוּזָלָא n.
47a(36; OAr [AC 1:273]) אַרְדִּיָאלָא n.
47a(38) גַּבְרָא #1 n.
רַב adj.
47a(41) לְבַסּוֹף adv.
47a(42) פקר #1 vb.
47b(2) דגן vb.
47b(14) כּוּתָאָה n.
47b(15) זהר vb.
47b(26) סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
47b(29) זמן vb.
47b(31) גרס #1 vb.
47b(41) אַיְידֵי דְּ־ conj.
47b(52) כנף vb.
47b(53) בדר vb.
47b(54) חוי vb.
48a(5) וְ־ conj.
רַחֲמָנָא n.
48a(6) חוי vb.
טְלָלָא n.
יתב vb.
שְׁמַיָּא n.
48a(7) לְבָר adv.
שְׁמַיָּא n.
48a(8) רַבָּנַן n.
48a(8; F) הוי vb.
48a(9) בּוֹצִינָא n.
48a(9; TGHark 209:13 Ar [AC 2:153])
קִינָא #1 n.

48a(14) עבד vb.
שַׁפִּיר adj.
48a(17) מַלְכָּא n.
נכר vb.
רוּבָּא n.
48a(18) כרך vb.
מַלְכְּתָא n.
48a(19) גַּבְרָא #1 n.
48a(20) הָשְׁתָּא adv.
יהב vb.
רַבָּנַן n.
48a(21) בִּרְכְּתָא n.
סגי #1 vb.
48a(23) שדר #1 vb.
48a(24) דִּיד־ pron.
48a(25) אַתְּ pron.
יְקָרָא n.
יתב vb.
48a(28) ברך vb.
48a(31) גְּרָמָא #1 n.
עבד vb.
48a(32) לְעַנְיַין prep.
48b(9; OHT ib. 112:24)
ידע vb.
48b(9; OHT ib. 112:24, TGHark 209:15)
קוּטְפָּא n.
49a(20) קלע vb.
49a(21) סיים #1 vb.
פתח vb.
49a(22) גברותא #2 n.
חתם vb.
49a(25) עבד vb.
49a(27) קדש vb.
49a(31) בְּאַפֵּי(־) prep.
49a(39) בִּרְכַּת מְזוֹנָא n.
49a(40) אָמַאי conj.
כּוּלֵּי הַאי adv.
49a(40; P) מתח vb.
49a(41) חֵיוְיָא n.
צַוּוֹרָא n.
49a(41; Ed) קוֹעָא n.
49a(42) דכר vb.
49a(42; F) פִּיתָּא n.
49a(44) אֲמוֹרָא n.
שבק vb.
49a(51) אוֹרַח אַרְעָא n.
אַרְעָא n.
49b(1) בּ־ prep.
49b(12) הָכָא adv.
שני #1 vb.
49b(13) אַף conj.
49b(15) סְבָרָא n.
פטר vb.
49b(19) אַיִן part.
49b(26) שמע vb.
49b(33) בּ־ prep.
סְבָרָא n.
50a(16) נַהַרְבִּילָאָה adj.
50a(20) יכח vb.
50a(21)
קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
50a(34) הדר #1 vb.
50a(35) נהג vb.
50a(36) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
רִיגְלָא n.
50a(37) אושׁ vb.
בִּרְכְּתָא n.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
שמע vb.
50a(38) הָנֵי pron.
זמן vb.
כרך vb.
לְדַעְתֵּיה adv.
50a(40) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
קרי #1 vb.
50a(41) אושׁ vb.
סִיפְרָא n.
50a(42) טָב adj.
פְּלוּגְתָּא n.
פִּתְיָא #1 n.
50b(2) זמן vb.
50b(3) פרח vb.
50b(8) פלג vb.
פרח vb.
50b(23) קוּרְיָיטָא #1 n.
50b(27) רוּמְנָא n.
50b(29; Ed) דַּסְתְּנָא #1 n.
50b(44) מאס vb.
51a(2) קטוסראה adj.
51a(29) שִׁכְרָא n.
51a(42) בּ־ prep.
פגע vb.
51a(43) דִּירְכָּא n.
51a(44) גּוּדָּא #1 n.
דחס vb.
הדר #1 vb.
51a(45) חלף vb.
51a(53) נַטְלָא n.
עטר #1 vb.
51a(54) סוּדָרָא n.
עטף vb.
51a(56) פשט vb.
51b(4) דַּעְתָּא n.
נסח vb.
51b(5; P) ברך vb.
51b(6) בִּרְכַּת מְזוֹנָא n.
51b(8) בִּרְכְּתָא n.
51b(15) שמע vb.
51b(16) דַּנָּא #1 n.
זִיהֲרָא #2 n.
51b(17) בִּרְכְּתָא n.
נבגא n.
51b(18; OP) הֲדוֹרָא #1 n.
51b(18; MGG 299:12)
מַרְטוּטָא n.
51b(18; MGG 299:12,P) קַלְמְתָא n.
52a(8) שמע vb.
52a(23) עלל vb.
52a(24) חַבִּיבוּתָא n.
קדם vb.
52a(25) אחר #1 vb.
52a(26) טְעוּנָא n.
52b(10) לְדִיד־ prep.
52b(12) עֲדִיף adj.
52b(32) חשש vb.
52b(42) פִּירְקָא n.
52b(51) ברי #1 vb.
כִּי #1 conj.
עָתִיד adj.
52b(52) עָתִיד adj.
52b(53) נְהוֹרָא n.
53a(11) קַמָּא קַמָּא adv.
53a(12) אָחֲרֵינָא adj.
53a(15) כִּי #1 conj.
53a(17) הִיא pron.
53a(27) משך #1 vb.
נְהוֹרָא n.
עַמֵּי adj.
קוּטְרָא n.
53a(30) סִיהֲרָא n.
53a(31) חַזָּנָא n.
שִׁימּוּשָׁא n.
53a(38) זוּהֲמָא n.
רֵיחָא #1 n.
53a(42) רֵיחָא #1 n.
53a(44; F) ריח vb.
53b(4) משך #1 vb.
53b(11) עמי vb.
53b(17) דַּיְילָא n.
53b(20) כָּאן #1 adv.
קלע vb.
53b(21; F) הדר #1 vb.
53b(27; P) אַרְנְקָא n.
דִּינָרָא n.
53b(28) אזל #1 vb.
בַּר בְּרָא n.
53b(29) נשי #1 vb.
53b(31) הדר #1 vb.
נטר vb.
רחשׁ vb.
שלי #1 vb.
53b(32) יוֹנָא n.
מתל vb.
שני #1 vb.
53b(40) נפק vb.
53b(42) ברך vb.
חטף vb.
53b(43) עני #1 vb.
53b(47) בְּעִידָּנָא ד־ conj.
53b(48) פטר vb.

54a(34) אַרְיָא n.
נִיסָּא #1 n.
נפל vb.
עבד vb.
עִיבַר יַמָּא n.
עִיבְרָא #1 n.
54a(35) מטי vb.
נצל vb.
54a(36) פִּקְתָּא n.
54a(37) מַיָּא n.
נבע vb.
עֵינָא #2 n.
צהי vb.
54a(37; MGE 146:14)
ברי #1 vb.
54a(38) בָּתַר prep.
גַּמְלָא #1 n.
פְּרִיץ adj.
פרק vb.
רהט vb.
54a(38; MGE 146:15
פְּרֵץ adj.
54a(39) אֲשִׁיתָא #1 n.
לְגוֹ prep.
פִּקְתָּא n.
54a(40; MGE 146:14)
רַסְתְּקָא n.
54a(41) בַּר בַּר בְּרָא n.
חַיַּיב adj.
54a(51) אֲמוֹרָאָה adj.
54b(1) נְקִירְתָּא n.
54b(1; MGN 388:4)
טמר vb.
54b(2) אֲרוֹנָא n.
נפק vb.
54b(3) סגי #2 vb.
54b(3; EY) מכך vb.
54b(3; OP) מכך vb.
54b(4) דבק vb.
טוּרָא n.
54b(4; OHP ib. 105:13)
אצץ vb.
54b(4; MGN 388:6)
חלם #1 vb.
54b(5) דְּמָא n.
נַחְלָא n.
קטל vb.
רדי #1 vb.
54b(6) ל־ prep.
54b(7) מִבֵּינֵי prep.
54b(20) גְּמָרָא n.
54b(21) טוּרָא n.
עקר vb.
54b(21; F) פַּרְסָא #1 n.
54b(22) נקב vb.
קַמְצָא n.
54b(23) משך #1 vb.
צַוּוֹרָא n.
שלף #1 vb.
54b(26) אַמְּתָא #2 n.
כַּמָּה adv.
נַרְגָּא n.
עַשְׂרָא num.
54b(27) בַּרְתָּא #1 n.
קַרְסוּלָא n.
שוור vb.
54b(31) פּוּרְעָנוּתָא n.
54b(38) הֲדָדֵי pron.
פּוּתְיָא n.
רוּמָא n.
54b(49) ידי vb.
54b(52) בגדתאה adj.
דלי vb.
עלל vb.
עַלְמָא n.
54b(53) בְּרִיךְ adj.
עַפְרָא n.
פטר vb.
רַחֲמָנָא n.
54b(54) עני #1 vb.
54b(58) מְעַלְּיוּתָא n.
55a(7) נפשׁ #1 vb.
עבד vb.
רַחְמֵי n.
55a(12) מְעַלְּיוּתָא n.
55a(16) כּוּלָּא pron.
שַׁעְתָּא n.
55a(17) מַטְרוֹנִיתָא n.
55a(18) בַּר מִן prep.
הֵימָנוּתָא n.
טעם vb.
כָּסָא #1 n.
פשׁר vb.
קִידּוּשָׁא n.
55a(19) בדק #1 vb.
55a(19; P) בֵּי כִּיסָּא n.
55a(19) צרך vb.
55a(25) בפרהסיא adv.
בְּצֵינְעָא adv.
55a(45) בְּרָא #1 n.
55a(46) הָכָא adv.
55a(47) וְאֵלֵּי adv.
חֵילְמָא n.
טוות n.
55a(48) בִּישׁ adj.
טָב adj.
קום vb.
55a(49) חֵילְמָא n.
מִיסַּת־ n.
עֲצִיבוּתָא n.
55a(50) בְּדִיחוּתָא n.
55a(50; F) פקח vb.
55a(51) גַּנְדָּא #1 n.
55a(51; OHP ib. 105:16)
מִיגַּדְנָא n.
55a(51; MGG 633:5)
גַּנְדָּא #1 n.
55b(7) הָא part.
כַּפָּנָא n.
שׁוּבְעָא n.
55b(14) מְעַלְּיוּתָא n.
55b(18) חֵילְמָא n.
55b(19) אִיגַּרְתָּא n.
קרי #1 vb.
55b(20) שׁוי vb.
55b(28) הֲדָדֵי pron.
חַד #1 num.
יתב vb.
55b(29) כָּהֲנָא n.
קַמֵּי(־) prep.
55b(30) בְּעִידָּנָא ד־ conj.
פרס #2 vb.
55b(34) כון vb.
סלק #1 vb.
55b(35) דחל vb.
נקט vb.
עֵינָא #1 n.
55b(35; MGG 630:7)
מָתָא n.
55b(35; OHP ib. 105:17)
ספי #2 vb.
55b(36) זִיקְפָּא n.
יַמִּינָא n.
שְׂמָאלָא n.
55b(37) עֵינָא #1 n.
שׁלט vb.
55b(39) נַפְשָׁא n.
55b(40) אֶטְרַפָּא דְנַחִירֵי n.
ד־ conj.
חֲלִישׁ adj.
שְׂמָאלָא n.
55b(40; MGG 630:10)
חלשׁ #1 vb.
55b(41) מַזָּלָא n.
רעע vb.
55b(42) חדי vb.
כרז vb.
סני vb.
רחם vb.
שׁוּקָא n.
55b(50) מֵעֵין prep.
פשׁר vb.
55b(56) דִּיקְלָא n.
מַחְטָא #1 n.
עלל vb.
פִּילָא #1 n.
56a(2) הָדֵין pron.
חוי vb.
חַכִּים adj.
טוּבָא adv.
לֵילְיָא #1 n.
מַאי #1 pron.

56a(3) חֵילְמָא n.
טחן vb.
פְּרָסָאָה adj.
רוּמָאָה n.
56a(4) דַּהֲבָא n.
פרהדיא n.
קְשִׁיתָא vb.
56a(4; SM 144:5)
רִיחְיָא n.
56a(4; Ed) שִׁיקְצָא n.
56a(5) הרהר vb.
56a(7) אמר vb.
56a(8) רוּמָאָה n.
רעי #1 vb.
56a(8; M) גרב vb.
56a(8; F) שׁבי vb.
56a(9) דַּהֲבָא n.
הרהר vb.
חוּטְרָא #1 n.
56a(10) חֵילְמָא n.
יהב vb.
פשׁר vb.
56a(11) זוּזָא n.
מַאן דְּ־ pron.
56a(11; MGG 703:7)
אַגְרָא #1 n.
56a(11; F) לְטֵיבוּ adv.
56a(12; MGG 703:8)
גְּרִיעוּתָא n.
56a(13) חזי vb.
56a(15) טבח vb.
לִיבָּא n.
עִיסְקָא n.
פסד vb.
56a(16; MGG 704:2)
הני #1 vb.
56a(16; Ed) עוּצְבָּא n.
56a(17) הני #1 vb.
חַדְוָא n.
56a(17; MGG 704:2)
דבי #1 vb.
56a(18) לִיבָּא n.
קרי #1 vb.

56a(19) בִּישְׁתָא n.
56a(20) בְּרָא #1 n.
בְּרַתָּא #1 n.
גַּבְרָא #1 n.
נסב vb.
56a(21) בְּאַפֵּי(־) prep.
דמי vb.
קרי #1 vb.
56a(23) דְּבֵית־ #1 n.
קַרִּיב adj.
56a(23; MGG 703:15)
כַּלְּתָא n.
56a(24) שׁקל #1 vb.
56a(25) אִיתְּתָא n.
מות vb.
מסר #1 vb.
נוּכְרָאָה adj.
עַמָּא n.
56a(25; MGG 703:16)
לִידֵי prep.
56a(27) רווח vb.
56a(28) חַדְוָא n.
פסד vb.
56a(29; F) פכח vb.
56a(31) בי זיינא #2 n.
דחל vb.
מַלְכָּא n.
רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
56a(31; MGG 704:5)
אֵימְתָא n.
56a(31; GTB1 16:16)
גַּנָּבוּתָא n.
56a(31; F) מלך #1 vb.
56a(31; MGG 704:5)
מסר #1 vb.
56a(31; MGG 704:6)
פַּהֲרַגְבָּנָא n.
56a(32) בי זיינא #2 n.
חֵילְמָא n.
קרי #1 vb.
56a(33) חַסָּא n.
מְלֵי adj.
מָרִיר adj.

עִיסְקָא n.
עפף vb.
קדח vb.
56a(33; GTB1 16:16)
חזי vb.
56a(33; MGG 704:9)
נחת #1 vb.
56a(34) אַפּוּם prep.
בַּסִּים adj.
דַּנָּא #1 n.
עִם prep.
56a(35) כוי vb.
56a(36) פְּשִׁיטָא #2 n.
רוּמָּנָא n.
56a(36; MGG 704:14)
דלי vb.
56a(36; MGG 704:11)
חבב vb.
56a(36; MGG 704:15)
חָבִיתָא n.
חֲלֵי adj.
56a(37) חַמְרָא #1 n.
עפף vb.
56a(37; Ed) עֲשִׁיק adj.
56a(37; MGG 704:13)
פקע #1 vb.
56a(37; F) קוה vb.
רוּמָּנָא n.
56a(38) בעי vb.
סרי vb.
שׁכח #1 vb.
56a(38; MGG 704:16)
בחשׁ vb.
בֵּירָא n.
56a(39) הוי vb.
סלק #1 vb.
עֲדִיף adj.
עִילָּוֵי prep.
קום vb.
רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
56a(39; SM 141:23, Ed)
אִיסָּדָא n.
56a(39; SM 141:24)

אָמוֹרָא n.
56a(39; OHP ib. 105:20) נער #2 vb.
56a(40) גהט vb.
56a(41; P) דַּשָּׁא n.
56a(41) לְחוֹד־ prep.
נפל vb.
56a(42) בְּרָא #1 n.
56a(42; F) יוֹנָא n.
פרח vb.
56a(42; MGG 705:1)
שִׁינָּא n.
56a(43) בלע vb.
גרשׁ vb.
מַאן #1 pron.
מחי #1 vb.
רֵישָׁא n.
56a(43; MGG 705:3)
גּוֹרְגְּלִידָא n.
56a(44; MGG 705:5)
גרס #1 vb.
56a(44) דְּ־ conj.
נצי vb.
סַגִּי נְהוֹרָא n.
שׁמט vb.
56a(44; SM 142:14)
מושׁ vb.
56a(44; P) פרק vb.
56a(44; MGG 705:5)
קום vb.
56a(45) חזי vb.
כּוּתְלָא #1 n.
סוֹף adv.
שׁבק vb.
56a(45; MSM 142:17)
אֲשִׁיתָא #1 n.
56a(46) מְתִיבְתָּא #1 n.
סתר #2 vb.
שְׁמַעְתָּא n.
56a(46; MGG 705:9)
אוּדְּדָא n.
בדר vb.
56a(46; P) בדר vb.

56a(46; MGG 705:9)
בזע vb.
56a(46; MGG 705:10)
כסי vb.
56a(46; MGG 705:8)
מֵיצְרָא #1 n.
56a(47) אַבְקָא n.
אַפַּדְנָא n.
בדר vb.
56a(47; MGG 705:12)
נפל vb.
56a(48) אוּדְּדָא n.
בֵּי סָדְיָא n.
מוּקְרָא #1 n.
מֵיצְרָאָה adj.
נתר vb.
56a(48; F) הַלֵּילָא n.
56a(49) בְּ־ prep.
מַבְּרָא n.
56a(49; MGG 706:1)
אַרְבָא #2 n.
56a(50) גִּידָּא #2 n.
סִיפְרָא n.
סלק #1 vb.
קום vb.
56a(51) מסר #1 vb.
רְעוּתָא n.
56a(52) גלי #1 vb.
חוס vb.
מַלְכוּתָא n.
צער vb.
56a(52; MGG 706:7)
יְדָא n.
56a(52; F) רחם vb.
56a(53) קום vb.
56a(53; MGG 704:10)
חַסָּא n.
מרר vb.
56a(53; O) רֵישׁ תַּרְעָא n.
56a(54) אַגְרָא #1 n.
גַּזָּא #1 n.
נפל vb.
56a(54; T-S F9, 59)

גַּנְזְוָרָא n.
56a(54; MGG 706:12)
יהב vb.
56a(54; MGG 706:11)
מחטא #2 n.
עלל vb.
56a(55) אמר vb.
אַצְבְּעָא n.
56a(56) גַּנְזְוָרָא n.
מִילְּתָא #1 n.
נפל vb.
סוֹף adv.
עִילָּוֵי prep.
פקד vb.
שֵׁירָאָה #1 n.
שׁמע vb.
56a(56; MGG 707:4)
זקף vb.
56a(56; Ar [AC 4:76])
טַרְזָא #2 n.
56a(56; MGG 707:3)
יהב vb.
56a(56; MGG 707:4)
נָטְרָא n.
56a(57; MGG 707:5)
אַמְּטוּל prep.
56a(57) הָכֵי וְהָכֵי adv.
פסד vb.
56b(1; F) כפת #1 vb.
56b(1; MGG 707:6)
רבי #2 vb.
56b(2) אַרְזָא n.
כפף vb.
כְּרְעָא #1 n.
רֵישָׁא n.
56b(2; MGG 707:6)
אַטְמָא n.
56b(3) גּוּפָא n.
חַד #1 num.
חלל #2 vb.
קום vb.
56b(3; MGG 707:7)
צלק #1 vb.

56b(12) לֵית(־) part.
נִיסָן n.
56b(12; MGG 708:9)
אֲדִירוּתָא n.
אוֹרְיְיתָא n.
56b(12; MGG 708:8)
קצר #2 vb.
56b(13; MGG 708:9)
מות vb.
נִסְיוֹנָא n.
56b(14; MGG 707:9)
בעל vb.
זֵיתָא #1 n.
מִישְׁחָא n.
56b(14; MGG 707:8)
שׁקי #1 vb.
56b(15) בלע vb.
בַּר יִשְׂרָאֵל n.
כּוֹכְבָא n.
56b(16; MGG 707:10)
נשׁק vb.
סֵיהֲרָא n.
56b(17; MGG 707:13
אֲטוּנָא n.
כרך vb.
56b(18) אָסָא n.
רמי #1 vb.
56b(19) הדר #1 vb.
56b(19; O) יוֹנָא n.
56b(19; P) עוּרְבָא n.
56b(20) אִיתְּתָא n.
גִּיטָּא n.
פרח vb.
56b(21) אִית part.
בֵּיעֲתָא n.
קלף vb.
שְׁכְבָא n.
שׁלח #2 vb.
שְׁלִיק adj.
56b(21; MGG 707:16)
קְלִיף adj.
56b(22) אִית part.
בַּעֲלָא n.

הָהִיא pron.
קבר vb.
56b(22; SM 143:32)
כסי vb.
56b(22; MGG 708:1)
לוי vb.
56b(23) לָאו adv.
56b(24) דֵּינָרָא n.
כְּשׁוּרָא n.
56b(43) קוֹרָא #1 n.
קִירָא #1 n.
קָרָא #4 n.
56b(44) חֵילְמָא n.
כִּתְבָא n.
קַנְיָא n.
56b(49) קרי #1 vb.
56b(49; MGG 696:2)
שׁוּנָרָא n.
56b(50; MGG 696:2)
שׁוּרָנָא n.
56b(51) דַּוְוקָא n.
רכב vb.
57a(1) סרג vb.
57a(21) הרהר vb.
57a(25) סלק #1 vb.
57a(39) בעל vb.
סלק #1 vb.
57a(48) חַבְלָא #2 n.
57a(50) אַגְמָא n.
עלל vb.
57a(51) טַבְלָא n.
57a(52) נבח vb.
רֵישׁ כַּלָּה n.
57a(55) חִיוְיָא n.
עתר vb.
קטל vb.
57b(19) סרג vb.
57b(20) קַתָּא n.
57b(22; P) כַּנָּא #1 n.
57b(23; MAr [AC 7:66])
קַדְיָא n.
57b(23; FP) קִיפּוּפָא n.
57b(45) זוּטַר adj.

רַב adj.
57b(46) מְסָאנָא n.
סַנְדְּלָא 1# n.
שִׁכְבָא n.
57b(47) חַרְדְּלָא n.
57b(47; MGG 699:9)
יהב vb.
57b(56) אשר 1# vb.
הָיְיָא adv.
טרף 1# vb.
מָרְיָא n.
עַפְרָא n.
רְעוּתָא n.
57b(57) אֲבָרָאֵי adv.
סוּדְרָא n.
צרר vb.
57b(58) שמע vb.
58a(27) חזי vb.
שקל 1# vb.
58a(28) בַּר בֵּי רַב n.
חֲצִבָא 1# n.
נַהֲרָא 1# n.
58a(29) גּוּנְדָּא 1# n.
חזי vb.
58a(29; OHP ib. 106:7)
אושׁ vb.
58a(29; TGHark 215:5)
כַּנְנָא n.
58a(29; TGHark 215:4)
לֵיְיָא adv.
58a(31) שְׁתִיקוּתָא n.
58a(32) הָשְׁתָא adv.
וַדַּאי adv.
מִינָאָה n.
מַלְכוּתָא n.
58a(36) כבב vb.
נוּרָא n.
58a(36; OAr AC 2:40])
בוטטא n.
58a(36; Ar [AC 2:40])
כבב vb.
58a(36; Ed) כחל vb.
58a(37) לקי vb.

עֵינָא 1# n.
58a(38) בֵּי מַלְכָּא n.
חַד 1# num.
יְהוּדָאָה adj.
קוּרְצָא 1# n.
רְשׁוּתָא 2# n.
58a(38; MGE 143:11)
הַרְמָנָא n.
נִירָא 1# n.
נקט vb.
58a(39) בעל vb.
בַּר קְטָלָא n.
חֲמָרָא 2# n.
58a(39; Ed) פְּרִיסְתְּקָא n.
58a(41) אַתּוּ pron.
גלי 1# vb.
מָה ד־ pron.
עיין vb.
רְשׁוּתָא 2# n.
58a(41; P)
כָּל מָאן ד־ 2# pron.
58a(42; MGE 144:5)
דמדם vb.
58a(42; MGE 144:4)
נער 2# vb.
58a(42; MGE 144:5)
שִׁיפְתָא n.
58a(43) אַרְעָא n.
ברי 1# vb.
כְּעֵין prep.
מַלְכוּתָא n.
רְקִיעָא n.
58a(43; MGE 144:7)
יהב vb.
שׁוּלְטָנָא n.
58a(44) דִּינָא n.
קוּלְפָא n.
רוֹמָאָה n.
58a(44; SM 32:28)
בָּבָא דְמַלְכָּא / דְמַלְכוּתָא n.
מַלְכָּא n.
58a(45) נפק vb.
עבד vb.

שַׁקְרָא 1# n.
58a(47) קוּלְפָא n.
58a(47; MGE 144:14)
עבד vb.
58a(47; P) פַּרְזְלָא n.
58a(48) פְּסוּקָא n.
58a(48; MGE 144:14)
בֵּי מִדְרְשָׁא n.
58a(55) רֵישׁ גרגותא n.
58a(62) הַרְמָנָא n.
58b(7) נגד vb.
פִּיתְחָא n.
58b(8) אנח vb.
58b(9) אנח vb.
58b(13) אנח vb.
אַפַּיְיתָא n.
שִׁיתָא num.
58b(14) אפי vb.
שקל 1# vb.
58b(14; M) שְׁנָצָא n.
58b(15) כִּיסָא 1# n.
58b(16) דִּשָׁא n.
פתח vb.
רוּחָא n.
58b(17) חִיטְּתָא 1# n.
כְּפִין adj.
לְבָרַאי adv.
שׂבע vb.
58b(18) כִּיסָא 1# n.
כסף vb.
כְּפִין adj.
נַהֲמָא n.
צַנָּא n.
58b(18; F) כסף vb.
צִינּוֹרָא דְדָשָׁא n.
58b(27) סיים 1# vb.
58b(34) חזי vb.
חלף vb.
58b(38) אוּכְלָסָא n.
חַכִּים adj.
חָכְמְתָא n.
כּוּלֵּי הַאי adv.
58b(46) כּוֹכְבָא דְשָׁבֵיט n.

שְׁבִילָא n.
58b(46; P) נָהִיר adj.
58b(47) כּוֹכְבָא דְשָׁבֵיט n.
כִּיסְלָא 1# n.
נפק vb.
58b(48) זִיוָא n.
חרב vb.
עבר vb.
58b(48; MGE 147:10)
דחק vb.
58b(48; Ar [AC 3:273])
זִיהְרָא n.
58b(49) בעת vb.
גִּיפָּא 2# n.
גלגל vb.
כִּיסְלָא 1# n.
נְהוֹרָא n.
רְקִיעָא n.
58b(53) אִלְמָלֵא conj.
טרק vb.
עוּקְצָא n.
עַקְרַבָּא n.
58b(53; OHP ib. 106:12, Ar [AC 6:249]) עֲקוּסָא n.
58b(54) טרק vb.
עַקְרַבָּא n.
58b(56) בדר vb.
יוּתָא n.
כנף vb.
58b(56; MGG 168:15)
צַלְמָא n.
58b(57; F) עִיגְלָא n.
59a(1) טרף 1# vb.
59a(1; Ar [AC ib.])
טרף 1# vb.
59a(7) כּוֹכְבָא n.
59a(8) רהט vb.
59a(10) גּוּהָא 1# n.
59a(11) אוּבָא 1# n.
גּוּהָא 1# n.
גנח 1# vb.
59a(11; MGE 148:1)
אזל 1# vb.

59a(11; FM) גני 3# vb.
59a(12) גנח 1# vb.
גני 3# vb.
רמי 1# vb.
59a(14) גנח 1# vb.
59a(15) גּוּהָא 1# n.
59a(15; MGE 148:5)
אוּבָא 1# n.
כְּדִיב adv.
59a(15; M) כִּידְבָא n.
59a(17) טעי vb.
59a(22) גַּלְגְּלָא n.
עֲנָנָא n.
59a(23) שׁפך vb.
59a(24) הָדְדֵי pron.
מַיָּא n.
59a(24; MGE 149:5)
מִיטְרָא n.
59a(25) בַּרְקָא 1# n.
חלחל vb.
טרק vb.
עֵיבָא n.
59a(25; Ar [AC ib.])
בַּרְדָּא 1# n.
גְּזִיז adj.
59a(26) נשׁב vb.
פּוּמָא n.
59a(27) טרק vb.
59a(27; F) ברק vb.
59a(27; MGE 149:7)
מסי vb.
59a(27; MGE 149:8)
רעם vb.
רַעֲמָא n.
59a(28; P) זַעְפָּא n.
59a(32) בַּרְקָא 1# n.
יוֹרֵק adj.
יְחִידָאָה adj.
עֲנָנָא n.
59a(32; MGE 148:14)
מְתִיבְתָּא 1# n.
נוּרָא n.
59a(33) חֲבַרְתָּא n.

סלק 1# vb.
עֲנָנָא n.
59a(33; MGE 149:1)
יָרוֹק adj.
59a(34; F) קָשֵׁי adj.
59a(36) לֵית(־) part.
מַמָּשָׁא n.
59a(37) בַּר חֲמָרָא 2# n.
גני 1# vb.
מכך vb.
מַפְתְּחָא 2# n.
סַקָּא n.
59a(37; F) בָּבָא n.
59a(38) עֲנָנָא n.
טִיהְרָא n.
59a(38; F) עֵיבָא n.
קטר 1# vb.
59a(42) פלח vb.
59a(45) ל־ prep.
59a(47) כרך vb.
59a(51) אִיסְתְּנָא n.
59a(51; F) גלי 2# vb.
59a(51) חָרִיף adj.
59a(51; MGG 186:17)
מַגְהָא n.
59b(4) הדר 1# vb.
מַחְזוֹרָא n.
59b(5) נפל vb.
59b(6) נַגְהֵי n.
59b(11) בִּי adj.
לְעֵילָא adv.
פַּרְסָאָה adj.
59b(13) גִּישְׁרָא n.
שְׁבִיסְתָנָא n.
59b(16) חָרִיף adj.
59b(17) מַיָּא n.
שמשׁ vb.
שַׁפִּיר adj.
59b(17; OAr [AC 2:271]) גְּהִיר adj.
59b(18; OAr [AC 2:271]) דור 1# vb.
59b(18; MGG 82:16)

צווץ 2# vb.
59b(18) רְצִיץ adj.
59b(19) כַּד conj.
59b(19; OHP ib. 106:16)
מְחַבַּר adj.
59b(34) חזי vb.
59b(41) שׁוּתָּפָא n.
60a(20; P) בֵּידְקָא n.
60a(20) סלק 1# vb.
60a(21; P) הוּדְרָנָא n.
שׁבח 2# vb.
60a(30) הני 1# vb.
רַחְמֵי n.
60a(34) דרשׁ vb.
סוֹפָא n.
פְּסוּקָא n.
רֵישָׁא n.
60a(37) פחד vb.
קָא part.
שׁוּקָא n.
60a(39) אתי vb.
60a(40) מִילְּתָא 1# n.
עָלְמָא n.
60a(52) בֵּי בָנֵי n.
עַמּוּדָא n.
פחת vb.
שׁיוב vb.
60a(53) אִיבְרָא n.
60b(13) חתם vb.
60b(27) עור vb.
60b(33) כִּי 1# conj.
כסי vb.
לבשׁ vb.
60b(34) כִּי 1# conj.
60b(35) סגי 2# vb.
60b(36) אסר vb.
60b(36; OHP ib. 106:19)
הום vb.
60b(36; P) הַמְיָינָא n.
60b(37) כִּי 1# conj.
60b(37; M) סוּדְרָא n.
60b(39) דְּרָעָא n.
60b(41) כִּי 1# conj.

60b(42) אַפָּא 1# n.
משׁי vb.
60b(54) עבד vb.
60b(55) רַחֲמָנָא n.
60b(56) אוּשְׁפִּיזָא 1# n.
דַּבְרָא n.
60b(56; P) בות vb.
60b(57) אכל 1# vb.
אַרְיָא n.
אתי vb.
זִיקָא 1# n.
כבי vb.
שׁוּנְרָא n.
שְׁרָגָא n.
60b(57; SM 110:3)
גהר vb.
60b(58) גַּיְיסָא 1# n.
גרבא 2# n.
טָב adj.
מָתָא n.
שׁבי vb.
60b(58; RaH) גרב vb.
61a(10) נכת vb.
61a(11) בטשׁ vb.
61a(17) ברי 1# vb.
61a(23) הדר 1# vb.
61a(35; P) בַּנַּיְיתָא 1# n.
קַלְעִיתָא n.
61a(47) בֵּי רַב n.
61a(49) בְּרֵישָׁא adv.
דרי 2# vb.
טְעוּנָא n.
לָא adv.
61b(13) חַיֵּי n.
61b(57) לְבֵינְתָא n.
61b(58) אפך vb.
עלל vb.
62a(12) צְנִיעוּתָא n.
62a(14) בָּתַר prep.
יתב vb.
62a(15) דמי vb.
62a(15; Ed) שׂרף 2# vb.
62a(16) אַתְּ pron.

62a(24) אֲדוֹמָאָה adj.
62a(25) חַד #1 num.
נזק #1 vb.
ספי #2 vb.
62a(26) קִיבְלָא n.
62a(27) בֵּית אֲסִירֵי n.
צְנִיעוּתָא n.
רבי #1 vb.
רַחְמֵי n.
שְׁתִיקוּתָא n.
62a(28) אִימְרָא #1 n.
גַּדְיָא n.
חלף vb.
קִיבְלָא n.
62a(28; MGG 378:18)
מֵי adv.
62a(29; GŠ 96:17)
לִקְנָא #1 n.
קרקש vb.
62a(30) כַּוְּותָא n.
62a(37) נחת #1 vb.
סַפְדָנָא n.
62a(39) אכף #1 vb.
62a(43) מִילָא #1 n.
62a(44) מָתָא n.
שַׁמָּעָא n.
62a(44; P) רְחוֹבָא n.
62a(45) בעי vb.
פני vb.
62a(51) חוס interj.
62a(51; P) משמש #1 vb.
62a(52) חֲרָשָׁא #2 n.
חֲרָשֵׁי n.
חֲרָשְׁתָא n.
62b(3; OHP 106:22)
אִסְטָמָא n.
62b(3; OP) סְטוֹמָא n.
62b(6) אכל #1 vb.
כְּפֵין adj.
עַד prep.
צהי vb.
62b(6; OHT ib. 139:3)
כפן vb.

62b(7) קִידְרָא n.
קרי #1 vb.
קַרְנָא n.
רתח vb.
שפך vb.
62b(9) שְׁבִילָא n.
62b(9; P) חזי vb.
62b(10) חזי vb.
62b(10; Ed) חַקְלָא n.
62b(12) סכל #1 vb.
62b(13) נחר #2 n.
62b(24) דחק vb.
דְּרָקוֹנָא n.
הָהוּא pron.
כרכשא n.
שמט vb.
62b(29; GŠ 96:17)
אַמְגוּזָא n.
62b(46; L) דרי #2 vb.
62b(46) נקף #3 vb.
63a(17) נַפְשָׁא n.
63a(30) דרש vb.
63a(31) לֵית(־) part.
63a(31; Ar [AC 3:293])
זלל vb.
63a(31; OP) פְּרַקְמַטְיָא n.
63a(31; OAr [AC 3:293])
קפץ #1 vb.
63a(32) גַּבְרָא #1 n.
63a(33) אִיגָּרָא n.
גַּנְבָא #1 n.
פּוּמָא n.
רַחְמָנָא n.
63a(38) מַחְטָא #1 n.
63a(38; OHP ib. 106:25)
צלמיותא n.
63b(12) גרר vb.
64a(5) קום vb.
64a(5; IŠGF 85:17 Rashi) שַׁעְתָא n.
64a(6) מָרֵי חוֹבָא n.
64a(8) מלך #1 vb.

64a(9) אוּמָּנָא n.
64a(29; Ed) דַּעְתָא n.

Šabbat

2b(10) חִיּוּבָא n.
לְ־ prep.
2b(12) חִיּוּבָא n.
פְּטוּרָא n.
2b(25) בִּשְׁלָמָא adv.
שֵׁיתְסַר num.
3a(1) בָּבָא n.
3a(2) סוֹפָא n.
3a(21) נוד vb.
נוח vb.
3b(1) בר פחתי n.
3b(2) מַסֶּכְתָּא n.
קום vb.
שאל vb.
3b(3) אָחֳרֵינָא adj.
3b(4) כסף vb.
3b(5) שני #2 vb.
3b(11) קנס #1 vb.
3b(19) לָאו adv.
קָשֵׁי adj.
3b(25) מִדְּ־ prep.
3b(33) אַטּוּ prep.
4a(4) כול vb.
4a(5) כּוֹרָא #1 n.
לְכִי conj.
מִילְחָא #1 n.
עבד vb.
4a(10) הֵיכִי adv.
4a(11; Ed) הדר #1 vb.
4a(20) בהדיא adv.
4b(11) פשט vb.
4b(14) הֵי pron.
4b(15) קַמֵּי(־) prep.
5a(14) כַּנְפָא n.
פשט vb.
5a(30) כפל #2 vb.
שמע vb.
5a(37) חשב vb.
5b(5) הוי vb.
5b(7) נוח vb.

5b(10) אזדי vb.
5b(34) שכח #1 vb.
6a(2) נוח vb.
6a(13) שני #1 vb.
6a(14) נִיחַ adj.
6a(16) אִיכָּא part.
אמר vb.
6a(17) שמע vb.
6a(19) חִיפּוּפֵי n.
6a(49) מעט vb.
6b(7) אִידָּךְ pron.
6b(11) חשב vb.
6b(18) צרך vb.
6b(26) ספק #1 vb.
7a(11) דחק vb.
7a(12) לְגוֹ prep.
7a(15) בהדיא adv.
דרס vb.
סגי #2 vb.
7a(26) דרס vb.
הָגְתָא n.
הֶיזְמְתָא n.
7a(27) גְּבִיהַּ adj.
7a(37) שִׁינָּנָא n.
7b(22) נִיחַ adj.
7b(29) שני #2 vb.
8a(1) כוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
8a(14) דרס vb.
8a(16) כתף vb.
8a(24) לָאו adv.
8b(3) דמי vb.
8b(4) דַּלָּאָה n.
8b(14) דחי vb.
לָאו adv.
8b(21) אִי conj.
8b(22) אִינִישׁ n.
עבד vb.
קרר #1 vb.
8b(24) אַגַּב prep.
טנף vb.
קרי #2 vb.
8b(26) לָאו adv.
שְׁמָא n.

8b(28) זירזא n.
קַנְיָא n.
8b(29) זקף vb.
8b(36) מִיהָא adv.
9b(20) בְּעָלְמָא adv.
עיין vb.
9b(21) זְבִינָא n.
טרד vb.
9b(23) משך #1 vb.
9b(24) דִּילְמָא conj.
סתר #2 vb.
9b(32) חַבְרָא #1 n.
9b(33) הַמְיָנָא n.
שרי #1 vb.
10a(2) קבע #1 vb.
10a(3) לֵילְיָא #1 n.
פשע vb.
רתת vb.
10a(5) אסר vb.
הַמְיָנָא n.
טְרִיחוּתָא n.
10a(5; Ar [AC 4:317])
כְּרִיהוּתָא n.
10a(7) פַּזְמְקָא n.
רמי #1 vb.
10a(8) שדי #1 vb.
10a(9) כִּי prep.
עַבְדָּא #1 n.
פכר vb.
צלי #2 vb.
קַמֵּי(־) prep.
10a(10) כִּי #1 conj.
10a(11) צַעֲרָא n.
10a(13) כסי vb.
עטף vb.
10a(15) ארך #1 vb.
צְלוֹתָא n.
10a(18) נגה #1 vb.
10a(19) סרהב vb.
10a(23) דִּינָא n.
עסק vb.
10a(24) בֵּינֵי prep.
גרס #1 vb.

טפח n.
עַמּוּדָא n.
שָׁעְתָא n.
10a(24; MGE 362:12)
עברא #1 n.
10a(25) דִּינָא n.
כּוּלָּא pron.
10a(26) חלש #1 vb.
לִיבָּא n.
10a(49) פשט vb.
10b(1) זוּהֲמָא n.
נְפִישׁ adj.
10b(8) הֵימָנוּתָא n.
10b(19) כּוּחְלָא n.
מלי #1 vb.
שוף #1 vb.
10b(20) הָאִידָּנָא adv.
חשש vb.
10b(24) דְּ־ conj.
עבד vb.
10b(28) מַתַּנְתָּא n.
10b(29) חֲדַת adj.
שְׁמַעְתָּא n.
10b(30) נִיהֲל־ prep.
10b(33) חבב vb.
10b(34) לְבְשָׁא n.
מִילְּתָא #2 n.
10b(35) יַקִּיר adj.
עֲדִיף adj.
10b(36) בָּתְרָא adj.
גַּרְבָא #1 n.
נקט vb.
10b(46) זוּטַר adj.
חוס vb.
11a(7) מִילְּתָא #1 n.
11a(7; OAr [AC 7:225])
קוּשְׁקָא n.
11a(8; OAr [AC 1:17])
אֲבַרְזְורָא n.
11a(9) חרב vb.
עבד vb.
11a(29) טעם vb.
11a(30) יזף vb.

11a(38) אתי vb.
11a(45) סָב adj.
11b(2) הִיא pron.
11b(3) אֲנַן pron.
גזר vb.
קום vb.
12a(15) דכר vb.
12a(17) הִילְכְּתָא n.
12a(29) בְּרָא #1 n.
חַקְלָאָה n.
מָחוֹזָא n.
12a(38) קטע vb.
12a(39) לִקְנָא #1 n.
12a(40) שמע vb.
12a(41) סָנְאָה n.
12b(12; Ar [AC 7:177])
חַלָּשׁ adj.
12b(12; Ar [AC 7:177])
קְצִיר adj.
שאל vb.
12b(13) דכר vb.
רַחְמָנָא n.
12b(46) בְּדְּ־ prep.
מִישְׁחָא n.
נַפְטָא n.
12b(48) נְהוֹרָא n.
12b(49) דְּבֵית־ #1 n.
שְׁרָגָא n.
13a(42) בֵּית יְדָא n.
נשק vb.
13a(43) בֵּי חַדְיָא n.
דִּידְ־ pron.
כַּרְמָא n.
נְזִירָא n.
סְחוֹר adv.
קרב vb.
13b(44) טמי vb.
14a(12) שדי #1 vb.
14a(13) הַיְינוּ pron.
14a(30) לִידֵי prep.
פְּסֵידָא n.
14b(25) אמר vb.
כִּי #1 conj.

14b(27) אִינְהוּ pron.
15a(25) פְּלוּגְתָא n.
רַבָּא n.
15a(45) קְדִים adj.
15b(1) גּוּשָׁא n.
15b(2) אֲוִירָא n.
15b(3) גְּזֵירְתָא n.
15b(21) כַּדְּ־ prep.
קום vb.
15b(22) גזר vb.
16a(17) נחת #1 vb.
16a(20) הַכֵּירָא n.
עבד vb.
16a(21) עַל prep.
שרף #1 vb.
16b(18) רצף vb.
17b(1) רישבא n.
17b(4) חשד vb.
פרש vb.
17b(7) הימן vb.
17b(12; OAr [AC 5:324]) ניותאה adj.
17b(13) חסר vb.
17b(14) שְׁבַסַר num.
17b(25) חשב vb.
18a(5) טַבָּחָא n.
18a(36) לוחא #1 n.
קוּקְרָא n.
18b(3) פקר #1 vb.
18b(11) חתי #1 vb.
18b(13) קוּטְרָא n.
18b(14) זִיקָא #1 n.
18b(18) חַיי adj.
קִידְרָא n.
18b(21) בשל vb.
18b(22) גַּרְמָא #1 n.
חַיי adj.
18b(24) בִּישְׂרָא n.
גַּדְיָא n.
18b(25) בַּרְחָא n.
18b(31) בַּרְחָא n.
18b(35) בִּישְׂרָא n.
18b(36) גּוּמְרְתָא n.

חַיֵּי adj.
קְרָא #4 n.
19a(20) דְּוָר #1 n.
מְתָא n.
19a(35) מָאנָא n.
צִיבְעָא n.
קְצָרָא #1 n.
19a(35; M) דְּ־ conj.
צבע vb.
19a(37) הָאֵי מַאן דְּ־ pron.
כְּבָר adv.
קדם vb.
19a(38) מָאנָא n.
קְצָרָא #1 n.
19a(39) משח #2 vb.
19a(40) כווץ vb.
19a(40; M) מתח vb.
19a(44) כָּל מִידֵּי pron.
מִמֵּילָא adv.
19b(5) אוּכְלָא #1 n.
הָשְׁתָּא adv.
מֵעִיקָּרָא adv.
19b(9) מַתְנִיתָא n.
19b(12) בָּרַייְתָא #1 n.
19b(19) אסר vb.
19b(20; OHT ib. 19:5)
זווא #2 n.
19b(22) רְדְיָא n.
19b(24) ירי vb.
19b(26) בעי vb.
19b(28) נצל vb.
20a(10) הָאֵיךְ pron.
20a(15) נתח vb.
20a(16) מְנָא adv.
20a(25) סייע vb.
20a(36) אחוונא n.
20a(38) עַרְבְתָא #1 n.
20a(41) אַדְּרַבָּה/א adv.
20a(42) בדר vb.
20b(8) סִילְתָא #1 n.
20b(10) סוּכָא n.
20b(11) זאזא n.
20b(20) סוּכָא n.

20b(21) עַמְרָנִיתָא n.
20b(24; M) כִּיתָּנָא n.
20b(25) דקק vb.
נפץ vb.
20b(26) כּוּלָּא pron.
נְחוּתֵי יַמָּא n.
20b(27) כּוּלְכָּא n.
20b(28) גּוּשְׁקְרָא #1 n.
רַבְּנָא n.
20b(29) לבש vb.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
20b(30) מְטַכְסָא n.
20b(31; M) פְּרַנְדָּא n.
שִׁירָאָה #1 n.
20b(33) לְחוֹד adv.
פְּרַנְדָּא n.
20b(34) אחוונא n.
20b(35) עַרְבְתָא #1 n.
20b(36) עַמְרָנִיתָא n.
קלף vb.
20b(37) אחוונא n.
פרך vb.
שַׁבְרָא n.
20b(37; M) אוּכָּם adj.
חֲרִיצָא n.
20b(38) אוּכָּם adj.
20b(38; M) אַרְבָא #2 n.
20b(39) חרך vb.
כווץ vb.
20b(40) זִיפְתָּא n.
קִירוּתָא n.
20b(42) דוּבְשָׁא n.
זִיפְתָּא n.
פְּסוֹלְתָא n.
20b(43) עִיטְרָנָא n.
21a(1) מַאי #1 pron.
מִן prep.
נפק vb.
21a(10) מִישְׁחָא n.
קוּזָא n.
21a(11) חזי vb.
לְדִידֵ־ prep.
21a(12) בֵּי שִׁקְיָא n.

צְלוּלִיבָא n.
רבי #1 vb.
21a(12; RDQ, s.v. קיק) בֵּי פְשֵׁקִי n.
21a(13) דלי vb.
חֲנוּתָא n.
יָת(־) part.
פַּרְצִידָא n.
21a(14) כְּרִיהָא n.
נוח vb.
עַנְפָּא n.
21a(39) משך #1 vb.
21a(45) הוּא pron.
21b(10) זכי vb.
21b(12) גִּירְסָא #1 n.
יַנְקוּתָא n.
21b(14) כבי vb.
21b(15) דלק vb.
21b(17) כלי #2 vb.
עַד prep.
רִיגְלָא n.
21b(23) אָמוֹרָא n.
21b(24) מַעַרְבָא n.
21b(51) טרח vb.
מנע vb.
22a(3) דרש vb.
22a(5) אַבָּא #1 n.
22a(14) אמר vb.
קַמֵּי(־) prep.
22a(22) מַרְיָא n.
22a(23) בַּדְ־ prep.
22a(30) אַבָּא #1 n.
22a(38) בזי #1 vb.
22a(39) צות vb.
22a(40) קָא part.
שְׁרָגָא n.
22b(4) קִינְסָא n.
22b(15) סגי #1 vb.
קבע #1 vb.
קִינְסָא n.
22b(19) הוי vb.
22b(33) דלק vb.
23a(13) מְרֵישָׁא adv.

23a(14) *פְּרִיטְתָא n.
שתף vb.
23a(15) אושפיזא #2 n.
נסב vb.
23a(16) בְּגוֹ prep.
דלק vb.
23a(19) הדר #1 vb.
מִישְׁחָא n.
שׁוּמְשְׁמָא n.
23a(20) טְפֵי adj.
נְהוֹרָא n.
23a(21) מִישְׁחָא n.
23a(21; MMGE 611:21)
צֵיל adj.
23a(22) נְהוֹרָא n.
23a(44) זלל vb.
23a(46) חֲשָׁדָא n.
23a(47) בְּרָא #1 n.
חֲשָׁדָא n.
מַאן #1 pron.
23a(49) חלף vb.
23a(50) דלק vb.
מְנָא adv.
23b(16) מִשּׁוּם prep.
23b(17) בָּתַר prep.
הדר #1 vb.
נִיסָּא #1 n.
פרסם vb.
23b(23) חלף vb.
23b(24) רגל vb.
שְׁרָגָא n.
23b(25) נפק vb.
רַב adj.
23b(27) פִּיתְחָא n.
רגל vb.
23b(28) בֵּי נָשָׁא n.
שְׁרָגָא n.
23b(31) אחר #1 vb.
דלק vb.
23b(35) קדם vb.
23b(37) בְּרָא #1 n.
רַבָּנַן n.
רחם vb.

23b(38) דחל vb.
חַתְנָא n.
23b(39) בַּר הָכֵי n.
23b(40) שמע vb.
24a(10) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
דכר vb.
24a(18) בְּיַד prep.
נקט vb.
24b(1) לֵית(־) part.
24b(5) הִילְכְתָא n.
24b(10) הָכֵי הַשְׁתָּא adv.
26a(1) עוֹד adv.
26a(3) הוי vb.
חֲמָתָא #1 n.
כַּלְתָא n.
סני vb.
26a(4) אֲפַרְסְמָא n.
מִישְׁחָא n.
קשט vb.
26a(5) קשט vb.
26a(6) נפח vb.
שְׁרָגָא n.
26a(39) סיים #2 vb.
26b(2) אמר vb.
דְּ־ conj.
הָא pron.
26b(23) מִידָּא n.
26b(25) מִיעוּטָא n.
27a(5) גלי #2 vb.
27a(6) רַחְמָנָא n.
27a(23) הַהִיא pron.
27a(24) אתי vb.
27a(25) בהדיא adv.
27a(30) אָחֲרִינָא adj.
27a(31) בריתא n.
27b(3) דוּקְיָא n.
27b(29) קרי #1 vb.
28a(16) הדר #1 vb.
28a(20) גּוּפָא n.
28a(24) מַאי #1 pron.
28b(26) פשט vb.
28b(28) קַרְנָא n.
28b(38) אִית part.

28b(43) דלק vb.
קָא part.
29a(23) בְּפֵירוּשׁ adv.
מִכְּלָלָא adv.
29a(25) בּוּבְיָא n.
בר פחתי n.
קְשִׁיתָא vb.
29a(28) חֵיוְתָא #1 n.
29a(29) אַרְמָאָה #2 adj.
פָּרְסָאָה adj.
29a(30) אַגַּב prep.
אִימָּא n.
29a(34) הפך vb.
29b(27) גרר vb.
לְעֵיל מִן prep.
עִילִּיתָא #1 n.
צִיפּוֹרָאָה adj.
שִׁישָׁא #1 n.
29b(27; M) סַפְסְלָא n.
29b(28) חַבְרָא #1 n.
29b(28; M) שתק vb.
29b(29) אַטּוּ prep.
חוּרְבָא n.
רֵישׁ כְּנִישְׁתָּא n.
29b(30) גרר vb.
סַפְסְלָא n.
30a(9) כבי vb.
מָהוּ pron.
30a(9; M) לְעֵיל מִן prep.
שְׁאֵילְתָא n.
30a(10) בְּאִישָׁא n.
בּוּצִינָא n.
מִן קֳדָם prep.
נוּרָא n.
30a(11) אָן adv.
אַנְתְּ pron.
הִיא pron.
חָכְמְתָא n.
סוֹכְלְתָנוּתָא n.
30a(35) בָּתַר prep.
רהט vb.
30a(36) בלע vb.
30b(1) גרס #1 vb.

כָּל יוֹמָא adv.
שַׁבַּתָּא n.
30b(3) גִּירְסָא #1 n.
שתק vb.
30b(4; M) בּוּסְתָּנָא n.
30b(5) אוּשׁ vb.
אִילָנָא n.
30b(5; M) בחש vb.
30b(6) דַּרְגָּא n.
כַּרְעָא #1 n.
פחת vb.
שמט vb.
שתק vb.
30b(7) שלח #1 vb.
30b(11) לְעִנְיָין prep.
שְׁאֵילְתָא n.
שאל vb.
30b(12) קֳדָם prep.
שאל vb.
30b(36) לְבָתַר prep.
30b(37) אֵימְתָא n.
בְּדִיחוּתָא n.
לְבַסּוֹף adv.
שְׁמַעְתָא n.
30b(38) עיין vb.
30b(41) לְקַמֵּי(־) prep.
30b(43) הני #1 vb.
מְמַזִּירָא n.
צְלוֹתָא n.
30b(49) דרש vb.
קָא part.
30b(51; MGG 770:10)
גַּבְרָא n.
קוּרָא #1 n.
31a(25) אִיתְמַל adv.
גייר vb.
הפך vb.
31a(29) חַבְרָא #1 n.
לָא adv.
סני vb.
עבד vb.
31a(30) אֵידָךְ pron.
גמר vb.

פֵּירוּשָׁא n.
31b(3) הֵי pron.
חֲבָל interj.
31b(4) דִּירְתָא n.
31b(9) דחל vb.
חֲטָאָה n.
31b(10) בַּר אוֹרְיָין n.
31b(11) חַטָּאָה n.
31b(19) מַאי #1 pron.
31b(21) רשע vb.
31b(39) גְּלִילָאָה adj.
עַל prep.
32a(6) אַמְתָא #1 n.
חדד vb.
סַכִּינָא n.
32a(6; RaḤ) נפש #1 vb.
רום vb.
32a(7; RaḤ,Ar [AC 6:455]) מַחְבַּטָא n.
32a(7) מַחְטְרָא n.
32a(8) נפל vb.
נַפְשָׁא n.
רָוְיָא n.
שבק vb.
32a(9) רַעְיָא n.
32a(9; MGG 438:16)
בָּבָא n.
32a(9; MMGG 438:16)
חטרא n.
32a(9; MGG 438:16 MO) מַתְגַּר adj.
32a(9; MGG 438:16)
עִיזָא n.
רָהִיט adj.
32a(10) בֵּי חֲנוּתָא n.
חוּשְׁבְּנָא n.
32a(10; MGG 438:17)
בָּבָא n.
32a(10; M) בֵּי דְוָרֵי n.
32a(11) מַרְחֲמָא n.
נְפִישׁ adj.
32a(11; Ar [AC 2:4])
אָזְלָא n.

Ref	Entry
32a(11; Ar [AC ib.])	בֵּי זְיינָא #1 n.
32a(11; M)	חָנוּתָא n.
32a(11; Ar [AC 2:4])	רָחְמָא n.
32a(12)	בדק #1 vb.
32a(13)	מַבָּרָא n.
	עבר vb.
	פקד vb.
32a(15)	סָטָנָא n.
	שׁלט vb.
32a(15; MGG 439:3)	אוּמְּתָא n.
32a(16)	מָאי #1 pron.
	קְרָא #1 n.
32a(18)	יוֹמָא n.
	נפק vb.
	שׁוּתָא #2 n.
33a(1)	עבד vb.
33a(36)	חשׁשׁ vb.
33a(37)	כפן vb.
33a(38)	כַּפְנָא n.
	נִיבּוּלָא n.
	נְפִיחַ adj.
	קְטִיל adj.
	קִידְרָא n.
33a(39)	כ(ו)רחא n.
	עִידָּנָא n.
33b(23)	יתב vb.
33b(28)	בֵּי מַדְרְשָׁא n.
	טשׁי vb.
33b(29)	כרך vb.
33b(31)	אזל #1 vb.
	ברי #1 vb.
33b(31; M)	גלי #2 vb.
33b(31)	חָרוּבָא n.
	טשׁי vb.
	מְעָרְתָא n.
	נִיסָּא #1 n.
	עֵינָא #2 n.
	רחשׁ vb.
33b(32)	גרס #1 vb.
	חָלָא #1 n.
	יתב vb.
	צַוְורָא n.
33b(33)	בלי #1 vb.
	כסי vb.
	עִידָּנָא n.
	שׁלח #2 vb.
33b(34)	ידע vb.
	יתב vb.
	מַאן #1 pron.
	מְעָרְתָא n.
	פִּיתְחָא n.
	קום vb.
	שַׁתָּא n.
33b(35)	בטל vb.
	גְּזֵירְתָא n.
	כרב vb.
	מות vb.
	קֵיסָר n.
33b(36)	זרע vb.
33b(38)	יַרְחָא n.
	שַׁתָּא n.
33b(40)	אסי #1 vb.
33b(41)	אָסָא n.
	מִידָּא n.
	נקט vb.
	סָב adj.
33b(44)	בֵּי בָּנֵי n.
	סחי vb.
33b(45)	בּ־ prep.
	בִּישְׂרָא n.
	בכי vb.
	גַּבָּא n.
	חכך vb.
	פִּילָא #2 n.
	קָא part.
33b(45; MGG 584:6,M)	ארך #2 vb.
33b(46)	דִּמְעֲתָא n.
	חרך vb.
	נתר vb.
	צווח #1 vb.
33b(48)	פֵּירוּקָא n.
	פרק vb.
33b(49)	קוּשְׁיָא n.
	קשׁי vb.
34a(1)	כָּהְנָא n.
	נקף #3 vb.
34a(4; Ar [AC 6:157])	עבד vb.
34a(5)	דעך vb.
	טהר #1 vb.
	ציין vb.
	רפי vb.
34a(11)	בְּשׁוּקָא adv.
	מות vb.
34a(23)	רַבָּנַן n.
34a(24)	נִיחוּתָא n.
34a(26)	הָא pron.
34a(27)	סְבָרָא n.
	קום vb.
34b(24)	כרך vb.
34b(32)	אודי vb.
34b(35)	פַּלְגָּא #1 n.
34b(36)	מִילָּא #1 n.
34b(37)	רִיבְעָא num.
34b(39)	מִילָּא #1 n.
34b(40)	מִילָּא #1 n.
35a(2)	דָּנְקָא n.
	חִילּוּפָא n.
	חַלְּתָא #1 n.
35a(3)	בְּרַתָּא #1 n.
	חַלְּתָא #2 n.
	כּוֹרָא #1 n.
35a(13)	דוי #2 vb.
35a(16)	דוי #2 vb.
35a(18)	כַּוְּותָא n.
	סִימָנָא n.
35a(28)	אמר vb.
35a(31)	שׁלם vb.
35a(31; M)	שׁוך #1 vb.
35b(11)	דִּיקְלָא n.
	דלק vb.
	רֵישָׁא n.
	שִׁימְשָׁא n.
	שְׁרָגָא n.
35b(12)	דַּבְרָא n.
35b(13)	עוּרְבָא n.
35b(13; Ar [AC 3:246])	הרנא n.
36a(6)	שׁני #1 vb.
36a(7)	שִׁיפּוּרָא n.
36a(8)	חֲצוֹצַרְתָּא n.
36a(10)	פָּתוּרָא n.
	פָּתוּרְתָא n.
36a(12)	בֵּי כָּסֵי n.
	הובלילא n.
36b(14)	בָּבָא n.
37a(1)	חסר vb.
37a(43)	סלק #1 vb.
37a(44)	אֲוִירָא n.
	בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
	הֶבְלָא n.
	כֵּיוָן conj.
	שׁלט vb.
37b(1)	שׁמע vb.
37b(4)	הדר #1 vb.
37b(10)	הָךְ pron.
37b(24)	דוּקְיָא n.
37b(34)	אַתּוּ pron.
	מְקָרַב adj.
37b(37)	שׁהי #1 vb.
37b(41)	מָרֵיה דְּעוּבָדָא n.
37b(45)	מִיחָא n.
37b(48)	מִיחָא n.
37b(50)	אִית part.
37b(52)	דְּיִיסָא n.
	לפדא n.
38a(22)	בִּשְׁלָמָא adv.
38a(25)	ערם vb.
38b(9)	גַּרְמָא #1 n.
38b(48)	הֶבְלָא n.
39a(12)	כִּי #1 conj.
39a(33)	גֵּיהִנָּם n.
39b(4)	כְּבָר adv.
39b(5)	סִילוֹנָא n.
39b(16)	אִי conj.
	אֶלָּא conj.
	הָכִי adv.
39b(21)	בְּפֵירוּשׁ adv.

Ref	Entry
	מִכְּלָלָא adv.
39b(22)	כְּלָלָא n.
40a(1)	לְגַבֵּי prep.
40a(2)	מַתְנִיתָא n.
40a(28)	אזל #1 vb.
	קוּלָּא #1 n.
40a(50)	עבר vb.
	עֲבַרְיָינָא n.
40b(3)	הֶבְלָא n.
40b(36)	פרשׁ vb.
40b(43)	אַמְבָּטֵיתָא n.
41a(1)	גִּידּוּדָא n.
41a(3)	לָא adv.
	נגע #1 vb.
41a(10)	בעת vb.
	נסך vb.
41a(11)	בעת vb.
	הרהר vb.
41a(12)	בִּיעֲתוּתָא n.
	מַיָּא n.
41a(15)	כִּי #1 conj.
	נחת #1 vb.
41a(16)	זקף vb.
	כִּי prep.
	שׁחי #1 vb.
41a(17)	דְּבֵי … n.
	זקף vb.
	נחת #1 vb.
41a(18)	שׁחי #1 vb.
	שׁמט vb.
41a(21)	שׁמע vb.
41a(23)	סלק #1 vb.
41a(24)	ל־ prep.
41a(25)	הֶבְלָא n.
	נפק vb.
	פתח vb.
41a(26)	בֵּי בָּנֵי n.
41a(29)	פּוּמָא n.
41a(30)	מַיָּא n.
	מַעֲלְיוּתָא n.
41a(38)	בֵּי כִּירֵי n.
	בֵּיתָא #1 n.
41a(39)	בֵּי כִּירֵי n.
	בֵּיתָא #1 n.
42b(12)	בִּישּׁוּלָא n.
	מִילְחָא #1 n.
	צרך vb.
42b(30)	גּוּלְפָּא #1 n.
42b(31)	פקע #1 vb.
	שְׁכִיחַ adj.
43a(2)	בֵּיתָא #1 n.
	גְּחִין adj.
43a(4)	כְּשׁוּרָא n.
43a(6)	דלף vb.
	חֲדַת adj.
43a(14)	רפי vb.
43a(20)	מִיגּוֹ prep.
	קצי vb.
43a(29)	שׁייר vb.
43b(3)	חשׁב vb.
43b(13)	צוד vb.
44a(1)	כבי vb.
44a(26)	דַּעְתָּא n.
	נְפִישׁ adj.
45a(8)	חַבְּרָא #2 n.
	חֲנוּכְּתָא n.
	טלטל vb.
	מִקַּמֵּי(־) prep.
45b(21)	קירויא adj.
45b(41)	מְנָרְתָא n.
45b(44)	מְנָרְתָא n.
46a(4; AC 3:504)	חירקא n.
46a(6)	חירקא n.
46a(7)	חירקא n.
46a(22)	טלטל vb.
	שְׁרָגָא n.
46a(23)	גְּלִילָאָה adj.
46a(24)	מְנָרְתָא n.
46a(31)	מִישְׁחָא n.
	נַפְטָא n.
	שְׁרָגָא n.
46a(33)	אוס vb.
	הוי vb.
	קלע vb.
46a(34)	טִינָא n.
	יתב vb.
	כסף vb.
	פּוּרְיָא #2 n.
46a(35)	נַפְטָא n.
	שְׁרָגָא n.
46b(5)	בְּרִיךְ adj.
	כסף vb.
46b(13)	מוּמָא n.
	נפל vb.
46b(16)	זקק vb.
46b(26)	כון vb.
46b(29)	אִיסּוּרָא n.
47a(18)	טלטל vb.
47a(18; M)	כָּנוּנָא n.
	קִיטְמָא n.
48a(1)	הֶבְלָא n.
	סלק #1 vb.
48a(3)	כּוּזָא n.
	נוח vb.
48a(4)	מַיָּא n.
	נזה #1 vb.
	פּוּמָא n.
	קוּמְקוּמָא n.
48a(6)	ילד vb.
48a(7)	כּוּבָא #1 n.
	פּוּמָא n.
	פרס #2 vb.
48a(7; Ar [AC 6:26, s.v. סדר])	דסתודר n.
48a(8)	נַטְלָא n.
48a(9)	אַמַּאי conj.
	חוי vb.
48a(10)	עצר vb.
	פרונקא n.
48a(19)	הָכִי adv.
48a(20)	זגי #1 vb.
48a(21)	אוּדְרָא n.
	הדר #1 vb.
48a(22)	בֵּי סַדְיָא n.
48a(26)	הָא pron.
48b(11)	טנף vb.
48b(12)	חוור vb.
	שְׁמַעְתָּא n.
48b(15)	מִילְּתָא #1 n.
	מְנָא adv.
	רַבָּנַן n.
49a(10)	אַטְמָא n.
	מְרָטָא n.
49a(30)	מתל vb.
49a(30; V)	מתל vb.
49b(1)	שַׁלְחָא n.
49b(5)	קפד vb.
49b(24)	מִנְיָינָא n.
49b(25)	מני vb.
49b(32)	שׁלם vb.
49b(47)	בַּר יוֹמ־ n.
50a(30)	פלג vb.
50a(38)	דַּוּוקָא n.
50a(43)	אָפְלוּ conj.
50a(44)	בְּרָא #1 n.
50a(45)	לָאו adv.
50a(50)	סוּפָּא n.
	קָא part.
50b(7)	אמר vb.
	בעי vb.
50b(9)	כּוּסְפָּא n.
	לְבֵינְתָא n.
	עַפְרָא n.
50b(10)	יַסְמִין n.
	עַפְרָא n.
	פִּילְפַּלְתָּא n.
50b(12)	אוּהְלָא #1 n.
	אָסָא n.
	ברדא #2 n.
50b(13)	סִיגְּלְתָא n.
50b(15)	פצע vb.
50b(18)	מאס vb.
50b(20)	אתי vb.
	משׁי vb.
50b(23)	בַּר מִן prep.
50b(40)	דוץ vb.
	סליקוסתא n.
	שׁלף #1 vb.
50b(42)	*אורבתא n.
	סַכִּינָא n.
50b(44)	קַנְיָא n.

50b(44; Ar [OHP ib.
22:9]) גזרתא n.
51a(15) לְבָתַר prep.
51a(24; V) טמן vb.
51a(25) אַרְמָאָה #1 adj.
חמם #1 vb.
קַפֵּילָא n.
51a(27) רַבָּא n.
51b(17) נָאקְתָא n.
51b(18) זְמָמָא n.
חִיוָּר #1 n.
פַּרְזְלָא n.
51b(19) חֲמָרָא #2 n.
לוּבָאָה adj.
51b(20) בֵּי פַּגָּא n.
51b(21) צרר vb.
51b(22) נִיגְרָא #1 n.
שְׁעָרְתָא #1 n.
51b(27) נְטִירוּתָא n.
51b(28) יַתִּיר adj.
51b(38) אֶלָּא conj.
51b(39) מִתְנָא #1 n.
51b(44) אוֹרְחָא #1 n.
קדם vb.
51b(45) דַּעְתָּא n.
חלשׁ #1 vb.
(כִּי הֵיכִי(ן conj.
52a(1) יתב vb.
52a(6) נתח vb.
52a(7) כאב vb.
52a(8) אתי vb.
רפי vb.
52a(11) סיים #2 vb.
52a(22; M) סמי vb.
52a(36) עִיגְלָא n.
52b(10) פרח vb.
52b(20) דָּא pron.
52b(36) גוּלְמָא n.
53a(31) כֵּן adv.
שׁרר vb.
53a(32) מַנּוּ pron.
53a(33) סיים #1 vb.
53a(37) צַעֲרָא n.

53a(40) קְרִיר adj.
53a(53) דוּמְיָא n.
53b(8) לֵית(־) part.
מַזָּלָא n.
53b(37) מְזוֹנָא n.
53b(40) לִישָּׁנָא n.
53b(41) קרב vb.
53b(42) נפל vb.
53b(43) עַדְרָא n.
רֵישָׁא n.
53b(44) הָנֵי pron.
שַׁמִּין adj.
53b(45) דוּבָּא #1 n.
זקף vb.
חוּטְמָא n.
53b(49) גלי #2 vb.
54a(11) אֵין part.
כֵּיוָן conj.
עֲתִיר adj.
54a(12) עִיבִידְתָּא n.
54a(14) כַּבְלָא n.
כְּרָעָא #1 n.
54a(14; OM) שׁכן vb.
54a(14; Ar [AC 4:184])
שׁקע vb.
54a(14; Rashi,Ed)
שׁרג vb.
54a(15) אַרְעָא n.
מְכַבַּל adj.
פֵּירָא #1 n.
54a(21) בְּאַפֵּי(־) prep.
54a(38) מְצִיעֲתָא n.
סוֹפָא n.
54a(42) חינגא #1 n.
54a(48) אתי vb.
54b(2) חַבְלָא #2 n.
54b(14) חזי vb.
54b(15) חינגא #1 n.
54b(16) בַּר לוֹעָא n.
54b(17) חכך vb.
54b(18) גיזרא #1 n.
54b(19) סִימָנָא n.
54b(21) פרח vb.

54b(22) אֲלִיתָא n.
חמט vb.
54b(25) יתב vb.
54b(36) הֲדָדֵי pron.
נגח vb.
54b(37) נְזִירָא n.
קֵיסְמָא n.
54b(38) רִיתְמָא n.
54b(41) בַּר נִירָא n.
54b(42) כפף vb.
שׁמע vb.
54b(44) יַילָא n.
מצי #1 vb.
54b(48) עַדְרָא n.
עִיגְלָא n.
עשׂר vb.
54b(51) חלף vb.
כּוּלָּא pron.
עלל vb.
54b(54)
דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
55a(3) צווח #1 vb.
55a(6) קְרִיר adj.
רֵישָׁא n.
55a(7) חַמִּים adj.
55a(11) יכח vb.
55a(13) מִן prep.
55b(13) גְּמָרָא n.
55b(17) הָא pron.
מַנִּי pron.
56a(3) חטי #1 vb.
נַמֵּי adv.
56a(22) זָכוּתָא n.
56a(38) עיין vb.
56a(39) קַשִּׁישׁ adj.
56a(43) לשׁן vb.
שַׁקָּרָא #1 n.
56a(45) קבל #1 vb.
56b(13) נַצָּא #2 n.
56b(44) אַבָּא #1 n.
56b(46) צוּצִיתָא #3 n.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
56b(47) נום vb.

פִּירְקָא n.
פשׁט vb.
קָא part.
57a(9) דכר vb.
שְׁמָא n.
57a(16) אתי vb.
57a(18) חֲלִיל adj.
57a(22) אֲחָתָא n.
עַל prep.
57a(24) טנף vb.
57a(26) טנף vb.
57b(1; MRaḤ)
קטלא #2 n.
57b(2) נִיחַ adj.
57b(7) ארי #1 vb.
57b(20) חוּמַּרְתָּא n.
קטיפתא #2 n.
57b(22; Ar [AC 1:1])
אבזיינא n.
57b(30) כַּבְלָא n.
57b(38) בזיינא n.
57b(39) כָּלְיָא n.
פָּרוֹחַ adj.
58a(2) כַּבְלָא n.
58a(5) אִיהוּ pron.
נַפְשָׁא n.
58a(8) פסק vb.
קפל #2 vb.
רתת vb.
58a(14) חֲתִים adj.
לְבַר מִ־ prep.
סַרְבָּלָא #1 n.
58a(19) רמי #1 vb.
58a(42) פסק vb.
58a(44) אחי vb.
מיאחא n.
58b(15) מְצִיעֲתָא n.
58b(27) חבר #1 vb.
59a(14) אפך vb.
חזי vb.
59a(23) מאס vb.
59a(24) יַקִּיר adj.
59a(25) יְרוּשְׁלֵם דְּדַהֲבָא n.

59b(1) דְּבֵית־ #1 n.
59b(8) דִּירְכָּא n.
59b(10) כְּלִילָא n.
59b(11) אניסכא n.
59b(12) ארוקתא n.
59b(13) ארוקתא n.
59b(15) אניסכא n.
59b(16) שׁלף #1 vb.
59b(17) כְּלִילָא n.
59b(21) אֲרִיךְ #1 adj.
טלע #1 vb.
59b(22) כְּלִילָא n.
59b(25) גַּבֵּי prep.
59b(29) כפף vb.
59b(30) כִּי #1 conj.
מלך #1 vb.
סגי #1 vb.
59b(31) קָא part.
59b(35) כְּלִילָא n.
59b(36) כְּלִילָא n.
מְבוֹאָה n.
59b(37) ארוקתא n.
קַמְרָא n.
59b(38) אניסכא n.
59b(39) הַמְיָינָא n.
קַמְרָא n.
59b(40) מפרחיתא n.
59b(40; O,Ar [OHP ib.
25:23],RaḤ) ריסוקא n.
59b(41) מנקטא פארי n.
60a(13) נְרֶשָׁאָה adj.
60b(4) כִּינוּפְיָא n.
60b(6) הִיתֵּירָא n.
60b(15) סבר vb.
60b(27) רַצְעָנָא n.
60b(50) אִי לָאו דְּ־ conj.
סבר vb.
60b(51) בָּבְלָאָה adj.
60b(53) חסר vb.
61a(8) מְסָאנָא n.
61a(15) הָכִי adv.
עבד vb.
61a(21) יַמִּינָא n.

סום vb.
61a(22) קטר #1 vb.
שְׂמָאלָא n.
61a(41) מחי #3 n.
61b(3) חַד #1 num.
61b(4) גַּבְרָא #1 n.
חַד #1 num.
מחי #3 n.
61b(6) מחי #3 n.
61b(7) חַד #1 num.
קְמִיעָא n.
61b(8) מחי #3 n.
61b(9) קְמִיעָא n.
61b(12) מחי #3 n.
61b(13) מַזָּלָא n.
61b(14) כְּתָבָא n.
61b(27) אתי vb.
62a(11) זְרָדָא n.
סנוורתא n.
62a(11; GC 24:6)
סבכתא n.
62a(12) פּוּזְמָקָא n.
62a(33) מכבנתא n.
62a(33; V) חוּמַּרְתָּא n.
פילון n.
62a(40) כִּי #1 conj.
62b(12) קנישקניז n.
62b(13) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
הָא part.
62b(14) קנישקניז n.
62b(17) גדף vb.
62b(18) בְּ־ prep.
62b(24) אַפָּא #1 n.
הדר #1 vb.
62b(27) משׁי vb.
62b(28) חוּפְנָא n.
טֵיבוּתָא n.
מְלֵי adj.
משׁי vb.
62b(32) כּוּחְלָא n.
מלי #1 vb.
רמז vb.
62b(37) פסק vb.

62b(41) חִילוּפָא n.
62b(41; M) כיאורא n.
62b(41) כִּיבָא #2 n.
שׁוּפְרָא n.
63a(6) בֵּי גַּזָּא n.
צמצמאה n.
63a(11; M) קוּלְפָּא n.
63a(14) מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
63a(15) טִיהֲרָא n.
שְׁרָגָא n.
63a(25) גמר vb.
63a(27) גמר vb.
סבר vb.
63a(49) צוּרְתָּא n.
שְׁמַעְתָּא n.
63a(50) רַבָּא n.
63b(4) אפי vb.
63b(4; V) עלל vb.
63b(5) וַלְדָּא n.
כַּלְבָּא #1 n.
נבח vb.
עקר vb.
63b(6) דחל vb.
נִיבָא #1 n.
שׁקל #1 vb.
63b(7) טוּפְרָא n.
63b(8) וַלְדָּא n.
חיזרא #1 n.
כְּבָר adv.
נוד vb.
עַד prep.
63b(20) נום vb.
63b(35) עור vb.
63b(36) שׁרר vb.
63b(44) סלק #1 vb.
64a(26) יתר vb.
64a(35) לָאֵיי adv.
מִיכְּדֵי adv.
64a(36) סְמִיךְ adj.
64a(38) פני vb.
שׁמע vb.
64b(14) צרך vb.
64b(21) כְּדֵי #2 adv.

נסב vb.
65a(17) הדק vb.
65a(18; OHT ib. 63:2)
דּוּר שִׁינֵּי n.
65a(19; TRN 601:6)
דָּרְצִין n.
65a(19) זַנְגְּבִילָא n.
65a(23) גני #2 vb.
65a(30) בַּת אַרְעָא n.
65a(31) חַסְפָּא #1 n.
עבד vb.
שׁוּכְתָּא n.
65a(32) טַסָּא n.
פּוּלְסָא #2 n.
צוּרְתָּא n.
65a(33; V) שׁבק vb.
65a(34) גַּבֵּי prep.
גני #1 vb.
הֲדָדֵי pron.
חוּטָא n.
לְ־ prep.
65a(35) אֲנַן pron.
מַפְּצָא n.
65a(36) בְּרָתָא #1 n.
65b(1) לפף vb.
65b(2) גוּפָא n.
נוּכְרָאָה adj.
65b(4) סָהֲדָא n.
65b(6) ברך vb.
כֵּיפָא #2 n.
65b(15) כבי vb.
66a(12) אֲנַן pron.
66a(14) בֵּי רַב/רַבִּי ... n.
קִיטוֹנָא n.
66a(17) סמך n.
66a(31) הִילּוּכָא n.
66a(35) מְנָא adv.
66b(1) סוּגְיָא #1 n.
66b(8) חֲמָרָא #2 n.
כַּפָּא #2 n.
66b(8; MTGAs28
161:27) קִישׁוּרֵי n.
66b(9; Ar [AC 6:296])

Ref.	Entry
	פְּדָמָא n.
66b(12)	אסי #1 vb.
	קום vb.
66b(13)	הוּא pron.
	סִיהֲרָא n.
66b(14)	נִיגְרָא #1 n.
	פַּרְזְלָא n.
	קָלָא #1 n.
66b(15)	בֵּירָא n.
66b(15; M)	פּוּתָא n.
66b(16)	איריא n.
66b(19)	חִילוּפָא n.
	סַכִּינְתָא n.
66b(20)	טַבּוּרָא n.
	כָּסָא #1 n.
	סחף vb.
	שַׁפִּיר adj.
66b(21)	הָא pron.
66b(22)	כִּי #1 conj.
66b(23)	מִילְּתָא #1 n.
	צלל vb.
	שוף #1 vb.
66b(24)	צלילא n.
	שִׁיָּעָא n.
66b(25)	חַמְרָא #1 n.
	צלל vb.
	שִׁיָּעָא n.
66b(27)	יָנוֹקָא n.
	לפף vb.
66b(28)	דמי vb.
66b(31)	מְנַיָּינָא n.
66b(32)	פרש vb.
	שְׂמָאלָא n.
66b(37)	אִישְׁתָּא n.
	בַּת יוֹמָא n.
	זוּזָא n.
66b(38)	חִיוָּר #1 n.
	חַלְלָא n.
	מלחתא n.
	מַתְקָלָא n.
66b(39)	בֵּי צַוְּרָא n.
	נִירָא #2 n.
66b(39; Ar [AC 2:310])	
	גַּמְלָנָאָה adj.
	שׁוּמְשְׁמָנָא n.
66b(40)	אֶבְרָא n.
	גּוּבְתָא #1 n.
	דרי #2 vb.
	נַחְשָׁא #2 n.
	סטם vb.
	שדי #1 vb.
66b(41)	גּוּשְׁפַּנְקָא n.
	דרי #1 vb.
	חתם vb.
	טְעוּנָא n.
	עַל prep.
	פרזל vb.
66b(43)	כּוּזָא n.
	פסק vb.
66b(44)	אוֹרְחָא #2 n.
	הדר #1 vb.
	יזף vb.
	לַאֲחוֹרֵי־ prep.
66b(45)	אוֹרְחָא #2 n.
	יוֹמָא n.
	מָה ד־ pron.
67a(1)	אִישְׁתָּא n.
	סִילְוָא n.
67a(2)	דִּיקְלָא n.
	הוי vb.
	כְּשׁוּרָא n.
	שיבא #1 n.
67a(3)	גִּישְׁרָא n.
	סִיכְּתָא n.
	קִיסְמָא n.
	שַׁבְעָא num.
67a(5)	אַרְבָּא #2 n.
	בָּבָא n.
	כונא #1 n.
	כּוּפְרָא #2 n.
	סוּכְּרָא n.
67a(6)	בִּינְתָא n.
	דִּיקְנָא n.
	כְּמוּנָא n.
67a(7)	צרר vb.
67a(7; OM)	
	חד חד interj.
67a(8)	ברוך #2 adj.
	צָמִיר adj.
67a(9)	סַכִּינָא n.
	פַּרְזְלָא n.
67a(10)	אֻורְדִּינָא n.
	קטר #1 vb.
67a(11)	פּוּרְתָא #1 n.
67a(11; M)	חרק #2 vb.
67a(12)	חרק #2 vb.
67a(20)	פסק vb.
67a(21)	אִילָנָא n.
	אָסְנָא #1 n.
	גְּבִיהַּ adj.
	לָאו adv.
	קַדִּישׁ adj.
	שְׁכִינְתָּא n.
	שרי #1 vb.
67a(21; M)	מַכִּיךְ adj.
67a(22)	מֵיךְ adj.
67a(23)	אִישְׁתָּא n.
	חמי #2 vb.
	מִן קֳדָם prep.
67a(24)	אִישְׁתָּא n.
	מס interj.
	סימטא #1 n.
67a(25)	אִילֵּין pron.
67a(26)	אסי #1 vb.
	כִּיבָא #2 n.
	שִׁיחְנָא n.
67a(27)	אַרְעָא n.
	אַתְרָא n.
	זַרְעָא #1 n.
	פִּירְדָּא n.
	פרי vb.
67a(27; Ar [AC 4:179])	
	כִּיבָא #2 n.
67a(27; Ar [AC 4:269])	
	כיסא #3 n.
67a(29)	דפקוק interj.
	הוי vb.
	שֵׁידָא n.
67a(30)	שמת vb.
67a(31)	אוסיא #1 n.
	אַרְיָא n.
	גּוּרִיתָא n.
	קַרְקְפָא n.
67a(32)	בֵּיתָא #1 n.
	חבט vb.
	חֲמָרָא #2 n.
	כַּוָּרְתָא n.
	לוֹעָא n.
	פנרא interj.
67a(33)	חטר #1 vb.
67a(37)	חַיֵּי adj.
	עבד vb.
	שחליא n.
	שִׁינְתָא n.
67a(37; V)	נום vb.
67a(38)	זִירְפָּא n.
67a(42)	חוי vb.
	חֵילָא #1 n.
	כחש vb.
67a(45)	כִּבְסָא n.
67a(45; M)	אֱמוֹרָאָה adj.
67a(48)	חר interj.
	נחת n.
67a(49; OAr [AC 1:32])	
	אדרא #2 n.
67a(49; M)	שייה interj.
67b(1)	סנוק interj.
67b(1; OAr [AC 2:234])	
	אושכי n.
	בושכי n.
67b(8)	צווח #1 vb.
67b(9)	שרק #1 vb.
67b(9; TGAs28 162b:9)	
	עוּרְבְתָא n.
67b(12)	שתי vb.
67b(13)	יתר vb.
67b(30)	גלי #2 vb.
	מִישְׁחָא n.
	נַפְטָא n.
67b(34)	חַמְרָא #1 n.
	פּוּמָא n.
68b(33)	טַעְמָא n.

Ref.	Entry
69b(11)	פְּשִׁיט adj.
69b(35)	אַבְדְּלְתָא n.
	נכר vb.
	קִידּוּשָׁא n.
69b(38)	נפק vb.
69b(39)	חַמְשָׁא בְּשַׁבָּא n.
69b(40)	עבד vb.
	קרי #2 vb.
	שְׁיָירְתָא n.
69b(41)	כתב vb.
	מִילְּתָא #1 n.
70a(1)	שני #1 vb.
70a(4)	כְּלוּם pron.
70b(10)	פרש vb.
70b(22)	שכח #1 vb.
71a(34)	קוּלָא #1 n.
71a(36)	סוֹפָא n.
71b(31)	קום vb.
72b(16)	דִּכְוָות־ prep.
72b(30)	אַנְדְּרָטָא n.
	סגד vb.
72b(31)	לָא כְּלוּם adv.
72b(34)	חוב vb.
73a(12)	כָּא adv.
73a(20)	אַרְבְּעָא num.
73a(21)	זרק vb.
73a(25)	אמר vb.
	הָךְ pron.
73a(31)	שִׁיעוּרָא n.
73b(1)	מְנַיָּינָא n.
73b(3)	כרב vb.
73b(5)	בְּרֵישָׁא adv.
	כרב vb.
73b(15)	אַסְפַּסְתָּא n.
	קטל vb.
73b(17)	סִילְקָא #1 n.
	קנב vb.
73b(28)	קלל vb.
73b(30)	פִּיסָּא n.
	שדי #1 vb.
73b(31)	דִּיקְלָא n.
	נתר vb.
73b(34)	כנף vb.
	מִילְתָא #1 n.
73b(35)	מלחתא n.
74a(1)	דְּ־ conj.
	חשב vb.
74a(38)	קַמֵּי(־) prep.
	שטח vb.
74a(40)	כון vb.
74b(1)	שלק vb.
74b(20; TGAs42 3:24)	
	חוט vb.
74b(3; M)	סִילְקָא #1 n.
	פרם vb.
74b(4)	סלת #1 vb.
74b(5)	סִילְקָא #1 n.
74b(6)	מִשְׁחְתָא n.
74b(9)	סִידּוּרָא n.
74b(10; OHT ib. 69:13)	
	סוּכְּתָא n.
	שדי #1 vb.
74b(11)	אַתּוּנָא n.
74b(12)	מָאנָא n.
	שרר vb.
74b(14)	כּוּפְרָא #2 n.
	רתח vb.
74b(15; OM)	אקש vb.
74b(17)	חֲבִיתָא n.
74b(19)	חַלְתָא #2 n.
	עבד vb.
74b(20)	חוט vb.
74b(32)	קטר #1 vb.
	רמי #1 vb.
75a(6)	אַמְגּוּשְׁתָּא n.
75a(7)	גִּידּוּפָא n.
	חֵרְשֵׁי n.
75a(30)	פְּסִיק רֵישֵׁיהּ n.
75a(31)	כְּמָה adv.
75a(32)	צִיבְעָא n.
	צלח #2 vb.
75b(3)	דְּרָא #1 n.
75b(4)	אחך vb.
	בַּתְרָא adj.
	לָא adv.
	נִיחַ adj.
75b(5)	אוס vb.
75b(8)	נפק vb.
75b(10)	מלח #1 vb.
75b(13)	אוֹרְחָא #1 n.
75b(14)	מֵיכְלָא n.
75b(24)	אקופא n.
	שקל #1 vb.
75b(47)	צנע vb.
	שׁוּגְרָא n.
76a(14)	אוּרְתָא n.
	צִפְּרָא n.
76a(17)	אֶלָּא conj.
76a(30)	שִׁיעוּרָא n.
76a(31)	צרף #1 vb.
77a(4)	דרי #2 vb.
	חַמְרָא #1 n.
	עַל prep.
77a(10)	רפי vb.
77a(12)	חֲשִׁיב adj.
77a(24)	סְמִיךְ adj.
	קְלִישׁ adj.
77b(13)	מורשא n.
77b(14)	הוּדְרְנָא n.
77b(18)	אוּכָּם adj.
	שוף #1 vb.
77b(22)	בְּדִיחַ adj.
	דְּ־ conj.
	דַּעְתָּא n.
	חוי vb.
	חֲמָא #1 n.
77b(23)	אִימְרָא #1 n.
	בְּרֵישָׁא adv.
	חַלְלָא n.
	טַעֲמָא n.
	סגי #2 vb.
	עִיזָּא n.
77b(24)	גלי #2 vb.
	חֲשׁוֹכָא n.
	נְהוֹרָא n.
77b(25)	גַּמְלָא #1 n.
	זוטר adj.
	כסי vb.
77b(26)	אֲרִיךְ #1 adj.
	גנובתא #2 n.
77b(26; Ar [AC 2:130])	
	ביסי n.
77b(27)	אַגְמָא n.
	בֵּיתָא #1 n.
	בָּקָא #1 n.
	כרכש #1 vb.
	קַמְצָא n.
	קַרְנָא n.
	רַכִּיךְ adj.
77b(28)	סמי vb.
	קַמְצָא n.
77b(28; M)	נדי #1 vb.
	עוור vb.
77b(29)	לְעֵילָּא adv.
	קַרְנָא n.
	שלף #1 vb.
77b(29; Ar [AC 8:257])	
	בֵּי תַפֵּי n.
77b(30)	דַּרְגָּא n.
	דַּשָּׁא n.
	כלי #2 vb.
	מתוכילתא #1 n.
	עוור vb.
	עלל vb.
	קוּטְרָא n.
77b(31)	בֵּי עָקְתָא n.
	ביקתא n.
	דָּא pron.
	כופתא #1 n.
	כפף vb.
77b(32)	הוּצָא n.
	חַצְבָּא #1 n.
	כּוּזָא n.
	משיכלא n.
	שׁוֹטִיתָא n.
	שִׁיטְתָא n.
77b(33)	אֲסִינְתָא n.
	כַּלְתָא n.
	משי vb.
	מַשְׁכִּילְתָא n.
	פּוּרְיָא #2 n.
77b(33; Ar [AC 2:90])	

בּוּכְנָא n.
77b(33; M) גלי #2 vb.
77b(33; VAr [AC 1:203)
חַסִּיר adj.
77b(34) גוּלְתָא n.
גְלִימָא n.
לְבוּשָׁא n.
77b(35) אַפַּדְנָא n.
בּוֹרְזִינְקָא n.
סוּדָרָא n.
78a(5) מָאי #1 pron.
78a(8) מִילְּתָא #1 n.
78a(9) אזל #1 vb.
בָּתַר prep.
שְׁכִיחַ adj.
78a(20) *שִׁקְיָא #2 n.
78a(20; TGAs42 4:20)
סער vb.
78a(21) אסי #1 vb.
טלל #1 vb.
78a(25) מָאי #1 pron.
נִיהוּ pron.
78a(28) בַּרָא #2 n.
גַּוָּוא n.
78a(28; Ar [AC 4:344])
כרושתינא n.
78a(37) צנע vb.
78a(40) גבל vb.
78b(41) מִכְסָא #1 n.
רָהוֹטָא n.
79a(7) אֲנָא pron.
גַּבְרָא #1 n.
פְּרָעָן adj.
79a(27) זרע vb.
79a(28) גבל vb.
מִקַּמֵּי(־) prep.
79a(31) גבל vb.
79a(34) אפץ vb.
מלח #1 vb.
קמח vb.
79a(35) רִיבְעָא num.
79a(39) בּוּשְׁלָא n.
79a(41) קורטבלא n.

80a(18) הָא part.
80a(28) פִּיסְלָא n.
80a(31) כחל vb.
80b(14) אֵיבְרָא n.
טפל #1 vb.
80b(16) שִׁיבָבוּתָא n.
80b(17) זִימְנָא n.
80b(19) טִפְלָא #2 n.
80b(22) בַּת צִידְעָא n.
צִידְעָא n.
80b(24) זוּטַר adj.
נְפִישׁ adj.
80b(25) אִידֵי pron.
בַּת צִידְעָא n.
צִידְעָא n.
80b(28) אֲפוּתָא n.
80b(29) בְּרָא #1 n.
80b(30) חַבְרָא #1 n.
לְ־ prep.
עָרָעִיתָא n.
80b(31) אנדיפא n.
דִּיל־ pron.
כּוּתְלָא #1 n.
80b(37) מְעַלֵּי adj.
80b(43) צוּצְלָא n.
צִיפַּרְתָּא n.
81a(6) דְּרַבָּנַן adj.
81a(27) מַתְנִיתָא n.
81a(30) בַּבְלָאָה adj.
81a(30; OHT ib. 82:13)
*קרשנתא n.
81a(32) סכן vb.
81b(11; V) דַּוְושָׁא #1 n.
81b(14) נַצָּא #1 n.
81b(20) פרפיסא n.
81b(22) פרפיסא n.
81b(23) לִידֵי prep.
81b(32) בעי vb.
טַעֲמָא n.
81b(41) אזל #1 vb.
אַרְבָּא #2 n.
מַטְרוֹנִיתָא n.
81b(43) אמר vb.

אסר vb.
אַרְבָּא #2 n.
מִילְּתָא #1 n.
81b(44) עבד vb.
82a(1) חַסְפָּא #1 n.
כִּינָּא n.
קטל vb.
קנח vb.
82a(2) יַרְקָא n.
שלף #1 vb.
82a(3) אכל #1 vb.
גִינָּאָה n.
כִּישָּׁא n.
82a(4) שְׁכִיחַ adj.
82a(5) חדד vb.
82a(7) עלל vb.
82a(8) להדיא #1 adv.
82a(8; Ar [AC 4:22])
טחר vb.
82a(9) יתב vb.
כרכשתא #1 n.
שִׁינָּא n.
82a(10) כרכשתא #1 n.
לִידֵי prep.
שִׁינָּא n.
שמט vb.
82a(11) בְּרַיְיתָא #2 n.
חַיֵּי n.
82a(27) טַיְיעָא adj.
יתב vb.
קום vb.
שפך vb.
82a(38) בעי vb.
מִידֵּי דְ־ n.
82b(6; M) נכרי vb.
82b(16) אֵין part.
83a(2; V) נקש vb.
83b(9) חבר #1 vb.
83b(17) שלף #1 vb.
83b(35) נקש vb.
רַחֲמָנָא n.
84b(5) דַּעְתָּא n.
נצל vb.

רַחֲמָנָא n.
84b(14) יחד vb.
85a(1) ינק vb.
קום vb.
85a(2) הֲדָדֵי pron.
85a(23) בֵּי רַב / רַבִּי ... n.
85a(24) מֵאַבְרָאי adv.
85b(6) ערב #2 vb.
85b(15) שׁדכא #1 n.
86a(2) קוּלָא #1 n.
86b(5) אמר vb.
86b(6) בֵּי שִׁמְשֵׁי n.
86b(21) גּוּפָא n.
דאג vb.
חבל #1 vb.
86b(23) חבל #1 vb.
86b(38; M) קִיבּוּעָא n.
86b(39) קבע #1 vb.
86b(40) יַרְחָא n.
87a(1) אַרְבְּעָא בְּשַׁבָּא n.
87a(4) אוֹרְחָא #1 n.
חוּלְשָׁא n.
87a(6) חַמְשָׁא בְּשַׁבָּא n.
87a(13) הָאִידָּנָא adv.
לֵילְיָא #1 n.
87a(14) יוֹמָא n.
נפק vb.
87a(15) שׁרי #1 vb.
87a(16) צַפְרָא n.
שַׁבְּתָא n.
87b(4) פקד vb.
87b(10) חֲמֵיסַר num.
חַמְשָׁא בְּשַׁבָּא n.
נִיסָן n.
רֵישׁ יַרְחָא n.
87b(11) אִיַּיר n.
סִיוָן n.
שַׁבְּתָא n.
87b(12) אִיַּיר n.
87b(13) עבר vb.
87b(25) סִיוָן n.
87b(35) נִיסָן n.
87b(36) אַרְבְּעָא בְּשַׁבָּא n.

אֶשְׁתְּקַד adv.
87b(36; M)
אַרְבְּעָא בְּשַׁבָּא n.
87b(40) הוי vb.
88a(13) עַל prep.
88a(14) אוריין n.
בְּרִיךְ adj.
88a(15) עַל יְדֵי־ prep.
עַמָּא n.
88a(21) מוֹדָעָא n.
88a(22) קבל #1 vb.
88a(53) מִינָאָה n.
עיין vb.
88a(54) אצץ vb.
נבע vb.
עַמָּא n.
פחיז #1 adj.
88a(54; M) אוּדְנָא #1 n.
אַצְבְּעָא n.
פַּזִיז #1 adj.
קדם vb.
88a(55) מצי #2 vb.
פַּחְזוּתָא n.
קבל #1 vb.
קום vb.
88b(1; V) שְׁלֵימוּתָא n.
88b(2) סגי #2 vb.
עֲלִילוּתָא n.
88b(10; M) חַבִּיבוּתָא n.
88b(25) חַיֵּי n.
ימן vb.
סַמָּא n.
סַמָּא דְמוֹתָא n.
88b(30; GC 64:4)
כְּבְשָׁא #2 n.
89a(44) בְּרָא #1 n.
89a(45) אַגַּדְתָּא n.
עיין vb.
89b(29) רַחְמֵי n.
89b(31) דַּרְדַּק n.
סָב adj.
89b(36) דלי vb.
89b(37) לֵילְיָא #1 n.

פושׁ vb.
89b(38) פַּלְגָא #1 n.
פשׁי vb.
89b(42) פַּלְגָא #1 n.
89b(53) אַקְלִידָא n.
כַּבָּא #1 n.
90a(12) מָאי #1 pron.
90a(13) כִּיבְרִיתָא n.
90a(18) אוּהְלָא #1 n.
90a(19) שְׁלוּף דּוּץ n.
90a(20; OAr [AC
1:316]) שולגא n.
90a(20; Ed) שונאנא n.
90a(21) נָחוֹתֵי יַמָּא n.
90a(22) מַרְגָּנִיתָא n.
נוּקְבָּא n.
90a(23) רַמְצָא n.
90a(31) חֲזֵי adj.
צִילָּחְתָּא n.
90a(46) מקק n.
סִיפְרָא n.
90a(47) עִינְבְּתָא n.
פה n.
שֵׁירָאָה #1 n.
90a(47; MTRN 622:7)
אילא #2 n.
90a(48) הה n.
סַכְּנְתָּא n.
רוּמָּנָא n.
90a(49) אכל #1 vb.
90a(50) פה n.
90b(20) פליא ביארי n.
90b(21) נִבְרָא n.
90b(21; Ar [AC 6:344])
צִיפַּרְתָּא דְדִיקְלָא n.
90b(22) חָכְמְתָא n.
90b(23) גּוּבְּתָא #1 n.
נְחָשָׁא #2 n.
פַּלְגָא #1 n.
רמי #1 vb.
שְׁמָאלָא n.
90b(24) אֵיבְרָא n.
גּוּשְׁפַּנְקָא n.

שִׁיתָּא num.
90b(25) סִימָנָא n.
90b(26) בעי vb.
חכם vb.
כָּל מָאי / מָה דְ־ pron.
כְּמָה adv.
90b(29) קַמָּא adj.
90b(31) עבר vb.
שׁושׁיבא n.
90b(34) אֶלָּא conj.
מות vb.
90b(36) ספד vb.
91a(9) נפק vb.
91a(18) הָכָא adv.
91a(26) אִילּוּ conj.
91b(4) הֲדָדֵי pron.
91b(33) אגד vb.
91b(40) צְרָרֵי n.
91b(41) אורנסא n.
92a(1) נְסָכָא n.
פקע #1 vb.
92a(2) שׁרי #1 vb.
92a(3) אגד vb.
מִגַּוָּאי adv.
92a(4) כרך vb.
92a(9) שִׁיטְתָא n.
92a(10) רמי #1 vb.
92a(31) דרי #2 vb.
טְעוּנָא n.
92a(32) מִלְּעֵיל adv.
שׁכח #1 vb.
92a(33) מְדַלֵּי adj.
92a(42) וְ־ conj.
92a(42; M) רוּבָּא n.
93a(9) מֵיעוּטָא n.
93a(25) אֲנַן pron.
אַף conj.
93a(32; V) דסקרתא n.
93b(41) כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
94a(10) כָּאן #1 adv.
94a(12) שׁרבט vb.
94a(21) אָפִלּוּ conj.
94a(23; Ar [AC 3:285[3]])

בָּאוֹזְיָאר n.
94a(23; Ar [AC 3:285])
סוּסְיָא n.
94a(25) כפת #1 vb.
94a(27) רָמוּתָא n.
94a(28) רהט vb.
94a(28; M) פַּרְדַּכְשָׁא n.
רתח vb.
94b(8) שָׁכְבָא n.
94b(13) מִיהָא adv.
94b(21) שׁקל #1 vb.
95a(5; M) בַּנָּייתָא #1 n.
קָלְעִיתָא n.
95a(19) אַגְמָא n.
קטל vb.
קַנְיָא n.
95a(20) בֵּי מַדְרְשָׁא n.
95a(29) זִלְחָא n.
95a(32) צער vb.
95a(33) הֶבְלָא n.
95a(35) לָאו adv.
לָאו אַדַּעְתּ־ prep.
95a(36) סבר vb.
96a(1) זוּטַר adj.
96b(2) הֵיכָא adv.
96b(7; Rashi) שׁלם vb.
96b(12) סְבָרָא n.
96b(13) מִיהוּ conj.
נפק vb.
96b(15) חוב vb.
96b(21) הָךְ pron.
96b(32) מַחְטָא #1 n.
96b(32; M) הֲדָדֵי pron.
96b(35) ניסכא #1 n.
96b(37) הֲדָדֵי pron.
שׁלחף vb.
96b(37; OMAr [AC
3:463]) חיפא n.
96b(38) מֵי adv.
שׁאל vb.
96b(40) גְּמָרָא n.
96b(49) ספק #1 vb.
97a(10) גלי #2 vb.

Ref	Entry
	מְהֵימְנָא adj.
	קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
97a(23)	פשט vb.
97a(37)	לָאו adv.
	מְדַלֵּי adj.
	מְתַתֵּי adj.
97a(44)	הִילְכְתָא n.
97b(35)	דַּעְתָּא n.
97b(44)	דמי vb.
97b(45)	כְּמָה adv.
97b(46)	אַרְבְּעָא num.
	זרק vb.
98a(9)	אוּרְכָּא n.
	דָּרָא #1 n.
	כְּמָה adv.
98a(10)	פּוּתְיָא n.
98a(11)	אַמְּתָא #2 n.
	ל־ prep.
	פּוּשׁ vb.
98a(12)	אַמְּתָא #2 n.
	בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
	פַּלְגָּא #1 n.
98a(13)	פּוּתְיָא n.
98a(14)	חוּדָּא n.
98a(14; M)	סוּמְכָּא n.
98a(16)	שדי #1 vb.
98a(21)	אטבא n.
98a(22)	אוּרְכָּא n.
	גַּבָּא n.
98b(8; V)	נִיסְרָא n.
98b(9)	שְׁלַף #2 vb.
98b(9; VM)	שלחף vb.
98b(13; M)	מלי #1 vb.
98b(14)	סוּמְכָּא n.
98b(15)	הָאֵי #1 pron.
98b(16)	נפק vb.
98b(16; TGHark 10:17[1])	שפי #1 vb.
98b(19)	פּוּתְיָא n.
98b(20)	אִיגָּרָא n.
	גִּיסָא #2 n.
98b(24)	פּוּתְיָא n.
98b(25)	הוי vb.

Ref	Entry
98b(29)	אַרְבְּעָא num.
99a(14)	דחק vb.
99a(17)	דדי vb.
99a(19)	חֲמֵיסַר num.
99a(20)	יַתִּיר adj.
99a(21; V)	שְׁלַף #1 vb.
99b(10)	רוּקָא #1 n.
99b(13)	מורשא n.
99b(14)	חורצא n.
	רמי #1 vb.
99b(45)	פּוּרְתָּא #1 n.
100a(3)	אוֹ conj.
100a(17)	נוח vb.
100b(15)	סגי #2 vb.
	עבד vb.
100b(16)	קרר #1 vb.
100b(17)	טנף vb.
100b(19)	צרך vb.
100b(20)	נקף #3 vb.
100b(22)	פסע vb.
100b(24)	זרק vb.
	נוח vb.
100b(24; V)	גידא #3 n.
100b(35)	אֲוִירָא n.
	משח #2 vb.
100b(38)	אַרְעָא n.
	משח #2 vb.
	סָמִיךְ adj.
	שִׁיפְתָּא n.
100b(39)	טלטל vb.
100b(42)	גְּשׁוּשָׁאָה n.
	מורשא n.
	קַמֵּי(־) prep.
100b(45)	דַּפְנָא #2 n.
	מאס vb.
	שדי #1 vb.
101a(6)	חוּדָּא n.
101a(7)	בּוּצִיתָא n.
101a(11)	אוּרְבָּנָא n.
	קַנְיָא n.
101a(12)	מְחִיצְתָּא n.
	נגד vb.
	נחת #1 vb.

Ref	Entry
101a(18)	מטי vb.
101b(29)	הֲבִירָא n.
102a(11)	לכתא n.
	מִתְנָא #1 n.
102b(11; Ar [AC 8:183])	שתך vb.
102b(24)	בִּנְיָינָא n.
102b(25)	מְצִיעָא adj.
	עִילָּאָה adj.
102b(25; M)	צדד vb.
102b(26)	טִינָא n.
102b(31)	עלל vb.
	קופינא n.
	שופתא #1 n.
102b(38)	קופינא n.
	שופתא #1 n.
102b(41)	הָנָךְ pron.
102b(43)	חוי vb.
103a(2)	בִּנְיָינָא n.
103a(2; M)	חורתא n.
	חרר #1 vb.
103a(4)	ברז vb.
	רימצא n.
	שבק vb.
103a(6)	חקק vb.
	קָבָא n.
	קְפִיזָא n.
103a(9)	קָשֵׁי adj.
103a(10)	אוּמְנָא n.
	גמר vb.
	הָכֵי adv.
103a(20; M)	בִּזְרָא n.
103a(20; Ar [AC 2:169])	סַמָּא n.
	בֵּירָא n.
103a(20; V)	קְרָא #4 n.
103a(30)	פְּסִיק רֵישֵׁיהּ n.
103a(45)	בְּרַתָּא #1 n.
103b(24)	אָלֶף n.
103b(25)	גלטורא n.
104a(1)	עלי vb.
104a(3)	גרע vb.
104a(7)	הוי vb.
104a(15)	דַּרְדַּק n.

Ref	Entry
	הָאִידְּנָא adv.
104a(17)	כְּוָות־ prep.
104a(19)	גִּימֶל n.
	כְּרָעָא #1 n.
104a(21)	גִּימֶל n.
	דָּלֶת n.
	כְּרָעָא #1 n.
	מצי #2 vb.
104a(22)	אַפָּא #1 n.
	בְּצִינְעָא adv.
	גִּימֶל n.
	דָּלֶת n.
	הדר #1 vb.
	נתן vb.
104a(23)	כסף vb.
104a(30)	הדר #1 vb.
	קוֹף n.
	רֵישׁ n.
104a(31)	הדר #1 vb.
	קוֹף n.
104a(32)	קוֹף n.
104a(35)	מִילְתָא #1 n.
	מְקָרַב adj.
	מְרַחַק adj.
	קוּשְׁטָא #1 n.
	שִׁיקְרָא n.
104a(35; TGAs42 68:27)	ביקתא n.
104a(36)	כְּרָעָא #1 n.
	לבן vb.
	קום vb.
104b(16)	דְּיוֹתָא n.
	סַמָּא n.
104b(17)	סַקְרְתָא n.
	שְׁמָא n.
104b(18)	קוּמָּא #1 n.
104b(19)	חַרְתָּא #1 n.
104b(25)	בַּעֲלָא n.
104b(25; M)	סטי vb.
105a(2)	דיין vb.
105a(10)	נַפְשָׁא n.
105a(11)	יהב vb.

Ref	Entry
	כתב vb.
105a(12)	כתב vb.
105a(13)	יהב vb.
105a(34)	אֱלִים adj.
	קְטִין adj.
105a(35)	סתר #2 vb.
105a(44)	בַּת נִירָא n.
105a(45)	מצוביתא n.
105a(45; GC 56:9,Ar [AC 4:31178],O[1])	כורא #2 n.
105a(45; OHP ib. 67:26)	ציביתא n.
105a(48)	הָכֵי adv.
	קָא part.
105b(1)	כיסתא #3 n.
105b(18)	עֲרְבוּנָא #1 n.
105b(42)	אִימְּתָא n.
	אִינָשֵׁי בֵּיתָא n.
	רמי #1 vb.
105b(43)	מָאנָא n.
	מצוביתא n.
	רמי #1 vb.
105b(44)	מֵי נוּנַיָּיא n.
106a(6)	לְבַר adv.
106a(16)	חוי vb.
106b(23)	אַבָּתַר־ prep.
106b(23; OAr [AC 8:38])	שְׁהָיָיא #2 n.
106b(26)	אוקסא n.
106b(31)	גְּמָרָא n.
106b(32)	זמורתא n.
106b(34)	דבי #2 vb.
106b(35)	כפת #1 vb.
106b(37; OAr [AC 1:83])	אוכצנא n.
107b(11)	אַכַּתִּי adv.
107b(17)	גִּישְׁתָּא #1 n.
107b(21; M)	רִיקְמָא n.
107b(46)	הָגְתָא n.
	כְּשׁוּתָא n.
108a(1)	אוּנָּא n.
	חַצְבָּא #1 n.

Ref	Entry
108a(1; RaH, RaN)	פִּיטוּרָא n.
108a(4)	רביתא #2 n.
108a(9)	נִיקְבָא n.
108a(10)	מַעְרְבָא n.
108a(20)	פִּירְצָא n.
108a(27)	זוּהֲמָא n.
	פסק vb.
108a(29)	גִּידָא #2 n.
	חוי vb.
	נַהֲרָא #1 n.
108a(29; OHT ib. 97:23)	דלי vb.
108a(30)	מַיָּא n.
	עֲכִיר adj.
108a(31)	חשש vb.
	מְעַיָּיא n.
	קבל #1 vb.
108a(32)	אַפָּא #1 n.
	קַנְקַנָּא n.
108a(39)	רְעוּתָא n.
108a(40)	אכל #1 vb.
	נפק vb.
	עֵינָא #1 n.
	קַרְנָא n.
108a(40; V)	לַחְמָא n.
108a(41)	שלשל #1 vb.
108a(42)	קום vb.
108b(1)	ערם vb.
108b(15)	מִילְתָא #1 n.
108b(16)	מורייסא n.
108b(18)	מלח #1 vb.
	מֵרֵישָׁא adv.
	פסד vb.
108b(19)	חוּרְפָּא n.
	פּוּגְלָא n.
108b(20)	וַדַּאי adv.
	טבל #1 vb.
	מלח #1 vb.
108b(20; V)	כישרא n.
108b(22)	טבע vb.
	יַמָּא n.
108b(23)	הפך vb.

Ref	Entry
108b(26)	אֲחוֹרֵי prep.
	שקל #1 vb.
108b(27)	גִּידָא #2 n.
108b(27; Oxf., c.27, 11)	טרי vb.
108b(28)	פתח vb.
108b(28; M)	אמץ vb.
108b(28; O)	מעץ vb.
108b(36)	מִן prep.
108b(38)	אמץ vb.
108b(39)	שלח #1 vb.
108b(40)	שדר #1 vb.
109a(11)	כּוּסְבַּרְתָּא n.
109a(12)	אַף conj.
	גַּרְגִּירָא n.
109a(13)	עלי vb.
109a(14)	טרווא n.
109a(15)	אסר vb.
	בֵּיעֲתָא n.
	טוי #1 vb.
	פעפע vb.
109a(18)	אכל #1 vb.
109a(20)	שתי vb.
109a(24)	חַלָּא #2 n.
109a(26)	חַמְרָא #1 n.
	מְפַנֵּק adj.
109a(27)	אסי #1 vb.
109a(28)	גַּבָּא n.
	דרך #1 vb.
109a(29)	חַלָּא #2 n.
	צמת #1 vb.
109a(31)	צמת #1 vb.
109a(32)	חַמְרָא #1 n.
109a(34)	מְפַנֵּק adj.
109b(2)	קום vb.
109b(3)	שהי #1 vb.
109b(11)	
	אברתא בר המג n.
	אברתא בר הגג n.
109b(13)	חִיוָּר #1 n.
	מְרָוָא n.
109b(15)	שומשוק n.
109b(15; OAr [AC ib.])	

Ref	Entry
	קוקני n.
109b(16)	אוּכָּם adj.
	קַמְחָא n.
	שַׁבְעָא num.
109b(17)	חלף vb.
	פוטנק n.
109b(18)	אוּמְצָא #1 n.
	חִיוָּר #1 n.
109b(18; TRN 628:5)	
	אַרְקְתָא #2 n.
109b(19)	לִיבָּא n.
	רֵיקָן adj.
	שַׁמִּין adj.
109b(20)	אַמְגּוּזָא n.
	גִּידָא #1 n.
	רוביא n.
109b(21)	חִיוָּר #1 n.
	לָא adv.
109b(22)	גמע vb.
	גַּרְמָא #1 n.
	חַלָּא #2 n.
	מצץ vb.
	שדי #1 vb.
109b(22; Rashi)	מצץ vb.
109b(23)	גִּירְדָּא #1 n.
	גרד vb.
	מֵעֵילָּאֵי adv.
109b(23; GnK5 169:1)	
	אַסְנָא #2 n.
109b(24)	בֵּי קַרְנָתָא adv.
	לְעֵילָּאֵי adv.
	סלק #2 vb.
109b(25)	דִּיקְלָא n.
	נִיקְבָא n.
	סכר vb.
	פִּישְׁתָּא n.
109b(26)	חמטיריא n.
109b(26; OAr [AC 3:374, 1:4])	
	חוטרא רעיא n.
109b(27)	גִּילוּיָא n.
	כְּלִיל מַלְכָּא n.
	כַּסְתָּא n.

סלק #2 vb.
שַׁכְרָא n.
109b(29) כְּלִיל מַלְכָּא n.
כָּסְתָּא n.
שגר #2 vb.
שַׁכְרָא n.
109b(30) גרף vb.
הַוְצָא n.
יוֹרָק adj.
יתב vb.
רְבִיעֲתָא n.
109b(31) אַתְרוּגָא n.
חִיוָּר #1 n.
חַלְבָּא #1 n.
חקק vb.
עִיזָּא n.
109b(31; M) אַתְרוּגָא n.
חֲלֵי adj.
109b(32) דוּבְשָׁא n.
מללא #2 n.
נוּרָא n.
109b(33) גִּילוּיָיא n.
רִיבְעָא num.
109b(33; M) בַּרְזִינָא n.
זִיבּוּרָא n.
109b(34) אניגרון interj.
109b(34; AC 4:255)
כַּגְגַר n.
109b(35) אכל #1 vb.
בלע vb.
כְּשׁוּתָא n.
מִילְחָא #1 n.
109b(36) מִילָא #1 n.
109b(37) כְּשׁוּתָא n.
עִם prep.
פַּרְשָׁא #1 n.
רהט vb.
109b(38) אִיהוּ pron.
גּוּבָּא #1 n.
109b(39) דמי vb.
כְּשׁוּתָא n.
פַּרְשָׁא #1 n.
109b(40) גּוּבָּא #1 n.

חֲמָרָא #2 n.
חֲמַרְתָּא n.
טרק vb.
עוּבְרָא n.
109b(41) חִיוָּר #1 n.
לִיבָּא n.
קרע vb.
110a(1) בַּר קַשָּׁא n.
110a(2) חֲמַרְתָּא n.
110a(2; Ed) חֲמָרָא #2 n.
110a(4) אכל #1 vb.
גִּיסָּא #2 n.
110a(5) חִיוְיָא n.
רַבָּנַן n.
110a(6) טרק vb.
110a(9) אָסָא n.
בֵּי הִילוּלָא n.
גּוּדְמָא n.
טַבְלָא n.
מטי vb.
110a(11) כרך vb.
110a(12) דִּיקוּלָא #1 n.
חִיוְיָא n.
סחף vb.
110a(14) קני #2 vb.
110a(15) אִי conj.
חַבְרָא #1 n.
חִיוְיָא n.
רכב vb.
110a(16) גַּרְמִידָא n.
נַגְּרָא #2 n.
שוור vb.
110a(17) נַהֲרָא #1 n.
110a(18) בֵּי כוֹכְבֵי n.
שׁוּנָרָא n.
110a(19) אסר vb.
כְּרָעָא #1 n.
פּוּרְיָא #2 n.
110a(20) קַנְיָא n.
שחפא n.
110a(21) זמן vb.
חִיוְיָא n.
רהט vb.

110a(22) אִיתְתָא n.
בֵּיתָא #1 n.
110a(24) שׁדי #1 vb.
שׁלח #2 vb.
110a(25) כרך vb.
110a(26) שׁמשׁ vb.
110a(28) טוּפְרָא n.
מַזְיָא n.
שׁקל #1 vb.
110a(29) חִיוְיָא n.
110a(29; M,Oxf., c.27, 13,Ar [AC ib.])
דַּשְׁתְּנָא n.
110a(30) חָבִיתָא n.
פסע vb.
110a(31) אַגְּנָא n.
בִּישְׂרָא n.
גּוּמְרְתָא n.
שַׁמִּין adj.
110a(32) יהב vb.
110a(32; Rashi)
חַמְרָא #1 n.
רֵיחְתָן adj.
110a(33) טרק vb.
נפק vb.
נקט vb.
צִיבְתָא #1 n.
ריח vb.
רֵיחָא #1 n.
110a(34) קלי vb.
110a(40) דִּיקְלָא n.
מַעְרְבָא n.
נפק vb.
עֵינָא #2 n.
110a(41) נפק vb.
שׁלשׁל #1 vb.
110a(42) בָּבְלָאָה adj.
שַׁכְרָא n.
110a(43) קוּרְטְמָא n.
שְׂעָרְתָא #1 n.
110a(45) דִּיבְחָא n.
עֲצַרְתָּא n.
קמט vb.

רפי vb.
110a(46; Oxf., c.27, 13)
אֲלֶכְסַנְדְּרָאָה adj.
קוּמָא #1 n.
110a(47) זוּזָא n.
כּוּרְכְּמָא n.
מגביא n.
110a(48) הֲדָדֵי pron.
שׁחק vb.
110b(1) חַמְרָא #1 n.
פָּרְסָאָה adj.
קְפִיזָא n.
שׁלק vb.
שַׁמְכָּא n.
110b(2) זובא n.
110b(3; Marg)
כָּסָא #1 n.
110b(4) בעת vb.
110b(4; M) מֵאֲחוֹרֵי prep.
110b(5) זובא n.
כונא #1 n.
כַּמּוֹנָא n.
110b(6) מרוקא n.
שַׁבְּלִילְתָא n.
110b(7) זובא n.
110b(8) שְׁיָעָא n.
110b(9) שׁטר vb.
110b(9; OM) פשׁיטנא n.
110b(10) זובא n.
110b(11) הֻגְתָא רוֹמִיתָא n.
110b(11; Ar [AC 3:246]) הרנוגא #1 n.
110b(12) כִּיתְנָא n.
נסב vb.
שַׁחֲקֵי #1 n.
110b(13) כרי #1 vb.
סִיתְוָא n.
עֲמַר גּוּפְנָא n.
שַׁבְעָא num.
110b(14) קלי vb.
*שְׁבֵישְׁתָא n.
110b(15) קום vb.
110b(16) חַד #1 num.

110b(18) סְמִידָא n.
110b(19) אתי vb.
נַעֲמִיתָא n.
110b(20) קַיְיטָא n.
110b(22; Marg)
שְׂעָרְתָא #1 n.
110b(23) חִיוָּר #1 n.
כּוּדַנְיָא n.
110b(23; Ar [AC 4:288]) כְּבוּתָא n.
110b(23; Marg) נקט vb.
110b(24; M) פסק vb.
110b(26; Ar [AC 4:163]) יַרְקוֹנָא n.
110b(26; Marg) עקר vb.
110b(27) מִילְחָא #1 n.
שִׁיבּוּטָא n.
שׁלק vb.
110b(29) מוֹנִינֵי n.
נְקִיד adj.
קַמְצָא n.
110b(30) בֵּי בְנֵי n.
עלל vb.
שׁוּף #1 vb.
110b(34) פָּרְסָאָה adj.
קְפִיזָא n.
110b(35) אוּהְלָא #1 n.
נישׁתרופא n.
קִירָא #1 n.
110b(36) שַׁכְרָא n.
110b(37) אִילָא #1 n.
בְּרָא #1 n.
גלח vb.
110b(37; GnK5 169:5)
גִּידְרָא n.
110b(37; Oxf., c.27, 14)
מִיצוּתָא n.
110b(38) אֲפוּתָא n.
אתי vb.
110b(38; M) שׁבק vb.
110b(39) סמי vb.
110b(40) בַּרְחָא n.
כִּיבְשָׁא #1 n.

שַׁכְרָא n.
110b(41) בובתא n.
חוּטְרָן adj.
כַּרְתָא n.
110b(41; Ar [AC 2:215]) בֵּינָיָא n.
110b(42) גִּינָּאָה n.
חשׁשׁ vb.
110b(42; M) מְשָׁרָא n.
110b(43) גְּלִימָא n.
גני #1 vb.
כרך vb.
כַּרְתָא n.
קַלִּיל adj.
שׁאל vb.
110b(44) חמם #1 vb.
יַרְקוֹנָא n.
נפל vb.
עקר vb.
קום vb.
שַׁכְרָא n.
111a(18) רמי #1 vb.
111a(19) אֲרִיךְ #1 adj.
111a(21) עלי vb.
111a(23) חַלָּא #2 n.
קִיוְהָא n.
111a(25) אסי #1 vb.
רפי vb.
111a(42) מסובריא n.
נָזִיתָא n.
111b(1) הדק vb.
111b(12) אִילּוּ conj.
111b(17) שׁרי #1 vb.
111b(18) שְׁכִיחַ adj.
111b(19; M) מִישְׁחָא n.
111b(25) זְמָמָא n.
קטר #1 vb.
קִיטְרָא #1 n.
111b(27) זְמָמָא n.
111b(42) הָא part.
112a(2) חִיוּבָא n.
112a(2; O,Ar [AC 1:204]) איסתדירא n.

112a(5) לָא adv.
מָהוּ pron.
112a(8) רוות vb.
112a(9) שׁלף #1 vb.
112a(16) אוּשְׁכָּפָא n.
חוּמַּרְתָּא n.
טַיָּיעָא adj.
קטר #1 vb.
112a(18) זַוְוא #1 n.
חֲסִיד adj.
סַנְדְּלָא #1 n.
112a(19)
כִּי הָאֵי גַוְונָא adv.
112a(23) פסק vb.
112a(24) כרך vb.
112a(26) איסתדירא n.
נטר vb.
112a(27) הפך vb.
112a(28) איסתדירא n.
112a(33) הוי vb.
מַאן #1 pron.
112b(18) אָמוֹרָא n.
112b(30) בַּר אִינָשׁ n.
דֵּין pron.
לֵית(־) part.
112b(37) בטל vb.
112b(39; Ar [AC 8:77]O[1]) שׁלבא n.
113a(5) זמורתא n.
113a(17) חלף vb.
113a(25) אֵין part.
בְּיַד prep.
לָא adv.
רפי vb.
113a(45) רָמוּתָא n.
113a(47) מָאנָא n.
113b(3) לְחַיֵּי interj.
113b(10) הִילוּכָא n.
נפשׁ #1 vb.
נקף #3 vb.
113b(11) אוס vb.
113b(15) בֵּי שִׁמְשֵׁי n.
קִידוּשָׁא n.

113b(22) גַּרְגִּישְׁתָא n.
לקי vb.
113b(23) לִיבָּא n.
קדח vb.
113b(37) דבק vb.
113b(47) אֲהוֹרַיְירָא n.
עֲתִיר adj.
114a(9) צָלָא #1 n.
114a(14) לְבוּשָׁא n.
114a(37) טרח vb.
רִיפְתָא n.
114a(39) אַתְרָא n.
מני vb.
מַסֶּכְתָא n.
114a(40) רֵישׁ מְתִיבְתָא n.
114a(41) חִיוָּר #1 n.
114a(44) סוּמָּק n.
114b(13) שְׁאָרָא n.
114b(15) ידע vb.
115a(5) גרד vb.
כְּרָבָא #3 n.
קנב vb.
115a(6) חרף vb.
115a(7) אִיגַּרְתָּא n.
מַעְרְבָא n.
115a(27) הָשְׁתָּא adv.
נצל vb.
115b(15) רֵישׁ גָּלוּתָא n.
115b(20) כתב vb.
116a(24) אזל #1 vb.
בעי vb.
116a(44) אֵין part.
לָא adv.
רפי vb.
116a(45) בי אבידן n.
בי נצרפו n.
116a(48) סכן vb.
116a(49) אֲחָתָא n.
פִּילָסְפָא n.
שִׁיבְבוּתָא n.
116b(1) דְּ־ conj.
שׁוּחְדָּא n.
שׁקל #1 vb.

Reference	Entry
116b(2)	דַּהֲבָא n.
	שְׁרָגָא n.
116b(3)	פלג vb.
116b(4)	בֵּי נָשָׁא n.
116b(5)	שקל #1 vb.
116b(6)	אוֹרָיְיתָא n.
	אַרְעָא n.
	גלי #1 vb.
	נטל #1 vb.
116b(7)	אוֹרָיְיתָא n.
	יהב vb.
116b(8)	ירת vb.
	כַּחֲדָא adv.
116b(9)	לוּבָאָה adj.
116b(10)	שפל vb.
116b(11)	אתי vb.
	לָא adv.
	פחת vb.
116b(12)	יסף vb.
116b(14)	נְהוֹרָא n.
	נהר #1 vb.
	עיין vb.
	שְׁרָגָא n.
116b(15)	בטש vb.
116b(19)	אַתְרָא n.
116b(21)	מִינְחֲתָא n.
	שַׁבְּתָא n.
116b(26)	אזדי vb.
116b(27)	כְּתִיבֵי n.
	סִידְרָא n.
116b(42)	אִיסְתָּנָא n.
	בֵּינֵי prep.
117a(12)	אַדְּהָכֵי adv.
117a(15)	קָא part.
117a(17)	פְּסִיק רֵישֵׁיהּ n.
117a(18)	ברזא #2 n.
	מות vb.
117b(14)	כבי vb.
117b(25)	פְּלוּגְתָּא n.
117b(48)	לְאַלְתַּר adv.
117b(50)	בצע vb.
117b(51)	רַעֲבְתָנוּתָא n.
	שָׁרוּתָא n.
117b(52)	קלע vb.
	רִיפְתָּא n.
117b(53)	עֵירוּבָא #1 n.
117b(56)	אוּרְתָא n.
118a(7)	מְחַוַּורְתָּא n.
118a(11)	חֲמֵיסַר num.
118a(13)	אַפּוֹקֵי v.n.
118a(14)	לָא adv.
118a(17)	
	כּוּלֵּי(ה) יוֹמָא adv.
118a(17; M)	אכל #1 vb.
118a(26)	אוּכְלָא #1 n.
	רֵיקָן adj.
118a(27)	לוי vb.
118a(28)	בֵּי סַדְיָא n.
	פּוּרְיָא #2 n.
118b(17)	כַּסָּא #2 n.
118b(18)	הַרְסָנָא n.
118b(31)	זְמָרָא n.
	פְּסוּקָא n.
118b(38)	הוי vb.
	חשד vb.
118b(50)	אתי vb.
118b(51)	סגי #2 vb.
118b(54)	אַבָּא #1 n.
	דַּרְגָּא n.
118b(55)	חוּטָא n.
	מַסֶּכְתָּא n.
	פסק vb.
	צוּרְבָא n.
	רַבָּנַן n.
119a(1)	יוֹמָא טָבָא n.
119a(2)	צוּרְבָא n.
119a(3)	זְכוּתָא n.
119a(3; M)	בֵּי סַדְיָא n.
	הפך vb.
	זגי #1 vb.
	כַּמָּה adv.
119a(6)	עטף vb.
	קום vb.
119a(7)	פְּנְיָא n.
119a(9)	כסי vb.
	מְעַלֵּי adj.
119a(10)	הוי vb.
	טַחְיָא n.
	*סָאתָא n.
119a(11)	אִיסְתְּירָא n.
	מֵי adv.
	עֲדִיף adj.
	פְּשִׁיט adj.
119a(12)	אשר #1 vb.
	הַיָּיא adv.
	טַבָּחָא n.
	צִינּוֹרָא דְדַשָׁא n.
119a(13)	שוב vb.
	שִׁינָּא n.
119a(13; OAr [AC 8:128])	נוּרָא n.
119a(13; MGE 323:3)	
	שָׁגָא n.
119a(14; MO[!])	גודנא n.
119a(15)	חרך vb.
	מלח #1 vb.
	רֵישָׁא n.
	שִׁיבּוּטָא n.
119a(16)	גדל #2 vb.
	פְּתִילְתָּא n.
119a(16; MGE 323:7)	
	סִילְקָא #1 n.
	פרם vb.
119a(17)	כתף vb.
	עלל vb.
	צִיבֵי n.
	צלח #1 vb.
	צתת vb.
119a(18)	נפק vb.
119a(19)	כתף vb.
119a(20)	יקר vb.
	כתף vb.
	שַׁבְּתָא n.
	שִׁיבָבוּתָא n.
119a(21)	דְּ־ conj.
	טוּבָא adv.
	*כַּלְדָּאָה n.
	נִיכְסֵי n.
119a(22)	בְּ־ prep.
	מַרְגָּנִיתָא n.
	סְיָינָא n.
	עבר vb.
119a(23)	בלע vb.
	זִיקָא #1 n.
	כְּוֹורָא n.
	מַבְּרָא n.
	סְדִינָא n.
	סלק #1 vb.
	פרח vb.
119a(24)	הָשְׁתָּא adv.
	לְגַבֵּי prep.
119a(25)	מַרְגָּנִיתָא n.
119a(25; M)	רגל vb.
119a(26)	יזף vb.
	עיליתא #2 n.
	פגע vb.
	שַׁבְּתָא n.
119a(41)	רֵישׁ גָּלוּתָא n.
119a(42)	אֲנַן pron.
	כְּגוֹן prep.
119a(42; M)	שְׁכִיחַ adj.
119a(45)	רגל vb.
	שני #1 vb.
119a(45; MGE 414:13)	
	אחר #1 vb.
	קדם vb.
119a(46)	רַבָּנַן n.
	שִׁימְשָׁא n.
119a(46; M)	קַיְיטָא n.
119a(47)	הַיָּיא adv.
119a(47; M)	בְּ־ prep.
	מטי vb.
119a(87)	דְּ־ conj.
119b(1)	הדר #1 vb.
	זַוָּוא #1 n.
	רַבָּנַן n.
119b(24)	אַפּוֹקֵי v.n.
119b(25)	גדל #1 vb.
	כּוּלֵּי הַאי adv.
	כּוֹלִיתָא n.
119b(26)	כּוֹלִיתָא n.
120a(11)	שכח #2 vb.

Reference	Entry
120a(24; M)	טעי vb.
120a(25)	דמי vb.
	טָעוּתָא n.
	שַׁפִּיר adj.
120a(28)	נצל vb.
120a(29)	זכי vb.
120a(31)	הני #1 vb.
120b(12)	לוט vb.
120b(22)	לוט vb.
120b(47)	גְּרָמָא #2 n.
120b(49)	קְשֵׁי adj.
120b(51)	הדק vb.
120b(55)	שלי #1 vb.
120b(56)	הדר #1 vb.
121b(1; V)	פּוּרְיָא #2 n.
121b(2)	קדם vb.
121b(4; OHT ib. 113:6)	
	שָׁטוּתָא n.
	שָׁטְיָא n.
121b(11)	אִיסְפַּרְמְקָא n.
	עַכְבְּרָא n.
121b(12)	נקט vb.
	צוּצִיתָא #1 n.
121b(22)	מְתָרֵץ adj.
121b(23)	הִיא pron.
	מְשַׁבַּשׁ adj.
121b(27)	קטל vb.
	שלם vb.
121b(33)	מִבֵּינֵי prep.
	מִילְּתָא #1 n.
	נפק vb.
	קִילְעָא n.
121b(37)	שדי #1 vb.
121b(38)	רוּקָא #1 n.
121b(38; Ar [AC 6:33])	
	סִיחְפָּא #1 n.
121b(39)	אתי vb.
	סחף vb.
122a(9)	בֵּי נְשִׂיאָה n.
122b(1)	אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
122b(2)	דלק vb.
	שְׁרָגָא n.
122b(4; TGAs28 186:30)	כְּתָבָא n.
122b(24)	חבר #1 vb.
123a(8)	שני #2 vb.
123a(11)	זייר adj.
	יחד vb.
	מְזוּרָא n.
123a(24)	פּוּגְלָא n.
123a(35)	קָא part.
123a(41)	גוּלְמָא n.
123a(43; Ar [AC 1:164])	
	אסוב/כי v.n.
123b(1)	הָתָם adv.
123b(4)	פקד vb.
123b(14)	אוכלא #2 n.
123b(15)	אַשְׁכָּפְתָּא n.
123b(15; V)	חַרְבָּא n.
123b(16)	חֲצִינָא n.
	נַגָּרָא #1 n.
124a(8)	מִשּׁוּם prep.
	עפש vb.
124a(9)	פּוּרְתָּא #1 n.
124a(11)	סבר vb.
124a(28)	חַבְרָא #1 n.
124b(4)	אָף conj.
124b(11)	מִקַּמֵּי(־) prep.
	שיתא #1 n.
	שקל #1 vb.
124b(12; V)	בֵּי סַדְיָא n.
124b(35)	בִּנְיָינָא n.
	זגי #1 vb.
	לְבֵינְתָּא n.
	סרג vb.
	שייר vb.
124b(35; IHP 594b:8)	
	בנייתא #2 n.
124b(36)	קצי vb.
124b(38)	רַסְתְּקָא n.
124b(39)	חַסְפָּא #1 n.
	טִינָא n.
	כפר vb.
	מְסָאנָא n.
	רמי #1 vb.
124b(40)	מִיסְתְּ־ n.
	קָלָא #1 n.
124b(45)	זרק vb.
125a(5)	כסי vb.
125a(6)	טִינוּפְיָא n.
125a(24)	חבר #1 vb.
125a(31)	איזי adv.
125b(14)	שְׁמַעְתָּא n.
126b(9)	דרש vb.
	נַפָּחָא n.
126b(10)	
	בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
127a(28)	חַד #1 num.
	שקל #1 vb.
127a(30)	הרפנאה adj.
127a(30; Ar [AC 7:301])	
	רקודא n.
127a(32)	טוּבָא adv.
127a(41)	עֲדַאן adv.
127a(43)	חַד #1 num.
127a(52)	אֵין part.
	לָא adv.
127b(44)	לְ־ prep.
127b(51)	דגן vb.
127b(52)	מָרִיר adj.
128a(44; M)	נִינְיָא n.
128a(44; Ed)	צַתְרֵי n.
128a(45)	קוּרְנִיתָא n.
128a(46)	אברתא #1 n.
	חָשָׁא #2 n.
	קוּרְנִיתָא n.
128a(51)	בַּר אֲווָזָא n.
128a(52)	טוּלָּא n.
	טלטל vb.
	שִׁימְשָׁא n.
128a(53)	אוּמְצָא #2 n.
	בַּר אֲווָזָא n.
	רַכִּיךְ adj.
128b(18)	דחי vb.
128b(21; M)	קפי vb.
128b(24)	דדי vb.
128b(25)	כבש vb.
	כְּרָעָא #1 n.
128b(25; M)	דחס vb.
128b(26)	דלי vb.
	טוּפְרָא n.
	קהי vb.
128b(36)	רחק vb.
128b(43)	חֲבַרְתָּא n.
128b(43; V)	יתב vb.
128b(46)	כַּמָּה adv.
	שני #1 vb.
129a(26)	בְּגוֹ prep.
129a(27)	עַרְסָא #1 n.
129a(32)	צלח #1 vb.
	שָׁגָא n.
129a(33)	יונוס n.
	פְּתוּרָא n.
	צלח #1 vb.
129a(33; V)	שַׁרְשִׁיפָא n.
129a(34)	גוּפָא n.
129a(38)	חֲלָף prep.
	נַפְשָׁא n.
	סוּמָּק n.
129a(39)	מִילְּתָא #1 n.
129a(39; V)	טְחָלָא n.
129a(40)	טְחָלָא n.
	קפי vb.
129a(40; OM)	אוּנָא n.
129a(41)	אֲטַרְפָא n.
	בְּרָא #1 n.
	חַמְרָא #1 n.
	רִיבְדָּא n.
129a(41; V)	כּוּסִילְתָּא n.
129a(42)	מַטּוּתָא n.
129a(43)	ערם vb.
129a(44)	אִיפְשָׁר adv.
	חָנוּתָא n.
	רְבִיעְתָא n.
129a(44; Ed)	מַךְ adj.
129a(45)	מִישְׁחָא n.
	צִידְעָא n.
129a(46)	בִּישׁ adj.
	גני #1 vb.
	חַכִּים adj.
	יְהוּדָאָה adj.
	שוף #1 vb.

שִׁימְשָׁא n.
129a(47) עלי vb.
שַׁתָּא n.
129a(50) אוּמָּנָא n.
זִיקָא 1# n.
כרך vb.
מִילְתָא 1# n.
קום vb.
שפי 2# vb.
129a(51) אַרְחָא 1# n.
זִיקָא 1# n.
לְבֵינְתָא n.
רגל vb.
שַׁבְעָא num.
שוב vb.
129a(52) אַרְחָא 1# n.
חַסִּיר adj.
טעם vb.
מִידָא n.
רגש vb.
129a(53) ירק 1# vb.
נפק vb.
נַפְשָׁא n.
פגע vb.
קטל vb.
129b(2) מִילְתָא 1# n.
129b(3) פּוּרְתָא 1# n.
שהי 1# vb.
129b(7) דְּמָא n.
יוֹמָא n.
פּוּרְסָא 1# n.
129b(9) אַרְבְּעָא בְּשַׁבָּא n.
129b(14; Ar [AC 3:276]) זְוָוא 1# n.
קום vb.
129b(15) דשש 1# vb.
129b(18) סַכַּנְתָּא n.
129b(19) חוּלְשָׁא n.
129b(20) מעל vb.
129b(22) עַצַּרְתָּא n.
129b(23) בִּישְׂרָא וּדְמָא n.
טבח vb.
129b(26) קלל vb.

129b(28) הָכֵי adv.
מְעַלֵּי adj.
מִקַּמֵּי(־) prep.
קְשֵׁי adj.
129b(30) בָּתַר prep.
כרז vb.
129b(31) שְׁפָמָא n.
129b(31; V) רֵישָׁא n.
129b(32) אמר vb.
ידע vb.
פגר 2# vb.
שְׁפָמָא n.
129b(38) נתח vb.
130a(9) חֲשָׁדָא n.
130a(18) חבב vb.
130a(26; V) רישבא n.
130a(27) חֶלְבָּא 1# n.
טַוְוסָא n.
קרב vb.
רֵישָׁא n.
130a(38) רמי 1# vb.
130a(39) הָיְיא adv.
130a(48) נקט vb.
130a(49) מתל vb.
130b(22) לְזִימְנִין adv.
130b(30) רֵישָׁא n.
130b(34) אַגַּב prep.
גְּמָרָא n.
רהט vb.
שִׁיטְפָא n.
130b(35) שִׁיטְפָא n.
131a(3) סתם vb.
131a(5) סוֹף adv.
131a(6) צַפְרָא n.
131a(7) פַּלְגָא דְיוֹמָא n.
פָּנְיָא n.
131a(8) בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
131a(22) לְאַיֵּי adv.
פני vb.
131b(1) שַׁעְתָּא n.
131b(34) גמר vb.
131b(48) הֲדָדֵי pron.
131b(53) מְנָא adv.

132a(20) אתי vb.
132a(29) הַהוּא pron.
132a(36; M) הדר 1# vb.
132a(40) מעט vb.
132a(42) מטי vb.
132b(37) בֵּינָיָא n.
132b(52; M) עקר vb.
133a(13) סבר vb.
133b(30) בהדיא adv.
133b(31) ספק 2# vb.
133b(32) ספק 2# vb.
133b(33) סַכַּנְתָּא n.
עבר vb.
133b(33; V) אוּמָּנָא n.
מצץ vb.
133b(34) חבר 2# vb.
פקד vb.
133b(37) אִימָּא n.
אִיסְפְּלָנִיתָא n.
כִּיבָא 2# n.
מְנָתָא n.
קִירָא 1# n.
קלבא n.
133b(38) אָסְיָא n.
דרש vb.
קרע vb.
133b(39) אַפָּא 1# n.
משי vb.
נגב vb.
נקט vb.
134a(1) חוספניתא n.
134a(2) מַיָּא דְסִילְקָא n.
134a(10) חמר vb.
ניהו pron.
נַפְשָׁא n.
134a(11) לִיבָּא n.
134a(12) לכך vb.
134a(17) אִיפְשָׁר adv.
גּוּמְרְתָא n.
134a(19) בַּת יוֹמָא n.
134a(19; M) גְּבִינְתָא n.
134a(21) גְּדָדָא 1# n.
דבק vb.

134a(21; Ar [AC 6:39]) סִיטְרָא n.
134a(22) אִימָּא n.
כיסתא 3# n.
134a(23) בְּלִיתָא n.
שְׁיפִתָּא n.
134a(24) עִיפּוּתָא n.
134a(24; M) עפף vb.
134a(25) בֵּי מַפְקְתָא n.
זגג vb.
זרף 1# vb.
ידע vb.
יוֹמָא n.
יָנוּקָא n.
לְהָדֵי prep.
מִישְׁחָא n.
134a(25; V) שוף 1# vb.
134a(26) קרע vb.
134a(27) מצץ vb.
קרר 1# vb.
134a(28) גּוּמְרְתָא n.
חמם 1# vb.
כַּד conj.
כָּסָא 1# n.
134a(29) נפף vb.
נפפותא n.
134a(29; O) נשתס/ם vb.
134a(30) סִילִיתָא 2# n.
שרק 3# vb.
134a(30; O[Marg] Ar [AC5:201]) עוי vb.
134a(31) אִימָּא n.
קַטִּין adj.
שְׁלָיְיתָא n.
134a(31; Ed) קוּטְנָא n.
134a(32) אֲלִים adj.
134a(32; Ar [AC 1:97]) אוּלְמָא n.
134a(33) בלע vb.
דְּמָא n.
סוּמָּק n.
134a(34) יָרוֹק adj.
134a(34; M) שהי 1# vb.

134a(35; V) נפל vb.
134b(24) הָיְיא adv.
יַתִּיר adj.
סלק 1# vb.
134b(25) חלש 1# vb.
סָב adj.
134b(38) שני 2# vb.
134b(50; OAr [AC 5:385]) ניקרא n.
135a(25) הדר 1# vb.
135a(26) מְהוֹלָא n.
135a(27) אתי vb.
135b(4) עַד prep.
136a(1) מהל vb.
136a(5) מהל vb.
136a(7) מָר n.
136a(42) עבד vb.
136a(43) אוּרְתָא n.
136a(44) אכל 1# vb.
136a(47) אבל vb.
ילד vb.
יָנוּקָא n.
136a(48) צוורנייתא n.
קום vb.
136b(4) אוּרְתָא n.
136b(10) ערך 1# vb.
137a(25) עבד vb.
137a(39) יהב vb.
137b(46) כּוּזָא n.
סִיבְתָא n.
138a(2) חוּמַּרְתָּא n.
נקט vb.
138a(3) מַתְנִיתָא n.
138a(23) סבר vb.
138a(36; TRN 633:1) קַרְמַנְאָה adj.
138a(39) אוּרְתָא n.
כְּיָלְתָא 1# n.
138a(40) חבט vb.
נגד vb.
רמי 1# vb.
138b(11) סַיְינָא n.
138b(15) הדק vb.

138b(16) איזי adv.
138b(22) מתח vb.
138b(39) ספק 1# vb.
139a(24) אִי conj.
אַמְגוּשָׁא n.
בטל vb.
גזירפטא n.
יְהִיר adj.
139a(48) אזל 1# vb.
כַּרְמָא n.
כְּשׁוּתָא n.
מָהוּ pron.
עַד prep.
139a(49) חַכִּים adj.
139a(51) כְּדֵי־ prep.
כְּשׁוּתָא n.
עִירוּבָא 1# n.
139a(53) חֲסִיד adj.
139a(54) סרך vb.
139a(55) אַרְמָאָה 1# adj.
139a(56) אֵינִי part.
בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָא n.
139b(1) אִי conj.
139b(12) בטל vb.
חֲשִׁיב adj.
139b(20) יכח vb.
139b(21) מִילְתָא 1# n.
139b(22) צוּרְבָא n.
139b(24) ברא דתומא n.
בְּרָזָא 1# n.
139b(25) דָּנָא 1# n.
כון vb.
139b(26) סור 1# vb.
139b(41) פרונקא n.
139b(42) הדק vb.
כּוּבָא 1# n.
139b(42; O) כּוּזְתָא n.
139b(42; OHG1 226:20)
צבתא 1# n.
139b(43) דְּבֵי ... n.
פּוּמָא n.
שפי 2# vb.
139b(44) מָאנָא n.

139b(45) קרחינאה adj.
140a(13) בחש vb.
קַמֵּי(־) prep.
140a(14) שופתא 2# n.
140a(22) בֵּינָיָא n.
בטל vb.
140a(22; Ar [AC 5:349]) נגהא n.
140a(27) בֵּי מַסְחוּתָא n.
140a(28) בֵּי בָנֵי n.
חשש vb.
עלל vb.
שקי 1# vb.
140a(29) אֲחֲרֵינָא adj.
זְכוּתָא n.
טוּפְרָא n.
נכי vb.
ספי 2# vb.
רֵישָׁא n.
140a(29; V) בִּינְתָא n.
כְּרָעָא 1# n.
עַד prep.
140a(30) דשש 1# vb.
עָלְמָא דְאָתֵי n.
140a(34) אוּמְצָא 1# n.
140a(37) יְחִידָאָה adj.
מַתְנִיתָא n.
140a(38) לִיבָּא n.
קִידְּחָא n.
140a(39) חשש vb.
יוּקְרָא n.
לִיבָּא n.
140a(39; M) חִילְתִּיתָא n.
140a(40) בֵּי מִדְרָשָׁא n.
140a(43) שאל vb.
140a(44) כְּלָל adv.
140a(45) אזל 1# vb.
סכן vb.
סמך vb.
140a(46) בַּר אֲחָתָא n.
כסס 1# vb.
מטי vb.
140a(47) כִּיתָּנִיתָא n.
רכך vb.

140a(48) כִּיתָּנִיתָא n.
מָהוּ pron.
140a(49) סוּדָרָא n.
פשט vb.
140a(50) ילד vb.
כִּיתָּנִיתָא n.
140b(1) קַנְיָא n.
140b(3) הוּצָא n.
יַרְקָא n.
140b(4) חֲזֵי adj.
140b(8) אֲרִיךְ 1# adj.
140b(9) אוּרְכָּא n.
כִּישָׁא n.
מִמֵּילָא adv.
קַנְיָא n.
140b(10; V) טְעוּנָא n.
140b(12) אכל 1# vb.
נַמֵּי adv.
140b(12; V) אכל 1# vb.
יַרְקָא n.
עַנְיוּתָא n.
עַתִּירוּתָא n.
140b(13) בִּישְׂרָא n.
גרד vb.
כְּוָורָא n.
עַתִּירוּתָא n.
140b(14) בצע vb.
בַּר בֵּי רַב n.
נְפִישׁ adj.
140b(16; V) שדי 1# vb.
140b(17; V) יְדָא n.
140b(18) אכל 1# vb.
חִיטְּתָא 1# n.
נַהֲמָא n.
שְׂעָרְתָא 1# n.
140b(19) שתי vb.
140b(21) בַּר בֵּי רַב n.
חֲרִיצָא n.
מִישְׁחָא n.
משי vb.
140b(22) אוּמְצָא 1# n.
אונקא n.
140b(23) כִּיתָּנִיתָא n.

140b(24) כִּיתְנִיתָא n.
עַרְבָא 2# n.
140b(24; Ar [AC 6:310]) פטי vb.
140b(25) בלי 1# vb.
140b(25; V) צִיפְּתָא n.
140b(26) אושפיזא 2# n.
חוור vb.
מָאנָא n.
140b(28) אכל 1# vb.
גַּבְרָא 1# n.
צְנִיעַ adj.
140b(28; O)
בְּאַפֵּי(־) prep.
140b(29) לֵילְיָא 1# n.
140b(30) אַ־ prep.
בָּבָא n.
פני vb.
קרי 1# vb.
140b(31) בורא 2# n.
חַסְפָּא 1# n.
לָא adv.
מַנִּי pron.
מַרְגָּנִיתָא n.
140b(32) צער vb.
140b(44) מִקַּמֵּי(־) prep.
140b(46; V) רֵירָא n.
141a(3) דקק vb.
141a(18) דקק vb.
סַכִּינָא n.
פִּילְפַּלְתָּא n.
קַתָּא n.
141a(18; Ar [AC 6:440])
פִּירְפַּלְתָּא n.
141a(20) סחי vb.
141a(21) בְּרֵישָׁא adv.
נגב vb.
סלק 1# vb.
141a(22) אתי vb.
141a(28) חַקְלָאָה n.
141a(33) קנח vb.
141a(35) גנדר 1# vb.
141a(36) כּוּבָא 1# n.

צדד vb.
141a(37) הדק vb.
141a(38) אוּדְּרָא n.
אתי vb.
דִּילְמָא conj.
פּוּמָא n.
שִׁישָׁא 2# n.
141b(2) סמי vb.
142a(3) אתי vb.
142a(13) נקט vb.
142a(15; M) נער 1# vb.
142a(23) נקט vb.
142b(1) פלג vb.
142b(24) שקל 1# vb.
142b(39) בְּרָא 1# n.
כיפא 4# n.
כַּפָּא 1# n.
סַכִּינָא n.
142b(40) דַּרְדַּק n.
חַרִיף adj.
טלטל vb.
142b(42; Marg)
זגי 1# vb.
142b(43) אוּמְצָא 2# n.
142b(44) הָא part.
142b(45) טוי 1# vb.
מְעַיְּיא n.
שׁוּנְרָא n.
שְׁמָעָא n.
143a(1) סרח 1# vb.
143a(26) אֲרַמָּאָה 2# adj.
143a(26; M) גַּרְעִינְתָּא n.
143a(27) אִימָּא n.
143a(28) אַגַּב prep.
פָּרְסָאָה adj.
143a(31) לִקְנָא 1# n.
מָיָא n.
143a(35) זרק vb.
143b(24) לְכִי conj.
144b(6) אֶלָּא conj.
מַאי 1# pron.
144b(17) רוּבָּא n.
144b(25) אִית part.

חשב vb.
144b(33) אִיצְצָא n.
אתי vb.
145:21) אוּנָּא n.
145a(3) הוּא pron.
פרק vb.
145a(33) פּוּמָא n.
145b(6) בּוּכְרָא 1# n.
145b(8) מַתְנִיתָא n.
145b(10) אוּכְלָא 1# n.
145b(16) אכל 1# vb.
קלע vb.
145b(17) בָּבְלָאָה adj.
סכן vb.
145b(17; V) כּוּתְּחָא n.
145b(17; M) נסס vb.
145b(17; V) רקק vb.
145b(19) כּוּתְּחָא n.
145b(19; Ar [AC 4:317]) כְּרִיהָא n.
145b(19) עבד vb.
שאל vb.
145b(23) נום vb.
145b(26) עור vb.
145b(27) דַּרְדַּק n.
145b(34; MAr [AC 2:51]) בֵּי מִדְרָא n.
145b(34) שַׁרִּיר adj.
145b(35) שִׁיכְבָא n.
145b(42) מָתָא n.
שְׁמָא n.
146a(5) מַזָּלָא n.
146a(5; M) הוי vb.
146a(25) דּוּחְקָא 1# n.
146a(27) מַתְנִיתָא n.
קשי vb.
146a(36) בורטיא n.
ברז vb.
חֲבִיתָא n.
146a(56) הֲבָלָא n.
נפק vb.
146b(1) רֵיחְשָׁא n.
146b(2) רווח vb.

146b(15) גּוּבְתָא 1# n.
146b(18) חתך vb.
146b(22) אַהֲיָיא pron.
146b(24) נַמֵּי adv.
146b(32) רישבא n.
146b(33) אַטַּרְפָּא n.
אָסָא n.
146b(36) אסר vb.
קטם 1# vb.
146b(42) אַתְרָא n.
רְוָוחָא n.
146b(43) נפק vb.
146b(45) כרז vb.
146b(54) סוּפָא n.
פְּשִׁיט adj.
146b(55) טמן vb.
147a(2) לֵיתּ(־) part.
עַתִּיק adj.
147a(3) אוּכָּם adj.
חִיוָּר 1# n.
סוּמָּק n.
147a(5) נפץ vb.
147a(5; RaḤ) נפץ vb.
147a(6) חלל 1# vb.
147a(7) נפץ vb.
147a(8) קום vb.
147a(9) אִיכָּא part.
חסס 1# vb.
טַלָּא n.
כּוּמְתָּא 1# n.
147a(10) שדי 1# vb.
147a(32) בָּבְלָאָה adj.
147a(32; OAr [AC 4:350],OHT Šab 153:20) כִּישָׁא n.
147a(35) הָאֵי 1# pron.
נקט vb.
147a(36) כנף vb.
147b(6) רְבוּתָא n.
147b(10) דכר vb.
147b(27; Ar [AC 6:10])
סבניתא n.
147b(29) *בַּר חֵילָא n.

עבר vb.
שרבב vb.
147b(36) דִּיבְחָא n.
עַד prep.
עֲצַרְתָּא n.
קְרִיר adj.
*שִׁקְיָא 2# n.
147b(37) הֲבָלָא n.
חַמִּים adj.
טְפֵי adj.
147b(39) משך 1# vb.
עקר vb.
147b(40) סִיפְּרָא n.
קרי 1# vb.
147b(47) כַּסְפָּא n.
מגרדתא n.
147b(48; RaḤ) בֵּיקָא n.
147b(51) לפף vb.
148a(2) פִּירְקָא n.
148a(3) גרב vb.
דַּיָּילָא n.
148a(4) אתי vb.
דְּ־ conj.
שכח 1# vb.
148a(7) דִּיד־ pron.
148a(8) גרב vb.
דִּינָא n.
148a(10) שני 1# vb.
148a(17) מחי 4# n.
148a(26) קפד vb.
148a(31) יוֹמָא טָבָא n.
מלי 1# vb.
שני 1# vb.
148a(32) דרי 2# vb.
חַצְבָּא 1# n.
148a(33) הִילּוּכָא n.
זוט adj.
148b(1) סוּדָרָא n.
148b(2) טמש vb.
נַכְתָּמָא n.
148b(7) אַפּוּם prep.
לִיחְיָיא n.
פּוּמָא n.

148b(8) אתי vb.
148b(9) גנדר 1# vb.
חַצְבָּא 1# n.
נַהְרָא 1# n.
148b(11) סבר vb.
148b(12) דַּרְבָּנַן adj.
148b(26) יהב vb.
148b(27) מנע vb.
148b(30) דון 1# vb.
דִּינָא n.
148b(39) מַשְׁכּוֹנָא n.
ערם vb.
148b(44) הָתָם adv.
מני vb.
149a(3) מִדְּלָאי adv.
149a(12; V) גּוּדָא 1# n.
שְׁטָרָא n.
149a(14) חקק vb.
149a(24) מִדְּלָאי adv.
149a(42) מַאי 1# pron.
149b(32) צַדִּיק adj.
149b(38) לִישָּׁנָא n.
פּוּרָא n.
149b(49) מְאָה num.
150b(7) גּוּפָא n.
טַעֲמָא n.
קשי vb.
150b(8) אֲגִירָא n.
150b(24) סְרֵי adj.
150b(27) אָסָא n.
150b(28) גדד vb.
150b(31) גדד vb.
גזז vb.
גְּלִימָא n.
150b(37) בדל vb.
150b(40; M) צוּרְכָא n.
150b(41; M) סלת 1# vb.
150b(42; V) אַהֲיָיא pron.
150b(42; OHT ib. 155:17) סִילְתָא 1# n.
151b(32) אַרְיָא n.
שלט vb.
151b(40) עני 2# vb.

151b(41) הדר 1# vb.
עֲנִי adj.
151b(42) בְּרָא 1# n.
קדם vb.
רִיפְתָּא n.
151b(47) אַרְבְּעָא num.
דִּמְעָתָא n.
הדר 1# vb.
כָּאן 1# adv.
כּוּחְלָא n.
מְלֵי adj.
151b(48) גַּרְדָּאָה n.
קום vb.
רווח vb.
151b(48; OAr [AC 1:80]) אַכְסְנָא n.
151b(49) אֱלִים adj.
כַּמָּה adv.
מַכְחָלָא n.
שכב 1# vb.
151b(50) נפק vb.
עֲווּרָא n.
152a(7) אתי vb.
בֵּי אבידן n.
152a(8) גְּלִידָא n.
טוּרָא n.
כַּלְבָּא 1# n.
סוּחרנא n.
152a(9) טָחְנָא n.
נבח vb.
152a(10) אבד 1# vb.
152a(10; Ar [AC 2:37])
אבד 1# vb.
בחש vb.
152a(11) אזל 1# vb.
152a(13) וַרְדָּא 1# n.
יַנְקוּתָא n.
כְּלִילָא n.
152a(14) חילפא 3# n.
סִיבוּתָא n.
152a(15) דקק vb.
כַּכָּא 1# n.
נִיגְרָא 1# n.

152a(17) גדד vb.
סַקָּא n.
152a(18) מֵיכְלָא n.
מְעַלֵּי adj.
152a(19) מִשְׁתְּיָא n.
152a(19; Ar [AC ib.])
גווזא 2# n.
152a(22) בַּרְתָּא n.
152a(22; RaḤ) איקא n.
152a(22; V) קֵרַח adj.
152a(22; RaḤ) שְׁלִיף adj.
152a(24) מַלְכָּא n.
מַנְעָלָא n.
152a(25) בְּלָא prep.
חפר vb.
רִיגְלָא n.
152a(26) טָב adj.
קבר vb.
152a(27) אמר vb.
152a(29) בַּר קַרְחָא n.
צוי 1# vb.
152a(38) אַמְתָא 1# n.
בְּרַתָּא 1# n.
הוי vb.
קדירתא n.
שַׁקְרָא 1# n.
152a(43) סִידְרָא n.
152a(44) אנח vb.
בטל vb.
חמדא n.
מטי vb.
פְּסוּקָא n.
152a(51) שִׁיבְבוּתָא n.
שכב 1# vb.
152b(1) בֵּי 1# n.
152b(1; M) דבר vb.
152b(2) חוי vb.
152b(2; HP 172:6)
חוי vb.
חֵילְמָא n.
152b(3) חֵילְמָא n.
152b(33) אִיכּוֹ part.
שכב 1# vb.

152b(36) 2# נחר n.
קְפוֹלָאָה n.
1# קפל vb.
152b(38) נִיהוּ pron.
עֲתִיד adj.
צַדִּיק adj.
152b(39) דְּ־ conj.
עַפְרָא n.
152b(40) 1# קרי vb.
152b(42) גשש vb.
152b(43) לְגַבֵּי prep.
גְּבִיָּיא n.
152b(44) 1# קַבְרָא n.
152b(45) מִינָאָה n.
152b(47) 1# אוֹבָא n.
1# נְגִידָא n.
1# סלק vb.
153a(5) הַסְפֵּידָא n.
1# חמם vb.
153a(6) 1# חמם vb.
153a(6; M) 1# חמם vb.
153a(7) סני vb.
153a(8) 1# חמם vb.
153a(9) מִיסְתְּ־ n.
153a(35) 1# כִּיסָא n.
153b(35)
קְלִי(ל) קְלִי(ל) adv.
153b(36) הַבֵּירָא n.
154a(11) אָזְלָא n.
154b(2) נִיהוּ pron.
154b(8) אוּמָּנָא n.
קַרְנָא n.
154b(10) שַׁלִּיפָא n.
154b(12; Rashi ms.)
בּוּלְסָא n.
154b(19) 1# גַּמְלָא n.
חֲזֵי adj.
כתישא n.
154b(20) 1# צרי vb.
154b(22) גַּבָּא n.
שפשף vb.
154b(22; M) פשפש vb.
154b(24) חבר n.

154b(25) גְּוָאלְקָא n.
154b(25; RaḤ)
אבר prep.
154b(26) לכתא n.
154b(27) חקק vb.
סכך vb.
154b(28) כפי vb.
154b(31) 1# גְּוָוזָא n.
פרסיכנא n.
155a(8) נוד vb.
155a(11) 1# גְּוָוזָא n.
דַּרְגָּא n.
הָכָא adv.
155a(11; Ar [AC 1:115])
אמדלא n.
155a(12) דִּיקְלָא n.
155a(21) סוֹכָא n.
155a(25) 1# אוּכְלָא n.
ל־ prep.
שׁוי vb.
155a(27) סוֹכָא n.
155a(29) נַמֵּי adv.
פסס vb.
155a(34) רַכִּיךְ adj.
155a(36) 1# אִילָא n.
אַשּׁוֹן adj.
זוּטַר adj.
155a(41) דקק vb.
155b(6) אַשּׁוֹן adj.
155b(7) גוּרִיתָא n.
2# פִּילָא n.
155b(8) זוּטַר adj.
155b(10) טרח vb.
סְרֵי adj.
155b(10; M) אַסְפַּסְתָּא n.
155b(15)
כִּי הָאֵי גַוְונָא adv.
155b(16) טַיְיעָא adj.
1# כּוֹרָא n.
155b(22) 1# ספי vb.
155b(30) דוק vb.
155b(33) דרשׁ vb.
פִּיתְּחָא n.

155b(37) 1# אוּמְצָא n.
אוֹרַח אַרְעָא n.
155b(38) 1# חוּטְרָא n.
1# כַּלְבָּא n.
155b(38; V) 2# משח vb.
155b(39) דַּבְרָא n.
חֲזִירָא n.
כְּפֵין adj.
לֵית(־) part.
סרך vb.
155b(40) 1# כַּלְבָּא n.
עֲתִיר adj.
155b(40; M) עֲנֵי adj.
156a(9) גַּבְלָא n.
156a(10) בטשׁ vb.
גבל vb.
156a(11) שְׁמָא n.
156a(13) לקט vb.
1# ספי vb.
156a(17) כתב vb.
מַנּוּ pron.
פִּינַקְסָא n.
קֳדָם prep.
156a(18) 1# חַד num.
156a(21) פִּינַקְסָא n.
156a(21; OM) גבל vb.
שתיתא n.
156a(22) 1# חֵילָא n.
עַל prep.
1# צווח vb.
שמע vb.
156a(23)
הָאֵי מַאן דְּ־ pron.
156a(23; V) חַד בְּשַׁבָּא n.
156a(24) גִּיבָּר adj.
הוי vb.
לְטֵיבוּ adv.
156a(25) אֲנָא pron.
בִּישׁוּתָא n.
הוי vb.
ל־ prep.
156a(26) אִיהוּ pron.
156a(26; MGG 65:15)

הוי vb.
156a(26) וְ־ conj.
1# מלך vb.
רֵישָׁא n.
156a(27) אוֹ conj.
בִּישׁוּתָא n.
1# גַּנָּבָא n.
156a(27; O) לְטֵיבוּ adv.
156a(28) 1# גַּבְרָא n.
פלג vb.
רַגְזָן adj.
156a(29) 1# ברי vb.
זַנָּאי adj.
156a(30) חַכִּים adj.
נָהִיר adj.
156a(31) 3# גַּמְלָא n.
156a(31; V)
חַמְשָׁא בְּשַׁבָּא n.
156a(32) חַוְרָן adj.
מעל vb.
156a(33) הוי vb.
עַל prep.
156a(34) יוֹמָא n.
רַב adj.
156a(34; MGG 65:23)
קַדִּישׁ adj.
156a(36) זַיְותָן adj.
156a(37) גנב vb.
2# צלח vb.
רָזָא n.
156a(38) עֲתִיר adj.
156a(39) נָהִיר adj.
156a(40) דִּיל־ pron.
לָא adv.
מַרְעָא n.
1# סבל vb.
2# סתר vb.
156a(41) בַּטִּיל adj.
רָזָא n.
156a(41; V) מַחְשַׁבְתָּא n.
156a(42) חשב vb.
צַדְקָן adj.
156a(43) אשד vb.

דְּמָא n.
156a(44) אוֹ conj.
אוּמָּנָא n.
טַבָּחָא n.
מְהוֹלָא n.
156a(45) ענשׁ vb.
156b(1) 1# הדר vb.
156b(5) אַגְמָא n.
156b(6) 1# אזל vb.
טרק vb.
156b(8) עסק vb.
156b(9) טְעוּנָא n.
156b(10) 1# גּוּבָּא n.
פסק vb.
156b(11) רִיפְתָּא n.
156b(12) אִיכָּא part.
156b(14) מטי vb.
1# רמי vb.
156b(15) שׁוי vb.
156b(16) כסף vb.
נצל vb.
156b(17) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
דרשׁ vb.
156b(19) 1# בְּרַתָּא n.
156b(19; MGD 323:1)
הוי vb.
156b(20) בֵּי(ת) גְּנָנָא n.
*כַּלְדָּאָה n.
156b(21) דאג vb.
עַל prep.
156b(23) דעץ vb.
מכבנתא n.
1# רמי vb.
156b(23; V) בִּיזְעָא n.
156b(23; MGD 323:2)
דוץ vb.
156b(24) חִיוְיָא n.
156b(25) בָּתַר prep.
סרך vb.
156b(26) פָּנְיָא n.
156b(27) טרד vb.
156b(28) לֵיכָּא part.
סְעוֹדְתָא n.

קום vb.
156b(28; V) קום vb.
156b(29) 1# דִּסְתָּנָא n.
יהב vb.
156b(33) 1# בְּרָא n.
2# גלי vb.
1# גַּנָּבָא n.
*כַּלְדָּאָה n.
156b(33; TGHark
207:31) 1# הדר vb.
156b(34) אֵימְתָא n.
כִּי הֵיכִי(ן) conj.
כסי vb.
רֵישָׁא n.
שְׁמַיָּא n.
156b(35) 1# גרס vb.
יתב vb.
156b(36) אלם vb.
דִּיקְלָא n.
דלי vb.
מֵעִילָּוֵי prep.
1# עֵינָא n.
156b(36; V) יִצְרָא n.
156b(36; TGHark
207:33) פרח vb.
156b(37) 1# סלק vb.
פסק vb.
קִיבּוּרָא n.
שִׁינָּא n.
156b(41; Rashi)
2# זווא n.
156b(42) הוי vb.
טְרֵיפְתָּא n.
156b(43) מְתָא n.
קִיקַלְתָּא n.
156b(44) כשר vb.
157a(5) אַרְזָא n.
אֲשׁוּחָא n.
157a(8) סְתָמָא n.
157a(12) אוּלְמָא n.
סְתָמָא n.
157a(31; V) מִשּׁוּם prep.
157a(55) זקק vb.

157a(56) נִידְרָא n.
1# שׁרי vb.
157b(6; HG1 243:91])
אָוְזָנָא n.
157b(9) בְּעָלְמָא adv.
עסק vb.

Eruvin

2a(20) לְחוּד adv.
2a(31) אִי conj.
לָא adv.
2b(15) גמר vb.
2b(23) גּוּזְמָא n.
2b(26) טעי vb.
2b(34) צְנִיעוּתָא n.
3a(14) דלי vb.
מַתְנִיתָא n.
3a(15) קְשֵׁי adj.
3a(16) נַמֵּי adv.
3a(17) הֲדָדֵי pron.
3a(20) סִימָנָא n.
3a(26) שׁלט vb.
3a(34) 3# קִינָא n.
3a(35; O) אַרְזָא n.
פִּיסְקָא n.
3a(36) 2# מְשָׁכָא n.
3a(37) אִית part.
חֲשִׁיב adj.
3a(40) קְלִישׁ adj.
קלשׁ vb.
3a(41) קלשׁ vb.
3a(43) דכר vb.
3a(44) חמר vb.
3a(46) קלשׁ vb.
3a(50) בֵּי שׁוּתָּפֵי n.
חַמִּים adj.
סמך vb.
קִידְרָא n.
קָרִיר adj.
3a(52) סייע vb.
3a(53) קלשׁ vb.
4a(2) הוי vb.
4a(8) מֵי adv.
קום vb.

4a(9) כְּוָות־ prep.
4b(7) הִילְכְתָא n.
סבר vb.
4b(8) אַסְמַכְתָּא n.
4b(36) כַּמָּה adv.
5b(4) יסף vb.
5b(7) 1# טפי vb.
5b(8). בצר vb.
1# פּוּרְתָּא n.
6a(18) גִּידוּדָא n.
6a(24) 4# ערב vb.
6b(5) 4# ערב vb.
6b(9) 1# אֲבוּלָא n.
6b(20) עוֹבָדָא n.
6b(22) 1# אֲבוּלָא n.
6b(23) טמם vb.
עלל vb.
עַפְרָא n.
1# פַּלְגָּא n.
6b(26) פני vb.
6b(29) עַל prep.
1# רמי vb.
6b(30) 1# חוּמְרָא n.
7a(12) 2# סתר vb.
7a(24) גְּמָרָא n.
1# ספק vb.
7a(26) 1# חוּמְרָא n.
7a(37) 1# סיים vb.
7b(6) 2# דוּרָא n.
רָעְיָא n.
8a(12) 2# מלך vb.
8a(23; O) אִיזְלָא n.
פסק vb.
8a(24) בּוּרְיָא n.
עֻקְמוּמִיתָא n.
8a(27) 1# חבר vb.
לָא כְלוּם adv.
נקט vb.
סִיכְּתָא n.
פרח vb.
קָא part.
1# שׁדי vb.
8a(32) אֲבָל conj.

Reference	Entry
	דרס vb.
8b(11)	אִידָּךְ pron.
8b(37)	הַכִּירָא n.
8b(38)	מִלְּבַר adv.
	מִלְּגָיו adv.
9a(28)	יַצִּיבָא n.
9a(29)	גִּיוֹרָא n.
	שְׁמַיָּא n.
9b(20)	הָאִי מָאִי adv.
9b(21)	אִם conj.
9b(22)	אִית part.
	לְמָה ל־ conj.
9b(25)	שְׁמַעְתָּא n.
9b(30)	פלג vb.
10a(15)	שְׁמַעְתָּא n.
10a(31)	קוּלָא #1 n.
10b(9)	אֲוִירָא n.
	גִּיסָא #2 n.
	הָאִי #1 pron.
10b(16)	טרח vb.
	כּוּלֵּי הָאִי adv.
10b(17)	שבק vb.
10b(18)	פִּיתְחָא n.
10b(19)	רַב adj.
10b(21)	הִילּוּכָא n.
10b(29)	פלג vb.
10b(44)	הני #1 vb.
11a(1)	אֵיפְכָא n.
11a(25)	הַהִיא pron.
11a(25; V^1Ar [AC 8:97])	שיים adj.
11a(27)	שִׁיקְפָא #1 n.
11b(8)	שְׁנֵי #1 vb.
11b(19)	אבקתא n.
11b(23)	בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
11b(24)	שְׁדֵי #1 vb.
	שְׁלַף #1 vb.
	שְׁמַעְתָּא n.
11b(25)	בָּבָא n.
	דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
	חבש vb.
11b(25; Ar [AC 3:287])	בֵּי זְיֵינָא #1 n.
11b(26)	נפק vb.
11b(32)	לָא מִידֵּי adv.
12a(31)	הוא pron.
12a(52)	טלטל vb.
	מלי #1 vb.
12b(1)	גִּידוּדָא n.
	עסק vb.
12b(30)	סָב adj.
12b(30; O)	כון vb.
	שְׁמַעְתָּא n.
12b(44)	חֲבִיבָא n.
13a(31; HGP 48a:37)	בְּקִיעַ adj.
13a(32)	דָּלֶת n.
13a(33)	רֵישׁ n.
	שוי vb.
13a(36)	מצי #2 vb.
13a(36; M)	קום vb.
13a(37)	גְּמָרָא n.
	דְּ־ conj.
	סבר vb.
13a(41)	הָנֵי pron.
13a(44)	לְשׁוּם prep.
	נתק vb.
13a(45)	מחק vb.
13b(2)	הָכֵי הַשְׁתָּא adv.
13b(16)	חדד vb.
	עֲדִיף adj.
13b(17)	אִלְמָלֵא conj.
	חַבְרָא #1 n.
	מֵאֲחוֹרֵי prep.
13b(18)	חדד vb.
14a(2; O)	לבן vb.
14a(3)	טִינָא n.
14a(32)	כִּי prep.
14a(47)	משך #1 vb.
14a(48)	לְמָה ל־ conj.
14a(51)	מִגַּוַּאי adv.
14b(4)	מְאָה num.
14b(6)	רִיבּוּעָא n.
14b(11)	נַמֵּי adv.
14b(12)	כַּמָּה adv.
14b(13)	גְּרִינָא #1 n.
14b(14)	גּוּדְשָׁא n.
14b(15)	גּוּדְשָׁא n.
14b(34)	הִילְכְתָא n.
14b(35)	דבר vb.
	מַאי #1 pron.
	עַמָּא n.
15a(5)	אִיתְמַל adv.
15a(29)	לְחָיֵי interj.
15a(36)	בִּנְיָינָא n.
15a(39)	בּ־ prep.
	מְבוֹאָה n.
15a(40)	אתי vb.
	כּוּזָא n.
15a(41)	חוי vb.
	לִיחְיָיא n.
	קום vb.
15a(42)	כְּדִ־ prep.
	שְׁמַעְתָּא n.
15a(44)	בְּדִ־ prep.
	ברקא #2 n.
15a(45)	שַׁתָּא n.
15b(34)	גמר vb.
15b(35)	פרץ vb.
15b(37; O)	גדר #1 vb.
16a(19)	מִיהָא adv.
16a(35)	פְּסוּלָא #1 n.
16b(1)	אתי vb.
16b(6)	חֲשִׁיב adj.
16b(28)	עִילָּאֵי adv.
16b(29)	בי מיצעי n.
	בְּמִיצְעֵי adv.
16b(46)	עבד vb.
16b(47)	אֲמוֹרָא n.
17a(2)	שִׁיטְתָא n.
17a(4)	מַאן דְּהוּא pron.
17a(5)	אוֹרַיְיתָא n.
	גְּבִייָא n.
17a(46)	הָגְתָא n.
	הִיזְמְתָא n.
17b(17)	כּוֹרָא #1 n.
	קוּרְטָא n.
17b(18)	כול vb.
18a(20)	פסק vb.
18a(54)	בִּנְיָיתָא #1 n.
	קְלָעִיתָא n.
18b(7)	בְּרֵישָׁא adv.
	סגי #2 vb.
18b(26)	בֵּי רַב n.
18b(35)	לָאו adv.
	עַד prep.
18b(46; O)	מְזוֹנָא n.
19a(32)	גֵּיהִנָּם n.
	דִּינָא n.
	חַד #1 num.
	חוב vb.
19a(33)	בשקר vb.
	משך #1 vb.
	עוּרְלְתָא n.
19a(34)	פשע vb.
19a(35)	סלק #1 vb.
19a(47)	לֵיכָּא part.
19a(50)	פֵּירָא #1 n.
	שבח #1 vb.
19b(9; RaH)	גַּרְדָּא n.
19b(12)	בָּרַיְיתָא #1 n.
19b(16)	ארך #1 vb.
	נפש #1 vb.
19b(38)	גּוּנָא n.
19b(39)	גּוּדְרִיתָא n.
	קַנְיָא n.
19b(40)	גּוּדְרִיתָא n.
19b(41)	גּוּדְרִיתָא n.
20a(1)	גּוּנָא n.
20a(18)	פשט vb.
20a(38)	חֲבַרְתָּא n.
	מִכְּלָלָא adv.
20b(15)	קלל vb.
20b(16)	גִּיסָא #2 n.
	דְּוּולָא n.
	קלל vb.
20b(23)	הָא part.
20b(44)	הֲדָדֵי pron.
21a(17)	נקט vb.
21a(18)	בִּידְקָא n.
21a(19)	אֵיפְכָא n.
	שְׁכִיחַ adj.

Reference	Entry
21a(23)	גְּנָבָא #1 n.
21a(25; O)	מְתִיבְתָּא #1 n.
	שְׁכִיחַ adj.
21a(27)	אתי vb.
	בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
21a(29)	אַבָּא דְּאַבָּא n.
21a(30)	חוי vb.
21a(31)	בלע vb.
	מָתָא n.
21b(15)	אַגַּדְתָּא n.
	סדר vb.
21b(25; SM 115:20)	בי סגנא n.
	עוּלְמָא n.
21b(28)	בי סגנא n.
21b(28; SM 115:22)	יְדָא n.
	נטל #2 vb.
21b(28; SM 115:21)	רכס vb.
21b(48)	בּ־ prep.
	גמר vb.
	סִימָנָא n.
22a(7; TGHark 179:9, O)	קורמא n.
22a(39)	אֲרִיךְ וְקַטִין adj.
22b(1)	נקף #3 vb.
22b(2)	מַחְתַּנְתָּא n.
22b(3)	אוֹקְיָינוּס n.
	גִּיסָא #2 n.
	נקף #3 vb.
22b(5)	קַרְקַפְנָא n.
22b(6)	עַמּוּדָא n.
22b(13)	אַלִּיבָּא דְּ־ prep.
22b(14)	מָה pron.
	נִיחַ adj.
22b(36)	הַשְׁתָּא adv.
23a(36)	הָתָם adv.
	פסק vb.
23b(4)	גַּרְמִידָא n.
	רבע #3 vb.
23b(8)	פִּשְׁטָא n.
	קְרָא #1 n.
23b(17; MAr [AC 7:246])	רִיבּוּעָא n.
24a(12)	מָר n.
24a(22)	לָאו adv.
24a(33)	בַּר אִינָשׁ n.
	דִּין pron.
24a(40)	בֵּי דְרֵי n.
24b(6)	כַּרְיָא #1 n.
	מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
24b(8)	פתח vb.
24b(10)	גִּידָא #2 n.
	הֵיכִי adv.
	נַהֲרָא #1 n.
24b(14)	שדי #1 vb.
24b(19)	הני #1 vb.
	לַהֲדֵי prep.
24b(20)	מָתָא n.
24b(21)	טלטל vb.
	מָתָא n.
24b(23)	פלג vb.
25a(19)	הַשְׁתָּא adv.
25a(20)	יכל vb.
25a(21)	כְּלוּם pron.
25a(35)	לִיפְתָּא n.
	פִּיקְעָא n.
	שדי #1 vb.
25a(37)	מִמֵּילָא adv.
	שבח #2 vb.
25a(40)	הַהִיא pron.
25a(41)	רפק vb.
25a(42)	צוות #1 vb.
	קָא part.
25a(43)	חזק vb.
	ל־ prep.
25b(1)	אַכְסַדְרָא n.
25b(2)	אַרְזָלָא n.
25b(10)	גִּיפּוּפָא n.
25b(12)	בּוּסְתְּנָא n.
25b(13)	אֲשִׁיתָא #1 n.
	גּוּדָא #1 n.
	נפל vb.
	סָמִיךְ adj.
25b(14)	אַפַּדְנָא n.
	בָּרָא adj.
25b(15)	גּוּדָא #1 n.
	גַּוָּואָה adj.
25b(17)	גּוּדָא #1 n.
	גַּוָּואָה adj.
25b(18)	אַכְוָורְנְקָא n.
	רֵישׁ גָּלוּתָא n.
25b(19)	בּוּסְתְּנָא n.
26a(8)	אַרְדִּיכְלָא n.
26a(9)	צְנִיעוּתָא n.
26a(14)	ערב #4 vb.
	עִרְסָא #2 n.
26a(15)	בֵּי תוֹרֵי n.
	פֵּירָא #2 n.
26a(17)	רֵישׁ גָּלוּתָא n.
26a(31; O)	גרי #1 vb.
26b(10)	אזל #1 vb.
	מַאן #1 pron.
26b(25)	לָאו כָּל כְּמִינֵ־ prep.
26b(30)	סלק #1 vb.
26b(31)	לִגְמָרֵי adv.
26b(36)	אצווא n.
26b(36; V^1MRashi)	חֲרָזָאָה n.
27a(4)	קום vb.
27a(22)	אוּפְפָא n.
27b(10)	יבל vb.
	מָאנָא n.
27b(11)	בֵּי מַסְחוּתָא n.
27b(12)	כתב vb.
27b(13)	רַחְמָנָא n.
27b(20)	קִיוְהָא n.
27b(31)	לָאֵי adv.
27b(40)	בָּתַר prep.
27b(42)	מִיעוּטָא n.
	רִיבּוּיָיא n.
27b(45)	מִילְּתָא #1 n.
27b(47)	כְּלָלָא n.
27b(53)	ברי #1 vb.
28a(2)	פוטיתא n.
28a(10)	דְּווּקָא n.
	לָאו adv.
28a(11)	רבי #1 vb.
28a(12)	קַמָּא adj.
28a(15)	אֵין part.
	לָא adv.
28a(16)	רבי #1 vb.
28a(21)	ערב #4 vb.
28a(29; O)	הַנְדְּקוּקָא n.
	מְדָאָה adj.
28a(33)	לְבָתַר prep.
28a(34)	רוּבָא n.
28a(38)	חפורא n.
28b(1)	גְּנוּנִיתָא n.
28b(4)	גִּירְסָא #1 n.
	חלש #1 vb.
28b(5)	עלל vb.
28b(6)	מִקַּמֵּי(־) prep.
	קום vb.
28b(7)	בֵּי רַב n.
28b(9)	אַדְּרַבָּה/א adv.
28b(10)	אֲוִירָא n.
	רבי #1 vb.
28b(11)	גְּמָרָא n.
28b(15; O)	הִיזְמְתָא n.
	כְּשׁוּתָא n.
	קטל vb.
28b(22)	נִיסְחָנֵי n.
28b(27)	בְּדִ־ prep.
	נִיסְחָנֵי n.
28b(44)	קוֹרָא #1 n.
28b(48)	סבר vb.
	שִׁינְנָא n.
28b(49)	אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
	לָא adv.
	פּוּגְלָא n.
28b(50)	קוֹרָא #1 n.
	קלס vb.
28b(53)	איזלתא n.
	איכורא n.
28b(54)	יַרְקָא דְּקִילְיָא n.
	קִילְיָא n.
	קְרַיְיתָא #1 n.
28b(55)	בֵּי מִדְרְשָׁא n.

28b(56) חַיֵּי adj.
סִילְקָא #1 n.
קטל vb.
29a(1) בשל vb.
29a(3) חַיֵּי adj.
29a(7; O) בֵּי תְפֵי n.
29a(24) חֲשִׁיב adj.
29a(25) מָרְיָא n.
שׁרי #1 vb.
29a(26) מַתְנִיתָא n.
29a(31) אוּלְמָא n.
29a(40) מְבַשַּׁל adj.
29b(1) אֲבָל conj.
29b(1; O) בצל vb.
זַרְתָּא n.
29b(1) עַל prep.
29b(1; Ar [AC 6:393])
פצל vb.
29b(5) עַל prep.
29b(7) עַל prep.
29b(13) מַיָּא n.
צִיבְעָא n.
29b(16) רִיבְעָא num.
29b(17) עַל prep.
29b(22) דרי #2 vb.
29b(25) עַל prep.
29b(28) כָּסָא #1 n.
פַּנְיָא n.
29b(33) שׁלם vb.
29b(37) גְּרִיוָא #1 n.
29b(40) זְבוּנָא n.
קפץ #1 vb.
29b(41) שׁרגושׁא n.
שׁתיתא n.
29b(42) אמר vb.
בטל vb.
כִּיסְנָא n.
לִיבָּא n.
29b(43) אִית part.
חוּלְשָׁא n.
לִיבָּא n.
מַחְשַׁבְתָּא n.
29b(44) אַטְמָא n.

דִּיכְרָא n.
29b(44; OAr [AC 4:288])
כְּבוּתָא n.
רְעָיָא n.
29b(45) אכל #1 vb.
כבב vb.
סוגייני n.
עַרְבְתָא #1 n.
29b(45; O) כבב vb.
29b(46) מרק adj.
29b(49) הָנֵי pron.
טבהקא n.
פַּרְסָאָה adj.
30a(8) הדם vb.
30a(13; O) רווח vb.
30a(26) זון vb.
30a(27) אזל #1 vb.
30a(30) הוי vb.
30a(31) מְאָה num.
30a(32) גְּרִיוָא #1 n.
חזק vb.
צַנָּא n.
30a(33) שְׁבוּעֲתָא n.
30a(34) זיינא #2 n.
30b(20) נְזִירוּתָא n.
30b(21) שׁאל vb.
30b(24) מִינֵּיהּ וּבֵיהּ adv.
פרשׁ vb.
30b(25) פְּסָקָא n.
31a(3) טמי vb.
31a(5) אהל vb.
31a(6) חוּדָּא n.
31a(28) פקר #1 vb.
31b(15) דגן vb.
הָאֵי #1 pron.
32a(12) עצל vb.
32b(1) בְּוַדַּאי adv.
32b(2) עשׂר vb.
32b(9) אִיסּוּרָא n.
פַּרְהֶגְבְּנָא n.
קְלִיל adj.
32b(28) שׁרר vb.
32b(29) פתר vb.
32b(30) פתר vb.

32b(31) גְּמָרָא n.
קבע #1 vb.
32b(40) מְלֵי adj.
33a(2) זקף vb.
33a(13) אֲהַיָּא pron.
33b(15) הדר #1 vb.
מְחִיצְתָא n.
34a(14) פּוּרְתָא #1 n.
קְלִיל adj.
34a(15) כַּוּוּתָא n.
מַתְנָא #1 n.
34b(16) כְּבָר adv.
רמי #1 vb.
34b(19) פּוּלְמוּסָא n.
34b(20) אַגְמָא n.
כבשׁ vb.
כִּיבְשָׁא #1 n.
34b(42) אֲוִירָא n.
לְבֵינְתָא n.
35a(27) מַתְנָא #1 n.
סַכִּינָא n.
פסק vb.
קטר #1 vb.
35a(46) בעי vb.
זִבִּילָא n.
מָרָא #1 n.
35a(48) גַּבֵּי prep.
35b(29) דְּאוֹרָיְיתָא adj.
36a(1) חֲזָקָא n.
36a(21) טבל #2 vb.
36a(38) אכל #1 vb.
כול vb.
כּוֹרָא #1 n.
מִילְתָא #1 n.
36a(39) פקע #1 vb.
קְדוּשְׁתָּא n.
36b(16) אִיפְּכָא n.
36b(18) מָרֵי מָתָא n.
36b(19) יתב vb.
מִקְרֵי קְרִיַּת שְׁמַע n.
פִּירְקָא n.
36b(21) טְפֵי adj.

37a(7) זָווּא #1 n.
37b(9) אפך vb.
37b(10) מִקַּמֵּי(־) prep.
37b(32) קוּשְׁיָא n.
37b(35) בַּדְ־ prep.
שׁני #1 vb.
38b(9; O) סתימתאה adj.
38b(13) סבר vb.
38b(14) גְּמָרָא n.
39a(4) צוּרְבָא n.
39a(5) משׁך #1 vb.
39a(6; M) רכס vb.
39b(18) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
בָּרָא #1 n.
39b(19) צוד vb.
39b(20) שׁחט vb.
39b(22) בִּישְׁרָא n.
טַבְיָא n.
39b(37) בָּרָא #1 n.
צוד vb.
40a(3) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
40a(6) לִיפְתָּא n.
40a(7; OV[1]) כמשׁ vb.
40a(12) בְּנֵי גְנָנָא n.
נפשׁ #1 vb.
40a(13) אוּרְתָא n.
גזז vb.
יוֹמָא טָבָא n.
40a(14) אַלְתַּר adv.
ריח vb.
40a(15; O) אסר vb.
40a(18) אתי vb.
40a(31) זלל vb.
40b(25) יוֹמְחָרָא adv.
מחר adv.
40b(26) קלע vb.
40b(27) ברך vb.
40b(28) בדל vb.
מַר n.
40b(30) סרך vb.
40b(31) רֵישׁ שַׁתָּא n.
40b(32; RaḤ) רַטִּיב adj.

רפס #1 vb.
40b(33) כָּסָא #1 n.
40b(34) בַּר בֵּי רַב n.
40b(36) חזי vb.
41a(27) בָּתַר prep.
גּוּפָא n.
41a(43) אמר vb.
41a(48) נַמֵּי adv.
סבר vb.
41b(1) בעי vb.
מִן prep.
41b(28) אֵידָךְ pron.
41b(29) אִית part.
41b(33) זְווִיתָא n.
משׁמשׁ #2 vb.
41b(33; GnK5 172:15)
צבת #1 vb.
41b(44) עלל vb.
42a(30) הוי vb.
42b(9) טלטל vb.
43a(24) סְמִיךְ adj.
43a(26) קוּפְּצָא n.
43a(26; M) קִיפְּצָא n.
43a(37) אמר vb.
43a(38) בַּהֲדֵי prep.
פַּנְיָא n.
שַׁבְּתָא n.
43a(39) שִׁידָּא n.
43b(16) חַד בְּשַׁבָּא n.
43b(19) ספק #1 vb.
43b(20) אִימַּת adv.
43b(23) נדר vb.
43b(35) משׁך #1 vb.
43b(39) אֲחוֹרֵי prep.
יתב vb.
43b(41) *מלאיא n.
44a(1) *מלאיא n.
44b(4) מֵיהָא adv.
44b(5) בְּנֵי גְנָנָא n.
44b(6) מַר n.
עלל vb.
44b(8) זִיקָא #2 n.
רַסְתְּקָא n.

שׁדי #1 vb.
44b(9) עלל vb.
פִּירְקָא n.
44b(11) עלל vb.
44b(12) אַסְפַּסְתָּא n.
45a(10) אַפִּלּוּ conj.
45a(13) אֶלָּא conj.
קְשֵׁי adj.
45a(38) צלח #2 vb.
45b(46) בלע vb.
46a(2) נוד vb.
46a(3) אוֹקְיָינוֹס n.
46a(9) אוֹ conj.
בְּפֵירוּשׁ adv.
מִכְּלָלָא adv.
שׁמע vb.
46a(10) כְּלָלָא n.
46a(13) קוּלָּא #1 n.
46a(48) קלל vb.
46b(18) הִילְכְתָא n.
46b(30) לֵית(־) part.
46b(31) כְּלָלָא n.
מְנָא adv.
47a(3) הֵיכָא adv.
47a(4) אמר vb.
47a(24) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
47b(8) לָאו adv.
47b(33) דִּיכְרָא n.
48a(1) אחך vb.
48a(30) יהב vb.
48a(35) דוק vb.
48a(45; O) אווש vb.
48a(47) ערב #4 vb.
48b(10) ערב #4 vb.
48b(12) שְׁלִיחוּתָא n.
48b(21) ערב #4 vb.
49a(30) יתר vb.
49a(32) מְעַצַּרְתָּא n.
49a(35; O) סַלָּא n.
49a(39) קלל vb.
49b(5) נִיהוּ pron.
קָא part.
50a(1) סיים #2 vb.

50a(5) מִיגּוֹ prep.
50a(15) קדשׁ vb.
50a(29) סְתָמָא n.
50b(5) סיים #2 vb.
50b(5; M) מְצִיעָא adj.
51a(4) סגי #2 vb.
קְלִי(ו)ל (קַלִּי(ו)ל) adv.
51a(7) אֻזְלָא n.
דִּיקְלָא n.
סבל #1 vb.
51a(8) כְּרָגָא n.
פרק vb.
51a(9) ידע vb.
סמך vb.
עִילָּוֵי prep.
51a(25) דמי vb.
לֵיכָּא part.
51b(5) הֵיכָא adv.
51b(5; O) אֲהַיָּא pron.
51b(12) קום vb.
51b(28) שׁני #1 vb.
51b(30) נפק vb.
51b(30; O) הָנָךְ pron.
52a(10) טרח vb.
52a(30) כִּי #1 conj.
52a(31) בות vb.
דַּרְגָּא n.
נחת #1 vb.
קדם vb.
שׁבק vb.
53a(29) גמר vb.
53a(38) גידא #3 n.
סִיכְּתָא n.
53a(38; O) אֶצְבְּעָא n.
53a(38; Ar [AC 1:249])
אֶצְבַּעְתָּא n.
53a(38; M) גְּמָרָא n.
53a(38; O) קִירָא #1 n.
53a(39) שׁיכחא n.
53a(41) מִידָּא n.
קְפִידָא n.
53a(42) סִימָנָא n.
53a(45) גלי #2 vb.

מַסֶּכְתָּא n.
53b(4; O) דוק vb.
לִישָּׁנָא n.
53b(9) כִּי prep.
53b(13) חֲמָרָא #2 n.
מַאן #1 pron.
53b(14) אִימְּרָא #1 n.
חַמְרָא #1 n.
לבשׁ vb.
נכס vb.
עַמְרָא n.
רכב vb.
53b(15) אתי vb.
*כלבא #2 n.
לבא n.
ספי #1 vb.
שׁלוכיתא n.
53b(16) אִיתְּתָא n.
כירי #2 interj.
53b(17) כַּדּוּ adv.
53b(18) דאי vb.
נִשְׁרָא n.
עלת n.
53b(19) חֲבַרְתָּא n.
עדי vb.
קִינָּא #1 n.
53b(19; V[1]O) כתר n.
53b(20) אזל #1 vb.
אִילְפָּא n.
יַמָּא n.
עלת n.
קפי vb.
53b(21) אושׁפיזא #2 n.
53b(21; RaḤ [AC 2:229])
אוּשְׁפִּיזְנָא n.
53b(22) גַּבְרָא #1 n.
פּוּמָא n.
53b(23) זרבא n.
פחמא n.
רקע vb.
53b(26) מַסֶּכְתָּא n.
53b(43) אזל #1 vb.
53b(46) גרס #1 vb.

Reference	Entry
	לִיחְשָׁא n.
	שכח #1 vb.
54a(1)	בטש vb.
54a(9)	פתח vb.
	קרי #1 vb.
	שִׁינְּנָא n.
54a(10)	ארך #1 vb.
	חַיֵּי n.
	קום vb.
54a(13)	חטף vb.
54a(14)	בֵּי הִילוּלָא n.
	שתי vb.
54a(49)	יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
	כָּסָא #1 n.
	מזג vb.
	פייס vb.
54a(49; O)	יהב vb.
54a(50; O)	מְזִיג adj.
54a(51)	אִיהוּ pron.
	הוא pron.
	כְּרָעָא #1 n.
	פרשׁ vb.
54b(30)	קום vb.
54b(43)	עלל vb.
54b(47; O)	גמר vb.
54b(48)	הָשְׁתָּא adv.
	נסח vb.
54b(49)	נִיחַ adj.
54b(50)	בעי vb.
	דָּרָא #1 n.
	זכי vb.
	עָלְמָא דְאָתֵי n.
54b(51)	אזל #1 vb.
54b(52)	אֲנַן pron.
	אַתּוּ pron.
55a(22)	פּוּתְיָא n.
55a(24)	פְּשִׁיט adj.
	צרך vb.
	רבע #3 vb.
55a(25)	רבע #3 vb.
55b(8)	דחק vb.
55b(9)	דחק vb.
55b(34)	אַתְרָא n.

Reference	Entry
	דִּיל־ pron.
	פַּרְסָא #1 n.
55b(42)	בֵּינֵי prep.
	מָאי #1 pron.
55b(43)	מְקָרַב adj.
	נַהֲרָא #1 n.
56a(2)	יַרְקָא n.
56a(10)	מוּלְיָא #1 n.
56a(11)	זקן vb.
56b(13)	מָתָא n.
56b(14)	אַלְפָּא num.
56b(21)	בְּרָא #1 n.
	מְשׁוּחָאָה n.
56b(23)	אַמְּתָא #2 n.
56b(24)	דלי vb.
	שֵׁיתַסַר num.
56b(29)	פושׁ vb.
	רִיבְעָא num.
56b(30)	לְפוּם prep.
56b(31)	אַלְפָּא num.
57a(1)	רהט vb.
57a(13)	מורשׁא n.
57a(14)	מָתָא n.
	עֲגִיל adj.
57a(15)	רבע #3 vb.
57a(16; O)	מְחוֹזְנָאָה adj.
57a(19)	נְכֵי adj.
57a(21)	אַמְּתָא #2 n.
	חוּמְשָׁא num.
	רִיבוּעָא n.
57a(22)	אֲלַכְסוֹנָא n.
57b(18)	אמר vb.
	הָא part.
57b(32)	משח #2 vb.
57b(35)	פסק vb.
57b(37)	בלע vb.
57b(37; ORaḤAr [AC 1:62])	אַטְמָא n.
58a(13)	נַרְגִּילָא n.
58a(14)	דִּיקְלָא n.
	נְבָרָא n.
58a(37)	נִיחַ adj.
59a(19)	דסקרתא n.

Reference	Entry
59a(20; V^{1}RaḤAr [AC 7:72])	קַהֲרְמָנָא n.
59a(22)	גַּבֵּי prep.
	דסקרתא n.
	הֲדָדֵי pron.
59a(23; O)	נתידזור n.
59b(22)	אחד vb.
59b(30)	ערב #4 vb.
59b(32)	הָנֵי pron.
	סָב adj.
59b(36)	שקל #1 vb.
59b(41)	צות vb.
60a(3)	בְּדְ־ prep.
	גְּבִיהַ adj.
60a(17)	הָכָא adv.
	סלק #1 vb.
60a(18)	חזי vb.
	ערב #4 vb.
60a(19)	אזל #1 vb.
	פתח vb.
60a(21)	כַּוּוּתָא n.
	פתח vb.
60a(23)	עַרְסָא #2 n.
60a(26)	בֵּי תִיבְנָא n.
60a(28)	צוות #1 vb.
60a(37)	זמורתא n.
61a(9)	שבשׁ #1 vb.
61a(25)	דקא #2 n.
61a(26)	בעת vb.
61a(32)	טטרג vb.
61a(33)	בְּלָא prep.
	טטרג vb.
	כַּלְבָּא #1 n.
61a(34)	טטרג vb.
	מָתָא n.
	נבח vb.
	שִׁיתָּא num.
61a(35)	שפל vb.
61b(28)	בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
	עֵירוּבָא #1 n.
61b(29)	גוי vb.
	שרי #1 vb.
61b(30; O)	פְּלְגָאָה n.

Reference	Entry
62a(20)	חזק vb.
62a(33; Ar [AC 5:96])	וְאַבְרִיגָן adj.
	מוּהְרְקָא n.
62b(21)	ירי vb.
62b(22)	בֵּיעֲתָא n.
	כּוּתְחָא n.
62b(28)	ירי vb.
63a(2)	סור #1 vb.
	סַכִּינָא n.
63a(4)	שַׁתָּא n.
63a(8)	לְגַבֵּי prep.
	מָר n.
	נַמֵּי adv.
63a(9)	חזי vb.
	צוּרְבָא n.
63a(11)	אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
63a(12)	לְגַבֵּי prep.
63a(21)	סָב adj.
63a(23)	ענשׁ vb.
63a(27)	פרשׁ vb.
63a(28)	קטר #1 vb.
63a(29)	צִינְתָא n.
	קָלָא #1 n.
	רמי #1 vb.
	שגח vb.
	שַׁמַּתָּא n.
63a(30)	אַפְקָרוּתָא #2 n.
	חזי vb.
	כִּי הָאֵי גַוְונָא adv.
63a(52; M)	שכח #1 vb.
63a(53)	קֳדָם prep.
63b(21)	מָבוֹאָה n.
	נטר vb.
63b(23)	אגר vb.
63b(24)	אזל #1 vb.
	בטל vb.
63b(27)	שְׁכִיחַ adj.
63b(28)	בֵּי #1 n.
	רְשׁוּתָא #2 n.
63b(29)	שְׁכִיחַ adj.
64a(3)	אַכְרָזְתָּא n.
	לְדָרְדָּרֵי adv.

Reference	Entry
64a(12)	מְעַלֵּי adj.
64a(16)	דַּעְתָּא n.
	צִיל adj.
	רְבִיעֲתָא n.
	שתי vb.
64a(26)	הֲדָדֵי pron.
	מַבְּרָא n.
	פטר vb.
64a(28)	מָרְיָא n.
64a(30)	פתח vb.
64b(1)	עבד vb.
64b(2)	עִיסְקָא n.
	רווח vb.
64b(35)	שכר vb.
65a(14)	לִישָּׁנָא n.
	עבר vb.
65a(17)	גלי #2 vb.
65a(19)	כִּי prep.
	מִיכְּדֵי adv.
	שמע vb.
65a(21)	אִית part.
	מסר #1 vb.
	שִׁינְתָא n.
65a(25)	רתח vb.
65a(27)	דִּינָא n.
	יוֹמָא n.
	שׁוּתָא #2 n.
65a(28)	הִילְכְתָא n.
	צִילוּתָא n.
	שְׁמַעְתָּא n.
65a(29)	אִיסְתְּנָא n.
65a(30)	גרס #1 vb.
	כּוּתְחָא n.
	כִּינָּא n.
	קרץ vb.
65a(32)	ברי #1 vb.
	לְבוּשָׁא n.
65a(33)	אֶלָּא conj.
	לֵילְיָא #1 n.
	שִׁינְתָא n.
65a(34)	גִּירְסָא #1 n.
	סֵיהֲרָא n.
65a(35)	דְּ־ conj.

Reference	Entry
	חדד vb.
65a(37)	כַּמָּה adv.
	נום vb.
65a(38)	אֲרִיךְ וְקַטִּין adj.
	הָנָךְ pron.
65a(39)	אֲנַן pron.
	יְמָמָא n.
	פָּעֲלָא n.
65a(40)	יוף vb.
	פרע #2 vb.
65a(44)	אוֹרְחָא #1 n.
65a(45)	בֵּיתָא #1 n.
	צלי #2 vb.
65a(46)	שַׁכְרָא n.
65b(7)	שִׁילְהֵי n.
65b(9)	כרכשׁ #1 vb.
65b(10)	גַּבְרָא #1 n.
	טעי vb.
	רַבָּנַן n.
65b(20)	כִּי #1 conj.
65b(24)	רתת vb.
65b(26)	הֵיכָא adv.
65b(32)	כִּי #1 conj.
66a(13)	רַבָּא n.
66b(3)	שמע vb.
66b(4)	נִיהֲל־ prep.
66b(21)	רְשׁוּתָא #2 n.
67a(2)	שמשׁ vb.
67a(3)	עֵירוּבָא #1 n.
67a(8)	אֲנַן pron.
67a(11)	מַתְנִיתָא n.
	רתע vb.
67a(12)	פִּילְפּוּלָא n.
67a(15)	אַלִּיבָּא דְּ־ prep.
67a(20)	ערב #4 vb.
67a(23)	בטל vb.
	נַמֵּי adv.
67a(36)	יחד vb.
67a(38)	אוּלְפָּנָא n.
	שְׁמָא n.
67b(29)	שרי #1 vb.
67b(30)	טלטל vb.
67b(37)	הָהוּא pron.

Reference	Entry
	חַמִּים adj.
	יָנוֹקָא n.
	שפך vb.
67b(39)	שתף vb.
67b(42)	הָכֵי adv.
68a(6)	דור #1 vb.
	מָבוֹאָה n.
	רַב adj.
	רַבָּנַן n.
68a(8)	אוֹרְחָא #1 n.
	גִּירְסָא #1 n.
	טרד vb.
	לָאו adv.
68a(9)	אִינְהוּ pron.
	סַלָּא n.
68a(11; V^{1}Ar [AC 4:34])	חוֹכָא n.
	טְלוּלָא n.
68a(13)	חַלָּא #2 n.
68a(14)	חָבִיתָא n.
68a(24)	חמם #1 vb.
68a(27)	נקט vb.
68a(28)	בֵּי גַבְרֵי n.
	פני vb.
68a(29)	בֵּי נְשֵׁי n.
	הָתָם adv.
	יתב vb.
68b(1)	נוח vb.
68b(51)	אסר vb.
69a(24)	חוּמַּרְתָּא n.
	מדושׁא n.
69a(25)	נְשִׂיאָה n.
69b(9)	חֲמִיר adj.
69b(19)	מְצִיעֲתָא n.
69b(25)	הֲדָדֵי pron.
69b(41)	שָׁרְיוּתָא n.
70a(24)	אִית part.
	מִידָּא n.
70a(25)	איריא n.
	אִית part.
	הָא pron.
	כְּדְ־ prep.
70a(26; M)	רֵישָׁא n.

Reference	Entry
70a(37)	גלי #2 vb.
70a(45)	לֵיכָּא part.
	שָׁרְיוּתָא n.
70b(1)	ערב #4 vb.
70b(4)	כְּרָעָא #1 n.
71a(18)	מַנִּי pron.
71a(26)	סלק #1 vb.
71b(19)	הִילְכְתָא n.
72b(16)	הִיתֵּירָא n.
	עֲדִיף adj.
73a(6)	נִיחַ adj.
73a(33)	אָחֲרֵינָא adj.
	כְּגוֹן prep.
73a(38)	בָּגָא n.
	בַּר בֵּי רַב n.
	כרך vb.
	נוח vb.
73a(38; Ed)	בות vb.
73a(39)	משח #2 vb.
73a(40)	הָתָם adv.
73a(43)	אִיכָּא part.
73b(21)	מִיצְעֲתָא n.
74a(22)	אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
74a(27)	מָבוֹאָה n.
74a(28)	לִיחְיָיא n.
74b(1)	דור #1 vb.
	הוי vb.
	מָבוֹאָה n.
74b(3)	בַּר בֵּי רַב n.
	שדי #1 vb.
74b(5)	אַבָּרַאי adv.
	חַזָּנָא n.
	כרך vb.
74b(6; M)	בות vb.
74b(7)	גרם #1 vb.
	פִּיתָּא n.
75a(7)	הוי vb.
75b(9)	אחד vb.
	בְּאַפֵּי(־) prep.
75b(10)	אחד vb.
	דַּשָּׁא n.
75b(12; O)	שתף vb.
75b(13)	עוות vb.

75b(29) מָרְיָא n.
75b(30) חלף vb.
75b(34) ידע vb.
75b(36) אִית part.
75b(37) פעי vb.
76a(19) סְפֵיקָא n.
76a(20) יְמָמָא n.
76a(31) פִּיתְחָא n.
76b(3) עִיגוּלָא n.
76b(4) עִיגוּלָא n.
רִיבוּעָא n.
76b(5) מורשא n.
76b(7) אֲלַכְסוֹנָא n.
חוּמְשָׁא num.
נְבֵי adj.
שְׁבַסַר num.
76b(9) דַּיְינָא n.
עִיגוּלָא n.
76b(10) עִיגוּלָא n.
פַּלְגָא #1 n.
76b(14) כְּמָאן דְּ־ conj.
77a(26) גּוּבְהָא n.
77a(27) עוּמְקָא n.
77a(34) מֵיעוּטָא n.
77a(39) חבר #1 vb.
77b(3) בעי vb.
חֲצִינָא n.
מַרָא #1 n.
78a(3) רווח vb.
78a(27) טַעְמָא n.
ידע vb.
78b(10) אַרְיָא n.
עִילָוֵי prep.
רבע #1 vb.
78b(13) מִקַּמֵּי(־) prep.
78b(32) חוץ vb.
78b(36) חוץ vb.
79a(2) אֵיפְּכָא n.
79a(3) שמע vb.
79a(11) טמם vb.
79a(25) קום vb.
79a(40) נכר vb.
פחת vb.

79b(6) מעט vb.
79b(10) דשש #1 vb.
79b(25) מִילְּתָא #1 n.
80a(2) בי נצרפו n.
שִׁכְרָא n.
80a(34) פְּשִׁיט adj.
80a(37) חוּמְרָא #1 n.
80a(38) טורזינא n.
שִׁיבָבוּתָא n.
80a(39) אגר vb.
מָהוּ pron.
80a(50) סייע vb.
80b(5) כתת vb.
80b(33) נקט vb.
80b(34) אַבָּא #1 n.
ל־ prep.
80b(37) סגי #1 vb.
81a(32) הָא part.
81a(33) אכל #1 vb.
כַּלְבָּא #1 n.
82a(1) גַּבְרָא #1 n.
רמי #1 vb.
82a(10) עַל prep.
82a(17) שעבד vb.
82a(27) אוֹרְחָא #1 n.
82a(28) גלי #2 vb.
82a(41) בְּרָא #1 n.
82b(3) צַוְּותָא n.
82b(9) לֵית(־) part.
82b(39; O) אִיכְּרָאָה adj.
רִיפְתָּא n.
82b(40) נהר פפאה adj.
82b(42) בְּסוּמָא n.
רְוָוחָא n.
82b(43) סְעוֹדְתָא n.
82b(44) אַכַּתִּי adv.
קַבָּא n.
82b(47) צִיבֵי n.
קְשֵׁי adj.
83a(3) שוי vb.
שֵׁיעוּרָא n.
83a(14; RaḤ) מוֹדְיָא n.
83a(15) שְׁבַסַר num.

83a(15; RaḤ) *קוּנְרְסָא n.
83a(16) בֵּיעֲתָא n.
83a(18) מְאָה num.
שַׁבְעָא num.
83a(19; O) חַלְּתָא #1 n.
83a(20) חֲמֵיסַר num.
83a(27) עוּדְפָא n.
83a(29) עוּדְפָא n.
83a(31) נְבֵי adj.
עוּדְפָא n.
שַׁבְעָא num.
84a(18) חסר vb.
84b(15) אסר vb.
84b(17; M) כּוּמְתָא #1 n.
84b(17; O) סוּדְרָא n.
85a(4) קַנְיָא n.
85b(3) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
חוי vb.
85b(20) גנדר #1 vb.
מְדַלֵּי adj.
מְתַתֵּי adj.
86a(23) נבח vb.
86a(24) גּוּרִיתָא n.
כַּדְ־ prep.
כַּלְבָּא #1 n.
86a(36) ערב #2 vb.
86a(37) מַיָּא n.
87a(3) כפף vb.
87a(12) אֲסִינְתָא n.
87b(23) אודי vb.
גִּיפּוּפָא n.
87b(23; Ar [AC 5:366])
נפקא n.
88a(19; GŠ 79b:6)
הָאדֵי pron.
88a(28; M) דַּעְתָּא n.
88b(4) אֲרִיךְ וְקַטִּין adj.
88b(12) דּוּחְקָא #1 n.
מָאי #1 pron.
מַתְנִיתָא n.
קום vb.
88b(27) קום vb.
קלל vb.

88b(36) נְפִישׁ adj.
89a(3) טלטל vb.
89a(17) רְשׁוּתָא #2 n.
89a(20) בְּרָא #1 n.
89a(40) נגד vb.
89a(41) מְחִיצְתָא n.
89b(8) אֲלִים adj.
מֵי adv.
89b(9) קום vb.
89b(12) נִיהְל־ prep.
89b(20) גִּיפּוּפָא n.
89b(25) גִּיפּוּפָא n.
89b(29) סלק #1 vb.
89b(35) כְּגוֹן prep.
90a(1) נטר vb.
90a(5) חוּרְפָּא n.
עיין vb.
90a(13) נצי vb.
90b(4) הִילְכְּתָא n.
כְּוָות־ prep.
90b(22) פחת vb.
90b(23) מִילְּתָא #1 n.
91a(40) כּוּמְתָא #1 n.
סוּדְרָא n.
91b(23) לְדִיד־ prep.
92a(29) מְחִיצְתָא n.
נכר vb.
92a(30) דרס vb.
92a(31) יתב vb.
93a(23) זרע vb.
פקר #1 vb.
93a(29) נפק vb.
93b(17) ערב #4 vb.
94a(4) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
גּוּדָּא #1 n.
94a(5) נגד vb.
שקל #1 vb.
94a(6) אַפָּא #1 n.
94a(7) הַמְיָינָא n.
94a(34) חִיפּוּפֵי n.
94a(51) פִּיתְחָא n.
95a(16) עבד vb.
95b(21) טְפֵי adj.

96a(12) כַּדְ־ prep.
מְחַוַּורְתָּא n.
מֵעִיקָּרָא adv.
שני #2 vb.
96b(25) גְּלִימָא n.
צבע vb.
96b(26) שוד vb.
96b(27) אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
96b(27; O) שִׁיפְתָא n.
96b(28) עפף vb.
96b(32) כֵּיפָא #3 n.
97a(8; O) ענב vb.
97a(11) מְעַלֵּי adj.
97a(13) ענב vb.
97a(16) לְבַר adv.
97a(39) זַוְוא #1 n.
97a(40) כרך vb.
97b(3) אווש vb.
97b(4) מִילְּתָא #1 n.
97b(27) בְּעֵינ־ prep.
98a(8) מִיצְעֲתָא n.
98a(19) גזר vb.
98a(26) עיין vb.
98a(30) זרק vb.
98a(37) הפך vb.
98b(31) גִּיסָא #2 n.
99a(23) אַף עַל פִּי prep.
99a(37) אנס vb.
99a(43) הִיא pron.
99a(44) גּוּפָא n.
100a(10) כּוּחָא n.
100a(11) דְּ־ conj.
לְעֵילָּאִי adv.
מְשׁוּנִיתָא n.
נחת #1 vb.
100a(13) נַגְּרָא #2 n.
100a(14) אִיגְּרָא n.
איפומא n.
סלק #1 vb.
100a(19) הדר #1 vb.
כפף vb.
100b(8) נתר vb.
פֵּירָא #1 n.

100b(9; O) נתר vb.
100b(9; Ar [AC 7:148]) קוסנא n.
100b(9; OAr [AC 7:148])
קִינְסָא n.
100b(16) סום vb.
100b(18; O,HG1 244:99
עוּקְצָא n.
100b(18; HG1 243:97)
שדכא #1 n.
100b(38) קַמֵּי(־) prep.
רצי vb.
100b(40) דִּיד־ pron.
יחד vb.
100b(41) אסר vb.
לָא adv.
100b(48) זבן vb.
100b(48; OM) זיגא n.
100b(49) אִית part.
כַּרְבַּלְתָּא n.
שמט vb.
100b(49; V[1]RaḤ)
שׁוּנְרָא n.
101a(17) שיפא #1 n.
101a(18; V[1]RaḤ)
כשימא n.
101a(18) לֵית(־) part.
מְדוּרְתָּא #2 n.
101a(19) בֵּיעֲתָא n.
כֵּן adv.
פּוּרְיָא #2 n.
קִידְרָא n.
101a(20; Ar [AC 3:349])
חדקאה adj.
101a(21) שָׁטְיָא n.
שפל vb.
102a(17) עברא #1 n.
102a(20) גמי n.
טרק vb.
קטר #1 vb.
102a(29) בּוּכְנָא n.
102a(31) שָׁרִיתָא #1 n.

102a(32) דַּשָּׁא n.
102a(33) אֲסִינְתָא n.
חזק vb.
102a(33; V[1]Ar [AC 1:274]) אַרְדְּבָא n.
102a(35) מִילְּתָא #1 n.
מְעַלֵּי adj.
102a(36) אַרְבָא #2 n.
כיפא #5 n.
102a(39) דִּיכְרָא n.
הוי vb.
טוּלָא n.
102a(40) אֲוִירָא n.
בּוּרְיָא n.
שייר vb.
102b(3) סַיְינָא n.
102b(5) שרבב vb.
102b(6) הדק vb.
102b(27) קַמֵּי(־) prep.
102b(32) סבר vb.
103a(17) פרך vb.
103a(34) שני #1 vb.
103b(18) לָא מִידֵּי adv.
104a(5) אַגַּב אוֹרְח־ prep.
104a(6) גמי n.
104a(27) אָמוֹרָא n.
דרש vb.
קום vb.
104a(32) בָּבָא n.
טרף #1 vb.
104a(33) חלל #1 vb.
104a(36) עור vb.
קָלָא #1 n.
104a(37) בעי vb.
דְּ־ conj.
זמזם vb.
שמע vb.
104a(40) אסר vb.
ילד vb.
104a(45) אֶלָּא conj.
104a(48) בֵּי בַנֵּי n.
גַּלְגְּלָא n.
דלי vb.

הָנֵי pron.
מלי #1 vb.
104b(1) כִּיתָּנָא n.
104b(1; RaḤ)
כִּינְתָּא #1 n.
104b(30) כִּי prep.
נפש #1 vb.
105a(13) כָּהְנָא n.
סייע vb.
105a(22) הֵיכָא adv.

Pesaḥim

2a(7) נַגְהֵי n.
2a(8) לֵילְיָא #1 n.
2a(11) הוּא pron.
2a(12) נהר #1 vb.
צַפְרָא n.
2a(22) יְמָמָא n.
2a(23) נְהוֹרָא n.
קרי #1 vb.
רַחְמָנָא n.
2a(24) זהר vb.
מִצְוְתָא n.
2a(25) חֲשׁוֹכָא n.
2a(26) אוּרְתָּא n.
2a(29) שבח #1 vb.
2b(2) יְמָמָא n.
2b(9) לוט vb.
מַזָּלָא n.
2b(35) בִּשְׁלָמָא adv.
2b(35; M) פלג vb.
2b(41) אֲנָא pron.
2b(42) הַרְחֵיקָא n.
נגע #1 vb.
3a(28) לֵילְיָא #1 n.
נַגְהֵי n.
3a(29) נקט vb.
3a(38) דְּרַבָּנַן adj.
עָלְמָא n.
3a(40) בְּעִתְּתָא n.
3b(2) בְּעִתְּתָא n.
3b(7) מֵי adv.
3b(15) הָנָךְ pron.
קַמֵּי(־) prep.

30a(18) דרש vb.
30a(19) אַתְרָא n.
30a(20) טחי vb.
30a(20; E[1]CGeon 224:3) טַחְיָא n.
30a(21) מִילְתָא #1 n.
רִיפְתָּא n.
30a(21; Ar [AC 4:247] V[14]) כָּמְכָא n.
30a(22) כּוּתְחָא n.
30b(5) אִלְמָא conj.
מאחר דְּ־ conj.
30b(11) בּוּבְיָא n.
30b(13) הָנֵי pron.
סַכִּינָא n.
30b(14) אֲנַן pron.
עבד vb.
30b(15) אִיפְשַׁר adv.
30b(16) חֲדַת adj.
כְּעֵין prep.
30b(17) טִינָא n.
פַּרְזְלָא n.
קַתָּא n.
30b(18; V[14]) קפל #1 vb.
30b(21; V[14]V[17]) יוּרֵק adj.
30b(22) צָעָא n.
קוּנְיָא n.
30b(23) יָרוֹק adj.
מָהוּ pron.
פִּסְחָא n.
שמש vb.
30b(24) אוּכָּם adj.
כִּי #1 conj.
30b(25; V[1]) *קַרְטוּפָא n.
30b(26) שִׁיעַ adj.
30b(27) בלע vb.
30b(27; V[17]Ar [AC 3:54]) דות #1 vb.
30b(29) שני #1 vb.
30b(30) קוּנְיָא n.
30b(32) דְּאוֹרַיְיתָא adj.
30b(33) דְּאוֹרָיְתָא adj.

30b(40) אַגָּנָא n.
כֵּיוָן conj.
לַיְישָׁא n.
שהי #1 vb.
30b(42) אֲוִירָא n.
שלט vb.
30b(46) יוף vb.
לְבָתַר prep.
31a(2) אֶלָּא conj.
31a(4) גלי #2 vb.
כֵּיוָן conj.
מִילְתָא #1 n.
31a(5) מטי vb.
31a(12) טרף #1 vb.
31a(13) דִּינָא n.
פייס vb.
31a(14) אַבָּא #1 n.
מְטַלְטְלָא n.
31a(15) גַּבֵּי prep.
31a(21) כִּי הֵיכִ(ין) conj.
שעבד vb.
31a(22) אַבָּא #1 n.
31a(25) אַמְטוּל prep.
הָכֵי adv.
31b(38) כסי vb.
מִשּׁוּם prep.
31b(39) כַּמָּה adv.
עֵינָא #1 n.
32a(9) לְבַסּוֹף adv.
32a(10) גְּרִינָא #1 n.
32a(17) זְבוּנָא n.
32a(18) קפץ #1 vb.
32b(28) קַמֵּי(־) prep.
32b(50) נִיחוּתָא n.
נַרְגָא n.
שדי #1 vb.
33a(34) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
ידי vb.
33b(6) פקד vb.
33b(7) בצר vb.
סחט vb.
33b(18) אוֹ conj.
33b(20) בלע vb.

33b(21) כשר vb.
33b(22) סחט vb.
33b(27) דרך #1 vb.
34a(1; CE[1]) מָאי דְּ־ pron.
סְלִיק adj.
34a(7) סְלִיק adj.
34a(9) פגע vb.
34a(38) בעי vb.
34b(14) אַתְרָא n.
טַפְשָׁאָה adj.
יתב vb.
34b(15) דְּ־ conj.
חֲשׁוֹכָא n.
חשך vb.
שְׁמַעְתָּא n.
34b(15; V[14]) חֲשִׁיךְ adj.
34b(20) עבד vb.
35a(5) אַף conj.
35a(18) גּוּלְבָּא n.
35a(18; V[14]) דִּישְׁרָא n.
35a(19; E[1]1HP 14:17) שׁוּבְלֵי תַעֲלָא/י n.
35a(25) חמץ #1 vb.
35a(28; E[1]TGHark 179:6) שיצניתא #1 n.
35a(29) שיצניתא #1 n.
35a(29; CE[1]) בֵּינֵי prep.
*כולתא n.
35a(39) דַּרְדַּק n.
35b(21) דגן vb.
35b(36; C) פֵּירוּשָׁא n.
36a(5) מְחַוַּורְתָּא n.
36a(28; M[1]) לוש vb.
36a(29) חֶלְבָּא #1 n.
36a(32; M[1]) דּוּבְשָׁא n.
36a(34) עֵינָא #1 n.
36a(36) לתת vb.
36b(37) חֲשִׁיבוּתָא n.
36b(40) גַּרְבָּא #1 n.
37a(3; C) פֵּירוּשָׁא n.
37a(9) יָת(־) part.
37a(13; Ar [AC 2:377])

גירסא #2 n.
37a(13) גרצא n.
37b(2) כְּמָאן דְּ־ conj.
פרס #1 vb.
37b(33) יתב vb.
37b(34) אֲחוֹרֵי prep.
38a(16) הִיא pron.
38a(22) נפק vb.
38a(39) חוֹבְתָא n.
יְדָא n.
39a(8) הִינְדְּבָא n.
חַסָּא n.
39a(10; E[2]) אצווא דדיקלא n.
39a(10; CV[14]) חֲלִיְתָא n.
39a(25; V[14]) מְרָרִיתָא n.
39a(26) דַּעְתָּא n.
מָרִיר adj.
39a(27) רַחְמָנָא n.
39a(30) הדר #1 vb.
39a(30; V[14]) מְרָרְתָא n.
39a(31; V[14]) כּוּפְיָא n.
39a(32; C) הרדופא n.
הרזיפא n.
39b(5) אֲלִים adj.
39b(30) הוּא pron.
39b(35) בשל vb.
עַד prep.
39b(36) חמע vb.
39b(38) ותיקא n.
39b(38; V[17]) טִיף טִיף adv.
לְהֶדֵי prep.
39b(39) ותיקא n.
מִילְתָא #1 n.
מִישְׁחָא n.
39b(40) אבשונא n.
קִמְחָא n.
39b(41) בשל vb.
חִימוּעָא n.
חלט #1 vb.
לִידֵי prep.
40a(2) סלק #1 vb.

40a(1) חִיטְתָא #1 n.
40a(2; OHT ib. 41:6) אבר prep.
40a(2; OHT Pes 41:6) צִירְיָא #2 n.
40a(3; E[2]) דִּיקוּלָא #1 n.
40a(3; C) דִּקְלָא #1 n.
מַיָּא n.
40a(5) שׁוּבְּלְתָא n.
40a(6) חִימוּעָא n.
40a(8) רֵישָׁא n.
40a(11) אבשונא n.
אול #1 vb.
חמץ #1 vb.
40a(12; CM[1]) זִיקְפָא n.
40a(12; CM[1]) סִיחְפָא #1 n.
40a(17) דורא #2 n.
40a(20) צות vb.
שְׁרִיר adj.
40a(21; TGAs42 161:8) אובשא n.
40a(21) לתת vb.
40a(22; V[17]) חרך vb.
40a(23) צִירְיָא #2 n.
40a(24) שִׁיעַ adj.
שְׁעָרְתָא #1 n.
40a(27) לתת vb.
40a(36) מֵעִידָּנָא דְּ־ prep.
40a(38) הפך vb.
כיפא #4 n.
40b(1) אַרְבָּא #2 n.
נקט vb.
40b(1; E[2]) אַרְבָּא #2 n.
40b(2) אשתא n.
טבע vb.
40b(9) כלי #2 vb.
קַמֵּי(־) prep.
40b(23) גְּזִירָא n.
40b(24; GnK5 171:3,5) *כְּוורדיקרא n.
40b(25) חסיסא n.
מחח vb.

40b(27) חסיסא n.
מחח vb.
41a(4) שמע vb.
41a(5) סבר vb.
41a(7) חמע vb.
41a(8) צמת #1 vb.
41a(9) חמע vb.
41a(16) כְּדְ־ prep.
41a(29) חרוכא n.
41a(33) פַּרְסָאָה adj.
41a(33; V[14]) אֲבָרְנִים adv.
41b(5) לָאו adv.
41b(9) מֵיהָא adv.
42a(14) נְפִישׁ adj.
42a(15) קוי vb.
42a(17) חַצְבָּא #1 n.
42a(19; C) בַּיִית adj.
42a(27; V[14]) מחי #4 n.
42a(34) חַלְבָּא #1 n.
נסיובי n.
42a(35) אומא #1 n.
קוּמְנִיתָא n.
42a(36; RaḤ) סיפוסקא n.
42b(1; V[14]) סַמִידָא n.
42b(1; E[2]M[1]) פתח vb.
צִפְּרִיתָא n.
42b(2) קַשֵּׁי adj.
42b(2; E[2]M[1]) עַתִּיק adj.
42b(3) זַנְגְּבִילָא n.
42b(4) פִּילְפְּלָתָא אֲרִיכְתָא n.
רַטִּיב adj.
42b(5) גּוּפָא n.
42b(6) רמי #1 vb.
שְׁעָרְתָא #1 n.
42b(7) חמץ #1 vb.
42b(16) בְּרָא #1 n.
42b(18) *פּוּרְצְנָתָא n.
42b(18; V[14]) רְווקָא n.
42b(19) מִילְחָא #1 n.
קוּרְטְמָא n.
שְׁעָרְתָא #1 n.

42b(20) נפק vb.
קלי vb.
42b(21) דִּיבְחָא n.
מִן prep.
עֲצַרְתָּא n.
רפי vb.
42b(22) סַכַּנְתָּא n.
קמט vb.
42b(23) לְבָא n.
צבע vb.
42b(23; E[1]Ar [AC 3:297]) מיא דחוורא n.
42b(25) הָכָא adv.
42b(25; V[17]) מְחוֹזָאָה adj.
42b(25; V[14]) מְחוֹזָנָאָה adj.
42b(25; C) פרורא n.
42b(28) אוּשְׁכְּפָא n.
פרורא n.
42b(29) פרורא n.
43a(13) בְּרָא #1 n.
43a(14) בַּהֲדֵי prep.
43a(15) כּוּתְחָא n.
קרב vb.
43a(15; E[1]C) מְכוּלְתָא n.
43a(15; Ar [AC 5:288]) מתוכילתא #2 n.
44a(19) סוֹף adv.
44a(22) בְּעֵינ־ prep.
44a(22; Ed) שרף #2 vb.
44a(23) שטר vb.
44b(20) לְחוּד־ prep.
44b(33) פגם vb.
45a(3) אִיהִי pron.
45a(39) בַּתְרָא adj.
45b(4) סמי vb.
45b(5) חֲמִירְתָּא n.
מִקַּמֵּי(־) prep.
קִילְתָא n.
45b(12) בטל vb.
45b(14; C) אַגָּנָא n.
גַּבָּא n.
שִׁיפְתָא n.

45b(15; E[2]C) אטף vb.
45b(22) כנש #1 vb.
45b(23) מַעַרְבָא n.
45b(26) אול #1 vb.
45b(32) שִׁיעוּרָא n.
45b(33) קְפִידָא n.
46a(2) פְּלוּגְתָא n.
46a(5) קְפִידָא n.
46a(10) טבל #1 vb.
46a(11) סלק #1 vb.
46a(17) נגע #1 vb.
46b(9) שאל vb.
46b(13) קלע vb.
46b(15) לְדִיד־ prep.
46b(22) הַכִּירָא n.
47a(14) מָרְיָא n.
47a(25) שלח #1 vb.
47a(26) בְּיַד prep.
47b(6) צוּנְמָא n.
47b(6; C) פֵּירוּשָׁא n.
47b(9) טִינָא n.
מתון adj.
47b(16; C) צוּרְכָא n.
48a(13) אַזְהָרְתָא n.
הָכָא adv.
48a(17) חַד #1 num.
48a(23; C) טַעְמָא n.
48a(28) מַתְנִיתָא n.
48a(30) מְכִילְתָא n.
48a(35) גְּרִיעַ adj.
הָא pron.
48a(35; CE[1]) חֲסִיךְ adj.
48a(37) הָא part.
מלוגנאה adj.
קַבָּא n.
רִיבְעָא num.
48a(37; V[1]V[14]) מגלונאה adj.
48b(3) דְּ־ conj.
נהג vb.
48b(3; RaḤ) בְּנֵי בָּתֵּי n.
48b(4) אפי vb.
קְפִיזָא n.

74a(16) קִיטְרָא #1 n.
שִׁיעַ adj.
74a(17) בְּרָא #1 n.
לֵית(־) part.
נִיבְגָא n.
קִיטְרָא #1 n.
74a(18) בֵּיתָא #1 n.
74a(18; TGAs42 162:12) בירדוגא n.
74a(30) מלייתא n.
74a(35) חלחל vb.
74b(1) דוב vb.
74b(4) שִׁיעַ adj.
74b(5) טפל #1 vb.
74b(5; C) גוּזָלָא n.
74b(6; C) טְפָלָא #2 n.
74b(7; v. Rashi, Ar [AC 6:69]) סמדא n.
74b(7; Ar [AC 6:69], Šeel 81:26) פרד vb.
74b(8) בַּר אֲווּזָא n.
74b(8; TGAs28 44:23)
חִיוָּרִיתָא n.
טפל #1 vb.
74b(9) זגג vb.
חִיוָּר #1 n.
74b(12) זגג vb.
סְמִידָא n.
קרר #2 vb.
74b(12; V^{14}) סְמִידָא n.
74b(13) חִיוָּרִיתָא n.
74b(14) זגג vb.
74b(15) סמק vb.
74b(15; V^{14}) קַמְחָא n.
74b(16) אָפִלּוּ conj.
מלייתא n.
74b(17) לְעֵילָּא adv.
פּוּמָא n.
74b(19) בֵּיעֲתָא n.
מזירקא n.
74b(23; M^{1})
אוּמְצָא #1 n.
74b(24) מלח #1 vb.

74b(25) דוב vb.
נחת #1 vb.
שׁפד vb.
שַׁפּוּדָא n.
74b(26) גוּמְרְתָא n.
74b(27) צמת #1 vb.
74b(28; V^{14}) שׁוב vb.
74b(39) חלא #3 n.
74b(40) סמק vb.
74b(41) אַף עַל פִּי prep.
74b(42) דְּמָא n.
סוּמָק n.
שׁוּרְיְיקָא n.
74b(44) אַבָּא #1 n.
גמע vb.
ל־ prep.
74b(45) חלט #1 vb.
74b(46) חַלָּא #2 n.
חלט #1 vb.
74b(46; V^{17}) מתמה adj.
75a(1) פֵּירָא #1 n.
קִיוְהָא n.
75a(2) בְּעֵינ־ prep.
75a(16) גלי #2 vb.
רַחֲמָנָא n.
75a(37) נקף #3 vb.
75a(38; V^{1}) קלי vb.
75a(46) הַיְּיא adv.
75a(47) מות vb.
75a(47; O) לְעֲגַל adv.
75a(53; V^{14}) מִידָא n.
75b(4) כרך vb.
75b(13) אִינוּן pron.
75b(24) כְּגוֹן prep.
שׁוף #1 vb.
75b(25) נוּרָא n.
76a(3) גבר vb.
עִילָּאָה adj.
76a(7) חמם #1 vb.
76a(12) קרר #1 vb.
76a(19; V^{17}) הוּדְרָנָא n.
76a(19; M) רתח vb.
76a(20; M^{1}) חֲמִימוּתָא n.

76a(23; V^{18}) קרר #1 vb.
76a(35) קרר #1 vb.
76a(39) קרר #1 vb.
76a(44) בְּרָא #1 n.
כַּדָּא n.
כַּמְכָּא n.
76a(45) חכם vb.
76a(46) רַב adj.
76a(49) פִּילָא #2 n.
76a(49; E^{1}C) פילחא n.
76b(2) פטם vb.
76b(4) רֵיחָא #1 n.
76b(5) לָא כְלוּם adv.
76b(31) בִּינִיתָא #1 n.
טוי #1 vb.
76b(32) אסר vb.
כּוּתְחָא n.
76b(33) מִילְחָא #1 n.
קְשֵׁי adj.
רֵיחָא #1 n.
77b(19) אִית part.
77b(22) הָשְׁתָּא adv.
77b(25) נוח vb.
78a(14) רצי vb.
78a(29) זכי vb.
שְׁטָרָא n.
78b(2) עבד vb.
78b(3) דְּאִיעֲבַד adv.
78b(3; M^{1}) עבד vb.
78b(15) עכב vb.
78b(20) נקשׁ vb.
78b(28) משך #1 vb.
78b(48) מַאן #1 pron.
78b(57) אִשְׁתְּקַד adv.
זרק vb.
79a(36) טמי vb.
79a(42) כָּל הֵיכָא דְ־ conj.
79b(6) פַּלְגָא #1 n.
79b(40) לִישָּׁנָא n.
קַמָּא adj.
79b(44) הוי vb.
79b(45) דלי vb.
80a(19) הדר #1 vb.

80a(20) דוּכְתָא n.
קוּשְׁיָא n.
80a(34) צות vb.
80a(35; MV^{14})
מַשְׁכְּנָא n.
80a(35; V^{14}) סִיכְּתָא n.
80a(43) הֵיכָא adv.
80b(38) זִיבּוּרְתָא n.
81a(18) כְּוָות־ prep.
81b(16) ידע vb.
כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
81b(17) גְּמָרָא n.
81b(18) אַסְמַכְתָּא n.
82a(3) הָא pron.
82a(17) בֵּינֵי prep.
82a(18; CE^{2}) חֲרוּתָא n.
82a(22) גדל #2 vb.
שִׁישׁוּרָא n.
82b(18) גְּמָרָא n.
82b(33) אזדי vb.
82b(36) מִיַּד adv.
83a(23) שׂרף #1 vb.
83a(30) שׁני #1 vb.
83a(45) חלץ #1 vb.
83a(46) חלץ #1 vb.
83b(8) גִּידָא #1 n.
83b(18) זרק vb.
84a(5) גוּפָא n.
הָאדֵי pron.
קְשֵׁי adj.
84a(8) אכל #1 vb.
84a(26) שְׁלָקָא n.
84a(34) קַמְחָא n.
84b(6) אמר vb.
84b(20) גוּמְרְתָא n.
עַל prep.
קלי vb.
84b(23) אֶלָּא conj.
85a(20) קלף vb.
85a(31; M^{1}) יתר vb.
עצל vb.
85a(36) אוֹ conj.
85a(40) פרת vb.

85a(54) זהר vb.
85b(12) פרק vb.
85b(21) הָאדֵי pron.
85b(34) אִיגָּרָא n.
הֲלִילָא n.
זֵיתָא #1 n.
פִּסְחָא n.
פקע #1 vb.
86a(28) בִּנְיָינָא n.
דַּהֲבָא n.
כַּסְפָּא n.
86a(30) בְּרָא #1 n.
שׁוּרָא #1 n.
86a(35) מַנִּי pron.
מַתְנִיתָא n.
86b(11) פשׁט vb.
86b(12) בעי vb.
86b(18) אֲנָא pron.
מַנּוּ pron.
מָר n.
סַדְיָא n.
86b(20) הדר #1 vb.
86b(22) סַדְיָא n.
86b(25) זִימְנָא n.
86b(30) אַפָּא #1 n.
86b(37) דַּיָּילָא n.
86b(37; V^{14}) רגשׁ vb.
87b(31) מני vb.
87b(42) אֲנַן pron.
מִן prep.
מְעַלֵּי adj.
87b(44) קְטִיעַ adj.
87b(45) גַּפָּא #3 n.
נחת #1 vb.
סלק #1 vb.
88a(2) אתי vb.
88a(2; V^{17}) טִירְיְינָא n.
88a(4) דוּבְשָׁא n.
זוּזָא n.
מְלֵי adj.
צַנָּא n.
88a(5) אוֹרַיְיתָא n.
בָּבְלָאָה adj.

עסק vb.
צער vb.
88a(6) מֵיכְלָא n.
צַנָּא n.
88a(6; C) סַמָּא דְמוֹתָא n.
88a(22) כו(ו)רחא n.
88a(36) דִּכְוָות־ prep.
88a(42) סָב adj.
88a(44) אִיכּוּם adj.
מִן prep.
קפד vb.
88a(44; M^{1}) סיים #2 vb.
פַּתְיָא #1 n.
88a(44; M^{2}) שְׁמַעְתָּא n.
88b(36) זרק vb.
88b(43) קַמֵּי(־) prep.
שְׁמַיָּא n.
88b(45) עבד vb.
88b(48) אתי vb.
89a(2) חַד #1 num.
89a(7) מני vb.
89a(9) מעט vb.
קָא part.
89a(46) מעט vb.
89a(46; E^{1}RaḤ)
היותא n.
89a(46; C) חַיּוּתָא #2 n.
89a(47) משך #1 vb.
89a(48) מני vb.
89b(7) אַדַּעְתָּא דְ־ prep.
זִיבּוּרְתָא n.
89b(17) נוּכְרָאָה adj.
89b(21) קבל #1 vb.
89b(21; C) אכל #1 vb.
כָּל הֵיכִי(ן) דְ־ conj.
89b(22) קבל #1 vb.
89b(23) טרח vb.
89b(30) צַוְּותָא n.
89b(32) הוּא pron.
89b(38) ערב #2 vb.
רִיפְתָּא n.
89b(40) אַרְבְּעָא num.
89b(50) אִיפְשָׁר adv.

בָּבְלָאָה adj.
חַבְרָא #1 n.
טַעֲמָא n.
90a(3) קום vb.
90a(17) הָשְׁתָּא adv.
קום vb.
90b(5) מִמֵּילָא adv.
90b(6) ערב #3 vb.
90b(8) פשׁע vb.
90b(15) טַעֲמָא n.
קְרָא #1 n.
90b(30) אוֹ conj.
90b(34) חסר vb.
90b(38) זרק vb.
90b(47) שׁמע vb.
91a(11; C) בטח vb.
נפק vb.
91a(39) לְחוּד־ prep.
91b(1) פְּרִיצוּתָא n.
92b(5) דְּאוֹרָיְיתָא adj.
92b(14) חוס vb.
רַחֲמָנָא n.
92b(16) רַחֲמָנָא n.
92b(19) מִכְּלָלָא adv.
92b(24) דַּוְוקָא n.
מני vb.
92b(26) נִינְהוּ pron.
93b(8) אלף vb.
93b(10) הָאֵי #1 pron.
93b(27) אוּרְתָא n.
אזל #1 vb.
אִימַּת adv.
חוב vb.
חֲמֵיסַר num.
צִפְּרָא n.
שִׁימְשָׁא n.
93b(27; M^{1}) עלל vb.
93b(31) אַתְרָא n.
דִּיל־ pron.
94a(3) מֵי adv.
94a(11) עָלְמָא n.
94a(12) סוּמְכָא n.
94a(13) אַלְפָּא num.

גְּמָרָא n.
סוּמְכָא n.
94a(17) שׁכח #1 vb.
94a(26) אִינְהוּ pron.
94a(27) חַשְׁכְּתָא n.
קַדְמְתָא n.
94b(15; M^{1}) סַרְנָא n.
94b(15) צִינּוֹרָא דְדַשָּׁא n.
94b(15; M^{1}) רִיחְיָא n.
94b(31) עלל vb.
94b(32) מהל vb.
קום vb.
95a(14) הֵיכָא adv.
95a(20) בעי vb.
95a(35) פְּרָטָא n.
95a(36) אפך vb.
95b(10) מעט vb.
96a(1) לָאו adv.
96a(10) הֵיכָא adv.
קטר #2 vb.
96a(11) עוֹד adv.
שׁויסקא n.
96a(30) דִּכְוָות־ prep.
96b(15) קרב vb.
96b(33) אתי vb.
97a(12) רְעָיָא n.
98a(11) אִימַּת adv.
98a(15) קבע #1 vb.
98a(31) פושׁ vb.
98b(8) חול vb.
קְדוּשְׁתָא n.
99a(11) מני vb.
99a(12) מַתְנִיתָא n.
99a(13) דוק vb.
99a(16) גַּבֵּי prep.
99b(23) מְתַקַּן adj.
99b(23; M) מְתָרַץ adj.
100a(1) מְשַׁבַּשׁ adj.
100a(2) פִּירְקָא n.
100b(1) לָאו adv.
100b(4) פרס #2 vb.
100b(10) אִימַּת adv.
101a(2; V^{1}) קדשׁ vb.

101a(5) כְּנִישְׁתָּא #1 n.
101a(10) אַרְעָא n.
101a(12) קדש vb.
101a(13) עקר vb.
שְׁרָגָא n.
101a(14) בֵּי(ת) גְּנָנָא n.
101a(18) טעם vb.
מָר n.
101a(19) עַד prep.
עקר vb.
101a(19; E^{2}) עקר vb.
שְׁרָגָא n.
101a(20) שְׁרָגָא n.
101a(20; C) אכל #1 vb.
קדש vb.
101a(23) לְבַר מ־ prep.
101a(28) קוּלָא #1 n.
101b(8) מַתְנִיתָא n.
101b(16) קְבָעָא n.
102a(17) מֵי adv.
103a(4) אַבָּא #1 n.
103a(19) עני #1 vb.
103a(28) בִּרְכְּתָא n.
103a(30)
בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
103a(31) הוי vb.
103a(32) שקי #1 vb.
103a(33) בעי vb.
כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
103a(34) אֲנָא pron.
סבר vb.
103a(35) סְעוֹדְתָא n.
103b(1) סָב adj.
103b(4; C) אסר vb.
שתי vb.
103b(5) הוי vb.
103b(10) מַאן #1 pron.
עבד vb.
103b(11) דְּ־ conj.
עבד vb.
103b(15) אֲרִיךְ #1 adj.
בִּרְכְּתָא n.
כּוּלָּא pron.

נִינְהֵי pron.
עקר vb.
103b(16) בדל vb.
שַׁמָּעָא n.
103b(17) לְמָה ל־ conj.
שְׁרָגָא n.
103b(18) דַּעְתָּא n.
104a(1) לָא adv.
104a(24) זוּזָא n.
סכל #1 vb.
צוּרְתָא n.
104a(38) מִן prep.
סמי vb.
104a(40) חסר vb.
104a(46) חתם vb.
104a(47) לוט vb.
104b(3) אזל #1 vb.
104b(7) אזל #1 vb.
104b(9; CV^{1})
סדרותא #2 n.
104b(9; C) רבונותא n.
104b(9; IŠGS 65:4)
שדרותא n.
104b(10) אמר vb.
שְׁמוּעְתָא n.
105a(5) קום vb.
105a(6; V^{1}) נגה #1 vb.
105a(6; C) פסק vb.
קדש vb.
105a(7) צרך vb.
105a(7; C) קבע #1 vb.
105a(14) אֲבָל conj.
105a(16) חַמְרָא #1 n.
105a(18) בדל vb.
קַמֵּי(־) prep.
105a(19) ספי #2 vb.
105b(10) אֲנָא pron.
חַכִּים adj.
105b(10; $E^{2}M^{1}V^{1}V^{14}$Ar
[AC 3:355]) חוזאה #2 n.
105b(11) גְּמִירָא n.
סַדְרָנָא n.
105b(12) בֵּי מַדְרְשָׁא n.

כְּוָות־ prep.
105b(12; C) ירי vb.
105b(13) עלל vb.
105b(14) חבב vb.
105b(16) טְעוּנָא n.
106a(6; C) פְּגִים adj.
106a(7) חֲצָבָא #1 n.
פְּגִים adj.
106a(8) חֲבִיתָא n.
פְּגִים adj.
106a(12) קדש vb.
106a(14; V^{1}) הדר #1 vb.
106a(19) קדש vb.
106a(20) נִיהוּ pron.
קידּוּשָׁא n.
רַב adj.
106a(21) זִי part.
106a(22) הַהוּא pron.
106a(23) גחן vb.
סָב adj.
קרי #1 vb.
106a(27) הָא pron.
106a(29) חַד בְּשַׁבָּא n.
106a(30) אַרְבְּעָא בְשַׁבָּא n.
בָּתַר prep.
חֲמְשָׁא בְשַׁבָּא n.
106a(31) מעל vb.
106b(3) שכח #2 vb.
106b(4) הוי vb.
חבב vb.
קום vb.
106b(5) קדש vb.
רִיפְתָא n.
106b(11) טעם vb.
מִידָּא n.
שלי #1 vb.
107a(8) מָר n.
107a(10) בְּרָא #1 n.
107a(11) אַתְרָא n.
107a(12) בות vb.
107a(13) טְוָות adv.
107a(14) לִישָּׁנָא adv.
107a(15) אתי vb.

107a(22) קדש vb.
שִׁכְרָא n.
107a(22; $C^{1}E^{1}$)
פורוזמא n.
107a(23) אַסָּנָא #2 n.
107a(25) הוא pron.
קדש vb.
107a(26) בדל vb.
107a(30) בַּסִּים adj.
שִׁכְרָא n.
107a(30; V^{14}) מגגא n.
107a(32) נדר vb.
107a(33; $E^{2}V^{14}$
TGAs42 164:3)
מֵי זַרְיוֹן n.
107a(33; CE^{1}) שָׁקוּתָא n.
107a(36) ברך vb.
קבע #1 vb.
107a(42) נפק vb.
107a(44) משך #1 vb.
107b(1) מנע vb.
107b(7) רְבוּתָא n.
107b(14) טבל #1 vb.
יַרְקָא n.
107b(19) גרד vb.
כּוּלֵּי(ה) יוֹמָא adv.
פִּסְחָא n.
107b(19; M) כפן vb.
107b(20) לִיבָּא n.
107b(21) גרד vb.
108a(3) סעד vb.
108a(5) מעל vb.
108a(6) פִּסְחָא n.
108a(13; M^{1})
אִיתְמָל adv.
הָאִידָּנָא adv.
108a(15) טעם vb.
108a(18) אמר vb.
108a(21) כָּסָא #1 n.
108a(30; $E^{1}CV^{17}$)
פַּרְקְדָן adv.
108a(37) זגי #1 vb.
108a(37; V^{14}) בִּירְכָּא n.

108a(41) נַגְרָא #1 n.
שַׁוְולְיָא n.
108b(9) כָּסָא #1 n.
109a(21; Ar [AC 7:144])
קִיסְטָא n.
109a(22; V^{14}) מוּרְיְיסָא n.
109a(23) לוּגָא n.
מַקְדְּשָׁא n.
109a(24) קַדְמָאָה adj.
109b(4; C) הדק vb.
109b(5) אַמְתָא #2 n.
מַאי #1 pron.
109b(6) קוּשְׁיָא n.
109b(10) סַכַּנְתָּא n.
110a(1) בְּאַפֵּי(־) prep.
110a(9) שׁוּקָא n.
110a(9; M^{1}) חוי vb.
110a(13; C) גְּשׁוּרָא n.
110a(13) כְּשׁוּרָא n.
110a(14) כָּסָא #1 n.
נקט vb.
110a(24) נפק vb.
110a(26) פִּירְקָא n.
שֵׁידָא n.
110a(27) זָווּא #1 n.
מני vb.
110a(28) גִּיסָא #2 n.
חיי adj.
מַלְכָּא n.
רתח vb.
110a(30) נזק #1 vb.
110a(31) נקט vb.
110a(32) אִתּוּ pron.
זִיקְפָּא n.
יַמִּינָא n.
שְׂמָאלָא n.
110a(33) הָא part.
110a(36) פגע vb.
110a(36; M^{1}TGAs42
164:4) דיקוּלָא #1 n.
110a(36; OHT ib.
113:25) חליא* n.
110a(36; M^{1}TGAs42
164:4) חריא #2 n.
110a(36; V^{17}) רֵישְׁתָא n.
110a(37) חַרְשְׁתָא n.
110a(37; V^{1}) קרחא #4 n.
110a(37) קַרְקְבָנָא n.
110b(1) זִיקָא #1 n.
מוּרִיקָא n.
פרח vb.
110b(2) חנן vb.
110b(2; V^{17}) נקט vb.
110b(4) זָווּא #1 n.
קפר vb.
110b(5) חָבִיתָא n.
110b(5; C) רוּשְׁמָא n.
110b(6) חָבִיתָא n.
כְּלָלָא n.
פקע #1 vb.
קפד vb.
110b(10) ספק #1 vb.
110b(11) זָווּא #1 n.
110b(14) אֲפִלּוּ conj.
110b(15) גַּבְרָא #1 n.
גרש vb.
110b(16; V^{14}) חֲנְוָואָה n.
110b(18) הני #2 vb.
110b(19) זהר vb.
טוּבָא adv.
שתי vb.
110b(20; C) צִיל adj.
110b(21) זהר vb.
כָּאן #1 adv.
110b(21; V^{1}) מצי #2 vb.
110b(22) נפק vb.
שקל #1 vb.
110b(23) גוס #2 vb.
קְטִיל adj.
110b(24) חבק #1 vb.
צוי #2 vb.
110b(25) דִּיקְלָא n.
110b(34) זָווּא #1 n.
110b(36) צרף #1 vb.
110b(37) שִׁכְרָא n.
110b(43) בעי vb.

111a(2) חַמִּים adj.
לְגוֹ prep.
קָרִיר adj.
111a(12; E^{2}) פסק vb.
111a(13) שאל vb.
111a(14) שְׁכִיחַ adj.
111a(16) עַפְרָא n.
פסק vb.
רוּקָא #1 n.
111a(17) שִׁיתָּא num.
111a(18) נִיגְרָא #1 n.
111a(19) חֲמָרָא #2 n.
סום vb.
111a(21) גמד vb.
מְסָאנָא n.
111a(22) צוי #2 vb.
111a(23) פצי #2 vb.
111a(23; V^{14}) מצע vb.
111a(24) בֵּי #1 n.
מצע vb.
פצי #2 vb.
111a(26) יתב vb.
111a(27) הֲדָדֵי pron.
111a(27; V^{14}) כון vb.
111a(28) דִּירְכָּא n.
111a(28; E^{2}) הָנְהוּ pron.
111a(28; M) זָווּא #1 n.
111a(28; E^{2}) עסק vb.
111a(31; $V^{14}V^{17}E^{2}$) חיק
קבל n.
111a(32) אחד vb.
קדם vb.
שמש vb.
111a(36) טוּלָא n.
111a(38; C) נפל vb.
111a(40) מַדְנְחָא n.
111b(1) פני vb.
111b(1; TGAs42
164:7) גרידא n.
111b(2) אחד vb.
פַּלְגָא #2 n.
111b(2; E^{2}TRN
622:6) צִדְרָא #2 n.

111b(2; E^{1}TRN
622:6) רוּחָא n.
111b(4) פסע vb.
111b(5) דרך #1 vb.
111b(7) חַמְשָׁא num.
טוּלָא n.
יְחִידָאָה adj.
111b(8) זורדתא n.
כִּינָרָא #2 n.
פִּרְחָא n.
111b(9) אַרְבָא #2 n.
עַרְבְתָא #1 n.
111b(10) קָשֵׁי adj.
111b(10; E^{2}) עֲנָפָא n.
111b(11) כְּרוּמְשָׁא n.
סִילְוָא n.
קָשֵׁי adj.
111b(13) זהר vb.
שֵׁידְתִין n.
111b(14) דִּיל־ pron.
111b(15) בי פרחי n.
דבי זורדתא n.
טוּלָא n.
רוּחָא n.
111b(16) בי פרחי n.
קְמִיעָא n.
111b(16; C) דְּבֵי אִיגָּרֵי n.
111b(16; TGAs42
164:10) רהט vb.
111b(16; CV^{14})
רֵישְׁפָּא n.
111b(17) אזל #1 vb.
בֵּי prep.
גוי vb.
פִּרְחָא n.
111b(18) גזי vb.
חבק #1 vb.
פִּרְחָא n.
צוי #2 vb.
111b(18; TGAs42
164:11) טרי vb.
רִיגְשָׁא n.
111b(19) דבי זורדתא n.

זרדתא n.
סְמִיךְ adj.
פְּחִית adj.
פקע #1 vb.
שֵׁידָא n.
111b(20) בַּר קַשָּׁא n.
111b(21) זרדתא n.
סכן vb.
פני vb.
111b(22) דבי זרדתא n.
כתב vb.
קְמִיעָא n.
שֵׁידָא n.
111b(23) סוּדָרָא n.
שרי #2 vb.
111b(23; V^1) אמר vb.
111b(23; V^{14})
חִינְגָא #3 n.
111b(23; V^1) צות vb.
111b(24; V^1) בדק #1 vb.
111b(24) בקי vb.
111b(26) טִיהְרָא n.
קטבא n.
קַמֵּי(־) prep.
111b(26; E^2V^{14})
כָּמְכָא n.
111b(27) בָּחוּשָׁא n.
111b(27; C) הדר #1 vb.
111b(27; CM^1) כַּדָּא n.
111b(28; V^{14}) נָפְיָא n.
111b(28) קַרְנָא n.
111b(30) הדר #1 vb.
לַהֲדֵי prep.
111b(32) נזק #1 vb.
קום vb.
111b(33) שִׁיתְסַר num.
111b(34) טוּלָּא n.
פָּנְיָא n.
צַפְרָא n.
111b(34; M) גַּרְמִידָא n.
חצב vb.
111b(34; E^2) חצובא n.
111b(35; E^2V^{17})

אַרְבּוּנָא n.
111b(36) טִיף טִיף adv.
111b(36; M^2) יַבִּישׁ adj.
111b(36) סרק #2 vb.
111b(37) כְּרָעָא #1 n.
סַלְּתָא n.
רָטִיב adj.
111b(37; V^{14}) מתון adj.
111b(37; C) נשוורא n.
111b(38) כְּווֹרָא n.
111b(39) עַנְיוּתָא n.
*פַּרְתָּא #2 n.
שׁוּנָרָא n.
111b(41) איסרא #1 n.
מְזוֹנָא n.
עַנְיוּתָא n.
צָעָא n.
שתי vb.
111b(41; V^{14})
חַצְבָּא #1 n.
111b(42) ברוק #2 adj.
פחד vb.
צָעָא n.
111b(58) טוּלָּא n.
112a(1) פחד vb.
112a(1; E^2) סובר #1 vb.
112a(2) מַזְיָא n.
שקל #1 vb.
112a(3) טוּפְרָא n.
משי vb.
שקל #1 vb.
112a(4; M^1) אוסיא #1 n.
112a(4; E^1CV^{14}RaḤ,
TGAs42 164:14) פַּגָּא n.
112a(5) אֲפוּתָא n.
דַּרְגָּא n.
פַּחְדָּא n.
שִׁינְתָא n.
112a(10) צהי vb.
112a(13) סוּפָא n.
112a(19) בֵּי כוֹכְבֵי n.
הילני הייא interj.
יתב vb.

112a(19; E^2) קרקש vb.
112a(20) צהי vb.
112a(21) דוק vb.
112a(21; E^2) נַכְתְּמָא n.
112a(23) סַכָּנְתָּא n.
שַׁבְרִירָא #1 n.
112a(24) אוֹ conj.
112a(25) אִילָּא #1 conj.
זהר vb.
פִּלְנְיָא n.
112a(25; V^{17}) ירי n.
112a(26) ברירי interj.
כָּסָא #1 n.
רי interj.
רירי interj.
112a(30) דְּ־ conj.
הַרְסָנָא n.
כַּסָּא #2 n.
112a(37) שתף vb.
112a(44) עלל vb.
שַׁבַּשְׁתָּא #1 n.
112b(5) לֵיצָנָא n.
לֵיצָנוּתָא n.
משך #1 vb.
112b(6) סלק #1 vb.
פּוּרְיָא #2 n.
112b(7) אִיכָּא part.
דְּ־ conj.
112b(7; C) נסב vb.
112b(8) גִּיוֹרְתָא n.
112b(16) אִיגָּרָא n.
דִּיקוּלָא #1 n.
שדי #1 vb.
112b(17) אִיגָּרָא n.
דַּרְגָּא n.
נִיזְהָא n.
112b(17; E^2) הו הו
interj.
112b(18) גַּמְלָא #1 n.
דאדא interj.
112b(18; E^2) זאזא interj.
112b(19) אַרְבָּאָ(ה) n.
112b(21) גני #1 vb.

112b(22) שִׁיבּוּטָא n.
112b(22; C) מְכָבָא n.
צַלָּא #1 n.
112b(23; E^1) חַמִּים adj.
112b(24) דרך #1 vb.
קְלִיפְּתָא n.
112b(25) חוור vb.
לְבוּשָׁא n.
112b(26) ברי #2 vb.
112b(28) הַבָּרָא n.
מְסָאנָא n.
112b(28; M^1) קַטִּין adj.
112b(29) גַּרְמָא #1 n.
יתב vb.
112b(30) חִיוְיָא n.
נפק vb.
סכן vb.
שׁוּנָרָא n.
112b(31) עלל vb.
112b(32) סכן vb.
112b(33; C)
בְּעֵיל דִּינָא n.
112b(42) בְּרָא #1 n.
נום vb.
112b(47) זִימְנָא n.
כרז vb.
112b(48) דְּמָא n.
חֲשִׁיב adj.
פְּשִׁיטָא #2 n.
רְקִיעָא n.
שׁוי vb.
112b(49) מַטּוּתָא n.
112b(50; V^{17}) רְוָוחָא n.
113a(1) דבר vb.
שמט vb.
113a(1; E^2) גזיתא #1 n.
113a(1; V^{14}) סוּסְיָא n.
113a(2; M^1) דור #1 vb.
מָתָא n.
113a(3) כַּלְבָּא #1 n.
נבח vb.
נצף vb.
סוּסְיָא n.

113a(3; M^1) צנף vb.
113a(5) נסב vb.
113a(6; V^{17}) הפך vb.
113a(7) אַגְרָא #1 n.
מִילְּתָא #1 n.
נְבֵילְתָא n.
נשט vb.
שׁוּקָא n.
113a(8) אֲנָא pron.
גַּבְרָא #1 n.
דְּ־ conj.
כָּהֲנָא n.
לָא adv.
113a(9) סְנֵי adj.
שָׁרוּתָא n.
113a(10) כַּנְפָא n.
מָתָא n.
113a(12) לָא adv.
נַגְּרָא #2 n.
סַמָּא n.
113a(12; C) שוור vb.
113a(13) אַרְמָאָה #1 adj.
חִיוְיָא n.
כַּכָּא #1 n.
עקר vb.
קני #2 vb.
113a(14) אוּדְנָא #1 n.
מַלְכוּתָא n.
113a(15) גמר vb.
113a(16) זְבִינָא n.
זבן vb.
זִיבְנָא n.
כְּרָעָא #1 n.
113a(16; TGAs42
164:15) זִיבְנָא n.
113a(16; TGAs42
164:15,E^1C) חֵילָא #2
n.
113a(16; C) חרט vb.
113a(17) אִיגָּרָא n.
כִּיסָא #1 n.
113a(17; E^2) סַקָּא n.
113a(17; V^{14}) קַבָּא n.

113a(17; E^2) שרי #1 vb.
113a(18) בֵּי נָזְיָאתָא n.
113a(18; V^{14})
בי סודנא n.
113a(18) הילווא n.
*סָאתָא n.
עַד prep.
113a(19) עתר vb.
רמי #1 vb.
113a(20) גְּמִילוּתָא n.
שַׂכְרָא n.
113a(21) אַשְׁרָאֵי n.
בעי vb.
113a(21; E^2) גַּבְיָא n.
113a(30) אַבְדָּלְתָא n.
113b(2) אַתְּ pron.
לָאו adv.
113b(4) יתב vb.
113b(5) מְסָאנָא n.
עבד vb.
113b(5; C) סום vb.
113b(6) דלי vb.
113b(7) חַיֵּי n.
113b(7; Ar [AC 5:161])
ימי vb.
113b(7) סכל #1 vb.
רַבָּנַן n.
113b(8) אַרְעָא n.
113b(8; V^{14}) קַדִּישׁ adj.
113b(15) סהד vb.
113b(16) חטי #1 vb.
נגד vb.
113b(18; V^{17})
לְחוֹד־ prep.
113b(24) שרי #1 vb.
113b(25) סני vb.
עבד vb.
114a(2) סִימָנָא n.
114a(5) לִיבָּא n.
רדף vb.
114a(6) מֵיכְלָא n.
עַל prep.
114a(6; V^{17}) מִשְׁתְּיָא n.

114a(6; C) פחת vb.
114a(7) דֵּירְתָא n.
מתל vb.
מַתְלָא #1 n.
114a(8) אֲלִיתָא n.
טשי vb.
מַעַרְבָא n.
114a(9) דַּבְרָא n.
יתב vb.
114a(9; C) קִיקַלְתָא n.
114a(9; M^1) קְקוּלָא n.
114b(2) עִידָּנָא n.
114b(5) טבל #1 vb.
114b(9; C) טִיבּוּלָא n.
114b(13) טִיבּוּלָא n.
114b(25) אֲרוּזָא n.
סִילְקָא #1 n.
114b(26) הדר #1 vb.
114b(36) לְכִי conj.
114b(37) חַסָּא n.
115a(8) פְּלוּגְתָא n.
115a(10) גְּמָרָא n.
שְׁמָא n.
115a(15) דְּאוֹרָיְיתָא adj.
115a(17) מַאן #1 pron.
115b(1) שקע vb.
115b(4) קפא n.
רֵיחָא #1 n.
115b(6) שהי #1 vb.
115b(7) חוּלְיָא #1 n.
מְרָרָא n.
115b(8) דבר vb.
רַבָּנָא n.
115b(9) דרש vb.
115b(15) טִיבּוּלָא n.
115b(18) אַגַּדְתָא n.
הַלֵּילָא n.
115b(30) גבה vb.
פָּתוּרָא n.
115b(31) עקר vb.
115b(32) פטר vb.
115b(32; M^1) פטר vb.
116a(5) חַסָּא n.

קפא n.
116a(6) חֲמָא #2 n.
חַמִּים adj.
כַּרְתָא n.
116a(7) אַדְּהָכֵי adv.
116a(8) בְּרַתָּא #1 n.
דכר vb.
קפא n.
116a(9) כַּלְּתָא n.
116a(11) הוֹלְכָךְ adv.
116a(12) סמך vb.
קוה vb.
116a(40) דַּרְדַּק n.
116a(46) נפק vb.
116a(47; M^1) דַּהְבָא n.
כַּסְפָּא n.
116a(48; E^2) ידי vb.
116a(49) שבח #1 vb.
116b(28) רַבָּנַן n.
116b(29) אַגַּדְתָא n.
117a(8) בֵּיתָא #1 n.
117a(38) רַבָּא n.
117a(39) בְּדִיחוּתָא n.
בְּרֵישָׁא adv.
פתח vb.
קַמֵּי(־) prep.
רַבָּנַן n.
שְׁמַעְתָּא n.
117a(49) פִּיסְקָא n.
117a(50) בְּאֶמְצַע prep.
פִּיסְקָא n.
117a(52) דְּבָתַר־ n.
117b(6) שַׁפִּיר adj.
117b(8) הַי pron.
117b(10) פָּסוּקָא n.
רֵישָׁא n.
117b(16) צְלוֹתָא n.
117b(17) צְלוֹתָא n.
רַחְמֵי n.
117b(23) אַפְטַרְתָּא n.
117b(27; C) יתב vb.
117b(28) קִידּוּשָׁא n.
117b(30) יוֹמָא טָבָא n.

117b(31) אמר vb.
117b(32; M^1)
1# קבע vb.
117b(33) ירחא n.
עבר vb.
117b(39) סב adj.
1# שבח vb.
117b(40) אמר vb.
1# נחת vb.
שליחא דציבורא n.
118a(21) עישבא n.
2# פלט vb.
118a(30) הלילא n.
118b(17) כוכבא n.
1# נחת vb.
118b(17; E^1C)
2# אקרא n.
קדר vb.
118b(18) 1# קרר vb.
118b(46) חברורא n.
119a(31) אקלידא n.
119a(31; C) גילדא n.
פטיר adj.
119a(31; CE^1) קופלא n.
119b(32) ארדיאלא n.
גוזלא n.
119b(37) טעמא n.
120a(18) בזמן ד־ conj.
120a(21) 1# הדר vb.
120b(6) 1# עני vb.
120b(8) נום vb.
120b(9) בעלמא adv.
נום vb.
120b(9; E^2) נום vb.
120b(34) הקישא n.
מהו pron.

Roš Haššana

2a(8) הילכתא n.
2b(4) 1# מלך vb.
מני vb.
2b(19) פשיט adj.
צרך vb.
2b(35) אב n.
2b(36) שבט n.
2b(37) בשלמא adv.
3a(17) קום vb.
3a(18) אב n.
3a(19) אייר n.
3b(1) מניינא n.
3b(5) קדם vb.
3b(28) קשי adj.
4a(5) 1# טונא n.
4a(8) מעליותא n.
4a(12) בעי vb.
2# חמץ vb.
4a(15) מרד vb.
4a(16) קלי vb.
4a(19) בניינא n.
שקע vb.
4a(20) סיד vb.
סידא n.
4a(25) 1# כלבתא n.
4a(29; E^2) משתיא n.
4a(32) בשר vb.
4a(34) גמרא n.
מלכתא n.
4a(35) או conj.
4a(36) 2# חמץ vb.
4a(37) קיצותא n.
4a(38) מחוורתא n.
4a(39) 2# שני vb.
4b(10) כי מיכדי adv.
1# סלק vb.
5a(8) עצרתא n.
5a(9) שבועא n.
5a(11) שבועא n.
5a(14) דחי vb.
5a(14; M) 2# כדי adv.
5b(12) או conj.
קרב vb.
5b(38) צרך vb.
6a(23) אבל conj.
פרש vb.
6a(24) דיבורא n.
1# שהי vb.
6b(11) 1# הדר vb.
6b(16) בשלמא adv.
6b(23) 1# שכח vb.
6b(24) אדר n.
בתרא adj.
שילהי n.
7a(42) זלל vb.
מעבר adj.
שתא n.
7a(43) חושבנא n.
1# סלק vb.
7a(44) האידנא adv.
7b(3) פסק vb.
7b(10) בציר adj.
7b(11) אגר vb.
7b(19) נסב vb.
7b(29) חול vb.
8a(16) אפל adj.
8a(18) חרף adj.
8a(25) אדר n.
עבר vb.
8a(42) אתי vb.
8b(13) אבראי adv.
אורח ארעא n.
גואי adv.
לאו adv.
8b(14) 1# נפש vb.
9b(19) חירותא n.
9b(20; E^2) 1# ביתא n.
9b(20; Ar [AC 3:134])
2# דור vb.
9b(20; E^2M^2)
2# דיירא n.
9b(20; Ar [AC 3:134])
דריא n.
10b(22) אתחלתא n.
11a(30) לישנא n.
11a(40; E^2) זיוא n.
11a(40) ניסן n.
11a(41) אילנא n.
לבלב vb.
11a(47) קום vb.
11a(50) בצר vb.
דלי vb.
12a(16) ברישא adv.
דאורייתא adj.
12a(17) חבב vb.
קדם vb.
12a(20) גוונא n.
12b(32) צער vb.
1# קבל vb.
12b(38) מטי vb.
13a(1) כלל adv.
13a(1; E^2) שמט vb.
13a(2) 1# אזל vb.
13a(10) הילכתא n.
לבר מ־ prep.
נפק vb.
13a(19) עלל vb.
13a(20) רחמנא n.
13a(28) דנקא n.
עלל vb.
ריבעא num.
13a(32) עלל vb.
13a(33) 1# מאי pron.
1# מלי vb.
13a(35) 2# מצי vb.
13a(39) ידא n.
נרגא n.
1# שדי vb.
13b(2) אחרינא adj.
גופא n.
13b(11) 1# אזל vb.
14b(15) גמרא n.
1# ספק vb.
14b(23) כרך vb.
15a(8) אגב אורח־ prep.
15a(9) 1# משמש vb.
15a(10) 2# טען vb.
1# פירא n.
שתא n.
15a(41) דכר vb.
15b(22) אמאי conj.
15b(25) נהג vb.
15b(27) מנהגא n.
16a(5) אימת adv.
16a(6; M^2) הרפתקא n.

עדי vb.
16a(7; E^2) 1# דון vb.
16a(13) הולכך adv.
16a(13; E^2) 2# צלח vb.
16a(14) זרע vb.
קדם vb.
16a(14; E^2) אפל adj.
2# זרעא n.
16a(15) דיין vb.
חרף adj.
מני pron.
16a(34) הכי והכי adv.
עיין vb.
16a(39) 1# מאן pron.
מריע adj.
2# צלי vb.
קציר adj.
16b(4) ערבב vb.
16b(26) 1# הני vb.
זכותא n.
17a(27) איניהו pron.
שפיר adj.
17a(40) קרקפתא n.
17a(41) נות vb.
17a(50) 1# חלש vb.
עלמא n.
שאל vb.
17a(51) אין part.
זוודתא n.
חזי vb.
כסף vb.
1# צבת vb.
17a(51; M^2) זווד vb.
זוודתא n.
17a(52) קום vb.
18a(14) קרע vb.
18a(29) עסק vb.
18a(31) שיתא num.
18a(44; O) בני אימרנא n.
18a(44) הכא adv.
18a(48) 1# ברי vb.
יחד vb.
ליבא n.
18a(52) נפק vb.
18b(38) כי prep.
18b(39) רחמנא n.
18b(43) פרסם vb.
18b(50) אחרינא adj.
19b(9) שארא n.
19b(11) אלול n.
כיון conj.
19b(12) אלול n.
19b(16) קלל vb.
20a(1) 1# חלל vb.
20a(8) מחר adv.
קדש vb.
20a(9) קלע vb.
20a(13) לאו adv.
20a(19) 1# חברא n.
טיבותא n.
1# מאי pron.
20a(20) ירקא n.
מית n.
20a(23) טרח vb.
עבר vb.
20a(25) עממי n.
20a(26) חמים adj.
1# מאי pron.
1# שני vb.
20a(27) 4# חבל vb.
לדיד־ prep.
עלמא n.
20a(37) ירחא n.
20a(40; GRH 10:17)
איפכא n.
20b(1) שיקרא n.
20b(6) מד־ prep.
20b(13) כחש vb.
סהדא n.
20b(14) ארבעא num.
כסי vb.
סיהרא n.
20b(14; OHT ib. 37:13)
שעתא n.
20b(15) עתיק adj.
20b(16) חדת adj.
20b(24) חמיסר num.
שיתסר num.
20b(25) עבד vb.
20b(26) חסר vb.
21a(1) ירחא n.
1# קלא n.
קלע vb.
21a(2) בסים adj.
חדסר num.
21a(3) בבלאה adj.
יומא רבא n.
21a(4) האידנא adv.
מערבא n.
מרחשוון n.
סהד vb.
21a(5) כרז vb.
שליחא n.
21a(6) עבד vb.
21a(7) אטו prep.
21a(8) אתרא n.
21a(9) מטי vb.
21a(10) יומא n.
21a(11) קפד vb.
21a(12; E^2) לאו adv.
21a(14) רגל vb.
21a(16) אורחא n.
21a(16; GRHIntr 59)
4# ברי vb.
21a(17) 1# גברא n.
21a(21) סבת n.
1# משך vb.
21a(25) נחותי ימא n.
21a(26) אתו pron.
ירחא n.
סיהרא n.
קבעא n.
שלם vb.
21a(27) אימת adv.
1# בער vb.
21a(28) ארבסר num.
21a(29) לדיד־ prep.
21b(28) 2# גלי vb.
22b(13) 1# אזל vb.
1# מאי pron.
1# צרף vb.
22b(14) אמר vb.
מהו pron.
ספיקא n.
22b(18) איניש n.
מעלמא adv.
22b(19) 2# גלי vb.
עבד vb.
שקר vb.
23a(8) איתמל adv.
אנס vb.
23a(13; GRH 13:16)
1# אדרא n.
23a(14; L) גולמיש n.
23a(14; GRH 13:16)
זמבליגא n.
23a(19) ארזא n.
23a(19; E^1) גשא n.
23a(20) אפרסמא n.
2# ברתא n.
שגא n.
23a(21; L) שורבינא n.
23a(23; GRH 13:19)
בוטמא n.
בלוטא n.
23a(25) דולבא n.
ערא n.
23a(25; GRH 13:19)
כסיתא n.
23a(29; M) 1# חלא n.
2# טען vb.
שכן vb.
23a(30) אטונא n.
כיתנא n.
כסיתא n.
1# קטר vb.
23a(30; Ar [AC 5:84], GRH 13:22)
בר אמוראי n.
23a(31) לבראי adv.
1# נטל vb.
ספינתא n.

23a(32) דלי vb.
חלף vb.
כְּמָה adv.
עַל prep.
23a(32; GRH 13:24)
כפי vb.
23a(34) כְּסִיתָא n.
סלק #1 vb.
23a(34; M) מַרְגָּנִיתָא n.
23a(35) כְּסִיתָא n.
23a(36; O,Ar [AC
6:416]) פרותא n.
23b(5) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
קום vb.
23b(6) גִּיסָא #2 n.
23b(9) טוּבָא adv.
23b(10; E^2) דִּירְכָּא n.
23b(10; GRH 14:6)
סתם vb.
23b(24) מְעַלְיוּתָא n.
24a(1) גִּירָא #1 n.
שדי #1 vb.
24a(16) כָּל הֵיכֵי adv.
24a(19; M^2)
כּוֹכִיתָא #1 n.
עֵיבָא n.
24a(43) פרסם vb.
24b(15) פִּירְקָא n.
24b(28) גְּרִיד adj.
24b(32) סמי vb.
שִׁינָּנָא n.
24b(34) חֲשָׂדָא n.
24b(36) בֵּי(ת) כְּנֵישְׁתָּא n.
24b(37) אַנְדְּרָטָא n.
24b(37; M) קום vb.
25a(25) סֵיהֲרָא n.
קום vb.
25a(26) קָלָא #2 n.
שדי #1 vb.
25a(27) יַרְחָא n.
כסי vb.
קדש vb.
קום vb.
25a(28) סִימָנָא n.
25b(29) פרסם vb.
25b(35) קדש vb.
25b(41) סוֹפָא n.
צרך vb.
26a(7) זְכוּתָא n.
נַפְשָׁא n.
26a(25) שני #1 vb.
26a(37; GRH 18:11)
גִּילְדָּא n.
26a(42; GRH 18:14)
הֲדָדֵי pron.
חבר #1 vb.
26a(43) דִּיכְרָא n.
26a(45; GRH 14:16)
יוֹבֵילָא n.
26a(47) דַּנְקָא n.
פרש vb.
26b(1) פְּלַנְיָא n.
קבע #2 vb.
26b(2) בֵּי מִדְרָשָׁא n.
גזל vb.
שאל vb.
26b(5) אמר vb.
קבע #2 vb.
26b(8) אַמְתָא #1 n.
26b(9) חזי vb.
פִּיסְקָא n.
26b(11) מָאי #1 pron.
26b(13) בדר vb.
26b(13; GRH 18:33,O)
פַּרְפְּחִינָא n.
26b(17) הפך vb.
26b(17; GRH 18:31)
מַזְיָא n.
26b(21) חֲבַרְתָּא n.
שקל #1 vb.
26b(21; GRH 18:33)
טאטי vb.
26b(22; GRH 18:33)
טָאטֵיתָא n.
26b(24) אזל #1 vb.
26b(25) דרי #2 vb.
כִּיסְתָא #1 n.
כסחא n.
שקל #1 vb.
26b(25; GRH 18:34)
בסכנא n.
טַיָּיעָא adj.
26b(26; GRH 18:35)
יַהֲבָא n.
26b(43) מָאי #1 pron.
פלג vb.
26b(44) כְּמָה adv.
26b(45) כפף vb.
פשט vb.
27a(5) קָלָא #1 n.
27a(10) נפק vb.
27a(12) סלק #1 vb.
פסק vb.
27a(12; E^2) פְּסוּקָא n.
27a(13) הֲדָדֵי pron.
27a(18; O) שמע vb.
27a(23) חבב vb.
27a(26; E^2L) כִּינוּפְיָא n.
27a(28) אָפְלוּ conj.
27a(29) עבד vb.
עוֹבָדָא n.
27a(40) שְׁאָרָא n.
27b(20) הפך vb.
כִּיתּוּנָא n.
27b(21) חקק vb.
27b(32) קדח vb.
27b(32; HP 21:21)
דַּכְרוּתָא n.
27b(32; HP 21:20)
חקק vb.
27b(36) רמי #1 vb.
28a(5) חִיוּבָא n.
28a(7) זִימְנָא n.
חִיוּבָא n.
28a(8) חִיוּבָא n.
28a(18) ערבב vb.
קָלָא #1 n.
28a(20) נפק vb.
28a(21) ערבב vb.
קָא part.
28a(25) מעל vb.
רכב vb.
28a(27) אִימַּת adv.
28a(34) כתת vb.
28b(18; GRH 21:15)
נבח vb.
28b(30) ברך vb.
זִימְנָא n.
28b(30; GRH 21:21)
אמר vb.
28b(38) עבר vb.
28b(40) נדי #2 vb.
28b(41) שבק vb.
28b(44) צִיבּוּרָא n.
29a(39) מַאן #1 pron.
29a(39; M^2) לֵיוָאָה n.
29b(4) בֵּי רַב/רַבִּי ... n.
29b(5) אָרִישָׁא n.
דַּבְרָא n.
29b(13) שַׁפִּיר adj.
29b(32) הִיא pron.
שרי #1 vb.
29b(44) אקראי adv.
30a(7) סלק #1 vb.
30a(8) שְׁלִיחָא דְצִיבּוּרָא n.
30a(9) אוּנְּא n.
קָלָא #1 n.
30a(38) מַבְּרָא n.
פסק vb.
30a(44) אכל #1 vb.
אִשְׁתְּקַד adv.
30a(45) בני vb.
30a(49) אוֹ conj.
31a(24) הוי vb.
עָלְמָא n.
שַׁתָּא n.
31a(25) חרב vb.
31a(27) מוּסְפָּא n.
31a(32) מִינְחָתָא n.
31a(35) כּוּלָּא pron.
31a(43) גְּמָרָא n.
31b(13) זמן vb.

31b(14) קַמֵּי(־) prep.
31b(15) כתב vb.
פְּתִיחָא n.
31b(24) פִּירְקָא n.
קַמָּא adj.
31b(46) אוֹרַח אַרְעָא n.
רַבָּא n.
31b(52; E^2) סבר vb.
32a(9) דכר vb.
32a(32) עבר vb.
32a(44) טוּבָא adv.
32b(4) רִיתְחָא n.
רתח vb.
32b(5) פרק vb.
32b(29) דְּאִיעֲבַד adv.
32b(48) הָשְׁתָּא adv.
33a(3; E^2) מַגְּלָא n.
33b(8) כון vb.
שַׁמָּעָא n.
33b(9) אַיְּידֵי דְּ־ conj.
33b(20) בָּבָא n.
33b(21) בָּבָא n.
בַּרָּא adj.
33b(25) אִימָּא n.
33b(27) גנח #1 vb.
ילל vb.
34a(10) הַקִּישָׁא n.
34a(12) הָשְׁתָּא adv.
34a(40) שני #1 vb.
34a(48) גנח #1 vb.
ילל vb.
34a(52) סְתָמָא n.
34a(52; M) ארע vb.
34a(52; HP 19:28)
ילד vb.
34a(52; HP 19:26)
עבד vb.
34a(53) ילל vb.
34a(53; M^2HP 19:28)
גנח #1 vb.
34b(11) חלף vb.
34b(14) אַתְּ pron.
סבר vb.
34b(27) נחר #2 n.
שַׁמָּעָא n.
35a(4) צִיפּוֹרָאָה adj.
35a(11) נפש #1 vb.
35a(14; Ar [AC 1:48])
אווש vb.
35a(21) סדר vb.
35a(22) צְלוֹתָא n.
35a(24) אנס vb.
הָנֵי pron.

Yoma

2a(23) הַבֵּירָא n.
2a(31) קום vb.
קְרָא #1 n.
2b(10) אֲבָל conj.
2b(11) ילף vb.
2b(16)
כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא adv.
2b(20) הַי pron.
3b(19) שמע vb.
3b(29) קוּשְׁיָא n.
3b(53) הִיא pron.
4a(2) בִּשְׁלָמָא adv.
4a(5) לְדִידּ־ prep.
4b(21) סלק #1 vb.
4b(23) סִיוָן n.
שִׁיתְסַר num.
4b(24) נחת #1 vb.
4b(26; V^{17}) לַוּוחָא n.
4b(44) סיים #2 vb.
4b(46) כְּלוּם pron.
5a(2) עכב vb.
5a(35) מעט vb.
5a(39) עִיכּוּבָא n.
5b(1) עַנְיָינָא n.
5b(5) הָכֵי adv.
5b(19) הוי vb.
6a(10) אִית part.
6a(13) רַשִׁיעַ adj.
6a(19) פלג vb.
6a(23) אִימַּת adv.
לֵילְיָא #1 n.
6b(17) כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
6b(19) הדר #1 vb.
7a(6) מִיהָא adv.
7b(12) סִיכְּתָא n.
רצי vb.
7b(14) אמר vb.
7b(15) נום vb.
8a(36) נקש vb.
8b(4) אִיכָּא part.
8b(9) ספק #1 vb.
8b(16) קְבָעָא n.
8b(17)
כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
רמי #1 vb.
9a(7) טרח vb.
9a(8) פורסא #2 n.
9b(2) שרי #1 vb.
9b(19) כּוּחְלָא n.
מלי #1 vb.
סטי adj.
9b(38) אוֹרָיְיתָא n.
עסק vb.
9b(40) סחי vb.
9b(41) אֱלָהָא n.
יְדָא n.
סני vb.
9b(45) שעי #1 vb.
9b(46) בַּהֲדֵי prep.
בְּשׁוּקָא adv.
9b(47) בְּלָא prep.
יזף vb.
שדי #1 vb.
9b(48) סלק #1 vb.
10a(2) פָּרְסָאָה adj.
10a(11) בַּרָּא adj.
גַּוָּאָה adj.
חַד #1 num.
10a(12) הַקֵּיפָא n.
10a(33) ידע vb.
מַאן דְּ־ pron.
פרש vb.
קְרָא #1 n.
10a(34) זוּטַר adj.
10a(36) בַּנָּאָה #1 n.
10a(36; L) בְּנוֹיָא n.
10a(38) יְדָא n.
כְּנֵישְׁתָּא #1 n.
נַמֵּי adv.
סְתוֹרָא n.
סתר #2 vb.
10b(5) אַטּוּ prep.
10b(12) טַעֲמָא n.
10b(14) אמר vb.
כ(ו)רחא n.
10b(16) מִדְּ־ prep.
11a(5) אָפְלוּ conj.
11a(6) גְּזֵירְתָּא n.
11a(11) אֲבוּלָא #1 n.
11a(12) אַקְרָא #1 n.
11a(36) סְתָמָא n.
11a(44) נְפִישׁ adj.
11a(45) זוּהֲמָא n.
11b(15) סלק #1 vb.
11b(18) גְּבִיהַּ adj.
11b(31) אִידָּךְ pron.
יַמִּינָא n.
כְּרָעָא #1 n.
עקר vb.
12a(25) אוֹרַח אַרְעָא n.
בּ־ prep.
גּוּלְפָּא #1 n.
מַשְׁכָּא #1 n.
שבק vb.
12a(25; L) אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
12a(26) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
12a(32) מְחַוַּורְתָּא n.
12b(9) אִימַּת adv.
13a(15) זרז vb.
13a(17) כנס vb.
13a(18) כנס vb.
13a(21) דּוּכְתָּא n.
קוּשְׁיָא n.
13b(5) לְ־ prep.
13b(10) גִּיטָּא n.
13b(14) קום vb.
13b(18) קדם vb.
14a(6) הָכֵי הָשְׁתָּא adv.

14a(10) חול vb.
מֵי adv.
14a(11) הוי vb.
14a(12) טרד vb.
14a(44) גַּבָּא n.
14b(2) פָּנְיָא n.
14b(5) רמי #1 vb.
14b(8) אִיפְּכָא n.
14b(15) סֵדֶר יוֹמָא n.
14b(16) סֵדֶר יוֹמָא n.
14b(23) גְּמָרָא n.
סדר vb.
15a(1) עִידָּנָא n.
15a(15) הָכָא adv.
מַתְנִיתָא n.
15a(19) מְצִיעֲתָא n.
15a(20) סוֹפָא n.
15a(26) ארי #1 vb.
סִידְרָא n.
15a(27) גּוּפָא n.
15a(44) חוי vb.
מְנַגְּדָנָא n.
15a(45) כַּד־ prep.
15a(46) טִיהֲרָא n.
15b(5; E) יהב vb.
16a(31) אַמְּתָא #2 n.
17a(3) קצי vb.
17a(5) סבר vb.
17a(7) שני #2 vb.
17b(1) בִּשְׁלָמָא adv.
17b(4) לָאו adv.
17b(8) חוּשְׁבָּנָא n.
18a(3) בְּצִיר adj.
18a(18) כִּי הָאֵי גַּוְונָא adv.
18a(22) דֵּינָרָא n.
18a(23) כָּהֲנָא n.
מני vb.
18a(23; E[1]) עַד prep.
18a(23) רַב adj.
18a(27) מִילְּתָא #1 n.
18a(28) בַּר אַחְתָא n.
דַּיָּילָא n.
שׁוּקָא n.

18b(7; Rashi) גַּרְגִּירָא n.
מֵיצְרָנָאָה adj.
18b(10) הוי vb.
יוֹמָא n.
19a(31) אוּרְתָּא n.
טבל #1 vb.
19a(32) גני #1 vb.
19a(34; L) לְבַהֲדֵי prep.
פָּנְיָא n.
19a(38) סגי #1 vb.
19a(40) כָּהֲנָא n.
19b(25) בֵּי #2 n.
19b(25; E[1]) פֵּי n.
19b(43) אִיהִי pron.
בֵּי רַב n.
חוי vb.
צרתא n.
19b(49) אמר vb.
19b(51) חֲסִיד adj.
מְשִׁיחָא n.
19b(52) בעל vb.
כַּמָּה adv.
19b(52; MGG 116:15)
בְּתוּלְתָּא n.
20a(2) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
רְשׁוּתָא #2 n.
20a(3; L) סטן vb.
20a(5) וְ־ conj.
מְאָה num.
שִׁיתָּא num.
20a(15; L) הֵיכָא adv.
20b(2) אחר #1 vb.
קדם vb.
20b(5) הוֹלְכָךְ adv.
20b(7) חוּלְשָׁא n.
20b(8) נְפִישׁ adj.
20b(12) גַּבְרָא #1 n.
20b(15) אָמוֹרָא n.
הָכָא adv.
פרשׁ vb.
20b(17) *אָבוּבָא n.
גַּרְדָּאָה n.
זְמָרָא n.

*חֵרָא n.
20b(19) קרי #1 vb.
20b(21) מָר n.
נוח vb.
נִיהוּ pron.
20b(22) אגר vb.
נפץ vb.
20b(38) הִירְגָּא n.
יוֹמָא n.
21a(1) עַל prep.
רַחְמֵי n.
21a(16) מָר n.
21a(29) חשׁב vb.
נפק vb.
פְּסוּלָא #1 n.
21a(30) בצר vb.
עלל vb.
21a(32) לֵיכָּא part.
21a(34) גּוּוָאָה adj.
נִיסָא #1 n.
21b(14) הָשְׁתָּא adv.
חשׁב vb.
נִיסָא #1 n.
22a(16) פַּיְיסָא #2 n.
22a(25) פַּיְיסָא #2 n.
22a(27) גני #1 vb.
קום vb.
22a(39) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
22b(4) לְדִיד־ prep.
22b(8) בזק vb.
גַּבְרָא #1 n.
מִידֵּי דְ־ n.
22b(8; Ar [AC 2:34])
בזק vb.
22b(25) רִבוּתָא n.
22b(31) חלי #2 vb.
מָרְיָא n.
סייע vb.
רגשׁ vb.
22b(34) פרע #2 vb.
22b(36) לָאֵיי adv.
פרע #2 vb.
22b(43) חֵילְמָא n.

סְיוּטָא n.
22b(44) סְיוּטָא n.
23a(11) גּוּפָא n.
צַעֲרָא n.
23a(15) לִיבָּא n.
נקט vb.
23a(17) פייס vb.
23a(29; OHT ib. 10:22)
מדורתא #1 n.
23a(30) טַיְיעָא adj.
מַטְרְקָא n.
פסק vb.
23a(31) מֵרֵישָׁא adv.
23a(32; E[1]) פְּתִילְתָּא n.
23a(36) נִגְדָּא #1 n.
23a(45) קדם vb.
23a(46) פַּיְיסָא #2 n.
23a(48) אקראי adv.
סבר vb.
23b(10) נסב vb.
24b(7) ערב #2 vb.
24b(42) חטף vb.
24b(42; E[1]Ed) חמס vb.
24b(43) חֲבִיבוּתָא n.
קרי #2 vb.
25a(48) טוּבָא adv.
25b(7; L) עתר vb.
25b(13) חֲבִיבוּתָא n.
25b(21) אַף conj.
25b(27; L) אֵיבְרָא n.
25b(27; KS 31 263:90)
עוֹבְיָא n.
25b(36; L) עֵילוּיָא n.
25b(38) שׁוּמְנָא n.
26a(12) צוּרְבָּא n.
26a(13) שִׁבְטָא n.
26a(17) אַלִּיבָּא דְ־ prep.
הִילְכְּתָא n.
סלק #1 vb.
שְׁמַעְתָּא n.
26a(30) זכי vb.
26a(37) בצר vb.
26b(27) אַיִן part.

לָא adv.
27a(2) יתב vb.
סבר vb.
27a(18) זִיבוּרְתָּא n.
27a(35) נִיחַ adj.
27b(14) שׁמט vb.
28a(5) אֶלָּא conj.
הָכֵי adv.
28b(7) נגה #2 vb.
28b(9) מִכְּדִי conj.
צְלוֹתָא n.
שׁחר #1 vb.
28b(10) כּוּתְלָא #1 n.
28b(11) גמר vb.
28b(19) קוּשְׁיָא n.
28b(21) כון vb.
שׁחר #1 vb.
28b(38) אִיגְּרָא n.
הוּא pron.
חלם #2 vb.
פשׁר vb.
28b(44) עֵיבָא n.
28b(45) שׁטח vb.
28b(46) דִּיקְלָא n.
דַּנָּא #1 n.
זִיהָא n.
חַלָּא #2 n.
סִימָנָא n.
קָשֵׁי adj.
שׁברירא #2 n.
שִׁימְשָׁא n.
29a(2) קַיְיטָא n.
קָשֵׁי adj.
שִׁילְהֵי n.
29a(3) אִישְׁתָּא n.
סִיתְוָא n.
שְׁגִיר adj.
29a(4) גמר vb.
קַיְיטָא n.
29a(5) חֲדַת adj.
29a(5; OHT ib. 15:7)
אבר prep.
29a(5; OHT ib. 15:6)

טִינָא n.
29a(5) עַתִּיק adj.
29b(1) קמץ vb.
29b(13) פסל #1 vb.
29b(16) בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
לֵילְיָא #1 n.
30a(12) זוּהֲמָא n.
30a(20) אֲנִין adj.
30a(22) אֲנִין adj.
30b(13) ארי #1 vb.
30b(14) רמי #1 vb.
30b(19) אִידֵּי pron.
נסח vb.
30b(29) זִי part.
30b(31) דשׁשׁ #1 vb.
31a(2) דְּאוֹרַיְיתָא adj.
כְּעֵין prep.
31a(9) לְבָרַאי adv.
31a(10) משׁך #1 vb.
31a(13) אוֹ conj.
31b(2) שִׁישָׁא #1 n.
31b(4) אַמְּתָא #2 n.
31b(20) קִידוּשָׁא n.
31b(42) קִידוּשָׁא n.
32a(2) פשׁט vb.
32a(3) לבשׁ vb.
32b(5) נפק vb.
32b(29; L) נפק vb.
32b(30) מִדְּ־ prep.
32b(41) חֲמֵיסַר num.
32b(43) לִישָּׁנָא n.
קַטְלָא #1 n.
33a(4) גְּמָרָא n.
33a(22) אפך vb.
33a(31) חֲבַרְתָּא n.
33a(42) גְּמָרָא n.
33b(1) פגע vb.
33b(8; E[2]) דְּרָעָא n.
33b(8; L) טוֹסֶפְתָּא n.
עבר vb.
33b(9) טוֹסֶפְתָּא n.
33b(25) פסק vb.
33b(26) נִיחַ adj.

33b(31) מְיַיתַּר adj.
33b(33; E[1]) קום vb.
33b(34) לָא מִידֵּי adv.
34a(17) מְנָא adv.
34b(15) הוי vb.
35a(2) אַמְגּוּשָׁא n.
35a(7) בְּצִיר adj.
טְפֵי adj.
35b(16) חֲמָרָא #1 n.
כִּי prep.
מזגא #2 n.
36a(12) קָשֵׁי adj.
36a(15) אִית part.
36a(16) חוּלְשָׁא n.
36a(19) להדיא #1 adv.
36b(31) סייע vb.
36b(32) נחת #1 vb.
36b(34) סִיפְרָא n.
37a(6) מַאי דְ־ pron.
37a(37) צדד vb.
37a(50) גַּלְגְּלָא n.
שׁקע vb.
37b(4) נַרְגָּא n.
37b(4; L) חֲצִינָא n.
38b(15) סלק #1 vb.
38b(21; E[1]) סלק #1 vb.
38b(23) אַגַּדְתָּא n.
מְנָא adv.
סדר vb.
38b(24) רַבָּנַן n.
38b(26) בָּתַר prep.
מִילְּתָא #1 n.
38b(48) אמר vb.
דְּבֵי ... n.
39a(19) כון vb.
39a(22) עבד vb.
39a(27) יַמִּינָא n.
סלק #1 vb.
39a(28) מאן #1 pron.
שְׁמָאלָא n.
39b(50) בִּשְׁלָמָא adv.
40a(13) עַל prep.
פלג vb.

40a(18) לָא כְלוּם adv.
40a(19) קדם vb.
40a(23) עכב vb.
41a(1) מַנִּי pron.
סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
41b(14) רבי #1 vb.
41b(39) ערב #2 vb.
42a(3) פלג vb.
42a(9) סִימָנָא n.
42a(23) כָּל דְּכֵן adv.
לָאו adv.
42a(35) הָשְׁתָּא adv.
42b(41) טַעֲמָא n.
43a(16) אתי vb.
43a(17) טרח vb.
43a(24) טַעֲמָא n.
43a(31) שׁקל #1 vb.
43b(6) סלק #1 vb.
43b(6; L) בֵּי כָּרְבָא n.
43b(7) בֵּי כָּרְבָא n.
43b(11) לְבַר adv.
44a(26) אמר vb.
כְּדֵי #1 adv.
44b(10) גמר vb.
44b(11) קרי #2 vb.
שׁני #1 vb.
45a(15) חוּלְשָׁא n.
45a(40) נפק vb.
45a(45; E[1]L) מְפוֹחָא n.
45b(12) וְ conj.
46a(1) גִּיפָא #2 n.
46a(12) אמר vb.
דַּעְתָּא n.
46a(16) קַמְחָא n.
46b(11) נחת #1 vb.
46b(12) כבי vb.
46b(13) נתק vb.
46b(17) מְצוּוְתָא n.
נתק vb.
46b(21) נתק vb.
47a(16) חפן vb.
47a(17) לְגַוַּאי adv.
47a(18) שִׁינָּא n.

Ref.	Entry
47a(23)	יַצִּיבָא n.
47a(24)	גִּיוֹרָא n.
47b(6)	עואה adj.
47b(7)	גַּוַּאי adv.
47b(8)	בַּרַּאי adv.
47b(9)	כִּי #1 conj.
47b(10)	עואה adj.
47b(20)	קטר #2 vb.
47b(23)	מַאי #1 pron.
47b(24)	קמץ vb.
	שָׁמֵין adj.
47b(30)	הָךְ pron.
47b(33)	קמץ vb.
47b(36)	חפן vb.
48a(1)	דבק vb.
	דִּפְנָא #2 n.
	מָאנָא n.
48a(4)	אפך vb.
48a(5)	אַרְעִיתָא n.
48b(5)	מִן prep.
49a(4)	אָמוֹרָא n.
49a(23)	אִי דְּ־ conj.
49a(25)	אסי #1 vb.
49a(25; E1)	אסי #1 vb.
49a(25)	חלל #1 vb.
49a(25; E1)	חלל #1 vb.
49a(30)	חיי vb.
49a(32)	כְּרָעָא #1 n.
	רֵישָׁא n.
49a(41)	הוי vb.
	מַאי #1 pron.
49b(18)	חֵיוּתָא #2 n.
49b(19)	מֵיהָא adv.
49b(22)	הָכֵי adv.
50a(9)	קַרְנָא n.
50a(34)	הָכֵי adv.
	שמע vb.
50b(13)	כפר vb.
	קִיבּוּעָא n.
50b(13; M)	קיפיא n.
50b(28)	קרב vb.
51a(9)	דחי vb.
51a(13)	כִּינוּפְיָא n.

Ref.	Entry
51b(9)	בֵּי גָּזָא n.
51b(10)	פקר #1 vb.
	רַחֲמָנָא n.
51b(34)	סגי #2 vb.
51b(34; RaḤ,Ed)	
	עלל vb.
52a(3)	שחר #1 vb.
52a(14)	חֲלָלָא n.
52b(5)	דְּאוֹרָיְיתָא adj.
53a(20)	קְרָא #1 n.
53a(46; MGL 566:11)	
	גחן vb.
53a(46)	לְ־ prep.
	לַאֲחוֹרֵי־ prep.
	עלל vb.
53a(47)	עַד prep.
	קום vb.
53a(48)	כסי vb.
53a(49)	אוס vb.
	אִיסְקוּפְּתָא n.
	כְּרָעָא #1 n.
	נקף #1 vb.
53a(49; IŠGF 89:1)	
	נקף #1 vb.
53b(2)	כַּרְכָּא #1 n.
	רום vb.
	רֵישָׁא n.
	רְעוּתָא n.
53b(12)	הדר #1 vb.
53b(15)	פסע vb.
53b(19)	סיים #1 vb.
53b(22)	מִיטְרָא n.
53b(22; E2L)	שדי #1 vb.
53b(23)	פסק vb.
53b(24)	הגי #1 vb.
	מִיטְרָא n.
53b(25)	צְלוֹתָא n.
54a(13)	גִּימַטְרְיָא n.
54a(45)	צוּרְתָא n.
55a(1)	מְנִגְדְּנָא n.
55a(41)	אַתְרָא n.
	כִּי prep.
	מָר n.

Ref.	Entry
55b(3)	חלף vb.
55b(18)	ברר vb.
56b(15)	אִי conj.
56b(16)	זוטר adj.
56b(20)	שפך vb.
56b(21)	הָאֵי #1 pron.
	חִיוָּר #1 n.
	סוּמָק n.
56b(24)	נחת #1 vb.
57a(9; M)	זִימְנָא n.
57a(25)	בְּבָלָאָה adj.
	טַפְשָׁאָה adj.
57a(26)	חֲשׁוֹכָא n.
57a(27)	חשך vb.
57a(38)	גמר vb.
	טַפְשָׁאָה adj.
57b(10)	נדי #2 vb.
57b(34)	שִׁינּוּיָא #2 n.
58a(27)	חלחל vb.
58a(29)	קְלִישׁ adj.
58b(18)	נדי #2 vb.
	פִּיתְחָא n.
58b(31)	נדי #2 vb.
59a(23)	מִנֵּי pron.
59a(30)	אוס vb.
59a(33)	טהר #2 vb.
	טִיהֲרָא n.
	פַּלְגָּא דְיוֹמָא n.
59a(34)	יוֹמָא n.
59a(36; L)	גִּילוּיָא n.
59a(38)	נדי #2 vb.
59a(51)	משך #1 vb.
60a(12)	מעט vb.
61a(1)	ארי #1 vb.
62b(6)	הֵיכָא adv.
	עִיכּוּבָא n.
62b(24)	עִיכּוּבָא n.
62b(31)	לְכַד־ prep.
63b(35)	מאס vb.
64a(4; L)	בַּר הָכֵי n.
64a(13)	מחר adv.
64a(15)	חזי vb.
	כְּלָל adv.

Ref.	Entry
64a(24)	רצי vb.
64b(2)	דוק vb.
	כְּוָות־ prep.
	מַתְנִיתָא n.
64b(5)	כְּדְ־ prep.
	קום vb.
	קַמָּא adj.
64b(16)	אֲלִיבָּא דְ־ prep.
65a(41)	קרב vb.
65b(14)	נוח vb.
65b(16)	אמר vb.
66b(45; M2Ar [AC 7:37])	צְפִירְתָא n.
67a(23)	לְמָה לִ־ conj.
67a(28; V17)	גמש vb.
67b(3)	בעי vb.
68a(31)	שרף #1 vb.
68b(13)	חרוכא n.
69a(1)	מְשׁוּם prep.
69a(16)	מכך vb.
69a(19)	פסק vb.
69a(24; M2Ar [AC 2:307])	גמד adj.
	נַמְטָא n.
69b(17)	בְּיָיא interj.
	דְּ־ conj.
	הָאֵי #1 pron.
	הַיְינוּ pron.
	הֵיכְלָא n.
	חרב vb.
	יִצְרָא n.
	קלי vb.
69b(17; E1)	מַקְדְּשָׁא n.
69b(18)	גלי #1 vb.
	צַדִּיק adj.
69b(19)	אִיהוּ pron.
	פִּיתְקָא n.
	קבל #1 vb.
69b(20)	רְקִיעָא n.
69b(22)	גּוּרְיָא n.
	נוּרָא n.
	נפק vb.
69b(24)	בִּינְתָא n.

Ref.	Entry
	קָלָא #1 n.
	רמי #1 vb.
	שמט vb.
69b(25)	עָלְמָא n.
	קָלָא #1 n.
69b(26)	אֲבָרָא n.
	דוּדָא n.
69b(26; MGG 129:18)	
	חפי vb.
69b(27)	יקד vb.
	נוּרָא n.
	קָלָא #1 n.
	שוב vb.
69b(29)	הרזק vb.
	יִצְרָא n.
	מסר #1 vb.
69b(30)	בֵּיעֲתָא n.
	בעי vb.
69b(30; MGG 130:3)	
	בַּת יוֹמָא n.
69b(32)	יהב vb.
	כחל vb.
	רְקִיעָא n.
69b(32; MGG 130:5)	
	שבק vb.
69b(33)	גרי #1 vb.
	קָרִיב adj.
69b(35)	נטי vb.
69b(42)	אמר vb.
	סמך vb.
	עקר vb.
69b(44)	דלג vb.
70a(5)	כרך vb.
	סִיפְרָא n.
70a(11)	פִּגְמָא n.
70a(15)	סִיפְרָא n.
	פִּגְמָא n.
70a(43)	מְתָרַץ adj.
70a(43; V17)	מְתַקַּן adj.
71a(20)	חזי vb.
	קְרָא #1 n.
	שבש #1 vb.
71a(26)	הֲדָדֵי pron.

Ref.	Entry
	פטר vb.
71b(3)	לוי vb.
71b(8)	אתי vb.
	בַּר עַמְמִין n.
	שְׁלָמָא n.
71b(9)	עוֹבָדָא n.
71b(10)	בְּרָא #1 n.
71b(27)	כִּיתָּנָא n.
71b(29)	עֲמַרָא n.
	פצל vb.
71b(30)	כִּיתָּנָא n.
71b(31)	לְקוּתָא n.
71b(39)	גַּמְרָא n.
71b(40)	סמך vb.
71b(53)	מעט vb.
	רַחֲמָנָא n.
72a(2)	הוי vb.
72a(19)	חַד #1 num.
72b(35)	חֲבָל interj.
72b(36)	דִּירְתָא n.
	מְשׁוּתָא n.
72b(37)	גֵּיהִנָּם n.
	ירת vb.
72b(40)	ימן vb.
	סַמָּא n.
	סַמָּא דְמוֹתָא n.
72b(46)	מַתְנִיתָא n.
72b(50)	כְּדֵי #1 adv.
73a(26)	דִּכְוָות־ prep.
73a(28)	אַפָּא #1 n.
73a(30)	בֵּי קֵיסַר n.
	יַקְרָא n.
73b(14)	צָדֵי n.
73b(15)	טֵית n.
73b(19)	סייע vb.
74a(9)	הוּא pron.
74a(10)	הָתָם adv.
74a(20; M)	
	סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
74a(25)	צרף #1 vb.
74a(31)	אַסְמַכְתָּא n.
74a(34)	איריא n.
74b(11)	טוּלָא n.

Ref.	Entry
74b(44)	סְעוֹדְתָא n.
75a(19)	לִישָּׁנָא n.
75a(21)	הַפְקֵירָא n.
75a(23)	שבח #1 vb.
75a(23; E1)	פְּרִיץ adj.
75b(3)	אִית part.
	הָאֵי מַאן דְּ־ pron.
75b(4)	סְעוֹדְתָא n.
75b(22)	גְּרִיעַ adj.
	יתב vb.
	צִיפַּרְתָא n.
75b(23)	אכל #1 vb.
	סלק #1 vb.
	רִיפְתָּא n.
75b(24)	אַגְמָא n.
	בֵּי צִיבֵי n.
	חזי vb.
	שמע vb.
75b(24; E1)	צַיְידָא n.
75b(25)	אִיגְרָא n.
	שמע vb.
75b(35)	חזי vb.
76a(27)	שׁוּרָא #1 n.
76a(30)	טוּרָא n.
76a(40; M)	לוּגָא n.
76a(45)	מַיָא דְסִילְקָא n.
76a(48)	שכר vb.
76b(2)	הוּא pron.
76b(4)	לָאו adv.
76b(17; L)	חַמְרָא #1 n.
	פקח vb.
	רֵיחָא #1 n.
76b(22)	חַמִּים adj.
	נַהֲמָא n.
76b(22; M1MLOHP ib. 58:22)	זֵיתָא #1 n.
76b(30)	מֵאַבָּרַאי adv.
76b(31)	אֵיפְּכָא n.
77a(25; M)	איסרא #1 n.
77a(26; L)	פּוּלְסָא #1 n.
77a(27)	פקד vb.
77a(29)	בְּדוּכַּת־ prep.
77a(29; LMGN 282:4)	

Ref.	Entry
	שָׂרָא n.
77a(30; M)	בַּהֲרֵיךְ־ prep.
77a(30; MGN 282:4)	
	שמש vb.
77a(34; MGN 282:6)	
	יהב vb.
77a(35)	כְּרָנָא n.
	כתב vb.
	רַבָּנָן n.
77a(36)	אִיגַּרְתָא n.
	חתם vb.
	מטי vb.
77a(39)	שגח vb.
77a(43)	אִיגַּרְתָא n.
	מרט vb.
	נקט vb.
	עלל vb.
	שַׁתָּא n.
77a(46)	אִיכָּא part.
	יהב vb.
	כְּרָגָא n.
	פָּרְסָאָה adj.
77a(46; M,Ar [AC ib.])	
	פרותא n.
77a(47)	לֵיכָּא part.
	עוי vb.
77a(55)	מַטְרָקָא n.
77b(16; L)	שיבתא #1 n.
77b(19)	עבר vb.
77b(20)	עִיבְרָא #1 n.
	רַבָּא n.
77b(21)	נטר vb.
	סייע vb.
	עבר vb.
	צְווֹרָא n.
77b(22)	אתי vb.
	פִּירְקָא n.
77b(27)	מַבְרָא n.
77b(28)	שְׁמַעְתָּא n.
77b(35)	נַחְלָא n.
	רדף vb.
77b(36)	סַחְיָיא n.
	שְׁיָיטָא #1 n.

77b(36; E[1]) שַׁיְיטָא #2 n.
77b(41) צִיפּוֹרָאָה adj.
78a(11) בֵּי נְשִׂיאָה n.
חזי vb.
חַתְנָא n.
מַיָּא n.
ערקומא #2 n.
78a(13) מטי vb.
סַנְדְּלָא #1 n.
78a(14) פִּירְקָא n.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
78a(15) דַּעְתָּא n.
78a(16) בעי vb.
הוי vb.
כאב vb.
כְּרָעָא #1 n.
78a(17) גַּבָּא n.
כְּרָעָא #1 n.
סום vb.
סַנְדְּלָא #1 n.
78a(18) ערקומא #2 n.
78a(22) צנן vb.
קָרָא #4 n.
78a(23) חַסִּיר adj.
כָּסָא #1 n.
כַּסְפָּא n.
מְלֵי adj.
פַּחְרָא #2 n.
78a(25) אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
חַסִּיר adj.
שׁחל vb.
78a(25; LAr [AC 1:51])
זרבי vb.
78a(27) בַּר אַרְיָיא n.
מְעַלֵּי adj.
78a(34) אִיפְּכָא n.
78b(8) חיטנא n.
78b(8; M[1]) *כולתא n.
78b(9) בַּדְ־ prep.
הֲוָצָא n.
78b(10) כרך vb.
סוּדְרָא n.
78b(26) אִינָשָׁא n.
78b(30) טעם vb.
78b(31) גני #1 vb.
סום vb.
78b(32) רביתא #2 n.
78b(33) גזר vb.
78b(34) אִימָּא n.
רביתא #2 n.
78b(35) חַמִּים adj.
מִישְׁחָא n.
78b(36) בֵּיעֲתָא n.
כּוּתָּחָא n.
מָאנָא n.
78b(37) גְּזִיז adj.
78b(37; Ar [AC 5:325])
גְּזִיז adj.
79a(4; E[1]) שׁוּבַּלְתָּא n.
79a(7; Ar [AC 3:515])
חוּשָׁלָא #1 n.
79b(8) סרח #2 vb.
קַבָּא n.
קְשִׁיתָא vb.
79b(25) הִילְכְּתָא n.
79b(36) שׁבע vb.
79b(38) שׁבע vb.
80a(14) צִיפַּרְתָּא n.
80a(43) אֲלִים adj.
80b(2) חוּמְרָא #1 n.
80b(27) אוּמְצָא #1 n.
מִילְחָא #1 n.
80b(31) אוּכְלָא #1 n.
דמי vb.
כשר vb.
81a(13) יתב vb.
81a(23) נְפִישׁ adj.
81a(46) לָאֵיי adv.
81a(47) יתר vb.
81b(23) כסס #1 vb.
81b(24) זַנְגְּבִילָא n.
81b(31) רַטִּיב adj.
81b(32) הימלתא n.
יַבִּישׁ adj.
81b(33) הִינְדְּוָאָה adj.
81b(35) מַגְדְּלָאָה adj.
81b(39) דרשׁ vb.
81b(40) מזג vb.
81b(41) אמר vb.
חַיי adj.
מְזִיג adj.
82a(11) דְּאוֹרַיְיתָא adj.
82a(24) חִינּוּכָא n.
82b(3) לָא adv.
פְּלָנְיָא n.
82b(3; E[1]) מָרֵי דוּרָא n.
82b(4) חזי vb.
קטל vb.
82b(5) דִּילְמָא conj.
דְּמָא n.
סוּמָּק n.
82b(7) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
לחשׁ vb.
82b(7; L) ריח vb.
82b(8) קרי #1 vb.
82b(9) נפק vb.
82b(10) לחשׁ vb.
לְקַמֵּי(־) prep.
83a(1; M) אָצְרָא n.
83a(5) קום vb.
83a(11) ספי #1 vb.
83a(15) בֵּי #1 n.
83a(16) כִּי prep.
83a(17) אוּמְדָּנָא n.
בָּתַר prep.
83a(22) בֵּי #1 n.
83a(38) סבר vb.
83a(39) אִיפְשָׁר adv.
83b(22) גרד vb.
83b(25) דוּבְשָׁא n.
קַמְחָא n.
שְׂעָרְתָא #1 n.
83b(27) אוֹרְחָא #1 n.
אחד vb.
בּוּלְמוֹס n.
83b(28) כפי vb.
83b(28; L) קפח vb.
83b(29; M) פַּלְגָא #3 n.
83b(29) צָעָא n.
83b(30) מטי vb.
83b(31) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
83b(31; L) דוק vb.
83b(32) כִּיסָא #1 n.
שׁלם vb.
83b(36) עבד vb.
83b(36; E[1]) חֲשָׁשָׁא n.
84a(3) חפף vb.
מות vb.
נכת vb.
84a(4) שׁדי #1 vb.
שׁלח #2 vb.
84a(5) רהט vb.
84a(6) חפף vb.
מָאנָא n.
שׁוּקָא n.
84a(7) רהט vb.
84a(9) דִּיכְרָא n.
84a(9; E[1]) אֶפָּא #2 n.
84a(9; OHT ib. 34:12)
דפא #2 n.
84a(9; E[1]) כתב vb.
מַשְׁכָּא #1 n.
84a(10) בְּרָא #1 n.
פְּלָנְיָא n.
84a(11) כתב vb.
84a(13) קבר vb.
שׁלח #2 vb.
84a(14) בדר vb.
יַרְחָא n.
לְבָתַר prep.
קִיטְמָא n.
קלי vb.
שַׁתָּא n.
84a(15) גוּבְתָא #1 n.
84a(16) סכן vb.
84a(17) גּוּרְיָא n.
דַּהֲבָא n.
84a(18) עבד vb.
צפדינא n.
84a(19) צרך vb.
84a(21) גלי #2 vb.
84a(22) חשׁד vb.

עַמָּא n.
84a(24) אֲוַוזָא n.
אֲנָא pron.
אסי #1 vb.
גַּדְפָּא n.
לָא adv.
מִישְׁחָא n.
עבד vb.
84a(26) דבק vb.
דְּרָרָא #1 n.
זֵיתָא #1 n.
קְשִׁיתָא vb.
84a(26; M) מלי #1 vb.
84a(27) חַמִּים adj.
סִימָנָא n.
קְרִיר adj.
רמי #1 vb.
84a(27; Ar [AC 3:136])
אתי vb.
דְּרָרָא #1 n.
84b(17) אמד #1 vb.
84b(18) חלל #1 vb.
נטר vb.
84b(18; HP 24:8)
מתן #1 vb.
84b(19) שַׁבְּתָא n.
84b(27) כְּוֹורָא n.
84b(29; E[1]) חֲוִוקָא n.
84b(31) מכך vb.
84b(32; LM) סכך vb.
84b(32) פּוּרְתָּא #1 n.
84b(33) אוּרְתָּא n.
חֲבָלָא #1 n.
84b(34) בָּבָא n.
84b(34; Ar [AC 8:21])
אַמְגּוֹזָא n.
84b(34; O) קרקשׁ vb.
84b(34; Ar [AC 8:21]L) שׁבשׁ #3 vb.
84b(35) סוּפָא n.
84b(37) פַּלְגָא #1 n.
84b(40) פרשׁ vb.
84b(43) *קְצָתָא n.
85a(10) נגח vb.
85a(11) פַּלְגָא #1 n.
85a(16) אִית part.
85a(26) אתי vb.
כבי vb.
85a(37; M) מְצִיעֲתָא n.
צור #1 vb.
85a(38; L) חַיּוּתָא #2 n.
85b(15) אִית part.
85b(16) לֵית(־) part.
פִּירְכָא n.
85b(18) קום vb.
85b(20) זָווּא #1 n.
85b(22) חֲרִיף adj.
טָב adj.
פִּילְפַּלְתָּא n.
85b(23) מְלֵי adj.
צַנָּא n.
קָרָא #4 n.
85b(34) לְכִי conj.
86a(1) דִּכְוָות־ prep.
86a(31) בִּישְׂרָא n.
טַבָּחָא n.
כְּגוֹן prep.
86a(32) דְּמֵי n.
יהב vb.
לְאַלְתַּר adv.
86a(34) שׁקל #1 vb.
86a(34; E[1]) שׁוּתָּפָא n.
86a(35) חוּשְׁבָּנָא n.
סגי #2 vb.
86b(53) דִּינָא n.
87a(1) בֵּיתָא #1 n.
נפק vb.
*צְבוּתָא n.
קַטְלָא #1 n.
87a(1; L) *צְבוּתָא n.
87a(2) רֵיקָן adj.
87a(3) אַמְבּוּהָא n.
87a(5) כתף vb.
רִיגְלָא n.
87a(36) דַּיָּינָא n.
87a(44) אַבְקָא n.
אתי vb.
כִּינְשָׁא n.
כסי vb.
מִילְּתָא #1 n.
נפק vb.
87a(44; E[1]) קִיקַלְתָּא n.
87a(45; O) זרזיפתא n.
87a(46) אַבָּתַר־ prep.
87a(47) בַּהֲדֵי prep.
מִילְּתָא #1 n.
מצי #2 vb.
87a(48) אֲנָא pron.
דַּעְתָּא n.
יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
מעל vb.
87a(49) פגע vb.
87a(50) אַתְּ pron.
דלי vb.
פלי #1 vb.
87a(51) גַּרְמָא #1 n.
יתב vb.
סִידְרָא n.
קָא part.
קוֹעָא n.
שׁמט vb.
87b(4) אזל #1 vb.
87b(5) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
פייס vb.
87b(11) זקף vb.
חזי vb.
87b(13) הוי vb.
רֵישָׁא n.
87b(14) אוֹרָיְיתָא n.
גמר vb.
87b(34) וִידּוּיָא n.
87b(39)
שְׁלִיחָא דְצִיבּוּרָא n.
87b(41) וִידּוּיָא n.
87b(46) יַתִּיר adj.
צְלוֹתָא n.
87b(49) סיים #1 vb.
שׁבח #1 vb.
88a(19) הדר #1 vb.
88a(33) חַיֵּי n.
נפשׁ #1 vb.
סגי #1 vb.

Sukka

2a(11) פסק vb.
2a(17) שׁלט vb.
2b(11) שׁלט vb.
2b(17) טוּלָּא n.
רוח vb.
2b(25) מְשָׁכָא #2 n.
שִׁיעוּרָא n.
2b(50) צות vb.
3a(8) יתב vb.
3a(9) צְנִיעוּתָא n.
3a(14) כִּי prep.
3a(15) הִיא pron.
3a(16) זוז vb.
3b(15) גרע vb.
4b(8) סבר vb.
4b(13) מְחִיצְתָא n.
נגד vb.
סלק #1 vb.
4b(37; Ar [AC 3:276])
זָוָוא #1 n.
5a(14) נקט vb.
5a(14; M[2]) שׁרבב vb.
5b(1; M[2]) בר יוכני n.
5b(2) צִיפַּרְתָּא n.
5b(12) יָנוּקָא n.
רְבְיָא n.
5b(15) אַפָּא #1 n.
חֲלָלָא n.
רַב adj.
5b(16) מַשְׁכְּבָא n.
5b(25) פּוּשְׁכָא n.
6b(6) נַמֵּי adv.
6b(7) גּוּפָא n.
קום vb.
6b(16) פושׁ vb.
6b(17) הִילְכְתָא n.
6b(18) גרע vb.
6b(20) דלי vb.
6b(24) סְכָכָא n.

7a(3) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
ירי vb.
כֵּן adv.
7a(16) סגי #1 vb.
7a(24) אֵידָךְ pron.
סבר vb.
7a(37) קִילְקְתָא n.
7a(38) חֲמִירְתָּא n.
7b(14) טַעֲמָא n.
7b(17) כפף vb.
פּוּרְתָא #1 n.
7b(43) אַמְּתָא #2 n.
יתב vb.
7b(44) סגי #1 vb.
8a(1) עוגלא n.
8a(3) עוגלא n.
8a(4) מִיגּוֹ prep.
רִיבּוּעָא n.
8a(6) מִיכְּדֵי adv.
8a(6; M^2) מורשא n.
קַרְנָא n.
8a(8) אֶלַכְסוֹנָא n.
8a(13) אַמְּתָא #2 n.
8a(19; M^2) שְׁבַסַר num.
8a(21) עוגלא n.
עִיגּוּלָא n.
רִיבּוּעָא n.
8b(22) בַּר חִיּוּבָא n.
9a(9) בעי vb.
9a(16) כתב vb.
9b(20) צרף #1 vb.
9b(21) אַלְמָא adv.
10a(21) גרם #1 vb.
10a(31) אוֹרְחָא #1 n.
10b(4) עַבְדָּא #1 n.
10b(5) טמש vb.
שטח vb.
10b(14) שתק vb.
10b(15) הדר #1 vb.
שְׁמַעְתָּא n.
10b(16) אֲנַן pron.
10b(16; E^1) פטר vb.
10b(29) גְּבִיהַּ adj.

קבע #1 vb.
10b(33) אוֹהֲלָא #2 n.
בְּצִיר adj.
טְפֵי adj.
11a(2) אוֹהֲלָא #2 n.
11a(29) יתב vb.
11a(30) קַמֵּי(־) prep.
11a(36) כשר vb.
11a(37) מִדִּ־ prep.
רמי #1 vb.
11a(37; E^2) פְּרָזוֹמָא n.
11a(38) אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
11b(18; E^2) שלף #1 vb.
11b(22) כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
12a(9) נַרְגָּא n.
שדי #1 vb.
12b(13) דקק vb.
נפץ vb.
12b(13; E^2) הוּשְׁנֵי n.
12b(14) הוצני n.
12b(16) שֻׁוְצְרָא n.
שׁוּשָׁא n.
12b(17) שֻׁוְצְרָא n.
שׁוּשָׁא n.
13a(1) רֵיחָא #1 n.
13a(1; O⁹HP 26:21)
סְנֵי adj.
13a(1; M^2) סְרֵי adj.
13a(3) הֶגְתָא n.
הִיזְמְתָא n.
13a(4) נתר vb.
13a(4; Ar [AC 8:40])
סוּכְּתָא n.
עֲלֵי n.
13a(5) אַפְקוּתָא n.
13a(6) אגד vb.
דִּיקְלָא n.
סכך vb.
צַחֲנָתָא n.
13a(7) לָא adv.
שְׁמָא n.
13a(9) קַנְיָא n.
13a(9; OH Suk 111:15,
Šeel 191:8) דּוּקְרָא n.

13a(10) סכך vb.
13a(11) אגד vb.
13a(16; M) אַגְמָא n.
מְרָרִיתָא n.
13a(23) מְרָרִיתָא n.
13a(25) אַגְמָא n.
13b(2) אִיסוּרִיתָא n.
סכך vb.
13b(3) אגד vb.
מְנַיְינָא n.
13b(4; HP 26:29)
אוּרְבָּנָא n.
13b(4; M^2) צְרִיפָא n.
14a(5) חשב vb.
14b(42) חוי vb.
14b(42; M^2) לָאו adv.
14b(49) סייע vb.
14b(52) אַפּוּם prep.
מְטַלַּלְתָּא n.
פּוּשְׁכָא n.
14b(53) לְבָרַאי adv.
לְגָוַאי adv.
16a(6; M^2) אַשְׁלָא #1 n.
שדי #2 vb.
16a(7) אִיהִי pron.
16a(21) רמי #1 vb.
17a(11) סְכָכָא n.
17a(17) מְנָא adv.
17a(35) בִּשְׁלָמָא adv.
17b(5) פלג vb.
17b(6) שוי vb.
17b(21) שְׁמַעְתָּא n.
18a(7) יהב vb.
18a(10) בְּמִיצְעֵי adv.
הוי vb.
18a(36; E^2) אברומא n.
18a(40; E^2) בָּב נַהֲרָא n.
צַחֲנָתָא n.
18a(41) מַיָּא n.
מְלִיחַ adj.
18a(41; E^2) רדף vb.
18a(42) קום vb.
שִׁדְרָא #1 n.

18a(46) טִינָא n.
טְמֵי adj.
רבי #1 vb.
18a(47) שפך vb.
18b(5) הָהִיא pron.
18b(11) אַלִּיבָּא דְ־ prep.
19a(12) לִישָּׁנָא n.
19a(26) מַאי #1 pron.
19a(27) לְבָרַאי adv.
לְגָוַאי adv.
19a(29) משך #1 vb.
19a(31) סְכָכָא n.
שלם vb.
19b(9) גני #1 vb.
19b(11) בַּרַיְיתָא #1 n.
19b(13) שבק vb.
19b(14) הִיא pron.
יְחִידָאָה adj.
19b(23) הָאֵדִי pron.
19b(37) סְתָמָא n.
20a(31) מרזובלא n.
20a(32) מזבלא n.
20a(33) אזדי vb.
20b(11) מרזובלא n.
20b(13) גְּוָאלְקָא n.
צַנָּא n.
20b(15) נַפְיָא n.
פִּרְסָא #2 n.
20b(16) חֲזֵי adj.
מָאן #2 pron.
נְזִיתָא n.
20b(18) נְזִיתָא n.
פִּרְסָא #2 n.
20b(20) גְּוָאלְקָא n.
20b(21; OH ib. 112:2)
כִּנְתָא #2 n.
20b(21; M) כִּנְתָא #2 n.
20b(25) גַּרְדְּנָפָא n.
דְּ־ conj.
הוּא pron.
20b(26) בּוּרְיָא n.
21b(31) אַגַּב אוֹרְח־ prep.
22a(29) חבט vb.

22b(25) רמי #1 vb.
22b(25; E^2) פִּירְקָא n.
22b(28) אִיסְתְּירָא n.
זוּזָא n.
מִלְּעֵיל adv.
23a(43) אַשְׁלָא #1 n.
בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
מִלְּעֵיל adv.
מתח vb.
נקט vb.
רבי #2 vb.
רְוָוחָא n.
23a(44) דַּפְנָא #1 n.
23b(1; E^2) כווץ vb.
24a(30) שני #1 vb.
24b(14) הָאֵי #1 pron.
סְבָרָא n.
24b(29) דַּפְנָא #1 n.
הָכֵי adv.
24b(33) דַּפְנָא #1 n.
25a(9) נקט vb.
25a(10) דַּפְנָא #1 n.
25a(19) רַחֲמָנָא n.
25a(21) פטר vb.
25a(23) טרד vb.
25a(29) טִירְדָּא n.
25b(10) זִימְנָא n.
חִיוּבָא n.
25b(13) גּוּפָא n.
25b(24) יתב vb.
25b(27) חדי vb.
26a(16) רִיגְלָא n.
26a(17) גני #1 vb.
רִקְתָּא #1 n.
26a(27) כְּרְיָא #1 n.
פֵּירָא #1 n.
26a(33) גני #1 vb.
26a(33; HPP 40:3)
כִּילְתָּא #1 n.
26a(34) בָּקָא #1 n.
26a(36; E^2) גרגסא n.
26a(36; HP 30:27)
סירחא n.

26a(36; E^2) סירחא n.
26a(43) סגי #1 vb.
26a(45) כִּלָּה n.
צוּרְבָא n.
26a(52) עַרְבָא #2 n.
צרך vb.
26a(55) כרך vb.
סוּדְרָא n.
26b(6) שִׁינְתָא n.
26b(8) נִשְׁמָא n.
סוּסְיָא n.
26b(28; E^2) יוּהֲרָא n.
27a(18) אוֹ conj.
27a(19) אכל #1 vb.
27b(10) אָחֳרֵינָא adj.
27b(27) צרך vb.
27b(38) אזל #1 vb.
יוֹמָא n.
28a(29; M^2) הַוָּאָה n.
28a(42) בֵּין prep.
דְּ־ conj.
28a(44) סמך vb.
28b(19) אִית part.
אַסְמַכְתָּא n.
אתי vb.
28b(43) מְטַלַּלְתָּא n.
קרי #1 vb.
28b(44) גְּמָרָא n.
גרס #1 vb.
רהט vb.
29a(2) לִישָּׁנָא n.
מִקַּמֵּי(־) prep.
29a(2; E^2) רהט vb.
29a(3) גרס #1 vb.
29a(4) מֵיכְלָא n.
מִשְׁתְּיָא n.
29a(6) שְׁרָגָא n.
29a(10) מלי #1 vb.
29a(10; Ar [AC 7:207,
s.v. קרס]) מצוביתא n.
29a(10; M^2) נשי #2 vb.
צבתא #1 n.
29a(11) מָאנָא n.

מְטַלַּלְתָּא n.
פני vb.
29a(13) דִּיל־ pron.
29a(13; M^2) אֲנִין adj.
29b(14) פסק vb.
29b(16) בִּשְׁלָמָא adv.
30a(29) אזל #1 vb.
30a(29; E^2M^2)
אֲוּנְכְּרָא n.
30a(30) גזז vb.
יהב vb.
30b(2) הוי vb.
30b(3) אֲוּנְכְּרָא n.
סוֹף adv.
30b(3; E^2) גזז vb.
30b(4) דִּיד־ pron.
30b(4; E^2) הוֹשַׁעְנָא n.
30b(5) אֲוּנְכְּרָא n.
31a(1) אָסָא n.
31a(16) רֵישׁ גָּלוּתָא n.
31a(18) שגת vb.
31a(21) פָּעְיָתָא n.
31a(22) כְּשׁוּרָא n.
31a(22; HP 31:27)
גְּשׁוּרָא n.
טלל #1 vb.
31a(23; HP 31:27)
מטללתא n.
31a(27) בְּעֵינ־ prep.
חבר #1 vb.
31a(28) טִינָא n.
31a(30) נקש vb.
31a(42) דִּיקְלָא n.
עִיקָּרָא #1 n.
31a(44) מִינָא n.
31b(8) חַד #1 num.
31b(17) פֵּירָא #1 n.
31b(20) סִימְדְרָא n.
31b(27) כתת vb.
32a(3; M^2) בהמנק n.
32a(7) הוּצָא n.
לוּלִיבָא n.
סלק #1 vb.

32a(9; E^2) חופיא #2 n.
32a(9; M^2) פרד vb.
32a(19) לוּלִיבָא n.
32a(20) אוּפְתָא n.
חֲרוּתָא n.
32a(22) כּוּפְרָא #3 n.
32a(25) כַּפְּתָא n.
32b(26) חוּמְשָׁא num.
32b(31) דוק vb.
32b(43) זֵיתָא #1 n.
32b(44) דּוּלְבָא n.
32b(49) קִינָא #1 n.
32b(50) הדר #1 vb.
32b(52) הָאֵדִי pron.
33a(1) מִיצְרָאָה adj.
33a(3) אָסָא n.
33a(16) הוי vb.
33b(9) אִימַּת adv.
33b(14) שחר #1 vb.
33b(28) פְּסִיק רֵישֵׁיהּ n.
33b(29) אִית part.
הוֹשַׁעְנָא n.
33b(30) ענב vb.
33b(33) בְּ־ prep.
סבר vb.
33b(34) הָדָא pron.
34a(8) פרש vb.
34a(26) הוֹשַׁעְנָא n.
כָּשֵׁר adj.
34a(26; E^2)
חִילְפָא גִּילָא n.
34a(30) חרב vb.
מִכִּי conj.
34a(31; E^2) עַרְבְתָא #1 n.
34a(32) חֲצוּצְרָתָא n.
שִׁיפּוּרָא n.
34a(34) פְּתוּרָא n.
פְּתוּרְתָא n.
34a(36) בֵּי כָּסֵי n.
הובלילא n.
34b(23) שוי vb.
34b(24) דרש vb.
34b(25) קטם #1 vb.

Ref	Entry
35a(16)	מֵי adv.
35b(6)	אִיהִי pron.
	הִיא pron.
35b(19)	אוֹ conj.
	מִיגּוֹ prep.
	פקר #1 vb.
35b(45; M²)	אֲהִינָא n.
35b(45)	אַתְרוּגָא n.
	גלד vb.
36a(1)	*קְצָתָא n.
36a(8; Ar [AC 6:76])	
	סִימְפּוֹנָא n.
36a(10)	אֲוִירָא n.
	ברי #2 vb.
	שׁלט vb.
36a(19)	סרח #1 vb.
36b(3)	אַף עַל פִּי prep.
36b(7)	טַעֲמָא n.
36b(11)	טבל #1 vb.
36b(27)	עִיקָּרָא #1 n.
37a(3; E¹)	דוק vb.
37a(23; E²)	גדל #2 vb.
	הוֹשַׁעְנָא n.
37a(27)	הוֹשַׁעְנָא n.
	נקט vb.
	סוּדְרָא n.
37b(3)	שׁוּף #1 vb.
37b(4)	אֲטַרְפָּא n.
	הוֹשַׁעְנָא n.
	שׁרק #2 vb.
37b(6)	גזז vb.
37b(7)	הוּצָא n.
	לוּלִיבָא n.
37b(10; M²)	קצי vb.
37b(18; M²HP 35:12)	
	מִצְוָא n.
37b(21)	גבה vb.
37b(28)	דכר vb.
38a(4)	גִּירָא #1 n.
38a(6)	גרי #1 vb.
38a(15)	דְּרַבָּנַן adj.
38a(18)	פסק vb.
38b(1)	אִיכָּא part.
	גִּיבָּר adj.
	הִילְכְתָא n.
	שׁמע vb.
38b(17)	דַּרְשָׁנָא n.
	חֲכִים adj.
	סִפְרָא #1 n.
38b(18)	עַמָּא n.
	רֵישָׁא n.
39a(1)	סלק #1 vb.
	קָא part.
	שַׁפִּיר adj.
39a(13)	שׁמע vb.
39a(14)	קדם vb.
39b(9)	פרק vb.
39b(11; M²)	מְזוֹנָא n.
39b(15)	אזל #1 vb.
41a(33)	אכל #1 vb.
	אִשְׁתְּקַד adv.
41a(35)	אִיכָּא part.
41a(37)	חֲמֵיסַר num.
41a(41)	אוֹ conj.
41b(42)	צלי #2 vb.
42a(2)	גבה vb.
42a(25)	בְּרַתָּא #1 n.
	לָאו adv.
42a(26)	קבל #1 vb.
43a(8)	אִינְהוּ pron.
	קִבְצָא n.
43a(9)	ידע vb.
43b(10; M²)	פקפק vb.
43b(15; M²)	קִיבּוּצָא n.
43b(30)	בַּר אַרְיָיא n.
44a(13)	גבה vb.
44b(17)	בַּר בְּרַתָּא n.
44b(18)	חבט vb.
44b(19)	קום vb.
44b(20)	קום vb.
44b(21)	אִית part.
	כַּרְמָא n.
	קְרִייְתָא #1 n.
44b(22)	זֵיתָא #1 n.
	קְרִייְתָא #1 n.
	קשׁקשׁ #1 vb.
44b(23)	אֲרִיךְ #2 adj.
44b(24)	אמר vb.
44b(25)	דור #1 vb.
	כַּדּוּ adv.
	קְרִייְתָא #1 n.
44b(26)	אוֹרְחָא #1 n.
	חמי #2 vb.
44b(27)	זֵיתָא #1 n.
	מָה pron.
	פקר #1 vb.
44b(28)	חשׁיכא n.
	*פְּרִיטְתָא n.
	קשׁקשׁ #1 vb.
44b(32)	ברי #2 vb.
	קִשְׁקוּשָׁא #1 n.
44b(33)	סתם vb.
	פִּילָא #2 n.
44b(37)	בַּהֲדֵי prep.
44b(39)	כַּסָּא #2 n.
44b(40)	הַרְסָנָא n.
45a(23)	כְּרָגָא n.
	נפק vb.
45b(24)	דָּרָא #1 n.
	קָמָּא adj.
45b(30)	מִן prep.
	עָלְמָא n.
	פחת vb.
	צַדִּיק adj.
45b(31)	אַפָּא #1 n.
	קבל #1 vb.
45b(32)	גִּימַטְרִיָא n.
45b(33)	בַּר n.
45b(35)	שׁתף vb.
45b(48)	בְּאַפֵּי(־) prep.
	כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא adv.
45b(49)	אֲרִיךְ #1 adj.
	דמי vb.
	יוֹמָא n.
45b(53)	אֲמוֹרָא n.
	קום vb.
46a(1)	עבד vb.
46a(18)	בְּרָא #1 n.
	בְּרַתָּא #1 n.
46a(19)	עבד vb.
46a(25)	בֵּי רַב/רַבִּי ... n.
	כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
	נחת #1 vb.
	רַבָּנַן n.
46a(26)	בֵּי רַב/רַבִּי ... n.
	כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
	משׁמשׁ #1 vb.
46a(31; M²)	קום vb.
46a(48)	סדר vb.
46b(10)	קצי vb.
46b(22)	קצי vb.
46b(30)	שִׁיטְתָא n.
46b(33)	אִינִישׁ n.
	הוֹשַׁעְנָא n.
	יוֹמָא טָבָא n.
46b(34)	קני #1 vb.
46b(36)	דְּ־ conj.
46b(38)	שִׁיקְרָא n.
46b(53)	יתב vb.
	כּוּלֵּ(יהּ) עָלְמָא n.
47a(12)	מָרְיָא n.
	נקט vb.
	שְׁמַעְתָּא n.
47a(15)	ברך vb.
47b(4; M²)	יוֹמָחְרָא adv.
48a(19; HP 31:3)	
	כּוּ interj.
48a(24)	מָאנָא n.
	עלל vb.
48a(25)	בַּר מִן prep.
	מַטַּלְלְתָא n.
	מִיכְלָא n.
	מִשְׁתְּיָא n.
48b(16)	עֲדִיף adj.
48b(20)	פַּרְוָונְקָא n.
48b(20; M²)	שׁוי vb.
48b(21)	מלי #1 vb.
	שׁבק vb.
	שָׁעְתָא n.
48b(23)	מִינָאָה n.
	עָתִיד adj.
48b(24)	עָלְמָא דְאָתֵי n.

Ref	Entry
48b(26)	גַּבְרָא #1 n.
	מַשְׁכָּא #1 n.
48b(27; Ar [AC 2:239])	
	גּוּדָא #2 n.
48b(32)	שׁחר #1 vb.
48b(36)	חַמְרָא #1 n.
	סְמִיךְ adj.
48b(37)	מַיָא n.
	קְלִישׁ adj.
49b(5)	אזל #1 vb.
49b(8)	קלט vb.
49b(13)	גְּרוֹנָא n.
	שׁבע vb.
49b(14)	גמע vb.
49b(14; M²)	בְּרִכְתָא n.
50b(4)	שׁבשׁ #1 vb.
50b(18)	לָאו adv.
50b(28)	כְּלָלָא n.
50b(29)	רִיבּוּיָיא n.
50b(37)	רבי #1 vb.
51a(8)	סבר vb.
51a(9)	סגי #1 vb.
51a(48)	בסם vb.
	קָלָא #1 n.
51b(23)	בני vb.
51b(24)	אַבְנָא n.
	כּוּחְלָא n.
	מַרְמְרָא n.
	נפק vb.
	עלל vb.
	שִׁישָׁא #1 n.
51b(25)	סִידָא n.
	סַפָּא n.
	קבל #1 vb.
51b(25; M²)	שׁוע vb.
51b(26)	*אדיא n.
	יַמָּא n.
51b(38)	בעי vb.
	כַּדּוּ adv.
	סְפִינְתָא n.
	עַשְׂרָא num.
51b(46)	קְרָא #1 n.
52a(7)	סְפִידָא n.
52a(14)	אַמַּאי conj.
52a(15)	בְּרָא #1 n.
52a(53)	פרשׁ vb.
52a(53; M²)	פְּלָן n.
52a(53; E¹)	קדם vb.
52a(54)	אוֹרְחָא #1 n.
	בַּסִּים adj.
	גידא #3 n.
	כִּי #1 conj.
	נפל vb.
	נצל vb.
	צְווּתָא n.
	רָחִיק adj.
	רַחֲמֵי n.
52a(54; M²)	סני vb.
	צער vb.
52a(54; Rashi)	קום vb.
52b(38)	אַגַּדְתָא n.
52b(41)	מַאי #1 pron.
52b(50)	יַקִּיר adj.
52b(51)	זקף vb.
53a(17)	אִינּוּן pron.
53a(18)	אַתְרָ(א) דְּ־ conj.
	הוי vb.
	כּוּשָׁאָה n.
	קַמֵּי(־) prep.
53a(20)	בעי vb.
	עֲצִיב adj.
53a(21)	מְחוֹזָא n.
	מסר #1 vb.
	סעירא n.
53a(22)	בעי vb.
53a(22; M²)	בְּדִיחַ adj.
53a(23)	בַּר אִינָשׁ n.
	ערב #1 vb.
	רִיגְלָא n.
53a(24)	יבל vb.
	יָת(־) part.
53a(28)	טלע #1 vb.
53a(30)	הָךְ pron.
	טלל #2 vb.
	מַנּוּ pron.
53a(31)	מזגא #2 n.
53a(32)	בֵּיעֲתָא n.
53a(38)	נום vb.
53a(39)	אַגְדְתָא n.
	מֵי adv.
	סדר vb.
	קַמֵּי(־) prep.
53a(41)	בעי vb.
	הָנֵי pron.
	עָלְמָא n.
	קפי vb.
	שׁטף vb.
53a(44)	אִיכָּא part.
53b(1)	הדר #1 vb.
	חַסְפָּא #1 n.
53b(8)	סלק #1 vb.
	קום vb.
53b(9)	אַלְפָּא num.
	גַּרְמִידָא n.
	חֲמֵיסַר num.
53b(9; Ed)	רטב vb.
53b(12; Ed)	סוּמְכָא n.
53b(13)	כרי #1 vb.
53b(13; Ar [AC 5:299])	
	נבג vb.
53b(14)	סוּלָּמָא n.
53b(37)	סִימָנָא n.
54a(13)	מֵעִידָּנָא דְּ־ prep.
	סלק #1 vb.
54a(14)	נסך vb.
54a(16)	דָּרוֹמָא n.
54a(25)	חַד #1 num.
	חַמְשָׁא num.
54a(27)	קַמְחָא n.
54a(28; M²)	דלי vb.
54a(35)	מוּסְפָא n.
54b(1)	שִׁיוּרָא n.
54b(8)	נפק vb.
55a(2; M²)	הַכֵּירָא n.
55a(20)	יתב vb.
55a(22)	אַמְבּוּהָא n.
	סַפְרָא #1 n.
55a(29)	דלג vb.
55b(17; M²M)	פיס vb.
56a(22)	כָּאן #1 adv.
56b(2)	דל part.
	דלי vb.
56b(3)	בּוֹצִינָא n.
56b(28)	חטי #1 vb.
56b(30)	בְּשׁוּקָא adv.
	דְּ־ conj.
	יַנְקָא n.
56b(30; M²)	יָנוֹקָא n.
	שׁוּתָא #1 n.

Beṣa

Ref	Entry
2a(13)	אוּכְלָא #1 n.
	פרת vb.
2b(1)	סתם vb.
2b(4)	סתם vb.
2b(7)	זלל vb.
2b(8)	קלל vb.
2b(11)	עַד prep.
2b(15)	הֵיתֵירָא n.
2b(21)	אִיתְמָל adv.
	גמר vb.
	ילד vb.
2b(26)	שׁרי #1 vb.
3a(10)	פֵּירָא #1 n.
3a(13)	גלי #2 vb.
	קום vb.
3b(14)	סְפֵיקָא n.
3b(17)	סְפֵיקָא n.
3b(22)	בטל vb.
4a(10)	הַיְינוּ pron.
4a(12)	אוֹ conj.
	דָּרוֹמָא n.
	צִיפּוּנָא n.
4a(13)	קָא part.
	קוּלָא #1 n.
4a(24)	גּוּמָא n.
4a(37)	אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
4a(38)	טוי #1 vb.
4a(39)	אכל #1 vb.
	מחר adv.
4a(40)	אֲבָל conj.
4a(42)	אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
4a(45)	אֲמוֹרָא n.

Ref.	Entry
	חֲבְרָא #1 n.
	יוֹמָא טָבָא n.
4b(0)	עבד vb.
4b(1)	אִיכּוֹ part.
	שלי #1 vb.
4b(3)	קוּלָא #1 n.
4b(7)	בַּת יוֹמָא n.
	מחר adv.
4b(13)	הָא part.
	הפך vb.
4b(20)	אִיסּוּרָא n.
4b(21)	קלי vb.
4b(25; V^{17})	ספק #1 vb.
4b(26)	עבד vb.
4b(29; OHT RH 40:20)	
	קְבָעָא n.
4b(30)	מִן prep.
	שלח #1 vb.
4b(31)	קלל vb.
	שְׁמָדָא n.
5b(13)	בְּד־ prep.
	דְאוֹרָיְיתָא adj.
5b(24)	אִשְׁתְּקַד adv.
6a(5)	אֱלוּל n.
6a(8)	שהי #1 vb.
6a(12)	אָסָא n.
	גדד vb.
	גזז vb.
6a(13)	חַבָּרָא #2 n.
6a(15)	עֲצִיב adj.
6a(16)	אַמַּאי conj.
6a(32)	אמר vb.
6b(7)	כָּל מִידֵּי pron.
6b(32)	שמע vb.
7a(1)	פחיא n.
7a(4)	פחיא n.
7a(4; V^{1})	צרב vb.
7a(5; M)	בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
7a(6)	בֵּיעֲתָא n.
	דִּיכְרָא n.
7a(7)	ספן #2 vb.
7a(11)	בָּרִי adj.
	שַׁמִּין adj.
7a(12)	יהב vb.
7a(24)	נפש #1 vb.
7a(28)	אכל #1 vb.
7a(29)	צרך vb.
7a(41)	גמר vb.
7a(42)	ספן #2 vb.
7b(3)	מַבְּרָא n.
7b(4)	עבר vb.
7b(5)	ספן #2 vb.
7b(7)	רמי #1 vb.
7b(10)	גִּילוּיָיא n.
	דכר vb.
	סַכָּנְתָּא n.
	שְׁחִיק adj.
	שְׁמָא n.
7b(30)	דְּאִיעֲבַד adv.
	סוֹפָא n.
7b(38)	פלג vb.
7b(44)	אתי vb.
	מנע vb.
8a(1)	גוּמָּא #1 n.
8a(15)	זוּטַר adj.
8a(18)	כסי vb.
8a(19)	לֵית(־) part.
8a(20)	איריא n.
8a(23)	שחט vb.
8b(2)	אִית part.
8b(10)	אמר vb.
8b(13)	בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
8b(14)	בַּהֲדֵי prep.
	כתש vb.
8b(21)	נְהַרְבֵּילָאָה adj.
9b(10)	קְרְיָיתָא #1 n.
9b(15)	לָא adv.
9b(26)	קָא part.
9b(39)	קְשֵׁי adj.
10a(19)	זגי #1 vb.
10a(28)	מלך #2 vb.
10a(34)	הָא part.
10a(36)	מֵעִיקָּרָא adv.
10a(37)	טלטל vb.
10b(13)	אִינְהוּ pron.
	אפך vb.
	הָנֵי pron.
10b(20)	אָחֲרֵינָא adj.
	מֵעָלְמָא adv.
10b(22)	הִיא pron.
10b(34)	נתח vb.
11a(1)	עכל vb.
	קִיטְרָא #1 n.
11a(7)	אזל #1 vb.
	לְעָלְמָא adv.
11a(8)	שרבב vb.
11a(12)	סלק #1 vb.
	סרך vb.
11a(14)	דדי vb.
11a(17)	דדי vb.
11a(18)	קִינָּא #1 n.
11a(25)	חֲדַת adj.
11a(31)	אתי vb.
11a(42)	מנע vb.
11b(3)	סרח #1 vb.
	שטח vb.
11b(4)	מלח #1 vb.
11b(7)	גַּרְמָא #1 n.
11b(29)	שוי vb.
11b(31)	פְּלוּגְתָּא n.
12b(36)	אָפִלּוּ conj.
12b(38)	גְּרָבָא #1 n.
12b(40)	אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
12b(41)	אִיסּוּרִיתָא n.
	חַרְדְּלָא n.
	פרך vb.
12b(42)	יְדָא n.
13a(7)	טבל #2 vb.
13a(9)	אִיסּוּרִיתָא n.
	טבל #2 vb.
13a(13)	טבל #2 vb.
13a(29)	יהב vb.
	כִּי הֵיכִי(ן) conj.
13b(21)	דגן vb.
13b(24)	כָּסָא #1 n.
	קלף vb.
13b(26)	אַ־ prep.
	אמר vb.
13b(35)	פקס vb.
14a(2)	כּוּלָא pron.
14a(13)	בשל vb.
14a(14)	מוֹרִיקָא n.
14a(24; V^{1})	דקק vb.
	צלי #1 vb.
14a(25)	בּוּכָנָא n.
	מִיגּוֹ prep.
	קָלָא #1 n.
14a(26; LV^{1})	צִיל adj.
14a(27)	אִם conj.
	נבח vb.
	קָלָא #1 n.
14b(2)	דְּיָיסָא n.
14b(4)	דקק vb.
14b(5)	אמר vb.
	בעי vb.
14b(5; L)	ציהרא #1 n.
	קלף vb.
14b(6)	פְּרִיצוּתָא n.
14b(17)	זוּטַר adj.
	טִירְחָא n.
	נְפִישׁ adj.
	שֵׁיעוּרָא n.
14b(22)	גִּילָא #1 n.
14b(41)	דמך vb.
	חֲזֵי adj.
	כסי vb.
	עַל prep.
14b(41; M)	מכך vb.
14b(41; V^{1})	מכך vb.
14b(43)	בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
	כִּי #1 conj.
	פסק vb.
15a(2)	גמד adj.
	נַמְטָא n.
15a(4; L)	צְרָרֵי n.
15a(5; V^{17})	בַּזְרָא n.
15a(13)	טלטל vb.
15a(15)	נקט vb.
	סִיכְּתָא n.
15a(20; Ar [AC 2:346])	
	בר בישׂרא n.
15a(22)	שדר #1 vb.

Ref.	Entry
15a(26)	לִידֵי prep.
15a(27)	לִידֵי prep.
15a(37)	נטר vb.
15a(39)	אָפִלּוּ conj.
15a(42)	מֵחֲמַת prep.
15a(43)	זלל vb.
15b(40; MGG 159:6)	
	אַדְּרָא #1 n.
	לְדָרְדָּרֵי adv.
15b(42)	אָזְלָא n.
	חוֹזָאָה #1 adj.
16a(10)	מְזוֹנָא n.
16a(19)	חַד בְּשַׁבָּא n.
	לְ־ prep.
	שַׁבְּתָא n.
16a(26)	גלי #2 vb.
	עבד vb.
16a(29)	כּוּחְלָא n.
	שוף #1 vb.
16a(32)	ענש vb.
16a(38)	מִידֵּי דְ־ n.
16a(38; V^{1})	לפת vb.
16a(39)	טַפְשָׁאָה adj.
16a(42)	שְׁכִיחַ adj.
16a(44)	דְּיָיסָא n.
16a(45)	נַהֲמָא n.
16a(51)	הַרְסָנָא n.
	כַּסָּא #2 n.
16b(17)	ערב #4 vb.
16b(22)	מַתְנִיתָא n.
	סדר vb.
	סַמְיָא n.
16b(23)	עֲצִיב adj.
16b(25)	לִישְׁנָא adv.
16b(42)	בִּשְׁלָמָא adv.
16b(44)	קִילְקוּלָא n.
	קלל vb.
17a(1)	קִילְקוּלָא n.
17a(10)	קדשׁ vb.
17a(11; L)	קדשׁ vb.
17a(30)	יוֹמָא טָבָא n.
17a(43)	צרך vb.
17b(12)	חמר vb.
18a(7)	אַטּוּ prep.
18a(10)	זהר vb.
18a(26)	דִּילְמָא conj.
18b(31)	רֵישָׁא n.
19a(1)	מַתְנִיתָא n.
19a(6)	רַבָּנַן n.
19a(7)	בֵּי רַב n.
19a(8)	נקט vb.
	קָא part.
19a(9)	רהט vb.
19a(14)	דְּ־ conj.
	שאל vb.
19b(27)	סלת #1 vb.
20a(7)	נסב vb.
20a(24)	בֵּינָיָא n.
21a(9)	עוּרְבָא n.
	פרח vb.
21a(10)	לָאו adv.
21a(10; L)	שבח #1 vb.
21a(12)	מָאי #1 pron.
21a(14)	טַעְמָא n.
21a(18)	קָא part.
21a(19)	זכי vb.
21a(38)	בָּגָא n.
	בְּרָא #1 n.
21a(39)	אפי vb.
	*בַּר חֵילָא n.
	מָהוּ pron.
21a(40)	רִיפְתָא n.
21b(9)	חֵיוְתָא #1 n.
	סוּפְלֵי n.
21b(11)	יַבִּישׁ adj.
21b(12)	נוח vb.
21b(13)	אמר vb.
	יכל vb.
21b(22)	אַגַּב prep.
	טלטל vb.
21b(23)	בֵּיתָא #1 n.
	הוי vb.
21b(23; Ar [AC 4:255])	
	כָּנוּנָא n.
	קִיטְמָא n.
21b(27)	דבר vb.
21b(29)	טרח vb.
	קלע vb.
21b(30)	טִירְחָא n.
	יַתִּיר adj.
22a(22)	זקף vb.
	שַׁמָּעָא n.
	שְׁרָגָא n.
22a(25)	לָאו אַדַּעְתּ־ prep.
22a(25; V^{17}GC 42:5)	
	קִינְבָא n.
22a(45)	דיצא n.
	דְּמָא n.
	דִּמְעֲתָא n.
	קִידְחָא n.
	רִירָא n.
22a(46)	אוּכְלָא #3 n.
22a(47)	פצח vb.
22a(50)	כחל vb.
22a(51)	דמי vb.
	כְּדְ־ prep.
22a(54)	אמץ vb.
	פתח vb.
22a(54; L)	סייע vb.
22a(56)	כחל vb.
22b(2)	סבר vb.
22b(3)	אֱלוּל n.
22b(19)	הָכֵי adv.
	נַמֵּי adv.
23a(2)	ילד vb.
	רֵיחָא #1 n.
23a(3)	סחף vb.
	שֵׁירָאָה #1 n.
23a(6)	הוּא pron.
	יסף vb.
23a(9)	גוּמְרְתָא n.
	מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
23a(10)	בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
23a(11)	קיטורא #1 n.
23a(12)	בֵּית יְדָא n.
23a(13)	כבי vb.
23a(15)	בֵּית יְדָא n.
	קיטורא #2 n.
23a(18)	שְׁמָא n.
23a(35)	עִיגְלָא n.
	עשׂר vb.
23a(36)	עַדְרָא n.
	שַׁתָּא n.
24a(21)	שְׁהָיָיא #2 n.
24a(23; Ar [AC ib.])	
	אוקסא n.
24a(24)	טוּלָא n.
	נפל vb.
24a(29)	זמורתא n.
24a(38; GAr [AC 3:2])	
	דבי #2 vb.
24a(39)	דבי #2 vb.
24a(46)	אַ־ prep.
	הָא pron.
24b(20)	הוי vb.
	יתב vb.
24b(23)	הוי vb.
24b(30)	אדם vb.
	כבשׁ vb.
24b(31)	יַרְקָא n.
25a(6)	נפל vb.
25a(7)	חַבְרָא #1 n.
	רַב adj.
25b(7)	חצובא n.
	קטע vb.
	רִיגְלָא n.
	רַשִׁיעַ adj.
25b(8)	קַצָּבָא n.
25b(9)	סָנָאָה n.
25b(33)	נפק vb.
25b(34)	טוּלָא n.
	שִׁימְשָׁא n.
25b(35)	הָתַם adv.
	סלק #1 vb.
25b(39)	אֵינִי part.
	אלונקי n.
25b(40)	אלונקי n.
	בעת vb.
	נפק vb.
25b(41)	אלונקי n.
	כתף vb.
	רִיגְלָא n.

26a(12) נפל vb.
26b(8) בָּבָא n.
בַּרְיְיתָא #1 n.
26b(15) מַתְנִיתָא n.
26b(23) חזי vb.
26b(27) אִי דְ־ conj.
26b(29) חזי vb.
26b(37) אִימָּא n.
26b(38) מוּמָא n.
26b(40) חזי vb.
26b(52) זמן vb.
27a(1) בִּישּׁוּלָא n.
27a(4) אוּרְתָא n.
27a(6) נְשִׂיאָה n.
27a(7) בּוּכְרָא #1 n.
סבר vb.
27a(13) שבק vb.
27a(15) גמר vb.
זכי vb.
מַאן דְּהוּא pron.
סלק #1 vb.
שְׁמַעְתָא n.
27a(19) אַשְׁלָא #1 n.
רַב adj.
שמע vb.
27a(22) אִינְהוּ pron.
הָא part.
27a(30) דוק vb.
27a(32) בּוּכְרָא #1 n.
ורדינאה adj.
27a(33) חזי vb.
שַׁפִּיר adj.
27a(34) אִיתְמָל adv.
27a(34; HP 5:15)
ברר vb.
27b(1) שאל vb.
27b(3) בַּהֲדֵי prep.
27b(3; HP 5:16)
יוֹמָא טָבָא n.
27b(4) דלי vb.
חפף vb.
27b(6) אמר vb.
27b(6; Geon 364:14)
זִי part.
27b(7) הוּצָא n.
27b(8) פרט vb.
27b(9) גרם #1 vb.
שִׁיפְתָא n.
27b(10) גְּרָמָא #2 n.
27b(31) דוק vb.
נַמֵּי adv.
27b(32) קַדִּישׁ adj.
28a(7) חתך vb.
28a(8) קַרְנָא n.
28a(17) קפד vb.
שַׁבְעָא num.
28a(17; V^{17})
בִּינִיתָא #1 n.
28a(18) שדי #1 vb.
28a(23) אִיכָּא part.
28a(33) דרשׁ vb.
28a(34) מִילְּתָא #1 n.
28b(1) דִּיקוּלָא #1 n.
סַכִּינָא n.
עבר vb.
פּוּמָא n.
28b(3) דַּעְתָּא n.
חזי vb.
28b(5) קום vb.
28b(6) סַכִּינָא n.
רֵיחְיָא n.
שִׁיפְתָא n.
28b(15) דּוּחְקָא #1 n.
28b(40) מַלְכְּתָא n.
מַתְנִיתָא n.
29a(1) פַּלְגּוּ n.
29a(2) חילקא #1 n.
פַּלְגּוּ n.
29a(3) אוזיא n.
מָתָא n.
29a(4) רִיבְעָא num.
29a(39) אִיכָּא part.
כַּיְילָא n.
מָאנָא n.
29a(44) דבר vb.
רַבָּנָא n.
29b(8) זוט adj.
29b(10) חיזרא #1 n.
נפק vb.
שקל #1 vb.
29b(11) הדר #1 vb.
כַּמָּה adv.
29b(11; Šeel 124:35)
מַהוֹלְתָא n.
רקד #2 vb.
29b(12) גַּבָּא n.
מַהוֹלְתָא n.
נהל vb.
קַמְחָא n.
29b(13) רִיפְתָא n.
29b(14) גַּבָּא n.
נהל vb.
פָּתוּרָא n.
29b(16) בֵּי נָשָׂא n.
מָרֵיה דְּעוֹבָדָא n.
שְׁכִיחַ adj.
30a(3) דּוּהְקָא n.
30a(4) דִּיגְלָא n.
דרי #2 vb.
30a(5) אגדא n.
כַּפָּא #2 n.
30a(6) סוּדָרָא n.
30a(9) כָּל כְּמָא דְ־ conj.
שני #1 vb.
30a(10) הָא part.
מַיָּא n.
30a(13) חַצְבָּא #1 n.
מלי #1 vb.
30a(14) הִילּוּכָא n.
נפשׁ #1 vb.
30a(16) נַבְתְּמָא n.
30a(17) פסק vb.
30a(18) קטר #1 vb.
30a(24) לִיחְיָיא n.
30a(25) גנדר #1 vb.
30a(26) אזל #1 vb.
חַצְבָּא #1 n.
30a(27) גנדר #1 vb.
30a(35) שׁתי vb.
30a(40; V^{17}) אֲשׁוּתָא n.
30a(48) טִינָא n.
סְרֵי adj.
קוּצָא n.
30b(3) אוֹהְלָא #2 n.
סתר #2 vb.
30b(7) אִיסּוּרִיתָא n.
30b(46) אֲרִיךְ #1 adj.
30b(46; L) אֲרִיךְ #1 adj.
יוֹמָא n.
31a(8) יְחִידָאָה adj.
31a(16) דלי vb.
זִיקָא #1 n.
כֵּיוָן conj.
31b(14) גִּיסָּא #2 n.
מִיגּוֹ prep.
31b(25; Rashi ms.)
אֲוָורָא n.
31b(26) לְבֵינְתָא n.
31b(27) בִּנְיָינָא n.
31b(28) זגי #1 vb.
סרג vb.
קצי vb.
32a(26) חֲזֵי adj.
32a(33) חֲזֵי adj.
32a(34) פְּשִׁיטָא #2 n.
32a(38) חַקְלָאָה n.
צָעָא n.
32b(1; Ar [AC 5:94]M^{2})
חֲשׁוֹכָא n.
32b(5) עדי vb.
32b(5; Ar [AC 5:94]M^{2}) עדי vb.
32b(12) עַתִּיר adj.
32b(14) עִיסְקָא n.
32b(14; L) זון vb.
32b(33; Ar [AC 1:279])
אַרְחָא #1 n.
32b(34) בַּר אֲווּזָא n.
חזי vb.
מְעַלֵּי adj.
קָא part.
רִיפְתָא n.

32b(35) זהר vb.
חרוכא n.
שרק #3 vb.
32b(36) סמך vb.
רַקְתָא #1 n.
32b(37) צור #1 vb.
קִיטְמָא n.
32b(40) אוֹהְלָא #2 n.
32b(41) זוט adj.
32b(44) מְדוּרְתָא #2 n.
33a(1) בֵּיעֲתָא n.
כֵּן adv.
קִידְרָא n.
33a(10) חינגא #1 n.
33a(11) חיזרא #1 n.
רַטִּיב adj.
33a(19) יַבִּישׁ adj.
33a(25) טוי #1 vb.
33a(26) סרח #1 vb.
33b(22) אילתא n.
33b(22; RaḤ) פִּישְׁתָא n.
33b(22) פשׁח vb.
33b(23; MO^{9}) נַרְגָּא n.
33b(23; MO^{9}) קַתָא n.
33b(37) בּוּסְתְּקָא n.
מוסתקא n.
33b(41) כנף vb.
33b(41; L) יוֹמְחְרָא adv.
34a(7) חזק vb.
מֵי adv.
רִיעוּתָא n.
34b(25) עשׂר vb.
35a(12) מצי #2 vb.
35b(22) שבשׁ #1 vb.
35b(36; L) כְּלָל adv.
36a(18; Rashi ms.)
אֲוָורָא n.
36a(19) אודי vb.
36a(36) קום vb.
36b(6) נִיסָן n.
36b(9) בֵּי רִיחְיָא n.
דלף vb.
36b(10) הָתָם adv.
36b(12) אַדְּהָכֵי adv.
אתי vb.
בֵּי רִיחְיָא n.
קָשֵׁי adj.
36b(16) סבר vb.
36b(18) הָהִיא pron.
עַכְבְּרָא n.
36b(19) אִיסְפַּרְמְקָא n.
36b(20) נקט vb.
צוּצִיתָא #1 n.
37a(9) טבל #2 vb.
37a(14) גְּרִיד adj.
37b(24; L) ינק vb.
38a(17) רגל vb.
38a(19) שׁאל vb.
38a(21) רְעוּתָא n.
38b(2) אחך vb.
38b(3) גוּלְתָא n.
הדר #1 vb.
38b(5) שני #1 vb.
38b(9) מֹשֶׁה interj.
38b(10) קְטֵיסְפָאָה adj.
38b(12) חַסִּיר adj.
38b(13; M) כַּיְילָא n.
38b(18; V^{17}) עַכְבַּרְתָּא n.
39a(21) בדל vb.
מאס vb.
39a(25) שוף #1 vb.
39a(26) חַסְפָּא #1 n.
לֵית(־) part.
39a(28) אדי vb.
39a(35) הַפְקֵירָא n.
39a(36) שׁוּתָּפָא n.
39b(11; V^{1}) מלי #1 vb.
39b(22) בֵּירָא n.
40a(16) נִיחַ adj.
40a(19) סלק #1 vb.
40a(26; L) עברא #1 n.
40a(28) לָאו adv.
מֵי adv.
40a(34) טרד vb.
40a(35) סִימָנָא n.
40a(38) אַגַּב אוֹרְח־ prep.
40a(39) מַשְׁכָּא #1 n.
סִירְכָא #2 n.
שקי #1 vb.

Ta'anit

2a(18) סלק #1 vb.
2b(8) גמר vb.
2b(15) גְּמָרָא n.
2b(39) זִימְנָא n.
3a(11) שִׁיתָּא num.
3a(15) רמז vb.
3a(35) מִקַּמֵּי(־) prep.
סמך vb.
3a(39) עצר vb.
3b(1) מאחר ד־ conj.
עצר vb.
3b(3) הדר #1 vb.
3b(5) מְנָא adv.
עצר vb.
3b(9) בדר vb.
3b(20) עצר vb.
3b(27) אָפַל adj.
חרף adj.
3b(30) בֵּי דְרֵי n.
נְפִיָא n.
3b(32) בָּתַר prep.
זִיקָא #1 n.
3b(33) מְעַלְיוּתָא n.
3b(36) נִיחַ adj.
רזי adj.
3b(38) עֵיבָא n.
קַמֵּי(־) prep.
3b(39) מִיטְרָא n.
3b(40) כִּי prep.
מִיטְרָא n.
3b(40; M^{2}Ar [AC 2:294]$^{!}$) גוּלְהָא n.
3b(41) קרחא #3 n.
3b(42) אַרְעָא n.
טוּרָא n.
3b(45) נִיחַ adj.
רזי adj.
4a(1) פַּרְצֵידָא n.
קָלָא #2 n.
4a(1; $M^{2}V^{17}$) עַרְפֵּילָא n.
4a(2) עור vb.
עַרְפֵּילָא n.
פִּילָא #2 n.
4a(3) פַּרְצֵידָא n.
4a(4) כֵּיוָן conj.
נבט vb.
4a(5) אוֹרָיְיתָא n.
רתח vb.
4a(13; M^{2}) לפף vb.
נִיחוּתָא n.
4b(8) שׁאל vb.
4b(24) אמר vb.
רמי #1 vb.
4b(27) דַּבְרָא n.
5a(40) שבק vb.
5b(11; Mal 13:12)
קשׁשׁ vb.
5b(20) מות vb.
5b(21) שבק vb.
5b(22) אַבָּתַר־ prep.
רנן vb.
5b(30) דחי vb.
5b(33) אַלְמָא adv.
5b(34) גַּבְרָא #1 n.
מִקַּמֵּי(־) prep.
5b(35) אמר vb.
סְעוֹדְתָא n.
5b(38) סעד vb.
5b(39) חנט vb.
חַנָּטָא #1 n.
כְּדִי #2 adv.
ספד vb.
סָפְדָא n.
קַבָּרָא #2 n.
5b(39; M) בָּכְיָא n.
5b(39; L) סַפְדָנָא n.
5b(43) אכף #1 vb.
5b(44) הֲדָדֵי pron.
פטר vb.
6b(7) אזל #1 vb.
סָב adj.
6b(8) בָּתַר prep.

Reference	Entry
	לְקוֹטָא n.
6b(18)	בַּעֲלָא n.
6b(23)	אוּרְתָּא n.
6b(24)	עֲנָנָא n.
6b(25)	מְשָׁשָׁא n.
	צִפְּרָא n.
6b(26; L)	בָּבָא n.
6b(27)	בַּר חֲמָרָא #2 n.
	גני #1 vb.
	מכך vb.
	סַקָּא n.
6b(27; M^2)	עֵיבָא n.
	קטר #1 vb.
6b(28)	אַרְמַלְתָּא n.
	טוּבֵי (ל־) n.
	עֲנָנָא n.
6b(29; O)	בַּיָּיר adj.
6b(29; L)	שׁוּדְפָּנָא n.
6b(29; HeRaḤ = Ar [AC 8:272])	שׁיבתנא n.
6b(30)	טֵבֵת n.
	טוּבֵי (ל־) n.
	מְנַוּוֹל adj.
	מֵעִיקָּרָא adv.
7a(24)	יכל vb.
7a(25)	אַגַּדְתָּא n.
	ל־ prep.
7a(53)	בְּרַתָּא #1 n.
	חֲמָרָא #1 n.
	מָאנָא n.
	פַּחְרָא #2 n.
	קֵיסָר n.
	רמי #1 vb.
7a(53; M^2)	כו interj.
7a(54)	אַבָּא #1 n.
	אַתּוּ pron.
	מָאנָא n.
7a(54; L)	דַּהֲבָא n.
	חֲשִׁיב adj.
	כַּסְפָּא n.
7a(55)	אתי vb.
7a(55; M)	סרי vb.
7b(1)	סְנֵי adj.

Reference	Entry
7b(13)	אַתּוּ pron.
	הָכָא adv.
7b(37)	נַחְשָׁא #2 n.
8a(6)	סדר vb.
8a(8)	סדר vb.
8a(9)	מַתְנִיתָא n.
8a(40)	אָמוֹרָא n.
8b(19)	כַּפְנָא n.
8b(21)	מוֹתָנָא n.
	סבל #1 vb.
	רַחֲמֵי n.
8b(23)	חַיי adj.
	שׁוֹבְעָא n.
8b(25)	שְׁמָא n.
8b(30)	לָא adv.
	שְׁמָדָא n.
8b(32)	הָשְׁתָּא adv.
	יתב vb.
9a(4)	פרשׁ vb.
9a(5)	אמר vb.
9a(6; M^2)	נסי #1 vb.
9a(15)	צרך vb.
9a(16)	הָכֵי adv.
	פְּסוּקָא n.
9a(19)	כְּתִיבֵי n.
9a(20)	אַטּוּ prep.
	כִּי הָאֵי גַּוְונָא adv.
	רמז vb.
9a(24)	עבד vb.
9a(24; O)	רעע vb.
9a(44)	דְּהָא conj.
9a(51)	חלשׁ #1 vb.
9b(1)	חֵילְמָא n.
	קרי #1 vb.
9b(2; M^2)	נצל vb.
9b(4)	טוּבָא adv.
	קשׁי vb.
	רגל vb.
9b(5)	אַפָּא #1 n.
9b(6)	כִּיסּוּפָא n.
	קבל #1 vb.
	רַחֲמָנָא n.
	שׁיזב vb.

Reference	Entry
	שַׁעְתָּא n.
9b(7)	שְׁתִיקוּתָא n.
9b(15)	בעי vb.
	גִּינְתָא n.
	הַהִיא pron.
	מְשָׁרָא n.
	נפק vb.
	סור #1 vb.
9b(16)	מִיטְרָא n.
9b(19)	עֵיבָא n.
9b(20)	סְמִיךְ adj.
	קְלִישׁ adj.
9b(22; L)	חריא #2 n.
9b(23)	דְּ־ conj.
	לְסוֹף adv.
	עלל vb.
9b(24)	כִּי הֵיכִי(ן) conj.
	מַהוֹלְתָּא n.
	מִיטְרָא n.
	ניהלא n.
	סִימָנָא n.
	שׁקר vb.
9b(25)	זוּזָא n.
	טִירְיָינָא n.
	מְלֵי adj.
	צַנָּא n.
9b(26)	אוֹרָיְיתָא n.
	סַכִּינָא n.
9b(27)	בָּבְלָאָה adj.
10a(12)	כָּף n.
	רֵישׁ n.
	שׁדי #1 vb.
10a(13; M^2)	נהר #1 vb.
10a(14)	חשׁך vb.
	סַגִּי adj.
	עֲנָנָא n.
10a(24)	חצד vb.
	טוּבְעָנָא n.
	יוּבְשָׁנָא n.
	עָתִיד adj.
10a(29)	מִכִּי conj.
	צִיבֵי n.
	רישׁבא n.

Reference	Entry
10a(32)	עִילָּאָה adj.
10b(7)	מַסָּכְתָּא n.
10b(35)	גרס #1 vb.
	עיין vb.
10b(45)	מעיינא #2 n.
10b(45; M^2)	הָכָא adv.
11a(1)	אוֹ conj.
	אֲוְונָא n.
	אַרְבָּא #2 n.
11a(2)	פַּרְסָא #1 n.
	רִיפְתָּא n.
11a(3; Mal 36:28)	
	מְעַיָּיא n.
11a(3; M^2)	מעיינא #2 n.
11a(49)	דכי #1 vb.
	סאב #1 vb.
11b(6)	בַּר בֵּי רַב n.
11b(7)	כַּלְבָּא #1 n.
	שָׁרוּתָא n.
11b(22)	לֵילְיָא #1 n.
	שַׁעְתָּא n.
11b(25)	יְדָא n.
12a(1)	הדר #1 vb.
	טעם vb.
12a(2)	מְעַלֵּי adj.
12a(3)	מלך #2 vb.
12a(14)	שׁמט vb.
12a(17)	זִיקָא #1 n.
	מְלֵי adj.
	מַפּוֹחָא n.
12b(1)	לָא adv.
	נום vb.
	עני #1 vb.
	קרי #1 vb.
12b(2)	סְבָרָא n.
12b(9)	סום vb.
12b(10)	סום vb.
	קָא part.
12b(11)	חלף vb.
	יַמִּינָא n.
12b(11; M^2)	אֲפַנְתָּא n.
12b(12)	שְׂמָאלָא n.
12b(13)	אוֹרְחָא #1 n.

Reference	Entry
12b(18)	שׁלם vb.
12b(19)	צער vb.
12b(24)	מחר adv.
12b(26)	טעם vb.
	עבד vb.
12b(28)	יזף vb.
	פרע #2 vb.
12b(47)	כִּינּוּפְיָא n.
	צִפְּרָא n.
12b(48)	יוֹמָא n.
	מָתָא n.
	עיין vb.
	פטר vb.
	פַּנְיָא n.
	צלי #2 vb.
	רַחֲמֵי n.
	רִיבְעָא num.
13a(1)	אפך vb.
13a(20)	אוֹ conj.
13a(35)	קָא part.
13a(40)	מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
13b(15; M^2)	פַּחְדָּא n.
	פכח vb.
13b(25)	צְלוֹתָא n.
13b(26)	דבר vb.
	דכר vb.
13b(44)	שׁייר vb.
13b(45)	ארי #1 vb.
13b(46)	לֵיכָּא part.
	מְצִיעָא adj.
14a(3)	דוק vb.
	קָא part.
14a(9)	שִׁיוּרָא n.
14a(10)	אִידָּךְ pron.
	פִּירְקָא n.
14a(21)	מְצִיעָא adj.
	נקט vb.
14b(1)	גזר vb.
14b(5)	גַּרְמָא #1 n.
14b(15)	בְּרָא #1 n.
14b(16)	אֲנַן pron.
14b(21)	פלג vb.
15b(42)	אַתּוּ pron.

Reference	Entry
	חֲשִׁיבוּתָא n.
15b(43)	חֲשִׁיב adj.
15b(45)	אִינְהוּ pron.
16a(18)	זוע vb.
16a(19)	בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
	גּוּפָא n.
	גלי #1 vb.
	כּוּלָּא pron.
17a(10)	בָּתַר prep.
17a(11)	קדם vb.
17a(27)	הָאִידָּנָא adv.
	חַמְרָא #1 n.
	כָּהֲנָא n.
	מַאן #1 pron.
17a(38)	כְּלָל adv.
17a(38; V^{17})	כְּלָל adv.
17a(40)	שׁלח #3 vb.
17b(3)	אִיפְשָׁר adv.
	ספר #2 vb.
17b(21)	חלל #1 vb.
17b(30)	גְּמָרָא n.
	מִקַּמֵּי(־) prep.
17b(31)	סמך vb.
17b(40)	לְמָה ל־ conj.
17b(41)	דְּאוֹרָיְיתָא adj.
18a(5)	קום vb.
18a(33)	מִקַּמֵּי(־) prep.
18a(39)	קלל vb.
	שׁמע vb.
18b(7)	אַרְבְּסַר num.
	קרי #1 vb.
18b(10)	חֲמֵיסַר num.
19a(46)	אקן vb.
	אקנתא n.
19a(48)	נַהֲרָא #1 n.
19b(1)	בִּיצוֹרְתָא n.
	כַּפְנָא n.
	מְדִינְתָּא n.
19b(2)	בִּיצוֹרְתָא n.
19b(7)	אִיסָּרָא #3 n.
	כַּפְנָא n.
	נְפִיחַ adj.
19b(10)	רזי adj.

Reference	Entry
19b(12)	הָכֵי וְהָכֵי adv.
19b(13)	שְׁפִיכוּתָא n.
20a(35; M^2)	רֵישׁ נַהֲרָא n.
20a(36)	גזירפטא n.
	רֵישׁ כַּרְכֵי יַמָּא n.
20a(38; Mal 79:20[Var])	
	אִיתַּת אַבָּא n.
	טָב adj.
	*נשיקתא n.
	קוּלְפָּא n.
20b(24)	גּוּבְהָא n.
	גִּידָא #2 n.
20b(25)	אֲשִׁיתָא #1 n.
	רְעִיעַ adj.
20b(26)	קום vb.
20b(27)	נקף #3 vb.
20b(29)	משׁך #1 vb.
	רְעִיעַ adj.
20b(30)	פני vb.
20b(31; M^2)	רגשׁ vb.
20b(40)	מְעַלֵּי adj.
20b(41)	דכר vb.
	יַנְקוּתָא n.
	קַשִׁישׁוּתָא n.
20b(42)	גְּהוּרְקָא n.
	סור #1 vb.
	עֵיבָא n.
20b(43)	סתר #2 vb.
	רְעִיעַ adj.
20b(44)	אִילָּא #1 conj.
	אִיפְשָׁר adv.
	בני vb.
	דְּנַפְשׁ־ n.
	כּוּלָּא pron.
	פַּנְיָא n.
	שׁדר #1 vb.
	שְׁלִיחָא n.
20b(45)	גִּינָּאָה n.
	יהב vb.
	יַרְקָא n.
	שׁוּקָא n.
20b(46)	סמך vb.
20b(48)	אָסוּתָא n.

Reference	Entry
	גמר vb.
	כּוּזָא n.
	מלי #1 vb.
20b(49)	כָּל דְּ־ pron.
	סכן vb.
	צרך vb.
20b(49; M^2)	
	שׁיבתא #2 n.
20b(50)	כרך vb.
20b(51)	מצי #2 vb.
	צרך vb.
21a(1)	*בַּר חֵילָא n.
	נְפִישׁ adj.
21a(2)	דחק vb.
	מִילְּתָא #1 n.
21a(2; RaḤ, HG2 268:45,L [Mal])	
	עָלְמָא n.
21a(3)	טוּבָא adv.
	עִיסְקָא n.
	קום vb.
21a(4)	אזל #1 vb.
21a(5)	אֲשִׁיתָא #1 n.
21a(6)	שׁמע vb.
21a(6; V^{17})	נום vb.
21a(10)	קום vb.
21a(14)	אֲנָא pron.
	הוּא pron.
21a(17)	קום vb.
21a(21)	מלך #1 vb.
	עַד prep.
21a(23)	אַרְבָּא #2 n.
	קְרָאסָא n.
21a(23; V^{17})	איסקריא n.
	סְפִינְתָּא n.
21a(24)	מַתְנִיתָא n.
21a(25)	נפל vb.
21a(26)	טבע vb.
	קְרָאסָא n.
21a(40)	
	כָּל מַאי / מָה דְּ־ pron.
	מטי vb.
	סלק #1 vb.

21a(41) 1# מַאן pron.
מַלְכָּא n.
קֵיסַר n.
21a(42) בות vb.
2# דיורא n.
21a(43) 1# דְּיוֹרָא n.
1# מלי vb.
סַפְּטָא n.
21a(43; Ar [AC 6:143])
מוֹתָנָא n.
1# סרק vb.
21a(44) אחך vb.
1# חוך vb.
יְהוּדָאָה adj.
מְלֵי adj.
קפד vb.
21a(45) 1# אַבָּא n.
דמי vb.
הוא pron.
חַרְבָּא n.
עַפְרָא n.
1# שדי vb.
21a(45; Ed) 1# סַיְפָא n.
21a(46) 1# גִּילָא n.
1# גִּירָא n.
הוי vb.
מְדִינְתָּא n.
2# מצי vb.
21a(47) בֵּי גַזָא n.
כבש vb.
סַפְּטָא n.
21a(48) יְקָרָא n.
כּוּלֵּי הַאי adv.
עבד vb.
21a(49) מטי vb.
21b(18) דִּבְרְתָא n.
סבר vb.
שִׁיבָבוּתָא n.
21b(19) זְכוּתָא n.
21b(20) זְבִילָא n.
זוטר vb.
1# מַרָא n.
שאל vb.
21b(21) בֵּי קִבְרָא n.

דְּלִיקְתָא n.
21b(23) 1# חמם vb.
שאל vb.
שִׁיבָבְתָא n.
21b(24) גור vb.
קַמְצָא n.
21b(25) זְוָרֵי n.
חֲזִירָא n.
21b(27) בִּישְׂרָא וּדְמָא n.
מְעַיְיָא n.
21b(29) אִיכָּא part.
מוֹתָנָא n.
21b(32) אוּמָּנָא n.
1# גרי vb.
שְׁיָירְתָא n.
21b(33) אתי vb.
רְקִיעָא n.
שְׁלָמָא n.
21b(34) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
21b(36) אִינָשָׁא n.
אִיתְּתָא n.
לְחוֹד־ prep.
21b(37) בִּיזְעָא n.
21b(38) 1# סכל vb.
21b(38; M^2) לבש vb.
21b(39) 2# פְּשִׁיטָא n.
21b(40) מִקַּמֵּי(־) prep.
21b(41) 2# ברי vb.
1# זָווּא n.
1# שדר vb.
21b(42) 1# אכל vb.
בִּיסְתַּרְקָא n.
מכך vb.
1# שקי vb.
22a(1) צִפְּרָא n.
22a(1; L) כרך vb.
22a(2) בַּהֲדֵי prep.
חלף vb.
שׁוּקָא n.
22a(3) בִּיסְתַּרְקָא n.
הָכֵי וְהָכֵי adv.
הָנֵי pron.

שוי vb.
22a(6) חשד vb.
22a(7) קלע vb.
22a(9) נסח vb.
22a(10) 1# גנן vb.
זְכוּתָא n.
1# כַּרְבָּא n.
מֵיסַת־ n.
22a(11) שׁוּקָא n.
22a(11; M^2) 1# מַאן pron.
22a(12) אַדְּהָכֵי adv.
חלף vb.
סום vb.
22a(13) אוּכָּם adj.
1# בְּרָא n.
חוּטָא n.
עָלְמָא דְאָתֵי n.
1# רמי vb.
22a(14) 1# מַאי pron.
עוֹבָדָא n.
22a(15) אסר vb.
22a(15; Ar [AC 3:305])
*זַנְדְּקָנָא n.
22a(16) אִיסּוּרָא n.
עבד vb.
22a(16; M^2) 1# רמי vb.
22a(17) 1# מסר vb.
נצל vb.
1# עֵינָא n.
22a(18) אתי vb.
דּוּרְדְּיָא n.
מרי דיורא n.
1# עֵינָא n.
1# רמי vb.
22a(19; Ar [AC ib.] OM²) דִּשְׁתָּנָא n.
22a(20) אבל vb.
חוּטָא n.
מְסָאנָא n.
1# נחת vb.
22a(21) גְּזֵירְתָא n.
גזר vb.

יְהוּדָאָה adj.
22a(22) 1# מָאי pron.
22a(23) גְּזֵירְתָא n.
22a(24) 1# שלח vb.
22a(26) בְּדִיחַ adj.
22a(26; M^2) בדח vb.
דַּעְתָּא n.
עֲצִיב adj.
22a(47) אַגְמָא n.
22a(47; M^2) 2# כּוּבָא n.
צַיְידָא n.
22a(50; LAr [AC 1:136]) אִינְבָּא n.
22b(6) בטח vb.
יכל vb.
לְ־ prep.
22b(17) 1# כִּי conj.
נוח vb.
קָא part.
22b(18) רחש vb.
שאל vb.
שִׁיפְתָא n.
22b(19) דִּילְמָא conj.
לְאַפֵּי(־) prep.
1# מִילְתָא n.
צַעֲרָא n.
22b(20) גחן vb.
22b(26) כְּסָיָא n.
22b(26; Mal 93:21)
2# כיסא n.
22b(27) אַפּוּם prep.
1# הדר vb.
פּוּמָא n.
22b(49) חוי vb.
22b(50) 1# גַּמְלָא n.
טַיָּיעָא adj.
1# כִּי conj.
נַיְיג n.
רכב vb.
22b(50; Ar [AC 1:136])
יַנִיכָא n.
22b(50; OHT ib. 31:7)
נָבָא n.

23a(3; Ar [AC 4:286])
2# כַּפָּא n.
23a(43) 1# אזל vb.
אִיכָּא part.
1# גני vb.
חֵילְמָא n.
שַׁבְעָא num.
שַׁתָּא n.
23a(44) חֲרוּבָא n.
2# טען vb.
מִיכְּדֵי adv.
נטע vb.
עַד prep.
23a(45) 1# אַבָּא n.
1# אכל vb.
חיי vb.
חֲרוּבָא n.
כִּי הֵיכִי(ן) conj.
לְ־ prep.
שתל vb.
23a(46) 1# בְּרָא n.
1# הדר vb.
יתב vb.
כסי vb.
מְשׁוּנִיתָא n.
נום vb.
נַמֵּי adv.
1# עֵינָא n.
שִׁינְתָא n.
23a(47) חזי vb.
1# מַאן pron.
נקט vb.
קום vb.
שתל vb.
23a(47; M^2) חֲרוּבָא n.
23a(47; Ar [AC 7:281]) רִמְכָּא n.
23a(48) וַדָּאי adv.
23a(49) בַּר בְּרָא n.
הוא pron.
לְ־ prep.
קום vb.
23a(50) בֵּי מִדְרְשָׁא n.

הימן vb.
1# כִּי conj.
2# נהר vb.
שַׁתָּא n.
23a(51) 1# אזל vb.
אֲנָא pron.
פרק vb.
קוּשְׁיָא n.
23a(52) 1# חַבְרָא n.
כַּד־ prep.
נהג vb.
23a(53) אִי conj.
מִיתוּתָא n.
23a(54) צרך vb.
רַחֲמֵי n.
23a(55) 1# אזל vb.
דִּבְרָא n.
קום vb.
רפק vb.
שְׁלָמָא n.
23a(55; M^2) רִיפְקָא n.
23b(1) 1# אַפָּא n.
אתי vb.
כרך vb.
23b(1; V^{17}) נקט vb.
23b(1; M^2) צִיבֵי n.
23b(2) 2# דרי vb.
טְעוּנָא n.
כִּתְפָּא n.
23b(3) סום vb.
23b(4) הִיזְמְתָא n.
מטי vb.
23b(5) מָתָא n.
נפק vb.
23b(5; L) דלי vb.
23b(5; M) דלי vb.
23b(6) 1# כִּי conj.
לְאַפֵּי(־) prep.
מטי vb.
עלל vb.
קשט vb.
23b(9) יָנוּקָא n.
23b(11) 1# סלק vb.

23b(12) 1# עֵילִיתָא n.
23b(12; V^{17}) רצי vb.
23b(13) טֵיבוּתָא n.
מִיטְרָא n.
23b(14) 2# גִּיסָא n.
1# חַד num.
23b(15) 1# עֵילִיתָא n.
23b(15; M^2) זָוִיתָא n.
23b(16) 1# נחת vb.
23b(20) אַמְטוּל prep.
מָר n.
23b(21) טרח vb.
23b(22) טַעֲמָא n.
שְׁלָמָא n.
23b(24) 2# פגר vb.
23b(25) גְּלִימָא n.
23b(26) אַדַּעְתָּא דְ־ prep.
1# אוֹרְחָא n.
שאל vb.
23b(27) הַגְתָא n.
קַמֵּי(־) prep.
23b(29) בְּרֵישָׁא adv.
23b(30) 1# בדק vb.
23b(31) חזק vb.
נְפִישׁ adj.
23b(32) עֲנָנָא n.
קדם vb.
23b(34) קָרִיב adj.
23b(34; L) אַהֲנִיתָא n.
23b(34; M^2) בריוני n.
שִׁיבָבוּתָא n.
23b(36) בֵּי רַב n.
בַּר בְּרַתָא n.
יָנוּקָא n.
מִיטְרָא n.
23b(37) 1# אַבָּא n.
יהב vb.
לְ־ prep.
נקט vb.
שִׁיפוּלָא n.
23b(39) חזי vb.
חֲסִיד adj.
23b(41; M^2) כנף vb.

23b(42; Ar [AC 2:219])
גְּוָאלְקָא n.
23b(43) סַקָּא n.
23b(43; M^2) עֲבוּרָא n.
23b(44) כסי vb.
23b(45; M^2) עָלְמָא n.
23b(45; M) עֲמִיק adj.
צִינְעָא n.
23b(45; M^2) רווח vb.
23b(45; Ar [AC 7:266])
רוּזִיקָא n.
23b(46) דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
מְעַרְתָּא n.
צער vb.
23b(46; M^2) שטח vb.
23b(47) חלף vb.
1# כַּרְעָא n.
23b(47; V^{17}) נקט vb.
סוּסְיָא n.
23b(48) 1# בֵּיתָא n.
1# חֲמָא n.
2# עני vb.
עֲתִיר adj.
שְׁכִיחַ adj.
23b(49) אִינְשֵׁי בֵּיתָא n.
דחק vb.
לָא adv.
עַל prep.
עתר vb.
1# קבל vb.
23b(50; Ed) 2# גנדר vb.
23b(51) חכם vb.
טְפֵי adj.
23b(52) שבק vb.
24a(5) הוא pron.
24a(9) דִּידֵ־ pron.
חוס vb.
24a(10) 1# נגה vb.
רִיפְתָא n.
24a(12) נפק vb.
24a(12; V^{17}) פֵּעְלָא n.
24a(13) חשד vb.
24a(13; LM^2) 2# סגי vb.

24a(14) רַחֲמָנָא n.
שׁבע vb.
24a(15) הָכֵי וְהָכֵי adv.
24a(17) בדק #2 vb.
הוּצָא n.
24a(17; L) כרי #1 vb.
24a(19) בְּרֵייתָא #2 n.
הדר #1 vb.
עַפְרָא n.
24a(20) אוּרְתָא n.
פלח vb.
24a(20; M²) אגר vb.
24a(21) אַגַּב prep.
אַגְרָא #1 n.
בֵּיתָא #1 n.
24a(21; M²) טפי #1 vb.
24a(22) נשׁי #1 vb.
סַנְדְּלָא #1 n.
24a(23) סגי #2 vb.
24a(24)
כָּל מַאי / מָה דְ־ pron.
סלק #1 vb.
שׁוּקָא n.
24a(25) בְּרַתָּא #1 n.
מִקַּמֵּי(־) prep.
נְדוּנְיָא n.
ערק vb.
רהט vb.
24a(25; L) טשׁי vb.
24a(26) שׁבע vb.
24a(27) פושׁ vb.
24a(28) עֵילִיתָא #1 n.
24a(28; Ar [AC 4:235])
כַּלְבָּא n.
24a(29) דְּבֵית־ #1 n.
סלק #1 vb.
24a(30) בָּבָא n.
עֵילִיתָא #1 n.
פתח vb.
24a(31) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
24a(35) דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
24a(36) מִיטְרָא n.
24a(38) גרר vb.

נְשִׂיאָה n.
24a(39) חַבְרָא #1 n.
24a(41; Ar [AC 7:179])
קָקָא #1 n.
24a(42) בְּרָא #1 n.
24a(42; V¹⁷) בריוני n.
24a(43) שׁבק vb.
24a(44) נשׁי #2 vb.
24a(45) יתב vb.
שְׁכִיחַ adj.
24a(45; L) דור #1 vb.
24a(45; Ed) קוּסְטָא n.
24a(46) אַבְדַּלְתָּא n.
חוּבְתָא n.
קִידּוּשָׁא n.
24a(47) מְקָרֵי דַּרְדְּקֵי n.
נשׁי #2 vb.
24a(48) מְקָרֵי דַּרְדְּקֵי n.
קרי #1 vb.
24a(49) בְּרָא #1 n.
כְּווּרָא n.
עַתִּיר adj.
פֵּירָא #2 n.
פרנס vb.
24a(50) קרי #1 vb.
שׁחד vb.
24a(50; M) פייס vb.
24a(50; M²) פשׁע vb.
24a(51) גּוּדָא #1 n.
חבט vb.
לְ־ prep.
24a(51; M²) טרי vb.
שׁקל #1 vb.
24a(53) שַׁתָּא n.
24b(1) סִידְרָא n.
24b(6) מְתִיבְתָּא #2 n.
24b(8) צווח #1 vb.
24b(9) עוּבְדָא n.
24b(11; M²) פְּרִיץ adj.
24b(13) כַּפְנָא n.
עֵינָא #1 n.
24b(14) שַׁמְּעָא n.
24b(15) כִּי #1 conj.

עלל vb.
24b(16) סְמִיךְ adj.
24b(17) אַמְבּוּהָא n.
קום vb.
24b(18) כּוּסְפָּא n.
24b(19) שַׁמְּעָא n.
24b(21) שׁלף #1 vb.
24b(21; V¹⁷) לְ־ prep.
24b(23) חרב vb.
עָלְמָא n.
24b(24) קום vb.
24b(25) גִּידָא #2 n.
דמי vb.
מַלְאָכָא n.
24b(26) חָלָא #1 n.
מַלְחָא #1 n.
24b(27) סְמִידָא n.
24b(29) אַרְבָּא #2 n.
24b(31) בות vb.
24b(34) חֵילְמָא n.
טָב adj.
טוב vb.
עַמָּא n.
רִיבּוֹנָא n.
שְׁלָמָא n.
24b(34; M) רַבָּא n.
24b(35) גַּבְרָא #1 n.
נִגְדָּא #1 n.
24b(36) נגד vb.
שׁמע vb.
24b(37) פֵּיקָר n.
24b(38) זִימְנָא n.
סִיתְוָא n.
24b(39) כון vb.
24b(41) מַרְזְבָא n.
24b(41; V¹⁷) שׁפך vb.
24b(42) אַבָּא #1 n.
חזי vb.
חֵילְמָא n.
טרח vb.
לְ־ prep.
קַמֵּי(־) prep.
שׁני #1 vb.

24b(43) חלשׁ #1 vb.
פּוּרְיָא #2 n.
רגשׁ vb.
שׁרף #2 vb.
24b(43; V¹⁷) סַכִּינָא n.
רשׁם vb.
24b(44) דְּיֵיסָא n.
פִּינְכָא n.
שׁרף #2 vb.
24b(45) כסף vb.
24b(47) הני #1 vb.
צְלוֹתָא n.
24b(51) סיים #1 vb.
24b(54) מעל vb.
רגל vb.
שׁגר #2 vb.
24b(55; M²) אַקְטַרְתָּא n.
25a(1) הָךְ pron.
שִׁיבַּבְתָּא n.
25a(1; M²) כֵּיסוּפָא n.
25a(2) לֵית(־) part.
25a(3) בָּבָא n.
טרף #1 vb.
כסף vb.
25a(4) נִיסָּא #1 n.
25a(5) אַגְנָא n.
לֵיישָׁא n.
מלי #1 vb.
נַהֲמָא n.
25a(6) נַהֲמָא n.
פְּלָנְיָא n.
25a(6; L) חרך vb.
25a(6; M) מַסָּא #1 n.
25a(6; V²¹[gloss])
מרדא #2 n.
25a(8) אזל #1 vb.
אִימַּת adv.
יהב vb.
עַד prep.
צער vb.
25a(10) דַּהֲבָא n.
מַאי #1 pron.
עֲתִיד adj.

פְּתוּרָא n.
25a(10; Yal) אַכְוָאנָא n.
25a(11) כַּרְעָא #1 n.
25a(12) מְחַסַּר adj.
25a(15) כַּד conj.
לְעֵילָּא adv.
עֲצִיב adj.
25a(17) אכף #1 vb.
25a(19) הָנָךְ pron.
עִיזָּא n.
25a(20) אכל #1 vb.
אתי vb.
דֵּיבָא #1 n.
פסד vb.
25a(21) קַרְנָא n.
25a(22) מטי vb.
25a(22; M²) כְּשׁוּרָא n.
25a(24) כְּשׁוּרָא n.
25a(35) ברא דתומא n.
טעם vb.
מִילְּתָא #1 n.
שׁדי #1 vb.
שׁקל #1 vb.
25a(36) בכי vb.
25a(36; MGG 828:3)
יתר vb.
שׁחר #1 vb.
25a(37) אֲפוּתָא n.
נוּרָא n.
צוּצִיתָא #1 n.
25a(39) ברי #1 vb.
ילד vb.
שָׁעֲתָא n.
25a(39; Ed) אפך vb.
25a(40) אוֹ conj.
אִיפְשָׁר adv.
דְּ־ conj.
חיי vb.
כּוּלֵּי הַאי adv.
מְזוֹנָא n.
25a(42) נַהֲרָא #1 n.
25a(42; V¹⁷) ענג vb.
25a(43) אֲפַרְסְמָא n.

דְּכֵי adj.
שׁתל vb.
25a(43; MGG 828:8)
חַבְרוּנָא n.
25a(44) אֲפוּתָא n.
גִּירָא #1 n.
גרי #3 vb.
25a(44; MGG 828:9)
אִסְקוּטְלָא n.
25a(44; M²) טרק vb.
25a(44; MGG 828:10)
נבט vb.
25a(44; MGG 828:9)
שׁקל #1 vb.
25a(46) הָא interj.
כון vb.
מַר n.
קרי #1 vb.
25a(46; M²) לִיבָּא n.
צִיבּוּרָא n.
25a(48) כסי vb.
25a(51) חוי vb.
טלע #1 vb.
קַמֵּי(־) prep.
25a(52) אתי vb.
עֲנָנָא n.
שׁדי #1 vb.
25b(38; Geon 345:8)
איגורא n.
25b(38; TGAs42
156:12) כְּמִין prep.
25b(39) בֵּין prep.
25b(40; V²¹) חשׁר vb.
25b(40; V¹⁷) עֵילָּאָה adj.
25b(41) מַיָּא n.
נבע vb.
25b(46) שׁלם vb.
25b(52) נשׁי #2 vb.
25b(53) שׁתי vb.
26a(2) (בֵּיוֹת) כְּנִישְׁתָּא n.
26b(32) פרס #2 vb.
26b(35) חלף vb.
26b(38) פִּירְקָא n.

26b(39) ירי vb.
נַמֵּי adv.
26b(41) סְמִיךְ adj.
27a(2) נקשׁ vb.
27a(3) אַסְמַכְתָּא n.
27b(34) פְּסוּקָא n.
27b(36) פְּסוּקָא n.
פסק vb.
27b(40) דלג vb.
27b(44) פסק vb.
28a(1) רְווֹחָא n.
28b(3) דחי vb.
28b(5) כְּוֹות־ prep.
קום vb.
28b(14) לָאו adv.
28b(23) הָלֵילָא n.
חזי vb.
קרי #1 vb.
רֵישׁ יַרְחָא n.
28b(23; HP 37:6)
צִיבּוּרָא n.
28b(24) פסק vb.
28b(25) דלג vb.
28b(50) הוי vb.
חַבְרָא #1 n.
29a(1) אַנְתְּ pron.
חרב vb.
צבי vb.
29a(19) נְכֵי adj.
29a(20) מלי #1 vb.
29a(35) פּוּרְעָנוּתָא n.
29a(35; M²) אַתְחַלְתָּא n.
29a(42) טשׁי vb.
29a(43) אִיגָּרָא n.
נצל vb.
29a(44) מות vb.
נפל vb.
29b(1) בַּר יִשְׂרָאֵל n.
29b(2) אַב n.
דִּינָא n.
29b(3) בָּרֵי adj.
מַזָּלָא n.
רֵיעַ adj.

29b(14) בֵּי רַב n.
קַצְרָא #1 n.
29b(34) לוט vb.
30a(19) בַּתְרָא adj.
30b(37) דרשׁ vb.
31a(13) אִימָּא n.
קבר vb.

Megilla

2a(19) לְקַמֵּין(־) prep.
2a(24) עקר vb.
רַבָּנַן n.
2a(28) רמז vb.
2a(30) הָאֵי #1 pron.
2a(39) שְׁבַסַּר num.
2a(49) סתימתאה adj.
2b(21; L) כְּלָל adv.
2b(29; M) פסק vb.
2b(30) אַרְבְּסַר num.
2b(32) דְּ־ conj.
מַתְנִיתָא n.
2b(42) כְּדֵי #1 adv.
2b(48) דְּרָשָׁא n.
3a(27) זוע vb.
נְבִיָּיא n.
3a(28) מִילְּתָא #1 n.
3a(28; M²) פרשׁ vb.
3a(29; M²) סתם vb.
3a(32) אִלְמָלֵא conj.
3a(40) אִינְהוּ pron.
עֲדִיף adj.
3a(42) בעת vb.
חזי vb.
מַזָּלָא n.
מִידָּא n.
3a(43) אזל #1 vb.
אִילָּא #1 conj.
נשׁף #2 vb.
עִיזָּא n.
3a(44) בֵּי טִבְחָא n.
דְּרָשָׁא n.
שַׁמִּין adj.
3a(52) נפק vb.
3b(13) עֲדִיף adj.

Ref	Entry
3b(27)	נִיסָא #1 n.
	פרסם vb.
3b(42)	מֵעָלְמָא adv.
4a(9)	נפל vb.
4a(10)	שפץ vb.
4a(24)	אוּרְתָא n.
	קרי #1 vb.
4a(27; L)	פָּרְשְׁתָא n.
4b(3)	אִית part.
	קדם vb.
4b(17)	סִידוּרָא n.
4b(18)	יוֹמָא n.
	יַרְחָא n.
4b(19)	אפך vb.
	סִידוּרָא n.
4b(20)	מַנִּי pron.
4b(47)	אזל #1 vb.
4b(49)	מחר adv.
	מֵיהָא adv.
5a(4)	עוֹבָדָא n.
5a(32)	פוּרְעָנוּתָא n.
	קדם vb.
5a(33)	זִימְנָא n.
	חִיוּבָא n.
5a(34)	דחי vb.
5a(36)	אָפִלּוּ conj.
	מַנִּי pron.
5a(39)	טְפֵי adj.
5b(12)	נטע vb.
5b(13)	חֲמֵיסַר num.
5b(18)	מְגַלְּתָא #1 n.
5b(28)	כִּיתָּנָא n.
	פוּרְיָא #1 n.
5b(28; Ed)	שדי #1 vb.
5b(29)	בַּר יוֹמ־ n.
	צמח vb.
	שמת vb.
	שַׁמַּתָא n.
5b(35)	לטי vb.
5b(43)	מְגַלְּתָא #1 n.
5b(44)	אַרְבַּסַר num.
5b(45)	ספק #1 vb.
5b(47)	אוֹ conj.
	יַמָּא n.
	שׁוּרָא #1 n.
5b(50)	הָנֵי pron.
5b(51)	גנן #1 vb.
	כסי vb.
5b(52)	מִשּׁוּם prep.
	קרי #1 vb.
5b(55)	שאל vb.
5b(55; G)	טַלְיָא n.
6a(4)	נַהֲרָא #1 n.
	רַקְתָּא #1 n.
6a(5)	מתק vb.
6a(5; Ar [AC 4:262])	
	כִּינָּרָא #1 n.
6a(5; M²Ar [AC 4:262])	
	כִּינָּרָא #2 n.
	מְתִיק adj.
6a(7; M)	הָכָא adv.
6a(8; M)	ספד vb.
6a(9)	אֲרוֹנָא n.
	סלק #1 vb.
6a(12)	סַפְדָּנָא n.
6a(29)	עֲדִיף adj.
6a(30)	חזי vb.
6a(33)	אַקְרָא #1 n.
6a(34)	אוּרְכָּא n.
	פוּתְיָא n.
6a(35)	דוק vb.
6a(44)	רבי #1 vb.
6a(45)	קום vb.
6b(3)	מַלְכָּא n.
	קטר #1 vb.
6b(4)	מַרְזְבָנָא n.
6b(5)	הָנֵי pron.
	פגע vb.
6b(6)	טרד vb.
6b(10)	סִיָּיעְתָא n.
	שְׁמַיָּא n.
6b(11)	חדד vb.
6b(12)	גִּירְסָא #1 n.
	קום vb.
6b(29)	מִילְּתָא #1 n.
6b(36)	אִית part.
	פַּרְסָא #1 n.
	שׁוּקָא n.
6b(37)	שֵׁיתַּסַר num.
6b(54)	חסר vb.
6b(55)	ארי #1 vb.
6b(60)	סמך vb.
7a(15)	חלף vb.
7a(16)	עלל vb.
7a(38)	כתב vb.
7a(43)	אִלְמָלֵא conj.
7a(45)	לֵית(־) part.
	פִּירְכָּא n.
7a(46)	סְבָרָא n.
7a(47)	אַדַּעְתָּא דְ־ prep.
	נפש #1 vb.
7a(49; G)	פְּרֵיסְתְּקָא n.
7a(50)	חֲרִיף adj.
	טָב adj.
	פִּירְפַּלְתָּא n.
	צַנָּא n.
7a(53)	אַטְמָא n.
	גְּרָבָא #1 n.
	נְשִׂיאָה n.
7b(1)	גְּרָבָא #1 n.
7b(3)	טַסְקָא #1 n.
	מְלֵי adj.
	קִשְׁבָּא n.
7b(4)	אבשונא n.
	כָּסָא #1 n.
	קַמְחָא n.
7b(5)	דִּיקוּלָא #1 n.
	חַקְלָאָה n.
	נחת #1 vb.
7b(7)	זַנְגְּבִילָא n.
	טַשְׁתְּקָא n.
	מְלֵי adj.
	פִּירְפַּלְתָּא אֲרִיכְתָא n.
7b(7; LG)	טַסְקָא #1 n.
7b(8)	עֲדִיף adj.
7b(9)	חוּלְיָא #1 n.
	חוּרְפָא n.
7b(10)	שבע vb.
7b(11)	הָתָם adv.
	מִינָא n.
	קרב vb.
7b(12)	בִּישׁוּלָא n.
	לפדא n.
	פַּלְגָא #3 n.
	צָעָא n.
	שִׁיתָּא num.
7b(14)	כסס #1 vb.
7b(15)	כְּפֵין adj.
	רְוָוחָא n.
7b(16)	בְּסוּמָא n.
	שְׁכִיחַ adj.
7b(17)	הֲדָדֵי pron.
	חלף vb.
	סְעוֹדְתָא n.
7b(18)	בסם vb.
	עַד prep.
	פוּרְיָא #1 n.
7b(20)	בסם vb.
7b(21)	קום vb.
	שחט vb.
7b(21; M²)	פכח vb.
7b(22)	חיי vb.
	עבד vb.
	רַחְמֵי n.
7b(23)	אתי vb.
	שְׁלָמָא n.
7b(24)	רחש vb.
	שָׁעְתָא n.
7b(27)	נגה #1 vb.
7b(28)	אחר #1 vb.
	בֵּי מִדְרְשָׁא n.
7b(29)	טרח vb.
7b(30)	אוּרְתָא n.
7b(34)	כִּיסְתָּא #1 n.
7b(50)	אִידֵּי pron.
8a(5)	קפד vb.
8a(19)	אַ־ prep.
	כְּמָאן דְּ־ conj.
	לְ־ prep.
8a(38)	דְּרָשָׁא n.
8b(9)	קְרָא #1 n.
9b(39)	רֵישָׁא n.

Ref	Entry
9b(41)	נסב vb.
9b(49)	הָכָא adv.
	קרב vb.
10a(30)	צְנִיעוּתָא n.
10a(45; LM²)	שוי vb.
10b(23)	אִיכָּא part.
	הָכֵי adv.
10b(32; G)	פִּיתְחָא n.
	פתח vb.
10b(33)	הָכָא adv.
	פָּרְשְׁתָא n.
10b(41)	פִּיתְחָא n.
	פָּרְשְׁתָא n.
10b(42)	חדי vb.
10b(48)	פָּרְשְׁתָא n.
10b(50)	פִּיתְחָא n.
11a(12)	מַלְכוּתָא n.
11a(14)	פִּיתְחָא n.
11a(45)	יַתִּיר adj.
11a(48)	אִי לָאו דְּ־ conj.
11a(49)	מלך #1 vb.
	עִילָוֵי prep.
11b(1)	אִיכָּא part.
11b(2; G)	טרד vb.
	סלק #1 vb.
11b(4)	יַתִּיר adj.
11b(9)	כבש vb.
11b(16)	שבח #1 vb.
11b(20)	טעי vb.
11b(23)	חַמְשָׁא num.
11b(25)	הָא part.
	מִיַּד adv.
	נפק vb.
11b(26)	שמש vb.
11b(39)	הָא part.
11b(41)	גְּמָרָא n.
11b(42)	מָאנָא n.
	מלי #1 vb.
	פרק vb.
	שַׁבְעָא num.
11b(43)	בֵּי מַקְדְּשָׁא n.
11b(48)	מני vb.
11b(50)	בצר vb.
	חִילוּפָא n.
11b(50; LG)	בְּצִיר adj.
11b(54)	אִיהוּ pron.
	אַרְבַּסַר num.
	חֲדַסַר num.
	מלך #1 vb.
11b(55)	בֵּי מַקְדְּשָׁא n.
	בני vb.
12a(2)	אַף conj.
12a(3)	חוּשְׁבָּנָא n.
	טעי vb.
12a(11)	אַטּוּ prep.
12a(15; G)	אִי conj.
	הַפַּרְכָא n.
	מַלְכָּא n.
	מִן prep.
12a(19)	רַחִיק adj.
12a(20)	פייס vb.
12a(21)	מרד vb.
12a(31)	חוֹרָא n.
12a(37)	דָּרָא #1 n.
12a(37; CG)	דוּרָא #3 n.
12a(48)	בֵּי prep.
	קָרָא #4 n.
12b(1)	בוּצִינָא n.
12b(19)	פְּרִיצוּתָא n.
12b(21)	דלק vb.
12b(22)	אָהֲוַרְיָרָא n.
	בָּרָא #1 n.
	לָקֳבֵל prep.
12b(22; G)	אַבָּא דְאַבָּא n.
12b(23)	חַמְרָא #1 n.
	רוי vb.
	שטי vb.
12b(24)	רַבָּנַן n.
12b(25)	זלל vb.
12b(26)	דכר vb.
	פצח vb.
12b(26; M)	חַמְרָא #1 n.
	פכח vb.
12b(28)	גַּבֵּי prep.
12b(29)	אִינּוּן pron.
	דוּרְדְּיָא n.
	חַמְרָא #1 n.
12b(41; G)	פַּרְדַּכְשָׁא n.
	קרחא #2 n.
12b(43)	בְּרַתָּא #1 n.
	כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
12b(45)	יחס vb.
12b(50; GL)	גרם #1 vb.
12b(51)	אִידָּךְ pron.
	גִּיסָא #2 n.
13a(1)	אִלְמָלֵא conj.
	ילד vb.
13a(2)	גרם #1 vb.
	צַעֲרָא n.
	קני #2 vb.
13a(4)	גרי #1 vb.
13a(9)	פתח vb.
13a(14)	וְ־ conj.
	רבי #1 vb.
13a(22)	קרי #1 vb.
13a(30)	לְמָה ל־ conj.
13a(37)	חֲזִירָא n.
	כותלא #2 n.
13a(48)	כְּרָגָא n.
	מִשְׁתְּיָא n.
13a(48; G)	דלי vb.
13a(49)	פַּרְדַּשְׁנָא n.
13b(7)	מִיהוּ conj.
13b(7; G)	נסב vb.
13b(8)	אַבָּא #1 n.
	יכל vb.
13b(8; MGG 517:11)	
	רַמָּאָה n.
13b(9)	צַדִּיק adj.
	שרי #1 vb.
13b(10; MGG 517:12)	
	סגי #2 vb.
	רַמָּאוּתָא n.
13b(11)	מָאי #1 pron.
13b(11; MGG 517:13)	
	עבד vb.
13b(12)	אַחָתָא n.
	אִית part.
	מִן prep.
	קַשִּׁישׁ adj.
13b(13)	כִּי #1 conj.
	עלל vb.
13b(14)	כִּיסוּפָא n.
13b(16)	הָשְׁתָּא adv.
	עַד prep.
13b(38)	מַאן #1 pron.
	נִינְהוּ pron.
13b(40)	בִּישׁ adj.
	הָאֵי מַאן ד־ pron.
	ידע vb.
	שעי #1 vb.
13b(41)	אֱלָהָא n.
13b(41; L)	כלי #2 vb.
13b(41)	ספי #2 vb.
	עבד vb.
13b(42)	אִית part.
	מַלְכוּתָא n.
	רַבָּנַן n.
13b(43)	אִיכָּא part.
	מְדִינְתָּא n.
13b(44)	בַּהֲדֵי prep.
	נסב vb.
13b(45)	בזי #1 vb.
	רוי vb.
	שתי vb.
13b(45; HeG)	נפק vb.
	*שהייא #1 n.
13b(46)	בְּשׁוּקָא adv.
14a(30)	טוּבָא adv.
14b(1)	דיין vb.
14b(9)	מַסְקָנָא n.
14b(13; CAr [AC 8:180])	פלך vb.
	שוּתָא #1 n.
14b(14)	טוף #2 vb.
	שפל vb.
14b(16)	הֵיכִי adv.
14b(17)	אִיהִי pron.
	נבי vb.
14b(20)	לְגַבֵּי prep.
14b(33; Ed)	יְהִירוּתָא n.
14b(38; M²)	יוּהֲרָא n.

14b(39) יָהִיר adj.
14b(39; Ed, Rashi) סָנֵי adj.
14b(40) זִיבּוּרְתָּא n.
כַּרְכּוּשְׁתָּא #1 n.
14b(49) אוּכָּם adj.
גייר vb.
סיים #2 vb.
פַּתְיָא #1 n.
14b(50) בְּרָא #1 n.
הוי vb.
זַרְעָא #1 n.
15a(1) אַבָּא #1 n.
פרש vb.
15a(16) נְבוּאָתָא n.
15a(18) פרש vb.
15a(21) עלל vb.
15a(23) אכף #1 vb.
אמר vb.
קָא part.
15a(25) גבי #3 vb.
מַלְכָּא n.
15a(35) יוֹמָא n.
ערקומא #2 n.
פִּסְחָא n.
15b(2; G) טוּלְמָא n.
15b(44) אָמוֹרָא n.
15b(48) מְאָה num.
15b(50) הַרְהוֹרָא n.
יעץ vb.
לִיבָּא n.
נפל vb.
קטל vb.
15b(51) חַד #1 num.
רחם vb.
15b(52) גַּבֵּי prep.
טֵיבוּתָא n.
16a(5) הָי pron.
שׁוּקָא n.
16a(6) דסקרתא n.
16a(7) יהב vb.
16a(8) יתב vb.
קַמֵּי(־) prep.

רַבָּנָן n.
16a(13) בֵּי מַקְדְּשָׁא n.
16a(14) כַּכְּרָא n.
קוּמְצָא #1 n.
16a(16) בעי vb.
יכל vb.
יקר vb.
מָאנָא n.
סוּסְיָא n.
רכב vb.
16a(16; G) הָנֵי pron.
לבש vb.
16a(17) זלל vb.
מָאנָא n.
מַזְיָא n.
מַלְכוּתָא n.
סחי vb.
16a(17; L) שמש vb.
16a(17) שקל #1 vb.
16a(18) אַדְהָכִי adv.
אוּמָּנָא n.
בֵּי בָנֵי n.
צנע vb.
שדר #1 vb.
16a(18; M^2) בַּנָּאָה #2 n.
16a(18; He) זָוָא #1 n.
16a(18; G) סתר #1 vb.
16a(19) זוֹנִיתָא n.
שדר #1 vb.
16a(20) אנח vb.
נגד vb.
16a(21) חֲשִׁיב adj.
16a(22) לבש vb.
מַזְיָא n.
שקל #1 vb.
16a(23) דְּ־ conj.
חֵילָא #1 n.
חֲלִישׁ adj.
16a(23; G) סלק #1 vb.
16a(24) בעט vb.
כִּי #1 conj.
סלק #1 vb.
קָא part.

16a(27) אִיגָּרָא n.
שְׁבִילָא n.
16a(27; G) נקט vb.
16a(28) אַבָּא #1 n.
אֲצִיצָא n.
בֵּי כִיסָּא n.
סבר vb.
16a(29) שדי #1 vb.
16a(34) יכל vb.
16a(39; G) קני #2 vb.
16a(41) אתי vb.
בַּהֲדֵי prep.
16a(44) אִילָנָא n.
בּוּסְתָּנָא n.
דמי vb.
עקר vb.
שדי #1 vb.
16a(45) פקד vb.
16a(46) וַוי interj.
16b(9) צַוְּורָא n.
16b(24) בְּ־ prep.
זִימְנָא n.
סגד vb.
16b(24; G) עִידָּנָא n.
16b(25) בְּצִירוּתָא n.
16b(33) הֲדָדֵי pron.
16b(34) וְ conj.
זְקִיפָא #1 n.
מתח vb.
נִישְׁמְתָא n.
שמת vb.
16b(35) זְקִיפָא #1 n.
זקף vb.
17a(5) בְּרָא #1 n.
17a(11) אַרְבְּסַר num.
הָא part.
ילד vb.
17a(13) שִׁיתְסַר num.
17a(15) שמש vb.
17a(18) ענש vb.
17a(21) שהי #1 vb.
17b(16) אמר vb.
דַּעְתָּא n.

17b(34) סמך vb.
17b(43) אַתְחַלְתָּא n.
17b(47) פָּרָשְׁתָא n.
18a(23) מַאי #1 pron.
מַשְׁתּוּקָא n.
סַלְעָא n.
סַמָּא n.
18a(24) מַשְׁתּוּקָא n.
18a(26) בְּעָלְמָא adv.
18a(28) הַיְינוּ pron.
18a(30) דמי vb.
18a(34) מַתְנִיתָא n.
18a(36) הָא part.
כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
18a(40) אַטּוּ prep.
אִינוּן pron.
נִיסָּא #1 n.
פרסם vb.
18a(41) אַמְתָּא #1 n.
שמע vb.
18a(42) פִּיסְקָא n.
18a(43) בדר vb.
פַּרְפְּחִינָא n.
18a(45) הפך vb.
מַזְיָא n.
18a(46) דרי #2 vb.
זִימְנָא n.
טַיְיעָא adj.
סכנא n.
18a(47) בסכנא n.
יַהֲבָא n.
שדי #1 vb.
18a(48; M^2) טאטי vb.
טָאטֵיתָא n.
שקל #1 vb.
18b(16) יְחִידָאָה adj.
18b(25) קָשֵׁי adj.
18b(33) לָא adv.
נום vb.
18b(34) דכר vb.
עני #1 vb.
18b(36) סדר vb.
18b(37) פְּסוּקָא n.

קרי #1 vb.
18b(39) סִיפְרָא n.
18b(51) גרס #1 vb.
סַמָּא n.
סַקְרְתָא n.
שַׁמָּא n.
18b(51; CMV 45:9) גומא #2 n.
18b(51; M^2) קוֹמָא #1 n.
19a(1) חַרְתָא #1 n.
מלח #1 vb.
19a(2) אפץ vb.
מְחִקָא n.
קמח vb.
19a(27) אִית part.
19a(34; G) גרס #1 vb.
19a(49) זמן vb.
מִשּׁוּם prep.
19a(55; G) מְחַסַּר adj.
מְיַיתַּר adj.
19a(56) אֲבָל conj.
19b(5) מוּתָא n.
19b(7) מוּתָא n.
19b(25) דְּאִיעֲבַד adv.
דַּעְתָּא n.
19b(28) קום vb.
19b(31) דמי vb.
19b(38) מַאי #1 pron.
קום vb.
19b(43) אָפִלּוּ conj.
20a(9) רַבָּא n.
20a(17) עוֹד adv.
20a(36) נקש vb.
20a(38) טבל #1 vb.
יוֹמָא n.
20b(5) מִכְּדֵי conj.
ערב #3 vb.
קום vb.
שִׁימְשָׁא n.
20b(6) לֵילְיָא #1 n.
20b(12) חרף vb.
חשך vb.
קדם vb.

20b(40) נקש vb.
21b(7) דַּעְתָּא n.
חבב vb.
21b(12) לִישָּׁנָא n.
קדם vb.
21b(18) לְקַמֵּי(ן־) prep.
21b(24) אמר vb.
21b(30; G) בִּירְתָא #1 n.
21b(43) שבח #1 vb.
21b(44) ברך vb.
21b(46) פְּסוּקָא n.
21b(47) אַרְבְּעָא num.
פוש vb.
22a(11) פְּסוּקָא n.
22a(16) טַעֲמָא n.
22a(26) דלג vb.
22a(27) רְוָוחָא n.
22a(32) קלל vb.
22a(36) נפק vb.
22a(39) הִילְכְתָא n.
22a(42) נִיהִי pron.
22a(45) חתם vb.
סִיפְרָא n.
קרי #1 vb.
22a(46) מִיכְּדֵי adv.
22a(48) כָּהֲנָא n.
קרי #1 vb.
22a(49) אַרְעָא n.
22a(49; L) חָשִׁיב adj.
כָּהֲנָא n.
22a(50; G) דבר vb.
22a(50) כפף vb.
22b(1) נפק vb.
22b(5) הָא part.
22b(7) אתי vb.
22b(16) סִימָנָא n.
22b(17) נקט vb.
22b(18) חַבְרָא #1 n.
טפי #1 vb.
כְּלָלָא n.
22b(25) אַפָּא #1 n.
כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
נפל vb.

22b(34) צִיבּוּרָא n.
22b(38) מִנְהָגָא n.
22b(45) טלע #1 vb.
23a(1) נפל vb.
צלי #1 vb.
23a(19) סִידְרָא n.
23a(20) בְּ־ prep.
23a(21) עִם prep.
23a(27) מִן prep.
23a(32) שלם vb.
23a(33) עוֹבָדָא n.
23b(3) סלק #1 vb.
עִנְיָינָא n.
23b(5) סַגִּי adj.
קום vb.
23b(26) בְּצִיר adj.
23b(27) אוֹרַח אַרְעָא n.
23b(37) אִידָּךְ pron.
גּוּפָא n.
24a(13) דלג vb.
24a(17) כְּלָל adv.
24a(38) נצי vb.
24a(39) נצי vb.
24b(9; L) *אובנא n.
24b(28) עֲבֵי adj.
24b(30) הָהוּא pron.
פרס #2 vb.
שִׁיבָבוּתָא n.
24b(42) אַמְגּוּזָא n.
25a(7) חזי vb.
25a(16) נחת #1 vb.
25a(19) הָאי #1 pron.
רצי vb.
25a(21) חדד vb.
25a(25) כתב vb.
25a(30) זוּטַר adj.
25a(34) שתק vb.
25a(35; L) מִילְּתָא #1 n.
פְּסוּקָא n.
25a(36) כון vb.
25a(37) אַרְזַפְתָּא #2 n.
חַבְרוּתָא n.
25a(37; LGM)

מַרְזַפְתָּא n.
25a(38) נַפְחָא n.
25a(47) חשש vb.
25b(2) פְּשִׁיט adj.
25b(6) ידי vb.
25b(11) יְקָרָא n.
צִיבּוּרָא n.
25b(14; MEd) פוג vb.
25b(16) יְקָרָא n.
25b(36) בַּר מִן prep.
לְבַר מִ־ prep.
לֵיצָנוּתָא n.
25b(40) בַּר יִשְׂרָאֵל n.
25b(42) בזי #1 vb.
גִּימָל n.
סָנֵי adj.
שׁוּמְעָנָא n.
שִׁין n.
25b(43) שׁוּמְעָנָא n.
26a(11) אַקְרַאי adv.
הָהוּא pron.
26a(15) מֵעָלְמָא adv.
26a(17) מָתָא n.
26a(18) אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
26a(23) הוּא pron.
הוי vb.
זוּטַר adj.
26a(42) אוֹרַח אַרְעָא n.
אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
גּוּלְפָּא #1 n.
מַשְׁכָּא #1 n.
שבק vb.
26b(2) אַרְעָא n.
בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
26b(3) זרע vb.
26b(6) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
בני vb.
26b(7) חרב vb.
26b(7; G) עַתִּיק adj.
26b(8) כְּשׁוּרָא n.
26b(10) סתר #2 vb.
26b(11) פְּשִׁיעוּתָא n.
26b(12) כִּי הַאי גַּוְונָא adv.

26b(14) שרי #1 vb.
26b(15) קְדוּשְׁתָּא n.
26b(15; M²) אגר vb.
משכן vb.
26b(16) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
חלף vb.
לְבֵינְתָּא n.
26b(17) חלל #1 vb.
עַתִּיק adj.
קְדוּשְׁתָּא n.
26b(18) אמר vb.
26b(19) חָוֵי adj.
26b(22) אסר vb.
כו interj.
26b(30) מֵרֵישָׁא adv.
26b(31) כּוּרְסְיָא n.
26b(34) עפף vb.
פרס #2 vb.
26b(35) רפט vb.
26b(36) בלי #1 vb.
דַּרְגָּא n.
זוּט adj.
זוּטָר adj.
כּוּרְסְיָא n.
עבד vb.
26b(36; M²) פְּרִיסָא n.
26b(37) זְבִילָא n.
כְּסוּתָא n.
סִיפְרָא n.
26b(38) חוּמְשָׁא num.
26b(38; GM²) סִיפְרָא n.
קַמְטְרָא n.
26b(39) אִידְרוֹנָא n.
בְּעָלְמָא adv.
נְטִירוּתָא n.
עבד vb.
26b(40) אִידְרוֹנָא n.
פתח vb.
26b(42) הָתָם adv.
כּוּרְסְיָא n.
26b(44) טלטל vb.
נחת #1 vb.
26b(49) בֵּי רַבָּנַן n.

26b(50) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
27a(1) סבר vb.
27a(12) רַחְמֵי n.
27a(15) עלי vb.
27a(16) דמי vb.
עִילּוּיָא n.
27a(18) כִּי #1 conj.
27a(22) שמע vb.
27a(25) כרך vb.
סִיפְרָא n.
27a(26) דַּפָּא #1 n.
27a(29; L) פרק vb.
27a(40) אַגַּדְתָּא n.
27a(40; M²L)
דוכסוסיא n.
27a(41) פָּרָשָׁא #1 n.
צוּרְבָּא n.
27a(42) פִּירוּשָׁא n.
27a(46) בָּרָא #1 n.
גזר vb.
רמי #1 vb.
27a(47) מָתָא n.
עָנֵי adj.
27a(47; G) יהב vb.
פרנס vb.
27b(7) הָשְׁתָּא adv.
27b(8) אִיכָּא part.
27b(34) קבע #1 vb.
קְדוּשְׁתָּא n.
27b(38) קדש vb.
שְׁבִילָא n.
27b(40) רחש vb.
27b(44) הֵיכָא adv.
הֲמְיָינָא n.
חַרְצָא #1 n.
משכן vb.
קִידּוּשָׁא n.
27b(44; G) אסר vb.
ריתא n.
27b(45) אִינִישׁ n.
גוּץ adj.
טמם vb.
27b(45; G) כלל #1 vb.

27b(45) שֵׁירָאָה #1 n.
27b(46) אתי vb.
בִּרְכְּתָא n.
גני #1 vb.
טמם vb.
סלק #1 vb.
פּוּרְיָא #2 n.
קפד vb.
שלח #2 vb.
27b(47) לָא adv.
28a(16) כַּתְפָּא n.
מָרָא #1 n.
נקט vb.
28a(18) דרי #2 vb.
רגל vb.
28a(18; G) יקר vb.
28a(19) זִילוּתָא n.
נֵיחַ adj.
28a(21) פּוּרְיָא #2 n.
28a(22)
כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
צער vb.
28a(25; CAr [AC ib.])
גוּוזא #2 n.
28a(28) שבק vb.
28a(32) בֵּי נְשִׂיאָה n.
מַתְּנְתָא n.
שגר #1 vb.
28a(33) זמן vb.
28a(45) אתי vb.
28a(46) שׁוּתָּפוּתָא n.
28b(8) דכר vb.
שְׁמָא n.
28b(20) בֵּי רַבָּנַן n.
28b(24) זִלְתָּא n.
מִיטְרָא n.
28b(25) עלל vb.
28b(26) הִילְכְּתָא n.
צִילוּתָא n.
שְׁמַעְתָּא n.
28b(27) אִיסְתָּנָא n.
28b(28) עלל vb.
צרך vb.

28b(30) צוּרְבָּא n.
קְרָא #2 n.
28b(31) בַּר הָכֵי n.
פְּסוּקָא n.
28b(32) הֶסְפֵּידָא n.
28b(33) קום vb.
28b(34) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
כַּלְּתָא n.
ספד vb.
28b(35) יְקָרָא n.
ספד vb.
28b(37) חסר vb.
ספד vb.
שׁוּרְתָּא n.
28b(38) הִילְכְּתָא n.
רַבָּנַן n.
28b(38; G)
סִיפְרָא דְּבֵי רַב n.
28b(39; M) אי interj.
28b(39; GM) צְנָא n.
28b(40) חזי vb.
חֲסִיד adj.
מְלֵי adj.
סִיפְרָא n.
28b(44) כַּתְפָּא n.
עבר vb.
ערקומא #2 n.
רכב vb.
28b(45) פסל #2 vb.
28b(46) טען #2 vb.
לָקִישׁ adj.
שדי #1 vb.
28b(47) גמר vb.
שמע vb.
29a(7) שִׁיפּוּרָא n.
29a(9) אֲבוּלָא #1 n.
חוץ vb.
29a(10) סִיכְרָא n.
29a(12) קרי #1 vb.
29a(13) שֵׁיעוּרָא n.
29a(23) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
29a(23; IŠGF 73:3)
כְּנִישְׁתָּא #1 n.

29a(25) הָכָא adv.
הָכֵי וְהָכֵי adv.
זִימְנִין adv.
29a(29) רֵיגְשָׁא n.
שמע vb.
29a(30) בעת vb.
רֵיגְשָׁא n.
29a(34) מֵרֵישָׁא adv.
צלי #2 vb.
29a(39) שמע vb.
29a(41) הדר #1 vb.
נקף #3 vb.
29a(41; G) דרי #2 vb.
29b(7) אֲדָר n.
29b(16) בִּשְׁלָמָא adv.
29b(26) פָּרָשְׁתָּא n.
29b(32) רמי #1 vb.
29b(33; MLAr [AC 2:306]) גמא n.
29b(34) אוֹרַיְיתָא n.
בְּרָא #1 n.
לְ־ prep.
סלק #1 vb.
29b(39) אִי conj.
הָךְ pron.
שמע vb.
29b(40) סגי #1 vb.
29b(41) חֲבַרְתָּא n.
שמע vb.
29b(43) קרי #1 vb.
30a(2) שִׁיתָּא num.
30a(19) סוֹף adv.
30a(20) נפק vb.
עַד prep.
30a(31) הֲדָדֵי pron.
קלע vb.
30b(10) אִיכָּא part.
חוּלָא n.
30b(11) מִינְחְתָא n.
עֶנְיָינָא n.
30b(12) כִּינּוּפְיָא n.
30b(13) יוֹמָא n.
פַּנְיָא n.

צִיבּוּרָא n.
צַפְרָא n.
30b(14) פטר vb.
רִיבְעָא num.
30b(15) אִיפְּכָא n.
31a(8) אִית part.
31a(11) מַדְבְּרָא n.
31a(14) הָאִידָּנָא adv.
נהג vb.
31a(15) משך #1 vb.
31a(35) הָם adv.
31a(36) פטר vb.
קרי #1 vb.
31a(40) פטר vb.
31a(41) בּוּכְרָא #1 n.
31a(42) קלע vb.
31a(45) אִיתְמַל adv.
31b(11) עָלְמָא n.
31b(12) פטר vb.
31b(30; G) אָרוּרֵי n.
גמגם vb.
32a(8) אִיכָּא part.
32a(9) לֵיכָּא part.
32a(27) קָלָא #1 n.
32a(28) אֵין part.
דַּבְרָא n.
לָאו adv.
נַהֲרָא #1 n.
32a(32; G) בסם vb.

Mo'ed Qaṭan

2a(14) נפל vb.
2a(24) צְהוֹתָא n.
2a(25) שמע vb.
2a(26) מֵיַיתְּבוּתָא n.
2a(29) פְּסֵידָא n.
2a(30) הֲרֵוִיחָא n.
2a(31) טרח vb.
2b(3) מַאן #1 pron.
רמי #1 vb.
2b(12) דִּידְ־ pron.
כְּוָות־ prep.
2b(13) אַרְעָא n.
נַמֵּי adv.
רפי vb.

2b(15) פֵּירָא #1 n.
צמח vb.
3a(23) בְּעָלְמָא adv.
3a(27) קַשְׁקוּשָׁא #1 n.
3a(28) ברי #2 vb.
פִּילָא #2 n.
3b(4) אתי vb.
3b(6) פְּרָסָא n.
4a(5) הִילְכְּתָא n.
4a(32; L) פסק vb.
4a(36) שתי vb.
4a(38) פסק vb.
4a(43; F1,1 69) דַּוּולָא n.
4b(1) שלף #1 vb.
4b(7; Ar [AC 2:125],GC 77:6) בּוּנְכָא n.
4b(10) כַּרְמָא n.
4b(11) עַתִּיק adj.
4b(19) אַבְּרַאי adv.
4b(21) שקל #1 vb.
4b(30) טִירְחָא n.
יַתִּיר adj.
קָא part.
4b(31) עמק vb.
4b(33) כרי #1 vb.
מסס vb.
נַהֲרָא #1 n.
שחף vb.
4b(34) טְמִים adj.
קדח vb.
5a(34) בהדיא adv.
5a(38) סבר vb.
5a(41) גְּמָרָא n.
5a(42) סמך vb.
5a(54) כּוּלָּא pron.
קשי vb.
רֵיגְלָא n.
5b(14) חסר vb.
5b(32) טַעֲמָא n.
5b(40) ציין vb.
5b(42) אַבְּרַאי adv.
גַּוַּאי adv.
6a(7) מָתָא n.

רמי #1 vb.
6a(16) קפל #1 vb.
6a(17) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
6a(37) זלל vb.
6a(41; V)
כָּל כְּמָא דְּ־ conj.
6b(23) אָפֵל adj.
חרף adj.
רבץ vb.
6b(47) לֵיכָּא part.
עִיבְרָא #1 n.
6b(48) גִּישְׁרָא n.
גַּמְלָא #2 n.
מיצרא #2 n.
7a(12) דַּפְנָא #1 n.
7a(22) סתר #2 vb.
7a(24) מנע vb.
7a(28) נְטִירוּתָא n.
7b(1) מִילְּתָא #1 n.
7b(6) צְווּתָא n.
7b(17) אֵיבְרָא adv.
7b(20) גלי #2 vb.
מָאי דְּ־ pron.
8a(1) טמי vb.
8a(12) יַתִּיר adj.
8a(34) הדר #1 vb.
מַעַרְבָא n.
8a(34; G) סַפְדָנָא n.
8a(35) כָּל עַמָּא n.
לֵיבָא n.
מְרִיר adj.
8b(13) פִּיסְקְתָא #1 n.
8b(15) בְּרָא #1 n.
8b(16; Ar [OHP ib. 64:21]) גוהא #2 n.
9a(3) טִירְחָא n.
עִיקָּרָא #1 n.
9a(11) נטר vb.
9a(12) שייר vb.
9a(14; Sidra 9 140:18)
דוקא #1 n.
9a(22) אכל #1 vb.
9a(42) פטר vb.

9a(43) אוּרְתָא n.
9a(49) רמי #1 vb.
9b(8) אזל #1 vb.
בעי vb.
9b(9) רְעוּתָא n.
9b(10) זרע vb.
חצד vb.
נפק vb.
עלל vb.
9b(11) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
בֵּיתָא #1 n.
בלבל vb.
חרב vb.
יתב vb.
עָלְמָא n.
9b(12) חזי vb.
לְגַבֵּי prep.
פָּתוּרָא n.
9b(12; VL) חֲדַת adj.
9b(12; MGG 466:13)
SM 104:10) עֲיִיקָא n.
9b(13) בעי vb.
ברך vb.
9b(14) הָכֵי וְהָכֵי adv.
צער vb.
9b(15) בִּרְכְּתָא n.
נִינְהֵי pron.
9b(15; SM 104:13)
פתרנא n.
9b(16) ילד vb.
9b(17) כַּלְּתָא n.
מות vb.
9b(17; Sidra 9 148:6)
ארמל vb.
9b(19) הדר #1 vb.
לְגַבֵּי prep.
9b(19; Sidra 9 148:7)
נפש #1 vb.
9b(20) הַהוּא pron.
9b(22) בלבל vb.
פָּתוּרָא n.
9b(23) אִיתְּתָא n.
9b(23; MGG 466:13)
סַגִּיּוּתָא n.
9b(24; Sidra 9 148:12)
לוי vb.
9b(24; MGG 466:13)
פּוּשְׁרָנָא n.
9b(25) רְעוּתָא n.
9b(26) בִּרְכְּתָא n.
9b(31) כַּלְּתָא n.
9b(31; Sidra 9 148:20)
קדם vb.
9b(34) טַבְלָא n.
רהט vb.
9b(46) אֵיבְרָא n.
בְּרַתָּא #1 n.
טפל #1 vb.
9b(46; V) אוּכָּם adj.
9b(48) שתי vb.
9b(48; Sidra 9 152:2)
בְּרַתָּא #1 n.
9b(49) טְפָלָא #2 n.
10a(6) כַּלְבְּתָא #2 n.
10a(34) פלג vb.
10a(35) מלי #1 vb.
10a(39; GC 77:4)
*נְקוּרָא n.
10a(40) בַּת עֵינָא n.
10a(46) נקר vb.
רֵיחְיָא n.
10a(47) בַּת עֵינָא n.
לְמָה ל־ conj.
10a(48) טָפֵי adj.
פּוּרְתָּא #1 n.
רווח vb.
10a(49) חוּלָּא דְמוֹעֲדָא n.
נקר vb.
רֵיחְיָא n.
10a(49; Sidra 9 156:1)
כְּגִין prep.
10a(50) חלל #1 vb.
10b(1) רֵיחְיָא n.
10b(2) חֲמָרָא #2 n.
טוּפְרָא n.
קום vb.
10b(2; Sidra 9 156:9)
טָחוּנָא n.
10b(3) בני vb.
10b(4) אוּרְיָא #1 n.
סוּסְיָא n.
סרק #2 vb.
10b(5) אִיצְטְבָא n.
אקריתא n.
10b(6) דְּמָא n.
שקל #1 vb.
10b(9) כסס #1 vb.
קִירְמָא n.
10b(9; Sidra 9 156:15)
דקק vb.
10b(11) קיטורא #1 n.
10b(13) אַרְעָא n.
בֵּי דְרֵי n.
10b(14) אַדַּעְתָּא דְ־ prep.
מוּלְיָא #2 n.
10b(16) מוּלְיָא #2 n.
נִצָּא #1 n.
שדי #1 vb.
10b(16; Sidra 9 158:2)
כִּבְסָא n.
10b(17) צִיבֵי n.
10b(17; HP 177:5)
זיכיא n.
זכי vb.
10b(18) שקל #1 vb.
10b(20) זוּטַר adj.
10b(21) מַיָּא n.
פתח vb.
10b(23) בָּבָא n.
מְעִילָּאֵי adv.
10b(24) בָּבָא n.
כְּווּרָא n.
10b(25) דִּיקְלָא n.
פשח vb.
10b(25; Sidra 9 158:8)
אֵלִּים adj.
קְטִין adj.
קטל vb.
10b(30) גזר vb.
10b(30; Sidra 9 158:12)
אצץ vb.
10b(34) זבן vb.
עִיסְקָא n.
10b(35) לְבָתַר prep.
10b(35; HP 177:11)
חוּלָּא דְמוֹעֲדָא n.
10b(37) אַקְרָא #1 n.
10b(38) אזל #1 vb.
10b(39; Sidra 9 158:18)
ברר vb.
11a(4) אוּהְרָא n.
גדל #2 vb.
11a(6) אִיזְלָא n.
11a(7) גדל #2 vb.
11a(8) גדל #2 vb.
מְהוֹלְתָּא n.
11a(23) בַּד־ prep.
נַגָּרָא #1 n.
נַפָּחָא n.
קָלָא #1 n.
11a(24) זוּט adj.
חֲצִינָא n.
מַגְּלָא n.
11a(27) דַּשָּׁא n.
הָאִידָּנָא adv.
11a(27; CHP 17:26)
חוּלָּא דְמוֹעֲדָא n.
11a(27; CSMel
41:200) *קיבותא n.
11a(29) כְּווּרָא n.
לבי vb.
מלח #1 vb.
עלל vb.
11a(29; HP 177:27)
צוד vb.
11a(33) מלח #1 vb.
צוד vb.
11a(34) אִיצָּצָא n.
11a(35) אִיצָּצָא n.
בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
שִׁיתָּא num.
11a(36) בּוּשְׁלָא n.

כְּווּרָא n.
11a(37) טְווּיָא n.
מלחא #2 n.
סלק #1 vb.
סְמָכָא n.
צַיָּידָא n.
11a(38) אֻזְלָא n.
טוי #1 vb.
כְּווּרָא n.
סרח #1 vb.
11a(39) מֵיכְלָא n.
11a(40) גּוּפָא n.
חֶלְבָּא #1 n.
טען #2 vb.
פּוּרְיָא #2 n.
11a(41) שִׁכְרָא n.
11b(32) גימלא n.
11b(33) הֲדָדֵי pron.
11b(34) גַּבְרָא #1 n.
הוי vb.
פסק vb.
12a(4) אִיכָּא part.
הָתָם adv.
מְקָרַב adj.
12a(7) אזל #1 vb.
שְׁכִיחַ adj.
12a(8) דּוּכְּתָא n.
חוּלָּא דְמוֹעֲדָא n.
12a(9) אַפַּדְנָא n.
בני vb.
12a(12) עלל vb.
12a(12; HPP 280:20)
עלל vb.
12a(15) סייע vb.
12a(17; Rashi, ed. Ven)
אַכְוונְגְּרָא n.
12a(19; HP 179:13)
שרשי vb.
12a(41) פִּיסְקְתָא #1 n.
12a(42) פְּסֵידָא n.
12a(46) שִׁכְרָא n.
12a(46; HPP 278:18)
חֲבִיתָא n.
12a(46; HP 178:4
VV[17]) שוע vb.
12a(47) שִׁכְרָא n.
12a(48) אִית part.
12a(49) בְּרָא #1 n.
*סְאתָא n.
שוע vb.
שִׁיתָּא num.
12a(51) כּוּתָּא n.
12a(52) כּוּתָּא n.
פְּסֵידָא n.
12a(53) טִירְחָא n.
יַתִּיר adj.
כּוּזָא n.
כּוּתָּא n.
12b(2) חֲצָדָא n.
12b(17; HP 179:12)
אַבְזְנְגְּרָא n.
12b(24) חצד vb.
חֲצָדָא n.
12b(25) חִיטְתָא #1 n.
חֲצָדָא n.
12b(27) חוּמַרְתָא n.
נְשִׂיאָה n.
סיים #2 vb.
12b(28) אַרְמָאָה #1 adj.
חמם #1 vb.
מדושא n.
שתי vb.
12b(30) קְפִילָא n.
12b(34) אָבָא #2 n.
12b(35) קצץ vb.
12b(37) הָא part.
שבק vb.
שמט vb.
12b(38) נַרְגָּא n.
סבר vb.
פסק vb.
12b(39) כִּיתָּנָא n.
כְּשׁוּתָא n.
עקר vb.
קטל vb.
שׁוּשְׁמָא n.
12b(40) חפף vb.
כִּיתָּנָא n.
כְּשׁוּתָא n.
שִׁכְרָא n.
12b(41) נזי n.
פַּרְדֵּיסָא n.
שׁוּשְׁמָא n.
12b(42) חוּלָּא דְמוֹעֲדָא n.
לֵישְׁנָא adv.
מטי vb.
פַּרְדֵּיסָא n.
קטף vb.
שהי #1 vb.
12b(42; V[17]) עַל prep.
12b(43) הָהִיא pron.
פקר #1 vb.
12b(46; HPP 279:17)
גְּשׁוּרָא n.
12b(46) כְּשׁוּרָא n.
12b(47; HP 178:24)
עלל vb.
12b(48) מַדְבּוּרָא n.
12b(48; V) בעי vb.
12b(48; HP 178:25)
יַמְמָא n.
צִינְעָא n.
12b(49) אוושׁ vb.
נוּרָא n.
13a(12) זַרְעָא #1 n.
13a(15) לְדִיד־ prep.
13a(33) שרי #1 vb.
13a(38) טִירְחָא n.
לָאו adv.
13b(10) מְחַוַּורְתָּא n.
13b(18) קלש vb.
13b(20) סמך vb.
13b(30) כּוּנָּתָא n.
13b(32) כּוּנָּתָא n.
13b(33) גלף #2 vb.
שרי #1 vb.
13b(34) חילקא #2 n.
מַאי #1 pron.
13b(36) חַד #1 num.
ל־ prep.
13b(37) כּוּנָּתָא n.
13b(37; HP 179:4)
קְרוּפִיתָא n.
שׁוּקָא n.
13b(38) אוּרְחָא #1 n.
זבן vb.
14a(14) יכח vb.
14a(20) מָר n.
14a(23) מַהוּ pron.
14a(29) דמי vb.
14b(1) פְּלוּגְתָא n.
14b(5; M) צְהִיר adj.
14b(23) דִּינָא n.
צות vb.
שמת vb.
14b(34) עיין vb.
14b(35) גמר vb.
14b(38) פייס vb.
14b(39) בְּעֵיל דִּינָא n.
15a(26) כּוּמְתָא #1 n.
סוּדָרָא n.
15a(37) פְּקִתָּא n.
15b(28) קלל vb.
15b(33) אָחֳרֵינָא adj.
16a(7) זמן vb.
16a(10) זִימְנָא n.
16a(11) פקר #2 vb.
שְׁלִיחָא n.
16a(12) בִּישׁ adj.
16a(14) חרם vb.
16a(15) חַטָּאָה n.
פרס vb.
צִיבּוּרָא n.
16a(16) שִׁיפּוּרָא n.
שמת vb.
16a(17) כּוֹכְבָא n.
16a(19) מְנָא adv.
נצי vb.
16a(20) שבע vb.
16a(21) אסר vb.
כפת #1 vb.
16a(21; OHP ib. 68:17)

Reference	Entry
	נַצְבָא דִקְנֵי n.
16a(27)	אַפְקָרוּתָא #2 n.
	טַבָּחָא n.
	מני vb.
16a(28)	פייס vb.
16a(29)	שַׁמַּתָּא n.
16a(31)	טוט interj.
16a(32)	אַפְקָרוּתָא #2 n.
	בֵּי #1 n.
	דְּרַבָּנַן adj.
	שַׁמַּתָּא n.
16a(33)	אָחֳרֵינָא adj.
	שרי #1 vb.
16a(43)	בֵּי #1 n.
16a(47)	גרס #1 vb.
16a(49)	חזי vb.
16a(50)	נהג vb.
	נְזִיפוּתָא n.
	נַפְשָׁא n.
16b(5)	נְזִיפוּתָא n.
16b(7)	לִבְסוֹף adv.
	מֵעִיקָּרָא adv.
16b(11)	שלח #1 vb.
16b(18)	יוֹמָא n.
	כַּלָּה n.
16b(19)	אַלְמָא adv.
16b(23)	אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
	טרד vb.
	יתב vb.
	לוי vb.
	עַד prep.
	צפתא n.
	שׁוּקָא n.
	שמע vb.
16b(24)	מִילְּתָא #1 n.
	נגה #2 vb.
	נקט vb.
16b(25)	שְׁבִילָא n.
16b(26)	הָא pron.
	חֲצִיף adj.
	כנע vb.
	צוּרְבָא n.
16b(27)	נְזִיפוּתָא n.
16b(28)	מטי vb.
	סִידְרָא n.
16b(31)	ידע vb.
	נְזִיפוּתָא n.
	נקט vb.
17a(5)	שְׁמַיָּא n.
17a(8)	פסק vb.
	צוּרְבָא n.
17a(9)	סָנֵי adj.
	שׁוּמְעָנָא n.
17a(11)	חלל #1 vb.
	שְׁמָא n.
	שְׁמַיָּא n.
17a(17)	חלש #1 vb.
17a(18)	נַמֵּי adv.
	עלל vb.
17a(19)	אחך vb.
	מִיסְתְּ־ n.
17a(20)	גַּבְרָא #1 n.
17a(21)	לָאו adv.
17a(23)	חנף vb.
17a(24)	חֲשִׁיב adj.
	רַב adj.
17a(25)	שרי #1 vb.
17a(26)	דִּינָא n.
17a(29)	קום vb.
17a(30)	הָא part.
	סָב adj.
17a(31)	אתי vb.
	זִיבּוּרָא n.
	טרק vb.
	כִּי #1 conj.
	קָא part.
17a(32)	אמתא #3 n.
	חֲסִיד adj.
	מְעָרְתָא n.
17a(33)	דַּיָּינָא n.
17a(37)	שַׁמַּתָּא n.
17a(39)	נטר vb.
	פַּרְדֵּיסָא n.
	רמי #1 vb.
17a(46)	בְּרֵישָׁא adv.
	חֲסִיד adj.
	מָר n.
	שמת vb.
	שַׁמַּתָּא n.
17a(47)	עלל vb.
17a(48)	אתי vb.
17a(49)	מני vb.
	נִגְדָּא #1 n.
17a(50)	הני #2 vb.
	שַׁמַּתָּא n.
17a(51)	טַחְיָא n.
17a(54)	אִיהִי pron.
	כַּלְבָּא #1 n.
	שדי #1 vb.
17a(54; M)	גנובתא #2 n.
17a(55)	אכל #1 vb.
	מָנוּ pron.
17a(56)	אַלִּים adj.
	צער vb.
17a(57)	פְּתִיחָא n.
17b(1)	קרי #1 vb.
	שִׁיפּוּרָא n.
17b(2)	כַּדָּא n.
17b(3)	אַלִּים adj.
	שִׁיפּוּרָא n.
17b(5)	פִּיסְקְתָא #1 n.
17b(5; V)	רָם adj.
17b(16)	גלח vb.
17b(35)	בָּרָא adj.
17b(36)	שוף #1 vb.
18a(3)	ארע vb.
18a(4)	טוּפְרָא n.
	שאל vb.
18a(6)	זלל vb.
	מֵי adv.
18a(9)	שאל vb.
18a(10)	חבט vb.
	טוּפְרָא n.
	שקל #1 vb.
18a(15)	סייע vb.
18a(18)	שני #1 vb.
18a(20)	קום vb.
18a(22)	זרק vb.
	שִׁינָּא n.
18a(29)	בֵּי מִדְרָשָׁא n.
	כנש #1 vb.
	שְׁכִיחַ adj.
18a(30)	שני #1 vb.
18a(35)	סַפָּרָא #3 n.
18a(37)	סַפָּרָא #3 n.
18b(2)	שְׁאָרָא n.
18b(3)	משיכלא n.
	נקף #3 vb.
18b(4)	חוּלָא דְמוֹעֲדָא n.
	כִּיתָּנָא n.
	מָאנָא n.
18b(15)	פִּיסְקְתָא #1 n.
18b(33)	זמן vb.
	פְּלָנְיָא n.
18b(34)	כפר vb.
18b(35)	הָכִי adv.
18b(37)	לָאו adv.
18b(50)	הוי vb.
	חשד vb.
	פסק vb.
	קָלָא #1 n.
18b(51)	אִימָּא n.
	פסק vb.
18b(51; Šeel 42:83)	
	דעם vb.
18b(52)	נבט vb.
18b(53)	מֵעִיקְּבָא adv.
19b(34)	נהג vb.
19b(35)	כִּי #1 conj.
20a(31)	קִילְעָא n.
20a(44)	חוּזָאָה #1 adj.
20a(52)	בַּר אֲחָא n.
20b(38)	אֲבִילוּתָא n.
	בְּלָא אַפֵּי־ prep.
	מָר n.
20b(38; L)	נהג vb.
20b(40)	הני #1 vb.
	צוורנייתא n.
20b(49)	בַּר בְּרָא n.
20b(50)	בְּאַפֵּי(־) prep.
	דכר vb.
	קרע vb.

Reference	Entry
21a(1)	עבד vb.
21a(2)	עבד vb.
21a(3)	עבד vb.
21a(6)	יַתִּיר adj.
	עבד vb.
21a(22)	סבר vb.
21a(23)	פִּירְקָא n.
21a(24)	אָמוֹרָא n.
21a(36)	אִבְלָא n.
21a(37)	מְרָרָא n.
	עִיקָּרָא #1 n.
22a(8)	בַּהֲדֵי prep.
22a(10)	אַפָּא #1 n.
	בָּתַר prep.
	מִכְּדִי conj.
22a(11; L)	מני vb.
22a(23)	דּוּחְקָא #1 n.
	מְעַיָּיא n.
	שִׁירְקָא n.
22a(24)	זכי vb.
	מַאן דְּהוּא pron.
	מָרְיָא n.
22a(26)	נִינְהוּ pron.
	פְּלוּגְתָּא n.
22b(12)	חלץ #1 vb.
22b(22; HP 168:19)	
	ארשיתא #2 n.
22b(22; CHG1 434:67,	
HP 168:19)	פּוּרְעָנָא n.
22b(48)	אֲסִינְתָּא n.
	כפי vb.
	קום vb.
22b(49)	עַמָּא n.
	קַרְעָא #1 n.
23a(23)	גְּרָדָא n.
	סַרְבָּלָא #1 n.
23a(24; Ar [AC 3:218])	
	חֲדַת adj.
23a(24; M²HP	
169:15,Ed)	חימוצתא n.
	סוּמָּק n.
23a(24; Ar [AC 3:218])	
	רוֹמָאָה n.
23b(5)	נהג vb.
23b(23)	אַכַּתִּי adv.
24a(3)	קַמֵּי(־) prep.
24a(21)	כּוּלֵּיה(ה) עָלְמָא n.
24a(26; M²)	גובא #2 n.
24a(27; M²)	דִּיקְנָא n.
24a(31)	אזל #1 vb.
	קרע vb.
24a(31; CAr [AC	
4:256])	כנדא #2 n.
24a(32)	מִילְּתָא #2 n.
24a(34)	דכר vb.
24a(40)	שמע vb.
24a(41)	פרס #2 vb.
24a(42)	אזל #1 vb.
	סוּדָרָא n.
24b(19)	בֵּי נְשִׂיאָה n.
24b(21)	בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
	נַפָּחָא n.
24b(26)	דבר vb.
25a(5)	חוב vb.
25a(9)	עַרְבוֹנָא #1 n.
25a(13)	קום vb.
25a(20)	בֵּי מִדְרָשָׁא n.
	פּוּמָּא n.
	שְׁמַעְתָּא n.
25a(21)	מַאי דְּ־ pron.
	סבר vb.
25a(23)	יתב vb.
	פּוּרְיָא #2 n.
25a(24)	חַיֵּי n.
	קום vb.
25a(25)	יתב vb.
	פּוּרְיָא #2 n.
25a(26)	אַרְבְּעָא num.
	עפף vb.
25a(26; M²)	כָּרָא n.
25a(27)	נפק vb.
25a(28)	בָּבָא n.
	שלשל #2 vb.
25a(29; L)	שני #1 vb.
25a(32)	בָּבָא n.
	פרם vb.
25a(35)	טפח n.
	טרד vb.
	סַנְדְּלָא #1 n.
25a(36)	סלק #1 vb.
25a(41)	קְשֵׁי adj.
25a(42)	סיים #2 vb.
25a(44)	עלל vb.
	קום vb.
25a(45)	אפך vb.
	עוֹבָדָא n.
	קִרְיָא #3 n.
	קַרְעָא #1 n.
	שמע vb.
25a(46)	אַרְבְּעָא num.
	גני #1 vb.
	יַמִּינָא n.
25a(47)	אוֹרַח אַרְעָא n.
	בַּהֲדֵי prep.
	עַמּוּדָא n.
	קום vb.
25a(48)	
	דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
	ענש vb.
25a(48; Ed)	אֲרוֹנָא n.
25a(50)	לָא adv.
	קַרְעָא #1 n.
	שלל vb.
25a(51)	סלק #1 vb.
25b(1)	גִּישְׁרָא n.
	גַּמְלָא #1 n.
25b(2)	טַיָּיעָא adj.
	מַאי #1 pron.
25b(3)	בְּרֵישָׁא adv.
	הֲדָדֵי pron.
	יְקָרָא n.
	עבד vb.
25b(4)	בְּרָא #1 n.
	גַּבְרָא #1 n.
25b(6)	שִׁינָּא n.
25b(7)	יָנוֹקָא n.
25b(12)	פתח vb.
25b(13)	סִפְדָּנָא n.
25b(20)	אפך vb.
25b(21)	הַסְפֵּידָא n.
	חלץ #2 vb.
25b(22)	קום vb.
25b(24)	בֵּי נְשִׂיאָה n.
	חַתְנָא n.
25b(25)	הוי vb.
25b(26)	הוי vb.
25b(27; M)	סלק #1 vb.
25b(32)	גַּרְמָא #1 n.
25b(34)	סַפְדָּנָא n.
	פתח vb.
25b(36)	דִּמְעְתָא n.
	מַרְזְבָא n.
	נחת #1 vb.
	עַמּוּדָא n.
	שפע vb.
25b(37)	אַרְזָא n.
	דְּמָא n.
	חמי #2 vb.
	כּוֹכְבָא n.
	עקר vb.
25b(38)	כֵּיפָא דְנוּרא n.
	מִן prep.
	נוּרָא n.
	נחת #1 vb.
	צַלְמָא n.
	רְקִיעָא n.
25b(39)	אַנְדַּרְטָא n.
	עקר vb.
25b(39; CAr [AC	
5:112])	*מַחְצַלְתָּא n.
25b(39; Ar [AC 5:112])	
	שעע vb.
25b(40)	חתר vb.
	כֵּיפָא דְבַרְדָא n.
	מַחְתַּרְתָּא n.
25b(41)	כֵּיפָא #2 n.
	נשק vb.
	רְקִיעָא n.
25b(42)	דִּיקְלָא n.
	טען #2 vb.
	כֵּיפָא #2 n.
	שִׁיצָא #2 n.

26a(24) קרע vb.
26a(26) יְהוּדָאָה adj.
26a(26; L) אתי vb.
26a(27) קָלָא #1 n.
שׁוּרָא #1 n.
26a(34) אֲנָא pron.
26a(39) טוֹטַפְתָּא n.
נחת #1 vb.
פני vb.
26a(40) בֵּי סַדְיָא n.
בַּר נַעֲמִיתָא n.
מְנָא adv.
26a(48) פגע vb.
26b(45) ארע vb.
מִילְּתָא #1 n.
26b(46) זקף vb.
כפי vb.
26b(47) לֵית(־) part.
27a(21) מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
עַד prep.
27a(22) אכל #1 vb.
הָשְׁתָּא adv.
שׁקי #1 vb.
27a(23) קְשֵׁי adj.
27a(28) גַּדָּא #2 n.
עַרְסָא דְגַדָּא n.
27a(30) גִּילְדָּאָה n.
עַרְסָא דְצַלָּא n.
שׁוּקָא n.
27a(38) הוּא pron.
27b(15) בְּרָא #1 n.
27b(15; CAr [AC 7:10])
צַדְרָא #1 n.
27b(17) ספד vb.
27b(25) חלף vb.
27b(27) אִינָשָׁא n.
מָתָא n.
עבד vb.
עִיבִידְתָּא n.
שִׁיפּוּרָא n.
שָׁכְבָא n.
27b(29) חֲבוּרְתָּא n.
27b(31) יַתִּיר adj.
27b(31; V) עבד vb.
27b(31) שׁגח vb.
27b(32) זְווּדְתָא n.
מות vb.
משׁשׁ vb.
צות vb.
27b(38) אֲבִילָא n.
28a(23; L) יוֹמָא טָבָא n.
רַבָּנַן n.
28a(25) דאג vb.
28a(27) זָכוּתָא n.
מְזוֹנָא n.
מַזָּלָא n.
28a(28; LSM 145:22) צַדִּיק adj.
28a(28; L) רַבָּנַן n.
28a(29) חיי vb.
28a(30) בעי vb.
הִילּוּלָא n.
כַּלְבָּא #1 n.
לַחְמָא n.
נַהֲמָא n.
נקט vb.
סְמִידָא n.
28a(31) נַהֲמָא n.
קבורא n.
28a(31; LSM 145:25) לַחְמָא n.
28a(32) חָכְמְתָא n.
מִקַּמֵּי(־) prep.
עוּתְרָא n.
שְׁמַיָּא n.
28a(32; L) עִינְווּתְנוּתָא n.
28a(34) אָזְלָא n.
נום vb.
קָא part.
28a(34; H) נום vb.
28a(35) נִיהוּ pron.
צער vb.
שׁוֹשְׁבִינָא n.
28a(36) חזי vb.
חֵילְמָא n.
צַעֲרָא n.
28a(36; L) מַזָּלָא n.
מסר #2 vb.
28a(37) כּוּסִילְתָּא n.
רִיבְדָּא n.
28a(39; Ed,TGHark 189:30) סְפִין adj.
רְקִיעַ adj.
28a(40) הדר #1 vb.
28a(41) בִּיעֲתוּתָא n.
מִשּׁוּם prep.
28a(42) חלף vb.
שַׁעְתָּא n.
28a(42; OHT Šab 6:7)
נזה #2 vb.
28a(43) לְגוֹ prep.
28a(44) הדר #1 vb.
שׁבק vb.
28a(46) דחק vb.
כּוּלֵּי הָאֵי adv.
רִיגְלָא n.
28a(47) יכל vb.
28a(48) אַרְזָא n.
גִּירְסָא #1 n.
פּוּמָא n.
פקע #1 vb.
שׁתק vb.
28a(49) בָּבָא n.
דמי vb.
טרף #1 vb.
יוֹמָא n.
עֲנֵי adj.
28a(50) נפק vb.
עֲנֵי adj.
רחם vb.
28a(51) מצי #2 vb.
נוּרָא n.
שׁוֹטָא n.
28b(11) אמר vb.
וָוי interj.
28b(12) גַּרְמָא #1 n.
28b(12; OHT ib. 55:11)
חֲבִילָא #2 n.
28b(13) בַּר רָמֵי n.
28b(13; L) עטף vb.
28b(14) אִיצְטְלָא n.
בַּר רַבְרְבֵי n.
מֵילְתָא #2 n.
שׁאל vb.
28b(14; OHT ib. 55:15)
בַּר חֲרֵי n.
28b(15) בר בירי n.
זְווּדֵי n.
מַבְּרָא n.
שׁלם vb.
28b(16) בדק #1 vb.
חֲבוּלְיָא n.
יזף vb.
יַזְפְּתָא n.
מוֹתָא n.
מַרְעָא n.
28b(16; Ar [AC 3:264])
זבוגא #2 n.
28b(33) אִלְמָלֵא conj.
אמר vb.
מָאי #1 pron.
29a(1; TGHark 144:7)
פִּיטוּרָא n.

Ḥagiga

2a(14) אתי vb.
2a(15) מָאי #1 pron.
2b(20) מִילּוּלָא n.
שׁקל #1 vb.
2b(23) אמר vb.
3a(4) פטר vb.
3a(12) אִילֵּם adj.
גמר vb.
הָנְהוּ pron.
3a(13) בַּר בְּרַתָּא n.
שִׁיבָבוּתָא n.
3a(14) בַּר אֲחָתָא n.
3a(15) בֵּי מַדְרְשָׁא n.
כָּל אֵימַת(י) דְּ־ conj.
3a(17) רַחֲמֵי n.
רחשׁ vb.
שִׁיפְתָּא n.
3a(18) אסי #1 vb.

גמר vb.
הִילְכְתָא n.
סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
שׁכח #1 vb.
3a(28) אַף עַל גַּב conj.
3b(26) אמר vb.
בהדיא adv.
3b(48) אחד vb.
גינדרופס n.
4a(6) אוֹ conj.
4a(11) לְמָה לִ־ conj.
4a(38) נִיהוּ pron.
4b(1) מְפַנַּק adj.
4b(17) בכי vb.
מטי vb.
4b(30) בַּהֲדֵי prep.
בעי vb.
קום vb.
4b(31) כתב vb.
קום vb.
4b(32) כּוּלֵּי הָאֵי adv.
4b(37) הָא pron.
4b(37; L) זִימְנָא n.
4b(38) גדל #2 vb.
יוֹמָא n.
4b(39) אֲנָא pron.
גדל #1 vb.
דַּרְדַּק n.
4b(40) הדר #1 vb.
4b(41) יכל vb.
קָא part.
4b(41; V^{20}M) מתרא n.
5a(1) בָּבָא n.
חמי #1 vb.
מתרא n.
נפק vb.
עֲנֵי adj.
5a(1; G) חמם #2 vb.
5a(1; Ar [AC 3:481])
חרי vb.
5a(1; V^{20}) קדח vb.
5a(2) מַזָּלָא n.
רעע vb.
5a(6) דָּרָא #1 n.
מלי #1 vb.
עַד prep.
רעי #1 vb.
5a(8; V^{20}) שַׁתָּא n.
5a(9) חִילוּפָא n.
עבר vb.
5a(11) הָאֵי #1 pron.
5a(15) נקט vb.
5a(16) מטי vb.
5a(17) אוֹרְחָא #1 n.
בעי vb.
5a(18) הָנֵי pron.
נטר vb.
5a(18; V^{20}) נטר vb.
5a(20) צוּרְבָא n.
5a(21) יָנוֹקָא n.
שׁכב #1 vb.
5a(21; L) זוּטַר adj.
5a(43) זוּזָא n.
יהב vb.
5a(44) יהב vb.
5a(45) כסף vb.
5a(47) חֲשָׁדָא n.
לִידֵי prep.
5a(51) זִיבּוּרָא n.
טרק vb.
5a(52) עַקְרַבָּא n.
5a(53) עליתא n.
5b(3) פלח vb.
5b(4) בֵּיתָא #1 n.
בְּצִינְעָא adv.
5b(5) גרב vb.
דְּבֵי מַלְכָּא n.
מַלְכָּא n.
5b(12) בֵּי קֵיסַר n.
קום vb.
5b(13) אַפָּא #1 n.
הדר #1 vb.
עַמָּא n.
5b(14) חוי vb.
5b(17) מחוג n.
5b(18) הוי vb.
זקף vb.
כִּי #1 conj.
מָה pron.
מִינָאָה n.
עַל prep.
5b(20) אזל #1 vb.
דַּרְגָּא n.
5b(24) דמי vb.
5b(25) צרך vb.
5b(28) קַמֵּי(־) prep.
5b(29) בֵּיתָא #1 n.
בַּרָּא adj.
גַּוָּאָה adj.
5b(37) אִיגָּרָא n.
בֵּירָא n.
פְּסוּקָא n.
רָם adj.
5b(38) הָהִיא pron.
מָתָא n.
עלל vb.
עַמִּיק adj.
צוּרְבָא n.
5b(39) זלל vb.
5b(40) אֲנָא pron.
אַפָּא #1 n.
נְשִׂיאוּתָא n.
עלל vb.
פטר vb.
קבל #1 vb.
5b(41) אִיכּוֹ part.
בִּרְכְּתָא n.
מנע vb.
5b(42) פִּירְקָא n.
רגל vb.
5b(43) זוּטַר adj.
מֵי adv.
צער vb.
קשׁשׁ vb.
רַבָּנַן n.
5b(45) אוֹרְחָא #1 n.
יַרְחָא n.
5b(46) אזל #1 vb.
בַּר בֵּי רַב n.
חַד #1 num.
חלשׁ #1 vb.
יוֹמָא n.
מַטּוּתָא n.
5b(47) בֵּי מַדְרְשָׁא n.
דרשׁ vb.
6a(10) יַתִּיר adj.
מְפַנְּקוּתָא n.
6a(11) חוּלְשָׁא n.
6a(18) כָּל הֵיכָא דְּ־ conj.
6b(35) סמי vb.
7a(12) קבל #1 vb.
7a(16) אתי vb.
7a(48) מחר adv.
סלק #1 vb.
8a(19) דִּילְמָא conj.
8a(21) סַקְרְתָא n.
8a(22) חוּלָא n.
8b(4) לְכַד־ prep.
8b(23) אָמוֹרָא n.
9a(21) לָאיֵ adv.
9b(12) אַתְקַפְתָּא n.
9b(32) זוּזָא n.
חֲדֵסַר num.
9b(37) ברזא #2 n.
יְהוּדָאָה adj.
סוּמָּק n.
סוּסְיָא n.
עַנְיוּתָא n.
9b(38) חִיוָּר #1 n.
10a(24) דִּיד־ pron.
10a(26) פִּירְכָּא n.
10a(42) חַרִיף adj.
טָב adj.
פִּילְפַּלְתָּא n.
10a(43) צַנָּא n.
10a(48) קלל vb.
10b(4) דִּיבְחָא n.
10b(9) שׁתי vb.
10b(9; L) חַגָּא #1 n.
חגג vb.
10b(11) חִיגָּא n.
10b(25) ילף vb.

10b(31) קָשֵׁי adj.
11a(1) כָּל הֵיכָא דְ־ conj.
11a(4) מִיכְּדֵי adv.
11a(5) שני #1 vb.
11a(18) ספק #1 vb.
11a(19) עיין vb.
11a(30) נפק vb.
11b(2) אתי vb.
11b(3) הָנֵי pron.
11b(4) אֵין part.
הָנָךְ pron.
לָא adv.
11b(30) אוּדְנָא #1 n.
צלי #1 vb.
רַבָּא n.
שקל #1 vb.
11b(31) גְּמָרָא n.
הֲדָדֵי pron.
11b(32) צלי #1 vb.
11b(34) חמד vb.
יִצְרָא n.
12a(50) הֲדָדֵי pron.
12b(4) בֵּיתָא #1 n.
12b(47) אִית part.
רְקִיעָא n.
13a(1) גַּוָּואָה adj.
13a(38) קשש vb.
13a(39) זכי vb.
13a(47) גמר vb.
13a(48) כָּאן #1 adv.
13a(49) אכל #1 vb.
דרש vb.
יָנוֹקָא n.
נוּרָא n.
נפק vb.
13b(10) הֵיכָא adv.
13b(37) יָנוֹקָא n.
רָבְיָא n.
13b(39) אַפָּא #1 n.
רַב adj.
13b(43) הֵי pron.
מעט vb.
13b(46) אִי לָאו דְ־ conj.

חוי vb.
13b(48) אוֹרַח אַרְעָא n.
אַפָּא #1 n.
גלי #2 vb.
13b(54) שפך vb.
14a(8) בַּר אַרְיָיא n.
14a(10) ברי #1 vb.
מַלְאֲכָא n.
14a(11) אמר vb.
בטל vb.
14a(53) שכח #2 vb.
14b(2; Tarbiz 40 [1971] 196) מְתִיבְתָּא #2 n.
14b(38) רצי vb.
14b(45) סרס #1 vb.
14b(46) כַּלְבָּא #1 n.
15a(17) גידא #3 n.
גְּלִימָא n.
פרס #2 vb.
15a(18) סחף vb.
15a(20) זָכוּתָא n.
רְשׁוּתָא #2 n.
שַׁעְתָּא n.
15a(22) מחי #1 vb.
נוּרָא n.
פּוּלְסָא #1 n.
שִׁיתָּא num.
15a(23) זָכוּתָא n.
קלי vb.
15a(23; Ed) קום vb.
15a(24) הוֹאִיל וְ־ conj.
טרד vb.
15a(25) אִידָּךְ pron.
הני #1 vb.
נפק vb.
15a(26) עקר vb.
15a(27) פּוּגְלָא n.
שַׁבְּתָא n.
15a(45) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
עלל vb.
פְּסוּקָא n.
15b(8) גמגם vb.
יָנוֹקָא n.

לִישָּׁנָא n.
15b(8; Oxf., Ms. 2826.31) אלג vb.
15b(8; Ar [AC 5:17]) לגס vb.
15b(8; M) לוג vb.
15b(9) שמע vb.
15b(10) סַכִּינָא n.
שקל #1 vb.
15b(11) בֵּי מִדְרָשָׁא n.
קרע vb.
קְרָעָא #1 n.
שדר #1 vb.
15b(12) הוי vb.
יְדָא n.
סַכִּינָא n.
15b(14) עָלְמָא דְאָתֵי n.
15b(15) גרס #1 vb.
15b(17) בְּ־ prep.
גברותא #2 n.
קוּטְרָא n.
15b(17; G) סלק #1 vb.
קִבְרָא #1 n.
15b(18) אִי conj.
יְדָא n.
מצי #2 vb.
נוּרָא n.
נצל vb.
קלי vb.
רמי #1 vb.
15b(19) מִן prep.
פסק vb.
15b(20) סַפְּדָנָא n.
פתח vb.
15b(26) גמר vb.
15b(29) קְרָא #1 n.
15b(32) קָשֵׁי adj.
15b(33) אכל #1 vb.
שִׁילְחָא n.
15b(37) עבד vb.
15b(38) פּוּמָא n.
רַבָּנַן n.
15b(43) בכי vb.

עברא #1 n.
שִׁינָּנָא n.
15b(43; IŠGF App. X, 1.2) עצתא n.
15b(46) בַּעֲיָא n.
15b(49) אִימָּא n.
נחת #1 vb.
סלק #1 vb.
עַמְרָא n.
16a(25) לְחַיֵּי interj.
16a(36) יִצְרָא n.
16b(30) צרף #1 vb.
16b(44) סמך vb.
16b(51) קפי vb.
17a(2) גַּבָּא n.
לַהֲדֵי prep.
17a(27) הִילְכְתָא n.
17b(10) הָהִיא pron.
17b(12) אמר vb.
הָךְ pron.
17b(16) פשט vb.
17b(19) נַמֵּי adv.
17b(20) מני vb.
17b(21) שָׁבוּעָא n.
19a(7) כון vb.
19a(10) דְ־ conj.
19a(11) אַטּוּ prep.
19a(12) אמר vb.
19a(24) דחי vb.
19a(25) נפק vb.
19a(48) נגד vb.
19b(4) שני #1 vb.
19b(7) אתי vb.
20a(26) מֵי adv.
נְטִירוּתָא n.
20a(30) טמי vb.
20b(11) סמך vb.
21b(1) הדק vb.
קִיטְרָא #1 n.
21b(2; L) קפי vb.
22a(15) חלחל vb.
22a(18) סלק #1 vb.
22a(40) הָאִידָּנָא adv.

22a(41) סָהֲדוּתָא n.
22b(18) שאל vb.
22b(19) טבל #1 vb.
23a(26) גמר vb.
23a(33) זהר vb.
23a(49) הַכֵּירָא n.
24a(3) גזר vb.
24a(27) רְבוּתָא n.
25a(5) אתי vb.
25a(14) דכי #1 vb.
חַבְרָא #1 n.
25a(18) חרף adj.
25a(19) אָפַל adj.
הימן vb.
25b(23) סָב adj.
25b(32) מִיגּוֹ prep.
25b(37) דִּימוּעָא n.
25b(40) גוּלְפָּא #1 n.
טרח vb.
מַעֲצַרְתָּא n.
26a(31) קִילְעָא n.
26a(33) הָאִידָּנָא adv.
26a(34) רַחֲמָנָא n.
26b(11) אִידָּךְ pron.
26b(29) בטל vb.
26b(32) שַׁפִּיר adj.

Yevamot

3a(6) דְּרָשָׁא n.
חבב vb.
3a(9) בָּבָא n.
לְבַסּוֹף adv.
קוּרְבָּא n.
3a(18) קוּרְבָּא n.
3a(22) חלץ #2 vb.
3a(33) מְנַּי pron.
3a(35) מִנְיָינָא n.
מעט vb.
3b(46) גְּרִיד adj.
4a(33) יכח vb.
פני vb.
4a(35) רַחֲמָנָא n.
4b(13) אַהֲנִיתָא n.
דַּוּוקָא n.

4b(21) אַכַּתִּי adv.
צרך vb.
4b(22) אַהֲנִיתָא n.
4b(32) עַמְרָא n.
4b(32; O[2]) כִּיתָּנָא n.
4b(38) דוּקְיָא n.
4b(41) צבע vb.
5b(13) שכח #1 vb.
6a(17) דְּ־ conj.
חֲמִיר adj.
לָאו adv.
6a(18) פרך vb.
6b(33) גְּרִיד adj.
7a(19) דחי vb.
7a(21) זוּט adj.
חוּמְרָא #1 n.
7b(4) מָאי דְ־ pron.
7b(5) נפק vb.
7b(6) שרי #1 vb.
8a(6) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
8a(13) הַקֵּישָׁא n.
8a(22) נקש vb.
8a(24) אִיסוּרָא n.
9a(8) הָנֵי pron.
9a(21) סְבָרָא n.
9a(22) קרי #1 vb.
9a(41) אתי vb.
9a(47) אֵיפְכָא n.
9a(54) פִּירְקָא n.
9b(8) אֲבָל conj.
בָּבָא n.
9b(11) שכח #1 vb.
9b(14; HPP 252:20) פְּלוּגְתָּא n.
10a(24) נסב vb.
10a(28) אסר vb.
מִיגּוֹ prep.
10a(30; O[2]) בדק #2 vb.
10a(30; Ar [AC 6:467]M) פתק #2 vb.
10b(21) עַל prep.
10b(22) קום vb.
10b(27) שְׁלִיחוּתָא n.

11a(23) דְּאוֹרָיְיתָא adj.
רַבָּנַן n.
11b(12) בהדיא adv.
11b(15) זני vb.
11b(23) רַבָּנַן n.
11b(25) עקר vb.
11b(47) לָאו adv.
11b(52) אֱלִים adj.
12a(31) נִישּׂוּאֵי n.
קַמָּא adj.
13b(48) מִנְהָגָא n.
14a(11) הֵיכָא adv.
14a(12) חדד vb.
14a(31) ארי #1 vb.
14a(33) שְׁרָגָא n.
14a(45) פרש vb.
14a(46) לְמָה לְ־ conj.
14b(7) אוּלְמָא n.
15a(9) חלץ #2 vb.
מאס vb.
15a(10) מאס vb.
15a(28) גְּמָרָא n.
ספק #1 vb.
15b(1) נפש #1 vb.
15b(15) רְבוּתָא n.
15b(16) רְבוּתָא n.
16a(37) קום vb.
16a(44) קרתואה adj.
16a(45) קרתואה adj.
16a(46) קַרְדְּוָיָא n.
קרתואה adj.
16b(1) פסק vb.
16b(5) אָמוֹרָא n.
16b(6) סָב adj.
פלג vb.
16b(14) קַשְׁתּוֹיָא vb.
16b(15) קַשְׁתּוֹיָא vb.
שִׁיתָּא num.
16b(19) קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
קשש vb.
16b(26) פרש vb.
קבע #1 vb.

17a(10) דָּרָא #1 n.
צרי #1 vb.
17a(16) יוֹמָא טָבָא n.
17a(17) חרב vb.
17a(18) קפל #1 vb.
17a(19) גִּיסָּא #2 n.
חרב vb.
יתב vb.
17a(22) אִי לָאו דְ־ conj.
גַּבְרָא #1 n.
מָה pron.
17a(23) גוּלְגָּלְתָּא n.
כסף vb.
כַּסְפָּא n.
17a(29) פְּסוּלָא #2 n.
17a(30) פְּסוּלָא #2 n.
17a(32) פְּסוּלָא #2 n.
17a(33) זוּט adj.
קַבָּא n.
17a(34) גנדר #1 vb.
17b(21) פני vb.
17b(29) יחד vb.
18a(15) חלץ #2 vb.
יבם vb.
18a(30) יבם vb.
18a(37) סיים #1 vb.
18b(7) בהדיא adv.
18b(12) בהדיא adv.
18b(30) בָּבָא n.
19a(7) פטר vb.
19a(24) עוֹד adv.
19b(10) בָּבָא n.
19b(13) ערב #2 vb.
19b(31) ילף vb.
19b(38; O[2]) אַהֲיָיא pron.
20a(6) הִיתֵּירָא n.
20a(13) הֵיכָא adv.
21a(18) הָנֵי pron.
21a(24) בריתא n.
21a(37) פסק vb.
21b(8) אֲנָא pron.
גַּבְרָא #1 n.
*כַּלְדָּאָה n.

Reference	Entry
	מַלְפְּנָא n.
21b(9)	מַקְרֵי דַרְדְּקֵי n.
	סבר vb.
21b(10)	עלל vb.
	רַבָּנַן n.
21b(11)	סבר vb.
21b(13; Ar [AC 5:253^{5}])	כַּלְּתָא n.
21b(20)	גּוּפָא n.
	הִיא pron.
21b(24)	אִימָּא רַבְּתִי n.
21b(24; OHT ib. 30:25)	בִיבִי n.
21b(27; AC 2:45])	דְּבֵי אַבָּא רַבְּתִי n.
21b(27; TGAs28 50b:19)	דדי n.
21b(31; Ar [AC 2:45])	דְּבֵי אֲחָבָא n.
21b(33)	מַעֲרְבָא n.
21b(35)	כְּלָלָא n.
21b(43)	קִידּוּשָׁא n.
21b(44)	קִידּוּשָׁא n.
21b(48)	דָּרָא #1 n.
	פלג vb.
21b(50)	מַאי #1 pron.
	שייר vb.
21b(53)	מַתְנִיתָא n.
21b(54)	שְׁבַסַר num.
22a(1)	דמי vb.
	הֲדָדֵי pron.
22a(2)	שִׁיתְסַר num.
22a(26)	מַעֲרְבָא n.
22b(1)	זקק vb.
22b(44)	טרח vb.
23a(2)	קִידּוּשָׁא n.
23a(31)	צרך vb.
23a(40)	נִיחַ adj.
23a(41)	טַעֲמָא n.
23a(42)	מַאי #1 pron.
23b(21)	צרך vb.
23b(22)	יבם vb.
23b(27)	מָהוּ pron.

Reference	Entry
23b(29)	הָךְ pron.
24a(7)	אַסְמַכְתָּא n.
	בְּעָלְמָא adv.
24a(28)	לִגְמָרֵי adv.
24a(45)	קַשִּׁישׁ adj.
24b(1)	גְּרֵיעוּתָא n.
	הִילְכְתָא n.
24b(25)	אמר vb.
	כִּי #1 conj.
	לְ־ prep.
	נום vb.
24b(26)	שכב #1 vb.
	שְׁמַעְתָּא n.
24b(29)	פסק vb.
24b(40)	דּוּחְקָא #1 n.
24b(44)	מַתְנִיתָא n.
	קשי vb.
25a(7)	פסק vb.
	קום vb.
25a(10)	פַּלְגָא #1 n.
25a(16)	קָלָא #1 n.
25a(26)	אלם vb.
	הָתָם adv.
25a(27)	קָלָא #1 n.
25a(36)	הָכָא adv.
	כְּתָבָא n.
25b(28)	חשד vb.
26a(1)	נַמֵּי adv.
26a(11)	רגל vb.
26a(18)	שְׁכִיחַ adj.
26a(19)	גַּבְרָא #1 n.
26a(22)	כוז vb.
26a(32)	אִידָּךְ pron.
	עַד prep.
27b(6)	אַבָּתְרֵ־ prep.
	עֲדִיף adj.
27b(27)	חלץ #2 vb.
28a(36)	יכח vb.
28b(7)	רמע vb.
28b(10)	הַיְינוּ pron.
	חַד #1 num.
	מָה pron.
29a(4)	מִשּׁוּם דְּ־ prep.

Reference	Entry
29a(17)	נפק vb.
29b(40)	פרר vb.
30a(21)	חבב vb.
	קדם vb.
30a(39)	דחי vb.
30a(42)	חזי vb.
30b(33)	בָּתְרָא adj.
31a(15)	קום vb.
31a(17)	קום vb.
31a(29)	דְּאוֹרָיְיתָא adj.
	הָכָא adv.
	חוּמְרָא #1 n.
31a(37)	לְהָדֵי prep.
	קום vb.
31a(38)	בַּר שָׁטְיָא n.
	חֲזָקָא n.
	מִידֵּי דַהֲוָה אַ־ n.
31a(41; O^{2})	לְבַהֲדֵי prep.
31b(1)	חֲזָקְתָא n.
31b(13)	כַּסְפָּא n.
	קדש vb.
31b(14)	שְׁטָרָא n.
31b(20)	חפי vb.
31b(22; O^{2})	כְּתָבָא n.
32b(2)	יסף vb.
32b(6)	אַחְתָא n.
33a(6)	אסר vb.
33a(26)	לְמָה לִ־ conj.
33a(28)	אַלִּיבָּא דְּ־ prep.
33a(31)	שקר vb.
33a(32)	לְדִידֵ־ prep.
	פְּטוּרָא n.
33b(3)	עיין vb.
34a(24)	אִינְהוּ pron.
34b(30)	אַבָּתְרֵ־ prep.
	רגן vb.
34b(31)	דַּעְתָּא n.
	הַהִיא pron.
35a(22)	גייר vb.
	נטר vb.
35a(25)	נטר vb.
35a(35)	נהר #1 vb.
35a(39)	בֵּי נָשָׁא n.

Reference	Entry
36b(26)	פרש vb.
37a(2)	יוֹמָא n.
	רְעוּתָא n.
37a(4)	עבד vb.
37a(13)	מֵיסַת־ n.
	עוֹבָדָא n.
	עֵירוּקָא n.
37a(17)	ילד vb.
37a(18)	מֵי adv.
37a(22)	רוּבָּא n.
	רעע vb.
37a(51)	קשי vb.
37b(15)	הוי vb.
	יוֹמָא n.
37b(16)	בְּקִיעַ adj.
37b(17)	שְׁמָא n.
37b(19)	ידע vb.
	שְׁלִיחָא n.
37b(20)	יחד vb.
37b(27)	אַתְּ pron.
	בָּרָא #1 n.
	דִּידֵ־ pron.
	מִיתְנָא #1 n.
37b(30)	אַתְּ pron.
	בַּהֲדֵי prep.
37b(35)	אָזְלָא n.
	אתי vb.
37b(36)	אַתְּ pron.
	לְבָתַר prep.
	מִיתְנָא #1 n.
	פלג vb.
	שקל #1 vb.
37b(38)	אָזְלָא n.
	אִי conj.
	לָאו adv.
	מְנָתָא n.
	פלג vb.
37b(39)	אַבָּא #1 n.
	דִּינָא n.
	קום vb.
37b(44)	כּוֹחָא n.
37b(46)	גַּבֵּי prep.
	דִּירְכָּא n.

Reference	Entry
	שתק vb.
37b(47)	דִּינָא n.
	שעי #1 vb.
38a(12)	הַאי #1 pron.
38a(16)	דַּנְקָא n.
	פוש vb.
38b(37)	דוק vb.
39a(45)	כפי vb.
	לְדִידֵ־ prep.
39a(46)	כפף vb.
	רמי #1 vb.
39a(47)	נטר vb.
39a(49)	חלץ #2 vb.
	שהי #1 vb.
39b(21)	אַמַּאי conj.
	יבם vb.
39b(31)	קרב vb.
39b(32)	יְבָמָא n.
	יָת(־) part.
	לְקֳדָם prep.
39b(33)	מודע vb.
	מִיתְנָא #1 n.
39b(34)	אמר vb.
	יבם vb.
39b(35)	טלע #2 vb.
	יַמִּינָא n.
	רִיגְלָא n.
39b(36)	סִינָא n.
	רקק vb.
	שרי #1 vb.
39b(37)	חזי vb.
	רוּקָא #1 n.
39b(38)	סיים #1 vb.
39b(39)	אוֹרָיְיתָא n.
39b(44)	דָּרָא #1 n.
	כשר vb.
	לְבַסּוֹף adv.
39b(54)	בִּכְדֵי adv.
40a(15)	גַּוְונָא n.
40a(47)	יבם vb.
40a(48)	קְרָא #2 n.
40a(49)	לְבַר adv.
40a(50)	סמי vb.

Reference	Entry
40b(10)	שני #1 vb.
41b(13)	קָא part.
42a(26)	בָּתְרָא adj.
42a(27)	לְ־ prep.
	שהי #1 vb.
42a(32)	בָּרָא #1 n.
42a(33)	פַּלְגָא #1 n.
42a(49; V^{3}Ar [AC 3:35])	דחסא n.
42b(1)	עכר #1 vb.
42b(2; TGHark 169:12)	סמם vb.
42b(7)	הֵי pron.
	נֵיהֵי pron.
42b(11)	בֵּי מִדְרְשָׁא n.
	עלל vb.
42b(12)	בֵּי מִדְרְשָׁא n.
	רַבָּנַן n.
42b(24)	כַּרְמָא n.
42b(29)	רמי #1 vb.
42b(33)	קִמְחָא n.
42b(37)	סמך vb.
42b(38)	כִּתְפָּא n.
	נקט vb.
	שַׁמְעָא n.
42b(39)	שַׁמְעָא n.
42b(41; O^{2})	סִתְמָא n.
43a(10)	בַּר מִן prep.
	הַהִיא pron.
43a(17)	גְּוָואָה adj.
	קוּשְׁיָא n.
43a(23)	אֲלִים adj.
	קְטִין adj.
43a(24)	דַּוְוקָן adj.
43a(36)	סְעוּדְתָא n.
	פסד vb.
43b(16)	ארס vb.
	דמי vb.
	שַׁפִּיר adj.
44a(4)	שבק vb.
44a(11)	אַפִּלּוּ conj.
44a(12)	מטי vb.

Reference	Entry
44a(19)	חלץ #2 vb.
44a(28)	רַחֲמָנָא n.
44a(30)	אַבָּרָאי adv.
45a(10)	מָר n.
45a(15)	פרק vb.
45a(15; O^{2})	שְׁבִיתָא #1 n.
45a(20)	רְבוּתָא n.
45a(22)	חלף vb.
45a(30)	כשר vb.
45a(34)	בעל vb.
45a(38)	חזי vb.
45a(41)	יהב vb.
	לְ־ prep.
45a(42)	גַּמְלָא #1 n.
	קַבָּא n.
45a(43)	אִי conj.
	רקד #1 vb.
45a(44)	יהב vb.
	מָר n.
45a(46)	הֶיתֵּירָא n.
	ירי vb.
45a(47)	טמר vb.
45a(48)	אוֹ conj.
	בַּת מִינָא n.
45b(27)	מני vb.
45b(27; Ar [AC 6:435])	פורסא #2 n.
45b(33)	אִינְתּוּתָא n.
45b(35)	נִידּוּתָא n.
45b(37)	אֲרָמָאָה #1 adj.
45b(38)	נִידּוּתָא n.
46a(3)	פקע #1 vb.
	שְׁעַבּוּדָא n.
46a(21)	טבל #1 vb.
46a(22)	אַרְוִיסָא n.
	צְווֹרָא n.
	צמצם vb.
	רפי vb.
46a(22; OHT ib. 107:18)	אַפְסָרָא n.
	אַפְקוּתָא n.
	שנץ vb.

Reference	Entry
46a(23)	צמצם vb.
46a(24)	זִילוּתָא n.
	טִינָא n.
	נוח vb.
46a(26)	גִּיטָּא n.
	חֵירוּתָא n.
	נפק vb.
46a(26; O^{2})	שעבד vb.
46a(27)	אִיכּוֹ part.
	מוּהַרְקָא n.
	שכב #1 vb.
46a(28)	כְּרָגָא n.
	סַפְטָא n.
46a(29)	עבר vb.
46a(30)	מוג vb.
46a(37)	נְזִירָא n.
46a(41)	אִידָּךְ pron.
46b(34)	שהי #1 vb.
47a(14)	טוּבָא adv.
47a(20)	סייע vb.
47b(17)	פרש vb.
47b(41)	רזי vb.
48b(38)	שְׁמַעְתָּא n.
48b(41)	חַד #1 num.
	טַעֲמָא n.
	מִן prep.
49b(22)	אַרְזָא n.
	בלע vb.
49b(23)	לְהָדֵי prep.
	נסר vb.
	נסרא n.
	פּוּמָא n.
50b(33)	אזל #1 vb.
	חלץ #2 vb.
51a(1)	אוֹ conj.
51a(25)	שִׁירָא n.
52a(17)	מַאן דְּ־ pron.
52a(19)	בטל vb.
	מסר #1 vb.
	עַל prep.
52a(20)	בזי #1 vb.
	שְׁלִיחָא n.
52a(21)	שהי #1 vb.

102b(2)	1# זָוָוא n.
	גַּרְמְקָא n.
102b(13)	עֲלְמָא n.
102b(22; O²)	קרקא n.
102b(24)	1# שׁלף vb.
102b(25)	זרו vb.
102b(27)	קְרָבָא n.
	1# שׁלף vb.
102b(31)	זרו vb.
102b(32)	1# גַּרְמָא n.
	דַּעְתָּא n.
102b(36)	2# חלץ vb.
102b(38)	מְשָׁשָׁא n.
102b(44)	כרך vb.
	סוּדָרָא n.
102b(46)	אִי conj.
103a(15)	1# גנן vb.
103a(16)	דחס vb.
	הָאֵי מַאן דְּ־ pron.
	2# חלץ vb.
	צרך vb.
103a(17)	1# כְּרָעָא n.
103a(20)	1# כְּרָעָא n.
	2# סגי vb.
103a(20; M³OHT ib. 201:10)	לוחתא n.
103a(29)	אִיסְתְּוְורָא n.
	אַרְעָא n.
103a(30)	1# נחת vb.
	פסק vb.
103a(33)	דמי vb.
	כָּל דְּ־ pron.
103a(38)	לִישָּׁנָא n.
	שׁמע vb.
103b(5)	דכר vb.
103b(7)	זוּהֲמָא n.
	1# שׁדי vb.
103b(19)	אמר vb.
	שְׂמָאלָא n.
103b(36)	כתת vb.
104a(4)	הִילוּכָא n.
104a(6)	קפד vb.
	שְׁלִיתָא n.

104a(17)	1# גוּבְרָא n.
	יְחִידָאָה adj.
	רַב adj.
104a(49)	2# חלל vb.
104b(20)	אֶלָּא conj.
	הוּא pron.
	כאב vb.
104b(33)	לֵית(־) part.
105a(19)	2# חלץ vb.
105a(20)	1# שׁרי vb.
105a(22)	1# הדר vb.
	חוּרְבָּא n.
	רקק vb.
105a(23)	לֵית(־) part.
105a(26)	דוק vb.
105a(28)	1# קְרָיְיתָא n.
105a(31)	מִכְּלָלָא adv.
105a(41)	1# בְּרָא n.
	עסק vb.
105b(13)	עסק vb.
105b(17)	אַדְּהָכִי adv.
105b(18; O²)	קְלִיל adj.
105b(19)	אַגַּב prep.
	יוּקְרָא n.
	פסע vb.
105b(27)	פטופרסא n.
105b(28)	אתי vb.
	2# חלץ vb.
105b(29)	1# אזל vb.
	1# בדק vb.
105b(37)	דוּכְתָּא n.
	פסע vb.
105b(39)	כסף vb.
	עָלְמָא n.
105b(44)	דְּ־ conj.
105b(47)	מְנָא adv.
106a(21)	2# חלץ vb.
106a(23)	1# שׁרי vb.
106a(27)	לָא adv.
106a(35)	אִימָּא n.
	הֵיכָא adv.
106b(19)	מַתְנִיתָא n.
106b(21; O²)	

	לְחוּד־ prep.
	1# קרי vb.
106b(22)	גִּיטָּא n.
106b(25)	לֵית(־) part.
	1# מִילְּתָא n.
	1# סלק vb.
106b(30)	שׂרטט vb.
106b(34)	1# אַפָּא n.
	גַּרְגִּשְׁתָּא n.
	רקק vb.
106b(35)	לָא כְלוּם adv.
107a(17)	כְּלוּם pron.
107a(28)	שׁמט vb.
107a(30)	2# שׁבח vb.
107a(31)	עוץ vb.
107a(38)	2# מצי vb.
107b(7)	נִישּׂוּאֵי n.
	עקר vb.
107b(17)	דחי vb.
	נַפְשָׁא n.
107b(18)	צבי vb.
	2# רעי vb.
107b(30)	1# קִיטְרָא n.
107b(48)	2# רעי vb.
107b(49)	בעי vb.
	דִּיבּוּרָא n.
	לֵית(־) part.
108a(28)	הוי vb.
	מֵעִיקָּרָא adv.
	נסב vb.
	עֲדָאן adv.
	קדשׁ vb.
108a(29)	מרד vb.
108a(30)	דִּידְ־ pron.
	חזי vb.
108a(31)	הוי vb.
	לָאו adv.
108b(18)	3# שׁבשׁ vb.
108b(20)	3# שׁבשׁ vb.
108b(21)	3# שׁבשׁ vb.
109a(16)	אִית part.
109a(17)	אוּרְתָּא n.
109a(17; O²)	1# הדר vb.

109b(7)	חרט vb.
109b(8)	1# בְּרָא n.
109b(15)	1# שׁלף vb.
109b(28)	דמי vb.
	1# מִילְּתָא n.
110a(4)	פלג vb.
110a(7)	2# חלל vb.
	כנס vb.
110a(12)	בעל vb.
110a(17)	קדשׁ vb.
110a(18)	בֵּי כוּרְסְיָא n.
110a(21)	בעל vb.
110a(22)	בֵּי כוּרְסְיָא n.
110a(44)	1# בְּרָתָא n.
110b(23)	שׁתק vb.
110b(39)	אִינְהֵי pron.
110b(43; Ar [AC 7:71])	קהי vb.
	קהיתא n.
110b(49)	בַּת מִינָא n.
111a(30)	איריא n.
111a(32)	הִיתֵּירָא n.
111b(38)	1# חַד num.
111b(39)	הֲדָדֵי pron.
111b(41)	מְחַוְּורְתָּא n.
111b(42)	בַּר הָכֵי n.
111b(43)	בְּלָאו הָכֵי adv.
	כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
111b(48; Ed)	קום vb.
111b(51)	1# גוס vb.
112a(1; Ar [AC 5:211])	כזז vb.
112a(14)	2# חלץ vb.
112a(33)	דְּ־ conj.
	סבר vb.
112b(45)	דְּרַבָּנַן adj.
113a(1)	מנע vb.
113a(7)	דִּילְמָא conj.
113a(10)	1# אכל vb.
113a(26)	1# חַרְשָׁא n.
113a(27)	נסב vb.
113a(28)	חכם vb.
113a(40)	דַּעְתָּא n.

	קְלִישׁ adj.
113b(1)	צִיל adj.
113b(7)	גרשׁ vb.
	2# מצי vb.
113b(25)	הָכָא adv.
113b(26)	דְּאוֹרָיְיתָא adj.
113b(37)	פְּשִׁיט adj.
113b(39)	מֵחֲמַת prep.
113b(40)	כִּיסּוּפָא n.
	1# מַפְתְּחָא n.
	רכס vb.
113b(40; Geon 337:8)	
	1# אבד vb.
114a(1)	דבר vb.
	טַלְיָא n.
	טַלְיְיתָא n.
	2# טלל vb.
114a(1; Geon 337:9)	
	2# טלל vb.
114a(12)	דִּכְוָות־ prep.
114a(18)	עשׂר vb.
114a(20)	1# ספק vb.
114a(31)	אוּמְדָּנָא n.
114a(42)	1# ספי vb.
114b(21)	
	מִשּׁוּם לת־ prep.
114b(29)	הִילְכְתָא n.
114b(36)	דמי vb.
114b(38)	2# פלט vb.
114b(39)	1# גִּירָא n.
	נטר vb.
114b(40)	חיי vb.
	סבר vb.
	סַמְתְּרֵי n.
	עבד vb.
	רוּמְחָא n.
114b(42)	1# פּוּרְתָּא n.
	שׁיזב vb.
114b(42; O²)	נפפיתא n.
114b(47)	מוּתְנָא n.
	שַׁבְעָא num.
115a(2)	דמי vb.
115a(5)	לְדִיד־ prep.

115a(6)	רחשׁ vb.
115a(10)	גְּנָנָא n.
	דְּ־ conj.
	הִילוּלָא n.
	נוּרָא n.
	שִׁילְהֵי n.
115a(11)	חזי vb.
115a(12)	חֲרִיךְ adj.
	פִּיסְתָּא n.
	1# שׁדי vb.
115a(16)	פִּיסְתָּא n.
115a(17)	פִּיסְתָּא n.
115a(18)	נצל vb.
115a(19)	נוּרָא n.
	פִּיסְתָּא n.
115a(20)	מוּמָא n.
115a(23)	שׁקר vb.
115a(41)	שׁבק vb.
115a(42)	אִינָשֵׁי בֵּיתָא n.
115a(46)	סבר vb.
115b(2)	סִימָנָא n.
	עַל prep.
115b(3)	גַּבֵּי prep.
115b(4)	כֵּן וְכֵן adv.
115b(5)	חֲבִיתָא n.
115b(6)	נִינְהֵי pron.
115b(8)	1# אזל vb.
115b(10)	שׁוּמְשְׁמָא n.
115b(22)	אִית part.
	כפר vb.
	פני vb.
115b(23)	1# שׁלי vb.
115b(24)	בַּר אֲחָתָא n.
	רֵישׁ גָּלוּתָא n.
115b(24; Ar [AC 6:368])	פְּנַחְיָה n.
115b(31)	בצד prep.
	1# שׁכח vb.
115b(33)	יָת(־) part.
115b(34)	נְשִׂיאָה n.
116a(2)	שְׁמָא n.
116a(3)	1# מסר vb.
116a(5)	מָתָא n.

116a(6)	אִיתְּתָא n.
	נְהַרְדְּעָאָה adj.
116a(9)	אמר vb.
116a(10)	כתב vb.
116a(11)	גַּבֵּי prep.
116a(15)	1# אזל vb.
	קִיפְּצָא n.
116a(17)	אִית part.
	1# סְפָרָא n.
116a(18)	1# מסר vb.
116a(19)	שׁוּמְשְׁמָא n.
116a(26)	דמי vb.
116b(1)	רגל vb.
116b(11)	מָאנָא n.
	מַזְיָא n.
	ספד vb.
	2# סתר vb.
	קרע vb.
116b(12)	שִׁיקְרָא n.
116b(12; O²)	אלף vb.
116b(13)	1# שׁרי vb.
116b(27)	רתת vb.
116b(29)	שְׁיָירְתָא n.
116b(32)	פְּלוּגְתָא n.
	רַבָּנַן n.
116b(42)	מָה pron.
117a(29)	1# אכל vb.
	בֵּי נָשָׁא n.
	גירסנא n.
117a(38)	גירסנא n.
117a(39)	1# אכל vb.
	גירסנא n.
117b(4)	קלל vb.
117b(6)	אתי vb.
	גשׁשׁ vb.
	צער vb.
117b(6; O²)	רגשׁ vb.
117b(31)	1# מַאי pron.
117b(32)	בָּתַר prep.
118a(5)	מות vb.
	קלל vb.
118a(30)	גּוּפָא n.
	צַעֲרָא n.

118b(34)	רחם vb.
118b(37)	נַיְיחָא n.
118b(38)	אַרְמְלוּתָא n.
	טָב adj.
	טַן דּוֹ adv.
	יתב vb.
	שׁוּמְשְׁמָנָא n.
118b(39)	2# חַרְתָּא n.
	כּוּרְסְיָא n.
	נפסא n.
	1# סִיפָּא n.
	1# רמי vb.
118b(39; V⁵)	4# קרי vb.
118b(40)	טַלְפְּחָא n.
	קוּלְסָא n.
	קִידְרָא n.
119a(10)	אַמַּאי conj.
119a(32)	סמך vb.
119a(33)	1# פַּלְגָּא n.
119b(2)	מִיעוּטָא n.
119b(6)	מִיעוּטָא n.
119b(38)	נַפְשָׁא n.
	קלל vb.
120a(1)	בִּשְׁלָמָא adv.
	נסב vb.
120a(2)	הִיא pron.
120a(4)	קלל vb.
120a(15)	ידי vb.
120a(38)	1# קִירָא n.
120a(39)	אֲפוּתָא n.
	בְּלִיתָא n.
	דבק vb.
	חלף vb.
120a(40; O²Ar [AC 2:208])	בשׂקר vb.
120a(40; M³Ar [AC 2:208, ס"א])	מודע vb.
120b(7)	אוּכְּפָא n.
	סקב vb.
120b(10)	נחשׁ vb.
	סמן vb.
	שׁאל vb.
120b(11)	1# חִיוּר n.

הָכֵי וְהָכֵי adv.
20b(6; Fr,HG3 35:97) חסס #1 vb.
20b(7) רמי #1 vb.
20b(25) דבר vb.
20b(28; V5) דכר vb.
סָהֲדוּתָא n.
21a(7) רִיבְעָא num.
21a(14) חַסְפָּא #1 n.
21a(15) שדי #1 vb.
21a(16) סהד vb.
21a(18) מְגַלְתָא #1 n.
21a(19) מְעַלֵּי adj.
21a(31) חֲתָמוּתָא n.
עִם prep.
21a(34; V5) שרר vb.
21a(42) מְעַלְיוּתָא n.
21a(43) קָא part.
21a(44) דַּיָּינָא n.
21a(45) כלל #2 vb.
כְּלָלָא n.
צות vb.
21b(2) שׁוּמְשְׁמָא n.
21b(5) קלס vb.
21b(6) כְּבָר adv.
21b(13) אַשְׁרָתָא #1 n.
דַּיָּינָא n.
הָאֵי #2 pron.
21b(14) חזק vb.
21b(43) גּוּלְנוּתָא n.
22a(2) גְּלוּיֵי מִילְּתָא v.n.
22a(5) מִן prep.
22a(7) צרך vb.
22a(12) רַבְּנָא n.
22a(26) סְבָרָא n.
22a(27) לְכַד־ prep.
22a(33) שוי vb.
22b(33) סייע vb.
22b(35) ברר vb.
22b(36) גִּיטָּא n.
23a(16) בְּצִינְעָא adv.
23a(21) קדש vb.
23a(23) אִינְשָׁא n.

עבד vb.
23a(38) שְׁבִיתָא #1 n.
23a(38; V5) הָנְהוּ pron.
23a(39) הָאִידָּנָא adv.
יתב vb.
נָטוֹרָא n.
23a(40) זלל vb.
כּוּלֵּי הָאֵי adv.
נטר vb.
23a(41) שבי vb.
23a(42) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
מֵאַבְּרַאי adv.
קום vb.
שְׁבוּיָיא n.
23a(44) בְּרַתָּא #1 n.
גלי #2 vb.
לְסוֹף adv.
שְׁבוּיָיא n.
23a(44; V5) בְּרַתָּא #1 n.
מוֹרַיְינָא n.
23a(45) בְּרַתָּא #1 n.
23a(46) טפל #2 vb.
23a(47) הָשְׁתָּא adv.
23b(13) מְצִיעֲתָא n.
23b(21) מִיצְעֲתָא n.
23b(24) אפך vb.
23b(26) שוי vb.
23b(38) קָא part.
רֵישָׁא n.
23b(45) דַּרְדָּרָא #2 n.
מְמוֹנָא n.
24a(8) גּוּפָא n.
24a(17) אִיפְּכָא n.
24b(19) סהד vb.
24b(27) אכל #1 vb.
24b(28; V5) חצף vb.
24b(29) חֲצִיף adj.
24b(45) פרס #2 vb.
24b(46) חֲזָקָא n.
רִיעַ adj.
25a(1) מֵעִיקָּרָא adv.
25a(39) יתב vb.
25b(10) הַהוּא pron.

25b(24) בִּישׁוּת adv.
26a(16) קנס #1 vb.
קרי #2 vb.
26a(17) חזק vb.
26a(18; V12) ספק #1 vb.
26a(29) קָלָא #1 n.
26a(30) נחת #1 vb.
26b(31) סלק #1 vb.
27a(3) נַמֵּי adv.
27a(23) כְּגוֹן prep.
27a(38) בעל vb.
27a(40) נום vb.
פּוּרְתָּא #1 n.
27a(41) גּוּוָזָא #1 n.
כַּלְבָּא #1 n.
שׁוּשִׁילְתָא n.
27a(45) אֲווּזָא n.
27a(47) אִיהִי pron.
27a(55) מֵי adv.
27b(2) אגר vb.
ל־ prep.
27b(3) חֲמָרָא #2 n.
27b(5) אוּרְחָא #1 n.
27b(7) מִיהוּ conj.
27b(12) חֲשָׁשָׁא n.
27b(21) דִּידֵ־ pron.
27b(26) הָא pron.
הָשְׁתָּא adv.
27b(29) ידע vb.
27b(33) אֻזְלָא n.
27b(34) אִית part.
ספי #2 vb.
27b(37) דון #1 vb.
27b(38) אֲלָם adj.
אַתּוּ pron.
חַבְרָא #1 n.
28a(12) גַּבְרָא #1 n.
טִילְטוּלָא n.
28a(15) זקק vb.
28a(16) שמת vb.
28a(18) נגד vb.
28a(23) בֵּינַת־ prep.
28a(25) גוס #1 vb.

דְּ־ conj.
28a(26) בֵּינַת־ prep.
28a(28) רַב adj.
28a(41) אִימְּתָא n.
28a(42) רִבָּא n.
28a(43) הימן vb.
28b(21) סהד vb.
28b(31) נפק vb.
28b(38) אַהָיָיא pron.
29a(2) פסל #1 vb.
29b(19) יתר vb.
קְרָא #1 n.
30a(21) אַרְיָא n.
30a(22) זהר vb.
30b(15) אִיכָּא part.
30b(21) גבה vb.
30b(23) מְעִידָּנָא דְ־ prep.
30b(26) אלס vb.
31a(10) גחן vb.
31b(8) אוֹרְחָא #1 n.
31b(10) בֵּי מִיצְעֵי n.
31b(20) דחק vb.
הָתָם adv.
31b(26) דּוּקְיָא n.
31b(29) דוק vb.
31b(38) כָּל כְּמָא דְּ־ conj.
32a(7) אִיכָּא part.
32a(10) שלם vb.
32b(8) לקי vb.
33a(17) שלי #1 vb.
33a(22) רמז vb.
33b(2) נגד vb.
פלח vb.
33b(22) אַלְמָלֵא conj.
33b(23) צַלְמָא n.
33b(38) וְ־ conj.
חֲבוּרְתָא n.
כּוּלָּא pron.
34a(13) בֵּי נְשִׁיאָה n.
34a(26) טבח vb.
34b(3) קטל vb.
34b(26) אוּנְסָא n.
35a(22) קַטְלָא #1 n.

35b(1) סוֹף adv.
35b(16) אֶלָּא conj.
35b(17) כ(ו)רחא n.
36a(5) מָנֵי pron.
36a(20) נסב vb.
36a(33) שמע vb.
36b(1) טען #1 vb.
36b(5) חבט vb.
36b(9) בְּרַתָּא #1 n.
36b(12) רְעִיעַ adj.
36b(14) זִיוּפָא n.
36b(15) זני vb.
36b(19) זקק vb.
36b(21) הדר #1 vb.
זייף vb.
36b(22) כתב vb.
36b(55) אפך vb.
37a(7) נטר vb.
37a(27) נפק vb.
37a(33) חֲמִיר adj.
37b(4) אֲרִיךְ #1 adj.
37b(10) מָמוֹנָא n.
קַטְלָא #1 n.
37b(11) רַחְמָנָא n.
37b(13) קְרָא #1 n.
37b(15) פטר vb.
38b(7) נפק vb.
38b(13) נפק vb.
38b(14) לְגַמְרֵי adv.
פְּשִׁטָא n.
38b(23) פלג vb.
39b(11) אִימָּא n.
39b(12) חַמִּים adj.
קְרַח adj.
39b(13) כּוּסִילְתָא n.
רִיבְדָּא n.
39b(13; Ar [AC 8:286])
סִיבוּרֵי n.
39b(14) סוּרָאָה adj.
39b(15) אֲקוּשׁ adj.
חִינְּכָא n.
נְהָמָא n.
39b(31) נפק vb.

39b(35) צער vb.
39b(36) גמר vb.
40a(5) דחי vb.
40a(20) טוּבְיָינָא n.
40b(20) קְנָסָא #1 n.
40b(21) מסר #1 vb.
40b(46) אזל #1 vb.
41a(12) פגם vb.
41a(25) נִיזְקָא n.
פַּלְגּוּ n.
41a(27) נִיזְקָא n.
41a(28) יעד #2 vb.
41a(29) קְנָסָא #1 n.
41a(32) נטר vb.
41a(36) לָאו adv.
41a(41) אַכַּתִּי adv.
41a(45) שִׁיוּרָא n.
שייר vb.
41b(22) אִימְרָא #1 n.
כַּלְבָּא #1 n.
41b(26) זִימְנָא n.
42b(12) דְּחִיק adj.
שִׁינּוּיָיא #2 n.
42b(21) קְשֵׁי adj.
42b(21; V5) קשי vb.
שני #2 vb.
42b(23) פרק vb.
42b(23; V5) עַד prep.
פרק vb.
42b(24) הָתָם adv.
42b(33) ירת vb.
42b(43) קָא part.
43a(3) מִידֵּי דְּ־ n.
קצץ vb.
43a(5; V5) פטר vb.
43a(10) זון vb.
43a(13) הַרְוִיחָא n.
43a(20) זִילוּתָא n.
43a(35) גּוּבְיָינָא n.
43a(47) צַעֲרָא n.
43b(11) הִילְכְתָא n.
43b(30) אִימַּת adv.
גבי #1 vb.

מִן prep.
44a(2) חלל #2 vb.
44a(3) שְׁעֲבוּדָא n.
44a(22) סַסְקָא #2 n.
44b(14) פרק vb.
45a(5) דְּ־ conj.
45a(16) חדת vb.
45b(2) אזל #1 vb.
45b(10) דַּעְתָּא n.
נצל vb.
רַחֲמָנָא n.
45b(11) מִן prep.
45b(15) זני vb.
45b(16) אִימַּת adv.
45b(20) פסל #1 vb.
46b(16) כַּסְפָּא n.
46b(17) קדש vb.
46b(30) דִּכְוָות־ prep.
47a(9) זכי vb.
מסר #1 vb.
47a(12; V5) פקעתא n.
47a(23) מנע vb.
47a(24) פרק vb.
47a(26; M)
בְּלָאו הָכֵי adv.
47a(27) אזל #1 vb.
כִּיסָא #1 n.
47b(9) חתן vb.
47b(17) נוח vb.
47b(18) שבי vb.
47b(19) פרק vb.
48a(31) דְּ־ conj.
נוול #1 vb.
נִיחַ adj.
48b(14) אזל #1 vb.
48b(15) אִיפְּכָא n.
48b(33) סְתָמָא n.
49a(1) בֵּי נָשָׁא n.
הדר #1 vb.
49b(16) בְּרָא #1 n.
49b(17) כפי vb.
49b(18) אֲסִיתָא n.
עוּרְבָא n.

49b(21) חִיוָּר #1 n.
49b(22) זון vb.
49b(25) כפי vb.
49b(31) שלח #1 vb.
49b(38) לֵיכָּא part.
49b(42) גחן vb.
כַּרְעָא #1 n.
נשק vb.
50a(2) עסי vb.
50a(12) עִישּׁוּרָא n.
50a(19) בְּצִיר adj.
50a(20; Ar [AC ib.])
ספי #1 vb.
50a(20) קבל #1 vb.
50a(27) עַקְרַבָּא n.
50a(28) אָסוּתָא n.
חיי vb.
50a(28; V5) מִישְׁלַם v.n.
שִׁכְרָא n.
50a(29) דיו n.
חִיוָּר #1 n.
שוף #1 vb.
שקי #1 vb.
50a(29; V16) דַּיְיתָא n.
50a(30) זִיבוּרָא n.
50a(31) אצווא דדיקלא n.
דִּיקְלָא n.
50a(36) כְּחִישׁ adj.
50a(37) בָּרֵי adj.
50a(41) אוּכְלְסָא n.
קום vb.
50a(44) כִּיסְתָא #1 n.
50a(54) אתי vb.
50b(4) אוש vb.
שבק vb.
50b(5) אַרְעָא n.
ירת vb.
50b(9) זון vb.
50b(11) עִילּוּיָא n.
50b(12) מַמְשָׁא n.
50b(16) אָזְלָא n.
50b(17) מְטַלְטְלָא n.
50b(18) זון vb.

Reference	Entry
50b(21)	עוֹבָדָא n.
50b(22)	בּ־ prep.
	גבי #1 vb.
	דַּיָּינָא n.
	וְ־ conj.
50b(24)	אִילָּא #1 conj.
	אַפַּדְנָא n.
	עוֹבָדָא n.
50b(25)	זון vb.
50b(34; V^5)	בּוּרְיָא n.
51b(26)	צווח #1 vb.
51b(29; M)	יִצְרָא n.
	לבשׁ vb.
51b(36)	הָנֵי pron.
	שׁרי #1 vb.
51b(36; V^5)	גנב vb.
	גַּנָּבָא #1 n.
51b(39)	אֵיפְכָא n.
52a(17)	קום vb.
52a(24)	נדר vb.
52a(34)	בָּתַר prep.
	מֵעִיקָּרָא adv.
52a(46)	הָא pron.
	חֲבִיבָא n.
52b(9)	קוּלָא #1 n.
52b(16)	אִיתַּת אַבָא n.
	קַרִיב adj.
52b(17)	כָּל יוֹמָא adv.
	צרך vb.
52b(18)	לְקַמֵּי(־) prep.
	קצץ vb.
52b(33)	כסי vb.
	לבשׁ vb.
52b(34)	קפץ #1 vb.
52b(36)	מנע vb.
52b(38)	שׁוי vb.
52b(41)	סוּרָאָה adj.
	עסק vb.
52b(42)	חזי vb.
	כְּתוּבְּתָא n.
	נפק vb.
53a(1)	נִיחַ adj.
53a(3)	אַחְסַנְתָּא n.

Reference	Entry
	שִׁינָּנָא n.
53a(4)	בִּישׁ adj.
	טָב adj.
53a(5)	זַרְעָא #1 n.
	צלח #2 vb.
53a(6)	נַמֵּי adv.
53a(8)	מִדַּעַת־ prep.
53a(9)	עסי vb.
53a(9; M)	דְּ־ conj.
53a(10)	כפי vb.
	מעל vb.
	עִישׂוּיָא n.
53a(11)	רתח vb.
53a(13)	חַיֵּי n.
53a(14)	גידא #3 n.
	מִידָּא n.
	סִיכְּתָא n.
53a(14; Šeel 21:23)	מִשּׁוּם לת־ prep.
53a(15)	דִּיד־ pron.
53a(17)	הַדְרָנָא adj.
53a(23)	אכלא n.
53a(26)	אנס vb.
53a(43)	קבר vb.
53b(1)	חיזרא #1 n.
53b(2)	שְׁמַעְתָּא n.
53b(5)	בגר #2 vb.
53b(12)	אִינָשָׁא n.
	הוי vb.
53b(16)	שׁמע vb.
53b(17; V^5)	ארס vb.
53b(18)	זלל vb.
53b(20)	בִּכְדִי adv.
53b(21)	סְבָרָא n.
53b(32)	הַיְינוּ pron.
54a(3)	אִיסּוּרָא n.
54a(11)	אַלִּיבָּא דְ־ prep.
	מְפַנַּק adj.
54a(17)	ביקתא n.
	מְזוֹנָא n.
54a(19)	לְדִיד־ prep.
54a(30)	נהג vb.
	פִּרְוָורָא n.

Reference	Entry
54a(31)	בְּרַתָּא #1 n.
54a(31; M)	נסב vb.
54a(33)	נְהַרְדְּעָאָה adj.
54a(33; V^5Ed,TGHark 205:25)	סגי #2 vb.
54a(34)	הֵיכָא adv.
	קַבָּא n.
54a(37)	אַרְמַלְתָּא n.
	יתם adj.
	סִימָנָא n.
54a(41)	מאחר ד־ conj.
54a(42)	לכאורא adv.
	רהט vb.
54a(44)	בְּרָא #1 n.
	כַּלְּתָא n.
54a(45)	זלל vb.
	יתם adj.
	כְּתוּבְּתָא n.
54a(46)	כסי vb.
54a(46; V^5)	אזל #1 vb.
54a(48)	זוּזָא n.
	נְדוּנְיָא n.
	פּוּרְנָא n.
54b(1)	יקר vb.
54b(2)	רְוָוחָא n.
54b(3)	אִיתַּת אַבָּא n.
	מְזוֹנָא n.
	פסד vb.
54b(5)	יחד vb.
54b(9; V^5)	אוּנָא n.
54b(10)	לְקַמֵּי(־) prep.
54b(28)	קִיצוּתָא n.
55a(4)	פּוּמְבְּדִיתָאָה adj.
55a(6)	בְּרָא #1 n.
55a(7)	מְשַׁעְבְּדֵי n.
55a(8)	בְּעֵינ־ prep.
55a(11)	יחד vb.
55a(12)	מֵיצְרָא #1 n.
	פּוּמְבְּדִיתָאָה adj.
55a(24)	אוּמְדָּנָא n.
55b(7)	אַ־ prep.
	רִיכְשָׁא n.
	רכב vb.

Reference	Entry
56a(4)	קרב vb.
56a(5)	קְרָא #2 n.
56a(7)	לְבַר adv.
56a(15)	הָכֵי וְהָכֵי adv.
56a(24)	כָּאן #1 adv.
56a(28)	דִּירְכָּא n.
56a(35)	נפק vb.
	פרע #2 vb.
	שְׁטָרָא n.
56a(37)	פסד vb.
56b(35)	פחת vb.
56b(38)	אֲחָתָא n.
57a(1)	כְּתוּבְּתָא n.
	רכס vb.
57a(22)	הֲדָדֵי pron.
57a(24)	אָמוֹרָא n.
57b(12)	עכב vb.
57b(14)	הִיא pron.
57b(15)	מרד vb.
57b(19)	פַּחְדָּא n.
57b(43)	יחד vb.
57b(45)	ספי #1 vb.
57b(46)	בדק #1 vb.
	ל־ prep.
57b(48)	ידע vb.
57b(49)	אכף #1 vb.
	גַּוָּאֵי adv.
59a(7)	שְׁכִיחַ adj.
59a(8)	קצץ vb.
59a(46)	דמי vb.
59b(12)	אלם vb.
	הָשְׁתָּא adv.
59b(26)	רֵיחְיָא n.
60a(6)	חוּרְפָּא n.
60a(8)	צות vb.
60a(9)	אָזְלָא n.
	כלל #2 vb.
60a(10)	הָהִיא pron.
60a(12)	בדק #1 vb.
	דָּרָא #1 n.
	יתב vb.
60a(12; TGHark 99:15)	אזל #1 vb.

Reference	Entry
60a(12; TGHark 99:15)	כַּלָּה n.
60a(13; V^5)	הדר #1 vb.
60a(14)	כבשׁ vb.
60a(14; V^5)	סוי vb.
60a(15)	דרי #2 vb.
	נטף #2 vb.
60a(33)	חִילוּפָא n.
60b(25)	דרך #1 vb.
	חָלָא #1 n.
	פַּרְסָא #1 n.
60b(27)	בֵּיעֲתָא n.
	ירי vb.
	כּוּתָּחָא n.
60b(28)	אַפְקָרוּתָא #2 n.
	רַבָּא n.
60b(29)	הָא part.
60b(31)	סייע vb.
	עלם vb.
60b(35)	סָב adj.
	עוֹבָדָא n.
60b(37)	דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
60b(38)	אַתּוּ pron.
	מִכִּי conj.
60b(38; M)	מנקתא n.
60b(45)	לָאו אַדַּעַת־ prep.
60b(46)	חנק vb.
60b(47)	חנק vb.
	עבד vb.
60b(49)	מצץ vb.
60b(51)	חַבּוּשָׁא n.
	קוּרָא #1 n.
60b(52)	בֵּי רִיחְיָא n.
	הוי vb.
	חַלְבָא #1 n.
	כּוּפְרָא #3 n.
	עכר #1 vb.
	פסק vb.
60b(52; V^5)	כַּמְכָּא n.
60b(52; FrAr [AC 8:101])	שַׁמְכָּא n.
60b(53)	בְּרָא #1 n.

Reference	Entry
	דרך #1 vb.
	חַרְדְּלָא n.
	יַרְכָּא #2 n.
	נִיכְפֵּי n.
	שְׁמוֹטָא n.
	שׁמשׁ vb.
60b(53; Ar [AC 2:360])	גִּידְרוֹנָא n.
60b(53; Ar [AC 2:352])	גַּרְגְּרָנָא n.
60b(53; Ar [AC 2:352, s.v. גרגר])	דְּמָא n.
60b(54)	גַּרְגִּישְׁתָּא n.
	דִּילְפָּן adj.
	זַלְזְלָן adj.
	מוֹנִינֵי n.
	רְצִיץ adj.
60b(54; Ar [AC 4:57])	טוף #2 vb.
60b(54; Ar [AC 5:214])	צווץ #2 vb.
60b(55)	אוּכָּם adj.
60b(55; FrV^5M)	מְכוּעַר adj.
60b(55)	שַׁכְרָא n.
	שׁתי vb.
61a(43; V^5)	חלף vb.
61a(1)	בֵּיעֲתָא n.
	בָּרִי adj.
	עִינָּנָא n.
61a(2)	כְּוָורָא n.
	כַּרְפַּסָא n.
61a(2; M)	חנן adj.
61a(3)	זֵיוְתָן adj.
	כּוּסְבַּרְתָּא n.
61a(4)	בִּישְׁרָן adj.
61a(5)	בְּרַתָּא #1 n.
	רֵיחְתָן adj.
61a(6)	אַבָּא #1 n.
61a(7)	רֵיחָא #1 n.
	רֵישָׁא n.
61a(9)	מצי #2 vb.
61a(19)	שְׁאָרָא n.

Reference	Entry
61a(20; V^5Ar [AC 3:248])	בְּהֶרֵיק־ prep.
61a(21)	דִּיד־ pron.
61a(25)	טרח vb.
61a(28; V^5)	אָרְחָא #2 n.
61a(31)	סייע vb.
61a(43)	בֵּי סַדְיָא n.
	יְדָא n.
	כּוּבָא #1 n.
	מזג vb.
	נחת #1 vb.
	שְׂמָאלָא n.
61a(43; HG3 361:97)	שְׂמָאלָא n.
61a(44)	שַׁרְשֵׁיפָא n.
61a(46)	אַרְדָּא #1 n.
	סכן vb.
	קום vb.
	קַמֵּי(־) prep.
61a(47)	גּוֹרְגְּלִידָא n.
	חַלָּא #2 n.
61a(48)	הינוניתא n.
	כָּל דְּ־ pron.
	כְּלָלָא n.
	קִיוְהָא n.
	רֵיחָא #1 n.
61a(49)	שְׁכִיחַ adj.
61a(50)	חֲסִיד adj.
	ספי #1 vb.
61a(51)	אחר #1 vb.
61a(52)	אַכְוָונְגָרָא n.
	חלף vb.
	יתב vb.
	מַלְכָּא n.
	פִּיתְחָא n.
61b(1)	אַפָּא #1 n.
	אַצְבְּעָא n.
	נוח vb.
61b(1; V^5)	חוור vb.
61b(2)	סְעוֹדְתָא n.
	פּוּמָא n.
	פסד vb.
61b(4)	צבת #1 vb.

Reference	Entry
61b(4; V^5)	פסל #1 vb.
61b(5)	בדק #1 vb.
61b(6)	אַצְבְּעָא n.
	שׁכח #1 vb.
61b(8)	נִיפָא #1 n.
	סמך vb.
61b(9)	פרח vb.
61b(10)	רוֹמָאָה n.
61b(11)	אתי vb.
	פלי #1 vb.
61b(12)	בלע vb.
	צרר vb.
	רוּקָא #1 n.
61b(13)	אסי #1 vb.
	זגי #1 vb.
	ל־ prep.
61b(14)	רוּמָּנָא n.
61b(15)	צרר vb.
61b(16)	שׁדי #1 vb.
61b(17)	הַוְצָא n.
61b(24; M)	כִּיתָּנָא n.
61b(25)	רוֹמָאָה n.
61b(29)	מַלְכְּתָא n.
61b(30)	נַרְדְּשִׁיר n.
61b(30; V^5)	גוריתא n.
	טלל #2 vb.
	קִיסְנָאָה adj.
61b(35)	דְּ־ conj.
61b(37)	גרם #1 vb.
	ילף vb.
62a(20)	אוֹרְחָא #1 n.
	אזל #1 vb.
	הוי vb.
62a(21; V^5)	מצי #2 vb.
62a(22)	דכר vb.
	סגי #2 vb.
62a(26)	דשׁשׁ #1 vb.
	חֲדַת adj.
62a(27)	אלף vb.
	בהת vb.
	לָא adv.
62a(28)	בְּנֵי פִּירְקֵי n.
62a(35)	גני #1 vb.

62a(36) אַפַּדְנָא n.
טוּלָא n.
62a(36; Ar [AC 3:161] V^{16}) *דְּרִיקָא n.
62a(37) בָּבָא n.
מְפַנַּק adj.
62a(38) מַעַרְבָא n.
62a(39) בֵּי בָנֵי n.
פחת vb.
62a(40) סלק #1 vb.
עַמּוּדָא n.
רמי #1 vb.
62a(41) דַּרְגָּא n.
סלק #1 vb.
סמך vb.
62a(42) דַּרְגָּא n.
פסק vb.
62a(43) הָכֵי adv.
62a(43; Ar [AC 3:388])
חיל adj.
62a(43; V^{5}) סמך vb.
62a(52) כפל #2 vb.
לָאו adv.
62b(11) נַפְשָׁא n.
עוֹבָדָא n.
62b(14) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
משך #1 vb.
62b(15) הָשְׁתָּא adv.
סכי #1 vb.
62b(16) חלש #1 vb.
נחת #1 vb.
62b(17) אִיגְּרָא n.
דִּמְעָתָא n.
עֵינָא #1 n.
פחת vb.
62b(23) חַתְנָא n.
יתב vb.
62b(24) אזל #1 vb.
כּוּלָּא pron.
62b(24; V^{5}) בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
62b(25) עַמּוּדָא n.
62b(28) מטי vb.
עסק vb.
62b(28; OHT ib. 188:21) יַנִּקְתָּא n.
62b(29) אתי vb.
יתב vb.
סייע vb.
פְּסוּלָא #1 n.
רְבִיתָא #1 n.
62b(31) פסק vb.
62b(32) כנס vb.
62b(33) כסף vb.
מִן prep.
62b(34) אזל #1 vb.
יתב vb.
62b(35) אתי vb.
דְּבֵית־ #1 n.
עַד prep.
עקר vb.
62b(37) אסי #1 vb.
בֵּי רַב n.
רַחְמֵי n.
שִׁילְהֵי n.
62b(38) דְּ־ conj.
עכב vb.
62b(39) מָתָא n.
שְׁבִילָא n.
שני #1 vb.
62b(40) גִּידָא #2 n.
רְבִיתָא #1 n.
62b(41) רְבִיתָא #1 n.
62b(42) יתב vb.
לִיבָּא n.
נהל vb.
סוי vb.
סקר #1 vb.
פרח vb.
קָא part.
קַמְחָא n.
רוּחָא n.
62b(44) יתב vb.
62b(45) שלח #1 vb.
62b(46) חדד vb.
62b(49) רָעְיָא n.
62b(50) בֵּי רַב n.
צְנִיעַ adj.
62b(50; V^{5}) קדש vb.
62b(51) בִּצְנִעָא adv.
יתב vb.
נדר vb.
63a(1) דבר vb.
63a(2) יתב vb.
צות vb.
63a(3) חזר vb.
63a(6) לְאַפֵּי(־) prep.
שִׁיבַבְתָּא n.
63a(7; V^{5}) כסי vb.
מָאנָא n.
שׁאל vb.
63a(8) לְגַבֵּי prep.
מטי vb.
63a(9) אַפָּא #1 n.
63a(9; V^{5}) דחף vb.
63a(10) שַׁמָּעָא n.
63a(11) דְּ־ conj.
רַב adj.
63a(12) אזל #1 vb.
אִיפְשָׁר adv.
נִידְרָא n.
63a(13) איזי adv.
גּוּפָא n.
הָכֵי וְהָכֵי adv.
עוֹבָדָא n.
63a(15) אֲנָא pron.
הוּא pron.
נפל vb.
נשק vb.
63a(16) כְּרָעָא #1 n.
63a(18) אִימָּא n.
עוֹבָדָא n.
63a(18; V^{5}) רְחֵילָא n.
63a(20) בֵּי רַב n.
פסק vb.
63a(21) מטי vb.
63a(22) אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
63a(23) נפק vb.
נַרְגָּא n.
63a(24) טרד vb.
63a(24; Ar [AC 6:384])
פסק vb.
63a(27; Rashi to Job 39:18) מרי vb.
63a(30) לְחַיֵּי interj.
63b(5) גּוּפָא n.
63b(21) בורכתא n.
שְׁמָא n.
63b(26) כפי vb.
63b(27) זְכוּתָא n.
מרד vb.
שֵׁירָא #1 n.
63b(27; V^{5}) סַיְיעְתָּא n.
63b(28) גַּבֵּי prep.
63b(30) חנף vb.
64a(1) אפך vb.
64a(4) הָכֵי adv.
לָאו adv.
64a(5) שהי #1 vb.
64a(6) שַׁתָּא n.
64a(7) מְזוֹנָא n.
64a(7; M) גְּמָרָא n.
64a(20) חוּטְרָא #1 n.
יְדָא n.
מָרָא #1 n.
64a(24) אגד vb.
כַּמָּה adv.
נסב vb.
64a(30) אִיסְתְּירָא n.
זוּזָא n.
כַּמָּה adv.
64a(33) פחת vb.
64b(21) מַנִּי pron.
64b(28) מֵאַבְּרָאי adv.
64b(32) צִיבֵי n.
64b(34) אָרְחָא #2 n.
64b(37) שְׂעָרְתָּא #1 n.
65a(29) דְּבֵית־ #1 n.
65a(31) חַיֵּי n.
שופרוני n.
שקי #1 vb.
65a(32) בְּרָתָא #1 n.
גלי #2 vb.

דְּרָעָא n.
נְהוֹרָא n.
נפל vb.
65a(34) נפק vb.
קוּלְפָּא n.
שיראה #2 n.
65a(36) פסק vb.
65a(37) שתי vb.
65a(40) חברורא n.
שֵׁירָאָה #1 n.
65a(41) מלי #1 vb.
נהג vb.
פּוּרְיָא #2 n.
65a(41; V^{5}) לְמָה לִ־ conj.
65a(42) חַבְלָא #2 n.
65a(42; M) בגר #1 vb.
65a(46) זִימְנִין adv.
65a(47) גני #1 vb.
עִילָוֵי prep.
65b(1) סום vb.
עַרְטֵיל adv.
שלח #2 vb.
65b(3) זוּגָא n.
שַׁתָּא n.
65b(6) זוּזָא n.
פְּשִׁיט adj.
65b(16; V^{5}) גני #2 vb.
65b(28) דרשׁ vb.
66a(23) זִילוּתָא n.
66a(26) נתן vb.
66a(27) גּוּפָא n.
66b(7) שׁוּמָא n.
66b(14) עִיסְקָא n.
66b(15) לָא adv.
נְפִישׁ adj.
רְוָוחָא n.
66b(17) זוט adj.
זְיינָא #1 n.
66b(40) כְּדֵין adv.
מתל vb.
מַתְלָא #1 n.
67a(4) גַּמְלָא #1 n.
לְפוּם prep.
שִׁיחְנָא n.
67a(13) פחת vb.
67a(18) אַהֲיָיא pron.
67a(26) פְּחָתָא #1 n.
67a(27) פְּחָתָא #1 n.
67a(34) דַּהֲבָא n.
פְּרִיךְ adj.
67a(34; Ar [AC 5:143])
מללא #2 n.
67a(37) אַשְׁלָא #1 n.
סַקָּא n.
67a(37; Ar [AC 1:315])
אורדיא n.
67a(37; FrV^{5}) טמרורא n.
67a(38) אַרְנְקָא n.
מֵרֵישָׁא adv.
פּוּרְנָא n.
67a(39) אַסְמַכְתָּא n.
67a(40) אַסְמַכְתָּא n.
67b(17) רְבוּתָא n.
67b(19) אַמְטוּל prep.
פסד vb.
67b(22) פנק vb.
67b(24) דּוּחְקָא #1 n.
צִיבּוּרָא n.
67b(25) אכל #1 vb.
67b(27) אַדְּהָכֵי adv.
אַחְתָא n.
חזי vb.
67b(27; SM 148:22) פַּטִּים adj.
67b(36) הוי vb.
עֲנֵי adj.
צִינּוֹרָא דְדַשָּׁא n.
שדי #1 vb.
67b(37) אתי vb.
בְּ־ prep.
דמי vb.
טֵיבוּתָא n.
נגה #1 vb.
67b(37; MGG 652:6)
צִינּוֹרָא דְדַשָּׁא n.
67b(38) אַתּוּנָא n.
בָּתַר prep.
גרף vb.
דַּשָּׁא n.
הוי vb.
עלל vb.
67b(38; V^{5}) צלי #1 vb.
67b(39) כְּרָעָא #1 n.
נוּרָא n.
קלי vb.
67b(39; MGG 652:8)
כבב vb.
קָא part.
67b(40; V^{5}) אַהֲנִיתָא n.
67b(40) אֲנָא pron.
67b(40; V^{5}) מְקָרַב adj.
67b(40) שְׁכִיחַ adj.
67b(43) הוי vb.
רגל vb.
67b(44) זלף #1 vb.
67b(44; MGD 320:11)
זלח vb.
67b(45) חוּשְׁבָּנָא n.
מְפַנַּק adj.
נוח vb.
עפף vb.
קָא part.
67b(46) אוּרְחָא #1 n.
דֵּינָרָא n.
קֵיסָרְיָין adj.
רַחִיק adj.
67b(46; V^{5}) בזבז vb.
67b(46; MGD 320:14)
זְוֹדֵי n.
67b(46; V^{5}) סַיְינְקָא n.
67b(46; MGD 320:14)
קְלִיל adj.
67b(48) בֵּינֵי prep.
לַאֲחוֹרֵי־ prep.
מצי #2 vb.
סוּדָרָא n.
עֲנֵי adj.
צרר vb.
קום vb.
67b(49) צלי #1 vb.
רַמָּאָה n.
שִׁיבָבוּתָא n.
67b(50) בְּיַד prep.
68a(40) כִּיסוּיָא n.
לְבוּשָׁא n.
68a(43) מֵעִיקָּרָא adv.
68a(44) אוּמְדָּנָא n.
68a(47) שני #1 vb.
68a(51) אמר #1 vb.
68b(17) מחי #1 vb.
68b(27) זון vb.
68b(31) מְשַׁעְבְּדֵי n.
68b(35) מְטַלְטְלָא n.
מְקַרְקְעָא n.
69a(1) חִטָּא n.
69a(8) נִיחַ adj.
69a(25) בָּתַר prep.
69a(26) רְוָוחָא n.
69a(28) רְוָוחָא n.
69a(30) מצי #2 vb.
69a(31) אַרְעָא n.
69a(33; HGP 43a:29)
קום vb.
69a(34) דַּעְתָּא n.
נִיכְסֵי n.
עִישּׂוּרָא n.
69a(35; V^{5}) סלק #1 vb.
69a(36) אַבָּא #1 n.
דְּ־ conj.
69a(40) זוט adj.
69a(42) אִיצְטְרוֹבְלָא n.
רִיחְיָא n.
69a(43) חַבְרָא #1 n.
עַמְלָא n.
שְׁלָמָא n.
69a(44) קַמֵּי(־) prep.
69a(45) הוי vb.
שַׁמָּתָא n.
69a(46) בֵּיתָא #1 n.
בְּרֵישָׁא adv.
גַּבֵּי prep.

69a(47) רַבָּא n.
69a(48) בֵּיתָא #1 n.
69a(50) זִי part.
מַרְזְחָא n.
69b(1) הָכֵי וְהָכֵי adv.
69b(3) מַרְזְחָא n.
69b(4) מַרְזְחָא n.
69b(31) זבן vb.
חסר vb.
לָאו adv.
69b(35) אוֹרְיְיתָא n.
אזל #1 vb.
גוּדָא #1 n.
דחי vb.
69b(36) איסקריא n.
הדר #1 vb.
מַלְאֲכָא n.
מלך #1 vb.
סְפִינְתָא n.
עַד prep.
עִיסְקָא n.
קום vb.
שמע vb.
69b(36; V[5]) מָכוּתָא n.
69b(37) נפל vb.
69b(38) טבע vb.
קְרָאסָא n.
70a(6) נִיחַ adj.
70a(7) בְּעָלְמָא adv.
זרז vb.
70a(28) כּוּלָּא pron.
70a(29) שִׁעְבּוּדָא n.
70b(10) ספק #2 vb.
קוּשְׁיָא n.
70b(13) רגל vb.
70b(15) בֵּי נָשָׁא n.
70b(15; V[5]) גלגל vb.
70b(16) הָשְׁתָּא adv.
נדר vb.
70b(16; V[5]) הָשְׁתָּא adv.
70b(19) זלל vb.
טְפֵי adj.
70b(23) שְׁלִיחוּתָא n.

71a(3) אתי vb.
71a(36; Ar [AC 3:276])
זַוָּוא #1 n.
71b(15) מְנַוּוֹל adj.
71b(17) רתח vb.
71b(20) נִיחַ adj.
סני vb.
72a(7) מהל vb.
72a(14)
לָאו כָּל כְּמִינ־ prep.
72a(18) מַתְנִיתָא n.
72a(39) שִׁיקְרָא n.
72a(53) קרי #2 vb.
72b(14) עַרְבָאָה #1 n.
72b(15) פִּילְכָּא n.
שדי #2 vb.
72b(16) פִּילְכָּא n.
פסק vb.
72b(17) עוּלָמָא n.
פִּילְכָּא n.
72b(25) אכל #1 vb.
אַרְיָא n.
סָב adj.
72b(30) מְחַוּורְתָּא n.
72b(38) אַטּוּ prep.
72b(43) קְפִידָא n.
73b(14) סְפֵיקָא n.
ספק #1 vb.
73b(18) גְּרִיד adj.
74a(20) כֵּיוָן conj.
74a(21) בַּר בֵּי רַב n.
חלל #2 vb.
שַׁפִּיר adj.
74a(22) מִיכְּדֵי adv.
74a(24) כִּי prep.
74a(26) קום vb.
75a(11) אסר vb.
75a(16)
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
75a(17) אַרְמְלוּתָא n.
טַן דּוֹ adv.
75a(18) גַּבְרָא #1 n.
כּוּרְסְיָא n.

שׁוּמְשְׁמָנָא n.
75a(19) חַרְתָא #2 n.
רמי #1 vb.
75a(19; Ar [AC 5:365])
נפסא n.
75a(21) טְלָפְחָא n.
קוּלְסָא n.
75a(26) חַמְרָא #1 n.
עבר vb.
קִיוְהָא n.
75a(26; Ar [AC 5:281])
מוּרָא n.
מושקון n.
קוה vb.
75a(27) נקט vb.
פִּילְפַּלְתָּא n.
75a(28) הָכָא adv.
75a(33) זִימְנִין adv.
חזי vb.
75a(36) ביראה adj.
75a(37) גְּרִיעוּתָא n.
75a(40) כִּי הָאֵי גַּוְונָא adv.
75a(44) עֲדִיף adj.
75a(46) הָתָם adv.
טַפְשָׁאָה adj.
75b(10) אתי vb.
76b(11) אִילָּא #1 conj.
76b(21) פִּסְקָא n.
76b(22) כלל #2 vb.
77a(8) קבל #1 vb.
77a(23) נִינְהוּ pron.
77a(33) פּוּמָא n.
פסק vb.
77a(34) פִּירְקָא n.
77a(35) טַעֲמָא n.
קשי vb.
77a(38; V[5]) דּוּדָא n.
77a(39; V[5]) חָשְׁלָא n.
77a(42) כסס #1 vb.
שְׁמַעְתָּא n.
שְׁעַרְתָּא #1 n.
77a(44) יתב vb.
77a(45) דָּא pron.

כסס #1 vb.
77a(51) שׁוֹטָא n.
77b(1) בַּהֲדֵי prep.
77b(6) בְּאַפֵּי(־) prep.
77b(15) טעם vb.
77b(16) דוב vb.
דלף vb.
עֵינָא #1 n.
77b(17) דֵּידְבָא n.
נְחִירָא n.
רִירָא n.
77b(17; MGG 225:17)
רום vb.
77b(18) אוגא n.
אָסוּתָא n.
גרידא n.
פילא #3 n.
77b(18; RaḤ,Ar [AC 2:356], MGG 226:2)
אשפא n.
77b(18; RaḤ,Ar [AC 2:356]) גִּירְדָּא #1 n.
77b(18; MGG 226:1)
לַדְנָא n.
77b(19) דִּיקְלָא n.
כְּלִיל מַלְכָּא n.
סוּמָּק n.
פָּנְיָא n.
שלק vb.
77b(19; MGG 226:3)
דִּיקְלָא n.
מתחלא n.
77b(20) לְבֵינְתָא n.
שֵׁישָׁא #1 n.
77b(21) אַרְעִיתָא n.
נטל #1 vb.
רפי vb.
77b(21; MGG 226:4)
נטל #2 vb.
רטב vb.
שדי #1 vb.
77b(22) מוּחָא n.
צִיבְתָא #1 n.

77b(22; MGG 226:6)
אֲטַרְפָּא n.
אָסָא n.
77b(22; MGG 226:5)
בזע vb.
סַכִּינָא n.
77b(23) כרז vb.
77b(23; MGG 226:7)
עִילָוֵי prep.
77b(24) כרך vb.
מָבוֹאָה n.
עסק vb.
77b(24; MGG 226:8)
אוֹהֲלָא #2 n.
77b(25) גנן #1 vb.
כִּי #1 conj.
77b(25; MGG 226:12)
נוח vb.
77b(26) דּוּכְתָא n.
חוי vb.
ל־ prep.
לְחַיֵּי interj.
רְעוּתָא n.
77b(26; MGG 226:12)
חמי #2 vb.
77b(27) בעת vb.
דלי vb.
נקט vb.
פּוּרְתָא #1 n.
שוור vb.
77b(27; MGG 226:13)
כַּפָּא #2 n.
77b(28) קַרְנָא n.
שְׁבוּעֲתָא n.
77b(29) בַּת קָלָא n.
נִיהְל־ prep.
סַכִּינָא n.
77b(30) בְּרַיְיתָא #2 n.
77b(30; V[5]) בעי vb.
בַּר לֵיוָאֵי n.
77b(31) אַנְתְּ pron.
בַּר לֵיוָאֵי n.
77b(31; MGG 227:5)

הוּא pron.
פיזא n.
77b(32) בַּר לֵיוָאֵי n.
77b(33) חזק vb.
טֵיבוּתָא n.
שׁוֹשְׁבִינָא n.
77b(34) הדר #1 vb.
עבד vb.
77b(36) לְחַיֵּי interj.
77b(37) כרך vb.
קום vb.
77b(38) בֵּין prep.
עַמּוּדָא n.
עסק vb.
פסק vb.
77b(39) קרב vb.
77b(42) שדי #1 vb.
78b(45) בעי vb.
ברח vb.
78b(46) גרשׁ vb.
79a(3) חַקְלָאָה n.
קרע vb.
79a(9) שבק vb.
79a(35) אִילָנָא n.
גּוּפְנָא n.
79a(36) אָבָא #2 n.
זרדתא n.
כְּוורָא n.
פִּירָא #2 n.
פֵּירָא #1 n.
79b(6; M) פֵּירָא #1 n.
79b(11) שני #1 vb.
79b(20) אזל #1 vb.
בלי #1 vb.
כסי vb.
פֵּירָא #1 n.
79b(34) כלי #2 vb.
79b(38) פֵּירָא #1 n.
79b(50) פֵּירָא #1 n.
80a(1; OHT ib. 245:10)
שׁוּגְרְיָא n.
80a(2; Ar [AC ib.])
חיבוצא n.

80a(4) מַעְרְבָא n.
80a(6) עוֹבָדָא n.
80a(11) פסד vb.
80a(12) נפל vb.
80a(13) מְאָה num.
נפק vb.
80a(18) קַרְנָא n.
80a(29) נחת #1 vb.
80a(36) סלק #1 vb.
80b(1) רְוָוחָא n.
80b(6) עלל vb.
80b(7) אַמְתָא #1 n.
גַּבְרָא #1 n.
80b(8) כתב vb.
נסב vb.
80b(9) צווח #1 vb.
צְוָוחָא n.
80b(11) רווח vb.
רְוָוחָא n.
80b(15) אַרְעָא n.
מָתָא n.
80b(16) אִי conj.
נַמֵּי adv.
80b(17) עִיסְקָא n.
80b(42) קבר vb.
81a(13) שמע vb.
81a(22) זני vb.
81a(27) בְּיַד prep.
81b(2) יחד vb.
81b(13) נפל vb.
81b(18) זְבִינָא n.
81b(27) כֵּיפָא #3 n.
81b(29) כְּדְ־ prep.
81b(30) דוק vb.
81b(35) טָב adj.
82a(4) חמר vb.
82a(5) חוּמְרָא #1 n.
82a(9) פסל #1 vb.
82a(11) ספי #2 vb.
עבד vb.
82a(12) פּוּמְבְּדִיתָאָה adj.
82b(11) קני #1 vb.
82b(12) סמך vb.

82b(19) לָאו adv.
83a(33) סבר vb.
83b(9) בּוֹצִינָא n.
טָב adj.
קְרָא #4 n.
83b(11) אִינִישׁ n.
83b(46) טַעֲמָא n.
84b(3) נוח vb.
84b(7) עוֹבָדָא n.
84b(18) קָרִיב adj.
84b(19) סימטא #2 n.
84b(23) בַּקְרָא #2 n.
84b(31) סימטא #2 n.
84b(34) חנף vb.
84b(37) אַרְבָא #2 n.
נִיהְל־ prep.
שבק vb.
שכב #1 vb.
שְׁלִיחָא n.
85a(2) מלח #2 vb.
85a(3) אַשְׁלָא #1 n.
מתח vb.
85a(7) אֲנַן pron.
85a(7; V[5]) חֲרִיפְתָא n.
85a(8) קָקָא #2 n.
שלח #2 vb.
85a(9) גְּלִימָא n.
85a(13) סִיטְרָאָה adj.
85a(14) נתן vb.
85a(15) פרע #2 vb.
85a(17) לְעִנְיַין prep.
85a(21) עוות vb.
שדר #1 vb.
85a(22) מלוגא n.
שְׁטָרָא n.
85a(26) נִיהְל־ prep.
85a(28) חוב vb.
85a(30) אפך vb.
שְׁבוּעֲתָא n.
85a(31) זִימְנִין adv.
85a(33) פְּרִיעַ adj.
85a(39) מָר n.
85a(40) אַפּוּם prep.

קום vb.
85a(41) רעע vb.
שְׁטָרָא n.
85a(42) בֵּי דִּינָא n.
85a(43) בְּעֵיל דִּינָא n.
85a(44) מָתָא n.
85a(45) זְכוּתָא n.
ידי vb.
85a(47) מוּלְאָה adj.
מוּלְיָא #1 n.
85a(48) אַשְׁרָתָא #1 n.
מִקַּמֵּי(־) prep.
85a(53) חוי vb.
85b(1) פקד vb.
שִׁיקְרָא n.
85b(2) סְדִינָא n.
צרר vb.
שַׁבְעָא num.
85b(2; HGP 44a:37)
מַרְגָּנִיתָא n.
85b(4) פקר vb.
85b(6) אָמִיד adj.
לָא adv.
עוֹד adv.
85b(7) הָתָם adv.
נפק vb.
85b(8) רגל vb.
85b(10) כַּסְפָּא n.
85b(12) אָמִיד adj.
85b(16) אָזְלָא n.
מְטַכְסָא n.
85b(23) נִיכְסֵי n.
85b(26) גוס #1 vb.
85b(30) שׁוּדָא n.
85b(31) זתי vb.
בַּר אוֹרְיָין n.
85b(32) מִילְּתָא #1 n.
מְעַלֵּי adj.
85b(35) כְּתוּבְּתָא n.
קְרִיב adj.
שבק vb.
85b(36) נסב vb.
85b(37; HGP 44b:14)
שכב #1 vb.
86a(1) חלל #2 vb.
86a(2; HGP 44b:16)
שמע vb.
86a(4) מֵעִיקָּרָא adv.
86a(9) קרקש vb.
86a(11) גַּרְמָא #2 n.
דון #1 vb.
דִּינָא n.
86a(13) כפי vb.
נִיָּירָא n.
86a(14) כְּשׁוּרָא n.
צַלְמָא n.
86a(18; HP 103:24)
אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
נחת #1 vb.
86a(27) דְּ part.
טרח vb.
86b(13) לְחוּד adv.
86b(28) דוק vb.
87a(5) צרך vb.
87a(6) כְּתוּבְּתָא n.
שבע vb.
87a(8) יתב vb.
87a(20) כְּרָגָא n.
87a(21) אַכְרַזְתָּא n.
בְּלָא prep.
87a(25) נקי vb.
87a(29) בְּ־ prep.
נקי vb.
שְׁבוּעֲתָא n.
87b(5) קָא part.
87b(21) בעי vb.
87b(25) כּוּלֵּי הַאי adv.
87b(26) ערם vb.
87b(35) חַסְפָּא #1 n.
שוי vb.
87b(46) מְקַרְקְעָא n.
88a(5) סמך vb.
88a(34; HP 116:12, Geon 390:9)
אַהֲיָיא pron.
89a(8) כְּתוּבְּתָא n.
89b(19) פסד vb.
89b(21) גִּיטָּא n.
89b(38) קרע vb.
89b(39) אַגַּב prep.
גבי #1 vb.
89b(40) זִימְנָא n.
90a(15) טעי vb.
90a(16) עִיקָּרָא #1 n.
90b(6) קדם vb.
90b(10) מְשַׁעְבְּדֵי n.
90b(22) בֵּי רַב n.
91a(1) פלג vb.
91a(7) בַּר חָרֵי n.
91a(8) מְשַׁעְבְּדֵי n.
91a(14) לִישָּׁנָא n.
91a(39) חָסִיד adj.
91a(40) אזל #1 vb.
בְּ־ prep.
מחי #1 vb.
סִילְוָא n.
פייס vb.
שגח vb.
91a(41) דְּמָא n.
לְקַמֵּי(־) prep.
נבע vb.
91b(4) אַלְפָּא num.
91b(7) טרף #1 vb.
91b(9) סלק #1 vb.
91b(12) פְּסִידָא n.
91b(13) טִירְפָּא n.
91b(17) קְטִינָא n.
91b(20) מְאָה num.
91b(28) קְטִינָא n.
91b(32) קָא part.
91b(34) קְטִינָא n.
91b(35) דְּמֵי n.
91b(36) כְּתוּבְּתָא n.
91b(38) פצי #1 vb.
92a(1) קָא part.
92a(13) זוּזָא n.
פייס vb.
92a(14) אמר vb.
92a(15) גַּבֵּי prep.
92a(15; V^5) אַבָּא #1 n.
92b(5) פצי #1 vb.
92b(7) עַל prep.
93a(3) חייתא #1 n.
קבל #1 vb.
קטר #1 vb.
93a(4) דוש vb.
חוק vb.
מֵיצְרָא #1 n.
93a(29) עַשְׂרָא num.
93b(26; TGHark 51:11)
אִיסְתֵּירָא n.
93b(26; Alf) צִינִיתָא n.
93b(26; V^5) רָצִין adj.
94a(8) דְּ־ conj.
קַשִּׁישׁ adj.
94a(12) הָנֵי pron.
94a(13) בַּהֲדֵי prep.
94a(22) הוי vb.
טען #1 vb.
94a(23) לֵית(־) part.
94a(24) קבל #1 vb.
94a(27) כרת vb.
94b(2) כּוּלֵּי(הּ) עָלְמָא n.
94b(4) עָדִיף adj.
94b(8) מְחַוּוֹרְתָּא n.
94b(15) כרת vb.
94b(17) אִימָּא n.
94b(18) אוֹרְתָא n.
94b(26) אַף conj.
שׁוּדָא n.
94b(27) לָאו adv.
מָר n.
94b(28) הָנְהוּ pron.
94b(29) אתי vb.
94b(33) פסד vb.
94b(34) בְּרָא #1 n.
נִיסָן n.
95a(1) אִייָּר n.
95a(2) אַתְּ pron.
בְּרָא #1 n.
חַד #1 num.
95a(23) עַד prep.

95a(30) טרף #1 vb.
שדף vb.
95a(31) מְשַׁעְבְּדֵי n.
95a(37) לְגַמְרֵי adv.
95b(1) משכן vb.
95b(2) פַּרְדֵּיסָא n.
95b(2; V^5) לְ־ prep.
95b(2; Ar [AC 5:340])
נְכִיתָא n.
95b(2; V^5) קשש vb.
96a(17) נחת #1 vb.
96a(32) כְּווֹת־ prep.
96b(1) חֲזָקְתָא n.
96b(16; M)
רַעַבְתָנָאָה adj.
96b(18) מַתְנִיתָא n.
97a(13) סבר vb.
97a(17) אַחְרָיוּתָא n.
אַרְמַלְתָּא n.
97a(19) אַחְרָיוּתָא n.
97a(25) הַדְרָנָא adj.
97a(28) זְבִינָא n.
97a(33) בִּיצוּרְתָא n.
97a(34) אַפַּדְנָא n.
97a(35) עֲלַלְתָּא n.
97a(36) הדר #1 vb.
97a(37) אַרְבָּא #2 n.
עֲקוּלָא n.
97a(40) בִּיצוּרְתָא n.
שְׁכִיחַ adj.
97a(42) בִּיצוּרְתָא n.
97b(24; V^5) בזי #1 vb.
97b(26) חִינָּא #1 n.
98a(3) כְּתוּבְּתָא n.
98a(16) שׂוּם vb.
98a(17) כְּסִיתָא n.
98a(18) זוּזָא n.
קום vb.
שִׁיתָא num.
98a(31) רווח vb.
98b(9) שִׁינּוּיָיא #2 n.
98b(10) לִיתְכָּא n.
99a(12) אַטּוּ prep.
99a(15) כּוֹרָא #1 n.
לִיתְכָּא n.
99a(20) נִיחַ adj.
99a(21) עִילָּוֵי prep.
99a(28) מעל vb.
99b(2) אַתְרָ(א) דְּ־ conj.
99b(3; V^5) זלל vb.
99b(4; V^5) כול vb.
99b(9) קטינא n.
99b(17) כִּי הַאי גַּוְונָא adv.
99b(23) עוות vb.
100a(7) הִילְכְתָא n.
100a(8) מְקָרֵב adj.
100a(14) אמד #1 vb.
טָעוּתָא n.
100b(16) בַּדְּ־ prep.
100b(19) קָשֵׁי adj.
100b(26) כְּרָגָא n.
מְזוֹנָא n.
100b(27) אַכְרַזְתָּא n.
100b(30) בְּקִיעַ adj.
שׁוּמָא n.
100b(33) אַכְרַזְתָּא n.
100b(37) מְרַחַק adj.
100b(38) אתי vb.
זוּזָא n.
חָרִיף adj.
יתם adj.
רִיגְלָא n.
שהי #1 vb.
100b(38; FrAr [AC 1:248]) איצא #2 n.
100b(39) זוט adj.
100b(40) סלק #1 vb.
פסד vb.
101a(24) הוי vb.
101a(25) אִי דְּ־ conj.
101a(31) דִּיד־ pron.
101a(33) קַרְנָא n.
101a(34) בלי #1 vb.
101b(5) סתימתאה adj.
101b(24) מַתְנִיתָא n.
101b(25) טעי vb.
101b(43) אַלִּים adj.
שְׁטָרָא n.
102a(1) פְּסִיק adj.
שְׁטָרָא n.
102a(1; V^{5}Ar [AC 6:384]) פִּיסְקְתָא #1 n.
102a(7) שעבד vb.
102b(3) שוף #1 vb.
102b(13) הֲדָדֵי pron.
חתן vb.
102b(24; V^5)
פִּיסְקְתָא #1 n.
102b(32) פִּסְקָא n.
102b(35) הדר #1 vb.
כְּגוֹן prep.
102b(38) גרע vb.
103a(3) אגר vb.
103a(4) עתר vb.
רִיחְיָא n.
103a(6) טחן vb.
103a(11) כַּרְסָא n.
103a(12) טחן vb.
103a(13) לֵית(־) part.
רִיחְיָא n.
103a(30) נקט vb.
103a(32; Ar [AC 8:139])
שִׁיפּוּצָא n.
103a(32; V^5) שפץ vb.
103a(46) בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
103a(47) אַמְתָא #1 n.
בָּבָא n.
לְגַבֵּי prep.
קָלִ(י)ל קָלִ(י)ל adv.
שִׁיבָבְתָא n.
103a(47; MGG 869:13)
טרף #1 vb.
103a(48) גַּוָּאֵי adv.
103a(48; SM 150:31)
סלק #1 vb.
103a(49) עסק vb.
103a(50) עַרְסָא #1 n.
קדם vb.
103a(52) גנן #1 vb.
הוּא pron.
זְכוּתָא n.
עַד prep.
103b(6) זִילוּתָא n.
103b(7) עָדִיף adj.
103b(10) ספד vb.
103b(11) גרס #1 vb.
103b(11; MGG 870:6)
יְמָמָא n.
103b(12; V^5)
אַשְׁכָּבְתָא #1 n.
103b(13) אִיכָּא part.
אַשְׁכָּבְתָא #1 n.
103b(14) אִיגָּרָא n.
סלק #1 vb.
שמע vb.
103b(15) נפל vb.
103b(18) מַטְלָעוּתָא n.
103b(24) בְּרֵישָׁא adv.
103b(25) אָרִיךְ #1 adj.
טלע #1 vb.
103b(31; SM 151:32)
קדם vb.
103b(40) פגר #2 vb.
103b(41) הדר #1 vb.
נצי vb.
שכח #2 vb.
103b(42) זרע vb.
כִּיתָּנָא n.
פִּילְפּוּלָא n.
103b(43) ארך #2 vb.
טַבְיָא n.
נִשְׁבָּא n.
סלק #1 vb.
צוד vb.
103b(44) חַבְרָא #1 n.
חוּמְשָׁא num.
מַקְרֵי דַּרְדְּקֵי n.
סִידְרָא n.
קרי #1 vb.
רַבָּנָן n.
103b(51) חלש #1 vb.
103b(51; MGG 871:4)

Ref	Entry
	חלש #1 vb.
	עלמא n.
104a(1)	בסים adj.
104a(1; MGG 871:4)	
	עלמא n.
104a(2)	כל ד־ pron.
	רחמי n.
104a(4)	שמע vb.
104a(6)	חזי vb.
104a(8)	צער vb.
104a(9)	שתק vb.
104a(10)	שדי #1 vb.
104a(10; MGG 872:6)	
	מאנא n.
	רחמי n.
104a(11)	ארעא n.
104a(12; MGG 872:7)	
	אזל #1 vb.
104a(13)	לאחורי־ prep.
	קרע vb.
	קרעא #1 n.
104a(46)	שיחנא n.
104a(49)	פורתא #1 n.
104a(55)	נקט vb.
104a(57)	מתניתא n.
104b(18)	אמר vb.
104b(19)	חמתא #1 n.
104b(20)	איתת אחא n.
	אריך #1 adj.
104b(21)	זון vb.
	חמשא num.
104b(24)	מזונא n.
104b(26)	זי part.
104b(27)	בי נשא n.
	חיי n.
104b(28)	יקרא n.
104b(30)	כיסופא n.
104b(34)	שפיר adj.
104b(34; V^5)	דון #1 vb.
104b(35)	ההוא pron.
104b(36)	אדרכתא n.
	האידנא adv.
104b(37)	מודע vb.

Ref	Entry
104b(38)	אילין pron.
	מיתנא #1 n.
104b(39)	אזל #1 vb.
104b(40)	אכרזתא n.
	גבי #1 vb.
104b(47)	הני pron.
104b(48)	שבח #2 vb.
104b(50)	בי דינא n.
105a(4)	ברא #1 n.
105a(26)	איסתירא n.
	טרד vb.
105a(28)	צלי #1 vb.
105a(32)	שוחדא n.
105a(34)	אגרא #1 n.
	בטילא n.
105a(35)	בטילא n.
105a(37)	בטילא n.
	יכח vb.
105a(37; MGE 539:6)	
	אמברא n.
105a(38)	בטילא n.
	דינא n.
	זוזא n.
105a(39)	דוולא n.
105a(39; FrAr [AC	
3:248])	בהריק־ prep.
105a(44)	אינון pron.
105b(8)	שאילתא n.
	שאל vb.
105b(8; V^5)	דיינא n.
	פסל #1 vb.
105b(10)	אית part.
105b(11)	שאילתא n.
105b(12)	חשב vb.
105b(13)	שוחדא n.
105b(14; M)	קרב vb.
105b(17)	דון #1 vb.
	רחם vb.
105b(18)	סני vb.
105b(19)	זכותא n.
	חזי vb.
	צורבא n.
105b(20)	ברא #1 n.

Ref	Entry
	רחם vb.
105b(21)	שמיא n.
105b(23)	זכי vb.
	מחר adv.
	סני vb.
105b(24)	או conj.
	חוב vb.
	קא part.
105b(26)	מברא n.
	סלק #1 vb.
105b(27)	אית part.
105b(28)	גדפא n.
105b(29)	עיבידתא n.
105b(30)	כסי vb.
	קמי(־) prep.
	רוקא #1 n.
	שדי #1 vb.
105b(32)	מעל vb.
	רגל vb.
105b(32; MGE 537:5)	
	ארישא n.
105b(32; V^5)	כנתא #2 n.
105b(33)	חמשא בשבא n.
105b(33; MGE 537:7)	
	גיהל־ prep.
105b(35)	אזל #1 vb.
	זוגא n.
	טען #1 vb.
105b(38)	דוך n.
	מתייא v.n.
	פלן n.
105b(38; MGE 537:13)	
	פלניא n.
105b(39)	אתי vb.
105b(41)	דון #1 vb.
105b(43)	כנתא #2 n.
105b(44)	בי גילי n.
105b(45)	דון #1 vb.
105b(46)	לא adv.
	מנע vb.
	קרב vb.
105b(48)	בעי vb.
	קבל #1 vb.

Ref	Entry
105b(48; MGE 538:3)	
	קבל #1 vb.
105b(49)	שלח #1 vb.
105b(49; MGE 538:4)	
	קבל #1 vb.
105b(50)	דינא n.
	פרס #2 vb.
	קריב adj.
106a(2)	נחת #1 vb.
106a(3)	בעיל דינא n.
106a(4)	טענתא n.
	סתם vb.
106a(6)	סלק #1 vb.
106a(6; Ar [AC 8:194])	
	יתב vb.
106a(7)	בעת vb.
	כל אימת(י) ד־ conj.
	לחיי interj.
	סידרא n.
106a(8)	אבראי adv.
	סיים #2 vb.
106a(8; Ar [AC 8:194])	
	בעת vb.
106a(10)	זוט adj.
	עלמא n.
	ריתחא n.
106a(12)	מה pron.
	פטר vb.
	רבנן n.
106a(13)	פוש vb.
106a(14)	גזר vb.
106a(21)	מאה num.
106a(22)	אמורא n.
	דרש vb.
	קום vb.
	רבנן n.
106a(23)	גלימא n.
	מתיבתא #1 n.
	נפץ vb.
106a(24)	אבקא n.
	יומא n.
	כסי vb.
	ל־ prep.

Ref	Entry
	סלק #1 vb.
	עיבא n.
106a(25)	בבלאה adj.
	מתיבתא #1 n.
106a(26)	רבנן n.
106a(27)	יתם adj.
	קרי #1 vb.
106a(30)	יתם adj.
106b(7; V^5)	קרי #1 vb.
106b(8)	נבייא n.
106b(12)	פקע #1 vb.
	קדושתא n.
106b(22; Šeel 184:51)	
	ריש כלה n.
106b(45)	עני adj.
107a(7)	שעבד vb.
107b(7)	צררי n.
107b(14)	כתובתא n.
107b(21)	צררי n.
107b(41)	אוכם adj.
	חיור #1 n.
	קוניא n.
107b(42)	ירוק adj.
	קרטופא* n.
108a(7)	שרשי vb.
108b(11)	ירת vb.
109a(18)	מאן #1 pron.
109b(9)	אפיטרופא n.
109b(12)	שפיר adj.
109b(14)	מיהא adv.
109b(15)	על prep.
	ריכבא n.
109b(20)	זכותא n.
	ידע vb.
109b(31)	גבי prep.
	דירכא n.
109b(32)	שתק vb.
109b(33)	קמא adj.
109b(34)	ברתא #1 n.
109b(37)	דחי vb.
109b(41)	פלגא #1 n.
109b(42)	דיקלא n.
110a(11)	מסר #1 vb.

Ref	Entry
110a(12)	חברא #1 n.
110a(19)	הפך vb.
110a(19; V^5TGAs42	
144:19)	מטרתא #1 n.
110a(21)	מטרתא #1 n.
110a(25)	למה ל־ conj.
	מטרתא #1 n.
110a(27)	ברישא adv.
	קדם vb.
110a(28)	זימנא n.
110a(34)	זימנא n.
	מטי vb.
110a(35)	מישלם v.n.
110a(36)	שוי vb.
110a(37)	גבי #1 vb.
110b(29)	אתי vb.
110b(41)	שעבודא n.
110b(48)	נסכא n.
110b(49)	כספא n.
	לאו adv.
	פריטתא* n.
110b(54)	שמט vb.
111a(18)	ביתא #1 n.
111a(20)	רגל vb.
111a(21)	ארעא n.
111a(23)	נפל vb.
111a(24)	נחת #1 vb.
111a(34)	חזי vb.
	קרנא n.
	שיזבותא n.
111a(38)	אתי vb.
	טביא n.
	מלכא n.
	קליל adj.
111b(11)	מריא n.
111b(43)	פשטא n.
111b(44)	בסים adj.
	חוי vb.
	רמז vb.
111b(45)	בסם vb.
	חלבא #1 n.
	שינא n.
111b(46)	ברא #1 n.

Ref	Entry
	מקרי n.
	מתני n.
	פגר #2 vb.
111b(47)	פגר #2 vb.
111b(49)	מלי #1 vb.
	פגר #2 vb.
111b(50)	אכל #1 vb.
	דובשא n.
	חלבא #1 n.
	נטף #1 vb.
	עיזא n.
111b(50; HP 90:21,	
MGD 125:16)	
	הנהו pron.
111b(51)	חדיא n.
111b(53)	לדיד־ prep.
112a(1)	אקרא #1 n.
112a(2)	אורכא n.
	פותיא n.
112a(2; MGD 125:21)	
	פתיא #4 n.
112a(4)	אפרסקא n.
	אתרא n.
112a(7)	לישנא adv.
	קלע vb.
112a(8)	נקט vb.
112a(10)	קטופא n.
112a(12)	קטופא n.
112a(14)	הוי vb.
	מטותא n.
112a(14; MGD	
710:18)	מעט vb.
112a(15; MGD	
710:20)	עבד vb.
112a(17)	מתקלא n.
112a(19)	רבי #1 vb.
112a(21)	קבר vb.
	שכבא n.
112a(24)	חסר vb.
112a(28)	יאות adv.
	מינאה n.
112a(30)	בר אמוראה n.
112a(31)	ברא #1 n.

Ref	Entry
112a(31; MGD	
711:9V^5)	גזר vb.
112a(31; V^{16}MGD	
711:9)	גידא #2 n.
112a(32)	כורא #1 n.
112a(40)	ל־ prep.
	סעודתא n.
	עבד vb.
	פלט #2 vb.
112a(44)	גיסא #2 n.
	דבר vb.
	טבע vb.
	ל־ prep.
	מברא n.
	מיצרא #2 n.
	נקט vb.
112a(45)	אודנא #1 n.
	עדאן adv.
	עמא n.
	פזיז #1 adj.
	קדם vb.
112a(45; MGD	
83:20)	פזיזותא n.
112a(46)	זכי vb.
	ריקא n.
112a(47)	כיפא #1 n.
	נשק vb.
112a(47; Ar [AC	
8:263],Tos)	מתקלא n.
112b(1)	טולא n.
	קום vb.
	שימשא n.
112b(2)	גנדר #1 vb.
	עפרא n.
112b(6)	בזוזא n.

Nedarim

Ref	Entry
2b(4)	הדדי pron.
2b(7)	חיפצא #1 n.
	מידעם pron.
2b(8)	חיפצא #1 n.
2b(13)	סלק #1 vb.
2b(28)	אוש vb.
2b(30)	אוש vb.

3a(10) חסר vb.
3b(22) שָׁעְתָא n.
3b(24) מֵאַלְתַּר adv.
3b(25) דִּילְמָא conj.
4a(3) עִילָוֵי prep.
4a(5) מֵאַלְתַּר adv.
4a(6) פלג vb.
4a(7) אחר #1 vb.
4b(13) קִיצּוּתָא n.
4b(14) נְזִירוּתָא n.
5b(2) הוי vb.
5b(9) קשי vb.
6b(8) חֲבַרְתָּא n.
חוי vb.
6b(12) שני #2 vb.
6b(16) אַגְיָא n.
6b(22) הוּא pron.
כִּי #1 conj.
7a(3) זוּזָא n.
7a(6) נִפְקְתָא n.
7a(22) חַד #1 num.
מִיגּוֹ prep.
7a(25) נדי #1 vb.
7b(2; Ed) נִידּוּיָא n.
7b(17) לְאַלְתַּר adv.
נפק vb.
שמת vb.
7b(18) בְּאַפֵּי(ן־) prep.
7b(22) חֲסִיד adj.
שמת vb.
שַׁמְּתָא n.
7b(23) בַּר בֵּי רַב n.
כִּי #1 conj.
8a(4) זרז vb.
8a(18) הִילְכְתָא n.
8a(21) הִילְכְתָא n.
קלע vb.
שְׁלָמָא n.
8a(22) מַאן #1 pron.
שרי #1 vb.
8a(24) שמת vb.
8b(2) נִידְרָא n.
8b(4) כנף vb.
8b(6) יכל vb.
נִידְרָא n.
8b(6; Ar [AC 3:253])
וְאַלֵּי adv.
8b(16) אמד #1 vb.
הִירְגָא n.
יוֹמָא n.
9a(13) נפק vb.
9b(33) נזר vb.
10b(15) קנם vb.
10b(16) קנס #2 vb.
10b(18) נזח #1 vb.
נזק #2 vb.
פוח vb.
10b(19) עזן vb.
פוח vb.
פחז #1 vb.
10b(20; V²) קונמא #2 n.
קוּנָמָא #1 n.
10b(27) שיבתא #3 n.
10b(28) אשקוקא n.
10b(29) קוּרְנָסָא #1 n.
10b(31) מוּמָתָא n.
11b(21) נחת #1 vb.
12a(14) חַד בְּשַׁבָּא n.
נדר vb.
12a(16) הִיתֵּירָא n.
חַד בְּשַׁבָּא n.
טוּבָא adv.
12b(7) לְיִישָׁא n.
12b(20; Ar [AC 6:124])
סער vb.
14a(6) אִיכָּא part.
14a(10) מְמֵילָא adv.
14b(5) אוֹרָיְיתָא n.
נחת #1 vb.
14b(7) גְּוִילָא n.
15a(16) נום vb.
15b(16) שעבד vb.
16a(21) עקם vb.
16a(24) נדי #3 vb.
16a(26) אכל #1 vb.
16a(30) שְׁבוּעֲתָא n.
16a(31) פסק vb.
16b(18) הָדֵין pron.
17a(12) יסף vb.
17b(28) יַתִּיר adj.
18a(6) חֲמִיר adj.
18b(19) עלל vb.
19b(15) איריא n.
19b(17) עלל vb.
20a(22) זקק vb.
20b(8) נוּכְרָאָה adj.
20b(24; V²)
בְּנִיתָא #1 n.
20b(35) רצי vb.
21a(16) אִינִישׁ n.
21b(13) לִיבָּא n.
21b(24) כְּדוּ adv.
21b(25; HG2 301:11
נַהְרָא #2 n.
21b(26) כְּלוּם pron.
רגז vb.
21b(27) נדר vb.
21b(29; HGP 9a:37)
מְגֵירְתָא n.
22a(1) חמי #2 vb.
עֲזוּבְתָא n.
22a(2) נדר vb.
22a(3) בַּר בְּרַתָּא n.
22a(5) מֵי adv.
משמש #1 vb.
עוֹבָדָא n.
פִּינְקָסָא n.
22a(8) פתח vb.
22a(36) לוי vb.
22a(37) חוּזָאָה #1 adj.
יָאוּת adv.
שחט vb.
22b(21) זקק vb.
22b(22) טעם vb.
22b(25) לָא adv.
22b(29) שבח #1 vb.
22b(33) נדר vb.
22b(34) קִילְעָא n.
22b(34; ŠM 25d)
קִיעְלָא n.
22b(35) פִּיתְחָא n.
23a(1) טוּלָא n.
צער vb.
שִׁימְשָׁא n.
23a(8) נִידְרָא n.
שרי #1 vb.
23a(11) קַצְרָא #1 n.
23a(12) אוכלא #2 n.
קַצְרָא #1 n.
23a(17) אפיקורא n.
שְׁכִיחַ adj.
23a(19) אסר vb.
קָרִיב adj.
23a(22) נדר vb.
קַצְרָא #1 n.
23b(13) מִשְׁשָׁא n.
23b(16) סתם vb.
23b(18) פִּירְקָא n.
24a(10) נִידְרָא n.
24a(11) הני #1 vb.
כַּלְבָּא #1 n.
24a(22) לָאו adv.
24a(23) הני #1 vb.
24a(29) זְמִינָא n.
מְזַמְּנָנָא n.
נדר vb.
24a(30) זְמִינָא n.
זמן vb.
מְזַמְּנָנָא n.
24b(17) שׁוּמְשְׁמָנָא n.
24b(17; V²) סלק #1 vb.
25a(2) שׁוּמְשְׁמָנָא n.
25a(7) איסקונדרי n.
25a(10) נַפְשָׁא n.
קַנְיָא n.
25a(13) אזל #1 vb.
25a(14) הָנְהוּ pron.
25a(15) סמך vb.
25a(16) נסב vb.
נקט vb.
קַנְיָא n.
25a(17) שבע vb.

25a(18) קַנְיָא n.
רגז vb.
25a(19) שפך vb.
25a(20) קוּשְׁטָא #1 n.
25a(37) יָת(־) part.
שבע vb.
25a(47) טרח vb.
25a(48) חִיוְיָא n.
רמי #1 vb.
25a(49) אררא n.
בלע vb.
25a(50) טרף #1 vb.
25b(15) שבע vb.
27a(19; TGHark 178:15)
זְכוּתָא n.
27a(20) זְכוּתָא n.
27b(1) גמר vb.
ידע vb.
לְאַלְתַּר adv.
27b(4) מְבַּרָא n.
27b(5) חוי vb.
27b(6) אוּנְסָא n.
אנס vb.
27b(16) אַסְמַכְתָּא n.
27b(17) זְכוּתָא n.
28a(29) פתח vb.
28a(30) נדר vb.
28b(6) זִיקָא #1 n.
28b(10) נצל vb.
29b(3) אַמְטוּל prep.
בִּכְדִי adv.
29b(18) נום vb.
30a(4) הָכִי adv.
עור vb.
30b(16) גלי #2 vb.
כסי vb.
רֵישָׁא n.
30b(28; V²) ילד vb.
30b(30) עֲתִיד adj.
30b(31) ילד vb.
31a(10) בָּבָא n.
31a(17) קדש vb.
קרי #1 vb.
31a(31) זְבִינָא n.
עַל אַפֵּי prep.
31a(36) זְבִינָא n.
חֲרִיף adj.
31b(1; V²) מִיצְעָאָה adj.
31b(7) סַפְסֵירָא #2 n.
31b(8) בַּהֲדֵי prep.
שׁוּקָא n.
31b(9) אנס vb.
חוב vb.
31b(12) סַפְסֵירָא #2 n.
31b(13) בָּבָא n.
32a(14) גּוּנְדָּא #1 n.
32a(48) חוּשְׁבָּנָא n.
32b(1) חוּשְׁבָּנָא n.
סטן vb.
33a(6) צִבָּא n.
33a(23) ברח vb.
33b(15) מִידְּעַם pron.
34b(10) זמן vb.
35b(6) שְׁלִיחָא n.
36a(9) שְׁלִיחָא n.
36a(10) עוות vb.
שוי vb.
36b(19) הֵאיךְ pron.
כְּרְיָא #1 n.
37b(5) אַבָּא #1 n.
37b(6) מְצוּתָא n.
37b(7) יַקִּיר adj.
עַלְמָא n.
37b(21) כתב vb.
קרי #1 vb.
37b(28) הָלֵין pron.
38a(3) פְּסוּקָא n.
פסק vb.
38a(4) קְרָא #1 n.
38a(19) פִּילְפּוּלָא n.
38a(42) דַּהֲבָא n.
דֵּינָרָא n.
38b(6) הוי vb.
38b(20) הָכָא adv.
38b(24) פטם vb.
38b(24; MAr [AC
5:173]) מְנַהֲרוּתָא n.
38b(24; OHP ib. 90:2)
מנקרותא n.
39a(13) נדר vb.
39a(17) חֵיוּתָא #2 n.
39b(22) ברי #1 vb.
39b(28) קבע #1 vb.
39b(40; V²) עִישּׁוּרִיתָא n.
39b(44) חלש #1 vb.
נפק vb.
40a(1) באש vb.
40a(16) מַזָּלָא n.
רעע vb.
40a(17) כָּל דְּ־ pron.
כרז vb.
נפק vb.
40a(18) חדי vb.
סני vb.
40a(19) רחם vb.
40a(35) שָׁעְתָא n.
40a(35; MGG 288:8)
סער vb.
קְצִיר adj.
40a(36) יוֹמָא n.
נסח vb.
40a(37) חוּלְשָׁא n.
רווח vb.
40a(43) כֵּיפָא #2 n.
סָהֲדָא n.
40b(3) מַפְּצָא n.
41a(6) דָּא pron.
41a(15) עקר vb.
41a(16) דּוּכְתָא n.
41a(19) אַפָּא #1 n.
גמר vb.
הִילְכְתָא n.
41a(20) סוֹף adv.
41a(21) אַפָּא #1 n.
הדר #1 vb.
41a(23) יָת(־) part.
קַצְרָא #1 n.
41a(31; Ar [AC 2:249,
s.v. גדרון]) *כַּלְדָּאָה n.
41a(32; MAr [AC
2:249]) גִּידְרוֹנָא n.
41a(32; MGG
122:16V²) סוט vb.
שדי #1 vb.
41a(34) עבר vb.
עַקְרַבָּא n.
41a(34; Ar [AC 1:261])
אַקְרוּקְתָא n.
41a(36) נפק vb.
41a(39; V²) דִּיבּוּרָא n.
41a(40; OHT Šab 66:7)
צָמִיר adj.
41a(40) אִישָּׁתָא n.
מַלְאַךְ מוֹתָא n.
פִּרְוָונְקָא n.
41b(1) חיורא #1 n.
41b(4) *ארסנא n.
41b(5) חוּשְׁלָא #1 n.
נִפְיָא n.
עַתִּיק adj.
41b(6) בִּישׁוּלָא n.
41b(38) אַרְעָא n.
רפי vb.
42b(15) הַפְקֵירָא n.
44b(3) מִינֵּיהּ וּבֵיהּ adv.
45a(1) בְּאַפֵּי(ן־) prep.
פקר #1 vb.
45a(2) בֵּי #1 n.
46b(13) טַסְקָא #2 n.
48b(1) שמט vb.
48b(2) כיפא #4 n.
כֵּיתָנָא n.
48b(3) בַּר בְּרָא n.
48b(5) פּוּמְבְּדִיתָאָה adj.
48b(9) סוּדְרָא n.
48b(11) אִימַּת adv.
48b(13) סוּדְרָא n.
49a(14) אַתְרָא n.
49a(19; V²) בשל vb.
49a(20) רֵיפְתָּא n.
49a(24) אָסְיָא n.
49a(25) דַּיָּין pron.

Ref	Entry
49a(26)	אסי #1 vb.
	אֲשׁוֹן adj.
	רַכִּיךְ adj.
49a(27)	קְרָא #4 n.
49a(28)	כּוּתָּחָא n.
	לוּלִיבָא n.
	קְרָא #4 n.
49b(1)	הָאִידָּנָא adv.
	מַאן #1 pron.
	מְרִיעַ adj.
	צלי #2 vb.
	קְצִיר adj.
49b(3)	מְרִיעַ adj.
49b(4)	בָּבְלָאָה adj.
	מַתְנִיתָא n.
49b(5)	טַפְשָׁאָה adj.
	נַהֲמָא n.
49b(6)	דַּיְיסָא n.
49b(6; M)	נִקְרָנָא n.
49b(7)	לַחְמָא n.
49b(8)	לַחְמָא n.
49b(9)	חסיסא n.
	שְׂעָרְתָא #1 n.
49b(11)	אַצְבְּעָא n.
49b(12)	דַּיְיסָא n.
49b(13)	בַּסִּים adj.
	כָּל דְּכֵן adv.
49b(15)	דַּיְיסָא n.
49b(18)	כָּל מִידַּעַם pron.
	פלט #1 vb.
49b(19)	דַּיְיסָא n.
49b(21)	אַצְבְּעָא n.
	דַּיְיסָא n.
49b(22)	הוּצָא n.
49b(32)	הֵימְנוּתָא n.
	רוי vb.
49b(33)	אַבְדָּלְתָּא n.
49b(36)	מִן prep.
49b(37)	בֵּי מִדְרְשָׁא n.
49b(38)	גּוּלְפָּא #1 n.
49b(39)	כַּתְפָּא n.
	צַנָּא n.
49b(40)	בְּשׁוּקָא adv.

Ref	Entry
	גְּלִימָא n.
	הוטבא n.
	כַּד conj.
	עַמְרָא n.
49b(41)	ברך vb.
	כסי vb.
	צלי #2 vb.
49b(43)	כִּיסּוּיָא n.
49b(43; V^2)	כְּסוּתָא n.
50a(1)	צִיפְּתָא n.
50a(2)	הני #1 vb.
50a(3)	קדש vb.
50a(6)	בֵּי תִיבְנָא n.
	גני #1 vb.
	סִיתְוָא n.
50a(7)	מַזְיָא n.
	מִן prep.
	נקט vb.
50a(8)	יְרוּשְׁלֵם דְּדַהֲבָא n.
50a(9)	אִינְשָׁא n.
	דמי vb.
50a(10)	בָּבָא n.
50a(11)	גני #1 vb.
	מִידַּעַם pron.
50a(13)	הוי vb.
50a(13; V^2)	בַּר בֵּי רַב n.
50a(15)	מִישְׁלַם v.n.
50a(16)	מֵאֲחוֹרֵי prep.
	שמע vb.
50a(20)	אָחֳרֵינָא adj.
	צות vb.
	שַׁתָּא n.
50a(22)	לַאֲחוֹרֵי־ prep.
50a(23)	אַלְפָּא num.
50a(24)	זוּגָא n.
50a(25)	לְאַפֵּי(־) prep.
	קום vb.
50a(26)	רַשִּׁיעַ adj.
50a(27)	חזי vb.
50a(30)	נִידְרָא n.
50a(31)	עתר vb.
50a(32)	אַיְילָא #1 n.
	סְפִינְתָּא n.

Ref	Entry
50a(33)	כֵּיפָא #2 n.
	נשי #1 vb.
	עַל prep.
50a(33; V^2V^{21}MRaŠ)	
	עָנָא n.
50a(34)	גווזא #3 n.
50a(34; V^2)	סָפוּנָא n.
50a(35)	גווזא #3 n.
	יַמָּא n.
	עבד vb.
50a(36)	דֵּינָרָא n.
	טבע vb.
	עִיסְקָא n.
	שכח #1 vb.
50a(37)	גווזא #3 n.
50b(2; V^2)	סָפוּנָא n.
50b(4; V^2)	חורתא n.
50b(4)	חפר vb.
	קוּפָּא #1 n.
50b(4; V^2)	שמט vb.
50b(5)	מַרְגָּנִיתָא n.
	רבע #1 vb.
50b(6)	קֵיסָר n.
50b(10)	פַּחָרָא #2 n.
50b(11)	דַּהֲבָא n.
	כַּסְפָּא n.
50b(12)	סרי vb.
50b(17)	דון #1 vb.
50b(17; V^2)	ידע vb.
50b(18)	אוּכָּם adj.
	גורץ adj.
50b(18; V^2)	כַּרְסָא n.
	רַב adj.
50b(19)	שִׁינָּא n.
50b(20)	מות vb.
	פקע #1 vb.
	שַׁמַּתָּא n.
50b(23)	חַמִּים adj.
	מַיָּא n.
50b(24)	זוטר vb.
	קְרִיר adj.
50b(24; V^2)	מַיָּא n.
50b(25)	כִּיבָא #2 n.

Ref	Entry
	סרך vb.
50b(26)	סַמָּא n.
50b(27)	בעי vb.
50b(28)	אִינָשֵׁי בֵּיתָא n.
50b(28; V^2Ar [AC 7:98])	בדק #1 vb.
50b(28; V^2)	סתר #2 vb.
50b(28; V^2Ar [AC 7:98])	קִלְחָא n.
50b(29)	שְׂעָרְתָא #2 n.
50b(31)	מִינָא n.
50b(32)	לפדי n.
50b(33)	לפדי n.
50b(34)	זמן vb.
50b(36)	הִילּוּלָא n.
50b(37)	בֵּי(ת) גְּנָנָא n.
50b(38)	בֵּי(ת) גְּנָנָא n.
	נפק vb.
	רִיבַּבְתָּא num.
50b(39)	זמן vb.
50b(43)	בדח vb.
	פּוּרְעָנוּתָא n.
50b(44)	גְּרִיוָא #1 n.
51a(1)	בעי vb.
	גְּרִיוָא #1 n.
	דִּיקוּלָא #1 n.
51a(2)	טחי vb.
	כּוּפְרָא #2 n.
	סחף vb.
51a(2; Ar [AC 6:306])	
	פחי vb.
51a(3)	כול vb.
	רשי #1 vb.
51a(4)	בדח vb.
	זהר vb.
51a(7; V^2)	קַרְקְנָא n.
	רקודא n.
51a(8)	זמן vb.
	חַתְנָא n.
51a(9)	בֵּי הִילּוּלָא n.
51a(10)	הָכֵי וְהָכֵי adv.
51a(12; Ed)	נַטְלָא n.
	רמי #1 vb.

Ref	Entry
51a(13)	אמר vb.
	רקד #1 vb.
51a(15)	עַנְיָינָא n.
51a(19)	עַנְיָינָא n.
51a(21)	סבל #1 vb.
51a(30)	קרקוזאה adj.
51b(6)	כבש vb.
51b(7)	כבש vb.
52b(3)	חַלְבָּא #1 n.
	קרי #1 vb.
52b(4)	קִימָא #1 n.
54a(22)	מלך #2 vb.
	שְׁלִיחָא n.
54b(12)	בַּר אִינָשׁ n.
54b(20)	סובר #1 vb.
54b(21)	פרח vb.
	צִיפְּרָא n.
54b(27)	כאב vb.
54b(28)	נון n.
	סמך n.
	עַיִן n.
54b(29)	נוּנָא n.
	סַמָּא n.
	עֵינָא #1 n.
55a(7)	דגן vb.
55a(22)	עֲלַלְתָּא n.
55a(23)	עֲלַלְתָּא n.
55a(26)	עֲלַלְתָּא n.
55a(27)	עֲלַלְתָּא n.
55a(29)	עֲלַלְתָּא n.
	פחת vb.
55a(30)	מאחר ד־ conj.
55a(32)	כָּסָא #1 n.
	מזג vb.
55a(32; V^2)	יהב vb.
	מזג vb.
55a(33)	קָא part.
55a(34)	מְזִיג adj.
	נִיהוּ pron.
55a(35)	טַעֲמָא n.
	כְּרָעָא #1 n.
	עַד prep.
55b(13)	אֲוִירָא n.

Ref	Entry
	אַרְעָא n.
	ינק vb.
	רבי #1 vb.
55b(27)	כינתא #2 n.
55b(28)	צַלָּא #2 n.
56a(21)	גַּדָּא #2 n.
	עַרְסָא דְגַדָּא n.
56b(7)	שאל vb.
56b(8)	שׁוּקָא n.
56b(9)	עַרְסָא דְצַלָּא n.
56b(16)	נפק vb.
	עלל vb.
56b(16; Ar [AC 2:31])	
	בִּיזְעָא n.
56b(17)	אבקתא n.
56b(23)	עִיבּוּרָא #1 n.
57b(13)	הָדָא pron.
57b(14; V^2)	
	קַרְטִיגְנָאָה adj.
57b(17)	נִינְהוּ pron.
	שבק vb.
59a(13)	שאל vb.
59a(18)	שאל vb.
59a(21)	שאל vb.
59b(16)	טריטאה adj.
60b(2)	חלף vb.
60b(12)	רֵישׁ יַרְחָא n.
61b(1)	סְפֵיקָא n.
61b(25; V^2)	קצץ vb.
61b(27; V^2V^{21})	זרד vb.
61b(27; Tos,Ar [AC 7:254])	רדד vb.
62a(8)	סַנְאֲתָא n.
62a(8; V^2)	סַנְיוּתָא n.
62a(18)	נַהֲרָא #1 n.
62a(19)	ערק vb.
62a(28)	עִינְבְּתָא n.
	שַׁתָּא n.
62a(29)	הָכֵי adv.
62a(38)	ידע vb.
	שרי #1 vb.
62a(41)	צוּרְבָא n.
62a(42)	בְּרֵישָׁא adv.

Ref	Entry
62b(3)	כְּרָגָא n.
62b(5; V^2)	גּוּלְגַּלְתָּא n.
	כַּסְפָּא n.
62b(7)	נוּרָא n.
62b(7; V^2)	עַבְדָּא #2 n.
62b(8)	אַרְיָא n.
	ברח vb.
62b(9)	אָבָא #2 n.
62b(10; V^2)	בֵּי נוּרָא n.
63a(18)	אָדָר n.
63a(24)	עבר vb.
	שַׁתָּא n.
63b(4)	מְעַבַּר adj.
64b(6)	חצף vb.
64b(8)	סגי #1 vb.
65a(8)	מַרְדּוּתָא #1 n.
65a(9)	אַרְנְבָא n.
	חַיי adj.
65a(10)	גלי #2 vb.
65a(11)	לְסוֹף adv.
	צער vb.
65a(13)	בזי #1 vb.
	סַנֶּדְרֵי n.
65a(14)	דְּ־ conj.
	עבר vb.
65a(16)	שאל vb.
	שְׁבוּעֲתָא n.
65a(17)	צַעֲרָא n.
65b(19)	עני #2 vb.
65b(19; V^2)	נפל vb.
65b(20)	פרנס vb.
66b(3; V^2)	סַפְדָּנָא n.
66b(13)	כֵּי הֵיכִין) conj.)
	נדר vb.
	עוֹד adv.
	רגל vb.
66b(15)	לְבוּשָׁא n.
	רקק vb.
66b(16)	זִילוּתָא n.
66b(17)	רקק vb.
66b(18)	זִילוּתָא n.
66b(30)	בְּרָא #1 n.
66b(31)	סלק #1 vb.

Ref	Entry
66b(33)	בשל vb.
	טְלָפְחָא n.
	רתח vb.
66b(34)	אזל #1 vb.
	גְּרִיוָא #1 n.
	גְּרִיוָא #2 n.
	יָת(־) part.
66b(35)	בּוֹצִינָא n.
66b(36)	שְׁרָגָא n.
66b(37)	בָּבָא n.
66b(38)	דון #1 vb.
67b(13)	שׁוּתָּפוּתָא n.
68a(8)	גזז vb.
	קלש vb.
68a(10)	זֵיתָא #1 n.
70a(2)	פרר vb.
71b(2)	גזז vb.
72a(12)	נסב vb.
72b(14)	אוֹרְחָא #1 n.
72b(15)	הדר #1 vb.
72b(22)	לְכִי conj.
	פרר vb.
72b(23)	טרד vb.
73a(6)	בְּרָא #1 n.
73a(13)	דַּוְוקָא n.
75a(19)	חול vb.
75b(1)	נִידְרָא n.
75b(3)	מְשָׁשָׁא n.
76b(21)	חֲבִיבָא n.
76b(22)	גִּירָא #1 n.
77b(1)	קִיטוֹנָא n.
77b(10)	זקק vb.
	מַעַרְבָא n.
77b(11)	נִידְרָא n.
	שרי #1 vb.
77b(12)	חטי #1 vb.
	רַחְמֵי n.
78a(29)	אַבָּתַר־ prep.
78a(29; Ar [AC 5:370])	
	נפש #2 vb.
78a(31)	מִסְּטַר prep.
79b(10)	הָלֵין pron.
	פרר vb.

79b(13) נִידְרָא n.
80b(20) עִנְיָינָא n.
80b(22) עִינוּיָא n.
80b(23) עִינוּיָא n.
81a(2; Ar [AC 3:500])
חרפופיתא n.
81a(3; V²) חַשָּׁא 1# n.
81a(3; Ar [AC 3:500])
לִידֵי prep.
עֲווּרָא n.
81a(4) שַׁעֲמוּמִיתָא n.
81a(5) כִּיבָא 2# n.
שִׁיחְנָא n.
81a(14) חֲמָרָא 2# n.
81a(22) מְתִיבְתָּא 1# n.
81a(25) הָא part.
81a(33) חרפופיתא n.
צַעֲרָא n.
81a(39) אִיזִי adv.
מִיהָא adv.
82a(6) פִּירְקָא n.
83b(11) זון vb.
84b(10) פקר 1# vb.
84b(12) רתת vb.
85a(6) קנס 1# vb.
85a(7) גנב vb.
85a(9) טִיבְלָא n.
85a(12) עַפְרָא n.
86a(17) מֵי adv.
86b(4) אלם vb.
88a(17) יָת(־) part.
88b(1) אזל 1# vb.
הָא pron.
88b(16) זכי vb.
מִיגּוֹ prep.
89a(20) שלם vb.
89b(17) הנייתא n.
נסב vb.
89b(18) גַּפָּא 4# n.
הִילְכְתָא n.
89b(19) מצי 2# vb.
89b(20) נסב vb.
89b(20; Ar [AC 8:21]V²) שבש 3# vb.
90a(1; V²) שרק 3# vb.
90a(2) חכם vb.
90a(15) שאל vb.
90a(16) בָּתְרָא adj.
90a(17) הֵי pron.
90b(29; HP 113:1)
חֲזֵי adj.
91a(12) בַּעֲלָא n.
91a(28; V²) משי vb.
קדם vb.
91b(1) אהלואה n.
91b(4; V²) בְּדִידָהּ adj.
91b(8) נַפְטוֹיָא n.
91b(9) אַנְתְּ pron.
91b(10) הרזק vb.
91b(11) הַוְצָא n.
פרט vb.
91b(12) אִיסּוּרָא n.
אִיתְּתָא n.
רכס vb.
91b(13) אַ־ prep.
בָּבָא n.
91b(13; V²) בַּלָּא 1# n.
91b(13) בַּרָאי adv.
91b(15) חֵיוְיָא n.
טעם vb.
91b(16) מות vb.

Nazir

2a(16) פרש vb.
2a(27; V²) פרש vb.
2b(3) דְּרָשָׁא n.
חבב vb.
2b(10; Mo) ספק 1# vb.
3a(3) סתר 2# vb.
3a(5) נְזִירוּתָא n.
3a(9) שַׁעֲרָא n.
3a(16) זון vb.
עֲנֵי adj.
3a(31) סְמִיךְ adj.
3b(26) נזר vb.
3b(31) אַבְדָּלְתָּא n.
4a(7) אלף vb.
4b(27) הוי vb.
4b(45) טמי vb.
4b(47; V²Ar [AC 2:357] Rashi) גרדי vb.
4b(49) שלח 2# vb.
5a(21) כּוּלָּא pron.
5a(29) גלח vb.
5a(30) מעל vb.
צַפְרָא n.
5a(31) הָלֵין pron.
מצי 2# vb.
פַּנְיָא n.
5a(32) עִיבִידְתָא n.
5a(38) גִּימַטְרְיָא n.
5b(2) מִנְיָינָא n.
6a(13) נַמֵּי adv.
6b(3) סתר 2# vb.
6b(27; V²) חַסִּירוּתָא n.
7a(16) אֲווּנָא n.
מני vb.
פִּרְסָא 1# n.
7a(27) יַמָּא n.
7a(28) קשי vb.
7b(1; V²) דְּווּקָא n.
7b(8) דרש vb.
7b(9) יַתִּיר adj.
8a(27) אַמַּאי conj.
8b(9) נְזִירוּתָא n.
9a(14) שאל vb.
10a(26) הָנָךְ pron.
10b(4) רבע 1# vb.
10b(12) רבע 1# vb.
10b(16) ידי vb.
10b(17) הָדֵין pron.
11a(23) פלג vb.
11b(1) נזר vb.
11b(4) שאל vb.
11b(6) שרי 1# vb.
11b(22) דִּיבּוּרָא n.
12a(10) נוד vb.
12a(24) קַדְמָאָה adj.
12b(23) טרד vb.
רתח vb.
12b(31) אתי vb.
12b(34)
לָאו כָּל כְּמִינַ־ prep.
13a(28) רחם vb.
13b(4) כְּווֹת־ prep.
14a(3) אִית part.
14a(7) אִיפְשָׁר adv.
14a(11) קַדְמָאָה adj.
14a(17) אֲרִיךְ 1# adj.
14b(3) נְזִירוּתָא n.
14b(18) סתר 2# vb.
14b(19) עכב vb.
15a(12) אגר vb.
16a(6) סלק 1# vb.
16a(7) שפע vb.
16b(6; V²) הוי vb.
17a(13) לקי vb.
17a(23) קִילְקוּלָא n.
17a(29) נזר vb.
17b(3) אַבָּרַאי adv.
17b(6) נְזִירוּתָא n.
17b(11) גלח vb.
18a(33) טוּמְאָתָא n.
18b(5) דּוּחְקָא 1# n.
19b(15) הָלֵין pron.
20a(30) הֲדָדֵי pron.
כחש vb.
20b(2) קִילְתָא n.
21a(6) רוּכְלָא n.
21a(13) אזל 1# vb.
21a(26) אַיְּידֵי דְּ־ conj.
21b(7) גזז vb.
עקר vb.
21b(10) עקר vb.
21b(16) פרר vb.
21b(24) חוּלָא n.
22b(4; V²) צִנְנָא n.
22b(4; Ar [AC 7:30])
צִנָּפָא n.
22b(8) צִנְנָא n.
23a(39) קבע 1# vb.
23a(50) אנס vb.
23b(39) צער vb.

24a(25) כְּגוֹן prep.
24b(10) כְּרָעָא 1# n.
25a(5) אַמְטוּל prep.
25b(12) גְּמָרָא n.
26b(12) נִסְכָא n.
26b(16) סוּורא n.
28a(32) פרר vb.
28b(1) זרק vb.
28b(18) זוּהֲמָא n.
29a(17) בֵּיזְיוֹנָא n.
29b(17) דחי vb.
30a(5) בֵּי מִיצְעֵי n.
30b(15) הִילְכְתָא n.
30b(16) גלח vb.
30b(21) גלח vb.
31b(9) טֵיהֲרָא n.
31b(15) אוּכָּם adj.
31b(25) מִישְׁחָא n.
31b(27) מַשְׁכָא 1# n.
31b(28) סוּמָק n.
31b(29) לְקֵי adj.
31b(30) קַדְמָנָאָה adj.
32a(28) שתק vb.
32b(9) שטף vb.
שִׁיטְתָא n.
32b(14) הוי vb.
הָתָם adv.
נדר vb.
32b(17) חרב vb.
34a(2) נזר vb.
34a(23) שכח 1# vb.
34b(20) מִיעוּטָא n.
רִיבּוּיָא n.
34b(21) כְּלָלָא n.
34b(24) רבי 1# vb.
34b(42; Ar [AC 2:377])
גּוּרְקָא n.
35b(10) פִּרְטָא n.
35b(11) הני 1# vb.
35b(23) רבי 1# vb.
36a(11) הוי vb.
36b(7) שרף 2# vb.
36b(8) שטר vb.
37b(29) אִיסּוּרָא n.
חֲמִיר adj.
37b(30) הוֹלְכָךְ adv.
38a(10) חִיוּר 1# n.
סוּמָק n.
38b(22) לקי vb.
38b(24) שִׁיוּרָא n.
38b(25) כָּל מִידֵּי pron.
39a(5) מַאן 1# pron.
39a(15) אִינְבָּא n.
39a(15; OHP ib. 183:23) נַבָּא n.
39a(15) עִיקְבָא n.
39a(18) אִינְבָּא n.
39a(19) אִינְבָּא n.
בֵּינְתָא n.
39a(20) בֵּינְתָא n.
מִלְעֵיל adv.
39a(21) חֵילָא 1# n.
שרג vb.
39a(23) גדל 2# vb.
רפי vb.
39a(24) שִׁיכְבא n.
39a(25; V²) סַקְרְתָא n.
39a(25) רפי vb.
39a(26) דִּיקְנָא n.
חוור vb.
סָב adj.
צבע vb.
39b(1) נִימָא n.
עִיקְבָא n.
39b(9; V²) מַזְיָא n.
40a(19) נשא vb.
סוך 2# vb.
עבר vb.
42a(5) רַחֲמָנָא n.
42a(8) אחך vb.
42a(32; V²) נתר vb.
42b(14) קשי vb.
43a(1) כֵּיוָן conj.
סאב 1# vb.
43a(4) הֲדָדֵי pron.
43a(9) כְּרָעָא 1# n.
43a(14) נִישְׁמְתָא n.
43a(33) לְעִנְיַין prep.
43a(34) לְעִנְיַין prep.
נַפְשָׁא n.
43b(4; V²) פִּקְתָּא n.
46a(14) נַמֵּי adv.
47a(27) סבר vb.
עֲדִיף adj.
47b(23) אִינוּן pron.
חַד 1# num.
50a(12) קרש vb.
50a(14) קרש vb.
50a(24) מחי 2# vb.
סרח 1# vb.
50b(5) רִירָא n.
50b(6) סְמִיךְ adj.
50b(11) בַּהֲדֵי prep.
רתח vb.
50b(16) רִירָא n.
51a(23) חבר 1# vb.
51a(33) כְּגוֹן prep.
רקב vb.
51a(38) פרש vb.
51b(2) צור 1# vb.
51b(4) כִּדְלָא conj.
51b(9) נשא n.
סוך 2# vb.
51b(20) רקב vb.
51b(21) רקב vb.
52a(23) יחד vb.
53b(4) קמח vb.
53b(13) מִכְּלָלָא adv.
55a(2; MoV²) גּוּשָׁא n.
55a(20) סלק 1# vb.
55b(5) הדר 1# vb.
56a(7) סגי 1# vb.
56b(42) בָּתְרָא adj.
מְצִיעָא adj.
56b(42; Ar [AC 7:57])
קִבְלָנָא n.
57b(14) קבר vb.
57b(20) דִּיקְנָא n.
57b(25; HP 139:26)
גרע vb.
נקף 3# vb.
58a(11) זִימְנָא n.
58a(17) קום vb.
59a(22) גלי 2# vb.
59a(22; HP 140:8, HGP 60a:29) גַּנְדָא 1# n.
59a(23) שבק vb.
59a(24) דֵּין pron.
59a(26) בר פחתי n.
59b(26) דִּקָּא 1# n.
60a(19) עבד vb.
61a(6) עבר vb.
61a(9) נשא n.
סוך 2# vb.
62a(18) ערך 1# vb.
62b(12) אסר vb.
כִּי 1# conj.
כפי vb.
62b(18) בְּרָא 1# n.
62b(29) אִית part.
63b(2) ידע vb.
64a(17) סְמִיךְ adj.
64b(16) ערב 3# vb.
65b(1) בדק 1# vb.
פני vb.
66a(5) גרע vb.
66a(15) חוּלְשָׁא n.

Soṭa

2a(12) סלק 1# vb.
2a(35) מְנָא adv.
2b(4) רַחֲמָנָא n.
2b(8) כו interj.
2b(11) קְרָא 1# n.
2b(14) הימן vb.
2b(29) אִתְחַלְתָא n.
2b(33) נקש vb.
2b(36) קני 2# vb.
2b(37) סתר 1# vb.
2b(41) אִינָשֵׁי בֵּיתָא n.
2b(43) לְעָלַם adv.
2b(45) בדל vb.
קום vb.

Reference	Entry
	קני #2 vb.
2b(46)	קִינָא #2 n.
2b(48)	קִינָא #2 n.
3a(46)	קָא part.
3b(1)	שתק vb.
3b(22)	נפק vb.
3b(27)	זְנוּתָא n.
3b(28)	קריא #2 n.
3b(29)	קריא #2 n.
	שׁוּמְשְׁמָא n.
4a(27)	קום vb.
4a(29)	אִידֵי pron.
4a(35; V²)	שׁער vb.
4a(36)	מְקָרַב adj.
	מְרַחַק adj.
4a(38)	הדק vb.
4a(40)	קַרִיר adj.
4b(1)	אֲקוּשׁ adj.
	רַכִּיךְ adj.
4b(5)	רַבָּא n.
4b(6)	דרשׁ vb.
5a(16)	סָסָא n.
	שׁוּבַּלְתָּא n.
5a(18)	שׁוּבַּלְתָּא n.
5a(40)	סָסָא n.
	עטר #1 vb.
	שׁוּבַּלְתָּא n.
5a(41)	קְצָתָא* n.
	שַׁמַּתָּא n.
5a(42)	זוּטַר adj.
	מַאי #1 pron.
5a(46)	שִׁין n.
5b(27)	יבם vb.
5b(34)	סתר #2 vb.
6a(5)	יבם vb.
6a(23)	נהר #1 vb.
6a(29)	שׁתי vb.
6a(33)	סָהֲדָא n.
	שַׁקְרָא #1 n.
6b(2)	מִקַּמֵּי(־) prep.
6b(3)	חוּלָא n.
	קדשׁ vb.
6b(9)	דסקרתא n.
6b(14)	כַּפָּא #2 n.
6b(29)	אִית part.
6b(33)	וָו conj.
7a(20)	חֲמִיר adj.
7a(31)	דשׁשׁ #1 vb.
7b(38; V²)	אֵיבְרָא n.
7b(38)	עלל vb.
7b(38; V²)	שַׁפָּא n.
7b(39)	מְתִיבְתָּא #1 n.
7b(40)	שְׁמַעְתָּא n.
	שׁקל #1 vb.
7b(41)	סלק #1 vb.
7b(42)	הִילְכְתָא n.
	שְׁמַעְתָּא n.
7b(44)	לְמָה ל־ conj.
	שׂרף #1 vb.
7b(45)	חֲצִיף adj.
7b(46)	חִטְאָה n.
	פרט vb.
8a(16)	דרשׁ vb.
	טַעֲמָא n.
8a(31)	הַרְהוֹרָא n.
	חשׁשׁ vb.
8a(39)	גרי #1 vb.
	קטל vb.
8b(8)	צַעֲרָא n.
8b(13; V²)	נוול #1 vb.
8b(15; V²)	סום vb.
	עַרְטֵיל adv.
	שׁלח #2 vb.
9a(17)	מאחר ד־ conj.
9b(11)	אוֹרְחָא #1 n.
	בדק #1 vb.
9b(30; V²)	יַשְׁרוּתָא n.
10a(21)	הָיְינוּ pron.
10a(22)	יַבְלָא n.
10a(22; V²)	רָפוֹקָא n.
10a(24)	בּוֹצִינָא n.
	בֵּי prep.
	קַרָא #4 n.
10a(36)	חַיי adj.
10a(37)	רַבָּא n.
10a(45)	שׁוּקָא n.
10b(41)	פקר #2 vb.
10b(49)	סַפְסֵירָא #1 n.
	פסק vb.
10b(51)	זִימְנָא n.
10b(52; V²)	סלק #1 vb.
10b(53)	עָלְמָא דְאָתֵי n.
11a(10)	קלי vb.
11b(41)	ילד vb.
	מֵי adv.
11b(51)	חוּרְגָא n.
12a(1)	דוק vb.
12a(3)	נסב vb.
12a(43)	מני vb.
12a(44)	מִיצְרָאָה adj.
	מֵעִיקָּרָא adv.
	עבר vb.
12a(45)	כָּל הֵיכָא דְ־ conj.
12a(46)	ילד vb.
	יָנוֹקָא n.
	מטי vb.
	עוי vb.
12b(14)	בַּת מַלְכָּא n.
	שׁרבב vb.
12b(27)	גְּזֵירְתָא n.
13a(21)	מְנָתָא n.
	פושׁ vb.
13a(22)	בְּכֵירוּתָא n.
	פְּשִׁיטוּתָא n.
13a(23)	בְּכֵירוּתָא n.
	פְּשִׁיטוּתָא n.
13a(25)	אַרְעָא n.
	אתי vb.
13a(26)	אַיְילְתָא n.
	קַלִיל adj.
13a(28)	אוּדְנָא #1 n.
	יַקִּיר adj.
13a(30)	דלי vb.
	נתר vb.
	קופינא n.
13a(30; V²)	קוּלְפָּא n.
13a(31)	אחך vb.
	פתח vb.
13a(34)	עסק vb.
13b(5)	עסק vb.
13b(24)	שִׁיחְנָא n.
13b(45)	סִפְרָא #1 n.
	רַב adj.
14a(47)	מחק vb.
14b(2)	מחק vb.
14b(35)	קמץ vb.
14b(36)	מִינְחָתָא n.
15a(7)	אִית part.
15b(32)	הדר #1 vb.
15b(35)	דחי vb.
	כֵּיוָן conj.
	פשׁט vb.
	קלף vb.
16a(6)	אַלִּיבָּא דְ־ prep.
16a(18)	שׁייר vb.
16b(1)	רִיבּוּיָיא n.
16b(5)	רבי #1 vb.
16b(31)	הִילְכְתָא n.
	לְבַר מִ־ prep.
17a(24)	רִיבּוּיָיא n.
18a(11)	לָאו adv.
18b(28)	הדר #1 vb.
19a(6; V²)	רַבָּנַן n.
19a(21)	דַּרְדַּק n.
19a(21; V²)	דָּרָא #1 n.
19b(17)	כְּדֵי #2 adv.
	פלג vb.
19b(29)	דְּאִיעֲבַד adv.
19b(39)	מֵחֲמַת prep.
	רְתֵיתָא n.
19b(39; V²)	בָּרְיוּתָא n.
19b(40)	אַכַּתִי adv.
	כְּלָל adv.
	רְתֵיתָא n.
19b(42)	מחק vb.
20a(6)	חוק vb.
20a(8)	רְתֵיתָא n.
20a(45)	דָּלַת n.
	יתב vb.
	רֵישׁ n.
20a(49)	גְּמָרָא n.
20a(50)	גְּמָרָא n.

Reference	Entry
	לִיבָּא n.
	קום vb.
20a(51)	סבר vb.
	סְבָרָא n.
20b(10)	נתק vb.
20b(11)	מחק vb.
20b(12)	כַּאן #1 adv.
20b(23)	כָּל כְּמָא דְ־ conj.
20b(24)	בדק #1 vb.
20b(39; V²)	בִּיעֲתוּתָא n.
20b(39; MGL 420:3, TGAs28 183:10)	בְּעִתְתָא n.
20b(39; V²)	פַּחְדָּא n.
	צמת #1 vb.
	רפי vb.
21a(7)	פקד vb.
21a(10)	גנן #1 vb.
21a(26)	בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
21a(27)	גנן #1 vb.
	נצל vb.
21a(28)	חטי #1 vb.
21a(29)	אוֹרָיְיתָא n.
21a(30)	גנן #1 vb.
21a(33)	פקד vb.
	קרי #1 vb.
21a(36)	אַלִּיבָּא דְ־ prep.
	סלק #1 vb.
	צוּרְבָּא n.
	שְׁמַעְתָּא n.
21a(38)	אִלְמָלֵא conj.
21a(39)	רדף vb.
21a(43)	אָזְלָא n.
	מָר n.
	עִיסְקָא n.
	עסק vb.
21b(18)	אִיתְתָא n.
	טבע vb.
	נַהֲרָא #1 n.
21b(19)	סכל #1 vb.
22a(7)	אַמְגוּשָׁא n.
	רטן vb.
22a(32)	אַפָּא #1 n.
	בֵּי מִדְרָשָׁא n.
	יוֹמָא n.
	נפל vb.
	צלי #2 vb.
22a(36; V²)	שִׁיבָבוּתָא n.
22b(9)	שׁפע vb.
22b(10)	מְעַלְיוּתָא n.
22b(17)	בֵּי דִינָא n.
	גלי #2 vb.
	כסי vb.
22b(18)	חפף vb.
	פרע #2 vb.
23a(34)	סְבָרָא n.
24a(23)	שׁתי vb.
24a(24)	הָא part.
	קני #2 vb.
24b(4)	הָא part.
25a(10)	הָא part.
	קני #2 vb.
25a(25)	בִּיעֲתוּתָא n.
25a(26)	קפד vb.
25a(29)	סְתָמָא n.
25a(31)	קִינּוּיָיא n.
25a(37)	קִינּוּיָיא n.
25a(50)	קִינּוּיָיא n.
26a(42)	זני vb.
26a(45; V²)	בַּר הָכֵי n.
26b(12)	חלל #1 vb.
26b(18)	אֲבָל conj.
26b(41)	פְּרִיצוּתָא n.
28a(19)	דִּיד־ pron.
29a(13)	דוּמְיָא n.
29a(15)	טרח vb.
29a(24)	לְמָה ל־ conj.
31a(5)	אֲלַף n.
	לְמַד n.
31a(6)	וָו conj.
31a(10)	שׁמע vb.
31a(23)	סְמִיךְ adj.
31a(25)	חֵילְמָא n.
	קרי #1 vb.
31a(29)	אַתּוּ pron.
	רַבָּנַן n.
31b(20)	כחשׁ vb.
32a(6)	פַּלְגָא #1 n.
32b(16)	גְּרִיד adj.
32b(38)	אִיהוּ pron.
	כסף vb.
34a(39)	דלי vb.
	טְעוּנָא n.
34a(39; Ar [AC 4:286])	כַּפָּא #2 n.
34a(43)	טורטנא n.
34b(39)	קבר vb.
34b(49)	אַיְידֵי דְ־ conj.
	קְלִישׁ adj.
34b(50)	קְנְיָינָא n.
	רְעָיָיא n.
	שׁמן vb.
35a(9)	פתח vb.
35a(10)	מלל #1 vb.
	קְטִיעַ adj.
	רֵישָׁא n.
	שׁעי #1 vb.
35a(11)	חסם #1 vb.
35a(12)	גְּנוּתָא n.
35a(24)	טרד vb.
35a(25)	אַבָּתַר־ prep.
	נוח vb.
	שׁאל vb.
35a(26)	טרד vb.
	כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
	ספד vb.
35a(29)	שַׁקְרָא #1 n.
35a(30)	לְחַיֵּי interj.
35a(31)	אֲבִילָא n.
	ברי #4 vb.
35a(33)	אִילָנָא n.
35a(34)	קַמְצָא n.
35a(55; V²)	עֲגִילְתָא n.
35b(1)	מרי vb.
	פייס vb.
36b(11)	בצר vb.
36b(18)	אתי vb.
	בִּישׁ adj.
	שׁלט vb.
36b(22)	בְּצִיר adj.
36b(22; V²)	נְבֵי adj.
36b(53)	לִישָּׁנָא n.
	לְסוֹף adv.
36b(54)	גמר vb.
36b(55)	שְׁבוּעֲתָא n.
37b(26)	עַרְבָא #2 n.
37b(27)	מְתוּרְגְּמָנָא n.
38b(25)	נוד vb.
	פּוּרְתָא #1 n.
38b(48)	גוץ adj.
	פסק vb.
39a(18)	עקר vb.
39a(21)	אַפָּא #1 n.
	דבר vb.
39a(22)	רַבְּנָא n.
39b(39)	מוּסָפָא n.
39b(46)	מִינְחָתָא n.
40a(8)	לְקַבֵּל prep.
40a(16)	אמר vb.
40a(18)	מֵרֵישָׁא adv.
40a(19)	עִינְוְותָנָא n.
40a(22)	עִינְוְותָנָא n.
40a(22; V²)	עִינְוְותָנוּתָא n.
40a(23)	אָמוֹרָא n.
40a(24)	צרך vb.
40a(25)	גחן vb.
	זקף vb.
40a(28)	מִן prep.
40a(29)	בְּרֵישָׁא adv.
	מני vb.
40a(32)	דרשׁ vb.
40a(33)	אַגָּדְתָא n.
40a(34)	שׁבק vb.
40a(40)	אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
	מִשּׁוּם prep.
40a(41)	בֵּי קֵיסַר n.
	לוי vb.
40a(43)	יתב vb.
40a(53)	קטר #1 vb.
41a(18)	כרך vb.
41b(1)	אַתְחָלְתָא n.

42b(27; O[8]V[2]) נאני n.
פאפא n.
42b(53) זִיבְלָא n.
נְפִישׁ adj.
43a(15; V[2])
אִימָּא דְאִימָּא n.
43a(16) אַבָּא דְאִימָּא n.
43a(17) קָא part.
43b(27) מלך #2 vb.
43b(47) בְּרַתָּא #1 n.
43b(52) חוּרְגְתָא n.
44a(6) אַדְּרַבָּה/א adv.
44a(7; O[8]Rashi) דדי vb.
44b(48) גמר vb.
44b(49) גמר vb.
מְנְיָינָא n.
45a(21) גַּוַּאי adv.
45a(38) עִנְיָינָא n.
45b(40) גּוּפָא n.
נוח vb.
45b(40; Ar [AC 5:312])
נדי #1 vb.
45b(41) אַפָּא #1 n.
חַיּוּתָא #2 n.
טַבּוּרָא n.
עִיקָּרָא #1 n.
45b(44; Ed) מְצִיעֲתָא n.
צור #1 vb.
46a(21) אַכַּתִּי adv.
46a(26) נפק vb.
46a(45) רִיבּוּיָיא n.
46a(50) פרשׁ vb.
46a(53) ערף vb.
46b(36) לוי vb.
46b(39) צִינְתָא n.
46b(40) דכר vb.
47a(4) בעת vb.
47a(33) רַבָּנַן n.
47a(35) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
אֲחָתָא n.
בֵּי #1 n.
זקף vb.
טמר vb.

יְקָרָא n.
לְבֵינְתָא n.
ערק vb.
קלע vb.
שְׁלָמָא n.
47a(36) סגד vb.
קָא part.
שִׁיפּוּרָא n.
47b(29) פַּלְגָא #1 n.
47b(43) אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
יְהִיר adj.
47b(43; V[2]) יהר vb.
47b(44) זלל vb.
לְבְסוֹף adv.
עֵינָא #1 n.
קבל #1 vb.
קפץ #1 vb.
48a(6) פרשׁ vb.
48a(42) אוּדְנָא #1 n.
זְמָרָא n.
עקר vb.
שׁמע vb.
48a(43) זְמָרָא n.
חוּרְבָּא n.
סִיפָּא #1 n.
48a(45) חוּרְבָּא n.
סִיפָּא #1 n.
48a(46) בַּקָּרָא #2 n.
זְמָרָא n.
נגח vb.
נִיגְדָּא #1 n.
48a(46; Šeel [Eps, St1
438:20]) בּוּצָאָה n.
48a(47) גַּרְדָּאָה n.
זוּזָא n.
זְמָרָא n.
סָאתָא* n.
קום vb.
48a(47; OH ib. 271:29)
גִּילְדָּאָה n.
48a(48) אֲוָוזָא n.
בעי vb.
זמר vb.

לוג vb.
פְּרִיצוּתָא n.
48a(49) מִקַּמֵּי(־) prep.
ענִי #1 vb.
48a(49; NDGR 62:8)
שׁרי #2 vb.
48b(5) סלק #1 vb.
48b(6) זִימְנִין adv.
48b(44) פְּרַנְדָּא n.
49a(36) מָה pron.
קום vb.
49a(37) אַגַּדְתָּא n.
קִידּוּשָׁא n.
שְׁמָא n.
49a(43) הינוניתא n.
כרך vb.
49a(44) ריח vb.
רֵיחָא #1 n.
49a(48) דְּ־ conj.
49a(50) גדל #1 vb.
49a(51) בַּר בְּרַתָּא n.
שׁקי #1 vb.
49a(52) בְּרָא #1 n.
49b(20) טַבְלָא n.
49b(22) טַנְבּוּרָא n.
49b(22; GC 41[7] [Var])
דבוכא n.
49b(24) חַצְבָּא #1 n.
פּוּמָא n.
49b(49) צְנִיעוּתָא n.
49b(55) אִיכָּא part.

Giṭṭin

2b(10) חזק vb.
2b(13) סִפְרָא #1 n.
2b(14) גמר vb.
דַּיָּינָא n.
3a(1) עִיגּוּנָא n.
קוּלָּא #1 n.
קלל vb.
3a(3) ערער vb.
3a(6) דוק vb.
3a(7) רעע vb.
3a(17) הוּא pron.

עִיגּוּנָא n.
צרך vb.
3a(18) הָאֵי #1 pron.
3a(26; V[18]) נפשׁ #1 vb.
3a(27) גוז vb.
דִּיבּוּרָא n.
4a(10) הדר #1 vb.
4a(12) חַרְשָׁא #1 n.
4a(17) לְדִיד־ prep.
4b(9) בָּתְרָא adj.
רַבָּנַן n.
4b(16) בהדיא adv.
4b(18) דְּאִיעֲבַד adv.
4b(30) קבע #1 vb.
5a(19) ערער vb.
5a(36) נקט vb.
5b(3) לָא adv.
5b(8) צרך vb.
6a(1) קַן n.
6a(1; Ed, Rashi)
קוּלְמוּסָא n.
6a(12) בְּשׁוּקָא adv.
6a(19) מְתִיבְתָּא #1 n.
6a(20) מְתִיבְתָּא #1 n.
שְׁכִיחַ adj.
6a(21) גִּירְסָא #1 n.
טרד vb.
6a(34; V[18]) אַרְבָא #2 n.
6a(35) גִּישְׁרָא n.
6a(36) בִּי adj.
6a(42) טרד vb.
עַרְסָא #2 n.
6a(46) נוד vb.
6a(47) אִי conj.
6b(2) ערער vb.
6b(14) מְקָרַב adj.
6b(23) נחת #1 vb.
שְׁכִיחַ adj.
6b(24; V[15]) בַּר סְמָכָא n.
6b(24) סְמָכָא n.
6b(32) גְּמָרָא n.
לְחַיֵּי interj.
סְבָרָא n.

6b(33) הוּא pron.
סכם vb.
עַל יְדֵי־ prep.
6b(33; M) שׁמע vb.
6b(35)
קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
6b(37) סְפֵיקָא n.
6b(39) מְאִיסוּתָא n.
סַכָּנְתָּא n.
6b(40) פְּשִׁיעוּתָא n.
7a(1) נִיחוּתָא n.
7a(2) סְבָרָא n.
7a(16) טוּבָא adv.
7a(21; Šeel, St2
439:22) סרג vb.
7a(24; V[18]) זְמָרָא n.
7a(25) זְמָרָא n.
7a(27; M) מָתָא n.
7a(34) כְּלִילָא n.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
7a(40) אַדְּהָכֵי adv.
7a(41; V[18]) חַסְדָּן adj.
7a(42) גדל #2 vb.
כְּלִילָא n.
7b(5) צִיפּוּנָא n.
קום vb.
7b(13) סִימָנָא n.
7b(14) סִימָנָא n.
8a(4) סְמִיךְ adj.
פסק vb.
8b(9) אֲוִירָא n.
גּוּשָׁא n.
10b(3) קַשִּׁישׁ adj.
רְווּתָא n.
שׁבק vb.
10b(24) פסק vb.
10b(27) קַמֵּי(־) prep.
רעע vb.
10b(29) בְּעָלְמָא adv.
הוּא pron.
חַסְפָּא #1 n.
שְׁטָרָא n.
10b(30) דִּינָא n.

מַלְכוּתָא n.
11a(23) אַתְרָא n.
שְׁמָא n.
11a(24) אַרְמָאָה #1 adj.
חלף vb.
כִּינוּפְיָא n.
11a(26) פָּרְסָאָה adj.
שְׁטָרָא n.
11a(27) בַּר חָרֵי n.
11b(3) דְּווּקָא n.
11b(4) סלק #1 vb.
שְׁמָא n.
11b(12) בעי vb.
11b(23) נום vb.
11b(26; O[3]) עור vb.
11b(27) דַּרְדְּק n.
12a(3) זכי vb.
12a(13) ספק #2 vb.
12a(14) כַּרְסָא n.
נַהֲמָא n.
עַבְדָּא #1 n.
שׁוי vb.
12a(15) בעי vb.
12a(24) חַיּוּתָא #2 n.
טְפֵי adj.
12a(37) בַּר חָרֵי n.
רחם vb.
12b(2) הָאִידָּנָא adv.
הָשְׁתָּא adv.
12b(3) סגי #1 vb.
12b(4) קַמָּא קַמָּא adv.
12b(8) פלח vb.
12b(22) אמר #1 vb.
12b(23) אסי #1 vb.
חָרִיף adj.
סַמָּא n.
עבד vb.
12b(37) לְעָלְמָא adv.
13a(4) מַתְנִיתָא n.
13a(10) הַפְקֵירָא n.
נִיחַ adj.
עַבְדָּא #1 n.
13a(10; V[18]) זלל vb.

13a(10; V[15]) שְׁכִיחַ adj.
13a(11; Ed) פְּרִיץ adj.
13b(22) מֵחֲמַת prep.
14a(2) שׁעבד vb.
14a(4) הָנֵי pron.
כפת #1 vb.
14a(12) גַּבֵּי prep.
יהב vb.
מוֹרִיקָא n.
קַבָּא n.
14a(13) פְּלָנְיָא n.
14a(20) גִּינָּאָה n.
חוּשְׁבְּנָא n.
עבד vb.
14a(22) מָרְיָא n.
14a(24) דִּיד־ pron.
נַפְשָׁא n.
14a(25) עבד vb.
14a(28) גַּבֵּי prep.
14a(43) אשרתא #2 n.
סַרְבָּלָא #1 n.
14a(44) בַּהֲדֵי prep.
14a(45) נִיהָל־ prep.
14a(48) שַׁפִּיר adj.
14a(51; V[18]) אִיסְפָּקָא n.
14b(6) כפת #1 vb.
14b(7) אתי vb.
14b(7; Ar [AC 4:2])
טָב adj.
רמי #1 vb.
14b(8) מֵיסַת־ n.
15a(8; O[3]) שׁוּדָא n.
15b(3) אַפּוּם prep.
נפק vb.
15b(11) כְּלָל adv.
16a(42) שׁאל vb.
16b(41) עלל vb.
17a(1) חַבְרָא #2 n.
17a(2) טוּלָּא n.
17a(3) פָּרְסָאָה adj.
רוֹמָאָה n.
17a(8) חַבְרָא #2 n.
17b(16) גוז vb.

17b(20) דְּבָתַר־ n.
17b(24) כתב vb.
18a(1) כִּיסְתָא #1 n.
פייס vb.
18a(2) פּוּרְעָנוּתָא n.
18a(6) אִינְהוּ pron.
קָלָא #1 n.
18a(38) חתם vb.
כתב vb.
18a(39) לָא מִידֵּי adv.
18b(2) אִית part.
19a(4) הַהִיא pron.
19a(15) דְּיוֹתָא n.
19a(16) סַמָּא n.
19a(17) קוּמָּא #1 n.
19a(18) חַרְתָא #1 n.
19a(40) אֲבָרָא n.
מַיָּא דַאֲבָרָא n.
19a(44) כֵּן adv.
19a(45) נגד vb.
עוּבְדָא n.
19b(19) צער vb.
19b(25) פָּרְסָאָה adj.
19b(26) קרי #1 vb.
19b(28) מְשַׁעְבְּדֵי n.
19b(30) סָהֲדָא n.
עַל prep.
19b(33) אפץ vb.
19b(46) בדק #1 vb.
נָרָא n.
19b(47) לָא כְלוּם adv.
פלט #1 vb.
19b(48) הָשְׁתָּא adv.
19b(54) חלף vb.
לְבָתַר prep.
19b(55) בֵּינֵי prep.
גַּבְרָא #1 n.
דְּבֵית־ #1 n.
זרק vb.
מְזוּזְתָא n.
19b(56) מִדְּ־ prep.
עַכְבְּרָא n.
19b(57) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.

Reference	Word
20a(3)	ספְרָא #1 n.
20a(26)	נפק vb.
20a(33)	חקק vb.
20a(39)	חרץ vb.
	כנף vb.
	רוּשְׁמָא n.
20b(3)	מִגַּוָּאי adv.
20b(12)	אֲוִירָא n.
	מְגַלְּתָא #1 n.
20b(22)	חוּרְפָּא n.
	לְפוּם prep.
	שַׁבַּשְׁתָּא #1 n.
20b(33)	קני #1 vb.
21a(19)	רבי #1 vb.
21b(2)	יהב vb.
21b(36)	כרת vb.
22a(14)	בְּדְ־ prep.
	שׁרשׁ vb.
22a(27)	מָאי #1 pron.
	צוּנָּמָא n.
22a(28)	ערב #2 vb.
22a(29)	אֲוִירָא n.
	בלבל vb.
22a(33)	אפץ vb.
	מלח #1 vb.
	קמח vb.
22a(36)	רִיבְעָא num.
22b(4)	זייף vb.
22b(6)	דכר vb.
23a(5)	דַּעְתָּא n.
23a(42)	טְבִיעוּתָא n.
23b(44)	קִילְקוּלָא n.
24a(11)	מִכִּי conj.
24a(16)	אַ־ prep.
24a(20)	מטי vb.
24b(16)	טַעֲמָא n.
24b(18)	מעט vb.
24b(28)	גרשׁ vb.
24b(35)	אִית part.
25a(27)	מני vb.
26b(11)	זרק vb.
	יתב vb.
	עגן vb.

Reference	Word
26b(11; V[18])	עגן vb.
26b(14)	סְפְרָא #1 n.
26b(22)	הָא pron.
	שׁמע vb.
26b(23)	סָב adj.
26b(31)	טוּבְיָינָא n.
26b(33)	אַשַּׁרְתָּא #1 n.
26b(34)	כתב vb.
26b(35)	חֲתָמוּתָא n.
26b(36)	שִׁיקְרָא n.
27a(14)	רכיס n.
	שְׁוִירָא n.
27a(16)	עיין vb.
27a(17)	אוּרְתָא n.
	קָא part.
27a(23)	כִּיתָּנָא n.
	שְׁמַעְתָּא n.
27a(24)	כִּיתָּנָא n.
27a(25)	שְׁיָירְתָא n.
27a(27)	שְׁכִיחַ adj.
27a(28)	שׁני #2 vb.
27b(22)	בֵּי מִדְרְשָׁא n.
27b(23)	טְבִיעוּתָא n.
27b(26)	צוּרְבָּא n.
28a(8)	טליקא n.
28a(9)	סָב adj.
28a(20; Ar [AC 6:336])	
	פלג vb.
28a(20; V[15]V[18])	פלג vb.
28a(33)	בְּרֵישָׁא adv.
	מות vb.
28b(4)	דסקרתא n.
28b(5)	עֲרָבָא #2 n.
28b(6)	צרך vb.
28b(23)	גמר vb.
28b(24)	קטל vb.
	קַטְלָא #1 n.
28b(26)	שׁוּחְדָּא n.
28b(27)	חתם vb.
	לְבָתַר prep.
	פּוּרְסִישְׁנָמַג n.
28b(39)	הימן vb.
28b(45)	שׁוך #1 vb.

Reference	Word
28b(46; V[18])	עבד vb.
29a(3)	זְכוּתָא n.
29a(14)	אַמָּאי conj.
29a(22)	שִׁיקְרָא n.
29a(43)	הוֹלְכָךְ adv.
	ידע vb.
29a(44)	מסר #1 vb.
29a(53)	פלג vb.
29b(19)	בעי vb.
29b(27; Rashi)	
	קַטְנוּתָא n.
29b(28)	מַאן #1 pron.
	מִידָּא n.
29b(29)	אִית part.
29b(31)	שׁדר #1 vb.
29b(32; V[18])	יהב vb.
29b(35)	מסר #1 vb.
29b(38)	רַבָּנַן n.
29b(38; As)	סְמִיךְ adj.
	קפח vb.
29b(38; V[18])	קפחנותא n.
29b(41)	הָהוּא pron.
29b(42)	אנס vb.
29b(43)	אנס vb.
29b(49)	כסף vb.
30a(5)	מַבְרָא n.
30a(11)	נתן vb.
30a(11; V[18])	פייס vb.
30a(38)	אקן vb.
	אקנתא n.
30b(6)	חַבְרָא #1 n.
30b(7)	אשׁר #2 vb.
	עתר vb.
30b(22)	רַשִּׁיעַ adj.
31b(19)	פִּירְקָא n.
31b(30)	חלף vb.
31b(31)	בַּר אוֹרְיָין n.
	חַד #1 num.
31b(32)	פָּלְגָאָה n.
	קום vb.
31b(33)	אַדְּהָכֵי adv.
31b(43)	גְּהָוַרְקָא n.
	דַּהֲבָא n.

Reference	Word
	יתב vb.
	סַרְבָּלָא #1 n.
	פרס #2 vb.
31b(44)	כַּרְתָּא n.
31b(45)	
	דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
31b(46)	אֵינְהוּ pron.
31b(46; V[18])	צרך vb.
31b(48)	גלי #2 vb.
	נשׁב vb.
31b(48; As)	דְּרָעָא n.
31b(48; Ar [AC 8:30], Ed)	שַׁדְיָא n.
31b(57)	דוק vb.
	סוּרָאָה adj.
	עֲדֵי pron.
32a(1)	קופינא n.
	רפי vb.
	שׁופתא #1 n.
32a(2)	דַּפְנָא #2 n.
	סִיכְּתָא n.
	רפי vb.
32a(3)	טפיתא n.
	קַנְיָא n.
	רפי vb.
32a(3; V[18]MGE 272:1)	
	כופתא #2 n.
32a(14)	כון vb.
32a(15)	שְׁלִיחוּתָא n.
32a(16)	בטל vb.
32a(21)	אִיהוּ pron.
32a(29)	בטל vb.
32b(7)	עברא #1 n.
32b(8)	מָהוּ pron.
32b(21)	הָכֵי הַשְׁתָּא adv.
32b(23)	שְׁלִיחוּתָא n.
32b(43)	חָנוּתָא n.
33a(2)	אזל #1 vb.
	חשׁב vb.
	כִּי prep.
	רוֹכְלָא n.
33a(6)	איריא n.
33a(28)	נוח vb.

Reference	Word
	קדשׁ vb.
33b(7)	עבד vb.
33b(8; V[18])	שׁלף #1 vb.
33b(11)	מצי #2 vb.
33b(39)	כ(ו)רחא n.
	קַמֵּי(־) prep.
	שׁקל #1 vb.
33b(40)	טמר vb.
33b(41; V[18])	טמר vb.
33b(44)	בדר vb.
	טמר vb.
34a(6)	שׁדר #1 vb.
34a(7)	יתב vb.
34a(8)	נוול #2 vb.
34a(8; HP 62:27)	
	ברי #3 vb.
34a(13)	גַּלּוֹיֵי דַעְתָּא v.n.
34a(19)	בטל vb.
	גִּיטָּא n.
	צרך vb.
34a(21)	הָהוּא pron.
34a(22; As)	דפן vb.
34a(22; V[18]RaḤ)	
	דפנויא n.
34a(23)	ביראה adj.
	חַתְנָא n.
34a(25)	כ(ו)רחא n.
	שׁקל #1 vb.
34a(27)	גַּלּוֹיֵי דַעְתָּא v.n.
34a(29)	אשׁר #1 vb.
34a(30)	הַיְּיא adv.
34a(30; As)	שׁלם vb.
34a(35)	לָא adv.
	מֵתְיָיא v.n.
	שְׁמָא n.
34a(36; As)	יתב vb.
34a(36; As,OHR ib. 24:5)	קִירָא #1 n.
34a(37)	קום vb.
34a(38)	נסב vb.
34a(39)	גַּלּוֹיֵי דַעְתָּא v.n.
34a(40)	רֵישׁ יַרְחָא n.
34a(41)	אָדָר n.

Reference	Word
34a(42)	נִיסָן n.
34b(10)	כּוּלָּא pron.
34b(12)	שְׁמָא n.
34b(24)	חזק vb.
34b(25)	פּוּרְתָא #1 n.
	שְׁמָא n.
35a(1)	חִינָּא #1 n.
	קלל vb.
35a(13)	ענשׁ vb.
35a(14)	שׁרשׁי vb.
35a(19)	טרח vb.
35a(20)	הִיתֵּירָא n.
	ירי vb.
35a(23)	גבי #1 vb.
	לְ־ prep.
35a(24)	אַרְמַלְתָּא n.
35a(30; V[18])	נִידְרָא n.
	קלל vb.
35a(33)	אֶלָּא conj.
35a(37)	עבד vb.
35a(38)	אַבָּא #1 n.
	מָרְיָא n.
35a(40; As)	מְזוֹנָא n.
35a(43)	הפך vb.
	כּוּרְסְיָא n.
35a(44)	חוּלְשָׁא n.
	פרק vb.
35a(45)	אוּנָּא n.
	ביראה adj.
	נדר vb.
	שׁבע vb.
35a(48)	אֵיךְ conj.
	בְּרַתָּא #1 n.
	פְּלָנְיָא n.
35b(11)	נדר vb.
35b(20)	גזז vb.
36a(8)	מַקְרֵי דַרְדְּקֵי n.
36a(9)	נדר vb.
	פשׁע vb.
36a(10)	יָנוֹקָא n.
36a(16)	זִימְנִין adv.
36a(25)	חֲרוּתָא n.
	כְּוָורָא n.

Reference	Word
	צור #1 vb.
36a(26)	סמך n.
	עַיִן n.
36a(27)	בְּקִיעַ adj.
	מָכוּתָא n.
36a(27; As)	פקע #2 vb.
36a(28)	דְּיַיסְקָא n.
36a(39)	שׁמט vb.
36b(1)	שׁמט vb.
36b(3)	מֵי adv.
36b(17)	בטל vb.
36b(18)	דָּרָא #1 n.
36b(25)	עָלְמָא n.
36b(26)	אֲלִים adj.
	פקע #1 vb.
36b(28)	דַּיָּינָא n.
	עוּלְבָּנָא n.
36b(28; Ed)	פְּרוֹסְבּוּלָא n.
36b(31)	אשׁר #2 vb.
	חֵילָא #1 n.
36b(32)	קום vb.
36b(35)	חוּצְפָּא n.
	לִישָּׁנָא n.
	עוּלְבָּנָא n.
36b(36)	נִיחוּתָא n.
36b(39)	עֲדַאן adv.
36b(40)	חֲבִיבוּתָא n.
37a(4)	לָעוֹזָא n.
37a(4; MGD 311:11)	
	פְּרוֹסְבּוּלָא n.
37a(5; V[18])	פּוּרְסָא #1 n.
37a(17)	נוח vb.
	סִיכְּתָא n.
37a(18; As)	גּוּדְמָא n.
37a(19)	מסר #1 vb.
37a(22)	צרך vb.
37a(43)	קָרִיב adj.
37b(11)	עֲצִיב adj.
	שׁכח #1 vb.
37b(13)	מטי vb.
37b(18)	גִּיהֲל־ prep.
37b(20)	דַּעְתָּא n.
37b(24)	שׁבק vb.

Reference	Word
37b(25)	אִיסּוּרָא n.
37b(40)	מנע vb.
38a(21)	הָשְׁתָּא adv.
	מסר #1 vb.
	קַטְלָא #1 n.
38a(22)	נפל vb.
38a(23)	לְשׁוּם prep.
	פרק vb.
	שׁבי vb.
38a(23; V[16]HP[Eps, St1 66:25])	אַמְהוּתָא n.
38a(28; As)	שׁעבד vb.
38a(36)	זוּטַר adj.
	שׁבי vb.
38a(37)	אִינְתּוּתָא n.
	יְאוּת adv.
38a(40)	חֵירוּתָא n.
38a(42)	חבר #1 vb.
38a(44)	זלל vb.
	כֵּיוָן conj.
38a(45)	פרק vb.
38a(47)	בפרהסיא adv.
	בְּצִינְעָא adv.
	זלל vb.
38a(48)	אַמְתָּא #1 n.
38a(49)	אִיסּוּרָא n.
38a(51)	כפף vb.
38a(52)	מָרְיָא n.
38b(4)	יחד vb.
38b(14)	הָנֵי pron.
38b(15)	סור #1 vb.
38b(15; MGL 720:3)	
	חֵירוּתָא n.
38b(16)	סְעוֹדְתָא n.
	קבע #1 vb.
	שַׁבְּתָא n.
38b(17)	עִידָּנָא n.
39a(12)	פלג vb.
39a(27)	כחשׁ vb.
	קום vb.
39a(28)	שׁבח #2 vb.
39a(33)	סיים #2 vb.
39a(42)	מַיָּא n.

Reference	Entry
39b(2)	כְּלָלָא n.
39b(10)	גִּיסָא #2 n.
39b(14)	בְּפֵירוּשׁ adv.
	מִכְּלָלָא adv.
39b(22)	גִּיסָא #2 n.
	לָאו adv.
	שמע vb.
39b(39)	אִיזִי adv.
	אמר vb.
	גּוּפָא n.
	הֵיכִי adv.
	עוּבְדָא n.
39b(40)	בכי vb.
	שעבד vb.
39b(41)	כּוּמְתָּא #1 n.
	קני #1 vb.
	שקל #1 vb.
40a(39)	טָעוּתָא n.
40a(42; Geon 82:17)	
	דסקרתא n.
	עַבְדָא #1 n.
40a(43)	בָּתְרָא adj.
	כלי #2 vb.
	מָרְיָא n.
40a(44)	הדר #1 vb.
40a(45)	כתב vb.
	מָרְיָא n.
	קַמָּא adj.
40a(49)	פַּלְגָא #1 n.
	שחרר vb.
	שמע vb.
40a(50)	פסד vb.
40a(52)	אֲנַן pron.
	דַּעְתָּא n.
	זוּזָא n.
	לְגַבֵּי prep.
	מְקָרַב adj.
40b(1)	חֵירוּתָא n.
	קרקש vb.
41a(23)	שַׁפִּיר adj.
	שפירנאה adj.
41a(24)	שְׁמַעְתָּא n.
41b(15)	עֲדִיף adj.
42a(15)	הַשְׁתָּא adv.
42a(29)	קני #1 vb.
42b(3)	כלי #2 vb.
	קַרְנָא n.
42b(10)	מֵימְרָא n.
42b(20; As)	חבל #1 vb.
42b(46)	נגח vb.
43a(36)	אָמוֹרָא n.
	דרש vb.
	קום vb.
43a(43)	ארס vb.
	בְּרַתָּא #1 n.
43b(9)	כְּוָות־ prep.
43b(32)	נשקי n.
43b(36)	נשקי n.
44a(6)	שרשי vb.
44a(24; O^{3}OHT Giṭ 88:11)	מְכִילְתָּא n.
44a(24)	עיין vb.
44a(41)	דָּווּקָא n.
44a(43)	פקע #1 vb.
44a(44)	כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא adv.
	מְצוָתָא n.
44a(51)	חַד #1 num.
	טָפֵי adj.
44b(21)	אִית part.
44b(22)	אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
44b(27)	כִּי prep.
44b(35)	סגי #1 vb.
44b(39)	זְבִינָא n.
45a(1)	בַּרְיְיתָא #1 n.
45a(7)	גנב vb.
	חוֹרָא n.
	חוי vb.
	לָאו adv.
	מַאי #1 pron.
	עַכְבְּרָא n.
45a(7; As)	קנס #1 vb.
45a(8)	סבר vb.
45a(9)	אֲבָתַר־ prep.
45a(11)	פקע #1 vb.
45a(21)	ערק vb.
45a(26)	רכס vb.
45a(27)	סִימָנָא n.
45a(28)	אִי לָאו דְּ־ conj.
45a(32)	גרב vb.
	דוחקא #1 n.
	צִיבּוּרָא n.
45a(33)	אמר vb.
	פרק vb.
45a(36)	בחש vb.
	בְּרַתָּא #1 n.
	קִידְרָא n.
45a(38)	גרם #1 vb.
	שבי vb.
45a(40)	לִישָּׁנָא n.
	קָא part.
	קרי #1 vb.
45a(41)	הוּא pron.
	סמך vb.
	עוּרְבָא n.
	שַׁקְרָא #1 n.
45a(42)	קרי #1 vb.
45a(43)	רחש vb.
45a(44)	הֵימָנוּתָא n.
	כָּל מַאי / מָה דְּ־ pron.
	סדר vb.
45a(45)	גַּבְרָא #1 n.
45a(45; O^{3})	גַּבְרָא #1 n.
45a(45)	נְהַרְדְּעָאָה adj.
45a(45; O^{3})	עֲדִי pron.
45a(46)	רחק vb.
	שְׁבוּיָיא n.
45a(47)	מַבְּרָא n.
45a(49)	בחש vb.
45b(33)	חייתא #1 n.
	טַיָּיעָא adj.
45b(33; Ar [AC 4:29)	טַיָּיעְתָּא n.
45b(34)	מלי #1 vb.
45b(34; Rashi,Ed)	
	רֵישׁ רֵישׁ adv.
45b(35)	זִיהֲרָא #2 n.
	נַהֲרָא #1 n.
46a(2)	קִילְקוּלָא n.
	קלל vb.
46a(9)	בָּתְרָא adj.
	כִּי prep.
	לִישָּׁנָא n.
46b(15)	קִילְקוּלָא n.
46b(39)	יוף vb.
46b(41)	גרב vb.
46b(46)	זבן vb.
	עבד vb.
46b(47)	לוּדְאָה #2 adj.
47a(3)	קִילְקוּלָא n.
47a(10; V^{16}Ar [AC 2:283])	גְּלָלְתָּא n.
47a(10)	חייתא #1 n.
	לוּדְאָה #2 adj.
47a(11)	בָּתְרָא adj.
47a(14)	מחי #1 vb.
	קמט vb.
47a(15)	חייתא #1 n.
47a(16)	חייתא #1 n.
47a(16; V^{18})	בִּישְׁמְתָא n.
47a(17)	אחך vb.
	חרק #1 vb.
	קָא part.
	שִׁינָא n.
47a(18)	חייתא #1 n.
47a(20; M)	זגי #1 vb.
47a(22)	מוֹרִיקָא n.
	נַפְשָׁא n.
	קַבָּא n.
	קרי #1 vb.
47a(40)	לקט vb.
47a(41)	פקר #1 vb.
	קום vb.
47a(45)	פקר #1 vb.
47b(13)	קְדוּשְׁתָּא n.
47b(15)	שקע vb.
48a(6)	נחת #1 vb.
48a(50)	בְּרָא #1 n.
48b(5)	פֵּירָא #1 n.
48b(19)	שום vb.
49a(9)	לְכַד־ prep.
49b(26)	נפק vb.

Reference	Entry
49b(28)	אֵיהִי pron.
49b(31)	שהי #1 vb.
49b(44)	חִינָּא #1 n.
49b(49)	כִּי prep.
49b(51)	שעבד vb.
49b(53)	שדף vb.
49b(54)	שעבד vb.
50a(3)	אַף עַל פִּי prep.
50a(4)	שעבד vb.
50b(5)	פְּסֵידָא n.
50b(18)	בָּתְרָא adj.
50b(23)	פִּקָּדְתָּא n.
50b(25)	שוי vb.
51a(8)	כתב vb.
51a(14)	פִּסְקָא n.
51a(20)	גרע vb.
51a(22)	צְרָרֵי n.
51a(34)	נתח vb.
51b(12)	טַעֲנְתָּא n.
51b(17)	כפר vb.
51b(22)	ידי vb.
52a(21)	שדף vb.
52a(23)	שפי #3 vb.
52a(28)	אַפִּיטְרוֹפָּא n.
	שִׁיבָבוּתָא n.
52a(29)	חוי vb.
52a(29; HP 55:29)	
	חוי vb.
	חֵילְמָא n.
52a(31)	בֵּי #1 n.
	בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
	גרי #1 vb.
	הֲדָדֵי pron.
	נצי vb.
52a(32)	בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
	הָתָם adv.
	עבד vb.
	עכב vb.
	שְׁלָמָא n.
52a(33)	וַוי interj.
52a(37)	הָנְהוּ pron.
52a(37; As)	גַּבֵּי prep.
	יתם adj.
52a(37)	סָב adj.
52a(42)	יתם adj.
	משך #1 vb.
	רַבָּנָא n.
52a(43)	אַרְבְּעָא num.
	שִׁיתָּא num.
52a(45)	קני #1 vb.
52a(46)	זלל vb.
52a(46; M)	יקר vb.
52a(47)	משך #1 vb.
	סבר vb.
52a(49)	יהב vb.
	פֵּירָא #1 n.
52b(7)	עַד prep.
52b(9)	יתם adj.
52b(10)	כְּרָגָא n.
52b(11)	אַכְרַזְתָּא n.
52b(12)	אַפִּיטְרוֹפָּא n.
	יתם adj.
	צִבְעָא n.
52b(14)	כסי vb.
	שמע vb.
52b(14; HP 56:17)	
	מִידָּא n.
52b(15)	אָמִיד adj.
52b(17)	סלק #1 vb.
52b(18)	חַבְרָא #1 n.
52b(19)	פסד vb.
52b(27)	בְּעָלְמָא adv.
	מִילְתָא #1 n.
	עבד vb.
52b(28)	מנע vb.
52b(31)	אִינִישׁ n.
52b(38)	בְּרָא #1 n.
52b(39)	כול vb.
52b(42)	בַּדְ־ prep.
	קום vb.
52b(83)	מִידָּא n.
53a(1)	קְנָסָא #1 n.
53a(10)	מִן prep.
	קום vb.
	רַב adj.
53a(19)	לְגַמְרֵי adv.
53a(27)	ידע vb.
53a(32; M)	נזק #1 vb.
53b(5)	נסח vb.
53b(30)	קנס #1 vb.
53b(36)	בדל vb.
53b(43)	מִיכְּדֵי adv.
54a(5; As)	סלק #1 vb.
	שַׁתָּא n.
54a(10)	חֲמִיר adj.
54a(11)	בְּרָא #1 n.
	דַּיָּרָא #1 n.
54a(33)	כון vb.
	קום vb.
54a(34)	קנס #1 vb.
54a(36)	כפר vb.
54a(43; V^{18})	טהר #1 vb.
54b(7)	ערם vb.
54b(47)	עבר vb.
	קדש vb.
55a(2)	פסד vb.
55a(15)	מֵי adv.
55a(20)	כִּיסוּפָא n.
55a(32)	כְּדֵי #1 adv.
55b(19)	אחך vb.
55b(24)	קום vb.
55b(25)	רְשׁוּתָא #2 n.
55b(47)	גְּזֵירְתָּא n.
55b(48)	מְצִיעָא adj.
	קטל vb.
55b(49)	אוֹנְסָא n.
	מחר adv.
55b(50)	דִּינָא n.
55b(52)	אַ־ prep.
	חרב vb.
	שְׁקָא n.
55b(53)	בְּעֵיל דְּבָבָא n.
55b(54)	סְעוּדְתָּא n.
	עבד vb.
	שְׁמַעְתָּא n.
55b(56)	בעי vb.
55b(57)	דְּמֵי n.
56a(1)	פַּלְגָא #1 n.
56a(4)	רַבָּנַן n.
56a(5)	אזל #1 vb.
	בְּיַד prep.
	מחי #1 vb.
56a(6)	בֵּי מַלְכָּא n.
	קוּרְצָא #1 n.
56a(7)	יְהוּדָאָה adj.
	מרד vb.
	קֵיסָר n.
56a(8)	קוּרְבָּנָא n.
	שדר #1 vb.
56a(9)	בַּהֲדֵי prep.
56a(10)	מוּמָא n.
	שדי #1 vb.
56a(11)	דּוּכְתָא n.
	מוּמָא n.
56a(12)	לְדִידְ־ prep.
	קרב vb.
56a(16)	גִּירָא #1 n.
	קֵיסָר n.
	שדי #1 vb.
56a(18)	יָנוּקָא n.
	פְּסוּקָא n.
56a(19)	חרב vb.
56a(20)	גייר vb.
	כפר vb.
	נפק vb.
	ערק vb.
56a(21)	אִינְהוּ pron.
	צור #2 vb.
	קֵיסָר n.
56a(22)	עֲתִיר adj.
56a(26)	זון vb.
	חִיטְּתָא #1 n.
	מִילְתָא #1 n.
	מִישְׁחָא n.
	שְׂעָרְתָא #1 n.
56a(27)	אַקְלִידָא n.
	שבת #1 vb.
56a(28)	שְׁמָעָא n.
56a(28; MGD 626:21)	אַקְלִידָא n.
	בֵּי צִיבֵי n.
56a(28; Ar [AC ib.])	

כְּלַבָּא n.
56a(29; Ar [AC 4:235])
בעי vb.
56a(29) בריוני n.
56a(29; Ar [AC 4:235])
כְּלַבָּא n.
צִיבֵי n.
56a(30) נפק vb.
עבד vb.
שבק vb.
שְׁלָמָא n.
56a(31) עבד vb.
קלי vb.
56a(31; MGD
626:25) אַמְבָּרָא n.
56a(32) עַתִּיר adj.
56a(32; MGD
626:26) חֲשִׁיב adj.
56a(33) סְמִידָא n.
שְׁלִיחָא n.
56a(34) זבן vb.
56a(34; MGD 626:27)
חִיוָּרִיתָא n.
לֵיכָּא part.
56a(35; MGD 626:28,
SM 43:18) כּוּשְׁקְרָא n.
56a(36) אתי vb.
קִמְחָא n.
שְׁעָרְתָא #1 n.
56a(36; MGD 626:29)
לָא מִידֵּי adv.
56a(37) מִידֵּי ד־ n.
נפק vb.
שכח #1 vb.
שלף #1 vb.
56a(37; SM 43:20)
אזל #1 vb.
56a(37; MGD 626:29)
בקי vb.
56a(37; MGD 627:1)
מִידַּעַם pron.
56a(38) יתב vb.
כְּרָעָא #1 n.

פַּרְתָא #1 n.
56a(39; V^{18}) נסס vb.
56a(41) ברי #4 vb.
56a(41; MGD 627:4)
מְעַיָּיא n.
56a(42) דַּהֲבָא n.
כַּסְפָּא n.
נוח vb.
56a(44) בַּר אֲחָתָא n.
בריוני n.
סיקר adj.
רֵישָׁא n.
56a(45) כַּפְנָא n.
עבד vb.
56a(45; V^{18})
בְּצִינְעָא adv.
56a(47) כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
נקט vb.
קְצִיר adj.
56a(48) גני #1 vb.
מִידָּא n.
סְרֵי adj.
56a(48; MGD 627:12)
עלל vb.
56a(49) רגש vb.
56a(50) חַיי adj.
56a(50; V^{18}) קַלִּיל adj.
56a(50; AsAr [AC
7:223]) קשב vb.
56a(51) דחף vb.
דקר vb.
פִּיתְחָא n.
56a(52; MGD 627:16)
בָּבָא n.
56a(52) מַלְכָּא n.
עַל prep.
קַטְלָא #1 n.
שְׁלָמָא n.
56a(53) אַתְּ pron.
הָאִידָּנָא adv.
עוֹד adv.
קרי #1 vb.
56b(1) אֵיבְרָא adv.

לָאו adv.
56b(2) אתי vb.
מסר #1 vb.
56b(7) ב־ prep.
בריוני n.
56b(12; V^{18})
צֵיבְתָא #1 n.
56b(13) שבק vb.
56b(13; SM 44:18)
דְּרָקוֹנָא n.
56b(14) אתי vb.
מני vb.
56b(14; V^{18}) פְּרֵיסְתְּקָא n.
56b(15) בְּרֵישָׁא adv.
חֲשִׁיב adj.
סום vb.
רוֹמָאָה n.
56b(16) צער vb.
56b(16; MGD
627:30) כתש vb.
56b(17) עבר vb.
56b(18) חלף vb.
יתב vb.
56b(18; MGD
627:32) חלש #1 vb.
56b(20) אתי vb.
56b(21) אזל #1 vb.
בעי vb.
נתן vb.
שדר #1 vb.
56b(22) אָסְיָא n.
שׁוּשִׁילְתָא n.
56b(26) מַיָּא n.
56b(26; V^{18}) סיפוסקא n.
56b(26) *פִּרְתָא #2 n.
שקי #1 vb.
56b(27) פּוּרְתָא #1 n.
רווח vb.
56b(27; V^{16}) מְעַיָּיא n.
56b(35) אָפְלוּ conj.
גלי #2 vb.
טמר vb.
56b(39) מַפְּקָנָא n.

56b(40) חַד #1 num.
56b(41) אַרְזַפְתָּא #2 n.
בָּבָא n.
בֵּי נַפָּחָא n.
נַפָּחָא n.
קָלָא #1 n.
56b(41; MGD 728:13)
חָנוּתָא n.
נַפָּחָא n.
56b(41; MGD 728:14)
נקש vb.
סַדָּנָא #1 n.
56b(42) מִיסְת־ n.
סָנְאָה n.
56b(43; MGD 728:16)
דשש #1 vb.
56b(45) מות vb.
קלי vb.
56b(45; MGD 728:17)
בעי vb.
56b(45; V^{18}) מות vb.
56b(46) אֲלָהָא n.
בדר vb.
דִּינָא n.
יְהוּדָאָה adj.
יַמָּא n.
ל־ prep.
קום vb.
קִיטְמָא n.
שַׁבְעָא num.
שכח #1 vb.
56b(47) נְגִידָא #1 n.
סלק #1 vb.
עָלְמָא n.
56b(48) גרי #1 vb.
דבק vb.
56b(49) ב־ prep.
גַּבְרָא #1 n.
דִּינָא n.
מַאי #1 pron.
57a(1) פסק vb.
57a(1; V^{18}) כנף vb.
57a(2) קִיטְמָא n.

57a(2; MGD 728:27)
ברי #1 vb.
57a(3) נְגִידָא #1 n.
57a(4) חֲשִׁיב adj.
57a(7) סלק #1 vb.
57a(15) חרב vb.
נהג vb.
57a(16) חַתְנָא n.
כַּלְּתָא n.
57a(17) גּוּנְדָּא #1 n.
מרד vb.
רוֹמָאָה n.
57a(18) אַרְעָא n.
רִיבּוֹנָא n.
57a(18; V^{18}) מִילָּא #1 n.
קפץ #1 vb.
57a(19) יְדָא n.
כשל vb.
57a(19; MGD 622:7)
אֲנָא pron.
נַמֵּי adv.
57a(21) דְּרָקוֹנָא n.
הוֹאִיל וְ־ conj.
כרכשתא #1 n.
שמט vb.
57a(21; MGD 622:11)
כרכשא n.
57a(22) דלק vb.
זקר vb.
חזי vb.
מִילָּא #1 n.
רוּחְקָא n.
שְׁרָגָא n.
57a(22; MGD 622:13)
גּוּשְׁפַּנְקָא n.
57a(23) אַלְפָּא num.
חדי vb.
מְאָה num.
עלל vb.
שלף #1 vb.
57a(23; V^{18}) סַיְיפָא #1 n.
שָׁלוּפָא n.
57a(24) הִילּוּלָא n.

חִינְגָּא #2 n.
יוֹמָא n.
57a(28; V^{18})
אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
57a(29) אַתְרָא n.
הָהוּא pron.
רִיבַּבְתָא num.
57a(30) חזק vb.
קַנְיָא n.
שקר vb.
57a(31; MGD 622:27,
Ar [AC 2:307]) גמד vb.
57a(31; MGE 52:1)
יתר vb.
57a(35) חַד #1 num.
57a(43) אבל vb.
כּוּלֵּי הָאֵי adv.
צַדִּיק adj.
57a(44) דְּיַיסְפַּק n.
שָׂקָא n.
57a(45) אַרְזָא n.
ילד vb.
יָנוֹקָא n.
יָנוֹקְתָא n.
כַּד conj.
עבד vb.
קצץ vb.
שתל vb.
57a(45; M) נסב vb.
57a(46) גְּנָנָא n.
דְּיַיסְפַּק n.
חלף vb.
נפל vb.
קֵיסָר n.
שָׂקָא n.
57b(8) רתח vb.
57b(8; MGN
599:20) רתח vb.
57b(9) אמר vb.
דמי vb.
שפך vb.
57b(11) בִּישְׂרָא n.
מַסְרְקָא n.

סרק #2 vb.
פַּרְזְלָא n.
57b(11; MGN 600:3)
מַסּוּרְקָא n.
57b(12; MGN 600:5)
יכח vb.
נְבִיְּיא n.
57b(13) הָא part.
קום vb.
57b(14) נוח vb.
פייס vb.
57b(17) אבד #1 vb.
57b(18) קטל vb.
57b(18; MGN 600:15)
פרטתא n.
שדי #1 vb.
57b(20) אִינּוּן pron.
מַאן #1 pron.
57b(35) פלח vb.
57b(37) נפק vb.
57b(45) גחן vb.
הַרְמָנָא n.
חֲבָל interj.
מַלְכָּא n.
עַל prep.
קבל #1 vb.
שדי #1 vb.
57b(46) קטל vb.
57b(47) יהב vb.
נשק vb.
57b(50) חזי vb.
58a(12) חפי vb.
פיזא n.
58a(13) אִיסְתֵּירָא n.
פיזא n.
58a(15) חֲשִׁיב adj.
רוֹמָאָה n.
58a(16) נקט vb.
עַרְסָא #1 n.
שמש vb.
58a(16; Ar [AC 2:99])
ביליונא n.
גּוּשְׁפַּנְקָא n.

58a(17) כְּרָעָא #1 n.
58a(18) הָא pron.
כתב vb.
פּוּרְיָא #2 n.
58a(19; M) מְרַחֵק adj.
58a(20) *אינדג n.
לְגַבֵּי prep.
פּוּסְתָּא n.
58a(21) צרך vb.
58a(45) נַגָּרָא #1 n.
58a(45; Ar [AC 8:40])
שׁוּוּלְיָא n.
58b(20) בֵּי דָאוּר n.
58b(21) גַּבֵּי prep.
חלל #2 vb.
58b(22) בְּרָא #1 n.
טַסְקָא #2 n.
קבל #1 vb.
58b(23) קדם vb.
שַׁתָּא n.
58b(24) מָרְיָא n.
קַמָּא adj.
58b(27) בָּגָא n.
בְּרָא #1 n.
58b(31) נְכֵי adj.
59a(1) מְנָיָינָא n.
59a(6) מְנָיָינָא n.
59a(12) שַׁתָּא n.
59a(13) הוי vb.
59a(17) כפף vb.
59a(23) חוי vb.
עַד prep.
59a(24) שַׁבְעָא num.
59a(25) חוּרְפָּא n.
59a(29) אַמְגּוּזָא n.
59a(30) פִּיסְתְּקָא n.
59a(32) אפך vb.
לְקַמֵּי(־) prep.
59a(33) כְּרָעָא #1 n.
59b(31) נצי vb.
59b(34) אֵינִי part.
כָּהֲנָא n.
59b(36) חֲשִׁיב adj.

Reference	Entry
	כָּהְנָא n.
	נקט vb.
59b(42)	זְרָעָא #1 n.
	פסל #1 vb.
59b(43)	חלל #1 vb.
60a(10)	בֵּי מַדְרָשָׁא n.
	פשט vb.
60a(12)	לָא adv.
60a(17)	אַפְּטָרְתָּא n.
60a(21)	עיין vb.
60a(22)	אַגָּדְתָּא n.
60a(23)	אִיפְשָׁר adv.
60a(31)	דבק vb.
60a(44)	קרי #1 vb.
60b(11)	מְתוּרְגְּמָנָא n.
60b(22)	הָא part.
	שִׁיפּוּרָא n.
60b(25)	חֲשָׁדָא n.
60b(27)	עִילָּאָה adj.
60b(29)	סכר vb.
	שׁקי #1 vb.
60b(31)	נַהְרָא #1 n.
60b(32)	פִּשְׁטָא n.
60b(35)	מָאי #1 pron.
60b(36)	הַנְדְּזָא n.
60b(38)	אֲלִים adj.
	גבר vb.
60b(40)	יתב vb.
	עִידָּנָא n.
60b(46)	רֵישָׁא n.
	שׁוּנְיָא #2 n.
	שַׁתָּא n.
60b(46; Ar [OHP ib. 241:6])	בַּר שׁוּנְיָא n.
60b(47)	נַהְרָא #1 n.
	שִׁילְהֵי n.
60b(48)	יבשׁ vb.
	פּוּרְתָּא #1 n.
60b(48; As)	פִּירָא #2 n.
60b(49)	אוּהְרָא n.
	אִיזְלָא n.
60b(49; O^{3})	סלק #1 vb.
61a(2; Ar [AC 7:181])	

Reference	Entry
	לוחא #1 n.
	קוּקְרָא n.
61a(8; O^{3})	אוּפְתָּא n.
	נתר vb.
	שׁדי #1 vb.
61a(9)	לקט vb.
	נתר vb.
61b(15)	רוּמְיָא n.
61b(16)	ארי #1 vb.
61b(18)	חלף vb.
61b(26)	בַּר בֵּי רַב n.
	ירי vb.
61b(27)	אכל #1 vb.
	חַמִּים adj.
	קַרִּיר adj.
62a(1)	גנב vb.
62a(3)	אכל #1 vb.
	דְּיִישָׁא n.
	ירי vb.
62a(16)	אַגְרָא #1 n.
62a(18; As)	שְׁכִיחַ adj.
62a(22)	נגע #1 vb.
62a(23)	טִיבְלָא n.
62a(24)	אכף #1 vb.
	כפת #2 vb.
62a(28)	הַכֵּירָא n.
62a(37)	כִּי prep.
62a(39)	אַשַּׁרְתָּא #1 n.
62a(40)	קדם vb.
	שְׁלָמָא n.
62a(41)	שְׁלָמָא n.
62a(42)	חזק vb.
62a(49)	פַּלְגָאָה n.
62a(50)	עַל prep.
62a(50; MGD 214:9)	
	שְׁלָמָא n.
62a(51)	מְנָא adv.
	קרי #1 vb.
62a(52)	מַלְכָּא n.
62a(53)	כפל #1 vb.
62b(32)	קוּשְׁטָא #1 n.
62b(35)	מִיהָא adv.
63a(14)	גרשׁ vb.

Reference	Entry
	כָּל הֵיכִי(ן) דְּ־ conj.
63a(17)	טעי vb.
63a(27)	דִּיבּוּרָא n.
63b(18)	סְפֵיקָא n.
63b(28)	לושׁ vb.
63b(32)	קַמֵּי(־) prep.
63b(40; V^{18})	כתב vb.
63b(42)	כִּיסָא #1 n.
64a(10; O^{3})	יהב vb.
64a(12)	הֲדָדֵי pron.
64a(15)	הימן vb.
64a(29)	נפק vb.
64b(12)	זכי vb.
64b(27)	דָּא pron.
64b(30)	ורדינאה adj.
64b(33)	הֵיכִי adv.
64b(35)	אתי vb.
64b(36)	שׁתק vb.
65a(1)	דְּאוֹרָיְיתָא adj.
65a(43)	קבל #1 vb.
65b(6)	פגע vb.
65b(6; As)	גוס #2 vb.
65b(28)	דוק vb.
65b(31)	פשׁט vb.
65b(39)	קָא part.
66a(1)	סַלְּתָא n.
66a(25; V^{18})	דמי vb.
66a(44)	בֵּי #1 n.
	לְ־ prep.
66a(45)	מַקְרֵי יָנוּקֵי n.
66a(46)	אִינָשָׁא n.
	שְׁלִיחָא n.
66b(20)	מסר #1 vb.
66b(24)	פשׁט vb.
66b(35)	בֵּי דִינָא n.
	חֲתָמוּתָא n.
66b(47)	חוּרְבָּא n.
67b(9)	*קְצָתָא n.
67b(11)	כּוּלָּא pron.
67b(12)	מִן prep.
67b(14)	חתם vb.
	יבל vb.
67b(19)	חַמְרָא #1 n.

Reference	Entry
	מַעֲצַרְתָּא n.
	נכת vb.
67b(20; V^{18})	רוּחָא n.
67b(21)	אָסוּתָא n.
	גּוּמְרְתָא n.
	חַמְרָא #1 n.
	מרק adj.
	סוּמָּק n.
	קְמִיעָא n.
67b(22)	בְּרַתָּא #1 n.
	כּוּזָא n.
	סִימְרָא n.
	שִׁימְשָׁא n.
67b(23)	שִׁימְשָׁא n.
67b(24)	אוּכָּם adj.
	גלח vb.
	מְצִיעֲתָא n.
	עַתִּיק adj.
	קרע vb.
67b(25; As)	נחת #1 vb.
67b(26)	סרח #1 vb.
67b(26; As)	אמד #2 vb.
	סלק #1 vb.
67b(27)	כַּרְתָּא n.
	נחת #1 vb.
	צְוּוֹרָא n.
67b(28)	גּוּמְרְתָא n.
	מרק adj.
	שִׁימְשָׁא n.
67b(29)	
	דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
	חַיי adj.
	חַמְרָא #1 n.
	צער vb.
	שַׁמִּין adj.
67b(30)	גני #1 vb.
67b(31)	אפך vb.
	אתי vb.
67b(32)	גּוּמְרְתָא n.
67b(33)	בֵּי מַסְחוּתָא n.
67b(34)	דְּמָא n.
	הפך vb.
	פְּשִׁיטָא #2 n.

Reference	Entry
	קום vb.
67b(35)	עסק vb.
	רִיחְיָא n.
67b(35; OHR Giṭ 44:10)	
	גְּשׁוּרָא n.
67b(36)	גַּבֵּי prep.
67b(36; V^{18})	סעד vb.
67b(37)	חוי vb.
67b(38)	גנב vb.
67b(39)	הדם vb.
	הַדָּמָא n.
	חֵיוְתָא #1 n.
	כְּרָעָא #1 n.
67b(40)	מֵעָלְמָא adv.
	פסק vb.
67b(43)	דַּסְתָּנָא #1 n.
67b(44)	אכל #1 vb.
	גשׁשׁ vb.
	חֲמָתָא #1 n.
	חנק vb.
	כרך vb.
	סוּדָרָא n.
68a(1)	בַּהֲדֵי prep.
	גנב vb.
	עיין vb.
68a(2)	דַּסְתָּנָא #1 n.
	כרך vb.
	סוּדָרָא n.
68a(4)	אכל #1 vb.
68a(4; As)	טעם vb.
68a(5)	חִיוָּר #1 n.
68a(7)	אוּכָּם adj.
	חִיוָּר #1 n.
	לָקוּתָא n.
68a(8)	כִּי #1 conj.
	כרי #1 vb.
	קָא part.
	שׁכח #1 vb.
68a(9)	צִיפְּתָא n.
68a(10)	נוח vb.
	נחר #2 n.
68a(13)	צִיפְּתָא n.
68a(15)	מְנָא adv.

Reference	Entry
68a(16)	נחר #2 n.
68a(17)	עוֹד adv.
	פְּסוּקָא n.
68a(21)	שֵׁידְתִין n.
68a(22)	שִׁידְּתָא n.
68a(30)	שֵׁידְתִין n.
68a(31)	אתי vb.
	גלי #2 vb.
68a(33)	אִית part.
	הֵיכָא adv.
	מַלְכָּא n.
	שֵׁידָא n.
68a(34)	בֵּירָא n.
	כרי #1 vb.
	סִימָנָא n.
68a(34; V^{18})	פְּלָן n.
68a(35)	גְּלָלָא #1 n.
	חתם vb.
	טִינָּרָא n.
	כסי vb.
	מלי #1 vb.
68a(36)	גּוּשְׁפַּנְקָא n.
68a(37)	גמר vb.
68a(37; V^{18})	
	מְתִיבְתָּא #2 n.
68a(38)	גּוּשְׁפַּנְקָא n.
68a(41)	חקק vb.
	עַל prep.
68a(42)	בֵּירָא n.
	זִיקָא #2 n.
	כרי #1 vb.
	עַמְרָא n.
68a(42; SM 76:11)	
	גְּבָבָא n.
68a(43)	גְּבָבָא n.
	סתם vb.
	שׁפי #2 vb.
68a(44)	מֵעִילָּאֵי adv.
	שׁפך vb.
68a(45)	אִילָנָא n.
	טמם vb.
	סלק #1 vb.
68a(46)	גּוּשְׁפַּנְקָא n.

Reference	Entry
	גלי #2 vb.
	סור #1 vb.
	שׁכח #1 vb.
68a(49)	צהי vb.
	רוי vb.
68a(50)	גני #1 vb.
	עַל prep.
	שׁדי #1 vb.
	שׁוּשִׁילְתָּא n.
68a(51; M)	עור vb.
	פרזל vb.
	שׁסטם vb.
68a(52)	מָרְיָא n.
68a(53)	חפף vb.
68a(54)	סָב adj.
	שׁדי #1 vb.
68a(54; SM 76:21, Ar [AC ib.])	כּוּכָא #2 n.
68b(1; V^{18})	חנן vb.
68b(1)	כפי vb.
	קוּמְתָא n.
68b(2)	גַּרְמָא #1 n.
68b(3)	סַמְיָא n.
68b(4)	רָוְיָא n.
68b(5)	טעי vb.
68b(6)	חַדְווּתָא n.
	חדי vb.
68b(8)	אחך vb.
	שַׁבְעָא num.
68b(8; AsSM 76:26)	
	פלח vb.
68b(8; V^{18})	קַסָּמָא n.
68b(9)	קסם vb.
	רִיפְתָּא n.
68b(11)	בעי vb.
	לְגַבֵּי prep.
68b(12)	אנס vb.
	לְבֵינְתָא n.
	מִשְׁתְּיָא n.
68b(13)	חֲבַרְתָּא n.
68b(14)	מחר adv.
68b(16)	מֵיכְלָא n.
68b(16; AsSM 76:25)	

Reference	Entry
	אוּשְׁכָּפָא n.
68b(17)	אַרְעָא n.
68b(18)	לְרֵישׁ prep.
	מֵיכְלָא n.
68b(18; V^{18})	נגד vb.
68b(19)	לְקַמֵּי(־) prep.
	משׁח #2 vb.
	קַנְיָא n.
	שׁקל #1 vb.
68b(21)	גַּבְרָא #1 n.
	עָלְמָא n.
68b(22)	גַּרְמִידָא n.
	כבשׁ vb.
68b(23)	לְדִידִ־ prep.
	שׂבע vb.
68b(24)	בני vb.
68b(25)	שָׁמִירָא n.
68b(26)	יַמָּא n.
	שָׂרָא n.
68b(27)	אִילָנָא n.
	בַּזְרָא n.
	טוּרָא n.
	פקע #1 vb.
	שׁדי #1 vb.
	שִׁינָּא דְטוּרָא n.
68b(28)	זוּגִיתָא n.
	חפי vb.
	קדח vb.
	קִינָּא #1 n.
68b(28; SM 77:13)	
	זכוכיתא n.
68b(29)	חִיוָּר #1 n.
	יתב vb.
	מצי #2 vb.
	קָלָא #1 n.
	קָלָא #2 n.
	שׁדי #1 vb.
	שָׁמִירָא n.
68b(30)	חנק vb.
	כּוּלָּא pron.
	סַמְיָא n.
	שְׁבוּעֲתָא n.
68b(31)	עָלְמָא דְאָתֵי n.

קָא part.
רְקִיעָא n.
68b(32) אוֹרְחָא #1 n.
68b(34) נטר vb.
68b(35; As) מְסָאנָא n.
68b(36) אַ־ prep.
בֵּי גַוָּא n.
מַלְכָּא n.
קסם vb.
קַסָּמָא n.
68b(37) מַלְכוּתָא n.
68b(38) רְבוּתָא n.
שׁוּשִׁילְתָּא n.
68b(39) גַּפָּא #1 n.
עִיזְקְתָא n.
רְבוּתָא n.
שׁוּשִׁילְתָּא n.
68b(39; SM 78:1)
דעץ vb.
68b(40) אַרְעָא n.
פתק #1 vb.
רְקִיעָא n.
68b(42) סַנֶדְרֵי n.
68b(43) סרך vb.
קָא part.
68b(44) בדק #1 vb.
מַלְכְּתָא n.
68b(45) חקק vb.
מוֹקָא n.
בִידוּתָא n.
עִיזְקְתָא n.
68b(46) בִּיעֲתוּתָא n.
שׁוּשִׁילְתָּא n.
68b(48) בִּינָא #1 n.
דְּמָא n.
שׁוּרְבִּינָא n.
68b(49) זֵיתָא #1 n.
חילפא #2 n.
חִילְפָא #1 n.
יַבְלָא n.
כָּסָא #1 n.
68b(49; Ar [AC 6:63])
סלק #2 vb.

68b(49; Ar [AC 7:255])
רדא n.
68b(50) וַרְדָּא #1 n.
נטל #2 vb.
68b(51) גִּיסָא #2 n.
חִיוָּר #1 n.
צִילְחְתָא n.
68b(52) בָּבָא n.
חפף vb.
כאב vb.
סִיפָא #1 n.
סמי vb.
עלל vb.
69a(?; Ar [AC 6:419])
פרזם vb.
69a(1) ברוק #2 adj.
חוּמַּרְתָּא n.
יבשׁ vb.
69a(2) טוּלָּא n.
שׁחק vb.
69a(2; V^{18}) כּוּחְלָא n.
מִנְתָא n.
69a(3; V^{18}) מַכְחָלָא n.
69a(3) מלי #1 vb.
69a(5) לֵילְיָא #1 n.
עֵינָא #1 n.
פקע #1 vb.
שַׁבְרִירָא #1 n.
69a(6) אסר vb.
ברוק #1 adj.
שְׁדְרָא #1 n.
69a(7) טרף #1 vb.
69a(8) אכסא n.
אשא n.
כַּלְבָּא #1 n.
69a(9) אוּמְצָא #1 n.
בֵּיתָא #1 n.
שַׁבְעָא num.
69a(10) מָתָא n.
צִינּוֹרָא דְדַשָּׁא n.
קִיקַּלְתָּא n.
69a(12) אחד vb.
בּוּבִיתָא #1 n.

עֵינָא #1 n.
שַׁבְרִירָא #1 n.
69a(12; V^{18}) יְמָמָא n.
69a(13) אוּמְנָא n.
גַּוּוא n.
חֵיוְתָא #1 n.
טוי #1 vb.
מְגַוָּאי adv.
69a(13; OHT Giṭ 155:9) סוּמָּק n.
69a(14) הָאֵיךְ pron.
יהב vb.
מֵאַבָּרָאי adv.
עֲוִיר adj.
69a(15) דְּמָא n.
נסב vb.
פיקח adj.
69a(15; Ar [AC 6:358])
פלק vb.
69a(15; V^{18}) פְּתִיחַ adj.
69a(16) אתי vb.
נְחִירָא n.
69a(18) עִיקָּרָא #1 n.
69a(19) אַסְפַּסְתָּא n.
אַשְׁלָא #2 n.
מוֹרִיקָא n.
עַתִּיק adj.
פּוּרְיָא #2 n.
קוּרְטְמָא n.
69a(19; OHT Giṭ 155:14) לוּלִיבָא n.
סוּמָּק n.
69a(20) גְּבָבָא n.
גדל #2 vb.
טמשׁ vb.
נוּרָא n.
פְּתִילְתָּא n.
קלי vb.
69a(21) חַלָּא #2 n.
יהב vb.
נְחִירָא n.
קִיטְמָא n.
69a(21; Ar [AC 2:349], Rashi[1])
גרבל vb.
69a(22) גִּיסָא #2 n.
פסע vb.
69a(23) טִינָא n.
יַמִּינָא n.
שְׂמָאלָא n.
69a(24) גנדר #1 vb.
69a(24; OHT ib. 157:9)
דיראה n.
69a(24) פְּתִילְתָּא n.
69a(25) כּוּזָא n.
כִּי הֵיכִי(ן) conj.
נְחִירָא n.
שׁדי #1 vb.
69a(25; As) מַרְזְבָא n.
69a(26) אתי vb.
בָּרָא #1 n.
דְּמָא n.
פַּלְגְיָא n.
פסק vb.
69a(27) גִּילָא #1 n.
סרך vb.
69a(28) אֵיפְכָא n.
כַּבְדָּא n.
69a(30; OHT ib. 155:16)
מוח vb.
69a(31) סִילְקָא #1 n.
פִּירְמָא n.
69a(32) כונא #1 n.
כַּרָתָא n.
69a(32; Ar [AC 6:412])
פְּרִידָא n.
69a(33) בשׁל vb.
חַרִיף adj.
כנתא #3 n.
פַּטִּיר adj.
שַׁכְרָא n.
שׁתי vb.
69a(34) טֵבֵת n.
יְחִידָאָה adj.
מרס vb.
69a(34; M) כַּכָּא #1 n.
69a(35) אִילְיָינָא n.

גְּדַנְפָא n.
הדר #1 vb.
טוּפְרָא n.
כאב vb.
מִילְחָא #1 n.
69a(36) זהר vb.
חִיוָּר #1 n.
חִינְכָּא n.
לַיְישָׁא n.
69a(37) בשׁל vb.
חומתא #2 n.
ממרו n.
עִיקָּרָא #1 n.
קום vb.
69a(38) נְפְיָא n.
עַפְרָא n.
פַּרְתָא* #2 n.
רֵישָׁא n.
שַׁבְלִילְתָּא n.
69a(38; OHT ib. 156:3)
כְּשׁוּתָא n.
סימרתא n.
69a(39) אַמְגוֹזָא n.
נפח vb.
פתח vb.
שֵׁיעוּרָא n.
69a(39; OHT ib. 156:1)
פתח vb.
69a(40) גבל vb.
מְעַלֵּי adj.
סלק #1 vb.
69a(41) אַמְגוֹזָא n.
בֻּרְסָם n.
דּוּבְשָׁנָאָה n.
חַלְבְּנִיתָא n.
כִּי prep.
69a(42) בְּרַתָּא #1 n.
דּוּבְשָׁא n.
חִיוָּר #1 n.
חַמְרָא #1 n.
נַטְלָא n.
69a(42; V^{16}OHT ib. 156:6) נקיר adj.

69a(43) אֲנִשְׁדוּר n.
בשׁל vb.
כּוּלָּא pron.
עִיזָא n.
69a(47) גנדר #1 vb.
69a(77) אתי vb.
69b(1) בֵּי כְּרָבָא n.
טפף vb.
קִלְחָא n.
69b(1; OHT ib. 156:8)
בחשׁ vb.
69b(2; OHT ib. 156:9)
גְּווָזָא #1 n.
69b(2; Ar [AC 5:255])
מַרְמָהוּז n.
69b(3) כַּלְבָּא #1 n.
נִיפְקָא n.
69b(4) גבל vb.
כְּמָה adv.
נִיפְקָא n.
69b(4; OHT ib. 156:12)
ניטפא n.
69b(5) אתי vb.
גִּירָא #1 n.
69b(5; V^{16}Ar [AC 5:28], OHT ib. 156:23)
גִּירָא #1 n.
69b(5; V^{16}Ar [AC 5:28], OHT ib. 156:21)
לוּלִיתָא n.
69b(5; Ar [AC 5:366], OHT ib. 156:13,M)
פרשׁ vb.
69b(6) הפך vb.
לְעֵילָא adv.
שׁדי #1 vb.
69b(7) שׁתי vb.
69b(8) אנפקא #1 n.
גִּילוּיָא n.
זהר vb.
69b(9) אוּהְלָא #1 n.
אנפקא #1 n.
חַיי adj.

מוּרְסָא n.
69b(9; OHT ib. 157:2)
מירסא n.
69b(10) לִיבָּא n.
69b(10; V^{18}) פִּירְחָא n.
69b(11) כָּמְכָא n.
כרושיתא n.
שׁטר vb.
שְׁעָרְתָא #1 n.
69b(12) עבר vb.
69b(13) אַבָּתַר־ prep.
מרק adj.
פרח vb.
69b(15) יוּקְרָא n.
פִּירְחָא n.
69b(16) חִיטְּתָא #1 n.
כרושיתא n.
שׁטר vb.
69b(17) דּוּבְשָׁא n.
69b(17; OHT ib. 153:5)
אכל #1 vb.
69b(18) בֵּיעֲתָא n.
חוּלְשָׁא n.
69b(18; OHT Giṭ 157:6)
נִינְיָא n.
69b(18; V^{18}OHT ib. 157:5) צִירְחָא n.
69b(19) כַּמּוֹנָא n.
69b(20) כֵּיבָא #1 n.
מְעַיָּיא n.
פִּילְפַּלְתָּא אֲרִיכְתָּא n.
69b(20; GnK5 3:11)
פִּירְפַּלְתָּא אֲרִיכְתָּא n.
69b(22) לוּלִיתָא n.
69b(23; OHT ib. 153:11)
כִּירְצָא n.
69b(24) כִּירְצָא n.
69b(24; V^{16}[corr.])
אֲטַרְפָא n.
69b(24; OHT ib. 153:11)
עָרָא n.
69b(24; V^{16}[corr.])
עָרָא n.

69b(25) בַּזְרָא n.
גַּרְגִּירָא n.
כונא #1 n.
69b(25; Ar [AC 8:117])
צרר vb.
שׁוּסְתַּג n.
69b(26) אוּרְתָּא n.
ביניתא #2 n.
זהר vb.
מִן prep.
צַפְרָא n.
69b(27) אסר vb.
סִיסְיָן n.
69b(28) סִיסְיָן n.
רַטִּיב adj.
שׁרי #1 vb.
69b(29) איצא #1 n.
טְחָלָא n.
נַהֲרָא #1 n.
סכר vb.
69b(30) יבשׁ vb.
69b(30; OHT ib. 157:15)
בינא #2 n.
69b(32) טוי #1 vb.
טְחָלָא n.
כַּמּוֹנָא n.
69b(32; V^{18}) פתח vb.
69b(32; OHT ib. 157:15)
ציפריתא n.
69b(32; V^{18}) צְפִירְתָּא n.
69b(34) פַּלְגְיָא n.
69b(34; OHT ib. 153:16)
טְחָלָא n.
יבשׁ vb.
69b(35) אורבתא* n.
בֵּינֵי prep.
טחי vb.
69b(36) בקי vb.
דְּ־ conj.
שׁכב #1 vb.
שָׁכְבָא n.
69b(36; OHT ib. 153:17)
חזי vb.

69b(38) טְחָלָא n.
69b(39) בֵּינִיתָא #1 n.
69b(40) בֵּי נַפְחָא n.
טוי #1 vb.
עַפְרָא n.
69b(41) הוי vb.
עֵיזָא n.
69b(42) שחט vb.
69b(43) חַמְרָא #1 n.
לְשׁוּם prep.
פתח vb.
69b(44) חָבִיתָא n.
רגל vb.
69b(44; OHT 157:20)
שחתא n.
69b(45) אילווא n.
אִסְפִּידְקָא n.
חוּמַּרְתָּא n.
כִּיתָּנָא n.
מַרְתְּכָא n.
פילון n.
קְיִיטָא n.
שַׁחֲקֵי #1 n.
69b(45; OHT ib. 157:20, Ar [AC 1:259])
אֲקַקְיָא n.
69b(45; OHT ib. 153:24) *ממיתא n.
שְׁיָיפָא n.
69b(46) מוֹנִינֵי n.
מרק adj.
סִיתְוָא n.
עֲמַר גוּפְנָא n.
פַּתְיָא #1 n.
שַׁכְרָא n.
שתי vb.
69b(46; Ar [AC 8:26])
שיגדונא n.
69b(46; OHT ib. 153:8, 157:26) שריגדונא n.
69b(47) כּוּפְרָא #4 n.
מטהתא n.
מִישְׁחָא n.
נִיטוּפְתָּא n.
עִיצְרָא n.
69b(47; OHT Giṭ 154:1) מַיָא n.
אַטְמָא n.
69b(47; OHT ib. 158:6) עקר vb.
כַּרָּתָא n.
69b(47; OHT ib. 158:4) צִי(י)מַרְתָּא n.
69b(48) נִיטוּפְתָּא n.
69b(49) וְהוֹרִיתָא n.
זִיקָא #2 n.
חוּטָא n.
טוי #2 vb.
69b(49; V^{18}OHT ib. 54:6) שדי #2 vb.
69b(50; OHT ib. 154:4) כִּינָא n.
69b(51) בָּרָא adj.
חוּמַּרְתָּא n.
סיסנא #2 n.
צִימְרָא #1 n.
צִינּוֹרָא דְדַשָׁא n.
שתן vb.
69b(52) אֲטַרְפָא n.
גִּרְיָא #1 n.
לְחוּד־ prep.
ספלא n.
69b(52; OHT ib. 154:9) אַדְרָא #1 n.
69b(53) יתב vb.
מֵעֵילָוֵי prep.
משיכלא n.
נוח vb.
פָּתוֹרָא n.
69b(53; Ar [AC 5:293] RaḤ [OHR ib. 46:19]) מתוארא n.
69b(54) אַדְרָא #1 n.
הֶבְלָא n.
סחי vb.
ספלא n.
צִימְרָא #1 n.
עקר vb.
69b(54; M) כִּי #1 conj.
69b(54; OHT ib. 154:10) מַיָא n.
69b(54; OHT ib. 154:11) עקר vb.
69b(55) גּוּוָאָה adj.
כונא #1 n.
מִשְׁרָא n.
עַפְרָא n.
פִּירְמָא n.
שַׁכְרָא n.
שלק vb.
69b(55; OHT Giṭ 158:19) סִילְקָא #1 n.
69b(55; OHT ib. 154:10, 12) סלק #2 vb.
70a(1; V^{16}Ar [AC 3:356]) חֲזָוִיתָא n.
70a(1) עִינְבֵי תָאלָא/תַּעֲלָא n.
שַׁבְעָא num.
70a(2) חֲדַת adj.
מָרָא #1 n.
קלי vb.
70a(2; V^{18}) ארזנאה adj.
חִיטְּתָא #1 n.
70a(3) מִישְׁחָא n.
שׁוּף #1 vb.
70a(6) לוּנְבָּא n.
פָּרְסָאָה adj.
70a(7) גּוּמַּרְתָּא n.
ספי #1 vb.
שַׁמִּין adj.
70a(8) פקד vb.
70a(10) חַלָא #2 n.
70a(10; OHT ib. 154:16) חיי vb.
70a(10; OHT ib. 158:25) שמגן n.
70a(14) אשר #2 vb.
פנק vb.
שחן vb.
שלשל #1 vb.
שבע vb.
70a(16) אִישָׁא n.
גַּרְמָא #1 n.
70a(17) לִיבָּא n.
*שִׁקְיָא #2 n.
70a(19) גבל vb.
הֲדָדֵי pron.
כונא #1 n.
עַתִּיק adj.
70a(20) גני #1 vb.
כרך vb.
סְדִינָא n.
קום vb.
70a(21) סְדִינָא n.
70a(25) הָאֵי מַאן דְּ־ pron.
טיליא n.
שתי vb.
70a(26) הוי vb.
חַמְרָא #1 n.
מִינָא n.
70a(27) גְּרִיעַ adj.
טיליא n.
רֵיחְתָן adj.
70a(28) צִפְּרָא n.
שׁוּף #1 vb.
70a(37) מוּרִיקָא דְחוּחֵי n.
70a(37; OHT ib. 159:1)
גדמא n.
דַּרְדְּרָא n.
70a(38) אלס vb.
70a(39) דקק vb.
קְפִיזָא n.
70a(39; M) *חֲרִיָא #1 n.
קוּרְטְמָא n.
70b(5) קָשֵׁי adj.
70b(12) צלל vb.
70b(13) מלך #2 vb.
70b(19) מרק adj.
70b(26) חול vb.
כְּחִישׁוּתָא n.
צִיל adj.
70b(26; Ed) צִילוּתָא n.

70b(27) דַּעְתָּא n.
שְׁגִישׁ adj.
70b(34) מֵאַבָּרַאי adv.
פרכס vb.
שחט vb.
70b(36; O^3) שְׁהָיָיא #2 n.
70b(37) נקט vb.
70b(41; Ar [AC 2:383] HG2 178:7 גּוּשְׁפַּקָא n.
70b(41; V^{18}) גלופקרא n.
71a(14) מִילוּלָא n.
שקל #1 vb.
71a(38) נפל vb.
71b(15) פרש vb.
71b(16) חֲרִיף adj.
71b(34) בֵּי #1 n.
72a(5) חתם vb.
73a(2) אֵידָךְ pron.
73a(10) כָּל דְּ־ pron.
73a(11) פקע #1 vb.
73a(20) אַרְעָא n.
73a(21) נַהְרָא #1 n.
נפק vb.
73a(22; V^{18}) שפי #3 vb.
73a(25) גלגל vb.
73a(32; As) מְשַׁבַּשׁ adj.
73a(33) סְבָרָא n.
73a(34) שׁוּשְׁמָא n.
73a(35) אגר vb.
גִּידָא #2 n.
73a(35; OHT ib. 165:15)
אַרְבָּאָ(ה) n.
73a(37) אגר vb.
סכר vb.
73a(40) גְּלִימָא n.
קְקָא #2 n.
שלח #2 vb.
73a(40; SMel 24^3)
גְּלִימָא n.
74a(34) לְכֵי conj.
קִידּוּשָׁא n.
74a(37) אֲבָל conj.
קרב vb.
רחק vb.
74a(41) דִּינָא n.
כסף vb.
74b(6) הֵיתֵּירָא n.
74b(13) דְּווּקָא n.
74b(32) הֶרְוֵיחָא n.
74b(34) דלי vb.
74b(34; V^{16}) דְלוּתָא n.
75a(8) מָאי דְּ־ pron.
75a(20) פייס vb.
75a(26) כפל #1 vb.
75a(27) הֵיכָא adv.
75b(6) שְׁכִיב מְרַע n.
75b(8) פּוּרְעָנוּתָא n.
קדם vb.
76a(26) כפל #1 vb.
76a(36) אֲהַיָיא pron.
76a(44) קום vb.
76b(3) יוֹמָא n.
76b(3; V^{18}) אַלְתַּר adv.
76b(5) שהי #1 vb.
76b(8) פטר vb.
76b(9) הֲדָדֵי pron.
76b(12) לְאַלְתַּר adv.
76b(17) לִישָּׁנָא n.
76b(18) מלי #1 vb.
76b(39) לְאַלְתַּר adv.
שרי #1 vb.
77a(1) נפק vb.
77a(20) בָּתַר prep.
77a(21) אַרְבְּעָא בְשַׁבָּא n.
חַמְשָׁא בְשַׁבָּא n.
77a(23) קלס vb.
77a(25) הִילְכְּתָא n.
77b(12) שְׁכִיב מְרַע n.
77b(13) מעל vb.
פַּנְיָא n.
77b(15) עַלְמָא n.
77b(17) אחד vb.
פתח vb.
77b(20) כסף vb.
לְסוֹף adv.
77b(41) קום vb.
77b(41; V^{18}MAr [AC 2:318]) גנדר #1 vb.
77b(42) פִּיסְלָא n.
77b(44) רְשׁוּתָא #2 n.
78a(25) אתי vb.
טַסְקָא #1 n.
78a(31) חַרְצָא #1 n.
78a(31; HG2 157:50)
אבק vb.
78a(38) בְּרַתָּא #1 n.
78b(14) בְּבְלָאָה adj.
חַבְרָא #1 n.
78b(17) כָּל הֵיכֵי adv.
78b(18) אזל #1 vb.
78b(21) שִׁינְנָא n.
78b(24) צרך vb.
79a(26) מִשּׁוּם prep.
נטר vb.
79a(35) מַתְנִיתָא n.
סָב adj.
79b(5) כּוּלֵּי הָאֵי adv.
79b(6) קפד vb.
80a(30) הוי vb.
80a(33) צַעֲרָא n.
שְׁבָחָא #1 n.
80a(38) יתב vb.
80a(39) מסר #1 vb.
80b(3; Ar [AC ib.])
אִסְתַּנְדְּרָא n.
80b(8) זלל vb.
שְׁבִיחַ adj.
80b(15) ערב #2 vb.
81a(11) בטל vb.
81b(27) כשר vb.
81b(36) קָשֵׁי adj.
82a(1) דלג vb.
82b(21) הדר #1 vb.
82b(36) שרי #1 vb.
83a(8) עָלְמָא n.
83a(28) לְבַר מִ־ prep.
פִּירְכָּא n.
83a(32) אִיהוּ pron.
עקר vb.
83b(12) בֵּין prep.
מִיהוּ conj.
83b(16) אגד vb.
83b(25) קום vb.
83b(47) פסק vb.
84a(13) אִיפְשַׁר adv.
84a(20) ברז vb.
84a(20; Ar [AC ib.])
חרז vb.
84a(20) נום vb.
סִילְוָא n.
84a(42) הִיא pron.
84a(51; V^{18}) מָמוֹנָא n.
שחד vb.
84a(52) קום vb.
84b(13) כְּלוּם pron.
84b(31; As) הַהוּ pron.
84b(32; O^3) שתק vb.
85a(32) עֲתִיד adj.
85a(34) עבד vb.
85b(25) יכח vb.
85b(26) גִּיטָּא n.
85b(32) דֵּין pron.
85b(33; OHT Giṭ 197:16) גור #1 vb.
שמע vb.
85b(37) ארך #1 vb.
וְ conj.
85b(39) אחך vb.
חוך #1 vb.
חוּכָא n.
85b(44; O^3) דְּנַן pron.
85b(47) נפק vb.
86a(4) זְבִינָא n.
86a(5) מְצַדֵּק adj.
פטר vb.
86a(5; V^{18}) *עַבְדּוּתָא n.
עטר #2 vb.
86a(6; V^{18}) חֲרוּרָא #1 n.
86a(6) מַלְכְּתָא n.
עלולי n.
עֲרוֹרֵי n.
86a(7) עַל prep.

25a(23) חלם #1 vb.
25a(26) בְּרֵישָׁא adv.
קדם vb.
26a(15; TGAs28 37:27)
אַרְעָא n.
26a(16) כַּסְפָּא n.
26b(5) כפל #2 vb.
קבס vb.
26b(7) זוּזָא n.
מַרְגָּנִיתָא n.
שׁוי vb.
26b(16) נְפִישׁ adj.
26b(26) דְּמֵי n.
26b(31) שׁמט vb.
27a(15) אַפְסָרָא n.
27b(13) סַדְנָא דְאַרְעָא n.
27b(21) ־קי #1 vb.
28a(9) הָא part.
28a(13) טַעֲנְתָא n.
28a(14) גַּבֵּי prep.
29a(23) חוב vb.
ל־ prep.
29a(43) פרק vb.
29b(34) חדד vb.
29b(36) בֵּי רַבָּנַן n.
29b(37; O^2)
אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
29b(37) אִיפְשָׁר adv.
נזק #1 vb.
29b(38) בות vb.
29b(38; O^2) דמי vb.
29b(38) רֵישָׁא n.
29b(39) כרע vb.
נִיסָא #1 n.
נתר vb.
סכן vb.
29b(43) שׁבח #1 vb.
29b(45) סוּדָרָא n.
29b(46) נסב vb.
29b(51) חַבְרָא #1 n.
עֲדִיף adj.
30a(1) גִּירָא #1 n.
30a(2; O^2) יָדָא n.

צְוָרָא n.
30a(3) שֵׁיתְסַר num.
30a(28) סְמִיךְ adj.
30a(30) דיסנא n.
30a(31) מָאי #1 pron.
מֵי adv.
30a(32) זוּטַר adj.
כּוּלֵּי הַאי adv.
30a(35) אוּמְצָא #1 n.
טעם vb.
30a(35; O^2) יסף vb.
30a(37) בֵּי מִדְרָשָׁא n.
30a(40) חיי vb.
30a(45) אתי vb.
מני vb.
30a(46; O^2) בְּקִיעַ adj.
30a(49) פְּסוּקָא n.
פסק vb.
קְרָא #1 n.
30b(40) חַיּוּתָא #2 n.
30b(41) גמר vb.
עִיסְקָא n.
30b(42) מִצְוְתָא n.
31a(15) סגי #2 vb.
31a(24) דרשׁ vb.
31a(47) יוֹמָא טָבָא n.
רַבָּנַן n.
31b(4) בָּבָא n.
רהט vb.
31b(5) אֵין part.
פתח vb.
31b(7) גחם vb.
ל־ prep.
סייע vb.
עור vb.
31b(8) אַפָּא #1 n.
31b(9) עַד prep.
31b(10) מזג vb.
מִן prep.
31b(10; O^2) מזג vb.
31b(13)
כָּל אִימַּתִ(י) דְּ־ conj.
31b(14) סלק #1 vb.

פּוּרְיָא #2 n.
קום vb.
31b(15) שׁבח #1 vb.
31b(18; O^2) שׁמע vb.
31b(19; O^2) כְּרָעָא #1 n.
31b(23) מְרַבְּיָינְתָא n.
31b(25) גַּבְרָא #1 n.
31b(26) עיין vb.
שׁבק vb.
שַׁפִּיר adj.
31b(28) אַבָּתַר־ prep.
31b(30; O^2) פּוּרְתָא #1 n.
31b(35) אַדְּהָכֵי adv.
רתח vb.
31b(36) אֲרוֹנָא n.
ידע vb.
שׁמע vb.
31b(43) אַבָּא #1 n.
31b(45) אַבָּא #1 n.
מָרְיָא n.
פִּירְקָא n.
31b(46) אָמוֹרָא n.
32a(15) זלל vb.
32a(20) שֵׁירָאָה #1 n.
32a(21) אזל #1 vb.
רתח vb.
32a(23) יְקָרָא n.
32a(25; O^2) פומביייני n.
32a(26) רִיתְחָא n.
שַׁעְתָא n.
32a(31) כו interj.
32a(37) שִׁינְנָא n.
32a(52) הָכֵי הָשְׁתָּא adv.
32a(53)
קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
32b(7) קפד vb.
32b(7; O^2) רַבָּנַן n.
32b(8) בֵּי הִילוּלָא n.
32b(32) הָכֵי adv.
32b(51) חַכִּים adj.
יָנְקָא n.
32b(53) הָאֵי #1 pron.
רַחֲמָנָא n.

32b(54) אֵין part.
33a(6) מַרְגָּנִיתָא n.
נקב vb.
33a(21) בֵּי מַסְחוּתָא n.
33a(27) גַּוָּאָה adj.
33a(29) אַטּוּ prep.
33a(30) רַשִּׁיעַ adj.
33a(31) זִימְנָא n.
חִיּוּבָא n.
33a(33) אוּדְנָא #1 n.
33a(34) גִּידָא #2 n.
נַהֲרָא #1 n.
רכב vb.
33a(37) נקף #3 vb.
33a(39) חֲצִיף adj.
רֵישָׁא n.
33a(40) גוס #1 vb.
33a(42) אַרְמָאָה #1 adj.
סָב adj.
קום vb.
33a(43) הַרְפַּתְקָא n.
עדי vb.
קום vb.
33a(44) יָדָא n.
סָב adj.
שׁדר #1 vb.
33a(44; Ar [AC ib.])
גווזא #2 n.
33a(45) אִיכָּא part.
כִּי prep.
33b(8) טרח vb.
33b(18) קום vb.
33b(22) מֵאֲחוֹרֵי prep.
מִקַּמֵּי(־) prep.
33b(27) הָא part.
הוּא pron.
קום vb.
רַבָּא n.
33b(36) אַתּוּ pron.
חַכִּים adj.
33b(38) לוט vb.
34b(8) פְּטוּרָא n.
35a(16) פפונאה adj.

35a(17) טַעֲמָא n.
35a(44) חוס vb.
35a(47) חַיּוּתָא #2 n.
35b(2) רַחֲמָנָא n.
35b(10) לֵית(־) part.
35b(14; O^2) שׁני #1 vb.
35b(22) עִנְיָינָא n.
36a(40) הֵימָנוּתָא n.
36b(8) דָּרָא #1 n.
37a(23) הִילְכְתָא n.
37b(12) הָאֵי #1 pron.
38a(2) לְאַלְתַּר adv.
39a(8) חַרִיף adj.
39a(36) שׁקל #1 vb.
39a(37) חִיטְּתָא #1 n.
שְׂעָרְתָא #1 n.
39a(38) שׁמת vb.
39a(38; O^2) חוור vb.
39a(38; Ar [AC 3:353])
חִיוָּר #1 n.
39a(41) צהר vb.
39a(43) זרע vb.
39a(43; O^2) בַּזְרָא n.
ערב #2 vb.
39a(50; O^2) בֵּי רַב n.
גִּינְּתָא n.
מִשְׁרָא n.
39b(3) טִירְחָא n.
39b(24) בִּישׁ adj.
39b(43) גנן #1 vb.
לִידֵי prep.
39b(43; O^2) הַרְהוֹרָא n.
39b(45) הֶזֵּיקָא n.
39b(46) נִיסָא #1 n.
סמך vb.
39b(47) אִלְמָלֵא conj.
39b(48) בַּר בְּרַתָּא n.
39b(49) גרר vb.
39b(54) בֵּי בָנֵי n.
טשׁי vb.
ערק vb.
40a(6) מַטְרוֹנִיתָא n.
40a(7) חֲלִישׁ adj.

חלשׁ #1 vb.
40a(9) שׁגר #2 vb.
40a(10) בְּגוֹ prep.
40a(13) דִּיקוּלָא #1 n.
40a(14) אִיגָּרָא n.
אַרְעָא n.
סלק #1 vb.
קשׁט vb.
40a(15) טרח vb.
עַנְיוּתָא n.
40a(15; Ar [AC 8:129, s.v. שף$_{14}$]) שִׁיפָא #2 n.
41a(11) חרך vb.
מלח #1 vb.
רֵישָׁא n.
41a(21) שִׁיבוּטָא n.
41a(23) אַרְמְלוּתָא n.
טַן דּוֹ adv.
42a(10) הֵיכָא adv.
שׁוך #1 vb.
42b(1) טעי vb.
42b(8) עוות vb.
42b(10) שׁוּמָא n.
42b(17) עִילוּיָא n.
42b(18) מִשְׁחְתָא n.
42b(45; O^2) קום vb.
43a(30) דִּינָא n.
זוּט adj.
רַב adj.
43a(44) אלם vb.
44a(40) בֵּי מַדְרָשָׁא n.
44a(41) אֲנָא pron.
אַף conj.
בֵּי מַדְרָשָׁא n.
44a(42) חֲבוּרְתָא n.
חבר #1 vb.
44a(42; Ar [AC 4:325])
כּוּרְכְּיָא n.
צווח #1 vb.
44a(43) שׁגח vb.
44a(43; O^2) בַּר סָמְכָא n.
44a(44) אֲנָא pron.
טֵיגְנָא #1 n.

יַמָּא n.
44b(4) הִיא pron.
44b(5) גרשׁ vb.
מטי vb.
44b(13) אֲלִים adj.
44b(30) אפך vb.
44b(32) זַרְעָא #1 n.
חָס ל־ interj.
44b(41; O^2) קדשׁ vb.
44b(41) מְעַלֵּי adj.
45a(24) צִיפְּתָא n.
45a(26) קדשׁ vb.
45b(2) חֲצִיף adj.
45b(3) רצי vb.
45b(6) יַרְקָא n.
כִּישָׁא n.
קדשׁ vb.
45b(11) כַּסְפָּא n.
45b(14) כפף vb.
45b(27) חַזְקְתָא n.
מָרְיָא n.
45b(36; O^2) נוח vb.
46a(10) אֵיפְּכָא n.
46a(36; O^2) אַהֲנִיתָא n.
46b(9; O^2) כסף vb.
46b(13) חוּרְבָּא n.
46b(15) הֲדָדֵי pron.
46b(15; O^2) לושׁ vb.
46b(16) טִיבְלָא n.
46b(25) צות vb.
46b(26) צות vb.
47a(22) פלג vb.
47a(24) אכל #1 vb.
דְּנַפְשׁ־ n.
קָא part.
47a(37) חַבְרָא #1 n.
47a(41) שְׁמַעְתָא n.
47b(7) הָא pron.
מְשַׁבַּשׁ adj.
מְתַרֵּץ adj.
47b(18) שׁכח #1 vb.
47b(21) אנס vb.
כִּי #1 conj.

47b(26) אוּנְסָא n.
47b(32) הדר #1 vb.
47b(49) שִׁעְבּוּדָא n.
48a(6) שׁבק vb.
48a(45) קדשׁ vb.
48b(33) ציהרא #2 n.
48b(36) נִיחַ adj.
48b(40) סבר vb.
48b(52) בְּלִיתָא n.
צרר vb.
49a(11) קְפִידָא n.
49a(20) כְּרָעָא #1 n.
מְסָאנָא n.
49a(31) אִם conj.
49a(34; O^2) נדי #3 vb.
שִׁיבָבְתָא n.
49a(37) אֶלָּא conj.
49a(38) אוֹרָיְיתָא n.
49a(38; M) קְרָא #2 n.
49a(38; O^2) קרי #1 vb.
49a(39) דַּוְוקָא n.
נְבִיָּיא n.
49b(3) הִילְכְתָא n.
סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
49b(7) מַסֶּכְתָא n.
49b(35) שׁרבב vb.
49b(50) זבן vb.
49b(51) סלק #1 vb.
50a(19) בֵּיתָא #1 n.
פשׁט vb.
50a(24) רַשִּׁיעַ adj.
שׁוי vb.
50a(26) דור #1 vb.
50a(30) ילד vb.
50a(35) צרך vb.
קרב vb.
50a(36) מלי #3 vb.
50a(36; M) מִילְּתָא #1 n.
50a(36; O^2) מִילְּתָא #1 n.
50a(37) אכף #1 vb.
רחק vb.
50b(3) אַיְּידֵי דְּ־ conj.
קָא part.

72b(43) צורני n.
72b(45) חֲמִשָּׁא num.
קְהָלָא n.
73a(1) חד #1 num.
כָּהֲנָא n.
73a(4) נפק vb.
73a(6) מַמְזִירָא n.
נִינְהוּ pron.
קְהָלָא n.
73a(7) יתר vb.
73a(17) רגם vb.
73a(18) אִיכָּא part.
אַתְרוּגָא n.
73a(21) טען #2 vb.
שִׁירָאָה #1 n.
73a(22) פסד vb.
73a(23) טָב adj.
73a(29) אִיהִי pron.
73a(34) זני vb.
73a(38) פַּלְגָּא #1 n.
73a(42) שדי #1 vb.
73b(1) שׁלט vb.
73b(1; OHR ib. 48:7)
הַדְמָא n.
שׁלב vb.
73b(2; O[2]) רמי #1 vb.
73b(2) שׁוף #1 vb.
73b(3; O[2]) קְמִיעָא n.
73b(6) זרדתא n.
73b(7) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
73b(8) שְׁכִיחַ adj.
73b(10) סוּפְלֵי n.
פִּירָא #2 n.
73b(11) חֲרִיפְתָּא n.
73b(12) פשרא #1 n.
73b(15) אֲהֵיָא pron.
73b(32) הדר #1 vb.
74a(1) זוזא n.
חוי vb.
נקט vb.
74a(2) מִדַּעַת־ prep.
74a(3) כו(ו)רחא n.
74a(8) דיין vb.
זְכוּתָא n.
שׁוּדָא n.
74a(28) אתי vb.
75a(35) אַ־ prep.
רמי #1 vb.
75a(55) הֲדָדֵי pron.
75b(28) מִשּׁוּם prep.
76a(34) בדק #1 vb.
גַּבְרָא #1 n.
כִּי #1 conj.
76a(35) נצי vb.
76a(36) אִיכָּא part.
אִית part.
76a(37) נצי vb.
76b(24) נצי vb.
76b(26) אושפיזא #2 n.
אִית part.
גִּיוֹרָא n.
76b(27) נצי vb.
סַדְרוּתָא #1 n.
76b(28) מָתָא n.
סַדְרוּתָא #1 n.
76b(32) טרח vb.
מִילְּתָא #1 n.
מָר n.
עיין vb.
שְׁמַיָּא n.
76b(33) צוּרְבָא n.
76b(33; M) שרי #1 vb.
76b(34) זְכוּתָא n.
76b(35) קום vb.
ריש כורי n.
76b(36) ריש גרגותא n.
76b(46) בעת vb.
עָלְמָא n.
77b(18) יסף vb.
77b(20) עֲדַאן adv.
78b(41) הַכֵּירָא n.
79a(21) מִישְׁלַם v.n.
79a(28) אַדְּרַבָּה/א adv.
79a(32) רִיעוּתָא n.
79a(41) חמץ #1 vb.
79b(13; M) נפק vb.
79b(24) קַבָּא n.
79b(25) קַבָּא n.
79b(25; M) כול vb.
80a(19) אזדי vb.
80a(24) סמך vb.
80a(25) לֵית(־) part.
מִיעוּטָא n.
80b(4) ידע vb.
80b(4; M) נקר vb.
80b(23) עוק vb.
80b(30) יִצְרָא n.
80b(41) חבר #1 vb.
80b(42) הֲדָדֵי pron.
כסף vb.
כְּשׁוּרָא n.
80b(45) אִינִישׁ n.
81a(7) אוֹרְחָא #1 n.
81a(9) גֵּיהִנָּם n.
כַּרְעָא #1 n.
81a(16) לקי vb.
81a(18) אִיכָּא part.
81a(21) אַפְסָרָא n.
81a(26) דַּרְגָּא n.
81a(28; M) שׁוֹשְׁבִינְתָּא n.
81a(29) גוס #1 vb.
81a(33) גּוּלְפָּא #1 n.
דור #3 vb.
הָנָךְ pron.
סְקָבָא n.
81a(34) אתי vb.
81a(34; M) סלק #1 vb.
81a(34) שְׁבִיתָא #1 n.
81a(35; Ar [AC 1:217]
V[3][corr.]) איפומא n.
זִיהֲרָא #1 n.
81a(36; Ar [AC 1:245])
פשׁח vb.
81a(37) כסף vb.
81a(37; OHR ib. 51:5)
דוך #1 vb.
81a(38) כסף vb.
עָלְמָא דְאָתֵי n.
81a(39) עַמּוּדָא n.
שׁבע vb.
81a(41) דמי vb.
מיצרא #2 n.
81a(42) מטי vb.
רְקִיעָא n.
81a(43) דְּמָא n.
מָעְתָא n.
81a(44) דִּיקְלָא n.
נקט vb.
81a(45) כרז vb.
81a(47) גִּירָא #1 n.
יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
סַטְנָא n.
עֵינָא #1 n.
81a(48) עֲנֵי adj.
רִיפְתָּא n.
81a(49) אַבְרָאֵי adv.
אַגְוָאֵי adv.
קרב vb.
81a(50) לְחוֹד־ prep.
81a(51) מְאֵיסוּתָא n.
81a(51; M) כִּיבָא #2 n.
נַפְשָׁא n.
שִׁיחְנָא n.
81b(1) שַׁפִּיר adj.
81b(2) כמר #1 vb.
שדי #1 vb.
81b(2; MAr [AC 1:78,
s.v. [אכמר]) נחר #2 n.
81b(2; Ar [AC 5:329,
s.v. $_3$[נחר]) נקט vb.
שיכבא n.
81b(2; M) שׁקל #1 vb.
81b(4) טשי vb.
ערק vb.
81b(6) גלי #2 vb.
81b(8; Ed) גער vb.
81b(8) נפל vb.
81b(9) אַפָּא #1 n.
81b(10) הָא part.
לְ־ prep.
פרש vb.
81b(11) אַתְּ pron.

גִּינְתָא n.
גרס #1 vb.
מָאן #1 pron.
קשׁט vb.
81b(12; Ar [AC 3:347])
חֲדָווּתָא n.
81b(12; M) רוּמָּנָא n.
81b(13) דִּיקְלָא n.
צוּצִיתָא #1 n.
שׁגר #2 vb.
שׁוור vb.
81b(14) הָכֵי וְהָכֵי adv.
81b(15) אֲנָא pron.
81b(35) נַהֲרָא #1 n.
עבר vb.
81b(35; V[3]Ar [AC
4:226]) כלי #2 vb.
81b(36) גרס #1 vb.
יתב vb.
81b(39) גלי #2 vb.
סני vb.
81b(39; M) נצי vb.
81b(45; O[2]) לבשׁ vb.
81b(46) בַּת בְּרַתָּא n.
חַתְנָא n.
כַּנְפָּא n.
סבר vb.
82a(9; M) אִימָּא n.
82a(38) אוּמְּנָא n.
זלל vb.
82b(1) מַחְסָא #1 n.

Bava Qamma

2b(13) גַּלּוּיֵי מִילְּתָא v.n.
2b(16) שׁמע vb.
2b(17) נִיהִי pron.
2b(23) מַזָּלָא n.
3a(5) מָהוּ pron.
3a(6) כלי #2 vb.
קַרְנָא n.
3a(17) שׁלח #1 vb.
3a(21) שׁמע vb.
3a(25) הוי vb.
יַתִּיר adj.
קְרָא #1 n.
3a(26) אוֹ conj.
הָא pron.
3a(29) שׁלח #1 vb.
3a(44) רַחְמָנָא n.
3a(45) קום vb.
3b(13) נוח vb.
3b(14) בֵּין prep.
3b(25) הִילְכְתָא n.
3b(41) דוק vb.
מָר n.
קְרָא #1 n.
4a(13) שׁייר vb.
4a(14) בהדיא adv.
4a(35) פשׁט vb.
4b(23) מָה pron.
4b(33) ארי #1 vb.
5a(6) גְּוִיָּא n.
5a(20) נכר vb.
5a(33) מִכְּלָלָא adv.
5a(40) חַד #1 num.
5b(4) פרך vb.
5b(7) הִילְכְתָא n.
6b(17) יְרוּשַׁלְמָאָה adj.
6b(18) לִישָּׁנָא n.
קְלִיל adj.
6b(32) עסק vb.
6b(39) הַאיְךְ pron.
6b(40) הני #1 vb.
6b(48) נגה vb.
7a(31) אַרְעָא n.
זלל vb.
7a(32) יקר vb.
ספי #1 vb.
7b(1) פּוּרְתָּא #1 n.
7b(3) נטר vb.
נִיסָן n.
7b(4) הוֹאִיל וְ־ conj.
7b(5) כְּדֵ־ prep.
7b(8) דְּ־ conj.
הַשְׁתָּא adv.
7b(9) יוּקְרָא n.
כִּי prep.
לְקַמֵּי(־) prep.
7b(13; F[1]) דמי vb.
7b(15) פּוּרְתָּא #1 n.
7b(24) בְּצִיר adj.
7b(26) יוּקְרָא n.
לְקַמֵּי(־) prep.
7b(30) זְבוּנָא n.
קפץ #1 vb.
8a(41) שׁתק vb.
8b(14) מצי #2 vb.
8b(17) סבר vb.
8b(35) דִּכְוָות־ prep.
8b(41) דִּינָא n.
שׁעי #1 vb.
9a(3) חייתא #1 n.
קבל #1 vb.
9a(4) דוש vb.
מִכִּי conj.
מִן prep.
9a(7) סִירְפָּא n.
9a(13) הִילְכְתָא n.
9a(21) טרף #1 vb.
שׁלם vb.
9b(4) מִלְּגָיו adv.
9b(5) מִלְּבַר adv.
9b(19) שׁני #1 vb.
9b(27) דִּירְכָּא n.
כַּמָּה adv.
נתק vb.
נתר vb.
9b(28) עמי vb.
שׁבק vb.
9b(31) גרם #1 vb.
צִיבְתָא #1 n.
10a(23) שׁייר vb.
10a(30) אַיְּדֵי דְּ־ conj.
שׁייר vb.
10a(44) אִיכָּא part.
10a(46) אִיהוּ pron.
בְּלָא prep.
10b(9; F[1]) הֵיכִי adv.
10b(10) שַׁעְתָא n.
10b(11) לָאו adv.
10b(12) אִי conj.
לָאו adv.
פּוּרְתָּא #1 n.
קום vb.
10b(14) זגי #1 vb.
10b(33) שׁתק vb.
11a(9) גִּידָא #2 n.
11a(10) טרח vb.
11a(12) אִיכָּא part.
11a(13) דִּבְרָא n.
זוּזָא n.
כְּשׁוּרָא n.
11a(19) נַרְגָּא n.
11a(21) מַעְלֵי adj.
11a(30) לִידֵי prep.
11b(2) אַטּוּ prep.
11b(14) שׁמע vb.
11b(17) עלי vb.
11b(19) גרע vb.
11b(24; M) הימן vb.
11b(28) גְּלִימָא n.
כַּתְפָּא n.
12a(2) שׁמט vb.
12a(3) דון #1 vb.
12a(4) גבי #1 vb.
12a(6) גבי #1 vb.
12a(7) הָא interj.
12a(20) דמי vb.
כִּי prep.
מְקַרְקְעָא n.
עַבְדָּא #1 n.
12a(34) כִּי #1 conj.
12b(1) קום vb.
12b(5) הוא pron.
סַדְנָא דְאַרְעָא n.
12b(13) אֲפִלּוּ conj.
12b(16) זכי vb.
12b(28) אִית part.
13a(32) אַלִּיבָּא דְ־ prep.
13a(39) שׁלם vb.
13a(41) בִּירָא n.
13b(5) כֵּיוָן conj.
פְּשִׁיט adj.

33a(49) זהר vb.
33b(1)
לָאו כָּל כְּמִינ־ prep.
33b(4) רְדָיָא n.
33b(9) אִית part.
33b(10) נַגְּחָנָא n.
33b(46) חפר vb.
נְיָירָא n.
34a(21) פטם vb.
34a(22) שבח #2 vb.
34a(26) כחש vb.
34a(27) כחש vb.
34a(28) קַרְנָא n.
34b(15) שקל #1 vb.
34b(22) לֵית(־) part.
34b(46) לְבַר adv.
34b(51) דוּמְיָא n.
35a(6) גנדר #1 vb.
קִיטְמָא n.
קלי vb.
35a(8) אִיכָּא part.
כִּי הָאֵי גַּוְונָא adv.
35a(9) חִינְכָּא n.
כאב vb.
35a(10) נְזִיתָא n.
פתק #2 vb.
שַׁכְרָא n.
35b(43) אַמַּאי conj.
36a(10) דְּמֵי n.
36a(16) לֵית(־) part.
36a(17) אתי vb.
36a(18) דְּחִיק adj.
שִׁינּוּיָיא #2 n.
שלם vb.
36b(22) בָּתַר prep.
36b(31) רוֹכְלָא n.
36b(36) זוּזָא n.
יהב vb.
36b(37) ברי #2 vb.
36b(39) אֲנַן pron.
37a(3) בִּישׁ adj.
37a(5) זוּזָא n.
מַךְ adj.

37a(21) דוק vb.
37a(30) פרץ vb.
37a(43) נגח vb.
37a(52) שאל vb.
37a(53) גמר vb.
37a(56) הָשְׁתָּא adv.
37b(2) שדי #1 vb.
37b(5) יעד #2 vb.
37b(8) מִינָא n.
37b(18) יוֹמָא n.
37b(28) הָאֵיךְ pron.
סִיוּטָא n.
38a(4) נגח vb.
38a(19) גלי #1 vb.
38a(22) אגר vb.
38a(33) פטר vb.
38a(35; MGG 380:4)
אזל #1 vb.
38a(36) בָּבְלָאָה adj.
נחם vb.
נַחֲמְתָא n.
38a(36; Es) גִּידוּפָא n.
38a(37) אִיפְשָׁר adv.
לְחוֹד־ prep.
38b(40; Es) קנס #1 vb.
39a(1) עֲנֵי adj.
39a(33) עוּמְקָא n.
39b(1) מנע vb.
39b(3) גדל #1 vb.
39b(52) קום vb.
40a(13) כּוֹפְרָא #1 n.
40a(18) כּוֹפְרָא #1 n.
מָמוֹנָא n.
40a(20) כּוֹפְרָא #1 n.
40a(23) שום vb.
40a(29) שבח #1 vb.
40a(31) בעי vb.
40a(36) עיין vb.
40a(40) חֲמִיר adj.
משכן vb.
40a(43) סנר vb.
40a(43; $F^{1}H^{1}$) סגר vb.
40a(43; Ar [AC 1:207]

RaḤ) סנד vb.
40a(47) שאל vb.
40a(48) פַּלְגּוּ n.
40a(49) סוֹף adv.
40b(2) נִיזְקָא n.
40b(3) אַגְמָא n.
ערק vb.
40b(9) ערק vb.
40b(11) אִית part.
40b(13) שעבד vb.
40b(24) יעד #2 vb.
40b(41) רבע #2 vb.
41a(2) רבע #2 vb.
41a(3) קַרְנָא n.
41a(25) אַגְמָא n.
ערק vb.
41a(33; F^{1}) נַגְּחָנָא n.
41a(47) הֵיכָא adv.
סקל #1 vb.
41a(55) כְּעֵין prep.
41b(2) שחט vb.
41b(3) כתב vb.
41b(11) דְּרָשָׁא n.
42a(1) זוּטַר adj.
42a(4; Oxf., c.21, 26)
שקל #1 vb.
42a(12) יַצִּיבָא n.
42a(13) גִּיּוֹרָא n.
42a(35) דָּרוֹמָא n.
42b(11; F^{1}) בַּר קַטְלָא n.
42b(13) מעט vb.
42b(16) פִּירְקָא n.
42b(22) גְּזִיזָא n.
43b(20) בעי vb.
קָא part.
43b(20; Oxf., heb. c.21,
28) בעי vb.
43b(29) רמי #1 vb.
44a(29) יַרְקָא n.
44a(31) חכך vb.
44b(16) ילף vb.
44b(27; F^{1}) כון vb.
45a(15) אַגְמָא n.

ערק vb.
45a(16) דְּ־ conj.
דִּינָא n.
שעי #1 vb.
45a(19) גמר vb.
45a(23) בְּרָא #1 n.
45b(42) איריא n.
46a(21) לְכִי conj.
46a(23) גַּבְרָא #1 n.
נִכְסְתָא n.
רְדָיָא n.
46a(25) דְּמֵי n.
יקר vb.
נִכְסְתָא n.
קום vb.
רְדָיָא n.
46b(1) אזל #1 vb.
לֵית(־) part.
46b(2) מָרֵי רְשׁוּתָא n.
פרע #2 vb.
46b(5) רְדָיָא n.
46b(7) רוּבָּא n.
46b(18) כאב vb.
סְבָרָא n.
46b(19) אזל #1 vb.
כֵּיבָא #1 n.
46b(25) זלל vb.
46b(31) אֲנָא pron.
דִּיד־ pron.
46b(33) קדם vb.
46b(34) שׁוּתָּפָא n.
47a(4) נגח vb.
47a(7) פִּירְשָׁא n.
47a(15) מְעַבַּר adj.
47a(16) שום vb.
47a(17) נִיפְחָא n.
פִּיטְמָא n.
47b(14) נְטִירוּתָא n.
47b(16) סוֹפָא n.
47b(22) נום vb.
47b(24) עבד vb.
47b(27) אַרְזַפְתָּא #1 n.
47b(30) מֵי adv.

47b(36) קבל #1 vb.
47b(37) עָלְמָא n.
48a(15) אפי vb.
עלל vb.
48a(16) אכל #1 vb.
בַּרְחָא n.
חבל #1 vb.
לַיְישָׁא n.
48a(16; OHR ib. 86:12)
חכן vb.
48a(17) דְּמֵי n.
48a(21) נְטִירוּתָא n.
48a(25) צְנִיעוּתָא n.
48a(26) מָרְיָא n.
48a(27) רמי #1 vb.
48a(28) סלק #1 vb.
צְנִיעוּתָא n.
48a(35) הָאֵיךְ pron.
48a(36) כְּמָאן דְּ־ conj.
כרי #1 vb.
מלי #1 vb.
48a(49) נזק #1 vb.
48b(12) אמר vb.
48b(14) בְּעָלְמָא adv.
גַּרְמָא #2 n.
48b(35) אמר vb.
סְתָמָא n.
48b(42) סוֹפָא n.
48b(44) כּוּלָּא pron.
49a(16; HEs)
חֲמָרָא #2 n.
49a(17) מְעַבַּר adj.
49a(25) פרק vb.
49a(34) דרש vb.
49a(36; Es,OHR ib.
59:2) סלק #1 vb.
49a(36; EsOHR
ib. 59:2) שַׁחְמָא n.
49a(38) זכי vb.
49a(40) מרי דיכי pron.
49a(41) זכי vb.
צְרָרֵי n.
49a(44) קום vb.

49b(13) שוך #1 vb.
49b(25) שִׁעְבּוּדָא n.
50a(13) הָנְהוּ pron.
צרך vb.
50a(15) סגי #1 vb.
50a(16) טמם vb.
50a(28) מַנִּי pron.
מְצִיעֲתָא n.
50a(32) רווח vb.
50a(48) אַפָּא #1 n.
ארך #1 vb.
גבי #1 vb.
רוּחָא n.
50b(27)
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
50b(33) בהדיא adv.
50b(36) הֲבָלָא n.
כְּרִיךְ adj.
50b(37) אֲרִיךְ #1 adj.
50b(42; Es) טלל #1 vb.
50b(45) מֵעִילָּאי adv.
50b(46) רווח vb.
50b(49) חֲבָטָא n.
לֵית(־) part.
50b(51) אֲרִיתָא #1 n.
דַּלָּאָה n.
טרף #3 vb.
50b(52) קַבָּא n.
50b(53) שוי vb.
50b(54) חֲבָטָא n.
51a(10) גבה vb.
נוול #1 vb.
51a(18) אַבַּרָאי adv.
דלי vb.
51a(19) חקק vb.
מִגַּוָּאי adv.
51a(21) אֲרִיתָא #1 n.
51a(24) גנדר #1 vb.
51a(31) כרי #1 vb.
51a(44) לְכַד־ prep.
51b(23) יַבַּשְׁתָּא n.
51b(26) עוּמְקָא n.
51b(27) אִית part.

51b(28) נְפִישׁ adj.
51b(29) טְפֵי adj.
51b(30) עַמִּיק adj.
51b(34) הֲבָלָא n.
51b(46) מלי #1 vb.
51b(47) אודי vb.
סבר vb.
51b(50) דְּנַפְשׁ־ n.
51b(51) כַּסְפָּא n.
קני #1 vb.
52a(11; EsF^{1})
כרכושתא #2 n.
52a(12) בְּרֵישָׁא adv.
52a(12; Es) עִיזָּא n.
52a(13) עַל prep.
רגז vb.
רָעֲיָא n.
52a(14) נְגוֹדָא n.
סַמְיוּתָא n.
עָנָא n.
52a(24) אִימַּת adv.
52a(32) רעע vb.
52a(33) מָהוּ pron.
52b(17) בעי vb.
כִּי #1 conj.
52b(28) נקש vb.
52b(38) מִיגּוֹ prep.
53a(11) חֲבָטָא n.
53a(13) אַ־ prep.
אַפָּא #1 n.
הפך vb.
53a(14) לַאֲחוֹרֵי־ prep.
53a(18) סייע vb.
53a(24) הֲזֵיקָא n.
53a(33) הֲזֵיקָא n.
53a(35) הֲזֵיקָא n.
53a(36) אִידָּךְ pron.
דַּיָּינָא n.
53a(37) דִּינָא n.
נחת #1 vb.
עוּמְקָא n.
53a(39) הני #1 vb.
נִיזְקָא n.

שׁוּתָּפוּתָא n.
53a(40) קָא part.
53a(41) פסד vb.
53a(43) שלם vb.
53a(47) אַבְנָא n.
53a(48) בֵּירָא n.
54a(12) פְּרָטָא n.
רַחֲמָנָא n.
54b(38) רִיבּוּיָיא n.
54b(45) כתב vb.
54b(48) גמר vb.
54b(50) פפונאה adj.
55a(11) הוי vb.
55a(15) טֵית n.
55a(16) אמר vb.
בֵּי #2 n.
טֵית n.
55a(19) טֵית n.
55a(20) כְּתָבָא n.
55a(22) רבי #1 vb.
55a(24) אֲרִיךְ #1 adj.
קָקָא #1 n.
55a(25) אֲלִים adj.
גַּמְלָא #1 n.
זוט adj.
טַיְיעָא adj.
פָּרְסָאָה adj.
55a(25; F^{1}) קוֹעָא n.
55a(26) קוֹעָא n.
קַטִּין adj.
55a(27) בֵּיעֲתָא n.
55a(27; F^{1}) שיחלא #1 n.
55a(30) עִיזָּא n.
שִׁיבּוּטָא n.
55a(31) שִׁיבּוּטָא n.
55a(34) חִיּוּבָא n.
55b(39) דוק vb.
56a(12) אִיכָּא part.
56a(24) טוּבָא adv.
56a(27) סתר #2 vb.
56a(33) כסי vb.
56a(39) סהד vb.
56a(48) כִּי #1 conj.

56a(54; F[1]) טַבַּרְקֵי n.
56b(1) נפק vb.
56b(2) בְּאַפֵּי(־) prep.
56b(15; HAr [AC 4:320]) כַּרְזִילָא n.
56b(16) מסר #1 vb.
56b(19) אוֹרְחָא #1 n.
56b(22) עֲנֵי adj.
56b(23) שעבד vb.
57a(8) עלל vb.
57a(10) מָתָא n.
57a(14) נקט vb.
57a(15) בָּרָא adj.
נְטִירוּתָא n.
נִיגְרָא #1 n.
57a(36) חבי #1 vb.
57b(26) פטר vb.
57b(27) טען #1 vb.
57b(35) עסק vb.
57b(42) נזק #1 vb.
58a(12) פְּשִׁיעוּתָא n.
58a(20; F[1]) שמט vb.
58b(1) סמר vb.
58b(11) שמע vb.
58b(28; Geon 246:28 Es) קצץ vb.
58b(28; Geon 246:28Es)
קַשְׁבָּא n.
58b(29) רֵישׁ גָלוּתָא n.
58b(30) קִינָא #1 n.
58b(32) דִּינָא n.
רֵישׁ גָלוּתָא n.
58b(32; Es) פָּרְסָאָה adj.
59a(1) שמר vb.
59a(8) מִיהָא adv.
59a(30) כרך vb.
59a(35) גּוּפְנָא n.
כַּחְשָׁא n.
59a(35; Es) סיים #2 vb.
59a(42) פַּקִּיחַ adj.
59a(45) דִּיקְלָא n.
59a(46) אֲרַמָּאָה #2 adj.
דִּיקְלָא n.

זְעֵיר adj.
פָּרְסָאָה adj.
רֵישׁ גָלוּתָא n.
59b(1) אוּכָּם adj.
מְסָאנָא n.
שׁוּקָא n.
59b(2) דְּבֵי רֵישׁ גָלוּתָא n.
59b(3) אבל vb.
59b(3; Es) סום vb.
59b(4) אבל vb.
חֲשִׁיב adj.
59b(5) חבש vb.
59b(5; F[1]) יְהִיר adj.
59b(7) אַתּוּ pron.
59b(8) אוֹ conj.
59b(9) כּוּפְרָא #3 n.
קצץ vb.
59b(12) דְּ part.
59b(15) שבק vb.
59b(19) פסק vb.
59b(27) בֵּי דָרֵי n.
נַטְרָא n.
59b(27; Ed) גדש vb.
59b(34) גּוּוָא #1 n.
צִיבְתָא #1 n.
60a(1) גרם #1 vb.
סִילְתָא #1 n.
60a(3) שבש #1 vb.
60a(13) צמר #1 vb.
60a(17) גַּרְמָא #2 n.
60a(25) פשע vb.
שְׁכִיחַ adj.
60b(10) מִגּוָּאי adv.
60b(11) בֵּינֵי prep.
צְוִותָא n.
60b(12) טְפֵי adj.
60b(14) עִידָּנָא n.
רִיתְחָא n.
60b(14; F[1]) כַּוְותָא n.
סכר vb.
60b(24) רְשׁוּתָא #2 n.
60b(25) להדיא #1 adv.
60b(26) חבי #1 vb.

סגי #2 vb.
60b(28) בֵּי #1 n.
דַּרְדַּק n.
קרי #1 vb.
60b(30; MGE 502:18) נַפְקָא n.
60b(31) אַגַּדְתָא n.
מַר n.
60b(32) פתח vb.
שבק vb.
60b(34) שוי vb.
60b(34; MGE 502:23) שוי vb.
60b(41) טמר vb.
מַהוּ pron.
60b(44) חלף vb.
60b(44; F[1]) פְּלִישְׁתָּאָה n.
60b(49) פְּלִישְׁתָּאָה n.
61a(6) גְּמָרָא n.
61a(12) לְשׁוּם prep.
61a(14) גְּמָרָא n.
61a(18) חשב vb.
61a(34) אַרְיָתָא #1 n.
דָּלָאָה n.
61b(1) נְגָאנֵי n.
61b(30) רהט vb.
62a(14) נְטִירוּתָא n.
62a(20) כַּסְפָּא n.
62a(21) נְטִירוּתָא n.
62a(27) בטש vb.
כַּסְפְּתָא n.
62a(33) מַרְגָּנִיתָא n.
62a(33; Es) כַּסְפְּתָא n.
62a(35) אִינִישׁ n.
אֲמִיד adj.
דְּ־ conj.
הוי vb.
62a(36) פקד vb.
62a(37) דְּמֵי n.
שקל #1 vb.
62a(39) זְבִינָא n.
63a(12) רִיבּוּיָא n.
63a(30) פִּרְטָא n.

63a(31) מעט vb.
63b(30) הֶקֵּישָׁא n.
64a(18) רבי #1 vb.
64a(24) בָּתְרָא adj.
כְּלָלָא n.
64a(27) הדר #1 vb.
64b(22) מִילְתָא #1 n.
65a(2) שני #1 vb.
65a(9) נום vb.
65a(12) אַתְּ pron.
פטם vb.
65a(18) מֵעִיקָּרָא adv.
65a(20) גזל vb.
חֲבִיתָא n.
65a(22) מִמֵּילָא adv.
65b(10) כפילא n.
65b(21) שני #1 vb.
65b(25) ערב #2 vb.
פסק vb.
קְרָא #1 n.
65b(28) סגי #1 vb.
65b(35) הַשְׁתָּא adv.
65b(36) גנב vb.
דִּיכְרָא n.
65b(37) נצל vb.
רַחֲמָנָא n.
66a(19) מִיהוּ conj.
66a(20) מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
66a(25) לִידֵי prep.
66b(3) מְעַלֵּי adj.
66b(11) עֲמָרָא n.
66b(12) אֶלָּא conj.
66b(27) קשי vb.
שני #2 vb.
66b(32) אֲבַרְזִין n.
הַשְׁתָּא adv.
מַשְׁכָּא #1 n.
66b(34) טְלָלָא n.
כְּשׁוּרָא n.
67a(6) קְצִיצְתָא n.
67a(7; GC 118:10)
גּוּבְתָא #1 n.
חקק vb.

שׁוּחִילָא n.
67a(11) פסל #1 vb.
67a(16) טִיבְלָא n.
67a(23) הָהוּא pron.
67b(3) אֵימַת adv.
67b(13) מְיַיתַּר adj.
67b(16) חַד #1 num.
67b(21) גנב vb.
טבח vb.
67b(24) חַד #1 num.
68a(41) חִיּוּבָא n.
68b(26) טבח vb.
68b(40) פסק vb.
69a(11) הני #1 vb.
69a(15) חוור vb.
69a(28) אפך vb.
69a(30) אפך vb.
69b(13) סְתָמָא n.
69b(19) סייע vb.
69b(37) חלל #1 vb.
לְעִנְיָין prep.
69b(38) אִית part.
70a(1) יְחִידָאָה adj.
70a(8) כפר vb.
שִׁיקְרָא n.
70a(10) אוֹרַכְתָּא n.
זכי vb.
70a(11; HP 66:23)
מְשִׁשָׁא n.
70a(17; F[1]) עני #1 vb.
70a(17) שְׁלִיחָא n.
70a(18) שׁוּתָּפָא n.
70b(27) מַאן #1 pron.
70b(30) נוח vb.
70b(34) קום vb.
71a(3) הוי vb.
71a(14) חֲבוּרְתָא n.
כּוּלָּא pron.
71a(21) שְׁלִיחָא n.
71a(23) קום vb.
71a(34) פִּיתְחָא n.
71a(40) אַמְּטוּל prep.
71b(2) שְׁאָרָא n.

71b(5) טבח vb.
71b(31) מְנָתָא n.
71b(39) צִפְּרָא n.
72a(1) בִּישְׂרָא n.
72a(2) קרי #1 vb.
72a(15) סָב adj.
72a(16; Es) מְחוֹזְנָאָה adj.
72b(20) הָהִיא pron.
72b(23) חזי vb.
72b(23; M) צות vb.
72b(24) הָנֵי pron.
73a(2) פסל #1 vb.
73a(3) גַּזְלָנוּתָא n.
73a(14) גלי #2 vb.
73a(32) הדר #1 vb.
73a(35) אתי vb.
הֵיכָא adv.
73a(36) נִיהוּ pron.
73a(41) זמם #1 vb.
פסל #1 vb.
73a(44) כִּי #1 conj.
73b(23) נפק vb.
73b(32) בְּ־ prep.
מַאי דְּ־ pron.
73b(35; Es) זמם #1 vb.
74a(1) אפך vb.
74a(9) אחר #1 vb.
74a(12) בַּר חִיּוּבָא n.
74a(13) קדם vb.
74a(17) דּוּקְיָא n.
74a(19) זמם #1 vb.
קום vb.
74a(21) כחש vb.
74a(25) אַפּוּם prep.
פסק vb.
74a(36) חֵירוּתָא n.
74b(26) צות vb.
74b(39) הָכֵי adv.
75a(25) מֵי adv.
75a(31) בִּיעֲתוּתָא n.
מֵחֲמַת prep.
קָא part.
75a(39) בֵּי רַב n.

סָב adj.
קפה vb.
75b(37) בְּלָא אַפֵּי־ prep.
הָנְהוּ pron.
זמם #1 vb.
סָהֲדָא n.
76a(6) רְשׁוּתָא #2 n.
76a(12) הָכֵי adv.
76a(24) אַכַּתִּי adv.
76b(17) זרק vb.
77b(4) מַתְנִיתָא n.
77b(14) לֵית(־) part.
77b(26) חַד #1 num.
77b(27) גִּיסָא #2 n.
ערב #2 vb.
78a(8) רִיבּוּיָא n.
78b(8) בהדיא adv.
78b(14) מַתְנִיתָא n.
78b(24) גזז vb.
78b(25) גזז vb.
79b(1) בַּר שְׁטָרָא n.
79b(14) גַּזְלָנָא n.
טמר vb.
לָאו adv.
79b(15) נִינְהוּ pron.
79b(16) אִינָשָׁא n.
ערק vb.
79b(52) מִכִּי conj.
נפק vb.
79b(52; H,Oxf. c.23, 12)
פִּירוּשָׁא n.
79b(53) מלי #1 vb.
שהי #1 vb.
שרי #1 vb.
80a(38) אֲוּרְדִּינָא n.
חרז vb.
חרך vb.
קָטִין adj.
רעי #1 vb.
שִׁירְצָא n.
שְׂקָא n.
שרך vb.
80a(39) שְׂקָא n.

80a(41) זַרְעָא #1 n.
קבר vb.
קום vb.
80b(5) דבר vb.
80b(6) אַדְּהָכֵי adv.
שׁוּנְרָא n.
80b(6; F[1]H[bef. corr.])
קטע vb.
80b(18) אוּכָּם adj.
80b(19) בְּרָא #1 n.
81a(16) הַגְתָא n,
הֵיזְמְתָא n.
81a(22) רמי #1 vb.
81a(25) כחש vb.
81a(26; EsOHT ib. 141:26 [ל״א]) רכב vb.
81a(26; OHT ib. 141:26) רכך vb.
81a(29) מִשְׁרָא n.
81a(29; Es) שדי #1 vb.
81b(20) שרק #3 vb.
81b(21) טַלָּא n.
81b(22) אוֹרְחָא #1 n.
81b(25) סלק #1 vb.
פסע vb.
81b(27) גַּבֵּי prep.
81b(28) גְּזִירֵי n.
גזר vb.
פַּרְזְלָא n.
שְׂקָא n.
81b(33) בֵּי מִצְרָא n.
הדר #1 vb.
81b(34) בֵּי מִצְרָא n.
הדר #1 vb.
81b(40) חֲדַסַר num.
81b(51) דְּ־ conj.
יְחִידָאָה adj.
82a(26) פְּסוּקָא n.
82a(28) סִיפְרָא n.
קרי #1 vb.
82a(34) צְנִיעוּתָא n.
82a(37) אוס vb.
עיין vb.

קטר #1 vb.
82b(26) אוֹהֲלָא #2 n.
82b(29) קוּטְרָא n.
82b(30; Es) גרגסא n.
סירחא n.
82b(31) גְּמָרָא n.
82b(41) אסר vb.
83a(4) לְחוֹד adv.
83a(32) אזל #1 vb.
נבח vb.
83a(32; MGN 160:19)
עלל vb.
83a(33) כַּלְבָּא #1 n.
נוד vb.
עוּבָרָא n.
83a(34) וַלְדָּא n.
נוד vb.
נִיבָא #1 n.
שׁטח vb.
83a(34; Es) חיורא #1 n.
83a(34; M) טוּפְרָא n.
83a(34; Es) כְּבָר adv.
83a(34; M) שׁקל #1 vb.
83a(36) טוּבָא adv.
שׁוט vb.
83a(37) אַמְתָא #2 n.
83b(28) קַטְלָא #1 n.
83b(29) סְמִיךְ adj.
83b(47) רַחְמָנָא n.
83b(54) נְהוֹרָא n.
קוּשְׁיָא n.
84a(10) הֵיכָא adv.
84a(12) אִיפְשָׁר adv.
84a(14) חֲבָלָא #1 n.
84a(19) דרשׁ vb.
84a(24) עֵינָא #1 n.
84a(24; Es) נִישְׁמְתָא n.
עוור vb.
84a(25) אמד #1 vb.
84a(26) רוּחָא n.
84a(30) טְפֵי adj.
מְפַנַּק adj.
84a(34) בִּישְׂרָא n.

הַיְיא adv.
סלק #1 vb.
84a(35) אתי vb.
84a(39) מֵי adv.
84a(40) יָנוֹקָא n.
קטע vb.
84a(41) נִיזְקָא n.
84a(42) נִיזְקָא n.
84a(43) הוֹאִיל וְ־ conj.
חוב vb.
84a(44) אלס vb.
גדל #1 vb.
דִּיל־ pron.
לְכִי conj.
פייס vb.
שׁום vb.
84b(6) שְׁלִיחוּתָא n.
84b(9) כַּמָּה adv.
84b(11) עוֹד adv.
84b(12) קצץ vb.
84b(16) שְׁכִיחַ adj.
84b(20) גבי #1 vb.
קְנָסָא #1 n.
84b(29) יעד #2 vb.
84b(36) גלי #2 vb.
84b(38) אַדְּרַבָּה/א adv.
84b(42) מַסְקָנָא n.
85a(9; F[1]) שופטני n.
85a(12) כסף vb.
שׁקל #1 vb.
85a(13) שׁדי #1 vb.
85a(15) צער vb.
85a(29) בֵּי רַב n.
85a(38) רַבָּנַן n.
85a(50) אוֹהֲלָא #1 n.
85a(50; F[1]HAr [AC 5:361]) כרבאה n.
85a(50; F[1]H) נאתא n.
85a(50; F[1]) קלבא n.
85a(51) אֲנָא pron.
אָסְיָא n.
אַרְיָא n.
85a(51; Oxf., heb. c.23) אַרְבָּא #1 n.
דמי vb.
כִּי prep.
85a(52) אָסְיָא n.
הוא pron.
מַגָּן adv.
רַחִיק adj.
שׁוי vb.
85a(53) אֲנָא pron.
אסי #1 vb.
עֵינָא #1 n.
85a(53; Oxf., c.23, 14)
עוור vb.
85a(54) פשׁע vb.
קצץ vb.
85b(12) שׁכח #1 vb.
85b(16) כאב vb.
מִידָּא n.
סלק #1 vb.
85b(17) סלק #1 vb.
סַמָּא n.
85b(17; F[1]) חוור vb.
85b(18) גַּוְונָא n.
נקט vb.
85b(19) אִידְּרוֹנָא n.
הרזק vb.
85b(20) אַפָּא #1 n.
לְ־ prep.
רקק vb.
85b(24) דַּוְולָא n.
85b(25) שְׁלִיחוּתָא n.
85b(36) אמד #1 vb.
85b(37) חַד חַד adv.
כּוּלָּא pron.
85b(46) פחת vb.
86a(6; EsF[1]) טִיפְּתָא n.
86a(7) אוּדְנָא #1 n.
86a(8) בַּעְיָא n.
86a(9) הדר #1 vb.
86a(9; Es) נשׁא n.
סוך #2 vb.
86a(10; F[1]) צוות #1 vb.
86a(10; Es) *קַרְטוּפָא n.

86a(11) אסי #1 vb.
86a(12) בֵּי כוּבֵּי n.
גַּוְונָא n.
רקד #1 vb.
86a(13) *קַרְטוּפָא n.
86a(15) גִּיסָא #2 n.
86a(24) אוּדְנָא #1 n.
פסק vb.
86a(25) נְחִירָא n.
רֵישָׁא n.
86a(42) יהב vb.
86a(44) מְחַוַּורְתָּא n.
86a(54) שׁום vb.
86a(56) כלם #1 vb.
86b(1) כלם #1 vb.
86b(1; Oxf., c.21, 34)
כלם #1 vb.
86b(10) זִיקָא #1 n.
86b(11) דלי vb.
86b(18; F[1]) זלל vb.
86b(23) כלם #1 vb.
86b(24) כִּיסוּפָא n.
86b(30) כלם #1 vb.
87a(15) יוֹמָא טָבָא n.
פקד vb.
רַבָּנַן n.
87a(33) מסר #1 vb.
87a(34) חבל #1 vb.
87b(21) סחר vb.
87b(21; F[1]) אוּרְתָא n.
87b(21; Oxf., c.21, 34)
עבד vb.
עִיבִידְתָּא n.
87b(26) מֵעָלְמָא adv.
קָא part.
קפד vb.
87b(27) צַעֲרָא n.
87b(28) חֲבָלָא #1 n.
87b(31) גַּבְרָא #1 n.
קַפְּדָן adj.
87b(32) קַפְּדָן adj.
87b(33) חסר vb.
87b(34) דִּיקְלָא n.

87b(36) חֲבָלָא #1 n.
88a(1) כַּסְפָּא n.
פחת vb.
88a(3) פחת vb.
88a(42) הָכֵי הָשְׁתָא adv.
88a(53) אִימָּא n.
88a(54) נסב vb.
88b(7) נִיהֵל־ prep.
88b(43) פשׁט vb.
88b(45) אַבָּא #1 n.
ירת vb.
88b(46) ברח vb.
88b(47) ברח vb.
89a(10) הוֹאִיל וְ־ conj.
לִידֵי prep.
89a(25) נתן vb.
89a(26; Oxf., c.21, 36)
זבן vb.
89a(35; Oxf., c.21, 36)
זְבוּנָא n.
89a(37) חבל #1 vb.
89a(37; F[1]) פסד vb.
89b(2) מִידָּא n.
89b(3) בְּכְדִי adv.
טרח vb.
89b(3; Oxf., c.21, 36)
בֵּי דִינָא n.
89b(14) פּוּרְתָא #1 n.
89b(17) אִידָּךְ pron.
חֲבָלָא #1 n.
89b(23) נְפִישׁ adj.
89b(24) אתי vb.
89b(29) אנס vb.
90a(3) אלם vb.
90a(3; Oxf., c.23, 15)
בֵּי דִינָא n.
90b(19) אֲנָא pron.
הָא interj.
90b(22) חזי vb.
90b(32) בְּרָא #1 n.
דִּינָא n.
90b(33) סבר vb.
91a(1) אוּמְדָּנָא n.

91a(2) גמר vb.
91a(2; EsF[1]) עני #3 vb.
91a(4) אָפְלוּ conj.
91a(7) ברח vb.
91a(7; Oxf., c.23, 15)
קבל #1 vb.
91a(11) רִדְיָא n.
91a(13) קַטְלָא #1 n.
91a(20)
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
91a(22) מִידָּא n.
נזק #1 vb.
91a(26) בעת vb.
91a(31) קצר #1 vb.
91a(32) אמד #1 vb.
בְּוַדַּאי adv.
חִיפְצָא #1 n.
91a(33) נִיזְקָא n.
91a(37) עִיבִידְתָּא n.
91a(38) רחם vb.
91a(39) אַמַּאי conj.
שׁכב #1 vb.
91b(12) אִידְּרוֹנָא n.
הרזק vb.
91b(25) הדר #1 vb.
מָאנָא n.
91b(33) חַיֵּי n.
כּוּלָּא pron.
סמי vb.
91b(34) מַתְנִיתָא n.
91b(37) דִּיקְלָא n.
טען #2 vb.
קַבָּא n.
91b(38) חֲשִׁיב adj.
91b(39) זִימְנָא n.
קצץ vb.
92a(2) טעם vb.
92a(3) גּוּפְנָא n.
טַעֲמָא n.
92a(5) קוּרָא #1 n.
92a(6) אָרִישָׁא n.
עקר vb.
92a(7) גּוּפְנָא n.

92a(22) הדר #1 vb.
92a(40) הַוְצָא n.
כרבא #2 n.
92a(44) כפל #1 vb.
92a(45) כפל #1 vb.
92a(49; Es) אֵיבְרָא n.
שַׁפָּא n.
92a(50) מְתִיבְתָּא #1 n.
סייע vb.
92a(51) אַלִּיבָּא דְ־ prep.
סלק #1 vb.
שְׁמַעְתָּא n.
שׁקל #1 vb.
92a(51; F[1]) דוּרָא #1 n.
92a(52) אזל #1 vb.
בָּתַר prep.
92a(53) עֲנֵי adj.
עַנְיוּתָא n.
92b(4) גַּבְרָא #1 n.
כרך vb.
מטי vb.
רָהוֹטָא n.
רהט vb.
92b(4; OHT Yom 11:1)
דור #2 vb.
92b(5) צִפְּרָא n.
92b(16) אוּכָּפָא n.
גַּבָּא n.
חַבְרָא #1 n.
חֲמָרָא #2 n.
משׁשׁ vb.
קרי #1 vb.
92b(19) מְנָא adv.
92b(20; MGG 404:1)
בהת vb.
מִילְתָא #1 n.
קדם vb.
92b(23) בַּר אֲוַוזָא n.
שׁפל vb.
92b(24) טוף #2 vb.
92b(27) כַּכָּא #1 n.
נפל vb.
שִׁיתָּא num.

92b(33) חַמְרָא #1 n.
טִיבוּתָא n.
מָרְיָא n.
שָׁקְיָא #1 n.
92b(37) בלע vb.
גִּלְלָא #2 n.
כַּלְבָּא #1 n.
כַּפְנָא n.
לְ־ prep.
92b(39) בִּישׁ adj.
92b(39; HAr [AC ib.])
שׁדכא #2 n.
92b(39; Ar [AC 8:33])
שׁוף #1 vb.
92b(40) בַּרְיָיתָא #1 n.
מַתְנִיתָא n.
92b(46) בַּר עֲמִיתָא n.
גּוּדָּא #1 n.
דחי vb.
עני #1 vb.
שׁדי #1 vb.
92b(46; MGG 265:14)
בַּר אֲחָתָא n.
92b(48) בֵּירָא n.
קָלָא #2 n.
92b(49) שׁדי #1 vb.
92b(51; MGG 265:18)
דלי vb.
92b(53) גַּבְרָא #1 n.
זוּטַר adj.
92b(54) דַּרְדַּק n.
קשׁשׁ vb.
93a(3) מָרֵי נִיכְסֵי n.
צִיבֵי n.
93a(4) משׁשׁ vb.
93a(9) אַרְעָא n.
93a(29) מִידָּא n.
93a(40) לִידֵי prep.
93a(43) אַרְנְקָא n.
93a(44) אתי vb.
גנב vb.
גַּנָּבָא #1 n.
פשׁע vb.

93a(45) עָנֵי adj.
93b(16) שלף #1 vb.
93b(22) בּוּכְנָא n.
93b(23) נַמְטָא n.
93b(30) נפס vb.
93b(31) סרק #2 vb.
93b(32) חוור vb.
כברי vb.
94a(26) כפל #2 vb.
94a(38) יַתִּיר adj.
94a(54) כְּחָשָׁא n.
94a(56) הדר #1 vb.
כְּחָשָׁא n.
94b(8) הַהוּא pron.
94b(9) פרש vb.
94b(33) גזל vb.
95a(15) קְנָסָא #1 n.
95a(16) כחש vb.
95a(25) לְדִיד־ prep.
95a(39) כִּי #1 conj.
95a(40) קנס #1 vb.
95b(25) בְּעֵינ־ prep.
96a(1) סלק #1 vb.
שְׁבָחָא #2 n.
96a(8) אַרְעָא n.
גְּרִיוָא #1 n.
שְׂעוֹרָא n.
96a(9) כְּגוֹן prep.
96a(21) גזל vb.
קטל vb.
96a(22) קְנֵי #1 vb.
96a(23) בֵּי גּוּבֵי n.
דִּיקְלָא n.
הָשְׁתָּא adv.
96a(23; Es) גּוּבָא #1 n.
96a(24) גְּשׁוּרָא n.
96a(25) לוּלִיבָא n.
קְצַצְתָּא n.
96a(26) הוּצָא n.
96a(27) חוּפִיא #2 n.
עבד vb.
שִׁישׁוּרָא n.
96b(5) לְבֵינְתָּא n.

עַפְרָא n.
96b(6) שוי vb.
96b(7) לְבֵינְתָא n.
96b(10) נִסְכָּא n.
96b(11) זוּוָא n.
96b(14) חֲדַת adj.
שְׁחֵם adj.
96b(16) שַׁחְמָא n.
96b(21) פַּדָּנָא n.
96b(22) זרע vb.
כרב vb.
כְּרָבָא #1 n.
96b(23) זַרְעָא #2 n.
לְסוֹף adv.
לְקַמֵּי(־) prep.
96b(24) שבח #2 vb.
96b(26) כִּי #1 conj.
96b(27) דִּינָא n.
96b(28) אִינִישׁ n.
גּוּזְלָנָא n.
דִּינָא n.
קנס #1 vb.
96b(41) אִיפְכָא n.
בְּרֵייתָא #1 n.
מַתְנִיתָא n.
עבד vb.
96b(42) אפך vb.
מִקַּמֵּי(־) prep.
96b(44) חַד #1 num.
97a(11) יתב vb.
מְיַיתַּב adj.
97a(13) כחש vb.
נִיחַ adj.
97a(15) עַבְדָא #1 n.
97a(18) כַּרְסָא n.
97a(19) רקד #1 vb.
97a(20) בֵּי כּוּבֵי n.
97a(24) סרי vb.
97a(43) נכר vb.
97a(44) הַדֵּיקָא n.
97b(13) בחש vb.
97b(20) חֲזֵי adj.
97b(32) נַפְיָא n.

97b(33) זלל vb.
97b(34) טִיבְעָא #2 n.
נכי vb.
98a(2) שבח #2 vb.
98a(3) עוֹבָדָא n.
98a(6) הָא interj.
נוח vb.
98a(9) אדי vb.
98a(17) טרש #1 vb.
קוּרְנָסָא #1 n.
98a(18) חסר vb.
שוף #1 vb.
שׁוּפִינָא #1 n.
98a(26) קום vb.
98b(1) אִיכָּא part.
98b(13) גַּרְמָא #2 n.
מְעַלֵּי adj.
98b(14) כפי vb.
נִיִירָא n.
98b(15; Es) כְּשׁוּרָא n.
צַלְמָא n.
98b(27) בַּהֲדֵי prep.
98b(49) איריא n.
גלי #2 vb.
99a(12) דחי vb.
99a(18) גְּרָדָא n.
מָרְיָא n.
99a(18; Es) סַרְבָּלָא #1 n.
99a(20) רכך vb.
99a(21) אגר vb.
בִּיטְשָׁא n.
לְ־ prep.
99a(21; Es) בטש vb.
מְעָתָא n.
99a(23) בטש vb.
99a(31) סַרְבָּלָא #1 n.
99a(33) כו interj.
מַאי #1 pron.
קדש vb.
99b(22) קָא part.
99b(24) עכר #1 vb.
99b(24; OHP ib. 156:30) עבר vb.

99b(26) אִתּוּ pron.
דוק vb.
99b(28) רמי #1 vb.
99b(38) מחי #3 n.
פטר vb.
99b(42) מַגְרַמְתָּא n.
99b(43) טרף #3 vb.
99b(45) גְּרִיעוּתָא n.
99b(48) מְעַלְּיוּתָא n.
99b(51) הַהִיא pron.
צרך vb.
99b(52) דֵּינָרָא n.
חור vb.
99b(52; Es) סִיכְּתָא n.
99b(52; Oxf., b.10, 33)
שַׁפִּיר adj.
99b(53) חזי vb.
נפק vb.
סַנֵי adj.
99b(54) בִּישׁ adj.
דֵּין pron.
כתב vb.
עִיסְקָא n.
פִּינְקְסָא n.
100a(5) סמך vb.
קָא part.
101a(1) דּוּדָא n.
כפרא n.
101a(14) דקק vb.
101a(16) צבע vb.
101a(19) לָא מִידֵּי adv.
101a(21) סַמָּא n.
101a(22) גִּיפָא #2 n.
פסד vb.
101a(31) נפק vb.
101a(32) דְּמֵי n.
צִיבְעָא n.
101a(33) קוּפָּא #1 n.
101a(34) צבע vb.
101a(36) כְּלוּם pron.
101a(37) חזיתא n.
101b(2) חזיתא n.
102a(24) אֲחוֹרֵי prep.

102a(47) חַד #1 num.
102a(48) כּוּלָּא pron.
מַסַּכְתָּא n.
102a(48; HHG2 56:82)
מַסַּכְתָּא n.
102a(49; Oxf., b.10, 35)
הִילְכְתָא n.
פְּסִיק adj.
102b(9) חֲזֵי adj.
102b(11) אחך vb.
102b(23) עבד vb.
שְׁלִיחוּתָא n.
102b(40) בְּרָא #1 n.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
102b(44) בעי vb.
זִילוּתָא n.
יְקָרָא n.
לָא adv.
103a(6; Es) פַּנְחֵיה n.
103a(7) בְּכְדֵי adv.
זוּזָא n.
שדי #1 vb.
103a(17) זוּזָא n.
יהב vb.
103a(18) יקר vb.
כִּיתְנָא n.
103a(18; M) מָרְיָא n.
103a(20; HP 51:2)
אזל #1 vb.
103a(21; Oxf., b.10, 36)
שקל #1 vb.
103a(27) משך #1 vb.
103b(24) כִּי #1 conj.
103b(25) מָמוֹנָא n.
103b(35) עוֹד adv.
103b(39) שִׁיקְרָא n.
103b(44) מִיכְּדֵי adv.
104a(1) גזל vb.
מַאן #1 pron.
104a(38) גַּבֵּי prep.
פְּלָנְיָא n.
104a(39) שכח #1 vb.
104b(10; HP 66:13)

אַדְּהָכֵי adv.
104b(13) נִיהֲל־ prep.
104b(16; TGHark 93:28) אֲסוּפָּא n.
104b(17) לְאַפֵּי(־) prep.
נפק vb.
עַד prep.
104b(18) מָמוֹנָא n.
104b(41) רִיבּוּיָא n.
105a(6) בְּעֵינ־ prep.
105a(7) קָא part.
שבע vb.
105a(7; Es) קוּשְׁטָא #1 n.
105a(19) בְּעֵינ־ prep.
105a(20) אַף עַל גַּב conj.
105a(22) הָשְׁתָּא adv.
105a(50) מרח vb.
105b(1) גנב vb.
105b(2) כפר vb.
מְעַלֵּי adj.
105b(24) נִיַּיחָא n.
נַפְשָׁא n.
עבד vb.
עַל מְנָת conj.
106a(1) אַ־ prep.
106a(25) אִידֵּי pron.
דְּחִיק adj.
שִׁינּוּיָא #2 n.
106a(26) קָשֵׁי adj.
106a(27) אַ־ prep.
משכן vb.
106b(2) אַמְּטוּל prep.
107a(5) בעי vb.
107a(6) כפר vb.
107a(9) הוי vb.
עַד prep.
פרע #2 vb.
רמי #1 vb.
107a(10) רַחְמָנָא n.
107b(23; Ar [AC ib.])
דור #2 vb.
108a(5) חוב vb.
108a(18) חוּמְשָׁא num.

108a(19) כפילא n.
108a(26) כפילא n.
108a(30) גְּווּנָא n.
מָמוֹנָא n.
108a(36) דוּקְיָא n.
108b(25) דְּמֵי n.
סלק #1 vb.
108b(28) אֲנַן pron.
108b(42) זוּטּ adj.
109b(8) אוּרְחָא #1 n.
110a(22) רַחְמָנָא n.
110a(40) נפק vb.
110b(5) מִשְׁמַרְתָּא n.
110b(18) אַבָּא #1 n.
110b(18; F^1) ירת vb.
110b(20) עַפְרָא n.
110b(43) חוּלָא n.
נפק vb.
פרש vb.
111a(1)
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
נִיחַ adj.
111a(2) אַרְמְלוּתָא n.
טַן דּוּ adv.
111a(26) חלל #2 vb.
111b(6) יאש vb.
111b(22) שכב #1 vb.
111b(23) לְוָות(־) prep.
112a(9) זהר vb.
112a(11) מַתְנִיתָא n.
112a(37) בַּר חֲמָא n.
טרק vb.
112a(38) בְּאַפֵּי(־) prep.
גלא #2 n.
112a(39) חזק vb.
חַיֵּי n.
112b(2) שקל #1 vb.
112b(22) פתח vb.
112b(26) דְּיַיסְקָא n.
112b(35; HP 81:21)
נקט vb.
112b(36) רעע vb.
112b(38) אַדְרַכְתָּא n.

פְּתִיחָא n.
קַמָּא adj.
112b(39) מְצִיעָא adj.
112b(40) אַדְרַכְתָּא n.
112b(42) אַדְרַכְתָּא n.
לְאַלְתַּר adv.
שמט vb.
112b(43) לְאַלְתַּר adv.
מְטַלְטְלָא n.
מְקַרְקְעָא n.
112b(46) אַדְרַכְתָּא n.
מְטַלְטְלָא n.
112b(49) אזל #1 vb.
עַד prep.
שהי #1 vb.
שְׁיַירְתָּא n.
112b(50) שהי #1 vb.
112b(54) שְׁלִיחָא n.
112b(55) חסר vb.
פְּתִיחָא n.
שַׁמְתָּא n.
112b(56) אַפּוּם prep.
זִימְנָא n.
פְּתִיחָא n.
112b(57; Es) שִׁיבָבָא n.
113a(3) בָּבָא n.
בֵּי דִינָא n.
113a(7) שלי #1 vb.
113a(8) פְּתִיחָא n.
113a(8; HP 82:8)
נקט vb.
עַד prep.
113a(10) דִּינָא n.
צות vb.
113a(11) קרע vb.
113a(12) זִימְנָא n.
113a(13) בָּתַר prep.
זִימְנָא n.
מחר adv.
113a(15; HP 82:12)
אוּרְתָּא n.
113a(16) פְּתִיחָא n.
113a(19) שְׁכִיחַ adj.

113a(21) נִיסָן n.
113a(21; F[1])
יוֹמָא טָבָא n.
113a(21; HP 82:14)
מעל vb.
113a(22) יוֹמָא טָבָא n.
מעל vb.
113a(22; HP 82:14)
מעל vb.
113a(24) בָּתַר שַׁבְּתָא n.
מעל vb.
113a(25) טרד vb.
113a(26) בַּר כַּלָּה n.
בַּר רִיגְלָא n.
כַּלָּה n.
רִיגְלָא n.
113a(27) כנף vb.
רַמָּאָה n.
113a(27; HP 82:18)
מִיסַּת־ n.
113a(34) דִּינָא n.
מַלְכוּתָא n.
113b(28) במר ד־ prep.
לִקְנָא #1 n.
113b(28; EsF[1]H,Ar
[AC 6:339],HP 88:6)
בִּכְלָל prep.
113b(28; Es) דְּהָבָא n.
113b(28; EsF[1]H[corr.],
Ar [AC 6:339],HP 88:6)
פְּלִיזָא n.
113b(29) בלע vb.
יַתִּיר adj.
113b(29; HP 88:7
F[1]H) בִּכְלָל prep.
113b(30) דִּיקְלָא n.
חוי vb.
113b(31) מְנִיָּינָא n.
צלח #1 vb.
שַׁמְּעָא n.
113b(31; F[1])
מֵעִיקָּבָא adv.
113b(31; Ar [AC 6:65])
סלת #1 vb.
113b(32) אַרְבָּא #2 n.
גּוּפְנָא n.
הָנְהוֹ pron.
לְבַר מִ־ prep.
פַּרְדֵּיסָא n.
קְטוּפָא n.
*שְׁבֵישְׁתָּא n.
שפל vb.
113b(33) סלק #1 vb.
113b(36) גִּישְׁרָא n.
גשר vb.
עבר vb.
קטל vb.
113b(37) יאש vb.
מִשּׁוּם prep.
113b(39) מַלְכָּא n.
שְׁלִיחָא n.
113b(39; F[1]) בָּגָא n.
113b(41) דְּמֵי n.
מְנָתָא n.
שכח #1 vb.
113b(42; F[1]) אֲרִישׁוּתָא n.
113b(42) בְּרָא #1 n.
113b(43) גְּזִיתָא #2 n.
חלף vb.
עבט vb.
113b(43; EsAr [AC
2:105]) בולרא n.
113b(44) דור #3 vb.
דִּירָא #1 n.
פייס vb.
113b(45) חֵיוְתָא #1 n.
ערב #2 vb.
113b(47) לְעֵילָּא adv.
113b(48) בַּר יִשְׂרָאֵל n.
חַבְרָא #1 n.
סהד vb.
סָהֲדוּתָא n.
113b(48; HP 82:21)
סָהֲדוּתָא n.
113b(49) מָמוֹנָא n.
נפק vb.
114a(1) אַפּוּם prep.
חַד #1 num.
סָהֲדָא n.
114a(2) מגיסתא n.
114a(3) מוֹמָתָא n.
שדי #1 vb.
114a(3; HP 82:23)
בֵּי דָאוּר n.
114a(5) הימן vb.
114a(7) סהד vb.
114a(10) מֵיצְרָא #1 n.
114a(13) לֵית(־) part.
114a(14) אַרְיָא n.
מֵיצְרָא #1 n.
רבע #1 vb.
114a(15) אוּנְסָא n.
114a(16) ילד vb.
מִחֲמַת prep.
114a(27) כְּדִי #1 adv.
114a(31) נקט vb.
114a(32) גיתא #2 n.
114a(35) יאש vb.
114a(40) סָב adj.
114a(44) מַנִּי pron.
114a(46) גַּוְונָא n.
114a(51) מַתְנִיתָא n.
114b(36) סיים #1 vb.
114b(38; Es)
קַרְטִיגְנָאָה adj.
114b(47) נִיהוּ pron.
114b(48) שְׁמָא n.
114b(54) בות vb.
קַטְלָא #1 n.
115a(1) צרך vb.
115a(24) גְּלִימָא n.
גנב vb.
זְבוֹנָא n.
115a(25) אזל #1 vb.
בִּישׁ adj.
עֲבִיטָא n.
שלם vb.
שרי #1 vb.
115a(27) בִּישׁוּתָא n.
115a(27; HP 86:15)
בִּישְׁתָּא n.
פרסם vb.
115a(28; HP 86:15)
גַּנָּבוּתָא n.
115a(28; F[1])
גְּנוּבְתָא #1 n.
115a(30) מְאָה num.
115a(35) חֲמָא #1 n.
115a(37) אַרְבְּעָא num.
115a(40) גלגל vb.
הימן vb.
115a(41) נָרְשָׁאָה adj.
פפונאה adj.
115a(43) מָרְיָא n.
115a(44) פפונאה adj.
115a(45) סִיפְרָא n.
115b(8) הַפְקֵירָא n.
זכי vb.
115b(39) חָבִיתָא n.
115b(40; F[1]) שפי #2 vb.
116a(10) אַלְמָא conj.
116a(25) רחם vb.
116a(26) שְׁיָירְתָא n.
שקל #1 vb.
116a(27) אוֹרְחָא #1 n.
אוּרְתָא n.
לוי vb.
שדי #1 vb.
116a(28) מטי vb.
116a(29) מחר adv.
קדם vb.
116a(30) לְמָה לִ־ conj.
116a(31) פקר #1 vb.
רְווֹחָא n.
116b(13) חֲמָרָא #2 n.
116b(14) מסר #1 vb.
116b(24) אַשְׁלָא #1 n.
116b(26) דוושא #2 n.
נקט vb.
116b(36) הדר #1 vb.
116b(40) יתב vb.
נסח vb.

116b(46) שבש #1 vb.
116b(49) אנס vb.
אַרְעָא n.
דִּיל־ pron.
116b(52) חִיטְּתָא #1 n.
כַּרְיָא #1 n.
116b(53) אֲחוֹרֵי prep.
116b(54) קְנָסָא #1 n.
117a(13) סבר vb.
117a(16) לְבַסּוֹף adv.
117a(19) עוֹבָדָא n.
117a(22) חוי vb.
117a(23) מטי vb.
117a(27) עִיבְרָא #1 n.
117a(28) בֵּי #1 n.
נצי vb.
117a(28; HP 85:16,Ar
[AC 8:181])
שיתא #1 n.
117a(29; HP 85:17)
פַּהֲרַגְבְּנָא n.
117a(32) בֵּי תִיבְנָא n.
חוי vb.
117a(33) קום vb.
קוֹעָא n.
קַמֵּי(־) prep.
שמט vb.
117a(36) יוֹנָאָה adj.
מַלְכוּתָא n.
117a(36; HGP 18b:16)
דְּמָא n.
117a(37) ערק vb.
פָּרְסָאָה adj.
117a(38) קשי vb.
117a(38; GTB2 201:14)
אזל #1 vb.
117a(38; Es) פֵּירוּקָא n.
117a(39) אֵיבְרָא adv.
הָאִידָּנָא adv.
הדר #1 vb.
מְתִיבְתָּא #2 n.
117a(39; GTB2 201:15)
מָאי #1 pron.
117a(39; F[1]) סיים #2 vb.
117a(42) מְתִיבְתָּא #2 n.
עיין vb.
שַׁבְעָא num.
117a(42; F[1]) דָּרָא #1 n.
117a(44) כּוּלֵּי הָאֵי adv.
117a(46; Es) בִּיסְתַּרְקָא n.
117a(48) גְּבִינָא n.
דלי vb.
כַּסְפָּא n.
סרח #2 vb.
117a(48; GTB2 201:22)
בעי vb.
117a(48; Es) מַכְחָלָא n.
117a(48; HGTB2
201:20) קשש vb.
117a(49) אחך vb.
חלש #1 vb.
ענש vb.
שִׁיפְתָא n.
117a(49; Ar [AC 6:423])
פרט vb.
117a(50) בחש vb.
קָא part.
שכח #1 vb.
117a(50; LPT
151:5) דִּירְכָּא n.
117a(50; F[1]) חזי vb.
117b(1; HEsF[1])
הדר #1 vb.
117b(1) עַכְנָא n.
117b(3) שגח vb.
117b(4) הוי vb.
חיי vb.
קוּשְׁיָא n.
117b(6) מצי #2 vb.
קום vb.
117b(7) דְּ־ conj.
שכב #1 vb.
117b(8) חלף vb.
מצי #2 vb.
שָׁעְתָא n.
117b(8; Es) קום vb.
117b(11) מְטַכְסָא n.
117b(12; GTB2 202:8)
יתב vb.
117b(13) נַפָּחָא n.
117b(18) אזל #1 vb.
117b(20) גַּרְמָא #2 n.
117b(22) חוי vb.
פקד vb.
117b(26) אֲמִיד adj.
117b(28) אַרְנְקָא n.
117b(32) מַבְּרָא n.
סלק #1 vb.
117b(33) טבע vb.
מלי #2 vb.
117b(34) נַהֲרָא #1 n.
שדי #1 vb.
117b(44) מֵיעוּטָא n.
רִיבּוּיָיא n.
117b(46) רבי #1 vb.
117b(47) פְּרָטָא n.
118a(10) קבל #1 vb.
118a(23) חֲזָקְתָא n.
118b(1) נקט vb.
118b(1; F[1]) נִיגְרָא #1 n.
118b(3) גבה vb.
דִּיכְרָא n.
חזי vb.
עַדְרָא n.
118b(4) קָלָא #1 n.
רמי #1 vb.
118b(6) מני vb.
118b(8) רְקוֹעַ adj.
118b(24) כִּיסָא #1 n.
118b(25) כִּיסָא #1 n.
118b(39) בָּרֵי adj.
כְּחִישׁ adj.
118b(41) קוּלָּא #1 n.
119a(3) אֲרִישָׁא n.
*שְׁבֵישְׁתָּא n.
119a(6) דְּנַפְשׁ־ n.
119a(13) דַּיָּילָא n.
119a(18) מְעַלֵּי adj.
119a(21) שקל #1 vb.
119a(39) דְּמֵי n.
119a(47) כַּבְלָא n.
שֵׁירָא #1 n.
119b(5) אֲלִים adj.
קַטִּין adj.
119b(8) מטי vb.
119b(11) סַרְבָּלָא #1 n.
119b(12) הֶמְיָינָא n.
119b(23; Es) נַמְטָא n.
119b(27) קַצָּרָא #1 n.
קצרא #2 n.
119b(39) סִיכְּתָא n.
119b(40) לָאו adv.
119b(43; M) חֲצִינָא n.
119b(43) רַב adj.
119b(44) בָּרָא adj.
119b(45) קפד vb.
119b(47) מָתָא n.

Bava Meṣia

2a(27) נקט vb.
2a(38) כְּדִי #1 adv.
2b(2) רמי #1 vb.
2b(3) חסר vb.
מִידָּא n.
פלג vb.
2b(4) לֵיכָּא part.
2b(10) זוּזָא n.
2b(11) מִדַּעַת־ prep.
נקט vb.
2b(12) כ(ו)רחא n.
2b(18) גבה vb.
2b(30) דְּרָרָא #2 n.
3a(24) כֵּי הֵיכִי(ן) conj.
3a(26) מְחַוּוֹרְתָּא n.
3a(31) בְּוַדַּאי adv.
3a(34) הימן vb.
שבע vb.
3a(45) מָאי דְ־ pron.
3a(52) כפר vb.
3b(2) שמט vb.
3b(3) פרע #2 vb.
4a(35) הי #1 interj.
4a(42) כְּעֵין prep.

4b(22) מִדְּ־ prep.
4b(26) ערם vb.
4b(46; Es) נסב vb.
4b(47; Es) גְּרָרָא n.
5a(2) צרך vb.
5a(21) פלג vb.
5a(29) חֵיוְתָא #1 n.
מסר #1 vb.
רָעֲיָא n.
5a(34) הדר #1 vb.
עַל prep.
שְׁאָרָא n.
5b(3) עָלְמָא n.
5b(4) אִי conj.
5b(12) רעע vb.
שׁוּקָא n.
5b(19) חשד vb.
5b(20) שְׁבוּעֲתָא n.
5b(21) מִיגּוֹ prep.
5b(35) שמט vb.
5b(36; V[22]) בחש vb.
5b(37) סָהֲדָא n.
5b(38) סהד vb.
5b(46) דְּמֵי n.
6a(3) שְׁבוּעֲתָא n.
6a(16) פרש vb.
6a(20) קָא part.
6a(21) לְבְסוֹף adv.
6a(22) צוות #1 vb.
6a(31) אזל #1 vb.
6a(32) דְּמֵי n.
6a(32; RaḤ) אגר vb.
6a(34) גַּזְלָנוּתָא n.
6a(36) סרך vb.
6a(38) סירוכא n.
6b(1) נצי vb.
6b(4) רַבָּנַן n.
6b(16) סייע vb.
6b(19) הָכֵי adv.
6b(20) קום vb.
6b(21) אֶלָּא conj.
6b(22) בַּר חִיּוּבָא n.
עשׂר vb.

6b(23) בְּרָא #1 n.
6b(24) הִיא pron.
לָאו adv.
מִילְּתָא #1 n.
6b(25) בְּרָא #1 n.
6b(26) בְּרָא #1 n.
7a(1) אִית part.
מָאי #1 pron.
7a(11) עוֹבָדָא n.
7a(12) פשט vb.
7a(18) סבר vb.
7a(21) בְּרָא #1 n.
7a(24) חוי vb.
7a(28) כַּרְכָּשְׁתָּא #2 n.
7a(29) סוּדָרָא n.
7a(30) פסק vb.
7a(36) בי מיצעי n.
7a(37) לְגַבֵּי prep.
מְקָרַב adj.
7a(38) פלג vb.
7a(45) חַסְפָּא #1 n.
7b(3) הַנְפֵּק n.
7b(25) מִיהָא adv.
7b(26) בְּרַתָּא #1 n.
לָאו adv.
7b(27) צְרָרֵי n.
7b(36; Es) בי מיצעי n.
7b(37) מָאי #1 pron.
7b(44) גבי #1 vb.
7b(46) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
8a(2) פלג vb.
8a(13) שׁוּקָא n.
8a(15) זכי vb.
8a(22) גבה vb.
8a(33) דוּקְיָא n.
8a(33; Geon 103:19 F[1]) דוקא #1 n.
8a(34) גבה vb.
8a(36) לְמָה ל־ conj.
8a(42) ערם vb.
8a(43) הוי vb.
8b(12) אפך vb.
8b(16) אֲנַן pron.

8b(17) אֵיבְרָא adv.
8b(27) סבר vb.
8b(28) מסר #1 vb.
8b(30) קני #1 vb.
8b(34) גּוּונָא n.
8b(35) עֲדִיף adj.
9a(8) ערב #2 vb.
9a(32) בריתא n.
9a(47) עבד vb.
9b(2) זִיל adj.
9b(15) נוח vb.
9b(20) נוח vb.
9b(32) מִיגּוֹ prep.
10a(9) גלי #2 vb.
סוֹפָא n.
10a(33) נצי vb.
10a(43) קני #1 vb.
10b(3) בְּגוֹ prep.
רַחְמָנָא n.
10b(4) הלך vb.
10b(14) דחק vb.
10b(32) בַּר חִיּוּבָא n.
10b(33) בְּרַתָּא #1 n.
10b(34) בַּר חִיּוּבָא n.
10b(44) נקף #3 vb.
10b(46) אִי conj.
10b(48) לָאו adv.
11a(33) הָהוּא pron.
11a(35) אַכַּתִּי adv.
11b(5) כְּדְ־ prep.
12a(1) רבי #1 vb.
12b(2) אגר vb.
בְּרָא #1 n.
לקט vb.
12b(3) לקט vb.
12b(18) אַגְמָא n.
כְּוָורָא n.
קפי vb.
12b(43) בַּר חַרֵי n.
גבי #1 vb.
מְשַׁעְבְּדֵי n.
12b(48) רֵיעַ adj.
13a(6) שעבד vb.

13a(11) קרי #2 vb.
רעע vb.
13a(21) מטי vb.
13b(23) מְשַׁעְבְּדֵי n.
13b(25) נִינְהוּ pron.
14a(16) בִּכְדִי adv.
14a(21) שְׁלָמָא n.
14a(26) טרף #1 vb.
14a(29) הדר #1 vb.
14b(2) חייתא #1 n.
קבל #1 vb.
14b(3) בֵּי מִצְרָא n.
דוש vb.
14b(11) חזי vb.
14b(12) אֵין part.
לָא adv.
רפי vb.
14b(20) בַּר חַרֵי n.
14b(24) שתק vb.
15a(13) טרף #1 vb.
15a(16) סִתְמָא n.
פִּסְקָא n.
15a(19; F[1]) מלך #2 vb.
15a(19) שׁוּפְרָא n.
15a(20) שְׁבָחָא #2 n.
15a(32) דכי #1 vb.
קום vb.
שפי #3 vb.
15a(32; Es) מרק vb.
15a(33) עַמְלָא n.
שְׁבָחָא #2 n.
15a(34) דְּנָן pron.
15a(38) סייע vb.
15b(4) שֵׁיעוּרָא n.
15b(11) הָשְׁתָּא adv.
15b(12) גְּרִיוָא #1 n.
15b(13) עסק vb.
15b(21) כסף vb.
15b(22) פלג vb.
15b(32) נוּכְרָאָה adj.
15b(37) אֲנָא pron.
נחת #1 vb.
15b(49) נִיחַ adj.

קרי #1 vb.
15b(50) הֵימָנוּתָא n.
קום vb.
16a(2) הֵימָנוּתָא n.
16a(5) גַּזְלָנָא n.
16a(14) נפל vb.
16a(15) חוֹבָא #1 n.
16a(17) אַרְעָא n.
16a(19) פרע #2 vb.
16a(24) עַד prep.
16a(25) הֵימָנוּתָא n.
16a(26) אַדְרַכְתָּא n.
מטי vb.
עַד prep.
16a(28) אַכְרָזְתָּא n.
16a(28; TGHark 161:4) אַכְרָזְתָּא n.
16a(29) קני #1 vb.
16a(30) חַסְפָּא #1 n.
16a(32) גמר vb.
16a(37) הָא interj.
16a(39) סמך vb.
16a(50; TGAs33 235b:8) מָאי #1 pron.
16b(20) בְּרָא #1 n.
דכר vb.
כרז vb.
16b(21) אַקְנִיתָא n.
שׁוּקָא n.
שכח #1 vb.
16b(25; F[1],OHT ib. 37:15, TGHark 216:5) חלטתא n.
16b(27) שׁוּמָא n.
16b(28) אֲנָא pron.
יַרְחָא n.
16b(29) הדר #1 vb.
נְהַרְדְּעָאָה adj.
שׁוּמָא n.
16b(31) פסד vb.
16b(36) מֵרֵישָׁא adv.
16b(39) קרע vb.
16b(40) שמט vb.

16b(41) גַּבֵּי prep.
סִפְרָא #1 n.
פְּשִׁיטָא #2 n.
16b(42) זור #1 vb.
16b(44) הַנְפֵּק n.
16b(52; OHT ib. 37:15) אַדְרַכְתָּא n.
17a(7) פלג vb.
17a(14) עיין vb.
17a(15) דִּינָא n.
17a(19) כתב vb.
17a(20) אִיצְטְלָא n.
כַּלְּתָא n.
כְּתוּבְּתָא n.
מִילְּתָא #2 n.
17a(20; HP 78:17) אִיצְטְלָא n.
17a(21) כְּתוּבְּתָא n.
17a(39) יוֹמָחְרָא adv.
17a(40) אַלְמָא adv.
17a(41) אִינָשָׁא n.
יוֹמָא n.
שְׁכִיחַ adj.
17a(45) פסד vb.
17b(2) יְדָא n.
17b(5) חַסְפָּא #1 n.
17b(9) נקט vb.
18a(14) גִּיטָּא n.
קרע vb.
18a(15) נסב vb.
18a(16) אַגַּב prep.
18a(17) גִּיטָּא n.
דְּנָן pron.
18a(18) אֶלָּא conj.
18a(33) מָתָא n.
עַל prep.
רכיס n.
שְׁוִירָא n.
18b(1) שְׁוִירָא n.
18b(3) דוק vb.
18b(8) כִּיתָּנָא n.
18b(11) שְׁיָירְתָּא n.
18b(12) כִּיתָּנָא n.

18b(13) בַּרְיָיתָא #1 n.
מַתְנִיתָא n.
18b(24) שרק #3 vb.
18b(25) אֲלִים adj.
18b(30) שרק #3 vb.
18b(41) רמי #1 vb.
18b(46) אִי conj.
19a(7) אִינִישׁ n.
19a(13) נפק vb.
19a(28) לָא adv.
מִקַּמֵּי(־) prep.
עגן vb.
19a(33) קום vb.
19b(4) מלך #2 vb.
19b(8) שְׁטָרָא n.
19b(9) קַמָּא adj.
19b(19) כְּתָבָא n.
19b(21) כְּתָבָא n.
19b(28) קדם vb.
19b(34) בָּתְרָא adj.
19b(39) הדר #1 vb.
19b(41) כְּתָבָא n.
19b(49) כְּתוּבְּתָא n.
20a(1) אִית part.
20a(22) טַעֲנְתָּא n.
20b(2) אוּרְתָּא n.
נפק vb.
עיין vb.
20b(4) פשט vb.
20b(6) אַרְזָא n.
פקע #1 vb.
20b(7) מִשּׁוּם לת־ prep.
20b(11) טליקא n.
סָב adj.
20b(18) כרך vb.
20b(20) טִיבְעָא #2 n.
20b(23) גַּבֵּי prep.
קום vb.
20b(25) סִפְרָא #1 n.
קִיוּמָא n.
שהי #1 vb.
20b(28) יְדָא n.
20b(32) סִפְרָא #1 n.

רמי #1 vb.
21a(12) רעע vb.
21a(26) אָפִלּוּ conj.
21a(27) בְּצִיר adj.
21a(28; F[1]) טִירְחָא n.
21a(28; V[22]) מַכְנַשְׁתָּא n.
21a(34; V[22]) נְפִישׁ adj.
21a(35) טִירְחָא n.
21b(5) לִידֵי prep.
21b(7) סִימָנָא n.
21b(17) בֵּי דְרֵי n.
מַכְנַשְׁתָּא n.
21b(17; Ar [AC 4:264]) כְּנִישְׁתָּא #2 n.
21b(25) יוּקְרָא n.
21b(25; Es) יַקִּיר adj.
21b(27) חֲשִׁיבוּתָא n.
משמש #1 vb.
21b(28) אַגַּב prep.
21b(36) אזל #1 vb.
סָב adj.
21b(37) בָּתַר prep.
לְקוּטָא n.
21b(38) יאשׁ vb.
21b(39) דוּכְתָא n.
21b(40) הָנָךְ pron.
21b(41) לקט vb.
21b(47) משמש #1 vb.
נתר vb.
21b(48) סוֹפָא n.
21b(52; V[23]) אִינִישׁ אִינִישׁ n.
22a(4) הָשְׁתָּא adv.
22a(14) יאשׁ vb.
22a(38) אָרִישָׁא n.
בּוּסְתָּנָא n.
22a(40) אַמָּאי conj.
22a(44; Es) כְּסִיפוּתָא n.
22b(6) קרי #1 vb.
22b(15) דוּמְיָא n.
22b(16) בֵּין prep.
22b(22) זִיקָא #1 n.
22b(24) יאשׁ vb.

22b(25) בָּנָא n.
22b(27) כרכתא n.
22b(34) שְׁמַעְתָּא n.
22b(42) קָא part.
23a(1) דרס vb.
23a(3) גְּבִיהַּ adj.
כֵּיוָן conj.
23a(6) נשתף vb.
23a(7) יַקִּיר adj.
23a(8) נשתף vb.
23a(11) אִינִישׁ אִינִישׁ n.
23a(49) אֲבִידְתָא n.
וַוי interj.
23b(2) קִיסְרָא #1 n.
23b(2; Es) צַיְּידָא n.
23b(10; Rashi) מִתְקְלָא n.
23b(11; Ar [AC 1:62])
דְּפְנָא #2 n.
23b(11; Es) דפקא n.
23b(12; Ar [AC 1:62])
אַטְמָא n.
23b(16) פִּסְקָא n.
23b(17) קַרְנָא n.
23b(30) שקל #1 vb.
23b(36) רַקְתָא #1 n.
23b(43) כּוּפְרָא #2 n.
23b(43; Es)
בֵּי מַעֲצַרְתָּא n.
23b(45) חסם #1 vb.
23b(48) חילפא #3 n.
קדח vb.
23b(53) הדר #1 vb.
טְבִיעוּתָא n.
23b(54) קום vb.
23b(56) דִּיבּוּרָא n.
מַסֶּכְתָּא n.
שני #1 vb.
24a(1) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
24a(2) אֲבִידְתָא n.
24a(5) גנב vb.
חָסִיד adj.
24a(6) בַּר בֵּי רַב n.
כַּסְפָא n.

24a(7) חַבְרָא #1 n.
כפר vb.
משי vb.
24a(7; Es) נגב vb.
24a(8) אכף #1 vb.
הָאֵי #1 pron.
24a(16; V[22]) סוּכָא n.
24a(36) אזל #1 vb.
24b(15) סְדִינָא n.
צרר vb.
24b(20) סכר vb.
24b(23) שׁוּקָא n.
שקל #1 vb.
24b(28) מַדְבְּרָא n.
24b(29) שְׁתָא n.
24b(31) גְּלִידָאָה n.
רַבָּנָן n.
שׁוּקָא n.
24b(34) דיו n.
24b(35) צִינְתָא n.
שדי #1 vb.
24b(48) אזל #2 vb.
קִיבּוּרָא n.
25a(14) כּוּבָא #1 n.
25a(15) צְנָא n.
25a(19) אַפָּא #1 n.
לְאַפֵּין(־) prep.
25a(21) הדר #1 vb.
25a(27) מַגְדְּלָאָה adj.
25a(32) שלף #2 vb.
25a(39) מְצִיעָא adj.
עִילָּאָה adj.
25a(39; Es) רְוִיחַ adj.
25a(40) נוח vb.
25a(41; F[1]) כנף vb.
25a(41) נוח vb.
רמי #1 vb.
25a(41; F[1]) שלחף vb.
25a(43) טִיבְעָא #2 n.
25a(45) פשט vb.
25b(16) צנע vb.
25b(17) יהב vb.
25b(24) צנע vb.

25b(31) בהמנק n.
כּוּבָא #1 n.
כָּסָא #1 n.
סַכִּינָא n.
25b(45) צנע vb.
26a(1; HAr [AC 8:183])
שתך vb.
26a(3) בָּתַר prep.
כִּיסָא #1 n.
סַכִּינָא n.
קְתָא n.
26a(4) שְׁנָצָא n.
26a(6) לְבַר adv.
קְתָא n.
שְׁנָצָא n.
26a(6; V[22]) לְגָאו adv.
26a(7) אוּדְּרָא n.
נִסְכָא n.
26a(9) שפע vb.
26a(10) שפך vb.
26a(12) בָּתְרָא adj.
26a(18; M)
קַמָּא קַמָּא adv.
26a(27) הוא pron.
26a(30) הדר #1 vb.
מִדְּ־ prep.
26b(7) נקט vb.
26b(16) נִינְהוּ pron.
שׁוּתָּפָא n.
26b(17) גַּבֵּי prep.
הָנָךְ pron.
חלל #2 vb.
מְנָתָא n.
26b(28) בֵּיתָא #1 n.
26b(31) ארבל vb.
אַרְבְּלָא n.
27a(5) סמי vb.
27a(27) דְּרַבָּנָן adj.
27a(41) לְכַד־ prep.
27b(9) כְּדֵי #2 adv.
27b(17) אֲרִיךְ #1 adj.
גורץ adj.
27b(18) חשש vb.

27b(20) אוּכְּפָא n.
27b(21; V[22]) סקב vb.
27b(28) זִיזְפָא n.
חִיוּר #1 n.
נחש vb.
סוּמָּק n.
שאל vb.
27b(28; F[1]) סמן vb.
27b(37) אמר vb.
27b(42) כּוּלֵּיהּ(הּ) עָלְמָא n.
27b(44) נִיחַ adj.
28a(22) חִיוּר #1 n.
סוּמָּק n.
28a(23; Es)
כָּל מָאן דְּ־ #2 pron.
28a(38) בְּ־ prep.
הוי vb.
יָמָּא n.
סגי #2 vb.
28a(38; V[22]) צבת #2 n.
28a(43) בעי vb.
כרז vb.
28a(44) עיין vb.
28b(10) מַלְכָּא n.
28b(11) אַרְנְקָא n.
28b(11; Es) אוּדְיָא n.
28b(11; HF[1]')
חסם #1 vb.
28b(11) רוֹמָאָה n.
28b(12; RaḤ)
חסם #1 vb.
28b(12) לָאו adv.
28b(13) אֲבִידְתָא n.
לְ־ prep.
פָּרְסָאָה adj.
28b(20) אֲבִידְתָא n.
28b(26) גֵּיהָל־ prep.
28b(31) רכס vb.
28b(32) רַמָּאָה n.
28b(34) אַתְּ pron.
רַמָּאָה n.
28b(35; Es) חוּבְתָא n.
28b(47) רְעִיָּא n.

28b(48) זוּטַר adj.
פִּיטְמָא n.
29a(18) שמש vb.
29b(10) שבק vb.
29b(18) בְּרָא #1 n.
29b(42) חוּטְרָא #1 n.
עַמְרָא n.
29b(43) כִּיתָּנָא n.
29b(43; F[1]) חַרְשָׁא #2 n.
כָּסָא #1 n.
פְּשׁוֹרָא #1 n.
29b(45) אֲבָל conj.
צווץ #1 vb.
29b(45; Ar [AC ib.])
צוי #1 vb.
29b(46) ציבא n.
29b(48) כִּיתָּנָא n.
רוֹמָאָה n.
29b(49) חִיוּר #1 n.
29b(49; Es) זוּגִיתָא n.
30a(1) פְּסֵידָא n.
30a(12) קלי vb.
30a(13) מִשּׁוּם prep.
30a(44) אתי vb.
30b(5) חוב vb.
קָלָא #2 n.
30b(8) דִּירְקָא n.
30b(16; Es) אוּפְתָא n.
פתכא n.
30b(17) דלי vb.
30b(18) זכי vb.
30b(21) פקר #1 vb.
30b(39) דִּינָא n.
30b(40; Ar [AC 5:79[1]])
כִּי interj.
30b(40) מגיסתא n.
30b(51) חַד #1 num.
לֵילְיָא #1 n.
שַׁעְתָּא n.
30b(51; Es) חֲשֵׁכְתָא n.
קַדְמִיתָא n.
30b(52) רמי #1 vb.
31a(10) סייע vb.

31a(12) צרך vb.
31a(26) חֲמִירְתָא n.
31a(28) אַפָּא #1 n.
דַּבְרָא n.
31a(33) סקב vb.
31a(39) נטר vb.
31a(50) סיים #2 vb.
31a(51) אִי conj.
דִּיד־ pron.
צַעֲרָא n.
31b(36) הֲדָדֵי pron.
31b(37) נַמֵּי adv.
32a(1) מִיגּוֹ prep.
32a(2) מְנָא adv.
32a(5) מָמוֹנָא n.
נפק vb.
נתן vb.
32a(6) גִּלּוּיֵי מִילְּתָא v.n.
32a(29) אַבָּרַאי adv.
32a(40) צות vb.
32a(44) צות vb.
32a(51) סיים #2 vb.
32a(52) טְעוּנָא n.
רמי #1 vb.
32b(9) בטל vb.
קָא part.
שׁוּקָא n.
32b(10) מַאי דְּ־ pron.
32b(43) פִּסְקָא n.
32b(44) אִינִישׁ אִינִישׁ n.
בָּתַר prep.
33a(7) שמע vb.
33a(13) סְבָרָא n.
33a(33) סבר vb.
33a(37) צרך vb.
33b(2) מַתְנִיתָא n.
33b(28) קני #1 vb.
33b(33; F[1]) כפילא n.
33b(46) קלי vb.
34a(1) גנב vb.
34a(10) מֵעָלְמָא adv.
34a(14) קוּשְׁיָא n.
34a(26) כפילא n.

34a(29) פטר vb.
34a(34) כפילא n.
34a(43) אֲלִים adj.
34a(45) הָתָם adv.
34a(48) דְּווּקָא n.
הֲדָדֵי pron.
34b(1) מָהוּ pron.
34b(6) דחי vb.
קום vb.
34b(8) כפילא n.
נְיָיתָא n.
עבד vb.
34b(10) אַבָּא #1 n.
כפילא n.
34b(32) אֲהַיְיא pron.
34b(35) סוֹפָא n.
35a(4) אתי vb.
35a(8) נפק vb.
עלל vb.
35a(24) הימן vb.
35a(28) קום vb.
35a(31) הֵיכָא adv.
נחת #1 vb.
35a(31; F[1]) כִּיפָא #3 n.
35a(32) פְּשִׁיעוּתָא n.
35a(33) אַפַּדְנָא n.
כִּיפָא #3 n.
35a(34) כִּיפָא #3 n.
קַמֵּי(־) prep.
35a(35) פִּירְקָא n.
35a(36) שַׁפִּיר adj.
35a(37) שׁוּמָא n.
35a(39) נְהַרְדְּעָאָה adj.
35a(42) ירת vb.
35a(43) נחת #1 vb.
35b(7) אִימַּת adv.
כִּיסוּפָא n.
35b(8) אַדְרַכְתָּא n.
35b(10) אַכְרָזְתָא n.
35b(24) אגר vb.
שאל vb.
35b(37) שְׁכִירוּתָא n.
36a(10) חוב vb.

36a(34) עלי vb.
36a(37) גִּינָּאָה n.
36a(38) מָרָא #1 n.
36a(39) פקד vb.
36a(40) הִילּוּלָא n.
36a(41) גנב vb.
36a(45) סָב adj.
36b(10) אַנְתְּ pron.
36b(11) הָאֵיךְ pron.
36b(18; F[1]) הֶבְלָא n.
36b(23) קטל vb.
36b(24) מָה pron.
36b(25) בֵּיתָא #1 n.
36b(26) אוכצנא n.
36b(31) הָכָא adv.
36b(42; Ar [AC ib.])
אוכצנא n.
37a(28) חֲזָקְתָא n.
37a(41) אִתּוּ pron.
גּוּפָא n.
37a(42) קפד vb.
37b(3) שתק vb.
37b(23) בַּר פְּלוּגְתָּא n.
37b(34) הָךְ pron.
38a(24) בְּעָלְמָא adv.
גּוּמְא n.
38a(28) טִיבְלָא n.
38a(37) דְּ־ conj.
38a(57) קום vb.
38b(1) גִּילְדָא n.
כתישא n.
לְ־ prep.
38b(1; Es) גְּלִידָאָה n.
38b(2) גַּמְלָא #1 n.
38b(24) טַעֲמָא n.
38b(36) פשט vb.
38b(38) מַחְטָא #1 n.
עלל vb.
פִּילָא #1 n.
קוּפָא #3 n.
38b(39) כְּלָל adv.
39a(6) שבח #2 vb.
39a(20) פסד vb.

39a(27) כְּרָגָא n.
מֵחֲמַת prep.
39a(34) דִּיקְנָנָא n.
39b(2) אֲחָא דְּאִימָּא n.
39b(3) בֵּיתָא #1 n.
39b(5; V22) איטרא n.
עבד vb.
39b(6) שני #1 vb.
39b(8) איטרא n.
39b(9) סָב adj.
39b(10) אִיהִי pron.
בְּרָתָא #1 n.
הוי vb.
חַד #1 num.
שׁבי vb.
39b(11) בְּרָתָא #1 n.
39b(11; HP 73:15)
מִן prep.
39b(12) שבק vb.
39b(13) אַחְתָא n.
יְדָא n.
39b(15) יָנוּקָא n.
39b(18) אַפִּיטְרוֹפָּא n.
39b(23) אֵידָךְ pron.
דַּנְקָא n.
39b(24) דַּנְקָא n.
קום vb.
39b(28) פלג vb.
39b(32) אָוְלָא n.
39b(33) אִינִישׁ n.
דְּ־ conj.
ספי #2 vb.
39b(34) אֲלָם adj.
39b(36) דון #1 vb.
39b(37) אֲלָם adj.
חַבְרָא #1 n.
סוֹף adv.
39b(39) סהד vb.
39b(40) בּוּסְתָּנָא n.
פַּרְדֵּיסָא n.
39b(40; Es) שתל vb.
40a(2) דמי vb.
40a(3) גלגל vb.
חלל #2 vb.
מִילְּתָא #1 n.
40a(4) לְקַמֵּין(־) prep.
מטי vb.
40a(6) לְקַמֵּין(־) prep.
40a(21) חסר vb.
40a(35) ספק #2 vb.
40a(41) כִּילְתָא #2 n.
שופטני n.
שקל #1 vb.
40a(45) אִיצְצָא n.
וְ־ conj.
כַּדָּא n.
פקע #1 vb.
40a(50) אַתְרָא n.
40a(51) חפי vb.
כּוּפְרָא #2 n.
40a(51; F1) מצץ vb.
40a(51; Es) קִירָא #1 n.
40a(52) גַּרְגִּישְׁתָּא n.
מצץ vb.
רמי #1 vb.
40a(53) דַּנָּא #1 n.
כּוּזָא n.
פרס #2 vb.
40b(1) דלי vb.
40b(2) שְׁתוּתָא num.
40b(4) גּוּלְפָּא #1 n.
40b(4; EsF1Ar [AC 8:35]) שדריא n.
40b(5; EsH1) ברזניתא n.
40b(16; F1) ערב #2 vb.
40b(20) נִיחַ adj.
צִיל adj.
40b(21) חלל #2 vb.
40b(37) זבן vb.
40b(41) פקטי n.
41a(3) בעי vb.
41a(14) יבל vb.
41a(15) בֵּי מַסְחוּתָא n.
41a(39) לָאו adv.
41b(8) דָּא pron.
41b(12) כפילא n.
קַרְנָא n.
42a(29) שהי #1 vb.
42a(30) קבר vb.
42a(31) אַבְדַּלְתָּא n.
הָאִידָּנָא adv.
הוא pron.
לְ־ prep.
42a(32) גְּשׁוֹשָׁאָה n.
פְּרוֹמָאָה n.
42a(32; F1) *אורבתא n.
42a(34) טפוחא n.
42a(39) כסי vb.
עֵינָא #1 n.
42a(40) אוּרְבָּנָא n.
גַּבֵּי prep.
חַבְרָא #1 n.
צְרִיפָא n.
42a(41) לְעִנְיַין prep.
נוּרָא n.
נְטִירוּתָא n.
42a(43) פְּשִׁיעוּתָא n.
42a(45) זוּזָא n.
42a(46) פְּשִׁיעוּתָא n.
42a(47) גנב vb.
יתב vb.
פקד vb.
שלם vb.
42a(47; HP 83:15)
קושרתא n.
42a(48; HP 83:15)
אמר vb.
42b(2) שלם vb.
42b(5) זהר vb.
טְפֵי adj.
42b(6) אִיהוּ pron.
42b(7) שבע vb.
42b(8; Es) קַרְטָלִיתָא n.
42b(9) אַפִּיטְרוֹפָּא n.
יתם adj.
42b(10) בַּקְרָא #2 n.
הוי vb.
כַּבָּא #1 n.
שִׁינָא n.
42b(11) דיין vb.
דִּינָא n.
42b(12) דַּיָּינָא n.
42b(13) בַּקְרָא #2 n.
מסר #1 vb.
42b(15) אוּכְלָא #1 n.
קום vb.
42b(16) בַּקְרָא #2 n.
42b(17) אִי conj.
עיין vb.
פְּסֵידָא n.
42b(23) סַפְסֵירָא #2 n.
42b(24) בַּקְרָא #2 n.
42b(26) כְּשׁוּתָא n.
42b(27) כַּרְיָא #1 n.
סַרְסְיָא n.
רמי #1 vb.
42b(33) דַּעְתָּא n.
נִיחַ adj.
42b(35) שרשי vb.
42b(36) חַלָּא #2 n.
שִׁכְרָא n.
42b(36; HAr [AC 4:270]) כיסי n.
43a(1) כיסי n.
43a(21) זִיבְנָא n.
43a(33) חֲבִיתָא n.
43a(37) אִית part.
בְּעֵין־ prep.
43a(41) חוב vb.
43a(43) שוי vb.
43b(14) מָרְיָא n.
43b(35) כִּי #1 conj.
43b(41) הדר #1 vb.
44a(22) אַרְנָקָא n.
נְטִירוּתָא n.
44a(43) חֲשִׁיב adj.
44b(1) דַּהֲבָא n.
חֲרִיף adj.
טִיבְעָא #2 n.
כַּסְפָּא n.
פֵּירָא #1 n.
44b(6) נְחָשָׁא #2 n.

44b(7) לְגַבֵּי prep.
44b(8) חֲשִׁיב adj.
44b(9) טִיבְעָא #2 n.
44b(10) חֲרִיף adj.
44b(11) סַגֵּי adj.
44b(11; F1) *פְּרִיטְתָא n.
44b(12) טְפֵי adj.
44b(14; F1V22) יוף vb.
44b(16) דֵּינָרָא n.
44b(17) טִיבְעָא #2 n.
44b(19) הוי vb.
44b(30) שער vb.
44b(31) זִיל adj.
שער vb.
44b(36) טִיבְעָא #2 n.
44b(38) טִיבְעָא #2 n.
44b(38; HTGHark 46:5)
חלל #1 vb.
44b(42) טִיבְעָא #2 n.
44b(51) חלל #1 vb.
45a(4) מַאן #1 pron.
45a(7) אמר vb.
45a(9) יַקִּיר adj.
45a(17) חֲרִיף adj.
לִישָּׁנָא n.
*פְּרִיטְתָא n.
45a(33) חלל #1 vb.
45b(1) זוּזָא n.
מלי #1 vb.
45b(4) סלק #1 vb.
45b(5) רקב vb.
45b(15) עבד vb.
צוּרְתָא n.
45b(16) בטל vb.
45b(23) הֲדָדֵי pron.
46a(4) נוּכְרָאָה adj.
46a(8) כפל #2 vb.
46a(9) עַרְטִילָאָה adj.
46a(14) אֲסוּפָּא n.
לְאַפֵּי(־) prep.
46a(26) טִיבְעָא #2 n.
מִשּׁוּם prep.
46b(25) אניגרא n.
דֵּינָרָא n.
גיאקא n.
46b(28) מָתָא n.
46b(29) טִיבְעָא #2 n.
46b(31) בפרהסיא adv.
בְּצִינְעָא adv.
47a(16) שופטני n.
47a(19) טַלְיָא n.
משך #1 vb.
47a(26) שְׁכִיחַ adj.
47a(27) מָר n.
47a(28) אַתּוּ pron.
47a(32) גמר vb.
47a(40) פּוּלְסָא #1 n.
47a(53) כָּשֵׁר adj.
מָאנָא n.
קני #1 vb.
47b(1; EsF1) מרוקא n.
47b(6) אמר vb.
47b(7) מרוקא n.
47b(14) פרש vb.
47b(19) פּוּלְסָא #2 n.
47b(32) נצל vb.
48a(12) סייע vb.
48a(28) לָא adv.
סִייַעְתָּא n.
48a(34) הדר #1 vb.
48a(39) משך #1 vb.
48a(42) קְשֵׁי adj.
48a(45; F1) בדק #2 vb.
48b(3) ידע vb.
48b(9) מִילְתָא #1 n.
48b(14; F1) לְטוּתָא n.
48b(45; EsH)
פתק #2 vb.
49a(1) כו interj.
49a(2) יהב vb.
49a(12) כו interj.
49a(13) יהב vb.
49a(14) יקר vb.
כִּיתָנָא n.
מַאי דְּ־ pron.
49a(15) נקט vb.
49a(42) יהב vb.
שׁוּשְׁמָא n.
49a(48) חֲלָלָא n.
49a(49) מעל vb.
פַּנְיָא n.
שני #1 vb.
49a(49; HP 84:5)
אַבַּהֲדֵי prep.
49a(50) שׁוּמְשְׁמָא n.
49b(2; F1) חשך vb.
49b(20) רופילא n.
50a(4) לְאַלְתַּר adv.
50b(25) שְׁכִיחַ adj.
51a(5) אוּשְׁפִּיזְכְנָא n.
טעי vb.
שְׁכִיחַ adj.
51a(6) עֲצִיב adj.
51a(8) שהי #1 vb.
51a(12) וַרְשְׁכָא n.
נקט vb.
51a(14) דִּינָא n.
51a(16) כֵּיפָא #3 n.
51a(20) שרר vb.
51a(22; Ar [AC ib.])
צַדְרָא #1 n.
51a(23; Es) יַתִּיר adj.
51a(29) זְבִינְתָא n.
קום vb.
51a(30) זהר vb.
51a(31) אבד #1 vb.
זבן vb.
51a(34) גַּבֵּי prep.
זְבִינָא n.
חלל #2 vb.
51a(38) מַנִּי pron.
51a(43) פרש vb.
שייר vb.
51a(49) ידע vb.
51b(27; F1) צַדְרוּיָיא n.
52a(10) בָּרָא adj.
52a(14) גַּבָּא n.
כַּרְסָא n.
עֲשִׁיק adj.
שְׁוֵי adj.
52a(31) אַגַּב אוֹרַח־ prep.
52b(5) פּוּרְתָא #1 n.
פחת vb.
52b(6) זִימְנָא n.
52b(18) אִינְשָׁא n.
קום vb.
52b(20) בְּגוֹ prep.
52b(35) קום vb.
52b(35; Ar [AC 7:71])
קהי vb.
52b(40; V22) זלל vb.
52b(41) זלל vb.
52b(45) זלזולא n.
זלל vb.
53a(10) קוּלָּא #1 n.
53a(20) חלל #1 vb.
53a(21) הֵאיךְ pron.
53a(24) צרף #1 vb.
53a(44; M) הֵאיךְ pron.
53b(8) פרק vb.
53b(10) כִּי #1 conj.
53b(22) קלט vb.
53b(23) קלט vb.
53b(36) חוּמְשָׁא num.
מִלְּבַר adv.
מִלְּגָיו adv.
54a(7) מִלְּבַר adv.
מִלְּגָיו adv.
54a(10) עכב vb.
54a(17) לֵית(־) part.
54b(15) חוּמְשָׁא num.
54b(18) וְ conj.
שדי #1 vb.
54b(27) מַאי #1 pron.
55a(7) דמי vb.
55a(37) מַתְנִיתָא n.
55a(46) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
55a(51) ארי #1 vb.
55a(54) קַרְנָא n.
56a(26) חֲמִיר adj.
56a(30) שני #2 vb.
56b(40) שדי #1 vb.

56b(42) אֶלָּא conj.
56b(50) שרש vb.
56b(52) זרע vb.
חצד vb.
56b(53) חלף vb.
57a(1) נקט vb.
57a(2) כַּדָּא n.
57a(30) אית part.
57b(13) חוּלָא n.
נפק vb.
58a(11) שלם vb.
58a(12) פסד vb.
58a(41) כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
58b(1) אפך vb.
58b(4) מעט vb.
58b(47) שַׁפִּיר adj.
58b(48) סוּמָּק n.
58b(49) אַפָּא #1 n.
חוור vb.
58b(52) דשש #1 vb.
הַיְינוּ pron.
59a(30) אִיתְּתָא n.
גוץ adj.
59a(31) גחן vb.
59a(32) עָלְמָא n.
59a(47) כַּדָּא n.
נקט vb.
59a(48; EsAr [AC 7:220]) נקש vb.
59a(56) יקר vb.
(כִּי הֵיכִי(ן conj.
עתר vb.
59b(26) גחן vb.
59b(41) אַחְתָא n.
דְּבֵית־ #1 n.
זַעְפָּא n.
יַמָּא n.
נוח vb.
שבק vb.
59b(42) אַפָּא #1 n.
חלף vb.
נפל vb.
רֵישׁ יַרְחָא n.

59b(43) אָזְלָא n.
עָנֵי adj.
רִיפְתָּא n.
שִׁיפּוּרָא n.
59b(50) זִיקְפָּא n.
59b(51) בִּינִיתָא #1 n.
זקף vb.
59b(51; V^{22}) דּוּתְקָא n.
59b(51; F^1H) זקף vb.
60a(15) עָדָא pron.
60a(31) מזג vb.
60a(31; F^1) חָנוּתָא n.
מזג vb.
60a(32; F^1) בַּסִּים adj.
מזג vb.
מְזִיג adj.
60a(40) אַמְגּוּזָא n.
אֲנָא pron.
פלג vb.
60a(41) שִׁיסְקָא #1 n.
60b(1; F^1) רווח vb.
60b(6) מיא דחוורא n.
60b(8) מוקפתא n.
מַיָּא n.
60b(8; Es) מיא דחוורא n.
60b(9) סַרְבָּלָא #1 n.
60b(10) כסס #1 vb.
קִירְמָא n.
60b(11) גִּירָא #1 n.
צלם vb.
60b(11; F^1) דקק vb.
צַדְרָא #1 n.
60b(12) דִּיקוּלָא #1 n.
60b(15) חֲדַת adj.
עַתִּיק adj.
60b(16) צבע vb.
60b(17) דִּיקְנָא n.
60b(20) חוור vb.
שקי #1 vb.
60b(21) דִּיקְנָא n.
לָאו adv.
קַשִּׁישׁ adj.
60b(22) נַפְשָׁא n.

קרי #1 vb.
60b(32) נכת vb.
60b(33) דַּנְקָא n.
יוף vb.
שקל #1 vb.
60b(36) דַּנְקָא n.
רְווֹחָא n.
60b(48) קלי vb.
61a(38) בהדיא adv.
62a(1) חיי vb.
עִם prep.
62a(13) אַיְּידֵי דְּ־ conj.
62a(30) מִכְּלָלָא adv.
קום vb.
62a(32) קרע vb.
62a(34) מַאי דְּ־ pron.
62a(46) כְּלָלָא n.
62a(51) נְכִיתָא n.
62b(36) זוּזָא n.
62b(45) (לְוָות(־ prep.
63b(13) חיורא #1 n.
טֵיבוּתָא n.
שדי #1 vb.
שקל #1 vb.
63b(14) חִיטְּתָא #1 n.
כַּלְבָּא n.
קדח vb.
63b(16) סַפְסֵירָא #2 n.
63b(17) זוּזָא n.
63b(18; F^1) סַפְסֵירוּתָא n.
63b(19) חרף adj.
63b(20) בֵּי דָרֵי n.
63b(29) רִיבִּיתָא n.
63b(30) אַגְרָא #1 n.
נטר vb.
63b(31) קִירָאָה n.
63b(31; HP 50:18)
עלל vb.
63b(33) (לֵית(־ part.
63b(34) אַשְׁרָאֵי n.
63b(38) יוף vb.
פְּשִׁיטָא #2 n.
63b(38; M) יוף vb.

63b(39) טָפֵי adj.
64a(1; Es) חִימּוּשִׁיתָא n.
64a(1; V^{22}) עִישּׂוּרִיתָא n.
64a(2) אִינִישׁ n.
64a(3) גזל vb.
64a(6) שקל #1 vb.
64a(8) בלע vb.
64a(9) פִּירְקָא n.
שִׁילְהֵי n.
64a(10) קְרָא #4 n.
64a(13) גִּינָּאָה n.
קְרָא #4 n.
64a(14) בְּרָא #1 n.
זַרְתָּא n.
64a(15) גַּרְמִידָא n.
64a(16) רבי #1 vb.
64a(32) הי #1 interj.
64a(33) חֲבִיתָא n.
יקר vb.
64a(34) זלל vb.
64b(2) יוּקְרָא n.
קבל #1 vb.
64b(2; EsF^1) זוּלָא n.
64b(12) אַגְרָא #1 n.
64b(22) עַבְדָּא #1 n.
64b(25) כַּרְסָא n.
64b(27) עַבְדָּא #1 n.
רקד #1 vb.
65a(1) סרי vb.
65a(3) סלק #1 vb.
65a(8) רִיבִּיתָא n.
65a(9) אזל #1 vb.
אַרְבְּעָא num.
גְּרִיוָא #1 n.
זוּזָא n.
שְׁעָרְתָא #1 n.
65a(11) נפק vb.
65a(13) לִידֵי prep.
רִיבִּיתָא n.
65a(16) כִּי #1 conj.
65a(19) כסי vb.
65a(21) אגר vb.

65a(25) שרשי vb.
65a(27) אגר vb.
קבל #1 vb.
65a(43) נטר vb.
65a(47) טַרְשָׁא #1 n.
65a(49) קצץ vb.
65a(50) הוּא pron.
פסד vb.
65a(51) חזי vb.
מַר n.
65a(53) טַרְשָׁא #1 n.
יוּקְרָא n.
(לְקַמֵּי(־ prep.
65a(54) מַכְסָא #1 n.
נקט vb.
שבק vb.
שׁוּקָא n.
65b(1; HGP ib. 8)
טַרְשָׁא #1 n.
65b(16) עני #1 vb.
65b(38) מִדַּעַת־ prep.
65b(40) עֲצִיב adj.
66a(1) פְּטוֹמֵי מִילֵּי n.
66a(3) פְּטוֹמֵי מִילֵּי n.
66a(11) שְׁכֵיב מְרַע n.
66a(12) אנח vb.
גִּיטָּא n.
כתב vb.
נגד vb.
66a(12; F^1) נגד vb.
66a(13) קום vb.
66a(14) פְּטוֹמֵי מִילֵּי n.
66a(16) שדי #1 vb.
66a(18) אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
גּוּפָא n.
גמר vb.
66a(24) קרע vb.
66a(25) רֵישׁ גָּלוּתָא n.
66a(26) חזי vb.
66a(28) דַּרְדַּק n.
66a(32) אַסְמַכְתָּא n.
לָא adv.
קני #1 vb.

66b(3) שְׁמָא n.
66b(4) בְּלָא prep.
זִימְנָא n.
66b(7) לְבָתַר prep.
קני #1 vb.
66b(11) טרד vb.
66b(13) הפך vb.
66b(14) פכח vb.
66b(15) פַּחְדָּא n.
66b(16) קפד vb.
66b(16; V^{22}) סמך vb.
66b(18) זלל vb.
66b(23) גּוּבְיָינָא n.
66b(31) גבי #1 vb.
66b(34) בִּידְקָא n.
מַיָּא n.
66b(36) כִּי #1 conj.
66b(44) קום vb.
66b(48) הדר #1 vb.
66b(54) שמט vb.
67a(2) דוק vb.
67a(10) נֵיחַ adj.
67a(11) אִיתְּתָא n.
67a(12) זבן vb.
67a(13) קָרִיב adj.
67a(14) אַנְתְּ pron.
נוולא #2 n.
67a(22) מַשְׁכַּנְתָּא n.
67a(25) קצץ vb.
67a(26) עבד vb.
67a(29) אַתְרָ(א) דְּ־ conj.
67a(30) חשב vb.
67a(92) נוולא #2 n.
67b(2) הָאֵי #2 pron.
מַשְׁכַּנְתָּא n.
67b(3) אכל #1 vb.
נְכִיתָא n.
סלק #1 vb.
67b(4) כו interj.
מַשְׁכַּנְתָּא n.
67b(5) קִיצּוּתָא n.
שרי #1 vb.
67b(7) קִיצּוּתָא n.

67b(9) קִיצּוּתָא n.
67b(10) כָּאן #1 adv.
שום vb.
67b(12) נְכִיתָא n.
67b(13) נְכִיתָא n.
67b(14; HG2 404:47)
קום vb.
67b(17) מִישְׁלַם v.n.
67b(18) דָּא pron.
67b(25) סלק #1 vb.
67b(26) בּוּרְיָא n.
67b(27) גבה vb.
סִיסְנָא #1 n.
קני #1 vb.
67b(29) סִיסְנָא #1 n.
67b(30) סלק #1 vb.
67b(40) נְכִיתָא n.
68a(4; Geon 357:4)
טַרְשָׁא #1 n.
68a(5) מַשְׁכַּנְתָּא n.
סְתָמָא n.
68a(9) מַשְׁכַּנְתָּא n.
שכונא #1 n.
68a(10) בַּר מִיצְרָא n.
68a(11; F^1) טַרְשָׁא #1 n.
68a(11) מְחוּזְנָאָה adj.
68a(12) חכירא n.
טַרְשָׁא #1 n.
נַרְשָׁאָה adj.
פפונאה adj.
68a(13) זקף vb.
קַרְנָא n.
68a(19) חכירא n.
68a(20) משכן vb.
68a(21) חכר vb.
68a(30) סוּפָּא n.
68b(3) סגי #1 vb.
68b(4) טִירְחָא n.
68b(24) נסיובי n.
68b(40) פקר #1 vb.
68b(43) נפק vb.
68b(44) כתב vb.
68b(47) אַגְרָא #1 n.

הַפְסֵידָא n.
פַּלְגּוּ n.
69a(13) עִיגְּלָא n.
פִּיטְמָא n.
רֵישָׁא n.
69a(13; EsF^1) פטומא n.
69a(18) גבל vb.
69a(19) אֲרִישָׁא n.
69a(20) פטם vb.
69a(21) פַּלְגּוּ n.
69a(22) אֲלִיתָא n.
שתף vb.
69a(26) פּוּרְתָא #1 n.
69a(27) שׁוּתָּפָא n.
69a(28) אֲרִישָׁא n.
מָרְיָא n.
69a(29) שעבד vb.
69a(29; V^{22}) רַעְיָיא n.
69a(43) כּוּתָאָה n.
69b(1) טָב adj.
69b(1; F^1Geon 360:10)
חֲסִיךְ adj.
69b(3) בַּסִּים adj.
69b(6) אגר vb.
69b(7) כלי #2 vb.
פְּשִׁיטָא #2 n.
69b(9) פַּחְתָּא #1 n.
69b(12) פַּלְגָיָא n.
69b(17) אַגְנָא n.
קִירָא #1 n.
קִירָאָה n.
69b(19) רִיבִּיתָא n.
69b(36; EsGeon 361:8)
צוב vb.
69b(36; V^{22}) צוּרְתָּא n.
69b(38; Es) איסקריא n.
69b(39) אַגְרָא #1 n.
פגרא #1 n.
69b(46) פגרא #1 n.
70a(1) בני כופרא n.
70a(2) מִנְהָגָא n.
פגרא #1 n.
70a(7) אזל #1 vb.

־דְּ conj.
־דִּיד pron.
ידע vb.
לָאו adv.
עוֹבָדָא n.
שָׁבְקָא n.
70a(8) אִיזִי adv.
70a(9; F[1]) דּוּדָא n.
70a(11) אַגְרָא #1 n.
אִי conj.
פִּתְחָא #1 n.
70a(12) פִּתְחָא #1 n.
70a(13) דִּיקְנָנָא n.
70a(14) הוּסְכָּא n.
נַחְשָׁא #2 n.
70a(23) יתם adj.
70a(24) יתב vb.
70a(25) כלי #2 vb.
70a(26) בקי vb.
70a(27) מַשְׁכַּנְתָּא n.
פְּרִיךְ adj.
70a(32) פְּרִיךְ adj.
70a(33) אכל #1 vb.
70a(34) בקי vb.
שפי #3 vb.
70a(35) דִּינָא n.
קבל #1 vb.
שַׁמַּתָּא n.
70b(9) אוּנְסָא n.
70b(9; EsF[1]) זוּלָא n.
70b(11) זוּלָא n.
70b(14) זוּלָא n.
71a(23) מעט vb.
71a(23; Es) מוט vb.
71a(35) אוֹרַח אַרְעָא n.
71a(42) פְּרִיץ adj.
צְנִיעַ adj.
71a(43) אַרְמַלְתָּא n.
כַּלְבָּא #1 n.
רבי #1 vb.
71a(44) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
גרי #1 vb.
71a(45) אוּמְצָא #1 n.

סרך vb.
רתת vb.
71b(4) נִיהוּ pron.
71b(5) רִיבִּיתָא n.
71b(31) בריתא n.
71b(37) אִינְהוּ pron.
71b(39) בריתא n.
72a(23) אִטּוּ prep.
קנס #1 vb.
72a(28) משכן vb.
72a(29) אכל #1 vb.
נִיהֲל־ prep.
פַּרְדֵּיסָא n.
72a(30) מַשְׁכַּנְתָּא n.
72a(31) זְבִינָא n.
72b(14) גַּזְלָנָא n.
הֵימָנוּתָא n.
72b(15) ברח vb.
פייס vb.
72b(16) קום vb.
72b(28) אַרְבָּא #2 n.
כַּלְבָּא n.
משך #1 vb.
72b(34) זלל vb.
72b(35) סַתְמָא n.
72b(38) אוֹ conj.
אסר vb.
בַּר בֵּי רַב n.
טֵבֵת n.
פרע #2 vb.
73a(9) גַּבֵּי prep.
73a(10) אזל #1 vb.
73a(11) חַמָּרָא #3 n.
73a(12) אוּנְסָא n.
73a(18) פַּרְדֵּיסָא n.
73a(20) אַגְרָא #1 n.
נטר vb.
73a(23) פְּסֵידָא n.
73a(24; EsF[1])
שבש #2 vb.
שִׁיבְשָׁא n.
73a(26) מְנַטְּרָא n.
73a(27) בָּגָא n.

בֵּי דְּרֵי n.
הפך vb.
73a(30) זלל vb.
שַׁעְתָּא n.
73a(31; TGAs42 25:25) רִיבִּיתָא n.
73a(34) אֲרִישָׁא n.
אַרְעָא n.
73a(35) סלק #1 vb.
שעבד vb.
73a(36) כַּמָּה adv.
73a(37) אַיִּיר n.
נטר vb.
רווח vb.
73b(1) משכן vb.
73b(3) אַגְרָא #1 n.
73b(4) הָאִידָּנָא adv.
73b(7) הוי vb.
73b(9) כַּמָּה adv.
73b(10) סלק #1 vb.
73b(14) בחר vb.
טֵבֵת n.
73b(15) חַלָּא #2 n.
73b(18) אַקְרָא #1 n.
שפך vb.
73b(19) טוּפִיתָא n.
73b(20) זלל vb.
73b(22) טַסְקָא #2 n.
שעבד vb.
73b(24) בָּרָא #1 n.
73b(25) כַּרְגָא n.
שעבד vb.
73b(26) אִיכּוּ part.
שכב #1 vb.
73b(27) בְּ־ prep.
־דְּ conj.
מוּהַרְקָא n.
73b(28) סַפְסְרָא n.
73b(29) כַּרְגָא n.
73b(30) אִינָשָׁא n.
73b(31) גְּהַרְקָא n.
73b(39) פרותא n.
73b(44) אַסְמַכְתָּא n.

74a(4) אִינִישׁ אִינִישׁ n.
74a(5) לְדַעְתֵּיהּ adv.
74a(5; AS 9:17])
זבן vb.
74a(7) סיטומתא n.
74a(15) דוש vb.
דרי #1 vb.
74a(16) יבש vb.
74a(18) נַפְיָא n.
74a(19) כמר #2 vb.
74a(20) בֵּי מְעַצַּרְתָּא n.
דוש vb.
נגד vb.
74a(23) נגד vb.
74a(24) בֵּי דַפָּא n.
כמר #2 vb.
74a(25) דוש vb.
נגד vb.
74a(28) בֵּי אַתּוּנָא n.
יבש vb.
לפף vb.
74a(29) יבש vb.
שרף #1 vb.
74a(32) דקק vb.
קלי vb.
74a(33) דקק vb.
74a(44) עַפְרָא n.
עֲשִׁיק adj.
74a(45) סמך vb.
74a(47) הַיְינוּ pron.
74b(3) חֲמָא #1 n.
נְדוּנְיָא n.
74b(4) פסק vb.
74b(5) מֵעִיקָּרָא adv.
74b(20) דַּעְתָּא n.
74b(21) זִיל adj.
74b(28) זבן vb.
74b(35) אֲרִישָׁא n.
כַּמָּה adv.
74b(35; Es) בַּזְרָא n.
74b(36) מָרְיָא n.
75a(30) אֲרִיךְ #2 adj.
75a(33) סרך vb.

75b(39) כָּל דְּ־ pron.
75b(40) אַבַּהֲדֵי prep.
75b(41) אַרְעָא n.
כְּתָבָא n.
קטינא n.
רמי #1 vb.
75b(42) גִּירְסָא #1 n.
טרד vb.
שלי #1 vb.
75b(46) באש vb.
75b(47; MGE 526:6)
אזל #1 vb.
אָחֳרֵינָא adj.
76a(4) טעי vb.
76a(5) הֲדָדֵי pron.
76a(6) אגר vb.
־לְ prep.
76a(18) אגר vb.
76a(20) אגר vb.
76a(25) עבד vb.
76a(26) עֵיבִידְתָּא n.
רִיפְקָא n.
76a(30) קבל #1 vb.
76a(33) עִילּוּיָא n.
76b(1) אִיפְּכָא n.
76b(5) דִּיבּוּרָא n.
76b(8) לְגַמְרֵי adv.
76b(29) הוי vb.
חֲבִיבָא n.
76b(31) סיים #1 vb.
76b(32) אֲנָא pron.
כְּלָל adv.
76b(33) הָךְ pron.
76b(35) אֲגִירָא n.
אגר vb.
מלי #1 vb.
סור #1 vb.
פַּלְגָא דְלֵילְיָא n.
רִיפְקָא n.
77a(4) מִיטְרָא n.
77a(6) אֲגִירָא n.
77a(6; V[22]Es)
דולא #2 n.

77a(7) נַהֲרָא #1 n.
פַּלְגָא דְיוֹמָא n.
פסק vb.
רגל vb.
77a(9) בָּרָא #1 n.
77a(11) עֵיבִידְתָּא n.
77a(12; V[2]) נִיחַ adj.
77a(13) דִּכְוָות־ prep.
פקד vb.
77a(16) אכלושא n.
77a(21) פייס vb.
77a(21; F[1]) מרי vb.
77a(23) אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
טפי #1 vb.
77a(24) אַגְרָא #1 n.
טרח vb.
77a(26) עֵיבִידְתָּא n.
77a(27) אגר vb.
זוּזָא n.
סְפֵי adj.
יקר vb.
77a(28) קום vb.
77a(30) קום vb.
77a(35) זלל vb.
77a(36) מרי vb.
77a(36; F[1]) פייס vb.
77a(37) פייס vb.
77a(38) בצר vb.
77a(41) זלל vb.
77a(43) בָּצִיר adj.
77a(45) קום vb.
77b(34; Es) סַתְמָא n.
77b(35; F[1]) זלל vb.
77b(48) זוּזָא n.
יוף vb.
נפק vb.
פרע #2 vb.
77b(50) פוש vb.
פסד vb.
77b(51) עיין vb.
קָא part.
78a(1; V[23]) זְבוּנָא n.
78a(21) פלג vb.

78b(23) חשד vb.
78b(30) נהורתא #1 n.
78b(31) בוק vb.
מִילְתָא #2 n.
78b(32) טלי n.
78b(34) שבק vb.
79a(15) שרשי vb.
79a(18) הָכָא adv.
79a(28) כלי #2 vb.
79a(39) מטי vb.
סוֹף adv.
79a(42) כלי #2 vb.
סבר vb.
79a(43) צִיבֵי n.
צלח #1 vb.
קַרְנָא n.
79a(44) מַשְׁכַּנְתָּא n.
שלם vb.
79a(47) סְפִינְתָּא n.
79a(48) אתי vb.
79b(7) שכח #1 vb.
79b(10) רַפְסְתָּא n.
79b(11) טַעֲנְתָּא n.
מְעַלֵּי adj.
סְפִינְתָּא n.
79b(12) גַּבֵּי prep.
79b(14; F[1]) אַשְׁלָא #1 n.
79b(20) עכב vb.
79b(22; V[22]) שְׁכִיחַ adj.
79b(23) דִּירְכָּא n.
79b(30) בִּינְיָתָא #1 n.
79b(31) אַ־ prep.
80a(?; ס' המעשים Tarbiz 2 [1931] 408:18)
קָלְקָלָנִיתָא n.
80a(7) בָּרָא #1 n.
פִּרְשָׁא #2 n.
80a(8) מָאנָא n.
80a(9; F[1]H) גרונדא n.
80a(31) נִיפְּתָא n.
80a(33) נִיפְּתָא n.
80b(2) מְחִיק adj.
80b(4) אִם conj.

80b(5) מצי #2 vb.
80b(9) חוּלְשָׁא n.
80b(10) סַתְמָא n.
80b(11) כּוֹרָא #1 n.
80b(30) שוי vb.
81a(11) רמי #1 vb.
81a(12) הֲדָדֵי pron.
מַתְנִיתָא n.
שני #2 vb.
81a(26) דוך n.
מטי vb.
פְּלָן n.
81a(27) הדר #1 vb.
81a(30) זְבוּנָא n.
סְבָרָא n.
81a(35) אהלואה n.
אפי vb.
כּוּלָא pron.
81a(36) נטר vb.
81a(37) פשע vb.
81a(38) כסף vb.
לְסוֹף adv.
81a(39) שַׁעְתָּא n.
81b(3; F[1]) כסף vb.
81b(5) אֲרִיךְ #1 adj.
גוץ adj.
81b(6) חֲמָרָא #2 n.
כסי vb.
סְדִינָא n.
רכב vb.
81b(7) כַּרְעָא #1 n.
סגי #2 vb.
סַרְבָּלָא #1 n.
81b(8) סַרְבָּלָא #1 n.
81b(9) סְדִינָא n.
81b(10) שטף vb.
81b(13) יתב vb.
81b(14) בְּלָא prep.
81b(15) אוֹרְחָא #1 n.
81b(25) סַתְמָא n.
81b(34) בְּרַתָּא #1 n.
81b(37) עַד prep.
81b(38) שקל #1 vb.

82a(11) מְחַוּורְתָּא n.
82a(13) בַּד־ prep.
82a(14) אַלְפָּא num.
זוּזָא n.
82a(15) מַגְלָא n.
קַתָּא n.
82a(16) אבד #1 vb.
82a(32) כּוּלֵּי(הּ) עָלְמָא n.
82b(8) נְפִישׁ adj.
82b(9) פַּחְתָא #1 n.
82b(20) קום vb.
82b(22) דִּינָא n.
82b(24) פשע vb.
83a(11) פשע vb.
83a(17) זִיזָא n.
83a(17; HP 75:31)
רַסְתְּקָא n.
83a(18) פטר vb.
83a(19) כִּי prep.
סבר vb.
83a(20) דַּנָּא #1 n.
83a(21; BL Or. 5531)
קוה vb.
83a(23) חַמְרָא #1 n.
מְעַלֵּי adj.
83a(25) אגדא n.
דְּ־ conj.
דרי #2 vb.
הָנֵי pron.
83a(25; Es) טרק vb.
83a(25; HP 76:7)
נְפִישׁ adj.
רקודא n.
83a(26) דִּיגְלָא n.
זוטר adj.
83a(26; MGE 515:22)
אגר vb.
83a(26; MGE 516:1)
שְׁקוֹלָאָה n.
83a(27) חָבִיתָא n.
83a(28) גְּלִימָא n.
יהב vb.
83a(29) אֲנַן pron.

עָנֵי adj.
83a(30) אַגְרָא #1 n.
לְ־ prep.
83a(30; V[22]) כּוּלֵּי(הּ)
יוֹמָא adv.
83a(30; M) כפן vb.
83a(41) טפי #1 vb.
83a(42) קדם vb.
83a(43) עִיבִידְתָּא n.
שַׁפִּיר adj.
83b(5; HAr [AC 5:379,
ס"א]) לקוטאי n.
83b(5; EsF[1]Ar [AC
5:379]) נקוטאי n.
83b(6) אגר vb.
83b(19; F[1]) פַּהֲרַגְבָּנָא n.
83b(20) חֵיוְתָא #1 n.
יכל vb.
מתל vb.
83b(20; SM 63:11)
מצי #2 vb.
83b(23) צַדִּיק adj.
רַשִׁיעַ adj.
83b(24) גמר vb.
83b(25) חַמְרָא #1 n.
חָנוּתָא n.
לְ־ prep.
83b(27) נום vb.
צוּרְבָא n.
שאל vb.
83b(28) גִּירְסָא #1 n.
קדם vb.
83b(30) רדד vb.
83b(31) בֵּי מַלְכָּא n.
שמע vb.
83b(32) אִיהוּ pron.
פַּרְוָונְקָא n.
קְרָיָינָא n.
83b(41) דַּעְתָּא n.
לְבָתַר prep.
נוח vb.
83b(41; SM 63:24)
כתש vb.

83b(42; V[22]) פרק vb.
83b(43) זקף vb.
83b(44) זְקִיפָא #1 n.
83b(49) עלל vb.
קרע vb.
שֵׁישָׁא #1 n.
83b(49; SM 64:1)
אכוותא n.
83b(49; F[1]) סַמָּא n.
שִׁינְתָא n.
שקי #1 vb.
83b(50) אָב n.
דיקא n.
83b(50; Es) דִּיקוּלָא #1 n.
83b(50; SM 64:1)
כְּרוּכָא n.
83b(51) שׁוּרְיָיקָא n.
83b(52) סרח #1 vb.
84a(1) פגע vb.
84a(3) הַרְמָנָא n.
84a(4) ברח vb.
84a(6) בַּקְרָא #1 n.
84a(6; Es) פַּדָּנָא n.
84a(8) מַטְרוֹנִיתָא n.
84a(13; F[1]) אֵיבְרָא n.
84a(16) אֵיבְרָא n.
84a(17) הרפנאה adj.
84a(17; F[1],AS 9 32,
HP 76:7,SM 64:19)
רקודא n.
84a(18) שייר vb.
שַׁפִּיר adj.
84a(19; MGG 827:6)
אתי vb.
84a(20) בֵּי סְקוֹלָאֵי n.
פַּרְצִידָא n.
רוּמָּנָא n.
84a(20; Es) מלי #1 vb.
84a(21) הדר #1 vb.
וַרְדָּא #1 n.
כְּלִילָא n.
סוּמָּק n.
84a(21; SM 146:18)

גהי adj.
84a(21; MGG 827:7)
שרונא adj.
84a(22) טוּלָא n.
שִׁימְשָׁא n.
84a(23; MGG 827:8)
זַהֲרִירָא n.
84a(24) מֵעֵין prep.
שׁוּפְרָא n.
84a(29) יתב vb.
84a(30) סכל #1 vb.
84a(30; MGG 826:13)
בַּת יִשְׂרָאֵל n.
84a(30; MGG 826:14)
פגע vb.
84a(31) הוי vb.
שַׁפִּיר adj.
84a(32) כְּוָות־ prep.
ספי #2 vb.
84a(33) בִּישׁ adj.
84a(34) עֵינָא #1 n.
שלט vb.
84a(39) סחי vb.
84a(40) אוֹרְיְיתָא n.
אִידָּךְ pron.
אִיתְּתָא n.
גִּיסָּא #2 n.
דוץ vb.
הָאֵי #1 pron.
הוא pron.
חֵילָא #1 n.
כפת #3 vb.
רוּמְחָא n.
שוור vb.
שׁוּפְרָא n.
84a(41) אֲחָתָא n.
אִי conj.
גמר vb.
הדר #1 vb.
יהב vb.
מָאנָא n.
מצי #2 vb.
שוי vb.

שַׁפִּיר adj.
84a(41; MGG 828:15)
קרי #1 vb.
84a(42) פלג vb.
רַב adj.
84a(44) הני #1 vb.
הָתָם adv.
ידע vb.
לֵיסְטָאָה n.
לֵיסְטָיוּתָא n.
קרי #1 vb.
רַב n.
84a(44; MGG 829:2,
Geon 239:21) דַּשְׁנַג n.
84a(44; MGG 829:2)
פּוּמָא n.
84a(45) אֲחָתָא n.
84a(46) בכי vb.
חזי vb.
שגח vb.
84a(46; MGG 829:6)
בְּרָא #1 n.
84a(47) צער vb.
84a(48) אתי vb.
חדד vb.
יתב vb.
שְׁמַעְתָּא n.
84a(49) לַקִּישׁ adj.
מִילְּתָא #1 n.
צרך vb.
84a(50) פֵּירוּקָא n.
פרק vb.
קוּשְׁיָא n.
רווח vb.
שְׁמַעְתָּא n.
84a(51) אַטּוּ prep.
בָּבָא n.
84a(52) הֵיכָא adv.
רַחֲמֵי n.
שני #1 vb.
84a(52; MGG 829:14,
SM 147:13)
גחם vb.

84b(2) אוּרְתָא n.
יִיסוּרֵי n.
כָּל יוֹמָא adv.
84b(2; F[1]) מכך vb.
נַמְטָא n.
84b(3) נפק vb.
84b(3; M) נגד vb.
84b(4) כִּיבָא #2 n.
משיכלא n.
84b(5) דְּבֵית־ #1 n.
לפדא n.
מִינָא n.
נפק vb.
שבק vb.
84b(5; SM 64:22)
ברי #2 vb.
84b(5; F[1]) ברי #2 vb.
84b(6) אוּרְתָא n.
דחק vb.
84b(8) מרד vb.
84b(8; Ar [AC 1:126])
בֵּי נָשָׁא n.
מרי vb.
84b(9) הָנָךְ pron.
סלק #1 vb.
סְפוֹנָא n.
84b(9; V[22]) כִּי #1 conj.
84b(10; F[1]) אזל #1 vb.
84b(11) קָא part.
84b(11; Es) אמר vb.
בקי vb.
84b(11; SM 65:12)
חזי vb.
84b(11; Es) עבד vb.
84b(13) דְּמָא n.
טהר #1 vb.
לְקַמֵּי(ן־) prep.
רנן vb.
84b(13; F[1]) עָלְמָא n.
84b(14) רַבָּנַן n.
84b(17) עסק vb.
רתח vb.
84b(18) גני #1 vb.

דחל vb.
עִילִּיתָא #1 n.
שעי #1 vb.
84b(18; SM 65:8)
סלק #1 vb.
84b(19) בְּצִיר adj.
84b(20) גני #1 vb.
טְפֵי adj.
סלק #1 vb.
עיין vb.
84b(21) בִּינְתָא n.
מַזְיָא n.
רִיחְשָׁא n.
84b(22) אוּנָּא n.
חלש #1 vb.
84b(23) זִילוּתָא n.
מחי #1 vb.
צוּרְבָא n.
84b(24) אַ־ prep.
בָּבָא n.
בֵּי עִילִּיתָא n.
84b(25) נצי vb.
84b(26) שִׁיבְבְתָא n.
84b(27) אוֹרַח אַרְעָא n.
84b(28) חֵילְמָא n.
84b(29) עסק vb.
84b(30) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
מעל vb.
מָתָא n.
עִילִּיתָא #1 n.
84b(30; V[22]) סלק #1 vb.
84b(31) סלק #1 vb.
84b(32) מְעָרְתָא n.
עַכְנָא n.
84b(32; Es) הדר #1 vb.
84b(34) אַתְרָ(א) דְּ־ conj.
84b(35) זֵינָא n.
קולבאי n.
קוּלְּתָא n.
רָעֲיָא n.
84b(38) סַפְסְלָא n.
84b(39) קשי vb.
84b(40) בני vb.

סלק #1 vb.
סַפְסְלָא n.
84b(41) נחת #1 vb.
84b(43) כִּי #1 conj.
סלק #1 vb.
85a(6; F[1]) גרר vb.
85a(6; SM 66:18)
משח #1 vb.
85a(8) יִיסּוּרֵי n.
85a(9) אָהֲוָרְיָירָא n.
צְ(י)מָרְתָא n.
צפדינא n.
שִׁיתָּא num.
85a(10) חֵיוְתָא #1 n.
כִּיסְּתָא #2 n.
מִילָּא #1 n.
עָתִיר adj.
רמי #1 vb.
85a(11; SM 66:24)
אלם vb.
85a(12) קָלָא #1 n.
85a(14) עִיגְלָא n.
85a(15) כַּנְפָּא n.
85a(15; SM 66:29)
קבר vb.
85a(17) אַמְתָא #1 n.
כנש #1 vb.
קָא part.
קום vb.
85a(18) אזל #1 vb.
85a(19) יִיסּוּרֵי n.
85a(20) צרך vb.
קְשֵׁי adj.
85a(21) אִי לָאו דְּ־ conj.
בְּרַיְיתָא #2 n.
יוֹמָא דְדִינָא n.
85a(22) מְשָׁרָא n.
פּוּגְלָא n.
85a(23) בֵּירָא n.
מַיָּא n.
85a(25) אֲחָא דְאִימָּא n.
סוּדְרָא n.
סמך vb.

שלם vb.
85a(26) גּוּלְּתָא n.
דַּהֲבָא n.
יָת(־) part.
קְרְיִיתָא #1 n.
85a(26; MGN 446:21)
חַכִּים adj.
85a(27) מוּמֵי n.
עֲזוּב adj.
פרס #2 vb.
רַב n.
רֵישָׁא n.
85a(28) גדל #1 vb.
יתב vb.
85a(29) קָלָא #1 n.
85a(32; Es) עַכְבְּנָא n.
85a(37; F^1) בוסטא n.
85a(38) אַמַּאי conj.
גרש vb.
נסב vb.
85a(45) חֵילְמָא n.
קרי #1 vb.
85a(46) מְאָה num.
85a(48) דְּ־ conj.
שכח #2 vb.
85a(49) חַיֵּי n.
טרד vb.
צִיבּוּרָא n.
שכב #1 vb.
85a(49; MGN 448:4)
סמך vb.
85a(50) בדק #1 vb.
גֵּיהִנָּם n.
נוּרָא n.
שגר #2 vb.
שלט vb.
85a(51) חֲרִיף adj.
חרך vb.
נוּרָא n.
עֵינָא #1 n.
קַטִּין adj.
שָׁקָא n.
85a(51; F^1) חרך vb.

85b(9) אִיסְתֵּירָא n.
כִּישׁ כִּישׁ n.
לְגִינָא n.
85b(10) קרי #1 vb.
85b(15) מְעַרְתָּא n.
ציין vb.
85b(19) בַּהֲדֵי prep.
דִּיד־ pron.
הדר #1 vb.
נצי vb.
שכח #2 vb.
85b(20) פִּילְפּוּלָא n.
85b(20; Es) עבד vb.
85b(21) גדל #2 vb.
נַשְׁבָּא n.
85b(22) טַבְיָא n.
טְפֵי adj.
מְגַלְּתָא #1 n.
עבד vb.
צוד vb.
85b(22; F^1Ed)
ארך #2 vb.
גְּוִילָא n.
85b(23) חוּמְשָׁא num.
חַמְשָׁא num.
יָנוּקָא n.
סלק #1 vb.
קרי #1 vb.
85b(24) סִידְרָא n.
קרי #1 vb.
שִׁיתָּא num.
85b(30) *זִיקוּקָא n.
85b(30; EsF^1) אִישָּׁתָא n.
בְּעוֹרָא n.
85b(31) נַפָּחָא n.
85b(32) פַּנְיָא n.
שְׁכִיחַ adj.
85b(33) נוּרָא n.
עֵינָא #1 n.
קלי vb.
שַׁפִּיר adj.
85b(34) חזי vb.
כִּי #1 conj.

מְתִיבְתָּא #1 n.
צַדִּיק adj.
רַבָּנַן n.
85b(35) סִימָנָא n.
סכל #1 vb.
85b(35; F^1) גְּהוֹרְקָא n.
85b(36) גְּהוֹרְקָא n.
מַלְאֲכָא n.
85b(37) מצי #2 vb.
נחת #1 vb.
קום vb.
85b(38) שטח vb.
85b(38; F^1) סמי vb.
85b(39) מְתִיבְתָּא #1 n.
שְׁכִיחַ adj.
85b(40) הָאִידָּנָא adv.
נגה #1 vb.
רֵישׁ יַרְחָא n.
85b(41) גני #1 vb.
85b(41; F^1) עַד prep.
85b(41; V^{22}) קום vb.
85b(42) מְשִׁיחָא n.
רַחְמֵי n.
85b(44) נחת #1 vb.
נשי #2 vb.
רוּחָא n.
85b(45) דכר vb.
85b(45; Es) רגש vb.
85b(46) אתי vb.
גלי #2 vb.
פּוּלְסָא #1 n.
רְקִיעָא n.
שִׁיתָּא num.
85b(47) דּוּבָּא #1 n.
דמי vb.
טרד vb.
יַרְחִינָאָה adj.
85b(48) אָסְיָא n.
חלש #1 vb.
יכל vb.
מלי #1 vb.
סַמָּא n.
85b(49) שטר vb.

85b(50) בֵּי סַדְיָא n.
סמך vb.
צער vb.
85b(51) חזי vb.
סִיפְרָא n.
86a(1) אָסוּתָא n.
חַכִּים adj.
עַל יְדֵי־ prep.
86a(5) בַּר בְּרַתָּא n.
86a(6) אַגַּב prep.
קוּרְצָא #1 n.
שְׁמָדָא n.
86a(7) אִיכָּא part.
בֵּי מַלְכָּא n.
יְהוּדָאָה adj.
86a(8) פקע #1 vb.
86a(9) כְּרָגָא n.
סִיתְוָא n.
86a(10) אַבָּתַר־ prep.
פְּרֵיסְתְּקָא n.
שדר #1 vb.
86a(11) אַגְמָא n.
ל־ prep.
ערק vb.
צְרִיפָא n.
86a(12) אַפַּדְנָא n.
86a(14) פְּרֵיסְתְּקָא n.
86a(15) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
קרב vb.
86a(17) לַאֲחוֹרֵי־ prep.
פַּרְצוּפָא n.
86a(18) אזל #1 vb.
86a(19) שקי #1 vb.
86a(20) אסי #1 vb.
עבד vb.
86a(21) דְּ־ conj.
86a(22) בִּישְׁרָא n.
מַסְרְקָא n.
סרק #2 vb.
עִילָּוֵי prep.
פַּרְזְלָא n.
86a(22; Es) בחש vb.
86a(24; Es) נגד vb.

86a(24; SM 144:31)
נִגְדָּא #1 n.
86a(25) אִידְּרוֹנָא n.
בְּאַפֵּי(־) prep.
סגי #3 vb.
86a(26) אַגְמָא n.
ערק vb.
86a(27) גרידא n.
גרס #1 vb.
דִּיקְלָא n.
86a(27; SM 144:34)
יַבְלָא n.
86a(28) מְתִיבְתָּא #1 n.
86a(30) יכח vb.
מַאן #1 pron.
86a(31) מצי #2 vb.
קרב vb.
86a(32) גִּירְסָא #1 n.
86a(32; SM 145:5)
אַגְמָא n.
86a(32; Ar [AC 1:48])
אווש vb.
86a(32; F^1) יכל vb.
רִיגְשָׁא n.
86a(32; SM 145:5)
שְׁגוּשְׁיָא n.
שדי #1 vb.
86a(33) יְדָא n.
מסר #1 vb.
נוח vb.
86a(33; SM 145:6)
בִּישְׂרָא וּדְמָא n.
86a(33; Es) גּוּנְדָּא #1 n.
פָּרָשָׁא #1 n.
86a(34) כִּי #1 conj.
86a(34; Es) שתק vb.
86a(35) רְקִיעָא n.
86a(35; V^{22}) פִּיתְקָא n.
86a(37) דּוּכְתָּא n.
טוּלָא n.
עסק vb.
צִיפְּרָא n.
86a(37; SM 145:11)

טוס vb.
86a(37; V^{22}Ed) טלל #1 vb.
86a(38) לֵילְיָא #1 n.
ספד vb.
86a(39) פִּיתְקָא n.
86a(40) גַּמְלָא #1 n.
דלי vb.
זַעְפָּא n.
טַיְיעָא adj.
נוח vb.
86a(42) עָלְמָא n.
רִיבּוֹנָא n.
86a(43) זַעְפָּא n.
חרב vb.
86a(43; F^1) נוח vb.
86a(44) הוי vb.
חַמִּים adj.
86a(45; G^{23})
שִׁינָּא דְטוּרָא n.
86a(46) מרי דיכי pron.
נשי #2 vb.
86a(46; GC 47:3)
יהב vb.
86a(46; V^{22}GC 47:3,Ar [AC 4:221]) כַּכְּבָא n.
86a(47) אַתְרָ(א) דְ־ conj.
נהג vb.
86a(48) אנפקא #2 n.
דַּבְרָא n.
כרך vb.
שתי vb.
86a(49) לָאו כָּל כְּמִינ־ prep.
86b(26) אנס vb.
כַּדְלָא conj.
86b(29) אוּכָּם adj.
86b(30) בי עצורי n.
יכל vb.
86b(30; MGG 296:3)
בְּטִינָא adj.
86b(30; EsAr[1] [AC 3:272]) פַּטִּים adj.

86b(31) פסע vb.
86b(31; Es) פסי vb.
86b(32) רַכִּיךְ adj.
86b(35) קַמָּא קַמָּא adv.
86b(49; F^1) הֵימָנוּתָא n.
86b(50) אסר vb.
86b(52) נִינְהוּ pron.
86b(53) אפך vb.
86b(54) דוק vb.
שיזב vb.
87a(12; V^{22}) קִינְטְרָא n.
87a(17) מקשאה adj.
87a(42) חוּלְשָׁא n.
87a(43) חלש #1 vb.
87a(43; F^1) קצר #1 vb.
87a(47) מרודיא n.
88a(9) חוּזָאָה #1 adj.
88b(12; Es) פקס vb.
88b(36) עסק vb.
89a(20) שלף #1 vb.
89a(21) אַלִּים adj.
מִבֵּינֵי prep.
קַטִּין adj.
89b(1) כשר vb.
89b(2) פֵּירָא #1 n.
89b(11) מתק vb.
89b(11; Es) מתק vb.
89b(24)
כָּל הֵיכָא דְּ־ conj.
89b(36) טבל #2 vb.
90a(27) הַשְׁתָּא adv.
90a(48) הוּא pron.
עבר vb.
90a(52) בְּרָא #1 n.
90b(1) יָת(־) part.
90b(2) ערם vb.
90b(3) בְּרָא #1 n.
90b(10) חלף vb.
חֲסִיד adj.
90b(17) פשט vb.
91a(34) לִישָּׁנָא n.
91a(36) פְּרִיצוּתָא n.
91a(37) טרד vb.

91b(7; Es) רַבְּנָא n.
91b(8; F^1) רֵישׁ גָּלוּתָא n.
91b(10) אֲפִלּוּ conj.
91b(40; EsAr [AC 8:33]) שדכא #1 n.
91b(50) מִדְּ־ prep.
92a(19) בְּרֵישָׁא adv.
נתן vb.
92a(26) בְּרְיִיתָא #2 n.
חַיֵּי n.
92a(30) אֲגִירָא n.
אגר vb.
פַּרְדֵּיסָא n.
92a(35) זכי vb.
92a(39) דַּנְקָא n.
92b(14) רַחְמָנָא n.
92b(17) טָעוּתָא n.
92b(18) טבל #2 vb.
92b(23) נגד vb.
92b(28) שלי #2 vb.
92b(29) שלי #2 vb.
שרק #3 vb.
92b(47) צַעֲרָא n.
93a(9) קצץ vb.
93a(10) דִּכְוָות־ prep.
קצץ vb.
93a(27) טבל #2 vb.
93a(42) אֵיפְכָא n.
93a(43) גִּידָא #2 n.
חֵיוְתָא #1 n.
רעי #1 vb.
שוור vb.
93a(43; F^1Ed) שרג vb.
93a(44) הוי vb.
93b(1) כְּדְ־ prep.
נטר vb.
93b(2) בְּעִידָּנָא דְּ־ conj.
93b(3) פּוּרְתָּא #1 n.
93b(4) גני #1 vb.
93b(7) חַזָּן מָתָא n.
93b(12) חַזָּן מָתָא n.
יַתִּיר adj.
נְטִירוּתָא n.

116b(8) עִילִיתָא #1 n.
116b(10) חזי vb.
פני vb.
116b(12) מָאן #1 pron.
רְשׁוּתָא #2 n.
116b(16)
כִּי הָאֵי גַּוְונָא adv.
קפד vb.
116b(30) רֵיעַ adj.
116b(30; F[1]M)
בשקר vb.
116b(31) הָאֵיךְ pron.
הָנָךְ pron.
116b(33) מַלְבְּנָא n.
רְוִיחַ adj.
116b(34) עבד vb.
116b(42) אגר vb.
116b(43; F[1]) נחת #1 vb.
116b(45) שעבד vb.
117a(2) נפק vb.
117a(7) עִילָוֵי prep.
117a(10) נחת #1 vb.
פחת vb.
117a(11) סלק #1 vb.
117a(17; EsF[1]) לְוָוָתָא n.
117a(18) בֵּי #1 n.
117a(19) עִילָאִי adv.
117a(20) נזק #1 vb.
117a(34) חוק vb.
117a(35) שוי vb.
117a(37) גִּירָא #1 n.
117a(38) אזל #1 vb.
117b(14) אֲשִׁיתָא #1 n.
117b(14; F[1]MRashi)
שחר #1 vb.
117b(14; HEs)
שחרתא #1 n.
117b(37) דִּינָא n.
נחת #1 vb.
עוּמְקָא n.
117b(38) פסד vb.
118a(12) צרך vb.
118a(13) עבד vb.
118a(17) הָהִיא pron.
118a(25) כון vb.
118a(31) מָרֵי רְשׁוּתָא n.
פרע #2 vb.
פִּרְתָּא* #2 n.
118a(32) אַגְרָא #1 n.
119a(14) סְפָרָא #1 n.
119a(17; V[22]) אָפְרִין n.

Bava Batra

2a(18) גּוּדָּא #1 n.
2b(2) הָא part.
2b(3) שְׁמָא n.
2b(4) פְּלוּגְתָּא n.
2b(12) רצי vb.
2b(13) רצי vb.
2b(16) שמע vb.
2b(36) אֲנָא pron.
קבע #1 vb.
2b(38) עִידָּנָא n.
3a(1) צנע vb.
3a(13) כְּדִ־ prep.
פְּלוּגְתָּא n.
3a(42) אַבְנָא n.
שפי #1 vb.
3a(43) אַרְחָא #1 n.
לְבֵינְתָּא n.
3a(44) ירכא #1 n.
מורשא n.
3a(45) אַרְחָא #1 n.
ירכא #1 n.
לְבֵינֵי prep.
3a(46) גְּמָרָא n.
3a(47) אַרְחָא #1 n.
ירכא #1 n.
3a(47; P[1]) לְבֵינְתָּא n.
3a(50) טִינָא n.
רִכְסָא n.
3a(50; TGAs42 156:18)
אורבתא* n.
3a(51) גּוּבְהָא n.
3a(52) אַמְתָא #2 n.
3a(53) גְּבִיהַּ adj.
מְנָא adv.
3b(13) הָא part.
3b(17) רַב adj.
3b(19) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
סתר #2 vb.
3b(21) מְשִׁיעוּתָא n.
צלי #2 vb.
3b(23) קַיְיטָא n.
3b(24) סִיתְוָא n.
3b(24; Es) בֵּי סִיתְוָא n.
בֵּי קַיְיטָא n.
3b(25; TGAs42
156:19) שמט vb.
3b(26) רמי #1 vb.
3b(27) כְּשׁוּרָא n.
לְבֵינְתָּא n.
3b(27; TGAs42
156:20)
הוּרְדָּא n.
הרד vb.
3b(27; Ed, Rashi)
סרג vb.
3b(30; P[1]) דֵּירְתָא n.
3b(32; P[1]) מַלְכוּתָא n.
3b(33) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
3b(34) שַׁפְכֵי n.
3b(38) בֵּיתָא #1 n.
3b(38; F[2]) טוּרָא n.
3b(39) בַּת קָלָא n.
עַבְדָּא #1 n.
3b(39; TGAs42 156:20)
שַׁטְיָא n.
3b(40) יָנוּקְתָא n.
מרד vb.
מָרְיָא n.
צלח #2 vb.
קום vb.
קטל vb.
3b(41) אִיגָּרָא n.
אמר vb.
יָנוּקְתָא n.
כִּי #1 conj.
נפל vb.
3b(41; MGD 398:22)
רְבִיתָא #1 n.
3b(42) אתי vb.
3b(42; M) כָּל דְּ־ pron.
3b(45) יִצְרָא n.
יתב vb.
3b(46) בַּת מַלְכָּא n.
3b(47) נסב vb.
רַבָּנַן n.
שבק vb.
4a(1) הדר #1 vb.
יֵילָא n.
כְּלִילָא n.
נקר vb.
4a(4) לטי vb.
4a(13) צְנִיעַ adj.
4a(18) מַלְכוּתָא n.
שְׁלִיחָא n.
4a(19) אַדְּהָכִי adv.
בני vb.
הדר #1 vb.
עכב vb.
שַׁתָּא n.
4a(21) זֵינָא n.
מלך #2 vb.
סִיפְרָא n.
4a(21; Ar [AC 6:45])
סַיְיפָא #1 n.
4a(22) בר רכה n.
עבד vb.
קַלְנְיָא n.
רכה n.
4a(24) אַבְנָא n.
כּוּחְלָא n.
שִׁישָׁא #1 n.
4a(26) מַרְמָרָא n.
נפק vb.
סִידָא n.
סַפָּא n.
עלל vb.
קבל #1 vb.
4a(26; MGD 400:3)
דַּהֲבָא n.
4a(26; SM 166:7)

סיד vb.
4a(26; F[2]) שוע vb.
4a(27) אדיא* n.
יַמָּא n.
4a(28) נסב vb.
4a(32) שוך #1 vb.
4a(37) דַּפְנָא #1 n.
נהג vb.
4a(38) רְשׁוּתָא #2 n.
4a(47) כפף vb.
4a(48) חַבְרָא #1 n.
לְגָאו adv.
מֵאַבְּרַאי adv.
מִלְּבַר adv.
קַרְנָא n.
4a(49) גזז vb.
גִּיזּוּזָא n.
4a(51) הָשְׁתָּא adv.
4a(51; Es) לפף vb.
4a(52) ידע vb.
לִיפוּפָא n.
4b(1) מִלְּבַר adv.
שוע vb.
4b(3) קפל #1 vb.
4b(5) דיכא n.
סנף vb.
4b(8) שרק #3 vb.
4b(9) קִיפּוּלָא n.
קפל #1 vb.
4b(15) רַמָּאָה n.
4b(16) בִּשְׁלָמָא adv.
4b(18) רַמָּאָה n.
4b(19) אתי vb.
מִדְּ־ prep.
4b(33) אַגְרָא #1 n.
4b(34) נָטוּרָא n.
5a(1) נקף #3 vb.
5a(2) גדר #2 vb.
5a(3) נָטוּרָא n.
5a(4) גדר #2 vb.
דִּיקְלָא n.
5a(5) אֲהֵינָא n.
קִיבּוּרָא n.
5a(6) רמי #1 vb.
5a(7) נִיחַ adj.
5a(9) עִיזָּא n.
שגח vb.
5a(9; Es) כלי #2 vb.
5a(12) מֵיצְרָא #1 n.
5a(13) בַּר מֵיצְרָא n.
סבר vb.
5a(15) צַלָּא #1 n.
5a(15; HG2 438:19)
אַרְבְּעָא num.
צִלְלָא n.
5a(25) בְּגוֹ prep.
זִימְנָא n.
עבד vb.
5a(26) רמי #1 vb.
5b(1) טרד vb.
5b(6) זִימְנָא n.
כּוּלָּא pron.
סַפָּא n.
5b(11) אמר vb.
6a(24) סמך vb.
6a(25) לופתא n.
מַאי דְּ־ pron.
קַרְנָא n.
6a(26; F[2]) קינא #3 n.
6a(27) אפריזא n.
כְּשׁוּרָא n.
קְבִיעֲתָא n.
6a(28; TGAs42 157:2)
בֵּי כוורי n.
6a(29; F[2]) הימלטא n.
6a(29) פייס vb.
6a(30) אֲשִׁיתָא #1 n.
הוּרְדָּא n.
חוק vb.
6a(31) כְּשׁוּרָא n.
6a(34; F[2]) נַטְפֵי n.
שַׁפְכֵי n.
6a(35) נַטְפֵי n.
6a(36) אֲבָל conj.
נַטְפֵי n.
6a(37) עוּבְדָא n.
6a(38) אוּרְבָּנָא n.
צְרִיפָא n.
שְׁמַעְתָּא n.
6b(3) אַפַּדְנָא n.
6b(7) כְּשׁוּרָא n.
מַטַלַּלְתָּא n.
6b(11) טִינָא n.
6b(17) צנע vb.
6b(19) בֵּין prep.
יְמָמָא n.
6b(20) כִּי #1 conj.
6b(22) עיין vb.
6b(28) אוּזִינְקָא n.
6b(29) אֲשִׁיתָא #1 n.
רעע vb.
6b(34) שמט vb.
6b(34; EsAr [AC ib.])
מצר #2 vb.
6b(41) דור #1 vb.
עִילָּאִי adv.
6b(42) בני vb.
שַׁפִּיר adj.
6b(42; HG2 440:57)
חבס vb.
7a(1) אֲנָא pron.
בני vb.
7a(2) אגר vb.
דּוּכְתָּא n.
דור #1 vb.
7a(3) אַרְעָא n.
דור #1 vb.
חקק vb.
עלל vb.
שפף vb.
7a(4) כַּרְסָא n.
7a(5) מטי vb.
7a(6) כְּשׁוּרָא n.
7a(9) סתר #2 vb.
7a(14) בוּקָא #1 n.
סְרִיק adj.
7a(17) אִיסּוּרִיתָא n.
7a(18) אֲחוֹרֵי prep.
אֲשִׁיתָא #1 n.
כַּוְותָא n.
7a(19) אפל vb.
7a(19; F[2]) סכר vb.
7a(20) כַּוְותָא n.
מִלְּעֵיל adv.
7a(20; F[2]) כַּוְותָא n.
7a(21) אֲשִׁיתָא #1 n.
רעע vb.
7a(23) אֲשִׁיתָא #1 n.
בִּנְיָינָא n.
כַּוְותָא n.
7a(24) כֵּיפָא #3 n.
פַּלְגָא #1 n.
7a(25) סתר #2 vb.
7a(27) קום vb.
7a(32) צִיבֵי n.
7a(33) אִסְפְּלִידָא n.
מטי vb.
7a(34) אִסְפְּלִידָא n.
אפל vb.
אֲשִׁיתָא #1 n.
7a(35) בני vb.
דִּנְפַשׁ־ n.
7a(38) שופטני n.
7a(38; F[2]) עלי vb.
7a(40) הָאִידָּנָא adv.
7a(40; P[1]) הוּרְדָּא n.
7a(41) אִסְפְּלִידָא n.
הָשְׁתָּא adv.
7a(46) שְׁמָא n.
7a(47) אַבָּא #1 n.
7b(7) נפק vb.
7b(11) יתם adj.
לְכִי conj.
7b(14) חוק vb.
שִׁיקְרָא n.
7b(17) נפק vb.
7b(18) חַיֵּי n.
7b(18; HP[1]) צור #1 vb.
7b(27) מַעַלְיוּתָא n.
7b(28) שעי #1 vb.
7b(29) מִגַּוַּאי adv.
7b(39) דחק vb.

7b(43) קרי #2 vb.
7b(43; Es) גַּיְיסָא #1 n.
7b(48) נְטִירוּתָא n.
רַבָּנַן n.
רמי #1 vb.
שׁוּרָא #1 n.
8a(4) כְּרָנָא n.
רַבָּנַן n.
רמי #1 vb.
8a(5) דְּאוֹרַיְיתָא adj.
כְּתִיבֵי n.
נְבִיָּא n.
8a(19) גּוּלְגַּלְתָּא n.
כַּסְפָּא n.
8a(20) כריא #2 n.
פתיא #2 n.
8a(22) דון #2 vb.
8a(24; TGAs42 157:11)
איגלא n.
8a(25) גפא #2 n.
8a(26) כריא #2 n.
פתיא #2 n.
8a(28) כְּלוּזָא n.
8a(35) פרנס vb.
8a(36; TGAs42 157:14)
טגן vb.
8a(39) כְּלִילָא n.
שדי #1 vb.
8a(39; SM 174:33)
רמי #1 vb.
8a(41) דלי vb.
ערק vb.
פַּלְגָּא #1 n.
8a(43) כְּלִילָא n.
שדי #1 vb.
8a(47) בְּרָא #1 n.
יָתְבָא n.
8a(52) שׁוּרָא #1 n.
8a(53) טורזינא n.
כָּל מִידֵּי pron.
פַּרְשָׁא #1 n.
8a(55) אִימָּא n.
חשב vb.

8a(56) אַרְנְקָא n.
לְקַמֵּי(־) prep.
נִיהִי pron.
עיין vb.
8b(2) רַבָּנַן n.
8b(10) נוול #1 vb.
8b(13) צער vb.
8b(33) שְׁרָרוּתָא n.
8b(36) אָמִיד adj.
הָא pron.
8b(37) כפי vb.
8b(42) מַאן #1 pron.
8b(43) גִּינְתָא n.
שבק vb.
8b(43; Es) הֵימָנוּתָא n.
8b(52) מֵרֵישָׁא adv.
8b(52; Es)
בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
צִיפְּתָא n.
8b(54) כִּיסָא #1 n.
9a(3) כָּל דְּ־ pron.
צרך vb.
9a(5; Ed, Rashi)
עַנְיָינָא n.
9a(13)
לָאו כָּל כְּמִינ־ prep.
9a(23) בזי #1 vb.
9a(25) הָתָם adv.
9a(29) הָאֵי #1 pron.
9a(37) בֵּי סָדְיָא n.
פּוּרְיָא #2 n.
9a(39) הדר #1 vb.
ההוא pron.
זקק vb.
עֲנִי adj.
פִּיתְּתָא n.
9a(50) הוי vb.
מַלְכוּתָא n.
שְׁלָמָא n.
9a(50; HP^1M) עסי vb.
9a(53) אִילָא #1 n.
9b(1) אִימָּא n.
9b(9) אוֹרְחָא #1 n.

אִילָא #1 n.
שגש vb.
9b(20) בהדיא adv.
9b(21) הדר #1 vb.
9b(22) בְּדִיחוּתָא n.
9b(23) עקר vb.
שתק vb.
9b(25) צְווֹחָא n.
9b(26; F^2) דְּ־ conj.
חֲדָיָא n.
מצץ vb.
9b(27) אסי #1 vb.
9b(27; P^1F^2) הדר #1 vb.
10a(25) בַּר אֲחָתָא n.
10a(26) בעי vb.
גַּבֵּי prep.
דֵּינָרָא n.
חסר vb.
עסי vb.
פוש vb.
10a(27) בֵּי קֵיסָר n.
דְּבֵי קֵיסָר n.
צער vb.
שְׁבַסַר num.
שדר #1 vb.
10a(28) דחל vb.
מְנָא adv.
10a(29) דַּרְגָּא n.
שמט vb.
10a(30) חוב vb.
כו interj.
10b(23) חלש #1 vb.
נגד vb.
10b(24) חוי vb.
10b(25) חֲשִׁיב adj.
10b(27) נִינְהוּ pron.
10b(28) בְּלָאו הָכֵי adv.
10b(50) אַרְנְקָא n.
דֵּינָרָא n.
10b(53) יהב vb.
קפד vb.
11a(1) סיים #2 vb.
11a(51) סוּפְלֵי n.

פִּירָא #2 n.
11b(4) לְגַוַּאי adv.
פרק vb.
11b(7) אַכְסַדְרָא n.
בֵּי רַב n.
11b(8) אַכְסַדְרָא n.
11b(19) לְגַוַּאי adv.
11b(42) דכר vb.
11b(51) סייע vb.
12a(9) דִּירְכָּא n.
12a(24; F^2Es) בֵּי רְדוּ n.
12a(25) זְרָעָא #2 n.
כְּרָבָא #1 n.
12a(26) כְּרָבָא #1 n.
12a(27) כְּרָבָא #1 n.
12a(28) כרב vb.
12a(28; Es) הֲדוֹרָא #1 n.
12a(29) פַּרְדֵּיסָא n.
12a(29; Es) בֵּיתָא #1 n.
12a(34) אציתא n.
גּוּפְנָא n.
12a(35) רפק vb.
12a(44; TGHark 26:11)
דון #2 vb.
12a(45) בַּר מַזָּלָא n.
12b(3) בַּר מַזָּלָא n.
12b(9) קום vb.
רַסְתְּקָא n.
12b(10) רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
12b(10; P^1) שְׁטָיָא n.
12b(11) מלך #1 vb.
12b(13) לְדִיד־ prep.
קום vb.
12b(14) בְּרֵישָׁא adv.
מני vb.
12b(15) זוּגָא n.
לְגַבֵּי prep.
שדר #1 vb.
12b(16) גַּבֵּי prep.
הדר #1 vb.
מלך #2 vb.
עכב vb.
12b(17) בֵּי #1 n.

12b(23) כַּנְפָּא n.
12b(35) הִיא pron.
12b(38) בֵּי נָשָׁא n.
מֵיצְרָא #1 n.
פלג vb.
12b(41) עלי vb.
12b(41; V^{22}) אחותא n.
12b(45; TGHark 171:35)
נִגְרָא #2 n.
12b(47) אָרִישָׁא n.
נפש #1 vb.
13a(1) גִּיפָא #2 n.
נִגְרָא #2 n.
13a(2) קרנזור n.
13a(4) נגד vb.
13a(6) לֵית(־) part.
13a(18) נגד vb.
13b(25) שבק vb.
13b(26) אַמְתָא #1 n.
אפי vb.
בשל vb.
13b(26; P^1) פִּילְכָּא n.
13b(27) בִּיסְתַּרְקָא n.
13b(27; HG2 443:24)
טַרְזָא #1 n.
13b(27; Ed) גְּוּולָא #1 n.
14a(14) אוֹרַיְיתָא n.
סִיפְרָא n.
שַׁבְעָא num.
14a(16) מַשְׁכָּא #1 n.
עִיגְלָא n.
14a(17) עֵינָא #1 n.
14a(20) נטע vb.
14a(21) כַּרְמָא n.
14b(5) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
פּוּשְׁכָּא n.
רְווֹחָא n.
14b(8) כרך vb.
לְעֵילָּא adv.
14b(10) דַּפָּא #1 n.
14b(11) מֵאַבְּרַאי adv.
14b(23) נפק vb.
14b(30) קדם vb.

14b(33) בְּרֵישָׁא adv.
קדם vb.
14b(34; F^2Es) נְבוּאֲתָא n.
14b(35) זוּטַר adj.
לְחוּד־ prep.
רכס vb.
14b(36) חוּרְבָּנָא n.
14b(37) כּוּלָּא pron.
נַחְמְתָא n.
סוֹפָא n.
14b(38) סמך vb.
14b(40) קדם vb.
14b(41) פּוּרְעָנוּתָא n.
15a(8) סלק #1 vb.
15a(25) שני #1 vb.
15a(26) סלק #1 vb.
15a(30) חשב vb.
15a(49) קָא part.
15b(8; F^2) נבי vb.
15b(10) נְבִיאוּתָא n.
עִיקָּרָא #1 n.
15b(10; P^1) נְבִיָּא n.
15b(11) נְבִיָּא n.
15b(30) סבר vb.
15b(41) מַלְכוּתָא n.
16a(25) דִּילְמָא conj.
נטי vb.
נשי #1 vb.
רַחְמוּתָא n.
רַחֲמְתָא n.
16a(27) כְּרָעָא #1 n.
נשק vb.
16a(37) עַפְרָא n.
פּוּמָא n.
16a(38) חַבְרוּתָא n.
16a(40) אָחֲרִינָא adj.
סכל #1 vb.
16a(41) מֵעִיקָּרָא adv.
16a(51) שמע vb.
16b(22) כְּלִילָא n.
16b(23) כמש vb.
קרי #1 vb.
16b(24) אִי conj.

חַבְרָא #1 n.
מִיתוּתָא n.
16b(30) אחך vb.
כּוּרְכְּמָא n.
לְקוּתָא n.
קַרְנָא n.
16b(31) ילד vb.
16b(39; F^2) דלי vb.
יוֹמָא n.
קְצִיר adj.
16b(44) בֵּיעֲתָא n.
נחם vb.
16b(55) דבר vb.
17a(7) צַעֲרָא n.
17a(26) גְּמָרָא n.
17b(14) מלך #2 vb.
17b(20) בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
17b(26) מחי #1 vb.
מָרָא #1 n.
רפי vb.
17b(27) אַרְעָא n.
17b(35) הָא part.
17b(48) ארי #1 vb.
קָא part.
18a(3) סמך vb.
18a(10) מתון adj.
קְשֵׁי adj.
18a(14) טַרְיָא n.
18a(19) הָבְלָא n.
18a(30) פסק vb.
צוּנְמָא n.
18b(9) הָנֵי pron.
נזק #1 vb.
18b(10) אֶטְרְפָא n.
18b(10; GTB2 216:5)
בְּזוּרָא n.
דור #2 vb.
18b(11) פרי vb.
18b(14) רחק vb.
18b(16) בְּזוּרָא n.
ביניתא #2 n.
19a(1; GTB2 216:12)
דור #2 vb.

19a(11) בהדיא adv.
19a(15) ערב #2 vb.
19a(17) הַזִּיקָא n.
19a(18) הָבְלָא n.
מתון adj.
19a(43) שתך vb.
19a(45) חמם #1 vb.
מְחַמְּמָא n.
מְקָרְרָא n.
קרר #1 vb.
19a(46) מתון adj.
19a(47) מתון adj.
19a(49) קבע #1 vb.
19a(53) נפק vb.
19a(53; F^2) מתון adj.
19b(1) שרש vb.
19b(21) דִּירְכָּא n.
שבק vb.
שתן vb.
19b(22) כַּלְבָּא #1 n.
19b(26) מאס vb.
19b(34) סָרֵי adj.
19b(35) חָזֵי adj.
טִינָא n.
קוּצָא n.
19b(36) מתון adj.
19b(39) לְבַר adv.
20a(1; EsF^2) חצץ #1 vb.
20a(12) אַרְזַפְתָּא #1 n.
20a(13) קְשֵׁי adj.
20a(16; HAr [AC 7:303]) רקע vb.
20a(17; F^2) סְמִיךְ adj.
20a(17) סְקָא n.
20a(19) כְּעֵין prep.
20a(22) פסק vb.
20a(23) כַּלְבָּא #1 n.
20a(24) פרח vb.
20a(26) סרט vb.
קלניתא n.
20a(31) מְרִירְתָא n.
20a(32) חצץ #1 vb.
קוּצָא n.

20a(32; P^1) חַסְפָּא #1 n.
20b(2) חֲזֵי adj.
רמי #1 vb.
20b(3) אוּמָּנָא n.
20b(14) טַרְיָא n.
20b(16) טַרְיָא n.
20b(41) אַסְפַּסְתָּא n.
21a(7) דרש vb.
21a(18) קבל #1 vb.
21a(19) ספי #1 vb.
21a(19; P^1Ar [AC 6:97])
ספי #1 vb.
21a(20) יָנוּקָא n.
מחי #1 vb.
21a(21) אַרְקְתָא #1 n.
קרי #1 vb.
21a(22) צְוִותָא n.
21a(32; P^1) סָפְרָא #1 n.
21a(33) יָנוּקָא n.
מטי vb.
מָתָא n.
21a(34) בֵּי(נוֹת) כְּנִישְׁתָּא n.
21a(36) גַּמְלָא #2 n.
סָכָא n.
21a(37) מַקְרֵי יָנוּקֵי n.
21a(38) יתב vb.
מַקְרֵי דַרְדְּקֵי n.
סייע vb.
רֵישׁ דּוּכְנָא n.
21a(39) גרס #1 vb.
רשל vb.
21a(41) גרס #1 vb.
דוק vb.
מַקְרֵי דַרְדְּקֵי n.
21a(42) נפק vb.
שַׁבַּשְׁתָּא #1 n.
21a(43) עלל vb.
שַׁבַּשְׁתָּא #1 n.
21b(1) שבק vb.
21b(2) הָא part.
21b(3) קרי #1 vb.
21b(4) קרי #1 vb.
21b(5) בעי vb.

סַפְסֵירָא #1 n.
21b(10) אוּמָּנָא n.
טַבָּחָא n.
מַקְרֵי דַרְדְּקֵי n.
שַׁתָּלָא n.
21b(13) בְּרָא #1 n.
קום vb.
21b(14) חַבְרָא #1 n.
רֵיחְיָא n.
21b(15) פסק vb.
21b(16) חֵיוּתָא #2 n.
21b(19) סִירָא n.
21b(25) אַמְגּוּזָא n.
פלג vb.
שִׁיסְקָא #1 n.
21b(36) בְּרָא #1 n.
פְּשִׁיט adj.
21b(37) עכב vb.
21b(38) בְּרָא #1 n.
21b(40) בְּרָא #1 n.
22a(6; Es) הדר #1 vb.
22a(7; Es) קבע #1 vb.
22a(11) גִּירְסָא #1 n.
דִּיקוּלָאָה n.
הָנְהוּ pron.
22a(12) אתי vb.
בְּרָא #1 n.
דִּיקוּלָא #1 n.
עכב vb.
שׁוּקָא n.
22a(14) לְעָלְמָא adv.
22a(15) כְּלָא prep.
שׁוּקָא n.
22a(17; HP^1SMel 40:150) עַמְרוּיָא n.
22a(18) עַמְרָא n.
22a(21) אַשְׁרָאֵי n.
22a(22) אַשְׁרָאֵי n.
חֵיוּתָא #2 n.
עַד prep.
22a(24) סְפִינְתָּא n.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
22a(25) נקט vb.

שׁוּקָא n.
22a(27) קַנְקַנָּא n.
22a(29) טפח n.
יְדָא n.
מָר n.
נִיהוּ pron.
22a(30) סַנְדְּלָא #1 n.
22a(30; MGL 699:1)
דַּרְגָּא n.
22a(31) כנו)רחא n.
רַבָּא n.
22a(32; P^1) פסד vb.
22a(34) אוניתא n.
22a(35) מַלְכָּא n.
שהי #1 vb.
22a(39) לוט vb.
ענש vb.
22a(41; Ar [AC 2:370[4] SM 147:29])
גרס #3 vb.
22a(41; MGL 699:6)
מְרֵיה דְּעוּבְדָא n.
22a(42) גַּרְמָא #1 n.
22a(42; MGL 699:7)
גרדש vb.
22a(42; F^2P^1)
גרם #2 vb.
22a(43) אתי vb.
בֵּיתָא #1 n.
ענש vb.
22a(44; P^1) אוּמְצָא #1 n.
22a(46) ענש vb.
רֵישׁ כַּלָּה n.
22a(47) כַּלָּה n.
רהט vb.
22a(47; MGL 699:12)
הדר #1 vb.
22a(49) סִיוּמָא n.
22a(51) אַדְּהָכֵי adv.
22a(51; MGL 699:15)
אַדְּהָכֵי adv.
22a(51; MGL 699:16)
נגה #1 vb.

22a(53) נטר vb.
עַרְסָא #1 n.
קָלָא #1 n.
22a(54) נוח vb.
עַרְסָא #1 n.
22a(54; MGL 699:18)
חלף vb.
22b(17; F^2) דַּוְושָׁא #1 n.
22b(24) דַּוְושָׁא #1 n.
22b(34) גִּירָא #1 n.
22b(35) קפץ #1 vb.
22b(36) גַּרְמָא #2 n.
22b(37) הוי vb.
23a(1) אוּמָּנָא n.
אכל #1 vb.
יתב vb.
עוּרְבָא n.
23a(2) סלק #1 vb.
23a(2; HG2 445:45)
אוס vb.
23a(3) קור קור n.
23a(6) חוק vb.
23a(7) מֵי adv.
23a(8) קוּטְרָא n.
23a(9; Es) אֲנִין adj.
23a(19) טוּבָא adv.
כַּרְסָא n.
שוט vb.
23a(20) אַמְּתָא #2 n.
מְלֵי adj.
23a(36) פייס vb.
23a(46) קָרִיב adj.
23b(7) קוּרְבָא n.
23b(16) קָרִיב adj.
23b(20) דָא pron.
23b(21) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
23b(25) עָלְמָא n.
24a(2) דדי vb.
24a(26) טבע vb.
עֲקוּלָא n.
24a(27) חַצְבָּא #1 n.
חֲרִיפְתָּא n.
נַהֲרָא #1 n.

24a(28) חַמְרָא #1 n.
פַּרְדֵּיסָא n.
24a(31) צנע vb.
24a(32) זִיקָא #2 n.
חַמְרָא #1 n.
עִינְבְתָא n.
24a(33) קוּפְיָא #1 n.
שכח #1 vb.
שרי #1 vb.
24b(1) רַב adj.
רוּבָּא n.
שְׁפוּכָאָה n.
24b(3) אֲבַרְוָורָא n.
סוּפָא n.
24b(24) בֵּי שׁוּתָּפֵי n.
24b(24; F^2TGAs28
200b:8) חמם #1 vb.
קִידְרָא n.
קרר #1 vb.
24b(27) חַמִּים adj.
24b(28) קָרִיר adj.
24b(30) קצץ vb.
24b(31) אתי vb.
שקל #1 vb.
24b(40) אַבְקָא n.
לְבָבָא n.
24b(41) צוי #2 vb.
25a(45) קום vb.
25a(48; P^1) אֲוִירָא #2 n.
25b(17) נִיחוּתָא n.
25b(18) שְׁפִיכוּתָא n.
25b(32) צלי #1 vb.
25b(33) אַתּוּ pron.
דרם vb.
יתב vb.
כְּגוֹן prep.
מְנָא adv.
צִיפּוּנָא n.
25b(47) גִּירָא #1 n.
25b(48) אַפַּדְנָא n.
יוכנאה adj.
עֲצוּרָא n.
שִׁיבָבוּתָא n.

25b(49) אַפַּדְנָא n.
דקק vb.
נוד vb.
שׁוּמְשְׁמָא n.
25b(50) גִּירָא #1 n.
26a(1) חַצְבָּא #1 n.
כְּדֵי־ prep.
נוד vb.
נִבְתְּמָא n.
26a(2) כִּיתָנָא n.
נפץ vb.
26a(3; Es) דִּקְתָא n.
נזק #1 vb.
26a(5) גִּירָא #1 n.
26a(28) הָנְהוּ pron.
מִיצְרָא #1 n.
פַּרְדֵּיסָא n.
צִיפְרָא n.
26a(29; M) רחק vb.
26a(32) דִּיקְלָא n.
טען #2 vb.
קָבָּא n.
קצץ vb.
26a(33) שכב #1 vb.
26a(34) קצץ vb.
26a(35) חפר vb.
קצץ vb.
26a(37) חפר vb.
26a(38) חפר vb.
26a(39) יכל vb.
26b(2) לְבָתַר prep.
26b(3) לָא adv.
26b(6; TGAs29
204b:2) חֲדִיאָבָא n.
27a(5) קוּלָא #1 n.
27a(6) עִיגּוּלָא n.
27a(9) אַמְּתָא #2 n.
27b(8) מֵיהָא adv.
27b(9) צוּנְמָא n.
27b(10) ערב #2 vb.
27b(11) אֲוִירָא n.
בלבל vb.
27b(15) טוּבָא adv.

27b(16) ינק vb.
27b(28) קום vb.
27b(34) אוּמְדְּנָא n.
דְּ־ conj.
27b(39) שִׁיעוּרָא n.
27b(42) גחן vb.
27b(44) סגי #1 vb.
27b(45) דַּחְלוּלָא n.
28b(6) אֲנַן pron.
טען #1 vb.
28b(12) חַבְרָא #1 n.
28b(14; F^2) פֵּירָא #1 n.
28b(16) בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
28b(22) אַסְפַּסְתָּא n.
קדח vb.
28b(23; Es) שמט vb.
29a(5; P^1) חלל #2 vb.
29a(8) אִלְמָא conj.
29a(10; Es) קפד vb.
29a(12) חלף vb.
מִיצְרָא #1 n.
29a(13) לְאַלְתַּר adv.
29a(15) זהר vb.
שְׁטָרָא n.
29a(25) בור vb.
29a(26) בור vb.
זרע vb.
29a(29) בָּגָא n.
29a(30) נטר vb.
29a(32) שִׁיבָבָא n.
29a(34) אגר vb.
אֲנַן pron.
29a(36) דון #1 vb.
דַּיָּינָא n.
שפלא n.
29a(37) אַגְרָא #1 n.
29a(38) סהד vb.
29b(3) חֲנוּתָא n.
29b(3; P^1) חֲנוּתָא n.
29b(6) שמש vb.
29b(9) חזק vb.
29b(12) איטרא n.
29b(15) בַּר זְרָעָא #2 n.

29b(16) בַּר זְרָעָא #2 n.
29b(18) צוּנְמָא n.
29b(19) חֵיוּתָא #1 n.
שטח vb.
29b(21) הָאֵי #2 pron.
29b(22) מִן prep.
29b(23) גְּוָואָה adj.
29b(23; HP 88:14)
שׁוּכְנָא n.
29b(24) אֲכִילְתָּא n.
ברר vb.
29b(25) דִּינָא n.
30a(9) קום vb.
30a(14) קום vb.
30a(15; HP 88:23)
נחת #1 vb.
30a(16) הָאֵי #2 pron.
30a(17; P^1) בַּרָא adj.
30a(17; HP
88:25) שׁוּכְנָא n.
30a(17; P^1) שׁוּקָא n.
30a(18) כּוּלָּא pron.
שַׁתָּא n.
30a(19) הוי vb.
30a(20) טרד vb.
שׁוּקָא n.
30a(21) כּוּלָּא pron.
30a(23) פְּלָנְיָא n.
30b(4) בעי vb.
30b(5) אכל #1 vb.
30b(6) גַּזְלָנָא n.
פְּלָנְיָא n.
30b(7) מלך #2 vb.
30b(15) אוּרְתָּא n.
30b(16) דִּינָא n.
זבן vb.
30b(18) הָא part.
30b(20) טוּבָא adv.
קדם vb.
31a(8) אַבָּא #1 n.
31a(12) חָלָא #1 n.
31a(14) לְבָרָאֵי adv.
31a(15) טען #1 vb.

31a(19) אִינִישׁ n.
דְּ־ conj.
עבד vb.
31a(20) גלי #2 vb.
טַעֲנְתָּא n.
31a(21) נְהַרְדְּעָאָה adj.
31a(26) אַבָּא #1 n.
אֲכִילְתָא n.
חֲזָקְתָא n.
31a(27) אַבָּא #1 n.
31a(28) אֲכִילְתָא n.
כחשׁ vb.
31b(6) בַּהֲדֵי prep.
שַׁקְרָא #1 n.
31b(13) זִילוּתָא n.
31b(23) נפק vb.
31b(25) אַשְׁלָא #1 n.
31b(31) הָיְינוּ pron.
31b(36) עֵיסְקָא n.
32a(9) זִילוּתָא n.
32a(10) נחת #1 vb.
32a(11) סלק #1 vb.
32b(1) גחן vb.
זְיוּפָא n.
לחשׁ vb.
שְׁטָרָא n.
32b(1; P^1) זֵיף adj.
32b(2) שְׁטָרָא n.
32b(3) רכס vb.
32b(4)
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
32b(6) שְׁטָרָא n.
32b(7) חַסְפָּא #1 n.
32b(9) זְיוּפָא n.
זֵיף adj.
32b(10) מִידִּי conj.
32b(18) קום vb.
32b(20) עַרְבָא #2 n.
32b(23; P^1) יזף vb.
32b(29) מֵחֲמַת prep.
32b(30) סוּמָּק n.
שׁוף #1 vb.
שְׁעְבּוּדָא n.

32b(31) אִיכָּא part.
אכל #1 vb.
32b(32) אִיזִי adv.
גּוּפָא n.
32b(33) מַשְׁכַּנְתָּא n.
עוֹבָדָא n.
33a(2; HP 121:23)
אמר vb.
33a(3) גַּבֵּי prep.
33a(7; HG2 454:91)
הימן vb.
33a(8) גַּבֵּי prep.
יַתִּיר adj.
33a(11) הדר #1 vb.
כִּי #1 conj.
33a(11; HG2 454:92)
אכל #1 vb.
33a(12) קָרִיב adj.
שׁכב #1 vb.
33a(14) מְקָרַב adj.
33a(15) טְפֵי adj.
33a(17) הָשְׁתָּא adv.
33b(9) אכל #1 vb.
33b(13) מַגְּלָא n.
33b(14) אזל #1 vb.
גזר vb.
33b(15) חֲצִיף adj.
33b(16) דִּיל־ pron.
חֲצִיף adj.
33b(17) אכל #1 vb.
לָא adv.
פֵּירָא #1 n.
33b(19) עבד vb.
פֵּירָא #1 n.
33b(22) סבר vb.
33b(24) חטף vb.
33b(24; HP 89:32)
נְסָכָא n.
33b(26) חטף vb.
34a(1) דיין vb.
34b(1) אַרְבָא #2 n.
עַל prep.
34b(1; P^1) נצי vb.

34b(6) נפק vb.
34b(7) אֲלִים adj.
גבר vb.
35a(1) דַּיָּינָא n.
שׁוּדָא n.
35a(2) קום vb.
35b(1) דְּרָרָא #2 n.
35b(8) דלי vb.
35b(9) פֵּירָא #1 n.
צַנָּא n.
35b(12) נחת #1 vb.
35b(13) מחי #1 vb.
35b(15) אִילֵּין pron.
שַׁתָּא n.
35b(16) כבשׁ vb.
כַּסְפָּא n.
35b(17) מַשְׁכַּנְתָּא n.
35b(19) לִידֵי prep.
פְּסֵידָא n.
36a(8) מַגְּלָא n.
36a(11) גּוּדָּא #1 n.
עֲרוֹדָא n.
36a(13) עֲרוֹדָא n.
36a(18) נזק #1 vb.
36a(19) כּוּרָא #1 n.
36a(20) חזק vb.
36a(27) נשׁי #1 vb.
36a(28) בְּרָא #1 n.
36a(29) חוּשְׁלָא #1 n.
36a(33) טַיָּיעָא adj.
מסר #1 vb.
עִיזָּא n.
פַּנְיָא n.
צַפְרָא n.
36a(34) יְדָא לִידָא adv.
שׁלם vb.
36b(2) פֵּירָא #1 n.
36b(10) אַרְעָא n.
עבד vb.
36b(12) כַּרְבָא #1 n.
עלל vb.
שִׁיבָא #1 n.
36b(13) פּוּמָא n.

36b(17) בצואר prep.
רְבוּתָא n.
36b(28) נְעוֹרָא n.
37a(5) בזי #2 vb.
37a(10) אִילָנָא n.
37b(1) כחשׁ vb.
37b(2) עקר vb.
37b(15) אַסְפַּסְתָּא n.
מְשָׁרָא n.
37b(20) זבן vb.
37b(21) עַד prep.
שִׁיפּוֹלָא n.
37b(21; RaḤ [TGAs42 218:33]) בי שפודא n.
38a(1) כּוּרְכְּמָא n.
38a(2) עקר vb.
38a(7; P^1) מַשְׁכַּנְתָּא n.
38b(14) לְדִיד־ prep.
39a(1) דִּינָא n.
39a(1; F^2) נקט vb.
39a(4) אמר vb.
39a(10) שׁוּתָא #1 n.
39a(11) שׁוּתָא #1 n.
39a(12) שׁוּתָא #1 n.
39a(14) רמי #1 vb.
39a(26) סבר vb.
39a(29) מִילְּתָא #1 n.
39b(10) גַּלּוּיֵי מִילְּתָא v.n.
39b(11) מחיתא #1 n.
39b(12) מחי #1 vb.
39b(14) לִישָּׁנָא adv.
צרך vb.
40a(1) אוּנְסָא n.
40a(12) מוֹדָעָא n.
40a(13) דִּינָא n.
צות vb.
40a(14) מוֹדָעָא n.
40a(42) נזק #1 vb.
40b(2) מוֹדָעָא n.
40b(5) אנס vb.
זְבִינָא n.
40b(7; Marg) פַּרְדֵּיסָא n.
40b(12) טְמִיר adj.

מַתַּנְתָּא n.
40b(14) טמר vb.
40b(15) יתב vb.
40b(16; Es) בִּירִיתָא n.
שׁוּקָא n.
40b(17) בְּפֵירוּשׁ adv.
40b(18) מִכְּלָלָא adv.
40b(19) אזל #1 vb.
הוי vb.
כתב vb.
40b(20) בְּרָא #1 n.
הוי vb.
מָה pron.
נִיכְסֵי n.
קַשִּׁישׁ adj.
40b(21) בָּתַר prep.
כֵּן adv.
עִיבְרָא #1 n.
40b(24) קני #1 vb.
41a(15) בִּידְקָא n.
גדר #1 vb.
41a(16) גּוּדָּא #1 n.
41a(17) חזק vb.
41a(21; P^1) סייע vb.
41a(22) מֵי adv.
41a(23) אִיהוּ pron.
ידע vb.
41a(24) בִּידְקָא n.
41a(25) גדר #1 vb.
41b(2) אציתא n.
41b(3) מִיגּוֹ prep.
41b(12) אִיגַּרְתָּא n.
מַעַרְבָא n.
41b(13) הָהוּא pron.
41b(14) דור #1 vb.
41b(16) עִילִּיתָא #1 n.
41b(18) קַמֵּי(־) prep.
41b(19) קום vb.
41b(20) חֲבִיבָא n.
קַמֵּי(־) prep.
41b(21) דַּעְתָּא n.
41b(28) בִּכְדִי adv.
41b(29) עבד vb.

41b(30; F^2) סור #1 vb.
42a(7) זְבִינָא n.
42a(8) בְּצִינְעָא adv.
זלל vb.
יזף vb.
42a(9) כִּי #1 conj.
42a(10) קָלָא #1 n.
42b(7) מַעְצַרְתָּא n.
43a(11) עסק vb.
43a(17) סלק #1 vb.
43a(24) עֲנִי adj.
43a(25) פסל #1 vb.
43a(35) רווח vb.
43b(9) סהד vb.
ערער vb.
43b(13) נפק vb.
43b(17) קום vb.
44a(1) קום vb.
44a(5) דְּמֵי n.
יאשׁ vb.
44b(3) שׁעבד vb.
44b(11) אַגַּב prep.
44b(12) קני #1 vb.
44b(13) הוּא pron.
44b(14) אַסְמַכְתָּא n.
כִּי prep.
44b(14; P^1) טוּפְסָא n.
שְׁטָרָא n.
45a(4) שׁוי vb.
45a(7) לְעֵילָּא adv.
45a(8) בַּר יִשְׂרָאֵל n.
45a(10) דִּינָא n.
פצי #1 vb.
45a(13) אוּכָּפָא n.
45a(14) אנס vb.
45a(16; HGP 2b:25)
אָנוֹסָא n.
45b(12) זבן vb.
46a(19) חוי vb.
46a(20) רַמָּאָה n.
46a(21) סַרְבָּלָא #1 n.
46a(22) חזי vb.
46a(23; F^2) אֵיבְרָא adv.

46b(4) דִּיד־ pron.
46b(6) כְּבָר adv.
קַמָּא adj.
שׂום vb.
46b(10) עבד vb.
46b(11) אָרִישָׁא n.
נחת #1 vb.
46b(13; Ar [AC ib.])
קַהֲרְמָנָא n.
46b(19) רַבָּנַן n.
46b(31) נזק #1 vb.
47a(8) טַעֲנְתָּא n.
47a(15) אִי לָאו דְּ־ conj.
שׁחוור n.
47a(18) אַבָּא דְאַבָּא n.
47a(26) גַּבֵּי prep.
חלל #2 vb.
47b(20) אנס vb.
47b(21) אוּנְסָא n.
48a(17) חוב vb.
48a(24) סיים #1 vb.
48a(26) מֵימְרָא n.
48b(2) רצי vb.
48b(2; St1 56:5)
מצי #2 vb.
48b(3) שׁמט vb.
48b(7) קדשׁ vb.
48b(11) נוח vb.
48b(14) חתם vb.
48b(14; Es) כִּינָּרָא #2 n.
48b(15) אַשְׁקָלְתָּא n.
מוֹדָעָא n.
48b(17) אַשְׁקָלְתָּא n.
48b(18) אַשְׁקָלְתָּא n.
48b(19) אַשְׁקָלְתָּא n.
49a(3) רעע vb.
50a(7) כְּגוֹן prep.
50a(12) לְעָלְמָא adv.
50b(20) אכל #1 vb.
אַנְתְּ pron.
51a(2) סבר vb.
51a(5) מְזוֹנָא n.
51a(6) יחד vb.

51a(12) אוּרְתָּא n.
51a(14) שׁמע vb.
51a(31) גלי #2 vb.
51b(13) בַּר בְּרַתָּא n.
רַבָּנָא n.
51b(14) זוּטַר adj.
רַב adj.
שׁבק vb.
51b(15) כִּי prep.
52a(4) קָא part.
52a(5) כִּיפָּא #3 n.
52a(6; P^1) הימן vb.
52a(8) אֲמִיד adj.
52a(11; P^1) דִּיקְלָא n.
52a(26) טען #1 vb.
כְּלוּם pron.
52a(27) זָוָא #1 n.
נפק vb.
סרבלא #2 n.
52a(28) אַגַּדְתָּא n.
52b(18) טרח vb.
שְׁבִיחַ adj.
53a(3) הָשְׁתָּא adv.
53a(18) דּוּחְקָא #1 n.
53a(21) סכר vb.
53a(24) פתח vb.
53a(24; HF^2)
צמר #2 vb.
53b(8; P^1) אַפְסָרָא n.
53b(19) הפך vb.
53b(24) מַתְנִיתָא n.
נהר #1 vb.
54a(1) בֵּיתָא #1 n.
לִיפְתָּא n.
שׁדי #1 vb.
54a(3) שׁבח #2 vb.
54a(4) פשׁח vb.
54a(6) גִּיסָא #2 n.
54a(8; HAr [AC 3:289])
זיכיא n.
54a(8) זכי vb.
54a(9) צִיבֵי n.
54a(10) זוּטַר adj.

73a(16; F^2) בּוּצִיתָא n.
73a(17) נָחוּתֵי יַמָּא n.
שׁעי #1 vb.
73a(17; F^2) גַּלָּא #1 n.
73a(18) חִיוָּר #1 n.
טבע vb.
נוּרָא n.
ציצתא n.
73a(19) אילתא n.
חקק vb.
נוח vb.
73a(19; MGG 32:1)
אֲשִׁיתָא #2 n.
73a(19; MGG 32:2)
נזה #2 vb.
73a(19; EsF^2)
צוּצִיתָא #1 n.
73a(20) גַּלָּא #1 n.
נָחוּתֵי יַמָּא n.
פַּרְסָא #1 n.
רוּמָא n.
73a(21) גַּלָּא #1 n.
דלי vb.
73a(22) בֵּיתָא #1 n.
גְּרִיוָא #1 n.
כּוֹכְבָא n.
73a(22; MEsH^1) בזק vb.
73a(23) גַּלָּא #1 n.
הֲבָלָא n.
חַרְדְּלָא n.
קָלָא #1 n.
רמי #1 vb.
73a(24) חרב vb.
מִידָּא n.
שׁבק vb.
73a(24; F^2) שׁטף vb.
73a(25) מָרְיָא n.
עבר vb.
73a(25; MGG 31:15)
בָּרְיָא n.
גברותא #2 n.
73a(25; Es) חוּטָא n.
73a(25; MGG 31:16)
חָלָא #1 n.
73a(27; P^1) בְּרָא #1 n.
73a(28) *אקונבאה n.
סוּסְיָא n.
פַּרְשָׁא #1 n.
שׁוור vb.
73a(29) סרג vb.
73a(29; Es) דור #2 vb.
רהט vb.
73b(1) גִּישְׁרָא n.
73b(2) הָאֵי #1 pron.
מזגא #2 n.
מַיָּא n.
שׁפך vb.
73b(3; Es) נטף #1 vb.
73b(4; Es) נִיטוּפְתָא n.
73b(5) מַלְכוּתָא n.
73b(6) קטע vb.
73b(6; P^1Ar [AC
1:277]) אוּרְזִילָא #1 n.
בַּר יוֹמ־ n.
רֵימָא n.
73b(8) הוי vb.
73b(8; P^1) מִשְׁחְתָא n.
73b(8; MGG 51:9)
מְשָׁכָא #2 n.
צַוְּורָא n.
73b(9) בֵּיתָא #1 n.
רמי #1 vb.
73b(10) כְּבוּתָא n.
סכר vb.
73b(11) אַקְרוּקְתָא n.
73b(12) אַקְרָא #1 n.
73b(13) בלע vb.
סלק #1 vb.
73b(13; HAr [AC
6:459]) פשקצא n.
73b(14) אִילָנָא n.
חזי vb.
חֵילָא #1 n.
73b(15) סְפִינְתָא n.
73b(16) אוסיא #1 n.
אָכְלָה טִינָא n.
כְּוָורָא n.
נגד vb.
73b(16; MGG 51:15)
יתב vb.
נדי #2 vb.
73b(17) גִּידָא #2 n.
חרב vb.
מָחוֹזָא n.
73b(18) הדר #1 vb.
לִישְׁנָא adv.
מָחוֹזָא n.
מלח #1 vb.
73b(18; Es)
גַּלְגְּלָא דְעֵינָא n.
73b(18; MGG 51:16)
גַּרְבָא #1 n.
מִישְׁחָא n.
נגד vb.
73b(19) אתי vb.
בני vb.
גַּרְמָא #1 n.
נסר vb.
קוֹרָא #2 n.
73b(19; MGG 51:17)
טלל #1 vb.
73b(20) מָחוֹזָא n.
73b(21) הָהוּא pron.
חיזורתא n.
חָלָא #1 n.
יַבַּשְׁתָּא n.
עַל prep.
קדח vb.
73b(22) אפי vb.
גַּבָּא n.
הוי vb.
הפך vb.
חמם #1 vb.
לושׁ vb.
סלק #1 vb.
סְפִינְתָא n.
73b(23) אזל #1 vb.
טבע vb.
73b(24) אזל #1 vb.
אִיהוּ pron.
יוֹמָא n.
כְּוָורָא n.
לֵילְיָא #1 n.
שׁיצא #1 n.
73b(25) טוּבָא adv.
סגי #2 vb.
סְפִינְתָא n.
73b(25; HP^1) אֲנַן pron.
בִּשְׁפָלָא n.
דְּלָא n.
73b(25; Ed) זקיפא #2 n.
73b(26) חמם #1 vb.
יכל vb.
סְפִינְתָא n.
פַּרְשָׁא #1 n.
קוּמְקוּמָא n.
שׁדי #1 vb.
73b(26; MGG 52:5)
פתק #1 vb.
73b(26; MGG 52:4)
קדם vb.
73b(27) שׁיצא #1 n.
73b(27; Es) גִּילְדָּנָא n.
73b(28) עַד prep.
צִיפַּרְתָּא n.
73b(29) נחת #1 vb.
צנן vb.
קַרְסוּלָא n.
רְקִיעָא n.
73b(29; P^1) נְפִישׁ adj.
73b(29; MGG 52:7)
קרר #1 vb.
73b(30) בֵּי נַגָּרֵי n.
בַּת קָלָא n.
חֲצִינָא n.
נפל vb.
צנן vb.
73b(30; P^1) בַּר נַגָּרָא n.
73b(30; MGG 52:8)
הָא part.
73b(31) אַרְעָא n.
לָאו adv.

עַמִּיק adj.
רדף vb.
73b(33) אֲוַוזָא n.
בּ־ prep.
גַּדְפָּא n.
מַדְבְּרָא n.
73b(34) גַּדְפָּא n.
גַּוָּוא n.
חוּטָא n.
מִישְׁחָא n.
נגד vb.
נתר vb.
שׁוּמְנָא n.
73b(34; MGG 52:12)
אִית part.
73b(34; Es) נַחְלָא n.
73b(35) אַטְמָא n.
דלי vb.
חוּלְקָא n.
עָלְמָא דְאָתֵי n.
73b(38) טַיָּיעָא adj.
מַדְבְּרָא n.
עַפְרָא n.
ריח vb.
73b(39) דוּכְתָא n.
יהב vb.
פְּלָן n.
73b(41) הפך vb.
יכל vb.
מְרַחַק adj.
73b(42) אזל #1 vb.
דְּמוֹכָא n.
חוי vb.
חזי vb.
73b(42; Es) בסם vb.
74a(1) אַפַּרְקִיד adv.
בִּירְכָּא n.
גני #1 vb.
כפף vb.
74a(2) טַיָּיעָא adj.
כִּי #1 conj.
עלל vb.
רכב vb.
74a(3) גַּמְלָא #1 n.
נגע #1 vb.
נקט vb.
פסק vb.
רוּמְחָא n.
74a(4) חוּטָא n.
74a(4; Es) קַרְנָא n.
74a(5) גַּמְלָא #1 n.
סגי #2 vb.
74a(7) סגי #2 vb.
74a(8) אתי vb.
בֵּי מַדְרְשָׁא n.
74a(9) חֲלָיְיתָא n.
מִיכְּדֵי adv.
סיכסא n.
74a(12) חוי vb.
74a(12; MGE 43:15)
טוּרָא n.
74a(13) חֲמָרָא #2 n.
74a(13; EsMGE 43:15)
הדר #1 vb.
74a(13; MGE 43:15)
עַקְרַבָּא n.
74a(14) לוּבָאָה adj.
74a(20) בֵּי בָלוֹעֵי n.
בִּיזְעָא n.
מִן prep.
74a(21) גְּבָבָא n.
חוּטָא n.
משׁי vb.
עַמְרָא n.
קוּטְרָא n.
74a(22) דעץ vb.
כרך vb.
מַיָּא n.
רוּמְחָא n.
74a(23) חרך vb.
74a(24) איזי adv.
צות vb.
74a(26) הדר #1 vb.
74a(28) סחף vb.
74a(28; TGHark 190:12)
לוי vb.
74a(28; TGHark 190:13)
נשׁק vb.
74a(29) כַּוּוּתָא n.
סַלְתָא n.
רְקִיעָא n.
74a(30) הדר #1 vb.
74a(31) אִיכָּא part.
גַּנְבָא #1 n.
הָכָא adv.
74a(31; TGHark
190:22) גוּנְבָא n.
רְקִיעָא n.
74a(32) נטר vb.
74a(33) גַּלְגְּלָא n.
הדר #1 vb.
הָשְׁתָּא adv.
כִּי prep.
מחר adv.
74a(34) דלי vb.
זִימְנָא n.
74a(34; MGG 50:11)
שׁעי #1 vb.
74a(36) דמי vb.
סֵיהֲרָא n.
74a(37) מַבְּרָא n.
קימא #2 n.
74a(37; M) זימא n.
74a(37; MGG 50:12)
נְחִירָא n.
74a(37; M) שׁפך vb.
74a(40) אִית part.
עַל prep.
קַרְנָא n.
74a(41) זמן vb.
74a(42) פּוּמָא n.
74a(42; Es) כְּחִישׁ adj.
עִיזָא דְיַמָּא n.
74a(44) אזל #1 vb.
74a(45) קַרְטְלִיתָא n.
74a(46) דבק vb.
74a(46; MGG 50:17)
טבע vb.
74a(47) כרשׁא n.
מִינָא n.
74b(1) בַּר אָמוֹדָאֵי n.
74b(1; P^1) בעי vb.
שׁמט vb.
74b(2) זִיקָא #2 n.
חַלָּא #2 n.
74b(2; MGG 50:19)
שׁקל #1 vb.
74b(3) קַרְטְלִיתָא n.
74b(4) שׁדי #2 vb.
74b(6) הִינְדְּוָאָה adj.
74b(7; P^1) טָב adj.
74b(8) בַּר אָמוֹדָאֵי n.
נחת #1 vb.
74b(8; P^1) הדר #1 vb.
74b(9) בעי vb.
74b(9; MGG 51:3)
רגשׁ vb.
74b(10) פשקצא n.
74b(10; MGG 51:4)
צִיפְּרָא n.
קטע vb.
74b(11) דְּמָא n.
הפך vb.
חַבְרָא #1 n.
מַיָּא n.
74b(12) חיי vb.
שׁקל #1 vb.
74b(13) בלע vb.
74b(14) חיי vb.
מְלִיחַ adj.
צִיפְּרָא n.
74b(15) פרח vb.
74b(15; MGG 51:6)
בַּרַקְרַקְתָּא n.
74b(15; MGG 51:7)
חָלָא #1 n.
74b(19) אַטְמָא n.
מַדְבְּרָא n.
74b(20) חלם #1 vb.
טוי #1 vb.
נוח vb.
נקד #1 vb.

עִישְׁבָּא n.
צִיבֵי n.
74b(20; M) אלם vb.
74b(21; Es) גּוּמְרְתָא n.
חיי vb.
74b(21; P^1) לחש vb.
74b(22) גּוּמְרְתָא n.
סַמְתְּרֵי n.
רִיתְמָא n.
74b(23) הָכָא adv.
יַמָּא n.
74b(23; Ar [AC 1:34])
אדילא n.
74b(32) סרס #1 vb.
צנן vb.
74b(33) פְּרִיץ adj.
74b(33; P^1) מִילְחָא #1 n.
שיצניתא #2 n.
74b(35) בִּישְׂרָא n.
טלל #2 vb.
מלח #1 vb.
מְלִיחַ adj.
מְעַלֵּי adj.
75a(23) מַלְאֲכָא n.
75a(24) אִינּוּן pron.
רְקִיעָא n.
75a(26) דרש vb.
75a(27) כִּי prep.
75a(29) צִילְצוּלָא n.
75a(29; Es) צוּצְלָא n.
75a(30) נסר vb.
75a(38) בי זיקא n.
75a(38; P^1) כַּוּוּתָא n.
75b(22) פַּרְסָא #1 n.
75b(26) אַרְעָא n.
75b(27) עִיבָא n.
75b(48) אַכַּתִּי adv.
נוד vb.
סְפִינְתָּא n.
75b(49) פּוּרְתָא #1 n.
75b(51) משך #1 vb.
76a(5) מְטַלְטְלָא n.
76a(18) קני #1 vb.

76b(20) שַׁעְבּוּדָא n.
76b(22) כתב vb.
77a(5) מִילְתָא #1 n.
קני #1 vb.
77b(9) אַגַּב prep.
77b(13) עִיסְקָא n.
77b(26; Es) צִימְדָא n.
77b(29) צִימְדָא n.
78a(28) מֶרְכַּבְתָּא n.
78b(1) נַפְשָׁא n.
78b(8) הוי vb.
78b(10) מִילְתָא #1 n.
78b(11) כָּל דְּ־ pron.
78b(12; P^1) אִיהוּ pron.
79b(9) שמע vb.
79b(10) עבד vb.
79b(17) זבן vb.
79b(17; P^1) בִּירָא n.
79b(18) קדש vb.
79b(21) יְחִידָאָה adj.
80a(6) אִימָּא n.
צבת #2 n.
80a(9) אִימָּא n.
80b(28) מְעַלֵּי adj.
80b(38) בֵּי רַב/רַבִּי ... n.
80b(39) אָסָא n.
אַרְזָא n.
80b(39; Es) אֲפַרְסְמָא n.
80b(40) בִּרְתָא #2 n.
שְׁגָא n.
שׁוּרְבִּינָא n.
80b(40; MGE 575:19)
שוניטא n.
80b(41) בּוּטְמָא n.
בַּלּוּטָא n.
81a(2) דּוּלְבָּא n.
כְּסִיתָא n.
עָרָא n.
81a(2; MGE 575:21)
מוּרְנָא n.
82a(3) פְּסוּקָא n.
82a(9) סלק #1 vb.
82a(14) נסח vb.

82b(22) טנף vb.
83a(17) סְבָרָא n.
83b(3) ריכבא n.
83b(12) זרע vb.
83b(12; Es)
הֲגָתָא רוֹמָיְתָא n.
83b(14; P^1) חָשִׁיב adj.
84a(7) יני vb.
84a(8) מצי #2 vb.
84a(16) סוּמָּק n.
שִׁימְשָׁא n.
84a(17) חוור vb.
סמק vb.
פָּנְיָא n.
84a(18) בָּרֵי adj.
הוּא pron.
נְהוֹרָא n.
84a(24) סמק vb.
84a(25) וַרְדָּא #1 n.
פָּנְיָא n.
84a(26) גֵּיהִנָּם n.
פִּיתְחָא n.
84b(10) נִיחַ adj.
84b(11) חַלָּא #2 n.
84b(21) כְּדְ־ prep.
שְׁמַעְתָּא n.
84b(22; SM 65:14)
רִמְתָּא #2 n.
85b(5) אכלא n.
85b(25) פִּסְקָא n.
85b(26; P^1) סַתְמָא n.
86a(8; HP^1) מסבלא n.
86a(28) מוֹתְנָא n.
נַמֵּי adv.
86a(32) כָּל מִידֵּי pron.
86b(6) שְׁלִיפָא n.
86b(7) שמט vb.
86b(12) סרך vb.
87a(7) סבר vb.
87a(9) אַגְרָא #1 n.
נטר vb.
87a(32) אִיכּוּ part.
87b(23) אזדי vb.

87b(24) רַבָּנַן n.
88a(3; F^2) גִּיגְרָא #1 n.
88a(5) מַנּוּ pron.
קום vb.
88a(10) דְּמֵי n.
קצץ vb.
88a(11) אַטְמָא n.
בֵּי טְבָחָא n.
גבה vb.
88a(12) בִּישְׂרָא n.
פַּרְשָׁא #1 n.
88a(13) חוב vb.
88a(15) קְרָא #4 n.
88a(15; HP 87:5)
פּוּמָא n.
88a(16) קדש vb.
88a(23) קום vb.
88b(25) אֶלָּא conj.
עוּדְפָּא n.
88b(25; HP 98:34)
זגי #2 vb.
89a(16) דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
קום vb.
89a(17) דרש vb.
89a(19) קַרְנָא n.
89a(20) עֵינָא #1 n.
89b(1) גרומני vb.
89b(33) אַתְרָ(א) דְּ־ conj.
89b(34) חתם vb.
חָתְמָא n.
89b(35) כַּמָּה adv.
89b(36) הַנְדָּזָא n.
89b(36; M) הנדז vb.
90a(19) פקע #1 vb.
90a(23) פְּסִידָא n.
90a(24) זבן vb.
90b(4) שְׁתוּתָא num.
90b(5) בִּרְתָּא #1 n.
90b(5; Es) כַּיְילָא n.
90b(5; EsP^1) קְפִיזָא n.
90b(7) בְּאַפֵּי(־) prep.
כַּיְילָא n.
90b(9; Ar [AC 7:266]

ריז* n.
90b(20) חרף adj.
פִּירָא #1 n.
90b(21) אֲפַל adj.
90b(24) רווח vb.
90b(34) אצר #1 vb.
פִּירָא #1 n.
שַׁמְעָא n.
91a(9) בָּתַר prep.
91a(9; P^1) עַל prep.
91a(18) שָׁכְבָא n.
91a(18; Ar [AC 5:171) מנוביתא n.
91a(18; Ar [AC 5:171])
עַד דְּלָא conj.
קַיָּים adj.
91a(23) כּוּדַנְיָא n.
עקרא #1 n.
91a(25) זְרִיז adj.
ילד vb.
כפל #2 vb.
91a(29) אִימָּא n.
91a(30) סִימָנָא n.
91a(32) מִינָאָה n.
91a(33; P^1) זְעִיר adj.
עִיבְרָא #1 n.
91b(3) ריש גרגותא n.
91b(12) כַּד conj.
נהר #2 vb.
91b(13) נְפִיחַ adj.
קום vb.
91b(13; Es) סַלְעָא n.
91b(14) אִיסָּרָא #3 n.
כַּפְנָא n.
91b(15) אגר vb.
מַדִּנְחָא n.
נהר #2 vb.
פַּעֲלָא n.
91b(16) פִּיתָא n.
קְרִייְתָא #1 n.
רֵיחָא #1 n.
91b(17) נהר #2 vb.
פִּיתָא n.

91b(17; EsF^2) בצע vb.
91b(18) דְּרָעָא n.
חוּטָא n.
נגד vb.
91b(19) חֲרוּבָא n.
נהר #2 vb.
נסב vb.
עוּרְבָא n.
רֵישָׁא n.
91b(19; Es) נטל #1 vb.
91b(20) דּוּבְשָׁא n.
חוּטָא n.
נגד vb.
שׁוּרָא #1 n.
91b(21) נהר #2 vb.
91b(21; P^{1}Ar [AC 4:34]) טלל #2 vb.
91b(22) טַלְיְיתָא n.
91b(22; P^1) טַלְיָא n.
טַלְיְיתָא n.
91b(22; MGL 715:14)
טלל #2 vb.
91b(23) בְּרָא #1 n.
חטי #1 vb.
שַׁבְסַר num.
91b(24) נהר #2 vb.
91b(25) מסר #1 vb.
רחץ #1 vb.
91b(42; EsP^1) רְצִינְתָא n.
91b(48) הַרְסָנָא n.
מְעַלֵּי adj.
עוּתְקָא n.
92a(9) הָכֵי adv.
92a(11) קום vb.
רַדְיָא n.
92b(1) שלם vb.
92b(2) מָרֵי רְשׁוּתָא n.
פרע #2 vb.
92b(13) רעע vb.
93a(8) נפל vb.
93a(9; HP^1) בְּעִתְּתָא n.
93a(10) מֵאֲחוֹרֵי prep.
93a(10; Es) נגח vb.

93a(22) רוּבָא n.
93b(3) אזל #1 vb.
93b(14) בָּתְרָא adj.
93b(19) בָּתְרָא adj.
93b(42; Es)
קְטִיסְפָאָה adj.
94a(7; Geon 107:25)
עקר vb.
94a(18) טרח vb.
94a(20) ערב #2 vb.
קנס #1 vb.
94b(6) חוי vb.
94b(10) חַד #1 num.
94b(15) ערב #2 vb.
95a(3) הוי vb.
95a(11) דַּעְתָּא n.
95b(19) בַּרַיְיתָא #1 n.
95b(23; HEs)
חַמְרָא #1 n.
קרס #1 vb.
95b(25; HAr [AC [6:444]) פרצומא n.
95b(25) קַרְנָא n.
רצופא n.
95b(26) כִּי prep.
מַאן #1 pron.
סבר vb.
96a(5) חַמְרָא #1 n.
96a(6) יקר vb.
מְעֵילַאי adv.
96a(7) חַלָּא #2 n.
96a(8) טַעֲמָא n.
רֵיחָא #1 n.
96a(16) דָּרוֹמָאָה adj.
96a(22) חַלָּא #2 n.
96a(22; HP^1) סוּפְתַּק adj.
96a(24) סוּפְתַּק adj.
96b(1; Ar [AC 4:286], HP 87:9, TGAs28 10b:20) כַּפָּא #2 n.
שוור vb.
96b(10) מְעַלֵּי adj.
96b(11) דרי #2 vb.

96b(14) רמי #1 vb.
96b(15) נפק vb.
96b(16) לָא כְלוּם adv.
פַּלְגָא #1 n.
96b(17) פוש vb.
96b(18) כּוּזָא n.
97a(9) קִיוְהָא n.
97a(22) הַכְשִׁירָא n.
97a(23) כשר vb.
97a(26) נגד vb.
קַמָּא קַמָּא adv.
97b(11) עלי vb.
97b(16) אִי דְּ־ conj.
97b(20) עבר vb.
98a(5) הָא interj.
קַנְקַנָּא n.
98a(7) שהי #1 vb.
98a(8) דּוּחְקָא #1 n.
מַתְנִיתָא n.
98a(16) גרם #1 vb.
מַזָּלָא n.
מָרְיָא n.
98a(17; P^1) יָהִיר adj.
98a(18) אִינְשֵׁי בֵּיתָא n.
קבל #1 vb.
98a(23; P^1) חֲנָוָאָה n.
98a(23; HP 87:11,HG2 481:17) סבי vb.
98a(23; HP 87:11)
סָבְיָא n.
98a(24) בַּרְזָא #1 n.
98a(25) הָאֵי מַאן דְּ־ pron.
מטי vb.
98a(26) אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
עַד דְּלָא conj.
פרותא n.
קבל #1 vb.
98a(27; HP 87:18)
חַלָּא #2 n.
98b(10) בֵּיתָא #1 n.
דור #1 vb.
דִּירְכָּא n.
חֲמָא #1 n.

חַתָּנָא n.
98b(18) בֵּי וַרְדֵּי n.
98b(18; Ed,Ar [AC 4:96]) קוּבְּתָא n.
98b(19) אַפַּדְנָא n.
98b(25) בֵּי קוֹרֵי n.
קְרִייְתָא #1 n.
רמי #1 vb.
99a(15) כפף vb.
מֵעֵילָאֵי adv.
רווח vb.
99a(16) שלחף vb.
99a(20) צדד vb.
99a(26) בֵּירָא n.
סמר vb.
99a(26; P[1]) שמר vb.
99b(16; Es) חלחל vb.
99b(19) שפל vb.
99b(24) פזירא n.
99b(25) נַפְשָׁא n.
100a(6) גַּזְלָנָא n.
100a(18) חֲבִיבוּתָא n.
100a(24) דרי #2 vb.
טְעוּנָא n.
שְׁבִישְׁתָּא* n.
100a(25) מְחִיצְּתָא n.
סיים #2 vb.
100b(3) קְרָא #1 n.
100b(18) אֲחָתָא n.
101a(11; HEsRaH)
דוש vb.
101a(11; HP[1]) שרש vb.
101b(7) חֲרוּתָא n.
101b(8) בריתא n.
101b(9) אֲלַכְסוֹנָא n.
101b(14) נִיפְלָא n.
102a(20) אֲלַכְסוֹנָא n.
102b(2) נִיפְלָא n.
102b(4) נִיפְלָא n.
102b(10) נטע vb.
102b(13) נוול #1 vb.
102b(14) שפר vb.
102b(14; QŠ 72:17)

בדר vb.
102b(15) צִיבֵי n.
103a(2) בְּאַפֵּי(־) prep.
קדש vb.
103a(9) בַּר זַרְעָא #2 n.
נִינְהוּ pron.
103a(11) נְגָאנֵי n.
103a(11; P[1]) שדרא #2 n.
103a(16) לָאו adv.
104a(10) פרש vb.
104a(20) יַקִּיר adj.
104a(21) הַשְׁתָּא adv.
זִיל adj.
מֵעֵיקָרָא adv.
104a(22) זוּלָא n.
104a(24) זוּלָא n.
104b(1) יַתִּיר adj.
מליתא n.
104b(12) כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
105a(2) עִיסְקָא n.
105a(7) עִיסְקָא n.
105a(10) וַדַּאי adv.
105b(3) אִיסְתֵּירָא n.
105b(4) מָעְתָא n.
106b(1; Es) משח #2 vb.
106b(2) חֲמֵיסַר num.
106b(2; HP 96:18)
שִׁיתְסַר num.
106b(4; HP 96:19)
קום vb.
106b(5) קבל #1 vb.
106b(13) הֲדָדֵי pron.
קני #1 vb.
106b(20) בֵּי #1 n.
106b(22; HP 96:27)
מֵעֵיקָּרָא adv.
106b(23) קום vb.
107a(9) ספק #1 vb.
107a(21) מְצִיעָא adj.
107b(1) טעי vb.
107b(7) בְּיַד prep.
107b(12) טפי #1 vb.
מִיסַּת־ n.

107b(15) נקט vb.
107b(24) כפניתא #1 n.
סוֹפָא n.
עַד prep.
108a(2) קפץ #1 vb.
רווח vb.
108a(3) קפץ #1 vb.
108a(4) קְטִין adj.
שִׁיפְּתָא n.
108a(17) פּוּרְעָנוּתָא n.
108b(2) דִּרְשָׁא n.
חבב vb.
109a(7) הֲדָדֵי pron.
109a(15) אתי vb.
109b(23) שְׁמָא n.
110a(1) אַבָּא דְאִימָּא n.
110a(20) גְּבֵילְתָא n.
שׁוּקָא n.
110a(20; Ar [AC 5:393]
MGE 104:19) נשט vb.
110a(21) כָּהֲנָא n.
110a(29) ירת vb.
110b(1) בַּר קַשָּׁא n.
110b(1; P[1]) כו interj.
110b(14) קוּרְבָּא n.
110b(16) בַּת הָכֵי n.
לָאו adv.
111a(27) אוּנָּא n.
111a(31) כסף vb.
111a(32) אִיכּוּ part.
111a(35) כַּתְפָּא n.
סמך vb.
111a(36) מלי #4 vb.
שְׁמַעְיָא n.
111a(37) הוא pron.
לְאַפֵּי(־) prep.
לְקַבֵּל prep.
111a(38) גּוּלְתָא n.
גשש vb.
יָאֵי adj.
לְגַבֵּי prep.
מטי vb.
111b(1) נגד vb.

צבי vb.
111b(4) הָכֵי adv.
111b(21) חֲרִיף adj.
סַכִּינָא n.
פסק vb.
קְרָא #1 n.
112a(9) מות vb.
נסב vb.
112a(19) עקר vb.
112a(20) שִׁבְטָא n.
112a(28) נסב vb.
114a(9) חשש vb.
114b(1) עֲנִיָּינָא n.
קום vb.
115b(3) שִׁבְטָא n.
115b(18) מַנּוּ pron.
116a(15) גַּרְמָא #1 n.
דַּיִין pron.
116a(16) סיים #2 vb.
עֲשִׂירָאָה adj.
116a(17) אֵינִי part.
116a(17; F[2]H[1]) אֲבֵילָא n.
116a(18) בְּלָא prep.
116a(21) רַבָּא n.
116b(1) חוּרְפָּא n.
עיין vb.
118a(4) צווח #1 vb.
118a(5) צווח #1 vb.
118a(12) צווח #1 vb.
118a(16) סמר vb.
118b(1) אתי vb.
שלט vb.
118b(24) ירת vb.
כפל #2 vb.
118b(31) אַחָא דְאַבָּא n.
118b(32) הדי vb.
118b(35) אַחָא דְאַבָּא n.
119b(3) גּוּפָא n.
ספק #1 vb.
119b(21) פלג vb.
120a(12; V[22]) פלג vb.
120a(23) פרק vb.
121a(3) גמר vb.

121a(4) פרש vb.
121a(6; Ar [AC ib.])
נפש #2 vb.
121a(10) עֲנִיָּינָא n.
121b(12) יוֹמָא n.
מַגְּלָא n.
121b(13) אִימָּא n.
קבר vb.
121b(29) פלג vb.
קַרְקְפָּא n.
122a(27; HEsP[1])
רווגר* n.
122a(29) קוּרְבָּא n.
שופטני n.
שׁוּפְרָא n.
122a(29; P[1]) סוּנְיָא n.
122a(30) רוּחְקָא n.
122a(32) לָאו adv.
122b(7) פַּרְווּרָא n.
123a(17) בְּעָלְמָא adv.
דִּיקְלָא n.
123a(22) חטי #1 vb.
123a(39) אַבָּא #1 n.
הוא pron.
רַמָּאָה n.
123a(40) אֲחָתָא n.
מִן prep.
עלל vb.
קַשִּׁישׁ adj.
123a(41) רַמָּאוּתָא n.
123a(41; Es) סגי #2 vb.
123a(42) מסר #1 vb.
123a(43) כסף vb.
123a(44) מִכְּלָלָא adv.
123a(46) קירויא adj.
123b(14) כְּתִיבֵי n.
נְבִיָּיא n.
קרי #1 vb.
123b(30) שחט vb.
123b(37) מִמֵּילָא adv.
שְׁבָחָא #2 n.
124a(13) לִידֵי prep.
מטי vb.

124a(20; Geon 61:20)
אלם vb.
124a(21) סלק #1 vb.
124a(22) שׁוּבַּלְתָּא n.
124a(22; P[1]) חפורא n.
124a(22; P[1]Ar [AC 8:88]) שְׁלוּפְפֵי n.
124b(9) מַנִּי pron.
סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
124b(20) שְׁבָחָא #2 n.
125a(1) שבק vb.
125a(3) אַתְּ pron.
125a(5) זְבִינָא n.
125b(1) נִיכְסֵי n.
125b(1; F[2]) יַרְתָא n.
125b(1; P[1]) סָב adj.
125b(2) נסב vb.
שכב #1 vb.
125b(3) בָּתַר prep.
סָב adj.
125b(7) טַעֲמָא n.
125b(16) סָב adj.
126a(5) מֵעֵיקָרָא adv.
126a(12) עִינְבְּתָא n.
126a(26) מִיסַּת־ n.
126b(5; HEsHP 59:3)
צַנָּא n.
126b(6) פִּילְפַּלְתָּא n.
126b(6; HP 59:3)
פִּירְפַּלְתָּא n.
126b(30) סכל adj.
126b(31) בּוּכְרָא #1 n.
דְּ־ conj.
סכל adj.
126b(34) אסי #1 vb.
בּוּכְרָא #1 n.
רוּקָא #1 n.
127a(16) קום vb.
127a(17) אָמוֹרָא n.
127a(19) אַקְרָא #1 n.
127b(3) אִי conj.
127b(23) חִילוּפָא n.
127b(28) מיצרא #3 n.

128a(12) כשר vb.
128a(16) כון vb.
128b(23) רתת vb.
128b(27) סייע vb.
129a(4) אַתְקַפְתָּא n.
129a(19) נחת #2 vb.
129a(23) אָמוֹרָא n.
130b(26) חזי vb.
פִּירְכָּא n.
קַמֵּי(־) prep.
130b(26; F[2])
פְּסַק דִּינָא n.
130b(27; TGHark 175:26) אִילָּא #1 conj.
130b(28) גמר vb.
קרע vb.
131a(4) בְּרָא #1 n.
ירת vb.
131a(13) טרף #1 vb.
131b(9) בֵּי דִינָא n.
בָּתְרָא adj.
132a(1) נִיחַ adj.
132a(2) שמע vb.
132a(18) אוּמְדָּנָא n.
132b(16) בְּרַתָּא #1 n.
מִיהָא adv.
132b(17) אִיתְּתָא n.
פִּירָא #1 n.
פַּלְגָּא #1 n.
132b(22) שכב #1 vb.
133a(3) פלג vb.
133a(6) נחת #1 vb.
133a(9) גַּנְבָא #1 n.
133a(13) שכב #1 vb.
133a(14) נִיכְסֵי n.
133a(20) גרע vb.
133b(3) ערער vb.
133b(5) דַּיָּינָא n.
חצצתא n.
133b(14) דַּיָּנָא n.
עיליתא #2 n.
133b(15) גַּדְלָא #1 n.
כְּלִילָא n.

133b(16) בִּינִיתָא #1 n.
מַרְגָּנִיתָא n.
133b(18) מטי vb.
133b(18; HEs) גּוּבְרָא n.
133b(18; Es) קְלִיל adj.
133b(20) שום vb.
133b(21) עיליתא #2 n.
133b(27) לָאו adv.
133b(30) עבר vb.
שִׁיְנָנָא n.
133b(30; Inyanot 190:22) אַחְסַנְתָּא n.
133b(31) בְּרָא #1 n.
הִי pron.
זַרְעָא #1 n.
134a(25) הֲוָאָה n.
134b(9) מָרְיָא n.
134b(16) נפח vb.
134b(24) מִדְּ־ prep.
134b(27) גּוּפָא n.
135a(8) קום vb.
שִׁינּוּיָא #2 n.
135a(9) חשש vb.
135a(10) חוק vb.
135a(15) ידע vb.
135a(19) נוול #1 vb.
שְׁבוּיָיא n.
135a(19; P[1]H)
שַׁבָּאָה n.
135a(21) הָהָךְ pron.
135a(24) הוא pron.
135b(7; V[22]) אלם vb.
135b(19) אַכְסַדְרָא n.
135b(24) זהר vb.
135b(27) צרך vb.
136a(1) יסף vb.
136a(2) מַתְּנָתָא n.
136a(23) אַקְנִיתָא n.
קני #1 vb.
136a(25) ידע vb.
136a(27) פִּתְגָּמָא n.
קֳדָם prep.
136a(27; P[1]) דּוּקְרָנָא n.

136a(29) אֲנַן pron.
הָכֵי adv.
136b(5) זִימְנָא n.
137a(11) דְּאִיעֲבַד adv.
137a(20) הָהִיא pron.
137b(1) נפק vb.
137b(2) כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
137b(12) אִית part.
137b(15) קני #1 vb.
שַׁתָּא n.
137b(17) מוּלָאָה adj.
138a(15) קני #1 vb.
138a(18) צווח #1 vb.
138b(8) דוק vb.
יַתִּיר adj.
138b(14) טפי #1 vb.
מִילְּתָא #1 n.
138b(30) בֵּי דִינָא n.
138b(31) דוק vb.
139a(16) כסי vb.
139a(17; Ar [AC
8:33) שדכא #2 n.
139a(18) זלל vb.
139a(29) שלח #1 vb.
139b(5) שוי vb.
139b(13) נַפְשָׁא n.
פסד vb.
139b(22) כִּי #1 conj.
140a(12) מעט vb.
140a(22) גּוּבְיָינָא n.
140b(3) אזל #1 vb.
140b(4) פשט vb.
140b(14) עסק vb.
141a(4) עֲדִיף adj.
141a(10) הַרְוִיחָא n.
141a(21) בְּרַתָּא #1 n.
חסר vb.
141a(26) זלל vb.
141a(30) סרס #1 vb.
141a(33) בְּרֵישָׁא adv.
נפק vb.
141b(7) דְּבֵית־ #1 n.
141b(8) עבר vb.

141b(14) אמר vb.
142a(15) רפי vb.
142b(1) בְּרֵישָׁא adv.
142b(3) פַּרְכּוּסָא n.
פרכס vb.
142b(21) בגדתאה adj.
בֵּי #1 n.
142b(24) הוי vb.
142b(25) גַּבְרָא #1 n.
142b(26) הוי vb.
מָה pron.
142b(27) הָנְהוּ pron.
142b(28) חוּלְקָא n.
טַלְיָא n.
לֵית(־) part.
142b(35) כְּוָות־ prep.
142b(36) אַתּוּ pron.
כְּוָות־ prep.
142b(36; P[1]) דַּרְדַּק n.
כְּוָות־ prep.
קַשִּׁישׁ adj.
142b(37) מִידָּא n.
קַשִּׁישׁוּתָא n.
142b(38) טַעֲמָא n.
142b(39) סבר vb.
143a(1) כרכש #1 vb.
רֵישָׁא n.
143a(32) בַּר חוּלְקָא n.
143a(33) פרט vb.
143a(35) הָא part.
143a(36) גבי #1 vb.
143a(38) כְּלִילָא n.
שדי #1 vb.
143a(38; P[1])
דְּבֵי מַלְכָּא n.
143a(39; P[1])
אבולא #2 n.
אִיסְטְרָטֵיגָא n.
143a(40) אִיסְטְרָטֵיגָא n.
143a(41) אבולא #2 n.
כתב vb.
143a(42) סייע vb.
143b(5) הָדֵין pron.

143b(7) כַּמָּה adv.
143b(9; P[1]HP 118:13)
פִּיסְקָא n.
143b(10) שֵׁירָאָה #1 n.
143b(10; HP 118:15)
כַּלְּתָא n.
143b(13) נסב vb.
143b(16) אִינָשָׁא n.
בְּרָא #1 n.
143b(24) בַּר בְּרָא n.
144a(3) מצי #2 vb.
144a(8) גִּירְסָא #1 n.
144a(9) טרח vb.
144a(13) דִּירְכָּא n.
144a(17) טרח vb.
144a(28) יוֹנָא n.
שׁוֹבְכָא n.
144a(29) אֲצִיצָא n.
הַרְסָנָא n.
נסב vb.
144a(30) סַנְדְּלָא #1 n.
144a(31) מִישְׁחָא n.
שִׁישָׁא #2 n.
144a(33) אִידָּךְ pron.
144b(7) חָרִיף adj.
144b(8) גרם #1 vb.
חוּרְפָּא n.
144b(12) יהב vb.
144b(13)
כָּל הֵיכָא דְ־ conj.
144b(38) הָאֵיךְ pron.
145a(12) חסר vb.
145a(13) הָכֵי adv.
קָא part.
145a(35) מוּהֲרָא n.
שְׁאָרָא n.
145a(39) בריתא n.
145a(40) אִיכָּא part.
145b(3) אַדַּעְתָּא דְ־ prep.
145b(7) כְּלָלָא n.
שׁוֹשְׁבִינוּתָא n.
145b(9) טַבְלָא n.
145b(11) עַד prep.

שלם vb.
145b(12; F[2]P[1])
בְּנֵי גְנָנָא n.
145b(14) אִינִישׁ אִינִישׁ n.
חֲשִׁיבוּתָא n.
145b(27) מָרֵי חוֹבָא n.
145b(28) גְּמָרָא n.
145b(31) אֵיפְכָא n.
146a(13) דַּוְוקָא n.
146a(22) שחק vb.
146a(22; Es) מַרְגָּנִיתָא n.
146a(22; P[1]) שקי #1 vb.
146a(29) בלי #1 vb.
146a(30) סבכתא n.
146a(30; HP[1]SMel
50:208) ביוכא n.
146a(33) חֲשִׁיבוּתָא n.
טען #1 vb.
146b(1) יהב vb.
146b(2) אכל #1 vb.
חוּרְבָּא n.
מִיַּד adv.
נפל vb.
עַל prep.
146b(6) סָב adj.
146b(8; HP 118:29)
מֵיכְלָא n.
146b(9) יַרְקָא n.
כִּישָׁא n.
146b(30) יכח vb.
147a(8) ארי #1 vb.
147a(9) דכר vb.
צַעֲרָא n.
147a(17) לְכַד־ prep.
147a(21) אוֹרְחָא #1 n.
147a(42) רֵישׁ שַׁתָּא n.
147a(43) חַמִּים adj.
קָרִיר adj.
שַׁתָּא n.
147b(2) מִדְּ־ prep.
148b(11) עיין vb.
148b(12) דוק vb.
149a(19) שלח #1 vb.

149a(22) אוֹדִיתָא n.
149a(23) אוֹדִיתָא n.
149a(24) גמר vb.
טַעֲנְתָא n.
פסד vb.
149b(5) כון vb.
סָב adj.
שְׁמוּעֲתָא n.
שְׁמַעְתָּא n.
149b(8) כַּוָּונְתָא n.
150a(17) זוט adj.
150a(19) חִיטְּתָא #1 n.
שְׂעָרְתָא #1 n.
150a(29) נוד vb.
150a(30; TGAs42
149:20) מְקַרְקְעָא n.
נוד vb.
150b(15) שְׁמַעְתָּא n.
150b(16) מְקַרְקְעָא n.
150b(19) נִיכְסֵי n.
150b(20) קרי #1 vb.
150b(28) אֲסוּפָּא n.
150b(32) אִידָּךְ pron.
151a(18) אִימָּא n.
151a(20) לְסוֹף adv.
151a(21) מִשּׁוּם prep.
151a(23) מוּלָאָה adj.
151a(24) דַּעְתָּא n.
151a(25) אוּרְתָּא n.
כתב vb.
151a(27) קום vb.
151a(32) מלוגא n.
שְׁטָרָא n.
151a(32; HP 119:4)
משך #1 vb.
151a(34) אֲחָתָא n.
151a(35) פַּנְיָא n.
151a(36) בכי vb.
151a(37) לָאו adv.
151a(37; F[2]) דִּינָא n.
151a(39)
כָּל אֵימַת(י) דְ־ conj.
פַּרְדֵּיסָא n.

קַרְנָא n.
151a(39; HP 60:11)
חלש #1 vb.
151a(39; F[2]) פסיקתא n.
151b(1) קום vb.
151b(2) חלש #1 vb.
151b(7) מחי #1 vb.
סִילְוָא n.
151b(8) נבע vb.
151b(9; P[1]) וָוי interj.
קָא part.
151b(10; P[1]) אִיתְּתָא n.
151b(18) מֵי adv.
151b(19) בּוּקָא #1 n.
152a(5) רִיכְשָׁא n.
רכב vb.
152a(10; Ar [AC 2:37])
עַד דְּלָא conj.
152a(11) רמי #1 vb.
152a(22) אֲחוֹרֵי prep.
152b(2) שתק vb.
153a(3) פרש vb.
153a(5) קני #1 vb.
153a(15) כתב vb.
153a(24) טרד vb.
153a(25) סְפְרָא #1 n.
153a(26) אַרְבָּא #2 n.
טעי vb.
153a(26; HAr [AC 4:5])
טבע vb.
153a(27) מָאנָא n.
משי vb.
153a(28) טִיבְעָא #1 n.
פרק vb.
153a(28; MRashi)
עוּנְשָׁא n.
153a(33) עַרְסָא #1 n.
153a(34) מִיגּוֹ prep.
מַרְעָא n.
פטר vb.
153b(5) אזל #1 vb.
154a(15) רעע vb.
154a(20) הלך vb.

רִיגְלָא n.
154a(22) קְצִיר adj.
רמי #1 vb.
154a(23) עַרְסָא #1 n.
154a(25) חֲזָקְתָא n.
154b(7) ערער vb.
154b(13) נוול #1 vb.
154b(33) אֲלִים adj.
כּוּלָּא pron.
155a(3) נחת #1 vb.
155a(5) נִיכְסֵי n.
155b(11) ברי #2 vb.
כְּחִישׁ adj.
155b(12) כחש vb.
155b(13) בְּרִיוּתָא n.
כְּחִישׁוּתָא n.
155b(21) יַתִּיר adj.
שחרר vb.
שָׁטוּתָא n.
155b(22) עַבְדָּא #1 n.
155b(28) קְשִׁיתָא vb.
155b(30) זוּזָא n.
155b(32) חוּצְפָּא n.
עבד vb.
155b(32; P[1]) סבר vb.
155b(34) זְבִינָא n.
155b(38) זלל vb.
156a(2) קום vb.
156a(8) מִילְּתָא #1 n.
עבד vb.
156b(31) מַנִּי pron.
157a(26) כַּתְפָּא n.
157a(35) חַבְרָא #1 n.
157b(20) שעבד vb.
157b(24) בָּתְרָא adj.
מַהֲדוּרָא #1 n.
קַמָּא adj.
158:28) נִיגְרָא #1 n.
158b(12) שִׁיטְּתָא n.
158b(14) אֲוִירָא n.
חכם vb.
159a(4; Es) כּוּחָא n.
159a(5) אַבָּא #1 n.

159a(7) קְשֵׁי adj.
159a(18) הימן vb.
159a(19) הימן vb.
159b(21) אַבָּא #1 n.
ירת vb.
159b(25) ירת vb.
159b(30) הָהִיא pron.
159b(32) דִּינָא n.
159b(35) גַּוָּואָה adj.
שׁוּכְנָא n.
159b(36) אֲכִילְתָא n.
ברר vb.
159b(37) קְשֵׁי adj.
159b(40) לָאו adv.
160b(3) אפך vb.
160b(25) טוּבָא adv.
כָּהֲנָא n.
קפד vb.
160b(26) אַדְּהָכֵי adv.
גרש vb.
160b(33) מִגַּוָּאי adv.
160b(36) פלי #1 vb.
160b(41) קַיָּים adj.
160b(42) שַׁרִיר adj.
160b(44) מחק vb.
160b(45) קַיָּים adj.
161a(9) גזז vb.
רִיעוּתָא n.
161a(11) כשר vb.
161a(12) דָּרָא #1 n.
161a(16) חֲתָמוּתָא n.
161b(3; F[2]) סִימָנָא n.
161b(4) חֵרוּתָא n.
כְּוָורָא n.
צור #1 vb.
161b(5) סמך n.
161b(6) חֲצִיף adj.
מְכוּתָא n.
161b(7) סִימָנָא n.
162a(5) זייף vb.
163a(7) זייף vb.
סְפְרָא #1 n.
163a(8) אזל #1 vb.

163a(16) 1# אַשְׁרְתָא n.
163a(18) זייף vb.
163a(19) 1# אַשְׁרְתָא n.
163a(20; P[1]) טוט vb.
163a(21) טוט vb.
163a(21; Ar [AC 3:40])
2# דות vb.
163a(22) טיוטא n.
163a(23) 1# אַשְׁרְתָא n.
טיוטא n.
163a(24) טיוטא n.
163a(25) גזז vb.
טיוטא n.
מחק vb.
163a(26) חתם vb.
163b(3) כּוּלָּא pron.
164a(3; Es) דְּיוֹתָא n.
164a(10) אֲנַחְנָא pron.
164a(11) חתם vb.
מְחָקָא n.
נְיָירָא n.
שְׁטָרָא n.
164a(12) עִילָּאֵי adv.
164a(13) סָהֲדָא n.
164a(17) סוֹף adv.
164a(19) מְחָקָא n.
164a(20) מְחָקָא n.
164a(21) מחק vb.
164a(21; P[1])
1# מְגַלְּתָא n.
164a(22) דמי vb.
מְחָקָא n.
164a(23) חֲתָמוּתָא n.
164a(26) 1# שהי vb.
164b(4) יזף vb.
164b(5) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
164b(6) רכס vb.
164b(9) בְּקִיעַ adj.
164b(10) 1# פלי vb.
164b(14) ערכן n.
164b(15) ערכן n.
164b(15; F[2]) ערכנותא n.
164b(18) עבר vb.
164b(19) ערכן דיגון n.
קום vb.
164b(30) בִּישׁוּת adv.
164b(31) אֶלָּא conj.
חֲיָיטָא n.
164b(33) סִידְרָא n.
סִיפְרָא n.
164b(34) לָאו adv.
164b(35) חֲיָיטָא n.
165a(7) עבד vb.
קְפִידָא n.
165a(10) נהג vb.
165b(3) 1# פְּסוּלָא n.
165b(4) 1# חַבְרָא n.
165b(19) 1# צרף vb.
165b(20) אַלִּיבָּא דְּ־ prep.
165b(29) 1# צרף vb.
165b(32) מוֹתְבָא n.
165b(34) הוי vb.
165b(35) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
165b(43) נִסְכָא n.
165b(44) 2# סגי vb.
*פְּרִיטְתָא n.
165b(45) כַּסְפָּא n.
166:34) שחוור n.
166a(1) דַּהֲבָא n.
*פְּרִיטְתָא n.
166a(3) פְּרִיךְ adj.
166b(14) אוֹ conj.
166b(16) זוּזָא n.
166b(18; HG2 538:25
Ibn JanaḥHeb 338:3)
1# סוך vb.
167a(2) אִיסְתֵּירָא n.
167a(5) חוי vb.
מְעַלֵּי adj.
167a(8; Es,Ar [AC
2:32]) בּוּבְּנָא n.
167a(9) חֲתָמוּתָא n.
167a(10) עבר vb.
167a(10; HP 67:32)
דַּיְיסְקָא n.
167a(11) נגד vb.
רֵישָׁא n.
167a(11; HP 67:32)
1# מְגַלְּתָא n.
167a(11; HP 68:1)
מתח vb.
167a(12) כְּבָר adv.
קדם vb.
167a(13) זייף vb.
כתב vb.
167a(14) דִּיבּוּרָא n.
1# הדר vb.
167a(17) מחק vb.
פַּרְדֵּיסָא n.
167a(17; HP 67:23)
אִיגְּרָא n.
2# בֵּי n.
167a(17; F[2]) גגא n.
167a(17; HAr [AC
4:220]) 1# כַּבָּא n.
167a(17; M) כפר vb.
167a(18; HP 67:23)
וְ conj.
167a(18) שוי vb.
167a(19) כּוּלֵּי הַאי adv.
עָלְמָא n.
רווח vb.
167a(20) ידי vb.
1# כפת vb.
167a(21) 1# חַד num.
מְנָתָא n.
167a(22; Es) וְ conj.
167a(24) דחק vb.
167a(25) חתם vb.
167a(27) דִּידֵ־ pron.
167a(29) זייף vb.
167a(29; HP 68:6)
כון vb.
167a(29) 1# כפת vb.
167a(30) רתית adj.
167a(31) אַ־ prep.
זַרְנוּקָא n.
2# מיצרא n.
נוח vb.
167b(29) חוק vb.
מָתָא n.
167b(33) חוק vb.
167b(34) 1# עני vb.
1# קרי vb.
רַמָּאָה n.
רַמָּאוּתָא n.
167b(35) זהר vb.
167b(37) הוי vb.
167b(38) אִיהִי pron.
קשש vb.
167b(39) 1# בגר vb.
168a(1) צוּרְבָא n.
168a(2) 1# אוֹרְחָא n.
168a(3) לָאו adv.
168a(4) אֵיבְרָא adv.
אֲנָא pron.
168a(5) דוק vb.
168a(6) 1# הָאִי pron.
כֵּיוָן conj.
168a(7) דבר vb.
168a(10) הָאִידָּנָא adv.
168a(17) קרב vb.
168a(19) 1# בּוּרָא n.
168a(19; TGAs42
151:11) בָּיֵיר adj.
168a(21) טַעֲנְתָא n.
168a(28) גַּבֵּי prep.
זְכוּתָא n.
168a(29; HP 68:31)
1# אַרְבָּא n.
168b(13) 1# עַרְבָאָה n.
168b(14) אנס vb.
אַרְעָא n.
אתי vb.
168b(15) מָרְיָא n.
168b(16) חזי vb.
168b(17) אנס vb.
168b(20) טרד vb.
168b(21) 1# סַפְרָא n.
168b(26) אַלְפָּא בֵּיתָא n.
169a(10) 2# הָאֵי pron.
2# נשף vb.

169a(14) טִירְפָא n.
169a(16) אַדְרַכְתָּא n.
קרע vb.
169a(17) שׁוּמָא n.
169a(18) קרע vb.
169a(19) 1# אַבָּא n.
כּוֹחָא n.
169a(21) 2# נשף vb.
169a(25) דָּא pron.
169b(5) שמט vb.
169b(9) 1# סלק vb.
פייס vb.
169b(12) בַּר חֲרֵי n.
מְשַׁעְבְּדֵי n.
169b(18) יהב vb.
169b(21) עוות vb.
170a(4) פלג vb.
170a(12) כרת vb.
170a(18) כרת vb.
170a(24) שמע vb.
170a(37) 1# חַסְפָּא n.
170a(45) הימן vb.
קום vb.
170a(47) סבר vb.
171a(1) אֲלִים adj.
בֵּי דִינָא n.
מָמוֹנָא n.
1# פקע vb.
171b(3) חוּרְבָא n.
171b(10) שְׁטָרָא n.
171b(11) זוּזָא n.
רכס vb.
171b(14) יהב vb.
1# מלי vb.
עִפְרָא n.
171b(21) 1# כִּי conj.
171b(22) זִימְנִין adv.
171b(23) טֵבֵת n.
171b(25) הָשְׁתָּא adv.
171b(28) דֵּין pron.
מְאוּחָר adj.
1# סִפְרָא n.
171b(30) כתב vb.
171b(31) אִי conj.
זִימְנָא n.
172a(3) פסד vb.
172a(5) אַקְנַיְתָא n.
172a(9) קום vb.
172a(12) שִׁיקְרָא n.
172a(13) 1# בְּרָא n.
172a(15) 1# מִילְּתָא n.
172a(16) פגם vb.
שְׁטָרָא n.
172a(19) פגם vb.
172a(21; HP 69:34)
גַּיהֲלֵ־ prep.
172a(31) בֵּי דִינָא n.
172b(3) אוֹרְתָא n.
בעי vb.
עיין vb.
172b(18) אִמַּאי conj.
173a(19) שמט vb.
173a(22) זהר vb.
173b(9) 1# גַּבְרָא n.
שלם vb.
173b(10) בָּתַר prep.
פַּרְסָאָה adj.
173b(11) 2# עַרְבָא n.
173b(32) אַסְמַכְתָּא n.
173b(33) שעבד vb.
173b(35) שעבד vb.
174a(15) מָר n.
174a(19) 1# נחת vb.
174a(21) חכם vb.
174a(22) נִיכְסֵי n.
174a(23) אִינוּן pron.
1# ערב vb.
174a(25) 2# עַרְבָא n.
174a(26) ידע vb.
יתם adj.
2# פרע vb.
174a(28) 1# בְּרָא n.
174b(1) בֵּינֵי prep.
174b(2) מות vb.
שמת vb.
שַׁמְתָּא n.
174b(10) 2# עַרְבָא n.
174b(13) צְרָרֵי n.
174b(15) 2# עַרְבָא n.
174b(18) צְרָרֵי n.
174b(20; P[1]) כַּלְּתָא n.
כְּתוּבְּתָא n.
174b(21) 2# עַרְבָא n.
174b(22; Es) דחק vb.
174b(23) נסב vb.
עָלְמָא n.
174b(23; HP 52:17)
יעץ vb.
174b(25) 1# הדר vb.
כְּתוּבְּתָא n.
174b(27) גרש vb.
1# כָּל מַאן דְּ־ pron.
174b(29) עֲנִיּוּתָא n.
174b(40) שעבד vb.
174b(44) בֵּין prep.
174b(47) מִידָּא n.
175a(13) כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
175a(13; HP 52:21)
אַדְּרַבָּה/א adv.
175a(14) פסק vb.
175a(20) פסק vb.
175b(18) שְׁעְבּוּדָא n.
175b(24) שְׁעְבּוּדָא n.
175b(35) שְׁעְבּוּדָא n.
175b(43) בֵּירָא n.
פּוּמָא n.

Sanhedrin

3a(23) פַּלְגּוּ n.
3a(24) אמר vb.
3b(18) לִישָּׁנָא n.
עָלְמָא n.
3b(19) דִּינָא n.
קרב vb.
3b(26) שמע vb.
3b(43) חֲמִיר adj.
3b(46) גדף vb.
4a(28) גּוּפָא n.
4a(29) גרע vb.
4a(31) הִילְכְתָא n.
4b(2) סְבָרָא n.
4b(4) 1# הָאֵי pron.
4b(22) סְכָבָא n.
4b(30) 1# כִּי conj.
5a(2) כְּגוֹן prep.
5a(4) גמר vb.
5a(5) נקט vb.
סבר vb.
2# רְשׁוּתָא n.
5a(6) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
דִּינָא n.
5a(7) 2# רְשׁוּתָא n.
5a(8) טעי vb.
5a(15) הָכָא adv.
הָתָם adv.
מִן prep.
5a(21) דִּינָא n.
שמע vb.
5a(26) בַּהֲדֵי prep.
נצי vb.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
5a(28) 1# אַבָּא n.
מָרְיָא n.
5a(29) קום vb.
5a(30) מאחר דְּ־ conj.
5a(35) 1# נחת vb.
5a(39) בַּר אֲחָא n.
5a(40) בַּר אֲחָא n.
5b(1) חָכְמְתָא n.
5b(3) לָא adv.
5b(4) בְּ־ prep.
בְּקִיעַ adj.
מוּמָא n.
5b(8) בְּקִיעַ adj.
5b(9) אִינָשָׁא n.
5b(26) קלע vb.
שׁוּשְׁמָא n.
6a(10) אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
1# דון vb.
6a(16) אַלִּיבָּא דְּ־ prep.
הֲדָדֵי pron.
6a(17) כִּי prep.
1# סוּגְיָא n.

6a(30) הוי vb.
6a(32) סגי #1 vb.
6b(56) דִּינָא n.
6b(56; HGP 36a:13)
פַּשְׁרָא #2 n.
7a(4) כָּל כְּמָה דְ־ conj.
7a(12) קום vb.
7a(13) לְאַלְתַּר adv.
7a(15) הוי vb.
7a(19) בִּידְקָא n.
גידא #3 n.
צִינּוֹרָא n.
קַשִּׁישׁ adj.
רווח vb.
7a(20) גַּבְרָא #1 n.
כֵּיוָן conj.
עַזִּיז adj.
קום vb.
7a(21) אזל #1 vb.
בִּישְׁתָּא n.
דשש #2 vb.
טוּבֵי (ל־) n.
7a(23) גַּנָּבָא #1 n.
7a(25) בֵּירָא n.
בִּישׁ adj.
מְשַׁלְּמָנָא n.
שַׁלְּמָנָא n.
7a(27) אזל #1 vb.
זמר vb.
7a(29) דִּיקוּלָא #1 n.
נום vb.
שפל vb.
7a(30) רחק #1 vb.
7a(31; TGHark 108:7, TGCas 42a[33])
ארי #2 vb.
גְּזִיזָא n.
7a(32) סַפְסֵירָא #1 n.
עַזִּיז adj.
פּוּתְיָא n.
רַחְמְתָא n.
7a(33) גַּרְמִידָא n.
פּוּרְיָא #2 n.
שִׁיתָּא num.
שכב #1 vb.
7a(38) כנש #2 vb.
לִישָּׁנָא n.
7b(14) דִּינָא n.
כנף vb.
7b(15) בֵּי רַב n.
כְּשׁוּרָא n.
שִׁיבָא #1 n.
7b(16) אתי vb.
טַבָּחָא n.
טְרֵיפְתָּא n.
7b(20) גמר vb.
דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
לָא מִידֵּי adv.
קום vb.
7b(21) אֲמוֹרָא n.
גחן vb.
מְתוּרְגְּמָנָא n.
קום vb.
7b(30) נפק vb.
נַפְשָׁא n.
*צְבוּתָא n.
קַטְלָא #1 n.
רְעוּתָא n.
7b(31) לֵית(־) part.
עבד vb.
7b(31; M) רֵיקָן adj.
7b(32) אַמְבּוּהָא n.
7b(33) כתף vb.
רִיגְלָא n.
7b(34) מִילְּתָא #1 n.
מְנָא adv.
7b(39) חוּטְרָא #1 n.
חַזָּנוּתָא n.
נפק vb.
סַנְדְּלָא #1 n.
רְצוּעֲתָא n.
שִׁיפּוּרָא n.
7b(39; Yal ms.) דּוּהְקָא n.
7b(48) דִּינָא n.
7b(49) אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
8a(2) גוס #1 vb.
8a(3) אוּנָּא n.
צות vb.
8a(6) עיין vb.
8a(7) קוּשְׁטָא #1 n.
8a(17) אִי conj.
אִילָּא #1 conj.
8a(39) הָנֵי pron.
זמן vb.
8a(40) דַּיָּינָא n.
יתב vb.
שְׁלִיחָא n.
8a(41) שְׁמָא n.
8a(43) כנף vb.
8a(46) רְשׁוּתָא #2 n.
8a(48) אַבָּא דְאִימָּא n.
8a(53) כנף vb.
8a(54) בדר vb.
לְ־ prep.
פוש vb.
8b(13) הוּא pron.
8b(39) מִיטְרָא n.
9a(1) קַטְלָא #1 n.
9b(7) עסק vb.
9b(8) כחש vb.
פלג vb.
10a(3) הָא part.
פלג vb.
10a(13) בְּעֵיָא n.
10a(16) בָּתַר prep.
10a(17) פשט vb.
10a(31) זמם #1 vb.
10a(42) אוּמְדָּנָא n.
10a(43) מחי #1 vb.
10a(44) גַּבָּא n.
10b(1) מות vb.
10b(2) חַיֵּי adj.
10b(6) קדש vb.
10b(39) מַנּוּ pron.
עִם prep.
11a(11) יתב vb.
11a(11; F^{2}) כִּיסּוּפָא n.
11a(38; F^{2}) כָּל עַמָּא n.
11a(39) עֲתִיד adj.
11b(1; F^{2}) עֵינְווֹתָנָא n.
12a(18) חשב vb.
נִיהוּ pron.
12a(23) שמע vb.
12a(24) לִישָּׁנָא n.
12b(17) קשי vb.
12b(44) פּוּרְיָא #1 n.
פִּסְחָא n.
12b(45) דרש vb.
פּוּרְיָא #1 n.
12b(46) מטי vb.
רחק vb.
12b(47) חוּשְׁבָּנָא n.
מְעַבָּר adj.
שַׁתָּא n.
12b(48) סלק #1 vb.
13a(6) בְּלָאו הָכִי adv.
13a(23) סיים #2 vb.
13a(25) שְׁבַסַר num.
13a(28) קָא part.
13b(8) אֲדָר n.
אַרְבְּסַר num.
מלי #1 vb.
עבר vb.
שַׁתָּא n.
13b(29) רַבָּנָא n.
13b(30) סַב adj.
סמך vb.
13b(32) סגי #1 vb.
13b(35) יתב vb.
14a(21) אַכַּתִּי adv.
כִּי #1 conj.
סַב adj.
סמך vb.
14a(21; IŠGF 14:18)
קבל #1 vb.
14a(32) עִם prep.
14a(36) סייע vb.
שקד vb.
14a(37) בֵּיתָא #1 n.
טוּבָא adv.
צער vb.
14a(40) טמר vb.

סמך vb.
14a(41; F^{2}) קְבִיל adj.
14a(42) מצי #2 vb.
14a(43) בְּנֵי סִיּוּמָא n.
שרי #2 vb.
14a(44) בְּנֵי סִיּוּמָא n.
סמך vb.
14a(46) בֵּי קֵיסַר n.
לְאַפֵּי(־) prep.
מַטְרוֹנִיתָא n.
14a(47) אוּמְּתָא n.
בּוּצִינָא n.
בְּרִיךְ adj.
מְדַבְּרָנָא n.
מֵתְיָיא v.n.
נְהוֹרָא n.
עַמָּא n.
רַבָּא n.
שְׁלָמָא n.
14a(57) וְ conj.
14b(15) פַּלְגָא #1 n.
14b(16) גַּוָּאֵי adv.
פְּשִׁיט adj.
14b(38) סוּרָאָה adj.
14b(43) סגי #1 vb.
15a(13) סְבָרָא n.
15a(14) מָה pron.
נפק vb.
15a(27) נקש vb.
15a(42) כחש vb.
כַּמָּה adv.
שבק vb.
15a(43) שבח #2 vb.
15a(45) פסק vb.
15b(8) בַּר קַטְלָא n.
15b(11) קַטְלָא #1 n.
15b(34) חטי #1 vb.
מַאי #1 pron.
15b(35) פלג vb.
16a(22) כִּי #1 conj.
קַטְלָא #1 n.
16b(11) אִינָשָׁא n.
יְקָרָא n.
צִפְּרָא n.
16b(51) טַעֲמָא n.
17a(1) בַּהֲדֵי prep.
17a(39) יסף vb.
פסק vb.
17a(41) בִּשְׁלָמָא adv.
17a(42) אוֹרַח אַרְעָא n.
17a(43) נִיחָא adj.
17a(44) סיים #2 vb.
17a(50) זָכוּתָא n.
17b(18) דַּיָּינָא n.
17b(20) סָב adj.
17b(22) חָרִיף adj.
17b(23) אָמוֹרָא n.
17b(26) בֵּי רַב / רַבִּי ... n.
17b(27) מַעַרְבָא n.
17b(28) אחך vb.
17b(36) הָא part.
17b(39) אַרְבְּסַר num.
18a(40) גלי #1 vb.
18b(5) זגי #2 vb.
18b(25) נפק vb.
18b(35) כַּבִּיר adj.
כַּחֲדָא adv.
לְקִישׁ adj.
פתח vb.
18b(36) אֲדָר n.
דִּין pron.
נצץ vb.
18b(37) אִם conj.
טִיהֲרָא n.
מות vb.
צַפְרָא n.
18b(38) דמך vb.
טוּלָא n.
שלח #2 vb.
18b(40) לוֹעָא n.
לְקַבֵּל prep.
נפח vb.
נפק vb.
קִידּוּם n.
18b(41) לְקַבֵּל prep.
18b(42) חוּשְׁבָּנָא n.
עבר vb.
שַׁתָּא n.
18b(43) סמך vb.
18b(43; K) רָעְיָא n.
18b(44) סייע vb.
18b(45) מִילְּתָא #1 n.
19a(12) הַכִּירָא n.
טמי vb.
לְיָדֵי prep.
19a(13) מִרְדָא n.
קרי #2 vb.
19a(14) נגע #1 vb.
19a(20) חדי vb.
19a(38) בֵּית עָלְמָא n.
19a(42) בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
נחם vb.
19a(43) נַחְשָׁא #1 n.
19a(46) דון #1 vb.
19a(48) קטל vb.
19a(49) נַפְשָׁא n.
19a(50) אַתְּ pron.
אִידֵי pron.
19b(24) אתי vb.
19b(25) גַּבֵּי prep.
19b(28) שׁוּנָרָא n.
20a(38) פִּסְקָא n.
20a(42) טַעֲמָא n.
ענש vb.
20a(44) גַּדָּא #2 n.
עַד prep.
עַרְסָא דְגַדָּא n.
20a(45) קום vb.
20a(54) בָּרָא #1 n.
גִּילְלָאָה n.
עַרְסָא דְצַלָּא n.
20b(6) נפק vb.
עלל vb.
20b(6; Ar [AC ib.])
20b(7) אבקתא n.
20b(49) אוֹרְחָא #1 n.
21a(13) אִיפְּכָא n.
21a(31) הוי vb.
נְבִיָּא n.
21a(32) וְ conj.
מַאן דְּ־ pron.
21a(39; K) פטופרסא n.
21a(40) כָּאן #1 adv.
21a(43) בעת vb.
עָלְמָא n.
21a(45) שרי #1 vb.
21b(11) רְבוּתָא n.
21b(23) הָא part.
21b(28) דִּרְשָׁא n.
21b(48) כּוּתָאָה n.
כְּתָבָא n.
21b(48; F^{2}K)
לִיבּוֹנָאָה adj.
22a(21) גִּימַטְרְיָא n.
כתב vb.
פֵּירוּשָׁא n.
22a(32) אסר vb.
נסב vb.
שחן vb.
22a(33) גנב vb.
חסר vb.
נקט vb.
סְרֵי adj.
שַׁלְמָנָא n.
22b(1) כְּגוֹן prep.
22b(5) עבר vb.
22b(31) כַּהֲנָא n.
22b(33) ספר #2 vb.
22b(34) נום vb.
פּוּרְתָּא #1 n.
22b(47) סמך vb.
23a(25) פסל #1 vb.
23a(26) ברר vb.
23a(46) הימן vb.
פסל #1 vb.
23a(47) דְּ־ conj.
כִּי prep.
23b(7) הָךְ pron.
23b(13) גַּזְלָנוּתָא n.
23b(31) אתי vb.
כּוּהָא n.

Reference	Entry
23b(47)	בַּר n.
24a(3)	פסל #1 vb.
24a(5)	כשר vb.
24a(10)	מִיגּוֹ prep.
24a(32)	דוק vb.
	שרבב vb.
24b(45)	אַסְמַכְתָּא n.
24b(47)	מִדַּעְת־ prep.
25a(3)	נפק vb.
25a(14)	נפק vb.
	קַמֵּי(־) prep.
25a(15)	יזף vb.
25a(16)	רִיבִּיתָא n.
25a(21)	טַבָּחָא n.
	נפק vb.
25a(22)	טְרֵיפְתָּא n.
25a(23)	טוּפְרָא n.
	עבר vb.
	רבי #1 vb.
25a(24)	כשר vb.
	ערם vb.
25a(25)	קָא part.
25a(31)	אִי conj.
	יוֹנָא n.
	קדם vb.
25a(32)	אַרָא #1 n.
25a(39; F^2)	גמר vb.
25a(45)	ארי #1 vb.
25b(1)	קַלִּיל adj.
25b(3)	נַפְשָׁא n.
	נִקְשָׁא n.
	קום vb.
25b(4)	נקש vb.
25b(4; Ar [AC 7:220])	
	נקש vb.
25b(4)	נִקְשָׁא n.
25b(5)	אַצְלָחְתָּא n.
25b(26)	אַרָא #1 n.
	בַּת הָכֵי n.
25b(32)	סבר vb.
25b(35)	אַגְרָא #1 n.
	מָמוֹנָא n.
	נטר vb.
25b(36)	שוי vb.
25b(37)	אקראי adv.
25b(38)	כון vb.
	שדי #1 vb.
25b(39)	קצץ vb.
25b(40)	דִּינָא n.
	חטף vb.
	מַלְכוּתָא n.
25b(45)	איריא n.
	בֵּי #1 n.
25b(47)	גַּבְיוּתָא n.
	עבד vb.
	רֵישׁ נַהֲרָא n.
25b(48)	צוּרְבָּא n.
25b(49)	נכס vb.
	רֵישׁ נַהֲרָא n.
26a(1)	רֵישׁ נַהֲרָא n.
	שבק vb.
26a(1; K)	גנז vb.
26a(2)	מָעְתָא n.
26a(3)	אוּמָּנָא n.
	סְדִינָא n.
	צרך vb.
	צרר vb.
26a(9)	אסף vb.
	יזף vb.
	עֲנֵי adj.
26a(14)	זרע vb.
	כרז vb.
	שְׁבִיעִיתָא n.
26a(17)	טפל #2 vb.
26a(20)	כרב vb.
26a(22)	כסח vb.
26a(26)	הָךְ pron.
26a(35)	אִיגָּרָא n.
	טָרוֹדָא n.
26a(36)	דַּרְגָּא n.
	מִקַּמֵּי(־) prep.
	שמט vb.
26a(41)	מני vb.
26a(43)	דָּא pron.
	עָקְתָא n.
26a(46)	דרש vb.
	רִיבַּבְתָּא num.
26a(47)	חֲדֵסַר num.
	צור #2 vb.
	רִיבַּבְתָּא num.
26a(48)	גִּירָא #1 n.
	פִּיתְקָא n.
26a(49)	פחד vb.
26a(50)	נטי vb.
	שלם vb.
26a(51)	מסר #1 vb.
26a(54)	טִילְטוּלָא n.
26a(55)	גַּבְרָא #1 n.
26a(57)	אחד vb.
	בָּבָא n.
	בָּתַר prep.
	ל־ prep.
	שלם vb.
26a(57; F^2)	מַשְׁרִיתָא n.
26b(1)	סִיַעְתָּא n.
26b(1; K)	מַשְׁרִיתָא n.
26b(2)	חוך #1 vb.
26b(34)	גַּזְלָנָא n.
	חתם vb.
	כרז vb.
	מַתַּנְתָּא n.
26b(37)	בפרהסיא adv.
26b(38)	בפרהסיא adv.
	זון vb.
26b(39)	בזי #1 vb.
	בְּצִינְעָא adv.
	חַיּוּתָא #2 n.
26b(43)	אַבַּרָאי adv.
	כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
	נִיחַ adj.
26b(45; HGP 39a:24)	
	אִיכּוּרָא n.
26b(45)	גנב vb.
26b(45; HeRaḤ, Ar [AC 4:284])	כַּפָּא #1 n.
26b(46)	אֲהִינָא n.
	מִית n.
	פסל #1 vb.
	*קְבוּרָאָה n.
	קבר vb.
	קִיבּוּרָא n.
27a(3)	מֵעִידָּנָא דְּ־ prep.
	סהד vb.
27a(6)	נִינְהוּ pron.
27a(7)	סמך vb.
27a(9)	כִּי prep.
27a(12)	גַּזְלָנוּתָא n.
27a(16)	כְּפֵין adj.
27a(40)	הָהִיא pron.
27a(42; OH San 221:5)	
	קטל vb.
27a(43)	רֵישׁ גָּלוּתָא n.
27a(44)	דִּינָא n.
	וַדַּאי adv.
	נַפְשָׁא n.
27a(44; Ar [AC 4:202])	
	כהי #1 vb.
27a(45)	כחל vb.
27a(47)	דִּיד־ pron.
27a(48)	חוּשְׁלָא #1 n.
	קַבָּא n.
27a(48; Ar [AC 3:515])	
	כַּפָּא #1 n.
27b(1)	בורטיא n.
	קַתָּא n.
27b(5)	סתם vb.
27b(14)	זמם #1 vb.
27b(24)	נשק vb.
27b(25)	כְּרָגָא n.
28a(5)	סְבָרָא n.
28a(30)	אֶלָּא conj.
28a(33)	מֵעָלְמָא adv.
28a(41)	פִּיסוּלָא n.
28b(1)	גְּוִילָא n.
28b(15)	אכלא n.
	דנא #2 n.
	כִּי prep.
28b(17)	אֶלָּא conj.
28b(21)	קרב vb.
28b(22)	דַּעְתָּא n.
28b(31)	גִּיסָא #1 n.
	מַתַּנְתָּא n.

Reference	Entry
28b(34)	גִּיסָא #1 n.
28b(35)	אֲנַן pron.
	נַמֵּי adv.
28b(37)	קום vb.
	שבק vb.
28b(43)	בַּר חֲמָא n.
29a(3)	אִיגַּרְתָּא n.
29a(4)	מַעַרְבָא n.
29a(5)	דבק vb.
	קַבָּא n.
	קִירָא #1 n.
29a(7)	דִּינָא n.
	צות vb.
29a(13)	דַּעְתָּא n.
	מְרַחַק adj.
29a(29)	אוּמָּנָא n.
	בָּבָא n.
	הוי vb.
	כַּפְנָא n.
	מִמֵּילָא adv.
	מצי #2 vb.
	שַׁתָּא n.
29a(31)	מוֹתָנָא n.
29a(32)	בְּלָא prep.
	שַׁתָּא n.
29a(33)	אָגְרָא #2 n.
	זִיל adj.
	שַׁקְרָא #1 n.
29a(42)	דכר vb.
29a(43)	חסר vb.
29a(44)	טען #1 vb.
29a(45)	פִּירְקָא n.
29b(3)	כְּדִי #2 adv.
29b(4)	דכר vb.
	כמן vb.
29b(4; HP 79:5)	
	טמן vb.
29b(5)	חַבְרָא #1 n.
	כִּילְתָא #1 n.
29b(6)	עִיר n.
	שְׁכָבָא n.
29b(8)	בֵּי קִבְרָא n.
	כמן vb.
29b(9)	חַיי adj.
	מִית n.
29b(16)	קַבָּא n.
	קרי #1 vb.
	רְשׁוּתָא #1 n.
29b(17)	סלק #1 vb.
29b(17; HP 79:34)	
	פְּלָנְיָא n.
29b(20)	דֵּינָרָא n.
	עַכְבְּרָא n.
	שכב #1 vb.
29b(21)	שכב #1 vb.
29b(35)	אוֹדִיתָא n.
29b(36)	כנף vb.
29b(37)	כנף vb.
29b(38)	הוי vb.
29b(40)	דוּכְתָּא n.
29b(41)	זמן vb.
	שְׁלִיחָא n.
29b(43)	מְקַרְקְעָא n.
29b(47)	בְּעֵינ־ prep.
	מְטַלְטְלָא n.
29b(48)	דמי vb.
	חסר vb.
	מְקַרְקְעָא n.
29b(49)	גּוּבְיָינָא n.
29b(50)	חתם vb.
29b(55)	סָפְרָא #1 n.
29b(57)	אוֹדִיתָא n.
	הָהִיא pron.
	סָפְרָא #1 n.
29b(57; K)	דוּכְרָנָא n.
30a(1)	כּוּלָּא pron.
30a(2)	כַּחֲדָא adv.
	מוֹתְבָא n.
30a(10)	רַבָּנַן n.
30a(11)	רַבָּנָא n.
30a(22)	הֵיכִי adv.
	כתב vb.
30a(24)	מְנָתָא n.
30a(26)	אַתּוּ pron.
	נַמֵּי adv.
	שלם vb.
30a(27)	אִינְהוּ pron.
	מְנָתָא n.
30a(29)	לָאו adv.
	סלק #1 vb.
30a(46)	אמר vb.
	בעי vb.
30a(49)	נפק vb.
30a(54)	פּוּמָא n.
	שעי #1 vb.
30b(5)	שקד vb.
30b(11)	בָּתַר prep.
30b(14)	סמך vb.
30b(30)	בָּתְרָא adj.
	ידי vb.
	סוֹף adv.
30b(31)	בָּתְרָא adj.
	יזף vb.
30b(33)	נְיָיחְתָּא n.
30b(33; F^2)	נִיחוּתָא n.
30b(34)	נַרְגָּא n.
	שדי #1 vb.
30b(35)	דִּיקְלָא n.
	זקף vb.
	שדי #1 vb.
	שמע vb.
31a(15)	חוב vb.
31a(16)	חָבִיתָא n.
	מִיגּוֹ prep.
	מִישְׁחָא n.
31a(27)	נפק vb.
31a(30)	רָזָא n.
31a(49)	יָנוּקָא n.
31a(50)	חוב vb.
31a(52)	בֵּי דִינָא n.
31a(55)	קלי vb.
31b(1)	חזק vb.
31b(39)	בַּר בֵּיתָא n.
	שלח #1 vb.
31b(39; F^2)	זְוָא n.
	שְׁלָמָא n.
31b(40)	קבל #2 vb.
	קֳדָם prep.
31b(43)	צות vb.
32b(33)	חסם #1 vb.
32b(41)	דחל vb.
33a(17)	אַטּוּ prep.
	אֲנַן pron.
	קטל vb.
	קַנְיָא n.
33a(19)	אָמוֹרָא n.
33a(20; F^2)	קרי #2 vb.
33a(21)	סוּגְיָא #1 n.
33a(39)	פחד vb.
33a(41)	בְּעֵינ־ prep.
	לָא כְלוּם adv.
33b(7)	נגע #1 vb.
33b(25)	בֵּי רַב n.
	קרי #1 vb.
33b(27)	יקד vb.
	מוֹקְדָא #1 n.
	עַד prep.
	קצץ vb.
33b(28)	צלי #3 vb.
	קְרָא #4 n.
34a(26)	מִיהָא adv.
34a(31)	חזי vb.
34a(45)	אתי vb.
34b(21)	הֲדָדֵי pron.
34b(31)	סַמְיָא n.
34b(32)	שִׁיבָבוּתָא n.
34b(37)	גַּבֵּי prep.
	דִּינָא n.
	הִילְכְתָא n.
34b(43; HGP 44b:14)	
	שכב #1 vb.
35a(21)	חמץ #1 vb.
35a(22)	גמר vb.
	דיין vb.
	מעל vb.
35a(25)	קטל vb.
35a(28)	חַד בְּשַׁבָּא n.
35a(33)	כתב vb.
	לִיבָּא n.
	פּוּמָא n.
35a(34)	אַפּוּם prep.
	טַעְמָא n.

35a(34; K) נשי 1# vb.
36a(14) מְנִיְינָא n.
36a(15) בֵּיתָא 1# n.
36a(22) הָא part.
36a(29) כָּא adv.
36a(34) כפף vb.
36b(11) אִיכָּא part.
36b(20) הוי vb.
37a(21) מִינָאָה n.
37a(22) גַּבְרָא 1# n.
יחד vb.
37a(27) בריוני n.
קרב vb.
37a(28) הדר 1# vb.
כִּי 1# conj.
37a(29) מַאן 1# pron.
37a(29; F²) חֲרִיךְ adj.
קְטִין adj.
37a(30) הרהר vb.
לִיבָּא n.
37a(31) יתב vb.
נוד vb.
37a(32) דִּנְבָּא n.
37b(17) בַּר קְטָלָא n.
עוֹד adv.
38a(6) גבר vb.
דַּרְדַּק n.
חַמְרָא 1# n.
38a(7) בסם vb.
38a(17) מַר n.
38a(25) חַמְשָׁא num.
38b(2) אַגְמָא n.
38b(2; F²) אַקְרָא 1# n.
38b(27; He) אִידֵּי pron.
38b(34; F²) פקר 2# vb.
38b(38) לְמָה לִ־ conj.
38b(44) הדר 1# vb.
ידע vb.
מִינָאָה n.
38b(47) הֵימְנוּתָא n.
פַּרְוַנְקָא n.
38b(49) הדר 1# vb.
שבק vb.
38b(51) דרש vb.
פִּירְקָא n.
שְׁמַעְתָּא n.
38b(52) אַגַּדְתָּא n.
מַתְלָא 1# n.
39a(4) אֱלָהָא n.
גַּנְבָא 1# n.
39a(5; MGG 89:17)
עַפְרָא n.
39a(6) שבק vb.
הדר 1# vb.
39a(6; MGG 89:18)
יְהוּדָאָה adj.
רַבָּא n.
שתק vb.
39a(13) אוּמְצָא 1# n.
בהדיא adv.
39a(14) אכל 1# vb.
בִּישְׂרָא n.
39a(14; M) בֵּיתְשָׁא n.
39a(15) בהדיא adv.
39a(16) אֱלָהָא n.
הֵיכָא adv.
נגד vb.
נִיהוּ pron.
קֵיסָר n.
39a(17) אנח vb.
39a(18) אִיכָּא part.
אַרְעָא n.
חוי vb.
39a(20) כּוֹכְבָא n.
מני vb.
רְקִיעָא n.
39a(21) אַרְבְּלָא n.
דְּ־ conj.
חַבּוּשָׁא n.
קום vb.
רְקִיעָא n.
39a(21; M) ארבל vb.
39a(22) שִׁינָּא n.
39a(23) פּוּמָא n.
שדי 1# vb.
39a(24) רְקִיעָא n.
39a(29) אַמְגּוּשָׁא n.
לְעֵילַאי adv.
פַּלְגָּא 1# n.
39a(30) עבר vb.
שבק vb.
39a(31) לְחַיֵּי interj.
מהל vb.
מִיהוּ conj.
עַמָּא n.
39a(33) בֵּיבַר n.
זכי vb.
39a(34) כְּפִין adj.
39a(35) בֵּי 1# n.
שרי 1# vb.
39a(35; M) שְׁכִינְתָּא n.
39a(36) עלל vb.
קרי 1# vb.
שִׁימְשָׁא n.
שַׁמָּעָא n.
39a(36; F²M) הפתקא n.
39a(37) אַלְפָּא num.
הָשְׁתָּא adv.
רִיבַּבְתָּא num.
39a(37; F²) נוח vb.
39a(39) אֱלָהָא n.
גַּחַכְנָא n.
מִינָאָה n.
39a(41) שְׁבִיעִיתָא n.
שוי vb.
39a(41; MGL 685:21)
שוי vb.
39a(46) כָּהֲנָא n.
39a(47) טבל 1# vb.
קבר vb.
39a(49) טְבִילוּתָא n.
סלק 1# vb.
עִיקָּרָא 1# n.
39a(51) רְבוּתָא n.
39a(51; MGN 416:8)
ערב 2# vb.
39a(52) סהד vb.
39b(7) חדי vb.
39b(38) מִינֵּיהּ וּבֵיהּ adv.
39b(40) אָבָא 2# n.
נַרְגָּא n.
40a(51) קשי vb.
40b(1) חַד 1# num.
40b(3) הֲדָדֵי pron.
ילף vb.
40b(5) הֲדָדֵי pron.
40b(11) לָאֵיי adv.
40b(12) שני 1# vb.
40b(16) הוי vb.
40b(22) חֲדַסַר num.
40b(24) גדף vb.
41a(10) חֲמִיר adj.
קלל vb.
41a(19) בַּד־ prep.
41a(22) קטל vb.
41a(29) נקט vb.
41a(49) סבר vb.
רַבָּא n.
41b(4) עַל שׁוּם דְּ־ prep.
41b(5) עַל שׁוּם דְּ־ prep.
41b(17) פגע vb.
41b(18) בֵּיתָא 1# n.
41b(20) קְשֵׁי adj.
41b(24) אִידֵּי pron.
41b(31) טֵיבוּתָא n.
41b(32; HeF²) נְזִיזוּתָא n.
41b(45) שִׁיפּוּרָא n.
42a(2) יַתְרָא n.
נַפְיָא n.
42a(3) ברך vb.
42a(4) מֵי adv.
42a(14) הֲדָדֵי pron.
כתף vb.
42a(25) נַפְשָׁא n.
קרי 1# vb.
42a(27) הָאֵי 1# pron.
42a(28; F²Ar [AC ib.])
גּוּלְהָא n.
42a(28; TGAs42 169:38) זְהָרִירָא n.
42a(37) בֵּי דִּינָא n.
42a(40) אִיפְּכָא n.

קשש vb.
42a(42) אפך vb.
דִּינָא n.
חכם vb.
42a(43) בִּשְׁלָמָא adv.
חכם vb.
42a(44) קשש vb.
42a(46) אִיהוּ pron.
לָאו adv.
סגי 1# vb.
קשש vb.
42a(47) חכם vb.
שבח 1# vb.
42b(39) יתב vb.
43a(8) הָם adv.
43a(21) קטל vb.
43a(27) בעי vb.
43a(29) נפח vb.
43a(36) זַוָּוא 1# n.
מסר 1# vb.
43a(37) אַגַּב prep.
43a(42) בָּרָא 1# n.
הָשְׁתָּא adv.
זמם 1# vb.
מֵעִיקָּרָא adv.
43b(37; F²) שחד vb.
43b(45) הָשְׁתָּא adv.
ענש vb.
44a(1) ענש vb.
44a(5) אָסָא n.
בֵּיתָא 1# n.
קרי 1# vb.
44a(14) פקר 2# vb.
44a(19) פקר 2# vb.
44a(32) אִיצְטְלָא n.
44a(33) מֵילְתָא 2# n.
סַרְבְּלָא 1# n.
צְרִיךְ adj.
44a(43) טַעֲמָא n.
44a(51) אָמוֹרָא n.
44b(18) כּוּלֵּי הָאֵי adv.
44b(51) כּוּלָּא pron.
44b(53) טַעֲמָא n.
מַכְסָא 2# n.
45a(12) הַרְהוֹרָא n.
חשש vb.
45a(13) אַלְמָא adv.
45a(20) גרי 1# vb.
קטל vb.
45a(31) (כּוּלֵּיה) עָלְמָא n.
45a(32) בִּיזְיוֹנָא n.
45a(33; K) נְיָיחָא n.
45a(34) בִּיזְיוֹנָא n.
נְיָיחָא n.
45a(47) גבה vb.
נוול 1# vb.
45b(5) גּוּפָא n.
45b(8) מרזיא adv.
45b(14; K) חִילּוּפָא n.
45b(52) דרש vb.
כְּלָלָא n.
פְּרָטָא n.
45b(54) מִידָּא n.
46a(1) הֲדָדֵי pron.
מְרַחַק adj.
רבי 1# vb.
46a(18) גדר 1# vb.
46b(22; OHT Ḥag 30:30)
קלילאית 1# adv.
46b(24) עָלְמָא n.
קַלִּיל adj.
46b(24; K) קלל vb.
46b(27) שמע vb.
46b(35) דְּאוֹרָיְיתָא adj.
46b(36) מסר 1# vb.
46b(37; OH ib. 361:7)
ארזג n.
46b(37; K) טַפְשָׁאָה adj.
46b(38) מִדְּ־ prep.
מִנְהָגָא n.
קבר vb.
46b(39) מִנְהָגָא n.
46b(40) שני 1# vb.
46b(41) בִּיזְיוֹנָא n.
46b(42) קבר vb.
46b(44) קבר vb.
46b(47) הוי vb.
הָנָךְ pron.
קבר vb.
46b(49) הֶסְפֵּידָא n.
חַיֵּי adj.
46b(50) יְקָרָא n.
46b(52) נַמֵּי adv.
שהי 1# vb.
שְׁכָבָא n.
46b(53) יקר vb.
46b(54) יְקָרָא n.
נִינְהוּ pron.
ספד vb.
46b(55) יקר vb.
צַדִּיק adj.
46b(56) רְשִׁיעַ adj.
46b(58) אָבָא 1# n.
יקר vb.
47a(5) חלל 2# vb.
יְקָרָא n.
47a(9) יקר vb.
47a(12) בות vb.
47a(15) לֵית(־) part.
47a(34) חיי vb.
47a(34; M) שכח 1# vb.
47a(37) גְּמָרָא n.
47a(40) דחי vb.
47a(44) סלק 1# vb.
47a(49) אוֹרְחָא 1# n.
47a(52) חוב vb.
47b(10) אבל vb.
קבר vb.
47b(18) קִבְרָא 1# n.
47b(19) אִישְׁתָּא n.
בַּת יוֹמָא n.
47b(20) יָאוּת adv.
48a(6) קִבְרָא 1# n.
48a(10) סוּדָרָא n.
48a(11) זמן vb.
צרר vb.
48a(12) פְּשִׁיטָא 2# n.
48a(15) אַף עַל גַּב conj.
48a(19) מִית n.
48a(20) פני vb.
48a(43) ספק 1# vb.
48a(46) זִילוּתָא n.
חלל 2# vb.
48b(1) מְרָרָא n.
48b(17) ארג vb.
48b(18; Šeel 150:34)
צבת 1# vb.
48b(18; F²) שְׁכָבָא n.
48b(31) נפש 1# vb.
רִיתְחָא n.
48b(35) לוט vb.
48b(36) דְּ־ conj.
לוּטְתָא n.
שבק vb.
48b(36; K) לְטוּתָא n.
48b(42) גַּבְרָא 1# n.
48b(45) בִּישְׂרָא n.
דמי vb.
חַיֵּי adj.
חשש vb.
48b(46) רַבָּא n.
49a(1; K) לְווֹטָא n.
49a(1; HeMGN 586:14)
לוט vb.
לְטוֹטָא n.
49a(1) לִיטָא n.
49a(1; K) לְיְיטָא n.
49a(5) יכל vb.
לְ־ prep.
49a(6) כון vb.
49a(9) אזל 1# vb.
49a(13) דרש vb.
מַסֶּכְתָּא n.
פתח vb.
49a(41) צַחֲנְתָא n.
49a(41; K) מוֹנִינֵי n.
49a(42) טעם vb.
פרס 2# vb.
49b(14) ארי 1# vb.
49b(15) סְדַר יוֹמָא n.
49b(29) קדם vb.

קְווּקָא n.
74b(17) בַּר יִשְׂרָאֵל n.
קטַל vb.
74b(18) אַסְפַּסְתָּא n.
חֵיוְתָא #1 n.
ל־ prep.
74b(19; Teuda 15 181:1)
קטל vb.
74b(20) עבר vb.
74b(24) הוי vb.
74b(25) אַבְזָרָא n.
74b(41) קְווּקָא n.
75a(13) אַמָּאי conj.
כּוּלֵּי הָאֵי adv.
75a(16) יתב vb.
נסב vb.
75a(23) בהדיא adv.
75a(37) אתי vb.
75b(13) אִינְהוּ pron.
75b(20) אַתְרָא n.
דון #1 vb.
76a(24) גַּלּוּיֵי מִילְּתָא v.n.
76b(21) אתי vb.
76b(39) ברז vb.
76b(41) רְבוּתָא n.
76b(46) צמצם vb.
76b(47) חֵיוְתָא #1 n.
77a(18) דלק vb.
עלל vb.
שֵׁישָׁא #1 n.
77a(19) שְׁרָגָא n.
77a(21) הֲבָלָא n.
חַיְיתָא #3 n.
77b(8) גִּירָא #1 n.
פסק vb.
שדי #1 vb.
77b(25) נַמֵּי adv.
פּוּרְתָּא #1 n.
קָא part.
77b(36) כפת #1 vb.
77b(37) בִּידְקָא n.
77b(39) גַּרְמָא #2 n.
77b(42) לְעֵילָּא adv.

78a(14) דמי vb.
78a(19) חתך vb.
78b(8) בַּר קַטְלָא n.
קַטְלָא #1 n.
78b(12) חבש vb.
78b(22) אוּמְדָּנָא n.
79a(22) כון vb.
79b(3) נפק vb.
79b(37) פלג vb.
80b(26) שִׁינָּנָא n.
81a(4) הַיְינוּ pron.
81a(10) אגר vb.
פְּשִׁיט adj.
81a(14) קְטִיל adj.
81a(30) בעי vb.
הדר #1 vb.
81a(39) חיי vb.
81a(49) דון #1 vb.
81b(1) קַטְלָא #1 n.
81b(7) מְקָרַב adj.
81b(8) יתר vb.
81b(10) סבר vb.
81b(11) טמם vb.
81b(23) רמז vb.
81b(28) כחש vb.
82a(1) גְּמָרָא n.
נשי #1 vb.
82a(2) חֵילְמָא n.
קרי #1 vb.
82a(4) דכר vb.
82a(24) גוּלְגָּלְתָּא n.
82a(27) נבג vb.
82a(30) מַלְכָּא n.
82a(31) כרך vb.
סַפְטָא n.
שֵׁירָאָה #1 n.
82a(32) נפק vb.
82a(33) קַמָּא adj.
82a(34) נשי #1 vb.
קלי vb.
שגר #2 vb.
82a(41) פקר #2 vb.
82a(41; K) פקר #2 vb.

82a(55) אִיגַּרְתָּא n.
פִּרְווּנְקָא n.
קְרְיָינָא n.
82b(28) אוּרְבָּנָא n.
בעי vb.
קַנְיָא n.
82b(29) גוף vb.
82b(29; MGN 442:15)
קְלִיפְּתָא n.
82b(37) שבק vb.
82b(44) דכר vb.
82b(45) גְּמָרָא n.
83a(9) אַסְמַכְתָּא n.
84a(17) צִפְּרָא n.
84b(38) שבק vb.
84b(39) סִילְוָא n.
84b(40; Ar [AC 2:137])
בּוּעֲתָא n.
פתח vb.
85a(20) קְטִיל adj.
85b(28) נפק vb.
85b(37) הַקֵּישָׁא n.
85b(44) זגי #1 vb.
קום vb.
86a(5) סִיפְרָא דְּבֵי רַב n.
סְתָמָא n.
86a(12) פטר vb.
86a(14) הוֹלְכָּךְ adv.
מַתְנֵי n.
86b(12) לקי vb.
86b(17) אַתְחָלְתָּא n.
86b(33) שְׁמַעְתָּא n.
86b(38) רמז vb.
86b(39) רִימּוּזָא n.
87a(30) נפק vb.
87b(37) דְּ־ conj.
88b(33) בִּירְכָּא n.
עִינְווּתָנָא n.
עלל vb.
שפל adj.
שפף vb.
88b(34) אוֹרְיְיתָא n.
גרס #1 vb.

88b(35) חוק vb.
טֵיבוּתָא n.
88b(36) עֵינָא #1 n.
88b(38) בַּר קַטְלָא n.
מֵעִיקָּרָא adv.
88b(50) לְחוּד־ prep.
89a(4) בֵּיתָא #1 n.
89a(28) כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
סָהֲדוּתָא n.
89a(43) טעי vb.
89a(47) שַׁקְרָא #1 n.
89a(49) אִיכָּא part.
89a(54) יהב vb.
כְּמָאן דְּ־ conj.
89b(10) אַרְבְּלָא n.
לקי vb.
89b(11; K) חַבְרָא #1 n.
89b(15) מֵעִיקְּבָא adv.
89b(41) רחם vb.
90a(31) אִית part.
90b(2) גרם #1 vb.
90b(36) שִׁיפְּתָא n.
90b(36; F^2) רחש vb.
90b(43) נקט vb.
90b(56) אמר vb.
הוי vb.
חיי vb.
קֵיסָר n.
שְׁכְבָא n.
91a(1) הדר #1 vb.
91a(9) מִינָאָה n.
91a(24) וָוי interj.
חַיי adj.
חַיָּיב adj.
מות vb.
מִית n.
91a(25) בעט vb.
הוי vb.
חַיָּיב adj.
קום vb.
91a(26) עַקְמוּמִיתָא n.
פשט vb.
91a(48) וְ־ conj.

91a(48; F^2) רוֹמָאָה n.
91b(19) שְׁלָמָא n.
91b(41) אסי #1 vb.
92a(7) אוכלא #2 n.
קַצְּרָא #1 n.
92a(46; M) גַּדָּא #1 n.
92a(49; F^2) קביל adj.
92b(50) גְּמָרָא n.
93a(4) בָּתַר prep.
93a(25) חִיוָּר #1 n.
חֵילְמָא n.
סוּסְיָא n.
93a(29) בַּזְרָא n.
טוּרָא n.
כרי #1 vb.
נַהֲרָא #1 n.
93a(30) אַסְפַּסְתָּא n.
בְּלָא prep.
חֲזִירָא n.
93a(33) זְכוּתָא n.
נצל vb.
קום vb.
93a(34) אֱלָהָא n.
מְנָא adv.
סגד vb.
קלי vb.
93a(39) אזל #1 vb.
בְּרַתָּא #1 n.
לְגַבֵּי prep.
93a(40) אזל #1 vb.
93a(41) אֲנַן pron.
93a(41; SM 21:1)
זְנוּתָא n.
93a(42) נְבִיָּיא n.
נַמֵּי adv.
93a(43) בדק #1 vb.
כְּוָות־ prep.
לְדִיד־ prep.
רָעֲיָא n.
93a(44) אִינְהוּ pron.
אֲנַן pron.
בֵּי #1 n.
בעי vb.

93a(44; SM 21:9)
טָפְקָא n.
93a(45) גנן #1 vb.
זָכוּתָא n.
חרך vb.
נְפִישׁ adj.
קלי vb.
93a(46) פּוּרְתָּא #1 n.
93a(47) הני #2 vb.
נוּרָא n.
צַדִּיק adj.
93a(48) אֲנָא pron.
חַד #1 num.
93a(49) יַבִּישׁ adj.
יקד vb.
קִינְסָא n.
רַטִּיב adj.
רְשׁוּתָא #2 n.
93a(49; F^2) אוּדָא n.
93a(49; Ar [AC 7:142])
קִיסָא n.
93a(50) ענש vb.
93b(18) מִיַּד adv.
93b(29; F^2) ריח vb.
93b(31) מלך #1 vb.
93b(34) ריח vb.
93b(40; F^2) כּוּסִילְתָּא n.
רִיבְדָּא n.
93b(47) חֲבָלָא #1 n.
נוּרָא n.
93b(48) חֲבָלָא #1 n.
93b(49) גְּנוּתָא n.
שעי #1 vb.
93b(53) קרי #1 vb.
93b(54) סִיפְרָא n.
94a(1) אִינְהוּ pron.
94a(2) נְבִיָּיא n.
94a(5) בעת vb.
מַזָּלָא n.
94a(6) בעת vb.
94a(8) רַחִיק adj.
94a(10) נשף #2 vb.
עִיזָא n.

שַׁמִּין adj.
94a(26) נְבִיָּיא n.
94a(29) בָּזוֹזָא n.
94a(38) גִּיוֹרָא n.
דָּרָא #1 n.
עַשְׂרָא num.
94a(39) בְּאַפֵּי(־) prep.
בזי #1 vb.
94a(39; F^2)
אֲרַמָּאָה #1 adj.
94a(47) גלי #1 vb.
רְבוּתָא n.
שקר vb.
94a(49) מטי vb.
עַל prep.
94a(50) בֵּי prep.
דלי vb.
הָגְתָא n.
הִיזְמְתָא n.
מָאנָא n.
מטי vb.
94b(36) דִּשְׁנָא #1 n.
פַּרְדַּשְׁנָא n.
94b(37) מסר #1 vb.
94b(38) אִיהוּ pron.
בְּעִתְּתָא n.
גְּזֵירְתָּא n.
94b(57) ספי #2 vb.
95a(1) נבי vb.
עָתִיד adj.
95a(9) *כַּלְדָּאָה n.
95a(9; MGG 405:15)
סלק #1 vb.
95a(10) יכל vb.
95a(11) בּ־ prep.
סגי #2 vb.
95a(12) שדי #1 vb.
95a(13) בִּיסְתַּרְקָא n.
טוּרָא n.
לַהֲדֵי prep.
שׁוּרָא #1 n.
95a(14; Ar [AC 3:285])
זוטר vb.

95a(17) חַלָּשׁ adj.
95a(19; F^2) נוד vb.
רֵישָׁא n.
95a(20; F^2) עֲזַרְתָּא n.
95a(21) שדי #1 vb.
95a(22) אוֹרְחָא #1 n.
95a(23) טִינָא n.
95a(23; MGG 406:1)
גּוּשְׁפַּנְקָא n.
95a(23; F^2) גִּילְמוּהַרְג n.
95a(23; MGG 406:1)
טִיבְעָא #2 n.
95a(27) בות vb.
בטל vb.
דִּינָא n.
95a(37) גִּירָא #1 n.
דמי vb.
טַבְיָא n.
מטי vb.
משך #1 vb.
פתק #1 vb.
95a(37; SM 112:6)
שדי #1 vb.
95a(37; HeF^2MGD
464:20) שְׁכַר בָּזָאֵי n.
95a(38) הַיְינוּ pron.
95a(38; SM 112:7)
פְּלִישְׁתָּאָה n.
95a(38) קמט vb.
95a(39) אכל #1 vb.
אַרְעָא n.
בֵּי סַדְיָא n.
95a(39; MGD 464:24
He) טלל #2 vb.
95a(39; F^2) מכך vb.
95a(39) נִיסָּא #1 n.
סגי #3 vb.
רווח vb.
רחש vb.
שתי vb.
95a(40) חפף vb.
95a(40; SM 112:14)
שרי #1 vb.

95a(41) בכי vb.
טרף #2 vb.
יוֹנָא n.
כָּא adv.
מתל vb.
95a(43) שכח #1 vb.
95a(44) הֵיכָא adv.
נִיהוּ pron.
נִיסָּא #1 n.
פִּירְדָּא n.
קפץ #2 vb.
רכב vb.
שלח #1 vb.
95a(45) אַרְעָא n.
בַּהֲדֵי prep.
סגי #2 vb.
עלל vb.
פִּילְכָּא n.
פסק vb.
קָא part.
שוד vb.
95a(45; SM 112:23) אִיגְּרָא n.
95a(45; M) טוי #2 vb.
95a(45; F²) עזל vb.
95a(46) אַרְעָא n.
דעך vb.
מוּקְרָא #1 n.
מטי vb.
נפל vb.
פתק #1 vb.
95a(46; HeMGD 465:13) נֵיסְכָּא #2 n.
95a(46; HeMGD 465:11) עוּלֵימָא n.
95a(46; Ar [AC 6:346]) עוּלְמָא n.
95a(46; SM 112:26) פִּילְכָּא n.
95a(46; HeMGD 465:11) פִּלְקָא n.
95a(47) לְעֵילָּא adv.
פתק #1 vb.

95a(48) אַרְעָא n.
בֵּין prep.
קום vb.
שְׁמַיָּא n.
95a(49) בַּר בְּרָא n.
צְלוֹתָא n.
95a(49; MGD 465:16) קִירָא #1 n.
95a(51) חזי vb.
רדף vb.
95a(52) אזל #1 vb.
אִימָּא n.
גּוּרְיָא n.
קַבְרָא #1 n.
רַשִׁיעַ adj.
95a(52; HeMGD 465:21) שבח #1 vb.
95a(53) חוֹבָא #1 n.
סוֹף adv.
95a(53; MGD 465:22) חֵילָא #1 n.
95a(53; F²) כחש vb.
95b(2) יתב vb.
95b(3) הרהר vb.
95b(6) הדר #1 vb.
קפץ #2 vb.
95b(11) יְמָמָא n.
צלי #2 vb.
95b(16) זַרְעָא #1 n.
כלי #2 vb.
95b(19) שייר vb.
95b(31) בְּצִיר adj.
95b(36) שַׁמִּין adj.
95b(55) אֵינִישׁ n.
אתי vb.
דמי vb.
חֲשִׁיב adj.
לְגַבֵּי prep.
סַב adj.
95b(56) אמר vb.
יתב vb.
פַּחְדָּא n.
96a(1) מַאי #1 pron.

שני #1 vb.
96a(2) גזז vb.
מַסְפַּרָא n.
96a(4) גַּבְרָא #1 n.
טחן vb.
מַלְאָכָא n.
96a(5) מַסְפְּרָא n.
96a(5; F²) מַסְפַּרְתָּא n.
96a(6) גְּרִיזָא #1 n.
מַסְפְּרָא n.
נתן vb.
96a(7) מַסְפְּרָא n.
עַד prep.
קְשִׁיתָא vb.
96a(8) חשך vb.
96a(8; F²K) חשך vb.
96a(9) בַּהֲדֵי prep.
גרע vb.
נוּרָא n.
96a(12) אַרְמָאָה #1 adj.
גרע vb.
שפר vb.
96a(12; OH ib. 491:10) גרי #2 vb.
96a(13) דִּיקְנָא n.
חוֹבָא n.
שבע vb.
96a(14) דַּפָּא #1 n.
96a(15) אֱלָהָא n.
טוֹפְנָא n.
רַב adj.
שיזב vb.
96a(17) בְּרָא #1 n.
סלק #1 vb.
96a(26) טָב adj.
נַפְּחָא n.
96a(33) פְּסוּקָא n.
96a(44) עַשְׂרָא num.
96a(46) הָאֵי #1 pron.
חלש #1 vb.
96a(47) אֱלָהָא n.
שְׁלָמָא n.
96a(48) סִפְרָא #1 n.

96a(49) אֱלָהָא n.
לְבַסּוֹף adv.
קרי #1 vb.
קְרִייְתָא #1 n.
רַב adj.
96a(50) מַלְכָּא n.
פסע vb.
פַּרְוָונְקָא n.
קְרִייָנָא n.
96a(52) אַפָּא #1 n.
דמי vb.
יתב vb.
כַּלְבָּא #1 n.
שני #1 vb.
96a(52; Ar [AC 2:115]) עוקבא n.
96a(53) כִּי #1 conj.
מַלְכוּתָא n.
96b(7) טען #2 vb.
כּוּנַדְּתָא n.
נַרְגָּא n.
שלט vb.
96b(8) פַּרְזְלָא n.
96b(9) בלע vb.
דִּשָּׁא n.
96b(11) ספי #2 vb.
פוש vb.
96b(12) גַּבְרָא #1 n.
עבד vb.
96b(13) בְּרָא #1 n.
בַּת קָלָא n.
נפק vb.
שור vb.
שׁוּרָא n.
96b(14) זִימְנָא n.
מטי vb.
96b(15) נַרְגָּא n.
קַתָּא n.
96b(16) אֲבוּלָא #1 n.
פתח vb.
96b(17) אזל #1 vb.
מטי vb.
קטל vb.

96b(18) הֵיכְלָא n.
נוּרָא n.
96b(20) בַּת קָלָא n.
זוח vb.
96b(21) אַרְיָא n.
הֵיכְלָא n.
קְטִיל adj.
קְלֵי adj.
96b(22) טְחִין adj.
טחן vb.
קִמְחָא n.
96b(25) דְּמָא n.
רתח vb.
96b(27) קרב vb.
96b(28) אִילָא #1 conj.
96b(29) בִּישְׂרָא n.
כסי vb.
מַסְרְקָא n.
סרק #2 vb.
פַּרְזְלָא n.
96b(30) גייר vb.
יכח vb.
לְשׁוּם prep.
נְבִיָּיא n.
96b(32) פייס vb.
שחט vb.
96b(38) חרב vb.
כפר vb.
96b(39) פרטתא n.
שדי #1 vb.
96b(39; OH San 492:13) פרט vb.
96b(44) בַּבְלָאָה adj.
זַבִּילָא n.
מָרָא #1 n.
סלק #1 vb.
96b(45) חוּרְבָּנָא n.
נבי vb.
שִׁיבְבָא n.
96b(46) סלק #1 vb.
קום vb.
96b(47) קוּרְבָא n.
96b(48) אִית part.

96b(50) קרב vb.
רַשִׁיעַ adj.
96b(51) סִיתְוָא n.
96b(52) אתי vb.
טוּרָא n.
טַלָּא n.
מִיטְרָא n.
שִׁינָּא דְטוּרָא n.
96b(57) בַּר נַפְלֵי n.
97a(29) לֵיכָּא part.
מֵרֵישָׁא adv.
97a(30) קוּשְׁטָא #1 n.
97a(32) חֲלָלָא n.
97a(34; F²) שני #1 vb.
97a(35) בְּלָא prep.
97a(36) אִימְרָא #1 n.
גִּיזָא n.
מֵילְתָא #2 n.
97a(37) קָא part.
97a(38) דִּשָּׁא n.
טרף #1 vb.
שִׁיבַּבְתָּא n.
97a(39) אוֹרַח אַרְעָא n.
97a(40) אִינְשָׁא n.
בְּרָא #1 n.
שכב #1 vb.
97a(41) הָכֵי וְהָכֵי adv.
97a(42) אִינָשָׁא n.
מְטוּתָא n.
מָתָא n.
97a(43) גרי #1 vb.
הָנֵךְ pron.
מוֹתָנָא n.
97a(52) דחק vb.
מְטוּתָא n.
97a(53) אַלְפָּא num.
הוי vb.
חרב vb.
97b(7) יוֹבֵילָא n.
סכי #1 vb.
97b(40) מִן prep.
פתח vb.
97b(41) אַפָּא #1 n.

כּוּלָּא pron.
צַדִּיק adj.
קבל #1 vb.
97b(43) דָּרָא #1 n.
קַמָּא adj.
97b(45) כּוּלֵּי הָאֵי adv.
97b(47) בַּר n.
98a(37) אִי conj.
אַמְגּוּשָׁא n.
בטל vb.
יָהִיר adj.
98a(38) גזירפטא n.
98a(40) סְמִיךְ adj.
98a(45) חֲמָרָא #2 n.
סוּסְיָא n.
98a(45; He,MGG 687:16,Ar [AC יָהִיר adj.
98a(38) גזירפטא n.
98a(40) סְמִיךְ adj.
98a(45) חֲמָרָא #2 n.
סוּסְיָא n.
98a(45; He,MGG 687:16,Ar [AC 2:200]) בָּאֲרָג #1 n.
98a(45; M,GŠ 400:15) גּוּנָג n.
98a(45; GŠ 400:15) כַּר n.
98a(46) גְּווֹנָא n.
הָדָר num.
מְעַרְתָּא n.
פִּיתְחָא n.
98a(48) אִימַּת adv.
אתי vb.
מְשִׁיחָא n.
סִימָנָא n.
98a(49) בֵּינֵי prep.
בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
זִימְנָא n.
שרי #1 vb.
98a(49; Ar [AC 1:127]) אימרא #2 n.

98a(49; HeAr [AC 6:117]) סַקְבָּנָא n.
98a(50) בעי vb.
עכב vb.
שְׁלָמָא n.
98a(51) בטח vb.
עָלְמָא דְאָתֵי n.
98a(52) שקר vb.
98b(8) אתי vb.
חמי #2 vb.
98b(9) זכי vb.
טוּלָא n.
98b(10) חֲמָרָא #2 n.
98b(10; OH ib. 516:20) כְּבוּתָא n.
98b(33) קְרָא #1 n.
98b(42) אוּרְיָא #1 n.
98b(43) חילק ובילק n.
98b(45) ברי #1 vb.
98b(50) חַיי adj.
98b(51) מית n.
98b(53) פַּלְגּוּ קֵיסַר n.
קֵיסַר n.
99a(2) הָנֵךְ pron.
חפי vb.
חֲשׁוֹכָא n.
99a(3) קָא part.
99a(14) שרי #1 vb.
99a(15) הוי vb.
מִיכְּדֵי adv.
מָרְיָא n.
99a(16) נבי vb.
99a(38) בְּרֵישָׁא adv.
99b(12) דרופתקא n.
99b(13) זכי vb.
טוּבֵי (ל־) n.
99b(31) גייר vb.
99b(32) נפק vb.
99b(34) יַבְרוּחָא n.
סוביסך n.
סִיגַלְתָּא n.
99b(50) הגי #1 vb.
רַבָּנָן n.

99b(52) דוּכְּתָא n.
נפל vb.
99b(53) אָסְיָא n.
מָר n.
100a(1) עוּרְבָא n.
100a(2) טְרֵיפְתָא n.
100a(3) הֵיתֵירָא n.
100a(4) אתי vb.
100a(7) שלי #1 vb.
100a(8) הָנֵי pron.
כּוּלֵּי(ה) יוֹמָא adv.
100a(10) בֵּי רַב/רַבִּי ... n.
100a(12) אַפְקְרוּתָא #2 n.
100a(24) שרר vb.
100a(26) כֵּן adv.
100a(27) סייע vb.
100a(33) צוּצְלָא n.
100a(34) דוּכְּתָא n.
נסר vb.
100a(35) דרש vb.
100a(45) מְלֵי adj.
עוּמְסָא n.
100a(47) אַגַּדְתָא n.
שְׁכִיחַ adj.
100a(48) גִּימַטְרִיָא n.
100a(49) עַשְׂרָא num.
100b(15) גִּילְדָנָא n.
100b(15; TGHark 145:14) נשט vb.
100b(16) אוּנָא n.
חֲבָלָא #1 n.
לָא adv.
100b(17) גְּרִיצְתָא n.
טוי #1 vb.
יָת(־) part.
100b(18) פִּשְׁטָא n.
100b(27) דָּוְיָא n.
לִיבָּא n.
100b(29) גִּיבָּר adj.
יָת(־) part.
100b(36) זַלְדְּקָן n.
עַבְדְּקָן adj.

קַרְטְמָן n.
100b(37) כָּסָא #1 n.
סיכסא n.
פות vb.
צהי vb.
100b(37; OH ib. 524:5) נפח vb.
כבש vb.
100b(38; F^2) לַחְמָא n.
100b(38) נַהֲמָא n.
100b(39) אַרְעָא n.
דַּיְירָא #1 n.
דִּיקְנָא n.
יכל vb.
100b(40) גנז vb.
סִיפְרָא n.
100b(41) גרס #1 vb.
101a(32) אַרְזָא n.
בלע vb.
101a(33) אַרְזָא n.
פלט #1 vb.
פקע #1 vb.
101a(37) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
מִישְׁחָא n.
נפק vb.
שוף #1 vb.
101a(38) חזי vb.
צִימְחָא n.
קִינָא #1 n.
101a(38; HeAr [AC 7:299]) רוקא #2 n.
101a(39; K) אסי #1 vb.
מִילְתָא #1 n.
101b(14) כעס vb.
מַשְׁשָׁא n.
נוּרָא n.
נַחְשָׁא #2 n.
עני #1 vb.
צער vb.
101b(15) הוא pron.
מלך #1 vb.
101b(34; MGE 21:19) סוֹף adv.
עוץ vb.
עֵיצְתָא n.

101b(36) עוץ vb.
101b(51) מַלְכָּא n.
101b(56) נסי #1 vb.
פלח vb.
102a(56) דרש vb.
102b(4) חַבְרָא #1 n.
102b(5) חזי vb.
חֵילְמָא n.
רַבָּא n.
102b(6) חַבְרָא #1 n.
102b(8) גמר vb.
שרי #3 vb.
102b(10) דרש vb.
102b(11) חַכִּים adj.
102b(12) פלח vb.
102b(13) דָּרָא #1 n.
הוי vb.
כסס #1 vb.
שִׁיפּוּלָא n.
102b(15) רַבָּא n.
102b(37) סָב adj.
102b(37; TGHark 145:10) בַּהַתְתָא n.
102b(39) לֵית(־) part.
102b(46; Ar [AC 7:129]) פרע #2 vb.
קִינָא #1 n.
102b(46; F^2Ar [AC 7:129]) קִינָא #2 n.
103a(9) דלי vb.
103a(37) אחך vb.
בִּישׁ adj.
וַוי interj.
טָב adj.
ידע vb.
103a(39) אִתְרָ(א) ד־ conj.
זֵינָא n.
מָרֵי זֵינָא n.
קולבאי n.
103a(39; K) רָעְיָא n.
103a(40) קוּלְתָא n.
103b(41) בכי vb.

103b(46) קַמָּא adj.
103b(47) כְּבָר adv.
רגז vb.
103b(48) מַתַּנְתָא n.
104a(24) אַפָּא #1 n.
כבש vb.
104a(25) אוכלא #2 n.
סחף vb.
104a(28) אַבָּא #1 n.
זכי vb.
104a(36) גּוּלְגַּלְתָּא n.
104a(38) נבג vb.
קבר vb.
104a(39) גּוּלְגַּלְתָּא n.
104a(41) הוא pron.
זלל vb.
לָאו adv.
104a(42) גּוּלְגַּלְתָּא n.
סַפְטָא n.
שִׁיבָבְתָא n.
104a(44) קלי vb.
שגר #2 vb.
104b(43; F^2) קוּבְלָנָא n.
105a(33) רִיתְחָא n.
105a(34) פרק vb.
רתח vb.
105a(51) בִּישְׁרָא n.
הִילּוּלָא n.
טַבְיָא n.
כְּרַכּוּשְׁתָא #1 n.
שִׁינּוּרְתָא n.
105a(51; KAr [AC 4:328]) גַּדָּא #1 n.
105a(51; Ar [AC 4:328]) יוֹמָא טָבָא n.
105a(52) חוּצְפָא n.
105a(53) הני #1 vb.
חוּצְפָּא n.
לְאַפֵּי(־) prep.
לְבַסּוֹף adv.
שְׁמַיָּא n.
105b(4) סוּסְיָא n.
רַשִּׁיב adj.

רכב vb.
שדי #1 vb.
105b(6) טְעוּנָא n.
105b(12) נְבִיָּיא n.
105b(26) שַׁעְתָא n.
105b(27) חוור vb.
כַּרְבַּלְתָּא n.
105b(28) שַׁעְתָא n.
105b(29) שׁוּרְיָיקָא n.
שַׁעְתָא n.
105b(32) אסר vb.
קְרָא #1 n.
105b(33) הָהִיא pron.
חלף vb.
כִּי #1 conj.
כַּרְעָא #1 n.
לוט vb.
מטי vb.
פּוּרְיָא #2 n.
שַׁעְתָא n.
105b(44) אִילָּא #1 conj.
106a(12) טָב adj.
*נשיקתא n.
קוּלְפָא n.
106a(30) שעבד vb.
106a(53) הָתָם adv.
106a(55) אוּנָא n.
אזל #1 vb.
בעי vb.
גַּמְלָא #1 n.
קטל vb.
קַרְנָא n.
106a(55; MGN 271:21) גזז vb.
106a(56; OH ib. 529:12) נִיגְדָא #1 n.
106a(56; F^2) סיגנא n.
106b(3) מִינָאָה n.
106b(6) אִי conj.
106b(8) פִּינְקְסָא n.
106b(9) חֲגִיר adj.
106b(10) יָת(־) part.
לֵיסְטָאָה n.

106b(11) דרש vb.
נפש #1 vb.
106b(12) כְּמָה adv.
106b(33) עָלְמָא דְאָתֵי n.
106b(35) הוי vb.
רַבָּנַן n.
106b(38) בעי vb.
בָּעְיָא n.
106b(39) בעי vb.
106b(39; IŠGF 68:17) גברותא #2 n.
106b(39; HeIŠGF 69:1) סִידְרָא n.
106b(39) רִבּוּתָא n.
106b(40) מטי vb.
106b(41) מְתִיבְתָא #2 n.
106b(42) צוות #1 vb.
צער vb.
106b(43) גְּמָרָא n.
סבר vb.
106b(45) אֲלִיבָּא ד־ prep.
107a(7) נסי #1 vb.
107a(9) מִילְתָא #1 n.
נסי #1 vb.
107a(18) דמי vb.
צִיפַּרְתָא n.
107a(19) חפף vb.
107a(19; F^2) חַלְתָא #2 n.
פתק #1 vb.
פתק #2 vb.
107a(20) גִּירָא #1 n.
גלי #2 vb.
נדי #1 vb.
107a(20; OH ib. 536:19) גתדקא n.
107a(26) אִיכּוּ part.
זִמְמָא n.
נפל vb.
107a(29) גלי #2 vb.
107a(30) זכי vb.
ידע vb.
יִצְרָא n.
כפף vb.

מָרְיָא n.
קָמֵי(־) prep.
107a(42) אַתְּ pron.
גרם #1 vb.
נסב vb.
107a(45) שבק vb.
107a(50) גַּבְרָא #1 n.
טרד vb.
קבל #1 vb.
107b(4) יִיסּוּרֵי n.
צרע vb.
107b(20) מנע vb.
107b(21) אסי #1 vb.
דַּהֲבָא n.
כַּכְּרָא n.
כַּסְפָּא n.
מִכְּלָלָא adv.
קָמֵי(־) prep.
107b(26) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
אחד vb.
אַחְתָא n.
טמר vb.
יַקְרָא n.
קבל #1 vb.
רמי #1 vb.
שגח vb.
שִׁיפּוּרָא n.
שְׁלָמָא n.
107b(26; SM 181:5) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
107b(27) זקף vb.
לְבֵינְתָא n.
סגד vb.
107b(27; SM 181:11) נזה #1 vb.
107b(35) מִקַּמֵּי(־) prep.
פקד vb.
107b(36) אִינִישׁ n.
קצר #1 vb.
107b(37) זִימְנָא n.
108b(30) אַדְרָא #1 n.
גולמיש n.
108b(30; HeAr [AC 3:296]) זמבליגא n.
108b(31) אהילא n.
108b(32) אִי conj.
108b(33) נְהוֹרָא n.
108b(35; He) אוּרְזִילָא #1 n.
108b(36) אסר vb.
108b(44) אָתוּ pron.
זכי vb.
108b(45) הָאִי #2 pron.
פלע vb.
108b(45; HeMGG 172:10) זיקתא #2 n.
108b(45; K) פלי #1 vb.
108b(45; MGG 17:11) פלק vb.
108b(45; MGG 172:11) רוּמְנָא n.
108b(46) אִישְׁתָא n.
אכל #1 vb.
אַרְיָא n.
גבל vb.
זון vb.
חִוְרָא n.
108b(46; MGG 172:12) סיפוסקא n.
108b(46; MGG 173:1]) רחש vb.
108b(47) אוּרְשָׁנָא n.
גני #1 vb.
מִינָא n.
סנפא n.
פְּחִית adj.
108b(47; F^2) טָפֵי adj.
108b(48) אתי vb.
הוי vb.
חזי vb.
טרד vb.
כּוּלֵּי הָאִי adv.
צַעֲרָא n.
רְעוּתָא n.
108b(48; Ar [AC 3:386]) ינק vb.

קשש vb.
108b(49) אתי vb.
108b(50) שדי #1 vb.
108b(50; Ar [AC 2:33])
בזק vb.
108b(51) גילא #1 n.
גירא #1 n.
הוי vb.
108b(53) בי קיסר n.
דרון n.
מטי vb.
סלק #1 vb.
שדר #1 vb.
108b(53; SM 18:28)
כל מאי / מה ד־ pron.
108b(53; Tarbiz 65:513)
קורבנא n.
109a(1) מאן #1 pron.
שדר #1 vb.
109a(2) בות vb.
דיורא #2 n.
רגל vb.
109a(4; MGG 238:9)
פרגא n.
109a(5) ליליא #1 n.
ספטא n.
שרי #1 vb.
109a(6) מלי #1 vb.
109a(7) יהודאה adj.
109a(7; M) חוך #1 vb.
109a(9) דמי vb.
109a(11) חרבא n.
109a(12) מחוזא n.
109a(13) יכל vb.
עפרא n.
שדי #1 vb.
109a(14) בי גזא n.
כבש vb.
כל ד־ pron.
כסי vb.
לבש vb.
109a(15) ניח adj.
109a(16) בי מלכא n.

דיורא #1 n.
דירא #2 n.
הנך pron.
109a(17) מטי vb.
109a(17; SM 19:12)
סבר vb.
109a(18) בי קיסר n.
דירא #2 n.
דמי vb.
109a(18; MGG 239:3)
גרף vb.
חרבתא n.
109a(43; MGG 309:19)
בי כנשות מיא n.
109a(43; MGG 310:2)
מצדתא n.
עילוי prep.
109a(43; MGG 309:19)
שגר #1 vb.
109a(45; MGG 310:12)
מישחא n.
שישא #2 n.
109a(46; MGG 310:13)
אפרסמא n.
פרוסתקא n.
109a(46; MGG 310:12)
ריח vb.
109a(48) דרש vb.
חתר vb.
109a(49) אתי vb.
גנבא #1 n.
מחתרתא n.
109a(50) דמא n.
נטף #1 vb.
עסק vb.
רעי #1 vb.
שמיא n.
שפע vb.
109a(50; MGG
310:17) טיפתא n.
109a(50; K) מרזבא n.
109a(50; HeMGG
310:17) נרזבא n.

109a(51) ארמלתא n.
ברא #1 n.
יתם adj.
שכב #1 vb.
109b(1) לית(־) part.
משכא #1 n.
109b(1; MGG 311:4)
משכא #1 n.
נשט vb.
109b(3) סופא n.
109b(7) עבר vb.
109b(8) מברא n.
109b(9) לבינתא n.
רמי #1 vb.
109b(9; M) שדי #1 vb.
109b(10) חד #1 num.
רמי #1 vb.
109b(13) מחי #1 vb.
צלי #1 vb.
109b(14) חברא #1 n.
נפל vb.
109b(15; MGG 311:8)
גנובתא #2 n.
109b(16) אונא n.
גבי prep.
חמרא #2 n.
נקט vb.
109b(17) נפק vb.
פדע vb.
109b(17; K) קדח vb.
109b(18) אסותא n.
ד־ conj.
דמא n.
עבד vb.
109b(18; MGG 311:10)
נפק vb.
109b(18; F²) שקל #1 vb.
109b(26) פדע vb.
109b(26; MGG 311:16)
שקל #1 vb.
109b(27) אגרא #1 n.
109b(28) גללא #1 n.
פדע vb.

שקל #1 vb.
109b(28; MGG 312:2)
גודא #2 n.
109b(30; MGG 312:3)
אזל #1 vb.
109b(31; MGG 311:11)
אושפיזא #1 n.
109b(31; MGG 311:12)
פוריא #2 n.
109b(31) כורסיתא n.
109b(32) גוץ adj.
גזז vb.
גני #1 vb.
מתח vb.
109b(33) גני #1 vb.
התם adv.
109b(33; MGG 311:14)
נדר vb.
109b(33) נידרא n.
פוריא #2 n.
109b(34) הוי vb.
כי #1 conj.
מות vb.
עני adj.
109b(34; MGG 312:4)
דינרא n.
109b(35) איסרא #2 n.
אכסניא n.
זמן vb.
צלב vb.
109b(36) גבי prep.
הילולא n.
עיקבא n.
109b(37) הכא adv.
זמן vb.
109b(38) גלימא n.
דיינא n.
לגבי prep.
מטי vb.
רהט vb.
שלי #1 vb.
שקל #1 vb.
109b(39) חצבא #1 n.

כרי #2 vb.
עיין vb.
רביתא #1 n.
ריפתא n.
שוף #1 vb.
שיעורא n.
109b(39; MGG 312:7)
אומצא #1 n.
109b(39; MGG 312:8)
לית(־) part.
109b(39; MGG 312:5)
משך #3 vb.
109b(39; MGG 312:8)
צער vb.
109b(39; MGG 312:10)
שטר vb.
שלח #2 vb.
109b(40) איגרא n.
זיבורא n.
קום vb.
שורא #1 n.
109b(40; MGG 312:10)
דובשא n.
זקף vb.
109b(40; MGG 312:12)
מרי עלמא n.
109b(40; MGG 312:11)
עני #1 vb.
109b(53) את pron.
מני vb.
רבא n.
109b(54) ניהו pron.
נצל vb.
עבד vb.
קדיש adj.
109b(55) בבא n.
גואי adv.
רוי vb.
109b(55; Ar [AC 7:26])
צמת #2 vb.
110a(1) בלע vb.
בעי vb.
גוז #1 vb.

הדר #1 vb.
טען #2 vb.
לאחורי־ prep.
מזיא n.
סתם vb.
סתר #2 vb.
קום vb.
110a(4; F²) כהנא n.
110a(6; K) מעשרא n.
110a(7; HMGN 269:2)
גדיא n.
110a(7; K) טלל #2 vb.
110a(8; K) כבותא n.
110a(8; Ar [AC 5:158])
מילפפונא n.
110a(9) אימרא #1 n.
דרש vb.
האידנא adv.
110a(12) גלימא n.
גדר #2 vb.
כסי vb.
110a(12; HeMGN
269:9) פלג vb.
110a(13) אלתר adv.
כסי vb.
110a(13; K)
מתיבתא #1 n.
110a(42) אקלידא n.
גילדא n.
פטיר adj.
110a(42; F²Rashi)
קופלא n.
110a(51) ממשא n.
110a(53) בלועא n.
טייעא adj.
110a(54) ביזיעא n.
טמש vb.
ל־ prep.
מן prep.
עמרא n.
קוטרא n.
רומחא n.
רישא n.

110a(54; Ar [AC 2:30])
ביזעא n.
110a(54; Ar [AC 2:31])
ביזותא n.
110a(54; HeMGN
280:1) גבבא n.
110a(55) די part.
צות vb.
קלי vb.
שהי #1 vb.
שמע vb.
110a(55; F²K) חרך vb.
110b(1) הכא adv.
110b(21) שבק vb.
110b(22) חסידותא n.
110b(42) חסידותא n.
110b(45) חסידותא n.
110b(51) ינוקא n.
פתיא #3 n.
111a(15) חפף vb.
סרק #2 vb.
רישא n.
111a(21) לוט vb.
111a(37) אבד #1 vb.
חבל interj.
שכח #1 vb.
111b(3) סלק #1 vb.
111b(4) דרגא n.
111b(6) עייננא n.
111b(62) פלגא #1 n.
111b(63) כל קביל prep.
פרש vb.
112a(2) או conj.
112a(5) גרר vb.
112a(16) עיין vb.
112a(25) ברא #1 n.
112a(26) יתבא n.
112a(42) אמר vb.
112a(43) בגו prep.
112a(52) פיתחא n.
שחט vb.
112a(55) סיכתא n.
112a(56) נפק vb.

112b(19) פסק vb.
112b(20) מתניתא n.
112b(23) בעינ־ prep.
112b(51) זכי vb.
113a(1) הא part.
113a(4) כד־ prep.
113a(5) הולכך adv.
קלט vb.
113a(16) לגמרי adv.
113a(33) שושבינא n.
113a(34) בי טמא n.
שאל vb.
113a(37) רבא n.
113a(37; F²) לוטתא n.
113a(39) קום vb.
113a(41) לוטתא n.
113a(42; M) קום vb.
113a(44) אקלידא n.
מסר #1 vb.
113a(47) היכא adv.
לחמא n.
113a(49) אתי vb.
מיטרא n.
עבד vb.
עלמא n.
צער vb.
שבק vb.
113a(52) אקלידא n.
113a(55) האי #1 pron.
יהב vb.
113a(57) על prep.
113a(58) אבד #1 vb.
גלא #2 n.
טרק vb.
ל־ prep.
113a(59) מפתחא #1 n.
113b(1) לגבי prep.
רגל vb.
113b(2) קפדן adj.
113b(3) קפד vb.
113b(5) ניהו pron.

Makkot

2a(22) זרעא #1 n.

2b(10) 1# גלי vb.
2b(36) שום vb.
2b(39) אַנְתְּ pron.
2b(40) זבן vb.
2b(42) לְדִידּ־ prep.
3a(6) 1# אִילָּא conj.
1# זמם vb.
3b(6) שלם vb.
3b(35) בְּצִיר adj.
3b(36; HPP 201:20)
חֲבִיבָא n.
3b(39) 1# כְּרָעָא n.
3b(48) 1# חַמְרָא n.
מְזִיג adj.
4a(12) פלג vb.
4a(15) שְׁמַעְתָּא n.
4a(16) נֵיהָל־ prep.
4a(21) קוי vb.
4a(27) חֲזָקָא n.
קום vb.
5a(28) נְהוֹרָא n.
5a(30) 2# מצי vb.
פַּנְיָא n.
5a(31) 1# גַּמְלָא n.
5a(32) פַּרְח adj.
5a(40) בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
5b(6) סָהֲדָא n.
שקר vb.
5b(7) אתי vb.
5b(13) בְּיִשּׁוּת adv.
5b(18) 1# הדר vb.
5b(22) הָנֵי pron.
ידע vb.
סָהֲדוּתָא n.
5b(47) דִּינָא n.
פייס vb.
6a(19) סהד vb.
6b(31) לְעָוְזָא n.
6b(32) בֵּינָת־ prep.
6b(33) 1# הדר vb.
ידע vb.
7a(2) רַחִיק adj.
7a(4) 2# עַרְבָא n.

7b(8) פְּשִׁיט adj.
7b(45) הדק vb.
8a(4) 1# שדי vb.
8a(5) דִּיקְלָא n.
נתר vb.
פִּסָּא n.
8a(8) פִּסָּא n.
1# שכח vb.
8a(9) גּוּדְמָא n.
כִּבְסָא n.
8a(25) עיין vb.
8a(35) דּוּמְיָא n.
8a(44) לָאו adv.
8a(46) 2# זגי vb.
8a(47) כִּי הֵיכָא conj.
8b(27) אוּמְנָא n.
2# חַיּוּתָא n.
1# נַגָּרָא n.
שְׁווּלְיָא n.
9a(8) 1# רמי vb.
9a(15) בַּר מִינָא n.
9a(22) כָּל דְּכֵן adv.
9a(23) 1# סגי vb.
9b(1) 1# הדר vb.
10a(4) מִיצְעָאָה adj.
10a(22) 1# אֲקָרָא n.
10a(28) 2# חַיּוּתָא n.
10a(32) 1# גרס vb.
יכל vb.
מטי vb.
קָא part.
קרב vb.
שַׁעְתָּא n.
10a(33) אַרְזָא n.
בֵּי רַב n.
1# גִּירְסָא n.
יכל vb.
1# פקע vb.
שתק vb.
10b(4) פִּיתְחָא n.
פָּרַשְׁתָּא n.
10b(28) אִי conj.
בַּר קַטְלָא n.

11a(25) 1# בֵּיתָא n.
11a(26) כִּיתָּנָא n.
11a(38) פִּירְקָא n.
11a(39) 2# צלי vb.
11a(40) גזר vb.
הָתָם adv.
1# חטי vb.
נגד vb.
נסב vb.
11a(41) 1# אכל vb.
אַרְיָא n.
11a(43) בעי vb.
קפי vb.
שטף vb.
11a(44) דּוּכְתָּא n.
1# חַסָּפָא n.
כתב vb.
מָהוּ pron.
קום vb.
11a(47) 1# הדר vb.
11b(10; Ed) אֵיבְרָא n.
שָׂפָא n.
11b(11) 1# מְתִיבְתָּא n.
11b(12) ידע vb.
1# שקל vb.
11b(13) פרק vb.
11b(17) שמע vb.
11b(32) כפר vb.
12a(19) 2# גלי vb.
12a(49) 1# דור vb.
12b(5) 2# מצי vb.
12b(12) גַּוָּאי adv.
12b(17) דַּרְגָּא n.
13b(39) 1# קַטְלָא n.
14a(3) פסק vb.
14a(17) רַשִּׁיעַ adj.
14a(29) פְּרִיךְ adj.
14a(31) אֵידָךְ pron.
15a(35) לָאו adv.
15a(36) גרע vb.
16a(32) לְכִי conj.
16a(36) בְּדִ־ prep.
16a(38) אִיהִי pron.

16b(1) שִׁעְבּוּדָא n.
16b(14) מַקְרֵי דַּרְדְּקֵי n.
16b(15) נדר vb.
פשע vb.
16b(18) 1# אכל vb.
16b(18; GŠ 402:12)
בֵּי כְּרַבָא n.
16b(18; GŠ 402:11)
1# בֵּינִיתָא n.
16b(19) לקי vb.
16b(21) נגד vb.
פוטיתא n.
16b(26) אוּמָּנָא n.
קַרְנָא n.
16b(32) זוּטַר adj.
רַב adj.
17a(8) טרח vb.
פרש vb.
17b(2) ילד vb.
17b(19) 1# סרס vb.
17b(20) 1# קְרָא n.
18a(3) רַחֲמָנָא n.
18a(4) יחד vb.
פרט vb.
18a(7) לקי vb.
18b(6) אֵין part.
18b(20) כִּי הֵיכָא conj.
19a(21) עִיכּוּבָא n.
19a(25) דִּינָא n.
1# הדר vb.
19b(20) 1# שרי vb.
19b(32) פִּיתְחָא n.
19b(36) קַנְיָא n.
19b(38) כִּי הֵיכָא conj.
19b(39) 1# קרי vb.
20a(4) נפק vb.
עלל vb.
20a(6) טִיבְלָא n.
20a(20) גזר vb.
20a(21) כְּגוֹן prep.
20b(4) 2# סוך vb.
20b(5) נשא n.
20b(6) 1# חַד num.

20b(14) עלל vb.
20b(29) אַרְבְּלָא n.
21a(9) בֵּי prep.
חוי vb.
פִּירְקָא n.
21a(10) דִּיקְנָא n.
21a(11) לָאו adv.
21a(27) מַלְכְּתָא n.
21a(28) כּוּסִילְתָּא n.
קפד vb.
21b(19) 1# חַסָּפָא n.
21b(21) קלס vb.
21b(22) אמר vb.
21b(33) עָדָא pron.
22a(2) נפק vb.
צוּרְכָא n.
22a(7) אַזְהָרְתָּא n.
22a(16) חשב vb.
22a(30) חול vb.
22a(32) מִיגּוֹ prep.
22a(34) טמי vb.
22b(4) מִנְיָינָא n.
22b(7; M) טַפְשָׁאָה adj.
22b(8) מִקַּמֵּי(־) prep.
קום vb.
22b(10) בצר vb.
22b(18) יוֹמָא n.
יוֹמָחְרָא adv.
22b(21) 1# אמד vb.
23a(15) עַל prep.
23a(17) גַּבָּא n.
לְפוּם prep.
23a(19) אבקתא n.
רפי vb.
23a(19; M) קלט vb.
23a(29) מרויא adv.
23b(18) לְעֵילָּא adv.
23b(26) סכם vb.
23b(39) ערם vb.
23b(41) יַרְחָא n.
1# רמי vb.
23b(43) גַּמְרָא n.
רחם vb.

24a(1) חֲדֵסַר num.
24a(22) מַרְיָא n.
רַבָּא n.
24a(30) מוֹטָא n.
24a(41) זִילוּתָא n.
24a(54) 2# ספי vb.
1# קְרָא n.

Ševu'ot

3a(10) זוּטַר adj.
1# מִילְּתָא n.
פסק vb.
1# שדי vb.
4a(27) עֲבִידְתָּא n.
4b(9) דרש vb.
4b(10) פְּרָטָא n.
4b(14) מְיעוּטָא n.
5a(5) כְּדִ־ prep.
5a(40) פְּטוּרָא n.
5b(19) 2# מָאן pron.
1# צרך vb.
5b(24) בַּר מִינָא n.
6a(15) כפר vb.
6b(23) הַפְרָכָא n.
מַלְכָּא n.
6b(29) אַלְקַפְּטָא n.
רופילא n.
6b(30) רֵישׁ גָּלוּתָא n.
6b(31) אַלְקַפְּטָא n.
וְ־ conj.
מַלְכָּא n.
רופילא n.
6b(32) קֵיסָר n.
6b(33) חֲשִׁיב adj.
6b(34) 2# טִיבְעָא n.
6b(34; Ar [AC 3:506])
1# אכל vb.
*בי חורשא n.
6b(35) 1# מָאן pron.
2# סגי vb.
6b(38) גְּלִימָא n.
עַמְרָא n.
1# שַׁחְקֵי n.
6b(39) כִּיתָּנָא n.

7a(7) גמר vb.
7b(33) בַּר קַטְלָא n.
8a(6) לָאו adv.
8a(7) מָר n.
8a(24; F²) נִיגְעָא n.
8b(11) ידע vb.
8b(14) אפך vb.
8b(24) נקש vb.
9b(2) גִּלּוּיֵי מִילְּתָא v.n.
9b(28) גמר vb.
הֲדָדֵי pron.
10a(16) אֵיבְרָא adv.
10a(29) אֵיבְרָא adv.
10b(24) רַבָּא n.
11b(25) הַיְינוּ pron.
11b(26) אוּנְּקָא n.
1# גַּמְלָא n.
12a(5) אַמְּטוּל prep.
קרב vb.
12a(8) קרב vb.
12b(5) בורכתא n.
12b(6) נֵיהָל־ prep.
13a(39) סִיפְרָא דְבֵי רַב n.
13a(44) קָשֵׁי adj.
13a(49) מטי vb.
13b(2) 1# אוּמְצָא n.
13b(4) חנק vb.
כפר vb.
14a(20) 1# שני vb.
14b(27) אתי vb.
14b(29) בָּתְרָא adj.
14b(31) בָּתְרָא adj.
14b(45) הָנֵי pron.
15a(20) חֲשִׁיבוּתָא n.
15b(1) 1# חמץ vb.
15b(6) יוֹמָא טָבָא n.
מעל vb.
15b(7) קדש vb.
15b(11) בני vb.
15b(13) עִם prep.
קדש vb.
שייר vb.
15b(14) אִיפְשָׁר adv.

15b(30) 1# גני vb.
סדר vb.
15b(43; F²) קדש vb.
16a(10; F²) קדש vb.
16a(39) צְנִיעוּתָא n.
16a(46) לְקַמֵּי(־) prep.
16b(6) מְיַיתַּר adj.
1# קְרָא n.
16b(30) עִם prep.
17a(18) בְּדִ־ prep.
17a(25) 1# שהי vb.
17a(28) אנס vb.
17b(2) קוּשְׁיָא n.
17b(3) הפך vb.
צִינּוֹרָא n.
17b(6) עכל vb.
17b(9) עכל vb.
17b(10) הפך vb.
17b(12) 1# חַבְרָא n.
2# ספי vb.
18a(25) צות vb.
18a(28; F²) חסר vb.
18b(10) 1# פתק vb.
2# קָלָא n.
19a(17) כְּלוּם pron.
19b(37) גְּמָרָא n.
20a(6) לִישָּׁנָא n.
20b(11) נדר vb.
20b(18) אַזְהָרְתָּא n.
20b(23) איריא n.
20b(36) כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
21a(1) 2# שני vb.
21a(11) בְּפֵירוּשׁ adv.
21a(12) מִכְּלָלָא adv.
22b(10) ידי vb.
22b(16) פּוּמָא n.
1# שדי vb.
22b(37) הָא part.
22b(40) אַרְיָא n.
1# רבע vb.
22b(53) טעם vb.
23a(3) מַיָּא דְסִילְקָא n.
23a(8) שכר vb.

Ref	Entry
	פֵּירוּשָׁא n.
4a(40)	ידע vb.
4a(41)	איזי adv.
	עיין vb.
	רמי #1 vb.
	שְׁכִיחַ adj.
4b(5)	סוּסְיָא n.
	רַטִּיב adj.
	רכב vb.
4b(7)	טְעוּנָא n.
4b(25)	כִּי #1 conj.
	מֵימְרָא n.
	קָא part.
	רִיגְעָא n.
	רתח vb.
4b(28)	כַּרְבַּלְתָּא n.
4b(29)	חוור vb.
4b(30)	שׁוּרְיְיקָא n.
4b(31)	כִּי #1 conj.
	שָׁעְתָּא n.
4b(32)	אוֹרַח אַרְעָא n.
	לטי vb.
	מטי vb.
	מִינָאָה n.
4b(32; J)	נום vb.
4b(34)	מוּסְפָּא n.
	צלי #2 vb.
4b(35)	דחי vb.
	פקד vb.
	רֵישׁ שַׁתָּא n.
4b(36)	רַחְמֵי n.
4b(36; J)	נְפִישׁ adj.
5a(4)	חִטְאָה n.
	פרסם vb.
5a(6)	נְפִישׁ adj.
	רַחְמֵי n.
5a(23)	חטי #1 vb.
5a(34)	מות vb.
5b(7)	רַבָּא n.
5b(27)	סגי #1 vb.
5b(30)	מוּמָא n.
5b(31)	יוֹמָא n.
6a(7)	דִּכְוָות־ prep.
6a(9)	צְווּתָא n.
6a(14)	חשׁב vb.
6a(27)	קלנדא n.
6a(36)	נפק vb.
6a(37)	רווח vb.
6b(5)	עִיבְרָא #1 n.
6b(21)	דֵּינָרָא n.
	מִינָאָה n.
	קֵיסָרָיָין adj.
6b(22)	נְשִׂיאָה n.
6b(24)	ידי vb.
6b(28)	רווח vb.
6b(37)	אַמַּאי conj.
6b(38)	מעט vb.
6b(40)	חֲשִׁיב adj.
6b(50)	אֲחוֹרֵי prep.
7a(4)	הדר #1 vb.
7a(17)	מַסֶּכְתָּא n.
7a(19)	הִילְכְּתָא n.
	פְּסִיק adj.
7b(13)	בָּתְרָא adj.
	רַבָּנַן n.
7b(28)	קום vb.
7b(29)	פלג vb.
7b(33)	גַּבֵּי prep.
	גַּבְרָא #1 n.
	גְּנוּנִיתָא n.
	קלע vb.
	רַב adj.
7b(36)	אַשְׁלָא #1 n.
	בַּר מִן prep.
7b(43)	דוק vb.
8a(2)	גוּבְרָא #1 n.
	רַב adj.
8a(26)	אַכַּתִי adv.
	זוּט adj.
8a(27)	יוֹמָא n.
	כּוּלֵּי הָאֵי adv.
8b(1)	הִילּוּלָא n.
8b(6)	אִימַּת adv.
	יַרְחָא n.
8b(7)	מִכִּי conj.
8b(7; J)	אֲסִינְתָּא n.
	רמי #1 vb.
8b(11)	ידי vb.
8b(19)	עבד vb.
	רוֹמָאָה n.
8b(20)	יוֹנָאָה adj.
	יכל vb.
	שׁתף vb.
8b(22)	אִי conj.
	הִפַּרְכָא n.
	מַלְכָּא n.
	מִן prep.
8b(23)	הָאִידָּנָא adv.
	יוֹנָאָה adj.
8b(24)	אֲנַן pron.
	עבד vb.
8b(31)	כפף vb.
8b(32)	הֵימְנוּתָא n.
	כָּאן #1 adv.
8b(33)	שׁעבד vb.
8b(36)	שִׁיתָּא num.
8b(48)	גרס #1 vb.
8b(54)	נְפִישׁ adj.
8b(55)	גלי #1 vb.
	קום vb.
9a(6)	אַלְמָא adv.
	מלך #1 vb.
9a(9)	אַמַּטּוּל prep.
9a(10)	טעי vb.
9a(11)	כתב vb.
	שׁאל vb.
9a(14)	בְּצִירָאָה* adj.
	סָפְרָא #1 n.
9a(14; Ar [AC 1:57])	
	אחמרא n.
9a(17)	כּוּלֵּי הָאֵי adv.
9a(18)	עיין vb.
	פְּרָטָא n.
9a(19)	גמר vb.
9a(20)	בְּצִיר adj.
9a(23)	טפי #1 vb.
9b(2; J)	בצר vb.
9b(3)	סִימָנָא n.
9b(4)	בְּצִירָאָה* adj.
9b(6)	טפי #1 vb.
	שָׁבוּעָא n.
	שַׁתָּא n.
9b(7)	שָׁבוּעָא n.
9b(8)	חשׁב vb.
9b(9; TGHark 21:36)	
	יוֹבֵילָא n.
	כְּלָלָא n.
	פְּרָטָא n.
9b(10)	יסף vb.
	מִן prep.
	נפק vb.
	שָׁבוּעָא n.
	שׁדי #1 vb.
9b(18)	טפי #1 vb.
10a(1)	יַתִּיר adj.
	סבר vb.
	שַׁתָּא n.
10a(3)	זִימְנָא n.
	טרף #1 vb.
	מטי vb.
10a(4)	דַּוְוקָן adj.
	כתב vb.
	סָפְרָא #1 n.
10a(5)	חשׁב vb.
10a(10)	אַלְפָּא num.
10a(11)	כְּלָלָא n.
	נקט vb.
10a(21)	שׁני #2 vb.
10a(23)	מני vb.
10a(31)	קום vb.
10a(42)	עבד vb.
10a(43)	קָלְנְיָא n.
10a(45)	בְּרָא #1 n.
	פרח vb.
10a(46)	צער vb.
	קָלְנְיָא n.
10a(46; J)	מלך #1 vb.
10a(47)	גִּינְתָא n.
	פּוּגְלָא n.
10a(48)	גרי #1 vb.
10b(1)	בהדיא adv.
10b(2)	בְּצִינְעָא adv.

Ref	Entry
	חֲשִׁיב adj.
	רוֹמָאָה n.
10b(4)	אִיסּוּרָא n.
	עבד vb.
10b(5)	גַּרְגִּירָא n.
10b(6)	חַסָּא n.
	כּוּסְבַּרְתָּא n.
	כַּרָּתָא n.
10b(7)	מַטְרְתָא #1 n.
	פְּרִיךְ adj.
	שׁדר #1 vb.
10b(8)	פּוּמָא n.
10b(9)	טוּבָא adv.
	צרך vb.
10b(10)	בָּתַר prep.
	בָּתְרָא adj.
10b(11)	נפק vb.
10b(12)	נְקִירְתָּא n.
	שׁמע vb.
10b(13)	אתי vb.
	עַבְדָּא #1 n.
10b(14)	בָּבָא n.
10b(15)	בַּהֲדֵי prep.
	בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
10b(19)	גני #1 vb.
10b(21)	שׁדי #1 vb.
10b(23)	זלל vb.
	מַלְכוּתָא n.
10b(24)	זוּטַר adj.
	חיי vb.
10b(24; M)	זוּט adj.
10b(25)	מִית n.
10b(26)	שׁמע vb.
10b(28)	גחן vb.
	פּוּרְיָא #2 n.
10b(29)	אוֹרַח אַרְעָא n.
	זלל vb.
10b(31)	גייר vb.
10b(37)	סני vb.
	קֵיסָר n.
10b(39)	כלי #2 vb.
10b(41)	בדר vb.
10b(43)	זכי vb.
10b(43; MRaḤ)	
	קְטִיעַ adj.
10b(44)	וָוי interj.
	חָלִיל adj.
	מַטְרוֹנִיתָא n.
	קָמוּנְיָא n.
10b(45)	אזל #1 vb.
	אִילְפָּא n.
	בְּלָא prep.
	דְּ־ conj.
	מִכְסָא #1 n.
	נפל vb.
	עוּרְלְתָא n.
	קטע vb.
	רֵישָׁא n.
	שִׁינָּא n.
10b(46)	דרשׁ vb.
	חלף vb.
	מִכְסָא #1 n.
	שׁדי #1 vb.
10b(49)	שׁמשׁ vb.
10b(50)	כִּי #1 conj.
11a(2)	אַבָּתַר־ prep.
	קֵיסָר n.
	רוֹמָאָה n.
11a(3)	אמר vb.
	גוּנְדָּא #1 n.
11a(3; SM 46:18)	
	מְשַׁעַמְדָא n.
11a(3; SM 46:14)	
	סלק #1 vb.
11a(6; Ar [AC 5:367])	
	ניפרא n.
11a(6)	נפרא n.
	נקט vb.
11a(7)	אפיפיורא n.
	דוּכְסָא n.
	נוּרָא n.
11a(8)	הֶגְמוֹנָא n.
	קומא #2 n.
11a(13)	כִּי #1 conj.
	נקט vb.
	שׁעי #1 vb.
11a(14)	מְזוּזְתָא n.
	פִּיתְחָא n.
11a(15)	אַתְּ pron.
11a(26; TGHark 22:16,RaḤ)	
	אַרְמָאָה #1 adj.
	בָּלָא #2 n.
11a(29)	שׁני #1 vb.
11a(33)	שׂרף #1 vb.
11a(36; J)	פלח vb.
11b(13)	זוּזָא n.
	פיזא n.
11b(14)	סך n.
	פלסתר n.
	קִירָא #2 n.
11b(15)	דְּ־ conj.
	הוא pron.
	זֵיפָנָא n.
	חמי #2 vb.
	מָרְיָא n.
11b(16)	רַמָּאָה n.
11b(17)	זֵיפָנָא n.
	זֵיפָנוּתָא n.
	סיים #1 vb.
	רַמָּאוּתָא n.
11b(18)	דֵּין pron.
	וָוי interj.
	כַּד conj.
11b(20)	אָזְלָא n.
11b(21)	גוּפָא n.
	זֵיפָנָא n.
11b(25)	טרייסקי n.
	מוהרקי n.
	מוסדרי n.
	מחרוז n.
11b(26)	בָּבְלָאָה adj.
	מוהרקי n.
	פָּרְסָאָה adj.
	רוֹמָאָה n.
11b(27; TGHark 22:21)	
	עַשְׂרָא num.
	פּ־ prep.
11b(40)	חַגְּתָא n.
	טַיְיעָא adj.
	קבע #1 vb.
	שׁני #1 vb.
12a(4)	הדר #1 vb.
12a(5)	קִידְרָא n.
12a(36)	הַפְסֵידָא n.
12a(37)	צַעֲרָא n.
12a(38)	סַכַּנְתָּא n.
12b(3; P[1]HG3 249:16)	
	עלקא n.
12b(3; Ar [AC 6:275] HG3 249:16)	
	ערקא n.
12b(12)	גמע vb.
12b(13)	זִיבּוּרָא n.
	חיי vb.
12b(14)	חַלָּא #2 n.
	מִיהוּ conj.
	רְבִיעֲתָא n.
12b(14; JAr [AC 8:98])	
	שׁמגן n.
12b(15)	בֵּיתָא #1 n.
	חיי vb.
	פּוּרְתָּא #1 n.
	פקד vb.
12b(18)	אִי conj.
	צהי vb.
12b(21)	פְּלָנְיָא n.
12b(22)	ברירי interj.
	זהר vb.
	רי interj.
	ריר interj.
	שַׁבְרִירָא #1 n.
12b(23)	חִיוָּר #1 n.
	כָּסָא #1 n.
13a(31)	מִכְסָא #1 n.
13b(5)	גִּסְטְרָא n.
13b(13)	דְּמֵי n.
	מִיהָא adv.
13b(15)	פִּיתְחָא n.
13b(28)	מעט vb.
13b(29)	סַנְדְּלָא #1 n.
	פִּיתָּא n.

13b(29; J[Marg])
בֵּיעֲתָא n.
13b(30) יתם adj.
רַבָּא n.
13b(32) חֲבְרָא #1 n.
13b(35) מִכְסָא #1 n.
13b(37) אִלְמָלֵא conj.
14a(7) אַרְזָא n.
14a(10) חִיוּר #1 n.
14a(16) קטר #2 vb.
14a(39) טוֹזִיג n.
14a(41) חִיטְּתָא #1 n.
14a(42) חִיוּר #1 n.
14b(8) אבק vb.
14b(9) אבק vb.
14b(10) אבק vb.
14b(14) ערם vb.
14b(23; M) פִּירְקָא n.
14b(29) קַשְׁבָּא n.
14b(31) קוּרְיְיטָא #1 n.
14b(32) קוּרְיְיטָא #1 n.
14b(33) הני #1 vb.
14b(34) הָתָם adv.
14b(35) קוּרְיְיטָא #1 n.
14b(41) מִנְהָגָא n.
14b(42) אִיסּוּרָא n.
14b(42; J) נהג vb.
15a(10) אגר vb.
שאל vb.
15a(11) נִסְיוֹנָא n.
15a(12) מעל vb.
15a(13) נסי #1 vb.
15a(14) מִחֲמַת prep.
15a(32) נִסְיוֹנָא n.
15a(32; J) סַפְסֵירָא #2 n.
15a(34) סַפְסֵירָא #2 n.
שַׁעְתָּא n.
15a(35) שאל vb.
15b(26) חשד vb.
15b(50) אֲבָתַר־ prep.
פַּרְסָא #1 n.
רהט vb.
15b(51) דרך #1 vb.
חָלָא #1 n.
15b(55; P[1]Ar [AC 5:276]) משמוטא n.
15b(56) זִימְנִין adv.
נצל vb.
15b(58) גנן #1 vb.
15b(59) חִיטְּתָא #1 n.
שְׂעָרְתָא #1 n.
16a(2) זֵינָא n.
שלם vb.
16a(4) זֵינָא n.
ערק vb.
16a(7) חשל #2 vb.
16a(8) חֲצִינָא n.
מָרָא #1 n.
16a(9) הָאִידָּנָא adv.
הִינְדְּוָאָה adj.
פַּרְזְלָא n.
16a(10) גנן #1 vb.
16a(14) שהי #1 vb.
16a(21) סִיחוּפָא n.
16a(35) בַּר תָּוּרֵי n.
ברי #2 vb.
פּוּרְתָּא #1 n.
16a(36) עַל prep.
16b(7) בַּרְיְיתָא #1 n.
מַתְנִיתָא n.
שני #2 vb.
16b(17) מַתְנִיתָא n.
16b(19) נִיזְקָא n.
16b(25) טחן vb.
עֲרוֹדָא n.
16b(26) גמר vb.
16b(41) מָרְיָא n.
16b(42; Marg)
פַּתְיָא #1 n.
16b(43) סיים #2 vb.
17a(23) אֲחָתָא n.
בֵּי רַב n.
בֵּית יְדָא n.
נשק vb.
17a(35) כָּל דְּ־ pron.
פרש vb.
17a(40) זווד vb.
זְוָודְתָא n.
17a(40; J) טרח vb.
17a(55) אבק vb.
17a(58) פִּיתְחָא n.
פצי #2 vb.
17b(1) יִצְרָא n.
נכס vb.
17b(2) אַגְרָא #1 n.
יִצְרָא n.
כפי vb.
לְ־ prep.
קבל #1 vb.
17b(3) כנע vb.
17b(27) הימן vb.
17b(30) כְּדִ־ prep.
17b(31) גנב vb.
מַאי #1 pron.
17b(32) סִפְרָא #1 n.
17b(33) אִי conj.
מִדְ־ prep.
קרי #1 vb.
17b(33; J) סַיְיפָא #2 n.
רַב n.
17b(35) הִי pron.
עַרְבָּא #1 n.
קִיבּוּרָא n.
שְׁתְיָא n.
17b(36) זִיבּוּרְתָא n.
רחש vb.
17b(37) זִיבּוּרָא n.
שְׁתְיָא n.
17b(38) שְׁתְיָא n.
17b(39) בי אבידן n.
17b(41) סָב adj.
רמס vb.
17b(42) חַד #1 num.
נִיסָא #1 n.
סָב adj.
רמס vb.
17b(43) חֵירוּתָא n.
עַבְדָּא #1 n.
שבק vb.
17b(44) סהד vb.
17b(45) דמי vb.
17b(46) חֲשִׁיב adj.
מַלְכוּתָא n.
17b(48) בִּישׁוּתָא n.
גַּבְרָא #1 n.
17b(50) אִיגַּרְתָּא n.
בְּיַד prep.
17b(52) פתק #1 vb.
17b(59) רַב n.
18a(8) ענש vb.
18a(49) זלל vb.
18a(50) אִיסּוּרָא n.
נקט vb.
18a(51) מַלְכָּא n.
פַּרְשָׁא #1 n.
18a(51; Ar [AC ib.])
דַּשְׁתָּנָא n.
18a(51; J) פַּרְדַּכְשָׁא n.
18a(52) אחר #2 vb.
שַׁפִּיר adj.
18a(53) מַלְכוּתָא n.
נִיהֲלְ־ prep.
ספי #2 vb.
18a(54) אֱלָהָא n.
נצל vb.
עני #1 vb.
פלח vb.
18b(2) אִיכָּא part.
אכל #1 vb.
כַּלְבָּא #1 n.
18b(3) אֱלָהָא n.
פתק #1 vb.
קָלָא #2 n.
שבק vb.
18b(5) בֵּי מַלְכָּא n.
שמע vb.
18b(6) הָכִי adv.
זְקִיפָא #1 n.
נחת #1 vb.
סלק #1 vb.
עוֹבָדָא n.
18b(8) דְּמוּתָא n.

חקק vb.
פִּיתְחָא n.
רוֹמָאָה n.
18b(9) חַד #1 num.
18b(10; Ar [AC 3:325] SM 190:7[!]) זרף #2 vb.
18b(11) בָּתַר prep.
כרך vb.
רהט vb.
18b(13) הָא pron.
טמש vb.
מתק vb.
18b(14) ערק vb.
18b(14; SM 190:10)
חבק #1 vb.
18b(39) מְטוּתָא n.
18b(40) יִיסּוּרֵי n.
19a(21) סִידְרָא n.
סִיפְרָא n.
סלק #1 vb.
19a(23) כפי vb.
19a(32) גרס #1 vb.
שכח #2 vb.
19a(40) רַבָּנַן n.
19a(48) ספי #2 vb.
19a(50) גְּמָרָא n.
רַבָּא n.
19b(1) לִישָּׁנָא n.
פגם vb.
19b(3) וְ־ conj.
מֵי adv.
19b(13) עַד prep.
19b(31) כרז vb.
19b(32) חַיֵּי n.
מַאן #1 pron.
20a(33) אַרְעָא n.
בלי #1 vb.
גייר vb.
נסב vb.
עָתִיד adj.
שׁוּפְרָא n.
19b(33; J) כנף vb.
20a(34) ידי vb.
20b(16) עַתִּיק adj.
20b(17; Ar [AC 1:322])
אַשְׁפָּרָא n.
20b(21) טרד vb.
עִיבִידְתָא n.
20b(22) דְּ־ conj.
20b(23) אִי לָאו דְּ־ conj.
20b(24) בַּרְיְיתָא #2 n.
חשש vb.
יְקָרָא n.
20b(25) חתך vb.
20b(46) פסד vb.
20b(52) שהי #1 vb.
21a(1) מְרַחַק adj.
21a(3) הָאֵיךְ pron.
21a(40) הָאֵיךְ pron.
21a(42) אגר vb.
מִכְּלָלָא adv.
21b(11) אֲרִישׁוּתָא n.
21b(12) אֲרִישׁוּתָא n.
21b(15) אֲרִישָׁא n.
21b(39) רמי #1 vb.
22a(1) אֲרִישׁוּתָא n.
22a(2) צוות vb.
22a(8) נקט vb.
22a(8; P[1]TGAs27 63:20) מורייקא n.
22a(8; Geon 153:14, ib. 194:17) מוריקאה n.
22a(8; Geon 153:14)
עבד vb.
22a(15) כסף vb.
לְסוֹף adv.
22a(17; J) שִׁיתְלָא n.
22b(5) פלח vb.
קצי vb.
22b(16) רתת vb.
22b(17) ידע vb.
לָא adv.
22b(18) בזע vb.
גְּלָלָא #1 n.
מַכְתְּבָא n.
22b(19; Ar [AC 3:16],J],Tos) דִּגְלָא n.
22b(22) אַרְמַלְתָּא n.
כַּלְבָּא #1 n.
רבי #1 vb.
22b(23) אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
בַּר בֵּי רַב n.
שרי #1 vb.
22b(24) צְנִיעַ adj.
22b(25) גרי #1 vb.
רתת vb.
22b(26) אוּמְצָא #1 n.
סרך vb.
22b(29) יחד vb.
22b(38; Oxf., heb. d.63)
בעי vb.
23a(2) דְּאִיעֲבַד adv.
שני #1 vb.
23a(23) פּוּרְתָּא #1 n.
23b(5) חֲבְרָא #1 n.
23b(7) חֲשָׁשָׁא n.
רבע #2 vb.
23b(22) פסל #1 vb.
24a(5) ערב #2 vb.
24a(11) עַל יְדֵי־ prep.
24a(19) רבע #2 vb.
24a(24) רבע #2 vb.
24a(36) מְנָא adv.
24b(7; J) זְבוּנָא n.
24b(13) דוש vb.
24b(13; J) דִּישְׁתָּא #1 n.
24b(13) עִיזָא דְקוּרְקְסֵי n.
24b(27) שני #2 vb.
24b(42) יתם adj.
מְזְמוֹרָא n.
24b(53) דְּבִיר n.
מַאן #2 pron.
סִפְרָא #1 n.
פַּרְסָאָה adj.
24b(54; Ar [AC 3:169])
דַּשְׁתָּנָא n.
24b(54) פַּרְסָאָה adj.
24b(54; Ar [AC 3:169])
קרי #1 vb.
25a(11) קום vb.
25a(23) גְּמָרָא n.
25a(29) כּוּלֵּי הַאי adv.
25a(37) רמז vb.
25b(32) אזל #1 vb.
26a(4) רַמָּאָה n.
26a(5) אִינָשָׁא n.
הוי vb.
שַׁמְּתָא n.
26a(6) גְּנוּבְתָא #1 n.
עבד vb.
26a(7) שַׁמְּתָא n.
26a(7; J) שרי #1 vb.
26a(8) גִּירְדָּנָא n.
26a(9) אַרְיָא n.
טייזן adj.
26a(10) גַּנָּבָא #1 n.
26a(10; J) בצר vb.
26a(25) אֻפּוּתָא n.
כְּדִ־ prep.
26a(26) אמר vb.
חֲבַרְתָּא n.
יְהוּדָאָה adj.
מוֹלַדְא n.
26a(26; St2 562:3)
נפש #1 vb.
26a(26; St2 562:9)
נצי vb.
26a(28) שפל vb.
26a(28; J) אִיתְּתָא n.
בִּישְׁתָא n.
26a(29) אוּפְּתָא n.
26a(30) קום vb.
26a(38; St2 562:11)
מצץ vb.
26a(38) צרך vb.
26a(39) בֵּינֵי prep.
26a(40) מֵאַבְּרַאי adv.
שוף #1 vb.
26a(40; St2 562:10)
חַדְיָא n.
26a(42) בֵּינֵי prep.
26a(45) ילד vb.

סור #2 vb.
קַלִּיל adj.
30a(35) מְזִיג adj.
30a(37) חַמְרָא #1 n.
כּוּבָא #1 n.
פּוּשׁ vb.
פרונקא n.
צרר vb.
30a(38) סלק #1 vb.
פרונקא n.
30a(39) מזג vb.
30a(40) סַכָּנְתָּא n.
פֵּירוּקָא n.
30a(42) מַיָּא n.
קִיסְטָא n.
30a(44) יְמָמָא n.
30a(45) אַרְמָאָה #1 adj.
אַרְמַלְתָּא n.
גִּילוּיָּא n.
סִירְכָּא #1 n.
30a(46) כסי vb.
30a(47; Ar [AC 5:377])
מְנַקְּדוּתָא n.
30a(48) חֲרִיף adj.
טיליא n.
30a(49) אפסנתין n.
זִיקָא #2 n.
חוּלְיָא #1 n.
יַרְקָנָא n.
עִילוּיָא n.
פִּילְפַּלְתָּא n.
צרי #1 vb.
30a(49; TGHark 23:13)
מַיְיבָאדַג n.
30a(50; J) חֲלֵי adj.
חַמְרָא #1 n.
קְרִינָא n.
30a(51) קרס #1 vb.
30b(3) קרי #2 vb.
30b(8) גרי #1 vb.
30b(10) נִיקוּרָא n.
30b(12) הוא pron.
טִיף טִיף adv.

30b(20) דְּ־ conj.
חֵילָא #1 n.
כְּחִישׁ adj.
כַּמָּה adv.
30b(23) זִיהֲרָא #2 n.
קְלִישׁ adj.
30b(38) רוּמָּנֵי דְאַפֵּי n.
30b(40) ברי #2 vb.
כְּחִישׁ adj.
30b(41) פסד vb.
31a(30) אַגָּנָא n.
31a(31) פּוּמָא n.
שׁרק #3 vb.
31a(32) חָבִיתָא n.
חתם vb.
31a(33) הדק vb.
חתם vb.
31a(37) לְגָאו adv.
צרר vb.
31a(41) לְבָסוֹף adv.
31b(7) אפך vb.
רתת vb.
31b(8; P[1]RaḤ)
דרך #1 vb.
31b(11) גִּילוּיָּא n.
31b(12) גלי #2 vb.
חָבִיתָא n.
נָזִיתָא n.
31b(13) צלל vb.
31b(17) בָּבָא n.
חָנוּתָא n.
31b(20) אתי vb.
31b(21) שַׁכְרָא n.
31b(22; J) שִׁימְצָא n.
31b(23) הָאֵי #1 pron.
31b(24) אַרְמָאָה #1 adj.
31b(26) גִּילוּיָּא n.
31b(27) הוֹאִיל וְ־ conj.
זִיהֲרָא #2 n.
כְּשׁוּתָא n.
לקי vb.
מְרָרָא n.
קלי vb.

31b(32) אמר vb.
31b(34) אַרְמָאָה #1 adj.
זוקן adj.
31b(36) חבל #1 vb.
32a(1) חַלָּא #2 n.
ערב #2 vb.
שַׁכְרָא n.
32a(2) דּוּרְדְּיָא n.
32a(3) סרי vb.
32a(7) חַמְרָא #1 n.
32a(8) חִיוָּר #1 n.
מצץ vb.
32a(8; J) גּוּלְפָּא #1 n.
32a(9) דרי #2 vb.
חַסְפָּא #1 n.
כָּל הֵיכָא דְּ־ conj.
32a(12) אסר vb.
32a(13) חַד #1 num.
32b(7) זמורתא n.
33a(1; J) אבק vb.
33a(13) אִם conj.
33a(26) טִירְדָּא n.
33a(28) אמר vb.
מֵעִיקָּרָא adv.
33a(31) בֵּי מִילְחֵי n.
33a(33) אנס vb.
33a(33; J) טַיָּיעָא adj.
33a(34) זִיקָא #2 n.
33a(35) שׁאל vb.
33b(10) נתר vb.
33b(11) קִינְסָא n.
רפי vb.
33b(11; TGAs27
174:9) רדי #1 vb.
33b(12) הִילְכְּתָא n.
33b(16) רמי #1 vb.
33b(17) אקראי adv.
33b(18; JP[1]) מָאנָא n.
פקולא n.
33b(19) נוח vb.
33b(20) אסר vb.
פקע #1 vb.
33b(21) לְעָלַם adv.

מלי #1 vb.
33b(25) אנס vb.
כּוּבָא #1 n.
רופילא n.
33b(27) כּוּבָא #1 n.
33b(29) אַרְמָאָה #1 adj.
הָנֵי pron.
חַצְבָּא #1 n.
שְׁחַם adj.
33b(30) פַּתְיָא #1 n.
33b(34) חַצְבָּא #1 n.
33b(35) אסר vb.
קוֹנְיָא n.
33b(35; J) צרף #2 vb.
33b(36) אוּכָּם adj.
בֵּין prep.
דרשׁ vb.
קוֹנְיָא n.
קַרְטוּפָא* n.
33b(38) יָרוֹק adj.
פִּסְחָא n.
33b(40) שִׁיעַ adj.
34a(1) דות #1 vb.
34a(2) בלע vb.
34a(5) שׁרי #1 vb.
34a(24) בָּתַר prep.
דּוּרְדְּיָא n.
34b(1) טַיָּיעָא adj.
34b(2) פּוּרְצַנְתָּא* n.
34b(2; Ar [AC 1:75])
אכטא n.
34b(3) אַרְמָאָה #1 adj.
34b(3; Ed) גּוּלְפָּא #1 n.
34b(11) צרך vb.
שַׁמִּין adj.
34b(13) אַרְבָּא #2 n.
אתי vb.
מוּרְיָיסָא n.
נְמֵילָא n.
34b(14) אַרְבָּא #2 n.
נָטוֹרָא n.
34b(15) נטר vb.
34b(17) חַמְרָא #1 n.

לוּמָא n.
מוּרְיָיסָא n.
ערב #2 vb.
קִיסְטָא n.
34b(19; J[Marg]
Ed) שָׁוֵי adj.
34b(20) עֲקוּלָא n.
פשורא #2 n.
34b(25) מֵיעוּטָא n.
34b(26) פשורא #2 n.
34b(32) הָא part.
34b(37) זמן vb.
34b(37; RaḤ) רום vb.
שָׁעְתָּא n.
34b(41) סְבָרָא n.
34b(43) נִיפְחָא n.
שְׁבִיחַ adj.
35a(1) פִּירְשָׁא n.
35a(4) פִּירְשָׁא n.
35a(8) קום vb.
35a(9) בְּעֵינ־ prep.
35a(20) גְּזֵירְתָּא n.
35a(23) גלי #2 vb.
35a(24) סבר vb.
35a(25) גדף vb.
35b(10) גְּוָוזָא #1 n.
קִיטְפָּא n.
35b(11) קִיטְפָּא n.
35b(35) יָרוֹק adj.
ערב #2 vb.
35b(36) קָא part.
קום vb.
35b(37) כָּמְכָא n.
עסק vb.
קַלִּיל adj.
35b(38) קום vb.
35b(38; J) נסיובי n.
35b(39; TGHark 23:20)
אִיטָפָּא n.
35b(50) אכל #1 vb.
בֵּי מִצְרָא n.
מָתָא n.
נכת vb.

35b(52) אַרְמָאָה #1 adj.
נַהֲמָא n.
36a(13) לוּדָאָה #1 adj.
36a(14) כסף vb.
36a(19) ניותאה adj.
36a(22) סָהֲדוּתָא n.
36a(23) מצי #2 vb.
36b(10) אוּלְמָא n.
36b(23) משׁך #1 vb.
37a(5) הָהּ pron.
רגל vb.
37a(6) סמך vb.
37a(13) שׁרי #1 vb.
37a(14) נַמֵּי adv.
37a(19) לְאַלְתַּר adv.
37a(21) קום vb.
37a(24) הָכֵי adv.
מְנַיְינָא n.
סָב adj.
37a(25) לְכִי conj.
37a(27) גִּיטָּא n.
37a(31) גּוּפָא n.
גְּרִיד adj.
37a(33) שׁוֹשִׁיבָא n.
37a(34) סוסביל n.
37b(3)
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
37b(4) נכר vb.
37b(20) קום vb.
37b(34) בּוּקָא #1 n.
37b(39) ירי vb.
37b(43; P[1]JAr [AC
8:150]) שִׁיקְעָא n.
38a(1) אַסְמַכְתָּא n.
38a(8) אַרְדָּא #1 n.
38a(9) דְּיָיסָא n.
38a(13) כַּסָּא #2 n.
38a(14) הַרְסָנָא n.
38a(22) חרך vb.
38a(23) אוּנָא n.
38a(24; J) אַגְמָא n.
גלי #2 vb.
38a(29) אַתּוּנָא n.

סוּכְתָּא n.
קבר vb.
38a(31) מָאנָא n.
שׁרר vb.
38a(33) בשׁל vb.
הפך vb.
38a(35) בשׁל vb.
38a(36) בִּישׁוּלָא n.
38a(38) סַלְתָּא n.
38b(15; JRaḤ) הדי vb.
38b(15; Ar [AC ib.])
חרי vb.
38b(24) צות vb.
38b(25) שׁקי #1 vb.
38b(26) חַלָּא #2 n.
38b(26; J) נגידא #2 n.
38b(29) שׁעיתא n.
38b(30) הָא part.
עוֹבָדָא n.
38b(32) כַּרְפְּסָא n.
שַׁתָּא n.
38b(33) פָּשׁוֹר adj.
שַׁבְּלִילְתָּא n.
שׁבק vb.
38b(33; TGHark
23:24) בַּזְרָא n.
כִּיתָּנָא n.
38b(34) דבק vb.
מלי #1 vb.
קבל #3 vb.
38b(34; TGHark
23:26) גַּרְגִּישְׁתָּא n.
חִיוָּר #1 n.
חַצְבָּא #1 n.
טחי vb.
38b(35) בִּינְתָּא n.
לבלב vb.
קרר #1 vb.
38b(36) טוּפְרָא n.
כְּרָעָא #1 n.
38b(36; Ar [AC 3:387])
חֲלֵי adj.
38b(36; J) מִילְתָּא #1 n.

38b(39) הדם vb.
38b(42) מִישְׁחָא n.
שְׁלִיק adj.
38b(43) סרי vb.
ערב #2 vb.
38b(46) אֲהִינָא n.
מָהוּ pron.
מְרִיר adj.
שְׁלִיק adj.
38b(47) מְצִיעָא adj.
38b(48) שׁתיתא n.
38b(49) טְלַפְחָא n.
38b(50) אַטּוּ prep.
גזר vb.
הָא pron.
38b(54) מִינָא n.
צַנָּא n.
שׁתיתא n.
38b(55) לֵית(־) part.
38b(56) זוּהֲמָא n.
עבר vb.
38b(57) מתק vb.
39a(12) צַחְנְתָּא n.
39a(13) בָּב נַהֲרָא n.
39a(14) רדף vb.
39a(15) רדף vb.
39a(16) רדף vb.
39a(17) מַיָּא n.
מְלִיחַ adj.
39a(19) טִינָא n.
רבי #1 vb.
39a(22) אסר vb.
חַמְרָא דְיַמָּא n.
39a(23) דמי vb.
39a(24; J) קדשנונא n.
39a(25; JAr [AC 7:62])
קברנונא n.
39a(28) דִּיקוּלָא #1 n.
חיפושא n.
מִינָא n.
39a(29) קילפא #2 n.
39a(30) לַהֲדֵי prep.
מִינָא n.

Location	Entry
	נקט vb.
	צְלוֹבְחָא n.
39a(31)	אַתְרָא n.
	צִימְחָא n.
	שרי #1 vb.
39a(32)	חִיוָּר #1 n.
	חפי vb.
	משיכלא n.
39a(32; J)	שפרנונא n.
39a(33)	אַקְרָא #1 n.
	צַחְנָתָא n.
	קרב vb.
39a(34)	בטא n.
39a(37)	אַרְמָאָה #1 adj.
	סַכִּינָא n.
	פסק vb.
39a(38)	חוּרְפָּא n.
	חִילְתִּיתָא n.
	חלי #1 vb.
	שַׁמְנוּנִיתָא n.
39a(39)	חִילְתִּיתָא n.
39a(41)	אִינָשֵׁי בֵּיתָא n.
39a(42)	חֲסִיד adj.
	פגע vb.
39a(43)	דִּיד־ pron.
	חֲיִיטָא n.
	עוֹבְדָא n.
39a(44)	אֻזְלָא n.
39a(45)	נפל vb.
39b(3)	קְרִיר adj.
39b(6)	זייף vb.
39b(7)	נפק vb.
39b(8)	עלל vb.
39b(9)	גְּוָונָא n.
39b(12)	ידע vb.
39b(21)	הִיתֵּירָא n.
39b(43)	רתת vb.
39b(44)	סרי vb.
40a(8)	פַּלְמוּדָא n.
40a(8; TGHark 23:31 Ar [AC 6:348])	פרא n.
40a(24)	צַחְנָתָא n.
40a(24; HG3 276:67)	
	מַכּוּתָא n.
40a(26)	קילפא #2 n.
40a(27)	שִׁיפּוּרָא n.
40a(29)	שרי #1 vb.
40a(33)	אסר vb.
40a(39)	קרא #3 n.
40a(43)	סמי vb.
40b(4)	שַׁלְפּוּחָא n.
40b(7)	ירי vb.
40b(12; J)	שרק #2 vb.
40b(14)	רפי vb.
40b(37)	פסד vb.
	רתת vb.
	שמע vb.
41a(15)	גִּדְלָא #1 n.
41a(16; P[1]JTGHark 23:33)	אישתיאמא n.
41a(20)	זלל vb.
	נִיהוּ pron.
41a(21)	בְּאַפֵּי(־) prep.
41b(6)	אִיהִי pron.
	נַפְשָׁא n.
	נצל vb.
41b(11)	שבק vb.
41b(12)	איסרא #1 n.
	יתב vb.
41b(27)	טבל #2 vb.
	עשׂר vb.
41b(29)	חוֹזָאָה #1 adj.
42a(24)	גבה vb.
42b(9)	מֵעָלְמָא adv.
42b(32)	כָּל מִידֵּי pron.
42b(33)	צור #1 vb.
42b(34)	חֲשִׁיב adj.
42b(35)	נקט vb.
42b(36)	חוּמַּרְתָּא n.
	מַתְנִיתָא n.
43a(4)	מְצִיעָתָא n.
43a(10)	גְּרִיָא #1 n.
	כול vb.
43a(26)	גדף vb.
43a(33)	יאשׁ vb.
43a(36)	פלח vb.
43b(5)	פִּירְקָא n.
43b(19)	גְּרִיד adj.
43b(23)	סמי vb.
	שִׁינָּנָא n.
43b(25)	חֲשָׁדָא n.
43b(26)	בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
43b(27)	אַנְדַּרְטָא n.
	קום vb.
44a(16)	לֵיצָנוּתָא n.
	פלי #2 vb.
44a(22; J)	כתת vb.
44a(23)	טעי vb.
44a(26)	בדר vb.
44a(26; Ar [AC 3:135])	
	דרי #1 vb.
44a(39)	דרי #2 vb.
44a(42)	נוח vb.
44a(44)	כְּלִילָא n.
44b(25)	גְּנֵיבוּתָא n.
44b(35)	גְּנֵיבוּתָא n.
44b(38)	פייס vb.
	רתח vb.
	שָׁעְתָּא n.
45b(29)	יתר vb.
46a(32)	סיים #2 vb.
46b(20)	קוּלָא #1 n.
46b(24)	פרך vb.
46b(27)	גְּמְרָא n.
	עקר vb.
46b(28)	גְּמְרָא n.
	דכר vb.
47a(6)	בָּבָא n.
47a(7)	מֵעִיקָּרָא adv.
47a(24)	פְּשִׁיט adj.
47a(30)	בֵּעְיָא n.
47a(38)	בסם vb.
47a(42)	סגד vb.
47a(44)	קַמֵּי(־) prep.
47a(45)	דִּכְרוּתָא n.
	נַהְרָא #1 n.
47a(45; M)	
	קַמָּא קַמָּא adv.
	שפל vb.
47a(48)	נבע vb.
47b(6)	רְווֹחָא n.
	שבק vb.
47b(7)	צְנִיעוּתָא n.
47b(11)	גדר #1 vb.
47b(12)	הָגְתָא n.
	הִיזְמְתָא n.
47b(21)	בֵּיטוּלָא n.
47b(30)	שׁוע vb.
47b(36)	כּוּלָּא pron.
48a(32)	גלי #2 vb.
	דַּעְתָּא n.
48a(43)	שַׁכְרָא n.
48b(24)	אוֹרְחָא #1 n.
48b(27)	דִּירְכָּא n.
49a(2)	שְׁאָרָא n.
49a(28)	חמר vb.
49a(36)	גִּינְתָא n.
49a(37)	זבל n.
49a(38)	כִּי הָאֵי גַוְונָא adv.
49b(12)	גמר vb.
49b(13)	בְּעֵין־ prep.
49b(13; J)	קלי vb.
49b(22)	ערב #2 vb.
49b(23)	חָבִיתָא n.
49b(25)	אֵיזְדֵּךְ pron.
49b(42)	אוֹרְחָא #1 n.
49b(54)	סְתָמָא n.
50a(19)	בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
	גּוּבְהָא n.
50a(23)	בֵּיתָא #1 n.
	חרב vb.
50a(25)	פלח vb.
50a(27)	מִן prep.
	פרשׁ vb.
50a(31)	זוּזָא n.
	סכל #1 vb.
	צוּרְתָּא n.
50a(37)	אתי vb.
50b(3)	בְּרָא #1 n.
	נַגְּרָא #1 n.
	פרק vb.
50b(4)	אֲנָא pron.

Location	Entry
	בַּר נַגְּרָא n.
	לָא adv.
	נַגְּרָא #1 n.
50b(5)	קְשֵׁי adj.
50b(11)	נַגְּרָא #1 n.
50b(15)	טִירְחָא n.
50b(19)	אִילָנָא n.
50b(20)	ברי #2 vb.
	הוא pron.
50b(27)	קַשְׁקוּשָׁא #1 n.
50b(28)	פִּילָא #2 n.
50b(28; P[1]M)	זִיהוּמָא n.
50b(29)	קום vb.
50b(34)	מֵי adv.
50b(35)	פטם vb.
	פֵּירָא #1 n.
51a(17)	אַף conj.
	קְשֵׁי adj.
51a(24)	בָּתְרָא adj.
51a(36)	הוי vb.
51a(42)	גּוּפָא n.
51b(25)	אַדְּרַבָּה/א adv.
51b(29)	מַשְׁכִּילְתָּא n.
	סחף vb.
51b(31)	נקט vb.
51b(32)	פער vb.
52a(12)	כְּלָל adv.
52a(13)	אסר vb.
52a(16)	קום vb.
52a(41)	אַלִּיבָּא דְ־ prep.
	מַאן #1 pron.
52a(49)	מִיגּוֹ prep.
52a(50)	חַד #1 num.
52a(51)	חוּמְרָא #1 n.
	שוי vb.
52b(18)	קדשׁ vb.
52b(24)	דרשׁ vb.
	שכח #1 vb.
52b(27)	נסר vb.
	נסרא n.
52b(32; J)	דֵּינָרָא n.
	טַרְיָינָא הַדְרִיינָא adj.
	שִׁיף adj.
52b(42)	סבר vb.
52b(44)	אַדַּעְתָּא דְ־ prep.
52b(45)	דְּנַפְשׁ־ n.
53b(3)	מִדְּ־ prep.
53b(4)	פני vb.
53b(6)	בעי vb.
	כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
53b(8)	הדר #1 vb.
53b(27)	נִיחַ adj.
53b(33)	מִידָּא n.
53b(35)	יכח vb.
53b(40)	בדר vb.
53b(44)	בֵּימוֹסָא n.
53b(45)	פְּגִים adj.
53b(46)	זלל vb.
53b(47)	פלח vb.
53b(48)	מלי #1 vb.
54a(11)	רַחְמָנָא n.
54a(12)	פטר vb.
54a(17)	בְּצִינְעָא adv.
54a(21)	סייר vb.
54a(22)	פלח vb.
54a(32)	שְׁמַעְתָּא n.
55a(13; J)	לֵיבָא n.
55a(14)	מְמַשָּׁא n.
55a(15)	צמד vb.
55a(30)	מֵיטְרָא n.
	נגב vb.
55a(30; Ar [AC 2:267])	
	גזף vb.
55a(31)	שחט vb.
56b(10)	נסך vb.
56b(11)	צרר vb.
56b(11; HGP 56a:34)	
	נִיהֲל־ prep.
56b(14)	שהי #1 vb.
56b(14; J)	דושׁ vb.
56b(15)	רִיגְלָא n.
57a(6)	עוֹבָדָא n.
57a(7)	דִּיקְלָא n.
	דַּרְגָּא n.
57a(8)	לוּלִיבָא n.
	נגע #1 vb.
57a(8; M)	שרי #1 vb.
57a(9)	לוּלִיבָא n.
	רֵישָׁא n.
57b(15; HGP 56b:3)	
	עלל vb.
57b(16)	חֲנוּתָא n.
57b(17)	חַמְרָא #1 n.
57b(17; HGP 56b:4)	
	יתב vb.
57b(18)	יְדָא n.
	שדי #1 vb.
	שוך #2 vb.
57b(19; HG3 257:85)	
	סְבָיָא n.
57b(20)	שדי #1 vb.
57b(22)	שִׁיפּוּרָא n.
	שרי #1 vb.
58a(2)	שַׁמְעָא n.
58a(2; J)	טרק vb.
58a(3)	גלא #2 n.
	טרד vb.
	לְגַבֵּי prep.
58a(8)	נקף #3 vb.
58a(28)	יתב vb.
	לְבָתַר prep.
	רמי #1 vb.
	שקי #1 vb.
58a(29)	גלי #2 vb.
	כָּסָא #1 n.
58b(1)	אמר vb.
58b(5)	שקי #1 vb.
58b(7)	נַטְלָא n.
	ריח vb.
58b(9)	ריק vb.
58b(14)	לְחוֹד adv.
58b(16)	נְזִירָא n.
58b(17)	מזג vb.
58b(25)	סגד vb.
58b(27)	מקטורא n.
	עַד prep.
59a(4)	גַּלָּא #1 n.
	סוֹף adv.
59a(5)	דְּ־ conj.
	סיים #2 vb.
59a(6)	טפח n.
59a(10)	שלק vb.
59b(3)	אַתְרוּגָא n.
59b(3; J)	דרי #2 vb.
59b(3; M)	זווא #2 n.
59b(5)	נקט vb.
	שוך #2 vb.
59b(6; JAr [AC 2:198])	
	ברך vb.
	שפי #2 vb.
59b(8)	נסך vb.
59b(10; J)	קלי vb.
59b(17)	בְּרָזָא #1 n.
	חָבִיתָא n.
	שקל #1 vb.
59b(18)	נוח vb.
59b(19)	בְּרָזָא #1 n.
60a(2)	בְּרָזָא #1 n.
60a(8)	דַּנָּא #1 n.
	כּוּבָּא #1 n.
	ריק vb.
60a(10)	דרי #2 vb.
	חָבִיתָא n.
	סייע vb.
	צדד vb.
60a(10; HGP 56a:30)	
	קרי #1 vb.
60a(11)	זִיקָא #2 n.
	שְׁקוֹלָאָה n.
60a(13)	חֲסִיר adj.
60a(15)	זִיקָא #2 n.
	מְלֵי adj.
60a(16; JP[1])	זייר adj.
	מַעְצְרָא n.
60a(22)	חָבִיתָא n.
60b(1)	אוּרְכָּא n.
	פקע #1 vb.
60b(2)	חבק #1 vb.
60b(4)	פּוּתְיָא n.
60b(5; HGP 56b:39)	
	לְבֵינְתָּא n.
	עבד vb.

Reference	Entry
60b(7)	מְעַצַּרְתָּא n.
61a(18)	פְּסִיק רֵישֵׁיהּ n.
61a(20)	אבד #1 vb.
61a(21)	עיין vb.
61b(16; J)	גְּרִיעוּתָא n.
61b(26)	אֲרִישָׁא n.
	בֵּיתָא #1 n.
	יתב vb.
	רופילא n.
61b(27)	כִּי #1 conj.
	סבר vb.
61b(28)	גַּבֵּי prep.
	הָאֵי #1 pron.
61b(29)	רופילא n.
61b(30)	חפי vb.
61b(31)	זְכוּתָא n.
	יתב vb.
61b(32)	דַּנָּא #1 n.
61b(32; J)	כַּרְכָּא #1 n.
61b(33; HG3 261:446)	
	פֵּירוּשָׁא n.
61b(52)	רופילא n.
62b(11; J)	אגר vb.
62b(11)	אַרְבָּא #2 n.
62b(12)	אַגְרָא #1 n.
62b(13)	בֵּי קַבְרָא n.
	קבר vb.
62b(14)	בדר vb.
62b(15; J)	זבל n.
62b(20)	יכח vb.
62b(22; J)	יוף vb.
62b(24)	יָאוּת adv.
62b(31; HGP 57a:18)	
	יתב vb.
63a(1)	חול vb.
63a(3)	נִיהֲלֵי־ prep.
63a(9)	גַּבֵּי prep.
63a(25)	קני #1 vb.
63a(26)	קום vb.
63b(8)	אוּרְחָא #1 n.
	נקף #2 vb.
63b(18)	יחד vb.
64a(20)	הָנְהוּ pron.
64a(24)	דַּעְתָּא n.
64a(25)	בטל vb.
	ל־ prep.
64b(3)	פלח vb.
64b(5)	בַּר מִינָא n.
64b(42)	קוּרְבָּנָא n.
65a(9)	קוּרְבָּנָא n.
65a(11)	בֵּי וַרְדֵי n.
	צְוּוּרָא n.
65a(13)	טָפֵי adj.
65a(14)	אִימְתָא n.
	אִתּוּ pron.
65a(15)	מַלְכוּתָא n.
65a(18)	בעי vb.
	פְּרִיסְתְּקָא n.
65a(19)	חוי vb.
65a(20)	בִּישׁוּתָא n.
	עֵינָא #1 n.
	פקע #1 vb.
65a(45)	עכב vb.
65a(46)	אֲוּוּנָא n.
	דִּירְכָּא n.
	טרח vb.
	ל־ prep.
	שְׁכִיחַ adj.
65b(1)	שפך vb.
65b(2)	גּוּלְפָּא #1 n.
65b(5)	זִיקָא #2 n.
	צרי #1 vb.
65b(6)	עבר vb.
65b(6; J)	פרדיסקא n.
65b(7)	מַבְרָא n.
	מברויא n.
65b(8)	יהב vb.
	קִיטְרָא #1 n.
65b(22; J)	בֵּיתָא #1 n.
65b(30)	אפי vb.
	טחן vb.
65b(35)	הוֹאִיל וְ־ conj.
	צִירָיָא #2 n.
66a(1)	עֵינְבְּתָא n.
66a(6)	שְׁמָא n.
66a(14)	חֲמָרָא #1 n.
66a(15)	חִיטְּתָא #1 n.
	חֲלָא #2 n.
	חֲמִירָא n.
	שַׁכְרָא n.
	שְׂעָרְתָא #1 n.
66a(21)	חֲמִירָא n.
66a(28)	אִידֵי pron.
66a(32)	לְגוֹ prep.
66b(1)	חֲלָא #2 n.
	רֵיחָא #1 n.
66b(5)	בַּת תְּיהָא n.
66b(9)	רֵיחָא #1 n.
66b(14)	קלי vb.
67a(7; J)	הִילְכְּתָא n.
67b(17)	פגם vb.
68a(3)	בְּעָלְמָא adv.
	עִסְרָא n.
68a(17)	אִית part.
68a(18)	שכח #1 vb.
68b(8)	בָּבָא n.
68b(9)	בָּבָא n.
68b(12)	הַשְׁתָּא adv.
68b(22)	נפל vb.
	עַכְבְּרָא n.
68b(23)	חֲבִיתָא n.
	שִׁכְרָא n.
68b(27)	מאס vb.
68b(37)	בְּדִ־ prep.
	דִּבְרָא n.
68b(40)	שבח #2 vb.
69a(3)	מרטט vb.
69a(4)	שער vb.
69a(7)	טַעֲמָא n.
69a(8)	שער vb.
69b(2)	סמך vb.
69b(7)	בעי vb.
	פלג vb.
69b(8)	גִּידָא #2 n.
69b(10)	אחד vb.
69b(26)	חלם #1 vb.
69b(35)	קום vb.
69b(36)	שִׁיתּוּמָא n.
69b(37)	זִיוּפָא n.
69b(38; Ar [AC 8:70])	
	שִׁיכָא n.
69b(39)	יִצְרָא n.
70a(2)	זלל vb.
70a(3)	בֵּיתָא #1 n.
70a(5)	אחד vb.
	בִּיזְעָא n.
	דִּשָּׁא n.
70a(7)	בִּיזְעָא n.
	גִּיסָא #2 n.
70a(9)	דור #1 vb.
	עִילִּיתָא #1 n.
70a(10)	קָלָא #1 n.
	שמע vb.
70a(12)	בְּאַפֵּי(־) prep.
70a(13)	קדם vb.
70a(14)	אוּשְׁפִּיזָא #1 n.
70a(19)	שמט vb.
70a(25)	בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
	צלי #2 vb.
70a(29)	אַרְבָּא #2 n.
	שִׁיפּוּרָא n.
70a(30)	בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
70a(33)	אַרְמְיוּתָא n.
	גִּיוּרָא n.
70a(33; M)	גיותא n.
70a(34)	יְהוּדָאָה adj.
70a(35)	כִּיסָא #1 n.
	שַׁבְּתָא n.
	שׁוּקָא n.
	שכח #1 vb.
70a(38)	אַרְיָא n.
	נהם vb.
70a(39)	מְעַצַּרְתָּא n.
70a(40)	דַּנָּא #1 n.
	כִּי הֵיכִי(ן) conj.
70a(41)	טשי vb.
70a(42)	גַּנָּבָא #1 n.
70a(43)	סלק #1 vb.
70a(44)	שוורי n.
70a(51)	סְפֵיקָא n.
70b(1)	דַּנָּא #1 n.
	רְבִיתָא #1 n.

Reference	Entry
70b(2)	חוּפְיָא #1 n.
	נקט vb.
70b(3)	גַּבָּא n.
	לֵיכָּא part.
70b(4)	רמי #1 vb.
70b(4; J)	סלק #1 vb.
	פּוּלְמוּסָא n.
70b(11)	חֲבִיתָא n.
	טוּבָא adv.
	פתח vb.
70b(13)	מסר #1 vb.
70b(13; J)	מסוביתא n.
	מַפְתְּחָא #1 n.
70b(20)	אֲלִים adj.
70b(33)	מצר #2 vb.
70b(33; M)	מגג vb.
71a(12)	דמי vb.
71a(17)	הֲדָדֵי pron.
	פָּרְסָאָה adj.
71a(17; J)	פַּרְדַּשְׁנָא n.
	שדר #1 vb.
71a(20)	נקט vb.
	רְמוּתָא n.
71a(22)	חֲמָרָא #1 n.
	כול vb.
	סְבָיָא n.
71a(23)	הדר #1 vb.
71a(24)	יוף vb.
71a(26)	רְשׁוּתָא #2 n.
71b(1)	משך #1 vb.
	קני #1 vb.
71b(2)	כול vb.
	נגע #1 vb.
	רמי #1 vb.
71b(5)	אֲוִירָא n.
	מָאנָא n.
71b(6)	אַרְעִיתָא n.
	מָאנָא n.
71b(8)	אַרְעָא n.
71b(12)	מָאנָא n.
	פּוּמָא n.
	קַמָּא קַמָּא adv.
71b(13)	נסך vb.
71b(31)	קדם vb.
71b(32)	סוֹפָא n.
72a(6)	הָאֵי #2 pron.
72a(9)	מְנָא adv.
72a(24)	אנס vb.
72a(25)	בֵּי #1 n.
	מִיגּוֹ prep.
72a(26)	בֵּי #1 n.
72a(27)	שום vb.
72a(29)	קום vb.
72b(36)	קנישקניז n.
72b(7)	בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
72b(9)	גַּוָּוא n.
	מָאנָא n.
72b(10)	קטף vb.
72b(16)	גַּוָּוא n.
	חֲבִיתָא n.
72b(18)	לְבַרָאֵי adv.
72b(20)	סְבָיָא n.
72b(21)	נפץ vb.
	קטף vb.
72b(22)	שְׁפּוּכָאָה n.
72b(23)	שפך vb.
72b(24)	שלי #1 vb.
72b(26)	בת גושתא n.
	גושתא n.
	סלק #1 vb.
72b(27)	אַ־ prep.
	גושתא n.
72b(32)	אַ־ prep.
	בת גושתא n.
	גושתא n.
	גרר vb.
72b(32; Ar [AC 2:384])	
	שוך #1 vb.
72b(33)	קנישקניז n.
72b(34)	פסק vb.
72b(36)	בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
73a(9)	אִיסּוּרָא n.
73a(10)	הִיתֵּירָא n.
	לְגוֹ prep.
73a(18)	הִיתֵּירָא n.
73a(23)	נְפִישׁ adj.
	עֲמוּדָא n.
74b(1)	אתי vb.
74b(15)	דכי #1 vb.
	מַעֲצַרְתָּא n.
74b(17)	שֵׁיע adj.
74b(18)	פִּילָא #2 n.
74b(18; JHG3 263:84)	
	פלי #1 vb.
74b(19)	מְלֵי adj.
74b(20)	חֲבִיבָא n.
74b(21)	צוות #1 vb.
74b(33)	אתי vb.
	סוֹפָא n.
74b(34)	נַעֲוָא n.
74b(35)	גּוּלְפָּא #1 n.
	סחף vb.
	פּוּמָא n.
74b(36; J)	בירצא n.
75a(5)	אַרְבְּעָא num.
75a(8)	בָּתְרָא adj.
75a(10)	אַרְמָאָה #1 adj.
75a(10; P[1]Ar [AC 2:349])	גּוּרְנְתָא* n.
75a(16)	אָפֵל adj.
	חרף adj.
75a(22)	כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
75a(29)	טֵבֵת n.
75a(30)	מַזְיָא n.
	רְווֹקָא n.
75a(31)	עַמְרָא n.
75a(32)	חַלְתָּא #2 n.
	קִיטְרָא #1 n.
	שרי #1 vb.
75a(32; M)	דִּיקוּלָא #1 n.
75a(33)	חַבְלָא #2 n.
	חוט vb.
	צַרְיָא* n.
75b(1)	צבתא #1 n.
75b(10)	פסק vb.
75b(27)	
	כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
75b(28)	רַחְמָנָא n.
75b(38)	זבן vb.
	מָאנָא n.
	מִדְרָא #2 n.
75b(46)	משכן vb.
75b(47)	דְּ־ conj.
	טבל #1 vb.
	מַשְׁכַּנְתָּא n.
75b(48)	חוי vb.
	שקע vb.
76a(7)	בלע vb.
	הָתָם adv.
76a(16)	כַּחֲדָא adv.
76a(23)	אכל #1 vb.
76a(24)	בשל vb.
76a(28)	אִיתְמַל adv.
76a(30)	זִימְנָא n.
76a(32)	קרר #2 vb.
76a(35)	פלט #1 vb.
76a(40)	דּוּדָא n.
	הדר #1 vb.
76b(1)	מלי #1 vb.
	פּוּמָא n.
	רתח vb.
76b(1; HP 15:20)	
	גְּדַנְפָּא n.
	לַיְישָׁא n.
76b(2)	חכם vb.
76b(14)	אַתְרוּגָא n.
	פסק vb.
76b(15)	דעך vb.
76b(16)	אַרְעָא n.
76b(17)	יְהוּדָאָה adj.
	לָאו adv.
76b(18)	בְּגוֹ prep.
	הוּא pron.
	קום vb.
76b(20)	אוּרְתָא n.

Horayot

Reference	Entry
2a(37)	בעי vb.
2a(46)	ידע vb.
2a(48)	אִיפְכָא n.
2b(4)	גמר vb.
	סבר vb.
2b(6)	הָכֵי adv.

2b(7) מִן prep.
2b(24) בהדיא adv.
2b(25) פרש vb.
2b(53) הָךְ pron.
2b(54) מֵיעוּטָא n.
שמע vb.
3a(36) הָנֵךְ pron.
3a(39) הָשְׁתָּא adv.
כְּדֵ־ prep.
3a(40) צרף 1# vb.
3a(47) אֲלִיבָּא דְ־ prep.
3b(15) כרכש 1# vb.
3b(32) דִּינָא n.
כנף vb.
3b(33) בֵּי רַב n.
3b(34) טַבָּחָא n.
טְרֵיפְתָּא n.
כְּשׁוּרָא n.
שִׁיבָא 1# n.
3b(46) גבי 1# vb.
4a(16) טרד vb.
4a(30) כו interj.
מַאי 1# pron.
4a(43) בֵּי רַב n.
4a(48) יְמָמָא n.
4b(6) עקר vb.
4b(19) לְגַמְרֵי adv.
5a(44) טַעֲמָא n.
קְהָלָא n.
5a(46) אוּרְחָא 1# n.
פְּלָנְיָא n.
5a(50) מֵיעוּטָא n.
6a(26) פוש vb.
6a(29) דּוּקְיָא n.
6a(33) מִיגּוֹ prep.
6b(6) בצר vb.
6b(40) מְנָא adv.
7a(32) כְּדֵי 2# adv.
7a(51) לָא כְלוּם adv.
7b(7) אִיסּוּרָא n.
8a(39) דִּרְשָׁא n.
8a(40) נפק vb.
8a(41) קרי 1# vb.
8a(49) אתי vb.
8a(50) אִיפְּכָא n.
8a(52) כְּדֵי 1# adv.
8b(5) מַחֲווֹרְתָּא n.
9a(11) דחי vb.
פטר vb.
9a(12) גַּוָּא 1# n.
9b(26) לָא מִידֵּי adv.
10a(44; Ed) נְשִׂיאוּתָא n.
10a(46) אזל 1# vb.
בַּהֲדֵי prep.
עַד prep.
10a(47) סוּלְּתָא n.
פִּיתָּא n.
שלם vb.
10a(48) הוי vb.
כּוּלֵּי הַאי adv.
עִיכּוּבָא n.
10b(11) שני 1# vb.
10b(24) מַסֶּכְתָּא n.
פְּלָן n.
קום vb.
10b(25) עתר vb.
פּוּרְתָּא 1# n.
10b(26) קְטִינָא n.
10b(38) אנס vb.
10b(39) הוי vb.
11a(1) צער vb.
11a(3) כְּלָל adv.
11a(54) דְּאוֹרָיְיתָא adj.
חוב vb.
פרסם vb.
שני 1# vb.
11a(57) טעם vb.
11b(7) כפף vb.
11b(33) גִּימַטְרִיָּא n.
לוּגָא n.
11b(35; M) משח 1# vb.
11b(37) בעי vb.
ירת vb.
11b(39) נפק vb.
11b(43) אַפַּרְסְמָא n.
דְּכֵי adj.
11b(44) מֵי adv.
11b(46) זוּטַר adj.
מִקַּמֵּי(־) prep.
רַב adj.
11b(48) חשב vb.
11b(49) מלך 1# vb.
12a(36) בֵּיתָא 1# n.
סלק 1# vb.
שְׁרָגָא n.
שַׁתָּא n.
12a(36; HG3 315:27)
משך 1# vb.
12a(37) משך 1# vb.
נְהוֹרָא n.
נשב vb.
12a(38) צלח 2# vb.
רבי 1# vb.
שמן vb.
שפר vb.
12a(39) הַבָּרָא n.
עִיסְקָא n.
קום vb.
12a(40) הדר 1# vb.
מַזָּלָא n.
רעע vb.
12a(41) אִינִישׁ n.
סִימָנָא n.
קְרָא 4# n.
רגל vb.
רוּבִיא n.
רֵישׁ שַׁתָּא n.
12a(42) כַּרָתָא n.
סִילְקָא 1# n.
12a(42; M) עלל vb.
12a(42; HG3 310:51 Mss. V,F[8]) שטף vb.
12a(43) גרס 1# vb.
כִּי 1# conj.
12a(44) לָא adv.
משך 1# vb.
עַל prep.
קִיקַלְתָּא n.
שְׁמַעְתָּא n.
12a(45) אַסְפַּדְנָא n.
גִּילְדָּנָא n.
טָב adj.
כּוּתְחָא n.
סָרֵי adj.
12b(15) נסב vb.
סוּפָא n.
12b(39) נשק vb.
12b(52) בְּרֵישָׁא adv.
13a(17) מַרְיָא n.
13a(42) הַכִּירָא n.
13a(50) גְּלִימָא n.
גצץ vb.
13a(50; Ar [AC 2:233])
גגמא n.
13b(1) שׁוּפִינָא 2# n.
13b(17) פקח vb.
רֵיחָא 1# n.
13b(37) בדק 1# vb.
13b(38) חוּלִיא 2# n.
13b(42) בֵּין prep.
דִּיל־ pron.
13b(44) מָה pron.
13b(46) הוי vb.
עבר vb.
13b(47) אֲחוֹרֵי prep.
לִידֵי prep.
עִילִּיתָא 1# n.
13b(47; MGE 698:20) כִּיסּוּפָא n.
13b(48) גרס 1# vb.
עיין vb.
קום vb.
13b(48; MGE 699:1)
פשט vb.
13b(49) גרס 1# vb.
כסף vb.
פתח vb.
קום vb.
13b(49; MGE 699:3)
כסף vb.
13b(50) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
פקד vb.

פרק vb.
13b(50; MGE 699:4)
חֲלִישׁוּתָא n.
13b(50; MGE 699:5)
פִּיתְקָא n.
13b(50; MGE 699:4)
קוּשְׁיָא n.
13b(51; MGE 699:6)
פֵּירוּקָא n.
13b(52) קנס 1# vb.
שְׁמַעְתָּא n.
13b(53) חזי vb.
חֶילְמָא n.
פייס vb.
13b(54) הני 1# vb.
קַמְרָא n.
14a(10) עִינְווֹתָנָא n.
14a(11) עֲדִיף adj.
14a(13) הדר 1# vb.
מלך 1# vb.
מָרֵי חוּבָא n.
שַׁתָּא n.
14a(14) אוּמָּנָא n.
14a(15) פרך vb.
14a(16) גבה vb.
14a(17) חֲרִיף adj.
סלק 1# vb.
14a(23) מָרֵי כּוּלָּא n.
14a(25) מָרֵי כּוּלָּא n.
14a(26) מָרֵי כּוּלָּא n.

Zevaḥim

2a(19) קְדוּשְׁתָּא n.
2a(24) אוֹ conj.
שני 1# vb.
2b(4; Ed) אוּרְתָּא n.
2b(35) עבד vb.
2b(36) סְתָמָא n.
2b(42) כתב vb.
3a(4) נתק vb.
3a(8) לְשׁוּם prep.
3a(18) חרב vb.
3a(23) סְתָמָא n.
4a(19) פרך vb.
4a(25) נפק vb.
4a(41) שמע vb.
4b(1) דְּווּקָא n.
4b(31) בָּתְרָא adj.
דמי vb.
כְּלָלָא n.
4b(35) פְּרָטָא n.
5a(3) רמי 1# vb.
5a(15) פִּתְחָא n.
5a(21) רצי vb.
5a(27) רצי vb.
5b(17) מוֹתְרָא n.
5b(19) מוֹתָרָא n.
5b(28) יתב vb.
5b(31) רצי vb.
5b(41) בִּשְׁלָמָא adv.
6a(1) מור vb.
6a(8) אַבָּא 1# n.
6a(15) קְבָעָא n.
קִיפְיָא n.
7a(29) כשר vb.
7b(1) קִיפְיָא n.
7b(6) כָּל הֵיכִי adv.
שני 1# vb.
7b(44) גלי 2# vb.
8a(21) דרש vb.
8a(24) גמר vb.
8a(32) הֲדָדֵי pron.
ילף vb.
9a(18) לְשׁוּם prep.
9a(29) מֵעַלְמָא adv.
9a(35) בְּכָל אֲתַר adv.
9a(42) לְכַד־ prep.
9b(5) לְגַמְרֵי adv.
9b(6) אוֹ conj.
9b(39) הָנְהוּ pron.
10a(33) סייע vb.
10b(16) דִּינָא n.
10b(28) טַעֲמָא n.
11a(23) נקש vb.
11a(27) עִיקְּרָא 1# n.
11a(30) פִּיסְקְתָא 1# n.
11b(23) רצי vb.
11b(29; V[11]) גַּרְדָּא n.
נסב vb.
12a(23) אוּרְתָּא n.
12b(7) דחי vb.
12b(16) דחי vb.
12b(19) דְּ־ conj.
שִׁיטְּתָא n.
12b(20) פִּיסְקְתָא 1# n.
13a(4) גְּמָרָא n.
13b(15) שמע vb.
13b(22) אתי vb.
רִיבּוּיָיא n.
13b(37) אוֹ conj.
יהב vb.
מִמֵּילָא adv.
שקל 1# vb.
13b(41) מָה pron.
שקל 1# vb.
14a(9) פִּיסְקְתָא 1# n.
14b(15) מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
14b(28) שפף vb.
14b(29) נוד vb.
פּוּרְתָּא 1# n.
15a(3) אוֹ conj.
15a(5) אַבָּרַאי adv.
גַּוַּאי adv.
15a(10) לְבָרַאי adv.
לְגַוַּאי adv.
נפק vb.
15a(12) כפל 2# vb.
15a(13) פִּירְקָא n.
15a(17) כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
15a(18) אחך vb.
15a(20) חשב vb.
15a(21) לָא כְלוּם adv.
מִקַּמֵּי(־) prep.
15a(22) עבד vb.
15a(28) חוּכָא n.
15a(30) זוּטַר adj.
15b(1) מטי vb.
16a(28; V[8]) שרף 1# vb.
17a(1) אִיכָּא part.
18a(13) יוֹמָא טָבָא n.
18a(17) עכב vb.
18b(5) סלק 1# vb.
18b(7) אוּשְׁפִּיזְכָנָא n.
18b(12) גזז vb.
18b(26) כְּמָאן דְּ־ conj.
18b(42) כִּיתָּנָא n.
לְקוּתָא n.
עַמְרָא n.
פצל vb.
18b(44) עַד prep.
18b(47) גְּמָרָא n.
סמך vb.
קְרָא 1# n.
19a(3) הֲמְיָינָא n.
גִּיהֲל־ prep.
19a(3; V[11]) מְדַלֵּי adj.
19a(20) לִישָּׁנָא n.
19a(30) אַגַּב אוּרְח־ prep.
מִילְּתָא 1# n.
שמע vb.
19a(34) חצץ 1# vb.
19a(35) חצץ 1# vb.
19a(36) קום vb.
19a(41) חצץ 1# vb.
19a(42) חצץ 1# vb.
19b(14; V[11]) אוּפְתָּא n.
19b(32) קדש vb.
19b(46; V[11]) רֵיקָן adj.
20a(6) טַעֲמָא n.
20a(13) פשט vb.
20a(29) חוּלְשָׁא n.
20b(9) חֲדַת adj.
20b(11) פרש vb.
20b(22) דמי vb.
קדש vb.
20b(29) בהדיא adv.
20b(31) פרש vb.
20b(36) הָכֵי adv.
20b(45) נסח vb.
עסק vb.
20b(46) טמי vb.
21a(1) טמי vb.
21b(0) חוּמְרְתָּא n.

21b(7) 1# שני vb.
21b(8) 1# סלק vb.
שקע vb.
21b(16) שקע vb.
21b(16; V[11])
חוּמַּרְתָּא n.
21b(17) גַּלְגְּלָא n.
21b(20; V[11]) הַכֵּירָא n.
22a(36) קדש vb.
22b(33) דָּרוֹמָאָה adj.
24a(12) מִינָא n.
24a(23) זוט adj.
24a(25) קדש vb.
24a(28) עַד prep.
24b(3) מִד־ prep.
נפק vb.
25a(3) כשר vb.
25a(11) קמץ vb.
25a(29) קנח vb.
25b(11) בעי vb.
26a(27) 1# שבש vb.
26a(31) 1# שבש vb.
26b(7) פִּירְקָא n.
27a(12) 1# פסל vb.
27b(31) קלט vb.
28a(23) רַכִּיךְ adj.
28a(25) כִּי הַאי גַוְונָא adv.
28a(47) סְמִיךְ adj.
28b(15) 1# אֲרִיךְ adj.
29a(33) זִיבּוּרְתָּא n.
29b(7) קָא part.
30a(14) חול vb.
רְווֹחָא n.
30b(2) 1# נגע vb.
30b(3) הָא part.
30b(4) מַאי ד־ pron.
30b(19) בַּבְלָאָה adj.
30b(32) לְדִיד־ prep.
פְּשִׁיט adj.
30b(36) פִּרְסָא n.
30b(40) נִיחַ adj.
30b(41) רתח vb.
31b(32) 1# אוֹרְחָא n.

32a(25) אַסְמַכְתָּא n.
32a(26) עלל vb.
32b(24) 1# טוּנָא n.
32b(33) 1# שרי vb.
32b(35) אַדְּרַבָּה/א adv.
33a(7) סמך vb.
35a(3) אַגַּב prep.
זְרִיז adj.
שפך vb.
35a(3; V[11]) הַיְיָא adv.
35a(17; V[11]) אוס vb.
מָאנָא n.
35a(25; V[8]) אִיצְטְבָא n.
36a(12) אתי vb.
36a(26) אֶלָּא conj.
סְבָרָא n.
36a(28) זִיבּוּרְתָּא n.
36a(32) כּוּלָּא pron.
36a(45) עלל vb.
36a(46) חשב vb.
36b(21) כְּלָל adv.
36b(22) רגל vb.
37a(28) בִּשְׁלָמָא adv.
37b(29) 1# הני vb.
37b(30) בצר vb.
1# טפי vb.
37b(33) 1# בֵּיתָא n.
37b(36) 2# דַּפָּא n.
38a(1) גּוּפָא n.
סְכָּכָא n.
38a(36) מְנַגְּדָנָא n.
38b(2) טִיהֲרָא n.
38b(20) פגל vb.
39a(19) לְבַהֲדֵי prep.
פְּטוּרָא n.
40a(4) 1# כפל vb.
40a(13) אמר vb.
דַּעְתָּא n.
40a(21) 1# כפל vb.
40a(23) הִילְכְתָא n.
41a(12) הַקֵּישָׁא n.
42a(21) פגל vb.
42b(8) 2# נדי vb.

43b(1) פרת vb.
43b(2) הוֹלְכָךְ adv.
43b(3) 1# סלק vb.
43b(7; V[8])
מרי דיכי pron.
43b(24) פרש vb.
44a(38) הֲדָדֵי pron.
סְמִיךְ adj.
45a(1) הִילְכְתָא n.
מְשִׁיחָא n.
45b(35) נְפִישׁ adj.
46b(33) כְּבָבָא n.
47b(9) 1# סגי vb.
48a(3) דְּרָשָׁא n.
חבב vb.
48a(26) הַקֵּישָׁא n.
48a(30; Ar [AC 6:320])
פַּטְרוֹנָא n.
48a(31) 1# בְּרָא n.
פַּטְרוֹנָא n.
48b(16) הוֹאִיל וְ־ conj.
48b(18) נוח vb.
48b(20) מַאי ד־ pron.
1# רבי vb.
49a(33) 1# הַאי pron.
49a(35) אֲבָל conj.
אִיהוּ pron.
גמר vb.
כְּלָלָא n.
49b(3) צרך vb.
49b(5) 1# הדר vb.
49b(11) נקש vb.
49b(25) גמר vb.
49b(50) יַתִּיר adj.
50a(4) הִילְכְתָא n.
50a(10) אתי vb.
51b(3) אפך vb.
52a(1) בַּרָא adj.
גַּוָּאָה adj.
52a(5) זִיקְפָּא n.
52a(17; V[11]) עכב vb.
53b(2) 1# משך vb.
סִימָנָא n.

54a(10) מַדְבְּחָא n.
54b(1) גזז vb.
54b(13) הֵיכָא adv.
נִיהוּ pron.
54b(14) סִיפְרָא n.
עיין vb.
54b(17) מְדַלֵּי adj.
סבר vb.
54b(19) גמר vb.
54b(21; V[8]) פלג vb.
55a(39) מְחֲווּרְתָּא n.
55b(1) פלג vb.
55b(4) צרך vb.
55b(24; V[11]) גּוּבְהָא n.
55b(28) גְּבִיהַּ adj.
56a(32) 2# כָּאן adv.
סמי vb.
56b(5) 1# אכל vb.
מחר adv.
56b(6) יוֹמְחְרָא adv.
56b(14) נתק vb.
57b(11) רִיבּוּיָא n.
57b(23) הָנָךְ pron.
57b(23; V[8]) כִּי prep.
58a(31) בצר vb.
58a(33) דוק vb.
58b(18) חֲדֵסַר num.
59a(22) 1# כִּי conj.
59a(34; V[11]) זקן vb.
לְ־ prep.
59b(17) גּוּבְהָא n.
60a(21) שפך vb.
60b(26) חֲשׁוֹכָא n.
טַפְשָׁאָה adj.
60b(26; V[11])
אַמְּטוּל prep.
60b(27) חשך vb.
61b(19; V[11]) שְׁבִיבָא n.
61b(20) 1# אוּשְׁפִּיזָא n.
נקט vb.
61b(24) 2# ספק vb.
62a(24) עִיכּוּבָא n.
62a(33) 2# שרק vb.

62a(35) אחך vb.
62a(37) 1# קרי vb.
62b(1) בַּר אֲחָתָא n.
62b(15; V[8]) 1# רמי vb.
62b(16) 2# רבי vb.
1# רבע vb.
3# רבע vb.
62b(17) הָכֵי adv.
שמע vb.
62b(18) אתי vb.
62b(33) עגל vb.
62b(34) אֲרִיךְ וְקַטִּין adj.
63a(4) זוּטַר adj.
63a(13) פרק vb.
64a(19) מִן prep.
64b(21) מִלְּעֵיל adv.
64b(24) צִיפְּרָא n.
65b(8; V[11]) 1# מצי vb.
66b(21) מִיצְעֲתָא n.
67a(28) 1# נחת vb.
68b(8) הַכְשֵׁירָא n.
69b(25) דרש vb.
70b(10) סָב adj.
1# שבש vb.
72a(5) בטל vb.
72a(6) בַּטֵּיל adj.
73a(15) אתי vb.
סְפֵיקָא n.
73a(16) בטל vb.
חֲשִׁיב adj.
73a(17) 1# משך vb.
73b(1; V[11]) כבש vb.
נוד vb.
73b(6; V[8]) מְגִיסָא n.
74a(35) אִיסּוּרָא n.
74b(10) נכר vb.
74b(17) גמע vb.
74b(35) 1# משך vb.
עֲגִיל adj.
75b(11) אוֹ conj.
75b(12) זִילוּתָא n.
עֲדִיף adj.
76a(11) מֵי adv.

76a(25) טוּבָא adv.
סחט vb.
76a(26) 2# ערב vb.
76b(8) 1# מלי vb.
76b(10) 2# קטר vb.
77a(2) 1# פּוּרְתָּא n.
קמץ vb.
77a(3) בְּרָאֵי adv.
גַּוָּאֵי adv.
77a(12) 1# אִימְרָא n.
דִּיכְרָא n.
77b(11) לְדִיד־ prep.
77b(12) ידי vb.
77b(13) הָתָם adv.
מאס vb.
79a(1) רַבָּא n.
79a(8) טַעֲמָא n.
79a(9) חֲזוּתָא n.
79a(11) חֲזוּתָא n.
79b(11; V[11]) קדר vb.
80a(38) 1# קְנָסָא n.
80a(39) שרשי vb.
82a(3) פסק vb.
82a(13; V[11]) מִידָא n.
82a(23) 1# הַאי pron.
82b(30) גּוּפָא n.
82b(36) כָּל מִידֵּי pron.
82b(40) 1# קרי vb.
84a(10) יוֹמְחְרָא adv.
85a(33) 1# פִּרְתָּא n.
85b(34) כָּל דְּכֵן adv.
86a(20) 1# שרי vb.
86a(20; V[11]) סַכִּינָא n.
קַתָּא n.
86b(1) שַׁפִּיר adj.
86b(9) 1# אחר vb.
86b(14) נְפִישׁ adj.
קדם vb.
87a(16; V[11])
מאחר ד־ conj.
87b(15) קלט vb.
88a(2) 1# נגע vb.
88a(6) קַנְיָא n.

88b(46) ידע vb.
89a(7) קדם vb.
89a(17) שתק vb.
90a(7) אַבְּרָאֵי adv.
90a(12) זִיבּוּרְתָּא n.
90a(32) 1# חַד num.
90b(20) קדם vb.
90b(24) גבה vb.
91a(2) 1# הני vb.
91a(10) אַף עַל גַּב conj.
91a(27) קְדָים adj.
91b(17) הַאי מַאי adv.
91b(24) 1# דון vb.
91b(36) כבי vb.
91b(40) הוי vb.
נטר vb.
92a(9) בגדתאה adj.
92a(10) 1# בֵּי n.
92b(6) 1# אוֹרְחָא n.
92b(30) צרך vb.
92b(35) אֲוִירָא n.
1# פסל vb.
94a(1) קַמֵּי(־) prep.
94a(11) מַחְשַׁבְתָּא n.
94a(16) קצע vb.
94a(32) זִימְנָא n.
סַגִּי adj.
קַמֵּי(־) prep.
94a(33) מַיָּא n.
94b(5) קום vb.
2# שוף vb.
94b(6) מְסָאנָא n.
2# שוף vb.
94b(12) 1# חִיטְּתָא n.
קדח vb.
1# שַׁעֲרְתָּא n.
94b(13) רֵירָא n.
94b(18) אֲמוֹרָא n.
1# כסס vb.
קום vb.
95a(2) נקב vb.
95a(4) רצף vb.
95b(1) בלע vb.

95b(2) עבר vb.
95b(25) טחי vb.
95b(25) טַחְיָא n.
95b(26) אסר vb.
רִיפְתָּא n.
95b(27) כּוּתְחָא n.
1# מִילְחָא n.
95b(37) בּוּבְיָא n.
חוס vb.
96b(3) לְגַבֵּי prep.
שבק vb.
96b(4; V[11]) אַלְקַפְטָא n.
יְדָא n.
96b(5) 1# אזל vb.
96b(5; V[11]) נקט vb.
96b(7) מִשּׁוּם prep.
פשט vb.
96b(8; V[11]) פרך vb.
96b(10; V[11]) מַתְנִיתָא n.
97a(25) גַּווּנָא n.
זִימְנָא n.
97a(45) לָמָּה ל־ conj.
97a(45; V[8]) צרך vb.
97a(49) אֲלִים adj.
97b(35) 1# קְרָא n.
98a(15) אַיְידֵי ד־ conj.
רַכִּיךְ adj.
98a(16) קדר vb.
שַׁמִּין adj.
98a(24) 2# כְּדֵי adv.
99a(13) מִיהָא adv.
99a(33) רכב vb.
99a(35) נסח vb.
99a(43) נְטִירוּתָא n.
99b(6) גלגל vb.
100a(22) הֲדָדֵי pron.
קָשֵׁי adj.
100b(6) צות vb.
100b(19) בריתא n.
100b(21) קום vb.
100b(28) 1# גַּבְרָא n.
101a(15) הָנֵי pron.
101a(21) קרב vb.

101a(33) 1# קְרָא n.
101a(40) מְרָרָא n.
פשע vb.
101b(2) 1# שהי vb.
101b(30) יחס vb.
102a(43) אַדְּרַבָּה/א adv.
כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
102b(1) 1# טהר vb.
104b(29) 1# הני vb.
104b(34) אוֹ conj.
104b(54) 1# שדי vb.
105a(15) גַּוַּאי adv.
הָלֵּךְ pron.
105a(18; Ar [AC 7:105])
בְּקוּלְסָא n.
105a(39) פשט vb.
105a(42) 1# נחת vb.
105a(43) נקט vb.
105b(15) 1# כְּרָעָא n.
106a(19) חרוכא n.
107b(1) בֵּינָיָא n.
107b(5) בֵּינָיָא n.
107b(33) קפד vb.
107b(50) צְנִיעוּתָא n.
108a(25) מִיגּוֹ prep.
109b(22) שִׁיעוּרָא n.
110a(1) 1# משך vb.
קְבִיעוּתָא n.
קרב vb.
110a(2) קְבִיעוּתָא n.
110a(3) קְבִיעוּתָא n.
110a(15) 1# אבד vb.
110a(18) שמע vb.
110a(20) בְּעֵינ־ prep.
110a(39) קלש vb.
1# שרי vb.
110a(42) דְּ־ conj.
הָכָא adv.
110b(7) ידפאה adj.
113a(21) רחק vb.
113a(28) 1# קְרָא n.
113a(47) פני vb.
113b(4) איריא n.

113b(6) דִּיל־ pron.
113b(8) הֶבְלָא n.
113b(18) רֵימָא n.
113b(19) הֵיכָא adv.
רֵימָא n.
113b(21) 1# אוּרְזִילָא n.
בַּר יוֹמ־ n.
רֵימָא n.
113b(22) מַרְבַּעְתָּא n.
2# מַשְׁכָּא n.
1# פַּרְסָא n.
צַוּוֹרָא n.
113b(24) כְּבוּתָא n.
סכר vb.
1# רמי vb.
113b(31) טַעֲמָא n.
2# סגי vb.
113b(40) 1# דָּרָא n.
1# משך vb.
114a(1) בִּשְׁלָמָא adv.
114a(2) 2# רבע vb.
114a(15) חזי vb.
114a(17) 1# פְּסוּלָא n.
114a(18) 1# פְּסוּלָא n.
114a(23) עלל vb.
114b(18) 1# קבע vb.
115a(27) 1# בְּרַיְיתָא n.
מַתְנִיתָא n.
2# שני vb.
115b(17) פסק vb.
115b(20) שוי vb.
115b(30) רמז vb.
116a(17) צַוְּותָא n.
116a(36) שַׁמִּין adj.
116b(1) אֶפְלוּ conj.
קשי vb.
116b(15) לְקַמֵּי(־) prep.
116b(16) 1# סלק vb.
116b(18) 1# גִּילָאָה adj.
דבר vb.
הֵיכָא adv.
עוּלֵימָא n.
116b(19) חֲדַת adj.

1# סלק vb.
צִיבֵי n.
116b(20) נוּרָא n.
גֵּיהֵל־ prep.
116b(20; CŠM)
1# מגאגא n.
116b(32; V^{11}) דוש vb.
1# דִּישְׁתָּא n.
עֵיזָא דְקוּרְקְסֵי n.
116b(33) 1# קרי vb.
1# רמי vb.
118b(11)
בֵּי(נוּת) כְּנִישְׁתָּא n.
כְּעֵין prep.
118b(22) 1# חַד num.
118b(29) מְקָרַב adj.
118b(46) עבר vb.
118b(47) 1# בָּרָא n.
נְבֵי adj.
119a(38) מטי vb.
120a(2) מְחִיצְתָא n.
קלט vb.
120a(14) 2# גִּיסָא n.

Menaḥot

2a(15) סְבָרָא n.
2b(37) נכר vb.
3a(17) עבר vb.
3a(30) קְבִיעוּתָא n.
3a(31) לָא כְלוּם adv.
3a(41) רצי vb.
3a(51) אוּכָּם adj.
3a(51; M) דִּיכְרָא n.
3b(26) חשב vb.
5a(9) קרב vb.
6a(3) דִּינָא n.
6a(12) פִּירְכָא n.
6a(28) 1# שרי vb.
6a(42; V^{10}) 3# טרף vb.
6b(28) כָּל דְּכֵן adv.
7a(2) 1# פסל vb.
7a(10) קמץ vb.
7a(12) 2# דַּפְנָא n.
נוד vb.

7a(16) 1# נגע vb.
7a(19) בלע vb.
טָב adj.
קוּלְפָּא n.
7a(21; P^{2}V^{10}) מַסְכַּתָּא n.
עקר vb.
7a(22) גְּמָרָא n.
7a(23) סייע vb.
7a(26) גבה vb.
7b(3) 1# נחת vb.
7b(4) מִנְיָינָא n.
7b(15) מְנָא adv.
8a(2) גמר vb.
1# מִילְּתָא n.
8a(12) בְּרִיר adj.
8a(47) בְּלָא prep.
1# הָאֵי pron.
10a(3) הָנְהוּ pron.
צרך vb.
11a(4) 1# קבע vb.
11a(25) חפן vb.
11a(27) דבק vb.
2# דַּפְנָא n.
11a(28) הפך vb.
11a(29) אַרְעִיתָא n.
11a(35) 1# שכח vb.
11b(36) הַיְינוּ pron.
לְמָה לִ־ conj.
11b(37) בְּרִיר adj.
11b(38) כְּמַאן דְּ־ conj.
פרק vb.
12a(35) בְּעֵינ־ prep.
12a(36) 1# פְּסוּלָא n.
12b(15) 2# כפל vb.
12b(18) הִיא pron.
12b(47) בהדיא adv.
13b(9) פגל vb.
13b(16) 2# קטר vb.
13b(17) בְּרֵישָׁא adv.
13b(30) דמי vb.
13b(33) כ(ו)רחא n.
13b(43) טמי vb.
14a(8) דוּכְתָא n.

קוּשְׁיָא n.
14a(40) פגל vb.
14a(43) פגל vb.
14b(4) הֲדָדֵי pron.
עכב vb.
14b(16) מְרַחַק adj.
14b(17) מְקָרַב adj.
15a(35) 1# שכח vb.
15a(44) פגל vb.
15a(47) פגל vb.
15b(14) פגל vb.
15b(15) פגל vb.
15b(27) לָא adv.
16a(46) פגל vb.
16b(8) 2# נדי vb.
16b(26) סבר vb.
קדש vb.
17a(1) חֲרִיף adj.
17a(19) פגל vb.
17a(24) בלע vb.
17a(25) כּוּלָּא pron.
17a(34; M) חלף vb.
18a(39) עִיכּוּבָא n.
18b(2) הוי vb.
19b(18) 1# קְרָא n.
20a(37) כשר vb.
21a(1) נפק vb.
21a(11) הָא part.
21a(12) 1# מלח vb.
נפק vb.
21a(24) דחי vb.
21a(29) דכר vb.
21a(42) סרך vb.
22a(1) זכי vb.
רַחֲמָנָא n.
22a(12) חֲדַת adj.
22a(17) עֵיזָא דְקוּרְקְסֵי n.
22a(18) דוש vb.
22a(18; MV^{10})
1# דִּישְׁתָּא n.
23a(15) פרש vb.
23a(26) מִינָא n.
23a(40) לְכֵי conj.

1# סרח vb.
23a(41) פרח vb.
23b(1) 1# אזל vb.
חויתא n.
23b(10) אִיפְשַׁר adv.
23b(12; F1,1 75)
1# אזל vb.
23b(23) טִיבְלָא n.
23b(36) 1# פּוּרְתָּא n.
קמץ vb.
23b(47) 1# נפש vb.
23b(48) הוי vb.
עפש vb.
24a(16) הָךְ pron.
2# ערב vb.
24a(22) 2# ערב vb.
קַבָּא n.
קְפִיזָא n.
24a(23) מְעֵילְּאֵי adv.
קְפִיזָא n.
24a(29) גַּוַּאי adv.
24a(30) 1# חבר vb.
24b(22) בַּר/בַּת בִּיקְתָא n.
24b(32) קרב vb.
25b(15) אפך vb.
2# מצי vb.
25b(43) קלל vb.
25b(44) 1# רמי vb.
26a(9) שִׁיוּרָא n.
26b(46; V^{10}) פשט vb.
28b(19) מִקַּמֵּי(־) prep.
סמי vb.
28b(27) מִיעוּטָא n.
29a(20; Ar [AC 3:455])
חֲסִיךְ adj.
29a(50) פרש vb.
29a(52) 1# חֲמָא n.
29b(1) 1# כְּרָעָא n.
פסק vb.
29b(5) גִּיקְבָא n.
29b(6) יָנוּקָא n.
29b(7) חַכִּים adj.
2# טפש vb.

לָא adv.
29b(29) 1# סְפָרָא n.
29b(30) דַּוְּוקָן adj.
29b(30; V^{10}) גגא n.
2# חטר vb.
29b(30) חֵית n.
29b(37) אֲנָא pron.
קְשֵׁי adj.
29b(52) אִית part.
יהב vb.
סִיפְרָא n.
29b(54) סִיפְרָא n.
30b(19; GM 24:26)
אֲהִיָּיא pron.
31b(6) אֲבָל conj.
31b(8) מַמָּשָׁא n.
31b(9) אפץ vb.
32a(7; M) אטבא n.
32b(6; M) עֲתִיק adj.
32b(15) 1# גרס vb.
32b(17) כפף vb.
עפף vb.
32b(17; M) כָּרָא n.
33a(1) מְרַחַק adj.
33a(7) אבקתא n.
33a(8) כְּגוֹן prep.
פִּיתְחָא n.
33a(9) בני vb.
33a(10) מְזוּזְתָא n.
1# קבע vb.
33a(13) מְזוּזְתָא n.
33a(15) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
33a(16) סִיכְּתָא n.
33a(17) אִיסְתְּוָורָא n.
33b(24; P^{2}V^{10})
שיים adj.
33b(27; P^{2}V^{10}) שיקמי n.
33b(27; V^8)
1# שִׁיקְפָא n.
33b(33) אַסְפְּלִידָא n.
פַּצִימָא n.
33b(36) אִידְרוֹנָא n.
אַכְסַדְרָא n.

בֵּי רַב n.
רוֹמָאָה n.
33b(37) בֵּי הרזיקי n.
33b(38) סָב adj.
34a(7) 1# הָאֵי pron.
34a(7; M) אִידְרוֹנָא n.
בָּבָא n.
34a(10) פִּיתְחָא n.
קַרְנָא n.
34a(12) עֲדֵי pron.
פַּצִימָא n.
34a(14) פַּצִימָא n.
שְׂמָאלָא n.
34a(20) בְּרֵישָׁא adv.
יַמִּינָא n.
עקר vb.
34a(20; MGD 140:1)
עקב vb.
34a(43) 1# סִפָּא n.
35a(1) בָּרָא adj.
גַּוָּאָה adj.
35a(7) אֲוִירָא n.
לְ־ prep.
35a(9) 1# שני vb.
35a(11; V^8) מַעְבַּרְתָּא n.
35a(15) 1# קִילְפָּא n.
35a(18) 1# בדק vb.
קוּלְמוֹסָא n.
35a(39) אַמְגּוּזָא n.
35a(46) דמי vb.
הֵיכִי adv.
חֲדַת adj.
עֲתִיק adj.
35a(47) שִׁילְחָא n.
35a(48) 1# חלם vb.
35b(1) 1# מִתְנָא n.
35b(2) הָנָךְ pron.
35b(3) פסק vb.
35b(8) דבר vb.
עַמָּא n.
35b(14) חוי vb.
35b(15) 1# קטר vb.
35b(16) פשט vb.

35b(21) אפך vb.
זוטר adj.
35b(23) לָאו אַדַּעְתּ־ prep.
36a(27) אוּרְתָא n.
36b(1) צלי #2 vb.
36b(25) דַּעְתָּא n.
37a(11) חֵית n.
37a(24) ילד vb.
יָנוּקָא n.
37a(24; M) רֵישָׁא n.
37b(1) שני #1 vb.
37b(13) לְהֲדֵי prep.
לִיבָּא n.
37b(14) צִירְיָא #2 n.
37b(37) בצר vb.
גְּלִימָא n.
37b(38; Ar [AC 7:2])
צרר vb.
37b(40) חוט vb.
37b(41) פסק vb.
37b(44) אַבָּתַר־ prep.
חוּטָא n.
פסק vb.
קַרְנָא n.
רִיגְלָא n.
37b(45) הָתָם adv.
מִן prep.
38a(17) לְחוּד־ prep.
38b(2) הֲדָדֵי pron.
38b(9) פרש vb.
38b(14) קדם vb.
38b(21) צִיבְעָא n.
38b(22) גרדם vb.
38b(27) כּוּלָּא pron.
38b(28) אֲלִים adj.
38b(29) ענב vb.
קְטַין adj.
39a(1) קטר #1 vb.
39a(12) גרדם vb.
39a(15) שִׁיּוּרָא n.
39a(40) כסי vb.
39a(41) גְּלִימָא n.
כּוּלָּא pron.

רמי #1 vb.
39b(1) גדל #2 vb.
39b(2) יָאֵי adj.
39b(6) מְנָיָינָא n.
40a(6) בֵּי #1 n.
בְּשׁוּקָא adv.
40a(8) פִּירְקָא n.
40a(13) דְּיַיסְקָא n.
סמך vb.
40b(1) דְּיַיסְקָא n.
40b(6) סְדִינָא n.
41a(8) זִימְנָא n.
41a(12) נקט vb.
סִיכְּתָא n.
41a(14) רמי #1 vb.
41a(15) כפלא #2 n.
לְהֲדֵי prep.
פשט vb.
41a(17) אוּרְיְיתָא n.
גְּלִימָא n.
כסי vb.
שדי #1 vb.
41a(18) חוּבְתָא n.
41a(21) חמר vb.
41a(22) מַלְאֲכָא n.
41a(23) כסי vb.
41a(24; TGHark 190:4) סְדִינָא n.
סִיתְוָא n.
סַרְבָּלָא #1 n.
קַיְיסָא n.
41a(26) ענש vb.
41a(27) חוּבְתָא n.
ענש vb.
רִיתְחָא n.
41a(31) בְּרָתָא #1 n.
41a(33) טְצָרְקֵי n.
41a(38) הַהִיא pron.
כסי vb.
41a(39) שַׁעְתָּא n.
41b(21) קַצְרָא #1 n.
41b(22) סיסא n.
41b(23) חוט vb.

ל־ prep.
41b(28; Šeel 154:13) אִילָיְינָא n.
42a(9) אַרְמָאָה #1 adj.
פרד vb.
צוציתא #3 n.
42a(18) כַּמָּה adv.
מִקְרַב adj.
42a(22) גְּלִימָא n.
קַרְנָא n.
42a(23) בצר vb.
סתר #2 vb.
42a(26) מִן prep.
42a(27) עפף vb.
רמי #1 vb.
42a(28) אבק vb.
ל־ prep.
42a(31) אבק vb.
42a(34) ציוציו n.
42a(41; V[10]) רוּמְיָא n.
42b(31) הֵיכִי adv.
צבע vb.
42b(32) אתי vb.
42b(33; MGN 255:8)
רתח vb.
42b(34) בֵּיעֲתָא n.
טעם vb.
42b(34; MGN 255:9)
רמי #1 vb.
42b(35; MGN 255:10)
אוּדְּדָא n.
42b(48) מַיָּא n.
שַׁבְּלִילְתָּא n.
42b(48; M) מגביא n.
43a(1) אוּרְתָא n.
43a(3) חזיתא n.
43a(4) חֲמִירָא n.
43a(5) *ארסנא n.
43a(6) גְּרִיעוּתָא n.
43a(8) מַר n.
43a(10) חֲזוּתָא n.
פרד vb.
43a(11) מְעַלְיוּתָא n.

סבר vb.
43a(13) שְׁמוּעָתָא n.
43a(15) חֲזוּתָא n.
פרד vb.
43a(18) שְׁמוּעָתָא n.
43a(19) הֲדָדֵי pron.
חוּמַּרְתָּא n.
43a(20) מַתְנִיתָא n.
קַמָּא adj.
43a(21) צלח #2 vb.
קַמֵּי(־) prep.
43a(28) פְּרָזוֹמָא n.
רמי #1 vb.
43a(29) אִינָשֵׁי בֵּיתָא n.
43a(34) שרי #1 vb.
43a(34; V[10]) צְנִיעַ adj.
43a(38) *ארסנא n.
43a(42) כו interj.
פטר vb.
43a(47) עִידָּנָא n.
43b(48) יוֹמָא טָבָא n.
43b(49) אִיסְפַּרְמְקָא n.
מִיגְדָּא n.
43b(50) ברך vb.
43b(51) כּוּלֵּי הָאֵי adv.
44a(1) טפי #1 vb.
44a(42) מִצְוָא n.
45a(7) הָכָא adv.
45a(8) מִילְּתָא #1 n.
45a(19) כַּמָּה adv.
45b(28) אִינְהוּ pron.
46a(6) פְּשִׁיט adj.
46b(19) זִיבּוּרְתָּא n.
46b(20) זִיבּוּרְתָּא n.
46b(26) לְאַלְתַּר adv.
47b(9) אֲבָרַאי adv.
48a(3) פרק vb.
48a(7) מִמֵּילָא adv.
48a(15) לָאו adv.
48a(18) קדש vb.
48a(19) טירתאה adj.
48a(31) חַד #1 num.
49a(10) שְׁמַעְתָּא n.

49a(18) לְשׁוּם prep.
49b(21) צִפְּרָא n.
49b(22) מעל vb.
50a(26) עתר vb.
50a(27) פשע vb.
50a(37) חנך vb.
50b(42) כְּוָות־ prep.
50b(46) אפי vb.
נשף #1 vb.
50b(46; Ar [AC 2:382]) גשף vb.
50b(47) ב־ prep.
יַרְקָא n.
כבש vb.
51a(3) אִיתְמַל adv.
51a(41) צרך vb.
51b(45) דחק vb.
כֵּיוָן conj.
51b(46) חזי vb.
51b(47) פשע vb.
קום vb.
52a(3) חזי vb.
52a(4) פרש vb.
52a(9; V[10]) *אַחְרָא adj.
52a(27) אַרְעָא n.
חֲשׁוֹכָא n.
52a(27; V[10]) טַפְשָׁאָה adj.
52a(28) חשך vb.
52a(32; M) בִּישׁוּתָא n.
טִיבוּתָא n.
52b(23) אָמוֹרָא n.
53a(27) בַּר בְּרָא n.
53a(29) בָּבָא n.
כּוּלֵּי הָאֵי adv.
מַאי #1 pron.
53a(30) בַּר אֲבָהָן n.
בַּר אוֹרְיָין n.
53a(31) יָאֵי adj.
53a(32) אִישָּׁא n.
אכל #1 vb.
53a(33) עֲכִיר adj.
עלל vb.
53b(50) כול vb.

53b(51) חמץ #1 vb.
53b(52) לוש vb.
54a(10) פלג vb.
55a(24) דחק vb.
55b(12) פרט vb.
55b(13) הָנָךְ pron.
חוב vb.
55b(14) כּוּלָּא pron.
55b(40) רבי #1 vb.
56a(5) רבי #1 vb.
56a(41) ארך #3 vb.
56b(13) דִּיקְלָא n.
56b(25) כִּי הַאי גַּוְונָא adv.
57a(6) הפך vb.
57a(7) בשל vb.
57a(20) אַקְלִידָא n.
57a(20; P[2]V[10]Ar [AC 7:98]) בָּבָא דְּאַקְלִידָא n.
57a(35) חמץ #1 vb.
57b(27) הֲדָדֵי pron.
57b(31) בִּיסָא #1 n.
57b(34) כול vb.
58b(9) יחד vb.
לָאו adv.
59a(30) טְמֵי adj.
59a(31) אכל #1 vb.
פִּיגּוּלָא n.
59a(37) טמי vb.
59b(2) פִּיגּוּלָא n.
60b(43) פרך vb.
60b(45) הָנָךְ pron.
62a(40) גִּירָא #1 n.
62a(41) גרי #1 vb.
62a(44) דון #1 vb.
62b(5) טַעֲמָא n.
63a(10) נבח vb.
63a(13) גְּמָרָא n.
רחש vb.
שִׁיפְּתָא n.
63b(31) טִירְחָא n.
64a(4) חלל #1 vb.
עבד vb.
64a(16) פרס vb.

64a(18) עבד vb.
64a(19) עבד vb.
64a(35) אזל #1 vb.
64b(26) חַרְשָׁא #1 n.
64b(27) אִיגְרָא n.
צְרִיפָא n.
64b(28) דּוּכְתָּא n.
64b(32) אַ־ prep.
יתב vb.
סוּכְּרָא n.
עַיְנָא #1 n.
65a(9) בֵּיל לִישָּׁנֵי n.
66a(27) בַּר מִן prep.
פִּירְכָא n.
66a(28) מַתְנִיתָא n.
66a(31) מני vb.
שָׁבוּעָא n.
66a(41) מַר n.
67a(19) רְעוּתָא n.
67b(7) זלל vb.
68a(4) רֵיחָא n.
68b(12) פלג vb.
68b(19) נָגְהֵי n.
שְׁבַסַר num.
שִׁיתְסַר num.
68b(21) כִּי #1 conj.
68b(22) אִימָּא n.
68b(23) נָגְהֵי n.
סְפֵיקָא n.
שְׁבַסַר num.
68b(48) שרש vb.
69a(5) הנצא n.
חנטא #2 n.
פִּירָא #1 n.
69a(10) שרש vb.
69a(13) זרע vb.
חצד vb.
69a(14) חלף vb.
69a(15) נקט vb.
69a(16) כַּדָּא n.
69a(22) כַּד־ prep.
69a(24) כַּדָּא n.
69a(39) אזדי vb.

זרע vb.
כֵּיוָן conj.
מְאִיסוּתָא n.
69a(40) חול vb.
כְּחִישׁוּתָא n.
69a(41) כְּחִישׁ adj.
69b(16) טַיְיעָא adj.
נִיסְכָּא #2 n.
רוּמָא n.
69b(16; Ar [AC ib.])
רוּזִיקָא n.
69b(17) פַּרְסָא #1 n.
69b(28) כְּגוֹן prep.
70a(1) אמד #1 vb.
שתל vb.
70a(4) חִיטְּתָא #1 n.
שְׂעָרְתָא #1 n.
70a(13; V[10]) חבר #1 vb.
70a(18) טִיבְלָא n.
פקע #1 vb.
70a(23) גחן vb.
70a(24) פִּינְקָסָא n.
70a(28) עבד vb.
70b(1) גּוּלְבָא n.
דִּישְׁרָא n.
שׁוּבְלֵי תַעֲלָא/י n.
70b(36) ערב #2 vb.
71a(12) סודני n.
72a(39) קצר #2 vb.
72b(43) קמץ vb.
73b(34; P[2]Ar [AC 1:5])
אַבְזָרָא n.
74a(27) אחך vb.
74a(32) סַכִּינָא n.
74a(35) אפך vb.
74a(36) בַּסִּים adj.
רֵיחָא #1 n.
75a(29; V[10]) שמט vb.
75b(20; V[10]) חֲבִיצָא n.
76a(10; V[10]) מטי vb.
76a(37) פרש vb.
77a(23) פקע #1 vb.
77a(28) זְיֵינָא #1 n.

47a(2) בְּדִיקוּתָא n.
47a(3) ברו vb.
סִילְוָא n.
שפך vb.
47a(3; HP 199:9) פרק vb.
47a(4) אִינּוּן pron.
47a(4; HP 199:9) אִינִּין pron.
47a(5) אוּנָּא n.
47a(6) יַמִּינָא n.
47a(6; V^{11}) אַפָּא 1# n.
47a(7) שְׂמָאלָא n.
47a(7; V^{11}) חַסִּיר adj.
יַתִּיר adj.
47a(8) לְקַמֵּי(ן־) prep.
47a(9) דַּשָּׁא n.
47a(11) אמר vb.
דַּשָּׁא n.
יתב vb.
47a(13) דָּרָא 1# n.
47a(14) בֵּינֵי בֵּינֵי adv.
47a(16; V^{11}ŠM) פרק vb.
בראה 2# adj.
47a(16) חֵיוָא n.
47a(17) עינוניתא n.
47b(1) אָסָא n.
47b(2) אוּפְתָא n.
47b(3; H^2HP 200:3) חויתא n.
47b(4) אוּפְתָא n.
47b(4; HP 200:2) אפיח adj.
47b(4; M) גִּישְׁתָא 1# n.
47b(4) נְפִיחַ adj.
47b(5) אוּפְתָא n.
פחיו 2# adj.
שִׁיעַ adj.
47b(6) אוּנָּא n.
חִיתוּכָא n.
כּוּהְלָא n.
47b(7) דִּיוּתָא n.
47b(23) סִימָנָא n.

47b(24; HPQ 200:11) כַּרְתָא n.
47b(24) מוֹרִיקָא n.
47b(25; HG3 147:38) יוֹרֵק adj.
47b(25) כְּשׁוּתָא n.
47b(28) מוּגְלָא n.
47b(29) רוּקָא 1# n.
47b(30) בצבץ vb.
47b(35) מַשְׁכִּילְתָא n.
47b(36) חַמִּים adj.
פָּשׁוֹר adj.
47b(37) טרש 2# vb.
כווץ vb.
47b(38) נפח vb.
47b(40) אווש vb.
47b(55) צְעָא n.
קוּנְיָא n.
47b(56) חִיוּר 1# n.
שׁוּרְיְיקָא n.
48a(8) סַכִּינָא n.
48a(9) חֲלִישׁ adj.
פרק vb.
48a(15; H^2) אַתּוּ pron.
48a(17) בְּדִיקוּתָא n.
48a(20) רִיעוּתָא n.
48a(24) רביתא 3# n.
48a(25; H^2) חִיתוּכָא n.
48a(28) הוּא pron.
סבך vb.
48a(29) סבך vb.
48a(42) טרף 3# vb.
48a(45) מוּגְלָא n.
48a(45; V^{11}) מְלֵי adj.
48a(46; V^{11}) כּוּלִיתָא n.
48a(47) בעי vb.
טַבְחָא n.
צִימְחָא n.
קום vb.
שׁוּקָא n.
48a(48) אוּמְצָא 1# n.
נקף 2# vb.
48a(51) סגי 2# vb.

48b(1) גִּילְדְּאָה n.
48b(2) כנדא 1# n.
קום vb.
48b(3) שׁוּקָא n.
48b(4) טִינָּרָא n.
קום vb.
48b(12) נקב vb.
נקט vb.
סִימְפּוֹנָא n.
עלל vb.
48b(13) חִיתוּכָא n.
48b(27) סִימְפּוֹנָא n.
48b(28) הֲדָרָא n.
כַּנְתָא 1# n.
נקב vb.
48b(30) מַחְטָא 1# n.
סִימְפּוֹנָא n.
רַב adj.
48b(31) טְרוֹפְאָה n.
48b(32) סִימְפּוֹנָא n.
48b(33) חִיתוּכָא n.
כַּבְדָא n.
שכח 1# vb.
48b(35) טרף 3# vb.
קופא 3# n.
48b(36) לְבַר adv.
לְגָאו adv.
נקב vb.
סִימְפּוֹנָא n.
48b(36; V^{11}) אֲלִים adj.
קְטִין adj.
49a(3) לְגָאו adv.
49a(5) מַחְטָא 1# n.
סִימְפּוֹנָא n.
49a(6) כַּבְדָא n.
49a(8) גְּלִימָא n.
טְרוֹפְאָה n.
49a(9) קְשִׁיתָא vb.
49a(11) רבל 1# vb.
49a(12) בזע vb.
זֵיתָא 1# n.
49a(15) אֲוָזָא n.
49a(19) אוֹ conj.

49a(22) רֵישׁ כַּלָּה n.
49a(25) אַבָּא דְאַבָּא n.
49a(26) מוּרְנָא n.
49a(27) פרש vb.
49a(32) כִּי 1# conj.
עַרְבָאָה 1# n.
49a(34) חַיֵּי n.
מָר n.
49a(39) כָּהֲנָא n.
סייע vb.
49b(9) אפך vb.
49b(17) הדק vb.
49b(19) סתם vb.
49b(25) גלי 2# vb.
כנדוקא n.
49b(25; Ar [AC 2:136]) בּוּסְתְּקָא n.
49b(34) גִּילוּיָיא n.
49b(35) ידי vb.
49b(37) טַרְפָּשָׁא דְלִיבָּא n.
כרכשא n.
49b(38) בַּר חִימְצָא n.
חִימְצָא n.
סתם vb.
49b(40) בַּר חִימְצָא n.
חִימְצָא n.
49b(41) בַּר חִימְצָא n.
חִימְצָא n.
50a(1) קַשְׁתָא n.
50a(1; MGL 74:4) סתם vb.
50a(2) יַתְרָא n.
50a(4) קַשְׁתָא n.
50a(9) יהב vb.
50a(9; $V^{12}H^2$M) קמץ vb.
50a(10) אַתְּ pron.
בַּבְלָאָה adj.
גמם vb.
50a(10; V^{11}MGL 74:8) חסס 1# vb.
50a(10; MGL 74:8) שדי 1# vb.

50a(13) דוּחְקָא 1# n.
שִׁירְקָא n.
50a(15) מַנִּי pron.
50a(22) גמר vb.
זכי vb.
מַאן דְּהוּא pron.
סלק 1# vb.
50a(25) פְּלוּגְתָא n.
50a(29) דמי vb.
משמש 1# vb.
נקף 1# vb.
50a(30) כָּל מַאן דְּ־ 1# pron.
משמש 1# vb.
50a(31) חכם vb.
50a(36) בַּר חוּלְיָא n.
50a(39) שְׁמַעְתָא n.
50b(1) בּוּקָא 1# n.
50b(3; $V^{11}V^{12}$Ar [AC 2:43]) בטרא n.
50b(5) רֵישָׁא n.
50b(7) *סניא דיבא n.
50b(8) *סניא דיבא n.
50b(8; H^2) אִיצְטוֹמְכָא
דַּכְרְסָא n.
50b(11) בֵּירָא n.
כַּרְסָא n.
50b(19) מַפְרַעְתָא n.
50b(25) בְּרָא 1# n.
50b(29) קרע vb.
50b(37) גִּישְׁרָא n.
50b(39; V^{11}) עלל vb.
50b(40) דוּחְקָא 1# n.
עלל vb.
צַפָּא n.
קְשִׁיתָא vb.
51a(6) נקובא n.
51a(6; M) סרך vb.
51a(8) סרך vb.
51a(9) מַעַרְבָא n.
צוּרְבָא n.
51a(10) שמנא n.
51a(13) אִיגְּרָא n.

51a(14) לְגַבֵּי prep.
נחת 1# vb.
סלק 1# vb.
51a(15) אִיזִי adv.
קִיטְרָא 1# n.
51a(15; Ar [AC 6:384]) פסקית adv.
51a(17) צִיפּוֹרָאָה adj.
51a(21; V^{11}) טרי vb.
51a(25) גַּדְיָא n.
51a(26) דגר vb.
חוּשְׁלָא 1# n.
51a(30) סרך vb.
51a(34) אִימְרְתָא n.
51a(34; H^2) שדר 2# vb.
51a(35; V^{12}Ar [AC 8:26]) שיגדונא n.
51a(37) פסק vb.
51a(38) שיגדונא n.
51a(41) צִימְרָא 2# n.
51a(41; V^{11}) דוי 1# vb.
51a(42) אַרְעָא n.
נפל vb.
נקט vb.
51a(43) גַּנְבָא 1# n.
דִּיכְרָא n.
פתק 1# vb.
51a(44) *מִתְנָא 2# n.
51a(49) גַּבָּא n.
51b(11) גְּנִיחוּתָא n.
נפל vb.
שמע vb.
51b(13) שׁוּפְרָא n.
51b(15) חוּטְרָא 1# n.
51b(23) בַּדֵּי־ prep.
51b(32) שפל vb.
51b(33) מתח vb.
צִיבֵי n.
51b(34) אִיזְלָא n.
מְקָרַב adj.
עפף vb.
51b(35) קִיטְרָא 1# n.
51b(36) כִּיתָּנָא n.

51b(37) דקק vb.
נפץ vb.
51b(38) בּוּרָא n.
דִּקְתָא n.
51b(38; V^{11}) בטונא n.
דַּקְדַּק adj.
51b(39) קִיסְמָא n.
51b(39; V^{12}) גְּבָרָא n.
51b(39; Ed) נְהִיל adj.
52a(2; V^{11}Ar [AC 2:32]) ביזגא n.
52a(3; H^2) מִינָא n.
52a(6) חִימְצֵי n.
רוביא n.
52a(7) חִיפְצָא 2# n.
כְּלָלָא n.
52a(8) שרק 2# vb.
52a(8; H^2) שרג vb.
52a(8; Rashi) שרק 2# vb.
52a(10) אסר vb.
52a(10; V^{12}Ar [AC 3:7]) דְּבוֹקָא n.
52a(13) גַּפָּא 1# n.
עִיקְבָא n.
קום vb.
52a(18) גַּפָּא 1# n.
52a(30) אֲסִינְתָא n.
52a(32) אֲסִינְתָא n.
בּוּכְנָא n.
52a(33) פשט vb.
52a(35) גִּיסָא 2# n.
52a(36) רתח vb.
52a(38) רִיתְחָא n.
52b(6) שִׁילְהֵי n.
52b(7) כַּפְלָא 1# n.
52b(32) אוּרְחָא 1# n.
52b(40) בָּתַר prep.
שׁוּנְרָא n.
52b(41) אחד vb.
אִידְרוֹנָא n.
סִיחוּפָא n.
52b(42) קוּרְטָא n.

52b(43) זִיהֲרָא 2# n.
קלי vb.
53a(8) אִימְּרָא 1# n.
53a(34) דרס vb.
יְדָא n.
פסק vb.
צרך vb.
53a(35) בַּהֲדֵי prep.
דרס vb.
עַד prep.
שלף 1# vb.
53a(36) זִיהֲרָא 2# n.
שדי 1# vb.
53a(42) חֲזָקָא n.
קום vb.
53a(44) אֲבָל conj.
שמט vb.
53a(45) דָּרָא 1# n.
סִיחוּפָא n.
53a(47) כַּלְבָּא 1# n.
סְפִיקָא n.
שׁוּנְרָא n.
53a(48) בֵּינֵי prep.
קטע vb.
53a(48; V^{11}) רוּגְזָא n.
53a(49) בעת vb.
עוי vb.
קרקר vb.
53a(49; Ar [AC 5:217]) צוי 1# vb.
53b(3) אווש vb.
בִּיעוּתָא n.
53b(8; Ar [AC 8:168]) שרכפא n.
53b(9) חנק vb.
לְגַבֵּי prep.
53b(11) אַתְרָא n.
53b(12) חנק vb.
53b(13) פרח vb.
שהי 1# vb.
53b(17) פרסם vb.
53b(19) מסמס 1# vb.
קוּעָא n.

53b(19; HP 203:16)
חוי vb.
53b(21) קַנְיָא n.
53b(45) דלי vb.
נפל vb.
54a(4) זִיהֲרָא #2 n.
קלי vb.
54a(8) כַּפָּא #1 n.
54a(9) כַּפָּא #1 n.
54a(10) אַטְמָא n.
מוּתָא n.
54a(15) נהר #2 vb.
54a(16) שמש vb.
54a(18) מָאן #2 pron.
54a(19) בְּ־ prep.
גבר vb.
54a(26) אתי vb.
54a(27) גִּידָא (דְ)נַשְׁיָא n.
54a(30) רישבא n.
54a(31) כּוּלִיתָא n.
54a(34) בדר vb.
סַמָּא n.
54a(47) בַּד־ prep.
54a(48) בּוּקָא #2 n.
שפף vb.
54b(7) דִּינָא n.
54b(9) בּוּקָא #2 n.
54b(10; OHT Yev 10:24) נזיא n.
54b(11) ניבא #2 n.
פסק vb.
54b(12) ניבא #2 n.
עכל vb.
54b(13) אתּוּ pron.
חמי #2 vb.
54b(14) דִּינְרָא n.
מָעְתָא n.
קוּרְדִּינָאָה n.
54b(15) דַּהֲבָא n.
54b(15; V^{11})
פְּשִׁיטָא #2 n.
54b(16) לְעֵיל מִן prep.
פְּתוּרָאָה n.

54b(17) קוּרְדִּינָאָה n.
54b(18) טְרֵיפְתָא n.
מִן קֳדָם prep.
55a(22) לְקוּתָא n.
שְׁמָא n.
55b(1; Ar [AC 3:353)
חִיוּר #1 n.
55b(2) מַתְנָא* #2 n.
55b(3) טְרוֹפָאָה n.
מַעַרְבָא n.
55b(5) קוּלְשָׁא n.
55b(6) סוּמְכָא n.
55b(10) כַּלְלָא n.
55b(13) דמי vb.
55b(15) סרח #1 vb.
עֲכִיר adj.
צִיל adj.
55b(24) דִּיכְרָא n.
מַדְבְּרָא n.
צמק vb.
55b(25) בֵּי מִדְרְשָׁא n.
חִיוּר #1 n.
קֵיסָא n.
55b(25; H^{2}) משיכלא n.
55b(26) ברי #2 vb.
נוח vb.
קָרִיר adj.
55b(27) מלי #1 vb.
סִיתְוָא n.
פְּשׁוֹר adj.
שְׁחַם adj.
55b(37) אֲרִיךְ וְקַטִּין adj.
56a(13) קַרְמָא n.
56a(14) אַף עַל גַּב conj.
56a(15) נקב vb.
עִילָּאָה adj.
56a(17) אַגַּב prep.
פקע #1 vb.
רוּכְבָּא n.
56a(25) בדק #1 vb.
56a(32) סיים #2 vb.
56a(37) בְּדִיקוּתָא n.
56b(1) אֲווּנָא n.

גִּילָא #1 n.
56b(26; H^{2}) בַּהַתְתָא n.
גלי #2 vb.
56b(27) שִׁלְקָא n.
56b(28) חזק vb.
56b(52) כַּרְכָא #1 n.
56b(55) חזי vb.
רוֹמָאָה n.
56b(56) אִיגְרָא n.
מִן prep.
מעיינא #2 n.
פקע #1 vb.
57a(1) מעיינא #2 n.
נגד vb.
57a(2) אסי #1 vb.
חוט vb.
57a(3) אנקורא n.
צַנָּא n.
57a(27) פִּשְׁטָא n.
57a(34) קְשֵׁי adj.
57a(35) אַ־ prep.
57a(36) אַתְּ pron.
57a(42) חַיֵּי n.
מִבָּתַר prep.
מָרְיָא n.
סלק #1 vb.
57b(4) קשי vb.
57b(18) ירי vb.
57b(19; V^{12}R.G.)
פרכיס n.
57b(19; V^{11}) פרכס vb.
57b(30) דָּא pron.
57b(38) טרף #3 vb.
57b(41) אזל #1 vb.
57b(42) גְּלִימָא n.
סִימָנָא n.
פרס #2 vb.
קִינָּא #1 n.
57b(42; M) שׁוּמְשְׁמָנָא n.
57b(43) טוּלָא n.
לְבַר adv.
נפל vb.
57b(44) הַרְמָנָא n.

וַדַּאי adv.
58a(4) ספן #2 vb.
58a(5) שיחלא #1 n.
58a(15) ספן #2 vb.
58a(20) שיחלא #1 n.
58a(21) ברי #2 vb.
58a(21; V^{11}H^{2})
טען #2 vb.
58b(1) יַרְקָא n.
כַּדָּא n.
לְבָתַר prep.
58b(2) בָּקָא #1 n.
בָּרָא #1 n.
שרי #1 vb.
58b(3) בְּרָא #1 n.
דִּידְבָא n.
58b(4) בַּקְתָא n.
מרי vb.
58b(5) בָּקָא #1 n.
58b(6) כרך vb.
סְדִינָא n.
58b(7; V^{11}) מצץ vb.
58b(9) בָּקָא #1 n.
58b(9; H^{2}) מַנְיָא n.
קורנסא #2 n.
58b(10) מַנְיָא n.
שַׁתָּא n.
58b(15) חֵיוָתָא #1 n.
58b(16) *סניא דיבא n.
58b(17) שפך vb.
58b(18) בֵּי כָּסֵי n.
58b(18; H^{2}) גּוּבְתָּא #1 n.
58b(18) הובלילא n.
58b(19) טרף #3 vb.
58b(20) בראה #2 adj.
חֵיוָא n.
58b(22) כשר vb.
58b(24) מחי #4 n.
58b(29) ערב #2 vb.
58b(35) מִידָּא n.
58b(41) מעיינא #2 n.
58b(47) גַּוּונָא n.
59a(1) עִיקָּרָא #1 n.

59a(1; Ar [AC 5:390])
נוּרִיתָא n.
59a(2) חִילְתִּיתָא n.
רֵיקָן adj.
59a(3) שלח #2 vb.
59a(4) עוֹבָדָא n.
59a(5) שלח #2 vb.
59a(7) בֵּיעֲתָא n.
59a(7; V^{11}) שִׁיתְּסַר num.
59a(8) אַמְגּוּזָא n.
59a(8; Ar [AC ib.])
בּוּטִיתָא n.
59a(8) פַּרְחָא n.
קְשִׁיתָא vb.
רְבִיעֲתָא n.
שתי vb.
59a(9) דּוּבְשָׁא n.
לִיבָּא n.
עקר vb.
59a(10) בְּרָא #1 n.
59a(11) כְּרָעָא #1 n.
פסק vb.
רֵישׁ גְּלוּתָא n.
59a(13) אוּמְצָא #2 n.
59a(14) יתב vb.
59a(14; V^{11}) נִיקוּרָא n.
59a(34) נִיבָא #1 n.
59a(35) נִיבָא #1 n.
59a(46) נִיבָא #1 n.
59a(47) עֲדָאן adv.
59a(48) מִינָא n.
59a(57) לֵיכָּא part.
59b(12) פצל vb.
59b(14) בלע vb.
חירקא n.
59b(15) מְלֵי adj.
עִיזָּא n.
עקר vb.
59b(15; Ar [AAC 233])
כַּרְבּוּז n.
59b(16) צַנָּא n.
59b(22) טַבְיָא n.
59b(23) אַרְיָא n.

טִיגְרִיס n.
59b(24) אוּנָּא n.
59b(26) טַבְיָא n.
מַשְׁכָּא #1 n.
59b(26; V^{11})
אַמְתָא #2 n.
59b(27) קֵיסַר n.
59b(28) כִּי prep.
59b(28; V^{11}) אַרְיָא n.
59b(28; SM 10:5)
מתל vb.
59b(29) פַּרְשָׁא #1 n.
רְבוּתָא n.
59b(30) מתל vb.
59b(31) חזי vb.
59b(33) אֵיבְרָא adv.
עקר vb.
רַחְמֵי n.
59b(34) מְרַחֵק adj.
59b(35) שׁוּרָא #1 n.
59b(35; V^{11}) מְעַבֵּר adj.
נהם vb.
59b(36) אַף conj.
כַּכָּא #1 n.
נתר vb.
פַּרְסָא #1 n.
שִׁינָּא n.
59b(38) דּוּכְתָא n.
הדר #1 vb.
כּוּרְסְיָא n.
59b(41) בעי vb.
חזי vb.
59b(42) אֵיבְרָא adv.
אֱלָהָא n.
60a(1) יוֹמָא n.
לְהָדֵי prep.
60a(2) דלי vb.
60a(2; MGG 599:3)
מְצִיעוּתָא n.
60a(2) סכל #1 vb.
60a(3) מְשַׁמְּשָׁא n.
קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
60a(6) אֱלָהָא n.

לַחְמָא n.
צבת #1 vb.
60a(7) נְפִישׁ adj.
צבת #1 vb.
60a(8) גּוּנְדָא #1 n.
60a(8; V^{11}) חֵילָא #1 n.
60a(8; H^{2}) צבת #1 vb.
60a(9; V^{11}) גִּידָא #2 n.
רביתא #4 n.
רווח vb.
60a(10) זִיקָא #1 n.
כנש #1 vb.
קַיְיטָא n.
60a(11) טבע vb.
סִיתְוָא n.
60a(12; V^{11}) כְּנוּשְׁאָה n.
60a(13; V^{11}) זְלוּחָאָה n.
60a(14) קֵיסַר n.
60a(15) נַגְּרָא #1 n.
60a(16) מַסְתּוֹרִיתָא n.
60a(17) לְחַיֵּי interj.
נגע #2 vb.
60a(18) מַסְתּוֹרִיתָא n.
נהג vb.
60a(18; M) נגע #2 vb.
60a(19) אִינְשָׁא n.
דּוּלְלָא n.
סתר #3 vb.
שׁוּקָא n.
60a(23) מַסְתּוֹרִיתָא n.
60a(24) מְטוּתָא n.
60a(28) חִילּוּפָא n.
60b(12) טִיהֲרָא n.
שַׂרְגָא n.
60b(13) מני vb.
60b(22) אוּרְתָא n.
בַּזְרָא n.
גִּינְתָא n.
צמח vb.
שדי #1 vb.
60b(26) אַגַּדְתָא n.
60b(27) סיים #1 vb.
60b(29) אַגַּדְתָא n.

60b(31) דָּרָא #1 n.
60b(34) שבע vb.
60b(44) *גַּלְיָא n.
61b(7) כְּלָל adv.
62a(14) דרס vb.
62a(16) סבר vb.
62a(21) יורק adj.
62a(22) כַּרְסָא n.
62b(11) צוציינא n.
62b(11; V^{12}Ar [AC 4:194])
כובשני n.
62b(13) בֵּי כְּרָבָא n.
62b(13; Ar [AC 4:313])
בי כורי n.
בֵּיתָא #1 n.
62b(13; AC 4:313)
כרוז n.
62b(14) נגד vb.
62b(15) ברדא #3 n.
צרדא #1 n.
62b(16) מרדא #1 n.
62b(17) חוגא n.
סוגא n.
62b(17; MGL 255:7)
חובא #2 n.
62b(18) בר נפחא #1 n.
62b(18; V^{11}Ar [AC 2:271]) גחילנא n.
62b(18; Ar [AC 3:246])
הרנוגא #2 n.
62b(19) סְפִיקָא n.
62b(20) קלף vb.
62b(21) סַכִּינָא n.
62b(22) קַרְקַבְנָא n.
62b(23) רפי vb.
62b(24) קלף vb.
62b(25) סַכִּינָא n.
קלף vb.
62b(26) מרדא #1 n.
62b(30; M) גירותא n.
62b(31)
פירוז אנדרפטא n.
שבור אנדרפיטא n.

62b(33) ביוניא n.
פרווא n.
62b(33; Ar [AC 4:257]) כניא פרווא n.
62b(34) אַמְגוּשָׁא n.
מדר ומזיג n.
סָגֵיד וְאָכֵיל n.
62b(35) שָׁתְיָא חַמְרָא n.
62b(36) בַּת שָׁתְיָא חַמְרָא n.
62b(38) מָזְגָא חַמְרָא n.
63a(1) בַּת מָזְגָא חַמְרָא n.
63a(2) אֲרִיךְ #1 adj.
שקיטנאה n.
63a(3) סוּמָּק n.
שָׁקָא n.
63a(3; Ar [AC 5:247]) מורזמא n.
63a(5) גוּץ adj.
יוּרָק adj.
63a(11) בטנא #2 n.
לקנא #2 n.
63a(12) אטנא n.
שטנא n.
63a(14) מְנְהָגָא n.
63a(16) קָקָא #2 n.
63a(17) ירקרקתא n.
קקואה n.
63a(17; H^2) קואה n.
קוקאה n.
קוקיתא n.
63a(18; H^2) לקי vb.
63a(29; Ar [AC 7:210]) אישכרתי n.
63a(33) שריקריק interj.
שרק #1 vb.
63a(34) מִיַּד adv.
שריקריק interj.
63a(34; H^2) שרק #1 vb.
63a(36) גְּלָלָא #1 n.
63a(36; H^2) בֵּי כְּרָבָא n.
63a(36; MGL 256:5) מוּחָא n.
פסס vb.
63a(36) שריקריק interj.
שרק #1 vb.
63a(37) בַּדָּיָא n.
63a(42; M) בְּרֵישׁ adv.
63a(43; Ar [AC 8:169] MGL 259:15) בר הודיא n.
63a(43; MGL 256:12,Ar [AC 8:168]) שורניקא n.
63a(52) אִינּוּן pron.
63b(1) יסף vb.
63b(4) אַכַּתִּי adv.
64a(22; M) עוּרְבָא n.
64b(2) אַסְמַכְתָּא n.
64b(15) הָיְינוּ pron.
64b(22) סַפְרָא #1 n.
65a(2) פסק vb.
65a(23) צִיפַּרְתָּא n.
65a(24) קלט vb.
65a(36; MGL 259:16,Ar [AC 1:198]) אַסְקָרָא n.
66a(11) כְּלָלָא n.
66a(14) כְּלָלָא n.
66a(15) פְּרָטָא n.
66a(20) הֵיכָא adv.
66a(26) אַתְרָא n.
67a(10) מעט vb.
67a(32) שפי #2 vb.
67a(33; MGL 251:17) צבתא #1 n.
67a(34) פרש vb.
67a(39) בֵּירָא n.
דַּפְנָא #2 n.
67b(8) אִבָּא #3 n.
67b(9) אִילָנָא n.
גוּפָא n.
פֵּירָא #1 n.
67b(10) דוק vb.
67b(19) גבל vb.
67b(21) הִילְכְתָא n.
קוקני n.
67b(22) אוסיא #1 n.
לְ־ prep.
נום vb.
67b(22; M) דרנא n.
67b(23) כְּוורָא n.
מוּרְנָא n.
67b(24) בלע vb.
67b(30) גבל vb.
68a(30) אַטּוּ prep.
68b(25) מלי #1 vb.
68b(30) פרט vb.
69a(21; H^2) אזל #1 vb.
69a(25) בלבל vb.
חתך vb.
69a(26) זַרְעָא #1 n.
69a(27) בלבל vb.
69b(37) אזדי vb.
70a(16) בְּרָאי adv.
70a(24) גַּוָּאי adv.
70a(30) דִּירְכָּא n.
70a(45) בַּעְיָא n.
נגע #1 vb.
72a(5) טַעֲמָא n.
72a(15; H^2) נַפְשָׁא n.
72b(27) חִיתּוּכָא n.
72b(28) קום vb.
73a(5) כְּמָאן דְּ־ conj.
פרת vb.
73a(20) כְּדֵי #1 adv.
73b(3) מִיהָא adv.
נִינְהוּ pron.
73b(22) אוּלְמָא n.
74a(10) מְנָא adv.
74b(35) דִּיקוּלָא #1 n.
74b(36) רהט vb.
74b(43) יַבִּישׁ adj.
74b(46) גוּפָא n.
75a(25) אֲוֵירָא n.
75a(27) גרם #1 vb.
75a(38) מֵיעוּטָא n.
75a(43) קרב vb.
75b(14) שרר vb.
75b(15) שהי #2 vb.
75b(24) דְּ־ conj.
דכר vb.
75b(31) דֵּיבָא #1 n.
76a(18) דלי vb.
76a(18; V^{11}) מִדְּלָאי adv.
76a(18) מֵי adv.
76a(19) פסק vb.
76a(23) ערקומא #1 n.
76a(24) צות vb.
76a(25) טַבָּחָא n.
פרע #1 vb.
76a(26) קפל #1 vb.
76a(27) פרש vb.
76a(30) כַּמָּה adv.
76a(30; V^{11}) בטרא n.
76a(31) אַשּׁוּן adj.
בלט vb.
בלע vb.
76a(32) אֲלִים adj.
קַטִּין adj.
76a(33) לָא adv.
76b(1) אַף עַל גַּב conj.
76b(1; V^{11}) זגג vb.
76b(2; V^{11}) חִיוָּר #1 n.
76b(3) חוּטָא n.
76b(4) אזדי vb.
76b(7) עוֹפָא n.
76b(8) פסק vb.
76b(10) בדק #1 vb.
חֲמֵיסַר num.
76b(11) כשר vb.
נפץ vb.
76b(37; V^{11}) הדר #1 vb.
פִּירְכָא n.
76b(41) לְגַבֵּי prep.
76b(48) עוֹבָדָא n.
76b(49) בְּרָא #1 n.
דְּ־ conj.
76b(50) רַכִּיךְ adj.
76b(99) חִיוָּר #1 n.
77a(4) שתק vb.
77a(9) קוּרְטִיתָא n.
שקל #1 vb.
77a(10) רִיגְלָא n.

77a(12) חַרִיף adj.
77a(20; Ar [AC 7:304] Tos) רִירָא n.
77a(25) זרף #1 vb.
פַּרְזְלָא n.
78a(1) כחש vb.
78a(7; V^{11}) כְּבָסָא n.
78a(7) קִיבּוּרָא n.
79a(12) בְּרָא #1 n.
סוּסְיָא n.
79a(13) חֲמָרָא #2 n.
סוּסְתָא n.
79a(14) מִינָא n.
79a(24) אַבָּא #1 n.
סוּסְיָא n.
79a(32) רבע #2 vb.
79a(36) עֲבֵי adj.
79a(37) בְּרָא #1 n.
צנף vb.
קָלָא #1 n.
79a(37; Šeel 116:44) זוט adj.
79a(38) אוּנָּא n.
גנובתא #2 n.
רַב adj.
79a(38; M) זוּטַר adj.
79a(44) ספק #1 vb.
79a(45) דְּיֵיסְפַּק n.
כוּנַדְתָא n.
עלל vb.
79b(26) שחט vb.
79b(40) אִידָּךְ pron.
80a(16) לקי vb.
80a(31) בָּלָא #2 n.
עִיזָּא n.
80a(38) מִינָא n.
80b(16; V^{11}) נחר #1 vb.
80b(23) לָאו adv.
נוּכְרָאָה adj.
80b(26) כָּל הֵיכָא דְּ־ conj.
81a(35) זרק vb.
כַּמָּה adv.
81b(2) בְּרַתָּא #1 n.
81b(15; H^2) קום vb.
82a(9) חַבְרָא #1 n.
נסב vb.
82a(25) אִיסּוּרָא n.
עבד vb.
82b(6) שמע vb.
82b(26) הָשְׁתָּא adv.
83a(25) אַגַּב אוֹרְח־ prep.
83a(25; M) טרח vb.
83a(26) חַתְנָא n.
טִירְדָּא n.
טְפֵי adj.
כַּלְתָא n.
83b(25) גרר vb.
84a(7) נסב vb.
84a(21) מִינָאָה n.
84a(33; V^{11}) הָנָךְ pron.
84b(4; V^{11}) חַרָשָׁא #2 n.
כָּסָא #1 n.
פְּשׁוֹרָא #1 n.
84b(7) ציבא n.
84b(9) צווץ #1 vb.
84b(13) כִּיתָּנָא n.
רוּמָאָה n.
84b(14; MGD 160:11) זוּגִיתָא n.
84b(14) זכוכיתא n.
חִיוָּר #1 n.
84b(14; MGD 160:11) רוּמָאָה n.
84b(15) פְּסֵידָא n.
84b(23) בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
דרש vb.
84b(25) שתומא n.
84b(26; Ar [AC 1:128]) אָמוֹרָא n.
85a(10) נהג vb.
85a(33) אִיכָּא part.
85b(37) אַטּוּ prep.
85b(39) אֲנַן pron.
85b(40) יניכא n.
נפל vb.
85b(41) כִּיתָּנָא n.
85b(42) מַיָּא n.
עוֹפָא n.
פרש vb.
ריח vb.
85b(42; V^{12}) בוביתא #2 n.
86a(14) יניכא n.
86a(19) עָלְמָא n.
86a(41) נטר vb.
86a(42) סיים #1 vb.
86b(4) הֵי pron.
86b(6) נפק vb.
86b(8) עִידָּנָא n.
86b(8; M) קום vb.
86b(9) שְׁמַעְתָּא n.
86b(10) *אַחֲרָא adj.
טרד vb.
86b(12) *אַחֲרָא adj.
שבק vb.
86b(12; MV^{11}) *אַחֲרָא adj.
86b(34) שני #1 vb.
86b(36) יהב vb.
86b(38; V^{11}) טפל #2 vb.
87a(2) כסי vb.
87a(3) חַד #1 num.
87a(21) שפל vb.
87a(22) הדר #1 vb.
נקט vb.
שְׁטְיָא n.
87a(24) בָּבָא n.
בעי vb.
ברי #4 vb.
87b(19) כשר vb.
87b(22) חשב vb.
87b(23) צְלָלְתָא n.
88a(36) פרך vb.
88b(16) בורכתא n.
89a(51; V^{11}) כָּל כְּמָא דְּ־ conj.
89b(1) כתת vb.
89b(2) כתת vb.
מְעַלֵּי adj.
89b(13) פקע #1 vb.
89b(28) וְ־ conj.
מֵי adv.
90b(6) מרי דיכי pron.
90b(17) גוּזְמָא n.
90b(37) פְּשִׁיט adj.
91a(29) לקי vb.
91a(37) מֵאֲחוֹרֵי prep.
91a(37; V^{11}) נשי #3 vb.
91b(15) קפץ #2 vb.
91b(16) בָּתַר prep.
צלי #2 vb.
91b(26) פגע vb.
91b(30; V^{11}) בעי vb.
סכן vb.
92a(16) רַבְּנָא n.
92a(17) בַּר בְּרַתָּא n.
92a(41) אַגַּדְתָּא n.
92a(44) אִלְמָלֵא conj.
אִתְכָּלָא n.
עלי n.
רַחֲמֵי n.
92a(45) קום vb.
92a(51) רוּבָּא n.
92a(52) אפתא #1 n.
92b(4) עֲגִיל adj.
92b(5) עֲגִיל adj.
92b(6) עִיגּוּלָא n.
92b(29) כְּוָות־ prep.
92b(38) מרטט vb.
92b(39) גמם vb.
93a(8; V^{11}) *מַתְנָא #2 n.
93a(9) אֲנָא pron.
93a(9; H^2) פרק vb.
93a(10) נהר #2 vb.
93a(10; H^2) טַבָּחָא n.
93a(16) קליבוסתא n.
93a(19) מַשֶּׁה interj.
93a(22) דמי vb.
93a(23; Šeel [ST2 427:10]) גַּרְדָּא n.
93a(25) חוּטָא n.

Reference	Entry
93a(26)	יְמִינָא n.
	כַּפְלָא #1 n.
	שְׂמָאלָא n.
93a(27)	פצל vb.
93a(29)	חטט vb.
	שלף #1 vb.
93a(32)	טְחָלָא n.
	כּוֹלִיתָא n.
	כַּפְלָא #1 n.
93a(33)	לוֹעָא n.
93a(34)	חתך vb.
	מלח #1 vb.
93a(35)	הָנָךְ pron.
	לֵית(־) part.
93a(36)	קְרָמָא n.
93a(38)	בֵּיעֲתָא n.
	טְחָלָא n.
	כַּפְלָא #1 n.
93a(39)	מוּקְרָא #1 n.
93a(40)	טְחָלָא n.
	קלף vb.
93a(43)	אַבָּא דְאִימָּא n.
93a(44)	מַנּוּ pron.
93a(54)	בֵּיעֲתָא n.
93a(54; V[11])	
	חֲשִׁיל #1 adj.
93b(1)	מִדְּ־ prep.
93b(2)	חַיּוּתָא #2 n.
	סרח #1 vb.
93b(4)	אֲוִירָא n.
	ברי #2 vb.
	כְּחִישׁוּתָא n.
93b(5)	נקט vb.
93b(6)	בֵּיעֲתָא n.
	חֲשִׁיל #1 adj.
93b(8)	בֵּיעֲתָא n.
	גַּדְיָא n.
93b(9)	זרע vb.
	כָּאן #1 adv.
93b(11)	שׁוּרְיָיקָא n.
93b(12)	מזירקא n.
93b(12; V[11])	
	אוּמְצָא #1 n.
93b(16)	הִילְכְּתָא n.
93b(17)	חתך vb.
	סמך vb.
93b(18)	שפד vb.
93b(19)	דוב vb.
	שַׁפּוּדָא n.
93b(19; V[11])	גוּמְרְתָא n.
93b(20)	נוּרָא n.
	שוב vb.
93b(21)	צמת #1 vb.
93b(22)	כִּיבְשָׁא #1 n.
	מזירקא n.
93b(23)	דוב vb.
	קוי vb.
93b(24; Ar [AC 3:115])	
	ברי #3 vb.
93b(24)	דוץ vb.
	נְחִירָא n.
93b(31; M)	קלד vb.
93b(33)	הֵיכָא adv.
	פרע #1 vb.
93b(42)	דָּרָא #1 n.
93b(47)	כשר vb.
93b(50)	נשי #1 vb.
94a(3)	דִּילְמָא conj.
94a(4)	חתך vb.
94a(6)	חִיתּוּכָא n.
94a(12)	בְּפֵירוּשׁ adv.
	מִכְּלָלָא adv.
94a(13)	מַבְּרָא n.
	פייס vb.
94a(14)	מברויא n.
94a(16)	אנפקא #2 n.
94a(16; V[11])	
	במר ד־ prep.
94a(17)	מְזִיג adj.
	שקי #1 vb.
94a(19)	אנפקא #2 n.
94a(20)	חַיי adj.
94a(27)	בְּלָאו הָכֵי adv.
94b(6)	זבן vb.
94b(8)	מְצִיעֲתָא n.
94b(23)	מְצִיעֲתָא n.
94b(27)	*בַּר חֵילָא n.
	טְרֵיפְתָא n.
	נפל vb.
94b(28)	הוא pron.
94b(29)	טעי vb.
	קָא part.
94b(33)	צער vb.
	רַבָּנַן n.
94b(36)	דַּעְתָּא n.
	חלש #1 vb.
94b(37)	אִיהוּ pron.
	נִיהוּ pron.
95a(1)	ספי #1 vb.
	פייס adj.
95a(2)	שׁוּפְרָא n.
95a(4)	ספי #1 vb.
95a(7)	הָתָם adv.
	צער vb.
95a(35)	מַבְּרָא n.
95b(1)	רֵישָׁא n.
95b(1; H[2])	חלל #3 vb.
95b(1; F1,1 78)	
	סִילִיתָא #1 n.
95b(2; H[2])	סלק #1 vb.
95b(6; V[11])	פרותא n.
95b(8)	עֵינָא #1 n.
	עלם vb.
95b(8; M)	שַׁעְתָּא n.
95b(10)	חתך vb.
	פִּסְקָא n.
95b(11)	קַרְנָא n.
95b(12)	חַתְנָא n.
	לְאַפֵּי(־) prep.
	מַבְּרָא n.
95b(13)	בָּבָא n.
	טרף #1 vb.
	יוֹמָא טָבָא n.
	לְגָאו adv.
	קום vb.
95b(14)	דַּשָּׁא n.
	חֵיוְתָא #1 n.
	שבק vb.
95b(14; V[11])	בִּיזְעָא n.
95b(14; V[12]Ar [AC 1:37])	דוק vb.
95b(15; MGG 395:9)	
	כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
95b(16)	עֵינָא #1 n.
	עלם vb.
95b(17; MGG 395:11)	
	בַּר בְּרַתָּא n.
95b(17; V[11])	בְּרָא #1 n.
	ספי #1 vb.
95b(17; MGG 395:11)	
	ספת vb.
95b(19)	נחש vb.
	עלם vb.
95b(23)	בדק #1 vb.
95b(24; MGG 395:16)	
	סִיפְרָא n.
95b(25; V[11])	לְקֳדָם prep.
95b(27)	לְקֳדָם prep.
95b(28)	עִיבּוּרָא #1 n.
95b(29)	חוּשְׁבְּנָא n.
95b(30)	קום vb.
95b(30; V[11])	גַּמְלָא #1 n.
	טְעוּנָא n.
	טְרֵיפְתָא n.
	סְפֵיקָא n.
95b(31)	פְּסוּקָא n.
95b(34)	חוק vb.
95b(37)	מעל vb.
	קַמֵּי(־) prep.
95b(38)	כּוֹלִיתָא n.
	עוּרְבָא n.
	שדי #1 vb.
95b(39)	אבד #1 vb.
	בֵּי דַּנֵּי n.
	כרכשא n.
95b(41)	אבד #1 vb.
	גַּבָּא n.
95b(43)	אבד #1 vb.
	קִיבּוּרָא n.
95b(46)	אַבְדְּתָא n.
	טְבִיעוּתָא n.
	סִימָנָא n.

Reference	Entry
96a(1)	טְבִיעוּתָא n.
96a(8)	סִימָנָא n.
96a(21)	אַטְמָא n.
	גמם vb.
	נקד #1 vb.
96a(22)	נחת #1 vb.
96a(23)	אִיסּוּרָא n.
	רתת vb.
96a(23; V[12])	ספת vb.
96a(25)	ירי vb.
97a(3)	כְּנֵישְׁתָּא #1 n.
97a(8)	שאל vb.
97a(10)	קְשֵׁי adj.
97a(14)	קַפֵּילָא n.
97a(15)	טַעֲמָא n.
	קַפֵּילָא n.
97b(3)	טַעֲמָא n.
97b(5)	אַטְמָא n.
	בֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא n.
	בִּישְׂרָא n.
	מלח #1 vb.
97b(6)	גִּידָא (דְ)נַשְׁיָא n.
97b(30)	שער vb.
97b(39)	מַיָּא דְבֵיעֵי n.
98a(15)	איריא n.
	גלי #2 vb.
98a(19)	זֵיתָא #1 n.
	נפל vb.
98a(20)	בִּישְׂרָא n.
	דִּיקוּלָא #1 n.
	שער vb.
98a(22)	דְּ־ conj.
	הִיתֵּירָא n.
98a(24)	זֵיתָא #1 n.
98a(30)	דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
98a(37)	דִּיד־ pron.
	לְבַר מִ־ prep.
	פשט vb.
98b(3)	מִיהוּ conj.
98b(4)	בשל vb.
	חתך vb.
98b(13)	שער vb.
98b(23)	קוּלָּא #1 n.
99a(1)	רַחְמָנָא n.
99a(5)	גמר vb.
99b(16)	זיעא #2 n.
99b(22)	בָּבָא n.
99b(24)	נפק vb.
100a(2)	בטל vb.
100a(12)	דרש vb.
	קום vb.
101b(13)	קבע #1 vb.
101b(15)	שְׁמָדָא n.
101b(16)	יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
	שַׁבְּתָא n.
101b(17)	כְּדְ־ prep.
101b(17; V[11])	נְחוֹתָא n.
102a(41)	שני #2 vb.
102b(15)	קלניתא n.
103a(14)	חול vb.
103b(11)	זְעֵיר adj.
103b(11; Ar [AC 2:363])	גַּרְמִיתָא n.
103b(26)	מִדְּ־ prep.
103b(27)	גְּמָרָא n.
	עקר vb.
103b(32)	זִימְנָא n.
104a(2)	מָאן #1 pron.
104a(7)	מלך #2 vb.
	שְׁלִיתָא n.
104b(7)	סלק #1 vb.
104b(30)	חֲמָא #1 n.
104b(35)	אתי vb.
105a(14)	חַמִּים adj.
	שטר vb.
105a(15)	אֲקוּשׁ adj.
105a(16)	לְבַר מִ־ prep.
105a(26)	בַּר חַמְרָא #1 n.
	חַלָּא #2 n.
105a(28)	מחר adv.
105a(31)	בַּר חַמְרָא #1 n.
105a(32)	סור #1 vb.
105a(33)	זִימְנָא n.
105a(34)	סור #1 vb.
105a(35)	אִיסְתֵּירָא n.
105a(36)	חַד #1 num.
105a(37)	אוּפְתָא n.
	דרי #2 vb.
	פתכא n.
105a(38)	בֵּיתָא #1 n.
	כְּבָר adv.
105a(39)	סור #1 vb.
105a(41)	בִּידְקָא n.
	צִינּוֹרָא n.
	שקל #1 vb.
105a(42)	רמי #1 vb.
105a(43)	אִיסְתֵּירָא n.
	סכר vb.
105a(50)	קִינְסָא n.
105b(13)	קוּרְטָא n.
105b(14)	כּוּרָא #1 n.
105b(16)	מֵרֵישָׁא adv.
105b(17)	בָּתְרָא adj.
	זוּהֲמָא n.
	מַיָּא n.
105b(19)	פְּתוּרָא n.
105b(19; V[11])	נקט vb.
105b(20; TGAs42 165:12)	צְדָדָא #2 n.
105b(23)	סְעוֹדְתָא n.
105b(24)	אֲסִינְתָא n.
	בּוּכְנָא n.
105b(25)	כנש #1 vb.
	מְנַקְּדוּתָא n.
	נשוורא n.
105b(26)	אַבָּתַר־ prep.
	הדר #1 vb.
	עֲנִיוּתָא n.
	קְשֵׁי adj.
	שָׁרָא n.
105b(27)	זהר vb.
	נשוורא n.
105b(28)	יַבְלָא n.
	עקר vb.
105b(29)	יַבְלָא n.
105b(29; V[11])	מָרָא #1 n.
105b(30; Ar [AC 2:197])	חוּפְיָא #1 n.
	מְאִיסוּתָא n.
105b(31)	בַּרְסָם n.
	נפח vb.
105b(32)	דחי vb.
	עֲנִיוּתָא n.
	שקע vb.
105b(33)	בַּרְסָם n.
	חַמְרָא #1 n.
	עבר vb.
	שִׁכְרָא n.
105b(34)	עֲנִיוּתָא n.
105b(35)	אכל #1 vb.
	אסר vb.
	גִּינָּאָה n.
	יַרְקָא n.
	רַעַבְתָּנוּתָא n.
105b(35; V[11])	כִּישָׁא n.
105b(36)	קְשֵׁי adj.
105b(37)	אזל #1 vb.
	מַטְרוֹנִיתָא n.
105b(38)	אסר vb.
	אַרְבָּא #2 n.
105b(39)	חַסְפָּא #1 n.
	כִּינָּא n.
	עבד vb.
	קטל vb.
	קנח vb.
105b(40)	גִּינָּאָה n.
105b(42)	יתב vb.
	קְשֵׁי adj.
105b(43)	מַרְזָבָא n.
	שְׁקוּלָאָה n.
105b(44)	דרי #2 vb.
	חֲבִיתָא n.
	מַרְזָבָא n.
	פקע #1 vb.
105b(47)	רְשׁוּתָא #2 n.
	שני #1 vb.
105b(48)	זִימְנָא n.
105b(50)	זִימְנָא n.
	כול vb.
	כָּל מִידֵּי pron.
	צרר vb.
105b(51)	הַפְקֵירָא n.

105b(52) 1# חַצְבָּא n.
1# צבתא n.
105b(53) בַּר שֵׁידָא n.
1# נַהְרָא n.
עכב vb.
106a(1) 1# שדי vb.
106a(2) הָכֵי adv.
106a(21) בַּת בִּירְתָּא n.
פסק vb.
106a(22) בַּת בִּירְתָּא n.
106a(28) בַּת בִּירְתָּא n.
106b(10) לֵיוָאָה n.
107a(1) אִתּוּ pron.
107a(1; V^{12}) פְּקִתָּא n.
107a(2) יְדָא n.
משי vb.
עַל prep.
107a(6) 1# אֲרִיתָא n.
דַּלְאָה n.
107a(7) כּוֹתָא n.
107a(8) דַּוּוּלָא n.
מְקָרַב adj.
107a(9) בזע vb.
דַּוּוּלָא n.
107a(10; V^{11}) לפף vb.
107a(18) קפד vb.
107a(19) חֲזוּתָא n.
107a(19; MGL 427:9)
חֲזוּתָא n.
107a(21) חֲזוּתָא n.
107a(25; V^{11}) נַטְלָא n.
107a(26) כּוּזָא n.
רְבִיעָתָא n.
107b(1) כְּדֵין adv.
107b(4) רַב adj.
רַבָּנַן n.
107b(5) שמט vb.
107b(8) הוי vb.
107b(11; M) בלס vb.
107b(12) 1# אוּמְצָא n.
107b(13) 1# ספי vb.
107b(14) זְרִיז adj.
107b(32; V^{11})
1# שיבתא n.
107b(33) אָמַאי conj.
בכי vb.
1# מחי vb.
רַבָּא n.
107b(34) משי vb.
1# ספי vb.
107b(35) 1# מחי vb.
מִיסְת־ n.
108b(11) בלע vb.
1# פלט vb.
108b(18) כֵּן adv.
109b(2) הָא part.
109b(4) אַיְדֵי דְ־ conj.
109b(34) 1# שרי vb.
109b(36; V^{11}) מוּתָא n.
109b(37) גִּירִיתָא n.
כְּווּרָא n.
לִישָּׁנָא n.
109b(37; V^{11}) שִׁיבּוּטָא n.
109b(40; H^{2}) זוק vb.
110a(7) שמע vb.
110a(8) אמר vb.
חֲבַרְתָּא n.
רִיבְעָא num.
110a(9) בעי vb.
בשל vb.
1# חֲלָבָא n.
כַּמָּה adv.
110a(10) עכב vb.
110a(15) כחלא n.
110a(18) מָרֵיהּ דְּעוּבְדָא n.
נַפָּקָא n.
110a(18; V^{11})
אִי לָאו דְ־ conj.
110a(19) בֵּי נָשָׂא n.
110a(20) כחלא n.
110a(22) יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
110a(23) כחלא n.
110a(26) אַתְרָא n.
כחלא n.
110a(29) 1# טוי vb.
110a(30) *פוּרְצְנְתָא n.
110a(32) 3# חילפא n.
נוח vb.
קדח vb.
110a(32; Ar [AC 7:156])
2# קוּפָּא n.
110a(33) 1# נחת vb.
110a(34) חוּטָא n.
110a(40) כחלא n.
110b(3) 1# אַבָּא n.
יקר vb.
1# כפת vb.
110b(6) חֲרִיף adj.
טוּבָא adv.
110b(8) חוּרְפָּא n.
110b(9) 1# כִּי conj.
110b(11) שלק vb.
110b(18) כַּבְדָּא n.
111a(5; Ar [AC 7:156])
קַנְיָא n.
קָפְיָא n.
111a(5; TGAs42 165:21])
1# קָקָא n.
111a(8) 1# חלט vb.
111a(9) 2# חָלָא n.
1# חלט vb.
111a(12) בלע vb.
1# פלט vb.
111a(13) כַּבְדָּא n.
111a(14; V^{11}) לְגָאו adv.
שְׁלִיק adj.
111a(16) גאמו n.
111a(22) *סָאתָא n.
111a(22; V^{11}) טַחְיָא n.
111a(23) מֵי adv.
111a(26) עבד vb.
111a(27) חתך vb.
קרע vb.
111a(28) טְחָלָא n.
שׁוּמְנָא n.
111a(29) עבד vb.
111a(30) טְחָלָא n.
1# מִילְּתָא n.
111a(31) כַּבְדָּא n.
עִילָוֵי prep.
1# שרי vb.
111a(31; V^{12}Ar [AC 8:163])
שרג vb.
111a(32) כחלא n.
111a(33) סרך vb.
111a(34) כחלא n.
111a(36) כחלא n.
111a(37) דְּאִיעֲבַד adv.
111b(1) יְהִיר adj.
שפד vb.
111b(3) בֵּי דוּגֵי n.
111b(5) קפי vb.
111b(5; V^{11}) שכן vb.
111b(14; V^{11}) פִּינְכָא n.
111b(15) 1# מלח vb.
111b(18) פִּינְכָא n.
111b(23) הִיתֵּירָא n.
111b(24) סוֹף adv.
111b(28) 1# אַרְמָאָה adj.
טעם vb.
קְפֵילָא n.
111b(35) קְפֵילָא n.
111b(38) בַּר בְּרָא n.
111b(39) בִּישׁוּלָא n.
בָּתַר prep.
חוור vb.
1# עֵינָא n.
צָעָא n.
שְׁיָיפָא n.
111b(40) מְרָרְתָּא n.
111b(41) מְרָרָא n.
נְפִישׁ adj.
111b(43) 1# הדר vb.
שְׁמַעְתָּא n.
111b(44) חַס ל־ interj.
111b(45) מִבְּרָא n.
111b(47) יתם adj.
מָר n.
112a(2) 1# בֵּיתָא n.
לִיפְתָּא n.
קוּלְסָא n.
112a(4) מָהוּ pron.

112a(5) כַּדָּא n.
כַּמְכָא n.
לְגַבֵּי prep.
1# מִילְּתָא n.
112a(7) כול vb.
1# כּוֹרָא n.
1# מִילְּתָא n.
112a(9) 1# בְּרָא n.
כַּדָּא n.
112a(10) כַּמְכָא n.
112a(11) חכם vb.
112a(15) כּוּתָּחָא n.
112a(17) 2# פִּילָא n.
112a(20) 3# ברי vb.
סמך vb.
112a(21) סְמִיךְ adj.
קְלִישׁ adj.
112a(22) 1# כַּלְבָּא n.
112a(25) אֲנִין adj.
112a(32) 1# גְּלָלָא n.
1# מִילְּתָא n.
112b(1) 2# שפי vb.
112b(4) חוּרְפָּא n.
112b(4; V^{11}) סַכִּינָא n.
112b(9) קַרְמָא n.
112b(10) 1# פלט vb.
קמט vb.
112b(11) 1# מלח vb.
113a(15) 2# גלי vb.
113a(27; V^{11})
3# חלל vb.
113a(29) גְּלַלְנָאָה adj.
1# מִילְּתָא n.
1# מלח vb.
נפץ vb.
113a(31) הֲדָרָא n.
1# כַּנְתָּא n.
כרכשׁא n.
מְעַיְיא n.
113a(39) 2# אוּמְצָא n.
113b(16) גַּדְיָא n.
113b(18) נפק vb.
113b(19) פִּירְשָׁא n.
114a(25) פִּירְקָא n.
114a(33) בֵּינְיָא n.
הַי pron.
114b(10) 1# גרם vb.
114b(21) כַּדָּא n.
115a(15) רַחְמָנָא n.
115b(39) דִּינָא n.
115b(41) פרך vb.
115b(42) מֵעָלְמָא adv.
115b(46)
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
116a(1) 1# קוּלָא n.
116a(2) פרך vb.
116a(36) רֵישָׁא n.
רישבא n.
116a(37) 1# חֲלָבָא n.
טְווּסָא n.
116b(14) בדל vb.
116b(38) פִּירְשָׁא n.
117a(5) הָנֵי pron.
מְנָא adv.
117a(23) מְחַוּוּרְתָּא n.
117b(1) מֵיעוּטָא n.
118a(3) 1# כְּדֵי adv.
118a(17) נפק vb.
118a(20) אתי vb.
118a(34) הִילְכְתָא n.
118b(7) כתב vb.
118b(8) 1# קְרָא n.
118b(10) דרש vb.
119a(24) קַלְחָא n.
119b(8) 1# גנן vb.
119b(18) קַלְחָא n.
119b(20) עִילָּאָה adj.
119b(20; TGAs42 166:6)
שׁוּבַּלְתָּא n.
119b(21) 1# דָּרָא n.
119b(32) חלחל vb.
120a(8) שמט vb.
120a(19) שׁוּמְנָא n.
120a(20; V^{12}V^{11}Ar [AC 3:392])
3# חלא n.
קרש vb.
120a(21) איריא n.
קרש vb.
120a(23) יתב vb.
120a(24)
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
120a(25) קרש vb.
120a(26) פִּירְמָא n.
קרש vb.
120a(31) קפי vb.
120a(37; V^{12}ŠM)
פרת vb.
120a(41) 1# סרח vb.
120a(52) 1# כולבא n.
1# סאב vb.
120a(52; V^{12}) ספג vb.
120b(24) 1# דון vb.
120b(29) 1# דון vb.
121a(2; GC 126:2)
מוּרְטְקָא n.
121a(18) חשב vb.
121a(19) בטל vb.
122a(37; V^{11}) אַשּׁוּן adj.
122a(37) רַכִּיךְ adj.
122a(42) לְקַבֵּל prep.
122a(45) חוי vb.
חֲסִיד adj.
122b(33) 1# גִּישְׁתָּא n.
123a(27) קרע vb.
123a(35) חוס vb.
123b(14) 1# בְּרַתָּא n.
123b(31) 1# חלם vb.
123b(32; V^{11})
1# להדיא adv.
123b(37) 1# חלם vb.
123b(40) 1# חלם vb.
קום vb.
124a(23) 1# צלק vb.
124a(24) גִּסְטְרָא n.
124a(36) *מַשְׁכְּנוֹג n.
124a(43) נַפְיָא n.
124a(44) צות vb.
124a(46) בֵּי נְשִׂיאָה n.
1# הדר vb.
חַתְנָא n.
124a(51; V^{11})
נִיהַל־ prep.
124a(52) נְחוּתָא n.
124b(13) 1# טהר vb.
124b(33) עוּרְבָא n.
124b(34) לָאו adv.
סָב adj.
פרח vb.
124b(35) 1# שבח vb.
125a(19; M)
1# מִילְּתָא n.
125a(39) אַף conj.
125a(42) 1# צרף vb.
שְׁמָא n.
126a(2) 1# טהר vb.
126a(23) חֲלָלָא n.
126a(26) בהדיא adv.
127a(9) רַבָּנַן n.
127a(29) אֲלִיתָא n.
127a(30) לוי vb.
מני vb.
נַרְשָׁאָה adj.
נשק vb.
127a(31) 1# אוּשְׁפִּיזָא n.
לוי vb.
פּוּמְבְּדִיתָאָה adj.
127a(37) פּוּרְעָנוּתָא n.
127b(30) איריא n.
129b(31) כָּל דְּכֵן adv.
129b(35) הַשְׁתָּא adv.
130a(26) נוף vb.
130b(1; M) אַגַּוַּאי adv.
130b(2) אִיפְשַׁר adv.
לְכַד־ prep.
130b(23) טִיבְלָא n.
131a(5) שרשי vb.
131a(11) בְּעֵינ־ prep.
131a(18) הוי vb.
חטף vb.
לֵיוָאָה n.
מַתַּנְתָּא n.
131a(19) מִיסְת־ n.

131b(22) נִיהוּ pron.
131b(36) כָּהֲנְתָּא n.
מַתַּנְתָּא n.
132a(1; V^{11}) טוֹנָא #1 n.
132b(8; HPP 60:18)
אוּשְׁפִּיזְכָּנָא n.
132b(9; MGD 411:8)
דחק vb.
132b(10; V^{11}) שתף vb.
132b(11) טַבָּחָא n.
132b(14) אוּנָּא n.
132b(21) מַסַּחְתָּא n.
קבע #1 vb.
132b(23) כָּהֲנָא n.
132b(24) שַׁמַּתָּא n.
132b(25) הָא part.
קוּם vb.
132b(32) אַתְרָיְיתָא n.
132b(34) גַּרְמָא #1 n.
פלג vb.
133a(10) דוב vb.
טוי #1 vb.
כִּי #1 conj.
133a(11) חתך vb.
מלח #1 vb.
133a(13) חבב vb.
מַתַּנְתָּא n.
133a(14) זלל vb.
133a(18) חטף vb.
133a(22) חזק vb.
133a(23) עִידָּנָא n.
פרס #2 vb.
133a(23; MGD 412:14)
אנס vb.
133a(24) דחק vb.
מִילְּתָא #1 n.
צוּרְבָא n.
שִׁיבְבוּתָא n.
133a(26; V^{11}) מַר n.
133a(27) זכי vb.
עבד vb.
133a(28) בעי vb.
חזי vb.

חַרְדְּלָא n.
לִישָּׁנָא n.
133a(30) עבר vb.
133a(31) קרי #1 vb.
133b(1) יתב vb.
133b(2) דִּכְוָות־ prep.
מַסַּחְתָּא n.
133b(6) כַּסְפְּתָא n.
133b(7) כַּסְפְּתָא n.
133b(8) הימן vb.
133b(9) פעי vb.
133b(21) טעי vb.
133b(33) חִיוּבָא n.
134a(3) שִׁיוּרָא n.
134a(25) קוּלָּא #1 n.
134b(15) סַקָּא n.
134b(16) זכי vb.
135a(26) גזז vb.
135a(35) גזז vb.
135a(41) ערב #2 vb.
135b(3) פסק vb.
135b(14) יחד vb.
135b(16) בַּר חִיּוּבָא n.
135b(26) אַדְּרַבָּה/א adv.
136b(13) מִינָא n.
136b(14) יהב vb.
136b(15) אֲשׁוּן adj.
רַכִּיךְ adj.
137a(13) סְבָרָא n.
137b(12) הָא part.
137b(16) בצר vb.
137b(31) אֲרִיךְ #1 adj.
137b(31; IŠGF 80:4)
רֵישׁ סִידְרָא n.
137b(32; M) נהר #2 vb.
137b(33) אֲחוֹרֵי prep.
137b(33; V^{11})
*זִיקוּקָא n.
137b(33; IŠGF 60:3
Ed) שׁוּרְתָּא n.
137b(34) לֵית(־) part.
פוּמָא n.
138a(35) שִׁיוּרָא n.

138a(45; V^{11})
קצר #2 vb.
138a(47) גזז vb.
עֲדְרָא n.
138b(1) זבן vb.
138b(27) בִּזְמַן דְּ־ conj.
נהג vb.
138b(30) קדשׁ vb.
139a(1) בַּר קַטְלָא n.
גמר vb.
139a(20) פקע #1 vb.
קְדוּשְׁתָּא n.
קדשׁ vb.
139a(25) כֵּיוָן conj.
מרד vb.
139a(42) בֵּי גָזָא n.
139b(28) פפונאה adj.
139b(34; V^{11})
מִילָּא #1 n.
פִּתְיָא #4 n.
139b(35) הוי vb.
כִּירֵי #1 interj.
סלמא n.
קירי קירי interj.
139b(36) כִּירֵי #1 interj.
מִילְּתָא #1 n.
140a(6) נפק vb.
140b(42) אמר vb.
סייע vb.
141b(1) מְשַׁבַּשׁ adj.
141b(16) כַּנְפָּא n.
141b(18) גזז vb.
גַּפָּא #1 n.
141b(19) גַּדְפָּא n.
רבי #1 vb.
141b(24; Ar [AC
6:438]M) *פרקסא n.
141b(28) נפל vb.
141b(33) זכי vb.
141b(36; V^{11})
טרף #1 vb.
קִינָּא #1 n.
142a(2) חֲדַת adj.

פירא #3 n.
142a(4; M) גבה vb.
142a(5) גִּיהַל־ prep.
Bekhorot
2a(20) אוּרְתָא #1 n.
2b(4) מְעַבַּר adj.
2b(22) פטם vb.
2b(32) פסק vb.
2b(33) פטם vb.
2b(51) נקט vb.
3a(9) כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא adv.
פקע #1 vb.
3a(14) פסק vb.
3a(15) דְּווּקָא n.
3a(19) חַד #1 num.
טְפֵי adj.
3a(20) שְׁכִיחַ adj.
3a(29) גרע vb.
מלי #1 vb.
3a(50) בֵּי מַדְרְשָׁא n.
3a(51) בֵּי מַדְרְשָׁא n.
3b(30) בְּרֵיוּתָא n.
יַתִּיר adj.
כְּחִישׁוּתָא n.
מֵחֲמַת prep.
3b(31) ברי #2 vb.
3b(32) גִּיוּרְתָּא n.
כחשׁ vb.
3b(33) חֵיוְתָא #1 n.
3b(37) אוּדְנָא #1 n.
קני #1 vb.
3b(40) מאחר ד־ conj.
3b(43) חֵיוְתָא #1 n.
כלי #2 vb.
3b(44) קְדוּשְׁתָּא n.
4a(1) פטר vb.
4a(9) פטר vb.
4a(22) פקע #1 vb.
4b(33) לָא adv.
פסק vb.
קדשׁ vb.
4b(37) קרב vb.
5a(3) חֵילְמָא n.

מְעַלֵּי adj.
5a(8) אִתּוּ pron.
הָכִי adv.
5a(9) אִיפְּכָא n.
5a(31) קָשֵׁי adj.
5a(33) בֵּי גָזָא n.
5a(41) כַּכְּרָא n.
5a(42) כַּכְּרָא n.
5a(47) זוּט adj.
חשׁב vb.
כַּכְּרָא n.
פִּרְטָא n.
5a(48) כַּכְּרָא n.
5b(5) בֵּית מוֹתְבָא n.
6a(8) מעט vb.
6a(18) ערב #2 vb.
6a(20) פסק vb.
6a(51) אִימָּא n.
6b(19) חַלְבָּא #1 n.
6b(21) צרך vb.
6b(44) דרשׁ vb.
7a(33) עבר vb.
7a(35) כְּוָות־ prep.
7a(50) נפק vb.
עֲכִיר adj.
7a(51) הֻבְלָא n.
7a(51; V^{9}) מצץ vb.
7b(4; M) יַרְקוֹנָא n.
7b(9) דוּבְשָׁא n.
רַחֲמָנָא n.
שׁרי #1 vb.
7b(23) חלא #3 n.
יַחְמוּרְתָּא n.
סבר vb.
7b(24) בֵּיעֲתָא n.
7b(25) אַיְילָא #2 n.
אַיְילְתָּא n.
7b(27) נתר vb.
7b(28) בְּעָלְמָא adv.
7b(37) בלע vb.
הָא part.
7b(38) חזי vb.
7b(38; M) שׁרץ vb.

7b(41) עכל vb.
שׁרץ vb.
8a(2) בְּנֵי יַמָּא n.
8a(42) מְנָא adv.
8a(43) מטי vb.
מִילְתָא #1 n.
8a(46) שַׁתָּא n.
8b(6) הוי vb.
חֲמֵיסַר num.
8b(8) עבר vb.
8b(9) בֵּיתָא #1 n.
ילד vb.
לְ־ prep.
סַב adj.
רבע #2 vb.
שַׁבְעָא num.
8b(10) שׁמשׁ vb.
8b(11) אֲנַן pron.
חַכִּים adj.
מִן prep.
8b(12) סְפִינְתָּא n.
עבד vb.
8b(13) אִית part.
בִּיסְתַּרְקָא n.
בֵּיתָא #1 n.
8b(14) בֵּי טַבָּחָא n.
8b(14; V^{9}) עבד vb.
8b(16) אמר vb.
חזי vb.
חֵיוְתָא #1 n.
סגי #2 vb.
רֵישָׁא n.
8b(17) חזי vb.
כָּל דְּ־ pron.
כְּרוּכָא n.
ספי #2 vb.
קַנְיָא n.
8b(18) זקף vb.
8b(18; V^{9}) דַּרְבָּנָא n.
מְגַוָּאֵי adv.
8b(19) אפך vb.
לְגַוָּאֵי adv.
עלל vb.

8b(20) סַנְדְּלָא #1 n.
8b(21) סַב adj.
שִׁלְיָא n.
8b(22) אִינוּן pron.
דַּרְדְּקָא n.
כּוּלָּא pron.
קַשִּׁישׁ adj.
שִׁלְיָא n.
8b(23) בעי vb.
גמר vb.
חַכִּים adj.
חָכְמְתָא n.
יְהוּדָאָה adj.
8b(24) אִי conj.
זכי vb.
לְחַיֵּי interj.
עבד vb.
8b(25) בעי vb.
גַּבֵּי prep.
דְּ־ conj.
8b(26) דוץ vb.
דלי vb.
סִיכְּתָא n.
8b(26; L^{1}) מְדְלֵי adj.
8b(27) בַּת מַזְּלָא n.
יוף vb.
8b(28) אַגְמָא n.
טרף #1 vb.
קטל vb.
קַנְיָא n.
8b(30) ילד vb.
כְּדֵי #2 adv.
כּוּנְדְּתָא n.
פִּיתְקָא n.
8b(31) אַלְפָּא num.
8b(32) נִינְהוּ pron.
סִילִיתָא #2 n.
8b(32; V^{9}) מִילְּתָא #1 n.
סרי vb.
8b(33) כּוּנְדְּתָא n.
מִי adv.
8b(34) אַרְעָא n.
טִינָא n.

לְבֵינְתָּא n.
8b(34; V^{9}) סלק #1 vb.
8b(35) אַצְבַּעְתָּא n.
זקף vb.
מִיצְעָתָא n.
8b(36) אַשְׁלָא #1 n.
בֵּירָא n.
דִּבְרָא n.
חַבְלָא #2 n.
משׁח #2 vb.
עלל vb.
פשׁל vb.
8b(37) גְּדָדָא #1 n.
חוט vb.
כרך vb.
עלל vb.
*פִּרְתָא #2 n.
רִיחְיָא n.
8b(38) מְשָׁרָא n.
סַכִּינָא n.
קטל vb.
קַרְנָא n.
8b(39) אוּכָּם adj.
הִי pron.
זוּגָא #1 n.
חִיוּר #1 n.
מְשָׁרָא n.
8b(40) אוּכָּם adj.
גְּבִינְתָּא n.
8b(41) בֵּיעֲתָא n.
הֵיכָא adv.
וַרְצִיצָא n.
נפק vb.
רוּחָא n.
8b(42) בּוּרְיָא n.
חבילא #1 n.
שׁוי vb.
8b(43) חבילא #1 n.
סתר #2 vb.
8b(45) בַּהֲדֵי prep.
סְפּוֹנָא n.
סְפִינְתָּא n.
קָא part.

Reference	Entry
	שרי #1 vb.
9a(1)	בֵּי בְלוֹעֵי n.
	כּוּזָא n.
	מַיָא n.
9a(2; M)	קום vb.
9a(3)	לָאו adv.
	עני #3 vb.
	עַפְרָא n.
9a(4)	לְאַפֵּין(־) prep.
	קשי vb.
9a(6)	בֵּי בְלוֹעֵי n.
9a(7)	ל־ prep.
9a(7; V^9)	קַמָּא קַמָּא adv.
9a(8)	כלי #2 vb.
	כַּתְפָּא n.
	שמט vb.
9b(7)	מַנֵּי pron.
9b(13)	פרק vb.
9b(14)	שִׁילְקָא n.
9b(22)	אִית part.
	שִׁילְקָא n.
10a(14)	חשב vb.
10a(37)	ערף vb.
11a(2)	בְּרָא #1 n.
	פַּטְרוֹזָא n.
11a(2; L^1)	דָּנְקָא n.
11a(5)	פַּטְרוֹזָא n.
11a(9; MGN 302:4,HG3 299:15)	רגיא n.
11a(11)	הִילְכְּתָא n.
11a(51)	מִינֵּיה וּבֵיה adv.
	עשׂר vb.
11b(2)	מרח vb.
11b(4)	מרח vb.
11b(7)	גַּבְרָא #1 n.
	כּוּחָא n.
	מצי #2 vb.
11b(8)	דִּינָא n.
	שׁעי #1 vb.
11b(13)	חלף vb.
11b(33)	מטי vb.
12a(17)	דִּיקוּלָא #1 n.
	הָשְׁתָּא adv.
	כֵּיוָן conj.
12a(18).	רהט vb.
12a(33)	אַבָּתַר־ prep.
	דִּיד־ pron.
12a(49)	זוּטָר adj.
	מָאי #1 pron.
12b(7)	כַּמָּה adv.
12b(15)	בְּרַתָּא #1 n.
12b(21)	חוק vb.
	ירי vb.
13a(29)	אַיְּדֵי דְ־ conj.
13a(31)	פסק vb.
13b(14)	נִיחַ adj.
13b(35)	משך #1 vb.
	עיין vb.
13b(44)	דִּיבּוּרָא n.
14a(23)	חוּלָא n.
14b(17)	בהדיא adv.
	קרב vb.
15a(5)	קום vb.
15a(37)	הַקִּישָׁא n.
16a(26)	אכל #1 vb.
16a(40)	הִילְכְתָא n.
16b(11)	אוּנְסָא n.
16b(12)	זוּלָא n.
17a(5)	נחת #1 vb.
17a(13)	כִּי #1 conj.
	עלל vb.
17a(22)	אִימָּא דְאִימָּא n.
17b(10)	זִימְנִין adv.
18a(20)	לָאו adv.
18a(24)	בְּרֵישָׁא adv.
18a(28)	כפניתא #1 n.
	עַד prep.
18a(29)	סוֹפָּא n.
18a(33)	הֲדָדֵי pron.
18a(39)	דִּיד־ pron.
18a(41)	לִידֵי prep.
18a(42)	מטי vb.
	שׁוי vb.
18b(35)	מִידַּעַם pron.
18b(46)	צרך vb.
18b(48)	ילד vb.
	שְׁבִיחַ adj.
19a(1)	שְׁבִיחַ adj.
19b(27)	נִינְהֵי pron.
19b(44)	אוֹרְחָא #1 n.
20a(3)	כִּי #1 conj.
20a(24)	טנף vb.
20a(28)	מְחַוַורְתָּא n.
20a(34)	טנף vb.
20a(36)	גְּמָרָא n.
20b(26)	הָנָךְ pron.
20b(27)	אַיְּדֵי דְ־ conj.
20b(28)	בַּהֲדֵי prep.
21b(11)	בעבע vb.
	דְּמָא n.
	חֵיוְתָא #1 n.
	רָעְיָא n.
21b(11; V^9)	עצר vb.
	צלתא n.
21b(20)	בכר vb.
	שבח #1 vb.
21b(24)	ידע vb.
23a(12)	טמי vb.
23b(9)	עַפְרָא n.
23b(24)	פַּלְגָּא #1 n.
23b(32)	כּוּלָּא pron.
	פִּירְקָא n.
23b(33)	בַּר מִן prep.
	נום vb.
23b(34)	אֲהַיְיָא pron.
24a(5)	פְּלוּגְתָּא n.
24a(17)	רחם vb.
24a(18)	דִּיד־ pron.
	לָא adv.
24a(36)	עַד prep.
	שׁמע vb.
24b(7)	רחם vb.
24b(24)	פשׁט vb.
25a(2)	מסובריא n.
	בָּזִיתָא n.
25a(3)	הדק vb.
	יוֹמָא טָבָא n.
25a(5)	פְּסִיק רֵישֵׁיה n.
25a(31)	גזז vb.
	הדר #1 vb.
	חלל #1 vb.
	נפק vb.
25b(19)	מַאן #1 pron.
25b(27)	חֲשׁוֹכָא n.
	טַפְשָׁאָה adj.
25b(28)	חשך vb.
25b(45)	דִּירְכָּא n.
25b(46)	קבר vb.
25b(47)	אַגַּב prep.
	מוּמָא n.
	נגח vb.
	נפל vb.
	שְׁכִיחַ adj.
26a(25)	בְּחִירְתָא n.
26a(32)	אִידֵּי pron.
26b(1)	שׁהי #1 vb.
26b(28)	אחר #1 vb.
	סְמִיךְ adj.
27a(6)	חלל #1 vb.
27a(7)	אתי vb.
27a(9)	קְדוּשְׁתָּא n.
27a(10)	חוּלָא n.
27a(15)	רמי #1 vb.
27a(16)	חוּלָא n.
	רמי #1 vb.
27a(17)	נַטְלָא n.
27a(22)	לֵית(־) part.
27a(24)	מַסָּא #1 n.
27a(28)	אזל #1 vb.
	אַרְבָּא #2 n.
	סלק #1 vb.
	פני vb.
27a(80)	אתי vb.
27b(1)	חשׁשׁ vb.
28b(2)	קְנָסָא #1 n.
28b(6)	כחשׁ vb.
28b(7)	שַׁקָּרָא #1 n.
28b(11)	מִכְּלָלָא adv.
28b(26)	גְּרָמָא #2 n.
28b(31; V^9)	נגע #1 vb.
29a(6)	חשׁד vb.
29a(10)	שׁקל #1 vb.

Reference	Entry
29b(10)	חלף vb.
29b(13)	שׁמע vb.
29b(14)	פסד vb.
29b(16)	דִּכְרוּתָא n.
	חקק vb.
29b(25)	נַמְטָא n.
29b(32)	טַבָּחָא n.
30a(1)	אַטְמָא n.
	במר ד־ prep.
	כַּנְתָּא #1 n.
	קנס #1 vb.
30a(5)	אַמְגוֹזָא n.
	גרי #1 vb.
	דַּרְדַּק n.
30a(6)	טַבָּחָא n.
	שבח #1 vb.
30a(7)	במר ד־ prep.
	כַּנְתָּא #1 n.
30a(21)	דְּאוֹרָיְיתָא adj.
	חשׁד vb.
30a(23)	חשׁד vb.
30a(26)	חשׁד vb.
30a(29)	סתימתאה adj.
30a(32)	חֲמִיר adj.
30a(33)	אתי vb.
	בְּרָא #1 n.
	דַּיָּירָא #1 n.
30b(35)	אזל #1 vb.
	אמר vb.
	נטר vb.
	עיין vb.
31a(12)	צרך vb.
31a(13)	גַּבֵּי prep.
	עלל vb.
	שָׁעְתָא n.
31a(14)	זוּגָא n.
31a(14; L^1)	קטר #1 vb.
31a(15)	לְסוֹף adv.
31a(16)	חֲשִׁיבוּתָא n.
31a(30)	עַדְרָא n.
31b(10)	טפי #1 vb.
31b(17)	שׁני #2 vb.
31b(18)	אוּרְתָא n.
	קַדְמוּתָא n.
31b(20)	סַרְסְיָא n.
31b(23)	עקץ vb.
	עַקְרַבָּא n.
31b(46)	יכח vb.
32a(22)	פני vb.
32a(23)	לְאַיֵּי adv.
32a(27)	פני vb.
32b(16)	כָּל דְּכֵן adv.
32b(21)	הוּא pron.
32b(22)	עוֹבָדָא n.
32b(24)	פרק vb.
33a(30)	טִירְחָא n.
33b(33)	כָּאן #1 adv.
	עַד prep.
	שׁבק vb.
34b(11)	מָאי ד־ pron.
34b(15)	טהר #1 vb.
	כון vb.
34b(37)	נקט vb.
35a(17)	סרך vb.
35a(31)	דכר vb.
	מַהוּ pron.
	צַעֲרָא n.
35a(34)	ב־ prep.
	גַּדְיָא n.
35a(35)	אִימְּרָא #1 n.
35a(36)	פעי vb.
35a(38)	טַעֲמָא n.
	פעי vb.
35a(43)	לוּגְמָא n.
35a(44)	טרח vb.
	שׁבק vb.
35b(4)	לוּגְמָא n.
35b(22)	עַדְרָא n.
35b(27)	מוּמָא n.
35b(33)	חֲשָׁדָא n.
35b(38)	דון #1 vb.
36a(1; V^9)	חֲשָׁשָׁא n.
36a(7)	כשׁר vb.
36a(8)	בּוּכְרָא #1 n.
36a(19)	אגר vb.
36a(20)	אוֹרְחָא #1 n.
36a(23)	מות vb.
36a(28)	חֲשָׁשָׁא n.
	מוּמָא n.
36a(32)	בּוּכְרָא #1 n.
36a(33)	בַּהֲדֵי prep.
36a(34)	בזע vb.
	שִׁיפְתָא n.
36a(48)	גלי #2 vb.
	שׁקר vb.
36a(53)	שׁני #1 vb.
36b(1)	שׁמט vb.
36b(3)	רתת vb.
36b(8)	בָּתְרָא adj.
	לִישָּׁנָא n.
36b(11)	בּוּכְרָא #1 n.
36b(12)	חשׁשׁ vb.
36b(14; L^1)	בשׁקר vb.
	חזי vb.
	רפס #2 vb.
36b(15)	אֲנָא pron.
	יהב vb.
36b(16)	חֲצִיף adj.
36b(21)	הָכֵי הָשְׁתָא adv.
36b(24)	אתי vb.
37a(5)	כְּגוֹן prep.
37a(7)	סבר vb.
37a(30)	פסד vb.
37a(32)	אִי לָאו דְ־ conj.
	חוי vb.
37a(33)	נִיהֲל־ prep.
37b(4)	פרק vb.
	שׁחט vb.
37b(42)	הינדא n.
38a(10)	טמי vb.
38a(31)	הַכֵּירָא n.
38b(1)	בַּרָּא adj.
38b(9; V^9)	ברוק #2 adj.
38b(28)	עֵינָא #1 n.
38b(56)	אֱלוּל n.
39a(4)	סַמָּא n.
39a(15)	אסי #1 vb.
39a(18)	מעל vb.
39a(24)	שִׁיפְתָא n.
39a(42)	חסר vb.
39b(30)	כווץ vb.
40a(32)	סדק vb.
	עֲגִיל adj.
40a(44; Ar [AC 7:44]F)	אוּכָּם adj.
	צִירְיָא #1 n.
40a(45; Ar [AC 8:131])	פרס #1 vb.
	שׁפד vb.
40b(16)	אֲלִים adj.
	כְּרִיךְ adj.
	קְטִין adj.
40b(20)	טעי vb.
41a(8)	בעי vb.
41a(10)	יְחִידָאָה adj.
	סתם vb.
41a(28)	ברי #2 vb.
41a(30)	כְּחִישׁ adj.
41a(34)	הָנֵי pron.
41a(41; V^9)	חרץ vb.
41a(43)	מאס vb.
41a(46)	נכר vb.
41b(5)	נפק vb.
41b(13)	בָּתְרָא adj.
42a(31)	סמי vb.
42b(9)	חשׁשׁ vb.
42b(24)	שׁני #1 vb.
42b(36)	קרע vb.
43a(3)	הָכָא adv.
43a(11)	הֲדָדֵי pron.
43a(25)	הֵידֵין pron.
43a(33)	ילף vb.
43a(34)	הָכָא adv.
43a(46)	הֵי pron.
	חַד #1 num.
43b(2)	חלל #1 vb.
43b(7)	אכלא n.
43b(8)	גּוֹרְגְלִידָא n.
	לִיפְתָּא n.
43b(9)	מַקָּבָא n.
43b(11)	פִּיסָּא n.
43b(12)	חבס vb.

43b(13) 1# אֲרִיךְ adj.
שְׁמֵיט adj.
43b(16) קרקורא n.
43b(29) 1# הדר vb.
43b(39) כְּבָר adv.
44a(21) מַחְסוֹרִיתָא n.
44a(22) מְבַלְבְּלִיתָא n.
44a(23) בלבל vb.
משניותא n.
44a(24) כַּהֲיוּתָא n.
44a(25) מְבַלְבְּלִיתָא n.
מַחְסוֹרִיתָא n.
משניותא n.
44a(26) דִּידֵ־ pron.
חוי vb.
קפד vb.
44a(27) *שַׁכְנָנָא n.
44a(28; Ar [AC 4:80])
רמץ vb.
44a(29; L[1]) 2# זור vb.
1# עֵינָא n.
44a(30) 1# זִיפָא n.
נְפִישׁ adj.
44a(31) גַּרְדּוּמָא n.
44a(43) גַּדְיָא n.
הָזָאז adj.
44a(50) גמם vb.
עקר vb.
44a(51) דִּכְרוּתָא n.
מְעִילָוֵי prep.
44b(9) צרך vb.
44b(10) נגד vb.
רִיגְלָא n.
44b(11) נתן vb.
44b(12) אַתְּ pron.
עוּבְדָא n.
44b(13) 3# גידא n.
סכן vb.
44b(14) 1# חֲמָתָא n.
שתן vb.
44b(15) עלקא n.
44b(15; Ar [AC ib.])
ערקא n.
44b(27) 1# מִדְרָא n.
44b(27; Ar [AC ib.])
בֵּי מִדְרָא n.
44b(29) 2# גִּיפָא n.
1# להדיא adv.
44b(29; MGL 294:15)
2# שפי vb.
44b(36; MAr [AC 5:296]) נָלָא n.
45a(18; Ar [AC 4:92])
1# טרף vb.
45a(19) סדק vb.
45a(38) אִינָשָׁא n.
רוּבָא n.
45a(46) אַיְידֵי דְּ־ conj.
זוּטַר adj.
מות vb.
45b(4) גְּנוּתָא n.
45b(5) 1# קְרָא n.
1# שְׁבָחָא n.
1# שעי vb.
45b(10) שַׁבְעָא num.
45b(19) חול vb.
כְּחִישׁוּתָא n.
45b(20) בְּרִיוּתָא n.
45b(27) אוּכָּם adj.
גהי adj.
45b(28) לְוִוקָן adj.
45b(29) 1# חִיוָר n.
45b(30) גהי adj.
סוּמָק n.
45b(36) שְׁמֵיט adj.
45b(37) סְנֵי adj.
45b(55; V[9]) עֲדָא pron.
45b(57) לְגַבֵּי prep.
46a(5) הוי vb.
מִקְרֵי דַּרְדְּקֵי n.
נדר vb.
פשע vb.
46a(7) דוק vb.
46a(8) 1# סגי vb.
46b(11) נפק vb.
46b(34) חמר vb.
47a(55) בעל vb.
47b(11) 1# שעי vb.
48a(9) שעבד vb.
48a(16) מְנָתָא n.
1# סלק vb.
48a(19) אִינְּין pron.
48a(24) נִיכְסֵי n.
48a(27; V[8]) קום vb.
48b(25) מִיכְּדֵי adv.
נִיכְסֵי n.
48b(26) אִינּוּן pron.
1# ערב vb.
48b(40) דחי vb.
כְּהָנָא n.
49a(2) כפר vb.
49b(3) כָּל הֵיכָא דְּ־ conj.
49b(25) מְשַׁעְבְּדֵי n.
49b(31) 1# עַרְבָּאָה n.
49b(32) דֵּינָרָא n.
סוּרְסָאָה adj.
49b(32; MGN 28:1)
אִיסְתֵּירָא n.
50a(1) דֵּינָרָא n.
טְרַיְינָא הַדְרַיְינָא adj.
50a(1; MGN 28:2L[1])
שִׁיף adj.
50a(3) שְׁתוּתָא num.
50a(5) דַּנְקָא n.
נְכֵי adj.
50a(7) אִינּוּן pron.
מַתְקָלָא n.
50a(9) דְּאוֹרָיְיתָא adj.
סַלְעָא n.
50a(11) קִינְטְרָא n.
50a(19) יַתִּיר adj.
50a(20) יסף vb.
50a(25) דּוּכְתָא n.
50a(26) קִינְטְרָא n.
50a(32) 2# טִיבְעָא n.
50b(23) 1# קרי vb.
50b(24) בִּישׁ adj.
50b(26) זוּזָא n.
51a(1) זוּזָא n.
מַךְ adj.
נפק vb.
51a(7) ילף vb.
51b(16) רגל vb.
51b(17) 1# אזל vb.
1# הדר vb.
51b(18) גמר vb.
51b(19) בִּישׁ adj.
מֵידַעַם pron.
51b(26) 1# קְרָא n.
51b(27) 1# כִּי conj.
52b(1) 2# שְׁבָחָא n.
52b(2) שׁוּבַּלְתָּא n.
שְׁלוּפְפֵי n.
53a(36) 1# אוּדְנָא n.
53b(4) מוּמָא n.
53b(7) עֶדְרָא n.
54a(12) כָּל דְּ־ pron.
54a(13) דְּאוֹרָיְיתָא adj.
54b(34) 1# עֵינָא n.
שלט vb.
55a(8) 1# כַּלְבָּא n.
55a(46) מְעָרְתָא n.
55a(47; V[9]) דִּכְרוּתָא n.
55a(48) דִּכְרוּתָא n.
55b(1) מִדְּלֵי adj.
2# עֵינָא n.
55b(2) סוּלְמָא n.
55b(9) 2# כֵּיפָא n.
55b(11) סַהֲדָא n.
55b(16) מַפְּצָא n.
56b(1) עשר vb.
56b(10) קִידּוּשָׁא n.
56b(12) 1# זַרְעָא n.
56b(15) 1# אוּרְחָא n.
57a(12) ברר vb.
57a(14) שוי vb.
57a(15) 1# כַּלְבָּא n.
57b(1) מְעַלֵּי adj.
57b(14) 1# שדי vb.
57b(15) מוּזָר adj.
57b(36) חרף adj.

57b(37) אָפֵל adj.
קַיֵּיט adj.
58a(7) 1# מַאי pron.
1# פרס vb.
58a(13) קלע vb.
58a(17) קדם vb.
58a(20) אָב n.
חסר vb.
58a(28) הַכֵּירָא n.
58a(29) עוֹד adv.
58a(31) סַקְרְתָא n.
58a(35) קום vb.
58b(24) לְוָות(־) prep.
59a(14) ברר vb.
59a(15) חוי vb.
59b(10) ברר vb.
60a(8) רִיגְלָא n.
60a(12) זכי vb.
60a(12; Rashi, ŠM)
2# שני vb.
60a(27) 1# כִּי conj.
60a(30) דַּח num.
מְנִייָנָא n.
60b(33) אירִיא n.
60b(37) עִישּׂוּרָא n.
61a(16) מַנִּי pron.
סִיפְרָא דְּבֵי רַב n.
61a(23) נפל vb.
61a(29) עוות vb.
61a(35) 1# אמד vb.

Arakhin

2b(1) יתר vb.
3a(32) סבר vb.
3b(8) חוב vb.
כו interj.
4a(44) אִית part.
4b(49) בֵּי טְבָחָא n.
רֵישָׁא n.
5a(15) קדש vb.
5a(31) פרק vb.
5a(39) לֵיכָּא part.
5b(5) 1# שני vb.
5b(13) 1# בְּרַתָּא n.
5b(15) הָשְׁתָּא adv.
6a(11) 1# הדר vb.
מַלְכוּתָא n.
6a(12) טוּרָא n.
6a(33) אַדְּרַבָּה/א adv.
6a(35) אַחְרָיוּתָא n.
6a(41) שמש vb.
6b(1) עסי vb.
6b(2) כַּמָּה adv.
6b(15) פעי vb.
6b(16) בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
טַיְיעָא adj.
נדב vb.
שִׁרְגָא n.
6b(18) חַנָּא n.
6b(21) 2# קרי vb.
7a(17) בֵּירָא n.
פּוּמָא n.
7a(31) גּוּפָא n.
7a(41) 2# חַיוּתָא n.
7a(42) בְּרֵישָׁא adv.
הִיא pron.
7a(43) וְ־ conj.
פַּרְכּוּסָא n.
7b(7) 2# חַיוּתָא n.
7b(18) סִיכְּתָא n.
8b(4) כּוּלֵּי הַאי adv.
8b(10) 1# בְּרַתָּא n.
9a(1) סִיהֲרָא n.
קדם vb.
9a(5) אַכַּתִּי adv.
יַרְחָא n.
מְלֵי adj.
9a(15) חַסִּיר adj.
לְבַהֲדֵי prep.
9a(16) הוּא pron.
חזי vb.
לָאו אַדַּעְתַּ־ prep.
9a(19) לְבַהֲדֵי prep.
9b(12) עבר vb.
קַיְיטָא n.
9b(21) מְנִייָנָא n.
9b(24) שַׁתָּא n.
10a(2) לְהָדֵי prep.
קום vb.
10b(25) אֲנַן pron.
10b(28) חָלֵי adj.
1# קָלָא n.
10b(46; Ar [AC 3:240])
גורגנא n.
10b(46; Ar [AC 2:350])
טַבְלָא n.
11a(7; L[1]) גּוּזְמָא n.
11a(10) בסם vb.
1# קָלָא n.
11a(44) הָכָא adv.
11b(30) עִיבִידְתָּא n.
11b(41) מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
11b(42) 2# מלך vb.
שְׁלִיחָא דְּצִיבּוּרָא n.
11b(51) 1# רמי vb.
11b(52) אַרְבְּעָא בְּשַׁבָּא n.
11b(53) אֵילְיָא n.
12a(14) אֵילְיָא n.
12a(17) 1# חוּרְבָּא n.
12a(24) חרב vb.
שָׁבוּעָא n.
12a(29) שַׁבְעָא num.
12a(30) חֲדֵסַר num.
12a(33) 1# מַאי pron.
12a(35) 1# גלי vb.
12b(3) קום vb.
12b(4) אַרְבְּסַר num.
יוֹבֵילָא n.
פוש vb.
שָׁבוּעָא n.
12b(5; O[4]) שָׁבוּעָא n.
12b(7) יוֹבֵילָא n.
12b(18) יוֹבֵילָא n.
שְׁבַסַר num.
1# שדי vb.
12b(19) 1# גלי vb.
עַד prep.
שָׁבוּעָא n.
12b(20) 1# הדר vb.
חשב vb.
13a(6) כָּא adv.
1# סלק vb.
13a(6; M) עַד prep.
13a(25) 1# בְּרָא n.
נְכֵי adj.
13b(35) אַיְידֵי דְּ־ conj.
1# קטס vb.
קְטִין adj.
1# קָלָא n.
14a(1) אַגַּב אוֹרְח־ prep.
14a(5) אוּמְּתָא n.
14a(7) קדש vb.
14a(11) לָאו adv.
14a(44) אַגַּב prep.
פרק vb.
14b(26) שִׁיפּוּלָא n.
14b(26; V[10]) עַד prep.
15a(17) 1# גרם vb.
15b(35) חוּצְפָּא n.
15b(43; M) לִישָּׁנָא n.
15b(48) בעי vb.
דְּ־ conj.
15b(49) בִּישׁ adj.
15b(50) לִישָּׁנָא n.
נוּרָא n.
נפק vb.
15b(50; MGL 382:3)
טְוָויָא n.
15b(51) חוּצְפָּא n.
לֵית(־) part.
מָרְיָא n.
15b(52) כִּי prep.
16a(3) 1# חַבְרָא n.
16a(6) 1# אוּשְׁפִּיזָא n.
16a(7) 1# אזל vb.
שׁוּקָא n.
16a(8) ברך vb.
טרח vb.
16a(9; MGL 383:16)
אַנּוּסָא n.
אנס vb.
16a(13) 1# חלש vb.
שאל vb.

צִינּוֹרָא n.
11a(5) פסק vb.
11b(32) קלט vb.
11b(33) אַסְמַכְתָּא n.
12a(18) שמע vb.
12a(26) לֵית(־) part.
מֵעִיקָּרָא adv.
12b(6) קום vb.
14a(13) שקל #1 vb.
14a(15) סבר vb.
14a(22) נדב vb.
14b(11) בני vb.
זגי #1 vb.
עַל prep.
14b(15) דְּ־ conj.
14b(16) מעל vb.
15b(36) הָנָךְ pron.
16a(11) רהט vb.
16a(12) צרף #1 vb.
16b(9) קלס vb.
16b(13) פּוּרְתָּא #1 n.
16b(14; Ar [AC 3:7])
דִּיבְקָא n.
17b(18) עלל vb.
קדם vb.
17b(19) קֵיסָר n.
17b(20; T-S F1,1 45, Ar [AC 2:125]) אזדי vb.
17b(20; MGG 267:15)
יָארָא n.
17b(20) כֵּיוָן conj.
17b(21) שאל vb.
17b(22) בֵּי גַזָא n.
17b(40) אִינּוּן pron.
בַּר/בַּת בִּיקְתָא n.
17b(45) יָארָא n.
18a(23) לְבוּשָׁא n.
מִיצְעָאָה adj.
18a(24) מלמלא n.
19a(10) משח #1 vb.
נקש vb.
19a(20) כַּלְּתָא n.
פגם vb.
19a(21) כַּלְּתָא n.
20a(21) רהט vb.
20b(1) מלך #2 vb.
20b(2) שְׁלִיחָא n.
20b(13) בַּר אִינָשׁ n.
20b(15) חַיְותָא #1 n.
20b(20) סובר #1 vb.
צִיפְּרָא n.
20b(21) לִיבָּא n.
פרח vb.
20b(24) כאב vb.
נוּן n.
נוּנָא n.
סַמָּא n.
סמך n.
עַיִן n.
עֵינָא #1 n.
21a(1) עקר vb.
21a(23) שְׁלִיחוּתָא n.
21a(24) דכר vb.
21b(5) כּוֹרָא #1 n.
שְׁלִיחָא n.
21b(6) לִיתְכָא n.
21b(11) אתי vb.
21b(15) זלל vb.
21b(15; V^{10}) סַלְעָא n.
21b(16; V^{10}) כַּנָּא #2 n.
21b(17) פסק vb.

Tamid

26a(30) חַד #1 num.
26b(2) גבה vb.
26b(19) דוי #2 vb.
הָדְדֵי pron.
26b(21) גּוּרְתָא n.
מַצְטַבְתָּא n.
סלק #1 vb.
26b(24) אַבְנָא n.
זוּטַר adj.
26b(26) אַמַּאי conj.
27a(17; V^{10}) צְווּתָא n.
27a(19) לְאַפֵּי(־) prep.
27a(38) דלי vb.
27a(39) פוש vb.
27a(52) גנדר #1 vb.
27b(8) פסק vb.
27b(15) גמד adj.
נַמְטָא n.
27b(28) נחר #2 n.
27b(36) חשך vb.
קדם vb.
27b(37) גלי #2 vb.
רחק vb.
27b(38) נחת #1 vb.
שטף vb.
27b(46) לֵית(־) part.
שפך vb.
27b(47) אַפְקְרוּתָא #2 n.
כָּל מִידַּעַם pron.
פלט #1 vb.
27b(48) בַּר מִן prep.
דְּיַיסָא n.
29b(13) קטם #2 vb.
29b(16) דּוּקְרָא n.
קטם #2 vb.
29b(23) קטם #2 vb.
29b(24) קטם #2 vb.
29b(25) קטם #2 vb.
29b(29) מָה pron.
29b(30) עבד vb.
30a(1) חַבְלָא #2 n.
צבתא #1 n.
שוף #1 vb.
30a(2; V^{10}) בַּזְרָא n.
30a(3) קוֹרָא #2 n.
30a(3; Ar [AC 8:167] F) בורכא #2 n.
גַּמְלָא #2 n.
30a(4) חזק vb.
31b(22) כפת #1 vb.
31b(23) דַּהֲבָא n.
הַרְצָא n.
32a(10) כסי vb.
להדיא #2 adv.
32a(14) פִּתְרָא n.
32a(19) אקראי adv.
32a(20) שאל vb.
32a(23) אִידַּיִן pron.
קרי #1 vb.
32a(23; V^{10}) חַכִּים adj.
32a(24) אִידַּיִן pron.
32a(26) אִידַּיִן pron.
32a(31) מַלְכוּתָא n.
רחם vb.
32a(32) בַּר אִינָשׁ n.
דור #1 vb.
טֵיבוּתָא n.
יָאֵי adj.
יַמָּא n.
עִם prep.
32a(33) יַבֶּשְׁתָּא n.
32a(34) יתב vb.
32a(34; V^{10})
נָחוּתֵי יַמָּא n.
32a(35; V^{10}) סלק #1 vb.
32a(35) עַד prep.
32a(36) כּוּלָּא pron.
כַּחֲדָא adv.
32a(37) פתר vb.
32a(38) לְקָבֵל prep.
32a(39) הָא part.
סַטָּנָא n.
32a(40) שׁוּלְטָנָא n.
32a(41) יָאֵי adj.
יָת(־) part.
כִּידְבָא n.
לְבוּשָׁא n.
לבש vb.
מַיַּד adv.
מַלְכוּתָא n.
32a(42) אַרְגְּוָונָא n.
דַּהֲבָא n.
מְנִיכָא n.
צַוּוֹרָא n.
שוי vb.
32a(43) מְדִינְתָּא n.
32a(44) אזל #1 vb.
פסק vb.
32a(45) סגי #1 vb.
32a(46) חֲמָרָא #2 n.

לוּבְאָה adj.
32a(47) הַבָּרָא n.
מִתְנָא #1 n.
פרש vb.
קטר #1 vb.
קִיבּוּרָא n.
32a(48; V^{10}) נקט vb.
32a(49) מטי vb.
32a(50) מְחוֹזָא n.
32a(51) עבד vb.
32a(54; V^{10}) פָּתוּרָא n.
32b(1) דַּהֲבָא n.
נַהֲמָא n.
32b(4) בָּבָא n.
כתב vb.
מְחוֹזָא n.
32b(5) הוי vb.
שָׁטְיָא n.
32b(6) אִיתְּתָא n.
ילף vb.
שקל #1 vb.
32b(7) יתב vb.
מַעְיְינָא #1 n.
32b(8) בַּהֲדֵי prep.
חוור vb.
32b(8; V^{10}) גִּילְדְּנָא n.
מְלִיחַ adj.
32b(9) מַעְיְינָא #1 n.
32b(10) טרי vb.
32b(11) אַפָּא #1 n.
דלי vb.
32b(12) פתח vb.
קָלָא #2 n.
32b(13) אֲנָא pron.
32b(14) חֲשִׁיב adj.
יהב vb.
32b(14; Oxf., heb. d.24) אַרְגְּוָנִיג adj.
32b(15) גּוּלְגַּלְתָּא n.
32b(16) דִּיל־ pron.
32b(16; V^{10}) דַּהֲבָא n.
כַּסְפָּא n.
32b(17) גּוּלְגַּלְתָּא n.
32b(17; V^{10})
גַּלְגְּלָא דְּעֵינָא n.
עֵינָא #1 n.
32b(18) בִּישְׂרָא וּדְמָא n.
32b(19) אַלְתַּר adv.
קְלִיל adj.

Nidda

2a(16) לֵית(־) part.
2b(1) קום vb.
2b(13) אתי vb.
2b(15) רִיעוּתָא n.
2b(23) הַשְׁתָּא adv.
2b(24) חזי vb.
2b(25) חמץ #1 vb.
3a(28) מֵעָלְמָא adv.
3a(31) עור vb.
צַעֲרָא n.
3a(45) הָאֵיךְ pron.
כורך vb.
לִישָּׁנָא n.
3b(3) הַאי #1 pron.
לִישָּׁנָא n.
3b(45) מַיָּא n.
שרק #2 vb.
4a(30) שרף #1 vb.
4b(30) חדד vb.
5b(27) בַּר מִן prep.
הַהִיא pron.
6a(22) דְּרָרָא #2 n.
6b(10) חַבְרָא #1 n.
6b(11) דכי #1 vb.
6b(21) לַיְישָׁא n.
6b(36) שאל vb.
6b(47) נִינְהוּ pron.
7a(5) קוּלָא #1 n.
7a(24) פתך vb.
7b(23) מחי #1 vb.
8a(4) סִידְרָא n.
שְׁאָרָא n.
8a(7) אוּלְמָא n.
8a(26) סִידְרָא n.
8a(30) פֵּירָא #1 n.
קִיטְפָּא n.
8a(31) קָא part.
8a(38) צרך vb.
8b(1) הָא part.
טוּבָא adv.
קַשִּׁישׁ adj.
8b(2) שִׁיטְתָא n.
8b(12) קִיטְפָּא n.
8b(15) גְּווֹזָא #1 n.
קִיטְפָּא n.
8b(37) קצץ vb.
8b(42) זָבוֹנָא n.
8b(45) קפץ #1 vb.
9a(1) טהר #1 vb.
9a(7) בְּעִידָּנָא דְּ־ conj.
10b(7) אִי conj.
רַבָּא n.
10b(9; gloss) נְחוֹתָא n.
10b(29) סיים #1 vb.
פתח vb.
10b(40; M) ינק vb.
10b(42) יַבִּישׁ adj.
11a(15) חַד בְּשַׁבָּא n.
חזי vb.
קפץ #1 vb.
11a(18) גרם #1 vb.
11a(23) קפץ #1 vb.
11a(25) אַחֲרֵינָא adj.
חַד בְּשַׁבָּא n.
11a(33) נִיחַ adj.
11a(36) כִּי #1 conj.
12b(1) גני #2 vb.
סודני n.
12b(2) אִינָשֵׁי בֵּיתָא n.
12b(5) חמר vb.
לְדִיד־ prep.
12b(12) קלל vb.
12b(16) הדר #1 vb.
12b(17; HP 138:25)
נפק vb.
12b(24) קלל vb.
13a(17) עקר vb.
13a(18) יסף vb.
13a(22) שַׁעְתָּא n.
13a(35) אֶלָּא conj.
13a(47) אִיגְּרָא n.
בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
שִׁיבְּנָא n.
13a(52) אַלְמָא adv.
בעת vb.
13a(52; M) נסך vb.
13a(53) בִּיעֲתוּתָא n.
לֵילְיָא #1 n.
13a(54) רַבָּא n.
13a(56) ירי vb.
13b(2) גרי #1 vb.
13b(19) נסב vb.
13b(23) לְטוּתָא n.
13b(24) קצץ vb.
13b(31) לְטוּתָא n.
13b(40) בדק #1 vb.
חֲבַרְתָּא n.
13b(48) מִיכְבְּסָא n.
14a(4; V^5Ar [AC 4:78])
אכף #2 vb.
14a(5) הָא pron.
טרטן vb.
14a(6) אַפַּרְקִיד adv.
גני #1 vb.
לוט vb.
14a(10) צלי #1 vb.
14a(32) ירי vb.
14b(7) שבח #1 vb.
14b(17) רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
15a(37) רמי #1 vb.
15a(42) כְּלַפֵּי לְיָיא adv.
15b(11) כזז vb.
16b(41) לְכַד־ prep.
17a(7) כרכש #1 vb.
17a(8) בלי #2 vb.
17a(8; V^5Ar [AC 2:261],RaḤ) גזא #2 n.
17a(8) דַּיְדְּבָא n.
17a(9; Ed) פְּרוֹחַ adj.
17a(15) חתם vb.
סַלָּא n.
צרר vb.

II. Geonic Writings

43:6 קִיט adj.
רִימְזָא n.
43:8 דוּמְיָא n.
43:9 פִּילְפּוּלָא n.
43:18 שׁבח #1 vb.
43:19 טוּבָא adv.
44:2 קוט vb.
רווח vb.
44:3 עֲמִיק adj.
44:11 פלפל vb.
44:13 דמי vb.
44:14 אַף עַל פִּי prep.
44:15 פלפל vb.
44:17 ירי vb.
44:19 גְּמָרָא n.
לֵית(־) part.
44:20 אֲבָל conj.
45:3 סוּגְיָא #1 n.
45:11 מִשּׁוּם prep.
46:18 בֵּי רַבָּנַן n.
46:19 בִּלְחוֹד adv.
46:20 טְרָיָא n.
47:2 דוק vb.
47:3 שׁכח #2 vb.
47:10 דְּזוּד adj.
47:11 בְּרַיְיתָא #1 n.
נוּסְחָא n.
48:1 שׁאל vb.
48:4 הִילְכְתָא n.
49:19 אַפָּא #1 n.
49:21 הֵיכִי adv.
50:1 דִּימוּיָיא n.
50:11 הִילְכְתָא n.
50:12 פרשׁ vb.
50:13 דוקא #1 n.
כְּלָלָא n.
51:20 הָנְהוֹ pron.
51:22 פֵּירוּשָׁא n.
51:23 אֲנַחְנָא pron.
52:3 אַפָּא #1 n.
52:7 סיים #1 vb.
52:8 לִיבָּא n.
לקט vb.

מעט vb.
52:10 אוֹרְחָא #1 n.
52:13 מִילְּתָא #1 n.
53:5 דוקא #1 n.
53:6 מִילְּתָא #1 n.
53:7 כי מיכדי adv.
53:11 אַצְרַכְתָּא n.
סלק #1 vb.
53:12 פרט vb.
פְּרָטָא n.
53:13 דמי vb.
54:2 סבר vb.
54:17 נַמֵּי adv.
55:8 מֵימְרָא n.
55:19 אָמוֹרָא n.
56:7 סִיָּיעְתָּא n.
56:9 מְשַׁבַּשׁ adj.
סמי vb.
56:16 בִּלְחוֹד adv.
56:21 דוקא #1 n.
57:1 חסר vb.
57:3 שַׁבַּשְׁתָּא #1 n.
57:4 ברר vb.
57:13 בְּרַיְיתָא #1 n.
חפשׂ vb.
57:19 דוק vb.
58:1 נִיהִי pron.
58:2 קוּשְׁיָא n.
שִׁינּוּיָיא #2 n.
58:3 אוֹתְבְתָּא n.
דְּחִיתָא n.
פֵּירוּקָא n.
58:4 אַגְדָּפְתָּא n.
אוֹקְמְתָּא n.
אַתְמָהְתָּא n.
58:6 נְפִישׁ adj.
58:8 פֵּירוּשָׁא n.
58:10 לְפוּם prep.
58:11 יכל vb.
58:13 רווח vb.
58:16 גְּמָרָא n.
59:3 פשׁט vb.
59:5 מִבָּתַר prep.

59:6 גרס #1 vb.
לקט vb.
59:13 כְּדְ־ prep.
59:15 אִית part.
59:17 הָכָא adv.
60:2 שְׁבַסַר num.
60:9 אָמוֹרָא n.
60:13 דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
60:15 אֲנַחְנָא pron.
זַרְעָא #1 n.
60:18 שַׁמָּעָא n.
61:3 בָּתַר prep.
61:14 שְׁמָדָא n.
61:18 הָכָא adv.
נָחוּתָא n.
נחת #1 vb.
62:1 אִילֵּין pron.
דָּרָא #1 n.
62:2 שְׁמַעְתָּא n.
62:3 סדר vb.
62:11 פרשׁ vb.
62:13 דוּקְיָא n.
חדשׁ vb.
62:14 בְּעָיָא n.
62:16 בַּר זוּגָא n.
62:17 מעט vb.
63:1 לִיבָּא n.
פְּשִׁיט adj.
63:2 פתר vb.
63:4 גְּמָרָא n.
63:6 גִּירְסָא #1 n.
קבע #1 vb.
63:10 יתב vb.
63:17 גְּמָרָא n.
64:8 עוֹבָדָא n.
64:11 כַּחֲדָא adv.
65:9 טְפֵי adj.
עֲדִיף adj.
66:11 כְּדִי #1 adv.
66:13 יסף vb.
66:15 סְפֵיקָא n.
66:16 בַּעְיָא n.
חדשׁ vb.

67:1 דוּקְיָא n.
הֲוָאָה n.
67:2 חדשׁ vb.
67:3 קַמָּא adj.
רַבָּנַן n.
67:4 גדר #3 vb.
68:12 נפשׁ #1 vb.
69:6 עוּקְצָא n.
69:10 דָּרָא #1 n.
יסף vb.
לְפוּם prep.
69:11 פסק vb.
69:16 סְבָרָא n.
פֵּירוּשָׁא n.
69:17 הָנְהוֹ pron.
קרי #1 vb.
רַבָּנַן n.
69:18 רַבָּא n.
70:1 קום vb.
71:6 ארך #1 vb.
71:7 אִינּוּן pron.
סְבָרָא n.
71:8 דְּבָתַר־ n.
71:11 סָבוֹרָאֵי n.
71:12 קבע #1 vb.
71:16 כתב vb.
71:18 נוּסְחָא n.
72:4 סָבוֹרָאֵי n.
72:7 עִיקָּרָא #1 n.
72:8 רֵישׁוּתָא n.
רֵישָׁנוּתָא n.
72:9 מִן קֳדָם prep.
פלג vb.
72:11 שַׁבַּשְׁתָּא #1 n.
72:17 בֵּי מַקְדְּשָׁא n.
72:19 קרי #1 vb.
73:7 הָדָא pron.
73:16 אַף עַל פִּי prep.
73:17 אִית part.
73:18 אֲבָל conj.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
74:3 פטר vb.

74:4 רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
74:10 קַמֵּי(־) prep.
74:13 דָּרָא #1 n.
75:4 שׁקט vb.
75:15 הדר #1 vb.
75:19 גְּמָרָא n.
פרשׁ vb.
76:3 רֵישׁ גָּלוּתָא n.
77:15 בָּתַר prep.
78:10 קרי #1 vb.
רַבָּנַן n.
רֵישָׁא n.
78:13 כַּד conj.
78:14 דבר vb.
78:15 צבי vb.
78:17 צבי vb.
78:18 קַשִּׁישׁ adj.
79:10 הִיא pron.
79:11 רחק vb.
80:6 קום vb.
80:10 כנף vb.
80:15 קבע #1 vb.
81:2 מְתִיבְתָּא #1 n.
81:8 לְפִירְקִין adv.
81:9 נהג vb.
81:11 מְתִיבְתָּא #1 n.
83:2 בַּר נְשִׂיאָה n.
83:14 לְבַר מִ־ prep.
84:1 מלך #1 vb.
84:6 גבר vb.
84:13 בַּר זוּגָא n.
85:9 שׁכב #1 vb.
85:14 אַנְתְּ pron.
85:16 פרשׁ vb.
רֵישָׁא n.
85:17 צרך vb.
86:5 לְוָות(־) prep.
86:6 שַׁתָּא n.
86:9 מלך #1 vb.
רֵישָׁנוּתָא n.
86:11 רַבָּא n.
86:16 שָׁעְתָּא n.
87:1 אוֹרָיְיתָא n.

נוח vb.
שְׁמָדָא n.
87:2 קוּרְצָא #1 n.
87:5 אָדָר n.
אֱלוּל n.
כַּלָּה n.
פְּרֵיסְתְּקָא n.
87:18 מלך #1 vb.
87:21 לְבְסוֹף adv.
87:23 רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
88:1 מְתִיבְתָּא #1 n.
88:7 כִּי הֵיכִי(ן) conj.
88:11 כנף vb.
88:12 מִן כַּד prep.
88:14 מַלְכוּתָא n.
89:5 אַרְבַּסַר num.
מַלְכוּתָא n.
89:6 שַׁתָּא n.
89:7 אִילֵּין pron.
כּוּלָּא pron.
89:8 מְתִיבְתָּא #1 n.
89:9 פלג vb.
89:15 בָּתַר prep.
90:5 מלך #1 vb.
90:14 שַׁתָּא n.
90:18 כְּמָה adv.
קבע #1 vb.
שַׁפִּיר adj.
90:19 רִיגְלָא n.
שׁוי vb.
90:21 הוֹאִיל וְ־ conj.
91:2 רֵישׁ גָּלוּתָא n.
91:3 רֵישָׁא n.
91:11 רִיגְלָא n.
רֵישׁ גָּלוּתָא n.
91:15 קבע #1 vb.
92:5 רֵישׁ גָּלוּתָא n.
92:6 רִיגְלָא n.
92:7 רַבָּנַן n.
92:15 עוק vb.
92:16 אַבָּא #1 n.
92:17 אוֹרְחָא #1 n.
92:18 רַבָּנַן n.

93:1 אֲנַחְנָא pron.
מִקַּמֵּי(־) prep.
93:4 מנע vb.
93:5 לְקֳדָם prep.
רִיגְלָא n.
93:10 רִיגְלָא n.
93:12 שׁייר vb.
93:15 נהג vb.
רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
94:1 כַּלָּה n.
94:2 מְתִיבְתָּא #2 n.
94:3 הדר #1 vb.
94:6 הוי vb.
מַהֲדוּרָא #1 n.
94:13 גזר vb.
עִידָּנָא n.
שְׁמָדָא n.
95:1 בטל vb.
95:2 אתי vb.
95:3 בלע vb.
95:4 בטל vb.
גְּזֵירְתָא n.
מַשְׁכְּבָא n.
95:5 מלך #1 vb.
95:10 אַרְבְּעָא בְשַׁבָּא n.
כִּסְלֵיו n.
96:12 בֵּית מַשְׁכְּבָא n.
96:14 טֵבֵת n.
96:15 אסר vb.
רַבָּנָא n.
97:1 רֵישׁ גָּלוּתָא n.
97:3 קטל vb.
97:4 נְשִׂיאָה n.
97:7 שׁכב #1 vb.
97:8 אסר vb.
בָּבְלָאָה adj.
כְּנֵישְׁתָּא #1 n.
97:9 בַּר יְהוּדָאֵי n.
יָנוֹקָא n.
97:13 סתם vb.
97:14 סָבוֹרָאֵי n.
רוּבָּא n.
98:3 סִיוָן n.

98:4 בָּבָא n.
98:9 חלף vb.
98:11 כִּסְלֵיו n.
98:13 אָדָר n.
98:14 רֵישׁ גָּלוּתָא n.
98:17 זַעְפָּא n.
99:1 שַׁתָּא n.
99:3 מְתִיבְתָּא #1 n.
99:8 מְתִיבְתָּא #1 n.
99:11 יכל vb.
קבע #1 vb.
99:12 דבר vb.
יתב vb.
מְתִיבְתָּא #1 n.
פִּירְקָא n.
99:15 מְדִינְתָּא n.
99:16 מְדִינְתָּא n.
102:4 חוּמְּרְתָא n.
102:13 מָרַב n.
102:14 מלך #1 vb.
102:15 חתן vb.
102:16 דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
103:1 הדר #1 vb.
103:2 מְתִיבְתָּא #1 n.
103:3 מלך #1 vb.
103:7 קרי #1 vb.
103:8 כָּהֲנָא n.
103:10 בָּרָא adj.
מָרַב n.
103:12 שַׁמָּעָא n.
103:13 דבר vb.
נְשִׂיאָה n.
104:5 מלך #1 vb.
104:6 מָרַב n.
104:7 נחת #1 vb.
104:8 נְשִׂיאָה n.
104:9 כְּמָה adv.
104:10 כנף vb.
מְתִיבְתָּא #1 n.
104:11 נְשִׂיאָה n.
פטר vb.
105:4 שַׁתָּא n.
105:11 אַלְפָּא num.

Ref.	Entry
105:12	נהר #2 vb.
105:13	אִית part.
105:14	הדר #1 vb.
	טְרָיָא n.
105:15	בְּרִיר adj.
	כְּבָר adv.
106:2	מלך #1 vb.
106:16	פלג vb.
106:17	רֵישׁ גָּלוּתָא n.
107:2	חתן vb.
107:7	מָרַב n.
107:9	אִיכָּא part.
107:10	פלג vb.
109:16	דבר vb.
109:19	יתב vb.
109:20	סאב #2 vb.
109:21	רווח vb.
110:2	רווח vb.
110:3	מִסְּטַר prep.
110:7	נוד vb.
110:9	ברך vb.
	גִּירְסָא #1 n.
	יָנְקוּתָא n.
	מָרַב n.
110:11	אוּמְּתָא n.
	דבר vb.
	זכי vb.
111:2	*בָּתָאָה n.
	לְסוֹף adv.
111:4	כנף vb.
	קרי #1 vb.
111:5	מָרַב n.
111:6	רמי #1 vb.
111:8	סבר vb.
111:9	רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
111:11	זוע vb.
111:13	אַלְתַּר adv.
111:14	רַחְמָנָא n.
112:1	מלך #1 vb.
112:2	מָרַב n.
	נחת #1 vb.
112:5	בַּר בְּרָא n.
112:10	דַּיָּינָא n.
112:11	בָּבָא n.
112:13	רצי vb.
112:14	כרעא #2 n.
113:2	שֵׁיתְסַר num.
115:1	מָרַב n.
115:2	פְּלוּגְתָּא n.
115:7	סמך vb.
115:18	מלך #1 vb.
116:17	דלדל #2 vb.
116:19	מני vb.
116:21	סמך vb.
117:4	בטל vb.
117:5	שייר vb.
117:6	סכם vb.
117:12	בְּנֵי רַבָּנַן n.
117:14	אִיָּיר n.
117:15	שייר vb.
117:16	בְּנֵי רַבָּנַן n.
	עֲלוּלָא n.
117:18	מְתִיבְתָּא #1 n.
118:14	אחד vb.
	דלדל #2 vb.
118:17	שבק vb.
118:18	מְדִינְתָּא n.
118:20	מְתִיבְתָּא #1 n.
119:15	אֱלוּל n.
119:16	שְׁלָמָא n.
120:15	מָרַב n.
120:16	בְּנֵי רַבָּנַן n.
120:18	דָּרָא #1 n.
	רַב adj.
120:22	קפץ #1 vb.
120:23	דחל vb.
121:1	לְקַמֵּי(־) prep.
121:3	בָּתַר prep.
121:7	לְקַמֵּי(־) prep.
	*קְצָתָא n.
121:8	שוי vb.
121:10	עִידָּנָא n.
121:15	מִקַּמֵּי(־) prep.
	רְעוּתָא n.
121:16	יָת(־) part.
121:17	דבר vb.
	זכי vb.
122:1	אבע vb.
	מְשִׁיחָא n.
122:2	בַּעֲגָלָא adv.
	IŠGS
13:18	חדד vb.
20:2	עקר vb.
25:21	קום vb.
26:12	מַסֶּכְתָּא n.
34:13	בְּרִיר adj.
57:15	בַּעְיָא n.
64:5	ילד vb.
69:18	סָבוֹרָאֵי n.
87:3	בטל vb.
92:16	דְּבֵי נְשִׂיאָה n.
93:7	שׁוּלְטָנוּתָא n.
97:8	נקט vb.
97:9	אַמְגוּשָׁא n.
	NDGR
22:28	דּוּבָא #2 n.
60:12	פשיטא #1 n.
65:11	פרר vb.
66:9	פרר vb.
84:5	חלב vb.
87:1	בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
95:4	שפי #2 vb.
95:21	קְלִישׁ adj.
97:17	ברר vb.
98:23	שִׁיטְפָּא n.
102:1	גַּרְסָאָה n.
	שטף vb.
103:1	עבד vb.
159:15	דַּוְוקָן adj.
160:4	פלג vb.
160:5	ילד vb.
	נְהוֹרָא n.
161:1	חוּמַּרְתָּא n.
163:2	חוור vb.
164:7	שׁוּרְיָיקָא n.
164:8	כַּבְתָּא #1 n.
180:12	גְּוָוזָא #1 n.
	פּוּרְנִי n.
199:6	הִילּוּלָא n.
225:2	ברר vb.
225:3	פִּשְׁטָא n.
225:11	מִידָּא n.
226:2	רוּמָא n.
226:3	קוי vb.
226:5	דּוּבָא #2 n.
	שְׁמָא n.
226:7	מְפַיְּיטָנָא n.
	עֵיבָא n.
227:3	נְפִישׁ adj.
227:4	רוּמָא n.
227:16	נְפִישׁ adj.
234:6	שכח #2 vb.
235:3	חפף vb.
	נגע #1 vb.
236:2	קַלִּי(ל) קַלִּי(ל) adv.
236:5	רַסְתְּקָא n.
237:7	פְּרִיץ adj.
240:8	אוּמָּנָא n.
	קַצָּבָא n.
	OHT Berakhot
6:24	קִיט adj.
12:11	מְשׁוּנִיתָא n.
30:9	סלק #1 vb.
33:19	אַלְפָּא בֵּיתָא n.
	חַזָּנוּתָא n.
34:5	רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
38:7	צַפְרָא n.
46:2	מְדָאָה adj.
46:4	זקק vb.
46:6	אמר vb.
46:7	זקק vb.
46:8	אמר vb.
46:12	בטנא #1 n.
	כפף vb.
46:14	כפף vb.
76:9	אַלְתַּר adv.
85:24	אבשטא n.
91:16	בירנג n.
128:17	רַבָּנַן דְּדָרָא דְסִיוּמָא/י n.
129:25	מְעַיט adj.
130:2	מְעַיט adj.

Ref.	Entry
130:22	כבש vb.
	קטר #1 vb.
130:23	חוּמָּא n.
	קוּרָא #3 n.
	קמט vb.
	רפי vb.
138:26	שָׁבוּרְקָן n.
	OHP Berakhot
9:17	כַּלָּה n.
28:24	צמד vb.
38:24	רַבָּנַן n.
42:26	רַבָּנַן n.
45:22	פִּיסְקָא n.
61:19	חַלְבָּא דְשׁוּנָרָא בָּרָא n.
	שׁוּנָרָא בָּרָא n.
61:20	מִישְׁחָא n.
63:8	בּוּסְמָא n.
	לֵימְנָא n.
	נָארַנְג n.
	רֵיחָא #1 n.
86:25	מַהְדוּרָא #1 n.
88:4	צלל vb.
88:5	צלל vb.
91:7	כּוֹכְבָא דְשַׁבֵּיט n.
91:8	כּוֹכְבָא דְצָארֵי n.
92:3	ידע vb.
92:21	בְּכִיתָא n.
93:1	דוב vb.
93:10	חוי vb.
95:21	גרס #1 vb.
99:13	קִיבְלָא n.
105:12	רכב vb.
108:7	דִיסְתְּקָא n.
108:15	חיזרא #1 n.
	סִילְוָא n.
	OHT Šabbat
7:10	נוּסְחָא n.
16:26	מַבְהַק adj.
34:22	נִיבּוּלָא n.
39:6	סָרָדָא n.
50:17	בֵּי צַוְרָא n.
56:10	רוּקְעָתָא n.
64:10	נַהֲרָא #1 n.
	פרותא n.
64:11	כלכל #2 vb.
64:12	בּוּרְיָא n.
	גִּילָא #1 n.
64:13	זַבִּילָא n.
	כלכל #2 vb.
66:10	חירקא n.
69:20	קמט vb.
	רפי vb.
73:26	עבד vb.
73:27	מתח vb.
73:28	אַפָּא #1 n.
	מְגַלְתָּא #1 n.
	עבד vb.
74:1	קלף vb.
74:2	קיבעא n.
	שִׁילְחָא n.
74:3	אַפָּא #1 n.
	מְגַלְתָּא #1 n.
74:8	אַפָּא #1 n.
	מְגַלְתָּא #1 n.
74:14	אַפָּא #1 n.
75:14	שִׁילְחָא n.
76:5	מְתִיבְתָּא #1 n.
76:18	דַּוְוקָן adj.
77:16	רַבָּנַן n.
89:5	וַרְדָּא #1 n.
97:23	טפי #1 vb.
98:3	עוּכְרָא n.
98:5	שרף #2 vb.
98:6	אסי #1 vb.
101:29	נוּסְחָא n.
118:13	מסורא n.
126:8	עוק vb.
	פַּרְזְלָא n.
127:16	נטף #1 vb.
151:22	בְּרָזָא #1 n.
	קִירוּתָא n.
151:24	קִירוּתָא n.
172:8	קיבעא n.
	OHP Šabbat
2:11	טַסְקָא #1 n.
39:17	שׁוּמְנָא דְמוֹרָא n.
46:22	הרזוקלאלא n.
48:14	הום vb.
	ריתא n.
49:32	צרי #1 vb.
50:17	שְׁנָצָא n.
59:14	גַּרְסָא #1 n.
74:10	חליקוסתא n.
77:14	דַּסְתְּנָא #1 n.
	OHT Eruvin
28:1	נְהוֹרָא n.
31:3	מְהִילוּתָא n.
31:4	סרך vb.
31:23	הַם adv.
72:21	אוֹקָמְתָּא n.
76:14	שְׁרִיוּתָא n.
	OHP Eruvin
103:6	רוּמָּנָא n.
105:3	כַּנְדָּא #3 n.
	OHT Pesaḥim
17:15	גנבא #2 n.
18:1	טרייקא n.
18:4	ילד vb.
18:6	מַבְהַק adj.
	מפלג n.
18:7	טרייקא n.
22:26	טָפְקָא n.
29:15	דות #1 vb.
31:14	בּוּרְמָא n.
32:7	קִיוְהָא n.
36:20	בַּפְרִינְג n.
	נִשְׁסְתַּג n.
36:24	טנגירא n.
49:1	מוּרְיָיסָא n.
53:31	דְּזוּד adj.
54:14	שְׁמוּעָא n.
54:16	דְּזוּטַר adj.
83:24	מלייתא n.
84:9	מלייתא n.
84:13	פרד vb.
	קרר #2 vb.
84:17	טְפָלָא #2 n.
84:20	טְפָלָא #2 n.
	קרר #2 vb.
84:24	פרד vb.
	קרר #2 vb.
84:26	טפל #1 vb.
84:30	מלייתא n.
104:20	מְכִילְתָּא n.
107:21	בַּרָא adj.
107:23	בַּרָא adj.
108:20	טָפְקָא n.
129:30	נוּסְחָא n.
	OHT Rosh Hashana
12:20	טְרָיָא n.
22:22	לִישָּׁנָא n.
29:9	קַשִּׁישׁ adj.
35:26	בות vb.
36:7	עִיבּוּרָא #1 n.
40:25	דְּזוּד adj.
42:14	קְבָעָא n.
	OHT Yoma
10:6	נִיחַ adj.
	סִיַּיעְתָּא n.
10:7	אַתְמָהְתָּא n.
10:23	דור #2 vb.
34:2	חַצְרָא n.
	OHT Sukka
17:9	אָמוֹרָא n.
57:26	בּוּנְכָא n.
	OHT Beṣa
34:8	רַבָּנַן n.
34:11	רַבָּנַן n.
38:1	נהורתא #2 n.
	OHT Ta'anit
25:2	טיידא n.
	פִּיוּטָא n.
35:23	גִּירְסָא #1 n.
37:11	נַגְהֵי n.
	OHT Megilla
7:4	גַּרְסָאָה n.
	שִׁיטְפָּא n.
7:6	גַּרְסָאָה n.
7:10	דַּוְוקָן adj.
18:11	רַבָּנַן n.
43:1	מְלֵי adj.

31:21 פקדתא n.
31:25 נוח vb.
31b:1 קברא #1 n.
31b:4 הלך pron.
32b:13 מבתר prep.
32b:17 רחק vb.
32b:18 קיקלתא n.
33:27 מיצרא #1 n.
קיקלתא n.
33b:2 זיבלא n.
33b:4 זיבלא n.
33b:5 זיבלא n.
33b:7 זיבלא n.
35:17 עוק vb.
35:19 אנוסא n.
35:20 סלק #1 vb.
37:9 בבא n.
37:21 גירסא #1 n.
41:5 מסקנא n.
43b:1 ברא #1 n.
זגא #1 n.
43b:2 שוב vb.
44:17 חיותא #2 n.
כולי(ה) עלמא n.
מידא n.
44:19 עופא n.
44:20 סמך vb.
פלט #1 vb.
44:21 סמידא n.
44:24 זגא #1 n.
44:26 חלט #1 vb.
45:30 מיא n.
45b:12 עיקבא n.
53b:4 בי נשא n.
54:19 הולכך adv.
54:28 שחרר vb.
שעבודא n.
56:27 ברישא adv.
58:2 זגא #2 n.
58:27 אפדנא n.
67:4 דרעא n.
טוטפתא n.
שילתא n.

67:5 שילתא n.
68:16 שקא n.
68:17 נון n.
70:11 דאיעבד adv.
70b:1 גלי #2 vb.
76:2 אגה n.
76:3 בתאה* n.
76:5 אלתר adv.
לקדם prep.
77:25 סחורתא n.
77:27 טובא adv.
77b:2 ספינתא n.
77b:5 ניסא #2 n.
ערטילאה adj.
77b:6 ימא n.
כל מאי / מה ד־ pron.
77b:8 ניסא #2 n.
77b:10 ית(־) part.
שבי vb.
77b:11 רחש vb.
78:12 נצל vb.
ערטילאה adj.
78:15 בר אינש n.
78:24 זינא #1 n.
78:25 ידא n.
78:27 רוות vb.
88:17 קמא adj.
רבנן n.
98:6 פירושא n.
99:10 אנחנא pron.
102b:9 חבל #1 vb.
חבלא #1 n.
102b:12 ית(־) part.
115:14 גמיר adj.
מולכנא n.
116:9 הולכך adv.
116:10 דרתא n.
126:19 מסקנא n.
שמדא n.
126:20 מסקנא n.
127:1 גירסא #1 n.
143:11 ירק adj.
143:15 גוונא n.

143:16 יורק adj.
155:20 לישנא n.
158b:11 הם adv.
164:7 תאירי n.
164:9 תאירי n.
167b:4 מרדגוש n.
167b:5 כדא n.
181:8 סיגלתא n.
181:9 כשרתא n.
קושתא n.
181:12 אטרוגסא n.
181:14 אוינא n.
183:9 רמי #1 vb.
רתח vb.
183:12 מצי #1 vb.
186b:1 אפוקי v.n.
192:9 סום vb.
פרס #2 vb.
192:10 גולפא #1 n.
סנדלא #1 n.
192:11 גדירא n.
פרס vb.
192:13 ארמאה #1 adj.
192:16 חרם vb.
192:21 הלך pron.
משקיאנא n.
196:9 דרדג vb.
198b:2 חפר vb.
רעע vb.
198b:7 גירא #1 n.
מידא n.
198b:11 כלה n.
199b:2 דוק vb.
199b:4 מידא n.
199b:5 עיונא n.
199b:10 רחק vb.
199b:21 יונא n.
199c:1 קורבא n.
200:4 קושיא n.
200:13 סייעתא n.
201:2 רשל vb.
201b:1 עדאן adv.
201b:2 גירא #1 n.

גרמא #2 n.
202b:15 דכר vb.
202b:16 מידא n.
203:17 חבט vb.
ניידא n.
203:18 חצבא #1 n.
203b:19 גירא #1 n.
204:14 סיומא n.
205b:6 גרמידא n.
206b:7 דזוד adj.
רחיק adj.
206b:9 נקף #3 vb.
עוגלא n.
206b:15 טפי #1 vb.
עוגלא n.
206b:16 טופינא n.
206b:19 חוטא n.
206b:21 אלכסונא n.
206b:22 חוטא n.
207:6 פותיא n.
207:13 עגל vb.
207:20 שפע vb.
207:22 גיפא #2 n.
209:18 גמרא n.
209:19 גירסא #1 n.

TGAs33

41b:1 הימן vb.
41b:4 גזירתא n.
הימן vb.
41b:9 חדש vb.
41b:19 הימן vb.
45:26 יפתקא n.
103:14 ערערתא n.
109:7 בונכא n.
209:2 כדלא conj.
209b:4 נסב vb.
209b:5 אפא #1 n.
210:4 מודעא n.
שותפותא n.
210:9 כן adv.
210:10 מציעתא n.
210:18 אביזר adj.
210:20 אביזר adj.

211:2 ערערתא n.
211:3 אומתא n.
211:9 דרתא n.
211:11 בכין adv.
בקיע adj.
משחתא n.
עדבא n.
211:13 הדדי pron.
211:14 כוותא n.
סכר vb.
עבורי מיא n.
פתח vb.
211:15 בשוי adv.
211:25 על גב / גבי prep.
211:26 רשי #1 vb.
שלט vb.
212:2 עני #1 vb.
212:4 חזותא n.
213:14 בר כנישתא n.
ריש כנישתא n.
213:19 בקצי n.
213:20 שמש vb.
214:7 בקצי n.
214:8 בעל אומנותא n.
214:13 דנא pron.
223:9 מציעא adj.
223:10 מציעא adj.
223:11 מציעא adj.

TGAs42

3:24 חוט vb.
5:30 גזירתא n.
5:31 כגין prep.
5:32 בפרהסיא adv.
נפק vb.
5:33 זריז adj.
8:1 ארך #1 vb.
8:9 אורכתא n.
אקניתא n.
8:14 ארך #1 vb.
8:26 אורכתא n.
10:28 דרגא n.
11:11 גבי #1 vb.
13:23 אמר vb.

13:25 אמר vb.
13:26 מימרא n.
14:36 חוי vb.
15:6 גרס #1 vb.
22:5 גרס #1 vb.
22:19 אמר vb.
23:5 חזי vb.
23:8 בר ישראל n.
23:10 אנוסא n.
בריר adj.
23:14 בי דאור n.
בריר adj.
23:15 גזל vb.
23:16 בי דאור n.
צות vb.
23:18 אנוסא n.
גנבא #1 n.
23:19 דוכתא n.
פחית adj.
23:20 אנוסא n.
23:21 אלם adj.
בי דאור n.
דזוד adj.
23:22 מציין adj.
23:25 פצי #1 vb.
24:2 אוכפא n.
24:3 פצי #1 vb.
24:4 אנוסא n.
24:14 פיסקתא #1 n.
27:2 גרסא #1 n.
27:3 עיקבא n.
27:14 לקט vb.
27:23 אפא #1 n.
28:5 חוור vb.
28:11 על גב / גבי prep.
28:25 בר מיצרא n.
כל מאי / מה ד־ pron.
28:26 צררי n.
29:14 משכונא n.
29:16 הם adv.
29:17 הם adv.
29:21 או conj.
29:22 חקלא n.

29:26 כחדא adv.
שותפא n.
29:30 קושטא #1 n.
29:34 דזוד adj.
29:35 מתיבתא #1 n.
30:2 שתף vb.
30:3 אבל conj.
30:26 מסכתא n.
30:27 סידרא n.
31:4 אמר vb.
33:13 דזוד adj.
33:23 הולכך adv.
33:24 ברי adj.
34:18 שתף vb.
34b:1 שלי #1 vb.
36:18 דוקא #1 n.
37:6 סברא n.
רבא n.
37:16 מסקנא n.
37:17 דחי vb.
37:18 סלק #1 vb.
סמכא n.
37:20 גירסא #1 n.
37:21 גרס #1 vb.
41:14 הכי adv.
41:35 חוי vb.
42:5 אדר n.
43:16 הם adv.
43:21 רפק vb.
43:25 אכף #1 vb.
43:31 ינק vb.
43b:5 ליישא n.
צמק vb.
44:26 בצרוי adj.
51:10 רבנא n.
52:14 סלק #1 vb.
52:15 ריבונא n.
52:16 גנדר #2 vb.
52:17 מאי ד־ pron.
עינא #1 n.
שיפולא n.
52:18 אנחנא pron.
דרא #1 n.

52:19 רבנא n.
שקל #1 vb.
57:26 אלתר adv.
60:13 לאו כל כמינ־ prep.
60:25 לסוף adv.
61:5 ברי adj.
61:11 אקניתא n.
61:22 שחרר vb.
61:23 חלף vb.
נפיש adj.
פלוגתא n.
61:29 רישא n.
61:31 כרע vb.
63:4 שינויא #2 n.
63:6 פלוגתא n.
63:7 פירוקא n.
63:11 אוקמתא n.
63:13 דחיתא n.
63:18 אפא #1 n.
63:24 שינויא #2 n.
64:4 סוגיא #1 n.
64:5 פשיט adj.
64:11 דומיא n.
64:27 בעיא n.
65:5 גמר vb.
דקדוקא n.
65:17 ספק #1 vb.
66:4 בעיא n.
פסק vb.
שינויא #2 n.
67:3 כגין prep.
67:4 קדים adj.
ריגעא n.
67:9 קדים adj.
67:18 בבא n.
67:26 אילין pron.
68:27 בקעתא n.
70:21 גרס #1 vb.
70:23 גירסא #1 n.
70:24 ברר vb.
גרס #1 vb.
שיפפא n.
70:25 גלי #2 vb.

70:26 כנס vb.
71:4 דַּוּוקָן adj.
מִנְהֲגָא n.
קַיָּים adj.
72c:5 ברר vb.
73:12 סייע vb.
78:15 בַּר מֵיצְרָא n.
כו interj.
78:20 ברר vb.
78:21 זְבוּנָא n.
78:25 אַחְרָיוּתָא n.
79:17 יְזוּפָא n.
79:27 בַּר מֵיצְרָא n.
79b:4 עַד גְּמְרָא adv.
79b:15 שבע vb.
79b:16 מְזוֹנָא n.
79b:17 שְׁבוּעֲתָא n.
79b:23 אלף vb.
79b:24 ברר vb.
79b:26 נְדוּנְיָא n.
79b:27 כפל #1 vb.
80:7 כו interj.
80:14 עבד vb.
80:15 עַדַּאן adv.
פרסם vb.
80:17 סרב vb.
85:14 מַתְבַּרְא n.
85:18 נחת #1 vb.
85:21 חנך vb.
85:24 יזף vb.
85:26 כְּגִין prep.
מוֹדְיָא n.
88:16 גְּמִיר adj.
89:2 גִּירְסָא #1 n.
פֵּירוּשָׁא n.
91:11 אַפָּא #1 n.
91:14 אַפָּא #1 n.
93b:1 אִילֵּין pron.
יַקִּיר adj.
מִן קֳדָם prep.
שְׁאֵילְתָא n.
93b:3 בָּבָא דִמְתִיבְתָא n.
93b:4 לְקֳדָם prep.
רַבָּנָא n.
93b:7 פקד vb.
93b:9 שְׁמָיָא n.
100:31 קַרְיָינָא n.
100b:29 מִנְהֲגָא n.
102:10 דּוּכְתָא n.
102:11 גַּבֵּי prep.
102:12 חוֹבָא #1 n.
102:15 מְמוֹנָא n.
102:16 כָּל מַאי / מָה דְּ־ pron.
מרד vb.
103:3 אֲבָל conj.
104:2 פִּתְגָמָא n.
110:13 רֵישָׁא n.
110:14 לְפוּם prep.
111:19 קלל vb.
113:27 סלת #2 vb.
150:22 שרר vb.
151:23 פּוּמָא n.
156:2 מְרָעָא n.
156:3 בֵּית עָלְמָא n.
156:12 קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
156:21 יחס vb.
156:22 עִיבְּרָא #1 n.
157:2 קְבִיעֲתָא n.
157:3 גּוּדָּא #1 n.
157:4 קַלִּיל adj.
157:7 שרק #3 vb.
157:9 אֲסוּפָא n.
שְׁפִישִׁיג n.
157:11 דון #2 vb.
157:14 צער vb.
158:13 אַגְנָא n.
בִּיזְעָא n.
158:14 זָגָא #1 n.
סחף vb.
159:7 כבי vb.
סוּמָּק n.
159:8 אזל #1 vb.
נזק #1 vb.
160:1 כּוּרְתִּיךְ adj.
160:6 שוף #2 vb.
160:8 אִצְרֵי n.
כַּמּוֹנָא n.
כַּרְוְיָא n.
160:9 לוש vb.
160:10 חוּרְפָא n.
מצץ vb.
160:13 יַסְמִין n.
סוּעֲדָא n.
סִיגַלְתָא n.
160:15 בשל vb.
160:16 טנגירא n.
רתח vb.
161:1 דַּהִין adj.
קְטוּפָא n.
161:4 גבל vb.
מִישְׁחָא n.
קִמְחָא n.
161:5 מִילְחָא #1 n.
161:6 אבשונא n.
161:7 חַצְבָא #1 n.
עִישְׂבָא n.
161:8 סחף vb.
שרג vb.
161:9 נקד #1 vb.
161:10 יבש vb.
162:6 חוב vb.
טפל #2 vb.
162:8 נסב vb.
162:11 עִילְעָא n.
162:15 גירונא n.
גִּצָּא n.
163:11 דורקיתא n.
163:18 פשל vb.
163:21 חשב vb.
163:22 צוּרְבָא n.
163:23 פני vb.
164:3 מי דקרנינא n.
מָרִיר adj.
164:4 אִיזְלָא n.
164:7 עִיקְּרָא #1 n.
164:8 גִּיסָא #2 n.
יבש vb.
164:9 פַּרְצוּפָא n.
164:12 כַּמְכָּא n.
164:13 שַׁחְלָא n.
164:14 חַצְבָא #1 n.
164:16 כַּפָּא #2 n.
164:19 אֲרִיךְ #1 adj.
165:1 גִבְרָא n.
צוצאה n.
רַכִּיךְ adj.
165:10 כַּרְתָא n.
165:11 אַפְקָרוּתָא #2 n.
165:15 רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
165:18 כון vb.
165:19 מְתִיבְתָּא #1 n.
165:22 גְּרִינָא #1 n.
166:1 רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
166:9 בדר vb.
הַמְיָינָא n.
מַשְׁכָּא #1 n.
166:10 טפש #1 vb.
מָאנָא n.
166:13 מְתָתֵי adj.
166:14 עִירוּבָא #1 n.
166:15 בֵּירָא n.
169:38 זַהֲרִירָא n.
171:33 פֵּירוּשָׁא n.
174b:2 דְּרָצִין n.
180:3 לִיחְשָׁא n.
180:5 אחר #1 vb.
213b:20 נוּסְחָא n.
216:11 גַבְרָא n.

TGCas

2a(40) דעם vb.
4b(24) דִּילְמָא conj.
5a(19) הָם adv.
26b(36) גַּרְסָא #1 n.
שטף vb.
30b(16) דִּילְמָא conj.
39b(10) דִּילְמָא conj.
41a(20) טַפְקָא n.

TGDr46

163:12 קַבְרָא #1 n.
163:13 קבר vb.

172:6 פִּיסְקָא n.
178:8 לִישָּׁנָא n.
178:9 שבש #1 vb.
221:17 קבר vb.

TGDr49

94:3 אבד #1 vb.
טרד vb.
94:16 אִשְׁפָּרָא n.
מעל vb.
94:17 אוּדְּרָא n.
גְּוָוזָא #1 n.
סרס #2 vb.
95:1 צַרְפָּא n.
95:7 צלי #1 vb.
95:8 רִיחְשָׁא n.
95:12 פַּרְשָׁא #2 n.
95:14 נטי vb.
95:15 אֵימְתָא n.
96:2 מעל vb.
96:4 פתח vb.
שתי vb.
96:5 כברי vb.
96:8 שְׁיָיפָא n.
96:11 סִילִיתָא #1 n.
97:7 יתב vb.
סגי #2 vb.
98:6 כּוּכִיתָא #2 n.
98:10 סַפְסִירָא #1 n.
98:15 כסח vb.
שפר vb.
99:7 בחר vb.
99:8 בַּר דִּינָא n.
99:10 סלת #1 vb.
99:12 גַּדְפָּא n.
שמט vb.
100:1 קוּפָא #3 n.
100:3 שְׁיָיפָא n.
100:9 בַּר דִּינָא n.
101:2 קִירוּתָא n.
101:15 קְשִׁיתָא vb.
103:18 מסי vb.
103:19 גְּבִינְתָּא n.
זלח vb.
כּוּרָא #3 n.
כנש #1 vb.
105:9 בּוּרְיָא n.
105:14 אַרְזַפְתָּא #2 n.
105:17 קלל vb.
105:19 בקלא n.
106:1 קנטריא adj.
107:7 בִּיסְתַּרְקָא n.
דסתודר n.
107:16 אֲוִורָא n.
108:1 אֲגוּרָא n.
108:20 גרס #1 vb.
זְבִילָא n.

TGHark

1:5 כָּל מַאי / מָה דְּ־ pron.
1:6 שְׁמָא n.
1:7 מֵימְרָא n.
1:11 שׁוּפְרָא n.
1:15 יַרְתָא n.
1:16 כָּל מַאן דְּ־ #2 pron.
1:18 עַל prep.
1:20 גְּזֵירְתָא n.
1:22 הימן vb.
1:25 הימן vb.
כָּל מַאי / מָה דְּ־ pron.
1:27 הימן vb.
מֵימְרָא n.
1:28 נפק vb.
פּוּמָא n.
1:29 שמועתא n.
2:13 פלג vb.
2:17 פרק vb.
2:22 לְעִנְיַין prep.
2:24 פֵּירוּקָא n.
2:27 הני #1 vb.
4:19 כרע vb.
5:1 קַמְטְרָא n.
5:20 פֵּירוּשָׁא n.
5:21 כתב vb.
5:22 פסל #1 vb.
קְצָתָא* n.
5:24 דִּיל־ pron.
5:28 גִּירְסָא #1 n.
5:30 הָכֵי adv.
5:32 הוך vb.
5:34 רוּמָּנָא n.
6:1 קְצִיר adj.
6:12 אוֹ conj.
6:16 עַרְעוּרָא n.
6:17 כִּרְעָא #1 n.
8:30 דוקא #1 n.
10:17 זַן n.
15:31 דַּרְגָּא #2 n.
21:37 ידע vb.
23:2 צפריתא n.
23:23 בֵּי מַסְחוּתָא n.
קרר #1 vb.
24:16 לְקֳדָם prep.
מַעַרְבָא n.
25:16 מִיתְנָא #1 n.
25:18 הָכֵי adv.
25:19 מֵרַב n.
27:10 מַחְמְדָא n.
מִן קֳדָם prep.
27:11 דכר vb.
רַבָּנַן n.
27:12 מַעַרְבָא n.
29:30 חַלְבָּנִיתָא n.
30:16 קַמָּא adj.
רַבָּנַן n.
30:20 לקט vb.
רַבָּא n.
30:22 מִנְהֲגָא n.
30:23 לקט vb.
32:6 אִילֵּין pron.
מְדִינְתָּא n.
32:8 אַתְרָא n.
מַעַרְבָא n.
קרי #1 vb.
רַבָּנַן n.
32:9 חוי vb.
כְּדִ־ prep.
עיין vb.
פקד vb.
שְׁמַיָּא n.
32:16 הדר #1 vb.
32:18 מֵימְרָא n.
ספק #1 vb.
33:3 אמר vb.
דוקא #1 n.
33:4 לְעִנְיַין prep.
מִידֵּי דַּהֲוָה אַ־ n.
33:16 פִּירְקָא n.
רֵישָׁא n.
34:1 קום vb.
34:13 אֲבָל conj.
דְּזוּד adj.
34:16 אַצְרְכוּתָא n.
34:17 סְפֵיקָא n.
קְלִישׁ adj.
34:18 אַצְרְכוּתָא n.
34:21 סְבָרָא n.
קְלִישׁ adj.
34:25 גמר vb.
34:26 אַצְרְכוּתָא n.
סבר vb.
34:28 מֵימְרָא n.
נפק vb.
34:30 אַסְמַכְתָא n.
34:32 חוּשְׁבְּנָא n.
35:1 מַרְיָא n.
35:3 נַיְירָא n.
35:4 טְמִיר adj.
35:5 מַרְיָא n.
נַיְירָא n.
35:6 טְמִיר adj.
מַתְנִיתָא n.
פַּרְהֶסְיָא n.
35:8 אִילָּא #1 conj.
35:11 אַפָּא #1 n.
35:13 אִית part.
35:18 פַּרְהֶסְיָא n.
35:19 מִשּׁוּם prep.
פסד vb.
35:29 בֵּי נָשָׁא n.
35:31 בִּירוּרָא n.
36:2 בֵּי נָשָׁא n.
נְדוּנְיָא n.
36:4 מִידַּעַם pron.

Ref	Entry
36:6	שלם vb.
36:10	גְּמָרָא n.
36:14	אִינִּין pron.
37:3	הוי vb.
	יַלְדוּתָא n.
	סאב #2 vb.
37:4	יַלְדוּתָא n.
	עקר vb.
37:6	אוֹ conj.
	מִן prep.
37:8	בני vb.
37:10	הָאֵי #1 pron.
	חַמִּים adj.
37:11	רַטִּיב adj.
37:12	הַרְמָנָא n.
	עִילָּתָא n.
	שְׁמַיָּא n.
37:17	דֵּינָרָא n.
37:18	טַיְּיעָא adj.
	מוּהְרָא n.
	פסק vb.
37:27	הָם adv.
37:28	מַתְקָלָא n.
37:29	דַּנְקָא n.
	נוּסְחָא n.
37:30	הוי vb.
37:33	זוּזָא n.
38:1	זוּזָא n.
	טַיְּיעָא adj.
38:2	בֵּירוּרָא n.
38:3	דַּנְקָא n.
38:5	מַתְקָלָא n.
	שַׁשְׁדָּנַג n.
38:11	טוּפִּינָא n.
38:12	מִלְּבַר adv.
	מִלְּגָיו adv.
	שְׁתוּתָא num.
38:16	שַׁשְׁדָּנַג n.
38:18	נִסְכָא n.
	שַׁשְׁדָּנַג n.
38:21	שַׁשְׁדָּנַג n.
38:23	שְׁתוּתָא num.
38:24	אִינִּין pron.
	נְחָשָׁא #2 n.
38:26	אֲבָל conj.
	בָּתְרָא adj.
	רַבָּא n.
38:27	אֲנַחְנָא pron.
38:29	דְּזוּד adj.
	דכר vb.
38:30	לֵיכָּא part.
38:37	מֵעִידָּנָא דְ־ prep.
39:1	אתי vb.
39:2	עִידָּנָא n.
39:4	שהי #1 vb.
39:5	גְּאוֹנָא #1 n.
	הִילְכְתָא n.
	רַחִיק adj.
39:6	בֵּירוּרָא n.
	סבר vb.
39:7	גְּמָרָא n.
39:28	גְּמָרָא n.
40:1	בְּרִיר adj.
40:21	אחר #1 vb.
40:30	מִקַּמֵּי(־) prep.
40:32	אמר vb.
	בהדיא adv.
	לְעֵילָּא adv.
40:33	אוֹ conj.
40:34	חֲמֵיסַר num.
40:35	פְּסִיק adj.
41:10	טעי vb.
41:12	לְבְסוֹף adv.
41:13	טָעוּתָא n.
	סְפֵיקָא n.
41:21	אַצְרָכְתָא n.
41:30	דוק vb.
42:2	אוֹתָבְתָא n.
42:3	חוור vb.
42:28	מִילְּתָא #1 n.
43:4	שְׁאֵילְתָא n.
43:9	אחר #1 vb.
43:10	אחר #1 vb.
43:12	לְפוּם prep.
43:29	הָכֵי adv.
	צרך vb.
44:1	סימטא #2 n.
44:2	סימטא #2 n.
44:10	זִיבְנָא n.
44:11	הָם adv.
44:14	שׁוּמָא n.
44:20	פְּסִיק adj.
44:22	דוקא #1 n.
	לֵיכָּא part.
44:23	בהדיא adv.
	הָדֵין pron.
	פסק vb.
44:25	גְּמָרָא n.
44:31	בִּלְחוֹד adv.
45:7	שׁוּמָא n.
45:9	דוּמְיָא n.
45:12	טִיבְעָא #2 n.
45:18	אַמְּטוּל prep.
45:21	אמר vb.
45:24	נִסְכָא n.
45:26	חַרִיף adj.
	נְחָשָׁא #2 n.
	סגי #2 vb.
	*פְּרִיטְתָא n.
45:27	טִיבְעָא #2 n.
	טָפֵי adj.
45:28	גַּוְונָא n.
45:29	טבע vb.
	פּוּלְסָא #2 n.
45:32	מַסְקָנָא n.
45:33	טִיבְעָא #2 n.
45:34	בְּרִיר adj.
45:35	דְּזוּד adj.
	לְגַבֵּי prep.
46:27	מַסְקָנָא n.
	קוּשְׁיָא n.
46:30	זלל vb.
	יקר vb.
47:16	נִיהוּ pron.
47:17	אַפָּא #1 n.
47:28	עַדָּאן adv.
48:7	אִינּוּן pron.
48:8	סוּגְיָא #1 n.
48:9	סלק #1 vb.
48:11	בְּרִיר adj.
48:23	פְּשִׁיט adj.
48:24	מִידַּעַם pron.
48:32	אוֹקְמְתָא n.
50:12	אמר vb.
50:17	גרס #1 vb.
	קִיט adj.
50:21	אוֹקְמְתָא n.
50:23	דְּזוּד adj.
	נהג vb.
51:11	עַתִּיק adj.
51:12	זוּזָא n.
51:13	סלק #1 vb.
	רַחְמֵי n.
51:16	כשר vb.
51:17	מַתַּנְתָא n.
51:18	דּוּכְתָא n.
	כַּמָּה adv.
51:20	שִׁינּוּיָיא #2 n.
51:24	פְּשָׁטָא n.
51:25	נטי vb.
51:26	כַּד conj.
59:13	רַבָּנַן n.
63:5	פַּרְסָאָה adj.
74:31	אוּנְסָא n.
76:12	רַבָּנָא n.
	שְׁאֵילְתָא n.
76:14	בָּבָא דִמְתִיבְתָא n.
	רֵישׁ כַּלָּה n.
76:15	כַּלָּה n.
	מָרְיָא n.
	רַבָּנָא n.
	שַׁתָּא n.
76:16	עיין vb.
	קֳדָם prep.
	קרי #1 vb.
76:17	חוי vb.
	כְּדְ־ prep.
80:31	חַיָּיב adj.
82:4	אכף #1 vb.
	נשי #1 vb.
82:5	בְּרִיר adj.
82:8	סִמְכָא n.

Ref	Entry
82:17	יוֹמָא n.
	רֵישׁ גָּלוּתָא n.
82:18	הָם adv.
82:28	קִיוּמָא n.
82:30	כָּשַׁר adj.
82:31	רֵישׁ מְתִיבְתָא n.
83:23	פרע #2 vb.
83:24	שְׁמָא n.
83:25	בְּעֵיל דִּינָא n.
83:33	בְּעֵל חוֹבָא n.
	לָא מִידֵּי adv.
83:34	חבר #1 vb.
84:1	מִנְהָגָא n.
84:2	מִסְכֵּינוּתָא n.
	שקל #1 vb.
84:3	יהב vb.
84:5	לָאו כָּל כְּמִינ־ prep.
84:6	מַחְזָק n.
84:11	יָת(־) part.
	מִסְכֵּין adj.
	פקד vb.
84:12	בְּרָא #1 n.
84:13	בַּר דִּינָא n.
	מִסְכֵּין adj.
	קוּשְׁטָא #1 n.
84:14	אַתּוּ pron.
	דְּנָן pron.
	נהג vb.
	פרש vb.
84:16	אֲבָל conj.
	טָפֵי adj.
84:17	טַפְלָא #1 n.
	לְפוּם prep.
	צוּרְכָא n.
84:18	חזק vb.
84:19	בדק #1 vb.
	עבד vb.
84:20	מִסְכֵּין adj.
	מִסְכֵּינוּתָא n.
	רנן vb.
84:21	כֵּן adv.
	פְּתִיחָא n.
84:22	כָּל מַאן דְ־ #1 pron.
84:23	בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
	חזק vb.
84:30	אִינּוּן pron.
84:34	עִינוּנִיתא n.
85:6	חזק vb.
	כְּתָבָא n.
85:15	כְּתָבָא n.
	לָאו כָּל כְּמִינ־ prep.
85:20	הָם adv.
85:26	נפש #1 vb.
85:27	דִּיבּוּרָא n.
	נפק vb.
85:28	מַחְזָק n.
85:31	פרע #2 vb.
85:33	צרך vb.
86:9	בֵּי רֵיחְיָא n.
	בֵּית בָּדָא n.
	זֵיתָא #1 n.
	עצר vb.
86:10	זייר adj.
	מַעְצְרָא n.
	נַמֵּי adv.
86:11	עצר vb.
86:13	גְּוְוזָא #1 n.
	טחן vb.
	קַמְטְרָא n.
	שוך #1 vb.
86:14	זִיבְנָא n.
	סְפִינְתָא n.
86:15	קִידְרָא n.
	רתח vb.
86:17	בֵּירָא n.
86:19	מַשְׁכָּא #1 n.
	שטח vb.
86:20	נתן vb.
	סְתָמָא n.
86:21	זְבוֹנָא n.
86:22	חזי vb.
	לְעֵיל מִן prep.
	שטח vb.
86:23	אַף עַל גַּב conj.
86:26	מָרֵי מָתָא n.
	עַבְדָּא #1 n.
86:27	סִפְרָא #1 n.
87:17	פְּרִיצוּתָא n.
93:9	נוּכְרָאָה adj.
93:18	מְטַלְטְלָא n.
	מְקַרְקְעָא n.
93:19	אַסְמַכְתָא n.
	כַּד conj.
93:20	מְתִיבְתָא #1 n.
	פְּסִיק adj.
93:21	חזק vb.
	יכל vb.
93:22	אַרְשָׁיְתָא #1 n.
93:25	שְׁלִיחָא n.
93:30	אוֹרְכְתָא n.
	אַקְנָיְתָא n.
93:33	אוֹרְכְתָא n.
	מִנְהָגָא n.
93:34	סגי #1 vb.
94:1	אַקְנָיְתָא n.
	גְּמִיר adj.
94:5	אוֹרְכְתָא n.
	חמר vb.
	קלל vb.
95:33	פסק vb.
95:34	סָהֲדוּתָא n.
95:36	גְּמָרָא n.
	סוּגְיָא #1 n.
96:2	שמע vb.
96:7	רֵישׁ סִידְרָא n.
	שְׁאֵילְתָא n.
96:8	קֳדָם prep.
	קרי #1 vb.
98:5	אַפָּא #1 n.
98:19	חוי vb.
	מִילְּתָא #1 n.
98:20	שדל vb.
98:24	אוּמְדָּנָא n.
98:27	צְרָרֵי n.
98:31	לְפוּם prep.
99:21	שבק vb.
99:23	אַשְׁרָאֵי n.
99:26	עִם prep.
99:27	טרח vb.
99:30	רֵישָׁא n.
	שׁוּתָּפָא n.
99:31	אֲמִיד adj.
	הַרְמָנָא n.
	מַכִּיךְ adj.
99:32	אַשְׁרָאֵי n.
99:34	אֲמִיד adj.
	מַכִּיךְ adj.
99:36	אִינִישׁ n.
100:2	יהב vb.
100:9	אַשְׁרָאֵי n.
100:11	אַתְרָא n.
	מִנְהָגָא n.
	פרך vb.
100:13	גַּנָּבָא #1 n.
	שַׁלִּיט adj.
100:17	כי מיכדי adv.
100:25	כֵּן וְכֵן adv.
100:30	ידע vb.
	מֵימְרָא n.
100:34	בֵּינֵי prep.
	כָּל מַאי / מָה דְ־ pron.
	מֵעָלְמָא adv.
101:5	סָהֲדוּתָא n.
101:8	רֵישׁ גָּלוּתָא n.
101:11	קבל #1 vb.
101:12	יכל vb.
	מִיהוּ conj.
101:16	קבל #1 vb.
101:18	הוֹלְכָךְ adv.
	מָרֵי עָלְמָא n.
101:19	סָבוֹרָאֵי n.
	סדר vb.
	רַבָּנַן n.
101:20	מְיָאנְזִיג n.
	סדר vb.
101:21	פסק vb.
101:27	אֲנַחְנָא pron.
	חזי vb.
	שוך #1 vb.
101:28	מחל vb.
101:29	מחל vb.
101:31	מחל vb.

165:20 קָיֵים adj.
קַמֵּי(־) prep.
165:24 סהד vb.
165:29 בְּפֵירוּשׁ adv.
165:30 זְכוּתָא n.
165:33 עֲתִיד adj.
166:1 בטל vb.
166:5 נהג vb.
166:7 לֵיכָּא part.
166:8 אנס vb.
166:10 עוק vb.
166:11 דחי vb.
שָׁעְתָא n.
166:16 אוֹנְסָא n.
אִילָּא 1# conj.
166:19 אִינּוּן pron.
166:25 לְעֵילָּא adv.
166:27 אֲבֵיזְרַיְה n.
166:31 אנס vb.
166:33 קְדֵים adj.
167:1 דַּעְתָּא n.
167:2 בטל vb.
167:4 אֲבֵיזְרַיְה n.
נפש 1# vb.
שׁוּפְרָא n.
167:7 סְפֵיקָא n.
167:10 ברר vb.
167:18 מְדִינְתָּא n.
167:19 אַתְרָא n.
מַעַרְבָא n.
167:20 לְקֳדָם prep.
168:18 שקל 1# vb.
168:19 טַעֲנְתָּא n.
168:20 חֲשָׁשָׁא n.
168:27 טַעֲנְתָּא n.
169:17 בְּרָא 1# n.
שְׁאֵילְתָּא n.
169:22 קרע vb.
169:23 מִיהוּ conj.
169:24 צבי vb.
170:9 כּוּרְסְיָא n.
170:12 מנע vb.
שקי 1# vb.
170:18 אַלְתַּר adv.
170:28 ידע vb.
170:30
כָּל מַאן דְּ־ 1# pron.
מחי 1# vb.
171:2 טַסְקָא 2# n.
מָרְיָא n.
171:18 נסב vb.
171:19 אִילֵּין pron.
דְּ־ conj.
171:21 אַבָּא 1# n.
קָיֵים adj.
171:23 שׁתף vb.
171:28 מְנָתָא n.
171:30 מְנָתָא n.
171:33 רֵיגְעָא n.
שׁתף vb.
178:16 אנס vb.
הוּא pron.
179:5 קַמְטְרָא n.
180:34 מַסַּכְתָּא n.
184:25 טַיְיעִית adv.
מֵי נוּנַיָּיא n.
186:31 ברר vb.
שפי 3# vb.
188:31 בְּעָיָא n.
צוּרְכָא n.
רַחֲמֵי n.
שׁאל vb.
188:32 מְתִיבְתָּא 1# n.
קַדִּישׁ adj.
188:35 הָם adv.
188:37 אֲבָל conj.
189:4 כתב vb.
לְפוּם prep.
קְמִיעָא n.
189:21 בָּבָא n.
מנע vb.
צוּרְכָא n.
רַחֲמֵי n.
189:22 אמר vb.
עֲדָאן adv.
189:24 נָטְרָא n.
עשק 1# vb.
פתח vb.
צְווֹחְתָּא n.
שׁמע vb.
189:25 בִּלְחוֹד adv.
מְטוּתָא n.
189:26 אִיזְגַּדָּא n.
קְלִיל adj.
189:27 עִם prep.
שׁעי 1# vb.
189:32 חלף vb.
190:1 אִילֵּין pron.
מִידָא n.
190:6 אִילֵּין pron.
מֵימְרָא n.
190:14 שׁמע vb.
190:15 יוֹנָאָה adj.
190:28 בַּר כַּרְכּוּשְׁתָּא n.
דּוּמְיָא n.
עָלְמָא n.
פסד vb.
190:29 שַׁפִּיר adj.
190:30 עוק vb.
190:33 עֵיגְלָא n.
שַׁפִּיר adj.
190:34 בְּעֵיקַּב־ n.
191:19 מֵימְרָא n.
191:24 מֵימְרָא n.
191:25 פֵּירוּשָׁא n.
שְׁאֵילְתָּא n.
192:2 ברר vb.
דִּיל־ pron.
מִילְּתָא 1# n.
192:3 קוּשְׁיָא n.
192:5 כרע vb.
192:13 בְּעָיָא n.
193:11 טוּבָא adv.
193:21 כַּד conj.
לָא כְלוּם adv.
שׁבשׁ 1# vb.
193:27 בְּוַדַּאי adv.
בְּרִיר adj.
לקט vb.
193:31 כרע vb.
סוּגְיָא 1# n.
193:33 מַסְקָנָא n.
193:35 טרף 3# vb.
195:33 אֲנַחְנָא pron.
גמר vb.
195:37 יְדָא n.
196:2 נוּכְרָאָה adj.
196:7 הַפְקֵירָא n.
196:21 אִינָשָׁא n.
נטע vb.
196:22 רוּכְבָא n.
198:5 בַּם adv.
199:34 גרס 1# vb.
רַבָּנַן n.
201:14 זְבִינְתָּא n.
202:11 לקט vb.
202:15 חוב vb.
202:17 הָאִידָּנָא adv.
202:23 גְּזֵירְתָּא n.
202:26 חֵיפְצָא 1# n.
נקט vb.
202:30 שׁבע vb.
202:32 פקע 1# vb.
202:33 הוּא pron.
הֵיסֵּיתָא n.
רמי 1# vb.
203:7 בְּרִיר adj.
203:8 דִּילְמָא conj.
רצי vb.
203:13 פטר vb.
203:20 סתר 2# vb.
203:21 חוּלְקָא n.
203:22 אִינִישׁ n.
שׁיזב vb.
203:25 פצי 1# vb.
203:27 הָכֵי adv.
204:12 מְאָה num.
שׁתף vb.
204:15 פִּטּוּמֵי מִילֵּי n.
204:18 נפק vb.
204:27 חוב vb.
204:32 שְׁבָחָא 2# n.

205:19 כַּמָּה adv.
205:27 סוּגְיָא 1# n.
205:30 סוּגְיָא 1# n.
205:32 סַיְיעְתָּא n.
205:33 מְרַב n.
205:36 אוֹ conj.
206:1 יחד vb.
לְכֵי conj.
206:2 נתן vb.
פטר vb.
206:13 אַתְרָא n.
הוֹלְכָךְ adv.
206:14 לֵית(־) part.
206:15 כרע vb.
206:18 מִנְהָגָא n.
206:19 מִנְהָגָא n.
206:21 דְּזוּד adj.
206:22 אוֹ conj.
207:8 גִּנְסָא n.
207:9 גּוּוְנָא n.
207:10 גּוֹהַר n.
207:13 גִּנְסָא n.
207:14 הָם adv.
מִקְרָאֵי n.
צנן vb.
207:15 חמם 1# vb.
207:16 גַּנָּבוּתָא n.
זָנְיוּתָא n.
207:17 טרף 2# vb.
כסף vb.
שְׁקִיק adj.
207:18 גבר vb.
גַּזְלָנוּתָא n.
גַּנָּבוּתָא n.
זָנְיוּתָא n.
כפף vb.
207:21 דִּיל־ pron.
זָנְיוּתָא n.
פֵּירוּקָא n.
207:22 כְּבָר adv.
207:24 חֵילָא 1# n.
207:28 אַגְרָא 1# n.
סבל 1# vb.
207:33 כִּי מִיכְּדֵי adv.
207:34 טִירְחָא n.
207:35 מַסְקָנָא n.
208:4 אפך vb.
לֵיכָּא part.
208:5 סלק 1# vb.
208:6 חַבְלָא 2# n.
208:7 חַבְלָא 2# n.
208:17 חוי vb.
208:18 דהן vb.
209:3 מַיָּא n.
קוּבְלָא n.
209:13 גרס 1# vb.
209:14 קוּסְטָא n.
209:17 קטף vb.
209:19 הִילְכְתָא n.
214:4 חַקְלָאָה n.
214:11 שְׁמָא n.
214:15 בֵּית יְדָא n.
215:6 אִתְמְהָנוּתָא n.
215:15 גְּנוּנִיתָא n.
216:5 אַדְרַכְתָּא n.
216:7 אַסְמַכְתָּא n.
טוּסְפָא n.
220:9 כחשׁ vb.
222:18 רְוִיחוּתָא n.
222:19 יחס vb.
226:14 אפך vb.
226:16 רַבָּנַן n.
226:17 מְתִיבְתָּא 1# n.
227:1 דִּקְדּוּקָא n.
פרק vb.
227:31 נזק 1# vb.
227:32 מֵימְרָא n.
228:11 אוֹ conj.
228:12 רָחִיק adj.
228:15 דִּינָא n.
228:17 גְּמָרָא n.
228:18 כְּבָר adv.
פרשׁ vb.
228:23 סייע vb.
229:5 גִּירְסָא 1# n.
229:7 שִׁיבּוּקִין n.
229:10 חוֹבָא n.
229:15 גרס 1# vb.
229:16 דִּיל־ pron.
רוּבָּא n.
229:21 *קְצָתָא n.
229:27 טְעוּתָא n.
נסב vb.
230:2 אֲפִלּוּ conj.
232:32 פִּיסְקָא n.
234:10 כֵּן וְכֵן adv.
שׁמוּתא n.
שׁמת vb.
234:11 חלל 2# vb.
234:12 עִילָּאָה adj.
234:13 חוֹבָא 1# n.
מחל vb.
שׁבק vb.
234:14 אַחְרָמְתָּא n.
שׁמוּתא n.
264:11 שׁאל vb.
264:17 שׁאל vb.
268:1 דְּנָן pron.
268:2 שַׁפִּיר adj.
268:6 חוּסְרָנָא n.
268:7 דְּ־ conj.
עִנְיָינָא n.
שִׁיוּרָא n.
268:8 אִילֵּין pron.
יַרְתָא n.
מְנָתָא n.
268:9 חוּסְרָנָא n.
פֵּירוּשָׁא n.
268:11 חוּסְרָנָא n.
268:12 הימן vb.
268:14 מֵימְרָא n.
שַׁפִּיר adj.
268:15 שִׁיוּרָא n.
268:20 פרע 2# vb.
268:22 דִּילְמָא conj.
שׁוּמָא n.
268:23 שׁוּמָא n.
268:24 פקד vb.
268:28 מְטוּתָא n.
פציתא n.
268:29 חֲזָקָא n.
פצי 1# vb.
268:30 אמר vb.
שְׁמָא n.
268:31 מֵימְרָא n.
269:2 חוּלְקָא n.
270:29 חָנוּתָא n.
שְׁאֵילְתָּא n.
270:30 סבל 1# vb.
צירפותא n.
270:31 חוּסְרָנָא n.
271:5 טפי 1# vb.
271:7 טרר vb.
271:9 אַגְרָא 1# n.
שׁוּתָּפָא n.
271:12 דֵּינָרָא n.
טְרָרָא n.
271:14 פשׁע vb.
271:15 נטר vb.
271:16 נטר vb.
פְּשִׁיעוּתָא n.
271:22 הוֹלְכָךְ adv.
271:23 טְרָרָא n.
לְעִנְיַין prep.
רוּקְעָתָא n.
271:24 דרי 2# vb.
כָּל מָאי / מָה דְּ־ pron.
נִסְיָא n.
271:26 נִסְיָא n.
271:27 אִילָּא 1# conj.
271:28 טַעֲנְתָּא n.
271:29 כּוּרְסְיָא n.
271:31 סבל 1# vb.
272:1 רֵישׁ כִּיסָא n.
272:2 פְּרוּטְתָּא n.
272:3 עַל מְנָת conj.
272:4 דרי 2# vb.
חוּסְרָנָא n.
272:7 זְיינָא 1# n.
סבל 1# vb.
רְווֹתָא n.
272:8 בְּדִיל prep.

396:19 פַּרְדֵּיסָא n.
396:20 פרק vb.
397:35 פַּרְדֵּיסָא n.
397:36 מַשְׁקְיָאנָא n.
397:39 פּוּרְקָנָא n.
398:2 מָקוֹק n.

Halakhot Gedolot P

1a:12 אמר vb.
1b:32 אזל #1 vb.
15b:10 כפניתא #2 n.
17b:9 בֵּי דָאוַר n.
36b:17 כתב vb.
39b:19 אזל #1 vb.
42a:33 אזל #1 vb.
60a:5 גְּמָרָא n.

Halakhot Pesuqot

2:38 חֵיוְתָא #1 n.
3:4 מעל vb.
3:13 כבי vb.
כִּי הָאֵי גַוְונָא adv.
4:16 חשך vb.
5:16 פָּנְיָא n.
6:3 נָזִיתָא n.
6:6 בדל vb.
דלי vb.
6:8 מָאנָא n.
7:3 רִיפְתָּא n.
8:3 בער #1 vb.
8:6 אִינּוּן pron.
9:22 אזל #1 vb.
דוּכְתָּא n.
רַחִיק adj.
10:12 עַל prep.
12:3 הוי vb.
12:13 חֲמִירָא n.
12:15 רווח vb.
13:2 חמץ #1 vb.
13:6 סוֹפָא n.
13:7 קטף vb.
13:9 לֵילְיָא #1 n.
13:10 לוש vb.
13:13 זגי #1 vb.
*חֵרָא n.
13:14 חֲמָרָא #1 n.
13:15 אִינּוּן pron.
בער #1 vb.
חֲמִירָא n.
פטר vb.
13:16 פַּטִּיר adj.
13:19 כֵּן adv.
13:21 מטי vb.
14:2 בַּיְית adj.
לוש vb.
14:6 אַגָּנָא n.
אשד vb.
חוור vb.
לַיְישָׁא n.
קַצְעָא n.
14:10 חוּבְתָא n.
14:14 כרך vb.
14:18 מִיגְדָּא n.
צוּרְכָא n.
14:19 לַחְמָא n.
14:22 שְׁמָא n.
15:3 אַגָּדְתָּא n.
15:5 צוּרְכָא n.
15:6 גמר vb.
הַלֵּילָא n.
15:8 יַבִּישׁוּתָא n.
מוח vb.
פתת vb.
15:9 בשל vb.
15:10 חוּבְתָא n.
15:12 לַחְמָא n.
15:14 אפי vb.
טָפְקָא n.
15:15 בשל vb.
חוּטָא n.
רִיפְתָּא n.
שַׁפִּיר adj.
15:17 חוור vb.
שמש vb.
15:18 כַּפָּא #1 n.
פטילא n.
קִידְרָא n.
15:19 דוּדָא n.
16:1 פַּחָרָא #2 n.
16:3 מָאנָא n.
פַּחָרָא #2 n.
קוֹנְיָא n.
16:4 בּוּרְמָא n.
גְּלָלָא #1 n.
נְחָשָׁא #2 n.
שַׁבְעָא num.
16:5 חֲמֵיסַר num.
נַגְהֵי n.
נִיסָן n.
16:7 נשי #1 vb.
16:9 מַגְהָא n.
16:10 מַגְהָא n.
16:11 קלי vb.
16:14 אֲבִילוּתָא n.
עני #3 vb.
19:7 צְלוֹתָא n.
רֵישׁ שַׁתָּא n.
19:17 נִיהִי pron.
19:19 עֲדַאן adv.
19:20 גנח #1 vb.
הוֹלְכָךְ adv.
19:21 בָּבָא n.
19:22 הדר #1 vb.
יליל vb.
19:23 פסק vb.
19:29 בָּבָא n.
20:18 קום vb.
23:3 נהר #1 vb.
23:6 פסק vb.
23:7 חשך vb.
23:8 אחר #1 vb.
23:16 צְלוֹתָא n.
23:24 וִידוּיָא n.
24:3 דוּבְשָׁא n.
25:2 אַגָּנָא n.
בי טווי n.
בֵּי תְפֵי n.
בר טואיי n.
לְבַר מִ־ prep.
קִידְרָא n.
שַׁפּוּדָא n.
25:3 אַבָּרָאי מ־ prep.
אִצָּרֵי n.
מָאנָא n.
25:4 גוסקא n.
כּוּבָא #1 n.
כָּסָא #1 n.
קָקוּזָא n.
25:13 לְעֵילָאי adv.
26:10 אתי vb.
28:2 צְרִיפָא n.
28:17 גְּדְנְפָא n.
28:19 גְּדְנְפָא n.
מֵעִיקְּבָא adv.
שקל #1 vb.
28:24 ספק #2 vb.
28:25 מִיגְדָּא n.
שפר vb.
29:4 כנש #1 vb.
מכך vb.
30:2 אָפְלוּ conj.
לְגוֹ prep.
30:10 סְעוֹדְתָא n.
30:32 נפק vb.
30:34 יְקָרָא n.
31:6 שלם vb.
31:7 פחת vb.
31:9 יוֹמָא טָבָא n.
פחת vb.
31:18 טלל #1 vb.
31:19 טלל #1 vb.
31:27 גזל vb.
32:7 הַוְצָא n.
לקח vb.
פרד vb.
32:9 דבק vb.
הַוְצָא n.
מְתַיִּים adj.
32:15 חוּטְרָא #1 n.
מִיצְעָתָא n.
32:31 אֲטַרְפָא n.
פְּתֵי adj.
רַב adj.
33:3 אֲטַרְפָא n.

קום vb.
קִינָא #1 n.
33:31 הָלֵין pron.
חוּבְתָא n.
33:35 חַד #1 num.
34:32 נפק vb.
קַמָּא adj.
35:8 קצי vb.
35:9 קצי vb.
36:16 אַמְגוֹזָא n.
קְלָפְתָא n.
36:17 קום vb.
36:19 חֲמִישָׁאָה adj.
פּוּרְקָנָא n.
36:28 הַלֵּילָא n.
37:3 כנף vb.
37:8 כנף vb.
37:11 הַלֵּילָא n.
38:11 כִּי #1 conj.
38:12 אוּבָא #2 n.
כִּיסְתָא #1 n.
39:2 קְפִיזָא n.
39:3 בֵּיעָתָא n.
חוּמְשָׁא num.
חִימְשָׁא num.
כַּיילָא n.
מָקוֹק n.
39:4 אפי vb.
נסח vb.
סָלָא n.
רמי #1 vb.
39:7 לוש vb.
39:11 גְּרִינָא #1 n.
39:12 אַגָּנָא n.
כַּד conj.
39:14 חַלְתָא #1 n.
שלי #1 vb.
40:8 אִימָּא n.
40:21 חוּמְשָׁא num.
חִימְשָׁא num.
40:25 נפק vb.
שדי #1 vb.
40:26 יוֹמָא טָבָא n.
כָּל דְּהוּא/דְּהִיא pron.
41:4 בְּתוּלְתָא n.
41:7 חִיוָּר #1 n.
41:8 כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
41:12 שַׁשְׁדָּנַג n.
42:24 קשש vb.
42:27 נחת #1 vb.
43:14 דוּכָּנָא n.
43:23 לֵית(־) part.
43:27 אִם conj.
כָּהֵנְתָא n.
43:29 אבד #1 vb.
43:30 אִימְּרָא #1 n.
44:1 גַּדְיָא n.
יוֹמָא n.
44:2 הָם adv.
44:3 מחר adv.
44:14 בְּתוּלְתָא n.
44:17 מִיהוּ conj.
44:27 זני vb.
45:2 פקר #1 vb.
45:3 זַרְעָא #1 n.
45:10 גִּיטָּא n.
45:15 בַּת יִשְׂרָאֵל n.
פלח vb.
45:16 נסב vb.
45:19 פרר vb.
46:1 אַמְתָא #1 n.
שחרר vb.
46:2 ילד vb.
46:9 גייר vb.
זַנְגָּאָה adj.
עלל vb.
47:5 גְּרָאן adj.
47:7 אֲבָל conj.
47:11 דֵּינָרָא n.
47:13 רַבָּנַן n.
47:15 וַדָּאי adv.
48:9 משכן vb.
48:11 הֵיכָא adv.
48:14 בֵּי דְרֵי n.
49:16 מִיהָא adv.
פרע #2 vb.
49:17 עסק vb.
49:22 טרח vb.
49:23 אנס vb.
49:24 אִם conj.
דרי #2 vb.
זְיינָא #1 n.
פסד vb.
רווח vb.
49:25 כִּי הֵיכִי(ן) conj.
49:26 אַגְרָא #1 n.
49:27 דרי #2 vb.
49:28 אַרְמָאָה #1 adj.
בַּר יִשְׂרָאֵל n.
49:29 יזף vb.
רִיבִּיתָא n.
50:2 יזף vb.
50:3 בְּגוֹ prep.
בִּישְׂרָא וּדְמָא n.
כסי vb.
רִיבִּיתָא n.
50:17 אַגְרָא #1 n.
50:31 מַלְכוּתָא n.
50:32 שכח #1 vb.
51:8 זִיבְנָא n.
51:15 הָם adv.
51:18 כְּוָאהִישְׁן n.
51:47 כְּוָאהִישְׁן n.
52:3 מִקַּמֵּי(־) prep.
52:7 עַרְבוּתָא n.
53:12 פקד vb.
53:17 אוֹ conj.
53:20 בֵּי נָשָׁא n.
ירת vb.
פקד vb.
53:22 גּוּבְיינָא n.
54:1 אִינִישׁ n.
55:10 עַד prep.
שְׁבוּעָתָא n.
56:25 נַמֵּי adv.
57:12 אוּמְדָּנָא n.
57:27 קדם vb.
57:31 קַשִּׁישׁ adj.
57:32 בְּרָא #1 n.
הָלֵין pron.
57:34 חוּלְקָא n.
58:1 בִּשְׁוֵי adv.
58:4 מְעַבַּר adj.
58:7 דַּנְקָא n.
58:14 אַבָּא #1 n.
הֵיכָא adv.
58:15 אַבָּא דְאַבָּא n.
58:17 שבק vb.
58:24 חזק vb.
59:1 מִידָּא n.
59:9 מְנָתָא n.
פרך vb.
59:10 מטי vb.
פּוּרָא n.
59:11 מֵיצְרָא #1 n.
מִיתְנָא #1 n.
מְנָתָא n.
59:30 בָּרִי adj.
נַמֵּי adv.
60:7 וָוי interj.
60:17 שבק vb.
62:1 הֲדָדֵי pron.
62:5 זלל vb.
63:9 הִילְכְתָא n.
63:16 פסד vb.
63:20 רְווחָא n.
63:22 זְיינָא #1 n.
63:26 זְיינָא #1 n.
63:28 זְיינָא #1 n.
63:32 רווח vb.
63:33 זְיינָא #1 n.
63:34 רְווחָא n.
64:2 דַּוְוקָא n.
64:3 הנזמין n.
מגיסתא n.
64:4 מִילְּתָא #1 n.
מָמוֹנָא n.
64:6 גַּבֵּי prep.
כְּוָאהִישְׁן n.
שבק vb.
64:8 מְיָאנְזִיג n.
64:9 פסק vb.

Ref	Entry
64:10	קבל #1 vb.
64:15	קִנְיָינָא n.
64:24	דְ־ conj.
	כַּד conj.
	מִן כַּד prep.
65:3	נתן vb.
65:8	נִיהְל־ prep.
65:12	פתח vb.
	שפר vb.
66:2	לֵית(־) part.
	עַל גַּב / גַּבֵּי prep.
66:3	עִם prep.
66:4	אִם conj.
66:28	ארך #1 vb.
	מָרַב n.
66:29	אוֹרְכְתָא n.
	מלך #2 vb.
66:30	ארך #1 vb.
	דחל vb.
67:4	בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
67:8	אחר #1 vb.
67:18	מִיהוּ conj.
67:21	זייף vb.
67:29	מִלְּעֵיל adv.
68:25	אַפָּרָא n.
71:27	בֵּי דִינָא n.
72:8	וַדַּאי adv.
72:14	עֲדִיף adj.
72:19	מַלְבְּנָא n.
	קוּרְקְסָא n.
72:25	אֲחָא דְאַבָּא n.
72:27	איטרא n.
72:33	נִיהוּ pron.
76:8	דרי #2 vb.
76:9	מְחַיֵּיל adj.
77:9	שמט vb.
77:13	הוֹלְכָךְ adv.
77:29	אוּנְסָא n.
79:16	זְבִינְתָא n.
79:17	יזף vb.
	פרע #2 vb.
79:18	אִינִישׁ n.
79:21	לֵיכָּא part.
79:25	בחר vb.
80:20	סָהֲדוּתָא n.
81:14	אֲבָל conj.
81:28	אַלְתַּר adv.
81:31	מְקָרַב adj.
82:10	מֵאַלְתַּר adv.
82:13	מֵעִיקְּבָא adv.
83:2	מִידָּא n.
83:6	גמר vb.
83:7	אבד #1 vb.
83:20	אִינְהוּ pron.
83:23	גזל vb.
84:1	אנס vb.
84:4	דחל vb.
84:11	בעי vb.
85:13	מֵעִיקְּבָא adv.
87:13	ברז vb.
	רוּחָא n.
	שׁוּתָא #2 n.
88:3	אֲבָל conj.
	חוב vb.
88:10	גְּמָרָא n.
89:9	הָאֵי #1 pron.
89:14	אַבָּא #1 n.
91:19	בעי vb.
92:16	בְּמִיצְעֵי adv.
96:20	עַשְׂרָא num.
97:21	פֵּירוּשָׁא n.
97:23	קַבָּא n.
97:24	רְבִיעֲתָא n.
97:25	לוּגָא n.
	רְבִיעֲתָא n.
98:4	בְּרָא #1 n.
	כְּדְ־ prep.
100:4	שהי #1 vb.
100:6	גרשׁ vb.
	כפף vb.
100:10	בני vb.
	זכי vb.
	שׁבק vb.
100:11	כפף vb.
	סֵיבוּתָא n.
	צרך vb.
100:14	שׁהי #1 vb.
100:16	עַד גְּמָרָא adv.
100:17	בעל vb.
	מסר #1 vb.
	פושׁ vb.
100:20	עַרְתָּא n.
100:22	אִילָּא #1 conj.
101:3	הֵיכָא adv.
101:8	ירת vb.
101:26	כְּתוּבְּתָא n.
	שְׁבָחָא #2 n.
101:27	אַחְרָיוּתָא n.
102:1	עלל vb.
102:3	שְׁבָחָא #2 n.
102:27	כְּתוּבְּתָא n.
	נתן vb.
103:1	מלייתא n.
103:7	רַבָּנַן n.
103:30	מְטַלְטְלָא n.
	מְקַרְקְעָא n.
103:31	אֶלָּא conj.
104:9	דִּכְוָות־ prep.
105:6	אַמְתָא #1 n.
105:8	גמר vb.
	עִיבִידְתָא n.
105:9	אכל #1 vb.
	מָרְתָא #1 n.
	שׁכב #1 vb.
105:10	זוּטַר adj.
105:11	זון vb.
105:12	כְּתוּבְּתָא n.
107:7	הונ־ interj.
107:12	הונ־ interj.
107:34	כ(ו)רחא n.
108:21	בגר #2 vb.
108:23	עֲדַאן adv.
108:24	בגר #2 vb.
	קְטַנוּתָא n.
109:10	קדשׁ vb.
109:14	בְּרֵישָׁא adv.
110:18	אוֹ conj.
110:19	ארס vb.
110:30	ינק vb.
	מֵינְקוּתָא n.
	מִישְׁלַם v.n.
	עבר vb.
111:32	ינק vb.
	מוֹנֵיקְתָא n.
112:1	ינק vb.
	מוֹנֵיקְתָא n.
112:4	אֲבָל conj.
	כפף vb.
112:6	עִישּׂוּרָא n.
112:7	בְּעִידָּנָא דְ־ conj.
	דִּיל־ pron.
	זון vb.
113:10	נִיהוּ pron.
113:20	נפל vb.
113:21	שׁהי #1 vb.
114:6	לְפוּם prep.
114:7	מַסְקָנָא n.
114:9	לָאו כָּל כְּמִינ־ prep.
114:12	מִידַּעַם pron.
114:13	מְזוֹנָא n.
114:14	הָאִידָּנָא adv.
	מְתִיבְתָא #1 n.
	פסק vb.
114:17	אתי vb.
114:18	בְּעֵינ־ prep.
114:20	גזר vb.
	חצד vb.
114:21	אַכַּתִּי adv.
	לְבָתַר prep.
114:28	אַמְתָא #1 n.
114:31	מות vb.
115:1	דִּיד־ pron.
115:10	בְּרָא #1 n.
115:13	עלל vb.
115:14	לְבוּשָׁא n.
115:15	אכל #1 vb.
	בלי #1 vb.
	מָאנָא n.
115:18	אכל #1 vb.
115:19	שְׁמָא n.
115:24	מְמוֹנָא n.
117:15	שׁבק vb.

Ref	Entry
	שׁכב #1 vb.
117:16	אַרְמְלוּתָא n.
	נגד vb.
117:19	זון vb.
117:30	עִישּׂוּרָא n.
117:31	בגר #2 vb.
118:6	מִן prep.
118:14	גְּמָרָא n.
118:16	נסב vb.
118:18	עִישּׂוּרָא n.
119:23	פקד vb.
	פִּקְדְתָא n.
123:8	גַּבֵּי prep.
124:13	שׁבק vb.
128:8	שְׁלִיחָא n.
128:9	גרשׁ vb.
128:10	גִּיטָּא n.
128:11	הוּא pron.
128:18	קַדְמָאָה adj.
128:20	הָכִם adv.
128:21	בְּ־ prep.
	נפק vb.
128:22	זני vb.
129:1	נִיהְל־ prep.
130:9	דחל vb.
	סכן vb.
130:10	אמר vb.
130:12	יְהוּדָאָה adj.
	סָפְרָא #1 n.
130:13	יְהוּדָאָה adj.
	כתב vb.
	כְּתָבָא n.
	פָּרְסִית adv.
	קרי #1 vb.
130:16	קרע vb.
130:18	מְגַלְּתָא #1 n.
	פסק vb.
131:27	בַּעֲלָא n.
	מלי #1 vb.
131:28	כָּל כְּמָא דְ־ conj.
131:31	סבד vb.
132:8	הָאֵי #1 pron.
132:10	נִיהוּ pron.
134:10	פתי #2 vb.
	שׁבשׁ #3 vb.
135:3	אַרְבְּסַר num.
135:6	שְׁלָיְיתָא n.
135:7	ילד vb.
	מוח vb.
135:8	נפל vb.
	שׁדי #1 vb.
135:9	מוח vb.
135:10	שׁהי #1 vb.
135:14	מוח vb.
135:17	בדר vb.
136:10	הֵיכָא adv.
	נִיפְלָא n.
136:13	חלף vb.
136:15	אוּנְסָא n.
136:18	אַרְיָא n.
136:19	אוס vb.
136:23	בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
	סרק #2 vb.
136:24	חפף vb.
136:25	חפף vb.
136:26	גדל #2 vb.
137:1	בִּינְתָא n.
	מְזִיָא n.
	צוּצִיתָא #3 n.
	קטר #1 vb.
	רֵישָׁא n.
137:7	חַיי adj.
	מַיָא n.
137:10	דַּוְולָא n.
	חַצְבָּא #1 n.
137:12	עֲקוּלָא n.
137:14	משׁך #1 vb.
137:18	נַרְזְבָא n.
137:20	בדק #1 vb.
137:21	פרהז vb.
	שִׁיכְנָא n.
138:7	לבשׁ vb.
138:17	גוּשְׁפַּנְקָא n.
138:18	אַצְבַּעְתָא n.
	מֵרֵישָׁא adv.
138:20	זקק vb.
139:2	דְּמוּתָא n.
	נפל vb.
139:3	בִּישְׂרָא וּדְמָא n.
	גַּלְגְּלָא דְעֵינָא n.
139:19	גרע vb.
	שׁקל #1 vb.
141:12	קוּרְבָּא n.
142:4	זני vb.
142:6	עלל vb.
142:9	זני vb.
143:6	גייר vb.
	כַּד conj.
	מֵאַלְתַּר adv.
143:8	בְּרָא #1 n.
	בְּרַתָּא #1 n.
143:9	דָּרָא #1 n.
143:13	נְתִינָא n.
143:18	בַּר יִשְׂרָאֵל n.
144:11	הדר #1 vb.
144:18	יְבַמְתָא n.
144:25	קלל vb.
147:7	פֵּירוּשָׁא n.
147:9	בַּת אֲחָא דְאַבָּא n.
	הָאֵדֵי pron.
147:15	זַרְעָא #1 n.
147:16	פטר vb.
147:21	נִישְׁמְתָא n.
147:23	גנדר #1 vb.
147:26	שׁבק vb.
148:2	חלץ #2 vb.
	יְבַמְתָא n.
	מִקַּמֵּי(־) prep.
148:14	שְׁמוּעֲתָא n.
149:16	פֵּירוּשָׁא n.
150:11	נִיחַ adj.
150:13	נסב vb.
	צבי vb.
150:14	הוך vb.
	רַשָּׁאי adj.
151:5	אתי vb.
151:18	קדשׁ vb.
151:24	אתי vb.
	חלץ #2 vb.
152:16	בגר #2 vb.
	עַד prep.
153:12	זגי #2 vb.
154:4	זְבִינָא n.
156:17	חלץ #2 vb.
	כנס vb.
157:19	אֲחָתָא n.
	נסב vb.
157:20	נסב vb.
157:21	נסב vb.
162:20	שִׁיטְתָא n.
163:16	אזל #1 vb.
163:27	כַּמָּה adv.
163:28	חַיֵּי n.
163:29	חסן vb.
	יָרְתָא n.
	שׁבק vb.
163:30	זון vb.
	חֲזֵי adj.
	יָת(־) part.
163:31	אוֹרַיְיתָא n.
	פרנס vb.
163:32	בְּדִיל prep.
	יבם vb.
163:33	קום vb.
164:2	חֲזֵי adj.
	יְבַמְתָא n.
	מוֹהֲרָא n.
164:4	יקר vb.
	כֵּן וְכֵן adv.
164:14	מִן כַּד prep.
	עלל vb.
164:17	יוֹמָא n.
	מעל vb.
164:18	עלל vb.
164:27	כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
	עסק vb.
165:2	חֲבוּרְתָא n.
	עסק vb.
	צִיבּוּרָא n.
	רמי #1 vb.
166:1	נפק vb.
166:2	שַׁעְתָא n.

Ref	Word	POS
206:9	שַׁפִּיר	adj.
206:10	סִילִיתָא #2	n.
206:11	אוּמְצָא #2	n.
	טרק	vb.
206:12	קִידְרָא	n.
	שַׁפּוּדָא	n.
206:14	בָּתְרָא	adj.
	חוּסְרָנָא	n.
	יוּתְרָנָא	n.
206:15	בר נכיסתא	n.
206:19	קִידְרָא	n.
206:20	חֵיוְתָא #1	n.
	חַיי	adj.
	עוּבְרָא	n.
207:1	אִימָּא	n.
	עבר	vb.
207:12	הָם	adv.
207:14	עוּפָא	n.
	צִיפְּרָא	n.
207:22	זָגָא #1	n.
	מִן	prep.
208:2	סַגִּי נְהוֹרָא	n.
208:5	חֵיוְתָא #1	n.
208:7	פִּיגְמְתָא	n.
208:9	ברך	vb.
208:13	אַטְמָא	n.
	אָגוּסָא	n.
	אנס	vb.
208:16	שהי #1	vb.
217:4	שחט	vb.
301:17	מוּחָא	n.

IHP

Ref	Word	POS
556:10	פּוּמָא	n.
557:20	סַפְטָא	n.
558b:4	דִּישְׁתָא #1	n.
562:11	בֵּי שִׁימְשֵׁי	n.
562:12	בֵּי שִׁימְשֵׁי	n.
584:11	אַרְמָיוּתָא	n.
591b:5	בעי	vb.
593:26	סרהב	vb.
594:20	צור	vb.
597:5	בִּידְקָא	n.
599:16	מִילְתָא #1	n.
599:19	יוֹמָא דְדִינָא	n.
603:8	הגדו	vb.
605b:7	כול	vb.
610:15	צַוְורָא	n.
611:5	מטי	vb.
611:6	אַפְקוּתָא	n.
611:10	אַפְקוּתָא	n.
611:14	אַפְקוּתָא	n.
611:19	(קְלִיוֹל) קְלִי(ל)	adv.
613b:16	אַפְקוּתָא	n.
615:2	סגי #2	vb.
616:13	בזי #2	vb.
616:14	בזי #2	vb.
	בֵּיזְעָא	n.
616:15	בזי #2	vb.

Halakhot Pesuqot

[*Qafiḥ Vol*]

Ref	Word	POS
205:13	דֵּיבָא #1	n.
211:20	נִיקוּדָא	n.
217:2	סִיטְרָא	n.
218:7	מִטְרָא #1	n.
	שִׁינָּא	n.
222:2	בֵּי כָסֵי	n.
	בֵּיזְעָא	n.
223:12	מִיצְעָאָה	adj.
	עִינְבְּתָא	n.
223b:5	דוב	vb.

Še'eltot

Ref	Word	POS
1:1	דְּ־	conj.
	דְּבֵית יִשְׂרָאֵל	n.
	חוב	vb.
	שְׁאֵילְתָא	n.
1:3	מָאן #2	pron.
	צבת #1	vb.
1:4	הִילּוּלָא	n.
1:49	בְּרַם	conj.
	צרך	vb.
1:56	בְּרִיךְ	adj.
1:218	שְׁאֵילְתָא	n.
1:230	מְסַקְנָא	n.
2:1	שְׁאֵילְתָא	n.
2:2	אֲלִימוּתָא	n.
	בעי	vb.
2:25	בְּרַם	conj.
3:1	שְׁאֵילְתָא	n.
3:36	דְּבֵית יִשְׂרָאֵל	n.
3:59	בעי	vb.
4:1	דְּ־	conj.
4:2	חתם	vb.
4:34	נתן	vb.
5:6	אוּזֵינְקָא	n.
5:9	אוּזֵינְקָא	n.
5:13	אוּזֵינְקָא	n.
6:1	דְּ־	conj.
	דְּבֵית יִשְׂרָאֵל	n.
8:22	בעי	vb.
8:29	בעי	vb.
8:31	בעי	vb.
9:41	צוציתא #2	n.
10:1	דְּבֵית יִשְׂרָאֵל	n.
10:130	לֵיכָּא	part.
10:131	אשד	vb.
11:2	מִידַּעַם	pron.
13:7	סמס	vb.
13:37	מְסַקְנָא	n.
14:39	אוּזֵינְקָא	n.
15:15	איורא	n.
15:71	אמר	vb.
16:48	הֵיכָא	adv.
16:61	נַמֵּי	adv.
17:7	הֵיכָא	adv.
18:5	הֵיכָא	adv.
20:3	וַדַּאי	adv.
20:20	הֵיכָא	adv.
20:61	לְעִנְיַין	prep.
24:2	לְבַהֲדֵי	prep.
24:13	קְנוֹקְנְתָא	n.
25:1	דְּ־	conj.
26:89	אמר	vb.
28:33	הַיְדֵין	pron.
29:1	דְּ־	conj.
31:36	הָם	adv.
32:26	הָם	adv.
33:2	אֵילּוּ	conj.
33:18	יְזוּפָא	n.
	מוֹזְפָנָא	n.
33:54	יְזוּפָא	n.
33:56	מוֹזְפָנָא	n.
36:4	הָנָךְ	pron.
36:32	הַיְדֵין	pron.
37:109	אמר	vb.
37:145	מִילְּתָא #1	n.
37:147	טפש #1	vb.
	רפש #2	vb.
38:1	אֵילּוּ	conj.
38:14	טוּפְיָינָא	n.
39:41	אשד	vb.
41:69	הָנָךְ	pron.
42:96	וַדַּאי	adv.
43:1	דּוּתְקָא	n.
43:3	שרי #1	vb.
44:93	זקק	vb.
44:96	אַסְפַּסְתָּא	n.
45:2	מוֹזְפָנָא	n.
45:3	יְזוּפָא	n.
45:4	יְזוּפָא	n.
	נכת	vb.
45:5	יְזוּפָא	n.
45:6	מוֹזְפָנָא	n.
45:7	מוֹזְפָנָא	n.
45:55	יְזִפְתָא	n.
45:56	יְזִפְתָא	n.
46:9	קרב	vb.
46:15	חרי	vb.
46:92	ספת	vb.
	צבת #1	vb.
49:26	נקט	vb.
49:27	נקט	vb.
50:1	מִידַּעַם	pron.
	קצי	vb.
50:32	קצי	vb.
51:1	אַמְּתָא #2	n.
51:19	נַמֵּי	adv.
51:44	אֵילּוּ	conj.
51:49	לְבַהֲדֵי	prep.
51:81	אמר	vb.
53:4	הוּדְרָנָא	n.
53:43	לְעִנְיַין	prep.
54:48	וַדַּאי	adv.

Ref	Word	POS
55:21	הָם	adv.
58:14	וַדַּאי	adv.
58:29	לצן	vb.
59:22	הַיְדֵין	pron.
60:45	מִידַּעַם	pron.
60:61	נהר #1	vb.
62:3	גְּבֵילְתָא	n.
62:10	איים	vb.
69:29	מָאן #2	pron.
71:30	אֵילּוּ	conj.
72:2	בדר	vb.
73:32	בְּרִיךְ	adj.
73:33	חַכִּים	adj.
	מַתְנִיתָא	n.
73:77	שְׁאֵילְתָא	n.
73:80	יתקרא	n.
74:19	מְסֵי	adj.
74:23	בְּרַם	conj.
75:6	סְרִיק	adj.
75:13	ברי #4	vb.
75:19	חַכִּים	adj.
	מַתְנִיתָא	n.
75:79	לְעִנְיַין	prep.
	שְׁאֵילְתָא	n.
78:2	נַגְהֵי	n.
79:64	מחק	vb.
80:16	פירוסתא	n.
80:28	צרוותא	n.
81:13	אוּמְצָא #2	n.
82:2	הַיְדֵין	pron.
82:14	וַדַּאי	adv.
83:32	הָנְהוּ	pron.
86:38	דַּיְיסְקָא	n.
86:39	דַּיְיסְקָא	n.
89:31	סבר	vb.
91:37	להדיא #1	adv.
91:55	לַחְמָא	n.
93:14	ברז	vb.
93:15	אוּמְצָא #1	n.
95:1	ענג	vb.
98:2	הַיְדֵין	pron.
99:13	גבל	vb.
	הָנְהוּ	pron.
100:3	ברי #2	vb.
	נַגְהֵי	n.
100:48	מֵי	adv.
100:150	נַגְהֵי	n.
101:26	הָנָךְ	pron.
104:79	אוס	vb.
104:139	ארך #2	vb.
104:143	ארך #2	vb.
106:1	לַחְמָא	n.
106:32	שוף #2	vb.
106:34	שוף #2	vb.
106:38	אוּמְצָא #1	n.
108:8	בְּרִיךְ	adj.
108:32	כשר	vb.
108:70	לְעִנְיַין	prep.
	קֳדָם	prep.
	שְׁאֵילְתָא	n.
109:20	חַכִּים	adj.
	מַתְנִיתָא	n.
109:70	שאל	vb.
110:31	מְצַטַּבְתָא	n.
111:5	אַרְבָּא #2	n.
111:10	אמץ	vb.
111:17	מָאן #2	pron.
111:28	חוט	vb.
113:13	אוס	vb.
113:30	מְסוּרְקָא	n.
	שדי #1	vb.
113:37	צוּצִיתָא #3	n.
113:41	ברזא #2	n.
	קמט	vb.
113:74	נקט	vb.
114:70	מֵי	adv.
116:34	חֲמַרְתָא	n.
	סוּסְתָא	n.
117:15	וַדַּאי	adv.
	שגידתא*	n.
117:16	בִּינְתָא	n.
117:17	פּוּם רוּמָּנֵי	n.
117:29	פַּרְדֵּיסָא	n.
117:74	הָלֵין	pron.
117:75	מַשְׁקְיָאנָא	n.
117:79	אָגִיָא	n.
	פַּרְדֵּיסָא	n.
117:86	פַּרְחָא	n.
117:90	אמר	vb.
	פַּרְחָא	n.
119:1	כְּיִילָא	n.
	מְתָנָא #1	n.
119:55	כְּיִילָא	n.
120:23	הָנְהוּ	pron.
120:25	הוּדְרָנָא	n.
120:29	הרוק	vb.
120:48	חרש #1	vb.
121:29	מֵעִיקַּב־	prep.
122:1	קְנַיינָא	n.
122:3	חשל #1	vb.
	שלף #1	vb.
122:19	גנח #2	vb.
124:2	קרב	vb.
124:76	כסס #1	vb.
126:36	ברי #4	vb.
128:7	לְאַפֵּי(־)	prep.
128:17	מָאן #2	pron.
129:1	נַיְיחָא	n.
129:22	בדר	vb.
129:26	בדר	vb.
130:3	זָבוּנָא	n.
	מְזַבְּנָנָא	n.
130:4	זָבוּנָא	n.
130:37	אַלְתַּר	adv.
132:4	מיצרא #2	n.
132:54	מֵיצְרָא #1	n.
138:17	בְּרִיךְ	adj.
	חַכִּים	adj.
	מַתְנִיתָא	n.
139:27	אכל #1	vb.
	שתי	vb.
140:32	נגה #1	vb.
140:55	קֳדָם	prep.
	שְׁאֵילְתָא	n.
144:1	כַּנְפָא	n.
145:18	אכל #1	vb.
146:27	פרהז	vb.
146:75	פרהז	vb.
146:127	פרהז	vb.
147:1	זִימְנָא	n.
147:42	קרב	vb.
152:21	טען #1	vb.
152:45	הַיְדֵין	pron.
153:33	דּוּתְקָא	n.
157:44	פּוּלְגָּנָא	n.
159:2	כְּוָורָא	n.
161:9	עקץ	vb.
161:19	גמם	vb.
163:52	קְנַיינָא	n.
163:71	קֳדָם	prep.
	שְׁאֵילְתָא	n.
165:17	הָלֵין	pron.
170:2	מְמַזֵּירָא	n.
170:7	מְמַזֵּירְתָא	n.
170:12	דכי #2	vb.
	פצע	vb.
170:15	כְּשֵׁרוּתָא	n.
170:62	דבר	vb.
171:1	דּוּתְקָא	n.
171:2	פְּסִילוּתָא	n.
180:22	קְנַיינָא	n.
184:55	קֳדָם	prep.
185:49	אלס	vb.
189:8	גּוּרְבָּא	n.
189:9	הַבָּרָא	n.
189:10	נתן	vb.
192:1	יוֹמָא טָבָא	n.
192:4	חוּלָּא דְמוֹעֲדָא	n.
192:62	צבת #2	n.

Šimmuša de-Tefillin

Ref	Word	POS
488:1	אָעָא	n.
488:3	חֲפִירְתָא*	n.
	פתי #1	vb.
489:4	קִילְפָּא #1	n.
489:7	שגר #2	vb.
489:10	אָעָא	n.
	חטט	vb.
489:11	קִילְפָּא #1	n.
490:15	קִילְפָּא #1	n.
490:19	קְמִיעָא	n.
490:22	שְׁלִיפָא	n.
490:25	נפק	vb.

491:2 צור #1 vb.
491:28 בֵּיתָא #1 n.
491:35 זִיוּנָא #2 n.
492:48 דָּלֶת n.
עפף vb.
492:49 עִיפּוּתָא n.
492:53 יוֹד n.
492:54 עלל vb.
492:55 עפף vb.
492:57 מִסְּטַר prep.
494:64 אוּבָּא #2 n.
494:74 נחת #1 vb.
495:79 מְתִיבְתָּא #2 n.
496:11 גוּבְתָּא #1 n.
חַטָּא n.
לפף vb.

3. Formularies

Decrees

1:1 חַבִּיב adj.
פְּלָנְיָא n.
רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
1:2 יַקִּיר adj.
קְבָעָא n.
שְׁלָמָא n.
1:3 בִּקְצֵי n.
טרח vb.
סלק #1 vb.
1:4 שמע vb.
1:5 בִּקְצֵי n.
1:6 אוֹרְחָא #1 n.
שגח vb.
1:7 עַל יְדֵי־ prep.
פסק vb.
צער vb.
1:8 לְקֳדָם prep.
1:9 שְׁמַיָא n.
2:1 בָּבָא n.
לְקֳדָם prep.
נטר vb.
סִפְרָא #1 n.
קרי #1 vb.
2:2 מְרַחֲמָנוּתָא n.
2:3 אָמוֹרָא n.
סִפְרָא #1 n.
שְׁלִיחָא n.
2:4 בָּבָא n.
גבר vb.
מַזָּלָא n.
מָרְיָא n.
שְׁמוּעָא n.
2:5 יִיסּוּרֵי n.
לְעֵילָא adv.
סלק #1 vb.
צַעֲרָא n.
2:6 ידע vb.
צְלוֹתָא n.
קבע #1 vb.
רְעוּתָא n.
2:7 בִּקְצֵי n.
דִּינָא n.
2:8 אוֹרְחָא #1 n.
הָנָךְ pron.
2:9 זכי vb.
לְקַמֵּי(־) prep.
פרש vb.
שמע vb.
3:1 רַבָּנַן n.
רֵישׁ כְּנִישְׁתָּא n.
3:2 בְּכָל אֲתַר adv.
מַקְרֵי דַרְדְּקֵי n.
פַּרְנָסָא n.
3:3 חַבִּיב adj.
יַקִּיר adj.
קֳדָם prep.
3:4 דִּינָא n.
זִימְנָא n.
פְּלָנְיָא n.
3:5 בִּקְצֵי n.
הָנָךְ pron.
יַרְחָא n.
3:7 חזי vb.
3:8 בְּכָל אֲתַר adv.
דְּנָן pron.
יָת(־) part.
פְּתִיחָא n.
שמת vb.
3:9 אַתּוּ pron.
בִּזְמַן דְּ־ conj.
כְּעַן adv.
לְוָות(־) prep.
מטי vb.
3:10 בִּקְצֵי n.
כרז vb.
שתי vb.
3:11 חבר #1 vb.
שְׁלָמָא n.
3:13 כְּנִישְׁתָּא #1 n.
לְאַלְתַּר adv.
פְּתִיחָא n.
4:1 אַחְרָמְתָּא n.
4:2 חַבִּיב adj.
יַקִּיר adj.
4:3 לְקֳדָם prep.
נפק vb.
פְּתִיחָא n.
4:4 חלף vb.
4:5 שמת vb.
4:6 טפי #1 vb.
קבל #1 vb.
4:7 בְּעֵיל דִּינָא n.
חרם vb.
יָת(־) part.
4:8 אַחְרָמְתָּא n.
בְּכָל אֲתַר adv.
דָּא pron.
חרם vb.
כְּעַן adv.
4:9 אַף conj.
אַתּוּ pron.
חרם vb.
4:10 חוּטָא n.
קצץ vb.
4:11 מְזוּזְתָא n.
עקר vb.
צְלוֹתָא n.
4:12 יָנוּקָא n.
קבר vb.
שִׁכְבָא n.
4:13 מִבֵּינֵי prep.
נוף vb.
נזר vb.
4:14 נסב vb.
שטף vb.
4:15 אַחְרָמְתָּא n.
כְּנִישְׁתָּא #1 n.
4:16 קִינְסָא n.
4:17 יַרְחָא n.
כָּךְ וְכָךְ adv.
פְּלָנְיָא n.
5:2 לְקֳדָם prep.
פקד vb.
קרי #1 vb.
5:3 חרם vb.
פְּלָנְיָא n.
שמת vb.
5:4 בְּעֵיל דִּינָא n.
5:5 דְּאוֹרָיְיתָא adj.
דִּינָא n.
עבר vb.
5:7 אַדְרַכְתָּא n.
עַל prep.
5:8 שלט vb.
5:9 בֵּיתָא #1 n.
בָּרָא #2 n.
שְׁמַיָּא n.
5:10 אגר vb.
משכן vb.
5:11 מְחֲמַת prep.
פרע #2 vb.
רְשׁוּתָא #2 n.
5:12 אַדְרַכְתָּא n.
בַּר יִשְׂרָאֵל n.
דִּיל־ pron.
עַד גְּמָרָא adv.
5:13 נתן vb.
5:14 דָּא pron.
חשש vb.
6:1 אַקְלְתָּא n.
6:2 דִּינָא n.
חוב vb.
פסק vb.
פְּתִיחָא n.

6:3 פייס vb.
6:4 בְּעֵיל דִּינָא n.
6:5 אַקְלְתָּא n.
חלל #2 vb.
לְוָות(־) prep.
שַׁמַּתָּא n.
6:6 אַקְלְתָּא n.
אַתּוּ pron.
דָּא pron.
כְּעַן adv.
לְוָות(־) prep.
פְּתִיחָא n.
6:8 חלל #2 vb.
6:9 אַקְלְתָּא n.
7:1 יפתקא n.
לְטוּתָא n.
סִפְרָא #1 n.
רַבָּנַן n.
7:2 דִּינָא n.
קֳדָם prep.
7:3 בָּבָא n.
לְוָות(־) prep.
7:5 לְוָות(־) prep.
7:6 כִּי interj.
7:7 יפתקא n.
לְטוּתָא n.
7:8 כְּדֵין adv.
7:9 לוט vb.
לְטוּתָא n.
7:10 כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
לְוָות(־) prep.
רְעוּתָא n.
7:11 ידע vb.
שַׁמַּתָּא n.
7:12 בַּעֲגָלָא adv.
גּוּפָא n.
מַפַּלְתָּא n.
7:13 בֵּי דִּינָא n.
עבד vb.
עִילָּאָה adj.
7:14 קום vb.
7:15 בְּעִירָא n.
נְבֵילְתָא n.
נוד vb.
עוֹפָא n.
שגר #1 vb.
7:16 גַּרְמָא #1 n.
לְווֹטָא n.
פרע #2 vb.
7:17 קַדְמָאָה adj.
7:18 בַּעֲגָלָא adv.
גַּזְלָנָא n.
כְּנִישְׁתָּא #1 n.
7:19 לְווֹטָא n.
8:2 הָנָךְ pron.
מטי vb.
8:6 טרח vb.
9:1 לְקַדְמוּת prep.
סָהֲדוּתָא n.
9:2 בַּעֲלָא n.
חַיֵּי n.
פְּלָנְיָא n.
9:3 צרך vb.
9:4 מני vb.
9:5 חוּשְׁבָּנָא n.
9:6 אַפִּיטְרוֹפָּא n.
זכי vb.
שעי #1 vb.
9:7 אוּזֵינְקָא n.
אֲנַחְנָא pron.
עיין vb.
צוּרְכָא n.
9:8 סכם vb.
קֳדָם prep.
רַבָּנַן n.
9:9 גַּבְרָא #1 n.
נוח vb.
עַל prep.
שאל vb.
9:10 מְהֵימַן adj.
9:11 קבל #1 vb.
רחם vb.
9:12 זָכוּתָא n.
סכי #1 vb.
9:13 בִּקְצֵי n.
דון #1 vb.
צוּרְכָא n.
9:14 אוּזֵינְקָא n.
לְוָות(־) prep.
9:15 יַרְחָא n.
ספק #2 vb.
9:16 גְּזֵירְתָא n.
שְׁבוּעֲתָא n.
9:17 לְווֹטָא n.
עַרְעָרְתָּא n.
9:18 זקק vb.
9:19 בְּאַפֵּי(־) prep.
מָה דְ־ pron.
נחת #1 vb.
10:1 קֳדָם prep.
10:3 אֵיךְ conj.
הָכְדֵין adv.
לְקֳדָם prep.
10:4 זְעִיר adj.
שבק vb.
10:5 זקק vb.
כָּךְ וְכָךְ adv.
נִיחַ adj.
10:7 שדר #1 vb.
10:8 בְּקִיעַ adj.
שוי vb.
שׁוּמָא n.
10:9 כֵּן וְכֵן adv.
10:10 כרז vb.
10:11 אִילֵּין pron.
נסב vb.
10:12 דְּנָן pron.
10:13 מֵיצְרָא #1 n.
צבי vb.
10:14 גְּמִיר adj.
10:15 קַיָּים adj.
שלם vb.
10:16 חֲזוּתָא n.
לְעָלַם adv.
מוֹדְעָא n.
10:17 דעם vb.
נפק vb.
שְׁמָא n.
10:18 בָּטִיל adj.
בטל vb.
זְבִינָא n.
10:19 יתם adj.
מְזוֹנָא n.
10:20 בָּתַר prep.
10:21 טוּפְסָא n.
יָרְתָא n.
10:22 אַחְרָיוּתָא n.
10:23 קני #1 vb.
10:24 לְעֵילָּא adv.
פרש vb.
קַיָּים adj.

IKI

1:23 מַרְזְבָנָא n.
3:9 ילד vb.
3:12 חזי vb.
3:17 רמי #1 vb.
3b:3 שִׁכְבָא n.
3b:15 רֵישׁ מְתִיבְתָּא n.
40:3 רֵישׁ פִּירְקָא n.

Lucena

240:3 אַשְׁרָתָא #1 n.
דחק vb.
240:4 לפף vb.

PDFMP

225:16 מחיתא #1 n.
391:12 אֲבִיזָרֵיהּ n.
544:44 גִּיהְטָא n.
604:2 אֲבִיזָרֵיהּ n.
604:6 הַרְמָנָא n.
604:15 בֵּי דִּינָא n.
קום vb.
607:18 עני #1 vb.
607:24 מִינֵּיהּ וּבֵיהּ adv.

SŠHai

1a(10) שריתא #2 n.
1b(8) כְּתוּבְּתָא n.
רכס vb.
2a(3) מוֹתְבָא n.
מָתָא n.
נַהֲרָא #1 n.
עַל prep.
פְּלָנְיָא n.

2a(4) בְּתוּלְתָּא n.
פְּלָנְיָא n.
2a(6) אִינְתּוּתָא n.
זון vb.
כלכל #1 vb.
2a(7) כלכל #1 vb.
פלח vb.
פרנס vb.
2a(9) חַיֵּי adj.
כְּסוּתָא n.
מְאָה num.
מוֹהֳרָא n.
2a(10) סִיפּוּקָא n.
2a(11) אוֹרַח כָּל אַרְעָא n.
2a(14) כַּלְּתָא n.
עלל vb.
צבי vb.
2a(15) דַּהֲבָא n.
חָשִׁיל #2 adj.
2a(16) בִּיסְתְּרְקָא n.
לְבוּשָׁא n.
מָאנָא n.
2a(17) כֵּן וְכֵן adv.
מָאנָא n.
מְכָבָא n.
2a(19) קבל #1 vb.
2a(20) כְּתוּבְּתָא n.
צבי vb.
2a(21) דָּא pron.
מוֹהֳרָא n.
2b(2) אַחְרָיוּתָא n.
יַרְתָא n.
שְׁפַר n.
2b(3) בֵּיתָא #1 n.
בְּרָא #2 n.
עֲתִיד adj.
2b(4) אַגַּב prep.
2b(5) אַחְרָאָה adj.
עֲרָבָאָה #2 adj.
פרע #2 vb.
2b(6) מוֹתָא n.
2b(7) אַסְמַכְתָּא n.
טוּפְסָא n.

2b(8) כְּתוּבְתָּא n.
3a(6) כָּךְ וְכָךְ adv.
מְנָיָינָא n.
3a(7) מוֹתְבָא n.
מני vb.
פסגא n.
3a(8) אֵיךְ conj.
חֲנִיכָא n.
3a(9) רְעוּתָא n.
3a(10) אַנְתִּי pron.
3a(11) אַבָּא #1 n.
3a(12) אַבָּא #1 n.
דְּנָא pron.
הוי vb.
כְּדוּ adv.
מִן קַדְמַת prep.
3a(13) הוי vb.
פטר vb.
רַשָּׁאי adj.
שבק vb.
שָׁלְטָאָה adj.
3a(14) הוך vb.
3a(15) בְּיַד prep.
לְעָלַם adv.
3a(16) גִּיטָא n.
הוי vb.
סִיפְרָא n.
3a(17) אִיגַּרְתָּא n.
פִּיטוּרִין n.
שִׁיבוּקִין n.
3b(7) מוֹדָעָא n.
3b(8) בְּרָא #1 n.
3b(9) אַנְתְּ pron.
3b(10) גִּיטָא n.
פְּלָנְיָא n.
3b(11) מני vb.
שְׁלִיחָא n.
3b(12) שְׁלִים adj.
4a(3) זָכוּתָא n.
לִישָּׁנָא n.
4a(4) כּוּלָּא pron.
נַפְשָׁא n.
*צְבוּתָא n.

4a(5) אוּנְסָא n.
כְּדִלָא conj.
מַרְעָא n.
קָא part.
שְׁגוּ n.
שְׁלוּתָא n.
4a(6) זוּזָא n.
ידי vb.
כַּסְפָּא n.
צָחִיחַ adj.
קֳדָם prep.
4a(7) בְּחִיר adj.
טָב adj.
כֵּן וְכֵן adv.
מְעַלֵּי adj.
4a(7; O) נְקִישׁ adj.
4a(8) דַּהֲבָא n.
מַתְקָלָא n.
4a(9) בְּחִיר adj.
4a(9; Var) זְפוּתָא n.
4a(9) שַׁשְׁדָּנַג n.
4a(9; O) רְשׁוּתָא #1 n.
4a(11) פרע #2 vb.
4a(15) בְּלָא prep.
דְּחִיתָא n.
שְׁהוּתָא n.
שָׁהִיתָא n.
4a(16) אִיחוּרָא n.
טְעוּתָא n.
עַרְעַרְתָּא n.
שמטתא n.
4a(17) ארג n.
4a(18) שְׁמָא n.
4a(19) בֵּין prep.
גְּלִימָא n.
כַּתְפָּא n.
מְטַלְטְלָא n.
מְקַרְקְעָא n.
4a(20) מַחְזִק n.
4b(4) הָדֵין pron.
עַל גַּב / גַּבֵּי prep.
4b(5) אִילָּא #1 conj.
כַּד conj.

כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
קרע vb.
שׁוֹבְרָא n.
4b(6) הימן vb.
4b(8) פּוּמָא n.
4b(9) בְּפֵירוּשׁ adv.
4b(10) נַפְשָׁא n.
עֲנִיָּינָא n.
פרש vb.
4b(11) לְעֵילָּא adv.
4b(12) כָּשֵׁר adj.
4b(13) דָּא pron.
סָהֲדוּתָא n.
פרש vb.
קני #1 vb.
4b(16) אֵיךְ conj.
בְּאַפֵּין(־) prep.
סָהֲדוּתָא n.
4b(17) קני #1 vb.
4b(19)
כָּל מַאי / מָה דְּ־ pron.
שלם vb.
4b(21) בְּעָלְמָא adv.
שְׁמָא n.
5a(4) יוּתְרָנָא n.
5a(5) זְיָינָא #1 n.
רְווּתָא n.
5a(6) אַפָּא #1 n.
ברי #5 vb.
פצי #1 vb.
5a(7) אֲבֵיזָר adj.
נקי vb.
5a(8) טַעֲנָתָא n.
עַרְעַרְתָּא n.
5a(8; O) דר ומר n.
5a(9) חַבְרָא #1 n.
5a(10) פֵּיקָר n.
5a(10; O) הֵימָר n.
5a(11) דון #1 vb.
זכי vb.
מִצְוָתָא n.
5a(12) טַעֲנָתָא n.
שְׁבוּעֲתָא n.

5a(14) בֵּינַת־ prep.
חלל #2 vb.
טְעוּתָא n.
מחל vb.
פַּשְׁרָא #2 n.
שְׁלוּתָא
5a(15) כְּעַן adv.
עָלְמָא n.
5a(17) אֲנָא pron.
5a(20) גְּזֵירְתָא n.
5a(21) שמותא n.
5b(1; O) חוּשְׁבָּנָא n.
5b(2) אֲבֵיזָרַיָּה n.
זכי vb.
5b(3) בֵּי דִינָא n.
5b(4) אַרְמָאָה #1 adj.
אתי vb.
בְּרַתָּא #1 n.
כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
5b(5) בִּקְצֵי n.
חוֹבְתָא n.
קום vb.
5b(6) אֲנָא pron.
יָת(־) part.
מְחֻמַּת prep.
5b(7) אֲבֵיזָר adj.
ברי #5 vb.
נקי vb.
5b(8) אַסְמַכְתָּא n.
לְעֵילָּא adv.
5b(9) טוּפְסָא n.
5b(10) כְּתָבָא n.
נפק vb.
5b(11) אֲבֵיזָרַיָּה n.
דעם vb.
חשב vb.
5b(12) חַסְפָּא #1 n.
לֵית(־) part.
מְשָׁשָׁא n.
עבד vb.
רמי #1 vb.
5b(13) בָּטֵיל adj.
מסר #1 vb.

5b(14) לִישָּׁנָא n.
5b(15) זָכוּתָא n.
5b(17) סָהֲדוּתָא n.
5b(18) מַרְעָא n.
*צְבוּתָא n.
שְׁגוּ n.
5b(19) טְעוּתָא n.
כֵּן וְכֵן adv.
5b(20) דּוּכְתָּא n.
דְּרָתָא n.
פְּלָנְיָא n.
5b(21) מֵיצְרָא #1 n.
פרש vb.
6a(1) מְבוֹאָה n.
6a(3) חֲלִיט adj.
יהב vb.
יַרְתָא n.
קַיָּים adj.
6a(4) דָּא pron.
דָּרְתָא n.
עִסְרָא n.
6a(5) אַבְנָא n.
אַרְעָא n.
אַשִּׁיתָא #1 n.
טִינָא n.
לְבֵינְתָא n.
6a(5; O) אֲגוּרָא n.
בִּנְיָינָא n.
גְּצָא n.
6a(6) בֵּירָא n.
בְּלוּעָא n.
גְּוָוזָא #1 n.
סַפְּקָא n.
עברא #1 n.
פְּרוּזְלָא n.
שְׁגָא n.
6a(7) אִיגָּרָא n.
טַלְלָא n.
כּוּלָּא pron.
כְּשׁוּרָא n.
עוּמְקָא n.
עֵילִּיתָא #1 n.
רוּמָא n.

רושן n.
6a(8) בֵּית מַיָּא n.
מִיטְרָא n.
6a(9) חוּזְקָא n.
מִלְגָּיו adv.
מַסְקָנָא n.
מַפְקָנָא n.
6a(10) יסף vb.
מִלְּבַר adv.
מִלְּעֵיל adv.
6a(11) חֲזָקְתָא n.
שייר vb.
6a(12) אַף conj.
בְּעָלְמָא adv.
שייר vb.
6a(13) אִילֵּין pron.
שַׁלִּיט adj.
6a(14) דור #1 vb.
חסן vb.
ירת vb.
6a(15) סתר #2 vb.
שני #1 vb.
6a(16) לְעָלַם adv.
צבי vb.
6a(17) אַחְרָיוּתָא n.
זְבִינָא n.
6a(18) ערער vb.
קום vb.
6a(19) ברי #5 vb.
דכי #1 vb.
יַרְתָא n.
מרק vb.
פצי #1 vb.
שיוב vb.
6a(20) לְעָלַם adv.
שְׁבָחָא #2 n.
6a(21) זְיָינָא #1 n.
חוּסְרָנָא n.
6b(2) אֲבֵיזָרַיָּה n.
6b(4) סָהֲדוּתָא n.
6b(5) מַיָּא n.
עֵינָא #2 n.
6b(6) בֵּי שְׁקָיָא n.

מַיָּא n.
6b(7) אָגְיָא n.
6b(8) אִילָנָא n.
הוּצָא n.
סִיָּיגָא n.
שִׁיתְלָא n.
6b(8; O) צִינְתָּא n.
6b(9) בֵּירָא n.
בֵּית מֵיעַל מַיָּא n.
בַּר זַרְעָא #1 n.
זַרְעָא #1 n.
כַּרְמָא n.
מַבּוּעָא n.
6b(10) אוֹרְחָא #1 n.
בֵּית מֵיפַּק מַיָּא n.
עברא #1 n.
שְׁבִילָא n.
6b(11) אַרְעָא n.
חֲזָקְתָא n.
עָלְמָא n.
רְקִיעָא n.
6b(12) זְבִינָא n.
6b(13) בְּעָלְמָא adv.
שְׁמָא n.
6b(14) חלף vb.
משכן vb.
קני #1 vb.
6b(15) אגר vb.
אֲרִישָׁא n.
חכר vb.
נחת #1 vb.
קבל #1 vb.
6b(16) זרע vb.
חצד vb.
נַטְעָא n.
סלק #1 vb.
עקר vb.
שִׁיתְלָא n.
שתל vb.
6b(17) בור vb.
יהב vb.
ניר vb.
נכש vb.

Ref	Entry
6b(20)	זְבִינָא n.
6b(21)	זבן vb.
	ידי vb.
7a(1)	הִינְדְוָאָה adj.
7a(1; Var)	זִנְגָאָה adj.
7a(1)	כְּנַעֲנָאָה adj.
	לוּבָאָה adj.
	עַבְדָא #1 n.
	רוּמָאָה n.
7a(3)	מְשַׁלַּם adj.
7a(4)	בְּעָלְמָא adv.
	לְעֵילָא adv.
	מוּלְכָּנָא n.
	מלך #3 vb.
7a(5)	גְּמִיר adj.
	מוּלְכָּנָא n.
	שַׁלִּיט adj.
7a(6)	חסן vb.
	ירת vb.
7a(7)	שחרר vb.
7a(8)	אַמְתָא #1 n.
7a(10)	מְצַדֵּק adj.
	*עַבְדוּתָא n.
7a(11)	מַלְכְּתָא n.
	עטר #2 vb.
	עלולי n.
	עֲרוֹרֵי n.
	פטר vb.
	רוּשְׁמָא n.
7a(12)	טְבָהַר num.
	עַל prep.
	שִׁיחְנָא n.
7a(15)	אַרְעָא n.
	דַּרְתָּא n.
7a(16)	קום vb.
7a(17)	גְּמִיר adj.
7a(18)	חֲתֵיךְ adj.
7a(19)	קני #1 vb.
7a(20)	בֵּין prep.
	בֵּיתָא #1 n.
	זְבִינָא n.
7a(21)	בְּגוֹ prep.
	חֲזָקָא n.
	מַתְּנְתָא n.
7b(1)	חוּזְקָא n.
	סלק #1 vb.
7b(2)	זכי vb.
	כְּעַן adv.
	מִן prep.
	עָלְמָא n.
7b(4)	אֲרִיךְ #2 adj.
	לְעָלַם adv.
7b(12)	דַּרְתָּא n.
7b(14)	חֲלִיט adj.
7b(15)	מְשַׁלַּם adj.
8a(1)	מַתַּנְתָּא n.
8a(2)	טְמִיר adj.
	סָהֲדוּתָא n.
8a(4)	קֳדָם prep.
8a(5)	דִּיל־ pron.
	עַרְבָא #2 n.
	עַרְבוּתָא n.
8a(7)	ארג n.
	מְמוֹנָא n.
	שְׁפַר n.
8a(8)	בֵּיתָא #1 n.
	בְּרָא #2 n.
8a(12)	חָנוּתָא n.
8a(13)	אגר vb.
8a(14)	זִיבּוּנָא n.
	עִיבִידְתָּא n.
	שַׁתָּא n.
8a(16)	אַגְרָא #1 n.
	יַרְחָא n.
8a(16; O)	עלי vb.
8a(17)	אִילֵּין pron.
	דור #1 vb.
	הִילְכְתָא n.
	יַרְחָא n.
8a(18)	אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
	כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
	לְוָות(־) prep.
8a(19)	מִנְהָגָא n.
	עוק vb.
8a(20)	יָת(־) part.
8b(1)	בְּשׁוּקָא adv.
8b(2)	בָּתַר prep.
8b(6)	לְוָות(־) prep.
8b(7)	מַנְדְּעָא n.
	מְרִיעַ adj.
	עַרְסָא #1 n.
	קְצִיר adj.
8b(8)	ידע vb.
	נסב vb.
8b(9)	בְּשׁוּקָא adv.
	ידע vb.
	רִיגְלָא n.
8b(10)	מִיתוּתָא n.
8b(15)	בֵּית עָלְמָא n.
	מִיגּוֹ prep.
	מַרְעָא n.
	פטר vb.
8b(16)	פִּקְדְּתָא n.
	שְׁכִיב מְרַע n.
9a(1)	אוֹרְכְתָא n.
9a(2)	אַפִּיטְרוֹפָּא n.
	מְחֲמַת prep.
	*צְבוּתָא n.
9a(3)	גַּרְמִידָא n.
9a(5)	קני #1 vb.
9a(7)	חֲתֵיךְ adj.
9a(8)	קני #1 vb.
	קַרְקְעָא n.
	רשי #1 vb.
9a(11)	עַל prep.
9a(12)	דִּינָא n.
	זכי vb.
	קרב vb.
9a(13)	בטל vb.
	זִימְנָא n.
	זְכוּתָא n.
	חֲזוּתָא n.
	קום vb.
9a(14)	גבי #1 vb.
	כָּל מַאי / מָה דְ־ pron.
	עַל prep.
9a(15)	בְּאַפֵּי(־) prep.
	עִם prep.
9a(16)	שלם vb.
9a(17)	אֲבִיזְרַיְהּ n.
9a(19)	יְדָא n.
	מִידַּעַם pron.
9a(20)	דִּיבּוּרָא n.
	הַרְמָנָא n.
	מֵימְרָא n.
9a(21)	אַפִּיטְרוֹפָּא n.
9b(2)	בטל vb.
9b(3)	דְּנַן pron.
9b(5)	בֵּי דִינָא n.
	לְקֳדָם prep.
9b(6)	בֵּינַת־ prep.
	רְעוּתָא n.
	שתף vb.
9b(7)	כֵּן וְכֵן adv.
	מְצִיעֲתָא n.
	קַרְנָא n.
9b(8)	כֵּן וְכֵן adv.
9b(9)	דְּנַן pron.
	רֵישׁ כִּיסָא n.
9b(10)	זְבִינְתָא n.
	זִיבּוּנָא n.
	חָנוּתָא n.
	סייע vb.
9b(11)	טוּפְיָנָא n.
9b(13)	אִית part.
9b(14)	חֶבְרָא #1 n.
9b(17)	אַשְׁרָאי n.
9b(20)	שעבד vb.
10a(1)	מנע vb.
10a(3)	חוּשְׁבְּנָא n.
	שקל #1 vb.
10a(4)	הֵימְנוּתָא n.
	שְׁמַיָּא n.
10a(5)	הָדְדֵי pron.
	כמן vb.
	נכל vb.
	שְׁמָא n.
10a(6)	הֵימְנוּתָא n.
10a(10)	כִּיסָא #1 n.
	עִיסְקָא n.
10b(3)	יוּכְלָא n.
	עמל vb.

Ref	Entry
10b(4)	בְּלָא prep.
	הֵימְנוּתָא n.
	נִיכְלָא n.
	קוּשְׁטָא #1 n.
10b(5)	בֵּינַת־ prep.
	בְּשַׁוֵּי adv.
	זִיְינָא #1 n.
	פַּלְגָא #1 n.
10b(6)	חוּסְרָנָא n.
	עַל prep.
10b(7)	טִירְחָא n.
10b(12)	זִיְינָא #1 n.
	חוּסְרָנָא n.
10b(13)	בְּשַׁוֵּי adv.
10b(15)	עִיסְקָא n.
	רְוָוחָא n.
10b(16)	דִּיל־ pron.
11a(3)	פּוּלְגָּנָא n.
11a(4)	סָהֲדוּתָא n.
11a(5)	דִּיל־ pron.
	דַּרְתָּא n.
11a(6)	צבי vb.
11a(7)	מְטוּתָא n.
11a(8)	אֲנָא pron.
	רוּחָא n.
11a(8; O)	מַעַרְבָא n.
11a(9)	משח #2 vb.
	מִשְׁחְתָא n.
	קַרְקְעָא n.
	שׁוּמָא n.
11a(10)	הוּרְדָא n.
	הֵימְנוּתָא n.
	כְּשׁוּרָא n.
	פַּרְזְלָא n.
	שַׁנָא n.
11a(10; O)	גְּוָוזָא #1 n.
11a(11)	יוֹתְרָנָא n.
	רְוָוחָא n.
	שׁוּמָא n.
11a(12)	טוּפְיָנָא n.
	שׁוּמָא n.
	שלם vb.
11a(13)	פּוּלְגָּנָא n.
	שַׁבְחָא #2 n.
11a(14)	בְּעָלְמָא adv.
	מְטוּתָא n.
	קום vb.
11a(15)	גדר #1 vb.
	נעל vb.
	פרק vb.
11a(16)	חתם vb.
	כְּעַן adv.
	קני #1 vb.
11a(17)	רוּחָא n.
11a(18)	הָדָא pron.
	מַדְנְחָא n.
11a(19)	שְׁבִילָא n.
11a(20)	מֵיצְרָא #1 n.
	סַגֵּי adj.
11a(21)	אִילֵּין pron.
	פַּלְגָא #1 n.
11b(1)	מַעַרְבָאָה adj.
11b(2)	סַגֵּי adj.
	שְׁבִילָא n.
11b(3)	לְעֵילָא adv.
	פרש vb.
11b(5)	חוּזְקָא n.
11b(6)	שַׁוֵּי adj.
11b(7)	מְטוּתָא n.
	פּוּלְגָּנָא n.
11b(8)	גְּמִיר adj.
	חֲלִיט adj.
	חֲתֵיךְ adj.
	קִנְיָינָא n.
11b(9)	יוֹמָא n.
	לְעָלַם adv.
11b(10)	חוּלְקָא n.
	פּוּלְגָּנָא n.
11b(12)	חוּלְקָנָא n.
11b(14)	אֲשִׁיתָא #1 n.
11b(15)	אַרְעִיתָא n.
	בִּנְיָינָא n.
11b(16)	זְוָיָא n.
	פתח vb.
11b(16; O)	
	בֵּית עֲבוּרֵי מַיָּא n.
11b(17)	כַּוְּתָא n.
	סכר vb.
11b(18)	חלל #2 vb.
	טַעֲנְתָא n.
11b(19)	חַד #1 num.
	יוֹתְרָנָא n.
11b(20)	טָעוּתָא n.
	שוי vb.
	שְׁלוּתָא n.
11b(21)	גלי #2 vb.
	כָּל מַאי / מָה דְּ־ pron.
12a(1)	אַחְרָיוּתָא n.
	חזק vb.
12a(2)	בָּתַר prep.
	חוּזְקָא n.
12a(16)	אֵיךְ conj.
	הוי vb.
	מוֹתְבָא n.
	סלק #1 vb.
12a(17)	אִיתְּתָא n.
	כֵּן adv.
	לְקֳדָם prep.
12a(18)	בְּעָלָא n.
	בְּרָא #1 n.
	הוי vb.
	חַיֵּי n.
12a(19)	חסן vb.
	יַרְתָא n.
12a(21)	יבם vb.
	כְּעַן adv.
12b(1)	דָּא pron.
	מודע vb.
	פְּלָנְיָא n.
12b(2)	מִיתְנָא #1 n.
12b(3)	פְּלָנְיָא n.
12b(4)	טלע #2 vb.
12b(5)	בְּאַפֵּי(־) prep.
	לְוָות(־) prep.
	סֵינָא n.
	קרב vb.
	רקק vb.
12b(6)	פּוּמָא n.
	רוּקָא #1 n.
12b(8)	עִם prep.
12b(9)	חֲלִיצוּתָא n.
12b(10)	זְכוּתָא n.
13a(8)	אתי vb.
13a(8; O)	יְנוֹקְתָא n.
13a(9)	טעי vb.
	מסר #1 vb.
	קדש vb.
13a(11; O)	קום vb.
13a(12)	ברר vb.
13a(13)	אֲנַחְנָא pron.
13a(16)	יַרְחָא n.
13a(17)	בְּרַתָּא #1 n.
13a(19)	יבם vb.
	כַּמָּה adv.
	מִיתְנָא #1 n.
13a(20)	אוֹרָיְיתָא n.
	סִיפְרָא n.
13a(21)	אִינְתְּתוּתָא n.
	הוי vb.
	יבם vb.
	פרנס vb.
13b(1)	סובר #2 vb.
13b(2)	מוֹהֲרָא n.
	שמע vb.
13b(3)	קַדְמָאָה adj.
13b(13)	אֵיךְ conj.
	אִיתְּתָא n.
	פְּלָנְיָא n.
13b(15)	רכס vb.
13b(16)	חדש vb.
	כְּתוּבְּתָא n.
13b(19)	גַּבְרָא #1 n.
	סובר #2 vb.
	פלח vb.
13b(20)	בְּקוּשְׁטָא adv.
	דֵּין pron.
	יקר vb.
	יָת(־) part.
	נְדוּנְיָא n.
	סובר #2 vb.
	עלל vb.
13b(21)	דִּיל־ pron.

14a(2) אַחְרָיוּתָא n.
כָּךְ וְכָךְ adv.
14a(3) ארג n.
דְּנָן pron.
שְׁמַיָּא n.
שְׁפַר n.
14a(4) אַסְמַכְתָּא n.
כַּתְפָּא n.
14a(5) טוּפְסָא n.
סהד vb.
14a(6) רְעוּתָא n.
14a(8) אִיתְּתָא n.
הוי vb.
14a(15) מסר #1 vb.
14a(16) חֵירוּתָא n.
14a(18) אַנְתְּ pron.
דַּעְתָּא n.
טָעוּתָא n.
שְׁלֵים adj.
14a(19) בַּר חַיֵּי n.
דְּנָא pron.
הָא interj.
כַּדּוּ adv.
מִן קַדְמַת prep.
14a(20) עלל vb.
14a(21) חֲרוֹרָא #2 n.
14b(1) זַרְעָא #1 n.
שִׁעְבּוּדָא n.
14b(4) בְּאַפֵּי(־) prep.
שחרר vb.
14b(5) חֵירוּתָא n.
נפק vb.
רַבָּא n.
14b(6) צִבְיָינָא n.
שוי vb.
שחרר vb.
14b(7) גרס #2 vb.
עמל vb.
14b(8) דֵּינָרָא n.
הָשְׁתָּא adv.
טָב adj.
14b(9) אחר #1 vb.
14b(10) ידי vb.

14b(11) זְפוּתָא n.
14b(15) דְּנָא pron.
קום vb.
14b(16) אַתְרָא n.
לְעֵילָּא adv.
מִינֵּיה וּבֵיה adv.
נוּסְחָא n.
סָהֲדָא n.
קִיוּמָא n.
14b(17) לפף vb.
14b(18) כְּתָב יְדָא n.
14b(19) חזי vb.
חֲתָמוּתָא n.
14b(20) סִימָנָא n.
שרר vb.
15a(15) אֲנַחְנָא pron.
לְקֳדָם prep.
15a(19) מוֹדָעָא n.
15a(20) בַּטִּיל adj.
15b(2) שוי vb.
15b(3) חפש vb.
15b(4) מְצַדַּק adj.
סמך vb.
*עֲבְדוּתָא n.
15b(5) דְּנָן pron.
מסר #1 vb.
קֳדָם prep.
15b(6) פְּלָנְיָא n.
15b(7) טעי vb.
צרך vb.
15b(8) לֵית(־) part.
15b(9) שְׁמָא n.
15b(10) בַּטִּיל adj.
15b(15) פְּלָנְיָא n.
15b(17) אַדַּעְתָּא דְּ־ prep.
עַבְדָּא #1 n.
15b(18) צִבְיָינָא n.
רְעוּתָא n.
15b(19) אֲרִיךְ #2 adj.
קַיָּים adj.
16a(1) סוֹפָא n.
16a(2) חֵירוּתָא n.
16a(3) אִינּוּן pron.

בַּטִּיל adj.
קֳדָם prep.
16a(4) אֲרִיךְ #2 adj.
כתב vb.
16a(5) דִּינָא n.
זכי vb.
מַחְזֵק n.
קַיָּים adj.
16a(19) סָהֲדָא n.
16a(20) שַׁלִּיט adj.
16a(21) שׁוּלְטָנָא n.
16b(1) רעי #2 vb.
16b(2) דחי vb.
כַּד conj.
צִבְיָינָא n.
16b(3) מִן prep.
נפק vb.
16b(5) גמר vb.
חתם vb.
קני #1 vb.
16b(13) חוֹבָא #1 n.
מָמוֹנָא n.
עַל prep.
16b(14) אֲבִיזָרֵיהּ n.
אַתּוּ pron.
ידע vb.
כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
16b(20) אנס vb.
לְקֳדָם prep.
17a(2) מוֹדָעָא n.
קני #1 vb.
רְעוּתָא n.
17a(5) אֲבִיזָרֵיהּ n.
לְ־ prep.
לִישָּׁנָא n.
17a(11) אַפִּיטְרוֹפָּא n.
17a(15) אֲנַחְנָא pron.
אַפִּיטְרוֹפּוּתָא n.
קֳדָם prep.
17a(16) כֵּן וְכֵן adv.
מני vb.
17a(17) זְעֵיר adj.
יתם adj.

נוח vb.
סכי #1 vb.
עיין vb.
שבק vb.
17a(18) אוּזֵינְקָא n.
אַשְׁרָאֵי n.
לְוָות(־) prep.
17a(19) רשי #1 vb.
17a(20) לְפוּם prep.
מַאן דְּ־ pron.
סִיפּוּקָא n.
קום vb.
17a(21) צוּרְכָא n.
17b(2) דחל vb.
זְרִיזוּתָא n.
טָעִים adj.
מְהֵימַן adj.
סְבִיר adj.
17b(3) קרי #1 vb.
17b(4) אַפִּיטְרוֹפּוּתָא n.
פייס vb.
17b(5) כְּדְ־ prep.
סכי #1 vb.
סכם vb.
17b(6) רמי #1 vb.
17b(8) אַשְׁרָאֵי n.
כנס vb.
17b(9) סִיפּוּקָא n.
17b(10) אוּזֵינְקָא n.
17b(12) קרב vb.
17b(13) בִּקְצֵי n.
דון #1 vb.
זָכוּתָא n.
זכי vb.
חֲזוּתָא n.
17b(13; GŠ 297:13)
רְשׁוּתָא #2 n.
17b(15) פְּתִיחָא n.
קְבִילְתָּא n.
17b(16) גזר vb.
שבע vb.
17b(19) מְחֲמַת prep.
17b(21)

כָּל מָאי / מָה דְ־ pron.
לָא adv.
שְׁמָא n.
18a(1) אַפִּיטְרוֹפָּא n.
דְּנָן pron.
18a(2) חוּשְׁדָּנָא n.
נפק vb.
18a(3) מַחְזֵק n.
18a(6) מני vb.
18a(7) חתם vb.
סָב adj.
18a(8) מִילְּתָא #1 n.
עיין vb.
18a(9) דּוּחְקָא #1 n.
זבן vb.
מְחֲמַת prep.
18a(10) נְפִישׁ adj.
קום vb.
18a(11) דִּרְתָּא n.
18a(12) אִילֵּין pron.
קום vb.
18a(13) פסק vb.
18a(15) הַרְמָנָא n.
18a(17) כָּךְ וְכָךְ adv.
18a(18) זְבִינָא n.
18a(19) פְּלָנְיָא n.
18a(20) שְׁמָא n.
18b(1) אַחְרָיוּתָא n.
ברי #5 vb.
18b(2) עַמְלָא n.
18b(3) זְיינָא #1 n.
לְעָלַם adv.
18b(4) סכם vb.
18b(5) זְבִינָא n.
חלט #2 vb.
18b(6) ערער vb.
18b(7) מָה דְ־ pron.
18b(9) פִּיסְקְתָא #1 n.
18b(12) פסק vb.
18b(13) נְדוּנְיָא n.
עלל vb.
18b(14) כִּיסוּיָא n.
כֵּן וְכֵן adv.

מָאנָא n.
מִינָא n.
נְחָשָׁא #2 n.
18b(15) בִּיסְתַּרְקָא n.
18b(16) חוב vb.
פְּלָנְיָא n.
18b(17) בצר vb.
18b(18) דחי vb.
שהי #1 vb.
19a(4) דִּיבּוּרָא n.
יָת(־) part.
כָּשַׁר adj.
שוי vb.
19a(16) גַּזְלָנוּתָא n.
19a(17) אֲגִירוּתָא n.
19a(18) זָכוּתָא n.
נִיחַ adj.

SŠHaiGr

31:1 אַכְרָזְתָּא n.
32:9 רמי #1 vb.

SŠSad

160:5 שׁוּתָּפוּתָא n.
160:7 אוֹרָכְתָּא n.
161:12 בִּיטּוּלָא n.
175:12 אֵיךְ conj.
175:13 אֶלָּא conj.
טָעוּתָא n.
לִיבָּא n.
185:30 אוּנְסָא n.
שָׁגוּ n.
185:31 שָׁלוּתָא n.
שְׁלֵים adj.
187:15 כְּעַן adv.
187:16 ברי #5 vb.
כָּל דְּ־ pron.
פצי #1 vb.
187b:1 מְחֲמַת prep.
187b:3 ערער vb.
187b:5 מרק vb.
שפי #3 vb.
188:8 מטי vb.
188:10 ארג n.
שְׁפַר n.

189:5 דִּילְמָא conj.
189:6 זייף vb.
189:9 כְּדֵי #3 adv.
198:16 פרע #2 vb.
198:17 הָלֵין pron.
198:18 נקט vb.
עַל גַּב / גַּבֵּי prep.
198:20
כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
נפק vb.
199:24 כָּל אִימַּת(י) דְּ־
conj.
199:26 גְּזֵירְתָּא n.
200:21 עַל prep.
201:23 נסב vb.
201:24 עַד גְּמָרָא adv.
201:26 שִׁיקְלָא n.
201b:2 מִיסַּב וּמִיתַּן v.n.
201b:8 מֵימַר וּמִשְׁמַע v.n.
201c:10 עַרְעָרְתָּא n.
202b:12 ברי #5 vb.
נקי vb.
פצי #1 vb.
202b:13 אֲבֵיזָר adj.
שָׁלוּתָא n.
202b:17 עַרְבָנוּתָא n.
קַבְּלָנוּתָא n.
202b:18 אַחְסַנְתָּא n.
יְרוּתָא n.
פּוּקְדָנָא n.
202b:19 הֵימָר n.
פֵּיקָר n.
202b:20 שַׁמַּתָּא n.
203:3 דִּרְתָּא n.
203:4 מַטּוּתָא n.
203:5 הֲדָדֵי pron.
פּוּלְגָּנָא n.
203:6 טַעֲנְתָּא n.
204:7 עֲבוּרֵי מַיָּא n.
204:8 אֲנַחְנָא pron.
204:9 בִּשְׁוֵי adv.
204:12 קֳדָם prep.
204:13 זָכוּתָא n.

204b:1 מוּשְׁחָנָא n.
204b:2 מטי vb.
205:4 חַד #1 num.
מַטּוּתָא n.
פייס vb.
205:5 כּוּלָּא pron.
שָׁגוּ n.
205:10 שׁוּתָּפוּתָא n.
205:12 בִּקְצֵי n.
הֲדָדֵי pron.
שׁוּתָּפוּתָא n.
205:13 כֵּן וְכֵן adv.
מִיצְעֲתָא n.
שדי #1 vb.
207:7 חוּלָקָא n.
רְוָוחָא n.
207:11 טִירְחָא n.
208b:3 פּוּלְגָּנָא n.
208b:4 שׁוּתָּפוּתָא n.
208b:5 מִיסַּב וּמִיתַּן v.n.
צבי vb.
רְעוּתָא n.
208b:6 שׁוּתָּפוּתָא n.
208b:7 דוק vb.
209:8 קום vb.
209:10 בָּתַר prep.
רֵישׁ כִּיסָא n.
שדי #1 vb.
209:11 מָאי דְ־ pron.
מִיצְעֲתָא n.
210:7 דִּרְתָּא n.
211:13 חֲלִיט adj.
212:7 דָּא pron.
212:9 טְמִיר adj.
213:3 עלל vb.
קְצִיר adj.
213:4 דַּעְתָּא n.
לִישָּׁנָא n.
מִילּוּלָא n.
מַנְדְּעָא n.
עַרְסָא #1 n.
רמי #1 vb.
213:5 בַּר אִינָשׁ n.

4. Liturgy

SRAG

SRSG

5. Historical texts

SOZ

6. Lexical texts

Agur

GC

III. Writings of Anan

Ref	Entry
	קְטָלָא #1 n.
14:13	פרש vb.
14:14	הִיא pron.
14:15	בַּהֲדֵי prep.
	גַּבֵּי prep.
	דור #1 vb.
	שׁעי #1 vb.
14:17	קבל #1 vb.
	שׁאל vb.
14:18	חשׁב vb.
	רחם vb.
14:19	אַף conj.
	כְּמָאן דְּ־ conj.
	מוּמָא n.
15:2	פִּרְעָתָא n.
	רֵישָׁא n.
15:3	אתי vb.
	גּוּפָא n.
	דְּמָא n.
	מְחָתָא #1 n.
15:4	דּוּמְיָא n.
	פִּרְעָתָא n.
15:6	אִינַּין pron.
15:7	אתי vb.
15:8	מְחָתָא #1 n.
15:10	שׁוי vb.
15:12	גַּרְמָא #1 n.
	דון #1 vb.
15:23	אזל #1 vb.
16:1	עֲבִידְתָּא n.
16:3	בֵּי דִינָא n.
	בְּרֵישָׁא adv.
16:4	מָתָא n.
	ספק #1 vb.
16:5	אַתְרָא n.
	לְגַבֵּי prep.
16:9	אִילֵּין pron.
16:11	דִּינָא n.
	פסק vb.
16:12	אמר vb.
16:14	קבל #1 vb.
16:16	הוי vb.
16:17	חוֹבָא #1 n.
16:18	קְטָלָא #1 n.
16:19	אֲבָל conj.
	הדר #1 vb.
16:20	פיס vb.
16:21	בְּעֵיל דִּינָא n.
16:23	פקר #2 vb.
17:9	אמר vb.
	קָא part.
17:16	מָה pron.
17:19	דִּיבּוּרָא n.
17:20	הֲדָדֵי pron.
	חוב vb.
17:22	ברך vb.
17:23	סִיפְרָא n.
	קרי #1 vb.
17:26	רום vb.
18:1	לָאו adv.
18:2	קְרָיָא #1 n.
18:6	קְבִיעוּתָא n.
	קבע #1 vb.
18:7	צִיבּוּרָא n.
	קְרָיָא #1 n.
18:9	אכל #1 vb.
	ברך vb.
18:11	צרך vb.
18:13	לַחְמָא n.
18:14	לֵית(־) part.
	קְבִיעוּתָא n.
18:15	שׁני #1 vb.
18:16	מִידַּעַם pron.
18:17	הֲדָדֵי pron.
	חִיּוּבָא n.
18:20	קְבִיעוּתָא n.
18:21	מַאי #1 pron.
18:24	לְבָתַר prep.
19:4	טוּבָא adv.
19:9	סִיפְרָא n.
19:11	קום vb.
19:13	פתח vb.
	קום vb.
19:14	כּוּלֵּי(ה) עָלְמָא n.
19:15	עִם prep.
19:17	אַפָּא #1 n.
	דבק vb.
	לְעֵילָּאֵי adv.
	סגד vb.
	עַד prep.
19:18	אַרְעָא n.
19:19	יתב vb.
19:20	סיים #1 vb.
19:24	רום vb.
20:1	יְדָא n.
20:6	דכר vb.
20:7	הוֹאִיל וְ־ conj.
20:9	אמר vb.
20:10	קַבְּלֵי adj.
20:11	דלי vb.
	סגד vb.
20:16	דִּיבּוּרָא n.
	שׁוי vb.
20:18	צרך vb.
20:21	עבד vb.
	צִיבּוּרָא n.
20:24	הֲדָדֵי pron.
21:1	אִינִישׁ אִינִישׁ n.
	רוּבָּא n.
21:2	לְחוּד־ prep.
21:3	בְּלָא prep.
	צִיבּוּרָא n.
21:4	קְהָלָא n.
21:5	סוֹפָא n.
21:6	פרשׁ vb.
21:7	סִיפְרָא n.
	קרי #1 vb.
21:10	שׁתי vb.
21:11	כָּל מִידֵּי pron.
	רוי vb.
21:12	שׁני #1 vb.
21:14	אַכְּתִי adv.
	נפק vb.
21:18	קְטָלָא #1 n.
21:19	אמר vb.
21:24	בֵּי(ת) כְּנִישְׁתָּא n.
	כִּי #1 conj.
21:25	רוי vb.
22:2	חוב vb.
22:4	שְׁכִיחַ adj.
22:5	פִּקְדָּתָא n.
22:7	כִּי #1 conj.
22:12	פרשׁ vb.
	רמי #1 vb.
22:13	אלף vb.
22:14	הוֹלְכָךְ adv.
	כָּהֲנָא n.
	לֵיוָאָה n.
22:15	פֵּירוּשָׁא n.
22:19	אַף conj.
22:20	אלף vb.
22:21	מָה pron.
22:23	אלף vb.
22:25	שׁמשׁ vb.
22:26	אלף vb.
	קום vb.
23:5	אלף vb.
23:11	משׁי vb.
23:12	אֲבָל conj.
	אִימְּתָא n.
23:13	גמר vb.
	גרס #1 vb.
	עיין vb.
	קָא part.
23:16	אִילֵּין pron.
23:17	אֵימַת adv.
	נפק vb.
23:21	בְּעִידָּנָא דְּ־ conj.
	כנף vb.
23:22	קְהָלָא n.
23:26	שׁלף #1 vb.
23:27	נחת #1 vb.
23:28	אִילָּאו conj.
24:4	לְגוֹ prep.
24:6	אוֹרַיְיתָא n.
24:7	דּוּכְתָא n.
	לְבַר מִ־ prep.
24:8	אמר vb.
24:9	גמר vb.
24:10	פֵּירוּשָׁא n.
24:11	חֲרִיפוּתָא n.
24:12	דְּ־ conj.

Ref	Entry
	חרף vb.
24:13	אוֹרַיְיתָא n.
	סְפֵסִירָא #1 n.
24:14	אַנְתְּ pron.
24:16	בֵּיתָא #1 n.
24:17	דִּירְכָּא n.
24:18	גרס #1 vb.
24:19	גני #1 vb.
	קום vb.
24:20	דִּירְכָּא n.
	קדם vb.
24:22	גמר vb.
	מִילְּתָא #1 n.
	עַל לִיבּ־ prep.
24:25	גרס #1 vb.
	עיין vb.
24:26	סִיפְרָא n.
24:28	בָּתַר prep.
24:29	שַׁעְתָּא n.
25:3	עַד prep.
25:4	דכר vb.
25:5	דוב vb.
25:8	קָא part.
25:9	נקט vb.
25:10	אוֹרַיְיתָא n.
25:11	כַּד conj.
	פרדס vb.
25:13	אַף עַל גַּב conj.
	הדר #1 vb.
25:15	טמשׁ vb.
	שׁדי #1 vb.
	שׁטף vb.
25:16	חוור vb.
25:17	חֲבַרְתָּא n.
	טמשׁ vb.
	לְ־ prep.
25:18	הוי vb.
25:19	הָלָךְ pron.
25:21	משׁי vb.
	נפק vb.
25:23	דּוּמְיָא n.
26:1	כְּרָעָא #1 n.
	שׁטף vb.
26:6	דִּירְכָּא n.
	משׁי vb.
26:8	מַפַּקְתָּא n.
	קָלָא #2 n.
	קנה vb.
26:10	חוור vb.
	קנה vb.
26:14	חוור vb.
	מַיָּא n.
26:17	קנה vb.
26:19	קָלָא #2 n.
26:20	נבל vb.
26:22	בְּלִיתָא n.
	קנה vb.
26:24	נבל vb.
26:25	לְבָתַר prep.
26:26	דִּירְכָּא n.
27:1	שׁטף vb.
27:2	זְקִיקָא n.
27:3	כפר vb.
27:5	לְבַהֲדֵי prep.
	פַּנְיָא n.
27:6	דכי #1 vb.
	שִׁימְשָׁא n.
27:7	קדם vb.
27:8	אחר #1 vb.
27:11	שׁלם vb.
27:13	רחץ #2 vb.
27:15	כִּי הֵיכִי(ן) conj.
27:16	קָלָא #2 n.
27:17	קִינּוּחָא n.
27:18	כסי vb.
	עַפְרָא n.
27:19	בְּלִיתָא n.
	בְּרָא #1 n.
	הָיְינוּ pron.
	לָאו adv.
27:25	הרהר vb.
27:26	לִיבָּא n.
	סטי vb.
27:27	חוור vb.
28:1	אמר vb.
28:2	עבד vb.
28:3	אוֹרַיְיתָא n.
	כִּי הֵיכִי(ן) conj.
	פקד vb.
28:5	הוי vb.
28:6	הָדָא pron.
	רְשׁוּתָא #2 n.
28:10	דִּיל־ pron.
28:11	אַבָּרַאי מִ־ prep.
28:14	מְרַחֵק adj.
28:15	הֵיכָא adv.
	רחק vb.
	שׁרי #1 vb.
28:16	שִׁיכְבָא n.
28:18	שִׁיכְבָא n.
29:2	מִן prep.
29:3	אַבָּרַאי מִ־ prep.
	מִשְׁחַתָא n.
29:7	אַלְמָא adv.
	קלל vb.
29:9	זקק vb.
29:10	זְקִיקָא n.
	לֵילְיָא #1 n.
29:11	מִשּׁוּם prep.
29:13	זְקִיקָא n.
	רום vb.
29:17	הָאֵי #1 pron.
29:21	זקק vb.
29:26	בַּהֲדֵי prep.
	עַד prep.
	ערב #3 vb.
	פַּנְיָא n.
30:3	אַבָּרַאי adv.
30:6	זקק vb.
30:7	מִשְׁחַתָא n.
30:12	קַנְיָא n.
30:13	גַּרְמִידָא n.
30:14	שׁכח #1 vb.
30:15	קַנְיָא n.
30:16	דְּ־ conj.
30:20	רחק vb.
30:25	בעי vb.
	לְבָרַאי adv.
30:28	מִיכְנְסָא n.
	סִיכְּתָא n.
31:1	נקט vb.
31:2	הָכָא adv.
	מוֹזְבָּנִיתָא n.
31:4	מוֹזְבָּנִיתָא n.
31:6	מוֹזְבָּנִיתָא n.
31:7	מִיכְנְסָא n.
31:9	מִיכְנְסָא n.
31:12	אַבָּרַאי adv.
31:13	נקט vb.
31:14	לְבָרַאי adv.
31:15	סִיכְּתָא n.
	פַּרְזְלָא n.
31:18	רום vb.
31:19	מִינָא n.
31:22	הָכָא adv.
31:23	חפר vb.
32:3	חפר vb.
	מוֹתְבָא n.
32:6	לְבָרַאי adv.
32:7	כסי vb.
32:8	מַעְיְלָאי adv.
32:9	כסי vb.
32:11	קנח vb.
32:13	הָם adv.
32:14	קָלָא #2 n.
32:20	חוור vb.
32:21	גּוּפָא n.
	פושׁ vb.
32:23	עִם prep.
32:24	עכב vb.
32:25	גִּיבּוּלָא n.
32:26	הוֹלְכָךְ adv.
32:27	חוור vb.
	קִינּוּחָא n.
	שׁטף vb.
33:1	קנה vb.
33:2	חוור vb.
33:3	דִּירְכָּא n.
	הֵיכִי adv.
33:4	הַהוּא pron.
33:7	אִילָּאו conj.
	כִּיוֹרָא n.

Ref.	Entry
61:22	אתי vb.
62:4	קרב vb.
62:10	קום vb.
62:11	הָתַם adv.
62:18	שְׁאָרָא n.
62:19	עִידָּנָא n.
	קרב vb.
62:21	מִקַּמֵּי(־) prep.
62:25	הָם adv.
63:2	אָמַאי conj.
	ילד vb.
	מְעַבַּר adj.
63:3	רְזָמָא n.
63:7	נפל vb.
63:20	עִם prep.
63:21	אִימָּא n.
63:26	בִּלְחוּד־ prep.
64:4	אַרְבְּסַר num.
64:7	דִּיבּוּרָא n.
	שני #1 vb.
64:15	סחי vb.
64:16	סחי vb.
64:24	מַשְׁכָּא #1 n.
64:25	*קְצָתָא n.
64:26	חוור vb.
	מָאנָא n.
65:3	לְבוּשָׁא n.
65:4	חוור vb.
65:5	ההוא pron.
65:14	הָכָא adv.
65:17	טִפְרָא n.
65:18	דכר vb.
	הָיְיָא adv.
	טִפְרָא n.
65:21	כַּס adv.
65:23	כַּס adv.
	הָם adv.
65:27	הָיְיָא adv.
66:4	טִפְרָא n.
	סגי #2 vb.
66:6	רְזָמָא n.
66:10	רְזָמָא n.
66:14	חָפָא n.
66:15	סגי #2 vb.
66:16	כְּרָעָא #1 n.
66:18	חָפָא n.
	סגי #2 vb.
66:19	אִינּוּן pron.
	אַרְבְּעָא num.
66:24	גדל #1 vb.
66:25	קרב vb.
67:3	קַמְצָא n.
67:11	טוי #1 vb.
	צלק #2 vb.
67:12	לְבָתַר prep.
	נַפְשָׁא n.
67:14	צִיפְּרָא n.
67:15	שְׁפָנִינָא n.
67:19	סגי #1 vb.
67:20	דוק vb.
	קְרָא #1 n.
68:1	סלק #1 vb.
68:3	אֶלָּא conj.
	יוֹנָא n.
	שְׁפָנִינָא n.
69:6	בער #2 vb.
	שַׁבְּתָא n.
69:7	חוּלָא n.
69:8	שבק vb.
69:12	אַף עַל גַּב conj.
	חול vb.
	מִקַּמֵּי(־) prep.
69:13	שבת vb.
69:14	בֵּיעוּרָא #2 n.
69:15	בֵּיעוּרָא #2 n.
69:16	דוך #1 vb.
69:17	אַנְתְּ pron.
	הָם adv.
69:19	בֵּין prep.
	שְׁרָגָא n.
70:1	בֵּיעוּרָא #2 n.
	דָּרְתָא n.
	כּוּלָּא pron.
	נוּרָא n.
70:6	מעל vb.
70:7	טחן vb.
	נכס vb.
70:8	אפי vb.
	כְּגוֹן prep.
	שַׁבְּתָא n.
70:16	מעל vb.
71:2	נפק vb.
71:7	אכל #1 vb.
	רגל vb.
71:8	פָּנְיָא n.
71:10	לֵילְיָא #1 n.
71:11	יְמָמָא n.
71:12	נפק vb.
71:13	בשל vb.
71:14	מעל vb.
71:15	בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
71:16	אַפּוֹקֵי v.n.
	צרך vb.
71:18	חשב vb.
	נפק vb.
	סַרְהֲבָיָא n.
71:19	בִּישּׁוּלָא n.
71:20	גמר vb.
	רִיפְתָּא n.
71:21	אַף conj.
71:22	חוּלָא n.
	סלק #1 vb.
	פרט vb.
71:23	אפי vb.
	כִּי הָאֵי גַּוְונָא adv.
71:24	אסר vb.
	הוא pron.
72:1	יַרְקָא n.
	נקט vb.
	פסק vb.
72:2	אַמְגּוּזָא n.
	דמי vb.
	שַׁפִּיר adj.
72:5	דִּינָא n.
	פִּסְחָא n.
72:6	נִכְסְתָא n.
	קוּדְשָׁא n.
72:7	שלמיא n.
72:8	עַרְבָּא #3 n.
	פִּסְחָא n.
72:9	נכס vb.
72:10	קוּדְשָׁא n.
72:13	שַׁבְּתָא n.
72:14	יָת(־) part.
72:15	פִּסְחָא n.
72:16	קוּרְבָּנָא n.
72:17	חַגָּא #1 n.
	כֵּן adv.
73:4	מוֹעֲדָא n.
73:6	אמר vb.
73:9	נקש vb.
73:10	זִיבּוּרְתָּא n.
73:11	מוֹעֲדָא n.
73:12	וַדַּאי adv.
73:14	מַטַּרְתָּא #2 n.
	שְׁתִיתָאָה adj.
74:1	מוֹעֲדָא n.
74:6	יָת(־) part.
74:7	קום vb.
74:8	קדם vb.
74:9	סִידְרָא n.
75:5	הָכָא adv.
75:9	שוי vb.
75:13	קדש vb.
75:18	רום vb.
75:21	אסר vb.
	דִּיכְרָא n.
	קום vb.
75:23	סלק #1 vb.
76:3	מהל vb.
76:5	קדש vb.
76:8	עבד vb.
76:12	רמי #1 vb.
76:13	מהל vb.
76:15	הָתַם adv.
76:20	מְנָא adv.
76:23	סלק #1 vb.
76:24	אִי conj.
77:2	אֶלָּא conj.
77:3	חֲדֵסַר num.
77:4	בָּתַר prep.
	ערב #3 vb.

Ref.	Entry
	שִׁימְשָׁא n.
77:5	הַבָּרָא n.
	מִקַּמֵּי(־) prep.
	נפל vb.
77:6	יוֹמָא n.
	מחר adv.
77:15	קבע #1 vb.
77:17	זִמְנָא n.
	קרב vb.
77:18	קָא part.
77:19	בָּתַר prep.
77:23	הַבָּרָא n.
	עַד prep.
77:26	הַבָּרָא n.
	סלק #1 vb.
78:1	לֵילְיָא #1 n.
	קרי #1 vb.
78:6	מהל vb.
78:13	נוּן n.
78:15	נוּן n.
78:19	מְהוּלָא n.
	שוי vb.
78:20	בַּר יִשְׂרָאֵל n.
78:22	נכס vb.
79:2	אִינּוּן pron.
79:3	הֲדָדֵי pron.
	מהל vb.
79:4	עבד vb.
79:7	הָם adv.
	שְׁקִיל טוּפְרֵי n.
79:8	הֲדָדֵי pron.
79:11	שוי vb.
79:12	אֲבָל conj.
79:15	גייר vb.
80:4	שני #1 vb.
80:8	הָם adv.
	כִּי הָאֵי גַּוְונָא adv.
	נַמֵּי adv.
80:17	אִימַּת adv.
80:18	כַּד conj.
80:26	הוי vb.
80:28	מִן כַּד prep.
	עלל vb.
81:1	הוי vb.
81:2	קַמֵּי(־) prep.
81:4	גִּיּוֹרָא n.
	הוֹלְכָּךְ adv.
81:5	מלי #1 vb.
81:6	עַשְׂרָא num.
81:8	פרש vb.
81:9	כָּל אֵימַּת(י) דְּ־ conj.
	נַמֵּי adv.
81:10	יַרְחָא n.
81:18	פקד vb.
81:24	גמר vb.
	יַרְחָא n.
	מהל vb.
81:26	הוי vb.
82:3	חֲדֵסַר num.
	נִיסָן n.
	עכב vb.
	שכח #1 vb.
82:4	אַרְבְּסַר num.
82:13	אִית part.
82:20	כֵּיבָא #1 n.
83:1	הָתַם adv.
83:10	מהל vb.
	שְׁמָא n.
83:11	עִיבִידְתָּא n.
83:15	לָא adv.
	קדש vb.
83:16	שְׁמָא n.
83:19	חַרְבָּא n.
83:20	הֲדָדֵי pron.
	הַיְינוּ pron.
	לְאַפֵּי(־) prep.
	צור #3 vb.
83:21	שְׁקִיל טוּפְרֵי n.
83:23	כִּי הָאֵי גַּוְונָא adv.
84:11	הדר #1 vb.
	חוב vb.
84:14	מַשְׁכָּא #1 n.
84:16	מְלַהֲדֵי prep.
	מֵעֵילָּאֵי adv.
84:17	לַהֲדֵי prep.
	עַד prep.
84:23	דמי vb.
	לבש vb.
84:24	חִיטְּתָא #1 n.
	לְבוּשָׁא n.
	שקל #1 vb.
85:3	שקל #1 vb.
85:4	חִיטְּתָא #1 n.
85:5	כּוּלָּא pron.
85:6	קִרְמָא n.
85:8	פסק vb.
	קִרְמָא n.
85:10	מֵעֵילָּאֵי adv.
85:12	פִּסְקָא n.
85:13	מִלַּהֲדֵי prep.
	מֵעֵילָּאֵי adv.
85:14	לַהֲדֵי prep.
	פִּסְקָא n.
85:15	אַטְרָפָא דִּזְכָרוּת n.
85:16	לִישָּׁנָא n.
85:18	חוור vb.
85:19	מִילְחָא #1 n.
85:20	אַמְגּוּזָא n.
	אסר vb.
85:21	בְּלִיתָא n.
	כִּיתָּנָא n.
86:1	שררא #2 n.
86:17	גַּבְרוּתָא #1 n.
	זוּטְרוּתָא n.
86:20	מִילְחָא #1 n.
86:21	הֵי n.
86:22	בַּהֲדֵי prep.
	עבד vb.
87:2	מִילְחָא #1 n.
	מִישְׁחָא n.
	מלח #1 vb.
	ערב #2 vb.
87:7	מִישְׁחָא n.
	רום vb.
87:8	אַמְגּוּזָא n.
	קְרָא #1 n.
87:11	אִיסְפָּא n.
	אַמְגּוּזָא n.
	קום vb.
87:12	שְׁקִיל טוּפְרֵי n.
87:16	שטר vb.
87:19	הַיְינוּ pron.
	שטר vb.
87:22	הָכָא adv.
88:1	הֲדָדֵי pron.
	לְאַפֵּי(־) prep.
88:2	גַּבָּא n.
88:6	כְּרָעָא #1 n.
	קרי #1 vb.
88:8	ילף vb.
88:13	מְנָא adv.
88:14	נקש vb.
	סַמָּא n.
	קרב vb.
88:21	טָפֵי adj.
	שבק vb.
89:2	סחי vb.
89:3	חוור vb.
	מָאנָא n.
89:4	הָנָךְ pron.
	חפף vb.
	לבש vb.
	מָאנָא n.
89:5	מַזְיָא n.
	שקל #1 vb.
89:10	מחר adv.
89:11	חוור vb.
	סַחְיָא n.
89:13	טוּפְרָא n.
	מַזְיָא n.
	שקל #1 vb.
90:12	הוֹלְכָּךְ adv.
90:16	טפי #1 vb.
91:19	נסב vb.
94:14	אַזְלָא n.
94:18	בַּעֲלָא n.
94:21	דּוּמְיָא n.
95:2	נחת #1 vb.
95:9	טפי #1 vb.
97:10	אָמַאי conj.
97:15	זהר vb.
	לָא adv.

Ref	Entry
97:16	טפי #1 vb.
97:19	אִיסוּרָא n.
97:24	כְּמָה adv.
	סלק #1 vb.
	קרי #1 vb.
97:27	דִּיל־ pron.
98:2	כִּי הֵיכִי(ן) conj.
98:6	הֲדָדֵי pron.
98:8	הֲדָדֵי pron.
98:16	אִיתְּתָא n.
98:20	מִדְּ־ prep.
99:3	בֵּין prep.
99:5	ילד vb.
99:14	אִתְּתָא n.
	אִינּוּן pron.
99:16	כֵּן adv.
100:3	מִקַּמֵּי(־) prep.
100:6	רום vb.
100:7	זְנוּתָא n.
100:10	הָלֵךְ pron.
100:13	כְּמָה adv.
100:14	נחת #1 vb.
100:16	אסר vb.
100:17	בַּר בְּרַתָּא n.
	ילד vb.
101:3	אסר vb.
101:4	בְּרַתָּא #1 n.
101:23	רום vb.
102:14	דּוּמְיָא n.
102:21	אִיתַּת אֲחָא n.
103:5	נסב vb.
103:14	הָאֵי #1 pron.
103:18	גַּבְרָא #1 n.
103:25	מִילְּתָא #1 n.
103:26	רוּבָּא n.
103:29	אֶלָּא conj.
104:1	נפק vb.
104:4	שכח #1 vb.
104:5	אִתְּתָא n.
104:8	זְנָאִי adj.
104:15	נפק vb.
	רְשׁוּתָא #2 n.
104:16	קַדְמָאָה adj.

Ref	Entry
105:6	בַּעֲלָא n.
105:13	הֲדָדֵי pron.
105:14	אסר vb.
105:18	אֲחָתָא n.
105:19	פרש vb.
105:22	אחר #1 vb.
105:25	בַּת אֲחָתָא n.
106:4	בַּת אֲחָתָא n.
106:6	בַּהֲדֵי prep.
106:11	פסק vb.
106:12	וְ conj.
106:14	לְבָתַר prep.
106:20	לֵית(־) part.
106:21	בְּרָא #1 n.
106:22	דִּיל־ pron.
106:23	מֵית n.
107:3	גַּבֵּי prep.
107:4	מִגַּבֵּי prep.
107:5	אִי conj.
	דור #1 vb.
107:7	נטר vb.
107:9	אוּלָא n.
107:10	חַבְרָא #1 n.
107:11	גּוּפָא n.
	הַיְינוּ pron.
107:16	טפי #1 vb.
108:2	קוּרְבָּא n.
108:7	מות vb.
108:9	אֲבָל conj.
	הָדָא pron.
108:10	לְעִידָּן דְּ־ conj.
	נפל vb.
108:19	מֵית n.
108:20	דוק vb.
109:5	מְקָרַב adj.
109:6	יבם vb.
109:8	בַּת אֲחָתָא n.
109:9	ארס vb.
109:10	יְבָמְתָּא n.
	מִקַּמֵּי(־) prep.
	נפל vb.
109:11	יְבָמְתָּא n.
109:12	בַּת אֲחָתָא n.

Ref	Entry
	נפק vb.
109:14	בַּת אֲחָתָא n.
109:18	צבי vb.
109:21	דִּיל־ pron.
	צְבִיָּינָא n.
110:13	שבק vb.
110:18	גרע vb.
110:21	ארס vb.
	נסב vb.
110:25	הוֹלְכָךְ adv.
111:7	חֲזֵי adj.
	יבם vb.
111:8	רְשׁוּתָא #2 n.
111:24	דּוּכְתָּא n.
	דַּיָּינָא n.
	מני vb.
	קְלִיל adj.
111:26	בֵּי דִינָא n.
	רְשׁוּתָא #2 n.
	שקל #1 vb.
112:3	בֵּי #1 n.
	כנף vb.
113:4	צְבִיָּינָא n.
113:6	צבי vb.
113:7	בעי vb.
	כָּל מָאן דְּ־ #1 pron.
113:8	נסב vb.
	צְבִיָּינָא n.
113:12	נסב vb.
	צְבִיָּינָא n.
113:15	בֵּי #1 n.
	כנף vb.
113:16	*בָּתָּאָה n.
113:20	*בָּתָּאָה n.
114:2	טפי #1 vb.
114:4	דוב vb.
114:10	גִּיסָא #2 n.
114:13	אָנָיָא n.
114:15	אָנָיָא n.
114:17	אָנָיָא n.
	בזע vb.
	גִּיסָא #2 n.
114:19	דְּמָא n.

Ref	Entry
	חזי vb.
	שפך vb.
114:20	פסק vb.
114:23	שִׁימְשָׁא n.
115:1	יבם vb.
	לְבַר מִ־ prep.
115:2	בֵּי דִינָא n.
	קרי #1 vb.
115:3	הדר #1 vb.
	ירק #2 vb.
	שרי #1 vb.
115:4	נִיחַ adj.
	נסב vb.
115:18	צבי vb.
115:19	סָב adj.
115:20	רום vb.
115:23	הָאֵי #1 pron.
115:26	בִּזְמַן דְּ־ conj.
115:28	קום vb.
116:2	קָא part.
116:3	כִּינְפָא #1 n.
	כָּל הֵיכָא דְּ־ conj.
116:4	בֵּי דִינָא n.
	מִילְּתָא #1 n.
	קבע #1 vb.
	קְלִיל adj.
116:5	לֵית(־) part.
	קְטָלָא #1 n.
116:6	*בָּתָּאָה n.
116:7	סָב adj.
116:15	ידע vb.
116:18	קרי #1 vb.
116:25	לְגַבֵּי prep.
	שלף #1 vb.
116:26	ירק #2 vb.
	מְסָאנָא n.
116:29	דּוּמְיָא n.
117:1	גּוּפָא n.
	לבש vb.
117:5	דמי vb.
	זֵינָא n.
117:6	גּוּרְבָּא n.
117:7	שלף #1 vb.

Ref	Entry
117:8	זֵינָא n.
117:9	שלח #2 vb.
117:12	שלף #1 vb.
117:14	גּוּרְבָּא n.
117:15	מְסָאנָא n.
117:16	אֲבָל conj.
117:20	רוּבָּא n.
117:22	שלף #1 vb.
117:25	גּוּרְבָּא n.
	מְסָאנָא n.
118:4	רָם adj.
118:11	מֵית n.
118:13	כֵּן adv.
118:16	יכל vb.
	נסב vb.
118:20	שלח #1 vb.
118:25	בעל vb.
119:1	סְנֵי adj.
	שפר vb.
119:3	צבי vb.
119:5	פסק vb.
119:7	זַרְעָא #1 n.
119:8	מְעַבַּר adj.
119:14	ידע vb.
119:18	פרש vb.
120:3	אַבָּא דְאַבָּא n.
	יַרְכָּא #2 n.

AnanEps

Ref	Entry
146:17	אַלְמָא adv.
286:5	גַּבְרוּתָא #1 n.
286:18	כִּי #1 conj.
	שבק vb.
286:20	אַלְמָא adv.
287:14	וְ conj.
289:13	עַד prep.
	פַּלְגָא דְיוֹמָא n.

AnanMann

Ref	Entry
1r:8	רַחְמֵי n.
1r:9	נפל vb.
1r:11	קוּרְבָּנָא n.
2r:6	פִּיסְקָא n.
2r:11	פּוּרְיָא #1 n.
2r:13	פטר vb.
2v:3	לֵיוָאָה n.
	צָפָא n.
2v:4	פִּיסְקָא n.
2v:10	בֵּי שִׁימְשֵׁי n.
2v:13	מַשְׁמְרָא n.
2v:14	מַשְׁמְרָא n.
	צְלוֹתָא n.
	קְהָלָא n.
4r:8	לבש vb.
4r:16	אַפָּא #1 n.
	סיים #1 vb.
4v:5	צוֹמָא n.

AnanSch

Ref	Entry
3:4	נדר vb.
3:6	פלח vb.
3:12	חוב vb.
	נְחָשָׁא #2 n.
	עבד vb.
3:13	זרע vb.
	כָּל דְּ־ pron.
3:14	אַרְדָּא #1 n.
3:16	אַפְצָא n.
3:17	קדש vb.
	רמי #1 vb.
3:18	אכל #1 vb.
	דִּבְרָא n.
	מֵם n.
	קרי #1 vb.
3:19	מני vb.
	מְנִיָּינָא n.
3:24	גדל #1 vb.
4:5	לִישָּׁנָא n.
4:6	פרק vb.
4:7	הֵיכָא adv.
4:13	חוּמְשָׁא num.
	טפי #1 vb.
4:17	אַפְרָשׁוּתָא n.
4:20	חוּמְשָׁא num.
4:22	פּוּרְקָנָא n.
4:24	עַבְדָּא #1 n.
4:27	קרב vb.
5:9	כלל #2 vb.
5:14	מִשּׁוּם prep.
5:16	אמר vb.
5:20	עשר vb.
5:21	הוי vb.
	הֵיכִי adv.
	כַּד conj.
	עשר vb.
5:27	מִידָּא n.
6:9	זרע vb.
6:10	צרך vb.
6:11	הוּא pron.
	ילד vb.
6:12	מָרְיָא n.
6:13	שבק vb.
	שַׁתָּא n.
6:14	מִן כַּד prep.
6:22	פרק vb.
6:24	דִּירְכָּא n.
7:3	בַּת יוֹמָא n.
7:9	פרק vb.
7:13	כלל #2 vb.
7:14	מִשּׁוּם prep.
7:17	הָתָם adv.
7:19	בּוּכְרָא #1 n.
	כַּסְפָּא n.
	מַתְקָלָא n.
7:27	מַתְקָלָא n.
	קִירְטָא n.
7:28	מַתְקָלָא n.
7:29	קִירְטָא n.
8:5	נַחְלָא n.
8:8	נְפִישׁ adj.
8:9	נַחְלָא n.
	עִיגְלָא n.
8:10	הַהִיא pron.
	נַחְלָא n.
	נְפִישׁ adj.
8:11	זרע vb.
	זַרְעָא #1 n.
8:12	נַחְלָא n.
	עכב vb.
8:16	פּוּרְסָנָא n.
8:17	פּוּרְסָנָא n.
8:29	פרק vb.
9:4	כלל #2 vb.
9:12	בּוּכְרָא #1 n.
9:17	זרק vb.
9:18	מוּמָא n.
9:23	לֵית(־) part.
9:25	יהב vb.
10:5	חֲדַת adj.
	עֲבוּרָא n.
10:16	כַּד conj.
	מטי vb.
	עלל vb.
10:17	עֲבוּרָא n.
10:22	פרש vb.
10:23	קלי vb.
10:26	הוּא pron.
	שְׂעָרְתָא #1 n.
10:27	זִימְנָא n.
10:28	אכל #1 vb.
	חִיטְּתָא #1 n.
	לַחְמָא n.
11:3	לַיישָׁא n.
11:9	חִיטְּתָא #1 n.
	חֲצָדָא n.
11:13	אפי vb.
	כּוּכָּא #1 n.
11:15	כּוּכָּא #1 n.
11:19	עוּמְרָא n.
11:23	מִישְׁחָא n.
	ערבתא #2 n.
11:25	רסס #1 vb.
11:26	לַחְמָא n.
12:5	בְּהִילָא n.
12:6	כָּל מִידֵּי pron.
12:9	לִישָּׁנָא n.
12:12	דִּהְבָּא n.
	כַּסְפָּא n.
12:13	מַתְקָלָא n.
12:16	מָנְיָא n.
12:20	כַּיילָא n.
	מַתְקָלָא n.
12:25	מָנְיָא n.
	מַתְקָלָא n.
13:12	בַּבְרָא n.

13:13 בִּכְרָא n.
בְּעִירָא n.
חִילוּפָא n.
13:14 אַמְתָא #1 n.
14:2 הֲדָדֵי pron.
14:3 לֵיכָּא part.
14:4 כָּהֲנָא n.
שְׁכִיחַ adj.
14:5 נתן vb.
14:6 מטי vb.
14:8 דְּמֵי n.
זבן vb.
14:12 מוּמָא n.
14:13 מָתָא n.
14:14 קרב vb.
14:16 קִנְיָינָא n.
14:23 דִּיל־ pron.
14:27 מִגַּבֵּי prep.
15:1 מִגַּבֵּי prep.
15:2 שׁוּקָא n.
15:3 הוי vb.
15:6 שׁלי #1 vb.
15:7 חוּמְשָׁא num.
15:10 פּוּרְקָנָא n.
15:11 מַתְקָלָא n.
15:13
כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
מני vb.
פּוּרְקָנָא n.
15:14 רום vb.
15:15 מוֹתָנָא n.
15:16 נתן vb.
15:21 מַתְקָלָא n.
16:1 מַתְקָלָא n.
16:2 סלק #1 vb.
16:4 פַּלְגָא #1 n.
16:8 מני vb.
16:9 מַתְקָלָא n.
16:20 רבי #1 vb.
16:26 מַתְקָלָא n.
16:29 פרשׁ vb.
17:2 מַתְקָלָא n.
17:4 בֵּי(ת) כְּנֵישְׁתָּא n.

עִיבִידְתָּא n.
17:7 דּוּכְרָנָא n.
כפר vb.
17:8 דכי #1 vb.
17:10 זוּזָא n.
סגי #2 vb.
17:12 צור #1 vb.
17:13 פְּשִׁיטָא #2 n.
17:14 נסב vb.
18:1 בַּר בְּרָא n.
18:2 פְּרִיצוּתָא n.
18:15 אַבָּא דְאִימָּא n.
18:24 אִית part.
18:25 אסר vb.
18:27 אִיתַּת אַבָּא n.
19:5 בַּת אַבָּא n.
19:6 בַּת אַבָּא n.
בַּת אִימָּא n.
19:11 הֲדָדֵי pron.
19:12 מִשּׁוּם prep.
20:3 אִיתַּת אַבָּא n.
20:4 ילד vb.
20:6 אַבָּא #1 n.
20:9 קרי #1 vb.
20:15 רום vb.
21:7 אִינּוּן pron.
דְּ־ conj.
21:9 אֲחָתָא n.
21:10 אֲחָא דְאַבָּא n.
21:12 בָּתַר prep.
22:7 דור #1 vb.
22:9 רום vb.
23:3 עלל vb.
23:4 טוי #1 vb.
23:9 הוי vb.
23:11 כַּפָּא #2 n.
23:12 כָּא adv.
23:16 שׁחט vb.
23:23 אִילָּאו conj.
23:25 בָּרְיוּתָא n.
23:26 הָאִידָּנָא adv.
23:29 אִית part.
24:1 אַיְילָא #2 n.

24:5 טַבְיָא n.
יוֹנָא n.
מִיתוּתָא n.
עִידָּנָא n.
שְׁפִנִינָא n.
24:6 אִילָּאו conj.
קְדָלָא #1 n.
שׁחט vb.
24:7 אַפְקוּתָא n.
24:10 דִּירְכָּא n.
24:11 שׁחט vb.
24:15 אַפְקוּתָא n.
24:17 אַפְקוּתָא n.
24:18 לִישָּׁנָא n.
עִיקְבָא n.
קַנְיָא n.
שׁחט vb.
24:19 בעי vb.
גַּבֵּי prep.
קְדָלָא #1 n.
24:20 לִיקא n.
מטי vb.
24:21 כּוּלָּא pron.
פסק vb.
צַוְּורָא n.
שׁכח #1 vb.
24:24 וַשְׁטָא n.
24:25 אִי conj.
24:27 חִינְכָּא n.
24:29 וַשְׁטָא n.
חִינְכָּא n.
לַהֲדֵי prep.
צַוְּורָא n.
24:30 טפי #1 vb.
מֵם n.
24:31 קְדָלָא #1 n.
25:3 דכר vb.
מִיגּוֹ prep.
25:5 גְּדָלָא #2 n.
25:6 דכר vb.
25:7 דִּינָא n.
25:8 גְּדִילְתָּא n.
חוּטָא n.

25:9 אַפָּא #1 n.
דכר vb.
חזק vb.
25:10 חִיוָּר #1 n.
25:24 נהר #1 vb.
צִיבְעָא n.
25:25 מִדְּ־ prep.
25:26 גְּלִימָא n.
יָנוּקָא n.
25:27 גְּלִימָא n.
קַרְנָא n.
26:2 מִילְּתָא #1 n.
עיין vb.
26:3 לִיבָּא n.
רְגִיג adj.
26:5 אזל #1 vb.
הני #1 vb.
רְגִיג adj.
26:7 לִישָּׁנָא n.
26:8 עינתא n.
26:9 הָאֵי #1 pron.
עיין vb.
26:10 מֵיכְלָא n.
רְגִיג adj.
26:11 חֲזוּתָא n.
26:12 זְנוּתָא n.
26:14 דַּחֲלוּתָא n.
שְׁמַיָּא n.
26:15 זכי vb.
26:21
כָּל אִימַּת(י) דְּ־ conj.
קום vb.
26:22 כְּמָאן דְּ־ conj.
קבל #1 vb.
26:23 קדשׁ vb.
26:24 שְׁמָא n.
26:25 נטר vb.
פקד vb.
27:1 חבק #2 vb.
27:3 בִּישְׂרָא n.
27:4 מְחָתָא #1 n.
סַפְסֵירָא #1 n.
רוּמְחָא n.

27:6 סַפְסֵירָא #1 n.
27:7 חבק #2 vb.
קְלִילָאִית #2 adv.
27:8 אתי vb.
בִּישְׂרָא n.
27:10 מִיתוּתָא n.
סַפְסֵירָא #1 n.
רוּמְחָא n.
27:11 אִילָּאו conj.
הַסְפֵּידָא n.
חבק #2 vb.
27:12 גדידא n.
חבק #2 vb.
27:13 גרם #1 vb.
סלק #1 vb.
27:14 שְׁמַיָּא n.
27:15 קדם vb.
שׁוי vb.
27:16 גמר vb.
27:17 גדידא n.
27:19 יזף vb.

27:20 יזף vb.
27:22 וַדַּאי adv.
27:25 מִגַּבֵּי prep.
27:26 לִישָּׁנָא n.
מְקָרַב adj.
27:27 גנדר #2 vb.
27:28 יזף vb.
רִיבִּיתָא n.
28:2 גנדר #2 vb.
סלק #1 vb.
28:4 כַּד conj.
שׁקל #1 vb.
28:7 מטי vb.
עלל vb.
עִם prep.
28:12 הָהוּא pron.
28:13 לְבוּשָׁא n.
28:14 לֵית(־) part.
28:25 מָמוֹנָא n.
מעט vb.
28:26 צרך vb.

28:27 דור #1 vb.
28:28 יכל vb.
28:29 דור #1 vb.
חיי vb.
28:30 חזק vb.
29:9 חוּמְשָׁא num.
29:11 רֵישָׁא n.
29:18 קְהָלָא n.
29:21 יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי n.
29:28 כסי vb.
*פִּרְכְתָּא n.
29:29 קִיטְמָא n.
30:1 עשׂר vb.
30:3 טפי #1 vb.
30:4 הוי vb.
30:12 קַמֵּי(־) prep.
31:4 רוּבָּא n.
שׁכב #1 vb.
31:7 שׁכב #1 vb.
31:8 סני vb.
31:11 בעל vb.

31:12 זַרְעָא #1 n.
32:5 רְעוּתָא n.
32:8 לִיבָּא n.
רְעוּתָא n.
33:7 גני #1 vb.
33:8 דוב vb.
חוור vb.
33:12 נַפְשָׁא n.
33:16 פרט vb.
34:13 קרב vb.
35:13 אָזְלָא n.
35:18 נסב vb.
35:24 ילד vb.

AnanSok

1:19 כְּדְ־ prep.
1:23 בַּת בְּרָא n.
כְּדְ־ prep.
1:24 אֲחָתָא n.

IV. Incantation Texts

Magic Bowls

1:4 הוי vb.
1:5 הָדָא pron.
1:6 אָמֵין adj.
קְמִיעָא n.
1:8 זַרְעִיתָא n.
לִילִיתָא n.
מִינָא n.
1:9 בַּר נִירָא n.
גְּזֵירְתָּא n.
מרד vb.
סטי vb.
1:10 המס vb.
וְ־ conj.
חבל #1 vb.
פגם vb.

צלף vb.
רמס vb.
1:11 בלם vb.
פגר #1 vb.
פוכתא n.
שׁגשׁ vb.
1:12 דְּמוּתָא n.
דמי vb.
1:13 שׁכב #1 vb.
1:14 אֲנַחְנָא pron.
עַל prep.
2:1 גציצא n.
חֵילָא #1 n.
פַּרְזְלָא n.
קוֹמְתָא n.
קַרְקַפְתָּא n.

2:2 אדמסא n.
אזל #1 vb.
ברי #1 vb.
דְּכֵי adj.
לְבוּשָׁא n.
לבשׁ vb.
מלל #2 vb.
פגע vb.
2:3 אִישְׁפָּא n.
אשׁף vb.
בְּעֵיל דְּבָבָא n.
חטי #1 vb.
מִידַּעַם pron.
מָרִיר adj.
סָנְאָה n.
2:4 גבב vb.

יַמָּא n.
קַשְׁתָּא n.
2:5 בֵּיתָא #1 n.
יַתְרָא n.
פשׁט vb.
2:6 אַחְרָמְתָא n.
גְּזֵירְתָּא n.
דֵּיוָא n.
טוּרָא n.
כבשׁ vb.
מִיטּוּל conj.
נוח vb.
נחת #1 vb.
שַׁמַּתָּא n.
2:7 אִיסְתְּרָא n.
נוּקְבְתָא n.

Ref	Entry	Ref	Entry	Ref	Entry	Ref	Entry
	סִידְרָא n.		חטי #1 vb.	6:5	כּוּלָּא pron.		ציצא n.
	רָזָא n.		סכל #2 vb.	6:6	אזל #1 vb.	7:6	דֵּירְתָא n.
	רפד vb.	4:3	אִיסָּרָא #2 n.		חתם vb.		מִן prep.
3:1	אִיסָּרָא #2 n.	4:4	אִיסּוּרָא n.		עכר #2 vb.		סָטָנָא n.
	אָסְיָא n.		אסר vb.		פִּיתְחָא n.	7:9	מְנַטְּרָנָא n.
	זמן vb.		יוֹמָא דְדִינָא n.		צרר vb.		רוּחָא n.
	חָתְמְתָא n.		מַלְוָאשָׁא n.	6:7	בְּ־ prep.	7:10	בְּ־ prep.
	רָזָא n.		מָרִיר adj.		הָלֵין pron.		הָדָא pron.
	רַחְמֵי n.	4:5	דראושא n.		כִּיבְשָׁא #1 n.	7:11	כּוּרְהָנָא n.
	שָׁרִיר adj.		סכל #2 vb.		מִילְּתָא #1 n.		לוּטְתָא n.
3:2	בִּישׁ adj.		פּוּרְקָנָא n.		שְׁמָא n.		צַעֲרָא n.
	דֵּיוָא n.	4:6	זרז vb.	6:8	חֲמִישָׁאָה adj.		קְשֵׁי adj.
	נזה #2 vb.		שׁאל vb.		רְבִיעָאָה adj.	7:12	זוע vb.
	סָטָנָא n.		שׁוּרָא #1 n.		שְׁבִיעָאָה adj.		מִבָּתַר prep.
	רחק vb.	5:1	בְּרַתָּא #1 n.		שְׁתִיתָאָה adj.		מִן קֳדָם prep.
3:3	אִימָּא n.		חתם vb.	6:9	כבשׁ vb.	7:13	גְּזֵירְתָא n.
	בַּעֲלָא n.		יָת(־) part.		מללתא n.		זִיפָא #2 n.
	ימי vb.		לחשׁ vb.	6:10	אִית part.		חַשָּׁא #1 n.
	מִילְוָות n.		עדי vb.		יַמִּינָא n.		כיסא #3 n.
	מִן prep.		רחק vb.		סִיטְרָא n.		מַטַּרְתָּא #2 n.
3:4	מִילְוָות n.	5:2	בִּישׁ adj.		קרב vb.		עבר vb.
	שׁבע vb.		חתם vb.		שׁלט vb.		עֲנְקְתָא n.
3:5	יָת(־) part.		לִילִיתָא n.		שְׂמָאלָא n.		רָזָא n.
3:6	אִישְׁתָּא n.		נִידְרָא n.	6:11	אַרְזָא n.	7:14	בִּישׁ adj.
	דחל vb.		סָנֵי adj.		בֵּינָא #1 n.		דְּמוּתָא n.
	יַקִּיד adj.		עוֹבָדָא n.		גִּיגְּלָא n.		זֵידָנָאָה adj.
	מַלְאַךְ מוֹתָא n.	5:3	בֵּיזָא #1 n.		דֵּין pron.		מַזִּיקָא n.
3:7	בלע vb.		חָתְמָא n.		לְעָלַם adv.		עוֹפָא n.
	כַּד conj.		קללא n.		מיזמא n.		פִּגְעָא n.
	ערק vb.	5:4	סָטָנָא n.		פקע #1 vb.		רִימְסָא n.
3:8	הוי vb.		עֵינָא #1 n.		צרי #1 vb.		שֵׁידָא n.
3:9	מִן קֳדָם prep.	6:1	דֵּיוָא n.		שְׁמַיָּא n.		שֵׁידְתִין n.
3:10	וְ־ conj.		כבשׁ vb.	7:2	אָסְיָא n.	7:15	אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
	מַלְאַךְ מוֹתָא n.		כִּיבְשָׁא #1 n.		חתם vb.		אִיתְּתָא n.
	מִן קֳדָם prep.	6:2	גיסא #3 n.		צרר vb.		בטל vb.
3:11	אַף conj.		חוּמַּרְתָּא n.		רַחְמֵי n.		גַּבְרָא #1 n.
	כֵּן adv.		קִיבְלָא n.	7:3	חתם vb.		דְּמוּתָא n.
4:1	אסר vb.	6:3	לוי vb.		נַפְשָׁא n.		הָדֵין pron.
	כול vb.		עִם prep.		קִנְיָינָא n.		כּוּלָּא pron.
	מְטַלַּלְתָּא n.	6:4	אִיסְקוּפְּתָא n.	7:4	אֱלָהָא n.		נפק vb.
	קַדִּישׁ adj.		דרך #1 vb.		רַב adj.		פַּגְרָא #2 n.
4:2	אִינָשֵׁי בֵיתָא n.		כִּיבְשָׁא #1 n.	7:5	זוע vb.	7:16	דְּנָן pron.
	זָוִיתָא n.		רמי #1 vb.		זִיוָא n.		דרר vb.

Ref	Entry	Ref	Entry	Ref	Entry	Ref	Entry
	חבל #1 vb.		שִׁינְתָא n.		עקר vb.		רחק vb.
	חֲבָלָא #1 n.	9:1	זמן vb.	9:16	הדר #1 vb.		שׁערתא n.
	חטי #1 vb.		כָּסָא #1 n.		יוֹמָא n.	12:4	אחד vb.
	חֵילְמָא n.	9:2	בִּישׁ adj.		רוּחָא n.		חֲבָלְתָא n.
	ימי vb.		דִּיכְרָא n.	10:1	פּוּרָא n.	12:5	לִילִיתָא n.
	עוֹד adv.		חָטוֹפְתָא n.		רמי #1 vb.	12:6	בַּת בְּרַתָּא n.
	שׁחרתא #2 n.		לִילְיָא #2 n.	10:3	חזי vb.	12:7	טורפסא n.
7:17	גַּבְרָא #1 n.		לִילִיתָא n.		כתב vb.		מוֹרְנִיתָא n.
	גוּנְדָּא #1 n.	9:3	אַרְבְּעָא num.	10:4	אִיתְּתָא n.	12:8	שׁכב #1 vb.
	גַּרְמָא #1 n.		גַּבָּא n.		שִׁינְתָא n.	12:9	בְּרָא #1 n.
	חַרִיף adj.		לבשׁ vb.	10:6	כנע vb.		גלף #1 vb.
	מבכלא n.		סתר #2 vb.		עקר vb.		יָת(־) part.
	מַגְּלָא n.		רמי #1 vb.		רָמְתָא #1 n.		עָלְמָא n.
	נקט vb.		שׁלח #2 vb.	10:7	אבד #1 vb.	13:2	בטל vb.
	עַרְסָא #1 n.		שְׁעָרְתָא #2 n.		אתי vb.	13:3	בְּרַתָּא #1 n.
	פסס vb.	9:4	אַבָּא #1 n.		בְּכֵין adv.	13:4	אִיסּוּרָא n.
	רמי #1 vb.		מִן prep.		חַרְשָׁא #2 n.		שׁבע vb.
	שׁוּרְבְּתָא n.		נפק vb.		לְטָבָא n.		שֵׁידָא n.
	שׁיצי vb.	9:5	מִיטּוּל conj.		מְרוֹמָא n.		שַׁלִּיט adj.
8:1	חָתְמְתָא n.	9:6	אִימָּא n.		עַל prep.	13:5	אִם conj.
8:2	אָסְיָא n.		שְׁמָא n.	10:8	אַתְרָא n.		בַּת בְּרַתָּא n.
	צרר vb.		שַׁמַּתָּא n.		מְחַבְּלָא n.		דִּיכְרָא n.
8:4	אֱלָהָא n.	9:7	אִימָּא n.	10:9	חֵילְמָא n.		טורפסא n.
	חָתְמָא n.		גִּיטָּא n.	10:10	אִיגַּרְתָּא n.		מוֹרְנִיתָא n.
8:5	זוע vb.		חרד vb.		דָּתָא n.		מחי #1 vb.
8:6	דֵּיוָא n.		שְׁמַיָּא n.	10:11	אִיסְקוֹפְּתָא n.		נוּקְבְּתָא n.
	דֵּין pron.	9:8	אַנְתְּי pron.	11:1	קְמִיעָא n.	13:6	בטל vb.
	זֵידָנָאָה adj.		חטפיתא n.	11:2	אחד vb.		גִּיבָּר adj.
	שׁרי #1 vb.		לִילִיתָא n.		חתם vb.	13:7	אִיתְּתָא n.
8:9	מְחַבְּלָנָא n.		פִּיטּוּרִין n.	11:3	חָתְמָא n.		גִּיטָּא n.
8:11	מבכלא n.	9:9	עֵיבַר יַמָּא n.		קַדְמָאָה adj.	13:8	אזל #1 vb.
	עֲנְקְתָא n.	9:11	עִיזְקְתָא n.	11:4	הָלֵין pron.		עִיזְקְתָא n.
8:12	בִּישׁ adj.		שׁחרתא #2 n.		מבכלא n.		ערק vb.
	זוע vb.	9:12	חטפיתא n.	11:5	טוּפָנָא n.		קדח vb.
	טוּרָא n.		טַלָּנִיתָא n.	11:6	מִן prep.	14:1	אָסוּתָא n.
	מִן קֳדָם prep.		פא prep.		רחק vb.	14:3	בְּרָא #1 n.
8:13	בטל vb.	9:13	בַּעֲלָא n.	11:7	בֵּית מַשְׁכְּבָא n.		חיי vb.
	בַּר אִינָשׁ n.		נסב vb.	12:1	אָסוּתָא n.		נטר vb.
	פתכרתא n.		קַדִּישׁ adj.		אסי #1 vb.		קום vb.
	רָזָא n.		שִׁיבּוּקִין n.	12:2	בטל vb.	14:4	לוּטְתָא n.
8:14	שִׁיקְצָא n.	9:14	מוֹמָתָא n.		נזה #2 vb.		סָטָנָא n.
8:15	גְּווּנָא n.		מַלְאֲכָא n.		רַחְמֵי n.		שִׁיבְטָא #1 n.
8:16	דרר vb.	9:15	אַף conj.	12:3	עַקְרוּתָא n.	14:5	זִיפָא #1 n.

זלף #2 vb.
ימי vb.
כַּד conj.
14:6 כִּיבְשָׁא #1 n.
עבד vb.
רְעוּתָא n.
שאי #1 vb.
14:7 נִיגְרָא #1 n.
סמיוית n.
ציצא n.
שאי #1 vb.
14:8 ברק vb.
בַּרְקָא #1 n.
נשף #1 vb.
רְקִדָּא n.
14:9 גיסא #3 n.
מללתא n.
קִיבְלָא n.
שִׁיקוּפְּתָא n.
שמת vb.
14:10 לִילִיתָא n.
מבכלתא n.
נזה #2 vb.
14:11 אִיתְּתָא n.
14:12 דִּירְתָא n.
דְּנָן pron.
שרי #1 vb.
14:13 אִידְּרוֹנָא n.
אִסְפְּלִידָא n.
15:1 סכר vb.
עַמָּא n.
15:3 מַלְאֲכָא n.
15:4 חבב vb.
חבק #1 vb.
15:6 כְּסוּתָא n.
מַלְבּוּשָׁא n.
15:7 זוח vb.
15:8 דְּרוּסְתָּ n.
קַיָּים adj.
קְלַקְלָא n.
רָזָא n.
15:9 בְּתוּלְתָא n.
חבל #2 vb.
חסם #2 vb.
קָלָא #1 n.
קְלַקְלָא n.
15:10 חבי #2 vb.
לְגוֹ prep.
15:11 אדליתא n.
חבל #2 vb.
כְּלִילָא n.
16:1 חֲתִמְתָא n.
כָּסָא #1 n.
16:2 מַרְכַּבְתָּא n.
עוז vb.
שְׁמָא n.
16:3 בַּרְדָּא #1 n.
הֵיכְלָא n.
נוּרָא n.
שבע vb.
שְׁכִינְתָּא n.
שרי #1 vb.
16:4 אחושא n.
16:5 זִיקָא #1 n.
16:6 דכר vb.
16:7 אִישְׁתָּא n.
יַקִּיד adj.
17:1 מָרְיָא n.
17:6 עוֹבָדָא n.
פִּגְעָא n.
שיבא #4 n.
שיבטא #1 n.
17:7 אסר vb.
נוּרָא n.
נְחָשָׁא #2 n.
סכר vb.
צוּרְתָא n.
17:9 חוֹתְמָא n.
18:1 אָסוּתָא n.
18:4 קום vb.
קְנָיָינָא n.
18:5 אֱלָהָא n.
קַדִּישׁ adj.
18:6 בִּנְיָינָא n.
חֲבָלְתָּא n.
כבש vb.
מְחָתָא #1 n.
נְהוֹרָא n.
סִתְרָא #2 n.
18:7 אֱלָהָא n.
כּוּרְסְיָא n.
נֶיְיתָא n.
רוּגְזָא n.
שויתא n.
18:8 אסר vb.
חוּמַּרְתָּא n.
טוּמְאָתָא n.
כַּדָּנָא n.
18:9 חֲשׁוֹכָא n.
מבכלתא n.
מוֹמָתָא n.
מללתא n.
נָלָא n.
סְרֵי adj.
עִנְקְתָא n.
קִיבְלָא n.
18:10 אִיסְרָא #2 n.
אישתקופתא n.
בַּת קָלָא n.
מְסַכְּיָנוּתָא n.
פִּגְעָתָא n.
18:11 לִילִיתָא n.
שכב #2 vb.
19:1 דָּרָא #1 n.
19:2 שבק vb.
19:3 אַנְתְּ pron.
פטר vb.
19:4 חֲטוֹפְתָא n.
טַלָּנִיתָא n.
19:5 גַּבָּא n.
סתר #2 vb.
עַל prep.
עֲרָטִיל adv.
שלח #2 vb.
שְׁעָרְתָא #2 n.
19:7 דִּירְתָא n.
כו interj.
19:8 ימי vb.
שַׁמַּתָּא n.
19:9 יְקָרָא n.
פִּיטוּרִין n.
19:10 אִימָּא n.
הָכְדֵין adv.
עִיבַר יַמָּא n.
19:11 בֵּיתָא #1 n.
חוח vb.
19:12 אָסוּתָא n.
נְטָרְתָא n.
עִיזְקְתָא n.
20:1 כּוּלָּא pron.
רַחֲמֵי n.
שְׁמַיָּא n.
20:2 קום vb.
20:4 אִיסּוּרָא n.
מַלְכָּא n.
20:5 בַּת בְּרָתָא n.
20:6 חנק vb.
טרף #1 vb.
מחי #1 vb.
מרמיצא n.
מרמיצתא n.
20:7 טורפסא n.
מוֹרָנִיתָא n.
מחי #1 vb.
שֵׁידָא n.
20:8 גִּיטָּא n.
כתב vb.
20:9 מוֹמָתָא n.
קבל #1 vb.
קדח vb.
שקל #1 vb.
20:11 עָלְמָא n.
21:1 אָסְיָא n.
21:2 רַחֲמֵי n.
21:3 בֵּית מַשְׁכְּבָא n.
קוֹמְתָא n.
21:4 חָתָמָא n.
שרי #1 vb.
21:5 מָרְיָא n.
מָרְתָא #1 n.
21:6 אִיסְתְּרָא n.
בַּגְדָּנָא n.

מַלְכְּתָא n.
21:7 כְּלִילָא n.
21:8 אֱלָהָא n.
דִּיכְרָא n.
כִּיבָא #2 n.
מְחָתָא #1 n.
רִימְזָא n.
שִׁיתָּא num.
21:9 אִיסְתְּרָא n.
כְּנָתָא #4 n.
נוּקְבְּתָא n.
21:10 אֲבָרָא n.
כּוּמְרָא #2 n.
נְחָשָׁא #2 n.
סִילִיתָא #1 n.
פַּרְזְלָא n.
רָם adj.
21:11 סִפְרָא #1 n.
רַחֲמֵי n.
21:13 גִּיבָּר adj.
זְרִיז adj.
חֲלִיץ adj.
מַלְאֲכָא n.
סָטָנָא n.
21:14 אִיסּוּרָא n.
אסר vb.
הָלֵין pron.
מִן prep.
שֵׁידָא n.
21:15 אַרְעָא n.
בַּר מִן prep.
פִּגְרָא #2 n.
21:16 דֵּיוָא n.
דנחיש n.
חוּמַּרְתָּא n.
פְּתַכְרָא n.
קרי #1 vb.
21:17 חתם vb.
*מוּבְלָא n.
שַׁרִּיר adj.
21:19 בִּינְתָא n.
חתם vb.
טוּפְרָא n.
מַלְוָאשָׁא n.
עדמא conj.
21:20 חזי vb.
23:1 אִיסְקוּפְּתָא n.
23:2 זִיקָא #1 n.
23:3 חתם vb.
עִיזְקְתָא n.
24:1 בְּרַתָא #1 n.
רוּחָא n.
24:2 אִיסְקוּפְּתָא n.
קרב vb.
24:3 חָתָמָא n.
25:1 פִּגְעָא n.
25:3 חָתָמָא n.
עִיזְקְתָא n.
25:4 מַזִּיקָא n.
26:2 אזיתא n.
אסי #1 vb.
26:3 אָסוּתָא n.
26:4 חֵילְמָא n.
סָטָנָא n.
שַׁגִּישׁ adj.
26:5 שְׁמַיָּא n.
27:1 אִיתְּתָא n.
הוי vb.
נזה #2 vb.
27:3 רִיבּוֹנָא n.
27:5 בַּר אִינָשׁ n.
27:6 הָדֵין pron.
קִנְיָינָא n.
27:7 גלילא n.
דֵּין pron.
28:3 אחד vb.
אַנְתְּ pron.
28:4 לִילִיתָא n.
רוּחָא n.
28:5 זוע vb.
יַמָּמָא n.
כּוּלָּא pron.
רַמְשָׁא n.
28:6 גִּיטָּא n.
מִקַּמֵּי(־) prep.
סִיפְרָא n.
פִּיטוּרִין n.
שִׁיבּוּקִין n.
29:2 אָסְיָא n.
29:3 חֵילָא #1 n.
29:4 לבש vb.
פַּרְזְלָא n.
קוֹמְתָא n.
29:5 אדמסא n.
אזל #1 vb.
ברי #1 vb.
דְּכֵי adj.
לְבוּשָׁא n.
מלל #2 vb.
פגע vb.
שְׁמַיָּא n.
29:6 בְּעֵיל דְּבָבָא n.
גבב vb.
יַתְרָא n.
מִידַּעַם pron.
מְרִיר adj.
סָנְאָה n.
פשט vb.
קַשְׁתָּא n.
29:8 אִישְׁפָּא n.
אשף vb.
יַמָּא n.
29:9 אַחְרַמְתָּא n.
גְּזֵירְתָא n.
שַׁמַּתָּא n.
29:10 דֵּיוָא n.
מִיטוּל conj.
29:11 אִיסְתְּרָא n.
לִילִיתָא n.
סִידְרָא n.
פריכא n.
רפד vb.
30:1 כָּסָא #1 n.
מָרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא n.
שבב vb.
שגר #2 vb.
שחן vb.
30:2 אָמֵין adj.
כִּיבְשָׁא #1 n.
30:3 טלל #1 vb.
רַחְמְתָא n.
רקד #1 vb.
30:4 שבב vb.
שחן vb.
שיחא n.
30:5 דּוּכְרָנָא n.
כּוּלָּא pron.
מָרְתָא #1 n.
עִזּוּז adj.
31:4 מְעַזְיָא n.
קְצִיצָא n.
31:6 דִּירְתָא n.
פִּגְעָא n.
31:7 בְּרָא #1 n.
טמא n.
כיפסא n.
כַּשִּׁיר adj.
שבע vb.
31:8 חַרָשָׁא #2 n.
31:9 בְּרָא #1 n.
דכר vb.
מַזִּיקָא n.
31:10 גזר vb.
קום vb.
31:11 כּוּרְסְיָא n.
מָרְיָא n.
רְבוּתָא n.
שחקי #2 n.
31:12 אֱלָהָא n.
דְּחִיל adj.
הֵימָנוּתָא n.
32:2 סָטָנָא n.
קְיָיטָא n.
32:4 חַסְדְּנָאָה adj.
פּ־ prep.
32:5 חֶיזְוָנָא n.
33:2 חֲתִמְתָא n.
33:4 שַׁלִּיט adj.
33:6 דַּחֲלוּלָא n.
חֶיזְוָנָא n.
חֵילְמָא n.
כּוּלָּא pron.

Ref.	Entry
	מבכלתא n.
	סָנֵי adj.
33:7	אִיסְקוּפְּתָא n.
	מדובקא n.
	מִן prep.
33:9	אַתּוּ pron.
	שגושין n.
33:10	דֵּיוָא n.
	נפק vb.
	עוור vb.
33:11	כתב vb.
	מסר #1 vb.
33:12	גרוסיא n.
	זעק vb.
33:13	לִילִיתָא n.
	שַׁלִּיט adj.
33:14	סָטָנָא n.
33:15	אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
	בֵּית מַשְׁכְּבָא n.
	קִנְיָינָא n.
33:16	זעק vb.
	חַבְרָא #2 n.
33:17	אסר vb.
	אַתּוּ pron.
	הָהוּא pron.
	ימי vb.
	מוֹמָתָא n.
	שַׁרִּיר adj.
33:18	דַּחֲלוּלָא n.
	דָּרְתָא n.
	מרובא n.
	שִׁיבטא #1 n.
33:19	סִיוּטָא n.
	פַּלְגָא #2 n.
	שֵׁידָא n.
	שׁסטם vb.
33:20	בֵּית מַשְׁכְּבָא n.
34:1	כבשׁ vb.
	כִּיבְשָׁא #1 n.
34:4	דְּמוּתָא n.
	דמי vb.
	דרך #1 vb.
34:5	גיסא #3 n.
	זֵידָנָאָה adj.
	חוּמַּרְתָא n.
	פְּתַכְרָא n.
	קִיבְלָא n.
34:6	סחף vb.
34:7	הָלֵּין pron.
	חתם vb.
	צִירָא n.
34:9	שבק vb.
34:13	דורא #4 n.
35:1	אָסוּתָא n.
35:4	מְחָתָא #1 n.
35:5	בִּנְיָינָא n.
	כבשׁ vb.
	רוּגְזָא n.
35:6	אסר vb.
	דֵּיוָא n.
	כּוּרְסְיָא n.
	נקט vb.
35:7	חֲשׁוֹכָא n.
	טוּמְאתָא n.
	סָרֵי adj.
35:8	אישתקופתא n.
	אַשְׁלָמְתָא n.
	לוּטְתָא n.
	מוֹמָתָא n.
	עֲנָקְתָא n.
	פִּגְעָא n.
	פִּגְעָתָא n.
35:9	אִיסָּרָא #2 n.
	חרצא #2 n.
	יליפותא n.
	מִיתוּתָא n.
	עֲרָוִיתָא n.
35:10	דֵּיוָא n.
	כבשׁ vb.
	מבכלתא n.
35:11	כָּל מִידַּעַם pron.
36:3	נזה #2 vb.
36:6	אִישָּׁפָא n.
	אפוכא n.
	צימרא #3 n.
36:7	חטפיתא n.
	טָלָנִיתָא n.
	יָרוֹרָא n.
	כיסא #3 n.
	סינירותא n.
	פִּגְעָא n.
	שִׁיקוּפְתָא n.
36:8	אפותא n.
	אפוכא n.
	בְּעֵיל דְּבָבָא n.
36:9	אפותא n.
	אפוכא n.
	מאסרא n.
	מְעִיקָא n.
	עָקְתָא n.
36:10	אִיסְתְּרָא n.
	בֵּיל n.
	שדרתא n.
36:12	מאסרא n.
37:1	אורשא n.
	רִיפְסָא n.
	שבע vb.
37:3	אִיסָּרָא #2 n.
	חַרְשֵׁי n.
	שְׁבוּעֲתָא n.
37:4	מללתא n.
	נִידְרָא n.
	עֲזוּבְתָא n.
	צימרא #3 n.
	שִׁיקוּפְתָא n.
37:6	אִיסּוּרָא n.
	בְּעֵיל דְּבָבָא n.
	מסרא #2 n.
	מְעִיקָא n.
	עַזִּיז adj.
	פירויטא n.
37:7	כְּרִיהוּתָא n.
	סירוגא n.
	קצירותא n.
	קְשִׁיוּתָא n.
	שדרתא n.
38:1	בַּר אֱינָשׁ n.
38:2	חֲמָתָא #1 n.
	קָרִיב adj.
38:3	דִּבְרָא n.
	עַל אַפֵּי prep.
	שיקפא #2 n.
38:4	מְדִינְתָא n.
38:6	ברבל n.
	נְגָהֵי n.
38:7	אִיסָּרָא #2 n.
	ילולא n.
	ילולתא n.
	סלק #1 vb.
	צנף vb.
38:9	אַשְׁלָמְתָא n.
	לְעָלַם adv.
	נִידְרָא n.
39:1	דְּמוּתָא n.
	הנָא pron.
	מבכלתא n.
	צַלְמָא n.
39:3	חָתְמָא n.
	חָתְמְתָא n.
	שַׁרִּיר adj.
39:4	אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
	אָסוּתָא n.
	טָב adj.
40:1	גידתא n.
	עֵיזְקְתָא n.
40:2	חתם vb.
	טוּרָא n.
	שְׁכִינְתָא n.
40:3	מבכלתא n.
	מַלְכָּא n.
	פיטרותא n.
40:4	חיסמא n.
	חִירְמָא n.
	מְשַׁדְּרָנָא n.
40:6	חֲוִירְתָא n.
41:8	כּוּרְסְיָא n.
42:1	עָבְדָא #2 n.
	רוּחָא n.
42:2	מְדִינְתָא n.
	נוּקְבְּתָא n.
43:1	אפך vb.
	אַשְׁלָמְתָא n.
	חַרְשֵׁי n.
	לוּטְתָא n.
43:2	דֵּנָן pron.
	שִׁיקוּפְתָא n.
43:3	שלט vb.
43:4	אַתּוּ pron.
44:2	רַחֲמֵי n.
	שִׁיבטא #1 n.
44:3	חֵיזְוָנָא n.
	לְטָבָא n.
	מִינָא n.
	סָנֵי adj.
44:5	בֵּית מַשְׁכְּבָא n.
	דִּירְתָא n.
44:6	הַדָּמָא n.
	קוֹמְתָא n.
	שֵׁידָא n.
45:2	זיקא #1 n.
	פִּגְעָא n.
45:3	חָתְמָא n.
45:4	מַזִּיקָא n.
46:3	שׁלם vb.
46:4	אֱלָהָא n.
46:5	אִיסְתְּרָא n.
47:6	עָבְדָא #2 n.
47:8	מְעַבְּדָא n.
47:9	בְּרָא #1 n.
	לְטָבָא n.
47:10	בְּרָא #1 n.
	קְלִיל adj.
47:12	בְּרָא #1 n.
	ותיק adj.
48:1	אוּדְנָא #1 n.
	דִּיכְרָא n.
	טרשׁ #2 vb.
	לוּטְתָא n.
	נִידְרָא n.
	סכר vb.
	עוור vb.
	פכר vb.
	פְּתַכְרָא n.
	רוּחָא n.
48:2	דושׁ vb.
	דרך #1 vb.
	נשף #2 vb.
	פכר vb.
	שדרתא n.
48:3	זַרְעָא #1 n.
	חטי #1 vb.
	קִנְיָינָא n.
48:4	מַלְאֲכָא n.
	נירבא n.
	פַּרְזְלָא n.
	רתיתן adj.
	שׁוּשִׁילְתָא n.
48:5	אַתּוּ pron.
	בְּחִיר adj.
	דְּכֵי adj.
	מַלְאֲכָא n.
	נִיצְחָן adj.
48:6	מוֹמָתָא n.
	נזה #2 vb.
	פְּתַכְרָא n.
	שְׁבוּעֲתָא n.
48:7	פְּרוֹחַ adj.
48:8	מְשַׁדְּרָנָא n.
	עָבְדָא #2 n.
49:1	זמן vb.
49:2	בְּעֶגְלָא adv.
49:6	קַדִּישׁ adj.
49:7	יָת(־) part.
49:8	חֲבָלְתָא n.
	חַרְשֵׁי n.
	מְעַבְּדָא n.
49:9	אַשְׁלָמְתָא n.
	חַסַּם adj.
	כָּל מִידַּעַם pron.
	לִילְיָא #2 n.
	נִידְרָא n.
50:3	מְנָרְתָא n.
	שׁוּשִׁילְתָא n.
50:4	מַרְכַּבְתָא n.
	עֲנָקְתָא n.
	פִּגְעָתָא n.
50:5	אִיסּוּרָא n.
	אסר vb.
	חָתְמְתָא n.
50:6	שִׁיקוּפְתָא n.
50:7	חרומא n.
50:9	פַּשְׁרָא #2 n.
51:1	זוע vb.
	חוּלְמָנָא n.
51:2	מְדִינְתָא n.
	מַעַרְבָא n.
51:3	דָּרוֹמָא n.
	מְדִינְתָא n.
	צִיפּוּנָא n.
51:4	בהל vb.
	נטר vb.
	עבד vb.
51:5	מִידַּעַם pron.
	קוֹמְתָא n.
52:2	קצוצתא n.
52:3	אדמסא n.
	דְּכֵי adj.
	לְבוּשָׁא n.
52:4	פגע vb.
52:5	אִם conj.
	וַי interj.
	מִידַּעַם pron.
	מָרִיר adj.
52:6	אִישָּׁפָא n.
	אשף vb.
52:7	קַשְׁתָּא n.
52:8	גבב vb.
	יָתְרָא n.
52:9	אַחֲרָמְתָא n.
52:10	אזל #1 vb.
	זֵידָנָאָה adj.
	חוּמַּרְתָא n.
	סִידְרָא n.
52:11	דכר vb.
	מִיטּוּל conj.
	מָרֵי בִירְיָאתָא n.
	רפד vb.
52:12	חטי #1 vb.
	כבשׁ vb.
	סכל #2 vb.
52:13	מְזָיָא n.
	סכל #2 vb.
	פַּגְרָא #2 n.
52:15	פּוּרְקָנָא n.
52:17	אִיסּוּרָא n.
	אסר vb.
	אַתּוּ pron.
	דֵּיוָא n.
53:1	נִטְרָתָא n.
	קְמִיעָא n.
53:2	בְּרָא #1 n.
	יָרוֹרָא n.
	לִילִיתָא n.
	מבכלא n.
	סָטָנָא n.
	פְּתַכְרָא n.
	שִׁיפּוּרָא n.
	שַׁמְּתָא n.
53:3	אלבא n.
	טוּמְאתָא n.
	יָרוֹרָא n.
	לִילְיָא #2 n.
	נָלָא n.
53:4	דִּירְתָא n.
54:2	בִּרְתָא #1 n.
54:4	בְּרִיךְ adj.
	עֵיזְקְתָא n.
54:5	עִיבִידְתָא n.
	שֵׁידָא n.
54:6	אישתקופתא n.
	חַרְשֵׁי n.
	לִילִיתָא n.
54:7	אִיתְּתָא n.
	זֵידָנָאָה adj.
	חֲמָתָא #1 n.
	חשׁך vb.
	כַּלְּתָא n.
	עַל יְדֵי־ prep.
54:8	כָּל מִידַּעַם pron.
	עבד vb.
	קְמִיעָא n.
54:9	פַּגְרָא #2 n.
55:2	בדר vb.
55:3	דִּיקוּלָא #1 n.

Ref	Entry
	חריא #2 n.
55:6	רִיגְלָא n.
55:7	מַזָּלָא n.
	עקר vb.
55:8	אזל #1 vb.
	הדר #1 vb.
	לַאֲחוֹרֵי־ prep.
	מְשַׁדְּרָנָא n.
	עַבְדָּנָא n.
56:3	דֵּירְתָא n.
	חָתְמְתָא n.
	נְטַרְתָא n.
56:4	מוֹתְבָא n.
56:6	עַבְדָּא #1 n.
56:7	אִיסְקוּפְתָא n.
	אַמְתָא #1 n.
	בְּעִירָא n.
	זְעֵיר adj.
56:8	חִרְשֵׁי n.
56:9	הִינְדְּוָאָה adj.
	טַיָּיעָא adj.
	יוֹנָאָה adj.
	פָּרְסָאָה adj.
56:10	בַּטִּיל adj.
	בֵּין prep.
	לִישָּׁנָא n.
	מֵימְרָא n.
	שַׁבְעָא num.
	שבת vb.
56:11	אִינּוּן pron.
	איסרא #1 n.
56:13	גַּמְלָא #1 n.
	דִּיכְרָא n.
	נוּקְבְּתָא n.
	רִיכְשָׁא n.
56:14	כבש vb.
	כַּנְפָּא n.
	מִילְרַע adv.
	מַלְאֲכָא n.
	מִלְעֵיל adv.
57:1	קִיטְרָא #1 n.
57:2	עִיזְקְתָא n.
57:4	גינאה adj.

Ref	Entry
	דֵּיוָא n.
57:5	קִיטְרָא #1 n.
57:6	אִיסָּרָא #2 n.
	חתם vb.
	שושירא n.
57:8	חָתָמָא n.
	מָרֵי עָלְמָא n.
58:3	אִיסְקוּפְתָא n.
	דֵּיוָא n.
	לִילִיתָא n.
	שַׁלִּיט adj.
58:4	גִּיבָּר adj.
	מרמיצא n.
	מרמיצתא n.
58:6	אַנְתִּי pron.
	פִּיטוּרִין n.
58:7	חלל adj.
	חנקתא n.
	טַלָנִיתָא n.
	שִׁיבּוּקִין n.
58:8	אָמֵין adj.
	דָּרְתָא n.
	הַרְהוֹרָא n.
	חֵיוְוָא n.
58:9	כלי #1 vb.
58:10	אכל #1 vb.
58:11	בְּחִיר adj.
	בַּת בְּרַתָא n.
	גִּיטָא n.
	טורפסא n.
	עַל prep.
	פרח vb.
	שקף vb.
58:12	מִיצְעָתָא n.
	פִּגְרָא #2 n.
	קדח vb.
59:1	אִימָּא n.
	אסי #1 vb.
	מַעְבְּדָא n.
59:2	בְּרָא #1 n.
	דִּיכְרָא n.
	חלחולא n.
	שיבטא #1 n.

Ref	Entry
59:3	זוע vb.
	נַרְזִיבָא n.
	רתת vb.
59:4	מְחַבְּלָנָא n.
	רַעְיוֹנָא n.
	רתת vb.
	שגש vb.
	שנק vb.
	שְׁמָאלָא n.
59:5	בְּרָא #1 n.
	קרי #1 vb.
59:6	בַּר אִינָשׁ n.
	סלעם vb.
	רשע vb.
	שנק vb.
59:7	חוּמַּרְתָא n.
	נָלָא n.
	פִּגְעָא n.
	פיקדא n.
	פַּלְגָּא #2 n.
	רַעְיוֹנָא n.
	שגש vb.
59:8	דמע vb.
	יתב vb.
	מוּתָא n.
	רִיפְסָא n.
59:9	חבל #1 vb.
	יַמִּינָא n.
	רתת vb.
59:10	אֵיבְרָא n.
	יַמִּינָא n.
	רתת vb.
	שתק vb.
59:11	מלל #1 vb.
59:12	בְּרָא #1 n.
59:13	זוע vb.
	מַזִּיקָא n.
	עוק vb.
59:14	אַרְבְּעָא num.
	בֵּית מַשְׁכְּבָא n.
	הַדָּמָא n.
	נפק vb.
	קום vb.

Ref	Entry
	קוּמְתָא n.
	שכב #1 vb.
59:17	אַסָּנָא #1 n.
60:1	הנא pron.
	חרם vb.
60:2	פִּגְעָא n.
60:3	סתר #2 vb.
	עֲרַטִּיל adv.
	שְׁעַרְתָא #2 n.
60:4	אַתּוּ pron.
	לִילִיתָא n.
60:6	צְווּתָא n.
61:2	בְּרָא #1 n.
61:3	מְבַדְּרָא n.
	נִידְרָא n.
	שִׁיקוּפְתָא n.
61:4	אגרתא n.
	לטנא n.
	נִידְרָא n.
	ערורתא n.
61:5	לוּטְתָא n.
61:6	אגרתא n.
	הָבוֹן pron.
	מְבַדְּרָא n.
	ערורתא n.
61:7	אגרתא n.
61:8	מְבַדְּרָא n.
61:9	מְבַדְּרָא n.
	ערורתא n.
61:10	ערורתא n.
61:11	יָרְתָא n.
61:12	לוי vb.
61:13	איסרא #1 n.
62:1	אפך vb.
	לוּטְתָא n.
62:2	אִיסּוּרָא n.
62:3	בַּת בְּרַתָא n.
62:7	מוֹמְתָא n.
	קדח vb.
	שקל #1 vb.
63:1	אִיסּוּרָא n.
	אסר vb.
63:2	מְרִיר adj.

Ref	Entry
	עַזִּיז adj.
63:3	חוי vb.
	חֵילְמָא n.
	טעי vb.
63:4	נָלָא n.
	קָלָא #1 n.
	רָם adj.
63:5	אָסְיָא n.
	שָׁרָא n.
63:7	חָרְשֵׁי n.
	חַרְשְׁתָא n.
	מֵיצְרָא #1 n.
63:8	דוש vb.
	כּוֹכְבָא n.
	מַזָּלָא n.
64:2	מחי #1 vb.
	שַׁלִּיט adj.
64:3	חבל #1 vb.
	נכס vb.
	נפק vb.
64:4	חֵילְמָא n.
64:5	אִיסְקוּפְתָא n.
	בֵּית מַשְׁכְּבָא n.
64:8	שיבטא #1 n.
64:9	כַּד conj.
64:10	שֵׁידָא n.
64:11	בִּישׁ adj.
	לִילִיתָא n.
	רִיבְבָתָא num.
	שַׁלִּיט adj.
64:13	בלע vb.
	הָדֵין pron.
	ערק vb.
64:14	רִכְסָא n.
64:15	חוֹתְמָא n.
64:19	בטל vb.
	דֵּיוָא n.
	סָטָנָא n.
64:20	בְּרַתָא #1 n.
	דֵּירְתָא n.
64:21	בְּרָא #1 n.
	שסטם vb.
64:23	חרם vb.

Ref	Entry
	חֲתְמָא n.
	נכס vb.
	שְׁרָרָא #1 n.
64:24	חֵיוְוָא n.
64:25	מבכלתא n.
	מרובא n.
	פַּלְגָּא #2 n.
64:26	דֵּין pron.
65:1	חלז vb.
65:4	עִיזְקְתָא n.
67:2	הפך vb.
67:3	מַזָּלָא n.
	שָׁעוּתָא n.
67:4	אִינָשָׁא n.
	אִיתְּתָא n.
	וְ־ conj.
	חָמָתָא #1 n.
	לוּטְתָא n.
67:5	בֵּית אֵילָהֵי n.
	בֵּי(ת) כְּנֵישְׁתָא n.
	דִּבְרָא n.
67:6	חֲדָסַר num.
	לוט vb.
	שְׁמָא n.
67:7	הָלֵין pron.
	כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
67:8	אִילֵּין pron.
	צות vb.
67:9	לוט vb.
	נִישְׁמְתָא n.
	נקם vb.
68:1	אָסוּתָא n.
68:2	דמך vb.
	חבילא #1 n.
68:3	עוק vb.
68:4	חַרְשׁוּתָא n.
	מִן קֳדָם prep.
69:2	אִיסָּרָא #2 n.
	קִבְרָא #1 n.
69:4	הֵיךְ prep.
	מַגְלָא n.
	סִיכְּתָא n.
	פַּדְנָא n.

Ref	Entry
	צמד vb.
	קַלְקָלָא n.
69:6	משקיפותא n.
70:1	אָסוּתָא n.
	הוי vb.
	לְ־ prep.
	קְמִיעָא n.
70:2	כֵּיפָא #1 n.
70:4	דַּרְדָּק n.
	סָב adj.
	עוּלֵימָא n.
70:6	חנק vb.
70:7	אַתּוּ pron.
	גִּיטָא n.
	רִיגְלָא n.
	רְקִיעָא n.
70:8	גִּיבָּר adj.
	קְרָבָא n.
71:1	סכר vb.
	רָזָא n.
	שתק vb.
71:2	בַּר אִינָשׁ n.
71:3	רחם vb.
71:4	אוּדְנָא #1 n.
	גִּיבָּר adj.
	חמי #2 vb.
71:5	לְקֳבֵל prep.
71:6	אִינָשָׁא n.
	אִיתְּתָא n.
71:7	אבל vb.
	אוּדְנָא #1 n.
	אִילָּם adj.
	באש vb.
	חֲרִישׁ adj.
	מְרִיעַ adj.
	שְׁמִיטְתָא n.
71:8	יַרְחָא n.
	כַּסָּא #3 n.
	שבע vb.
71:9	אַקְרָא #1 n.
	בִּירִיתָא n.
	דְּחִיל adj.
	סִיפְרָא n.

Ref	Entry
	קַרְנָא n.
71:10	אוֹרְחָא #1 n.
	דבק vb.
	לִישָּׁנָא n.
	מלל #1 vb.
	מללא #1 n.
	פּוּמָא n.
72:1	זמן vb.
	מִילְּתָא #1 n.
72:2	קרי #1 vb.
72:3	אכליא n.
72:4	אִישָּׁתָא n.
	אֲמִיתָא n.
	קִבְרָא #1 n.
72:6	נפל vb.
	שגר #1 vb.
72:7	גובתא #2 n.
	דנח vb.
	טוּרָא n.
72:8	אכל #1 vb.
	דחל vb.
	מרר vb.
	שתי vb.
72:9	אַלְתַּר adv.
72:20	אכמוותא n.
73:7	דִּיכְרָא n.
	נוּקְבְּתָא n.
74:1	כּוֹכְבָא n.
	מַזָּלָא n.
74:2	יבש vb.
	לִישָּׁנָא n.
	מסי vb.
	רוּקָא #1 n.
74:3	גופריתא n.
	גַּרְגַּרְתָא n.
	דלק vb.
	יבש vb.
	שָׁקָא n.
74:4	מגר vb.
	מות vb.
	עבר #2 vb.
	שיצי vb.
	שַׁלְהַבִיתָא n.

שמת vb.
74:5 אחד vb.
דלק vb.
זיעא #1 n.
מַאוֹפִיתָא n.
קום vb.
74:9 אסכרא n.
בָּלוֹעָא n.
גַּרְגַּרְתָּא n.
74:10 אכפיא n.
חִינְכָּא n.
74:12 מחי #1 vb.
74:13 בַּעֲגָלָא adv.
גַּרְבָּא #3 n.
עֲרָוִיתָא n.
פּוּרְעָנוּתָא n.
קְלָמְתָא n.
שחליא n.
שחרתא #1 n.
74:14 בֵּי קְבְרָא n.
טוּרָא n.
לִיסְטָאָה n.
75:1 אִיסְקוּפְּתָא n.
75:3 חַסָּם adj.
מְהָרָא n.
מַמְלָא n.
מַרְעָא n.
צַעֲרָא n.
75:4 אריסותא n.
אַשְׁלָמְתָא n.
דְּחִיל adj.
חַבְרָא #2 n.
כָּל מִידַּעַם pron.
75:8 רַחְמֵי n.
שְׁמָא n.
שְׁמַיָּא n.
76:2 מִן קֳדָם prep.
76:3 יחד vb.
76:4 אֲנָא pron.
76:6 בָּתַר prep.
דרך #1 vb.
לְגַו prep.
פְּלָגוֹס n.

רדף vb.
76:7 אַתְרָ(א) דְ־ conj.
דכר vb.
חנק vb.
כּוּלָּא pron.
שבק vb.
76:8 אִית part.
בֵּיתָא #1 n.
הוי vb.
חבל #1 vb.
76:9 אסר vb.
מַזִּיקָא n.
77:1 אַנְתִּי pron.
חתם vb.
מבכלתא n.
77:2 לוי vb.
עִם prep.
77:8 חנק vb.
77:9 פַּלְגּוֹס n.
רדף vb.
77:13 לְעָלַם adv.
78:1 עִם prep.
שרי #1 vb.
78:3 אֱלָהָא n.
חֵילָא #1 n.
78:4 דֵּיבְתָא n.
חוּמְתָא #1 n.
חיי adj.
כַּכָּא #1 n.
מְזִיג adj.
מַרְדּוּתָא #2 n.
סוּגְיָא #1 n.
שִׁינָא n.
78:5 אדוגא n.
אִיבְרָא n.
אַרְזַפְּתָא #2 n.
בַּרְקָא #1 n.
גַּלְגְּלָא n.
חַדְיָא n.
יקד vb.
לָטָבָא n.
נִמְרָא n.
סַדָּנָא #1 n.

סירפא n.
פַּרְזְלָא n.
צִידְעָא n.
78:6 ביבא n.
גיסא #3 n.
מַרְכַּבְתָּא n.
נְחָשָׁא #2 n.
סַנְדְּלָא #1 n.
פריח adj.
קְטָלָא #1 n.
שָׁקָא n.
78:7 דֵּיוָא n.
זַכַּאי adj.
חֲצִיף adj.
לִילִיתָא n.
מְלַוִּיתָא n.
78:8 בְּרָתָא #1 n.
חַרְבָּא n.
מוּקְרָא #1 n.
פולקתא n.
שפד vb.
78:9 *בַּר חֵילָא n.
בְּרָא #1 n.
סְיִיב adj.
פגרתא n.
שגר #1 vb.
78:10 בְּתוּלְתָּא n.
דַּיָּרָא #1 n.
זִינוּתָא n.
חֲלִישׁ adj.
חֲרֵב adj.
יַחְטָא n.
ילדתא n.
כַּדָּא n.
כַּלְבָּא #1 n.
מֵיכְלָא n.
מִשְׁתְּיָא n.
נבח vb.
נצר vb.
פְּסִיס adj.
רֵיגוּתָא n.
78:11 אָנְבְּכָא n.
דְּמוּתָא n.

חזי vb.
חֲזִירָא n.
נְחָשָׁא #2 n.
סָנֵי adj.
שרק #1 vb.
78:12 אִילָנָא n.
אָסָא n.
אַרְיָא n.
בָּטְנְתָא n.
דְּמוּתָא n.
הרנא n.
מִית n.
נִמְרָא n.
סָב adj.
עוּלֵימָא n.
עוּלֶמְתָא n.
צילמתא n.
שׁוּנְיָא #1 n.
שׁוּנָּרָא n.
78:13 טוּרָא n.
ילדתא n.
*כַּלְדָּאָה n.
כָּצוּמָא n.
מָרְיָא n.
נָוּולָא #1 n.
נחת #1 vb.
סרודתא n.
פַּרְזְלָא n.
פַּרְחְתָא n.
קְבָרָא #1 n.
שַׂגִּיר adj.
78:14 אידא n.
אִיסְתְּרָא n.
אצמומא n.
גְּלָלָא #1 n.
חֵילָא #1 n.
טוּף #1 vb.
טִינָּרָא n.
יוֹמָא דְדִינָא n.
כֵּיפָא #2 n.
נחת #1 vb.
נקש vb.

פרגודא n.
78:15 אִיסְתְּרָא n.
אַרְיָא n.
גאונא #2 n.
זַרְגּוֹנָא n.
כַּדָּא n.
מוֹרָנִיתָא n.
מיגינא n.
פְּסִיס adj.
רכב vb.
78:16 אַגָּנָא n.
אתי vb.
בֵּית אֵילָהֵי n.
בֵּיתָא #1 n.
גודדא n.
זָוִיתָא n.
זלח vb.
חַלְבָּא #2 n.
מִלְּבַר adv.
סחף vb.
קַרְנָא n.
78:17 דֵּיוָא n.
דכר vb.
זֵידָנָאָה adj.
חַדְוָא n.
חוּמַּרְתָּא n.
טְמֵי adj.
כַּד conj.
נְסִיס adj.
78:18 אַגָּנָא n.
יבב vb.
כְּלִילָא n.
מזג vb.
נורא n.
פְּתוּרָא n.
קְרָבָא n.
קשט vb.
שִׁיפוּרָא n.
שַׁלְהֶבִיתָא n.
78:19 אִילֵּם adj.
אִישְׁכְּרָא n.
אַסָּנָא #3 n.
דַּיָּרָא #1 n.

חַיי adj.
סָב adj.
רדף vb.
שבק vb.
שוקא n.
78:20 אידא n.
וָוי interj.
זִינָא n.
חֵילָא #1 n.
חֲשׁוֹכָא n.
נזה #2 vb.
עַל prep.
צמח vb.
שפי #1 vb.
שפל vb.
78:21 בֵּיתָא #1 n.
דנחיש n.
קֳדָם prep.
שגר #1 vb.
שֵׁידָא n.
78:22 הַרְפַּתְקָא n.
זַכַּאי adj.
יָת(־) part.
לִילִיתָא n.
נוּקְבְּתָא n.
סחפא n.
פַּתַּכְרָא n.
רוּגְזָא n.
79:1 חתם vb.
79:2 רחק vb.
79:3 דֵּירָתָא n.
79:4 כָּל מִידַּעַם pron.
סָנֵי adj.
עוֹבָדָא n.
79:5 שׁוּרָא #1 n.
79:6 זבד vb.
חֲמִישָׁאָה adj.
סֵיהֲרָא n.
צוּרְתָא n.
79:7 רְקִיעָא n.
80:4 מדירתא n.
שִׁיבטא #1 n.
80:5 מבכלתא n.

משמתתא n.
נִידְרָא n.
עֲקְרוּתָא n.
80:6 אַשְׁלָמְתָא n.
טָעֲיָתָא n.
מרובא n.
80:7 מדירתא n.
נזה #2 vb.
80:8 אָתָא #1 n.
חתם vb.
רָזָא n.
81:1 דְּמוּתָא n.
הנא pron.
צַלְמָא n.
81:2 אִיסוּרָא n.
81:4 חָתְמָא n.
חָתְמְתָא n.
נְטַרְתָּא n.
81:5 אִינָשֵׁי בֵיתָא n.
הוי vb.
82:1 אִיתְתָא n.
רָזָא n.
82:3 מַזִּיקָא n.
שִׁיבטא #1 n.
82:4 לוּטְתָא n.
82:5 ימי vb.
82:6 זֵיפָא #2 n.
כיסא #3 n.
מללתא n.
עִנְקְתָא n.
רָזָא n.
שמת vb.
82:7 מַעְבְּדָא n.
מָרֵי אַרְעָא n.
מָרֵי שְׁמַיָּא n.
מָרְיָא n.
82:8 אַבָּא #1 n.
עלל vb.
82:9 חָתְמָא n.
כיסא #3 n.
צוּרְתָא n.
קרב vb.
82:10 זִיקָא #1 n.

83:1 מָרְיָא n.
83:2 אִיסָּרָא #2 n.
83:3 דִּיכְרָא n.
נזה #2 vb.
שֵׁידָא n.
83:4 דֵּיוָא n.
נוּקְבְּתָא n.
83:5 חוּמַּרְתָא n.
83:6 מסר #1 vb.
83:8 שֵׁידָא n.
83:9 דנחיש n.
פַּתַּכְרָא n.
84:1 זמן vb.
כִּיבְשָׁא #1 n.
רָזָא n.
84:3 בֵּיעְתָא n.
84:7 רמז vb.
84:8 כבש vb.
מסיקא n.
סָנָאָה n.
84:9 אדלא n.
מסיקא n.
84:10 שׁוּלְטָנָא n.
84:11 שְׁמָא n.
84:12 אַגָּנָא n.
סחף vb.
84:13 נקש vb.
עִיקְבָא n.
עִנְנָא n.
רְקִיעָא n.
84:14 בטן vb.
שׁוּתְקָנָא n.
85:2 יַמִּינָא n.
שְׂמָאלָא n.
85:3 מֵאֲחוֹרֵי prep.
85:7 לָטָבָא n.
מַזְּלָא n.
פיקדא n.
85:8 אִיסְתְּרָא n.
פַּתַּכְרָא n.
86:1 אשף vb.
דוש vb.
צמד vb.

Ref.	Entry
86:2	דוריגא n.
	זיגוריתא n.
	נוּקְבְּתָא n.
	שִׁיקוּפְתָא n.
86:4	אִישְׁפָּא n.
	גֵיתָא #1 n.
	צְמִיד adj.
86:5	צעקתא n.
	קִיבְלָא n.
86:6	בַּר אִינָשׁ n.
86:9	מְשַׁדְּרָנָא n.
	שִׁיבטא #1 n.
86:10	זֵידָנָאָה adj.
86:11	שׁרי #1 vb.
87:1	בְּסוּמָא n.
	מְנַטְּרָנוּתָא n.
87:2	רַסְתְּקָא n.
87:5	בַּסִּים adj.
	ספף vb.
88:2	ברקתא n.
	יַלְדוּתָא n.
88:3	דְּמְיָינָא n.
	טוּלָא n.
	נִידְרָא n.
	פִּגְעָא n.
88:4	זִיקָא #1 n.
	לְעָלַם adv.
	מַזִּיקָא n.
88:5	ברקתא n.
	נוּקְבְתָא n.
88:6	ברי #1 vb.
	מַזִּיקָא n.
	עוק vb.
	שְׁאָרָא n.
88:7	ברקתא n.
	כפת #1 vb.
88:8	מַפְּקָנָא n.
88:9	אַנְתְּי pron.
	ברקתא n.
	דְּמְיָינָא n.
	יַמִּינָא n.
	שְׂמָאלָא n.
88:10	דְּמוּתָא n.

Ref.	Entry
	הַרְהוֹרָא n.
	*צְבוּתָא n.
88:11	אזל #1 vb.
	דֵּירְתָא n.
	זָוִיתָא n.
	מַפְּקָנָא n.
89:5	אָסְיָא n.
	חֲסִיד adj.
	מַלְאֲכָא n.
89:6	כֵּיבָא #1 n.
89:7	אִישָּׁתָא n.
	מַרְעָא n.
	עֲרְוִיתָא n.
90:1	חֶרְשֵׁי n.
	קָרִיב adj.
	רַחִיק adj.
90:2	שׁמת vb.
90:3	הַדָּמָא n.
	קוֹמְתָא n.
90:4	אלף vb.
	כּוֹכְבָא n.
90:5	חַרָשְׁתָא n.
	פרשׁ vb.
90b:1	מַרְעָא n.
	נְיָיחָא n.
90b:2	לָקֳבֵל prep.
90b:3	בַּטִּיל adj.
90b:4	שׁבת vb.
91:1	מללתא n.
	נִידְרָא n.
91:2	מדירתא n.
	עקר vb.
91:3	אלף vb.
	חַרָשְׁתָא n.
	נְצִיחַ adj.
92:3	נִידְרָא n.
92:4	בֵּיעְתָא n.
	מַדּוּר adj.
93:1	אִיסְקוֹפְתָא n.
94:1	נְטָרְתָא n.
94:4	מָרֵי בִירְיָאתָא n.
	פִּישְׁרָא n.
94:5	פשׁר vb.

Ref.	Entry
94:6	אַשְׁלָמְתָא n.
94:7	צעק vb.
	שׁלם vb.
	שׁקף vb.
94:8	דלי vb.
	שִׁיפְתָא n.
94:10	אִילֵּין pron.
	נִידְרָא n.
94:11	צעק vb.
94:12	אבד #1 vb.
94:13	בעי vb.
95:2	פְּרִישְׁתָא n.
	רָזָא n.
95:4	אחד vb.
95:5	פִּגְעָא n.
96:2	אָסוּתָא n.
96:4	מלל #1 vb.
	פְּרִישְׁתָא n.
	קִירָא #2 n.
	רָזָא n.
96:5	פִּגְעָא n.
96:8	אֱלָהָא n.
	מָרֵי כוּלָּא n.
97:1	הוי vb.
	כְּתָבָא n.
98:1	לְוָוטָא n.
99:1	אָסוּתָא n.
99:2	איסרא #1 n.
100:2	חֶרְשֵׁי n.
100:4	מִילְּתָא #1 n.
100:5	דִּבְרָא n.
	כַּלְּתָא n.
100:6	עַל אַפֵּי prep.
100:7	לְוָוטָא n.
100:10	פִּגְעָא n.
100:11	דֵּיבָא #1 n.
	זֵידָנָאָה adj.
100:13	חַבְּלָנָא n.
	עִנְקְתָא n.
100:15	עָבְדָא #2 n.
101:1	שִׁינְתָא n.
101:3	אַנְתְּי pron.
	חילבונא n.

Ref.	Entry
	מָרְתָא #1 n.
	קרפדנא n.
101:5	נִישְׁמְתָא n.
	פַּשְׁרָא #2 n.
	שׁוּלְטָנָא n.
101:6	שְׁלֵים adj.
102:1	חסמא n.
	חָתְמְתָא n.
	נְטָרְתָא n.
102:3	מַעְבְּדָא n.
102:4	שִׁיקוּפְתָא n.
102:6	חַיי adj.
	כיסא #3 n.
	קִיבְלָא n.
	קַיָּים adj.
103:7	קִיבְלָא n.
103:9	פְּתַכְרָא n.
103:11	אִיסְתְּרָא n.
	שׁוּלְטָנָא n.
103c:1	מַלְאַךְ מוֹתָא n.
104:2	פְּרִישְׁתָא n.
105:2	פַּלְגָא #2 n.
105:3	חַכְּכָא n.
	כִּיבָא #2 n.
105:4	דְּמָא n.
	דִּמְעְתָא n.
	צִילְחְתָא n.
105:5	כאב vb.
	כֵּיבָא #1 n.
	רדוף adj.
106:3	בְּכִיתָא n.
106:4	פכר vb.
	שׁמת vb.
106:5	בִּיזְיוֹנָא n.
	חִיטְיָנָא n.
	מקבלתא n.
	צְוַוחְתָא n.
	קללא n.
106:6	גוּרְגְּיָא n.
	גיסא #3 n.
	לִיחְשָׁא n.
	*מטרייא n.
106:7	חִיזְוָנָא n.

Ref.	Entry
	כמר #1 vb.
	מוּמְתָא n.
	פְּתַכְרָא n.
	רִיהְטָא #1 n.
106:9	הרמגוני n.
	חַסִּין adj.
	פרחונא n.
106:10	חַסָּם adj.
	מסכיתא n.
	פחז #2 vb.
	שׁיזב vb.
106:11	אסרתא n.
	הַדָּמָא n.
	קוֹמְתָא n.
106:12	דֵּיוָא n.
	טמיתא n.
107:3	אַנְתֵּין pron.
107:4	טַלָּנִיתָא n.
	נִידְרָא n.
	סִיוּטָא n.
	שְׁבוּעְתָא n.
107:5	ימי vb.
107:7	גַּמְלָא #1 n.
	דְּמְיָינָא n.
	חֲזִירָא n.
	שׁוּרָנָא n.
107:9	חֲמִישָׁאָה adj.
	רְבִיעָאָה adj.
	שְׁתִיתָאָה adj.
107:10	סָטָנָא n.
108:4	פִּגְעָא n.
108:5	מְנַזְקָא n.
109:4	אִם conj.
109:5	אִישָּׁתָא n.
	לְגוֹ prep.
	שַׁלְהֶבִיתָא n.
109:6	שָׁרָא n.
109:7	יַקִּיר adj.
109:9	שַׁלְהֶבִיתָא n.
111:4	אִיסּוּרָא n.
111:5	טורפסא n.
112:5	אַרְיָא n.
	זֵינָא n.

Ref.	Entry
	יַמִּינָא n.
	כַּפָּא #1 n.
	סוּכְּרָא n.
	רבי #2 vb.
	שְׂמָאלָא n.
112:6	אִיגָּרָא n.
	אֲפִיךְ adj.
112:7	אַתּוּ pron.
	דהן vb.
	חרב vb.
	כְּפֵין adj.
112:8	זוע vb.
	צהי vb.
112:9	אִיסְקוֹפְתָא n.
	זַרְעָא #1 n.
112:10	נפל vb.
112:11	בְּעֶגְלָא adv.
113:4	גְּלָלָא #1 n.
113:5	דַּשָּׁא n.
113:6	אחד vb.
113:7	סוּכְּרָא n.
113:9	דהן vb.
	חרב vb.
	כְּפֵין adj.
	צהי vb.
114:5	שׁיזב vb.
114:6	מַזִּיקָא n.
114:8	שִׁיבטא #1 n.
115:2	פְּתַכְרָא n.
115:3	אִיסְתְּרָא n.
115:5	כֵּוְנָא #2 n.
	כַּלְּתָא n.
	מַזָּלָא n.
115:6	חֲמָתָא #1 n.
115:7	בִּירְכָּא n.
	עַל אַפֵּי prep.
	רכן vb.
115:8	חֲדַסַר num.
116:4	עַל אֲחוֹרֵי prep.
116:6	ידעותא n.
116:7	בַּגְדָּנָא n.
	מַעְבְּדָא n.
116:9	סוסטמין n.

Ref.	Entry
	שִׁילְשַׁלְתָא n.
117:3	גְּדִילְתָא n.
117:4	יָרוֹרָא n.
	לְטָבָא n.
	נַגְּרָא #2 n.
117:5	גְּלָלָא #1 n.
	הדר #1 vb.
118:1	כְּתָבָא n.
118:3	בְּעֶגְלָא adv.
118:5	זוע vb.
	מלל #1 vb.
	עוּרְמָא n.
119:9	מַעְרְבָא n.
119:10	דָּרוֹמָא n.
	מַדְנְחָא n.
	צִיפּוּנָא n.
119:15	רוּגְזָא n.
119:16	טָעוּתָא n.
119:17	אִיסָּרָא #2 n.
119:18	כאב vb.
	כּוּרְהָנָא n.
	כֵּיבָא #1 n.
119:19	חֲזָוִיתָא n.
119:20	גַּרְבָא #1 n.
	חרסא n.
119:23	בֵּי קַבְרָא n.
	רוּחָא n.
119:29	בְּעִירָא n.
	רָמְתָא #1 n.
119:30	מְסָאַב adj.
120:1	קִיבְלָא n.
120:11	הפך vb.
120:12	סֵיהֲרָא n.
120:14	מַעְבְּדָא n.
120:16	שִׁיפּוּרָא n.
	שַׁמַּתָא n.
120:18	גוּשְׁמָא n.
120:26	יָרוֹרָא n.
120:30	רָזָא n.
120:33	זֵידָנָאָה adj.
120:34	מְחַבַּלְתָּא n.
120:35	יָרוֹרָא n.
120:37	פרח vb.

Ref.	Entry
120:38	
	כָּל מַאן דְּ־ #1 pron.
120:43	מְפָרַשׁ adj.
120:45	פַּגְרָא #2 n.
120:47	הַדָּמָא n.
	קוֹמְתָא n.
120:49	אֲחוֹרֵי prep.
120:50	גַּלְגְּלָא n.
121:2	קִיוּמְתָא n.
121:7	פִּגְעְתָא n.
121:8	שׁבת vb.
121:15	דַּרְדַּק n.
122:3	דנחישׁ n.
122:4	מְלַוְיתָא n.
122:5	חֲצִיף adj.
	מרמיצא n.
	מרמיצתא n.
	שׁקף vb.
122:6	טורפסא n.
122:9	הֵיכְלָא n.
	קדח vb.
	קרח #1 vb.
123:4	ברוק #2 adj.
	בַּת עֵינָא n.
	יתב vb.
	צְדְרָא #2 n.
	צרדא #2 n.
123:5	צִידְעָא n.
	צִילְחְתָא n.
123:6	בֵּי קַבְרָא n.
	חיצבי n.
	מַרְזְבָא n.
123:7	רִיפְסָא n.
	רְתֵיתָא n.
123:9	סירפא n.
123:11	צלב vb.
	שׁגשׁ vb.
123:12	שׁוּרָא #2 n.
124:13	אימרא #3 n.
	אכלא n.
124:16.	קְטִינְתָא n.
	שׁוּרְיָינָא n.
124:17	שׁוּרְבְּתָא n.

Ref.	Entry
124:19	שׁוּרְבְּתָא n.
124:20	דוּתְקָא n.
125:1	אֲנָא pron.
	בָּבָא n.
125:2	אֲסוּפָא n.
	בורספאה adj.
125:3	אִינִישׁ n.
	בָּבְלָאָה adj.
	כפף vb.
125:4	הרזיפא n.
	מצי #2 vb.
	מְרִיר adj.
125:5	אִינִישׁ n.
	אִיסְקוּפְּתָא n.
	אתי vb.
	מְרָרָא n.
	רום vb.
125:6	אמר vb.
	חַרָשָׁא #2 n.
	לְאַפֵּי(־) prep.
	מללתא n.
125:7	דְּ־ conj.
	מָאי דְּ־ pron.
	שׁוף #1 vb.
125:8	אכל #1 vb.
	הֵיכִי adv.
	הָכִי adv.
125:9	אִינִישׁ n.
	אכל #1 vb.
	הרזיפא n.
	כפף vb.
	מְרִיר adj.
	מְרָרָא n.
	נַהְרָא #1 n.
	פְּתִי adj.
125:10	עַבְדָּנָא n.
125:11	אנותא n.
	חבן vb.
	חַצְבָּא #1 n.
	נַהֲמָא n.
	נפל vb.
126:14	מְרְתָא #1 n.
127:1	כִּיבְשָׁא #1 n.

Ref.	Entry
127:5	מְדִינְתָא n.
127:6	אַרְדִיכְלָא n.
127:8	כבשׁ vb.
127:12	דרך #1 vb.
	כבשׁ vb.
127:13	בלע vb.
	מַחְשַׁבְתָּא n.
127:16	גַּדָּא #1 n.
127:17	חילקא #3 n.
127:18	הדר #1 vb.
	פּוּקְדָּנָא n.
	שׁלח #1 vb.
127:19	כבשׁ vb.
127:21	רָמְתָא #1 n.
127:22	כבשׁ vb.
	נַגְּרָא #2 n.
127:24	דְּבֵי ... n.
	כבשׁ vb.
	מוּקְרָא #1 n.
	נדי #2 vb.
	עדמא conj.
127:25	חשׁב vb.
127:26	בִּישׁוּתָא n.
	בלם vb.
	סַנְיוּתָא n.
127:28	דושׁ vb.
127:29	בלם vb.
	זְקִיפָא #1 n.
	רוּחָא n.
	רוּמָא n.
128:2	כַּלְּתָא n.
128:14	חילבונא n.
	קרפדנא n.
129:4	דַּבְרָא n.
129:5	בֵּית אֱלָהֵי n.
129:6	שְׁמָא n.
129:7	כבב vb.
129:8	צות vb.
129:10	בַּרְדָּא #1 n.
130:2	דַּבְרָא n.
130:4	שָׁעוּתָא n.
130:12	נקם vb.
131:1	ברבל n.

Ref.	Entry
	נָגְהֵי n.
131:2	קדח vb.
132:2	קוּרְבָּא n.
	רוּחְקָא n.
132:3	כבב vb.
132:4	מַמְּלְלָא n.
132:6	שׁדר #1 vb.
132:7	כרה vb.
132:10	אִישָׁתָא n.
	אֲרִיתָא #2 n.
133:4	מִילוּלָא n.
	מלל #1 vb.
	פרח vb.
	רְקִיעָא n.
133:5	צות vb.
133:6	רָזָא n.
133:7	אָתָא #1 n.
	גַּלְגְּלָא n.
133:8	עִיר n.
	שׁכן vb.
133:9	מִילוּלָא n.
	שׁמע vb.
133:10	*פרעתא #1 n.
	פשׁר vb.
	*צְבוּתָא n.
	*קודקדא n.
	שׁרי #1 vb.
134:1	כִּינְפָּא #2 n.
134:4	חָנוּתָא n.
134:5	שׁויתא n.
134:6	בני חשׁוכא n.
135:1	מָרְיָא n.
135:3	אַתּוּנָא n.
	יתב vb.
	סָב adj.
	פּוּמָא n.
135:4	יָרְתָא n.
135:7	דְּיַיסְקָא n.
	שׁקל #1 vb.
135:9	מִידַּעַם pron.
136:4	שׁרק #1 vb.
136:5	מַשְׁרוֹקִיתָא n.
136:6	דַּרְדַּק n.

Ref.	Entry
	עַתִּיר adj.
136:7	אַרְמָאָה #1 adj.
	שׁקר vb.
136:16	בַּרְדָּא #1 n.
136:17	רְקִיעָא n.
137:6	שַׁפִּיר adj.
138:1	חסמא n.
138:8	יזף vb.
139:5	הדר #1 vb.
139:6	אִיגָּרָא n.
139:7	עלל vb.
139:9	מכך vb.
	עַרְסָא #1 n.
139:11	חַצְבָּא #1 n.
	כאב vb.
	שׁוף #1 vb.
139:12	דַּשְׁתָּנָאי n.
	רוּקְעָתָא n.
139:13	עַבְדָּנָא n.
139:14	אחד vb.
	חרב vb.
	חשׁך vb.
	סכר vb.
	שׁישׁבא n.
139:17	נזק #1 vb.
141:3	זוּטַר adj.
141:5	קרפדנא n.
141:8	בהרק vb.
	שׁדר #1 vb.
141:9	שׁלף #1 vb.
141:10	מְרְתָא #1 n.
141:11	כֵּיבָא #1 n.
141:13	גּוּרִיתָא n.
	דחל vb.
	יהב vb.
	כבשׁ vb.
	שׁגר #2 vb.
	שׁחן vb.
	שִׁינְתָא n.
141:14	חילבונא n.
	מְרְתָא #1 n.
	קצץ vb.
141:15	פַּשְׁרָא #2 n.

Ref.	Entry
141:17	יוֹמָא דְדִינָא n.
142:1	שׁדר #1 vb.
142:2	מַלְאַךְ מוֹתָא n.
142:3	אזל #1 vb.
	שׁרי #1 vb.
142:4	אֲבָרָא n.
	גבל vb.
	יתב vb.
	כִּיבָא #2 n.
	נפח vb.
142:5	לְסוֹף adv.
	שׁדר #1 vb.
142:7	אזל #1 vb.
	יהב vb.
	לָא adv.
	רמי #1 vb.
	שִׁיפְלָא n.
142:8	צנף vb.
	קדח vb.
142:9	גָּרְסָא #2 n.
	מְאָה num.
142:10	סָיֵיב adj.
142:12	אָסוּתָא n.
	גבב vb.
	גני #1 vb.
	כְּדֵי #2 adv.
	מחי #1 vb.
	פשׁט vb.
	קום vb.
	שׁוּטָא n.
142:13	בְּנֵי יַמָּא n.
	טמשׁ vb.
143:4	דְּבֵי ... n.
143:7	בָּבָא n.
145:1	הָשְׁתָּא adv.
	שׁמע vb.
145:2	בלם vb.
145:3	טרשׁ #2 vb.
147:2	מְרְתָא #1 n.
150:4	דַּרְדַּק n.
	מַרְכַּבְתָּא n.
151:8.	שׁקף vb.
151:11	קרח #1 vb.

Ref.	Entry
152:10	גוניגון n.
CBS 2981 1	שׁסטם vb.
CBS 16059 11	שׁסטם vb.

Ḥarba de-Moše

Ref.	Entry
36:20	אחד vb.
	הוי vb.
	חַבְרָא #1 n.
	לְוָות(־) prep.
37:1	פגר #1 vb.
37:2	טוּרָא n.
	יַבֶּשְׁתָּא n.
	עבר vb.
	עדי vb.
	רָם adj.
37:3	אחד vb.
	חַיי adj.
	מִית n.
	מלל #1 vb.
	סכר vb.
	פּוּמָא n.
	רום vb.
	שׁפל vb.
37:4	סִתְרָא #1 n.
	שׁבע vb.
	שׁמע vb.
37:5	גּוּפָא n.
	רחשׁ vb.
	שְׁוָצְרָא n.
37:6	רוּחָא n.
	שׁגר #2 vb.
37:7	שֵׁידָא n.
37:8	אסכרתא n.
	וַרְדָּא #1 n.
	לחשׁ vb.
	מִישְׁחָא n.
	סרודתא n.
37:10	כֵּיבָא #1 n.
37:11	ברוק #2 adj.
	מִישְׁחָא n.
	משׁי vb.
	שׁוּשְׁמָא n.
37:12	חֵילָא #2 n.

Ref.	Entry
	כּוּחְלָא n.
37:13	לחשׁ vb.
37:14	מִן קֳדָם prep.
	נחת #1 vb.
	פּוּרְיָא #2 n.
	פָּלְגָא #2 n.
37:16	דַּוְולָא n.
	נזה #2 vb.
37:18	צִילָחְתָא n.
	קְמִיעָא n.
37:19	אוּדְנָא #1 n.
	כֵּיבָא #1 n.
37:20	טרשׁא #2 n.
38:1	סלק #2 vb.
	פשׁר vb.
	שׁליפותא n.
38:2	גִּידָא #1 n.
	סיפתא #2 n.
	עִינְבְּתָא n.
	קְלִיל adj.
	רגשׁא n.
	שִׁיחְנָא n.
	שׁימתא n.
38:3	חֲוָזִיתָא n.
	חרפופיתא n.
	יַבִּישׁ adj.
	סְקָבָא n.
	רַטִּיב adj.
38:4	יַרְקוֹנָא n.
	שׁוף #1 vb.
38:5	כֵּיבָא #1 n.
	סלק #2 vb.
38:6	לחשׁ vb.
	נְחִירָא n.
38:7	כֵּיבָא #1 n.
	מְעַיְיא n.
38:8	חֲכָכָא n.
38:9	אִשְׁכְּתָא n.
	חוורתא n.
	טרסאנא n.
38:10	מִישְׁחָא n.
	שׁוף #1 vb.
38:11	חִיוָּר #1 n.

Ref.	Entry
	כּוּזָא n.
38:12	גילואה n.
	מלי #1 vb.
	רוּקָא #1 n.
	רקק vb.
38:14	אִינָשָׁא n.
	אַתְרָא n.
	חֵיוְיָא n.
	מְחָתָא #1 n.
	רִיחְשָׁא n.
38:15	קִיבְלָא n.
	רִיחְשָׁא n.
38:16	אמר vb.
	דְּמָא n.
	זִימְנָא n.
	חזי vb.
	טְחָלָא n.
	קְלִיפְּתָא n.
38:17	כֵּיבָא #1 n.
	נַעֲמִיתָא n.
	קטר #1 vb.
39:1	אמר vb.
	אשׁחתא n.
	נְשִׁיף adj.
	קַמְחָא n.
	שׁוּכְתָּא n.
39:2	גִּידָא (דְ)נַשְׁיָא n.
	מְגַלְּתָא #1 n.
39:3	זֵיתָא #1 n.
	לחשׁ vb.
	קְמִיעָא n.
	שׁוף #1 vb.
39:4	אַטְמָא n.
	כאב vb.
	צִ(י)מְרְתָא n.
39:5	אוּדָּא n.
	כָּסָא #1 n.
	רמי #1 vb.
39:6	טמשׁ vb.
	מִישְׁחָא n.
39:7	עוּבְיָאנָא n.
39:8	נישׁמא n.
39:9	נישׁמא n.

Ref.	Entry
39:10	טמש vb.
	משיבא n.
	עֲמְרָא n.
39:11	מְחָתָא #1 n.
	נישמא n.
	סִתְרָא #2 n.
	פַּרְזְלָא n.
39:12	זרף #1 vb.
	מְחָתָא #1 n.
	נַפְטָא n.
39:13	כֵּיבָא #1 n.
	לִיבָּא n.
	שְׁעוֹלָא n.
39:14	מַרְתָא #2 n.
	נִיפְקָא n.
	סלק #2 vb.
	עִינְבְּתָא n.
39:15	כַּבְדָא n.
	מְרִיעַ adj.
	שתיתא n.
39:16	אנפקא #1 n.
	חַמְרָא #1 n.
	קַלִּיל adj.
39:17	בֵּית וְלָד n.
	כָּפוֹרָא n.
	מִישְׁחָא n.
	שרי #1 vb.
39:18	אוּדָּא n.
	עֲמְרָא n.
39:19	חוי vb.
39:20	פני vb.
40:1	אַמְגוֹזָא n.
	וַלְדָא n.
	מִישְׁחָא n.
	שַׂעֲרָא n.
40:2	שבע vb.
	שְׁרָא n.
40:3	לְוָות(־) prep.
40:4	עכב vb.
40:5	אסי #1 vb.
	זרק vb.
40:6	כֵּיפָא #2 n.
	נַהְרָא #1 n.
	נִיגְעָא n.
40:7	טבל #1 vb.
40:8	בורדס n.
	טַסָּא n.
	כתב vb.
	סוּמָּק n.
	עדי vb.
40:9	נַחְשָׁא #2 n.
40:11	דִּיכְרָא n.
	נַבְרָא n.
	שִׁימְשָׁא n.
40:12	אֲוּרְדִּינָא n.
	חִיוָּר #1 n.
	לבש vb.
	סִילְוָא n.
40:13	בעי vb.
	נחת #1 vb.
	שאל vb.
40:14	אַטְמָא n.
	טַסָּא n.
	כַּסְפָּא n.
40:15	מַיָּא n.
	נסב vb.
	סורא n.
	שְׁוָצְרָא n.
40:16	ארטכלס n.
	גוּמְרְתָא n.
	עִיקָּרָא #1 n.
	פַּרְפְּחִינָא n.
40:17	זֵיתָא #1 n.
	לְוָות(־) prep.
	נוּרָא n.
40:18	מַבּוּעָא n.
40:19	כָּל מִידַּעַם pron.
40:20	בית אינקא n.
41:1	אֲטַרְפָּא n.
	חִיוָּר #1 n.
	חַסְפָּא #1 n.
	נוּנָא n.
	צוד vb.
41:2	כֵּיפָא #2 n.
	נסב vb.
	רמי #1 vb.
41:3	בּוּצִינָא n.
	חֲדַת adj.
	סלק #2 vb.
41:4	אֲטַרְפָּא n.
	חֲדַת adj.
	מוּרָא n.
	צבע vb.
41:5	צפי vb.
41:6	חַסְפָּא #1 n.
	פֵּירָא #1 n.
41:7	אִילָנָא n.
	נפק vb.
	שקי #1 vb.
41:8	בֵּי שִׁקְיָא n.
	כַּלְבָּא #1 n.
41:9	אַנְכָא n.
	חַסְפָּא #1 n.
	יָת(־) part.
	כתב vb.
	מִילְחָא #1 n.
	מרוביא n.
	קִיטְמָא n.
41:10	כַּד conj.
	לחש vb.
	רקק vb.
41:11	כּוּזָא n.
	נכת vb.
41:12	מַשְׁכָּא #1 n.
	קלף vb.
	שלח #2 vb.
41:13	שוף #1 vb.
41:14	אִישָּׁתָא n.
	בְּרָא #1 n.
	בַּרְחָא n.
	מוּקְרָא #1 n.
	קְרָמָא n.
41:15	אוּרְחָא #1 n.
	אזל #1 vb.
	טעי vb.
41:16	אוזרא n.
	שאל vb.
41:17	אקוסא n.
	מִישְׁחָא n.
	סוטא n.
	סוּסַאן n.
41:18	כתב vb.
41:20	אֲטַרְפָּא n.
	גילאה #2 adj.
	חַסָּא n.
	פשט vb.
	צלח #2 vb.
41:21	כמש vb.
	לָקֳבֵל prep.
42:1	אִם conj.
	בֵּי זַיינָא #1 n.
	בְּרִייתָא #2 n.
	גַּבְרָא #1 n.
	פני vb.
42:3	כִּינְפָא #2 n.
	מָתָא n.
	עַל prep.
	עַפְרָא n.
	שְׁבִילָא n.
42:5	אִינָשָׁא n.
	טִינָא n.
	כֵּיפָא #2 n.
	נסב vb.
	קטל vb.
42:6	אוסקניתא n.
	נחת #1 vb.
	סִילְוָא n.
	צְוֵי adj.
	צַלְמָא n.
	קַשְׁתָּא n.
42:7	מתח vb.
	סִילְוָא n.
	קַשְׁתָּא n.
42:8	נִיגְעָא n.
42:9	לְבַר מִ־ prep.
42:10	אַתְר(א) ד־ conj.
	בזק vb.
	בָּתַר prep.
	דרך #1 vb.
	כֵּן adv.
	נסב vb.
	סוּסְיָא n.

Ref.	Entry
	קבר vb.
	שדר #1 vb.
42:11	אִיסְקוּפְתָא n.
	חֵילְמָא n.
	כתב vb.
42:13	יִרְכָּא #2 n.
	עִיקְבָא n.
	שׁוּרָא #1 n.
42:14	קַלִּיל adj.
	רְעוּתָא n.
	שְׁלִיחָא n.
42:15	אִילְפָא n.
	יבש vb.
	כלי #1 vb.
	לָקֳבֵל prep.
42:16	גְּלָלָא #1 n.
	לָקֳבֵל prep.
42:17	עַפְרָא n.
	קָלָא #2 n.
	שדי #1 vb.
42:18	פשר vb.
	קִידְרָא n.
42:20	עבר vb.
	קֳדָם prep.
	רוּקָא #1 n.
	רקק vb.
42:21	יַבֶּשְׁתָּא n.
	יַמָּא n.
	סוּדָרָא n.
42:22	לוט vb.
42:23	מִית n.
	עִם prep.
	צְלוֹתָא n.
43:1	חורתא n.
43:2	חבל #1 vb.
	חַיְיתָא #2 n.
	יַמִּינָא n.
43:3	עַפְרָא n.
	צמד vb.
43:4	אִם conj.
	זרדתא n.
	לְאַפֵּי(־) prep.
	פתח vb.
43:6	בְּעִירָא n.
43:7	אוּמְצָא #1 n.
	לִיבָּא n.
	שחן vb.
43:8	שטי vb.
43:9	אִי conj.
	אִם conj.
	חרב vb.
43:11	סני vb.
43:12	כּוּזָא n.
43:13	אִינָשָׁא n.
	מרע vb.
	שדי #1 vb.
43:14	אוֹ conj.
	מִישְׁחָא n.
	קְצִיר adj.
43:15	אַפָּא #1 n.
	חיי vb.
43:16	אוּדְנָא #1 n.
	גוּדָּא #1 n.
	מות vb.
	נקט vb.
43:17	הַמְיָינָא n.
	כַּרְכַּשְׁתָּא #2 n.
	נקט vb.
	קִיטְרָא #1 n.
43:18	קְמִיעָא n.
	שְׁבָחָא #1 n.
43:19	אַרְעָא n.
	זרדתא n.
	יְחִידָאָה adj.
	קַנְיָא n.
	קפץ #2 vb.
43:20	אסי #1 vb.
	מרע vb.
	קְשִׁיתָא vb.
43:21	גבל vb.
	קלי vb.
43:22	רוּחָא n.
43:23	ארסא n.
	דקק vb.
	כַּמּוֹנָא n.
43:24	אֲבָרָא n.
	בֵּיעֲתָא n.
	גְּלָלָא #1 n.
	חוּמַּרְתָּא n.
	כַּד conj.
	רמי #1 vb.
44:1	אֲרִיךְ #1 adj.
44:2	אוּכָּם adj.
	מוּרָא n.
	צבע vb.
	קבר vb.
	קֳדָם prep.
	רַבְרְבָנֵי n.
44:3	גִּידָא #1 n.
	חַמְרָא #1 n.
	יַרְקָנָא n.
	נפל vb.
	נקט vb.
	נְקֵי adj.
44:4	זלח vb.
	חַמְשָׁא בְשַׁבָּא n.
	טמש vb.
	לֵילְיָא #1 n.
	לִיפְתָּא n.
	נַגְהֵי n.
44:5	נפל vb.
	נשקא n.
44:6	גוּבְתָא #1 n.
	טִינָא n.
	סכר vb.
44:7	בֵּי זַיינָא #1 n.
	כּוּסְפָּא n.
	שרי #1 vb.
44:8	נפק vb.
	פֵּירָא #1 n.
44:9	מִילְחָא #1 n.
44:10	כּוּזָא n.
44:11	חֲלִישׁ adj.
	סלק #2 vb.
	קְצִיר adj.
	שְׁבִילָא n.
	שַׁבָּרָא n.
44:12	נסב vb.
	עבד vb.
	צהי vb.
44:13	אחד vb.
	רִיגְלָא n.
	שְׂמָאלָא n.
44:14	כתב vb.
	מָאנָא n.
	עבד vb.
44:15	אֲבָרָא n.
	מַעְרְבָא n.
44:16	חֲשׁוֹכָא n.
	נְהוֹרָא n.
	נהר #1 vb.
	קַרְטָסָא n.
44:17	הַוְצָא n.
	מָאנָא n.
	מְגַלְתָּא #1 n.
	נפק vb.
	נקט vb.
44:18	כּוֹכְבָא n.
44:19	חַרְבָּא n.
	סַכִּינָא n.
	פַּרְזְלָא n.
44:20	הֲדָדֵי pron.
	קטל vb.
44:21	עִיקְבָא n.
44:22	אִינּוּן pron.
	נחת #1 vb.
	עִיקְבָא n.
44:23	נוח vb.
44:24	כפף vb.
44:25	זְעֵיר adj.
	מִן קֳדָם prep.
	רהט vb.
	שְׂמָאלָא n.
44:26	אחד vb.
	אַרְיָא n.
	מַשְׁכָּא #1 n.
45:1	שְׁלָמָא n.
45:2	חטי #1 vb.
	כַּד conj.
	מִידַּעַם pron.
45:3	טבע vb.
45:4	חִיסְדָא n.

45:5	מַלְכוּתָא n.
	פלט #2 vb.
	שְׁלָמָא n.
45:6	אֶצְבַּעְתָא n.
	קֳדָם prep.
45:7	גַּיְיסָא #1 n.
	יָת(־) part.
	נפל vb.
45:10	בִּקְעֲתָא n.
	זקף vb.
	שתי vb.
45:11	כַּפִּין adj.
	עֵינָא #2 n.
45:14	סוּדְרָא n.
45:15	לְקֳבֵל prep.
	מָה ד־ pron.
	פטר vb.
45:16	אלף vb.
45:17	חַרְבָּא n.
	מָרְיָא n.
	קַדִּישׁ adj.
	שְׁמָא n.
45:18	אזל #1 vb.
	אִם conj.
	נוס vb.
	רִיגְלָא n.
45:19	הַמְיָינָא n.
	נחת #1 vb.
45:20	חַכִּים adj.
	רֵישׁ יַרְחָא n.
45:21	נִיסָן n.
	פתח vb.
45:22	אֲלְתַר adv.
	בַּת יוֹמָא n.

	הגי vb.
	ילף vb.
45:23	חַיי adj.
	מחק vb.
	מִידַּעַם pron.
45:24	שכח #2 vb.
46:1	אֲטַרְפָא n.
	דופנים n.
46:2	בִּישׁ adj.
	ירק adj.
	סָנְאָה n.
	קַמְצָא n.
	שדר #1 vb.
	שֵׁידָא n.
46:3	גִּדְדָא #2 n.
	גַּרְמָא #1 n.
46:4	בְּלִיתָא n.
	מִית n.
	קַרְבָּסָא n.
46:5	בֵּי קִבְרָא n.
46:6	מסר #1 vb.
46:7	אֶצְבַּעְתָא n.
	זְעֵיר adj.
	שרי #1 vb.
46:8	כוּזָא n.
46:9	אִיגְּרָא n.
	זלת vb.
	סְחוֹר adv.
46:10	גַּיְיסָא #1 n.
	סְחוֹר adv.
	עִפְרָא n.
	קִינָא #1 n.
	שׁוּמְשְׁמָנָא n.

46:11	כַּד conj.
	מְזִיקָא n.
46:13	מִילְּתָא #1 n.
	שמת vb.
46:14	חַרְבָּא n.
	מָרְיָא n.
46:15	חַרְבָּא n.
46:16	אִילֵּין pron.
	מסר #1 vb.
	עוֹבָדָא n.
	שמש vb.
46:17	חֶמְתָא #2 n.
	מַלְאָכָא n.
	מני vb.
	רוּגְזָא n.
46:18	אִינּוּן pron.
	גּוּפָא n.
	שלט vb.
	שנק vb.
46:32	קַדִּישׁ adj.
47:1	חֶמְתָא #2 n.
	שְׁמָא n.
	שָׁרָא n.
47:2	חָרוּנָא n.
	שָׁרָא n.
Ḥarba de-Moše [Gaster]	
94:1	אכזוראה adj.
	סָנְאָה n.
	שֵׁידָא n.
94:2	אכסתא n.
	בֵּי קִבְרָא n.
	מְרַחְמָנוּתָא n.
94:3	בַּר אֱינָשׁ n.

94:4	מַיָא n.
	סָיֵיב adj.
	קַנְיָא n.
	קַרְקְבָנָא n.
94:5	בִּישְׁתָא n.
94:6	אזל #1 vb.
	בַּעֲגָלָא adv.
94:7	שרי #1 vb.
94:9	בַּת יוֹמָא n.
	סָנְאָה n.
	שבע vb.
94:10	אַרְעָא n.
	כַּמָּה adv.
	פרש vb.
	שְׁמַיָא n.
94:11	פרש vb.
94:12	יַבֶּשְׁתָּא n.
	יַמָּא n.
	מִית n.
	נַהְרָא #1 n.
94:13	גלמתא n.
	חֲשׁוֹכָא n.
	יָמָמָא n.
	סִיהֲרָא n.
94:15	יוֹמָא n.
	יָמָמָא n.
	שַׁבְעָא num.
	שַׁבְּתָא n.
94:19	כֵּיבָא #1 n.
	פיניותא n.
	צתרא n.
94:20	יָת(־) part.
	רחק vb.

V. Masoretic Texts

BMsGen	
6:4	כְּתִיבֵי n.
	פְסוּקָא n.
6:5	מַחְשַׁבְתָּא n.
6:8	אוּקוּמֵי v.n.
6:11	מַלְכָּא n.
	שָׁפְטֵי n.
6:16	יוֹד n.
7:8	שבש #1 vb.
7:14	קָרֵח adj.
8:9	פֵּירוּשְׁתָּא n.
8:10	מַעַרְבָאָה adj.
8:15	פִּתְגָּמָא n.
9:5	פְּסוּקָא n.
9:27	חִיטפָא n.
10:2	גַּבְרָא #1 n.
10:7	יתב vb.
	מָתָא n.
10:8	מסר #1 vb.
10:10	מָתָא n.
10:15	רִימִיא n.
10:16	עַמָּא n.
10:18	יסף vb.
	מַעַרְבָאָה adj.
	סִידְרָא n.
10:26	קָרֵח adj.
14:18	
	קוּדְשָׁא (בְּרִיךְ הוּא) n.
16:5	לְמַד n.
16:8	נִיפְצָא n.
18:20	זַן n.
19:29	אוֹרָיְיתָא n.
19:33	בֵּי #2 n.
	דִּיגְשָׁא n.
	וָו conj.
	מִילְּתָא #1 n.
	מְצִיעָא adj.
20:3	שִׁירִיא n.

20:5	אוֹרָיְיתָא n.
22:2	דִּיגְשָׁא n.
	מֵם n.
22:4	שִׁירִיא n.
22:11	פְּלָנְיָא n.
24:5	זַן n.
38:17	שדר #1 vb.
44:13	קְרָיְיתָא #1 n.
BMsEx	
5:28	יוֹד n.
16:29	פּוּלְגָא n.
16:33	סִיחְפָא #1 n.
16:36	שְׁאָרָא n.
17:3	מְחוֹזְנָאָה adj.
	סוּרָאָה adj.
22:8	אוֹרָיְיתָא n.
22:11	חגורי n.
22:19	פסק vb.
23:28	מַגֵּה adj.
23:30	הֵי n.
23:31	וָו conj.
24:1	קָרֵח adj.
24:10	פּוּלְגָא n.
25:12	מסר #1 vb.
32:18	אַפְסוּקֵי n.
32:29	קוּרְבָּנָא n.
32:34	קָרֵח adj.
33:13	יוֹד n.
BMsLev	
13:9	נוּן n.
	סלק #1 vb.
	פְסוּקָא n.
13:33	פַּלְגָא #1 n.
27:32	קִיפִיא n.
BMsNum	
1:10	טפי #1 vb.
	כְּתָבָא n.
4:19	שְׁוֵי adj.

4:23	אַפְסוּקֵי n.
31:22	פֵּי n.
32:1	בֵּי #2 n.
32:13	בְּעָלְמָא adv.
32:24	אָלֶף n.
33:44	מָתָא n.
34:27	חֵית n.
36:1	שבש #1 vb.
BMsDt	
2:2	פִּיסְקָא n.
2:4	נְהַרְדְּעָאָה adj.
4:31	חפך vb.
5:4	דָּלֶת n.
5:14	פִּתְגָּמָא n.
5:16	קָרֵח adj.
6:4	דָּרָא #1 n.
	חִיטרתן adj.
6:16	סמך n.
	שִׁין n.
7:1	בְּעָלְמָא adv.
	עַמָּא n.
8:2	קִיפִיא n.
BMsJer	
23:39	אַפְסוּקֵי n.
24:4	מסר #1 vb.
25:1	ניחלא n.
	ניצפא n.
25:4	קרי #1 vb.
BMsY	
54:4	מִיפְתַּח פּוּמָא n.
54:7	פִּיתְחָא n.
54:13	מִיצַף פּוּמָא n.
54:14	מִיקְפַּץ פּוּמָא n.
54:15	אִימְצָא n.
54:25	חִיטפָא n.
BMsYFr	
123:3	מַגֵּה adj.
125:7	שבש #1 vb.

125:10	כְּתִיבֵי n.
127:5	שבש #1 vb.
128:6	פֵּירוּשְׁתָּא n.
130:5	שבש #1 vb.
140:2	אוֹרָיְיתָא n.
140:8	ניגדא #2 n.
140:12	פֵּירוּשְׁתָּא n.
142:3	אוֹרָיְיתָא n.
143:5	זִימְנָא n.
	לְחוּד adv.
145:9	מֵיעוּטָא n.
	רוּבָּא n.
147:8	אוֹרָיְיתָא n.
147:10	פֵּירוּשְׁתָּא n.
150:12	דִּיגְרָא n.
151:1	אוֹרָיְיתָא n.
	קרי #1 vb.
151:3	מסר #1 vb.
151:26	קרי #1 vb.
153:8	פֵּירוּשְׁתָּא n.
153:9	סִיחְפָא #1 n.
157:4	זִימְנָא n.
MsL^{m}	
Gen 28:15	שבש #1 vb.
Ex 34:14	גִּימָל n.
	מוּתָא n.
Ex41:45	חֵית n.
Lev 15:3	דָּלֶת n.
Lev 15:3	רֵישׁ n.
STage	
87	קַרְנָא n.
88	אָקִים adj.
	זיין vb.
	קַרְנָא n.
89	עלל vb.
	זיין vb.
	פּוּמָא n.
	קְדָלָא #1 n.

VI. Varia

Asaf

155:27 קִרְדָּא n.

GM

17:1 שִׁימּוּשָׁא n.

Inyanot

189:7 סְמָכָא n.

189:11 לְחַיֵּי interj.

227:14 אֲגוּרָא n.

סְפָא n.

IŠG

127:23 דְּווּטַר adj.

IGŠS

60:7 דוּכְּתָא n.

IŠGSup

28:12 כַּלָּה n.

JPMA

254:19 שָׁהִיתָא n.

254:20 שמטתא n.

JSSig

23 מְרִיָא

KaR

204:59 אזל #1 vb.

263:36 גַּרְגְּרָנָא n.

263:37 גַּרְגְּרָנוּתָא n.

Mann2

218, n. 9 בְּנֵי סִיוּמָא n.

348b:9 בְּכִיתָא n.

348b:12 דּוֹבָא #2 n.

Merkazim

57:9 בְּנֵי סִיוּמָא n.

131:12 שִׁיטְפָּא n.

MGG

121:16 פְּתַכְרָא n.

378:5 קְצִיר adj.

543:17 נְקוּדְתָא n.

544:1 נְקוּדְתָא n.

MGN

399:18 שֵׁיזב vb.

PDMFP

544:20 זְיינָא #1 n.

QŠ

18:7 בָּבָא n.

RLOW

24a(23) רושן

SM

12:4 קצר #1 vb.

50:203 גְּלָלָא #1 n.

Sophos

31:2 שקל #1 vb.

32:13 שִׁידוּכֵי n.

34:14 גרי #2 vb.

עַיִן n.

St2

571:4 גִּירָא #1 n.

רפיותא n.

SYeṣ

45 יָא interj.

פני vb.

סִפְרָא #1 n.